ALEGATA

DO

SPRAWOZDAŃ STENOGRAFICZNYCH

z piątej sesyi szóstego peryodu

SEJMU KRAJOWEGO

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

z roku 1894

przytem

INDEKS TYCH ALEGATÓW

od 1 do 242.

418423
II 1894, 1-60

Indeks alegatów.

Treść alegatów do stenogramów z 5. sesyi VI. peryodu.

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania
1.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie ustawy budowniczej dla pomniejszych miejscowości i zmiany ustawy budowniczej z 4. kwietnia 1889 Nr. 31. Dz. u. kr. . .	8
2.	Spr. Wydz. kr. w przedmiocie petycyi gminy Kryczka w powiecie Bohorodczany o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 705 zł. 80 ct. względnie 724 zł. 96 ct. w. a. należącej się gminie miasta Budapeszt za utrzymanie czworga nieletnich sierot po śp. Jerzym Daszkiewiczu	8
3.	Spraw. Wydz. kraj. w przedmiocie petycyi gminy Falkenberg w pow. Dobromil o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 564 zł. 33 ct. w. a. należącej się gminie miasta Budapeszt za utrzymanie Anny i Karola Majerów	9
4.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie prośby gminy Czarnołośce o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 230 zł. 16 ct. w. a. niszczonej gminie miasta Stanisławowa tytułem zwrotu kosztów utrzymania sierót po śp. Włodzimierzu Raczyńskim .	9
5.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie wydzielenia przysiołka Kalasantówki ze związku gminy politycznej Buczniów, powiatu Tarnopolskiego o przydzielenie go do gminy gminy politycznej Chodaczkowa wielkiego w tym samym powiecie . . .	9
6.	Spr. Wydz. kraj. o krajowym kursie praktycznym dozorców melioracyjnych, tudzież o organizacyi krajowej służby dozorców melioracyjnych	9
7.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie prośby gminy Łąkty dolnej o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 312 zł. 90 ct. tytułem kosztów ntrzymania nieletniego Jana Jagielskiego w Budapeszcie	10
8.	Spr. Wydz. kraj. o budżecie krajowym na rok 1894	10
9.	Spr. Wydz. kraj. o dalszych czynnościach w sprawie konwersyi długu indemnizacyjnego i w sprawie urządzenia administracyi pożyczek krajowych .	10
10	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie ulg podatkowych dla Wielkiego Księstwa Krakowskiego z powodu konwersyi długu indemnizacyjnego	10
11.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie podwyższenia płac nauczycieli stolarstwa i tokarstwa, tudzież nauczyciela rysunków i snycerstwa przy szkole wydziałowej męskiej w Sokalu	10
12	Spr. Wydz. kraj. o petycyach kilku gmin w przedmiocie zniżenia prestacyi na płace nauczycieli	10
13.	Spr. Wydz. kraj. o fundacyi hr. Stanisława Skarbka za lata 1890 i 1891 . .	10
14.	Spr. Wydz. kraj. o fundacyi Stanisława hr. Skarbka za rok 1892. . . .	11
15.	Spr. Wydz. kraj. z czynności jego urzędowych za czas od 1. stycznia po koniec listopada 1893	11

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania
16.	Spr. Wydz. kraj. z projektem do ustawy, urządzającej stosunki prawne i ustrój szpitali w kraju	11
17.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie zakupna realności na cele szpitala lwowskiego, tudzież o kredycie na czynności przygotowawcze do budowy klinik . .	12
18.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie kredytu na pogłębienie studni przy praczkarni krajowego szpitala we Lwowie	12
19.	Spr. Wydz. kraj. z wnioskiem o przyjęcie kosztów utrzymania umysłowego kaleki Mateusza Kowalczyka w domu ubogich w Budapeszcie na fundusz krajowy .	12
20.	Spr. Wydz. kraj. o prośbach Tobiasiewicza i Kamińskiego o zaopatrzenie	12
21.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie petycyi Zwierzchności gminy Mokrzany wielkie o odpisanie należącej się funduszowi krajowemu od tej gminy kwoty 68 zł. 85 ct. z tytułu połowy kosztów leczenia Leopolda Rogalskiego	12
22.	Spr. Wydz. kraj. o petycyi gminy Szkło w sprawie przyjęcia na fundusz krajowy kosztów utrzymania Katarzyny Kozak w miejskim zakładzie dla nieuleczalnych we Lwowie	12
23.	Spr. Wydz. kraj. o kredyt na postawienie muru granicznego w szpitalu św. Łazarza w Krakowie	12
24.	Spr. Wydz. kraj. o petycyi Towarzystwa politechnicznego we Lwowie dotyczącej przyznania technikom prawo wybierania Radnych miejskich we Lwowie i Krakowie	13
25.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie wyłączenia gmin Kozica, Ponikiew i Kaczyna z okręgu sądu powiatowego w Andrychowie o przydzielenie ich do okręgu miejsko-delegowanego Sądu w Wadowicach	13
26.	Spr. Wydz. kraj. o projekcie ustawy, tyczącej się ulg legalizacyjnych w sprawach hipotecznych drobiazgowych	13
27.	Spr. Wydz. kraj. w sprawie przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego w Kosowie na terytoryum gminy Kosów stary	13
28.	Spr. Wydz. kraj. z projektem ustawy o przeniesienie gminy Fehlbach, Kobylnica ruska i Kobylnica wołoska, tudzież obszarów dworskich w Kobylnicy ruskiej i wołoskiej w okręgu Reprezentacyi powiatowej w Cieszanowie, do okręgu takiejże Reprezentacyi w Jaworowie	13
29.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie przeniesienia gmin Świniarsko z przysiołkiem Mała wieś, dalej Gaj i Niszkowa z Szymonowicami z okręgu sądowego w Starym Sączu do okręgu Sądu delegowanego miejskiego w Nowym Sączu. . .	13
30.	Spr. Wydz. kraj w przedmiocie petycyj emerytowanych nauczycieli, tudzież wdów po nauczycielach o udzielenie lub podwyższenie emerytury, względnie daru z łaski	20
31.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie szkód zrządzonych na drogach krajowych wskutek klęsk powodzi i długotrwałych deszczów w 1893 r.	24
32.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie utworzenia osobnego oddziału parcelacyjnego w Banku krajowym	24
33.	Propozycya Wydz. kraj. w sprawie wyboru jednego członka Rady nadzorczej Banku krajowego	31
34.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie przyznania datku na wychowanie sierotom pozostałym po śp. Dr. Żegocie Krówczyńskim, byłym prymaryuszu szpitala lwowskiego	31

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania
35.	Spr. Wydz. kraj. w przedmioeie budowy nowego dachu nad kotłownią i urządzenia wentylatora w kuchni zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie . . .	32
36.	Spr. Wydz. kraj. w sprawie urządzenia krajowej osady poprawczej dla nieletnich wychowańców i krajowego zakładu przymusowej pracy i poprawy dla dorosłych mężczyzn	32
37.	Spr. Wydz. kraj. o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych .	41
38.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie naczelnego nadzoru nad gminami i reprezentacyami powiatowemi w myśl obowiązujących ustaw	41
39.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie prowizoryum budżetowego na I. kwartał 1894	42
40.	Spr. Wydz. kraj. z wnioskiem reorganizacyi oddziału manipulacyjnego .	42
41.	Spr. Wydz kraj. z projektem reformy opłat od spadku, pobieranych na rzecz funduszu szkolnego krajowego	42
42	Spr. Wydz. kraj. o petycyi urzędników konceptowych o zrównanie ich płac z płacami urzędników rządowych	42
43.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie urządzenia kursów rolniczych przy szkołach ludowych	42
44.	Spr. Wydz. kraj. w sprawie utworzenia w szpitalu św. Łazarza w Krakowie oddziału dla chorób krtani	42
45.	Wniosek posła Skałkowskiego w sprawie pomocy dla ludności włościańskiej, właścicieli mniejszych folwarków i dzierżawców dotkniętych klęską nieurodzaju .	42
46.	Wniosek posła Fruchtmana o przyznanie ulg w wymiarze należytości prawnych od przeniesienia własności	46
47.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie akcyi pomocniczej z powodu klęsk powodziowych w roku 1893	61
48.	Spr. Wydz. kraj. z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół ludowych i seminaryów nauczycielskich w Galicyi w latach szkolnych 1991/2 i 1892/3	61
49.	Spr. Wydz. kraj. z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół średnich Galicyi w roku szkolnym 1892/3	61
50.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie udzielenia subwencyi na restauracyę zamku w Żółkwi	61
51.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie zamknięć rachunkowych galicyjskiego fnuduszu propinacyjnego za rok 1892	61
52.	Spr. Wydz. kraj. o przedłużeniu ustawy z dnia 20. marca 1891 Dz. u. kr. Nr. 35 tyczącej się poboru krajowych opłat konsumcyjnych	62
53.	Spr. Wydz. kraj. z projektem ustawy łowieckiej	62
54.	Wniosek posła Krzysztofowicza w przedmiocie zmiany wzorowego statutu kas pożyczkowych	62
55.	Wniosek posła Stanisława Badeniego w przedmiocie zmiany ustawy kraj. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych	63
56.	Wniosek posłów Paszkowskiego i Stanisława Jędrzejowicza w sprawie zmiany ustawy drogowej	66
57	Wniosek posła Romańczuka w przedmiocie reformy statutu krajowego i sejmowej ordynacyi wyborczej	67
58.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie ordynacyi wyborczej dla 30 miast podlegających ustawie miejskiej z dnia 13. marca 1889 (Dz. u. kraj. Nr. 24) . . .	84
59.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie spraw górniczych	85

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania.
60.	Spr. Wydz. kraj. o zamknięciu rachunków funduszów krajowych za rok 1892	85
61.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie przeistoczenia szkoły żeńskiej w Bochni na szkołę wydziałową	85
62.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie powiększenia funduszu pożyczkowego dla gmin na budowę szkół	85
63.	Spr. Wydz. kraj. z wykonania uchwał Wysokiego Sejmu w przedmiocie popierania niższorzędnych kolei żelaznych, oraz z innych czynności z tym przedmiotem w związku będących za czas od maja po koniec grudnia 1893 . .	85
64.	Wniosek posła Olpińskiego o uzupełnienie ustawy przeciw lichwie . . .	85
65.	Wniosek posła Klemensiewicza o zmianę dotychczasowej praktyki przy zakupnie koni dla c. k. armii	86
66.	Spr. komisyi budżetowej o sprawozdaniu Wydziału kraj. w przedmiocie prowizoryum budżetowego na 1. kwartał 1894	88
67.	Przedłożenie rządowe z projektem ustawy, którą w mieście Przemyślu pewne czynności policyi miejscowej przekazane zostają ustanowionemu dla tych czynności przez Rząd organowi rządowemu	99
68.	Przedłożenie rządowe z projektem ustawy zmieniającej niektóre postanowienia ces. patentu z 5. lipca 1853 i ustawy krajowej z 26. kwietnia 1871 o wykupnie i regulacyi ciężarów gruntowych	99
69.	Spr. Wydz. kraj. o zarządzie krajowych składów publicznych dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie za rok 1893	99
70.	Spr. Wydz. kraj. o zamknięciu rachunków funduszu St. hr. Skarbka za rok 1888	101
71.	„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 1889	101
72	„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 1890	101
73.	Spr. Wydz. kraj. którem przedkłada się preliminarze galic. funduszu propinacyjnego na rok 1894	101
74.	Wniosek posła Dworskiego w przedmiocie wykonania uchwał sejmowych co do reformy gminnej	103
75.	Spr. Wydz. kraj. z rezultatów osiągniętych przy wykonanych dotychczas publicznych robotach melioracyjnych, tudzież wnioski w sprawie programu regulacyi wód i melioracyj w całym kraju	111
76.	Spr. Wydz. kraj. o administracyi kraj. funduszu pożyczkowego na budowę koszar dla wojska za rok 1893	111
77.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie zamknięcia rachunków funduszów indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i Wielkiego Księstwa Krakowskiego za rok 1892	113
78.	Spr. Wydz. kraj. z czynności w zakresie przemysłu krajowego . . .	113
79.	Spr. Wydz. kraj. o krajowych niższych szkołach rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach, — o założyć się mających nowych szkołach rolniczych, — tudzież o szkole uprawy i wyprawy lnu w Gródku . . .	113
80.	Wniosek posła Adama Jędrzejowicza o wyjednanie zmiany ustawy państwowej z 7. maja 1874 (Nr. 50 Dz. u. p.) w tym kierunku, żeby mocą ustawy krajowej mogli być pociągani do konkurencyi kościelnej także katolicy nie mieszkający w parafii, jeżeli w jej obrębie posiadają majątek nieruchomy	113
81.	Wniosek posłów Żardeckiego i Rayskiego w przedmiocie zmiany ustawy drogowej	115
82.	Wniosek posła Franciszka Jędrzejowicza w spawie tępienia chrabąszcza majowego	116

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania.
83.	Wniosek posła Potoczka w sprawie ustawy łowieckiej , ...	117
84.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie zakładania powiatowych i gminnych kas oszczędności na podstawie nowego wzorowego statutu dla tychże kas wydanego reskryptem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 19. maja 1892 l. 1139 . . ,	126
85.	Spr. Wydz. kraj. o zamknięciu rachunków fundacyi śp. St. hr. Skarbka za rok 1891	127
86.	Wniosek posła Emila Torosiewicza o poparcie misyj katolickich subwencyą 3.000 zł.	132
87.	Wniosek posła Merunowicza o przyspieszenie zaprowadzenia przymusu ubezpieczenia budynków od szkód ogniowych	132
88.	Wniosek posła Olpińskiego o przyznanie wdowie po poecie ruskim Markjanie Szaszkiewiczu, dożywotniego zaopatrzenia w kwocie 300 zł. rocznie . .	133
89.	Spr. komisyi administracyjnej o czynnościach V. departamentu Wydziału krajowego za rok 1893	133
90.	Spr. komisyi prawniczej o wniosku Wydziału krajowego z dnia 17. listopada 1883 l. 30777 dotyczącym przyznania technikom dyplomowanym i kandydatom notaryalnym prawo wybierania Radnych miejskich we Lwowie i Krakowie .	134
91.	Spr. komisyi prawniczej o wniosku posła Fruchtmana zmierzającym do uchylenia postanowień §. 8. rozp. minist. z 26. maja 1890 Nr. 93 dz. p. p. i zaniechania wymierzenia potrójnej należytości w razie niedostarczenia marek stemplowych w wypadkach §. 4. ustawy z dnia 31. marca 1890 Nr. 33 dz. p. p. przewidzianych	137
92.	Spr. Wydz. kraj. o szkołach rolniczych, szkole gorzelniczej, gorzelni, folwarku i torfiarni w Dublanach	148
93.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie utworzenia przy szkołach rolniczych w Dublanach i Czernichowie stałych posad kasyerów, rachmistrzów i pisarzy . . .	148
94.	Spr. Wydz. kraj. o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie za rok 1893 .	150
95.	Spr. Wydz. kraj. w sprawie subwencyi dalszej na zalesienie wydm piaszczystych w powiecie Niskim	150
96.	Spr. komisyi budżetowej odnośnie do wniosku Wydziału krajowego, co do zakupna realności na cele szpitalne i co do kredytu na czynności przygotowawcze do budowy kliniki chorób wewnętrznych i chirurgicznej	155
97.	Spr. komisyi budżetowej w przedmiocie prośby gminy Czarnołośce w powiecie Tłumackim o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 230 zł. 16 ct. uiszczonej gminie m. Stanisławowa, tytułem zwrotu kosztów utrzymania sierót po śp. Włodzimierzu Raczyńskim	155
98.	Spr. komisyi budżetowej w przedmiocie petycyi Zwierzchności gminy Mokrzany wielkie w powiecie Mościskim o odpisanie należącej się funduszowi krajowemu od tej gminy kwoty 68 zł. 85 ct. z tytułu połowy kosztów leczenia Leopolda Rogalskiego .	157
99.	Spr. komisyi budżetowej co do wniosku Wydziału krajowego, żądającego kredytu na postawienie muru granicznego w szpitalu św. Łazarza w Krakowie . .	157
100.	Spr. komisyi budżetowej odnośnie do przedłożenia Wydziału krajowego w sprawie przyjęcia kosztów utrzymania umysłowego kaleki Mateusza Kowalczyka w domu ubogich w Budapeszcie na fundusz krajowy	157
101.	Spr. komisyi budżetowej o petycyi gminy Szkło w sprawie przyjęcia na fundusz krajowy kosztów utrzymania Katarzyny Kozak w miejskim zakładzie dla nieuleczalnych we Lwowie	158
102.	Spr. komisyi budżetowej odnośnie do przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi gminy Falkenberg w pow. Dobromil o przyjęcie na fundusz krajowy	

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania.
	kwoty 564 zł 33 ct. w. a. należącej się gminie miasta Budapeszt za utrzymanie Anny i Karola Majerów	158
103.	Spr. komisyi budżetowej w przedmiocie petycyi gminy Kryczka w powiecie Bohorodczany o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 705 zł. 80 ct. względnie 724 zł. 96 ct. należącej się gminie miasta Budapeszt za utrzymanie czworga małoletnich sierót po śp. Jerzym Daszkiewiczu	158
104.	Spr. komisyi budżetowej odnośnie do przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Łąkty dolnej o pryjęcie na fundusz krajowy kwoty 312 zł. 90 ct. tytułem kosztów utrzymania nieletniego Jana Jagielskiego w Budapeszcie	159
105.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi Towarzystwa uprawy tytoniu .	159
106.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie sprzedaży parceli gruntowej, należącej do obszaru dworskiego w Dublanach	174
107.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie dyet i kosztów podróży urzędników Wydziału krajowego, którzy odbywają podróże urzędowe z tytułu nadzoru Wydziału krajowego nad gminami i reprezentacyami powiatowemi	174
108.	Spr. Wydz. kraj. o kraj. szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie za rok 1893 .	174
109.	Wniosek posła Fruchtmana o zmianę ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych w tym kierunku, iżby obowiązek prestacyjny miast i miasteczek był ściśle określony	176
110.	Wniosek posła Żardeckiego w przedmiocie popierania krajowego przemysłu przędzalnego	180
111.	Wniosek posła Okuniewskiego w sprawie gimnazyów żeńskich . . .	180
112.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego w sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie kursu praktycznego dozorców melioracyjnych, tudzież organizacyi krajowej służby dozorców melioracyjnych	193
113.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła Franciszka Jędrzejowicza i petycyj zjednoczonego Towarzystwa dla pszczelnictwa i ogrodnictwa we Lwowie, w sprawie tępienia chrząszcza majowego	196
114.	Spr. komisyi administracyjnej o petycyi gminy miasta Krakowa względem przyznania jej prawa pobierania opłat od publicznych widowisk na rzecz funduszu ubogich miejscowych , ...	199
115.	Spr. komisyi prawniczej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego w Kosowie na terytoryum gminy Kosów stary	203
116.	Spr. komisyi prawniczej o wniosku Wydziału krajowego w sprawie wyłączenia gmin Koziniec, Ponikiew i Kaczyna z okręgu Sądu powiatowego w Andrychowie a przydzielenie ich do okręgu miejsko-delegowanego Sądu w Wadowicach . .	203
117.	Spr. komisyi prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 6. listopada 1893. LW. 52151 w przedmiocie przeniesienia gmin Świniarsko z przysiołkiem Mała wieś, tudzież gminy Gaj i Niszkowa z Szymanowicami z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Starym Sączu do okręgu c. k. Sądu delegowanego miejskiego w Nowym Sączu	203
118.	Spr. komisyi petycyjnej w petycyi gminy Srogów górny w sprawie przyjęcia na fundusz krajowy 1) kwota utrzymania nieletniej Małgorzty Czaban narosła a należna Magistratowi w Budapeszcie w kwocie 369 zł. 39 ct. w. a. 2) utrzymanie tejże małoletniej Małgorzaty Czaban do 12go roku życia. . . .	211

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania.
119.	Spr. Wydz. kraj. o średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie .	217
120.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie utworzenia z posiadłości, powstałych z rozparcelowanych dóbr tabularnych Golce, nowej gminy administracyjnej pod nazwą Majdan w powiecie Niskim	218
121.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie wewnętrznego urządzenia krajowego zakładu położniczo-ginekologicznego	221
122.	Wniosek posła Struszkiewicza w sprawie funduszu na cele popierania kolei niższego rzędu	221
123.	Wniosek posła Franciszka Jędrzejowicza o pomnożenie liczby geometrów ewidencyjnych	223
124.	Wniosek posła Skałkowskiego w przedmiocie opodatkowania instytucyj obowiązanych do publicznego składania rachunków, tudzież funduszów publicznych	223
125.	Spr. komisyi prawniczej o przedłożeniu rządowem z projektem do ustawy zmieniającej niektóre postanowienia o postępowaniu co do praw podlegających według ces. patentu z dnia 5. lipca 1853 Nr. 130 Dz. p. p. wykupowi lub regulacyi Spr. komisyi prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 20. czerwca 1893. do L.W. 30780, względnie projektu ustawy, tyczącej się ulg legalizacyjnych w sprawach hipotecznych drobiazgowych	226 227
127.	Spr. komisyi szkolnej o petycyi zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego, nauczycieli okręgu żydaczowskiego, samborskiego, gródeckiego, nauczycieli szkół ludowych w Krakowie, członków kółka pedagogicznego rozdolskiego, mikołajowskiego, nauczycieli okręgu kołomyjskiego i niżańskiego w przedmiocie zmiany §§. 35, 40, 45, 46, 47. 49 i 52 tyt. IV. ustawy szkolnej krajowej z dnia 1. stycznia 1889	241
128.	Spr. komisyi szkolnej o sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego Departamentu III.	241
129.	Spr. komisyi szkolnej o sprawozdaniu c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie szkół średnich galicyjskich w r. szkolnym 1892/93	242
130.	Przedłożenie rządowe z projektem ustawy o organizacyi szkoły politechnicznej we Lwowie	254
131.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatu Czortków na udzielenie poręki dla pożyczki gminy Czortków w kwocie 65.000 zł. na budowę domu dla powiatowej Dyrekcyi skarbu, tudzież na zobowiązanie się powiatu do przyczynienia się kwotą 20.000 zł. na rzecz budowy kolei wschodnio-galicyjskich	254
132.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie petycyi gminy Zarzecze w pow. Jarosławskim o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 224 zł. 12 ct. w. a. należącej się gminie m. Lwowa za utrzymanie i leczenie Józefa Ignacego Folty.	255
133.	Spr. Wydz. kraj. o czynnościach odnoszących się do podniesienia hodowli bydła	255
134.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego z petycyi Spółki wodnej dla regulacyi Trześniówki o zasiłek na częściowe pokrycie datku konkurencyjnego mającego się uiścić przez włościan	256
135.	Spr. komisyi szkolnej o sprawozdaniu c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie wychowania publicznego w latach szkolnych 1891/2 i 1892/3, Szkoły ludowe i seminarya nauczycielskie	281
136.	Spr. Wydz. kraj. o wykonaniu uchwał Wysokiego Sejmu w sprawie objęcia sprzedaży soli warzonki w zarząd kraju	289

Liczba alegatu		Stronica stén. sprawozdania.
137.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie utworzenia nowych sądów kolegialnych z siedzibą w Bochni i w Tarnobrzegu	289
138.	Wniosek posła Pilata w sprawie wniesionego do Rady Państwa przedłożenia rządowego o włościach rentowych i organizacyi towarzystw rolniczych	290
139.	Wniosek posła Stanisława Jędrzejowicza w sprawie kolei z Rzeszowa na Leżajsk do Rozwadowa	293
140.	Spr. komisyi prawniczej o wniosku posła Olpińskiego w sprawie uzupełnienia ustawy o lichwie	311
141.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego o szkole ogrodniczej w Tarnowie	311
142.	Spr. komisyi administracyjnej o wniosku posła A. Jędrzejowicza w sprawie konkurencyi kościelnej	311
143.	Spr. komisyi gminnej o sprawozdaniu z czynności Departamentu I. Wydziału krajowego	
144.	Spr. komisyi administracyjnej, w sprawie urządzenia krajowej osady poprawczej dla nieletnich wychowańców, i krajowego zakładu przymusowej pracy i poprawy dla dorosłych mężczyzn	
145.	Sprawozdanie komisyi administracyjnej w przedmiocie przedłożenia Wydziału krajowego z dnia 3. listopada 1893 L.W. 55763 z projektem ustawy o przeniesieniu gmin Fehlbach, Kobylnica rusku i Kobylnica wołoska, tudzież obszarów dworskich w Kobylnicy ruskiej i wołoskiej z okręgu Reprezentacyi powiatowej w Cieszanowie do okręgu takiejże Reprezentacyi w Jaworowie	323
146.	Spr. komisyi budżetowej z przedłożenia Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków funduszów krajowych za rok 1892	355
147.	Spr. komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków galic. funduszu propinacyjnego za rok 1892, tudzież o preliminarzu tegoż funduszu na rok 1894	356
148.	Spr. komisyi budżetowej w przedmiocie ulg podatkowych dla Wielkiego Księstwa Krakowskiego z powodu konwersyi długu indemnizacyjnego	359
149.	Spr. komisyi budżetowej w przedmiocie płac urzędników konceptowych Wydziału krajowego	360
150.	Spr. komisyi administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego z projektem ustawy o poborze opłat od spadków, na rzecz funduszu szkolnego krajowego	361
151.	Spr. komisyi gminnej o przedłożeniu rządowem z projektem do ustawy, którą w mieście Przemyślu pewne czynności policyi miejscowej przekazane zostają ustanowionemu przez Rząd organowi urzędowemu	376
152.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych	380
153.	Spr. komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie wykonywania naczelnego nadzoru nad gminami i reprezentacyami powiatowemi w myśl obowiązujących ustaw	399
154.	Spr. komisyi drogowej o czynnościach Departamentu IV. za czas od 1. stycznia do końca grudnia 1893	402
155.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego o szkole rolniczej, gorzelniczej, gorzelni, folwarku i torfiarni w Dublanach	402
156.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie subwencyi krajowej na rzecz budowy kolei wschodnio-galicyjskich (podolskich)	419
157.	Spr. komisyi budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego, którem przedłożoną została petycya prezydenta miasta Krakowa imieniem gminy krakowskiej o udzielenie	

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania.
	subwencyi z funduszów krajowych w kwocie 250.000 zł. na pokrycie kosztów budowy teatru w Krakowie	419
158.	Spr. komisyi petycyjnej o petycyach stowarzyszeń wzajemnej pomocy dyaków gr. kat. dyecezyi przemyskiej i stanisławowskiej, o poprawę ich bytu materyalnego w drodze zmiany ustawy konkurencyjnej z roku 1866	420
159.	Spr. mniejszości komisyi petycyjnej o petycyach stowarzyszeń wzajemnej pomocy dyaków gr. kat dyecezyi przemyskiej i stanisławowskiej o poprawę ich bytu materyalnego w drodze zmiany ustawy konkurencyjnej z dnia 15. sierpnia 1866 Nr. 28.	421
160.	Spr. komisyi budżetowej w sprawie petycyi Towarzystw ratunkowych we Lwowie i Krakowie upraszających o subwencye z funduszów krajowych . .	428
161.	Spr. komisyi budżetowej odnośnie do przedłożenia Wydziału krajowego w sprawie utworzenia w szpitalu św. Łazarza w Krakowie oddziału dla chorób krtani .	428
162.	Spr. komisyi budżetowej w przedmiocie kredytu na pogłębienie studni przy pralni krajowego szpitala we Lwowie	429
163.	Spr. komisyi drogowej w przedmiocie petycyi zbiorowej gmin Zawadka i okolicznych i obszarów dworskich o poprawienie drogi gminnej Sędziszów-Strzyżów	429
164.	Spr. komisyi administracyjnej o wniosku posła Merunowicza w sprawie wezwania c. k. Rząd o przyspieszenie zaprowadzenia przymusu ubezpieczania budynków od szkód ogniowych	430
165.	Spr. komisyi administracyjnej o sprawozdnaiu Wydziału krajowego w sprawie wydzielenia przysiołka Kalasantówki ze związku gminy politycznej Buciniów w powiecie tarnopolskim, a przydzielenia go do gminy Chodaczków wielki w tym samym powiecie	431
166.	Spr. komisyi budżetowej o sprawozdaniu i wnioskach Wydziału krajowego w przedmiocie akcyi pomocniczej z powodu klęsk powodziowych w r. 1893 oraz o wniosku posła Skałkowskiego i towarzyszy przedłożonym Wysokiej Izbie z powodu klęsk nieurodzaju i powodzi, które dotknęły rolników w kraju naszym w roku ubiegłym	438
167.	Spr. komisyi prawniczej z przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia nowych sądów kolegialnych z siedzibą w Bochni i Tarnobrzegu	460
168.	Spr. Komisyi prawniczej o petycyi zwierzchności gminnych Zalipia i Podlipia o wyłączenie tych gmin z c. k. Sądu powiatowego w Żabnie i przyłączenie ich do c. k. Sądu powiatowego w Dąbrowie	461
169.	Spr. komisyi budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany etatu oddziału manipulacyjnego	480
170.	Spr. komisyi budżetowej ze sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie podwyższenia płac nauczycieli stolarstwa i tokarstwa, tudzież nauczyciela rysunków i snycerstwa przy szkole wydziałowej męskiej w Sokalu . . .	481
171.	Spr. komisyi budżetowej, odnośnie do wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie wewnętrznego urządzenia krajowego zakładu położniczo-ginekologicznego	482
172.	Spr. komisyi budżetowej odnośnie do wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi gminy Zarzecza w pow. Jarosławskim o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 224 zł. 14 ct. w. a. należącej się gminie m. Lwowa za utrzymanie i leczenie Józefa Ignacego Folty	482
173.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego w sprawie popierania uprawy i wyprawy lnu . .	482

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania.
174.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi Walentego Tarasińskego, kiekierującego szkołą ludową w Tarnowie w kwestyi wynagrodzenia za bezpłatnie pełnione obowiązki pisarza kuratoryi szkoły ogrodniczej w Tarnowie . . .	482
175	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie sprzedaży parceli gruntowej, należącej do obszaru dworskiego w Dublanach	483
176.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego w przedmiocie urządzenia kursów rolniczych przy szkołach ludowych	483
177.	Spr. Komisyi administracyjnej o administracyi krajowego funduszu pożyczkowego na budowę koszar dla wojska za rok 1893	484
178.	Spr. komisyi budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego co do dalszych czynności w sprawie konwersyi długu indemnizacyjnego i w sprawie urządzenia administracyi pożyczek krajowych	491
179.	Spr. komisyi budżetowej w przedmiocie przyznania datku na wychowanie sierotom pozostałym po śp. Dr. Żegocie Krówczyńskim, byłym prymaryuszu szpitala lwowskiego	492
180.	Spr. komisyi prawniczej o sprawodaniu Wydziału krajowego z czynności Departamentu VI. za czas od 1. stycznia po koniec października 1893 . .	493
181.	Spr. komisyi szkolnej o wniosku posła Stanisława Badeniego w przedmiocie zmiany ustawy o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych	494
182.	Spr. komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków fundacyi Stanisława hr. Skarbka za rok 1888, 1889, 1890 i 1891 tudzież o sprawozdaniu Wydziału krajowego o tejże fundacyi za rok 1890, 1891 i 1892	535
183.	Spr. komisyi budżetowej o wniosku posła Torosiewicza tyczącym się udzielenia subwencyi w kwocie 3.000 zł. w. a. misye katolickie	539
184.	Spr. komisyi budżetowej co do petycyi komitetu ku uczczeniu pamięci Jana Matejki o zasiłek jednorazowy ze skarbu krajowego dla zakupienia szkiców, rysunków historycznych strojów i pamiątek pozostałych po śp. Janie Matejce, do muzeum jego imienia	548
185.	Spr. komisyi budżetowej co do petycyi konwentu pp. Benedyktynek w Przemyślu przedłożony wraz z petycyą Zarządu szkoły robót kobiecych w Przemyślu, o zasiłek lub o bezprocentową pożyczkę w kwocie 5.000 zł. w. a. na postawienie budynku dla tej szkoły robót	548
186.	Spr. komisyi budżetowej z powodu petycyi Członków Rady szkolnej krajowej o przyznanie dożywotniego datku na utrzymanie dla wdowy po śp. Zygmuncie Sawczyńskim	549
187.	Spr. komisyi budżetowej z powodu wniosku posła Olpińskiego i towarzyszy o wyznaczenie p. Julii Szaszkiewiczowej, wdowie po śp. Markianie Szaszkiewiczu poecie ruskim, dożywotniego stałego zaopatrzenia 300 zł. rocznie, oraz co do petycyi wniesionej przez p. Julię Szaszkiewiczową o udzielenie jednorazowej zapomogi .	549
188.	Spr. komisyi budżetowej z petycyi Eustachego Jezierskiego, urzędnika szpitala powszechnego we Lwowie do Wysokiego Sejmu wniesionej	549
189.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie krajowych składów publicznych w Krakowie i we Lwowie . .	550
190.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego w przedmiocie sprawozdania Wydziału krajowego: mianowicie o czynnościach odnoszących się do podniesienia hodowli bydła	555

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania.
191.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego o szkole i folwarku w Czernichowie .	568
192.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie subwencyi dalszej na zalesienie wydm piaszczystych w powiecie Niskim .	570
193.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi gminy Parchacz w sprawie zalesienia wydm piaszczystych	571
194.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego odnośnie do wniosku posła Klemensiewicza tyczącego się zakupna koni dla c. k. armii	571
195.	Spr. komisyi kolejowej w sprawie wniosku posła Stanisława Jędrzejowicza i towarzyszy o wykonanie trasy kolejowej z Rozwadowa na Leżajsk do Rzeszowa .	572
196.	Spr. komisyi administracyjnej w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej Czortkowskiej na udzielenie poręki dla pożyczki gminy Czortków w kwocie 65.000 zł. na budowę domu dla powiatowej dyrekcyi skarbu, tudzież na zobowiązanie się powiatu do przyczynienia się kwotą 20.000 zł. na rzecz budowy kolei wschodnio-galicyjskich	577
197.	Spr. Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie miasta Lwowa na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 10,000.000 zł. w. a. na cele inwestycyjne i konwersyę długów dotychczasowych	584
198.	Spr. Wydziału krajowego o czynościach krajowych nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego, tudzież instruktora mleczarstwa za rok 1893 . .	584
199.	Spr. Wydz. kraj. w przedmiocie projektów kolei lokalnych, przedłożonych mu celem wyjednania poparcia w myśl ustawy kraj. z dnia 17. lipca 1893 r. . .	584
200.	Spr. komisyi szkolnej o przedłożeniu rządowem z projektem do ustawy o organizacyi c. k. Szkoły politechnicznej we Lwowie	608
201.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o rezultatach osiągniętych przy wykonanych dotychczas publicznych robotach melioracyjnych. tudzież w sprawie programu regulacyi wód i melioracyj w całym kraju	201
202.	Spr. komisyi administracyjnej o wniosku posła Pilata w przedmiocie rozpatrzenia projektów do ustaw o zawodowych stowarzyszeniach rolników i o posiadłościach rentowych	628
203.	Spr. komisyi podatkowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego dotyczącem przedłużenia ustawy kraj. z 20. marca 1891 o poborze krajowych opłat konsumcyjnych	630
204.	Spr. komisyi budżetowej z przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie subwencyi krajowej na rzecz budowy kolei wschodnio-galicyjskich (podolskich) . .	643
205.	Spr. komisyi przemysłowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego, względnie krajowej komisyi dla spraw przemysłowych z czynności w zakresie przemysłu krajowego (Część I. Organizacya i skład krajowej komisyi dla spraw przemysłowych. Stypendya, zasiłki i pożyczki na cele poparcia przemysłu krajowego. Krajowy fundusz przemysłowy)	644
206.	Spr. komisyi budżetowej co do petycyi krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych we Lwowie o stałą subwencyę roczną w kwocie 3.000 zł. . .	647
207.	Spr. komisyi górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych	647
208.	Spr. komisyi kolejowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wykonania uchwał Wysokiego Sejmu, dotyczących popierania budowy niższorzędnych kolei żelaznych	649

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania.
209.	Spr. komisyi gospodarstwa ,krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego, dotyczącem utworzenia stałych posad kasyerów i pisarzy przy szkołach rolniczych w Dublanach i Czernichowie	649
210.	Spr. komisyi drogowej z petycyi obszaru i zarządu gminnego miasteczka Sokołowa w powiecie Stryjskim położonego o subwencyę 60% z funduszów krajowych na wybudowanie mostu na rzece Sokielu	649
211.	Spr. komisyi administracyjnej, o wniosku posła Franciszka Jędrzejowicza, o pomnożenie liczby geometrów ewidencyjnych	650
212.	Spr. komisyi administracyjnej w przedmiocie dyet i kosztów podróży urzędników Wydziału krajowego, którzy odbywają podróże urzędowe z tytułu nadzoru Wydziału kraj. nad gminami i reprezentacyami gminnemi . . .	652
213.	Spr. komisyi petycyjnej o petycyi prezydyum wiecu mieszkańców Lwowa i okolicy w sprawie sporu o Morskie oko	652
214.	Spr. Wydziału krajowego, w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Zaleszczykach na zobowiązanie się powiatu do przyczynienia się kwotą 25.000 zł na rzecz budowy kolei wschodnio-galicyjskiej	659
215.	Spr. komisyi kolejowej o wniosku posła Struszkiewicza i towarzyszy domagającym się, aby w budżet krajowy na fundusz kolei lokalnych wstawiać corocznie 300.000 zł. przez 75 lat	660
216.	Spr. komisyi administracyjnej nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia z posiadłości powstałych z rozparcelowania dóbr tabularnych Golce nowej gminy administracyjnej pod nazwą Majdan w powiecie Niskim .	662
217.	Spr. komisyi przemysłowej o wniosku posła Żardeckiego w przedmiocie popierania przemysłu przędzalnego w kraju	664
218.	Spr. komisyi drogowej w przedmiocie petycyi dzierżawcy zakładu kąpielowego w Szczawnicy o udzielenie subwencyi na odbudowanie drogi Pienińskiej . .	664
219.	Trzecie czytanie projektu ustawy o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych	665
220.	Spr. komisyi budżetowej ze sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie przeistoczenia szkoły żeńskiej w Boc'hni na szkołę wydziałową	669
221.	Spr. komisyi budżetowej o budżecie krajowym na rok 1894	672
222.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego, dotyczącem szkół niższych roniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach, szkoły uprawy i wyprawy lnu w Gródku i założyć się mających niższych szkół rolniczych w Krośnie i Uhersku	816
223.	Spr. komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego o krajowej szkole średniej gospodarstwa lasowego we Lwowie za rok 1893 . . .	819
224.	Spr. komisyi przemysłowej sejmowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego i komisyi krajowej dla spraw przemysłowych z ich czynności w zakresie szkół fachowo-przemysłowych i warstatów instrukcyjnych	819
225.	Spr. komisyi solnej w sprawie sprzedaży soli warzonki w zarządzie kraju .	820
226.	Spr. mniejszości komisyi solnej o przedłożeniu Wydziału krajowego co do wykonania uchwały Sejmu w sprawie objęcia sprzedaży soli warzonki w zarząd kraju	820
227.	Spr. komisyi gminnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie król. stoł miastu Lwowu na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 10,000.000 zł. na cele inwestycyjne i konwersysyę dotychczasowych długów.	835

Liczba alegatu — Stronica sten. sprawozdania.

228. Spr. komisyi gospodarstwa krajowego w sprawie petycyi zjednoczonego Towarzystwa dla ogrodnictwa i pszczelnictwa o udzielenie temuż subwencyi z funduszu krajowego na naukę wędrowną ogrodnictwa i utrzymanie szkoły ogrodniczej we Lwowie 839
229. Spr. komisyi prawniczej o petycyi kilkunastu włościan wsi Wysocka powiatu Jarosławskiego, wniesionej przez posła Zamoyskiego o zniesienie postępowania w sprawach prowizoryalnych o zaprowadzenie innego odpowiedniego postępowania 841
230. Spr. komisyi budżetowej co do petycyi Wydziału Rady powiatowej Krośnieńskiej o przyznanie bezzwrotnej subwencyi 10.000 zł. na zasilenie powiatowego funduszu ochron gminnych wypłacalnej w rocznych ratach z góry po 1.000 zł. rocznie 841
231. Spr. komisyi drogowej z petycyi Wydziału powiatowego w Nowym Targu o postanowienie przełożenia drogi kraj. z Chabówki do Nowego Targu i przeznaczenie potrzebnego funduszu 842
232. Spr. komisyi drogowej z petycyi gminy miasta Komarna i 17 gmin okolicznych o uznanie drogi z Komarna do Szczerca za dojazd kolejowy, względnie wybudowanie tej drogi kosztem kraju 842

Nie przyszły pod obrady Sejmu.

233. Spr. komisyi administracyjnej o przedłożonym przez Wydział krajowy projekcie ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek.
234. Spr. komisyi administracyjnej o ustawie regulującej stosunki prawne szpitali publicznych i powszechnych.
235. Spr. mniejszości komisyi administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego z projektem ustawy urządzającej stosunki prawne i ustrój szpitali w kraju.
236. Spr. komisyi administracyjnej o wniosku posła Romańczuka w sprawie zmiany statutu krajowego i ordynacyi wyborczej sejmowej.
237. Spr. komisyi administracyjnej o petycyi Towarzystwa łyżwiarskiego w przedmiocie interpretacyi uchwały sejmowej z dnia 18. maja 1893.
238. Spr. komisyi budżetowej z petycyi o zasiłkach na budowę szkoły i petycyi emerytowanych nauczycieli i wdów po nauczycielach o zapomogi i dary z łaski
239. Spr. komisyi drogowej o wnioskach posłów Żardeckiego i Rayskiego tudzież o wnioskach posłow Paszkowskiego i Stanisława Jędrzejowicza dążących do zmiany ustawy drogowej.
240. Spr. komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie osobnego oddziału parcelacyjnego w Banku krajowym.
241. Spr. komisyi podatkowej o wniosku posła Skałkowskiego w przedmiocie opodatkowania instytucyj, obowiązanych do publicznego składania rachunków, tudzież funduszów publicznych.
242. Spr. komisyi szkolnej o 54 petycyach nauczycieli, gron nauczycielskich, Rad szkolnych miejscowych z rozmaitych stron naszego kraju, tudzież Redakcyi szkolnictwa ludowego w Nowym Sączu o polepszenie bytu materyalnego.

LW. kr. 29.326/1893. Aleg. 1.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie ustawy budowniczej dla pomniejszych miejscowości i zmiany ustawy budowniczej z 4. kwietnia 1889. Nr. 31. Dz. u. kr.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z 28 lutego 1893. L. 9.536. (aleg. 56. sten. spr. z r. 1893.) przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy budowniczej dla pomniejszych miejscowości, wraz z projektem zmiany Art. I. i §§. 73. i 74. ustawy budowniczej z 4. kwietnia 1889. Nr. 31. Dz. u. kr. Dla braku czasu nie wszedł już powyższy projekt w drugiem czytaniu na porządek dzienny obrad Wysokiej Izby i został Wydziałowi krajowemu zwrócony wraz ze sprawozdaniem i odnośnym projektem komisyi administracyjnej.

Najważniejszą zmianą, jaką komisya rzeczona w swym projekcie wnosiła, jest niewymaganie stawiania jakichkolwiek budynków z materyału ogniotrwałego, zatem ani przy budynkach piątrowych, budowach ze sklepieniami i suterenami, ani też przy budynkach na cele publiczne i przemysłowe.

Natomiast zaznacza komisya w swem sprawozdaniu, że zabezpieczenia od pożarów szukać należy w oddaleniu od siebie budynków słomą krytych.

Wydział krajowy pragnąc zapewnić przyjęcie swego projektu przez Wysoką Izbę, zgadza się z wnioskiem powyższym komisyi i odstępuje od żądania, ażeby nawet w poszczególnionych wyżej wyjątkowych wypadkach, używano materyału ogniotrwałego. Z tego powodu zostało postanowienie §. 18. projektu odpowiednio zmienione.

Wydział krajowy sądzi wszakże, że w każdym razie drugi zasadniczy warunek bezpieczeństwa od ognia, to jest ściśle oznaczona odległość budynków, jednakże nietylko słomą, ale i gontem lub deskami krytych, winien być w ustawie z całą konsekwencyą, niedopuszczającą żadnych wyjątków wprowadzony, jeśli ma być mowa w ogóle o zabezpieczeniu zarówno przeciw pożarom jak i przeciw coraz dalej idącej parcelacyi gruntów rustykalnych.

Z tej przyczyny nie może Wydział krajowy przedewszystkiem podzielać zdania komisyi, która przyjmując w zasadzie i tylko 10 metrową odległość między budynkami z materyału nieogniotrwałego, czyni równocześnie odległość tą zawisłą od okoliczności, czy na nią miejsce dozwala, w przeciwnym zaś wypadku proponuje jako minimalną odległość przestrzeń czterometrową.

Gdy z praktyki dotychczasowej i opinii znacznej ilości Wydziałów powiatowych o pierwotnym projekcie ustawy budowniczej dla wsi (z r. 1887.), jest wiadomo, że wszelkie ustawą dozwolone wyjątkowe ulgi, stają się na wsi regułą, a co niemniej ważne, dają dogodną sposobność do nadużywania władzy urzędowej ze strony organów miejscowych, przeto stałoby się, że z reguły nie dozwalałoby miejsce na pozostawienie 10-metrowej przestrzeni między domami stawianymi z materyału nieogniotrwałego, natomiast regułą tą stałaby się odległość czterometrowa.

Taki stan rzeczy wręcz uniemożliwiłby należyte przestrzeganie policyi ogniowej, jak niemniej wszelką poprawę stosunków na przyszłość.

Nie może zaś ulegać wątpliwości, że przestrzeń podobna czterometrowa wcale nie może zabezpieczyć budynku od ognia, w takiej bowiem odległości pożar już z samego gorąca musi spowodować zajęcie się sąsiednich domów.

Nadto Wydział krajowy ustanawiając w swym projekcie odległość budynków gontem krytych na 10 metrów, a słomą lub tym podobnym materyałem na 15 metrów, wychodził z założenia, że ustawa powinna bronić używającego do pokrycia dachu gontów, zatem droższego i nie z taką łatwością jak słoma zapalnego materyału.

Proponowana przez Wydział krajowy odległość, jeśli w danym wypadku nie uratuje domu, to w każdym razie umożliwi ratunek inwentarza i ruchomości.

Z tych powodów Wydział krajowy w interesie bezpieczeństwa od ognia i bezpieczeństwa mienia pozostaje przy swym wniosku.

W tymże samym §. 18. proponował Wydział krajowy także, ażeby Rada gminna była uprawnioną do uchwalania ze względów policyjnych, surowszych przepisów tak co do materyału budowlanego, jak i odległości stawianych budynków w ogóle.

Projekt komisyi ogranicza pod tym względem Radę gminną tylko do wypadków, w których idzie o budowę w częściach gminy zwarto zbudowanych a nadto ważność podobnej uchwały czyni projekt komisyi zawisłą od zatwierdzenia ze strony Rady powiatowej.

Zdaniem Wydziału krajowego nie należałoby krępować dotychczasowej atrybucyi władzy miejscowej, zwłaszcza, że mogą zachodzić wypadki, w których leżeć może w interesie mieszkańców pewnej części gminy, ażeby właśnie ta część, jakkolwiek mniej zwarto zbudowana, podlegała ostrzejszym przepisom policyjno-budowniczym, jak n. p. w miejscowościach, w których znajdują się zdrojowiska lub uzdrowiska (stacye klimatyczne).

Zatwierdzenie zaś podobnych przepisów ze strony Rady powiatowej jest zdaniem Wydziału krajowego zupełnie zbyteczne, a nadto mogłoby wywołać kolizyę władz powołanych do rozstrzygania rekursów w drodze instancyi

Przeciw odnośnej bowiem uchwale Rady gminnej, przysługuje każdej stronie interesowanej prawo wniesienia rekursu, do rozstrzygnięcia którego powołany jest Wydział powiatowy a nie Rada powiatowa. Rekurs taki może dojść i zwykle dochodzi także do rozstrzygnięcia Wydziału krajowego, którego orzeczenie może wypaść inaczej, aniżeli orzeczenie Wydziału powiatowego, ewentualnie zaś inaczej od uchwały Rady powiatowej. Wreszcie wyrazy „części gminy zwarto zbudowane“ mogą być w każdej miejscowości inaczej zrozumiane, co spowodować może także wydanie niesłusznych lub sprzecznych orzeczeń.

Dlatego też pozostawia Wydział krajowy odnośny ustęp projektu w brzmieniu pierwotnem.

Z innych ważniejszych zmian, które komisya w projekcie Wydziału krajowego wprowadziła, są następujące:

1. W §. 1. wyłączyła komisya budowy i roboty poszczególnione pod literami c), g), k) i l) projektu Wydziału krajowego i wnosiła by roboty te tylko wówczas zależały od konsensu, jeśli miałyby być wykonane w częściach gmin gęściej zabudowanych, zwłaszcza miejskich i małomiejskich oraz w gminach, w których znajdują się zdrojowiska lub uzdrowiska.

Gdy wszakże budowy lub roboty wyżej poszczególnione wymagają i dziś konsensu budowlanego, względnie gdy uwolnienie tych robót od konsensu sprzeciwiałoby się obowiązującym dotąd przepisom sanitarnym, budowniczym i drogowym, gdy tego rodzaju poprawka stanęłaby w sprzeczności z korespondującemi postanowieniami samego projektu, przeto uprasza Wydział krajowy o pozostawienie §. 1. projektu w pierwotnem jego brzmieniu.

2. W §. 5. usunęła komisya postanowienie pod l. g) podług którego Zwierzchność gminna oznaczyć miała w konsensie, kto ma kierować budową. Postanowienie to uważa Wydział krajowy za potrzebne już choćby z tego względu, że niepodobna przypuścić, iżby w pomniejszych miejscowościach niestawiano znaczniejszych budynków, jak kamienic, zakładów, fabryk i t. p.

3. W §. 12. oznaczyła komisya odległość ogrodzeń od dróg publicznych na 60 cm. licząc od zewnętrznej krawędzi rowu drogowego.

Ponieważ takie właśnie postanowienie zgodne jest z obowiązującymi przepisami drogowymi, przeto Wydział krajowy je przyjmuje a nadto ze swej strony wprowadza dalszą zmianę pierwszego ustępu w tym kierunku, że odległość budynku od drogi publicznej wynosić ma nie trzy ale cztery metry, jak tego wymaga powszechnie dotąd zastosowywany dekret kancelaryi nadwornej z 4. stycznia 1827 L. 32.091.

4. W §. 14. zmieniła komisya projekt Wydziału krajowego w ten sposób, że w miejscowościach, gdzie znajdują się zdrojowiska lub uzdrowiska, przy drogach ulicach i placach „na tej przestrzeni, na której znajdują się mieszkania przeznaczone dla gości kąpielowych“, mają być stawiane tylko główne budynki na podmurowaniu 50 cm. wysokiem, wszelkie zaś inne tylko w podwórzu poza budynkiem głównym.

Komisya opuściła natomiast warunki dalsze Wydziału krajowego, że budynki główne mają stać frontem do dróg, ulic i placów w odległości przynajmniej 10 metr. (bez względu czy budynek murowany lub drewniany), — względnie 15 m. (jeśli by miał być słomą kryty) że mają być obsadzone drzewami i że odległość zabudowań gospodarskich wynosić ma również 10, względnie 15 m. od własnego i od zabudowań sąsiedniego budynku głównego.

Wydział krajowy stawiając powyższe warunki, miał przedewszystkiem na oku cel samej miejscowości i cel budowy przeznaczonej na pobyt chorego, który obecnie za drogą stosunkowo sumę, ma jak najlichsze pomieszczenie i to niejednokrotnie w bezpośredniem sąsiedztwie stajen, kloak i gnojowisk.

Warunki powyższe nadto opierają się na petycyi gości zakopańskich, podpisanej także przez lekarzy.

Z tych więc powodów uprasza Wydział krajowy o pozostawienie w ustawie powyższych warunków konsensu.

5. §. 17. „Kierownictwo budowy“ przerobił Wydział krajowy ile możności podług stylizacyi komisyi, nie mógł jednak wprowadzić wyrazów „znaczniejsze budowle prywatne“, „mniejsze budowle“, „pojedyńcze konstrukcye“, — ponieważ wyrazy te, jako zbyt ogólnikowe i dla ludności pomniejszych gmin nie dość zrozumiałe, musiałyby w każdej miejscowości inaczej być pojmowane, a judykatura miałaby do zwalczenia trudności, które niejednokrotnie wpłynęłyby także na sposób załatwienia rekursu.

6. W §. 24. usunęła komisya postanowienie projektu, że kominów na belkach lub pokładach drewnianych zakładać nie wolno, że wszelkie drzewo winno być najmniej o 15 cm. oddalone od wewnętrznego obwodu komina i że drzewa w ściany kominowe wpuszczać nie wolno.

Nadto dozwala komisya w swym projekcie wyjątkowo na stawianie kominów wałkowanych, dobrze gliną wylepionych i wewnątrz wygładzonych.

Co do postanowień przez komisyę z projektu usuniętych, zaznacza Wydział krajowy że najpierwszą przyczyną licznych pożarów jest właśnie drzewo albo w komin wpuszczone, albo zbyt blisko do komina przysunięte; dlatego też postanowienia odnośne winny być zdaniem Wydziału krajowego ustawą objęte.

Co do kominów zaś wałkowanych, podaje Wydział krajowy do wiadomości Wysokiego Sejmu, że podług obowiązującego dotąd §. 5. patentu cesarskiego z 28. lipca 1876, „ko-

minów z drzewa zupełnie stawiać nie wolno". — „Gdzie wypalonej cegły zupełnie nie ma, kominy mogą być stawiane z cegieł robionych z błota lub z plecionek wewnątrz i zewnątrz dobrze gliną oblepionych.

Mimo tego przepisu, który od przeszło 100 lat obowiązuje i w regule niedopuszcza stawiania kominów z drzewa, kominy wałkowane względnie z gliny lepione są dziś regułą a wyjątkiem kominy ceglane.

Jeśli zatem i projektowana ustawa, dopuszczać będzie pod tym względem i nadal te same wyjątkowe postanowienia, wówczas trzeci warunek bezpieczeństwa od ognia, jakim jest murowany komin, będzie również nadal starannie omijany.

Wydział krajowy ośmiela się zwrócić pod tym względem uwagę Wysokiego Sejmu, na opinią poważnej ilości Wydziałów powiatowych, które domagały się nietylko bezwzględnego wprowadzenia kominów murowanych przy budowach przyszłych, ale nawet wnosiły, by dotyczące postanowienia rozciągnąć i na istniejące już budowle. — Jeśli niemożna jeszcze domagać się stawiania budowli z materyału ogniotrwałego by w ten najlepszy sposób stworzyć stałe bezpieczeństwo od ognia, to w każdym razie zastąpić je należy odpowiednią odległością budynków i murowanym kominem.

Niewątpliwie jest komin murowany rzeczą droższą od lepionego, niewątpliwą jest jednakże również korzyść jaką budujący zyskuje, zabezpieczając swe domostwo kominem z cegły palonej.

Upraszamy zatem o pozostawienie pierwotnego tekstu projektu Wydziału krajowego.

7. W §. 28. pozostawia Wydział krajowy postanowienie, że odległość zbiorników na nawóz wynosić ma od budynków mieszkalnych co najmniej 10 m. bez żadnych wyjątków, warunek ten bowiem jest konieczny ze względów sanitarnych w ogóle a w szczególności w miejscach kąpielowych i klimatycznych, oraz miejscach gęściej zabudowanych.

8. W §. 37. również pozostawia Wydział krajowy postanowienie, że do zezwolenia na częściowe zamieszkanie budynku potrzebnem jest zbadanie na miejscu, czy odnośna część zbudowaną została podług konsensu, oraz czy odpowiada warunkom sanitarnym i bezpieczeństwa publicznego; postanowienie takie bowiem obowiązuje dotychczas i wynika z natury rzeczy.

Inne zmiany komisyi wprowadził Wydział krajowy do projektu zarówno ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek jak i do projektu zmiany ustawy budowniczej z 4. kwietnia 1889 Nr. 31 Dz. u. kr.

Wydział krajowy wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony ·/. projekt ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek, oraz dołączony projekt zmiany §§. 73 i 74 ustawy budowniczej z 4. kwietnia 1889 Nr. 31. Dz. u. kr.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 14. lipca 1893.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *m. p.*

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński *m. p.*
Członek Wydziału krajowego.

Alegat 1. do sprawozdania Wydziału krajowego LW. 29.326/1893.

USTAWA

z dnia ..... obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wydaję załączoną ustawę budowniczą dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek i rozporządzam co następuje:

Art. I.

Przepisom niniejszej ustawy podlegają wszystkie miejscowości kraju z wyjątkiem miast Lwowa i Krakowa, gmin miejskich, dla których wydaną została ustawa budownicza z 28. kwietnia 1882 Nr. 77. dz. u. kr., oraz znaczniejszych miejscowości podlegających ustawie budowniczej z 4. kwietnia 1889 Nr. 31. dz. u. kr.

Art. II.

Postanowienia §§. 2. do 15. ustawy ogniowej dla miast i miasteczek wydanej na mocy Ces. patentu z dnia 28. lipca 1786 oraz postanowienia §§. 1. do 10. ustawy ogniowej dla gmin wiejskich, wydanej również na mocy Ces. patentu z dnia 28. lipca 1786, zostają uchylone.

Art. III.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie dnia dziewięćdziesiątego po jej ogłoszeniu.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Ustawa budownicza

dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek.

ROZDZIAŁ I.

O pozwoleniu na budowę (konsensie).

§. 1.

Budowy lub roboty wymagające konsensu.

Następujące budowy lub roboty budowlane wymagają zezwolenia Zwierzchności gminnej:

a) budowa nowego, przebudowanie lub przekształcenie starego budynku, dobudowanie nowej części do istniejącego budynku lub dobudowanie nowej części nad nim;

b) budowa studni i piwnic;

c) budowa nowego lub zmiana istniejącego kanału, ścieku, jamy kloacznej, wychodków, zbiorników na wodę lub nawóz;

d) budowa nowych lub zmiana istniejących ognisk i kominów;

e) przeistoczenie niezamieszkałych budynków lub ich części na mieszkania, oraz przeistoczenie pomieszkań na sklepy, warstaty, budynki gospodarskie lub łazienki;

f) wyprowadzenie lnb zniesienie murów ogniowych, wyprowadzenie lub zniesienie wszelkich ścian;

g) wybicie drzwi lub okien ku ulicy lub ku domom sąsiednim;

h) przeistoczenie lub podwyższenie dachu;

i) zmiana sklepień;

k) stawianie słupów przy ulicy lub placu publicznym, oraz ustawianie ciężkich przedmiotów (posągów, kopuł i t. p.) nad gzymsami okapowymi;

l) odgraniczanie i odgradzanie gruntów prywatnych od ulic i placów publicznych.

Do udzielenia zezwolenia na budowle wykonywane na cele publiczne przez państwo, kraj lub powiat, budowle kolei żelaznych i obok kolei że-

laznych, oraz na budowy do celów przemysłowych powołane są władze wskazane w §§. 9., 10. i 11.

Postanowienia co do obszarów dworskich zawarte są w rozdziale VI.

§. 2.

Pomniejsze zmiany.

Wszystkie inne, w §. 1. nie wymienione pomniejsze zmiany w budynku istniejącym, mogą być wykonane bez pozwolenia Zwierzchności gminnej.

§. 3.

Podania o konsens i plan budowy.

O pozwolenie na wykonanie budowy lub robót poszczególnionych w §. 1., należy wnieść do Zwierzchności gminnej pisemne podanie i dołączyć doń plan w dwu równobrzmiących egzemplarzach podpisanych przez sporządzającego plan i przez budującego.

Jeżeli rozchodzi się o budowę zwykłego włościańskiego, lub małomieszczańskiego domu mieszkalnego, lub zwykłego budynku gospodarskiego, względnie, jeśli rozchodzi się o którąkolwiek z poszczególnionych w §. 1. robót przy tych zwykłych budowlach włościańskich lub małomieszczańskich, wystarczy przedłożenie prostego szkicu budowy i szkicu sytuacyjnego, na ktorym winno być oznaczone położenie i rozmiary przyszłego budynku, oraz położenie i odległość sąsiednich budynków (§. 4.).

W tych samych wypadkach może budujący także ustnie u Zwierzchności gminnej wnieść prośbę o pozwolenie na wykonanie budowy lub robót zamierzonych i jeżeli nie przedkłada planu lub szkicu, obowiązany jest opisać zamierzone roboty, położenie i miejsce na którem mają być wykonane, oraz odległość od najbliższych zabudowań własnych i sąsiadów i od przylegającej drogi lub od przylegającego placu publicznego. Prośbę tę i opisanie wciągnąć ma Zwierzchność gminna do protokołu bezpłatnie.

W innych wypadkach należy przedłożyć plany, które mają obejmować:

a) plan sytuacyjny uwidoczniający położenie i granice gruntu zabudować się mającego jakoteż przyszłego budynku, położenie i odległość starych zabudowań istniejących na gruncie budowlanym, położenie i odległość sąsiednich realności z wymienieniem ich właścicieli, jakoteż odległość i kierunek przylegającej ulicy lub placu publicznego;

b) plan niwelacyjny, wykazujący poziom gruntu budowlanego;

c) plany poziome wszystkich piąter, piwnic i poddasza, przekrój podłużny i poprzeczny i fasadę budynku.

Na planie piwnic winny być uwidocznione doły kloaczne, kanały domowe, ich połączenie z kanałem głównym, przekrój poprzeczny i spadek, wreszcie ścieki i studnie.

Na planie poddasza przedstawić należy wszystkie mury strychowe, kominowe i ogniowe.

Niezwykłe konstrukcye, mianowicie żelazne, przedstawić należy rysunkami szczegółowymi.

Wszystkie plany winny być rysowane według miary metrycznej a mianowicie:

a) plany sytuacyjne, obejmujące większą przestrzeń, według skali 1:500 albo 10 cm.=50 m. naturalnej wielkości, przy mniejszych przestrzeniach według skali 1:250 albo 10 cm.=25 m. naturalnej wielkości;

b) plany poziome mają być rysowane w wymiarach długości według skali planu sytuacyjnego, w wymiarach wysokości zaś według dziesięć razy większej skali;

c) plany budowli mają być sporządzane według skali 1:100 albo 10 cm.= 10 m. naturalnej wielkości.

Rysunki szczegółowe i konstrukcyjne mają być wykonywane według skali, któraby ich dokładne zbadanie umożliwiła, a mianowicie w stosunku jak 1:10, 1:20, 1:50.

§. 4.

Badanie planu.

Zwierzchność gminna obowiązaną jest w przeciągu trzech dni, w wypadkach zaś przewidzianych w §. 12. w przeciągu 14 dni po otrzymaniu pisemnego podania względnie ustnej prośby (§. 3.), powołać komisyę na miejsce zamierzonych robót.

W komisyi tej mają wziąć udział:

a) Naczelnik gminy lub jego zastępca;

b) delegat komisyi zdrojowej lub klimatycznej, względnie także rządowy inspektor zdrojowy w tych miejscowościach, gdzie się znajdują zdrojowiska, lub uzdrowiska o własnym statucie;

c) jeżeli zachodzi potrzeba także nieinteresowany w zamierzonych robotach znawca, biegły w sprawach budowniczych.

O terminie oględzin komisyjnych należy uwiadomić strony interesowane, a mianowicie budującego i sąsiadów budującego t. j. właścicieli gruntów położonych bezpośrednio lub pośrednio w odległości 10, względnie 15 metrów, (§. 18), a w wypadkach przewidzianych w §§. 32 i 51 w odległości 30 metrów od zamierzonej budowy lub roboty.

Komisya zbada na miejscu plan budowy lub protokolarnie podany opis zamierzonych robót, przesłucha znawcę jeśli został powołany, dalej sąsiadów czy i jakie czynią zarzuty przeciw zamierzonej budowie, zawezwie budującego do oświadczenia się na odnośne zarzuty i starać się będzie strony pogodzić.

Zdanie znawcy, jeśli był do komisyi wzywany, zgłoszone przeciw budowie zarzuty, tudzież wynik rokowań co do ugodowego ich załatwienia, zapisze komisya do protokołu, który przez uczestników komisyi podpisany być winien.

Czynności biorących udział w tej komisyi są bezpłatne, z wyjątkiem znawcy, którego budujący wynagrodzić winien podług taksy uchwalonej przez Radę gminną (§. 41), jeśli znawca ten nie jest płatnym za to funkcyonaryuszem gminy.

§. 5.

Załatwienie podania o konsens.

Na podstawię protokołu przeprowadzonej rozprawy (§. 4.) ma Zwierzchność gminna do trzech dni po odbyciu komisyi wydać i doręczyć za rewersami budującemu i stronom, które przeciw budowie wniosły zarzuty, pisemne rozporządzenie, zezwalające na zamierzoną budowę lub odmawiające pozwolenia, rozstrzygając tak w jednym jak i drugim wypadku podniesione przeciw budowie zarzuty o ile one odnoszą się do policyi miejscowej lub w ogóle do względów publicznych.

W razie odmowy należy podać przyczyny, to jest uzasadnić ją postanowieniami ustawy.

Zezwolenie na budowę winno zawierać:

a) wymienienie rodzaju zamierzonej budowy lub roboty (§. 1.);

b) dokładne oznaczenie miejsca budowy lub roboty i odległości od innych budynków sąsiednich i gruntów;

c) oznaczenie materyału, z którego ściany, dach, kominy a w budynkach drewnianych i ściany do kom. a lub ogniska przyległe mają być stawiane;

d) długość, szerokość i wysokość budynku w miarze metrycznej;

e) ilość i wymiar okien i drzwi;

f) ilość i rodzaj ognisk;

g) postanowienie, czy budowę prowadzić ma osoba do tego prawnie upoważniona, majster, podmajstrzy, cieśla i t. p. (§. 17.)

Wszelkie zmiany przez Zwierzchność gminną w konsensie zastrzeżone, winny być ile możności oznaczone także w przedłożonych planach, z których jeden egzemplarz zaopatrzony podpisem i pieczęcią Zwierzchności gminnej, zwrócony być winien budującemu a drugi przechowany w aktach.

§. 6.

Prawa prywatne.

Jeżeli przeciw zamierzonej budowie podniesiono zarzuty pochodzące z tytułu prawa prywatnego i zarzuty te przy komisyjnem zbadaniu planów nie mogły być w drodze ugody usunięte, może być udzielony konsens na budowę, której względy publiczne nie stoją na przeszkodzie.

Co do zarzutów z tytułu prawa prywatnego podniesionych, ma Zwierzchność gminna odesłać strony do drogi prawa.

W rozporządzeniu, którem konsens na budowę udzielono, należy wyraźnie wymienić zarzuty z tytułu prawa prywatnego podniesione i do drogi prawa odesłane.

Sąd rozstrzyga, czy budowa dopuszczona ze względów publicznych, przeciw której podniesiono zarzuty z tytułu prawa prywatnego, ma być wstrzymaną aż do rozstrzygnięcia sporu, czy też i pod jakimi warunkami tymczasem prowadzoną być może (§§. 340., 341. i 342. ust. cyw.).

§. 7.

Rozpoczęcie budowy.

Budowa może być dopiero wtedy rozpoczętą, gdy konsens stał się prawomocnym, to jest, gdy od dnia doręczenia go stronom upłynęło dni czternaście, a żadna z nich nie wniosła rekursu przeciw temu konsensowi.

§. 8.

Gaśnięcie i odnawianie konsensu.

Konsens na budowę gaśnie, jeżeli budowa dozwolona, nie została wykonaną w ciągu dwóch lat od prawomocności konsensu.

W razie rozpoczęcia budowy i niemożebności wykończenia jej w ciągu powyższych dwóch lat, należy przed upływem rzeczonego terminu naprzód uwiadomić Zwierzchność gminną o zamierzonem dalszem prowadzeniu budowy i oczekiwać postanowienia jej, czy budowa może być dokończoną na podstawie pierwotnego planu, czyli też ze względu na zmienione stosunki zachodzi potrzeba rewizyi planów i odnowienia konsensu.

Postępowanie przy odnawianiu konsensu należy przeprowadzić podług postanowień §§. 4. 5_{II} i 6.

§. 9.

Budowy na cele przemysłowe.

Przy budowach na cele przedsiębiorstw przemysłowych, które w myśl ustawy przemysłowej wymagają zezwolenia władzy politycznej, powołany jest Wydział powiatowy do przeprowadzenia czynności przepisanych w §§. 4., 5., 6., 8. i 12.

Do udziału w komisyi (§. 4.) i objawienia swego zdania zawezwie Wydział powiatowy także odnośnego naczelnika gminy lub jego zastępcę, a jeśli budowa wykonaną ma być na obszarze dworskim (§. 51.), przełożonego tegoż obszaru.

Rozprawę budowniczą łączyć należy ile możności z rozprawą przemysłowo-policyjną i w tym celu ma Wydział powiatowy porozumieć się z władzą polityczną co do terminu rozprawy.

W każdym razie konsens na taką budowę udzielony być może dopiero po prawomocnem zezwoleniu na prowadzenie przedsiębiorstwa.

Koszta komisyi Wydziału powiatowego poza miejscem siedziby tegoż Wydziału, ponosi strona podająca o konsens.

§. 10.

Budowy kolejowe i obok kolei żelaznych.

Przy budowach na gruntach kolei żelaznych (w myśl §. 2. ustawy o budowie kolei żelaznych z dnia 19. Maja 1874 Nr. 70. Dz. u. p.) i przy nowych budowach, dobudowaniach i przebudowaniach obok kolei żelaznych już istniejących, lub w budowie będących, względnie w ich rejonie pożarnym, należy się stosować do osobnych przepisów w tej mierze istniejących.

Do przedsiębrania czynności urzędowych przy budowach w rejonie pożarnym kolei powołanem jest stosownie do ustawy z dnia 26. grudnia 1882 Nr. 3. Dz. u. kr. z r. 1883 c. k. Starostwo, przyczem zastosowane być mają prócz szczegółowych w tej mierze obowiązujących przepisów, także postanowienia niniejszej ustawy.

§. 11.

Budowy publiczne wykonywane przez państwo, kraj lub powiat.

Przy budowach na cele publiczne przedsiębranych przez państwo, kraj lub powiat, powołane jest c. k. Starostwo do przeprowadzenia czynności przepisanych w §. 4.

Jeżeli przeciw zamierzonej budowie nie wniesiono zarzutów, lub wniesione w toku rozprawy zostały usunięte, uwiadomi o tem c. k. Starostwo władzę budującą.

Zarzuty nieusunięte a nie pochodzące z tytułu prawa prywatnego, rozstrzyga c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z władzą, która budowę wykonuje. Co do zarzutów opartych na tytule prawa prywatnego postąpi c. k. Namiestnictwo według §. 6. ustawy.

§. 12.

Budowy obok dróg i placów, na polu górniczem, na granicy państwa i w rejonie fortyfikacyjnym.

Odległość budynku od drogi krajowej, powiatowej lub publicznego dojazdu kolejowego, lub publicznej drogi gminnej, wynosić ma przynajmniej cztery metry, licząc od zewnętrznej krawędzi rowu drogowego.

Odległość ogrodzeń od powyższych dróg publicznych wynosić ma co najmniej 60 cm., licząc od zewnętrznej krawędzi rowu drogowego.

Wyjątek stanowią ulice i place posiadające ustalone linie regulacyjne (§. 13. i 14.).

O rozprawie zarządzonej względem udzielenia konsensu na budowę lub roboty przy drogach krajowych, powiatowych, publicznych dojazdach kolejowych, lub też przy drogach gminnych, których administracya na podstawie §. 28. ustawy drogowej z 7. lipca 1885 Nr. 39. dz. u. kr. miejscowemu zarządowi drogowemu odjętą została, należy przynajmniej na ośm dni przed terminem badania planu uwiadomić władzę zarządzającą temi drogami, pozostawiając jej wybór bądź to wzięcia udziału w rozprawie komisyjnej przez delegata, bądź też nadesłania pisemnego wniosku.

W razie zamierzonej budowy na eksploatowanem polu górniczem lub naftowem, należy do rozprawy przepisanej §. 4. zawezwać także przedsiębiorcę górniczego, względnie naftowego.

Jeżeli nowy budynek stawiany być ma na ustroniu w pasie dwu kilometrów od granicy państwa, należy o wniesieniu podania o konsens uwiadomić c. k. Starostwo, które może do rozprawy delegować zastępcę, albo też pisemnie przesłać swe uwagi w tej mierze.

Przy budowach w rejonie fortyfikacyjnym, tudzież obok dróg państwowych, mają być zastosowane przepisy w tej mierze obowiązujące.

§. 13.

Odbudowanie zniszczonych części miejscowości.

W razie zniszczenia całej miejscowości lub znaczniejszej części jej przez pożar, wylew, lub inne wypadki elementarne, winna Zwierzchność gminy bezzwłocznie donieść o tem Wydziałowi powiatowemu.

Wydział powiatowy zarządzi w przeciągu ośmiu dni od chwili zawiadomienia komisyonalne oględziny przestrzeni zniszczonej, celem przeprowadzenia jej regulacyi.

W komisyi mają wziąć udział:

a) Delegat Wydziału powiatowego jako przewodniczący,

b) Naczelnik gminy lub jego zastępca,

c) Przełożony obszaru dworskiego,

d) Znawcy przez Wydział powiatowy powołani.

Strony interesowane winny otrzymać uwiadomienie o odbyć się mającej komisyi z oznaczeniem terminu oględzin.

Komisya sporządzi plan regulacyjny, spisze protokolarnie i szczegółowo numera parcel, imię i nazwisko właściciela, przestrzeń gruntów, które winny być zajęte lub odstąpione, wreszcie wciągnie do tego protokołu zgłoszone przeciw zamierzonej regulacyi zarzuty, opinię swoją co do tych zarzutów i wynik rokowań co do ugodowego ich załatwienia. Plan regulacyjny z pomienionym protokołem przedłoży komisya Radzie gminnej. Rada gminna obowiązaną jest w przeciągu 14 dni od dnia doręczenia planu powziąć uchwałę tak co do tego planu jak i co do zarzutów przez strony interesowane podniesionych przeciw rzeczonemu planowi.

O powziętej uchwale przyjmującej plan regulacyjny bez zmiany lub ze zmianami, obowiązaną jest Zwierzchność gminna w przeciągu trzech dni zawiadomić strony interesowane za dowodami doręczenia, albo też uchwałę rzeczoną ogłosić w gminie w sposób należyty.

Po upływie ośmiu dni od dnia doręczenia względnie ogłoszenia stronom interesowanym zapadłej uchwały Rady gminnej, ma Zwierzchność gminna bezzwłocznie przesłać plan regulacyjny z powyższym protokołem uchwałą Rady gminnej i dowodami jej doręczenia lub ogłoszenia, jakoteż z rekursami jeśli wniesione zostały, Wydziałowi powiatowemu do zatwierdzenia planu względnie rozstrzygnięcia rekursów.

Gdyby Rada gminna w powyższym terminie uchwały nie powzięła, albo odmowną powzięła uchwałę, zażąda Wydział powiatowy przedłożenia sobie planu regulacyjnego z protokołem oględzin do powzięcia stosownej decyzyi.

Tylko na podstawie zatwierdzonego planu regulacyjnego mogą być wydawane konsensa na budowy lub roboty poszczególnione w §. 1.

Koszta komisyi i sporządzenia planu regulacyjnego ponosi fundusz powiatowy. Za udział w komisyi rzeczonej stron interesowanych i miejscowej władzy policyjnej, nie mogą być żadne koszta przyznane.

§. 14.

Regulacya zdrojowisk lub stacyi klimatycznych.

W miejscowościach, w których znajdują się zdrojowiska lub uzdrowiska (stacye klimatyczne) o własnym statucie, obowiązany jest Wydział

powiatowy najdalej w przeciągu dwóch lat od wejścia w życie niniejszej ustawy, zesłać na miejsce komisyę mającą na celu sporządzenie planu regulacyjnego odnośnej miejscowości.

W komisyi tej mają wziąć udział:

a) Delegat Wydziału powiatowego jako przewodniczący;

b) Naczelnik gminy lub jego zastępca;

c) Przełożony obszaru dworskiego;

d) Znawcy przez Wydział powiatowy powołani;

e) Właściciel zakładu;

f) Delegat komisyi zdrojowej lub klimatycznej względnie także rządowy inspektor zdrojowy.

Strony interesowane winny otrzymać uwiadomienie o odbyć się mającej komisyi z oznaczeniem terminu oględzin.

Dalsze czynności mają być wykonane podług postanowień §. 13.

Po zatwierdzeniu planu regulacyjnago, mogą być tylko na podstawie tego planu wydawane konsensa na budowy lub roboty poszczególnione w §. 1., przyczem ściśle przestrzegać należy, ażeby na przestrzeniach zregulowanych:

1) przy drogach, ulicach i placach stawiano tylko główne budynki (mieszkalne) i tylko frontem do tych dróg, ulic i placów, oraz na podmurowaniu 50 cm. wysokiem;

2) wszelkiego rodzaju budynki główne (mieszkalne) przy drodze lub ulicy stawiano w odległości przynajmniej 10 m. względnie 15 m. (§. 18.) od sąsiednich budynków głównych i obsadzano je drzewami;

3) wszelkie zaś inne budynki stawiano tylko w podwórzu po za budynkiem głównym i w odległości przynajmniej 10 m. względnie 15 m. (§. 18.) od własnego i od zabudowań sąsiedniego budynku głównego.

Koszta komisyi i sporządzenia planu regulacyjnego ponosi fundusz powiatowy. Za udział w tej komisyi stron interesowanych i miejscowej władzy policyjnej nie mogą być przyznane żadne koszta.

W miejscowościach gdzie powstaną zdrojowiska lub uzdrowiska (stacye klimatyczne), obowiązany jest Wydział powiatowy zarządzić sporządzenie planu regulacyjnego w przeciągu sześciu miesięcy od czasu wydania statutu zdrojowego.

§. 15.

Plan regulacyjny.

Przy sporządzeniu planu regulacyjnego (§§. 13. i 14.) należy przestrzegać głównie:

a) Ażeby rozkład i położenie budynków odpowiadały wymaganiom sanitarnym, ogniowo-policyjnym i w ogóle względom bezpieczeństwa.

b) Ażeby drogi i ulice były szerokie, proste i równe.

c) Ażeby opady atmosferyczne miały zabezpieczony należyty odpływ a sposób odprowadzania nieczystości został należycie ustanowiony.

§. 16.

Wywłaszczenie.

Jeżeli na podstawie zatwierdzonego planu regulacyjnego okaże się potrzeba utworzenia nowej drogi lub ulicy przez grunta obce albo zaj-

dzie potrzeba sprostowania lub rozszerzenia istniejącej drogi lub ulicy, winien będzie właściciel gruntu odstąpić gminie na własność potrzebną na to przestrzeń za wynagrodzeniem.

Jeśli zaś wskutek tej regulacyi okaże się potrzeba wysunięcia budowy do nowej linii regulacyjnej, wówczas budujący tak długo nie będzie miał prawa przystąpić do wykonania projektowanej budowy, pokąd nie nabędzie na własność od dotychczasowego właściciela za wynagrodzeniem części gruntu między dawniejszą linią frontową a nową linią regulacyjną, którą to część gruntu właściciel jemu odstąpić winien.

Orzeczenie o wywłaszczeniu (§. 365 ust. cyw.) należy do władzy politycznej.

Gdyby w tych przypadkach co do wysokości wynagrodzenia ugoda do skutku nie doszła, oznaczy ją orzeczenie sądowe. Niedojście ugody nie wstrzymuje ostatecznego ustanowienia planu regulacyjnego względnie linii regulacyjnej i dalszej rozprawy budowniczej.

W sprawach ustanowienia planu regulacyjnego lub linii regulacyjnej oraz w sprawach oznaczenia przestrzeni, która ma być zajętą lub odstąpioną z powodu ustanowienia planu regulacyjnego lub linii regulacyjnej, wykluczoną jest droga sądowa.

ROZDZIAŁ II.

Szczegółowe przepisy o budowlach.

§. 17.

Kierownictwo budowy.

Przy stawianiu budynków piątrowych, budowli ze sklepieniami i urządzeniami podziemnemi (suterenami), oraz budynków na cele publiczne i przemysłowe, kierować winna budową osoba do tego prawnie upoważniona.

Przy stawianiu innych budowli wolno używać osób posiadających dla wykonywania przemysłu budowlanego koncesye najniższej kategoryi.

Budowle włościańskie i zwykłe gospodarskie mogą być stawiane przez samego budującego lub jego zastępcę z tem ograniczeniem, że do budowy kominów użyty być winien majster murarski.

Nazwisko kierownika budowy należy w każdym wypadku podać do wiadomości Zwierzchności gminnej i uwiadomić ją o wszelkich zmianach w tej mierze zachodzących.

Za wszelkie naruszenia warunków konsensu, za odstąpienie od zatwierdzonego planu bez poprzedniego uzyskania przyzwolenia Zwierzchności gminnej i w ogóle za wszelkie uchybienia przepisom tej ustawy, odpowiadają niepodzielnie kierownik budowy i budujący.

Nie wyklucza to jednak odpowiedzialności innych w budowie udział biorących osób, o ile na nich ciąży wina.

§. 18.

Materyał do budowy.

Rada gminna obowiązaną jest w przeciągu dwóch lat od wejścia w życie niniejszej ustawy uchwalić, w której części gminy, niemniej jakie ważniejsze budowle mają być stawiane z materyału ogniotrwałego.

Budowle z materyału nieogniotrwałego mogą być wówczas stawiane, jeśli odległość od innych wynosić będzie przynajmniej 10 metrów a w razie zamierzonego pokrycia dachu słomą, trzciną, szuwarem i t. p. materyałem 15 m. i jeśli Rada gminna ze względów policyjnych nie wyda odmiennych, pozwolenie używania materyału nieogniotrwałego bardziej ograniczających przepisów.

Wszelkie jednak ściany, przy których znajdują się kominy, piece i ogniska, winny być w przestrzeni pół metra od komina a jednego metra od pieca lub ogniska zupełnie murowane z cegieł, lub kamienia, lub cegły surowej na powietrzu suszonej (surówki).

§. 19.

Pokrywanie dachów.

Rada gminna obowiązaną jest w przeciągu dwóch lat od wejścia w życie niniejszej ustawy uchwalić, w której części gminy, niemniej jakie ważniejsze budowle mają być ogniotrwałym materyałem kryte.

Pokrywanie dachów gontem, lub podobnym materyałem może być dozwolone, jeśli odległość od innych budynków wynosi przynajmniej 10 m., pokrywanie słomą, trzciną, szuwarem i t. p., jeżeli odległość od innych budynków wynosi przynajmniej 15 m. a nadto budowa oddzieloną zostanie szeregiem drzew liściastych i jeśli Rada gminna ze względów policyjnych nie wyda odmiennych, pozwolenie pokrywania dachów materyałem niecgniotrwałym bardziej ograniczających przepisów.

§. 20.

M u r y.

Grubość murów powinna być dokładnie oznaczoną w planach budowy. Komisya badając plany winna oświadczyć, czy projektowana grubość murów odpowiada bezpieczeństwu publicznemu, czy też winna uledz zmianie. Grubość murów ceglanych w budynkach mieszkalnych parterowych i jednopiątrowych, powinna wynosić przy ścianach zewnętrznych co najmniej 45 cm., a 30 cm. przy ścianach wewnętrznych, na których pułapy spoczywają.

Przy budynkach mieszkalnych, mających więcej piąter, mury dwu piąter najwyżej położonych winny mieć grubość najmniej 45 cm. względnie 30 cm., w każdych zaś następnych dwóch niżej położonych piątrach grubość murów o 15 cm. powiększoną być musi.

Mury fundamentów winny być o 15 cm. grubsze od ściany na nich spoczywającej.

Rozmiary powyższe odnoszą się do murów niewyprawionych w stanie surowym.

§. 21.

Schody i klatka schodowa.

W domach piątrowych powinna istnieć za pomocą schodów komunikacya do wszystkich mieszkań, na strych i do piwnicy. Schody mają być przynajmniej na 1 m. szerokie. Wysokość stopnia na schodach nie powinna wynosić więcej jak 16 cm., szerokość zaś nie mniej jak 29 cm. w linii podziałowej. Linia podziałowa przyjmuje się w obrębie 45 cm. od ściany.

Poręcze muszą być tak urządzone, ażeby zesuwanie się po nich było niemożliwem.

Władza może stosownie do przeznaczenia i rozmiarów budynku zarządzić wybudowanie także schodów bocznych.

Pod schodami jakoteż w klatce schodowej, nie wolno urządzać ognisk i otworów kominowych.

Klatkę schodową oddzielać ma od strychu powała u dołu wyprawiona, a na strychu wyłożona cegłą albo polepą z gliny 8 cm. grubą. Drzwi na strych prowadzące w domach murowanych powinny być pobite żelazną blachą od strony strychu.

§. 22.

Wymiary izb, okien i drzwi.

Budynki mieszkalne winny być suche i posiadać dostateczny przystęp powietrza i światła. Wysokość izby wynosić winna przynajmniej 2·20 m., wysokość okna najmniej 60 cm., szerokość najmniej 40 cm., wysokość drzwi najmniej 1·80 m. a szerokość 1 m.

W każdej izbie winno być przynajmniej jedno okno urządzone do otwierania.

W miejscowościach, w których znajdują się zdrojowiska lub uzdrowiska (stacye klimatyczne), wysokość izb przeznaczonych na mieszkanie dla gości wynosić winna conajmniej 3 m., wysokość okna najmniej 1 m., a szerokość najmniej 60 cm., wysokość drzwi najmniej 2 m. a szerokość 1 m.

§. 23.

Podłoga i powała.

Powierzchnia podłogi (ułożonej z desek, lub cegły, czy też ubitej z gliny) w budynkach mieszkalnych z wyjątkiem wypadków przewidzianych w §. 14. winna być przynajmniej o 30 cm. wyższą od powierzchni gruntu, na którymm budynek stoi.

Podłoga na piętrze winna zawierać warstwę suchego nasypu.

Powała strychowa w budynkach mieszkalnych ma być pokryta cegłą lub polepą gliniana 8 cm. grubą.

§. 24.

K o m i n y.

Budowa domów i chat mieszkalnych bez kominów zabronioną jest bezwarunkowo.

Kominy winny być murowane z cegły palonej lub kamienia, ściany kominów najmniej 15 cm. grube i 80 cm. nad dach wyprowadzone, wnętrze komina gładko wytynkowane, a część zewnętrzna w obrębie strychu wyprawiona.

Kominów na belkach lub pokładach drewnianych zakładać nie wolno.

Wszelkie drzewo winno być najmniej o 15 cm. oddalone od wewnętrznego obwodu komina. Drzewa w ściany kominowe wpuszczać nie wolno.

Otwór wewnętrzny kominów przełazowych wynosić ma najmniej 48 cm. w kwadrat. Otwór kominów wąskich (cylindrowych) wynosić ma najmniej 15 cm. średnicy. Jeżeli zaś do tego wąskiego komina wchodzi dym z dwóch lub więcej ognisk, wówczas otwór jego ma wynosić najmniej 20 cm.

Wszystkie kominy, a szczególniej wąskie (cylindrowe) winny być ile możności w pionowym kierunku stawiane.

Kominy wąskie winny być w stosownych miejscach zaopatrzone w otwory do czyszczenia szczelnie zamykane. Materyał drewniany, znajdujący się w pobliżu tych otworów, powinien być ogniochronnie osłonięty.

Kominów murowanych nie wolno zastępować rurami blaszanemi wewnątrz budynku, ani też przeprowadzać takich rur przez ściany drewniane lub dachy nieogniotrwałe.

Kominy fabryczne i w ogóle kominy dla wielkich ognisk należy tak urządzać, aby dym i sadza nie zanieczyszczały powietrza w sposób dla zdrowia szkodliwy, albo dla sąsiadów dokuczliwy.

§. 25.

Piece w izbach.

Piece w izbach, stojące bezpośrednio na podłodze nieogniotrwałej, winny być podmuroware na 30 cm. Przed drzwiczkami pieców należy podłogę zabezpieczyć od ognia.

Pieców żelaznych nie wolno tam używać, gdzie bywa wyrabiany lub gromadzony materyał łatwo zapaleniu podlegający.

§. 26.

K u c h n i e.

Pod ogniskiem i na 80 cm. w około ogniska nie wolno urządzać podłogi z desek.

Nad ogniskiem otwartem należy tak umieścić kapę, by po wszystkich stronach o 30 cm. wystawała nad krawędź kuchni.

Dym z otwartych ognisk tylko przełazowymi kominami odprowadzać wolno.

W kuchniach angielskiemi zwanych należy dla odprowadzenia pary urządzić otwory wentylacyjne z drzwiczkami żelaznemi.

§. 27.

P i w n i c e.

Piwnice pod budynkami mieszkalnymi winny być sklepione.

§. 28.

Wychodki i zbiorniki na nawóz.

W budynku mieszkalnym lub obok takiego budynku winny być urządzone wychodki z łatwym i trwałym odpływem dla nieczystości.

Rada gminna wyda w przeciągu sześciu miesięcy od wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy, gdzie i jak mają być urządzone zbiorniki na nieczystości kloaczne.

Każdy zbiornik taki winien być oddalony przynajmniej o 2 m. od granicy sąsiedniej a 10 m. od najbliższej studni.

Wychodki nie mogą być widoczne z ulicy lub placu publicznego.

W tych samych odległościach mogą być urządzane zbiorniki na nawóz, które od domów mieszkalnych oddalone być mają conajmniej na 10 m.

§. 29.

Odprowadzanie nieczystości.

Odprowadzanie nieczystości na ulice lub place publiczne albo do rowów tychże ulic i placów jest bezwarunkowo zabronione, nawet z budynków już istniejących.

§. 30.

Piece dla celów przemysłowych — wędzarnie.

Piece dla przemysłu piekarskiego i w ogóle piece dla celów przemysłowych należy umieszczać z reguły w lokalu sklepionym. Podłoga przed ogniskiem winna być ogniotrwale urządzona.

Ściany w wędzarniach (§. 32) muszą być sporządzone z materyału ogniotrwałego i zaopatrzone w drzwi żelazne lub przynajmniej blachą od środka pobite. Wędliny tylko na hakach lub prętach żelaznych zawieszać wolno.

§. 31.

Stawianie kotłów parowych.

Kotły parowe należy stawiać, jeżeli tylko można, w odrębnem zabudowaniu.

Stanowczo wzbronionem jest jednak ustawianie kotłów parowych pod lokalem mieszkalnym lub roboczym, równie jak urządzanie sklepień lub pował nad nimi.

Tylko w razie udowodnionej konieczności dopuszczona być może lekka powała.

§. 32.

Suszarnie, cegielnie, wędzarnie, piece do wypalania wapna i kuźnie.

Suszarnie na owoce, len lub konopie, wędzarnie (§. 30) i budynki o większych palowiskach, — winny być od innych budynków przynajmniej o 30 m. oddalone.

Cegielnie i piece do wypalania wapna mogą stać jedynie poza obrębem zabudowanego obszaru miejscowości.

Kuźnie winny być od innych budynków oddalone przynajmniej o 30 m. lub urządzone w budynkach ogniotrwale zbudowanych i ogniotrwale krytych.

§. 33.

Ogrodzenia, płoty, i t. p.

Jaki materyał dozwalany być może do urządzania ogrodzeń, zastosować się należy do zwyczajów miejscowych.

Na ogrodzeniach wzdłuż dróg publicznych, jakoteż na ogrodzeniach takich, które dotykają zabudowań lub ogrodzeń sąsiednich, nie wolno urządzać ostrzeszków ze słomy, trzciny, szuwaru, pężu, odpadków łodyg konopnych i t. p. łatwo zapalnych przedmiotów.

§. 34.

Studnie.

Studnie mogą być urządzane tylko w odległości przynajmniej 10 m. od jam kloacznych, kanałów, i gnojowisk, mają być ocembrowane a ocembrowanie ma się wznosić przynajmniej na 80 cm. ponad poziom gruntu otaczającego studnię.

§. 35.

Sadzenie drzew między budynkami.

Przy stawianiu budynku, który ma być pokryty słomą, trzciną, szuwarem i t. p. materyałem, cięży na budującym obowiązek, oddzielenia go szeregiem drzew od innych budynków.

ROZDZIAŁ III.

Zamieszkanie nowych budynków i utrzymanie istniejących.

§. 36.

Pozwolenie na zamieszkanie.

Budynki nowo wystawione lub przekształcone nie mogą być ani zamieszkane ani na inny cel użyte przed uzyskaniem pozwolenia Zwierzchności gminnej, a w wypadkach przewidzianych w §. 9. przed uzyskaniem zezwolenia Wydziału powiatowego.

Przed daniem takiego pozwolenia musi osobna komisya zbadać na miejscu, czy budowa wykonana jest zgodną z planem zatwierdzonym, czy odpowiada wymaganiom sanitarnym i warunkom bezpieczeństwa publicznego.

Komisyę przeprowadzić winien naczelnik gminy lub jego zastępca w przeciągu trzech dni po ustnem lub pisemnem wniesieniu prośby a w wypadkach przewidzianych §. 9. delegat Wydziału powiatowego przy współudziale naczelnika gminy lub jego zastępcy, względnie przełożonego obszaru dworskiego, przybierając w razie niezbędnej potrzeby także fachowego znawcę.

W miejscowościach zaś, w których znajdują się zdrojowiska lub uzdrowiska (stacye klimatyczne) o nadanym statucie, winien wziąć udział w komisyi także delegat komisyi zdrojowej lub klimatycznej.

Stosownie do wyniku tych oględzin nastąpić ma do trzech dni załatwienie prośby budującego.

Budujący obowiązany jest zapłacić dyety i koszta podróży delegata Wydziału powiatowego i znawcy.

§. 37.

Termin zamieszkania.

Budynek murowany, podczas wiosny pod dach doprowadzony a w jesieni narzucony, może być dopiero w następnej wiośnie zamieszkany. Budynek zaś w jesieni pod dach doprowadzony a w następnej wiośnie nanarzucony, może dopiero w jesieni do zamieszkania być oddany.

Gdyby w powyższych okresach czasu tylko niektóre części domu zostały wykończone, może być wydane pozwolenie na częściowe zamieszkanie budynku, jeżeli zachodzą warunki określone w drugim ustępie §. 36.

§, 38.

Utrzymanie budynków.

Każdy właściciel budynku obowiązany jest utrzymywać go w dobrym stanie, czysto i porządnie. Winien mianowicie zapobiegać takim uszkodzeniom, które mogłyby zagrażać bezpieczeństwu publicznemu lub zdrowiu mieszkańców.

W izbach mieszkalnych niewolno utrzymywać koni, bydła, nierogacizny, owiec i kóz.

§. 39.

Budynki grożące zawaleniem.

Jeżeli budynek grozi niebezpieczeństwem zawalenia, zarządzi Zwierzchność gminna komisyjne zbadanie stanu rzeczy i podług stopnia sprawdzonego niebezpieczeństwa poleci właścicielowi przy równoczesnem wyznaczeniu stosownego terminu i zagrożeniu następstwami prawnemi (§. 49), bądź to opróżnienie i zabezpieczenie budynku starego aż do wykonania potrzebnych napraw, bądź też częściowe albo nawet całkowite rozebranie budynku.

Komisyę przeprowadzić winien naczelnik gminy lub jego zastępca bezpłatnie protokolarnie w obecności stron interesowanych i z przybraniem znawcy, którego wynagrodzić należy z funduszów gminy, jeśli znawca ten nie jest płatnym za swe urzędowanie funkcyonaryuszem gminy.

ROZDZIAŁ IV.

Władze wykonawcze.

§. 40.

Zwierzchność gminna.

Zwierzchność gminna obowiązaną jest ściśle czuwać nad przestrzeganiem przepisów tej ustawy, przedewszystkiem zaś, ażeby:

a) nie budowano bez uzyskania prawomocnego konsensu;

b) ściśle stosowano się do zatwierdzonego planu budowy;

c) zachowano linię regulacyjną (§§. 13. 14.).

W razie spostrzeżenia uchybień winna Zwierzchność gminy, w wypadkach pod a), b) i c) wymienionych, wstrzymać dalszą budowę (§. 48).

Od rozporządzeń Zwierzchności gminnej można wnieść na ręce naczelnika gminy rekurs do Wydziału powiatowego w nieprzekraczalnym terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu rozporządzenia.

§. 41.

Rada gminna.

Rada gminna:

a) Zatwierdza plany budynków przeznaczonych na cele gminne lub zakładów gminnych;

b) uchwala z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Wydział powiatowy plan regulacyjny przy odbudowaniu zniszczonych części miejscowości (§. 13.), a w miejscowościach, gdzie znajdują się lub powstaną zdrojowiska lub uzdrowiska (stacye klimatyczne), plan regulacyjny odnośnej miejscowości (§. 14.), oraz postanawia o podniesionych zarzutach przeciw regulacyi;

c) uchwala w której części gminy, niemniej jakie ważniejsze budowle mają być stawiane z materyału ogniochronnego i ogniotrwale kryte; oraz uchwala odmienne przepisy ze względów policyjnych, bardziej ograniczające pozwolenie używania nieogniotrwałego materyału zarówno przy budowie jak i przy pokrywaniu dachów (§§ 18 i 19);

d) wydaje obowiązujące przepisy, gdzie i jak mają być urządzone zbiorniki na nieczystości kloaczne (§. 28.);

e) ustanawia taksę dla znawców biegłych, jeśli znawcy ci nie są płatnymi funkcyonaryuszami gminy.

Od uchwały Rady gminnej można wnieść na ręce Zwierzchności gminnej rekurs do Wydziału powiatowego w nieprzekraczalnym terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu uchwały.

§. 42.

Wydział powiatowy.

Wydział powiatowy:

a) rozstrzyga rekursy przeciw rozporządzeniom Zwierzchności gminnej (§. 40) i uchwałom Rady gminnej (§. 41.);

b) czuwa nad tem, ażeby Zwierzchność gminna nie zaniedbywała obowiązków niniejszą ustawą na nią włożonych;

c) wykonuje czynności wskazane §§. 9., 13., 14., 36. i 51. niniejszej ustawy.

Od rozporządzenia Wydziału powiatowego można wnieść na ręce tegoż Wydziału rekurs do Wydziału krajowego w nieprzekraczalnym terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu rozporządzenia.

§. 43.

Wydział krajowy.

Wydział krajowy załatwia jako ostateczna instancya rekursy przeciw orzeczeniom Wydziału powiatowego

§. 44.

Władze polityczne.

Prawa zastrzeżone władzom politycznym postanowieniami §§. 104., 105., 106. i 107. ustawy gminnnej z dnia 12. sierpnia 1866 Nr. 19. Dz. u. kr. pozostają nienaruszone.

ROZDZIAŁ V.

Postanowienia karne.

§. 45.

Przekroczenia objęte ustawą karną.

Przekroczenia przepisów budowniczych, objęte ustawą karną, będą dochodzone i karane przez właściwe Sądy.

§. 46.

Inne przekroczenia.

Co do innych przekroczeń przepisów zawartych w tej ustawie, służy prawo karania naczelnikowi gminy z dwoma przysiężnymi. Przekroczenia te karane będą stosownie do stopnia winy i do wynikającego z niej niebezpieczeństwa publicznego grzywną od 1 do 25 zł. w. a., czyli 2 do 50 koron, a w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, aresztem od 24 godzin do dni 7.

§. 47.

Rekursy przeciw orzeczeniom karnym.

Rekursy przeciw orzeczeniom karnym (§. 46.) mają być w terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu wnoszone do c. k. Starostwa za pośrednictwem Zwierzchności gminnej.

§. 48.

Budowy wykonane bez konsensu lub wbrew konsensowi.

Jeśli budowa została całkiem lub częściowo wykonaną bez konsensu lub wbrew temuż konsensowi, winna Zwierzchność gminy natychmiast wstrzymać budowę (§. 40.). Władza powołana do wydawania konsensu przeprowadzi następnie czynności wskazane w §. 4. względnie §. 9. i wyda orzeczenie czy i o ile wykonana budowa może być pozostawioną, czyli też ma być zmienioną lub zniesioną.

Przeciw orzeczeniom Zwierzchności gminnej służy zwykła droga rekursu (§. 40.) wszystkim stronom interesowanym.

Niezależnie od tego orzeczenia może nastąpić ukaranie winnego w myśl §§. 45. i 46.,

§. 49.

Wykonanie prawomocnych poleceń.

Jeżeli właściciel budynku, pomimo nałożenia kary za niedotrzymanie pierwszego terminu, nie dopełni w drugim przez Zwierzchność gminną oznaczonym terminie prawomocnego polecenia władz powołanych do wykonania tej ustawy, Zwierzchność gminna wykona to polecenie na jego koszt i stratę.

ROZDZIAŁ VI.

Postanowienia co do obszarów dworskich.

§. 50.

Zasadnicze postanowienie.

Obszary dworskie miejscowości, w których niniejsza ustawa obowiązuje, podlegają również postanowieniom tejże ustawy.

Zakres działania przyznany niniejszą ustawą Zwierzchności i Radzie gminnej, przechodzi na obszarze dworskim na przełożonego tegoż obszaru z wyjątkiem prawa karania (§. 46.) które przysługuje c. k. Starostwu i z wyjątkiem wypadków przewidzianych w §. 52. ustęp 1. i 2.

§. 51.

Budowle pośród zabudowań gminy, oraz karczmy, szynkownie itd.

Wykonywanie wszystkich czynności policyi budowniczej, jak niemniej prawo karania za przekroczenie przepisów tej ustawy na tych częściach obszaru dworskiego, które leżą pośród zabudowań gminy, należy do zakresu działania gminy.

To samo odnosi się do karczem, szynkowni i należących do nich stajni, szop i t. p. zabudowań, co do których w myśl §. 7. ustawy o obszarach dworskich z dnia 12. sierpnia 1866 Nr. 20 dz. u. kr. sprawowanie policyi miejscowej należy do gminy.

Nadto, jeżeli budynek, który na obszarze dworskim ma być stawiany mniej a niżeli o 30 m. oddalonym będzie od zabudowanego terytoryum gminy, winien przełożony obszaru dworskiego zawiadomić o zamierzonej budowie Zwierzchność gminy.

Jeśli zaś Zwierzchność gminna mniema, że budynek ten stawiany jest wbrew przepisom niniejszej ustawy i ztąd zagraża niebezpieczeństwo, może o tem donieść Wydziałowi powiatowemu, który winien na tej podstawie zbadać rzecz i wydać orzeczenie, tak, jak gdyby w tej sprawie do niego rekurs wniesiony został przeciw wydanemu w pierwszej instancyi orzeczeniu.

USTAWA

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zmieniająca §§. 73. i 74. ustawy krajowej z 4. kwietnia 1889. Nr. 31. dz. u. kr.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam jak następuje:

Art. I.

Postanowienia §§. 73 i 74. ustawy krajowej z dnia 4. kwietnia 1889. Nr. 31. dz. u. kr. w dotychczasowem brzmieniu zostają uchylone i mają opiewać jak następuje:

§. 73.

Zwierzchność gminna.

Zwierzchność gminna czuwa nad przestrzeganiem przepisów tej ustawy.

Zwierzchność gminna daje pozwolenie na budowę (konsens) i przestrzega ażeby:

a) nie budowano bez uzyskania prawomocnego konsensu,

b) zachowano linię regulacyjną i poziom,

c) ściśle stosowano się do zatwierdzonego planu budowy,

d) do wykonania budowy używano osób upoważnionych w myśl §. 21. i

e) tylko dobrego trwałego materyału.

Przy spostrzeżeniu uchybień winna Zwierzchność gminna w wypadkach pod *a) b)* i *c)* wymienionych, wstrzymać dalszą budowę, w wypadku pod *d)* usunąć nieupoważnionego wykonawcę od dalszej budowy, a w wypadku pod *e)* zarządzić uprzątnięcie z placu budowy materyału za nieodpowiedni uznanego.

Od rozporządzeń Zwierzchności gminnej można na ręce naczelnika gminy wnieść rekurs do Wydziału powiatowego w nieprzekraczalnym terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu rozporządzenia, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w §. 3. niniejszej ustawy.

Rekurs od zarządzenia, wstrzymującego budowę rozpoczętą, nie ma mocy odraczającej.

§. 74.

Rada gminna.

Rada gminna załatwia następujące sprawy:

a) zarządza sporządzenie ogólnego planu miasta, zatwierdza go i czuwa nad jego peryodycznem uzupełnieniem przez Zwierzchność gminną;

b) zatwierdza plany budynków, przeznaczonych na cele gminy lub zakładów gminnych;

c) zatwierdza plany podziału znaczniejszych obszarów na parcele budowlane (§. 18.);

d) uchwala plan regulacyjny przy odbudowaniu zniszczonych części miasta (§. 19.);

e) oznacza części obszaru miejskiego, w których tylko materyał ogniotrwały do budowy użytym być może (§. 24.);

f) w gminach, w których materyał ogniotrwały jest nader kosztowny lub ludność ubogą, postanawia z zatwierdzeniem Rady powiatowej, że w następującym przeciągu lat 10, z wyjątkiem mieszkalnych domów piątrowych, wszystkie inne budynki na całym obszarze miejskim z muru pruskiego lub drzewa stawiane być mogą (§. 24. lit. c.);

g) oznacza, przy których ulicach i placach publicznych budynki z materyału nieogniotrwałego mają być stawiane na fundamentach murowanych i na podmurowaniu 50 cm. wysokości (§. 25.);

h) uchwala w sprawie wyjątkowego uwolnienia gminy miejskiej od obowiązku pokrywania dachów ogniotrwałym materyałem (§. 47.);

i) wydaje obowiązujące przepisy o systemie kanalizacyi (§. 52.);

k) oznacza okręg miasta, w którym tylko piątrowe domy stawiać wolno i daje wyjątkowe pozwolenie na stawianie domu parterowego w tym okręgu (§. 57.);

l) oznacza materyał, jaki ma być użyty do ułożenia chodnika przed nowym budynkiem w pewnej ulicy lub części miasta (§. 59.);

m) oznacza wysokość taksy dla znawców za oględziny nowo wybudowanych domów (§. 68.).

Uchwały Rady gminnej w sprawach tu pod *a)*, *b)*, *c)*, *d)*, *e)*, *g)*, *i)*, *k)* określonych, winny być w obrębie gminy ogłoszone. Od tych uchwał wolno stronom interesowanym wnieść za pośrednictwem Zwierzchności gminnej rekurs do Wydziału powiatowego w ciągu dni 30 od ich ogłoszenia.

Art. II.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg. 2.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi gminy Kryczka w powiecie Bohorodczany o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 705 zł. 80 ct. względnie 724 zł. 96 ct. w. a. należącej się gminie miasta Budapeszt za utrzymanie czworga małoletnich sierot po ś. p. Jerzym Daszkiewiczu.

Wysoki Sejmie!

W powyższej sprawie przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie z 9. maja 1893. L. 22007 (aleg. 200 sten. spr. z r. 1893), które jednak nie zostało przez Wysoki Sejm załatwione. Z tego powodu ponawia Wydział krajowy swoje sprawozdanie przedstawiając rzecz jak następuje:

Rozporządzeniem z 15. lutego 1890 L. 1709 wezwało c. k. Starostwo w Bohorodczanach gminę Kryczka powiatu Bohorodczany do zwrotu gminie miasta Budapeszt powyższych kosztów utrzymania pomienionych sierot po ś. p. Jerzym Daszkiewiczu, gmina bowiem wydała tymże małoletnim certyfikat przynależności.

Podług przedłożonego c. k. Starostwu w Bohorodczanach pismem Magistratu w Budapeszcie z 30 listopada 1884 L. 36086 rachunku, koszta te wynoszą:

a)	za Edwarda Daszkiewicza od 23. marca do 19. kwietnia 1886 . .	5 zł 40 ct.
b)	za Paulinę Daszkiewicz od 23. marca do 19. kwietnia 1886 i od 14. września 1886 do 30. października 1889	230 „ 80 „
c)	za Karolinę Daszkiewicz od 23. marca 1886 do 22. czerwca 1889 .	210 „ — „
d)	za Stefana Daszkiewicza od 23. marca 1886 do 30. października 1889 .	259 „ 60 „
	Razem . .	705 zł. 80 ct.

Pismem zaś z 20. grudnia 1890 L. 49832 udzielił Magistrat w Budapeszcie c. k. Starostwu w Bohorodczanach jeszcze dodatkowy wykaz należących się gminie Budapeszt kosztów utrzymania Karoliny Daszkiewicz za czas od 23. czerwca do 17. października 1889 w kwocie 19 zł. 16 ct., o czem jednak gmina Kryczka dotąd powiadomioną nie została, rachunek ten ostatni bowiem udzieliło c. k. Starostwo bezpośrednio Wydziałowi krajowemu w ślad swej odezwy z 28. października 1890 L. 12770, którą upraszało o przyjęcie na fundusz krajowy wykazanych wyżej kosztów 705 zł. 80 ct.

Należytość przeto gminy Budapeszt wynosi razem 724 zł. 96 ct. w. a.

Gmina Kryczka, jak świadczą budżety za lata 1890 do 1893, inwentarz za rok 1892, tudzież zgodne opinie c. k. Starostwa i Wydziału powiatowego w Bohorodczanach należy, do górskich najuboższych gmin powiatu.

Posiada ona wprawdzie 700 morgów przeważnie pastwisk i krzaków, które jednak jako dobro gminy nie przynoszą gminie jako takiej żadnego dochodu. Zresztą grunta te, jak to stwierdza c. k. Starostwo w swej powołanej wyżej odezwie z 28. października 1890 L. 12770, położone są w górach i są bardzo liche.

Nadto gmina, jak również c. k. Starostwo w powyższej odezwie stwierdza, nawiedzaną bywa klęskami elementarnymi i z tego powodu mieszkańcy jej „po największej części tułają się po różnych odległych okolicach, szukając zarobku“

Majątkiem gminy Kryczka są tylko dwie obligacye długu państwa na ogólną kwotę 400 zł. w. a., od których procenta wynoszą kwotę 16 zł. 80 ct. Jako czynsz zaś z prawa polowania pobiera gminą, 1 zł. 50 ct. rocznie.

Cały więc roczny dochód gminy wynosi kwotę 18 zł. 30. w. a.

Dochody te oczywiście nie wystarczają na opędzenie zwykłych potrzeb gminy, na pokrycie więc niedoboru musi gmina nakładać corocznie dodatek do podatków bezpośrednich przepisanych na rok 1893 w kwocie 759 zł. 90 ct.

Dodatki te wynosiły (łącznie z dodatkiem szkolnym):

w roku:	1890	. . . .	45%
„	1891	. . . .	34%
„	1892	. . . .	31%
zaś „	1893	. . . .	40%

Wobec takiego ubóstwa i obciążenia gminy Kryczka, zwrot kosztów utrzymania małoletnich sierót po ś. p. Jerzym Daszkiewiczu z funduszów tejże gminy jest wprost niemożliwy. Sprzedaż bowiem majątku zakładowego gminy, której to sprzedaży zresztą dopuścić nie podobna, wcale nie wystarczyłyby na pokrycie tych kosztów a ściągnięcie ich z dodatków gminnych wymagałoby nałożenia osobnych przeszło 95% wynoszących dodatków, czyli razem przeszło 135% dodatków do podatków bezpośrednich, co równałoby się ruinie członków gminy i podkopałyby ich siłę podatkową na czas dłuższy.

Z tych powodów Wydział krajowy zgodnie z wnioskiem Wydziału powiatowego i c. k. Starostwo w Bohorodczanach przedkłada Wysokiemu Sejmowi wniosek;

Wysoki Sejm raczy uchwalić;

Koszta utrzymania Edwarda, Pauliny, Karoliny i Stefana Daszkiewiczów w kwocie 724 zł. 96 ct. w. a., należącej się gminie miasta Budapeszt od gminy Kryczka, przyjmuje się na fundusz krajowy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 20. czerwca 1893.

Marszałek krajowy:
Sanguszko m. p.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński. m. p,
Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni Pillera i Spółki.

L. W. kr. 29.458/93.

Alog. 3.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi gminy Falkenberg w pow. Dobromil o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 564 zł. 33. ct. w. a. należącej się gminie miasta Budapeszt za utrzymanie Anny i Karola Majerów.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy wniósł był w powyższym przedmiocie osobne sprawozdanie z 12. maja 1893. l. 22.957/93, które jednak nie weszlo na porządek dzienny obrad Wysokiej Izby.

Wznawiając zatem sprawę poruszoną już uchwałami Wysokiego Sejmu z 20. grudnia 1886 i 8. kwietnia 1892 przedstawiamy ją jak następuje:

Prawomocnem orzeczeniem c. k. Starostwa w Dobromilu z d. 30. sierpnia 1883 l. 7758 przyznano Annie Majer z domu Pełyko tudzież jej ślubnym dzieciom, pomiędzy innemi także Karolowi, przez głowę ich ojca względnie męża Jana Majera, przynależność do gminy Falkenberg.

Następnie zaś wezwało c. k. Starostwo powyższą gminę rozporządzeniem z 6. października 1886 l. 7519, ażeby zwróciła gminie miasta Budapeszt:

a) za utrzymanie Anny Majer w latach od 1882 do 1885 (dawano jej 5 zł. miesięcznie zapomogi) . . . . . 240 zł.

b) za utrzymanie Karola Majera od 8. września 1883 do 20. maja 1886, liczyć po 120 zł. rocznie . . . . . 324 „ 33 ct.

Razem . . 564 zł. 33 ct.

Według inwentarza za rok 1892 posiada gmina 2 mogi 1140 □° gruntu, 34 morgów 1403 □° krzaków i 20 morgów 385 □° lasu, co wszystko jednak jako dobro gminy nie przynosi żadnego dochodu. Prócz tego posiada zapis długu państwa na 50 zł., tudzież ulokowany w kasie pożyczkowej Wydziału powiatowego fundusz ubogich w kwocie 416 zł. 25 ct., z której procenta przeznaczone są dla ubogich gminy powyższej.

Długi gminy wynoszą 374 zł., z których 250 zł. przedstawia pożyczkę na budowę szkoły, a 126 zł. resztę dłużną powiatowi z pożyczki krajowej roku 1873.

Dochody własne gminy stanowią jedynie tylko procent od powyższej obligacyi 2 zł. 10 ct. rocznie, tudzież czynsz za dzierżawę prawa polowania 60 ct.

Dochody te oczywiście nie wystarczają na pokrycie potrzeb gminy, niedobór zatem pokryty być musi dodatkami do podatków, które wynosiły łącznie z dodatkiem na potrzeby szkolne w 1892 roku 103%, a w 1893 roku 112% podatków bezpośrednich rozpisanych na rok 1893 w kwocie 288 zł. 84 ct.

W obec tak wielkiego obciążenia gminy, nałożenie jeszcze osobnego dodatku około 200% na pokrycie powyższych kosztów, jest zdaniem Wydziału krajowego prawie niemożliwe, zakładowy zaś majątek gminy, gdyby na podobny cel nieproduktywny mógł być użyty, nawet nie wystarczyłby na pokrycie tych kosztów.

Z tych powodów Wydział krajowy zgodnie z przedstawieniem Wydziału powiatowego w Dobromilu stawia wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Koszta utrzymania Anny i Karola Majerów w kwocie 564 zł. 33 ct., należącej się gminie miasta Budapeszt od gminy Falkenberg przyjmuje się na fundusz krajowy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 20. czerwca 1893.

Marszałek krajowy:
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Dr J. Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni Pillera i Spółki we Lwowie.

Aleg. 4.

Do l. W. kr. 29.459/93.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Czarnołośce (powiat Tłumacz) o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 230 złr. 16 ct. w. a. uiszczonej gminie miasta Stanisławowa tytułem zwrotu kosztów utrzymania sierót po ś. p. Włodzimierzu Raczyńskim.

Wysoki Sejmie!

W powyższym przedmiocie złożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie z 10. lutego 1893 L. 60.905/92 a przychylny w tym względzie wniosek komisyi budżetowej z 15. maja 1893 L. s. 1110 (aleg. 273. sten. spr. z r. 1893) nie wszedł na porządek dzienny obrad Wysokiego Sejmu.

Z tego powodu ponawia Wydział krajowy swe sprawozdanie i przedstawia rzecz jak następuje: Orzeczeniem c. k. Starostwa w Tłumaczu z dnia 25. kwietnia 1890 L. 3.772, które w drodze instancyi zatwierdzone zostało przez c. k. Namiestnictwo orzeczeniem z dnia 23. września 1890 L. 65.966 przyznano ś. p. Włodzimierzowi Raczyńskiemu i jego dzieciom legitymowanym, Teodorowi Stefanowi 2 im. Włodzimierzowi; Klemensowi Aleksandrowi 2 im. i Ludwice Karolinie 2 im., tudzież żonie jego Filipinie prawo przynależności do gminy Czarnołośce Na podstawie tego orzeczenia wezwało toż c. k. Starostwo reskryptem z 13. marca 1891 L. 1203 gminę Czarnołośce do zwrotu gminie miasta Stanisławów kosztów utrzymania wspomnianych wyżej małoletnich Teodora Stefana 2 im., Włodzimierza i Klemensa Aleksandra 2 im. w czasie od d. 3. stycznia 1889 do 15. czerwca 1890, narosłych w kwocie 230 złr. 16 ct.

Prócz tego gmina Czarnołośce zmuszoną została do odebrania tych małoletnich ze Stanisławowa i obecnie utrzymywać je ma własnym kosztem.

Orzeczenie powyższe c. k. Starostwa, wydane w myśl obowiązujących ustaw jest wysoko krzywdzącem gminę Czarnołośce. Dochodzenie przez c. k. Starostwo przeprowadzone wykazało, że tak ś. p. Włodzimierz Raczyński jak i wyżej wspomnieni małoletni, nigdy do gminy Czarnołośce jako takiej nie należeli i nigdy do ponoszenia jej ciężarów w niczem się nie przyczyniali.

Ś. p. Włodzimierz Raczyński urodził się w Petryłowie i tamże zamieszkiwał przy ojcu Stefanie do roku 1846, w którym to roku Stefan Raczyński nabył obszar dworski w Czarnołościach, a tem samem w myśl §. 24 pat. konskrp. z r. 1804 uzyskał prawo przynależności do tej gminy.

Za ojcem poszedł i małoletni syn Włodzimierz, który jak wykazało dochodzenie, w Czarnołościach zupełnie nie zamieszkiwał. Stefan Raczyński sprzedał wprawdzie w roku 1847 dobra Czarnołośce, ponieważ jednak nie udowodniono, jakoby nabył przynależność do innej gminy ponieważ także i ś. p. Włodzimierz nie nabył w żadnem miejscu przynależności, przeto w myśl obowiązujących ustaw uznano gminę Czarnołośce za gminę przynależności Stefana Raczyńskiego i Włodzimierza Raczyńskiego, a przez tegoż głowę także jego małoletnich dzieci.

Dodać należy, że wspomniane dzieci pochodziły ze związku nieślubnego z Filipiną Andrusiewicz i że dopiero dnia 9. lipca 1888 zostały przez następne małżeństwo rodziców legitymowanemi.

W 4 miesiący po zawarciu wspomnianego małżeństwa t. j. dnia 8. listopada 1888 Włodzimierz Raczyński został przyjęty do zakładu obłąkanych w Kulparkowie, gdzie też jak świadczą odnośne akta umarł dnia 19. października 1890.

Jak się z przedstawionego stanu rzeczy okazuje, tak dzieci małoletnich jak i ich ojca Włodzimierza nie łączyły w rzeczywistości żadne stosunki z gminą Czarnołośce, a jedynie przypadek, że dziadek ich posiadał przez jeden rok tamtejszy obszar dworski, nakłada na tę gminę obowiązek tak utrzymywania sierót, jakoteż zwrotu kosztów ich utrzymania przez gminę Stanisławów wyłożonych

To też Wydział krajowy sądzi, że jeżeli kiedy to w niniejszym wypadku przyjęcie tych kosztów na fundusz krajowy jest najzupełniej usprawiedliwionem, zwłaszcza, że ciężar ten trafia gminę nie tylko niesprawiedliwie, ale co więcej gminę bardzo ubogą.

Inwentarz gminy za rok 1891, tudzież budżety z trzech lat ostatnich, dowodnie stwierdzają, że gmina nie posiada żadnego takiego majątku, z którego powinnościom na nią nałożonym mogłaby zadosyć uczynić.

Według inwentarza przez Wydział powiatowy zatwierdzonego, gmina prócz kilku morgów pastwiska, które jako dobro gminne nie przynosi żadnego dochodu, prócz budynku szkolnego i kasy gminnej pożyczkowej która jest samoistnym zakładem, posiada jedynie tylko kilka obligacyi długu państwa, na ogólną kwotę 1.200 zł. Dochód z tych obligacyi 50 zł. 40 ct. tudzież czynsz za najem polowania 5 zł. 60 ct. i dochód z oględzin bydła 20 zł. stanowią jedyne dochody własne gminy.

Dochody te nie wystarczają jednak na pokrycie potrzeb gminnych i szkolnych tudzież rat amortyzacyjnych od pożyczki na budowę szkoły zaciągniętej, wskutku czego gmina nakładać musi dodatki do podatków bezpośrednich.

Wysokość tych dodatków wzrasta stale, i tak na rok 1890 rozpisano dodatki na potrzeby gminne 21%, na szkolne 20% razem 41% na rok 1891, na potrzeby gminne 31%, szkolne 18%, razem 49%, wreszcie na rok 1892 na potrzeby gminne 40%, szkolne 17% razem więc 57%.

W obec tak znacznego obciążania kontrybuentów, nałożenie dalszych dodatków byłoby rzeczywiście nadmiernym dla nich ciężarem. Sprzedaży zaś obligacyi stanowiących majątek zakładowy gminy i niemal jej dochód własny, także doradzać nie podobna.

Nie mając żadnego funduszu na pokrycie w mowie będących kosztów, udała się gmina do Rady powiatowej w Tłumaczu z prośbą o zezwolenie na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 115 zł. z kasy pożyczkowej gminnej, tudzież o zapomogę z funduszów powiatowych w kwocie 115 zł

Rada powiatowa na posiedzeniu z 19. października 1891 przychyliła się do żądania gminy i zaliczyła gminie ze swoich funduszów drugą połowę kosztów utrzymania pod warunkiem, że gmina wniesie do Wys. Sejmu prośbę o przyjęcie tych kosztów, na fundusz krajowy i w razie pomyślnego skutku petycyi, zwróci powiatowi udzielony gminie zasiłek. Wskutek tego wniosła Zwierzchność gminna prośbę do Wys. Sejmu, którą nam Wys. Sejm uchwałą z 5. kwietnia 1892 do załatwienia przekazał. Wydział krajowy, zbadawszy dokładnie powyżej przedstawiony stan rzeczy, popiera prośbę gminy i przedkłada Wys. Sejmowi następujący, wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

Koszta utrzymania małoletnich dzieci po śp. Włodzimierzu Raczyńskim w kwocie 230 zł. 16 ct. narosłe, a gminie m. Stanisławów przez gminę Czarnołośce zwrócone, przyjmuje się na fundusz krajowy.

Z Rady Wydziału kraj. Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 20. czerwca 1893.

Marszałek krajowy:
Eustachy Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. J. Wereszczyński *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni Pillera i Spółki we Lwowie.

L. W. kr. 47.950/93.

Aleg. 5.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wydzielenia przysiółka Kalasantówki ze związku gminy politycznej Bucniów, powiatu Tarnopolskiego a przydzielenia go do gminy politycznej Chodaczkowa wielkiego w tym samym powiecie.

Wysoki Sejmie!

Przysiółek Kalasantówka tworzy razem z polityczną gminą Chodaczków wielki, z którą też bezpośrednio graniczy, jedną gminę katastralną zaś pod względem administracyjnym przynależy do gminy Bucniów, od której oddalonym jest o dziesięć kilometrów. Pomiędzy tym przysiołkiem a Bucniowem, leży właśnie gmina Chodaczków wielki.

To nienaturalne połączenie Kalasantówki z Bucniowem miało powstać według dochodzeń przez Wydział powiatowy tarnopolski przeprowadzonych, ztąd iż dawny właściciel Bucniowa nabył przed pięćdziesięciu laty pewną część gruntów dworskich od właściciela Chodaczkowa wielkiego, osiedlił tam włościan i postawił folwark dając mu nazwę „Kalasantówka".

Zależność ta Kalasantówki od dworu w Bucniowie stanowić miała podstawę do utworzenia z obu tych miejscowości jednej gminy administracyjnej, mimo, że je przedziela inna gmina, t. j. Chodaczków wielki, terytoryalnie i katastralnie z Kalasantówką połączony.

Skutkiem takiego połączenia opłaca Kalasantówka podatek gruntowy wraz z dodatkami przy gminie Chodaczków wielki, zaś podatek domowo klasowy przy Bucniowie, mimo to jednak korzystać nie może z urządzeń i zakładów gminnych ani jednej ani drugiej gminy.

W takich warunkach i sprawowaniu polieyi miejscowej w Kalasantówce jest w nadarzających się wypadkach nawet prawie niemożliwe, bo oddalenie dziesięcio-kilometrowe od właściwej gminy stoi temu na przeszkodzie.

Te niedogodności z jednej a niepotrzebnie a raczej bezużytecznie ponoszone ciężary z drugiej strony, spowodowały przysiołek Kalasantówkę do wniesienia do Wys. Sejmu prośby o wyłączenie z gminy Bucniowa a wcielenie do związku gminy Chodaczkowa wielkiego.

Zarządzone przez Wydział krajowy dochodzenia stwierdziły powyżej określony stan rzeczy a nadto wykazały, że gmina Bucniów przez wyłączenie Kalasantówki w gospodarstwie swoim żadnego nie dozna uszczerbku i że w ogóle w stosunkach prestacyjnych, z tego związku wynikających nie zajdą żadne zmiany na niekorzyść Bucniowa.

Przysiołek Kalasantówka liczy 23 numerów domów i opłaca rocznie według wykazu przez c. k. Urząd podatkowy w Tarnopolu z dnia 11. Grudnia 1892 — podatku gruntowego 51 zł. 48 ct. -- zaś domowo klasowego 25 zł a. w. a gdy sama gmina Bucniów opłaca około 2.500 zł. rocznie podatków bezpośrednich przeto też ubytek dodatku gminnego do podatku do-

mowo-klasowego przez Kalasantówkę na rzecz zarządu gminy Bucniów opłacanego nie wpłynie wcale na przeciążenie mieszkańców Bucniowa.

Tak samo rzecz się będzie miała z prestacyami drogowemi, a to tem więcej, ile że ciężar ten w myśl §. 76. i 84. ust. gm. trafia mieszkańców Kalasantówki o tyle, o ile w obrębie tego przysiółka znajdują się drogi.

Przysiołek Kalasantówka nie posiada wspólnie z Bucniowem, żadnego majątku ani dobra gminnego; rozdzielenie więc tych miejscowości i pod tym względem nie może doznać żadnej przeszkody.

Ze względu na operaty katastru gruntowego, również nie będą potrzebne żadne zmiany, albowiem jak świadczy załączona do aktów odezwa c. k. Urzędu ewidencyi katastru gruntowego w Tarnopolu z dnia 16. Sierpnia 1892, L. 160. Kalasantówka stanowi część gminy katastralnej Chodaczkowa wielkiego, skutkiem czego też odpada także potrzeba ustanowienia nowych granic.

Z tego samego powodu z uwagi na przepis §. 3. ust. 5. ustawy z dnia 20. marca 1874, Nr. 29 Dz. u. kraj. nie wywoła zamierzone przekształcenie żadnych zmian w jurysdykcyi realnej.

Rada gminna w Bucniowie uchwałami z dnia 10. Października 1891 i z 16 Września 1892, zgodziła się na wyłączenia Kalasantówki z obrębu swej gminy, wprawdzie z tem zastrzeżeniem, iż mieszkańcy Kalasantówki winni będą poprzód uiścić się z zaległości konkurencyjnych — zastrzeżenie jednak to w obec obowiązujących ustaw nie może mieć żadnego znaczenia prawnego.

Rada gminna w Chodaczkowie wielkim zgodziła się zaś, uchwałą z 9. Października 1890 r. i z 12. Listopada 1892 na wcielenie do związku swej gminy administracyjnej tego przysiółka, jednak także z zastrzeżeniem co do prawa użytkowania własności gminnej, które to zastrzeżenia atoli są w obec przepisów ustawy gminnej, normujących prawo uczestnictwa w użytkowaniu dobra i majątku gminnego całkiem zbyteczne. Interesowany obszar dworski w Chodaczkowie wielkim nie tylko zgadza się z żądaniem mieszkańców Kalasantówki ale je nawet gorąco popiera.

C. k. Starostwo w Tarnopolu odezwą z 24. Grudnia 1892, L. 34.707 oznajmiło iż żadne względy publiczne żądaniu przysiółka nie stoją na przeszkodzie i zarazem stwierdziło, że obecne połączenie Kalasantówki z Bucniowem jest z wielką niekorzyścią dla mieszkańców tego przysiółka.

Rada powiatowa w Tarnopolu uchwałą z d. 11. października 1890 żądanie przysiółka popiera.

Na podstawie przedstawionego stanu rzeczy Wydział krajowy uznając również prośbę mieszkańców Kalasantówki za zupełnie uzasadnioną i uwzględnienia godną, przedkłada w. projekt o przyłączenie tego przysiółka do gminy politycznej Chodaczkowa wielkiego. – i wnosi:

Wysoki Sejm raczy projekt ten uchwalić.

Lwów dnia 1. Grudnia 1893 r.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy;

Eustachy Sanguszko, *m. p.*

Sprawozdawca;

Dr. Józef Wereszczyński *m. p.*

Członek Wydziału krajowego.

Alegat do L. W. kr. 47.950/93.

Ustawa

z dnia . . . . . dla król. Gal. i Lodom. z W. ks. Krakowskiem o wyłączenie przysiółka Kalasantówki ze związku gminy politycznej Bucniów powiatu Tarnopolskiego o przydzielenie go do związku gminy politycznej Chodaczkowa wielkiego w tym samym powiecie.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskim, rozporządzam jak następuje:

Art. I.

Przysiołek Kalasantówka zostaje wyłączonym ze związku gminy politycznej Bucniów, w powiecie tarnopolskim i przydzieny pod względem administracyjnym do związku gminy Chodaczkowa wielkiego w tym samym powiecie.

Art. II.

W trzy miesiące po ogłoszeniu niniejszej ustawy mają być rozwiązane Rady gminne w Bucniowie i Chodackowie wielkim i przeprowadzone nowe wybory.

Art. III.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg. 6

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowym kursie praktycznym dozorców melioracyjnych, tudzież o organizacyi krajowej służby dozorców melioracyjnych.

Wysoki Sejmie!

Reaktywowany uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 21. listopada 1890. krajowy kurs praktyczny dla wykształcenia dozorców melioracyjnych kończy w roku bieżącym swe pierwsze triennium. Wydział krajowy pozwala sobie zatem zdać sprawę przed Wysokim Sejmem z wyniku nauki ostatniego roku szkolnego, tudzież kosztów utrzymania kursu, a zarazem przedstawić wniosek co do organizacyi tego działu służby kultury krajowej.

I.

Zgodnie z postanowieniem §. 3. statutu organizacyjnego odbyła się nauka teoretyczna na ostatnim (trzecim) roku pierwszego triennium kursu dozorców melioracyjnych w czasie od 1. grudnia 1892. do końca marca 1893., praktyka zaś w polu do końca listopada r. b.

Pod kierunkiem starszego inżyniera biura melioracyjnego Józefa Jankowskiego udzielali w tym roku nauk teoretycznych następujący docenci:

1) języka polskiego adjunkt konceptowy Wydziału krajowego Marceli Białobrzeski;
2) rachunków inżynier-adjunkt kraj biura melioracyjnego Stanisław Szczepanowski;
3) geometryi inżynier-adjunkt Antoni Biegański;
4) rolnictwa referent spraw rolniczych w Wydziale krajowym Zygmunt Strusiewicz;
5) miernictwa inżynier-adjunkt Paweł Dyrdoń;
6) budownictwa lądowego inżynier-asystent Dyonizy Howarth;
7) budownictwa wodnego inżynier-adjunkt Michał Kornella;
8) hydrotechniki rolniczej starszy inżynier Tadeusz Sikorski;
9) ustawodawstwa wodnego wice-sekretarz Wydziału krajowego Leopold Brąglewicz.

Dla odbycia praktyki letniej przydzieleni zostali uczniowie w liczbie 17 (jak w roku poprzednim), częścią do robót publicznych, częścią zaś do wykonania melioracyj prywatnych dla nabycia wprawy w drenowaniu, a mianowicie: jeden do regulacyi Kisieliny, dwóch do regulacyi Biały i obwałowania prawego brzegu Dunajca, dwóch do regulacyi Krzemienicy, czterech

do obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim, jeden do osuszenia bagien Oleskich, siedmiu zaś do melioracyj prywatnych (2 w okręgu ekspozytury Krakowskiej, 1 w okręgu Tarnowskim, 3 w okręgu Lwowskim, a 1 w okręgu Kołomyjskim).

Alegat 1. Jak w załączonym */. wykazie uwidoczniono, był postęp uczniów w naukach teoretycznych następujący:

u 1 ucznia celujący, u 4 uczniów bardzo dobry, u 8 uczniów dobry, a u 4 uczniów dostateczny.

W robotach praktycznych wykazało: 7 uczniów postęp celujący, 4 bardzo dobry, 5 dobry, a 1 dostateczny.

Wynik nauki teoretycznej, zakomunikowany Rządowi, przyjęło Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 12. listopada 1893. l. 12.985 z zadowoleniem do wiadomości, a zarazem poleciło wyrazić uznanie Dyrektorowi kraj. biura melioracyjnego Andrzejowi Kędziorowi, jako prowadzącemu nadzór, i nadinżynierowi Józefowi Jankowskiemu, bezpośredniemu kierownikowi kursu.

Koszta utrzymania kursu w r. 1893. przedstawiają się następnie:

	I. Płace nauczycieli.		
1.	Remuneracya kierownika kursu . . .	80 zł. — ct.	
2.	Remuneracye 9 docentów	1 096 „ — „	1.176 zł. — ct.
	II. Koszta administracyjne.		
3.	Zakupno sprzętów	19 zł. 64 ct.	
4.	Obsługa sali wykładowej	70 „ — „	89 zł. 64 ct.
	III. Utrzymanie uczniów.		
5.	Stypendya 10 uczniów w czasie 4 miesięcznej zimowej nauki teoretycznej po 25 zł. miesięcznie	1.000 zł. — ct.	
6.	Zapomogi uczniów nie pobierających stypendyów	215 „ — „	
7.	Koszta instruowania uczniów w drenowaniu .	83 „ 95 „	1.298 zł. 95 ct.
	IV. Potrzeby naukowe.		
8.	Przybory naukowe i rysunkowe . . .	109 zł. 31 ct.	
9.	Zakupno przyrządów, narzędzi roboczych, wzorów i modeli	675 „ 05 „	784 zł. 36 ct.
		Suma wydatków . .	3.348 zł. 95 ct.

Dochody kursu w r. 1893. wynosiły:

1.	Dotacya Wysokiego Sejmu	2.500 zł. — ct.	
2.	Zasiłek Wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa .	1 000 „ — „	
		Razem . .	3.500 zł. — ct.

Porównanie dochodów z wydatkami wykazuje za rok 1893. zaoszczędzenie w kwocie . . . . . 151 zł. 05 ct.

Preliminarz wydatków kursu na rok 1894., przedstawiony w sprawozdaniu Wydziału krajowego z d. 11. kwietnia 1893 l. 10.923 (alegat 101 do stenograf. sprawozdań sejmowych z r. 1892—93) wykazuje potrzebę 4 500 zł. w. a., t j. o 1.000 zł. więcej niż w pierwszem trzyleciu, a to ze względu na zwiększoną liczbę stypendystów, która w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 9. maja 1893 l. s. 824 ma być podwyższoną z 10 na 15.

Połowa tego zwiększonego wydatku będzie pokrytą w myśl reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z d. 12. kwietnia 1893. l. 5.031 z c. k. skarbu państwa, druga zaś połowa z funduszu krajowego, tak, iż fundusz krajowy przyczyni się do kosztów utrzymania kursu kwotą 3 000 zł. w. a., skarb państwa zaś kwotą 1.500 zł. w. a.

II.

Z uwagi, że w roku bieżącym ukończyło przepisaną naukę trzyletnią 17 uczniów kursu, którzy w ciągu nadchodzącej zimy przystąpią do złożenia egzaminu głównego w myśl §. 13. statutu organizacyjnego, Wydział krajowy pozwala sobie przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projekt organizacyi służby dozorców melioracyjnych, na wzór podobnej instytucyi istniejącej we Węgrzech, ażeby wykształconych znacznym nakładem pracy i kapitału uczniów kursu stale utrzymać w zawodzie dozorców melioracyjnych.

Ponieważ w ciągu przyszłego roku ukończonych zostanie kilka krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych, dla których konserwacyi osobne ustawy krajowe mają być wydane, Wydział krajowy uważał za wskazane organizacyą tą objąć także służbę nadzorczą konserwacyi robót publicznych, w myśl powołanego wyżej sprawozdania z d. 11. kwietnia 1893 l. 10.923, które Wysoki Sejm uchwałą z d. 9. maja 1893 przyjął do wiadomości.

Przy wypracowaniu tego projektu organizacyi zużytkował Wydział krajowy doświadczenia zebrane w Wielkiem Księstwie Badeńskiem i na Węgrzech, o ile zaś chodzi o ustanowienie służby nadzorczej dla konserwacyi publicznych robót melioracyjnych, zaakceptował postanowienia wydane przez Wysoki Sejm dla konduktorów drogowych.

Stan tej sprawy w wymienionych krajach przedstawia się następnie:

1. W Wielkiem Księstwie Badeńskiem, gdzie Rząd kształci dozorców w podobnej szkole, jak we Węgrzech i w Galicyi, istnieją trzy kategorye dozorców melioracyjnych: pomocnicy dozorców (uczniowie), dozorcy melioracyjni i starsi dozorcy melioracyjni.

a) Pomocnicy dozorców otrzymują wynagrodzenie dzienne od 1 marki 70 fenigów do 2 marek 30 fen.;

b) Dozorcy melioracyjni rozpoczynają płacą dzienną 3 marek, starsi zaś pobierają nadto dyety (na utrzymanie w czasie zajęć w polu i nocleg) po 2 marki 70 fen.; po dłuższej służbie otrzymują dozorcy oprócz płacy dziennej (3 marki przez cały rok), tudzież dyet (2 marek 70 fen. za czas zajęcia w polu) jeszcze stałą płacę od 200 do 1.000 marek;

c) Starsi dozorcy melioracyjni są stałymi urzędnikami państwowymi, pobierają płace i dodatki na mieszkanie według VI. rangi i mają prawo do emerytury, pensyj wdowich itp.

Wszystkie pobory dozorców wypłaca w Wielkiem Księstwie Badeńskiem kasa państwowa, od stron zaś i przedsiębiorstw melioracyjnych ściągane są tylko dyety dozorców.

2. We Węgrzech pobierają:

a) Uczniowie szkoły podmajstrzych melioracyjnych w Koszycach za czas robót w polu wynagrodzenie dzienne w kwocie 1 zł. i utrzymanie, lub w miejsce utrzymania dyety po 60 ct., oprócz zwrotu kosztów podróży;

b) Dozorcy wynagrodzenie w kwocie 1 zł. 20 ct. dziennie i całe utrzymanie, lub 2 zł. dziennie bez utrzymania (60 zł. miesięcznie), oprócz zwrotu kosztów podróży.

Za czas od 1. kwietnia do końca listopada pobierają dozorcy regularną płacę dzienną i za te dni, w których nie są zajętymi przy robotach w polu, za czas zaś czterech miesięcy zimowych (od 1. grudnia po koniec marca) płacę 200 zł. (50 zł. miesięcznie).

Dla zabezpieczenia dozorcom stałych emerytur, a wdowom i sierotom po dozorcach stałych rocznych zapomóg, ustanowiło węgierskie Ministerstwo rolnictwa oddzielny fundusz emerytalny, do którego wpływają:

a) opłaty dozorców (jednorazowa kwota 54 zł., płatna w 18 ratach miesięcznych, tudzież datki coroczne po 24 zł., płatne w ratach miesięcznych po 2 zł.);

b) procenta od kapitałów na ten cel ofiarowanych;

c) kary pieniężne ściągane z dozorców;

d) datek państwa.

Dozorcy otrzymują po 30 latach służby pełną emeryturę, po 10 zaś latach służby 40% emerytury.

Bliższe szczegóły co do stałych rocznych zapomóg wdowich i sierocińskich zawiera alegat sprawozdania Wydziału krajowego z d. 5. września 1890 l. 38.497 (aleg. 49. stenograficznych sprawozdań sejmowych z r. 1890).

Licząc się ze stosunkami finansowymi kraju, proponuje Wydział krajowy skromniejsze wynagrodzenie i dyety dla dozorców melioracyjnych, aniżeli to ma miejsce w Wielkiem Księstwie Badeńskiem i na Węgrzech, oraz dwa stopnie dozorców, mianowicie:

1) dozorca melioracyjny miałby pobierać wynagrodzenie roczne 360 zł. w. a. (30 zł. miesięcznie, a 1 zł. dziennie);

2) starszy dozorca melioracyjny, wynagrodzenie roczne w kwocie 540 zł. (45 zł. miesięcznie, a 1 zł. 50 ct. dziennie).

Za czas zajęcia przy robotach w polu pobierałby tak dozorca, jak i starszy dozorca oprócz zwrotu kosztów podróży w wysokości oznaczonej dla sług krajowych dyety w kwocie 50 centów dziennie, lub w miejsce tego mieszkanie i utrzymanie.

Pobory dozorców (płacę, koszta podróży i dyety) miałyby pokrywać strony interesowane, t. j. odnośne fundusze budowy i właściciele gruntów, podejmujący roboty melioracyjne (w myśl §. 10. uchwalonej przez Wysoki Sejm instrukcyi służbowej dla biura melioracyjnego przy Wydziale krajowym); natomiast płace dozorców melioracyjnych, przeznaczonych do wykonywania melioracyj prywatnych za czas, kiedy ci dozorcy nie są zajętymi w polu, lecz pomagają inżynierom w czynnościach biurowych, pokrywałby fundusz krajowy z dotacyi przeznaczonej na utrzymanie dozorców drenarskich przy ekspozyturach.

Co się tyczy służby nadzorczej do konserwacyi publicznych robót melioracyjnych, Wydział krajowy proponuje ustanowienie oddzielnych konduktorów melioracyjnych na wzór krajowych konduktorów drogowych z tą odmianą, że miałaby być utworzoną tylko jedna ranga konduktorów melioracyjnych z płacą roczną 600 zł., dodatkiem rocznym na mieszkanie 100 zł., ryczałtem rocznym na objazdy w kwocie 100 zł. i prawem do trzech pięcioleci po 50 zł. w. a. W ten sposób wynosiłyby roczne pobory konduktora melioracyjnego (bez ryczałtu na objazdy) 700 zł., podczas gdy te same pobory konduktorów drogowych wynoszą od 575 zł. do 900 zł. w. a. Pobory konduktorów melioracyjnych miałyby pokrywać odnośne fundusze konserwacyjne publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych.

Przyjęcie na dozorcę melioracyjnego byłoby zależnem od ukończenia krajowego kursu praktycznego dozorców melioracyjnych i złożenia z dobrym skutkiem egzaminu głównego; rangę starszego dozorcy melioracyjnego otrzymaliby dozorcy, odznaczający się znajomością rzeczy i gorliwością w służbie po kilkoletniej praktyce; na posadę zaś konduktorów byliby powoływanymi tacy starsi dozorcy zaufania godni, którzy posiadają odpowiednią inteligencyę, oraz potrafią samodzielnie prowadzić kancelaryą i rachunki.

Liczba konduktorów i dozorców zależną będzie od ilości ustawowych przedsiębiorstw melioracyjnych, oraz rozmiarów wykonujących się melioracyj prywatnych, a miałaby być ustanowioną w miarę rzeczywistej potrzeby przez Wydział krajowy.

Dla zapewnienia dozorcom i konduktorom melioracyjnym emerytury, a ich wdowom i sierotom pensyj i zaopatrzenia, proponuje Wydział krajowy ustanowienie oddzielnego funduszu emerytalnego na wzór Węgier.

Do funduszu tego, któryby pozostawał pod zarządem Wydziału krajowego, miałyby wpływać:

1) opłaty konduktorów i dozorców w wysokości 4% ich płac;

2) kary pieniężne nakładane na konduktorów i dozorców za przekroczenia służbowe;

3) datki dobrowolne spółek i właścicieli gruntów, wykonujących roboty melioracyjne;

4) roczna dotacya funduszu krajowego w kwocie 500 zł., począwszy od r. 1895.

Niedobory funduszu emerytalnego dozorców miałby pokrywać fundusz krajowy.

Co się tyczy wymiaru emerytury, pensyj wdowich i zaopatrzenia sierót, proponuje Wydział krajowy zastosowanie postanowień statutu emerytalnego dla urzędników manipulacyjnych i sług Wydziału krajowego, tak, iżby konduktorzy i dozorcy po 40-letniej nieprzerwanej służbie otrzymali pełną emeryturę.

Inne postanowienia projektu instrukcyi służbowej dla krajowych dozorców melioracyjnych nie wymagają bliższego wyjaśnienia.

Przedkładając Wysokiemu Sejmowi do uchwały rzeczony projekt instrukcyi, Wydział krajowy wyraża zdanie, że proponowana organizacya zapewni krajowi pozyskanie i utrzymanie wykwalifikowanego korpusu dozorców, z drugiej zaś strony jak najmniej obciąży fundusz krajowy.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy ma zaszczyt upraszać:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z d. 28. listopada 1893 l. 62.777 o krajowym kursie praktycznym dozorców melioracyjnych.

Alegat 2. II. Sejm zatwierdza załączoną '/. instrukcyę służbową dla krajowych dozorców melioracyjnych.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 28. listopada 1893.

Marszałek krajowy:

Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:

Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Instrukcya służbowa
dla krajowych dozorców melioracyjnych.

Zadanie krajowych dozorców melioracyjnych.

§. 1. Krajowi dozorcy melioracyjni są organami pomocniczymi krajowego biura melioracyjnego i mają zadanie:

1) wykonywać prowadzone przez inżynierów biura melioracyjnego roboty publiczne i prywatne, oraz pomagać tymże inżynierom w czynnościach kancelaryjnych.

2) prowadzić roboty konserwacyjne przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych pod nadzorem inżynierów biura melioracyjnego.

Kategorye dozorców i ich wynagrodzenie.

§. 2. Do wykonywania i bezpośredniego dozoru robót w §. 1. wyszczególnionych ustanawia się następujące kategorye dozorców:

1) konduktorów melioracyjnych do konserwacyi robót publicznych;

2) starszych dozorców — i

3) dozorców melioracyjnych do wykonywania i dozoru tak melioracyj publicznych, jak i prywatnych.

O przyjęciu dozorców, które jest zależnem od ukończenia kursu praktycznego przy biurze melioracyjnem i złożenia z dobrym skutkiem egzaminu głównego, tudzież o liczbie dozorców stanowi Wydział krajowy. Rangę starszego dozorcy otrzymać może dozorca, odznaczający się znajomością rzeczy i gorliwością w służbie po kilkoletniej praktyce, miejsce zaś konduktora starszy dozorca, który nadto obeznanym jest z manipulacyą kancelaryjną i prowadzeniem rachunków.

Pobory dozorców melioracyjnych wynosić mają:

1) konduktora melioracyjnego:
   a) płaca roczna . . . . . 600 zł.
   b) dodatek roczny na mieszkanie . 100 „
   c) ryczałt roczny na objazdy . . 100 „
   d) trzy pięciolecia po 50 zł.;
2) starszego dozorcy melioracyjnego:
   płaca roczna . . . . . 540 zł.
3) dozorcy melioracyjnego:
   płaca roczna . . . . . 360 zł.

W czasie zajęcia w polu otrzymują dozorcy i starsi dozorcy oprócz zwrotu kosztów podróży, mianowicie należytości trzeciej klasy za podróż koleją, a 6,6 centów od jednego kilometra za podróż końmi, wynagrodzenie dzienne (dyety) w kwocie 50 centów lub w miejsce tego wynagrodzenia mieszkanie i utrzymanie.

Uczniowie krajowego kursu praktycznego dozorców melioracyjnych otrzymują za czas zajęcia przy robotach w polu oprócz powyższych dyet i zwrotu kosztów podróży płacę miesięczną w kwocie 15 zł. w. a. (50 ct. w. a. dziennie).

Pobory konduktorów melioracyjnych (płacę, dodatek na mieszkanie i ryczałt na objazdy) pokrywają fundusze konserwacyjne publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych, płace zaś, wynagrodzenia dzienne (dyety) i koszta podróży dozorców i starszych dozorców, zarówno jak i uczniów, odnośne fundusze budowy, względnie właściciele gruntów podejmujący roboty melioracyjne.

Dozorcy przydzieleni ekspozyturom do wykonywania melioracyj prywatnych otrzymują płacę za czas, w którym nie są zajęci w polu, z funduszu krajowego (dotacyi ekspozytur na utrzymanie dozorców drenarskich).

W razie powołania do służby wojskowej nie otrzymują dozorcy żadnego wynagrodzenia z funduszu krajowego.

Wypłata poborów dozorców za czas ćwiczeń wojskowych i wojny zależną będzie od każdorazowej decyzyi Wydziału krajowego.

Stosunek służbowy dozorców.

§. 3. Konduktorzy i dozorcy melioracyjni podlegają pod względem służbowym i dyscyplinarnym Wydziałowi krajowemu

Bezpośrednim przełożonym konduktorów jest dyrektor krajowego biura melioracyjnego, dozorcy zaś podlegają bezpośrednio kierownikom budowy i ekspozytur biura melioracyjnego

Postanowienia dyscyplinarne.

§. 4 Bezpośredni przełożeni mają prawo karać konduktorów i dozorców napomnieniem ustnem i napomnieniem pisemnem, gdyby zaś te napomnienia nie odniosły skutku, grzywnami od 1 do 5 zł., które to grzywny wpływają do funduszu emerytalnego dozorców.

Konduktorom i dozorcom nie wolno przedsiębrać żadnych robót na własną rękę, a w szczególności nie wolno przyjmować od właścicieli gruntów pieniędzy dla wypłacania robotnikow. Przekroczenie tych dwóch zakazów pociąga za sobą natychmiastowe wydalenie ze służby.

Przewinienia, które w myśl ustanowy służby krajowej mogą dać powód do wytoczenia śledztwa dyscyplinarnego, winni bezpośredni przełożeni bezzwłocznie podać do wiadomości Wydziału krajowego.

Śledztwo dyscyplinarne przeprowadza delegowany przez Wydział krajowy inżynier biura melioracyjnego, wyrok zaś wydaje Wydział krajowy na podstawie wniosków Członka Wydziału krajowego, któremu biuro melioracyjne jest przydzielonem.

Listy służbowe.

§ 5. Dla konduktorów i dozorców melioracyjnych mają być założone według formularza, mającego się wydać przez Wydział krajowy,

listy służbowe, które przechowują i corocznie uzupełniają ich bezpośredni przełożeni.

Dowody przysięgi złożonej przez stałych konduktorów i dozorców mają być w listach służbowych przechowywane.

Urlopy i przeszkody służbowe.

§ 6. Urlopów do dni ośmiu w ciągu tego samego roku kalendarzowego udzielać mogą konduktorom i dozorcom ich bezpośredni przełożeni, urlopów na czas dłuższy udziela Wydział krajowy.

W razie choroby lub przeszkody w służbie (powołania do ćwiczeń wojskowych) winien tak konduktor, jak i dozorca zawiadomić natychmiast swego przełożonego, a na żądanie, lub w razie dłuższej choroby wykazać się świadectwem lekarza.

Zaopatrzenie dozorców w przyrządy i rekwizyta.

§. 7. Przedmioty i narzędzia potrzebne do konserwacyi i wykonania robót zakupuje Wydział krajowy dla konduktorów i dozorców na wniosek ich bezpośrednich przełożonych.

Konduktorzy i dozorcy obowiązani są czuwać sumiennie nad całością narzędzi do użytku im oddanych i są odpowiedzialni za uszkodzenie lub stratę, pochodzące z ich niedbalstwa.

Z końcem każdego roku mają być przedkładane inwentarze wszystkich przedmiotów wraz z opisaniem ich stanu i podaniem wartości, a mianowicie: przez konduktorów bezpośrednio Wydziałowi krajowemu, przez dozorców za pośrednictwem ich przełożonych.

Raporty służbowe.

§. 8. Konduktorzy prowadzący roboty konserwacyjne, winni co miesiąc przedkładać Wydziałowi krajowemu sprawozdania ze stanu i postępu robót, tudzież rachunki, bądź to bezpośrednio, bądź też za pośrednictwem ustanowionych w tym celu organów administracyjnych (delegatów lub Wydziałów powiatowych).

Dozorcy, zajmujący się wykonaniem melioracyj prywatnych, obowiązani są przedkładać swym przełożonym inżynierom:

1) raport tygodniowy, w którym ma być zamieszczony postęp roboty wraz z krótkiem jej opisaniem i usprawiedliwieniem, tudzież program roboty na przyszły tydzień ze szkicem sytuacyjnym;

2) sprawozdanie miesięczne według wydanego przez Wydział krajowy formularza, które ma wykazać rozmiar i koszta wykonanych robót.

Książeczki służbowe i wypłata należytości obciążającej fundusz krajowy.

§. 9. Każdy dozorca, przydzielony do wykonywania melioracyj prywatnych, otrzymuje książeczkę służbową, w której właściciele gruntów zapisują rodzaj wykonującej się melioracyi, dzień rozpoczęcia i ukończenia roboty, oraz wypłaconą dozorcy należytość (płacę, dyety i koszta podróży).

Z końcem roku przedłożyć ma dozorca tę książeczkę wraz z wykazem dni, w których nie był zajętym w polu, swemu przełożonemu inżynierowi do sprawdzenia i obliczenia należytości (płacy), obciążającej fundusz krajowy w myśl §. 2. niniejszej instrukcyi.

Należytość dozorcy, obciążającą fundusz krajowy, asygnuje Wydział krajowy na podstawie sprawdzonego przez inżyniera wykazu i książeczki służbowej.

Fundusz emerytalny.

§. 10. Dla zabezpieczenia emerytury konduktorom i dozorcom melioracyjnym, tudzież pensyj ich wdowom i sierotom, ustanawia się osobny fundusz emerytalny, którym zarządza Wydział krajowy.

Fundusz ten ma być utworzonym:

1) z opłat konduktorów i dozorców w wysokości 4% ich płacy;

2) z grzywien nakładanych w myśl §. 4. niniejszej instrukcyi;

3) z datków dobrowolnych spółek wodnych i właścicieli gruntów podejmujących roboty melioracyjne;

4) z dotacyi rocznej funduszu krajowego w wysokości 500 zł. począwszy od r. 1895.

Niedobór funduszu emerytalnego pokrywa fundusz krajowy.

Uiszczanie opłat dozorców do funduszu emerytalnego.

§. 11. Datki konduktorów i dozorców do funduszu emerytalnego mają być ściągane co miesiąc przy wypłacie ich poborów (miesięcznie 2 zł. z płacy konduktora, 1 zł. 80 ct. z płacy starszego dozorcy, a 1 zł. 20 ct. z płacy dozorcy).

Zajęci przy melioracyach prywatnych, lub przy spółkach wodnych dozorcy nadsyłać mają powyższe datki punktualnie co kwartału do kasy krajowej.

Dozorca, który najdalej w 15 dniach po upływie kwartału nie uiści do kasy krajowej zaległych datków, podlega karze pieniężnej w kwocie 1 zł., która wpływa do funduszu emerytalnego.

Dozorca, który całorocznego datku najdalej do 15. stycznia następnego roku nie uiści, traci cały ten rok służby, zarówno jak i częściowo wpłacony datek.

Lokacya funduszu emerytalnego.

§. 12. Zapasy funduszu emerytalnego mają być lokowane w obligacyach galicyjskiej pożyczki krajowej, listach zastawnych galicyjskiego Banku krajowego, lub na książeczce galicyjskiej kasy oszczędności.

Wymiar emerytur, tudzież pensyj wdowich i sierocińskich.

§. 13 Mianowani przez Wydział krajowy stali konduktorzy i dozorcy melioracyjni mają prawo do emerytury pod warunkami zastrzeżonymi w statucie emerytalnym dla urzędników i sług krajowych (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 53. z r. 1889.).

Emerytura ta wynosi:

1) po 10 latach służby czterdzieści procent (40% płacy;

2) za każdy rok następny po dwa procent (2%) płacy, tak, że funkcyonaryusze ci po czterdziestu latach nieprzerwanej służby otrzymują całą płacę, jako emeryturę.

Co do przeniesienia konduktorów i dozorców w stały lub czasowy stan spoczynku, policzalności lat służby, wyłączenia od prawa emerytury lub jej utraty, tudzież odprawy, dalej co do pensyi, odprawy i kwartału pośmiertnego wdów i zaopatrzenia sierót po konduktorach i dozorcach

melioracyjnych, obowiązywać ma powołany statut emerytalny dla urzędników i sług krajowych.

Postanowienie końcowe.

§. 14. W sprawach nieprzewidzianych niniejszą instrukcyą obowiązuje konduktorów i dozorców melioracyjnych uchwalona przez Sejm dnia 23. marca 1866 ustanowa służby krajowej.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 28. listopada 1893.

Marszałek krajowy:

Sanguszko w. r.

Członek Wydziału krajowego:

Wereszczyński w. r.

Wy

postępów uczniów krajowego kursu pr

za rok 189

L. p.	Imię i nazwisko	Rok urodzenia	Nauki przygotowawcze przed wstąpieniem na kurs	Nauka teoret	
				Postęp przeciętny w naukach	Pilność
	a) Stypendyści:				
1	Jaworski Konstanty	1870	2-ga kl. gimnaz. w Czerniowcach	dobry	dostateczna
2	Krawczuk Antoni	1864	3-cia kl. szk. 3-kl. w Borszczowie	dostateczny	dostateczna
3	Marek Jan	1860	3-cia kl. szk. lud. w Lisiej Górze	dobry	chwalebna
4	Mondalski Józef	1863	3-cia kl. szk. lud. w Bochni	bardzo dobry	chwalebna
5	Moskal Wojciech	1864	szkoła ludowa w Lisiej Górze	dostateczny	chwalebna
6	Ortyński Władysław	1847	ukończona szk. roln. w Czernichowie	dobry	chwalebna
7	Polek Wojciech	1864	3-cia klasa szk. lud. w Wojsławiu	dostateczny	chwalebna
8	Sliss Stanisław	1857	4-ta klasa szk. norm. w Jaśle	bardzo dobry	chwalebna
9	Sławek Adam	1865	4-ta klasa szk. lud. w Tarnobrzegu	bardzo dobry	chwalebna
10	Szczerba Jan	1871	2-ga klasa szk. w Naroln	celujący	chwalebna
	b) Dozorcy robót:				
11	Konstantynowicz Maryan	1856	4-ta klasa szk. głównej w Sanoku	dobry	chwalebna
12	Marek Jędrzej	1861	uczył się w domu	dobry	chwalebna
13	Spiewak Wojciech	1862	uczył się w domu	bardzo dobry	chwalebna
14	Weresz Józef	1847	ukończ szk. kadet. w Weisskirchen	dostateczny	dostateczna
	c) uczęszczający na własny koszt:				
15	Borkowski Jan	1865	4-ta kl. szk. Wydz. 8-kl. w Samborze	dobry	chwalebna
16	Olszewski Zygmunt	1865	szkoła lud. 4-klas. w Krakowie	dobry	chwalebna
17	Orłowicz Michał	1871	2-ga klasa gimnaz. we Lwowie	dobry	chwalebna

praktycznego dozorców melioracyjnych

892—1893.

oretyczna		Roboty praktyczne			Uwagi
ość	Zachowanie się	Postęp w robotach	Pilność	Zachowanie się	
eczna	odpowiednie	celujący	chwalebna	zupełnie odpowiednie	przy Ekspozyturze krakowskiej
eczna	zupełnie odpowiednie	dobry	chwalebna	zupełnie odpowiednie	przy Ekspozyturze lwowskiej
lebna	zupełnie odpowiednie	celujący	chwalebna	odpowiednie	przy Ekspozyturze tarnowskiej
lebna	zupełnie odpowiednie	bardzo dobry	chwalebna	zupełnie odpowiednie	przy Ekspozyturze kołomyskiej i obwał. Duuajca
lebna	zupełnie odpowiednie	bardzo dobry	chwalebna	zupełnie odpowiednie	przy regulacyi Krzemienicy
lebna	zupełnie odpowiednie	celujący	chwalebna	zupełnie odpowiednie	przy obwał. Wisły w pow. tarnobrzeskim
alebna	zupełnie odpowiednie	dostateczny	dostateczna	odpowiednie	przy regulacyi Krzemienicy
alebna	zupełnie odpowiednie	celujący	chwalebna	zupełnie odpowiednie	przy regulacyi Biały
alebna	zupełnie odpowiednie	celujący	chwalebna	zupełnie odpowiednie	przy obwałowaniu Sanu
alebna	zupełnie odpowiednie	celujący	chwalebna	zupełnie odpowiednie	przy Ekspozyturze lwowskiej
alebna	zupełnie odpowiednie	bardzo dobry	chwalebna	zupełnie odpowiednie	przy obwał. Sanu, regul. Bugu i Lubaczówki
alebna	zupełnie odpowiednie	dobry	chwalebna	zupełnie odpowiednie	przy regulacyi Kisieliny
alebną	zupełnie odpowiednie	celujący	chwalebna	zupełnie odpowiednie	przy obwał. Wisły w pow. tarnorbrzeskim
ateczna	zupełnie odpowiednie	dobry	dostateczna	odpowiednie	przy obwałowaniu Dunajca
valebną	zupełnie odpowiednie	bardzo dobry	chwalebna	zupełnie odpowiednie	przy osuszeniu bagien oleskich
valebną	zupełnie odpowiednie	dobry	dostateczna	zupełnie odpowiednie	przy Ekspozyturze krakowskiej
valebną	odpowiednie	dobry	chwalebna	zupełnie odpowiednie	przy Ekspozyturze lwowskiej

L. W. 65.837/93.

Aleg. 7.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Łąkty dolnej o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 312 zł. 90 ct. tytułem kosztów utrzymania nieletniego Jana Jagielskiego w Buda-Peszcie.

Wysoki Sejmie!

Magdalena Jagielska córka Andrzeja, urodzonego w Łąkce dolnej powiatu bocheńskiego — zamieszkała w Budapeszcie porodziła w d. 5. stycznia 1890 nieślubnego syna imieniem Jana, którego Magistrat w Budapeszcie przyjął na wychowanie.

Na rozporządzenie c. k. Starostwa w Bochni z 1. marca 1892 l. 5098 wydała Zwierzchność gminna w Łąkcie dolnej Janowi Jagielskiemu certyfikat przynależności i na tej podstawie zażądał Magistrat w Budapeszcie od gminy Łąkty dolnej zwrotu kosztów utrzymania Jana Jagielskiego za czas od 7. stycznia 1890 do 4. kwietnia 1892 w kwocie 311 zł. 20 ct., tudzież zwrotu kosztów transportu do domu podrzutków w kwocie 1 zł. 79 ct. — razem 312 zł. 90 ct.

Gmina sprzeciwiła się zapłaceniu tych kosztów i zażądała ściągnięcia tychże od Wojciecha Jagielskiego właściciela realności w Łąkcie dolnej, brata ś. p. Andrzeja, który cały spadek po ojcu Kasprze Jagielskim otrzymał a z którego to spadku pewną część bratu swemu Andrzejowi spłacić był powinien.

Wezwanie Wojciecha Jagielskiego do zapłacenia tych kosztów nie odniosło pożądanego skutku, gdyż tenże udowodnił, że w myśl §. 165 ustawy cywilnej nie jest obowiązany do ponoszenia tego rodzaju kosztów a następnie zaprzeczył stanowczo, jakoby należało się jeszcze cośkolwiek ś. p. Andrzejowi ze spadku po Kasprze Jagielskim. Również i twierdzenie co do nabycia przez ś. p. Andrzeja Jagielskiego obywatelstwa węgierskiego, prawa przynależności w gminie Kesmark, gdzie wspomniany służył przy wojsku i gdzie się ożenił — nie sprawdziło się.

Wobec tego wezwało c. k. Starostwo ponownie gminę Łąkta dolna do złożenia kosztów utrzymania w kwocie 312 zł. 90 ct. w jak najkrótszym czasie. Gmina nie będąc w stanie tych kosztów zapłacić, zwraca się z prośbą do Wysokiego Sejmu o przyjęcie tychże na fundusz krajowy.

Przedłożony przez Wydział powiatowy w Bochni inwentarz gminy Łąkty dolnej za r. 1892, jakoteż budżety jej z trzech lat ostatnich, tudzież zamknięcia rachunków za lata 1891 i 1892 wykazują, że bez nadmiernego przeciążenia mieszkańców gminy nie byłaby ona w stanie żądanej należytości uiścić.

Wedle przedłożonego inwentarza majątek nieruchomy gminy Łąkty dolnej składa się z gruntu w ilości 474 sążni i drewnianego budynku szkolnego, tudzież efektów nom. wartości 473 zł. 42 ct. i prawa polowania, przynoszącego roczny dochód w kwocie 4 zł. 40 ct.

Własne dochody gminy wynoszą rocznie razem 23 zł. 30 ct., podczas gdy wydatki gminne wedle zamknięć rachunkowych wynoszą przeciętnie 106 zł., na pokrycie zatem niedoboru musi gmina corocznie nakładać dodatki do podatków bezpośrednich w wysokości około 14% a na potrzeby szkolne i parafialne około 28% rocznie.

Gdy zaś gmina Łąkta dolna opłaca rocznie około 630 zł. podatków bezpośrednich, należałoby na pokrycie pretensyi gminy miasta Budapesztu nałożyć osobno dodatki w wysokości 50%.

Wydział powiatowy stwierdza, że gmina Łąkta dolna jest bardzo ubogą, położoną w nieurodzajnej glebie górskiej, że nałożenie tak znacznego dodatku gminnego doprowadziłoby liche gospodarstwa mieszkańców do ruiny, że zatem prośba tejże gminy zasługuje na zupełne uwzględnienie.

Wydział krajowy zatem wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Koszta utrzymania Jana Jagielskiego w kwocie 312 zł. 90 ct. należące się gminie miasta Budapesztu od gminy Łąkty dolnej powiatu bocheńskiego, przyjmuje się na fundusz krajowy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 22. grudnia 1893.

Marszałek krajowy:

Eustachy Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

L. W. kr. 47.858/93.

Aleg. 8.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1894.

Wysoki Sejmie!

Zgodnie z postanowieniami statutu krajowego i instrukcyi przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi projekt budżetu krajowego na rok 1894, obejmujący:

A. Ogólny preliminarz budżetu krajowego na rok 1894.

B. Preliminarz funduszu krajowego wraz z preliminarzami specyalnymi a mianowicie:

I. Fundusze i zakłady dotowane ze skarbu krajowego.

Preliminarz funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu wraz ze szczegółowymi preliminarzami:

do	rubr.	VII.	poz.	53	funduszu szkolnego krajowego,
„	„	„	„	54	funduszu szkolnego emerytalnego,
„	„	XV.	„	177	szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie,
„	„	„	„	178 i 179	szkoły rolniczej i szkoły parobków w Dublanach,
„	„	„	„	180—182	folwarku, szkoły gorzelniczej i gorzelni krajowej w Dublanach,
„	„	„	„	183 i 184	średniej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie,
„	„	„	„	185—187	szkół rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach,
„	„	„	„	188	szkoły ogrodniczej w Tarnowie,
„	„	„	„	189	szkoły uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku,
„	„	„	„	210 i 211	składów zbożowych i spirytusowych we Lwowie i Krakowie.

C. Preliminarz szpitala powszechnego we Lwowie (oddziału chorych i położnic).

D. „ funduszu podrzutków we Lwowie,

E. „ zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie,

F. „ szpitala św. Łazarza w Krakowie, czterech oddziałów,

G. „ funduszu podrzutków w Krakowie,

H. „ policyi krajowej.

II. Fundusze samoistne.

I. Preliminarz funduszu kultury krajowej,
K. „ „ stanowego sierocińskiego,
L. „ „ Alexandra hr. Stadnickiego,
M. „ „ pożyczki krajowej z r. 1873.

Z pomiędzy wyżej wymienionych funduszów samoistnych, których preliminarze były zawsze do budżetu krajowego dołączane — odpada w roku bieżącym fundusz domestykalny, z powodu uchwały Wysokiego Sejmu, mocą której fundusz ten, jako fundusz pożyczkowy dla przemysłu rolniczego, przechodzi w zarząd Banku krajowego. Zresztą Wydział krajowy w układzie preliminarza trzymał się ściśle formy, przez Wysoki Sejm poleconej.

Zaszły jednak w roku bieżącym zmiany, już nie do formy, ale do samej istoty preliminarza się odnoszące a spowodowane dokonaną w r. 1893 konwersyą długu indemnizacyjnego. Co do tych zmian musimy na tem miejscu dać niektóre wyjaśnienia, zanim będziemy mogli przystąpić do zestawienia różnic pomiędzy poszczególnemi rubrykami wydatków i dochodów tego preliminarza a budżetu na rok 1893 uchwalonego.

Uchwałą z dnia 28. września 1892 upoważnił Wysoki Sejm Wydział krajowy do przeprowadzenia zamiany 5%-wego długu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i W. Ks. Krakowskiego na 4%-wą w 50 latach płatną pożyczkę krajową, która miała być zaciągnięta w takiej wysokości, jaka będzie potrzebna do uzyskania z niej gotówki w sumie 26,925.000 zł. w. a. Polecił dalej Wysoki Sejm, ażeby wszelkie aktywa i passywa funduszów indemnizacyjnych przeszły po dokonaniu konwersyi na fundusz krajowy — ażeby ze zwyżek, jakie wskutek przeprowadzenia operacyi konwersyjnej powstaną, pokryć niedobór budżetu na r. 1893, wówczas na 1,533.968 zł. obliczony — wreszcie, aby dalsze zwyżki użyte były na „spłatę w części lub w całości tych pożyczek krajowych, których spłata dla funduszu krajowego okaże się najkorzystniejszą, tudzież na ewentualne obniżenie dodatków do podatków“

Sprawozdaniem z dnia 14. kwietnia 1893 przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 20. maja 1893 przyjętem do wiadomości — Wydział krajowy zawiadomił Wysoki Sejm o wykonaniu powyższych uchwał a mianowicie o uzyskaniu dla nowej pożyczki krajowej tych wszystkich ulg i korzyści, od których Wysoki Sejm zależnem uczynił korzystanie z danego Wydziałowi krajowemu upoważnienia do przeprowadzenia konwersyi — nie mniej też o zawartej umowie z c. k. Rządem co do obliczenia wzajemnych, z ugody indemnizacyjnej powstałych pretensyj kraju z jednej a skarbu państwa z drugiej strony — wreszcie o zawarciu umowy z konsorcyum, które się podjęło sfinansowania pożyczki.

Na budżet krajowy wywiera wykonanie tej operacyi finansowej wpływ następujący:

1. Fundusze indemnizacyjne Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i W. Ks. Krakowskiego przestają od r. 1894 istnieć jako odrębne fundusze — i dlatego nie przedkładamy Wysokiemu Sejmowi, jak się to działo w latach poprzednich, osobnych dla nich preliminarzy. Pozostaną tylko aktywa i passywa tych funduszów, które będą przeniesione na fundusz krajowy. Przeniesienie to jednak dopiero w budżecie na rok 1895 będzie mogło być uwidocznionem, z powodu iż dopiero zamknięcie rachunków funduszów indemnizacyjnych za rok 1893 będzie mogło ściśle stwierdzić faktyczny stan tych aktywów i passywów.

2. Pobór osobnych dodatków do podatków na fundusze indemnizacyjne ustaje od dnia 1. stycznia 1894 natomiast ma być pobierany tylko krajowy dodatek do podatków w tej wysokości, jaka się okaże potrzebną do urzeczywistnienia finansowego programu Wysokiego Sejmu — a więc do pokrycia wszystkich potrzeb funduszu krajowego bez zaciągania nowych

pożyczek i do spłacenia dawnych długów w tym czasie, przez który jeszcze kraj ma pobierać subwencyę rządową z tytułu ugody indemnizacyjnej.

3. Wobec tego przybywają do budżetu krajowego, tak do rubryk dochodów, jak i do rubryk wydatków pewne nowe pozycye, których dawne budżety nie obejmowały — i tak:

a) w rubryce XVII. dochodów „rozmaite“ przybywa jako nowa pozycya „subwencya z c. k. skarbu państwa dla byłych funduszów indemnizacyjnych“ w kwocie 1,488.935 zł.

b) w rubr. XIV. w wydatków przybywa:

α) wydatek na oprocentowanie i umorzenie nowej pożyczki krajowej,

β) bonifikacya skarbowi państwa za ubytek w podatku dochodowym od kuponów byłych funduszów indemnizacyjnych — co było warunkiem uwolnienia nowej pożyczki od podatku,

γ) cała kwota, jaka ze zwyżek budżetu ma być użytą na spłatę dawnych długów krajowych,

c) natomiast odpadają z tejże rubryki wydatków:

α) odsetki bierne od chwilowych pożyczek,

β) raty roczne lub półroczne na umorzenie a częściowo i na oprocentowanie tych dawnych pożyczek, które ze zwyżek już zostały spłacone, tudzież tych, których spłata w roku budżetowym jest zamierzona.

4. Gdy dotychczasowe budżety zamykane były co roku niedoborem niepokrytym dodatkami do podatków a ustawa skarbowa musiała zawierać postanowienia co do sposobu pokrycia tego niedoboru zazwyczaj przez zaciągnięcie pożyczki — to odtąd budżety mają być tak, jak obecny preliminarz, zamykane zupełnem zrównoważeniem dochodów i wydatków. Do tego zrównoważenia dochodzi się w ten sposób, że całą zwyżkę dochodów, jaka się okaże po zamknięciu preliminarza, wstawia się do rubryki XIV. wydatków jako nową pozycyę „na jednorazową spłatę dawnych pożyczek“.

Wydział krajowy, przyjmując ten sposób budżetowania działa tylko w intencyi Wysokiego Sejmu, jaka się w toku obrad i w uchwałach Reprezentacyi kraju nad sprawą konwersyjną uwydatniła. Celem konwersyi było takie uregulowanie finansów kraju, aby można bez podnoszenia dodatków do podatków, a raczej z pewną dla opodatkowanych ulgą, tudzież bez zaciągania nowych pożyczek, uczynić zadość wszelkim potrzebom budżetu krajowego. A gdy operacya konwersyjna łącznie z subwencyą ze skarbu państwa dla byłych funduszów indemnizacyjnych, przedstawia aż po rok 1897 znaczne zwyżki — przeto Wysoki Sejm postanowił zwyżek tych tak użyć, ażeby w tym czasie spłacone zostały wszystkie dawne długi kraju, i żeby po roku 1897 kraj pozostał z jedną tylko pożyczką t. j. z pożyczką konwersyjną z roku 1893.

Ten program dotrzymanym być musi, choćby tylko ze względu na kredyt kraju, który wielce ucierpiałby na tem, gdyby się okazało, że kraj nie umie czy nie chce ściśle dotrzymać tego, co było podstawą operacyi finansowej, przy której odwołano się do obcych kapitałów. Odwołanie to odniosło skutek właśnie dlatego, że te obce kapitały mają wiarę w wykonanie wytkniętego przez Wysoki Sejm programu. I dlatego też Wydział krajowy postanowił, już w samym budżecie tę wolę Reprezentacyi kraju silnie zaznaczyć przez to, że nie zamyka się budżetu rozporządzalną zwyżką, ale że odpowiednią kwotę wstawia się do wydatków na spłatę dawnych pożyczek. Ta sama też myśl kierowała Wydziałem krajowym przy oznaczeniu wysokości dodatków do podatków. Musieliśmy tutaj w cyfrze ulgi dla opodatkowanych nałożyć sobie pewne ograniczenie, ażeby w uldze tej pójść tylko tak daleko, jak na to pozwoli wzgląd na dotrzymanie finansowego programu. Okaże się to z dalszego wywodu, który jednak poprzedzić musimy sumarycznem przedstawieniem różnic pomiędzy cyframi niniejszego preliminarza a uchwalonego na rok 1893 budżetu.

I. W funduszu krajowym w ściślejszem znaczeniu:

		A. Wydatkach:	*więcej*	*mniej*
Rubryka	II.	Koszta zarządu więcej o	8.075 zł.	— zł.
		z powodu zwiększenia potrzeby na urzędników kasy (poz. 19) o . . . . . 4.320 zł.		
		i dodania nowej potrzeby na zarząd długu krajowego (poz. 24 e) . . . . . 4.805 zł.		
		(w miejsce uchwalonych w budżecie funduszów indemnizacyjnych na rok 1893 . . 21.000 zł.		
		na zarząd długu indemnizacyjnego).		
		Dalej wskutek dodania na zastępstwo prawne Wydziału krajowego w Trybunale administracyjnym (poz. 27. b) kwoty . . . . . 500 zł.		
		i zwiększenia potrzeby w poz. 29. „pensye i zaopatrzenia“ o kwotę . . . . . 7.292 zł.		
		(na podstawie statutu emerytalnego) a zmniejszenia natomiast pozycyi 25, 26 f, 26 g, 30 30 a i 33 o łączną kwotę , ... 8.842 zł.		
„	III.	Koszta leczenia więcej o	10.000 „	
		wskutek zwiększonej ilości dni leczenia i na podstawie wynikłości z r. 1892.		
„	IV.	Koszta szczepienia więcej o	4.000 „	
		mianowicie na utrzymanie i odświeżanie krowianki więcej o . . . . . , . 2.000 zł.		
		wskutek zaprowadzenia rewakcynacyi na większą skalę i na koszta podróży i dyety lekarzy o . 2000 zł.		
		więcej na podstawie trzechletniego przecięcia.		
„	V.	Wydatki sanitarne mniej o		44.500 „
		skutkiem opuszczenia jednorazowo uchwalonego wydatku na zakładanie i urządzenie szpitali cholerycznych w kwocie . . . . . 50.000 zł.		
		Podniesiono zaś wydatek na utworzenie okręgów sanitarnych o 5.500 zł. po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 10. maja 1893.		
„	VI.	Zasiłki dla Zakładów dobroczynnych więcej o drobną kwotę	48 „	
„	VII.	Na cele wykształcenia i oświaty więcej o . .	90.570 „	
		z powodu większego niedoboru funduszu szkolnego krajowego o kwotę . . . . 112.447 zł.		
		a mniejszego niedoboru funduszu szkolnego emerytalnego o kwotę . . 3.927 „		
		(wedle specyalnych preliminarzy tych funduszów) i wskutek opuszczenia jednorazowo uchwalonych datków w kwocie . 15.000 „		
		i innych drobniejszych różnic budżetowych.		
		Do przeniesienia . .	112.693 zł.	44.500 zł.

			więcej	*mniej*
		Z przeniesienia . .	112.693 zł.	44.500 zł.
Rubryka	VIII.	Utrzymanie pomników historycznych mniej o . z powodu opuszczenia wydatku w kwocie 2.000 zł. na restauracyę kościoła i grobu zasłużonych na Skałce w Krakowie stanowiącego w r. 1893 już ostatnią ratę, jak również wskutek innych drobniejszych różnic.		1.884 „
„	IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi mniej o . . . z powodu opuszczenia dodatkowych kredytów uchwalonych na rok 1892 i 1893 na koszta pomnożenia korpusu c. k. Żandarmeryi w łącznej kwocie 53.740 zł. — a natomiast podniesienia wydatków na czynsze dzierżawne o kwotę . . . . 23.987 zł. i na inne potrzeby o . . . . 3.968 „ razem o kwotę . . . . , . 27.955 „		25.78[illegible] „
„	X	Drogi krajowe więcej o . . . . . Wydatek tej rubryki zwiększył się z powodu podwyższenia potrzeb głównie na rekonstrukcye i utrzymanie dróg krajowych, podwyższenie to wraz z innemi drobniejszemi różnicami wynosi , . 75.545 zł. Dalsze zwiększenie pochodzi wskutek wstawienia po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 13. maja 1893 większego wydatku na koleje lokalne o 305.000 zł. i wskutek przeniesienia z rubryki XVII wydatków subwencyi na kolej żelazną Pałahicze-Tłumacz w kwocie . . . . . 2.000 zł.	382.545 „	
„	XI.	Dotacye dla zakładów krajowych mniej o . . według specyalnych preliminnrzy. Głównym powodem tego zmniejszenia jest, że odpadły niektóre koszta nowych a przez Wys. Sejm postanowionych budowli i urządzeń dla szpitali krajowych.		175.572 „
„	XII.	Wydatki na szupaśnictwo mniej o . . . według przeciętnych wynikłości ostatniego trzechlecia		1.500 „
„	XIII.	Budowy wodne i melioracye więcej o . . . Wydatek zwiększony w dziale A. „na biuro meliora cyjne“ o 10.094 zł. z powodu powiększenia personalu tudzież w dziale B. na roboty wodne a mianowicie na regulacyę Dniestru o . . 18.000 zł na lokalne regulacye o 65802 zł. z powodu powodzi w r. 1893, oraz na rzeki Karpackie; na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych o . . 44.631 zł. i na mniejsze roboty melioracyjne o 22.516 zł.	161.043 „	
„	XIV.	Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże, więcej o . Zwiększenie wydatku nastąpiło głównie skutkiem tego, iż wstawi[illegible]no nowe potrzeby na ratalną spłatę	3,034.975 „	
		Do przeniesienia .	3,691.256 zł.	249.241 zł.

		więcej	*mniej*
	Z przeniesienia .	3,691.256 zł.	249.241 zł.
	pożyczki krajowej z roku 1893 . . 1,366.907 zł.		
	na bonifikacyę c. k. Skarbowi Państwa z tytułu podatku dochodowego od kuponów obligacyj byłych funduszów indemnizacyjnych . . . 112.177 „		
	na spłatę dawniejszych długów . 1,696.987 zł.		
	razem . 3,176.071 zł.		
	Natomiast opuszczono raty pożyczek już wypowiedzianych lub spłaconych, mianowicie pożyczki z r. 1885. 21.234 zł., funduszu policyi krajowej 5.979 zł. ogólnego funduszu propinacyjnego 26.000 zł. tudzież pożyczek spłacić się mających w r. 1894: funduszu domestykalnego 926 zł., pożyczki krajowej z r. 1884 37.030 zł., pożyczki krajowej z r. 1889 23484 zł. pożyczki funduszu szkolnego krajowego 9.148 zł. — a wreszcie opuszczono odsetki bierne 15.000 zł. i zniżono wedle planu ratę pożyczki głodowej Banku krajowego o 1.947 zł. razem opuszczono sumę 140.748 zł. oprócz drobniejszych różnic.		
Rubryka XV.	Na cele rolnictwa i górnictwa więcej o . .	91.335 „	
	z powodu podwyższenia niektórych pozycyj głównie na cele budowlane i nowe urządzenia, mianowicie zwiększono wydatki w szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie o kwotę 2.518 zł., w wyższej szkole rolniczej w Dublanach o kwotę 39.625 zł., w folwarku w Dublanach o kwotę 6.532 zł., w gorzelni w Dublanach o kwotę 2.799 zł., w średniej szkole rolniczej w Czernichowie o 48.072 zł., w niższych szkołach rolniczych w Horodence, Jagielnicy, Kobiernicach o kwotę 3 858 zł. Wszystkie te różnice są uzasadnione w specyalnych preliminarzach.		
	Wstawiono dalej nowe wydatki: dla krajowego nauczyciela weterynaryi 2.040 zł. na stypendya dla wyższej szkoły leśnej, dla kształcenia na nauczycieli fachowych 1.200 zł. — na koszta licencyonowania buhajów 10.000 zł. Razem podwyższenia te czynią . . 116.644 zł.		
	Opuszczono zaś wydatki na założenie niższej szkoły roln. w Uhersku 15.000 zł., na utworzenie muzeum narzędzi wiertniczych w c. k. szkole Politechnicznej we Lwowie 1000 zł., na utworzenie funduszu pożyczkowego dla kółek rolniczych 5.000 zł. na wydawnictwo podręczników dla średniej szkoły rolniczej w Czernichowie 1.300 zł. Obniżono wreszcie wydatek na folwark w Czernichowie o kwotę 2.202 zł.		
	Do przeniesienia . .	3,782.591 zł.	249.241 zł.

		więcej	*mniej*
	Z przeniesienia . .	3,782.591 zł.	249.241 zł.
	Razem zmniejszono wydatki nie licząc innych drobnych różnic o kwotę 24.502 zł.		
Rubryka XVI.	Na cele przemysłu mniej o		27.196 „
	Zmniejszono bowiem dotacyę na przemysłowy fundusz pożyczkowy o 35.000 zł. — natomiast zaś podwyższono wydatki w dziale I na szkoły przemysłowe uzupełniające o 5.721 zł., — w dziale II na szkoły przemysłowe zawodowe z warstatami naukowymi o 1 003 zł, — w dziale III na cele szkolnictwa przemysłowego w ogóle o 960 zł. a w dziale IV dla Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych o 120 zł. razem podwyższono o 7.804 zł.		
„ XVII.	Rozmaite wydatki mniej o		605.082 „
	Opuszczono bowiem następujące wydatki:		
	na podwyższenie funduszu pożyczkowego na budowę koszar . . . . . 80.000 zł.		
	subwencyę na budowę kolei podolskich . 500.000 „		
	jednorazowe drobne datki w kwocie . 13.072 zł.		
	przeniesiono zaś na rubrykę X subwencyę na budowę kolei Pałahicze Tłumacz . 2.000 „		
	a wreszcie z przyzwolonej subwencyi na ogólne cele wystawy krajowej przypada na rok 1893 mniej o . . . . . 10.000 „		
	Razem obniżono wydatki o . . . 605.482 „		
	Dodano zaś dla wdowy po kierowniku szkoły kołodziejskiej w Kamionce strumiłowej dar z łaski dożywotni w kwocie 400 zł.		
W ogóle preliminuje się na rok 1894	więcej o	3,782.591 zł.	—
	mniej o	—	881.519 zł.
Z porównania okazują się na rok 1894 wydatki ogółem większe o .		2,901.072 zł.	

B. W Dochodach:

		więcej	*mniej*
Rubryka	I. Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych więcej o . na podstawie zamknięcia rachunków za rok 1892.	10.514 zł.	— zł.
„	II. Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych więcej o ponieważ po dokonanej konwersyi długu indemnizacyjnego spodziewane są większe zwyżki czasowo do ulokowania.	20.000 „	
„	III. Dochody z dróg krajowych więcej o drobną kwotę	704 „	
„	IV. Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych więcej o wedle specyalnych preliminarzy zakładów krajowych.	1.446 „	
	Do przeniesienia . .	32.664 zł.	— zł.

		więcej	*mniej*
	Z przeniesienia . .	32.664 zł.	— zł.
Rubryka	V. Zwroty zaliczek z lat ubiegłych więcej o . . na podstawie trzechletniego przecięcia.	1.750 „	
„	VI. Zwroty pożyczek mniej o drobną kwotę . . . wedle zapadłości rat płatniczych.		445 „
„	VII. Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie więcej o drobną kwotę	10 „	
„	VIII. Dochody krajowych szkół rolniczych, folwarku, szkoły gorzelnictwa i gorzelni krajowej w Dublanach więcej o	12.745 „	
„	IX. Dochody krajowej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie więcej o	11.013 „	
„	X. Dochody innych szkół rolniczych więcej o . . według specyalnych preliminarzy tych szkół.	114 „	
„	XII. Dochody z przelania do Skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z r. 1866 mniej o . . według planów umorzenia.		1.606 „
„	XIII. Dochody z kwaterunku żandarmeryi więcej o . według preliminarza c. k. komendy żandarmeryi.	3.928 „	
„	XIV. Dochody ze zwrotu wydatków szupasowych więcej o na podstawie trzechletniego przecięcia.	500 „	
„	XV. Dochody z krajowych składów zbożowych i spirytusowych mniej o . . . . . według specyalnych preliminarzy.		7.454 „
„	XVI. Dochody z krajowych opłat konsumcyjnych więcej o według zawartych umów i na podstawie wynikłości z roku 1892.	9 500 „	
„	XVII. Rozmaite dochody więcej o . . . . z powodu wstawienia nowych subwencyj od c. k Skarbu Państwa: na założenie niższej szkoły rolniczej w Uhersku 6.000 zł. na utrzymanie instruktora mleczarstwa 1000 zł. wreszcie z powodu wstawienia w budżet krajowy subwencyi ze Skarbu państwa w kwocie 1,488.935 zł. na byłe fundusze indemnizacyjne.	1,496.258 „	
W ogóle preliminuje się w dochodach więcej o		1,568.482 zł.	—
	mniej o	—	9.505 zł.

Z porównania wynika dochód większy o . . . 1.558.977 zł.
gdy zaś wydatki okazują się większe o . . . . . 2,901.072 „
przeto z porównania przedstawiałby się preliminarz na rok 1894 cyfrowo niekorzystniejszym o kwotę . . . . . 1,342.095 zł.

Ten niekorzystniejszy wynik jest jednak tylko pozorny — należy bowiem od niego potrącić dochody i wydatki wprowadzone do niniejszego preliminarza z powodu połączenia byłych funduszów indemnizacyjnych z funduszem krajowym — inaczej bowiem preliminarz ten z budżetem na rok 1893 porównać się nie da.

Mianowicie trzeba potrącić:

W dochodach :

subwencyę ze Skarbu państwa w kwocie . . . . . 1,488.935 zł.

Z przeniesienia .		1,488.935 zł
W wydatkach:		
a) bonifikacyę podatku dochodowego od obligacyj byłych funduszów indemnizacyjnych	112.177 zł.	
b) ratę nowej pożyczki konwersyjnej z roku 1893	1,366.907 „	
c) spłatę starych długów	1,696.987 „	
(preliminowaną po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 28. września 1892).		
razem .		3.176.071 zł.
Czyli potrąciwszy od nadwyżki tych wydatków w kwocie . .		1,687.136 zł.
wzmiankowany niekorzystniejszy wynik w kwocie		1.342.095 zł.
okaże się w rezultacie, że preliminarz na r. 1894 *korzystniejszy* jest o kwotę		*345.041 zł.*

Do ściślejszego jednak porównania tego pierwszego po konwersyi preliminarza z budżetem roku poprzedniego t. j. r. 1893 — niech posłuży następujące zestawienie:

Na rok 1893 uchwalono wydatki w kwocie		6,740.850 zł.
Dochody własne funduszu krajowego		1,179.369 „
niedobór zatem .		5.561.481 zł.
Z tego pokryto przez pobór dodatków do podatków w wysokości 39 ct. od 1 zł.		4,114.500 zł.
Pozostał niedobór do pokrycia operacyą kredytową . . .		*1,446981 zł.*
Na rok 1894 preliminuje się wydatki		9,641.922 „
a po potrąceniu wydatków na skonwertowaną indemnizacyę i na spłatę długów w obliczonej wyżej kwocie		3.176.071 „
zostaje wydatek .		6,465.851 zł.
Dochody własne funduszu krajowego preliminowano na	2,738.346 zł.	
Od tego potrącić należy subwencyę indemnizacyjną ze skarbu państwa . . .	1,488.935 „	
zostaje .		1,249.411 „
pozostaje zatem do pokrycia .		5,216.440 zł.

Gdybyśmy na pokrycie tego wydatku netto — pobierali krajowy dodatek do podatków tej samej wysokości, co w r. 1893 — t. j. 39 ct. — uczyniłoby to przy przyjętej na rok 1894 wydatności 1 centa dodatku po 108.000 zł. w. a. . . . . 4,212.000 „

byłby zatem przy dawnym systemie niedobór do pokrycia przez pożyczkę . 1,004.440 zł.

Ten niedobór tedy, łącznie z wydatkami na dawną indemnizacyę — pokrywamy subwencyą ze skarbu państwa, tudzież przeniesieniem na fundusz krajowy dawnych dodatków indemnizacyjnych, zniżonych jednak o 3 centy — albowiem subwencya ze skarbu państwa wynosi . . . 1.488.935 zł.

dodatek do podatków w wysokości 26 ct. (t. j. o 3 centy mniej, niż w r. 1893) w Galicyi wschodniej i zachodniej, a 12 ct. w Krakowskiem uczyni . . 2.691.576 „

razem . . 4,180.511 zł.

	Z przeniesienia .	4,180.511 zł.
Z tego pokrywamy:		
a) niedobór jak wyżej	1,004.440 zł.	
b) ratę pożyczki konwersyjnej	1,366.907 „	
c) bonifikacyę podatku kuponowego . . .	112.177 „	
pozostaje . .		2,483.524 „
	pozostaje .	1,696.987 zł.

przeznaczonych na spłatę dawnych długów.

Zauważyć jeszcze należy, że niepokryta pobieranymi w dawnej wysokości dodatkami cyfra niedoboru 1,004.440, byłaby jeszcze wyższą, gdyby konwersya nie była przeprowadzona. W skutek konwersyi bowiem odpadły, a względnie zmniejszyły się w rubryce XIV. wydatków kwoty na oprocentowanie i umorzenie pożyczek, których spłata albo już dokonaną została albo też na rok 1894 jest zamierzoną, co czyni razem . . . . 123.800 zł.

Odpadł też w skutek konwersyi wydatek na odsetki bierne od chwilowych pożyczek . . . . . 15.000 „

razem . 138.800 zł.

Natomiast przybył w rubryce II. wydatek 4.805 zł. na zarząd nowego długu krajowego i 4 320 zł. na zwiększenie etatu kasy, głównie utworzeniem kasy pożyczek krajowych spowodowane — łącznie zatem zwiększył się wydatek o . . . . . 9.125 zł.

a z porównania wynika zmniejszenie wydatku o . . . . 129.675 zł.

Do tego powiększenie dochodu z lokacyi zapasów kasowych (rubr. II. dochodów) o . . . . . 20.000 zł.

razem polepszenie budżetu o . 149.675 zł.

O tę kwotę też byłby zwiększony powyżej obliczony niedobór . 1,004.440 zł.

skutkiem czego niedobór do pokrycia operacyą kredytową byłby wynosił . 1,154.115 zł.

Pozostaje nam jeszcze usprawiedliwić wniosek o obniżenie dodatków do podatków o 3 centy od 1 zł.

Obniżenie to wywiera na budżet roku 1894 ten wpływ, iż kwota, przeznaczona na spłatę dawnych długów zmniejsza się o 324 000 zł. w porównaniu z tą, jaką możnaby na ten cel przeznaczyć, gdyby dodatki pobierać w ich dawnej wysokości. Zamiast kwoty 1,696.987 zł. możnaby na spłatę długów użyć 2,020.987 zł. Ażeby ocenić, czy to obniżenie nie wywrze szkodliwego wpływu, musimy porównać tę kwotę, w preliminarzu na rok 1894 na spłatę dawnych długów przeznaczoną ze zwyżką, jaką Wydział krajowy w przybliżonych obliczeniach Wysokiemu Sejmowi w projekcie konwersyjnym przedłożonych, na rok 1894 brał w rachubę. Jakkolwiek bowiem te obliczenia nie mają znaczenia obowiązującogo, to jednak ze względów poprzednio przytoczonych Wydział krajowy zamierza ściśle tego przestrzegać, ażeby na spłatę dawnych długów nie przeznaczać nigdy kwot niższych od tych, jakie z owych przybliżonych obliczeń wynikają.

Należy tu wszakże uwzględnić następującą okoliczność: kiedy w r. 1892 projekt konwersyjny został wniesiony i uchwalony, nie było jeszcze wiadomo, czy i na jakiej podstawie nastąpi rozliczenie wzajemnych pretensyj między skarbem państwa a krajem z tytułu ugody indemnizacyjnej. Skutkiem tego przyjęto w obliczeniach, iż do końca roku 1897 kraj będzie pobierał od skarbu państwa całą subwencyę w wysokości 2,425.000 zł rocznie — a natomiast od r. 1899 począwszy zacznie spłacać dług do skarbu państwa w kwocie 6,275.000 zł. Po dokonanem rozliczeniu tych wzajemnych należytości, roczna subwencya wynosi 1,488.935 zł., zatem

Z przeniesienia .

mniej o 936 065 zł. — ale zapomocą tego zniżenia subwencyi spłacamy już teraz powyższy przeszło 6-cio milionowy dług do skarbu państwa. Ta zatem kwota 936.065 zł. rocznie jest faktycznie na spłatę długu użytą i należy ją doliczyć do kwot, w budżet krajowy na spłatę długów wstawianych — jeżeli się chce porównywać wyniki z programem.

Otóż według przybliżonych obliczeń, uskutecznionych w roku 1892 miano użyć na spłatę dawnych długów:

W roku 1893		1,782.859 zł.
W roku 1894		2,274.300 „
razem . .		4,057.159 zł
i miała zostać zwyżka do przeniesienia na rok 1895		484.489 „
razem przeto . .		4,541.648 zł.

Spłacono faktycznie w roku 1893:

a) do funduszu propinacyjnego .	650.000 zł.	
b) do funduszu policyi krajowej .	132.859 „	
c) pożyczkę z r. 1885 . . .	319.000 „	
razem .	1,101.859 zł.	
na rok 1894 preliminuje się na spłatę . .	1,696.987 „	
do tego dwuletnia różnica w subwencyi jako idąca na spłatę długu do skarbu państwa . .	1 872.130 „	4,670.976 zł.
spłaca się zatem więcej o		129.328 zł.

Przytem jeszcze zauważyć należy, że Wydział krajowy rozporządza znaczniejszymi zapasami kasowymi z r. 1893 — a zamiarem jest Wydziału krajowego w spłacie dawnych długów nie ograniczać się do kwot, na ten cel w budżet wstawianych, ale wszelkich rozporządzalnych zwyżek używać na spłatę, ażeby w ten sposób wykonanie programu finansowego przyspieszyć. Tego jednak, co jeszcze z zapasów roku bieżącego spłacić będzie można, nie bierzemy tutaj w rachubę cyfra ta bowiem dopiero po zamknięciu rachunków z roku 1893 ściśle da się ustalić.

Skoro jednak z powyższego obliczenia okazało się, że przy zniżeniu dodatków do podatków o 3 centy można jeszcze na spłatę dawnych długów przeznaczyć więcej, niż przy uchwalaniu konwersyi brano w rachubę — przeto Wydział krajowy nie waha się Wysokiemu Sejmowi przedstawić wniosku na to obniżenie — zwłaszcza, że zapytany oto doradczy komitet finansowy na posiedzeniu z dnia 20. grudnia, br. którego protokół tu dołączamy — za takiem obniżeniem się oświadczył.

Na budżety lat następnych to obniżenie dodatków nie wywrze szkodliwego wpływu i nie umniejszy kwot na spłatę długów przeznaczonych Skoro bowiem wydatność centa dodatków do podatków w r. 1892 wynosiła 113.189 zł. to nie można przypuszczać aby ona w r. 1895 spadła poniżej tej kwoty — a w takim razie sama różnica między przyjętą na rok 1894 wydatnością 108.000 zł. a tą, jakiej na rok 1895 spodziewać się należy — t. j. 5.189 zł. przy 65 centach uczyni 337.285 zł., co pokryje całkowicie ubytek, ze zniżenia ilości centów powstały.

II. Fundusze dotowane ze skarbu krajowego.

	Dochody.	Wydatki.
Suma ogólna tego działu wynosi . . . . ,	636.035 zł.	700.685 zł.
Na rok 1893 uchwalono z kredytami dodatkowymi .	584.132 „	825.800 „
przeto na rok 1894 preliminuje się w dochodach więcej o	51.903 zł.	—
w wydatkach mniej o	—	125.115 zł.

Uzasadnienie różnic przedstawiono w preliminarzach specyalnych funduszów tego działu. Wynik ostateczny zaś uwidocznia Rubr. XI. wydatków i Rubr. IV. dochodów funduszu krajowego.

III. Fundusze samoistne.

	Dochody	Wydatki
Suma ogólna wynosi w tym dziale	8.098 zł.	58 730 zł.
Z porównania wynika *niedobór* . . .		50.632 zł.
a to: w funduszu pożyczki kraj. z r. 1873 niedobór 50.697 zł.		
w fund. stanowym sierocińskim nadwyżka dochodów 65 „		
W ogóle wynika niedobór j. w. . 50.632 zł.		

Sumaryusz projektu budżetu krajowego na rok 1894 przedstawia:

Dochody własne	2,738.346 zł.
Wydatki	9.641.922 „
Do pokrycia dodatkami do podatków .	6,903.576 zł.

Przy obliczeniu nałożyć się mającego na kraj dodatku do podatków opieramy się na rzeczywistej przeciętnej wydatności centa z ostatnich trzech lat.

Wydatność 1 centa dodatku krajowego wynosiła:

w roku 1890	107.053 zł.
„ 1891	109.651 „
„ 1892	113 189 „
razem w trzech latach	329.893 zł.
przeciętnie na rok	109.964 zł.
Na rok 1893 przyjęto w budżecie .	105.500 zł.

Nie możemy jednak wyżej obliczonej przeciętnej wydatności — przyjąć w całości za podstawę do obliczenia dodatku — tegoroczne bowiem klęski elementarne w kraju niezawodnie wpłyną na obniżenie dochodów podatkowych a więc i wydatności centa dodatku krajowego w roku przyszłym.

Przyjmujemy zatem nieco niższą wydatność centa, a mianowicie w okrągłej kwocie 108.000 zł.

Zastosowując dzielnik przyjęty przez komisyę budżetową Wys. Sejmu w przedmiocie ulg podatkowych dla Wielkiego Ks. Krakowskiego do L. S. 1152/93 mianowicie że na 100 zł. wydatności 1 centa przypada na

Wielkie Ks. Krakowskie -	7·7%
Galicyę Wschodnią i Zachodnią	92·3%
razem	100%

wypadnie z wyżej wymienionej przeciętnej wydatności centa dodatku w kwocie . 108.000 zł.
na Wielkie Ks. Krakowskie . . . . 8.316 zł.
na Galicyę Wschodnią i Zachodnią . . . 99.684 zł.
razem j. w. . . 108 000 zł.

Uchwałą z dnia 20 maja b. r. przyznał Wysoki Sejm dla Wiel. Księstwa Krakowskiego ulgi w opłacie dodatków na czas 25 letni począwszy od roku 1894 do włącznie 1918 roku.

Na rok 1894 przypadłby ten opust po 14 ct. od dodatku płaconego od 1 zł. podatku (jak LW. 45843/93).

Na rok 1893 nałożone były dodatki na fundusz krajowy po 39 ct. — na fundusze indemnizacyjne (wschodnią i zachodnią Galicyę) po 29 ct. — razem czyniło to 68 ct. dodatku od 1 zł. podatku.

Wszakże z podanych powyżej powodów Wydział krajowy wnosi na obniżenie dodatków do podatków o 3 centy t. j. z 68 na 65 centów od 1 zł podatków bezpośrednich w Galicyi wschodniej i zachodniej a 51 centów w W. Ks. Krakowskiem — a w razie przychylenia się Wysokiego Sejmu do tego wnioskn, dochód z dodatków do podatków przedstawi się jak następuje:

a) w W. Ks. Krakowsk. z wydatnością 8.316 po 51 ct. od 1 zł. podatku 424.116 zł
b) „ Galicyi wschod. i zachod. „ 99.684 „ 65 „ „ 1 „ „ 6,479.460 „
Razem przyniosą dochodu 6,903.576 zł

a więc pokryją w całości wykazany wyżej niedobór preliminarza.

Ulga dla Wielkiego Księstwa Krakowskiego uczyni 116 424 zł.

Na podstawie powyższego wywodu Wydział krajowy wnosi:

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączone preliminarze funduszów krajowych na rok 1894.

II. Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Od 1. stycznia 1894 r. począwszy ustaje pobór dodatków do podatków na fundusze indemnizacyjne Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i W. Ks. Krakowskiego i będą nadal ściągane tylko zaległości tych dodatków za lata poprzednie.

2. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w r. 1894 pobierany będzie dodatek do podatków bezpośrednich państwowych w wysokości 65 centów od każdego złotego w. a całej należytości tych podatków.

3. Opodatkowani w mieście Krakowie i w powiatach krakowskim i chrzanowskim opłacać będą dodatek w kwocie o 14 centów niższej od postanowionego w ustępie 2. — a zatem w kwocie 51 centów od każdego złotego w. a. całej należytości państwowych podatków bezpośrednich.

4. Kwoty przyzwolone na rok 1894 w rubrykach i pozycyach wydatków budżetu funduszu krajowego w znaczeniu ściślejszem, niemniej w funduszu krajowym w znaczeniu obszerniejszem, jakoteż wszystkich innych zakładów krajowych, winne być wydawane tylko na cele oznaczone w pojedynczych rubrykach i pozycyach, a to osobno w dziale wydatków zwyczajnych i nadzwyczajnych. Przenoszenie zaoszczędzeń dozwolone jest tylko przy następujących pozycyach wydatków (zwyczajnych) funduszu krajowego w znaczeniu ściślejszem:

a) w rubr. I. między pozycyą 5, 6 i 7 i między pozycyami 8, 9 i 10;
b) w rubr. II. między literą *a) b) c) d) i e)* poz. 24;
c) w rubr. X. między pozycyami 124 i 125 tudzież między pozycyami 129, 130 i 131;

d) w rubr. XV. między pozycyami 194, 196 i 197 między pozycyami 203 i 204 między pozycyami 210 i 211, między pozycyami 219 i 220 wreszcie w należących do tej rubryki budżetach szkół rolniczych, szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, szkoły ogrodniczej w Tarnowie i szkoły uprawy lnu w Gródku między wszystkiemi pozycyami każdej rubryki zwyczajnych wydatków tych szkół;

e) w rubr. XVI. między pozycyami 265 i 312, między pozycyami 311 i 316, wreszcie między pozycyami działów *A*, *B*, *D i E* wydatków na szkoły przemysłowe zawodowe połączone z warsztatami wzorowymi, wszakże tylko w granicach każdego działu z osobna.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie, dnia 22. grudnia 1893.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Romanowicz *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Protokół

posiedzenia doradczego komitetu finansowego z dnia 20. grudnia 1893.

Przewodniczący Marszałek krajowy Eustachy ks. Sanguszko.

Obecni Członkowie komitetu: St. hr. Badeni, JE. Jan hr. Tarnowski i Dr. Tadeusz Skałkowski.

Z Wydziału krajowego T. Romanowicz.

Członkowie Komitetu: JE Dr. Julian Dunajewski i Dr. Piotr Gross usprawiedliwili swoją nieobecność chorobą.

Członek Wydziału krajowego T. Romanowicz przedstawia ogólne cyfry ułożonego już preliminarza na rok 1894 z którego okazuje się że w razie pobierania dodatków do podatków w dotychczasowej wysokości 68 ct. z uwzględnieniem ulgi dla opodatkowanych W. Ks. Krakowskiego — powstałaby zwyżka 2,020.987 zł. Gdy według uchwały Sejmu z dnia 28 września 1892 zwyżki budżetowe powstałe skutkiem konwersyi długu indemnizacyjnego mają być używane nie tylko na stopniową spłatę dotychczasowych długów krajowych ale także i na ulgi podatkowe, przeto zdaniem referenta należałoby wziąć pod rozwagę zniżenie dodatków do podatków o tyle, o ileby to nie krzyżowało programu finansowego, jaki miano na względzie przy uchwalaniu konwersyi. Referent oblicza, że gdyby z powyższej zwyżki użyć kwoty 324.000 na zniżenie dodatków do podatków o 3 centy od 1 zł. podatków państwowych — to pozostała jeszcze zwyżka w kwocie 1,696 987 zł. byłaby jeszcze zawsze o 129.328 zł. wyższa od tej jaką w przedłożonych Wys. Sejmowi w r. 1892 przybliżonych obliczeniach za prawdopodobną przyjęto i na spłatę dawnych długów przeznaczono. Zapytuje przeto Komitetu o opinię, czy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na zniżenie dodatków do podatków na rok 1894 o 3 centy.

J. Exc. Jan hr. Tarnowski oświadcza się stanowczo za zniżeniem dodatków o 3 centy — zapytuje, czy nie możnaby pozostałej jeszcze nadwyżki 129.328 zł. użyć na dalsze obniżenie dodatków jeszcze o 1 cent.

Referent objaśnia, że należy tę kwotę zarezerwować na wypadek, gdyby w toku obrad budżetowych wydatki jeszcze miały być podwyższone.

Hr. Badeni oświadcza się za ulgą w podatkach o 3 centy — i wyraża życzenie, żeby Wydział krajowy przy spłacie dawnych długów nie poprzestawał na kwocie na ten cel do budżetu wstawionej, ale używał na spłatę wszelkich zwyżek kasowych jakiemi będzie mógł rozporządzać.

Referent oświadcza, że takie przyspieszenie spłaty dawnych długów przez użycie na to zapasów kasowych leży w intencyach Wydziału krajowego.

Dr. Skałkowski obawia się że tegoroczna klęska rolnicza będzie wymagała znacznych zasiłków ze skarbu krajowego dla ludności klęską dotkniętej, i oświadcza się z tego powodu przeciwko zniżeniu dodatków do podatków.

Komitet dwoma głosami przeciw jednemu wyraża opinię że należy przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosek o zniżonie na rok 1894 dodatku do podatków o 3 centy.

Na czem posiedzenie zamknięto.

L. W. 47.858/93.

Lit. A.

PROJEKT BUDŻETU KRAJOWEGO

na rok

1894.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie.

Projekt budżetu funduszów

Liczba porządkowa	Alegat pod literą	Rubryka	Nazwa funduszów i zakładów	Wydatki	Dochody	Z porównania okazuje się	
						nadwyżka dochodów	przewyżka wydatków nad dochody własne czyli niedobór
I.	B)		**Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu.**				
		I.	Koszta reprezentacyi kraju	108.446			
		II.	„ zarządu	272 579			
		III.	„ leczenia	860.000			
		IV.	„ szczepienia	70.000			
		V.	Wydatki sanitarne	19.000			
		VI.	Zasiłki dla zakładów dobroczynności	18.474			
		VII.	Na cele wykształcenia i oświaty	1,714.227			
		VIII.	Utrzymanie pomników historycznych	13.520			
		IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi	194 542			
		X.	Wydatki na komunikacye	1,340.046			
		XI.	Dotacye dla zakładów krajowych	69.625			
		XII.	Wydatki na szupaśnictwo	25.000			
		XIII.	Budowy wodne i melioracye	463.295			
		XIV.	Umarzanie pożyczek	3,737.130			
		XV.	Na cele rolnictwa i górnictwa	510.821			
		XVI.	Na cele przemysłu	142.237			
		XVII.	Rozmaite wydatki	82.980			
		I.	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych		248.000		
		II.	Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych		25 000		
		III.	Dochody z dróg krajowych		232.373		
		IV.	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych		4.975		
		V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych		38.750		
		VI.	Zwroty pożyczek		60.810		
		VII.	Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie		6.340		
		VIII.	Dochody szkół i folwarku w Dublanach		59.004		
		IX.	„ szkół i folwarku w Czernichowie		53.595		
		X.	„ innych szkół rolniczych krajowych		16.284		
		XI.	Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich		600		
		XII.	Dochody z przelania do skarbu kraj. pozostałości z funduszu zapomogi z roku 1866		3.402		
		XIII.	Dochody z kwaterunku żandarmeryi		61.438		
		XIV.	Dochody ze zwrotu wydatków szupasowych		8.000		
		XV.	Dochody z krajowych składów zbożowych i				
		XVI.	spirytusowych		37.070		
			Dochody z krajowych opłat konsumcyjnych		335.000		
		XVII.	Rozmaite dochody		1.547.705		
			Suma	9,641.922	2,738.346	—	6,903.576
		XVIII.	Dodatki do podatków od sumy podatków 10,800.000 zł. (wydatność 1 centa=108.000zł.):				
			a) dla Galicyi wsch. i zachod. po 65 ct. (92·3%)= 6,479.460 zł.				
			b) dla W. Ks. Krakowskiego po 51 ct. (7·7%)= 424.116 „	—	6,903 576	—	—
			Ogólna suma funduszu krajowego	9,641 922	9,641.922	—	—

krajowych na rok 1894.

Liczba porządkowa	Alegat pod literą	Rubryka	Nazwa funduszów i zakładów	Wydatki	Dochody	Z porównania okazuje się	
						nadwyżka dochodów	przewyżka wydatków nad dochody własne czyli niedobór
II.			**Fundusze krajowe w obszerniejszem znaczeniu.**				
	C)		Krajowy szpital powszechny we Lwowie .	281.648	226.884	—	54.764
	D)		Fundusz podrzutków we Lwowie . .	5.890	—	—	5 890
	E)		Krajowy zakład dla obłąkanych w Kulparkowie	195 085	197.390	2 305	—
	F)		„ szpital św. Łazarza w Krakowie .	210.490	204.619	—	5.871
	G)		Fundusz podrzutków w Krakowie . .	4.767	1 667	—	3.100
	H)		„ policyi krajowej	2.805	5·475	2.670	—
			Suma . .	700.685	636·035	4.975	69.625
							64.650
III.			**Fundusze samoistne.**				
	I)						
	K)		Fundusz kultury krajowej . . .	3.448	3.448	—	—
	L)		„ stanowy sierociński . . .	1.692	1.757	65	—
	M)		„ Aleksandra hr. Stadnickiego . .	1.093	1.093	—	—
			„ pożyczki krajowej z roku 1873 .	52.497	1.800	—	50.697
			Suma . .	58.730	8.098	65	50.697
							50.632

LW. 47.858/1893.
Alegat B. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1894.

Lit. B.

FUNDUSZ KRAJOWY

w ściślejszem znaczeniu.

PRELIMINARZ

na rok 1894.

W załączeniu: *a)* Preliminarz funduszu szkolnego krajowego;
b) „ krajowego funduszu szkolnego emerytalnego;
c) „ szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie;
d) „ „ rolniczej w Dublanach;
e) „ „ parobków „
f) „ folwarku „
g) „ szkoły gorzelniczej „
h) „ krajowej gorzelni „
i) „ szkoły rolniczej w Czernichowie;
k) „ folwarku „
l) „ szkoły rolniczej w Horodence;
m) „ „ „ w Jagielnicy;
n) „ „ „ w Kobiernicach;
o) „ „ ogrodniczej w Tarnowie;
p) „ „ uprawy lnu i konopi w Gródku;
r) „ krajowego składu publicznego we Lwowie;
s) „ „ „ „ w Krakowie;
t) Wykazy podatków.

Sumaryczne porównanie kwot preliminowanych

Rubryka	Wydatki	Preliminowano na r. 1894			Uchwalono budżetem na r. 1893		
		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
		Złote					
I.	Koszta reprezentacyi kraju	108.446	—	108 446	108.446	—	108.446
II.	„ zarządu	272.579	—	272 579	264.504	—	264.504
III.	„ leczenia	860.000	—	860 000	850.000	—	850.000
IV.	„ szczepienia	70 000	—	70 000	66.000	—	66 000
V.	Wydatki sanitarne	19.000	—	19 000	8 000	50 000	58.000
VI.	Zasiłki dla zakładów dobroczynności	17.474	1.000	18.474	17.776	—	17.776
VII.	Na cele wykształcenia i oświaty	1,714 227	—	1,714.227	1,613.757	4.400	1,618 157
VIII.	Utrzymanie pomników historycznych	13.520	—	13.520	13.404	2.000	15 404
IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi	194.325	217	194 542	166.587	12.794	179 381
X.	Wydatki na komunikacye	910 046	430.000	1,340.046	879.201	73 000	952 201
XI.	Dotacye dla zakładów krajowych	12 378	57.247	69.625	202.697	—	202.697
XII.	Wydatki na szupaśnictwo	25.000	—	25.000	26 500	—	26.500
XIII.	Budowy wodne i melioracye	463.295	—	463 295	300.252	—	300.252
XIV.	Umarzanie pożyczek	3,737.130	—	3,737 130	702.155	—	702.155
XV.	Na cele rolnictwa i górnictwa	394.532	116.289	510.821	376.704	40.882	417.586
XVI.	„ „ przemysłu	115.887	26.350	142.237	138.663	30.770	169.433
XVII.	Rozmaite wydatki	52 980	30 000	82 980	56.413	582.000	638 413
	Suma wydatków	8,980 819	661,103	9,641.922	5.791.059	795.846	6 586.905
	Dochody.						
I.	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych	248.000	—	248.000	—	—	—
II.	Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych	25.000	—	25.000	5 000	—	5 000
III.	Dochody z dróg krajowych	232.373	—	232 373	231 669	—	231.669
IV.	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowawanych	4.975	—	4 975	3.529	—	3.529
V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych	38 750	—	38.750	37.000	—	37.000
VI.	Zwroty pożyczek	60.810	—	60.810	61.255	—	61.255
VII.	Dochody szkoły gospod. lasow. we Lwowie	6 340	—	6.340	6 330	—	6.330
VIII.	„ szkół i folwarku w Dublanach	49.004	10.000	59.004	46.259	—	46 259
IX.	„ „ „ Czernichowie	38.595	15.000	53.595	42.582	—	42.582
X.	„ innych szkół krajowych	15.984	300	16.284	16.170	—	16.170
XI.	Zwroty za sprawdzanie rachunków aptek.	600	—	600	600	—	600
XII.	Dochód z przelania do funduszu krajow. pozost. z zap. r. 1866	3.402	—	3.402	5.008	—	5.008
XIII.	Dochody z kwaterunku żandarmeryi	61 438	—	61.438	54.064	—	54.064
XIV.	„ ze zwrotu wydatków szupasowych	8.000	—	8.000	7.500	—	7.500
XV.	Dochody z krajowych składów publicznych we Lwowie i Krakowie	37.070	—	37.070	44 524	—	44.524
XVI.	Dochody z krajowych opłat konsumcyjn.	335 000	—	335.000	325.500	—	325.500
XVII.	Rozmaite dochody	1,547.705	—	1,547.705	51.447	—	51.447
	Suma dochodów własnych	2,713 046	25.300	2,738.346	938.437	—	938.437
—	Dochód z zaciągnąć się mającej pożyczki	—	—	—	—	1,534.000	1,534.000
	Razem	2,713.046	25.300	2,738.346	938.437	1 534.000	2,472.437
XVIII.	Dodatki do podatków od sumy podatków 10,800.000 zł. (wydatność 1 centa 108 000 zł.):						
	a) dla Gal. wschodn. i zachodn. po 65 ct. (92·3%)=6,479.460 zł.						
	b) dla Wiel. Ks. Krakowskiego po 51 ct. (7·7%)= 424.116 „						
		6,903.576	—	6,903.576	4,114.500	—	4,114.500
	Ogólna suma dochodów	9,616.622	25.300	9.641.922	5,052 937	1,534.000	6,586 937

na rok 1894 z uchwalonemi na rok 1893.

Kredyty dodatkowe na r. 1893 uchwalono przez Sejm w maju 1893)		Ogółem uchwalono na rok 1893	Z porównania okazują się kwoty preliminowane na rok 1894:				Ogółem na rok 1894	
			Zwyczajne		Nadzwyczajne		Większe	Mniejsze
zwyczajne	nadzwyczajne		Większe	Mniejsze	Większe	Mniejsze		
a u s t r y a c k i e								
—	—	108.446	—	—	—	—	—	—
—	—	264 504	8.075	—	—	—	8.075	—
—	—	850.000	10.000	—	—	—	10.000	—
—	—	66 000	4.000	—	—	—	4.000	—
5 500	—	63 500	5.500	—	—	50.000	—	44.500
650	—	18.426	—	952	1.000	—	48	—
500	5.000	1 623.657	99.970	—	—	9.400	90.570	—
—	—	15 404	116	—	—	2.000		1.884
40.946	—	220.327	—	13.208	—	12 577	—	25.785
5 300	—	957.501	25.545	—	357.000	—	382.545	—
700	41.800	245.197	—	191.019	15.447	—	—	175.572
—	—	26 500	—	1 500	—	—	—	1.500
2.000	—	302 252	161.043	—	—	—	161.043	—
—	—	702.155	3,034 975	—	—	—	3,034.975	—
1.900	—	419.486	15.928	—	75.407	—	91.335	—
—	—	169.433	—	22 776	—	4.420	—	27.196
9.649	40.000	688.062	—	13.082	—	592.000	—	605.082
67 145	86.800	6,740.850	3,365.152	242.537	448.854	670.397	3,782 591	881.519
153 945							2,901.072	
237.486	—	237.486	10.514	—	—	—	10.514	—
—	—	5.000	20.000	—	—	—	20.000	—
—	—	231.669	704	—	—	—	704	—
—	—	3.529	1.446	—	—	—	1.446	—
—	—	37.000	1.750	—	—	—	1.750	—
—	—	61 255	—	445	—	—	—	445
—	—	6.330	10	—	—	—	10	—
—	—	46.259	2.745	—	10.000	—	12.745	—
—	—	42.582	—	3.987	15.000	—	11.013	—
—	—	16.170	—	186	300	—	114	—
—	—	600	—	—	—	—	—	—
—	—	5.008	—	1.606	—	—	—	1.606
3.446	—	57.510	3.928	—	—	—	3.928	—
—	—	7.500	500	—	—	—	500	—
—	—	44 524	—	7.454	—	—	—	7.454
—	—	325 500	9.500	—	—	—	9.500	—
—	—	51.447	1,496.258	—	—	—	1,496.258	—
240.932	—	1,179.369	1,547.355	13 678	25.300	—	1,568.482	9.505
—	—	1,534.000	— —	—	—	1.534.000	—	1,534.000
240.932	—	2,713.369	1,547.355	13 678	25.300	1,534.000	1,568.482	1,543.505
—	—	4,114.500	2,789.076	—	—	—	2,789.076	—
240.932	—	6,827 869	4,336.431	13 678	25.300	1,534.000	4,357.558	1,543.505
							2,814.053	

Część I.

WYDATKI.

I. Związkowa Drukarnia we Lwowie.

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
I.		**Koszta reprezentacyi kraju.**			
		A. Sejm krajowy.			
	1	Koszta podróży pp. Posłów	4.486		
	2	Dyety pp. Posłów	36.000		
	3	Koszta druków	20.000		
	4	Spisywanie sprawozdań	5.000		
	5	Pisarze dzienni	650		
	6	Remuneracye urzędników Wydziału krajowego za dodatkowe zatrudnienie podczas Sejmu	1.200		
	7	Służba	1.200		
	8	Opał	1.300		
	9	Oświetlenie	950		
	10	Zapuszczanie i mycie podłóg	100		
	11*a*	Potrzeby kancelaryjne	200		
	11*b*	Na uzupełnienie biblioteki sejmowej	100		
	12	Rozmaite drobne wydatki	260		
			71.446	—	71.446
		B. Wydział krajowy.			
	13	Marszałek krajowy . . . . . 6.000 zł. i dodatek na reprezentacyę . . . 4.000 „	10.000		
	14	Sześciu Członków Wydziału po 4.000 zł.	24.000		
	15	Zastępcy	2.000		
	16	Dodatek dla Członka Wydziału mianowanego przez Marszałka Zastępcą, do kierownictwa w Wydziale krajowym .	1.000		37.000
		Suma rubryki I. .	108.446	—	108.446

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
		Na rok 1893 uchwalono w tej rubryce . . . . . 108.446 zł. „ „ 1894 preliminuje się . . . . . 108.446 „ a zatem *bez zmiany.*
4.286	4.486	Jak na lata poprzednie, w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 19 grudnia 1887.
24.775	36.000	
23.936	20.000	
4.493	5.000	
663	650	
1.200	1.200	
1.200	1.200	Jak na rok 1893. w przypuszczeniu normalnego trwania sesyi sejmowej.
946	1.300	
575	950	
43	100	
342	200	
100	100	
260	26	
62.819	71.446	
10.000	10.000	
24.000	24.000	
524	2.000	Jak corocznie.
1.000	1.000	
98.343	108.446	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
II.		**Koszta zarządu.**				
		Płace urzędników, dyurnistów i sług.				
		Oddział konceptowy:				
	17	*a)* 3 radców, płaca po 2.800 zł. . . .	8.400 zł.			
		dodatek aktywalny po 480 zł. . .	1.440 „	9.840		
		b) 6 sekretarzy, płaca po 2.000 zł. . .	12 000 zł.			
		dodatek aktywalny po 360 zł. . .	2.160 „	14.160		
		c) 6 wice-sekretarzy, płaca 1.300 zł. . .	7.800 zł.			
		dodatek aktywalny po 240 zł. . .	1.440 „	9.240		
		d) 6 adjunktów, płaca po 1.000 zł. . .	6.000 zł.			
		dodatek aktywalny po 200 zł. . .	1 200 „	7.200		
		e) 6 koncepistów, płaca po 700 zł. . .	4.200 zł.			
		dodatek aktywalny po 100 zł. . .	600 „	4.800		
		f) 3 aplikantów, adjutum po 600 zł. . .	1.800 zł.			
		3 aplikantów, adjutum po 360 zł. . .	1.080 „	2 880		
		Do przeniesienia . .		48.120	—	48.120

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	**Wyjaśnienia**
		Na rok 1893 uchwalono w tej rubryce . . . . . 264.504 zł. „ „ 1894 preliminuje się . . . . . 272.579 „ a zatem *więcej* o . 8.075 zł. Mianowicie *podwyższono*: poz. 19 o 4.320 zł.; „ 24 *e*) „ 4.805 „; „ 27 *b*) „ 500 „; „ 29 „ 7.292 „ *zniżono*: poz. 25 o 1 zł.; „ 26 *f*) „ 711 „; „ 26 *g*) „ 808 „; „ 30 „ 1 522 „; „ 30 *a*) „ 1.000 „; „ 33 „ 4 800 „ Razem *dodano* . . 16.917 zł. *ujęto* zaś . . . 8.842 zł. W ogóle *podwyższono* jw. o 8.075 zł. wedle poszczególnych wyjaśnień.
		Jak na rok 1893.
41.320	48.120	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Z przeniesienia .		48.120	—	48.120
II.						
	18	*Oddział rachunkowy:*				
		a) Dyrektor, płaca	2.600 zł.			
		dodatek aktywalny	400 „	3.000		
		b) Zastępca dyrektora, płaca . . .	2.000 zł.			
		dodatek aktywalny	360 „	2.360		
		c) 7 rewidentów, płaca po 1.500 zł. . .	10.500 zł.			
		dodatek aktywalny po 300 zł. . .	2.100 „	12.600		
		d) 10 adjunktów, płaca po 1.200 zł. . .	12.000 zł.			
		dodatek aktywalny po 240 zł. . .	2.400 „	14.400		
		e) 1 archiwista, płaca	1.000 zł.			
		dodatek aktywalny	200 „	1.200		
		f) 1 protokolista, płaca	1.000 zł.			
		dodatek aktywalny	200 „	1.200		
		g) 8 oficyałów, płaca po 900 zł. . .	7.200 zł.			
		dodatek aktywalny po 180 zł. . .	1.440 „	8.640		
		h) 8 asystentów, płaca po 700 zł. . .	5.600 zł.			
		dodatek aktywalny po 100 zł. . .	800 „	6.400		
		i) 12 praktykantów, płaca po 600 zł. . .	. .	7.200		
		k) 1 aplikant, adjutum . . .	500 zł.			
		2 aplikantów, adjutum po 360 zł. .	720 „	1.220		
		l) woźny, płaca	500 zł.			
		dodatek aktywalny	50 „	550		
				58.770	—	58.770
	19	*Oddział kasowy:*				
		a) Dyrektor kasy, płaca	2.000 zł.			
		dodatek aktywalny	360 „	2.360		
		b) Zastępca dyrektora, płaca . . .	1.600 zł.			
		dodatek aktywalny	300 „	1.900		
		c) Kontrolor, płaca	1.400 zł.			
		dodatek aktywalny	240 „	1.640		
		d) Kasyer, płaca	1.400 zł.			
		dodatek aktywalny	240 „	1.640		
		e) 2 adjunktów, płaca po 1.200 zł. . .	2.400 zł.			
		dodatek aktywalny po 240 zł. . .	480 „	2.880		
		f) 2 oficyałów płaca po 900 zł. . .	1.800 zł.			
		dodatek aktywalny po 180 zł. . .	360 „	2 160		
				12.580		
		Do przeniesienia .		106.890	—	106.890

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
41.320	48.120	
		Jak na rok 1893.
46.892	58.770	
		Wobec objęcia przez Wydział krajowy w zarząd funduszów indemnizacyjnych, powiększyły się agendy kasowe w wysokim stopniu. Wydział krajowy zmuszony był utworzyć osobną kasę filialną, kasa główna bowiem, której czynności zresztą i bez funduszów indemnizacyjnych bardzo się wzmogły (w okresie czasu od 1. stycznia po dzień 12. listopada było w r. 1890 — artykułów kasowych 20.572 a w takimże okresie r. 1893 — artykułów 37.850) nie była w możności podołać ciężkiemu zadaniu, jakie zarząd funduszów indemnizacyjnych przedstawiał. W podanym obok etacie znajdują się pomieszczeni także funkcyonaryusze kasy pożyczek krajowych. Koszt jaki za sobą pociągnie uchwalenie tego etatu i przyznanie proponowanego w rubr. II. poz. 24 *e*) kredytu na dyurnistów, których przydzielić będzie trzeba do kasy i oddziału rachunkowego, wynosi okrągłą kwotę 9.125 zł. jest zatem od preliminowanej na rok 1893 na zarząd funduszów indemnizacyjnych kwoty mniejszy o 6.875 zł. W sprawozdaniu o czynnościach Wydziału krajowego z powodu konwersyi długu indemnizacyjnego, znajduje się bliższe uzasadnienie tej pozycyi, jak również pozycyi 24 *e*). (L. W. 45.843/93).
88.212	106.890	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
II.		Z przeniesienia .		106.890	—	106.890
				12.580		
		g) 2 asystentów, płaca po 700 zł. . .	1.400 zł.			
		dodatek aktywalny po 100 zł. . .	200 „	1.600		
		h) 2 praktykantów, płaca po 600 zł. . .	. .	1.200		
		i) woźny, płaca	600 zł.			
		dodatek aktywalny	50 „	650		
				16 030	—	16.030
	20/21	*Oddział sanitarny:*				
		Inspektor szpitali, płaca	2 000 zł.			
		dodatek na mieszkanie . . .	300 „	2.300	—	2.300
	22	*Oddział statystyczny:*				
		a) Naczelnik oddziału, płaca . . .	. .	2.000		
		b) Wice-sekretarz, płaca	1.300 zł.			
		dodatek aktywalny	240 „	1.540		
				3.540	—	3.540
	23	*Oddział manipulacyjny:*				
		a) Dyrektor kancelaryi, płaca . . .	. .	2.000		
		b) Archiwista, płaca	1.500 zł.			
		dodatek aktywalny	300 „	1.800		
		c) Ekspedytor, płaca	1.300 zł.			
		dodatek aktywalny	270 „	1.570		
		d) Protokolista, płaca	1.200 zł.			
		dodatek aktywalny	240 „	1.440		
		e) 4 kancelistów, płaca po 1.000 zł. . .	4 000 zł.			
		dodatek aktywalny po 200 zł. . .	800 „	4.800		
		f) 5 asystentów, płaca po 700 zł. . .	3.500 zł.			
		dodatek aktywalny po 100 zł. . .	500 „	4.000		
		g) Odźwierny, płaca	. .	600		
		h) Portyer, płaca	. .	500		
		i) 5 woźnych, płaca po 500 zł. . . .	2.500 zł.			
		dodatek aktywalny po 50 zł. . .	250 „	2.750		
				19.460	—	19.460
		Suma wszystkich płac z dodatkami aktywalnymi .		148.220	—	148.220

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
88.212	106.890	Patrz wyjaśnienie przy poz. 19.
10.670	11.710	
2 300	2.300	Jak na rok 1893.
3.540	3.540	
19.689	19.460	
124.411	143.900	Wynikłość z roku 1891 podano o 10.960 zł. niższą od rzeczywistej (135.371 zł.). z powodu potrącenia płac oddziału technicznego, przeniesionych do rubr. X. wydatków.

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.		Z przeniesienia .	148.220	—	148.220
	24	**Dyurniści.**			
		a) Dla oddziału konceptowego	3.477		
		b) „ „ rachunkowego	3.500		
		c) „ „ statystycznego	2.375		
		d) „ „ manipulacyjnego	11.419		
		e) Dla zarządu długu krajowego z r. 1893:			
		1. na dyurna . . . . 3.195 zł.			
		2. dla registratora . . . . 660 „			
		3. dla woźnego kasy pożyczek krajow. (płaca 600 zł., dodatek aktyw. 50 zł.) . 650 „			
		4. dodatek osobisty dla oflc. rachunk. Kopaczyńskiego Edmunda . . 300 „	4.805		
			25.576	—	25.576
	25	**Zasługi.**			
		13 stróżów po 300 zł. i 1 zastępca woźnego 365 zł. . .	4.265	—	4.265
	26	**Emolumenta.**			
		a) Dyrektor kancelaryi na fiakra	50		
		b) „ „ 48 mtr. sześć. drzewa .	156		
		c) Ubranie dla odźwiernego i 7 woźnych po 50 zł., tudzież dla zastępcy woźnego 30 zł.	430		
		d) Ubranie dla portyera	100		
		e) Opał dla odźwiernego i portyera po 7·2 mtr. sześć. drzewa	47		
		f) Dodatki pięcioletnie dla urzędników i służby . .	11.977		
			12.760		
		Do przeniesienia .	178.061	—	178.061

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
124.411	143.900	
9.681	3.477	Jak na rok 1893.
15.953	3.500	
3 544	2.375	
11.299	11.419	
—	—	*ad e*) Uzasadnienie przy poz. 19. „Oddział kasowy“. (L. W. 45843/93).
40 477	20.771	Wynikłość z roku 1891 podano o 6.098 zł. niższą od rzeczywistej (46.575 zł.) z powodu potrącenia dyurn dla oddziału technicznego, przeniesionych do rubr. X. wydatków.
4.346	4.266	
50	50	Jak na rok 1893.
156	156	
430	430	
91	100	
47	47	
13.188	12.688	W myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 3. stycznia 1874 umieszczono pod tą pozycyą następujące dodatki pięcioletnie na rok 1894:
		Oddział konceptowy. *Radcy* po 400 zł. Michalczewski (1) 400 zł. i drugi od 11. listopada 1894. 56 zł razem 456 zł Ekielski (1) 400 zł. — *Sekretarze* po 200 zł. Antoniewicz (1) 200 zł. i drugi od 11. listopada 1894. 28 zł. razem 228 zł. Dulęba (1) od 21. czerwca 1894. 106 zł. Pierożyński (1) od 21. czerwca 1894. 106 zł. — *Wice-sekretarze* po 200 zł. Abgarowicz (1) 200 zł. Lewicki (1) od 21. czerwca 1894 106 zł. Kucharski (1) od 30. czerwca 1894. 101 zł. — *Adjunkci* po 100 zł. Giziński (1) 100 zł. Schworm (1) 100 zł.
		Razem w oddziale konceptowym 1.903 zł.
		Oddział rachunkowy. *Dyrektor* Tarnawski (1) 300 zł. — *Zastępca dyrektora* Urbański (1) 200 zł. — *Rewidenci* po 200 zł. Bielski (2) 400 zł. Krobicki (1) 200 zł. Niedzielski (1) 200 zł. — *Adjunkci* po 150 zł. Tranda (3) 450 zł.
13.962	13.471	
169.234	168.937	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.		Z przeniesienia .	178.061	—	178.061
			12.760		
		g) Dodatki osobiste:			
		1. Dla aplikanta konceptowego Bronisława Schaeffera 40 zł.			
		2. „ oficyała rachunkow. Edmunda Kopaczyńskiego 60 „			
		3. „ praktykanta rachunkowego Kornela Dankszy 7 „			
		4. „ dwu aplikantów rachunkowych: Marcina Sternala (230 zł.) i Aleks. Lisiewicza (114 zł. 50 ct.) 345 „			
		5. „ adjunkta kasowego Konstantego Olszewskiego 150 „			
		6. „ oficyała kasowego Antoniego Czaykowskiego 120 „			
		7. „ asystenta manipulacyj. Juliana Stelmachowa 150 „	872		
			13.632	—	13.632
		Do przeniesienia .	191.693	—	191.693

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
169.234	168.937	
13.962	13.471	Gołębski (3) 450 zł. Szajnok (3) 450 zł. Żórawski (2) 300 zł. Mystkowski (1) 150 zł. i drugi od 25. lipca 1894. 65 zł. razem 215 zł. Schmitt (1) 150 zł. Au (1) 150 zł. — *Protokolista* Hupczyc (2) 200 zł. — *Asystenci* po 50 zł. Topolnicki (3) 150 zł. — *Praktykanci* po 50 zł. Dauksza (1) 50 zł.
		Razem w Oddziale rachunkowym 3.865 zł.
		Oddział kasowy. *Dyrektor* Horoszkiewicz (3) 600 zł. — *Zastępca dyrektora* Silkiewicz (3) 600 zł. — *Kontrolor* Kotiers (3) 450 zł. — *Kasyer* Buynowski (3) 450 zł. — *Adjunkci* po 150 zł Olszewski (3) 450 zł. Świerczewski (1) 150 zł. i drugi od 1. stycznia 1894. 150 zł razem 300 zł Krogulski (1) 150 zł.
		Razem w Oddziale kasowym 3.000 zł.
		Oddział sanitarny. *Inspektor* Dr. Stella-Sawicki (3) . . . . **600 zł.**
		Oddział statystyczny. *Wice-sekretarz* Dr. Rutowski (2) . . . **400 zł.**
		Oddział manipulacyjny. *Dyrektor kancelaryi* Dr. Grott (3) 600 zł. — *Archiwista* Bieńkowski (1) 175 zł. — *Ekspedytor* Chudzikiewicz (1) od 30. lipca 1894. 67 zł. — *Protokolista* Kunisch (1) 150 zł. — *Kanceliści* po 100 zł. Kiszelka (3) 300 zł. Rożanowski (2) 200 zł. Jaremowicz (1) od 2. sierpnia 1894. 41 zł. — *Asystenci* po 50 zł. Stelmachów (1) 50 zł. Sobek (1) 50 zł. Łoś (1) od 2. sierpnia 1894. 21 zł. Piotrowski (1) od 2. sierpnia 1894. 21 zł. Berezowski (1) od 13 grudnia 1894. 3 zł.
		Razem w Oddziale manipulacyjnym 1.678 zł.
		Służba. *Odźwierny* Niewiadomski (2) 60 zł. i trzeci od 1. grudnia 1894. 3 zł. — *Portyer* Bojkowski (2) 60 zł. — *Woźni* po 30 zł. Kowalski (5) 150 zł. Chermiński (4) 120 zł. Stocki (2) 60 zł. i trzeci od 1. grudnia 1894. 3 zł. Wołek (1) 30 zł. Mortko (1) od 9 stycznia 1894. 29 zł. Lewicki (1) od 14. czerwca 1894. 16 zł.
		Razem służba 531 zł.
		Razem w powyższych Oddziałach ze służbą 11.977.
		ad g) Wedle faktycznego stanu z dniem układania niniejszego preliminarza.
3.691	1.680	
17.653	15.151	
186.887	184.088	

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.		Z przeniesienia .	191.693	—	191 693
	27	**Remuneracye.**			
		a) Rzecznik prawny za zastępstwo	2.500		
		b) Za zastępstwo prawne Wydziału krajowego wobec c. k. Trybunału administracyjnego i Trybunału Państwa .	500		
		c) Tłumacze	950		
		d) Urzędnicy, dyurniści i słudzy Wydziału krajowego .	2.000		
			5.950	—	5.950
	28	**Koszta podróży i dyety.**			
		a) W ogóle	6.000		
		b) Dla inspektora szpitali	400		
			6.400	—	6.400
	29	**Pensye i zaopatrzenia.**			
		a) Madeyski Wojciech	1.200		
		b) Tarczyńska Marcyanna	350		
		c) Łopuszańska Walerya	350		
		d) Łopuszański Tadeusz Jan Paweł, (3 imion) . .	2		
		e) Placerowa Marya	314		
		f) Stroiński Sylwery	200		
		g) Olewińska Julia	350		
		h) Gorczycowa Eudoksya	197		
		i) Bulikowska Izabela	350		
		k) Chrzanowska Ioanna	350		
		l) Niewiadomskiego sierota, syn Jerzy Włodzimierz .	263		
		m) Niewiadomskiego sierota, zaopatrzenie dla syna Włodzimierza do ukończenia 18 roku życia . . .	9		
		n) Krzeczkowska Eugenia Zofia	175		
		o) Czaderska Eugenia, wdowa po inżynierze dróg krajowych .	—		
		p) Kalicka Jadwiga	350		
		r) Kuźniar Jan	465		
		s) Sternalowa Emilia	350		
		t) Zienkowiczowa Wanda	350		
		u) Orzechowska Józefa	350		
		v) Orzechowskiego sieroty: Stanisław Andrzej Jan z rocznej kwoty 58 zł. — 52 zł, Tadeusz Saturnin rocznie 58 zł. .	110		
			6.085		
		Do przeniesienia .	204.043	—	204.043

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
186.887	184.088	
2.071	2.500	Jak na rok 1893.
—	—	Na podstawie umowy zawartej do L. W. 35.778/1893 z Dr. Edmundem Kornfeldem adwokatem nadwornym w Wiedniu, któremu przyznano za zastępstwo ryczałtowe honoraryum roczne 500 zł. i zwrot wydatków w gotówce poniesionych.
633	950	Jak na rok 1893.
1.000	2.000	
3.704	5.450	
10.427	6.000	Jak na rok 1893.
400	400	
10.827	6.400	
1.200	1.200	Jak na rok 1893.
350	350	
350	350	
50	50	Zaopatrzenie ustaje z dniem 13. stycznia 1894. (L, W. 19.436/74).
314	314	Jak na rok 1893.
200	200	
350	350	
197	197	
350	350	
350	350	
263	263	
90	90	Zaopatrzenie ustaje z dniem 5. lutego 1894. (L. W 56.815/84).
175	175	Jak na rok 1893.
350	350	Zamknięto pensyę z dniem 30. września 1893 z powodu zawarcia nowych związków małżeńskich. (L. W. 46.321/93).
350	350	Jak na rok 1893.
465	465	
350	350	
350	350	
350	350	
116	116	Zaopatrzenie dla Stanisława Andrzeja Jana ustaje z dniem 24. listopada 1894. (L. W. 48.981/87).
6.570	6.570	
201.418	195.938	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.	29	Z przeniesienia . .	204 043	—	204.043
			6.085		
		x) Mrozowicka Emilia	350		
		y) Mrozowickiego sieroty: Adam Kazimierz, Ignacy Filip, Regina Anastazya i Wanda Laurencya po 43 zł. rocznie .	172		
		z) Łuniewska Natalia, wdowa po inżynierze dróg krajowych .	—		
		aa) Terlecka Marya	217		
		bb) Karpuszkowa Marya	350		
		cc) Karpuszki sieroty: Aniela, Filipina, Adam Olgierd, i Helena Janina po 50 zł. rocznie	150		
		dd) Kukawska Julianna	167		
		ee) Kukawskiego sieroty: Edward z rocznej kwoty 20—16 zł., Rajmund Henryk i Maryan Julian po 20 zł. rocznie .	56		
		ff) Mochnacki Edmund	3.616		
		gg) Kraczyłowa Julianna	600		
		hh) Kraczyłowa Julianna, dodatek na wychowanie dla 2 dzieci: Władysławy Maryi i Joanny Bronisławy po 60 zł. rocznie	120		
		ii) Pierożyńska Sydonia	800		
		kk) Strnadowa Kornelia	350		
		ll) Strnadowa Kornelia, dodatek na wychowanie dla 2 dzieci: Heleny Stanisławy i Jana Adama po 35 zł. rocznie .	70		
		mm) Marek Józef	2.600		
		nn) Janikowska Julia	600		
		oo) Chermiński Walenty	—		
		pp) Birgfellnerowa Julia, wdowa po inżynierze dróg krajow. .	—		
		rr) Birgfellnerowa Julia, dodatek na wychowanie dla 3 dzieci .	—		
		ss) Strzelecki Henryk	2.600		
		tt) Niedziałkowski Karol	891		
		uu) Sidorowicz Władysław Franciszek	120		
		ww) Wasilewski Piotr	320		
		xx) Gordon Jakób, emerytowany archiwista oddz. rachunk. .	720		
		yy) Żółkiewski Karol, emerytowany rewident . . .	1.900		
		zz) Woroniecki Franciszek, emerytowany prakt. rachunkowy	280		
		aaa) Obertyński Emil, emerytowany wice-sekretarz . .	600		
		bbb) Chermińska Katarzyna, wdowa po emerytow. woźnym .	360		
		ccc) Ziembicka Jadwiga, wdowa po adjunkcie rachunkowym .	600		
		ddd) Ziembicka Jadwiga, dodatek na wychowanie dla 6 dzieci: Karola Witolda, do 17. Sierpnia 1894, z rocznych 50 zł. — 31 zł., Maryi Reginy, Anny Róży, Kazimiery Eugenii, Józefa Wiktora i Feliksa Erazma po 50 zł. rocznie	281		
			24.975		
		Do przeniesienia .	204.043	—	204.043

Preliminarz na rok 1894.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
201 418	195.938	
6.570	6.570	
350	350	Jak na rok 1893.
172	172	
350	350	Przeniesiono na rubrykę X. wydatków.
217	217	
350	350	
		Jak na rok 1893.
150	150	
167	167	
75	60	Zaopatrzenie dla Edwarda ustaje z dniem 12. października 1894. (L. W. 52.822/88).
3.616	3.616	
600	600	Jak na rok 1893.
300	200	Dodatek dla trzeciego dziecka (Juliusza Edwarda) zamknięto z dniem 1. Lipca 1893 z powodu śmierci. (L. W. 31.718/93).
800	800	
350	350	
70	70	Jak na rok 1893.
2.600	2.600	
600	600	
588	706	Nie preliminuje się z powodu śmierci emeryta. (L. W. 52.048/93).
333	500	Przeniesiono na rubrykę X. wydatków.
100	150	
—	2.600	
149	891	
40	120	Jak na rok 1893.
—	320	
—	—	
—	—	
—	—	
—	—	
—	—	Pensye i zaopatrzenia nowo przyznane na podstawie statutu emerytalnego (L. W. 41.360/92, 55.839/92, 4.921/93, 1.425/93, 22.048/93, 24.535/93, 34.709/93, 44.081/93, 30.143/93 i 48.280/93.
—	—	
—	—	
—	—	
18.547	22.509	
201.418	195.938	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycy	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.		Z przeniesienia . .	204.043	—	204.043
			24.975		
	29	*eee)* Wolański Julian, emerytowany sekretarz . . .	2.600		
		fff) Walterowa Marya, wdowa po praktykancie rachunk.	300		
		ggg) Walterowa Marya, dodatek na wychowanie dla 2 dzieci: Wiktora Franciszka i Maryi Zofii po 30 zł. rocznie .	60		
		hhh) Dr. Prażmowski Adam, emerytowany profesor fachowy szkoły czernichowskiej	645		
		iii) Tranda Edward, emeryt. adjunkt rachunkowy . .	1.221	—	—
			29 801	—	29.801
	30	**Dary z łaski.**			
		a) Bojarskie: Józefina i Adolfina po 100 zł. rocznie . .	200		
		b) Kiss Stanisław	34		
		c) Jeziorańska Natalia, wsparcie roczne dla córki .	—		
		d) Kopertyńska Krystyna	100		
		e) Kopertyńska z Repiechowskich Malwina . . .	100		
		f) Chrzanowska Ignacowa, wdowa po dyetaryuszu inżynierze .	—		
		g) Sternalowa Emilia, jednorazowo	—		
		h) Piotrowska Rozalia, „	—		
		i) Ploder Karolina, „	—		
		k) Barycka Marya, „	—		
		l) Dziubińska Wanda, „	—		
		m) Komaniewska Helena „	—		
			434	—	434
	30*au*	Na pokrycie połowy należytości stemplowych od dekretów nominacyjnych urzędników i sług krajowych . .	1.000	—	1.000
	31	**Potrzeby kancelaryjne.**			
		a) Wydawnictwo rozporządzeń krajowych . . .	5 000		
		b) Sprawienie i odnowienie sprzętów	1.500		
		c) Potrzeby do pisania i rysowania	2.300		
		d) Papier do druków, druk ksiąg i wzorów . . .	2.500		
		e) Oprawa ksiąg i druków	500		
		f) Oświetlenie	1.500		
		g) Opał	3.000		
		h) Uzupełnienie biblioteki	1.000		
		i) Rozmaite pomniejsze	1.500		
			18.800	—	18.800
		Do przeniesienia .	254.078	—	254.078

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
201.418	195.938	
18.547	22.509	
—	—	
—	—	
—	—	Pensye i zaopatrzenia nowo przyznane na podstawie statutu emerytalnego (L. W. 41.360/92, 55.839/92, 4.921/93, 1.425/93, 22.048/93, 24.535/93, 34.709/93, 44 081/93, 30.143/93 i 48.280/93
—	—	
—	—	
18.547	22.509	Wynikłość z roku 1891 podano o 431 zł. mniejszą od rzeczywistej (18.980 zł.) z powodu opuszczenia pensyj i zaopatrzeń już zamkniętych, a zatem nie odnoszących się do niniejszego preliminarza.
300	300	Dar z łaski dla Bojarskiej Waleryi o rocznych 100 zł. zamknięto z dniem 30. listopada 1892 z powodu śmierci (L. W. 60.737/92).
50	50	Ustaje z dniem 8. września 1894. (L. W. 52.268 81).
300	206	Wsparcie ustało z dniem 7. września 1893. (L. W. 54.705/82).
100	100	Jak na rok 1893.
100	100	
415	300	Przeniesiono do rubryki X wydatków.
150	150	
200	150	
150	150	Pozycye te odpadają jako *jednorazowe* dary uchwalone na rok 1893.
—	150	
200	200	
—	100	
1.965	1 956	Wynikłość z roku 1891 podano o 308 zł. mniejszą od rzeczywistej (2 273 zł.) z powodu potrącenia pozycyj, nie odnoszących się do niniejszego preliminarza.
—	2.000	Mniej o 1.000 zł. od uchwalonej na rok 1893 kwoty — a to wedle przypuszczalnej potrzeby.
6.554	5.000	
881	1.500	
2.665	2.300	
1.876	2.500	
433	500	Jak na rok 1893.
1.455	1.500	
3.377	3.000	
907	1.000	
1.697	1 500	
19.845	18 800	
241.775	241 203	

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.		Z przeniesienia . .	254.078	—	254.078
	32	**Gmach krajowy i jego utrzymanie.**			
		a) Inspicyent techniczny gmachu krajowego . . .	300		
		b) Maszynista: płaca 600 zł., 12 metr. drzewa 40 zł., 45 litr. nafty 11 zł.	651		
		c) Kominiarz	320		
		d) Froterowanie i zapuszczanie podłóg	700		
		e) Mycie podłóg	100		
		f) Pompowanie wody	450		
		g) Zgartywanie i wywóz śniegu	100		
		h) Czyszczenie kloak i wywóz nieczystości . . .	320		
		i) Zabezpieczenie od ognia	260		
		k) Podatek dochodowy i miejski czynszowy . . .	150		
		l) Utrzymanie skwerów koło gmachu sejmowego 100 zł. wynagrodzenie ogrodnika . . 50 „	150		
		m) Konserwacya i adaptacya budynku i obejścia, koszta przekształcenia i urządzenia w gmachu, tudzież inne nieprzewidziane	3.000		
			6.501	—	6.501
	33	**Zaliczki na płace.**			
		Dla urzędników i służby	12.000	—	12 000
		Suma rubryki II. .	272 579	—	272.579

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
241.775	241.203	
300	300	
631	651	
320	320	
631	700	
85	100	
607	450	
69	100	
267	320	Jak na rok 1893.
192	260	
94	150	
150	150	
3.000	3.000	
6.346	6.501	
19.842	16.800	Preliminuje się jak na rok 1893 uchwalono, z wyłączeniem jednorazowych specyalnych w roku 1893 przyznanych zaliczek.
267.963	264.504	Sumę wynikłości z r. 1891 podano niższą od rzeczywistej (285.760 zł.) z powodów poszczególnionych przy odnośnych pozycyach.

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
III.		**Koszta leczenia.**			
	34	Koszta leczenia ubogich w szpitalach krajowych, zagranicznych i wojskowych	860.000	—	860.000

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
851.239	850 000	

Wedle zamknięć rachunkowych wypłacono z funduszu krajowego:

Szpitalom	w latach 1890	1891	1892	Razem	Przeciętnie
	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
Lwów, powszechny	196.404	179.516	218.424	594.344	198.115
Kulparków, zakład obłąkanych .	157.878	153.216	152.679	463.773	154.591
Kraków, św. Łazarza . . .	140.862	136.739	125.680	403.281	134.427
„ Klinika	31.244	33.661	44 067	108.972	36.324
24 szpitali prowincyonalnych kraj.	267.941	270.624	257.072	795.637	265.212
Zagraniczne	85.954	111.154	98.111	295.219	98.406
Wojskowe	1.511	707	81	2.299	766
Zaliczki i zwroty	13.332	11.895	12.939	38.166	12.722
Razem wypłacono .	895.126	897.512	909.053	2,701.691	900.563
Od tego wpływy od gmin, samopłacących i inne rozmaite .	47.991	46.273	49 858	144.122	48.040
Pozostają wydatki .	847.135	851.239	859.195	2,557.569	852.523

Ilość opłaconych dni leczenia wynosiła w roku 1890 . . . 1,330.744 dni
„ „ 1891 . . . 1,400.450 „
„ „ 1892 . . . 1,405.673 „
Razem . . . 4,136.867 dni
Przeciętnie . 1,378.956 „

Ogólna ilość dni leczenia w krajowych szpitalach (wraz z prowincyonalnymi) i zakładach, wynosiła:

w roku 1890 . . . 1,270.008 dni
„ „ 1891 . . . 1,322.737 „
„ „ 1892 . . . 1,389.421 „

wzrosła zatem między rokiem 1890 a 1891 o 4·15%
„ „ 1890 a 1892 o 9·40%
„ „ 1891 a 1892 o 5·04%

Z uwagi na wyżej wykazany coroczny wzrost ilości dni leczenia preliminuje się potrzeby w wysokości rzeczywiście poniesionego wydatku w ostatnim roku (1892)

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
IV.		**Koszta szczepienia.**			
	35	Utrzymanie i odświeżanie krowianki	12.000		12.000
		Koszta podróży i dyety lekarzy z powodu szczepienia ospy .	58.000		58.000
		Suma rubryki IV.	70 000	—	70.000
V.		**Wydatki sanitarne.**			
	36	$^1/_3$ część za lekarstwa dla epidemicznie chorych . .	4.000		4.000
	37	Na koszta podróży lekarzy okręgowych, oraz na subwencye dla powiatów na pokrycie przewyżki wydatków na płace po nad 1% dodatku powiatowego	15.000		15.000
	—	Na zakładanie i urządzenie szpitali epidemicznych dla chorych dotkniętych cholerą	—	—	—
		Suma rubryki V.	19.000	—	19.000

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
		mianowicie wstawia się zaokrągloną sumę 860.000 zł. t. j. o 10.000 zł. więcej niż na rok 1893 uchwalono. Uwaga. Wynikłości z roku 1892 podane są przed wykończeniem zamknięcia rachunków w cyfrze przybliżonej, która jednak różnić się może nieznacząco od rzeczywistej wynikłości.
9.601	10.000	Z powodu zaprowadzenia rewakcynacyi na większą skalę, wnosi się o 2.000 zł. więcej.
60.689	56 000	Koszta te wynosiły: w roku 1889 . . . 54.361 zł.; w roku 1890 . . . 58.347 zł.; w roku 1891 . . 60.689 zł. razem w trzech latach 173.397 zł. przeciętnie 57.799 zł.; preliminuje się zatem zaokrągloną przeciętną kwotę 58.000 zł.
70.290	66 000	
		Na rok 1893 uchwalono w budżecie . . . . 58.000 zł. Kredyty dodatkowe na rok 1893 wynoszą . . 5.500 „ . . . 63.500 zł. Na rok 1894. preliminuje się . . . . . 19.000 „ zatem *mniej* o . 44.500 „
3.957	4.000	Koszta na leki wynosiły: w roku 1889 . . . 4.233 zł.; w roku 1890 . . . 3.646 zł. w roku 1891 . . . 3.957 zł razem w trzech latach 11.836 zł.; przeciętnie 3.945 zł.; preliminuje się zatem przeciętną zaokrągloną kwotę 4.000.
—	9.500	Wedle uchwały Wys. Sejmu z dnia 10. maja 1893.
—	50.000	Odpada jako jednorazowo uchwalony wydatek na rok 1893.
3.957	63.500	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VI.		**Zasiłki dla zakładów dobroczynności.**			
	38	Szpitale Sióstr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie	900		
	39	Szpital Sióstr Miłosierdzia w Nowosiółkach	300		
	40	Dom ubogich i sierót w Krakowie	5.424		
	41	Zakład św. Józefa dla osieroconych chłopców w Krakowie	1.000		
	42	Komitek ochronek w Krakowie	550		
	43	Towarzystwo ochronek chrześcijańskich we Lwowie	500		
	44	Towarzystwo Miłosierdzia pod godłem „Opatrzności“ we Lwowie	1 200		
	45	Zakład osieroconych dziewcząt im. księdza Józefa Ziemiańskiego w Przemyślu	500		
	46	Zarząd Towarzystwa weteranów z r. 1831 w Krakowie	2.700		
	47	Komitet wykonawczy opieki weteranów z r. 1831 we Lwowie	1.800		
	48	Zakład św. Józefa dla chorych nieuleczalnych i wyzdrowieńców we Lwowie	1.000		
	—	Jednorazowy datek dla tegoż Zakładu na opłacenie taks przenośnych	—		
	49	Na utrzymanie rymanowskiej kolonii leczniczej	300		
	50	Lecznica lwowska, do rozporządzalności Wydziału krajowego	1.000		
	51	Kolonia lecznicza w Rabce:			
		a) na dobudowanie lecznicy (jednorazowo)	—	1.000	
		b) na utrzymanie dzieci w lecznicy — stały zasiłek roczny	300		
		Suma rubryki VI.	17.474	1.000	18 474
VII.		**Wydatki na cele wykształcenia i oświaty.**			
	52	Akademia umiejętności w Krakowie	25.000		
	53	Rada szkolna krajowa na pokrycie niedoboru funduszu szkolnego krajowego	1,462.529		
	54	Rada szkolna krajowa, na pokrycie niedoboru krajowego funduszu emerytalnego	121.398		
	55	Sześciu członków Rady szkolnej krajowej po 1.200 zł.	7.200		
	56	Zakład głuchoniemych we Lwowie:			
		a) na stypendya dla 70 wychowanków 8.400 zł.			
		b) na utrzymanie zakładu 500 „	8 900		
		c) subwencya na pokrycie części budynku zakładowego dachem ogniotrwałym *(nadzwyczajne)*	—		
		Do przeniesienia	1,625.027	—	1,625.027

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
		Na rok 1893 uchwalono w tej rubryce . . . 17.776 zł. a po doliczeniu kredytów dodatkowych . . 650 „ . 18.426 zł. Na rok 1894 preliminuje się . . . . . 18.474 „ a zatem *więcej* o . 48 zł. z powodu wyłuszczonego przy poszczególnych pozycyach.
900	900	
300	300	
5.424	5.424	
1.000	1.000	
550	550	
500	500	
1.200	1.200	Jak na rok 1893 wedle uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 24. września 1892.
500	500	
2.700	2.700	
1.800	1.800	
1.000	1.000	
—	602	Nie preliminuje się na rok 1894 jako datku *jednorazowo* uchwalonego na rok 1893.
1.000	300	Jak na rok 1893 wedle uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 24 września 1893.
1.000	1.000	
—	—	Z powodów podanych przy LW. 36.184/1893.
—	—	
17.874	17.776	Wynikłość z zoku 1891 podano mniejszą od rzeczywistej (18.559 zł.) po wyłączeniu jednej pozycyi w kwocie 685 zł. nie mającej styczności z niniejszym preliminarzem.
		W sumie uchwalonej na rok 1893 nie mieszczą się jednorazowe zasiłki, przeznaczone *dodatkawemi* uchwałami Wys. Sejmu z dnia 16 maja 1893 „Siostrom Miłosierdzia św. Karola Borom. na dom przytułku w Wielkich oczach“ w kwocie 500 zł. i „Dla ochronek dziewcząt sierot w Stanisławowie“ w kwocie 150 zł.
		Na rok 1893 uchwalono w tej rubryce . . . 1,618.157 zł. a po doliczeniu kredytów dodatkowych . 5 500 „ . 1,623.657 „ Na rok 1894 preliminuje się . . . . . 1,714.227 „ a zatem *więcej* o . 90.570 zł. wedle wyjaśnień przy poszczególnych pozycyach.
25.000	25 000	W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 20. stycznia 1888.
940.758	1,350.082	(L. W. 53 000/1893. Obacz specyalne preliminarze tych funduszów.
79.145	125.325	(L. W. 46.799/1893).
7.200	7.200	Jak corocznie.
8.900	8.900	Jak na rok 1893.
—	4.400	Nie preliminuje się, jako wydatku, który w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 8. kwietnia 1892. wstawiony został jednorazowo do budżetu tej rubryki na rok 1893 (L. W. 20.374/1892.
1,061.003	1,520.907	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VII.		Z przeniesienia .	1,625 027	—	1,625.027
	57	Szkoła głuchoniemych Izaaka Bardacha we Lwowie . . .	400		
	58	Zakład ciemnych we Lwowie	2.000		
	59	Towarzystwo gimnastyczne „Sokoł“ we Lwowie . . .	1.000		
	60	„ „ „ w Krakowie . . .	500		
	61	Dla Towarzystw gimnastycznych „Sokoł“ ryczałt do dyspozycyi Wydziału krajowego	800		
	62	Szkoła sztuk pięknych w Krakowie, XVI. rata umorzenia pożyczki 100 000 zł. na budowę gmachu	7.000		
	63	Teatr polski w Krakowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego	8.000		
	64	Teatr polski i opera polska we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego:			
		a) dramat i komedya . . . . . 14.200 zł.			
		b) opera polska . . . . . 10.000 „	24.200		
	65	Na nagrody za najlepsze utwory sceniczne	750		
	66	Teatr ruski pod zarządem Towarzystwa „Besida“ . . .	7.250		
	67	Towarzystwo muzyczne w Krakowie	800		
	68	Konserwatoryum Towarzystwa muzycznego w Krakowie . .	2.000		
	69	Towarzystwo muzyczne we Lwowie	3.000		
	70	„ „Harmonia“ we Lwowie	300		
	71	„ spiewackie „Lutnia“ we Lwowie	500		
	72	„ „ „Bojan“ we Lwowie	200		
	73	Na koszta założenia nowych internatów przy seminaryach nauczycielskich (do rozporządzalności c. k. Rady szkolnej krajowej)	1.000		
	74	Internatowi ks. Zmartwychwstańców we Lwowie (do rozporządzalności Wydziału krajowego)	4.500		
	75	Ks. Siemiaszki Kaźmierza dom schronienia i dobrowolnej pracy dla opuszczonych i moralnie zaniedbanych chłopców w Krakowie	500		
	76	Jedno stypendyum im. Matejki dla uczniów szkoły sztuk pięknych w Krakowie	1.000		
	77	*a)* Na wydawnictwo polskich podręczników dla szkół średnich . . . . . 2.000 zł.			
		b) Na wydawnictwo ruskich książek szkolnych . 4.200 „	6.200		
		do rozporządzalności c. k. Rady szkolnej krajowej, a względnie komisyi książek szkolnych przez tęż Radę ustanowionej.			
		Do przeniesienia .	1,696.927	—	1,696.927

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1,061.003	1,520.907	
300	400	Jak na rok 1893.
2.000	2.000	
1.000	1.000	
500	500	
300	500	Więcej o 300 zł., gdyż ilość stowarzyszeń tego rodzaju z każdym rokiem wzrasta. (L. W. 28.885/1893).
7.000	7.000	Wydatek stały do roku 1911 z powodu zaniechania konwersyi długu.
8 000	8.000	Jak na rok 1893.
24.200	24.200	Jak na rok 1893.
750	—	W myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 26. listopada 1890, mocą której *co lat trzy* rozpisany być ma przez Wydział krajowy konkurs na utwory dramatyczne z wyznaczeniem dwóch nagród w kwotach 500 zł. i 250 zł. Ostatni koukurs rozpisany był w roku 1891.
7.250	7.250	Jak na rok 1893.
800	800	
2.000	2.000	
3.000	3.000	
300	300	
500	500	
—	200	
—	1.000	Preliminuje się w wysokości uchwalonej (w myśl odnośnego wniosku Komisyi budżetowej) na rok 1893.
4.500	4.500	Jak na rok 1893.
500	500	
1.000	1.000	
4.000	6.100	Uchwałą Wys. Sejmu z dnia 8. Kwietnia 1892.. podwyższono dotychczasową stałą subwencyę 2.000 zł. dla wydawnictwa książek ruskich o kwotę przypuszczalnego dochodu z ich rozsprzedaży. Dochód ten wyniósł w roku 1890 . . . . 2.186 zł. 63 ct. „ „ 1891 . . . . 1.895 „ 60 „ „ „ 1892 (L. W. 22.904/1893) . 2.461 „ 14 „ razem . 6.543 „ 37 „ a więc przeciętnie 2.181 „ — „ która to kwota zaokrąglona do 2.200 zł. wraz ze stałą subwencyą 2.000 zł. daje preliminowaną sumę 4.200 zł.
1,128.903	1,591.657	

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VII.		Z przeniesienia	1,696.927	—	1,696.927
	78	Zasiłek dla czasopisma „Szkoła“	500		
	79	„ „ „ „Muzeum“	1.000		
	80	„ „ „ „Kosmos“	400		
	81	„ „ ruskiej gazety „Uczytel“ do rozporządzalności Wydziału krajowego	500		
	82	Zasiłek dla utrzymania wyprawy naukowej, pracującej w archiwum watykańskiem pod kierunkiem profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego Dra Stanisława Smolki (II. rata z trzechlecia 1892/3—1894/5	1 500		
	83	Dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach, ryczałt, do rozporządzalności Wydziału krajowego	3.000		
	84	Dla fundacyi „Macież polska“, na wydawnictwo dzieł i peryodycznych pism ludowych	5.000		
	—	„Macież szkolna“ dla księstwa Cieszyńskiego	—		
	—	Dla Towarzystwa „Proświta“ na wydawnictwo dzieł ludowych	—		
	—	Aleksander Barwiński c. k. profesor seminaryum nauczycielskiego, na dalsze wydawnictwo historycznej biblioteki	—		
	—	Ks. Dżułyński gr. kat. paroch w Łapszynie, na wydawnictwa ruskie „Posłannyk“ i „książeczki ruskie“	—		
	—	Redakcya dwutygodnika dla dzieci „Dzwinok“	—		
	85	Na stypendyum dla ucznia Wydziału lekarskiego w Krakowie, oddającego się studyom w szkole operacyjnej	500		
	—	Wydawnictwo dziełek ludowych we Lwowie	—		
	—	Towarzystwo „Przymierze braci“ (Agudas Achim)	—		
	86	Towarzystwo „Oświaty ludowej“ we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego	1.000		
	87	Towarzystwo „Oświaty ludowej“ w Krakowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego	1.000		
	—	Towarzystwo „Oświaty ludowej“ w Tarnowie	—		
	—	Towarzystwo historyczne we Lwowie, na tegoż wydawnictwo	—		
	—	Ryczałt na zasiłki dla burs, mieszczących ubogą młodzież polską i ruską	—		
	—	Dla stowarzyszeń akademickich, ryczałt	—		
	—	Towarzystwo im. Adama Mickiewicza, na wydawnictwo pamiętnika	—		
	88	Stowarzyszeniom rzemieślniczym we Lwowie i na prowincyi, ryczałt	1.300		
	89	Zarząd Główny Towarzystwa pedagogicznego, na lwowską kolonię wakacyjną, zasiłek stały	200		
	—	Stowarzyszeniu „Przytulisko wiedeńskie“	—		
	—	Dla szkoły Sióstr Felicyanek w Uhnowie	—		
	90	Zarząd Główny Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie, na pokrycie kosztów walnego zgromadzenia	200		
	91	Dla Polińskiego Józefa, jednorazowy zasiłek na wydawnictwo dzieł stenograficznych	200		
	92	Na utrzymanie szkoły izraelickiej w Tarnopolu, zasiłek (na rok jeden)	1.000		
		Suma rubryki VII.	1,714.227	—	1,714.227

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1,128.903	1,591.657	
500	500	
1.000	1.000	
400	400	Jak na lata poprzednie.
500	500	
1.500	1.500	W myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 9. kwietnia 1892. mocą której wyznaczono na trzy lata 1892/3, 1893/4 i 1894/5 po 1500 zł. na ten cel.
3.000	3.000	Jak corocznie.
5.000	5.000	Jak na lata 1892 i 1893. w podwyższonej wysokości.
—	500	
1.000	1.500	
500	500	Nie preliminuje się, jako zasiłków *jednorazowo* uchwalonych na rok 1893.
400	400	
100	100	
500	500	Jak corocznie.
1.000	1.000	Nie preliminuje się, jako zasiłków *jednorazowo* uchwalonych na rok 1893.
300	300	
1.000	1.000	Preliminuje się w wysokości uchwalanej od roku 1891.
1.000	1.000	Preliminuje się w wysokości uchwalanej od roku 1890.
—	100	
700	700	
1.850	4.000	Nie preliminuje się, jako zasiłków *jednorazowo* uchwalonych na rok 1893.
600	700	
200	400	
900	1.100	Więcej o 200 zł. aniżeli na rok 1893 uchwalono, gdyż ilość Stowarzyszeń tego rodzaju z każdym rokiem wzrasta. (L. W. 28.885/1893).
200	200	Jak na lata poprzednie, od roku 1891. (L. W. 20.572/1892).
—	100	Nie preliminuje się, jako zasiłków *jednorazowo* uchwalonych na rok 1893.
—	300	
—	200	Preliminuje się jako wydatek corocznie z funduszu krajowego mający być ponoszony. (L. W. 29.219/1892).
—	—	L. W. 28.591/1893.
—	—	Na rok 1893 wstawia się 1.000 zł. z powodów wyłuszczonych w sprawozdaniu z czynności Depart. III. Wydziału krajowego. (L. W. 31.956/1893).
1,151.053	1,618.157	Sumę wynikłości z roku 1891. która rzeczywiście wyniosła 1,203.011 zł. wykazano

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VIII.		**Utrzymanie pomników historycznych.**			
	93	Na utrzymanie kancelaryj konserwatorskich we Lwowie i w Krakowie, sporządzanie i publikacye naukowych i urzędowych spisów pomników, znajdujących się w naszym kraju .	3.000		
	—	Na restauracyę kościoła i grobu Zasłużonych na Skałce w Krakowie	—		
	94	Badanie i ocalanie zabytków starożytnych, piśmiennych i archeologicznych dla zakładu narodowego im. Ossolińskich we Lwowie	500		
	95	Stała subwencya roczna dla muzeum narodowego w Krakowie	500		
	96	Krajowe archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie:			
		a) Dyrektor we Lwowie	1.200		
		b) Dyrektor w Krakowie	1.000		
		c) Adjunkt we Lwowie: płaca 1.200 zł., dodatek aktywalny 200 zł. i trzy dodatki pięcioletnie po 80 zł. rocznie	1.640		
		d) Adjunkt w Krakowie: płaca 1 200 zł., dodatek aktywalny 200 zł. i trzy dodatki pięcioletnie po 80 zł. rocznie .	1.640		
		e) 4 aplikantów we Lwowie, adjuta po 300 zł. . .	1.200		
		f) 2 aplikantów w Krakowie, adjuta po 300 zł. . .	600		
		g) Czynsz za najem lokalu we Lwowie	600		
		h) Stróże	840		
		i) Opał, potrzeby kancelaryjne i rozmaite inne wydatki .	500		
		k) dożywotnie zaopatrzenie Jadwigi Liske . . .	300		
		Suma rubryki VIII.	13.520	—	13.520

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
		mniejszą o 51.958 zł, po wyłączeniu jednorazowych zasiłków, nie mających styczności z niniejszym preliminarzem, oraz tych pozycyj, które po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 8. kwietnia 1892. (L. W. 29 472/1892), z tej rubryki przeniesione zostały wprost do budżetu funduszu szkolnego krajowego. W sumie uchwalonej na rok 1893. nie mieści się zasiłek 500 zł., przyznany *dodatkowo* uchwałą z dnia 16. maja 1893. Łucyanowi Kwiecińskiemu, dyrektorowi teatru w Stanisławowie — oraz zasiłek 5 000 zł. przyznany również *dodatkowo* uchwałą z dnia 19. maja 1893. Akademii umiejętności w Krakowie tytułem dotacyi nadzwyczajnej.
		Na rok 1893 uchwalono w tej rubryce . . . . . 15.404 zł. Na rok 1894 preliminuje się . . . . . 13.520 „ a zatem *mniej* o 1.884 zł.
		wedle poszczególnych pozycyj, jak poniżej.
3.000	3.000	Jak na rok 1893.
—	2.000	Nie preliminuje się nic, gdyż ostatnia (II) rata objętą była budżetem roku 1893.
500	500	Jak na rok 1893.
500	500	
700	1.200	
167	1.000	
1.560	1.577	Jak na rok 1893 z uwzględnieniem pełnego, trzeciego dodatku pięcioletniego za cały rok.
1.560	1.587	
1.200	1.200	Jak na rok 1893.
600	600	
600	600	
840	840	
500	500	
—	300	
11.727	15.404	Sumę wynikłości z roku 1891 podano niższą od rzeczywistej (17.427 zł.) o kwotę 5.700 zł. po wyłączeniu pozycyj nie odnoszących się do niniejszego preliminarza.

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
IX.		**Kwaterunkowe żandarmeryi.**			
	97	Czyszczenie koszar i innych pomieszkań, zapalanie lamp i dostarczanie mioteł	9.155		
	98	Oświetlenie koszar	3.264		
	99	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i pościeli dla oficerów i służących	1.200		
	100	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów dla niższych stopni	25		
	101	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i pościeli dla żołnierzy	3.098		
	102	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów kuchennych	1.060		
	103	Pranie bielizny pościelnej dla żołnierzy, furyerów i woźnych	3.625		
	104	Naprawa bielizny pościelnej	316		
	105	Pranie koców zimowych i letnich, sienników, poduszek włosiennych i słomianych	844		
	106	Świeże napełnianie i dopełnianie sienników i poduszek słomianych	1.977		
	107	Uzupełnienie bielizny pościelnej, koców, sienników i poduszek	7.764		
	108	Opał i oświetlenie kancelaryj oddziałowych	1.463		
	109	Opał i oświetlenie pomieszkań oficerów, rachmistrzów, furyerów i woźnych	1.962		
	110	Rozmaite inne wydatki	600	—	36.353
	111	Najem pomieszkań i koszar	141.860	—	—
	112	Wartość czynszowa gmachu lwowskiego	12 936	—	154.796
	112*a*	Na urządzenie nowych koszar utworzyć się mających	—	—	—
	113	Na podwyższenie czynszów najmu i na pomnożenie ilości posterunków	1 500	—	1.500
	114	Na koszta administracyi gmachu c. k. żandarmeryi	1.676	—	1.676
	114*a*	Na pokrycie kosztów spowodowanych pomnożeniem korpusu c. k. żandarmeryi w r. 1892 o 180 ludzi *(nadzwyczajne)*	—	—	—
	115	Na pokrycie reszty powyższych kosztów, jednorazowo *(nadzw.)*	—	217	217
		Suma rubryki IX.	194.325	217	194.542

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
		Na rok 1893 uchwalono w tej rubryce . 179.381 zł.
		po potrąceniu uchwalonego pokrycia wydatków nadzwyczajnych pod poz. 114*a* . . . . . 12.794 „ 166.587 zł.
		Od tego zwroty w rubr. XIII. dochodów . . . 54.064 „
8.149		pozostaje . . . 112.523 zł.
2.961		Na rok 1894 preliminuje się:
900		w wydatkach zwyczajnych . . 194.325 zł.
20		wydatek nadzw. jednorazowy (poz. 115) 217 „ 194.542 zł.
2.693		po strąceniu zwrotów (rubr. XIII.
962		poz. 45—48 doch.) . . . 61.438 „ 133.104 „
3.116		zatem *więcej* o 20.581 zł.
272		a mianowie:
		w wydatkach: pod poz. 97—110 więcej o . . 5.091 zł.
725		„ „ 111 „ . . 23 987 „
		„ „ 114 „ . . 160 „
1.699		„ „ 115 *wydatek nadzw. jednoraz.* 217 „
6.690		razem więcej o 29.455 zł.
1.039		na urządzenie nowych koszar pod poz 112*a* mniej o 1.000 zł.
1.536		pod poz. 113 „ 500 „ 1.500 „
500		w ogóle więcej o 27.955 zł.
117 873		w dochodach (rubr. XIII.) pod poz. 45 więcej o . . 3.738 zł.
12.936		„ „ 46 „ . . 3.257 „
1.000		„ „ 47 „ . . 379 „ 7.374 „
		różnicę stanowi *większy* wydatek, jak wyżej o . . 20.581 zł.
2.000		z powodów, jak poniżej wyjaśniono.
1.516		Za podstawę do obliczenia potrzeb całego korpusu służy prawo organiczne c. k. Żandarmeryi z dnia 18. stycznia 1851. Przy wymiarach ilości materyałów stosowano się ile możności do uchwał sejmowych z lat 1866, 1869 i 1872.
12.794		Wedle tabeli dyslokacyjnej, obowiązującej od dnia 1. Lipca 1893 stan czynny korpusu c. k. Żandarmeryi w Galicyi jest następujący:
—		
152.049	179.381	Przy sztabie: 1 komendant pułkownik, 1 podpółkownik (jako zastępca komendanta), 3 majorów, 1 porucznik adjutant, 1 podporucznik adjutant, 2 podporuczników rachmistrzów, 3 wachmistrzów rachunkowych, 3 pisarzy adjutantury t. j. 2 wachmistrzów i 1 komendant posterunkowy, 2 woźnych. — Przy oddziale naukowym: 1 rotmistrz, 2 podporuczników, 1 wachmistrz manipulant, 1 komendant posterunkowy. — Przy komendach oddziałowych: 7 rotmistrzów, 11 poruczników, 15 podporuczników, 10 wachmistrzów manipulacyjnych, 74 rachmistrzów jako komendantów powiatowych, 398 komendantów posterunkowych, 2.090 żandarmów, 1 żona żołnierza. — Komend oddziałowych 26, komend powiatowych 74, stacyj posterunkowych 443.
		Szczegółowy preliminarz potrzeb na r. 1894 przedłożyła c. k. Komenda Żandarmeryi we Lwowie do LW. 36.935/93.
		Poz. 97—109. W pozycyach tych preliminuje się wydatki *większe* o 5.091 zł. z powodu pomnożenia w r. 1893 (od 1. Czerwca 1893) stanu c. k. Żandarmeryi w Galicyi o 358 ludzi, 11 oficerów i 7 komend oddziałowych. (Obacz poz. 112).

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
X.		**Wydatki na komunikacye:**				
		I. Na drogi.				
		A) **Koszta Zarządu.**				
	116	*Płace inżynierów, rysowników i służby na prowincyi:*				
		a) Dyrektor Oddziału technicznego płaca . .	2.800 zł.			
		dodatek aktywalny	480 „	3.280		
		b) Zastępca dyrektora Oddz. techn. płaca . .	2.000 zł.			
		dodatek aktywalny	360 „	2.360		
		c) 4 inżynierów starszych z płacą po 2.000 zł. .	8.000 zł.			
		dodatek aktywalny po 360 zł. . . .	1.440 „	9.440		
		d) 9 inżynierów I. klasy z płacą po 1.500 zł. .	13.500 zł.			
		dodatek aktywalny dla 4 po 300 zł. . .	1.200 „			
		„ „ „ 1 „ 250 „ . .	250 „			
		„ „ „ 4 „ 200 „ . .	800 „	15.750		
		e) 7 inżynierów II. klasy z płacą po 1.200 zł. .	8.400 zł.			
		dodatek aktywalny dla 2 po 240 zł. . .	480 „			
		„ „ „ 1 „ 200 „ . .	200 „			
		„ „ „ 4 „ 160 „ . .	640 „	9.720		
			Do przeniesienia .	40.550	—	—

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893	Wyjaśnienia
		Poz. 110. Mniej o 23.987 zł. z powodu jak wyżej na podstawie zawartych kontraktów i umów.
		Poz. 111. Jak na rok 1893.
		Poz. 112a Nic się nie preliminuje, ponieważ dalsze pomnożenie stanu c. k. Żandarmeryi w r. 1894 nie jest spodziewanem.
		Poz. 113. Mniej o 500 zł., gdyż na pomnożenie ilości posterunków nic się nie preliminuje z powodu jak poz. 112*a*.
		Poz. 114 Więcej o 160 zł., ponieważ dozorcy gmachu przyznano do LW. 39.821/93 wyższe wynagrodzenie o 60 zł., i z powodu, że w r. 1894 przypada obowiązkowe bielenie ubikacyj niemalowanych i naprawa pieców kamyczkowych, na które to wydatki preliminuje się kwotę 100 zł. — razem, jak wyżej 160 zł.
		Poz. 115. Dodatkowo do uchwalonych na rok 1893 wydatków preliminuje się na podstawie rachunków przedłożonych przez c. k. Komendę Żandarmeryi do LW. 52.720/93 — jednorazowo resztę kosztów z tego tytułu jako wydatek nadzwyczajny w kwocie 217 zł.
		Pozycya 114a odpada w niniejszym preliminarzu jako uchwalona jednorazowo na rok 1893.
		W sumie uchwalonej budżetem na rok 1893 nie mieści się kredyt dodatkowy w kwocie 40 946 zł., uchwalony na posiedzeniu sejmowem z dnia 28. Maja 1893 z powodu powiększenia od 1. czerwca 1893 stanu c. k. żandarmeryi w Galicyi o 358 żandarmów, 11 oficerów i 7 komend oddziałowych (obacz rubr. XIII. poz. 49. dochodów).
	3.280	
	2.360	Dodatek osobisty jak na rok 1893 preliminuje się pod poz. 118.
	9.440	
6.000	15.750	Preliminuje się jak na rok 1893.
11.840	9.720	
17.840	40.550	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
X.		Z przeniesienia .		40.550	—	—
		f) 2 inżynierów adjunktów techn. z płacą po 1000 zł.	2.000 zł.			
		dodatek aktywalny po 180 zł.	360 „	2 360		
		g) 3 asystentów technicznych z płacą po 800 zł. .	2.400 zł.			
		dodatek aktywalny po 180 zł.	540 „	2.940		
		h) 3 elewów technicznych z adjutum po 700 zł. .	2.100 zł.			
		3 „ „ „ „ 600 „ .	1.800 „			
		3 „ „ „ „ 500 „ .	1.500 „	5.400		
		i) 2 rysowników dziennie po 2 zł	1.460 zł.			
		2 „ „ po 1 „ 50 ct. . .	1.095 „			
		1 dyurnista jako manipulant dziennie po 1 zł. 50 ct.	548 „	3.103		
		k) 6 konduktorów I. klasy z płacą po 800 zł, . .	4.800 zł.			
		dodatek aktywalny po 100 zł.	600 „			
		16 konduktorów II. klasy z płacą po 650 zł. .	10.400 „			
		dodatek aktywalny po 75 zł	1.200 „			
		16 konduktorów III. klasy z płacą po 500 zł. .	8.000 „			
		dodatek aktywalny po 75 zł.	1.200 „	26.200		
		l) 340 drożników po 150 zł		51 000		131 553
	117	*Zaliczki na płace*				
		dla inżynierów i konduktorów		3.200		
		dla konduktora Karola Riegera		725		3.925
	118	*Pięciolecia:*		400		400
	119	*Dodatki osobiste:*				
		a) Dla zastępcy dyrektora Oddziału technicznego Władysława Szyszkowskiego		400		
		b) dla inżyniera I. klasy Stanisława Grzegorzewskiego	450 zł			
		„ „ „ „ Antoniego Barancewicza .	300 „			
		„ „ „ „ Aleksandra Brochockieeo .	300 „			
		„ „ II. klasy Władysława Turskiego .	360 „			
		c) dla dyrektora Oddz. techn. Gustawa Reutta .	80 „			
		„ inżyniera I. klasy Teofila Baranowskiego .	60 „			
		„ „ adjunkta Szczęsnego Barzykowskiego	60 „			
		„ elewa technicznego Mikołaja Czajkowskiego	30 „			
		„ „ „ Kazimierza Engla .	30 „			
		„ „ „ Juljana Orzelskiego .	130 „			
		„ „ „ Władysława Ziemińskiego	157 „	1 957		2.357
		Do przeniesienia .		138 235	—	138.235

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
17.840	40.550	
—	2.360	
—	2.940	
—	5.400	
		Preliminuje się jak na rok 1893.
7.361	3.103	
19.316	26.200	
50.509	50.850	Preliminuje się więcej dla jednego drożnika, z powodu wybudowania dalszych 11 kilometrów drogi krajowej Dynów-Kańczuga.
2.070	—	Preliminuje się 5% od sumy 64 110 zł. stanowiącej stałe pobory, t. j. płace z pięcioleciami inżynierów i konduktorów, w myśl uwagi komisyi budżetowej Wysokiego Sejmu, zawartej w sprawozdaniu o zamknięciach rachunków budżetowych za rok 1891.
—	—	Preliminuje się na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 13. maja 1893.
5.633	—	Preliminuje się dwa pięciolecia po 200 zł., które pobierał starszy inżynier Bieńkowski Feliks z rubr. II. poz. 26. fund. kraj. przed reorganizacyą Oddz. technicznego.
	400	Preliminuje się jak na rok 1893.
—	—	Preliminuje się dla wyrównania poborów, jakie mieli na posadach zajmowanych przed reorganizacyą.
102.729	131.803	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
X.		Z przeniesienia	138.235	—	138.235
	120	*Ryczałty:*			
		a) Na obowiązkowe objazdy dróg krajowych:			
		1. dla 12 inżynierów na prowincyi	6.000		
		2. „ 38 konduktorów	7.776		13.776
		b) Na pomieszczenie biura okręgowego:			
		1. dla 2 inżynierów we Lwowie i Krakowie po 120 zł	240		
		2. „ 10 „ na prowincyi po 60 „	600		840
		c) Na kancelaryę:			
		1. dla 12 inżynierów na prowincyi po 48 zł	576		
		2. „ 38 konduktorów na prowincyi po 16 „	608		1.184
	121	*Remuneracye i zapomogi:*			
		a) Remuneracye i zapomogi dla urzędników i sług	3.000		3.000
		b) Zapomoga stała przyzwolona przez wysoki Sejm konduktorom	—		—
	122	Sprawienie, uzupełnienienie i naprawa wzorów i naczyń dla oddziału technicznego, inżynierów okręgowych i konduktorów	3.000		3.000
	123	Koszta komisyjne dla inżynierów, konduktorów, inspektorów i komisyj nadzwyczajnych	7.000		7.000
	124	*B)* **Nowe budowy i rekonstrukcye dróg.**			
		a) Budowa mostu na Dunajcu pod Kurowem	—	—	—
		b) Na budowę drogi Dynów-Kańczuga	—	30 000	30 000
		c) Na rekonstrukcyę dróg krajowych, w szczególności zaś na rekonstrukcyę drogi Zakliczyn-Sącz-Niedzica między Zbyszycami a Dąbrową i Chabówka-Nowytarg	—	40 000	40.000
		Do przeniesienia	167.035	70.000	237 035

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
102.729	131.803	
	6.000	
11 178	7.776	
	240	
598	600	Preliminuje się jak na rok 1893.
	576	
1.192	608	
3.347	3.000	
2.570	—	Wstawia się jedynie dla wyprowadzenia wynikłości za rok 1891.
3.005	3 000	Preliminuje się jak na rok 1893.
6 942	7.000	
24 895	—	Wstawia się jedynie dla wyprowadzenia wynikłości za rok 1891.
19.780	30 000	Według protokołu spisanego przy rewizyi budowy tej drogi do LW. 25354/93 obliczono koszta około . . . . . 250.000 zł. na pokrycie tych kosztów przyznał c. k. Rząd tytułem subwencyi kwotę . . . . . 100.000 zł. i tytułem bezprocentowej pożyczki . . . 60 000 „ Wysoki Sejm przyzwolił w budżecie na rok 1892 . 30 000 „ „ „ „ 1893 . 30.000 „ 220.000 „ pozostaje do pokrycia z funduszu krajowego . . . 30.000 zł.
5.325	20.000	Po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 28. Listopada 1890 wypracowano projekt rekonstrukcyi drogi krajowej Zakliczyn-Sącz-Niedzica między Zbyszycami a Dąbrową wykonać się mającej kosztem około . . . 80.000 zł. który na razie w całości poniesie fundusz krajowy, bowiem przyrzeczona ewentualnie przez c. k. Rząd jak LW. 14598/93 subwencya w wysokości 5% całych kosztów, spłaconą zostanie dopiero w późniejszych latach. Jako rekonstrukcyę a względnie przełożenie drogi krajowej Chabówka-Nowytarg dla obejścia góry Obidowskiej, uważamy budowę subwencyonowanej drogi Chabówka-Sieniawa-Nowytarg, której koszta w $^2/_3$ częściach pokrywamy z dotacyi przeznaczonej na rekonstrukcyę dróg krajowych.
181.561	210.603	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
X.		Z przeniesienia .	167.035	70.000	237.035
	125	*C)* **Utrzymanie dróg krajowych.**			
		Na utrzymanie dróg krajowych dawniej wybudowanych, długości kilometrów . . . . . 1800 jak również nowo zbudowanej drogi krajowej Dynów-Kańczuga, długości kilometrów . . 18 czyli razem na utrzymanie kilometrów . . 1818 po 222 zł. od jednego kilometra	403.596		403.596
	125*a*	Na naprawę szkód elementarnych zrządzonych w roku 1893 na drogach krajowych wskutek powodzi i deszczów długotrwałych. Wydatek obliczony na rok 1894 . .	—	35.000	35.000
	126	*D)* **Zasiłki.**			
		Na bezzwrotne zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych .	300.000		300.000
	127	Na budowę i utrzymanie dojazdów kolejowych . . .	15.000		15.000
	—	Na kontrole i pomoc techniczną	—	—	—
	128	Na utworzenie zakładowego funduszu pożyczkowego w sumie 300.000 zł. dwunasta rata	—	20.000	20.000
		Do przeniesienia .	885.631	125.000	1,010.631

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
181.561	210.603	
398.932	397.540	Według zamknięć rachunków przedłożonych Wysokiemu Sejmowi utrzymywano dróg: w roku 1889 kilometrów 1.791·503 kosztem 467.838 zł. 09 ct. „ 1890 „ 1.799·700 „ 445.619 „ 06 „ „ 1891 „ 1.800·945 „ 398.932 „ 16½ „ Razem kilometrów 5.392·148 kosztem 1,312.389 zł. 31½ ct. z powyższych wydatków potrąca się kwoty użyte na budowę mostów większej rozpiętości i na przebudowanie dróg krajowych . . . . . 117.090 „ 34 „ pozostają rzeczywiste wydatki na utrzymanie dróg krajowych 1,195.298 zł. 97½ ct. t. j.: przeciętnie utrzymywano dróg krajowych kilometrów 1.797·383 kosztem 398.432 zł. 99 ct., wypada zatem na utrzymanie jednego kilometra drogi krajowej kwota 221 zł. 67 ct., a gdy na rok 1894 przypadnie do utrzymania 1807 kilometrów dawniejszych dróg i dalszych 11 kilometrów nowo zbudowanej drogi Dynów-Kańczuga, razem kilometów 1818, przeto licząc po 222 zł. od jednego kilometra, prawdopodobne wydatki wyniosą 403.596 zł.
—	—	Wstawioną kwotę pod poz 125*a* usprawiedliwia się osobnem sprawozdaniem do Wysokiego Sejmu (LW. 55.342/1893).
225.067	300.000	Z powodów przytoczonych w preliminarzu na rok 1893, a nadto wskutek nowych uchwał Wysokiego Sejmu polecających subwencyonowanie po 70% i wyżej dróg w powiatach Grybów, Kossów, Krosno, Nadwórna, Nowytarg i Turka, wypadałoby preliminować znacznie więcej, stosując się jednak do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 24. Września 1892 polecającej, ażeby przy układaniu preliminarza na rok 1894 tej pozycyi nie przekraczać, preliminuje się tylko jak na rok 1893 kwotę 300.000 zł
20.000	15.000	Preliminuje się jak na rok 1893.
4.933	—	Wstawia się jedynie dla wyprowadzenia wynikłości za rok 1891.
20.000	20.000	Preliminuje się jak na rok 1893.
850.493	943.143	

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
X.		Z przeniesienia .	885.631	125.000	1,010.631
		E) **Wydatki na myta.**			
	129	Budowa i utrzymanie domków mytniczych . . .	—	3.000	3.000
	130	Koszta komisyjne, ogłoszenia, licytacye i inne . . .	2.000		2 000
	131	Przerwy z powodu wypadków elementarnych . . .	400		400
	132	*F)* **Zaopatrzenia.**			
		a) Borzęcki Leonard emerytowany konduktor dróg krajowych	312		
		b) Hlawaty Alojzy „ „ „ „	300		
		— Hryniewicz Wincenty „ „ „ „	—		
		c) Ulanowski Rafał „ „ „ „	180		
		d) Darowski Stanisław „ „ „ „	230		
		e) Skwarczyński Jan „ „ „ „	481		
		f) Reicher Stanisław „ „ „ „	546		
		g) Niewiadomska z Hoszowskich Sabina wdowa po inżynierze okręgowym rocznie . . . . 350 zł. i dla dwojga jej dzieci, mianowicie: Maryana Ignacego Henryka do 10. marca 1897 i Juwenala Ignac. Maryana do 20. stycz. 1900 po 58 zł. 116 „	466		
		h) Pochowska Ewelina, wdowa po peł. obow. inż. rocznie 200 zł. i dla czworga jej dzieci, mianowicie: Bohdana Leona do 9. lutego 1900, Michała Mieczysława Maryana do 12 września 1902, Zofii Róży do 25. kwietna 1901 i Stanisławy Maryi do 7. sierpnia 1907 po 50 zł. . . . . 200 „	400		
		i) Szeliska Laura, wdowa po konduktorze . . .	167		
		j) Chodorowska Leokadya wdowa po konduktorze . .	100		
		k) Zarembiny Franciszki dzieciom pozostałym po konduktorze, mianowicie: Władysławie do 24. czerwca 1895, i Julianowi do 4. stycznia 1910 rocznie po 13 zł. . .	26		
		l) Grzymalina z Gerzabków Melania Bronisława, wdowa po konduktorze rocznie . . . . 250 zł. i dla czworga jej dzieci, mianowicie: Maryi Henryki do 19. Stycznia 1898, Kazimierza Maryana do 6. Października 1898, Jędrzeja Włodzimierza do 21. Października 1901 i Natalii Anny do 7. lutego 1902 po 25 zł. . . 100 „	350		
		— Zienkowiczowa Aleksandra wdowa po inżynierze okręgowym	—		
		— Rondewaldowa Eleonora, wdowa po konduktorze jednorazowo	—		
		m) Hryniewiczowa Emilia Amalia, wdowa po konduktorze .	325		
		n) Baczyński Ferdynand, emer. konduktor dróg krajowych	494		
			4.377	—	—
		Do przeniesienia .	888.031	128.000	1,016.031

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
850.493	943.143	
1.713	3.000	
2 421	1.500	
—	400	
		Preliminuje się jak na rok 1893
312	312	
300	300	
244	—	Wstawia się jedynie dla wyprowadzenia wynikłości za rok 1891.
180	180	
230	230	
481	481	
364	546	
466	466	
400	400	Preliminuje się jak na rok 1893.
167	167	
100	100	
39	26	
354	350	
600	600	Rozporządzeniem z dnia 2. Maja 1893 zamknięto pensyę z końcem Marca 1893 z powodu śmierci
50	—	Wstawia się jedynie dla wyprowadzenia wynikłości za rok 1891.
—	—	Rozporządzeniem z dnia 11. Października 1892 LW. 43415 od 1. Lutego 1892
—	—	„ 20. Grudnia 1892 LW. 62978 przeniesiony w stan spoczynku od 1. Stycznia 1893.
4.287	4.158	
854.627	948.043	

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
X.		Z przeniesienia .	888 031	128.000	1,016.031
			4.377	—	—
		o) Rymaszewski Adam, emer. inżynier okręg. I. klasy .	1.435		
		p) Hrankowska Julia, wdowa po konduktorze rocznie 220 zł. i dla trojga jej dzieci, mianowicie: Hilarego do 14. stycznia 1896, Kazimiery do 19. września 1897 i Stanisławy do 1. marca 1905 rocznie po 22 złr. . . . . 66 „	286		
		r) Dziakiewiczowa Rozalia, wdowa po kondukt. rocznie 325 zł. i dla siedmiorga jej dzieci, mianowicie: Salomei do 17. listopada 1894, Antoniego do 17. stycznia 1895, Kazimierza do 28. sierpnia 1898, Emilii do 13. czerwca 1898, Juliana do 16. kwietnia 1902, Bertolda do 27. czerwca 1906, Władysławy do 29. października 1910, po 23 zł. 22 ct. rocznie . . . 162 zł.	487		
		s) Helferowa Anna wdowa po konduktorze rocznie . .	260		
		t) Rząśnicka Helena „ „ „ „ . .	325		
		u) Raciborski Ludwik emer. nadinżynier Oddz. techn. .	3.245		
		v) Jeziorańska Natalia, dożywotnie roczne zaopatrzenie .	300		
		w) Łuniewska Natalia, wdowa po inżynierze asystencie .	350		
		x) Birgfellnerowa Julia, „ „ inż. asyst. rocznie 500 zł. i dla trojga jej dzieci, mianowicie: Julii do 1 stycznia 1897, Karola Jana do 5. maja 1900, Jana Pawła do 19. października 1901 po 50 zł. rocznie . . . . . 150 „	650		
		y) Chrzanowska Ignacowa, dożywotnie roczne zaopatrzenie .	300		12.015
		Suma wydatków na drogi .	900.046	128.000	1,028.046
		II. Na koleje żelazne.			
	133	Koszta utrzymania prow. biura kolejowego . . .	10.000	—	10.000
	134	Dotacya na cele popierania kolei niższego rzędu, I. rata .	—	300.000	300.000
	135	Subwencya na budowę kolei od stacyi Pałahicze (kolei państwowej) do miasta Tłumacza III rata . . .	—	2.000	2.000
		Suma wydatków na koleje żelazne .	10.000	302.000	312.000
		do tego suma wydatków na drogi . .	900 046	128 000	1 028 046
		Suma rubryki X. . . .	910.046	430 000	1,340.046

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
854.627	948.043	
4.287	4.158	
—	—	Rozporządzeniem z dnia 23. grudnia 1892 LW. 64541 przeniesiony w stan spoczynku od 1. Stycznia 1893.
—	—	Rozporządzeniem z dnia 30. grudnia 1892 LW. 46143 od 1. Czerwca 1892.
—	—	Rozporządzeniem z dnia 21. lutego 1893 LW. 7692 od 1. lutego 1893.
—	—	„ „ 11. kwietnia 1893 LW. 9030 od 1. lutego 1893.
—	—	„ „ 18. kwietnia 1893 LW. 18732 od 1. kwietnia 1893.
—	—	„ „ 18. grudnia 1892 LW. 60467 przeniesiony w stan spoczynku od 1. stycznia 1893
—	—	Na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 20. maja 1893.
150	—	Kwotę 150 zł. wstawia się jedynie dla wyprowadzenia wynikłości za rok 1891.
		Preliminuje się jak na rok 1893 w rubr. II. poz. 29. lit. aa, ss, tt, i poz. 30. lit. f.
859.064	952.201	
—	—	W sprawozdaniu w przedmiocie popierania kolei lokalnych przez kraj do LW. 15929/93 preliminowano koszt przypuszczalny utrzymania prow. biura kolejowego w pierwszym roku jego istnienia na 10.000 zł. W stosunku do tej sumy Wys. Sejm uchwałą z d. 13. maja 1893 przyznał kredyt 5.000 zł. na drugą połowę roku 1893 w celu przyjęcia potrzebnych sił dla załatwienia spraw kolejowych. Obecnie nie mając jeszcze pewnych danych do projektu organizacyi takiego biura, preliminuje się również tylko 10.000 zł.
—	—	Na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 13. Maja 1893 przyznającej na ten cel przez lat 30 po 300.000 zł. począwszy od roku 1894.
—	—	Preliminuje się jak na rok 1893 w rubr. XVII.
—	—	
859.064	952.201	**W sumie uchwalonej na rok 1893 nie mieszczą się kredyty dodatkowe na r. 1893 a mianowicie:**
859.064	952.201	*a)* **na przyjęcie potrzebnych sił dla biura kolejowego (uchwała Sejmu z 13. maja 1893) 5.000 zł.** *b)* **na zaopatrzenie dla Jeziorańskiej Natalii (uchwała Sejmu z 20. maja 1893) . . 300 „** **razem . . 5.300 zł.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XI.		**Dotacye dla zakładów krajowych.**			
	136	Krajowy szpital powszechny we Lwowie	—	54.764	54.764
	137	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie . .	—	—	—
	138	Fundusz podrzutków we Lwowie	5.890	—	5 890
	139	Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie . . .	3.388	2.483	5.871
	140	Fundusz podrzutków w Krakowie	3.100	—	3.100
		Suma rubryki XI. . .	12 378	57.247	69.625
XII.		**Wydatki na szupaśnictwo.**			
	141	Ryczałt na pokrycie wydatków szupasowych . . .	25 000	—	25.000

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
		Na rok 1893 uchwalono w budżecie . . . . . 202.697 zł.
		dodatkowe kredyty na rok 1893 wynoszą:
		a) dla szpitala lwowskiego . . . . . 3.400 zł.
		b) „ zakładu kulparkowskiego . . . . . 5.400 „
		c) „ szpitala św. Łazarza w Krakowie . 33.700 „
		42.500 zł.
		245.197 zł.
		Na rok 1894 preliminuje się . . . . . 69.625 „
		zatem *mniej* o 175.572 zł.
22.875		
6.063	131.169	
—	17.687	
5 248	5.414	Wedle osobnych preliminarzy odnośnych funduszów.
66.758	44.977	
3.438	3.450	
104.382	202.697	
21.674	26.500	Wydatki wynosiły w roku 1889 . . . . . 27.661 zł.
		„ „ 1890 . . . . . 24.515 „
		„ „ 1891 . . . . . 21.674 „
		razem . . . . . 73.850 zł.
		przeciętnie . . . . . 24 617 „
		preliminuje się więc . . . . . 25 000 „
		Szupasowano w roku 1890 osób 6.820
		„ „ 1891 „ 6.297
		„ „ 1892 „ 6.701

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie			Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
					Złote austryackie		
XIII.		**Budowy wodne i melioracye.**					
	142	*A.* **Biuro melioracyjne i studya przygotowawcze.**					
		Płace urzędników, utrzymanie ekspozytur i stypendya.					
		a) Dyrektor biura:					
		płaca		2.800 zł.			
		dodatek aktywalny		480 „	3.280		
		b) 3 starszych inżynierów:					
		płace po 2.000 zł.		6.000 zł.			
		dodatki aktywalne po 360 zł.		1.080 „	7.080		
		c) 3 inżynierów I. klasy:					
		płace po 1.500 zł.		4.500 zł.			
		dodatki aktywalne:					
		dla 1 inżyniera we Lwowie	300 zł.				
		„ 1 „ w Tarnowie	250 „				
		„ 1 „ w Sanoku	200 „	750 „	5 250		
		d) 6 inżynierów II. klasy:					
		płace po 1.200 zł.		7 200 zł.			
		dodatki aktywalne po 300 zł.		1.800 „			
		dodatek osobisty dla 1 inżyniera		400 „			
		Razem		9.400 zł.			
		Z tego pokryją funduszu regulacyjne pobory 4 inżynierów za 8 miesięcy		4.000 „			
		pozostaje zatem do pokrycia			5.400		
		e) 8 inżynierów adjunktów:					
		płace po 1.000 zł.		8 000 zł.			
		dodatki aktywalne po 200 zł.		1.600 „			
		Razem		9.600 zł.			
		Z tego pokryją fundusze regulacyjne pobory 2 adjunktów za 8 miesięcy		1.600 „			
		pozostaje zatem do pokrycia			8.000		
		f) 6 inżynierów asystententów:					
		płace po 800 zł		4.800 zł.			
		dodatki aktywalne po 200 zł.		1.200 „			
		Razem		6.000 zł.			
		Z tego pokryją fundusze regulacyjne pobory 4 asystentów za 8 miesięcy		2.666 „			
		pozostaje zatem do pokrycia			3.334		
		g) 4 elewów technicznych:					
		adjuta po 600 zł.		2.400 zł.			
		adjutum dla 1 elewa (stypendysty) za 5 miesięcy		250 „			
		Razem		2.650 zł.			
		Z tego pokryją fundusze regulacyjne pobory 2 elewów za 8 miesięcy		800 „			
		pozostaje zatem do pokrycia			1.850		
		Do przeniesienia			34.194		

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia		
		Na rok 1893 uchwalono w tej rubryce . . .	300.252 zł.	
		a po doliczeniu kredytu dodatkowego .	2.000 „	
				302.252 zł.
		Na rok 1894 preliminuje się		463.295 „
			zatem *więcej* o	161.043 zł.
		wedle poszczególnych pozycyj jak poniżej.		

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
XIII.		Z przeniesienia .		34.194		
		h) 2 dyetaryuszy po 2 zł. dziennie w biurze centralnem	1.460 zł.			
		ryczałt na rysownika dla ekspozytury w Krakowie	480 „	1.940	—	36.134
		i) Utrzymanie ekspozytur:				
		w Krakowie	450 zł.			
		w Tarnowie, Sanoku i Kołomyi po 200 zł. .	600 „	1.050	—	1.050
		k) Stypendya:				
		2 stypendya dla techników melioracyjnych po 1.000 zł.	2.000 zł.			
		2 stypendya dla techników komasacyjnych po 500 zł.	1.000 zł.	3.000	—	3.000
		l) Referent dla spraw prawnych:				
		płaca	2.000 zł.			
		dodatek aktywalny	360 „	2.360	—	2.360
		Suma . . .		42.544	—	42.544
	143	Sprawienie, uzupełnienie i naprawa narzędzi, oraz zakupno potrzeb rysunkowych		3.000	—	3.000
	144	Na utrzymanie dozorców drenarskich: po 2 dla ekspozytur w Krakowie, Tarnowie, Sanoku i Kołomyi, a 4 dla biura centralnego we Lwowie po 120 zł. . . .		1.440	—	1.440
	145	Na utrzymanie kursu praktycznego dla dozorców melioracyjnych		4.500	—	4.500
	146	Na obserwacye ombrometryczne i wodoskazowe, tudzież odnośne publikacye		2.750	—	2.750
	147	Na zdjęcia i projekty:				
		a) dla robót publicznych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 27. września 1882 . . .	5.000 zł			
		b) dla melioracyj prywatnych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. kwietnia 1892 .	6.000 „			
		c) dla zdjęć niwelacyjnych bagien naddniestrzańskich	2.000 „	13.000	—	13.000
		Do przeniesienia .		67.234	—	67.234

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
25.815	33.900	Do poz. 142 *a)—h)*. W budżecie na rok 1893 uchwalono na utrzymanie personalu biura melioracyjnego (28 urzędników i 2 dyetarjuszy) ogółem . . . . . 33.900 zł. na rok 1894 preliminuje się . . . . . 36.134 „ zatem *więcej* o 2.234 zł. z powodu powiększenia personalu o 4 urzędników i zamierzonego powołania jednego stypendysty na elewa technicznego z dniem 1. sierpnia 1894. W porównaniu z uchwalonym przez Wys. Sejm. dn. 6. kwietnia 1892. etatem, wakują jeszcze w biurze melioracyjnem 3 posady inżynierów I. klasy i 2 posady inżynierów II. klasy.
700	850	Do poz. 142 *i)* preliminuje się *więcej* o . . . . . 150 zł. na utrzymanie lokalu dla ekspozytury krakowskiej z powodu, że ta ekspozytura ma przydzielonego 1. technika i 1. rysownika, oraz że biuro kierownika obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami w czasie zimy tamże będzie pomieszczone, dalej *więcej* o . . . . . 50 zł. na utrzymanie lokalu ekspozytury kołomyjskiej, gdyż i na rok 1893 była uchwalona dotacya 150 zł. tylko na przeciąg 3 kwartałów razem *więcej* o 200 zł.
—	3.000	Do poz. 142 *k.* Jak na rok 1893.
—	—	Uzasadnienie w szczegółowem sprawozdaniu.
26.515	37.750	
949	1.000	*Do poz. 143.* Preliminuje się *więcej* o 2.000 zł z powodu potrzeby zaopatrzenia 4. nowoprzyjętych techników w instrumenty i przybory geodetyczne, oraz zwiększonych kosztów naprawy tych przyrządów.
310	1.140	*Do poz. 144. Więcej* o 300 z powodu powiększenia liczby dozorców drenarskich z 2. na 4. przy biurze centralnem we Lwowie, co powiększa wydatek o 240 zł. — oraz z powodu powiększenia dotacyi na 2. dozorców ekspozytury kołomyjskiej ze 180 zł. na 240 zł. gdyż w roku 1893 preliminowano tę dotacyę tylko na 3 kwartały.
2 500	3.500	*Do poz. 145.* Preliminuje się *więcej* o 1.000 zł. w myśl uchwały Wys. Sejmu z dn. 9. maja 1893 l. S. 824 wedle której liczba stypendystów ma być podwyższoną z 10. na 15. Z powyższego powiększenia wydatku pokrywa połowę kraj, a połowę państwo. Równocześnie wstawia się do Rubr. XVII. dochodów subwencyę państwową w kwocie 1.500 zł. a więc o 500 zł. wyższą niż na rok 1893.
2.750	2.750	*Do poz. 146.* Jak na rok 1893.
10.822	11.000	*Do poz. 147 a) i b)* Jak na rok 1893, „ „ „ *c)* W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z 13. maja 1893.
43.846	57.140	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XIII.		Z przeniesienia . .	67.234	—	67.234
		B. **Wykonanie budowli wodnych.**			
	148	Na regulacyę systematyczną rzek karpackich:			
		a) na regulacyę rzeki Biały z dopływami i uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Dunajca, III. rata 30.000 zł.			
		b) na regulacyę rzeki Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem, II rata . . . 42.667 „	72.667	—	72.667
	149	Zasiłki 33⅓ % na lokalną regulacyę rzek niespławnych w myśl uchwały sejmowej z dnia 6. października 1882:			
		a) na regulacyę Soły pod Milówką i Cisicami . . .	1 619		
		b) „ „ „ „ Wieprzem i Zabłociem . .	2.000		
		c) „ „ „ „ Żywcem i Zarzeczem . .	2.557		
		d) „ „ Raby „ Dąbrowicą	930		
		e) „ „ „ „ Marszowicami	1.360		
		f) „ „ „ „ Dobczycami, Niezdowem i Winiarami	1.500		
		g) „ „ „ „ Winiarami . . .	1.007		
		h) „ „ „ „ Stadnikami i Gdowem . .	1.000		
		i) „ „ „ „ Krzyżanowicami . . .	830		
		k) „ „ Dunajca pod Żabełzcem i Chełmcem . .	1.826		
		l) „ „ „ „ Białą wodą	333		
		m) „ „ „ „ Witowicami dolnemi . .	1.652		
		n) „ „ „ „ Podegrodziem i Stadłem .	1.600		
		o) „ „ „ „ Trąbkami i Drużkowem . .	800		
		p) „ „ „ „ Filipowicami . . .	2.000		
		r) „ „ „ „ Biskupicami i Chorzenicami .	2.000		
		s) „ „ „ „ Zakliczynem i Wesołowem .	800		
		t) „ „ „ „ Rostoką i Lusławicami . .	1.900		
		u) „ „ „ „ Janowicami 600+864 zł. .	1.464		
		w) „ „ „ „ Wielką wsią 650+843 zł. .	1.493		
		x) „ „ „ „ Wielką wsią a Szczepanowicami	3.345		
		y) „ „ „ „ Szczepanowicami . . .	2.236		
		z) „ „ „ „ Dąbrówką i Łukanowicami .	1.800		
		aa) „ „ „ „ Wesołowem	1.408		
		ab) „ „ „ „ Zakliczynem . . .	1.116		
		ac) „ „ „ „ Chorzowicami . . .	2.463		
		ad) „ „ „ od mostu pod Melsztynem do Wróblowic	4.221		
		ae) „ „ Popradu pod Starym Sączem . . .	977		
		af) „ „ Wisłoki „ Brzyskiem i Bukową . .	1.000		
		ag) „ „ „ „ Błażkową	867		
		ah) „ „ „ „ Dęborzynem . . .	1.426		
		ai) „ „ „ „ Pilznionkiem i Lipinami . .	2 000		
		ak) „ „ „ „ Rzemieniem i Rzochowem .	1.600		
		Do przeniesienia .	139.901	—	139.901
			53.130		

Preliminarz na rok 1894.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
43.846	57.140	
30.000	54.667	*Do poz. 148 więcej* o 18.000 zł. na regulacyę Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem w myśl obowiązującej ustawy. Na rok 1893 preliminowano tylko na uzupełnienie I. raty kwotę 24 687 zł. gdyż kwota częściowa 18.000 zł. wstawioną już była do budżetu na rok 1892.
73.846	111.807	

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	139.901	—	139.901
XIII.			53.130		
		al) na regulacyę Wisłoka pod Wiśniową i Cieszyną . .	879		
		am) „ „ „ „ Dobrzechowem . . .	875		
		an) „ „ Sanu „ Hroszówką	200		
		ao) „ „ „ „ Jabłonicą ruską . . .	3.210		
		ap) „ „ „ „ Nozdrzcem	800		
		ar) „ „ „ „ Chodorówką . . .	900		
		as) „ „ „ „ Bachorzcem i Sielnicą . .	800		
		at) „ „ „ „ Ruską wsią i Nienadową .	1.000		
		au) „ „ „ „ Bachowem	1.903		
		aw) „ „ „ „ Przemyślem . .	6.867		
		ax) „ „ „ „ Przemyślem i Ostrowem 1693 zł. +5111 „	6.804		
		ay) „ „ „ „ Wilczą i Buszkowicami . .	8.000		
		az) „ „ „ „ Sośnicą i Składem solnym .	3.432		
		bb) „ „ Stryja „ Chodowicami . . .	500		
		bc) „ „ „ „ „ Pokrowcami i Kawczykątem .	1.000		
		bd) „ „ Świcy „ Hoszowem i Kniaziołuką .	1.300		
		be) „ „ „ „ Włodzimircami . . .	300		
		bf) „ „ „ pod Baliczami zarzecznemi i podgórnemi	500		
		bg) „ „ „ pod Michniczem i Dubranką . .	1.300		
		bh) „ „ „ „ i Sukielu pod Sokołowem .	2.500		
		bi) „ „ Łomnicy „ Tużyłowem i Dołhem . .	1.500		
		bk) „ „ „ „ Błudnikami i Temczowcami .	500		
		bl) „ „ Bystrzycy „ Nazawizowem . . .	800		
		bm) „ „ „ „ Uhrynowem, Jamnicą i Jezupolem	2.000		
		bn) „ „ „ „ Bohorodczanami . .	500		
		bo) „ „ „ nadwórniańskiej pod Mykietyńcami i Uhornikami . . .	2.297		
		bp) „ premiowanie zawiklania odsypisk na rzekach podkarpackich	1.000		
		br) „ do rozporządzalności Wydziału krajowego . .	20.000		
			124.797	—	124.797
	150	Na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych na zasadzie ustawy państwowej z dnia 30. czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116:			
		a) na regulacyę Now. Brnia, V. rata z przyznanych 92 825 zł.	15.471		
		b) na uzupełnienie obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim, VI. rata (ostatnia)	45.375		
		c) na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy, III. rata	10 394		
		d) na uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami, III. rata . . .	14.533		
		e) na regulacyę rzeki Bugu od ujścia Pełtwi do granicy państwa, II. rata	19.800		
		f) na zabudowanie potoku górskiego Michałów, II. rata (ostatnia)	2.000		
		Do przeniesienia .	264.698	—	264.698
			107.573		

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
73.846	111.807	
54.368	58.995	*Do poz. 149.* Preliminuje się *więcej* o 65 802 zł. zgodnie z wnioskami c. k. Namiestnictwa z powodu wielkich szkód wyrządzonych przez czerwcową i sierpniową powódź w roku 1893 oraz koniecznej potrzeby wykonania nagłych budowli ochronnych na rzekach karpackich. Dotacya dyspozycyjna 2)00 zł. będzie uzasadnioną w oddzielnem sprawozdaniu.
128.214	170.802	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XIII.		Z przeniesienia . .	264.698	—	264 698
			107.573		
		g) na zabudowanie potoku górskiego Niszkówki, II. rata .	4.288		
		h) na regulacyę Złotej Lipy, I. rata	13.200		
		i) na osuszenie bagien Łańcucko-Jarosławskich, I. rata .	11.500		
		k) na uzupełnienie obwałowania lewego brzegu Dunajca, I. rata	14 000		
		l) na regulacyę potoku Dumnego w powiatach Lwowskim i Kamioneckim, I. rata	11.520		
			162 081	—	162.081
	151	Dotacye na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 26. listopada 1889:			
		a) na regulacyę Czeczwy pod Strutyniem niżnym .	1.383		
		b) na naprawę wałów nadwiślańskich uszkodzonych zatorami w lutym 1893 w powiatach: Krakowskim, Wielickim i Bocheńskim	1.290		
		c) na roboty uzupełniające przy osuszeniu bagien Niskich .	2.687		
		d) na przełożenie prawego wału Sanu w Czekaju pniowskim, w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 9. maja 1893 r.	2.333		
		e) na odbudowanie szluz w wałach Uszwicy, Uszewki i Grobki .	800		
		f) na roboty uzupełniające przy osuszeniu bagien Rudnickich	9.023		
		g) na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk:			
		w Rudniku (w myśl uchw. Sejm. z 6/4 1892) 1.000 zł.	—		
		w Korsowie (w myśl uchw. Sejm. z 23/9 1892) 1.000 „	—		
		w Ludzimierzu . . . . . 1.000 „	—		
		w Czarnym Dunajcu . . . . . 1 000 „	4.000		
		h) na zakładanie fabryk drenarskich (w myśl uchw. Wysokiego Sejmu z dnia 6. kwietnia 1892)	5.000		
		i) do dyspozycyi Wydziału krajowego . . .	10.000		
			36.516	—	36.516
		Suma rubryki XIII.	463.295	—	463.295

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
128.214	170.802	
		Do poz. 150 a)—i) W myśl obowiązujących ustaw.
109.430	117.450	*Do poz. 150 k), l)* Uzasadnienie w oddzielnem sprawozdaniu.
5.000	5.000	*Do poz. 151 a) b) c) e) f)* Uzasadnienie w oddzielnem sprawozdaniu.
—	2.000	*Do poz. 151 g) więcej* o 2.000 zł. z powodu zamierzonego przez c. k. Ministerstwo rolnictwa założenia 2. stacyj doświadczalnych w Ludzimierzu i Czarnym Dunajcu dla eksploatacyi i kultury torfowisk tatrzańskich.
—	5.000	*Do poz. 151 h)* Jak na rok 1893.
—	—	*Do poz. 151 i)* Uzasadnienie w odzielnem sprawozdaniu.
5.000	12.000	W sumie uchwalonej budżetem na rok 1893 nie mieści się kredyt dodatkowy 2.000 zł. „Na odbudowanie szluz i przepustów w wałach rzeki Uszwicy“ — uchwalony na posiedzeniu sejmowem w dniu 17. maja 1893. L. S. 832.
242.644	300.252	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XIV.		**Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże.**			
	152	Umorzenie reszty pożyczki 27.000 zł. z pierwotnej sumy 66.000 zł., zaciągniętej z funduszu domestykalnego na budowę kulparkowską:			
		$4^1/_2$% odsetki za pół roku od reszty niespłaconego kapitału 24.834 zł. 83 ct. . . . . 558 zł. 78 ct.	559		
	153	Umorzenie pożyczki 40.400 zł. zaciągniętej w galic. kasie oszczędności na budowę kulparkowską:			
		a) XX. i XXI rata kapitału . . 1.019 zł. — ct.			
		b) 5% odsetki . . . . . 1.506 „ 17 „	2.525		
	154	Umorzenie pożyczki 10.000 zł., zaciągniętej przez Zgromadz. Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego á Paulo we Lwowie w galic. kasie oszczędności:			
		a) XXVI. i XXVII. rata kapitału . . 179 zł. 35 ct.			
		b) 5% odsetki . . . . . 417 „ 22 „			
		c) podatek dochodowy od odsetek, około . 80 „ — „	677		
	155	Umorzenie pożyczki 5.000 zł., zaciągniętej przez Zbór izraelicki w Krakowie, w tamtejszej kasie oszczędności:			
		a) XII. rata kapitału . . . . 210 zł. 11 ct.			
		b) $5^1/_4$% odsetki z góry . . . 166 „ 15 „			
		c) koszta stemplowe . . . . 1 „ 25 „	378		
	156	Umorzenie $4^1/_2$% obligacyj pożyczki kraj. z r. 1883, wydanych w imiennej wartości 3,800.000 zł.:			
		a) XXI. i XXII rata kapitału . . 60.000 zł. — ct.			
		b) $4^1/_2$% kupony za I. i II. półrocze . 149.033 „ — „			
		c) 10% podatek dochodowy od kuponów . 14.904 „ — „			
		d) należytość stemplowa od kuponów obligacyj podlegających tej opłacie . . 800 „ — „			
		e) druki, inseraty, porta i t. d. . . 173 „ — „	224.910		
		Do przeniesienia . .	229.049		

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1.485	1.485	Z powodu zamierzonej spłaty całkowitej reszty długu z kwoty wstawionej przy poz. 174. preliminuje się tutaj tylko półroczne odsetki.
2.497	2.515	Wedle planu umorzenia do LW. 23.201/1879 z uwzględnieniem zamiany pożyczki na hipoteczną. (LW. 19.211/1889). Z końcem roku 1894, pozostaje dług w kapitale 29.864 zł. 75 ct.
674	675	Wedle planu umorzenia do LW. 34.066/1881. Z końcem roku 1894 pozostanie dług w kapitale 8.298 zł. 71 ct.
373	376	Według planu umorzenia do LW. 25.755/1884 z uwzględnieniem obniżenia odsetek z 5½% na 5¼% (LW. 55.696/1889). Z końcem roku 1894 pozostaje dług 3.164 zł. 78 ct.
		Na umorzenie kapitału tej pożyczki w sumie . . . . . 3,800.000 zł. wylosuje się po koniec roku 1893 obligacyj na . . . 473.300 „ pozostaje w kapitale 3,326 700 zł. W roku 1894 przypadają do umorzenia XXI. i XXII. rata w sumie 60.000 „ pozostanie tedy z końcem r. 1894 do umorzenia w kapitale . 3,266.700 zł.
		ad a) i b) wedle planu umorzenia. *ad c)* W myśl §. 19. patentu z r. 1849 i rozporządzenia z 28 kwietnia 1859 — 10% podatek dochodowy przypadający od kuponów wykazanych w sumie 149.033 zł. *ad d)* Należytość stemplową od kuponów obliczono wedle skali II. w stosunku do pełnej pożyczki 3,800.000 zł. od obligacyj podlegających tej opłacie mianowicie: *a)* od pożyczki na dotacyę Banku krajowego w sumie . . 780.600 zł. *b)* „ „ „ konwersyę długów w sumie . . . 1.919.400 zł. razem od sumy . 2,700.000 zł. Wstawia się na I. i II. półrocze 1894 należytość w kwocie 800 zł.
213.861	225.133	*ad e)* Wedle przypuszczalnej potrzeby, na podstawie wynikłości z ostatnich trzech lat i w uwzględnieniu wynikłości z roku 1892 wynoszącej 175 zł. 33 ct.
218.890	230.184	

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
XIV.		Z przeniesienia . .		229 049		
	157	Funduszowi szpitala św. Łazarza w Krakowie, oddziałowi chorych i położnic, jakoteż funduszowi podrzutków krakowskich, zwrot reszty z kapitałów 346.796 zł. 34 ct., użytych na budowę tegoż szpitala, a mianowicie:				
		a) IV. rata kapitału	6.233 zł. 76 ct.			
		b) 4½% odsetki	13.344 „ 47 „	19.578		
	158	Umorzenie pożyczki krajowej 1,000 000 zł., zaciągniętej w roku 1884 na pokrycie niedoborów z lat 1882, 1883 i 1884, tudzież na uposażenie kasy krajowej:				
		a) 4½% odsetki kuponowe za I. półrocze	20.039 „ — „			
		b) 10% podatek dochodowy od kuponów .	2.004 „ — „			
		c) należytość stemplowa od kuponów .	180 „ — „			
		d) druki, inseraty, porta i inne wydatki .	150 „ — „	22.373		
	159	Umorzenie pożyczki 22.500 zł., zaciągniętej w galicyjskiej kasie oszczędności na budowę i urządzenie pralni w szpitalu lwowskim:				
		a) XIX. i XX. rata kapitału . .	1.474 zł. 64 ct.			
		b) 5% odsetki	550 „ 36 „	2.025		
	160	Umorzenie pożyczki 70.000 zł., zaciągniętej w banku krajowym na wybudowanie prawego skrzydła w szpitalu lwowskim:				
		a) XIX. i XX. rata kapitału . .	6.000 zł. 84 ct.			
		b) 4½% odsetki	999 „ 16 „			
		c) ⅛% dodatek na administracyę . .	55 „ 51 „			
		d) należytość stemplowa od kwitów .	25 „ — „	7.081		
	—	Umorzenie pożyczki krajowej w sumie 200.000 zł. i 120.000 zł., względnie 354.800 zł. zaciągniętej w roku 1885 na pożyczki dla powodzian i dla miast budujących koszary .		—		
		Do przeniesienia . .		280.106		

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
218.890	230.184	
19.578	19.578	Według planów umorzenia do LW. 21.674/1890. Z końcem roku 1894. pozostaje dług w kapitale 290.310 zł. 25 ct.
		Na umorzenie kapitału tej pożyczki w sumie . . . . 1,000 000 zł. wylosuje się po koniec roku 1893 obligacyj na . . . 109.400 „ pozostanie w kapitale 890.600 zł. Zamierza się w roku 1894 spłacić całkowity ten kapitał (vide poz. 174) wskutek czego wstawia się tutaj tylko półroczne wydatki: *ad a) i b)* Według planu umorzenia.
59.354	59.403	*ad c)* W myśl §. 19. patentu z roku 1849 i rozporządzenia z dnia 28. kwietnia 1859 przypadający 10% podatek dochodowy od kuponów wykazanych w sumie 20.039 zł. *ad d)* Należytość stemplowa według skali II. obliczona od kuponów przypadających do zrealizowania w roku 1894. *ad e)* Według przypuszczalnej potrzeby.
2.025	2.025	Według planu umorzenia do LW. 28 039/1884 pożyczka zmieniona na hipoteczną do LW. 10.211/1889. Z końcem roku 1894 pozostaje dług w kapitale 10.633 zł. 84 ct.
7.123	7.095	Według planu umorzenia. Z końcem roku 1894 pozostanie dług w kapitale 20.686 zł. 32 ct.
21.171	21 234	Na rok 1894 nic się nie preliminuje, z powodu, że cały pozostały kapitał pożyczki krajowej z r. 1885 wypowiedziany został w myśl uchwały Wys. Sejmu z 28. września 1892 z dniem 1. listopada 1893 z którym też dniem dalsze oprocentowanie ustało.
328.141	339.519	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
XIV.		Z przeniesienia .		280.106		
	161	Na pokrycie niedoboru funduszu pożyczki krajowej z r. 1873 .		50 697		
	162	Umorzenie pożyczki krajowej z roku 1888 zaciągniętej w sumie 443.800 zł na uzupełnienie funduszu przeznaczonego na pożyczki dla miast budujących koszary dla c. k. wojska, mianowicie:				
		a) XI i XII. rata kapitału .	5.600 zł. — ct.			
		b) 4½% odsetki kuponowe za I. i II. półr.	18 805 „ — „			
		c) 10% podatek dochodowy od kuponów	1.881 „ — „			
		d) druki inseraty, porta i inne wydatki .	44 „ — „	26.330		
	163	Umorzenie pożyczki krajowej z roku 1889 zaciągniętej w sumie 700 000 zł., na utworzenie funduszu pożyczkowego dla Spółek wodnych:				
		a) 4½% odsetki kuponowe za I. półr. 1894	14.974 zł. — ct.			
		b) druki, inseraty, porta i inne wydatki .	106 „ — „	15.080		
	164	Umorzenie pożyczki krajowej z roku 1891 zaciągniętej w sumie 1,500.000 zł. na pokrycie niedoboru roku 1891 i na dotacyę kasy krajowej:				
		a) VI. i VII. rata kapitału . .	16.400 zł. — ct.			
		b) 4% odsetki kuponowe za I. i II. półrocze	58.302 „ — „			
		c) 10% podatek dochodowy od kuponów	5.831 „ — „			
		d) należytość stemplowa od kuponów .	357 „ — „			
		e) druki, inseraty, porta i inne wydatki	110 „ — „	81 000		
		Do przeniesienia .		453 213		

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
328.141	339.519	
45.650	50.788	Według specyalnego preliminarza tej pożyczki.
		Na umorzenie kapitału tej pożyczki w sumie . . . . . 443 800 zł.
		wylosuje się po koniec roku 1893 wedle planu umorzenia obligacyj na . . . . . 24.500 „
		pozostanie w kapitale . 419.300 zł.
		W roku 1894 przypada XI. i XII. rata kapitału w sumie . . 5.600 „
		pozostanie tedy z końcem roku 1894 do spłaty w kapitale . 413.700 zł.
		ad a) i *b)* Wedle planu umorzenia.
		ad c) W myśl §. 19. patentu z roku 1849. i rozporządzenia z dnia 28. kwietnia 1859 roku, 10% podatek dochodowy od kuponów wykazanych w sumie 18.805 zł. Od należytości stemplowej pożyczka została uwolnioną.
26.366	26.294	*ad d)* Według przypuszczalnej potrzeby.
		Na umorzenie kapitału w sumie . . . . . 700.000 zł.
		wylosuje się po koniec r. 1893 wedle planu umorzenia obligacyj na 34.500 „
		pozostaje w kapitale . . 665.500 „
		Zamierza się w roku 1894 spłacić całkowicie ten kapitał (vide poz. 174), wskutek czego preliminuje się tutaj tylko półroczne wydatki.
		ad a) i *b)* Wedle planu umorzenia.
38.451	38.564	*ad c)* Według przypuszczalnej potrzeby.
		Ponieważ w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 17. stycznia 1888 umorzenie tej pożyczki nie może obciążać budżetu krajowego, lecz pokryte być winno ze zwrotów od spółek, przeto równocześnie wstawia się w rubr. XVII. dochodów funduszu krajowego odpowiednie pokrycie od funduszu pożyczkowego dla Spółek wodnych.
		Na umorzenie kapitału tej pożyczki w sumie . . . . . 1,500.000 zł.
		wylosuje się po koniec roku 1893 obligacyj na . . . 38.400 „
		pozostanie w kapitale . 1,461.600 zł.
		W roku 1894 przypada VI. i VII. rata kapitału w sumie . 16.400 „
		pozostanie tedy z końcem roku 1894 do spłaty w kapitale . 1,445.200 zł.
		ad a) i *b)* Według planu umorzenia
		ad c) W myśl §. 19. patentu z roku 1849. i z dnia 28 kwietnia 1859 wstawia się przypadający 10% podatek dochodowy od kuponów wykazanych w sumie 58.302 zł.
		ad d) Należytość stemplowa wedle skali II. obliczona (po uwzględnieniu losowań) od kuponów przypadających do zrealizowania w roku 1894.
—	81.053	*ad e)* Według przypuszczalnej potrzeby.
		W wynikłości za rok 1891 nie wstawia się żadnej cyfry, gdyż w myśl uchwały Wys. Sejmu z 29. listopada 1890 pożyczka ta z emisyi pokryła pierwszą ratę, zatem z funduszu krajowego nie pobrano żadnej dotacyi.
438.608	536.218	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XIV.		Z przeniesienia . .	453.213		
	165	Umorzenie połowy kapitału 27 500 zł. i odsetek od długu zaciągniętego w Banku krajowym na odbudowanie północnej części frontowego budynku w szpitalu tarnowskim:			
		a) XII. i XIII. rata kapitału (połowa) 1.005 zł. 15½ ct.			
		b) 4½ % odsetki (połowa) . 369 „ 84½ „			
		c) ⅛ % dodatku na administracyę (połowa) 20 „ 55½ „			
		d) należytość stempl. od kwitów (połowa) 5 „ — „	1.401		
	166	Umorzenie pożyczki pierwotnie 3.000 zł. ciężącej na rzecz gal. kasy oszczędności na hipotece realności pod L. 70 I. cz. we Lwowie, zakupionej przez fundusz krajowy na budowę domu dla c. k. żandarmeryi:			
		a) XXV. i XXVI. rata kapitału . . 251 zł. 78 ct.			
		b) 5% odsetki . . . . 30 „ 22 „	282		
	167	Umorzenie pożyczki zaciągniętej od zarodowego majątku funduszu szkolnego krajowego na pokrycie niedoboru tegoż funduszu z roku 1889 w 4½ % listach zastawnych gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego imiennej wartości 94.700 zł. i gotówką 33 zł. 74 ct			
		a) w 4% odsetkach od reszty kapitału 57.000 zł. 2.280 zł.			
		b) dopłata za kupon od 66.500 zł. po 1.60 zł. z powodu konwersyi 4½% listów na 4% 1.064 „	3.344		
	—	Odsetki bierne od chwilowych pożyczek	—		
	168	Umorzenie pożyczki 300.000 zł. dla dotkniętych w roku 1889 klęską nieurodzaju zaciągniętej w banku krajowym:			
		a) IX. i X. rata kapitału . . 44.500 zł. — ct.			
		b) 4⅜ % odsetki z dołu . . . 7.300 „ 78 „	51.801		
		Do przeniesienia . .	510.041		

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
438.608	536.218	
1.408	1.403	Według planu umorzenia do LW. 23 147/1888. Dług cały w kapitale z końcem roku 1894. wynosić będzie 15.929 zł. 16 ct.
282	282	Według planu umorzenia do LW. 43.741/1888. Z końcem roku 1894 pozostanie dług w kapitale 540 zł. 88 ct.
13.333	12.492	C. k. Rada szkolna krajowa zażądała wydania całego tego kapitału na podniesienie funduszu pożyczkowego dla gmin na budowę szkół wykazanego przy poz. 171 W przypuszczeniu, że W. Sejm żądanie to uwzględni — zamierzono spłacić w całości tę pożyczkę z preliminowanej kwoty przy poz. 174, a odnośnej gotówki użyć na cel wyżej wzmiankowany. Z powodu tego nieprelimino wano raty w kapitale, lecz wstawiono tylko odsetki roczne i bonifikacyę z powodu konwersyi listów, które przypadną do zapłaty funduszowi szkolnemu krajowemu.
39.225	15.000	Wskutek przeprowadzonej konwersyi i dokonującej się regulacyi długów krajowych, odpadnie potrzeba zaciągania chwilowych pożyczek, z powodu tego nie preliminuje się nic na odsetki bierne, lecz przeciwnie podniesiono o 20.000 zł. odsetki czynne w rubr. II. dochodów.
29.239	53.748	Według planu umorzenia do LW. 4.020/1880. Z końcem roku 1894. pozostanie dług w kapitale 133.500 zł.
522.095	619.143	

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XIV.		Z przeniesienia . .	510.041		
	—	Odsetki 4½ % od pożyczki 132 859 zł. zaciągniętej od funduszu policyi krajowej na częściowe pokrycie niedoboru z roku 1890	—		
	169	Spłata pożyczki 19.000 zł. na wybudowanie dwupiątrowego domu dla c. k. żandarmeryi we Lwowie . . .	855		
	170	Na 4% odsetki od pożyczki 1.650.000 zł. zaciągniętej na częściowe pokrycie potrzeb w roku 1892, względnie od pozostałej reszty dłużnego kapitału 1,000.000 zł. . .	40.000		
	171	Funduszowi szkolnemu krajowemu odsetki od efektów im. wart. 224 281 zł. 05 ct. wydanych z majątku zarodowego Radzie szkolnej krajowej na fundusz pożyczkowy dla gmin na budowę szkół	10.163		
	172	Umorzenie 4% pożyczki krajowej z roku 1893 imiennej wartości 58,850.000 koron (czyli 29,425 000 zł. a. w.) zaciągniętej na spłatę reszty długu indemnizacyjnego: *a)* II. i III. rata kapitału 388.400 koron czyli 194.200 zł. *b)* 4% odsetki za I. i II. półrocze 1894 2,342 614 koron czyli . . . . 1,171.307 zł. *c)* druki, inseraty, porta, koszta pośrednictwa etc. 1.400 „	1,366.907		
	173	Bonifikacya c. k. skarbowi państwa z tytułu podatku dochodowego od kuponów obligacyj byłych funduszów indemnizacyjnych	112.177		
	174	Na spłatę dawniejszych długów krajowych . . .	1,696.987		
		Suma rubryki XIV. .	3,737.130	—	3,737.130

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893	Wyjaśnienia
522.095	619.143	
5.971	5.979	Na opłatę odsetek w r. 1894. nic się nie preliminuje, albowiem cała pożyczka do funduszu policyi krajowej w kwocie 132.859 zł. spłaconą będzie z końcem roku 1893. (LW. 48.141/1893).
—	855	W myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 12. marca 1892, pożyczki 19.000 zł., uchwałą z dnia 28. października 1889 na budowę domu dla c. k. żandarmeryi przeznaczonej, użyć się ma na zakupno części realności pod l. k. 70¼ położonej, a oraz na jej uporządkowanie i oparkanienie. Preliminuje się na rok 1894 4½% odsetki od kapitału 19 000 zł., gdyż w chwili układania niniejszego preliminarza pożyczka ta zaciągniętą jeszcze nie została, a zatem anuitetowe raty nie mogły być wiadome.
—	66.000	Preliminuje się 4% od pozostałej reszty długu 1,000 000 zł. przypadającego w całości do spłaty z końcem roku 1894 (LW. 11.459/93).
—	10.178	Wstawia się przypadające odsetki po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 22. Września 1892 (LW. 17.565/93).
—	—	*ad a)* i *b)* Preliminuje się na podstawie planu umorzenia II. i III. ratę z tą uwagą, że ratę I. pokryto z zasobów byłych funduszów indemnizacyjnych. Z końcem roku 1894. pozostanie do losowania obligacyj im. wart. 58,273.100 koron. *ad c)* Dla braku podstawy preliminuje się prawdopodobną kwotę.
—	—	Bonifikacya ta przypada do zapłaty od 1. października 1893 w ratach kwartalnych (wedle obliczenia do LW. 30.385/93) strącać się mających ze subwencyi pobieranej od c. k. Skarbu państwa z tytułu zrealizowania długu indemnizacyjnego w moc ugody zawartej z c. k. Rządem bliżej powołanej przy rubr. XVIII. poz. 63 dochodów. Inne pasywa byłych funduszów indemnizacyjnych, podobnież jak i aktywa tych funduszów, po dokonaniu konwersyi długu indemnizacyjnego przejść mające po myśli uchwały W. Sejmu z dnia 28. Września 1892. na fundusz krajowy, mogą być obliczone dopiero po zamknięciu odnośnych rachunków z roku 1893., z tego też powodu wykazane będą dopiero w preliminarzu przedłożyć się mającym na rok 1895.
—	—	Preliminuje się na ten cel całą z rachunku wynikającą zwyżkę budżetową po myśli finansowej uchwały W. Sejmu z dnia 28. Września 1892. (art. X).
528.066	702.155	

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
XV.		**Na cele rolnictwa i górnictwa.**				
	175	Inżynier górnik przy Wydziale krajowym:				
		a) płaca	2.000 zł.			
		b) dodatek aktywalny	360 „			
		c) dwa dodatki pięcioletnie po 200 zł.	400 „	2.760	—	2.760
	176	Urzędnik fachowy dla spraw rolniczych		1.800	—	1.800
	177	Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie		16 580	1.255	17 835
	178	„ wyższa rolnicza w Dublanach		42.885	49.750	92.635
	179	„ parobków „ „		11.954	1.575	13 529
	180	Folwark „ „		14 332	6.400	20 732
	—	Torfiarnia „ „		—	—	—
	181	Szkoła gorzelnictwa „ „		4.330	—	4.330
	182	Gorzelnia krajowa „ „		10.160	200	10.360
	183	Szkoła średnia rolnicza w Czernichowie		52.455	46 362	98 817
	184	Folwark w Czernichowie		6.138	2.850	8.988
	185	Szkoła niższa rolnicza w Horodence		12.466	1.630	14.096
	186	„ „ „ w Jagielnicy		11.730	700	12.430
	187	„ „ „ Kobiernicach		12.798	1.400	14.198
	—	Na założenie niższej szkoły rolniczej w Uhersku		—	—	—
	188	Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie		9.875	1.000	10.875
	189	„ „ uprawy lnu w Gródku		4.240	200	4.440
	190	Szkoła weterynaryi we Lwowie:				
		a) subwencya c. k. Rządowi	2.000 zł. — ct.			
		b) asekuracya budynku	41 „ — „			
		c) spłata Bankowi krajowemu 4½% pożyczki 12.400 zł. z pierwotnej 5% na 16.000 zł. zaciągniętej swego czasu w galic. Kasie oszczędności na realność l. 466¼ we Lwowie:				
		α) XI. i XII. rata kapitału	241 „ 65 „			
		β) 4½% odsetki	502 „ 35 „			
		γ) ⅛% na administracyę	27 „ 91 „			
		δ) 4 stypendya dla uczniów szkoły kucia koni	300 „ — „	3.113	—	3.113
	191	Krajowy nauczyciel weterynaryi:				
		płaca	1.300 zł. — „			
		dodatek aktywalny	240 „ — „			
		ryczałt na koszta podróży	500 „ — „	2.040	—	2.040
	192	Na wydanie atlasu geologicznego wraz z tekstem		2.500	—	2.500
	193	Towarzystwo rolnicze we Lwowie		3.000	—	3.000
	194	„ „ w Krakowie		3.000	—	3.000
	195	„ tatrzańskie „		40	—	400
		Do przeniesienia		228.556	113.322	341.878

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
2.160	2.360	Stosownie do uchwały z d. 24 września 1892, którą Wysoki Sejm zrównał płacę inżyniera górnika z płacami inżynierów służby drogowej i melioracyjnej, przyczem kwota 400 zł. reprezentuje należące się temuż inżynierowi górnikowi dwa dodatki pięcioletnie.
1.800	1.800	Jak na rok 1893.
17.347	15.317	
85.122	53.010	
12.571	13.419	
23.576	14.200	
—	—	
	3.560	
4.353	7.561	Wedle osobnych preliminarzy.
51.609	50.745	
19.192	11.190	
12.002	12.278	
9 948	11.810	
10.340	12.778	
—	15.000	Z uchwalonych na budowę 20.000 zł. wstawiono do budżetu roku 1892 kwotę 5.000 zł., resztę zaś 15.000 zł. do budżetu roku 1893.
9.302	10.455	Wedle osobnych preliminarzy.
3.749	4.040	
		Jak na rok 1893.
		ad c) Wedle planu umorzenia do Lw. 3494/1889. Z końcem roku 1894 dług w kapitale wyniesie 11.102 zł. 09 ct.
3.165	3.114	*ad d)* Jak na rok 1893.
—	—	Posada nowa, w myśl uchwały Wys. Sejmu z 20. maja 1893. Ls. 1.120.
1.500	2.500	
3.000	3.000	Jak na rok 1893.
3.000	3.000	
400	400	
274.136	251.537	

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XV.		Z przeniesienia .	228.556	113.322	341.878
	196	Na badania kraju, w celu zestawienia użytecznych kopalin i popularnego opisu ich występowania	1.500	—	1.500
	197	Na chemiczno-technologiczne studya przeróbki nafty i wosku ziemnego	500	—	500
	198	Subwencye praktycznym szkołom wiercenia i górnictwa naftowego	3.200	—	3.200
	199	Na stacyę doświadczalną produktów naftowych . .	1.000	—	1.000
	—	Udział kraju w dotacyi na stworzenie muzeum narzędzi wiertniczych w c. k. szkole politechnicznej . . .	—	—	—
	200	Na zbieranie i ogłaszanie dat statystycznych o produkcyi i handlu nafty i wosku ziemnego	800	—	800
	201	Na zalesienie wydm piasczystych:			
		a) w okręgu roboczym Tarnobrzeg	305	—	305
		b) „ „ „ Jarosław-Cieszanów . . .	400	—	400
		c) „ „ „ Jaworów-Mościska . . .	400	—	400
		d) „ „ „ Nisko	700	—	700
		e) „ „ „ Kraków	100	—	100
	202	Stypendya dla abituryentów, krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach lub krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie, kształcących się na nauczycieli szkół średnich i niższych rolniczych	2.000	—	2.000
	203	Stypendya dla uczniów krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie	2 500		
	204	Stypendya dla uczniów i abituryentów krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, wysyłanych na praktykę	1.200	—	2 500
	205	Na dwa stypendya po 600 zł. w wyższej szkole leśniczej (Hochschule für Forstcultur) celem wykształcenia nauczycieli fachowych dla szkoły gospodarstwa lasowego (na przeciąg lat dwu od 1 lipca 1893)	1.200	—	1.200
	206	Stypendya dla górników i uczniów praktycznych szkół wiertniczych i akademij górniczych . .	3.000	—	1.200
	207	Dla Kółek rolniczych na koszta zakładania i lustracyj tychże, na urządzenie zjazdów, i t. d. . .	5 000	—	3.000
	—	Na utworzenie funduszu pożyczkowego dla Kółek rolniczych .	—	—	5.000
	208	Na koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło i zamknięcia miejsc zarazy za pomocą wojska i żandarmeryi	1 000	—	— 1.000
		Do przeniesienia .	253.361	113 322	366.683

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
274.136	251.537	
1.273	1.500	
800	500	Jak na rok 1893.
2.690	3.200	
900	1.000	
—	1.000	Nie preliminuje się nic, gdyż przyznana w roku 1893 kwota, była uchwaloną jednorazowo.
—	—	W myśl osobnego sprawozdania w przedmiocie spraw górniczych.
		W myśl uchwały Wys. Sejmu z d. 29. listopada 1820:
305	305	ad *a)* do roku 1894 włącznie
400	400	ad *b)* „ „ 1897 „
400	400	ad *c)* „ „ 1894 „
700	700	
—	100	Jak na rok 1893 według osobnego sprawozdania.
1.400	1.600	Więcej o 400 zł. niż na rok 1893 uchwalono, z powodu koniecznej potrzeby utrzymania w zakładach naukowych zagranicznych kandydatów na nauczycieli szkół rolniczych. — Obok koniecznej potrzeby przygotowania odpowiednich kandydatów na posady nauczycielskie w tych szkołach, powodem podwyższenia tej kwoty jest fakt, że w ostatnich czasach zgłosiła się znaczniejsza liczba godnych uwzględnienia kandydatów na stypendya.
2.466	2.500	Jak na rok 1893.
650	1.200	
—	—	W myśl uchwały Wys Sejmu z 16. maja 1893, Ls. 1.050, którą przyznano na lat dwa od 1. lipca 1893, po dwa stypendya w wysokości 600 zł. każde.
1.684	3.000	Jak na rok 1893.
3.000	5.000	
5.000	5.000	Nie preliminuje się nic, gdyż ostatnia (III) rata z uchwalonych 15.000 zł., wstawioną została w budżet roku 1893.
—	1.000	Jak corocznie.
295.804	279 942	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XV.		Z przeniesienia .	253.361	113.322	366.683
	209	Umorzenie pożyczki 400.000 zł. zaciągniętej w Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, na założenie składów publicznych we Lwowie i Krakowie:			
		a) XI. i XII. rata kapitału . . 11.033 zł. 04 ct.			
		b) 4½% odsetki (z góry) . . 15.458 „ 96 „	26.492	—	26.492
	210	Na utrzymanie krajowych składów publicznych we Lwowie .	15.729	2.567	18.296
	211	„ „ „ „ „ w Krakowie .	23.480	400	23.880
	212	Krakowskiemu Towarzystwu gospodarskiemu na wydawnictwo „Tygodnika rolniczego“	500	—	500
	213	Galicyjskiemu Towarzystwu leśnemu na wydawnictwo organu Towarzystwa „Sylwan“	100	—	100
	214	Na utrzymanie 4 nauczycieli wędrownych rolnictwa dla włościan	8.000	—	8.000
	215	Na środki demonstracyjne przy nauce wędrownej rolnictwa .	320	—	320
	216	Towarzystwu rybackiemu w Krakowie . . .	250	—	250
	217	Towarzystwu dla podniesienia uprawy tytoniu w Galicyi .	2.000	—	2.000
	218	Na podniesienie gospodarstwa nabiałowego w Galicyi:			
		a) na utrzymanie instruktora, płaca z kosztami podróży .	2.000	—	2.000
		b) na środki demonstracyjne do nauki mleczarstwa .	200	—	200
	219	Kraj. Komisya dla spraw rolnicz., Kom. naukowa i konferencye nauczycieli szkół niższych (do dyspozycyi Wydz. krajow.).	3.000	—	3.000
	220	Na rozmaite zasiłki, mające na celu podniesienie rolnictwa i przem. rolniczego, tudzież wiedzy rolniczej do dyspoz. Wydz. kraj.).	2.000	—	2.000
	221	Na wydawnictwo podręczników dla uczniów niższych szkół rolnicz.	1.000	—	1.000
	—	Na wydawn. podręczn. dla średniej szkoły roln. w Czernichowie	—	—	—
	222	Na wydawn. podręcznika „Fizyologia zwierząt domowych“ przez Dra Gustawa Piotrowskiego, dla uczniów szkół rolniczych	600	—	600
	223	Na podniesienie hodowli bydła (w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 1. kwietnia 1892):			
		a) II-ga rata na utworzenie stałego funduszu hodowlanego w sumie 50.000 zł.	12.500	—	12.500
		b) Na inne środki podniesienia hodowli bydła . . .	30.000	—	30.000
		c) Na koszta licencyonowania buhajów	10.000	—	10.000
	224	Na szkołę gospodyń wiejskich w Iwoniczu . .	3.000	—	3.000
		Suma rubryki XV. . .	394.532	116.289	510.821

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
295.804	279.942	
26.492	26.492	Wedle planu umorzenia do LW. 8802/1889. Dług w kapitale z końcem r. 1894 wyniesie 340.742 zł. 75 ct.
15.607	16.712	Wedle specyalnych preliminarzy.
29 855	28.270	
500	500	
100	100	
6.917	8.000	
50	320	
250	250	
2.000	2.000	
3.531	2.000	Jak na rok 1893.
	200	
—	3.000	
—	2.000	
—	1.000	
—	1.300	
—	—	Uzasadnienie w sprawozdaniu.
—	12.500	W myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 1. kwietnia 1892 przez lat 4 od roku 1893 począwszy.
—	30.000	W myśl tejże uchwały Wys. Sejmu przez lat 10 od 1. lipca 1892; dotychczas zatem wstawiono: w budżet roku 1892 kwotę 15.000 zł., na rok 1893 kwotę 30.000 zł., na rok 1894 preliminuje się 30.000 zł.
—	—	Uzasadnienie w osobnem sprawozdaniu.
—	3 000	Wedle osobnego sprawozdania.
381.106	417.586	Wynikłość z roku 1891 podano niższą o 5.624 zł. od rzeczywistej 386.730 zł. po wyłączeniu pozycyj nie odnoszących się do niniejszego preliminarza.

W sumie na rok 1893 nie mieszczą się kredyty dodatkowe uchwalone na rok 1893, mianowicie:

a) na odprawę dla b. kasyera Wojny Jana w Czernichowie (uchw. z $^{20}/_{5}$ 1893)	800 zł.
b) na rozszerzenie chlewów Czernichowie (uchwała j. w.) . .	500 „
c) na stypendya dla kandydatów na nauczycieli szkoły lasowej (uchwała z $^{16}/_{5}$ 1893)	600 „
Razem .	1.900 zł.

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XVI.		**Na cele przemysłu.**			
		1. Szkoły przemysłowe uzupełniające.			
	225	W Białej	477		477
	226	„ Bochni	490		490
	227	„ Brodach	500		500
	228	„ Brzeżanach	435		435
	229	„ Drohobyczu	580		580
	230	„ Gorlicach	538		538
	231	„ Jarosławiu	600		600
	232	„ Jaśle	325		325
	233	„ Kołomyi	515		515
	234	„ Krakowie na Kleparzu	400		400
	235	„ „ w Ogrodzie angielskim	400		400
	236	„ „ na Smoleńsku	400		400
	237	„ „ na Kaźmierzu	400		400
	238	„ „ na Dajworze	400		400
	239	„ Krośnie	575		575
	240	„ Lwowie u św. Anny	400		400
	241	„ „ „ „ Antoniego	400		400
	242	„ „ „ im. Czackiego	400		400
	243	„ „ „ „ Elżbiety	400		400
	244	„ „ „ św. Maryi Magdaleny	400		400
	245	„ „ „ „ Marcina	400		400
	246	„ „ „ im. Piramowicza	400		400
	247	„ „ „ „ Staszica	400		400
	248	„ „ „ „ Mickiewicza	400		400
	249	„ „ „ „ Bernsteina izraelicka	426		426
	250	W Nowym Sączu	600		600
	251	„ Nowym Targu	500		500
	252	„ Podgórzu	101		101
	253	„ Przemyślu	550		550
	254	„ Rzeszowie	600		600
	255	„ Samborze	525		525
	256	„ Sanoku	320		320
	257	„ Stanisławowie	535		535
	258	„ Starym Sączu	590		590
	259	„ Stryju	680		680
	260	„ Tarnopolu	486		486
	261	„ Tarnowie (z kursem handlowym)	788		788
	262	„ Wadowicach	365		365
	263	„ Wieliczce	360		360
	264	„ Żółkwi	360		360
	265	Na nowo założyć się mające szkoły w roku 1894	—	2.500	2.500
		Razem	18.421	2 500	20.921
		Do przeniesienia	18.421	2.500	20.921

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893	Wyjaśnienia
—	550	
388	360	
—	500	Wedle poszczególnych preliminarzy dołączonych do sprawozdania krajowej komisyi dla spraw przemysłowych.
348	438	
440	570	
—	540	
600	600	Jak na rok 1893
418	418	Wedle szczegółowych preliminarzy dołączanych do sprawozdania krajowej komisyi dla spraw przemysłowych.
464	515	
400	400	
400	400	Jak na rok 1893.
400	400	
400	400	
—	—	Szkoła weszła dopiero w roku 1893 w życie.
—	—	
—	—	
—	—	
—	—	Przekształcenie kursów dopełniajacych przy miejskich szkołach pospolitych we Lwowie na szkoły przemysłowe uzupełniające jest w toku w skutek uchwały sejmowej z dnia 20. maja 1893. O zasiłek ze skarbu państwa na każdą z tych szkół po 400 zł. udano się już do c. k. Rządu — tutaj preliminuje się zasiłki tejże samej wysokości z funduszu krajowego.
—	—	
—	—	
—	—	
—	—	
285	426	
580	600	Jak na rok 1893.
—	500	
—	365	Preliminuje się znacznie mniej, gdyż szkoła była w roku szkolnym 1892/3 przez pewien czas z powodu cholery zamknięta, w skutek czego zaoszczędzono 418 zł. 23 ct. na utrzymanie szkoły w roku 1893/4.
575	600	Jak poz. 225.
405	440	Więcej o 160 zł. z powodu konieczności pokrycia niedoboru z lat poprzednich.
—	500	Jak poz. 225.
—	—	Szkoła wchodzi dopiero w r. szkolnym 1893/4 w życie.
590	590	Jak poz. 225.
470	480	Więcej z powodu znacznie większej liczby godzin.
—	500	Więcej z powodu bardzo znacznej liczby uczniów i potrzebnych dla nich oddziałów.
—	550	Jak poz. 225.
585	600	Więcej z powodu otwarcia dodatkowego kursu handlowego w r. 1892/3.
232	218	Nadwyżka wskutek większej liczby godzin.
—	360	Jak na rok 1893
340	380	Jak poz. 225.
2.400	2.000	Więcej gdyż w skutek uchwały Wys. Sejmu z dnia 20. maja 1893 toczą się żywsze rokowania o zakładanie dalszych szkół przemysłowych uzupełniających.
10.720	15.200	
10.720	15.200	

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XVI.		Z przeniesienia . .	18.421	2.500	20.921
		II. Szkoły przemysłowe zawodowe połączone z warsztatami naukowymi.			
		A) Dla wyrobów z drzewa i łoziny.			
	266	Szkoła koszykarska w Czerwonej Woli	600	250	850
	267	„ „ w Jaśle	380	80	460
	268	Krajowa szkółka koszykarska w Dżurowie	336	30	366
	269	Krajowy naukowy warsztat kołodziejski w Grybowie . .	1.740	230	1.970
	270	Naukowy warsztat kołodziejski w Grzymałowie . . .	1.260	4.910	6.170
	271	Krajowy naukowy zakład kołodziejski i bednarski w połączeniu z kuźnią w Kamionce str.	2.960	160	3.120
	272	Krajowy naukowy warsztat stolarski i tokarski w Stanisławowie	1.440	300	1.740
	273	Krajowy naukowy warsztat stolarski i wyrobu zabawek w Żywcu	1.050	490	1.540
	274	Zasiłek dla warsztatu wyrobów drewnianych, utrzymywanych przez Spółkę huculską w Kołomyi	1.300	—	1.300
		Razem . .	11.066	6.450	17.516
		B) Dla wyrobów garncarskich.			
	275	Krajowa szkoła garncarska w Kołomyi	1.560	400	1.960
	276	Zasiłek na rozszerzenie budynku szkolnego w Kołomyi .	—	1.000	1.000
	277	Krajowy naukowy warsztat garncarski w Porembie . .	806	200	1.006
	278	„ „ „ „ w Toustem . . .	1.070	200	1.270
		Razem . .	3 436	1.800	5.236
		C) Dla wyrobów ze skory.			
	279	Krajowy naukowy warsztat szewski w Uhnowie . . .	600	150	750
	280	„ „ „ „ w Witkowie . . .	380	200	580
		Razem . .	980	350	1 330
		Do przeniesienia .	33.903	11.100	45.003

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
10.720	15.200	
1.000	890	Nadwyżka w rubr. wydatków nadzw. z powodu kredytu na koszta obesłania wystawy kraj. przez Zakład, wydatki zaś zwyczajne według szczegółowego preliminarza.
350	400	
—	—	Szkoła wchodzi dopiero w życie.
2.150	2.720	Jak poz. 266.
1.320	2.720	Dalsze koszta urządzenia staraniem powiatu przeuiesionej i nowymi budynkami wyposażonej szkoły.
3.326	3.011	Jak poz. 266.
1.270	1.160	Jak poz. 266 i wskutek podniesienia płacy instruktora.
1.335	800	Jak poz. 266.
1.300	1.300	
12.051	13 001	
3.100	1.700	Jak poz. 266
1.000	1 000	Czwarta rata zasiłku na wystawienie budynku w myśl uchw. sejm. z d. 18. listop. 1890.
2.348	1.036	Jak poz. 269.
899	900	
7.347	4.636	
399	600	Jak poz. 266.
—	—	Szkoła weszła dopiero w roku 1893 w życie.
399	600	
30.517	33.437	

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XVI.		Z przeniesienia .	33.903	11 100	45.003
		D) Dla wyrobów tkackich.			
	281	Krajowa szkoła tkacka w Krośnie	3.748	600	4.348
	282	Zasiłek na budowę nowego budynku szkolnego . . .	—	3.500	3.500
	283	Krajowy naukowy warsztat tkacki w Błażowej . . .	870	150	1.020
	284	„ „ „ „ w Glinianach . . .	530	400	930
	285	„ „ „ „ w Gorlicach . . .	400	500	900
	286	„ „ „ „ w Korczynie . . .	750	150	900
	287	„ „ „ „ w Łańcucie . . .	1.200	150	1.350
	288	„ „ „ „ w Rychwałdzie . .	900	150	1.050
	289	„ „ „ „ w Wilamowicach . .	590	270	860
	290	Naukowy „ „ w Kossowie . . .	550	150	700
	291	Krajowa szkoła sukiennicza w Rakszawie	2.300	1.800	4.100
	292	Zasiłek na budowę szkoły tkackiej w Komarnie . . .	—	2.000	2.000
		Razem . .	11.838	9.820	21.658
		E) Dla wyrobów powroźniczych.			
	293	Krajowy naukowy warsztat powroźniczy w Radymnie . .	350	450	800
		F) Dla wyrobów koronkarskich.			
	294	Szkoła koronkarska w Kańczudze	696	100	796
	295	Krajowa szkoła koronkarska w Muszynie	528	180	708
	296	„ „ „ w Zakopanem . . .	2.040	200	2.240
	297	Szkółka koronkarska u ŚŚ. Miłosierdzia w Przeworsku . .	300	—	300
		Razem . .	3.564	480	4.044
		G) Subwencyonowane zakłady dla nauki robót kobiecych.			
	298	Szkoła wydziałowa im. św. Scholastyki w Krakowie . .	500	—	500
	299	Szkoła robót utrzymywana przez Towarzystwo Pracy kobiet we Lwowie	700	—	700
	300	Szkoła specyalna robót kobiecych u PP. Benedyktynek w Przemyślu	250	—	250
	301	Towarzystwo pracy kobiet w Kołomyi	250	—	250
		Razem . .	1 700	—	1.700
		Do przeniesienia . .	51 355	21.850	73.205

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
30.517	33.437	
4.339	3.798	Jak poz. 266.
1.000	3.500	Zasiłki na budynek szkolny w myśl uchwał sejmowych z dnia 12. listopada 1890 i 24. września 1892.
1.190	1.190	Jak poz. 266.
900	800	
—	—	Szkoła wchodzi dopiero w życie.
970	1.140	Jak poz. 266.
776	1.590	
870	700	
480	650	
960	650	
—	5.000	Preliminuje się 4.100 zł. na utrzymanie i urządzenie wewnętrzne budynku szkolnego i farbiarni.
—	—	Sprawa założenia szkoły w toku, kwota preliminowana jest zasiłkiem dla gminy na wystawienie budynku.
11.485	19.018	
—	—	Dopiero w roku 1893 wprowadzony w życie.
1.163	763	Jak poz. 266.
763	688	
2.391	2 040	
300	300	Jak na rok 1893.
4.617	3 791	
500	500	Jak na rok 1893.
700	700	
500	420	Mniej z powodu zaoszczędzeń z lat przeszłych.
—	—	W roku 1893 otrzymało Stowarzyszenie zasiłek z ogólnej kwoty na zasiłki, obecnie przedstawia się je oddzielnie do zasiłku stałego.
1.700	1.620	
48.319	57.866	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XVI.		Z przeniesienia . .	51.355	21.850	73.205
		H) C. k. szkoły przemysłowe zawodowe subwencyonowane ze skarbu krajowego.			
	302	C. k. szkoła zawodowa dla przemysłu drzewnego w Zakopanem	1 650		1.650
	303	C. k. szkoła zawodowa ślusarska w Świątnikach . . .	1.612		1.612
	304	Zasiłek na zapomogi dla majstrów kształcących się w szkole ślusarskiej w Swiątnikach	500		500
	—	Reszta kredytu na wystawienie budynku dla szkoły ślusarskiej w Świątnikach	—		—
	305	Zasiłek na utrzymanie warsztatu kowalskiego w Sułkowicach .	440		440
		Razem . .	4.202	—	4 202
		III. Wydatki ogólne na cele szkolnictwa przemysłowego.			
	306	Krajowa keramiczna stacya doświadczalna przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie	4.350		4.350
	307	Na założenie stacyi doświadczalnej mechaniczno-technologicznej przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie ostatnia rata .	—	2.500	2 500
	308	Muzeum przemysłowe we Lwowie	2 000		2.000
	309	Muzeum przemysłowe w Krakowie	2.000		2.000
	310	Na wydawnictwo wzorów rysunkowych dalsza rata . .	1.500		1 500
	311	Na stypendya przemysłowe:			
		a) na zasiłki dla kandydatów kształcących się na nauczycieli szkół przemysłowych uzupełniających	2.000		2.000
		b) na inne stypendya przemysłowe	8.000		8.000
	312	Na nowe warsztaty powstać mające w r. 1894 . . .	—	2.000	2.000
	—	Druki rachunkowe dla szkół zawodowych	—		—
	313	Koszta inspekcyi i nadzoru szkół przemysłowych . . .	1 600		1.600
		Razem . .	21.450	4.500	25 950
		IV. Wydatki Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych.			
	314	Prenumerata czasopism i zakupno dzieł	200		200
	315	Biuro komisyi krajowej dla spraw przemysłowych:			
		a) Koszta podróży, dyety i inne wydatki . . 1.400			
		b) Płaca sekretarza 1.200			
		c) Dodatek osobisty do płacy sekretarza . . . 600			
		d) Płaca pomocnika biurowego 480	3.680		3.680
		Razem . .	3.880	—	3.880
		Do przeniesienia . .	80.887	26.350	107.237

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
48.319	57.866	
1.500	1 650	Jak na rok 1893.
1.138	667	Z powodu większych kosztów utrzymania nowego budynku.
—	500	Jak na rok 1893.
10.000	10.000	W roku 1893 wstawiono resztę przyznanego kredytu.
—	—	
12.638	12.817	
3.260	3 390	Więcej z powodu wprowadzenia nowej posady asystenta.
—	2.500	W myśl uchwały Sejmowej z 20. maja 1893 Ls. 1.177.
2.000	2.000	Jak na rok 1893.
2.000	2.000	
1.500	1.500	
2.000	2 000	
6.000	6.000	Wskutek znacznego pomnożenia się szkół i liczby uczniów wstawia się o 2.000 zł. więcej.
2.361	2 500	Więcej z powodu rokowań o zakładanie dalszych szkół zawodowych.
—	1 500	Jak na rok 1993.
1.034	1.600	
20.155	24.990	
200	200	Jak na rok 1893.
2 776	3.560	Więcej z powodu, że płacę pomocnika biurowego podwyższono o 120 zł. w skutek zwiększonych czynności.
2.976	3.760	
84.088	99.433	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XVI.		Z przeniesienia .	80.887	26.350	107.237
		V. Zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe.			
	316	Na zasiłki bezzwrotne na cele przemysłowe . . .	7.000	—	7.000
	317	Dotacya krrjowego funduszu przemysłowego . . .	25.000	—	25.000
		Razem . .	32.000	—	32.000
		VI. Szkoły handlowe i zasiłki na popieranie wykształcenia handlowego.			
	318	Szkoła handlowa w Krakowie	1.000	—	1 000
	319	Na stypendya dla młodzieży handlowej	2.000	—	2.000
		Razem . .	3.000	—	3 000
		Suma rubryki XVI. . .	115.887	26.350	142.237
		Zestawienie.			
		I. Szkoły przemysłowe uzupełniające	18.421	2 500	20.921
		II. Szkoły zawodowe	37.136	19.350	56.486
		III. Wydatki ogólne na cele szkolnictwa przemysłowego.	21.450	4 500	25.950
		IV. Wydatki komisyi krajowej dla spraw przemysłowych	3.880	—	3.880
		V. Zasiłki i pożyczki przemysłowe	32 000	—	32.000
		VI. Szkoły handlowe i zasiłki	3.000	—	5.000
		Razem . .	115.887	26.350	142.237
		W porównaniu z budżetem 1893 r. .	138.663	30.770	169.433
		mniej o .	22.776	4.420	27.196

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
84.088	99 433	
6 999	7.000	Jak na rok 1893.
60.000	60.000	Wydatek ten uzasadniono osobnem sprawozdaniem z czynności krajowej komisyi dla spraw przemysłowych.
66.999	67.000	
1 000	1.000	Jak na rok 1893.
—	2.000	
1.000	3 000	
152.087	169.433	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XVII.		**Rozmaite wydatki.**			
	320	Do rozporządzalności Wydziału krajowego . . .	30.000	—	30.000
	321	Na fundacyę wieczystą im. Jego ces. i król. Apostolskiej Mości Cesarza Franciszka Józefa I.	12.000	—	12 000
	322	Dotacya dożywotnia J. E. Dra Franciszka Smolki . .	4.000	—	4.000
	323	Dotacya dożywotnia J. W. Oktawa Pietruskiego . . .	5 000	—	5.000
	324	Dla księży Unitów chełmskich, ich wdów i sierót . .	1.500	—	1.500
	—	Subwencya na budowę kolei od stacyi Pałahicze (kolei państwowej) do miasta Tłumacza, III. rata *(nadzwyczajne)* .	—	—	—
	—	Na podwyższenie funduszu pożyczkowego dla gmin na budowę koszar dla c. k. wojska *(nadzwyczajne)* . .	—	—	—
	—	Jednorazowa subwencya na zabezpieczenie budowy sieci kolei lokalnych wschodnio-galicyjskich z Tarnopola do Zaleszczyk, Skały i Iwania pustego	—	—	—
	—	Związkowi ochotniczych straży pożarnych . . .	—	—	—
	—	Koszta utrzymania Anny Wołoszyn, gminie Tarnopol, za gminę, Serwery	—	—	—
	—	Pogorzelcom w Miejscu	—	—	—
	—	„ „ Nawaryi	—	—	—
	—	„ „ Turówce	—	—	—
		Do przeniesienia . .	52.500	—	52.500

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
		Na rok 1893 uchwalono w tej rubryce . . . . . 638.413 zł. a po doliczeniu kredytów dodatkowych . . . . . 49 649 „ Razem . 688.062 zł. Na rok 1894 preliminuje się . . . . . 82.980 „ a zatem *mniej* o 605.082 „ wedle poszczególnych pozycyj, jak poniżej.
29.992	30.000	
12.000	12.000	
4.000	4.000	Jak na rok 1893.
5.000	5.000	
1 500	1.500	
—	2.000	Wydatek ten wstawiono do rubr. X.
—	80.000	Pozycyę tę wstawiono tylko dla wyprowadzenia wynikłości na rok 1893.
—	500 000	Nie preliminuje się, jako subwencyi *jednorazowo* uchwalonej na rok 1893. — Sumę 300.000 zł., przeznaczoną na popieranie kolei żelaznych niższorzędnych (Ls. 521), wraz z kwotą potrzebną na personal biura kolejowego przy Wydziale krajowym w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 13. maja 1893 — wstawiono do preliminarza rubryki X. wydatków.
2.000	2.000	
—	203	
—	250	Odpadają, jako zasiłki *jednorazowo* uchwalone na rok 1893.
—	200	
—	30	
54.492	637.183	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XVII.		Z przeniesienia . .	52.500	—	52.500
	—	Julii Szaszkiewicz	—	—	—
	325	Felicya Korosteńska, b. nauczycielka szkoły u PP. Klarysek w Starym Sączu, stały dar roczny z łaski . . .	80	—	80
	—	Pogorzelcom gminy Przystań	—	—	—
	—	Dla Towarzystwa ratunkowego w Krakowie . . .	—	—	—
	—	Pogorzelcom gminy Wildenthal	—	—	—
	—	„ „ Kościejów	—	—	—
	326	Na ogólne cele Wystawy krajowej *(nadzwyczajne)* .	—	25.000	25.000
	327	Wydziałowi krajowemu na koszta udziału w Wystawie krajowej *(nadzwyczajne)*	—	5.000	5.000
	328	Czyrniańska Tofila, wdowa po kierowniku kraj. szkoły kołodziejskiej i bednarskiej w Kamionce strumiłowej, dar z łaski dożywotnio a ewentualnie do wyjścia za mąż .	400	—	400
		Suma rubryki XVII. .	52.980	30.000	82 980

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
54.492	637.183	
100	100	Odpada, jako zasiłek *jednorazowo* uchwalony na rok 1893.
80	80	Jak na rok 1893.
—	200	Odpadają; jako zasiłki *jednorazowo* uchwalone na rok 1893.
—	350	
—	300	
—	200	
—	—	W myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 15. maja 1893 (Ls. 625/1893).
—	—	W myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 20. maja 1893 (Ls. 1.178).
—	—	W myśl uchwały do LW. 52.407/1893.
54.672	638.413	W sumie uchwalonej na rok 1893 nie mieszczą się *dodatkowe kredyty*, uchwalone na Sesyi Wys. Sejmu z roku 1893, a wynoszące oprócz wykazanej sumy:

a) na koszta utrzymania w szpitalach rozmaitych ubogich . . 2.349 zł.
b) „ dar z łaski . . . . . 150 „
c) dla stowarzyszeń religijnych gr. kat. obrządku . . . . 400 „
d) „ rozmaitych gmin pogorzałych i dotkniętych klęskami elementarnemi 2.950 „
e) na budowę kolonii leczniczej w Rymanowie . . . . . 1.500 „
f) „ koszta pogrzebu J. Blizińskiego i T. Lenartowicza . . 2.300 „
g) „ cele wystawy krajowej i Wydziałowi kraj. na koszta wzięcia w niej udziału . . . . . 40.000 „

Razem . . 49.649 zł.
która to suma, wraz z uchwaloną poprzednio sumą . . . 638.413 „
wynosi ogółem . . 688.062 zł.

Sumę wynikłości z roku 1891 podano niższą od rzeczywistej (91.618 zł.) o kwotę 36.946 zł. po wyłączeniu pozycyj, nie mających styczności z niniejszym preliminarzem, a z których najznaczniejsze były — na pokrycie niedoboru z lat dawniejszych 12.743 zł. i na koszta restauracyi zamku w Olesku 17.945 zł.

Część II.

DOCHODY.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
I.	1	**Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych** . .	248.000	—	248 000
II		**Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych.**			
	2	Z kapitałów uposażenia Kasy krajowej 924.193 zł. 61 ct. .	25.000	—	25.000
III		**Dochody z dróg krajowych.**			
	3	Myta na drogach krajowych	225.000		
	4	Odsetki zwłoki i kary konwencyonalne	600		
	5	Grzywny za przestępstwa drogowe	80		
	6	Datki dobrowolne od stron pzywatnych na budowę dróg krajowych	6.693		
		Suma rubryki III. . .	232.373	—	232373.

Preliminarz na rok 1894. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
—	—	Preliminuje się spodziewaną pozostałość z rachunku roku 1892 — obliczoną w cyfrze przybliżonej przed ostatecznem sprawdzeniem rachunku.
4.347	5.000	Po dokonaniu konwersyi długu indemnizacyjnego spodziewane są większe kapitały dyspozycyjne dla lokacyj. Preliminuje się tedy prawdopodobny dochód w kwocie 25.000 zł. to jest o 10.000 zł. więcej jak na rok 1893 uchwalono, a nadto nie preliminuje się nic w wydatkach rubr. XIV. na odsetki bierne od chwilowych pożyczek.
211.498	225 000	Zamknięcia rachunkowe wykazują dochody ze stacyj mytniczych: w roku 1889 w kwocie 213.473 zł. 65 ct. „ 1890 „ 214.511 „ 58½ „ „ 1891 brutto „ 218.940 „ 35½ „ razem 646.925 zł. 59 ct. t. j. przeciętnie na jeden rok 215.641 „ 86 „ Powyższe przecięcie nie może służyć za podstawę do preliminarza na rok 1894 gdyż od roku 1892 wydzierżawiono pomyślniej prawie wszystkie stacye mytnicze. Przyjmuje się zatem za podstawę czynsze: *a)* ze 106 stacyj mytniczych wedle zawartych kontraktów na rok 1894 . . . . . 165.978 zł. — ct. *b)* 42 stacyj mytniczych (przypadających do wydzierzawienia od 1. stycznia 1894) wedle zawartych kontraktów na rok 1893 . . . . . 62.535 „ 73 „ razem . 228.513 zł. 73 ct. Z uwagi jednak na możliwe zaległości w opłacie czynszów, i możliwą zniżkę czynszów ze 42 stacyj mytniczych *ad b)* preliminuje się jak na rok 1893 kwotę 225.000 zł.
1.015	430	Dochody wynosiły w roku 1889 kwotę 293 zł. 49 ct. „ 1890 „ 627 „ 69 „ „ 1891 „ 1 015 „ 34½ „ razem 1.936 zł. 52½ ct. przeciętnie 645 „ 51 „ Preliminuje się w zaokrągleniu 600 zł. t. j. o 170 zł. więcej jak na rok 1893.
19	100	Dochody wynosiły: w roku 1889 kwotę 99 zł. 99 ct. „ 1890 „ 119 „ 42 „ „ 1891 „ 19 „ 30 „ razem 238 zł. 71 ct. przeciętnie 79 „ 57 „ Preliminuje się w zaokrągleniu 80 zł. t. j. o 20 zł. mniej jak na rok 1893
1 760	6.139	W roku 1894 przypadają do spłaty następujące datki dobrowolne: Na budowę drogi krajowej Tarnów-Szczucin w kwocie . . 500 zł. „ „ „ „ Lwów-Stojanów „ . . . 3.500 „ „ „ „ „ Rzeszów-Nadbrzezie „ . . . 1.693 „ „ „ mostu pod Kurowem . . . . . 1.000 „ razem 6.693 zł.
214.292	231.669	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
IV.		**Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych.**			
	7	Od funduszu policyi krajowej	2.670		
	8	„ „ szpitala św. Łazarza w Krakowie	—		
	9	„ „ szpitala lwowskiego	—		
	10	„ „ zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie	2.305		
		Suma rubryki IV.	4.975	—	4.975
V.		**Zwroty zaliczek z lat ubiegłych.**			
	11	Od urzędników krajowych z płac	20.000		
	12	Od szpitali powszechnych z rachunków kwartalnych	15.000		
	13	Od gmin za dawniejsze koszta leczenia	450		
	14	Od stron rozmaitych ze spraw drogowych	1.300		
	15	Rozmaite	2.000		
		Suma rubryki V.	38.750	—	38.750

Preliminarz na rok 1894. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
4.073	3.529	Wedle specyalnych preliminarzy odnośnych funduszów.
	—	
11.391	—	
15.464	3.529	
20.561	19.000	Wynikłość z roku 1889 . . . 21.879 zł. „ 1890 . . . 18.448 „ „ 1891 . . . 20.561 „ razem 60.888 zł. przeciętnie 20.296 zł. preliminuje się w zaokrągleniu 20.000 zł.
16.033	13.600	Wynikłość z roku 1889 . . . 14.240 zł. „ 1890 . . . 14.970 „ „ 1891 . . . 16.033 „ razem 45.243 zł. przeciętnie 15.081 zł. preliminuje się w zaokrągleniu 15.000 zł.
427	600	Wynikłość z roku 1889 . . . 704 zł. „ 1890 . . . 624 „ „ 1891 . . . 427 „ razem 1.755 zł. przeciętnie 585 zł. a wobec corocznego zmniejszania się wpływów z tego tytułu, preliminuje się 450 zł t. j. kwotę przybliżoną do wynikłości z roku 1891.
216	1.800	Wynikłość z roku 1889 . . . 2.401 zł. „ 1890 . . . 1.336 „ „ 1891 . . . 216 „ razem 3.953 zł., przeciętnie 1.318 zł. preliminuje się w zaokrągleniu 1.300 zł.
1.786	2.000	Wynikłość z roku 1889 . . . 2.678 zł. „ 1890 . . . 2.138 „ „ 1891 . . . 1.786 „ razem 6.602 zł. przeciętnie 2.201 zł. preliminuje się jak na rok 1893 . . . 2.000 zł.
39.023	37.000	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VI.		**Zwroty pożyczek.**			
	—	Sanok, gmina, zwrot pożyczki 10.000 zł.	—		
	—	Jasielska Spółka wodna, zwrot pożyczki 1 500 zł. na regulacyę Wisłoka	—		
	16	Chorzelewska Spółka wodna dla odpływu wód w powiecie mieleckim między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską od pożyczki 6.300 zł., VIII. rata:			
		a) w kapitale . . . . . 630 zł.			
		b) w 4% odsetkach . . . . . 63 „	693		
	17	Chrzanów, Wydział powiatowy, V. rata bezprocentowej pożyczki 3.000 zł. dla ludności dotkniętej gradobiciem . .	300		
	18	Myślenice, Wydział powiatowy, VI. rata bezprocentowej pożyczki 3 000 zł., dla ludności dotkniętej gradobiciem .	300		
	19	Wieliczka, Wydział powiatowy, IX. i X. rata bezprocentowej pożyczki 3.000 zł. dla ludności dotkniętej gradobiciem .	300		
	20	Kańczuga, szkoła koronkarska V. i VI. rata bezprocentowej pożyczki 200 zł. udzielonej na fundusz obrotowy . .	40		
	21	Od Wydziałów powiatowych, zwrot bezprocentowych pożyczek udzielonych dla ludności dotkniętej klęską nieurodzaju w roku 1889, mianowicie:			
		1. Borszczów, Wydział pow. III. rata od pożyczki 25.000 zł.	4.167		
		2. Brzesko, Wydział pow., III. rata od pożyczki 3.500 „	583		
		3. Brzozów, Wydział pow. III. rata od pożyczki 8.000 „	1.333		
		4. Buczacz, Wydział pow. III. rata od pożyczki 10.000 „	1.667		
		5. Chrzanów, Wydział pow., III. rata od pożyczki 5 000 „	833		
		6. Czortków, Wydział pow., III. rata od pożyczki 41.000 „	6.833		
		7. Horodenka, Wydział pow., III. rata od pożyczki 15 000 „	2.500		
		8. Kolbuszowa, Wydział pow., III. rata od pożyczki 12.000 „	2.000		
		9. Mielec, Wydział pow., III. rata od pożyczki 18 000 „	3.000		
		10. Rohatyn, Wydział pow., III. rata od pożyczki 4.000 „	667		
		11. Ropczyce, Wydział pow., III. rata od pożyczki 2.000 „	333		
		12. Sokal, Wydział pow., III rata od pożyczki 9 000 „	1 500		
		13. Stryj, Wydział pow., III. rata od pożyczki 8 000 „	1.333		
		14. Trembowla, Wydział pow., III. rata od pożyczki 10.000 „	1.667		
		15. Wadowice, Wydział pow., III rata od pożyczki 10.000 „	1.667		
		16. Zbaraż, Wydział pow. III. rata od pożyczki 18.000 „	3.000		
		17. Złoczów, Wydział pow. III. rata od pożyczki 1.500 „	250		
	22	Zarząd centralny galic. Towarzystwa dla ogrodnictwa i pszczelnictwa we Lwowie, zwrot bezprocentowej pożyczki 500 zł. III. rata	50		
		Do przeniesienia .	35.016	—	—

Preliminarz na rok 1894.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
		Na rok 1893 uchwalono w tej rubryce . . . . . 61.255 zł.
		„ „ 1894 preliminuje się . . . . . 60.810 „
		a zatem *mniej* o 445 zł
		wedle poszczególnych pozycyj, jak poniżej.
964	470	Nie preliminuje się nic, ponieważ ostatnią ratę zwrotu tej pożyczki wstawiono do budżetu roku 1893 i w tymże roku takowa spłaconą została.
—	150	Nie preliminuje się nic, ponieważ reszta wierzytelności z tego tytułu objętą była budżetem roku 1893. Zresztą Wys. Sejm uchwałą z dnia 6. maja 1893 polecił odpisać całą resztę długu z procentami (L. S. 733).
1.561	718	Wedle planu umorzenia do LW. 10.129/1888. Wierzytelność z końcem roku 1894 wynosić winna wedle tegoż planu 1.260 zł.
300	300	W myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 15. Października 1888. Wierzytelność z końcem roku 1894 wyniesie 1 500 zł.
300	300	W myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 15. Października 1888. — Wierzytelność z końcem roku 1894 wyniesie 1.200 zł.
300	300	W myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 15. Października 1888. — Wierzytelność z końcem roku 1894 wyniesie 1.500 zł.
—	40	Wierrytelność z końcem roku 1894 wyniesie 80 zł.
		Pożyczki 1—17 udzielone w roku 1891 na podstawie uchwały Wys. Sejmu z dnia 30. Października 1889, zwrotna w 6 rocznych ratach od roku 1892.
—	4.167	Wierzytelność z końcem roku 1894 wyniesie 12 500 zł. 02 ct.
—	583	„ „ „ „ „ „ 1.750 „ 01 „
—	1 333	„ „ „ „ „ „ 4 000 „ 01 „
—	1.667	„ „ „ „ „ „ 5.000 „ 02 „
—	833	„ „ „ „ „ „ 2 500 „ 01 „
—	6.833	„ „ „ „ „ „ 20.500 „ 01 „
—	2.500	„ „ „ „ „ „ 7 500 „ — „
—	2.000	„ „ „ „ „ „ 6.000 „ — „
—	3 000	„ „ „ „ „ „ 9 000 „ — „
—	667	„ „ „ „ „ „ 2.000 „ 02 „
—	333	„ „ „ „ „ „ 1.000 „ 01 „
—	1.500	„ „ „ „ „ „ 4.500 „ — „
—	1.333	„ „ „ „ „ „ 4.000 „ 01 „
—	1.667	„ „ „ „ „ „ 5.000 „ 02 „
—	1.667	„ „ „ „ „ „ 5 000 „ 02 „
—	3.000	„ „ „ „ „ „ 9.000 „ — „
—	250	„ „ „ „ „ „ 750 „ — „
—	50	„ „ „ „ „ „ 350 „ — „
3.425	35.661	

Dochody. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VI.		Z przeniesienia . .	1.633	—	—
	23	Zarząd wzorowego warstatu szewskiego w Uhnowie, zwrot zaliczek 200 zł. i 300 zł., ogółem 500 zł., udzielonych na zakupno materyałów V. i VI. rata	100		
	24	Muszyna, szkoła koronkarska, zwrot zaliczki 200 zł.. udzielonej na zakupno materyałów, IV i V rata	40		
	25	Sanok, Komitet parafialny gr. kat., zwrot bezprocentowej pożyczki 1.200 zł., udzielonej na restauracyę cerkwi, III rata	120		
	26	Od Wydziałów powiatowych, zwrot bezprocentowych pożyczek, udzielonych dla ludności dotkniętej klęską nieurodzaju w roku 1890, mianowicie:			
		1. Biała, Wydział powiatowy II. rata od pożyczki 3 000 zł.	1.000		
		2. Bochnia, Wydział pow., II. rata od pozyczki 5 000 „	1.667		
		3. Brzesko, Wydział pow., II. rata od pożyczki 3.500 „	1.167		
		4. Chrzanów, Wydział pow., II. rata od pożyczki 4.000 „	1.333		
		5. Czortków, Wydział pow., II. rata od pożyczki 1.000 „	333		
		6. Dąbrowa, Wydział pow., II. rata od pożyczki 2 500 „	833		
		7. Gorlice, Wydział pow., II. rata od pożyczki 3.000 „	1 000		
		8. Grybów, Wydział pow., II. rata od pożyczki 3.000 „	1.000		
		9. Kolbuszowa, Wydział pow., II. rata od pożyczki 4.000 „	1.333		
		10. Kraków, Wydział pow., II. rata od pożyczki 3.000 „	1.000		
		11. Mielec, Wydział pow., II. rata od pożyczki 3.000 „	1.000		
		12. Myślenice, Wydział pow., II. rata od pożyczki 4.000 „	1.333		
		13. Nisko, Wydział pow., II. rata od pożyczki 3.000 „	1.000		
		14. Nowy Sącz, Wydział pow., II. rata od pożyczki 3 500 „	1.167		
		15. Nowy Targ, Wydział pow., II. rata od pożyczki 3.500 „	1.167		
		16. Pilzno, Wydział pow., II. rata od pożyczki 3.500 „	1.000		
		17. Ropczyce, Wydział pow., II. rata od pożyczki 3.500 „	1.167		
		18. Rzeszów, Wydział pow., II. rata od pożyczki 2.500 „	833		
		19. Tarnôw, Wydział pow., II. rata od pożyczki 4.500 „	1.500		
		20. Tarnobrzeg, Wydział pow., II. rata od pożyczki 2.000 „	667		
		21. Wadowice, Wydział pow., II. rata od pożyczki 3 500 „	1.167		
		22. Wieliczka, Wydział pow , II. rata od pożyczki 5 000 „	1.667		
		23. Żywiec, Wydział pow , II. rata od pożyczki 3.000 „	1 000		
	27	Zarząd kraj. naukowego warstatu szewskiego w Witkowie Nowym, zwrot zaliczki 500 zł., udzielonej na fundusz obrotowy, I., II., III. i IV. rata	200		
	—	Zarząd wzorowego warstatu szewskiego w Uhnowie, zwrot zaliczki 500 zł.	—		
		Suma rubryki VI.	60.810	—	60.810

Preliminarz na rok 1894. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
3.425	35 661	
—	100	Wierzytelność z końcem roku 1894 wyniesie 200 „ — „
—	40	„ „ „ „ „ „ 100 „ — „
—	120	„ „ „ „ „ „ 840 „ — „
		Pożyczki 1—23 udzielone w roku 1892 na podstawie uchwały Wys. Sejmu z dnia 29. Marca 1892, zwrotne w 3 rocznych ratach od 1 Października 1893.
—	1.000	Wierzytelność z końcem roku 1894 wynosić będzie 1.000 zł. — ct.
—	1.667	„ „ „ „ „ „ „ 1.666 „ 66 „
—	1.167	„ „ „ „ „ „ „ 1.166 „ 66 „
—	1.333	„ „ „ „ „ „ „ 1.333 „ 34 „
—	333	„ „ „ „ „ „ „ 333 „ 34 „
—	833	„ „ „ „ „ „ „ 833 „ 34 „
—	1.000	„ „ „ „ „ „ „ 1.000 „ — „
—	1.000	„ „ „ „ „ „ „ 1.000 „ — „
	1 333	„ „ „ „ „ „ „ 1 333 „ 34 „
—	1.000	„ „ „ „ „ „ „ 1.000 „ — „
—	1.000	„ „ „ „ „ „ „ 1.000 „ — „
—	1.333	„ „ „ „ „ „ „ 1.333 „ 34 „
—	1.000	„ „ „ „ „ „ „ 1 000 „ — „
—	1.167	„ „ „ „ „ „ „ 1.166 „ 66 „
—	1.167	„ „ „ „ „ „ „ 1.166 „ 66 „
—	1.000	„ „ „ „ „ „ „ 1.000 „ — „
—	1.167	„ „ „ „ „ „ „ 1.166 „ 66 „
—	833	„ „ „ „ „ „ „ 833 „ 34 „
—	1.500	„ „ „ „ „ „ „ 1.500 „ — „
—	667	„ „ „ „ „ „ „ 666 „ 66 „
—	1.167	„ „ „ „ „ „ „ 1.166 „ 66 „
—	1.667	„ „ „ „ „ „ „ 1.666 „ 66 „
—	1 000	„ „ „ „ „ „ „ 1.000 „ — „
—	—	Nowa pożyczka bezprocentowa, udzielona w roku 1893 z rubryki XVI poz 251, do spłaty w 10 ratach kwartalnych po 50 zł. od dnia 1. Stycznia 1894. (LW. 20.772/1893).
—	—	Nowa pożyczka bezprocentowa, udzielona w roku 1892 z rubryki XVI poz. 300, do spłaty w 10. ratach półrocznych po 50 zł., jednak dopiero od 1. Stycznia 1897; dlatego nie preliminuje się nic na rok 1894. (LW. 20.739/1893).
3 425	61.255	Suma wynikłości z roku 1891 podano o 2.800 zł. niższą od rzeczywistej (6.225 zł.), po wyłączeniu pozycyj, nie mających żadnej styczności z niniejszym preliminarzem.

Dochody. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
VII.		**Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie.**			
	28	Subwencya z c. k. Skarbu państwa	6.000	—	—
	29	Opłaty od uczniów	340	—	—
		Suma rubryki VII .	6 340	—	6.340
VIII.		**Dochody krajowych szkół rolniczych i folwarku w Dublanach.**			
	30	Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach	16.163	10.000	26.163
	31	Szkoła parobków „ „	2 988	—	2.988
	32	Folwark „ „	17.995	—	17.995
—		Torflarnia „ „	—	—	—
	33	Szkoła gorzelnicza „ „	2.300	—	2 300
	34	Gorzelnia krajowa „ „	9.558	—	9 558
		Suma rubryki VIII. .	49.004	10 000	59 004
IX.		**Dochody krajowej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie.**			
	35	Szkoła średnia rolnicza w Czernichowie	30.025	15 000	45.025
	36	Folwark w Czernichowie	8.570	—	8.570
		Suma rubryki IX. . .	38.595	15 000	53.595
X.		**Dochody innych szkół rolniczych krajowych.**			
	37	Niższa szkoła rolnicza w Horodence	2.610	—	2.610
	38	„ „ „ „ Jagielnicy	2 684	300	2.984
	39	„ „ „ „ Kobiernicach	4.950	—	4.950
	40	Szkoła ogrodnicza „ Tarnowie	3.350	—	3.350
	41	Szkoła uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku . .	2.390	—	2 390
		Suma rubryki X. .	15.984	300	16 284

Preliminarz na rok 1894. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
5.000	6.000	Wedle osobnego preliminarza.
360	330	
5.360	6.330	Sumę wynikłości z roku 1891 podano o 2.593 zł. niższą od rzeczywistej (7.953 zł. z powodu wyłączenia pozycyj nie odnoszących się do niniejszego preliminarza.
21 131	17.463	Wedle szczegółowych preliminarzy.
2.554	2.988	
24.422	17.415	
2.361	—	
1.496	1 800	
—	6 593	
51.964	46.259	
26.958	28.500	Wedle szczegółowych preliminarzy.
10.476	14.082	
37.434	42.582	
2.709	2.610	Wedle szczegółowych preliminarzy.
4.477	2.960	
4.064	4.868	
3.303	3.350	
2.358	2.382	
16.911	16 170	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XI.		**Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich.**			
	42	Od szpitali powszechnych	600	—	600
XII.		**Dochód z przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z roku 1866.**			
	43	Wpływy ze zwrotu pożyczek udzielonych Wydziałom powiatowym	3.402	—	3.402
XIII.		**Dochody z kwaterunku żandarmeryi.**			
	44	Kwaterunkowe	13.755	—	—
	45	Noclegowe	21.471	—	—
	46	Udział Administracyi politycznej	13.276	—	—
	47	Dochód z gmachu lwowskiego	12.936	—	—
		Suma rubryki XIII. . .	61.438	—	61.438
XIV.	48	**Dochód ze zwrotu wydatków szupasowych . .**	8.000	—	8.000

Preliminarz na rok 1894. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
616	600	Jak corocznie.
12 537	5.008	Wedle planów umorzenia wynoszą w roku 1894 raty annitetowe: *a*) w kapitale . . . . . 2.878 zł. 98 ct. *b*) w odsetkach . . . . . 522 „ 89 „ razem 3.401 zł. 87 ct.
10.599	10.017	Kwaterunkowe zawiera w sobie wynagrodzenie: za kwatery 5 oficerów sztabu . . . . . rocznie 2.625 zł. „ „ 11 rotmistrzów . . . . . „ 3.465 „ „ „ 32 oficerów niższych stopni . . . . „ 6 720 „ „ „ 3 wachmistrzów rachunkowych . . . „ 189 „ „ „ 2 woźnych . . . . . „ 126 „ za umieszczenie kancelaryi sztabu . . . . „ 630 „ razem jak obok 13.755 zł.
16 450	18.214	Noclegowe obliczone jest za 2.353 głów po $2^1/_2$ ct. za jednego żołnierza przez 365 dni
12.668	12.897	Udział administracyi politycznej mieści w sobie zwroty za umieszczenie żandarmów przeznaczonych do kontroli bydła w koszarach posterunkowych, a to: za kwatery . . . . . 10.382 zł. za rozmaite potrzeby kwaterunkowe . . . . 2.894 „ razem 13.276 zł.
12.936	12.936	Jak na rok 1893 zgodnie z rubr. IX. poz. 106 wydatków.
52.653	54.064	W sumie uchwalonej na rok 1893 nie mieszczą się zwroty kwaterunkowe i noclegowe w kwocie 3.446 zł., odnośnie do kredytu dodatkowego, uchwalonego na posiedzeniu sejmowem z dnia 20. Maja 1893. (Obacz uwagę do rubr. IX. wydatków).
9.528	7.500	Dochody wynosiły w roku 1889 . . . . 9.429 zł. „ 1890 . . . . 9.392 „ „ 1891 . . . . 9.528 „ razem . 28.349 zł. przeciętnie . 9.450 „ ponieważ jednak w latach 1889—1891 spłacone zostały zaległości z lat dawniejszych w przeważnej części, preliminuje się 8.000 zł.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XV.		**Dochody krajowych składów zbożowych i spirytusowych.**			
	49	We Lwowie	14.410	—	14.410
	50	W Krakowie	22.660	—	22.660
		Suma rubryki XV. . .	37.070	—	37.070
XVI.	51	**Dochód z krajowych opłat konsumcyjnych . .**	335.000	—	335.000

Preliminarz na rok 1894.

Dochody.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
13 810 22.302	14.474 30 050	Wedle szczegółowych preliminarzy.
36.112	44 524	
344.595	325 500	Spodziewany dochód krajowych opłat konsumcyjnych wprowadzonych w życie na mocy ustawy krajowej z dnia 20. Marca 1891 od 1. Lipca 1891 przyjmuje się następująco:

1. Czynsze dzierżawne opłat konsumcyjnych w kraju, po uwzględnieniu zmian, zaszłych wskutek niedotrzymania kontraktów (z wyłączeniem miast Lwowa i Krakowa i bez opłat od wina) wynoszą w roku 1893 kwotę 232.666 zł

2 Opłaty konsumcyjne z miasta Lwowa wraz z 30% dodatkiem konsumcyjnym od wiua wedle umowy do złr. 41 020/91 50.000 „

3. Opłaty konsumcyjne z miasta Krakowa z takim samym dodatkiem od wina, mianowicie:

a) administrowane przez tęż gminę na mocy ugody (LW. 27.198/91) obliczając wedle dotychczasowych wpływów za rok 1893 wynoszą . . . . . 30.696 zł.

b) wydzierżawione opłaty od wyrabianych trunków w mieście Krakowie (LW. 27 198/1891) . . 4 650 „ 35.346 „

4. Dochód z 30% dodatku krajowego do rządowego podatku konsumcyjnego, wynoszącego w roku 1893 kwotę . . . 24.746 „

5. Prowizya zwłoki, grzywny i inne wedle wpływu z roku 1893 uczynią około . . . . . 2.800 „

Razem dochody 345 558 zł.

6. Koszta administracyjne, których nieprelimiuuje się w osobnej rubryce wydatkowej, ponieważ stanowią tylko drobną kwotę wyniosą około . . . . . 1.000 „

Spodziewany netto dochód 344.558 „

Nie można jednak przyjąć powyżej obliczonej całkowitej sumy jako pewny dochód, zwłaszcza, iż spodziewać się należy obniżki dochodu, z powodu możliwego dalszego niedotrzymania umów; nadto nieuniknionem jest, że pewna część czynszów pozostanie w zaległości.

Na ubytki powyższe ztrąca się przypuszczalną kwotę . 10.000 zł.

Spodziewany netto dochód uczyni tedy . . . . 334.558 zł.

czyli w zaokrągleniu preliminuje się . . 335.000 zł.

to jest o 9.500 zł. więcej jak na rok 1893 uchwalono.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XVII		**Rozmaite dochody.**			
	52	Taksy krajowego archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie	300		
	53	Od c. k Skarbu państwa zasiłek dla biura melioracyjnego .	1.000		
	54	Od c. k. Skarbu państwa zasiłek na utrzymanie kursu praktycznego dla dozorców melioracyjnych	1.500		
	55	Przypadkowe:			
		a) Sprzedaż książek i druków	2.200		
		b) „ papierów wyszkartowanych i wzorów drukowych	100		
		c) Różne drobne	90		
	56	Datki deklarowane przez Wydziały powiatowe na wykupno gruntów pod kolej transwersalną c. k. państwową):			
		a) Buczacz, rata roczna . . . 1.000 zł. — ct.			
		b) Czortków „ „ . . . 528 „ 99 „			
		c) Krosno „ „ . . . 631 „ 62 „			
		d) Limanowa „ „ . . . — „ — „			
		e) Nowy Targ „ „ . . . — „ — „			
		f) Sanok „ „ . . . — „ — „			
		g) Stanisławów „ „ . . . 944 „ 22 „			
		h) Tłumacz „ „ . . . 717 „ 69 „	3.823		
	57	Za analizy wykonane dla stron przez stacyę doświadczalną produktów naftowych	100		
	58	Fundusz 4½ % pożyczki krajowej z r. 1889. dla Spółek wodnych, na umorzenie rat kapitału i odsetek od pożyczki 700.000 zł.	38.657		
	59	Od c. k. Skarbu państwa zasiłek na utrzymanie 4 nauczycieli wędrownych rolnictwa dla włościan	4.000		
	60	Od c. k. Skarbu państwa na założenie niższej szkoły rolniczej w Uhersku	6.000		
	61	Od c. k. Skarbu państwa zasiłek na utrzymanie instruktora mleczarstwa	1.000		
	62	Od c. k. Skarbu państwa, subwencya z tytułu zrealizowania długu indemnizacyjnego	1,488.935		
		Suma rubryki XVII. .	1,547.705	—	1 547 705

Preliminarz na rok 1894.

Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893	Wyjaśnienia
490	300	Jak na rok 1883.
1.000	1.000	
—	1.000	Reskryptem z 12. kwietnia 1893 L. 5031 zapewniło c. k. Ministerstwo rolnictwa na utrzymanie kursu dozorców melioracyjnych subwencyę roczną po 1.500 zł. na lata 1894, 1895 i 1896.
2.395	2 100	Więcej o 100 zł. wedle wyjaśnienia w rubr. VII. poz. 73. wydatków.
217	100	Jak w roku 1893.
1	90	
		ad *a*) W myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 5. kwietnia 1892, reszta datku ma być płaconą w ratach rocznych po 1.000 zł.
		ad *b*) Wedle przypadającej raty rocznej.
		ad *c*) „ „ „ „
		ad *d*) Uchwałą Wys. Sejmu z dnia 16 listopada 1889 udzielono moratoryum do końca roku 1899 względnie zezwolono na odpisanie reszty należytości.
		ad *e*) Uchwałą Wys. Sejmu z 9. maja 1893 udzielono moratoryum do roku 1901.
		ad *f*) „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 1896.
		ad *g*) Wedle przypadającej raty rocznej.
4.240	4.193	ad *h*) „ „ „ „
120	100	Jak na rok 1893.
38.451	38.564	Obacz wyjaśnienie przy odnośnej pozycyi rubr. XIV wydatków. Zauważa się nadto, iż wstawia się tutaj większy dochód od wydatku odnośnego. Mianowicie preliminuje się zwrot całej rocznej raty wedle planu umorzenia, t. j. na kapitał 8.700 zł. na 4½% odsetki 29.851 zł., na koszta insercyjne i inne drobne 106 zł. — razem 38.657 zł. — Czyni to się z tego powodu, iż w razie zastępczej spłaty z funduszu krajowego całego długu — fundusz pożyczkowy dla spółek wodnych winien będzie zwrócić funduszowi krajowemu wyłożony na ten cel kapitał z odsetkami w terminie uchwałą Wys. Sejmu z dnia 17. stycznia 1888 oznaczonym.
3.334	4.000	Jak na rok 1893.
—	—	Reskryptem z 21. Czerwca 1892 L. 9138 przyznało c. k. Ministerstwo rolnictwa na założenie niższej szkoły rolniczej w Uhersku kwotę 20.000 zł., na poczet której wpłynęło w r. 1892 2.000 zł., w r. 1893 6.000 zł., zaś w r. 1894 i 1895 wpłynąć ma po 6.000 zł. (LW. 32.410/1893).
—	—	W przypuszczeniu, że jak na r. 1893 Ministerstwo rolnictwa subwencyę tutaj udzieli.
—	—	Preliminuje się na podstawie ugody zawartej z c. k. Rządem (ustawa z dnia 4. stycznia 1893 dz. p p. Nr. 6) wedle której przypada funduszowi krajowemu od 1. stycznia 1893 do 1. października 1897 włącznie po 372.233 zł. 80 ct. kwartalnie, czyli 1,488.935 zł. 20 ct. rocznie. (LW. 5363/93, 16.706/93 i 30.385/93. Inne aktywa byłych fund. indem. wykazane będą dopiero w preliminarzu przedłożyć się mającym na rok 1895 — z powodów bliżej objaśnionych przy rubr. XIV. poz. 178 wydatków.
50.248	51 447	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XVIII		**Dodatki do podatków:**			
	63	*a)* w Galicyi wschodniej i zachodniej po 65 ct. = 6,479.460 zł. *b)* w W. Ks. Krakowskiem „ 51 „ = 424.116 „	6,903.576	—	6,903 576

Preliminarz na rok 1894. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
3,947.455	4,114.500	Na podstawie wyłuszczonej szczegółowo w sprawozdaniu o budżecie na r. 1894.

Załącznik do rubr. XVIII. dochodów preliminarza funduszu krajowego na rok 1894.

Wykaz

pozostałych zaległości z końcem roku budżetowego 1892 każdego rodzaju podatku z dodatkami państwowymi i dodatku krajowego w porównaniu z takiemiż zaległościami z roku 1891.

Przedmiot	Gruntowy	Domowo-		Zarobkowy	Dochodowy	Razem
		czynszowy	klasowy			
	zł.	zł.	zł.	zł	zł.	zł.
Rok 1892.						
Zaległość podatku	1,237 260	669.886	509.051	716 759	1,095.303	4.228 259
„ dodatku krajowego . . .	387.333	209.712	159.362	224.386	342.892	1,323.685
Rok 1891.						
Zaległość podatku	1,364.163	644.506	555.359	744.466	995.046	4,303.540
„ dodatku krajowego . . .	599.885	283.419	244.216	327.375	437.560	1,892.461

Wykaz

sprawdzonej należytości podatków za rok 1891.*)

L. porządkowa	Rodzaj podatków	złote austryackie	
1	Gruntowy	5,395.176	—
2	Domowo-klasowy	1,595.028	91
3	Domowo-czynszowy	1,756.745	74
4	Zarobkowy	923.270	93½
5	Dochodowy	1,684.480	58½
	Razem . .	11,354.702	17

*) Wykaz sprawdzonej należytości podatków dotyczy roku 1891; do chwili bowiem drukowania preliminarza, nie wszystkie urzędy podatkowe nadesłały odnośne wykazy, dotyczące roku 1892.

WYKAZ

dochodów podatków z dodatkami państwowymi i dodatków krajowych za rok budżetowy 1892.

Pozycya	Nazwisko rubryk	Dochód rzeczywisty netto za r. 1892. Od 1. stycznia 1892 do końca grudnia 1892. zł.	Od 1. stycznia 1893. do końca marca respective czerwca 1893. zł.	Razem zł.	Preliminowana kwota na rok 1892. zł.	Rzeczywisty dochód był przeto większy lub *mniejszy* zł.	Zaległość z końcem marca respective czerwca 1893 za rok budżetowy 1892. zł.	Z obok wykazanych opłat potrącono: opusty czyli odpisania a) za lata dawniejsze b) za rok bieżący zł.	zwroty nadpłat zł.
I.	**Gruntowy**								
	z dodatkami państwowymi	4,542.084	913.560	5,455.644	4,950.000	505.644	1,237 260	*a*) 285.069	*a*) 8,253
	przytem dodatek krajowy	1,740.121	349.994	2,090.115				*b*) 23.322	*b*) 33 569
II.	**Domowo-czynszowy**								
	z dodatkami państwowymi	1,429.213	356.030	1,785.243	1 586.000	199 243	669.886	*a*) 59.504	*a*) 7 234
	przytem dodatek krajowy	547.547	136.399	683.946				*b*) 62.268	*b*) 12 981
III.	**Domowo-klasowy**								
	z dodatkami państwowymi	1,410.796	239.011	1,649.807	1,530.000	119.807	509.051	*a*) 52.342	*a*) 3.490
	przytem dodatek krajowy	540.491	91.568	632.059				*b*) 16.236	*b*) 13.707
IV.	**Pięcioprocentowy podatek od domów**								
	wolnych od podatku czynszowego . .	121.095	29.991	151.086	94.000	57.086	122.202	*a*) 3.110	*a*) 675
	przytem dodatek krajowy	46.393	11.490	57.883				*b*) 1.748	*b*) 703
V.	**Zarobkowy**								
	z dodatkami państwowymi	779.307	113.457	892.764	780.000	112.764	715.759	*a*) 111.864	*a*) 4.137
	przytem dodatek krajowy	298 561	43.466	342.027				*b*) 106 194	*b*) 7.674
VI.	**Dochodowy**								
	a) fasyonowany z dodatkami państwow.	1,322.131	265.750	1,587.881	1,575.339	12.542	373.101	*a*) 53.313	*a*) 5 614
	przytem dodatek krajowy	506 522	101.812	608.334				*b*) 23.578	*b*) 10.868
									a) 5
	b) niepodlegające poborowi dodatków krajowych płace urzędników	53.739	—	53.739	142 298	*88.559*	—	—	*b*) 233
	c) procenta od obligacyj	148.720	—	148.720	182.363	*33.643*	—	—	—
	Suma podatków z dodatkami państwow.	9,807.085	1,917.799	11,724.884	10 840.000	1,007.086	4,223.259	*a*) 565.202	*a*) 29.408
						122.202		*b*) 233.346	*b*) 79 735
	Odtrąciwszy z poz. VI. kwoty ad *b*) i *c*) niepodlegające poborowi dodatków krajowych w sumie	—	—	202.459					
	pozostaje właściwa wysokość podatków	—	—	11,522.425					
	Suma dodatku krajowego .	3,670.635	734.749	4,414.364					

Wykaz ten sporządzono na podstawie otrzymanego z c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu odezwą do L. 24.684/1893 (L. W. 37.460/1893) zamknięcia rachunku podatków z dodatkami państwowymi.

Kwoty dodatków krajowych wyjęto z obrachunków miesięcznych rządowych i z wykazów c. k. urzędów podatkowych, rozliczono je zaś stosunkowo na poszczególne gatunki podatków. W kwotach zaległości mieszczą się nietylko zaległości roku przedmiotowego, lecz także zaległości z lat dawnych.

Dochody podatków wstawione są po koniec Marca, dochody zaś dodatków krajowych po koniec Czerwca 1893.

PRELIMINARZE

szczegółowe

krajowych szkół i warsztatów przemysłowych

na rok 1894

(do rubryki XVI. wydatków funduszu krajowego)

zestawione przez

Komisyę krajową dla spraw przemysłowych.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

PRELIMINARZE

zarządzenia

krajowych szkół i wotstałów przemysłowych

na rok 1894

(do rubryki XVI wydatków fundacyi krajowych)

Konkurs krajowy dla ogółu przemysłowych

A. Szkoły dla wyrobów z drzewa i łoziny.

1. **Dżurów.** Krajowa szkółka koszykarska.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	**Uzasadnienie:**
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	*ad 1.* Dochodu ze sprzedaży wyrobów nie wciąga się na razie, przeznaczając go na zakupno materyału i wynagrodzenie uczniów.
2. Subwencye:					
a) od gminy . . .	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	—	—	—	—	Umieszczenie bezpłatne.
c) od c. k. Rządu . .	—	200	—	200	
d) z funduszów krajowych .	—	336	30	366	
3. Inne dochody:	—	—	—	—	
Razem .	—	536	30	566	

Rozchód.					
1. Płace:					
Instruktor	—	432	—	432	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	Dostarcza bezpłatnie Wydział powiatowy w Sniatynie w myśl zobowiązania z dnia 21. paźdz. 1892 L. 1439.
3. Opał	—	—	—	—	
4. Oświetlenie	—	10	—	10	
5, Usługa	—	24	—	24	
6. Materyał	—	—	—	—	*ad 6.* Dostarcza właściciel obszaru dworskiego.
7. Środki naukowe . . .	—	50	—	50	
8. Rozmaite inne wydatki . .	—	20	—	20	
9. Wydatki z powodu Wystawy krajowej	—	—	30	30	
Razem .	—	536	30	566	

2. **Grybów.** Krajowy warsztat naukowy kołodziejski.

Przychód	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	150	400	—	400	Dochód ze sprzedaży preliminowano po potrąceniu wynagrodzenia za robociznę.
3. Subwencye:					
a) od gminy	—	—	—	—	Gmina daje budynek, opał, oświetlenie i usługę bezpłatną w wartości 300 zł.
b) od Rady powiatowej	300	300	—	300	
c) od c. k. Rządu	1.500	900	—	900	W przypuszczeniu, że Wys. Rząd udzieli takiej samej subwencyi (zwyczajnej) jak w roku 1893.
d) z funduszów krajowych	2.720	1.740	230	1.970	
Razem	4.670	3.340	230	3.570	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownik	600	600	—	600	Jak w latach poprzednich.
b) administrator	300	300	—	300	dto
c) nauczyciel	250	250	—	250	dto
d) katecheta	50	50	—	50	dto
e) przodownik warsztatowy	300	450	—	450	W myśl uchwały do LW. 52.408/93.
f) przodownik kowalski	—	500	—	500	W tym roku będzie wybudowaną kuźnia, a zatem i kowal być musi, a za niższą cenę nie dostanie odpowiedniego kowala.
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	Dostarcza gmina miasta Grybowa w naturze.
3. Opał	—	—	—	—	
4. Oświetlenie	—	—	—	—	
5. Usługa	—	—	—	—	
6. Materyał kołodziejski	400	200	—	200	Mniej z powodu, iż już w poprzednich latach materyału nagromadzono, jednakowoż corocznie potrzeba inwentarz materyałów uzupełniać.
7. Środki naukowe	120	120	—	120	
8. Narzędzia warsztatowe, jako też reperacya zepsutych	500	120	—	120	
9. Dostawa materyałów	30	30	—	30	
10. Budowa kuźni	800	—	—	—	
11. Zakupno żelaza i węgli	—	550	—	550	Gdy będzie kuźnia i kowal, potrzeba koniecznie funduszu na zakupno żelaza i węgla.
12. Asekuracya budynków własnych, materyałów i wyrobów	—	50	—	50	Budynki własne szkolne, jak suszarnię kuźnię, wozownię tudzież materyały zapasowe i gotowe wyroby muszą być ubezpieczone.
13. Narzędzia i urządzenie kuźni	500	—	—	—	
14. Rozmaite wydatki	120	120	—	120	
15. Budowa wozowni	700	—	—	—	
16. Wydatki z powodu Wystawy krajowej	—		230	230	
Razem	4.670	3.340	230	3.570	

3. **Kamionka strumiłowa.** Krajowy naukowy zakład kołodziejski i bednarski.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych kołodziejskich . .	1.550	2.540	—	2.540	
2. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych bednarskich . .	300	400	—	400	
3. Subwencye:					
a) od Rady powiatowej .	—	—	—	—	
b) od c. k. Rządu . .	700	700	—	700	
c) z fundnszów krajowych	3.011	2.960	160	3.120	
Razem .	5.561	6.600	160	6.760	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownikowi . .	1.000	1.000	—	1.000	
b) katechecie obrz. gr. kat.	50	50	—	50	
c) katechecie obrz. rz. kat.	50	50	—	50	
d) nauczycielowi szkoły lud.	120	120	—	120	
e) majstrowi kołodziejsk.	480	480	—	480	
f) majstrowi bednarsk. .	450	450	—	450	
g) majstrowi kowalskiemu	600	600	—	600	
h) czeladnikowi kołodziejskiemu . . .	180	144	—	144	Kwota wystarczająca na rok 1894.
i) czeladnikowi kowalsk.	144	180	—	180	Okazuje się potrzeba podniesienia płacy (z powodu ciężkiej pracy).
2. Wynajem lub utrzymanie lokalu i asekuracya budynku.	330	350	—	350	Wynajem i ubezpieczenie wyniesie tyle na rok 1894.
3. Opał z dostawą . . .	40	60	—	60	Kwota 40 zł. okazuje się za małą z powodu rozszerzenia budynku szkolnego.
4. Oświetlenie	50	50	—	50	
5. Usługa	72	72	—	72	
6. Zakupno materyału drzewnego	250	400	—	400	Podwyższenie tłumaczy się większą ilością uczniów i większą ilościa wyrobów.
7. Przybory do pisania i rysowania (środki naukowe) .	130	180	—	180	
8. Wydatki administracyjne i rozmaite inne	148	152	—	152	
9. Zakupno żelaza z dostawą .	700	1.000	—	1.000	Z powodu większej ilości wyrobów wykończonych i sprzedanych.
10. „ węgla i koksu .	120	200	—	200	
11. „ i naprawa narzędzi	25	150	—	150	Z powodu zużycia tychże i większej ilości uczniów, stosownie do poz. 6.
12. Dostawa materyałów drzewnych	60	100	—	100	
13. Wydatki kancelaryjne . .	12	12	—	12	
14. Uczniom IV. roku za wyroby bednarskie i kołodziejskie .	250	400	—	400	Z powodu większej ilości uczniów i wyrobów, tłumaczy się większą ilość sprzedaży.
15. Za wyplatanie i lakierowanie wózków	300	400	—	400	
16. Wydatki z powodu wystawy	—	—	160	160	
Razem .	5.561	6.600	160	6.760	

4. **Stanisławów.** Krajowy naukowy warsztat stolarski i tokarski.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	**Uzasadnienie:**
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	400	400	—	400	
2. Subwencye:					
a) od gminy . . .	800	800	—	800	
b) od Rady powiatowej .	100	100	—	100	
c) z kasy oszczędności .	200	200	—	200	
d) od c. k. Rządu . .	700	850	—	850	
e) z funduszów krajowych	1.160	1.440	300	1.740	
Razem .	3.360	3.790	300	4.090	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownik i nauczyciel fachowy . . .	800	960	—	960	Więcej o 160 zł. za prowadzenie administracyi.
b) nauczyciel snycerstwa .	420	420	—	420	
c) „ stylistyki .	160	160	—	160	Po 1 zł. za godzinę.
d) „ rachunków .	80	80	—	80	Po 1 zł. za godzinę.
e) pomocnik dla stolarstwa	—	240	—	240	Z powodu większej ilości uczniów jest konieczna potrzeba dwóch pomocników warstatowych z pomiędzy uczni warstatu wybranych.
f) pomocnik dla tokarstwa	—	180	—	180	
Administracya . .	150	—	—	—	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	800	800	—	800	
3. Opał	100	100	—	100	
4. Oświetlenie . : . .	50	50	—	50	
5. Usługa	120	120	—	120	
6. Materyał	200	200	—	200	
7. Środki naukowe . . .	150	150	—	150	
8. Rozmaite inne wydatki .	70	70	—	70	
9. Wynagrodzenie uczniom za roboty i zapomogi . .	200	200	—	200	
10. Przybory do rysunków dla dla ubogich uczniów . .	60	60	—	60	
11. Wydatki z powodu wystawy	—	—	300	300	
Razem .	3.360	3.790	300	4.090	

5. Żywiec. Krajowy warsztat naukowy dla stolarstwa i zabawek.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	600	600	—	600	
2. Subwencye:					
a) od gminy	200	200	—	200	
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100	
c) od c. k. Rządu	1.000	1.000	—	1.000	
d) z funduszów krajowych	800	1.050	490	1.540	
3. Materyał miękki i bukowy od gminy	300	300	—	300	
Razem	3 000	3.250	490	3.740	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownika	800	800	—	800	
b) instruktora fachowego.	600	600	—	600	
c) nauczyciela geometryi i rysunków	150	150	—	150	
d) nauczyciela języka polskiego i korespondencyi	150	150	—	150	
e) nauczyciela języka niemieckiego	150	150	—	150	
f) nauczyciela rachunków i rachunkowości	150	150	—	150	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	Dostarcza gmina.
3. Opał	—	—	—	—	„ „
4. Oświetlenie	—	—	—	—	„ „
5. Usługa	—	—	—	—	„ „
6. Materyał	300	400	200	600	Ponieważ szkoła spotrzebowuje wiele materyału dębowego, jaworowego, trześniowego, i fournierów, których gmina dostarczać nie jest obowiązaną i ponieważ zakład powinien posiadać większy zapas drzewa, któryby mógł przynajmniej przez lat 3 wysychać, wstawia się nadzwyczajne 200 zł.
7. Środki naukowe i przybory dla ubogich uczniów	100	100	–	100	Na prenumeratę jednego czasopisma technicznego i zakupno nowszych dzieł fachowych.
8. Rozmaite inne wydatki jak portorya etc.	200	200	—	200	Tu zalicza się też kwotę na oprawę dzieł bibliotecznych, naklejenie wzorów na tektury w celu uchronienia od zniszczenia.
9. Środki pomocnicze warsztatowe	—	100	—	100	Na zakupno kleju, gwoździ, bajców farb i olejów, dalej zamków i okuć i rzeczy do wykończenia robót potrzebnych.
10. Wypłaty uczniom za roboty	400	400	—	400	
11. Wydatki z powodu wystawy	—	—	140	140	
12. Uzupełnienie inwentarza	—	50	150	200	W celu zakupienia 2 warsztatów stolarskich i odpowiednich narzędzi, jakoteż uzupełnienia wyniszczonych i zużytych. — Wrazie założenia w przyszłym roku szkolnym 1893/94 kursu zabawkowego osobno, potrzebną by była suma 400 zł. na sprawienie inwantarza specyalnego dla tego fachu.
Razem	3.000	3.250	490	3.740	

B. Szkoły garncarskie.

6. **Kołomyja.** Krajowa szkoła garncarstwa.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	1.400	1.400	—	1.400	
2. Subwencye:					
a) od gminy . . .	48	—	—	—	Opuszcza się jako wypłacane bezpośrednio stróżowi.
b) od Rady powiatowej .	50	50	—	50	
c) od c. k. Rządu . .	2.630	2.600	—	2.600	
d) z funduszów krajowych	2.700	1.560	400	1.960	
Razem .	6.828	5.610	400	6.010	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownika . . .	1.000	1.000	—	1.000	
b) nauczyciela rysunków .	800	800	—	800	
c) przodownika do nauki toczenia i formowania .	480	480	—	480	
d) werkmistrza do nauki kaflarstwa . . .	650	650	—	650	
e) przodownika do nauki modelowania . .	480	480	—	480	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—		—	Dostarcza gmina m. Kołomyi.
3. Opał	—	—	—	—	
4. Oświetlenie	—	—	—	—	
5. Usługa	348	300	—	300	Obok tego gmina wypłaca bezpośrednio stróżowi 48 zł., które z dochodów strącono.
6. Materyał	600	500	—	500	Obniżono z powodu zapasów.
7 Środki naukowe . . .	470	300	—	300	
8. Rozmaite inne wydatki .	200	200	—	200	
9. Wynagrodzenie uczniów .	400	400	—	400	
10. „ robotników dziennych	200	200	—	200	
11. Wynagrodzenie praktykantów, czeladzi, i majstrów .	200	300	—	300	
12. Wydatki z powodu wystawy	—	—	400	400	
13. III. rata zasiłku na budynek	1.000	—	—	—	Czwartą ratę na budynek wstawiono w rubr. XVI. pod osobną pozycyą. (Uchw. Sejm. z 18. listopada 1893).
Razem .	6.828	5.610	400	6.010	

7. **Poremba.** Krajowy naukowy warsztat garncarski.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	600	600	—	600	
2. Subwencye:					
a) od gminy . . .					
b) od Rady powiatowej .	50	50	—	50	
c) od c. k. Rządu . .	1.800	1.800	—	1.800	
d) z funduszów krajowych	1.036	806	200	1.006	
3. Inne dochody: od Hr. Józefa Szembeka	50	150	—	150	
Razem .	3.536	3.406	200	3.606	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownika warsztatu .	900	900	—	900	
b) werkmistrza „ .	600	600	—	600	
c) pomiesz. dla kierownika	120	120	—	120	
d) „ werkmistrza	84	84	—	84	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	240	120	—	120	Tyle wynajem kosztuje.
3. Opał	80	100	—	100	Opał 7 pieców wynosi taką kwotę.
4. Oświetlenie	50	50	—	50	
5. Usługa	132	132	—	132	
6. Materyały	100	100	—	100	
7. Srodki naukowe . . .	150	150	—	150	
8. Rozmaite inne wydatki .	50	50	—	50	
9. Opał pieców technicznych .	280	300	—	300	Na opał pieców technicznych potrzebną jest taka kwota.
10. Tantyemy dla uczniów .	300	250	—	250	W roku przyszłym będą sami młodsi
11. Tantyemy dla nauczycieli .	150	150	—	150	uczniowie dlatego mniejsza tantyema.
12. Na kurs dla majstrów i czeladzi	300	300	—	300	Majstrowie i czeladnicy mniej na kurs
13. Wydatki z powodu Wystawy	—	—	200	200	majsterski teraz uczęszczają.
Razem .	3.536	3.406	200	3.606	

8. **Touste.** Krajowy naukowy warsztat garncarski.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	**Uzasadnienie:**
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	600	1.000	—	1.000	Z powodu dochodów rzeczywiście uzyskanych w roku 1892 w kwocie 800 zł. jakoteż wskutek rozszerzenia warstatu i zamianowania nowej fachowej siły nauczycielskiej w osobie kierownika preliminuje się wyższą kwotę.
2. Subwencye:					
a) od gminy . . .					
b) od Rady powiatowej .					
c) od c. k. Rządu . .	1.300	1.300	—	1.300	
d) z funduszów krajowych	900	1.070	200	1.270	
3. Inne dochody:					
Od Wgo p. Władysława Fedorowicza	300	300	—	300	
Razem	3.100	3.670	200	3.870	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) Kierownik . . .	900	900	—	900	
b) dodatek na pomocnika dla kierownika . .	—	120	—	120	
c) Werkmistrz . . .	600	630	—	630	
d) Podmajstrzy . .	200	200	—	200	
e) Administrator . .	100	—	—	—	Administracyę prowadzić będzie nowo zamianowany kierownik.
f) Przodownicy . .	240	360	—	360	
g) Nauczyciel przedmiotów pomocniczych .	150	150	—	150	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	W. Fedorowicz dostarcza bezpłatnie.
3. Opał	200	200	—	200	
4. Oświetlenie	30	30	—	30	
5. Usługa	80	80	—	80	
6. Materyał	300	300	—	300	
7. Środki naukowe . . .	200	200	—	200	
8. Wynagrodzenie za robociznę	—	400	—	400	
9. Rozmaite inne wydatki. .	100	100	—	100	
10. Wydatki z powodu Wystawy	—	—	200	200	
Razem .	3.100	3.670	200	3.870	

C. Szkoły dla wyrobów ze skóry.

9. **Uhnów.** Krajowy naukowy warsztat szewski.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
2. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	650	—	—	—	*ad 2.* Pozycyę tę opuszcza się z powodu, że koszta wyrobu i dochód ze sprzedaży wyrobów prowadzone są oddzielnie z rachunkami pożyczki, danej szkole na fundusz obrotowy.
3. Subwencye:					
a) od gminy . . .	100	200	—	200	
b) od Rady powiatowej .	200	200	—	200	
c) od c. k. Rządu . .	420	420	—	420	
d) z funduszów krajowych	600	600	150	750	
Razem .	1.970	1.420	150	1.570	

Rozchód					
1. Płace:					
a) kierownik . . .	300	300	—	300	
b) werkmistrz . . .	600	600	—	600	
2. Wynajem lokalu . . .	420	300	—	300	
3. Opał		74	—	74	
4. Oświetlenie		10	—	10	
5. Usługa		36	—	36	
6. Materyał	—	—	—	—	
7. Utrzymanie inwentarza i środki naukowe	130	80	—	80	
8. Rozmaite inne wydatki .	20	20	—	20	
9. Wynagrodzenie uczniów .	400	—	—	—	*ad 9. i 10.* Opuszcza się z powodu pod poz. 2. w dziale dochodów przytoczonego.
10. Spłata zaliczki na materyał	100	—	—	—	
11. Wydatki z powodu wystawy	—	—	150	150	
Razem .	1.970	1.420	150	1.570	

10. **Witków.** Krajowy naukowy warsztat szewski.

Przychód.	W roku 1893. prelimino wano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	Dochód z wyrobów służy na umorzenie zaliczki udzielonej na materyał i wynagrodzenie dla uczniów.
2. Subwencye:					
a) od gminy . . .	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	—	—	—	—	Rada powiatowa daje lokal i opał.
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	—	350	—	350	
e) z fundnszów krajowych	—	380	200	580	
3. Inne dochody . . .	—	—	—	—	
Razem .	—	730	200	930	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownik warstatu, remuneracya . . .	—	200	—	200	
b) instruktor . . .	—	400	—	400	
2. Wynajem (lub utrzymanie)	—	—	—	—	*ad 2. i 3.* Dostarcza bezpłatnie Rada powiatowa kamionecka na mocy uchwały z d. 31/10 1892 L. 2689 i z d. 21/11 1892 L. 3469.
lokalu	—	—	—	—	
3. Opał	—	—	—	—	
4. Oświetlenie	—	24	—	24	
5. Usługa	—	36	—	36	
6. Materyał	—	—	—	—	*ad 6.* Na materyał i wynagrodzenie uczniów dano oddzielnie zaliczkę z funduszu przemysłowego umarzającą się z dochodu z wyrobów.
7. Środki naukowe . . .	—	50	100	150	
8. Rozmaite inne wydatki .	—	20	—	20	
9. Wydatki z powodu wystawy	—	—	100	100	
Razem .	—	730	200	930	

D. Szkoły tkackie.

11. **Krosno.** Krajowa szkoła tkacka.

a) Szkoła.

Przychód	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	
2. Subwencye:					*ad 2.* Nie preliminuje się dochodu z tego tytułu, ponieważ zakład robi na rachunek miejscowego Towarzystwa tkaczy, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jako też do celów naukowych.
a) od gminy	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej	200	200	—	200	
c) od Towarzystwa	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu	3.500	3.500	—	3.500	
e) z funduszów krajowych	3.798	3.748	600	4.348	
3. Inne dochody	—	—	—	—	*ad 3.* Gmina miasta Krosna daje budynek dla szkoły i nauczycieli w wartości 2900 zł. rocznego czynszu. Wartość tę opuszcza się w przychodzie i rozchodzie jako nie będącą przychodem i rozchodem gotówkowym.
Razem	7.498	7.448	600	8.048	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownika	1.500	1.700	—	1.700	*ad 1a*) Kierownikowi należy się pierwsze pięciolecie na mocy rozporządzenia Wydziału krajowego l. 21.563 z d. 3. maja 1893 roku.
b) nauczyciela rysunków	960	960	—	960	
c) nauczyciela przedmiotów fachowych	960	960	—	960	
d) instruktora	720	720	—	720	
e) przodownika	420	420	—	420	
f) nauczycieli przedmiotów pomocniczych	576	646	—	646	*ad 1. f*) Dotychczas nie była udzielana nauka religii. Komitet szkolny postanowił od roku szkolnego 1893/94 wprowadzić naukę religii po 2 godziny tygodniowo; licząc w roku 86 godzin nauki po 80 ct. okazała się potrzeba podniesienia tej rubryki o 70 zł.
g) pisarza w kancelaryi kierownika	300	300	—	300	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	*ad 2.* Dostarcza gmina miasta Krosna, obacz „Uzasadnienie przychodu“ do poz. *ad 3.*
3. Opał	420	500	—	500	*ad 3* Podług danych z dwóch lat gdy cały budynek szkolny się opala, okazała się potrzeba około 42 sągów drzewa; licząc drzewa bukowego sąg jeden z porąbaniem po 12 zł. 70 ct. wydatek na opał wyniesie około 535 zł.
4. Oświetlenie	130	130	—	130	*ad 4.* Oświetlenie sal naukowych, korytarzy oraz oświetlenie 40 krosien (każde krosno wymaga osobnej lampy).
5. Usługa	192	192	—	192	
6. Materyał	100	100	—	100	*ad 6.* Materyału potrzebnego do nauki uczniów do wyrobu tkaniu dostarcza spółka tkacka, kierownik i nauczyciele muszą jednak na osobnych na ten cel przeznaczonych warstatach każdą nową tkaninę, każdy nowy wzór wprzódy na próbę wykonać, ażeby oznaczyć sposób prowadzenia osnowy wątku itp. i w tym celu wstawił się powyższy wydatek.
Do przeniesienia	6.278	6.628	—	6.628	

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Z przeniesienia .	6.278	6.628	—	6.628	
7. Środki naukowe . . .	600	200	200	400	*ad 7.* Na dalsze pomnożenie środków naukowych, urządzenie zakładu w nowym budynku i uzupełnienie inwentarza.
8. Kancelaryjne wydatki . .	200	200	—	200	
9. Wydatki z powodu wystawy	—	—	400	400	
Razem .	7.078	7 028	600	7.628	

b) Pracownia do wyrabiania wzorów i wybijania kartonów.

Przychód.

Dotacya ze skarbu krajowego .	—	—	—	—	Pracownia zaopatrzona jest w potrzebne maszyny i przyrządy do wybijania kartonów potrzebnych przy krosnach zaopatrzonych w nicielnice i przyrządy Jacquarda i używanych do wyrobów wzorzystych adamaszkowych i t. p.

Rozchód.

1. Płace:					
a) wynagrodzenie kierow.	120	120	—	120	Pracownia dostarcza kartonów dla szkoły tkackiej w Krośnie i zaopatruje we wzory i kartony wszystkie warstaty wzorowe, utrzymywane z funduszów krajowych, a także na żądanie za zwrotem kosztów pojedynczych tkaczy. Wyposażenie stanowią tektury służące do wyrabiania kartonów oraz fundusz na naprawę przyrządów i narzędzi znajdujących się obecnie w zakładzie.
b) wynagrodzenie pomocn.	60	60	—	60	
2. Wyposażenie pracowni .	120	120	—	120	
Razem .	300	300	—	300	

c) Pracownia do wyrabiania krosien tkackich.

Przychód.

Dotacya ze skarbu krajowego .	—	—	—	—	W pracowni wyrabiają się wszystkie krosna i przyrządy, o ile przedmioty te w kraju wykonać się dadzą, w celu urządzenia i zaopatrzenia warstatów wzorowych tkackich utrzymywanych z funduszu krajowego. Tylko te części składowe kupuje się po za krajem, które na miejscu wyrabiać się nie dadzą.

Rozchód.

Wydatek na opędzenie kosztów, zakupno materyałów. naprawę narzędzi i t. p. . .	120	120	-	120	Funduszu potrzebnego na sporządzenie tych krosien dostarcza każdy warstat wzorowy w miarę przyzwolonego budżetu. Szkoła dostarcza wszystkich przyrządów bez doliczania jakiegokolwiek zysku.
Zestawienie rozchodu: *a*) szkoła . .	7.078	7.028	600	7.628	
b) kartoniarka .	300	300	—	300	
c) pracownia krosien	120	120	—	120	
Razem .	7.498	7.448	600	8.048	

12. **Błażowa.** Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	
2. Subwencye:					
a) od gminy	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej	60	60	—	60	
c) od Towarzystwa	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu	250	250	—	250	
e) z funduszów krajowych	1.190	870	150	1.020	
3. Inne dochody	—	—	—	—	
Razem	1.500	1.180	150	1.330	

Rozchód.

1. Płace:					
Instruktora	600	600	—	600	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	240	260	—	260	Pomieszkanie dla instruktora o 20 zł. droższe.
3. Opał	80	90	—	90	Opał podrożał.
4. Oświetlenie	20	20	—	20	
5. Usługa	60	60	—	60	
6. Materyał	—	—	—	—	
7. Środki naukowe	450	100	—	100	
8. Rozmaite inne wydatki	50	50	—	50	
9. Wydatki z powodu wystawy	—	—	150	150	
Razem	1.500	1.180	150	1.330	

13. **Gliniany.** Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	*ad 1.* Nie preliminuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Towarzystwa tkaczy, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy.
2. Pozostałość kasowa z końcem roku 1892	160	—		—	
3. Subwencye:					
a) od gminy Gliniany .	120	120	—	120	
b) od Rady powiatowej w Przemyślanach . .	50	50	—	50	
c) od Towarzystwa z fundacyi br. Hirscha .	200	200	—	200	
d) od c. k. Rządu . .	800	790	—	790	
e) z funduszów krajowych	800	530	400	930	
Razem .	2.130	1.690	400	2.090	

Rozchód.

1. Płace:					*ad 1. b)* Zwiększone czynności jako też panująca drożyzna z jednej, a z drugiej strony zupełne oddanie się swemu zadaniu spowodowały komitet już na rok 1893 podnieść płacę przodownikowi o 5 zł. w. a. miesięcznie.
a) instruktor fachowy .	700	700	—	700	
b) przodownik . . .	360	420	—	420	
c) nauczyciel pomocniczy .	150	150	—	150	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	120	120	—	120	*ad 2, 3, 4* Dostarcza Towarzystwo zaliczkowe w Glinianach w myśl ugody zawartej aktem notaryalnym w Glinianach dnia 17. kwietnia 1890 L. R. 12810 przy pomocy 120 zł. ze strony gminy.
3. Opał					
4. Oświetlenie					
5. Usługa	20	20	—	20	
6. Materyał	—	—	—	—	
7. Środki naukowe . . .	750	250	200	450	
8 Rozmaite inne wydatki . .	30	30	—	30	
9. Wydatki z powodu Wystawy .	—	—	200	200	*ad 8.* Z powodu wystawy krajowej we Lwowie w roku 1894 preliminuje się nadzwyczajny wydatek na koszta transportu wyrobów i inne wydatki.
Razem .	2.130	1.690	400	2.090	

14. **Gorlice.** Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	*ad 1.* Nie preliminuje się, gdyż warstat wyrabia tkaninę na rachunek Towarzystwa tkackiego w Krośnie, które materyału dostarcza i wyrób spienięża.
2. Subwencye:	—	—	—	—	
a) od gminy . . .	—	150	—	150	*ad 2/a.* Relutum za pomieszkanie dla instruktora.
b) od Rady powiatowej .	—	200	—	200	*ad 2/b.* Na podstawie zobowiązania z 14. lipca 1892 L. 1223.
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	—	400	-	400	
e) z funduszów krajowych	—	400	500	900	
Razem	—	1.150	500	1.650	

Rozchód.					
1. Płace:					*ad 1*) Na naukę teoretyczną nie preliminuje się nic, gdyż uczniowie warstatu tkackiego mają uczęszczać do miejscowej szkoły przemysłowej uzupełniającej.
a) Instruktor . . .	—	600	—	600	
b) Pomieszkanie, opał i światło dla instruktora	—	150	—	150	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	*ad 2, 3, 4. 5.* Dostarcza bezpłatnie gmina w myśl deklaracyi z dnia 26. października 1892.
3. Opał	—	—	—	—	
4. Oświetlenie	—	—	—	—	
5. Usługa	—	—	—	—	
6. Materyał	—	100	—	100	*ad 6.* Kredyt na pierwszy zapas materyału naukowego. Materyału do tkania dostarczać ma Towarzystwo tkackie w Krośnie (Prządka)
7. Środki naukowe . . .	—	200	400	600	*ad 7* Kredyt nadzwyczajny preliminuje sie na sporządzenie sześciu warstatów, snowarki, bardy i t. d.
8. Rozmaite inne Wydatki .	—	100	100	200	*ad 8.* Preliminuje się kredyt nadzwyczajny na sprawienie potrzebnych sprzętów dodatkowych.
Razem .	—	1.150	500	1.650	

15. **Korczyna.** Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Dochody własne zakładu .	—	—	—	—	*ad 1.* Nie wstawia się z powodu, że zakład wyrabia tkaniny na rachunek Towarzystwa tkackiego.
2. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	*ad 2.* Towarzystwo dostarcza przędzy bezpłatnie.
3. Subwencye:					*ad 3.* Gmina dostarcza lokalu, opału, oświetlenia i obsługi.
a) od gminy . . .	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	—	—	—	—	
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	850	600	—	600	
e) z funduszów krajowych	1.140	750	150	900	
Razem .	1.990	1.350	150	1.500	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) instruktora tkactwa .	720	720	—	720	
b) przewodnika . .	300	300	—	300	*ad 1. b.* Posada dotąd nie obsadzona. Zarząd warsztatu chce ze swoich uczniów jednego wybrać.
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	*ad 2.* Gmina i Towarzystwo tkackie dostarcza odpowiedniego pomieszczenia w nowo wymurowanym budynku, gdzie się zmieści do 24 warsztatów.
3. Opał	—	—	—	—	*ad 3. 4.* i *5.* Dostarcza gmina i Towarzystwo tkackie.
4. Oświetlenie	—	—	—	—	
5. Usługa	—	—	—	—	
6. Materyał	—	—	—	—	*ad 6.* Dostarcza Towarzystwo tkackie bezpłatnie.
7. Środki naukowe . . .	630	250	—	250	
8. Rozmaite inne wydatki .	40	80	—	80	
9. Urządzenie sali wykładowej i kancelaryi instruktora .	300	—	—	—	
10. Wydatki z powodu wystawy	—	—	150	150	
Razem .	1.990	1.350	150	1.500	

16. **Łańcut.** Krajowy naukowy warsztat tkacki im. Franciszka Józefa.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Dochody własne zakładu .	—	—	—	—	*d 1.* Nie preliminuje się z tego powodu, że warstat wyrabia towary na rachunek miejscowego Towarzystwa, które dostarcza potrzebnych materyałów surowych i płaci uczniom za robotę.
2. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	Nie preliminuje się z powodu wymienionego pod poz. 1.
3. Subwencye:					
a) od gminy . . .	250	250	—	250	
b) od Rady powiatowej .	300	300	—	300	
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	250	400	—	400	
e) z funduszów krajowych	1.590	1.200	150	1.350	
4. Inne dochody	—	—	—	—	
Razem .	2.390	2.150	150	2.300	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) instruktora . . .	600	600	—	600	
b) przodownika . .	400	460	—	460	Dodatek na pomieszkanie 60 zł.
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	Dosta za gmina w wartości 300 zł.
3. Opał	200	250	—	250	
4. Oświetlenie	50		—		
5. Donajęcie lokalu . . .	240	240	—	240	
6. Usługa	180	180	—	180	
7. Materyał	—	—	—	—	Dostarcza Towarzystwo.
8. Środki naukowe . . .	500	200	—	200	
9. Rozmaite inne wydatki .	40	40	—	40	Jak w roku 1893.
10. Pomieszkanie instruktora .	180	180	—	180	Jak w roku 1893.
11. Wydatki z powodu wystawy	—	—	150	150	
Razem .	2.390	2.150	150	2.300	

17. **Rychwałd.** Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	**Uzasadnienie:**
1. Subwencye:					
a) od gminy . . .	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	200	200	—	200	
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	*ad 3. c.* Towarzystwo tkackie dostarcza przędzy i wynagradza uczniom za roboty.
d) od c. k. Rządu . .	300	400	—	400	
e) z funduszów krajowych .	700	900	150	1.050	
Razem .	1.200	1.500	150	1.650	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) instruktor fachowy . .	500	500	—	500	
b) nauczyciel czytania, pisania i rachunków . .	300	300	—	300	
c) prowadzący księgi . .	100	100	—	100	
d) przodownik warsztatowy.	—	300	—	300	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	
3. Opał	—	—	—	—	*ad 3, 4, 5.* Gmina dostarcza lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
4. Oświetlenie	—	—	—	—	
5. Usługa	—	—	—	—	
6. Materyał	—	—	—	—	
7. Środki naukowe . . .	200	200	—	200	
8. Rozmaite inne wydatki . .	100	100	—	100	
9. Wydatki z powodu wystawy .	—	—	150	150	
Razem .	1.200	1.500	150	1.650	

18. **Wilamowice.** Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	
2. Subwencye:					
a) od gminy	200	200	—	200	
b) od Rady powiatowej	50	50	—	50	
c) od Towarzystwa	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu	250	250		250	
e) z funduszów krajowych	650	590	270	860	Więcej z powodu rozszerzenia zakładu.
Razem	1.150	1.090	270	1.360	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) Instruktor	600	600	—	600	
b) Przodownik	300	240	—	240	Preliminuje się tylko 240 ponieważ tyle przodownik pobiera.
2. Wynajem lub (utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	*ad 2, 3, 4, 5*, dostarcza gmina w naturze.
3. Opał	—	—	—	—	
4. Oświetlenie		—	—	—	
5. Usługa	—	—	—	—	
6. Materyał	—	—	—	—	*ad 6.* Dostarcza Towarzystwo tkackie.
7. Środki naukowe	200	200	100	300	Więcej z powodu rozszerzenia zakładu.
8. Rozmaite inne wydatki	30	30	20	50	
9. Na zabezpieczenie od ognia inwentarza szkolnego	20	20	—	20	
10. Wydatki z powodu Wystawy	—	—	150	150	
Razem	1.150	1.090	270	1.360	

19. **Rakszawa.** Krajowa szkoła sukiennicza.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	*ad 1.* Materyałów dostarcza Towarzystwo produkcyjne-handlowe w Łańcucie i ono zajmuje się sprzedażą wyrobów szkoły.
2. Subwencye:					
a) od gminy . . .	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	—	500	—	500	
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	—	1.000	1 500	2.500	
e) z funduszów krajowych .	—	2.300	1.800	4.100	
Razem	—	3.800	3.300	7.100	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownik . . .	—	1.200	—	1.200	Oprócz płacy mają wolne pomieszkanie i opał.
b) przodownik tkacz . .	—	600	—	600	
c) przodownik farbiarz .	—	600	—	600	
d) nauczyciel pomocniczy .	—	240	—	240	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	2.500	2.500	*ad 2.* Lokal własny; preliminuje się tylko na pierwsze urządzenie wewnętrzne budynku szkolnego i farbiarni.
3. Opał	—	360	—	360	
4. Oświetlenie	—	120	—	120	
5. Usługa	—	180	—	180	
6. Materyał	—	200	—	200	
7. Srodki naukowe . . .	—	200	800	1.000	
8. Rozmaite inne wydatki . .	—	100	—	100	
Razem .	—	3.800	3.300	7.100	

20. **Radymno.** Krajowy naukowy warsztat powroźniczy.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	
2. Subwencye:					
a) od gminy	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	—	—	—	—	
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	—	400	—	400	
e) z funduszów krajowych	—	350	450	800	
Razem .	—	750	450	1.200	

Rozchód.

1. Płace:					
Instruktor	—	600	—	600	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	*ad 2, 3, 4, 5.* Lokalu na warsztat oraz na mieszkanie instruktora udziela Towarzystwo powroźnicze w Radymnie.
3. Opał	—	—	—	—	
4. Oświetlenie	—	—	—	—	
5. Usługa	—	—	—	—	
6. Materyał	—	—	—	—	*ad 6.* Toż samo Towarzystwo dostarcza materyału i zajmuje się sprzedażą wyrobów.
7. Środki naukowe . . .	—	100	450	550	
8. Rozmaite inne wydatki. .	—	50	—	50	
Razem .	—	750	450	1.200	

E. Szkoły koronkarskie.

21. **Muszyna**. Krajowa szkoła koronkarska.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wnicsek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	**Uzasadnienie:**
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	600	600	—	600	
2. Subwencye:					
a) od gminy	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej . .	300	300	—	300	
c) od Towarzystwa . . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . . .	200	200	—	200	
e) z funduszów krajowych .	688	528	180	708	
Razem . .	1.788	1.628	180	1.808	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) Nauczycielka koronek . .	360	360	—	360	
b) Nauczycielka pomocnica .	180	180	—	180	
c) Nauczycielka przedmiotów teoretycznych . . .	180	180	—	180	
d) Katecheta	48	48	—	48	
e) Remuneracya za naukę rysunkow	120	120	—	120	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	60		—	—	Dostarcza gmina miasta Muszyny bezpłatnie.
3. Opał	40	—	—	—	
4. Oświetlenie		—	—	—	
5. Usługa	40	40	—	40	
6. Materyał	100	100	—	100	
7. Środki naukowe . . .	60	60	80	140	Kwotę 80 zł. na zakupno nowych wzorów.
8. Rozmaite inne wydatki . .	50	40	—	40	
9. Uzupełnienie inwentarza .	50	—	—	—	
10. Wynagrodzenie uczenie za roboty	500	500	—	500	
11. Wydatki z powodu Wystawy	—	—	100	100	
Razem . .	1.788	1.628	180	1.808	

22. **Zakopane.** Krajowa szkoła koronkarska.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	500	3.000	—	3.000	Preliminuje się więcej na podstawie wynikłości z roku 1892.
2. Subwencye:					
a) od gminy . . .	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	—	—	—	—	
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	550	550	—	550	
e) z funduszów krajowych .	2.040	2.040	200	2.240	
Razem .	3.090	5.590	200	5.790	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierowniczki szkoły .	920	920	—	920	
b) nauczycielki . . .	360	360	—	360	
c) pomocnicy pierwszej .	180	180	—	180	
d) pomocnicy drugiej . .	180	180	—	180	
e) nauczyciela rysunków .	240	240	—	240	
f) katechety . . .	30	30	—	30	
g) nauczyciela czytania, pisania i rachunków . .	120	120	—	120	
2. Wynajem (lub ntrzymanie) lokalu	400	400	—	400	
3. Opał	100	100	—	100	
4. Oświetlenie	60	60	—	60	
5. Usługa	100	100	—	100	
6. Materyał	100	450	—	450	Na podstawie wynikłości z roku 1892.
7. Środki naukowe . . .	60	60	—	60	
8. Rozmaite inne wydatki .	240	240	—	240	
9. Wynagrodzenie uczenic za robotę	—	2.150	—	2.150	Na podstawie wynikłości z roku 1892.
10. Wydatki z powodu wystawy	—	—	200	200	
Razem .	3.090	5.590	200	5.790	

23. **Lwów.** Krajowa keramiczna stacya doświadczalna przy c. k. szkole politechnicznej.

Przychód.	W roku 1803. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	**Uzasadnienie:**
1. Dochody własne:					
a) opłata za badania materyałów na ich przydatność przemysłową, niemniej opłaty od przemysłowców, fabryk i w ogóle od stron za czynności w ich interesie przez stacyę wykonane . . .	500	500	—	500	
b) dochód ze sprzedaży typowych wyrobów stacyi, jak wzorów zastosowania szkliw, polew, farb, emalij i nowych technik stacyj . . .	100	100	—	100	
c) opłaty od praktykantów, pobierających naukę w stacyi.	30	30	—	30	
2. Dotacya z funduszu krajowego	3.390	4.350	—	4.350	*ad 2.* Więcej z powodu mianowania adjunkta.
Razem . .	4.020	4.980	—	4.980	

Rozchód.					
1. Płaca dyrektora stacyi 2000 zł. dodatek aktywalny 360 zł. dodatek za pięciolecie 200 zł. razem	2.560	2.560	—	2.560	
2. Płaca adjunkta	—	960	—	960	
3. Płaca laboranta po 45 zł. miesięcznie	540	540	—	540	
4. Usługa po 20 zł. miesięcznie	240	240	—	240	
5. Uzupełnienie ingredyencyj keramicznych . . .	100	100	—	100	
6. Opał lokalu stacyi . .	150	150	—	150	
7. Opał do pieców technicznych	120	120	—	120	
8. Gaz do oświetlenia i do celów technicznych . . .	100	100	—	100	
9. Koszta kancelaryjne, frachty i portorya	80	80	—	80	
10. Biblioteka i czasopisma .	80	80	—	80	
11. Wydatki nieprzewidziane .	50	50	—	50	
12. Lokal stacyi. . . .	—	—	—	—	
Razem . .	4.020	4.980	—	4.980	

LW. 53.000/93.

l. Alegat

do preliminarza funduszu krajowego na rok 1894.

Fundusz szkolny krajowy.

PRELIMINARZ

na rok

1894.

Alegat do rubr. VII. poz. 53. wydatków funduszu krajowego.

z załącznikami:

1. Odezwa c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 30. września 1893 L. 12.645.
2. Wykaz kwot potrzebnych na remuneracye za udzielanie nauki robót ręcznych. (*Załącznik A*).
3. Wykaz potrzebnych zasiłków na zakupno narzędzi S. I. do nauki „słöjdu“ na rok 1894. (*Załącznik B*).
4. Wykaz potrzebnych zasiłków na zakupno narzędzi S. II. i III. dla szkół, które w roku 1892/3 narzędzi już otrzymały. (*Załącznik C*).
5. Zestawienie zamknięć 74 Rad szkolnych okręgowych. (*Załącznik D*).
6. Wykaz zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne od r. 1876 po koniec roku budżetowego 1892. (*Załącznik E*).

L. 12645/1893

Odpis

odezwy c. k. krajowej Rady szkolnej z dnia 30. września 1893. do Wydziłu krajowego w sprawie preliminarza na rok 1894.

W myśl art. 34. ustawy krajowej z dnia 2 maja 1873 (Dz. u. kr. N. 250) c. k. krajowa Rada szkolna ma zaszczyt przesłać Świetnemu Wydziałowi krajowemu preliminarz wydatków krajowego funduszu szkolnego na cele szkół ludowych na rok 1894 dołączając pod:

A. wyjaśnienia do tego preliminarza,

B. wykaz zorganizowanych już szkół ludowych w każdym powiecie, tudzież dochodów i wydatków okręgowych funduszów szkolnych na te szkoły,

C. wykaz zasiłku potrzebnego na pokrycie niedoboru na płace i dodatki na mieszkanie dla nauczycieli i nauczycielek etatowych, tudzież na pokrycie płac i dodatków na mieszkanie dla nauczycieli i nauczycielek nadetatowych i innych wydatków w każdym okręgu,

D. wykaz szkół etatowych uwzględnionych po raz pierwszy w preliminarzach okręgowych funduszów szkolnych na r. 1894.

E. wykaz szkół na r. 1893 i 1894 w życie wejść mających, a w preliminarzach okręgowych funduszów szkolnych na rok 1894 nieuwzględnionych,

F. wykaz szkół ludowych zorganizowanych w roku szkolnym 1892/3,

G. wykaz kwot potrzebnych na remuneracyę za naukę robót ręcznych w r. szk. 1893/4,

H. wykaz kwot potrzebnych na zakupno narzędzi do nauki zręczności.

J. wykaz stypendyów pobieranych przez uczniów i uczenice seminaryów nauczycielskich.

Do poszczególnych rubryk tego preliminarza ma c. k. krajowa Rada szkolna zaszczyt dodać ze swej strony następujące uwagi:

W preliminarzu tym znajdują po raz pierwszy ścisły cyfrowy wyraz doniosłe reformy, które Wysoki Sejm i za zgodą Jego krajowa Rada szkolna podjęła w ostatnich dwóch latach na polu szkolnictwa ludowego. Reformy te bowiem w budżetach na r. 1892 i 1893 tylko pauszalnie ogólnikowo a to na drugie półrocze 1892 sumę 93575 złr. zaś na rok 1893 kwotą 200.000 zł. objęte być mogły.

Reformy te polegały:

a. na polepszeniu płac i dodatków nauczycieli ustawą krajową z 15 czerwca 1892 (Dz. u. kr. Nr. 40.).

b. na uchyleniu szkół i nauczycieli filialnych i zamienieniu wielu posad nauczycieli młodszych na posady nauczycieli starszych w skutek rezolucyi Wysokiego Sejmu z 2. kwietnia 1892. na przekształceniu wielu szkół na więcej klasowe a tem samem zamienieniu wielu posad nauczycieli nadetatowych na etatowe przedewszystkiem w skutek zaprowadzenia nowych planów naukowych z dniem 1 września 1893. Niezależnie od tych reform wpłynął na wzrost

wydatków także naturalny wzrost frekwencyi w szkołach już istniejących, który pociągnął za sobą w wielu wypadkach konieczność rozszerzenia ich nowemi klasami.

Rubryka 1 pozycya 1—3.

Na podstawie sprawdzonych preliminarzy okręgowych funduszów szkolnych wynosi wydatek na płace i dodatki na mieszkanie dla nauczycieli etatowych po uwzględnieniu powyższych reform na rok 1894 wedle wykazu *B*) 2,132.127 zł. a potrzebny na pokrycie tego wypatku, (w którym mieści się także zasiłek dla miejskiego funduszu szkolnego okręgowego w Krakowie) zasiłek z krajowego funduszu szkolnego wynosi wedle wykazu *C*) 839.870 zł.

C. k. krajowa Rada szkolna strącała dotychczas z obliczonego zasiłku 10% tytułem możliwych interkalazyów z powodu opróżnionych posad nauczycielskich.

Ze względu jednak, że wielu posad systemizowanych w szkołach więcej klasowych w roku 1894 nie będzie jeszcze można stale obsadzić, zaś tymczasowym nauczycielom posiadającym kwalifikacyę przyznaje się tylko wynagrodzenie roczne w wysokości 60% płacy starszego nauczyciela względnie 300 zł. a tymczasowym nauczycielom bez kwalifikacyi wynagradzenie roczne w kwocie 250 zł. przeto strąca c. k krajowa Rada szkolna z powyższej sumy jeszcze dalsze 6% czyli razem 16% i preliminuje tylko . . . . . 705.490 złr.
a z odliczeniem odsetek od kapitału legowanego przez ś. p. biskupa Betańskiego a wcielonego do majątku zarodowego krajowego funduzzu szkolnego w kwocie 62 złr.
ogólną kwotę . . . 705.552 złr.

Na pokrycie niedoboru na płace i dodatki na pomieszkanie stałych nauczycieli religii przypada według załączonego wykazu *C*) wraz z kwotą potrzebną dla krakowskiego miejskiego okręgowego funduszu szkolnego kwotę 86.575 złr., a po strąceniu 16% z powodów powyż przytoczonych, prelimuje się tylko . . . . . 72.725 złr.
na remuneracye za udzielanie nauki religii przypada według wykazu *C*) kwota 29.590 zł. jednakże ze względu na wynikłość tej pozycyi z dwóch ostatnich lat preliminuje się tylko . . . . . 18.000 „
razem . . 90.725 złr.

Rubryka II pozycya 4.

Kwota preliminowana większą jest o 1817 złr. od sumy przyzwolonej na rok 1893 z powodu zwiększonej ilości szkół i większej liczby nauczycieli.

Rubryka III pozycya 5.

Kwota preliminowana mniejsza od sumy przyzwolonej na rok 1893 o 367 złr. potrzebną jest na zakupno:

a. 604 map Europy dla szkół, które ich w r. b. nieotrzymały po 4 złr. razem za . . . . . 2.416 złr.
b. 500 globusów po 5 złr. razem za . . . . . 2.500 „
c. liczydeł modeli, miar i wag, obrazów do nauki z poglądu, map Galicyi Monarchii austryacko-węgierskiej i Europy dla szkół ludowych, które tych przyborów z końcem b. r. nie będą miały za . . . . . 3.000 „
d. wzorów do nauki robót ręcznych dla szkół wydziałowych i pospolitych za . 4.000 „
e. wzorów rysunkowych dla szkół wydziałowych i pospolitych z powodu zaprowadzenia nowych planów naukowych za . . . . . 3.500 „
razem za . . 15.416 złr.

Wzorów od *d*) i *e*) szkoły nasze dotychczas nie posiadały. Nowe plany naukowe kładąc na naukę robót ręcznych kobiecych i na naukę rysunków w szkołach ludowych największą wagę, podwajając liczbę godzin tej nauki i wprowadzając ją na praktyczne tory, wymagają tem samem aby każda szkoła w ściśle metodyczny zbiór wzorów została zaopatrzoną.

Wygotowanie tych wzorów przygotowała już c. k. krajowa Rada szkolna przez siły krajowa

Rubryka IV. pozycya 6.

Kwota preliminowana większą jest o 1386 zł. od sumy przyzwolonej na rok 1893 z tych samych powodów jakie przytoczono na uzasadnienie zwiększonego wydatku przy rubryce II.

Rubryka V, VI i VII.

Preliminuje się w wysokości przyzwolonej przez Wysoki Sejm na rok 1893.

Rubryka VIII pozycya 11.

Według załączonego wykazu *C*) zestawionego na podstawie wykazów c. k. okręgowych Rad szkolnych przypada jako potrzebny zasiłek na pokrycie wydatków przewidzianych w tej rubryce wraz z kwotą potrzebną dla krakowskiego miejskiego okręgowego funduszu szkolnego kwota 357.754 zł. C. k. krajowa Rada szkolna potrąca jednak także i z tej sumy 16% z powodu braku kwalifikowanych nauczycieli i preliminuje tylko 300.510 sł. która to suma mniejszą o 1831 zł. od sumy przyzwolonej na rok 1893.

Rubryka IX pozycya 22.

Kwota preliminowana większą jest o 20.000 zł. od sumy przyzwolonej na rok 1893, ponieważ według zamknięć rachunków kwota przyzwolona na wydatki w tej rubryce przewidziane, była zawsze znacznie przekraczaną. Powód tej anormalności leży ostatecznie w stylizacyi art. 19 ustawy krajowej z 2 lutego 1885 (Dz. u. kr. Nr. 29), która nie określa ściśle granicy i warunków, w których miasta posiadające własny majątek wszystkie wydatki szkolne z własnych funduszów mają ponosić. Każda reorganizacya szkół w tych miastach pociąga ze sobą potrzebę nowych dochodzeń i orzeczeń, których prawomocność wskutek rekursów się przewleka, a tymczasem krajowy fundusz szkolny zwiększone wydatki zaliczkowo pokrywać musi.

Rubryka X.

Kwota preliminowana mniejszą jest od sumy przyzwolonej na rok 1893 w ogóle o 5.000 zł. w szczególności jednak preliminuje się pod *pod poz. 13 tej rubryki* kwota 40.000 złr. a zatem mniej o 13.000 złr. ze względu na ograniczenie godzin nadobowiązkowych zaś pod *poz. 14 tej rubryki* kwata 15.000 złr. a zatem więcej o 8.000 złr. gdyż w skutek zaprowadzenia półrocznych kursów naukowych we Lwowie i Krakowie dla nauczycieli gotujących się do egzaminu dla szkół wydziałowych, potrzebną będzie większa ilość zastępców takich nauczycieli.

Kursa takie urządził Wysoki c. k. Rząd na wniosek krajowej Rady szkolnej własnym funduszem, a w szczególności w Krakowie przy gimnazyum św. Anny kurs przyrodniczo-matematyczny, zaś we Lwowie przy państwowej Sskole przemysłowej kurs rysunkowy, a nauczyciele fachowo wykształceni mają nadać szkołom miejskim praktyczny przemysłowy kierunek w myśl

nowych planów naukowych. Nauczyciele wysyłani na te kursa otrzymują urlop półroczny, a na ich miejsce muszą być ustanowieni w szkołach tymczasowi zastępcy.

Rubryka XI pozycya 15—23.

Kwota preliminowana mniejszą jest o 100 zł. od sumy przyzwolonej na rok 1893, ponieważ opuszczono przyzwolony na rok 1893 jednorazowy zasiłek dla gminy Steinau w kwocie 100 zł.

Rubryka XII pozycya 24.

Kwota preliminowana większą jest o 15.000 zł. od sumy przyzwolonej na rok 1893 ze względu na większą ilość kandydatów stanu nauczycielskiego z powodu utworzenia jednego i mających być otwartemi dwóch nowych seminaryów nauczycielskich, wreszcie zaprowadzenia w niektórych Seminaryach klas równorzędnych.

Rubryka XIII pozycra 25 tej rubryki

Preliminuje się w wysokości przyzwolonej przez Wysoki Sejm na rok 1893 zaś *poz. 26 tej rubryki* więcej o 2.305 zł. od sumy przyzwolonej na rok 1893 na podstawie zestawienia sporządzonego według wykazów szczegółowych przedłożonych przez c. k. okręgowe Rady szkolne.

Rubryka XIV pozycya 27.

Kwota preliminowana mniejszą jest a 1.000 zł. od sumy przyzwolonej na rok 1893 z powodu, że większa liczba inspektorów otrzymała stabilizacyą i podwyższenie nowej ustawy państwowej.

Rubryka XV pozycya 28.

Preliminowaną dotychczas w tej rubryce na podatki i ekwiwalenta z gruntów szkolnych kwotę 500 zł. opuszcza się zupełnie, ponieważ w ostatnich latach nie było w cale tego rodzaju wydatków natomiast zmienia się nazwę tej rubryki na „Utrzymanie budynków“ stosownie do jej przeznaczenia na utrzymanie budynku szkolnego w Tarnowie będącego w części własnością krajowego funduszu szkolnego i preliminuje się na ten cel mniej o 370 zł. od sumy przyzwolonej na rok 1893 na podstawie przecięcia wynikłości z ostatnich 3 lat.

Rubryka XVI.

Preliminuje się w wysokości przyzwolonej przez Wysoki Sejm na rok 1893.

Rubryka XVII.

Kwota preliminowana większą jest o 6.000 zł. od sumy przyzwolonej na rok 1893. ze względu na stały wzrost tej pozycyi. Wydatek ten wynosił w roku 1890 151.319 zł. w r. 1891 165.904 zł. w r. 1892. 171.231 zł.

Rubryka XVIII.

Preliminuje się jak na rok 1893 jako stale systemizowany wydatek.

Rubryka XIX.

Na wydatki tej rubryki preliminuje się w tym roku mniej o 500 zł. od sumy przyzwolonej na rok 1893 z powodu ubytku kilku emerytur.

Rubryka XX.

Preliminuje się mniej o 520 zł. od sumy przyzwolonej na rok 1893 na podstawie faktycznego stanu asygnowanych dotąd stałych darów z łaski z opuszczeniem percepientek zmarłych i tych, które wskutek powtórnego zamążpójścia utraciły prawo do tych darów, tudzież z nieuwzględnieniem przyzwolonych w budżecie na rok 1893 pod pozycyą 67 lit. *a—g*, jednorazowych darów z łaski.

Rubryka XXI.

Kwota preliminowana mniejszą jest o 5702 zł. od sumy przyzwolonej na rok 1893 częścią z powodu potrzeby zakupna mniejszej ilości warstatów i narzędzi do nauki zręczności jak na rok 1893, gdyż już w roku 1892 i 1893 znaczną ilość szkół w przybory te zaopatrzono, częścią z powodu opuszczenia kwoty 5.000 zł. przyzwolonej w r. 1893 na krajową konferencyę nauczycieli, która odbędzie się dopiero w roku 1899.

Rubryka XXII i XXIII.

Preliminuje się w wysokości przyzwolonej przez Wysoki Sejm na rok 1893.

Ogół rzeczywistych wydatków na rok 1894 po strąceniu „Zaliczek zwrotnych“ (Rub. IX poz. 12) w kwocie . . . . . 40.000 złr.
i „Przebieżnych wydatków“ (Rub. XXII poz. 69) w kwocie . . . . . 12.324 „
razem kwoty . . 52 324 złr.
znajdującej zupełne pokrycie w odpowiedniej rubryce dochodów (Rub. VII poz. 24 i 25) wynosi . . . . . 1,624.375 złr.
zatem od kredytu przyzwolonego na rok 1893, od którego się również wyż rzeczane wydatki strąca, w kwocie . . . . . 1,516.506 „
większy o . . 107.869 złr.

Lwów, 30 września 1893.

Badeni w. r.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Wniosek Rady szkolnej kraj. Zwyczajne	Wniosek Rady szkolnej kraj. Nadzwyczajne	Wniosek Rady szkolnej kraj. Razem	Wniosek Wydziału krajowego
			Złote austryackie			
		Wydatki.				
		DZIAŁ I.				
		Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych.				
I.	1—3	Na pokrycie niedoboru z powodu płac i dodatków na pomieszkanie dla nauczycieli i nauczycielek etatowych według uchwały finansowej na r. 1893	796.277	—	796.277	796.277
II.	4	Na mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe . . .	47.127	—	47.127	47.127
III.	5	Na przybory naukowe	15.416	—	15.416	15.416
IV.	6	Na konferencye okręgowe	28.593	—	28.593	28.593
V.	7	Na biblioteki okręgowe	4 125	—	4.125	4.125
VI.	8	Na rozmaite wydatki	15.447	—	15 447	15.447
VII.	9—10	Na utrzymanie szkół nowych	11.500	—	11.500	11.500
VIII.	11	Na płace i dodatki na pomieszkanie dla nauczycieli i nauczycielek nadetatowych na rok szkolny 1893/4	300.510	—	300.510	300.510
IX.	12	Zaliczki zwrotne dla funduszów szkolnych okręgowych	—	40.000	40.000	40.000
		Suma działu I. .	1,218.995	40.000	1,258.995	1,258.995
		DZIAŁ II.				
		Wydatki własne krajowego funduszu szkolnego.				
X.	13—14	Substytucye	55.000	—	55.000	55.000
XI.	15—23	Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye .	—	16.084	16.084	16.584
XII.	24	Stypendya	75.000	—	75.000	60.000
XIII.	25—26	Remuneracye i zapomogi	45.575	—	45.575	45.575
XIV.	27	„ dla inspektorów okręgowych . .	1 000	—	1.000	1.000
XV.	28	Utrzymanie budynków	280	—	280	280
XVI.	29	Koszta, podróży i dyety	2.000	—	2.000	2.000
XVII.	30	Dodatki pięcioletnie	176.000	—	176.000	176.000
XVIII.	31	Dodatek do funduszu emerytalnego	12.800	—	12.800	12.800
XIX.	32	Emerytury	—	4.500	4.500	4.500
XX.	33	Dary z łaski	4.497	—	4.497	4.497
XXI.	66—68	Potrzeby szkół ogólnej natury	5.644	—	5.644	5.644
XXII.	69	Przebieżnu wydatki	12.324	—	12.324	12.324
XXIII.	70	Zasiłki na budowę szkół	—	7 000	7.000	7 000
		Suma działu II. .	390.120	27.584	417.704	403.204
		„ „ I. .	1,218.995	40.000	1,258.995	1,258 995
		Suma wydatków .	1,609.115	67.584	1,676.699	1,662.199
		do tego stypendya wypłacone w roku 1892 przez Wydział krajowy	—	—	—	—
		Razem .	—	—	—	—

szkolny krajowy.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
		Porównanie sumaryczne.
		Ogólna suma wydatków, uchwalona na rok 1893. wynosi . . 1,548.830 zł.
		Na rok 1894. preliminuje się sumę . . . . . 1,662.199 „
		a zatem *więcej* o . . . . . 113 369 zł.
		a mianowicie:
570.499	699 526	w rubryce I. *więcej* o . . . . 96.751 zł.
42.762	45.310	„ II. „ „ „ . . . . 1.817 „
18.525	15.783	„ III. *mniej* „ . . . . — „ 367 zł.
19.774	27.207	„ IV. *więcej* „ . . . . 1.386 „
4.125	4.125	„ VIII. *mniej* „ . . . . — „ 1.831 „
15 393	15.447	„ IX. *więcej* „ . . . . 20.000 „
1.986	11.500	„ X. *mniej* „ . . . . — „ 5.000 „
		„ XI. *więcej* „ . . . . 400 „
274.182	302.341	„ XIII. „ „ „ . . . . 2.305 „
66 475	20.000	„ VIV. *mniej* „ . . . . — „ 1.000 „
		„ XV. „ „ . . . . — „ 370 „
1,013.721	1,141.239	„ XVII. *więcej* „ . . . . 6.000 „
		„ XIX. *mniej* „ . . . . — „ 500 „
		„ XX. „ „ . . . . — „ 520 „
		„ XXI. „ „ . . . . — „ 5.702 „
		razem *więcej* o . . . . 128.659 zł.
		mniej o . . . . — „ 15.290 zł.
92.261	60.000	ogółem więcej jak wyżej o . . . . . 111.369 zł.
16.084	16.184	na podstawie wyjaśnień, podanych przy po-
41 882	60.000	szczególnych rubrykach.
36.084	43.270	
2.000	2.000	
344	650	
1.000	2.000	
171.232	170.000	
12.800	12.800	
4.243	5.000	
4.765	5.017	
7.256	11.346	
28.053	12.324	
23.600	7.000	
399.722	407.591	
1,013.721	1,141.239	
1,413.443	1,548.830	
41.882	—	
1,455.325	—	

Fundusz

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek Wydziału krajowego: Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1—10	Odsetki od kapitałów	13.773	—	13 773
II.	11—15	Dochody z dóbr, realności i innych praw	171	—	171
III.	16—18	Dodatki	40	—	40
IV.	19	Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	2 835	—	2.835
V.	20	Zapisy i darowizny	—	—	—
VI.	21	Taksy od spadków	8 900	—	8.900
VII.	22—26	Rozmaite wpływy	104 008	—	104.008
VIII.	27	Dodatek z c. k. Skarbu państwa	54 943	—	54.943
IX.	28	Zwroty zaliczek, udzielonych gminom na budynki szkolne	15.000	—	15.000
		Suma dochodów .	199 670	—	199.670
		Z porównania ze sumą wydatków	1,594.615	67.584	1,662.199
		Okazuje się **niedobór** do pokrycia z funduszu krajowego .	1,394.945	67.584	1,462.529
		od tego stypendya wypłacone w roku 1892 przez Wydział krajowy	—	—	—
		Wynikłość .	—	—	—

szkolny krajowy.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
		Porównanie sumaryczne.
13 267	14.057	**Ogólna suma dochodów,** uchwalonych na rok 1893. wynosi . . 198.748 zł.
175	171	Na rok 1894. preliminuje się . . . . . 199.670 „
53	530	a zatem *więcej* o . . . . . 922 zł.
2.835	2.835	mianowicie:
—	—	w rubryce I *mniej* o . . . . . 284 zł.
9.485	8.600	„ III. „ „ . . . . . 490 „
98.808	102.612	„ VI. *więcej* „ . . . . . — „ 300 zł.
54.943	54.943	„ VII „ „ . . . . . — „ 1.396 „
		razem *mniej* o . . . . . 774 zł.
9.672	15 000	*więcej* „ . . . . . — „ 1.696 zł.
189 238	198 748	ogółem więcej jak wyżej o . . . . . 922 zł.
1,455.325	1,548.830	na podstawie wyjaśnień, zamieszczonych przy poszczególnych rubrykach.
1,266.087	1,350.082	W rezultacie porównując:
		wydatki *większe* o . . . . . 113.369 zł.
		dochody „ . . . . . 922 „
41.882	—	**wynik** w ogóle **niekorzystniejszy** od roku 1893 o kwotę . 112.447 zł.
1.224.205	—	

Wydatki. Fundusz

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek Rady szkolnej kraj. Zwyczajne (Złote austryackie)	Wniosek Rady szkolnej kraj. Nadzwyczajne (Złote austryackie)	Wniosek Rady szkolnej kraj. Razem (Złote austryackie)	Wniosek Wydziału krajowego (Złote austryackie)
		Wydatki.				
		Dział I.				
		Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych.				
I.	1	Na pokrycie niedoboru z powodu płac i dodatków na pomieszkanie dla nauczycieli i nauczycielek etatowych według preliminarzy rad szkolnych okręgowych	705.490	—	705 490	705.490
	2	Na pokrycie niedoboru na płace stałych nauczycieli religii . . . . . 72.725 zł. i na remuneracye za udzielenie nauki religii . . . . . 18.000 „	90.725	—	90 725	90 725
	3	Na częściowe pokrycie płac nauczycieli szkół w Tyczynie, Jaśliskach, Brzozowie i Radymnie od setki od kapitału legowanego przez ś. p. biskupa Betańskiego a wcielonego do majątku zarodowego krajowego funduszu szkolnego po 15 złr. 60 ct.	62	—	62	62
		Suma rubryki I. . .	796.277	—	796.277	796.277

szkolny krajowy. Wydatki.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
		Do rubryki I. poz. 1. więcej o . . . . . 98 230 zł.
500.763	607.260	na podstawie sprawdzonych preliminarzy okręgowych funduszów szkolnych w których nwzględniono wszystkie przez Wysoki Sejm żądania, a z uchwały tegoż z 2. kwietnia 1892, tudzież ustawy z 15. czerwca 1892 (Dz. n. kr. Nr. 40) wypływające reformy: jak podwyższenie płac i podatków nauczycieli, przemianę istniejących szkół filialnych na etatowe, zamienienie wielu posad nauczycieli młodszych na posady nauczycieli starszych, wreszcie przekształcenie wielu szkół na więcejklasowe a tem samem, zamienienie wielu posad nauczycieli nadetatowych na etatowe, jednak z potrąceniem 16% od potrzebnej na pokrycie tego wydatku kwoty tytułem interkalaryów od opróżnionych posad.
		Do rubryki I. poz. 2. mniej o . . . . . 1.479 zł.
69.674	92.204	z potrąceniem 16% od potrzebnej kwoty tytułem interkalaryów i uwzględnieniem zmian zaszlych i zajść mogących w wydatkach na romuneracyę za naukę religii wskutek systemizowania nowych posad nauczycieli religii.
		Do rubryki I. poz. 3. Preliminuje się jak na rok 1893.
62	62	
570.499	699.526	

Wydatki | Fundusz

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek Rady szkolnej kraj. Zwyczajne	Wniosek Rady szkolnej kraj. Nadzwyczajne	Wniosek Rady szkolnej kraj. Razem	Wniosek Wydziału krajowego
			Złote austryackie			
II.	4	**Na mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe** . .	47.127	—	47.127	47.127
III.	5	**Na przybory naukowe**	15 416	—	15.416	15.416
IV.	6	**Na konferencye okręgowe**	28 593	—	28.593	28 593
V.	7	**Na biblioteki okręgowe**	4.125	—	4.125	4.125
VI.	8	**Na rozmaite wydatki**	15.447	—	15.447	15 447
VIII.		**Na utrzymanie szkół nowych.**				
	9	Na utrzymanie 67 szkół nowych dnia 1. września 1893 w życie wejść mających a w preliminarzach okręgowych nieuwzględnionych	11.500	—	11.500	11.500
	10	Na utrzymanie 50 szkół, które mają być zorganizowane i wejść w życie od 1. września 1894 r.	—	—	—	—
		Suma rubryki VII. . .	11.500	—	11.500	11.500

szkolny krajowy. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia	
42.762	45.310	*Do rubryki II. poz. 4.* więcej o . . . . . z powodu zwiększonej ilości szkół i większej liczby nauczycieli.	1.817 zł.
18.525	15.783	*Do rubryki III. poz. 5.* mniej o . . . . . z powodu potrzeby zakupna tylko:	367 zl.
		a) 604 map Europy dla szkół, które ich w r. b. nieotrzymały po 4 zł. razem za	2.416 zł.
		b) 500 globusów po 5 zł. razem za	2.500 zł.
		c) liczydeł, modeli, miar i wag, obrazów do nauki z poglądu map Galicyi, Monarchii austryackiej i Europy dla szkół ludowych, które tych przyborów z końcem b. r. nie będą miały za	3.000 zł.
		d) wzorów do nauki robót ręcznych dla szkół wydziałowych i pospolitych za	4.000 zł.
		e) wzorów rysunkowych dla szkół wydziałowych i pospolitych z powodu zaprowadzenia nowych planów naukowych za	3.500 zł.
		Razem za . .	15.416 zł.
19.774	27.207	*Do rubryki IV. poz. 6.* więcej o . . . . . z powodu zwiększonej liczby nauczycieli o 308 wskutek przyrostu nowych szkół, licząc po 4 zł. 50 ct. na każdego nauczyciela.	1.386 zł.
4.125	4.125	*Do rubryki V. poz. 7.* Preliminuje się jak na rok 1893.	
15.393	15.447	*Do rubryki VI. poz. 8.* Preliminuje się jak na rok 1893.	
982	11.500	*Do rubryki poz. 9. i 10.* Preliminuje się jak na rok 1893.	
1.004	—		
1 986	11.500		

Wydatki. Fundusz

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek Rady szkolnej kraj. Zwyczajne	Wniosek Rady szkolnej kraj. Nadzwyczajne	Wniosek Rady szkolnej kraj. Razem	Wniosek Wydziału krajowego
			Złote austryackie			
VIII.	11	**Na płace i dodatki na pomieszkanie dla nauczycieli i nauczycielek nadetatowych na rok szkolny 1893/4.**	300.510	—	300 510	300 510
IX.	12	**Zaliczki zwrotne dla funduszów szkolnych okręgowych**	—	*40.000*	*40.000*	*40.000*
		Dział II.				
		Własne wydatki krajowego funduszu szkolnego.				
X.		**Substytucye.**				
	13	Na wynagrodzenie dla nauczycieli i nauczycielek za za godziny nadobowiązkowe	40.000	—	40.000	40.000
	14	Na zastępstwo nauczycieli i nauczycielek nie mogących udzielać nauki wskutek choroby lub innych przyczyn	15.000	—	15.000	15.000
		Suma rubryki X. . .	55.000	—	55.000	55.000
XI.		**Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye.**				
	15	Dla szkoły klasztornej PP. Benedyktynek obrz. orm. we Lwowie	—	*3.000*	*3.000*	*3.000*
	16	Dla szkoły klasztornej PP. Klarysek w Starym Sączu	—	*1.000*	*1.000*	*1.500*
	17	Dla szkoły klasztornej PP. Benedyktynek obrz. łać. w Przemyślu	—	*1.584*	*1.584*	*1.584*
	18	Dla szkoły żeńskiej PP. Bazylianek w Jaworowie .	—	*500*	*500*	*500*
	19	Dla szkoły żeńskiej w Krakowie	—	*2.500*	*2.500*	*2.500*
	20	„ „ „ św. Tomasza w Krakowie . .	—	*500*	*500*	*500*
	21	„ „ „ Augustynek w Krakowie . .	—	*500*	*500*	*500*
	22	„ „ „ w Stryju	—	*500*	*500*	*500*
	23	„ „ izraelickiej w Brodach	—	*6.000*	*6.000*	*6.000*
	23*a*)	„ „ ludowej ewangelickiej w Steinau . .	—	—	—	—
		Suma rubryki XI. . .	—	*16.084*	*16.084*	*16.584*

szkolny krajowy. Wydatki.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
274.182	302 341	*Do rubryki VIII. poz. 11.* mniej o . . . . . 1.831 zł. ponieważ z powodu przekształcenia wielu szkół na więcejklasowe, przeszło wielu nauczycieli nadetatowych na etat, tudzież, że z potrzebnej na ten wydatek kwoty strącono jeszcze 16% tytułem możliwych interkalaryów od opróżnionych posad.
66.475	*20.000*	*Do rubryki XI. poz. 12.* więcej o . . . . . 20 000 zł. ponieważ preliminowana kwota była wedle zamknięć rachunkowych zawsze znacznie przekroczoną głównie z powodu, że kwestya udzielania zasiłków z funduszu szkolnego krajowego miastom a w szczególności miastu Krakowowi nie jest jeszcze ostatecznie rozstrzygniętą.
82.450	53.000	*Do rubryki X. poz. 13.* mniej o . . . . . 13.000 zł. ze względu na ograniczenie liczby godzin nadobowiązkowych.
9.811	7.000	*Do rubryki X. poz. 14.* więcej o . . . . . 8.000 zł. z powodu, że wskutek zaprowadzenia półrocznych kursów naukowych we Lwowie i Krakowie, celem umożliwienia nauczycielom przygotowania się do egzaminu dla szkół wydziałowych, potrzebną będzie większa ilość zastępców tych nauczycieli.
92.261	60.000	
3.000	*3.000*	
1.000	*1.000*	*Do rubryki XI. poz. 16.* Uchwałą z dnia 20. maja 1893 przekazał Wysoki Sejm petycyę Maryi Izabeli Zmigrodzkiej, przełożonej konwentu PP. Klarysek w Starym Sączu o podwyższenie subwencyi na utrzymanie szkoły żeńskiej, Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego uwzględnienia przy układaniu preliminarza na rok 1894.
1.584	*1.584*	
500	*500*	
2.500	*2.500*	
500	*500*	Rada szkolna krajowa zapytana przez Wydział krajowy o opinię, oświadczyła, iż gdy szkoła PP. Klarysek spełnia zadanie szkoły publicznej, i gdyby jej nie było, musianoby zorganizować szkołę żeńską ludową, znacznie większym nakładem funduszu publicznego, przeto petycya PP. Klarysek zasługuje na uwzględnienie.
500	*500*	
500	*500*	
6.000	*6.000*	Z powyższych powodów postanowił Wydział krajowy podwyższyć udzieloną dotąd konwentowi na ten cel subwencyę o 500 zł. rocznie (patrz LW. 53.443/93).
—	*100*	*Do rubryki XI. poz 23 a).* mniej o . . . . . 100 zł. z powodu, że w roku 1893 przyzwolono jednorazowy zasiłek dla gminy Steinau w kwocie 100 zł., który na rok 1894 nie został uwzględniony.
16.084	*16.184*	

Wydatki. Fundusz

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek Rady szkolnej kraj. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Wniosek Wydziału krajowego
			Złote austryackie			
XII.		**Stypendya.**				
	24	Dla kandydatów i kandydatek stanu nauczycielskiego	75.000	—	75.000	60.000
XIII.		**Remuneracye i zapomogi.**				
	25	Remuneracye i zapomogi dla nauczycieli . . .	14.000	—	14 000	14.000
	26	„ za naukę robót ręcznych . . .	31.575	—	31.575	31 575
		Suma rubryki XIII. . .	45.575	—	45.575	45.575
XIV.	27	**Remuneracye dla inspektorów okręgowych.** .	1.000	—	1.000	1.000
XV.		**Utrzymanie budynków, przedtem podatki i daniny.**				
	28*a*)	Na podatki i ekwiwalenta z gruntów i realności szkolnych	-	—	—	—
	28*b*)	Na utrzymanie budynku szkolnego w Tarnowie będącego w części własnością krajowego funduszu szkolnego	280	—	280	280
		Suma rubryki XV. . .	280	—	280	280

szkolny krajowy. Wydatki.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
41.882	60.000	*Do rubryki XII. poz. 24.* więcej o . . . . . 15 000 zł. ze względu na większą liczbę kandydatów stanu nauczycielskiego z powodu otwarcia nowego seminaryum nauczycielskiego w Samborze w preliminarzu na rok 1893 nieuwzględnionego, tudzież zamierzonego otwarcia jeszcze dwóch nowych seminaryów nauczycielskich a wreszcie z powodu, że w niektórych seminaryach zostały zaprowadzone klasy równorzędne. Wydział krajowy zaś na Radzie z dnia 3. listopada 1893. zredukował stypendya do kwoty 60.000 zł.
13.837	14.000	*Do rubryki XIII. poz. 25.* Preliminuje się jak na rok 1893.
22 247	290 270	*Do rubryki XIII poz. 26* więcej o . . . . . 2.305 zł. na podstawie zestawienia sporządzonego według wykazów szczegółowych przedłożonych przez c. k. Rady szkolne okręgowe.
36.084	43.270	
2.000	2.000	*Do rubryki XIV. poz. 27.* mniej o . . . . . 1.000 zł. z powodu, że większa liczba inspektorów okręgowych otrzymała stabilizacyę i podwyższenie płac na podstawie nowej ustawy państwowej.
257	500	*Do rubryki XV. poz. 28.* mniej o . . . . . 370 zł. ponieważ w ostatnich latach nie było wcale żadnych wydatków na podatki i ekwiwalenta z gruntów szkolnych wskutek czego też zmienia się nazwę tej rubryki na „Utrzymanie budynków“ stosownie do jej przeznaczenia na utrzymanie budynku szkolnego w Tarnowie, będącego w części własnością krajowego funduszu szkolnego i preliminuje się na ten cel tylko 280 zł. na podstawie przecięcia wynikłości z lat 1890—1892.
87	150	
344	650	

Wydatki. Fundusz

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek Rady szkolnej kraj. Zwyczajne	Wniosek Rady szkolnej kraj. Nadzwyczajne	Wniosek Rady szkolnej kraj. Razem	Wniosek Wydziału krajowego
			Złote austryackie			
XVI.		**Koszta podróży i dyety.**				
	29	Na koszta podróży i dyety dla nauczycieli przeniesionych ze względów służbowych . . .	2.000	—	2.000	2.000
XVII.		**Dodatki pięcioletnie.**				
	30	Dodatki dla nauczycieli do tego czasu już asygnowane. Na dodatki spowodowane uchwałą sejmową z 2. kwietnia 1892. Drugie, trzecie i czwarte dodatki w roku 1894, asygnować się mające. Pierwsze dodatki w roku 1892 przypadające . .	176.000	—	176.000	176.000
XVIII.		**Dodatek do funduszu emerytalnego.**				
	31	Dodatek stale systemizowany dla nauczycieli etatowych i na zaopatrzenie wdów i sierót po nauczycielach	12.800	—	12.800	12.800
XIX.		**Emerytury.**				
	32	Na emerytury dla nauczycieli, którzy utracą posadę wskutek reorganizacyi szkół	—	*4.500*	*4.500*	*4 500*
XX.		**Dary z łaski.**				
		a) *Stałe*:				
	33	Hołubowicz Petronela	63			
	34	Horakowska Marya	39			
	35	Kloss Franciszka	35			
	36	Seniów Agata	38			
	37	Klesiewicz Julia	36			
	38	Rogozińska Józefa	40			
	39	Witowska Julia	51			
	40	Łepka Eulampia	51			
	41	Januszewska Wiktorya	167			
	42	Prokopowicz Emilia	30			
	43	Guzkiewicz Aniela	80			
	44	Czaporowska Tekla	51			
	45	Rogoszewski Jan	90			
	46	Martusiewicz Marya	80			
		Do przeniesienia .	851			

szkolny krajowy. Wydatki.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1 000	2.000	*Do rubryki XVI. poz. 29.* Preliminuje się jak na rok 1893.
171.232	170.000	*Do rubryki XVII. poz. 30.* więcej o . . . . . 6.000 zł. ze względu na naturalne zwiększenia się tego wydatku.
12.800	12.800	*Do rubryki XVIII. poz. 31.* Preliminuje się jak na rok 1893.
4.243	*5.000*	*Do rubryki XIX. poz. 32.* mniej o . . . . . 500 zł. na podstawie zamknięcia rachunków za rok 1892.

Wydatki. Fundusz

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek Rady szkolnej kraj. Zwyczajne	Wniosek Rady szkolnej kraj. Nadzwyczajne	Wniosek Rady szkolnej kraj. Razem	Wniosek Wydziału krajowego
			Złote austryackie			
		Z przeniesienia .	851			
		Ferenciewicz Agata	125			
	47	Mikiewicz Eleonora	20			
	48	Strojkowa Julia	60			
	49	Praszałowicz Marya	40			
	50	Jankowska Julia	100			
	51	Nowomiejska Karolina	51			
	52	Dubiel Amalia	63			
	53	Kołtko Wiktorya	60			
	54	Kruczkowski Leopold	30			
	55	Makarewiczowa Marya	60			
	56	Iwancio Damian	120			
	57	Kamińska Tekla	39			
	58	Kołdrasińska Zofia	80			
	59	Beruadzikiewicz Antonina	20			
	60	Dąbrowska Stefania dla 3 dzieci	60			
	61	Bukowski Szymon	75			
	62	Knihiniska Jadwiga	60			
	63	Kabarowska Michalina	83			
	64	razem .	1.977	—	1.977	1.977
	65	b) *jednorazowe*	2.500	—	2 500	2.500
		Suma rubryki XX. . .	4.497	—	4.497	4.497
XXI.		**Potrzeby szkoł ogolnej natury.**				
	66	Na potrzeby szkół wedle obecnego stanu . . .	1.000	—	1.000	1.000
		Na krajową konferencyę nauczycieli	—	—	—	—
	67	Na kurs wakacyjny nauki zręczności (slojd) dla nauczycieli szkół ludowych a to:				
		a) w Sokalu . . . . . 800 zł.				
		b) w Krakowie . . . . . 800 „	1.600	—	1.600	1.600
	68	Na zakupno warstatów i narzędzi do nauki zręczności dla szkół ludowych	3.044	—	3.044	3.044
		Suma rubryki XXI. . .	5.644	—	5 644	5.644
XXII.		**Przebieżne wydatki.**				
	69	Z powodu mylnych zarachowań c. k. Urzędów podatkowych	12.324	—	12.324	12.324
XXIII.		**Zasiłki na budowę szkoł.**				
	70*a*)	Zasiłki bezzwrotne	—	*7.000*	*7.000*	*7.000*
	70*b*)	„ zwrotne	—	—	—	—
		Suma rubryki XXIII. . .	—	*7 000*	*7.000*	*7 000*

szkolny krajowy. Wydatki.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1.010	2.232	
2.855	2.785	*Do rubryki XX. poz 33—65.* mniej o . . . . . 520 zł. na podstawie faktycznego stanu asygnowanych dotąd stałych darów z łaski z opuszczeniem percypientek zmarłych i tych, które wskutek powtórnego zamążpójścia utraciły prawo do tych darów, tudzież przyzwolonych w budżecie na na rok 1893 pod poz. 67 lit. *a*)—*g*) jednorazowych darów z łaski.
4.765	5.017	
1.000	1.000	*Do rubryki XXI. poz. 66—68.* mniej o . . . . . 5.702 zł.
—	5.000	częścią z powodu potrzeby zakupna mniejszej ilości warsztatów i narzędzi do nauki zręczności jak na rok 1893, gdyż już w roku 1892 i 1893 znaczną ilość szkół w przybory te zaopatrzono, tudzież z powodu opuszczenia kwoty 5.000 zł.
1.600	1.600	przyzwolonej w roku 1893 na krajową konferencyę nauczycieli, która się nie odbędzie aż w roku 1899.
4.656	3.746	
7.256	11.346	
28.053	12.324	*Do rubryki XXII. poz. 69.* Preliminuje się jak na rok 1893.
6.800	*7.000*	*Do rubryki XXIII. poz. 70 a).* Preliminuje się jak na rok 1893.
16.800	—	*Do rubryki XXIII. poz. 70 b).* Nie preliminuje się nic, z powodu utworzenia osobnego funduszu pożyczkowego na budowę szkół w gminach wiejskich.
23.600	7.000	

Dochody. Fundusz

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek Wydziału krajowego: Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
		Odsetki od kapitałów.			
I.	1	$4^1/_2$% od obligacyj gal. pożyczki krajowej w nominalnej wartości . . . 100 zł. — ct. 4 zł. 50 ct.			
	2	$4^1/_2$% od listów zastawnych gal. Banku krajowego . . 300 „ — „ 13 „ 50 „			
	3	4% od książeczki gal. Banku krajowego na . . . 71 „ 80 „ 2 „ 87 „			
	4	4% od listów zast. gal. Tow. kred. ziem. 19.000 koron = 9.500 „ — „ 380 „ — „	401	—	401
	5	4% od obligacyj gal. pożyczki kraj. z r. 1893. 2.100 kor. = 1.050 „ — „ 42 „ — „	42	—	42
		11.021 zł. 80 ct.			
	6	4% od reszty kapitału 57.000 zł. pożyczonego funduszowi krajowemu	2.280	—	2.280
	7	Odsetki od kapitału 224 281 zł. 05 ct. wypożyczonego na uposażenie funduszu pożyczkowego na budowę szkół.			
		a) 6% od 5.000 zł. w listach zast. zakładu kredyt. krakowskiego . . . . . 300 zł. — ct.			
		b) $4^1/_2$% od 12.900 zł. w lis. zast. Banku kraj. . . . . 580 „ 50 „			
		c) $4^1/_2$% od 112.300 zł. w obligacyach gal. pożyczki krajowej . . . 5.053 „ 50 „			
		d) $4^1/_2$% od 93 300 zł. w list. zastaw. Towarz. kredytowego ziemskiego . 4.198 „ 50 „			
		e) 4% od 600 zł. w list. zastaw. Tow. kredytowego ziemskiego . . . 24 „ „			
		f) 4% od 181 zł. 05 ct. w książeczce Banku krajowego . . . . 7 „ 24 „	10.163	—	10 163
		Do przeniesienia . .	12.886	—	12.886

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893	Wyjaśnienia
		Do rubr. I. poz. 1—3. Preliminuje się wedlug rzeczywistego stanu efektów z końcem lipca 1893 t. j. w czasie sporządzenia preliminarza.
9.784	10.178	*Do poz. 4—6.* Na poczet wypożyczonego funduszowi krajowemu kapitału w 4½% listach zastawnych kredytowych ziemskich wynoszącego wraz z gotówką wyrównawazą (33 zł. 74 ct.) . . . . . 94.733 zł. 74 ct.
—	—	spłacalnego na mocy uchwały Wydziału krajowego z d. 2. sierpnia 1889 do LW. 14 760 w 10 ratach rocznych, w takich samych efektach wraz 4½% odsetkami—uiścił fundusz krajowy począwszy od 31 grudnia 1890 po koniec grudnia 1892 kwotę . . . . . 28.233 zł. 74 ct.
3.420	2.992	Z powodu konwersyi 4½% listów kredytowych, uchwalił Wydział krajowy d. 4. sierpnia 1893 LW. 41.005 zwrot restującego kapitału 66.500 zł. 4% listach kredytowych, tudzież obliczanie odsetek 4% od sta i dopłatę konwersyjną po 1 zł. 60 ct. za 100 tj. 1.064 zł. więc w r. 1893 spłacić ma fundusz krajowy w 4% listach kredytowych 9.500 „ — „
		Razem . . 37.733 „ 74 „
		pozostaje zaś reszta dłużnego kapitału . . . . . 57.000 zł. — ct. od którego preliminowano odsetki po 4% poz. 6., zaś pod poz 4 od spłacić się mającej raty 9.500 zł. a pod poz. 5 od zakupić się mających 4% obligów za dopłatę konwersyjną w kwocie 1 064 zł.
		P. 7. a. f. W myśl uchwały Wys. Sejmu z d. 22 września 1892 wydzielono z majątku zarodowego krajowego funduszu szkolnego kwotę 224.281 zł. 05 ct. na budowę szkół, od której fundusz krajowy od 1. stycznia 1893 do 31 grudnia 1912 obowiązany jest spłacać takie odsetki, jakie wydzielone efekta przynosiły.
—	—	
13 204	13.170	

Dochody. Fundusz

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek Wydziału krajowego: Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
I.					
		Z przeniesienia . .	12.886	—	12.886
	8	$5^1/_2$ od kapitałów hipotekowanych w walucie wiedeńskiej:			
		kapitał: — odsetki:			
		a) u Bractwa św. Anny w Jarosławiu . . . 75 zł. — kr. 1 zł. $57^1/_2$ ct.			
		b) na realności Nr. 35 w Mościskach . . . 7 „ 30 „ — „ 16 „			
		c) na realnościach Nr. 40, 48. 102 i 202 w Mościskach . . . . 31 „ 15 „ — „ 67 „			
		d) na dobrach Stojanowice 125 „ — „ 2 „ $62^1/_2$ „			
		e) na dobrach Gdów . . 187 „ 30 „ 3 „ 94 „			
		f) u Bractwa szkalp. w Bochni . . . . 50 „ — „ 1 „ 05 „			
		g) u Bractwa Niep. pocz. N. P. M. w Łukawicy . 112 „ 30 „ 2 „ $36^1/_2$ „			
		h) u Bractwa różańcowego w Bruśniku . . . 250 „ — „ 5 „ 25 „			
		i) u Bractwa różańcowego w Woli Lubeckiej . 267 „ 30 „ 5 „ $62^1/_2$ „			
		1.106 zł. 15 kr. 23 zł. 26 ct.	23	—	23
	9	5% od kapitałów hipotekowanych w walucie polskiej:			
		Kapitał: — odsetki:			
		a) na dobrach Branice 5.000 zł. — gr. 62 zł. 52 ct.			
		b) „ „ Głęboka 17.418 „ 05 „ 217 „ 73 „			
		c) „ „ Dojazdów 28.712 „ 22 „ 358 „ 91 „			
		51.130 złp. 27 gr. 639 zł. 16 ct.	639	—	639
	10	5% od kapitałów hipotekowanych na realnościach w Krakowie:			
		Kapitał: — odsetki:			
		a) Nr. 99 I. 141 I. 2.815 złp. 22 gr 35 zł. 20 ct			
		b) „ 99 I. 141 I. 1.435 „ 18 „ 17 „ 94 „			
		c) „ 99 I. 141 I. 1.388 „ 27 „ 17 „ 36 „			
		d) „ 93 I. 203 II. 132 „ 10 „ 1 „ 68 „			
		e) „ 89 I. 224 II. 3.387 „ 15 „ 42 „ 34 „			
		f) „ 89 I. 224 II. 4.000 „ — „ 50 „ — „			
		g) „ 342 I. 521 IV. *a*) 949 „ 13 „ 11 „ $86^1/_2$ „			
		h) „ 193 IV. *a*) 327 VIII. 3.483 „ 04 „ 43 „ $54^1/_2$ „			
		i) „ 193 IV. *a*) 327 VIII. 389 „ 10 „ 4 „ $86^1/_2$ „			
		k) „ 171 I. 256 II. 421 „ 26 „ — „ — „			
		18.403 złp. 25 gr. 224 zł. $79^1/_2$ ct.	225	—	225
		Suma rubryki I. . . .	13.773	—	13.773

szkolny krajowy. Dochody.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
13.204	13.170	
10	23	*Do poz. 8.* preliminuje się jak na rok 1893.
—	639	*Do poz.* 9. preliminuje się jak na rok 1893.
52	225	*Do poz. 10.* preliminuje się jak na rok 1893.
13.266	14 057	

Dochody. Fundusz

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek Wydziału krajowego: Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.		**Dochody z dóbr, realności i innych praw.**			
	11	Czynsz z ogrodu w Dunajowie	1	—	1
	12	„ „ „ Krukienicach	2	—	2
	13	„ „ „ Bieczu	1	—	1
	14	„ z wydzierżawionych gruntów z Zagórzu . . .	5	—	5
	15	„ od gminy miasta Tarnowa za wynajęcie budynku, będącego w części własnością krajowego funduszu szkolnego	162	—	162
		Suma rubryki II. . . .	171	—	171
III.		**Dodatki.**			
	16	Od c. k. Skarbu salin zwrot $^1/_3$ części pensyj emerytalnych nauczycieli i nauczycielek szkoły głównej panieńskiej w Wieliczce	—	—	—
	17	Od gminy Zaleszczyki dodatek na wydatki kancelaryjne a to: *a*) miasto Zaleszczyki . . . . . 12 zł. 23 ct. *b*) Zaleszczyki stare . . . . . 1 „ 62 „ *c*) obszar dworski . . . . . — „ 15 „	14	—	14
	18	Od tarnowskiej gminy żydowskiej, dodatek na utrzymanie IV. klasy przy szkole głównej	26	—	26
		Suma rubryki III. . . .	40	—	40

szkolny krajowy. Dochody.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893	Wyjaśnienia
1	1	
4	2	
3	1	
5	5	
162	162	*Do rubr. II.* preliminuje się jak na rok 1893.
175	171	
—	490	*Do poz. 16.* Nic się nie preliminuje, ponieważ wedle sprawozdania syndyka Wydziału krajowego przy LW.9244/93 niema prawnego tytułu do żądania zrzeczonego dodatku.
—	14	*Do poz. 17* i *18.* preliminuje się jak na rok 1893.
52	26	
52	530	

Dochody. Fundusz

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek Wydziału krajowego: Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
IV.	19	**Zysk ze sprzedaży książek szkolnych**	2.835	—	2.835
V.	20	**Zapisy i darowizny**	—	—	—
VI.	21	**Taksy od spadków**	8.900	—	8.900
VII.		**Rozmaite wpływy.**			
	22	Zwroty zaliczek udzielonych funduszom szkolnym okręgowym.	40.000	—	40 000
	23	Zwroty mylnych zarachowań c. k. Urzędów podatkowych, tudzież zwroty korelatywne innych rubryk budżetowych . .	24.000	—	24.000
	24	Zwroty zaliczek miasta Krakowa, Sanoka i Tarnopola z lat dawniejszych	—	—	—
	25	Różne nieprzewidziane	8	—	8
		Do przeniesienia .	64.008	—	64.008

szkolny krajowy. Dochody.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
2.835	2.835	*Do poz. 19.* preliminuje się jak na rok 1893.
—	—	*Do poz. 20.* Dochód wynosił w roku 1890 . . . . . 9 823 zł. „ „ „ „ 1891 . . . . . 8 079 „ 9.487 8.600 „ „ „ „ 1892 . . . . . 9.487 „ Razem . 26 889 zł. przeciętnie . 8.963 zł. preliminuje się w zaokrągleniu 8.900 zł.
36.002	30.000	*Do poz. 22.* Zaliczki niespłacone przez fundusze szkolne okręgowe z końcem roku 1891 wynosiły kwotę . . . . . 83 201 zł. $02^1/_2$ ct. w roku 1892 udzielono nowych zaliczek w sumie . . 48.562 „ $26^1/_2$ „ razem . . . 131.763 zł. 29 — ct. na to uiszczono w roku 1892 . . . . . 36.001 „ 52 — „ pozostała z końcem roku 1892 zaległość wynosi . . 95 761 „ 77 — ct. Zwroty tej pozycyi wynosiły: w roku 1890 . . . . . 64.883 zł. $14^1/_2$ ct. „ 1891 . . . . . 30.527 „ $87^1/_2$ „ „ 1892 . . . . . 36.001 „ 52— „ razem . . . 131 412 zł. 54— ct. przeciętnie . . . . 43.804 zł. 18— ct. Z powodu jednak niejednostajności dochodu, preliminuje się tylko 40.000 zł.
23.769	22.600	*Do poz. 23.* Dochód wynosił w roku 1890 . . . . . 20.706 zł. —— ct. w roku 1891 . . . 61.939 zł. $54^1/_2$ ct. o potrąceniu nadzwyczajnego dochodu 32.977 „ —— „ 28.962 „ $54^1/_2$ „ w roku 1892 . . . . 23.768 „ 42— „ razem . . . 73.436 zł. $96^1/_2$ ct. przeciętnie . . . . 24.478 zł. 98— ct. preliminuje się 24.000 zł. z powodu zmienności dochodu w tej pozycyi.
3	—	*Do poz. 24.* Nic się niepreliminuje, gdyż ściągnięcie dalszych pretensyj pozostaje od kilku lat w sporze.
10	12	*Do poz. 25.* Dochód w roku 1890 wynosił . . . . . 11 zł. 93 ct. „ 1891 „ . . . . . 1 „ 36 „ „ 1892 „ . . . . . 9 „ 97 „ razem . . . 23 zł. 26 ct. przeciętnie . . . . 7 „ 75 „ preliminuje się w zaokrągleniu 8 zł.
59.784	52.612	

Dochody. Fundusz

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek Wydziału krajowego: Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	64.008	—	64.008
	26	Zwroty zaoszczędzeń w zasiłkach danych funduszom szkolnym okręgowym za czas od roku 1874 do końca roku 1892 .	40.000	—	40 000
		Suma rubryki VII . . .	104.008	—	104.008
VIII.	27	**Dodatek z c. k. Skarbu państwa**	54.943	—	54 943
IX.	28	**Zwroty zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne.**	15.000	—	15.000

szkolny krajowy. Dochody.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1892.	Wyjaśnienia
59.784	52.612	
		Do poz. 26. Fundusze szkolne okręgowe zalegały z końcem roku 1891 z tytułu nadebranych zasiłków w sumie . . . . . 212.954 zł. 69 ct.
39.024	50 000	w roku 1892 przybyła bieżąca należytość w kwocie . . 56.307 „ 03 „
		razem . . . 269.261 zł. 72 et.
98.808	102.612	z tej należytości odpisano w roku 1892 . . . 8.069 „ $02^1/_2$ ct.
		pozostało . . . 261.192 zł. $69^1/_2$ ct.
		na to uiszczono w roku 1892 . . . 39.024 „ $35^1/_2$ „
		pozostało w zaległości z końcem roku 1892 . . . 222.168 zł. 34 ct.
		Ze względu, iż zwroty z tego tytułu wynosiły:
		w roku 1890 . . . . . 50.749 zł.
		„ 1891 . . . . . 65.855 „
		„ 1892 . . . . . 39.024 „
		razem . . . 155.628 zł.
		przeciętnie . . . . 51.876 zł.
		preliminuje się zatem w zaokrągleniu z powodu niejednostajności tej pozycyi prawd podobny dochód w sumie 40.000 zł. (Alegat d).
54.943	54.943	*Do poz. 27.* Stały dodatek jak corocznie.
9.672	15.000	*Do po poz. 28.* Według wykazu E) rozdane gminom od roku 1876 do końca roku 1892 zaliczki wynoszą . . . . . 313.598 zł. 26 ct.
		na to uiszczono w powyższym okresie czasu . . . 246.645 „ 45 „
		pozostała zaległość z końcem roku 1892 wynosi . . . 66.952 zł. 81 ct.
		z której przypada do spłaty ratami: *a*) w roku 1894 . . 9.688 zł. 96 ct.
		b) z lat dawniejszych po koniec roku 1892 . 5.531 „ $61^1/_2$ „
		razem . . . 15.220 zł. $57^1/_2$ zł.
		preliminuje się w zaokrąglenin tylko 15.000 zł.

szkoły krajowy.

Wydatek z roku 1892.	Kwota budżetowa na r. 1892.	Wyszczególnienie
59 784	62.612	
		Do poz. 36. Fundusz szkolne ogólne
	60 000	dobrowolnych zasiłków w sumie . .
		w roku 1892 przybyła bieżąca
	102 612	z tej należytości odpisano w roku 1892
		pozostało
		na to wszczęto w roku 1892
		pozostało w należytości z końcem roku 1892
		Ze względu na zwrotu z tego tytułu wpłaty
		w roku 1890
		„ 1891
		„ 1892
		razem
		przeniesienie
		przewód podatkowy w sumie 40.000 zł. (Dopis d.)
64 612	64.612	Do poz. 37. Stały dodatek jak dotychczas
9 672	15 000	Do poz. 38. Według wpisów Ex. rozkaz Państwa od roku 1879 do końca roku 1892 zaliczki wypłacone
		na to wszczęto w powyższym okresie czasu
		pozostała zaległość z końcem roku 1892 wynosi
		z której przypada na spłaty ratami: a) w roku 1893
		b) w lat dwanaście po
		razem
		przeniesienie na następny rok 1893

W y k a z

kwot potrzebnych na remuneracye dla osobnych nauczycielek robót ręcznych w szkołach ludowych na rok 1894.

Okręg szkolny	Ilość szkół dla których mają być ustanowione osobne nauczycielki robót ręcznych	Ogólna kwota potrzebna na remuneracye zł	Okręg szkolny	Ilość szkół dla których mają być ustanowione osobne nauczycielki robót ręcznych	Ogólna kwota potrzebna na remuneracye zł.
			Z przeniesienia .		15.810
Biała . . .	4	95	Mościska . . .	27	605
Bóbrka . . .	30	770	Myślenice . .	36	900
Bochnia . . .	27	600	Nadwórna . .	21	300
Bohorodczany . .	12	210	Nisko . . .	12	360
Borszczów . .	8	200	Nowy Sącz . .	25	590
Brody . . .	20	400	Nowy Targ . .	30	750
Brzesko . . .	17	280	Pilzno . . .	8	230
Brzeżany . . .	24	660	Podhajce . . .	20	565
Brzozów . . .	28	680	Przemyśl . . .	39	1.205
Buczacz . . .	19	465	Przemyślany . .	22	590
Chrzanów . .	14	335	Rawa . . .	8	160
Cieszanów . .	12	240	Rohatyn . . .	48	1.200
Czortków . . .	9	235	Ropczyce . . .	10	260
Dąbrowa . . .	21	610	Rudki . . .	4	100
Dobromil . . .	12	370	Rzeszów . . .	12	390
Dolina . . .	—	—	Sambor . . .	24	590
Drohobycz . .	9	180	Sanok . . .	34	770
Gorlice . . .	16	300	Skałat . . .	13	205
Gródek . . .	22	440	Śniatyn . . .	12	380
Grybów . . .	15	300	Sokal . . .	25	515
Horodenka . .	16	400	Stanisławów . .	7	140
Husiatyn . . .	31	940	Staremiasto . .	10	260
Jarosław . . .	26	520	Stryj . . .	8	120
Jasło . . .	19	450	Tarnobrzeg . .	11	325
Jaworów . . .	27	540	Tarnopol . . .	21	475
Kałusz . . .	20	400	Tarnów . . .	22	520
Kamionka . .	10	300	Tłumacz . . .	13	260
Kolbuszowa . .	21	645	Trembowla . .	34	970
Kołomyja . . .	17	500	Turka . . .	9	220
Kosów . . .	12	275	Wadowice . .	11	330
Kraków . . .	6	150	Wieliczka . .	8	200
Krosno . . .	11	250	Zaleszczyki . .	—	—
Łańcut . . .	5	130	Zbaraż . . .	8	120
Limanowa . .	7	150	Złoczów . . .	22	330
Lisko . . .	17	540	Żółkiew . . .	15	300
Lwów . . .	62	1.860	Żydaczów . .	15	410
Mielec . . .	15	390	Żywiec . . .	6	120
Do przeniesienia .		15.810	Razem . .		31.575

Wykaz

kwot potrzebnych na remontowanie dla osobnych nasadzeń rodzi przasnych w szkółce lubowzu na rok 1891.

Okręg nadleśn.	Ilość sztuk dla których mają być natanowione osobne nasadzenia robót ręcznych	Ogólna kwota potrzebna na remont rocznie zł	Okręg szkółki	Ilość sztuk dla których mają być natanowione osobne nasadzenia robót ręcznych	Ogólna kwota potrzebna na remont rocznie zł
			2. przemieszenia		15 810
Biała	4	96	Mościska	27	805
Bóbrka	20	720	Myślenice	30	900
Bochnia	27	960	Nadwórna	21	600
Bohorodczany	12	210	Nisko	12	360
Borszczów	8	200	Nowy Sącz	25	800
Brody	30	400	Nowy Targ	30	700
Brzeżko	17	240	Pilzno	8	270
Brzeżany	24	660	Podbajce	20	600
Brzozów	28	650	Przemyśl	30	1.000
Buczacz	19	105	Przemyślany	22	800
Chrzanów	14	385	Rawa	7	190
Dzierżaniy	12	240	Robatyn	45	900
Czortków	9	285	Roperzyce	10	300
Dąbrowa	21	810	Rudki	8	190
Dobromil	12	270	Rzeszów	15	300
Dolina		—	Sambor	24	500
Drohobycz	9	180	Sanok	24	750
Gorlice	16	300	Skałat	13	300
Grzędek	22	440	Śniatyn	22	580
Grzybów	15	200	Sokal	25	510
Horodenka	16	400	Stanisławów	7	130
Iłuciatyn	31	940	Starunia	10	200
Jarosław	26	520	Stryj	5	150
Jasło	19	430	Tarnobrzeg	11	300
Jaworów	27	540	Tarnopol	7	170
Kalnes	20	400	Tarnów	27	750
Kamionka	10	300	Tłumacz	12	300
Kołbuszowa	21	645	Trembowla	34	900
Kolomyja	17	500	Turka	9	250
Kosów	12	275	Wadowice	11	330
Kraków	6	150	Wieliczka	8	200
Krosno	11	280	Zaleszczyki	7	170
Łańcut	5	130	Zbaraż	7	170
Limanowa	7	150	Zleszów	22	750
Lisko	17	640	Żółkiew	14	300
Lwów	62	1.860	Żydaczów	15	415
Mielec	15	300	Żywiec	8	120
Do przemieszenia		15.810	Razem		31.650

Załącznik B. do preliminarza krajowego funduszu szkolnego na rok 1894.

WYKAZ

potrzebnych zasiłków na zakupno narzędzi S. I. do nauki

„SLÖJDU“

na rok

1893/4.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie

Liczba porząd.	Okręg szkolny	Kategorya szkoły	Miejscowość	Liczba dzieci uczęszczających na naukę codzienną		Konieczne wydatki w celu urządzenia nauki „słöjdu“							
						na narzędzia		na warsztaty		na materyał drzewny		na wzory i modele	
				od 1—4 roku nauki	od 5—6 roku nauki	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Biała	1 klasowa	Buszkowice	189	24	69	19	17	—	—	—	6	—
2	Bóbrka	4 „	Strzeliska nowe	309	95	69	19	17	—	—	—	6	—
3	Bochnia	2 „	Królówka	200	56	69	19	17	—	—	—	6	—
4	Borszczów	2 „	Głęboczek	231	64	69	19	17	—	—	—	6	—
5	Brzozów	4 „	Brzozów	230	67	69	19	17	—	—	—	6	—
6	Czortków	1 „	Zalesie	142	25	69	19	17	—	—	—	6	—
7	Dąbrowa	2 „	Szczucin	115	33	69	19	17	—	—	—	6	—
8	Dolina	5 „	Dolina	255	45	69	19	17	—	—	—	6	—
9	Gródek	1 „	Czerlany	84	15	69	19	17	—	—	—	6	—
10	Grybów	2 „	Jastrzębia	112	59	69	19	17	—	—	—	6	—
11	Jarosław	4 „	Sieniawa	350	48	69	19	17	—	—	—	6	—
12	Łańcut	1 „	Gedlaszewa	98	66	69	19	17	—	—	—	6	—
13	Mościska	1 „	Pnikut	105	43	69	19	17	—	—	—	6	—
14	Myślenice	4 „	Myślenice	166	46	69	19	17	—	—	—	6	—
15	Nisko	4 „	Ulanów	412	62	69	19	17	—	—	—	6	—
16	Przemyśl	2 „	Krzywcza	191	42	69	19	17	—	—	—	6	—
17	Przemyślany	4 „	Przemyślany	363	61	69	19	17	—	—	—	6	—
18	Sambor	2 „	Sąsiadowice	177	50	69	19	17	—	—	—	6	—
19	Stryj	1 „	Sokołów	50	25	69	19	17	—	—	—	6	—
20	Tarnobrzeg	5 „	Tarnobrzeg	392	85	69	19	17	—	—	—	6	—
21	Turka	4 „	Turka	240	50	60	19	17	—	—	—	6	—
22	Żywiec	1 „	Lachowice	189	42	69	19	17	—	—	—	6	—
23	Lisko	1 „	Średnią wieś	120	28	69	19	17	—	—	—	6	—
			Razem . .			1591	37	381	—	—	—	138	—

Z funduszów lokalnych pokryłoby się wydatki:									Kwota preliminowana na rok 1894.	
na narzędzia			na warsztaty			na materyał drzewny		na wzory i modele		
przez	w kwocie zł.	ct.	przez	w kwocie zł.	ct.	przez	w kwocie zł.	ct.	zł.	ct.
—	—	—	—	—	—	—	w naturze	—	92	19
gminę	10	—	gminę	10	—	—	„	—	72	19
„	10	—	„	15	—	—	„	—	67	19
„	20	—	„	17	—	—	„	—	55	19
—	—	—	—	—	—	—	„	—	92	19
gminę	5	—	—	—	—	—	„	—	87	19
„	10	—	gminę	15	—	—	„	—	67	19
„	20	—	„	17	—	—	„	—	55	19
Wydz. pow.	33	—	Wydz. pow.	17	—	—	„	—	42	19
—	—	—	„	12	—	—	„	—	80	19
gminę	10	—	gminę	10	—	—	„	—	72	19
„	10	—	„	14	—	—	„	—	68	19
„	5	—	—	—	—	—	„	—	87	19
—	—	—	—	—	—	—	„	—	92	19
—	—	—	—	—	—	—	„	—	92	19
gminę	10	—	gminę	5	—	—	„	—	77	19
„	10	—	„	10	—	—	„	—	72	19
—	—	—	—	—	—	—	„	—	92	19
gminę	6	—	gminę	4	—	—	„	—	82	19
Wydz. pow.	25	—	—	—	—	—	„	—	67	19
gminę	10	—	gminę	17	—	—	„	—	65	19
—	—	—	—	—	—	—	„	—	92	19
—	—	—	—	—	—	—	„	—	92	19
—	194	—	—	163	—	—	„	—	1.761	57

Z funduszów lokalnych pokrzłoby się wydatki:

Na naprawienie		na warsztaty		na materyał drzewny		na wozy	Kwota przeliminowana na rok 1921.
Przez	w kwocie	przez	w kwocie	przez	w kwocie		
	zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.
gminę	10 —	gminę	10 —			—	75 —
	10 —	„	15 —			„	85 —
„	20 —	„	17 —			„	90 —
		—				„	90 —
Gminę	5 —	—	—			„	87 —
„	10 —	Gminę	15 —			„	97 —
„	20 —	„	17 —	—		„	90 —
Wydz. pow.	25 —	Wydz pow.	17 —			—	85 —
	— —	„	12 —			„	90 —
Gminę	10 —	Gminę	10 —			„	75 —
„	10 —	„	14 —			„	90 —
	5 —	—	—	—		„	85 —
	—		—			„	95 —
	—		—			„	95 —
Gminę	10 —	gminę	9 —			„	75 —
„	10 —	„	20 —			„	75 —
	— —	—	—	—		„	95 —
Gminę	9 —	Gminę	1 —			„	95 —
Wydz pow.	25 —	—	—			„	75 —
Gminę	10 —	Gminę	12 —			—	95 —
	—		—			„	95 —
	—		—			„	95 —
	104 —		105 —	—		—	4750 —

WYKAZ

potrzebnych zasiłków na zakupno narzędzi S. II. i III. do nauki

„SLÖJDU"

dla szkół, które w roku 1893 S. I. narzędzia już otrzymały.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Liczba porząd.	Okręg szkolny	Kategorya szkoły	Miejscowość	Kwota preliminowana na rok 1894. zł.	ct.	Uwaga
1	Bóbrka . . .	1 kl. etatowa	Dźwinogród	27	96	
2	Borszczów . .	4 kl. mięszana	Skała	27	96	
3	Skałat . . .	1 kl. etatowa	Turówka	27	96	
4	Brzeżany . . .	3 kl. mięszana	Kozowa	27	96	
5	Sokal . . .	1 „ „	Wolica kom.	27	96	
6	Buczacz . . .	1 „ „	Koropiec	27	96	
7	Czortków . . .	3 kl. etatowa	Jagielnica m.	27	96	
8	Dąbrowa . .	1 „ „	Smęgorzów	27	96	
9	Gorlice . . .	4 klasowa	Biecz	27	96	
10	Jaworów . . .	4 kl. męska	Jaworów	27	96	
11	Kamionka . .	2 kl. etatowa	Stojanów	27	96	
12	Kolbuszowa . .	1 klasowa	Kupno	27	96	
13	Kosów . . .	1 kl. etatowa	Krzyworównia	27	96	
14	Kraków okolica .	3 klasowa	Liszki	27	96	
15	Limanowa . .	1 kl. etatowa	Ujanowice	27	96	
16	Lwów okolica . .	4 klasowa	Szczerzec	27	96	
17	Nadwórna . .	1 kl. etatowa	Kamienna	27	96	
18	Nisko . . .	2 klasowa	Jeżowe	27	96	
19	Nowy Sącz . .	1 kl. etatowa	Wielogłowy	27	96	
20	Rohatyn . . .	5 „ „	Rohatyn	27	96	
21	Sambor . . .	1 klasowa	Kalinów	27	96	
22	Sanok . . .	3 kl. mięszana	Zagórz	27	96	
23	Skałat . . .	1 klasowa	Faszczówka	27	96	
24	Tarnobrzeg . .	4 „	Tarnobrzeg	27	96	
25	Tarnopol . . .	2 „	Borki wielkie	27	96	
26	Tarnów . . .	1 kl. etatowa	Wierzchosławice	27	96	
27	Wadowice . .	4 kl. męska	Wadowice	27	96	
28	„ . .	1 kl. etatowa	Tarnawa	27	96	
			Razem . .	**782**	**88**	

Załącznik D. do preliminarza krajowego funduszu szkolnego na rok 1894.

Dochody.

ZESTAWIENIE

zamknięć rachunków 74 Rad szkolnych okręgowych za rok 1892., sporządzone na podstawie zamknięć nadesłanych przez c. k. Radę szkolną krajową. (LW. 50.194/93).

Liczba porządkowa	Nazwa c. k. Rady szkolnej okręgowej	Zapas w gotówce z początkiem roku 1892.	Należytości zaległej: odpisano	Należytości zaległej: dopisano	Należytość: zaległa	Należytość: bieżąca	Należytość: razem	Dochody w użyciu I. Dochody miejscowych funduszów szkolnych (prestacye)	II. 3% dodatek do podatków	III. Rozmaite dochody	IV. Zwroty z płac nauczycieli etatowych	V. Zwroty z płac nauczycieli nadetatowych	VI. Zwroty z pomniejszych potrzeb szkolnych	VII. Zwroty z przyborów naukowych	VIII. Konferencya okręgowa	IX. Biblioteka okręgowa	X. Inne dochody (Przebieżne depozyty, interkalarye, dodatek na mieszkanie, zwroty z fund. szkol. okręg. i t. d.)	XI. Zasiłek z funduszu szkolnego krajowego	XII. Zaliczki z funduszu szkolnego krajowego na pokrycie potrzeb bieżących	XIII. Razem	Należytości czynne z końcem r. 1892. XIV. a) Zaległe prestacye szkolne	b) Zaległy 3% dodatek	c) Inne zaległości	Razem	Uwagi
		zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	
1	Biała	2.868 32	409 76	— —	4.176 23	39.096 45	43.272 68	23.590 63	6.503 14	— —	735 89	193 32	— —	— —	— —	— —	100 21	8.657 82	— —	39.799 03	2.098 70	1.293 84	81 11	3.473 65	
2	Bóbrka	— —	558 82	262 63	3.651 39	33.850 44	37.501 83	11.307 61	3.335 72	— —	64 16	— —	2 50	— —	— —	— —	436 88	18.216 72	— —	33.362 59	1.572 32	1.854 67	711 25	4.138 24	
3	Bochnia	— —	154 76	— —	30.811 44	51.249 —	82.090 44	15.561 23	3.981 68	— —	4 205 13	592 74	7 50	— —	— —	— —	291 53	15.328 35	6.966 13	46.934 29	24.018 45	2.974 76	8.162 93	35.156 15	
4	Bohorodczany	— —	68 82	— —	2.427 34	16.470 26	18.897 60	4.374 78	1.300 90	— —	303 31	45 —	— —	— —	— —	— —	9 —	5.532 21	2.701 21	14.266 41	2.498 30	1.607 70	525 18	4.631 19	
5	Borszczów	— —	96 99	— —	6.505 67	29.846 70	36.352 38	14.896 32	4.221 94	— —	790 91	— —	— —	— —	— —	— —	212 99	10.850 39	— —	30.972 55	4.417 20	898 87	63 75	5.379 83	
6	Brody	— —	161 55	— —	18.691 39	42.895 31	61.586 70	16.036 13	4.017 66	— —	317 99	33 32	5 —	— —	— —	— —	4 50	18.180 63	2 163 81	40.759 05	17.105 13	2.269 38	1.462 13	20.827 65	
7	Brzesko	1 61	— —	— —	2.275 07	27.187 82	29.461 90	8.894 64	3.668 68	— —	1.405 58	181 62	25 —	— —	— —	— —	63 25	11.123 56	800 —	26.162 33	2.142 47	1.041 76	116 33	3.300 56	
8	Brzeżany	3.804 17	45 48	— —	10.730 94	33.187 93	43.918 87	12.236 26	4.016 86	— —	859 97	— —	— —	— —	— —	— —	2.534 19	13.692 53	— —	33.339 81	7.739 95	815 10	2.024 —	10.579 05	
9	Brzozów	1.305 53	2 03	— —	744 98	24.935 78	25.680 76	8.145 60	2.259 07	— —	95 49	— —	— —	— —	— —	— —	30 25	14.102 37	294 30	24.917 08	324 35	284 02	155 41	763 68	
10	Buczacz	2.392 78	3 83	— —	6.142 92	30.268 67	36.411 59	12.713 79	5.175 28	— —	486 93	67 50	10 —	— —	— —	— —	2.993 17	9.446 54	— —	30.893 21	3.082 21	2.345 52	90 65	5 518 38	
11	Chrzanów	4 73	429 20	— —	5.711 09	35.033 02	40.744 11	10.120 20	3 807 36	— —	744 19	540 82	2 50	— —	— —	— —	772 66	20.494 94	— —	36.482 67	3.822 87	59 56	379 01	4.261 44	
12	Cieszanów	— —	59 82	— —	4.811 57	22.584 24	27.395 82	9.750 64	2.988 79	— —	48 72	— —	5 —	— —	— —	— —	281 11	9.472 91	— —	22.547 17	3.339 24	910 60	598 80	4.848 64	
13	Czortków	1.521 53	— —	— —	2.063 84	16.251 43	18.315 27	8.637 11	3.076 32	— —	195 37	90 —	— —	— —	— —	— —	62 54	4.212 34	— —	16.273 68	170 64	1.814 96	55 99	2.041 59	
14	Dąbrowa	1.453 50	45 13	— —	1.303 30	18.728 36	20.031 66	5.949 76	2.877 40	— —	1.831 92	66 64	3 33	— —	— —	— —	318 23	7.265 15	245 61	18.558 05	1.290 60	183 01	— —	1.473 61	
15	Dobromil	1.434 99	— —	— —	1.846 80	19.236 13	21.082 94	7.496 97	1.446 75	— —	396 35	— —	— —	— —	— —	— —	4 20	10.164 37	— —	19.508 64	1.004 53	461 75	108 02	1.574 30	
16	Dolina	260 12	69 03	— —	2.402 20	19.535 37	21.937 57	8.152 35	2.332 85	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	29 92	6.469 58	1.578 37	18.563 08	2.640 28	682 89	51 32	3.374 49	
17	Drohobycz	— —	287 52	— —	20.941 27	51.494 16	72.435 43	28.472 13	6.131 17	— —	1.473 41	— —	— —	— —	— —	— —	168 81	9.666 68	1.298 51	47.210 73	23.798 81	1.231 33	194 57	25.224 71	
18	Gorlice	1.387 45	206 35	— —	231 27	30.624 04	30.855 32	8.142 65	2.414 43	— —	3.139 75	— —	— —	— —	12 50	— —	896 27	14.280 79	— —	28.886 40	1.282 36	343 84	342 71	1.968 92	
19	Gródek	— —	— —	— —	14.864 42	25.769 74	40.634 16	12.122 80	2.858 39	— —	63 11	— —	— —	— —	— —	— —	1.442 69	10.190 28	— —	26.677 28	11.604 78	138 14	2 213 96	13.956 88	
20	Grybów	1.329 53	98 57	— —	836 61	15.086 18	15.922 79	4.414 39	1.194 60	— —	35 82	— —	— —	— —	— —	— —	32 50	9.118 36	— —	14.795 68	186 34	271 63	669 14	1.127 11	
21	Horodenka	2.361 15	368 81	— —	5.413 44	25.020 95	30.434 39	14.615 92	5.211 15	— —	282 24	— —	— —	— —	— —	— —	49 12	7.033 45	— —	27.191 89	3.114 57	35 05	92 88	3.242 50	
22	Husiatyn	— —	— —	— —	4.094 65	30.496 94	34.591 59	13.390 29	4.079 97	— —	397 8	— —	14 25	— —	— —	— —	138 73	10.559 90	1.676 20	30.256 42	4.145 54	136 85	52 77	4.335 16	
23	Jarosław	— —	3.559 37	— —	10.295 59	55.205 08	65.500 68	17.023 53	6.466 81	— —	592 63	— —	— —	— —	— —	— —	4.102 93	21.056 99	2.639 33	51 882 12	6.458 10	5.344 44	1.815 91	13.618 45	
24	Jasło	1.010 16	97 72	— —	759 82	36.521 21	37.281 03	10.618 29	3.844 59	— —	1.042 99	— —	— —	— —	— —	— —	67 69	19.998 71	— —	35.572 27	1.044 12	540 90	123 74	1.708 76	
25	Jaworów	— —	2.422 94	— —	30.011 59	26.857 99	56.869 58	12.173 05	2.647 32	— —	379 85	— —	5 —	— —	— —	— —	24 56	12.473 03	— —	27.702 81	22.609 70	2.136 07	4.421 —	29.166 77	
26	Kałusz	354 34	151 52	— —	2.497 21	20.895 76	23.392 97	8.866 77	2.367 91	— 05	2 90	— —	— —	— —	— —	— —	797 43	8.978 56	— —	21.014 02	2.296 45	— —	82 50	2.378 95	
27	Kamionka strum.	— —	218 87	— —	3.944 32	43.903 21	47.847 53	18.558 90	4.129 10	— —	123 66	— —	11 67	— —	— —	— —	529 20	17.205 02	1.248 93	41.806 48	2.154 37	2.950 76	935 91	6.041 04	
28	Kolbuszowa	1.819 45	8 61	— —	1.638 31	22.132 01	23.770 32	5.048 77	1.807 73	— —	586 68	42 50	— —	— —	— —	— —	35 09	13.997 85	— —	21.518 62	496 96	581 44	1.173 29	2.251 70	
29	Kołomyja	— 18	164 49	— —	4.956 73	40.834 98	45.791 71	15.264 71	7.206 46	— —	739 72	— —	— —	— —	— —	— —	282 39	16.616 67	— —	40.109 96	1.693 48	1.084 10	2.904 16	5.681 75	
30	Kossów	360 19	20 15	— —	1.349 48	18.476 10	19.825 59	6.401 11	2.144 02	— —	40 82	— —	— —	— —	— —	— —	68 28	10.290 17	— —	18.944 40	599 91	254 23	27 04	881 18	
31	Kraków (zamiej.)	1.117 33	262 57	— —	33.733 22	32.166 32	65.899 54	12.141 28	3.575 78	— —	2.226 30	— —	5 —	— —	— —	— —	7.665 38	14.971 40	— —	40.585 14	5.752 69	434 35	19.127 36	25.314 40	
32	Krosno	977 68	207 41	— —	1.736 32	29.064 75	30.801 07	8.947 29	3.069 11	— —	125 —	— —	— —	— —	— —	— —	3.736 67	11.005 60	864 53	27.748 21	2.379 88	619 47	35 51	3.052 86	
33	Limanowa	272 61	— —	— —	833 87	15.734 78	16.568 65	3.921 56	1.632 60	— —	— —	6 68	— —	— —	— —	— —	649 13	9.227 61	— —	15 437 58	440 73	607 01	83 32	1.131 06	
34	Lisko	764 67	— —	— —	3.586 73	17.491 42	21.078 15	4.893 58	2.451 75	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	2.892 67	9.746 53	— —	19.984 53	412 78	571 82	109 02	1.093 62	
35	Łańcut	1.942 10	— —	7 96	3.050 46	29.544 05	32.594 51	11.884 68	4.997 19	— —	351 03	— —	— —	— —	— —	— —	33 29	11.245 31	— —	28.511 50	3.948 11	1.009 34	125 56	4.083 01	
36	Lwów (zamiej.)	141 89	346 26	215 42	5.547 71	71.633 77	77.181 48	18.859 65	6.354 97	— —	576 55	— —	5 33	— —	— —	— —	296 51	32.460 56	6.487 42	65.041 50	2.244 28	2.786 85	7.108 81	12.139 97	
37	Mielec	679 72	232 33	— 20	8.690 58	25.481 23	34.171 81	8.166 93	3.167 21	— —	2.027 15	149 99	5 —	— —	— —	— —	270 82	7.924 63	1.149 96	22.861 69	11.109 26	157 27	43 59	11.310 12	
38	Mościska	2.154 64	183 47	— —	3.281 80	28.729 34	32.011 14	8.768 66	2.306 89	— —	2.957 66	— —	— —	— —	— —	— —	109 00	9.332 41	1.898 74	25.373 37	2.896 89	3.714 87	27 01	6.637 77	
39	Myślenice	936 63	30 —	— —	1.850 67	27.256 93	29.107 61	8.863 74	2.604 73	— —	125 17	59 21	— —	— —	— —	— —	2.270 59	12.179 12	384 99	26.487 55	1.353 98	1.176 06	90 01	2.620 05	
40	Nadwórna	1.790 79	27 52	— —	192 39	20.217 90	20.410 29	6.993 71	1.601 60	— —	1.418 10	127 47	— —	— —	— —	— —	87 11	9.850 55	— —	20.078 74	80 69	250 86	— —	331 55	
41	Nisko	1.405 48	— —	— —	66 65	18.629 68	18.696 33	4.700 55	2.525 45	— —	49 86	3 34	— —	— —	— —	— —	402 52	10.866 17	— —	18.547 89	28 06	24 37	96 —	148 44	
42	Nowy Sącz	2.780 27	228 50	— —	1.367 82	39.854 82	41.222 64	11.648 68	4.853 86	— —	— —	— —	7 50	— —	— —	— —	808 23	19.026 29	— —	36.344 56	3 264 80	1.049 02	564 26	6.878 08	
43	Nowy Targ	3.648 39	116 72	— —	348 96	29.862 06	30.211 02	7.192 48	2.659 47	— —	30 14	— —	— —	— —	— —	— —	502 94	19.585 86	— —	29.970 89	142 47	22 74	74 92	240 13	
44	Pilzno	— —	— —	— —	9.160 84	14.027 83	23.188 68	3.942 36	1.654 06	— —	41 60	1 67	— —	— —	— —	— —	2.018 48	6.331 52	410 71	14.463 40	3.104 51	104 13	5.516 63	8.725 27	
45	Podhajce	451 16	480 11	464 37	4 868 24	19.505 07	24.373 31	9.322 54	4.216 83	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	569 09	6.911 23	— —	21.019 74	970 33	2.240 88	142 35	3.353 56	
46	Przemyśl	— —	50 34	— 07	11.599 63	53.122 13	64.721 77	20.255 79	9.633 43	— —	3.622 56	— —	— —	— —	— —	— —	513 62	20.637 83	— —	54.693 18	6.382 51	326 75	3.319 21	10.028 58	
47	Przemyślany	1.284 33	75 —	— —	912 35	22.963 18	23.875 53	9.384 91	2.595 76	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	739 49	9.754 13	— —	22.474 29	1.093 16	122 21	245 86	1.461 23	
48	Rawa	— —	90 30	— —	2.772 63	20.987 20	23.759 83	7.572 50	3.735 82	— —	154 25	— —	— —	— —	— —	— —	86 —	5.875 74	1.437 92	18.862 23	3 263 96	1 372 15	261 48	4.897 60	
49	Rohatyn	— —	821 87	— —	5.554 46	38.248 14	43.862 60	14.758 57	3.492 63	— —	16 89	— —	— —	— —	— —	— —	52 20	18 840 28	291 37	37.351 94	638 54	4.887 94	934 17	6.450 65	
50	Ropczyce	3.861 23	39 39	— —	7.194 21	18.792 70	25.986 91	7.826 99	3.329 50	— —	16 66	— —	— —	— —	— —	— —	106 02	7.636 73	— —	18.915 90	6.670 65	79 79	320 56	7.071 00	
51	Rudki	677 76	40 45	— —	3.911 94	20.968 67	24.880 62	8.778 36	2.779 12	— —	1.765 82	65 —	5 —	— —	— —	— —	29 40	9.053 21	— —	22.475 92	1.803 61	475 73	125 36	2.404 70	
52	Rzeszów	— —	39 44	— —	11.015 25	45.977 21	56.992 46	15.514 96	6.782 41	— —	— —	32 50	10 —	— —	— —	— —	552 87	18.168 86	2.447 87	43.499 47	2.188 30	2.057 97	9.249 61	13.492 99	
53	Sambor	537 68	83 07	— —	4.444 51	43.546 54	47.991 05	16.379 07	4.665 76	— —	1.227 37	— —	— —	— —	— —	— —	459 52	20.413 21	— —	43.084 94	3.303 03	137 75	1.465 33	4.906 11	
54	Sanok	— —	18 38	— —	6.552 65	36.831 20	43.383 85	11.562 47	3.565 40	— —	541 87	33 32	— —	— —	— —	— —	71 71	20.210 04	— —	35.984 32	6.532 50	835 28	31 25	7.399 03	
55	Skałat	— —	6 06	— —	1.366 14	24.202 46	25.568 60	11.706 42	5.272 38	— —	886 18	444 92	— —	— —	— —	— —	205 63	5.351 65	90 92	23 958 11	994 04	511 82	104 63	1.610 49	
56	Śniatyn	348 60	177 64	— —	5.024 05	29.324 04	34.348 09	13.803 36	3.543 50	— —	980 83	— —	— —	— —	5 —	— —	274 42	1.893 65	— —	30.560 76	725 62	92 12	3.029 58	3.847 33	
57	Sokal	2.863 54	639 12	— —	5.056 10	47.581 19	52.637 29	21.282 85	5.049 77	— —	88 31	— —	— —	— —	— —	— —	30 83	18.479 35	— —	44.931 11	3.965 34	2.525 80	1.215 03	7.706 18	
58	Stanisławów	764 64	57 73	— —	4.154 92	54.960 63	59.115 55	25.050 26	5.442 95	— —	966 —	35 —	— —	— —	— —	— —	374 90	21.527 83	85 42	53.482 36	3.056 59	2.299 24	277 35	5.633 19	
59	Staremiasto	— —	73 37	— —	2.469 92	17.344 41	19 814 33	4.715 47	1.417 36	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	2.403 39	10.341 23	— —	18.877 45	809 87	78 52	48 48	936 88	
60	Stryj	— —	105 —	— —	41.376 88	40.020 91	81.397 79	25.974 52	4.718 74	— —	267 48	— —	— —	— —	— —	— —	14 —	10.449 41	— —	41.423 89	38.853 12	120 78	1.000 —	39.973 90	
61	Tarnonobrzeg	— —	312 98	282 46	2.467 12	19.550 92	22.018 04	6.622 47	2.467 50	— —	41 66	— —	— —	— —	— —	— —	850 67	9.071 62	— —	19 053 93	1.527 50	1.354 17	82 44	2.964 11	
62	Tarnopol	— —	187 18	— —	37.261 77	58.249 —	96.210 77	37.934 93	7.817 63	— —	1.000 74	— —	— —	— —	— —	— —	203 16	10.340 23	4.898 98	62.105 68	31.233 01	2.657 72	124 36	34.015 09	
63	Tarnów	28 27	76 39	— —	9.806 92	57.741 04	67.547 96	16.928 64	6.367 26	— —	317 06	— —	— —	— —	— —	— —	278 33	26.580 99	3.616 71	54.088 99	3.517 49	2.430 63	7.515 85	13.463 97	
64	Tłumacz	1.190 73	28 58	— —	1.627 32	27.509 87	29.137 19	8.593 77	2.809 38	— —	4.145 79	— —	— —	— —	— —	— —	368 13	11.755 64	— —	27.672 72	1.330 18	109 29	25 —	1.464 47	
65	Trembowla	— —	24 17	— —	2.707 11	30.004 01	32.711 12	10.982 90	3.933 87	— —	1.123 16	580 75	— —	— —	15 —	— —	23 58	12.390 44	471 11	29 520 81	3.124 62	51 94	13 75	3.190 31	
66	Turka	68 72	42 04	— —	963 59	10.513 36	11.476 95	3.315 17	1.318 31	— —	18 33	— —	— —	— —	5 —	— —	— —	5.547 65	— —	20.204 46	203 85	1.068 63	— —	1 272 48	
67	Wadowice	— —	34 98	— —	11.594 55	35.123 89	46.718 45	10.052 05	3.778 95	— —	688 24	— —	— —	— —	— —	— —	2.423 69	18.909 09	— —	35.852 02	6.395 12	2.552 87	1.918 43	10.866 42	
68	Wieliczka	490 54	638 48	— —	14.533 98	42.978 79	57.512 77	16.408 17	4 326 52	— —	1.321 18	— —	— —	— —	— —	— —	660 64	23.558 33	— —	33.274 85	12.309 10	1.781 31	147 51	14.237 92	
69	Zaleszczyki	— —	487 70	— —	3.470 65	22.240 53	25.711 18	7.492 36	4.318 03	— —	1.312 46	— —	— —	— —	— —	— —	1.015 42	7.718 82	246 10	22 103 19	3.433 12	120 70	54 17	3.607 99	
70	Zbaraż	2.145 41	131 72	— —	882 00	18.024 93	18.906 94	9.372 21	3.619 24	— —	434 51	— —	20 —	— —	— —	— —	2 50	4.026 41	— —	17.474 87	1.147 05	160 27	124 75	1.432 07	
71	Złoczów	— —	977 85	— —	17.528 44	53.346 75	70.875 19	25.692 04	5.564 37	— —	124 39	— —	5 —	— —	— —	— —	394 14	20.440 97	— —	52.220 91	4.511 20	2.303 43	11.839 64	18.654 28	
72	Żółkiew	— —	228 31	— —	3.462 55	30.083 15	33.545 70	11.931 89	3.591 85	— —	2.614 93	— —	4 17	— —	— —	— —	547 00	9.674 94	1.598 00	29.962 77	205 12	1.114 97	2.262 84	3.582 93	
73	Zydaczów	— —	287 60	— —	5.809 27	34.324 02	40.133 29	12.709 21	2.842 66	— —	128 30	— —	15 —	— —	— —	— —	359 52	17.528 84	— —	33.583 53	6.055 32	122 24	372 19	6.549 76	
74	Zywiec	— —	68 86	— —	3.376 99	20.100 36	23.477 35	6.569 54	3.367 32	— —	113 73	— —	— —	— —	2 50	— —	112 50	8.539 39	569 07	19.274 65	3.968 49	65 48	169 32	4.203 29	
	Suma	56.994 59	17.729 02	1.397 11	513.345 18	2,298.266 61	2,811.611 80	882.398 00	277.273 17	— 05	55.274 98	3.393 31	174 25	40 —	— —	— —	52.260 08	947.011 32	48.562 26	2,226.360 45	355.064 24	81.110 96	109.076 14	545.251 35	
			16.331 zł. 91 ct.																	Do tego zapas w gotówce . .			56 394 59		
																				Razem . .			2,323.355 04		

Załącznik D. do preliminarza krajowego funduszu szkolnego na rok 1894.

Wydatki.

ZESTAWIENIE

zamknięć rachunków 74 Rad szkolnych okręgowych za rok 1892., sporządzone na podstawie zamknięć nadesłanych przez c. k. Radę szkolną krajową. (LW. 50.194/93).

Liczba porządkowa	Nazwa c. k. Rady szkolnej okręgowej	Wydatki: Z należytości zaległej: odpisano zł. ct.	Z należytości zaległej: dopisano zł. ct.	Należytość: zaległa zł. ct.	Należytość: bieżąca zł. ct.	Należytość: razem zł. ct.	Wydatki: Uiszczenie I. i II. Płace nauczycieli etatowych i remuneracye katechetów zł. ct.	III. Płace nauczycieli nadetatowych zł. ct.	IV. 10% dodatki na mieszkanie dla nauczycieli zł. ct.	V. Pomniejsze potrzeby szkolne zł. ct.	VI. Przybory naukowe zł. ct.	VII. Konferencya okręgowa zł. ct.	VIII. Biblioteka okręgowa zł. ct.	IX. Rozmaite wydatki zł. ct.	X. Zwroty 3% dodatków zł. ct.	XI. Zwroty nadpłaconych prestacyj zł. ct.	XII. Zwrot kraj. funduszowi szkolnemu nadebranych zasiłków zł. ct.	XIII. Zwroty kraj. funduszowi szkolnemu otrzymanych zaliczek zł. ct.	XIV. Inne wydatki: przebieżne, depozyta, interkalarya, i t. p. zł. ct.	XV. Razem zł. ct.	Należytości bierne z końcem r. 1892. XIV. a) Zaległe płace etatowe i nadetatowe, tudzież rem. katechetów zł. ct.	b) Zwrot 3% dodatku do podatków zł. ct.	c) Inne zaległości: depozyta interkalarya, zaliczki, nadpłaty i t. d. zł. ct.	d) Zwrot funduszowi szkolnemu nadebranego zasiłku: po koniec roku 1891. zł. ct.	za rok 1892. zł. ct.	Razem zł. ct.	Zapas gotówką w c. k. kasach z końcem r. 1892. zł. ct.
1	Biała	409 84½	— 08	7.044 55½	39.096 45½	46.141 01	33.470 30	2.639 22½	821 23	590 —	— —	286 —	70 60	204 —	— —	— —	1.114 23½	— —	316 39	39.511 98	1.060 91	4.681 51	699 61½	— —	186 99½	6.629 03	3.155 37½
2	Bóbrka	166 64	34 45	3.651 39	33.850 44½	37.501 83½	25.183 78	4.339 36	553 19	770 —	443 25	400 —	70 60	208 —	— —	— —	— —	111 66	651 82½	32.722 66½	2.076 44	— —	2.685 30½	— —	17 42½	4.779 17	640 93
3	Bochnia	163 42½	8 66	30.811 44½	51.279 —	82.090 44½	34.906 94	5.828 65½	1.631 39	680 —	89 90	207 —	36 60	199 06	— —	— —	— —	3.292 83½	80 92	46.934 29½	1.551 42	1.018 81	15.097 14	17.488 71	— —	35.156 15	— —
4	Bohorodczany	68 82	— —	2.427 34	16.470 26½	18.898 60½	11.158 30	1.269 99	267 50	295 —	159 10	121 —	70 60	200 51	— —	— —	— —	660 91½	63 50	14.266 41½	287 20	484 29	3.653 15	206 55	— —	4.631 19	— —
5	Borszczów	96 99	— —	6.505 67½	29.846 70½	36.352 38	23.298 37½	2.276 —	528 63	567 50	337 10	406 —	70 60	208 —	— —	— 24	1.326 07	— —	1.505 83	30.524 34½	1.592 11	1.460 59½	1.789 74	— —	1.005 59	5.828 03½	448 20½
6	Brody	161 68½	— 13	18.691 39½	42.895 31	61.786 70½	34.764 60½	2 463 67	966 93	861 —	340 —	659 —	70 60	209 —	— —	3 76	— —	— —	420 94	40 759 04½	1.595 48½	— —	18.759 15	437 96	35 05	20.827 65	— —
7	Brzesko	35 04	35 04	2.276 68	27.187 83	29.464 51	20.750 47	3.075 46	502 59	507 50	195 10	342 —	70 60	199 57	— —	60 04	— —	383 34½	77 27	26.163 94½	1.472 16	— —	1.820 37½	1 34	6 69	3.300 56½	— —
8	Brzeżany	45 48	— —	14.535 11	33.187 93	47.723 04	28.191 26	1.164 27	818 37	680 —	839 —	— —	36 60	207 15	— —	15 13½	21 66	— —	338 06	32.302 50½	1.085 65	12.722 03½	903 94	— —	708 91	15.420 53½	4.841 48
9	Brzozów	49 92	37 89	2.050 51	24.935 78	26.986 29	19.778 32	2.724 09	343 75	535 —	197 80	400 —	70 60	207 —	— —	— —	1.143 23	294 30	230 09	25.921 18	243 96	— —	574 32	— —	243 83	1.062 11	298 43
10	Buczacz	20 83	17 —	8.535 70	30.268 67½	38.804 37½	19.391 48	4.638 28	681 22	535 —	302 60	252 —	70 60	205 —	2.145 10½	— —	8 30	— —	2.768 55	31.048 13½	1.918 98	4.977 01¼	832 56	— —	27 65½	7.756 24	2.237 86
11	Chrzanów	429 20½	— —	5.715 82½	35.033 02½	4.748 85	26.112 47	5.152 23	572 30	576 25	250 20	301 —	70 60	207 —	— —	95 42	1.196 38	— —	1.953 55½	36.487 40	1.755 81	— —	1.173 02	327 16	5 44½	4.261 44½	— —
12	Cieszanów	486 45½	426 63	4.811 57	22.584 24¼	27.395 82	17.196 71	1 280 77	436 04	485 —	238 86	303 —	70 60	204 98½	— —	— —	106 41½	— —	855 38	21.177 76	1.267 14	— —	4.159 02	— —	791 90	6.218 06	1.369 41½
13	Czortków	10 84	10 84	3.585 38	16.251 43	19.836 81	12.361 78	2.190 81	355 54	362 50	106 80	— —	36 60	204 —	— —	93 64	77 45	— —	181 60	15.970 72½	525 18	2.777 73	4.194 50	— —	68 68	3.866 09	1.824 49½
14	Dąbrowa	445 13½	— —	2.756 81	18.728 36½	21.485 17	14.570 26	1.795 10	360 28	342 50	310 80	200 —	70 60	208 —	— —	56 42	124 63	245 61½	527 73	19.211 93½	135 84	667 06	1.405 61½	— —	65 27	3.273 23½	799 62½
15	Dobromil	5 86	5 86	3.281 79½	19.236 13½	22.517 93	15.694 80	466 34	1.602 43	287 50	226 40	262 —	70 60	206 38	— —	— —	1 49	— —	297 91	19.215 85	603 45	— —	2.671 21	— —	27 42	3.302 08	1.727 87
16	Dolina	69 03½	— —	2.663 32½	19.535 37½	22.197 70	15.614 57	925 83	490 57	387 50	77 30	— —	70 60	205 —	— —	96 02	— —	277 54½	678 27½	18.823 21	702 14	— —	2.576 67	83 27	11 41	3.374 49	— —
17	Drohobycz	287 52½	— —	20.941 27	51.494 16½	72.435 43½	34.313 —	8.108 09	2.141 58	342 50	145 50	288 —	36 60	208 —	— —	110 26	— —	755 65	179 15	46.928 33½	962 31	858 60½	2.767 35	16.962 87½	4.015 96½	25.557 10	282 39½
18	Gorlice	206 35½	— —	1.618 76	3.624 04½	32.242 80½	23.347 34	3.072 27	783 15	504 50	160 10	166 —	36 60	211 59	— —	— —	637 07½	— —	1.356 26	30.273 87½	1.171 07	— —	704 09½	— —	93 75½	1.968 92	— —
19	Gródek	58 58	58 58	14.864 42	25.769 74½	4.634 16½	17.553 28	1.913 11	681 92	395 —	251 90	275 —	36 60	191 66	— —	— —	551 87	4.826 94	— —	26.677 28	567 75	2.403 01¼	2.206 46½	4.702 55	4.077 10	13 956 88½	— —
20	Grybów	98 57½	— —	2.166 14¼	16.086 18½	17.252 33½	12.294 51	1.217 34	332 99	325 —	159 20	60 —	70 60	180 05	— —	— —	1.029 45½	— —	456 07½	16.125 21½	95 83	— —	1.031 23½	— —	— —	1.127 11½	— —
21	Horodenka	368 81½	— —	7.774 59½	25.020 95	32.795 54½	19.821 99	3.088 35	489 25	297 —	120 —	280 —	70 60	194 43	— —	— —	2.624 68½	— —	687 59	23.373 89½	867 14½	1.071 09½	3.287 39½	— —	3.696 02	8.921 54	5.679 14½
22	Husiatyn	25 13	25 13	4.094 65	30.496 94	34.591 59	19 661 —	4.977 63	417 76	475 —	477 —	330 —	70 60	205 —	— —	— —	1.383 78½	1.852 46	261 79	30.112 02½	1.779 27½	688 10	649 74½	— —	1.362 45	4.479 57	144 40½
23	Jarosław	3.561 44½	2 07	10.295 59	55.205 08½	65.500 68	38 683 39	5.581 34½	1.603 01	868 33	182 60	545 —	36 60	208 —	— —	— —	— —	— —	471 95½	51.882 22½	1.876 14	2.117 19	7.683 30½	1.941 82	— —	13.618 45½	— —
24	Jasło	97 72	— —	1.769 99	36.521 21	38.291 20	30.890 19	2.541 92½	992 47	672 50	47 90	310 —	36 60	207 —	— —	— —	226 05½	— —	266 66	36.191 30½	1.418 79	— —	681 10½	— —	— —	2.099 89½	691 13½
25	Jaworów	2.422 94½	— —	30.011 59	26.853 99½	56.869 58½	21.587 91½	2.050 90	621 13	530 —	382 30	501 —	36 60	208 —	— —	— —	— —	— —	1.617 03	27.534 87½	289 52	11.706 66	5.937 43½	11.143 25½	257 84	29.334 71	187 93½
26	Kałusz	151 52	— —	2.851 55½	2.895 76	23.747 31½	16.410 83	2.006 62	356 —	465 —	329 90	— —	36 60	204 36	— —	— —	29 50	— —	1.193 11	21.023 01	254 28	— —	1.174 21½	1.287 83	7 98	2.724 30½	345 35½
27	Kamionka strum.	218 87	— —	3.944 32½	43.903 21	47.847 53	31 434 64	2.822 26	891 55½	900 —	155 90	811 —	70 60	207 97	— —	— —	14 16½	469 88	1.929 11½	41.806 48½	2.838 60	— —	3.202 44½	— —	— —	6.041 04½	— —
28	Kolbuszowa	8 61	— —	3.457 76½	22.182 01½	25.589 78	16.583 01	3.539 97	803 38	885 —	134 —	200 —	36 60	208 —	— —	— —	350 01	— —	155 19	22.095 16	892 01	— —	2.291 85	— —	310 76	3.494 62	1.242 92
29	Kołomyja	164 49	— —	4.956 91	40.834 98	45.791 89	29.452 90	7.062 91	1.717 42	535 37½	197 —	152 —	36 60	207 94	— —	82 72	— —	— —	434 54	39.788 40½	1.625 85	— —	1.359 12	2.385 87½	633 63½	6.003 48½	321 73½
30	Kossów	121 09½	100 49½	1.709 68	18.476 10½	20.185 78½	13.375 73½	2.949 98	623 25	303 50	91 10	159 —	70 60	205 —	— —	99 63	5 02½	— —	200 87	18.581 18½	349 25	— —	1.164 45	— —	150 90	1.604 60	723 41½
31	Kraków (zamiej.)	262 57	— —	34.850 55½	32.166 32	67.016 87½	27.337 78	2.888 25	— —	603 —	27 20	396 —	36 60	208 —	— —	— —	1.205 15½	1.085 71	7.914 77½	41.702 47½	997 67	— —	24.218 70½	— —	97 03	25.314 40½	— —
32	Krosno	207 41	— —	2.714 —	29.064 75½	31.778 75½	19.784 77	2.192 98	1.131 78	452 50	18 50	200 —	70 60	208 —	— —	— —	1.170 59	— —	1.520 50	26.726 23½	878 43	— —	4.064 43½	— —	109 62	5.052 53½	1.969 67
33	Limanowa	12 50	12 50	1.106 48	15.734 78	16.841 26	11.256 78	2.197 41	186 02	320 —	87 80	163 —	70 60	204 —	— —	— —	386 85	— —	665 75	15.538 11½	838 20	— —	447 91	— —	17 04	1.303 15	172 08
34	Lisko	— —	— —	4.351 40½	17.491 42½	21.842 83	11.103 50	473 44	189 83	210 —	320 50	203 —	70 60	208 —	— —	— —	1.281 87	— —	99 16	14.269 90½	516 86	2.493 18	464 55½	— —	4.098 33½	7.572 93	6.479 31
35	Łańcut	217 46½	225 42½	4.992 47	29.544 05	34.536 52	25.160 15½	1.692 50	835 —	597 50	175 20	356 —	70 60	204 —	— —	— —	242 85½	— —	237 92½	29.571 73½	972 86	— —	3.986 03	— —	5 90	4.964 79	881 78½
36	Lwów (zamiej.)	130 84	— —	5.689 60	71.633 77	77.323 37	52.337 30½	9.304 79	571 25	1.282 50	361 —	1.628 —	36 60	209 —	— —	— —	— —	— —	11 53	65.141 97½	2.961 61	— —	9.216 78½	— —	— —	12.181 39½	41 42
37	Mielec	292 13	— —	9.376 40½	25.481 23½	34.851 54	18.996 18	2.127 30	478 31	471 65	66 30	— —	36 60	192 75	— —	— —	435 04	— —	737 21	23.541 42	1.113 70	— —	8.650 97½	937 91	607 53½	11.310 12	— —
38	Mościska	183 47	— —	5.436 44	28.729 34	34.165 78	21.984 40	3.320 26	542 21	525 —	92 80	300 —	70 60	174 93	— —	— —	— —	— —	26 76	27.041 96	340 87	— —	6.591 91	139 63	51 41	7.123 82	486 05
39	Myślenice	30 —	— —	2.787 31	27.256 93½	30.044 24½	20.120 48	2.337 89	274 03	525 —	490 60	260 —	30 60	205 —	— —	45 75	830 08	— —	2.264 29	27.389 72	1.191 46	— —	1.452 45½	— —	10 61	2.354 52½	34 47
40	Nadwórna	491 39½	464 37	1.983 19	2.217 90	22.201 90	16 319 16	1.863 25	342 40	401 65	130 20	160 —	36 60	202 02	— —	— —	309 81	— —	738 94	20.504 03	455 10	— —	645 69	— —	596 17	1.697 06	1.365 51
41	Nisko	10 —	10 —	1.471 13	18.629 68½	20.101 81½	12.969 88½	3.860 27½	276 70	332 50	130 26	239 —	70 60	208 —	— —	177 25	528 66	— —	722 70	19.427 19½	50 82	— —	572 07½	— —	51 72	674 02	256 18
42	Nowy Sącz	228 50	— —	4.148 09½	39.854 82½	44.002 92	28.938 38½	6.020 50	1.355 26	710 20	77 —	210 —	36 60	208 —	— —	— —	775 30	— —	793 59	39.124 38½	3.122 33	— —	1.559 25½	196 50	— —	4.878 08½	— —
43	Nowy Targ	116 72	— —	3.997 35½	29.862 06½	33.859 41½	21.163 11	704 31	332 31	563 10	550 33	375 —	70 60	194 18	— —	— —	3.091 26	— —	361 05	27.406 25½	616 29	— —	1.275 00½	— —	4.562 88	6.454 16½	6.214 03
44	Pilzno	— —	— —	9.160 84½	14.027 83½	23.188 68	11.324 74	893 32	322 57	255 —	30 20	111 —	36 60	205 —	— —	— —	— —	1.216 66½	68 31	14.463 40½	124 98	— —	6.726 35½	1.588 26	285 67½	8.725 27	— —
45	Podhajce	67 32	51 58	5.319 40	19.505 07	24.924 47	14.128 08	2.101 60	341 14	372 50	322 70	141 —	70 60	206 74	— —	— —	— —	— —	2 965 66	20.650 02½	446 47	— —	2.328 08	— —	1.399 90	4.174 45	820 88½
46	Przemyśl	50 34	— 07	11.599 63½	53.122 13½	64.721 77½	39.299 95½	5.735 80	1.767 96	765 —	743 60	278 —	36 60	209 —	— —	— —	982 25	2.213 37	2.660 65	54.693 18½	1.650 19	— —	4.161 24	— —	4.217 15½	10.028 58½	— —
47	Przemyślany	841 07	766 07	2.196 68½	22.963 18	25.159 86½	16 828 20	1.783 09	274 50	560 —	325 70	314 —	127 42	207 94	— —	— —	— —	247 37½	1.057 75½	21.725 98½	1.151 98	— —	714 64	1 31	1.565 94½	3.433 88½	2.032 65
48	Rawa	90 30	— —	2.772 63	20.987 20½	23.759 83½	16.369 85½	930 —	366 82	432 50	185 90	223 —	70 60	105 06	— —	— —	— —	— —	88 50	18.862 23½	786 34	— —	4.005 27	71 21	34 78	4.897 60	— —
49	Rohatyn	821 87	— —	5.554 46	38.248 14	43.802 60	31.351 75½	3.014 84	792 41	875 50	210 50	530 —	36 60	209 —	— —	83 48	— —	41 27	206 59	37.351 94½	652 73	— —	3.997 14	1.800 78½	— —	6.450 65½	— —
50	Ropczyce	39 39	— —	11.055 44½	18.792 79	29.848 14½	13 811 68	1.703 28	484 37	325 —	72 70	193 —	70 60	208 —	— —	— —	1.942 79	— —	2.392 77	21 204 19½	674 11	— —	5.962 77½	— —	2.008 07½	8.643 95½	1.572 95
51	Rudki	40 45	— —	4.589 71	20.968 67½	25.558 39½	15.835 23	1.009 98	352 25	405 —	200 30	210 —	70 60	208 —	— —	— —	1 25½	— —	1.704 50½	19.997 11½	280 11	— —	3.575 67½	— —	1.705 48½	5.561 27	3.156 57½
52	Rzeszów	39 44	— —	11.015 25	45.977 21	56.992 46	34.956 47	4.612 75	1.496 03	695 —	231 90	375 —	36 60	209 —	— —	— —	379 88½	231 84½	274 99	43.499 47½	2.064 62	— —	11.428 37	— —	— —	13 492 99	— —
53	Sambor	83 07½	— —	4.982 19	43.546 54	48.528 73	36.489 42½	2.913 60	1.295 44	775 —	100 60	217 —	36 60	207 —	— —	— —	578 73½	— —	1.009 23	43.622 62½	369 16	— —	541 27	3 513 79	481 89½	4.906 11	— —
54	Sanok	18 38	— —	6.552 65	36.831 20	43.383 85	29.277 00½	1.914 01	643 51	790 —	461 60	167 —	36 60	208 83	— —	— —	1.471 09½	750 89	262 28	35.982 82½	2.046 45	— —	757 29	2.666 49½	1.830 79½	7.401 03	2 —
55	Skałat	6 06	— —	1.366 14½	24.202 46½	25.568 60½	18.462 22	2.670 44	392 48	481 67	114 10	306 —	70 60	205 —	— —	2 54	286 94½	408 42	449 87	23.834 28½	813 38	— —	378 26	— —	542 68	1.734 32	123 82½
56	Śniatyn	177 64	— —	5.372 65½	29.324 04½	34.696 70	20.750 74	4.971 19	987 25	415 —	134 70	176 —	36 60	206 69½	— —	— —	2.001 26	— —	254 42	29.933 85½	3.319 29	— —	811 15½	— —	632 40	4.762 84½	915 51½
57	Sokal	659 12	— —	7.919 64	47.581 19	55.500 83	39.579 44	3.889 46	864 03	1.523 50	139 80	463 —	36 60	202 42	— —	— —	— —	— —	372 59	47.010 84	1.957 05	— —	6.525 39	7 55	— —	8.439 99	783 81
58	Stanisławów	112 97	55 24	4.919 57	54.960 63	59.880 20	38.627 97	10.154 86	2.731 15	659 —	991 30	213 —	36 60	209 —	— —	— —	530 95	— —	93 18	54.247 01	3.058 70	— —	2.574 49	— —	— —	5.633 19	— —
59	Staremiasto	73 37	— —	2.469 92	17.344 41½	19.814 23½	12.107 79	1.259 89	279 52	342 50	203 80	156 —	70 60	208 —	— —	65 44	1.863 27	— —	278 93	16.835 74	399 39	— —	120 17	— —	2.459 03½	2 978 59½	2.041 71½
60	Stryj	105 —	— —	41 376 88½	40.020 91½	81.397 79½	30.626 57	5.161 31	1.181 —	779 50	210 60	20 —	36 60	209 —	— —	— —	2.679 —	— —	520 31	41.423 89½	1.722 07	— —	865 36	26.228 44½	1.152 93	39.973 90½	— —
61	Tarnobrzeg	30 52	— —	2.467 12½	19.550 92	22.018 04½	13.922 01	2.086 11	347 85	375 —	47 20	302 —	70 60	175 40	— —	— —	— —	124 66	1.315 21	18.766 04½	1.795 79½	— —	1.376 26	— —	79 95	3.252 00½	287 89
62	Tarnopol	187 18½	— —	37.261 77½	58.949 —	96.210 77½	41.115 58½	5.140 96	1.287 62½	837 50	269 60	307 —	36 60	209 —	— —	— —	— —	12.742 65½	253 16	62.195 68½	1.256 91	894 74½	2.827 31½	25.645 40	3.410 72½	34.015 09½	— —
63	Tarnów	76 39	— —	9.835 19½	57.741 04	67.576 23½	40.825 56½	9.061 93	2.513 64	592 82	460 30	220 —	36 60	209 —	— —	— —	17 23	— —	75 58	54.112 26½	1.347 58½	— —	3.824 81½	8.291 58	— —	13.463 97	— —
64	Tłumacz	398 97½	369 49½	2.818 06	27 509 87	30.327 93	18 550 19½	3.779 80	655 65	410 —	628 50	246 —	70 60	205 —	— —	— —	687 03	— —	785 74	26.018 51½	1.768 21	— —	1.096 92	— —	1.444 27½	4.309 41½	2.834 94½
65	Trembowla	24 17	— —	2.707 11	30.004 01	32.711 12	20.506 13½	6.241 27	744 61½	455 —	580 40	— —	36 60	269 —	— —	— —	— —	— —	387 79	29.520 81	658 35	— —	1.096 86	1.092 86	342 24	3.190 31	— —
66	Turka	42 04	— —	1.032 31	10.513 36	11.545 67	8.146 82	41 70	139 16	225 —	— —	170 —	70 60	205 —	— —	— —	6 24	— —	638 89	9.643 41	402 92	— —	328 17	— —	1.171 17	1.902 26	629 77½
67	Wadowice	38 73½	3 76	11.594 55½	35.123 89½	46.718 45	28.846 80	3.652 69	956 29	627 50	399 40	— —	36 60	208 —	— —	— —	— —	— —	173 79	34.901 07	958 23	— —	1.848 88	9.010 27	— —	11.817 38	950 95½
68	Wieliczka	638 48½	— —	15.024 52	42.978 79	58.003 31	29.110 88	6.576 26	1.660 94	605 —	— —	406 —	70 60	208 —	— —	390 96	364 11	— —	3.625 75	43.018 50	5.371 81	— —	9.587 57	— —	25 43	14.984 81	746 89
69	Zaleszczyki	487 70	— —	3.470 65½	22.240 53	25.711 18½	17.379 84	995 01	336 02	445 —	144 90	285 —	36 60	206 09	— —	— —	1.184 05½	638 90½	461 67	22 103 19½	797 93	301 03½	1.410 63	— —	1.098 40	3.607 99½	— —
70	Zbaraż	131 72	— —	3.027 42	18.024 93½	21.052 35½	14.531 53	947 07	225 —	422 50	67 20	255 —	70 60	205 —	— —	— —	33 37	— —	17 40	16.774 67½	230 71	2.703 17½	844 14½	— —	499 65½	4.277 68½	2.845 61½
71	Złoczów	977 85	— —	17.528 44	53.346 75	70.875 19½	437753 02	3.559 53	814 52	1.242 50	666 70	721 —	36 60	209 —	— —	346 06	485 16½	— —	389 82	52.220 91½	2.279 12	— —	2.848 55	13.657 49	68 67	18.654 28½	— —
72	Żółkiew	228 31	— —	3.462 55½	30.083 15	33.545 70½	23 854 31	2.047 38	628 63	604 57	206 50	169 —	36 60	202 99	— —	— —	253 15½	1.598 00½	361 63	26.962 77½	848 43	— —	1.418 69	1.315 81½	— —	3.582 93½	— —
73	Zydaczów	287 60	— —	5.809 27½	34.324 02	40.133 29½	26.492 52	3.350 66	667 81	780 —	633 10	500 —	70 60	208 —	— —	— —	547 54½	— —	333 30	33.583 53½	1.302 70	— —	4.480 71	361 24	405 11	6.549 76	— —
74	Żywiec	68 86½	— —	3.376 99	20.100 36	23.477 35	15.163 29	1.025 —	527 75	315 60	326 50	— —	70 60	204 31	— —	— —	— —	1.531 50½	112 50	19.274 05½	182 50	— —	1 233 92	1.365 13½	1.421 74	4.203 29½	— —
	Suma	19.063 71½	2.731 80½	570.339 78	2,298.266 61½	2,868.606 39½	1.724.146 55	238.311 39½	55.728 95	41.442 21½	18.525 —	19.774 —	4.091 22	15.193 01	2.145 10½	1.825 03½	39.024 35½	36.001 52	62.548 16	2,258.756 51½	87.616 19½	54.005 87½	246.059 46	165.861 32½	56.307 03½	609.849 88½	64.598 53½

16.331 zł. 91 ct.

222.168 zł. 35 ct.

Do tego zapas w gotówce . . 64 598 53

Razem . . 2,323.355 04½

Wykaz zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne

od roku 1876, po koniec roku budżetowego 1892.

Liczba porząd.	Nazwa gmin		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1894 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1892	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Babuchów	gmina	500	—	—	—	—	—
2	Bachorzec	„	500	—	—	—	—	—
3	Balice	„	300	—	—	—	—	—
4	Balince	„	600	—	—	—	—	—
5	Bar	„	200	—	—	—	—	—
6	Barańczyce	„	400	—	40	—	80	—
7	Bartków i Posadowa	„	200	—	20	—	—	—
8	Bartkówka	„	300	—	30	—	—	—
9	Barwałd	„	1.500	—	150	—	—	—
10	Bazanówka	„	200	—	20	—	20	—
11	Bereźnica szlachecka i rustykalna	„	300	—	30	—	60	—
12	Bernadowka	„	500	—	—	—	—	—
13	Biała	„	600	—	—	—	—	—
14	Biesiadki i Zerków	„	800	—	80	—	—	—
15	Bihale	„	500	—	50	—	50	—
16	Biskupice	„	1.000	—	—	—	—	—
17	Biskupice	„	500	—	—	—	—	—
18	Blich	„	500	—	—	—	—	—
19	Błozew dolna	„	100	—	10	—	—	—
20	Błudniki	„	200	—	20	—	20	—
21	Bohutyn	„	300	—	—	—	—	—
22	Bolestraszyce	„	1.000	—	—	—	—	—
23	Boniszyn	„	500	—	—	—	—	—
24	Boratyn	„	300	—	30	—	—	—
25	Borszczów	„	1.500	—	—	—	—	—
26	Borek	„	100	—	—	—	—	—
27	Bartków	„	400	—	—	—	—	—
28	Bóbrka	miasto	1.000	—	—	—	—	—
29	Bóbrka	gmina	1.000	—	—	—	—	—
30	Brzezina	„	200	—	20	—	—	—
31	Brzostowa góra	„	200	—	20	—	—	—
32	Brzoza królewska	„	350	—	35	—	—	—
33	Brzoza królewska	„	200	—	20	—	—	—
34	Brzyszczki	„	270	—	—	—	—	—
35	Buczacz	„	1.500	—	—	—	—	—
36	Bukowina	„	400	—	40	—	40	—
37	Bureze	„	200	—	20	—	—	—
38	Burczyce	„	100	—	10	—	10	—
39	Busk	„	1.000	—	—	—	100	—
40	Busowisko	„	200	—	20	—	20	—
41	Buszkowice	„	200	—	—	—	—	—
42	Capowce	„	300	—	—	—	—	—
43	Cetula	„	600	—	—	—	—	—
44	Cetula	„	200	—	20	—	—	—
45	Cieniawa	„	500	—	50	—	—	—
46	Chłopice	„	200	—	20	—	40	—
47	Chocimierz	„	500	—	50	—	—	—
48	Chodnowice	„	200	—	20	—	—	—
	Do przeniesienia		23.120	—	825	—	440	—

Liczba porząd.	Nazwa gmin		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1894 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1892	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .		23.120	—	825	—	440	—
49	Cholewiana góra.	gmina	400	—	40	—	—	—
50	Chorośnica	„	500	—	50	—	150	—
51	Chudyjowce.	„	200	—	20	—	20	—
52	Chyrów	„	600	—	—	—	—	—
53	Cieszacin	„	200	—	20	—	—	—
54	Cikowiec	„	400	—	40	—	40	—
55	Cmolas.	„	200	—	20	—	20	—
56	Czyków	„	400	—	—	—	—	—
57	Czaple.	„	200	—	20	—	20	—
58	Czarnokońce małe	„	250	—	—	—	—	—
59	Czarny Potok	„	400	—	—	—	—	—
60	Czekaj	„	150	—	—	—	—	—
61	Czernichowce	„	2.000	—	—	—	—	—
62	Czerniejów	„	500	—	—	—	—	—
63	Czerniszówka	„	100	—	10	—	—	—
64	Czerepin	„	300	—	30	—	30	—
65	Czudec	miasto	500	—	—	—	—	—
66	Czudeckie przedmieście . . .	gmina	500	—	—	—	—	—
67	Czukiew	„	1.000	—	100	—	100	—
68	Czystopady	„	200	—	—	—	—	—
69	Czyszki powiat Brody . . .	„	200	—	—	—	—	—
70	Czyszki powiat Lwow. . . .	„	200	—	—	—	—	—
71	Daszawa	„	500	—	50	—	50	—
72	Darachów	„	600	—	—	—	—	—
73	Dąbrowa	„	6.000	—	207	67	—	—
74	Dąbrówka polska.	„	500	—	50	—	—	—
75	Derzów	„	1.000	—	—	—	—	—
76	Dębina	„	400	—	—	—	—	—
77	Dembno	„	600	—	—	—	—	—
78	Dembno	„	200	—	20	—	—	—
79	Dobromil	miasto	3.000	—	—	—	—	—
80	Dobromirka.	gmina	400	—	40	—	40	—
81	Dobrotwór	„	300	—	—	—	—	—
82	Dora	„	300	—	30	—	30	—
83	Doroszów wielki	„	400	—	40	—	40	—
84	Dubie	„	300	—	30	—	—	—
85	Dubiecko	„	1.500	—	—	—	—	—
86	Dubowce z Dechową	gminy	400	—	40	—	—	—
87	Dudyńce	gmina	200	—	20	—	—	—
88	Dukla	„	800	—	—	—	—	—
89	Dukla	„	2.000	—	—	—	—	—
90	Dulcza wielka	„	800	—	—	—	—	—
91	Duńkowice	„	1.000	—	—	—	60	—
92	Dylągówka	„	300	—	—	—	—	—
93	Dźwiniaczka	„	600	—	60	—	40	—
94	Dżurków	„	500	—	—	—	—	—
95	Dżuryn	„	1.200	—	120	—	—	—
96	Falejowa z Raczkową . . .	gminy	200	—	20	—	—	—
97	Faszczówka.	gmina	500	—	—	—	—	—
98	Firlejówka	„	100	—	—	—	—	—
99	Folwarki żydaczowskie . . .	„	280	—	—	—	—	—
100	Gaje starobrodzkie	„	600	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia .		58.540	—	1.902	67	1.080	—

Liczba porząd.	Nazwa gmin		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1894 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1891	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .		58.340	—	1.902	67	1.080	—
101	Ganczary	»	500	—	—	—	—	—
102	Giedlarowa	»	300	—	30	—	—	—
103	Gierzyce	»	300	—	30	—	—	—
104	Glinik	»	500	—	—	—	—	—
105	Głębokie	»	200	—	20	—	—	—
106	Głuchowice ad Gaje	»	300	—	30	—	30	—
107	Gotkowice	»	800	—	80	—	—	—
108	Gołogóry	wieś	500	—	—	—	—	—
109	Gołogóry	miasteczko	800	—	—	—	—	—
110	Garajowice	gmina	130	—	—	—	—	—
111	Górki	»	200	—	20	—	—	—
112	Góra ropczycka	»	200	—	20	—	—	—
113	Grabie	»	200	—	20	—	—	—
114	Grochowce	»	500	—	50	—	50	—
115	Gródek	»	500	—	50	—	50	—
116	Gruszów wielki	»	300	—	—	—	—	—
117	Grzymałów	»	1.000	—	—	—	—	—
118	Gwoździec i Cisowlas	gminy	1.500	—	75	—	—	—
119	Hadykówka	gmina	600	—	60	—	—	—
120	Hadynkowce	»	500	—	—	—	—	—
121	Hermanowice	»	250	—	25	—	25	—
122	Hniliczki	»	600	—	60	—	—	—
123	Hniliczki wielkie	»	1.500	—	150	—	150	—
124	Hodów	»	600	—	60	—	—	—
125	Hodowice	»	400	—	—	—	—	—
126	Hołowczyńce	»	150	—	15	—	45	—
127	Hołowczyńce	»	100	—	10	—	—	—
128	Hołowiecko	»	300	—	30	—	30	—
129	Hostów	»	500	—	—	—	—	—
130	Hruszów i Kłonica	gminy	530	—	—	—	—	—
131	Hucisko oleskie	gmina	100	—	—	—	—	—
132	Husiatyn	»	800	—	80	—	80	—
133	Huta przedborska	»	100	—	10	—	—	—
134	Hyżne	»	400	—	—	—	—	—
135	Hawcze	»	500	—	—	—	—	—
136	Ispas	»	300	—	—	—	—	—
137	Izdebnik	»	1.000	—	—	—	—	—
138	Jamnica	»	150	—	15	—	15	—
139	Jarocin	»	300	—	30	—	—	—
140	Jaryczów stary	»	500	—	—	—	—	—
141	Jasienica	»	200	—	20	—	—	—
142	Jasień	»	1.000	—	—	—	—	—
143	Jaszczew	»	400	—	40	—	—	—
144	Jazłowczyk	»	300	—	—	—	—	—
145	Jazów nowy	»	200	—	20	—	—	—
146	Jezierzanka	»	300	—	—	—	—	—
147	Jędruszkowce	»	200	—	20	—	20	—
148	Jordanów	»	1.000	—	—	—	—	—
149	Jurowce	»	200	—	20	—	—	—
150	Kalne	»	150	—	15	—	—	—
151	Kałusz	»	2.000	—	—	—	—	—
152	Kamienne	»	200	—	20	—	—	—
	Do przeniesienia .		83.600	—	3.027	67	1.575	—

Liczba porząd.	Nazwa gmin		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1894 do splaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1892	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia		83.600	—	3.027	67	1.575	—
153	Kamienopol	gmina	300	—	30	—	30	—
154	Kędzierzawce	„	200	—	—	—	—	—
155	Kierlikówka z Ujazdem i Rdzawą	„	200	—	20	—	20	—
156	Klikowa	„	400	—	—	—	—	—
157	Klimiec	„	300	—	—	—	—	—
158	Klimkówka	„	400	—	—	—	—	—
159	Kłaj	„	300	—	30	—	30	—
160	Kłodno	„	200	—	—	—	—	—
161	Kobielnica ruska	„	550	—	—	—	—	—
162	Kobierzyn	„	250	—	—	—	—	—
163	Kobierzyn	„	400	—	40	—	—	—
164	Kobło stare	„	200	—	20	—	40	—
165	Kobyłowłoki	„	1.000	—	—	—	—	—
166	Kolbuszowa	„	700	—	70	—	—	—
167	Kołomyja	„	1.000	—	—	—	—	—
168	Komarno	„	1.000	—	—	—	—	—
169	Komarno	„	500	—	—	—	—	—
170	Konieczkowa	„	500	—	50	—	—	—
171	Kopki	„	300	—	—	—	—	—
172	Korczyn powiat Stryj	„	600	—	—	—	—	—
173	Korczyn „ Krosno	„	500	—	—	—	—	—
174	Kornatowice	„	600	—	—	—	—	—
175	Koropiec powiat Czortków	„	400	—	—	—	—	—
176	Korokiec „ Złoczów	„	300	—	—	—	—	—
177	Korszyłówka	„	500	—	50	—	—	—
178	Kosienice	„	300	—	30	—	30	—
179	Kosmacz	„	350	—	—	—	—	—
180	Kosowa	„	600	—	60	—	—	—
181	Kostarowce	„	600	—	60	—	—	—
182	Kowalowa	„	500	—	50	—	—	—
183	Kozielniki	„	200	—	20	—	—	—
184	Kozy	„	500	—	—	—	—	—
185	Krakowiec	miasto	300	—	30	—	—	—
186	Krakowiec	gmina	400	—	—	—	—	—
187	Krasne	„	200	—	20	—	—	—
188	Krasne	„	100	—	10	—	—	—
189	Krasów	„	200	—	20	—	—	—
190	Kreców	„	200	—	20	—	20	—
191	Kropiwna i Uhorce	„	300	—	30	—	—	—
192	Krościenko	„	200	—	—	—	—	—
193	Krościenko	„	1.000	—	—	—	—	—
194	Krotoszyn	„	500	—	58	—	58	—
195	Krowniki	„	400	—	—	—	—	—
196	Królin	„	102	—	—	—	—	—
197	Krożyki	„	200	—	20	—	—	—
198	Krytoś	„	500	—	—	—	—	—
199	Krynica	„	1.000	—	—	—	—	—
200	Krystonopol	„	600	—	—	—	—	—
201	Krzaczkowa	„	400	—	40	—	—	—
202	Krzęcin	„	500	—	—	—	—	—
203	Krzyszkowice	„	1.000	—	—	—	100	—
	Do przeniesienia		106.332	—	3.805	67	1.903	—

Liczba porząd.	Nazwa gmin		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1894 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1892	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .		106.352	—	3.805	67	1.903	—
204	Krzywcze	gmina	800	—	—	—	—	—
205	Księżnice	„	200	—	20	—	20	—
206	Kulików	„	2.000	—	—	—	—	—
207	Kulparków	„	600	—	60	—	70	—
208	Kuty	„	3.000	—	—	—	—	—
209	Lachowice	„	600	—	—	—	—	—
210	Lacka Wola	„	600	—	—	—	—	—
211	Lacka Woła	„	200	—	20	—	10	—
212	Lacko wielkie i małe	gminy	600	—	—	—	—	—
213	Lacko	gmina	100	—	10	—	10	—
214	Lanckorona	„	600	—	—	—	—	—
215	Leśniowice	„	200	—	20	—	40	—
216	Leszczowate	„	600	—	60	—	—	—
217	Leszczyn	„	200	—	—	—	—	—
218	Leszczyna	„	800	—	80	—	—	—
219	Leszniów	„	400	—	—	—	—	—
220	Leżańsk	„	5 000	—	250	—	150	—
221	Lipinki	„	300	—	—	—	—	—
222	Lipnica dolna	„	400	—	—	—	—	—
223	Lipnica murowana	„	600	—	—	—	—	—
224	Lipnica wielka	„	300	—	30	—	30	—
225	Lisko	„	800	—	—	—	—	—
226	Lisowice	„	900	—	—	—	—	—
227	Lisowice	„	300	—	—	—	—	—
228	Lubaczów	„	2.000	—	—	—	—	—
229	Lubcza	„	600	—	—	—	—	—
230	Lubiana	„	400	—	—	—	—	—
231	Lubla	„	200	—	—	—	—	—
232	Lubycza	„	150	—	—	—	—	—
233	Łańcut	miasto	2.000	—	—	—	—	—
234	Łańcut	gminą	4.000	—	—	—	—	—
235	Łęki	„	500	—	—	—	—	—
236	Łęki	„	200	—	20	—	—	—
237	Łęki	„	1.500	—	150	—	—	—
238	Łojowa	„	150	—	15	—	—	—
239	Łoniowa	„	800	—	80	—	—	—
240	Łopatyn	„	1.000	—	—	—	—	—
241	Łowce	„	300	—	30	—	30	—
242	Łoszniów	„	500	—	—	—	—	—
243	Łoszniów	„	500	—	—	—	—	—
244	Łuczyce	„	150	—	—	—	—	—
245	Łukowa	„	250	—	—	—	—	—
246	Magdalówka	„	600	—	60	—	—	—
247	Majdan gołogórski	„	200	—	20	—	—	—
248	Majdan górny	„	200	—	20	—	—	—
249	Majdan lipowiecki	„	300	—	30	—	—	—
250	Makowisko	„	200	—	20	—	—	—
251	Malawa	„	1.000	—	100	—	100	—
252	Monasterzec	„	400	—	40	—	—	—
253	Marcinkowice	„	200	—	20	—	—	—
254	Markowa	„	600	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia .		145.352	—	4.960	67	2.363	—

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana zł.	ct.	Raty w r. 1894 do spłaty przypadające zł.	ct.	Zaległość rat po koniec roku 1892 zł.	ct.
	Z przeniesienia .	145.352	—	4.960	67	2.363	—
255	Markowce . . . . . gmina	400	—	—	—	—	—
256	Meteniów . . . . . „	300	—	—	—	—	—
257	Męcina . . . . . „	129	—	—	—	—	—
258	Męcinka . . . . . „	150	—	—	—	—	—
259	Michałkowa . . . . . „	150	—	15	—	—	—
260	Mielnica . . . . . „	300	—	30	—	30	—
261	Milatyn . . . . . „	200	—	—	—	—	—
262	Milówka . . . . . „	500	—	50	—	—	—
263	Mitulin . . . . . „	300	—	—	—	—	—
264	Młyniska . . . . . „	600	—	—	—	—	—
265	Molotów z Demidowem . . . gminy	200	—	20	—	20	—
266	Mościska . . . . . gmina	2 000	—	—	—	—	—
267	Mostki . . . . . „	300	—	30	—	30	—
268	Mszaniec . . . . . „	200	—	20	—	20	—
269	Myścowa . . . . . „	250	—	—	—	—	—
270	Myślatycze . . . . . „	500	—	50	—	—	—
271	Mysłowa . . . . . „	300	—	—	—	—	—
272	Myszkowice . . . . . „	400	—	40	—	40	—
273	Nadworna . . . . . „	400	—	—	—	—	—
274	Nadworna . . . . . miasteczko	3.200	—	—	—	320	—
275	Nagorzany . . . . . gmina	400	—	40	—	—	—
276	Nahorce . . . . . „	400	—	—	—	—	—
277	Nałuże . . . . . „	400	—	—	—	—	—
278	Narajów . . . . . „	200	—	—	—	—	—
279	Nawarya . . . . . „	200	—	20	—	40	—
280	Nawsie . . . . . „	400	—	—	—	—	—
281	Niemiłów . . . . . „	800	—	—	—	—	—
282	Niepołomice . . . . . „	161	—	—	—	—	—
283	Niepołomice . . . . . „	1.000	—	—	—	—	—
284	Nieszkowice . . . . . „	300	—	30	—	30	—
285	Nisko . . . . . „	1.500	—	—	—	—	—
286	Niwra . . . . . „	500	—	—	—	—	—
287	Nowosielce . . . . . „	600	—	—	—	—	—
288	Nowoszyce . . . . . „	200	—	20	—	—	—
289	Nowy Sącz . . . . . „	400	—	—	—	—	—
290	Nowy Targ . . . . . „	1.000	—	—	—	—	—
291	Ochladów . . . . . „	100	—	—	—	—	—
292	Ochrymowce . . . . . „	800	—	—	—	—	—
293	Odrzykoń . . . . . „	600	—	—	—	—	—
294	Oklesna . . . . . „	1.500	—	150	—	—	—
295	Okniany . . . . . „	200	—	20	—	—	—
296	Okniany . . . . . „	100	—	10	—	—	—
297	Olchawa . . . . . „	200	—	20	—	—	—
298	Oleszyce . . . . . „	1.000	—	100	—	100	—
299	Oleszyce stare . . . . . „	2.000	—	—	—	100	—
300	Olchowiec . . . . . „	300	—	30	—	30	—
301	Olszanica . . . . . „	500	—	—	—	—	—
302	Olszanik . . . . . „	400	—	—	—	—	—
303	Ortyniec . . . . . „	300	—	30	—	30	—
304	Osiek powiat Biała . . . . „	500	—	—	—	—	—
305	Osiek powiat Wadowice . . . „	400	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia .	173.492	—	5.685	67	3.153	—

Liczba porząd.	Nazwa gmin		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1894 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1892	
			zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct.
	Z przeniesienia .		173.492	—	5.685	67	3.153	—
306	Osiek powiat Jasło	gmina	250	—	—	—	—	—
307	Osielec	„	500	—	50	—	—	—
308	Ostrów	„	600	—	60	—	—	—
309	Ostrów	„	200	—	20	—	20	—
310	Ostrowczyk polny	„	300	—	—	—	—	—
311	Oświęcim	„	500	—	—	—	—	—
312	Ożydów	„	500	—	—	—	—	—
213	Padew narodowa.	„	500	—	—	—	—	—
314	Pawłokoma	„	250	—	25	—	—	—
315	Peczeniżyn	„	200	—	20	—	20	—
316	Petlikowce	„	500	—	—	—	—	—
317	Pierzchów	„	200	—	20	—	20	—
318	Pietrycze	„	200	—	20	—	—	—
319	Piłatkowce	„	100	—	10	—	10	—
320	Pisarowce	„	300	—	30	—	—	—
321	Pisarzowice	„	500	—	—	—	—	—
322	Piskorowice	„	500	—	—	—	—	—
323	Pistyn	wieś	600	—	—	—	—	—
324	Pistyń	miasteczko	400	—	—	—	—	—
325	Pleśniany	gmina	150	—	15	—	15	—
326	Pleszowice	„	200	—	20	—	20	—
327	Pniów	„	200	—	20	—	20	—
328	Pobereże powiat Zydaczów . . .	„	600	—	—	—	—	—
329	Pobereże powiat Stanisławów . .	„	1.000	—	100	—	100	—
330	Pobużany	„	200	—	20	—	20	—
331	Podborce	„	500	—	—	—	—	—
332	Podhorodce	„	500	—	—	—	—	—
333	Pohorce	„	200	—	—	—	—	—
334	Podłęże	„	129	—	—	—	—	—
335	Podwysokie	„	1.000	—	—	—	—	—
336	Polanka	„	300	—	30	—	—	—
337	Pomorzany	„	300	—	30	—	30	—
338	Poraż	„	200	—	20	—	—	—
339	Porchowa	„	200	—	—	—	—	—
340	Porąbka	„	400	—	40	—	—	—
341	Poręba radlna	„	200	—	—	—	—	—
342	Porszna	„	300	—	—	—	—	—
343	Potok złoty	„	500	—	—	—	—	—
344	Potok	„	400	—	40	—	40	—
345	Przyszów kameralny	„	200	—	20	—	20	—
346	Przedborz	„	200	—	20	—	20	—
347	Przedmieście dynowskie . . .	„	200	—	20	—	—	—
348	Przemyśl	miasto	6.000	—	—	—	—	—
349	Przewłoczna powiat Złoczów . .	gmina	300	—	30	—	—	—
350	Przewłoczna powiat Brody . . .	„	300	—	—	—	—	—
351	Przewrotne	„	800	—	—	—	—	—
352	Przyhówka	„	400	—	—	—	—	—
353	Przyhyszówka	„	300	—	30	—	60	—
354	Przysietnica	„	300	—	30	—	—	—
355	Przysietnica	„	200	—	20	—	—	—
356	Pstrągowa	„	500	—	50	—	—	—
	Do przeniesiena .		197.771	—	6.495	67	3.568	—

Liczba porząd.	Nazwa gmin		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1894 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec roku 1892	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .		197.771	—	6.495	67	3.568	—
357	Pstrągowa	gmina	900	—	90	—	—	—
358	Pustomyty	„	200	—	20	—	—	—
359	Raba	„	150	—	15	—	—	—
360	Radenice	„	300	—	30	—	30	—
361	Radłowice	„	400	—	—	—	—	—
362	Radymno	„	3.000	—	—	—	250	—
363	Radziechów	„	5 650	—	—	—	—	—
364	Rajtarowjce	„	300	—	30	—	30	—
365	Rajtarowice	„	500	—	50	—	50	—
366	Rakowczyk	„	500	—	—	—	—	—
367	Rakszawa	„	200	—	20	—	20	—
368	Rosztewce	„	500	—	—	—	—	—
369	Rawa	„	500	—	—	—	—	—
370	Rażniów	„	200	—	—	—	—	—
371	Reniów	„	200	—	—	—	—	—
372	Reszniate	„	200	—	—	—	80	—
373	Rodatycze	„	500	—	—	—	—	—
374	Rohatyn	„	5.000	—	—	—	—	—
375	Ropczyce	„	2.000	—	200	—	—	—
376	Rosochowacice	„	200	—	20	—	—	—
377	Rozhurcze	„	600	—	—	—	—	—
378	Rożniatów	„	300	—	30	—	60	—
379	Równe	„	400	—	—	—	—	—
380	Równia	„	200	—	20	—	—	—
381	Ruda	„	200	—	20	—	—	—
382	Rudki	„	1.600	—	—	—	—	—
383	Rudki	„	500	—	—	—	—	—
384	Rychwałd	„	200	—	20	—	—	—
386	Ryczychów	„	200	—	20	—	—	—
387	Ryków	„	300	—	—	—	—	—
388	Rzepiennik strzyżewski	„	500	—	50	—	—	—
389	Rzepniów	„	100	—	—	—	—	—
390	Rzeszotary	„	1.200	—	120	—	120	—
391	Rzeszów	„	3.000	—	—	—	—	—
392	Sudzawka	„	200	—	20	—	20	—
393	Sanok	„	1.200	—	—	—	—	—
394	Sarna	„	1.000	—	—	—	—	—
395	Schönanger	„	500	—	—	—	—	—
396	Semerówka	„	200	—	20	—	20	—
397	Siary	„	500	—	—	—	—	—
398	Siedliska ad Tołszczew . . .	„	300	—	30	—	30	—
399	Sielce	„	400	—	—	—	—	—
400	Siemiechów	„	500	—	50	—	—	—
401	Siemukowce	„	600	—	—	—	—	—
402	Siemuszowa	„	200	—	20	—	40	—
403	Sieniawa v. Dybków i Wylewa . .	gminy	1.582	96	208	29	5	36
404	Siennów	gmina	1.000	—	—	—	100	—
405	Sieprawa i Łuczanka	gminy	800	—	—	—	—	—
406	Sierakośce	gmina	300	—	30	—	—	—
407	Skała	„	500	—	—	—	—	—
408	Skała	„	2.000	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia .		237.253	96	7.628	96	4.423	36

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana zł.	ct.	Raty w r. 1894 do spłaty przypadające zł.	ct.	Zaległość rat po koniec roku 1892 zł.	ct.
	Z przeniesienia .	237.253	96	7.628	96	4.423	36
409	Skawa . . . . . gmina	100	—	10	—	—	—
410	Skoryki . . . . . „	200	—	20	—	40	—
411	Skniłów powiat Lwów . . . „	500	—	—	—	50	—
412	Skniłów powiat Złoczów . . . „	300	—	30	—	—	—
413	Sławna . . . . . „	200	—	—	—	—	—
414	Słobudka koszyłowiecka . . . „	400	—	40	—	—	—
415	Słochynie . . . . . „	200	—	20	—	—	—
416	Snowicz . . . . . „	300	—	30	—	—	—
417	Sokolniki . . . . . „	700	—	—	—	—	—
418	Sokolniki . . . . . „	1 000	—	—	—	—	—
419	Sokołów . . . . . „	300	—	—	—	—	—
420	Sokolów . . . . . „	2.000	—	—	—	—	—
421	Sołonka wielka . . . . . „	300	—	30	—	30	—
422	Smarzów . . . . . „	400	—	—	—	—	—
423	Spas . . . . . „	300	—	30	—	—	—
424	Staremiasto . . . . . „	500	—	—	—	—	—
425	Stary Wiśniez	130	—		—	—	—
426	Starzawa . . . . . „	500	—	—	—	—	—
427	Stechnikowce . . . . . „	250	—	—	—	—	—
428	Stojanów . . . . . „	400	—	—	—	—	—
429	Strachocina . . . . . „	400	—	—	—	—	—
430	Stroniatyn . . . . . „	1.000	—	—	—	—	—
431	Stronibaby . . . . . „	200	—	—	—	—	—
432	Stryjówka . . . . . „	1.500	—	—	—	—	—
433	Stryłki . . . . . „	200	—	20	—	—	—
434	Strzeszyn . . . . . „	400	—	40	—	40	—
435	Stubienko . . . . . „	500	—	50	—	50	—
436	Stubno . . . . . „	600	—	—	—	—	—
437	Stulsko . . . . . „	1.000	—	—	—	—	—
438	Stulsko . . . . . „	800	—	—	—	—	—
439	Stopnica i Kołowania . . . . gminy	400	—	—	—	—	—
440	Srednia . . . . . gmina	200	—	20	—	20	—
441	Srodopolce . . . . . „	600	—	—	—	—	—
442	Sroki . . . . . „	200	—	—	—	—	—
443	Sromowce . . . . . „	300	—	—	—	—	—
444	Suchodół . . . . . „	400	—	40	—	40	—
445	Suchodoły . . . . . „	500	—	—	—	—	—
446	Suchawola . . . . . „	400	—	—	—	—	—
447	Suszno . . . . . „	300	—	30	—	—	—
448	Suszyca rykowa . . . . . „	200	—	20	—	40	—
449	Sutkowice . . . . . „	800	—	—	—	—	—
450	Swilcza . . . . . „	600	—	—	—	—	—
451	Szczawa . . . . . „	300	—	30	—	—	—
452	Szebnie . . . . . „	100	—	—	—	—	—
453	Szmańkowce . . . . . „	400	—	—	—	—	—
454	Szybalin . . . . . „	200	—	—	—	—	—
455	Tarnobrzeg z Dzikowem . . . gminy	300	—	—	—	—	—
456	Tarnawa dolna i górna . . . „	200	—	20	—	—	76
457	Tarnawica leśna . . . . . „	300	—	30	—	29	—
458	Tartaków . . . . . miasteczko	800	—	80	—	80	—
459	Temeszów . . . . . gmina	400	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia .	263.733	96	8.218	96	4.483	12

Liczba porząd.	Nazwa gmin		Zaliczka pierwotnie dana zł.	ct.	Raty w r. 1894 do spłaty przypadające zł.	ct.	Zaległość rat po koniec roku 1892 zł.	ct.
	Z przeniesienia .		263 733	96	8.218	96	4.843	12
460	Terszów	gmina	200	—	20	—	20	—
461	Terło szlacheckie i rustykalne . .	gminy	200	—	20	—	20	—
462	Trościaniec mały	gmina	600	—	60	—	—	—
463	Trzciana powiat Rzeszów . . .	„	400	—	—	—	—	—
464	Trzciana „ Bochnia . . .	„	500	—	50	—	50	—
465	Trzcianiec „ Mościska . . .	„	800	—	—	—	—	—
466	Trzcianiec „ Dobromil . . .	„	600	—	—	—	—	—
467	Trzeboś	„	600	—	—	—	—	—
468	Trzebowiska	„	200	—	20	—	—	—
469	Tudiów	„	200	—	20	—	—	—
470	Tuligłowy powiat Jarosław . . .	„	1.000	—	—	—	—	—
471	Tuligłowy „ Mościska . . .	„	174	—	—	—	—	—
472	Turka	„	1 000	—	60	—	48	49½
473	Turze powiat Stanisławów . .	„	200	—	—	—	—	—
474	Turze „ Staremiasto . .	„	300	—	—	—	—	—
475	Tyczyn	„	300	—	—	—	—	—
476	Tyczyn	„	600	—	—	—	—	—
477	Tyśmienica	„	800	—	—	—	—	—
478	Udnów	„	200	—	20	—	—	—
479	Uhelna	„	400	—	—	—	—	—
480	Uhnów	„	500	—	—	—	—	—
481	Ulanów	„	200	—	—	—	—	—
482	Ułazów	„	400	—	—	—	—	—
483	Urlów	„	200	—	—	—	—	—
484	Urlów z Chranieżną	gminy	200	—	—	—	—	—
485	Urzejowice	gmina	500	—	50	—	—	—
486	Uście biskupie	„	300	—	30	—	—	—
487	Uście solne	„	322	50	—	—	—	—
488	Uście solne	„	2 000	—	—	—		—
489	Uścieszko	„	200	—	—	—	—	—
490	Usznia	„	500	—	—	—	—	—
491	Ustyanowa	„	200	—	20	—	20	—
492	Waniowice	„	300	—	30	—	30	—
493	Werchrata	„	400	—	—	—	—	—
494	Weryń	„	1.500	—	—	—	—	—
495	Wesoła	„	200	—	20	—	—	—
496	Wesołów	„	1.200	—	—	—	—	—
497	Wiązowa	„	300	—	—	—	—	—
498	Widełki	„	600	—	—	—	—	—
499	Wielkie oczy	„	2.000	—	—	—	—	—
500	Wierzblany	„	300	—	30	—	—	—
501	Wiewiórka	„	300	—	—	—	—	—
502	Winniki	„	2.000	—	—	—	—	—
503	Witków nowy	„	600	—	60	—	—	—
504	Witkowice	„	800	—	—	—	—	—
505	Witkowice	„	300	—	30	—	—	—
506	Witoszyńce	„	200	—	20	—	—	—
507	Witryłów	„	200	—	20	—	—	—
508	Włosian	„	400	—	—	—	—	—
509	Wola czarnokoniecka	„	800	—	80	—	80	—
510	Wola koblańska	„	200	—	20	—	20	—
	Do przeniesienia .		**291.130**	**46**	**8.898**	**96**	**5.131**	**61½**

Liczba porząd.	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana zł.	ct.	Raty w r. 1894 do spłaty przypadające zł.	ct.	Zaległość rat po koniec roku 1892 zł.	ct.
	Z przeniesienia .	291.130	46	8.898	96	5.131	61½
511	Wola pławska . . . . . gmina	200	—	20	—	20	—
512	Wola senkowa . . . . . „	300	—	30	—	—	—
513	Wola derewlańska . . . . . „	200	—	20	—	—	—
514	Wolica ługowa . . . . . „	900	—	90	—	—	—
515	Wolica ługowa i piaskowa . . . gminy	400	—	—	—	—	—
516	Wólka sokołowska . . . . . gmina	200	—	20	—	—	—
517	Wołczniów . . . . . „	1.000	—	—	—	—	—
518	Wołoskowce . . . . . „	1.000	—	—	—	—	—
519	Wołosów . . . . . „	300	—	30	—	30	—
520	Wołoszczyzna . . . . . „	600	—	—	—	—	—
521	Wybranówka . . . . . „	400	—	—	—	—	—
522	Wysocko . . . . . „	200	—	—	—	—	—
523	Wysoka . . . . . „	150	—	15	—	15	—
524	Wysoka . . . . . „	200	—	20	—	20	—
525	Wysoka łańcucka . . . . . „	800	—	—	—	—	—
526	Wyżnica . . . . . „	200	—	20	—	20	—
527	Zagórzany . . . . . „	300	—	—	—	—	—
528	Zagórzyce . . . . . „	1.000	—	100	—	—	—
529	Zakliczyn . . . . . „	322	80	—	—	—	—
530	Zakomarze . . . . . „	400	—	—	—	—	—
531	Załęże . . . . . „	100	—	—	—	—	—
532	Załęże . . . . . „	300	—	—	—	—	—
533	Zamarstynów . . . . . „	400	—	40	—	40	—
534	Zarudce . . . . . „	200	—	20	—	—	—
535	Zarzecze . . . . . „	124	—	—	—	—	—
536	Zawidcze . . . . . „	200	—	—	—	—	—
537	Zawidowice . . . . . „	400	—	40	—	40	—
538	Zazdrość . . . . . „	500	—	—	—	—	—
539	Zboiska . . . . . „	200	—	—	—	—	—
540	Zbydniów część I. . . . . „	200	—	20	—	—	—
541	Zbyszyce i Wielkonosze . . . gminy	300	—	30	—	—	—
542	Zdziarzec . . . . . gmina	600	—	—	—	—	—
543	Zwór . . . . . „	200	—	20	—	—	—
544	Zabcze . . . . . „	400	—	—	—	—	—
545	Zabin . . . . . „	150	—	15	—	15	—
546	Żołynia . . . . . „	400	—	—	—	—	—
547	Żółkiew . . . . . „	1 500	—	—	—	—	—
548	Żubrza . . . . . „	1.500	—	—	—	—	—
549	Żulice . . . . . „	400	—	—	—	—	—
550	Żulice . . . . . „	400	—	—	—	—	—
551	Żurawniki . . . . . „	400	—	40	—	—	—
552	Żurawno . . . . . „	2.000	—	200	—	200	—
553	Żurawno . . . . . „	3.000	—				
554	Żuzel . . . . . „	400	—	—	—	—	—
555	Żydaczów . . . . . „	2.000	—	—	—	—	—
	Razem . .	316.477	26	9.688	96	5.531	61½
	a po odpisaniu niezrealizowanych asygnat pod pozycyami 59, 114, 122, 224, 226, 326, 469, 475 i 493 w kwocie	2.879	—	—	—	—	—
	Rozdzielono tychże zaliczek w rzeczywistej sumie	313.598	26	9.688	96	5.531	61½

Z zaległości wykazanej po koniec grudnia 1892 r. w kwocie . 5.531 zł. 61½ ct. przypada na:

a) zaległe raty z lat dawniejszych . . . . . 736 „ 49½ „

b) „ „ z roku 1892 . . . . . 4.795 „ 12 „

Suma jak wyżej . . 5.531 „ 61½ ct.

LW. 46.799/1893.

I. a) Alegat

do preliminarza funduszu krajowego na rok 1894.

Krajowy fundusz szkolny emerytalny.

PRELIMINARZ

na rok 1894.

Alegat do rubr. VII. poz. 52. wydatków funduszu krajowego.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Krajowy fundusz

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	SUMARYUSZ	Wniosek Rady szk. krajowej (zwyczajne złote austryackie)	Wniosek Wydziału krajow. (zwyczajne złote austryackie)
		Wydatki.		
I.	1	Emerytury czasowe nauczycieli i nauczycielek	8.900	8.900
II.	2	„ dożywotnie „ „ „	129.200	129.200
III.	3	Pensye dla wdów po nauczycielach	50.540	50.540
IV.	4	Dodatki na wychowanie sierót po nauczycielach	15.000	15.000
V.	5	Odprawy i kwartały pozgonne	8.530	8.530
VI.	6	Zwroty z interkalaryów	—	—
VII.	7	Zwroty z kwładek emerytalnych	855	855
VIII.	8	Koszta zarządu	50	50
IX.	9	Rozmaite wydatki	—	—
		Suma wydatków	213.075	213.075
		Dochody.		
I.	1	Odsetki od efektów	1.300	1.300
II.	2	Datek stały z krajowego funduszu szkolnego	12.800	12.800
III.	3	Zapisy i darowizny	—	—
IV.	4	Interkalarya od opróżnionych posad	14.147	14.147
V.	5	Stałe wkładki nauczycieli i nauczycielek	52.083	52.083
VI.	6	Wkładki dwuprocentowe za czas służby przedetatowej	11.347	11.347
VII.	7	Rozmaite przychody	—	—
		Suma dochodów	91.677	91.677
		Z porównania ze sumą wydatków	213.075	213.075
		okazuje się **niedobór** do pokrycia z fund. kraj.	121.398	121.398

szkolny emerytalny.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
7.213	7.700	
129.180	126.700	
50.446	48.900	
16.776	15.900	
8.255	7.850	
1	—	
358	1.220	
39	50	
767	—	
213.035	208 320	
1.461	1.461	
12.800	12.800	
—	—	
15.249	11.983	
57.296	46.279	
12 089	10.472	
2.078	—	
100.973	82.995	
213.035	208.320	
112.062	125.325	

*

Wydatki. Krajowy fundusz

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek	
			Rady szk. krajowej	Wydziału krajow.
rubryki	pozycyi		zwyczajne	
			złote austryackie	
		Wydatki.		
I.	1	**Emerytury czasowe nauczycieli i nauczycielek . . .**	8.900	8.900
II.	2	**Emerytury dożywotne nauczycieli i nauczycielek . .**	129.200	129.200

szkolny emerytalny. Wydatki.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1892.	Wyjaśnienia
7.213	7.700	*Do rubr. I.* Wydatek ten polega na postanowieniach art. 39. i 41. ustawy z dnia 1. stycznia 1889 (Dz. u. i r. kr. Nr. 16.) i na podstawie załączonego wykazu B.) znajdującego się przy akcie LW. 46.799/93, w którym wyszczególnione są wszystkie emerytury czasowe do końca czerwca 1893 zaasygnowane.
		Według tego wykazu wynosi kwota na tę rubrykę dotąd zaasygnowana 7.874 zł.
		ze względu jednak, że po przedłożeniu preliminarza przybywają emerytury czasowe, albowiem przybyło ponad preliminowaną kwotę
		w roku 1891 . . . 546 zł.
		„ „ 1892 . . . 1.732 „
		„ „ 1893 . . . 1.082 „
		razem . . 3.360 zł.
		przeciętnie przeto . . . . . 1.120 zł.
		razem . . . . . 8.994 zł.
		preliminuje się przeto okrągło . . . . . 8.990 zł.
129.180	126 700	*Do rubr. II.* Wydatek ten polega na postanowieniach art. 39 i 41. powyż powołanej ustawy i na podstawie załączonego wykazu C.) znajdującego się przy akcie LW. 46.799/93, w którym wyszczególnione są wszystkie emerytury dożywotne po koniec czerwca 1893 zaasygnowane.
		Według tego wykazu wynosi kwota dotąd zaasygnowana . . 119.504 zł. 88½ ct.
		ze względu jednak, że po przedłożeniu preliminarza przybywają emerytury dożywotne i tak przybyło ponad preliminowaną kwotę w roku 1891 . . . 12.720 zł.
		„ „ 1892 . . . 11.893 „
		„ „ 1893 . . . 4.500 „
		razem . . 29.113 zł.
		przeciętnie zatem . . . . 9.704 „ — „
		razem . . . . 129.208 zł. 88 ct.
		przeto preliminuje się okrągło . . . 129.200 zł. — ct.

Wydatki. Krajowy fundusz

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek	
			Rady szk. krajowej	Wydziału krajow.
			zwyczajne	
rubryki	pozycyi		złote austryackie	
III.	3	**Pensye dla wdów po nauczycielach**	50.540	50.540
IV.	4	**Dodatki na wychowanie dzieci po nauczycielach** . .	15.000	15.000

szkolny emerytalny. Wydatki.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
50.446	48.900	*Do rubr. III.* Wydatek ten polega na postanowieniach art. 43. i 45. ustawy z dnia 1. stycznia 1889 (Dz. u. i r. kr. Nr. 16) i na podstawie załączonego wykazu D.) znajdującego się przy akcie LW. 46.799/93, w którym wyszczególnione są wszystkie pensye dla wdów po nauczycielach po koniec czerwca 1893 zaasygnowane.
		Według tego wykazu wynosi kwota na tę rubrykę dotąd zaasygnowana . . . . . 47.453 zł. 68 et.
		ze względu jednak, że po przedłożeniu preliminarza przybywają jeszcze pensye dla wdów i tak przybyło ponad preliminowaną kwotę na rok 1891 . . . 2.833 zł.
		„ „ 1892 . . . 3.746 „
		„ „ 1893 . . . 2.700 „
		razem . . 9.279 „
		przeciętnie przeto . . . . 3.093 „ — „
		razem . . . . 50.546 zł. 68 et.
		przeto preliminuje się okrągło . . . . 50.540 zł. — et.
16.776	15.900	*Do rubr. IV.* Wydatek ten polega na postanowieniach art. 46. i 47. ustawy powyż powołanej na podstawie wykazu załączonego E.) znajdującego się przy akcie LW. 46.799/93, w którym wyszczególnione są wszystkie dodatki na wychowanie sierót po nauczycielach po koniec czerwca 1893 zaasygnowane.
		Według tego wykazu wynosi kwota na tę rubrykę dotąd zaasygnowana . . . . . 14.368 zł. 07 et.
		ze względu jednak, że po przedłożeniu preliminarza przybywają jeszcze dodatki na wychowanie sierót, przybyło bowiem ponad preliminowaną kwotę
		na rok 1891 . . . . . 887 zł.
		„ „ 1892 . . . . . 1.021 „
		„ „ 1893 . . . . . 546 „
		razem . . 1.954 zł.
		przeciętnie zatem . . . . 651 „ — „
		razem . . . . 15.019 zł. 07 et.
		preliminuje się więc okrągło . . . . 15,000 zł. — et.

Wydatki. Krajowy fundusz

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek	
			Rady szk. krajowej	Wydziału krajow.
rubryki	pozycyi		zwyczajne	
			złote austryackie	
V.	5	**Odprawy i kwartały pozgonne**	8.530	8.530
VI.	6	**Zwroty z interkalaryów**	—	—
VII.	7	**Zwroty z wkładek emerytalnych nauczycieli i nauczycielek**	855	855
VIII.	8	**Koszta zarządu**	50	50
IX.	9	**Rozmaite wydatki**	—	—

szkolny emerytalny. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
8.255	7.850	*Do rubr. V.* Wydatek ten polega na postanowieniach art. 40., 44. i 49, ustawy z dnia 1. stycznia 1889 Dz. nst. i rozp. kraj. Nr. 16. i preliminuje się na podstawie powzięcia wynikłości z ostatnich trzech lat, mianowicie wypłacono: w roku 1890 . . . . . 6.710 zł. 83 ct. „ „ 1891 . . . . . 10.624 „ 72 „ „ „ 1892 . . . . . 8.255 „ 32 „ razem . . . 25.590 zł. 87 ct. przeciętnie więc . . . 8.530 zł. 29 ct preliminuje się przeto . . . 8.530 zł. — ct.
1	—	*Do rubr. VI.* Jest to zwrot za wiele przeprowadzonego interkalare, który znajduje pokrycie w ogólnych dochodach.
358	1.220	*Do rubr. VII.* Wydatek ten polega na postanowieniach art. 53. powyż powołanej ustawy i preliminuje się na podstawie przecięcia wynikłości z ostatnich trzech lat a to: w roku 1890 . . . . . 825 zł. 14 ct. „ „ 1891 . . . . . 1.381 „ 42½ „ „ „ 1892 . . . . . 358 „ 22 „ razem . . 2.564 zł. 78½ ct. przeciętnie więc . . 854 zł. 92 ct. preliminuje się zatem . . 855 zł. — ct.
39	50	*Do rubr. VIII.* Wydatek ten jest zwrotem etatowi skarbowemu kosztów za druki przez c. k. główną Kasę krajową i c. k. Urzędy podatkowe na cele krajowego fnnduszu szkolnego emerytalnego corocznie spotrzebowane. Na rok 1894 preliminuje się przyzwolona na rok 1893 kwota 50 zł.
767	—	*Do rubr. IX.* Nie preliminnje się nic z powodu, że wynikłości z tej rubryki są tylko przebieżne i znajdują pokrycie w rubryce dochodów „Rozmaite przychody“.

Dochody. Krajowy fundusz

Liczba		Poszczególnienie	Wniosek	
			Rady szk. krajowej	Wydziału krajow.
			zwyczajne	
rubryki	pozycyi		złote austryackie	
		Dochody.		
I.	1	**Odsetki od kapitałów**	1.300	1.300
II.	2	**Dodatki stałe z krajowego funduszu szkolnego** . . .	12 800	12.800
III.	3	**Zapisy i darowizny**	—	—
IV.	4	**Interkalarya od opróżnionych posad nauczycielskich** .	14.147	14.147
V.	5	**Stałe wkładki nauczycieli i nauczycielek**	52.083	52.083
VI.	6	**Wkładki 2% za czas służby przedetatowej**	11.347	11.347
VII.	7	**Rozmaite przychody**	—	—

szkolny emerytalny. Dochody.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1.461	1.461	*Do rubr. I.* Na podstawie załączonego wykazu A). Przytem się zauważa, że odsetki od listów zastawnych Towarzystwa kredytowego ziemskiego w tym wykazie poszczególnionych obliczone po $4^1/_2\%$ wynoszą 1.461 zł. w. a. Ponieważ jednak te listy odesłano do konwersyi i otrzyma się za nie tylko 4% listy, co wyniesie w odsetkach rocznie tylko 1.300 zł., przeto preliminuje się tę ostatnią kwotę.
12.800	12.800	*Do rubr. II.* Na podstawie art. 52. ust b.) ustawy z dnia 1. stycznia 1889 Dz. u. i r. kr. Nr. 16. jako stały dodatek, udzielany corocznie z krajowego funduszu szkolnego.
—	—	*Do rubr. III.* Nie ma żadnych.
15.249	11.983	*Do rubr. IV.* Na podstawie art. 52. ust. d. powołanej ustawy według przecięcia wynikłości z ostatnich trzech lat, a mianowicie: w roku 1890 . . . . . 12.847 zł. $87^1/_2$ ct. „ „ 1891 . . . . . 14.343 „ 66 „ „ „ 1892 . . . . . 15.249 „ $41^1/_2$ „ razem . . 42.440 zł. 95 ct. przeciętnie . . 14.146 zł. 98 ct.
57.296	46 279	*Do rubr. V.* Na podstawie art. 52. ust. f.) ustawy z dnia 1. stycznia 1889 Dz. ustaw i rozp. kraj. Nr. 16. i przecięcia wynikłości z ostatnich trzech lat, mianowicie: w roku 1890 . . . . . 42.829 zł. $34^1/_2$ ct. „ „ 1891 . . . . . 56.125 „ 39 „ „ „ 1892 . . . . . 57.295 „ $88^1/_2$ „ razem . . 156.250 zł. 62 ct. przeciętnie . . 52.083 zł. 54 ct.
12.089	10.472	*Do rubr. VI.* Na podstawie art. 50. wyż powołanej ustawy i przecięcia wynikłości z ostatnich trzech lat mianowicie: w roku 1890 . . . . . 8.746 zł. $54^1/_2$ ct. „ „ 1891 . . . . . 13.205 „ $39^1/_2$ „ „ „ 1892 . . . . . 12.088 „ $69^1/_2$ „ razem . . 34.040 zł. $63^1/_2$ ct. przeciętnie . . 11.346 zł. 87 ct.
2.078	—	*Do rubr. VII.* Nie preliminuje się nic z powodu, że wynikłości tej rubryki są tylko przebiężne.

Alegat A. do preliminarza krajowego funduszu szkolnego emerytalnego na rok 1894.

Wykaz A.

wszystkich efektów wartościowych krajowego funduszu szkolnego emerytalnego do preliminarza na rok 1894

Liczba porz.	Bliższe oznaczenie efektu	z dnia	Serya	Liczba	Stopa %	Opiewa na kwotę pojedyńczo zł.	ct	Opiewa na kwotę razem zł.	ct.	Odsetki pojedyńczo zł.	ct.	Odsetki razem zł.	ct.
I.	**Efekta majątku zakładowego**												
1	List zast. gal. Tow. kred. ziem.	1 stycz. 1890	I.	382	4½	10.000	—	—	—	450	—	—	—
2	„	„	II.	2.017	4½	5 000	—	—	—	225	—	—	—
3	„	1 lipca 1890	II.	3.360	4½	5.000	—	—	—	225	—	—	—
4	„	„	II.	3.361	4½	5.000	—	—	—	225	—	—	—
5	„	„	II.	33.362	4½	5.000	—	—	—	225	—	—	—
6	„	„	III.	7.805	4½	1.000	—	—	—	45	—	—	—
7	„	„	III.	15.264	4½	1.000	—	—	—	45	—	—	—
8	„	„	V	7.849	4½	100	—	—	—	4	50	—	—
9	„	„	V.	15.583	4½	100	—	—	—	4	50	—	—
10	„	„	V.	15.584	4½	100	—	—	—	4	50	—	—
11	„	1 stycz. 1882	V	154	4	100	—	—	—	4	—	—	—
12	„	„	V.	155	4	100	—	32.500	—	4	—	1.461	50
13	Książeczka gal. kasy oszczęd.	18 grud. 1890	—	33.944	4	48	28	48	28	—	—	—	—
	Suma . .					—	—	32.548	28	—	—	1.461	50
II.	**Efekta majątku obrotowego powstałego z nadwyżek dochodów, chwilowo w papierach wartościowych umieszczonych.**												
14	Książeczka gal. kasy oszczęd.	13 lipca 1887	—	49.938	4	17	76	—	—	—	—	—	—
15	„	11 czerw. 1887	—	1.155	4	75	59	—	—	—	—	—	—
16	„	29. stycz. 1887	—	41 424	4	49	62	—	—	—	—	—	—
17	„	2 marca 1887	—	55.133	4	16	25	—	—	—	—	—	—
18	„	15 stycz. 1889	—	72.052	4	89	95	—	—	—	—	—	—
19	„	18 grud. 1890	—	33.945	4	9	20	258	37	—	—	—	—
	Razem . .					—	—	32.806	65	—	—	1.461	50

Uwaga: Odsetki od książeczek kasy oszczędności kapitalizują się, zatem z tego tytułu nie preliminuje się żadnego dochodu.

L. W. 47.858/1893.

II. Alegat

do preliminarza funduszu krajowego na rok 1894.

PRELIMINARZE

a) – p)

na rok

1894:

a)	Szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie	str.	1
b)	Wyższej szkoły rolniczej w Dublanach	„	8
c)	Szkoły parobków i dozorców gospodarskich w Dublanach	„	18
d)	Folwarku w Dublanach	„	22
e)	Szkoły gorzelniczej w Dublanach	„	28
f)	Gorzelni w Dublanach	„	32
g)	Średniej szkoły rolniczej w Czernichowie	„	34
h)	Folwarku w Czernichowie	„	46
i)	Niższej szkoły rolniczej w Horodence	„	54
k)	„ „ „ „ Jagielnicy	„	60
l)	„ „ „ „ Kobiernicach	„	66
m)	Szkoły ogrodniczej w Tarnowie	„	72
n)	Szkoły uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku	„	76
o)	Krajowego Składu publicznego we Lwowie	„	80
p)	„ „ „ w Krakowie	„	86

Z drukarni Pillera i Spółki we Lwowie.

Wydatki. a) Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca . . 2.000 zł.			
		dodatek aktywalny . . . . . 480 „			
		„ osobisty . . . . . 80 „	2.560		
	2	Dwóch profesorów fachowych, płaca po 1.300 zł., dodatki aktywalne po 400 zł i dodatek pięcioletni dla jednego 200 zł.	3.600		
	3	Dwóch nauczycieli-adjunktów, płace po 1.000 zł. i dodatki aktywalne po 300 zł.	2.600		
	4	Docenci (nauczyciele-pomocnicy):			
		a) języka polskiego i niemieckiego . . . 480 zł.			
		b) geografi fizycznej i politycznej . . . 240 „			
		c) fizyki eksperymentalnej . . . . 300 „			
		d) matematyki . . . . . 500 „			
		e) geometryi wykreślnej . . . . 300 „			
		f) mechaniki zastosowanej . . . . 300 „			
		g) budownictwa i rysunków . . . . 500 „			
		h) chemii ogólnej . . . . . 300 „			
		i) chemii technologicznej . . . . 300 „			
		k) ekonomii społecznej . . . . 200 „			
		l) encyklopedyi rolnictwa . . . . 300 „			
		m) ustawodawstwa w ogóle i leśnego . . 200 „	3.920		
		Suma rubryki I. .	12.680	—	12.680
II.		**Koszta administracyi.**			
	5	Druki, inseraty, portorya i inne wydatki kancelaryjne . .	250	100	
	6	Podatki	20		
	7	Ubezpieczenie budynków i zbiorów	60		
	8	Opał i oświetlenie	400		
	9	Utrzymanie budynków	150		
	10	Wewnętrzne urządzenie: *a)* utrzymanie	50		
		b) uzupełnienie	—	300	
	11	Dozorca domu i pomocnik dozorcy	540	—	
		Suma rubryki II. .	1.470	400	1.870
		Do przeniesienia .	14.150	400	14.550

Preliminarz na rok 1894. LW. 41.515/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
2 310	2.360	*Więcej* o 200 zł. z powodu zrównania płacy dyrektora Tynieckiego z tą, jaką już pobierał poprzednio, zanim Dyrektorem zamianowany został.
3.380	3.517	*Więcej* o 83 zł. w skutek podwyższenia płac, w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16. maja 1893.
1.920	1.920	*Więcej* o 680 zł. z powodu jak wyżej.
750	480	Jak na rok 1893.
	240	
397	300	
135	—	W skutek poruczenia adjunktowi wykładów fachowych z leśnictwa, okazała się potrzeba powołania do matematyki przez ad unkta wykładanej, osobnego docenta.
469	300	Jak na rok 1893.
	250	*Więcej* o 50 zł. w skutek powiększenia liczby godzin na ćwiczenia przeznaczonych.
—	—	
300	300	Jak na rok 1893.
285	300	
	200	
725	300	
	200	
10.671	10.667	
242	250	*Więcej* o 100 zł. jednorazowo na założenie ksiąg metrykalnych uczniów i urządzenie kancelaryi.
7	20	Jak na rok 1893.
26	60	
308	400	
99	150	
85	50	
	300	
540	540	
1.307	1.770	
11.978	12.437	

Wydatki. a) Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	14.150	400	14.550
III.		**Środki naukowe.**			
	12	Biblioteka i czytelnia	300	100	
	13	Laboratorya:			
		a) chemii ogólnej i technologicznej . . 90 zł.			
		b) botaniczno-fizyologicznej . . . . 60 „	150	—	
	14	Muzea, zbiory i środki do demonstracyi i ćwiczeń:			
		zwycz. nadzwycz.			
		a) do geografii fizycznej i politycznej . 10 zł. — zł.			
		b) fizyki . . . . . 20 „ 50 „			
		c) meteorologii i klimatologii . . . 20 „ — „			
		d) geometryi wykreślnej i mechaniki . 50 „ — „			
		e) inżynieryi leśnej . . . . 50 „ 350 „			
		f) botaniki, fizyologii, geognozyi i mineralogii . . . . . 60 „ 60 „			
		g) zoologii . . . . . 20 „ 45 „			
		h) technologii chemicznej . . . 50 „ — „			
		i) leśnictwa w ogóle . . . . 150 „ 250 „	430	755	
	15	Wycieczki naukowe z uczniami	1.000	—	
	16	Utrzymanie ogrodu przy szkole	150	—	
		Suma rubryki III. .	2.030	855	2.885
IV.		**Spłata pożyczki.**			
	17	Bankowi krajowemu we Lwowie spłata kapitału i odsetek .	400	—	400
		Suma wydatków . .	**16.580**	**1.255**	**17.835**

Preliminarz na rok 1894. LW. 41.515/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
11.978	12.437	
427	300	*Więcej* o 100 zł. jednorazowo na oprawę dzieł dawniejszych, często przez profesorów i uczniów używanych.
95	150	
89	10	Jak na rok 1893.
22	70	
73	20	
124	50	
149	400	
56	60	*Więcej* o 60 zł. jednorazowo, na sprawienie koniecznie potrzebnych modeli organów rozrodczych roślin bezkwiatowych.
—	20	*Więcej* o 45 zł. jednorazowo, na sprawienie zbioru systematycznego owadów, reprezentujących wszystkie rzędy.
89	50	Jak na rok 1893.
160	400	Jak na rok 1893. (na sprawienie modeli klauzy krąglakowej i murowanej.)
785	800	*Więcej* o 200 zł. z powodu powiększonej liczby uczniów i koniecznej potrzeby odbywania częstszych wycieczek naukowych leśnych.
389	150	Jak na rok 1893.
2.458	2.480	
521	400	Jak na rok 1893.
14.957	15.317	W sumie wynikłości z roku 1891. nie mieszczą się następujące pozycye: zaliczki udzielone na płace 390 zł., postawienie szopy, domku dla dozorcy i szklarni 1.000 zł., i gotowizna wydana na lokacyę na rzecz ogrodu botanicznego 1.000 zł. — razem 2.390 zł.

Dochody. a) Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Doohody.			
I.	1	**Zasiłek z c. k. Skarbu państwa**	6.000	—	6.000
II.	2	**Opłaty od uczniów**:			
		a) wpisowe od 20 nowych po 2 zł. . . 40 zł.			
		b) czesne od 30 ogółem po 10 zł. . . . 300 „	340	—	340
		Suma dochodów	**6.340**	—	**6.340**
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	**17.835**
		okazuje się **niedobór**	—	—	**11.495**

Preliminarz na rok 1894. LW. 41.515/1893. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
6.000	6.000	Jak na rok 1893.
218	330	*Więcej* o 10 zł. z powodu większej liczby uczni.
6.218	6.330	W sumie wynikłości z roku 1891. nie mieści się zasiłek z c. k. Skarbu państwa, dla ogrodu botanicznego w kwocie 1.000 zł., czynsz dzierżawny w kwocie 15 zł., zwrot zaliczek na płace w kwocie 720 zł. i dotacya z funduszu krajowego w kwocie 9.393 zł. 75 ct. — razem 11.128 zł. 75 ct.
—	15.317	
—	8.987	Na r. 1893. uchwalono: wydatki 15 317 zł., dochody 6.330 zł., niedobór 8.987 zł. „ „ 1894. preliminuje się „ 17.835 „ „ 6.340 „ „ 11.495 „ Zatem na r. 1894. *większe* „ o 2.518 zł., „ o 10 zł., *większy* „ o 2.508 zł

Wydatki.

b) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace profesorów i docentów.**			
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca	2.360		
	2	Pięciu profesorów fachowych, płaca po 1.440 zł., dodatki pięcioletnie dla trzech po 600 zł., dodatek osobisty dla jednego 800 zł.	9.000	800	
	3	Pełniący obowiązki profesora administracyi, płaca	1.440		
	4	Jeden adjunkt, płaca	1.200		
	5	Asystent a zarazem docent zoologii, płaca 600 zł., remuneracya 540 zł.	1.140		
	6	Dwóch asystentów, płaca po 600 zł.	1.200		
	7	Docent ekonomii	1.080		
	8	„ fizyki	800		
	9	„ hodowli	800		
	10	„ weterynaryi	480		
	11	„ leśnictwa	240		
	12	„ ustaw rolnych	360		
	13	„ ogrodnictwa	200		
	14	„ melioracyi	240		
	15	„ fizyologii zwierząt domowych	540		
	16	„ historyi i literatury polskiej	600		
	17	„ hodowli ryb i gospodarstwa stawowego	200		
		Suma rubryki I.	21.880	800	22.680
II.		**Inne płace.**			
	18	Lekarz zakładowy	400		
	19	Dr. Skałkowski Władysław, emerytowany lekarz zakładowy	200		
	20	Auowa Berta, wdowa po profesorze, dożywocie	300		
	21	Kahane Aleksandra, wdowa po profesorze, dożywocie	600		
	22	Kapelan	300		
	23	Kasyer, zarazem rachmistrz, płaca 500 zł., dodatek aktywalny 100 zł. dodatek osobisty 50 zł.	650		
	24	Kasprzycka Julia, wdowa po ogrodniku, dożywotni zasiłek	150		
	25	Pisarz dyrekcyi	540		
	26	Remuneracya dla pomocnika w bibliotece	200		
		Suma rubryki II.	3.340	—	3.340
III.		**Zasługi.**			
	27	Sługa szkolny oraz ubranie dla tegoż	330		
	28	Dwóch stróżów, domowy i nocny	372		
	29	Preparator i usługa dla uczniów w laboratoryach	1.440		
	30	Pasiecznik i dozorca pola doświadczalnego	180		
	31	Remuneracya dla służby (do rozporządzalności dyrekcyi)	50		
		Do przeniesienia	2.372 25.220	800	26.020

Preliminarz na rok 1894. LW. 58.566/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
2.760	2.360	Jak na rok 1893.
12.858	9.642	Preliminuje się o 158 zł. *więcej* z powodu przypadającego profesorowi Wawnikiewiczowi trzeciego pięciolecia za cały rok.
	1.440	
	1.200	
2.634	1.140	Jak na rok 1893.
	1.200	
—	1.080	
800	800	
—	600	*Więcej* o 200 zł., o które podwyższono płacę temu docentowi (LW. 9.206/93.)
480	480	
180	240	
360	360	
150	200	Jak na rok 1893.
240	240	
—	540	
600	600	
100	200	
21.162	22.322	
353	400	
200	200	
300	300	
600	600	
300	300	Jak na rok 1893.
623	650	
—	150	
480	540	
100	100	Wskutek uchwalonej zmiany w administracyi i prowadzeniu biblioteki szkolnej, uporządkowanie, a następnie porządne utrzymywanie jej, wymaga żmudnej pracy i poświęcenia dłuższego czasu. Zachodzi więc konieczna potrzeba podwyższenia dotychczasowego wynagrodzenia za tę czynność do kwoty 200 zł.
2.956	3.240	
294	330	
440	372	
1.202	1.440	Jak na rok 1893.
204	180	
—	50	
2.140	2.372	
24.118	25.562	

Wydatki.

b) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
III.		Z przeniesienia .	25.220	800	26.020
			2.372		
	32	Mudrykowa Wiktorya, wdowa po dozorcy	50		
	33	Macherowa Marya, wdowa po instruktorze melioracyjnym .	50		
		Suma rubryki III. .	2.472	—	2.472
IV.		**Koszta administracyjne.**			
	34	Zarząd:			
		a) potrzeby kancelaryjne . . . . 100 zł.			
		b) druki i inseraty . . . . . 100 „			
		c) portorya i posyłki . . . . 100 „			
		d) koszta podróży dyrekcyi . . . 200 „	500		
	35	Opał	1.050		
	36	Oświetlenie	300		
	37	Utrzymanie budynków i ogrodzeń	1 500	400	
	38	Utrzymanie dziedzińców i ścieżek	200		
	39	Oplantowanie i utworzenie dziedzińca około nowego budynku (internatu)	—	1.000	
	40	Ubezpieczenie budynków	400		
	41	Najem pomieszkań:			
		a) dla kasyera . . . . . 180 zł.			
		b) „ dwóch asystentów . . . . 192 „			
		c) „ pisarza Dyrekcyi . . . . 120 „	492		
	42	Płaca kominiarza	100		
	43	Sprzęty i ruchomości:			
		a) utrzymanie starych	120		
		b) uzupełnienie nowych	—	150	
	44	Koszta przewozu prelegentów	1.400		
	45	„ lustracyi zakładu	100		
	46	„ nabożeństwa	50		
	47	Apteka i rozmaite inne	100		
	48	Datek na urządzenie telegrafu do Dublan	—		
		Suma rubryki IV. .	6.312	1.550	7.862
		Do przeniesienia . .	34.004	2.350	36.354

Preliminarz na rok 1894. LW, 58 566/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
24.118	25.562	
2.140	2.372	
50	50	Jak na rok 1893.
—	50	
2.190	2.472	
542	500	Jak na rok 1893.
1 008	1.050	
191	300	
1.983	1.900	Jak na rok 1893. Wydatek nadzwyczajny na postawienie parkanu koło ogrodu profesora Wawnikiewicza (200 zł.) i na urządzenie nowego wyjścia i schodków przed pomieszkaniem adjunkta Manasterskiego (200 zł.)
53	100	Na utrzymanie dziedzińców i ścieżek nie wystarczy preliminowana na rok 1893. kwota, tem bardziej, że z tego kredytu ponosi się i koszta odgartywania śniegu na prywatnej drodze dojazdowej, wiodącej do zakładu; a nadto przybędzie w roku 1894. do utrzymania znaczna przestrzeń dziedzińca około nowego gmachu dla uczniów. Z tych więc powodów preliminuje się w tej pozycyi *więcej* o 100 zł.
—	—	Przed wykończeniem nowego gmachu dla uczniów wypadnie przestrzeń około całego budynku splantować, wyszutrować, drogę dojazdową zbudować i takową drzewami obsadzić; na koszta te wstawia się w wydatkach nadzwyczajnych kwotę 1.000 zł.
278	400	Jak na rok 1893.
330	412	Zachodzi potrzeba wynajęcia pomieszkania dla pisarza dyrekcyi za czynsz roczny 120 zł., natomiast odpada dotychczasowy wydatek w kwocie 40 zł. na najem pomieszkania dla sługi szkolnego. Preliminuje się zatem w tej pozycyi *więcej* o 80 zł.
80	100	Jak na rok 1893.
294	120	Celem należytego pomieszczenia i przechowywania coraz przybywających okazów do muzeum rolniczego, preliminuje się w wydatkach nadzwyczajnych na sprawienie szafy i stołów *więcej* o 80 zł.
89	70	
1.647	1.400	Jak na rok 1893.
98	100	
47	50	
152	100	
—	200	Pozycya ta, uchwalona jednorazowo na rok 1893., odpada.
6.792	6.802	
33.100	34 836	

Wydatki.

b) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia . . .	34.004	2.350	36.354
V.		**Potrzeby naukowe.**			
	49	Eksperymenta przy wykładach:			
		a) dla profesora rolnictwa . . . . 50 zł.			
		b) „ „ hodowli zwierząt . . 50 „			
		c) „ „ anatomii i fizyologii . . 25 „			
		d) „ „ weterynaryi . . . 25 „			
		e) „ „ botaniki . . . . 50 „			
		f) „ „ chemii rolniczej . . 50 „			
		g) „ „ „ zwierząt . . . 20 „			
		h) „ „ fizyki . . . . 40 „			
		i) „ „ miernictwa . . . 15 „			
		k) „ „ organizacyi gospodarstw . 50 „	375		
	50	Zbiory i muzea, utrzymanie i uzupełnienie:			
		a) zbioru rolniczego . . . . . 200 zł.			
		b) „ hodowlanego . . . . 60 „			
		c) „ fizykalnego . . . . 100 „			
		d) „ botanicznego . . . . 75 „			
		e) „ zoologicznego . . . . 100 „			
		f) „ mechanicznego . . . . 300 „			
		g) „ mineralogicznego . . . 60 „			
		h) „ technologicznego . . . 60 „			
		i) „ okazów leśnych . . . . 10 „			
		k) „ „ ogrodniczych . . . 10 „			
		l) „ „ weterynaryjnych . . 25 „			
		m) „ instrumentów mierniczych . . 10 „			
		n) „ modeli do budownictwa . . 50 „			
		o) „ okazów do geogr. fizycznej . . 10 „			
		p) „ „ melioracyjnych . . 10 „			
		r) Utrzymanie stacyi meteorologicznej . 90 „	1.170		
	51	Laboratorya:			
		a) laboratoryum rolnicze . . . . 225 zł.			
		α) na bibliotekę podręczną . . 60 „			
		b) laboratoryum chemiczne . . . 600 „			
		β) na bibliotekę podręczną . . 60 „			
		c) laboratoryum roślinno-fizyologiczne . 250 „			
		γ) na bibliotekę podręczną . . . 60 „			
		d) laboratoryum zootomiczne . . . 200 „			
		δ) na bibliotekę podręczną . . . 60 „	1.515		
	52	Biblioteka i czytelnia:			
		a) na przykupno dzieł . . . . 500 zł.			
		b) „ oprawę książek . . . . 50 „			
		c) „ czasopisma . . . . . 450 „	1.000		
		Do przeniesienia .	4.060 34.004	2.350	36.354

Preliminarz na rok 1894. LW. 58.566/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
33.100	34.836	
84	325	*Więcej* o 50 **zł.** na zakupno tablic, map ściennych i wzorów rachunkowych, koniecznie potrzebnych przy wykładach organizacyi gospodarstw, taksacyi i rachunkowości.
		W pozycyi tej preliminuje się *więcej* o 160 **zł**, a mianowicie: pod poz. *a*), *g*) i *r*) na uzupełnienie najpotrzebniejszych zbiorów i na utrzymanie stacyi meteorologicznej *więcej* o 260 zł. *ad c*) i *e*) . . . . . *mniej* o 100 „ w ogóle *więcej* j. w. o 160 **zł.**
1.648	1.010	
1.705	1.515	Jak na rok 1893.
1.104	1.000	
4.541	3·850	
33.100	34.836	

Wydatki

b) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
V.		Z przeniesienia .	34.004 4.060	2.350	36 354
	53	Utrzymanie pola doświadczalnego	500	500	
	54	Wycieczki naukowe z uczniami	600		
	55	Utrzymanie pasieki	30		
	56	Ogród:			
			zwycz.	nadzwycz.	
		a) płaca ogrodnika	600 zł.	— zł.	
		b) utrzymanie ogrodu	450 „	— „	
		c) rekonstrukcya cieplarni i zakupno narzędzi	— „	100 „	
		d) druk katalogu	25 „	— „	
					1.075	100	
	57	Wynagrodzenie dla folwarku dublańskiego za straty, ponoszone wskutek zastosowania stanu inwentarza do potrzeb szkoły	1.000		
		Suma rubryki V. .	7.265	600	7.865
VI.		**Podatki i opłaty.**			
	58	Podatek gruntowy i domowy	513		
	59	Odsetki od pożyczki hipotecznej w kapitale 24.500 zł. na budowę gorzelni	1.103		
		Suma rubryki VI. .	1.616	—	1.616
VII	60	**Na budowę internatu**	—	36.800	36.800
VIII.	61	**Na wewnętrzne urządzenie internatu** (pokoi, sali gimnastycznej, rekreacyjnej, jadalnej i kuchni . .	—	10.000	10.000
		Suma wydatków .	**42.885**	**49.750**	**92.635**

Preliminarz na rok 1894. LW, 58.566/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
33.100	34.836	
4.541	3.850	
344	350	Ponieważ większa część dawnego pola doświadczalnego zajętą została pod budowę domu mieszkalnego dla uczniów, należy przeznaczyć na pole doświadczalne nową przestrzeń, obejmującą $1^1/_2$ hektara. Na koszta urządzenia i utrzymania tego pola, preliminuje się w ogóle 1.000 zł., t. j. *więcej* o 650 zł., jak na r. 1893.
486	600	
38	30	
		Jak na rok 1893.
1.146	1.175	
1.000	1.000	
7.555	7.005	
513	66	*Więcej* o 447 zł. Podatek domowo klasowy, wedle urzędowego wymiaru.
—	1.103	Jak na rok 1893.
513	1.169	
10.000	10.000	Koszta budowy internatu, wedle zatwierdzonego kosztorysu wyniosą . 66.732 zł. Na pokrycie tych kosztów przyznał już Wysoki Sejm w latach 1891., 1892. i 1893. kwotę . . . . . 25.000 „ pozostaje jeszcze do pokrycia . . . . . 41.732 zł. z których w rubryce tej preliminuje się 36.800 zł., reszta zaś 4.932 zł. przypadnie do pokrycia w r. 1895. Do kosztów budowy przyczynia się c. k. Skarb Państwa kwotę 33.200 zł., płatną jednak w latach 1893 — 1898. po 5.000 zł., w roku zaś 1899. — 3.200 zł. Odpowiednie raty subwencyi rządowej za lata 1893. i 1894. w kwocie 10.000 zł. wstawiono w rubryce I. *b*) dochodów.
—	—	Uzasadnienie w osobnem sprawozdaniu.
51.168	53.010	W sumie wynikłości z roku 1891. nie mieszczą się następujące wydatki: zaliczki na płace 1.462 zł. 50 ct., — na wykończenie domu mieszkalnego dla profesorów 6.344 zł. $80^1/_2$ ct., — na budowę gorzelni 26.045 zł. $32^1/_2$ ct. i „Rozmaite“ 101 zł. 56 ct. — razem 33.954 zł. 19 ct.

Dochody.

b) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyj	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Subwencye z c. k. Skarbu Państwa:**			
		a) dla szkoły	7.500		
		b) na budowę internatu, I. i II. rata	—	10.000	
		Suma rubryki I. .	7.500	10.000	17.500
II.	2	**Subwencya z funduszu kultury krajowej** . . .	3.433	—	3.433
III.		**Opłaty od uczniów.**			
	3	Wpisowe od 50 uczniów po 5 zł.	250		
	4	Czesne od 50 uczniów po 100 zł. . . . 5.000 zł.			
		Od tego należytość za 13 uczniów, od opłaty uwolnionych . . . . . 1.300 „	3.700		
	5	Opłaty za ćwiczenia w laboratoryach . . .	200		
	6	Na bibliotekę od 50 uczniów po 4 zł. . . .	200		
	7	Na usługę	300		
		Suma rubryki III. .	4.650	—	4.650
IV.	8	**Dochód z pasieki**	230	—	230
V.	9	**Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu**	250	—	250
VI.	10	**Odsetki z legatu ś. p. Karola Skibińskiego** (od kapitału 2.000 zł.)	100	—	100
		Suma dochodów .	**16.163**	**10.000**	**26.163**
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	**92.635**
		okazuje się **niedobór** . .	—	—	**66.472**

Preliminarz na rok 1894. LW. 58.566/1893. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
7.500	7.500	
—	—	*Więcej* o 10.000 zł. odnośnie do wyjaśnienia przy rubryce VII. wydatków.
7.500	7.500	
3.433	3.433	Jak na rok 1893.
75	250	Jak na rok 1893.
2.228	5.000	Z powodu, iż część mniej zamożnych uczniów od opłaty czesnego uwolnioną będzie, preliminuje się w tej pozycyi *mniejszy* dochód o 1.300 zł.
103	200	
78	200	Jak na rok 1893.
195	300	
2.679	5.950	
—	230	
84	250	Jak na rok 1893.
—	100	
13.696	17.463	Wynikłość z roku 1891. mniejszą jest od rzeczywistej o dochody ze sprzedaży obligów propinacyjnych w kwocie 5.750 zł., o dochody rozmaite w kwocie 1.685 zł. 70 ct. i o dotacyę z funduszu krajowego w kwocie 63.990 zł. 99 ct. razem o 71.426 zł. 69 ct.
—	53.010	
—	35.547	Na r. 1893. uchwalono: wydatki 53 010 zł., dochody 17.463 zł., niedobór 35.547 zł.
		„ „ 1894. preliminuje się „ 92.635 „ „ 26.163 „ „ 66.472 „
		Zatem na r. 1894. *większe* „ o 39.625 zł., „ o 8.700 zł., *większy* „ o 30.925 zł.

Wydatki. c) Szkoła parobków i dozorców gospodarsk. w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	*a)* Nauczyciel fachowy	—		
		b) Zastępstwo nauczyciela fachowego	—	1.375	
	2	Dwóch nauczycieli pomocniczych, płaca 800 zł. i 500 zł., dodatek osobisty dla jednego 200 zł. i dodatek pięcioletni dla jednego 100 zł.	1.600		
	3	Docent weterynaryi	150		
	4	Katecheta	200		
	5	Instruktor robót ręcznych	600		
		Suma rubryki I.	2.550	1.375	3.925
II.		**Inne płace.**			
	6	Bartowa Helena, wdowa po nauczycielu, zaopatrzenie dożywotnie	250	—	250
III.		**Koszta administracyjne.**			
	7	Zarząd:			
		a) remuneracya dyrektora 400 zł.			
		b) potrzeby kancelaryjne. inseraty, druki i portorya 100 „	500		
	8	Opał i oświetlenie	240		
	9	Utrzymanie budynków i ruchomości, ubezpieczenie i kominiarz	300	200	
	10	Koszta nabożeństwa obrządku gr. kat.	300		
		Suma rubryki III.	1.340	200	1.540
IV.		**Utrzymanie uczniów.**			
	11	Stołowanie 36 uczniów po 144 zł.	5.184		
	12	Odzież, pościel i pranie dla 36 uczniów po 60 zł.	2.160		
		Suma rubryki IV	7.344	—	7.34
V.		**Potrzeby naukowe.**			
	13	Zaprzęgi do demonstracyi	80		
	14	Przybory do pisania i nauki uczniów	120		
	15	Przykupno zwierząt do sekcyj	30		
	16	„ modeli, machin i narzędzi	200		
		Suma rubryki V	430	—	430
VI.	17	**Kurs ćwiczeń** dla szkolnej straży pożarnej	40	—	40
		Suma wydatków	**11.954**	**1.575**	**13.529**

Preliminarz na rok 1894. LW. 58.566/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1.500	1.375	
1.480	1.600	Jak na rok 1893.
150	150	
200	200	
540	540	Preliminuje się o 60 zł. *więcej*, z powodu podwyższenia płacy instruktora (L. W. 10.068/93.)
3.870	3 865	
—	—	Zaopatrzenie przyznane wdowie, rozporządzeniem do L. W. 470/93.
460	500	Jak na rok 1893.
244	240	
75	700	Wydatek nadzwyczajny na postawienie dwóch małych piwnic dla nauczycieli.
275	300	Jak na rok 1893.
1.054	1.740	
5.196	5.184	Jak na rok 1893.
2.018	2.160	
7.244	7.344	
15	80	
79	120	Jak na rok 1893.
4	30	
192	200	
290	430	
40	40	Jak na rok 1893.
12.498	**13.419**	W sumie wynikłości z roku 1891. nie mieszczą się zaliczki na płace w kwocie 73 zł.

Dochody. c) Szkoła parobków i dozorców gospodarsk. w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	1.500	—	1 500
II.		**Opłaty i datki.**			
	2	Opłaty na utrzymanie uczniów	480		
	3	Datki Rad powiatowych, Towarzystw gospodarczych i innych	360		
		Suma rubryki II. .	840	—	840
III	4	**Zarobek 36 uczniów** po 18 zł.	648		648
		Suma dochodów .	2.988	—	2.988
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	13.529
		okazuje się **niedobór** . .	—	—	10.541

Preliminarz na rok 1894. LW. 58.566/1893. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1.500	1.500	Jak na rok 1893.
254	480	Jak na rok 1893.
—	360	
254	840	
751	648	Jak na rok 1893.
2.505	2.988	Wynikłość z roku 1891. mniejszą jest od rzeczywistej o dochody rozmaite w kwocie 49 zł. i o dotacyę z funduszu krajowego w kwocie 10.016 zł. 90 ct. —
—	13.419	razem o 10.065 zł. 90 ct.
—	10.431	Na r. 1893. uchwalono wydatki 13 419 zł., dochody 2.988 zł., niedobór 10.431 zł.
		„ „ 1894. preliminuje się „ 13 529 „ „ 2.988 „ „ 10.541 „
		Zatem na r. 1894. *większe* „ o 110 zł., „ zł, *większy* o 110 zł.

Wydatki. d) Folwark w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Wydatki na gospodarstwo.**			
	1	Płace i zasługi wraz z wynagrodzeniem administratora i częścią płacy kasyera 200 zł.	2.300		
	2	Najem robotnika	3.500		
	3	Dokupno i zmiana nasienia	300		
	4	„ nawozów dopełniających	400		
	5	„ karmy (owsa, makuchów, kiełków i t. d.) . .	2.200		
	6	Zakupno owiec do celów demonstracyjnych . .	—	200	
	7	Zakupno bydła rasy alpejskiej w miejsce Algauerów (dopłata)	—	3.000	
	8	Zastąpienie zużytych koni i uprzęży	400		
	9	Utrzymanie budynków i ogrodzeń	150		
	10	Na budowę stajni na 25 sztuk opasów		2.500	
	11	Utrzymanie i naprawa maszyn i narzędzi, oraz kucie koni .	350		
	12	Utrzymanie rowów i dróg	50		
	13	Melioracye łąk	—	300	
	14	Drenowanie pól	—	400	
	15	Zabezpieczenie od pożaru i zarazy	300		
	16	Kuchnia folwarczna	200		
	17	Koszta kancelaryjne	25		
	18	Światło i smarowidło	50		
	19	Kultura lasu i plantacye nieużytków	50		
	20	Rogatki, posyłki i jazdy w interesach folwarku . . .	100		
		Suma rubryki I. .	10.375	6.400	16,775
II.	21	**Cegielnia**	900	—	900
III.		**Podatki i opłaty.**			
	22	Podatek gruntowy i domowy	582		
	23	Należytość od przeniesienia własności folwarku . . .	—		
		Suma rubryki III. .	582	—	582
		Do przeniesienia .	11.857	6.400	18.257

Preliminarz na rok 1894. LW. 37.205/1893 — Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
2.524	1.800	Preliminuje się o 500 zł. *więcej*, gdyż po zajęciu całego obszaru ról w regularną uprawę, stan służby folwarcznej zwiększyć się musiał o dwóch fornali, a drożyzna wzmagająca się z każdym rokiem w Dublanach, sprowadziła także konieczność podwyższenia płacy ekonoma i pisarza.
4.106	3 500	Jak na rok 1893.
111	300	
409	400	
1.775	2.000	*Więcej* o 200 zł. z powodu zwiększenia stanu koni roboczych, tudzież większych wydatków za wywary w czasie pięciomiesięcznego ruchu gorzelni.
—	—	Administracya folwarku nie miała sposobności korzystać z kredytu przyzwolonego przez Wysoki Sejm na ten cel w budżecie r. 1892. Wstawia się więc ten nadzwyczajny wydatek na rok 1894. w nadziei, że podczas przyszłorocznej wystawy krajowej zakupno owiec da się z łatwością uskutecznić
—		Uzasadnienie w osobnem sprawozdaniu.
322	400	Jak na rok 1893.
113	150	
	—	Uzasadnienie w osobnem sprawozdaniu.
547	350	Jak na rok 1893.
–	50	
530	300	
600	400	
231	300	
224	200	
8	25	
21	50	
—	50	
93	100	
11.614	10.375	
7.099	500	*Więcej* o 400 zł. na koszta wyrobu cegły do budowy stajni. (Obacz rubrykę II. dochodów).
681	582	Jak na rok 1893.
268	268	Należytość ta została w zupełności spłaconą.
949	850	
19.662	11.725	

Wydatki.

d) Folwark w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	11.857	6.400	18.257
IV.		**Spłata kapitałów i odsetków dłużnych.**			
	21	Bankowi krajowemu we Lwowie: umorzenie pożyczki 16.500 zł., 1-sza i 2 ga rata kapitału wraz z odsetkami	825	—	
	22	Renta c. k. galic. Towarzystwu gospodarczemu . . .	1.600	—	
		Suma rubryki IV. .	2.425	—	2.425
V.	23	**Rozmaite nieprzewidziane**	50	—	50
		Suma wydatków .	14 332	6.400	20 732

Preliminarz na rok 1894. LW. 37.205/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
19.662	11.725	
996	825	Jak na rok 1893.
1.600	1.600	
2.596	2.425	
235	50	Jak na rok 1893.
22.493	**14.200**	W sumie wynikłości z roku 1891. nie mieszczą się następujące wydatki: wywóz stawarki i urządzenie stawów w kwocie 300 zł., należytość konkurencyjna na budowę cerkwi w kwocie 783 zł. 25 ct. i nadwyżka dochodów w kwocie 845 zł. 39 ct. — razem 1.928 zł. 64 ct.

Dochody. d) Folwark w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie			Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
					Złote austryackie		
		Dochody.					
I.		**Dochody z gospodarstwa.**					
	1	a) Ze sprzedaży ziemiopłodów		9.200 zł.			
		b) Za owies i siano dostarczone szkołom		600 „	9.800		
	2	Z wynajętych łąk			1.100		
	3	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:					
		a) Krowiarnia: α) mleko	3.200 zł.				
		β) przychowek	300 „				
		γ) braki i opasy	600 „	4.100 zł.			
		b) Nierogacizna		200 „			
		c) Owce		60 „			
		d) Ryczałt od szkół rolniczych za straty, wynikające z zastosowania inwentarza do potrzeb szkół		1.000 „	5.360		
	4	Z lasu i stawów			280		
		Suma rubryki I.			16.540	—	16.540
II.	5	**Z cegielni**			1.000	—	1.000
III.		**Z dzierżaw.**					
	6	Z obligów propinacyjnych			230		
	7	Czynsz z karczmy i dodanych gruntów			150		
	8	Z polowania			25		
		Suma rubryki III.			405	—	405
IV.	9	**Rozmaite nieprzewidziane**			50	—	50
		Suma dochodów			**17 995**	—	**17.995**
		W porównaniu z wydatkami			—	—	**20.732**
		okazuje się **niedobór**			—	—	**2.737**
		podczas gdy na r. 1893. preliminowano **nadwyżkę dochodów**			—	—	—

Preliminarz na rok 1894. LW. 37 025/1893. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
7.346	8.900	Po zupełnem uregulowaniu nowych zmianowań na łanach, więcej od głównego obszaru oddalonych, spodziewać się należy ze sprzedaży ziemiopłodów dochodu *większego* o 900 zł.
1.007	1.000	*Więcej* o 100 zł. na podstawie zawartych umów z dzierżawcami.
5.831	6.180	W pozycyi *ad a) mniej* o 900 zł. w skutek ubytku gruźlicznych krów algauskich, w pozycyi zaś *ad b) więcej* o 80 zł. na podstawie wyniku z roku 1892. — w ogóle *mniej* o 820 zł.
21	280	Jak na rok 1893.
14.205	16.360	
9.784	600	*Więcej* o 400 zł. odpowiednio do powiększonego o tę samą kwotę wydatku na wyrób cegły. (Obacz rubrykę II. wydatków.)
230	230	Jak na rok 1893.
120	150	
25	25	
375	405	
57	50	Jak na rok 1893.
24.421	17.415	
—	14.200	
		Wydatki: Dochody:
—	—	Na rok 1893. uchwalono . 14.200 zł. 17.415 zł. nadwyżkę dochodów 3.215 zł.
		„ „ 1894. preliminuje się 20.732 „ 17.995 „ niedobór . . 2.737 „
—	3.215	Zatem na rok 1894. *większe* o 6.532 zł. 580 zł. *wynik niekorzystniejszy* o 5.952 zł.

Wydatki.

e) Szkoła gorzelnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Kierownik szkoły, zarazem kierownik gorzelni zakładowej .	600		
	2	Adjunkt, jednocześnie gorzelnik w gorzelni . . .	1.000		
	3	Docenci:			
		a) matematyki i rysunków	150		
		b) fizyki	120		
		c) chemii	150		
		d) gorzelnictwa	450		
		e) nauki o kotłach i maszynach	150		
		f) nauki o opodatkowaniu gorzelni	150		
		g) administracyi i rachunkowości	60		
		Suma rubryki I. .	2.830	—	2.830
II.		**Koszta administracyjne.**			
	4	Druki, inseraty, portorya i t. d.	30		
	5	Wynagrodzenie za prowadzenie kasy i rachunkowości tak szkoły jakoteż i gorzelni	100		
	6	Koszta przewozu prelegentów	100		
	7	„ podróży kierownika	60		
		Suma rubryki II. .	290	—	290
III.		**Potrzeby naukowe.**			
	8	Szkole rolniczej za użycie laboratoryum	30		
	9	Przyrządy do laboratoryum w gorzelni	50		
	10	Książki i czasopisma	60		
	11	Wycieczki profesorów z uczniami	200		
		Suma rubryki III. .	390	—	390
IV.	12	**Zapomogi dla uczniów:**			
		a) z funduszów krajowych . . . . 300 zł.			
		b) z subwencyi państwowej . . . . 500 „	800	—	800
V.	13	**Rozmaite drobne**	20	—	20
		Suma wydatków .	4.330	—	4.330

Preliminarz na rok 1894. LW. 59,472/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
250	600	Jak na rok 1893.
—	1.000	
	150	
	100	Preliminuje się o 20 zł. *więcej*, z powodu potrzeby powiększenia liczby godzin wykładowych stosownie do planu nauki.
1 065	150	
	450	
	150	Jak na rok 1893.
	150	
	60	
1.315	2.810	
19	30	Jak na rok 1893.
—	—	Ponieważ brak czasu nie dozwala kierownikowi prowadzenie kasy i rachunkowości szkoły i gorzelni, przeto wstawia się ten konieczny wydatek na wynagrodzenie funkcyonaryusza za fachowe wykonywanie tych czynności.
62	60	*Więcej* o 40 zł. wedle rzeczywistego kosztu jaki w roku 1894. ponieść wypadnie.
—	—	Z powodu koniecznej potrzeby częstego osobistego porozumiewania się z docentami zamieszkałymi we Lwowie, preliminuje się ten nowy wydatek, pokrywany dotychczas z własnych funduszów kierownika.
81	90	
40	80	
—	50	Jak na rok 1893.
45	60	
—	150	*Więcej* o 50 zł. celem umożliwienia wykładającym zwidzenia gorzelń nowszych, lub lepiej urządzonych, nawet w czasie, kiedy uczniowie towarzyszyć im nie mogą.
85	340	
450	300	Pozycya *ad a)* jak na rok 1893.; wydatek zaś *ad b)* pokrywa dochód w tej samej wysokości, wykazany w rubr. I. poz. 1 *b)* dochodów.
3	20	Jak na rok 1893.
1 934	3.560	W sumie wynikłości z roku 1891. nie mieści się wydatek na kurs październikowy w kwocie 1.000 zł., tudzież wydatki ruchu i koszta urządzenia gorzelni w kwocie 1.418 zł. 98½ ct. — razem 2.418 zł. 98½ ct.

Dochody.

e) Szkoła gorzelnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa:**			
		a) dla szkoły . . . . . 1.500 zł.			
		b) na zapomogi dla uczniów . . . 500 „	2.000	—	2.000
II.	2	**Opłaty od uczniów**	300	—	300
		Suma dochodów .	2.300	—	2.300
		W porównaniu z wydatkami	—	—	4.330
		okazuje się **niedobór** .	—	—	2.030

Preliminarz na rok 1894. LW. 59.472/1893. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1.300	1.500	Odnośnie do nowej pozycyi *ad b)*, obacz wyjaśnienie do rubryki IV. wydatków.
44	300	Jak na rok 1893.
1.344	**1.800**	Suma wynikłości z roku 1891. mniejszą jest od rzeczywistej o dochody rozmaite w kwocie 151 zł. 80 ct. i o dotacyę z funduszu krajowego w kwocie 2.856 zł. 86½ ct. — razem 3.008 zł. 66½ ct.
—	**3.560**	
—	**1.760**	Na r. 1893. uchwalono wydatki 3.560 zł., dochody 1.800 zł., niedobór 1.760 zł. Na r. 1894. preliminuje się „ 4.330 „ „ 2.300 „ „ 2.030 „ Zatem na r. 1894. *większe* „ o 770 zł. „ o 500 zł. „ o 270 zł.

Wydatki i dochody.

f) Gorzelnia w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace.**			
	1	Maszynista	400	—	
	2	5 robotników po 15 zł. miesięcznie przez 6 miesięcy i jeden po 15 zł. miesięcznie przez cały rok	630	—	
		Suma rubryki I.	1.030	—	1.030
II.		**Koszta wyrobu spirytusu.**			
	3	Opał (przez 6 miesięcy po 3·5 mtr. drzewa dziennie 8 zł.)	1.440	—	
	4	Kartofle (1.620 q. po 1 zł. 20 ct.)	1.944	—	
	5	4% jęczmienia (65 q. po 6 zł. 50 ct.)	423	—	
	6	Żyto (590 q. po 6 zł. 50 ct.)	3.835	—	
	7	15% jęczmienia (89 q. po 6 zł. 50 ct.)	578	—	
	8	Światło, smarowidło, drożdże itp.	200	—	
	9	Monter, naprawa maszyn i kupno narzędzi	300	—	
	10	Ubezpieczenie budynków i urządzeń	210	—	
	11	Koszta przyjęć komisyj lustracyjnych i koszta wyjazdów w interesach gorzelni	100	—	
		Suma rubryki II.	9.030	—	9.030
III.		**Rozmaite.**			
	12	Utrzymanie budynków i dziedzińca	100	200	300
		Suma wydatków	**10.160**	**200**	**10.360**
		Dochody.			
I.	1	Ze sprzedaży 180 hl. spirytusu kartoflanego po 15 zł., tudzież 180 hl. spirytusu żytniego po 25 zł. 32 ct.	7.258	—	7.258
II.	2	Ze sprzedaży wywarów	500	—	500
III.	3	Bonifikacya od 360 hl. spirytusu	1.800	—	1.800
		Suma dochodów	**9.558**	—	**9.558**
		W porównaniu z wydatkami	—	—	10.360
		okazuje się **niedobór**	—	—	802

Preliminarz na rok 1894. LW. 59.472/1893. Wydatki i dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
	400	Jak na rok 1893.
	360	*Więcej* o 270 zł., z powodu podniesienia miesięcznej płacy robotników z 12 zł. na 15 zł., co w obec panującej miejscowej drożyzny, zupełnie jest usprawiedliwionem. Również okazuje się potrzeba przyjęcia jednego stałego służącego, któryby za wynagrodzeniem po 15 zł. miesięcznie, spełniał przez cały rok funkcyę dozorcy gorzelni i laboratoryum gorzelniczego.
—	760	
	1.296	*Więcej* o 144 zł. Wydatek ten obliczono, uwzględniając wysokość cen drzewa opałowego i czas trwania kampanii.
	4.925	W ogóle *więcej* o 1.855 zł., stosownie do ilości mającego się wyprodukować spirytusu. (Obacz rubrykę I. dochodów.)
	180	*Więcej* o 20 zł. wedle rzeczywistej potrzeby.
	300	Jak na rok 1893.
	—	Na podstawie polic asekuracyjnych.
	—	Na pokrycie tych kosztów preliminuje się minimalną kwotę 100 zł. jako wydatek konieczny.
—	6.701	
—	100	Wydatek zwyczajny jak na rok 1893.; w wydatkach nadzwyczajnych zaś wstawia się kwotę 200 zł na oparkanienie gorzelni od strony pól.
—	7.561	W zamknięciu za rok 1891. wydatki (netto) ruchu i koszta urządzenia gorzelni w łącznej kwocie 1.418 zł. 98½ ct. wykazane były przy kursie gorzelnictwa.
—	4.320	W ogóle spodziewany dochód *większym* jest o 2.965 zł., w skutek większej ilości mającego się wyprodukować spirytusu i wskutek korzystnej umowy zawartej z odbiorcą.
—	473	
—	1.800	Jak na rok 1893.
—	6.593	
—	7 561	
—	968	Na r. 1893. uchwalono wydatki 7.561 zł., dochody 6.593 zł., niedobór 968 zł.
		„ „ 1894. preliminuje się „ 10.360 „ „ 9.558 „ „ 802 „
		Zatem na r. 1894. *większe* „ o 2.799 zł. „ o 2.965 zł., *mniejszy* „ o 166 zł.

Wydatki. g) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca 1.700 zł., dodatek aktywalny 360 zł, dodatek osobisty 500 zł. i dodatek pięcioletni od 19. lutego 1894. 174 zł.	2.734		
	2	5 profesorów fachowych do nauk zawodowych: płaca dla dwóch po 1.300 zł., dla dwóch po 1.100 zł., dodatki aktywalne dla trzech po 140 zł., dla jednego 240 zł., i dodatek pięcioletni dla jednego 200 zł.	5.660		
	3	3 profesorów do nauk zasadniczych: płaca dla jednego 1.300 zł., dla dwóch po 1.100 zł., dodatki aktywalne po 140 zł., dodatki pięcioletnie po 200 zł. i drugi dodatek pięcioletni dla jednego od 1. czerwca 1894. 116 zł., oraz dla jednego remuneracya za dodatkową pracę w laboratoryum 240 zł.	4.876		
	4	Profesor do nauk ogólnie kształcących, płaca 1.100 zł, dodatek aktywalny 140 zł.	1.240		
	5	Kapelan i katecheta (płaca 800 zł., wikt, opał i światło 350 zł.)	1.150		
	6	Docent weterynaryi	800		
	7	„ leśnictwa	400		
	8	„ sadownictwa i warzywnictwa oraz chmielarstwa i uprawy wikli	200		
	9	Instruktor do robót praktycznych	100		
	10	Prefekt internatu (płaca 800 zł., wikt, opał i światło 350 zł.) .	1.150		
		Suma rubryki I. .	18.310	—	18.310
II.		**Inne płace i zasługi.**			
	11	Kasyer, zarazem magazynier (płaca 800 zł., wikt, opał, światło 350 zł.	1.150		
	12	Pomoc kancelaryjna Dyrekcyi	500		
	13	Służba zakładowa:			
		a) sługa szkolny (płaca 150 zł., wikt 100 zł. ubranie 50 zł.) . . . . . 300 zł.			
		b) Laborant chemii:			
		α) płaca (150 zł.) i wikt (100 zł.) . . 250 „			
		β) najem pomieszkania, opał i światło do czasu rozszerzenia zakładu . . .	—	80	—
		c) sługa przy muzeach (płaca 50 zł., wikt 100 zł.) 150 „			
		Do przeniesienia . 700 zł.	1.650	80	—
			18 310	—	18.310

Preliminarz na rok 1894. LW, 45.386/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
2.560	2.560	
8.850	10.650	Preliminuje się o 60 zł. *więcej* wedle obecnego stanu ciała nauczycielskiego, tudzież z uwzględnieniem przypadających w r. 1894. dodatków pięcioletnich.
1.382	1.240	
800	1.050	Wartość emolumentów *podniesiono* o 100 zł. stosownie do ich rzeczywistej wartości.
1.200	800	
300	400	Jak na rok 1893.
—	100	Preliminuje się o 100 zł. *więcej*, gdyż w stosunku do ilości godzin, jakie ma docent tej gałęzi nauki, remuneracya dotychczasowa jest za niską w porównaniu do ilości godzin i remuneracyi, jaką otrzymują inni docenci.
75	100	Jak na rok 1893.
1.050	1.050	O 100 zł. *więcej* z powodu, jak wyjaśnienie przy poz. 5.
16.217	17.950	
800	800	Preliminuje się o 350 zł. *więcej* wskutek wstawienia wartości emolumentów, które nowo przyjętemu kasyerowi przyznane zostały (LW. 47.551/93).
500	500	
		Jak na rok 1893.
—	80	
1.300	1.380	
16.217	17.950	

Wydatki. g) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.		Z przeniesienia . 700 zł.	18.310	—	18.310
			1.650	80	—
		d) stróż domowy (płaca 80 zł., wikt 100 zł.) . 180 zł			
		e) „ nocny i podwórzowy (płaca 100 zł., wikt 100 zł.) . . . . . 200 „	1 080		
	14	Płanecina Maryanna, była piekarka zakładowa, zaopatrzenie .	40		
		Suma rubryki II. .	2 770	80	2.850
III.		**Koszta administracyjne.**			
	15	Zarząd:			
		a) pomoc kancelaryjna dla Kuratoryi szkoły . 400 zł.			
		b) potrzeby kancelaryjne szkoły . . . 100 „			
		c) druki i inseraty . . . . . 100 „			
		d) portorya i przesyłki . . . . . 100 „			
		e) koszta podróży w interesach zakładu i przywóz środków naukowych . . . . . 450 „			
		f) koszta przyjazdu docenta weterynaryi . . 200 „	1.350		
	16	Opał	750		
	17	Oświetlenie	500		
	18	Utrzymanie budynków i ogrodzeń	800		
	19	Zabezpieczenie budynków i zbiorów	300		
	20	Najem pomieszkań dla funkcyonaryuszów szkoły . .	880		
	21	Płaca kominiarza.	100		
	22	Sprzęty i ruchomości	100	300	
	23	Koszta lustracyi zakładu	300		
	24	„ nabożeństwa	120	200	
	25	Lekarz (500 zł.) i apteka (100 zł.)	600		
	26	Dowóz wody dla zakładu aż do czasu wybudowania gmachu internatu i wodociągów	—		
	27	Utrzymanie dziedzińców	150	150	
	28	Na urządzenie linii telegraficznej z Krakowa do Czernichowa	—		
	29	Na budowę nowego gmachu, reszta	—	31.700	
	30	Na budowę domu dla dwóch profesorów	—	10.000	—
		Suma rubryki III. .	5.950	42.350	48.300
		Do przeniesienia .	27.030	42.430	69.460

Preliminarz na rok 1894. LW. 45.386/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
16.217	17.950	
1.300	1.380	
929	1.080	Jak na rok 1893.
—	—	Zaopatrzenie przyznane długoletniej słudze zakładowej rozporządzeniem do LW. 33.398/93.
2.229	2.460	W kwocie uchwalonej na r. 1893 nie mieści się kredyt dodatkowy na r. 1893 uchwalony na posiedzeniu sejmowem z 20. maja 1893. tytułem odprawy dla b. kasyera Jana Woyny w kwocie 800 zł.
1.266	1.150	Potrzebę *podwyższenia* pozycyi ad *a)* o 200 zł. uznano za konieczną zgodnie z przedstawieniem kuratoryi.
690	500	W r. 1894. przybędzie do opalania i oświetlenia nowy gmach internatu; na ten cel więc preliminuje się w przybliżeniu obliczone wydatki, *większe* od przeszłorocznych o 410 zł.
283	340	
837	1.800	*Mniej* o 1.000 zł., które były przyzwolone jednorazowo na odrestaurowanie pomieszkania na Leśniczówce.
188	200	*Więcej* o 100 zł. na pokrycie kosztów ubezpieczenia nowego gmachu dla uczniów.
644	800	*Więcej* o 80 zł. na podstawie zawartych umów.
91	100	Jak na rok 1893.
287	200	Wydatki zwyczajne jak na rok 1893., w wydatkach nadzwyczajnych więcej o 200 zł. na sprawienie 10 podwójnych stołów do sal wykładowych w miejsce starych, zupełnie już zniszczonych.
348	200	*Więcej* o 100 zł. wedle rzeczywistej potrzeby, i wynikłości z trzech lat ostatnich.
70	120	W wydatkach nadzwyczajnych 200 zł. na sprawienie 2 kompletnych ornatów i 1 alby.
548	600	Jak na rok 1893.
462	250	Z powodu wybudowania wodociągu, wydatek ten nie preliminuje się.
261	150	W wydatkach nadzwyczajnych wstawia się jednorazowo kwotę 150 zł. na uporządkowanie dziedzińca przed nowym gmachem.
—	300	Odpada jako wydatek jednorazowy uchwalony na rok 1893.
—	—	Uchwałą z dnia 5. kwietnia 1892. przyzwolił Wysoki Sejm na budowę internatu kosztem 60.000 zł.; na poczet tej kwoty uchwalono w r. 1892 kredyt w wysokości 23.300 zł., obecnie preliminuje się 31.700 zł., reszta zaś w kwocie 5.000 zł. przypadnie do pokrycia w r. 1895. Część przyznanej na tę budowę subwencyi z c. k. Skarbu Państwa w sumie 15.000 zł. wstawiono w rubr I. poz. 2. dochodów.
—	—	Bliższe uzasadnienie w osobnem sprawozdaniu.
5.975	6.710	
24.421	27.120	

Wydatki.

g) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Z przeniesienia .		27.030	42 430	69.460
IV.		**Utrzymanie uczniów.**				
	31	Żywność (70 uczniów po 190 zł.)		13.300		
	32	Opał do kuchni		400		
	33	Służba internatu:				
		a) kredensowy uczniów (płaca 130 zł., wikt 100 zł.)	230 zł.			
		b) 3 chłopców do obsługi uczniów (płaca po 50 zł. wikt po 90 zł.)	420 „	650		
	34	Służba kuchenna:				
		a) Gospodyni płaca 240 zł., wikt 170 zł.	410 zł.			
		b) Kucharz „ 180 „ „ 120 „	300 „			
		c) Piekarz „ 100 „ „ 120 „	220 „			
		d) 3 dziewki „ 90 „ „ 240 „	330 „	1.260		
	35	Sprzęty:				
		1. Do sal sypialnych w nowym gmachu:	nadzw.			
		a) 70 przegród blaszanych między łóżkami po 12 zł.	840 zł.			
		b) przerobienie i naprawa 70 szaf po 5 zł.	350 „			
		c) naprawa i odnowienie 70 łóżek po 2 zł.	140 „			
		d) 70 miednic i stołków po 5 zł. . .	350 „			
		2. Do infirmeryi:				
		a) 10 łóżek z drucianymi materacami .	120 zł.			
		b) 10 szafek do łóżek po 8 zł. . .	80 „			
		c) 2 szafy na bieliznę po 18 zł. . .	36 „			
		d) 10 krzeseł po 2 zł.	20 „			
		e) 2 klozety torfowe po 20 zł. . .	40 „			
		f) 2 wanny z ogrzewaczami po 40 zł. .	80 „			
		g) stół i szafka na podręczną aptekę .	74 „			
		3. Do sali jadalnej:				
		a) 4 stoły jadalne po 28 zł. . . .	112 zł.			
		b) 70 krzeseł po 1 zł.	70 „			
		c) 4 szafy kredensowe na stołową bieliznę i naczynie po 30 zł.	120 „			
		4. Do kuchni i naczynia stołowe (zwycz.) . . .		250		
		5. Urządzenie sali rekreacyjnej i sali gimnast. .	1.000 zł.	—	3.432	
	36	Odzież (70 uczniów po 60 zł.)		4.200		
		Do przeniesienia .		20.060 27.030	3.432 42.430	— 69.460

Preliminarz na rok 1894. LW. 45.386/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
24.421	27.120	
12.686	12.350	Preliminuje się o 950 zł. *więcej*, z powodu większej ilości uczniów. (Obacz rubr. II. poz. 3 dochodów.)
400	400	Jak na rok 1893.
910	650	
1.053	1.200	*Więcej* o 60 zł., gdyż w miejsce kucharki, która pobierała 120 zł., ugodzono kucharza za wynagrodzeniem 180 zł.
	230	W ogóle *więcej* o 3.352 zł. Wydatek jednorazowy nadzwyczajny w kwocie 3.432 zł. przeznaczony na najniezbędniejsze urządzenie wewnętrzne sal sypialnych, sali jadalnej, rekreacyjnyj i gimnastycznej i infirmeryi.
888	100	
3.022	3.250	Preliminuje się na każdego ucznia po 10 zł. *więcej*, gdyż w myśl życzenia Członków komisyi gospodarstwa kraj. Wysokiego Sejmu otrzymają uczniowie kożuszki w miejsce krótkich burek, które stanowią jedyną ich cieplejszą odzież w czasie zimy. Wydatek ten większy, spowodowany również większą liczbą uczniów, znajdzie zupełne pokrycie w większych dochodach, preliminowanych w rubr. II. poz. 3 dochodów wskutek podwyższenia opłaty na utrzymanie jednego ucznia z 290 zł. na 300 zł.
18.959 24.421	18.180 27.120	

Wydatki. g) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
IV.		Z przeniesienia .	27.030 20 060	42.430 3.432	69.460 —
	37	Pościel	200		
	38	*a)* Pranie bielizny i pościeli	350		
		b) Sprawienie magli karbowej	—		
		Suma rubryki IV. .	20 610	3.432	24.042
V.		**Potrzeby naukowe.**			
	39	Eksperymenta przy wykładach:			
		a) dla nauczyciela rolnictwa . . . 20 zł.			
		b) „ „ hodowli zwierząt . . 25 „			
		c) „ „ zootomii . . . 20 „			
		d) „ „ weterynaryi . . . 25 „			
		e) „ „ botaniki . . . 30 „			
		f) „ „ fizyki . . . . 20 „			
		g) „ „ miernictwa . . . 25 „			
		h) „ „ chemii ogólnej . . 50 „			
		i) „ „ mleczarstwa . . . 50 „	265		
	40	Zbiory i muzea: zwycz. nadzw.			
		a) zbiór rolniczy . . . . 100 zł. —			
		b) „ hodowlany . . . . 100 „ —			
		c) „ fizykalny . . . . 100 „ —			
		d) „ geograficzny . . . 50 „ —			
		e) „ botaniczny . . . . 50 „ —			
		f) „ zoologiczny . . . . 50 „ —			
		g) „ zootomiczny . . . . 50 „ —			
		h) „ mechaniczny . . . . 50 „ —			
		i) „ mineralogiczny . . . 20 „ —			
		k) „ technologiczny . . . 80 „ —			
		l) „ okazów leśnych . . . 30 „ —			
		m) „ „ weterynaryjnych . 30 „ —			
		n) „ narzędzi rolniczych . . 100 „ —			
		o) „ przyrządów mierniczych . 50 „ —			
		p) „ modeli do budownictwa . . 50 „ —			
		r) „ mleczarski . . . . 50 „ 100 zł.			
		s) stacya meteorologiczna . . . 20 „ —			
		t) zbiór ogrodniczy . . . . 60 „ —	1.040	100	
	41	Laboratorya:			
		a) chemii ogólnej i gabinet. . . 300 zł. 300 zł.			
		b) „ rolniczej . . . . 200 „ —			
		c) technologiczne . . . . 100 „ —			
		d) zootomiczne . . . . 100 „ —			
		e) roślinno-fizyologiczne . . . 100 „ —	800	300	
		Do przeniesienia .	2.105 47.640	400 45.862	— 93.502

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
24.421	27.120	
18.959	18.180	
342	250	*Mniej* o 50 zł., gdyż w roku ubiegłym zakupiono znaczniejszą ilość koców i prześcieradeł, pozostałych w zapasie.
278	300	*Więcej* o 50 zł. z powodu większej ilości uczniów.
—	200	Wydatek ten, przyzwolony jednorazowo na rok 1893, nie preliminuje się.
19.579	18.930	
204	265	Jak na rok 1893.
1.228	1.180	W wydatkach zwyczajnych ad *f)* (nowa pozycya) więcej o 60 zł., w wydatkach nadzwyczajnych ad *m)* mniej o 100 zł. — w ogóle *mniej* o 40 zł. stosownie do potrzeby.
606	700	Preliminuje się *więcej* o 100 zł. w wydatkach zwyczajnych na laboratoryum chemii rolniczej, gdyż z powodu większej liczby uczniów II. roku, przerabiających chemią gleby i nawozów, dotychczasowa dotacya w kwocie 100 zł. byłaby niewystarczającą. W wydatkach nadzwyczajnych ad *a)* wstawiono kwotę 300 zł. na sprawienie miski platynowej, bez której laboratoryum chemiczne obejść się nie może.
2.038	2.145	
44.000	46.050	

Wydatki.

g) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
V.		Z przeniesienia .	47.640 2.105	45.862 400	93.502
	42	Biblioteka i czytelnia: zwycz. nadzw. *a*) przykupno dzieł . . . . 400 zł. — *b*) oprawa książek . . . . 50 „ — *c*) czasopisma naukowe i polityczne . 160 „ —	610		
	43	Ogród pomologiczny i warzywny: zwycz. nadzw. *a*) Ogrodnik, płaca (500 zł.) pięciolecie (50 zł.) 550 zł. *b*) pomocnik ogrodnika (pł. 150 zł., wikt 100 zł.) 250 „ *c*) utrzymanie i uzupełnienie ogrodów 400 „ *d*) sprawienie okien do cieplarni II. rata . — „ 100 zł.	1.200	100	
	44	Ogród botaniczny	100		
	45	Utrzymanie pola doświadczalnego	150		
	46	Wycieczki naukowe uczniów z profesorami . . .	600		
		Suma rubryki V. .	4.765	500	5.265
VI.	47	**Rozmaite nieprzewidziane**	50	—	50
		Suma wydatków .	**52.455**	**46.362**	**98.817**

Preliminarz na rok 1894. LW. 45.386/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
44.000	46.050	
2.038	2.145	
419	450	Dotychczasowy kredyt na pokrycie tych wydatków jest tak szczupłym, że nie odpowiada najkonieczniejszej nawet potrzebie. Wobec odległości Czernichowa od Krakowa, a ztąd utrudnionej komunikacyi i niemożności stałego korzystania z tamtejszych księgozbiorów, preliminowana kwota, *większa* od zeszłorocznej o 160 zł., obliczoną jest na zaspokojenie najskromniejszych w tym kierunku wymagań.
1.355	1.300	Jak na rok 1893.
100	100	
107	350	Wydatek nadzwyczajny w kwocie 200 zł. odpada.
435	300	Z powodu wzrastającej z każdym rokiem liczby uczniów, przyzwalany w tej pozycyi kredyt nigdy nie wystarczał i bywał od kilku lat zawsze przekraczany. Zważywszy, że 50 uczniów conajmniej (II. i III. roku) w wycieczkach udział brać będzie, i uwzględniwszy znaczną odległość Czernichowa od linij kolejowych, preliminuje się wydatek w kwocie 600 zł. (o 300 zł. *więcej*), który jak najskromniej jest obliczonym w porównaniu n. p. ze szkołą gospodarstwa lasowego we Lwowie, gdzie na koszta wycieczek 30 uczniów, przyzwolono w r. 1893 kwotę 800 zł.
4.454	4.645	
1.310	50	Jak na rok 1893.
49.764	**50.745**	W sumie wynikłości r. 1891 mieszczą się wydatki na opał dla kapelana i jednego nauczyciela w kwocie . . . . . 230 zł. — ct. i koszta budowy magazynu na narzędzia rolnicze w kwocie 1.614 „ 72½ „ Razem . 1.844 zł. 72½ ct.

W sumie uchwalonej na rok 1893 nie mieści się kredyt dodatkowy na rok 1893 uchwalony na posiedzeniu sejmowem dnia 20. maja 1893 na odprawę dla byłego kasyera Jana Woyny w kwocie 800 zł.

Dochody.

g) Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Dochody.				
I.		**Subwencye.**				
	1	Z c. k. Skarbu Państwa na potrzeby szkoły . . .		6.000	—	
	2	„ „ „ „ „ budowę internatu, I. i II. rata .		—	15.000	
		Suma rubryki I. .		6.000	15.000	21.000
II.		**Opłaty od uczniów.**				
	3	Opłaty na utrzymanie od 70 uczniów po 300 zł. .	21 000 zł.			
		po potrąceniu 5 zł. od każdego ucznia, ponieważ opłaty wpływają z początkiem roku szkolnego, który zaczyna się od 1. września	350 „	20.650		
	4	Czesne od 70 uczniów po 50 zł. . . .	3.500 zł.			
		po potrąceniu $^1/_4$ cz. przez Wydział krajowy uwolnionych	875 „	2.625		
		Suma rubryki II. .		23 275	—	23 275
III.		**Inne dochody.**				
	5	Z gospodarstwa kuchennego i spiżarni		—		
	6	Ze sprzedaży płodów z ogrodów		700		
	7	„ „ „ z pola doświadczalnego . . .		50		
		Suma rubryki III. .		750	—	750
		Suma dochodów .		**30.025**	**15 000**	**45.025**
		W porównaniu z wydatkami .		—	—	98.817
		okazuje się **niedobór**		—	—	53.792

Preliminarz na rok 1894. LW. 45.386/1893.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
6.000	6.000	Jak na rok 1893.
—	—	C. k. Skarb Państwa przyczynia się do budowy kwotą 30.000 zł., a mianowicie:
		w roku 1894 wpłynie jak obok . 15.000 zł.
6.000	6.000	„ 1895 . . . . 10.000 „
		„ 1896 . . . . 5.000 „
		Razem jak wyżej 30.000 zł.
17.258	18.850	Podwyższa się opłaty o 10 zł., t. j. z 290 zł. na 300 zł. od każdego ucznia. (Obacz wyjaśnienie w rubr. V. poz. 37. wydatków.)
1.962	2.450	*Więcej* o 175 zł. z powodu większej liczby uczniów.
19.220	21.300	
—	150	Nic się nieprelimiuuje, gdyż dochody z tego tytułu nie wpływają.
740	1.000	*Mniej* o 300 zł. na podstawie rzeczywistych dochodów w latach ubiegłych.
—	50	Jak na rok 1893.
740	1 200	
25.960	28.500	Suma wynikłości z roku 1891 mniejszą jest od rzeczywistej o opłaty od uczniów na usługę w kwocie 600 zł., o dochody rozmaite w kwocie 388 zł. 85 ct.
—	50.745	i o dotacyę z funduszu krajowego w kwocie 24.651 zł. $22^1/_2$ ct. — razem 25.640 zł. $07^1/_2$ ct.
—	22.245	Na r. 1893. uchwalono wydatki 50.745 zł., dochody 28 500 zł., niedobór 22.245 zł.
		„ „ 1894. prelimin. się „ 98.817 „ „ 45.025 „ „ 53.792 „
		Zatem na r 1894. *większe* „ o **48.072** zł., „ o **16.525** zł. *większy* „ o **31.547** zł.

Wydatki.

h) Folwark w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Wydatki.				
I.		**Wydatki na gospodarstwo.**				
	1	Płace i zasługi:				
		a) ekonom (płaca, wikt, mieszkanie i opał) .	500 zł.			
		b) służba folwarczna (płaca i ordynarya) .	1.170 „	1.670		
	2	Najem robotnika:				
		a) do gospodarstwa folwarcznego . .	600 zł.			
		b) do chmielarni:				
		α) dodatek zawiadującemu chmielarnią .	50 „			
		β) utrzymanie i roboty przy chmielarni .	150 „	800		
	3	Dokupno i zmiana nasienia		300		
	4	„ nawozów dopełniających		—	200	
	5	„ słomy i karmy		600		
	6	Inwentarz użytkowy:				
		a) dokupno lub zmiana koni . . .	— zł.			
		b) naprawa uprzęży	70 „	70		
	7	Budynki folwarczne:				
		a) Utrzymanie budynków		100		
		b) Budowa nowej stodoły		—		
	8	Naprawa narzędzi i sprzętów		100	100	
	9	Dokupno maszyn i narzędzi		150	820	
	10	Utrzymanie rowów		100	80	
	11	Zabezpieczenie od pożaru i gradobicia . . .		90		
	12	Koszta kancelaryjne		20		
	13	Światło i smarowidło		40		
		Suma rubryki I. .		4.040	1.200	5.240
		Do przeniesienia .		4.040	1.200	5.240

Preliminarz na rok 1894. LW. 58.458/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1 575	1.670	
		Jak na rok 1893.
1.338	800	
565	300	
193	200	Jak na rok 1893 celem obfitszego zasilenia pól na przyszłość. W następnym roku pozycya ta może już być zniżoną.
1.823	600	Jak na rok 1893.
304	220	*Mniej* o 150 zł., ponieważ nie zajdzie potrzeba ani dokupna, ani zmiany koni folwarcznych.
6.643	100	Jak na rok 1893.
	2.500	Pozycya ta odpada, gdyż stodoła została już wybudowaną.
518	100	Ponieważ dla braku pomieszczenia nieprzedsiębrano od lat kilku żadnego dokupna, ani też żadnych ważniejszych napraw w narzędziach i sprzętach, zachodzi obecnie konieczna potrzeba odnowienia przedewszystkiem wozów i pługów, tudzież dokupna bron i innych drobnych sprzętów, na który to cel wstawia się jako wydatek nadzwyczajny kwotę 100 zł.
403	150	Z powodu przebudowania stodoły, zachodziła już w roku 1893. konieczna potrzeba rekonstrukcyi i dokupna niektórych maszyn, jak n. p. kieratu dla cięcia końskiego zębu, oraz naprawa młócarni. Gdy na ten cel budżet r. 1893 nie wyznaczył żadnej kwoty, przeto stosownie do wskazówki komisyi budżetowej w zeszłorocznem sprawozdaniu — preliminuje się w tej pozycyi na rok 1894 w wydatkach zwyczajnych 150 zł. (jak na rok 1893), a w nadzwyczajnych 820 zł., razem 970 zł., a mianowicie: *a*) na zakupno nowego kieratu czterokonnego 500 zł., *b*) na rekonstrukcyę młócarni 120 zł., *c*) na przeprowadzenie transmisyi z kieratu do sieczkarni nad dołem Goffarda 180 zł., *d*) na naprawę śrutownika 60 zł., *e*) na zakupno nowych pasów 60 zł., *f*) na odnowienie i naprawę sieczkarni 30 zł., *g*) na wialnię 20 zł. — razem jak wyżej 970 zł.
28	100	W wydatkach nadzwyczajnych wstawia się 80 zł. celem naprawy zniszczonych drenów na Żakowcu i przekopania nowych rowów dla odprowadzenia wód.
37	90	
20	20	Jak na rok 1893.
37	30	*Więcej* o 10 zł. stosownie do rzeczywistej potrzeby.
13.484	6.880	
13.484	6.880	

Wydatki.

h) Folwark w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	4.040	1.200	5.240
II.		**Las i plantacya wikla.**			
	14	Służba, roboty i zalesienie	680	300	
	15	Wikle i ogrodnik, utrzymanie i uzupełnienie plantacyi .	400	450	
		Suma rubryki II. .	1.080	750	1.830
III.	16	**Wydatki na piec wapienny**	50	200	250
IV.	17	**Wydatki na cegielnię**	—	—	—
V.		**Wydatki na przewóz.**			
	18	Naprawa dwóch łodzi ratunkowych	30	—	
	19	Zakupno żelaznej liny	—	—	
		Suma rubryki V. .	30	—	30
VI.	20	**Utrzymanie brzegów Wisły**	170	—	
	20*a*	Na zasypanie bagnisk w pobliżu zakładu	—	500	
		Suma rubryki VI. .	170	500	670
VII.		**Podatki i opłaty.**			
	21	Podatek gruntowy i domowy	275		
	22	„ dochodowy z promu	32		
	23	„ „ i zarobkowy od palenia wapna . .	86		
	24	„ „ „ „ wyrobu cegły . .	—		
	25	Opłata na utrzymanie dróg powiatowych, gminnych i własnych	75	150	
	26	Opłata konkurencyjna na szkołę ludową i kościół . .	50	50	
		Suma rubryki VII. .	518	200	718
		Do przeniesienia .	5.888	2.850	8.738

Preliminarz na rok 1894. LW. 58 458/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
13.484	6.880	
1.166	980	Jak na rok 1893.
893	850	
2.059	1.830	
497	50	W wydatkach nadzwyczajnych wstawia się kwotę 200 zł. na odnowienie wewnętrznego płaszcza ogniotrwałego, oraz na naprawę dachu nad magazynem wapna.
853	1.050	Dla braku potrzeby wypalania cegły w roku 1894. nic się nie preliminuje w tej rubryce.
14	30	Jak na rok 1893.
—	150	Pozycya ta uchwalona jednorazowo na rok 1893. odpada.
14	180	
300	170	Jak na rok 1893.
—	150	Na zasypanie bagnisk przy szluzie preliminuje się w dalszym ciągu w wydatkach nadzwyczajnych kwotę 500 zł. Po zniesieniu bowiem w bieżącym roku znajdującej się tam cegielni i dołów wapiennych, cała przestrzeń będzie mogła być rozplantowaną i na założenie stawków demonstracyjnych dla rybactwa użytą. Przy pomocy odpowiedniej, a przez c. k. Rząd przyrzeczonej już subwencyi, cel ten da się w krótkim czasie z nieocenionym pożytkiem dla szkoły osiągnąć, zwłaszcza przy tak sprzyjających warunkach, gdzie tuż obok znajduje się obficie przypływająca woda z młynówki, zabezpieczona od przypływu wody wiślanej nowo zbudowaną szluzą.
300	320	
326	275	Jak na rok 1893.
9	32	
113	86	
32	12	Wydatek ten odpada, gdyż w roku 1894. cegły wyrabiać się nie będzie.
108	125	W wydatkach nadzwyczajnych 150 zł. na utrzymanie dróg własnych, a przedewszystkiem na uporządkowanie drogi za nowym gmachem internatu i obsadzenie jej drzewami, jako też na nowe oparkanienie w tej stronie dla zabezpieczenia od szkód łąki i pól przyległych.
58	100	Jak na rok 1893. Wydatek nadzwyczajny z powodu przypadającej w roku 1894. opłaty konkurencyjnej na rekonstrukcyę gmachu szkoły ludowej.
646	630	
17.853	10.940	

Wydatki.

b) Folwark w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne.	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	5.888	2.850	8.738
VIII.	27	**Fundusz dyspozycyjny dla Dyrektora . . .**	200	—	200
IX.	28	**Rozmaite nieprzewidziane . . . . . .**	50	—	50
		Suma wydatków .	6 138	2 850	8.988

Preliminarz na rok 1894. LW. 58.458/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
17 853	10.940	
133	200	Jak na rok 1893.
336	50	Jak na rok 1893.
18.322	**11.190**	W sumie wynikłości z roku 1891. nie mieści się wydatek na sprawienie promu w kwocie 133 zł. 75 ct. i na wykupno dwóch zagród włościańskich w kwocie 737 zł. $04^1/_2$ ct. — razem 870 zł. $79^1/_2$ ct. W sumie uchwalonej na rok 1893. nie mieści się kredyt dodatkowy, uchwalony na posiedzeniu sejmowem z dnia 20. maja 1893. — na rozszerzenie chlewów w kwocie 500 zł.

Dochody.

h) Folwark w Czernichowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyj	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Dochody.				
I.		**Z gospodarstwa.**				
	1	Ze sprzedaży płodów rolnych i chmielarni		1.000		
	2	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:				
		a) krowiarnia	1 000 zł.			
		b) nierogacizna	1.500 „			
		c) owczarnia	100 „	2.600		
	3	Z wynajętych ról i pastwisk		500		
	4	Czynsz z kuźni		40		
	5	Za wynajęte konie		150		
	6	Za nawóz stajenny do ogrodów		120		
		Suma rubryki I.		4.410	—	4.410
II.		**Z lasu i wikla.**				
	7	Ze sprzedaży drzewa opałowego i budulcowego		1.200		
	8	Z wikla i trawy wśród wikla		2 100		
		Suma rubryki II.		3.300	—	3.300
III.	9	**Z rybołowstwa**		60	—	60
IV.	10	**Z pieca wapiennego**		550	—	550
V.	11	**Z cegielni**		—	—	—
VI.	12	**Z dzierżaw:**				
		a) z bud jarmarcznych	50 zł.			
		b) z promu na Wiśle	— „			
		c) z budynków propinacyjnych	70 „	120	—	120
VII.		**Odsetki od kapitałów.**				
	13	Z obligów propinacyjnych (4% od kapitału 23 300 zł.)		—	—	—
VIII.		**Lądowe i olborne.**				
	14	Z lądowego		30		
	15	Olborne za łamanie kamienia		100		
		Suma rubryki VIII.		130	—	130
IX.	16	**Rozmaite nieprzewidziane**		—	—	—
		Suma dochodów		8.570	—	8.570
		W porównaniu z wydatkami		—	—	8.988
		okazuje się **niedobór**		—	—	418
		podczas gdy na r. 1893 preliminowano nadwyżkę dochodów		—	—	—

Preliminarz na rok 1894. LW. 58.458/1893. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1.968	1.000	
1.298	2.600	Jak na rok 1893.
328	500	
40	40	
842	500	*Mniej* o 350 zł., z powodu utrzymywania tylko dwóch par koni roboczych.
60	120	Jak na rok 1893.
4.536	4.760	
1.416	1.200	Jak na rok 1893.
1 981	2.100	
3 397	3.30	
100	60	Jak na rok 1893.
708	550	Jak na rok 1893.
447	4.000	Odpada, jak wyjaśnienie przy rubr. IV. wydatków.
250	300	Preliminuje się *mniej* o 180 zł., a mianowicie: *ad b) mniej* o 100 zł., ponieważ w myśl nmowy, dzierżawca za dzierżawę promu czynszu nie płaci, lecz za to obowiązanym jest utrzymywać takowy własnym kosztem — *ad c) mniej* o 80 zł., z powodu zamierzonej budowy domu dla profesorów w miejscu, gdzie obecnie jedna z karczem się znajduje, w skutek czego czynsz z wydzierżawienia tejże odpada.
925	932	Dochód z odsetek odpadnie, ponieważ kapitałem uzyskanym ze sprzedaży obligów propinacyjnych, pokryte zostaną koszta budowy internatu.
15	30	Jak na rok 1893.
69	100	
84	130	
29	50	W rubryce tej nie jest spodziewany żaden dochód.
10.476	14.082	W sumie wynikłości z roku 1891. nie mieści się dotacya z funduszu krajowego w kwocie 8.716 zł. 47½ ct.
—	11.190	Na r. 1893. uchwalono wyd. 11.190 zł. doch. 14.082 zł. nadwyżkę dochodów . 2.892 zł.
—		„ „ 1894. prelim. się „ 8.988 „ „ 8.570 „ niedobór . . . 418 „
—	2.892	Zatem na r. 1894. *mniejsze* „ o 2.202 zł. „ o 5.512 zł. *wynik niekorzystniejszy* o 3.310 zł.

Wydatki.

i) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik, płaca	1.300 zł.			
		dodatek aktywalny	140 „			
		„ pięcioletni	200 „	1.640		
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca	1.000 zł.			
		dodatek aktywalny	100 „	1.100		
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca i dodatek na wikt		600		
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca . .	500 „			
		dodatek aktywalny	50 „	550		
	5	Katecheta obrz. łać. i gr. kat.		200		
		Suma rubryki I. .		4.090	—	4.090
II.		**Koszta administracyi.**				
	6	Zarząd: *a*) pomoc kancelaryjna	120 zł.			
		b) koszta kancelaryjne	100 „			
		c) sługa szkolny	240 „	460		
	7	Opał		500		
	8	Oświetlenie		100		
	9	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz) .		200	800	
	10	Sprzęty i ruchomości		100	150	
	11	Utrzymanie koni do posług administracyjnych . . .		400		
	12	Należytość rządowa od przeniesienia własności gruntów szkolnych, 8 rata z wymierzonych 463 zł. 75 ct. . .		46		
	13	Podatek od gruntu szkolnego		30		
		Suma rubryki II. .		1.836	950	2.786
III.		**Utrzymanie uczniów.**				
	14	Stołowanie }				
	15	Odzież, pościel i pranie }	38 uczniów po 150 zł. . .	5.700	150	
	16	Lekarz, apteka i różne inne		150		
	17	Uczeń-praktykant		150		
		Suma rubryki III. .		6.000	150	6.150
		Do przeniesienia .		11.926	1.100	13.026

Preliminarz na rok 1894. LW. 50.304/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1.540	1.640	
880	1.100	
600	600	Jak na rok 1893.
467	550	
200	200	
3.687	4.090	
302	340	*Więcej* o 120 zł. z powodu koniecznej potrzeby dania kierownikowi szkoły, który jest zarazem nauczycielem fachowym i jako taki kierować musi praktyką uczni, odpowiedniej pomocy pisarskiej.
497	500	Jak na rok 1893.
99	100	
731	632	*Więcej* o 368 zł., a mianowicie: preliminuje się w nadzwyczajnych wydatkach 800 zł., z których 300 zł. na odrestaurowanie budynków istniejących, a 500 zł. na adaptacyę pomieszkania dla praktykanta instruktora.
280	175	*Więcej* o 75 zł. z powodu powiększonej liczby uczniów.
444	400	Jak na rok 1893.
46	46	
90	25	*Więcej* o 5 zł., stosownie do wymiaru.
2 489	2.218	
4.887	5.250	*Więcej* o 600 zł., a to: 450 zł. na utrzymanie zwiększonej liczby uczniów (z 35 na 38), a 150 zł. w wydatkach nadzwyczajnych na sprawienie pościeli i łóżek dla tychże.
156	150	Jak na rok 1893.
—	—	Pozycya nowa wydatku na utrzymanie praktykanta-instruktora (ucznia kształcącego się na instruktora), o czem osobne sprawozdanie.
5 043	5.400	
11.219	11.708	

Wydatki.

i) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	11.926	1.100	13.026
IV.		**Potrzeby do nauki.**			
	17	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (książki, papiery, zeszyty i t. d.)	120		
	18	Środki naukowe: zwycz. nadzw.			
		a) modele, maszyny, narzędzia, i inne przyrządy do demonstracyj i ćwiczeń praktycznych . 150 zł. — zł.			
		b) biblioteka i czytelnia . . . . . 80 „ — „			
		c) ogród szkolny (nasiona, okazy roślin, nawozy itd.) . . . . . 20 „ 30 „	250	30	
	19	Ogródki doświadczalne do uprawy tytoniu (w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 11. listopada 1890.) . .	20	500	
		Suma rubryki IV. .	390	530	920
V.		**Kursy specyalne.**			
	20	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	40		
	21	„ mleczarstwa	50		
	22	„ uprawy tytoniu	60		
		Suma rubryki V. .	150	—	150
		Suma wydatków .	**12.466**	**1 630**	**14 096**

Preliminarz na rok 1894. LW. 59.304/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
11.219	11.708	
130	120	Jak na rok 1893.
281	250	*Więcej* o 30 zł. jednorazowo, na przykupno brakujących okazów.
44	50	*Więcej* o 470 zł., a mianowicie: preliminuje się 20 zł. jako wydatek stały na utrzymanie ogródka tytoniowego, a 500 zł. jako wydatek jednorazowo nadzwyczajny, na postawienie wzorowej suszarni tytoniowej.
455	420	
178	40	Jak na rok 1893.
—	50	
—	60	
178	150	
11.852	12.278	W sumie wynikłości z roku 1891. nie mieści się płaca nauczyciela do nauki weterynaryi, w kwocie 150 zł.

Dochody.

i) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryac.		
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . . .	2.000	—	2.000
II.	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów:**			
		a) Rada powiatowa Horodeńska, 3 stypendya po 100 zł. i 1 stypendyum 150 zł. . . . . 450 zł.			
		b) Gmina m. Horodenki, 1 stypendyum . . 100 „	550	—	550
III.	3	**Dochód z ogrodu** (pola) szkolnego i z ogródka doświadczalnego tytoniowego	60	—	60
		Suma dochodów .	2.610	—	2.610
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	14.096
		okazuje się **niedobór** .	—	—	11.486

Preliminarz na rok 1894. LW. 59.304/1893. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
2.000	2.000	
650	550	Jak na rok 1893.
59	60	
2 709	2.610	Suma wynikłości z roku 1891. mniejszą jest od rzeczywistej o dotacyę z funduszu krajowego w kwocie 9.293 zł. 57½ ct.
—	12.278	Na r. 1893. uchwalono wydatki 12.278 zł. dochody 2.610 zł. niedobór 9.668 zł.
—	9.668	„ „ 1894. preliminuje się „ 14.096 „ „ 2.610 „ „ 11.486 „
		Zatem na r. 1894. *większe* „ o 1.818 zł. „ — zł. „ *większy* o 1.818 zł.

Wydatki.

k) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik, płaca	1.300 zł.			
		dodatek aktywalny	140 „			
		„ pięcioletni	200 „	1.640		
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca	1.000 zł			
		dodatek aktywalny	100 „	1.100		
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca	480 zł.			
		dodatek na wikt	120 „	600		
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca . .	500 zł.			
		dodatek aktywalny	50 „			
		ryczałt na pomieszkanie . . .	120 „	670		
	5	Katecheta obrz. łać. i gr.-kat.		200		
		Suma rubryki I. .		4.210	—	4.210
II.		**Koszta administracyi.**				
	6	Zarząd: *a)* pomoc kancelaryjna	120 zł.			
		b) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya	100 „			
		c) sługa szkolny	240 „	460		
	7	Opał		600		
	8	Oświetlenie		100		
	9	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz) .		250	300	
	10	Sprzęty i ruchomości		100	100	
	11	Utrzymanie koni do posług administracyjnych . . .		200		
	12	Czynsz dzierżawny za grunta odstąpione szkole przez skarb Jagielnicki		50		
	13	Podatek od gruntów szkolnych		30		
		Suma rubryki II. .		1.790	400	2.190
III.		**Utrzymanie uczniów.**				
	14	Stołowanie	32 uczniów po 150 zł.	4.800		
	15	Odzież, pościel i pranie				
	16	Lekarz, apteka i rozmaite inne		150		
	17	Uczeń-praktykant		150		
		Suma rubryki III. .		5.100	—	5.100
		Do przeniesienia .		11.100	400	11.500

Preliminarz na rok 1894. LW. 59.304/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1.340	1.540	*Więcej* o 100 zł., z powodu przypadającego na rok 1894. całego dodatku pięcioletniego.
880	1.100	
576	600	Jak na rok 1893.
600	670	
183	200	
3 579	4.110	
164	340	*Więcej* o 120 zł., z powodu koniecznej potrzeby dania pomocy pisarskiej kancelaryjnej kierownikowi szkoły, który jest zarazem nauczycielem fachowym, i jako taki kierować musi praktyką uczni, a nadto jest odpowiedzialnym administratorem gospodarstwa szkolnego.
400	500	Preliminuje się o 100 zł. *więcej*, z powodu znacznego podrożenia drzewa.
52	100	Jak na rok 1893.
340	250	Wstawia się 300 zł. jako jednorazowy wydatek nadzwyczajny na odnowienie ogrodzeń zakładu.
250	200	Jak na rok 1893.; w wydatkach nadzwyczajnych preliminuje się jeszcze na r. 1894. kwotę 100 zł. z powodu powiększonej liczby uczniów i niedostatecznego urządzenia wewnętrznego.
280	200	Jak na rok 1893.
50	50	
—	—	Wstawia się kwota 30 zł. na podstawie rządowego wymiaru.
1 536	1.640	
3.846	4 500	*Więcej* o 300 zł. z powodu większej liczby uczniów.
307	150	Jak na rok 1893.
—	—	Pozycya nowa, jak przy szkole Horodeńskiej.
4.153	4 650	
9.268	10.400	

Wydatki.

k) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	11.100	400	11.500
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	18	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (papier, zeszyty, książki, mapy i t. d.)	120		
	19	Środki naukowe: zwycz. nadzw.			
		a) modele, maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyj i ćwiczeń praktycznych 150 zł. 300 zł.			
		b) biblioteka i czytelnia . . . . 80 „ — „			
		c) ogród szkolny (nasiona okazów, nawozy i t. d.) 20 „ — „	250	300	
	20	Ogródki doświadczalne do uprawy tytoniu	20		
	21	Wycieczki z uczniami	50		
		Suma rubryki IV. .	440	300	740
V.		**Kursy specyalne.**			
	22	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	40		
	23	„ mleczarstwa	50		
	24	„ uprawy i suszenia tytoniu	100		
		Suma rubryki V. .	190	—	190
		Suma wydatków .	**11.730**	**700**	**12.430**

Preliminarz na rok 1894. LW. 59.304/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
9.268	10.400	
84	120	Jak na rok 1893.
191	550	
115	500	*Mniej* o 500 zł. z powodu, że wydatek ten nadzwyczajny na postawienie suszarni odpada, natomiast wstawia się 20 zł. w wydatkach zwyczajnych, jako pozycyą nową w skutek wprowadzenia doświadczeń z uprawą tytoniu.
1	50	Jak na rok 1893.
391	1.220	
39	40	Jak na rok 1893.
—	50	
—	100	
39	190	
9.698	11.810	W sumie wynikłości z roku 1891. nie mieści się płaca nauczyciela do nauki weterynaryi, w kwocie 250 zł.

Dochody.

k) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . . .	2.000	—	2.000
II.		**Opłaty na utrzymanie uczniów:**			
	2	Od rady powiatowej w Borszczowie	—	300	300
III.	3	**Czysty dochód** z gospodarstwa szkolnego . . .	300	—	300
IV.	4	**Zarobek 32 uczniów** po 12 zł.	384	—	384
		Suma dochodów .	2.684	300	2.984
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	12.430
		okazuje się **niedobór** .	—	—	9.446

Preliminarz na rok 1894 LW. 59.304/1893. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
2.000	2.000	
775	300	Jak na rok 1893.
1.340	300	
362	360	*Więcej* o 24 zł. z powodu większej liczby uczniów.
4.477	2.960	Suma wynikłości z roku 1891 mniejszą jest od rzeczywi tej o dotacyę z funduszu krajowego w kwocie 5.470 zł. 97 ct.
—	11.810	Na r. 1893. uchwalono wydatki 11.810 zł. dochody 2.960 zł. niedobór 8.850 zł.
—	8 850	„ „ 1894. preliminuje się „ 12 430 „ „ 2.984 „ „ 9.446 „
		Zatem na r. 1894. *większe* „ o 620 zł. „ o 24 zł. „ *większy* o 596 zł.

Wydatki.

l) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik, płaca	1.300 zł.			
		dodatek aktywalny (140 zł.) i osobisty (100 zł.)	240 „	1.540		
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca	1.000 zł.			
		dodatek aktywalny	100 „	1.100		
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca	480 „			
		dodatek na wikt	120 „	600		
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca . .	500 zł.			
		dodatek aktywalny	50 „	550		
	5	Katecheta obrz. łać. (płaca 150 zł. i wydatki z powodu nabożeństwa 50 zł.)		200		
		Suma rubryki I. .		3.990	—	3.990
II.		**Koszta administracyi.**				
	6	Zarząd: *a)* pomoc kancelaryjna	120 zł.			
		b) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya	100 „			
		c) sługa szkolny	240 „	460		
	7	Opał		500		
	8	Oświetlenie		100		
	9	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz) .		200	900	
	10	Sprzęty i ruchomości		100	100	
	11	Utrzymanie koni do posług administracyjnych . . .		400		
	12	Czynsz dzierżawny za folwark z inwentarzem . . .		758		
		Suma rubryki II. .		2.518	1.000	3.518
III.		**Utrzymanie uczniów.**				
	13	Stołowanie				
	14	Odzież, pościel i pranie	36 uczniów po 150 zł. . .	5.400		
	15	Lekarz, apteka i rozmaite inne		200		
	16	Uczeń praktykant		150		
		Suma rubryki III. .		5 750	—	5.750
		Do przeniesienia .		12.258	1.000	13.258

Preliminarz na rok 1894. LW. 59.304/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1.633	1.540	Jak na rok 1893.
827	1.200	*Mniej* o 100 zł. z powodu, że nauczyciel fachowy, pobierający już jeden dodatek pięcioletni, służbę krajową opuścił.
600	600	Jak na rok 1893.
519	550	
150	150	*Więcej* o 50 zł., potrzebnych na wydatki spowodowane nabożeństwem.
3.729	4.040	
397	340	*Więcej* o 120 zł., z powodów przy preliminarzu szkoły Jagielnickiej podanych.
347	500	Jak na rok 1893.
149	100	
348	1.200	*Mniej* o 100 zł. Pozostawia się w wydatkach nadzwyczajnych kwotę 900 zł. niezbędnie potrzebną na pokrycie dalsze dachów i inne konieczne adaptacye.
154	200	Jak na rok 1893.
336	400	
—	758	
1.731	3.498	
2.972	4.500	*Więcej* o 900 zł. z powodu powiększonej liczby uczniów.
182	150	*Więcej* o 50 zł. z powodu powiększonej liczby uczniów.
—	—	Pozycya nowa, jak przy szkole Horodeńskiej i Jagielnickiej.
3.154	4.650	
8.614	12.188	

Wydatki. # l) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	12.258	1.000	13.258
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	17	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (książki, papier, zeszyty i t. d.)	120		
	18	Środki naukowe: zwycz. nadzw.			
		a) modele maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyi i ćwiczeń praktycznych 150 zł. 300 zł.			
		b) biblioteka i czytelnia . . . . . 80 „ — „			
		c) ogród szkolny (nasiona, okazy roślin, nawozy itd.) 50 „ — „	280	300	
	19	Wycieczki z uczniami	50		
		Suma rubryki IV. .	450	300	750
V.		**Kursy specyalne.**			
	20	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	40	50	
	21	„ mleczarstwa	50	50	
		Suma rubryki V. .	90	100	190
		Suma wydatków .	**12.798**	**1.400**	**14.198**

Preliminarz na rok 1894. LW. 59.304/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
8.614	12.188	
120	120	Jak na rok 1893.
230	280	*Więcej* o 30 zł. jako wydatek jednorazowy, nadzwyczajny, na częściowe uzupełnienie koniecznie potrzebnych środków do nauki.
—	50	Jak na rok 1893.
350	450	
44	90	Jak na rok 1893.
—	50	*Więcej* o 50 zł. w wydatkach nadzwyczajnych, na uzupełnienie drobnych przyrządów mleczarskich.
44	140	
9.008	12.778	W sumie wynikłości z roku 1891. nie mieści się płaca nauczyciela do nauki weterynaryi w kwocie 200 zł., zaliczka na płacę w kwocie 105 zł. i wydatek poniesiony z powodu dzierżawy folwarku w kwocie 1.027 zł. 09 ct. — razem 1.332 zł. 09 ct.

Dochody.

1) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	3.000	—	3.000
II.		**Opłaty na utrzymanie uczniów:**			
	2	*a)* Rada powiatowa Bialska . . . 450 zł. *b)* z innych źródeł . . . . . 250 „	700	—	700
III.	3	**Dochód z pola** i ogrodu szkolnego	60	—	60
IV.	4	**Dochód z dzierżawy folwarku**	758	—	758
V.	5	**Zarobek 36 uczniów** po 12 zł.	432	—	432
		Suma dochodów . .	**4.950**	—	**4 950**
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	**14 198**
		okazuje się **niedobór** .	—	—	**9.248**

Preliminarz na rok 1894. LW. 59.304/1893. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
3.000	3.000	Jak na rok 1893.
820	690	*Więcej* o 10 zł., na podstawie spodziewanego większego dochodu.
13	60	Jak na rok 1893.
—	758	
231	360	*Więcej* o 72 zł. z powodu większej liczby uczniów.
4.064	4.868	Suma wynikłości z roku 1891. mniejszą jest od rzeczywistej o dotacyę z funduszu krajowego w kwocie 6.275 zł. 79 ct.
—	12.778	Na r. 1893. uchwalono wydatki 12.778 zł. dochody 4.868 zł. niedobór 7.910 zł.
—	7.910	„ „ 1894. prelimin. się „ 14.198 „ „ 4.950 „ „ 9.248 „
		Zatem na r. 1894. *większe* „ o 1.420 zł. „ o 82 zł., „ o 1.338 zł.

Wydatki.

m) Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel, kierownik, płaca	1.200 zł.			
		dodatek aktywalny	140 „			
		ryczałt na pomieszkanie	240 „	1.580		
	2	Nauczyciel fachowy pomocniczy, płaca	720 zł.			
		dodatek aktywalny	60 „			
		ryczałt na pomieszkanie	200 „	980		
	3	Nauczyciel pomocniczy do miernictwa i rysunków		240		
	4	Nauczyciel fachowy do nauk elementarnych:				
		płaca	500 zł.			
		dodatek aktywalny	100 „			
		ryczałt na pomieszkanie	180 „	780		
	5	Ochmistrz i dozorca robót		480		
	6	Kapelan i katecheta		150		
		Suma rubryki I.		4.210	—	4.210
II.		**Koszta administracyjne.**				
	7	Zarząd:				
		a) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya	100 zł.			
		b) sługa szkolny	240 „	340		
	8	Opał		300		
	9	Oświetlenie		100		
	10	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz)		100	—	
	11	Sprzęty i ruchomości		50	1.000	
		Suma rubryki II.		890	1.000	1.890
III.		**Utrzymanie uczniów.**				
	12	Stołowanie				
	13	Odzież, pościel i pranie	dla 25 uczniów po 165 zł.	4.125		
	14	Lekarz, apteka i rozmaite inne wydatki		100		
		Suma rubryki III.		4.225	—	4.225
IV.		**Potrzeby naukowe.**				
	15	Przybory do nauki		100		
	16	Zbiory środków do demonstracyi		100		
	17	Biblioteka i czytelnia		100		
	18	Wycieczki naukowe		50		
	19	Na utrzymanie ogrodu szkolnego		200		
		Suma rubryki IV.		550	—	550
		Suma wydatków		**9.875**	**1.000**	**10.875**

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1.340	1.580	Jak na rok 1893.
400	780	*Więcej* o 200 zł. z powodu, że dotychczasowy nauczyciel był zarazem ogrodnikiem miejskim, i jako taki miał swoje pomieszkanie, nowy zaś nauczyciel wyłącznie dla szkoły przyjęty, pomieszkania nie ma.
707	240	
—	780	Jak na rok 1893.
220	480	
99	150	
2.766	4.010	
283	280	*Więcej* o 60 zł. z powodu, że za 180 zł. nie podobna sługi szkolnego utrzymać.
115	200	*Więcej* o 100 zł. z powodu rozszerzonych budynków szkolnych, a ztąd i potrzeby większej ilości materyału opałowego (węgla i drzewa).
43	60	*Więcej* o 40 zł. z powodu rozszerzenia budynków szkolnych.
152	100	Jak na rok 1893.
128	1.050	Pozostawia się 1.000 zł. w wydatkach nadzwyczajnych, na uzupełnienie wewnętrznego urządzenia nowo postawionego budynku szkolnego.
721	1.690	
3.299	4.125	Jak na rok 1893.
49	100	
3.348	4.225	
48	80	*Więcej* o 20 zł. według potrzeby.
75	100	Jak na rok 1893.
100	100	
140	50	
—	200	
363	530	
7.198	10.455	W sumie wynikłości z roku 1891. nie mieści się wydatek na najem pomieszkań w kwocie 200 zł. i na melioracye i urządzenie ogrodu szkolnego w kwocie 1.903 zł. 64 ct. — razem 2.103 zł. 64 ct.

Dochody.

m) Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyj	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	Z c. k. Skarbu Państwa	2.300		
	2	Od gminy miasta Tarnowa	250		
	3	„ Rady powiatowej w Tarnowie	300		
		Suma rubryki I. .	2.850	—	2.850
II.	4	**Opłaty na utrzymanie uczniów**	250	—	250
III.	5	**Dochód czysty z ogrodu szkolnego**	150	—	150
IV.	6	**Zarobek 25 uczniów** w ogrodzie miejskim . . .	100	—	100
		Suma dochodów .	3.350	—	3.350
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	10.875
		okazuje się **niedobór** .	—	—	7.525

Preliminarz na rok 1894. LW. 59.304/1893. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
2.300	2.300	Jak na rok 1893.
250	250	
300	300	
2.850	2.850	
136	250	
—	150	Jak na rok 1893.
51	100	
3.037	3.350	Suma wynikłości z roku 1891. mniejszą jest od rzeczywistej o dochody rozmaite w kwocie 266 zł. 07 ct. i o dotacyę z funduszu krajowego w kwocie 5.998 zł. 86 ct. — razem 6.264 zł. 93 ct.
—	10.455	
—	7.105	Na r. 1893. uchwalono wydatki 10.455 zł. dochody 3.350 zł. niedobór 7.105 zł. „ „ 1894. preliminuje się „ 10.875 „ „ 3.350 „ „ 7.525 „ Zatem na r. 1894. *większe* „ o 420 zł. „ — zł. „ *większy* o 420 zł.

Wydatki. n) Krajowa szkoła uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Kierownik, zarazem nauczyciel rolnictwa	800		
	2	Nauczyciel zawodowy do uprawy i wyprawy roślin włóknistych	660		
	3	Nauczyciel do nauk elementarnych	240		
	4	Katecheta	60		
	5	Relutum na pomieszkanie dla nauczycieli	240		
		Suma rubryki I. .	2.000	—	2.000
II.		**Koszta administracyi.**			
	6	Inspekcya zakładu	120		
	7	Potrzeby kancelaryjne, druki itd.	50		
	8	Opał i oświetlenie	120		
	9	Utrzymanie i asekuracya budynków	100		
	10	„ inwentarza szkolnego	60		
	11	Podatki	50		
		Suma rubryki II. .	500	—	500
III.		**Potrzeby do nauki.**			
	12	*a*) Na utrzymanie i dokupno maszyn i narzędzi do uprawy roślin włóknistych (łamacz, trzepacz, młynek, wialnik i szczotki angielskie)	60		
		b) Na utrzymanie narzędzi do uprawy roli . . .	40		
		c) „ „ moczarni	40		
	13	Przybory do pisania i książki do nauki uczniów . . .	60		
	14	Zbiory okazów do demonstracyj	60		
	15	Biblioteka i czytelnia	40		
		Suma rubryki III. .	300	—	300
IV.		**Utrzymanie uczniów.**			
	16	Stołowanie dla 9 uczniów po 160 zł. . . .	1.440		
	17	Odzież i pościel tudzież na uzupełnienie łóżek i pościeli 200 zł.	—	200	
		Suma rubryki IV. .	1.440	200	1.640
		Suma wydatków .	**4.240**	**200**	**4.440**

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
800	800	
660	660	Jak na rok 1893.
163	240	
60	60	
200	200	*Więcej* o 40 zł., z powodu droższego najmu pomieszkań.
1.883	1.960	
114	120	
26	50	
81	120	Jak na rok 1893.
115	100	
32	60	
—	50	
368	500	
	60	
279	40	
	40	
14	60	Jak na rok 1893.
—	60	
—	40	
293	300	
1.205	1.280	*Więcej* o 160 zł., z powodu większej liczby uczniów.
	—	Wstawia się jednorazowo jako wydatek nadzwyczajny 200 zł. na odnowienie i uzupełnienie łóżek i pościeli.
1.205	1.280	
3.749	**4.040**	

Dochody. n) Krajowa szkoła uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	2.200	—	2.200
II.	2	**Dochód czysty z gospodarstwa szkolnego i wyrobu włókna**	100	—	100
III.	3	**Zarobek uczniów**	90	—	90
		Suma dochodów .	2.390	—	2.390
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	4.440
		okazuje się **niedobór** .	- -	—	2.050

Preliminarz na rok 1894. LW. 59.304/1893. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
2.200	2.200	Jak na rok 1893.
158	98	*Więcej* o 2 zł. } dla zaokrąglenia kwot.
—	84	*Więcej* o 6 zł. }
2.358	2.382	W sumie wynikłości z roku 1891. nie mieści się dotacya z funduszu krajowego w kwocie 1.391 zł. 23 ct.
—	4.040	
—	1.658	

Na r. 1893. uchwalono wydatki 4.040 zł. dochody 2.382 zł. niedobór 1.658 zł.
„ „ 1894. preliminuje się „ 4.440 „ „ 2.390 „ „ 2.050 „
Zatem na rok 1894. *większe* „ o 400 zł. „ o 8 zł. „ *większy* o 392 zł.

Wydatki. o) Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Koszta zarządu i służby.**			
	1	Dyrektor (płaca 2.500 zł., dodatek na fiakry 500 zł.)	3.000		
	2	Buchalter, płaca	1.500		
	3	Likwidator, płaca	1.200		
	4	Kasyer, płaca	800		
	5	2 magazynierów, płaca	1.600		
	6	Maszynista, płaca	600		
	7	Woźny, płaca	360		
	8	Stróż nocny (po 80 ct. za 365 dni)	292		
	9	Odźwierny, zarazem stróż dzienny	216		
		Suma rubryki I.	9.568	—	9.568
II.		**Koszta administracyi**			
	10	Podatki	264	—	
	11	Utrzymanie zabudowań, urządzeń i obejścia:			
		a) magazynu zbożowego	300	500	
		b) „ spirytusowego	200	—	
		c) na dalsze osuszenie gruntu przy składach	—	376	
		d) za sporządzenie szkiców i kosztorysów rozszerzenia składów	—	791	
		e) na odnowienie dachu nad działem manipulacyjnym magazynu spirytusowego	—	600	
		f) na wyprawę gzymsów i pomalowanie magazynu zbożowego	—	300	
	12	Zabezpieczenie od ognia i wypadków:			
		a) budynków od ognia	187	—	
		b) robotników od wypadków i w kasie chorych	270	—	
	13	Potrzeby kancelaryjne:			
		a) inseraty	300	—	
		b) druki i księgi	240	—	
		c) telefon	60	—	
		d) rozmaite	120	—	
		Do przeniesienia	9.568 1.941	— 2.567	9.568

Preliminarz na rok 1894. LW. 37.838/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
3.000	3.000	Jak na rok 1893.
1.500	1.500	
1.214	1.200	
800	800	
1.600	1.600	
600	600	
360	360	
293	292	
198	216	
9.565	9.568	
374	264	Podatku domowo-czynszowego zaległego od roku 1890., Wydział krajowy wcale do niniejszego budżetu nie wstawia, powołując się pod tym względem na fakt wykreślenia odnośnej kwoty przez Komisyę budżetową z preliminarza na rok 1893, a to z powodu, że co do obowiązku opłacania tego podatku sprawa dotychczas przez Władze skarbowe załatwioną nie została.
—	—	Wydatek nadzwyczajny 500 zł., z powodu koniecznej potrzeby sprawienia sortownika do ziarn strączkowych.
585	300	
83	225	Obok zwykłej konserwacyi budynków i urządzeń, niezbędną jest znaczniejsza naprawa przybudówek.
	88	
—	—	Wydatek nadzwyczajny 376 zł., jako zapowiedziana zeszłorocznem sprawozdaniem z czynności, reszta kosztów osuszenia gruntu składu.
—	—	Wydatek nadzwyczajny 791 zł., zapowiedziany zeszłorocznem sprawozdaniem z czynności, jako należytość budowniczego Radwańskiego, za przedłożone Wysokiemu Sejmowi w roku 1891/2 szkice i kosztorysy rozszerzenia składu krajowego we Lwowie.
—	—	Wydatek nadzwyczajny 600 zł., spowodowany niezbędną potrzebą zerwania popękanego w skutek minionych mrozów dachu cynkowego nad działem manipulacyjnym i zastąpienia go blachą żelazną pocynkowaną.
—	—	Wydatek nadzwyczajny 300 zł., spowodowany potrzebą wykonania gzymsu przy magazynie zbożowym pod dachem i potrzebą uporządkowania ścian zewnętrznych tegoż magazynu w ogóle, zwłaszcza w obec spodziewanego zjazdu na wystawę krajową.
168	187	
269	20	Jak na rok 1893.
17	250	
301	250	Stosownie do potrzeby w r. 1894. Różnice pomiędzy rokiem 1893. a 1894. powstały głównie z powodu preliminowania na r. 1894. wydatków i dochodów „brutto“ analogicznie do sposobu preliminowania w innych zakładach krajowych.
242	150	
60	100	
116	60	
9.565	9.568	
2.215	1.894	

Wydatki. o) Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.		Z przeniesienia . .	9.568	—	9.568
			1.941	2.567	
	14	Opał i oświetlenie	140		
	15	Motor gazowy (za gaz)	380		
	16	Tory kolejowe, zwrotnica, dojazdy	150		
	17	Remuneracye, noworoczne dla służby kolejowej, pocztowej i własnej i inne nieprzewidziane wydatki zarządu . .	600		
		Suma rubryki II. .	3.211	2.567	5.778
III.		**Ekspozytura cłowa.**			
	18	Ryczałt c. k. Skarbowi Państwa	300	—	300
IV.		**Keszta manipulacyi magazynowej.**			
		a) zbożowej:			
	19	Najem robotników dziennych	1.100		
	20	Dostawa i odstawa wagonów	200		
	21	Szpagat	50		
	22	Asekuracya	200		
	23	Stemple i porta	100		
	24	Rozmaite drobne manipulacye	50		
		b) spirytusowej:			
	25	Najem robotników dziennych	400		
	26	Dostawa i odstawa wagonów	100		
	27	Asekuracya	350		
	28	Stemple i porta	50		
	29	Rozmaite drobne manipulacye	50		
		Suma rubryki IV. .	2.650	—	2.650
		Suma wydatków .	**15.729**	**2.567**	**18.296**

Preliminarz na rok 1894. LW. 37.838/1893. Wydatki

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
9 565	9.568	
2.215	1.894	
—	—	
611	700	
147	250	Patrz wyjaśnienie przy poz. 13.
417		
21		
398	400	Preliminowana kwota 600 zł. jest minimalną, niezbędnie potrzebną na tego rodzaju wydatki.
3.809	3.244	
1.403	1.400	Należytość mniejsza, z powodu uwolnienia od opłacania asystenta cłowego i nadstrażnika, a obowiązku płacenia ryczałtu.
2.702	2.500	Preliminuje się w zaokrągleniu, na podstawie przecięcia rzeczywistej należytości wydatków z dwóch lat to jest z roku 1891. i 1892. Należytość z r. 1891. . 2.644 zł., z r. 1892. . 2.581 zł., razem 5.225 zł., przeciętnie 2.613 zł.
2.702	2.500	
17.479	**16.712**	

Dochody. 0) Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Składowe od zboża**	1.700	—	1.700
II.		**Manipulacya przy zbożu.**			
	2	Dostawa wagonów	270		
	3	Ekspedycya wagonów	270		
	4	Wyładowanie „	650		
	5	Załadowanie „	500		
	6	Przyjęcie i wydanie partyi	—		
	7	Asekuracya	360		
	8	Stemple i porta	230		
	9	Odsetki	170		
	10	Rozmaite:			
		a) czyszczenie, wietrzenie i t. p.	750		
		b) formalności cłowe	50		
		c) wypożyczenie worów	40		
		d) szpagat	100		
		e) wystawienie poświadczeń składowych	10		
		f) przepisanie na innego właściciela, prowizye i t. d. .	100		
		Suma rubryki II. .	3.500	—	3.500
III.	11	**Składowe od spirytusu i osuszka**	7.900	—	7.900
IV.		**Manipulacya przy spirytusie.**			
	12	Dostawa wagonów	80		
	13	Ekspedycya wagonów	80		
	14	Wyładowanie „	200		
	15	Załadowanie „	100		
	16	Asekuracya	500		
	17	Stemple i porta	100		
	18	Odsetki	200		
	19	Rozmaite:			
		a) komisye akcyzowe odbiorcze	50		
		b) „ „ wydawcze			
		c) wystawienie poświadczeń składowych			
		Suma rubryki IV. .	1.310	—	1.310
		Suma dochodów .	14.410	—	14.410
		w porównaniu z wydatkami	15.729	2.567	18.296
		okazuje się **niedobór** .	1.319	2.567	3.886

Preliminarz na rok 1894. LW. 37.838/1893. Dochody.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
2.011	1.600	Preliminuje się w zaokrągleniu na podstawie przecięcia rzeczywistej należytości dochodów z dwóch lat to jest z roku 1891. i 1892. Należytość z r. 1891. . 1.591 zł., z r. 1892. . 1.915 zł., razem 3.506 zł., przeciętnie 1.753 zł.
	—	
	—	
	1 000	
	750	
	544	
3.563		Należytość z r. 1891. . 3.403 zł., z r. 1892. . 3.573 zł., razem 6.976 zł., przeciętnie 3.488 zł.
	1.205	
	155	
3.563	3.654	
7.479	8.500	Należytość z r. 1891. . 8.463 zł., z r. 1892. . 7.312 zł., razem 15.775 zł., przeciętnie 7.888 zł.
	240	
	480	
	—	Preliminuje się w zaokrągleniu, na podstawie przecięcia rzeczywistej należytości dochodów z dwóch lat, to jest z roku 1891. i 1892., z wyjątkiem poz. 16. i 17 (100 zł. i 500 zł.), których w roku 1891. i 1892 nie wykazywano w dochodzie brutto, lecz po potrąceniu korelatywnego wydatku. Należytość z r. 1891. . 716 zł., z r. 1892. . 700 zł., razem 1.416 zł., przeciętnie 708 zł.
757	—	
	—	
	—	
	—	
757	720	
13.810	14.474	Na r. 1893. uchwalono wydatki 16.712 zł., dochody 14.474 zł., niedobór 2.238 zł.
		„ „ 1894. prelimin. się „ 18.296 „ „ 14.410 „ „ 3.886 „
—	16.712	Zatem na r 1894. *większe* „ o 1.584 zł., *mniejsze* o 64 zł. *większy* „ o 1.648 zł.
—	2.238	

Wydatki. p) Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu w Krakowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Koszta zarządu i służby.**			
	1	Dyrektor, płaca	2.500		
	2	Buchalter, zarazem zastępca dyrektora, płaca	1.500		
	3	Likwidator i korespondent, płaca	1.000		
	4	Kasyer i kancelista, płaca	600		
	5	Magazynier I., płaca	1.000		
	6	„ II., „	800		
	7	Maszynista, płaca	600		
	8	Woźny, płaca	300		
	9	Stróż nocny i dwóch stróżów dziennych po 300 zł.	900		
	—	Pomoc biurowa	—		
		Suma rubryki I.	9.200	—	9.200
II.		**Koszta administracyjne.**			
	10	Podatki	1.150		
	11	Utrzymanie zabudowań i urządzeń:			
		a) budynków administracyjnych	100		
		b) magazynów zbożowych i maszyn, (na naprawę parkanu 100 zł.)	600	400	
		c) magazynów spirytusowych	150		
	12	Zabezpieczenie:			
		a) od ognia: domów i magazynów	250		
		b) od wypadków i w kasie chorych	300		
	13	Potrzeby kancelaryjne.			
		a) Inseraty	170		
		b) Druki i księgi	230		
		c) Telefon	50		
		d) Rozmaite	150		
	14	Opał (150 zł.) i światło (50 zł.)	200		
	15	Motor gazowy	600		
	16	Opłata drogi dojazdowej	150		
	17	Remuneracye, noworoczne i inne nieprzewidziane wydatki, wreszcie na umundurowanie woźnego 80 zł.	780		
		Suma rubryki II.	4.880	400	5 280
III.		**Ekspozytura cłowa.**			
	18	Ryczałt c. k. Skarbowi Państwa	300	—	300
		Do przeniesienia	14.380	400	14.780

Preliminarz na rok 1894. LW. 53.671/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
2.000	2.000	Etat uchwalony do LW. 41.344/1893.
1.708	1.500	
—	1.000	
967	600	W poz. 9. preliminuje się jeszcze płacę jednego stróża w kwocie 300 zł. więcej, na podstawie uchwały Wydziału krajowego do LW. 53.669/1893., spowodowanej potrzebą strzeżenia drugiej bramy otwartej dla ruchu wozowego, brama bowiem frontowa od ulicy Warszawskiej musiała być dla uniknięcia kosztu dozoru władzy akcyzowej, pozostawioną tylko dla pieszych.
1.200	1.200	
1.200	1.200	
600	600	
878	900	
—	—	
945	750	
9.498	9.750	
1.212	1.150	Jak na rok 1893.
355	100	
520	700	Nadzwyczajne. Preliminuje się: na zakupienie wagi pomostowej do magazynu spirytusowego . . . . . 200 zł.
111	300	na zakupienie 10 beczek do magazynu spirytusowego . . 200 „
267	270	Razem j. w. . 400 zł.
208	—	
167	—	
483	700	Patrz wyjaśnienie przy poz. 13. preliminarza składów lwowskich.
—	—	
402	600	
200	200	
304	700	
350	150	
703		
704	1.000	
5.986	5.870	
1.769	1.850	Z powodu uwolnienia od obowiązku utrzymywania asystenta cłowego i nadstrażnika, opłaca skład ryczałt 300 zł.
17.253	17.470	

Wydatki. p) Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu w Krakowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	14.380	400	14.780
IV.		**Koszta manipulacyi magazynowej.**			
		a) zbożowej:			
	19	Najem robotników dziennych	5.600		
	20	Szpagat i worki	300		
	21	Asekuracya	700		
	22	Stemple i porto	300		
	23	Rozmaite	200		
		b) spirytusowej:			
	24	Najem robotników dziennych	1.500		
	25	Asekuracya	50		
	26	Stemple i porto	50		
		Suma rubryki IV. .	8.700	—	8.700
V.	27	**Odsetki**	400	—	400
		Suma wydatków .	**23.480**	**400**	**23.880**

Preliminarz na rok 1894. LW. 53.671/1893. Wydatki.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
17.253	17.470	
5.673		
242		
700		
216		
185	8.500	Preliminuje się w zaokrągleniu, na podstawie przecięcia rzeczywistej należytości wydatków z dwóch lat to jest z roku 1891. i 1892. Należytość z r. 1891. . 10.473 zł., z r. 1892. . 7.016 zł., razem 17.489 zł., przeciętnie 8.744 zł.
—		
—		
—		
7.016	8.500	
439	2.300	Z powodu zmniejszenia zaliczek pobieranych od Towarzystwa wzajemnego kredytu w Krakowie.
24.708	**28.270**	

Dochody. p) Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu w Krakowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Składowe od zboża**	7.200	—	7.200
II.		**Manipulacye przy zbożu.**			
	2	Dostawa wagonów	900		
	3	Ekspedycya wagonów	300		
	4	Wyładowanie „	2.400		
	5	Załadowanie „	2.000		
	6	Przyjęcie i wydanie partyi	560		
	7	Asekuracya	900		
	8	Stemple i porto	350		
	9	Odsetki od zaliczek na frachty	900		
	10	Rozmaite:			
		a) czyszczenie, wietrzenie i t. d.	2.850		
		b) formalności cłowe	650		
		c) wypożyczanie worów	100		
		d) szpagat	350		
		e) poświadczenia składowe	100		
		f) rozmaite drobne	100		
		Suma rubryki II. .	12.460	—	12.460
III.	11	**Składowe od spirytusu**	2.000	—	2.000
IV.		**Manipulacye przy spirytusie.**			
	12	Dostawa wagonów	90		
	13	Ekspedycya wagonów	90		
	14	Wyładowanie wagonów	200		
	15	Załadowanie „	300		
	16	Asekuracya	150		
	17	Stemple i porto	10		
	18	Odsetki od zaliczek na frachty	40		
	19	Rozmaite:			
		a) komisye akcyzowe odbiorcze	60		
		b) „ „ wydawcze	50		
		c) wystawienie poświadczeń cłowych i warrantów . .	10		
		Suma rubryki IV. .	1.000	—	1.000
		Suma dochodów .	22.660	—	22.660
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	23.880
		Okazuje się **niedobór** .	—	—	1.220
		Podczas gdy w roku 1893. preliminowano **nadwyżkę** .	—	—	—

Preliminarz na rok 1894. LW. 53.671/1893. Dochody.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
		Preliminuje się w zaokrągleniu, na podstawie przecięcia rzeczywistej należytości dochodów z dwóch lat to jest z r. 1891. i 1892. z wyjątkiem pozycyi 10 f), która nie jest stałą i dochodów jej oznaczyć się nie da.
		Należytość: z r. 1891.: 7.841 zł. — z. r. 1892.: 6.573 zł. — razem: 14.414 zł. — przeciętnie: 7.207 zł. — ct.
8.439	8.000	
724	1.300	1.276 „ — 558 „ — 1.834 „ — 917 „ — „
355	250	215 „ — 350 „ — 565 „ — 282 „ 50 „
1.898	3.700	3.707 „ — 1.160 „ — 4.867 „ — 2.433 „ 50 „
1.677	2.500	2.486 „ — 1.660 „ — 4.146 „ — 2 073 „ — „
564	600	38 „ / 559 „ — 529 „ — 1.126 „ — 563 „ — „
1.055	1.000	982 „ — 778 „ — 1.760 „ — 880 „ — „
362	—	404 „ — 306 „ — 710 „ — 355 „ — „
1.275	1.000	747 „ — 1.072 „ — 1 819 „ — 909 „ 50 „
2.778	3.500	3.218 „ — 2.538 „ — 5.756 „ — 2.878 „ — „
646	800	703 „ — 631 „ — 1.334 „ — 667 „ — „
124	200	177 „ — 109 „ — 286 „ — 143 „ — „
328	—	446 „ — 283 „ — 729 „ — 364 „ 50 „
163	150	132 „ — 103 „ — 235 „ — 117 „ 50 „
189	—	611 „ — 556 „ — 1.167 „ — 583 „ 50 „
12.135	15.000	
	1.700	Zwrot zaliczek i rozmaite. Pozycya ta nienależąca do rzeczywistych dochodów z preliminarza, odpada.
	16.700	
1.129	3.600	Należytość z r. 1891. . 3.120 zł., z r. 1892. . 1.129 zł., razem 4.249 zł., przeciętnie 2.124 zł. 50 ct.
		Należytość: z r. 1891.: — z r. 1892.: — razem: — przeciętnie:
54	150	129 zł. — 54 zł. — 183 zł. — 91 zł. 50 ct.
106	150	76 „ — 106 „ — 182 „ — 91 „ — „
90	—	— — 90 „
105	850	844 „ — 105 „ — 1.039 „ — 519 „ 50 „
84	250	253 „ — 84 „ — 337 „ — 168 „ 50 „
14	—	14 „ — 14 „ — 28 „ — 14 „ — „
47	—	— „ — 47 „ — 47 „ — 47 „ — „
51	—	— „ — 51 „
40	250	180 „ — 40 „ — 271 „ — 135 „ 50 „
5	100	13 „ — 5 „ — 18 „ — 9 „ — „
596	1.750	
22.302	30.050	W r. 1893. uchwalono wyd. 28.270 zł. dochody 30.050 zł. nadwyżkę dochodów 1.780 zł.
	28.270	Na r. 1894. prelim. się „ 23.880 „ „ 22.660 „ niedobór „ 1 220 „
		Zatem na r. 1894. *mniejsze* „ o 4.390 zł. „ o 7.390 zł. *wynik niekorzyst.* o 3 000 zł.
	1 780	

LW. 47.858/1893.
Alegat C. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na r. 1894.

Lit. C.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

FUNDUSZ CHORYCH I POŁOŻNIC.

PRELIMINARZ

na rok

1894.

LW. 16.620/1893.

Z drukarni i litografii Pillera i Spł. we Lwowie.

Krajowy szpital

Sumaryusz

Liczba rubryki	Liczba pozycyi		Fundusz chorych (Złote austryackie)	Fundusz położnic (Złote austryackie)	Fundusz całego szpitala (Złote austryackie)
		Wydatki.			
I.	1—15	Płace i emolumenta etatowe	32.520	2.825	35.345
II.	16—21	Koszta utrzymania osób nieetatowych	26.956	2.335	29.291
III.	22—34	Pensye i emerytury	6.940	614	7.554
IV.	35—38	Zaopatrzenia i dary z łaski	178	61	239
V.	39	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	94	6	100
VI.	40—41	Remuneracye i zapomogi	1.273	82	1.355
VII.	42—51	Koszta gospodarcze	98.230	6.229	104.459
VIII.	52—58	„ sanitarne	20.819	881	21.700
IX.	59	„ kancelaryjne	940	60	1.000
X.	60	„ kapliczne	226	14	240
XI.	61—63	Utrzymanie budynków 1. zwyczajne	3.600	230	3.830
		Utrzymanie budynków *2. nadzwyczajne*	*3.000*	*55.000*	*58.000*
XII.	64—65	Odsetki od kapitałów dłużnych	1.408	352	1.760
XIII.	66	Podatki i daniny	19	1	20
XIV.	67—68	Rozmaite	682	43	725
XV.	69	Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic	—	30	30
XVI.	70	Ryczałt za utrzymanie dzieci w szpitalu św. Zofii	16 000	—	16.000
		Razem 1. zwyczajne	209.885	13.763	223.648
		Razem *2. nadzwyczajne*	*3.000*	*55.000*	*58.000*
		Suma wydatków	212.885	68.763	281.648
		Dochody.			
I.	1—3	Dodatki	26 929	155	27.084
II.	4	Opłaty pośmiertne	9.500	—	9.500
III.	5—7	Zwroty kosztów leczenia	177.000	13.200	190 200
IV.	8	Rozmaite	100	—	100
		Suma dochodów	213.529	13.355	226.884
		W porównaniu z wydatkami	212.885	68.763	281.648
		okazuje się nadwyżka	644	—	—
		„ „ niedobór	—	55.408	—
		W ogólności niedobór	—	—	54.764*

*) Uwaga. Wykazany niedobór w tak znacznej wysokości spowodował wstawiony wydatek 55.000 zł. w Rubr. XI. poz. 61 b) na dokończenie budowy zakładu położnic.

powszechny we Lwowie.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
33.059	35.335	
26.216	28.377	
5.665	7.578	
239	239	
—	100	
1.499	1.355	
95.884	97.464	
19.148	19.650	
1.026	1.000	
192	240	
3.752	3.830	
23.325	*120.000*	
1.760	1.760	
8	20	
363	625	
11	30	
16.000	16.000	
204.822	213.603	
23.325	*120.000*	
228.147	333.603	
27.438	27.434	
10.907	9.000	
160.638	165.850	
57	150	
199.040	202.434	

Porównanie sumaryczne

kwot preliminowanych na r. 1894 z uchwalonymi na r. 1893.

Wydatki preliminowane na r. 1894 wynoszą . . . 281.648 zł.
uchwalone zaś na r. 1893 bez kredytu dodatkowego wynoszą . . . . . 333.603 „
preliminuje się zatem na rok 1894 **mniej** o kwotę . . **51.955 zł.**
a mianowicie:

w Rubr.	I.	ogółem	więcej o	10 zł.	
„ „	II.	„	„ „	914 „	
„ „	III.	„	mniej „		24 zł.
„ „	VII.	„	więcej „	6.995 „	
„ „	VIII.	„	„ „	2.050 „	
„ „	XI.	„	mniej „		62.000 „
„ „	XIV.	„	więcej „	100 „	
		Razem	więcej o	10.069 zł.	mniej o 62.024 zł.

Z porównania **mniej** o 51.955 zł.

Dochody preliminowane na r. 1894 wynoszą . . . 226.884 zł.
uchwalone zaś na r. 1893 „ . . . 202 434 „
preliminuje się zatem na r. 1894 **więcej** o kwotę . . **24.450 zł.**
a mianowicie:

w Rubr.	I.	ogółem	mniej o	350 zł.	
„ „	II.	„	więcej „		500 zł.
„ „	III.	„	„ „		24.350 „
„ „	IV.	„	„ „	50 „	
		Razem	mniej o	400 zł.	więcej o 24.850 zł.

Z porównania **więcej** o **24.450** zł.

Wynik zatem na rok 1894 **jest korzystniejszy o sumę** . . . **76.405 zł.**
a zgodny z różnicą niedoborów lat obu.

Po uwzględnieniu zaś kredytu dodatkowego, uchwalonego dnia 13. maja 1893, na rekonstrukcyę kanałów w kwocie . . . . . **3.400 zł.**

okaże się w ostatecznym rezultacie wynik korzystniejszy o sumę . **79.805 zł.**

Podana suma wynikłości **wydatków** różni się z odnośnem zamknięciem rachunku o kwotę **2.008** zł. z powodu opuszczenia w Rubr. I. . . 1.344 zł.
„ „ II. . . 664 „
Razem jak wyżej . . 2.008 zł.

Podana zaś suma wynikłości dochodów różni się o opuszczoną dotacyę w kwocie . . . . . 28.938 zł.
i opuszczonych zwrotów z Rukr. IV. poz. 8 *b)* i *c)* . . 2.177 „
Razem w kwocie . . 31.115 zł.

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			Złote austryackie		
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**			
	1	Dyrektor: *a*) płaca	1.504	96	1.600
		b) 3 dodatki pięcioletni po 300 zł.	846	54	900
		c) dodatek na pomieszkanie	376	24	400
		d) opał 47·736 metr. drzewa po 3 zł. 85 ct.	173	11	184
	2	7 prymaryuszów: *a*) płaca po 1.200 zł.	8.400	—	8.400
		b) dodatki pięcioletnie po 200 zł.	2.800	—	2 800
	3	Profesor położnictwa	—	650	650
	4	8 sekundaryuszów I. klasy po 600 zł.	4.200	600	4.800
	5	7 „ II. „ „ 500 „	3 500	—	3.500
	6	Akuszerka I-sza: *a*) płaca	—	400	400
		b) dodatek pięcioletni z 40 zł.	—	6	6
	7	Akuszerka II., płaca	—	300	300
	8	Profesor: *a*) płaca	1.128	72	1.200
		b) 3 dodatki pięcioletnie po 200 zł.	564	36	600
	9	Chemik patologii: *a*) płaca	940	60	1 000
		b) dodatek pięcioletni	141	9	150
	10	2 kapelanów: *a*) płaca po 600 zł.	1.128	72	1.200
		b) dodatki na pomieszkanie po 200 zł.	376	24	400
	11	Rządca: *a*) płaca	1·128	72	1·200
		b) 3 dodatki pięcioletnie po 200 zł.	564	36	600
		c) opał 47.736 metr. drzewa po 3 zł. 85 ct.	173	11	184
		d) oświetlenie 120 kilo nafty i 12 kilo świec	39	2	41
	12	2 oficyałów: *a*) płaca po 1.000 zł.	1.880	120	2.000
		b) dodatki pięcioletnie po 150 zł.	141	9	150
	13	2 pisarzy: *a*) płaca po 600 zł.	1.128	72	1.200
		b) dodatki pięcioletnie po 100 zł.	376	24	400
		c) „ na pomieszkanie po 100 zł	188	12	200
	14	Woźny: *a*) płaca	376	24	400
		b) dodatek pięcioletni po 30 zł.	28	2	30
		c) „ na ubiór	47	3	50
	15	Odźwierny: *a*) płaca	329	21	350
		b) dodatek na ubiór	47	3	50
		Suma rubryki I.	32.520	2.825	35.345

powszechny we Lwowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
		Uwaga do preliminarza w ogóle:
1.600	1.600	Wysoki Sejm uchwałą z dnia 25. Listopada 1889. postanowił, aby rozdział dochodów i wydatków funduszów wspólnych, przeprowadzano na podstawie dzielnika, którym ma być ilość dni leczenia. Zgodnie tedy z wnioskiem Dyrekcyi szpitala (LW. 9.390/1893.) przyjęto na rok 1894. przypuszczalną ilość dni leczenia, a to:
900	900	w funduszu chorych 260.000 dni, czyli 94%
400	400	„ „ położnic 17.000 „ „ 6%
175	182	Wszystkie zatem pozycye, nie dające się rozdzielić wedle rzeczywistego wydatku
8.300	8.400	i dochodu, obliczono na podstawie powyższego dzielnika.
3.150	2.800	
650	650	
4.800	4.800	
2.000	3.500	
400	400	
—	—	
—	300	
1.200	1.200	
600	600	Preliminuje się w rubr. I. płace z dodatkami na mocy uchwalonego etatu, jak na
1.000	1.000	rok 1893. z wyjątkiem:
—	150	*a*) podwyższonego kosztu opału przy poz. 1. *d*) i 11. *c*) z powodu wyższych cen drzewa w roku 1893. o kwotę . . . . . 4 zł.
901	1.200	*b*) wstawienia dodatku pięcioletniego przy poz. 6. *b*) dla akuszerki
200	400	Maruszczakowej od 10. Listopada 1894. z rocznych 40 zł. . 6 „
1.200	1.200	Razem więcej o . . 10 zł.
600	600	
175	182	
36	41	
2.000	2.000	
150	150	
1.200	1.200	
300	400	
200	200	
400	400	
30	30	
50	50	
342	350	Wykazana suma wynikłości z roku 1891. różni się z odnośnem zamknięciem ra-
100	50	chunku o kwotę 1.344 zł. z powodu pominięcia przy poz. 15. dodatku pięcio-
33.059	35.335	letniego spensyonowanego odźwiernego (38 zł.), oraz zaliczek na płacę (1.306 zł.).

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			Złote austryackie		
II.		**Koszta utrzymania osób nieetatowych.**			
	16	19 Sióstr Miłosierdzia:			
		a) płaca Siostry przełożonej	75	5	1.520
		„ 18 Sióstr oddziałowych po 80 zł. .	1.360	80	
		b) wikt z pieczywem i dodatkami Siostry przełożonej	188	12	3.800
		18 Sióstr oddziałowych po 200 zł. . .	3.400	200	
		c) ryczałt za pranie bielizny Siostry przełożonej	21	1	413
		18 Sióstr oddziałowych po 21 zł. 75 ct. .	369	22	
	17	Dyetaryusze: dla 2 dziennie po 1 zł. 60 ct., rocznie 1.168 zł.; „ 2 „ „ 1 „ 40 „ „ 1.022 „; „ 4 „ „ 1 „ 10 „ „ 1.606 „	3.568	228	3.796
	18	Dla 2 dyetaryuszów wikt z pieczywem . .	564	36	600
	19	2 stypendya stałe dla akuszerek po 120 zł. . .	—	240	240
			Na oddział chorych	Na oddział położnic	
			zł. w. a.		
	20	Służba oddziałowa:			
		a) płaca dla 1 rocznie . .	240	—	
		„ „ 1 „ . .	180	—	
		„ „ 6 „ po 120 zł.	600	120	
		„ „ 11 „ „ 96 „	1.056	—	
		„ „ 22 „ „ 84 „	1.680	168	
		„ „ 13 „ „ 72 „	792	144	
		b) wikt II. klasy z pieczywem dla nadzorcy i nadzorczyni oddział. kiłowych rocznie po 300 złr. . . .	600	—	
		Wikt z pieczywem dla 52 osób rocznie po 135 zł. .	6.345	675	
		c) gratyfikacye . . .	140	10	
		d) Bluzy dla 45 osób po 10 zł.	400	50	12.033	1.167	13.200
		Do przeniesienia .			21.578	1.991	23.569

powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893	Wyjaśnienia
1.520	1.520	Płace i ryczałt za pranie preliminuje się jak na rok 1893. uchwalono, zaś na wikt z pieczywem i dodatkami więcej o 190 zł., z powodu, że w roku 1892. wikt jednej Siostry wynosił 205 zł.
3.508	3.610	Gdy jednak w roku 1893. ceny artykułów spożywczych są nieco niższe, preliminuje się koszt wiktu jednej Siostry 200 zł., czyli więcej o 10 zł. jak
413	413	na rok 1893.
3.645	3.796	Jak na rok 1893.
465	460	Wikt w roku 1892. wynosił dla 1 osoby 326 zł., z uwagi na niższe ceny artykułów, wstawia się wikt po 300 zł., czyli więcej o 140 zł jak na rok 1893.
—	240	Jak na rok 1893.
11.460	12.516	W tej pozycyi preliminuje się: *a)* płaca więcej o 624 zł. jak na rok 1893, z powodu koniecznej potrzeby podwyższenia wynagrodzenia dla 3-ch najniższej kategoryi służby — w skutek kilkakrotnego przedstawienia Dyrekcyi szpitala (LW. 25.331/1893.); *b)* gratyfikacye i na bluzy dla służby jak na rok 1893. *c)* na wikt z pieczywem więcej o 60 zł., z powodu wyeliminowania z ogólnego kosztu i wstawienia pod osobną sub pozycyą wiktu pobieranego przez nadzorcę i nadzorczynię służby oddziałów kiłowych według klasy II. — Natomiast obniżono wikt dla 52 osób służby niższej z preliminowanej kwoty 140 zł. na 135 zł. W roku 1892. wikt jednej sługi kosztował 135 zł. 50 ct., z powodu jednak niższych cen artykułów, preliminuje się jak wyżej, po 135 zł.
21.011	22.555	

Wydatki. **Krajowy szpital**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	21.578	1.991	23.569
II.	21	Służba wspólna:			
		Służba ta nie pobiera wiktu z kuchni szpitalnej: *a*) płaca łaziebnego rocznie . 300 zł.			
		„ 2 sług rocznie po 240 zł. 480 „			
		„ stróża nocnego z relutum 300 „			
		„ 1 sługi rocznie . . 180 „			
		Płaca 2 sług rocznie po 120 zł. . . 240 „			
		„ 8 „ „ „ 84 „ . . 672 „			
		„ 10 „ „ „ 72 „ . . 720 „			
		b) wikt z pieczywem dla 20 sług rocznie po 135 zł. . . . . 2.700 „			
		c) gratyfikacye . . . . . 80 „			
		d) 16 bluz dla służby . . . 50 „	5.378	344	5.722
		Suma rubryki II. .	26.956	2.335	29.291
III.		**Pensye i emerytury.**			
	22	Grund Ludwika, wdowa po rządcy z roczn. 245 zł.	206	13	219
	23	Burkhardt Franciszka, wdowa po kontrolorze, z rocznych . . . . . 175 „	146	10	156
	24	Dr. Berthleff Karol, były dyrektor z roczn. 1.400 „	1.176	75	1.251
	25	Dr. Finger, były profesor kliniki . . .	315	—	315
	26	Neuhauser Karolina, wdowa po prymaryuszu .	600	—	600
	27	Jaroszyńska Eugenia, „ „ oficyale . .	313	20	333
	28	Koestlich Józefa, „ „ „ . .	313	20	333
		„ „ dodatek na wychowanie dzieci .	94	6	100
	29	Marczak Helena, wdowa po pisarzu . . .	329	21	350
		„ „ dodatek na wychowanie dzieci .	99	6	105
	30	Dr. Chądzyński Jan, były prymaryusz . . .	1.238	—	1.238
	31	Grochalska Marya, była akuszerka . . .	—	385	385
	32	Piro Karol, były odźwierny	290	18	308
	33	Dr. Kilarski Józef, były prymaryusz . . .	1.195	—	1.195
	34	Gralewska Zofia, wdowa po oficyale . . .	540	35	575
		„ „ dodatek na wychowanie 2 dzieci .	86	5	91
		Suma rubryki III. .	6 940	614	7.554
IV.		**Zaopatrzenia i dary z łaski.**			
	35	Czarnecka Wiktorya, była dozorczyni po 6 zł. mies.	72	—	72
	36	Christl Laura, sierota po kontrolorze z rocznych 63 zł.	53	3	56
	37	Hammer Joanna „ „ „ „ „ 63 „	53	3	56
	38	Swoboda Marya, była akuszerka	—	55	55
		Suma rubryki IV. .	178	61	239

powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
21.011	22.555	
5.205	5.822	Płace, gratyfikacye i bluzy jak na rok 1893., w kosztach zaś wiktu preliminuje się mniej o 100 zł., z powodu jak przy poz. 20 wyjaśniono.
26.216	28.377	Podana suma wynikłości z r. 1891. różni się z odnośnem zamknięciem rachunku o kwotę 664 zł., mianowicie: opuszczono płacę 2 akuszerek 600 zł. (płacę jednej akuszerki przeniesiono do Rubr. I. poz. 7, zaś płacę drugiej, ponosi c. k. Skarb państwa), tudzież zaliczkę na płacę akuszerki 64 zł.
219	219	
156	156	
1.251	1.251	
315	315	
600	600	
333	333	
333	333	Jak na rok 1893. uchwalono.
100	100	
350	350	
105	105	
1 238	1.238	
385	385	
180	308	
100	1.195	
—	575	Preliminuje się mniej o 24 zł. na mocy §. 24. statutu emerytalnego, gdyż córka
—	115	Zofia Gralewska, w dniu 29. lipca 1894. os ga wiek normalny.
5.665	7.578	
72	72	
56	56	
56	56	Jak na rok 1893. uchwalono.
55	55	
239	239	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			Złote austryackie		
V.	39	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych** .	94	6	100
VI.		**Remuneracye i zapomogi.**			
	40	Za sprawdzanie recept	145	10	155
	41	Remuneracye i zapomogi	1.128	72	1.200
		Suma rubryki VI. .	1.273	82	1.355
VII.		**Koszta gospodarcze.**			
	42	Żywienie chorych:			
		a) Zwykła strawa i dodatki:			
		α) dla pozostających w szpitalu . 62.900 zł.			
		β) „ rekonwalescentów w zakładzie św. Józefa . . 1.250 „	60.250	3 900	64.150
		b) 4 Siostry Miłosierdzia:			
		α) płaca po 80 zł. . . . . 320 zł.			
		β) wikt z pieczywem i dodatkami po 200 zł. . . . . 800 „			
		γ) ryczałt za pranie bielizny po 21 zł. 75 ct. . . . . 87 „	1.135	72	1 207
		Do przeniesienia .	61.385	3.972	65.357

szpital powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
—	100	
144	155	Jak na rok 1893. uchwalono.
1.355	1.200	
1.499	1.355	
55.516	56.000	Wydatki tej pozycyi wynosiły:

	W funduszu chorych			W funduszu położnic		
	Wydatek zł.	Dnie leczenia	1 dzień kosztował	Wydatek zł.	Dnie leczenia	1 dzień kosztował
w roku 1890. .	42.003	220.482	19·05	3.182	15·174	20·9
„ „ 1891. .	51.939	236.915	21·90	3.578	16.695	21·4
„ „ 1892. .	59.498	353.335	23·48	3.769	16.528	22·8
razem . .	153.440	810.732	64·43	10.529	48.397	65·1
przeciętnie . .	51.147	236.911	21·48	7.019	16.132	21·7

Wyprowadzona przeciętna ilość dni leczenia nie może służyć za podstawę do preliminowania z powodu, że takowa rok rocznie się wzmaga. Przypuszczalna ilość dni leczenia przyjęta do obecnego preliminarza wynosi w funduszu chorych 260.000 dni, a w funduszu położnic 17.000 dni. Licząc tedy koszt dnia według wynikłości roku 1892. w zaokrągleniu 24 ct., uczyni wydatek w funduszu chorych 59.800 zł., a w funduszu położnic 3.910 zł.

Na tej więc podstawie preliminuje się w zaokrągleniu dla funduszu chorych 60.250 zł., a dla funduszu położnic 3.900 zł., czyli razem 64.150 zł., zatem więcej o 8.150 zł. jak na rok 1893. uchwalono, głównie z powodu wzrostu ilości dni leczenia.

1.146	1.167	Preliminuje się ogółem więcej o 40 zł., z powodu jak przy poz. 16. wyjaśniono.
56.662	57.167	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			Złote austryackie		
VII.	42	Z przeniesienia .	61.385	3.972	65.357
		c) Koszta utrzymania służby kuchennej:			
		α) płaca 12 sług rocznie po 60 zł. . 720 zł.			
		β) wikt z pieczywem rocznie po 135 zł. 1.620 „			
		γ) gratyfikacye . . . . . 40 „	2.237	143	2.380
		d) Drzewo do kuchni	1.692	108	1.800
		e) Naczynia i sprzęty kuchenne	329	21	350
		f) Pieczywo dla chorych	7.400	400	7.800
		g) Wino dla chorych	1.500	20	1.520
	43	Wikt lekarza dyżurnego	376	24	400
	44	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj . . .	3.948	252	4.200
	45	Oświetlenie naftą z lampiarzem i innemi potrzebami	1.692	108	1.800
	46	Sprzęty, zakupno i naprawa	1.880	120	2.000
	47	Fiakrowe dla rządcy	188	12	200
	48	Utrzymanie ogrodu spacerowego	94	6	100
	49	Pralnia	7.000	500	7.500
	50	Bielizna, pościel i odzież:			
		a) Zakupno i naprawa	7.520	480	8.000
		b) 1 Siostra Miłosierdzia w magazynie bielizny:			
		α) płaca . . . . . 80 zł.			
		β) wikt z pieczywem i dodatkami . 200 „			
		γ) ryczałt za pranie bielizny . . 22 „	284	18	302
	51	Słoma do sienników	705	45	750
		Suma rubryki VII. .	98.230	6.229	104.459

powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
56.662	57.167	
2.047	2.440	Płaca i gratyfikacya jak na rok 1893. uchwalono, zaś na wikt mniej o 60 zł. z powodu podanego przy poz. 20. W roku 1892. wydatek wynosił 1.770 zł.
1.752	1.800	Jak na rok 1893. uchwalono.
257	350	
7.817	7.800	W roku 1892. pieczywo kosztowało: w funduszu chorych 7.703 zł., w funduszu położnic 404 zł.; z uwagi jednak, że w roku 1893. ceny mąki są niższe, preliminuje się jak na rok 1893. uchwalono.
1.126	1.000	Wstawia się więcej o 520 zł. z powodu wzrostu ilości dni leczenia, wyższych cen wina, tudzież że w roku 1892. wydatek wynosił w funduszu chorych 1.484 zł., w funduszu położnic 7 zł. czyli razem 1.491 zł.
331	365	W roku 1892. wikt z pieczywem i dodatkami wynosił 414 zł., z uwagi jednak na niższe ceny artykułów, preliminuje się tylko 400 zł., czyli więcej o 35 zł., jak na rok 1893. uchwalono.
4.134	4.200	Wydatek w roku 1892. wynosił 3.550 zł., gdy jednak w roku 1893. ceny drzewa są wyższe, preliminuje się jak na rok 1893. uchwalono.
1.662	1.800	Jak na rok 1893. uchwalono. W roku 1892. wydano 1.680 zł.
2.024	2.000	W roku 1892. wydatek wynosił 1.910 zł.
200	200	Jak na rok 1893. uchwalono.
7	100	
7.192	7.200	Koszt prania bielizny wynosił: w roku 1890. W fund. chorych: 6.575 zł. W fund. położnic: 419 zł. „ „ 1891. „ 6.689 „ „ 503 „ „ „ 1892. „ 7.913 „ „ 505 „ razem . . 21.177 zł. 1.427 zł. przeciętnie . . 7.059 „ 476 „ Preliminuje się z uwagi na wynik roku ostatniego, tudzież zwiększoną ilość dni leczenia, prawdopodobną potrzeb w kwocie 7.500 zł., a mianowicie: dla oddziału chorych 7.000 zł., zaś dla oddziału położnic 500 zł. — ogółem więcej o 300 zł. jak na rok 1893. uchwalono.
9.951	10.000	Z powodu, że w magazynach szpitalnych znajdują się dość znaczne zapasy bielizny, preliminuje się tylko kwotę 8.000 zł., czyli mniej o 2.000 zł. jak na rok 1893. uchwalono.
286	292	Preliminuje się więcej o 10 zł. jak na rok 1893. uchwalono z powodu podanego przy poz. 16.
436	750	Wydatki tej pozycyi wynosiły w roku 1890. . . . . 1.054 zł. „ „ 1891. . . . . 436 „ „ „ 1892. . . . . 818 „ razem . . . 2.308 zł. przeciętnie . . . 769 „ Z uwagi, że cena słomy w roku 1893. nieco się obniżyła, wstawia się zmniejszoną przeciętną w kwocie 750 zł., a zgodnie z uchwaloną kwotą na r. 1893.
95.884	97.464	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			Złote austryackie		
VIII.		**Koszta sanitarne.**			
	52	Lekarstwa	9.000	400	9.400
	53	Potrzeby sanitarne	9.000	350	9.350
	54	Szczudła, buty, opaski i t. p.	850		850
	55	Laboratoryum chemiczno-patologiczne . . .	94	6	100
	56	Prosektoryum	235	15	250
	57	Instrumenta chirurgiczne	700	50	750
	58	Koszta pogrzebowe	940	60	1 000
		Suma rubryki VIII. .	20.819	881	21.700
IX.		**Koszta kancelaryjne.**			
	59	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne itp.	940	60	1.000
X.	60	**Koszta kapliczne**	226	14	240

powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
8.515	8.000	Wydatki na leki wynosiły w r. . 1890. Oddział chorych: 6.724 zł. położnic: 323 zł. Razem: 7.047 zł. „ „ „ . 1891. 8.081 „ 434 „ 8.515 „ „ „ „ . 1892. 8.746 „ 399 „ 9.145 „ Wzrost wydatków tej pozycyi powoduje większy ruch chorych i dni leczenia. W roku 1890. było dni leczenia 235.656, a w roku 1892. . . 269 863, czyli więcej o 34.207, a ponieważ na rok 1894. przyjęto przypuszczalną ilość dni leczenia 277.000, wstawia się więc z uwagi na wynikłość roku 1892. kwotę 9.400 zł., czyli więcej o 1.400 zł., jak na rok 1893. uchwalono.
8.687	8.800	Wydatki tej pozycyi wynosiły w roku 1892. dla oddziału chorych 8.926 zł., dla oddziału położnic 320 zł., razem 9.246 zł. Na podstawie tej wynikłości, tudzież z powodów podanych przy poz. 52., wreszcie z powodu wzmagających się wymogów sanitarnych, wstawia się w funduszu chorych 9.000 zł., a w funduszu położnic 350 zł. — razem 9.350 zł., czyli więcej o 550 zł. jak na rok 1893. uchwalono.
705	750	Preliminuje się więcej o 100 zł. na podstawie wynikłości roku 1892., w którym wydatki wynosiły 861 zł.
63	100	Jak na rok 1893. uchwalono.
160	250	
518	750	
500	1.000	
19.148	19.650	
1.026	1.000	Jak na rok 1893. uchwalono.
192	240	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			złote austryackie		
XI.		**Utrzymanie budynków.**			
	61	Konserwacye i reparacye:			
		a) zwyczajne	3.008	192	3.200
		b) *nadzwyczajne*:			
		1. Na budowę zakładu położnic . . .	—	*55.000*	*55.000*
		2. Na roboty przygotowawcze budowy klinik	*3.000*	—	*3.000*
	62	Asekuracya budynków	169	11	180
	63	Kominiarze i straż ogniowa	423	27	450
		Razem zwyczajne . .	3.600	230	3.830
		Razem *nadzwyczajne* . .	*3.000*	*55.000*	*58.000*
		Suma rubr. XI. .	6.600	55.230	61.830
XII.		**Odsetki od kapitałów dłużnych.**			
		Funduszowi stypendyjnemu Głowińskiego:			
	64	5% od kwoty 6.705 zł. 3 kr. m. k. za część budynku użytego dla oddziału położnic . .	—	352	352
	65	5% od kwoty 26.820 zł. 11 kr. m. k. za część budynku, użytego dla oddziału chorych . .	1.408	—	1.408
		Suma rubryki XII. .	1.408	352	1.760
XIII.	66	**Podatki i daniny**	19	1	20

powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
3.146	3.200	Zwyczajne wydatki tej pozycyi wynosiły: w r. 1890. . . . 3.187 zł. „ „ 1891. . . . 3.146 „ „ „ 1892. . . . 4.385 „ Razem . . 10.718 zł. przeciętnie . . 3.572 „ Z powodu wykonania w r. 1892. znaczniejszych reparacyj, preliminuje się zmniejszoną przeciętną w kwocie 3.200 zł. zgodnie z uchwaloną kwotą na rok 1893.
23.325	*120.000*	Wstawia się ostatnią ratę na budowę zakładu położnic we Lwowie z przyznanej kwoty 245.000 zł., na mocy uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. Kwietnia 1892. r.
—	—	Potrzeba obocznego kredytu usprawiedliwioną zostanie osobnem sprawozdaniem (L. W. 42.741/1893.)
156	180	
450	450	
3.752	3.830	
23.325	*120.000*	
27.077	123.830	
		Jak na rok 1893. uchwalono.
352	352	
1.408	1.408	
1.760	1.760	
8	20	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			Złote austryackie		
XIV.		**Rozmaite.**			
	67	Utrzymanie biblioteki	118	7	125
	68	Przypadkowe:			
		a) koszta sądowe, portorya i inne nieprzewidziane	282	18	300
		b) zastępstwa chorych i urlopowanych funkcyonaryuszów	282	18	300
		Suma rubryki XIV. .	682	43	725
XV.		**Koszta utrzymania dzieci, zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic.**			
	69	Wynagrodzenie mamek za karmienie dzieci, których matki na oddział chorych przeniesiono .	—	30	30
XVI.	70	**Ryczałt za utrzymanie dzieci w szpitalu św. Zofii** .	16.000	—	16.000

powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
110	125	Jak na rok 1893.
253	200	Wydatki na podwody dla rekonwalescentów i rozmaite wynosiły w r. 1890. . . . . 314 zł. „ „ 1891. . . . . 253 „ „ „ 1892. . . . . 319 „ razem . . 886 zł. przeciętnie . . . 295 „
—	300	Na podstawie tych wynikłości wstawia się przeciętną w zaokrągleniu 300 zł., czyli więcej o 100 zł., jak na rok 1893.
363	625	
		Jak na rok 1893. uchwalono.
11	30	
16.000	16.000	

Dochody. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			Złote austryackie		
I.		**Dodatki.**			
	1	Od c. k. Skarbu za 681·58 metrów drzewa opałowego, część przypadająca na te oddziały .	1.350	150	1.500
	2	Od kasy miejskiej $^1/_5$ część dochodu z myta . .	25.500	—	25.500
	3	Od kasy miejskiej na utrzymanie trupiarni . .	79	5	84
		Suma rubryki I. .	26.929	155	27.084
II.	4	**Opłaty pośmiertne**	9.500	—	9.500
III.		**Zwroty kosztów leczenia.**			
	5	Od funduszu krajowego galicyjskiego . . .	160.000	13.000	173.000
		Do przeniesienia . . .	160.000	13.000	173.000

powszechny we Lwowie. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1.507	1.450	Przeciętny dochód z trzech lat ostatnich wynosił 1.497 zł., z uwagi jednak na wynikłość roku 1892., w którym dochód wynosił 1.547 zł., preliminuje się kwotę 1.500 zł., czyli więcej o 50 zł. jak na rok 1893.
25.847	25.900	Dochody tej pozycyi wynosiły w roku 1890. . . . . 24.974 zł. „ „ 1891. . . . . 25.847 „ „ „ 1892. . . . . 25.765 „ razem . . 76 586 zł. a przeciętnie . . 25.528 „ Preliminuje się więc przeciętną w zaokrągleniu 25.500 zł., czyli mniej o 400 zł., jak na rok 1893. uchwalono.
84	84	Jak na rok 1893.
27.438	27.434	
10.907	9.000	Dochody wynosiły w roku 1890. . . . . 11.040 zł. „ „ 1891. . . . . 10.907 „ „ „ 1892. . . . . 9.949 „ razem . . 31.896 zł. a przeciętnie . . 10.632 „ dla zmienności jednak dochodów tej pozyci i wyniku roku ostatniego, preliminuje się tylko kwotę 9.500 zł., czyli więcej o 500 zł. jak na rok 1893.
144.866	151.000	W pozycyi tej dochody wynosiły w roku 1890. . 148.435 zł. (W fund. chorych) 12.322 zł. (w fund. położnic) „ „ 1891. . 131.715 „ 13.151 „ „ „ 1892. . 169.148 „ 13.073 „ razem . . 449.298 zł. 38.546 zł. przeciętnie . . 149.766 „ 12.848 „ Z uwagi jednak na wzrost dni leczenia wykazanych przy Rubr. VII. poz. 42, tudzież na wynikłość roku ostatniego, wstawia się prawdopodobny dochód dla funduszu chorych 160.000 zł., a dla położnic 13.000 zł., razem 173.000 zł., czyli więcej o 22.000 zł. jak na rok 1893. uchwalono.
144.866	151.000	

Dochody. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz całego szpitala
			Złote austryackie		
III.		Z przeniesienia .	160.000	13 000	173 000
	6	Od samopłacących	10.500	100	10.600
	7	Od funduszów obcokrajowych i innych publicznych	6.500	100	6.600
		Suma rubryki III. .	177.000	13.200	190.200
IV.	8	**Rozmaite**	100	—	100

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
144.866	151.000	
10 500	10.200	fund. chorych: fund. położnic: Dochody wynosiły w roku 1890. . . . . 9.333 zł. 108 zł. „ „ 1891. . . . . 10.416 „ 84 „ „ „ 1892. . . . . 11.231 „ 103 „ razem . . 30.980 zł. 295 zł. przeciętnie . . 10.327 „ 98 „ Preliminuje się przeciętną w zaokrągleniu, a to: dla funduszu chorych 10.500 zł., a dla funduszu położnic 100 zł., razem 10.600 zł., zatem więcej o 400 zł. jak na rok 1893.
5.272	4.650	fund. chorych: fund. położnic: Wynikłość tej pozycyi wynosiła w roku 1890. . . 4.616 zł. 122 zł.
		„ „ 1891. . . 5.111 „ 160 „
160.638	165.850	„ „ 1892. . . 9.343 „ 114 „ razem . . 19.070 zł. 396 zł. przeciętnie . . 6.357 „ 132 „ Preliminuje się przeciętną w zaokrągleniu: dla funduszu chorych 6.500 zł., a dla funduszu położnic 100 zł., razem 6.600 zł., czyli więcej o 1.950 zł. jak na rok 1893., a to z powodu zaprowadzenia kas chorych.
57	150	Przeciętny dochód z trzech lat ostatnich wynosił 130 zł., wstawia się dla zmienności wpływów tych dochodów tylko kwotę 100 zł., czyli mniej o 50 zł., jak na rok 1893. uchwalono.
		Podana suma wynikłości z roku 1891 różni się z odnośnem zamknięciem rachunku o kwotę 2.177 zł. z powodu opuszczenia zaliczek i zwrotów preliminarzem nie objętych.

LW. 47.858/93.
Alegat D. do sprawozdania
Wydziału krajowego o budżecie
krajowym na rok 1894.

Lit. D.

Fundusz podrzutków we Lwowie.

PRELIMINARZ

na rok

1894.

LW. 48.679/93.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Fundusz podrzutków

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.	1	**Potrzeby kancelaryjne**	10	—	10
II.		**Remuneracye i zapomogi.**			
	2	Akuszerce zakładu położnic za stręczenie żywicielek, tudzież pieluszkowe	10	—	10
	3	Żywicielkom za pielęgnowanie dzieci w pierwszym roku życia	10	—	10
	4	Tymże za gorliwe dozorowanie dzieci i na potrzeby szkolne .	50	—	50
		Suma rubryki II. .	70	—	70
III.	5	**Koszta utrzymania dzieci**	240	—	240
IV.	6	**Koszta leczenia dzieci**	10	—	10
V.	7	**Zapomogi dla położnic**	5 500	—	5 500
VI.		**Rozmaite wydatki.**			
	8	Ryczałt na koszta pogrzebowe po 2 zł. od dziecka (LW. 9.757/72)	10	—	10
	9	Zwrot kosztów utrzymania dzieci do gminy miasta Lwowa przydzielonych	50	—	50
		Suma rubryki IV. .	60	—	60
		Suma wszystkich wydatków .	5.890	—	5.890

Dochodów fundusz ten nie ma żadnych, cała zatem suma tych wydatków pokrytą być musi z rubryki XI. funduszu krajowego.

we Lwowie.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893	Wyjaśnienia
—	10	
		Jak na rok 1893.
—	10	
—	10	
20	50	
20	70	
188	264	Na utrzymanie wypadnie koszt: *a*) dla 6 dzieci w III. klasie po 2 zł. miesięcznie w kwocie . . 144 złr. *b*) Dla 2 dzieci, które przypuszczalnie z oddziału położnic przyjąć wypadnie po 4 zł. miesięcznie w kwocie. . . . . 96 „ Razem . 240 złr.
—	10	Jak na rok 1893.
5 040	5 000	Wydatek ten przeniesiony został na mocy uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 25. listopada 1889 z preliminarza szpiala lwowskiego do niniejszego preliminarza. Wydatki tej rubryki wynosiły w r. 1890 . 4.290 zł. „ 1891 . 5.040 „ „ 1892 . 5.316 „ Razem . 14.646 zł. przeciętnie 4.882 zł. Z powodu ciągle wzrastającej liczby chorych położnic, tudzież wynikłości z roku ostatniego, preliminuje się kwotę 5.500 zł. więcej o 500 zł. niż w r. 1893.
—	10	Jak na rok 1892.
—	50	Według ustawy z d. 3. grudnia 1863 §. 27 Dz. u. p. Nr. 105 winien fundusz krajowy tej gminie, w której znajduje się zakład położnic, zwrócić koszta utrzymania dzieci zrodzonych w tymże zakładzie i przydzielonych na mocy §. 9. powołanej ustawy do związku tejże gminy. Na tej podstawie, jakkolwiek w r. 1892 nie było żadnej wynikłości, preliminuje się na wszelki wypadek, tak jak na rok 1893.
..	60	
5.248	5.414	

LW. 47.858/1893.
Alegat E. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na r. 1894.

Lit. E.

Krajowy zakład dla obłąkanych

na Kulparkowie.

PRELIMINARZ

na rok

1894.

W załączeniu preliminarz folwarku jako osobny alegat.

LW. 16.348/1893.

Z drukarni i litografii Pillera i Spł. we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Zwyczajne zł.
		Wydatki.	
I.	1—11	Płace i emolumenta etatowe	21.239
II.	12—18	Koszta utrzymania osób nieetatowych	37.286
III.	19—25	Pensye i emerytury	917
IV.	26—27	Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski	14
V.	28	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	40
VI.	29—30	Remuneracye i zapomogi	726
VII.	31—42	Koszta gospodarcze { *a*) zwyczajne	113.653
		b) *nadzwyczajne*	*1.000*
VIII.	43—47	„ sanitarne	6.610
IX.	48	„ kancelaryjne	480
X.	49	„ kapliczne	200
XI.	50—54	„ utrzymania budynków, dróg i urządzeń { *a*) zwyczajne	9.850
		b) *nadzwyczajne*	—
XII.	55	Podatki i daniny	175
XIII.	56—59	Rozmaite	2.690
XIV.	60	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe	55
XV.	61	Koszta podróży i dyety członków opieki nad obłąkanymi	150
—	—	Na nowe budowy (*nadzwyczajne*)	—
		Suma wydatków { 1. zwyczajnych	194.085
		2. *nadzwyczajnych*	*1.000*
		Razem	**195.085**
		Dochody.	
I.	1	Odsetki od kapitałów	230
II.	2—3	Dodatki	660
III.	4—5	Dochody z dóbr	18.400
IV.	6—8	Zwroty kosztów leczenia	177.000
V.	9—11	Rozmaite	1.100
		Suma dochodów	**197.390**
		W porównaniu z wydatkami	195.085
		Okazuje się nadwyżka	**2.305**

dla obłąkanych na Kulparkowie.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
		Porównanie sumaryczne kwot preliminowanych na rok 1894. z uchwalonymi na rok 1893.
		Wydatki preliminowane na rok 1894. wynoszą . . 195.085 zł.
21.281	20.805	uchwalone na r. 1893. bez kredytu dodatkowego wynoszą 204.167 „
31.571	34.767	wstawia się więc na rok 1894. *wydatki mniejsze* o kwotę . . **9.082 zł.**
1.326	1.351	a mianowicie:
14	14	w rubr. I. ogółem *więcej* o . . 434 zł.
—	40	„ „ II. „ „ „ . . 2.519 „
990	726	„ „ III. „ *mniej* „ . . . . 434 zł.
90.263	97.752	„ „ VII. „ *więcej* „ . . 15.901 „
6.497	*1.000*	„ „ VIII. „ „ „ . . 350 „
6.118	6.260	„ „ IX. „ „ „ . . 30 „
416	450	„ „ XI. „ „ „ . . 1.800 „
218	200	„ „ XII. „ „ „ . . 55 „
8.056	8.050	„ „ XIII. „ „ „ . . 90 „
4.500	—	„ „ XIV. „ „ „ . . 5 „
181	120	„ „ XVI. „ *mniej* „ . . . . . 29.832 „
3.082	2.600	Razem *więcej* o . 21.184 zł. *mniej* o 30.266 „
64	50	z porównania *mniej* o 9.082 zł.
141	150	**Dochody** preliminowane na rok 1894. wynoszą . . 197.390 zł.
—	*29.832*	uchwalone zaś na rok 1893. wynoszą . . 186 480 „
163 721	173.335	preliminuje się zatem na rok 1894. *więcej* o kwotę . . . **10.910 zł.**
10.997	*30.832*	a mianowicie:
		w rubr. III. ogółem *więcej* o . . 6.510 zł.
174.718	**204.167**	„ „ IV. „ „ „ . . 4.500 „
		„ „ V. „ „ „ . . . . 100 zł.
		Razem *więcej* o . 11.010 zł. *mniej* o 100 zł.
		z porównania *więcej* o 10.910 zł.
		Wynik zatem na rok 1894. jest *korzystniejszym* o . . . . **19.992 zł.**
		a zgodny: z nadwyżką wykazaną w kwocie . . 2.305 zł.
230	230	i niedoborem z roku 1893. . . . 17.687 „
707	660	razem jak wyżej . 19.992 zł.
3.456	11 890	Uwzględniając jednak kredyt dodatkowy uchwalony dnia 13. maja 1893. na wewnętrzne urządzenie pawilonów i rozszerzenie cmentarza w kwocie . . . 5 400 „
182.058	172 500	okaże się w ostatecznym rezultacie wynik korzystniejszy w kwocie . . . . . 25.392 zł.
747	1.200	Podana suma wynikłości *wydatków* z r. 1891. różni się od odnośnego zamknięcia rachunku o wydatki opuszczone:
187.198	**186.480**	w rubr. I. w kwocie . . . . . 370 zł.
		„ „ II. „ „ . . . . . 960 „
		„ „ III. „ „ . . . . . 438 „
		„ „ VI. „ „ . . . . . 200 „
		„ „ XV. „ „ . . . . . 1.260 „
		nadwyżkę dochodów oddaną funduszowi krajowemu (poz. 62) . 11.391 „
		ogółem o kwotę . 14.619 zł.
		zaś suma wynikłości *dochodów* z powodu opuszczenia zwrotów w rubr. IV.:
		o zwroty zaliczek na płacę . . . . . 1.594 zł.
		„ „ kosztów odstawienia rekonwalescentów z lat ubiegłych 545 „
		ogółem o kwotę . 2.139 zł.

Wydatki. Zakład krajowy

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne zł.
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**	
	1	Dyrektor: *a*) Płaca	2.200
		b) Dodatek osobisty	800
		c) Dodatki pięcioletnie po 300 zł.	600
	2	2 prymaryuszów *a* Płaca po 1.500 „	3.000
		b) Relutum za wikt po 408 „	816
		c) Dodatki pięcioletnie po 200 „	400
	3	2 sekundaryuszów: *a*) Płaca po 1.000 „	2.000
		b) Relutum za wikt po 408 „	816
		c) Dodatki pięcioletnie z rocznych 150 „	75
	4	2 kapelanów: *a*) Płaca po 400 „	800
		b) Relutum za wikt rz. kat. kapelana 300 „	600
		c) Wikt w nature gr. „ „ 300 „	
		d) Dodatki pięcioletnie po 50 „	250
	5	Rządca: *a*) Płaca	1.200
		b) Relutum za wikt	408
		c) Dodatki pięcioletnie po 200 „	600
	6	2 oficyałów: *a*) Płaca po 1.060 „	2.120
		b) Dodatki pięcioletnie po 150 „	450
		c) Dodatek osobisty	300
	7	I. Pisarz: *a*) Płaca	600
		b) Relutum za wikt	360
		c) Dodatki pięcioletnie po 80 „	—
	8	II. Pisarz: *a*) Płaca	400
		b) Relutum za wikt	360
		c) Dodatki pięcioletnie po 50 zł.	144
	9	Maszynista: *a*) Płaca	600
		b) Relutum za wikt	360
	10	Woźny: *a*) Płaca	150
		b) Wikt z pieczywem	275
		c) Dodatek na ubior	50
		d) „ pięcioletni	30
	11	Odźwierny przy furcie zakładowej: *a*) Płaca	150
		b) Wikt z pieczywem	275
		c) Dodatek na ubior	50
		Suma rubryki I.	21.239

dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
2.200	2.200	
800	800	
600	600	
3.000	3.000	Zgodnie z kwotami uchwalonemi na rok 1893.
816	816	
400	400	
2.000	2.000	
816	816	
—	—	Wstawia się kwotę 75 zł. tytułem 1. dodatku 5-letniego do płacy Dra Kohlbergera Władysława, przypadającego od 2. lipca 1894 r.
800	800	Zgodnie z kwotami uchwalonemi na rok 1893.
592	600	
183	209	Preliminuje się więcej o 41 zł. jak na rok 1893. uchwalono na pokrycie 3. dodatku 5 letniego przyznanego do płacy ks. Panasińskiemu Józefowi od 29. października 1893.
1.200	1.200	Zgodnie z kwotami uchwalonemi na rok 1893.
408	408	
400	429	Preliminuje się więcej o 171 zł. jak na rok 1893. uchwalono na pokrycie 3. dodatku 5-letniego, przyznanego do płacy Fantiemu Stanisławowi od 9. listopada 1893. roku.
2.120	2.120	Jak na rok 1893. uchwalono.
600	325	Preliminuje się więcej o 125 zł. jak na rok 1893. uchwalono, na pokrycie 3-go dodatku 5-letniego przyznanego do płacy Kalicie Karolowi od 1. listopada 1893.
600	300	
600	600	
360	360	Zgodnie z kwotami uchwalonemi na rok 1893.
50	—	
400	400	
360	360	
100	100	Preliminuje się więcej o 44 zł. na 3-ci dodatek 5 letni do płacy Krogulskiego Tomasza, o rocznych 50 zł., począwszy od 14. lutego 1894. r.
600	600	
360	360	Zgodnie z kwotami uchwalonemi na rok 1893.
150	150	
243	286	Preliminuje się mniej o 11 zł. z powodu tańszego wiktu.
50	50	
30	30	Zgodnie z kwotami uchwalonemi na r. 1893.
150	150	
243	286	Wstawia się mniej o 11 zł. jak na rok 1893., z powodu tańszego wiktu.
50	50	
21.281	20.805	Podana suma wynikłości z r. 1891. różni się od odnośnego zamknięcia rachunku o kwotę 370 zł., z powodu opuszczenia zaliczek na płace w kwocie 1.330 zł., a dodania przy poz. 9. płacy i wiktu maszynisty w kwocie 960 zł., wykazanej w zamknięciu w rubr. II. poz. 13. lit. *a) i b).*

Wydatki. Krajowy zakład

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne zł.
II.		**Koszta utrzymania osób nieetatowych.**		
	12	19 Sióstr Miłosierdzia oddziałowych:		
		a) Płaca rocznie po 80 zł	1.520 zł.	
		b) Wikt z pieczywem i dodatkami rocznie po 220 zł. .	4.180 „	5.700
	13	Dyetaryusz: *a)* Płaca po 1 zł. 25 ct. dziennie . . .	456 zł.	
		b) Relutum za wikt	360 „	816
	14	Odźwierny przy bramie wjazdowej:		
		a) Płaca		120
		b) Wikt z pieczywem		275
		c) Dodatek na ubiór		50
	15	Służba wyższa:		
		a) Płaca: Ślusarz	300 „	
		„ Stolarz	240 „	
		„ Krawiec	180 „	
		„ Szewc	180 „	
		„ Dozorca (kościelny zarazem) . . .	180 „	
		„ 2 palaczy przy maszynie parowej 180 i 156 zł.	336 „	1.416
		b) Wikt z pieczywem 7 osób służby wyż. po 215 zł. . . .		1.505
	16	Służba oddziałowa:		
		a) Płaca 31 dozorców rocznie po 96 zł . . .	2.976 zł.	
		„ 9 „ „ „ 120 „ . . .	1.080 „	
		„ 6 „ „ „ 144 „ . . .	864 „	
		„ 3 „ „ „ 180 „ . . .	540 „	
		„ 21 dozorczyń „ „ 84 „ . . .	1.764 „	
		„ 10 „ „ „ 96 „ . . .	960 „	
		„ 12 „ „ „ 120 „ . . .	1.440 „	
		„ 3 „ „ „ 144 „ . . .	432 „	
		95 osób	10.056 zł.	
		b) na podwyższenie płac dla służby oddziałowej .	700 „	
		c) Wikt z pieczywem 95 osób rocznie po 142 zł. .	13.490 „	
		d) Gratyfikacye z końcem roku	300 „	24.546
		Do przeniesienia . .		34.428

dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia	
4 742	5.580	Preliminuje się płaca i wikt dla 1 Siostry więcej, z powodu rozszerzenia zakładu przybudowaniem dwóch pawilonów. Wikt z dodatkami preliminuje się na 1. osobę o 10 zł. rocznie mniej, jak w roku 1893. uchwalono, z powodu nieco niższych cen artykułów żywności.	
776	816	Jak na rok 1893. uchwalono.	
—	—	Wstawia się kwotę 445 zł. na utrzymanie drugiego odźwiernego przy bramie	
—	—	wjazdowej, w skutek oparkanienia całego zakładu (L. W. 46.015/1892.).	
—	—		
		Ogółem preliminuje się mniej o kwotę	660 zł.
		a mianowicie: Z 5-ciu dozorców starszych po 180 zł. rocznie, zatrzymuje się w tej pozycyi tylko jednego, pełniącego zarazem codziennie obsługę przy Mszy św. obrz. rzym. kat., z pozostawieniem mu wiktu II. klasy, zaś trzech przenosi się pod poz. 16. do służby oddziałowej na tańszy wikt, a piątego jako dozorcę gospodarczego	
2.089	2 076	do rubr. VII. pod poz. 36, mniej zatem o kwotę . 720 zł.	
		Natomiast w skutek odstąpienia Wydziałowi krajowemu przez Wysoki Sejm dotyczących petycyi do zbadania i ewentualnego uwzględnienia, podnosi się płacę ślusarza z rocznych 264 zł. na 300 zł,	
		t. j. więcej o . . . . . 36 zł.	
		i jednego palacza przy maszynie parowej	
		z rocznych 156 na 180 zł., t. j. więcej o . 24 „ 60 „	
		ogółem mniej jak wyżej 660 zł.	
2.008	2.210	Preliminuje się na wikt mniej o 5 zł. rocznie dla osoby, z powodu nieco niższych cen artykułów żywności.	
		Preliminuje się więcej:	
		a) Na płacę 1.428 zł., a mianowicie:	
		Z powodu przeniesienia tu 3. dozorców z pod poz. 15 *a)* po 180 zł.	540 zł.
		Z powodu powiększenia służby dla nowo wybudowanych 2-ch pawilonów:	
		Płaca 4. dozorców po 96 zł . . 384 zł.	
		„ 6. dozorczyń „ 84 „ . . 504 „	888 „
		Razem jak wyżej . .	1.428 zł.
		b) Na podwyższenie płac jak na rok 1893.	
19.237	21.222	*c)* Na wikt wstawia się dla zwiększonej ilości służby dla 95 osób po 142 zł. rocznie, a więcej jak na rok 1893. uchwalono kwotę	1 846 „
28.852	31.904	*d)* Z powodu zwiększonej ilości dozorców podnosi się gratyfikacya z końcem roku z 250 zł. na 300 zł. tj. o . . .	50 „
		Ogółem preliminuje się w tej pozycyi więcej o	3.324 zł.

Wydatki. Krajowy zakład

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne zł.
II.		Z przeniesienia . .		34.428
	17	Premia dla dozorcy Dżuły Romana 10 dukatów		60
	18	Służba domowa:		
		a) Płaca 13 sług	1.188 zł.	
		b) Wikt z pieczywem tychże rocznie po 120 zł. . .	1.560 „	
		c) Gratyfikacye z końcem roku	50 „	2.798
		Suma rubryki II. .		37.286
III.		**Pensye i emerytury.**		
	19	Grund Ludwika, wdowa po rządcy, z rocznych . . .	245 zł.	26
	20	Burkhardt Franciszka, wdowa po kontrolerze z rocznych .	175 „	19
	21	Dr. Berthleff Karol, były dyrektor z rocznych . .	1.400 „	149
	22	Kłosowski Jan, były dozorca		48
	23	Kłosowska Teresa, była dozorczyni		48
	24	Dr. Dobiński Włodzimierz, były prymaryusz		567
	25	Węgrzyn Jan, były dozorca		60
	—	Wojtowicz Karolina, była akuszerka		—
	—	Sterniuk Jakób, były odźwierny		—
		Suma rubryki III. .		917
IV.		**Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski.**		
	26	Christl Laura, sierota po kontrolerze z rocznych 63 zł. . .		7
	27	Hammer Joanna, sierota po pisarzu z rocznych 63 zł. . .		7
		Suma rubryki IV. .		14
V.	28	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych**		40
VI.		**Remuneracye i zapomogi.**		
	29	Za sprawdzanie recept		126
	30	Remuneracye i zapomogi		600
		Suma rubryki VI. .		726

dla obłąkanych na Kulparkowie — Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
28.852	31.904	
57	—	Preliminuje się obecnie 60 zł. W roku 1893 nie przedstawiono nikogo do nagrody.
		Jak na rok 1893. uchwalono.
2.662	2.863	Preliminuje się o 5 zł. rocznie mniej dla każdej osoby z powodu nieco niższych cen artykułów żywności. Jak na rok 1893. uchwalono.
31.571	34.767	Podana suma wynikłości z roku 1891. różni się od odnośnego zamknięcia rachunku o 960 zł. zpowodu przeniesienia płacy i relutum za wikt maszynisty z pod poz. 13 lit. *a)* i *b)* do rub. I. poz. 9.
26	26	
19	19	
149	149	
48	48	Zgodnie z kwotami na rok 1893. uchwalonemi.
48	48	
567	567	
35	60	
184	184	Nic się nie preliminuje z powodu śmierci emerytów w roku 1893.
250	250	
1.326	1.351	Podana suma wynikłości z roku 1891. różni się od odnośnego zamknięcia rachunku o 438 zł. z powodu opuszczenia emerytury zmarłego Dra Hankiewicza.
7	7	
7	7	
14	14	
—	40	Preliminuje się, jak na rok 1893. uchwalono.
130	126	
860	600	
990	726	Podana suma wynikłości z roku 1891. różni się od odnośnego zamknięcia rachunku o kwotę 200 zł. z powodu opuszczenia jednorazowych zapomóg ś. p. Dra Hankiewicza i byłego dozorcy Kamińskiego.

Wydatki. Krajowy zakład

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie			Zwyczajne zł.
VII.		**Koszta gospodarcze.**			
	31	Żywienie chorych:			
		a) Zwykła strawa i dodatki			53.000
		b) 5 Sióstr Miłosierdzia *a)* Płaca roczna po 80 zł. .		400 zł.	
		b) Wikt z dodatk. rocz. po 220 zł.		1.100 „	1.500
		c) Służba kuchenna i magazynowa:			
		α) Płaca dla 2 po 84 zł.	168 zł.		
		5 po 72 „	360 „		
		5 po 60 „	300 „	828 zł.	
		β) Wikt 12 sług po 111 zł. rocznie		1.332 „	
		γ) Gratyfikacye z końcem roku		40 „	2.200
		d) Drzewo i węgle do kuchni			3.000
		e) Naczynia i sprzęty kuchenne			700
		f) Pieczywo z piekarzem i z drzewem			10.000
		g) Wino dla chorych			450
	32	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj			8.000
		Do przeniesienia . .			78.850

dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
45.264	48.000	Wydatki poz. 31. lit. *a)* wynosiły: W 1890 r. 39.120 zł. na 215.149 dni lecz., zatem 1 dzień kosztował 18·2 ct. „ 1891 „ 45.264 „ „ 218.180 „ „ „ 1 „ „ 20·8 „ „ 1892 „ 53.660 „ „ 230.014 „ „ „ 1 „ „ 23·3 „ 138.044 zł. na 663.343 „ „ „ 3 dni kosztowały 62·3 ct. zatem przeciętnie 20·8 ct. za 1 dzień, a przeciętna ilość dni 221.114 kosztowałaby 46.014 zł. Z uwagi na wynik roku 1892. wynoszący kwotę 53.660 zł. wstawia się z powodu nieco niższych cen artykułów żywności zaokrągloną kwotę 53.000 zł., czyli więcej o kwotę 5.000 zł. jak na rok 1893. uchwalono.
1.395	1.550	Preliminuje się płaca, jak na rok 1893., zaś wikt mniej o kwotę 50 zł. z powodu podanego przy rubr. II. poz. 19. list. *b)*.
2.095	2.200	Preliminuje się jak na rok 1893., zgodnie z wnioskiem dyrekcyi zakładu.
3.197	3.000	Wydatki wynosiły w 1890. roku 3.184 zł. „ 1891. „ 3.197 „ „ 1892. „ 2.944 „ 9.325 zł., zatem przeciętnie 3.108 zł. Preliminuje się zmniejszoną przeciętną w kwocie 3.000 zł. z powodu nieco niższych cen drzewa.
550	600	Wydatki wynosiły w 1890. roku 595 zł. „ 1891. „ 550 „ „ 1892. „ 738 „ 1.883 zł. a przeciętnie 627 zł. Preliminuje się 700 zł. z powodu małego zapasu naczyń i zwiększającej się ilości chorych.
9.549	8.600	Wydatki wynosiły w 1890. roku 7.864 zł. „ 1891. „ 9.549 „ „ 1892. „ 10.167 „ 27.580 zł., zatem przeciętnie 9.193 zł., wstawia się kwotę 10.000 zł. z powodu większej ilości chorych tj. więcej o 1.400 zł. od kwoty uchwalonej na rok 1893.
336	450	Wydatki wynosiły w 1890. roku 451 zł. „ 1891. „ 336 „ „ 1892. „ 403 „ 1.190 zł. zatem przeciętnie 397 zł. Preliminuje się jak na rok 1893.
6.506	7.000	Wydatki wynosiły w 1890. roku 6.145 zł. „ 1891. „ 6.506 „ „ 1892. „ 6.632 „ 19.283 zł. zatem przeciętnie 6.428 zł., wstawia się jednak kwotę 8.000 zł. z powodu opalania nowo zbudowanych 2. pawilonów i przybudówek na obu oddziałach.
68.892	71.400	

Wydatki. Krajowy zakład

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne zł.
VII.		Z przeniesienia . .	78 850
	33	Oświetlenie naftą	2.000
	34	Sprzęty gospodarcze:	
		a) Zakupno i naprawa { 1. zwyczajne	2.000
		2. *nadzwyczajne*	*1.000*
		b) 1 Siostra Miłosierdzia: Płaca rocznie . . . 80 zł.	
		Wikt z dodatkami rocznie . 220 „	300
	35	Utrzymanie 2ch par koni z 2ma furmanami, naprawą wozów, uprzęży itp.	1.400
	36	Uprawa pól z kosztem utrzymania dozorcy robót i innemi potrzebami	14.163
	37	Utrzymanie ogrodów warzywnych i owocowych z kosztem utrzymania ogrodnika	853
	38	Podatek gruntowy, i inne nieprzewidziane wydatki folwarku . .	137
	39	Utrzymanie parku i ogrodów spacerowych dla chorych	200
	40	Utrzymanie pralni:	
		a) Drzewo i inne potrzeby	5.000
		b) 2 Siostry Miłosierdzia: *α)* płaca rocznie po 80 zł. . 160 zł.	
		β) Wikt z dodat. rocz. po 220 zł. 440 „	600
	41	Bielizna, pościel i odzież:	
		a) Zakupno i naprawa: { 1. zwyczajne	7.000
		2. *nadzwyczajne*	—
		Do przeniesienia { 1. zwyczajne .	112.503
		2. *nadzwyczajne* .	*1.000*

dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
68.892	71.400	
1.732	1.700	Wydatki wynosiły w 1890. roku 1.518 zł. „ 1891. „ 1.732 „ „ 1892. „ 1.764 „ 5.014 zł., zatem przeciętnie 1.671 zł., preliminuje się kwotę 2.000 zł., a więcej o 300 zł. jak na rok 1893. uchwalono z powodu podanego przy poz. 32.
1.858 —	2.000 *1.000*	Wydatki wynosiły w 1890. roku 3.785 zł. „ 1891. „ 1.858 „ „ 1892. „ 3.060 „ 8.703 zł., zatem przeciętnie 2.901 zł., wstawia się w zaokrągleniu kwotę 3.000 zł., a to: na zwyczajne 2 000 zł., zaś na nadzwyczajne 1.000 zł. z powodu koniecznej potrzeby zakupna wychodków pokojowych i uzupełnienia sprzętów salowych, zgodnie z wnioskiem dyrekcyi zakładu.
279	310	Preliminuje się w ogóle o 10 zł. mniej, jak na rok 1893. z powodu jak w rubr. II. poz. 13. lit. *b*).
1.388	1.400	Wydatki wynosiły w 1890. roku 1.743 zł. „ 1891. „ 1.388 „ „ 1892. „ 1.360 „ 4.491 zł., zatem przeciętnie 1.497 zł., preliminuje się ze względu na wynik 1.360 zł. w roku ostatnim kwotę 1.400 zł. jak na rok 1893. uchwalono.
2.199	8.219	Preliminuje się na podstawie projektu budżetu folwarku przez dyrekcyę zakładu sporządzonego a tu dołączonego.
725	624	
—	147	
172	200	Wydatki wynosiły w 1890. roku 146 zł. „ 1891. „ 172 „ „ 1892. „ 292 „ 610 zł., zatem przeciętnie 203 zł., preliminuje się w zaokrągleniu, jak na rok 1893. uchwaloną kwotę 200 zł.
4 912	4.422	Wydatki wynosiły w 1890. roku 4.363 zł. „ 1891. „ 4.912 „ „ 1892. „ 4 498 „ 13.773 zł., zatem przeciętnie 4.591 zł. Preliminuje się z powodu większej ilości chorych nieco zwiększoną przeciętną w kwocie 5.000 zł., zatem więcej o 578 zł., jak na rok 1893.
558	620	Preliminuje się w ogóle mniej o 20 zł., jak na rok 1893. uchwalono, z powodu podanego przy rubr. II. poz. 13. lit. *b*).
6.500 *6.497*	5.600 —	Zwyczajne wydatki wynosiły: w 1890. roku 5.028 zł. „ 1891. „ 6.500 „ „ 1892. „ 6.497 „ 18.025 zł., zatem przeciętnie 6.008 zł. Z powodu większej ilości chorych, tudzież koniecznej potrzeby uzupełnienia przez chorych obłąkanych zniszczonej bielizny, wstawia się zgodnie z wnioskiem Dyrekcyi zakładu kwotę 7.000 zł., czyli więcej o 1.400 zł., jak na rok 1893. uchwalono.
89.215 *6.497*	96.642 *1.000*	

Wydatki. Krajowy zakład

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne zł.
VII.		Z przeniesienia { 1. zwyczajne . .	112.503
		2. *nadzwyczajne* .	*1.000*
	41	*b)* 1 Siostra Miłosierdzia *a)* płaca rocznie . . . 80 zł.	
		β) wikt z dodatkami . . 220 „	300
	42	Słoma do sienników	850
		Suma wydatków { 1. zwyczajnych .	113.653
		2. *nadzwyczajnych* .	*1.000*
		Ogólna suma rubryki VII.	114.653
VIII.		**Koszta sanitarne.**	
	43	Lekarstwa	750
	44	Potrzeby sanitarne	5.500
	45	Instrumenta chirurgiczne	100
	46	Utrzymanie prosektoryum	60
	47	Koszta pogrzebowe ubogich chorych i Sióstr Miłosierdzia, tudzież utrzymanie cmentarza	200
		Suma rubryki VIII	6.610
IX.		**Koszta kancelaryjne.**	
	48	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne i t. p. . .	480
X.	49	**Koszta kapliczne**	200

dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
89.215 *6.497*	96.642 *1.000*	
279	310	Preliminuje się mniej o 10 zł., jak na rok 1893. uchwalono, z powodu podanego przy rubr. II. poz. 13. lit. *b)*.
769	800	Wydatki wynosiły w 1890. roku 953 zł. „ 1891. „ 769 „ „ 1892. „ 789 „ 2.511 zł., zatem przeciętnie 837 zł. Preliminuje się zaokrągloną przeciętną w kwocie 850 zł., a więcej o 50 zł., jak na rok 1893. uchwalono.
90.263 *6.497*	97.752 *1.000*	
96.760	98.752	
737	900	Wydatki poz. 43. wynosiły w 1890. roku 931 zł. „ 1891. „ 737 „ „ 1892. „ 550 „ 2.218 zł., zatem przeciętnie 739 zł. Wstawia się zaokrągloną przeciętną kwotę 750 zł., mniej o 150 zł., jak na rok 1893.
5.035	5.000	Wydatki wynosiły: w 1890. roku 4.726 zł. „ 1891. „ 5.035 „ „ 1892. „ 5.650 „ 15.411 zł., zatem przeciętnie 5.137 zł. Z powodu powiększającej się ilości chorych tudzież potrzeby utrzymywania filtrów nowo zaprowadzonych (LW. 43.899/1893.) preliminuje się 5 500 zł. tj. więcej o kwotę 500 zł. od uchwalonej na rok 1893.
94 43 209	100 60 200	Preliminuje się zgodnie z kwotami uchwalonymi na rok 1893.
6.118	6.260	
416	450	Wydatki wynosiły: w 1890. roku 500 zł. „ 1891. „ 416 „ „ 1892. „ 435 „ 1.351 zł., zatem przeciętnie 450 zł. Preliminuje się kwotę 480 zł. tj. większą o 30 zł. od uchwalonej na rok 1893. wskutek podrożenia nakładu druków.
218	206	Wydatki przeciętne z 3. ostatnich lat wynosiły 206 zł., preliminuje się zatem kwotę 200 zł. zgodnie z uchwaloną na rok 1893.

Wydatki. Krajowy zakład

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne zł.
XI.		**Koszta utrzymania budynków, dróg i urządzeń.**	
	50	Konserwacye i reparacye z pokostowaniem podłóg { 1. zwyczajne . 2. *nadzwyczajne* .	7.000 —
	51	Utrzymanie urządzeń mechanicznych	800
	52	Asekuracya budynków i ruchomości	650
	53	Kominiarze i straż ogniowa	600
	54	Utrzymanie dróg dojazdowych	800
		Suma wydatków { 1. zwyczajnych . 2. *nadzwyczajnych* .	9.850 —
		Ogólna suma rubryki XI. .	9.850
XII.	55	**Podatki i daniny**	175
XIII.		**Rozmaite.**	
	56	Utrzymanie biblioteki lekarskiej	160
	57	Książki i czasopisma dla chorych	250
	58	Myto drogowe	210
		Do przeniesienia . .	620

dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
5.567 *4.500*	5.500 —	Wydatki zwyczajne wynosiły: w 1890. roku 5.645 zł. „ 1891. „ 5.567 „ „ 1892. „ 7.113 „ 18.325 zł., zatem przeciętnie 6.108 zł. Preliminuje się z powodu potrzeby pokostowania podłóg w 2. nowo wybudowanych pawilonach, tudzież lakierowania ścian do wysokości $1^1/_2$ metra, zgodnie z wnioskiem dyrekcyi zakładu, kwotę 7.000 zł., t. j. więcej o 1.500 zł. na r. 1893. uchwalono.
583	600	Wydatki wynosiły: w 1890. roku 853 zł. „ 1891. „ 583 „ „ 1892. „ 1.092 „ 2 528 zł., zatem przeciętnie 843 zł. Wstawia się co najmniej potrzebną kwotę 800 zł., a więcej o 200 zł. od uchwalonej na rok 1893.
566	600	Preliminuje się więcej o 50 zł. od uchwalonej na rok 1893. kwoty, gdyż na rok 1894. potrzeba zabezpieczyć nowe pawilony jakoteż przybudówki w zakładzie.
550	550	Preliminuje się więcej o 50 zł. z powodu jak przy poz. 52.
790	800	Zgodnie z kwotą na rok 1893. uchwaloną.
8.056 *4.500*	8.050 —	
12.556	8 050	
181	120	Preliminuje się więcej o 55 zł. na pokrycie należytości ekwiwalentowej z gruntów (LW. 28.316/92)
148	150	Wydatki wynosiły: w 1890. roku 139 zł. „ 1891. „ 148 „ „ 1892. „ 191 „ 478 zł., zatem przeciętnie 159 zł. Wstawia się w zaokrągleniu kwotę 160 zł., a więcej o 10 zł. od kwoty na rok 1893. uchwalonej.
267	250	Zgodnie z kwotami na rok 1893. uchwalonemi.
226	210	
641	610	

Wydatki. Krajowy zakład

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne zł.
XIII.		Z przeniesienia .	620
	59	**Przypadkowe:**	
		a) Ubezpieczenie służby od wypadku choroby	70
		b) „ „ i robotników od wypadku . . .	130
		c) Zabawy z tańcami urządzane dla chorych i wycieczki . .	220
		d) Zastępstwa chorych i urlopowanych funkcyonaryuszów . .	500
		e) Koszta przyjęcia komisyj i t. p.	60
		f) „ uroczystości rozdania nagród służbie dozorującej chorych	80
		g) Ryczałt na wydatki przełożonego obszaru dworskiego . .	20
		h) Fiakry dla Sióstr Miłosierdzia, ich spowiednika, inżyniera Wydziału krajowego, nadzorującego roboty konserwacyjne, pastora na pogrzeby ewangielików itp.	40
		i) Koszta przywozu i odstawienia umysłowo chorych do zwrotu od gmin przynależności	800
		k) Inne nieprzewidziane	150
		Suma rubryki XIII.	2.690
XIV.	60	**Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe** . . .	55
XV.	61	**Koszta podróży i dyety członków komisyi opieki nad obłąkanymi**	150
XVI.	—	**Nowe budynki w zakładzie postawić się mające**	—

dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
641	610	
51	70	Preliminuje się do zmienności tych wydatków, jak na rok 1893. uchwalono z dodaniem pod lit. *f)* kwoty 80 zł. na koszt uroczystości rozdania nagród, wskutek preliminowanej w rubr. II. pod poz. 17. premji dla dozorcy Dżuły Romana.
119	130	
221	220	
958	500	
18	60	
87	—	
20	20	
40	40	
774	800	
153	150	
3 082	2 600	
64	50	Preliminuje się więcej o 5 zł. od kwoty uchwalonej na rok 1893. na opłatę do miejscowej kasy szkolnej repartowanej należytości na bieżące wydatki szkolne.
141	150	Preliminuje się prawdopodobna potrzeb zgodnie z kwotą na rok 1893. uchwaloną.
—	*29.832*	Nie zamierza się w roku 1894. żadnych budynków wznosić.

Dochody. Krajowy zakład

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne zł.
I.		**Odsetki od kapitałów.**	
	1	4% od gal. oblig. propinacyjnych imien. wart. 5.750 zł. . . .	230
II.		**Dodatki.**	
	2	Od c. k. Skarbu relutum za drzewo opałowe	560
	3	Od kasy miejskiej na utrzymanie drogi publicznej z Kulparkowa do Lwowa	100
		Suma rubryki II.	660
III.		**Dochody z dóbr.**	
	4	Dochód z gospodarstwa rolnego, z krowiarni, chowu trzody, rzezi wołów i baranów	17.200
	5	Dochód z ogrodów	1.200
		Suma rubryki III. .	18.400
IV.		**Zwroty kosztów leczenia.**	
	6	Od funduszu krajowego galicyjskiego	152.000
	7	Od samopłacących	22.000
	8	Od funduszów obcokrajowych i innych publicznych	3.000
		Suma rubryki IV. .	177.000
V.		**Rozmaite.**	
	9	Zwroty z zarobków chorych w myśl §. 22. statutu	400
	10	„ zaległych kosztów przywozu i odstawienia	500
	11	Przypadkowe:	
		a) Czynsz z baraku propinacyjnego	–
		b) Ze sprzedaży rzeczy z użytku wydzielonych	120
		c) Depozyta po zmarłych	50
		d) Inne drobne nieprzewidziane	30
		Suma rubryki V. .	1.100

dla obłąkanych na Kulparkowie. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
230	230	Dochód stały, corocznie w jednej wysokości.
607	560	Jak na rok 1893. uchwalono.
100	100	
707	660	
2.667	10.890	Preliminuje się na podstawie projektu budżetu folwarku przez zarząd zakładu sporządzonego.
789	1.000	Dochód wynosił: w 1890. roku 1.302 zł. „ 1891. „ 789 „ „ 1892. „ 1.403 „ 3.494 zł., zatem przeciętnie 1.165 zł.
3.456	11.890	Wstawia się jednak kwotę 1.200 zł. wyższą o 200 zł. od uchwalonej na r. 1893., z powodu jak wyżej.
153.216	145.000	Dochód wynosił: w 1890. roku 157.878 zł. „ 1891. „ 153.216 „ „ 1892. „ 152.679 „ 463 773 zł., zatem przeciętnie 154.591 zł. Preliminuje się na podstawie wyniku roku 1892. tylko kwotę 152.000 zł., a więcej o 7.000 zł. jak na rok 1893. uchwalono.
24 759	24.000	Dochód wynosił: w 1890. roku 25.822 zł. „ 1891. „ 24.759 „ „ 1892. „ 22.342 „ 72.923 zł., zatem przeciętnie 24.308 zł. Z uwagi na wynik roku ostatniego wstawia się tylko 22.000 zł., zatem mniej o 2000 zł., jak na rok 1893. uchwalono.
4.083	3.500	Dochód wynosił: w 1890. roku 3.006 zł. „ 1891. „ 4.083 „ „ 1892. „ 3.291 „ 10.380 zł., zatem przeciętnie 3.460 zł. Preliminuje się z powodu jak pod poz. 7. kwotę 3.000 zł., a mniej o 500 zł. od uchwalonej na rok 1893.
182.058	172.500	
381	400	Wstawia się zgodnie z kwotami na rok 1893. uchwalonemi.
52	500	
48	48	Pod lit. *a)* nie preliminuje się nic, gdyż od września 1892. przeznaczono i adaptowano barak na szpital choleryczny.
105	120	Wstawia się jak na rok 1893. uchwalono.
26	50	
134	82	Dochód wynosił: w 1890. roku 29 zł. „ 1891. „ 134 „ „ 1892 „ 9 „ 172 zł., zatem przeciętnie 57 zł. Preliminuje się z uwagi na wynik roku 1892. tylko kwotę 30 zł.
746	1.200	Wynikłość z roku 1891. różni się od odnośnego zamknięcia rachunku o kwotę 2.139 zł. z powodu opuszczenia zaliczek na płace i zwrotu kosztów odstawienia rekonwalescentów (rubr. V. poz. 11.) preliminarzem nie objętych.

Alegat do preliminarza krajowego Zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie Rubr. VII. poz. 36, 37 i 38 wydatków i Rubr. III. poz. 4 i 5 dochodów.

Projekt budżetu

folwarku Zakładu Kulparkowskiego

na rok

1894.

sporządzony w myśl polecenia Wysokiego Sejmu z dnia 27. Listopada 1890.

L. W. 16.348/1893.

Z drukarni Pillera i Spółki we Lwowie.

Projekt

gospodarstwa rolnego połączonego z krowiarnią, chowem

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie			Zwyczajne zł.	Razem zł.
		Wydatki.				
I.		**Na gospodarstwo rolne, krowiarnię, trzodę, woły i owce:**				
	1	Płace i zasługi:				
		a) Dozorca robót.				
		α) płaca	180 zł.			
		β) wikt z pieczywem	275 „			
		γ) gratyfikacya	20 „	475 zł.		
		b) Służba: 3 dziewki.				
		α) płaca po 60 zł.	180 zł.			
		β) wikt z pieczywem po 111 zł.	333 „			
		γ) gratyfikacya dla powyższej służby i dojarek	60 „	573 „	1.048	
	2	Płaca robotnika dziennego:				
		a) zajętego przy roli		430 zł.		
		b) zajętego w krowiarni		70 „	500	
	3	Zakupno nasion			600	
	4	„ nawozu (nawóz własny)			—	
	5	„ całej karmy			3.600	
	6	„ ściółki (z sienników) 500 ctr. m.			75	
	7	„ 8 krów w miejsce wybrakowanych			1.200	
	8	„ 24 wołów roboczych			2.640	
	9	„ 100 sztuk trzody chlewnej			2.600	
	10	„ 200 sztuk baranów			1.400	
	11	Utrzymanie maszyn i narzędzi rolniczych			100	
	12	„ budynków i asekuracya tychże i ziemiopłodów			100	
	13	Różne drobne (weterynarz, leki, smarowidło, akcyza i tp.)			300	
			Suma rubryki I.		14.163	14 163
II.		**Na ogród warzywny:**				
	14	Utrzymanie ogrodnika:				
		a) płaca		180 zł.		
		b) wikt z pieczywem		275 „		
		c) gratyfikacya		20 „	475	
	15	Płaca robotnika dziennego			300	
	16	Zakupno nasion			60	
	17	„ nawozu (nawóz własny)			—	
	18	Różne drobne			15	
			Suma rubryki II.		850	850
III.	19	**Podatek gruntowy**			105	
			Suma rubryki III.		105	105
IV.	20	**Nieprzewidziane wydatki**			32	
			Suma rubryki IV.		32	32

budżetu

trzody chlewnej, rzezią około 24 sztuk wołów i 200 baranów.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
807	550	Preliminuje się więcej o kwotę 5.944 zł. ze względów, że przeniesiono do tej rubryki koszt utrzymania 1. dozorcy z rubryki II. poz. 15. budżetu funduszu zakładowego, ponieważ tenże wyłącznie tylko do działów gospodarczych jest używany.
ciągła 719 piesza 557	470	Wstawiono wydatek na trzodę chlewną i zakupno baranów.
616	539	
—	2.875	
4.612	—	
73	40	
1.303	900	
1.278	2.460	
2.469	—	
—	—	
60	100	
158	105	
300	—	
12.952	8.219	
235	220	Cały koszt utrzymania ogrodnika wstawiono do tej rubryki ze względów, iż tenże pełni czynności tylko w ogrodach warzywnych i przy utrzymaniu parku, przeto preliminuje się o 234 zł. więcej.
ciągła 64 piesza 296	300	
65	60	
5	—	
17	44	
682	624	
105	102	
105	102	
—	45	
—	45	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne zł.	Razem zł.
		Dochody.		
I.		**Z gospodarstwa.**		
	1	Ze sprzedaży ziemiopłodów:		
		owsa 100 cetnr. m. po 4 zł. 50 ct. . . 450 zł.		
		słomy owsianej 90 „ „ „ 1 „ — „ . . 90 „		
		siana 400 „ „ „ 1 „ — „ . . 400 „		
		paszy zielonej 2000 „ „ „ — „ 20 „ . . 400 „		
		buraków 1000 „ „ „ — „ 45 „ . . 450 „		
		kartofli 600 „ „ „ 1 „ — „ . . 600 „	2.390	
	2	Ze sprzedaży mleka 800 hekt. po 7 zł.	5.600	
	3	„ „ 8 krów wybrakowanych	800	
	4	„ „ 30 cieląt	300	
	5	„ „ 24 sztuk wołów	2.640	
	6	„ „ 100 sztuk trzody	4.000	
	7	„ „ 200 „ baranów	1.470	
		Suma rubryki I. . .	17.200	17.200
II.	8	**Ze sprzedaży warzyw ogrodowych i owoców**	1 200	1.200

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
3.270	1.750	Preliminuje się wyższe dochody ze względu na dochód z chowu trzody chlewnej i z bicia baranów, które to dochody dotychczas budżetem objęte nie były.
4.318	5.600	
1.325	600	
315	300	
2.612	2.640	
3.942	—	
—	—	
15.782	10.890	
1.402	1.000	Preliminuje się o 200 zł. więcej ze względu na wynikłość roku 1892.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Zwyczajne zł.	Razem zł.
		Wydatki.		
I.	1-13	Na gospodarstwo rolne etc.	14.163	
II.	14-18	Na ogród warzywny	850	
III.	19	Podatek gruntowy	105	
IV.	20	Nieprzewidziane wydatki	32	
		Suma wydatków . .	15.150	15.150
		Dochody.		
I.	1-7	Z gospodarstwa rolnego etc.	17.200	
II.	8	Z ogrodu	1.200	
		Suma dochodów . .	18.400	18.400
		w porównaniu z wydatkami .	—	15.150
		Okazuje sie czysty dochód . .	—	**3.250**

W Kulparkowie dnia 25. Marca 1893.

LW. 47.858/1893.
Alegat F. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na r. 1894.

Lit. F.

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

PRELIMINARZ

na rok

1894.

L. W. 29.719/1893.

Z drukarni Pillera i Spółki we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	SUMARYUSZ	Z funduszu oddziału I. chorych	II. położnic	III. syfilitycznych	IV. obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
		Wydatki.						
I.	1-17	Płace i emolumenta etatowe	18.037	2.453	5.608	5.482	—	31.580
II.	18-23	Koszta utrzymania osób nieetatowych	15.111	1.998	5.393	5.963	—	28.465
III.	24-28	Pensye i emerytury	2.837	668	1.172	830	—	5.507
IV.	29-32	Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski	111	12	197	36	—	356
V.	33	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertn.	27	3	12	8	—	50
VI.	34	Remuneracye i zapomogi	477	54	216	153	—	900
VII.	35-44	Koszta gospodarcze: 1. zwyczajne	51.235	6.659	22.085	19.421	—	99.400
		2. *nadzwyczajne*	*1.543*	*120*	*480*	*340*	—	*2.483*
VIII.	45-52	„ sanitarne	8.749	595	1.959	1.160		12.463
IX.	53	„ kancelaryjne	636	72	288	204	—	1.200
X.	54	„ kapliczne 1. zwyczajne	133	15	60	42	—	250
		2. *nadzwyczajne*	—	—	—	—	—	—
XI.	55-58	Utrzymanie budynków: 1. zwyczajne	4.082	462	1.848	1.308	—	7.700
		2. *nadzwyczajne*	—	—	—	—	—	—
XII.	59	Podatki i daniny	1.027	—	—	—	—	1.027
XIII.	60-63	Rozmaite	397	45	180	128	—	750
XIV.	64	Koszta utrzymania dzieci, zrodzonych na oddziale położnic	—	600	—	—	—	600
XV.	65-66	Koszta utrzymania mamek i dzieci w szpitalu św. Ludwika	12.000	5.300	—	—	—	17.300
XVI.	67-69	Zapisy	109	—	—	—	—	109
XVII.	70	Wydatki konkurencyjne	50	—	—	—	—	50
XVIII.	71-72	Dyety, koszta podróży i różne inne	100	—	—	200	—	300
		Suma wydatków: zwyczajnych	115.118	18 936	39.018	34.935	—	208.007
		nadzwyczajnych	*1.543*	*120*	*480*	*340*	—	*2.483*
		Razem	116.661	19.056	39.498	35.275	—	210.490
		Dochody.						
I.	1-3	Odsetki od kapitałów	17.330	1.382	224	163	—	19.099
II.	4-9	Dochody z dóbr i realności	9.000	200	12	8	—	9.220
III.	10-12	Zwroty kosztów leczenia	91.700	13.700	38.300	32.300	—	176.000
IV.	13	Dochody rozmaite	159	18	72	51	—	300
		Suma dochodów	118 189	15.300	38.608	32.522	—	204.619
		W porównaniu z wydatkami	116.661	19.056	39.498	35.275	—	210.490
		okazuje się nadwyżka	1.528	—	—	—	1 528	—
		niedobór	—	3.756	890	2.753	7.399	—
		w ogólności niedobór	—	—	—	—	—	5 871

św. Łazarza w Krakowie.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.
30·311	31.980
24.440	25.327
250	2.425
343	356
—	50
700	900
93.686	89.242
1.459	—
11.857	12.162
1.367	1.000
250	250
—	*1.080*
6 819	5.048
65.000	*43.200*
691	1.027
595	750
545	500
16.664	16.700
109	109
8	50
45	350
188.680	188.226
66.459	*44.280*
255 139	232.506
19.118	19.227
9.643	9·702
159.692	158.500
47	100
188 500	187.529
—	232.506
—	—
—	44.977

Porównanie sumaryczne

kwot preliminowanych na rok 1894. z uchwalonymi na rok 1893.

Wydatki preliminowane na rok 1894. wynoszą . . 210.490 zł.
uchwalone zaś „ „ 1893. bez kredytów dodatkowych wynoszą . . . . 232.506 „
preliminuje się zatem *wydatki mniejsze* o . . . 22.016 zł.
a mianowicie:

mniej	w rubryce	I.	ogółem o kwotę		400 zł.		
„	„	X.	„	„	1.080 „		
„	„	XII.	„	„	40.548 „		
„	„	XVIII.	„	„	50 „	42.078 zł.	
więcej zaś	„	II.	„	„	3.138 „		
„	„	III.	„	„	3.082 „		
„	„	VII.	„	„	12.641 „		
„	„	VIII.	„	„	301 „		
„	„	IX.	„	„	200 „		
„	„	XIV.	„	„	100 „		
„	„	XV.	„	„	600 „	20.062 „	
		z porównania *mniej* j. w. o				22.016 zł.	

Dochody preliminowane na rok 1894. wynoszą . . 204.619 zł.
a uchwalone „ „ 1893. „ . . 187.529 „
preliminuje się zatem *dochody większe* o . . 17.090 „
a mianowicie:

więcej	w rubryce	III.	ogółem o kwotę		17.500 zł.		
„	„	IV.	„	„	200 „	17.700 zł.	
mniej zaś	„	I.	„	„	128 „		
„	„	II.	„	„	482 „	610 „	
		z porównania *więcej* j. w. o				17.090 zł.	

Wynik zatem na rok 1894. jest *korzystniejszy* o sumę . . **39.106 zł.**
a zgodny z różnicą niedoborów obu lat.

Po uwzględnieniu zaś dodatkowych kredytów uchwalonych dnia 12. i 17. maja 1893. jak:

a) **Na** rozszerzenie urządzeń mechanicznych . .	19.900 „		
b) **Na** przeistoczenie starego gmachu . . .	11.615 „		
c) za plany i rozszerzenie ogrodu spacerowego .	1.485 „		
d) Dla prowizora apteki	700 „	33.700 zł.	
okaże się w ostatecznym rezultacie wynik korzystniejszy o sumę		72.806 zł.	

Podana suma wynikłości *wydatków* z roku 1891. różni się z odnośnem zamknięciem rachunku o opuszczone w rubryce I. zaliczki na płace w kwocie 400 zł., zaś suma *wynikłości dochodów* o opuszczone zaliczki z rubryki IV. w kwocie . . . . . 281 zł.
i o pobraną dotacyę z funduszu krajowego w kwocie . 66.758 „
razem „ „ . 67.039 zł.

Uwaga do preliminarza w ogóle.

Ilość dni leczenia wynosiła w roku 1892. — 219.036 a przeciętnie z trzech lat 210.492. Na skutek jednak powiększonej ilości ubikacyj szpitalnych i wzrastającego ciągle stanu chorych, przyjęto w stosunku do powyższych wynikłości zwiększoną ilość dni leczenia na 256.000 zł. dla których stosownie do uchwały Wys. Sejmu z r. 1889. obliczono wspólne wydatki i dochody a mianowicie:

dla oddziału	I.	od 134.000	dni	53%
„ „	II.	„ 16.000	„	6%
„ „	III.	„ 62.000	„	24%
„ „	IV.	„ 44.000	„	17%
	razem j. w.	od 256.000	dni	100%

Wydatki Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I. chorych	II. położnic	III. syfilitycznych	IV. obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**						
	1	Dyrektor:						
		a) płaca . . . 1.600 zł.						
		b) relutum na mieszkanie z opałem . . . 600 „	1.166	132	528	374	—	2.200
	2	5 prymaryuszów:						
		a) płaca po 1.200 zł. . 6.000 „						
		b) dod. pięciol. po 200 zł. 2.800 „	5.400	—	1.800	1.600	—	8.800
	3	2 profesorów, jako prymaryuszów dla okulistyki i położnictwa po 650 zł.	650	650	—	—	—	1.300
	4	7 sekundaryuszów I. klasy „ 600 „	2 400	600	600	600	—	4.200
	5	5 „ II. „ „ 500 „	2.500	—	—	—	—	2.500
	6	Akuszerka płaca	—	400	—	—	—	400
	7	Aptekarz:						
		a) płaca . . . 800 „						
		b) 3 dod. pięciol. po 100 zł. 300 „						
		c) dodatek na mieszkanie 200 „	689	78	312	221	—	1.300
	8	Prosektor, płaca	424	48	192	136	—	800
	9	Chemik patologii, płaca . . .	371	42	168	119	—	700
	10	Kapelan:						
		a) płaca . . . 600 zł.						
		b) dodatek na mieszkanie 200 „	424	48	192	136	—	800
	11	Rządca:						
		a) płaca . . . 1.200 zł.						
		b) dodatek osobisty . 460 „	880	100	398	282	—	1.660
	12	2 oficyałów:						
		a) płaca po 1.000 zł. . 2.000 zł.						
		b) dod. pięciol po 150 zł. 450 „	1.299	147	588	416	—	2.450
	13	2 pisarzy:						
		a) płaca po 600 zł. . 1.200 zł.						
		b) dod. pięciol. po 100 zł. 200 „						
		c) „ na mieszk. 100 zł. 200 „	848	96	384	272	—	1.600
	14	Maszynista, płaca	398	45	180	127	—	750
	15	Dozorca domu obłąkanych:						
		a) płaca . . . 400 zł.						
		b) dodatek pięcioletni . 50 „						
		c) wikt II. kl. (wzmocn.) 280 „						
		d) relutum na mieszk. z opał. 280 „	—	—	—	1.010	—	1.010
	16	Woźny:						
		a) płaca . . . 300 zł.						
		b) 4 dod. pięciol. po 50 zł. 200 „						
		c) dodatek na ubiór . 50 „	291	33	132	94	—	550
	17	Odźwierny:						
		a) płaca . . . 150 zł.						
		b) 4 dod. pięciol. po 30 zł. 120 „						
		c) wikt II. klasy . . 240 „						
		d) dodatek na ubiór . 50 „	297	34	134	95	—	560
		Suma rubryki I. .	18.037	2.453	5.608	5.482	—	31.580

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
2.500	2.500	Preliminuje się płace z dodatkami na mocy uchwalonego etatu jak na rok 1893. z wyjątkiem:
8.434	8 600	1) Zmniejszonych poborów przy poz. 1. 12. 13. o kwotę . . 1.450 zł. z tytułu opuszczonych dodatków pięcioletnich dla funkcyonaryuszów emerytowanych i awansowanych.
1.300	1 300	2) Zwiększonych emolumentów, a mianowicie:
3 970	4.200	*a)* Przy poz. 1. o wstawione relutum na mieszkanie dyrektora z mocy uchwały wys. Sejmu z dnia 12.
1.929	2.500	Maja 1893. o rocznych . . . . 600 zł.
520	400	tudzież o przypadające od 1. Stycznia 1894. dodatki pięcioletnie jak:
		b) Przy poz. 2. dla Dra Stanisława Paszkowskiego o rocznych . . . . . 200 „
1.200	1.200	*c)* Przy poz. 7. dla Aleksandra Jaklińskiego o rocznych 100 „
778	800	*d)* „ „ 12. „ Feliksa Lesickiego „ „ 150 „ 1.050 „
700	700	z porównania mniej o kwotę . . . 400 zł.
800	800	Wikt pobierany z kuchni wynosił w latach: .
1.800	1.660	
		1) Lekarza dyżurnego (rubr. VII. poz. 36.) .
		2) Siostry Miłosierdzia (rubr. II. poz. 18) .
2.750	2.750	3) Służby: *a)* Etatowej: *a)* dozorcy domu obłąk. (wzmocniony) .
		β) odźwiernego .
		b) wyższej nieetatowej (rubr. II.) .
1.643	1.700	*c)* oddziałowej, wspólnej i innej .
-	750	
960	1.010	
500	550	
527	560	
30 311	31.980	

1891	1892	Razem	Przeciętnie	W zaokrągl.
złotych wal. austr.				
386	389	775	387	370
196	205	401	200	200
280	289	569	284	280
237	241	478	239	240
162	156	318	159	140
113	121	234	117	105

Na podstawie jednak niższych wyników z I. kwartału 1893. i obliczeń podanych przez zarząd szpitalu, wstawiono koszt wiktów w odnośnych pozycyach niniejszego preliminarza w kwotach podanych „w zaokrągleniu.“

Suma wynikłości z roku 1891. różni się z odnośnem zamknięciem rachunku o zaliczki na płace w kwocie 400 zł. preliminarzem nie objęte.

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I. chorych	II. położnic	III. syfilitycznych	IV. obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
II.		**Koszta utrzymania osób nieetatowych.**						
	18	17 Sióstr Miłosierdzia:						
		a) Płaca: *α)* 15 Sióstr oddziałowych rocznie po 80 zł.	640	160	240	160	1.200	
		β) 2 Sióstr wspólnych rocznie po 80 zł.	85	9	39	27	160	
		b) Wikt: *α)* 17 Sióstr Miłos. rocz. po 200 zł. *β)* 3 emerytek „ „ 200 „ *γ)* 4 postulantek „ „ 200 „	2 554	508	1.032	706	4.800	
		c) Pranie bielizny dla 24 Sióstr rocznie po 11 zł. 32 ct.	145	29	58	40	272	6.432
	19	Pomocnik aptekarza, płaca	387	44	175	124	—	730
	20	Dyetaryusze:						
		a) Płaca dla 5 dzien. po 1·50 rocz 2.738 zł. „ „ 3 „ „ 1·— „ 1.095 „						
		b) Wikt „ 1 dyetaryusza rocznie 280 „	2.180	247	987	699	—	4.113
	21	Służba wyższa:						
		a) Płaca: 2-ch odźwiernych po 120 zł. 240 zł. 1 stolarza 150 „ 3-ch palaczy do maszyny po 120 zł. 360 „ 2-ch nadzorców chorych dla I. i III. oddz. po 144 zł. 288 „ 1.038 zł.						
		b) Wikt dla 8 osób po 140 zł. 1.120 „						
		c) dodatki dla 2-ch odźwiernych: *α)* na mieszk. po 60 zł. 120 zł. *β)* „ ubiór „ 60 „ 120 „ 240 „	1.254	110	723	311	—	2 398
	22	Służba oddziałowa:						
		a) Płaca dla 4 dozorców rocz. po 120 zł. 480 zł. 5 „ „ „ 96 „ 480 „	—	—	—	960	960	
		8 „ „ „ 84 zł.	588	—	84	—	672	
		13 „ „ „ 72 „	720	—	216	—	936	
		3 dozorczyń „ „ 96 „	—	—	—	288	288	
		8 „ „ „ 84 „	336	—	—	336	672	
		8 „ „ „ 72 „	360	144	72	—	576	
		13 „ „ „ 60 „	480	120	180	—	780	
		b) Wikt dla 62 osób „ „ 105 „	3.570	420	840	1.680	6.510	
		Do przeniesienia	13.299	1.791	4.646	5.331	11.394	13.673

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
5.639	6.432	Jak na rok 1893.
—	—	Wstawiono na podstawie uchwały Wys. Sejmu z dnia 17. Maja 1893.
3.666	3.833	Preliminuje się płace jak na rok 1893. z dodaniem wiktu dla 1. dyetaryusza zatrudnionego w izbie przyjęcia, którego całodzienna obecność w szpitalu dla ciągle wzrastającego stanu chorych jest konieczną. (LW. 29.719/893)
2.884	1.908	W pozycyi tej preliminuje się ogółem więcej o 490 zł. z powodu wstawienia poborów dla drugiego odźwiernego i trzeciego palacza, którzy dla nowego pawilonu chirurgicznego niezbędnie są potrzebni. (LW. 29.719/893. i 47.611/893.
12.189	12.173	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I. chorych	II. położnic	III. syfilitycznych	IV. obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
II.		Z przeniesienia .	13.299	1.791	4.646	5.331	11.394	13.673
	22	*c)* Bluzy dla 62 osób po 10 zł. . .	340	40	80	160	620	
		d) Gratyfikacye z końcem roku . .	106	12	48	34	200	12 214
	23	Służba wspólna:						
		a) Płaca dla 14 parobków po 72 zł. 1.008 zł.						
		b) Wikt „ 14 „ 105 „ 1.470 „						
		c) Bluzy „ 14 „ . . 50 „						
		d) Gratyfikacye z końcem roku 50 „	1.366	155	619	438	—	2.578
		Suma rubryki II. .	15.111	1.998	5.393	5.963	—	28.465
III.		**Pensye i emerytury.**						
	24	Bobrzyńska Zofia	250	—	—	—	—	250
	25	Nycz Karol	801	91	363	257	—	1.512
	26	Przybyłowa Magdalena . . .	—	375	—	—	—	375
	27	Woyciechowski Wiktor . . .	461	52	209	148	—	870
	28	Dr. Harajewicz Jan	1.325	150	600	425	—	2.500
		Suma rubryki III. .	2.837	668	1.172	830	—	5.507
IV.		**Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski.**						
	29	Kudas Regina	—	—	73	—	—	73
	30	Flasińska Felicya	79	9	36	26	—	150
	31	Dudek Marya	32	3	15	10	—	60
	32	Tekielska Julia	—	—	73	—	—	73
		Suma rubryki IV. .	111	12	197	36	—	356
V.	33	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych**	27	3	12	8	—	50
VI.	34	**Remuneracye i zapomogi** . . .	477	54	216	153	—	900

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
12.189	12.173	
10.083	11.234	Preliminuje się zgodnie z przedstawieniem Dyrekcyi szpitalu ogółem więcej o 980 zł. dla powiększonego stanu służby o 8 osób. Ilość tej służby okaże się co najmniej potrzebną do obsługi zwiększonego stanu chorych na skutek rozszerzenia ubikacyj szpitalnych nowym pawilonem, dobudowaniem II. piętra na starym gmachu i użyciem mieszkania dyrektora dla chorych.
2.168	1.920	Wstawia się ogółem więcej o 658 zł. z powodu przeniesienia tu poborów 3-ch parobków z rubr. VII. poz. 35. *c)* 38., 42., oraz powiększenia tej służby o 1. parobka, koniecznego dla utrzymania należytego porządku i dodania nowej subpozycyi pod *c)* dla ciągłej niemal styczności tej służby z chorymi. Wikt wstawiono na podstawie wyjaśnienia podanego przy rubr. I.
24.440	25 327	
250	250	Jak na rok 1893.
—	1.800	Preliminuje się mniej o 288 zł. z powodu niższego wymiaru emerytury.
—	375	Jak na rok 1893.
—	—	Wstawiono nowo przyznane emerytury na podstawie statutu emerytalnego (LW. 39.394/892 i 5.922/893.)
—	—	
250	2.425	
73	73	
150	150	
60	60	
60	73	
343	356	
		Jak na rok 1893.
—	50	
700	900	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I. chorych	II. położnic	III. syfilitycznych	IV. obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
VII.		**Koszta gospodarcze.**						
	35	Żywienie chorych:						
		a) Zwykła strawa i dodatki . .	28.000	4.000	12.000	12.000	56.000	
		b) 5 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w kuchni:						
		α) Płaca po 80 zł. . 400 zł.						
		β) Wikt „ 200 „ . 1.000 „						
		γ) Pranie biel. po 11·32 . 57 „	772	87	350	248	1.457	
		c) Służba kuchenna i magazynowa:						
		α) Płaca 10 sług po 60 zł. 600 zł.						
		β) Wikt tychże po 105 „ 1.050 „						
		γ) Gratyfikacye z końcem roku . . . . 50 „	901	102	408	289	1.700	
		d) Opał do kuchni i pod kotły parowe	636	72	288	204	1.200	
		Do przeniesienia .	30.309	4.261	13.046	12.741	60.357	—

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
50.816	48.000	Wydatki wynosiły w oddziałach:

	I.	II.	III.	IV.	Razem			Koszt 1 dnia centów
	złotych wal. austr.					Dni leczenia	chorych	
W roku 1890. .	23.840	2.751	11.003	8.252	45.846	196.901	7 520	23·3
„ „ 1891. .	25.152	3.553	10.879	11.232	50.816	215.540	8.215	23·6
„ „ 1892. .	25.975	2.996	11.397	12.082	52.450	219.036	8 550	23·8
razem .	74.967	9.300	33.279	31.566	149.112	631.477	24.285	70 7
przeciętnie .	24.989	3.100	11.093	10.522	49.704	210.492	8.095	23 6

Z uwagi jednak na ciągle trwający wysoki stan chorych oraz spodziewany znaczniejszy ich wzrost na skutek powiększonych ubikacyj szpitalnych, przyjęto do niniejszego preliminarza 256.000 dni leczenia, dla których licząc, że koszt dnia przy podjętych usiłowaniach zarządu, nie przewyższy 22 ct., uczyniłby wydatek 56.320 zł. Z tego zatem powodu jak i ze względu na wynikłość roku ostatniego, wstawiono w zaokrągleniu 56.000 zł. czyli więcej o 8.000 zł. od roku 1893.

1.382	1.457	Jak na rok 1893.
1.667	1.812	Wstawiono mniej o 112 zł. z powodu niższego kosztu wiktu, jak podano przy rubr. I., a nadto, że w miejsce przeniesionego parobka do rubr. II. poz. 23. dodano niezbędnie potrzebną posługaczkę.
1.432	1.050	Koszt opału wynosił dla:

	Kuchni	Piekarni	Sal, łazienek i t. p.	Pralni	Apteki	Razem
	Złotych wal. austr.					
W roku 1890. .	1.261	450	7.345	1.609	141	10.806
„ „ 1891. .	1.432	431	8 241	1.737	150	11.991
„ „ 1892. .	1.243	430	7.476	1.558	104	10.811
razem .	3.936	1.311	23.062	4.904	395	33.608
przeciętnie .	1.312	437	7.687	1.635	132	11.203
w zaokrągleniu .	1.200	400	8 000	1.500	100	11.200

Ze względu jednak, że w roku 1894. przybywa do opalania nowo wybudowany pawilon, oraz II. piątro dobudowane na starym gmachu, wstawiono koszt opału w odnośnych pozycyach w stosunku do wynikłości z r. 1892., w niniejszej zaś pozycyi więcej o 150 zł. od roku 1893.

55.297	52.319

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I. chorych	II. położnic	III. syfilitycznych	IV. obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
VII.		Z przeniesienia .	30.309	4.261	13.046	12.741	60.357	—
	35	*e)* Naczynia i sprzęty kuchenne .	186	21	84	59	350	
		f) Pieczywo z opałem, piekarzem i pomocnikami	4.187	474	1.896	1.343	7.900	
		g) Wino dla chorych . . .	650	100	100	350	1.200	69.807
	36	Lekarz dyżurny, wikt z pieczywem i winem	196	22	89	63	—	370
	37	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj .	4.240	480	1 920	1.360	—	8.000
	38	Oświetlenie:						
		a) Koszt gazu (1 meter kubiczny po 8·5 ct.) . . . 1.400 zł.						
		b) Nafta, świece i t. p. . 1.700 „						
		c) 7 rata amortyzacyjna . 813 „	2.074	235	939	665	—	3.913
	39	Sprzęty gospodarcze:						
		1. zwyczajne	1.007	114	456	323	—	1.900
		2. *nadzwyczajne*	*483*	—	—	—	—	*483*
	40	Utrzymanie jednej pary koni z furmanem, reparacyą wozów, uprzęży i t. p. .	371	42	168	119	—	700
	41	Utrzymanie ogrodów:						
		a) warzywnego	536	64	—	—	600	
		b) spacerowego	80	9	36	25	150	
		c) ogrodnik, płaca po 30 zł. miesięcznie	191	21	87	61	360	1.110
		Do przeniesienia { zwyczajne .	44.027	5.843	18.821	17.109	—	85 800
		{ *nadzwyczajne* .	*483*	—	—	—	—	*483*

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona rok 1893.	Wyjaśnienia
55.297	52.319	
141	200	Preliminuje się więcej o 150 zł. dla koniecznego uzupełnienia braków oraz potrzeby częstego pobielania naczyń.
5.781	7.119	Wydatek w roku 1892. wynosił 7.934 zł. Z tego więc powodu jak i z uwagi na wykazany przy poz. 35. *a)* przyrost chorych, wstawia się w zaokrągleniu 7.900 zł. czyli więcej o 781 zł. od roku 1893.
916	1.100	Preliminuje się więcej o 100 zł. od roku 1893. w stosunku do wynikłości z roku 1892. wynoszącej 1.209 zł.
386	390	Wstawia się mniej o 20 zł. z powodu podanego przy rubryce I.
8.672	6.600	Preliminuje się więcej o 1.400 zł. z powodu podanego przy poz. 35. *d)*. W podanej wynikłości z roku 1891. mieści się także opał do piekarni w kwocie 431 zł.
4.505	4.500	Gazu wypalono w roku 1892. 17.186 m^3 za kwotę 1.461 zł. Koszt zaś nafty, świec, knotów i t. p. wynosił 1.421 zł. O ile zatem w stosunku do lat poprzednich zmniejszył się koszt gazu w skutek redukcyi palników, o tyle zaś zwiększyły się koszta nafty świec i t. p. Z tego zatem powodu tudzież z uwagi, że w roku 1894. przybędzie do oświetlenia pawilon chirurgiczny i dobudowane II. piątro, wstawiono po wyłączeniu lampiarza, przeniesionego do rubr. II. poz. 23., poszczególnione obok kwoty w łącznej sumie 3.913 zł. czyli mniej o 587 zł. od roku 1893.
2.008	1.800	Na sprzęty wydano w roku 1892. 1897 zł. Ze względu jednak na spodziewany przyrost chorych i potrzeby uzupełnienia sprzętów wstawia się w zaokrągleniu 1.900 zł. czyli więcej o 100 zł.
552	—	Wstawiono dla sprawienia niezbędnie potrzebnych sprzętów i naczyń dla powiększyć się mającego oddziału okulistycznego o 6 łóżek (LW. 50.573/893.)
664	687	Wydatek tej pozycyi wynosił w roku 1892. 651 zł. a przeciętnie z 3-ch lat 779 zł. Preliminuje się jednak w zaokrągleniu 700 zł. czyli więcej o 13 zł. z powodu wyższych cen owsa.
655	600	Jak na rok 1893.
150	200	Preliminuje się mniej o 50 zł. na podstawie niższych wynikłości lat ostatnich.
360	360	Jak na rok 1893.
79.535	75.875	
552	—	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I. chorych	II. położnic	III. syfilitycznych	IV. obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
VII.		Z przeniesienia { zwyczajne .	44.027	5.843	18.821	17.109	—	85.800
		{ *nadzwyczajne* .	*483*	—	—	—	—	*483*
	42	Utrzymanie pralni:						
		a) Opał, praczki, mydło itp. 4.817 zł.						
		b) 2 Siostry Miłosierdzia:						
		α) Płaca po 80 zł. 160 zł.						
		β) Wikt „ 200 „ 400 „						
		γ) Pranie bielizny po 11 zł. 32 ct. 23 „ 583 „	2.862	324	1.296	918	—	5.400
	43	Bielizna pościel i odzież:						
		a) Zakupno i naprawa:						
		1. zwyczajne . . . 6.662 zł.						
		2. *nadzwyczajne* . .	*1 060*	*120*	*480*	*340*	—	*2.000*
		b) 2 Siostry Miłosierdzia:						
		α) Płaca po 80 zł. 160 zł.						
		β) Wikt „ 200 „ 400 „						
		γ) Pranie bielizny po 11 zł. 32 ct. 23 „ 583 „						
		c) Utrzymanie 2 szwaczek:						
		α) Płaca dla 1 rocznie 90 zł.						
		Płaca dla 1 rocznie 60 zł.						
		β) Wikt dla 1 rocznie . 105 zł. 255 „	3.975	450	1.800	1.275	—	7.500
	44	Słoma do sienników	371	42	168	119	—	700
		Suma wydatków { zwyczajnych .	51.235	6.659	22 085	19.421	—	99.400
		{ *nadzwyczajnych* .	*1.543*	*120*	*480*	*340*	—	*2.483*
		Ogólna suma rubryki VII. .	52.778	6.779	22.565	19.761	—	101.883

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
79.535	75.875	
552	—	
5.623	5.220	Wydatki tej pozycyi wynosiły w roku 1892. 5.072 zł. a przeciętnie z 3-ch lat 5.462 zł. Z tego zatem powodu jak i dla zwiększonego stanu chorych wstawiono przeciętną w zaokrągleniu w kwocie 5.400 zł. czyli więcej o 180 zł. od roku 1893.
907	—	
7.829	7.347	Zwyczajne wydatki poz. 43. *a)* wynosiły w roku 1892. 7.107 zł. a przeciętnie z 3-ch lat 6.858 zł. Wstawiono jednak pod *a)*. 1. niższą nieco kwotę od powyższych wynikłości, natomiast na wydatki nadzwyczajne preliminuje się 2.000 zł jako niezbędne dla uzupełnienia zniszczonej bielizny z uwagą, że kwoty tejże wysokości budżetem na rok 1892. przyznanej, na ten cel nie użyto, ogółem w całej pozycyi wstawiono więcej o 2.153 zł. od roku 1893.
699	800	Preliminuje się więcej o 100 zł. na podstawie niższych wynikłości lat ostatnich.
93.686	89.242	
1.459	—	
95.145	89.242	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I. chorych	II. położnic	III. syfilitycznych	IV. obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
VIII.		**Koszta sanitarne.**						
	45	Lekarstwa	2.150	250	700	600	—	3.700
	46	Utrzymanie apteki:						
		a) Opał . . . . 100 zł.						
		b) 2 Siostry Miłosierdzia:						
		α) Płaca po 80 zł. 160 zł.						
		β) Wikt „ 200 „ 400 „						
		γ) Pranie bielizny po 11 zł. 32 ct. 23 „ 583 „						
		c) 2 laborantki:						
		α) Płaca po 60 zł. 120 zł.						
		β) Wikt „ 105 „ 210 „ 330 „	537	61	243	172	—	1.013
	47	Laboratoryum chemiczno-patologiczne .	50	—	50	—	—	100
	48	Potrzeby sanitarne	5.000	200	700	200	—	6.100
	49	Przybory opatrunkowe . . .	300	—	—	—	—	300
	50	Instrumenta chirurgiczne . . .	500	60	170	120	—	850
	51	Koszta pogrzebowe	133	15	60	42	—	250
	52	Czynsz dzierżawny domu przedpogrzebowego	79	9	36	26	—	150
		Suma rubryki VIII. .	8.749	595	1.959	1 160	—	12.463
IX.		**Koszta kancelaryjne.**						
	53	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne i t. p. . .	636	72	288	204	—	1.200
X.		**Koszta kapliczne.**						
	54	Utrzymanie kościoła 1. zwyczajne .	133	15	60	42	—	250
		Utrzymanie kościoła 2. *nadzwyczajne* .	—	—	—	—	—	—

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
3.816	3.500	Lekarstwa kosztowały w roku 1892. 3.653 zł. a przeciętnie z 3-ch lat 3.603 zł. Dla zwiększonego stanu chorych wstawia się w stosunku do wynikłości z roku 1892. kwotę 3.700 zł. czyli więcej o 200 zł. od roku 1893.
1.024	1.062	Preliminuje się mniej o 49 zł. na podstawie wyjaśnień podanych przy rubr. I. i VII. poz. 35. *d)*
100	100	Jak na rok 1893.
5.903	6.100	W roku 1892. wynosił wydatek 5.592 zł. Preliminuje się dla zwiększonego stanu chorych jak na rok 1893.
250	300	Jak na rok 1893.
599	700	W roku 1892. wynosił wydatek 659 zł. Dla uzupełnienia jednak braków, zwiększonej potrzeby reparacyi zużytych instrumentów oraz koniecznego zakupna mikroskopu dla oddziałów chorób wewnętrznych kosztem 300 zł. preliminuje się większą kwotę o 150 zł. od roku 1893.
165	250	Jak na rok 1893.
—	150	
11.857	12.162	
1.367	1.000	Wydatki wynosiły w roku 1892. 1.296 zł. a przeciętnie z 3-ch lat 1.187. Z tego zatem powodu wstawiono w zaokrągleniu 1.200 zł. czyli więcej o 200 zł., od roku 1893.
250	250	Jak na rok 1893. z opuszczeniem wydatków nadzwyczajnych.
—	*1.080*	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I. chorych	II. położnic	III. syfilitycznych	IV. obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
XI.		**Utrzymanie budynków.**						
	55	Konserwacye i reparacye:						
		1. Zwyczajne	3.180	360	1.440	1.020	—	6.000
		2. *Nadzwyczajne*	—	—	—	—	—	—
	56	Utrzymanie wodociągów i maszyny parowej	530	60	240	170	—	1.000
	57	Asekuracya budynków i ruchomości .	133	15	60	42	—	250
	58	Czyszczenie kominów	239	27	108	76	—	450
	58*a*	Wynagrodzenie za czynności techniczne	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków { zwyczajnych .	4.082	462	1.848	1.308	—	7.700
		Suma wydatków { *nadzwyczajnych*	—	—	—	—	—	—
		Ogólna suma rubryki XI. .	4.082	462	1.848	1.308	—	7.700
XII.		**Podatki i daniny.**						
	59	*a)* Z gruntów i realności szpitalnych . . . . 105 zł.						
		b) Z dóbr w Prądniku czerwonym . . . . 807 „						
		c) Z dóbr w Tropiszowie . 115 „	1.027	—	—	—	—	1.027
XIII.		**Rozmaite.**						
	60	Utrzymanie biblioteki lekarskiej . .	53	6	24	17	—	100
	61	Książki i czasopisma dla chorych . .	53	6	24	17	—	100
	62	Ubezpieczenie służby od wypadków .	26	3	12	9	—	50
	63	Rozmaite nieprzewidziane . . .	265	30	120	85	—	500
		Suma rubryki XIII. . .	397	45	180	128	—	750

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
4.713 *65.000*	3.400 *43.200*	Zwyczajne wydatki wynosiły w roku 1892. 3.854 zł. a przeciętnie 3.869 zł. Ze względu jednak, że wedle przedstawienia zarządu szpitalnego do LW. 29.719/893. zachodzi konieczna potrzeba reparacyi gzymsów, otynkowania murów, reparacyi dachów na wszystkich prawie zabudowaniach szpitalnych, rekonstrukcyi wychodków, przestawienia pieców, pokostowania podłóg i okien, ułożenia posadzek w starym gmachu, wymiany zniszczonych desek i słupów w parkanie, wstawiono co najmniej potrzebną kwotę 6.000 zł., czyli więcej o 2.600 zł. z opuszczeniem natomiast wydatków nadzwyczajnych.
870	1 000	Jak na rok 1893. Wydatek w roku 1892. wynosił 979 zł.
239	250	Jak na rok 1893.
397	398	Preliminuje się więcej o 52 zł. z powodu, że w roku 1894. przybywają do czyszczenia kominy i piece nowego pawilonu.
600	—	Wstawiono dla wyrównania wynikłości.
6.819 *65.000*	5.048 *43.200*	
71 819	48.248	
691	1.027	
		Jak na rok 1893.
32	100	
—	100	
—	50	
563	500	
595	750	

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I. chorych	II. położnic	III. syfilitycznych	IV. obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
XIV.		**Koszta utrzymania dzieci, zrodzonych na oddziale położnic.**						
	64	Wynagrodzenie mamek za karmienie dzieci	—	600	—	—	—	600
XV.		**Koszta utrzymania mamek i dzieci w szpitalu św. Ludwika.**						
	65	Utrzymanie mamek i dzieci ssących .	—	5.300	—	—	—	5.300
	66	Ryczałt za leczenie i utrzymanie chorych dzieci	12.000	—	—	—	—	12.000
		Suma rubryki XV. . .	12 000	5.300	—	—	—	17.300
XVI.		**Zapisy.**						
	67	Szembeka na odprawianie Mszy św. .	38	—	—	—	—	38
	68	Wencla na obdzielanie rekonwalescentów	31	—	—	—	—	31
	69	Gałeckiego i Klozowej na odprawianie Mszy św.	40	—	—	—	—	40
		Suma rubryki XVI. . .	109	—	—	—	—	109
XVII.	70	**Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe**	50	—	—	—	—	50
XVIII.		**Dyety, koszta podróży i różne inne.**						
	71	W sprawach funduszu jako właściciela dóbr	100	—	—	—	-	100
	72	Dla członków komisyi opieki nad obłąkanymi	—	—	—	200	—	200
		Suma rubryki XVIII. . .	100	—	—	200	—	300

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
545	500	Preliminuje się więcej o 100 zł. na podstawie wynikłości z roku 1892. wynoszącej 605 zł.
4.664	4.700	W roku 1892. wynosiły wydatki 5.228 zł. Z tego zatem powodu jak i z uwagi na ciągły przyrost osesków wstawiono 5.300 zł., czyli więcej o 600 zł. od r. 1893.
12.000	12.000	Jak na rok 1893. Z tego tytułu otrzymano w roku 1892. 1) Z funduszu krajowego 4-ma rachunkami kwartalnymi kwotę 13.216 zł. 77 ct. 2) Od samopłacących i funduszów obcych . . „ 589 „ 19 „ razem 13.805 zł. 96 ct.
16 664	16.700	
38	38	
31	31	
40	40	
109	109	Jak na rok 1893.
8	50	
45	150	Preliminuje się mniej o 50 zł. na podstawie niższych wynikłości lat ostatnich.
—	200	Jak na rok 1893.
45	350	

Dochody. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I. chorych	II. położnic	III. syfilitycznych	IV. obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
I.		**Odsetki od efektów, kapitałów i fundacyj.**						
	1	*Od efektów:*						
		a) 4% od listów zastawnych galic. Tow. kredyt. ziem. we Lwowie im. wart. . . . . 26.400 zł.	1.056	—	—	—	1.056	
		b) 4½% od oblig. pożycz. krajowych:						
		α) z roku 1883 im. wart. 10.800 „	486	—	—	—	486	
		β) „ „ 1884 „ „ 4.500 „	202	—	—	—	202	
		c) 4½% od listów zastaw. gal. Banku kraj:						
		α) W posiadaniu będących im wart. . 50.000 „	1.836	342	72	—	2.250	
		β) Zakupić się mających im. wart. . . 5.900 „	256	9	—	—	265	
		d) 4% od obligacyj propinacyjnych im. wart. . 18.100 „	366	358	—	—	724	4.983
	2	*Od kapitałów:*						
		a) 4½% od reszty dłużnego kapitału w kwocie 281.591 zł. 06 ct. . .	11.998	673	—	—	12.671	
		b) 4% od kapitału przypadającego od kahału w Olkusku . . .	9	—	—	—	9	12.680
	3	*Od fundacyj:*						
		a) Bieńkowskiego	170	—	—	—	170	
		b) Dąbkowskiego	204	—	—	—	204	
		c) Gałeckiego	26	—	—	—	26	
		d) Klozowej (mszalna) . . .	14	—	—	—	14	
		e) „ (szpitalna) . . .	4	—	—	—	4	
		f) Ligęzy	263	—	—	—	263	
		g) Małeckiego	17	—	—	—	17	
		h) Pruskiego	263	—	—	—	263	
		i) Tarły	66	—	44	13	123	
		j) Wencla	31	—	—	—	31	
		k) Wolnych mularzy . . .	63	—	—	—	63	
		l) Mszalna	—	—	108	—	108	
		m) Trzebickiego	—	—	—	150	150	1.436
		Suma rubryki I. . .	17.330	1.382	224	163	—	19.099

św. Łazarza w Krakowie. Dochody.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
4.247	4.856	W pozycyi tej preliminuje się ogółem więcej o 127 zł. na podstawie stanu efektów w posiadaniu będących, oraz od efektów zakupić się mających za kwotę 5.919 zł. 43 ct., płatnych z funduszu krajowego tytułem dalszej 4-ej raty na poczet dłużnego kapitału.
13.404	12.935	Preliminuje się ogółem mniej o 255 zł. z powodu, że według planu umorzenia przypadają do spłaty mniejsze odsetki.
1.467	1.436	Jak na rok 1893.
19.118	19.227	

Dochody. Krajowy szpital

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Z funduszu oddziału I. chorych	II. położnic	III. syfilitycznych	IV. obłąkanych	Razem Szczegół	Razem Ogół
			Złote austryackie					
II.		**Dochody z dóbr i realności.**						
	4	Czynsz dzierżawny z dóbr Tropiszowa 3.024 Rbsr.	3.720	—	—	—		3.720
	5	Czynsz dzierżawny z Prądnika czerwonego	3.400	—	—	—	—	3.400
	6	Czynsz emfiteutyczny z folwarku Przegini duchownej	50	—	—	—	—	50
	7	Czynsz za salę wykładową kliniki . .	150	—	—	—	—	150
	8	Dochód z ogrodów szpitalnych . .	1.653	197	—	—	—	1.850
	9	Ryczałt od c. k. Rządu za odwożenie zwłok na cmentarz . . .	27	3	12	8	—	50
	9a	Czynsz dzierżawny z Krowodrzy . .	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki II. . .	9 000	200	12	8	—	9.220
III.		**Zwroty kosztów leczenia.**						
	10	Od funduszu krajowego	80.000	13.000	32.000	22.000	147 000	
	11	Od samopłacących	7.500	500	2.500	9.500	20.000	
	12	Od funduszów obcokrajowych i innych .	4.200	200	3.800	800	9.000	176.000
		Suma rubryki III. . .	91 700	13.700	38 300	32.300	—	176.000
IV.	13	**Dochody rozmaite**	159	18	72	51	—	300

św. Łazarza w Krakowie. Dochody.

Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
4.067	4.052	Preliminuje się mniej o 332 zł. z powodu nader niskiego kursu rubli, którymi czynsz bywa płacony. Dochód ten wynosił w roku 1892. tylko 3.741 zł. a za I. półrocze 1893. 1.860 zł. co całorocznie uczyni 3.720 zł.
3.400	3.400	Jak na rok 1893.
50	50	
150	150	
1.969	2.000	Dochód w roku 1892. wynosił 1.746 zł. a przeciętnie z 2-ch lat 1 857 zł. Z tego zatem powodu wstawiono w zaokrągleniu 1.850 zł. czyli mniej o 150 zł. od roku 1893. Z porównania tego dochodu z wydatkami rubr. VII. poz. 41. w kwocie 1.110 zł., okazuje się zysk w kwocie 740 zł.
—	50	Jak na rok 1893.
7	—	Wstawiono dla wyrównania wynikłości z roku 1891.
9.643	9.702	
136.739	136.000	Dochody wynosiły w oddziałach:

	I.	II.	III.	IV.	Razem
	złotych wal. austr.				
W roku 1890. . . .	74.691	11.223	33.277	21.670	140.861
„ „ 1891. . . .	73.774	12.167	29.718	21.080	136.739
„ „ 1892. . . .	64.909	10.042	28.493	22.236	125.680
razem . . .	213.374	33.432	91.488	64.986	403.280
przeciętnie . . .	71.125	11.144	30.496	21.662	134.427
Preliminuje się jednak kwoty .	80.000	13.000	32.000	22.000	147.000

czyli ogółem więcej o 11.000 zł. od roku 1893. ze względu na zwiększoną ilość dni leczenia w skutek rozszerzonych ubikacyj szpitalnych.

17.695	17.600	Z powyższego powodu wstawiono również i w niniejszej pozycyi więcej o 2.400 zł. od roku 1893. W roku 1892. wynosił dochód 16.600 zł. a przeciętnie z 3-ch lat 17.410 zł.
5.258	4.900	Dochody tej pozycyi wynosiły w roku 1892. 9.580 zł. Preliminuje się zatem w stosunku do tej wynikłości w zaokrągleniu 9.000 zł. czyli więcej o 4.100 zł. od roku 1893.
159.692	158.500	
47	100	W roku 1892. uzyskano ze sprzedaży starzyzny i zużytych sprzętów kwotę 264 zł. Z tego zatem powodu jak i dla zmienności dochodów tej pozycyi wstawiono w zaokrągleniu 300., czyli więcej o 200 zł. od roku 1893. Podana suma wynikłości z roku 1891. różni się z odnośnem zamknięciem rachunku o pominięte zaliczki na płace w kwocie 281 zł. do preliminarza nie należące.

LW. 47.858/1893.
Alegat C. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na r. 1894.

Lit. G.

Fundusz podrzutków w Krakowie.

PRELIMINARZ

na rok

1894.

LW. 29.719/1893.

Z drukarni i litografii Pillera i Spł. we Lwowie.

Wydatki. Fundusz podrzutków

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
I.		**Płace urzędników.**			
	1	Funkcyonaryusze szpitalni za czynności przy tym funduszu	50	—	50
II.		**Potrzeby kancelaryjne.**			
	2	Druki, potrzeby do pisania i inne	20	—	20
III.		**Remuneracye.**			
	3	Za stręczenie żywicielek i pieluszkowe	10	—	
	4	Za gorliwe pielęgnowanie dzieci	10	—	20
IV.		**Koszta utrzymania podrzutków.**			
	5	Za utrzymanie dzieci, nie mających prawa do dobrodziejstwa ustawy z 23. Maja 1873., a przyjętych w miarę własnych zasobów	1.527	—	1.527
V.	6	**Koszta leczenia dzieci**	10	—	10
VI.		**Zapomogi dla położnic.**			
	7	Dla położnic, opuszczających z dziećmi bezpłatny oddział położnic	3.100	—	3.100
VII.		**Rozmaite.**			
	8	Koszta pogrzebowe, podróże i inne	40	—	40
		Ogólna suma wydatków	—	—	4.767

w Krakowie. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
50	50	
—	20	Jak na rok 1893.
6	20	
1.339	1.525	Koszta utrzymania wynosić będą: 1) Dla jednego podrzutka, przyjętego przed uchwałą Wys. Sejmu z dnia 22. Stycznia 1886. wedle IV. klasy . . . . . 54 zł. 2) Dla przyjętych i przyjąć się mających na mocy powyższej uchwały prawdopodobny koszt . . . . . 1.473 „ razem jak obok . 1.527 zł.
—	10	Jak na rok 1893.
3.438	3.450	W roku 1892. wynosił wydatek 2.910 zł. a przeciętnie z 3-ch lat 3.086 zł. Na tej więc podstawie preliminuje się w zaokrągleniu 3.100 zł. czyli mniej o 350 zł. od roku 1893.
46	30	Preliminuje się więcej o 10 zł. na podstawie wyższych wynikłości lat ostatnich. W roku 1892 wynosiły wydatki 35 zł.
4.879	5.105	Podana suma wynikłości z roku 1891. różni się z zamknięciem rachunku o opuszczoną nadwyżkę dochodów w kwocie 179 zł. przeniesioną do majątku zarodowego tego funduszu.

Dochody. Fundusz podrzutków

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
I.		**Odsetki od efektów kapitałów i fundacyj.**			
	1	Od efektów:			
		a) $4^1/_2$% od listów zast. Banku krajowego:			
		α) W posiadaniu będących imiennej wartości . . . . . 12.000 zł.	540	—	
		β) Zakupić się mających na . . . 300 „	14	—	
		b) 4% od obligacyj propinac. . . . 8.950 „	358	—	
	2	$4^1/_2$% od reszty dłużnego kapitału w kwocie . 14 953 „ spłacanego przez fundusz krajowy	673	—	
	3	5% od kapitału fundacyjnego Tarły	82	—	
		Suma rubryki I. . .	1.667	—	1.667
II.	4	**Dochody z realności**	—	—	—
		Suma dochodów . .	—	—	**1.667**
		W porównaniu z wydatkami . .	—	—	4.767
		okazuje się **niedobór** w kwocie .	—	—	**3.100**
		do pokrycia z funduszu krajowego na potrzeby rubr. VI. wydatków.			

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1 613	1.655	Preliminuje się ogółem więcej o 12 zł. na podstawie stanu efektów w posiadaniu będących jak i zakupić się mających na 300 zł. z 4-tej raty kapitału, płatnego z funduszu krajowego.
7	–	Wstawiono dla wyprowadzenia wynikłości z roku 1891.
1.620	1.655	
—	5.105	
—	3.450	Preliminuje się mniejszą kwotę o 350 zł. stosownie do wykazanej potrzeby przy rubr. VI. poz. 7. tego funduszu. Podana suma wynikłości z roku 1891. różni się z odnośnem zamknięciem rachunku o pobraną z funduszu krajowego dotacyę w kwocie 3.438 zł.

LW. 47.858/93.
Alegat H. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1894.

Lit. H.

FUNDUSZ POLICYI KRAJOWEJ.

PRELIMINARZ

na rok

1894.

LW. 48.141/93.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

H. Fundusz policyi krajowej.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.	1	**Utrzymanie więźniów w domach przymusowej pracy i poprawy**	2.800	—	2.800
II.	2	**Rozmaite**	5	—	5
		Suma wydałków .	2.805	—	2.805
		Dochody.			
I.		Odsetki.			
	1	5% od kapitału hipotekowanego na realności w Krakowie w kwocie 109 zł. p. 1 gr.	1	—	—
	2	4% od efektów zakupić się mających (za zwrócony przez fundusz krajowy kapitał w sumie 132.859 zł.) imiennej wartości 135.500 zł.	5.420	—	—
	3	4½% od obligacyj gal. pożyczki krajowej z roku 1884 imiennej wartości 1.200 zł.	54	—	—
	4	4% od książeczki Banku krajowego na 171 zł. 02 ct. . .	—	—	5.475
II.	5	**Rozmaite**	—	—	—
		Suma dochodów .	5.475	—	5.475
		w porównaniu z wydatkami .			2.805
		okazuje się **nadwyżka dochodów** .			2.670
		która wpłynie do funduszu krajowego.			

Preliminarz na rok 1894.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
1.956	2.500	Domy przymusowej pracy i poprawy, które weszły w życie w innych prowincyach państwa na mocy ustawy z dnia 24-go maja 1885 (Dz. u. p. Nr. 90) nie istnieją jeszcze w Galicyi, jednak za utrzymywanych w tychże prowincyach a przynależnych do Galicyi poprawieńców i niewoleńców, wypłacono z tej rubryki w roku 1890 . . . . . 1.451 zł. 02 ct. „ „ 1891 . . . . . 1.956 „ 14 „ „ „ 1892 . . . . . 2.021 „ 47 „ z czego okazuje się, iż powyższe koszta rok rocznie się zwiększają, przeto preliminuje się na rok 1894 kwotę 2.800 zł. w. a.
—	5	Preliminuje się jak na rok 1894.
1.956	2.505	
		Kapitał ubezpieczony jest na realności Nr. 204 Dz. VIII. w Krakowie i wynosi 109 złp. 1 gr., czyli 27 zł. 25 ct. w. a.
		Na mocy uchwały Wydziału krajowego do LW. 48.141/93 kapitał 132.859 zł. dłużny z funduszu krajowego zwrócony ma być funduszowi policyi krajowej. Za tęż sumę zakupi się efekta po przypuszczalnym kursie 98 zł. w imiennej wartości 135.500 zł.
		Preliminuje się według rzeczywistego stanu efektów.
6.029	6.034	Nic się nie preliminuje, z powodu kapitalizowania odsetek.
—	—	
6.029	6.034	

LW. 47.858/93.
Alegat I—M do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1894.

Lit. I—M.

PRELIMINARZE

na rok

1894.

I. Fundusz kultury krajowej . . . . . str. 2
K. „ stanowy sierociński . . . . . „ 4
L. „ Aleksandra hr. Stadnickiego . . . . . „ 6
M. „ pożyczki krajowej z roku 1873 . . . . . „ 8

I. Fundusz kultury krajowej.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.	1	**Zwroty kar**	15	—	15
II.		**Rozmaite.**			
	2	Zasiłek dla szkoły rolniczej w Dublanach	3.433	—	3.433
	3	Wydatki nieprzewidziane	—	—	—
		Suma wydatków .	3.448	—	3.448
		Dochody.			
I.	1	$4^1/_2$% od obligacyj pożyczki krajowej z r. 1883 na 200 zł. .	9	—	
	2	$4^1/_2$% od obligacyj pożyczki krajowej z r. 1884 na 43.000 zł.	1.935	—	
	3	$4^1/_2$% od obligacyj pożyczki krajowej z r. 1889 na 100 zł. .	4	—	
	4	4% od książeczki Banku krajowego na 98 zł. 87 ct. . .	—	—	1.948
II.	5	**Kary** za przestępstwa lasowe i wodne	1.500	—	1.500
		Suma dochodów .	3.448	—	3.448

Preliminarz na rok 1894. LW. 48.152/93.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
—	15	Na możliwe zwroty preliminuje się jak uchwalona kwota na rok 1893.
3.433	3.433	Preliminuje się w wysokości o ile dochody wystarczą po uwzględnieniu wydatków rubryki I.
—	—	Dla braku wynikłości nic się nie preliminuje.
3.433	3.448	
		Do poz. 1—3 preliminowano wedle stanu efektów.
1.948	1.948	Do poz. 4 nic się nie preliminuje gdyż odsetki się kapitalizują.
1.847	1.500	Do poz. 5. Wynik z r. 1889, 1585 zł. 45½ ct., z r. 1890 1.798 zł. 74 ct., z r. 1891 1.847 zł. 34 ct. razem 5 231 zł. 53½ ct. przeciętnie 1.743 zł. 84 ct. W roku 1890 i 1891 wpłynęły wyjątkowo znaczniejsze grzywny za przekroczenie ustawy lasowej, przeto przeciętną kwotę nie można brać za podstawę, z tego powodu przyjmuje się uchwalona na rok 1893 kwota 1.500 zł. w. a.
3.795	3.448	

K. Fundusz stanowy sierociński.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Utrzymanie sierot.**			
	1	Siedm miejsc w Zakładzie św. Antoniego we Lwowie po 120 zł.	840	—	
	2	Cztery miejsca w szkole ogrodniczej przy ogrodzie botanicznym we Lwowie po 63 zł.	252	—	
	3	Cztery miejsca w Zakładzie św. Józefa w Krakowie po 120 zł.	480	—	
	4	Jedno miejsce w Zakładzie św. Wincentego we Lwowie	115	—	1.687
II.	5	**Rozmaite**	5	—	5
		Suma wydatków	1.692	—	1.692
		Dochody.			
I.		**Odsetki.**			
	1	4% od listów zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego imiennej wartości 1.100 zł.	44	—	
	2	4% od listów zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego imiennej wartości 52.000 koron	1.040	—	
	3	4½% od listów zastawnych Banku krajowego imiennej wartości 3.800 zł.	171	—	
	4	4½% od obligacyi galicyjskiej pożyczki krajowej z r. 1883 imiennej wartości 8.500 zł.	382	—	
	5	4½% od obligacyi galicyjskiej pożyczki krajowej z roku 1884 imiennej wartości 1.300 zł.	59	—	
	6	4½% od obligacyi galicyjskiej pożyczki krajowej z r. 1885 imiennej wartości 300 zł.	13	—	
	7	4% od obligacyi galicyjskiej pożyczki krajowej z roku 1893 imiennej wartości 2.400 koron	48	—	
	8	4% od książeczki Banku krajowego na 52 zł. 27 ct.	—	—	1.757
II.	9	**Rozmaite**	—	—	—
		Suma dochodów	1.757	—	1.757
		W porównaniu z wydatkami			1.692
		okazuje się **nadwyżka dochodów**			65
		która użytą zostanie na pomnożenie majątku zarodowego.			

Preliminarz na rok 1894. LW. 48.965/93.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
830	840	
221	252	Preliminuje się bez zmiany jak na rok 1893.
—	480	
—	115	
—	5	
1.051	1.692	
44	44	
1.170	1.170	
113	139	Preliminuje siz według rzeczywistego stanu efektów, w czasie układania niniejszego preliminarza.
382	382	
59	59	
13	13	
—	—	Oboczne obligacye mają być zakupione: *a*) za dopłatę uzyskaną z konwersyi $4^1/_2\%$ listów zastawnych galic. Towarzystwa kred. ziemsk. imiennej wartości 26.000 zł. w kwocie 416 zł. — ct. *b*) na nadwyżkę przeniesioną z majątku obrotowego z końcem roku 1892 . . . . . 789 „ 85 „ razem . . 1 205 zł. 85 ct
—	—	Nic się nie preliminuje, gdyż odsetki się kapitalizują.
—	—	
1.781	1.807	

L. Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.	1	**Wynagrodzenie** za czynności około wydawnictwa aktów grodzkich i ziemskich z archiwum bernardyńskiego rocznie .	800	—	800
II.	2	30% **rabat księgarski** za sprzedaż aktów grodzkich . .	30	—	30
III.	3	**Koszta druku i oprawy** aktów grodzkich	258	—	258
IV.	4	**Rozmaite**	5	—	5
		Suma wydatków .	1.093	—	1.093
		Dochody.			
I.	1	**Sprzedaż** aktów grodzkich	100	—	100
II.		**Odsetki.**			
	2	4% od obligacyi gal pożyczki kraj. z r. 1893:			
		a) od obecnego stanu imiennej wartości 200 koron . .	4	—	
		b) od zakupić się mających w imiennej wartości 26.500 koron	530	—	
	3	4½% od obligacyi gal. pożyczki kraj. z roku 1883 imiennej wartości 5 000 zł.	225	—	
	4	4½% od obligacyi gal. pożyczki kraj. z roku 1889 imiennej wartości 3.000 zł.	135	—	
	5	4½% od listów zastawnych Banku krajowego imiennej wartości 2.200 zł.	99	—	
	6	4% od księżeczki Banku kraj.	—	—	993
	7	**Rozmaite**	—	—	—
		Suma dochodów .	1.093	—	1.093
		zgodnie ze sumą wydatków.			

Preliminarz na rok 1894. LW. 50.639/93.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1892.	Wyjaśnienia
800	800	Preliminuje się jak na rok 1893. (Uchwała Wys. Sejmu z dnia 11. października 1871 LW. 43/1869).
184	30	Według umowy zawartej do LW. 6.911/68, preliminuje się rabat odpowiedni wynikłości rubryki I. dochodów.
1.587	270	Koszta tej rubryki wynosiły w poprzednich latach znacznie więcej, z uwagi jednak, że fundusz ten wyczerpał już swoje zasoby majątku obrotowego, z których znaczniejsze koszta wydawnictw pokrywano, a w przyszłości koszta wydawnictw muszą być zastosowane do własnych funduszów, preliminuje się na ten cel wydatek w kwocie 258 zł, to jest w ścisłem zastosowaniu do istotnych dochodów tego funduszu.
13	5	Preliminuje się jak na rok 1893.
2.584	1.105	
613	100	Preliminuje się jak na rok 1893.
—	—	
—	—	Za sprzedaną rentę po kursie 96 zł. 90 ct. uzyskano 12.597 zł., za które zakupić się mają 4% obligacye pożyczki kraj. z roku 1893 po kursie 95 zł w. a.
—	—	
—	—	Preliminuje się według rzeczywistego stanu efektów w czasie układania niniejszego preliminarza.
—	—	
1.049	1.005	Odsetek od książeczek nie preliminowano, albowiem takowe kapitalizują się.
—	—	
1.662	1.105	

M. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.	1	**Umorzenie 6% pożyczki** przez losowanie obligacyj (41 i 42 rata kapitału)	32.900	--	32.900
II.	2	**Wypłata kuponów** od obligacyj w obiegu będących . .	17.592	—	17.592
III.		**Koszta administracyjne.**			
	3	10% podatek dochodowy od kuponów	1.759	—	1.759
	4	Należytość stemplowa od kuponów	145	–	145
	5	Bankom za pośrednictwo w wypłacie kuponów i obligacyj $^1/_8$% prowizyi	30	—	30
	6	Druki, inseraty, porta i inne kancelaryjne wydatki . .	71	—	71
		Suma wydatków . .	52.497	—	52.497
		Dochody.			
I.	1	**Zwrot kapitałów** wypożyczonych Wydziałom powiatowym .			
II.		**Odsetki.**			
	2	*a*) od kapitałów wypożyczonych Wydziałom powiatowym *b*) prowizye zwłoki od kapitałów wypożyczonych Wydziałom powiatowym.	1.800	—	1.800
		Suma dochodów . .	1.800	—	1.800
		W porównaniu z wydatkami . .			52.497
		okazuje się **niedobór** . .			50.697
		który pokryty zostanie z funduszu krajowego.			

Preliminarz na rok 1894. LW. 61.472/93.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
23.000	31.100	Preliminuje się na podstawie planu umorzenia do LW. 16009 i 17142/873.
23.100	19.485	Z ogólnej sumy emitowanych obligacyj tej pożyczki . . . . 1,600.000 zł. 1. Wylosowano po koniec roku 1892 . . . . 344.100 zł. 2. W roku 1893 zostanie wylosowanych (39 i 40 rata kapitału) . . . . . 31.100 „ 3. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1883, wykupił obligacyj tego funduszu z obiegu imiennej wartości . . . . . 772.000 zł. po potrąceniu zaś wylosowanych a zarachowanych już pod poz. 1. . . . . 3.300 „ 768.700 „ 4. Obligacye własne w obieg niepuszczone, w roku 1883 przebite i ze stanu efektów wydane . . . . . 154.800 „ 1,298.700 zł. po ściągnięciu tedy wylosowanych obligacyj pozostanie z końcem roku 1893 w obiegu. . . . . 301.300 zł. od których przypadnie na 1. maja 1894 3% w kwocie. . . . 9.039 zł. na dniu zaś 1. listopada 1894 3% (po potrąceniu wylosować się mających w lutym 1894. 16.200 zł.) . . . . . 8.553 „ Razem . . . 17.592 zł.
2.310	1.948	10% podatek dochodowy przypadający od kuponów wypłacić się mających w sumie 17.592 zł.
169	145	Należytość stemplowa od kuponów obliczona wedle skali II. po uwzględnieniu wynikłości z roku 1893, wynoszą 147 zł. 54 ct. jako też losowań od kuponów przypadających do zrealizowania w roku 1894.
—	30	Preliminuje się jak na r. 1893, w uwzględnieniu wynikłości z r. 1892, która wynosiła 39 zł. 86 ct.
67	80	
48.646	52.788	Wynikłość w roku 1890 czyniła 80 zł. 85 ct.; w roku 1891 66 zł. $55^1/_2$ ct.; w roku 1892. 64 zł. 83 ct. — Razem 212 zł. $23^1/_2$ ct. — Przeciętnie 71 zł. — Preliminuje się zatem 71 zł.
2.996	2.000	Preliminuje się spodziwany w tych rubrykach dochód w kwocie 1.800 zł. W roku 1883 skończył się termin spłat ratalnych, planami umorzenia oznaczony, atoli z końcem roku 1892 pozostały jeszcze zaległości czynne w rubryce I. i II. dochodów w sumie 8.806 zł. 46 ct.
2.996	2.000	

Aleg. 9.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o dalszych czynnościach w sprawie konwersyi długu indemnizacyjnego i w sprawie urządzenia administracyi pożyczek krajowych.

Wysoki Sejmie!

Nawiązując do naszego sprawozdania z czynności w sprawie konwersyi długu indemnizacyjnego z dnia 14. kwietnia 1893, L. 19.402, przedłożonego na ostatniej sesyi Wysokiemu Sejmowi, przyjętego do wiadomości uchwałą z d. 20. maja 1893. mamy zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi następujące sprawozdanie z dalszego toku tych czynności:

Od dnia 1. maja 1893 począwszy, przeszły wszystkie zobowiązania i korzyści funduszów indemnizacyjnych na fundusz krajowy. Przedewszystkiem miał Wydział krajowy w tym okresie czasu spłacić wszystkie te obligacye indemnizacyjne, które do konwersyi zgłoszone nie zostały, wraz z odsetkami za ostatnie półrocze. Wypłaty te uskutecznił Wydział krajowy z pomocą trzech i pół miliona złotych, które w gotówce od Unionbanku w pierwszych dniach maja otrzymał. Dalszą czynnością była wymiana kwitów tymczasowych na obligacye definitywne i wypłata półrocznych 4% odsetek od nominalnej wartości wydawanych obligacyi Ponieważ była Kasa indemnizacyjna miała za zadanie wypłatę wyżej wymienionych ekwiwalentów i odsetek i ponieważ w lokalu tej Kasy nie było odpowiedniego miejsca na uskutecznienie tej wymiany, odbyła się ta czynność w osobnem lokalu przez exponowanych osobno w tym celu urzędników Kasy. Z końcem maja można było już ten dział Kasy zwinąć i resztę czynności przenieść do byłej Kasy indemnizacyjnej, która tymczasem uporała się już z większą częścią sobie przeznaczonych czynności.

Kasa ta, będąca filią Kasy krajowej, wobec tego, że z dniem 1. maja 1893 fundusze indemnizacyjne istnieć przestały, została uchwałą z dnia 14. kwietnia 1893, L. 18.701 ustanowioną „Kasą pożyczek krajowych". Filii tej dotowanej podobnie jak dotychczas przez Kasę krajową i tworzącej z nią jednę całość, zdane zostały oprócz pożyczki konwersyjnej także wszystkie inne pożyczki krajowe, tak że obecnie przeznaczeniem jej jest:

a) wypłacać zapadłe kupony od obligacyi pożyczek krajowych wszystkich emisyi,
b) spłacać wylosowane obligacye tych pożyczek,
c) winkulować i dewinkulować przedłożone jej w tym celu obligacye,
d) załatwiać wszystkie czynności kasowe, mające związek z funduszami. pożyczkowymi, poruczone jej przez Wydział krajowy.

Oprócz tego zadaniem tej Kasy jest wyrównanie wszystkich zobowiązań funduszów indemnizacyjnych, jak również pobór wszelkich należytości na rachunek tych funduszów.

Podobnie jak i przy funduszach indemnizacyjnych, likwiduje obecnie Kasa wypłaty, odnoszące się obecnie do wszystkich pożyczek krajowych na podstawie ksiąg kredytowych — Oddział Rachunkowy zaś dokonuje kontroli zapomocą późniejszej relikwidacyi w tych samych księgach.

Przez maj i pół czerwca zajęta była Kasa pożyczek likwidowaniem i uskutecznianiem wypłat funduszów indemnizacyjnych. Bardzo znaczna część obligacyi, nie zgłoszonych do konwersyi, została w tym okresie czasu zgłoszoną do wypłaty. Zgłoszenia dalsze odbywały się już w znacznie zwolnionem tempie — i dziś niewypłacony dług indemnizacyjny wynosi jeszcze razem 827.710 zł. 65 ct., tj. w obligacyach 225.025 zł. 50 ct., w odsetkach 602.685 zł. 15 ct.

Po uskutecznieniu wypłat zgłoszonych w maju i czerwcu, zajęła się Kasa pożyczek krajowych winkulowaniem obligacyi nowej pożyczki, która to czynność musiała być uskutecznioną do dnia 1. sierpnia 1893, to jest do dnia pierwszego losowania.

Równocześnie z temi czynnościami Kasy, zajmował się Oddział Rachunkowy relikwidacyą wypłat indemnizacyjnych, poczynionych przez Kasę pożyczek krajowych w celu umorzenia niezgłoszonego do konwersyi długu indemnizacyjnego i relikwidacyą nadesłanych przez Unionbank albo przez jego zastępstwa efektów indemnizacyjnych, mających służyć na pokrycie wartości nowo wydanych obligacyi konwersyjnych. Czynności te, nie mogące czekać, terminowe, wymagały czasowego wzmocnienia sił tak Kasy, jak i Oddziału Rachunkowego i mogły być dokonane na czas tylko przy wytężającej pracy zajętych przy nich funkcyonaryuszów.

Już podczas zarządu funduszami indemnizacyjnymi, miał Wydział krajowy sposobność zauważyć, że załatwianie spraw, odnoszących się do wypłat odsetek i ekwiwalentów za obligi, z zatrzymaniem wszelkich norm urzędowych, wskazanych dotychczasowemi instrukcyami, odbijało się na pośpiechu w załatwianiu tych spraw. To też po zgromadzeniu w Kasie filialnej wszystkich pożyczek krajowych, kiedy Kasa ta mając sobie oddane czynności, odnoszące się do oprocentowania i umorzenia funduszu sięgającego blisko 40 milionów złotych przybrała charakter instytucyi ściśle finansowej, uważał Wydział krajowy za stosowne, przez wydanie odpowiedniej instrukcyi umożebnić jej załatwianie wszelkich wypłat w czasie jak najkrótszym.

Przewodnią myślą instrukcyi było pozostawienie Kasie wolnej ręki we wszystkich jej czynnościach czysto manipulacyjnych — oczywiście z zachowaniem wszelkiej jak najdokładniejszej kontroli — a zastrzeżenie ingerencyi Wydziału krajowego tylko w tych wypadkach, w których ona koniecznie jest potrzebną. Na podstawie tej instrukcyi otrzymała Kasa upoważnienie do winkulowania i dewinkulowania obligacyi pożyczek krajowych we własnym zakresie działania, z obowiązkiem odnoszenia się do Wydziału krajowego tylko w tych wypadkach, gdyby zachodziła wątpliwość, czy dewinkulacya nie narusza w czemkolwiek praw przez nią zastrzeżonych.

Otrzymała również Kasa upoważnienie do wysyłania należytości za nadesłane pocztą wylosowane obligacye i kupony, po zalikwidowaniu, z własnym tylko rachunkiem, na koszt i niebezpieczeństwo nadsyłającego, nawet w tych wypadkach, jeżeliby razem z efektami nie nadesiłano kwitu na gotówkę, wymaganego przez dawniejszą instrukcyę. Na podstawie tych instrukcyi, w wypadkach, gdyby kwitu nie nadesłano, zwracano się naprzód do strony o nadesłanie kwitu poczem dopiero następowała wysyłka należnej kwoty, ze szkodą dla strony, powstałą ze zwłoki i szkodą dla Wydziału krajowego, powstałą z tego powodu, że cała ta manipulacya przysparzała czynności Marszałkowi krajowemu, biurowi konceptowemu, kasie i ekspedyturze. Nowa instrukcya wychodzi z tego założenia, że efekt nadesłany i recepis pocztowy na nadaną z Kasy wysyłkę pieniężną, stanowią dostateczny dowód dla Kasy.

Od obligacyi winkulowanych wypłaca się odsetki za kwitami, a względnie arkuszami płatniczymi i kwitami — kupony zaś od chwili zawinkulowania zostają w przechowaniu kasy. Według dotychczasowej praktyki dołączała kasa przy likwidowaniu każdej półrocznej raty takich odsetek odpowiedni kupon do kwitu, poczem tak uzupełniony kwit stanowił alegat dziennika. Mogło się

tak dziać przy dotychczasowych pożyczkach — ogólna bowiem ilość obligacyi winkulowanych w tych pożyczkach była stosunkowo mała i takie dołączanie kuponu do każdego kwitu nie przedstawiało wielkich trudności — przy nowej jednak pożyczce, gdzie ilość obligacyi winkulowanych wynosi więcej, niż ilość wszystkich obligacyi dawnych pożyczek, manipulacya ta byłaby zanadto uciążliwą i wymagałaby odstawienia do niej wyłącznie jednego funkcyonaryusza kasowego. Nowa instrukcya poleca zatem kasie przechowywanie kuponów przez cały czas, przez który winkulun istnieje, pod kluczem swoim i pod kluczem oddziału Rachunkowego i niszczenie całej odpowiedniej seryi kuponów dopiero wtedy, gdy przychodzi do dewinkulacyi obligacyi. Przepis ten, nie uchybiając wymaganiom należytej kontroli, upraszcza czynność i zmniejsza ją w znacznym stopniu.

Kasa pożyczek krajowych obowiązaną jest prowadzić następujące dzienniki:

1) dziennik główny wszystkich pożyczek krajowych;

2) dziennik uzupełniający na wypłacony ekwiwalent za obligacye pożyczki krajowej z roku 1893;

3) taki sam dziennik na odsetki;

(Sumy tych dwóch dzienników 2) i 3) mają przechodzić do dziennika głównego.)

4) dziennik depozytowy wszystkich pożyczek.

Wszystkie dzienniki Kasy pożyczek krajowych mają się koncentrować w głównych dziennikach Kasy krajowej.

Dnia 1. sierpnia 1893 odbyło się pierwsze losowanie pożyczki krajowej z r. 1893 wraz z losowaniami wszystkich innych pożyczek z wyjątkiem wypowiedzianej na 1. listopada 1893 pożyczki z r. 1885.

Przy losowaniu tem wyciągnięto według planu amortyzacyjnego kwotę 188.500 koron.

Przygotowania do losowania, zasadzające się na wrzuceniu do urn karteczek z numerami obligacyi, odbywało się komisyonalnie wobec zastępcy rządowego i trwały kilka dni.

Nadmienić tu musimy, że na prośbę Konsorcyum finansującego pożyczkę, zarządziliśmy konfekcyę dodatkową 1000 sztuk obligacyi po 100 koron i puściliśmy je w obieg w zamian za ściągniętą z obiegu odpowiednią ilość obligacyi wyższych seryi.

Również celem obdzielenia gmin obligacyami pożyczki krajowej, powstałemi z konwersyi obligów indemnizacyjnych, wycofano z obiegu pewną ilość obligacyi wyższych seryi a w zamian za nie emitowano odpowiednią ilość zapasowych obligacyi niższych kategoryi.

Zmiany te w stosunku seryj zostały uwzględnione przy obrachowywaniu stosunku sztuk, jakie miały być wylosowane, tak, że prawdopodobieństwo wylosowania w żadnej seryi nie uległo jakiejkolwiekbądź zmianie.

Wynik losowania został ogłoszony w dziennikach krajowych i zagranicznych, jak tego wymagały warunki kontraktu, oprócz tego zaś rozdzielił Wydział krajowy znaczną część wykazów losowania władzom państwowym i autonomicznym w kraju, konsystorzom, komendom korpuśnym, bankom etc.

Wylosowane obligacye i kupony nowej pożyczki wypłacają oprócz Kasy pożyczek krajowych we Lwowie:

1) w Krakowie powiatowa Kasa oszczędności, jako zastępstwo Banku krajowego,
„ Galic. Bank dla handlu i przemysłu,
„ Dom bankowy A. Mendelsburga;

2) w Pradze Živnosteńska Banka pro Cechy a Moravu,
„ Escompte-Bank;
3) w Wiedniu Unionbank;
4) w Tryeście filia Unionbanku;
5) w Berlinie Mendelssohn et Comp.,
„ Robert Warschauer et Comp.;
6) w Hamburgu, Norddeutsche Bank:
7) w Frankfurcie nad Menem Deutsche Effecten- und Wechsel-Bank,
„ Bracia Bethman.

Instytucye te otrzymują stosowną dotacyę do wyrachowania — tytułem zaś wynagrodzenia za uskutecznianie wypłat otrzymują instytucye zagraniczne, t. j. berlińskie, hamburskie i frankfurckie po $^2/_{10}$%, inne wszelkie po $^1/_{10}$% prowizyi.

Rachunek z konsorcyum finansującem pożyczkę, a reprezentowanem przez wiedeński Unionbank, może być uważany za ukończony.

Uchwałą z dnia 28. grudnia 1893 L. 65046 postanowił Wydział krajowy przesłać temuż Bankowi obrachunek całej operacyi zestawiony na podstawie ksiąg kontowych i dzienników kasowych, po dzień uchwały.

Rachunek ten przedstawia się w ostatecznych cyfrach jak następuje:

1) Należytość funduszu krajowego:			
a) za 58,850.000 koron w obligacyach nowej pożyczki po kursie 91·50	26,923.875	zł. —	ct.
b) zwrot 4% półrocznych odsetek od tej sumy, które Wydział krajowy obowiązany jest wypłacać przy wymianie kwitów na obligacye	588.500	„ —	„
c) zwrot kosztów wydanych na pierwszy nakład kwitów tymczasowych, zniszczony na życzenie Unionbanku .	694	„ 83	„
razem .	27,513.069	zł. 83	ct.
2. Na rachunek tej należytości złożył Unionbank:			
a) obligacyami idemnizacyjnemi i kuponami od nich za ostatnie półrocze, w zalikwidowanej przez kasę i sprawdzonej przez Oddział Rachunkowy kwocie . . .	22,734.178	zł. $77^1/_2$	ct.
b) milion złotych obligacyami nowej pożyczki odstąpiony Wydziałowi krajowemu dla funduszów pod jego zarządem zostających po kursie 92·25	922.500	„ —	„
c) gotówką na wypłaty majowe	3,500.000	„ —	„
d) oprócz tego przypisano na dobro Unionbanku 4% półroczne odsetki od obligacyi przesyłanych mu w zamian za kwity tymczasowe w kwocie	360.452	„ —	„
e) odsetki 5% od rachunku bieżącego za czas od 15. lipca do 31. sierpnia 1893 w kwocie	10	„ 98	„
razem .	27,517.141	zł. $75^1/_2$	ct.

Z porównania tych kwot wypada, że Unionbank ma do żądania od funduszu krajowego kwotę 4.071 zł. 92½ ct.

Wynik ten różni się od wyniku rachunku zestawionego przez Unionbank o kwotę 306 zł. 91½ na niekorzyść tegoż Banku. Różnica ta daje się wytłumaczyć tem, że Unionbank nadsyłając ściągnięte efekta indemnizacyjne, obrachowywał odsetki od całych przesyłek, które wynosiły nieraz po kilka milionów. W ten sposób wszystkie ułamki centów, które przy likwidowaniu każdej pozycyi z osobna liczą się na korzyść Kasy przy takiem ogólnem obrachowaniu uzupełniały się do całości i wytworzyły wyżej wymienioną, dość pokaźną sumę.

Oprócz tego wyszły na jaw usterki przy likwidowaniu, pociągające za sobą nadpłaty z funduszu indemnizacyjnego — usterki te jednak wynoszą razem stosunkowo bardzo małą kwotę, (mianowicie 425 zł. 25 ct., 25 zł. 99 ct., 11 zł. 81 ct., 23 zł. 62 ct., 2 zł. 36 ct. i 283 zł. 50 ct.), a przytem jest wszelka nadzieja, że nadpłacone kwoty w całości zwrócone zostaną.

Wyżej wymienioną uchwałą postanowił także Wydział krajowy zwrocić Unionbankowi resztę złożonej przez Konsorcyum kaucyi, zabezpieczającej dopełnienie zobowiązań tegoż Konsorcyum.

Koszta konfekcyi obligacyi pożyczki krajowej z r. 1893 łącznie z wszystkiemi kosztami zaciągnięcia pożyczki, dobrania sił pomocniczych do likwidacyi i relikwidacyi i t. p. wynoszą razem kwotę 28.080 zł. 02 ct.

Kwota ta powinna być zmniejszoną o kwotę 5024 zł. 97 ct. stanowiącą zaoszczędzenie wydatków na administracyę długu indemnizacyjnego — co jest tem słuszniejsze, że w podanej wyżej ogólnej kwocie znajdują się wydatki na opłacenie komisyi kontrolującej konfekcyę, na opłacenie funkcyonaruszów, przyjętych z powodu nawału pracy w rozmaitych fazach operacyi konwersyjnej, na remuneracye i t. d. Po odtrąceniu tej kwoty przedstawia się jako koszta zaciągnięcia pożyczki i konfekcyi kwota 23.055 zł. 03 ct., która świadczy iż przy zaciągnięciu pożyczki i przeprowadzeniu całej operacyi staraliśmy się o możliwą oszczędność.

Według przyjętego przez Wysoki Sejm programu uregulowania stosunków skarbu krajowego przez konwersyę długu indemnizacyjnego, mają być zwyżki, przez tę operacyę uzyskane, obrócone na spłatę dotychczasowych emisyjnych pożyczek, tudzież pożyczki krótkoterminowej, zaciągniętej z funduszu propinacyjnego. Gdy ta ostatnia pożyczka jest oprocentowana na cztery od sta, zaś dawne pożyczki emisyjne z wyjątkiem 6% z r. 1873 i 4% z r. 1891, po 4½ od sta — przeto przeprowadził Wydział krajowy rokowania z c. k. Dyrekcyą funduszu propinacyjnego o odroczenie spłaty pożyczki w tym funduszu zaciągniętej, ażeby za to przyspieszyć spłatę pożyczek wyżej oprocentowanych. Rokowania te odniosły częściowy skutek — z sumy bowiem 1,650.000 zł. zażądała c. k. Dyrekcya funduszu propinacyjnego zwrotu kwoty 650.000 zł. w terminie 15. czerwca 1893 co też spłaconem zostało, — reszta zaś t. j. jeden milion zł. spłacić ma Wydział krajowy z końcem roku 1894. Skutkiem tego dalsze zwyżki i zapasy kasowe w roku 1893 mogły być użyte na spłatę dawnych długów. Nie mogąc spodziewać się zebrania większych zapasów przed dniem 1. listopada 1893 — a będąc co do terminu wypowiadania pożyczek związanym terminami wypłaty kuponów — mógł Wydział krajowy na razie wypowiedzieć taką tylko pożyczkę, na której spłatę w terminie 1. listopada 1893 zapas kasowy mógł być zapewniony. Taką była pożyczka roku 1885, której kapitał dłużny wynosił razem z restantami 321.600 zł.

Porozumiawszy się zatem pisemnie z członkami Komitetu doradczego, przez Wysoki Sejm ustanowionego i otrzymawszy od wszystkich przychylną opinię, wypowiedział Wydział krajowy wyżej wymienioną pożyczkę uchwałą z dnia 27. lipca 1893 L. 31236 z terminem spłaty na dzień 1. listopada 1893. Od dnia tego rozpoczęła się też rzeczywiście spłata i w dniu, w którym niniejsze sprawozdanie piszemy, pozostaje jeszcze tylko niezgłoszonych do spłaty obligów za 72.300 zł. w. a.

Na podstawie umowy zawartej z c. k. Rządem z powodu konwersyi długu indemnizacyjnego, spłacić ma fundusz krajowy skarbowi państwa tytułem bonifikacyi podatku dochodowego od kuponów indemnizacyjnych razem kwotę 347.989 zł. 30 ct. Spłata tej kwoty została w myśl ułożonej przez Wydział krajowy, a przez c. k. Rząd przyjętej tabeli rozłożoną na kwartalne coraz zmniejszające się raty płatne począwszy od 1. października 1893 aż do 1. października 1897. Raty te potrącane są od równocześnie wypłacanych rat subwencyi rządowej, płaconej z tytułu zobowiązań państwa względem byłych funduszów indemnizacyjnych.

Na rok 1894 przypada spłacić według wyżej wymienionej tabeli kwotę 112.177 zł. 47 ct.

W preliminarzu budżetu na rok 1894 wstawił Wydział krajowy w dwóch pozycyach, t. j. w rubryce II. poz. 19 i poz. 24c koszta administracyi funduszu pożyczki krajowej z roku 1893. W poz. 19 przedstawiają się te koszta jako koszta powiększenia etatu Kasy krajowej — w poz. 24 jako ryczałt na dyurna dla Oddziału rachunkowego, na płacę registratora i woźnego.

W ostatnich latach zarząd funduszów indemnizacyjnych kosztował kwotę około 20.000 zł. na rok 1893 koszta tego zarządu były preliminowane na kwotę 21.000 zł., w którą wliczone były koszta judykatury, płacone c. k. Namiestnictwu w kwocie 5.000 zł. Przy Zarządzie funduszów indemnizacyjnych zajęty był jeden urzędnik konceptowy, czterech urzędników rachunkowych, zajętych w Oddziele rachunkowym funduszów, pięciu urzędników rachunkowych zajętych w Kasie, jeden urzędnik Kasowy i pewna ilość dyurnistów, przydzielana tak do Oddziału rachunkowego, jak i do Kasy i zwiększana lub też zmniejszana w miarę potrzeby. Za urzędników rachunkowych, użytych przy funduszach indemnizacyjnych, płaciły te fundusze zastępców, przydzielanych do Oddziału rachunkowego.

Według obecnego projektu koszta administracyi funduszu pożyczki krajowej z roku 1893 i wszystkich dawnych pożyczek emisyjnych, tudzież koszta połączone ze ściągnięciem reszty zaległości funduszów indemnizacyjnych, nie rachując już owych 5.000 zł., płaconych za judykaturę, których w budżet na rok 1894 nie wstawiamy z powodu przyrzeczonego wniesienia projektu rządowego w przeniesieniu tej judykatury na c. k. Sądy wynosić będą mniej niż dotychczas wynosiły koszta administracyi funduszami indemnizacyjnymi, a zatem znacznie mniej, niż kosztuje zarząd innymi podobnymi funduszami.

Koszta powiększenia etatu Kasy krajowej wynoszą 3.920 zł. rocznie — ryczałt na dyurna, registratora i woźnego kwotę 4.505 zł. co czyni razem kwotę 8.425 zł., niższą o 7.575 zł. od kwoty preliminowanej na zarząd funduszami indemnizacyjnemi na rok 1893, — a o 12.575 zł. mniej, jeżeli policzymy cały dotychczasowy wydatek wraz z judykaturą t. j. 21.000 zł.

Obok czynności połączonych ze ściąganiem należytości dawnych funduszów indemnizacyjnych, ma biuro Oddziału rachunkowego, któremu powierzona jest pożyczka r. 1893 obowiązek załatwiać wszelkie sprawy rachunkowe, odnoszące się do wszystkich pożyczek krajowych, z któ-

rych to czynności relikwidacya, mająca na celu skontrolowanie wypłat poczynionych przez Kasę stanowi najpoważniejsze zajęcie. Obok relikwidacyi obowiązane jest to biuro zestawiać preliminarze i zamknięcia roczne tych pożyczek, wszystkie wykazy, jakich żąda komisya kontroli długu państwa, przygotowywać i przeprowadzać losowania, zestawiać wykazy losowania, sporządzać wykazy do inkontrowania, urgować sprawdzać i reponować kwity na wypłacone ekwiwalenty, sprawdzać i kontować dzienniki depozytów i. t. p.

Czynności tych jest bardzo wiele i bardzo różnorodnych. Wydział krajowy nie wylicza ich wszystkich sądząc, że wyliczenie powyższych wystarczy do usprawiedliwienia wobec Wysokiego Sejmu, iż zajęcie w Oddziale rachunkowym działu pożyczek 9 funkcyonaryuszów jest użyciem tylko tylu sił, ile ich niezbędna wymaga potrzeba.

Ponieważ do zarządu dotyczasowych pożyczek przydzielonych było trzech funkcyonaryuszów rachunkowych, przypadnie na fundusz przez Wydział krajowy preliminowany opłacać 6 funkcyonaryuszów, którzy przydzieleni zostaną do biura rachunkowego pożyczkowego, czy też zastąpią w innych biurach Wydziału krajowego funkcyonaryuszów, w biurze pożyczek zajętych.

Co się tyczy personalu kasowego, ma Wydział krajowy dwojakie powody do upraszania Wysokiego Sejmu, aby wnioski co do stałego powiększenia etatu Kasy, przyjąć zechciał. Pierwszym powodem jest to, że Wydział krajowy nie może już więcej osłabiać Oddziału rachunkowego przez przydzielanie podobnie jak do biura rachunkowego pożyczek, także i do Kasy urzędników już wyrobionych a zastępowanie ich dyurnistami, na czem służba urzędowa cierpieć musi. Nie może także Wydział krajowy zajmować w Kasie dyurnistów, sprzeciwia się to bowiem wszelkim zasadom urzędowym, wymagającym, aby w Kasie zajęci byli tylko urzędnicy, posiadający kaucyą. To, że przy nawale pracy kasowej, w czasie operacyi konwersyjnej, Wydział krajowy, zmuszony do tego, używał do pracy w Kasie dyurnistów i że nie może ani ich zachowaniu się, ani aplikacyi zrobić żadnego zarzutu, zawdzięcza Wydział krajowy tylko szczęśliwemu doborowi tychl udzi. Nie uprawnia to jednakże Wydziału krajowego do czynienia prób, niezgodnych z przepisami należytej gospodarki administracyjnej.

Drugim powodem, przemawiającym za pomnożeniem etatu Kasy, są względy słuszności, nakazujące umożliwić odpowiedni awans także urzędnikom, zajętym przy tak żmudnej i połączonej z taką odpowiedzialnością czynności, jaką jest praca kasowa, urzędnikom, którzy właśnie w ostatnich czasach przy czynnościach z konwersyą połączonych, dali dowody niezmordowanej pracy i uzdolnienia. Etat Kasy krajowej zmieniony, w r. 1892 nie polepszył stosunków awansowych urzedników Kasy. Liczbę ogólną urzędników kasy pomnożył o 2 — a mianowicio: zamiast 4 adjunktów zostawił 3 a dodał oficyała, asystenta i praktykanta niższe posady, co do stosunków odnośnie do starszych urzędników nic zmieniło a jak doświadczenie okazało, stosunków młodszych urzędników nie polepszyło.

Awans urzędników kasowych, oddzielonych od otatu Oddziału rachunkowego, jest tak powolnym, iż obecnie w Kasie znajduje się kilku urzędników, którzy uzyskali już przed kilku laty trzecie dodatki pięcioletnie na tej samej posadzie. Gdyby ci sami urzędnicy przy ich zdolnościach i pracowitości byli się znajdowali w Oddziale rachunkowym, byliby zajęli już dawno wyższe posady, niż te, które obecnie w Kasie zajmują. To samo odnosi się także i do młodszych urzędników Kasy, ktorzy pozostali w tyle za swoimi rówieśnikami z Oddziału rachunkowego. Ztąd poszło, że zamianowanie urzędnika rachunkowego urzędnikiem kasowym, będące dowodem większego zaufania, jest dla niego pogorszeniem sytuacyi, objawiającem się w odjęciu mu szansy awansowania — do czego jeszcze dodać trzeba uciążliwy obowiązek złożenia kaucyi.

Czynności Kasy, a mianowicie samej Kasy krajowej, wzmogły się w ostatnim roku blisko o 40% — zwiększające się ciągle agendy Wydziału krajowego nie pozwalają na przypuszczenie, żeby czynności kasowe kiodykolwiek się zmniejszyły — objęcie zaś przed trzema laty w zarząd funduszów indemnizacyjnych, a obecnie zarząd pożyczki z r. 1893 przysporzyło Kasie tyle czynności, że o pozostawieniu jej etatu na tej stopie mowy być nie może,

Dla tego też pozwala sobie Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projekt pomnożenia tego etatu.

Obecnie ma Kasa krajowa następujących urzędników: 1 dyrektora, 1 wicedyrektora, 1 kontrolora, 1 kasyera, 1 adjunkta, 1 oficyała, 1 asystenta i 1 praktykanta.

Wydział krajowy proponuje utworzenie czterech nowych posad, t. j. po jednej z każdej z czterech najniższych kategoryi a zarazem proponuje dla kontrolora i kasyera, jako dla urzędników, na których spoczywa większa odpowiedzialność, podwyższenie pracy, dotychczas równej płacom adjunktów, o 200 zł. dla każdego, tak że płaca tych dwóch funkcyonaryuszów wynosić będzie po 1.400 zł. oprócz dodatku aktywalnego po 240 zł.

Wobec przedstawionego wyżej stanu rzeczy, wnosi Wydział krajowy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego o dalszych czynnościach, w sprawie konwersyi długu indemnizacyjnego i w sprawie urządzenia administracyi pożyczek krajowych, przyjmuje Sejm do wiadomości.

2. a) Sejm ustanawia następujący etat osób i płac personalu Kasy krajowej, wstawiając odpowiedni kredyt do budżetu krajowego na rok 1894 Rubr. II. poz. 19.

a) Dyrektor Kasy płaca	2.000 zł.
dodatek aktywalny	360 „
b) Zastępca dyrektora, płaca	1.600 „
dodatek aktywalny	300 „
c) Kontrolor, płaca	1.400 „
dodatek aktywalny	240 „
d) kasyer, płaca	1.400 „
dodatek aktywalny	240 „
e) 2 adjunktów, płaca po 1.200 zł., dodatek aktywalny po 240 zł. .	2.880 „
f) 2 oficyałów, płaca po 900 zł., dodatek aktywalny po 180 zł. . .	2.160 „
g) 2 asystentów, płaca po 700 zł., dodatek aktywalny po 100 zł. .	1 600 „
h) 2 praktykantów, płaca po 600 zł.	1.200 „
i) woźny, płaca	600 „
dodatek aktywalny	50 „
razem . .	16.030 zł.

w rubr. II. poz. 24. e budż. kraj. na rok 1894 wstawia Sejm:

b) dla zarządu długu krajowego (dyurna) 4.505 zł.

Lwów, dnia 2. Stycznia 1893.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy;
Eustachy Sanguszko, *m. p.*

Sprawozdawca;
Tadeusz Romanowicz, *m. p.*
Członek Wydziału krajowego.

LW. kr. 68.972/93.

Alleg. 19.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie ulg podatkowych dla Wielkiego Księstwa Krakowskiego z powodu konwersyi długu indemnizacyjnego.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 20. maja 1893 uchwalił Wysoki Sejm na podstawie sprawozdania Komisyi budżetowej w przedmiocie ulg podatkowych dla Wielkiego Księstwa Krakowskiego z powodu konwersyi długu indemnizacyjnego ustawę o ulgach dla opodatkowanych miasta Krakowa, tudzież powiatów krakowskiego i chrzanowskiego z wyżej wymienionego powodu.

Ustawa ta zawiera jednak pomyłkę, sprzeczną z intencyą Wydziału krajowego, Komisyi budżetowej i Wysokiego Sejmu — sprzeczną z obrachunkami w sprawozdaniach Wydziału krajowego i Komisyi budżetowej zawartymi, a polegającą na tem, że w artykule I. alinei 2. i 3. przedłożonego przez Komisyę budżetową projektu ustawy, znalazły się analogicznie do podobnej pomyłki w sprawozdaniu Wydziału krajowego, ustępy:

„Wymienieni opodatkowani opłacać będą w okresach poniżej wyrażonych od ilości gro-
„szy dodatku do każdej korony podatków bezpośrednich dla całego kraju przyzwolonych, mniej:

„W latach	od	roku	1894	do	1898	włącznie	28	groszy
„	„	„	1899	„	1903	„	22	„
„	„	„	1904	„	1908	„	16	„
„	„	„	1909	„	1913	„	10	„
„	„	„	1914	„	1916	„	8	„
„	„	„	1917	„	1918	„	4	„

podczas gdy w myśl wyżej wspomianych obrachowań, drugi ustęp brzmieć powinien:

„W latach	od	roku	1894	do	1898	włącznie	14	groszy
„	„	„	1899	„	1908	„	11	„
„	„	„	1904	„	1908	„	8	„
„	„	„	1909	„	1913	„	5	„

W latach od roku 1914 do 1916 włącznie 4 groszy
„ „ „ 1917 „ 1918 „ 2 „

Wobec tego postanowił Wydział krajowy uchwałą z d. 25. sierpnia 1893 L. 27.947 przedłożyć Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia ustawę tę w redakcyi poprawnej i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Załączony projekt ustawy krajowej o ulgach podatkowych dla Wielkiego Księstwa Krakowskiego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 22. grudnia 1893.

Marszałek krajowy:
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Tadeusz Romanowicz w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Do LW. kr. 68.972/93.

Ustawa

o ulgach dla opodatkowanych miasta Krakowa, tudzież powiatów krakowskiego i chrzanowskiego, z powodu konwersyi długu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i Wielkiego Ks. Krakowskiego.

Zgodnie z ucawałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Przy wymiarze dodatków do podatków na potrzeby funduszu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem będą opodatkowanym miasta Krakowa, tudzież powiatów krakowskiego i chrzanowskiego, przyznawane następujące ulgi:

Wymienieni opodatkowani opłacać będą w okresach poniżej wyrażonych od ilości groszy dodatku do każdej korony podatków bezpośrednich, dla całego kraju przyzwolonych — mniej:

W latach	od r.	1894	do	1898	włącznie	o 14	groszy.
„	„	1899	„	1903	„	„ 11	„
„	„	1904	„	1908	„	„ 8	„
„	„	1909	„	1913	„	„ 5	„
„	„	1914	„	1916	„	„ 4	„
„	„	1917	„	1918	„	„ 2	„

Od roku 1919 będą wyżej wymienieni opodatkowani opłacać dodatki do podatków na potrzeby funduszu krajowego w tej samej wysokości, jaka dla opodatkowanych w całym kraju oznaczona będzie.

Art. II.

Ustawa ta wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1894.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi skarbu.

L. W. 51.645/93.

Aleg. 11.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie podwyższenia płac nauczycieli stolarstwa i tokarstwa, tudzież nauczyciela rysunków i snycerstwa przy szkole wydziałowej męskiej w Sokalu.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 9. kwietnia 1892. przekazał Wys. Sejm petycyę Jana Smieszki pomocniczego nauczyciela stolarstwa i tokarstwa przy szkole wydziałowej męskiej w Sokalu, o podwyższenie płacy Wydziałowi krajowemu, względnie krajowej komisyi dla spraw przemysłowych do zbadania i załatwienia.

Kraj. Komisya dla spraw przemysłowych zapytana o opinię co do tej petyci oznajmiła Wydziałowi krajowemu, iż traktowanie sprawy nauczyciela Smieszki nie uważa za należące do swego zakresu działania, gdyż szkoła wydziałowa w Sokalu nie jest szkołą zawodową z funduszu krajowego utrzymywaną, ale należy do kategoryi szkół z funduszu szkolnego utrzymywanych, któremi zarządza c. k. Rada szkolna krajowa. W skutek tego Wydział krajowy odstąpił pomienioną petycyę c. k. Radzie szkolnej krajowej do załatwienia opierając się na opinii Dyrekcyi szkoły Wydziałowej i Rady szkolnej okręgowej w Sokalu. Rada szkolna krajowa oświadczyła się za podwyższeniem płacy nauczyciela stolarstwa i tokarstwa podnosząc, że za dotychczasowe wynagrodzenie w rocznej kwocie 400 zł. nie można pozyskać fachowo wykształconego nauczyciela, który potrafiłby teoretycznie i z należytą znajomością uczniom nauki tego przedmiotu udzielać. Zarazem oznajmiła Rada szkolna krajowa, że i na posadę nauczyciela fachowych rysunków, modelowania i snycerstwa, za wynagrodzeniem rocznem w kwocie 600 zł. trudno pozyskać odpowiednią siłę. Rada szkolna krajowa odniosła się tedy z prośbą do Wydziału krajowego, a żeby wyjednał u Wys. Sejmu podwyższenia płac obu pomienionych nauczycieli do sumy 700 zł. rocznie t. j. do wysokości tego wynagrodzenia, jakie pobierają inni nauczycieli szkoły wydziałowej męskiej w Sokalu. Nauczycielem fachowym dla nauki rysunków i snycerstwa przy szkole wydziałowej w Sokalu jest obecnie Franciszek Pększyc który z powodu niskiego wynagrodzenia już dwukrotnie wnosił do Rady szkolnej okręgowej swą rezygnacyę z zajmowanej posady. Rada szkolna okręgowa w Sokalu, mając na względzie wytrwałą pracę i zamiłowanie zawodowe petenta oraz oddania się jego zupełnie szkolnictwu przez uzyskanie kwalifikacyi ogólnej nauczycielskiej uchwaliła na gremialnem posiedzeniu przedstawić wniosek na podwyższenie temu nauczycielowi płacy rocznej z 600 na 700 zł. Rada szkolna krajowa popierając ów wniosek Rady szkolnej okręgowej domaga się ponownie wyjednania mu w Wys. Sejmie zrównania płac obu fachowych nauczycieli z płacami innych nauczycieli szkoły wydziałowej w Sokalu.

Z powyższych powodów Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Płaca nauczyciela fachowych rysunków modelowania i snycerstwa, oraz płaca nauczyciela stolarstwa i tokarstwa przy szkole wydziałowej męskiej w Sokalu wynosić będzie począwszy od 1. stycznia 1894 r. po 700 zł. rocznie.

2. Zwyżkę wydatku spowodowaną podwyższeniem płac nauczycieli fachowych przy szkole wydziałowej męskiej w Sokalu, pokrywać będzie fundusz szkolny krajowy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 1. grudnia 1893.

Marszałek krajowy:
Eustachy Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Antoni Chamiec w. r.
Członek Wydziału krajowego.

LW. kr. 61.329/03.

Aleg. 12.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyach kilku gmin w przedmiocie zniżenia prestacyj na płace nauczycieli.

Wysoki Sejmie!

Wykonując uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 9. kwietnia 1892 i z dnia 20. maja 1893, przedkłada Wydział krajowy sprawozdanie co do kilku petycyj gmin, domagających zniżenia prestacyj uiszczanych na płace nauczycieli miejscowych szkół ludowych:

1. Gmina Grochowce powiatu przemyskiego, która na podstawie dobrowolnego zobowiązania uiszcza na płacę nauczyciela miejscowej szkoły ludowej 150 zł. rocznie, wniosła do Wysokiego Sejmu petycyę o zniżenie jej prestacyi tej do kwoty ile możności najniższej.

Wydział powiatowy w Przemyślu popiera powyższą petycyę oświadczając, że gmina Grochowce na pokrycie bieżących wydatków musiała w roku 1893 nałożyć 46½% dodatków do podatków bezpośrednich, z czego na budżet szkolny przypada 35%.

Rada szkolna okręgowa w Przemyślu oświadczyła, iż jakkolwiek gmina Grochowce nie należy do rzędu uboższych gmin, mimo to uważa prestacyę roczną w kwocie 150 zł. dla gminy tej za uciążliwą.

Rada szkolna krajowa przemawia za zniżeniem tej gminie prestacyi do wysokości 100 zł. rocznie. W obec tego, że inne gminy w kraju muszą na potrzeby swe nakładać wyższe dodatki do podatków bezpośrednich, a znajdują się w mniej korzystnym położeniu majątkowem aniżeli gmina Grochowce, — Wydział krajowy nie sądzi, ażeby w tym wypadku zachodziła wyjątkowa i szczególniej uwzględnienia godną potrzeba przyjścia gminie Grochowce z pomocą i dla tego musi się oświadczyć przeciw zniżeniu prestacyi.

2. Gmina Hranki-Kuty w powiecie bobreckim wniosła do Wysokiego Sejmu petycyę o zniżenie jej prestacyj uiszczanej w kwocie 150 zł. do do 80 zł. rocznie, popierając swą prośbę wielkim obciążeniem członków gminy dodatkami, które na wszystkie potrzeby gminne i szkolne wynosić mają 98% dodatku do podatków bezpośrednich.

Wydział powiatowy w Bóbrce potwierdzając, iż gmina znajduje się w niekorzystnych stosunkach majątkowych, i nakładać musi na swych mieszkańców powyżej wykazane ciężary, przemawia za zniżeniem tej gminie prestacyi do wysokości 100 zł. rocznie.

Toż samo Rada szkolna okręgowa w Bóbrce i Rada szkolna krajowa oświadczyły się za zniżeniem gminie Hranki-Kuty prestacyi do wysokości 100 zł.

Wydział krajowy sądzi, iż w tym wypadku względom słuszności stanie się w zupełności zadość, jeśli gminie Hranki-Kuty zniży się prestacyę roczną z kwoty 150 zł. na 120 zł.

3. Gmina Sienków powiatu kamioneckiego wniosła do Wysokiego Sejmu prośbę o zniżenie jej prestacyi na płacę nauczyciela z 200 na 130 zł. rocznie.

Aktem fundacyjnym z dnia 19. kwietnia 1873 zobowiązała się gm. Sienków uiszczać na płacę nauczyciela przez pierwszych 10 lat po 130 zł. rocznie, w następnych zaś latach po 200 zł. rocznie. Gmina Sienków przyjmując przed 20 laty zobowiązanie, które po upływie lat 10 o przeszło 50%, zwiększało prestacyę ne płace nanczyciela, nie obliczyła dostatecznie jaki z tego tytułu spadnie na gminę nowy ciężar po upływie lat 10, wśród zmienionych warunków i zwiększonych innych potrzeb gminy.

Z powyższych powodów tak Wydział powiatowy jak i Rada szkolna okręgowa w Kamionce Strumiłowej popierają gorąco petycyą gminy Sienkowa, aby i nadal uiszczała prestacyę w wysokości dotychczasowej 130 zł.

Gmina Sienków przy sumie podatków w kwocie 538 zł. rocznie, opłacanych w gminie, musi obecnie na pokrycie wydatków szkolnych i gminnych nakładać na swych mieszkańców przeszło 77% dodatków do podatków bezpośrednich. Mieszkańcy tej gminy są bardzo ubodzy i nie są wstanie podołać tak dotkliwym ciężarom. Rada szkolna krajowa przemawia również za powyższem zniżeniem prestacyi, zwłaszcza, że obowiązkowa prestacya wynikająca z ustawy wyniosłaby rocznie tylko 48 zł. 42 ct. Gmina Sienków uiszczając 130 zł. rocznie opłacać będzie na ten cel około 24% podatków bezpośrednich w gminie przepisanych.

Okoliczności powyżej przytoczone wskazują, iż jest to wypadek wyjątkowy i zasługujące na szczególne uwzględnienie, — dla tego Wydział krajowy postanowił oświadczyć się za zniżeniem gm. Sienkowa prestacyi na płacę nauczyciela do wysokości 130 zł. rocznie.

4. Gmina Tetewczyce powiatu kamioneckiego wniosła do Wysokiego Sejmu petycyę o zniżenie jej prestacyj na płacę nauczyciela uiszczanej w kwocie rocznej 214 zł.

Wydział powiatowy w Kamionce Strumiłowej oświadcza się za uwzględnieniem tej petycyj gminie Tetewczyce opłacając bowiem na same potrzeby szkolne 309 zł., musi przy popodatkach bezpośednich w sumie 858 zł. uiszczać 35% dodatku na pokrycie samych potrzeb szkolnych. Zdaniem Wydziału powiatowego jest to ciężar bardzo znaczny, zwłaszcza, że mieszkańcy tej gminy posiadają grunta przeważnie mokre i rozdrobnione, z których dochodu zaledwie z rodzinami wyżywić się są wstanie. Mieszkańcy gminy Tetewczyce w ostatnich latach kilkunastu nawiedzeni zostali nadto kilkakrotnie klęskami większych pożarów, co zwiększyło jeszcze ich ubóstwo. Rada szkolna okręgowa w Kamionce strumiłowej przemawia za zniżeniem tej gminie prestacyi z kwoty 214 na 150 zł. rocznie. Toż samo Rada szkolna krajowa oświadczyła się za zniżeniem prestacyi do kwoty rocznej 150 zł.

Wydział krajowy sądzi, że zniżenie w tym wypadku prestacyi z kwoty 214 zł. na 170 zł. rocznie odpowie w zupełności względom słuszności i przyniesie gminie znaczną ulgę w jej dotychczasowych ciężarach.

5. Gmina Chodaczków wielki w powiecie tarnopolskim wniosła do Wysokiego Sejmu petycyę o zniżenie jej prestacyi na płace nauczycielskie z kwoty rocznej 524 zł. 30 ct. do kwoty 350 zł.

Rada szkolna krajowa oświadczyła się przeciw uwzględnieniu tej petycyi, albowiem gmina Chodaczków wielki należy do najludniejszych w okręgu tarnopolskim, a sprawa przekształcenia tamtejszej 2-klasowej szkoły na 3-klasową jest właśnie w toku, wskutek czego zwiększą się znacznie wydatki funduszu szkolnego okręgowego na pokrycie płac nauczycieli w tej szkole.

Z powyższych powodów Wydział krajowy nie może również przemawiać za uwzględnieniem petycyi gm. Chodaczkowa wielkiego.

Na podstawie powyższego wywodu Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Począwszy od d. 1. stycznia 1894 r. zniża się dotychczas uiszczane prestacye na płace nauczycieli gminom: Hranki-Kuty w powiecie bobreckim z kwoty 150 zł. na 120 zł. rocznie; Sienków w pow. kamioneckim z kwotą 200 na 130 zł. rocznie; Tetewczyce w pow. kamioneckim z kwoty 214 zł. rocznie na 180 zł. rocznie.

2. Nad petycyami gmin: Grochowiec w pow. przemyskim i Chodaczkowa wielkiego w pow. tarnopolskim przechodzi się do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 14. grudnia 1893.

Marszałek krajowy:
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca
Antoni Chamiec w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Aleg. 13.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o fundacyi hr. Stanisława Skarbka za lata 1890 i 1891.

Wysoki Sejmie!

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16. Stycznia 1888. przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi pod dniem 8. Marca 1892. L. 12.281. sprawozdanie o fundacyi hr. Stanisława Skarbka za lata 1890 i 1891. Sprawozdanie to nie zostało jednakowoż przez Wysoki Sejm załatwione. Następnie pod dniem 3. Maja 1893. L. 19.601. przedłożył Wydział krajowy sprawozdanie o tej fundacyi za rok 1892, które również przez Wysoki Sejm załatwione nie zostało.

Komisya budżetowa Wysokiego Sejmu, której to ostatnie sprawozdanie przydzielonem zostało, wyraziła jednak życzenie, aby Wydział krajowy na najbliższej sesyi przedłożył ponownie sprawozdanie o fundacyi skarbkowskiej za la lata 1890 i 1891 wraz dotyczącemi zamkuięciam rachunków; oraz ażeby przedłożył ponownie sprawozdanie swe o tejże fundacyi za rok 1892.

Czyniąc zadość powyższemu życzeniu, ponawia Wydział krajowy obecnie swe sprawozdanie za lata 1890 i 1891, a oddzielnie za rok 1892.

Jak to już w poprzednich sprawozdaniach nadmieniono, wykonywa Wydział krajowy przysługujące sobie prawa kontroli i nadzoru ogólnego nad fundacyą:

1) przez corocznie zarządzane szkontra centralnej kasy fundacyi we Lwowie;

2) przez takież szkontra i lustracyę zakładu drohowyskiego;

3) przez rozpatrywanie uchwał Rady administracyjnej w sprawie mianowania, oddalania urzędników i sług fundacyi;

4) wreszcie przez rozpatrywanie innych ważnych uchwał Rady administracyjnej, które według instrukcyi z 24. Stycznia 1866 wymagają zatwierdzenia Wydziału krajowego.

We wszystkich powyższych kierunkach wykonywał Wydział krajowy z całą ścisłością konkontrolę nae czynuościami zarządu fundacyi a spostrzeżone nieprawidłowości wytykał bezzwłocznie kuratoryi z wezwaniem do ich usunięcia. W szczególności wykonywanie nadzoru ze strony Wydziału krajowego wykazało następujące rezultaty:

ad 1. W skutek zarządzeń Wydziału krajowego przeprowadzone zostały przez delegowanych w tym celu urzędników rachunkowyoh szkontra kasy centralnej we Lwowie, oraz lustracye dzienników kasowych i ksiąg rachunkowych a mianowicie w r. 1891 w dniach 23. i 24. Lipca, zaś w r. 1891 w dniach 16. i 17. Czerwca.

Przy obu szkontrach znaleziono w kasie stan zapasów gotowizny i efektów zgodny z wynikiem dzienników kasowych. Komisya spostrzegła jedynie w r. 1891, że niektóre efekta należące

do funduszu zarodowego a uzyskane za zniesione prawo propinacyi w dobrach fundacyjnych, nie zostały na rzecz fundacyi zawinkulowane. Wydział krajowy dowiedziawszy się o tem ze sprawozdania komisyi szkontrującej, polecił natychmiast administracyi centralnej zarządzić zawinkulowanie tych efektów.

ad 2. Rozporządzeniem z dnia 28. Lipca 1890 L. 33.278, zarządził Wydział krajowy w miesiącu Sierpniu tegoż roku przez osobną komisyę złożoną z dwóch urzędników rachunkowych szkontro i lustracyę zakładu drohowyskiego.

Sprawozdanie, jakie komisya przedłożyła Wydziałowi krajowemu, wykazywało, że stan gospodarski w tym zakładzie znacznie się polepszył i że uchylone zostały w znacznej części usterki, wytknięte w latach poprzednich. W szczególności znaleziono gotówkę i efekta w wysokości zupełnie zgodnej z wynikami kasowymi.

Przy skontrze magazynu żywności okazała się również zmiana na lepsze w porównaniu z rokiem poprzednim. Sprawdzono bowiem, że wysokość mank i superat redukuje się do tak nieznacznych rozmiarów, iż magazynierowi nie można było z tego tytułu żadnego zrobić zarzutu.

Natomiast dostrzeżono pewne niezgodności w rachunkach magazynów warsztatowych. Również rachunki inwentarzy znaleziono z obecnym ich stanem niezupełnie zgodne; okazało się wiele przedmiotów do użytku nieprzydatnych, które powinny być w inwentarzu odpisane.

Z dalszych spostrzeżeń komisyi podnieść należy nie zawsze odpowiedni rozdział prac i brak szczegółowej instrukcyi dla funcyonaryuszów co do zakresu ich działania; następnie złe umieszczenie rzeźni i suszarni skór z bydląt zabitych obok stajni, co wywierać musi szkodliwy wpływ na wygląd i mlekodajność krów. Wreszcie podniosła komisya, że przez środek parku obok stawu większego przechodzi główny kanał, a właściwie otwarty rów, który zanieczyszcza staw i zatruwa powietrze; w całym zaś zakładzie brak odpowiedniej kanalizacyi.

Z dniem 18. Sierpnia 1890 było ogółem prebendaryuszów bądź stałych, bądź prowizorycznie w zakładzie umieszczonych 37; w porównaniu z rokiem 1889 (35) przybyło 2. Stan staruszek wynosił 24, tak jak w roku poprzednim.

Wychowanków chłopców bezpłatnych było 232, za opłatą 6; razem 238 — w porównaniu z rokiem 1889 (253) ubyło 15.

Dziewcząt było 139 bezpłatnych, 3 za opłatą; zatem razem 142.

Ogółem było wszystkich wychowanków 380.

W warsztatach pomieszczonych było ogółem 116 rzemieślników, zaś w szkole na nauce było 122.

Powyżej wykazane usterki i wadliwości wykazał Wydział krajowy kuratoryi reskryptem z dnia 7. Kwietnia 1891, z poleceniem ich usunięcia a w odpowiedzi otrzymaliśmy załączone
Aleg. 1. pismo kuratoryi z dnia 14. Maja 1891 L. 804.

W lipcu 1891 doniosła kuratorya fundacyi Wydziałowi krajowemu, iż zarządzone przez nią szkontro zakładu drohowyskiego wykazało, że kilku funkcyonaryuszów tamtejszych przez zaniedbywanie swych obowiązków działa na szkodę fundacyi.

W następstwie tego kurator zarządził suspendowanie dyrektora, rachmistrza głównego, naczelnika warsztatów i majstra szewskiego. Po dokonaniu tego zarządzenia odniósł się kurator z prośbą do Wydziału krajowego celem wydelegowania do Drohowyża urzędnika, któryby wspólnie z delegatem administracyi centralnej fundacyi przeprowadził śledztwo dyscyplinarne. Ponieważ jednak według postanowień statutu organizacyjnego przeprowadzenie takiego śledztwa należy do Rady administracyjnej, Wydział krajowy nie uznał za odpowiedne wysyłać swego delegata, natomiast zezwolił, aby kurator użył fachowej pomocy jednego z urzędników rachunkowych Wydziału krajowego przy przeprowadzeniu szkontra lustracyi a ewentualnie także śledztwa dyscyplinarnego przeciw urzędnikom i funcyonaryuszom zakładu drohowyskiego. Nadto udzielił Wydział krajowy na prośbę kuratoryi fundacyi jednemu z młodszych urzędników rachunkowych

urlopu czterotygodniowego, aby się udał do Drohowyża i zajął się uporządkowaniem rachunków w zakładzie według wskazówek kuratora fundacyi.

Urzędnicy rachunkowi Wydziału krajowego, z których pomocy kurator skorzystał, w miesiącu Lipcu 1891 roku wykryli w zakładzie drohowyskim bardzo znaczne nieporządki i nadużycia, jakich dopuszczali się niektórzy funkcyonaryusze.

I tak n. p. naczelnik warsztatów sprzedawał i wydawał wyroby warsztatowe, przyczem jak sam zeznał, przywłaszczył sobie kwotę 726 zł. 10 ct., zaś jak dochodzenie wykazało kwotę 1.188 zł. 21 ct. Tak znaczny deficyt powstał ztąd, iż naczelnik warsztatów od dłuższego czasu prowadził korespondencyę wprost ze stronami, zamawiającemi wyroby bez odnoszenia się do dyrekcyi zakładu, i w ten sposób wprowadzał w błąd interesowanych, którzy w przypuszczeniu, iż on jest w części właścicielem zakładu, przysyłali wprost na jego ręce pieniądze, o których dyrekcya zakładu nie miała oczywiście żadnej wiadomości. Funkcyonaryusz ten zobowiązał się wyrównać całą zdefraudowaną sumę do końca Lipca 1891. Następnie wykazano, że rachunkowość w zakładzie drohowyskim była tak niedbale i bałamutnie prowadzoną, iż ułatwiło to tylko popełnianie różnych nadużyć.

Ponieważ niezależnie od przeprowadzonych przy pomocy urzędników rachunkowych Wydziału krajowego, szkontra i lustracyi rachunków zakładu kuratorya wdrożyła śledztwo przeciw kilku funkcyonaryuszom, przeto reskryptem z dnia 5. października 1891 L. 37.218 odniósł się Wydział krajowy do kuratoryi z wezwaniem, ażeby jak najrychlej przedłożyła wynik przeprowadzonego śledztwa, oraz zawiadomiła Wydział krajowy jakie zarządzenia wydane zostały, aby zapobiedz na przyszłość podobnym nieprawidłowościom.

W załączeniu przedkładamy Wysokiemu Sejmowi pod ℣. odpowiedź kuratoryi fundacyi na powyższe pismo Wydziału krajowego. Aleg. 2.

ad 3. Reskryptem z d. 30. Października L. 47.284 przyjął Wydział krajowy do wiadomości to sprawozdanie kuratoryi a zarazem z twierdził uchwałę Rady administracyjnej z d. 6 lipca b. r., którą przyjęto do wiadomości rezygnacyę Władysława Ronki z posady naczelnika warsztatów w Drohowyżu i polecono ściągnąć od niego należytość, którą sobie bezprawnie przywłaszczył, tudzież uchwałę tejże Rady administracyjnej z dnia 28. sierpnia 1891 roku i z dnia 7, września 1891 roku, któremi rachmistrza zakładu drohowyskiego Maryana Strońskiego przeniesiono w czasowy stan spoczynku i wyznaczono mu emeryturę o rocznych 400 zł.

Reskryptem z dnia 24. Lutego 1891 L. 5315 zatwierdził Wydział krajowy uchwałę Rady administracyjnej z d. 19. Stycznia 1891, którą stabilizowano p. Wiktora Włodka na posadzie kasyera zakładu drohowyskiego zaś p. Antoniego Zambellego na posadzie magazyniera tegoż zakładu.

Reskryptem z d. 7. Listopada 1891 L. 48.489 zatwierdził Wydział krajowy uchwałę Rady administracyjnej z d. 30. Października 1891, którą p Konstantemu Bauerowi nadano prowizorycznie na rok jeden posadę naczelnika warsztatów w zakładzie drohowyskim.

Reskryptem z d. 11. listopada 1891 L. 48.913 zatwierdził Wydział krajowy uchwałę Rady administracyjnej z d. 30. października 1891, którą majstra blacharskiego Ferdynanda Kuryłowicza i majstra rymarskiego Wilhelma Schäffera stabilizowano na dotychczasowych posadach, zajmowanych w zakładzie.

Reskryptem z d. 16. Stycznia 1892, L. 59.204 z r. 1891, zatwierdził Wydział krajowy uchwałę tejże Rady z d. 18. grudnia 1891, którą zamianowano ks. Antoniego Langa kapelanem zakładu drohowyskiego i kierownikiem szkoły tamże istniejącej.

W końcu zawiadamiamy Wysoki Sejm, iż dotychczasowemu dyrektorowi zakładu drohowyskiego p. Karolowi Brzozowskiemu w skutek przeniesienia go w stan zpoczynku uchwałą z dnia 18. grudnia 1891 r. przyznała Rada administracyjna emeryturę o rocznych 600 zł.

ad 4. Z innych ważniejszych uchwał Rady administracyjnej podnieść jeszcze należy następujące:

Reskryptem z dnia 14. Marca 1890 L. 8.178 zatwierdził Wydział krajowy uchwałę Rady administracyjnej, którą przyjęto ofertę Wiktora Korzennego na dostawę artykułów mączn yc

do zakładu drohowyskiego na czas od 15. lutego 1890 r. do 15. Sierpnia 1890 r. za sumę 2.483 zł. 23 ct.

Reskryptem z d. 8. Maja 1891 zatwierdził Wydział krajowy uchwałę Rady administracyjnej z dnia 6. Kwietnia 1891 którą przyjęto ofertę p. Włodzimierza Padlewskiego na dzierżawę dóbr fundacyjnych Ostałowice na lat 12 za rocznym czynszem 6.000 zł.

Relacyą z dnia 12. Maja 1891 L. 285, przedłożyła kuratorya fundacyi Wydziałowi krajowemu uchwalony przez Radę administracyjnę nowy projekt statutu emerytalnego dla funkcyonaryuszów fundacyi skarbkowskiej, prosząc o zatwierdzenie tego statutu. Reskryptem z dnia 29. Sierpnia 1891 L. 19.630, zwrócił jednakowoż Wydział krajowy ten statut kuratoryi z oznajmieniem, iż nie zapoznaje wcale wielkiej doniosłości, jaką ostateczne uregulowanie kwestyi emerytury dla funkcyonaryuszów fundacyi ma ze względu na dobro fundacyi samej. Wydział krajowy zwrócił jednak zarazem uwagę kuratoryi, iż ofiary, jakie fundacya ten cel ponieść może i powinna, nie mogą być tak wielkie, aby przez nie doznać miało uszczerbku właściwe przeznaczenie fundacyi.

Dlatego zażądał Wydział krajowy, aby kuratorya postarała się wprzód o fachowe obliczenie ciężaru, jaki spadnie na fundacyę w razie przyjęcia nowego statutu emerytalnego a następnie przedstawiła projekt statutu pod ponowną rozwagę Rady administracyjnej fundacyi.

W składzie delegacyi Wydziału krajowego do Rady administracyjnej zaszła z końcem roku 1891 zmiana. W miejsce p. Teofila Bereźnickiego zamianował JE. p. Marszałek krajowy pismem z dnia 1. Grudnia 1889 L. 61 pr. drugim delegatem członka Wydziału krajowego Tadeusza Romanowicza, zaś w miejsce Leona Chrzanowskiego pierwszym zastępcą delegata, członka Wydziału krajowego dr. Damiana Sawczaka.

Delegacya Wydziału krajowego do Rady administracyjnej fundacyi skarbkowskiej składa się zatem od 1. grudnia 1889 do obecnej chwili z członków Wydziału krajowego dr. Józefa Wereszczyńskiego i Tadeusza Romanowicza jako delegatów, zaś z członków Wydziału krajowego dr. Franciszka Hoszarda i dr. Damiana Sawczaka jako zastępców delegatów.

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy sprawozdanie niniejsze przyjąć do swej wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 1. Grudnia 1893.

Marszałek krajowy;

Eustachy Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca;

Antoni Chamiec *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

Odpis

Sprawozdania kuratoryi fundacyi śp. Stanisława hr. Skarbka z dnia 14. Maja 1891 i L. 804|91 do Wydziału krajowego.

Na przesłane sprawozdanie komisyi delegowanej roku zeszłego do zakładu drohowyzkiego (L. 37.091 z 7. kwietnia b. r.) mam zaszczyt donieść, że odnośnie do końcowego ustępu art. 47 dwa razy rocznie zarządzam szkontro magazynów drohowyzkich przez delegata administracyi centralnej.

W roku zeszłym także to miało miejsce a za nieprzeprowadzenie w swoim czasie przez książki wyrównania takowych z rzeczywistym stanem magazynu odnośne organa otrzymały naganę, aby na przyszłość podobne opóźnienie nie miało miejsca.

Co do regularnego wyszkartowania zużytych przedmiotów inwentaryalnych poleciłem raz na zawsze czynność tę rok rocznie przedsiębrać około 1. Lipca, a po uskutecznionej czynności wykazy mnie przedkładać do zatwierdzenia.

Instrukcyę dla poszczególnych działów są w toku opracowania. Prócz istniejących wydałem instrukcyę dla dyrektora, ochmistrza, regulamin dla starców i straży ogniowej. — Jeszcze 23. Kwietnia 1890 r. nakazałem dyrektorowi zakładu, aby opracował instrukcyę dla wszystkich funkcyonaryuszów zakładu w skutek zaprowadzonej nowej rachunkowości, aby żaden funkcyonaryusz nie mógł tłumaczyć się nieznajomością swoich obowiązków. — Dyrekcya jednak instrukcyi dotąd nie nadesłała, nie omieszkam jednak przynaglić ją do tego.

Z powodu braku odpowiedniego miejsca, rzeźnia nie może być gdzieindziej pomieszczoną, suszarnia zaś skór obecnie jest urządzoną w osobnym budynku, jednak przy należytem postępowaniu nie wywiera ona złego wpływu na bydło.

Zła kanalizacya w całym zakładzie rzeczywiście jest sprawą nader ważną. Jednak w skutek wielkich kosztów, jakie za sobą przerobienie jej pociągnie, fundusze dotąd nie pozwoliły na podjęcie tej czynności. Spodziewam się przecież, że chociaż nie od razu to stopniowo przeprowadzić zdołam przeistoczenie wadliwej kanalizacyi.

Dziękując za wyrazy uznania, wyrażone w piśmie Wysokiego Wydziału krajowego L. 37.091 spodziewam się, że w pieczołowitej staranności o dobro fundacyi mnie powierzonej zdołam jeszcze niejedno ulepszenie wprowadzić, aby przez to instytucyę tem użyteczniejszą dla dobra kraju uczynić.

Odpis

relacyi kuratoryi fundacyi Stan. hr. Skarbka z dnia 24. października 1891 L. 1678 do Wydziału krajowego.

Na zapytanie Wysokiego Wydziału krajowego pismem z dnia 5. Października b. r. L. 37218 jaki jest wynik śledztwa wytoczonego w czerwcu b. r. przeciw kilku funkcyonaryuszom zakładu drohowyzkiego niniejszem mam zaszczyt donieść że:

1. Ekonom folwarku pan Dzikowski sprzedał sześć cieląt zakładowych a pieniędzy uzyskanych nie wniósł do kasy zakładu, lecz sobie zatrzymał. W skutek tego nadużycia został ze służby wydalony, na jego wiejsce przyjąłem prowizorycznego zastępcę, oddając zarząd i kierownictwo folwarku p. Wiktorowi Włodkowi dobrze mi znanemu i na pełne moje zaufanie zasługującemu.

2. Majster szewski pan Cengiel za samowolne otworzenie kantyny w zakładzie, w której sprzedawano napoje gorące i tytoń nawet wychowańcom zakładu, oraz za zapłacenie do rąk ekonoma zamiast do kasy zakładu należytości za 2 cielęta kupione z folwarku, został suspendowany, ale następnie w obec niektórych łagodzących okoliczności, po udzielaniu surowej nagany i po ukaraniu go na 20 zł. grzywny został przywrócony do pełnienia obowiązków.

3. Naczelnik warsztatów p. Ronka Władysław pobierał wbrew przepisom od stron zadatki na wyroby warsztatowe i zatrzymywał je przy sobie od 1887 roku, co wyniosło kwotę 1.124 zł. 05 ct. udzielał samowolnie kredytu osobom nie dającym żadnego zabezpieczenia, pobrał na własny rachunek bez wiedzy kuratoryi wyrobów za 95 zł.

W skutek tych przestępstw udowodnionych w śledztwie p. Ronka został wydalony ze służby. Pod grozą oddania go w ręce sprawiedliwości zwrócił zakładowi gotówką większą część a na resztę wystawił rewers.

Tymczasowo powierzyłem zastępstwo naczelnika warsztatów majstrowi kowalskiemu panu Leszczyńskiemu i poleciłem rozpisać konkurs na tę posadę.

4. Rachmistrz zakładów, p. Maryan Stroński w skutek niezrozumienia swoich obowiązków, albo też ze złej woli zaniedbał kontrolowania rachunków warsztatowych, w skutek czego p. Ronka mógł dopuszczać się sprzeniewierzeń przez całych lat cztery; zapisywał w księgach rachunkowych na niekorzyść zakładu takie należytości, które płacić powinny były osoby trzecie, rachunków nie prowadził równocześnie z ruchem poborów i wydatków, lecz zbierał tylko zapiski, które dopiero później wprowadzał w księgi tak, że od 1. Stycznia b. r. do 1. Czerwca b. r. niektóre księgi wcale nie były rozpoczęte.

Za te udowodnione mu przewinienia został suspendowany a następnie przeniesiony w stan spoczynku.

Na jego miejsce przyjęto tymczasem p. Grudzińskiego, któremu polecono prowadzić skrupulatnie rachunkowość wedle dotyczasowego systemu i wezwano go, aby po zestawieniu bilansu

na rok przyszły i zamknięcia rachunków na rok bieżący, przedłożył Radzie administracyjnej wnioski zaprowadzić się mających zmian, korzystając z uwag, jakie poczynili urzędnicy rachunkowi, przez Wysoki Wydział krajowy wysłani w Czerwcu b. r. do Drohowyża. Ze względu, że w statucie organizacyjnym zakładu nie ma posady rachmistrza, że rachmistrz jest organem kontrolującym gospodarkę zakładu, przeto posadę tę wcielam do etatu urzędników administracyi centralnej we Lwowie a rachmistrz będzie urzędował w zakładzie drohowyskim jako stały delegat, aby nie mógł sam sobie likwidować poborów, co w praktyce dotychczasowej okazało się szkodliwem.

5. Dyrektor zakładu był przezemnie w pierwszej chwili zasuspendowany, ale Rada administracyjna nie przyjęła tego zarządzenia do wiadomości.

Obecnie p. Brzozowski na urlopie i ma zamiar prosić o uwolnienie go z obowiązków z powodu podeszłego wieku, co będzie przedmiotem jednego z najbliższych posiedzeń Rady administracyjnej. Tymczasowo powierzyłem zastępstwo dyrektora p. Wiktorowi Włodkowi.

Do pisma niniejszego załączam odpisy uchwał Rady w sprawie p. Ronki i zpensyonowania p. Strońskiego, prosząc o ich zatwierdzenie.

Z drukarni Ludowej we Lwowie.

Aleg. 14.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o fundacyi Stanisława hr. Skarbka za rok 1892.

Wysoki Sejmie!

Z powołaniem się na sprawozdanie z dnia 1. Grudnia 1893 L. 64.052, przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi ponownie sprawozdanie o stanie fundacyi hr. Stanisława Skarbka za rok 1892.

Wydział krajowy wykonuje przysługujące mu prawa kontroli i nadzoru ogólnego nad fundacyą.

1. Przez coroczne zarządane szkontra i lustracyę centralnej kasy fundacyi we Lwowie,

2. przez takież szkontro i lustracyę zakładu Drohowyskiego.

3. przez rozpatrywanie uchwał Rady administracyjnej w sprawie mianowania, oddalania urzędników i sług fundacyi,

4. wreszcie przez rozpatrywanie innych ważnych uchwał Rady administracyjnej, które według instrukcyi z d. 24. Czerwca 1866 wymagają zatwierdzenia Wydziału krajowego.

Wydział krajowy wykonywał z całą ścisłością kontrolę nad czynnościami zarządu fundacyi, a spostrzeżone nieprawidłowości wytykał Kuratoryi, wzywając ją do ich usunięcia. W szczególności wykonywanie nadzoru wydało następujące rezultaty.

ad 1) Wskutek zarządzenia Wydziału krajowego z dnia 17. Czerwca 1892 L. 29.379 przeprowadzone zostało w dniu 18. Czerwca 1892 szkontrum kasy centraluej we Lwowie oraz lustracye dzienników kasowych i ksiąg rachunkowych. Przy szkontrze tem znaleziono stan zapasów gotówki i efektów zgodnych z księgami kasowemi. Niektóre drobniejsze wytknienia poczynione przez komisyę szkontrującą zostały usunięte.

ad 2) Rozporządzeniem z dnia 27. Czerwca 1892 L. 30.587 wydelegował Wydział krajowy dwóch urzędników rachunkowych na szkontro i lustracyę zakładu drohowyskiego.

Ze sprawozdania, jakie komisya szkontrująca Wydziałowi krajowemu przedłożyła, okazuje się, że gospodarka w zakładzie drohowyskiem znacznie się poprawiła. Zdarzają się jeszcze i dziś pewne nieprawidłowości, ale i te zostaną usunięte, a staraniem Wydziału krajowego będzie doprowadzić zakład do stanu zadawalniającego. W szczególności znaleziono stan gotówki i efektów zupełnie zgodny z dziennikami kasowymi.

Rezultat szkontra magazynu żywności przedstawił się nieco ujemnie, gdyż między faktycznym stanem rzeczy a dziennikiem magazynowym pod względem ilości niektórych artykułów, znaleziono pewne różnice. Ponieważ jednak przy niektórych artykułach znaleziono wię-

kszą ilość od tej, jaka zapisaną była w dzienniku, nie można dopatrzeć się w tym wypadku jakiegoś nadużycia, ale rzeczą widoczną jest brak należytej staranności przy prowadzeniu ewidencyi zapasów żywności. Magazynier tłumaczył się wobec komisyi, iż kuratorya przeprowadza tylko wyrywkowo szkontro magazynu i często czyni poprawki w księgach rachunkowych, bez bliższego zbadania stanu rzeczy, zaś od dwóch lat nie sprawdzono ksiąg magazynowych z kontraktami. Do różnic przyczynić się mogła kilkakrotna zmiana w osobach rachmistrzów a w końcu przeciążenie pracy magazyniera, który wskutek tego łatwo mógł się pomylić.

Komisya w ogólności wyraziła się w sposób korzystny o magazynierze, uważając go za urzędnika pilnego i obrotnego. Komisya proponuje rozdział czynności magazyniera między dwie osoby, lub też oddanie magazynu żywności pod zarząd SS. Felicyanek. Również uznała komisya za konieczne zmianę osobę rachmistrza, który do tego urzędu nie posiada dostatecznych fachowych kwalifikacyj.

Z zeszłorocznego sprawozdania Wydziału krajowego wiadomo Wysokiemu Sejmowi, że b. naczelnik warsztatów p. Władysław Ronka dopuszczał się nadużycia przez to, iż pobierał od stron za sprzedane wyroby należytości, nie składając ich do kasy zakładu. Komisya stwierdziła, że p. Ronka zwrócił całą zatrzymaną kwotę, zatem zakład Drohowyski nie poniósł z tego powodu żadnej straty.

Pochlebnie wyraża się komisya o obecnym stanie warsztatów pod względem gospodarczym. Wartość produkcyi pierwszego półrocza 1892 w porównaniu z takąż wartością pierwszego półrocza 1891 r., podniosła się o 1.347 zł. 25 ct., a zysk z tego czasu jest wyższy o 937 zł. 65 ct.

Powyżej wykazane usterki wytknął Wydział krajowy Kuratoryi wezwał ją do ich usunięcia i przedłożenia sprawozdania co do poczynionych w zakładzie reform i ulepszeń.

ad 3) W ciągu roku 1892 nie przedłożyła Kuratorya Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia żadnych uchwał w sprawie mianowania, oddalenia urzędników i sług fundacyi.

ad 4) Z ważniejszych uchwał Rady administracyjnej podnosi Wydział krajowy następujące:

W Lutym 1892 przedstawiła Kuratorya na Radzie administracyjnej wniosek, aby począwszy od roku 1891 koszta na nowe budynki lub trwałe melioracye w celu stałego podniesienia dochodu z dóbr, pokrywać z funduszu propinacyjnego lub rezerwowego, podnosząc równocześnie cenę szacunkową majątku nieruchomego o odpowiednią kwotę. Rada administracyjna zgodziła się w zasadzie na powyższy wniosek, z tém jednakowoż zastrzeżeniem, aby każda taka pozycya przedkładaną była Radzie administracyjnej do decyzyi.

Powyższej uchwale Rady administracyjnej odmówił jednak Wydział krajowy zatwierdzenia. Wydział krajowy oświadczył, iż gotów byłby zezwolić jedynie na zaliczkowe pokrywanie podobnych wydatków z funduszu zakładowego lub rezerwowego, które następnie zwrócone być mają tym funduszom z bieżących dochodów. Wydział krajowy zastrzegł sobie jednakowoż, aby wszystkie ewentualne uchwały Rady administracyjnej, zezwalające w pojedynczych wypadkach na zaliczkowe użycie kapitału zakładowego przedkładane były Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia.

Na powyższe postanowienie Wydziału krajowego wpłynęła ta okoliczność, iż w każdem racyonalnie prowadzonym gospodarstwie tego rodzaju wydatki pokrywane bywają z dochodów bieżących, zatem w gospodarstwie należącem do publicznej fundacyi prawidło to powinno tem więcej być przestrzegane.

W listopadzie 1892 r. uchwaliła Rada administracyjna projekt zmiany instrukcyi dla Kuratora i Rady administracyjnej z roku 1866 w kierunku ścieśniającym atrybucye Kuratora na korzyść Rady administracyjnej. Wydział krajowy podzielając zdanie Rady administracyjnej o potrzebie zmiany obecnie obowiązującej instrukcyi dla Kuratora i Rady administracyjnej, wezwał Kuratora do współudziału przy ostatecznem opracowaniu projektu tej instrukcyi.

W grudniu 1892 powzięła Rada administracyjna uchwałę, aby należące do majątku zakładowego fundacyi skarbkowskiej 4% obligi propinacyjne w nominalnej wartości 100.000 zł. spieniężyć i za uzyskaną kwotę zakupić 5% obligi komunalne Banku krajowego. Konwersya ta zaproponowaną została z powodu, że w razie spieniężenia obligów propinacyjnych po kursie 95 za 100, a zakupno obligów komunalnych po kursie 101 za 100 osiągnęłaby fundacya większy o 700 zł. rocznie dochód z efektów majątku zakładowego, które to zwiększenie dochodu w obec powolnego losowania obligów komunalnych, trwałoby prawdopodobnie przez czas dłuższy.

Powyższą uchwałę Rady administracyjnej zatwierdził Wydział krajowy, a następnie uzyskała ona również zatwierdzenie rządowe.

Sprawozdanie swe kończy Wydział krajowy wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego o stanie fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka za rok 1892 do wiadomości.

Lwów, dnia 1. Grudnia 1893.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy;
Eustachy Sanguszko, *m. p.*

Sprawozdawca;
Antoni Chamiec, *m. p.*
Członek Wydziału krajowego.

W gradzie 1892 powziął Rada administracyjna [illegible]
zarządowego tomiszy skarbu wekiej ½". [illegible] przyczynie się w [illegible]
[illegible]ycyą i za wzgląd[illegible] [illegible]ej zasięgi [illegible]. Komunikat [illegible]
zaprotokułowaną uchwałę z powodu, że w tego [illegible]
za 100 z zabupno-obligów kommunalnych po kursie 101 [illegible]
z 700 zł. reszta dochód z [illegible] majątku [illegible]
pożyczonego tomiszu obligów kommunalnych, wynalazły [illegible]
[illegible]
Dawniej uchwały Rady [illegible]
zezwala ona tomuże zatwierdzenie [illegible].
Sprawozdanie ano [illegible] Wydziału krajowy [illegible]

Wyjęci sejmi rocz[illegible] uchwalić

Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału [illegible]
[illegible] Szarlińs za rok 1892 do wiadomości.

Lwów, dnia [illegible] Grudnia 1893.

2. Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Szanowna [illegible]
Kwiatecky [illegible]

Jabłoński [illegible]
[illegible]

L. 1337.

Aleg. 15.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności jego urzędowych za czas od 1. stycznia po koniec listopada 1893.

Wysoki Sejmie!

Stosownie do postanowienia §. 16. Statutu krajowego przedkłada Wydział krajowy sprawozdanie z czynności swoich urzędowych za czas od 1. stycznia po koniec listopada 1893 ułożone oddzielnie podług departamentów i uprasza:

Wysoki Sejm raczy to sprawozdanie przyjąć do wiadomości.

Z Rady Wydziału kraj. królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ksiestwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 8. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:

Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:

Chamiec *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

DEPARTAMENTU I. WYDZIAŁU KRAJOWEGO

za rok 1893

z 7. alegatami.

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

DEPARTAMENTU I WYDZIAŁU KRAJOWEGO

za rok 1893

z 7. załogą tamtej

Departament I.

Szef Departamentu: Dr. Józef Wereszczyński, Członek Wydziału krajowego.

Departament I przydzielone ma do załatwienia następujące sprawy:

1. Sprawy powiatowe i gminne.
2. Sprawy krajowych składów publicznych dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie.
3. Sprawy administracyi krajowego funduszu pożyczkowego na budowę koszar dla wojska.
4. Sprawy melioracyjne.
5. Sprawy szkół rolniczych w Dublanach i Czernichowie z folwarkami.

Sprawozdanie niniejsze obejmuje tylko dział pierwszy, to jest sprawy powiatowe i gminne, reszta zaś spraw jest przedmiotem osobnych sprawozdań.

Sprawy powiatowe i gminne.

A) Ustawy i uchwały podlegające Najwyższej sankcyi.

a) Ustawy i uchwały sankcyonowane.

Opłaty od przedstawień teatralnych i innych widowisk publicznych w Przemyślu.

Najwyższem postanowieniem z 31. lipca 1893 sankcyonowany został, uchwalony przez Wysoki Sejm 6. maja 1893 projekt ustawy o zezwoleniu gminie miasta Przemyśla na pobór opłat policyjnych od balów publicznych, przedstawień teatralnych i innych widowisk publicznych na rzecz funduszu miejscowych ubogich.

Wyłączenie osad Trościanka z Pilipami i Wołową z gminy Pererowa i utworzenie samoistnej gminy „Trościanka“.

Najwyższem postanowieniem z 16. lutego 1893 sankcyonowany został, uchwalony przez Wysoki Sejm w roku 1890 projekt ustawy o wyłączeniu osad Trościanka z Pilipami i Wołową ze związku gminy Pererowa w powiecie kołomyjskim i utworzeniu z tych osad samoistnej gminy pod nazwą „Trościanka“.

Opłaty gminne od napojów spirytusowych i od piwa w Chrzanowie.

Uchwalony przez Wysoki Sejm dnia 16. maja 1893 projekt ustawy o zezwoleniu gminie Chrzanów podwyższonych opłat gminnych od napojów spirytusowych i od piwa, uzyskał Najwyższą sankcyę z d. 11. sierpnia 1893.

Dodatek gminny dla gminy Liszna.

Najwyższem postanowieniem z dnia 12. lipca 1893 sankcyonowaną została uchwała Wyskiego Sejmu z 26. kwietnia 1893, którą zezwolono gminie Liszna powiatu sanockiego, pobierać w roku 1893 — 287%, zaś w roku 1894 — 194% dodatek gminny do podatków, na pokrycie potrzeb gminnych.

b) Ustawy i uchwały jeszcze niesankcyonowane.

Opłata gminna od piwa w Jaworowie.

Na posiedzeniu z 20. maja 1893 uchwalił Wysoki Sejm projekt ustawy o zezwoleniu gminie Jaworów na pobór opłaty gminnej od piwa.

Dla zasięgnięcia szczegółowej informacyi o stanie majątkowym gminy powyższej, zażądało c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z 2. lipca 1893 L. 6019/pr — udzielenia preliminarza gminy oraz odezwy c. k. Dyrekcyi gal. funduszu propinacyjnego w sprawie powyższej z 18. maja r. b. L. 4.634.

Akta powyższe zostały c. k. Prezydyum udzielone wraz z inwentarzem gminy powyższej za r. 1892, sankcya jednak jeszcze nie nadeszła.

Zmiana ustawy kraj. z r. 1874 o założeniu i wewnętrz. urządzeniu ksiąg hipotecznych.

Na posiedzeniu z 15. maja 1893 uchwalił Wysoki Sejm projekt uzupełniający postanowienia ustawy krajowej z 20. marca 1874 Nr. 29. dz. u. kr. o założeniu i wewnętrznem urządzeniu ksiąg hipotecznych w kierunku tworzenia ciał tabularnych opłacających w podatkach realnych rocznie poniżej 100 zł. a powyżej 25 zł. w. a.

Sankcya powyższego projektu ustawy dotąd nie nadeszła, Wydział krajowy niema też wiadomości, w jakiem stadyum sprawa ta się znajduje, na zapytanie bowiem tutejsze z 5. listopada 1893 L. 57.324 nie otrzymał jeszcze Wydział krajowy odpowiedzi.

c) Odmowa Sankcyi.

Opłaty od przedstawień i widowisk na rzecz teatru m. Krakowa.

Na posiedzeniu z 14. marca 1892 uchwalił Wysoki Sejm projekt ustawy nadającej gminie miasta Krakowa prawo poboru 5 i 10% dochodu od przedstawień i widowisk dawanych za opłatą wstępu poza gmachem teatru miejskiego na rzecz utrzymania tegoż teatru.

Odezwą z 28. stycznia 1893 L. 401/pr. zawiadomiło nas c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że Jego Ces. i Król. Apost. Mość Najwyższem postanowieniem z 26. grudnia 1892 odmówił Sankcyi powyższemu projektowi i upoważnił J. E. pana Ministra spraw wewnętrznych do zawiadomienia Reprezentacyi kraju o powodach tej odmowy Sankcyi.

Powody te podane w reskr. minist. z 7. stycznia 1893 L. 31.146/92 są następujące:

„Przeciw powyższemu projektowi zachodzi przedewszystkiem zasadnicza przeszkoda z uwagi, że niedopuszczalnem jest a względnie niezgodnem z zasadą równości wszystkich obywateli państwa wobec prawa, by przedsiębiorstwu zarobkowemu gminy a zatem przedsiębiorstwu prywatnemu nadawać stanowisko wyjątkowe tego rodzaju, aby na korzyść rzeczonego prywatnego przedsiębiorstwa obciążano opłatami inne pokrewne konkurujące z niem przedsiębiorstwa.

Opłaty spektaklowe od tak zwanych „mniejszych przedstawień“ dozwalane dawniej na rzecz stałych teatrów krajowych etc. przeważnie na podstawie osobnych przywilejów z ubiegłego wieku, są w ogóle instytucyą nie odpowiadającą duchowi czasu.

Rząd stara się przy każdej sposobności usuwać tę instytucyę, nie może przeto dopuszszać nadawania nowych tego rodzaju przywilejów.

Wyjątkowe zobowiązanie w drodze ustawodawstwa krajowego podobnych przedsiębiorstw zarobkowych do prestacyi na rzecz pewnej gminy, dałoby się w ogóle tylko wówczas usprawiedliwić, jeżeliby wspomniane prestacye przeznaczone były na publiczne cele gminne, objęte ramami własnego jej zakresu działania; pobór takich opłat mógłby zatem być dozwolony gminie m. Krakowa tylko na rzecz opieki ubogich t. j. na rzecz miejscowego funduszu ubogich.

Oprócz wyż wspomnianej zasadniczej przeszkody, zachodzą pod względem pojedynczych merytorycznych postanowień projektu ustawy a w szczególności co do przewidzianej w niej wysokości i sposobu pobierania opłat w stosunku procentowym od dochodu brutto te same wątpliwości, które były powodem odmówienia Najwyższej sankcyi projektowi ustawy w przedmiocie nadania gminie m. Przemyśla prawa pobierania opłat od przedstawień dramatycznych i innych widowisk publicznych.

W tej mierze powołał się J. E. pan Minister na wywody zawarte w reskrypcie Jego z 24. czerwca 1892 L. 12.688.

Opowyższem postanowieniu zawiadomioną została Reprezentacya miasta Krakowa tutejszem rozporz. z 10. lutego 1893 LW. 5.580.

Utworzenie z rozparcelowanej majętności tabularnej Golce, nowej gminy „Majdan“.

Najwyższem postanowieniem z 16. września 1893 odmówioną została Sankcya uchwalonemu przez Wysoki Sejm dnia 5. kwietnia 1892 projektowi ustawy o utworzeniu z osady powstałej wskutek rozparcelowanej majętności tabularnej „Golce“ nowej gminy pod nazwą „Majdan“ w powiecie Nisko, a to z powodów natury technicznej mianowicie z powodu, że nowo powstać mająca gmina byłaby rozdzieloną parcelami należącymi obecnie do gminy Golce.

Trudność ta jednak może być usuniętą wcieleniem rzeczonych parcel do nowej gminy i w tym celu zwróconą została sprawa Wydziałowi powiatowemu w Nisku do stosownego załatwienia.

Opłaty kommunalne od trunków spirytusowych, od piwa i miodu w gminie Krakowiec.

Najwyższem postanowieniem z 23. sierpnia r. b. odmówioną została Sankcya uchwalonemu przez Wysoki Sejm dnia 19. maja 1893 projektowi ustawy o zezwoleniu gminie Krakowiec powiatu Jaworów na pobór opłat gminnych od napojów spiritusowych, od piwa i miodu, albowiem taryfa opłat od słodzonych napojów, rumu, śliwowicy i ponczowej esencyi projektowaną była na 8. ct. od litra, zamiast 4·5 ct.

O powyższej odmowie zawiadomioną została gmina za pośrednictwem Wydziału powiatowego z wezwaniem wczesnego przedłożenia sprawy, jeśliby gmina zamierzała ponowić prośbę o uzyskanie powyższego uprawnienia.

Opłaty gminne od trunków spirytusowych w Strusowie.

Uchwalony przez Wysoki Sejm 26. kwietnia 1893 projekt ustawy o zezwoleniu gminie Strusów na pobór opłat gminnych od wszelkich trunków spirytusowych tak słodzonych jak i niesłodzonych, nieyskał

Najwyższej Sankcyi, albowiem w nagłówku projektu ustawy zamieszczono tylko trunki propinacyjne, podczas gdy tekst ustawy zawierał także opłaty od słodzonych trunków.

Z tego powodu ponawia Wydział krajowy sprawę powyższą w osobnem sprawozdaniu.

B) Uchwały niepodlegające Sankcyi.

Reforma ustawodawstwa gminnego dla wsi.

W załatwieniu sprawozdania komisyi gminnej o wnioskach pp. Pilata i Rutowskiego w sprawie reformy ustawodawstwa gmin wiejskich powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 18, 19 i 20 maja 1893 następujące uchwały:

I. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w dalszem wykonaniu uchwał sejmowych z dnia 25. stycznia 1887 i z 24. marca 1892 wygotował wnioski do zmiany ustawy gminnej z 12. sierpnia 1866 w tym kierunku:

1. aby utworzoną została dla tych zadań miejscowej administracyi publicznej, których poszczególne gminy i obszary dworskie należycie wypełniać nie mogą zbiorową organizacyą autonomiczną, złożona z dzisiejszych gmin i obszarów dworskich, zostająca w ścisłym związku z samorządną organizacyą powiatową a nie naruszająca ani odrębności dzisiejszych gmin pod względem zarządu majątkiem gminnym i korzystania z dobra gminnego, ani też obecnego stanowiska obszarów dworskich w sprawach do zakresu owej wspólnej organizacyi nie należących.

2. aby koszta nowej organizacyi ponoszone były równocześnie przez gminy i obszary dworskie w nią wciągnięte.

3. aby skład zarządu projektowanej organizacyi zbiorowej dawał rękojmię należytej administracyi i odpowiedniego uwzględnienia żywiołów inteligentnych a zarazem ponoszących znaczniejszą część kosztów i aby w tym zarządzie wytworzenie ciała uchwalającego (rady) odbywało się bez tworzenia osobnej w tym celu organizacyi ciał wyborczych, Wydział krajowy rozważy czy nie należałoby złożyć ten zarząd wprost z przełożonych dzisiejszych gmin, tudzież przełożonych obszarów dworskich lub ich zastępców, ewentualnie przy większych gminach z wzmocnieniem ich reprezentacyi,

4. aby projektowana organizacya zbiorowa nie pomnażała liczby instancyi w sprawach administracyi publicznej o nowy stopień, lecz w sprawach do niej należących wstąpili w miejsce instancyi istniejących,

5. aby określony został wpływ i nadzór wyższych władz samorządnych wobec projektowanej organizacyi w szczególności co do urzędu naczelnika a następnie pisarza.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zbadał i zdał sprawę jakie będą koszta zarządu połączone z projektowaną reformą przy dążeniu do najdalej idącej oszczędności a zarazem o ile nastąpiłoby zmniejszenie wydatków na zarząd w gminach.

III. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przy wykonaniu powyższych poleceń, zbadał zapatrywania c. k. Rządu co do projektowanej reformy.

IV. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby po wypracowaniu projektu zbiorowej organizacyi autonomicznej w ustępie I. skreślonej, projekt ten ogłosił a w szczególności podał do wiadomości reprezentacyi powiatowych, ażeby umożliwić im wyrażenie zdania o tym projekcie.

Uchwały powyższe pozostają w łączności z uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 24. marca 1892 w przedmiocie sprawozdania komisyi gminnej o wnioskn p. Potoczka co do wcielenia obszarów dworskich do związku gminnego.

W sprawie tej dotyczącej najżywotniejszych interesów kraju, do których zmiana organizacyi gmin niezaprzeczenie zaliczoną być musi, niemoże Wydział krajowy na obecnej kadencyi przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosków tembardziej, że odbyty w dniach 20. i 21. lipca 1893 zjazd Prezesów Rad powiatowych, jednogłośnie oświadczył się przeciw wnioskom, które Wysoki Sejm powyższemi uchwałami Wydziałowi krajowemu do zbadania przekazał.

Ustawa gminna dla znaczniejszych miast i miasteczek.

Na posiedzeniu z 12. maja 1893 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Sprawozdanie komisyi gminnej o wniosku posła Fruchtmana w przedmiocie uchwalenia ustawy gminnej dla miast nieobjętych ustawą gminną z dnia 13. marca 1889 Nr. 24. dz. u. kr. i dla miasteczek, Sejm odsyła Wydziałowi krajowemu do zbadania z poleceniem przedłożenia wniosków na najbliższej sesyi.“

W wykonaniu powyższej uchwały zostającej w związku z uchwałą Wysokiego Sejmu z 4. kwietnia 1892 w tej samej sprawie i z uchwałą Wysokiego Sejmu 9. kwietnia 1892 w przedmiocie zmiany §. 87. ustawy gminnej, Wydział krajowy po przeprowadzeniu w tym względzie rokowań z c. k. Rządem, przedłoży Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

Ordynacya wyborcza dla 30 miast objętych ustawą z 13. marca 1889 Nr. 24. dz. u. kr.

W przedmiocie ordynacyi wyborczej dla 30 miast objętych ustawą z 13. marca 1889 Nr. 24. dz. u. kr., przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie.

Ustawa budownicza dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek z projektem zmiany §§. 73 i 74 ustawy z 4. kwietnia 1889 Nr. 31. dz. u. kr.

Sprawozdaniem z 28. lutego 1893 L. 9536 (aleg. 56 sten. spr. z r. 1893) przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy budowniczej dla pomniejszych miejscowości wraz z projektem zmiany ustawy budowniczej z 4. kwietnia 1889 Nr 31. dz. u. kr., która to zmiana opiera się na uchwale Wysokiego Sejmu z 29. listopada 1890.

Projekt powyższy nie został jednak przez Wysoki Sejm załatwiony i dlatego przedkłada go Wydział krajowy ponownie osobnem sprawozdaniem.

Ordynacya wyborcza miasta Lwowa i Krakowa.

W sprawie zmiany ordynacyi wyborczej miasta Lwowa, względnie prowizorycznego statutu miasta Krakowa w kierunku nadania technikom i kandydatom notaryalnym prawa wyborczego do Rady miejskiej, przedkłada Wydział krajowy (z dep. VI.) osobne sprawozdanie.

Zmiana ustawy o Spółkach zarobkowych i gospodarczych.

Powołując się na uchwałę Wysokiego Sejmu z 28. listopada 1890 i sprawozdanie zeszłoroczne z czynności Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany ustawy o spółkach zarobkowych i gospodarczych z 9. kwietnia

1873 Nr. 70 dz. pp. w kierunku unormowania fachowej kontroli i zapewnienia skutecznej pomocy sądowej dla ściągania dopłat konkursowych, podajemy do wiadomości Wysokiego Sejmu, że c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z 9. maja 1893 L. 4935/pr. zakomunikowało Wydziałowi krajowemu odpowiedź w tym przedmiocie c. k Ministerstwa sprawiedliwości z 3. maja 1893. L. 2950.

Podług tej odpowiedzi „kwestya o ile i w jakim kierunku byłaby pożądaną zmiana ustawy z 9. kwietnia 1873 Nr. 70 dz. p. p. już od dłuższego czasu jest rozpatrywaną w c. k. Ministerstwie sprawiedliwości, a po ukończeniu tych uadań c. k. Ministerstwo rzeczone nie omieszka porozumieć się z innemi interesowanemi Ministerstwami, w danym razie zaś wniesie do Rady Państwa odnośne przedłożenie rządowe.“

„Wobec tego stanu rzeczy c. k. Ministerstwo nie uznało za odpowiednie wdawać się na razie w rozbiór poszczególnych punktów podniesionych przez Wydział krajowy, nadmieniło jednak, że skoro c. k. Rząd poweźmie uchwałę co do zarządzeń w tej mierze wydać się mających, nie omieszka zawiadomić Wydział krajowy o swych postanowieniach“.

Poręczona przez kraj pożyczka m. Krakowa w kw. 1,500.000 zł.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania z czynności Dep. I. i w wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z 5. kwietnia 1892, podajemy do wiadomości Wysokiego Sejmu, że sprawozdaniem z 23. styoznia 1893 L. 45.700/92 przedłożył nam Magistrat Kraków przyjęty przez Skarb państwa zarys kontraktu o najem budynków na III. gimnazyum i szkołę realną w Krakowie, — na których budowę zarezerwowano z 1½-milionowej przez kraj poręczonej pożyczki kwotę 400.000 zł.

Podług tego zarysu Skarb państwa najmuje od gminy m. Krakowa powyższe budynki z urządzeniem na lat dwadzieścia za opłatą czynszu w kwocie 5¼ % od wyłożonych kosztów kupna gruntu, tudzież kosztów budowy i urządzenia realności. Dalej ponosić będzie Skarb państwa wszelkie podatki i dodatki, koszta wewnętrznego utrzymania budynków wraz z całem urządzeniem, koszta sporządzenia kontraktu i intabulacyi tegoż, zastrzegając sobie przytem prawo kupna jednej lub obydwu realności w ciągu czasu trwania najmu a to za cenę pierwotnego kosztu budowy, urządzenia i kupna gruntu.

Na tej podstawie zezwolił Wydział krajowy uchwałą z 14. lutego 1893 LW. 5283 na użycie kwoty 400.000 zł. na cel zamierzony, skoro układ z Rządem o dostarczenie budynków na pomieszczenie gimnazyum i szkoły realnej stanowczo zawartym będzie.

Tą samą relacyą przedłożył Magistrat plan umorzenia wspomnianej 1½ milionowej pożyczki. Podług tego planu przypada pierwsza półroczna rata do zapłaty na koniec czerwca 1893, ostatnia zaś rata półroczna, t. j. 104-ta rata, na koniec grudnia 1944 roku.

Raty amortyzacyjne półroczne wynoszą 37.500 zł. w. a.

Zapadła na koniec czerwca 1893 rata, została zapłaconą 24. czerwca 1893.

Budżet miasta Krakowa na rok 1893 przedłożony Wydziałowi krajowemu relacyą Magistratu z 3. marca 1893 L. 7007 wykazuje w funduszu przeznaczonym na spłatę powyższej pożyczki dochód:

z Sukiennic	20.998 zł.
z gazowni miejskiej . . .	30.000 „
z zakładu kontumacyjnego . .	15.000 „
i z bieżących dochodów gminnych .	9.112 „
razem przeto	75.000 zł.

Podług relacyi wreszcie Magistratu z 24. sierpnia 1893 L. 24.038 spłacone zostały powyższą pożyczką wszystkie długi zaciągnięte:

1.	w funduszu amortyzacyjnym (loteryjnym)	142.447 zł.
2.	„ „ budowy koszar dla wojska .	60 000 „
3.	„ „ emerytalnym . . .	40.692 „
4.	„ „ w Banku austro-węg. .	139.800 „
	czyli razem . .	382.939 „

Szpichlerze gminne.

Wskutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 29. marca 1892 w przedmiocie administracyi istniejących szpichlerzy gminnych i zakładania nowych, przedłożył Wydział krajowy szczegółowe sprawozdanie zamieszczone w zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności Dep. I., które jednak przez Wysoki Sejm załatwione nie zostało.

Wydzielenie 37. posiadłości z gminy Przedmieście dynowskie a wcielenie do gminy Dynów.

W myśl uchwały Wys. Sejmu z 26. marca 1892 udzielił Wydział krajowy, jak to w zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności Wysoki Sejm zawiadomiono — petycyę Franciszka Barańskiego i towarzyszy o wyłączenie ich posiadłości ze związku gminy Przedmieście Dynowskie i przyłączenie do gminy Dynów, Wydziałowi powiatowemu w Brzozowie do szczegółowego wyjaśnienia i przedłożenia opinii władz kompetentnych.

Odnośną relacyę Wydziału powiatowego wraz z aktami sprawy, przesłaliśmy c. k. Namiestnictwu do zaopiniowania, skąd jeszcze odpowiedź nie nadeszła.

Skarga członków gminy Lipsko o nadużyciach członków Zwierzchności tejże gminy.

Uchwałą z 4. maja 1893 odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do ścisłego dochodzenia i odpowiedniego zarządzenia skargę członków gminy Lipsko na nadużycia członków Zwierzchności tejże gminy w administracyi majątkiem gminnym.

Gdy w sprawie powyższej Wydział powiatowy w Cieszanowie przeciwko jednemu z członków Zwierzchności gminnej jeszcze w r. 1892 dochodzenie przeprowadzał i wydał orzeczenie, którem skarżących skazał na solidarny zwrot kosztów komisyi i gdy przeciw temu orzeczeniu wniesiony został rekurs do Wydziału krajowego, w skutek czego cała sprawa rozporządzeniem z 16. sierpnia 1892 L. 30.915 zwróconą została Wydziałowi powiatowemu do ponownego przeprowadzenia komisyi na miejscu, przeto Wydział krajowy niechcąc uprzedzać swego orzeczenia w toku instancyi, odstąpił pomienionemu Wydziałowi powiatowemu rozp. z 2 czerwca 1893 L. 23.335 także powołaną na wstępie skargę z wezwaniem do ścisłego zbadania łącznie ze sprawą poruszoną w rozp. z 16. sierpnia 1892 L. 30.915 i do ewentualnego wydania orzeczenia.

Relacyą z 2 sierpnia 1893 L. 2 165 zawiadomił nas Wydział powiatowy, że do przeprowadzenia dochodzenia wybrano komisyę z dwóch członków Wydziału i c. k. geometry ewidencyjnego, relacyą zaś z 16. pa-

ździernika 1893 L. 2.550, że komisya ta z powodu licznych służbowych zajęć jej członków, nieprzeprowadziła jeszcze dochodzenia przeciw członkom Zwierzchności gminnej w Lipsku.

Dalsze przypomnienia nasze do L. 55.903 i 69.082/93 pozostały dotąd bez odpowiedzi.

Petycya członków gminy Zakopane o przyjęcie na fund. krajowy kosztów zaprowadzonego zarządu gminnego.

Uchwałą z 20. maja 1893 przeszedł Wysoki Sejm do porządku dziennego nad petycyą członków gminy Zakopane, o udzielenie tejże gminie subwencyi na pokrycie kosztów wprowadzonego przez c. k. Namiestnictwo zarządu gminy.

O tej uchwale polecił Wydział krajowy rozp. z 20. czerwca 1893 Wydziałowi powiatowemu w Nowym Targu zawiadomić petentów.

Petycya osady Winniki o wyłączenie z gminy Żółkwi i utworzenie gminy samoistnej.

Uchwałą z 26. kwietnia 1893 przeszedł Wysoki Sejm do porządku dziennego nad petycyą mieszkańców osady Winniki, o wyłączenie ze związku gminy miasta Żółkwi i utworzenie gminy samoistnej.

O tej uchwale zawiadomioną została osada za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Żółkwi.

Petycya osady Herawce o wyłączenie z gm. Dalnicz a przyłączenie do gminy Wola żółtaniecka.

Uchwałą z 26. kwietnia 1893 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia wniosku — petycyę mieszkańców przysiółka Herawce o wyłączenie ze związku gminy Dalnicz a przyłączenie do gminy Wola Żółtaniecka.

Reskryptem zatem z 9. maja 1893 udzielił Wydział krajowy powyższą petycyę Wydziałowi powiatowemu w Żółkwi do wszechstronnego zbadania, jednak dotąd nieotrzymał żadnej odpowiedzi.

Koszta utrzymania.

Wysoki Sejm przyjął na fundusz krajowy koszta utrzymania:

1. Tomasza i Józefa Sajczuków w Buda Peszcie zastępstwie gminy Przedmieście 395 zł. 20 ct. (uchwała z 16. maja 1893).

2. Róży, Mechla i Abrahama Liblichów vel Pintzlerów w Wiedniu w zastępstwie gminy Rudnik 909 zł. 73 ct. (uchwała z 24. kwietnia 1893).

3. Stefana Misińskiego w Koszycach w zastępstwie gminy Nowosiółki dydyńskie 182 zł. (uchwała z 6. maja 1893).

4. Wiktoryi, Heleny i Jadwigi Rusków w Tarnowie w zastępstwie gminy Chełm 115 zł. 19 ct. (uchwała z 10. maja 1893).

5. Heleny i Maryi Bąk vel Bąkowskich w Krakowie w zastępstwie gminy Leżajsk 575 zł. (uchwała z 20. maja 1893).

Wszystkie powyższe koszta zostały dotyczącym zakładom wypłacone, a o zapadłych uchwałach gminy właściwe powiadomione.

Oprócz powyższych kosztów przyjął Wysoki Sejm uchwałą z 24. kwietnia 1893 także kwotę 172 zł. jako koszta utrzymania Józefy Piękoś rzekomo w gminie Białej a to w zastępstwie gminy Suchorzów powiatu Tarnobrzeskiego, odmawiając zarazem prośbie o dalsze utrzymywanie pomienionej Józefy Piękoś kosztem funduszu krajowego.

O tej uchwale powiadomioną została gmina Suchorzów

Z dochodzenia wszakże okazało się, że koszta powyższe w kwocie 172 zł. nie należą się gminie Białej, lecz mają należeć się gminie Kalna

powiatu bialskiego. Nadto okazało się, że przynależność do gminy Suchorzów Ludwiki Piękoś, matki Józefy Piękoś, mimo prawomocnego orzeczenia c. k. Starostwa w Tarnobrzegu, zdaje się podlegać wątpliwości.

Z tego powodu odniósł się Wydział krajowy do c. k. Starostwa w Tarnobrzegu o ponowne rozpatrzenie sprawy, poczem dopiero będzie mógł Wydział krajowy zbadać, czyli i której gminie rzeczone koszta będzie można wypłacić.

Wysoki Sejm powziął dalej odmowną uchwałę z 4. maja 1893 na petycę gminy Stale o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 216 zł. jako kosztów utrzymania Heleny Lenard w Budapeszcie, tudzież odmowną uchwałę z 13. maja 1893 na petycyę gminy Horyniec o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 86 zł. 85 ct. jako kosztów utrzymania Marcina Stopczyńskiego we Lwowie, — o czem dotyczące gminy powiadomione zostały.

Wreszcie uchwałą z 20. maja 1893 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy — petycye o przyjęcie na fundnsz krajowy kosztów utrzymania 1. Adolfa i Maurycego Teichnerów w kwocie 412 zł. 5 ct. w. a. przypadającej gminie m. Wiednia od gminy Wieprz powiatu Wadowickiego, 2. Katarzyny Kozak w kwocie 81 zł. 50 ct. przypadającej gminie m. Lwowa od gminy Szkło powiatu Jaworów i 3. Pauliny Słońskiej w kwocie 248 zł. 22 ct. przypadającej gminie m. Lwowa od gminy Zaleszczyki.

Wszystkie powyższe petycye znajdują się w toku dochodzenia a w miarę ukończenia tegoż, przedkładać będzie Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobnemi sprawozdaniami swoje wnioski.

Niezałatwione przez Wysoki Sejm na ostatniem posiedzeniu osobne sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie przyjęcia na fundusz krajowy kosztów utrzymania: 1. sierót po śp. Włodzimierzu Raczyńskim w kwocie 230 zł. 16 ct. należącej się gminie m. Stanisławowa od gminy Czarnołożce, 2. sierót po Janie Daszkiewiczu w kwocie 724 zł. 96 ct. przypadającej gminie m. Buda Peszt od gminy Krzyczka i 3. Anny i Karola Majerów w kwocie 564 zł. 33 ct. należącej się gminie m. Buda Peszt od gminy Falkenberg. Wydział krajowy obecnie ponawia.

C) Rezolucye do c. k. Rządu i sprawy temuż do załatwienia odstąpione.

Petycya 14 gmin okręgu Sądu pow. Wiśniowczyk w sprawie urzędowania 2 kancelistów Sądu.

Uchwałą z 29. kwietnia 1893 odstąpił Wysoki Sejm c. k. Rządowi do ścisłego zbadania i odpowiedniego zarządzenia petycyę 14 gmin z okręgu c. k. Sądu pow. Wiśniowczyk w sprawie nadużyć dwóch kancelistów sądowych.

W odpowiedzi na powyższą uchwałę zakomunikowało nam c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z 28. maja 1893 L. 5294/pr. i z 10. czerwca 1893 L. 6275/pr. zawiadomienie Prezydyum c. k. Sądu krajowego wyższego we Lwowie, że przedsięwzięta w dniu 15. rześnia 1892 lustracya c. k. Sądu powiatowego w Wiśniowczyku nie wykryła żadnych nadużyć ze strony powyższych dwóch kancelistów, że odnośny protokół lu-

stracyi przyjęty został do wiadomości przez c. k. Ministerstwo sprawiedliwości reskryptem z 15 stycznia 1893 L. 459., że jeden z powyższych kancelistów uchwałą c. k. Wyższego Sądu krajowego z 24. września 1892 L. 4434 przeniesiony został z Wiśniowczyka do Trembowli i że do Prezydyum Wyższego Sądu krajowego na wspomnianych kancelistów żadne zażalenia wniesione nie zostały.

Petycya gminy Szerzyny o zaliczenie do rzędu miast.

Uchwałą z 24. kwietnia 1893 odstąpił Wysoki Sejm c. k. Rządowi do załatwienia petycyę gminy Szerzyny powiatu Jasło o zaliczenie do rzędu miast.

O powyższej uchwale zawiadomił Wydział krajowy gminę za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Jaśle.

Petycya Jurka Ditkuna i tow. z Koszlak w sprawie upadłego Towarzystwa kredyt. miejskiego we Lwowie.

Uchwałą z 23. września 1892 odstąpił Wysoki Sejm c. k. Rządowi do załatwienia petycyę Jurka Ditkuna i towarzyszy z Koszlak z powodu rozłożonej na nich dopłaty na pokrycie pretensyi wierzycieli upadłego Towarzystwa kredytowego miejskiego we Lwowie.

W załatwieniu tej petycyi udzieliło c k. Prezydyum Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu odpis odezwy c. k. wyż. Sądu kraj. we Lwowie z 31. stycznia 1893 L. 2007, podług której to odezwy petycya powyższa zwróconą została bez skutku, albowiem prawomocnie zatwierdzona w tej sprawie wyższosądowem postanowieniem z 25. maja 1889 L. 6687 repartycya, podług §. 66. ustawy z 9. kwietnia 1873 Nr. 70 dz. pp. nie petycyą, lecz tylko pozwem w osobnej drodze zaczepioną być może.

Petycya członków przedmieść samborskich Dolnia średnia i Zawidówka z powodu ćwiczeń wojskowych na pastwisku w Dolni.

Uchwałą z 4. kwietnia 1892 odstąpił Wysoki Sejm c. k. Rządowi do zbadania i stosownego załatwienia petycyę członków przedmieść samborskich Dolnia średnia i Zawidówka z powodu odbywających się ćwiczeń wojskowych na pastwisku w Dolni.

W załatwieniu tej petycyi zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo odezwą z 30. marca 1893 L. 25.440, że c. k. Starostwo w Samborze rozp. z 22. marca 1893 L. 3713 wydało orzeczenie odmawiające prośbie, ażeby ćwiczenia konnicy nieodbywały się na pastwisku w Dolni, nie ma bowiem żadnego innego miejsca, któreby celowi odpowiadało, tudzież, odmawiające prośbie o przyznanie wynagrodzenia za szkody w miarę opłacanych podatków, ponieważ w tej sprawie decyduje §. 56. ustawy kwaterunkowej.

Zarazem zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, że w razie wniesienia rekursu przeciw powyższemu rozporządzeniu c. k. Starostwa samborskiego, rozstrzygnie c. k. Namiestnictwo w przepisanym toku instancyi.

D) Inne sprawy ważniejsze.

Wykonanie nadzoru nad zakładowym majątkiem gmin i zakładów gminnych, nad działalnością Zwierzchności gminnych tudzież nad reprezentacyami powiatowymi w myśl ustawy z dnia 7. kwietnia 1886.

W okresie od ostatniego sprawozdania przeprowadził Wydział krajowy lustracyę w 13 miastach i miasteczkach w 6 gminach wiejskich i 9 Wydziałach powiatowych.

Lustracya gospodarstwa miasta Żółkwi dokonana w roku bieżącym, w porównaniu z wynikami lustracyi z r. 1889, wykazała znakomity, uznania godny postęp w uporządkowaniu administracyi miejskiej, co za wdzięczać należy energii nowo obranego burmistrza i magistratu.

Wskutek sprawdzonych rażących nieporządków w administracyi gminy Krakowca została Rada gminna rozwiązaną i komisarz rządowy ustanowiony.

Z powodu nieporządków i nadużyć w gospodarstwie gminy Husiatyna przeprowadził Wydział krajowy śledztwo dyscyplinarne przeciw członkom obecnie już nie urzędującej Zwierzchności gminnej i takowi zostali następnie z urzędu złożeni i zasądzeni na koszta całego postępowania.

Z powodu nadużyć sprawdzonych w gospodarstwie gminy Tyśmienicy został naczelnik tejże gminy złożony z urzędu a akta odstąpiono c. k. Prokuratoryi państwa.

Z powodu nieporządków w gospodarce gminy Oświęcim zawezwaną została Zwierzchność i Rada gminna do usunięcia takowych pod zagrożeniem zastosowania surowszych postanowień ustawy gminnej.

Lustracya a następnie likwidacya majątku gminy Halicza wykazały, że w tejże gminie dzieją się od lat nieporządki, nadużycia i malwersacye. Suma kwot zdefraudowanych po potrąceniu tych pieniędzy, którą w toku likwidacyi winni złożyli, wynosi 3.400 zł., a jest to niewątpliwie tylko małą częścią tego, co rzeczywiście sprzeniewierzono.

Zaległości nieściąganych czynszów wynoszą kilkanaście tysięcy zł. i część takowych przepadnie niewątpliwie. Wskutek tego odniósł się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa z wnioskiem na rozwiązanie Rady gminnej, złożenie z urzędu naczelnika gminy i ustanowienia komisarza rządowego. Dwóch malwersantów już jest uwięzionych.

Z powodu nieprawidłowości w gospodarstwie gminy Ciężkowic odniósł się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa z wnioskiem na dodatkowe złożenia z urzędu zastępcy naczelnika gminy, który w toku dochodzenia z urzędu członka Zwierzchności i Rady zrezygnował.

W administracyi gminy Mosty wielkie sprawdzono wielki nieład wskutek nieudolności naczelnika gminy. Ponieważ jest uzasadniona nadzieja że stan rzeczy zmieni się wskutek wyborów w toku będących, zaniechano na razie dalszych kroków.

Wskutek nieprawidłowości i malwersacyi w gospodarstwie gminy Starego miasta została Rada gminna rozwiązaną.

Wskutek zakorzenionych nieprawidłowości w gospodarstwie gminy Brzostka odniósł się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa z wnioskiem na rozwiązanie Rady gminnej. Również i w gospodarstwie gminy Podhajce sprawdzono większe nieporządki i ogólny rozstrój urzędu gminnego. Jest uzasadniona nadzieja że ten stan uchylony zostanie wskutek wyboru burmistrzem osobistości, która daje rękojmię że potrafi ten stan uchylić.

Dochodzenia sądowo-karne, które c. k. sąd w Nowym Targu przeciw poszczególnym członkom zarządu lasu miejskiego w Nowym Targu na większą skalę przeprowadził, daje smutny obraz korrupcyi jaka się tamże zagnieździła. Załatwienie sprawy w drodze dyscyplinarnej w toku.

Nadto przeprowadził Wydział krajowy lustracyę względnie likwidacyę w następnych gminach wiejskich w Zatuszynie, Stawczanach, Jasieniowie, Zawiszni, Woli radziszowskiej i w zarządzie wspólnego majątku gmin czarnodunajeckich.

Akta dochodzenia w Stawczanach odstąpiono sądowi karnemu w Woli radziszowskiej sprawdzono malwersacye na przeszło 400 zł. i odstąpiono akta sądowi karnemu.

W zarządzie wspólnego majątku gmin czarnodunajeckich, które do 7000 morgów lasu na stokach Tatr posiadają sprawdzono cały szereg malwersacyi i nadużyć. Suma kwot których sprzeniewierzenie sprawdzono wynosiła 1029 zł. i takowa została przez winnego pokryta w toku lustracyi. Jest to jednak niewątpliwie małą cząstką tego, co rzeczywiście zdefraudowano i czego dla braku zapisków sprawdzić nie było można, Wydział krajowy poczynił energiczne zarządzenia i usuwając dotychczasowy Zarząd i biorąc ten majątek w swój ścisły nadzór.

Następnie przeprowadził Wydział krajowy lustracyę Wydziałów powiatowych w Kołomyi, Złoczowie, Borszczowie, Kossowie, Nisku, Starem mieście, Kolbuszowej, Podhajcach i Brodach.

W jednej miejscowości oddalił Wydział powiatowy na podstawie wyników lustracyi funkcyonaryusza, który się dopuszczał nieprawidłowości, w drugiej miejscowości wytoczył Wydział powiatowy śledztwo przeciw dwom funkcyonaryuszom, którzy również dopuścili się nieprawidłowości.

Nadto uporządkowano rachunkowość, kasowość i wprowadzono ulepszenia tam, gdzie się tego potrzeba okazała.

W końcu udzielił Wydział krajowy rachunkowej pomocy magistratowi w Brzeżanach i Wydziałom powiatowym w Cieszanowie, Rohatynie i Czortkowie.

Zażalenia i rekursy w sprawach zarządu majątkiem gmin i ich zakładów.

W czasie od 1. stycznia do 30. listopada 1893 wpłynęło bezpośrednio do Wydziału krajowego ze 155 gmin 217 skarg i zażaleń na administracyę majątkiem gmin i ich zakładów. W większej części prosili skarzący się o zesłanie na miejsce komisyi ze strony Wydziału krajowego; mimo to jednak prawie wszystkie te skargi z wyjątkiem kilku, musiały być dla braku sił dotyczącym Wydziałom powiatowym do załatwienia odstąpione.

W tym samym czasie wpłynęło do Wydziału krajowego 268 rekursów w przedmiocie administracyi majątkiem gminnym lub zakładów gminnych (z wyjątkiem drogowych) i w przedmiocie wykonywania obowiązków ze strony naczelników gminnych. Z powyższych 268 rekursów uwzględniono częściowo lub w całości 55, nieuwzględniono 152, zwrócono zaś do uzupełnienia 61 rekursów.

Rekursy w sprawach budowniczo-policyjnych.

W czasie od 1. stycznia do 30. listopada 1893 wpłynęło do Wydziału krajoweco 220 rekursów budowniczo-policyjnych, nie licząc rekursów tego rodzaju, odnoszących się do budowli przy drogach publicznych a załatwionych przez Departament IV. Wydziału krajowego.

Z powyższych 220 rekursów uwzględniono częściowo lub w całości 39, nieuwzględniono 123, zwrócono zaś do uzupełnienia 58 rekursów.

Orzeczenia c. k. Trybunału administracyjnego.

C. k. Trybunał administracyjny udrzucił następujące zażalenia:

1. Danyły Olejnika i towarzyszy z Kamienny przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 3. czerwca 1892 L. 21073 w sprawie użytkowania pastwiska gminnego.

2. Abrahama Westreicha przeciw tutejszemu orzeczeniu z 28. stycznia 1893 L. 63724/1892 w sprawie budowniczej w Krynicy.

3. Franciszka Piotrowskiego z Brodów przeciw tut. orzecz. z 14. czerwca 1892 L. 25532 w sprawie budowniczej.

4. Sebastyana Siary byłego Naczelnika gminy Ostrów przeciwko tut. orzecz. z 13. lipca 1892 L. 25897 skazującemu Siarę na koszta komisyi dyscypl. i odpowiedzialność w gminie za szkody z jego urzędowania wynikłe, wreszcie postawiono wniosek co do złożenia go z urzędu Naczelnika gminy.

5. Stanisława hr. Konarskiego przeciw tut. orzecz. z 29. kwietnia 1892 L. 8453 w przedmiocie dodatków gminnych od realności Nr. 17. i 46. w Dubiecku.

6. Anselma Soldingera i towarzyszy w Wiśniowy przeciw tutejsz. orzecz. z 14. lipca 1893 L. 31938 w sprawie wzbronionego stawiania bożnicy w Wiśniowy między kościołem i szkołą.

7. Jana hr. Szeptyckiego przeciw tut. orzecz. z 10. czerwca 1892. L. 14566 w sprawie budowy domu Uschera Ganga w Kołohurach.

8. Gmin Niwa, Klikuszowa, Lasek, Morawczyna i Pyżówka powiatu Nowy Targ przeciw tut. orzecz. 30. maja 1893 L. 15554 w przedmiocie przymusowego ustanowienia nadzoru lasów gminnych.

9. Michała Pyś byłego Naczelnika gminy Hulcze przeciw tut. orzecz. z 13. października 1893 L. 41355 skazującemu go na zwrot kosztów komisyi dyscypl. i odpowiedzialność w gminie za wyrządzone jej szkody.

Cofnęli zaś wniesione już do c. k. Trybunału admin. zażalenia przeciw tutejszym orzeczeniom:

1. Hersch Schwadron z Kamionki strumiłowej w sprawie opłat za niezwykłe użytkowanie znacznej ilości wody z gminnych studzien wodociągowych do fabryki wody sodowej i

2. Augusta Fritsche z Białej w sprawie budowniczej.

Zażalenia do c. k. Trybunału państwa.

Gmina miasta Białej cofnęła swe zażalenie przeciw tut. orzeczeniu w sprawie językowej — wniesione do c. k. Trybunału państwa, niecofnęła jednak swego zażalenia wniesionego w tej samej sprawie do c. k. Trybunału administracyjnego, któremu z tego powodu przesłano wszystkie akta.

Preliminarze na r. 1893 i zamknięcia rachunkowe za rok 1892 funduszów powiatowych i 30 miast oraz reszty miejscowości w kraju.

W spomnianych obok wykazów preliminarzy na rok 1893 i zamknięć rachunkowych na r. 1892 funduszów powiatowych, 30 miast objętych ustawą gminną z r. 1889 i reszty miejscowości w kraju, Wydział krajowy w roku bieżącym niestety przedłożyć nie może.

Mimo bowiem ciągłych urgensów i pouczeń ze strony Wydziału krajowego, znaczna część wykazów jako źle sporządzonych i z tego powodu do przerobienia zwróconych, nie została dotąd napowrót przedłożoną, przedłożone zaś wykazy muszą być w wielu wypadkach w Oddziale rachunkowym przerobione, na co Wydział krajowy nie mógł reflektować i z tego powodu nie ma sił dostatecznych dla tak obszernej pracy, wreszcie są wypadki, w których Wydziały powiatowe albo prosiły o prolongatę terminu do przedłożenia żądanych wykazów, albo na wezwania Wydziału krajowego wcale nie odpowiedziały.

Z tych powodów postanowił Wydział krajowy na przyszłość wykazywać Wysokiemu Sejmowi szczegółowo wszystkie te Wydziały powiatowe i gminy, któreby bez należytego usprawiedliwienia w ściśle oznaczonym terminie wezwaniu Wydziału krajowego zadość nie uczyniły.

Antonomiczne instytucye kredytowe.

W przedmiocie zakładania względnie uzupełnienia autonomicznych instytucyi kredytowych i wzwiązku z tą sprawą pozostającej uchwały Wysokiego Sejmu z 28. listopada 1890 powołuje się Wydział krajowy na szczegółowe swoje zeszłoroczne sprawozdanie z czynności z tem nadmienieniem iż co do powstałago sporu między Wydziałem krajowym i c. k. Rządem w przedmiocie zmiany wzorowego statutu dla kas powiatowych i gminnych kas oszczędności, przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie.

Z powodów zaś przytoczonych przy sprawie wykazów preliminarzy i zamknięć rachunków powiatów i gmin, nie może Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wykazu stanu gminnych kas pożyczkowych, powiatowych i miejskich kas oszczędności, oraz powiatowych kas pożyczkowych.

Dodatki do podatków bezpośrednich na potrzeby gminne.

Z mocy ustawy krajowej z 18. marca 1888. Nr. 36 dz. u. kr. zezwolił Wydział krajowy w porozuminniu z c. k. Namiestnictwem na pobór wyższych dodatków gminnych na rok 1893 w następujących gminach:

Powiat Biała:

Bystra	59%
Bór łodygowski	62%
Bór wilkowski	94%
Hałenów	88%
Janowice	68%

Powiat Dobromil:

Dobra rustykalne	52%
Dobrzanka	51%
Falkenberg	59½%
Huwniki	54½%
Kreców	50%
Kołów	58%
Kropiwnik	58½%
Lachowa	68%
Leszczyny	76%
Łodzinka górna	59½%
Makowa kolonia	100%
Makowa rustykalna	100%
Michowa	84%
Obersdors	80%
Sopotnik	67%
Trójca	52%
Wolica	71½%

Powiat Gorlice:

Lipna	60%
Lug	84%
Wola Łużańska	60%

Powiat Grybów:

Jankowa	75%
Krużlowa wyżna	97%

Powiat Pilzno:

Dobrków	80%
Połomyja	94%

Powiat Rohatyn:

Załanów	100%

Powiat Sambor:

Kornice	60%
Kronzberg	81%

Powiat Sanok:

Kamienna	59%

Powiat Stryj:

Feliciental ze Sworzem górnym	81%
Międzybrody	98%
Grabowiec Skolski	65%
Karlsdorf	81%
Łotatniki	71%

Powiat Wadowice:

Zator	100%

Dodatki gminne do podatku konsumcyjnego.

Z mocy ustawy krajowej z 18. marca 1888 Nr. 36. dz. u. kr. względnie Nr. 86. ustawy z 13 marca 1889 Nr. 24. dz u. kr. zezwolił Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem następującym gminom na pobór wyższych dodatków do podatku konsumcyjnego:

Bochnia 100% od mięsa i wina na lat 5 od r. 1895.

Brody 73½% od mięsa i 100% od wina na rok 1893.

Kałusz 100% od mięsa i wina na lat 5 od r. 1893.

Kuty 75% od mięsa na lat 5 od r. 1894.

Podhajce 100% od mięsa i wina na lat 3 od r. 1893.

Budzanów powiat Trembowla 80% od mięsa i wina w r. 1893.

Żółkiew 100% od mięsa i wina na lat 5 od r. 1894.

Tłumacz 100% względnie 65% od mięsa i wina na lat 5 od roku 1894.

Rzeszów 100% od wina na r. 1894.

Opłaty gminne od napojów spirytusowych.

Z mocy ust. kraj. z 18. marca 1888 Nr. 36. dz. u. kr., względnie Nr. 87. ust. z 13. marca 1889 Nr. 24. dz. u. kr. zezwolił Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem na dalszy pobór opłat gminom:

Buczacz od napojów spirytusowych i piwa od 1. października 1893 do 30. września 1901.

Dębica od słodzonych napojów spirytusowych od r. 1893 do 1898 włącznie.

Mielec od napojów spirytusowych i araku od r. 1893 do 1898.

Oświęcim od napojów spirytusowych, piwa, rumu, miodu i t. d. na rok 1893.

Sądowa Wisznia od napojów spirytusowych do końca 1895 r.

Ciężkowice od napojów spirytusowych, piwa, rumu i słodzonych od r. 1894 do 1897 włącznie.

Nadwórna od napojów spirytusowych i od piwa w latach 1894 do 1896 włącznie.

Opłaty gminne czynszowe.

Z mocy §. 87. ustawy z 13. marca 1889 Nr. 24. dz. u. kr. zezwolił Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem gminie Biała na dalszy pobór opłaty gminnej po 4 ct. od każdego urzędownie sprawdzonego 1 zł. czynszu najmu pod warunkami ustawy z 2. marca 1887 Nr. 27. dz. u. kr.

Opłaty gminne od psów.

Z mocy ustawy kraj. z 19. stycznia 1891 Nr. 9. dz. u. kr. zezwolił Wydział krajowy na pobór opłaty gminnej od psów gminom Krosno i Złoczów.

Dodatki gminne do podatku dochodowego z prawa propinacyjnego.

Wydział powiatowy w Chrzanowie wniósł do Wydziału krajowego prośbę popartą następnie przez dwadzieścia kilka innych Wydziałów powiatowych o wyjednanie zezwolenia na pobór dodatku gminnego od podatku dochodowego z prawa propinacyi w tych wszystkich gminach, w których c. k. Dyrekcya galicyjskiego funduszu propinacyjnego — prawo propinacyi wykonuje.

W załatwieniu powyższej prośby odpowiedział Wydział krajowy wszystkim Wydziałom powiatowym okólnikiem z 10. października 1893 L. 39296, że nieuważa za wskazane starać się o proszone zezwolenie.

Skoro bowiem w myśl rozp. c. k. Ministerstwa Skarbu z 16. lutego 1892 L. 38624 i z 10 września 1892 L. 31456, zgodnych z zapatrywaniem Wydziału krajowego a zakomunikowanych Wydziałom powiatowym tutejszym okólnikiem z 25. października 1892 L. 49645, podatek dochodowy z prawa propinacyi przypisywany ma być w taki sam sposób, jak przed wejściem w życie ustawy z 22. kwietnia 1889 Nr. 30. dz. u. kr. przypisywany był uprawnionym, przeto i dodatki gminne od powyższego podatku mogą być tylko o tyle i w taki sam sposób nakładane, jak i o ile dodatki te przed wejściem w życie powyższej ustawy na rzeczony podatek nakładane być mogły i nakładane były.

Utrzymany więc został dawniejszy stan rzeczy, w obec czego względy słuszności przemawiają właściwie przeciw takiemu obciążeniu krajowego funduszu propinacyjnego, które dotąd nie istniało.

Wydział krajowy zaś już tem mniej mógłby czynić starania o przyznanie wszystkim gminom prawa nakładania dodatku gminnego na podatek dochodowy z prawa propinacyi, ileże obowiązany jest właściwie strzedz całości powyższego krajowego funduszu propinacyjnego.

Kraj bowiem przyjął na siebie gwarancyę za należyte dopełnienie zobowiązań rzeczonego funduszu propinacyjnego w obec posiadaczy obligacyi tegoż funduszu.

Dodatki gminne na cele szkolne.

Przeciw okólnikowi c. k. Rady szkolnej okręgowej w Dąbrowie z 16. października 1888 l. 258 wystosowanemu do miejscowych Rad szkolnych a nakazującemu, aby Zwierzchności gminne ściągały od kontrybuentów w ratach kwartalnych należytości gminy na utrzymanie szkoły, wniósł Wydział krajowy przedstawienie do c. k. Namiestnictwa, upraszając o wydanie zakazu ściągania jakichkolwiek należytości w podobnej drodze repartycyi, uchylającej się z pod kontroli i sprzecznej z postanowieniami ustawy gminnej.

Aleg. 1.

Z tego powodu wydała c. k. Rada szkolna krajowa dołączone ./. w odpisie orzeczenie z 21. maja 1893 l. 6.155/92, które zakomunikowaliśmy wszystkim Wydziałom powiatowym okólnikiem z 25. czerwca 1893 l. 26.386.

Pomienionem orzeczeniem zniesiony został z urzędu powołany na wstępie okólnik c. k. Rady szkolnej okręgowej.

Sprawa odpisywania dodatków powiatowych i gminnych.

Z powodu specyalnego wypadku, w którym jeden z Wydziałów powiatowych remonstrował przeciwko kompetencyi władz podatkowych do odpisywania dodatków powiatowych i gminnych w razie przyznanego opustu podatku gruntowego lub domowego, oznajmiła nam c. k. krajowa Dyrekcya Skarbu w odezwie z 7. marca 1893 L. 59063/1891 że przedstawienie powyższe uwzględnione być nie może, albowiem kompetencya władz podatkowych polega w tym przedmiocie na rozp. c. k. Ministerstwa skarbu z 13. marca 1854 L. 50436 (dzien. rozp. Min. sk. Nr. 21.), tudzież rozp. tegoż c. k. Ministerstwa z 26. lutego 1871 L. 34202 (dz. rozp. Min. sk. Nr. 8.), dalej na §. 1. ustawy z 6. czerwca 1888 Nr. 81. dz. p. p. i na przepisie wykonawczym c. k. Ministerstwa skarbu z 1. lipca 1888 dz. p. p. Nr. 105

Podług powyższych przepisów obowiązane są władze podatkowe przy odpisywaniu podatków w ciągu roku odpisywać także wszelkie dodatki autonomiczne.

Natomiast poleciła c. k. kraj. Dyrekcya skarbu równoczesnym okólnikiem wszystkim urzędom podatkowym, ażeby od roku 1893 wykazywały co kwartału wszystkim władzom autonomicznym — odpisywane za ubiegły kwartał dodatki autonomiczne dla zużytkowania przy zestawianiu preliminarzy na rok przyszły.

Aleg. 2.

Okólnik ten dołączony /. w odpisie, udzielony został do wiadomości wszystkim Wydziałom powiatowym tutejszem rozp. z 6. czerwca 1893 LW. 13956.

Koszta ponoszone przez gminy w sprawach wojskowych.

W zeszłorocznem naszem sprawozdaniu z czynności zawiadomiliśmy Wysoki Sejm, że odezwą z 8. marca 1893 L. 12258 wykazał Wydział

krajowy c. k. Namiestnictwu powiatami, ile przeciętnie wypada na każdą gminę kosztów spowodowanych sprawami wojskowemi a tem samem, o ile c: k. Starostwa zastosowały się do okólnika c. k. Namiestnictwa z 1. czerwca 1888 L. 29523.

Zarazem upraszał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwo, aby zechciało sprawę powyższą ponownie wziąć pod rozwagę oraz wydać zarządzenie, któreby chroniło gminy od niepomiernego obciążenia.

Z tego powodu zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo odezwą z 21. sierpnia 1893 L. 59607, że w tym przedmiocie zażądało wyjaśnień od wszystkich c k. Starostw i że dopiero po nadejściu tych wyjaśnień zostanie sprawa ta załatwioną a Wydział krajowy o wydanych zarządzeniach powiadomiony.

Instrukcya o postępowaniu z wylosowanemi obligacyami gal. funduszu propinacyjnego, pisanemi lub winkulowanemi.

Aleg. 3.

Okólnikiem z 14. sierpnia 1893 L. 40562 rozesłał Wydział krajowy wszystkim Wydziałom powiatowym dołączoną ·/. w odpisie instrukcyę c. k. Dyrekcyi gal. funduszu propinacyjnego z 3. listopada 1890 L. 1696 dla wszystkich c. k. Urzędów podatkowych, jak postępować należy z wylosowanemi obligacyami propinacyjnemi, które bądź objęte są pisanemi obligacyami, bądź też są winkulowane.

Winkulacya papierów wartościowych należących do majątku gmin i zakładów gminnych.

Aleg. 4.

Przy sposobności konwersyi galic. obligów indemnizacyjnych i renty państwowej przekonał się Wydział krajowy, że nie wszystkie Wydziały powiatowe przestrzegają, iżby papiery wartościowe stanowiące majątek gmin i zakładów gminnych, były winkulowane w myśl reskryptu tutejszego jeszcze z 19. maja 1874 L. 7071 wskutek czego odnośny majątek niejednokrotnie narażony został na znaczne straty zwłaszcza w wypadkach wylosowania a tem samem utraty procentów i dalszego spieniężania kuponów mimo wylosowania obligów.

W tym przedmiocie wydał przeto Wydział krajowy ponowny a tu w odpisie dołączony ·/. okólnik z 30. sierpnia 1893 L. 37662.

Rachunki gmin miejskich i małomiejskich.

Aleg. 5.

Niektóre Wydziały powiatowe bądź wcale nie przedkładały Wydziałowi krajowemu zamknięć rachunkowych gmin miejskich i małomiejskich (nieobjętych ustawą dla 30 miast z r 1889), bądź przedkładały je bez poprzedniego sprawdzenia ze swej strony.

Z tego powodu rozesłał Wydział krajowy wszystkim Wydziałom powiatowym stosowny, tu w odpisie dołączony ·/. okólnik z 21. czerwca 1893 L. 27775.

Instrukcya co do ewidencyi pożyczek i zaliczek w zamknięciach rachunkowych i inwentarzach gmin i powiatów.

Aleg. 6.

Z powodu różnorodnego postępowania z pożyczkami i zaliczkami przy sporządzaniu zamknięć rachunkowych i inwentarzy powiatów i gmin, zwłaszcza w kierunku ewidencyi należytości czynnych i biernych, zmuszony został Wydział krajowy wydać szczegółową, tu w odpisie ·/. dołączoną instrukcyę, która rozesłana została Wydziałom powiatowym reskryptem z 21. kwietnia 1893 L. 3028.

Instrukcya do egzaminów kwalifikacyjnych na sekretarzy i inspektorów policyi miejskiej. Aleg. 7.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania z czynności dołącza Wydział krajowy ⁄. odpis przyjęty przez c. k. Namiestnictwo i ogłoszonej w dzienniku ustaw i rozp. kraj. instrukcyi do egzaminów kwalifikacyjnych na sekretarzy i inspektorów policyi miast objętych ustawą z 13. marca 1889 Nr. 24. z tem oznajmieniem, że egzaminowi na inspektorów policyi podało się w roku bieżącym sześciu kandydatów, z których pięciu uznano za uzdolnionych.

Odbieranie przesyłek pocztowych adresowanych do Wydziałów powiatowych.

C. k. Dyrekcya poczt i telegrafów zawiadomiła Wydział krajowy odezwą z 18. października 1893 L. 51438, że z powodu rozmaitego, z przepisami pocztowymi niezgodnego postępowania przy odbieraniu przesyłek pocztowych za dowodem doręczania, adresowanych do Wydziałów powiatowych, c. k. Ministerstwo handlu orzekło reskryptem z 22. września 1893 L. 42710, iż na przyszłość odbiór tego rodzaju przesyłek potwierdzony ma być przez Prezesa Rady powiatowej lub tegoż zastępcę i dwóch członków Wydziału powiatowego, albo też pełnomocnik przez wspomniane osoby formalnie ustanowiony.

O tem orzeczeniu zawiadomione zostały wszystkie Wydziały powiatowe tutejszem rozporządzeniem z 27. października 1893 L. 55054.

Fundacya ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan.

W roku 1893 rozdzielił Wydział krajowy w myśl §. 5. aktu fundacyjnego ś. p. Edwarda Lewińskiego odsetki z majątku zakładowego tej fundacyi w kwocie 1400 zł. między 27 włościan powiatu Borszczów.

Zawieszenie przez c. k. Komisarza rządowego uchwały Rady nadzorczej Banku krajowego w sprawie pożyczki dla gminy Kamienny.

W zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności przedstawił Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi szczegółowo sprawę protestu Wydziału krajowego przeciwko zawieszeniu przez c. k. Komisarza rządowego uchwały Rady nadzorczej Banku krajowego, którą gminie Kamienna przyznano pożyczkę 8.000 zł. w obligacyach komunalnych za poręką Reprezentacyi powiatowej w Nadwórnie.

W sprawie powyższej nieotrzymał dotąd Wydział krajowy od c. k. Namiestnictwa odpowiedzi i z tego powodu odniósł się do c. k. Namiestnictwa z prośbą o przyspieszenie decyzyi.

Petycye przez Wysoki Sejm niezałatwione:

Petycye:

Osady Berezów średni o wyłączenie z gminy Berezów wyżny i utworzenie samoistnej gminy;

Przysiółka Dubas o wyłączenie z gminy Zarąbek i utworzenie samoistnej gminy;

Mieszkańców Gaj myślachowski o wyłączenie z gminy Myślachowice i utworzenie samoistnej gminy;

Gminy Karłów o wydzielenie niektórych parcel z gminy katastralnej Uście a wcielenie do gminy katastralnej Karłów.

Mieszkańców Pawłowy, Krzywego i Capłap o wyłączenie z gminy Majdan i utworzenie samoistnej gminy;

Przysiółka Podsmykowce o wyłączenie z gminy Dyczków i przyłączenie do gminy Smykowce;

Przysiółka Werniaki o wyłączenie z gminy Czernichowce i utworzenie gminy samoistnej;

Osady Zebranówka o wyłączenie z gminy Tutukowa i utworzenie samoistnej gminy;

Gminy chrześciańskiej Żurawno o wyłączenie z gminy Żurawno i utworzenie gminy samoistnej, — załatwił Wydział krajowy oznajmienem, że petycye powyższe spadły z porządku dziennego Wysokiego Sejmu.

Petycye o zezwolenie na pobór opłat komunalnych, gminy Bohorodczany, Maków i Doliny, znajdują się w toku dochodzenia, poczem ewentualnie przedstawi Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdania.

Petycya gminy Lisko o zezwolenie na pobór 80% dodatku konsumcyjnego od mięsa i wina na lat 12, została odmownie załatwioną z powodu sprzeciwienia się c. k. Namiestnictwa.

Petycya gminy Kupno o zezwolenie na użycie 2.000 zł. z kapitału serwitutowego na budowę sali naukowej, znajduje się w toku załatwienia.

Petycya gminy Turka o zezwolenie na użycie kapitału gminnego na założenie gminnej kasy pożyczkowej, odstąpiona została Wydziałowi powiatowemu w Kołomyi do załatwienia w myśl §. 98. ust. gm.

Petycye: gminy Lgota o subwencyę na budowę studni;

Szymona Weinstocka w Rozdole o subwencyę na wydanie komentarza do ustawy budowniczej dla miast i miasteczek;

Wydziału powiatowego w Buczaczu o zezwolenie na poręk̨ę powiatu dla pożyczki 86.500 zł. gminy Buczacz na budowę gimnazyum;

Kolonii Burgthal w sprawie wyboru jej reprezentacyi gminnej, załatwione zostały oznajmieniem, że petycye powyższe spadły z porządku dziennego Wysokiego Sejmu.

Petycye: gminy Stopczatów o ułatwienie jej nabycia na własność pastwiska z obszaru dóbr państwowych;

Gminy tej samej w sprawie zastanowienia przez c. k. zarząd dókr kameralnych w Jabłonowie wydawania asygnat na należące się gminie Stopczatów gałęzie na opał z lasów dóbr pomienionych;

Mieszkańców miasta Gródek w sprawie wyborów do Rady miejskiej i

gminy Gedlarowa względnie Sebastyana Niemczyka i tow. w przedmiocie dzierżawy prawa polowania w tejże gminie, odstąpił Wydział krajowy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą o zarządzenie zbadania i załatwienia rzeczonych petycyi.

Petycya gminy Sędziszów o zaliczenie jej do rzędu gmin objętych projektowaną ustawą gminną dla miast i miasteczek, załatwioną zostanie przy wniesieniu projektu wspomnianej ustawy.

Petycye 32 gmin o zmianę ordynacyi wyborczej gminnej, oraz ustawy szkolnej, drogowej, łowieckiej, wyznaniowej i t. d. służyć będą jako materyał przy zmianie ustaw dotyczących.

Alegat 1. do sprawozdania z czynności Depart. I. Wydziału kraj. za rok 1893.

Odpis

L. 6.155/92. Do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Dąbrowie.

Okólnikiem z dnia 16. października 1888 L. 258. poleciła c. k. Rada szkolna okręgowa wszystkim Radom szkolnym miejscowym tamtejszego okręgu, ażeby każdorazowy preliminarz miejscowego funduszu szkolnego po zatwierdzeniu przez c. k. Radę szkolną okręgową udzielały w odpisie zwierzchności gminnej, a względnie zwierzchnościom gmin, konkurujących do utrzymania szkoły z wezwaniem, by każda z nich prelimcinowaną kwotę w kwartalnych ratach od kontrybnentów ściągnęła i każdą ratę za pokwitowaniem do rąk Przewodniczącego Rady szkolnej miejscowej złożyła.

Gdy jednak według §. 21. instrukcyi dla Rad szkolnych miejscowych, Rady te mają udzielać odpisów zatwierdzonych przez Radę szkolną okręgową preliminarza stronom do utrzymania szkoły obowiązanym, a wszczególności Zwierzchności gminnej, celem zamieszczenia dodatków pieniężnych na szkołę w osobnym dziale budżetu gminnego z nadmienieniem, że postanowienia §. 10. ustawy gminnej nie dotyczą pomienionych dodatków pieniężnych na cele szkolne.

Gdy dalej w myśl końcowego wstępu art. 18. ustawy z dnia 2. lutego 1855 dz. u. kr. Nr. 29. dodatki pieniężne na cele szkolne od gminy się należące, mają być pokrywane w taki sam sposób, w jaki się pokrywają inne wydatki pieniężne na gminie ciężące, a zatem stosownie do postanowień §§. 72, 73, 77, 78, 83 i 87 ustawy gminnej, która repartycye i wybiórki od chaty do chaty wyklucza jako niesłuszne, uchylające się najłatwiej z pod kontroli i otwierające szerokie pole do nadużyć gdy przeto zwierzchności gminne co do sposobu pokrywania wymierzonych gminom datków konkurencyjnych na cele szkolne podobnie jak co do innych wydatków na potrzeby gminne winny stosować się do obowiązujących postanowień ustawy gminnej i rozporządzeń przełożonych i władz autonomicznych, przeto c. k. Rada szkolna krajowa załatwiając relacyę z dnia 18. stycznia 1893 L. 1 uchyla z urzędu powołane na wstępie rozporządzenie c. k. Rady szkolnej okręgowej w Dąbrowie po części jako sprzeczne z istniejącemi przepisami ustawowymi, po części jako przekraczające kompetencyę Władzy szkolnej i poleca c. k. Radzie szkolnej okręgowej by przestrzegała ścisłego stosowania się do powołanego wyżej §. 21. instrukcyi dla Rad szkolnych miejscowych, czuwając jedynie aby strony konkurencyjne t. j. gminy i należące do nich obszary dworskie wymierzone im przez władze szkolne datki szkolne w terminach oznaczonych uiściły. Ponieważ gminy po większej części nie posiadają takich nadwyżek dochodów gminnych których mogłyby użyć na pokrycie wymierzonego datku szkolnego i datki te tylko w tym razie pokryć są w stanie w czasie właściwym i bez uszczerbku dla innych potrzeb gminy, jeżeli wydatek na szkołę i pokrycie jego jest przewidziane w budżecie gminnym przeto rzeczą c. k. Rady szkolnej okręgowej będzie baczyć aby preliminarzy funduszów szkolnych miejscowych były udzielane Zwierzchnościom

gminnym co roku dość wcześnie przed sporządzeniem budżetu gminnego, ewentualnie udawać się do Wydziału powiatowego z prośbą by dopilnował wstawienie wymierzonych datków szkolnych i zabezpieczenia odpowiedniego pokrycia dla tych wydatków w budżecie gminnym.

Lwów dnia 21. maja 1893.

Rada szkolna krajowa.

L. 6.155. Odezwa. Świetnemu Wydziałowi krajowemu we Lwowie c. k. Rada szkolna krajowa ma zaszczyt udzielić do wiadomości odnośnie do cennej odezwy z dnia 25. listopada 1892 L. 53.928 i 16. marca b. r. L. 12.862. Lwów dnia 21. maja 1893. Za c. k. Namiestnika Szawłowski w. r.

Alegat 2. do sprawozdania z czynności Depart. I. Wydziału krajowego za rok 1893.

Odpis

okólnika c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu we Lwowie z d. 7. marca 1893 L. 59063/91 do wszystkich c. k. (głównych) Urzędów podatkowych.

Według rozporządeń Wys. c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 13. marca 1854 L. 50.436. (Dz. rozp. M. sk. Nr. 21) i z dnia 26. lutego 1871 L. 34.202 (Dz. rozp. M. sk. Nr. 8) mają Władze podatkowe przy odpisywaniu w ciągu roku podatków stałych, o ile to odpisanie w obowiązujących przepisach podatkowych jest uzasadnione, odpisywać także wszelkie dodatki autonomiczne z podatkami państwowymi połączone.

O wysokości odpisanych dodatków autonomicznych mają być zawsze powiadomione Władze autonomiczne, dotyczącemi funduszami zawiadujące, aby powstałe wskutek odpisów ubytki przy sporządzaniu preliminarzy na rok następny uwzględnić mogły.

Postanowienie powyższe co do zawiadomienia Władz autonomicznych o wysokości odpisanych dodatków nie jest dotychczas należycie przestrzegane, w skutek czego też Władze autonomiczne, nie mając wiadomości o ubytkach dochodów powstających z powodu odpisów dodatków nie mogą przy układaniu budżetów gospodarki swej należycie uregulować. Wobec tego c. k. krajowa Dyrekcya skarbu uznaje potrzebę zarządzenia co następuje: Począwszy od roku 1893. obowiązane będą c. k. (gł.) Urzęda podatkowe wykazywać wszystkim Władzom autonomicznym, do zawiadywania dotyczącymi funduszami powołanym, wszelkie w ciągu każdego kwartału zrealizowane odpisy dodatków autonomicznych bez względu na tytuł odpisania a to w następujący sposób:

Po upływie każdego kwartału a mianowicie za pierwszy, drugi i trzeci kwartał najdalej do końca kwietnia, względnie lipca i września każdego roku, a za czwarty kwartał najdalej do końca lutego następnego roku udzielać będą c. k. (gł.) urzęda podatkowe według dołączonych formularzy wykazy wszelkich w ciągu dotyczącego kwartału odpisanych dodatków

do podatków stałych w kwotach sumarycznych całego okręgu podatkowego w osobnych rubrykach za rok bieżący i w osobnych za lata ubiegłe a to:

1. Wydziałowi krajowemu we Lwowie co do dodatku krajowego i indemnizacyjnego;
2. Wydziałom Rad powiatowych:

a) osobny wykaz co do dodatków powiatowych na potrzeby administracyjne i dróg powiatowych, tudzież co do 3% dodatku na fundusz powiatowy dróg gminnych;

b) osobny wykaz co do odpisanych pojedynczym gminom dodatków gminnych;

3. c. k. Radom szkolnym okręgowym co do dodatków na rzecz funduszu szkolnego okręgowego.

4. dotyczącym Izbom handlowym i przemysłowym co do dodatków na potrzeby tychże Izb handlowych i przemysłowych;

5. Magistratom miast: Biała, Brody, Buczacz, Gorlice, Jasło, Przemyśl, Nowy Sącz, Rzeszów, Sanok, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Wieliczka i Podgórze, co do dodatków na rzecz miejscowego funduszu dróg gminnych.

C. k. (gł. urzędy podatkowe zastosują się ściśle do niniejszego rozporządzenia.

D. j. w.

Alegat 3. do sprawozdania z czynności Depart. I. Wydz. kraj. za rok 1893.

Do wszystkich Wydziałów powiatowych.

Odpis

rozporządzenia c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego z 3. listopada 1890 L. 16.964 D. p. p. wystosowanego do wszystkich urzędów podatkowych.

Celem ułatwienia właścicielom pisanych tudzież winkulowanych obligacyj gal. fund. prop. poboru odsetek i kapitałów za wylosowane obligacye postanowiła c. k. Dyrekcya gal. fund. prop. rozporządzenie swe z 8. maja 1890 L 10 224 wydane w porozumieniu z Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu uzupełnić w sposób następujący:

§. 1.

Właścicielom tak pisanych jak i winkulowanych obligacyj propinacyjnych, przysługa prawo złożyć w którymkolwiek z urzędów podatkowych w terminach od 1. do 20. grudnia i od 1. do 20. czerwca każdego roku, tak obligacye pisane jak i arkusze płatnicze na odsetki od obligacyj winkulowanych, od których życzą sobie pobrać odsetki wraz z kwitami bez stempla na pobór odsetek w prawnej formie wystawionymi.

§. 2.

Właścicielom obligacyj pisanych przysłuża też prawo w razie, jeżeli która z obligacyj drukowanych, obligacyami pisanymi objętych, została wylosowaną, złożyć w powyższych terminach w którymkolwiek z urzędów podatkowych, celem podniesienia kapitału za obligacyę wylosowaną odnośną obligacyę pisaną wraz z kwitem bez stempla na odbiór kapitału w prawnej formie wystawionym. Właściciele obligacyj drukowanych na pewien cel zawinkulowanych, mogą także w razie wylosowania tych obligacyj, złożyć je w powyżej oznaczonych terminach w któ rymkolwiek z Urzędów podatkowych wraz z kwitami na odbiór kapitału jeżeli do odebrania takowego są uprawnieni.

§. 3.

C. k. Urzędy podatkowe obowiązane są przyjmować w powyższych terminach od stron obligacye, względnie arkusze płatnicze wraz z kwitami na odsetki względnie kapitały, zapisywać obligacye jako dochód w dzienniku depozytów prop. i wydawać stronom potwierdzenia odbioru według formularza I. z tem pouczeniem, iż z potwierdzeniami temi mają się zgłosić w urzędzie podatkowym w pierwszych dniach stycznia względnie lipca po odhiór obligacyj lub arkuszy płatniczych wraz z pokwitowanemi odsetkami lub kapitałami za wylosowane obligacye.

§. 4.

Z upływem 20. grudnia, względnie 20. czerwca każdego roku zamkną urzędy podatkowe dalsze przyjmowanie w mowie będących obligacyj, arkuszów płatniczych tudzież kwitów, a stronom zgłaszającym się w tej mierze po upływie powyższego terminu oświadczą iż z powodu spóźnionego zgłoszenia się winne odnieść się wprost do c. k. głównej kasy krajowej we Lwowie o wypłatę prowizyi lub kapitałów. Zebrane w powyższych terminach obligacye zapiszą urzędy podatkowe dnia 21. grudnia, względnie 21. lipca jako wydatek w dzienniku dep. prop. dołączą je wraz z arkuszami płatniczymi i kwitami na odbiór odsetek lub kapitałów do wykazu wedle formularza II. sporządzić się mającego i odeszlą ten wykaz wraz z obligacyami, arkuszami płatniczymi, tudzież kwitami tego samego dnia drogą urzędową do c. k. głównej kasy krajowej jako kasy gal. fund. prop. celem zrealizowania kwitów i nadesłania gotówki tytułem odsetek i kapitałów za wylosowane obligacye, awizując w przepisany sposób każdą taką przesyłkę.

§. 5.

Jeżeli nie zachodzą żadne przeszkody, wypełni likwidatura c. k. kasy gal. fund. prop. drugą część wykazu form. II. zalikwiduje kwity do wypłaty odsetek, względnie kapitałów i przygotuje sprawę tak, aby wypłata dnia 1. stycznia względnie 1. lipca uskutecznioną była, tudzież by przypadająca tytułem prowizyi względnie kapitału, kwota w gotówce wraz z obligacyami pisanymi i arkuszami płatniczymi dotyczącemu urzędowi podatkowemu najpóźniej 2. stycznia względnie 2. lipca drogą urzędową przesłaną została. W razie uzasadnionej przeszkody nie należy likwidować kwitu, lecz zwrócić go wraz z odnośną obligacyą i arkuszem płatniczym urzędowi podatkowemu podając w uwadze wykazu powód niezrealizowania, celem zawiadomienia o zachodzącej przeszkodzie interesanta.

§. 6.

Otrzymaną z c. k. głównej kasy krajowej gotówkę wraz z obligacyami, zapisze c. k. urząd podatkowy jako dochód w dzienniku depozytów propinac. uwidoczni w odnośnej kolumnie wykazu form. II. artykuły percepty i dołączy wykaz do rzeczonego dziennika.

§. 7.

W miarę zgłaszania się stron, będzie im c. k. urząd podatkowy zwracał obligacye względnie arkusze płatnicze i wypłacał gotówkę otrzymaną tytułem odsetek względnie kapitałów z c. k. głównej kasy krajowej za nieostemplowanem pokwitowaniem umieszczonem na odwrotnej stronie potwierdzenia w §. 3. omówionego.

Każdorazowy wydatek tak obligacyi pisanej jak i gotówki, należy z powołaniem artykułu percepty zapisać na rozchód w dzienniku dep. prop. i dołączyć do odnośnego artykułu powyższe pokwitowanie

---

Alegat 4. do sprawozdania z czynności Depart. I. Wydziału krajowego za rok 1893.

Odpis

okólnika Wydziału krajowego z dnia 30. sierpnia 1893 L. 37.662 wydanego do wszystkich Wydziałów powiatowych.

Przy sposobności konwersyi 5% obligów indemnizacyjnych będących własnością funduszów powiatowych i gminnych oraz funduszów zostających pod zarządem Rad powiatowych skonstatowano fakt, że nie wszystkie Wydziały powiatowe należycie przestrzegają, ażeby papiery wartościowe, stanowiące własność wzmiankowanych funduszów, były winkulowane po myśli tutejszego okólnika z dnia 19. maja 1874 do LW. 7071 wskutek czego zdarzyło się, iż dotyczące fundusze nieraz na znaczne straty narażone zostały.

Z tego powodu wzywamy Wydział powiatowy ponownie, ażeby z obowiązku swego czuwania nad całością zakładowego majątku gmin i zakładów gminnych, sprawdził co rychlej, ażali wszystkie papiery wartościowe gmin i powiatu są winkulowane i w danym razie przedłożył je nam do zawinkulowania.

Na przyszłość zaś obowiązany jest Wydział powiatowy ściśle badać wykazy wylosowanych obligów i przedkładać je bezwłocznie Wydziałowi krajowemu do zrealizowania.

Alegat 5. do sprawozdania z czynności Depart. I. Wydziału krajowego za rok 1893.

Odpis

okólnika Wydziału krajowego z dnia 21. czerwca 1893 l. 27.775 wydanego do wszystkich Wydziałów powiatowych.

Niektóre Wydziały powiatowe przedkładają Wydziałowi krajowemu niesprawdzone zamknięcia rachunkowe gmin wiejskich, (nieobjętych ustawą z r. 1889) powołując się na ustęp 9. rozporządzenia naszego z dnia 24. marca 1877. LW. 9.153.

Gdy jednak w myśl §. 49. 50. i 51. instrukcyi z dnia 17. sierpnia 1875. L. 14.358. obowiązkiem jest Wydziałów powiatowych sprawdzić wszelkie rachunki roczne gmin rzeczonych i w razie potrzeby wydać odpowiednie zarządzenia, a dopiero sprawdzone rachunki przedłożyć Wydziałowi krajowemu po myśli ustępu 9. powołanego wyżej rozporządzenia, przeto wzywamy Wydział powiatowy, aby zastosował się do tego i w przyszłości sprawdzone już zamknięcia rachunkowe gmin pomienionych przedkładał Wydziałowi krajowemu.

Alegat 6. do sprawozdania z czynności Depart, I. Wydz. kraj. za rok 1893/94.

Okólnik

do wszystkich Wydziałów powiatowych.

W przedkładanych Wydziałowi krajowemu co roku zamknięciach rachunkowych spostrzeżono już niejednokrotnie iż wiele Wydziałów powiatowych wykazuje nieprawidłowo bądź w zamknięciach rachunkowych, bądź też w inwentarzach — otrzymane pożyczki, lub udzielone zaliczki i w ogóle inne należytości tak czynne, jako też i bierne, pozostałe w zaległości z końcem roku przedmiotowego.

Wskutek tego podaje Wydział krajowy dla lepszego zrozumienia rzeczy przykładowo, jak zaległe należytości wykazywane być mają i poleca Wydziałowi powiatowemu, by przy sporządzaniu najbliższych przedłożeń przestrzegano ściśle wskazówek tu udzielonych.

I. „Należytości czynne".

W razie udzielania naprzykład zaliczki na płacę w kwocie . . . 100 zł. zwrotnej w 20 równych ratach miesięcznych po 5 zł. należy wypłaconą zaliczkę uwidocznić w odnośnej rubryce wydatków; zaś równocześnie przypisać takową do zwrotu, jako należytość czynną w pełnej kwocie . . . . . 100 „ po stronie dochodów w kolumnę „należytość bieżąca".

Po spłaceniu np. 12 rat po 5 zł. czyli . . . . . 60 zł.
uwidocznia się tę kwotę po stronie przypisanej należytości dochodów, w kolumnie „uiszczenie“. a z porównania tych 2 kwot, wyniknie z końcem roku pozostała reszta należytości czynnej, w kwocie . . . . . 40 „
którą w dochodach zamknięcia rachunków w kolumnie „pozostałość ostateczna“ wykazać należy.

Ta sama kwota należytości czynnej . . . . . 40 „
ma być wykazaną w dochodach zamknięcia rachunków za rok następny w kolumnie „należytość zaległa“.

Dalsza spłata na rachunek tej należytości w nowym roku przedmiotowym i ewentualna reszta zaległej należytości ma być w nowem zamknięciu tak samo wykazaną jak to wyżej przedstawiono.

II. „Należytości bierne“.

Jeśli np. Wydział powiatowy zaciągnie pożyczkę w kwocie . . . 1000 „
spłacalną w 10 równych ratach półrocznych po 100 zł., należy otrzymaną pożyczkę uwidocznić w odnośnej rubryce dochodów; zaś równocześnie przypisać tych . . 1000 „
jako należytość bierną do zwrotu po stronie wydatków, w kolumnie „należytość bieżąca“.

Po zapłaceniu np. 2 rat na spłatę długu po 100 zł. czyli . . . 200 zł.
uwidocznia się tę kwotę po stronie przypisanej należytości wydatków, w kolumnie „uiszczenie“, a z porównania tych 2 kwot, wyniknie z końcem roku pozostała reszta należytości biernej do spłaty w kwocie . . . . . 800 „
którą w zamknięciu rachunków w kolumnie „pozostałość ostateczna“ wstawić należy.

Należytość bierna w tejże wysokości . . . . . 800 „
ma być wykazaną w zamknięciu rachunków za rok następny po stronie wydatków w kolumnie „należytość zaległa“.

Spłacone w nowym roku przedmiotowym na rachunek tej należytości, dalsze 2 raty po 100 zł. czyli . . . . . 200 „
a wskutek nowej spłaty wynikła reszta zaległej należytości biernej w kwocie . . 600 „
mają być w nowem zamknięciu zamieszczone w tych samych kolumnach, jak powyżej opisano.

Przy traktowaniu i wykonywaniu innych należytości tak czynnych jako też biernych reszty rubryk zamknięcia — należy postępować w ten sam sposób, jak w obu powyższych przykładach uwidoczniono — a po dokonaniu zamknięcia za dany rok — ogólną sumę należytości czynnych wszystkich rubryk, którą wykaże kolumna „pozostałość ostateczna“ po stronie dochodów i ogólną sumę należytości biernych, wynikłą z kolumny „pozostałość ostateczna“ wszystkich rubryk po stronie wydatków — należy wstawić, pierwszą do stanu czynnego, zaś drugą do stanu biernego inwentarza za ten sam rok i dołączyć jako alegata odnośnej pozycyi inwentarza szczegółowe wykazy tych należytości czynnych i biernych jak to postanawia §. 8 lit. b. tut. instrukcyi z dnia 23. grudnia 1882 Lw. 63.782. Nadto w inwentarzach dla lepszej ewidencyi, należy w należytościach czynnych, a w szczególności przy spłacie ratami pewnych sum, przypadających z różnych tytułów funduszom powiatowym — poszczególnić w tekście przed kolumną bliższe warunki spłat, wysokość rat itp. — zaś w należytościach biernych przy tytule „zaciągnięte długi“, tak samo w tekście wypisać wysokość otrzymanej pożyczki. dalej cel, warunki zwrotu, kwoty rat i inne bliższe szczegóły.

We Lwowie dnia 21 kwietnia 1893.

Alegat 7. do sprawozdania z czynności Depart. I. Wydziału kraj. za r. 1893/93.

Rozporządzenie Wydziału krajowego w przedmiocie egzaminów kwalifikacyjnych na sekretarzy i inspektorów policyi przy Magistratach miast objętych ustawą z dnia 13. marca 1889 (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 24 z r. 1889).

Wykonując postanowienie §. 51. Ustawy z 13. marca 1889 (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 24.) i odnośnie do §. 28. tejże samej ustawy, Wydział krajowy w porozumieniu z ck. Namiestnictwem wydaje w myśl rozporządzenia swego z dnia 29. maja 1891 (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 67. z r. 1891 następujące przepisy co do egzaminów kwalifikacyjnych na sekretarzy magistr. i miejskich inspektorów policyi.

§. 1.

Rozporządzenie Wydziału krajowego z dnia 29. maja 1891 (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 67.) wydane w porozumieniu z ck. Namiestnictwem określa, którzy sekretarze i inspektorowie policyi, względnie kandydaci na te posady, poddać się muszą egzaminowi kwalifikacyjnemu.

§. 2.

Przy egzaminie kwalifikacyjnym na posadę sekretarza miejskiego, ma kandydat udowodnić znajomość administracyjnych ustaw rozporządzeń i przepisów dotyczących tak własnego, jak i poruczonego zakresu działania gminy a przedewszystkiem tych, które się do miast odnoszą.

Przy egzaminie kwalifikacyjnym na posadę inspektora policyi ma kandydat udowodnić dokładną znajomość ustaw, rozporządzeń i przepisów dotyczących wykonywania policyi miejscowej.

§. 3.

Prośby o przypuszczenie do egzaminu kwalifikacyjnego wnoszone być mają do Wydziału krajowego, który je załatwia po rozpatrzeniu przedłożonych dokumentów i wyznacza dzień egzaminu.

Jeżeli kandydat w służbie publicznej pozostaje, winien przedkładać prośbę za pośrednictwem urzędu, przy którym pełni służbę.

§. 4.

Kandydat na posadę sekretarza dołączyć winien do podania o przypuszczenie do egzaminu poszczególne niżej dokumenta:

a) metrykę urodzenia,
b) świadectwo ze złożonego egzaminu dojrzałości,
c) świadectwo przynajmniej jednorocznej praktyki konceptowej w dziale administracyjnym przy jednym z urzędów państwowych lub autonomicznych,
d) świadectwo moralności,
e) a w końcu jeżeli kandydat w chwili podania się o przypuszczenie do egzaminu nie pozostaje w służbie państwowej lub autonomicznej, dowód czem się trudnił i trudni.

§. 5.

Kandydat na posadę inspektora policyi winien dołączyć do podania:
a) metrykę urodzenia,
b) świadectwo moralności,
c) dowód czem się zajmował i zajmuje,
d) świadectwo z odbytych nauk.

§. 6.

Komisya egzaminacyjna składać się ma z trzech członków, a mianowicie Członka Wydziału krajowego, jako przewodniczącego i dwóch egzaminatorów, z których jednego oznacza c. k. Namiestnictwo, a drugiego Wydział krajowy.

§. 7.

Egzamin kwalifikacyjny odbywać się będzie pisemnie i ustnie, a mianowicie najpierw pisemnie, a następnie ustnie.

§. 8.

Egzamin pisemny dla kandydatów na posadę sekretarza może być przedsięwzięty także z kilkoma kandydatami równocześnie i odbywać się będzie w lokalnościach urzędowych Wydziału krajowego pod dozorem jednego z komisarzy egzaminacyjnych, przeznaczonego do tej czynności lub urzędnika Wydziału krajowego w sposób następujący: kandydatowi dostarczone będą odpowiednie księgi praw, zbiory ustaw i normaliów, wszelka zaś inna pomoc, jakoteż wszelkie rozmawianie kandydatów między sobą, lub z innymi osobami dopuszczone nie będzie. Przedmiotem pisemnych wypracowań, stosownie do postanowień komisyi egzaminacyjnej, będzie ułożenie relacyi do wyższej Władzy, albo wydanie orzeczenia, albo rozwiązanie pytań z kilku gałęzi administracyi, a względnie policyi miejscowej.

Przy wyborze przedmiotów powinna komisya egzaminacyjna uważać na to, żeby zadania najdalej w przeciągu 8 godzin rozwiązane być mogły. Egzamin pisemny nie powinien trwać dłużej niż jeden dzień, a wypracowanie musi jeszcze tego samego dnia, zanim kandydat opuści lokalność urzędową, oddane być komisarzowi do dozoru ustanowionemu, który je niezwłocznie opieczętuje i odda przewodniczącemu komisyi. Przewodniczący je udzieli do przejrzenia komisarzom egzaminacyjnym przed ustnym egzaminem.

W analogiczny sposób odbywać się mają egzamina z kandydatami na inspektorów policyi z tą jednak modyfikacyą, że przedmiotem pisemnego wypracowania ma być ułożenie doniesienia na temat pewnego wydarzenia policyjnego, które poda przewodniczący komisyi egzaminacyjnej, przyczem należy uważać na to, ażeby kandydat mógł zadanie rozwiązać najdalej w 2. godzinach.

§. 9.

Egzaminowanie ustne każdego kandydata z osobna trwać będzie około dwóch godzin i obejmować winno zbadanie wiadomości kandydata co do urządzeń publicznych, ustaw i rozporządzeń (§. 2.). Komisya egzaminacyjna przekonać się oraz powinna czyli i w jakim stopniu kandydat posiada jasne pojęcie, dar osądzenia, bystrość i praktyczną wprawę. Kandydat będzie nadto szczegółowo egzaminowany z pisemnego wypracowania, które wykonał, ażeby z odpowiedzi nabrać przekonania o gruntowności i trafności, z jaką ten przedmiot ocenia.

§. 10.

Każdy komisarz egzaminacyjny powinien zadawać pytania. Przewodniczącemu zostawia się do woli, czyli zechce wziąć udział w zadawaniu pytań.

Zadane pytania mają być umieszczone w protokole prowadzonym przy egzaminie. Po ukończonym egzaminie należy przy każdem zapytaniu uczynić wzmiankę, czyli dana odpowiedź zadowoliła komisarza, który to pytanie zadał, przy końcu zaś protokołu należy zamieścić zdanie komisyi co do wyniku egzaminu ustnego w całości. — Komisarze egzaminacyjni winni objawić na piśmie swoje zdanie co do wypracowań pisemnych, które im do rozpatrzenia udzielone zostały, a przy końcu protokołu, dotyczącego pisemnych wypracowań, należy zamieścić zdanie komisyi co do wyniku egzaminu pisemnego.

W razie różnicy zdań co do wyniku egzaminu pisemnego lub ustnego rozstrzyga większość głosów komisyi.

§. 11.

Wypracowania pisemne wraz z protokołami egzaminacyjnymi przedłożone być mają Radzie Wydziału krajowego. Na podstawie tego przedłożenia orzeknie Wydział krajowy czyli kandydat złożył egzamin „z wyszczególnieniem“, „bardzo dobrze“, lub dobrze“. W razie niepomyślnego wyniku egzaminu orzeknie Wydział krajowy, czyli i w jakim terminie kandydat może być przypuszczony do powtórzenia egzaminu.

§. 12.

Wydział krajowy wydaje kandydatowi świadectwo stwierdzające złożenie egzaminu z wyszczególnieniem, bardzo dobrem lub dobrem skutkiem.

§. 13.

Jeżeli kandydat przystępował dwa razy do egzaminu kwalifikacyjnego bądź na posadę sekretarza, bądź też na posadę inspektora policyi, nie może być już więcej przypuszczony do egzaminu z tego działu, z którego egzamin dwukrotnie składał.

O odmowie przypuszczenia do egzaminu należy zawiadomić urząd, przy którym kandydat w służbie pozostaje.

SPRAWOZDANIE

z czynności Departamentu II. Wydziału krajowego

za czas od 1. stycznia do końca grudnia 1893.

Departament II.

Szef Departamentu Tadeusz Romanowicz, Członek Wydziału krajowego.

Sprawy finansowe, przemysłowe, rolnicze, niższe szkoły rolnicze, sprawy górnicze, Biuro statystyczne.

I. Ustawy i uchwały podlegające Sankcyi Jego Ces. i Król. Ap. Mości.

Ustawa o uwolnieniu od od dodatków do podatków domów we Lwowie, powstających w miejsce tych, które ze względów sanitarnych będu zburzone.

Ustawa o czasowem uwolnieniu od dodatku do podatków dla funduszu krajowego, tudzież od wszelkich podatków gminnych tych budowli, w król. stoł. mieście Lwowie, które będą nowo wybudowane w miejsce 181 domów, przeznaczonych na zburzenie w celu regulacyi miasta, mającej na celu poprawę stosunków sanitarnych, uzyskała najwyższą sankcyę postanowieniem d. 18. lipca 1893.

Ustawa o ulgach podatkowych dla W. Ks. Krakowskiego.

W przedmiocie uchwalonej przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 20. maja 1893. ustawy o ulgach dla opodatkowanych miasta Krakowa tudzież powiatów krakowskiego i chrzanowskiego, przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie.

II. Sprawy finansowe.

Przeniesienie pozostałości z rachunków roku 1891. na rok 1893.

W sprawie wykonania uchwały Wysokiego Sejmu z d. 9. maja 1893 w przedmiocie przeniesienia na rachunek roku 1893. pozostałości z rachunków roku 1891 w kwocie 237.486 zł. jako rubr. I. poz. 1. dochodów, i w przedmiocie zmiany roku budżetowego, wydano odpowiednie zarządzenia.

Absolutorya.

Uchwałę z dnia 9. maja 1893. udzielającą Wydziałowi krajowemu za rok 1891. absolutoryum z rachunkow funduszu krajowego, funduszów ze skarbu krajowego dotowanych i funduszów samoistnych budżetem objętych i absolutoryum dla Rady szkolnej krajowej z działu wydatków funduszu szkolnego, tudzież uchwałą z dnia 17. maja 1893 udzielającą Wydziałowi krajowemu za r. 1891 absolutoryum z rachunków funduszów indemnizacyjnych, Wydział krajowy udzielił wszystkim interesowanym.

Uregulowanie finansów krajowych.

O dalszych (od ostatniego sprawozdania) czynnościach Wydziału krajowego w sprawie konwersyi długu indemnizacyjnego tudzież połączonego z tem uregulowaniem stosunków skarbu krajowego przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie.

Sprawa odebrania galicyjskiego funduszu korpusu ochotników z r. 1859. na rzecz skarbu krajowego.

Galicyjski fundusz korpusu ochotników wojskowych powstał w r. 1859 ze składek obywatelskich i dzielił się pierwotnie na fundusz krakowski i lwowski. Każdy z tych funduszów był osobno administrowany przez c. k. Rząd, który używał go na pokrywanie przeróżnych wydatków innych funduszów jak n. p. udzielano zeń zaliczek na utrzymanie szkoły dublańskiej i czernichowskiej, na budowę szpitala w Tarnopolu, na koszta dostawy remont w r. 1859, na pokrycie niedoborów funduszu krajowego i t. p. Już w r. 1861. c. k. Namiestnictwo zaproponowało Wydziałowi krajowemu, ażeby część funduszu galic. korpusu ochotników w kwocie 87.000 zł. użyto na spłacenie części pretensyi funduszu krajowego do skarbu państwa z tytułu dostawy remont dla c. k. armii w r. 1859, wynikłej atoli pod warunkiem zupełnego odpisania zaliczek w łącznej kwocie (według oznaczonego obliczenia) 121.570 zł. 94 ct, udzielonych z funduszu krajowego skarbowi państwa na powyższą dostawę Propozycyi c. k. Namiestnictwa nie stało się naówczas zadość (LW. 67/62). Odtąd fundusz ochotników wchodził już stale we wszystkie kombinacye, jakich powodem były różne projekta umorzenia pretensyi funduszu krajowego do skarbu państwa z powodu owych remont tudzież z innych tytułów (LW. 326/62). Odezwą z 18 czerwca 1866 l. 301/pr c. k. Prezydyum Namiestnictwo zawiadomiło Wydział krajowy, że najwyższem postanowieniem z dnia 23. kwietnia 1866 zezwolono, by lwowski i krakowski fundusz korpusu ochotników oddano galicyjskiemu funduszowi krajowemu i zapytało Wydział krajowy zgodnie z życzeniem c. k. Ministerstwa stanu o opinię, czyby z funduszu korpusu ochotników nie należało udzielić JE. hr. Starzeńskiemu pomocy na utworzenie ochotniczego pułku Krakusów. Według ówczesnego obliczenia rządowego fundusz ten wynosił 107.000 zł. Wydział krajowy (LW. 2.653/66) wstrzymał się od objawienia zdania w powyższej sprawie, motywując to tą okolicznością, że nie odebrał jeszcze funduszów krajowych w zarząd Reprezentacyi kraju i nie wie, z czego się te fundusze składają a nadto na wydatki nieprzewidziane budżetem krajowym nie może zezwalać. Opierając się na powyższej odezwie c. k. Prezydyum Namiestnictwo, z której wynikało, że darowizna funduszu korpusu ochotników jest bezwzględnym aktem łaski Monarchy, Wydział krajowy, ponieważ stan tego funduszu nie był mu znany, domagał się, aby wyjaśniono, jaki jest istotny stan tego funduszu i przeprowadzono dostateczną oblikwidacyę poczem dopiero sprawa odebrania tego funduszu mogłaby być załatwione. Odezwą z dnia 27 marca 1867 l. 7137 oznajmiło c. k. Namiestnictwo, „że fundusz korpusu ochotników darowano tylko w celu zaspokojenia niepokrytych zaliczek, wypłaconych z funduszu krajowego na dostawę koni w r. 1859 i pod tym niejako warunkiem odstąpiony został funduszowi krajowemu, że nadto rzeczywisty stan tego funduszu w żaden sposób nie może być powzięty, i że tylko 6.576 zł. 88½ ct. w onej chwili gotówką w tym funduszu się znajdowało“. Namiestnictwo zapytało zarazem, kiedy Wydział krajowy ze-

chce odebrać ten fundusz, oświadczyło jednak, że wraz z odebraniem tego funduszu musiałaby być stanowczo załatwiona sprawa pretensyi funduszu krajowego do skarbu państwa z powodu udzielenia zaliczek zwrotnych w (sprostowanej) kwocie 137 156 zł. 53 ct. na dostawę koni dla c. k. armii w r. 1859 t. j., że Wydział krajowy miałby odstąpić od żądania zwrotu tej sumy i że musiałaby być w funduszu krajowym wprost odpisana. Na taką propozycyę Wydział krajowy bez upoważnienia ze strony Wysokiego Sejmu nie mógł się zgodzić i oświadczył Namiestnictwu (LW. 4.227/67) że w tej sprawie jest konieczne przedłożenie rządowe do Wysokiego Sejmu. Nadto powyższą pretensyę wraz z innemi pretensyami funduszu krajowego obliczonemi w łącznej kwocie 264.159 zł. 2 ct. przekazał na umorzenie pretensyi skarbu państwa w sumie 207.000 zł. z tytułu uczielonych funduszowi krajowemu w r. 1866 zaliczek na pokrycie niedoborów tego funduszu (LW. 5546/66 i 4226/66). Rząd przyjął tę propozycyę a następnie na podstawie odezwy Namiestnictwa z 28. lutego 1889 l. 74.814 uchwałą Wydziału krajowego z dnia 29. maja 1889 l. 10.360 sprawa umorzenia rzeczonej pretensyi funduszu krajowego z powodu dostawy koni wynikłej została umorzona bez użycia zasobow galic. funduszu korpusu ochotników. Tak więc Rząd sam od warunku owej darowizny odstąpił, w skutek czego stała się ona bezwarunkową i galic. fundusz korpusu ochotników jest własnością funduszu krajowego. To zapatrywanie potwierdza najlepiej ta okoliczność, że c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 23. lipca 1891 l. 50.850 zapytało, czy Wydział krajowy zgadza się. ażeby z tego funduszu pokryto resztę długu skarbu krajowego w kwocie 54.436 zł. 28 ct. pochodzącą z zaliczek 208·000 zł. wyżej wtpomnianych, oraz, czy zgadza się, ażeby reszty tego funduszu użyto w myśl propozycyi i intencyi Ministerstwa obrony krajowej na cele wojskowe. Odezwą z dnia 24. listopada 1891 l. 33.705 Wydział krajowy przedstawił c. k. Namiestnictwu wniosek w sprawie umorzenia wspomnianej wyżej pretensyi skarbu państwa i odebrania funduszu korpusu ochotników w zarząd Reprezentacyi kraju i zażądał, ażeby mu w jak najkrótszym czasie przedłożono rachunki tego funduszu za czas od chwili darowizny. C. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 4 czerwca 1892 l. 36.681 oświadczyło, że c. k. Ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z c. k. Ministerstwem skarbu zezwoliło na oddanie funduszu, o którym mowa, w zarząd Wydziału krajowego i zgodziło się na propozycyę jego pod względem sfinalizowania sprawy. Na tej podstawie Wydział krajowy odezwą z dnia 16. września 1893 l. 28391 upraszał c. k. Namiestnicwo o zarządzenie:

1. ażeby resztę długu galic. funduszu krajowego w kwocie 54.436 zł. 28 ct., pochodzącego z zaliczek o łącznej kwocie 208 000 zł. otrzymanych w r. 1866 na pokrycie niedoborów galic. funduszu krajowego, spłacono skarbowi państwa z zasobów funduszu ochotników i nie wpisywano powyższej wydanej z tego funduszu kwoty do jego należytości czynnych, lecz je odpisano;

2. ażeby wydano Wydziałowi krajowemu kwit na powyższą spłaconą skarbowi państwa należytość w kwocie 54 436 zł. 28 ct., oraz potwierdzenie c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu imieniem skarbu państwa, że pretensya państwa do galic. funduszu krajowego z tytułu udzielonych mu

ze skarbu państwa zaliczek w kwocie 208.000 została całkowicie umorzona, że przeto skarb państwa z tytułu tych zaliczek nie ma do galic. funduszu krajowego żadnej więcej pretensyi;

3. ażeby pozostała po spłacie powyższego długu resztę zasobów galic. funduszu korpusu ochotników oddano Wydziałowi krajowemu jako odrębny fundusz stanowiący własność kraju, a przeznaczony na udzielenie z niego gminom potrzebującym pomocy na budowę szpitali i koszar wojskowych, bezprocentowych pożyczek. Rychłego przelania tych zasobów funduszu do kasy krajowej Wydział krajowy domagał się tem usilniej, że według odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 27. kwietnia 1883 l. 33471, gotówka, należąca do tego funduszu, była bez pożytku w kasie rządowej przechowywana Ze względu, że c. k. Namiestnictwo nie okazywało się skłonnem do uczynienia zadość poprzednio już przedstawionemu żądaniu Wydziału krajowego co do złożenia rachunków z administracyi funduszu, o którym mowa, Wydział krajowy oświadczył zarazem c. k. Namiestnictwu, że nie może imieniem kraju zrzec się prawa zbadania i sprawdzenia rachunków tego darowanego krajowi przez Najjaśniejszego Pana funduszu, za cały czas od dnia dokonanej darowizny, oraz prawo to sobie i Wysokiemu Sejmowi wyraźnie zastrzegł.

Na podstawie asygnacyi c. k. Namiestnictwo z dnia 9. października 1893. l. 77.107 Wydział krajowy podjął już z c. k. głównej kasy krajowej zasoby galic. funduszu korpusu ochotników a mianowicie w efektach 37.063 zł. 2 ct, w gotówce zaś 14.686 zł. 41½ ct. razem tedy 51.749 zł. 43½ ct. Odezwą zaś z dnia 17. listopada 1893 l. 98991 c. k. krajowa Dyrekcya skarbu stwierdziła, że przy oddaniu powyższego funduszu Wydziałowi krajowemu spłacono resztę w kwocie 54.436 zł. 28 ct. na zaliczki udzielone przez skarb państwa funduszowi krajowemu w r. 1866 w łącznej kwocie 208.000 zł., oraz że pretensya państwa do galic. funduszu krajowego z tytułu tych zaliczek została całkowicie umorzoną, że przeto skarb z tytułu tych zaliczek nie ma żadnej pretensyi do galic. funduszu krajowego.

Wspomnianemu jednak wyżej żądaniu Wydziału krajowego o złożenie rachunków c. k. Namiestnictwo nie uczyniło zadość, odezwą bowiem z dnia 9. października 1893 l. 77.107 przesłało Wydziałowi krajowemu tylko księgi funduszu korpusu ochotników począwszy od r. 1876, tudzież dzienniki odnoszące się do tego funduszu za czas od 1. stycznia 1879, do końca września 1893, przyczem oświadczyło, że dawniejsze dzienniki zostały wyszkartowane. Oświadczenie to wszelako pozostaje w sprzeczności z odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 4. czerwca 1892 l. 36.681 (LW. 28.391/92), którą oznajmiło, że doręczy Wydziałowi krajowemu rachunki i dzienniki kasowe za czas od r. 1868, przyczem zastrzegło, że nie mają one stanowić przedmiotu ponownego sprawdzania przez Wydział krajowy, lecz mają być uważane za stanowczo załatwione i za takie przez Wydział krajowy przyjęte. Przedstawiono już wyżej, że Wydział krajowy nie zgodził się na to zastrzeżenie

Dalsze czynności w przedmiocie zużytkowania odebranych zasobów funduszu korpusu ochotników stosownie do ich przeznaczenia, należą do referatu Departamentu I. Wydziału krajowego.

Uchwała z wezwaniem do c. k. Rządu, by wyjednał przedłużenie mocy obowiązującej §§. 2. i 3. ustawy z dnia 9. marca r. 1889. l. 30. dz. p. p.

W załatwieniu sprawozdania Komisyi prawniczej o wniosku p. Męcińskiego powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 17. maja 1893. uchwałę wzywającą c. k. Rząd, ażeby w drodze konstytucyjnej wyjednał zawczasu przedłużenie na dalsze lata mocy obowiązującej §§. 2. i 3. ustawy z d. 9. marca r. 1889 l. 30 dz. p. p. o ulgach należytościowych przy konwersyi długów hipotecznych.

O uchwale tej zostało c. k. Prezydyum Namiestnictwa zawiadomione pismem z dnia 17. maja 1893 l. 1142.

C. k. Prezydyum Namiestnictwa, zawiadomiła odezwą z dnia 20. lipca 1893 l. 39.162, że c. k. Ministerstwo Skarbu zwróciło już uwagę na tę sprawę i rozporządzeniem z dnia 26. czerwca 1893. l. 26553 poleciło zbadać, jakie w tej kwestyi są zapatrywania właściwych sfer interesowanych w sprawie kredytu hipotecznego, mianowicie, czy i o ile jest pożądanem, popierać obniżanie stopy procentowej długów hipotecznych przez przyznawanie ulg należytościowych. O udzielenie w powyższej mierze opinii, odniosło się c. k. Prezydyum Namiestnictwa do 1) Dyrekcyi galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego we Lwowie, 2) Dyrekcyi Banku krajowego, 3) C. k. uprz. gal. akcyjnego Banku hipotecznego we Lwowie, 4) Dyrekcyi gal. Banku dla handlu i przemysłu w Krakowie, 5) Dyrekcyi gal. Banku kredytowego we Lwowie, 6) Zarządów kas oszczędności w Krakowie i we Lwowie. 7) Dyrekcyi Towarzystwa wzaj. ubezpieczeń w Krakowie, 8) Komitetów c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie, i c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie, oraz do Wydziału krajowego.

Odezwą z dnia 8. sierpnia 1893. LW. 38.931 Wydział krajowy przesłał c. k. Prezydyum Namiestnictwa motywa, na których Wysoki Sejm oparł swą powyższą uchwałę, tudzież przedstawienie Banku krajowego o powyższym przedmiocie.

O dalszym przebiegu sprawy, Wydział krajowy do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał wiadomości.

III. Pomoc dla ludności dotkniętej nieurodzajem.

Uchwała o II. petycyi dotkniętych klęskami elementarnymi o zapomogę.

Uchwałą z dnia 20. maja 1893 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycye: 1) mieszkańców gminy Niezawiszowa powiatu Nadwórniańskiego o zasiłek dla dotkniętych klęską powodzi. 2) gminy Głowa pow. tarnowskiego o zapomogę z powodu gradobicia, 3) Woli Radłowskiej o zapomogę z powodu gradobicia, 4) gminy Liszni pow. drohobyckiego o zapomogę z powodu wylewu wód, 5) gminy Mołoszkowice o udzielenie zapomogi 19 pogorzelcom, 6) 15 pogorzelców miasta Kukizowa, 7) gminy Sassko-Kameralnej pow. drohobyckiego o zapomogę z powodu powodzi, 8) 15 pogorzelców Hniżdyczowa o zapomogę, 9) 16 pogorzelców Stratyna pow. rohatyńskiego o zasiłek, 10) 36 pogorzelców Harasymowa pow. horodyńskiego o zapomogę, oraz 11) petycyę gminy Chłopice o zapomogę z powodu klesk elementarnych do zbadania i ewentualnego uwzględnienia w granicach ryczałtu 1000 zł. i wstawił na ten cel do budżetu na r. 1893 kredyt dodatkowy na 1000 zł.

Wydział krajowy zużył uchwałą z dnia 13. czerwca 1893 numer 27719 przyzwoloną summę 1000 zł. na następujące zapomogi:

dla dotkniętych gradobiciem:	
w Chłopicach . . .	100 zł.
w Niezawiszowie . . .	100 „
w Głowie	100 „
w Woli Radłowskiej . .	100 „
dla dotkniętych powodzią:	
w Lisznie	100 „
w gminie Sasski Kameralne .	100 „
dla pogorzelców:	
w Mołoszkowicach . .	75 „
w Kukizowie . . .	60 „
w Hniździczowie . . .	60 „
w Stratynie . . .	65 „
w Harasymowie . . .	150 „
Razem	1010 zł.

przekroczenie w kwocie 10 zł. pokryte zostało z funduszu dyspozycyjnego.

Uchwała o petycyi Wydziału Rady powiatowej w Borszczowie o pomoc dla ludności tamtejszej okolicy, dotkniętej nieurodzajem.

W załatwieniu sprawozdania komisyi petycyjnej o petycyi Wydziału Rady pow. w Borszczowie o pomoc dla ludności tamtejszej okolicy dotkniętej nieurodzajem, postanowił Wysoki Sejm uchwałą z dnia 4-go maja 1893 odstąpić tę petycyę ck. Rządowi do zbadania i możliwie najprzychylniejszego uwzględnienia.

O tej uchwale zawiadomiono c. k. Prezydyum Namiestnictwa pismem z dnia 4. maja 1893 l. s. 185 przy dołączeniu powyższej petycyi i z odpisem sprawozdania komisyi petycyjnej. Odezwą z dnia 17. września 1893 Lw. kr. 4904 c. k. Prezydyum Namiestnictwo oznajmiło, że wskutek obfitych tegorocznych urodzajów w powiecie borszczewskim położenie ludu wiejskiego tak się polepszyło, iż nie zachodzi potrzeba udzielania temu powiatowi pomocy pieniężnej z funduszów państwowych.

O decyzyi tej ck. Rządu zawiadomiony został Wydział powiatowy w Borszczowie reskryptem Wydziału krajowego z d. 26. wrześ. 1893 l. 49041.

Wylewy i nieurodzaj w r. 1893.

W sprawie pomocy dla ludności, dotkniętej wylewami i nieurodzajem w r. 1893 — przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie.

IV. Sprawy przemysłowe.

Sprawy przemysłowa.

Z czynności w zakresie przemysłu krajowego a w szczególności o: 1) wykonaniu uchwał Wysokiego Sejmu w sprawach przemysłowych, powziętych na ostatniej sesyi, 2) wykonaniu ustawy z dnia 11. kwietnia 1893 L. 21 dzien. u. i. rozp. kr. o uwolnieniu zakładów i spółek przemysłowych tudzież towarzystw akcyjnych od niepaństwowych dodatków do podatków, oraz o wykonaniu uchwał o przedmiocie opodatkowania przemysłu domowego, 3) szkolnictwie przemysłowem, 4) stypendyach i zasiłkach przemysłowych, 5) funduszu przemysłowym, 6) petycyach przemysłowych, przekazanych Wydziałowi krajowemu do załatwienia, i 7) o funduszach, stypendyjnych na cele przemysłowe Wydział krajowy zdaje Wysokiemu Sejmowi sprawę w osobnem przedłożeniu.

V. Wystawa krajowa w r. 1894.

Uchwała w sprawie udzielenia subwencyi na ogólne cele powszechnej Wystawy krajowej we Lwowie w r 1894.

W załatwieniu spzawozdania komisyi budżetowej z petycyi komitetu wykonawczego powszechnej Wystawy krajowej o udzielenie subwencyi powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 15. maja 1893 r. następujące uchwały:

1. „Komitetowi wystawy krajowej w r. 1894 we Lwowie odbyć się mającej przyznaje się subwencya z funduszów krajowych na ogólne cele tej wystawy w sumie 50000 zł. w. a.“

2. „Suma ta wypłaconą będzie Komitetowi wystawy w dwóch ratach a mianowicie w r. 1893 i w r. 1894“.

3. „Przyznaje się Wydziałowi krajowemu kredyt dodatkowy na rok 1893 w sumie 25000 zł. celem wypłacenia pierwszej raty subwencyi powyżej wymienionej“.

4. „Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby potrzebną na wypłacenie drugiej raty rzeczonej subwencyi wstawił sumę 25000 zł. w preliminarzu budżetu na rok 1894 w dziale wydatków nadzwyczajnych“.

W wykonaniu powyższych uchwał wyasygnował Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 15. maja 1893 Lw. 31425 sumę 25000 zł w. a do rąk Komitetu wykonawczego Wystawy krajowej we Lwowie r. 1894. tytułem pierwszej raty subwencyi krajowej, potrzebną zaś na wypłatę drugiej raty tej subwencyi kwotę 25000 zł. wstawił w preliminarz budżetu na r. 1894 w dziale wydatków nadzwyczajnych.

Uchwała w sprawie kredytu dodatkowego na r. 1893, tudzież kredytu na r. 1894 na koszta udziału w powszechnej Wystawie krajowej we Lwowie w r. 1894.

W załatwieniu sprawozdania Komisyi budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie kredytu na pokrycie kosztów udziału w wystawie krajowej w r. 1894 odbyć się mającej powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 20. maja 1893 r. następujące uchwały:

1. „Sejm przyznaje do rozporządzenia Wydziału krajowego na koszta udziału w powszechnej wystawie krajowej w r. 1894 we Lwowie odbyć się mającej summę 20000 zł. w dwóch ratach płatne.

2. Tytułem pierwszej raty rzeczonej dotacyi wstawia Sejm kwotę 15000 zł. jako kredyt dodatkowy do budżetu krajowego na r. 1893 uchwalonego, a mianowicie w Rubr. XVII działu wydatków tego budżetu jako wydatek nadzwyczajny.

3. „Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w preliminarzu budżetu krajowego na r. 1894 wstawił tytułem drugiej raty rzeczonej dotacyi kwotę 5000 zł. w Rubryce XVII. wydatków jako wydatek nadzwyczajny“.

W wykonaniu powyższych uchwał Wydział krajowy uchwałą z dnia 6. czerwca 1893 Lw. 27715 przeznaczył z powyższej sumy kwotę 15000 zł. na urządzenie wystawy szkół przemysłowych, reszta zaś w kwocie 5000 zł. służyć będzie na urządzenie dalszych pięciu działów wystawowych. Kwotę 15000 zł. Wydział krajowy wyasygnował do rąk krajowej Komisyi dla spraw przemysłowych, która — stosownie do programu przedstawionego Wysokiemu Sejmowi w sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 12. maja 1893 l. 19889 — zajmuje się urządzeniem pawilonu wystawowego tudzież wystawy naukowych zakładów przemysłowych, przemysłu domowego i towarzystw zarobkowych, pozostających pod opieką kraju.

Dla braku rozporządzalnych funduszów Wydział krajowy odstąpił od objawionego we wspomnianem sprawozdaniu zamiaru wystawienia osobnego pawilonu na umieszczenie wystawy szkół rolniczych, szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, szkoły ogrodniczej w Tarnowie, tudzież szkoły uprawy i wyprawy lnu w Gródku, lecz postanowił wystawę tych szkół urządzić w ogólnym pawilonie rolniczym. O tem postanowieniu Wydział krajowy zawiadomił Komitet wykonawczy wystawy krajowej, oświadczył jednak przytem, że z powodu zbyt ograniczonych funduszów na cele wystawy w wspomnianych wyżej pięciu działach — urządzi tę wystawę tylko pod tym warunkiem, że Komitet wystawy zniży do połowy opłatę za miejsce na wystawie dla wszystkich przez Wydział krajowy wystawionych przedmiotów.

Dyrekcya wystawy krajowej przyznała pismem z dnia 25. lipca r. 1893 żądany opust taksy placowej.

W wykonaniu uchwały ad 3 wstawił Wydział krajowy w preliminarz budżetu krajowego na r. 1894 na pokrycie drugiej raty rzeczonej dotacyi kwotę 5000 zł. w rubryce XVII. wydatków jako wydatek nadzwyczajny.

VI. Sprawy rolnicze.

Komisya krajowa dla spraw rolniczych przy Wydziale krajowym.

Krajowa komisya dla spraw rolniczych, jako organ fachowy doradczy przy Wydziale krajowym przez Wysoki Sejm ustanowiona, czynna była w roku 1893-cim z równie jak roku poprzedniego wielkim pożytkiem dla kraju, udzielając Wydziałowi krajowemu we wszelkich sprawach odnoszących się do gospodarstwa rolnego i leśnego, jak nie mniej w sprawach ekonomicznych w ogóle, bardzo cennych rad i opinii, z których Wydział krajowy bezwzględnie korzystał, nie załatwiając prawie żadnej ważniejszej sprawy, zanim wpierw nie zasięgnął jej opinii.

Komisya pełna odbyła w roku 1893 dwa główne posiedzenia pod przewodnictwem JE. J. O. księcia Marszałka jako prezesa komisyi i J. E. J. O. Adama księcia Sapiehy wiceprezesa komisyi, mianowicie w dniach 15. kwietnia, tudzież 9. i 10. października. Sekcya jej stała odbyła w tym czasie 7. posiedzeń, a sekcya naukowa dwa posiedzenia.

Jednym z najważniejszych przedmiotów prac krajowej komisyi rolniczej, a względnie jej sekcyi stałej były sprawy hodowlane, mianowicie ułożenie przepisów wykonawczych do ustawy z dnia 20. lipca 1892, wypracowanie instrukcyi dla komisyi licencyonujących, oznaczenie liczby okręgów licencyonowania w każdym powiecie, udzielenie opinii co do ras i pochodzenia buhajów jakie w myśl propozycyi komitetów centralnych obu krajowych Towarzystw rolniczych w każdym powiecie licencyonowane być mogą, rozdział subwencyi krajowej i państwowej na podniesienie hodowli bydła przeznaczonej pomiędzy obydwa Towarzystwa rolnicze i t. p.

Do ważnych też prac komisyi rolniczej zaliczyć należy: ustanowienia „przepisów odnoszących się do administracyi sta-

łego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego, sprawę wyjednania pomocy dla ludności całego kraju dotkniętej tegorocznemi klęskami elementarnemi, — sprawę wydania ustawy (a względnie rozporządzenia) zaprowadzającej obowiązkową kontrolę nawozów handlowych, sprawę założenia i organizacyi stacyi doświadczalnych rolniczych przy krajowych szkołach rolniczych w Dublanach i Czernichowie.

Sprawy: zamknięcia granicy dla wywozu pasz, zalesienia wydm piaskowych, uprawy tytoniu, utworzenia rewirów rybackich, sztucznej hodowli ryb, utworzenia stacyi doświadczalnej dla kultury torfowisk, sprawy mleczarstwa, udziału szkół krajowych w wystawie r. 1894, i t. p. były również przedmiotem obrad i zaopiniowania komisyi rolniczej. Udzielała też komisya rolnicza opinii swej w sprawach: obsadzenia posad dyrektora i profesora rolnictwa w krajowej wyższej szkole rolniczej, obsadzania posad nauczycieli wędrownych rolnictwa, posady kierownika krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach, nadania stypendyów kandydatom na nauczycieli kraj. szkoły gospodarstwa lasowego i kandydatom na nauczycieli krajow. niższych szkół rolniczych, i t. p. a w końcu także w sprawach udzielenia zasiłków z funduszu krajowego wydawnictwom czasopism fachowych z rolnictwem w związku zostających, rygoryzantom szkoły weterynaryi i t. p.

Sekcya zaś naukowa zajmowała się ułożeniem szczegółowego planu podręczników do nauki rolnictwa i hodowli zwierząt domowych w krajowych niższych szkołach rolniczych, jak niemniej wyszukaniem w literaturze niemieckiej i francuskiej odpowiednich podręczników do nauk podstawowych i zawodowych rolniczych, które należałoby do użytku krajowych niższych szkół rolniczych przetłómaczyć.

Sprawa utworzenia stałego funduszu pożyczkowego dla wspierania przemysłu rolniczego.

Wysoki Sejm przeznaczył uchwałą z dnia 10. maja 1893 dotychczasowy fundusz domestykalny, wynoszący z końcem roku 1893 około 123.000 zł. na utworzenie funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego.

W myśl powyższej uchwały (punkt 3. i 4.) udzielać ma Wydział krajowy, po wysłuchaniu krajowej komisyi dla spraw rolniczych, pożyczek na popieranie pożytecznych przedsiębiorstw z zakresu przemysłu rolniczego, oznaczając w każdym poszczególnym wypadku, również po wysłuchaniu krajowej komisyi rolniczej, tak wysokość odsetek od tych pożyczek, jak niemniej termina rat na ich spłatę, i sposób zabezpieczenia tychże.

Zarazem uchwalił Wysoki Sejm, że Zarząd funduszu tego oddany będzie Bankowi krajowemu „a to na podstawie Regulaminu, który po wysłuchaniu krajowej komisyi dla spraw rolniczych, tudzież Dyrekcyi Banku krajowego, Wydział krajowy uchwali".

Wskutek tego wezwał Wydział krajowy Bank krajowy do przedłożenia projektu wspomnianego a po zasięgnięciu opinii krajowej komisyi rolniczej i zgodnie z wnioskami tej komisyi odnoszącymi się do niektórych zmian w tymże projekcie, uchwalił Wydział krajowy załączone tu ·/. (Alegat). „Przepisy w sprawie administracyi stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego".

Alegat

Przepisy te rozesłane zosłały Wydziałom powiatowym tudzież Komitetom centralnym obu krajowych Towarzystw rolniczych i Zarządowi głównemu Towarzystwa Kółek rolniczych celem ogłoszenia w kołach interesowanych.

Sprawa wprowadzenia w wykonanie ustawy hodowlanej (ustawy z d. 20. lipca 1892 o licencyonowaniu buhajów i utrzymywaniu buhajów gminnych.

O czynnościach odnoszących się do wprowadzenia w życie ustawy z dnia 20 lipca 1892 o licencyonowaniu buhajów i utrzymywaniu buhajów gminnych, przedłoży Wydział krajowy osobne sprawozdanie.

Tu nadmienia się tylko, że na podstawie wniosków przedłożonych przez Komitety centralne obu krajowych Towarzystw rolniczych i opinii krajowej komisyi rolniczej, oznaczył Wydział krajowy strefy i odpowiednie dla tych stref rasy bydła w myśl §. 6. ustawy z dnia 20. lipca 1892 i §. 1. ustęp I. Instrukcyi dla komisyi licencyonujących wydanej; ustanowił też w każdym powiecie odpowiednią liczbę okręgów licencyonowania buhajów, zamianował przewodniczących komisyi licencyonujących, przeprowadził organizacyę komisyi licencyonujących w wielu powiatach, i przygotował wszelkie druki dla komisyi licencyonujących potrzebne, i rozesłał Wydziałom powiatowym druki na wykazy stanu bydła rogatego w poszczególnych gminach, które w myśl §. 8. przepisów wykonawczych do ustawy hodowlanej służyć mają komisyom licencyonującym za podstawę do orzeczenia ile licencyonowanych buhajów znajdować się ma w każdej gminie.

W końcu postarał się Wydział krajowy o wydanie „Rad dla utrzymujących buhaje rozpłodowe“ (obejmujących także Instrukcyę dla komisyi licencyonujących) opracowanych przez referenta fachowego spraw rolniczych w Wydziale krajowym, które wszystkim Wydziałom powiatowym w odpowiedniej liczbie egzemplarzy bezpłatnie rozesłane zostały.

Przepisy wykonawcze do ustawy z dnia 20. lipca 1892 przez Wydział krajowy wypracowane i c. k. Namiestnictwu przesłane a następnie na żądanie tegoż c. k. Namiestnictwa na język niemiecki i ruski przetłómaczone, nie zostały jeszcze w Dzienniku ust. i roz. kr. ogłoszone.

Sprawa zaprowadzenia obowiązkowej kontroli (z „urzędu“) nawozów handlowych (fabrycznych czyli sztucznych).

Coraz więcej szerzące się wyzyskiwanie łatwowiernych rolników osobliwie włościan, przez niesumiennych fabrykantów i handlarzy nawozów sztucznych, spowodowała kilku poważnych fabrykantów krajowych nie mogących iść w zawody z coraz więcej szerzącą się nieuczciwą konkurencyą wyzyskiwaczy, i odnieśli się do c. k. Namiestnictwa z prośbą o zaprowadzenie „z urzędu“ nad wszelkimi nawozami handlowymi kontroli, któraby z jednej strony rolników od nieuczciwego wyzysku, z drugiej znów strony i uczciwy przemysł krajowy chroniła.

C. k. Namiestnictwo odniosło się o zaopiniowanie tej sprawy do Wydziału krajowego, który po wysłuchaniu krajowej komisyi rolniczej przesłał c. k. Namiestnictwu następującą opinię:

1. Wydanie ustawy, regulnjącej handel nawozami sztucznymi — czyli fabrycznymi — i wprowadzającej przymusową kontrolę tych nawozów, tak co do ich zawartości związków dla roślin pożytecznych i podstawę wartości tych nawozów stanowiących, jak niemniej co do obcych

domieszek do nawozów tych dodawanych, — jest ze względów gospodarstwa krajowego niezbędnie potrzebne.

2. Jeżeli wszakże dotychczas obowiązujące ustawy na to pozwalają, należy postarać się o jak najrychlejsze wydanie rozporządzeń, w myśl petycyi fabrykantów z dnia 21. stycznia 1893 do c. k. Namiestnictwa wniesionej, a przy odezwie z dnia 26. marca b. r. L. 22.500 Wydziałowi krajowemu do zaopiniowania przesłanej.

3. Tak ustawa, jak i rozporządzenie, regulujące handel i kontrolę nawozów sztucznych, a mające na celu ochronę ludności rolniczej od wyzysku przez niesumiennych fabrykantów i zapobieżenie oszukańczemu fałszowaniu tych nawozów, czy to już przez samych fabrykantów, czy dopiero przez handlarzy i przekupniów), powinny jasno i ściśle określić:

a) gwarancyę fabrykanta, a względnie sprzedającego nawóz handlarza, co do zawartości w związki pokarmowe, mianowicie azotowe, fosforowe i potasowe; dalej co do normanej zawartości wody i t. d.

b) sposób zaznaczenia tejże gwarantowanej zawartości na workach lub innego rodzaju opakowaniach, przyczem zauważa się, że zaznaczanie to powinno być równocześnie dwojakie, mianowicie przy większych przesyłkach i obrotach:

α) sygnaturą na workach lub innych opakowaniach,

β) sygnaturą na odnośnych listach frachtowych; przy mniejszych zaś obrotach:

α) sygnaturą na workach lub innych opakowaniach,

β) przez wymienienie zawartości na listach zawiadamiających o wysełce, a względnie na rachunkach.

c) sposób sprawdzania zawartości nawozów (kontroli) i czas w którym to uskutecznionem być winno.

d) organa do kontroli takiej powołane, przyczem się nadmienia, że stacye doświadczalne chemiczne w Dublanach i Czernichowie na pierwszem miejscu zadanie to spełniać winny, jako instytucye stojące pod kierunkiem ludzi fachowych, i tak z oznaczaniem wartości nawozów jak ich kontrolą dokładnie obznajomionych.

Sprawa wprowadzenia w wykonanie ustawy o rybołostwie z dnia 31. paźdz. 1887 roku (Nr. 37 Dz. ust. kr. z roku 1890.

W sprawie wprowadzenia w wykonanie ustawy o rybołostwie z r. 1887 nieznaczne tylko zaznaczyć można postępy. — C. k. Namiestnictwo wyznaczyło dotychczas tymczasowe rewiry rybackie tylko dla rzek i dorzeczy: Soły, Skawy i Raby, korzystając z projektów wypracowanych przez ś. p profesora Nowickiego (subwencyonowanego w tej pracy z funduszu krajowego) i ś. p. Al. Gostkowskiego, o czem już w zeszłorocznem sprawozdaniu Wydziału krajowego mowa była. Czyli zaś i jakie zmiany w wyznaczonych tymczasowo rewirach powyżej wymienionych rzek i dorzeczy c. k. Namiestnictwo uznało za potrzebne poczynić, w skutek zażaleń wniesionych na podstawie ogłoszonych edyktów, nie otrzymał Wydział krajowy żadnego zawiadomienia. Przedstawienie Wydziału krajowego sprzeciwiające się — w myśl opinii krajowej komisyi rolniczej — zaniechaniu tworzenia rewirów rybackich na rzece Bugu, za czem przemawiali odnośni c. k. starostowie, odniosło pożądany skutek: c. k. Namiestnictwo bowiem postanowiło, (według odezwy z dnia 19. listopada 1893. L. 91765 Lw. 64878), zgodnie z opinią Wydziału

krajowego i na podstawie uchwały właściwej ankiety (do której ze strony komisyi rolniczej JW. Stanisław Polanowski wydelegowany został) podzielić dorzecze Bugu na rewiry rybackie, „rozgraniczając je wszakże tylko tymczasowo — i nie robiąc na razie różnicy między rewirami własnymi i dzierżawnymi“ a to również na podstawie projektu, kosztem subwencyi krajowej, przez ś. p. prof. Nowickiego wypracowanego. — Dla uzyskania zaś podstawy do wydania odnośnego Edyktu, wezwało c. k. Namiestnictwo c. k. Starostwo we Lwowie, Żółkwi, Rawie, Sokalu, Kamionce Str. i Złoczowie, ażeby te przeprowadziły stosowne dochodzenia ze stronami interesowanymi, zapraszając do obrad c. k. Inspektora rybackiego Dr. Zygmunta Fischera z Krakowa, a względnie delegata krajowego Towarzystwa rybackiego, — i na podstawie tego dochodzenia przedłożyły ck. Namiestnictwu odpowiednie wnioski.

Sprawa zaprowadzenia osobnych kursów rybackich przy krajowych szkołach rolniczych i szkole leśniczej.

W skutek projektu austryackiego Towarzystwa rybackiego, jak niemniej i krajowego Towarzystwa rybackiego w Krakowie, przedłożonego c. k. Ministerstwu rolnictwa, ażeby przy szkołach rolniczych i leśniczych zaprowadzić osobne kursa rybactwa, celem kształcenia zawodowych rybaków (Berufsfischer) zapytywało c. k. Ministerstwo Wydział krajowy czyli i pod jakimi warunkami dałyby się podobne kursa zaprowadzić przy tutejszych szkołach rolniczych, jakie środki naukowe do nauki rybactwa szkoły te posiadają i jakie jeszcze byłyby pożądane, które osobistości możnaby do urządzenia tych kursów pozyskać i. t. p. — Zarazem nadmieniło c. k. Ministerstwo rolnictwa, że na rok 1894 udzielić może na koszta każdego takiego kursu po 300 zł. w. a.

Sprawa zaprowadzenia nauki rybactwa w krajowych szkołach rolniczych była już kilkakrotnie poruszaną tak w Wydziale krajowym jak i w Wysokim Sejmie. W roku 1886 powziął Wysoki Sejm uchwałę polecającą Wydziałowi krajowemu, ażeby postarał się o urządzenie stawków demonstracyjnych dla nauki hodowli ryb w Dublanach i Czernichowie i naukę tę w obu wspomnianych szkołach wprowadził. — Na ten cel wyznaczył Wysoki Sejm kredyt w kwocie 400 zł. dla Dublan a 300 zł. dla Czernichowa, a nadto przeznaczył kwotę 1300 zł. na stypendya podróżne dla dwóch kandydatów mających się wykształcić na nauczycieli hodowli ryb i gospodarstwa rybnego w ogóle. — Korzystając z tego kredytu wysłał Wydział krajowy pp: Piotrowskiego i Rozwadowskiego najpierw do Tomic do śp. Aleksandra Gostkowskiego, a następnie do Czech, i poruczył im naukę hodowli ryb w Czernichowie (pierwszemu) i w Dublanach (drugiemu). — W Dublanach, gdzie wyszukano odpowiedni teren, założono stawki demonstracyjne, z których się przy nauce korzysta. W Czernichowie, nie przystąpiono wprawdzie dotyczas do założenia stawków demonstracyjnych, a to z powodu zbyt wielkich trudności terenu a z tąd i znacznych kosztów, jakieby założenie wspomnianych stawków wymagało; — natomiast jednakże okolica Czernichowa posiada rozległe i dobrze prowadzone gospodarstwa stawowe, z których szkoła Czernichowska korzystać może i korzysta, jako z objektów demonstracyjnych podczas wycieczek naukowych uczniów.

Wydział krajowy oświadczył przeto na podstawie opinii krajowej komisyi rolniczej, że tak w Dublanach jak i w Czernichowie mogłyby być urządzone osobne kilkutygodniowe kursa rybactwa, na których osoby po za szkołą stojące z zasadami hodowli ryb i rybactwa w ogóle mogłyby się obznajomić — i że na urządzenie takich krótkotrwających kursów ofiarowana przez c. k. Ministerstwo rolnictwa kwota 300 zł., byłaby na razie wystarczająca.

Co do szkół niższych rolniczych, które mają jasno i dokładnie wytknięty cel do jakiego sie zdąża, mianowicie: kształcenie pomocników dla gospodarstw rolnych (polowych, gminnych, pisarzy i t. p.) a względnie gospodarzy gruntowych — włościan, oświadczył Wydział krajowy, zgodnie z opinią krajowej komisyi rolniczej, że zaprowadzenie przy nich kursów osobnych rybactwa, z celem przez c. k. Ministerstwo wytkniętym, jest nieodpowiednie. Wydział krajowy podziela bowiem w zupełności zdania krajowej komisyi rolniczej (a względnie jej sekcyi stałej, wypowiedzianą na posiedzeniu dnia 14. lipca 1893) że:

Do wykształcenia należytego rybaków zawodowych (stawniczych, dozorców stawów i t. p. lub samoistnych gospodarzy stawowych) potrzeba czegoś więcej, jak krótkiego — a chociażby i kikumiesięcznego kursu — do tego potrzeba praktyki dłuższej, o różnych porach roku, — a tej nie mogą dać stawki demonstracyjne, — ani też nie ma na nią czasu w niższej szkole rolniczej, gdzie każdy uczeń musi wszelkie prace przy gospodarstwie rolnem, tak jak one po sobie następują, sam własnoręcznie wykonywać. To nie wyklucza wszakże, że tam gdzie się do tego sposobność nadarza uczniowie i z hodowlą ryb mogą być i bywają obznajamiani, ale tylko dla rozszerzenia ich wykształcenia ogólnego, nie zaś dla dania im fachowych wiadomości z rybactwa. Inaczej postępując wytworzyłoby się zastęp niezdarnych, niedouczonych zarozumialców, którzyby tylko szkodę rybactwu przynieść mogli.

Ale i szkoły średnia rolnicza w Czernichowie i wyższa roluicza w Dublanach, a względnie specyalne przy tych szkołach urządzić się mające kursa, nie mogą mieć zdania: kształcenia rybaków, ale tylko obznajomienie słuchaczy intelligentnych z zasadami racyonalnego gospodarstwa rybnego — co jednakże do wykonywania zawodu rybaka lub hodowcy ryb nie może kwalifikować.

Ażeby kształcić rybaków hodowców ryb, byłoby najlepiej: urządzić odpowiednie kursa z dłuższą praktyką, w miejscowościach, gdzie są większe gospodarstwa stawowe, stojące pod kierunkiem teoretycznie i praktycznie wykształconych hodowców ryb, jak np. w Tomicach, Krzyżu, Zatorze, Krzeszowicach i t. p. i dla takich kursów należałoby odpowiednią wyznaczyć subwencyę.

Na kursa zaś krótsze, jak powyżej wskazane, przy szkołach w Czernichowie i Dublanach, subwencya po 300 zł. byłaby przynajmniej na razie wystarczającą.

Sprawa doświadczeń z użyciem lasecznika tyfoidalnego Löfflera do tępienia myszy polnych.

W sprawie wydania ustawy o przymusowem tępieniu myszy polnych złożył Wydział krajowy obszerne sprawozdanie na ostatniej sesyi Wysokiego Sejmu. W sprawozdaniu tem wypowiedzieliśmy przekonanie, że najlepiej pomyślane rozporządzenie nie doprowadzi do pożądanego celu tak długo, dopóki nie będziemy mogli rozporządzać takim środkiem tępienia myszy, któryby niezawodnie działał a nie był szkodliwy dla ludzi i zwierząt pożytecznych — i nie powodował nieopłacająco się wysokiego kosztu. To też przedkładając c. k. Namiestnictwu opinię co do projektu rozporządzenia o tępieniu myszy polnych, wypracowanego przez c. k. Ministerstwo (Allegat A. do Sprawozdania Wydziału krajowego z czynności Dep. II. za r. 1892) upraszał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwo „ażeby zechciało postarać się u c. k. Rządu centralnego, iżby ten — niezależnie od postanowienia, jakie w sprawie wydania dla Galicyi rozporządzenia uchwalającego obowiązkowe tępienie myszy polnych poweźmie, przeznaczył ze skarbu państwa odpowiedni fundusz na systematyczne doświadczenia tępienia tego szkodnika zalecanymi środkami". Robiąc powyższe przedstawienie, na które do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania, nie nadeszła jeszcze odpowiedź c. k. Rządu, zaznaczył Wydział krajowy, że fundusz przez c. k. Rząd wyznaczony mógłby być użyty na opłatę kosztów podróży i dyet c. k. weterynarzom powiatowym, którzy w pierwszym rzędzie do przeprowadzenia wspomnianych doświadczeń użyci być powinni — na zakupno zaś środków z którymi doświadczenia przeprowadzone być mają, postarałby się Wydział krajowy o odpowiedni fundusz.

Kiedy więc komisya rolnicza zwróciła uwagę Wydziału krajowego, że w laboratorium bakteorologicznem przy Towarzystwie lekarskiem we Lwowie, stojącem pod kierownictwem Dra Antoniego Krokiewicza, możnaby rozmnażać lasecznika tyfusu mysiego (Dr. Löfflera), celem rozdawania zarazka tego który nie tylko w Grecyi ale także w wielu okolicach w Niemczech z powodzeniem był użyty), kołom interesowanym do prób tępienia nim myszy polnych, postarał się Wydział krajowy o zapewnienie czyli Dr. A. Krokiewicz chciałby się podjąć wspomnianego rozmnażania w swoim laboratorium, a otrzymawszy przychylne oświadczenie Dr. Krokiewicza, odniósł się do c. k. Namiestnictwa (Lw. 16622/93) z prośbą, ażeby upoważniło Dr. Krokiewicza do produkcyi lasecznika tyfusu mysiego w laboratorium bakteryologicznem. Równocześnie przeznaczył Wydział krajowy na koszta produkcyi tego zarazka kwotę 100 zł. z funduszu krajowego.

Dr. Krokiewicz zajął się z ochotą i bezinteresownie kulturą rozmnażającą zarazek tyfusu mysiego i dostarczył kilkaset rurek szklanych, zarazkiem tym napełnionych, które rozdane zostały bezpłatnie krajowym Towarzystwom rolniczym, Towarzystwu leśnemu, krajowym szkołom rolniczym, tudzież niektórym osobom prywatnym, celem przeprowadzenia doświadczeń — udzielając wszystkim wskazówek użycia tego zarazka przez Dr. Krokiewicza opracowanych. Celem dalszych doświadczeń w roku 1894 zapewnił sobie Wydział krajowy dalszą produkcyę wspomnianego zarazka.

Sprawa doświadczeń z użyciem „Solutolu“ celem zapobiegania szerzeniu się zarazy pyska i racic.

Doświadczenia z użyciem „Solutolu“ jako środka desinfekcyjnego, zapobiegającego szerzeniu się zarazy pyska i racic u bydła rogatego, a nawet tłumiącego ten zarazek, — wykonywane według planu przez pp. Józefa Kubickiego i śp. Adolfa Litticha ułożonego, są jeszcze w toku. W roku 1893 nie mogły być doświadczenia te przeprowadzone na szerszą skalę, raz dlatego, że właśnie w tym roku zaraza pyskowa na szczęście mniej licznie i tylko z małą intenzywnością występowała, mianowicie w okolicach Lwowa i najbliższych jego powiatach, w których doświadczenia miał p. Kubicki przeprowadzić, — powtóre z powodu dłuższej choroby a następnie i śmierci weterynarza krajowego p. Litticha, który w powiatach dalszych, mianowicie zachodnich miał doświadczać.

Z dochodzeń jednakże przeprowadzonych dotychczas, bądź na krowach umyślnie do tych doświadczeń zakupionych i w najętej u rakarza lwowskiego stajni ustawianych i przy zastosowaniu 3—5 procentowego rozczynu „Solutolu“ obserwowanych, — jak niemniej z wyniku użycia tego środka desinfekcyjnego w stajniach prywatnych, zdaje się być usprawiedliwiony wniosek, że środek ten desinfekcyjny zasługuje na pierwszeństwo przed innymi dotychczas zalecanymi.

Doświadczenia wszakże w jednym roku i w niewielu miejscowościach przeprowadzone, nie mogą być rozstrzygające. — Sprawy tej nie spuszcza Wydział krajowy z oka i uprosił p. Kubickiego, ażeby korzystając z każdej nadarzającej się sposobności doświadczenia swoje nietylko sam dalej prowadził, ale nadto celem wspólnego działania ze szkołą weterynaryi we Lwowie z Dyrekcyą tej szkoły się porozumiał.

Sprawa pojawienia się „Mniszki brudnicy“ w lasach galicyjskich.

Przewidywania nasze, że mroźna zima i późna wiosna r. 1893, jak niemniej pojawienie się naturalnych nieprzyjaciół „Mniszki“, mianowicie tak zwanych „Ichnemonów“, przyczynią się do wygubienia tego szkodnika, zagrażającego lasom naszym w kilku powiatach zachodnich kraju, — i że wystąpienie jego w roku 1893 będzie mniej groźne, — sprawdziły się w zupełności. — Wnosząc ze sprawozdania c. k. Inspektoratu lasowego z dnia 20. września br. L. 484 c. k. Namiestnictwu przedłożonego, a przez to c. k. Namiestnictwo pod d. 3. listopada br. L. 81.260 Wydziałowi krajowemu zakomunikowanego, uważać należy niebezpieczeństwo, jakie w latach 1891 i 1892 lasom naszym zagrażało, jako już nieistniejące; — sporadyczne bowiem pojawienie „Mniszki brudnicy“, jakie skonstatowano w roku 1893 właśnie w tych powiatach, które w latach poprzednich najbardziej zagrożone były, nie uprawnia do żadnych obaw. Według przesłanego powyżej sprawozdania c. k. Inspektoratu lasowego, skonstatowano — przy bardzo starannych poszukiwaniach — na obszarze obejmującym około 3.800 hektarów lasów w powiatach: Bocheńskim (około 1.500 hekt.), Brzeskim (około 1.000 hekt.), Chrzanowskim (około 1.000 hekt.), Myślenickim (około 130 hekt.), i Wiślickim (około 160 hekt.) ogółem zaledwie 700 zwierciadełek (Raupenspiegel = gniazd, czyli wylęgowisk) i około 1.000 gąsieniczek.

Wskutek tego bardzo pomyślnego stanu, uznało też c. k. Namiestnictwo, iż wydawania dalszych zarządzeń w sprawie tępienia „Mniszki“ jest na razie nie potrzebne.

Sprawa wydania ustawy o zabezpieczeniu od wypadków robotników zajętych w gospodarstwach rolnych i leśnych.

C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych wypracowało projekt ustawy odnoszącej się do ubezpieczauia od wypadków robotników zatrudnionych w gospodarstwie rolnem i leśnem, — C. k. Ministerstwo rolnictwa zażądało wpierw, zanim do dalszego rozbioru tej sprawy przystąpi, opinii kół interesowanych. — Projekt wspomiany, zakomunikowany Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 30. sierpnia br. l. 70.139 (Lw. 46.460), do którego dodane były pytania podane w załączniku, poddany był ścisłemu rozbiorowi tak w komisyi rolniczej, jak i Wydziale kraj., którego wynikiem była następująca odpowiedź dana c. k. Namiestnictwu:

1. Robotnicy zatrudnieni u nas w przedsiębiorstwie rolnym i leśnym są w przeważnej liczbie sami właścicielami gruntu i rolnikami, utrzymującymi się głównie z własnego gospodarstwa, a których zarobek w obcych gospodarstwach, czy to na obszarach większych (tak zwanych dworskich) czy też u sąsiadów, gospodarzy gruntowych — włościan, jest źródłem dochodu tylko ubocznym

Taki robotnik szuka zarobku — i idzie na zarobek — wtedy tylko — i o tyle, o ile na to pozwala mu własne jego gospodarstwo, — a korzysta z chwilowego popytu za robotą nie w jednem tylko miejscu, ale tam gdzie mu się ona właśnie podoba. — W czasie nagłych i najważniejszych prac w polu (żniwa, kopanie kartofli i t. p.) znaczna ilość naszych robotników wiejskich sama poszukuje i przyjmuje robotnika, — a robiąc konkurencyę tym przedsiębiorstwom (obszarom dworskim), które nie mają dostatecznej liczby służby folwarcznej stałej, i od czasu do czasu robotnika stałego przyjmować muszą, wywiera pewien wpływ na wysokość wynagrodzenia i na czas trwania tej pracy.

2. Pominąwszy wypadki wydarzające się przy usłudze maszyn i motorów (od których już obecnie robotnicy ubezpieczeni być muszą), — to wypadki na które mają być rozciągnięte przepisy o ubezpieczeniu robotników, pojawiają się bardzo rzadko w przedsiębiorstwie gospodarstwa rolnego i leśnego, tak, że w rzeczywistości odpada potrzeba projektowanego rozszerzenia wspomnianej ustawy, a to tem bardziej, że dla takich pojedynczo wydarzających się wypadków wystarczają zupełnie dotychczasowe przepisy, odnoszące się do udzielania pomocy w razie potrzeby.

3. Jeżeli w wielu okolicach kraju naszego widzimy rzeczywiście zubożenie najniższej warstwy mieszkańców wsi, to w żadnym razie zjawisko to nie jest spowodowane wypadkami w przedsiębiorstwach rolnych i leśnych, lecz zupełnie innemi przyczynami. Szybki wzrost ludności w kraju rolniczym, w którym inne, szczególnie fabryczno-przemysłowe zatrudnienia tylko w bardzo ograniczonej ilości się znajdują, dalej będące z tem w związku nadmierne rozdrobnienie własności gruntowej, mianowicie w okolicach, gdzie ani warunki klimatyczne ani zasoby ludności nie dozwalają na intensywną sprawę ogrodową, — a ponadto: obdłużenie własności gruntowej, tudzież klęski elementarne, (którym jeśli nie zapobiedz, to zawsze w ich skutkach znacznie złagodzić może zdrowo podjęta polityka ekonomiczna państwa) a w końcu i przeciążenie podatkami i innymi opłatami na rzecz państwa i samorządu, pod którem drobna własność gruntowa upada, — oto są przyczyny, które wytworzyły stan, któremu

przez stosowne, ale zupełnie innego rodzaju zarządzenia wypada przyjść w pomoc.

3. Przez zamierzone zaś zabezpieczenie od wypadków nie osiągnęłoby się celu, a natomiast stworzyłoby się coś, co dla nikogo nie jest pożądanem, czego nikt — nawet ci, dla których dobra to ma być ustanowionem — nie będzie uważać za dobrodziejstwo, lecz przeciwyie, jako bezcelowy, niczem nie usprawiedliwiony ciężar. Wszystko bowiem to, co zamierzona instytucya ma dobrego przynieść, t. j. wsparcie unieszczęśliwionych, pozostanie prawie niedostrzegalnem, — natomiast zaś dadzą się wszystkim bardzo dotkliwie uczuć wszystkie połączone z tem uciążliwości, mianowicie: nietylko opłaty, ale bardziej jeszcze niezmiernie dla każdego gospodarza rolnego i leśnego uciążliwy i w wypełnianiu jego zawodowego zatrudnienia przeszkadzający obowiązek utrzymywania wykazów, obrachunków i innych licznych a zawiłych czynności manipulacyjnych.

Na podstawie powyższych wywodów oświadczył się przeto Wydział krajowy przeciw rozciągnięciu ustawy ubezpieczenia robotników od wypadków na robotników zatrudnionych w gospodarstwach rolnych i leśnych.

Sprawa podniesienia gospodarstwa nabiałowego.

O czynnościach kraj. instruktora p. Dr. M. W. Massalskiego przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie. — Tu nadmieniamy tylko że oprócz zwykłych pouczeń, udzielanych przez p. Massalskiego gospodarzom wzywającym go do porady, urządzał p. Massalski kilkudniowe kursa mleczarstwa we Lwowie i w Krakowie. Wydelegowany też był do odbycia kursu mleczarskiego dla uczniów kraj. niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy. W kraj. niższej szkole rolniczej w Kobiernicach udziela nauki mleczarstwa z wielkiem powodzeniem instruktor tejże szkoły p. Cholewa Przemysław, który jako stypendysta Wydziału krajowego kształcił się w szkole praktycznej mleczarstwa w Nortrup.

Sprawa zalesień wydm piaskowych.

Zalesienia wydm piaskowych, subwencyonowane przez Wysoki Sejm z funduszów krajowych, a po części przez interesowane Wydziały powiatowe, odbywają się według planu i pod zwierzchnim nadzorem c. k. Inspektoratu lasowego, pod kierunkiem fachowych leśników, przez c. k. Namiestnictwo powoływanych i z funduszów państwowych opłacanych. — Kontrolę nad użyciem funduszów przez Wysoki Sejm na zalesienia przeznaczonych, a odnośnym Wydziałom powiatowym wypłacanych, wykonują delegaci Wydziału krajowego, wybrani z grona wpływowych obywateli ziemskich.

W roku 1893 wypłacone zostały z funduszu krajowego następujące subwencye:

1. Na zalesienia w okręgu Jarosławsko-Cieszanowskim, Wydziałowi powiatowemu w Cieszanowie 400 zł.

2. Na zalesienia w okręgu Mościsko-Jawojowskim, Wydziałowi powiatowemu w Jaworowie 400 zł.

3. Na zalesienia w okręgu Tarnobrzeskim, Wydziałowi powiatowemu w Tarnobrzegu 305 zł.

4. Na zalesienia w powiecie Niskim, Wydziałowi powiatowemu w Nisku 700 zł.

5. Na zalesienia w powiecie Krakowskim, Wydziałowi powiatowemu w Krakowie 100 zł.

Razem wypłacono dla wszystkich okręgów roboczych 1.905 zł., z funduszów krajowych.

Do roku 1892 wypłacane były subwencye dla okręgu roboczego Jarosław-Cieszanów przeznaczone, Wydziałowi powiatowemu w Jarosławiu. Gdy jednakże prace zalesienia wykonywane bywają obecnie głównie w powiecie Cieszanowskim, a i leśnik pracami zalesienia kierujący (p. Władysław Skrzyszowski) przesiedlił się z tego powodu (według relacyi Wydziału powiatowego Cieszanowskiego z d. 3. lutego 1893 l. 180) do powiatu Cieszanowskiego, wyasygnował Wydział krajowy subwencyę w kwocie 400 zł. dla okręgu Jarosław-Cieszanów przeznaczoną, Wydziałowi powiatowemu w Cieszanowie, — mianując zarazem delegatem swym prezesa Rady powiatowej Cieszanowskiej Wgo Jana Gnoińskiego. Temuż Wydziałowi powiatowemu przesłał Wydział krajowy również kwotę 141 zł. 28 ct. przez Wydział powiatowy Jarosławski zwróconą, jako resztę pozostałą z subwencyi Wydziałowi powiatowemu Jarosławskiemu w latach poprzednich do wyrachowania wyasygnowanych.

Za rok 1893 nie przedłożyły jeszcze Wydziały powiatowe rachunków z użycia subwencyi im do wyrachowania wypłaconych; — przedłożą je dopiero z końcem marca 1894. Za rok 1892 wyrachowały się wszystkie Wydziały powiatowe z udzielonych im na cele zalesień subwencyi. Według rachunków przez Wydział powiatowy Jarosławski przedłożonych, pozostaje jeszcze do wyrachowania kwota 442 zł. 27 ct., którą Wydział powiatowy na wydatki bieżące śp. Koziebrodzkiemu wypłacił. Wydział krajowy poczynił przeto stosowne kroki ażeby kwotę tę u masy spadkowej śp. Koziebrodzkiego zabezpieczyć.

O postępie robót około zalesienia wydm piaskowych, uskutecznionych w roku 1892, przedłożył c. k. Inspektorat lasów sprawozdanie z d. 6. kwietnia 1893 c. k. Namiestnictwu, zakomunikowanie Wydziałowi krajowemu do L. 29.460. Według sprawozdania tego wykonano w r. 1892:

1.	W powiecie Cieszanowskim:	
	nowej kultury	146.225 ha.
	poprawek	34.527 „
	razem . .	180.752 ha.
2.	W powiecie Jarosławskim:	
	nowej kultury	9.380 ha.
3.	W powiecie Mościckim:	
	nowej kultury	25.821 ha.
	poprawek	10.070 „
	razem . .	35.891 ha.
4.	W powiecie Jaworowskim:	
	nowej kultury	32.530 ha.
	poprawek	5.744 „
	razem . .	38.284 ha.

5. W powiecie Tarnobrzeskim:

nowej kultury	69.631 ha.
poprawek	33.952 „
razem .	105.583 ha.

6. W powiecie Niskim:

nowej kultury	50.583 ha.
poprawek	84.535 „
razem .	135.118 ha.

7. W powiecie Łańcuckim:

nowej kultury	11!509 ha.
poprawek	2.301 „
razem . .	13.810 ha.

Razem przeto we wszystkich powyżej wykazanych powiatach:

nowych kultur na	345.680 ha.
poprawek dawniejszych kultur na powierzchni	171.142 „
Ogółem . .	516.822 ha.

oprócz pewnego obszaru w powiecie krakowskim, o którym wszakże Sprawozdanie c. k. Inspektoratu lasewego nie wspomina.

Rezultat tych zalesień jest, według powyż powołanego sprawozdanza c. k. Inspoktoratu lasowego „nie świetny“ — gdyż, „jakkolwiek kultury z początkiem roku nic do życzenia nie pozostawiały, to jednakże długie, w ciągu lata trwające posuchy, a nadto pędrak chrząszcza majowego, jaki się w r. 1892 w bardzo wielkiej ilości pojawił, stały się pozodem, że zalesienie na wiosnę roku 1892 przeprowadzone i za udałe uznane, w ciągu lata 1892 uległy zniszczeniu“. Zniszczenie to wynosi 20% do 50%, a w niektórych miejscowościach do 70% zasadzonych drzewek.

W skutek tego musi być przedłużony termin do zalesienia wydm piaskowych pierwotnie po koniec roku 1894 a względuie 1897-go naznaczony. Na razie żąda c. k. Namiestnictwo — na podstawia wniosku c. k. Inspektoratu lasowego — przedłużenia terminu, a więc: subwencyi na zalesienie wydm piaskowych w powiecie Niskim, na lat 4, to jest po koniec roku 1897. W sprawie tej przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie Wysokiemu Sejmowi.

Już w sprawozdaniu Wydziału krajowego za rok 1892 nadmienił Wydział krajowy, że czyniąc zadość życzeniu Wydziału, zarządziło c. k. Namiestnictwo założenie katastru zalesień uskutecznionych i uskutecznić się mających. W jakim stadyum znajduje się praca ta — wymagająca dłuższego czasu — nie wiadomo jeszcze Wydziałowi krajowemu; — według informacyi w krótkiej drodze zasięgniętej jest ona jednakże w toku.

Sprawa podniesienia uprawy tytoniu w kraju.

Użycie subwencyi przez Wysoki Sejm Towarzystwu dla podniesienia uprawy tytoniu w Galicyi przyznanej:

Jak w roku poprzednim tak też i na rok 1893 przedłożył komitet Towarzystwa uprawy tytoniu w Galicyi projekt użycia subwencyi w kwocie 2000 zł. przez Wysoki Sejm na podniesienie uprawy tytoniu uchwa-

lonej. Projekt ten, udzielony krajowej Komisyi rolniczej do zaopiniowania, zatwierdził Wydział krajowy jak następuje:

1) Płaca Instruktora uprawy tytoniu (jak w roku 1892) .	1200 zł.
2) Na budowę drugiej suszarni	300 „
3) Na zakładanie rozsadników wspólnych . . .	400 „
4) Na utrzymanie stacyi doświadczalnej z uprawą najodpowiedniejszych sort tytoniu w Zabłotowie . . .	100 „
Razem	2000 zł.

Do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania nie przedłożył jeszcze komitet Towarzystwa uprawy tytoniu udokumentowanego rachunku z użycia subwencyi, według powyższego projektu, — ma go wszakże przedłożyć z końcem marca, jak roku poprzedniego.

Instruktor uprawy tytoniu: Po koniec roku 1893 czynny był tylko jeden Instruktor tytoniu, mianowicie p. Jakubowicz, który, kosztem subwencyi przez Wysoki Sejm Towarzystwa uprawy tytoniu udzielonej, odbył w roku 1892 podróż instrukcyjną do Węgier i przedłożył z podróży tej sprawozdanie. Przekonawszy się, że czynność Instruktora, rozstrzelona na całym obszarze trzech rejonów uprawy tytoniu, obejmujących przeszło 300 gmin, nie może przynieść pożądanego skutku — i podzielając przekonanie Instruktora (wypowiedziane i motywowane kilkakrotnie w sprawozdaniach jego): że chcąc ażeby praca tegoż była rzeczywiście pożyteczną, należy ją skoncentrować w kilkudziesięciu gminach odpowiednio wybranych, i w tych kilka razy do roku pouczać, (mianowicie w porach najważniejszych robót: zakładania rozsadników — sadzenia — i zbioru liścia tytoniowego), — ograniczył komitet Towarzystwa uprawy tytoniu czynności Instruktora w roku 1893 tylko do gmin 40-tu. Ze sprawozdań przez Instruktora przedłożonych okazuje się, że w miesiącach wrześniu i październiku objechał tenże po raz czwarty gminy wyznaczone mu przez Komitet Towarzystwa uprawy tytoniu do udzielania pouczań w roku 1893. Sprawozdania instruktora przedkładane przez Komitet uprawy tytoniu Wydziałowi krajowemu, udzielane były do zaopiniowania krajowej komisyi rolniczej, a uwagi i wytknięcia tejże przesłane zostały Komitetowi z wezwaniem do zużytkowania uwag, a usunięcia wytkniętych braków.

Zgadzając się z zapatrywaniem Komitetu Towarzystwa uprawy tytoniu, że jeden tylko Instruktor nie może podołać zadaniu, starał się Wydział krajowy usilnie o uzyskanie subwencyi ze skarbu państwa na utrzymanie drugiego Instruktora. — Usiłowania te uwieńczone zostały o tyle pomyślnym skutkiem, że c. k. Ministerstwo udzieliło na ten cel subwencyi w kwocie 1000 zł., w przypuszczeniu, że reszta kosztów utrzymania drugiego Instruktora pokrytą zostanie bądź z funduszów krajowych. bądź też z funduszów Towarzystwa, które podniesienie uprawy tytoniu w kraju za cel istnienia swego postawiło.

Wyasygnowanie tej subwencyi uczyniło jednakże C. k. Ministerstwo rolnictwa zależnem od zgodzenia się na osobistość, której obowiązki Instruktora uprawy tytoniu poruczone być mają; a że Komitet Towarzystwa uprawy tytoniu odpowiedniej osobistości nie miał, przedstawił Wydział krajowy jako kandydata na drugiego Instruktora uprawy tytoniu p. Władysława Ancutę, dotychczasowego kierownika szkoły uprawy i wy-

prawy lnu w Gródku. C. k. Ministerstwo zgodziło się na wybór p. Ancuty, który też od obowiązków kierownika szkoły uprawy i wyprawy lnu czasowo uwolniony, obowiązki Insruktora uprawy tytoniu rozpoczął. W roku 1894. czynni więc będą dwaj Instruktorowie uprawy tytoniu w Galicyi.

Inne sposoby podniesienia uprawy tytoniu

Jednym z bardzo ważnych środków podniesienia produkcyi dobrego liścia tytoniowego, jest produkowanie dobrej rozsady, a w tym celu zakładanie odpowiednich rozsadników. Komitet Towarzystwa uprawy tytoniu, idąc za radą krajowej komisyi rolniczej, usiłował (za pośrednictwem swego Instruktora) wprowadzać w życie zakładanie włościańskich rozsadników wspólnych. Mimo rzetelnych starań i udzielanych subwencyi, zdołał Instruktor założyć w roku 1893 zaledwie 6 takich rozsadników, a mianowicie:

1. W Wierzbowie: (rejon Monasterzyski) u nauczyciela ludowego: 100 m□

2. W Toporowcach (rejon Zabłotowski) również u nauczyciela ludowego: 125 m□

3. W Kniażu (rejon Zabłotowski) u miejscowego księdza proboszcza: 120 m□

4. W Kozłowie (rejon Zabłotowski) u jednego włościanina: 20 m□

5. W Borszczowie (rejon Jagielnicki) u trzech włościan po 50 m□ razem 150 m□

6. W Głębocku (rejon Jagielnicki) również u trzech włościan po 50 m□ razem 150 m□

Ogółem we wszystkich miejscowościach założono 665 m□ rozsadników. Wszyscy założyciele rozsadników dostarczyli należycie wyprodukowanych roślin i odpowiedzieli w zupełności zadaniu, a różnice jakie się okazały na korzyść liści tytoniowych z tych rozsadników otrzymanych, w porównaniu do liści wyprodukowanych z innej rozsady, świadczyły dowodnie, jak pożyteczne jest to zaprowadzenie; powinno też to zachęcić do liczniejszego zakładania rozsadników podobnych w r. 1894 tym.

Nadmienić tu wypada, że znacznej ilości doborowej rozsady tytoniowej dostarczyły krajowe niższe szkoły rolnicze w Horodence i Jagielnicy.

Mężowie zaufania przy odbiorze liści tytoniowych w magazynach odbiorczych. Po dzień zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał Wydział krajowy sprawozdań mężów zaufania przez Wydziały powiatowe Buczacki, Czortkowski i Śniatyński do odbioru liści tytoniowych w magazynach odbiorczych w Monasterzyskach, Jagielnicy i Zabłotowie delegowanych. Wydział krajowy musi tu zauważyć, iż byłoby rzeczą bardzo pożądaną, ażeby Wydziały powiatowe mianowały Instruktorów uprawy tytoniu swoimi mężami zaufania. Wpłynęłoby to nietylko na podniesienie powagi i znaczenia Instruktorów u włościan, którzy z mniejszem niedowierzaniem przyjmowaliby rady i pouczenia Insruktorów, ale nadto umożliwiłoby tym ostatnim zbadać przy odbiorze dokładnie jakość odebranego produktu, wytknąć spostrzeżone braki i udzielić w swoim czasie stosownych pouczeń: jak postępować należy z przygotowaniem liścia tytoniowego do oddania, ażeby spostrzeżanych wad, a tem samem i straty na wartości uniknąć.

Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

O krajowej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie, przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie.

Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie.

O krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie.

Krajowe niższe szkoły rolnicze tudzież szkoła uprawy i wyprawy lnu w Gródku.

O krajowych niższych szkołach rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach, tudzież o kraj. szkole uprawy i wyprawy lnu w Gródku, — jak niemniej o założyć się mających nowych szkołach rolniczych niższych, przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie.

W powyżej wymienionych szkołach nie zaszła żadna ważniejsza zmiana, a stan ich mógłby być zupełnie zadowalniający, gdyby nie brak nauczycieli fachowych, który wskutek ustąpienia p. Bieleckiego (jedynego który przepisany egzamin kwalifikacyjny złożył tem dotkliwiej uczuwać się daje, że dopiero po kilku latach usunięty być może częściowo, kiedy mianowicie stypendyści, celem kształcenia się na nauczycieli fachowych za granicę wysłani, studya swoje ukończą.

Założenie zaś nowych szkół rolniczych w Uhersku i Krośnie doznało zwłoki, która wszakże tylko na korzyść sprawy wyjść może, zważywszy, że jest nadzieja uzyskania odpowiedniejszego gruntu dla szkoły w Uhersku i wyszukania odpowiedniejszej niżeli w Krośnie miejscowości na urządzenie drugiej niższej szkoły rolniczej w zachodniej części kraju,— pomijając już tu okoliczność, że, jak powyżej nadmieniono, odpowiednio ukwalifikowanych nauczycieli dla szkół niższych rolniczych brak, i że wskutek tego przedstawia się nadzwyczajna trudność ich wyszukania, a tem bardziej wyszukania odpowiedniego dla szkoły takiej kierownika.

Zwłoka w założeniu kraj. niższej szkoły rolniczej w Uhersku, nastąpiła wskutek ciężkiej choroby a następnie śmierci śp. Zygmunta bar. Romaszkana, z którym Wydział krajowy traktował o wyznaczenie innego gruntu, odpowiedniejszego i nie wymagającego tak znacznych nakładów melioracyjnych jak ten, który śp. Romaszkan pierwotnie dla szkoły ofiarował. Śp. Romaszkan okazał się był do tej zamiany skłonny i tylko dłuższa choroba niedozwoliła mu pierwotny akt dotacyjny odpowiednio zmienić.

W Krośnie ofiarowane przez miasto dla szkoły grunta, okazały sią według opinii rzeczoznawców, nieodpowiednie do celów szkoły rolniczej, połączonej z zakładem wyprawy lnu. Mianowicie: grunt w obrębie miasta Krosna położony, tak zwany „Szpitalny“ podlega zalewowi Wisłoka — i to właśnie w tej części, na której jedynie budynki szkolne i gospodarskie stanąćby mogły; — grunt na „Tłokach“, moczarowaty i zamknięty gruntami przedmieszczan krośniańskich, wymaga znacznego nakładu na osuszanie i odprowadzanie wód wiosennych; — w Białobrzegach grunt lichy, szutrowaty, rozkawałkowany, nieprzydatny zupełnie do uprawy lnu, dla którego nie możnaby, dla braku odpowiedniej wody i moczarni urządzić. Tylko grunta bezpośrednio przy folwarczku miejskim „Suchodół“ byłyby, wraz z budynkami folwarku ną szkołę przydatne, ale folwark ten obejmujący razem 130 morgów jest w dzierżawie, a Magistrat miasta Krosna nie jest wcale skłonny, z całego kompleksu wy-

dzierżawić dla szkoły 30 do 40 morgów, chociażby za opłatą wysokiego czynszu.

Wydział krajowy czyni przeto poszukiwania za inną odpowiedniejszą miejscowością w zachodniej części kraju, w której możnaby szkołę niższą rolniczą, przedewszystkiem dla włościan przeznaczoną — i o ile możności z zakładem wyprawy lnu połączoną, urządzić.

Sprawa założenia szkoły gospodyń wiejskich w Iwoniczu.

O staraniach podjętych przez Wydział krajowy celem założenia szkoły gospodyń wiejskich w Iwoniczu, pod kierunkiem Sióstr Felicyanek, przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie: — Badania przez Wydział krajowy na miejscu w Iwoniczu zarządzone wykazały, że realność przez SS. Felicyanki (a właściwie przez ks. kanonika Podgórskiego) na szkołę gospodyń ofiarowana, nie jest na taki zakład odpowiednią, a stosunki miejscowe nie dozwalają nawet kawałka gruntu przy tej realności dokupić, ażeby odpowiedni zajazd i skromne podwórze przy budynku urządzić. Tem mniej możliwem jest tutaj dokupno, lub chociażby tylko wydzierżawienie kilku morgów gruntu dla małego gospodarstwa szkolnego niezbędnie potrzebnego.

Krajowi nauczyciele wędrowni do nauki gospodarstwa wiejskiego.

O krajowych nauczycielach wędrownych do nauki gospodarstwa wiejskiego, głównie pośród ludu wiejskiego, przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie. Tu zaznacza się tylko, że z końcem roku 1893 pełnią obowiązki nauczycieli wędrownych pp. Seweryn Wiszniewski, Stanisław Szalay, Bolesław Gurski i Bazyli Korol.

Krajowy nauczyciel wędrowny do nauki weterynaryi.

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 20. maja 1893, ustanawiającej stałą posadę krajowego nauczyciela weterynaryi, z prawami przysługującymi urzędnikom krajowym, zamianował Wydział krajowy na podstawie konkursu z dnia 6. czerwca 1893 L. 27.696 i po zasięgnięciu opinii krajowej komisyi dla spraw rolniczych: p. Teofila Sochaniewicza, dotychczasowego c. k. weterynarza powiatowego w Wieliczce, a dawniej nauczyciela niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach. — Pan Sochaniewicz objął już swoje obowiązki, a w styczniu 1894 rozpocznie sześciotygodniowy kurs nauki weterynaryi najpierw w Kobiernicach, a następnie w innych niższych szkołach rolniczych.

Subwencye na cele kultury krajowej udzielone przez Wydział krajowy.

Wydział krajowy wykonał wszystkie uchwały budżetowe Wysokiego Sejmu, tyczące się różnych zasiłków na cele kultury krajowej, — a nadto udzielił Wydział krajowy, po zasięgnięciu opinii krajowej komisyi rolniczej, kredytu Rubr. XV. poz. 222 na rok 1893, przeznaczonego przez Wysoki Sejm na podniesienie rolnictwa i przemysłu rolniczego, tudzież wiedzy rolniczej, następujacych zasiłków:

1. C. k. Towarzystwu gospodarskiemu galicyjskiemu, na stypendya dla uczniów Szkoły chmielarskiej w Starem Siole 400 zł.

2. Towarzystwu gorzelników polskich, na wydawnictwo „Gorzelnik“: 150 zł.

3. Galicyjskiemu Towarzystwu weterynarskiemu, na wydawnictwo „Przeglądu weterynaryjnego“: 100 zł.

4. Instruktorowi Massalskiemu na podróż za granicę, celem przypatrzenia się mleczarniom wzorowym: 200 zł.

5. Abituryentowi krajowej szkoły ogrodniczej Wład. Lichańskiemu, na dalsze kształcenie się w ogrodnictwie za granicą: 200 zł.

6. Stanisławowi Piątkowskiemu, uczniowi szkoły ogrodniczej w Wersalu, stypendyum w kwocie: 400 zł.

7. Rygoryzantowi studyum leśniczego w Akademii rolniczo-leśniczej w Wiedniu, Michałowi Janeczce: 100 zł.

8. Słuchaczowi studyum leśniczego w tejże Akademii: Stanisławowi Górskiemu: 100 zł., — Stefanowi Krokowskiemu: 75 zł. — Wojciechowi Millerowi: 75 zł., — Józefowi Owsiakowi: 50 zł., — Kazimierzowi Kostańskiemu: 50 zł., — Witoldowi Machowi: 50 zł., — Piotrowi Kinda: 50 zł. — i Zenonowi Kalita: 50 zł.

9. Rygoryzantom c. k. szkoły weterynaryi we Lwowie, na opłatę taks egzaminu ścisłego: Anatalowi Proskurnickiemu, — Adamowi Edm. Gizeltowi, — Stanisławowi Mazurowi, — Janowi Nowakowi, — Władysławowi Dobrzańskiemu, — Wincentemu Józefowi Żukowi — i Józefowi Hajdukiewiczowi po 57 zł. każdemu.

10. Nadto udzielił Wydział krajowy z tego samego kredytu: Dyrekcyi krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach kwotę 80 zł., na doświadczenia z tępieniem pędraka (gąsienicy chrząszcza majowego) za pomocą „Muskardyny“.

Stypendya dla uczniów szkoły kucia koni we Lwowie (przy c. k. szkole weterynaryi).

Z kredytu uchwalonego przez Wysoki Sejm w Rubr. XV. poz. 193 udzielił Wydział krajowy, na przedstawienie Dyrekcyi c. k. szkoły weterynaryi — i po zasięgnięciu opinii krajowej komisyi rolniczej — stypendya po 75 zł. następującym kowalom przyjętym na sześciomiesięczny kurs podkuwania w szkole wspomnianej: Janowi Bić, — Władysławowi Marszalikowi, — Julianowi Nigodowskiemu — i Grzegorzowi Złochowskiemu.

Stypendya dla kandydatów na nauczycieli leśnictwa

Z funduszu przez Wysoki Sejm uchwalonego, nadał Wydział krajowy na podstawie konkursu i na wniosek krajowej Komisyi rolniczej następujące stypendya dla kandydatów na nauczycieli leśnictwa, odbywających studya w c. k. akademii rolniczo leśniczej we Wiedniu:

1. Stanisławowi Górskiemu, ukończonemu prawnikowi i słuchaczowi 3. roku studyum leśniczego, stypendyum dodatkowe w kwocie 300 zł. (do stypendyum z funduszów państwowych w kwocie 400 zł. przez tegoż pobieranego).

2. Stanisławowi Sokołowskiemu, praktycznemu leśnikowi i słuchaczowi I. roku studyum leśniczego, stypendyum w kwocie 600 zł.

Stypendya dla kandydatów na nauczycieli gospodarstwa wiejskiego w kraj. niższych Szkołach rolniczych.

Z funduszu przez Wysoki Sejm w R. XV., poz. 204 na rok 1893. uchwalonego, nadał Wydział krajowy na podstawie konkursu i po zasięgnięciu opinii krajowej Komisyi rolniczej, stypendya po 500 zł. rocznie (oprócz zwrotu kosztów podróży), przeznaczone dla kandydatów na nauczycieli gospodarstwa wiejskiego w krajowych niższych szkołach rolniczych:

1. Henrykowi Klimkiewiczowi i 2. Franciszkowi Dąbrowskiemu, byłym uczniom krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie. Pierwszemu, który po odbyciu nauk w Czernichowie pięcioletnią praktykę gospodarską odbył, przeznaczył Wydział krajowy akademią Hohenheimską do dalszego kształcenia się w roku szkolnym 1893/94, — drugiemu zaś, który tylko jednoroczną praktykę odbył, ale egzamin kwalifikacyjny na nauczyciela szkół ludowych posiada, przeznaczył Wydział krajowy wyższą szkołę rolniczą w Liebwerdzie, w której studya swoje ma odbywać. Obydwom kandydatom wytknął wydział krajowy dokładnie cel i porządek studyów.

Subwencya uchwalona przez Wysoki Sejm dla Kółek rolniczych.

Na posiedzeniu w dniu 28 września r. 1892 uchwalił Wysoki Sejm przy rozprawie nad preliminarzem funduszu krajowego na rok 1893 Rubr. XV. poz 208. „Dla kółek rolniczych na koszta zakładania i lustracyi tychże, na urządzenie zjazdów, i t d. kwotę 5000 zł. w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z d. 8. kwietnia 1892 r.

Zawiadamiając o powyższej uchwale Zarząd główny Towarzystwa „Kółek rolniczych“ zawezwał go równocześnie Wydział krajowy do najrychlejszego przedłożenia szczegółowego planu użycia tej subwencyi, po przedłożeniu którego, może nastąpić zarządzenie wypłaty wspomnianej subwencyi.

Zarząd główny uczynił zadość powyższemu rozporządzeniu Wydziału krajowego i nadesłał preliminarz przychodu i rozchodu funduszów Towarzystwa „Kółek rolniczych“ na rok 1893, w którym uwidocznioną jest i kwota 5.000 zł., uchwalona przez Wysoki Sejm jako subwencya na rok 1893. Preliminarz ten udzielił Wydział krajowej Komisyi rolniczej do zaopiniowania.

Preliminarz ten przedstawia się następująco:

Przychód

1.	Pozostałość kasowa z r. 1892.	1.300	zł.
2.	Członkowie wspierający	850	„
3.	Subwencya Wysokiego Sejmu	5 000	„
4.	„ Kasy Oszczędności	200	„
5.	„ Tow. Wzaj. Ubezpieczeń. .	300	„
6.	„ Rządowa przez c. k. Towarz. gospodarskie	1.500	„
7.	„ Jednorazowa od Rad pow. .	70	„
	Razem	9.220	zł.

Rozchód

1.	Lustracye gospodarstw i pouczenia . .	3.800	zł.
2.	Subwencye przy zakupnie nasion . . .	500	„
3.	Na zakupno książek	420	„
4.	Wydawnictwo „Przewodnika“	500	„
5.	Koszta Walnego Zgromadzenia i podróże Delegatów	500	„

6.	Koszta urządzenia Wystawy krajowej w roku 1894.	500 zł.
7.	Pensya kierownika biura	960 „
8.	Pensya pomocników biura	800 „
9.	Lokal	360 „
10.	Opał i światło	40 „
11.	Służba	90 „
12.	Druki	400 „
13.	Przybory kancelaryjne	100 „
14.	Portorya	250 „
	Razem	9.220 zł.

Na Radzie Wydziału krajowego w d. 21. marca b. r. uchwalono wyasygować Zarządowi subwencyę Sejmową na rok 1893 w dwóch równych ratach po 2500 zł. a wypłatę pierwszej raty naznaczono na koniec marca, wypłatę drugiej na dzień 1. lipca.

Zarząd główny Tow. „Kółek rolniczych“ przedkładając w czerwcu b. r. sprawozdanie swoje z czynności i sprawozdanie z odbytych lustracyi gospodarstw włościańskich w r. 1892, które to sprawozdanie przyjął Wydział krajowy do wiadomości, — powiadomił równocześnie, iż Walne Zgromadzenie Towarz. Kółek rolniczych odbędzie się w Krakowie. Rzeczywiście na odbytem 9-tem Walnem Zgromadzeniu w Krakowie dnia 5. lipca wybrani zostali członkowie Zarządu głównego na przeciąg trzech lat a Zarząd główny przesyłając wykaz wybranych członków upraszał Wydział krajowy o zamianowanie z swej strony dwóch delegatów do Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych, którzyby w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 8. kwietnia 1892. zasiadali i w Wydziale wykonawczym tego Zarządu. Wydział krajowy na posiedzeniu 11. sierpnia b. r. zamianował dotychczasowych delegatów panów Tadeusza Romanowicza członka Wydziału krajowego i Teofila Merunowicza posła na Sejm krajowy.

Fundusz pożyczkowy Kółek rolniczych.

Ze wzrastającą z każdym rokiem ilością Kółek rolniczych, wzrosła i w bieżącym roku liczba sklepików przez Kółka prowadzonych, a w ślad za tem i prośby do Wydziału krajowego o udzielanie pożyczek z funduszu pożyczkowego przez Wysoki Sejm przeznaczonego dla wspierania działalności przemysłowo handlowej Kółek rolniczych. Podania te tylko wtedy przez Wydział krajowy były uwzględnione, jeżeli poparte były przez Zarząd główny Towarz. Kołek rolniczych, który w pierwszym rzędzie znając działalność i fundusze Kółka rolniczego, do wydania opinii jest powołanym. Raty na spłatę udzielanych pożyczek wpływały regularnie, a fundusz pożyczkowy przeznaczony na ten cel nie był na stratę narażony. W porównaniu z rokiem poprzednim wydał Wydział krajowy daleko znaczniejszą sumę na pożyczki Kółkom rolniczym a mianowicie przyznał następujące pożyczki Kółkom rolniczym:

w	Chomranicach	400 zł.
w	Muszynie	500 „

Związkowi handlowemu Kółek rolniczych:

w Krakowie	5000 zł.
w Wiśniowej	300 „
w Stobiernie	300 „
w Haczowie	500 „
w Jacowcach	200 „
w Zielonowie	150 „
w Krynicy	500 „
w Horodence	500 „
w Bukowsku	400 „
w Nowem Mieście	500 „
w Zborowie	500 „
w Śniatynie	500 „
w Załoźcach	600 „

Kółko rolnicze w Wiśniowej zrzekło się udzielonej promesy i pieniędzy z Banku krajowego, który tym funduszem zarządza, nie podjęło.

Wydział krajowy znalazł się tylko raz w tem położeniu, że odmówił zapomogi gminie z funduszu pożyczkowego. Gmina Huciska jaworskie prosiła o pożyczkę na założenie Kółka rolniczego w swej gminie, że jednak prośba nie odpowiadała programowi udzielenia pożyczek na poparcie działalności handlowo przemysłowej Kółek rolniczych, zatem uwzględnioną być nie mogła.

W drugiej połowie roku 1893 Wydział krajowy na prośbę Kółek rolniczych gorąco popartych przez Zarząd główny zgodził się na prolongatę spłaty przypadającej raty czterem Kółkom rolniczym, a to z powodu iż tegoroczna klęska rolnicza musiała także oddziałać niepomyślnie na obrót pieniężny w Kółkach rolniczych, skutkiem czego odmówienie prolongaty byłoby zaszkodziło rozwojowi tych Kółek w początkach ich istnienia. Pozwolenia prolongaty udzielił więc Kółkom rolniczym w Wołczyszczowicach, w Czortkowie, w Haczowie i w Stobiernie.

VII. Sprawy górnicze.

Sprawy górnicze.

W przedmiocie spraw górniczych tudzież czynności krajowej Rady górniczej przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi odrębne sprawozdanie do L. W. kr. 66922 r. b.

VIII. Krajowe biura statystyczne.

Krajowe biuro statystyczne pod kierunkiem prof. T. Pilata wykazało w ciągu r. 1893 dwie prace:

1. Pogląd na gospodarstwo funduszu krajowego galicyjskiego w latach 1886—90 opracowany przez p. Stefana Komornickiego.

2. Lichwa na wsi w Galicyi przez dr. Leopolda Caro.

Ta druga praca została na podstawie dawniejszych i nowszych a dotąd niedrukowanych materyałów biura statystycznego opracowana przez

zajmującego się specyalnie tym przedmiotem autora, który nie należy do składu bióra. Obie prace stanowiące 1 i 2 zeszyt XIV. tomu Wiadomości statystycznych, obejmują razem blisko 18 arkuszy druku.

Bióro zajmowało się nadto następującemi pracami, z których część w najbliższym czasie będzie wykończoną:

3. Pogląd na klęski powodzi i nieurodzaje w r. 1893 w wielu okolicach Galicyi — praca bliska ukończenia;

4. Zmiany własności tabularnej w latach 1890—92 — pozostają do opracowania dwa obwody sądowe;

5. Statystyka dzierzaw tabularnych w Galicyi i zajętego przez nie obszaru;

6. Statystyka gruntów wspólnie używanych. Materyał do tej bardzo mozolnej pracy jest zebrany w całości i zestawiony z 51 powiatów i zapewne potrzeba będzie przystąpić do dalszego opracowania i ogłoszenia nie czekazując na skompletowanie dat z reszty powiatów, aby dostarczyć oczekiwanej podstawy dla ułożenia ustawy krajowej o podziale lub regulacyi gruntów wspólnych.

Prace przygotowawcze do ułożenia w myśl polecenia Wysokiego Sejmu systematycznego realnego katalogu biblioteki Wydziału krajowego są ukończone i niebawem będzie można przystąpić do ostatecznej rewizyi manuskryptu złożonego z kartek ad hoc sporządzonych a według przedmiotów uporządkowanych celem oddania go do druku.

Krajowe biuro statystyczne zamierza wziąść udział w wystawie krajowej r. 1894 i wystawić szereg kart przedstawiających stosunki własności ziemskiej, produkcyi rolniczej i chowu bydła.

Biuro statystyki przemysłu i handlu.

Biuro statystyki przemysłu i handlu krajowego pod kierunkiem Dr. Tadeusza Rutowskiego zatrudniało stale dwóch a przez pewien czas trzech pracowników. Na ukończeniu są następujące prace:

1. Rocznik Statystyki Galicyi za rok 1893. Druk na ukończeniu, książka opuści prasę z końcem stycznia lub na początku lutego 1894 r.

2. Statystyka pożarów i ubezpieczeń, jako dalszy ciąg i uzupełnienie dawniej ogłoszonej pracy.

3. Galicya na targowicy wiedeńskiej, również jako dalszy ciąg i uzupełnienie dawniejszej publikacyi o handlu Galicyi, zwłaszcza handlu bydłem z Wiedniem.

4. Podjęta z końcem 1891 roku praca z dziedziny Statystyki przemysłu postąpiła w miarę nadesłanych odpowiedzi na kwestyonarze.

Ponieważ odpowiedzi te nadchodziły nadzwyczaj powolnie i niewystarczające, zmuszone było biuro zarządzić uzupełnienia i ma nadzieję w r. 1894 ogłosić drukiem tę część pracy, w której luki zdołało wypełnić i przedstawić ile możności dokładny obraz stanu pewnych gałęzi przemysłu w kraju.

5. Na podstawie ostatniego spisu ludności przystąpiło biuro do opracowania obrazu jak w roku 1890 ludność Galicyi rozsiedla się w mieście, w miasteczku, na obszarze dworskim, gminie wiejskiej, we wsi w ogóle pod względem liczebnym, narodowości i wyznania.

Praca ta p. t. „Ludność miast, miasteczek, gmin wiejskich i obszarów dworskich podług wyznania i narodowości“ obejmie na około 10 arkuszach 4° dokładne wykazy w cyfrach absolutnych, stosunkowych i porównania ze stanem w roku 1880.

Wielką statystyczną pracę z dziedziny handlu krajowego podjęło Biuro w roku bieżącym. Po długoletnich bezskutecznych usiłowaniach powiodło się uzyskać z upaństwowieniem kolei galicyjskich dzięki uprzejmości J. E. Prezydenta kolei państwowych, Dr. Leona Bilińskiego bardzo bogaty materyał statystyczny o ruchu towarowym na wszystkich kolejach galicyjskich, z lat ostatnich zastosowany według szematów ułożonych w Głównej Dyrekcyi kolei państwowych przy współudziale kierownika Biura Dr. Rutowskiego

Na podstawie tego materyału wygotowaną zostanie:

Statystyka ruchu towarowego wewnętrznego, oraz ruchu towarowego pomiędzy Galicyą a innemi krajami Monarchii oraz zagranicą Będzie to zarazem Bilans handlowy Galicyi, statystyka przywozu i wywozu kraju naszego

Utrzymanie w ewidencyi taryf kolejowych.

Od roku 1891 utrzymuje Wydział krajowy ewidencyę taryf kolejowych, obowiązujących na kolejach europejskich, który uzupełnianym bywa nowemi taryfami, o ile generalna Dyrekcya kolei państwowych przyrzekszy na prośbę Wydziału krajowego zasilać zbiór ten taryfami swego wydawnictwa, nadsyła taryfy bądź swoje, bądź duplikaty otrzymane od innych dyrekcyi kolei. Zakupna zaś nowo wydawanych taryf, które nieodnoszą się do Galicyi, nieuskuteczniał Wydział krajowy w bieżącym roku z powodu braku odpowiedniego na ten cel kredytu w budżecie krajowym.

Utrzymanie ewidencyi taryf kolejowych dla ruchu towarowego prowadzi jako czynność dodatkową do swych zajęć zwyczajnych urzędnik konceptowy, któremu udzielił potrzebnych do tego wskazówek urzędnik generalnej Dyrekcyi kolei państwowych umyślnie w tym celu do Lwowa przysłany.

Ewidencya taryf kolejowych uskutecznia się w ten sposób, że z rozporządzeń i ogłoszeń dyrekcyi kolejowych, przez Wydział krajowy prenumerowanych, wyciągane bywają wszystkie nowo wydane taryfy kolejowe, tak że Wydział krajowy każdego czasu ma dokładne dane o wszystkich taryfach, jakie w danej chwili dla przesyłek towarowych czy to w ruchu lokalnym, czy też w ruchu związkowym wyszły.

Wszystkie nowo nadsyłane taryfy wcielane bywają do zbioru taryf utrzymywanego w osobnej registraturze, z której taryfy całkowicie zniesione lub zastąpione świeżemi zostają ze zbioru usuwane. W szczególności baczniejsza uwaga poświęconą jest taryfom kolei państwowych, które kraj nasz najbardziej obchodzą, a które dzięki świeżemu wydawnictwu generalnej Dyrekcyi kolei państwowych w jedną całość są zebrane.

Każdego miesiąca wychodzące dodatki do taryf kolei państwowych bywają należycie przechowywane, a poprawki temi dodatkami spowodowane starannie zaznaczane.

Taryfy przechowują się w umyślnie na ten cel sporządzonych szafach, na pojedyncze oddziały podzielonych i ułożonych według wzoru uży-

wanego na kolejach państwowych w Wiedniu w biurze taryfowem. W ten sposób utrzymywaną jest ewidencya taryf kolejowych w ogóle, a taryf kolei państwowych w szczególności.

Prócz ewidencyi i taryf zaznaczane bywają jeszcze wszystkie zniżenia taryfowe (refakcye) jakie w ciągu roku dla różnych towarów przyznane są dla Galicyi przez Dyrekcye kolei, a które ogłaszane bywają w dzienniku rozporządzeń c. k. ministerstwa handlu.

IX. Petycye Wydziałowi krajowemu przekazane.

Petycya gminy Falkenberg o odpisanie reszty pożyczki kraj. z r. 1873.

Uchwałą z dnia 8. kwietnia 1892 Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu petycyę gminy Falkenbergu o odpisanie reszty pożyczki z r. 1873 w kwocie 102 zł 2 ct. do zbadania i zdania sprawy na następnej sesyi. W myśl tej uchwały Wydział krajowy zdał Wysokiemu Sejmowi sprawę o powyższej petycyi w przedłożeniu z dnia 29. listopada l. 28499. Sprawozdanie jednak sejmowej komisyi budżetowej o powyższem przedłożeniu względnie o petycyi spadło z porządku dziennego obrad Wysokiego Sejmu.

Ze względu, że komisya budżetowa przedstawiła Wysokiemu Sejmowi wniosek, ażeby nad petycyą przejść do porządku dziennego, a wniosek ten w razie wyczerpania przedmiotów obrad byłby niewątpliwie przyjęty, Wydział krajowy postanowił uchwałą z dnia 24. czerwca 1893 l. 29.321 nie przedkładać ponownie sprawy tej Wysokiemu Sejmowi i o uchwale tej zawiadomił proszącą gminę.

Uchwała o petycyi gminy Jasień pow. Kałuskiego o wyjednanie bezpłatnego poboru surowicy solnej ze źródeł w Krasnej.

W załatwieniu sprawozdania Komisyi petycyjnej o petycyi gminy Jasień, w powiecie kałuskim o wyjednanie jej prawa poboru surowicy solnej dla bydła z pobliskich źródeł w Krasnej odstąpił Wysoki Sejm uchwałą z dnia 4. maja 1893 c. k. Rządowi z usilnem zaleceniem do uwzględnienia.

O tej uchwale zawiadomiono c. k. Prezydyum Namiestnictwa pismem z dnia 4. maja 1893 L. s. 335.

Odezwa z dnia 21 czerwca 1893 l. 6.828/pr. c. k. Prezydyum Namiestnictwa oznajmiło, iż c. k. Ministerstwo Skarbu udzieliło gminie Jasień dla podniesienia chowu bydła pozwolenie do wolnego poboru surowicy ze źródła solnego w Krasnej na czas zimowy t. j. od początku listopada do końca kwietnia każdego roku.

Reskryptem z dnia 22. lipca 1893 l. 32.183 Wydział krajowy zawiadomił o tem interesowaną gminę.

Petycye gmin: Stare Bohorodczany, pow. Bohorodczany i Fitkowa, pow. Nadwórniańskiego o wyjednanie prawa bezpłatnego korzystania ze źródeł solnych.

Uchwałą z dnia 20. maja 1893 przekazał Wysoki Sejm wszystkie niezałatwione petycye Wydziałowi krajowemu do załatwienia a między temi także petycye gmin Stare Bohorodczany, pow. Bohorodczańskiego i Fitkowa, pow. Nadwórniańskiego o wyjednanie prawa bezpłatnego korzystania ze źródeł solnych.

Wydział krajowy przesłał petycye te odezwą z dnia 27. czerwca 1893 L. W. 29415 c. k. Namiestnictwu, popierając ze swej strony prośbę petentów.

Odezwą z dnia 20. października 1894 l. 11.449/pr. c. k. Prezydyum Namiestnictwa oznajmiło, że c. k. Ministerstwo Skarbu udzieliło gminie Stare Bohorodczany pozwolenia do bezpłatnego poboru surowicy ze źródła solnego na poprawę paszy bydlęcej na czas miesięcy zimowych każdego roku, zaś gminie Fitków podobnego pozwolenia z powodu powodzi, jednak tylko na czas do końca kwietnia 1894 roku.

Petycyonujące gminy zostały o tem zawiadomione za pośrednictwem odnośnych Wydziałów powiatowych reskryptem z dnia 24. października 1893 l. 55.022.

Petycya Piotra Zańki w Strzemilczu o własność jego przepadłą w magazynach urzędu cłowego w Stojanowie.

Petycyę Piotra Zańki właściciela gruntu w Strzemilczu o pomoc w odzyskaniu jego sprowadzonych z Rosyi a w magazynach Urzędu cłowego w Stojanowie zatrzymanych rzeczy przekazaną Wydziałowi krajowemu uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 9. kwietnia 1892, odstąpił Wydział krajowy pismem z d. 15. lipca 1892 c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą o zarządzenie dochodzenia. Według odezwy c. k. kraj. Dyrekcyi Skarbu we Lwowie z dnia 13. września 1893 L. 58950 powyższe zażalenie petenta jest nieuzasadnione.

O tem Wydział krajowy zawiadomił petenta reskryptem z dnia 5. listopada 1893 l. 51.227.

Przepisy

w sprawie administracyi stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego.

§. 1. Bank krajowy królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem obejmuje administracyę stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego, utworzonego w sposób wskazany uchwałą Sejmu z dnia 10. maja 1893.

§. 2. W wykonaniu §. 1. niniejszych przepisów złoży Wydział krajowy taką kwotę jaka w dniu oddania funduszu pożyczkowego w administracyę Banku krajowego rachunkowo jako czysty stan czynny funduszu domestykalnego się okaże, a to częścią w należytościach czynnych funduszu domestykalnego.

Wydział krajowy przekazuje nadto Bankowi krajowemu wszystkie sumy, które od dnia oddania funduszu w administracyę Banku krajowego wpłyną tytułem procentów lub tytułem zwrotów pożyczek, udzielić się mających ze stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego. Cokolwiek w końcu wpływać będzie z oprocentowania niniejszego funduszu, czy to z odsetek opłacanych przez Bank od lokacyi tegoż funduszu, czy też od dłużników mających pożyczki z tegoż fuuduszu, służyć będzie na jego powiększenie.

§. 3. Z funduszu tego udzielane będą pożyczki pożytecznym przedsiębiorstwom z zakresu krajowego przemysłu rolniczego. Przyznawanie tych pożyczek należy do Wydziału krajowego po wysłuchaniu komisyi krajowej dla spraw rolniczych.

§. 4. Pożyczki udzielane z tego funduszu będą albo oprocentowane albo bezprocentowe Wysokość procentu, tudzież w jakich ratach i terminach pożyczki te mają być spłacane, ustanawia Wydział krajowy w każdym wypadku po wysłuchaniu krajowej komisyi dla spraw rolniczych.

§. 5. Dłużnicy tegoż funduszu otrzymywać będą pożyczki z Kasy Banku krajowego i w tejże kasie będą opłacać odsetki i spłacać kapitał.

W tym celu będą zeznawali skrypta dłużne na zlecenie Banku krajowego.

§. 6. Odpisanie przepadłych wierzytelności z tego funduszu nastąpić może tylko na mocy uchwały Wydziału krajowego.

§. 7. Bank krajowy jako administrator stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego jest obowiązanym:

a) wypłacać wszystkie przez Wydział krajowy uchwalone pożyczki na rachunek tegoż funduszu;

b) przyjmować wszelkie wpływy na rzecz tegoż funduszu i oprocentowywać je w wysokości o 1% niżej niż każdoczesna stopa dyskontowa obowiązująca w Austro-węgierskim Banku;

c) ściągać należytość w odsetkach i kapitale od dłużników tegoż funduszu, kroki sądowe przeciw opieszałym dłużnikom będzie Bank wdrażać z upływem jednego miesiąca, licząc od dnia w którym należytość zapadła, o ile wskutek nagłości nie jest wskazana wcześniejsza egzekucya;

d) przechować zapisy dłużne zeznane przez dłużników funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego;

e) prowadzić rachunkowość tego funduszu.

§. 8 Bank krajowy obowiązany jest prowadzić następujące księgi dla funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego:

a) Dziennik czynności;

b) Terminarz przypadających od dłużników spłat;

c) Księgę główną;

d) Księgę bilansów;

a nadto otworzy w swoich księgach osobny rachunek w Conto-Corrente dla tegoż funduszu i osobną kartę w ewidencyi depozytów, pozostających w przechowaniu Banku dla walorów tegoż funduszu.

§. 9. Bank krajowy obowiązany jest przedkładać Wydziałowi krajowemu półroczne wyciągi z rachunku bieżącego dla tegoż funduszu w Banku otwartego i sporządzać roczne zamknięcia rachunkowe funduszu, które jako załącznik bilansu bankowego Wydziałowi krajowemu corocznie wraz z zamknięciem rachunkowem Banku przedkładane będą.

§. 10. Wydział krajowy ma prawo we wszystkie rachunki tego funduszu wglądać, księgi badać, jakoteż wszelkie do aktywów funduszu należące weksle, skrypta lub wogóle walory sprawdzać.

§. 11. Za administracyę stałym funduszem pożyczkowym dla przemysłu rolniczego obliczać sobie będzie Bank tytułem prowizyi 1/10% od obrotu półrocznego po większej stronie rachunku bieżącego.

SPRAWOZDANIE

z czynności Departamentu III. Wydziału krajowego

za czas od października r. 1892 do listopada r. 1893.

z 3 alegatami.

Departament III.

Szef Departamentu Antoni Jaxa Chamiec, członek Wydziału krajowego i zastępca Marszałka krajowego w Wydziale krajowym.

Sankcya uchwały sejmowej w sprawie zaciągnięcia pożyczki na budowę skrzydła gmachu sejmowego.

Najwyższem postanowieniem z dnia 18. września 1893 udzieloną została sankcya uchwały Wys. Sejmu z dnia 17. maja 1893, którą upoważniony został Wydział krajowy do zaciągnięcia na hipotekę gmachu sejmowego pożyczki w Banku krajowym do wysokości 100.000 zł. na pokrycie kosztów wybudowania skrzydła gmachu sejmowego.

Pożyczka powyżej wymieniona została zaciągnięta, — budowa skrzydła gmachu sejmowego rozpoczętą; dziś budynek ten stoi już pod dachem, a w roku 1894 zostanie w zupełności wykończonym.

Ustawa zmieniająca §. 9. ustawy kraj. o konkurencyi kościelnej i parafialnej.

Uchwalona na ostatniej sesyi sejmowej ustawa, mocą której zmieniony został §. 9. ustawy z dnia 15. sierpnia 1866 (Dz. u. kr. nr. 28) o pokryciu kosztów stawiania i utrzymania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, tudzież sprawiania przyrządów i sprzętów kościelnych, — nie otrzymała dotychczas Najwyższej Sankcyi.

Również nie otrzymał Wydział krajowy do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania odpowiedzi, jaką Rząd powziął decyzyę na rezolucyę uchwaloną przez Wys. Sejm na posiedzeniu dnia 19. maja 1893, którą wezwano Rząd, aby jak najrychlej w właściwej drodze przeprowadził takie zmiany w ustawie z dnia 7. maja 1874 (Dz. p. p. nr. 50), któreby umożliwiły uchwalenie zmiany w ustawie krajowej z dnia 15. sierpnia 1866, skierowanej do uwolnienia parafian tych miejscowości, w których znajduje się utrzymywany przez nich publiczny kościoł nieparafialny, od obowiązku konkurowania do wydatków na budynek kościoła parafialnego (macierzystego.).

W dniu 17, lipca 1893 zmarł ś. p. Maryan Mazaraki, poseł na Sejm krajowy z okręgu wyborczego gmin wiejskich powiatu Doliniańskiego, a na tegoż miejsce wybrany został posłem na Sejm krajowy p. Wincenty Witosławski.

Zmiany w składzie Wys. Sejmu.

W miejsce zmarłego ś. p. Konstantego Bobczyńskiego wybrany został posłem na Sejm krajowy z okręgu wyborczego gmin wiejskich powiatu Brzozowskiego p. Zdzisław Skrzyński.

Prócz tego zmarli jeszcze posłowie: Zygmunt Kozłowski, Antoni hr. Golejewski i ks. Jan Sirko, zaś złożył mandat poselski br. Jan Kapri.

W składzie członków Wys. Sejmu, zasiadających na mocy §. 3. lit. a. i b. statutu krajowego, zaszły następujące zmiany: Rektorem Uniwersytetu lwowskiego na r. szk. 1893/4 wybrany został dr. Ludwik Ćwiklińs ki, zaś rektorem Uniwersytetu krakowskiego dr. Frydryk Zoll.

Zmiany w składzie urzędników i sług Wydziału krajowego.

Od ostatniego sprawozdania zaszły następujące zmiany w składzie urzędników i sług Wydziału krajowego.

a) W oddziale konceptowym:

Uchwałą z dnia 13. stycznia 1893 L. 1425 przeniósł Wydział krajowy wicesekretarza Wydziału kraj. p. Emila Obertyńskiego na zasadzie §. 7. ustępu 1 i 3 statutu emerytalnego w tymczasowy stan spoczynku.

Tą samą uchwałą zamianował Wydział krajowy adjunkta konceptowego p. Leopolda Brąglewicza wicesekretarzem, zaś koncepistę Wydz. kraj. p. Marcelego Białobrzeskiego adjunktem konceptowym Wydziału krajowego. W końcu adjunktowi konceptowemu p. Albertowi Wilczyńskiemu nadał Wydział krajowy tytuł wicesekretarza, oraz przyznał mu dodatek osobisty do płacy w rocznej kwocie 200 zł., w miejsce takiegoż dodatku który dotychczas w kwocie 100 zł. pobierał.

Uchwałą z dnia 3. stycznia 1893 L. 1627 zamianował Wydział krajowy aplikanta konceptowego p. Feliksa Słotwińskiego etatowym koncepistą Wydziału krajowego.

Tą samą uchwałą nadał Wydział krajowy aplikantowi konceptowemu p. Bronisławowi Schäferowi adjutum w rocznej kwocie 360 zł., przyznając mu zarazem dodatek osobisty w rocznej kwocie 40 zł. Również przyznał Wydział krajowy dodatki osobiste po 40 zł. rocznie, aplikantom konceptowym Wydziału kraj. pp. Stanisławowi Teodorowiczowi i Mikołajowi Latoszyńskiemu.

Uchwałą z dnia 4. marca 1893 L. 10894 zamianował Wydział krajowy praktykanta konceptowego Namiestnictwa p. Mieczysława Masłowskiego, aplikantem konceptowym z adjutum o rocznych 360 zł. i dodatkiem osobistym o rocznych 140 zł.

Pismem z dnia 26. maja 1893 L. 25887 uwolnił Wydział krajowy z posady aplikanta konceptowego p. Zygmunta Pawłowskiego, który przyjął obowiązek sekretarza Wydziału powiatowego w Zaleszczykach.

Uchwałą z dnia 3. lipca 1893 L. 34709 przeniósł Wydział krajowy sekretarza swego p. Juljana Wolańskiego na własną jego prośbę z powodu ukończenia 35 lat służby w stały stan spoczynku.

Uchwałą z dnia 3. lipca 1893 L. 34708 zamianował Wydział krajowy pp. wicesekretarza Władysława Zeńczaka sekretarzem; tytularnego wicesekretarza Alberta Wilczyńskiego rzeczywistym wicesekretarzem; koncepistę dra Jana Henryka Wincentego 3ga im. Sawczyńskiego adjunktem konceptowym; aplikanta konceptowego Stanisława Teodorowicza koncepistą Wydziału krajowego.

Tą samą uchwałą zamianował Wydział krajowy aplikanta konceptowego p. Mikołaja Latoszyńskiego etatowym aplikantem konceptowym z wyższem adjutum o rocznych 600 złr.; a aplikanta koncep. p. Mieczysława

Masłowskiego aplikantem koncep. extra statum z adjutum wyższem o rocznych 600 złr.; bezpłatnego aplikanta koncep. z płacą dzienną p. Tytusa Romańczuka, aplikantem z adjutum o rocznych 360 złr. i dodatkiem osobistym w kwocie 40 zł. rocznie; wreszcie dyjetaryusza koncept. p. Janusza Przygodzkiego, bezpłatnym aplikantem konceptowym w swoim urzędzie, z pozostawieniem dyurnum.

Uchwałą z dnia 2. września 1893 L. 46391 zamianował Wydział krajowy pp. aplikanta koncep. Wiktora Tyblewicza, koncepistą, a dyetaryusza koncep. Tadeusza Dwernickiego bezpłatnym aplikantem konceptowym z pozostawieniem dyurnum.

W skutek powyższej uchwały wszedł w etat dotychczasowy nadetatowy aplikant konceptowy p. Mieczysław Masłowski.

Uchwałą z dnia 29. września 1893 L. 47572 przyjął Wydział krajowy doniesienie aplikanta konceptowego p. Bronisława Schäffera, iż z dniem 1. października 1893 rozpoczyna jednoroczną służbę wojskową. Ponieważ p. Schäffer przestał pełnić swe obowiązki w Wydziale krajowym, przeto Wydział kraj. zamknął mu dalszą wypłatę pobieranego adjutum i dodatku osobistego na czas służby wojskowej.

Uchwałą z dnia 17 listopada 1893 L. 59495 zamianował Wydział krajowy Dra Felixa Pisarskiego, bezpłatnym aplikantem konceptowym w swoim urzędzie.

b) W oddziale technicznym:

Uchwałą z dnia 16. grudnia 1892 L. 60467 przeniósł Wydział krajowy nadinżyniera p. Ludwika Raciborskiego, na jego własne żądanie w stały stan spoczynku z dniem 1. stycznia 1893 r.

c) W oddziale rachunkowym:

W ciągu roku 1893 zmarli następujący urzędnicy rachunkowi: Dnia 5. marca rewident rachunkowy Stanisław Semetkowski; dnia 28 kwietnia adjunkt rachunkowy Bolesław Ziembicki; 3. maja praktykant rachunkowy Władysław Zawadzki; 16. sierpnia praktykant rachunkowy Franciszek Walter; 9. lipca oficyał rachunkowy Mieczysław Wolski.

Uchwałą z dnia 7. stycznia 1893 L. 184 zamianował Wydział krajowy oficyałów rachunków pp. Wincentego Brzyskiego i Władysława Marcinkowskiego adjunktami rachunkowymi extra statum; asystentów rachunkowych pp. Michała Zawadzkiego, Mieczysława Wronowskiego i Jana Olszańskiego, oficyałami rachunkowymi; praktykantów rachunkowych pp. Władysława Janikowskiego, Adama Mamczyńskiego i br. Alexandra Lewartowskiego asystentami rachunkowymi; aplikantów rachunkowych Jana Zycha i Karola Frydmana praktykantami rachunkowymi.

Uchwałą z dnia 13. stycznia 1893 L. 2280, zamianował Wydział krajowy aplikanta rachunkowego p. Edmunda Uderskiego i dyetariusza rach, p. Władysława Zawadzkiego prowizorycznymi praktykantami; dyetaryuszów rach. pp. Antoniego Bilińskiego, Gustawa Neussera i Włodzimierza Drwęskiego aplikantami rachunkowymi.

Uchwałą z dnia 13. stycznia 1893 L. 4921, przeniósł Wydział krajowy na podstawie §. 5. statutu emerytalnego, praktykanta rachunkowego ks. Franciszka Woronieckiego, w stały stan spoczynku.

Uchwałą z dnia 7. marca 1893 L. 12806 zamianował Wydział krajowy oficyała rachunkowego p. Józefa Schmidta adjunktem rachunkowym extra statum.

Uchwałą z dnia 18. lipca 1893 L. 19922 zamianował Wydział krajowy pp. oficyała rachunkowego Bolesława Papéego, adjunktem rachunkowym extra statum; asystentów rachunkowych Maryana Natallego, Maryana Majewskiego, Jana Jasińskiego, oficyałami rachunkowymi; praktykantów rachunkowych Teofila Bolesława Rudzkiego, Władysława Januszkiewicza i Józefa Huperta asystentami rachunkowymi; aplikantów Antoniego Bilińskiego, Włodzimierza Drwęskiego i Gustawa Neussera, praktykantami rachunkowymi; dyetaryuszów rachunkowych Edmunda Dąbrowskiego i Marcina Sternala etatowymi aplikantami rachunkowymi z adjutum o rocznych 500 złr.; zaś dyetaryuszów Alexandra Lisiewicza i Alexego Węgrzynowicza, aplikantami z adjutum rocznem po 360 zł.

Następnie powyższą uchwałą zamianował Wydział krajowy adjunkta rachunkowego extra statum p. Wincentego Brzyskiego stale etatowym adjunktem, zaś praktykanta rach. extra statum p. Franciszka Waltera, stale etatowym praktykantem.

Uchwałą z dnia 19. września 1893 L. 48280 przeniósł Wydział krajowy adjunkta rachunkowego p. Edwarda Trandę na jego własną prośbę w stały stan spoczynku.

Uchwałą z dnia 14. listopada 1893 L. 59461 zamianował Wydział krajowy dyetaryusza rach. p. Adama Zielińskiego, archiwistą rachunkowym.

Uchwałą z d. 27. lipca 1893 L. 39601 przyjął Wydział kraj. do wiadomości, oświadczenie złożone przez p. Mieczysława Schmitta adjunkta rachunk. Wydziału kraj., iż na wypadek udzielenia mu dalszego urlopu z zamknięciem poborów, zrzeka się tych poborów emerytalnych, które przy wymiarze emerytury miałyby mu przypaść na czas udzielonego dalszego urlopu od dnia 14. kwietnia 1893 począwszy. Na podstawie powyższego zrzeczenia się, udzielił Wydział krajowy p. Schmittowi, w celu prowadzenia teatru polskiego we Lwowie, dalszego urlopu na przeciąg jednego roku, t. j. do dnia 31. marca 1893 z zamknięciem poborów.

Zmiany w stanie emerytów i pensyonistek.

W skutek śmierci emerytowanego woźnego kasowego Wydziału kraj. Walentego Chermińskiego, przyznał Wydział krajowy uchwałą z dnia 3. maja 1893 L. 22048, pensyę wdowią pozostałej po nim wdowie Katarzynie Chermińskiej w kwocie rocznej 360 zł.

Uchwałą z dnia 16. maja 1893 L. 24535 przyznał Wydział krajowy wdowie po adjunkcie rachunkowym śp. Bolesławie Ziembickim, p. Jadwidze Ziembickiej, pensyę wdowią o rocznych 600 zł., oraz dodatki na wychowanie po 50 zł. rocznie dla każdego dziecka, czyli 300 zł. dla 6 dzieci.

W skutek śmierci Juljana Kraczyły, sieroty po expedytorze Wydziału krajowego, zamknął Wydział krajowy z dniem 1. lipca 1893 zaopatrzenie jego o rocznych 60 zł.

Uchwałą z dnia 25. sierpnia 1893 L. 44081 przyznał Wydział krajowy wdowie po praktykancie rachunkowym śp. Franciszku Walterze, p. Maryi Walterowej, pensyę wdowią o rocznych 300 zł., oraz 60 zł. rocznie, tytułem dodatku na wychowanie 2 dzieci.

Wdowa po inżynierze Wydziału kraj. p. Eugenia Czaderska weszła w powtórny związek małżeński, wskutek czego zamknął Wydział krajowy z końcem września dalszy pobór przyznanej jej pensyi wdowej o rocznych 350 zł.

Uchwała w sprawie ustalenia terminu zwoływania Sejmów krajowych.

Na posiedzeniu dnia 12. maja 1893 powziął Wys. Sejm uchwałę, którą wezwał c. k. Rząd, aby sesya sejmowa była odtąd zwoływaną co roku stale w jednym czasie, a to przynajmniej na siedm tygodni, a nadto polecił Wydziałowi krajowemu, aby potrzebne w tym celu rokowania z c. k. Rządem przeprowadził i zdał z nich sprawę na najbliższej sesyi.

Alegat 1.

Wykonując powyższe polecenie Wys. Sejmu, Wydział krajowy wystosował w tej sprawie pod dniem 30. czerwca 1893 L. 26539 załączony ·/. w odpisie memoryał do ówczesnego prezydenta ministrów J. E. hr. Edwarda Taaffego.

Memoryał ten wysłał Wydział krajowy na ręce Prezydyum Namiestnictwa, prosząc je zarazem, ażeby wyrażone w tym memoryale żądania życzliwie ze swej strony poprzeć raczyło.

Równocześnie odniósł się Wydział krajowy do ówczesnego Ministra dla Galicyi J. E. Filipa Zaleskiego z prośbą, aby wysokiem swym wpływem raczył wyjednać uwzględnienie życzeń, wyrażonych w memoryale wystosowanym do J. E. hr. Taaffego.

Na powyższe pisma nie otrzymał Wydział krajowy żadnej odpowiedzi.

Pogrzeb mistrza Jana Matejki.

Otrzymawszy wiadomość o śmierci mistrza Jana Matejki, uchwalił Wydział krajowy urządzić pogrzeb zmarłego mistrza kosztem kraju; wysłać do rodziny na ręce syna Tadeusza pismo kondelencyjne; złożyć na trumnie srebrny wieniec z napisem: „Mistrzowi Janowi Matejce — kraj“; wreszcie delegować na pogrzeb deputacyę złożoną z Zastępcy Marszałka krajowego Antoniego Jaxy Chamca i Członków Wydziału krajowego dr. Józefa Wereszczyńskiego, dr. Damiana Wereszczaka i Tadeusza Romanowicza.

Urządzeniem pogrzebu zajęli się na prośbę Wydziału krajowego posłowie: Stanisław hr. Tarnowski, Antoni hr. Wodzicki, oraz prezydent m. Krakowa p. Friedlein.

Złożony na trumnie śp. Jana Matejki wieniec srebrny, uchwalił Wydział krajowy oddać rodzinie zmarłego mistrza.

Pogrzeb poety Teofila Lenartowicza.

Z powodu zgonu ś. p. Teofila Lenartowicza, zamówił Wydział krajowy telegraficznie wieniec we Florencyi za pośrednictwem artysty-rzeźbiarza p. Zawiejskiego i urządził kosztem funduszu krajowego nabożeństwo żałobne w kościele katedralnym we Lwowie za duszę ś. p. Teofila Lenartowicza.

Uchwaloną przez Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 20. maja 1893 subwencyę w kwocie 2000 zł. na koszta sprowadzenia zwłok śp. Teofila Lenartowicza do kraju, i pochowania go w grobie zasłużonych na Skałce, wypłacił Wydział kraiowy do rąk Komitetu zajmującego się pogrzebem.

Wydział krajowy delegował prezesa Rady powiatowej krakowskiej p. Alfreda Milieskiego, względnie jego zastępcę posła dr. Franciszka Paszkow-

skiego aby jako reprezentant Wydziału kraj. wziął udział w pogrzebie ś. p. Lenartowicza w Krakowie.

Sprawa postawienia pomnika dla ś. p. hr. Agenora Gołuchowskiego.

Prezydent miasta Lwowa doniósł Wydziałowi krajowemu, iż Reprezentacya miejska uchwałą z dnia 19. lipca 1893 postanowiła oznajmić rodzinie śp. Agenora hr. Gołuchowskiego, że miejsce przed gmachem sejmowym jest już przeznaczone na pomnik Tadeusza Kościuszki. Reprezentacya miasta wybrała zarazem komisyę, która po porozumieniu się z rodziną ś. p. Agenora hr. Gołuchowskiego, przedstawić ma Reprezentacyi wniosek co do wyznaczenia miejsca pod pomnik śp. Agenora hr. Gołuchowskiego.

Teatr polski we Lwowie.

Rozpoczęta w roku zeszłym na szerszą skalę akcya w celu podniesienia poziomu artystycznego sceny Lwowskiej prowadzoną była w dalszym ciągu w bieżącym roku przez Wydział krajowy wspólnie z komisyą ustanowioną dla artystycznego nadzoru sceny polskiej.

Do energiczniejszej działalności w tym względzie musiał pobudzić już sam wzgląd na przyszłoroczną wystawę krajową, która śeiągać będzie do Lwowa liczne zastępy intelligentnej publiczności polskiej i obcej, a dla tej ostatniej zwłaszcza, poziom artystyczny teatru Lwowskiego może być miarą obecnego stanu polskiej sztuki dramatycznej w ogóle. Nie chodzi tu oczywiście o to, aby scena lwowska z powodu i podczas Wystawy krajowej przedstawiała się, że tak powiemy, w świątecznej szacie, ale żeby była taką jaką w mieście tego co Lwów znaczenia, scena polska przez kraj subwencyonowana w normalnych warunkach być powinna.

Już w poprzedniem sprawozdaniu mieliśmy sposobność zaznaczyć, że niektóre niedostatki i zaniedbania, jakie w ostatnich paru latach w dziale dramatu i komedyi raziły słusznie i niepokoiły nietylko znawców teatru ale nawet ogół inteligentniejszych widzów, zostały dzięki skutecznym usiłowaniom komisyi artystycznej, w pewnej mierze usunięte. Obecnie możemy zapisać dalsze sukcesy tego wytrwałego dążenia, którego cel nie osiągnięty jeszcze w zupełności ale z pewnością bliższy niż był przed rokiem. We wszystkich trzech kierunkach, w których w lipcu 1892, wskazano dyrekcyi teatru konieczną potrzebę reform, nastąpiła znaczna poprawa stosunków; i tak przedewszystkiem p e r s o n a l dramatu powiększony został zaangażowaniem kilku wypróbowanych sił, które zdołają może zapełnić luki powstałe w ostatnich latach. Mianowicie zaangażowała dyrekcya znaną zaszczytnie we Lwowie artystkę p. Teofilę Nowakowską, p. Natalię Siennicką do ról salonowych, p. Wandę Siemaszkową do ról naiwno-lirycznych i lekkich konwersacyjnych, p. Antoniego Siemaszkę do ról komicznych, p. Ryszarda Ruszkowskiego do ról charakterystycznych i charakterystyczno-komicznych, wreszcie p. Władysława Wernera do ról charakterystycznych drugorzędnych. Ubył wprawdzie teatrowi lwowskiemu w tym roku wytrawny i wielostronny artysta p. Zboiński można wszelako żywić nadzieję, że tak znaczny, jak na teraz, przyrost sił nowych, umożliwi utworzenie przyzwoitego *ensemblu*, jeżeli tylko należyty kierunek artystyczny potrafi odpowiednio użyć, wyrobić i zespolić w całość uzupełniony teraz personal dramatyczny.

Trudne i ważne zadanie r e ż y s e r a powierzono artyście dramatycznemu p. Żelazowskiemu; wybór ten, wobec niemożności wyszukania ukwalifikowanej osoby z poza grona aktorów, był może jedynem wyjściem z trudności a uposażenie reżysera odpowiednią władzą, ściśle określoną w osobnej

instrukcyi, która wkłada nań z drugiej strony całą odpowiedzialność za należyte wystawienie sztuk, daje w każdym razie większe gwarancye skuteczności, niż stan poprzedni, w którym kierunek artystyczny spoczywał w ręku dwóch reżyserów, niezależnych od siebie i paraliżujących się nieraz nawzajem.

Co do repertoaru zaznaczyć nam wypada, że doprowadzono nareszcie w myśl dawno objawionego życzenia komisyi artystycznej do zupełnego wykluczenia operetki z popołudniowych przedstawień i poczyniono kroki zapewniające scenie lwowskiej wczesne wystawianie wszelkich cenniejszych nowości tak oryginalnych jak i tłómaczonych.

Wszystkie te zmiany uprawniają do nadziei, że scena lwowska przy dalszej bocznej kontroli ze strony do tego powołanej, odpowie słusznym wymaganiom, jakie mieć można do niej z tytułu jej pomiędzy scenami polskiemi stanowiska i z tytułu obfitej stosunkowo subwencyi, czerpanej ze skarbu krajowego.

Przechodząc do opery zaznaczyć winniśmy z przyjemnością, że ubiegły sezon zimowy był jednym z najświetniejszych, jakie Lwów miał w ogóle kiedykolwiek. Przyczyniło się do tego najwięcej zaangażowanie p. Myszugi, spiewaka znakomitego, który od początku do końca sezonu był nigdy niesłabnącą atrakcyą Ale także inne siły solowe dobrane były szczęśliwie, to też sukces kasowy przewyższył zapewne oczekiwania dyrekcyi, pomimo, że ceny miejsc w regule nie były podwyższane. Jest to nową wskazówką, że w sprawach teatru interes publiczności chodzi zwykle w parze z interesem dyrekcyi. Można się spodziewać, że dyrekcya skorzysta z tej wskazówki także na przyszłość a pozyskanie ponowne p. Myszugi nadaje pewne uprawnienie tej nadziei.

Assanacya gmachu teatralnego we Lwowie.

W przeświadczeniu, że jedną z przyczyn niedomagania sceny polskiej we Lwowie jest fatalne jej umieszczenie w budynku fundacyi Skarbkowskiej, zwrócił Wydział krajowy już przed dwoma laty swą uwagę na zaniedbany stan ubikacyi teatralnych i dał inicyatywę do częściowego uporządkowania i odnowienia tych ubikacyi. Ze spostrzeżeń poczynionych w ciągu bieżącego roku przekonał się, że to co dotąd uczyniono jest niewystarczającem, że złe tkwi głębiej, i że aby je uchylić, należy przystąpić do przeprowadzenia gruntownej assanacyi nie samych apartamentów teatralnych ale całego budynku, w którym one są pomieszczone. Delegowana przez Wydział krajowy komisya techniczna zbadała w październiku 1893 jak najdokładniej gmach teatralny a z jej sprawozdania wynika, że gmach ten znajduje się w stanie wielkiego zaniedbania i wymaga bardzo wielu kosztownych rekonstrukcyj i melioracyj, jeżeli ma odpowiadać nowoczesnym wymaganiom budynku mieszkalnego. Obok tych większych robót na których wykonanie potrzeba dłuższego czasu i znacznych funduszów, są jednak inne mniejsze wchodzące w zakres zwyczajnego uporządkowania i utrzymania schludności.

Do wykonania tych robót wyznaczył Wydział krajowy kuratoryi fundacyi Skarbkowskiej krótki termin, i o ile pora zimowa na to pozwoliła, zostały te roboty albo już wykonane albo też przygotowane. Co do robót pierwszej kategoryi, temi zajmowała się powołana przez Wydział krajowy osobna komisya, złożona z ludzi fachowych i stron interesowanych, która orzekła, że mogą one być wykonane kosztem około 25.000 zł., a kuratorya fundacyi zarządziła już przedwstępne studya i przyrzekła poddać rzecz

w najkrótszym czasie pod decyzyę Rady administracyjnej. Wykonanie tych robót musi być jednak odłożonem aż do pory wiosennej.

Budowa nowego teatru we Lwowie.

Od czasu ostatniego sprawozdania Wydziału krajowego, sprawa budowy nowego teatru we Lwowie nie postąpiła wcale naprzód.

Z uwagi, że dawna rada miejska z powodu ważności sprawy, załatwienie kwestyi budowy nowego teatru przekazała nowej radzie miejskiej, Wydział krajowy odniósł się do p. prezydenta miasta z prośbą, o oznajmienie, w jakiem stadyum sprawa ta obecnie się znajduje. Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał Wydział krajowy na swe pismo odpowiedzi.

Teatr polski w Krakowie.

Uchwałą z dnia 22. stycznia 1887 przyznał Wys. Sejm w zasadzie gminie miasta Krakowa na rzecz budowy nowego teatru subwencyę w kwocie 100.000 zł. a zarazem polecił Wydziałowi krajowemu, aby po porozumieniu się z Reprezentacyą m. Krakowa przedłożył W. Sejmowi wnioski któreby normowały i zapewniały Reprezentacyi kraju a względnie Wydziałowi krajowemu stanowczy wpływ na losy teatru polskiego w Krakowie od chwili wybudowania nowej sali teatralnej.

Rokowania z gminą m. Krakowa rozpoczęte bezpośrednio po tej uchwale przeciągnęły się aż do bieżącego roku, dopiero bowiem 5. czerwca 1893 r. Rada miasta Krakowa przystąpiła do określenia sposobu, w jakiby Wydział krajowy miał wykonywać nadzór nad nowym teatrem miejskim w Krakowie. Po przeprowadzeniu ostatecznych rokowań postanowił Wydział krajowy uchwałą z 11. lipca 1893 l. 36.472 zgodzić się na następujące określenie praw Reprezentacyi kraju a względnie Wydziału krajowego.

Reprezentacya kraju a względnie Wydział krajowy mieć będzie prawo:

1) zatwierdzać warunki umowy o dzierzawę nowego teatru w Krakowie będącego wyłączną własnością gminy miasta Krakowa;

2) odmówić zatwierdzenia umowy o dzierzawę tegoż teatru, jeżeliby osoba dzierzawcy nie dawała należytej rękojmi lub gdyby wybór jego odbył się nieprawidłowo.

3) W razie utrzymania przez Wydział krajowy rocznej subwencyi na utrzymanie teatru przeznaczonej, z powodu nieodpowiedniego kierownictwa teatrem pod względem artystycznym, nastąpi rozwiązanie umowy o dzierżawę teatru;

4) Wydział krajowy mianuje dwóch członków komisyi teatralnej, mającej czuwać nad dopełnieniem zobowiązań przez dzierzawcę teatru przyjętych. Komisya teatralna składać się będzie z dwóch członków mianowanych przez Wydział krajowy i dwóch członków wybranych przez Radę miejską krakowską a przewodniczyć będzie Prezydent miasta lub jego zastępca.

Wydział krajowy zastrzega jednak wyraźnie, że w decyzyi swej co do przyznawania subwencyi teatralnej pozostanie niezależnym od uchwał komisyi teatralnej.

5) Jeżeliby Sejm krajowy subwencyi rocznej na utrzymanie teatru krakowskiego nie uchwalił, natenczas służyć będzie Wydziałowi krajowemu tylko prawo w punkcie 1 i 2 określone, lecz nie będzie miał prawa żądania rozwiązania umowy dzierzawnej (punkt 3.)

6) Jeżeliby Wydział krajowy przestał istnieć, natenczas prawa powyżej zastrzeżone dla Wydziału krajowego a względnie dla Sejmu krajowego gasną i prawo gminy miasta Krakowa zarządzania teatrem krakowskim staje się niczem nieograniczone.

Do komisyi teatralnej w punkcie 4. wspomnianej, delegował Wydział krajowy ze swej strony pp. Stanisława Koźmiana i Dra Karola Estreichera i komisya ta w której ze strony miasta zasiadają pp. Dr. Adam Asnyk i Dr. Faustyn Jakubowski rozpoczęła już pod przewodnictwem prezydenta miasta swe funkcye.

Kontrakt o dzierżawę teatru nie został jednak dotychczas przedłożony Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia pomimo, że już dwukrotnie o to prezydenta miasta urgowano.

Subwencya dla teatru krakowskiego wypłaconą została do rąk poprzedniego przedsiębiorcy aż po koniec sierpnia 1893, a to na podstawie wniosków komisyi ustanowionej dla artystycznego nadzoru teatru.

Teatr ruski.

Teatr ruski zostający od początku roku 1893. pod bezpośrednim zarządem Wydziału „Ruskiej Besidy“ we Lwowie uległ reorganizacyi i ważnym wewnętrznym reformom. Wprowadzono nowy regulamin zaprowadzający konieczną karność między personalem, wzbogacono i ulepszono repertoar, sprawiono wiele nowych rekwizytów celem porządniejszego wystawiania sztuk. Personal liczy obecnie 12 sił męskich, 8 żeńskich, orkiestra składa się z 9 członków.

W ciągu I. półrocza 1893 dano ogółem 105 przedstawień a to: w Kołomyi 5, w Dolinie 12, w Drohobyczu 16, w Samborze 20, w Sanoku 22, w Dobromilu 9, w Chyrowie 5, w Ustrzykach 7 a w Przemyślu 9.

Subwencyę na r. 1893 uchwaloną wypłacono w całości na ręce Przewodniczącego „Ruskiej Besidy“ we Lwowie.

Restauracya kościoła i grobów zasłużonych na Skałce w Krakowie.

Wyznaczoną przez Wys. Sejm w budżecie kraj. funduszu z r. 1893 drugą ratę subwencyi w kwocie 2.000 zł. na restauracyę kościoła i grobów zasłużonych na Skałce, asygnował Wydział krajowy na ręce grona konserwatorów dla Galicyi zachodniej.

Według relacyi grona konserwatorów subwencya powyższa doręczoną została ks. Ambrozemu Fedorowiczowi, przeorowi OO. Paulinów na Skałce, z zaleceniem, ażeby użytą została na restauracyę bramki barokowej i balustrady kamiennej, otaczającej pamiątkową sadzawkę św. Stanisława.

Restauracya kościoła w Bieczu i dzieł sztuki znajdujących się w tym kościele.

Odezwą z dnia 28. kwietnia 1893 Namiestnictwo zawiadomiło Wydział krajowy, że Jego Ces. i Król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 3. listopada 1892 raczył upoważnić p. Ministra wyznań i oświaty do wstawienia kwoty 3.000 zł. tytułem subwencyi na restauracyę rz. kat. kościoła parafialnego w Bieczu do budżetu państwowego na rok 1893 i że ustawą finansową z dnia 26. marca 1893 subwencya ta została zezwoloną.

Namiestnictwo oznajmiło zatem, że skoro otrzyma informacye od Starostwa w Gorlicach o obecnym stanie restauracyi wspomnianego kościoła, odniesie się zaraz do Ministerstwa o wyasygnowanie przyzwolonej subwencyi.

Restauracya kościoła i klasztoru w Tyńcu.

Od czasu zeszłorocznego sprawozdania Wydziału krajowego, sprawa restauracyi kościoła i klasztoru w Tyńcu nie postąpiła naprzód. Wydział kra-

jowy odniósł się do Namiestnictwa z zapytaniem, jaką subwencyę przyznało Ministerstwo ze skarbu państwa, względnie z funduszu religijnego na pomienioną restauracyę.

Petycya Reprezentacyi lwowskiej Towarzystwa przyjaciół sztuk pięknych o subwencyę na budowę własnego gmachu.

Uchwałą z dnia 20. maja 1893 przekazał Wys. Sejm petycyę tą, — wobec faktu, że planów ani kosztorysów nie przedłożono, — Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na przyszłej sesyi sejmowej.

Wydział krajowy zawiadomił Reprezentacyę lwowską zjedn. Towarz. sztuk pięknych, iż prośba jej mogłaby być wziętą pod ocenienie dopiero wówczas, gdy Towarzystwo posiadać będzie odpowiedni kapitał do rozpoczęcia budowy projektowanego gmachu, gdy przedłoży plany i kosztorys projektowanej budowy, a chodzić będzie tylko o przyczynienie się funduszu krajowego do pokrycia kosztów budowy.

Reprezentacya Towarzystwa nie zgłosiła się więcej w tej sprawie do Wydziału krajowego.

Kraj. Archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie.

Archiwum we Lwowie. W ciągu roku 1893 nie zaszły żadne zmiany w składzie personalu archiwalnego.

Archiwum w Krakowie. Z dniem 1. października 1893 opróżnioną została posada aplikanta w kraj. Archiwum w Krakowie po Juljanie Makarewiczu, który ukończywszy Uniwersytet, przestał być aplikantem. Wydział krajowy rozpisał na opróżnioną posadę konkurs, a wniesione podania przesłał w myśl art. VII. uchwały sejmowej z r. 1877, Akademii Umiętności, do przedstawienia propozycyi.

Sprawa połączenia aktów i ksiąg znajdujących się w archiwach gminnych z archiwami aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i Krakowie.

Wskutek ponownych poleceń wydanych przez Wydział krajowy w r. 1892 i 1893 przedłożyły inwentarze swych archiwaliów gminy Uście solne i Kęty, gminy zaś Dolina i Przeworsk przedłożyły dodatkowe inwentarze nowo odszukanych archiwaliów.

Na prośbę gminy m. Bełza delegował Wydział krajowy aplikanta lwowskiego archiwum aktów grodzkich i ziemskich p. Wilhelma Rolnego do Bełza, na koszt tamtejszej gminy, w celu uporządkowania jej archiwaliów. Czynność ta została już ukończoną i wskutek tego przedłożono Wydziałowi krajowemu inwentarz archiwaliów gminy m. Bełza.

Na zgodny wniosek dyrekcyi obu krajowych archiwów przydzielił Wydział krajowy do lwowskiego archiwum archiwalia gm. Firlejów, o których złożeniu donieśliśmy w ostatniem sprawozdaniu, a inwentarze archiwaliów gmin Przecław, Uście solne i Kęty, z których pierwszy wykazany był już w ostatniem sprawozdaniu, do archiwum krakowskiego. Nadto złożono w lwowskiem archiwum dodatkowo nadesłane archiwalia gminy Firlejów i dodatkowe inwentarze archiwaliów gmin Dolina i Przeworsk, jakoteż inwentarz archiwaliów gminy m. Bełza.

Złożenie w lwowskiem archiwum aktów grodzkich i ziemskich starych ksiąg sądowych.

JWny Tchórznicki, wiceprezydent c. k. Sądu krajowego wyższego we Lwowie znalazł przy wizytacyi sądu powiatowego w Starej soli stare księgi z XVII. i XVIII. stulecia, obojętne już dla celów sądowych, a mające wartość tylko historyczną i oświadczył gotowość oddania tych ksiąg do krajowego archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie, jeżeliby się do tego kwalifikowały.

Gdy niektóre z tych ksiąg posiadały w istocie wartość archiwalną jako pomniki objaśniające przeszłość miasta królewskiego Starej Soli, przeto

Wydział krajowy skorzystał z wdzięcznością z tej propozycyi Prezydyum c. k. Sądu krajowego wyższego i upraszał o odesłanie ośmiu tomów powyższych ksiąg do lwowskiego archiwum aktów grodzkich i ziemskich. Księgi te znajdują się już w rzeczonem archiwum.

Obecnie jest w toku badanie, czy znalezione w c. k. Sądzie powiatowym w Żółkwi stare księgi miejskiego Sądu wójtowsko-ławniczego kwalifikują się do złożenia w krajowem archiwum aktów grodzkich i ziemskich.

Zasiłki dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach.

W budżecie krajowym na r. 1893 przeznaczył Wys. Sejm kwotę 3.000 zł. do dyspozycyi Wydziału krajowego na zasiłki dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach.

Z powyższego ryczałtu udzielił Wydział krajowy następujące zasiłki:

a) Na kształcenie się w rzeźbiarstwie: Konstantemu Laszcze w Paryżu 350 zł.

b) Na kształcenie się w malarstwie: Alexandrowi Skrutkowi w Monachium 200 zł.; Stanisławowi Sawiczewskiemu w Monachium 200 zł.; Leonowi Weinowi w Monachium 100 zł. Władysławowi Skibińskiemu w Monachium 100 zł.; Waleryi Podlewskiej w Paryżu 250 zł.; Wacławowi Heppenowi w Krakowie 100 zł.; Zygmuntowi Rozwadowskiemu w Monachium 100 zł.; Antoniemu Gużkowskiemu we Wiedniu 200 zł.; Janowi Truszowi w Krakowie 100 zł.

c) Na kształcenie się w rysunkach Janowi Olpińskiemu we Lwowie 100 złr.

d) Na kształcenie się w śpiewie: Salomei Kruszelnickiej we Lwowie 250 zł.; Władysławie Dąbrowskiej we Lwowie 250 zł.; Irenie Bohus we Lwowie 150 zł.; Gabryelowi Górskiemu we Lwowie 100 zł.; Wandzie Radkiewiczównej we Lwowie 100 zł.; Mieczysławie Babeckiej we Lwowie 50 zł.; Emie Raab we Lwowie 100 zł.

e) Na kształcenie się w muzyce: Władysławowi Hennochowi w Berlinie 100 zł.; Oktawii Rojek we Lwowie 50 zł.; Wandzie Zawistowskiej we Lwowie 50 zł.

Tym petentom kształcącym się w rzeźbiarstwie i malarstwie, którzy otrzymali zasiłki po 200 zł. i wyżej, udzielone zostały subwencye pod warunkiem nadesłania Wydziałowi krajowemu przed upływem roku 1893 własnej pracy, a przynajmniej kopii dowolnie wybranego obrazu, na dowód poczynionych postępów. Prace te staną się własnością kraju, gdyby wszakże zostały sprzedane a uzyskana ztąd kwota przewyższała sumę otrzymanego zasiłku, wówczas nadwyżka zostanie zwróconą artyście.

Resztę, uzyskaną z ewentualnej sprzedaży obrazów, zamierza Wydział krajowy użyć na zasiłki dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach.

Zasiłki dla stowarzyszeń rzemieślniczych.

Z ryczałtu w kwocie 1100 złr. przeznaczonego przez Wys. Sejm w budżecie r. 1893 na zasiłki dla stowarzyszeń rzemieślniczych we Lwowie i na prowincyi, udzielił Wydział krajowy następujące subwencye:

Towarz. „Skała“ we Lwowie 200 złr;
Towarz. „Gwiazda“ we Lwowie 200 złr;
Towarz. „Gwiazda“ w Krakowie 100 złr;
Towarz. „Gwiazda“ w Przemyślu 100 złr;

Towarz. „Gwiazda“ w Tarnopolu 100 złr;
Towarz. „Gwiazda“ w Stanisławowie 100 złr;
Towarz. „Gwiazda“ w Zaleszczykach 100 złr;
Towarz. ruskich rzemieślników „Zoria“ we Lwowie 100 złr;
Towarz. rzem. izrael. „Jad Charusim“ we Lwowie 100 złr.

Zasiłki dla burs mieszczących ubogą młodzież szkolną narodowości polskiej i ruskiej.

Z ryczałtu wyznaczonego przez Wys. Sejm w budżecie funduszu krajowego z r. 1893 w kwocie 4000 złr. na zasiłki dla burs mieszczących ubogą młodzież szkolną polską i ruską, udzielił Wydział krajowy na wniosek Rady szkolnej krajowej następujące zasiłki:

Zarządowi ruskiego Towarz. pedagogicznego we Lwowie dla ruskiej bursy im. św. Mikołaja 400 złr; ruskiej bursie w Brzeżanach 200 złr; bursie polskiej w Przemyślu 350 złr; ruskiej bursie św. Mikołaja w Przemyślu 350 złr; bursie im. Kraszewskiego w Stanisławowie 400 złr; bursie ruskiej im. św. Mikołaja w Stanisławowie 200 złr; bursie im. Stefana Batorego w Wadowicach 350 złr; bursie nauczycielskiej w Tarnopolu 500 złr; bursie ruskiej w Tarnopolu 200 złr; bursie im. Kopernika w Jarosławiu 250 złr; bursie gimnazyalnej im. ks. Dymnickiego w Rzeszowie 400 złr; bursie im. św. Kaźmierza w Tarnowie 400 złr.

Uchwała w sprawie powiększenia płacy nauczycieli szkół średnich.

Uchwałą z dnia 8. maja 1893 wezwał Wys. Sejm c. k. Rząd, ażeby powiększył płacę nauczycieli szkół średnich i otworzył dla nich możność awansu, dającego zasługującym coraz lepsze utrzymanie i stanowisko.

Na powyższą rezolucyę mimo urgensu, nie otrzymał Wydział krajowy żadnej odpowiedzi.

Sprawa ustanowienia lekarzy szkolnych przy szkołach średnich w Galicyi.

Na wezwanie Wysokiego Sejmu w sprawie ustanowienia lekarzy szkolnych przy szkołach średnich w naszym kraju, nie otrzymał Wydział krajowy od Rządu, mimo licznych urgensów, żadnej odpowiedzi.

Petycya Towarzystwa prawniczego we Lwowie o uznanie prawa polskiego przedmiotem egzaminacyjnym przy egzaminach ścisłych na wydziale prawa i administracyi w uniwersytetach naszego kraju.

Mimo kilkakrotnych urgensów wystosowanych do Prezydyum Namiestnictwa, nie otrzymał Wydział krajowy dotąd żadnej odpowiedzi, w jaki sposób załatwił Rząd sprawę uznania prawa polskiego przedmiotem egzaminacyjnym przy egzaminach ścisłych na wydziale prawa i administracyi w Uniwersytetach naszego kraju.

W sprawie zmiany instrukcyi dla Rad szkolnych miejscowych i okręgowych.

Od zeszłorocznego sprawozdania Wydziału krajowego, sprawa nie postąpiła naprzód. Wydział krajowy urgował Prezydyum Rady szkolnej krajowej o załatwienie sprawy zmiany instrukcyi dla Rad szkolnych miejscowych i okręgowych, po myśli rezolucyj uchwalonych przez Wys. Sejm na posiedzeniach z dnia 30. marca i 9. kwietnia 1892 r., nie otrzymał jednakowoż dotąd żadnej odpowiedzi.

Petycye Kuratoryi Tarnowskiego internatu dla uczniów Seminaryum nauczycielskiego i komitetu opiekującego się takimże internatem w Krakowie o przyznanie tym internatom subwencyi z fund. kr.

Uchwałą z dnia 20. maja 1893 polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby w porozumieniu z Radą szkolną krajową zbadał, czyby ze względu na przyczyny, przytoczone w petycyach zarządów tarnowskiego i krakowskiego internatu nauczycielskiego, nie należało wyznaczyć pewnej dotacyi przeznaczonej na subwencyonowanie internatów nauczycielskich i żeby następnie odpowiedni wniosek przedłożył na najbliższej sesyi sejmowej.

W myśl powyższego polecenia Wysokiego Sejmu, Wydział krajowy odniósł się do Rady szkolnej krajowej z prośbą o objawienie opinii w tej sprawie. W pismie swem do Rady szkolnej kraj. wystosowanem, zwrócił

Wydział kraj. przedewszystkiem uwagę, iż żądanie zarządów obu powyższych internatów, aby fundusz krajowy pokrywał niemal wszystkie wydatki połączone z utrzymaniem internatów, nie dałoby się usprawiedliwić. Utrzymanie takich internatów opierać się powinno — zdaniem Wydz. kraj. — przedewszystkiem na ofiarności publicznej czynników miejscowych, a dopiero w drugim rzędzie, w miarę użyteczności instytucyi, może fundusz krajowy przyjść jej z pewną pomocą.

Internat tarnowski otrzymał na założenie subwencyę z funduszu krajowego w dość znacznej stosunkowo kwocie 800 złr., nadto korzystać będzie z funduszu przeznaczonego na stypendya dla uczniów seminaryów, pomieszczonych w internacie. Udzielenie zatem zarządowi dalszej subwencyi na zapłacenie czynszu za najem lokalności dla internatu, nie dałoby się — zdaniem Wydziału kraj. — usprawiedliwić.

O ile zaś w petycyi chodziło o podwyższenie stypendyów pedagogicznych do kwoty 150 złr. rocznie dla każdego ucznia pomieszczonego w internacie, Wydział krajowy pozostawił ocenieniu Rady szkolnej krajowej, czyli ze względu na miejscowe stosunki, nie należałoby może w niektórych większych miastach podwyższyć nieco udzielane obecnie stypendya, aby w ten sposób przyjść pośrednio w pomoc internatom.

Komitet opiekuńczy internatu krakowskiego domagał się w swej petycyi głównie zmiany rozporządzenia Rady szkolnej krajowej, którem unormowany został rozdział stypendyów, udzielonych uczniom seminaryów nauczycielskich.

Wydział krajowy upraszał tedy Radę szkolną krajową, aby przy sposobności badania stosunków obu internatów, zechciała wziąć pod rozwagę, czy i w jakim kierunku należałoby przeprowadzić taką reformę przepisów o rozdawnictwie stypendyów pedagogicznych któraby zdołała usunąć trudności podnoszone przez zarządy powyższych internatów. Wydział krajowy podniósł przy tej sposobności, iż nie da się zaprzeczyć, że jakkolwiek Wys. Sejm podwyższył znacznie dotacyę na stypendya pedagogiczne, to przecież niektóre internaty otrzymują dziś w formie stypendyów mniejszą dotacyę, aniżeli wynosiła subwencya przez Wys. Sejm tym zakładom przedtem przyznawana.

W odpowiedzi na powyższe pismo Wydziału krajowego, Rada szkolna krajowa przyznaje, że przez udzielenie wychowankom internatów stypendyów, internaty te w ogóle nie mają zabezpieczonych takich pewnych dochodów, któremiby przy pomocy stypendyów pedagogicznych mogły pokrywać zwyczajne swoje wydatki, zatem, bytu ich nie można uważać za utrwalony. Szczególniej dotkliwem okazało się odjęcie internatom osobnych subwencyj z funduszu krajowego, gdyż przedtem utrzymywały one te subwencye oprócz dochodu ze stypendów pedagogicznych, które pobierali wychowańcy internatów osobno z funduszu krajowego lub państwowego.

Rada szkolna krajowa oświadczyła jednakowoż, że o ile chodzi o zaradzenie złemu przez zmianę rozporządzenia jej w tym kierunku, by, jak tego dopomagają się zarządy internatów, stypendya pedagogiczne dla internistów zostały podwyższone, to zmiana taka jest niemożebną, gdyż musiałaby spowodować zmiejszenie liczby stypendyów z przyzwolonej dotacyi, która i tak jest za szczupłą, albowiem w ostatnim roku obdzielono z tej dotacyi

zaledwie 60% wszystkich uczniów, pomimo, że stypendya były bardzo skąpo wymierzane, gdyż wynosiły od 5 do 10 zł. miesięcznie.

Ponieważ Radzie szkolnej krajowej zależy na tem, by jak największa liczba uczniów była obdzieloną stypendyami, gdyż w ten tylko sposób może zapewnić sobie choć w części wzrost sił nauczycielskich, przeto oświadczyła, iż stanowczo sprzeciwić się musi żądanemu w petycyach podwyższeniu stypendyów dla wychowanków internatu kosztem ogólnej liczby udzielanych stypendyów, gdyż skutek takiego zarządzenia byłby — zdaniem Rady szkolnej krajowej — ten, iż frekwencya w seminaryach nauczycielskich znacznie by się zmniejszyła, a tem samem byłby chybiony cel, dla którego właściwie dotacyę podwyższono.

Z powyższego wyniku — zdaniem Rady szkolnej kraj. — że internaty nie mogą oglądać się wyłącznie na dochody ze stypendyów pedagogicznych, lecz powinny w celu utrwalenia bytu swego postarać się o inne stałe dochody.

Rada szkolna krajowa podziela zdanie Wydziału krajowego, że utrzymanie internatów opierać się powinno przedewszystkiem na ofiarności publicznej czynników miejscowych, a dopiero w drugim rzędzie fundusz krajowy może jej przyjść z pomocą. Nie da się jednak — zdaniem Rady szkolnej kraj. zaprzeczyć, że internaty żeński w Krakowie i męski we Lwowie i w Krakowie tylko w skutek odjęcia im pobieranych pierwej zasiłków z funduszu krajowego popadły w krytyczniejsze położenie, że przeto słusznem poniekąd byłoby, aby je z tego powodu wesprzeć osobnym zasiłkiem na pokrycie spowodowanego tem niedoboru, który jest zbyt znacznym, aby mógł być pokryty od razu dochodem zebranym w drodze skąpej dość ofiarności publicznej.

Co do innych internatów oświadczyła Rada szkolna krajowa, że powstały one w skutek rezolucyi Wys. Sejmu z dnia 25. listopada 1889 i zabiegów Wydziału krajowego, a zatem mają prawo liczyć na pewną pomoc z funduszu krajowego.

Rada szkolna kraj. zastrzegając się przeciw wszelkim zmianom wydanych rozporządzeń swych co do rozdawnictwa stypendyów pedagogicznych wyraziła w końcu opinię, że internaty zasługują na opiekę Wys. Sejmu i na wyjednanie im o s o b n y c h zasiłków z funduszu krajowego.

Wydział krajowy komunikując Wys. Sejmowi powyższą opinię Rady szkolnej krajowej, pozwala sobie uczynić uwagę, iż przyznanie osobnych stałych zasiłków internatom: krakowskiemu i tarnowskiemu, musiałoby pociągnąć za sobą uchwalenie takich samych zasiłków dla wszystkich innych internatów, już istniejących i w przyszłości powstać mogących. Wszystkie bowiem internaty użalają się na brak środków i walczą z niedoborem. Zarządy wszystkich internatów podnoszą głównie, że stypendyum w rocznej kwocie 100 zł. nie może wystarczyć na opędzenie kosztów utrzymania jednego internisty, lecz że na ten cel potrzebaby dla jednego ucznia po 150 do 200 zł. wyznaczyć.

Ponieważ prócz tych kosztów internaty muszą opłacać znaczne czynsze za najem lokalności (z wyjątkiem męskiego i żeńskiego internatu we Lwowie, oraz żeńskiego w Krakowie), ponosić koszta opału, służby i t. p.,

a nadto koszt utrzymania internatu przez dwa miesiące feryalne, w których uczniowie nie otrzymują stypendyów, przeto deficyt w zamknięciach rachunkowych tych internatów jest nieunikniony, zwłaszcza, że zarządy nie rozwijają dość energicznej akcyi w celu pozyskania znaczniejszych dochodów z ofiarności publicznej czynników miejscowych.

Wys. Sejm uchwalając w r. 1892 znaczne podwyższenie dotacyi na stypendya pedagogiczne z kwoty 30.000 na 60.000 zł., postanowił zarazem znieść wszystkie ryczałtowe subwencye dla internatów. Wobec tej intencyi Wys. Sejmu, Wydział krajowy nie może dziś występować z wnioskiem wstawienia do budżetu krajowego dotacyi kilku tysięcy złotych na subwencyonowanie internatów.

Petycya przełożonej sióstr Nazaretanek o jednorazową subwencyę na wybudowanie drugiego piętra, celem rozszerzenia internatu kandydatek seminaryum nauczycielskiego.

Uchwałą z dnia 20. maja 1893 polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby sprawę poruszoną w petycyi SS. Nazaretanek, w porozumieniu z Radą szkolną krajową zbadał i odpowiedni wniosek na najbliższej sesyi przedłożył.

Wykonując powyższe polecenie odniósł się Wydział krajowy z prośbą do Rady szkoldej krajowej, ażeby zbadała istotną potrzebę zamierzonej budowy, stan majątkowy zakładu, wykaz rozporządzalny na cele budowy funduszów, oraz wiele w przybliżeniu budowa może kosztować.

Ponieważ powyższych danych Wydział kzaj. nie otrzymał, nie może przeto przedstawić Wys. Sejmowi wniosku, w sprawie pomienionej petycyi.

Petycye miast Drohobycza, Mielca, Doliny, Stryja, Zatora, Wieliczki, Trembowli, Jaworowa, Śniatyna, o zmianę art. 19 ust. o zakładaniu i utrzymywaniu szkół ludowych.

Petycye te nie zostały przez Wys. Sejm załatwione w Izbie i wraz z innemi, przekazane Wydz. krajowemu do załatwienia.

Wydział krajowy zarządził szczegółowe badania, czy i o ile zmiana art. 19 ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu szkół ludowych jest wskazaną, i jakiby z tego powodu spadł ciężar na fundusz szkolny krajowy.

Nauka gimnastyki w szkołach publicznych.

Uchwałą z dnia 24. kwietnia 1893 odstąpił Wys. Sejm petycyę Tow. gimnastycznego „Sokół“ we Lwowie o wprowadzenie gimnastyki jako przedmiotu obowiązkowego we wszystkich szkołach publicznych Wydziałowi krajowemu do zbadania wspólnie z Radą szkolną krajową i przedłożenia wyniku na następnej sesyi.

W myśl powyższego polecenia odniósł się Wydział krajowy do Rady szkolnej krajowej z prośbą o udzielenie opinii w tym przedmiocie.

Al. 1.

Jak ·/załączony·/. odpis odpowiedzi wynika, Rada szkolna krajowa żywo zajmuje się sprawą wprowadzenia nauki gimnastyki w szkołach publicznych. To też Wydział krajowy odezwą z dnia 28. czerwca 1893 wyraził wdzięczność swą za tak wyczerpującą opinię, a zarazem wypowiedział nadzieję, że rokowania, które Rada szkolna krajowa z całą gotowością prowadzi z Uniwersytetem Krakowskim i Towarz. Sokoła w Krakowie uwieńczone zostaną w krótkim czasie pomyślnym skutkiem.

Sprawa przeistoczenia szkoły żeńskiej w Sanoku na wydziałową.

W myśl polecenia Wys. Sejmu z dnia 24- kwietnia 1893, Wydz. krajowy zawiadomił gm. m. Sanoka. iż w razie przeistoczenia tamtejszej szkoły żeńskiej na wydziałową, wydatek na płace nauczycielskie zwiększyłby się rocznie o 2696 złr. Wydział krajowy wezwał zatem Magistrat, ażeby wyjednał w radzie gminnej przyjęcie na fundusz gminny przynajmniej znaczniejszej części zwiększonych kosztów i aby odnośną deklaracyę przedłożył

Wydziałowi krajowemu. Deklaracyi takiej Wydział krajowy dotychczas nie otrzymał.

Petycye Tow. gimn. „Sokół“ w Stryju o subwencyę na budowę własnego domu i na organizacyę ochotniczej Straży pożarnej.

Uchwałą z dnia 20. maja przekazał Wys. Sejm petycyę tę Wydziałowi krajowemu do ewentualnego uwzględnienia przy układaniu preliminarza na rok 1894.

Wydział krajowy zawiadomił pomienione Towarzystwo, że petycyi jego o subwencyę na budowę gmachu, nie może poprzeć wobec Wys. Sejmu dla braku planu i kosztorysu zamierzonej budowy, oraz wykazu rozporządzalnych funduszów. Wydział krajowy wychodzi bowiem z zasady, że cele tego rodzaju, osiągnięte być powinny przeważnie środkami miejscowymi, a do krajowych tylko w ostateczności i w szczupłej mierze uciekać się należy.

W sprawie subwencyi na organizacyę straży pożarnej ochotniczej, zwrócił Wydział krajowy przedewszystkiem uwagę pomienionego Towarzystwa, iż do wprowadzenia w życie i utrzymania podobnej instytucyi, powołane są w pierwszej linii czynniki miejscowe, przyczem i ofiarność prywatna powinnaby zadokumentować, że potrzebę takiej instytucyi uznają. Wydział krajowy oświadczył Towarzystwu Sokoła w Stryju, iż dopiero na podstawie powyższych danych, mógłby wziąć pod rozwagę, o ile ma zalecić jego petycyę Wys. Sejmowi do uwzględnienia.

Towarzystwo pomienione nie zgłosiło się więcej do Wydziału kraj.

Petycya Towarzystwa kolonij wakacyjnych dla dziewcząt we Lwowie o subwencyę.

Uchwałą z dnia 20. maja 1893 przekazał Wys. Sejm petycyę Towarzystwa kolonii wakacyjnych dla dziewcząt we Lwowie, o subwencyę Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego uwzględnienia przy układaniu preliminarza na rok 1894.

Wykonując powyższą uchwałę, Wydział krajowy wezwał Towarzystwo, aby przedłożyło mu szczegółowe zamknięcie rachunków za r. 1892, obejmujące wszystkie dochody i wydatki Towarzytwa, następnie sprawozdanie z czynności Wydziału Towarzystwa, wreszcie preliminarz spodziewanych dochodów i wydatków w r. 1893, Wydział krajowy oznajmił w końcu Towarzystwu, że na podstawie powyższych danych, będzie mógł ocenić, o ile Towarzystwo pomienione na poparcie zasługuje.

Towarzystwo to nie zgłosiło się więcej do Wydziału krajowego.

Petycya Towarzystwa Pań w Stanisławowie ku wspieraniu ubogich chrześcian, wstydzących się żebrać o udzielenie subwencyi na budowę przytułku dla niezdolnych do pracy i kalek.

Uchwałą z dnia 20. maja 1893 przekazał Wys. Sejm niniejszą petycyę Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego uwzględnienia przy układaniu preliminarza na rok 1894.

Wydział krajowy zawiadomił Towarzystwo Pań w Stanisławowie, iż prośby jego nie może wziąć pod ocenienie, gdyż nie zostały przedłożone plany i kosztorysy zamierzonej budowy, oraz wykaz rozporządzalny na ten cel funduszów. Wydział kraj. oznajmił dalej, iż w pierwszej linii powinno przyjść z pomocą w tem pochwały godnem przedsięwzięciu, ofiarność prywatna miejscowa, a dopiero gdyby okazała się konieczna potrzeba przyczynienia się funduszu krajowego do pokrycia drobnej reszty kosztów budowy, wziąłby Wydział krajowy pod rozwagę, o ile poprzeć ma petycyę wobec Wys. Sejmu.

Powyższe Towarzystwo nie zgłosiło się więcej do Wydz. krajowego.

Wydawnictwo polskich podręczników dla szkół średnich.

W budżecie na r. 1892 wyznaczył Wys. Sejm kwotę 2.000 zł. na wydawnictwo polskich podręczników dla szkół średnich, którą to subwencyę

wypłacił Wydział krajowy w myśl życzenia Rady szkolnej krajowej na ręce wiceprezydenta tejże Rady Dra Michała Bobrzyńskiego.

Powyższą dotacyę zużytkowała Rada szkolna kraj. w następujący sposób:

a) Udzielono subwencye:

Towarzystwu nauczycieli szkół wyższych we Lwowie na wydawnictwo wypisów polskich na VII. i VIII. kl. (część II.) 700 zł.

Prof. Dr. Marjanowi Baranieckiemu w Krakowie na wydawnictwo algebry dla klas wyższych 300 zł.

Dyr. Franciszkowi Pruchnickiemu we Lwowie za pracę nad planem nauki i instrukcyą do nauki języka polskiego w szkołach średnich 100 zł.

Prof. Kaweckiemu i Tomaszewskiemu w Krakowie na wydawnictwo fizyki dla szkół średnich na klasy wyższe 300 zł.

Dyr. Dr. Karolowi Benoniemu w Tarnowie za prace w sprawie wydawnictwa podręczników szkolnych 100 zł.

b) Za rewizye i recenzye podręczników szkolnych wypłacono:

Prof. Dr. Czernemu w Krakowie 40 zł.; Dyr. Dr. Benoniemu 30 zł.; prof. dr. Puzynie 40 zł.; prof. Bobinowi 20 zł.; prof. Frankemu 40 zł.; dyr. Piątkiewiczowi 40 zł.; prof. Zaleskiemu 30 zł.; prof. dr. Kwiatkowskiemu 40 zł.; prof. dr. Witkowskiemu 40 zł.; prof. Brzostowiczowi 40 zł.; prof. Szarłowskiemu 40 zł.; prof. dr. Kruczkiewiczowi 20 zł. Razem 420 zł.

c) Dyrek. dr. Zatheywsi w Krakowie na zakupno dzieła: J. Kitowicz „Pamiętniki“ i Rzewuskiego „Listopad“ do opracowania dla szkół średnich 5 zł.

Ogółem wydano 1925 zł.

Ponieważ dochód z subwencyi krajowej wraz z pozostałością z r. 1891 wynosił kwotę 2002 zł. 70 ct., przeto pozostała reszta na rok 1893 w kwocie 77 zł. 70 ct.

Subwencyę uchwaloną na r. 1893 przez Wys. Sejm na cel powyższy, wyasygnował Wydział krajowy stósownie do życzenia Rady szkolnej kraj. do rąk jej wiceprezydenta Dr. Michała Bobrzyńskiego.

Wydawnictwo ruskich książek szkolnych.

W wydawnictwie ruskich książek szkolnych, subwencyonowanem z funduszu krajowego coroczną dotacyą w kwocie 2.000 zł., pozostało z końcem roku 1891 książek w wartości (brutto) . . 19.661 zł. 69 ct.
w roku 1891 przybyło (brutto) . . . . 2.681 „ 40 „
razem . 22.343 zł. 09 ct.
Z tego wydano ekspedyturze za . 68 zł.
sprzedano (brutto) za . 3.155 „ 31 ct. 3.223 „ 31 „
pozostało przeto na rok 1893 za . , . . . 19.119 zł. 78 ct.
Po strąceniu z uzyskanej ze sprzedaży sumy 3.155 zł. 31 ct. przyznano księgarni 22% rabatu, przypada dla funduszu krajowego . . . . 2.461 zł. 14 ct.

Według uchwały Wys. Sejmu z dnia 8. kwietnia 1892, począwszy od roku 1893, dochód uzyskany ze sprzedaży ruskich książek szkolnych, obracany bywa na podwyższenie subwencyi wyznaczonej przez Wys. Sejm na cele wydawnicze.

Subwencya na koszta założenia nowych internatów przy Seminaryach nauczycielskich.

W budżecie funduszu kraj. na rok 1893 wstawił Wys. Sejm kwotę 1.000 zł. na koszta założenia nowych internatów przy Seminaryach nauczycielskich, do rozporządzenia Rady szkolnej krajowej.

Na wniosek Rady szkolnej krajowej udzielił Wydział krajowy z powyższej dotacyi zasiłki: Komitetowi bursy dla kandydatów Seminaryum nauczycielskiego w Samborze 700 zł.; Kuratoryi internatu przy Seminaryum nauczycielskiem w Tarnowie 300 zł. jako uzupełnienie udzielonego tejże kuratoryi przez Wydział krajowy w roku 1892 zasiłku w kwocie 500 zł.

Sprawa egzekucyjna przeciw Salamonowi Tandowi.

Powołując się na ostatnie sprawozdanie z roku 1892, w którem wykazanem zostało, iż na zaspokojenie pretensyi fundacyi stypendyjnej ś. p. Samuela Głowińskiego w kwocie 11.361 zł. 60 ct. ściągnięto od dłużnika na rzecz fundacyi do 27. września 1892 kwotę 16.177 zł. 65½ ct., — Wydział krajowy donosi, że w roku 1893 dla uzyskania reszty wierzytelności, syndyk popierał egzekucyę w ten sposób, iż przeciw Gerschonowi Tandowi, który w drodze relicytacyi na dniu 21. stycznia 1892 nabył na własność majętności: „Propinacya Wierzchniańska A“ i „Propinacya Wierzchniańska B“, wobec tego, iż niedopełnił on warunków licytacyjnych — wniósł syndyk nasz do Sądu obwodowego w Stanisławowie prośbę o ponowną relicytacyę powyższych majętności.

Budżet gospodarstwa lasowego w Winnikach.

Stosownie do uchwały Wys. Sejmu z dnia 28. listopada 1893 Wydział krajowy podaje budżet surowy normalny, gospodarstwa lasowego w Winnikach na r. 1894.

Preliminarz wykazuje:

dochody w kwocie	11.577 zł. 78 ct.
wydatki w kwocie	2.370 „ — „
nadwyżką dochodów w kwocie .	9.207 „ 78 ct.

Kwota 9.207 zł. 78 ct. nie przedstawia jednak czystego dochodu z gospodarstwa lasowego, ponieważ w wydatkach nie są objęte koszta zarządu lasu i podatki z lasu opłacane. Tak jedne jak i drugie nie dadzą się jednak — jak to już w zeszłorocznem sprawozdaniu podnieśliśmy — ściśle obliczyć, gdyż w Winnikach oprócz lasu posiada fundacya także inne grunta i budynki, należące do propinacyi, których koszta zarządu, sprawowanego przez personal lasowy, nie są osobno rozrepartowane i od których podatki opłacane są razem z podatkami z lasu.

Ograniczając się na podaniu ogólnych cyfr, odnoszących się do całej majętności Winnik, wynoszą:

koszta zarządu ogółem	2.518 zł. 27 ct.
podatki wraz z ekwiwalentem . . .	1.413 zł. 07 ct.

Obszar majętności Winniki został niezmieniony.

Szkoła izraelicka w Brodach.

Według sprawozdania delegat Wydziału krajowego do nadzoru szkoły izraelickiej w Brodach, posła Oktawa Sali, odbyły się w dniach 28 i 30. czerwca 1893 roczne popisy w tej szkole. Przebieg tych popisów i spostrzeżenia, które delegat Wydziału krajowego miał sposobność zebrać przy zwiedzaniu tego zakładu naukowego w ciągu r. szk. 1892/3, przekonały go, że kierownictwo, kwalifikacya i zachowanie się nauczycieli, metoda nauczania i wynik popisu, zasługują i w bieżącym roku na wszelkie uznanie.

Dzieci, które wstępują do tej szkoły, pochodzące w przeważnej części z najniższych warstw ludności izraelickiej, stawiają nauczycielom i nauczycielkom niełatwe zadanie; mówiąc wyłącznie żargonem żydowskim, zaniedbane tak pod względem fizycznym jak moralnym, muszą one otrzymać w zakładzie, oprócz początków nauk; przedewszystkiem dopełnienia wychowania domowego, a zgłodniałe i zziębnięte, doznają i w tym względzie pomocy od fundacyj z tym zakładem połączonych.

Zdaniem naszego delegata, położenie ekonomiczne brodzkiej szkoły izraelickiej jest jeszcze dotąd trudne i niepewne.

Kuratorya fundacyi Hirschowskiej tak szczodro dla innych zakładów okazuje (może z powodu osobistych niechęci) dziwną obojętność wobec szkoły, ze wszech miar zasłużonej około ludności izraelickiej w naszym kraju. Przyznaje ona wprawdzie skąpe datki, lecz wzbrania się dotąd wyznaczyć stałą i znaczniejszą dotacyę, która tem bardziej staje się pożądaną z powodu że inne dochody zakładu, zawisły od dobrobytu mieszkańców, muszą z natury rzeczy zmniejszać się w miarę upadku tego dobrobytu, podczas gdy wydatki, szczególnie wobec konieczności bliskiego spensyonowania kilku nauczycieli i potrzeba uzupełnienia ciała nauczycielskiego nowemi siłami wkrótce się powiększą:

Frekwencya uczniów i uczennic w r. szk. 1892/3 była następująca:

W klasie	I.	chłopców	w 2	oddz.	158,	dziewcząt	w 3	oddz.	261
„	II.	„	„ 2	„	98	„	„ 2	„	136
„	III.	„	„ 2	„	85	„	„ 2	„	141
„	IV.	„	„ 1	„	54	„	„ 1	„	70
	Razem było chłopców 395					dziewcząt 608			
Ogółem						1003 dzieci			

Liczba dzieci szkolnych wzrosła zatem w porównaniu z r. szk. 1891/2 o 49, mimo zmniejszenia się ludności.

Ciało nauczycielskie składało się z 15 nauczycieli, 6 nauczycielek do przedmiotów szkolnych i 3 nauczycielki do robót ręcznych, — razem 24.

Stosunek nauki pod względem języka wykładowego, przedstawia się w sposób następujący:

a) W szkole chłopców:

w 2	oddziałach	I. klasy	22	godz.	polskiego	14	godz.	niemieckiego
w 2	„	II. „	28	„	„	14	„	„
w 2	*	III. „	32	„	„	18	„	„
w 1	„	IV. „	17	„	„	10	„	„
	Razem .		99	„	„	56	„	„

b) W szkole dziewcząt:

w 3	oddziałach	I. klasy	33	godz.	polskiego	21	godz.	niemieckiego
w 2	„	II „	38	„	„	22	„	„
w 2	„	III. „	38	„	„	20	„	„
w 1	oddziale	IV. „	21	„	„	11	„	„
	Razem .		130	„	„	74	„	„

Ogółem było 229 godzin polskiego, 130 godzin niemieckiego.

W porównaniu z r. szk. 1891/2, ubyło 3 godzin wykładu niemieckiego, a przybyło 2 godziny wykładu polskiego.

Wniosek posła Merunowicza w sprawie izraelickiej szkoły w Brodach.

Na ostatniej sesyi sejmowej złożył poseł Merunowicz do laski marszałkowskiej wniosek polecenia Wydziałowi krajowemu, ażeby przeprowadził rokowania z zarządem izraelickiej gminy wyznaniowej w Brodach, względem przekształcenia tamtejszej szkoły izraelickiej wyznaniowej, z funduszu krajowego subwencyonowanej, w etatową szkołę publiczną, zorganizowaną według ogólnie obowiązujących przepisów, z językiem wykładowym polskim, a o wyniku układów, ażeby zdał sprawę Wys. Sejmowi na najbliższej sesyi.

Jakkolwiek wniosek powyższy nie został przez Wys. Sejm załatwionym, Wydział krajowy odniósł się do Rady szkolnej krajowej z prośbą o objawienie zdania, czyli sprawa poruszona wnioskiem posła Merunowicza, kwalifikuje się w ogóle obecnie do bliższego badania, a w danym razie jaką organizacyę nadać by należało nowej szkole.

Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania, Rada szkolna krajowa nie udzieliła Wydziałowi krajowemu żądanej opinii.

Petycye przekazane Wydziałowi krajowemu do załatwienia

Wszystkie petycye wniesione do Wys. Sejmu podczas ostatniej sesyi, a przekazane Wydziałowi krajowemu do urzędowania, zostały przez Wydział krajowy załatwione.

Co do niektórych petycyj gmin o zniżenie im dotychczas uiszczanych prestacyj na płace nauczycieli, jako też co do niektórych petycyj emer. nauczycieli i wdów po nauczycielach szkół ludowych o podwyższenie emerytur lub dary z łaski, przedkłada Wydział krajowy Wys. Sejmowi oddzielne sprawozdanie.

Macierz polska.

Stosownie do przepisu art. 26. statutu fundacyi „Macierz Polska“ przedkłada Wydział krajowy z zarządu majątku zakładowego tej fundacyi następujące sprawozdanie.

Rok 1892.

A. Dochody:

	Gotówka:	Efekta:
1. Subwencye i datki dobrowolne:		
a) subwencya z funduszu kraj. za r. 1892	5.000 zł. — ct.	— zł. — ct.
b) subwencya od gminy miasta Lwowa za rok 1892 . . .	200 „ — „	— „ — „
c) datki od rozmaitych osób .	40 „ — „	— „ — „
2. Dochody ze sprzedaży wydawnictw własnych	2.657 „ 77 „	— „ — „
3. Odsetki od efektów	1.743 „ 78 „	— „ — „
4. Gotówka za spieniężone efekta	2 613 „ 81 „	— „ — „
5. Efekta zakupione	— „ — „	2.637 „ 21 „
6. Zaliczka zwrotna z funduszu krajowego	2.000 „ — „	— „ — „
razem . . .	14.255 zł. 36 ct.	2.637 zł. 21 ct.
7. Do tego: zapas z początkiem roku 1892	— „ — „	36.751 „ 52 „
Suma dochodów . .	14.255 zł. 36 ct.	39.388 zł. 73 ct.

B. Wydatki:

1. Koszta wydawnictw własnych	6.058 zł. 80 ct.	— zł. — ct.
2. Zasiłki naukowe dla dzieci niezamożnych rodziców .	500 „ — „	— „ — „
3. Koszta administracyi . . .	1.147 „ 79 „	— „ — „
4. Wynagrodzenie sekretarza „Macierzy“	300 „ — „	— „ — „
5. Wynagrodzenie redaktora czasopisma „Gospodarz“ . .	300 „ — „	— „ — „
6. Wynagrodzenie sług za nadzór lokalu i sprzątanie .	35 „ — „	— „ — „
7. Gotówka za zakupno efektów	2.613 „ 81 „	— „ — „
8. Efekta spieniężone	— „ — „	2.613 „ 81 „
9. Odsetki bierne	15 „ 28 „	— „ — „
10. Zwrot zaliczki funduszowi krajowemu	2.907 „ 13 „	— „ — „
razem . . .	13.877 zł. 81 ct.	2.613 zł. 81 ct.
11. Do tego: zapas z końcem roku 1892	377 „ 55 „	36.774 „ 92 „
Suma wydatków .	14.255 zł. 36 ct.	39.388 zł. 73 ct.

Wykazany wyżej pod poz. 11 wydatków zapas z końcem roku 1892 w gotówce 377 zł. 55 ct., jest zapasem majątku obrotowego; zaś w efektach 36.774 zł. 92 ct., jest zapasem majątku zarodowego fundacyi; — pod poz. 10 wydatków wykazany zwrot zaliczki funduszowi krajowemu w kwocie 2.907 zł. 13 ct, mieści w sobie zaliczkę z roku 1.891 wziętą od funduszu krajowego w roku 1891 w kwocie 1.907 zł. 13 ct. i część zaliczki wziętej od funduszu krajowego w roku 1892 w kwocie 1000 zł., reszta zaliczki wykazanej pod poz. doch. 6, wziętej w roku 1892 z funduszu krajowego w kwocie 1000 zł., zwrócona została temuż funduszowi w roku 1893 z ogólnych dochodów majątku obrotowego fundacyi „Macierzy polskiej“.

Zarząd majątku zarodowego Zakładu im. Ossolińskich.

W myśl §. 41 i 58 ustawy fundacyjnej zakładu im. Ossolińskich kasa krajowa Wydziału krajowego przechowuje majątek zarodowy Zakładu w efektach, pobiera dochody działu bibliotecznego, z których wedle asygnacyi kuratora literackiego daje w miarę potrzeby zasiłki kasie podręcznej, będącej pod zarządem kuratora literackiego.

Kontrolę rachunkową wykonuje Wydział krajowy.

Obrót pieniężny w roku 1892 był następujący:

A. Stan ogólny majątku z końcem roku 1891 wynosił:

a) w papierach wartościowych . 210.921 zł. 04 ct.

a po potrąceniu:

1. wydzielonego kapitału po myśli statutu na rzecz funduszu rezerwowego 31.401 zł. 36 ct.
2. depozytu kuratora ekonomicznego . 892 „ 82 „
3. kaucyi dzierżawców . . . . . 3.472 „ 50 „ = 35.766 zł. 68 ct.

pozostaje majątek zakładowy . 175.154 zł. 36 ct

b) w kapitałach hipotekowanych:

Zapis Chołoniewskiego 3.150 zł. — ct.
„ Neronowicza . 525 „ — „
„ Pawlikowskiego 2.362 „ 50 „ = . . 6.037 zł. 50 ct.

c) w funduszach bibliotecznych (wartość inwentarza) 507.183 „ 36 „

d) w gotówce i w należytościach czynnych . . 26.865 „ 75½ „

Majątek ten wynosi z końcem roku 1892:

a) w papierach wartościowych . 242.138 zł. 45 ct.

a po strąceniu:

1. wydzielonego kapitału po myśli statutu na rzecz funduszu rezerwowego 33.897 zł. 31 ct.
2. depozytu kuratora ekonomicznego 1.097 „ 95 „
3) kaucyi dzierżawców . . . . . 3.607 „ 50 „ = 38.602 zł. 76 ct.

pozostaje jako majątek zakładowy . 203.535 zł. 69 ct.

W porównaniu z rokiem 1891 przybyło w efektach 28.381 zł. 33 ct. a mianowicie:

α) do depozytu kuratoryi ekonomicznej 11.203 zł. 42 ct.

β) do funduszu zapasowego . . . . 67 „ 17 „

γ) do funduszu Przeworskiego . . . 17.110 „ 74 „ razem j. w. 28.381 zł. 33 ct.

b) w kapitałach hipotekowanych:

Zapis Chołoniewskiego . . 3.150 zł. — ct.
„ Neronowicza . . . 525 „ — „
„ Pawlikowskiego . . 2.362 „ 50 „ 6.037 zł. 50 ct.

bez zmiany jak w roku 1891.

c) w funduszach bibliotecznych:

1. dobra i realności . . . 342.943 zł. 66½ ct.
2. zbiory . . . . 137.630 „ 53½ „

przyrosła wartość zakupionych książek, dzieł i zbiorów o . . . . 3.791 zł. 59 ct.

3. nakłady . . . . . 25.178 zł. 90 ct.
przybyło w roku 1892 według szczegółowego inwentarza wartość za . 150 zł. — ct.
ubyło zaś, sprzedanych, zamienionych i gratis wydanych nakładów na . . . . . 970 „ 33 „
zmniejszyła się przeto wartość o . 820 zł. 33 ct.

4. sprzęty . . . . . 4.406 zł. 65 ct.
przybyły zakupione sprzęty i szafy biblioteczne wartości . . . . . 225 zł. 20 ct.
ubyło zaś z powodu odpisania 5% wartości na zużycie od 4.401 zł, 52 ct. . . . . 220 zł. 07 ct.
przeto zwiększyła się wartość o . . 5 „ 13 „

razem w funduszach bibliotecznych . . 510.159 zł. 75 ct.

d) w gotówce i w należytościach czynnych . . . 26.890 „ 47 „
przybyło 24 zł. 72 ct.

W całym majątku zakładowym przybyło:

α) w efektach, ... 28.381 zł. 33 ct.

β) w funduszach bibliotecznych . . 3.941 zł. 59 ct.
a po strąceniu ubytku . . . . 970 „ 33 „ 2.971 „ 26 „

γ) w gotówce i należytościach czynnych . . . . . 24 „ 72 „

Ogółem przybyło w efektach i inwentarzach 31.377 zł. 31 ct.

B. Obrót kasowy w majątku obrotowym wynosił w r. 1892.

I. Dochody.

a) Dochody w gotówce:

Rata od kuratora ekonomicznego		6.300 zł. — ct.
Czynsze z gmachu		1.280 „ — „
Dochody z ogrodu		98 „ 50 „
Pożyczka pobrana z fund. Przeworskiego na restauracyę gmachu		5.000 „ — „
Dotacya od wydawnictwa książek szkolnych na restauracyę gmachu		9.500 „ — „
Dochód z dóbr Rakowca i lasu		7.500 „ — „
Opłata z drukarni i wydawnictwa książek szkoln.		7.000 „ — „
Za sprzedane nakłady		89 „ 34 „
Odsetki		3.501 „ 85 „
Subwencya sejmowa na ochronę zabytków historycznych za rok 1892 . . .	500 zł. — ct.	
Odsetki od lokowanej gotówki za rok 1892	29 „ 45 „	529 „ 45 „
Rata pożyczki od wydawnictwa książek szkolnych za rok 1892		2.600 „ — „
Za spieniężone efekta		118 „ 75 „
Z gotówki ulokowanej w Banku krajowym . . .		1.029 „ 15 „
Dar dla biblioteki od Adama Gralewskiego . .		10 „ — „
Razem . .		44.557 zł. 04 ct.
Zapas kasowy z d. 31. grudnia 1891 . .		1.249 „ 22½ „
Suma . .		45.806 „ 26½ „

b) Dochody w efektach:

Depozyt kuratoryi ekonomicznej:		
a) Pobrane obligacye za wykupno propinacyi . . .	11.200 zł. — ct.	
b) Lokacye na książeczkę Banku krajowego	3 zł. 42 ct.	11.203 zł. 42 ct.
Fundusz zapasowy dolokowano na książeczkę Banku krajowego		67 „ 17 „
Fundusz rezerwowy dokupione efekta		2.495 „ 95 „
Tymczasowy depozyt kuratora ekonomicznego . .		205 „ 13 „
Kaucya Ostrowskiego		135 „ — „
Fundusz Przeworski — pobrane efekta z depoz.		22.066 „ 81 „
Zapas efektów z d. 31. grudnia 1891		210.921 „ 04 „
Razem . . .		247.094 zł. 52 ct.

II. Wydatki.

a) Wydatki w gotówce:

Zakupno i oprawa dzieł	3.779 zł. 53 ct.
Muzeum	711 „ 68 „
Wydawnictwo (nakłady własne)	65 „ 29 „
Podatki	1.659 „ 40 „
Płace urzędników i sług, remuneracye, pensye, zapomogi i zaliczki na płace	12.409 „ 52 „
Stypendya	2.166 „ 25 „
Restauracya gmachu	14.439 „ 83 „
Koszta administracyi i asekuracya	782 „ 31 „
Koszta kancelaryjne	665 „ 81 „
Opał i światło	1.331 „ 50 „
Koszta komisyjne do Rakowca	21 „ 38 „
Budowa leśniczówki w Rakowcu	1.627 „ 33 „
Koszta kontraktowe, płace nauczyciela i rozmaite wydatki z dóbr Rakowiec	694 „ 04 „
Stypendyum z fundacyi im. Dr. Małeckiego . .	300 „ — „
Ruchomości biurowe i biblioteczne	225 „ 20 „
Zakupno starożytności z zaliczki sejmowej . . .	219 „ 78 „
Odsetki od lokacyi zaliczki sejmowej	29 „ 45 „
Z funduszu zapasowego, zaliczka udzielona administracyi dóbr fundacyjnych	4.318 „ 75 „
Suma . . .	45.447 zł. 05 ct.
Zapas kasowy z d. 31. grudnia 1892	359 „ 21½ „
Razem . . .	45.806 zł. 26½ ct.

b) W efektach:

Spieniężone efekta z funduszu Przeworskiego na udzielenie zaliczki na restauracyę gmachu . .	4.956 zł. 07 ct.
Zapas efektów z d. 31. grudnia 1892	242.138 „ 45 „
Razem . . .	247.094 zł. 52 ct.

III. Zaległości czynne wynoszą:

1. Na rachunku bieżącym Banku krajowego . .	5 zł. 76 ct.
2. 4½% pożyczka z funduszu zapasowego na wydawnictwo książek szkolnych	18.200 „ — „
3. z funduszu zapasowego zaliczka udzielona funduszom bibliotecznym	1.000 „ — „
4. 4½% pożyczka z funduszu zapasowego udzielona kuratoryi ekonomicznej	8.534 „ 49 „
5. z funduszu Przeworskiego zaliczka udzielona funduszowi bibliotecznemu na restauracyę gmachu	5.000 „ — „
6. rozmaite	1.311 „ 01 „
Razem . .	34.051 zł. 26 ct.
Zaległości bierne . .	7.520 „ — „
Nadwyżka należytości czynnych z końcem r. 1892	26.531 zł. 26 ct.

Fundusz szkół ludowych z roku 1872.

Majątek zarodowy tego funduszu wynosił z końcem roku 1892:

w gotówce	— zł.	— ½ ct.
w efektach	100.007 „	60 „
Razem	100.007 zł.	60½ ct.
Odsetki od efektów przyniosły w roka 1892 dochód w kwocie	4.498 „	05 „

W roku 1893 asygnowono z tego funduszu:

a) na spłacenie 18 raty należytości rządowej	354 „	50 „
b) na zasiłki bezzwrotne na budowę szkół lub przeistoczenie istniejących budynków		
134 zł. 50 ct. gminie Taurów	134 „	50 „
po 100 zł. gminom: Błyszczanka, Borowa góra, Brzezinka ad Andrychów, Cebrów, Chomczyn, Cucyłów, Dołhe, Gnojnica, Gorliczyna, Grudna dolna i górna, Hołosko wielkie, Hołuczków, Horożanka, Jureczkowa, Końskie, Kosztowa, Kotoryny, Łubianki niższe, Miechocin, Nahorce, Niedzielna, Niskołyzy, Podhajczyki, Podlipce, Podzwierzyniec, Puławy, Równia, Rożanka wyżna, Ruda, Rudka, Sieradza, Skomielna biała, Święcany, Szlembarg, Torhanowice, Ujazd, Wielka wieś, Wola zgłobieńska, Wulka taniewska, Zabierzów	4.000 „	— „
Ogółem wypłacono ad *a* i *b* w roku 1893 kwotę	4.489 „	— „
z czego przypada na same zasiłki kwota	4.134 „	50 „

Nadto w należytościach czynnych znajduje się kwota 485 zł. ulokowana na 4% książeczkach Banku krajowego i przeniesiona do depozytów funduszu krajowego na rzecz gmin:

po 50 zł. gminy: Dobrostany, Haliczany, Łomnica, Paszyn, Góra motyczna, Żyndranowa i Przewłoka po 50 zł.	350 „	— „
po 45 zł. gminy: Lubomierz, Niedźwieć, Olszówka	135 „	— „
zrealizowano zaś do LW. 57240,93 znajdującą się w depozytach funduszu krajowego 4% książeczkę gminy Sędziszów na	200 „	— „
odpisano z ewidencyi ksiąg rachunkowych przyznany zasiłek gminie Nawojowa w kwocie	100 „	— „
z powodu niedopełnienia warunków budowy szkoły, gminie zaś Kondratów, przedłużono czas do podniesienia przyznanego zasiłku w kwocie	50 „	— „

Fundusze szkolne.

Zaliczki Rad szkolnych okręgowych.

Pretensya krajowego funduszu szkolnego do funduszów szkolnych okręgowych z tytułu zaliczek, udzielonych na pokrycie niedoborów, wynosiła z końcem roku 1892 . . . . . 95.761 zł. 77 ct.

W roku 1893 udzielono nowych zaliczek	89.915 „	01½ „
Razem	185.676 zł.	78½ ct.
Na to uiszczono w roku 1893	16.764 „	51½ „
Zaległość z końcem września 1893 wynosi	168.912 zł.	27 ct.

Celem przyspieszenia zwrotu tej należytości Wydział krajowy wystosował do c. k. Rady szkolnej krajowej i do c. k. Rad szkolnych okręgowych odezwę do LW. 48796/93, a Rady szkolne okręgowe jak LW. 51444, 52.742, 54.694, 55.243 i 5913/1893 w miarę możności powyższe zaliczki zwracają.

Zamknięcie rachunków Rad szkolnych okręgow.

Według sumaryusza zamknięć rachunkowych 74 Rad szkolnych okręgowych, dołączonego jako alegat D.) preliminarza krajowego fundnszu szkolnego na rok 1893 zapas w gotówce z początkiem roku 1892 wynosił . . . . . 56.994 zł. 59½ ct.

Dochody w roku 1892 . . . . . 2,266.360 „ 45 „

Razem . . . 2,323.355 zł. 04½ ct.

Wydatki w roku 1892 wynosiły . . 2,258.756 „ 51½ „

Z porównania więc obu tych sum wynika zapas w gotówce z końcem roku 1892 w kwocie . . . 64.598 „ 53 „

Należytości czynne z końcem roku 1892 wynoszą . . . . . 545.251 „ 35 „

Razem stan czynny . . 609.849 zł. 88 ct.

Należytości bierne, z wyłączeniem zaległości przypadających krajowemu funduszowi szkolnemu, wynoszą z końcem roku 1892 . . . . . 387.681 „ 53 „

Z porównania obu tych należytości okazuje się nadwyżka stanu czynnego w kwocie . . . . . 222.168 „ 35 „

która jest pretensyą krajowego funduszu szkolnego z końcem roku 1892 do funduszów szkolnych okręgowych, tytułem zwrotu zaoszczędzeń w zasiłkach, udzielonych okręgowym funduszom szkolnym.

Z kwoty tej przypada:

a) na zaległości z lat dawniejszych po koniec roku 1891 . . . . . 165.861 „ 32 „

b) należytości bieżące z roku 1892 . . . . . 56.307 „ 03 „

razem j. w. . . . 222.168 zł. 35 ct.

Do końca września 1893 r. z tej sumy odpisano 26.552 „ 07½ „

pozostało . . 195.616 zł. 27½ ct.

Po uiszczeniu na poczet tej należytości do końca września 1893 roku kwoty . . . . . 22.876 „ 10½ „

Zaległość z końcem września 1892 wynosi sumę 172.740 zł. 17 ct. którą Rady szkolne okręgowe w miarę zapasów kasowych zwracają funduszowi szkolnemu krajowemu.

Zaległe prestacye szkolne.

Według alegatu D) dołączonego do preliminarza krajowego funduszu szkolnngo na rok 1894 zaległe prestacye szkolne wynosiły z końcem roku 1892 sumę 355.064 zł. 24 ct.

C. k. Rada szkolna krajowa przy każdej sposobności przynagla c. k. Rady szkolne okręgowe do energicznego ściągania prestacyj zaległych i bieżących, a c. k. Prezydyum Namiestnictwa odbiera co miesiąc od c. k. Starostw ra-

porty o stanie tych prestacyj i wpływa energicznie na ściąganie zaległości z tego tytułu.

Głównym powodem tak wielkich zaległości jest ta okoliczność, że wielu gminom pozwolono znaczne zaległości spłacać ratami, jakoteż, że należytości za IV. kwartał każdego roku ściągalne są dopiero w I. kwartale roku następnego.

Taksy szkolne.
Al. 1.

Według alegatu I. należytości taks spadkowych, przypadające na rzecz krajowego funduszu szkolnego wynosiły z początkiem roku 1892 . . . . . 7.281 zł. 59½ ct.

Należytość za rok 1892	9.436 „ 87 „
razem . .	16.718 zł. 46½ ct.
z tego odpisano . .	223 „ 70 „
pozostało . .	16.494 zł. 76½ ct.
w roku 1892 uiszczono . .	9.485 „ 15 „
zaległość zatem z końcem roku 1892 wynosi . .	7.009 zł. 61½ ct.

z której to kwoty przypada:

a) na zaległość z lat ubiegłych	3.092 zł. 56½ ct.
b) „ „ z roku 1892	3.917 „ 05 „
razem j. w. .	7.009 zł. 61½ ct.

O spieszne i energiczne ściąganie zaległych taks spadkowych wezwano wszystkie c. k. urzędy podatkowe i proszono c. k. Prezydyum Namiestnictwa do LW. 31560/93, ażeby ze swej strony przynagliło do tej czynności c. k. Starostwa.

W skutek powyższego przynaglenia pościągano znaczną ilość taks zaległych a ściągnięcie reszty jest w toku.

Zaliczki na budynki szkolne.

Według alegatu E. dołączonego do preliminarza krajowego funduszu szkolnego na rok 1894. rozdano, — począwszy od roku 1876 do końca roku 1892 tytułem zaliczek gminom na budynki szkolne ogółem kwotę 316.477 zł. 26 ct.

Z tego odpisano niezrealizowane zaliczki w kwocie	2.879 „ — „
pozostało . .	313.598 zł. 26 ct.
na poczet tej należytości uiszczono . . .	246.646 „ 45 „
niespłacona należytość ogólna z powyższego okresu wynosi	66.951 zł. 81 ct.
Na poczet tej należytości uiszczono ratami po koniec września 1893	4.510 „ 55 „
zaległość zatem z końcem września 1893 wynosi sumę .	62.441 zł. 26 ct.

Zaległe raty wykazano w należytym terminie c. k. Starostwom do LW. 32126/93.

Zaległe odsetki od kapitałów hipotekowanych, dodatki, zwroty rubryk korelatywnych i mylnych przeprowadzeń c. k. urzędów podatkowych urgowano do LW. 30317/93.

Pretensye do skarbu królestwa Polskiego.

Sprawa rewindykacyi kapitałów od rządu rosyjskiego, dotychczas załatwioną nie została.

Fundacye stypendyjne.

Fundacye stypendyjne aktywowane z początkiem roku szkolnego 1893/4.

Z początkiem roku szkolnego 1893/4 wprowadziliśmy w życie trzy fundacye a mianowicie:

1) Fundacyę familijną Waleryana Czaykowskiego, przeznaczoną na teraz wyłącznie dla członków rodziny fundatora. W fundacyi tej istnieją cztery wsparcia po 600 złr. w. a. rocznie, przeznaczone dla osób, które 55 lat ukończyły, albo też dotknięte są kalectwem lub nieuleczalną, albo inną ciężką, długotrwałą chorobą, a bez własnej winy nie mają przyzwoitego utrzymania, i cztery stypendya po 400 złr. w. a. rocznie, dla uczniów lub uczennic poświęcających się naukom w publicznych szkołach lub zakładach naukowych w kraju, w jakimkolwiek zawodzie nauki lub sztuki.

2. Fundacyę ś. p. Ludwiki z hr. Duninów Borkowskich Niezabitowskiej, w której istnieją na teraz trzy stypendya po 500 złr. w. a. rocznie, przeznaczone dla uczniów krajowych szkół średnich i wyższych, obrządku rzymsko- lub grecko-katolickiego.

3) Fundacyę ś. p. ks. Jana Nowaka, w której istnieją na teraz dwa stypendya po 150 złr. w. a. rocznie, przeznaczone dla ubogich uczniów szkół gimnazyalnych w kraju, religii katolickiej, z pierwszeństwem przy równych zresztą warunkach. Dla krewnych fundatora a w ich braku dla pochodzących z Wilamowic.

Fundacye ukonstytuowane w ciągu r. 1892|3.

W ciągu roku 1892/3 ukonstytuowano pięć fundacyj, a mianowicie: fundacyę Karola i Reginy Lipińskich, Ludwiki z hr. Duninów Borkowskich Niezabitowskiej, ks. Jana Nowaka, Ignacego Pierzchały i Kazimierza Skwirczyńskiego. Ostatnia z tych fundacyi była już przedtem prowizorycznie aktywowaną, fundacye Ludwiki z hr. Duninów Borkowskich Niezabitowskiej i ks. Jana Nowaka, wprowadzono w życie z początkiem roku 1893/4.

Sprawozdanie o dawniejszych fundacyach dotąd nieaktywowanych.

Nawiązując do naszych sprawozdań z czynności za czas od 1. lipca 1890 do 31. października 1891 a względnie za czas od 1. listopada 1891 do 31. grudnia 1892 podajemy w dalszym ich ciągu co następuje:

Fundacya ś. p. Grzegorza Aywasa.

Dochody tej fundacyi wynoszą na teraz 539 złr. w. a. rocznie; ukonstytuowanie jej nastąpi dopiero wówczas, gdy dochody te wystarczą na wypłatę dwóch stypendyów po 300 złr. rocznie.

Fundacya stypendyjna im. Bereżnickich.

C. k. Sąd obwodowy w Samborze zarządził już wydanie kapitału fundacyjnego do rąk c. k. Namiestnictwa, a Wydział krajowy odniósł się do c. k. Namiestnictwa o zarządzenie lokacyi tego kapitału. Natomiast nie złożono jeszcze należących się fundacyi odsetek. ani też kwoty potrzebnej na pokrycie należytości rządowej i kosztów ukonstytuowania fundacyi.

Fundacya ś. p. Dyonizego Bertolego.

Dotąd nie udało się jeszcze Wydziałowi krajowemu znaleść nabywcy dla skrzypiec zapisanych na fundacyę.

Fundacya ś. p. Antoniego Blicharskiego na utrzymanie nauczyciela przy szkole we wsi Jamnicy.

Ostateczne zrealizowanie majątku tej fundacyi nie nastąpi jeszcze tak prędko, ponieważ spadkowa realność nie została jeszcze sprzedaną a osiągnięcie pretensyi należących do spadku, potrwa dłuższy czas. Na teraz można się spodziewać, że w niedalekiej przyszłości nastąpi złożenie na rzecz

fundacyi kwoty 6 — 7000 złr. w. a. ze zrealizowanych już funduszów masy spadkowej.

Fundacya ś. p. Edwarda Chrzanowskiego.

Zrealizowanie majątku fundacyi jest w toku, a w szczególności wezwano już Bank krajowy i Kasę oszczędności w Tarnopolu do złożenia znajdujących się w ich przechowaniu efektów, zapisanych przez ś. p. fundatora na fundacyę a względnie na pokrycie przypadającej od niej należytości rządowej. Z efektów legowanych na fundacyę zostały jednakowoż dwa listy zastawne łącznej im. wartości 6000 złr. sprzedane na pokrycie zaciągniętej przez fundatora na ich zastaw pożyczki, fundacya nie otrzyma zatem całych 7.500 złr. w efektach, tylko prawdopodobnie 1500 złr. w efektach i 32332 złr. 41 ct. w gotówce, które pozostały ze spieniężonych efektów. Z gotówki tej ma być także pokryta należytość depozytowa. Po zupełnem zrealizowaniu majątku fundacyi, będzie można przystąpić do jej ukonstytuowania, aktywowanie zaś musi być odroczone ze względu na służące bratu fundatora prawo dożywotniego poboru odsetek.

Fundacya im. Kazimierza Czarniakowskiego.

Stan rzeczy nie uległ żadnej zmianie.

Fundacya ś. p. Izabeli Duszyńskiej.

Legat na rzecz fundacyi stypendyjnej został już zabezpieczony na całym majątku spadkowym, przez adnotacyę prawa zastawu na deponowanych na rzecz masy efektach i gotówce, tudzież przez prenotacyę w stanie biernym nieruchomości spadkowych. Spadkobiercy nie przedstawili jeszcze wniosków co do zrealizowania majątku fundacyi, prawdopodobnie zatem zajdzie potrzeba ściągnięcia legatu — o ileby i dalsze wezwania pozostały bez skutku — w drodze sporu sądowego.

Fundacya ś. p. Michała Gątkiewicza.

Stan rzeczy nie uległ żadnej zmianie.

Fundacya ś. p. Józefa Grossa de Rosenburg.

Pomimo kilkakrotnych zapytań nie otrzymał Wydział krajowy zawiadomienia o teraźniejszym stanie sprawy zrealizowania majątku fundacyjnego, widocznie zatem nie uległ stan rzeczy żadnej istotnej zmianie i spór wspomniany w naszem ostatniem sprawozdaniu, musi być jeszcze w toku.

Fundacya ś. p. Dr. Kornelego Hoffmana.

Stan rzeczy nie uległ żadnej zmianie.

Fundacya ś. p. Ludwika Jankowskiego.

Stan rzeczy nie uległ żadnej zmianie.

Fundacya Teofila i Hersylii Januszewskich.

Stan rzeczy nie uległ żadnej zmianie.

Fundacya ś. p. ks. Tomasza Kiełbusiewicza.

Majątek tej fundacyi został już wydany Wydziałowi krajowemu. Ukonstytuowaniem jej zajmiemy się w ciągu roku 1893/4.

Fundacya ś. p. Franciszka Kochmana dla dziewcząt służących.

Aktywowanie tej fundacyi nastąpi w myśl art. 21 aktu fundacyjnego dopiero wtedy, gdy z jej dochodów można będzie po odtrąceniu 10% na pomnożenie majątku zakładowego, wypłacać corocznie trzy posagi o kwotach 500 złr., 400 złr. i 300 złr. Aż do tej chwili będą dochody fundacyi kapitalizowane, na teraz wynoszą one 588 złr. 40 ct.

Fundacya kopca Unii lubelskiej.

Aktywowanie tej fundacyi może nastąpić dopiero wtedy, gdy dochody wystarczą na wypłatę jednego stypendyum w kwocie co najmniej 120 złr. w. a. rocznie. Do tej kwoty dójdą dochody dopiero za lat kilkanaście, na teraz bowiem wynoszą 59 złr. 50 ct. Ukonstytuowanie fundacyi nastąpi prawdopodobnie w ciągu r. 1893/4.

Trzy fundacye ś. p. Józefa Kośvitzkiego.

Fundacye te zostały, jak to już w zeszłorocznem sprawozdaniu podaliśmy, w r. 1892/3 ukonstytuowane. Wprowadzenie ich w życie nastąpi w ciągu roku 1893/4.

Fundacya ś. p. Wojciecha Kucharskiego.

Majątek tej fundacyi nie został jeszcze w zupełności zrealizowany, w szczególności nie zrealizowano jeszcze rozmaitych wierzytelności. Czynność ta, jest w toku.

Fundacya ś. p. Leona Jana Kantego dw. im. Kuczyńskiego.

Majątek fundacyi nie został dotąd zrealizowany, dotąd bowiem nie zadecydowało c. k. Namiestnictwo, w jaki sposób nastąpić ma sprzedaż dóbr spadkowych, w którym to względzie zachodziła różnica zdań między Wydziałem krajowym a egzekutorem rozporządzenia ostatniej woli.

Fundacya Karola i Reginy Lipińskich.

Fundacya ta została w ciągu roku 1892/3 ukonstytuowaną i Wydział krajowy objął w październiku 1893 zarząd majątku nieruchomego, fundacyi t. j. $^3/_4$ dóbr Urlowa, tak, iż obecnie ma w swym zarządzie cały majątek fundacyi. Aktywowanie jej musi być odroczone na czas nieograniczony, ponieważ w skutek zniszczenia niektórych budynków gospodarskich przez pożar, a złego stanu i innych budynków, fundacya będzie musiała ponieść bardzo znaczne wydatki na budowle i rekonstrukcye.

Fundacya ś. p. Ignacego Marynowskiego.

Stan rzeczy nie uległ żadnej zmianie.

Fundacya ś. p. Antoniego Monsona.

Stan rzeczy nie uległ żadnej zmianie, gdyż dożywotniczka pozostaje jeszcze przy życiu.

Fundacya ś. p. ks. Augusty Montliar'.

Stan rzeczy nie uległ żadnej zmianie.

Fundacya familijna ś. p. Dr. Adama Morawskiego.

Fundacya ta nie może być jeszcze reaktywowaną, gdyż dochody jej wynoszą 56 złr. 50 ct. i w myśl §. 5 aktu fundacyjnego mają być kapitalizowane tak długo, dokąd nie wystarczą na wypłatę stypendyum w kwocie 105 złr. w. a.

Fundaeya ś. p. Adama Jelity Neronowicza.

Stan rzeczy nie uległ zmianie.

Fundacya ś. p. Ignacego Ohanowicza.

Stan rzeczy nie uległ zmianie.

Fundacya Magdaleny Pasieczańskiej.

Wedle ostatniej odezwy c. k. Namiestnictwa w sprawie niniejszej fundacyi (z dnia 14. kwietnia 1893 l. 29899) wniosła już c. k. Prokuratorya skarbu imieniem fundacyi stypendyjnej oświadczenie do spadku i zajmuje się obecnie zrealizowaniem trzech do spadku należących wierzytelności wekslowych. Majątek, który po odtrąceniu pasywów i legatów fundacyi przypadnie, wyniesie — jeżeli zostanie w całości zrealizowany — przeszło 16.000 złr.

Fundacya ś. p. Bolesława Paszyca.

Majątek fundacyi został już w całości zrealizowany i zarządzono już wydanie go do dyspozycyi c. k. Namiestnictwa. Wobec tego jest rzeczą prawdopodobną, że czynność ukonstytuowania fundacyi zostanie w ciągu r. 1893/4 rozpoczętą, a może nawet i ukończoną.

Fundacya im. Ryszarda Pieściorowskiego.

Siostry fundatora wystąpiły przeciw ustanowionej przez ś. p. Ryszarda Pieściorowskiego fundacyi stypendyjnej jako dziedziczce testamentowej, tudzież przeciw obdarzonym w testamencie legataryuszom w drodze procesu, domagając się unieważnienia testamentu. Spór ten, jak niemniej wszczęte rokowania o załatwienie go w drodze ugodowej są jeszcze w toku, a Wydział

krajowy odniósł się do c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 17. kwietnia 1893 do l. 16678 z prośbą, ażeby mu, jako władzy powołanej z woli ś. p. fundatora do zarządu fundacyi udzieliło przed zawarciem ewentualnej ugody projekt jej do zbadania i objawienia zdania.

Fundacya ś. p. Ignacego Pierzchały.

Rektywowanie tej fundacyi, ukonstytuowanej już w ciągu r. 1892/3 nastąpi w myśl art. IV. aktu fundacyjnego z początkiem jedenastego roku szkolnego od roku, z którego dochodów należytość rządowa ostatecznie umorzoną zostanie; aż do tego czasu będą dochody kapitalizowane.

Fundacya im. Pietruskich

Spór wytoczony masie spadkowej śp. fundatorki Michaliny z Ruskich Pietruskiej, o unieważnienie testamentu ś. p. Konstantego Pietruskiego, na którego podstawie zapisane na fundacyę dobra, przeszły były na własność fundatorki, nie został jeszcze ukończony, a tem samem nie można jeszcze przystąpić do zrealizowania majątku fundacyjnego.

Fundacya Bursy im. księcia Leona Sapiehy.

Zbieranie podpisów członków byłego komitetu tej fundacyi na oświadczeniu zezwalającem na urządzenie jej jako fundacyi stypendyjnej jest jeszcze w toku.

Fundacya ś. p. Aleksandra Głowińskiego.

Ściągnięcie wierzytelności spadkowych, po którem dopiero w myśl woli ś. p. fundatora ma nastąpić wypłata przeznaczonego na fundacyę kapitału 2000 złr., nie zostało jeszcze ukończone. Również nie została jeszcze rozstrzygniętą kwestya oddania tej fundacyi w Zarząd Wydziału krajowego.

Fundacya p. n. „Stypendyum im. Eligiusza i Karoliny małżonków Sobolewskich.

Kapitał 3000 złr. przeznaczony na fundacyę jest już zabezpieczony. Kapitał ten jest płatny w myśl woli fundatorki (ś. p. Karoliny Sobolewskiej), dopiero po zupełnem zrealizowaniu majątku spadkowego. Do końca roku 1892 była ta czynność jeszcze w toku, o postępie jej w ciągu roku 1893 nie otrzymał Wydział krajowy mimo kilkakrotnych zapytań żadnego zawiadomienia.

Fundacye ś. p. Karola Soboty.

Wypracowane przez Wydział krajowy projekty aktów trzech fundacyi ś. p. Karola Soboty uzyskały już aprobatę c. k. Namiestnictwa. Zeznanie aktów fundacyjnych nastąpi w ciągu roku 1893/4, z aktywowaniem jednak wypadnie się wstrzymać przez czas dłuższy, gdyż teraźniejsze dochody nie wystarczają na wypłatę stypendyów w oznaczonej przez fundatora wysokości.

Fundacya ś. p. Franciszka Stachiewicza.

Postępowanie spadkowe zostało już zakończone i majątek spadkowy jest już w całości zrealizowany. Wedle wszelkiego prawdopodobieństwa zatem będzie można już w ciągu roku 1893/4 przystąpić do ukonstytuowania fundacyi.

Fundacya im. Edwarda Adama hr. Stadnickiego.

Usprawiedliwienie prenotacyi legatu fundacyjnego w sumie 10.000 złr. na dobrach spadkowych Nawojowa z przyległościami nie mogło jeszcze nastąpić, ponieważ dekret dziedzictwa nie został dotąd wydany. Spłata kapitału nastąpić ma wedle woli fundatora po większej sprzedaży lasu w dobrach spadkowych, która prawdopodobnie w niedalekiej przyszłości przyjdzie do skutku.

Fundacya im. Magdaleny i Bonifacego Stillerów.

Realizacyą majątku fundacyjnego zajmuje się c. k. Prokuratorya Skarbu i Syndyk Wydziału krajowego, będący oraz kuratorem fundacyi. Dotąd nie otrzymał Wydział krajowy zawiadomienia, iżby sprzedaż spadkowych nieruchomości już nastąpiła, również nie można jeszcze ciągle ocenić, czy

po spłaceniu długów spadkowych i poprzedzających zapis fundacyjny legatów, pozostanie dla fundacyi jaka nadwyżka.

Fundacya Adolfa Juliusza Strisowera p. n. „Stypendya Strisowerowskie“.

Uwagi Wydziału krajowego przedstawione c. k. Namiestnictwu w pismie z dnia 7. lipca 1892 l. 10797 odniosły ten skutek, że c. k. Namiestnictwo zarządziło rokowania z rodziną fundatora względem urządzenia fundacyi w sposób przez Wydział krajowy proponowany. Rokowania te doprowadziły do pomyślnego rezultatu, obecnie zatem zajmie się Wydział krajowy wypracowaniem nowego projektu aktu fundacyjnego.

Fundacya Stupnickich i Jankowskich, utworzona przez ś. p. Marcelego Stupnickiego.

Majątek tej fundacyi już dawniej prowizorycznie aktywowanej, nie jest jeszcze zupełnie zrealizowany, a w szczególności nie nastąpiło jeszcze ostateczne uregulowanie pretensyi do kuratora fundacyi z tytułu nadwyżki dochodów administrowanego przez niego majątku. Również są jeszcze w toku wszczęte przez ustawowych spadkobierców fundatora spory restytucyjne, odnoszące się do pretensyi na dobrach fundacyjnych hipotekowanych. Sprawy te są już na ukończeniu, prawdopodobnie zatem będzie można niebawem przystąpić do ukonstytuowania fundacyi.

Fundacya im. Konrada Wilczyńskiego.

Po spłaceniu wymierzonej już należytości rządowej, które w ciągu r. 1894 nastąpi — fundacya bowiem musiała dla braku funduszów postarać się o zezwolenie na spłatę ratalną, — zostanie fundacya niniejsza z początkiem roku 1894|5 w życie wprowadzoną.

Fundacya Jana Michała Włochowicza.

Na podstawie uchwały Wys. Sejmu z dn. 12. maja 1893 L. 923 zawarł Wydział krajowy z fundatorem kontrakt, którym odsprzedał mu zapisane na fundacyę grunta za kwotę 2000 zł. w. a. Kwotę tę złożył fundator przed terminem w całości a Wydział krajowy zarządził ulokowanie jej w efektach. Fundacya ta będzie zatem mogła w niedalekiej przyszłości, wejść w życie, skoro tylko należytość rządowa zaspokojoną zostanie.

Fundacye nowo-powstałe.

Fundacya Ezechiela Berzewiczego.

Zmarły w Bołszowcach dnia 18. lutego 1892 ś. p. Ezechiel Berzewicy zapisał ustępem 3. swego testamentu z dn. 14. lutego 1892 sumę 5.000 zł. w. a. w listach zastawnych gal. Banku hipotecznego na dwa stypendya mające nosić jego imię, przeznaczone dla ubogich uczniów szkół gimnazyalnych lub realnych, a to przedewszystkiem dla krewnych fundatora, urodzonych w kraju – w braku takich dla synów oficyalistów prywatnych skarbu Bołszowieckiego obrz. rz. lub gr. kat. urodzonych w kraju, gdyby zaś i takich niebyło dla synów innych oficyalistów prywatnych.

Rozdawnictwo służyć ma Wmu Alesandrowi Krzeczunowiczowi i jego prawnym następcom, właścicielom dóbr Bołszowce z przyległościami, jeżeliby zaś te dobra przeszły w ręce innych właścicieli, nie rodziny i nie nazwiska Krzeczunowiczów, Wydziałowi krajowemu. Zarząd fundacyi przekazał śp. fundator Wydziałowi krajowemu. Pismem z d. 17. kwietnia 1893. l. 17.228 zawiadomił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwo o powyższym legacie z prośbą o zarządzenie stosownych kroków w celu zrealizowania majątku fundacyi, a zarazem oświadczył, że przyjmuje przekazane mu przez fundatora prawo zarządu fundacyi i ewentualne prawo rozdawnictwa. Zrealizowanie majątku fundacyjnego dozna prawdopodobnie zwłoki, ponieważ ustawowy spadkobierca fundatora wystąpił z pretensyami do spadku i miał w oznaczonym przez sąd pertraktacyjny terminie wytoczyć spór sądowy. Na wystosowane

do sądu zapytanie, czy spór ten został rzeczywiście wytoczony nie otrzymał Wydział krajowy dotąd żadnej odpowiedzi.

Fundacya stypendyjna imienia Stanisława Karzykiewicza.

Zmarły w Podhajcach dnia 25. maja 1893. ś. p. Stanisław Karzykiewicz, aptekarz i właściciel realności w Podhajcach przeznaczył testamentem z dnia 12. kwietnia 1893. cały swój majątek po spłaceniu długów i legatu na fundacyę stypendyjną, dodatkowem zaś rozporządzeniem ostatniej woli z d. 21. maja 1893. ograniczył kapitał na fundacyę przeznaczony do kwoty 40.500 zł. w. a. W fundacyi tej istnieć mają dwa stypendya, wynoszące w niższych klasach szkół średnich po 400 zł., w wyższych klasach tychże szkół po 500 zł., a w czasie studyów akademickich po 700 zł. w. a. rocznie; skoro z zaoszczędzeń uzbiera się jeszcze 20.000 zł. w. a. ma być utworzone trzecie stypendyum. Stypendya są przeznaczone dla uczniów imienia Romańskich, celujących zdolnościami, moralnością i pilnością, a mianowicie na razie dla potomków śp. Antoniego i Michała Romańskich, po wygaśnięciu zaś tych linii dla Romańskich najbliżej z temi liniami spokrewnionych, a gdyby i tych nie stało dla Romańskich w ogóle. Zarząd i rozdawnictwo tej fundacyi przekazał fundator Wydziałowi krajowemu.

Odezwą z d. 14. lipca 1893. l. 36.134 oświadczył Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu, że prawa te przyjmuje, a zarazem upraszał o wydanie stosownych zarządzeń w celu zrealizowania majątku fundacyjnego i zawiadomienie Wydziału krajowego o ich skutku.

Ewentualna fundacya ś. p. Józefa Lityńskiego.

Zmarły d. 10. sierpnia 1892. w Stanisławowie sekretarz magistratu i właściciel realności p. Józef Lityński zapisał kodycylem z daty Stanisławów 4. czerwca 1892. swą realność pod l. $25^4/_4$ w Stanisławowie swym dwom córkom z drugiego małżeństwa, Zofii Maryi dw. im. i Melanii Oldze dw. im. substytuując je sobie wzajemnie, a oraz postanowił, iż w razie jeżeliby one obie bezpotomnie zmarły ma być z ich majątku wypłacona ich matce kwota 2.000 zł. w. a., reszta zaś posłużyć ma na utworzenie fundacyi stypendyjnej w pierwszym rzędzie dla krewnych śp. fundatora bez różnicy płci, w drugim rzędzie dla młodzieży płci męskiej, pochodzenia szlacheckiego imienia Lityńskich, herbu Grzymała, w braku zaś takich dla młodzieży płci męskiej, należącej do szlachty galicyjskiej. Zarząd i rozdawnictwo tej fundacyi poruczył śp. fundator Wydziałowi krajowemu zastrzegając swej żonie Michalinie Wacławie dw. im. Lityńskiej dożywotnie prawo prezenty.

Odezwą z d. 19. sierpnia 1893. l. 23.124 zawiadomił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwo o niniejszej ewentualnej fundacyi, z prośbą o wydanie stosownych zarządzeń w celu jej zabezpieczenia, a zarazem oświadczył, że przyjmuje przekazane mu przez fundatora prawo zarządu i rozdawnictwa. Prawdopodobnie zostaną prawa niniejszej fundacyi w każdym razie ograniczone, gdyż naruszają one część obowiązkową spadkobierczyń i sąd pertraktacyjny zarządził już dochodzenia w tym względzie.

Fundacye ś. p. Leopolda Rolanda (Rotlendera).

Zmarły dnia 7. marca 1893. ś. p. Leopold Roland (Rotlender) ustanowił testamentem z d. 7. marca 1886. między innemi trzy fundacye stypendyjne, których zarząd i rozdawnictwo przekazał Wydziałowi krajowemu. W szczególności zapisał:

I. sumę 8.000 zł. w. a. na dwa stypendya imienia Mieczysława Romanowskiego, poległego w walce z Moskwą w r. 1863. Stypendya te są przeznaczone dla uczniów średnich szkół publicznych, wyznania katolickiego, z pierwszeństwem dla krewnych śp. Mieczysława Romanowskiego.

II. sumę 10.000 zł. w. a. na dwa stypendya imienia fundatora dla uczniów średnich szkół publicznych, katolickiego wyznania, z pierwszeństwem dla dzieci mieszczan lwowskich i stanisławowskich.

III. sumę 8.000 zł. na dwa stypendya imienia fundatora dla uczennic żeńskiego seminaryum nauczycielskiego we Lwowie, wyznania katolickiego.

Odezwą z d. 3. listopada 1893. l. 52.657 oświadczył Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu, że przyjmuje zarząd i rozdawnictwo powyższych fundacyi, a zarazem prosił o zarządzenie spiesznego zrealizowania ich majątku.

Ewentualna fundacya Zygmunta br. Romaszkana.

Zmarły we Lwowie d. 7. sierpnia 1893. ś. p. Zygmunt baron Romaszkan zapisał testamentem z d. 1. sierpnia 1893. P. Franciszkowi br. Romaszkanowi swoje dobra Uhersko, Dobrzany, Wolica, Pietniczany, Wównia i Glinka wraz z dokupionemi gruntami, a p. Wacławowi Zaleskiemu swoje dobra Ostapie z przyległościami i dokupionemi gruntami, jako prelegaty, substytuując każdemu z nich jego najstarszego ślubnego syna lub w braku takiego jego najstarszego wnuka płci męskiej po ślubnym synie, w braku zaś i takiego innych ich testamentowych lub prawnych spadkobierców lub legataryuszów, którzy jednak winni będą w rok po śmierci. p. Franciszka barona Romaszkana, a względnie w rok po śmierci p. Wacława Zaleskiego zapłacić kwotę 50.000 zł. w. a. na utworzenie fundacyi im. Zygmunta br. Romaszkana, przeznaczonej na wsparcia zubożałych członków rodziny Romaszkanów, z której fundator pochodził, tudzież zubożałych powinowatych tej rodziny. Oznaczenie bliższych szczegółów co do zarządu i rozdawnictwa tej ewentualnej fundacyi pozostawił spadkodawca swym spadkobiercom, a oraz postanowił, że w razie, jeżeliby utworzenie lub dalsze utrzymanie fundacyi z jakiegobądź powodu stało się niemożliwem, przejdzie kapitał dla niej przeznaczony (t. j. 50.000 zł. a względnie 100‘000 zł.) na własność funduszu krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem z tem zastrzeżeniem, żeby dochody z tego kapitału tylko na cele dobroczynności publicznej lub publicznej oświaty w kraju były używane, aby ten kapitał stanowił osobny fundusz imienia Zygmunta barona Romaszkana i aby Sejm krajowy galicyjski w granicach powyżej zakreślonych uchwalił sposób użycia tego funduszu.

Zabezpieczeniem tej ewentualnej fundacyi, co do której fundator Wydziałowi krajowemu żadnych praw nie zastrzegł, zajmie się c. k. Prokuratorya Skarbu, która otrzymała już o niej zawiadomienie wprost od sądu pertraktacyjnego.

Fundacya Jędrzeja i Maryi Zemłów.

Uchwałą c. k. Sądu powiatowego w Gródku z d. 20. marca 1893. l. 14.313 zawiadomiono Wydział krajowy, iż ś. p. Jędrzej Zemła wspólnie ze swą żoną Maryą przekazał testamentem z d. 24. czerwca 1891. cały swój majątek na fundacyę, której dochody mają być w $^1/_3$ części obracane na upiększenie cerkwi w Gródku, w drugiej trzeciej części wypłacane każdoczesnym trzem księżom obrz. gr. kat. w Gródku z obowiązkiem odprawiania mszy za dusze fundatorów, w trzeciej części zaś na stypendya pod warunkami w testamencie bliżej określonymi. Zarząd tej fundacyi przekazali fundatorowie Wydziałowi krajowemu.

Bliższych szczegółów nie możemy na teraz podać, ponieważ dotąd nie otrzymaliśmy od sądu pertraktacyjnego zażądanego odpisu powyższego

Fundacye dobroczynne.
Fundacya śp. Józefa Krupacza.

testamentu z powodu, iż akta wskutek wniesionego rekursu zostały przedłożonego c. k. Sądowi krajowemu wyższemu.

Dokumentem z daty Lwów 14. stycznia 1884. przeznaczył zmarły we Lwowie d. 19. stycznia 1884. ś. p. Józef Krupacz dwie obligacye zjednoczonego długu państwa po 100 zł. w. a. na fundacyę, której dochody mają być dożywotnio wypłacane jednemu inwalidowi polskiej lub niemieckiej narodowości w Żółkwi urodzonemu, który był żandarmem lub — w braku takiego — który w c. i k. armii zajmował stopień podoficera. Pochodzącym z familii Bisikiewiczów służy pierwszeństwo. Majątek tej fundacyi jest już zrealizowany, a należytość rządowa została już zapłaconą.

Uchwałą z d. 11. kwietnia 1893. l. 65.330|92 oświadczył Wydział krajowy c. k. Prokuratoryi Skarbu w odpowiedzi na otrzymane od niej zapytanie, że przyjmuje prawo rozdawnictwa tej fundacyi i gotów jest przyjąć także prawo zarządu. Zarazem objawił Wydział krajowy swe zdanie co do szczegółów urządzenia fundacyi. Na to pismo nie nadeszła dotąd żadna odpowiedź.

Stan majątku zarodowego w funduszach stypendyjnych z dniem 30. czerwca 1893.

A) W efektach.

1) Zapas z dniem 1. stycznia 1893 z wyłączeniem fundacyi „Wystawy krajowej“ z roku 1877 która należy do Dep. II.	3,554.689 zł. 12	ct.
2) Zakupiono do dnia 30. czerwca 1893 . .	265.223 „ 69	„
3) Przybyło na rzecz już istniejących fundacyj do 30. czerwca 1893	421 „ 41	„
4) Nowoprzybyłe fundacye do d. 30. czerwca 1893	28 298 „ 37	„
Razem .	3,848.632 zł. 59	ct.
Spieniężono do dnia 30. czerwca 1893 .	167.853 „ 92	„
Pozostaje .	3,680.778 zł. 67	ct.

Osobno prowadzone fundacye:

a) Schiffnera . .	1.746 zl. — ct.	
b) Kochmana I. . .	26 317 „ 08 „	
c) „ II. . .	14.169 „ 45 „	
Razem . .	42.232 zł. 53	ct.
Ogółem w efektach . .	3,723.011 zł. 20	ct.

B. W dobrach i realnościach.

Winniki	67.875 zł. 03 ct.
Godowa	39.972 „ — „
Strzyżów	3.527 „ — „
Realności w Rzeszowie	37.773 „ 80 „
Razem .	149.147 zł. 83 ct.

C. W należytościach czynnych.

Łoś	6.363 zł. 64½ ct.
Olszewski	4.200 „ — „

Torosiewicz	5.000 „ —	„
Głowiński od obłąkanych	28.161 „ 19½	„
„ „ położnic	7.040 „ 30	„
Razem .	50.765 zł. 14	ct.

Ogółem wynosi stan majątków zarodowych funduszów stypendyjnych	3,922.924 zł. 17 ct.
Z końcem czerwca 1892 wynosił stan majątków zarodowych funduszów stypendyjnych .	3,684.892 „ 01 „
W porównaniu z rokiem ubiegłym pomnożył się stan majątków zarodowych funduszów stypendyjnych w tym okresie czasu o . .	238.032 zł. 16 ct.

Zauważa się, iż z należytości czynnych fundacyi Dr. Jana Towarnickiego, z powodu niewłaściwego zarachowania należytości na podstawie dokumentów bezwartościowych przy odbiorze fundacyi w zarząd kraju, odpisano do LW. 36287/92 . . . . . 5.768 zł. 31 ct.
resztę zaś w kwocie . . . . . 315 „ — „
uiszczono, za które zakupiono 4½% obligacye gal. pożyczki krajowej.

Oprócz tego przydzielone są do tego departamentu niektóre fundacye naukowe, dobroczynne i pomnikowe, posiadające majątku zarodowego z końcem czerwca 1863.:

A. W efektach:

Fundusz „Macierzy“ polskiej	36,774 zł. 92	ct.
„ Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisł. .	3.081 „ 42	„
„ Maryi Mochnackiej dla czterech ubogich ciemnych żebrać się wstydzących .	4.646 „ 65	„
„ Dra Malinowskiego Dział I. (dla zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach .	21.347 „ 32	„
„ Dra Malinowskiego Dział II. (ku wspieraniu artystów i literatów . .	593 „ 20	„
„ Dra Malinowskiego Dział III. (ku wspieraniu celów gal. Tow. muz. we Lwowie	20.456 „ 83	„
„ Dra Malinowskiego Dział IV. (ku wspieraniu ubogich sług prywatnych) . .	21.028 „ 33	„
„ Dra Malinowskiego Dział V. (posagowa dla ubogich dziewcząt służących) . .	10.826 „ 07	„
„ Dra Malinowskiego Dział VI. (ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła)	13.671 „ 51	„
„ pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego .	40.317 „ 06	„
„ Aleksandra hr. Stadnickiego . . .	23.544 „ 84	„
„ pomnika Kościuszki w Krakowie . .	15.279 „ 02	„
„ Komarnickich	1.665 „ 32	„
„ Jędrzejowiczowej	7.881 „ 22	„
„ Russanowskiej	63.600 „ —	„
„ stanowy-sierociński	41.052 „ 27	„
„ Ludwika i Anny Helców	925.501 „ 58	„
„ Łukowskich	8.404 „ 60	„

„	Siemianowskich III. (dla wdów po nauczycielach szkół ludowych . . .	22.240 „ 23 „
„	Siemianowskich IV. (posagowa dla biednych dziewcząt)	21.611 „ 69 „
„	Bursy im. ks. Leona Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkoł ludowych) .	14.231 „ 99 „
„	Skrzyńskiego (dla panien szlacheckich .	15.991 „ 52 „
„	„ (dla dziewcząt wiejskich) .	3.390 „ 54 „
„	Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów w Krakowcu	9.103 „ 66 „
„	Kośvitzky'ego Józefa I. dla ślepych w Krakowie	1.480 „ 82 „
„	„ „ II. dla wychowańców zakładu sierot pod wezwaniem św. Józefa w Krakowie	2.929 „ 98 „
„	Kośvitzky'go Józefa III. dla poprawionych złoczyńców w Krakowie . . .	1.479 „ 50 „
„	galicyjski inwalidów wojskowych . .	35.450 „ 67 „
„	niżankowicki inwalidów wojskowych . .	2.955 „ 39 „
„	Łodzia Ponińskiego	59.633 „ 51 „
„	Ludwiki Niezabitowskiej dla zboru św. Klaudyi	9.000 „ — „
	Razem w efektach .	1,459.171 zł. 66 ct.

B. W należytościach czynnych.

Fundusz	Dra Malinowskiego Dział II. (ku wspieraniu artystów i literatów) pożyczka udzielona Kasynu miej. we Lwowie .	20.000 zł. — ct.	
„	Skrzyńskiego (dla panien szlacheckich) kapitał zahipotekowany na dobrach „Łużnia“ z przyległościami .	7.954 „ 55 „	
„	Skrzyńskiego (dla dziewcząt wiejskich) kapitał zahipotekowany na dobrach „Łużna“ z przyległościami . .	1.590 „ 91 „	
	Razem w należytościach czynnych .		29.545 zł. 46 ct.

C. W realnościach.

Fundusz	Ludwiki i Anny Helców — kapitały wyłożone na budowę i urządzenie „domu ubogich“ w Krakowie	729.667 „ 55 „
	Ogółem wynosi majątek zarodowy z końcem czerwca 1893 funduszów naukowych dobroczynnych i pomnikowych w efektach, należytościach czynnych i realnościach	2,218.384 zł. 67 ct.
	Z końcem czerwca 1892 wynosił majątek zarodowy tych funduszów w efektach, należytościach czynnych i realnościach	2,083.816 „ 23 „
	Z porównania z rokiem poprzednim okazuje się zwiększenie majątku zarodowego tych funduszów o	134.568 zł. 44 ct.

Do wyżej wykazanego stanu fundacyj dobroczynnych i pomnikowych	2,218.384 „ 67 „
Doliczywszy stan majątków zarodowych fund. stypend.	3,922.924 „ 17 „
Okazuje się że w tym departamencie wynoszą kapitały etekta, wartości dóbr, temuż departamentowi przydzielone ogółem	6,141.308 zł. 84 ct.
a gdy w roku 1892 ogół tych majątków wynosił .	5,768.708 „ 24 „
Przeto w porównaniu z ubiegłym rokiem pomnożył się o	372.600 zł. 60 ct.
Doliczywszy do wykazanego wyżej stanu majątków zarodowych funduszów przydzielonych Departamentowi III. w sumie	6,141.308 „ 84 „
Stan majątków zarodowych z końcem czerwca 1893 piętnastu funduszów dobroczynnych i stypendyjnych, przydzielonych innym departamentom a pozostających w zarządzie Wydziału krajowego w łącznej sumie . . .	500.573 „ 83 „
Okazuje się ogólny stan majątków zarodowych funduszów stypendyjnych, dobroczynnych i pomni- w sumie	6,641.882 zł. 67 ct.

Fundusz emerytury aktorów sceny polskiej we Lwowie.

Przedłożone przez kuratoryę fundacyi śp. Stanisława hr. Skarbka zamknięcie rachunków funduszu emerytury wykazuje z końcem roku 1892.

Stan czynny tegoż funduszu:

1. w gotówce	8.703 zł. 90 ct.
2. w efektach	230.200 „ — „
3. w należytościach czynnych . .	24.934 „ 11 „
Razem .	263.838 zł. 01 ct.
Stan bierny .	41 „ 99 „
Z porównania okazuje się czysty stan czynny .	263.796 zł. 02 ct.

Na podstawie §. 4. statutu emerytury aktorów sceny polskiej przeszedł fundusz emerytury po upływie przywileju teatralnego śp. Stanisława hr. Skarbka pod zarząd Wydziału krajowego, — przeto w myśl tegoż §. 4. statutu emerytalnego wydelegował Wydział krajowy na dniu 7. lutego 1893 komisyę do odebrania tegoż funduszu.

W dniu odebrania fundusz ten wynosił (oprócz należytości czynnych):

w gotówce	2.253 zł. 57 ct.
w efektach	236 200 „ — „
Razem .	238.453 zł. 57 ct.

Członków czynnych .	35
Emerytów . . .	19

Odpis pisma Wydziału krajowego z dnia 30. czerwca 1893. do Lw. 26.539 wystosowanego do Jego Ekscelencyi hr. Edwarda Taaffego Prezydenta Ministrów w Wiedniu.

Ekscelencyo na posiedzeniu z dnia 12-go maja b. r., powziął galic. Sejm krajowy następujące uchwały:

I. Sejm stwierdza, że nieregularne swoływanie Sejmu utrudnia w wysokim stopniu prowadzenie porządnej gospodarki i prawidłowej administracyi krajowej.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd aby Sesya Sejmowa była odtąd zwoływaną co roku stale w jednym czasie a to przynajmniej na siedm tygodni.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby potrzebne w tym celu rokowania z c. k. Rządem przeprowadził i zdał z nich sprawę na najbliższej sesyi.

Kilkakrotnie już galic. Sejm krajowy miał sposobność występować w tej sprawie tyle ważnej dla praw i interesów kraju. Od roku 1880 po raz piąty (uchwały sejmowe z 17-go lipca 1880, 19-go stycznia 1887, 11-go stycznia 1888, 14 marca 1892 wreszcie 12-go maja 1893) galic. Sejm krajowy z odwołaniem się do praw konstytucyjnie mu zagwarantowanych domaga się od Wysokiego c. k. Rządu, aby przez wczesne zwoływanie i odpowiednią długość sesyj sejmowych umożliwiono mu w pełnej mierze spełnianie zadań konstytucyą mu przekazanych. Pomimo tych objawów zdarzyło się w ciągu 12-tu lat już dwa razy w latach 1879 i 1891, że galic. Sejm krajowy wbrew postanowieniu §. 8. statutu krajowego i mimo usilnych zabiegów Wydziału krajowego wcale nie został zwołany.

Nie mniej ubolewania godną jest nieregularność w zwoływaniu Sejmu. Rzut oka na dotychczasowe sesye sejmowe przekona, że nie ma już ani jednego miesiąca w roku w którymby galicyjski Sejm krajowy nie odbywał swoich posiedzeń.

I tak odbywały się posiedzenia Sejmu:

w styczniu w latach 1863, 1873, 1886, 1887, 1888, 1889.
w lutym 1867.
w marcu 1867, 1876, 1892.
w kwietniu 1861, 1866, 1875, 1876, 1892, 1893.
w maju 1875, 1893.
w czerwcu 1880.
w lipcu 1880.
w sierpniu 1868, 1870, 1877.
we wrześniu 1868, 1869, 1870, 1871, 1874, 1878, 1881, 1882, 1883, 1884, 1888, 1892.
w październiku 1868, 1869, 1871, 1874, 1878, 1881, 1882, 1883, 1884, 1888, 1889, 1890.
w listopadzie 1865, 1866, 1869, 1872, 1873, 1885, 1887, 1889, 1890.
w grudniu 1866, 1872, 1873, 1885, 1886, 1887.

Nie ulega wątpliwości, że chwiejność taka przy zwoływaniu Sejmu musi być szkodliwa dla prac jego, a to tem bardziej, że Wydział krajowy otrzymuje wiadomość o postanowieniu zwołania Sejmu zwykle dopiero przed samem zebraniem się Sejmu zdarzyło się nieraz, że oficyalna wiadomość o zwołaniu Sejmu doszła do Wydziału krajowego dopiero na 10—14 dni przed zebra-

niem się Sejmu i to w takim czasie w którym trudno było przewidywać, że zwołanie Sejmu rychło nastąpi. W tym krótkim czasie musiał więc Wydział krajowy wygotować chociażby najpilniejsze przedłożenie jak mianowicie budżet a jeżeli mu się to z nadzwyczajnem wytężeniem przeciążonych i tak urzędników powiodło, to ucierpieć na tem musiało gruntowność samych przedłożeń.

W tym stanie rzeczy musi Sejm ograniczać się zwykle tylko na załatwieniu budżetu i najpilniejszych spraw administracyjnych, wszystkie inne przedłożenia w szczególności zaś takie które wymagają dokładnego ustawodawczego traktowania pozostają niezałatwione, ponieważ czas tak skąpo Sejmowi wymierzony zaledwie wystarcza na wygotowanie referatu i przedyskutowanie go w komisyi, a w najlepszym razie na wypracowanie sprawozdania komisyjnego, które zwykle dopiero w ostatnich dniach sesyi wejść może do Izby i pozostaje niezałatwione.

O to powody które skłoniły galicyjski Sejm krajowy do powzięcia uchwał na wstępie przytoczonych i dla których Wydział krajowy spełniając otrzymane od Sejmu polecenie zwraca się do Wysokiego c. k. Rządu z usilną prośbą, aby Sejm galicyjski odtąd corocznie i na czas co najmniej 7-miu tygodni był zwoływany i żeby dla sesyi sejmowej wyznaczono raz na zawsze pewien stały okres czasu.

Ażeby spełnienie tego żądania umożliwić należałoby zdaniem Wydziału krajowego zwoływać już z początkiem jesieni Radę Państwa, któraby obradowała nieprzerwanie aż do załatwienia budżetu Państwa.

Bezpośrednio potem mogłyby być zwołane Sejmy na sesyę trwającą przez resztę miesiąca grudnia, cały styczeń i wrazie potrzeby pierwsze dni lutego. Po niej następowałaby sesya zimowa Rady Państwa, która ewentualnie mogłaby trwać przez cały miesiąc, aż do zebrania się delegacyi.

Proponowany niniejszem dla galicyjskiego Sejmu okres sesyjny przedstawiałby w prawdzie niejakie trudności z powodu świąt rzymsko- i grecko katolickich przypadających w grudniu i styczniu — zawsze jednak byłby o wiele korzystniejszym od sesyi w czasie robót polnych. Wiadomo bowiem, że galicyjski Sejm krajowy w przeważnej swej większości złożony jest z zawodowych rolników, którzy w ten sposób na znaczne straty byliby narażeni, czego o członkach Rady Państwa już z tego względu z równą stanowczością twierdzić nie można, że są oni z powodu corocznych długich sesyj Rady państwa już i tak zmuszeni odrywać się poniekąd od swej zawodowej pracy. Stałe oznaczenie sesyi sejmowej na początek jesieni, w którym to czasie najważniejsze roboty polne w naszym kraju jeszcze nie są ukończone, musiałoby pociągnąć za sobą przykrą kolizyą interesów zawodowych z obowiązkami poselskiemi zwłaszcza zaś w roku bieżącym w którym prace sejmowe zajęły już znaczną część wiosny.

Na tej uwadze kończy Wydział krajowy wyrażając nadzieję, że Wasza Ekscelencya przytoczone na wstępie uchwały galicyjskiego Sejmu krajowego już w najbliższym czasie uwzględnić raczy.

Alegat 2. do sprawozdania z czynności Dep. III. Wydziału kraj. za rok 1892/3.

Odpis odezwy Rady szkolnej krajowej z dnia 5. czerwca 1893, L. 9605 do Wydziału krajowego.

L. 21418 c. k. Rada szkolna krajowa ma zaszczyt oznajmić co następuje:

Czyniąc zadość życzeniu wyrażonemu w szacownej odezwie z dnia 6. maja b. r.

Petycya Wydziału towarzystwa gimnastycznego „Sokół“ we Lwowie domaga się na podstawie uchwał pierwszego zjazdu delegatów stowarzyszeń gimnastycznych wprowadzenie gimnastyki jako przedmiotu obowiązkowego we wszystkich szkołach publicznych.

Co się tyczy szkół ludowych, służy za podstawę ustawa o szkołach ludowych z dnia 2 maja 1883, która w §. 3-im orzeka, że gimnastyka jest dla chłopców przedmiotem obowiązkowym, dla dziewcząt przedmiotem nadobowiązkowym. Rozporządzenie ministeryalne z dnia 8 czerwca 1883, L. 10618 wprowadzające powyżej wymienioną ustawę orzeka, że dziewczęta pobierać mają naukę gimnastyki jako przedmiotu nadobowiązkowego, jeżeli na początku roku szkolnego rodzice z tem życzeniem się zgłoszą; następnie orzeka owo rozporządzenie, że nauki gimnastyki dziewczętom powinny ile możności udzielać wszędzie a zwłaszcza w klasach wyższych wyłącznie nauczycielki.

Z tym prawnym stanem rzeczy musiała się liczyć c. k. Rada szkolna krajowa, przedkładając Panu Ministrowi wyznań i oświaty nowe plany i instrukcye dla szkół ludowych pospolitych, które na podstawie upoważnienia c. k. Ministerstwa wyznań i oswiecenia z dnia 13-go stycznia 1893 l, 489 z dniem 1 września 1893 wejdą w życie. W planach tych nauka gimnastyki dla chłopców jest wszędzie uwzględniona i podany zakres nauki dla każdego stopnia; również uwzględniono i to, że jedne szkoły mają przyrządy gimnastyczne, i osobną salę do nauki gimnastyki, inne zaś poprzestać muszą na razie na ćwiczeniach wolnych w izbie szkolnej lub na świeżem powietrzu. Nie spuszczono też z uwagi gier gimnastycznych lecz wprowadzono je w plan naukowy. C. k. Rada szkolna kraj. nie tai jednak przed sobą, że wykonanie dokładne tego planu co do nauki gimnastyki napotka na znaczne trudności, że dopiero stopniowo, w miarę przybywających sił nauczycielskich wykształconych w seminaryach, nauka ta zyska całą podstawę. Również i to należy uwzględnić że tam wszędzie, gdzie nauki udziela chłopcom nauczycielka, nauka gimnastyki dla chłopców albo całkiem wypaść musi z planu naukowego, albo tylko ograniczyć się do gier gimnastycznych. Ustanowienie specyalnych instruktorów do ćwiczeń gimnastycznych dla chłopców jako nauczycieli pomocniczych w takich mianowicie szkołach, przy których nie ma nauczycieli gimnastyki egzaminowanych, albo gdzie są tylko nauczycielki — jak tego domaga się petycya zjazdu związków gimnastycznych w punkcie 6-tym — uważa c. k. Rada szkolna krajowa tak ze względu na połączone z tem koszta jak i na brak osób powołanych także pod względem dydaktycznym i pedagogicznym do tego zadania — za niewykonalne.

W szkołach ludowych żeńskich nie mogła c. k. Rada szkolna krajowa przyjąć do planu nauki w myśl powyżej przytoczonego rozporządzenia gimnastyki jako przedmiotu obowiązkowego lecz wprowadziła w miejsce gimnastyki a zgodnie z ustawą państwową roboty kobiece. To jednak wcale nie przeszkadza, by gimnastyki nie miało się udzielić dziewczętom jako przedmiotu nadobowiązkowego tam wszędzie, gdzie rodzice sobie tego życzą, i gdzie znajdzie się odpowiednia siła nauczycielska. Inicyatywa do tego wyjść powinna od gron nauczycielskich i od Rad szkolnych okręgowych.

W szkołach realnych gimnastyka według nowego planu nauki — zatwierdzonego przez Pana Ministra wyznań i oświecenia stanie się przedmiotem obowiązkowym, skoro tylko znajdą się warunki do tego potrzebne, to jest budynki gimnastyczne i ukwalifikowani nauczyciele.

Pozostaje najliczniejsza kategorya szkół średnich, gimnazya. W tych zakładach dotychczas nauka gimnastyki jest przedmiotem nadobowiązkowym i to nie tylko w Galicyi, lecz i w innych prowincyach Monarchii. W wykonaniu myśli przez wydział Towarzystwa Sokoła we Lwowie podanej, zachodzą też znaczne trudności.

Wprowadzenie gimnastyki jako przedmiotu obowiązkowego wymaga, aby w każdym normalnym zakładzie o 8 klasach — a takich zakładów jest w Galicyi najwięcej, ustanowiony był osobny nauczyciel gimnastyki, a w zakładzie o klasach głównych i licznych równorzędnych, dwaj nauczyciele tego przedmiotu, mający zupełnie równorzędne stanowisko z innymi nauczycielami.

Potrzebaby zatem przysporzyć naszym zakładom kilkudziesięciu nauczycieli gimnastyki, mających uniwersyteckie wykształcenie i egzamina kwalifikacyjne. Obecnie wobec znanego braku sił nauczycielskich przysporzenie takich sił jest wręcz niemożliwe, a choćby nawet dokonać się dało, stałoby się z wielkim tylko uszczerbkiem dla innych przedmiotów nauki gimnazyalnej tak iż w wielu zakładach brakłoby sił do udzielania najniezbędniejszych przedmiotów, a to pociągnęłoby nawet stopniowe zamykanie niektórych zakładów. Że tak jest istotnie, dowodzi wymownie fakt, iż obecnie gdzie każdy nauczyciel gimnazyalny mający uzdolnienie do nauczania gimnastyki może być pewnym iż udzielać będzie tego przedmiotu, a tem samem uzyska znaczne pomnożenie swoich dochodów liczba nauczycieli posiadających takie uzdolnienie jest bardzo nieznaczna. Obok tego zachodzi jeszcze druga nie mniejsza trudność. Wprowadzenie gimnastyki jako przedmiotu obowiązkowego, którego udzielałoby się co najmniej w 16 lekcyach tygodniowo, i to przeważnie w czasie przypadającym na lekcye szkolne obowiązkowe, a zatem od godziny 8–12 i od 3—5, wymaga koniecznie, aby każdy zakład rozporządzał oddzielną przez nikogo więcej nieużytkowaną salę gimnastyczną i boiskiem gimnastycznem. Nasze zakłady tylko wyjątkowo posiadają własne sale gimnastyczne i to przeważnie tylko zakłady w ostatnich czasach zbudowane. Przeważna zaś część zakładów posługuje się albo salami wynajętemi po za obrębem lokalów szkolnych, albo salami towarzystw gimnastycznych, które obok sal dostarczają też zazwyczaj także sił nauczycielskich. Budowa oddzielnych sal gimnastycznych zaopatrzenie ich we wszelkie przyrządy wymaga znacznego czasu i znacznych nakładów tak ze strony gmin, obowiązanych do utrzymywania budynków szkolnych jak ze strony rządu; musi ono przeto postępywać powoli, stopniowo. Wprowadzenie ryczałtowe nauki bez poprzedniego przygotowania miałoby tylko to następstwo, że nauka ta odbywałaby się w większej części zakładów tylko na papierze, a w rzeczywistości pozostaćby musiał stan dotychczasowy.

Powyższe uwagi mające przedstawić obecny stan rzeczy nie uprawniają jednak do przypuszczenia, jakoby c. k. Rada szkolna krajowa nie uznawała ważności gimnastyki i sprzeciwiała się zasadniczo wprawadzeniu jej jako przedmiotu obowiązkowego. Owszem od lat wielu poświęca jej baczną uwagę, i stara się oto, aby młodzież miała wszędzie sposobność do brania w niej udziału. To też, jak powiedziano w sprawozdaniu za rok $189^1/_2$ obecnie uczą jej wszędzie, wyjąwszy dwa gimnazya w Buczaczu i Brzeżanach. Nadto chcąc przysporzyć liczbę nzuczycieli tego przedmiotu, przedłożyła c. k. Rada szkolna krajowa Panu Ministrowi wniosek utworzenia w Krakowie komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli gimnastyki i utworzenia tamże kursów dla kandydatów tego przedmiotu. Pan Minister zgodził się w zasadzie na wnioski c. k. Rady szkolnej krajowej, a obecnie toczą się rokowania z Uniwersytetem krakowskim i towarzystwem Sokoła w Krakowie, aby już w najbliższym czasie nastąpiło utworzenie komisyi egzaminacyjnej i otwarcie kursów teoretycznych i praktycznych gimnastyki. Spodziewać się należy, że obie te instytucye po pewnym przeciągu czasu wydadzą szereg nauczycieli gimnastyki, mających obok ogólnego uniwersyteckiego wykształcenia także gruntowną znajomość zasad i celów tej nauki i że równolegle z tem rozwijać się będzie także akcya około uzyskania dla każdego zakładu osobnych sal gimnastycznych. Wtedy też, ale dopiero wtedy przystąpić będzie można do urzeczywistnienia myśli zawartej w petycyi Wydziału towarzystwa Sokoła. Obecnie wszelkie uchwały, dążące do wprowadzebia gimnastyki w gimnazyach jako przedmiotu obowiązkowego, miałyby tylko znaczenie akademickie.

D. j. w.

Alegat 3. do sprawozdania z czynności Dep. III. Wydz. kraj. za r. 1893.

WYKAZ

należytości, uiszczeń i odpisów taks wymierzonych na fundusz szkolny krajowy w roku 1892.

Liczba porzęd.	Poszczególnienie powiatów	Należytość						Odpisano		Uiszczono		Zaległość z końcem r. 1892		Uwaga
		zaległa		bieżąca		razem								
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
1	Biała	71	40	259	35	330	75	10	50	254	10	66	15	
2	Bóbrka	75	60	91	35	166	95	—	—	116	55	50	40	
3	Bochnia	78	75	115	50	194	25	—	—	130	20	64	05	
4	Bohorodczany	10	15	47	25	57	40	—	—	18	55	38	85	
5	Borszczów	68	25	78	75	147	—	1	05	107	10	38	85	
6	Brody	214	20	180	60	394	80	2	10	198	45	194	25	
7	Brzesko	115	50	150	15	265	65	—	—	151	20	114	45	
8	Brzeżany	107	20	93	45	200	65	—	—	112	45	88	20	
9	Brzozów	66	15	145	95	212	10	10	50	159	60	42	—	
10	Buczacz	160	65	151	20	311	85	—	—	150	15	161	70	
11	Chrzanów	11	55	47	25	58	80	—	—	45	15	13	65	
12	Cieszanów	154	35	114	45	268	80	—	—	133	35	135	45	
13	Czortków	64	05	78	75	142	80	2	10	80	85	59	85	
14	Dąbrowa	93	45	135	45	228	90	-		115	50	113	40	
15	Dobromil	46	20	51	45	97	65	2	10	53	55	42	—	
16	Dolina	126	—	107	10	235	10	5	25	96	60	131	25	
17	Drohobycz	123	90	103	95	227	85	—	—	112	35	115	50	
18	Gorlice	42	—	185	85	227	85	-	—	158	55	69	30	
19	Gródek	109	20	81	90	191	10	—	—	134	40	56	70	
20	Grybów	28	35	59	85	88	20	1	05	42	—	45	15	
21	Horodenka	229	95	151	20	381	15	—	—	182	70	198	45	
22	Husiatyn	94	89	191	10	285	99	1	05	180	60	104	34	
23	Jarosław	266	55	317	10	583	65	2	10	320	60	260	95	
24	Jasło	40	—	152	25	192	25	—	—	172	30	19	95	
25	Jaworów	54	60	53	55	108	15	—	—	60	90	47	25	
26	Kałusz	70	35	63	—	133	35	—	—	89	25	44	10	
27	Kamionka	123	90	190	05	313	95	7	35	185	85	120	75	
28	Kolbuszowa	81	90	116	55	198	45	2	10	103	95	92	40	
29	Kołomyja	79	80	237	30	317	10	3	15	178	50	135	45	
30	Kosów	87	32	46	20	133	52	—	—	62	12	71	40	
31	Kraków	21	—	27	30	48	30	—	—	15	75	32	55	
32	Krosno	42	—	84	—	126	—	2	10	78	70	45	20	
33	Limanowa	35	70	78	75	114	45	—	—	85	05	29	40	
34	Lisko	89	30	147	—	236	30	8	45	179	55	48	30	
35	Lwów	343	35	133	35	476	70	13	65	148	05	315	—	
36	Łańcut	80	85	180	60	261	45	5	25	177	45	78	75	
37	Mielec	34	65	71	40	106	05	6	30	67	75	32	—	
38	Mościska	38	32½	64	05	102	37½	—	—	48	30	54	07½	
39	Myślenice	185	85	195	30	381	15	7	35	242	55	131	25	
	Do przeniesienia	3.767	18½	4.779	60	8.546	78½	93	50	4.950	57	3.502	71½	

Liczba porząd.	Poszczególnienie powiatów	Należytość: zaległa zł.	zaległa ct.	bieżąca zł.	bieżąca ct.	razem zł.	razem ct.	Odpisano zł.	Odpisano ct.	Uiszczono zł.	Uiszczono ct.	Zaległość z końcem r. 1892 zł.	Zaległość z końcem r. 1892 ct.	Uwaga
	Z przeniesienia	3.767	18½	4.779	60	8.546	78½	93	50	4.950	57	3.502	71½	
40	Nadwórna	18	91	72	45	91	36	2	10	59	81	29	45	
41	Nisko	63	—	93	45	156	45	—	—	106	05	50	40	
42	Nowysącz	46	20	154	35	200	55	13	65	148	05	38	85	
43	Nowytarg	20	30	148	05	168	35	2	10	144	90	21	35	
44	Pilzno	25	20	114	45	139	65	—	—	88	20	51	45	
45	Podhajce	79	80	120	75	200	55	—	—	109	20	91	35	
46	Przemyśl	197	40	187	30	384	70	3	15	193	20	188	35	
47	Przemyślany	19	95	29	40	49	35	1	05	34	65	13	65	
48	Rawa	166	43	113	40	279	83	—	—	74	55	205	28	
49	Rohatyn	65	10	73	50	138	60	—	—	90	30	48	30	
50	Ropczyce	102	90	105	—	207	90	32	55	87	15	88	20	
51	Rudki	67	20	126	—	193	20	—	—	107	10	86	10	
52	Rzeszów	139	20	191	10	330	30	1	05	231	—	98	25	
53	Sambor	139	65	149	10	288	75	3	15	147	—	138	60	
54	Sanok	76	65	140	70	217	35	2	10	120	75	94	50	
55	Skałat	66	15	189	—	255	15	—	—	164	85	90	30	
56	Śniatyn	61	42	95	55	156	97	—	—	90	30	66	67	
57	Sokal	143	85	141	75	285	60	—	—	88	20	197	40	
58	Stanisławów	73	50	133	45	206	95	—	—	101	95	105	—	
59	Staremiasto	9	45	25	10	32	55	—	—	22	05	10	50	
60	Stryj	63	—	55	65	118	65	1	05	76	65	40	95	
61	Tarnobrzeg	51	45	82	95	134	40	3	15	46	20	85	05	
62	Tarnopol	116	55	89	25	205	80	7	35	78	75	119	70	
63	Tarnów	170	10	181	65	351	75	25	20	192	15	134	40	
64	Tłumacz	72	45	117	60	190	05	—	—	132	30	57	75	
65	Trembowla	289	80	88	20	378	—	—	—	178	50	199	50	
66	Turka	54	60	36	75	91	35	—	—	69	30	22	05	
67	Wadowice	113	40	262	50	375	90	—	—	234	15	141	75	
68	Wieliczka	101	85	224	70	326	55	4	20	248	85	73	50	
69	Zaleszczyki	152	25	88	20	240	45	—	—	70	35	170	10	
70	Zbaraż	36	75	61	95	98	70	1	05	64	05	33	60	
71	Złoczów	135	50	139	65	275	15	17	85	129	15	128	15	
72	Żółkiew	196	35	161	70	358	05	1	05	221	10	135	90	
73	Żydaczów	64	05	87	15	151	20	6	30	111	30	33	60	
74	Żywiec	147	—	232	05	379	05	—	—	184	80	194	25	
	Razem	7.114	54½	9.091	40	16.205	94½	221	60	9.197	43	6.786	91½	
75	Kasa krajowa	167	05	345	47	512	52	2	10	287	72	222	70	
	Suma ogólna	7.281	59½	9.436	87	16.718	46½	223	70	9.485	15	7.009	61½	

Z zaległości wykazanej z końcem r. 1892 w sumie 7.009 zł. 61½ ct.
przypada: *a)* na zaległość z lat ubiegłych 3.092 „ 56½ „
b) „ „ z roku 1892 3.917 „ 05 „
„ Razem jak wyżej . 7.009 „ 61½ „

SPRAWOZDANIE

z czynności departamentu IV. Wydziału krajowego

za czas od 1. stycznia do końca grudnia 1893

z 5-ma alegatami.

Departament IV.

Szef departamentu: Edward Jędrzejowicz, członek Wydziału krajowego.

A.

Ustawy i uchwały podlegające Najwyższej sankcyi.

Najwyższem postanowieniem z dnia 10. lipca 1893 otrzymał Najwyższą sankcyę projekt ustawy, którym udzielono gminie miasta Brodów prawo do pobierania myta kopytkowego.

Najwyższem postanowieniem z dnia 4. sierpnia 1893 otrzymały Najwyższą sankcyę uchwały Sejmu krajowego, przyznające prawo do poboru myta:

Radzie powiatowej w Tarnobrzegu na drodze powiatowej Tarnobrzeg-Majdan.

Radzie powiatowej w Dąbrowie na drogach powiatowych Otfinów-Ujście jezuickie i Dąbrowa-Mędrzechów.

Radzie powiatowej w Cieszanowie na drodze powiatowej Dachnów-Lubaczów.

Radzie powiatowej w Limanowy na drodze powiatowej Dobra-Szczyrzyce i od mostu powiatowego na rzece Łososinie.

Radzie powiatowej w Rzeszowie od mostu powiatowego na rzece Wisłoka w Żarnowie.

Radzie powiatowej w Trembowli na drodze powiatowej Trembowla-Budzanów.

Radzie powiatowej w Białej na drodze powiatowej Międzybrodzkiej.

Radzie powiatowej w Łańcucie na drodze powiatowej Łańcut-Kańczuga.

Radzie powiatowej w Kołomyi na drodze powiatowej Kołomyja-Peczeniżyn.

Radzie powiatowej w Stryju na drodze powiatowej Stryjsko-Żurawińskiej.

Radzie powiatowej w Zaleszczykach na drodze powiatowej Uścieczko-Jazłowiec.

Radzie powiatowej w Borszczowie na drodze powiatowej Iwanków-Germakówka i Ujście biskupie-Jezierzany.

Radzie powiatowej w Samborze na drodze powiatowej Sambor-Mościska.

Radzie powiatowej w Tarnowie na drodze powiatowej Tuchów-Ryglice-Jodłowa.

Radzie powiatowej w Stanisławowie od mostu na rzece Bystrzycy koło Czerniejowa.

Wydziałowi powiatowemu w Tarnopolu na drogach gminnych Tarnopol-Grzymałów i Iwaczów dolny-Obarzańce.

Wydziałom powiatowym w Jaśle i Gorlicach na drodze gminnej wiodącej z Sieputnicy przez Szerzyny do Swoszowy oraz ze Szerzyn do Jodłówki.

Wydziałowi powiatowemu w Przemyślanach na drodze gminnej Przemyślańsko-Pomorzańskiej.

Wydziałowi powiatowemu w Bochni na drodze gminnej Nadwiślańskiej.

Wydziałowi powiatowemu w Brzeżanach na drodze gminnej Litiatyn-Kozowa.

Obszarowi dworskiemu w Chwałowicach od przewozu przez rzekę Wisłę.

Obszarowi dworskiemu w Skowierzynie od przewozu przez rzekę San.

Obszarowi dworskiemu w Wrzawach od przewozu przez rzekę San.

Obszarowi dworskiemu w Lisowcach od mostu na rzece Serecie.

Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Wełdzirzu od mostu na rzece Świcy.

Obszarowi dworskiemu w Bukowinie od przewozu przez rzekę Dniestr.

Obszarowi dworskiemu w Demidowie od przewozu przez rzekę Dniestr.

Obszarowi dworskiemu w Czartoryi od przewozu przez rzekę Dniestr.

Obszarowi dworskiemu w Wiśniowie od mostu na rzece Krzyworzeczce.

Obszarowi dworskiemu w Kopkach od przewozu przez rzekę San.

Obszarowi dworskiemu w Przecławiu od przewozu przez rzekę Wisłokę.

Obszarowi dworskiemu w Podleszanach od przewozu przez rzekę Wisłokę.

Obszarowi dworskiemu w Krzemieniu od przewozu przez rzekę Wisłok.

Obszarowi dworskiemu w Baliczach od przewozu przez rzekę Świcę.

Obszarowi dworskiemu w Husakowie od mostów na rzece Sołotwinie.

Gminie w Kamionce strumiłowej od mostów na rzekach Bugu i Kamionce.

Obszarowi dworskiemu w Mętkowie od przewozu przez rzekę Wisłę.

Obszarowi dworskiemu w Rogach od mostu na rzece Lubatówce.

Obszarowi dworskiemu w Monastercu od mostu na rzece Dniestrze.

Obszarowi dworskiemu w Terszakowie od mostu na rzece Dniestrze.

Obszarowi dworskiemu w Mostach od mostu na rzece Dniestrze.

Obszarowi dworskiemu w Sieniawie wspólnie z obszarem dworskim w Tryńczy od przewozu przez rzekę San.

Najwyższem postanowieniem z dnia 6, września 1893 otrzymał Najwyższą sankcyę projekt ustawy, którym udzielono Wydziałowi powiatowemu w Buczaczu prawo pobierania myta kopytkowego na rzecz utrzymania dróg ulic i placów miasta Buczacza.

Ustawa o uwolnieniu wszystkich dochodów Banku krajowego od krajowych dodatków do podatków na lat 10.

Według oznajmienia c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 6. października 1893 r. L. 10.947, raczył Jego Ces. i Król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 18. września 1893 r., użyczyć Najwyższej sankcyi uchwalonemu przez Wysoki Sejm projektowi ustawy o uwolnieniu na przeciąg lat 10 wszystkich dochodów Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, płynących z czynności jego tak w dziale hipotecznym jak i bankowym od opłaty krajowych dodatków do podatków rządowych.

Uchwała o przyjęciu na kraj gwarancyi za zwrot wkładek oszczędności lokowanych w Banku krajowym i opłatę odsetek od tych wkładek.

Według oznajmienia c. k. Prezydyum c. k. Namiestnictwa, z daty powyżej powołanej, raczył Jego Cesarska i Król. Apostolska Mość, Najwyższem postanowieniem z dnia 18. września 1893, najmiłościwiej zatwierdzić uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 17. maja 1893 roku, którą przyjęto na fundusz krajowy gwarancyę za zwrot i oprocentowanie wkładek oszczędności lokowanych w Banku krajowym aż do wysokości kwoty dwu milionów zł. w. a.

Uchwała o gwarancyi kraju za dopełnienie zobowiązań Banku krajowego, wypływających z wydania obligacyi kolejowych aż do wysokości 15,000.000 zł. nom. wartości.

Według oznajmienia c. k. Prezydyum Namiestnictwa z daty powyżej powołanej, raczył Jego Cesarsko i Królewska Apostolska Mość, Najwyższem postanowieniem z dnia 18. sierpnia 1893 roku, najmiłościwiej zatwierdzić uchwałę Wysokiego Sejmu, którą przyjęto na kraj gwarancyę za dopełnienie zobowiązań Banku krajowego wypływających z wydania przez tenże Bank obligacyj kolejowych aż do wysokości 15,000 000 zł. w. a. imiennej wartości w ten sposób iż za regularną opłatę procentów i spłatę kapitału według planu, ręczyć ma w pierwszym rzędzie Bank krajowy wierzytelnościami z pożyczek kolejowych przezeń udzielanych, następnie swym osobnym funduszem rezerwowym dla tychże pożyczek utworzonym, dalej całym swym innym majątkiem a dopiero, o ileby fundusze wyżej wymienione nie pokrywały zobowiązań wynikłych z wydania obligacyi kolejowych, ma wejść w zastósowanie poręka kraju.

Uchwały w sprawie zmiany statutu Banku krajowego celem umożliwienia mu dostarczanie kapitałów na popieranie budowy kolei niższego rzędu przez kraj.

Uchwałą z dnia 13. maja 1893 r. powziętą w załatwieniu sprawozdania komisyi kolejowej, polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, by po zasięgnieniu zdania Rady Nadzorczej Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem i porozumieniu się z c. k. Rządem, przedłożył Sejmowi projekt zmiany statutu Banku krajowego, upoważniającej Bank rzeczony do pośredniczenia w dostarczaniu kapitałów potrzebnych na cele popierania kolei niższego rzędu przez kraj w myśl §. 10. ustawy, równocześnie przez Wysoki Sejm uchwalonej. Poleceniu temu uczynił Wydział krajowy zadość już w ciągu ubiegłej sesyi, przedkładając w wspomnianym przedmiocie swe sprawozdanie z dnia 13. maja 1893 roku, LW. 24.101/93, które Wysoki Sejm załatwił uchwałami, powziętemi na posiedzeniu z dnia 17. maja 1893 roku. Uchwaloną na temże posiedzeniu przez Wysoki Sejm zmianę statutu Banku krajowego, zatwierdziło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z interesowanemi ministerstwami, reskryptem z dnia 7. października 1893 roku, o czem c. k. Prezydyum Namiestnictwa oznajmiło Wydziałowi krajowemu odezwą z dnia 15. października 1893 roku, L. 11.309 donosząc zarazem że ogłoszenie zmienionego statutu w „Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych“ zostało równocześnie zarządzone.

Ustawa o popieraniu kolei niższorzędnych przez kraj.

O wykonaniu uchwał Wysokiego Sejmu w przedmiocie popierania kolei niższorzędnych przedkładamy oddzielne sprawozdanie.

Uchwała w sprawie wstawiania w preliminarz funduszu krajowego na cele popierania kolei niższorzędnych rocznej dotacyi 300.000 zł. przez lat 30, począwszy od r. 1894.

W tym przedmiocie zdajemy sprawę Wysokiemu Sejmowi w oddzielnem sprawozdaniu o popieraniu kolei niższorzędnych.

Uchwała o wstawieniu w budżet krajowy przez lat 30 stałej dotacyi rocznej w sumie 300.000 zł. na subwencyonowanie kolei żelaznych niższorzędnych.

W tym przedmiocie przedkładamy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

B.

Uchwały sejmowe nie podlegające Najwyższej sankcyi.

Uchwała o subwencyonowaniu drogi z Kossowa do Jasienowa Górnego.

Uchwałą z dnia 9. maja 1893. przyznał Wysoki Sejm z funduszu krajowego dla subwencyonowania dróg powiatowych i gminnych zasiłek w wysokości 70% rzeczywistych kosztów budowy, na budowę drogi z Kossowa do Jasienowa górnego, w powiecie Kossowskim.

Uchwałę tę zakomunikowaliśmy Wydziałowi powiatowemu w Kossowie z wezwaniem, aby poczynił stosowne kroki, celem zabezpieczenia reszty kosztów budowy drogi, a to ofiarami dobrowolnemi stron bezpośrednio interesowanych i dotacyą potrzebną przez Radę powiatową uchwalić się mającą. Zarazem upoważniliśmy Wydział powiatowy do rozpoczęcia robót na podstawie częściowego projektu sporządzonego przez organa techniczne Wydziału krajowego. Rada powiatowa Kossowska na posiedzeniu z dnia 27. sierpnia 1893 uchwaliła pokryć resztę (30%) kosztów budowy pomienionej drogi z funduszów powiatowych, względnie prestacyami i datkami dobrowolnymi, poczem wyasygnowaliśmy Wydziałowi powiatowemu tytułem zasiłku na budowę pomienionej drogi 7.000 zł.

Uchwała w sprawie petycyi Rady powiatowej w Sanoku o zwolnienie jej od obowiązku uiszczania funduszowi krajowemu przez lat 20 dodatku jednoprocentowego od podatków bezpośrednich na rzecz wykupna gruntów pod kolej transwersalną.

W załatwieniu sprawozdania komisyi drogowej z petycyi Rady powiatowej w Sanoku o zwolnienie z opłaty datku na rzecz wykupna gruntów pod kolej transwersalną, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 9. maja 1893 następującą uchwałę:

„Nad petycyą Rady powiatowej w Sanoku o zwolnienie jej od obowiązku przyjętego uchwałą tejże Rady z dnia 3. lipca 1880 r. uiszczania funduszowi krajowemu przez lat 20 dodatku jednoprocentowego od podatków bezpośrednich przypisanych wówczas w kwocie 79.600 zł., a to na rzecz wykupna gruntów pod kolej transwersalną, Sejm przechodzi do porządku dziennego, zezwala atoli by opłaty powyższe do funduszu krajowego rozpoczęły się z rokiem 1896.“

O tej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział krajowy zawiadomił Wydział powiatowy w Sanoku i zawezwał go do rozpoczęcia z rokiem 1896. spłaty rocznych rat wspomnianego datku, stosownie do uchwały Rady powiatowej z 3. lipca 1880 w ogólnej kwocie 15.920 zł. t. j. od sumy podatków bezpośrednich 79.600 zł., 1% przez lat dwadzieścia czyli po 796 zł. rocznie, które z początkiem każdego roku w czasie od 1896 do 1916 odsyłane być mają do kasy Wydziału krajowego.

Uchwała w sprawie petycyi Rady powiatowej w Nowym Targu o zwolnienie od obowiązku spłacania na wykupno gruntów pod kolej transwersalną deklarowanego datku w kwocie 5.429 zł. 9 ct.

W załatwieniu sprawozdania komisyi drogowej z petycyi Rady powiatowej w Nowym Targu o zwolnienie z opłaty datku na rzecz wykupna gruntów pod kolej transwersalną powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 9. maja 1893 następującą uchwałę:

„Radzie powiatowej w Nowym Targu przedłuża się po koniec roku 1900 termin rozpoczęcia dalszej spłaty w 15. ratach resztującej kwoty 5.420 zł. 9 ct. do funduszu krajowego w myśl uchwały tejże Rady z dnia 5. lipca 1880 na wykupno gruntów pod kolej transwersalną. Jeżeli się zaś okaże, że w ciągu lat od r. 1892—1900 Rada powiatowa w Nowym Targu oprócz obecnie opłacanych 7% dodatku na drogi powiatowe i 3% dodatku na powiatowy fundusz dróg gminnych, nakłada dalsze 2% dodatku na uporządkowanie dróg gminnych, wtedy nastąpi zupełne odpisanie powyż powołanej reszty należytości w kwocie 5.420 zł. 09 ct.“

Wydział krajowy zawiadamiając o powyższej uchwale Wysokiego Sejmu Wydział powiatowy w Nowym Targu, zawezwał go zarazem do rozpoczęcia z rokiem 1901 spłaty rocznych rat wspomnianego datku w kwocie 5420 zł. 09 ct. należącego się funduszowi krajowemu od powiatu Nowotarskiego, ewentualnie zaś pozostawił rozwadze Reprezentacyi powiatowej obmyślenie dalszego programu uporządkowania dróg gminnych, na podstawie którego powiat tamtejszy mógłby w swoim czasie żądać odpisania powyższej należytości w razie dopełnienia warunku przez Wysoki Sejm wskazanego. W odpowiedzi doniósł nam Wydział powiatowy w Nowym Targu, iż tamtejsza Rada powiatowa na posiedzeniu dnia 14. października 1893 stosownie do postanowienia Wysokiego Sejmu uchwaliła:

1) w latach od r. 1894 do 1900 włącznie nakładać 7% dodatków na rzecz drogi powiatowej i 5% dodatków na rzecz dróg gminnych;

2) prosić Wydział krajowy, ażeby ze względu na to, iż Rada powiatowa Nowotarska nakładała już w latach 1889, 1890, 1891, 1892 i 1893 na utrzymanie dróg nie 10% lecz 11% t. j. na drogi powiatowe 8% i na drogi gminne 3%, skompenzowany został obowiązek nakładania 2% dodatku w latach 1892 i 1893. Wydział krajowy przyjmując do wiadomości powyższe oświadczenie, polecił zarazem, aby pomieniony Wydział powiatowy przedkładał nam każdego roku odnośne rachunki drogowe i wykazy robót na drogach wykonanych a nadto przedstawił rachunki za lata 1889 do 1893.

Uchwała w sprawie policzenia p. Ignacemu Kinelowi do emerytury lat służby poprzedzających przerwę, w służbie krajowej spędzonych.

W skutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 13. maja 1893 polecającej Wydziałowi krajowemu wliczenie p. Ignacemu Kinelowi do emerytury lat służby spędzonych w służbie krajowej z czasu przed poruczeniem mu pełnienia obowiązków inżyniera dróg krajowych w roku 1884., zawiadomiony został pan Ignacy Kinel, iż przy ewentualnem przeniesieniu go w stan spoczynku policzone mu zostaną powyżej oznaczone lata służby.

Uchwała w sprawie petycyi Karola Riegera konduktora dróg krajowych o zaliczkę na płacę.

Na posiedzeniu dnia 13. maja 1893 powziął Wysoki Sejm w sprawie petycyi konduktora Riegera o zaliczkę na płacę następującą uchwałę:

Petycyę Karola Riegera konduktora dróg krajowych, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia, a zarazem poleca się, by potrzebną na cel zaliczki kwotę, umieścił w preliminarzu budżetu na rok 1894.

W wykonaniu powyższej uchwały Wysokiego Sejmu zawiadomiliśmy petenta, iż żądana przez niego zaliczka zostanie mu asygnowaną w ciągu roku 1894 z warunkiem, że polica asekuracyjna, którą zwrot tej zaliczki ma

być ubezpieczony opiewać będzie na Wydział krajowy. Równocześnie zarządziliśmy wstawienie do preliminarza budżetu na rok 1894 na ten cel kwoty 725 zł. w. a.

Uchwały, któremi odstąpione zostały do zbadania i możliwego uwzględnienia petycye Anny Antonczykowej, Eleonory Rondewald i Rozalii Dziakiewiczowej.

Przekazane przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 13. maja 1893 r. Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia petycye o zasiłki Anny Antonczykowej wdowy po drożniku, Eleonory Rondewaldowej wdowy po konduktorze drogowym i Rozalii Dziakiewiczonej wdowy po konduktorze drogowym, załatwione zostały odmownie, albowiem Anna Antonczykowa otrzymała już była w roku 1892. (LW. 52 579/92) odprawę w wysokości 50 zł. w. a.

Eleonora Rondewaldowa otrzymała była w uwzględnieniu podania wniesionego bezpośrednio do Wydziału krajowego rozporządzeniem z 10. lutego 1893 LW. 7.175 zapomogę w kwocie 50 zł., wreszcie Rozalia Dziakiewiczowa otrzymała już poprzednio zapomogę w kwocie 60 zł. mianowicie rozporządzeniem z 24. stycznia 1893 LW. 9.601.

Petycya gminy Brzeżawa w sprawie wytyczenia drogi z Brzeżawy do Ulucza.

Uchwałą z dnia 9. maja 1893 odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego załatwienia petycyę gminy Brzeżawyw powiecie Dobromilskim o wytyczenie niezbędnej nowej drogi z Brzeżaw do Ulucza.

W wykonaniu powyższego polecenia delegowaliśmy naszego inżyniera do wypracowania projektu tej nowej drogi. Opracowanie tego projektu obecnie jest na ukończeniu.

Uchwała w sprawie subwencyowowania drogi gminnej Wojnarowa-Korzenna.

Uchwałą z dnia 10. maja 1893 przyznał Wysoki Sejm Wydziałowi powiatowemu w Grybowie na budowę drogi gminnej Wojnarowa-Korzenna (Nowy Sącz-Bobowa) wyjątkowo subwencyę w wysokości 75% kosztów budowy.

O tej uchwale Wysokiego Sejmu zawiadomiliśmy Wydział powiatowy z wezwaniem, aby celem uregulowania udziału funduszu krajowego w kosztach budowy przedłożył udokumentowane rachunki budowy za lata 1891 i 1892. Następnie na rachunek przyznanej subwencyi wyasygnowaliśmy Wydziałowi powiatowemu dalszy zasiłek w kwocie 5.000 zł., z którego 2.000 zł. pobraliśmy równocześnie do funduszu pożyczkowego drogowego jako zwrot 1. raty na umorzenie bezprocentowej pożyczki 6.000 zł., wyasygnowanej w 1890 r.

Petycya Wydziału powiatowego w Zbarażu o zasiłek na budowę dróg dla dania zarobku ludności.

Uchwałą z dnia 10. maja 1893 odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycyę Wydziału powiatowego w Zbarażu o zasiłek na budowę dróg dla dania zarobku ludności, do możliwego uwzględnienia w miarę rozporządzalnych funduszów.

W wykonaniu tego polecenia Wysokiego Sejmu podwyższyliśmy przyznaną rozporządzeniem z 21. kwietnia 1893 l. 12.498 dalszą subwencyę na 1893 r. na budowę dróg gminnych Zbaraż-Podwołoczyska i Zbaraż-Berezowica z 6.000 zł. na 8.000 zł. i równocześnie wyasygnowaliśmy Wydziałowi powiatowemu w Zbarażu resztę przyznanego na 1893 zasiłku.

Petycya Wydziału Rady powiatowej w Nadwórnie o podwyższenie subwencyi na budowę drogi Nadwórna-Markowce.

Uchwałą z dnia 10. maja 1893 odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycyę Wydziału powiatowego w Nadwórnie o podwyższenio przyznanego zasiłku na budowę drogi gminnej Nadwórna-Markowce z poleceniem subwencyonowania tej drogi w miarę potrzeby aż do 70% ogólnych kosztów budowy.

Uchwałę tę Wysokiego Sejmu zakomunikowaliśmy Wydziałowi powiatowemu w Nadwórnie, asygnując równocześnie na rzecz budowy pomienionej drogi 6.000 zł. jako zasiłek na 1893 r. z zastrzeżeniem, iż Wydział

powiatowy obowiązany będzie środkami miejscowymi pokryć przynajmniej 30%. kosztów budowy. Nadto zarządziliśmy lustracyę robót wykonanych na drodze, a techniczny kierunek dalszych robót powierzyliśmy naszemu inżynierowi okręgu stanisławowskiego.

Petycya Wydziału powiatowego w Kolbuszowej o subwencyę na budowę drogi Raniżów-Kolbuszowa.

Uchwałą z dnia 10. maja 1893 odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę Wydziału powiatowego w Kolbuszowej o udzielenie na r. 1893 zasiłku 8.000 zł. na budowę drogi Raniżów-Kolbuszowa.

Petycyę tę uwzględnił Wydział krajowy o tyle, że przyznaną na r. 1893, na rachunek 50%-wego zasiłku, subwencyę 3.000 zł. podwyższył do 4.000 zł.

Petycya Wydziału powiatowego w Sokalu o subwencyę na budowę dróg.

Uchwałą z dnia 10. maja 1893 odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia, ewentualnie uwzględnienia w miarę potrzeby i rozporządzalnych funduszów, petycyę Wydziału powiatowego w Sokalu o podwyższenie subwencyi na budowę drogi Sokal-Krystynopol z 40% na 50% kosztów budowy i przyznanie na ten cel rocznie 12.000 zł.

W wykonaniu powyższej uchwały Wysokiego Sejmu postanowiliśmy przyznaną Wydziałowi powiatowemu subwencyę na budowę drogi powiatowej Krystynopol-Sokal podwyższyć z 40% na 50% rzeczywistych kosztów budowy, z zastrzeżeniem jednakże, że udzielić się mający na ten cel roczny zasiłek z funduszu krajowego nie przekroczy kwoty 7.000 zł. w. a.

Petycya gminy Mszaniec, pow. Staremiasto o przeniesienie zapory mytniczej z Zamłynia do Załobka.

Uchwałą z dnia 9. maja 1893 odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego załatwienia petycyę Rady gminnej w Mszańcu, powiat Staremiasto, o przeniesienie zapory mytniczej na drodze powiatowej Ustrzyki-Lutowiska z Zamłynia do Załobka.

W wykonaniu tej uchwały poleciliśmy Wydziałowi powiatowemu w Lisku zbadanie okoliczności w petycyi tej przytoczonych a następnie, na podstawie przedłożonego nam sprawozdania, z uwagi, że ustanowienie zapory mytniczej w Zamłyniu nastąpiło za zgodą c. k. Władzy politycznej i na mocy ustawy krajowej, pozostawiliśmy petycyę gminy Mszaniec bez skutku.

Petycya gminy Staremiasto o przeniesienie rogatki do Terszowa.

Uchwałą z dnia 9. maja 1893 odstąpił Wysoki Sejm c. k. Rządowi do możliwego uwzględnienia petycyę gminy Staremiasto o przeniesienie zapory mytniczej między Staremmiastem a Terszowem na jej pierwotne miejsce do Terszowa.

Uchwałę powyższą Wysokiego Sejmu zakomunikowaliśmy c. k. Prezydyum Namiestnictwa przy dołączeniu prośby dwunastu gmin powiatu Staromiejskiego i gminy Staregomiasta w tym samym przedmiocie.

Petycye dzierżawców myt krajowych a mianowicie: Emanuela i Samuela Szudmaków w Krzyżu, Bernarda Laufera w Gołkowicach i Marcina Olchawy w Kurowie o opust czynszu dzierżawnego.

W wykonaniu uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 10. i 12. maja 1893 zawiadomiliśmy wyż wymienionych petentów, iż Wysoki Sejm przeszedł do porządku dziennego nad ich prośbą o opust czynszu dzierżawnego.

Uchwała w przedmiocie zniżenia taryf kolejowych dla przewozu materyałów na budowę i utrzymanie dróg i odstąpienie na

Uchwałą z dnia 12. maja 1893 polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu:

1) aby jak najprędzej poczynił kroki odpowiednie u władz właściwych, ażeby w jak najkrótszym czasie dla przewozu kolejami państwowemi

stacyach kolejowych placów na skład powyższych materyałów.

kamieni, w ogóle materyałów budowlanych, jakoto drzewa, cegieł, wapna, cementu na cele drogowe jak najniższe taryfy przewozowe zostały zastosowane;

2) aby wyjednał u władz właściwych odstąpienie na rzecz Wydziałów Rad powiatowych na stacyach kolejowych, gdzie to jest możliwe, choćby za odpowiedniem wynagrodzeniem, placów na skład powyższych materyałów.

W wykonaniu powyższych uchwał odnieśliśmy się odezwą z dnia 24. czerwca 1893 l. 25.799 do c. k. Prezydyum generalnej Dyrekcyi austr. kolei państwowych w obszernie umotywowanem przedstawieniu powyższych żądań Wysokiego Sejmu, udzielając równocześnie treść odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą o poparcie tej sprawy u c. k. Rządu centralnego.

Odezwą z dnia 4. sierpnia 1893 l. 104 903 oznajmiło nam c. k. Prezydyum generalnej Dyrekcyi kolei państwowych, że nie może się przychylić w zupełności do wniosku Wydziału krajowego co do obniżenia taryf kolejowych dla przewozu materyałów na budowę i utrzymanie dróg, gdyż przyznanie dalszego ogólnego zniżenia taryfy dla przewozu tych materyałów w Galicyi wpłynęłoby niewątpliwie na przewóz tych artykułów na zachodnich liniach c. k. austr. kolei państw. i spowodowałoby tak znaczny ubytek w dochodach administracyi kolei, że ubytku tego przy obecnych dochodach z ruchu na kolejach państwowych żadną miarą dopuścić nie można. Zarazem oświadczyło jednak c. k. Prezydyum, że gotowe jest zgodzić się na zniżenie dzisiejszej taryfy w tych relacyach, w których to się okaże wskazanem ze względu na konkurencyę transportu kołowego (wozowego), lub z innych szczególnych względów, Po ukończeniu zarządzonych w tym kierunku studyów ma nastąpić ostateczne załatwienie odezwy Wydziału krajowego.

Co się tyczy odstąpienia placów składowych na ładowanie i wyładowywanie materyałów drogowych, żąda c. k. generalna Dyrekcya kolei państwowych wymienienia odnośnych stacyj kolejowych, poczem dopiero powziąć ma w tym kierunku decyzyę.

Na skutek tej odpowiedzi zażądaliśmy od wszystkich inżynierów okręgowych, aby niezwłocznie zajęli się zbadaniem dla jakich materyałów drogowych, odnośnie do dróg krajowych, wskazanemby było zażądać obniżenia taryf przewozu koleją, aby podali ilość rocznie przewieść się mającego materyału, stacye, z której i do której materyał ma być przewieziony, odległość tych stacyj od siebie i aby cyfrowo obliczyli korzyści dla funduszu krajowego wynikające z zastąpienia dotychczasowego sposobu przewozu materyałów transportem kolejowym. Nadto mają inżynierowie oświadczyć się czy i o ile byłoby pożądanem urządzenie składów i ramp do ładowania materyałów, na których stacyach, względnie po których punktach między stacyami.

Zarazem odnieśliśmy się w tej sprawie do wszystkich Wydziałów powiatowych, wzywając je do podjęcia studyów w tym kierunku, do ewentualnego korzystania z przyznać się mających ulg i ułatwień transportu kolejowego, do zawiadomienia magistratów miast w powiecie o możliwości uzyskania ulg taryfowych dla przewozu materyałów, w końcu do przedłożenia ewentualnych wniosków w tym przedmiocie Wydziałowi krajowemu.

O zarządzeniach powyższych zawiadomiliśmy odezwą z dnia 8. października 1893 l. 42.385 c. k. Prezydyum generalnej Dyrekcyi austr. kolei państwowych a wykazując, że dotychczasowe taryfy przewozu materyałów drogowych dla Galicyi są za wysokie, zaznaczyliśmy, że tylko ogólne zni-

żenie tych taryf i to do możliwego minimum na liniach galicyjskich spowodowaćby mogło zmianę całego systemu w dostawach tegoż materyału i przyczynić się do rozwoju sieci komunikacyj drogowych w kraju, przyczem podaliśmy powody przemawiające za udzieleniem wyjątkowych ulg w tym kierunku dla kraju naszego.

Odezwą z dnia 12. listopada 1893 l. 142.152 oznajmiła nam c. k. generalna Dyrekcya austr. kolei państwowych, odnośnie do pierwszej odezwy Wydziału krajowego, iż na podstawie dotychczasowych dochodzeń przeprowadzonych w okręgu dyrekcyjnym lwowskim; gotową jest udzielić zniżenia taryfy dla przewozu szutru przeznaczonego do budowy i utrzymania dróg, z zachowaniem postanowień taryfy wyjątkowej II. taryfy lokalnej Cz. II. zeszyt 2., w następujących relacyach:

Jezupol- lub Halicz-	Bóbrka . .	9 ct.	za 100 kg.
Halicz-Staresioło . . .		10 „	
Halicz-Sichów . . .		12 „	
Borki wielkie-Podwołoczyska .		6 „	
Buczacz-Jezierzany . .		2·5 „	
Buczacz-Monasterzyska .		4·5 „	
Buczacz-Pyszkowce . .		2·5 „	
Buczacz-Dżuryn . . .		4·5 „	
Czortków-Dżuryn . .		3·5 „	
Czortków-Pyszkowce . .		5·5 „	
Husiatyn-Kopyczyńce . .		2·8 „	

Zniżenie to ma obowiązywać do końca grudnia 1894 w 3 dni po ogłoszeniu go w dzienniku rozporządzeń c. k. Ministerstwa handlu.

W razie przyjęcia proponowanego zniżenia taryfy żąda c. k. generalna Dyrekcya kolei państwowych, aby Wydział krajowy zobowiązał się, iż całą dostawę szutru, we wszystkich oznaczonych powyżej relacyach, dokonywać będzie tylko koleją żelazną.

Co się tyczy zniżenia taryfy dla transportu szutru w relacyach w okręgu krakowskiej Dyrekcyi to takowe przedłożone zostaną po ukończeniu odnośnych dochodzeń.

W odpowiedzi na drugą odezwę Wydziału krajowego oznajmiła nam c. k. generalna Dyrekcya kolei państwowych odezwą z 12. grudnia 1893 l. 167.120, że chcąc poprzeć usiłowania kraju w kierunku przyspieszenia rozwoju komunikacyj w Galicyi gotową jest wprawdzie przyznać jak najdalej idące specyalne zniżenia taryfy dla pewnych oznaczonych relacyj, jednakże powtarza, że z powodów w pierwszej odezwie swojej wyłuszczonych nie może przychylić się do wniosku Wydziału krajowego o udzielenie ogólnego zniżenia taryfy dla przewozu materyałów drogowych w Galicyi.

W tym przedmiocie zdajemy sprawę Wysokiemu Sejmowi w oddzielnem sprawozdaniu o popieraniu kolei niższorzędnych.

Uchwała w sprawie pomocy materyalnej kraju na rzecz budowy kolei lokalnej, któraby Brzeżany i Podhajce połączyła z kolejami Czerniowiecką i Karola Ludwika, (Sprawa kolei Halicz Tarnopol z odnogami.)

Uchwała o przyjęciu do wiadomości sprawozdań Wydziału krajowego o Banku krajowym za rok 1891. i 1892. tudzież o udzieleniu Dyrekcyi Banku krajowego absolutoryum za czas od 1. stycznia 1891 roku do 31. grudnia 1893.

Nie przedkładając obecnie Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie o Banku krajowym, bilans bowiem i zamknięcie rachunków tegoż Banku za rok 1893, dopiero po upływie tegoż roku mogą być wygotowane, podajemy na tem miejscu do wiadomości Wysokiego Sejmu, że uchwały zapadłe na posiedzeniu w dniu 17. maja 1893 roku, któremi Wysoki Sejm przyjął do wiadomości sprawozdania Wydziału krajowego o Banku krajowym z dnia 14. kwietnia 1893 r. LW. 29.276/92 i z dnia 5. maja 1893 r. LW. 20.900/93 r., i udzielił Dyrekcyi Banku absolutoryum z rachunków za czas od 1. stycznia 1891 do 31. grudnia 1892 roku, to jest za lat dwa, zostały zakomunikowane reskryptem naszym z dnia 7. lipca 1893 roku LW. 26.337 poszczególnym członkom Dyrekcyi Banku, jakoteż Prezesowi Rady nadzorczej Banku krajowego.

Uchwała w sprawie wyjednania w drodze ustawodawczej jak najdalej siegających ulg podatkowych, należytościowych i stemplowych dla kolejowych obligacyi Banku krajowego, tudzież w sprawie przyznania tymże obligacyom charakteru walorów pupillarnych i kaucyjnych.

Uchwałą z dnia 17. maja 1893 roku, polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, by się wystarał u c. k. Rządu iżby: 1) „w drodze ustawy państwowej przyznane zostały obligacyom kolejowym, w celu popierania budowy kolei w Galicyi, przez Bank krajowy wydać się mającym, jak najdalej idące ulgi podatkowe, stemplowe i należytościowe a co najmniej takie, jakie obligacyom styryjskiej krajowej pożyczki kolejowej, ustawą z 15. czerwca 1890, Nr. 121. Dz. u. p. przyznano“; 2) „wyżej wymienione obligacye kolejowe mogły być używane jako lokacye kapitałów fundacyjnych, kapitałów zakładów pod dozorem publicznym zostających funduszów pupilarnych, fideikomisowych i depozytowych, tudzież by te obligacye służyć mogły według kursu giełdowego, jako kaucye w stosunkach służbowych i kontraktowych, jako kaucye małżeńskie i wojskowe, jako kaucye cłowe, a wreszcie by mogły być używane na lokacye c. k. pocztowej kasy oszczędności.

W wykonaniu tej uchwały zwrócił slę Wydział krajowy odezwą z dnia 7. lipca 1893 r. LW. 26.337 do c. k. Prezydyum Namiestnctwa a wykazawszy doniosłość przyznania wymienionych w uchwale Wysokiego Sejmu ulg podatkowych, stemplowych i należytościowych dla powodzenia emisyi obligów, które Bank krajowy chce emitować, na cele popierania budowy kolei niższorzędnych, przedstawiwszy dalej zupełne bezpieczeństwo, jakie lokujące w tych walorach kapitały, zapewnia tak statut Banku krajowego jak i udzielona przez Wysoki Sejm gwarancya, upraszał o wyjednanie u c. k. Rządu centralnego przedłożenia do konstytucyjnego traktowania projektu ustawy, któryby uczynił zadość żądaniom zawartym w wyżej przytoczonej uchwale Wysokiego Sejmu, zarazem upraszał Wydział krajowy c. k. Prezydyum Namiestnictwa, by raczyło przedstawić JE. P. Ministrowi skarbu iżby tenże w porozumienin z JE. P. Ministrem wojny wyjednał Najwyższe postanowienie cesarskie, zezwalające używania obligacyi kolejowych Banku krajowego do składania w nich małżeńskich kaucyi wojskowych, dalej, ażeby w porozumieniu z c. k. Ministerstwem handlu, spowodował wydanie zarządzenia postanawiającego, iż wspomniane walory będą mogły służyć do lokacyi kapitałów c. k. pocztowej Kasy oszczędności, wreszcie, by także samo c. k. Ministerstwo skarbu zarządziło, iżby wspomniane, były przyjmowane po kursie giełdowym przy składaniu kaucyi cłowych. Gdy na odezwę tę nie nadchodziła odpowiedź, odniósł się Wydział krajowy ponownie w tej sprawie do Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 21. listopada 1893 LW. 58.642 a zarazem wniósł w tej sprawie równocześnie pismo do JE. P. Ministra dla Galicyi i do Prezydyum Koła polskiego w Wiedniu, upraszając

o poparcie rychłego załatwienia tej sprawy tak wielkiej doniosłości dla całej akcyi popierania budowy kolei niższorzędnych przez kraj.

C.

Petycye przez Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia przekazane.

Uchwałą z dnia 20. maja 1893 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia wszystkie niezałatwione a do Wysokiego Sejmu wniosione petycye.

W myśl tej uchwały załatwił Wydział krajowy wszystkie przekazane mu petycye, o sposobie zaś załatwienia tych, które zostają w związku z budżetem krajowym i dotacyą przeznaczoną do subwencyonowania dróg i kolei żelaznych, zdajemy Wysokiemu Sejmowi sprawę jak następuje:

Petycya Rady powiatowej w Kolbuszowej o wyjednanie odpisania datku w kwocie 806 zł., ofiarowanego przez gminę miesteczka Sokołowa na rzecz budowy drogi Rzeszów-Nadbrzezie.

W załatwieniu tej petycyi zezwolił Wydział krajowy gminie miasteczka Sokołowa na spłatę datku pomienionego w ratach rocznych po 100 zł. począwszy od r. 1894. (LW. 29.429/93).

Petycya gmin: Dunajów i Ciemierzyńce, powiatu Przemyślańskiego, o zasiłek na budowę drogi szutrowanej z Przemyślan do Pomorzan.

Na budowę obok wymienionej drogi udzielił Wydział krajowy zasiłku w kwocie 3.000 zł. z funduszu krajowego do LW. 32.604/93.

Petycya Wydziału powiatowego w Nisku o subwencyę dla budowy kolei lokalnej z Rozwadowa do Przeworska z odnogą Rzeszów-Rudnik.

Petycya cukrowarni w Tłumaczu o subwencyę na budowę wąskotorowej kolei z Tłumacza do Horodenki.

Petycya gminy Myślenice o budowę kolei lokalnej z Kalwaryi przez Myślenice do Bochni.

Petycya gminy Świątyn o objęcie jej siecią projektowanych kolei lokalnych.

Petycya Wydziału powiatowego w Starem mieście, popierająca petycyę Wydziału pow. w Turce w przedmiocie ustawy o popieraniu kolei lokalnych.

Petycya Romualda Morawskiego i tow. o budowę kolei żelaznej Zborów-Buczacz-Uścieczko.

O sposobie załatwienia tych petycyj zdajemy Wysokiemu Sejmowi sprawę w oddzielnem sprawozdaniu z wykonania uchwał Wysokiego Sejmu w przedmiocie popierania kolei niższorzędnych.

Uchwała w sprawie utworzenia krajowej Rady kolejowej przy Wydziale krajowym.

Uchwała w sprawie zaprowadzenia krajowego Biura kolejowego przy Wydziele krajowym.

Uchwały, któremi przekazano Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycye o subwencyonowanie lub budowę poszczególnych kolei do LS. 107, 123, 193, 571, 577, 708, 732, 733, 759, 784, 793 i 848.

W tym przedmiocie zdajemy sprawę Wysokiemu Sejmowi w oddzielnem sprawozdaniu o popieraniu kolei niższorzędnych.

Sprawozdanie Wydziału krajowego i wnioski posłów Fr. Paszkowskiego i St. Jędrzejowicza tudzież B. Żardeckiego i A. Rayskiego w przedmiocie reformy ustawy drogowej.

W przedmiocie reformy ustawy drogowej przedłożone zostały Wysokiemu Sejmowi w ubiegłej sesyi obok sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 27. grudnia 1892 LW. 46.793 (Aleg. 68 do stenograficznych sprawozdań Sejmu z roku 1892/3) następujące wnioski:

1. Wniosek posłów Franciszka Paszkowskiego i Stanisława Jędrzejowicza dotyczący zmian niektórych postanowień ustawy drogowej z dnia 7. lipca 1885 (Aleg. 126 do sprawozdań Sejmu z roku 1892/93).

2. Wniosek posłów Bolesława Żardeckiego i Albina Rayskiego dążący do zasadniczej zmiany ustawy drogowej (Aleg. 140 do sprawozdań stenograficznych Sejmu z roku 1892/3).

Wnioski powyższe równie jak wymienione wyżej sprawozdanie Wydziału krajowego nie zostały przez Wysoki Sejm załatwione.

Wydział krajowy nie zaprzecza, że zmiany niektórych postanowień obowiązującej ustawy drogowej mogłyby przyczynić się do uchylenia trudności, połączonych z jej wykonywaniem — sądzi jednak, że w obec zamierzonej reformy podatkowej, ewentualnej zmiany ustroju gminnego w naszym kraju i stosunkowo zbyt krótkiego czasu od wejścia w życie noweli drogowej z 1885 r., podjęcie ponownej reformy ustawy drogowej nie jest jeszcze na czasie. Będąc przytem zdania, że częste zmienianie ustaw obowiązujących podkopuje ich powagę i oddziaływa szkodliwie na administracyę, opierającą się na tych ustawach — Wydział krajowy zamierza przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wnioski dodatnie w sprawie reformy ustawy drogowej dopiero wtedy, gdy ta sprawa dojrzeje o tyle, iż będzie mogła być załatwioną na dłuższy okres czasu i z prawdziwym pożytkiem dla kraju.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia osobnego oddziału melioracyjnego w Banku krajowym.

Wśród przedłożeń, które w ciągu ostatniej sesyi spadły z porządku dziennego obrad Wysokiego Sejmu, znajduje się także sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia osobnego oddziału melioracyjnego w Banku krajowym. Sprawozdanie to przekazane Sejmowej Komisyi gospodarstwa krajowego, zostało przez tę komisyę załatwione jej sprawozdaniem z dnia 6. maja 1893 r. L. s. 1.028 (Aleg. sprawozdań stenogr. z r. 1893 Nr. 277), które jednak nie przyszło pod obrady Wysokiego Sejmu z powodu

braku czasu. Gdy powyżej wspomniane sprawozdanie Wydziału krajowego zakończone było jedynie wnioskiem przyjęcia go do wiadomości, gdy dalej jest ono w każdej chwili do dyspozycyi Wysokiego Sejmu a skreślone w nim przyczyny, dla których Wydział krajowy nie może się oświadczyć za utworzeniem osobnego oddziału melioracyjnego w Banku krajowym nie uległy żadnym zmianom, gdy wreszcie sprawa przyznania kredytowi melioracyjnemu pierwszeństwa hipotecznego przed innemi rodzajami kredytu hipotecznego, należąca do zakresu działania Rady Państwa, nie posunęła się dotąd wcale naprzód, przeto Wydział krajowy nie ponawia owego sprawozdania w tym przedmiocie.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia osobnego oddziału parcelacyjnego w Banku krajowym.

Również sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 21. kwietnia 1893 LW. 35.905, przekazane uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 2. maja 1893, sejmowej Komisyi bankowej, nie zostało w tejże Komisyi załatwione i nie weszło pod obrady Wysokiego Sejmu. Wydział krajowy ponawia osobno powyższe sprawozdanie.

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zaprowadzenia szkoły konduktorów drogowych przy Wydziale krajowym.

Wydział krajowy postanowił wstrzymać się na razie z ponowieniem sprawozdania w przedmiocie zaprowadzenia szkoły konduktorów drogowych przy Wydziale krajowym, aż do czasu, gdy techniczny oddział drogowy, który dla prowadzenia tego kursu musiałby część swych sił odrywać nim ukończy swe najpilniejsze prace, tyczące się wydania ogólnych norm potrzebnych dla organów pomienionego oddziału.

Wniosek p. Viviena i tow. w sprawie obsadzania dróg drzewami.

W sprawie obsadzenia dróg drzewami, wezwane już zostały okólnikiem z dnia 2. grudnia 1892 LW. 47.036, wszystkie Wydziały powiatowe do gorliwego zajęcia się sprawą sadzenia i pielęgnowania drzew przy drogach publicznych w ogólności i ażeby najpóźniej do końca roku 1893 zdały sprawę Wydziałowi krajowemu o skutku podjętych usiłowań.

Ponowne wydanie okólnika w tej sprawie, nastąpi z początkiem roku 1894.

D.

Wezwania do c. k. Rządu i sprawy temuż do załatwienia odstąpione.

Uchwała z wezwaniem do c. k. Rządu w sprawie rewizyi ustawy państwowej o kolejach lokalnych z d. 7. czerwca 1887 (Dz. u. p. Nr. 81) tudzież odnośnych rozporządzeń ministeryalnych.

W tym przedmiocie zdajemy sprawę w oddzielnem sprawozdaniu o popieraniu kolei niższorzędnych.

E.

Drogi krajowe.

a) Utrzymanie dróg krajowych.

W roku 1893 wskutek powodzi i niezwykle słotnego lata, wykończenie potrzebnych robót dla utrzymania dróg, niemal wszędzie było opóźnione i zwiększył się koszt wykonania.

Preliminowana dostawa szutru z powodu utrudnionego dostępu do kamieniołomów i szutrowisk, została prawie wszędzie opóźnioną, a nawet na niektórych drogach nie mogła być ukończoną, wskutek czego rozsypanie szutru w wielu miejscach nie mogło być wykonane we właściwej porze, a co wpłynęło na pogorszenie stanu pokładu szutrowego.

W następstwie długotrwałej wilgoci zwiększyło się w ogólności zużycie pokładu szutrowego.

Oprócz tego zostały spowodowane znaczny szkody elementarne dwukrotną powodzią, szczególnie w okręgach Nowotarskim i Sądeckim, gdzie nawet w kilku punktach komunikacya była chwilowo przerwaną.

Szkody te wynoszą w ogóle około (W okręgach: Rzeszowskem, Lwowskim, Tarnopolskim, Buczackim i Zaleszczyckim, znaczniejszych szkód elementarnych nie było; szczegółowy wykaz szkód elementarnych przedkładamy Wysokiemu Sejmowi oddzielnem sprawozdaniem do LW. 55.342/93.)

W ogóle wskutek długotrwałych deszczów i powodzi, pogorszył się stan dróg krajowych, zarazem zwiększyły się znacznie wydatki na ich utrzymanie w r. b. — a dalsze naprawy uszkodzeń spowodują także zwiększenie wydatków w roku 1894.

Przytoczone powyżej okoliczności zmusiły Wydział krajowy do przekroczenia dotacyi przeznaczonej na 1893 a nadto do żądania na powyższy cel nadzwyczajnego kredytu na rok 1894.

b) Nowe budowy.

1) Na drodze Kańczuga-Dynów, obecnie stan robót jest następujący:

Wywłaszczenie gruntów i zabudowań przyprowadzono na całej drodze, z wyjątkiem domów w Kańczudze, gdzie musiano wdrożyć wywłaszczenie przymusowe..

Roboty ziemne wykończone zostały na 22 klm. pozostaje 5 klm.

Mostów zbudowano 61, pozostaje 25 sztuk.

Szutru dostarczono na 20 klm., pozostaje 7 klm.

Wykończono zupełnie drogę na 17 klm., pozostaje do wykończenia 10 kilometrów.

2) Na drodze Czorsztyn-Chabówka a względnie na drodze dotychczas gminnej z Chabówki przez Rabę wyżną do Nowego Targu prowadzącej, w celu obejścia góry Obidowskiej, przez którą wiedzie droga krajowa — wykonywano dalszą budowę, ze względu jednak że inżynier do tej budowy przeznaczony, musiał być odwołany do naprawy szkód elementarnych na sąsiednich drogach krajowych, tegoroczny postęp robót na powyższej drodze jest małoznaczący, gdyż wykończono ją tylko na długości 1.100 mb.

3) Zamierzone przebudowanie drogi Zakliczyńsko-Niedzickiej między Zbyszycami a Dąbrową, nie mogło być rozpoczęte z powodu nieukończonych jeszcze rokowań z c. k. Rządem o udzielenie przyrzeczonej subwencyi.

4) Na drodze Bursztyn-Stanisławów częściowe przebudowanie drogi pod Demianowem dla złagodzenia przykrych spadków zostało ukończone.

5) Na drodze Kopyczyńce-Husiatyn w Husiatynie zarządzono wywłaszczenie domu spalonego dla umożliwienia częściowego przebudowania drogi, w celu złagodzenia spadku i skrętu. — Na to przebudowanie otrzymaliśmy zasiłek ze skarbu państwowego.

Zmiany w etacie służby dróg krajowych.

1. W miesiącu styczniu 1893 r. zmarł konduktor dróg krajowych II. klasy Bronisław Dziakiewicz. Pozostałej po nim wdowie pani Rozalii Dziakiewiczowej wypłacił Wydział krajowy w myśl obowiązującego statutu emerytalnego tytułem kwartału pośmiertnego kwotę 162 zł. 50 ct., a nadto wyznaczył jej pensyę wdowią w kwocie 325 zł. rocznie i dodatki na wychowanie dla pozostałych siedmiorga dzieci po 23 zł. 22 ct.

2. Dnia 1. lutego 1893 r. zmarł emerytowany konduktor dróg krajowych Henryk Helfer. Pozostałej po nim wdowie pani Annie Helferowej wyznaczyliśmy tytułem pensyi wdowiej 260 zł. rocznie.

3. Dnia 24. marca 1893 r. zmarł konduktor dróg krajowych II. klasy Ryszard Rząśnicki. Pozostałej po nim wdowie pani Helenie Łucyi Rząśnickiej wyznaczył Wydział krajowy w myśl obowiązującego statutu emerytalnego tytułem kwartału pośmiertnego kwotę 162 zł. 50 ct., oraz pensyę wdowią w kwocie 325 zł. rocznie.

4. Dnia 1. kwietnia 1893 r. zmarła wdowa po inżynierze okręgowym Wydziału krajowego pani Aleksandra Zienkowiczowa, wobec czego przyznana jej w swoim czasie pensya wdowia o rocznych 600 zł. została zamkniętą z końcem marca 1893 r.

5. Uchwałą z dnia 11. kwietnia 1893 r. LW. 16.101 zamianował Wydział krajowy ukończonego technika pana Tadeusza Żebrowskiego elewem technicznym III. klasy z adjutum o rocznych 500 zł.

6. Uchwałą z dnia 6. czerwca 1893 LW. 28.128 zamianował Wydział krajowy na opróżnione przez śmierć Bronisława Dziakiewicza i Ryszarda Rząśnickiego miejsca konduktorów II. klasy pp. Feliksa Jana dw. im. Bilińskiego i Franciszka Geringa dotychczasowych konduktorów III. klasy.

7. Uchwałą z dnia 25. sierpnia 1893 LW. 14.342 zamianował Wydział krajowy p. Bolesława Juliana dw. im. Bergera, prowizorycznym konduktorem dróg krajowych III. klasy z siedzibą w Rohatynie.

8. Uchwałą z dnia 7. grudnia 1893 LW. 60.617 Wydział krajowy przeniósł w stały stan spoczynku z powodu słabości p. Aleksandra Zielińskiego, inżyniera adjunkta oddziału technicznego, wyznaczając mu pensyę emerytalną w wysokości 808 zł. w. a.

Rezultat licytacyi wydzierżawienia stacyi mytniczych na drogach krajowych.

Z dniem 31. grudnia 1892 r. upłynął zwyczajny termin dzierżawy dla 22. stacyi na drogach krajowych. Przeprowadzona licytacya w celu dalszego wydzierżawienia tych stacyi mytniczych, doprowadziła do następującego rezultatu.

Cena wywołania i wysokości czynszu dotychczasowego dla wspomnianych stacyi mytniczych wynosiła łącznie kwotę 23.172 zł. Rezultat licytacyi częściowych wykazał łączną kwotę 23.071 zł., zatem w porównaniu z ceną wywołania wypadł mniej o 101 zł.

Niżej ceny wywołania zostały wydzierżawione stacye mytnicze Dynów, Jeżowe, Kurzany, Piorunka.

Czasowo objęto w własny zarząd stacye mytnicze Krzyż i Wielowieś.

Niezależnie od tego, przeprowadzono na koszt i niebezpieczeństwo zawodnych dzierżawców relicytacyę na stacyach mytniczych Branica, Kaszów, Przeginia duchowna, Repechów, Spilczyn, Dawidów, Podliski małe, Raszków, Serafińce, Niedzica.

Rezultat ogólny administracyi myt krajowych.

Dochód z myt na drogach krajowych w r. 1891 wedle zamkniętych rachunkowych z tego roku w rzeczywistości uczynił kwotę 211.497 zł. 75 ct., że zaś dochód ten w r. 1890 przyniósł . . . 214.511 „ 58 „ zmniejszył się w r. 1891 o kwotę . . . . . 3.013 „ 83 „

Dochód mytniczy na r. 1892 preliminowano w kwocie 216.000 zł., wedle ostatecznego obrachunku za ten rok uczynił w rzeczywistości kwotę 225.651 zł. 14 ct., — zatem w porównaniu z rokiem 1891 zwiększył się o 9.651 zł. 14 ct.

Podług kontraktów dzierżawnych na r. 1893 ogólna cyfra wydzierżawionych dochodów z myt na drogach krajowych wynosi kwotę 227.623 zł.

Kosztem funduszu krajowego przedsięwzięto budowę nowych domków mytniczych w Dawidkowcach, Jeżowem i Kozowie. Zarządzono naprawę domków mytniczych w Białokiernicy, Chołojowie, Iwankowie i Wulce zapałowskiej.

Zaległości w dochodach mytniczych.

Z końcem r. 1891 wynosiły zaległości w dochodach mytniczych 4.735 zł. 20 ct., z których ściągnięto kwotę 486 zł. 67 ct., zaś z powodu niemożności ściągnięcia odpisano 497 zł. 29 ct.

Pozostała zatem w rzeczywistości zaległość w kwocie 3.751 zł. 24 ct. cięży na zawodnych dzierżawcach stacyi mytniczych a mianowicie:

w Kluwińcach	. . . .	533 zł.	49 ct.
„ Suchostawie	. . . .	759 „	02 „
„ Birczy	. . . . .	415 „	91 „
„ Bohutynie i Rozhadowie	. .	618 „	62 „
„ Raszkowie i Serafińcach	. .	1.424 „	20 „

Przeciw zawodnym dzierżawcom wdrożono sądowe kroki prawne.

F.

Drogi powiatowe i gminne.

Budowa dróg powiatowych i gminnych.

Wykaz ważniejszych dróg powiatowych i gminnych w budowie:

Powiat bialski: dalsza budowa drogi powiatowej Biała-Jawiszowice.

Powiat bocheński: dalsza budowa dróg gminnych z Chorostowa do Nieznanowic i Nadwiślańskiej.

Pow. borszczowski: dalsza budowa drogi powiatowej Jezierzany-Ujście biskupie i drogi gminnej Mielnica-Kudryńce.

Pow. brodzki: dalsza budowa drogi powiatowej Brody-Tarnopol i gminnej Podkamień-Pieniaki.

Pow. brzeżański: Ukończono budowę drogi gminnej Litatyn-Kozowa i rozpoczęto budowę drogi gminnej Horodyszcze-Jezierna.

Pow. buczacki: Dalsza budowa drogi gminnej Korościatyn-Ujście zielone i rozpoczęto budowę drogi gminnej Niżniów-Jazłowiec.

Pow. chrzanowski: Dalsza budowa drogi Chrzanów-Zator.

Pow. cieszanowski: Rozpoczęto budowę drogi gminnej Lubaczów-Hruszów.

Pow. czortkowski: Dalsza budowa drogi powiatowej Jagielnica-Jezierzany i gminnej Dżuryn-Bazar.

Pow. dąbrowski: Dalsza budowa drogi gminnej Nadwiślańskiej.

Pow. dobromilski: Dalsza budowa drogi Trójca-Łodzinka.

Pow. drohobycki: Dalsza budowa drogi gminnej Borysław-Schodnica.

Pow. gorlicki: Dalsza budowa drogi gminnej Ropa-Wysowa.

Pow. horodeński: Dalsza budowa drogi powiatowej Niezwiska-Obertyn.

Pow. husiatyński: Dalsza budowa dróg powiatowych Husiatyn-Grzymałów i Husiatyn-Probużna oraz drogi gminnej Chorostków-Mszaniec.

Pow. jarosławski: Dalsza budowa dróg gminnych Jarosław-Sieniawa, Jarosław-Rokietnica, Pruchnik-Kańczuga i Węgierka-Krzywcza.

Pow. jasielski: Ukończono budowę drogi gminnej Twierdza-Kobyle.

Pow. jaworowski: Dalsza budowa drogi gminnej Jaworów-Sądowa Wisznia.

Pow. kałuski: Dalsza budowa drogi gminnej Kałusz-Dołhe.

Pow. kamionecki: Dalsza budowa dróg: Jabłonka-Chołojów i Zadwórze-Lisko.

Pow. kolbuszowski: Dalsza budowa drogi powiatowej Kolbuszowa-Sokołów.

Pow. Kosowski: Zarządzono wstępne roboty przy przebudowaniu drogi powiatowej Kosów-Żabie.

Pow. limanowski: Dalsza budowa drogi Krasne-Tymbark.

Pow. lwowski: Dalsza budowa dróg gminnych Jaryczów-Podliski i Lwów-Gliniany i częściowa budowa drogi gminnej Lwów-Szczerzec.

Pow. łańcucki: Dalsza budowa drogi powiatowej Łańcut-Kańczuga i gminnej Urzejowice-Krzeczowice. Dalsza budowa drogi Leżajsk-Tarnogóra, subwencyonowanej z funduszów państwowych.

Pow. mielecki: Dalsza budowa drogi gminnej Radomyśl Czarna.

Pow. myślenicki: Dalsza budowa drogi gminnej Pcim-Jordanów.

Pow. nadworniański: Dalsza budowa drogi gminnej Nadwórna-Markowce.

Pow. niski: 1) Dalsza budowa dróg gminnych Zarzecze-Ulanów, Jezów-Nart, Nisko-Stany przy udziale subwencyj krajowych. 2) C. k. Rząd prowadzi dalszą budowę mostu na Sanie pod Zarzeczem

na drodze gminnej. 3) Dalsza budowa drogi Zarzecze-Domasława, subwencyonowana z funduszów państwowych. 4) Oprócz tego Wydział powiatowy prowadzi budowę kilku dróg środkami miejscowymi. 5) Rokowania z c. k. Rządem co do budowy drogi Majdan-Rozwadów są w toku.

Pow. nowotarski: 1) w Zakopanem ukończono budowę drogi do Kuznic (1 klm.) w trudnych warunkach. Z powodu szkód elementarnych i napotkanych trudnościach w wywłaszczeniu gruntów — budowę innych dróg nie było można rozpocząć.

Projekty głównych ulic są wypracowane.

2) Prowadzono dalszą budowę drogi z Jaszczurówki do Łysej Polany, wykończono roboty ziemne i budowlane w bardzo trudnych warunkach na długości 4 klm.

Pow. podhajecki: Dalsza budowa dróg gminnych Podhajce-Bożyków i Podhajce-Bohatkowce.

Pow. przemyski: Dalsza budowa drogi gminnej Przemyśl-Husaków.

Pow. przemyślański: Dalsza budowa dróg gminnych Kurowice-Bóbrka i Przemyślany-Pomorzany.

Pow. Rawski: Dalsza budowa drogi powiatowej Rawa-Uhnów i drogi gminnej Lubycza-Józefówka.

Pow. rzeszowski: Dalsza budowa drogi powiatowej Tyczyn-Jawornik i gminnej Miłocin-Bratkowice.

Pow. samborski: Dalsza budowa dróg gminnych Sambor-Mościska i Czyżki-Rudki.

Pow. sanocki: Ukończono budowę drogi gminnej Sanok-Bukowsko.

Pow. sądecki: 1) dalsza budowa drogi gminnej Sącz-Bobowa. 2) Budowa drogi gminnej Krynica-Tylicz została ukończoną na dł. 3 klm. w bardzo trudnych warunkach; dalszą bunowę wstrzymano wskutek nieukończonych rokowań z c. k. Dyrekcyą dóbr państwowych o zwiększenie subwencyi na tę drogę przyznanej.

Pow. skałacki: Dalsza budowa dróg gminnych: Grzymałów-Trembowla, Iławcze-Poznanka, Turówka-Krasne, Skałat-Mołczanówka i Grzymałów-Podwołoczyska. Ukończono budowę drogi Turówka-Łuka.

Pow. śniatyński: Rozpoczęto budowę drogi powiatowej Zabłotów-Rożnów.

Pow. sokalski: Dalsza budowa drogi powiatowej Sokal-Krystynopol.

Pow. stryjski: Dalsza budowa drogi powiatowej Stryj-Żurawno i dróg gminnych Stryj-Sokołów i Uhersko-Medenice.

Pow. tarnobrzeski: Ukończono budowę drogi gminnej Zaleszany-Radomyśl. Rozpoczęto budowę drogi gminnej Stale-Grębów.

Pow. tarnopolski: Dalsza budowa dróg gminnych Iwaczów-Obarzaniec i Tarnopol-Grzymałów.

Pow. tarnowski: Ukończono budowę drogi gminnej Tarnów-Wałki. Budowa drogi powiatowej Tuchów-Siepietnica na ukończeniu.

Pow. trembowelski: Dalsza budowa drogi powiatowej Trembowla-Grzymałów.

Pow. turczański: Dalsza budowa drogi Turka-Lutowiska.

Pow. wadowicki: Dalsza budowa drogi gminnej Biertowice-Zembrzyce.

Pow. wielicki: Dalsza budowa dróg Krasne-Żerosławice, Dąbie-Kępanów, Wieliczka-Mogilany, część tej ostatniej drogi między Świątnikami a Mogilanami została ukończoną.

Pow. zaleszczycki: Ukończono budowę drogi powiatowej Uścieczko-Jazłowiec. Rozpoczęto budowę drogi powiatowej Kasperowce-Gródek.

Pow. zbaraski: Dalsza budowa dróg powiatowych Zbaraż-Podwołoczyska i Zbaraż-Berezowica.

Pow. złoczowski: Dalsza budowa drogi powiatowej Złoczów-Ożydów.

Pow. żydaczowski: Rozpoczęto budowę drogi powiatowej Żurawno-Stryj.

W ogóle w budowie jest 93 ważniejszych dróg w 53 powiatach.

Z tych dróg budowano pogług projektów i pod technicznym kierunkiem inżynierów krajowych:

1) w powiecie dobromilskim droga Trójca-Łodnica
2) „ „ drohobyckim „ Borysław-Schodnica
3) „ „ jaworowskim „ Jaworów-Sądowa Wisznia
4) „ „ kamioneckim „ Jabłonka-Chołojów
5) „ „ nadworniańskim „ Nadwórna-Markowce
6) „ „ nowotarskim „ Zakopane-Kuźnice
7) „ „ „ „ Jaszczurówka-Łysa Polana
8) „ „ sądeckim „ Krynica-Tylicz
9) „ „ śniatyńskim „ Zabłotów-Rożnów
10) „ „ turczańskim „ Turka-Lutowiska

Oprócz tego dla wielu dróg powiatowych i gminnych krajowa służba drogowa wypracowała wstępne i szczegółowe projekty.

Żądania niektórych powiatów o udzielenie pomocy technicznej, jako zgłoszone później, nie mogły być w roku bieżącym uwzględnione, w obec tego, że rozporządzalne siły Oddziału technicznego prócz robót przy drogach krajowych, były już z wiosną r. b. przydzielone do trasy i budowy dróg w poszczególnionych wyżej powiatach.

Subwencye udzielone na budowę i rekonstrukcyę dróg powiatowych i gminnych w ciągu roku 1892.

L. p.	W powiecie:	zł. ct. pojedyńczo	zł. ct. razem
1.	Bialskim na budowę drogi powiatowej Biała Jawiszowice		5.000 —
2.	Bobreckim na budowę drogi gminnej:		
	1) Bóbrka-Romanów . . .	2.000 —	
	2) Wodniki-Kurowice . . .	5.000 —	
	3) Bortniki-Holeszów . . .	2.500 —	9.500 —

3. Bocheńskim na budowę drogi gminnej:		
1) Nadwiślańskiej	4.500 —	
2) Marszowice-Podłęże . . .	2.500 —	7.000 —
4. Borszczowskim na budowę drogi powiatowej Uście biskupie-Jezierzany .		5.000 —
5. Brodzkim na budowę drogi powiatowej Brody-Założce-Tarnopol . . .		9.000 —
6. Brzeżańskim na budowę drogi gminnej Litatyn-Kozowa		5.200 —
7. Buczackim na budowę drogi gminnej Korościatyn-Zadarów-Uście zielone .		4.000 —
8. Chrzanowskim na budowę drogi powiatowej Chrzanów-Zator . . .		1.000 —
9. Cieszanowskim na budowę drogi powiatowej Dachnów-Lubaczów . .		4.500 —
10. Czortkowskim na budowę drogi powiatowej Jagielnica-Ułaszkowce . .		8 000 —
11. Drohobyckim na budowę drogi gminnej Borysław-Schodnica . . .		3.000 —
12. Gorlickim na budowę drogi gminnej Ropa-Wysowa		3.000 —
13. Grybowskim na budowę drogi powiatowej Florynka-Krzyżówka . . .		1.500 —
14. Husiatyńskim na budowę dróg gminnych:		
1) Husiatyn-Probużna . .	3.500 —	
2) Husiatyn-Postołówka . .	3.500 —	
3) Chorostków-Mszaniec . . .	2.000 —	9.000 —
15. Jarosławskim na budowę mostu na Wiszni pod Michałówką . .		500 —
16. Jasielskim na budowę drogi gminnej z Kobyla do Twierdzy . . .		1.500 —
17. Jaworowskim na budowę drogi gminnej Jaworów-Sądowa-Wisznia . .		7.000 —
18. Kolbuszowskim na budowę drogi powiatowej Kolbuszowa-Ranizów-Sokołów .		7.000 —
19. Kołomyjskim na budowę drogi powiatowej Kołomyja-Obertyn . . .		3.166 89
20. Krośnieńskim na budowę drogi gminnej w Iwoniczu		2.000 —
21. Limanowskim na budowę drogi gminnej Krasne-Tymbark		3.000 —
22. Lwowskim na budowę drogi gminnej Jaryczów nowy-Podliski małe . .		5.000 —
23. Łańcuckim na budowę drogi powiatowej Łańcut-Kańczuga	3.000 —	
i gminnej Urzejowice-Krzeczowice .	1.000 —	4.000 —

24. Mieleckim na budowę drogi gminnej Radomyśl-Czarna		2.000 —
25. Mościskim na budowę drogi gminnej Dmytrowice-Sambor . . .		2.500 —
26. Myślenickim na budowę drogi gminnej Pcim- Jordanów		1.500 —
27. Nadwórniańskim na budowę:		
1) drogi gminnej Nadwórna-Markowce	5.000 —	
2) mostu na Prucie pod Delatynem .	3.000 —	8.000 —
28. Niskim na budowę drogi gminnej:		
1) Ulanów-Zarzecze . . .	1.000 —	
2) Jeżów-Nart	1.000 —	
3) Nisko-Przyszów kameralny . .	1.000 —	3.000 —
29. Nowotargskim na budowę drogi gminnej		
1) Chabówka-Sieniawa-Nowy Targ .	5.000 —	
2) w Zakopanem	5.000 —	
3) z Jaszczurówki do Zakopanego i do Łysej Polany . . .	6.250 —	16.250 —
30. Przemyskim na budowę drogi gminnej Przemyśl-Husaków		3.500 —
31. Przemyślańskim na budowę drogi gminnej Kurowice-Bóbrka . . .		1.500 —
32. Rawskim na rekonstrukcyę mostów gminnych w powiecie		2.000 —
33. Rohatyńskim na budowę drogi Chodorów-Rohatyn i na konserwacyę tej drogi .	25.413 70 300 —	25.713 70
34. Rzeszowskim na budowę drogi powiatowej Tyczyn-Jawornik		4.000 —
35. Samborskim na budowę drogi gminnej Sambor-Mościska		2.000 —
36. Sanockim na budowę drogi gminnej Sanok Bukowsko		4.000 —
37. Sądeckim na budowę drogi gminnej:		
1) Nowy Sącz-Bobowa . . .	3.000 —	
2) Krynica-Tylicz	8.000 —	11.000 —
38. Skałackim na budowę drogi gminnej Grzymałów-Sorocko-Trembowla .		6.000 —
39. Śniatyńskim na budowę drogi gminnej Zabłotów-Załucze		2.000 —
40. Sokalskim na budowę drogi powiatowej Sokal-Krystynopol		5.000 —
41. Tarnopolskim na budowę drogi gminnej		
1) Tarnopol-Kozówka-Grzymałów .	3.000 —	
2) Iwaczów-Obarzańce . . .	3.000 —	6.000 —
42. Tarnowskim na budowę drogi gminnej:		

1) Tarnów-Wałki	1.500 —	
2) Jodłówka-Dąbrówka . . .	4.500 —	6.000 —
43. Trembowelskim na budowę drogi powiatowej Trembowla-Sorocko-Skałat .		5.000 —
44. Turczańskim na budowę drogi gminnej Turka-Lutowiska		2.000 —
45. Wadowickim na budowę drogi powiatowej Wadowice-Brzeźnica . . .	2.000 —	
i drogi gminnej Zembrzyce-Biertowice	3.000 —	5.000 —
46. Wielickim na budowę drogi gminnej:		
1) Świątniki-Mogilany . . .	500 —	
2) Wieliczka-Gorzków-Swiątniki .	3.000 —	
3) Krasne-Żerosławice-Kępanów .	600 —	4.100 —
47. Zaleszczyckim na budowę drogi powiatowej Uścieczko-Jazłowiec . .		3.000 —
48. Zbarazkim na budowę dróg gminnych: 1) Zbaraż-Nowesioło i 2) Zbaraż-Berezowica		8.000 —
49. Złoczowskim na budowę drogi powiatowej Złoczów-Ożydów		3.000 —
50. Żółkiewskim na budowę drogi powiatowej Żółkiew-Krechów-Fujna . . .		5.000 —
Razem .		254.930 59
Od tego: 1) subwencya c. k. Dyrekcyi lasów i domen na drogę gminną Krynica-Tylicz	5.500 —	
2) część datku dobrowolnego Wydziału pow. w Rohatynie na drogę Chodorów-Rohatyn . . .	2.000 —	7.500 —
Rzeczywiste wydatki z funduszu krajowego .		247.430 59

Zakładowy fundusz pożyczkowy na poprawę dróg powiatowych i gminnych.

	zł.	ct.	zł.	ct.
Według sprawozdania z czynności Dep. IV. za rok 1892 wykazano dotacye otrzymane z funduszu krajowego rubr. X. lit. D. począwszy od roku 1883 po koniec 1891 w łącznej kwocie	190.000	—		
Za rok 1892 przyzwolono dotacyę .	20.000	—		
Razem .	210.000	—		

Fundusz rezerwowy udzielił Wydziałom powiatowym bezprocentowych pożyczek na poprawę dróg powiatowych i gminnych po koniec roku 1891 w kwocie 308.050 zł. zaś w roku 1892 Wydziałowi powiatowemu.

1. w Buczaczu . .	5.000 zł.		
2. „ Czortkowie . .	4.000 „		
3. „ Jarosławiu . .	12.500 „		
4. „ Kamionce . .	15.000 „		
5. „ Lwowie . .	3.000 „		
6. „ Tarnowie . .	3.000 „		
7. „ Tarnobrzegu . .	5.000 „	47.500 —	
Razem 33 powiatów z kwotą .		355.550 —	
Na rachunek tych pożyczek spłacono po koniec r. 1891 kwotę		118.044 42	
i w roku 1892		33.022 21	151.066 63
Pozostaje do zwrotu w następnych latach			204.483 37
Od lokowanej rozporządzalnej gotówki na 3% rachunku bieżącym otrzymano odsetki po koniec roku 1891 w kwocie		3.458 97	
a w roku 1892 kwotę		110 69	
Razem .		3.569 66	
Od Wydziałów powiatowych otrzymano tytułem 6% odsetków zwłoki z powodu nie dotrzymania terminu spłaty rat pożyczkowych po koniec r. 1891 kwotę		578 53	
i w roku 1892 kwotę		43 29	
Razem .		621 82	

Bilans z końcem r. 1892.

Należytości czynne:		
1. Od Wydziałów powiatowych . .		204.483 37
2. Na 3% rachunku bieżącym . .		7.349 91
3. Zapas w kasie krajowej . . .		2.358 20
Razem .		214.191 48
Należytości biernych nie ma a gdy w roku 1891 wykazano majątek		194.037 50
przeto okazuje się przyrost o . . .		20.153 98
a w szczególności z dotacyi	20.000 zł. — ct.	
i odsetki z lokacyi i za zwłokę	153 „ 98 „	
Razem j. w.	20.153 zł. 98 ct.	

Ewidencya miejscowych i powiatowych funduszów dróg gminnych.

A) Wykaz dochodów i wydatków miejscowych funduszów dróg gminnych za rok 1891.

Alegat 1.

I. Załączony sub. */.* wykaz dochodów i wydatków miejscowych funduszów dróg gminnych za rok 1891, obejmuje tylko 63 powiatów, albowiem Wydziały powiatowe: brzeski, brzeżański, gorlicki, jarosławski. łańcucki, przemyski, ropczycki, rohatyński. zaleszczycki i żółkiewski, nie przedłożyły dotąd dat odnośnych; nadto zwrócono do przerobienia wykaz nadesłany przez Wydział powiatowy w Drohobyczu.

Co się tyczy reprezentacyi powiatowych, które nie przedkładając wykazów powyższych, Wydział krajowy upomina przy każdej sposobności ociągające się Wydziały powiatowe, wydaje stosowne zarządzenia, a tym które

nie mają odpowiednich sił do zestawienia rachunków drogowych, udziela w danym razie pomocy potrzebnej. Na utrzymanie 38.262·898 kilometrów długości dróg gminnych służył w roku 1891 fundusz 1,416.485 zł. 18½ ct.

Składał się on z wartości prestacyi robocizny ciągłej i pieszej w kwocie 1,091.281 zł. 28 ct., z wartości materyału drzewnego, dostarczonego przez obszary dworskie w kwocie 82.259 zł. 55½ ct., z dotacyi z powiatowych funduszów dróg gminnych w kwocie 218.373 zł. 82½ ct., z dochodów mytniczych w kwocie 13.159 zł. 80 ct. i z innych dochodów w wysokości 11.410 zł. 72½ ct.

Z tej łącznej sumy dochodów w kwocie 1,416.485 zł. 18½ ct. wydano rzeczywiście na utrzymanie dróg gminnych 1,317.205 zł. 56 ct. tak, że przeciętny koszt utrzymania 1 kilometra dróg gminnych wynosił 34 zł. 43 ct. Z końcem roku pozostała reszta nieodrobionych prestacyi wartości 93.487 zł. 64 ct. oraz gotówka w kwocie 5 791 zł. 98½ ct. z innych dochodów drogowych.

Wydział krajowy zwraca przy każdej sposobności uwagę Wydziałów powiatowych, ażeby starały się o zużywanie w całości prestacyi w robociźnie w ciągu roku w myśl §. 14. ust. 3 noweli drogowej z 1885 r., utrzymuje nadto dokładną ewidencyę zaległych prestacyi, stara się o to usilnie, aby Wydziały powiatowe ściągały o ile możności zaległe prestacye na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych, a te które uznano za nieściągalne, odpisywały, na podstawie poprzednio powziętej uchwały Rady powiatowej.

Usiłowania Wydziału krajowego w tym względzie odniosły ten skutek, że zaległości w prestacyach jakkolwiek nieznacznie, zmniejszają się z każdym rokiem.

B) Zamknięcia rachunków powiatowego funduszu dróg gminnych za rok 1891.

Alegat 2.

II. Zamknięć rachunków powiatowego funduszu dróg gminnych jak wynika z załączonego sub. */. wykazu (Alegat 2), nie przedłożyły Wydziały powiatowe: drohobycki, gorlicki, jarosławski i stanisławowski.

Co do Wydziału powiatowego w Drohobyczu zauważa się, że nieporządki w administracyi drogowej były powodem ustanowienia tamże w myśl §. 25 ustawy drogowej, dla zastępowania Wydziału powiatowego, osobnego zarządu, który jednak wskutek nawału pracy nie mógł jeszcze zestawić rachunków drogowych.

W przedłożonym wykazie nie zużytkowano zamknięcia Wydziału powiatowego w Żółkwi, które z powodu niektórych usterek nie mogło być dotąd sprawdzonem.

Powiatowe fundusze dróg gminnych 69 powiatów, miały w r. 1891 ogólnego dochodu 904.743 zł. 08 ct., wydano z tej kwoty 821.844 zł. 59 ct. i przeniesiono (po uwzględnieniu niedoboru wykazanego przez Wydział powiatowy łańcucki w kwocie 6.086 zł. 37 ct.). na rachunek roku 1892 sumę 88.984 zł. 86 ct.

W tym zapasie kasowym nie bierze również udziału 9 powiatów, które cały swój dochód wydały na utrzymanie dróg gminnych.

Znaczne pozostałości kasowe w odnośnych funduszach niektórych Wydziałów powiatowych są usprawiedliwione, gdyż w roku 1891 nie zostały wykończone wszystkie budowy tych dróg, które były objęte dotyczącymi preliminarzami, oprócz tego niewypłacono przedsiębiorcom całej ich należytości z tego powodu, że nieznaną była jeszcze z końcem roku wysokość wykonanych przez nich robót.

Obrót w tym funduszu wzmaga się w ostatnich latach bardzo znacznie, czego wymownym dowodem jest zestawienie następujące, oparte na datach Wysokiemu Sejmowi przedłożonych sprawozdaniami poprzedniemi i sprawozdaniem niniejszem:

	Dochody.	Wydatki.
Rok 1888 =	308.186 zł. 99 ct.	231.840 zł. 69 ct.
„ 1889 =	669.108 „ 42 „	557.342 „ 48 „
„ 1890 =	918.447 „ 83½ „	801.015 „ 60 „
„ 1891 =	904.743 „ 08 „	821.844 „ 59 „

G.

Publiczne dojazdy kolejowe.

Uzupełniając zeszłoroczne sprawozdanie nasze w sprawie programu sieci nowych dojazdów kolejowych podajemy do wiadomości Wysokiego Sejmu co następuje:

Program i budowa nowych dojazdów kolejowych.

W ciągu roku bieżącego przedłożone zostały dalsze wnioski względem budowy nowych dojazdów kolejowych a mianowicie:

1. Wydział powiatowy w Kołomyi zapowiada projekt jednego dojazdu kolejowego Buczaczki-Kułaczkowce-Gwoździec-Winogród, (Obertyn).

2. Wydział powiatowy w Krośnie uznaje potrzebę drugiego dojazdu w Krośnie (sprawa o wydanie orzeczenia przedłożona c. k. Namiestnictwu).

3. W powiecie Nadworniańskim na propozycyę c. k. Namiestnictwa zaprojektowano budowę pięciu dojazdów kolejowych a mianowicie:

dojazdu do stacyi w Łojowie
„ „ „ „ Delatynie
„ „ „ „ Dorze Jaremcze
„ „ „ „ Mikuliczynie
„ „ „ „ Tartarowie

Do ewentualnej budowy rzeczonych dojazdów przystąpić będzie można dopiero po ukończeniu budowy linii kolei państwowej ze Stanisławowa do Woronianki.

4. Wydział powiatowy w Rzeszowie proponuje dojazd od stacyi kolei w Trzcianie do gościńca rządowego Lwów-Kraków.

5. Wydział powiatowy w Samborze proponuje dojazd od gościńca rządowego w Koniuszkach w powiecie Rudeckim do stacyi kolei w Kranzbergu w powiecie Samborskim, (zarządzono przedwstępne czynności).

Co do dojazdów dawniej projektowanych nadmieniamy:

1. W powiecie Brodzkim. Dojazd Jasionów-Zabłotce o długości 10 klm. 425 m. o szerokości 6 m. został w r. b. ukończony.

2. W powiecie Jasielskim. Budowa drugiego dojazdu kolejowego w Jaśle w toku.

3. W powiecie Rawskim. Dojazd w Lubyczy o dług. 700 m. szerok. 6 m. został w r. b. ukończony.

4. W powiecie Sanockim. Sprawa dojazdu kolejowego od stacyi w Załużu do drogi krajowej Przemysko-Sanockiej w Załużu przesłano do c. k. Namiestnictwa dla wydania orzeczenia.

5. W powiecie Złoczowskim. Dojazd z Ożydowa do Oleska o długości 5 klm. 350 m. o szerokości 6 m. -- został w roku bieżącym ukończony.

Sprawa budowy dojazdu w Jeziernie została przesłana do c. k. Namiestnictwa dla wydania orzeczenia.

wreszcie

6. W powiecie Wielickim wykonane zostało przełożenie części dojazdu kolejowego Podgórze-Bonarka kosztem c. k. skarbu wojskowego.

Wydziały powiatowe: 1. Bohorodczański, 2. Czortkowski, 3. Dąbrowski, 4. Jarosławski, 5. Jaworowski i 6. Tłumacki oświadczyły, iż w ich powiatach nie zachodzi potrzeba budowy nowych dojazdów kolejowych. Doliczając te powiaty do poszczególnionych w zeszłorocznem sprawozdaniu 32 (Rzeszów zaprojektował w r. b. jeden dojazd) — okazuje się, że w 38 powiatach na razie nie zachodzi wcale potrzeba budowy nowych dojazdów kolejowych.

Przy tej sposobności zaznaczamy, iż Wydział krajowy sprawy tworzenia nowych dojazdów kolejowych nie spuszcza z oka i nietylko, że ze swej strony użycza Wydziałom powiatowym pomocy w przeprowadzeniu czynności przedwstępnych i pośredniczy co do wzajemnego porozumienia ze stronami konkurującemi, lecz nadto przez ponawianie okólników stara się nakłonić Reprezentacye powiatowe, ażeby w dobrze zrozumianym interesie nie zaniedbywały wyzyskania sprzyjających warunków, umożliwiających, w drodze konkurencyi budowę dróg dojazdowych.

H.

Inne ważniejsze sprawy.

Sprawozdanie komisyi drogowej z czynności Dep. IV. Wydziału krajowego.

Sprawozdanie komisyi drogowej o czynnościach Dep. IV. Wydziału krajowego za czas od 18. lipca 1890 r. do 31. października 1891 r. spadło z porządku dziennego obrad Wysokiego Sejmu.

W sprawozdaniu tem poruszone zostały następujące sprawy:

1. Wskazówka, by Wydział krajowy z uwagi, że pewna systematyczność w ułożeniu programu dojazdów kolejowych jest niezbędną, zaurgował skompletowanie wniosków Wydziałów powiatowych celem rozpoczęcia przedwstępnych rokowań.

2. Wskazówka dla Wydziału krajowego na konieczność popierania powiatów i gmin w zabiegach o uzyskanie znaczniejszych subwencyi od c. k. Rządu na budowę dróg t zw. strategicznych, a względnie o wyjednanie u Wysokiego Rządu stałej corocznej i znaczniejszej niż dotąd dotacyi, nakoniec potrzebę zabezpieczenia kosztów konserwacyi dróg budowanych na żądanie i pod dozorem c. k. Rządu.

3. Życzenie: *a*) by przy udzielaniu subwencyi uwzględniono w pierwszym rzędzie te powiaty, które dotąd posiadają w stosunku do swej rozległości, zaludnienia i produkcyi, najmniej dróg bitych krajowych, powiatowych i gminnych;

b) by przy układaniu preliminarza na rok przyszły wstawiono do tej pozycyi kwotę minimalną 300.000 zł.

4. Wskazówka dla Wydziału krajowego, ażeby zwrócił uwagę c. k. Rządu, iż niektóre gościńce rządowe w rozmaitych częściach kraju znajdują się w złym stanie, utrudniającym komunikacyę.

5. Wskazówka dla Wydziału krajowego, ażeby przynaglił odnośne Reprezentacye powiatowe do regularnej spłaty datków przez nie ofiarowanych na budowę kolei transwersalnej.

6. Życzenie, by c. k. Rząd objął na koszt Państwa konserwacyę dróg zbudowanych w interesie Państwa, a to przy pomocy zasiłków ze skarbu Państwa.

Odnośnie do powyższych uwag i życzeń komisyi drogowej, Wydział krajowy oznajmia co następuje:

ad 1. Sprawa budowy sieci dojazdów kolejowych postępuje w miarę przedkładania przez odnośne Wydziały powiatowe wyników czynności, niezbędnych do wydania orzeczeń.

Odnośnie do wskazówki komisyi drogowej wezwał Wydział krajowy 20 Wydziałów powiatowych, które nie odpowiedziały były jeszcze na okólnik wydany przez Wydział krajowy w roku 1891 do LW. 53.380/90 do przedłożenia oświadczeń w sprawie sieci dojazdów kołejowych.

(*Patrz program i budowa nowych dojazdów kolejowych*).

ad 2. Wydział krajowy poucza przy każdej sposobności Wydziały powiatowe, ażeby udawały się do Rządu o subwencyę a nadto ze swej strony popiera zawsze usilnie takie żądania.

Co się tyczy uzyskania stałej corocznej i znaczniejszej dotacyi od c. k. Rządu, podajemy do wiadomości Wysokiego Sejmu, iż Wydział krajowy w odezwie z dnia 26. lutego 1892 LW. 8241 wystosowanej do c. k. Prezydyum Namiestnictwa, zaznaczywszy, że reprezentacya krajowa ze swej strony nie szczędzi ofiar na budowę dróg powiatowych i gminnych, z których przeważna część przypada na drogi ważne dla c. k. administracyi wojskowej domagał się obmyślenia wspólnie odpowiedniego programu a zarazem wydatnej i systematycznej pomocy ze strony Państwa. C. k. Prezydyum Namiestnictwa w odezwie z dnia 8. kwietnia 1892 L. 2.644|pr. (LW. 17.693/92) oznajmiło, iż c. k. Rząd przyczynia się do kosztów ulepszenia tylko tych dróg nieerarvalnych, które mają pewne znaczenie dla interesów państwa i że odnośne c. k. Ministerstwo ustanowiło już w swoim czasie program dzielący komunikacye te na 3 kategorye i zarazem postanowiło, że dopóki pierwsza z tych kategoryi dróg nie będzie zupełnie uporządkowaną, co nastąpić może dopiero za 5 do 6 lat, o subwencyonowaniu kategoryi 2. lub 3. dróg wspomnianych na razie mowy być nie może.

ad 3. Życzenie dotyczące rozdziału subwencyi w ten sposób, by w pierwszym rzędzie uwzględniane były te powiaty, które w stosunku do swej rozległości, zaludnienia i produkcyi posiadają najmniej dróg bitych, przyjął Wydział krajowy do wiadomości jako wskazówkę.

ad 4. Wydział krajowy odezwą z dnia 24. czerwca 1893 LW. 31.949 odniósł się do c. k. Namiestnictwa, zwracając uwagę na wyrażoną przez komisyę drogową opinię, iż niektóre gościńce rządowe w rozmaitych częściach kraju znajdują się w złym stanie utrudniającym komunikacyę.

W odpowiedzi c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 20. lipca 1893 L. 55.996 zwróciło się do Wydziału krajowego z prośbą o bliższe określenie tych przestrzeni gościńców rządowych, które znajdować się mają w złym

stanie utrudniającym komunikacyę, gdyż tylko na tej podstawie zbadanie sprawy i wydanie odnośnych zarządzeń byłoby możebnem. Gdy komisya drogowa tylko ogólnikowo opinię swą wyraziła, zaś Wydział krajowy w tym względzie nie posiada dat potrzebnych i żadne na faktach oparte zażalenie o złym stanie dróg rządowych do Wydziału krajowego nie wpłynęło, nie mogliśmy przeto udzielić c. k. Namiestnictwu na razie żądanego wyjaśnienia.

ad 5. Według ksiąg rachunkowych zalegały z zapłatą datków deklarowanych na wykupno gruntów pod kolej transwersalną po dzień 17. sierpnia 1893 następujące Wydziały powiatowe:

1. Czortkowski z ratami za rok 1892 i rok 1893;
2. Krośnieński z ratą za rok 1893;
3. Stanisławowski z ratami za rok 1892 i rok 1893;
4. Tłumacki z ratą za rok 1893.

Na odnośne upomnienia nadesłał: 1) Wydział powiatowy w Czortkowie ratę za r. 1892 w kwocie 529 zł.; 2) Wydział powiatowy w Stanisławowie ratę za r. 1892 w kwocie 944 zł. 22 ct.; 3) Wydział powiatowy w Krośnie ratę za r. 1893 w kwocie 631 zł. 62 ct. Natomiast Wydział powiatowy w Tłumaczu uzyskał prolongatę do końca bieżącego roku.

Trzy inne Wydziały powiatowe uzyskały przedłużenie terminu spłaty od Wysokiego Sejmu, a mianowicie Wydział powiatowy w Limanowej do roku 1899.

Wydział powiatowy w Nowym Targu do roku 1901 i Wydział powiatowy w Sanoku do roku 1896.

Przy tej sposobności zaznaczamy, iż Wydział krajowy ze swej strony nie zaniedbuje upominać ociągające się z zapłatą Wydziały powiatowe, wysyłając odnośne wezwania w razie potrzeby peryodycznie co cztery tygodnie.

ad 6. Wydział krajowy odezwą z dnia 24. czerwca 1893 LW. 31.947, udzielając c. k. Namiestnictwu proponowaną przez komisyę drogową rezolucyę dotyczącą konserwacyi dróg zbudowanych w interesie państwa, upraszał zarazem c. k. Namiestnictwo, ażeby z uwagi na powody wyrażone w sprawozdaniu komisyi, oraz ze względu na doniosłość jaką drogi odnośne mają dla interesów państwowych, wreszcie z uwagi na niezbędną potrzebę zabezpieczenia ich należytej konserwacyi, raczyło po bliższem rozpatrzeniu tej sprawy przedstawić odpowiednie wnioski Wysokiemu c. k. Ministerstwu i o skutku zawiadomiło w swoim czasie Wydział krajowy.

W sprawie organizacyi Oddziału techniczno-drogowego.

Na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 1. kwietnia 1892, Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 16. grudnia 1892 LW. 59.063, przeprowadził organizacyę Oddziału techniczno-drogowego a zarazem uregulował w sposób odpowiedni okręgi dróg krajowych, przyczem liczbę tychże ustanowiono na dwanaście.

Sprawy bieżące dróg krajowych, powiatowych i gminnych jakoteż udzielana pomoc powiatom do trasy i prowadzenia budowy zatrudniały cały personal Oddziału techniczno-drogowego, a pomimo to wielu żądaniom nie można było zadość uczynić i wiele spraw ulega zwłoce, a to:

Skutkiem zmniejszenia sił Oddziału technicznego przez przydzielenie jednego inżyniera I. klasy i jednego elewa technicznego do biura kolejowego.

Oprócz tego jeden inżynier I. klasy, prawie stale zajmuje się sprawami budynków krajowych, szczególniej dla Dep. I., V. i VI., z uszczerbkiem dla spraw drogowych.

Należy zauważyć także, że jeden elew techniczny został już od przeszło jednego roku stale przeznaczony do pełnienia obowiązków inżyniera powiatowego przy zarządzie dróg w powiecie Drohobyckim.

Byłoby bardzo pożądanem, aby taki stan rzeczy połączony z dotkliwą szkodą dla spraw drogowych, mógł być jak najspieszniej zmieniony, a to nie tylko przez ustanowienie osobnego etatu dla biura kolejowego, czemu dotychczas tylko po części stało się zadość prowizorycznie, na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 13. maja b. r., lecz również przez ustanowienie osobnej posady budowniczego dla spraw budynków krajowych, której potrzebę Wydział krajowy wykazał już w swem sprawozdaniu z dnia 11. grudnia 1891 L. 6.881/90, w przedmiocie reorganizacyi Oddziału technicznego.

Uregulowanie tej sprawy o tyle jest naglejszem, że nie tylko dotychczasowa ilość czynności drogowych tego wymaga, ale i wobec stałego wzmagania się tychże, braki tem dotkliwiej wpływać będą na tok czynności Oddziału techniczno-drogowego.

W sprawie obniżenia kosztów utrzymania dróg krajowych bez szkody dla ich stanu.

Wydział krajowy stale dąży do obniżenia kosztów utrzymania dróg krajowych, bez szkody jednak dla ich stanu, przez systematyczne stosowanie środków, które szczegółowo i wyczerpująco przedstawione zostały w sprawozdaniach naszych za lata ubiegłe, a mianowicie:

1) Do najgłówniejszych środków dążących do tego celu, zaliczyć w pierwszym rzędzie należy odbywające się stopniowo — w miarę zniszczenia — przebudowanie mostów, przy których materyał mniej trwały, zamieniany zostaje na trwalszy, choć na razie kosztowniejszy, z jednoczesnem zastosowaniem najodpowiedniejszych konstrukcyi.

Z 3213 mostów na drogach krajowych, zaledwo trzecią część można uważać za względnie stałe (murowane 1029), trzecia część ma tylko przyczołki murowane (1142), a reszta (1042) jest całkiem drewniana.

2) Doniosłego również znaczenia jest stopniowo wprowadzana zmiana w jakości materyału kamiennego dla konserwacyi dróg krajowych; i jakkolwiek na wielu drogach doprowadzono już pokład szutrowy do normalnej grubości przy uwzględnieniu trwalszego materyału, to jednak pozostała jeszcze pewna część dróg, na których uzupełnienie pokładu szutrowego, wymagać będzie jeszcze około 170.000 metrów sześciennych, których koszt przedstawia około 400.000 zł.

Według zestawień z roku 1871, do normalnej grubości szutru brakowało 623.000 na długości dróg krajowych 1200 kilometrów.

Koszta utrzymania dróg zależne są także od spadków i kierunków, od zmiany których na odpowiedniejsze, zależy również bezpieczeństwo i dogodność komunikacyi; i w tym celu na wielu drogach częściowe rekonstrukcyi, przedstawiono już dawno, jako pożądane.

Zmiany te, wprowadzające ulepszenia we wszelkich kierunkach tak dogodności komunikacyi jak i możności czynienia zaoszczędzeń w kosztach konserwacyi, wymagają jednakowoż dłuższego czasu i znacznych bardzo wkładów, mogą z tego powodu być przeprowadzane tylko w bardzo powolnem tempie i na podstawie porównawczego ocenienia i badania warunków miejscowych każdej drogi. Obniżenie kosztów konserwacyi dróg krajowych wskutek tych ulepszeń może nastąpić dopiero po dłuższym okresie czasu.

W obecnym stanie rzeczy Wydział krajowy uważa za swój obowiązek zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu, że średni roczny koszt utrzymania jednego kilometra dróg krajowych, zredukowany już w przeciągu kilku lat ostatnich, nie może ulegać znaczniejszemu obniżeniu bez uszczerbku dla przyszłego stanu dróg krajowych.

Statystyka drogowa i daty dotychczas zebrane.

Do tego czasu sporządzono w oddziale techniczno-drogowym następne wykazy statystyczne:

I. Drogi krajowe.

1. Wyciąg z katastrów dróg krajowych (długość, ilość mostów, poręczy, murów oporowych, bruków, drzew owocowych i dzikich).

2. Wykaz mostów z wyszczególnieniem rodzaju konstrukcyi, wymiarów i materyału. Szczegółowy wykaz większych mostów. Wykaz mostów kratowych.

3. Szczegółowy wykaz poręczy.

4. Wykaz domów mytniczych, drożniczych i innych zabudowań.

5. Wykreślne przedstawienie ruchu na drogach krajowych (sporządzone na podstawie dochodu z myt).

6. Przybliżony wykaz potrzebnych przebudowań na drogach krajowych i zestawienie kosztów tych przebudowań.

7. Ludność gmin bezpośrednio obsługiwanych przez drogi krajowe.

8. Stan pokładu szutrowego na drogach krajowych (obliczenie braku i nadwyżki w metrach sześć. i ich wartości, oraz wykreślne przedstawienie grubości pokładu).

II. Drogi powiatowe i gminne.

1. Wykaz powierzchni powiatów.

2. Wykaz ludności powiatów i stosunek zaludnienia do obszaru powiatów.

3. Wykaz dojazdów kolejowych:

a) podług linij kolejowych,

b) podług powiatów.

4. Wykaz dróg powiatowych.

5. Wykaz dróg gminnych subwencyonowanych.

6. Wykaz dróg gminnych zbudowanych i uporządkowanych bez subwencyi krajowej.

7. Wykaz większych mostów na drogach powiatowych i gminnych.

8. Długość dróg powiatowych w każdym powiecie.

9. Wykaz dróg niepaństwowych, zbudowanych i utrzymywanych przez organa państwowe.

10. Długość dróg krajowych w każdym powiecie.

11. Długość kolei żelaznych i ilość stacyj kolejowych w każdym powiecie.

12. Zestawienie porównawcze środków komunikacyjnych w powiatach.

W sprawie datków dobrowolnych deklarowanych na budowę dróg krajowych.

Według załączonego sub */.* wykazu, przedstawia się stan datków deklarowanych na budowę dróg krajowych jak następuje:

Ogólna należytość z końcem roku 1891 wynosiła .	31.200 zł.
uiszczono w ciągu r. 1892	7.372 „
pozostało z końcem r. 1892	23.828 zł.

Alegat 3.

Spłata tej należytości rozłożoną jest na szereg lat a mianowicie:

I. Na drodze krajowej Lwów Stojanów.

a) Rada powiatowa w Kamionce strumiłowej należytość w kwocie 10.000 zł. spłaca w ratach po 1.000 zł. rocznie;

b) Gmina Kamionka strumiłowa należytość w kwocie 4.368 zł. spłaca po 250 zł. rocznie.

II. Most pod Kurowem.

Rada powiatowa w Nowym Sączu należytość w kwocie 4.000 zł. spłaca po 1.000 zł. rocznie.

III. Droga krajowa Rzeszów-Nadbrzezie.

Gmina Sokołów należytość w kwocie 800 zł. 96 ct. spłacać ma dopiero od roku 1894.

Faktyczna zaległość z tytułu datków dobrowolnych wynosiła z końcem roku 1892 kwotę **4.444 zł. 85 ct.**, z których część spłaconą już została w ciągu roku 1893, dwie pretensye pozostają w procesie, mianowicie: zaległość u ks. Hieronima Lubomirskiego w kwocie 1.078 zł. 40 ct. i u Włodz. Trojockiego w kwocie 375 zł., natomiast inne, jak Rada powiatowa w Dąbrowej z kwotą 1.500 zł. na rzecz drogi krajowej Tarnów-Szczucin, tudzież kilka gmin i obszarów dworskich w powiecie tarnobrzeskim z pomniejszemi kwotami, pomimo upomnień naszych zalegają dotychczas.

Rachunki funduszów *pro praeterito* budowy dróg krajowych i powiatowych. **Alegat 4.**

Podług załączonego sub ·/. wykazu (od poz. 1 do 18, tudzież 20 i 21) funduszów pro praeterito budowy dróg krajowych i powiatowych po koniec roku 1892, wynikłości rachunków: 17 dróg w 12 powiatach przedstawiają się jak następuje:

Należytości czynne od stron konkurencyjnych	132.184 zł. 91	ct.
Zapasy kasowe gotówką i efektami . .	14.326 „ 70½	„
Razem .	146.511 zł. 61½	ct.
Należytości bierne stronom konkurencyjnym do wypłaty za przerobne	136.450 „ 08	„
Z porównania okazuje się przewyżka . .	10.061 zł. 53½	ct.

która prawdopodobnie jak w latach poprzednich ulegnie jeszcze znacznym zmianom, gdyż należytości czynne, przypadające do wpłaty od stron konkurencyjnych, zostaną w części odpisane z powodu, że pierwotne przypisy w księgach likwidacyjnych były niejasne i zbyt ogólnikowe, jak n. p. „chrześciańscy przemysłowcy“, „izraelici“.

Powyższe rachunki nie zostały dotąd zamknięte dlatego, że jakkolwiek Wydział krajowy w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 14. listopada 1889 nie zaniedbuje żadnej sposobności, aby zaznaczyć potrzebę jak najenergiczniejszego ściągania zaległych datków konkurencyjnych, a tem samem jak najrychlejszego zakończenia sprawy funduszów pro praeterito, to jednak przyznać musi, że c. k. Rząd był zniewolony tu i owdzie powstrzymać się z ściąganiem należytości od stron konkurencyjnych, zwłaszcza od gmin, a to z powodu klęsk elementarnych, jakie nawiedziły kraj nasz, osobliwie w roku 1893.

Podług więc wyż wspomnionego wykazu odpisano należytości czynnych po koniec roku 1892 kwotę . . . . . 3.704 zł. 67½ ct.

W roku zaś 1893 na podstawie aktów zatwierdzonych już przez Wydział krajowy po koniec listopada 1893 kwotę 588 „ 47½ „

Razem . 4.293 zł. 15 ct.

Rachunki funduszu drogi powiatowej wrocławskiej uznano w myśl odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 1. maja 1893 L. 33.062 (LW. 23.129/93) za ukończone a zapas kasowy w kwocie 18 zł. 49½ ct. oddano do dyspozycyi Wydziałowi powiatowemu w Krakowie do podziału z Wydziałem powiatowym w Chrzanowie.

Rachunki drogi krajowej Sielec-Zaleszczyki są już na ukończeniu, a część zapasu kasowego w kwocie 923 zł. 67 ct. rozdzielono na polecenie c. k. Namiestnictwa z dnia 16. października 1892 L. 76.898 i z dnia 22. lutego 1893 L. 4.937 (LW. 50.418/93) między strony konkurencyjne za przerobne.

Gdy atoli niektóre strony konkurencyjne nie zgłosiły się w oznaczonym czasie po odbiór przyznanych im należytości w kwocie 26 zł. 88½ ct., przeto kwota ta w myśl odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 19. listopada 1893 L. 88.708 (LW. 62.031/93) ulokowaną być ma w kasie oszczędności na rzecz funduszu krajowego, ewentualnie na częściowe pokrycie należytości za przerobne budowy drogi krajowej Jarosław-Bełzec w kwocie 4.420 zł. 95 ct. z powodu, że odnośne rachunki zaginęły i pomimo licznych korespondencyi nie zdołano odszukać ich śladu.

W sprawie rewizyi i regulacyi myt na drogach krajowych.

Wydział krajowy, po myśli §. 10 ustawy z dnia 25. grudnia 1871 (Dz. u. k. Nr. 18) za zgodą c. k. Namiestnictwa, zarządził rozdzielenie myta drogowo-mostowego na drodze krajowej Bełzecko-Jarosławskiej, a mianowicie pozostawienie myta mostowego na dotychczasowej stacyi w Wulce zapałowskiej i zaprowadzenie myta drogowego w Makowisku, tudzież przeniesienie na drodze krajowej Lwów-Stojanów zapory mytniczej w Podliskach małych na granicę gmin Podliski małe i Żydatycze.

Niezależnie od tego na podstawie przeprowadzonego dochodzenia komisyjnego Wydział krajowy odniósł się do c. k. Namiestnictwa w celu dokonania regulacyi myt na drodze krajowej Rzeszów-Nadbrzezie, na drodze krajowej Zakliczyn-Sącz-Niedzica i na drodze krajowej Sielec-Kłubowce.

Sprawa utrzymania drogi Chodorów-Rohatyn.

Droga gminna Chodorów-Rohatyn tymczasowo jest utrzymywana przez Wydział krajowy na rachunek c. k. Rządu — za zwrotem kosztów utrzymania ze skarbu państwowego. Rokowania z c. k. Rządem co do załatwienia utrzymania tej drogi nie zostały dotychczas ukończone.

Szkody wskutek klęsk powodzi i długotrwałych deszczów 1893 r.
a) na drogach krajowych
b) na innych publicznych drogach autonomicznych.

ad a) W tym przedmiocie przedkładamy osobne sprawozdanie.

ad b) Długotrwałe deszcze i dwukrotne wylewy rzek w czerwcu i w sierpniu b. r. wyrządziły znaczne szkody na publicznych drogach powiatowych i gminnych. Podług dat zebranych przez Wydział krajowy szkody na tych drogach w 28 powiatach kraju oszacowane zostały na 295.000 złotych w. a., zaś kwoty niezbędnie potrzebne na przywrócenie komunikacyi wynoszą ogółem 185.520 zł., przyczem zaznaczamy, że nie wszystkie Wydziały powiatowe wykazały szkody na drogach autonomicznych wyrządzone.

Wydział krajowy dla braku rozporządzalnych na ten cel funduszów mógł w kilku zaledwie wypadkach udzielić powiatom zasiłku z funduszu krajowego na naprawę dróg wylewami uszkodzonych, o ile w danym wypadku stało się zadość warunkom subwencyonowania dróg przepisanym okólnikiem z dnia 22. grudnia 1882 l. 51.432 i dodatkową instrukcyą z dnia 20. lipca 1890 l. 3.326.

Pomoc udzielona powiatowi dolińskiemu przez

Między powiatami, w których drogi najwięcej ucierpiały skutkiem wylewów znajduje się powiat Doliński, posiadający wyjątkowo wielką ilość

c. k. Ministeryum rolnictwa w celu odbudowania zniszczonych powodzią 74 mostów położonych w obrębie dóbr państwowych.

mostów, które w znacznej części zostały, bądź uszkodzone, bądź zupełnie zniszczone. Prośbie Wydziału powiatowego w Dolinie o wyjednanie bezpłatnego wydania z lasów rządowych materyału drewnianego na odbudowanie 74 mostów położonych w obrębie dóbr państwowych, zniszczonych powodzią, udzielił Wydział krajowy swego poparcia u c. k. Rządu. Starania nasze w tej sprawie, poparte przez c. k. Prezydyum Namiestnictwa odniosły pożądany skutek, gdyż c. k. Ministeryum rolnictwa reskryptem z 29. października b. r. l. 19 476/2.888 zezwoliło na bezpłatne wydanie Wydziałowi powiatowemu w Dolinie z lasów skarbowych materyału drewnianego w łącznej wartości taryfowej 1.430 zł. $3^1/_2$ ct.

W obec tego nieomieszkaliśmy złożyć c. k. Rządowi za pośrednictwem c. k. Prezydyum Namiestnictwa wyrazów wdzięczności za pomoc udzieloną w tej mierze powiatowi dolińskiemu.

W sprawie rewizyi myt prywatnych opartych na dawnych koncesyach rządowych.

Wskutek zarządzonej przez Wydział krajowy rewizyi myt prywatnych opartych na dawnych koncesyach co do tytułu uprawnienia, poleciliśmy tym Wydziałom powiatowym, które wykazały istniejące myta pozbawione prawnej koncesyi, aby zawezwały strony interesowane do uzyskania prawa poboru myta w drodze ustawodawstwa krajowego ewentualnie, aby się odniosły do c. k. Władzy politycznej celem zniesienia nieprawnego poboru myta. Wynik wydanych zarządzeń w części jest następujący:

W r. 1893 wnieśli prośbę i uzyskali w drodze ustawodawstwa krajowego odnowienie zgasłych dawniejszych koncesyi mytniczych a mianowicie obszary dworskie w Bukawinie, Czartoryi i Demidowie od przewozów przez rzekę Dniestr, obszary dworskie w Skowierzynie i Wrzawach od przewozów przez rzekę San i obszar dworski w Chwałowicach od przewozu przez rzekę Wisłę. W osobnem sprawozdaniu przedkładamy prośbę obszaru dworskiego w Borusowie odnowienie zgasłej koncesyi mytniczej od przewozu przez rzekę Wisłę. O takąż samą koncesyę od przewozu przez rzekę Dniestr weszła prośba do Wydziału krajowego od obszaru dworskiego w Korniowie wspólnie z obszarem dworskim w Uniżu. Stryjski Wydział powiatowy zdał sprawę o zniesieniu poboru myta w Daszawie, zaś Wydział powiatowy w Horodence doniósł, iż ustał pobór myta przewozowego w Kunisowcach.

Co do innych myt prywatnych pozbawionych prawnej koncesyi mytniczej nieomieszkamy w swoim czasie zdać sprawy Wysokiemu Sejmowi, skoro wdrożone dochodzenia zostaną przeprowadzone.

W sprawie wykonywania kontroli nad miastami pobierającemi kopytkowe.

Wydział kraj. wykonywał w r. 1893 systematyczną kontrolę nad miastami pobierającemi kopytkowe. Z kontroli tej podajemy następujące szczegóły:

1. Brody. Zatwierdzając sprawdzone rachunki drogowe z roku 1892 i preliminarz drogowy na rok 1893, uczyniliśmy zastrzeżenie, że w szczególności na utrzymanie czystości miasta ma być obrócona kwota przynajmniej dorównywająca kwocie na ten cel w roku 1892 użytej.

Zawiadamiając Magistrat o sankcyonowaniu Najwyższem postanowieniem z dnia 10. lipca 1893 ustawy o pobieraniu kopytkowego na trzy lata dalsze, udzieliliśmy bliższych wskazówek co do warunków pobierania kopytkowego i co do wykonywania kontroli, poruczonej ustawą koncesyjną władzom nadzorczym.

2. Brzeżany. Rachunki drogowe z r. 1892 i preliminarz drogowy na 1893 były przedmiotem szczegółowego badania komisyjnego przy udziale inżyniera Wydziału krajowego.

Załatwiając tak rachunki jak i preliminarz wytknęliśmy Zarządowi drogowemu, iż w roku ubiegłym nie trzymając się uchwalonego preliminarza dowolnie wykonywał roboty. Zarazem zagroziliśmy, że jeżeli w roku bieżącym dopuści się wytkniętej niewłaściwości lub nie dołoży starań, aby roboty drogowe wykonywane były w należyty sposób z istotną korzyścią dla miasta, Wydział krajowy, po myśli ustawy koncesyjnej, przystąpi do zastosowania środków przymusowych. Nadto zawezwaliśmy Magistrat do ścisłego przestrzegania w przedkładaniu preliminarzy i rachunków drogowych, terminów ustawą oznaczonych.

3. Buczacz. Z powodu, że gmina nie mogła była własnemi siłami sprostać obowiązkom wynikającym z ustawy drogowej i specyalnej ustawy o pobieraniu kopytkowego, poruczono Wydziałowi powiatowemu ustawą sankcyonowaną Najwyższem postanowieniem z dnia 6. września 1893 bezpośredni zarząd dróg, ulic i placów miejskich oraz pobieranie na ten cel kopytkowego w dalszym okresie trzechletnim. Odebranie tego zarządu nastąpiło komisyjnie przy udziale umyślnie delegowanego inżyniera Wydziału krajowego. Po sprawdzeniu na miejscu w roku 1892 wykonanych robót drogowych i na rok 1893 preliminowanych, zastrzegliśmy zgodnie z ustawą koncesyjną należyte wykonywanie robót drogowych pod stałą kontrolą Wydziału krajowego, poruczoną w pierwszym rzędzie inżynierowi okręgowemu dróg krajowych.

4. Jarosław. Tak rachunki drogowe z r. 1892 jak i preliminarz drogowy na r. 1893 zostały komisyjnie sprawdzone. W szczególności przy załatwieniu preliminarza zastrzegliśmy, że gmina dodatkowo wstawi do preliminarza potrzebną kwotę na zgartywanie kurzu i błota, i tak tę kwotę jak i kwotę przewidywanego niedoboru, o ile nie da się opędzić z możliwych zaoszczędzeń w poszczególnych robotach, pokryć odpowiednią dotacyą z funduszu miejskiego.

5. Kołomyja. Przy ponownem i ostatecznem załatwieniu rachunków drogowych z r. 1891, wytknęliśmy w szczegółach nieprawidłową gospodarkę z wezwaniem Wydziału powiatowego, aby zbadał, czy gmina byłaby zdolną o własnych siłach uregulować gospodarkę drogową przy projektowanem zaciągnięciu pożyczki dla pokrycia zaległości po koniec roku 1891 w kwocie 19.254 zł. 57 ct. wykazanych, ewentualnie czy nie byłoby wskazanem, aby Wydział powiatowy w myśl §. 28 ustawy drogowej objął zarząd funduszu drogowego, tak, jak to się stało z funduszem drogowym miasta Buczacza. Rachunki drogowe z r. 1892 zwróciliśmy z poleceniem dokładnego ich sprawdzenia i ocenienia przez komisyę kontrolującą.

Załatwiając preliminarz drogowy na r. 1893 zażądaliśmy, aby podana nadwyżka w preliminowanych dochodach użytą została na roboty preliminarzem nie objęte a jednak niezbędne, przedewszystkiem na zwiększenie ilości szutru potrzebnego na konserwacyę ulic i placów miejskich.

6. Nowy Sącz. Załatwiając rachunki drogowe z r. 1892, z uwagi na sprawozdanie komisyi kontrolującej, która wykazała brak fachowego kierownictwa i nadzoru przy wykonywaniu robót, a w następstwie tego wadliwe wielu robót wykonanie, zawezwaliśmy Magistrat, pod zagrożeniem użycia środków zaradczych, aby zapobiegł niewłaściwościom w administracyi drogowej i postarał się o należyte jej uregulowanie. Zarządzając wykonanie na r. 1893 preliminowanych robót drogowych zawezwaliśmy Wydział powiatowy, aby przy czynnym udziale miejscowego inżyniera Wydziału krajowego, roz-

ciągnął ścisłą kontrolę nad Zarządem drogowym miasta, w celu wykonania preliminowanych robót zgodnie z wymogami technicznemi i z rzeczywistą korzyścią dla miasta.

Gdy jednak wedle otrzymanej relacyi gmina m. Nowego Sącza, która dawniej jeszcze otrzymała była koncesyę na czas nieokreślony i bez oznaczenia warunków szczegółowych, mniemając widocznie, iż na tej podstawie posiada niejako przywilej odrębny — uchyla się od spełniania wydanych przez nas zarządzeń, mających na celu uporządkowanie gospodarki drogowej i usiłuje wyłamać się z pod kontroli organów naszych, przeto zamierza Wydział krajowy, w razie bezskuteczności dalszych upomnień, przedstawić Wysokiemu Sejmowi projekt rewizyi nadanej pomienionej gminie ustawą z dnia 7. marca 1873 (Dz. u. k. Nr. 238) koncesyi, celem zrównania jej z innemi gminami miejskiemi, co do obowiązków połączonych z prawem pobierania myta kopytkowego.

7. Przemyśl. Przy kolaudacyi robót drogowych w r. 1892 uskutecznionych, sprawdzono, że wiele na ten rok preliminowanych robót nie wykonano, przyczem jednak zaznaczyć należy, że ogólna suma wydatków poniesionych w 1892 r. przez gminę miasta Przemyśla na utrzymanie dróg, ulic i placów wynosiła przeszło 37.000 zł., podczas gdy dochód z kopytkowego uczynił w tym roku tylko 7.300 zł.

Gdy pomiędzy preliminarzem a robotami wykonanemi w 1892 r. powyższym kosztem zachodziła zawsze jeszcze znaczna różnica, przeto załatwiając odnośne rachunki tudzież preliminarz drogowy na r. 1893 zastrzegliśmy, że w przyszłości odstąpienie od preliminarza może być tylko wyjątkowo dopuszczone, po poprzedniem sprawdzeniu przez komisyę kontrolującą potrzeby zmian.

8. Rzeszów. Tak wykonane w r. 1892 roboty drogowe, jak i preliminowane na r. 1893 były komisyjnie na miejscu badane. Rachunki z wykonanych robót poleciliśmy sprostować, a w szczególności w zamknięciu rachunkowem pominiętą pozostałość kasową w kwocie 3.564 zł. 42 ct. uwidocznić w funduszu drogowym na r. 1893. Jednocześnie w załatwieniu preliminarza drogowego na r. 1893 zażądaliśmy ścisłego zastosowania się do preliminarza i wykonania objętych nim robót oraz przeznaczenie na ten cel wyżej wykazanej pozostałości kasowej. Niezależnie od tego poleciliśmy, aby gmina jak najrychlej przystąpiła do regulacyi Mikoszki i sporządziła plan regulacyjny miasta.

9. Stanisławów. Załatwiając rachunki drogowe z r. 1892 i preliminarz drogowy na r. 1893 wytknęliśmy brak fachowego nadzoru przy wykonywaniu robót i niestosowanie się do preliminarza. Z drugiej jednak strony zaznaczamy z uznaniem dla Magistratu stanisławowskiego, że tenże opracował już projekt przeprowadzenia kanalizacyi w całem mieście, oparty na podstawie fachowej opinii znawców i z uwzględnieniem wskazówek Wydziału krajowego.

10. Tarnopol. Rachunki drogowe z r. 1892 zostały na miejscu sprawdzone. Preliminarz drogowy na rok 1893 przez nas zwrócony do uzupełnienia, a przez komisyę kontrolującą stosownie przerobiony, poleciliśmy przyjąć za podstawę do wykonania robót i zażądaliśmy zarazem, aby gmina w myśl postanowień ustawy koncesyjnej z własnych funduszów przyczyniła

się na cele komunikacyjne miasta, a w każdym razie przewidywany niedobór wyrównała z funduszów miejskich.

11. Tarnów. Wydział krajowy przyjął do wiadomości sprawdzone rachunki drogowe z r. 1892, a co do robót na r. 1893 preliminowanych, polecił ścisłe wykonanie tych, które przez komisyę kontrolującą wskazane zostały, przyczem w szczególności zalecono użycie do brukowania odpowiedniego trwałego kamienia porfirowego. Prócz tego zostało zarządzone wypracowanie i przedłożenie Wydziałowi krajowemu dokładnego planu regulacyi i uporządkowania ulic i placów miejskich.

W sprawie drogi Pienińskiej (ze Szczawnicy do Czerwonego Klasztoru na Węgrzech.)

Drogę ze Szczawnicy do Czerwonego Klasztoru mającą wielką doniosłość dla zdrojowiska Szczawnickiego, zbudowano w ciągu 15 lat od roku 1873 do 1888. Ogólnej długości 10 km. 650 m. b. Pierwszych 3·300 km. szerokości 4 m., następnie dalszych 7·350 km. szerokości 2 m.

Drogę zbudowano po prawym brzegu Dunajca w niezwykle trudnych warunkach.

Budowę rozpoczął były właściciel Szczawnicy ś. p. Józef Szalaj, następnie Akademia Umiejętności jako obecna właścicielka zakładu zdrojowego w Szczawnicy od roku 1877 prowadziła dalej i wykończyła przy pomocy Wydziału krajowego budowę w roku 1888.

Robotami kierował konduktor dróg krajowych ś. p. Jakób Kamieński. Koszt budowy łącznie z kosztem utrzymania w czasie budowy wynosił 22.884 zł. Część tych kosztów pokrył fundusz krajowy subwencyą w kwocie 7.500 zł.

Pierwsza część drogi na długości 1550 m. b. znajduje się w Galicyi, dalsza zaś część na terytoryum węgierskiem.

Droga ta bywała często uszkadzaną przez wody Dunajca i przez spuszczanie drzewa z sąsiednich gór położonych na terytoryum węgierskiem. W czerwcu i sierpniu r. b. nadzwyczajne wezbranie rzeki uczyniły bardzo wielkie szkody i częściowo zerwały drogę. Wydział krajowy udzieliwszy pomocy na częściową naprawę szkód zrządzonych w czerwcu r. b., zarządził następnie sporządzenie przez swe organa techniczne dokładnego projektu radykalnej naprawy i odbudowania części drogi położonej w Galicyi i przyrzekł udzielić Akademii Umiejętności subwencyę krajową do wysokości 50%.

Co zaś do części na terytoryum węgierskiem, to ewentualnie budowę i subwencyonowanie drogi uczynił Wydział krajowy zależnem:

1. Od uznania jej przez Władze węgierskie za drogę publiczną.

2. Od stanowczego wzbronienia dotychczasowego spuszczania drzewa z gór sąsiednich.

Rokowania z Władzami węgierskiemi są w toku.

Subwencye państwowe na budowę dróg i mostów nieeraryalnych w r. 1891, 1892 i 1893.

Alegat 5.

W załączeniu ·/· przedkładamy Wysokiemu Sejmowi wykaz dróg i mostów niepaństwowych, będących w budowie lub już ukończonych, tudzież zezwolonych i asygnowanych na ten cel zasiłków ze skarbu państwa.

Na budowę powyższych dróg i mostów przyznał c. k. Rząd w ogóle kwotę 968.502 zł. a. w., z której już asygnował:

w roku 1891	kwotę . .	289.500 zł.	— ct.
„ „ 1892	„ . .	278.025 „	78 „
„ „ 1893	„ . .	184.905 „	— „
	razem . .	752.430 zł.	78 ct.

Przedłożony wykaz nie obejmuje subwencyonowanej przez c. k. Rząd drogi krajowej Dynów-K[illegible]uczuga, z budowy której zdajemy Wysokiemu Sejmowi sprawę na innem miejscu.

Objęcie dróg gminnych w zarząd Wydziałów powiatowych.

Na podstawie przepisu §. 28. noweli do ustawy drogowej z r. 1885 objął Wydział powiatowy w Brodach za zgodą c. k. Starostwa tamtejszego, bezpośredni zarząd dróg gminnych w gminie Czechy, z powodu nieodpowiedniej administracyi tychże dróg przez miejscowy zarząd drogowy.

Wykonywanie przepisów o policyi drogowej.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania z czynności Departamentu IV. (str. 49) podajemy do wiadomości Wysokiego Sejmu, iż już w dwóch nakładach wydane i rozesłane przepisy o policyi drogowej wraz z instrukcyą normującą ich wykonywanie miały ten skutek, że obznajomione z nimi organa autonomiczne zaczęły w ostatnich czasach staranniej ich przestrzegać, czego dowodem są liczne sprawozdania organów naszych i rekursy stron interesowanych.

Również i władze rządowe, które o powyższych przepisach okólnikiem c. k. Prezydyum Namiestnictwa pouczone zostały, użyczają organom naszym w razie potrzeby skutecznej pomocy.

W ogóle sprawa pomieniona znajduje się na właściwych torach, a Wydział krajowy i nadal nie spuści jej z oka i dołoży wszelkich starań, aby zarządzenia nasze odniosły pożądany skutek.

W sprawie przełożenia duktu drogi rządowej dobromilsko-węgierskiej.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania z czynności Departamentu IV. (str. 17) podajemy do wiadomości Wysokiego Sejmu, iż c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 14. maja b. r. L 23.108 oznajmiło Wydziałowi krajowemu, że równocześnie zarządza roboty przedwstępne celem wygotowania projektu na złagodzenie spadków a względnie przełożenie gościńca dobromilskiego pod Turką.

Ubezpieczenie robotników od wypadków i na wypadek choroby.

Ubezpieczenie robotników od wypadków w myśl ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (dz. u. p. Nr. 1. z roku 1888) w zastosowaniu do robót prowadzonych we własnym zarządzie na drogach krajowych za r. 1892 połączone było z następującymi wydatkami:

a) za roboty zwyczajne wykonywane przy utrzymaniu dróg krajowych wypłacono . . . . . 198 zł. 66 ct.

b) za roboty nadzwyczajne przy budowie mostów, jakoteż za roboty w kamieniołomach, cegielniach i t. p. 56 „ 44 „

Razem . 255 zł. 10 ct.

Powyższe premie asekuracyjne asygnowane zostały na podstawie szczegółowych orzeczeń wydawanych przez Zakład ubezpieczenia robotników od wypadków we Lwowie.

Ubezpieczenia obejmowały zarówno drożników jak i robotników zajętych przy wykonaniu powyższych robót we własnym zarządzie.

W ścisłym związku ubezpieczeniem robotników od wypadków pozostaje ubezpieczenie na wypadek choroby odnośnie do ustawy z dnia 30. marca 1888 (Dz. u. p. Nr. 33. z roku 1888) w zastosowaniu, której do robotników i drożników zajętych przy wykonaniu robót we własnym zarządzie, postanowił Wydział krajowy, odnośnie do §. 56. tejże ustawy robotników i drożników zajętych przy budowach skoncentrowanych ubezpieczać w najbliższej kasie chorych (powiatowej), za wszystkich zaś innych robotników zajętych przy robotach rozrzuconych przyjąć na siebie obowiązek tych świadczeń dla chorych robotników, które wynikają jako minimalne

z obowiązującej ustawy. Powyższe postanowienie zakomunikowaliśmy c. k. Namiestnictwu.

Sprawy drogowe wytoczone przed Trybunał administracyi.

Bez rozprawy odrzucił c. k. Trybunał administracyjny następujące zażalenia:

1) Jana Forysia, naczelnika gminy Woli zabierzowskiej przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 29. listopada 1892 LW. 48.136, którem zatwierdzono uchwałę Wydziału powiatowego w Bochni z 30. sierpnia 1892 l. 2.013 skazującą powyższego naczelnika gminy na grzywnę za nie wykonanie poleceń w sprawach drogowych.

2) Michała Jedziniaka i Baltazara Bera naczelników gmin: Gogolowa część I. i Gogolowa część II. przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 25. listopada 1892 LW. 41.383, którem zatwierdzono uchwałę Wydziału powiatowego w Jaśle, skazująca żalących się na grzywny za niedopełnienie poruczonych im obowiązków w sprawach drogowych.

Po przeprowadzonej rozprawie odrzucił c. k. Trybunał administracyjny.

1) zażalenie gminy i obszaru dworskiego Gliniany przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z d. 7. stycznia 1892 LW. 57.143, którem uznano drogę wiodącą przez Zapust Gliniański za publiczną drogą gminną;

2) zażalenie Adolfa Kitzlera w Zakopanem przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 13. kwietnia 1892 LW. 15.982 i z dnia 10. maja 1892 LW. 22.005 w sprawie usunięcia domu w Zakopanem zbudowanego nielegalnie i w niedozwolonej odległości od drogi publicznej.

Natomiast zniósł c. k. Trybunał administracyjny na zażalenie c. k. uprzyw. galic. Banku hipotecznego we Lwowie, orzeczenie Wydziału krajowego z dnia 2. lutego 1892 LW. 4.245, którem zatwierdzono uchwałę Wydziału powiatowego w Żydaczowie z 6. października 1891 l. 2.127, nakładającą na tenże bank jako właściciela dóbr Jajkowce i Lubsza obowiązek uiszczenia zaległych prestacyj drogowych.

Następujące sprawy wytoczone przed Trybunał administracyjny nie są dotychczas nierozstrzygnięte:

1) zażalenie gminy Szaflary powiatu Nowotarskiego i Rozalii Steiner, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 22. września 1892 LW. 44.170 w sprawie uregulowania odpływu wody z rowu drogi gminnej Szaflary-Zaskale;

2) zażalenie Zofii hr. Starzeńskiej z Łowczyc, powiatu Żydaczowskiego, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 21. kwietnia 1893 LW. 64.369/92 w sprawie spłaty wartości niezużytych w latach 1887—1891 prestacyj drogowych, ciężących na obszarze dworskim w Łowczycach z przyległościami;

3) zażalenie c. k. Prokuratoryi skarbu, wniesione imieniem c. k. skarbu jako właściciela dóbr państwowych Kałusz, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 18. listopada 1892 LW. 17.214, którem nałożono na obszar dworski w Kałuszu obowiązek wydania całego materyału potrzebnego do naprawy mostów na drogach gminnych gmin do obszaru tego należących;

4) zażalenie Joanny, primo voto Janiczkowej, secundo voto Kowalskiej z Dobczyc, powiatu Bocheńskiego, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 4. sierpnia 1893 LW. 20.397, którem zatwierdzono uchwałę

Wydziału powiatowego w Bochni z 17. lutego 1892 l. 369 nakładającą na nią obowiązek naprawy mostu na młynówce, która przecina drogę powiatową;

5) zażalenie wniesione przez gminę Kaszów, powiatu Krakowskiego, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 30. grudnia 1892 LW. 27.914, którem drogę wzdłuż pastwiska gminnego w miejscowości powyższej, zwanego „Skotnicą małą“, uznano za drogę publiczną.

Używanie dróg publicznych do budowy i ruchu kolei żelaznych.

Subwencya krajowa w kwocie 500.000 zł. na rzecz budowy kolei wschodnio-galicyjskich (podolskich).

Wniosek posła Antoniewicza i dawniejsze petycye w sprawie poszczególnych linii kolejowych.

Komisye urzędowe w sprawie nowych linii kolejowych.

W tym przedmiocie zdajemy sprawę w oddzielnem sprawozdaniu o popieraniu kolei niższorzędnych.

Nowo utworzone urzędy pocztowe i stacye telegraficzne.

C. k. Dyrekcya poczt i telegrafów dla Galicyi zawiadomiła nas o utworzeniu nowych urzędów pocztowych i stacyi telegraficznych w następujących powiatach i miejscowościach:

w powiecie	Bóbrka	w Chlebownicach	urząd pocztowy	
„	Bochnia	w Zabierzowie obok Niepołomic	„ „	
„	Brzozów	w Domaradzu	„ „	
„	Chrzanów	w Rudawie	„ „	
„	Dobromil	w Starzawie	„ „	
„	Gorlice	w Nieznajowej	„ „	
„	Grybów	w Korzennej	„ „	
„	„	w Lipnicy wielkiej	„ „	
„	Jaworów	w Nahaczowie	„ „	
„	Kraków	w Mogile	„ „	
„	„	w Prądniku białym	„ „	i telegraficzny
„	„	w Woli justowskiej	„ „	
„	„	w Grzegorzkach	„ „	
„	Lwów	we Lwowie filia VII.	„ „	
„	„	„ „ „ „ VIII.	„ „	
„	„	„ „ „ „ IX.	„ „	
„	Nadwórna	w Tartarowie	„ „	
„	„	w Dorze	„ „	
„	Nowy-Sącz	w Żegiestowie zdroju	„ „	i telegraficzny
„	„	w Siedlcach	„ „	
„	Pilzno	w Dębicy	„ „	na stacyi kolejowej
„	Rudki	w Podhorcach	„ „	
„	Rzeszów	w Lutczy	„ „	
„	Sambor	w Rajtarowicach	„ „	
„	Sokal	w Hulczu	„ „	

w powiecie Stanisław. w Tyśmieniczanach urząd pocztowy
„ Tarnobrzeg w Chmielowie „ „
„ „ w Gorzycach „ „
„ Tarnów w Lisiej górze „ „
„ Wadowice w Kleczy Górnej „ „
„ Złoczów w Skwarzawie „ „
„ Żydaczów w Drohowyżu „ „
„ Żywiec w Lachowicach „ „ na stacyi kolejowej

Zamierzony udział w wystawie r. 1894.

Polecono oddziałowi tech. drog. przygotować dla wystawy krajowej 1894 r. w granicach wyznaczonego na ten cel funduszu 1.100 zł.

1. Mapę Galicyi przedstawiającą obecny stan komunikacyj z oznaczeniem ich rodzaju (koleje żelazne, drogi państwowe, krajowe, powiatowe, subwencyonowane gminne, uporządkowane gminne) bez udziału subwencyi krajowych.

2. Mapę Galicyi przedstawiającą stan komunikacyj istniejących przed nadaniem autonomii — z oznaczeniem innym kolorem komunikacyj w okresie autononomicznym zbudowanych.

3. Typy budowli drogowych.

4. Wykazy statystyczne tyczące się komunikacyj krajowych.

5. Projekty dróg w wyjątkowych warunkach terenu, zbudowanych.

6. Model drewnianego mostu kratowego systemu inż. Ibjańskiego zastosowanego na drogach krajowych.

ALEGATA

do sprawozdania

z czynności Departamentu IV. Wydziału krajowego

za rok 1893.

wynikłości dochodów i wydatków miejscowych

Liczba porządkowa	Powiat	Długość dróg gminnych Klm.	Ilość numerów względnie domów	Wartość prestacyi		Należytość w materyale drzewnym od obszarów dworskich do 5%		Dotacya z pow. funduszu dróg gminnych	
				zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Biała	483.281	13.296	25.161	80	216	44	6.129	38
2	Bóbrka	905.711	10.183	16.292	40	266	35	1.381	60
3	Bochnia	642.824	15.735	29.367	20	1.899	68	—	—
4	Bohorodczany	453.000	9.825	13.490	80	394	90	1.886	30
5	Borszczów	502.332	17.412	17.717	50	2.858	85	2.192	53
6	Brody	995.269	16.294	19.552	80	2.004	59	2.248	97
7	Brzesko	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Brzeżany	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Brzozów	288.690	11.155	15.041	70	903	98	5.762	23
10	Buczacz	801.600	15.898	25.436	80	2.953	37	8.065	30
11	Chrzanów	425.000	10.344	19.969	40	103	39	7.824	40
12	Cieszanów	803.880	11.929	14.356	20	1.074	67	1.352	32
13	Czortków	459.000	9.867	13.830	90	1.779	16	—	—
14	Dąbrowa	654.050	9.422	9.682	70	1.142	01	816	83
15	Dobromil	344.000	9.292	13.212	60	540	88	649	88
16	Dolina	529.000	13.851	21,039	80	464	29	1.976	61
17	Drohobycz	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Gorlice	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Gródek	829.245	10.384	12.460	80	1 392	50	—	—
20	Grybów	370.310	6.884	10.213	50	350	87	56	46
21	Horodenka	559.918	14.270	18.442	20	966	77	3.158	51
22	Husiatyn	764.772	11.073	12 363	83	1.578	40	—	—
23	Jarosław	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Jasło	683.121	16.371	23.783	80	1.528	79	9.883	83
25	Jaworów	612.852	11.380	11.380	—	1.020	71	414	90
26	Kałusz	575.914	12.401	20.650	70	768	20	3.399	22
27	Kamionka	744.250	14.279	14.279	—	2.100	61	4.140	37
28	Kolbuszowa	550.906	9.940	13.198	—	697	41	315	95
29	Kołomyja	455.162	16.847	21.384	80	1.809	85	6.974	85
30	Kossów	569.240	15.100	18.120	—	494	48	1.094	10
31	Kraków	349.063	9.074	23.599	20	815	53	12.520	65
32	Krosno	369.728	11.875	16.337	07	886	96	1.488	62
33	Limanowa	480.994	10.271	16.562	70	585	68	541	89
34	Lisko	712.000	11,326	22.652	—	1.277	21	2.927	97
35	Lwów	1,071.245	16.325	25.829	80	2.533	98	11.987	63
36	Łańcut	—	—	—	—	—	—	—	—
37	Mielec	801.534	11 280	14.254	50	1.753	04	16.479	93
38	Mościska	541.202	11.368	11.368	—	1.678	07	1.486	09
39	Myślenice	463.100	14.152	15.054	50	522	52	1.707	79
40	Nadwórna	503.543	12.671	25.342	—	675	90	4.902	54
41	Nisko	512.700	9.935	11.214	30	555	14	660	04
42	Nowytarg	558.500	12.908	19.239	60	447	56	1.913	07

KAZ

funduszów dróg gminnych za rok 1891.

CHODY						Wydatki		Z końcem roku pozostałość w nieodrobionych prestacyach		Uwaga
Należytość w czynszach z myta		Inne dochody gotówką		Razem		Ryczałtowo				
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
160	—	476	34	32.143	96	31.310	31	1.034	28	
898	16	386	60	19.225	11	17.897	58	1.327	53	
—	—	—	—	31.266	88	40.785	60	3.900	—	
—	—	—	—	15.772	—	15.406	—	366	—	
—	—	—	—	22.768	88	21.547	33	942	50	
—	—	—	—	23.806	36	23.071	34	683	22	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wydział pow. nie nadesłał dotąd wykazów od roku 1888 pomimo wielokrotnych urgensów.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jak poz. 7.
—	—	—	—	21.710	91	22.249	91	—	—	
5.050	60	360	—	41.866	07	36.709	04	1.169	20	
—	—	1.414	30	29.311	49	26.524	03	1.135	90	
—	—	—	—	16.783	19	14.842	08	447	16	
—	—	—	—	15.610	06	14.674	46	741	45	
—	—	—	—	11.641	54	10.896	43	466	60	
—	—	—	—	14.403	36	12.240	51	2.160	85	
—	—	—	—	23.480	70	28.552	10	2.487	70	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wykaz za r. 1891 zwrócono do przerobienia.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mimo licznych upomnień nie nadesłano dotąd wykazu za r. 1890.
—	—	2	59	13.855	89	11.173	52	1.688	95	
—	—	—	—	10.620	83	11.083	22	256	16	
—	—	—	—	22.567	43	17.540	63	4.668	38	
—	—	192	96	14.135	19	11.890	74	1.765	19	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wydział pow. nie przedłożył dotąd wykazów od r. 1890 pomimo licznych upomnień.
1.340	04	1.962	93	38.499	39	37.190	13	743	74	
—	—	12	27	12.827	88	11.733	93	1.848	21	
100	—	—	—	24.918	12	23.646	54	1.271	60	
—	—	574	12½	21.094	10½	19.543	35	1.550	75	
—	—	—	—	14.211	36	14.211	36	—	—	
—	—	—	—	30.169	50	20.984	80	1.200	64	
131	—	251	11	20.090	69	18.128	72	1.861	20	
—	—	15	—	36.950	38	37.183	71	185	10	
—	—	1.079	06	19.791	71	19.861	21	858	01	
—	—	14	27	17.704	54	16.960	49	620	55	
—	—	—	—	26.857	18	26.777	18	80	—	
213	—	1.458	23	42.022	64	34.879	32	2.746	93½	Nie uwzględniono motywów przytoczonych przez Wydział pow. w sprawie niemożności przedłożenia wykazu za r. 1890. Urgens w toku.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	25	85	32.513	32	30.841	52	1.724	81	
—	—	243	22	14.775	38	14.432	17½	1.120	72	
—	—	—	—	17.284	81	16.775	47	219	60	
—	—	50	—	30.970	44	30.333	78	559	—	
—	—	—	—	12.429	48	8.379	21	3.291	46	
—	—	—	—	21.600	23	20.818	34	766	29	

Liczba porządkowa	Powiat	Długość dróg gminnych Klm.	Ilość numerów względnie domów	DO- Wartość prestacyi zł.	ct.	Należytość w materyale drzewnym od obszarów dworskich do 5% zł.	ct.	Dotacya z pow. funduszu dróg gminnych zł.	ct.
43	Pilzno	272.894	7.548	8.888	50	878	93	3.734	65
44	Podhajce	825.627	11.102	13 322	70	2.313	44	10.276	41
45	Przemyśl	—	—	—	—	—	—	—	—
46	Przemyślany	739.399	9.885	12.353	40	1.364	21	404	51
47	Rawa	663.000	15.866	12.692	80	1.677	59	1.030	20
48	Rohatyn	—	—	—	—	—	—	—	—
49	Ropczyce	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Rudki	648.038	9.903	9.903	—	1.348	57	1.055	66
51	Rzeszów	843.200	21.058	21.069	25	2.013	87	6.061	54
52	Sambor	518 034	14.562	19.054	20	1.365	36	2.589	23
53	Sanok	500.735	14.100	22.560	—	1.329	55	3.199	90
54	Sącz nowy	884.217	14.829	19.887	—	1.176	70	6.247	41½
55	Skałat	569.200	11.196	13.435	20	2.382	58	333	65
56	Śniatyn	369.000	11.349	18.904	80	945	95	—	—
57	Sokal	803.100	13,520	14.793	50	2.717	87	897	38
58	Stanisławów	428.000	13.944	19.636	90	1.359	89	—	—
59	Staremiasto	259.429	8.186	11.8 8	80	572	85	5.345	—
60	Stryj	941.000	12.317	19.864	70	1.595	94	7.293	10
61	Tarnobrzeg	592.273	10.445	12.937	30	2.100	50	1.263	52
61	Tarnopol	1,068.000	13.948	14.050	20	3.429	49	7.042	55
63	Tarnów	665.578	10.774	15.818	83	1.508	90	1.831	34
64	Tłumacz	527.284	14.236	19.661	60	1,505	16	6.334	87
65	Trembowla	328.200	10.514	8.411	20	1.608	—	664	—
66	Turka	489.852	9.502	22.804	80	493	81½	3.065	79
67	Wadowice	641.441	15 559	30.398	40	1.279	44	9.014	38
68	Wieliczka	714.523	15.015	25.054	20	911	32	3.337	41
69	Zaleszczyki	—	—	—	—	—	—	—	—
70	Zbaraż	710.554	10.326	12.391	20	810	99	2.020	24
71	Złoczów	1,165.739	21.503	21.344	80	1.354	96	2.597	16
72	Żółkiew	—	—	—	—	—	—	—	—
73	Żydaczów	474.500	10.946	14.827	20	1.531	10	3.215	97
74	Żywiec	453 145	13 749	23.523	90	1.639	84	3.173	19
	Razem	38,262.898	790.499	1,091.281	28	82.259	55½	218.373	82½

Potrącając od dochodu

Pozostałość

i składa się:

1) z nieodrobionych
2) z niedoborów do
dusze powiato-

Razem jak

CHODY				Wydatki				Uwaga
Należytość w czynszach z myta		Inne dochody gotówką		Razem		Ryczałtowo		Z końcem roku pozostałość w nieodrobionych prestacyach		
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
—	—									
—	—	—	—	13.502	08	12.340	38	668	20	
—	—	—	—	25.912	55	23.999	09	2.637	66	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jak poz. 36.
—	—	29	90	14.152	02	12.374	19	1.793	25	
—	—	—	—	15.400	59	10.752	62	4.000	57	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Zwolniono Wydział pow. od przedłożenia wykazu za rok 1891.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wydział pow. nie przedłożył dotąd wykazu za r. 1891 mimo licznych upomnień.
—	—	34	97	12.343	20	11.430	96	1.135	8	
—	—	145	05	29.289	71	28.587	22	557	44	
—	—	—	—	23.008	79	20.626	78	2.382	01	
5.267	—	40	50	27.129	95	25.096	38	2.466	37	
—	—	1.215	34	33.793	45½	29.706	26½	4.630	17	
—	—	—	—	16.151	43	12.188	41	2.551	49	
—	—	—	—	19.850	75	16.214	16	2.748	22	
—	—	—	—	18.408	75	17.213	50	1.205	25	
—	—	—	—	20.996	79	23.387	37	131	—	
—	—	—	—	17.726	65	13.434	70	1.417	80	
—	—	—	—	28.753	74	27.039	75	1.028	96	
—	—	360	63	16.661	95	14.658	13	2.124	14	
—	—	—	—	24.522	24	20.268	36	2.359	66	
—	—	255	28	19.414	35	14.574	99	3.419	10	
—	—	4	—	27.505	63	24.859	81	1.981	37	
—	—	610	—	11.293	20	10.290	—	194	—	
—	—	—	—	26.364	40½	26.216	60½	247	80	
—	—	44	06	40.736	28	37.947	79	—	—	
—	—	—	—	29.302	93	29.585	49	804	89	
—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	Wydział pow. nie przedłożył dotąd wykazu za r. 1891 pomimo kilkakrotnych upomnień.
—	—	152	14	15.374	57	14.933	97½	647	38½	
—	—	—	—	25.296	92	22.780	53	2.516	39	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jak poz. 69.
—	—	—	—	19,574	27	15,641	69	3.771	15	
—	—	—	—	28.336	93	29.980	35	177	80	
13.159	80	11.410	72½	1,416.485	18½	1,317.205	56	93.487	64	
wydatek				1,317.205	56					
wynosi				99.279	62½					
prestacyi pokrycia przez fundowe				93.487	64					
				5.791	98½					
jak wyżej				99.279	62½					

WYKAZ

wynikłości zamknięć rachunków powiatowego funduszu dróg gminnych za rok 1891.

Liczba porz.	Powiat	Dochody zł.	Dochody ct.	Wydatki zł.	Wydatki ct.	Pozostałość kasowa z końcem roku zł.	Pozostałość kasowa z końcem roku ct.	Uwaga
1	Biała	8.335	15½	5.971	99	2.363	16½	
2	Bóbrka	22.234	25	19.658	87	2.575	38	
3	Bochnia	12.972	47½	12.972	47½	—	—	
4	Bohorodczany	3.032	70	2.448	97	583	73	
5	Borszczów	7.800	16	7.161	98	638	18	
6	Brody	12.734	37½	11,742	54	991	83½	
7	Brzesko	13.377	34½	12.377	33	1.000	01½	
8	Brzeżany	9.598	59	9.438	27	160	32	
9	Brzozów	9.182	32½	6.354	43	2.827	89½	
10	Buczacz	10.300	07½	6.863	—	3.437	07½	
11	Chrzanów	9.274	—	8.134	28	1.139	72	
12	Cieszanów	11.101	65½	10.381	38	720	27½	
13	Czortków	19.201	77	19.070	74	131	03	
14	Dąbrowa	14.856	35	14.856	35	—	—	
15	Dobromil	18.650	99½	14.102	77	4.548	22½	
16	Dolina	8.926	74	4.951	29½	3.975	44½	Wykazu dotąd nie przedłożono pomimo kilkakrotnych urgensów.
17	Drohobycz	—	—	—	—	—	—	
18	Gorlice	—	—	—	—	—	—	
19	Gródek	24.584	05	22.084	05	2.500	—	
20	Grybów	7.870	—	7.870	—	—	—	
21	Horodenka	8.077	71	7.047	94	1.029	77	Pomimo bardzo licznych upomnień Wydział pow. nie nadesłał zamknięcia ani nie odpowiedział na polecenia.
22	Husiatyn	11.650	43	11.118	49	531	94	
23	Jarosław	—	—	—	—	—	—	
24	Jasło	13.186	80	12.861	12	325	68	
25	Jaworów	3.760	05½	3.338	07	421	98½	Zamknięcie pow. funduszu dróg gminnych powiatu kolbuszowskiego za lata 1891 i 1892 zostało przez Wydział kraj przyjęte do zatwierdzającej wiadomości już po zestawieniu dat niniejszym wykazem objętych.
26	Kałusz	9.095	49	8.891	21	204	28	
27	Kamionka	6.074	—	5.796	81	277	19	
28	Kolbuszowa	—	—	—	—	—	—	
29	Kołomyja	16.220	55½	16.219	49½	1	06	
30	Kossów	3.674	58½	2.307	14	1.367	44½	
31	Kraków	17.990	28	17.990	28	—	—	
32	Krosno	8.706	94	6.263	20½	2.443	73½	
33	Limanowa	9.460	41½	8.878	84	581	57½	
34	Lisko	4.976	77	4.213	94	762	83	
35	Lwów	33.929	89½	26.779	15	7.150	74½	Niedobór w kwocie 6.086 zł. 37 ct.
36	Łańcut	12.268	55	18.354	92	—	—	
37	Mielec	16.891	50	15.920	30	971	20	
38	Mościska	5.228	77	4.477	38	751	39	
39	Myślenice	6.252	35	6.252	35	—	—	
40	Nadwórna	6.110	78½	4.884	56½	1.226	22	
41	Nisko	23.053	32	23.053	32	—	—	
42	Nowytarg	5.191	87	4.085	68	1.106	19	
43	Pilzno	3.867	97½	3.734	65	133	32½	

Liczba porz.	Powiat	Dochody zł.	Dochody ct.	Wydatki zł.	Wydatki ct.	Pozostałość kasowa z końcem roku zł.	Pozostałość kasowa z końcem roku ct.	Uwaga
44	Podhajce	13.265	46	11.757	07	1.508	39	
45	Przemyśl	15.740	18½	15.614	16½	126	02	
46	Przemyślany	8.599	41	8.270	23½	329	17½	
47	Rawa	6.173	93	6.173	93	—	—	
48	Rohatyn	8.454	22½	7.310	07	1.144	15½	
49	Ropczyce	14.465	25	11.860	49	2.604	76	
50	Rudki	4.003	58½	1.375	09	2.628	49½	
51	Rzeszów	11.599	98	11.599	98	—	—	
52	Sambor	18.458	09½	18.167	23	290	86½	
53	Sanok	10.479	98	9.994	83	485	15	
54	Sącz nowy	24.172	12	23.613	87½	558	24½	
55	Skałat	40.265	23½	40.265	23½	—	—	
56	Śniatyn	9.302	41	4.948	14½	4.354	26½	Zamknięcie za rok 1891 zwrócono w grudniu 1892 do przerobienia, jednak Wydział pow. nie nadesłał takowego dotąd pomimo licznych urgensów
57	Sokal	9.042	16	7.703	41	1.338	75	
58	Stanisławów	—	—	—	—	—	—	
59	Staremiasto	4.507	13½	3.858	81	648	32½	
60	Stryj	26.669	96½	18.916	31	7.753	65½	
61	Tarnobrzeg	13.960	40	11.350	75	2.609	65	
62	Tarnopol	26.460	22	26.245	42	214	80	
63	Tarnów	32.977	79½	31.024	34	1.953	45½	
64	Tłumacz	6.543	28	6.334	87	208	41	
65	Trembowla	4.660	62½	4 322	70	337	92½	
66	Turka	4.355	63	4.286	10	69	53	
67	Wadowice	8.238	92½	7.900	32	338	60½	
68	Wieliczka	37.482	07½	37.473	71	8	36½	
69	Zaleszczyki	7.754	25½	4.579	77½	3.174	48	
70	Zbaraż	29.390	67½	28.567	68½	822	99	
71	Złoczów	32.764	71	29.648	62	3.116	09	Zamknięcie wprawdzie nadesłano, jednak z powodu licznych usterek zapadnie dopiero decyzya Wydziału krajowego, czy przedłożone rachunki mogą być przyjęte.
72	Żółkiew	—	—	—	—	—	—	
73	Żydaczów	18.526	71	13.628	30	4.898	41	
74	Żywiec	6.726	60	6.143	55	583	05	
	Razem	904.743	08	821.844	59	88.984	86	
	Potrącając niedobór z pozycyi 36 w kwocie					6.086	37	
	Stan gotówki z końcem 1891 roku w 67 powiatach					82.898	49	

Datki dobrowolne deklarowane na budowę dróg krajowych.

Poz.	Przedmiot	Przypisano należytość		Uiszczono w r. 1892		Pozostaje do spłaty		Zaległość z końcem roku 1892		Uwaga
I.	**Droga Lwów-Stojanów:**									
	1. Rada powiatowa w Kamionce strum.	11.350	—	1.350	—	10.000	—	—	—	LW. 38.975/92. Rozłożono na raty po 1.000 zł.
	2. Gmina Kamionka strumiłowa	4.868	22½	500	—	4.368	22½	—	—	LW. 57.424/93. Rozłożono na raty po 250 zł.
	3. „ Stojanów	51	20	—	—	51	20	51	20	Urgowano.
II.	**Most pod Kurowem:**									
	1. Rada powiatowa w Nowym Sączu	8.000	—	4.000	—	4.000	—	—	—	LW. 4.466/89. Rozłożono na raty po 1.000 zł.
III.	**Droga Rzeszów-Nadbrzezie:**									
	1. Gmina Sokołów	800	96	—	—	800	96	—	—	Przedłużono termin spłaty od r. 1894.
	2. „ Rozwadów	136	50	68	25	68	25	68	25	Urgowano.
	3. „ Charzewice	79	80	—	—	79	80	79	80	„
	4. „ Majdan zbyduiowski	13	—	—	—	13	—	13	—	„
	5. „ Zaleszany	38	20	—	—	38	20	38	20	„
	6. „ Zalesie gorzyckie	16	—	—	—	16	—	16	—	„
	7. „ Wrzawy	50	—	25	—	25	—	25	—	„
	8. Książe Hieronim Lubomirski	1.406	76	328	62	1.078	40	1.078	40	W procesie.
	9. Horodyński Bogusław	400	—	—	—	400	—	400	—	Urgowano.
	10. Ekstein Mendl	214	29	—	—	214	29	—	—	Zapłacono w r. 1893.
	11. Konopka Ksawery	900	—	600		300	—	300	—	Urgowano.
	12. Trojacki Włodzimierz	375	—	—	—	375	—	375	—	W procesie.
	12. Baron Horoch Adam	500	—	500	—	—	—	—	—	
IV.	**Droga Tarnów-Szczucin:**									
	1. Rada pow. w Dąbrowy	2.000	—	—	—	2.000	—	2.000	—	Spłaciła w ciągu r. 1893 kwotę 500 zł.
	Razem	31.199	93½	7.371	87	23.828	06½	4.444	85	

WYKAZ

stanu funduszów pro praetertio budowy dróg krajowych i powiatowych z końcem roku 1892., względnie 1891.

stanu funduszów pro praetertio budowy dróg krajowych

Liczba porządkowa	Fundusz pro praetertio budowy drogi	Administruje c. k. Starostwo w	Z należytości czynnych z końcem roku 1891. wykazanych w kwocie zł.	ct.	odpisano kwotę zł.	ct.
1	Sielec — Zaleszczyki	Horodence	842	09	—	—
2	Lwów — Rohatyn	Bóbrce	9.445	39	2.328	30½
3	Tyśmienica — Kołomyja . . .	Kołomyi	1.484	89	—	—
4	Czortków — Skała	Czortkowie	—	—	—	—
5	„ — Monasterzyska . .	„	475	02	—	—
6	„ — „ . .	Buczaczu	2.813	05	—	—
7	Strussów — Buczacz	„			77	25½
8	Brzeżany — Tarnopol	Brzeżanach	5.310	72	—	—
9	„ — Złoczów	„	1.233	39	35	28
10	„ — „	Złoczowie	179	37½	442	34½
11	Strussów — Buczacz	Tarnopolu	27.542	92	719	66½
12	Brzeżany — Podwołoczyska . .	„	29.906	44½		
13	powiat: Tarnopol — Brody . .	„	13.849	17½	—	—
14	„ Grzymałów — Skałat — Smykowce	„	34.246	46½	51	22
15	„ Tarnawa — Radoszyce .	Sanoku	315	27	—	—
16	Sanok — Rzeszów	„	4.733	05½	—	—
17	„ — Przemyśl	„	7.485	82½	—	—
18	Jarosław — Bełzec	Jarosławiu	—	—	—	—
19	Wrocławska	Krakowie i Chrzanowie . .	—	—	—	—
20	Drogi obwodowe byłego obwodu	w Nowym Sączu	—	—	—	—
21	„ „ „ „ nowosandeckiego	Limanowy	66	53	50	60½
		Razem . .	139.929	61	3.704	67½

Zauważa się zarazem, że dotąd tylko rachunki funduszu drogi krajowej oddano do dyspozycyi Wydziałowi

KAZ

i powiatowych z końcem roku 1892., względnie 1891.

Wynikłości z końcem roku 1892.

Aktywa						Pasywa		Z porównania okazuje się				Uwaga
Należytości czynne od stron konkurencyjnych		Zapas kasowy gotówką i efektami		Razem		Należytości bierne od stron konkurencyjnych		zwyżka		niedobór		
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
394	04½	531	71½	925	76	2	09	923	67	—	—	LW. 26744 92 zgodzono się na zakończenie rachunku, a zwyżkę rozłożono między strony konkurencyjne.
7.051	28	2.415	00½	9.466	28½	7.895	64½	1.570	64	—	—	
1.108	31	840	51½	1.948	82½	1.234	91	713	91½	—	—	
—	—	450	81	450	81	465	03½	—	—	14	22½	
475	02	463	84½	938	86½	846	57	92	29½	—	—	
2.277	53	565	55½	2.843	08½	2.115	09½	727	99	—	—	
3.722	11½	3.951	44½	7.804	22	4.302	16½	3.502	05½	—	—	
130	66											
144	09½	1.465	66½	1.609	76	202	93	1.406	83	—	—	
27.100	57½	50	57	27.151	14½	29.145	38	—	—	1.994	23½	
29.186	78½	812	10	29.998	88½	32.902	83½	—	—	2.903	95	
13.849	17½	206	84	14.056	01½	13.922	23½	133	78	—	—	Brak rachunków za rok 1892. — wpisano wynikłości z końcem roku 1891. z uwzględnieniem odpisanych należytości czynnych w roku 1892. w kwocie 1.263 zł. 83½ ct.
34.195	24½	569	71	34.764	95½	34.713	00½	51	95	—	—	
315	27	53	72	368	99	—	—	368	99	—	—	
4.733	05½	1.714	40	6.447	45½	992	28	5.455	17½	—	—	
7.485	82½	88	73	7.574	55½	3.288	95½	4.285	60	—	—	
—	—	—	—	—	—	4.420	95	—	—	4.420	95	
—	—	18	49½	18	49½	—	—	18	49½	—	—	
—	—	127	58½	127	58½	—	—	127	58½	—	—	
15	92½	—	—	15	92½	—	—	15	92½	—	—	
132.184	91	14.326	70½	146.511	61½	136.450	08	19.394	89½	9.333	36	

wrocławskiej zamknięto, a zapas kasowy w kwocie . . 18 zł. 49½ ct.
powiatowemu w Krakowie.

WYKAZ

zasiłków zezwolonych i asygnowanych ze skarbu państwa na budowę niepaństwowych dróg i mostów.

Nr. pozycyi	Przedmiot	Długości metrów	Cała zezwolona kwota zł.	ct.	Na to asygnowano w r. 1891. zł.	ct.	w r. 1892. zł.	ct.	w r. 1893. zł.	ct.	Uwaga
	I. Budowle wykonane bezpośrednio przez c. k. organa rządowe:										
1	Most na Dniestrze w Żurawnie i droga Żurawno—Knihinicze	18.612	100.440	—	—	—	20.000	—	10.000	—	most na ukończeniu
2	Most na Sanie w Zarzeczu (powiat Nisko)	—	122.053	—	15.000	—	20.000	—	35.000	—	w budowie
3	Most na Sanie w Iskaniu (powiat Przemyśl)	—	56.056	—	40.000	—	5.000		11.056	—	ukończ. w r. 1892.
4	Droga Jarosław — Gorzyce	15.500	97.000	—	—	—	44.893	78	14.000	—	na ukończeniu
5	Droga Gorzyce — Tryńcza	4.466	24.793	—	10.000	—	10.000	—	4.793	—	na ukończeniu
6	Droga Tryńcza — Leżajsk	14.072	83.227	—	50.000	—	10.000	—	10.000	—	na ukończeniu
7	Droga Olszyny — Melsztyn	4.000	38.108	—	12.000	—	10.000	—	5.000	—	w budowie
8	Droga Siwka — Michnicz	22.855	67.355	—	47.700	—	10.000	—	6.657	—	ukończ. w r. 1893.
9	Droga Błażowa — Łańcut	29.600	168.271	—	70.000	—	65.132	—	34.000	—	ukończ. w r. 1892.
		Suma	757.303	—	244.700	—	195.025	78	133.506	—	
	II. Subwencye udzielone Wydziałom powiatowym:										
1	Droga Zembrzyce—Biertowice (pow. Wadowice i Myślenice)	25.291	23.800	—	—	—	10.000	—	7.800	—	
2	„ Leżajsk—Tarnogóra (powiat Łańcut)	14.000	30.000	—	10.000	—	10.000	—	10.000	—	
3	„ Gródek—Stradcz—Dąbrowica (powiat Gródek) . .	23.090	47.548	—	23.000	—	12.000	—	7.548	—	
4	„ Lwów—Gliniany—Uciszków (powiat Lwów) . . .	25.000	22.851	—	11.800	—	6.000	—	5.051	—	
5	„ Zarzecze—Domostowa (powiat Nisko)	14.500	70.000	—	—	—	35.000	—	15.000	—	
6	„ Żurawica—Buszkowice (powiat Przemyśl)	2.070	17.000	—	—	—	10.000	—	6.000	—	
		Suma	211.199	—	44.800	—	83.000	—	51.399	—	
	Suma ogólna		968.502	—	289.500	—	278.025	78	184.905	—	

SPRAWOZDANIE

z czynności Departamentu V. Wydziału krajowego

za czas od października r. 1892 do listopada r. 1893.

z 7 alegatami.

Departament V.

Szef departamentu: Dr. Franciszek Hoszard, członek Wydziału krajowego.

Wydatki na cele zdrowia publicznego. Alegat 1.

W roku 1892. wydał fundusz krajowy na cele zdrowia publicznego w rzeczywistości kwotę 1,062.025 zł. w. a. Kwota ta jest od kwoty budżetem preliminowanej mniejszą o 7.588 zł., od kwoty wydanej w r. 1891 większą o 108.339 zł. i większą od kwoty wydanej w r. 1878 o 255.075 zł.

W szczególności wypłacił fundusz krajowy:

z Rubr. III.	za koszta leczenia ubogich	859.226 zł.
„ „ IV.	za szczepienie ochronne .	70.017 „
„ „ V.	za leki podczas epidemii .	4.399 „
„ „ VI.	na zasiłki dla zakł. leczn.	3.200 „
„ „ XI.	na dotacye zakładów .	157.313 „
	Razem .	1,094.155 zł.

Na to wpłynęło dochodów:

z Rubr. IV.	nadwyżka ze szpitala we Lwowie .	13.065 zł.
„ „ V.	zwroty od szpitali prowincyonalnych .	17.693 „
„ „ „ „	gmin	793 „
Za rachunki aptekarskie		579 „
	Razem .	32.130 zł.

Po potrąceniu tej kwoty, która weszła do dochodów, od wypłaconych 1,094.155 zł. pozostaje czysty wydatek 1,062.025 zł.

Wydatek ten znajduje usprawiedliwienie w większej ilości dni leczenia ubogich, za których koszta z funduszu krajowego zapłacono. Podczas bowiem gdy w 1891. r. zapłacono z tego tytułu za 1,400.450 dni, w 1892 zapłacono za 1,405.673 dni, co daje różnicę 5.223 dni leczenia.

W porównaniu z rokiem 1891 wypłacono w r. 1892 z Rubr. III. funduszu krajowego za koszta leczenia ubogich o 7.987 zł. więcej, z Rubr. IV. o 273 zł. mniej, z Rubr. V. za koszta sanitarne podczas epidemii o 442 zł. więcej, nareszcie z Rubr. XI. na dotacye zakładów o 79.244 zł. więcej; w ogóle zaś o 86.400 zł. więcej.

W dochodach wpłynęło do funduszu krajowego nadwyżek dochodów jedynie ze szpitala lwowskiego z oddziału chorych o 13.065 zł. więcej niż preliminowano. Szpital św. Łazarza w Krakowie, oddział położnic szpitala lwowskiego, zakład dla umysłowo chorych w Kulparkowie i podrzutki we Lwowie nie tylko nie dały nadwyżki, ale pobrały z funduszu krajowego na pokrycie niedoboru dotacyę w kwotach 44.122, 70.043, 37.688 i 5.460 zł.

Zwroty zaliczek od szpitali prowincyonalnych wypadły większe o 4.893 od preliminowanych i o 1.661 zł. większe niż w 1891. Zwroty od

gmin za zaległe koszta leczenia z lat przed rokiem 1874, kiedy jeszcze gminy ponosiły połowę kosztów leczenia za swoich ubogich, wynosiły o 98 zł. więcej niż były preliminowane i o 366 zł. więcej niż w r. 1891.

W porównaniu z 1878 wynik wydatków rzeczywistych był w roku ubiegłym większy o 255.075 zł,, a to dlatego że nasze zakłady lecznicze liczyły o 20.837 chorych więcej niż w r. 1878, a dni liczenia o 484.326 także więcej.

Ruch chorych i wydatki.
Alegat 2.

Wszystkie szpitale publiczne w kraju, tak jak i w roku poprzednim, rozporządzały 3.919 łóżkami. Chorych pielęgnowano we wszystkich naszych zakładach leczniczych 51.190, to jest o 2.542 więcej aniżeli w roku poprzednim, a o 20.837 więcej aniżeli w r. 1878. Dni leczenia było 1,389.400, t. j. o 66.366 dni więcej aniżeli w 1891 r., a o 484.326 więcej aniżeli w r. 1878. Umarło 4.390. W szczególności odsetek śmiertelności wynosił w szpitalach krajowych 8·5; u położnic 0·6, u obłąkanych 11·4, u dzieci 25·9. W szpitalach prowincyonalnych 7·4%, a w ogóle we wszystkich naszych zakładach leczniczych 8·5%. Cała kuracya chorego trwała przeciętnie w szpitalach krajowych 21·2, w prowincyonalnych 23·2; w zakładach położnic 18·2, w zakładach dla obłąkanych 16·2, w szpitalach zaś dla dzieci 31·8. Ilość chorych leczonych dziennie wynosiła w szpitalach krajowych 1.150, prowincyonalnych 1.644, w zakładach położnic 72, w zakładach dla umysłowo chorych 745, a w szpitalach dla dzieci 192; we wszystkich zaś zakładach leczniczych 3.806.

Wydatki wynosiły, z pominięciem szpitali dla dzieci 879.826 zł., z tych przypada na szpitale powszechne 629.461; na zakłady położnic 25.136 zł., na zakłady obłąkanych 226.219 zł. Oprócz tego subwencyonował fundusz krajowy szpitale dla dzieci kwotą 33.228 zł.

Cała kuracya chorego kosztowała w szpitalach krajowych w przeciętnie 16·92, położnic 16·38, obłąkanych 136·92, w prowincyonalnych 11·73. Koszt dnia wynosił: chorego 63·7, położnicy 82·9, obłąkanego 84·2. Żywność kosztowała na dzień i chorego w szpitalach krajowych 28·3, w szpitalach prowincyonalnych 21·4, w zakładach położnic 27·1, w zakładzie dla obłąkanych 35·0.

W 1892 r. wypłacił fundusz krajowy za utrzymanie podrzutków i płace żywicielek kwotę 22.198 zł. 65 ct. a mianowicie:

za 144 dzieci we Lwowie . 5.460 zł. — w Wiedniu . 15.011 zł. 03 ct.
„ 30 „ w Krakowie . 1.308 zł. 77 ct.— w Pradze . 418 zł. 85 ct.

Wydatki zakładów krajowych.
Alegat 3.

Wykaz wydatków w trzech naszych zakładach krajowych w r. 1891 porównuje te wydatki, które wpływają na koszta właściwego utrzymania chorego i dają dokładny obraz gospodarności zarządu. Okazuje się z niego, że utrzymanie chorego było w roku 1892 najtańsze w zakładzie kulparkowskim, wynosiły bowiem 75·95 ct. dziennie, następnie w szpitalu lwowskim, gdzie koszt wynosił 77·41, a w końcu w szpitalu św. Łazarze 79·99 ct. Żywienie w lwowskim szpitalu kosztowało 28·68 wraz z chlebem i winem, w szpitalu św. Łazarza w Krakowie 29·77, w Kulparkowie 31·15 ct. Wyższy koszt żywienia w porównaniu z rokiem 1891 usprawiedliwia się znacznem podrożeniem wszystkich wiktuałów, jak to widać z załączonej tablicy (Al. 4).

Alegat 4.

Zarządzenia sanitarne z powodu epidemii.

Z powodu pojawiających się w bliskości granic monarchii wypadków, podejrzanych o cholerę, poleciliśmy wszystkim Wydziałom powiatowym jak najpilniejsze przestrzeganie środków zaradczych, zaleconych okólnikiem wy-

danym 6. grudnia 1892 l. 59.008, a w szczególności wezwaliśmy, aby przygotowane w gminach lokale izolacyjne, które być może były na inne cele użyte, na wypadek potrzeby były bezzwłocznie oddane i odpowiednio przeznaczeniu swemu przysposobione. Oprócz tego poleciliśmy wszystkim szpitalom powszechnym, aby natychmiast donosiły nam, gdyby w szpitalach tych stwierdzono jakikolwiek podejrzany o cholerę przypadek (do l. 37.885/93). W dalszym zaś ciągu Wydział krajowy z kredytu udzielonego przez Wysoki Sejm na bezzwrotne zapomogi dla gmin niezamożnych w celu umożliwienia zakładania i urządzenia szpitali dla cholerą dotkniętych udzielono zasiłki gminom: Chrzanów 150 zł., Korolówka 150, Brodom 300, Mikulińcom 200, Skałatowi 200, Żórawno 200, Grabówka 100, Tłumacz 200, Kołomyja 1.500, Otynia 250, Krystynopol 300, Turka 300, Peczeniżyn 300, Nadwórna 300, Delatyn 300, Warszawa 200, Czarna 200, Pilzno 1.000 (dla 16 gmin), Rymanów 1.000, Przemyśl 1.000, Tłuste 100, Kossów 200, Tartaków 300, Budzanów 100, Felsztyn 100, Knihinin 200, Dolina 300, Humenów 200, inne w pow. Kałuskim 300, Stara ropa 200, Tarnobrzeg 300, Nadwórna 300, Bukowsko 200, Sołotwina 200, Skole 200, Rozwadów 300, Bukowsko 200 (powtórnie), Rymanów 500, Będziemyśl 100, Bukowsko 100, Rohatyn (Bursztyn, Bołszowce, Bukaczowce) 1.000, Posada chyrowska 100, Stara sól 200, Brzozów 500, powiat Stryjski 1.000, Chyrów 300. Razem z udzielonymi w roku przeszłym 9.600 zł. wynosi subwencya gminom udzielona 25.300 zł. Gminom, które żądały zapomóg na asanacyę, odmawialiśmy zasiłku.

C. k. Namiestnictwo dnia 9. lutego l. 9996 uwiadomiło, że Minist. spraw wewnętrznych udzieliło dla gminy Husiatyna subwencyę 300 zł. na pokrycie kosztów asanacyi, przeprowadzonej przez tę gminę z powodu cholery w 1892 r., dodając, że ze względu na ważność położenia Husiatyna na granicy państwa, nie jest wykluczona dalsza subwencya państwowa, skoro gmina z nadchodzącą wiosną wykona prace asanacyjne niezbędne dla odwrócenia niebezpieczeństwa cholery (8690/93). Gmina Brody otrzymała od państwa 800 zł.

Na odezwę naszą d. 7. września b. r. do l. 46.577 w sprawie zasiłku ze skarbu państwa dla gminy miasta Kołomyi c. k. Namiestnictwo 31. paźdz. l. 74.669 uwiadomiło nas, iż dotychczas wydano z powodu wybuchu cholery w Kołomyi i najbliższej okolicy na żywienie ubogich, izolowanych z powodu stykania się z osobami dotkniętemi cholerą, na środki desynfekcyjne i odszkodowanie za zniszczone przedmioty, nie dające się desynfekcyonować, ze skarbu Państwa 3.800 zł., a nadto że Namiestnictwo odniosło się do Wys. c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z wnioskiem o udzielenie zasiłku pieniężnego dla miasta Kołomyi i o przyjęcie wynagrodzenia dwóch lekarzy zajętych w tamtejszym szpitalu cholerycznym na rachunek skarbu Państwa.

Prezydyum c. k. wyższego Sądu krajowego d. 12. maja 1893 l. 4010 na podstawie, że sądy powiatowe nie posiadają osobnych ubikacyj na umieszczenie chorych na cholerę więźni sądowych, upraszało o wydanie polecenia do wszystkich gmin Galicyi wschodniej, by na wypadek uznanej potrzeby przyjmowały do gminnych szpitali chorych na cholerę i w ogóle na chorobę zakaźną więźni sądowych, a zarazem prosiło o udzielenie wykazu tych gmin, którym została daną subwencya na budowę szpitali cholerycznych, tudzież tych gmin, w których takie szpitale już istnieją. Na wezwanie to odpowie-

dzieliśmy, że szpitale epidemiczne istnieją tylko we Lwowie i w Krakowie, w innych zaś gminach, o ile takowe urządzonymi już zostały, posiadają tylko charakter lokalów izolacyjnych, zastosowanych do miejscowej potrzeby na wypadek wybuchu cholery i względnie na czas jej trwania. Przyjmowanie tedy więźni sądowych do tych lokalów izolacyjnych mogłoby nastąpić tylko w granicach ilości łóżek, jakie posiadają te szpitale z zastrzeżeniem zwrotu kosztów leczenia, przy czem kwestya dozoru inkwizytów pozostawionąby być musiała c. k. Sądowi. Jednocześnie posłaliśmy Prezydyum Sądu wyższego wykaz tych gmin, które otrzymały zasiłki z funduszu krajowego na koszta urządzenia szpitali cholerycznych i na jaką ilość chorych są urządzone (l. 25.210/93).

Prośba m. Krakowa o częściowy zwrot kosztów poczynionych z powodu cholery.

Magistrat miasta Krakowa wniósł prośbę do rządu o częściowy zwrot kosztów poczynionych w 1892 z powodu cholery. C. k. Namiestnictwo zapytało nas, czy gmina miasta Krakowa otrzymała na urządzenie szpitala cholerycznego zapomogę i w jakiej ilości z funduszów na ten cel przez Wys. Sejm uchwalonych, następnie czy bylibyśmy skłonni udzielić gminie m. Krakowa z powyższego funduszu zapomogę i do jakiej wysokości, a nareszcie jaki jest stan finansowy gminy miasta Krakowa, a w szczególności czy może gmina ta ze względu na stan finansowy być zaliczoną do rzędu tych gmin, którymby w myśl §. 63 instrukcyi o cholerze (Dz. u. k. l. 81 ex 1886) należałoby udzielić zapomogi z funduszów państwowych.

Na zapytanie to odpowiedzieliśmy (LW. 14.567), że gmina miasta Krakowa nie otrzymała żadnego zasiłku z funduszu uchwalonego przez Wys. Sejm na zapomogi dla gmin ubogich na urządzenie szpitali cholerycznych ze względu na szczupłość funduszów na to wyznaczonych, zwłaszcza dlatego, że do Krakowa może być zastosowanem rozporządzenie z d. 19. lipca 1892 l. 48, bo jako gmina położona na granicy dwóch państw, faktycznie znaczniejsze poniosła ofiary na odparcie zagrażającej krajowi epidemii, że zatem zasługuje na pomoc ze skarbu Państwa.

Komisya sanitarna Wys. Sejmu w sprawozdaniu swem o czynności Dep. V. za r. 1891 proponowała między innemi rezolucyę, wzywającą rząd do ściślejszego nadzoru nad sprzedażą starej odzieży przez tandeciarzy. Sprawozdanie to nie weszło pod obrady Sejmu. Ankieta zaproszona przez Wydział krajowy w sprawie uregulowania stosunków prawnych szpitali powszechnych i publicznych, wymieniła między innemi środkami, mającemi wpłynąć na zmniejszenie kosztów leczenia ubogich: „czujniejszy nadzór nad tandetami“. W skutek tego 24. października b. r. wydaliśmy okólnik do wszystkich Rad powiatowych wzywający do czuwania nad handlem znoszonemi przedmiotami odzieży, pościeli i innych sprzętów szczególnie po osobach dotkniętych zakaźnemi chorobami i nad pokątnymi zakładami zastawniczymi i żeby w razie pojawienia się w danej miejscowości jakiejkolwiej zakaźnej choroby gminy dopilnowały, aby przedmioty w użyciu chorych będące, nie były przez osoby zdrowe używane, ani sprzedawane przed należytem oczyszczeniem ich przez desynfekcyę, według wskazówek zawierających się w rozp. Minist. spr. wew. z d. 16. sierpnia 1887 l. 20.662/86 (Nr. 56 Dz. u. k.), LW. 55.613/93.

W skutek reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 26. kwietnia l. 1.264 c. k. Namiestnictwo ponownie poruszyło sprawę potrzeby ustawy krajowej, którąby przyznawała szpitalom epidemicznym na czas trwa-

nia epidemii prawa szpitali publicznych, prosząc o wniesienie do Sejmu na najbliższej sesyi projektu takiej ustawy.

Po gruntownem zastanowieniu się nad doniosłością i następstwami proponowanej przez c. k. Ministerstwo spr. wewn. ustawy, zawiadomiliśmy, c. k. Namiestnictwo, iż nie moglibyśmy przedłożyć a względnie doradzać Wys. Sejmowi uchwalenia takiej ustawy. Powody, które nas skłoniły do tego oświadczenia, uzasadnione są w postanowieniach §. 11. ustaw zasadniczych, zastrzegających Radzie państwa ustawodawstwo w sprawach zwalczania epidemii i zarazy, do Państwa bowiem należy stosowanie wszelkich środków ochronnych przeciw chorobom epidemicznym. Następnie powodem do oświadczenia się przeciwko takiej ustawie był wzgląd na nadzwyczajne obciążenie tak funduszu krajowego, jak i poszczególnych gmin, które ona spowodować by musiała z powodu budowy, urządzenia i utrzymania podobnych szpitali, tak w czasie trwania epidemii jak i po jej wygaśnięciu, wskutek potrzeby stałego nad nimi dozoru. Zresztą obsługa podobnych szpitali, z powodu znanego braku lekarzy, byłaby niemożebną. Wydziały krajowe innych prowincyj monarchii z kilkoma wyjątkami oświadczyły się przeciwko uznaniu szpitali epidemicznych za zakłady krajowe i zaledwo niektóre z nich przyznały ten charakter szpitalom cholerycznym, wszelako z wyraźnem zastrzeżeniem, że prawo to ogranicza się tylko do wypadków leczenia cholery i nie rozciąga się na inne choroby epidemiczne. Warunki co do przyjmowania takich chorych i urządzenia szpitali, odmienne w każdym kraju, wykluczają jakąkolwiek bądź normę co do jednolitego postępowania w dochodzeniu kosztów, które w obec tego musiałyby nastręczyć rozmaite komplikacye i utrudnienia. Wszystkie powyższe motywa, wzgląd na rozległość kraju naszego, ilość gmin i stan ich materyalny, wreszcie troska o fundusz krajowy, obarczony już nad miarę ofiarami w tym dziale budżetu, zniewoliły Wydział krajowy do oświadczenia się przeciwko żądaniu c. k. Ministerstwa, zwłaszcza że Wysoki Sejm dając wyraz przedstawionej potrzebie przyjścia z pomocą gminom ubogim w kosztach urządzenia szpitali cholerycznych uchwalił na ten cel znaczny kredyt, który w połowie wyczerpanym już został. Po myśli więc rezolucyi, uchwalonej przez Wysoki Sejm, skoro c. k. Rząd przyjdzie również z wydatną pomocą tym gminom, których środki finansowe nie zdołają sprostać zarządzeniom, wynikającym z poruczonego zakresu działania, to z uwagi na ich państwowe znaczenie będzie pomoc ta skuteczniejszą, aniżeli uznanie szpitali epidemicznych za powszechne na czas trwania epidemii. Samo c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych przy pojawieniu się niebezpieczeństwa cholery w roku zeszłym słusznie nazwało kraj nasz przedmurzem Monarchii, jest bowiem o wiele więcej wystawiony na choroby epidemiczne i na ich zawleczenie zewnątrz, jak każda inna prowincya Austryi. Słusznem więc następstwem tego zdaje się, więcej jak gdzie indziej, aby koszta zwalczania tych chorób nie ciężyły na funduszu krajowym, lecz były pokrywane przez fundusz państwowy.

C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z d. 31. sierpnia 1893 l. 21.311 wezwało Namiestnictwo, aby w obec rozszerzającej się epidemii cholery postarać się o przysposobienie i zapewnienie służby obznajomionej z zasadami desynfekcyi i obsługą chorych cholerycznych, aby pomoc lekarska i zarządzenia sanitarne w każdym wypadku ze skutkiem mogły być przeprowadzone.

W myśl tego reskryptu c. k. Namiestnictwo wydało okólnik do wszystkich starostw, aby poczynili kroki dla zapewnienia sobie za umówionem wynagrodzeniem odpowiedniej ilości ludzi, przysposobionych do wykonywania desynfekcyi obsługi chorych cholerycznych podług instrukcyi, wydanej w tej sprawie w r. 1892 przez Najwyższą radę zdrowia. Dla uskutecznienia tego polecono zaprowadzenie kursów, na których ludzie chcący się służbie publicznej oddać, o zasadach desynfekcyi, izolacyi chorych cholerycznych, obsłudze chorych i kardynalnych przepisach anticholerycznych pouczani będą. Prowadzenie tych kursów w miastach powiatowych poruczono lekarzom powiatowym, w innych zaś miejscowościach lekarzom najlepiej pod tym względem ukwalifikowanym.

W celu zebrania słuchaczy na te kursa polecono porozumieć się bezzwłocznie z zakonami Sióstr i Braci Miłosierdzia, jak również towarzystwami ratunkowemi i spowodować je, by najwięcej uzdolnionych członkow do tego celu delegowały, również wydać odezwę do ludności, zachęcając ją do uczęszczania na kursa sanitarne, a ewentualnie poświęcenia się służbie cholerycznej za odpowiedniem wynagrodzeniem, o które naprzód umówić się należy.

C. k. Namiestnictwo równocześnie odniosło się do nas z prośbą, aby w większych szpitalach krajowych uzdolnieni lekarze obznajamiali służbę z zasadami desynfekcyi i obsługą chorych cholerycznych i aby w danych wypadkach także służba szpitalna do obsługi cholerycznych użytą być mogła.

W skutek tej odezwy poleciliśmy Dyrekcyom szpitali we Lwowie i w Krakowie, aby powierzyły jednemu z sekundaryuszy lub kolejno pouczenie dozorców chorych w kierunku obchodzenia się z desynfekcyą i z chorymi dotkniętymi cholerą, w myśl wskazówek Najwyższej rady zdrowia i żeby nam przedstawiono spis dozorców, których w razie potrzeby do obsługi w szpitalach cholerycznych użyć by można. LW. 51.355/93.

Dyrekcya szpitala lwowskiego doniosła nam (LW. 61.989), iż spełniła polecenie, że na wykłady przeprowadzone przez sekundaryusza szpitala Dr. Bory uczęszczało 6 dozorców i 8 dozorczyń, że naukę każdorazową kilkakrotnie powtarzał ze służbą, a w ostatniej lekcyi wyegzaminował każdego z nich należycie. Z tych czternastu, 11 zgłosili swą gotowość obsługiwania w razie potrzeby chorych dotkniętych cholerą, za stosownem wynagrodzeniem i pod warunkiem, że nie utracą dotychczas zajmowanego miejsca.

Okręgi sanitarne.

Oprócz uchwalonych w r. 1892 czternastu okręgów sanitarnych Wysoki Sejm na posiedzeniu d. 10. maja 1893 r. uchwalił utworzyć nowych 29 okręgów, w miejscowościach, które Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem oznaczy, udzielając kredyt dodatkowy na r. 1893 w sumie 5.500 zł. na koszta podróży lekarzy okręgowych, oraz na subwencye dla powiatów na pokrycie przewyżki wydatków na płace lekarzy ponad 1% dodatków do podatków bezpośrednich i upoważnił do wstawienia do preliminarza budżetu w r. 1894 na te same cele kwoty 11.000 zł. O tej uchwale Wys. Sejmu uwiadomiliśmy c. k. Namiestnictwo z prośbą o wydanie stosownych poleceń, zmierzających do aktywowania okręgów sanitarnych i zakomunikowania nam szczegółów potrzebnych do zarządzenia rozpisania konkursu, a jednocześnie upraszaliśmy o zbadanie postulatów zawartych w sprawozdaniach Wydziałów powiatowych co do zmian podziału terytoryalnego lub miejsca siedziby lekarza, a nareszcie oznaczenia gmin, które do danego

okręgu przyłączone być winny, aby ustawa przyniosła spodziewane korzyści i rozwinąć się mogła należycie. W skutek porozumienia z c. k. Namiestnictwem utworzyliśmy dwanaście nowych okręgów sanitarnych w Boryniczu, w Szczurowicach i Toporowie, w Rybotyczach i Krościenku, w Rożniatowie i Wełdzirzu, w Janowie, w Medyce, w Lubyczy, w Tarliskach, w Tartakowie, w Starej Soli, w Skolem, w Grąbowie, i poleciliśmy Wydziałom powiatowym tych miejscowości, do których te okręgi należą, aby rozpisali konkursa na posady lekarzy, a jednocześnie zwróciliśmy uwagę Wydziałów powiatowych, iż zbyt ścisłe przestrzeganie oznaczonej jako minimum płacy lekarzy okręgowych (500 zł.) ze względu na warunki miejscowe nie powinno krępować ich decyzyi w ustanowieniu nieco wyższej płacy nad to minimum ustawowe, gdyż prawie dwuletnie doświadczenie pouczyło, że trudno za te pieniądze uzyskać kandydatów na posady lekarzy okręgowych, gdyż na 14 już istniejących okręgów zaledwo 11 i to po kilkukrotnem powtórzeniu konkursów zdołano obsadzić lekarzami. LW. 46.160/93.

Akuszerki gminne.

C. k. Namiestnictwo odezwą z d. 1. marca do l. 9.258 uwiadomiło nas, iż wydało okólnik do starostw, aby w myśl ustępu 1. i 3. rozporządzenia wykonawczego do §. 17. ustawy z 2. lutego 1891 (Dz. u. k. 17 i 32) przez władze powiatowe wezwały gminy i obszary dworskie, w których dostateczna pomoc dla rodzących nie jest zapewniona, do ustanowienia posad akuszerek gminnych względnie okręgowych, a gdyby wezwane gminy i obszary dworskie w ciągu pół roku nie uczyniły wezwaniu temu zadość, aby Wydział powiatowy w porozumieniu z polityczną władzą powiatową przeprowadził tę organizacyę. LW. 12.473/93.

Instrukcya dla lekarzy miejskich.

C. k. Namiestnictwo 14. marca do l. 94.238 przesłało nam projekt statutu dla komisyi zdrowotnej w mieście Lwowie i projekt instrukcyi służbowej dla lekarza naczelnego i lekarzy miejskich we Lwowie, opracowane w myśl §. 14. i 16. ustawy krajowej z 2. lutego 1891 przez Prezydenta miasta i przyjęte przez Radę miejską z opinią Rady zdrowia co do obu projektów z prośbą, abyśmy się oświadczyli, czy się zgadzamy na te projekta, ze zmianami proponowanemi przez c. k. Radę zdrowia. Po przejrzeniu tych projektów i zmian proponowanych, zgodziliśmy się na zatwierdzenie statutu i instrukcyi, jako odpowiadających potrzebom miasta Lwowa. LW. 14.573/93.

Zdrojowiska.

Na przedstawienie c. k. Namiestnictwa oświadczyliśmy, iż zgadzamy się na wydanie statutów dla zdrojowisk w Rabce, Truskawcu, Lubieniu, Swoszowicach i Iwoniczu, według brzmienia przedłożonych projektów. Lw. 11.475/93.

Mianowanie nowego kontrolora recept lekarskich.

W skutek śmierci Andrzeja Kochanowskiego, który był przysięgłym badaczem rachunków aptekarskich, za leki dostarczane szpitalom powszechnym, poruczyliśmy ten obowiązek p. Janowi Lisowskiemu, magistrowi farmacyi i kierownikowi apteki, pozostałej po zmarłym. LW. 24.421/93.

W sprawie zaprowadzenia na uniw. Jagielońskim nauki psychiatryi.

Na podstawie uchwały ankiety zwołanej w r. 1891. dla zbadania urządzeń zakładu kulparkowskiego i oddziału obłąkanych w Krakowie udaliśmy się (l. 36.061/91) do c. k. Namiesnictwa z prośbą o przedstawienie i poparcie u rządu potrzeby zaprowadzenia na Wszechnicy w Krakowie, a w przyszłości i we Lwowie kliniki psychiatrycznej, tudzież zaliczenia nauki psychiatryi do studjów obowiązkowych medycznych. W skutek tego c. k. Namiestnictwo d. 5. maja 1893 r. L. 30.219 odpowiedziało iż p. Minister Wyznań i oświecenia oznajmił, że jest w zasadzie skłonnym do przedstawie-

nia u Najw. Tronu wniosku o utworzenie nadzwyczajnej katedry psychiatryi i neuropatologii, względnie o zaprowadzeniu nauki klinicznej w tych przedmiotach na wydziale lekarskim uniwersytetu Jagiellońskiego.

Co do Lwowa, to rokowania podjęte zostaną później, gdy będzie w toku aktywowanie nauk klinicznych w lwowskim wydziale lekarskim. W sprawie zaliczenia psychiatryi do obowiązkowych przedmiotów naukowych zapadnie decyzya przy sposobności będącej teraz w toku reformy regulaminu studjów i egzaminów lekarskich. C. k. Namiestnictwo zapytuje w końcu, czy kraj byłby skłonnym wystawić budynek dla kliniki psychiatrycznej w Krakowie, oraz urządzić i utrzymywać tę klinikę na warunkach podobnych jak to postanowiono co do klinik przyszłego lwowskiego Wydziału lekarskiego.

Na odezwę tę odpowiedzieliśmy (L. W. 23.581), że skoro przy projektowanej reformie uniwersyteckich studjów lekarskich psychiatrya uznaną zostanie jako przedmiot obowiązkowy, to spodziewamy się, że i na uniwersytetach w Krakowie i we Lwowie sprawa kliniki psychiatrycznej będzie traktowaną na równi jak na innych uniwersytetach monarchii, to jest, że koszta erygowania urządzenia i utrzymania kliniki będą pokrywane z państwowego funduszu edukacyjnego. Dalej, wyrażając przekonanie, że w niedalekiej przyszłości Wydział krajowy będzie zmuszony prosić W. Sejmu o kredyt na postawienie przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie nowego obszerniejszego znacznie budynku, na pomieszczenie oddziału dla obłąkanych. Projekt ten napotka jednak na trudną do pokonania przeszkodę, ponieważ szpital św. Łazarza nie posiada obecnie odpowiedniego gruntu pod tę budowę. Oświadczyliśmy dalej, iż bylibyśmy skłonni kiedyś, w przyszłości, w tym projektowanym pawilonie, a nim budynek ten stanie, w teraźniejszym oddziale obłąkanych szpitala św. Łazarza odstąpić dla celów klinicznych parę sal pod warunkami, na jakich jest umieszczoną obecnie w szpitalu św. Łazarza klinika syfilityczna. Co do kwestyi przyczynienia się kraju do stypendyum potrzebnego ewentualnie dla wykształcenia kandydata celem objęcia katedry psychiatryi, to Wydział krajowy chętnie obiecuje poprzeć u Wys. Sejmu żądanie c. k. Ministerstwa, jeżeli c. k. Rząd pokryje połowę takiego stypendyum z funduszów państwowych.

C. k Namiestnictwo odwołując się do tego naszego oświadczenia z d. 8. sierpnia l. 59. 631|93. ponownie upraszało o oznajmienie czy państwowa administracya oświecenia mogłaby ewentualnie liczyć, aby klinika psychiatryczna przy uniwersytecie krakowskim w taki sposób była urządzoną i utrzymywaną jak to postanowiono w umowie zawartej w sprawie utrzymywania klinik przyszłego Wydziału lekarskiego we Lwowie.

Na to d. 12. września do L. 43.261 odpowiedzieliśmy, iż jeżeli fundusz państwowy postawi klinikę psychiatryczną na gruncie, odstąpionym c. k. Rządowi przez Wys. Sejm „na Blichu“ pod budowę klinik; w takim razie Wydział krajowy będzie starać się u Wys. Sejmu o zezwolenie, ażeby fundusz szpitala św. Łazarza dostarczył dla tej kliniki zwykłego urządzenia szpitalnego i utrzymywał tam chorych według zwykłej normy szpitalnej; nadwyżkę kosztów urządzenia kliniki i utrzymywania chorych, spowodowaną wymaganiami klinicznemi musiałby pokryć fundusz państwowy.

Rozszerzenie kliniki chorób kiłowo-skórn. w szp. św. Łazarza w Krakowie.

Z powodu zamierzonego rozszerzenia oddziału syfilityczno-skórnego szpitala św. Łazarza w Krakowie, po przeniesieniu oddziału chirurgicznego do nowego pawilonu, kolegium profesorów Wydziału lekarskiego uniwersytetu

Jagiellońskiego wniosło do Ministerstwa wyznań i oświecenia prośbę, o uzyskanie przy tej sposobności rozszerzenia i lepszego urządzenia mieszczącej się w szpitalu św. Łazarza kliniki chorób skórnych i syfilitycznych, i przedstawiło różne wnioski, które Ministerstwo zakomunikowało c. k. Namiestnictwu z upoważnieniem do podjęcia rokowań z Wydziałem krajowym w sprawie rozmieszczenia różnych ubikacyj klinicznych.

Po starannem zbadaniu, czy i o ile w obecnych warunkach znajdzie się odpowiednie miejsce dla zadośćuczynienia żądaniom tym, Wydział krajowy zgodził się, ażeby po przeniesieniu oddziału chirurgicznego do nowego pawilonu rozszerzoną została umieszczona w szpitalu św. Łazarza klinika chorób skórnych i syfilitycznych przez udzielenie jej: 1) większej sali wykładowej, żądając za nią czynszu rocznego 250 zł., 2) pomieszczenie na laboratoryum kliniczne za opłatą czynszu w kwocie 200 zł. i 3) mieszkanie dla asystenta za opłatą 100 zł., jako odszkodowanie strat, jakie szpital poniesie, nie mając tego pokoju do dyspozycyi dla chorych za siebie płacących. Przytem oświadczyliśmy, iż nie możemy się zgodzić na twierdzenie c. k. Namiestnictwa, że zamieszkanie asystenta kliniki w szpitalu jest wskazane nie względami na naukę kliniczną, lecz raczej na dobro chorych szpitalnych, mieszka bowiem w szpitalu sekundaryusz oddziału kiłowo-skórnego, a dla celów szpitala obecność jego dotychczas zupełnie wystarczała. Dalej oświadczyliśmy, że koszta urządzenia powyższych ubikacyj ponosić będzie fundusz państwowy, a za koszta ogrzewania i oświetlenia płacić rocznie 350 zł. zamiast niedogodnego dla szpitala dotychczas praktykowanego sposobu dostarczania opału in natura. Na pomieszczenie chorych klinicznych przeznaczyliśmy te sale, o które prosił profesor wykładający w klinice, a co się tyczy warunków umowy, jakaby z c. k. Rządem zawartą być miała w sprawie utrzymania przez szpital 30 łóżek klinicznych, obiecaliśmy dać odpowiedź po dokonaniu zarządzonych obliczeń, na których warunki szpitala oprzeć będziemy mogli. (LW. 45.192/93).

W sprawie dostawy krowianki.

Uchwałą d. 9. i 12. maja Wys. Sejm przekazał petycye Dr. Antoniego Barańskiego i Józefa Freissingera o dodatkowe wynagrodzenie za dostarczoną nadobowiązkową ilość krowianki do zaszczepienia. Zawezwaliśmy petentów do wykazania, ile tej krowianki wysłali do każdego powiatu, a ile szczepień się przyjęło, z potwierdzeniem tych wykazów przez odnośne starostwa. Odpowiedzi dotychczas nie otrzymaliśmy. LW. 26.665.

C. k. Namiestnictwo odezwą z d. 4. czerwca l. 44.101 zażądało na rok 1893 do szczepienia 392.756 porcyj krowianki, to jest o 92.756 porcyj więcej aniżeli było dotychczas. Ze względu, iż przy porozumieniu się z c. k. Namiestnictwem w r. 1889 co do ilości potrzebnej dla kraju krowianki przeznaczonem było 230 tysięcy porcyj (77%) do szczepienia, a 70 tysięcy (23%) do rewakcynowania, przejrzeliśmy partykularze lekarzy szczepiących i sprawozdania c. k. Rady zdrowia za r. 1891 (str. 58) i przekonaliśmy się, że ten stosunek nie jest ściśle obecnie przestrzegany, ze szkodą funduszu krajowego. W skutek tego udaliśmy się do c. k. Namiestnictwa (LW. 32.464/93) z prośbą, aby wydało zarządzenie, żeby pp. lekarze szczepiący ściśle przestrzegali stosunku umówionego w r. 1889, wtedy bowiem powiększenie ilości porcyj krowianki może okazać się zbytecznem.

Wskutek zażaleń dostawców krowianki, przesyłając c. k. Namiestnictwu odpisy tych zażaleń, prosiliśmy, aby pouczyło panów lekarzy szczepią-

cych, jak się należy obchodzić z krowianką, aby jej nie marnować, tudzież aby oznaczyło ilość porcyj krowianki dla każdego powiatu potrzebnej i czas, na kiedy ma być dostarczoną (LW. 60.981/93).

Rozpatrzywszy oferty na dostawę krowianki rodzimej do szczepienia ospy ochronnej i rewakcynacyi w r. 1893, przyjęliśmy propozycye wszystkich czterech dawnych dostawców, przydzielając każdemu prawie te same powiaty, dla których dostarczali krowiankę w roku przeszłym. Według przyjętych warunków obowiązany jest każdy z przedsiębiorców dostarczyć krowiankę w ilości wystarczającej dla 75.000 szczepieńców za wynagrodzeniem 2.500 zł. w trzech czwartych częściach do 1. lipca 1893, a oprócz tego utrzymywać zapas krowianki przez cały rok (LW. 6.570/93).

Subwencya na powiększenie lecznicy w Rabce.

Uchwałą d. 9. maja 1893 Wysoki Sejm polecił nam petycyę Towarzystwa opieki szpitalnej dla dzieci w Krakowie o subwencyę na powiększenie lecznicy w Rabce do zbadania a ewentualnie do częściowego uwzględnienia przy układaniu preliminarza wydatków na r. 1894. Po przejrzeniu rachunków lecznicy za trzy ostatnie lata, planu i kosztorysu projektowanej budowy i preliminarza budżetu na r. 1893, poleciliśmy wstawić do preliminarza budżetu funduszu krajowego na r. 1893 jednorazową subwencyę 1.000 zł. na koszta budowy dla lecznicy w Rabce i stały zasiłek o rocznych 300 zł. na utrzymanie dzieci w tej lecznicy.

W sprawie szpitala w pow. cieszanowskim.

Uchwałą 9. maja b. r. Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu petycyę reprezentacyi powiatowej i Wydziału powiatowego w Cieszanowie o pożyczkę bezprocentową na budowę szpitala do zbadania i zdania sprawy na najbliższej sesyi sejmowej. W załatwieniu tej petycyi wezwaliśmy Wydział Rady powiatowej w Cieszanowie, aby przedewszystkiem uzyskał uchwałę Rady powiatowej do oznaczenia miejscowości, w której szpital ma być zbudowany, gdyż o ile nam wiadomo, istnieją dwie propozycye budowy szpitala powiatowego w Cieszanowie i w Lubaczowie, a skoro wybór miejscowości będzie zadecydowanym, aby przedłożył nam plan i dokładny kosztorys budynku, wykaz majątku i sposób finansowania potrzebnych funduszów. Zwróciliśmy także uwagę, że plan budynku ma być zastosowany do normalnego typu, opracowanego przez Wydział krajowy przy udziale członków, wezwanych z Rady zdrowia. Na wezwanie to pomimo kilkakrotnych urgensów odpowiedzi nie otrzymaliśmy. LW. 25.747/93.

W sprawie petycyi towarzystwa ratunkowego we Lwowie o subwencyę.

Wys. Sejm na posiedzeniu 20. maja b. r. przesłał nam petycyę Wydziału lwowskiego towarzystwa ratunkowego o subwencyę dla załatwienia. Opierając się na przychylnej opinii komisyi sejmowej, chcąc poprzeć u Wysokiego Sejmu prośbę tego towarzystwa, zażądaliśmy od niego udzielenia nam dokładnych dat, zakazujących stan finansowy towarzystwa i dotychczasową jego działalność. Odpowiedzi do d. 31. października nie otrzymaliśmy. LW. 29.496.

W sprawie petycyi Związkowych kas.

Sprawę petycyi Związku powiatowych kas dla chorych w okręgu zakładu ubezpieczenia robotników od wypadków dla Galicyi i Bukowiny o zniżenie taksy szpitalnej dla chorych członków kas związkowych, Wys. Sejm przesłał nam do załatwienia. Po rozpatrzeniu się w tej sprawie, ze względu na obowiązujące przepisy oświadczyliśmy, że do prośby Związku Wydział krajowy przychylić się nie mógł. (LW. 23.268).

Petycya Grzeg. Huzara.

Wys. Sejm uchwałą dnia 26. kwietnia b. r. odesłał do Wydziału krajowego petycyę Grzegorza Huzara, mieszczanina z Buczacza, opiekuna

Anny Bobiak, względem przyjęcia tejże do zakładu głuchoniemych we Lwowie do zbadania i odpowiedniego załatwienia. Petycyę tę odesłaliśmy Dyrekcyi zakładu do możliwego uwzględnienia. (LW. 22.320 93).

O przyznanie zwrotu kosztów leczenia.

W skutek odezwy c. k. Namiestnictwa z d. 5. października b. r. l. 69.078 zgodziliśmy się na przyznanie szpitalom gminnym w Mostarze, Banialuce, Bihaczu, Dolnej Tuzli i Trawniku (w Bośnii i Hercegowinie) uprawnień podwzględem zwrotu kosztów leczenia z funduszu krajowego, jako szpitalom powszechnym. (LW. 53.238/93).

Ruch chorych.

Szpital krajowy we Lwowie.

Ruch chorych w r. 1892 w szpitalu lwowskim:

I. W zakładzie chorych:

Pozostało z końcem r. 1891 . .	340 mężcz.	304 kob.	Razem	644
Przybyło w r. 1892	6.322 „	4.967 „	„	11 289
Ogółem leczono w 1892. .	6.662 „	5.271 „	„	11.933

W ciągu roku 1892 wydalono:

wyzdrowiałych	8.580
z polepszeniem	969
niewyleczonych	899
Zmarło	886
Razem . .	11.334

W dalszem leczeniu na rok 1893 pozostało 599.

Stosunek procentowy:

Wyzdrowiałych	względnie do leczonych	71·06%	względnie do ubyłych	75·70%
Z polepszeniem ubyłych		8·12 „		8·55 „
Nieuleczonych		7·53 „		7·93 „
Zmarłych		7·42 „		7·81 „

Ilość łóżek dla chorych 700, dla posługi 45.

Ilość dni leczenia 253.335.

Średni czas leczenia jednego chorego 21·23 dni.

Przeciętnie leczono dziennie 693.

Najwyższy stan chorych 18. lutego 864

Najniższy 7. sierpnia 596.

W ciągu roku 1892. odmówiono przyjęcia do zakładu chorych ogółem 457 osobom już to dla braku objawów chorobowych, już to dla nieuleczalności choroby, a tem samem braku kwalifikacyi do leczenia szpitalnego a mianowicie: w styczniu 47, w lutym 20, w marcu 39, w kwietniu 30, w maju 11, w czerwcu 63, w lipcu 59, w sierpniu 57, we wrześniu 25, w październiku 33, w listopadzie 45 i w grudniu 28.

Liczbowo było najwięcej leczonych: na choroby weneryczne 1.797 choroby skóry 1.797, choroby narządu oddechania 1.138, oczu 1.109, narządu trawienia 1.018, choroby ogólne i choroby krwi 1.016, układu nerwowego 773, na zołzy i gruźlicę 719, rany 603, choroby narządu płciowego 498, nowotwory 408, choroby kości 254, organów moczowych 237, narządu krążenia 218, choroby stawów 187.

Najmniej wykazują: zatrucia 26, zamiar samobójstwa 26, choroby ucha 18, potwory i zrośnięcia 3, pasorzyty 2.

W okresie konania przybyło do szpitala 23 osób, które zaraz po przyjęciu umarły.

Z liczby zmarłych 887 przypada: na gruźlicę 27·39%, na zapalenie płuc 8·23%, na uwiąd starczy 7·66%, na choroby serca 6·76%, na chorobę Brighta 2·81%, na choroby mózgu i opon 3·38%, na raka 3·60%, na czerwonkę 2·25%, na dur brzuszny i osutkowy 5·07%, na resztę chorób 32·80% w czem się mieści 2·59% przyjętych w stanie konania.

Leczono na zakaźne choroby: dur brzuszny i wysypkowy 296 (zmarło 45), na gruźlicę 713 (zmarło 243), na influenzę 135 (zmarł 1), na błonicę 37, (zmarło 12), na ospę 175 (zmarło 57), na błonicę 21 (zmarło 14), na różę 87 (zmarł 1), na odrę 54 (zmarł 1), na świerzb 281, na zimnicę 54.

II. Ruch chorych w zakładzie położnic:

Pozostało z końcem roku 1891	kobiet	50	dzieci	30
Przybyło w ciągu roku 1892	„	1.044	„	943
Pielęgnowano przeto ogółem	kobiet	1.094	dzieci	973
Wydalono w ciągu roku 1892:				
Po odbyciu porodu	kobiet	1.036	dzieci	915
Przed odbytem porodem	„	21	„	—
Zmarło	„	0	„	37
Ubyło razem	kobiet	1.057	dzieci	952
Pozostało w leczeniu na r. 1893	„	37	„	21

Stosunek wyzdrowienia u położnic względnie do ubyłych wynosił 98·01%. Stosunek śmiertelności względnie do ubyłych po raz pierwszy od czasu jak zakłady lecznicze przeszły w zarząd kraju wynosił 0.

Ilość łóżek 68 (wedle potrzeby więcej).

Ilość dni leczenia 16.528.

Średni czas leczenia jednej położnicy 15·1 dni.

Najwyższy stan pielęgnowanych przypada na miesiące zimowe i wiosenne, najniższy na miesiące letnie i jesienne.

Służba lekarska oprócz Dyrektora składała się z 8 prymarjuszów, 8 sekundaryuszów I. i 7. II. kl., prosektora, chemika patologicznego, tudzież z lekarzy pomocniczych bezpłatnych.

Dozór nad służbą oddziałową na oddziałach I., II. i III., chorób wewnętrznych, chirurgicznym i ocznym sprawowały Siostry Miłosierdzia; na oddziale kiłowo-skórnym męskim nadzorcy; na oddziale kiłowo-skórnym kobiet nadzorczyni, na oddziale położnic 3 akuszerki. Dozór nad służbą tego ostatniego oddziału oddano Siostrom Miłosierdzia.

Sióstr Miłosierdzia do pielęgnowania chorych i do gospodarstwa 24; niższej służby oddziałowej, czyli dozorców i dozorczyń 45.

Zarząd składał się z rządcy dwóch oficyałów, dwóch pisarzy, ośmiu dyurnistów, woźnego i odźwiernego.

Służba domu składała się z lampiarza, łaziebnego, kaplicznego, dozorcy trupiarni, stróża nocnego i parobków; razem 24.

W pralni pracowały: Nadzorczyni, 3 parobków i 22 praczek przeciętnie.

Kapelanów było dwóch: obrządku rzymsko-katolickiego i grecko-katolickiego.

Dnia 5. marca 1892. zmarł oficyał-kasyer szpitala Mateusz Gralewski i na jego miejsce został mianowany dotychczasowy deytaryusz p. Zenon Szymański.

Ruch chorych według oddziałów był następujący:

Oddziały szpitalne	Ilość łóżek	Leczono chorych	Dni leczenia	Średni pobyt	Łóżko było zajęte dni	Śmiertelność Liczbowa	Śmiertelność % względnie do leczon.	Leczono dziennie
Oddział I. chor. wewnętrz.	102	2.552	35.738	13.0	350	421	12.5	97
„ II. „ „	110	2.079	30.825	14.1	280	287	13.3	84
„ III. „ „	60	964	15.906	12.8	265	38	3.9	43
Oddział chirurgiczny . .	160	2.301	60.720	24.0	379	121	5.2	166
„ kiłowo-skórny męski	104	1.665	38.459	23.0	369	1	00.6	105
„ „ „ kobiecy	80	1.241	38.733	31.2	484	18	1.4	196
„ oczny	84	1.131	32.957	28.0	392	—	—	90
„ położniczy . . .	61	1.094	16.528	15.1	270	—	—	45
Ogółem . . .	761	13.027	269.863	19.8	354	887	6.8	736
W r. 1891 było . .	761	12.539	253.610	20.2	333	778	6.2	694
Różnica . .		+1.088	+16.253	+0.4	+21	+109	+0.6	+42

Na oddziale chirurgicznym wykonano 1 153 operacyj większych to jest 3·1 operacyj dziennie w ciągu całego roku, bez wyjątku niedziel i dni świątecznych, a oprócz tego znaczną ilość rękoczynów mniejszych zwłaszcza ambulatoryjnie wykonanych. Z większych operacyj dokonano: amputacyj 73, arthrotomij 12, arthropunkcyj 39, cauteryzacyj 67, fistuł 28, extyrpacyj 105, enukleacyj 13, herniotomij 34, nekrotomij 36, ovarotomij 18, plastyki 53, resekcyj 73, tracheotomij 15, trepanacyj 20, urethrotomij 20 i t. d.

Na oddziale ocznym dokonano 405 operacyj większych, a mianowicie wydobycie soczewki z oka 153, operyacyj wykonanych na tęczówce 138, operacyj wykonanych na rogówce 28, na powiekach 42, na spojówce 7, na mięśniach 6, przecięcie woreczka łzowego 1. wyłuszczenie gałki ocznej 14, sklerotomia 11, przecięcie gałki ocznej 1, wydobycie ciała obcego z gałki ocznej 3, przecięcie nerwu optycznego 1. Mniejsze operacye wykonywano dość często na oddziale ruchomym. Jaglicę leczono stale w 459 wypadkach a ambulatoryjnie 438.

Przepełnienie na obu oddziałach kiłowo-skórnych było tak wielkie. że dla przybywających chorych stale brakowało łóżek, szczególnie na oddziale kiłowo-skórnym żeńskim, na którym samych prostytutek leczono 450, to jest o 80 więcej, aniżeli w roku poprzednim.

Na oddziele położniczym dokonano 86 operacyj.

W laboratoryum chemicznem dokonano rozbiorów chemiczno-mikroskopowych moczu 1585, krwi 156, plwocin 45, płynów surowiczych 32, treści żołądkowej 45, kału 8.

W stacyi obserwacyjnej chorób umysłowych było w ciągu roku 1893, 182 przypadków do sprawdzenia choroby umysłowej, a mianowicie mężczyzn 89, kobiet 93. Z tych sprawdzono chorobę umysłową u 80 mężczyzn i 73 kobiet, to jest w 153 przypadkach i wszystkie w przypisanym terminie były odesłane do krajowego zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie. Nie stwierdzono żadnej psychozy w 18 przypadkach u mężczyzn i w 15 u kobiet. Na żądanie rodziny oddano za rewersem 5 mężczyzn i 5 kobiet — razem 10.

W pracowni chemiczno-lekarskiej dokonano rozbiorów chemiczno-mikroskopowych w ogóle 1.871 a w tem rozbioru moczu 1.585, rozbioru krwi 156, plwocin 45, płynów surowiczych 32, treści żołądkowej 45, kału 8.

Zaległe sprawy kosztów leczenia.

Przekonawszy się, że w Magistracie lwowskim zalega niezwykła liczba spraw odnoszących się do badania stosunków majątkowych, przynależności tudzież ściągania kosztów należących szpitalowi lwowskiemu za chorych z gminy lwowskiej, nadto, że częste urgensa żadnych skutków nie odnoszą, oprócz uciążliwego zajęcia sił biurowych prowadzeniem ewidencyi, a czasami są przyczyną strat znacznych wskutek przedawnienia, wezwaliśmy Prezydyum miasta Lwowa do większej jak dotąd energii w załatwieniu spraw tego rodzaju. LW. 11.141|93.

Otwarcie szpitala epidemicznego.

W skutek relacyi Dyrektora szpitala lwowskiego z dnia 30. marca l. 302, iż liczba chorych na tyfus zgłaszających się do przyjęcia w szpitalu wzmogła się tak, iż zaczęło brakować miejsca do stosownego ich pomieszczenia, a mianowicie było chorych mężczyzn 36, a kobiet 22, wezwaliśmy Magistrat miasta do otwarcia szpitala epidemicznego dla tyfusowych. LW. 16.377|93.

O ograniczeniu przyjmowania do szpitala chorych na jaglicę.

W skutek raportu inspektora szpitali z lustracyi szpitala lwowskiego i celem możliwego zapobieżenia przepełnienia chorymi oddziału ocznego, wyzwaliśmy Dyrekcyę, ażeby chorzy na jaglicę byli leczeni ambulatoryjnie z wyjątkiem tych, którzy przybywają z miejsc, gdzie nie ma szpitali. LW. 28.137.

Oddział położnic.

Dyrekcya szpitala lwowskiego doniosła o niezwykłym fakcie, że na oddziale położnic w ciągu roku 1892 nie było ani jednego wypadku śmierci na 1.094 pielęgnowanych. Przyjmując do wiadomości spzawozdanie Dyrekcyi o tych szczęśliwych rezultatach pielęgnowania i leczenia wyraziliśmy uznanie kierownikowi oddziału Profesorowi i Doktorowi Czyżewiczowi i udzieliliśmy renumeracyą dwóm lekarzom pomocniczym, a także trzem akuszerkom zakładowym. Fakt ten niebywały jeszcze w rocznikach szpitala świadczy nadto, że obecne pomieszczenie położnic w szpitalu, pomimo bliskiego sąsiedztwa pawilonu dla zakaźnych odpowiada hygienicznym wymogom, bez czego niepodobnaby osiągnąć takiego rezultatu. LW. 65.819|92.

Sprawozdania inspektora.

Inspektor szpitali zwiedziwszy dnia 3. lutego oddziały położniczy i chirurgiczny szpitala powszechnego we Lwowie w d. 12. lipca oddział oczny przedstawił następujące sprawozdania:

1. Na oddziale położniczym znalazłem 47 chorych; gorączkujących było dwie. W miesiącu styczniu już były dwa wypadki śmierci. Sale gdzie leżą położnice są dobrze przewietrzane i utrzymane w należytej czystości. Profesor Dr. Czyżewicz uskarzał się 1. na nieczyste pranie bielizny a także, że mu dają bieliznę z innych oddziałów; 2. że dla przychodzących po obiedzie i w nocy do połogu niema żadnego pożywienia, chociażby stan ich tego wymagał. Profesor żąda, aby mu pozwolono zapisywać codziennie jako zapas 2 litry mleka, 2 porcye cielęciny i 4 bułki a nadto nieco buljonu; zapas ten będzie zużytkowany na przyszły dzień tak, że z tego nie wyniknie żadna nadwyżka pod względem żywienia; 3. żądał, aby na rzeczy chorych dano mu jeszcze jedną skrzynię, bo rzeczy te nie mieszczą się w dwóch istniejących skrzyniach; 4. nareszcie żądał, aby Siostra Miłosiedzia, przydzielona do oddziału dla doglądania bielizny i żywienia położnic nie miała prawa oddalania i przyjmowania posługi oddziałowej.

Bieliznę rzeczywiście znalazłem bardzo źle wypraną i należącą do innych oddziałów. Nadzorczyni praczkarni wezwana do Dyrekcyi oświadczyła, że brak wody w pralni jest tak wielki, iż nie jest w stanie wyprać należy-

cie całej potrzebnej ilości bielizny, tak że w ostatnich kilku dniach magazyn bielizny musiał wydać dla oddziału położnic bieliznę z innych oddziałów. Przełożona Sióstr Miłosierdzia oświadczyła, że u starszej akuszerki zawsze znajduje się zapas 20 koszul, 10 prześcieradeł dla nowo przybywających w niezwykłych porach dnia. Dyrekcya, zarząd i kuchnia oświadczyli, że nic nie stoi na przeszkodzie, aby codziennie był dostarczany żądany zapas mleka, cielęciny i bułek na oddział. P. rządca oświadczył, że skrzynia na rzeczy chorych będzie kupiona natychmiast, jak tylko tego zażąda p. profesor, a przełożona Sióstr Miłosierdzia poleciła Siostrze oddziałowej znaleść dla niej odpowiedne pomieszczenie.

Co do Siostry Miłosierdzia na oddziale, ta na podstawie kontraktu ma prawo oddalania i przyjmowania służby, inaczej nie dałaby sobie rady w obec akuszerek, które chciałyby się jej pozbyć i z tego względu, jak mi mówiła przełożona Sióstr Miłosierdzia, były dla tej siostry kilkakrotnie bardzo niegrzeczne i lekceważące. Mnie się zdaje, że byłoby wskazanem zapytać p. Profesora, czy życzy sobie pozostawienia Siostry Miłosierdzia na oddziale czy też nie, a jeżeli uznaje, że taka Siostra przynosi korzyści dla oddziału, aby ją poparł powagą swoją w obec tych, które by chciały się jej pozbyć.

2. Na oddziale chirurgicznym znalazłem 100 chorych mężczyzn i 49 chorych kobiet. Zaległych operacyj nie było. Instrumentaryum bogate i utrzymane w należytym porządku i czystości. Sterylizator i filtry Chamberlena funkcyonują bardzo dobrze. Czystość powietrza w salach pomimo przepełnienia nic nie pozostawia do życzenia.

Byłem też i w kuchni dla zbadania jakości pożywienia chorych. Wikt 3. klasy jest bardzo dobry, pożywny i smacznie przyrządzony; lekarze dyżurni skarzyli się na omastę, że nie jest świeżą, probując jednak pokarmy dla klasowych nie dostrzegłem tego.

Na radzie Wydziału krajowego d. 7. lutego uchwalono: 1) zezwolić, aby codziennie zapisywano na oddziale położnic zapasowe potrawy, jak mleko, bulion, cielęcinę i bułki, które jeżeli nie zostaną użyte w dniu zapisania, nazajutrz wrachowane być winny; 2) polecić zakupienie skrzyni na rzeczy chorych; 3) zapytać profesora, czy wedle doświadczenia swego uważa Siostrę Miłosierdzia potrzebną dla zakładu położnic, a nareszcie 4) polecić Dyrekcyi, aby czuwała nad pralnią.

II. Raport z lustracyi oddziału ocznego tegoż szpitala.

Żaden oddział szpitalny nie rozwijał się tak szybko, jak oddział oczny w ostatnich kilku latach. Jeszcze w r. 1890. ilość chorych, szukających pomocy szpitalnej, nie dochodziła jednego tysiąca rocznie, a w 1892 roku, dzięki bardzo pięknym wynikom leczenia, starannemu pielęgnowaniu i umiejętnemu prowadzeniu oddziału obecnego kierownika jego Dr. Macheka, ilość chorych stałych na oddziale doszła do 1177, a leczonych ambulatoryjnie do 1478, razem więc leczono na tym oddziale 2655; w bieżącym zaś roku ilość leczonych ambulatoryjnie zwiększyła się niemal dwukrotnie. Operacyj w 1892 dokonano na oddziale 405, a w tej liczbie samych operacyj katarakty 153, wtedy gdy w pierwszym półroczu 1893 roku dokonano operacyj 290. w liczbie których operacyj katarakty 98. Tu nie zaliczono mniejszych operacyj, jak przecięcia przewodów łzowych, wyjęcie ciał obcych z rogówki, twardówki, worka spojówkowego, wyłuszczenia karzaków, przecięcia

jęczmion, gradowin i ropni, które wykonywano bardzo często na oddziale ambulatoryjnym.

Oddział oczny żeński mieści się w zachodnim skrzydle szpitala na parterze w sześciu salach, męski zaś na pierwszem piętrze w części frontowej w pięciu salach. W salach tych, według zasad hygieny szpitalnej, powinno się mieścić najwyżej 70 łóżek, tymczasem mieści się tam 89 łóżek dla chorych i 6 łóżek dla dozorców i dozorczyń. Ze względu, iż przeciętna ilość chorych leczonych na tym oddziale wynosiła stale 90 osób, potrzeba było część pewną chorych umieszczać na siennikach na ziemi; ilość tych chorych w maju ubiegłego roku przenosiła 36 osób dziennie!...

Takie ogromne przepełnienie wytwarza w salach zabójcze powietrze, które utrudnia i opóźnia kuracyę, zwłaszcza w dotkniętych jaglicą (trachoma), których znalazłem na oddziale 46, pomimo że według ostatniego rozporządzenia chorych tej kategoryi bez powikłań na oddział nie przyjmuje się. Rzeczywiście średni pobyt chorych na oddziale ocznym wynosił w 1892 r. 28 dni, to jest mniej wprawdzie aniżeli w r. 1891 prawie o dwa dni, ale więcej aniżeli w innych zakładach w zachodniej Europie, gdzie średni pobyt dochodzi zaledwo do 20 dni leczenia. Dłuższe więc leczenie, a zatem i większe koszta pochodzą od nieodpowiednich warunków hygienicznych na oddziale i od wielkiego zaniedbania się chorych przed wstąpieniem do szpitala.

Muszę tu zwrócić uwagę na wzrastającą nieustannie ilość dotkniętych egipskim zapaleniem oczu (trachoma) we wschodniej Galicyi. Szpitale nie mogą przyjmować tych chorych, bo leczenie egipskiego zapalenia oczu wymaga bardzo wielu miesięcy starannego pielęgnowania, a jak doświadczenie uczy i bardzo czystego powietrza, którego nie ma w lecznicach naszych, po większej części przepełnionych w skutek napływu syfilitycznych, których liczba rośnie także w kraju nieustannie w zastraszający sposób. Należałoby udać się do c. k. Rządu z prośbą, aby ze strony swojej zrobił jakieś zarządzenia, dla zmniejszenia następstw tych słabości, groźnych dla ludności kraju. Służba sanitarna w Galicyi, dzięki ofiarności Wys. Sejmu, jest znacznie zwiększona ustanowieniem okręgów sanitarnych, można więc wymagać aby rząd przystąpił do zadania, któremu szpitale powszechne podołać nie mogą. Wszakże w każdem powiatowem mieście, w każdej siedzibie lekarza gminnego lub okręgowego mogą być urządzone laboratorya dla leczenia chorych trachomatycznych, tak jak są obecnie urządzone ambulatorya przy szpitalach powszechnych.

Na oddziale ocznym jest czterech lekarzy: prymaryusz Dr. Machek, sekundaryusz I. klasy Dr. Kicki i dwaj bezpłatni praktykanci Dr. Zion i Dr. Szulisławski. Podział pracy jest następujący: Wszystkie operacye i ogólny dozór wykonywa prymaryusz, oddziałem męskim kieruje sekundaryusz, oddziałem kobiet jeden z praktykantów bezpłatnych Dr. Zion, a ambulatoryum i utrzymanie narzędzi operacyjnych w największej czystości, wygotowywanie ich i przygotowanie do operacyi należy do drugiego bezpłatnego praktykanta. Na tym oddziale potrzebaby mieć koniecznie drugiego płatnego lekarza pomocniczego, Dr. Zion bowiem prowadzi już trzeci rok oddział kobiecy bezpłatnie.

Dozorców jest trzech i trzy dozorczynie, to jest na każdego przypada dozór nad 15 chorymi dziennie. Na oddziale ocznym jest to liczba zbyt

szczupła, bo wiele jest operowanych, którym co chwilę pomagać należy, tem więcej, iż co dwa dni na każdego dozorcę przypada nocny dyżur.

Przyrządów do badań i narzędzi chirurgicznych oddział posiada ilość dostateczną. W kancelaryi oddziałowej historye chorób prowadzą się bardzo porządnie.

Potrzeba na oddziale tym sprawić:

1) kilka jeszcze materaców dla operowanych;
2) przynajmniej dwa łóżka tak u mężczyzn jak i u kobiet należy urządzić na kółkach, dla łatwości przesuwania operowanych;
3) kazać naprawić rurę kominową na sali Nr. 12, bo obecnie swędzi, a nawet dymi;
4) zezwolić na zakupno galwanokautera, którego oddział potrzebuje;
5) sprawić porządny waterklozet przenośny na oddziale męskim, bo teraźniejszy jest zbyt wysoki, niedogodny i nieco cuchnący;
6) polecić, ażeby na korytarzu przed oddziałem kobiet nie napełniano i nie trzepano sienników, pył bowiem przenika do sal obok położonych i szkodzi chorym.

Dr. Stella-Sawicki.

Na radzie d. 18. lipca b. r. (L. 38.660) zatwierdzając powyższe wnioski, poleciliśmy Dyrektorowi szpitala wykonanie ich.

Rekonstrukcya kanałów.

W załatwieniu sprawozdania komisyi budżetowej w przedmiocie rekonstrukcyi kanału przy krajowym szpitalu powszechnym we Lwowie na posiedzeniu 13. maja 1893 Wysoki Sejm powziął następującą uchwałę: Na pokrycie kosztów rekonstrukcyi kanałów, tudzież przerobienia wychodków w gmachu szpitala lwowskiego wstawia się do budżetu na rok 1893 kredyt dodatkowy w wysokości 3.400 zł. W wykonaniu tej uchwały, roboty, mające na celu zaprowadzenie systemu beczkowego w skrzydle zachodniem szpitala, gdzie mieszkają Siostry Miłosierdzia i gdzie jest pomieszczony oddział III. z połączoną z nim stacyą obserwacyjną, są ukończone w zupełności, ale rekonstrukcya kanału została wstrzymaną w skutek tego, iż Magistrat lwowski zmieniał ciągle plany mających się budować w okolicy szpitala kanałów miejskich, do których zakład musiał się stosować, tak że roboty zaczęte musiały być odłożone do wiosny 1894 roku. (LW. 26.344).

Prowizoryczny oficyał-kasyer przy szpitalu lwowskim Kazimierz Szymański został stabilizowany na posadzie przez niego zajmowanej. (LW. 32.338/93).

W skutek ciężkiej i długotrwałej choroby prosektora szpitala lwowskiego zmuszeni byliśmy zastępcy jego chemikowi patologicznemu dać pomoc lekarską w osobie bezpłatnego praktykanta szpitalnego z wynagrodzeniem 40 zł. miesięcznie z Rubr. XIV. budżetu poz. 68 b.

Szpital św. Łazarza w Krakowie.

Ruch chorych.

Ruch chorych w szpitalu św. Łazarza w Krakowie w r. 1891 był następujący:

Z końcem 1891 roku pozostało	mężczyzn	263	kobiet	297	razem	560
Wstąp. do szpit. w ciągu 1892 r.	„	3.995	„	4.190	„	8.185
Ogółem leczono w r. 1892	„	4.258	„	4.487	„	8.745

Opuściło zakład:

Wyleczono	6.324	procent wzgl. do leczonych				72·3	do ubyłych		77·8
Z polepszeniem	494	„	„	„	„	5·6	„	„	6·0
Niewyleczonych	480	„	„	„	„	5·4	„	„	5·8
Umarło	851	„	„	„	„	9·7	„	„	10·4

Ogółem ubyło 814·9

Pozostało z koncem roku 1892 mężczyzn 271 kobiet 307 razem 578.

Łóżek dla chorych było 572 dla posługi 90.

Ilość dni leczenia 219.036.

Średni czas leczenia chorego 25 dni.

Leczono w szpitalu przeciętnie dziennie 600.

Najwyższy stan chorych 646 dnia 11 marca 1892.

Najniższy „ „ 489 „ 12 października 1892.

Ruch chorych według oddziałów był następujący:

Nazwa oddziałów	Ilość łóżek	Leczono	Dni leczenia	Średni pobyt	Jedno łóżko było zajęte	Śmiertelność liczbowa	Śmiertelność procentowa	Leczono dziennie
Od. chor. wewn. i zakaż.	208	3.942	77.229	19·5	371	698	17·7	211
Od. chor. chirurgicznych .	80	1.308	31.555	24·1	393	94	7·2	86
Od. chor. ocznych . . .	14	190	5.524	29·0	394	94	7·2	15
Od położniczo-ginekol. . .	40	569	13.821	24·2	345	10	1·7	37
Od. chor. syfilitycznych .	130	2.394	52.381	21·8	403	11	0·4	143
Od. chor. umysłowych . .	100	342	38.526	12·6	385	38	11·1	105
Razem . .	572	8.745	219.036	25·0	383	851	9·8	600
W szpitalu św. Ludwika .	108	1.076	27.574	25·7	255	267	24·8	78
Oseski w tymże szpitalu .	12	178	5.278	29·6	439	84	48·3	14

Ilość dni leczenia w szpitalu św. Łazarza wynosi 219.036, ilość zaś łóżek 572. Pomnożywszy ilość łóżek przez dni w roku otrzyma się suma 208.780 dni leczenia czyli 10.256 dni leczenia mniej niż jest w rzeczywistości i ta różnica była leczoną na siennikach na podłodze ułożonych. Podzieliwszy tę różnicę przez dni w roku okazuje się, że chcąc aby wszyscy chorzy na łóżkach leczeni byli, należałoby ilość łóżek powiększyć o 29.

Na 1. oddziale chorób wewnętrznych leczono najwięcej: chorób dróg oddechowych 574, z nich zmarło 154, chorób nerwowych 56, umarło 11, chorób przewodu pokarmowego 184, umarło 17, chorób serca 87, zmarło 18, chorób dróg moczowych 103, zmarło 29, chorób ostrych zakaźnych i innych 618, zmarło 67.

Na oddziale II. chorób wewnętrznych leczono najwięcej na choroby narządu oddechowego 638 z tych na suchoty płucne 217, na choroby zakaźne 373. Oba oddziały chorób wewnętrznych jak widać z wykazu są tak przepełnione, że w pawilonach dla nich przeznaczonych i mogących pomieścić wraz z pawilonem dla chorób zakaźnych 208 łóżek pielęgnowano przeciętnie w ciągu całego roku 211 chorych dziennie.

Na oddziale chirurgicznym najczęściej leczono: powiększeń gruczołów na tle zołzowem, zapaleń torebek stawowych i kości na tle gruźliczem, nowotworów, ropni, zapaleń tkanki podskórnej, przepuklin wolnych i uwię-

zgnionych niedrożności jelit i t. d. Operacyj na tym oddziale dokonano 879, a wraz z ambulantami 1.231 t. j. zwyż 3 operacyj dziennie.

Na oddziale chorób zakaźnych leczono 353. Oddział ten jest bardzo źle pomieszczony, bo mając do rozporządzenia tylko 5 małych pokoi może, zaledwie dwie choroby pomieścić oddzielnie, a lekarz nie ma odpowiedniej kancelaryi, gdzieby mógł przed wizytą rozebrać się, a po wizycie oczyścić i sprawy administracyjne załatwić.

Na oddziale ocznym leczono w 1892 r. 190 osób. Ilość chorych na oczy wzmaga się corocznie tak, że należałoby koniecznie powiększyć liczbę łóżek oddziału tego przynajmniej na 10.

Na oddziale syfilityczno-skórnym leczono 2.394 chorych; w tej liczbie na choroby skórne leczono 380, na świerzb 217, reszta zaś na choroby weneryczne. Prostytutek leczono 155, te były przyjęte 255 razy w ciągu roku.

Na oddziale położniczym porodów w r. 1892 było 421, bliźniaczych porodów 8, ulicznych porodów 7, operacyj dokonano na tym oddziale 52.

Na oddziale ginekologicznym leczono 133 chore; z tych wyszło wyleczonych 97, nieuleczonych 18, umarło 5, operacyj dokonano na oddziale 41.

Na oddziale chorób umysłowych było leczonych 342 a mianowicie 186 mężczyzn i 156 kobiet; w tej liczbie na szaleństwo gwałtowne 105, na zadumę 81, na pomięszanie umysłu 42, na niedołęstwo umysłowe 61, na niedołęstwo umysłu z porażeniami 35, na chorobę umysłową z padaczką 18. Zakład opuścili jako wyleczeni 82, niewyleczeni 107; zmarło 38. Jako przyczynę choroby wybadać zdołano: Nadużycie napojów wyskokowych 44, wzruszenia przygnębiające 31, kiła 29, skłonność rodowa 27 i t. d. Nieszczęśliwych przypadków na oddziale w r. 1892 nie było. O ile stan chorych pozwalał zatrudniano ich robotą w ogrodzie.

Z wypadków nadzwyczajnych notujemy jeden tylko: Zofia G. z oddziału chorób syfilitycznych wyskoczyła oknem z pierwszego piętra celem ucieczki ze szpitala, Badanie wykazało kontuzyą znacznego stopnia, a w okolicy krzyżowej wielką bolesność środkowych kręgów krzyżowych.

Część ekonomiczna i administracyjna.

Wybudowano stajnię, wozownię i trupiarnię kosztem 3.397 zł. 46 ct. (LW. 14.767/92).

Zaprowadzono telefon.

Przeprowadzono częściowe odrestaurowanie kościoła św. Łazarza wewnątrz (LW. 39.390/92). Obecnie świątynia ta jest jedną z najpiękniejszych w Krakowie.

Wybudowano lodownię za kwotę 2.808 zł. 60 ct. (LW. 50.081/92).

Sprawiono sześć łóżek dla epileptycznych oddziału obłąkanych (LW. 46.531/92).

Osuszono ścianę frontową starego gmachu od strony północnej przez wybudowanie kanału i założenie drenów.

Wybudowano szopę na węgle za kwotę 550 zł.

Kupiono ogniotrwałą kasę szpitalną kosztem 298 zł. i zaprowadzono rachunkowość wskazaną przez Wydział krajowy.

Naprawiono studnię; piec pod kotłami maszyny parowej wyczyszczono i wypokostowano rezerwoary wodne na wieżach, a łazienki pomalowano farbą olejną.

Przeprowadzono z kotlarni rurami żelaznemi parę do łazienki pawilonu B, w długości 64 metrów i tym sposobem zniesiono palenisko potrzebujące 1½ centnara węgli kamiennych na dobę.

Sprzedano powóz.

Wprowadzono zegary kontrolne dla posługi dyżurującej w nocy na oddziale umysłowo chorych.

Zaprowadzono magazyn główny i podręczny, a także magazyn sanitarny z odpowiedniemi książkami.

Zaprowadzono drukowane asygnataryusze na wszystkich oddziałach szpitalnych i wszelkie potrzeby oddziałowe załatwiają się tylko po podpisaniu przez Dyrektora odpowiednich asygnacyj.

Zaprowadzono księgi przychodu i rozchodu wina.

Norma żywienia jest codziennie badaną, czy nie ma rozrzutności w przepisywaniu wiktu dla chorych.

Koszt żywienia chorych, Sióstr Miłosierdzia, lekarza dyżurnego i służby razem z pieczywem i winem wynosił w r. 1892 kwotę 65.212 zł., a mianowicie: żywność kosztowała 57.193 zł., pieczywo 6.810 zł., wino dla chorych 1.209 zł.

Dzienny koszt żywienia jednej osoby z winem i pieczywem wynosił: lekarza dyżurnego 1 zł. 6 ct., Sióstr Miłosierdzia 54·5, służby wyższej 65·9, niższej 33·5, chorych I. i II. klasy w przecięciu 77·04, III. klasy w przecięciu 25·4 ct.

Koszt utrzymania maszyny parowej i wodociągów wraz z płacą maszynisty wynosił w r. 1892 kwotę 1.729 zł. Obecnie maszyna parowa pracuje tylko 12 godzin dziennie. Latryny opłukują się trzy razy dziennie.

Ogólny koszt opału wynosił 10.817 zł.; węgiel jest wszędzie zamknięty i wydaje się na miarę i wagę, a w skutek tego okazała się w porównaniu z dawnymi wydatkami oszczędność do 40%.

Koszt oświetlenia w 1892 roku wynosił 3 887 zł., a w szczególności gaz 1.461 zł., nafta i przybory 1.421 zł., reszta wydatków 1.005 zł. Oszczędność w skutek ścisłej kontroli w porównaniu z dawnymi wydatkami wynosi obecnie do 40%. Zniesiono do 70 płomieni gazowych i zastąpiono lampami naftowemi, pozostało jeszcze tylko 47 płomieni gazowych.

Koszt utrzymania pralni w 1892 wynosił 5.072 złr.; wyprano 492.930 sztuk; jedna sztuka kosztowała przeciętnie 1·215 ct.

Wydatki sanitarne wynosiły wraz z narzędziami chirurgicznemi 6.621 zł.

Lekarstwa w r. 1892 kosztowały 5.906 zł.

Wydatek na bieliznę, pościel i odzież wynosił 7.859 zł.

Wydatek na sprzęty 1 894 zł.

Służba szpitalna niższa i wyższa kosztowała 16.629 zł.

Ogród warzywny przedstawiał w przychodzie 1.746 zł. a rozchód 912 zł., nadwyżka więc dochodu wynosiła 834 zł.

Przeprowadzono w dalszym ciągu drenowanie gruntu w Tropiszowie.

Z innych spraw dotyczących szpitala św. Łazarza w Krakowie wymieniamy następujące:

W sprawie gruntu na Blichu.

Na wezwanie Wys. Sejmu do c. k. Rządu, ażeby jak najrychlej przystąpił do budowy klinik na gruncie na „Blichu“, lub w razie zaniechania

zamiaru budowy grunt zwrócił szpitalowi św. Łazarza w Krakowie, dotychczas odpowiedzi żadnej nie otrzymano. (LS. 858/93).

W sprawie ospy.

C. k. Namiestnictwo odezwą z d. 15. lutego b. r. upraszało, aby chorych na ospę, którzy z innem rozpoznaniem przyjęci zostali i u których dopiero po kilku dniach ospa się rozwinęła, lub takich, którzy się w szpitalu ospy nabawili, umieszczano na oddziale zakaźnych szpitala św. Łazarza, a także aby chorych pozamiejscowych z ospą do Krakowa przywiezionych, przyjmowano do szpitala.

Na to odpowiedzieliśmy, że aż do chwili wygaśnięcia epidemii ospy w Krakowie, nie mogą być przyjmowani do szpitala chorzy ospowi, bez względu na to, skąd przybywają, lecz że równocześnie wydaliśmy rozporządzenie, ażeby nie odsyłano do miejskiego szpitala epidemicznego takich chorych, u których dopiero w czasie pobytu w szpitalu ospa się rozwinęła, lub którzy w szpitalu jej się nabawili. (LW. 8 935/93)

O zakaźnych

C. k. Namiestnictwo odezwą 3. marca b. r. l. 18.073 upraszało nas, abyśmy zarządzili, żeby Dyrekcya szpitala św. Łazarza w Krakowie, w razie gdyby do tego szpitala odstawiono jakiego chorego z chorobą zakaźną z gmin sąsiednich powiatów natychmiast zawiadamiało o tem właściwe starostwa, aby położyć tamę temu nadużyciu. Zarządziliśmy. (LW. 12.474/93).

O komisyjno-sądowych badaniach chorych umysłowo.

Ponieważ według raportów Dyrekcyi szpitala św. Łazarza w Krakowie, odbywały się tam nader rzadko przepisane komisyjno-sądowe badania umysłowo chorych, umieszczonych w powyższym szpitalu, pomimo wezwania naszego w r. 1891 do c. k. Prezydyum Sądu krajowego wyższego w Krakowie, przeto ponownie udaliśmy się do tegoż Prezydyum z prośbą o dalsze w tym kierunku skuteczne zarządzenie. (LW. 13.188/93).

Mechaniczne urządzenia.

Wysoki Sejm na posiedzeniu d 12. maja 1893 w sprawach mechanicznych urządzeń szpitala św. Łazarza w Krakowie powziął następujące uchwały:

„I. Sejm przyjmuje do wiadomości zarządzenia Wydziału krajowego w przedmiocie naprawy i rozszerzenia urządzeń mechanicznych szpitala św. Łazarza w Krakowie, i zezwala, ażeby reszta projektowanych w powyższym celu robót dokonaną została w ciągu 1893 roku.

II. Na pokrycie wydatków już uskutecznionych oraz projektowanych robót powyższych przeznacza Sejm kredyt dodatkowy w kwocie 19.900 zł., którą to kwotą zwiększoną zostaje dotacya, wyznaczona dla szpitala św. Łazarza w Rubr. XI. poz. 141 budżetu funduszu krajowego z r. 1893.“

W wykonaniu tych uchwał poleciliśmy komitetowi administracyjnemu w Krakowie, aby w porozumieniu ze starszym inżynierem okręgowym p. Chrząszczewskim i inspektorem kotłów parowych p Horoszkiewiczem uzyskał jak najkorzystniejsze oferty w granicach kosztorysów i powierzył nadzór nad robotami p. Horoszkiewiczowi, a jednocześnie zawiadomiliśmy komitet budowy o uchwalonym przez Wysoki Sejm kredycie na urządzenie dodatkowego wodociągu dla budującego się pawilonu chirurgicznego. (LW. 21.972/93).

Dyrektor szpitala św. Łazarza doniósł (45.946/93), iż komisya wyznaczona dla sprawdzenia robót wykonanych w urządzeniach mechanicznych szpitala św. Łazarza znalazła: 1) Iż maszyna parowa została naprawiona bez zarzutu; toż samo się tyczy naprawy pompy parowej. Dostawiono nową pompę parową zapasową za kwotę o 42 zł. 91 ct. mniejszą, aniżeli preliminowano. 2) Że urządzenie, celem zużytkowania pary wodnej z maszyny pa-

rowej do grzania wody zostało wykonane należycie za kwotę 67 zł. 39 ct. mniejszą, aniżeli preliminowano. 3) Dla zasilenia kotłów wodą miękką wykonane urządzenia kosztowały o 74 zł. 18 ct. taniej, aniżeli opiewał kosztorys. 4) Naprawiono częściowo kaloryfer kosztem 24 zł. 5) Przyrządy różne, jak osłona rezerwoaru dla wody ciepłej, licznik obrotów dla kontroli wody dostarczonej, wodoskaz do zbiornika na wieży kościelnej. przyrząd do zatrzymania pompy w czasie ruchu maszyny wykonano o 421 zł. 69 ct. taniej, aniżeli preliminowano. 6) Na wydatki nieprzewidziane wydano mniej o 683 zł. 74 ct. W ciągu wszystkich tych robót nie było ani jednego dnia przerwy w ruchu urządzeń szpitalnych i ani razu nie zabrakło wody szpitalowi. Pompa wodna mimo zwiększonej konsumcyi daje dostateczną ilość wody, bez przedłużenia czynności pompowania po godzinie 7. wieczorem. Węgla do opału kotłów wychodzi po 200 kil. dziennie mniej, aniżeli poprzednio; wody do zasilania kotłów parowych potrzeba około 6.000 litrów dziennie, podczas gdy w kwietniu r. b. wychodziło 9.000 litrów. Wody zupełnie miękkiej skroplonej otrzymuje się dziennie do 1.200 litrów do zasilenia kotłów parowych. Inne roboty mechaniczne są w toku wykonania, a mianowicie przemurowanie dwóch kotłów parowych, przerobienie suszarni i kaloryfera, przerobienie wychodków; koszt robót nie przekroczy preliminowanych kwot. (LW. 45.946/93).

Kupno koni.

W załatwieniu przedstawienia Dyrekcyi upoważniliśmy do polecenia Zarządowi szpitala, ażeby sprzedał stare konie, a w ich miejsce zakupił nowe, kosztem nieprzekraczalnym 500 zł.; również zezwoliliśmy na zakupno wózka (bryczki) i karawanu za łączną kwotę nie przewyższającą 400 zł. (LW. 25.909).

Przyjęcie drugiego prowizora.

Stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z d. 17. maja 1893 zezwoliliśmy na przyjęcie drugiego prowizora do apteki szpitalnej za dziennem wynagrodzeniem 2 zł. i na przydzielenie magazynu sanitarnego do apteki szpitalnej; poleciliśmy magazyn sanitarny przyłączyć do apteki i umieścić go obok tej ostatniej w pokoju poprzednio zajmowanym przez sekundaryusza oddziału chirurgicznego, drugą zaś część tego magazynu, to jest właściwy magazyn podręczny powierzyć prowadzeniu oficyała-kasyera szpitalnego, a jednocześnie zamknąć pobory posługaczki, która była przy magazynie, oraz nadliczbowej Siostry Miłosierdzia. (LW. 26.343/93).

Nowe rozmieszczenie oddziałów w starym budynku.

Wysoki Sejm uchwałą d. 12. maja br. zezwolił, aby po przeniesieniu oddziału chirurgicznego do nowego pawilonu dla stosownego rozmieszczenia oddziałów i Sióstr Miłosierdzia przeistoczone zostały ubikacye w starym gmachu szpitala św. Łazarza w Krakowie i ażeby dobudowane było drugie piętro na części frontowej łącznym kosztem 11.615 zł.

W wypełnieniu tej uchwały przesłaliśmy plany i kosztorysy całej adaptacyi starego gmachu i dobudowania drugiego piętra na frontowej części, ułożone według uchwał konferencyi kolegium lekarskiego w sprawie rozmieszczenia oddziałów i Sióstr Miłosierdzia powziętych i poleciliśmy roboty powyższe przeprowadzić we własnym zarządzie w granicach kosztorysu, pod kierownictwem starszego inżyniera p. Stanisława Chrząszczewskiego i z uwzględnieniem żądań kliniki syfilitycznej, o ile to się da uskutecznić. Temuż ostatniemu poleciliśmy wypracowanie kosztorysu adaptacyi pomieszkania dyrektorskiego na pomieszczenie chorych. (LW. 26.345/93). Roboty te zostały dokonane i komisya przyjmująca orzekła, że wykonanie całej budowy tak

w ogóle jak i w szczegółach wypadło odpowiednio celowi a pod względem jakości wykonania bez zarzutu. Kosztorys nie został przekroczony, (LW. 56.707/93).

Powiększenie ogrodu dla obłąkanych.

W skutek uchwały Wys. Sejmu powziętej d. 12. maja 1893 r. zezwalającej na wydatek nadzwyczajny 1.200 zł. na powiększenie i urządzenie ogrodu spacerowego dla obłąkanych wezwaliśmy Dyrekcyę szpitala, aby rozszerzenie, oparkanienie i urządzenie ogrodu spacerowego przyprowadzone było jak najspieszniej we własnym zarządzie i w granicach kredytu, wyznaczonego przez Wys. Sejm i poleciliśmy, aby do urządzenia ogrodu byli użyci chorzy pracujący. (LW. 26.346/93). Wszelkie te roboty już zostały dokonane, (LW. 26.346).

Rozpisanie konkursu na posadę Dyrektora.

Na opróżnioną posadę Dyrektora szpitala św. Łazarza w Krakowie, celem jej obsadzenia rozpisaliśmy konkurs i rezultat konkursu przedstawiliśmy do Wysokiego Tronu, prosząc o mianowanie Dyrektorem Dra Stanisława Ponikło był. lekarza powiatowego.

Sprawozdanie komisyi opieki nad obłąkanymi.

Członkowie komisyi opieki nad obłąkanymi d. 6. kwietnia 1893 przedstawili następujące sprawozdanie: (LW. 20.799/93).

„Zwołaniem wielkiej ankiety 1891 r., która w lipcu tegoż roku gruntownie roztrząsnęła sprawę publicznej opieki nad obłąkanymi i nad zakładami istniejącymi dla obłąkanych w kraju naszym, rozwój naszych zakładów psychiatrycznych wstąpił w nową erę postępową i pomyślną.

Zawarte w sprawozdaniu Wydziału propozycye do Wysokiego Sejmu (LW. 50.516/91) są tak doniosłego znaczenia, że tylko cierpliwie wyczekiwać należy na całkowite ich zrealizowanie. ażeby sprawa obłąkanych (das Irrenwesen) w naszem kraju rzeczywiście stanęła na wysokości swojej potrzeby i swojego zadania.

Podpisani członkowie komisyi opiekuńczej dla krajowych zakładów psychiatrycznych, świadomi treści uchwał ankiety i rozporządzeń Wysokiego Wydziału zgodnych z uchwałami tej ankiety a pomni, że dopiero w r. 1894 większa część istotnych ameliioracyjnych i sanacyjnych zarządzeń wejść może w pełne życie, wstrzymali się ze swojemi wizytacyami częstszymi w r. 1892, a poprzestali na jednorazowej, którą w lipcu r. 1892 w Krakowie, a w styczniu b. r. w Kulparkowie spólnie spełnili.

Co do oddziału obłąkanych w Krakowie podpisani członkowie komisyi przekonali się dokładnie, że w każdym kierunku utrzymanie, prowadzenie chorych, rozpoznanie i leczenie chorób jest normalne, zgodne ze stanem nauki i wszelkiemi zasadami ludzkości.

Czystość wewnętrzna zakładu, pościeli i bielizny, porządek w rozmieszczeniu chorych żadnemu nie podlega zarzutowi, owszem zastaliśmy stan wewnętrzny zakładu i chorych bardzo dobry.

Rozporządzenie Wydziału z dnia 17. sierpnia 1891 liczba 36.061 co do zamknięcia „separatek“ w suterenach wykonano nietylko bez szkody, lecz z korzyścią dla zakładu i chorych. Na tem miejscu podpisani członkowie komisyi opiekuńczej mają sobie za ścisły obowiązek Wydziałowi krajowemu i Wysokiemu Sejmowi uniżenie przedstawić, że projekt Inspektora szpitali, ażeby w suterenach adoptować separatki kosztem 2 tysięcy zł. nietylko odstępuje od uchwały ankiety i pierwotnego zamiaru Wydziału, lecz nadto jest zupełnie niemożliwy ze względu na zadanie zakładu w dzisiejszem pojęciu i na dobro chorych. Podpisanie członkowie komisyi

obstają ściśle przy uchwale ankiety, że osobny pawilonik dla szałowych i niespokojnych, ma być wybudowany przy zakładzie w Krakowie, a do tego czasu nim się to stanie reszta niezamkniętych separatek, może być wyjątkowo używana w potrzebie istotnie nagłej i koniecznej.

W szczególności sprawdziliśmy: dobre żywienie i odziewanie chorych, dokładne prowadzenie historyi chorób, naukowo usprawiedliwione i normalne leczenie, brak powodów wszelkich do jakichkolwiek zażaleń ze strony chorych i służby.

Służbę odznaczającą się wzorową pilnością i zdolnością przedstawi do nagrody Prymarjusz zakładu i Dyrekcya szpitalu."

Profesor Dr. Leon Halban. Dr. Edward Sawicki.

Ze względu na bardzo wysoki kosztorys przybudowy pawilonu dla niespokojnych i szałowych a zarazem na brak miejsca odpowiedniego na podobną budowę Wydział krajowy poszedł za zdaniem nie tylko Inspektora szpitali, lecz także Dyrektora szpitali św. Łazarza i lekarza ordynującego, że szkoda wyrzucić taką znaczną sumę na rzecz, która stanie się bezużyteczną, w razie budowy drugiego zakładu dla obłąkanych, do czego w bardzo krótkim czasie przyjść powinno. W tej myśli Wydział krajowy zgodził się tylko na przeniesienie separatek znajdujących się na północnej stronie suteren na stronę południową, gdzie chorym można dać więcej światła. Ponieważ komisya budżetowa Wys. Sejmu uznała, że nawet ten wydatek jest bezużyteczny, poleciliśmy więc tylko naprawę separatek na stronie północnej. (LW. 346/93).

Wydatki.

Zestawienie wydatków w ciągu ostatnich sześciu lat w szpitalu św. Łazarza w Krakowie przedstawia się jak następuje.

Rok	Ilość chorych	Ilość dni leczenia	Wydatek roczny	Cała kuracya chor. kosztuje zł.	ct.	Dzień leczenia kosztował	Żywienie z pieczywem i winem kosztowało
1887	7.101	182.903	160.955	22	64	87·9	28·01
1888	6.989	185.871	163.198	23	35	87·8	27·77
1889	7.641	201.635	185.396	25	83	97·8	29·34
1890	7.575	196.901	175.169	23	12	88·9	29·23
1891	8.285	215.543	173.875	20	98	80·6	28·83
1892	8.745	219.036	178.286	20	38	81·0	29·77

Pawilon chirurgiczny.

Budowa pawilonu dla chorób chirurgicznych przy szpitalu św. Łazarza została ukończona a d. 7. października było poświęcenie tej nowej budowy. Gmach może pomieścić 108 łożek. Jak rozkład ubikacyj tak i rozmiary tychże są bardzo dobre. Koszta budowy wynosiły 125 tysięcy, a zatem jedno łóżko kosztowało 1.158 zł. Ogrzewanie i wentylacya odbywa się za pomocą pary o niskiem ciśnieniu. Para użyta do ogrzewania za pomocą systemu rur wraca po skropleniu się do kotłów parowych. Zużyte powietrze uchodzi kanałami w murze na strych, z którego trzema dymnikami dostaje się na zewnątrz. Wszystkie schody są kamienne z żelaznemi balustradami. Korytarze, wychodki i łazienki wyłożone płytkami kamionkowemi. Sale chorych zaopatrzone w posadzki dębowe deszczułkowe, zapuszczone gorącym pokostem. Ściany i sufity są powleczone farbą pokostową. Jednem słowem budynek ten odpowiada wszelkim wymogom nowoczesnego budownictwa szpitalnego. Pra-

wie wszystkie firmy biorące udział w budowie nowego pawilonu i w wewnętrznem jego urządzeniu są firmami krajowemi, zagraniczne zaś urządzały tylko centralne ogrzewanie, wentylacyę, wodociągi i sterylizatory.

Oddanie darowanego gruntu pod zakład patolog. anotomii.

Dnia 25. maja br. przewodniczący komitetu administracyjnego szpitala św. Łazarza na polecenie nasze (LW. 27.038/93) oddał w fizyczne posiadanie skarbu państwa, przeznaczony pod budowę Instytutu patologicznego grunt stanowiący część ogrodu szpitalnego od ulicy Grzegórzki i wynoszący 2.130 sążni kwadratowych czyli 7.661 m.

Rozszerzenie oddziałów chorób wewnętrznych.

Z powodu przeniesienia kancelaryj lekarskich i pomieszkań sekundaryuszów do byłego mieszkania po Dyrektorze, ubikacye te zostały przerobione na separatki dla chorych. Na zakupno sprzętów, bielizny, pościeli i odzieży zezwoliliśmy na wydatek 1.500 zł. z rubr. VII. budżetu szpitala z 1893 roku. (LW. 45.172). W ten sposób oddział chorób wewnętrznych został powiększony o 24 łóżka.

Ustępstwo części gruntu w Prądniku czerwonym

Dyrektor szpitala św. Łazarza doniósł, że w Prądniku czerwonym odbyły się w miesiącu sierpniu komisye mające na celu wywłaszczenie na rzecz skarbu wojskowego w celach fortyfikacyjnych części gruntów będących własnością funduszu szpitala. Ponieważ dysponowanie funduszem szpitalnym przysłuża Wysokiemu Sejmowi, zażądaliśmy od c. k. komisyi expriopriacyjnej udzielenia nam kopii rysunków parcel potrzebnych wojskowości do urządzenia alei drzew chroniących fortyfikacyjne drogi. Odpowiedzi jeszcze nie otrzymaliśmy (LW. 57.723/93).

Przyjęcie nowego maszynisty

Na radzie d. 19. października nadaliśmy posadę maszynisty przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie Adolfowi Kielesińskiemu prowizorycznie na rok jeden (LW. 49.161/93.

Zakład dla obłąkanych w Kulparkowie.

Ruch chorych.

W 1892 roku ruch chorych był następujący:

	Szaleństwo gwałtowne	Zadum.	Pomięszanie	Ogłupienie	Choroba umysłowa z porażeniem	Choroba umysłowa z padaczką	Razem
Pozostało z r. 1891	156	75	143	95	57	74	600
Przybyło w r. 1892	221	160	62	128	95	44	710
Razem	377	235	205	223	152	118	1310
Zakład opuściło:							
Wyleczonych	154	73	2	—	1	—	230
Niewyleczonych	6	15	28	74	36	27	186
Za rewersem na żądanie rodziny	32	32	14	5	11	1	95
Przewiezionych do innych zakładów	1	2	1	—	—	1	5
Zbiegło	2	—	—	—	—	1	3
Umarło	34	12	10	22	60	13	151
Razem	229	134	55	101	108	43	670
Z końcem roku 1892 pozostało	148	101	150	122	44	75	640

W roku 1892 leczono w zakładzie o 36 osób więcej, aniżeli w roku 1891. Mężczyzn było 707, kobiet 603, Najwięcej, jak zawsze, zmarło chorych cierpiących na chorobę umysłową z porażeniami. Najwyższy stan chorych d. 16. lipca był 659, najniższy zaś d. 20 maja — 594, a ponieważ

zakład jest urządzony na 572 więc przybywało dziennie od 20 do 90 chorych po nad stan łóżek. Zmarłych w stosunku do leczonych było 11·5%; wyzdrowiało 17·5. Największa ilość leczonych (1.279) przenależała do Galicyi. W roku 1891 było 229.993 dni leczenia. Ponieważ leczono w zakładzie 1.310 chorych przeto jeden chory był pielęgnowany przeciętnie w ciągu 176 dni. Chorych I. klasy leczono w ciągu 1.716 dni, drugiej zaś w ciągu 12.512 dni.

W ciągu 1892 chorzy pracowali:

Mężczyźni:	3	w kancelaryi zarządu	przez dni	702
	9	w warstacie szewców	„ „	348
	3	„ „ krawców	„ „	186
	2	„ „ stolarzy	„ „	276
	4	robiło słomianki i kapelusze . . .	„ „	381
	1	w warstacie introligatorskim . . .	„ „	230
	1	przy ropotach murarskich . . .	„ „	50
	4	w piekarni	„ „	328
	30	przy maglowaniu bielizny . . .	„ „	3005
	35	przy robotach polnych	„ „	2812
	6	w ogrodzie	„ „	886
	13	w krowiarni	„ „	1612
	2	przy reparacyi bielizny i kożuchów .	„ „	209
	1	grywał w każdą niedzielę i święto na organach w kaplicy		
				11.025

Kobiety:	8	pracowało przy robotach w polu . .	przez dni	437
	21	„ „ „ w ogrodzie . .	„ „	1259
	3	„ „ „ praniu bielizny .	„ „	191
	43	„ „ „ w kuchni . .	„ „	4041
	1	„ „ „ haftowan. i koronkach	„ „	71
	106	„ „ „ szyciu nowej i reparacyi starej biel.	„ „	14082
				20.081

Porządkowanie w domu, to jest froterowanie podług, ścielenie łóżek, noszenie drzewa i jedzenia na oddziały dokonywali chorzy.

Wypadki w zakładzie.

W roku 1892 przybyło do zakładu 23 chorych z różnemi obrażeniami ciała, ze zdarciem naskórka, pochodzącym od krępowania powrozami, z sińcami od pobicia i złamaniami obojczyka i żeber. O wypadkach, które groziły zdrowiu lub życiu chorych donoszono natychmiast ko Prokuratoryi, o wszystkich zaś w ogóle Dyrekcya składała raporta Wydziałowi krajowemu. Z liczby tych 23 chorych, czterej zmarli wkrótce po przybyciu do zakładu.

Z wypadków zapisanych w księdze, a które się stały w samym zakładzie zaznaczamy tylko to, że 17 razy zachodziły bójki między chorymi, a sześć razy chorzy wybili dozorców i 2 razy uderzyli Siostrę Miłosierdzia. Szczęściem jednak te bójki i te uderzenia nie wywołały fatalnych następstw.

Z innych wypadków notujemy:

Dnia 3. stycznia rano, około godz. 10-tej chora S. O. cierpiąca na schyłkowe niedołęstwo umysłu, podczas stanu podniesienia skacząc i tańcząc upadła na podłogę i złamała kość sprychową lewą tuż nad stawem nadgarstkowym.

Dnia 7. lutego po południu chora Z. B. przechadzając się po pokoju pośliznęła się, upadła i złamała kość udową lewą w okolicy szyjki.

Dnia 26. lutego A. W. nauczyciel wędrowny gospodarstwa wiejskiego ze Stanisławowa, chory na niedołęstwo umysłu z porażeniami, zaniepokoił się mocno, zaczął suwać łóżko po sali i tłuc szyby i przy tem prawdopodobnie złamał drugie żebro prawe przy mostku. Chory ten okazywał popęd do samobójstwa. Dnia 6. marca zmarł na zapalenie płuc.

Dnia 9. marca rano chora A. N. idąc przez salę pośliznęła się na posadzce i upadając wywichnęła rękę lewą w stawie nadgarstkowym.

Dnia 27. marca chory C. upadając podczas napadu padaczki uderzył głową o łóżko i zadał sobie ranę na przodzie czaszki nad czołem długości 10 cm.

Dnia 10. kwietnia 1892 chory J. S. dotknięty uwiądem starczym uderzywszy się o krawędź umywalni złamał drugie żebro po stronie prawej przy mostku. Chory ten zmarł 29. maja na zapalenie płuc.

Dnia 3. czerwca chory M. M. cierpiący na padaczkę z szałem przemijającym spiął się w separatce na okienko nad drzwiami, a straciwszy równowagę upadł na podłogę cementową na wznak i odniósł na tyłogłowiu poprzeczną płatową ranę około 3. cm. długą.

11. października chory S. D., cierpiący na szał ostry, ale od kilku tygodni zupełnie spokojny, nagle dostał ponownie napadu szału, wśród którego zbił dwie szyby i pokaleczył sobie powierzchownie obie ręce w kilku miejscach.

2. listopada chora B. V. będąc w łazience raptem skoczyła do okna, wybiła szybę, przy czem tak poraniła skórę na rękach, iż potrzeba było ją zeszyć i nałożyć opatrunek przeciwgnilny.

20. grudnia chory J. L., cierpiący na szał okresowy z padaczką, dostawszy napadów uderzył się o krawędź drzwi i odniósł na szczycie czaszki ranę skórną płatową, około 10 cm. długą, która wymagała zeszycia rany i opatrunku przeciwgnilnego.

31. grudnia chory J. W., cierpiący na padaczkę, w czasie napadu uderzył głową o krawędź drzwi i przeciął skórę na szczycie czaszki na przestrzeni około 4 cm. długości.

Trzej chorzy zbiegli z zakładu lub z roboty w polu i byli napowrót przyprowadzeni do zakładu przez swe rodziny.

W r. 1892 na własne żądanie opuściło służbę 21 dozorców i 11 dozorczyń, wydalono zaś jako niezdolnych do służby 20 dozorców i 7 dozorczyń.

Gospodarka folwarczna.

Gospodarstwo folwarczne składało się z następujących działów: 1) gospodarstwo polne, 2) gospodarstwo ogrodowe, 3) gospodarstwo mleczne, 4) gospodarstwo trzody chlewnej, 5) zakupno i bicie wołów.

W r. 1892 były następujące wyniki:

1) Gospodarstwo polne. Folwark posiada 39 Hektarów 77.87 ar. uprawnego pola, które było zużytkowane jak następuje: 15. H. 91.14 traw z koniczyną, z których zebrano 40.000 kg. siana, 7 H. 95.57 owsa z trawami na rok następny, z których zebrano po omłóceniu 14.308 kil. ziarna, 16.437 klg. owsianki; 7 H. 95.57 zielonej paszy dla bydła, z których zebrano 236.350 kgr.; 3 H. 97.78 buraków pastewnych i rzepy, z których zebrano buraków 160.000, rzepy 5.600 kg.; 3 H. 97.78 kartofli, z których zebrano 64.167 kil. ziemniaków. Czysty dochód z pola wynosił 806 zł. 11 ct.

2) Gospodarstwo ogrodowe prowadzone było na przestrzeni 11 H. 13.79, a w roku 1892 wyprodukowano w ogrodzie i w sadzie: 1.850 kil- pietruszki, 1.609 k, cebuli, 6.955 k. buraków, 1.512 k. marchwi, 319 fasoli zielonej, 568 selerów, 118 k. porów, 91 k. pomidorów, 80 k. jabłek, 13 k. chrzanu, 23 k. maku, 37 k. orzechów włoskich, 824 k. kalarepy, 80 k. kartofli młodych, 9.541 sztuk kapusty włoskiej, 41.771 sztuk kapusty zwykłej, 427 głów kapusty czerwonej, 416 głów kalafiorów, 610 sztuk ogórków, 5.498 główek sałaty, 420 wiązek rzodkiewki miesięcznej, 60 k. kapusty brukselskiej. Czysty zysk w r. 1892 z gospodarstwa ogrodowego wynosił 720 zł. 28 ct.

3) Gospodarstwo mleczne. W roku 1892 utrzymywano przeciętnie 32 krów, z których otrzymano 72·610 L. mleka. Ogólny dochód z mleka wynosi w roku 1892 kwotę 4.318 zł. 40 ct. Dochód jest obliczony według ceny postanowionej przez Wydział krajowy (19. czerwca 1892 l. 28.346), to jest do 31. maja 1892 po $4^1/_2$ ct. za litr, a od 1. czerwca 1892 po 7 ct. za litr. Obliczając jednak tak jak było w r. 1880 dochód wynosiłby 7.261 zł.

4) Gospodarstwo trzody chlewnej. W roku 1892 było ogółem trzody chlewnej 152 sztuk, a mianowicie pozostało jako remanet z roku 1891 sztuk 35, w ciągu r. 1892 przybyło prosiąt 46 sztuk, kupiono 71 sztuk, razem 152 sztuk. Sprzedano 6 prosiąt, zabito sztuk 92, pozostało na rok 1893 sztuk 54. Dochód roczny z 92 sztuk zabitych był następujący: 3.922 kl. mięsa, 1.385 k. głowizny, 1.938 słoniny, 712 k. smalcu, 115 k. skwarków, 123 k. salcesonów, 221 k. kiełbas, 1232 k. kiszek Czysty zysk z tego działu gospodarstwa wynosił w 1892 r. 924 zł. 96 ct.

5) Zakupno i bicie wołów. W roku 1892 zakupiono na wiosnę 12 sztuk wołów, a z powodu zarazy pyskowej i racicznej w okolicach, gdzie zwykle zakupują się woły, w jesieni wołów nie kupowano. Z powyższych 12 sztuk zabito 4, a sprzedano 8 sztuk. Czysty zysk na tych 12 sztukach wynosił 235 zł. 19 ct.

Sprawozdanie komisyi opieki nad obłąkanymi.

W dniu 30. grudnia 1891 zwiedzili podpisani, jako członkowie komisyi nad obłąkanymi, zakład w Kulparkowie i przedstawili następujące sprawozdanie (Lw. 8.081/93):

1) Nie spotkaliśmy żadnego chorego, któryby bez potrzeby był w zakładzie przetrzymywany, tem mniej osoby zdrowej niewłaściwie w zakładzie pomieszczonej.

2) Wikt podawany chorym był w tym dniu niedobry. I tak: rosół był zasypany stęchłemi krupami, barszcz bez smaku, mięso najgorszego gatunku, ziemniaki okraszone w ten sposób, że słonina pokrajana w kawałki, wielkości orzecha tureckiego, czasem nawet większe, więc po większej części chorzy dostają postne ziemniaki. Dodać należy, że wszystkie porcye wydają się bez miary i wagi, że wszystkie porcye mięsa dla jednego oddziału, bez względu na sposób przyrządzania wrzuca się w kuchni do jednego kociołka, skąd dopiero siostra oddziałowa wyjmuje i sztukę mięsa i pieczeń cielęcą i i tak zwany bifsztyk i kotlet.

3) Ponownie z przykrością podnieść musimy, że sekundaryusz na oddziale męskim zaniedbuje spisywanie historyi chorób.

4) Służby jest ilość dostateczna, a dyrektor zakładu pod tym względem nie miał żadnych skarg ani życzeń.

Lwów d. 14. lutego 1893.

Dr. Adam Czyżewicz.
Dr. Józef Merunowicz.

Stosownie do polecenia szefa sanitarnego Departamentu Inspektor szpitali udał się d. 31. grudnia do Kulparkowa dla zwiedzenia kuchni i zbadania, czy historye choroby na oddziałach pp. lekarze prowadzą należycie i złożył następujące sprawozdanie (LW. 62/93):

„Do kuchni przybyłem w chwili rozdawania obiadu. Mięso było dobre, lecz nieco twarde; waga porcyj taka, jaką przypisuje norma; rosół na trzeciej klasie bardzo dobry. Kasza krakowska, pomimo że przygotowana z grzybkami, trąciła stęchlizną. Badania okazały, że ostatnie sto kilogramów kaszy tej były nieco stęchłe i tego przy dostawie nie dostrzeżono. Jednak stęchlizna nie tak silnie posunięta, aby kasza była wstrętną do jedzenia. Inne potrawy były przygotowane dobrze. W kuchni jest książka, w której rządca i lekarze dyżurni zapisują codziennie swe uwagi co do wiktu chorych. Z wyjątkiem 30. grudnia, kiedy rządca nie był w zakładzie, własnoręczne jego zapiski świadczą, że codziennie bywa przy rozdawaniu potraw chorym, ale w bardzo wielu razach nie było podpisu lekarzy, którzy na uwagę moją odpowiedzieli, że probują wikt na oddziałach. Poleciłem przeto, aby na przyszłość wikt próbowano w kuchni, bo tam lepiej można widzieć, jak są potrawy przygotowane, aniżeli na oddziałach po przeniesieniu ich przez podwórze zwłaszcza zimową porą. Rządcy zaś dałem polecenie, aby codziennie, w chwili gdy obiad ma być wydany z kuchni, posyłał po lekarza dyżurnego, i żeby obaj uwagi swe zapisywali w książce. Siostry kuchenne prosiłem aby na przyszłość słoninę na omastę i kluski dla chorych krajano drobniej, a posłudze szpitalnej nie dawały lepszych części mięsa, aniżeli chorym, bo posługa ma większy wymiar porcyj w ogólności, więc tego nie potrzebuje.

Następnie asystowałem przy przyjęciu mięsa dla zakładu i jakkolwiek mięso było w ogóle niezłe, lecz że nie pochodziło z karmnego woła odrzucono je dostawcy.

Potem widziałem się z przełożoną Sióstr Miłosierdzia i przedstawiłem jej, że chociaż nie robiłem żadnych uwag siostrom, zajętym w kuchni, nie mogę jednak nie przyznać, iż z takich dobrych materyałów, jakie się znajdują w spiżarni zakładowej, możnaby potrawy przyrządzać smaczniej, zwłaszcza sosy. Radziłem więc, aby przełożona postarała się o lepszą kucharkę, bo i bez tego kazdy wikt przygotowany w sposób praktyczny naprzykrza się bardzo prędko, a cóż dopiero, jeżeli ten wikt jest niesmacznie przyrządzony. Przełożona obiecała, że się zastosuje do tej rady.

Co sobotę w zakładzie odbywają się konferencye lekarskie i jest osobna książka do notowania tematów, które były poruszone na tych konferencyach.

Przejrzałem historye chorób: Na oddziale kobiecym prawie wszystkie były doprowadzone do 15. lub 18. grudnia 1892; na oddziale zaś męskim bardzo jest mało doprowadzonych do grudnia, a większa część dopełniona tylko do połowy listopada 1892 tak, że już od 7 lub 8 tygodni nie było na nich żadnych notatek. Ponowiłem więc żądanie, aby historye choroby były

dopełnione częściej i przynajmniej dwa razy na miesiąc w wypadkach chronicznych, żeby notowano chociażby tę krótkę uwagę „stan ten sam".

Na oddziale żeńskim jest 22 kobiet chorych na egipskie zapalenie oczu; większa część i to przeważnie żydówki przychodzą do zakładu dotknięte tą chorobą, jednak były dwa wypadki zarażenia się w samym zakładzie. Poleciłem więc, aby wszystkie chore na trachomę umieszczono w osobnej sali i przerwano o il· można komunikacyą z niemi".

Na radzie dnia 3. stycznia uchwalono wszystkie powyższe nieprawidłowości wytknąć p. Dyrektorowi zakładu, który po myśli §. 6. Instrukcyi służbowej czuwać winien, ażeby podwładne mu organa gorliwie spełniały swe obowiązki, a zarazem wezwać do przestrzegania, aby wytknięte usterki nie powtórzyły się więcej.

Drugie sprawozdanie komisyi opieki nad obłąkanymi. Zakład krajowy na Kulparkowie otrzymał w myśl wniosku z 26. września 1889, uczynionego w sprawozdaniu członka komisyi opiekuńczej Dr. Edwarda Sawickiego dwa nowe pawilony, zamiast uchwalonego przez ankietę rozszerzenia skrzydeł gmachu istniejącego. Obydwa pawilony są jeszcze nie urządzone i nie zaludnione, dlatego nie mogły jeszcze wpłynąć korzystnie na wewnętrzne przeludnienie i rozmieszczenie chorych w zakładzie.

Zamiast baraków dla robót i rzemiosł, które w przyszłości będą urządzone, Wys. Wydział krajowy zarządził rekonstrukcyę i adaptacyę lokalności wewnątrz zakładu w parterze na obu oddziałach. Ta rekonstrukcya jest bardzo dobrze obmyślana i wykonana i przy odpowiedniem urządzeniu wewnętrznem będzie czynić znakomite usługi dla zakładu.

Wewnętrzne utrzymanie zakładu znaleźliśmy wzorowe pod względem schludności i porządku. Żywienie chorych, odpowiedne do unormowanej dyety, jest dostateczne. Przekonaliśmy się, że potrawy są smacznie i z dobrych przyrządzane materyałów, chleb przedni i pożywny. Ubranie i bielizna dostateczne, chociaż skromne,

Zakład jest przeludniony. gdyż według dokładnych poszukiwań na historyach chorób i na samych chorych opartych, znajduje się w zakładzie na oddziale męskim z ogólnej liczby chorych 331 (18. stycznia 1893) nieleczalnych przeszło 210, prawie do 220, małoletnich idyotów 5, ciężko chorych somatycznie 78.

Na oddziale żeńskim z ogólnej liczby chorych 310, nieuleczalnych 240 -250, ciężko chorych somatycznie 70, idyotek małoletnich 2.8

W obec takiego stanu chorych, ruch wewnętrzny roczny i procent ozdrowień znaczny być może, a przeludnienie jest nieuniknione i wzrastać może z roku na rok.

Charakter zakładu leczniczego nie może być utrzymany, a głównie pozostanie detencyjnym i pielęgnującym, jak długo nie rozwinie się kolonia rolnicza.

Członkowie komisyi opiekuńczej wstrzymują się od wszelkich uwag i wniosków co do rozmieszczenia chorych w tak przeludnionym zakładzie, póki nie będą obydwa pawilony zajęte i urządzone.

Służba jest liczebnie dostateczna: 46 dozorców na oddziale męskim, 41 dozorczyń na oddziale żeńskim wystarcza zupełnie. Nadto po 8 Sióstr Miłosierdzia na każdym oddziale zapewnia dozór.

Do nagrody przedstawiają członkowie komisyi, zgodnie z wnioskiem Dyrekcyi i prymaryuszami 8 dozorczyń i 13 dozorców, według załączonego spisu.

Służba lekarska mocno przeciążona, spełnia swoje zadania z gorliwością, zasługującą na uznanie.

Codzienne wizyty lekarskie, dzienne i nocne inspekcye, spisywanie historyi chorób i notatek z dalszego przebiegu, są w zupełnym porządku.

W obec tylu nieuleczalnych ($^2/_3$) nie ma zupełnie potrzeby zapisywania do historyi choroby każdego chorego codziennych zapisków.

W myśl uchwały ankiety (stron. 43) sprawozdania Wydziału krajowego l. 50.516/1891 mają być notowane spostrzeżenia w historyi chorób tylko przy ważniejszych przypadkach, w chronicznych zaś tylko co 6 miesięcy najmniej.

Temu też lekarze zakładowi czynią aż nadto zadosyć.

Konferencye lekarskie zarządzone przez Wysoki Wydział krajowy na wniosek ankiety, odbywają się codziennie, regularnie około południa.

Podzielają podpisani członkowie komisyi opiekuńczej w zupełności słuszność racyj, przytoczonych przez lekarzy zakładu, że są przeciążeni pracą i że stawianym wymaganiom poza instrukcyę służbową i potrzebę istotną nie mogliby fizycznie podołać, mimo najżywszej chęci odznaczenia się zasługą w każdej opinii publicznej i prywatnej nawet.

Kończąc niniejsze sprawozdanie nasze oświadczamy, że wynik naszych wizyt w obu krajowych zakładach jest zadowalniający zupełnie w granicach aktualnych obu zakładów.

Lwów dnia 6. kwietnia 1893.

Profesor Dr. Leon Halban.
Dr. Edward Sawicki.

Sprawozdanie to komisyi opieki nad obłąkanymi Wydział krajowy przyjął do wiadomości.

Kolaudacya.

Komisya kolaudacyjna, wyznaczona dla przyjęcia od przedsiębiorcy robót w Kulparkowie przybudowy do domu gospodarskiego, przeznaczonej dla pomieszczenia warstatów i posługi szpitalnej, przekonała się, że roboty wszystkie zostały wykonane należycie. Na piętrze po prawej stronie mieszczą się bardzo wygodnie warstaty szewski, krawiecki i introligatorski w jednej wielkiej sali o 6 oknach; na dole zaś w jednym pokoju mieści się warstat stolarski, a w drugim trzy łóżka dla stolarza, krawca i szewca. Po lewej stronie na piętrze mieści się szwalnia, a za przegrodą z dylogipsu magazyn bielizny, na dole zaś znajdują się także dwa pokoje: w jednym się mieści 5 łóżek dla kucharek, w drugim zaś chwilowo został pomieszczony zastępca sekundaryusza w czasie urlopu tego ostatniego.

Filtr.

Według doniesień Dyrektora i komisyi, wysłanej naumyślnie do Kulparkowa, filtr urządzony przez p. inżyniera Blautha dla zdesynfekcyonowania za pomocą torfu płynów odchodowych, wyciekających z kanałów zakładu, funkcyonuje dobrze i sąsiedzi obecnie już się nie uskarzają na zakład. LW. 46.021/93.

Ogrodzenie cmentarza na Kulparkowie.

Uchwałą d. 13. maja w sprawie rozszerzenia i ogrodzenia cmentarza przy zakładzie kulparkowskim Wys. Sejm uchwalił kredyt dodatkowy na rok 1893 w kwocie 400 zł. Ogrodzenie i rozszerzenie cmentarza już zostało dokonane. LW. 27.739.

Szpitale prowincyonalne.

Ruch chorych i wydatki.

Ruch chorych w szpitalach prowincyonalnych i wydatki na ich utrzymanie w ciągu ostatnich sześciu lat był następujący:

Rok	Łóżek	Chorych	Dni leczenia	Średni pobyt	Jedno łóżko było zajęte przez dni	Umarło		Ilość leczonych dziennie	Wydatek roczny na wszystkie szpitale	Jeden chory kosztował		Koszt dnia leczenia	Koszt dnia żywienia
						Liczb	%			Zł	ct.		
1887	1.718	19.834	466.034	23·5	271	1.593	8·0	1 276	229.371	14	09	61·9	20·8
1888	1.738	20.434	493-176	24·1	283	1.631	7·9	1.347	237.866	11	64	48·2	19·4
1889	1.768	21.765	543.334	24·9	307	1.552	7·1	1.488	252.416	11	56	46·4	18·3
1890	1 784	22.856	564.402	24·6	316	1.535	6·7	1.546	290.507	12	71	51·4	18·6
1891	1.782	24.182	579 400	23·9	324	1.677	6·9	1.587	290.080	11	99	50·0	20·0
1892	1.784	25.814	600.061	23·2	336	1.928	7·4	1.644	303.716	11	73	50·6	21·4

Z tego wykazu porównaczego widać, że ilość chorych w ubiegłym roku zwiększyła się o 1.632 a ilość dni leczenia o 20.661.

Dla dania pełniejszego poglądu na stan naszych szpitali prowincyonalnych pod względem gospodarczym i leczniczym przedstawiamy raporta inspektora szpitali z r. 1892 w streszczeniu, dla uniknięcia drobiazgów administracyjnych ważnych tylko dla sprawdzających rachunki gospodarskie i zarządu. Przy końcu każdego raportu nadmieniamy, co Wydział krajowy zarządził wskutek doniesień jego.

1) Biała. Siostry Boromeuszki, wprowadzone w szpitalu bialskim oddają znaczne usługi chorym, zwłaszcza te, których opiece są powierzeni chorzy. Jedna z nich tak dobrze przyuczyła się do obsługi chorych chirurgicznych, że stała się bardzo zręczną asystentką przy operacyach, a przytem zajmuje się przyrządzeniem opatrunków aseptycznych, wskutek czego wydatki na sanitarne potrzeby bardzo znacznie zmalały. Siostry znajdujące się przy kuchni i pralni pełnią także obowiązki swe należycie, ale Siostra sprowadzona dla zastąpienia dyurnisty już pięć miesięcy znajduje się przy szpitalu i jeszcze nie czuje się na siłach do objęcia części kancelaryjnej, a tym czasem zaległości się mnożą, a dyurnista ciągle chodzi do szpitala i pobiera płacę. Ale o przełożonej, rodem z Prus, niemówiącej po polsku i zaledwo rozumiejącej nieco naszą mowę nic pochlebnego powiedzieć nie mogę, bo jest gwałtowna, bez taktu i źle wychowana. Jej grubijańskie i wyzywające obchodzenie się z choremi, sługami, a nawet i z Siostrami wywołały już kilkakrotne zgorszenie. W czasie inspekcyi zanoszono do mnie skargi na nią i proszono o doniesienie o tem Wydziałowi krajowemu dla usunięcia tej zakonnicy nie posiadającej warunków potrzebnych dla przełożonej, kierującej szpitalem.

Pod względem lekarskim jest to szpital bodaj czy nie najlepiej prowadzony ze wszystkich szpitali prowincyonalnych. Dr. Bogdanik zajmuje się nim nietylko z zamiłowaniem, ale z taką pedanteryą, że nawet wprowadza w zdumienie zwiedzających zakład ogromem pracy, którą wkłada nietylko w leczenie chorych, ale i wprowadzeniu wszelkich wykazów, jakie tylko mogą być pożądane dla statystyki i dla nauki, a które pisze własną ręką. Nad łóżkiem każdego chorego, przy karcie pogłownej jest teczka zawierająca

historją choroby; w kancelaryi zaprowadził książkę sekcyjną, w której notuje diagnozy postawione przy życiu i wyniki sekcyi, czego nie ma w żadnym prowincyonalnym szpitalu; robi sam badania mikroskopowe, prowadzi dziennik ambulatoryjnie leczonych, których było w roku ubiegłym 377, a w bieżącym już 161; przyrządza anatomiczne preparaty ważniejszych chorobowych wypadków; dokonał w roku przeszłym 110, a w bieżącym 49 większych operacyj chirurgicznych bardzo szczęśliwie; jednem słowem lekarz ten zasługuje na największe uznanie, bo nietylko podniósł szpital, ale nawet niechętni oddają sprawiedliwość Drowi Bogdanikowi jako lekarzowi i człowiekowi. Śmiertelność w tym szpitalu wynosi zaledwo 5·9%; średni pobyt 24·5 dni, a leki razem z sanitarnemi wydatkami wynoszą zaledwo 6·7 na dzień i na chorego.

Pomieszczenie chorych w nowej części budynku jest niezłe, ale stara część chyli się do upadku i jest niebezpieczną do zamieszkania, bo tynk opada, piasek zaczyna się sypać z powały, widoczne zgięcie belek w niektórych miejscach pozwala przypuścić, że one są już spruchniałe tak jak dach gontowy, który można palcem przebić. Dlatego też pisemnie prosiłem komitet szpitalny, aby polecił budowniczemu zbadać tę część budynku i przekonać się, czy nie grozi jakie niebezpieczeństwo chorym. Mając kapitał leżący, gmina mogłaby przybudować drugie skrzydło. Lekarz ordynujący przedstawił komitetowi szpitalnemu plan i kosztorys przybudowy do nowego skrzydła dla pomieszczenia w niej na dole kancelaryi lekarskiej i sali operacyjnej, bardzo źle umieszczonej obecnie, aby na piątrze uzyskać przez to jeszcze jedną salę dla chorych, lecz propozycya jego nie została przyjętą.

Wikt w roku przeszłym był bardzo kosztownym i kosztowniejszym jak w innych szpitalach prowincyonalnych, bo wynosił 28·1 ct. na dzień i chorego. Siostra przełożona objaśniła to wielką drożyzną produktów, a szczególnie mięsa i oświadczyła mnie, że w tym roku wikt kosztuje tylko 22 ct. dziennie. Poleciłem Siostrze, aby się porozumiała z lekarzem, który proponuje pewne zmiany w normie, a mianowicie zmniejszenie ilości mięsa, a powiększenie ilości jarzyn i legomin jako więcej zgodne ze sposobem żywienia się ludności okolicznej.

Trupiarnia i łazienki w porządku; pralnia i magiel mechaniczne. Dwie praczki, na wikcie szpitalnym zostające piorą bieliznę z pomocą dodadanych im dziewcząt z oddziału kiłowego. Bielizny w szpitalu jest bardzo mało, zwłaszcza prześcieradeł i ręczników, tak, że jednym ręcznikiem ociera się cała sala, co jest wstrętnem i niebezpiecznem zwłaszcza iż w szpitalu jest wielu dotkniętych egipskiem zapaleniem oczu. Prosiłem komitet o zakupno większej ilości bielizny i dałem adres na koce, bo istniejące w szpitalu są drogie i złe.

Stosownie do polecenia Wydziału krajowego uwiadomiłem Radę powiatową i magistrat o mojem przybyciu na inspekcyę szpitala. Z pierwszej przybył sekretarz rady powiatowej, a z drugiej radny gminy.

Na Radzie dnia 26. kwietnia uchwalono: zażądać zmiany Siostry przełożonej, tudzież wypełnienia ich zobowiązań kontraktowych. Drowi Bogdanikowi wyrazić uznanie za wzorowe prowadzenie szpitala i gorliwą i sumienną pracą około podniesienia tej instytucyi. Dyurnistę zaś oddalić.

2) Bochnia. Od lekarza ordynującego i od p. Burmistrza dowiedziałem się, że bocheńska rada powiatowa poczuwa się do obowiązku zrobie-

nia czegoś dla szpitala powszechnego w Bochni, jako zakładu oddającego wielkie usługi całemu powiatowi. W tym celu prezes Rady powiatowej oświadczył się z gotowością przeznaczenia pewnej części sumy, zebranej z kar na zbudowanie pawilonu dla zakaźnych, a mianowicie dla ospowych. Jakkolwiek lekarz powiatowy oświadczył, że pawilon ten ma być oddalony przynajmniej na 100 metrów od zakładu, a zatem, że miejsca na postawienie podobnego pawilonu w obrębie terytoryum szpitalnego niema, wskazałem p. Burmistrzowi, że pawilon postawiony w głębi ogrodu zupełnie odpowie zadaniu.

Widząc się z p. Burmistrzem przedstawiłem mu następujące potrzeby szpitalne: 1) konieczność jeszcze w tym roku pomalowania dachu szpitalnego, który już sześć lat nie był pokostowany, gdyż dłuższe pozostawienie jego w tym stanie może narazić na zniszczenie, które wymagać będzie kosztownej naprawy; 2) konieczność prędszego ściągnięcia wypożyczonych sum szpitalnych, gdyż tym tylko sposobem można będzie przyjść do wykopania studni tak potrzebnej dla szpitala; 3) potrzebę sprawienia nosz dla wynoszenia zmarłych z sal szpitalnych i potrzebę sprawienia czterokołowego wózka dla wywozu ciał na cmentarz: 4) potrzebę naprawy altanki w ogrodzie dla odpoczynku chorych w czasie upałów; 5) potrzebę ponaglenia magistratu bocheńskiego do prędszego udzielenia świadectw ubóstwa dla chorych, należących do gminy miasta; 6) nareszcie potrzebę zabrania karawanu miejskiego ze szpitala, aby zrobić miejsce dla dezynfektora.

W szpitalu znalazłem wszystko w należytym porządku; wiktuały świeże, mięso nawet bardzo dobre, co w ogóle jest rzeczą rzadką w naszych miastach mniejszych; bielizna z płótna korczyńskiego w ilości dostatecznej i dobrze wyprana; posługa dobra i staranna, a pielęgnowanie chorych sumienne i umiejętne. W dzień inspekcyi w szpitalu było 41 chorych. W roku ubiegłym leczono w tym szpitalu 69 suchotników i 8 na tyfus to też i śmiertelność w tym szpitalu wynosiła 10·2%. Średni pobyt chorych 23·9. Szpital posiada dezynfektor kupiony na współkę z miastem. W obec często powtarzającej się epidemii ospy w kraju, poleciłem, aby wszyscy chorzy wstępujący do szpitala byli szczepieni lub rewakcynowani, posługa także. Lekarze skarzyli się, że szczypianka otrzymywana od Dra Barańskiego była tak zła iż niektóre przesyłki dały rezultat zupełnie ujemny.

Na radzie 15. marca uchwalono wezwać magistrat do wykonania tych robót, które wskazał Inspektor w raporcie swoim.

3) Brody. Jakkolwiek rządca szpitala brodzkiego jest człowiekiem energicznym, lubiącym czystość i porządek, lecz prawdziwą duszą zakładu jest lekarz ordynujący Dr. Stanisław Sołtysik, który wchodzi w największe szczegóły nietylko dotyczące lekarza, ale administracyi i gospospodarstwa szpitalnego. Jemu to szpital zawdzięcza tę nadzwyczajną schludność jaką się ten zakład odznacza i sławę, którą mu wyrobił w otaczającej ludności, która już się nie boi szpitala i idzie doń z zupełnem zaufaniem, a wychodzi z wdzięcznością za ludzkie, umiejętne i staranne leczenie, a także za należyte pielęgnowanie. We wschodniej części kraju jest to bezprzecznie najlepiej urządzony szpital, pomimo bardzo niskiej taksy leczenia (46 za dorosłych a 25 za dzieci). Jest tu wszystko co być powinno w szpitalu, to jest dostateczny zapas bielizny, mocne, żelazne łóżka, pościel wygodna, żywienie tanie, zdrowe i smaczne przyrządzone we własnym zarządzie, potrzebna ilość

narzędzi chirurgicznych, dostateczna i pilna pomoc lekarska, wielka oszczędność w szafowaniu leków i wiktu, bez ujmy potrzebom chorych. To też napływ chorych corocznie się wzmaga, tak, że w roku ubiegłym dziennie leczono w przecięciu więcej chorych, aniżeli jest łóżek, a w dniu inspekcyi znalazłem 74 chorych na 53 łóżkach. Pomimo tego przepełnienia powietrze na salach bardzo czyste, dzięki nieustannemu przewietrzaniu, a śmiertelność mała, w roku bowiem ubiegłym wynosiła zaledwo 6·1%. Średni pobyt chorych przeciętnie wynosi 23·5 dnia. Chorych nie kwalifikujących się do pielęgnowania szpitalnego nie znalazłem. Z epidemicznych chorób zastałem w szpitalu dziesięciu uczniów gimnazyum tutejszego dotkniętych egipskim zapaleniem oczu (z bursy), a trzydziestu przychodzi do szpitala leczyć się ambulatoryjnie na tę samą chorobę. Potrzeba uwiadomić c. k. Namiestnictwo o tem, aby zarządziło co się należy dla zatamowania źródła tej tak niebezpiecznej choroby, Lekarz ordynujący, aby zmniejszyć ilość szukających stałej opieki szpitalnej zaprowadził ambulatoryum, w którym codziennie pojawia się 20 do 30 cierpiących na różne choroby, otrzymujących poradę i pomoc lekarską. I tak według książki, gdzie się zapisują leczeni tej kategoryi w r. 1891 było 3.620, a w bieżącym 447 ambulantów, nie wliczając tych co przychodzą do codziennego opatrunku, jak naprzykład chorzy na oczy, tak że wizyta lekarska zaczyna się tu o 7 z rana a ciągnie się zwykle do 11 lub do południa. Książki zarządu i lekarskie znalazłem w wzorowym porządku, wiktuały w spiżarni świeże i dobre: płótno zakupuje się w Krośnie; leki prostsze, napary i nawary dla oszczędności przygotowują się w szpitalu. Pomimo jednak wielkiej oszczędności, żywienie chorych z powodu drożyzny ogólnej, więcej kosztuje aniżeli w 1891, główny bowiem i najważniejszy produkt — mięso podrożało o 15 ct. na kilogramie. Wina chorym lekarz nie zapisuje, a tym, którzy potrzebują pokrzepienia daje wódkę nalaną na zioła górskie i aromatyczne. Tym sposobem z litra wódki, który kosztuje z przyrządzeniem 68 ct, ma 40 percyj napoju spirytusowego. W roku ubiegłym przekształcono wychodki z systemu dołowego na system beczkowy, co ułatwiło wywóz i zmniejszyło niedogodności bliskiego położenia miejsc ustępowych, urządzono kamieniem wyłożone trotuary w obejściu szpitalnym i uporządkowano ogród a pomimo to dzięki rozumnemu gospodarstwu, szpital posiada zapas rezerwowy na konieczne naprawy, wynoszący do 5.000 zł. Porodów rocznie bywa do 20, obłąkanych w 1892 pielęgnowano 15. Dezynfektora szpital nie posiada ale zamierza kupić go na wspólkę z miastem.

Na radzie 10. marca 1893 przyjęto raport ten do wiadomości.

4. Brzeżany. Po przyjeździe do Brzeżan przedewszystkiem zwiedziłem grunt kupiony przez właścicielkę Brzeżan hr. Potocką na szpital. Miejscowość ta, znajdująca się przy ulicy Rzeźnickiej, zajmuje obszar 2.127 sąż. kw. czyli 7.636 metr. W niewielkiem oddaleniu przebiega rzeka Złota Lipa, oddzielona od kupionego gruntu szerokością ulicy. Cały grunt wznosi się od południa ku północy, w prawo i w lewo ciągną się ogrody sąsiednich realności. Grunt suchy i zupełnie odpowiedni na zakład leczniczy. Od ulicy front wynosi 49 metrów, w głąb zaś 153 metr. Właściciele Brzeżan przedstawili Radzie miejskiej chrześciańskiej projekt umowy następującej osnowy:

„Słysząc stale powtarzane narzekania na zbyt ciasne, niehygieniczne i pozbawione wszelkich wygód pomieszczenie powszechnego szpitala, z powodu niemożności dostania w Brzeżanach odpowiedniego lokalu i dla braku

funduszów na wybudowanie własnego, zgodnego z tegoczesnemi wymaganiami szpitala, podpisani powzięli myśl wybudować takowy na 60 łóżek w możliwie krótkim czasie własnym kosztem na placu umyślnie na ten cel zakupionym, jako uznanym przez rzeczoznawców za najodpowiedniejszy w Brzeżanach, pod następującymi warunkami: 1) Szpital ma nosić nazwę Brzeżańskiego szpitala powszechnego św. Izabelli i stanowić wyłączną własność gminy brzeżańskiej chrześciańskiej, a mając charakter szpitala powszechnego ma leczyć i pielęgnować chorych wszelkich narodowości i wyznań jak to ustawy odnośne normują. 2) Szpital ten jako instytucya publiczna ma nadal pozostać pod nadzorem Wydziału krajowego. 3) Po wybudowaniu, zupełnem wykończeniu i oddaniu budynków wraz z planem radzie miejskiej chrześciańskiej brzeżańskiej, podpisani żadnych dalszych zobowiązań brać na siebie nie życzą i nie biorą, tak co do dalszej konserwacyi budynku jak i utrzymania chorych w tymże. 4) Podpisani życzą sobie zachować stale prawo umieszczania w szpitalu w razie potrzeby trzech chorych bezpłatnie. 5) Rada miejska chrześciańska obowiązaną będzie z czynszu pobieranego corocznie z funduszu szpitalnego 60% tej kwoty, jaką w obecnym czasie pobiera za najem lokalu to jest 600 zł., obracać w części na niezbędne poprawki i konserwacye lub też ulepszenia zabudowań szpitalnych, a mianowicie 100 zł., resztę zaś 500 zł. winna umieszczać corocznie w kasie oszczędności na procenta aż do czasu uformowania się funduszu, za który możnaby było w przyszłości urządzić inny jaki zakład dobroczynny, jak ochronkę dla biednych dzieci chrześciańskich, przytulisko dla biednych, nieuleczalnych i kalek chrześciańskich, nie przestając w dalszym ciągu składania powyższej kwoty na dalsze cele dobroczynne. Z użycia owej kwoty 600 zł. na powyż wskazane cele ma być corocznie radzie miejskiej chrześciańskiej składany rachunek przez magistrat miasta. 6) Gdyby w przyszłości nastąpił odmienny sposób opiekowania się chorymi, a rada miejska chrześciańska, lub też jaka inna władza chciała ten szpital znieść, zaś zabudowania i plac użyć na inny cel, to w takim razie tak zabudowania, jak cały plac w tym stanie, w jakim wówczas znajdować się będzie, bezwarunkowo wracają do podpisanych, jako właścicieli Brzeżan lub do ich rodziny. 7) W razie gdyby na placu oddanym pod budynek szpitalny nie można było przez wykopanie studni uzyskać wody dla użytku szpitala, natenczas winna rada miejska chrześciańska brzeżańska własnym swym kosztem przeprowadzić wodociąg ze Storzysk i oddać takowy do użytku szpitala".

Powyszy projekt rada miejska już przyjęła, a umowa będzie podpisana przy przyjęciu szpitala z rąk fundatorów. Szkice szpitala zrobione przez budowniczego p. Janowskiego, zostały przez gminę przedstawione do przejrzenia Rady zdrowia, a gdy wrócą stamtąd będą przedstawione na ocenienie i zatwierdzenie Wydziału krajowego. Już dwa miesiące szkice te leżą w Radzie zdrowia i dotychczas nie doczekały się oceny, a w skutek tego już w tym roku nie będzie można przystąpić do roboty, chociaż wszelkie materyały są już przygotowane. Przez to przeniesienie chorych do nowego budynku odwlecze się jeszcze na rok jeden, bo według ustawy budowlanej, budynki mogą być zamieszkane jedynie po dwóch latach od początku ich budowy. Oto są niedogodności nowego sposobu zatwierdzania planów szpitali. Co do samego planu i rozkładu ubikacyj, według zdania mego, potrzeba będzie porobić pewne zmiany.

W dniu inspekcyi w szpitalu brzeżańskim znalazłem 44 chorych. Wszystkie dawne braki i niedostatki budynku zostały, czystość jednak i schludność utrzymywana przez Siostry Miłosierdzia zmniejsza te braki w wielkim stopniu. Zakład jest bardzo ubogi w bieliznę, nie ma jej bowiem nawet na trzy zmiany. Całą pisemną część szpitala prowadzi lekarz wraz z przełożoną Sióstr Miłosierdzia, część ta jest więc w zupełnym porządku. Posługi jest 4 osób; potrzeba będzie szpitalowi pozwolić na najęcie praczki, bo siostry dać sobie rady z praniem nie mogą, syfilityczne bowiem chore niechętnie idą do prania. Wiktuały znalazłem średniej dobroci; koszt żywienia chorych wraz z siostrami i posługą kosztował dziennie 20 ct. Wyniki leczenia, pomimo tak niehygienicznego pomieszczenia chorych, są dobre; procent śmiertelności w r. 1892 wynosił zaledwie 8·6, t. j. o 1·6% mniej, aniżeli w szpitalu św. Łazarza w Krakowie. W ogóle muszę oddać sprawiedliwość Dr. Zaudererowi, że jego tylko staraniom, pracowitości i sumiennemu pełnieniu obowiązku, zawdzięcza szpital przedewszystkiem, że przy takich nieodpowiednich warunkach hygienicznych istnieć może; on też niemało wpłynął na decyzyę właścicieli Brzeżan do zrobienia miastu takiego pięknego daru, który jest zarazem początkiem innych dobroczynnych instytucyj, jakie wynikną z zawartej umowy. Na wewnętrzne urządzenie przyszłego szpitala miasto zebrało ze składek i różnych scenicznych przedstawień około 2.000 zł.

Na radzie d. 3. listopada relacyę Inspektora przyjęto do wiadomości.

5. Drohobycz. Do szpitala przybyłem w czasie obiadu chorych. Potrawy były przygotowane smacznie, ale mięso było pośledniego gatunku, jak i w całem mieście, bo wszystko co jest lepszego wywozi się do Wiednia. Chorzy pytani we wszystkich salach oświadczyli, że z wiktu są zupełnie zadowoleni. W spiżarni nie znalazłem żadnych wiktuałów, wszystko bowiem zostało zużytkowanem, a nowy transport jeszcze nie przybył. Kilka lat już z rzędu domagam się, aby urządzono kanał dla odpływu wód gospodarskich do rzeczki, która płynie w pobliżu szpitala, z powodu bowiem że szpital jest otoczony gruntami prywatnymi, zakład musi te wody wywozić, co pociąga za sobą bardzo znaczne koszta. Przeprowadzenie kanału tego nie kosztowałoby drożej na 250 do 300 zł. Druga rzecz także dość ważna jest postawienie pieca do palenia słomy, wyjętej z sienników z pod zakaźnych. Tych ostatnich leczono w szpitalu drohobyckim w r. 1892 zwyż dwiestu. Książki w kancelaryi znalazłem w porządku; musiałem jednak zwrócić uwagę p. przewodniczącego komitetu szpitalnego na niewłaściwość układania budżetu szpitalnego wbrew §. 25. instrukcyi dla zarządu w kancelaryi magistratu, bez współudziału lekarza ordynującego i zarządcy, którzy najlepiej znają potrzeby zakładu. Bielizny szpital posiada ilość dostateczną; płótno obecnie dostarczane z naszych zakładów krajowych jest mocne i odpowiednie dla potrzeb szpitalnych. Szkoda tylko wielka, że taka znaczna suma wychodzi za granicę za koce, nasze bowiem krajowe nie są tak dobre, a o trzecią część droższe, aniżeli morawskie.

W szpitalu znalazłem 52 chorych; pielęgnowanie tych ostatnich bardzo staranne. W ostatnim czasie było wiele przypadków chirurgicznych, a operacye trudne, były wykonane z bardzo dobrym wynikiem. W ubiegłym roku leczono w zakładzie 1.035 chorych w ciągu 18.738 dni leczenia. Śmiertelność wynosiła 8·7%. Średni pobyt chorego 18·1 dni. Dotkniętych chorobami zakaźnemi leczono w roku ubiegłym na tyfus 48, dyzenteryą 12, ospę

10, tuberkuły 9, a na świerzb 131. Syfilitycznych było 210, na obserwacyi zaś 29. Leki kosztowały 3 ct. na chorego i na dzień leczenia. Chirurgicznych narzędzi zakład posiada liczbę dostateczną. W szpitalu odbywają się także prace w kierunku naukowym i w tym celu prymaryusz sprowadził własnym kosztem bardzo ładny mikroskop. Dr. Hoffner, praktykant szpitalny, dotychczas bezpłatny, jest pożytecznym pomocnikiem lekarza ordynującego przy operacyach.

6. Jasło. Od początku bieżącego roku administracyę i gospodarstwo szpitalne prowadzą Siostry Miłosierdzia. Wyekwipowanie i urządzenie pomieszkania dla nich w zakładzie kosztowało 1.700 zł., które szpital musiał wypłacić natychmiast ze swego niewielkiego budżetu. Taki znaczny wydatek mocno wstrząsnął na razie całem gospodarstwem szpitalnem i potrzeba będzie bardzo zręcznej ręki, aby umiała tak go poprowadzić, żeby przyjść znowu do równowagi. Wprawdzie spodziewaną jest znaczna oszczędność na żywieniu chorych, ale i w tej gałęzi gospodarstwa szpitalnego oczekują nowe wydatki, bo chcąc prowadzić kuchnię we własnym zarządzie potrzeba mieć piwwicę, której szpital dotychczas nie posiadał, potrzebna będzie spiżarnia na nabiał, mąkę, krupy, omastę, które poprzednio w małej ilości mieściły się w pokoiku około kuchni. Tę ostatnią, jako zbyt szczupłą potrzeba będzie rozszerzyć kosztem tego pokoiku i piec przerobić, bo był źle zbudowany i pochłaniał wielką ilość opału (do 3 cent. węgla dziennie). Te przeróbki i przebudowy będą kosztowały do 300 zł. i muszą być zrobione, bo Siostrom Miłosierdzia potrzebny jest piec piekarski, którego dotychczas nie było i odpowiednio urządzony skład na ziemniaki i kapustę. Dałem Siostrom różne praktyczne wskazówki pod względem gospodarstwa szpitalnego i dróg, na których dadzą się osiągnąć pewne oszczędności, ale przy rewizyi taks, która ma nastąpić w tym roku, potrzeba będzie wrócić szpitalowi ten cent, który przy poprzedniej rewizyi był mu odjęty.

Siostry Miłosierdzia bardzo życzyły, aby im odstąpiono jeszcze jeden pokój na kaplicę, bo kościół jest bardzo oddalony; musiałem im odmówić tego, bo to znacznie zmniejszyłoby ubikacye dla chorych, a oprócz tego pociągnęłoby nowe wydatki na obsługę duchowną. Zwróciłem ich uwagę, że obok gimnazyum niedaleko stojącego buduje się teraz kaplica, wkrótce więc będą miały kościół prawie pod bokiem. Zezwoliłem Siostrom ze względu na bardzo złe mięso, które sprzedają rzeźnicy, zrobić niektóre zmiany w normie żywienia, stosownie do przyzwyczajeń okolicznej ludności i pór roku. W kosztach żywienia, zdaje się, będzie do 3·5 ct. na dzień i chorego oszczędności, co wyniesie rocznie do 1.000 zł. Szpital posiada 80 żelaznych łóżek, reszta są drewniane; bielizny w ogóle mało, a częste pranie niszczy ją prędko.

Chorych znalazłem 76; między nimi nie było takich, którzyby nie kwalifikowali się do szpitalnego pielęgnowania, oprócz kilku przysłanych z asenterunku, którzy za parę dni będą wypuszczeni. Leczenie i pielęgnowanie chorych bardzo staranne. Śmiertelność w ubiegłym roku wynosiła 6·3%. Z zakaźnych chorób leczono: na kiłę 112, tuberkuły 97, świerzb 71 róża 31, tyfus 11. W dziale chirurgicznym leczono 174 przypadków. Opatrunki były antiseptyczne; wypadki śmierci w tej gałęzi wynosiły 2%. Leki wraz z opatrunkami kosztowały 3·9 na dzień i chorego. Narzędzi chirurgicznych jest ilość dostateczna i są dobrze utrzymane. Zakład posiada wła-

sny desynfektor. Przeciętny pobyt chorych 23·1. W razie potrzeby tak na parterze jak i na piętrze można w dobrem odosobnieniu pomieścić chorych zakaźnych. Rządca szpitala bardzo mi się uskarzał na kasę chorych i na właścicieli okolicznych, że pierwsza nie chce płacić za swoich członków, a drudzy za swoje sługi, tak że przez to szpital jest narażony na nieustanne i uciążliwe skargi i korespondencye.

Na radzie dnia 30. maja przyjęto raport ten do wiadomości i zażądano ze szpitala wykazu chorych, za których służbodawcy lub kasy chorych nie zapłacili.

7. Kołomyja. W szpitalu wszystkie reperacye i roboty restauracyjne zostały ukończone, zakład więc cały wygląda czysto i porządnie. Zaczęto zakupować żelazne łóżka na miejsce zbutwiałych drewnianych i już nabyto 30 łóżek, reszta będzie zakupiona w roku przyszłym. Bielizny jest tylko na trzy zmiany na 70 łóżek; płótno nabywa szpital u producentów krajowych. W szpitalnej spiżarni znalazłem produkta dobre; chorzy z wiktu zadowoleni; przygotowanie potraw w kuchni smaczne i czyste. Posługa dobra. W kancelaryi książki w porządku. Zaległości kosztów leczenia nie wynoszą nawet 2.000 zł. Żywienie na chorego dziennie kosztowało w ubiegłym roku 15·6 ct. W szpitalu znalazłem 54 chorych, połowa była dotknięta chorobami syfilitycznemi. Wybuch cholery w Galicyi oddziałał dość dziwnie na inne choroby, bo nigdy jeszcze stan zdrowotny w kraju nie był tak dobrym jak obecnie; prawie wszystkie zakaźne choroby znikły, a przedewszystkiem tyfus tak częsty w tym czasie; tylko skarlatyna wśród dzieci, a nawet i dorosłych grasuje z wielką siłą. W szpitalu znalazłem dość dużo wypadków chirurgicznych, których przebieg jest prawidłowy. Śmiertelność w szpitalu wynosiła w roku ubiegłym 5·1%. Średni pobyt chorego w szpitalu 24 dni. Leki wraz z wydatkami na sanitarne potrzeby wynosiły zaledwo 6·3 ct. W ogóle oszczędność w tym szpitalu jest bardzo wielka, a zwierzchność gminna jest dbałą o szpital. Zakład posiada desynfektor, który kupił na współ z gminą.

Na radzie d. 3. listopada raport ten przyjęto do wiadomości.

8. Krakowiec. 4. sierpnia w szpitalu gminnym w Krakowcu znalazłem zaledwo 3 chorych; przeciętnie zaś szpital ten pielęgnuje od 5—6 chorych, a ilość dni leczenia wynosi rocznie około 2.000. W roku 1892 pielęgnowano w szpitalu 124 chorych; w bieżącym zaś roku chorych jest więcej i prawdopodobnie liczba ich dojdzie do 200 rocznie. Średni pobyt wynosił 16·3 dni. Umarło w r. 1892 pięciu t. j. 4%. W przeszłym roku panował tu epidemicznie tyfus wysypkowy, w szpitalu było 6 chorych jednocześnie dotkniętych tą chorobą. Rada powiatowa miejscową opiekę i kontrolę nad szpitalem poruczyła właścicielowi Krakowca hr. Tomaszowi Łubieńskiemu i proboszczowi obrządku ruskiego ks. Metelli. Ani jednego ani drugiego w Krakowcu nie zastałem, nie mogłem więc dowiedzieć się, jakie zarząd ma zamiary pod względem rozszerzenia szpitala na przyszłość i jakie są potrzeby zakładu, wszystkie bowiem inwentarze, zamknięcia rachunkowe i budżeta znajdują się w Radzie powiatowej i u nich. Zresztą zdaje się, iż w tym roku nic tu robić nie będą z powodu, iż wszyscy są zajęci przyjęciem Najjaśniejszego Pana i manewrami, mającymi odbywać się w okolicy Krakowca. W roku ubiegłym kupiono nieco chirurgicznych narzędzi, stół operacyjny i krzesło do badania, a oprócz tego płótno na bieliznę dla chorych z Krosna. Muszę

zwrócić uwagę, iż wszystkie łóżka żelazne, których jest 15, są zrobione na średni wzrost, dlatego też są za krótkie w ogóle. Toż samo potrzeba powiedzieć i o kocach, które nie są dość ciepłe i nieodpowiednich rozmiarów. Wikt chorych oddany w przedsiębiorstwo i po następujących cenach: Cała porcya kosztuje 26 ct., pół porcyi 20 a dyeta 15 ct. Chorzy z wiktu są zadowoleni, a i lekarz ordynujący Dr. Gracka mówił mi, że wikt jest dobry i odpowiedni.

Na radzie 14. sierpnia raport ten przyjęto do wiadomości.

9. Podhajce. Po objęciu pielęgnowania chorych przez Siostry Miłosierdzia a zamianowaniu kierownikiem lekarskim młodego, energicznego, pracowitego lekarza i bardzo dobrego chirurga, zakład mógłby rozwinąć się znakomicie, i oddać wielkie usługi całej okolicy, gdyby budynek szpitalny był obszerniejszy i należycie zbudowany. Tymczasem cały parter został zajęty przez Siostry Miłosierdzia, kuchnię, spiżarnię, magazyn bielizny i łazienki, a na piątrze, gdzie jest miejsce najwyżej na 35—40 chorych, mieści się 60 łóżek, prawie nieustannie zajętych, przeciętna bowiem ilość chorych w tym szpitalu wynosi 53. Siostry Miłosierdzia zajęły najgorszą część szpitala, gdzie nie ma należytej wentylacyi, światła, a w dodatku wilgotną i niezdrową, gdzie się dawniej mieścili kiłowi. W tym roku, w czasie naprawy dachu, gdy całe wiązanie było zdjęte, straszna nawalnica nawiedziła szpital i zalała go do tego stopnia, że potrzeba było przenosić chorych do sąsiednich domów. W skutek tego zamokły sufity, poodpadały tynki, a wilgoć na parterze jeszcze się więcej wzmogła, tak że część zakładu, zajęta przez Siostry Miłosierdzia, stała się wprost niemożliwą do zamieszkania i bardzo się obawiam, że dłuższe pozostawienie ich w tem miejscu może na szwank narazić ich zdrowie. Szpital zaś jest zbudowany tak nędznie, że wszelka nadbudowa jest niemożliwa, a przybudowa nadzwyczajnie trudna, bo szpital w szerokość dotyka prawie obydwu granic swoich. Dla lepszego więc pomieszczenia Sióstr Miłosierdzia i należytego oddzielenia zakaźnych, potrzebaby wybudować osobny domek, a przytem muszę dodać, że teren szpitalny jest tak niski, że przy wylewach rzeczki, płynącej przed szpitalem, woda pokrywa nietylko cały plac przed zakładem, ale sięga prawie do progu szpitala. Budynek szpitalny przed ogłoszeniem jego jako zakład publiczny i powszechny, nie był badany przez władze autonomiczne, które zadowoliły się doniesieniem starosty, że budynek jest zupełnie odpowiedni.

W dniu inspekcyi szpitalu znalazłem 52 chorych; w liczbie ich było bardzo wiele przypadków chirurgicznych, których przebieg properacyjny można nazwać bardzo zadowalniającym. W ogóle pomimo niehygienicznych stosunków zakładu śmiertelność jest bardzo niska, bo zaledwo dosięga 6%. Ilość narzędzi chirurgicznych jest dostateczna. Wydatek na leki i opatrunki mały i nie przenosi tej normy, jaka była postawiona przez Wydział krajowy. Opatrunki sprowadzają się od Dobrowolskiego z Krakowa.

Wiktuały w spiżarni były średniej dobroci, a potrawy przyrządzone bardzo dobrze i smacznie. W magazynach należyty porządek; ilość bielizny dostateczna; szyciem jej zajmują się same Siostry Miłosierdzia. Ze sprzedaży wieprzka Siostry uzyskały tyle, iż mogły kupić krowę, tak że szpital będzie miał dobre mleko. I tu należy dodać jedną posługaczkę do prania, bo Siostry temu podołać nie mogą, jedynie przy pomocy chorych. Wikt chorych

wraz z wiktem Sióstr Miłosierdzia i posługi w r. 1892 kosztował dziennie i na chorego 17·2 ct.

Książki kancelaryjne prowadzą się wzorowo; zaległości kosztów leczenia bardzo niewielka. W całym zakładzie czystość i porządek bez zarzutu.

Na radzie 3. listopada uchwalono zapytać Wydział powiatowy, czy nie uznaje potrzeby wybudowania domku dla Sióstr Miłosierdzia.

10. Przemyśl. Przy rewizyi książek kancelaryjnych zwróciłem uwagę rządcy na wielką cyfrę zaległości kosztów leczenia, dochodzącą do 20 tys. zł., wykazaną w zamknięciach rachunkowych za r. 1891. Rządca oświadczył mi, że to musi być omyłka, bo ściąganie kosztów odbywa się bardzo energicznie i nieustannie, azatem tak wielkiej zaległości być nie może, zwrócił jednak uwagę moją, że koszta leczenia zwiększyły się ogromnie wskutek polecenia Wydziału krajowego poszukiwania majątku chorego nietylko w gminie zamieszkania, ale i w gminie przynależności. Wyjaśniłem, iż polecenie to już w roku przeszłym zostało zmodyfikowane okólnikiem Wydziału krajowego, ale okazało się, że okólnika tego szpital nie otrzymał i dlatego podwójne robi poszukiwania i najczęściej bezskutecznie. Potrzeba będzie wydany okólnik w roku przeszłym przesłać Zwierzchności gminnej dla zakomunikowania szpitalowi.

W szpitalu znalazłem czystość i porządek wzorowe. Chorzy pytani we wszystkich salach oświadczyli, iż są zadowoleni z wiktu szpitalnego. Dla przekonania się, jaka jest różnica w przypisywaniu dyet, zebrałem daty z 3 lat ostatnich, są one następujące:

		dyet	$^1/_3$ porcyi	$^1/_2$ porcyi	całe	dzień kosztował
1890	przepisano	5.598	7.123	17.418	23.209	13·76
1991	„	6.238	8.297	15.879	27.109	14·73
1892	„	9.260	5.646	12.853	31.921	16·15

Podrożenie wiktu pochodzi przeważnie z podrożenia wiktuałów, szczególnie w ostatnim roku, i tak: mięso, które w r. 1891 kosztowało 38 za kilo, obecnie kosztuje 43 ct., a chleb, który kosztował po 10 ct. za kilogram, w 1892 r. kosztował 14 ct. Pomimo to jest to szpital jeden z najtańszych pomiędzy szpitalami prowincyonalnymi pod względem żywienia i leczenia. Napływ chorych do tego szpitala jest tak wielki, że przeciętnie na 160 łóżkach stale się mieści 174 chorych. Z tego więc powodu Magistrat miał zamiar prosić o powiększenie ilości łóżek przynajmniej o 15, a jednocześnie o pozwolenie przerobienia obecnej kancelaryi na salę chorych, a sale chirurgiczne na kancelarye, przez to bowiem oprócz lepszego rozkładu przybędzie miejsca na kilkanaście łóżek. Koszt tego przekształcenia wyniesie około 440 zł. Rozpatrzywszy rzecz na miejscu upraszam o zezwolenie na ten wydatek, który będzie korzystny dla szpitala. Chorych w szpitalu w dzień inspekcyi było 206, z tej liczby trzecia część była dotknięta kiłą. W pawilonie dla zakaźnych chorych znalazłem 7 dotkniętych tyfusem brzusznym. Innych zakaźnych chorób w dniu inspekcyi nie było. Stosownie do polecenia mego w roku przeszłym podwórko zostało obsadzone drzewkami szpilkowemi, które oddzieliły główny budynek od pawilonu. Desynfekcya rzeczy chorych odbywa się w desynfektorze miejskim i kosztuje 12—14 zł. rocznie, daleko więc korzystniej zostawić ten sposób nadal, aniżeli kupować własny desynfektor. Skrzynia do niszczenia pasożytów za pomocą resina benzöe została na polecenie moje zrobiona. Bielizny jest ilość dostateczna i sprowadza się z Kro-

sna; płótno dobre i trwałe. Pralnia ulepszoną została przez urządzenie odpływu zakrytego, przez co został zatamowany dostęp z kanału cuchnącego powietrza, które poprzednio zanieczyszczało pralnię. W łazienkach znajdują się trzy wanny; z tych dwie miedziane, z których każda kosztowała 62 zł. Tu także urządzono lepszy odpływ wody. Lodownia już została napełniona lodem. Chirurgicznych przypadków wiele i są traktowane dobrze i umiejętnie. Lekarz ordynujący zaprowadził osobną książkę dla zapisywania wszelkich dokonanych operacyj. W protokole lekarskim poleciłem robić obszerniejsze notatki lekarskie o przebiegu choroby. Instrumentów chirurgicznych jest ilość dostateczna; są one utrzymane czysto i porządnie. Prymaryusz prosił o pozwolenie sprawienia sterylizatora, który kosztować będzie 40 zł.; zezwolić należy, bo to poprowadzi do oszczędności w przygotowaniu opatrunków.

Na radzie d. 4. marca raport przyjęto do wiadomości; zezwolono na sprawienie sterylizatora i polecono przesłać ponownie okólnik 16.212/91.

11. Rzeszów. W roku ubiegłym w rzeszowskim szpitalu uporządkowano ogród warzywny, zasadzono kilkadziesiąt drzewek i otoczono go ogrodzeniem, a obok szpitala wybudowano szopę na słomę i lodownię, do której wchodzi 70 fur lodu. Dla szpitala, gdzie się odbywa wiele operacyj jest to rzecz bardzo wielkiej wagi mieć własny lód pod ręką. Dobrej wody do picia i do prania szpital nie posiada i musi ją przywozić z daleka, narażając się na znaczne wydatki i wielki kłopot.

W zakładzie znalazłem wszystko w należytym porządku i czystości. Wiktuały w spiżarni były dobre, a chorzy zapytywani niemal w każdej sali oświadczyli jednogłośnie, że pożywienie jest dobre i smacznie sporządzone.

Bielizny jest dosyć; płótno się sprowadza z krajowej fabryki w Krośnie. Narzędzia lekarskie są utrzymane czysto i porządnie. Na oddziale ocznym prowadzonym przez Dra Zagórskiego znalazłem 17 chorych; oddział ten jest wielkim dobrodziejstwem dla okolicy i mieszkaców kraju, bo już nie jednemu uratował wzrok i uchronił od tego strasznego kalectwa, które przyspaża społeczności tak wiele nędzarzy nie mogących zarobić na kawałek chleba. Potrzeba też oddać sprawiedliwość Drowi Zagórskiemu, iż prowadzi swój oddział z wielkim zamiłowaniem i znajomością rzeczy. Zwróciłem jednak uwagę jego, aby chorych na jaglicę leczył ambulatoryjnie, a nie trzymał w szpitalu dla uniknienia niepotrzebnych wydatków na ich utrzymanie. Z chorób przeważnie leczonych w szpitalu zaznaczam 262 syfilitycznych 94 świerzbowatych, którzy stanowią plagę szpitalną, niszczą wielką ilość bielizny; było też 32 tyfusowych. Jedna z separatek została obróconą na oddział dla położnic. Chorych w dniu inspekcyi było 109 na 100 łóżkach. Pielęgnowanie umiejętne i staranne, a pomoc lekarska aż nadto dostateczna, bo oprócz lekarza ordynującego i dwóch lekarzy pomocniczych etatowych jest jeszcze bezpłatny praktykant. Posługa dobra. Główną wadą zakładu rzeszowskiego jest to, iż nie posiada oddziału odosobnionego dla chorych zakaźnych. Rządca uskarzał się, że ma ciągłe trudności z kasami chorych, które wszelkich środków używają, aby tylko uchylić się od zapłacenia za swoich chorych. Potrzeba polecić oddziałowi rachunkowemu, aby wysłał koszta leczenia za ostatni kwartał, o które prosił szpital rzeszowski, zakład bowiem nie posiada pieniędzy nawet na zapłacenie zasług służbie szpitalnej. Wysoki przeciętny pobyt chorych w tym szpitalu pochodzi przeważnie od długiego leczenia chorób ocznych i syfilitycznych. Procent śmiertelności 4·2, a prze-

ciętna ilość chorych leczonych w szpitalu w 1892 r. była 103 to jest stale trzech chorych leżało na siennikach rozciągniętych na ziemi.

Na radzie d. 15. marca raport ten przyjęto do wiadomości; należytość za koszta leczenia polecono wysłać natychmiast.

12) Sanok. W sanockim szpitalu trafiłem na zwykłe roczne restauracye, bielenie, lakierowanie i oczyszczanie całego zakładu, ale w salach do których byli przeniesieni chorzy znalazłem należyty porządek i czystość. Z rządcy szpitalnego, z jego energii, zapobiegliwości i pracowitości wszyscy są zadowoleni. Kancelaryą znalazłem w wielkim porządku, a wszystkie księgi prowadzą się według wzorów wskazanych instukcyą lub osobnemi zarządzeniami. Ogród około zakładu został już uporządkowany; dawny skład rupieci i spiżarnia zostały przerobione na pomieszczenie dla chorych zakaźnych. W budynku tym rozdzielonym w środku sienią, gdzie ma być pomieszczony dozorca, może stanąć w każdym z dwóch pokojów po trzy, a w razie potrzeby po cztery łóżka dla zakaźnych. Wszystkie budynki szpitalne znalazłem w porządku, tylko w pralni jest wielka wilgoć, tak że obawiać się można pojawienia grzyba. Wychodki, które niepodobna było utrzymać w należytej czystości przerabiają się na system włoski. Teraz można już mieć nadzieję, że na dłuższy czas nie przyjdą żadne większe wydatki na budowy i przybudowy, które nie pozwoliły szpitalowi przyjść do finansowego porządku. W roku przeszłym zakład kupił dezynfektor od Rychnowskiego i umieścił go w szopie stojącej w ogrodzie szpitalnym. Wikt chorych dobry, dostateczny i smacznie przyrządzony, jak poświadczyli chorzy pytani w każdej sali. Wiktuały średniej dobroci, chleb smaczny, koszt żywienia w roku ubiegłym wynosił 21·6 ct. na dzień i na chorego w tym zaś roku kosztuje 22 ct. Bielizny szpital posiada ilość dostateczną, poleciłem tylko kupić więcej ręczników, aby chorzy dotknięci chorobami zakaźnemi, każdy miał swój własny ręcznik. Poleciłem też zarządcy, ażeby zrobił próbę napełniania poduszek watą drzewną według przykładu szpitala żywieckiego, aby się przekonać czy nie można materyałem tym zastąpić słomę, która prędko się ściera, potrzebuje obszernych składów i kosztuje prawie tyle ile i wata drzewna. Chorych w szpitalu zastałem 44; pomiędzy nimi nie było ani jednego, któryby nie kwalifikował się do leczenia szpitalnego. W ciągu ubiegłego roku leczono w szpitalu 51 kiłowych, 35 ze świerzbem, 29 tyfusowych, 18 dotkniętych tuberkułami, 15 różą, 7 dysenteryą i 2 ospą. Śmiertelność w tym szpitalu wynosiła tylko 5·9%. Średni pobyt 23·6 dni. Koszt leków wynosił 5·6 ct. razem z wydatkami na sanitarne potrzeby. Chirurgiczne wypadki obecnie leczą się prawidłowo i z wynikami bardzo zadowalniającemi. Salka operacyjna jest dobrze urządzona; narzędzi chirurgicznych ilość dostateczna i są utrzymane w należytym porządku.

Na radzie 9. maja uchwalono wezwać zarząd do osuszenia pralni i użycia waty drzewnej na materace i poduszki.

14) Sącz Nowy. Sprawa śledztwa dyscyplinarnego względu postępowania rządcy, którą przed miesiącem Wydział krajowy odesłał do Rady szpitalnej, pomimo polecenia jak najspieszniejszego postawienia odpowiednich wniosków nie postąpiła ani na krok naprzód, bo jeszcze wszyscy członkowie tej rady nie przeczytali aktów i protokołów śledczych. Ze względu, że powolny bieg takich spraw, zwłaszcza w małem mieście, gdzie wszyscy się znają i gdzie każdy coś dodaje do tego co słyszał, działa nad-

zwyczajnie przygnębiająco na znajdujących się pod śledztwem, odejmując im potrzebną energję i chęć do pracy. Z powodu nieobecności p. Marszałka udałem się do sekretarza rady powiatowej i do jednego z członków rady szpitalnej, prosząc, aby wstawili się do przewodniczącego rady, by w interesie szpitala ukończyli jak najprędzej tę sprawę i rezultat dochodzenia przedstawili Wydziałowi krajowemu, przyczem zwróciłem uwagę, że rządca twierdzi, iż nie przeczytano mu protokołu, w którym były zapisane zeznania jego i że w ogóle śledztwo prowadzono stronniczo. P. Burmistrz z którym mówiłem o tej sprawie, skarżył się na rządcę, że w ostatnim czasie zaczął się zaniedbywać i że w zakładzie niema już dawnej czystości i porządku tego, jaki był w pierwszych latach po objęciu posady.

Przybywając do Sącza byłem najmocniej przekonany, że znajdę już w toku roboty dotyczące odnowienia szpitala, gdyż zezwolenie na te roboty Wydział krajowy udzielił przed miesiącem. Jakież było zdumienie moje, gdy na zapytanie kiedy roboty będą rozpoczęte p. Burmistrz odpowiedział, że w kasie niema pieniędzy, bo cała rezerwowa suma użytą została na spłacenie długów szpitalnych, coraz więcej wzmagających się wskutek niedostatecznej taksy i że z tej sumy zostało tylko obecnie 1.100 zł., które nie wystarczą nawet na pokrycie szpitala nowym dachem. Nadzieja więc choć częściowego naprawienia szpitala nowosądeckiego znikła, tem więcej, że gminę szpital obchodzi bardzo mało, a z Rady szpitalnej według słów rządcy, nigdy nikt zakładu nie odwiedza. Tymczasem szpital rzeczywiście z każdym rokiem przedstawia się coraz to smutniej, bo w całym zakładzie niema ani jednego żelaznego łóżka, drewniane zaś są zupełnie spróchniałe i połamane, tak, że chorzy z nich wypadają; takież same są stoliki między łóżkami, nie ma ani stoła operacyjnego, ani krzesła do badania, ani krzesła do przenoszenia chorych na piętro, niema potrzebnej ilości bielizny, koce są stare i podarte, pralnia ciasna i ciemna, wychodki cuchnące i potrzebujące naprawy, łazienki z piecem na wpół rozwalonym, przez dach woda przecieka; jednem słowem braki są na wszystkie strony a niema nikogo na miejscu, ktoby zainteresował się tym nieszczęśliwym zakładem z roku na rok chylącem się ku większemu upadkowi.

W szpitalu znalazłem 41 chorych. Trzech przysłanych z komisyi asenterunkowej z egipskim zapaleniem oczu i od trzech tygodni zostających w leczeniu poleciłem wydalić, bo cierpienie to w tych warunkach, w jakich znajduje się zakład nieda się w szpitalu uleczyć. Śmiertelność w roku 1893 była 11·9. Z wiktu chorzy zadowoleni. Część mięsa dostarczonego przez przedsiębiorcę odrzuciłem a w fasoli zakupionej dla szpitala znalazłem bardzo wiele brudu i pyłu; inne produkta w spiżarni znalazłem w należytej dobroci.

Na radzie d. 30. maja uchwalono: co do śledztwa dyscyplinarnego pourgować radę szpitalną, a burmistrza zapytać, co się stało z funduszem rezerwowym i zażądać szczegółowego rachunku.

13) Sambor. Do szpitala przybyłem w porze obiadowej i niespodziewanie, mogłem więc przekonać się, że wikt chorych jest dobry i smacznie przyrządzony a porcye są dostateczne, co też i chorzy we wszystkich salach potwierdzili. W spiżarni wszystkie produkta były bardzo dobre. Koszt żywienia na dzień i na chorego wynoszą obecnie 20 ct. W magazynach, salach i składach znalazłem należyty porządek. Ponieważ rządca szpitala uskarzał mi się na jakość płótna przysłanego w roku przyszłym z Krosna, bo

bielizna uszyta z niego znosi się bardzo prędko, a koszule nie wytrzymują nawet roku, poleciłem, aby zniósł się z rządcą szpitala drohobyckiego i zażądał od niego próbek płótna, które fabryka krośnieńska mu dostarczyła, bo w Drohobyczu bardzo się unoszono nad dobrocią tego płótna. W roku ubiegłym przekształcono dawną łazienkę na sypialnię dla 4 ludzi posługi szpitalnej, a jedną z piwnic przesklepiono na nowo i przekształcono na łazienkę, w której się mieści 4 wanien. Koszt tej przeróbki wynosił 250 zł. Posługa w skutek tego jest pomieszczona lepiej, ale do łazienek potrzeba chodzić przez podwórze, co w zimowej porze dla chorych nie zbyt zdrowo i dogodnie. Narzędzi lekarskich w roku ubiegłym kupiono za 300 zł., tak że obecnie arsenał chirurgiczny jest w bardzo dobrym stanie. Pralnia drewniania jest już tak stara i zniszczona, że wymagałaby zupełnej przebudowy, bo ściany są spróchniałe i niepodobna je ogrzać, ale szkoda wielkigo wydatku, który się zupełnie nie opłaci w przyszłości, jeżeli będzie się budować nowy szpital. W zakładzie znalazłem 52 chorych. Chirurgia tu kwitnie i rezultaty leczenia są bardzo dobre. Brak odpowiedniego pomieszczenia dla zakaźnych był przyczyną, że dwoje ludzi zaraziło się w szpitalu ospą. Wskutek tego wszystkich ospowych (4) przeniesiono do budynku przysposobionego dla przyjęcia cholerycznych, który miasto urządziło z dawnej prochowni, na placu darowanym pod szpital w roku obchodu jubileuszu Najjaśniejszego Pana.

Plac ten jakkolwiek oddalony od miasta jest bardzo odpowiedni na szpital, na tym miejscu bowiem stał niegdyś pałac królewski i fundamenta z ogromnych ciosowych kamieni dotychczas leżą w ziemi.

Po obejrzeniu szpitala udałem się do p. Burmistrza z zapytaniem, dlaczego nie przedstawia planu i kosztorysu na budowę nowego szpitala, jak to było mu poleconem. Na to p. burmistrz odpowiedział, że plan był przedstawiony do Namiestnictwa, lecz Rada zdrowia odrzuciła go, nowego zaś planu przedstawić nie może dla braku planów normalnych. Ponieważ prawdopodobnie w tym roku Wys. Sejm zadecyduje, kto ma ponosić koszta nowych budowli szpitali prowincyonalnych, upraszam o posłanie Magistratowi normalnych planów z poleceniem wygotowania planu budowy, kosztorysu i projektu finansowania, aby przed Sejmem sprawa ta była załatwiona, a koszt budowli choć tych trzech szpitali, które były wezwane do przedstawienia planów, był należycie obliczony.

Na radzie d. 14. sierpnia raport ten przyjęto do wiadomości. Normalne plany na budowę szpitali prowincyonalnych zostały posłane Magistratowi m. Sambora.

15. Śniatyn. Zarządzenie Wydziału krajowego, aby w szpitalu kuchnia dla wszystkich chorych była jednakowa, zostało ściśle wykonanem. Nadto dawny wadliwy sposób żywienia chorych przez dozorcę został uchylony i wprowadzono normę obowiązującą dla wszystkich szpitali. Rządca zakupuje wiktuały, albo odbiera od dostawców zakontraktowanych i wydziela kucharce na miarę i wagę. Jednym słowem pod tym względem nastąpiła bardzo korzystna zmiana. Nowy rządca p. Hołowaty, mianowany na miejsce zmarłego, zajął się bardzo energicznie ściąganiem zaległych kosztów leczenia tak, że prawdopodobnie w tym roku gmina nie będzie miała potrzeby dopłacać ani grosza, gdy dawniej dokładała corocznie od 400—700 zł. Pomimo to szpital ten nigdy się nie rozwinie i nie stanie na tej wysokości, na jakiej Wys. Sejm mieć je życzy, bo jest za mały, a zatem dochody z taksy za le-

czenie zaledwo pokryją potrzeby chorych i administracyę, a o jakimkolwiek postępie marzyć nawet nie można. Dodać należy, że sam budynek murowany na parterze a budowany z drzewa na piętrze, zupełnie nie odpowiada wymogom leczniczego zakładu, bo na parterze jest bardzo wilgotno, a na piętrze próchnieć zaczyna. W roku bieżącym naprawiono nieco dach gontowy, ale naprawa ta na długo nie wystarczy. Mówiłem z p. burmistrzem o potrzebie innego pomieszczenia na szpital. P. burmistrz jest ożywiony najlepszemi chęciami; ma on zamiar porozumieć się z p. marszałkiem powiatowym i prosić go o pomoc powiatu przez użycie sum, zebranych z kar, na budowę, otrzymać jakiś zasiłek od gminy i podarunek odpowiedniego placu, a zebrawszy kilkanaście tysięcy przyjść z prośbą do Sejmu o udzielenie drugich kilkunastu, aby wybudować zakład przynajmniej na 40—50 łóżek. Mówił mi nawet, że po zrobieniu tych przedwstępnych kroków przybędzie do Wydziału krajowego z prośbą o udzielenie wskazówek i planów normalnych dla zakładów leczniczych.

W szpitalu znalazłem 7 chorych, pięciu izraelitów i dwóch chrześcian; w ogóle procent leczących się izraelitów jest ogromny; w tym roku na 222 leczonych było 107 izraelitów. Bielizny jest niewiele, lecz ilość jej wystarcza na przeciętną liczbę chorych dziennie, która wynosiła w 1892 r. 13, dla tego też od r. 1891 bielizny nie sprawiano. Narzędzi chirurgicznych jest ilość dostateczna. Przy operacyach asystuje fizyk powiatowy p. Werner, albo jeden z młodych osiadłych tu lekarzy. Część starej bielizny, koców i stare wanny Zwierzchność gminna zabrała do szpitala cholerycznego, urządzonego tu na 8 łóżek, a kupione nowe koce, bieliznę i ładną wannę oddała szpitalowi. W ogóle porządek i czystość w tym szpitalu są dobrze utrzymane, ale szpital nie wywiera atrakcyjnego wpływu na okoliczną ludność, tak że w ubiegłym roku ilość dni leczenia wynosiła zaledwo 4.811, a w tym roku będzie prawdopodobnie jeszcze mniej. Śmiertelność w ubiegłym roku wynosiła zaledwo 6·2%. Gmina zakupiła desinfektor i odstąpiła go szpitalowi; umieszczono go w komorze obok drewutni.

Potrzeba będzie koniecznie dopomódz p. burmistrzowi w jego usiłowaniach co do budowy, w tym bowiem budynku dźwignąć szpitala niepodobna. Tu też może najwięcej będzie wskazanem wprowadzenie Sióstr Miłosierdzia do zarządu zakładem.

Na radzie d. 3. listopada raport ten przyjęto do wiadomości.

16. Sokal. Po przybyciu do szpitala przedewszystkiem udałem się do Rady powiatowej dla zbadania książek rachunkowych i przekonania się, jak się rzecz ma z wzajemnemi pretensyami Rady powiatowej do funduszu szpitalnego, a tego ostatniego do Rady powiatowej. Sprawa ta przedstawia się następnie: 1) Na potrzebę szpitala w r. 1878 i 1879 fundusz powiatowy dał w różnych czasach siedem zaliczek: 1.600+200+200+800+300+700+238 czyli razem 4.038 i do żądania zwrotu tej sumy ma zupełne prawo. 2) Z funduszu szpitalnego zdefraudował były sekretarz Rady powiatowej w r. 1881, 4, 6 i 7 latach 5.586 zł. $10^1/_2$ ct. 3) Z tegoż funduszu Rada powiatowa wzięła 2.784 zł. 66 ct. dla zwrotu zdefraudowanych przez tegoż sekretarza depozytów gminnych, do czego nie miała żadnego prawa i ta suma powinna być zwrócona funduszowi szpitalnemu. Trudno obecnie żądać od Rady powiatowej lub od jej prezesa zwrotu zdefraudowanej pod 2) sumy 5.586 zł. $10^1/_2$ ct., tem więcej, że delegat Wydziału krajowego, radca Michalczewski,

zbadawszy w r. 1889 księgi rachunkowe powiatu, znalazł je w porządku i Wydział krajowy na tej podstawie udzielił Radzie powiatowej sokalskiej absolutoryum. Porównując zaś pretensye pod 1) i 3) okazuje się, że szpital jest dłużny Radzie powiatowej 1.253 zł. 33 ct., których jednak Rada powiatowa nic żąda, jeżeli od niej nic żądać nie będą. Dlatego też według zdania mego najstosowniej byłoby wzajemne pretensye znieść, nie wszczynając żadnego procesu.

W szpitalu znalazłem 109 chorych na 61 łóżkach, to jest 48 chorych leżało na siennikach położonych na ziemi. Takie przepełnienie trwa już od dłuższego czasu tak, że zarząd szpitala ma zamiar prosić o zezwolenie zwiększenia ilości etatowych łóżek o kilkanaście, tem więcej, że po przeniesieniu kancelaryi z głównego budynku do przybudowanej części, w szpitalu można pomieścić o kilkanaście łóżek więcej. Pomimo tego przepełnienia rezultat leczenia ze wszystkich szpitali prowincyonalnych jest najlepszy, śmiertelność bowiem w 1892 r wynosiła zaledwie 4·8%, a średni pobyt chorych w szpitalu wynosił 14 dni. Z chorób zakaźnych znalazłem trzech rekonwalescentów z tyfusu brzusznego. Za to chorych na świerzb w szpitalu było w dniu inspekcyi 18. Jest to prawdziwa plaga szpitalna, bo chorzy wyleczeni wracają do chałup, gdzie świerzb nie jest wyniszczony i za dni kilka są ponownie dotknięci pasożytem i muszą wracać do szpitala.

Oprócz wielkiego przepełnienia dwie jeszcze rzeczy dolegają szpitalowi: brak odpływu dla wód gospodarskich, bo kanału nie ma i brak wody do picia i gotowania, którą potrzeba przywozić z daleka. Dla usunięcia pierwszej dolegliwości byłoby najstosowniejszem urządzenie kanału betonowego do kanału miejskiego, oddalonego o 80 metrów od szpitala. Rura z betonu o 12 calowym wylocie według cen lwowskich kosztowałaby 240 zł. (po 3 zł. za metr bieżący wraz z ułożeniem), wywóz zaś roczny zużytych wód kosztuje 300 zł. Urządzenie tego kanału możnaby dokonać we własnym zarządzie, rządca bowiem jest człowiekiem bardzo zręcznym, zapobiegliwym i uczciwym. Co do drugiego, przed szpitalem jest studnia publiczna zepsuta, z której zakład bierze wodę tylko do prania i na kąpiele. Miasto chce tę studnię zasypać, a wykopać inną w miejscu więcej centralnem. Tymczasem szpital musi trzymać człowieka osobnego, którego jedynem zajęciem jest nieustanne wożenie wody do zakładu. Kosztuje to rocznie zwyż 200 zł.; możnaby tego uniknąć, udzielając gminie 200 zł. z funduszu szpitalnego jednorazowo na zreperowanie i pogłębienie istniejącej studni. Dla miasta to będzie korzystnie, a i szpital z tego skorzysta, bo w jednym roku pokryje ten wydatek oszczędnością w tej pozycyi budżetu.

Szpital posiada 4 tys. zł., które można uważać jako fundusz zarodowy na niezbędne potrzeby konstrukcyjne, bo o budowie nowego szpitala obecnie nawet marzyć nie można.

W zakładzie wszędzie znalazłem ład należyty i porządek. Chorzy z wiktu i pielęgnowania są zadowoleni; wszyscy pełnią obowiązki swe należycie. Bielizny i narzędzi lekarskich jest ilość dostateczna. Oszczędność we wszystkiem wzorowa. Dzienny koszt wiktu na osobę wynosił 17 ct.

Na radzie 4. marca 1893 uchwalono zaproponować Radzie powiatowej wybudowanie kanału odpływowego kosztem 300 zł. i wezwać gminę do restauracyi studni, ofiarując jej za to 200 zł.

17. Stanisławów. Przeprowadzając śledztwo w sprawie zmarłej w szpitalu od cholery Maryi Blok, zbadałem całe gospodarstwo, administracyę szpitalną i pielęgnowanie chorych. Gospodarstwo szpitalne tu prowadzi się bardzo oszczędnie tak, że żywienie chorych w r. 1882 kosztowało zaledwo 16 ct. dziennie, co przy drożyźnie wiktuałów można uważać jako rezultat bardzo świetny, którego nie osiągnięto w żadnym z prowincyonalnych szpitali. Wikt znalazłem dobry i smacznie przyrządzony. Chorzy jednak skarżyli się na mały wymiar porcyj; temu jednak lekarz może zapobiedz dając dodatki w tych razach, jeżeli stan chorych wymaga lepszego odżywiania. Wytknąłem rządcy, że ani w spiżarni, ani w magazynie bielizny nie znalazłem tej czystości i porządku, jakiej wymagam w tych składach i uwagę tę zapisałem w księdze posiedzeń komitetu szpitalnego. W kancelaryi znalazłem wielkie zaległości kosztów leczenia, które dochodzą do 17 tys. tak, że musiałem prosić p. burmistrza o wynajęcie dyurnisty, któryby dopomógł do szybszego załatwienia czynności kancelaryjnych, brak gotówki bowiem postawił szpital w bardzo trudne położenie, bo nie ma z czego wypłacić zaległe należytości funkcyonaryuszom szpitalnym, a także dostawcom wiktuałów; z tego powodu w tym roku nie było zrobionych zwykłych restauracyjnych robót, bielenia, pokostowania i t. d. Księgi kancelaryjne prowadzą się porządnie. W Magistracie musiałem wezwać urzędnika prowadzącego rachunki szpitalne i zwrócić uwagę jego na to, jak mylnie przedstawiają się zamknięcia rachunkowe, z których Wydział krajowy nie jest w stanie dokładnie ocenić, jaką być powinna wysokość taksy w szpitalu, bo zamknięcia nie dają jasnego przedstawienia, jakie są potrzeby szpitalne. Według świadectwa lekarza ordynującego rządca jest człowiekiem energicznym, być może czasami za ostrym z posługą i rekonwalescentami, ale tego za złe mu brać nie można w obec zbyt wielkiej ilości syfilitycznych, leczących się w szpitalu, a których ilość prawie nieustannie wynosi 30% wszystkich chorych.

Lekarska część w szpitalu tym jest bardzo dobra, bo lekarz ordynujący jest sumienny, pracowity, taktowny, zna swe obowiązki i lubi szpital; to też i rezultaty leczenia w tym szpitalu są bardzo ładne, bo śmiertelność wynosi zaledwo 6·1%, pomimo że chorych na choroby zakaźne w 1892 r. było 12% wszystkich chorych i że było bardzo wiele przypadków chirurgicznych. Leczenie jest bardzo oszczędne, bo prawie wszystkie opatrunki potrzebne po operacyach, wyrabiają się w samym szpitalu przez starszego dozorcę, tak że w r. 1892 na leki i sanitarne potrzeby przypadło zaledwo 3·8 ct. na dzień i na chorego. Tyfusowych leczono 51, suchotników 77, na dyzenteryę 5, na ospę 4, na skarlatynę i dyfteryę 9, na różę 7. W dniu inspekcyi chorych znalazłem 74. Lekarzem pomocniczym jest 70-letni starzec Jan Hoffman, który mieszka w szpitalu i ma za to 350 zł. płacy, opał, światło i prawo korzystania z 3 morgów gruntu szpitalnego, na którym wypasa się krowa jego. Jest to już człowiek prawie zniedołężniały, jednak pracuje ile może, dopomaga lekarzowi ordynującemu w opatrywaniu chorych. Usunięcie tego lekarza ze szpitala po dwudziestokilkuletniej służbie równałoby się skazaniu jego wraz z rodziną na śmierć głodową. Szpital jednak nic nie cierpi na tem, bo codziennie do szpitala przychodzi trzech młodych lekarzy i dwóch doktorandów dla korzystania z wielkiego materyału i z doświadczenia prymaryusza. Jednak ze względu, że szpital ten ma 120 łóżek i jest jednym z największych zakładów dla chorych na prowincyi, wypada-

łoby mu dać drugiego sekundaryusza tak, jak to jest w Tarnowie, Przemyślu i Rzeszowie. Ten drugi sekundaryusz ma być dochodzący, bo szpital jest za miastem i nikt tam żyć nie będzie, chyba za znacznym wynagrodzeniem, bo tam już żadnej praktyki mieć nie może. Dowiadywałem się, na jakiej podstawie grunta należące do szpitala (9 morgów) są podzielone i oddane do użytku sekundaryusza, rządcy i kontrolora, ale nikt mi tego wyjaśnić nie mógł; jednak z dekretów nominacyjnych tych urzędników widać, że ten usus istnieje zwyż 50 lat. Mówiłem z p. burmistrzem o wprowadzeniu Sióstr Miłosierdzia do szpitala, ale sprawa ta może być przeprowadzoną tylko po usunięciu rządcy, który służąc lat kilkanaście w szpitalu, nie zasłużył na takie traktowanie; usunięcie bowiem ze służby człowieka obarczonego liczną rodziną zgubiłoby jego bez korzyści dla chorych i zakładu, bo pielęgnowanie chorych w stanisławowskim szpitalu uważam za wzorowe.

Na radzie 13. października uchwalono wytknąć brak czystości w magazynach; wezwać do raźniejszego ściągania kosztów leczenia, tudzież do dokładniejszego zestawiania zamknięć rachunkowych; zezwolić na czasowe przyjęcie dyurnisty i drugiego prowizorycznego sekundaryusza, zapytać zwierzchność gminną i radę szpitalną czy nie należałoby wprowadzić do szpitala Siostry Miłosierdzia.

18) S t r y j. Marszałek powiatu stryjskiego p. Hr. Karol Dzieduszycki prosił mnie, abym udając się do Stryja na lustracyę szpitala uwiadomił go o dniu wyjazdu, aby mógł być obecnym przy inspekcyi. Spełniłem życzenie jego i 30. lipca zrobiliśmy wspólnie niespodziewaną wizytę w szpitalu. Przedewszystkiem zwiedziliśmy kuchnią, aby się przekonać, czy chorzy otrzymują tę ilość mięsa i innych wiktuałów jaką wyznacza norma zatwierdzona przez Wydział krajowy. Waga wykazała, iż w kotle znajdowało się tyle mięsa, ile lekarz przepisał. W spiżarni wiktuały wszystkie były średniej dobroci, masło świeże, chleb należycie upieczony i smaczny, wino na cenę swoją niezłe (40 ct. za litr). Następnie udaliśmy się do sal chorych, aby wypytać, czy wszyscy są zadowoleni z wiktu, obsługi i pielęgnowania. W każdej sali wypytaliśmy chorych i wszyscy oświadczyli, że wikt jest dobry, smacznie przyrządzony i dostateczny a posługa staranna i pilna. We wszystkich salach znaleźliśmy należytą czystość i porządek, pomimo, że komitet szpitalny ani razu w roku bieżącym nie zaznaczył w książce do tego założonej bytności swej w szpitalu. Ład więc i porządek w zakładzie należy przypisać lekarzowi, jako dyrektorowi zakładu i zarządcy, kierującemu administracyjno-gospodarską częścią. Książki w kancelaryi znaleźliśmy w porządku; inwentarz tylko nie był przepisany w tym roku jak to nakazuje instrukcya, co też rządcy wytknąłem. Dotychczas nie jest jeszcze urządzona łazienka i schody od zewnątrz do noszenia wody do łazienek i do mycia podłóg. Jest to rzecz bardzo potrzebna, o którą dobijam się od lat kilku, bo bez tego niepodobna doprowadzić szpitala do porządku należytego. Niestety na to nie ma środków pieniężnych. Panu Marszałkowi, który dopytywał jak dojść do tego oświadczyłem, że nic innego nie pozostaje, jak prosić Wydział krajowy o udzielenie kilkuset złr. tytułem zaliczki spłacalnej w dłuższym terminie z kwartalnych rachunków za koszta leczenia, ale zwróciłem też uwagę p. Marszałka, że powiat korzystając z usług szpitala dla ludności całego powiatu winien też pomyśleć o przyjściu mu z pewną pomocą, dla usunięcia tych braków, z którymi obecna taksa leczenia, rady sobie dać nie może. P. Mar-

szałek obiecał rozpatrzyć się w tem i przedstawić to słuszne żądanie w radzie powiatowej.

Gospodarstwo szpitalne w roku ubiegłym było dojść oszczędne. Żywienie chorych kosztowało 17 ct. dziennie. Utrzymanie chorych dziennie wynosiło 57·1 ct., a zważyć należy, że szpital dotychczas spłaca około 2.000 zł rocznie za dług zaciągnięty na budowę szpitala, a zatem około 9 ct. z taksy mu przyznanej na wszelkie potrzeby.

Chorych znaleźliśmy 32: w śród nich była tylko jedna chora na tyfus i to rekonwalescentka. Kiła w tym szpitalu stanowi zwykle czwartą część wszystkich chorych (w r. 1892—241 chorych). Z innych chorób zakaźnych w przeszłym roku najwięcej było świerzbem dotkniętych i tuberkulicznych; ci ostatni zwykle przybywają w chwili największego rozwoju choroby; na tyfus w 1892 roku chorowało 25, na ospę 19. Śmiertelność wynosiła 10·2. Pielęgnowanie chorych bardzo staranne, ludzkie i umiejętne. Z wielkim żalem donieść muszę, że obecny lekarz ordynujący Dr. Temple oświadczył mnie, że przesłużywszy 43 lata w szpitalu będzie prosić o uwolnienie go ze służby i o emeryturę.

Na radzie d. 4. sierpnia 1893 przyjęto do wiadomości.

19) Tarnopol. Obejrzałem plac, który miasto proponuje kupić na szpital za kwotę 6.800 zł. Plac ten leży za miastem w kierunku ku Mikulińcom, przy tejże ulicy Dziewiczej, przy której według zdania fizyka powiatowego budować szpitala nie można z obawy przed miazmatami, "bo sama nazwa mówi, że grunt jest dziewiczy a zatem niekwalifikujący się pod względem hygienicznym pod szpital." Plac składa się z dwóch parceli, należącychd o Tarnaskiego i ks. Kopytczaka, ma 105 mtr. długości i do 70 mtr. szerokości; forma jego prawie czworoboczna; przestrzeń pierwszej parceli wynosi 1100 sążni, drugiej zaś tylko 600, a zatem zupełnie dostateczna na pomieszczenie szpitala ze wszystkimi potrzebnymi budynkami. Grunt nachyla się ze wschodu na zachód a konfiguracya jego jest taka, że szpital musi stanąć równolegle do ulicy, to jest w położeniu północno południowym, obracając sale chorych na południe a korytarz ku północy. Grunta kupione przez miasto są dość drogie, zwłaszcza grunt ks. Kopytczaka prawie o $^1/_3$ mniejszy od gruntu Tarnawskiego a o 300 zł. kosztowniejszy (3.500 zł.). Przed decyzyą Wys. Sejmu czy budowle prowincyonalnych szpitali mają być subwencyonowane przez kraj, nie mógłbym doradzać zakupna tego, bo w wypadku ujemnego załatwienia tej sprawy, potrzeba będzie dziesiątki lat czekać, nim fundusz szpitalny urośnie do kwoty, której potrzeba na budowę, a tym czasem procent od sumy użytej na kupno gruntu będzie stracony, wynosi zaś to około 400 zł. rocznie. Obecnie szpital posiada własnego kapitału około 36 tys. Dodawszy do tego 12 tys. jako wartość starego budynku szpitalnego (zakwestyonowanego przez gminę) otrzymamy 48 tys. Komisarz rządowy, pełniący obowiązki burmistrza sądzi, iż wystarczy na budowę około 90 tys., to jest, iż potrzeba będzie dodać jeszcze 42—43 tysięcy zł. Radziłem mu, aby już obecnie wezwał przedsiębiorcę i zażądał od niego oferty na budowę według planu normalnego. Plac obrany jest bardzo oddalony od środka miasta; trudna będzie kontrola i dozór naczelny a oprócz tego potrzeba będzie płacić większą pensyę sekundaryuszowi, który w nim będzie musiał mieszkać stale.

W szpitalu znalazłem 75 chorych. Sala syfilitycznych kobiet była tak przepełniona, że na 13 łóżkach spało 23 chorych a przed kilku dniami

na tychże 13 łóżkach spało 36 chorych. Wiktuały w spiżarni zastałem odpowiedniej dobroci, ale drzewo dostarczone dla szpitala było źle ułożone; poleciłem nie przyjmować go przed dokładniejszem ułożeniem, bo cena na drzewo w Tarnopolu jest bardzo wysoka. W szpitalu w roku przeszłym leczono 84 chorych na egipskie zapalenie oczu. Ambulatoryjnie codziennie leczy się przynajmniej 10—15 chorych przychodzących z miasta. Komisarz rządowy mówił mi, iż na rozkaz c. k. Namiestnictwa najął osobny dom dla 12 chorych zakaźnych w niewielkiem oddaleniu od szpitala. Zwróciłem przeto uwagę jego, że dom ten musi być utrzymywany kosztem miasta. Wys. Sejm bowiem bez swego zezwolenia nie pozwolił powiększać ubikacyj szpitalnych. Upraszam Wydział krajowy zawezwać zwierzchność gminną, aby przedstawiła dokumenta na których opiera pretensye swoje do własności domu w którym obecnie szpital się znajduje, gdyż dowodów tych odszukać nie mogłem a z chwilą przeniesienia zakładu na inne miejsce kwestya ta będzie miała pierwszorzędne znaczenie. Rządca nie otrzymał jeszcze instrukcyi wydanej dla zarządów szpitalnych, proszę więc o przysłanie czterech egzemplarzy.

Na radzie d. 15. marca uchwalono: posłać instrukcye. Najęty dom dla zakaźnych nie może być przyjęty na fundusz szpitalny na mocy uchwały sejmowej,

20. Tarnów. Stosunki osobiste pomiędzy lekarzem ordynującym a rządcą szpitala niestety nie tylko nie poprawiły się, ale doszły do tego stopnia rozgoryczenia i niemożliwości wzajemnego znoszenia się, że mogą się nareszcie stać szkodliwymi dla zakładu i dla dobra chorych w nim leczących się. Lekarz uskarza się, że rządca prowadzi życie niemoralne, że krzywdzi chorych, robi różne trudności lekarzom, buntuje służbę, namawia chorych do skarg na lekarza i oświadczył, że w takich warunkach nie może brać odpowiedzialności za ład i porządek w szpitalu, tem więcej, że zwierzchność gminna zawsze bierze stronę rządcy i przyznaje mu słuszność. Udałem się do p. Burmistrza z prośbą, aby położył koniec tym niesnaskom gorszącym. Nato p. Burmistrz odpowiedział mi, że dochodzenia, robione w sprawie zarzutów czynionych rządcy nie doprowadziły do żadnych odkryć, świadczących o słuszności tych zarzutów; że lekarz ordynujący i rządca są to dwaj dawni koledzy szkolni, którzy wskutek zajść osobistej natury doszli do wzajemnego znienawidzenia się; zresztą przyznając, że ten stosunek może być szkodliwym szpitalowi a mając wezwanie Wydziału krajowego, aby wynaleść inne miejsce dla rządcy w gminie, przedstawił tę sprawę Radzie, lecz Rada uznała się niekompetentną, bo rządca nie jest urzędnikiem gminnym ale szpitalnym, stabilizowanym przez Wydział krajowy, więc przeniesienia jego ze szpitala powinien zarządzić sam Wydział krajowy. Przedstawiłem p. Burmistrzowi jaki jest rzeczywiście prawny stosunek szpitali prowincyonalnych do Wydziału krajowego i urzędników szpitalnych, których gmina mianuje a Wydział krajowy tylko zatwierdza. Po tym wyjaśnieniu p. Burmistrz obiecał ponownie sprawę przedstawić radzie gminnej w sobotę, w tym tygodniu a jeżeli można będzie przenieść rządcę do Magistratu. Nie ukrywał jednak, że jakkolwiek chętnie go weźmie, bo jest to zdolny i energiczny człowiek, ale Magistrat nie może mu płacić tych emolumentów jakie obecnie pobiera a przeniesienie na posadę mniej płatną będzie karą, na którą ten nie zasłużył, szczególnie dla tego, że dzięki jego oszczędnemu gospodarstwu, szpital

spłacił 9 tysięcy długu, zaciągniętego z funduszu podupadłych mieszczan. Uchwała jaka zapadnie będzie przedstawiona Wysokiemu Wydziałowi krajowemu.

W szpitalu znalazłem czystość i porządek wzorowe, tak w salach chorych, jak w magazynach i składach. Wiktuały w spiżarni należytej dobroci a chorzy pytani we wszystkich salach nie skarzyli się na jakość pożywienia. Bielizna sprawiona z płótna krośnieńskiego dobra i w dostatecznej ilości; pranie chemiczne, przyczem bielizna wypiera się czyściej a jednocześnie dezynfekcyonuje się w terpentynie. W kancelaryi książki znalazłem w porządku. W łazienkach wanny potrzebują nowego pomalowania; rządca powiedział mi, że to uczyni w pierwszych dniach wiosny, gdy już nastąpią dnie słoneczne i możność wysuszenia wanien na powietrzu. W szpitalu znalazłem 128 chorych. W roku 1892 leczono tu 70 chorych na tyfus brzuszny, 34 na dysenteryą, 131 na świerzb, 295 na choroby syfilityczne a 20 na choroby umysłowe. Śmiertelność wynosiła 9·7%. Porodów było 77 a w bieżącym roku 12. Chirurgicznych operacyj wykonywa się dość wiele. W szpitalu znalazłem dwóch chorych: Jana Firleja z Łąki dolnej powiatu pilźnieńskiego i Joannę Nosal z powiatu mieleckiego, których gminy pomimo kilkakrotnych wezwań nie odbierają a szpital dla nich nic zrobić nie może, bo to są wypadki uwiądu starczego (marasmus senilis). Narzędzi chirurgicznych ilość dostateczna; są one dobrze i czysto utrzymane. Pp. lekarze pełnią swe obowiązki wzorowo. Przeniesienie oddziału syfilitycznego kobiet do pawilonu wewnętrznego przyczyni się znacznie do utrzymania większego porządku w szpitalu.

Na radzie 15. marca 1893 uchwalono: zawezwać zarząd szpitala, aby chorych Firleja i Nosalę oddał magistratowi do odtransportowania do gminy przynależności w myśl rozporządzenia minist. z 26. września 1865 l. 19.187.

21. Wadowice. Jak we wschodniej Galicyi najgorszym szpitalem jest zakład tarnopolski, tak na skrajnym zachodzie kraju jest wadowicki. Dawniej, gdy liczba chorych, szukających w nim opieki i pomocy była nie wielka, szpital ten pod względem wygody dla chorych nie wiele się różnił od innych prowincyonalnych szpitali, lecz od chwili, gdy prymaryuszem został młody, zdolny lekarz a przytem bardzo zręczny i szczęśliwy operator, liczba chorych powiększyła się prawie we czworo. Wtedy to w całej pełni wyszły na jaw wszystkie braki i niedostatki szpitala. Potrzeba było otworzyć zamknięte z powodu wilgoci i grzyba w nich panującego sale, aby pomieścić ciągle powiększającą się ilość chorych. Ma się rozumieć, że przepełnienie to musiało się odbić natychmiast na rezultatach leczenia i na cyfrze zmarłych. Dawniej cyfra ta nie przekraczała 5%, obecnie doszła do 9·2% to jest prawie się podwoiła, bo choroby, w których wilgoć i brak czystego powietrza są szczególnie szkodliwe dla organizmu ludzkiego, stały się prawie nie do uleczenia w szpitalu takim. Oddzielenie chorych, dotkniętych cierpieniami zakaźnemi stało się niemożliwem, tak że obok syfilitycznych leżą chorzy na ospę i tyfus. W roku przeszłym było cztery zakażenia chorych w samym szpitalu zaszłe a chociaż każdy nowoprzybyły jest szczepiony na polecenie moje przez lekarza ordynującego, jednak nim wakcyna wywrze swój skutek, zarażenie może nastąpić. Pod względem wewnętrznego urządzenia szpital także jest niżej wszelkiej krytyki, nie posiada bowiem porządnych łóżek i dostatecznej ilości bielizny dla chorych i na pościel, wskutek czego niepodobna

utrzymać należytej czystości; brak tu stołu operacyjnego, który zastępują dwie deski pod kątem przybite do starego łóżka, brak narzędzi chirurgicznych, tak że lekarz musi operować swemi; żywienie chorych nie jest dobre a kosztuje drogo (29 ct.), bo wikt dostarcza przedsiębiorca, rządca bowiem niema pomieszczenia w szpitalu oddalonym o kilometr od miasta, nie można więc żywić chorych we własnym zarządzie. Tuż obok szpitala przechodzi kolej żelazna a ruch nieustanny na tej kolei niepokoi ciężko chorych. Naprzeciw szpitala są koszary wojskowe, wskutek czego trudno ustrzedz od porozumiewania się prostytutek, znajdujących się w leczeniu z żołnierzami; w szpitalu bowiem jest tylko jeden dozorca i jedna dozorczyni, którzy muszą chodzić po lekarstwa do miasta; cała piwnica pod domem, pomimo niedawnego wypompowania, jest znowu zalana wodą. Miejsce ustępowe oddalone od szpitala i urządzone w zupełnie prymitywny sposób. Jednym słowem stan szpitala jest prawdziwie rozpaczliwy i jeżeli Wysoki Sejm nie zechce dopomódz gminie, która ofiaruje pokryć część wydatków na budowę nowego zakładu, to byłoby wskazanem nie tylko ze względów sanitarnych, ale też i ze względów ludzkości zamknąć szpital; zakład bowiem podobny istnieć niepowinien nawet w najuboższym kraju. Obejrzałem grunt, który gmina zamierza kupić na szpital; ma on $1^1/_4$ morga obszaru i jest położony bliżej do miasta aniżeli obecny i w odpowiednim położeniu.

W szpitalu na 30 łóżkach znalazłem 35 chorych; na pięciu łóżkach leżało po dwóch chorych. W ciągu pierwszego kwartału bieżącego roku było 132 chorych, to jest tyle, ile było w roku przeszłym w dwóch kwartałach pierwszych. Operacyj w r. 1892 dokonano 45. Wszyscy są bardzo zadowoleni z lekarza ordynującego, który pełni obowiązki swe jak najsumienniej, ale w obec takich warunków i u niego ręce opadają. W szpitalu nie zastałem ani jednego chorego, któryby nie kwalifikował się do szpitalnego leczenia. Średni pobyt chorych w szpitalu 25·9 dni.

W powiecie wadowickim lekarze są tak zrażeni do krowianki p. Freisingera, że przestali jej używać, a zapisują krowiankę z Wiednia na swój koszt, nie chcą bowiem narażać reputacyę swoją jako szczepiący i niszczyć zaufanie ludności do tego skutecznego zaradzenia chorobie tak ciężkiej. Dr. Bukowski mówił mi, że w roku przeszłym na 100 szczepionych krowianką Freisingera nie było ani jednego przyjęcia się.

Na radzie 26. kwietnia 1893 przyjęto do wiadomości i uchwalono zużytkować w sprawozdaniu do Sejmu.

22. Zaleszczyki. Szpital w Zaleszczykach należy do zakładów rozwijających się nieustannie pomimo bardzo niewielkich środków jakimi rozporządza i niskiej taksy, która od chwili nadania mu cech szpitala powszechnego nigdy nie była wyższa nad 50 ct. na dzień i chorego. W ciągu tego czasu gospodarnością i nadzwyczajną oszczędnością szpital rozszerzył się tak, że obecnie może pielęgnować do 70 chorych, wtedy gdy dawniej miał zaledwie 30 łóżek. Niema tu też braku ani bielizny, ani narzędzi, ani innych rzeczy, stanowiących bogactwo leczniczych zakładów a jeżeli ilość powietrza przypadającego na każdego chorego, nie odpowiada wymaganiom hygieny, to zważyć należy, że lecząca się tu ludność u siebie w domu nie posiada nic lepszego, tem więcej, że nieustanne przewietrzanie do pewnego stopnia neutralizuje ten niedostatek i czyni to, że w salach powietrze jest zawsze czyste i nie czuć odorów szpitalnych nawet przy przypełnieniu sal

chorymi. W roku bieżącym ogrody szpitalne przed i za budynkiem znacznie się zagęściły i mogą dostarczyć miłej przechadzki dla rekonwalescentów. Obecnie przerabiają się wychodki; system będzie dołowy; dla wypompowywania dołów będzie użyty przyrząd Tallarda, który miasto posiada. Wychodki będą tak urządzone, że cała ta operacya będzie się odbywać poza murem otaczającym zakład. Podwyższenie taksy o 2 ct. z 47 na 49 przyszło w samą porę, bo szpital wyczerpał do ostatka wszystkie zapasy swoje i już zaczął żyć kredytem, który zawsze fatalnie odbija się na gospodarstwie szpitalnem a zwłaszcza wtedy, gdy ilość chorych, jak zwykle każdej jesieni znacznie się zmniejsza.

W szpitalu znalazłem 34 chorych wśród, których bardzo wiele przypadków chirurgicznych, których leczenie przebiega szczęśliwie, pomimo, iż lekarz ordynujący robi operacye bardzo delikatnej natury nie mając odpowiedniej sali operacyjnej, co się uważa dzisiaj za conditio sine qua non. Śmiertelność w tym szpitalu wynosi zaledwo 5·2%. Ilość syfilitycznych zmniejszyła się dość znacznie, co lekarz ordynujący przypisuje tej okoliczności, że chorych na kiłę zawsze trzymał dłużej, aby wypuszczając mieć większej pewności, że recydywa nie nastąpi. W tym roku w okolicach bardzo silnie panuje szkarlatyna i dyfterya, atakująca nie tylko dzieci ale i dorosłe osoby.

Kancelaryę prowadzi rządca p. Bilski wzorowo; zaległości kosztów leczenia wynoszą zaledwo kilkaset zł.; wszystkie książki są w porządku. Żywienie chorych dobre, chociaż w ogóle wszędzie chorzy i lekarze uskarzają się na obecną normę, że jest nieco za szczupłą. Wiktuały średniej dobroci. Uskarzano się tu także, że bielizna sprowadzona w roku przeszłym z Krosna jest nietrwałą i prędko rozłazi się po praniu, bo jest prawdopodobnie nieco przepalona przy blichowaniu. Napisałem o tem do dyrektora fabryki w Krośnie, prosząc go, aby zwrócił na to swoją uwagę, szpitale bowiem biorąc płótna za kilkanaście tysięcy zł., mają prawo wymagać, aby materyał ten był dobry i trwały. Żywienie chorych w 1892 r. kosztowało dziennie 19·5 ct. Leki zaś wraz z sanitarnemi potrzebami 8·2.

Na radzie d. 7. listopada relacyę Inspektora przyjęto do wiadomości.

23. Złoczów. W złoczowskim szpitalu studnia, łazienki i kanał nie są dotychczas uporządkowane, a wskutek tego zakład cierpi na mnóstwo dolegliwości. Przedewszystkiem szpital nie ma dobrej wody do picia, a musi sprowadzać z miasta, narażając zakład na koszta i wielkie kłopoty. W pralni nowa podłoga asfaltowa nie ma należytego spadu, dla tego też praczki przy praniu stoją po kostki w wodzie, tem więcej że zamknięcia syfonowe czy to z powodu złego urządzenia, czy dla tego, że się zatkały, nie przepuszczają wód gospodarskich, które się rozlewają i tak zanieczyszczają podwórza, że nie można suchą nogą wejść do szpitala. W łazienkach podłoga betonowa nie jest dobrze zrobiona, odpływ bowiem jest zbyt mało spadzisty, a z rur przeznaczonych do odprowadzenia zużytej wody i komunikujących się z kanałem głównym, wydobywa się cuchnące powietrze. Nieuporządkowanie łazienek i niemożność ogrzania ich było przyczyną, że lekarz ordynujący całą zimę musiał obchodzić się bez łazienek, można więc wyobrazić, na jaki kłopot był narażony w obec chorych dotkniętych tyfusem, chorobami skórnemi i syfilitycznemi, tem więcej że tyfus w okolicach ciągle panuje, a szpital pielęgnuje zawsze dość znaczną ilość tych ostatnich. Teraz, gdy mrozy już

ustały, potrzeba nalegać na przedsiębiorcę, aby pospieszył ukończyć roboty zamówione i żeby sam osobiście wglądnął i uchylił istniejące braki, na które narzeka Rada powiatowa, lekarz, rządca i cała posługa szpitalna. Co do kanału odprowadzającego płynne nieczystości do kanału miejskiego, tylko część przytykająca do zakładu jest dobra, ma bowiem spad nietylko dostateczny, ale może nawet zbyt wielki, bo na metr długości 5 cm. nachylenia, wtedy gdy $2^1/_2$—3 cm. zwykle się robi, ale reszta kanału wskutek zarządzenia p. wicemarszałka ma zaledwo 2 cm. a nawet 1 cm. tak, że nie ma należytego odpływu, tem więcej, że kanał ku ujściu zamiast się rozszerzać zwęża, a zamiast się pogłębiać wychodzi na powierzchnię drogi tak, że przejeżdżające wozy już w niektórych miejscach przełamały sklepienia i porobiły dziury niebezpieczne dla koni i dla ludzi. Potrzeba będzie zażądać od Rady powiatowej, aby kazała kanał ten naprawić, słyszałem bowiem, że przedsiębiorca, opierając się na tem, że mu polecono zrobić niektóre zmiany w kanale, nie chce obecnie przystąpić do rekonstrukcyi wadliwych części. W przebiegu tego kanału widziałem obecnie otwory, które porobili sobie mieszkańcy miasta w jego ścianach, wpuszczając tam zawartość swych latryn i rzucając śmiecie, które zapychają kanał i mogą go zrobić zupełnie bezużytecznym, chociaż robota jego pochłonęła cały zapas zarodowego kapitału szpitala. W dniu inspekcyi znalazłem 86 chorych na 80 łóżkach, a w ciągu całego stycznia było w przecięciu 104 chorych, przeważnie na reumatyzm i na tyfus. Tych ostatnich dnia 6. marca było 15; są oni oddzieleni od innych zamkniętymi na klucz drzwiami, aby przerwać wszelką komunikacyę. Jedna tylko dozorczyni i jeden dozorca zarazili się od chorych i leczą się w szpitalu, szczęściem że tyfus przebiega dość łagodnie, a wypadki śmierci są bardzo rzadkie i tylko u ludzi starszych i marantyków, których w szpitalu znalazłem dość wiele. Pomimo niskiej taksy (44 ct.) żywienie chorych jest dobre, a chorzy pytani we wszystkich salach chwalili wikt. Porządek w szpitalu jak zawsze znalazłem wzorowy, tak w salach, jak w magazynach, składach i w kancelaryi. W roku przeszłym zakupiono własny karawan, aby nie dawać powodu do narzekań, że żyd wywozi zmarłych ze szpitala, jak było dotychczas. Dla pomieszczenia karawanu wymurowano małą szopę w ogrodzie szpitalnym tuż koło ulicy. Leczenie chorych bardzo staranne, a śmiertelność mała (6%); apteka domowa i skład narzędzi lekarskich znalazłem w zupełnym porządku.

Na radzie d. 10. marca uchwalono wezwać przedsiębiorcę p. Lewińskiego, ażeby osobiście zarządził naprawę robót, zaś Radę powiatową, ażeby kazała naprawić kanał.

24. Żółkiew. Zezwolenie Wydziału krajowego na zakupno małego pasma gruntu, leżącego na północnej stronie szpitala, jest bardzo ważnym i pożytecznym nabytkiem dla szpitala, gdyż pomijając obecnie większe bezpieczeństwo od ognia, na który szpital był narażony, dotykając prawie bezpośrednio do drewnianych chałup, mieszczących najuboższy proletaryat, obecnie przez odsunięcie tej granicy o 10 metrów na północ zrobi się miejsce dla urządzenia rezerwoaru dla odpływu nieczystości szpitalnych z głównego budynku i z pawilonu, rozszerzy się ogród dla chorych i będzie miejsce na urządzenie porządnej trupiarni i pomieszkania dla stróża, a gdy Magistrat ustąpi mały klin z łąki, leżącej za szpitalem, zakład będzie zupełnie odosobniony i będzie zajmować plac formy prawidłowej.

W szpitalu, mającym tylko 60 etatowych łóżek, znalazłem 104 chorych; przepełnienie to w ostatnim czasie było stałe, tak że Magistrat będzie prosić o zezwolenie sprawienia jeszcze przynajmniej 20 łóżek, przeciętny bowiem stan chorych w 1892 roku wynosił 79 dziennie. Pomiędzy chorymi znalazłem 6 z tyfusem brzusznym i dwie rekonwalescentki po ospie. Tyfus tu panujący przedstawia bardzo częste recydywy. W szpitalu lekarz ordynujący wykonywa bardzo wiele trudnych operacyj chirurgicznych z szczęśliwym wynikiem, w skutek czego ma wielkie zaufanie u chorych. Jak w Sokalu tak i w Żółkwi plagą szpitala są dotknięci świerzbem ludzie, ci bowiem znacznie zwiększają ilość dni leczenia i koszta szpitalne. W szpitalach naszych w r. 1892 leczono na świerzb 2.155 chorych w ciągu 15.085 dni, a zatem leczenie ich kosztowało do 8 tysięcy zł.

W szpitalu znalazłem wzorowy porządek tak w salach jak w magazynach, składach i w kancelaryi. Wiktuały w spiżarni były bardzo dobre. Chorzy pytani we wszystkich salach odpowiadali, że są zupełnie zadowoleni z wiku i z obsługi. Bielizny ilość dostateczna. Średni pobyt chorych 20·7 dni; procent śmiertelności wynosił 7·9%.

Na radzie 4. marca raport ten przyjęto do wiadomości.

25. Żywiec. W skutek wielkiego napływu chorych a braku odpowiedniego dla nich pomieszczenia, Rada powiatowa przybudowała cztery wielkie pokoje i cztery małe na piętrze szpitalnem, tak że obecnie zakład pomieścić może 60 łóżek wygodnie, a w razie potrzeby i 80 znajdzie pomieszczenie. W dwóch małych pokoikach na każdem skrzydle szpitalnem mogą być pomieszczeni z zakaźnemi chorobami w stosunkowo niezłem odosobnieniu. Szpital obecnie przedstawia się bardzo ładnie i ma dostateczne pomieszczenie na wszelkie szpitalne potrzeby, pozostaje jedynie zbudować niewielki budynek na pralnię ze składem na naftę, dawne bowiem pomieszczenie w suterenach szpitala zostało zalane wodą, która od czasu do czasu występuje przy wznoszeniu się wody zaskórnej. Zakład ma bardzo wiele kłopotu z wodami gospodarskiemi, cały grunt bowiem, na którym stoi szpital jest niski i nigdzie spadu nie ma. Prosiłem inżyniera powiatowego, aby obmyślił jakiś sposób dla odprowadzenia tych wód, a fizyk powiatowy obiecał mi dopatrzeć wykonania tej ważnej dla szpitala sprawy. Lekarz ordynujący zachorował dość ciężko, a obowiązki jego tymczasowo pełni fizyk powiatowy, który szpital odwiedza tak często, jak tylko obowiązki służbowe mu pozwalają. Chorych znalazłem 61, pomiędzy którymi nie było ani jednego nie kwalifikującego się do szpitalnego pielęgnowania. Po większej części są to chorzy dotknięci chorobami dróg oddechowych, chorobami serca lub potrzebujący pomocy chirurgicznej. Chirurgia tu kwitła, bo Dr. Podgórski słynął w okolicy z bardzo zręcznych i szczęśliwych operacyj. Ilość chorych, szukających pomocy i opieki szpitalnej, wzrasta nieustannie tak, że w roku ubiegłym było 557 chorych, którzy pozostawali w zakładzie przez 17.817 dni leczenia. Śmiertelność wynosiła 8·1%. Średni pobyt chorych, z powodu wielkiej ilości chirurgicznych przypadków, jest dość długi, wynosi bowiem 319 dni, na co zwróciłem uwagę ordynującego lekarza, którego spotkałem w Krakowie. Salka operacyjna jest bardzo dobrze urządzona, narzędzi chirurgicznych dosyć i są utrzymane w należytym porządku i czystości. Jak w salach tak i w całem gospodarstwie szpitalnem znalazłem czystość i porządek wzorowy, a Siostra przełożona już się zupełnie włożyła w rachunki

szpitalne i kancelaryjne korespondencye. Wiktuały w spiżarni dobre; przygotowanie żywienia chorych bardzo smaczne. Wikt chorych w 1892 roku kosztował dziennie po 17·7 ct. a razem z winem 18·4 ct.; leki i sanitarne wydatki wynosiły 4·5 ct.. a ogólny wydatek na dzień i na chorego 52·5 ct. przy taksie 52/30. Bielizny ilość dostateczna; płótno sprowadza się z Rychwałdu. Szpital ma ciągłe spory i zatargi z kasą chorych. Siostry Miłosierdzia zaprowadziły w szpitalu biblioteczkę dla użytku leczących się, prawie wszyscy bowiem chorzy okoliczni czytać umieją. Na chirurgicznym oddziale znalazłem 12 materaców, które Siostry Miłosierdzia zrobiły z tak zwanej waty drzewnej, przepikowawszy je tak jak zwykle; są one już w użytku 5 miesięcy i zupełnie zastępują włosiane, a koszt tej waty ten sam, co i słomy, bo idzie jej daleko mniej. Watę tę sprowadzają od Dobrowolskiego z Krakowa. Bieliznę Siostry same szyją w zakładzie.

Na radzie d. 27. kwietnia raport ten przyjęto do wiadomości.

Uchwałą d. 9. maja Wys. Sejm polecił Wydziałowi krajowemu załatwienie petycyi rady szpitalnej szpitala powszechnego w Podhajcach o subwencyą w kwocie 2.000 zł. na zrobienie nowego dachu pokrytego cynkową blachą. W skutek tego udzieliśmy zakładowi zaliczkę 2.000 zł., ściągalną z kosztów leczenia w 16 kwartalnych ratach po 125 zł. Dach został już zrobiony. LW. 25.746/93 i 30.956/93.

W załatwieniu sprawozdania komisyi budżetowej Wys. Sejmu odnośnie do wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie budowy nowego domu na szpital powszechny w Wadowicach na posiedzeniu 12. maja 1893 roku Wys. Sejm powziął następującą uchwałę: „Na pokrycie połowy kosztów budowy nowego gmachu szpitalnego w Wadowicach wedle planu, który przez władze krajowe przyjętym zostanie, zezwala się na zaciągnięcie pożyczki w kwocie maksymalnej 22.000 zł., której odsetki i raty amortyzacyjne opłacane być mają przez podniesienie taksy leczenia tego szpitala, pod warunkiem, jeżeli resztę kosztów budowy gmina Wadowice pokryje z własnych funduszów".

Sprawozdaniem z 29 lipca 1893 l. 2.202 Magistrat miasta Wadowic doniósł, że Rada gminna zgodziła się na podjęcie budowy nowego szpitala powszechnego na warunkach uchwałą Wys. Sejmu postawionych. Stosownie do tego poleciliśmy, aby Magistrat z całą energią zajął się rozpoczęciem tej budowy. Planów budowy szpitala jeszcze nie otrzymaliśmy, wezwaliśmy więc Magistrat ponownie o przyspieszenie tej sprawy. L. 42.759/93.

W skutek nieustannego przepełnienia szpitala powszechnego w Żywcu i w Samborze zmuszeni byliśmy zezwolić na powiększenie ilości łóżek w pierwszym do 60 (L. 22.555/93) a w drugim do 62 (L. 42.759/93).

Na miejsce zmarłego lekarza ordynującego w szpitalu powszechnym w Żywcu Dr. Czesława Podgórskiego, na przedstawienie Rady powiatowej zamianowaliśmy prymaryuszem tego szpitala Dr. Wiktora Idzińskiego.

Celem wprowadzenia skuteczniejszej kontroli nad zarachowywaniem kosztów leczenia, postanowiliśmy, żeby od 1. lipca b. r. karty pogłówne wypełniane były na drukach zbroszurowanych w księgi z jukstami i innych druków na to używać nie pozwoliliśmy. LW. 21.941/93.

Burmistrz m. Biały p. Strzygowski udał się do Wydziału krajowego z prośbą, aby w sprawach administracyi szpitalnej pisano do niego po niemiecku, gdyż nie włada językiem polskim. Prośbie tej odmówiliśmy ze względu, iż urzędowym językiem Wydziału krajowego jest język polski a nie niemiecki. (LW. 17.465/93).

Po zbadaniu zamknięć rachunkowych za trzy ostatnie lata, podwyższyliśmy taksę za leczenie chorych w szpitalu bialskim na 56, w brzeżańskim na 56, w rzeszowskim na 51, w nowosądeckim na 53, w sokalskim na 52, w zaleszczyckim na 49, w złoczowskim na 48, w żółkiewskim na 50 a w stryjskim na 60.

W skutek doniesienia oddalonego ze służby ze szpitala stanisławowskiego dozorcy o nadużyciach rządcy szpitala tego pod względem żywienia chorych, poleciliśmy Radzie szpitalnej zbadanie wszystkich zarzutów podniesionych w doniesieniu i zdania nam sprawy. Wydział powiatowy przedstawił nam sprawozdanie o dokonanem dochodzeniu, z którego okazuje się, że doniesienie było niesłuszne. Komisya udała się niespodzianie w porze obiadowej najprzód do kuchni szpitalnej, kosztowała potrawy, obliczyła produkta wydane na obiad i zlustrowała zapasy, i wszystko znalazła w dobrej jakości, mięso świeże, obiad dobrze ugotowany i smaczny, a co do ilości — dostateczny. Nadto komisya obeszła wszystkie sale chorych bez wyjątku, zapytując się, czy nie ma jakiego zażalenia przeciwko zarządowi, na co wszyscy jednogłośnie oświadczyli swe zadowolenie tak co do wiktu, jako też co do obsługi pod względem obchodzenia się z chorymi. Wszędzie znaleziono czystość, porządek i świeże powietrze w salach tak, że komisya musiała przyznać zarządowi i kierownictwu szpitala uznanie za ich działalność. LW. 28.136.

W skutek otrzymanych od zarządu miasta doniesień o różnych nieprawidłowościach, zachodzących w szpitalu tarnopolskim poleciliśmy, aby Magistrat udzielił rządcy tamtejszego szpitala naganę za niedbałe wykonywanie swoich obowiązków. Dla uniknienia zaś na przyszłość samowolnego wymykania się chorych ze szpitala, jak to przeprowadzone dochodzenie udowodniło, nakazaliśmy powierzyć klucz od szpitala zaufanemu dozorcy, lub gdyby taki nie znalazł się między tamtejszą służbą szpitalną przyjąć odźwiernego. Jednocześnie dla usunięcia nieporządków różnych, praktykujących się w tamtejszym szpitalu od pewnego czasu, poleciliśmy zawiązać rokowania z Siostrami Miłosierdzia celem objęcia nadzoru nad chorymi i administracyą gospodarczą, jak to w innych szpitalach powszechnych praktykuje się, i nas o tem w najkrótszym czasie zawiadomić. LW. 54.974/93.

Przechodząc do ogólnego poglądu na gospodarstwo szpitalach powszechnych na prowincyi w r. 1892 i na rezultata leczenia w nich chorych widzimy: Że według załączonego zamknięcia rachunków szpitali powszechnych na prowincyi (Al. 5) wydatki na utrzymanie szpitali wynosiły 303.716 zł., to jest o 5.888 zł. więcej aniżeli w r. 1891 w skutek zwiększenia się ilości chorych o 1.710 a dni leczenia o 20.661. Że z tej kwoty przypada 118.599 na żywność chorych i wino, 31.647 za leki, sanitarne środki i narzędzia chirurgiczne, 30.306 na służbę niższą przy chorych, 21.969 na obsługę lekarską, 18.003 na utrzymanie budynków szpitalnych, 17.685 na zarząd ekonomiczno-administracyjny, 14.875 na opał, 12.776 na bieliznę i odzież, nareszcie 3.333 na koszta pogrzebowe i t. d.. Najtańsze żywienie chorych było w szpitalu kołomyjskim (15·6), przemyskim (15·8), stanisła-

Alegat 5.

wowskim (16), sokalskim (16·8), bocheńskim (16·9). Najdroższe w Jaśle (30·5), w Śniatynie (29·9), w Samborze (24·7), w Wadowicach (24·8) i w Złoczowie 24 ct. Przeciętne żywienie chorych w 1892 r. kosztowało wraz z winem 21·4 ct. na dzień i na chorego, utrzymanie zaś dzienne 50·6 ct.

Zakonnicom już są oddane w zarząd cztery szpitale: w Brzeżanach, Podhajcach, Jaśle i Żywcu, a prawdopodobnie wkrótce jeszcze jeden szpital będzie im oddany.

Co do rezultatów leczenia okazuje się, że w r. 1892 na 1.784 łóżkach leczono 25.892 chorych, z których umarło 1.928, t. j. 7·4%, wtedy gdy w szpitalach krajowych śmiertelność wynosiła 8·5%, t. j. o 1·1% więcej. Przeciętny pobyt chorego wynosił 23·2 dni. Leczono dziennie 1.644 t. j. tylko o 140 chorych mniej, aniżeli jest rozporządzalnych w szpitalach łóżek.

Alegat 6. Dochody szpitali prowincyonalnych (Alegat 6) wynosiły w 1892 r. 279.441; z tego fundusz krajowy tytułem zwrotu kosztów leczenia zapłacił 245.700 zł., reszta zaś zostały pokryte przez samopłacących (18.517), przez obce fundusze 10.045 i z dochodów własnych szpitali (5.179 zł.).

Alegat 7. W alegacie 7. przedstawiamy wykaz budżetów szpitalnych na r. 1894, zatwierdzonych przez Wydział krajowy. W dochodach preliminowano 344.840 zł., a mianowicie na koszta leczenia z funduszu krajowego 269.915 zł., od samopłacących 15.642 zł., od obcych funduszów 10.297 zł.; z własnych dochodów szpitali 48.986 zł. Wydatki zaś preliminowano na kwotę 351.690 zł.

Zakłady subwencyonowane.

1. Szpital św. Zofii dla dzieci we Lwowie, subwencyonowany z funduszu krajowego kwotą 16.000 zł. W 1892 roku leczono w tym zakładzie 962 chorych dzieci w ciągu 37.595 dni leczenia. Umarło 223 czyli 23·1%. Chorych dziennie na 110 łóżkach było przeciętnie 103. Średni pobyt jednego chorego w zakładzie 39·0 dni. Z powodu przepełnienia szpitala św. Zofii, które bardzo często powoduje ociąganie się gmin z odbiorem dzieci wyleczonych, wezwaliśmy zarząd szpitala powszechnego we Lwowie do częstszego wzywania gmin o odbiór dzieci wyleczonych a zarząd szpitala św. Zofii do wcześniejszego rekonwaleskowania dzieci, aby zapobiedz przetrzymywaniu w zakładzie takich, którzy już tam być nie powinni a ulegnąć mogą nowemu zakażeniu.

2. Szpital św. Ludwika dla dzieci w Krakowie. W roku 1892 roku ruch chorych w szpitalu był następujący: 1. Chorych leczonych stale w szpitalu było 1.252; 2. Chorych leczonych ambulatoryjnie 5.240; 3. Dzieci zaszczepione krowianką 111. Razem 6.603. Dni leczenia 27.574. Średni czas leczenia jednego chorego wynosił 25·7. Zmarło 265 czyli 24·63%. Dzieci przy piersi pielęgnowano w szpitalu ogółem 256, dla których w ciągu roku było przyjęto 111 niewiast karmiących. Liczba dni leczenia dzieci chorych była 5.279, dzieci zaś zdrowych mamek 3.140, razem 8.418. Suma wszystkich wydatków na utrzymanie szpitala wynosiła 19.481 złotych 70 ct., przeciętnie więc wydatek dzienny na jednego chorego był 54 ct. Z chorobami zakaźnemi leczono 332. W lecznicy dla dzieci skrofulicznych w Rabce utrzymywanej przez Towarzystwo opieki szpitalnej leczono 59 chorych w ciągu 2.770 dni.

3. Zakład św. Józefa dla nieuleczalnych i uzdrowieńców. Zakład ten istniejący od r. 1884 był prywatnym zakładem, aż do 1891 r., kiedy dotychczasowa jego właścicielka, przełożona Sióstr św. Józefa uczyniła z niego fundacyą publiczną, którą c. k. Namiestnictwo potwierdziło reskryptem z d. 2. maja 1892 do l. 28.357. W zakładzie mieści się 60 łóżek.

W 1892 r. wszystkich chorych tak nieuleczalnych jak wyzdrowieńców było 406 (149 kob. i 257 mężczyzn). Z tych umarło w zakładzie 10.

Dochody zakładu wynosiły:

Od prywatnych chorych zwrot za wikt	.	3.659 zł.
Za szpitalnych rekonwalescentów	.	1.202 „
Z kwesty we Lwowie	.	1.438 „
Subwencyi Sejmu krajowego	.	1.000 „
Od różnych dobrodziejów	.	1.107 „ razem więc 8.406 zł.

Wydatki zaś wynosiły 8.446 zł; niedobór więc 39 zł. pokryły siostry Jozefitki z własnych funduszów. Ponieważ chorzy utrzymywani i pielęgnowani w zakładzie przebyli 21.236 dni, przeto utrzymanie chorego dziennie kosztowało 40 ct. a samo żywienie 30·0 ct. Rekonwalescenci lwowskiego szpitala w liczbie 245 przebyli w tym zakładzie 3.434 dni.

4. Galicyjski zakład głuchoniemych we Lwowie. I tu jak prawie we wszystkich zakładach naszych jest przepełnienie. W 1892/3 roku było dzieci 78 (38 dziewcząt i 40 chłopców w wieku od 8—15 lat), a z podań o przyjęcie, których wpłynęło 65, uwzględniono zaledwo 18 dla braku miejsca i funduszów na utrzymanie a więc 47 podań zostało nieuwzględnionych i tylko zapobiegliwości dyrekcyi zawdzięczać należy, że umiała jakoś pogodzić brak miejsca z hygieną i na własną odpowiedzialność przyjęła więcej dzieci, aniżeli miejsce zezwalało.

Budynek, w którym mieści się zakład wymaga znacznej reparacyi i powiększenia, bo sale sypialne są zapchane łóżkami, jadalna sala zaledwo może pomieścić wszystkich wychowanków, niema dostatecznej ilości klas, ani sali rekreacyjnej, w której dziatwa w zimowych miesiącach pozostawać musi pod nieustannym dozorem, brak najskromniejszej łazienki w której by dzieci, każde przynajmniej raz na tydzień wykąpać można a są to dzieci po większej części chorowite. Nadto jedna zewnętrzna ściana grozi zawaleniu i już drugi rok stoi podparta belkami. Potrzeba nowej studni, gdyż ta, która dotąd była jest zepsutą, nie daje dobrej i dostatecznej ilości wody i z tego powodu zakład jest zmuszony dowozić znacznym kosztem dobrą wodę dla zakładu z odległych studzien. Latryny dawnej konstrukcyi, zawilgacające ściany budynku muszą być zastąpione innymi. nadto kanał odprowadzający ścieki do kanału miejskiego musi być betonowy; nareszcie dach na skrzydłach domu jest zupełnie zbutwiały i musi być przerobiony zupełnie. Naprawy te wymagają według obliczenia budowniczego do 15.000 zł. naco zakład posiada tylko 4.800 zł. udzielonych przez Wysoki Sejm na pokrycie zakładu ogniotrwałym materyałem.

Dyrekcya rozpisała odezwę do całego kraju, prosząc o pomoc, bo nawet grono nauczycielskie jest za szczupłe, jeden nauczyciel bowiem w klasie nie może mieć więcej nad 12 uczniów, aby postęp był zadowalniający; nauczycieli zaś i nauczycielek bardzo dobrych, sumiennych i z prawdziwym poświęceniem jest tylko 6.

Wynik klasyfikacyi był następujący celujących we wszystkich klasach 23, postęp pierwszy otrzymało 44, promocyi nie otrzymało 11; nauka odbywa się bardzo racyonalnie i z odpowiedzi uczniów widać jak jest wielką i umiejętną praca nauczycieli i nauczycielek.

Rozchody wynosiły 23.510 zł; pokrycie 20.407. Niedobór stanowił 3.103 na częściowe pokrycie niedoboru użyto zapas kasowy pozostały w końcu 1892 r. Wys. Sejm subwencyonuje zakład kwotą 8.900 zł. rocznie.

5. Szkoła głuchoniemych izraelitów we Lwowie. Uczyło się w szkole w czterech oddziałach 16 chłopców i 6 dziewcząt: ze Lwowa 11, z prowincyi 10, z zagranicy 1. Wykład i nauka odbywa się po polsku; modlitwy po hebrajsku. Wykładano w religii najważniejsze wiadomości z biblii. Z języka polskiego: wymawianie, czytanie, pisanie i rozpoznawanie mowy z ust. Z gramatyki rozbiór zdania, części zdania i części mowy. Najważniejsze wiadomości z geografii i z historyi naturalnej o zwierzętach, roślinach i minerałach. Początki języka niemieckiego. Rachunki: cztery działania i ułamki na przykładach wziętych z życia powszedniego.

Popis wykazał wielki postęp w rozwoju intelligencyi dzieci w porównaniu z rokiem poprzednim a także zdolność nauczyciela i nauczycielki w nauczaniu dzieci. Wymowa jednak jest jeszcze bardzo mało zrozumiała; wszystkie dzieci piszą bardzo dobrze i kaligraficznie. Koszt utrzymania tej szkoły wynosił w 1892/3 r. 2020 zł. a mianowicie utrzymanie 9 wychowanków 850, za pomieszkanie 370, usługa i pranie 200, opał i oświetlenie 100, przybory naukowe i biblioteka 50, płaca nauczyciela 450. Subwencyi szkoła otrzymuje od Wysokiego Sejmu 400 zł. od miasta 333 zł. od przełożeństwa zboru izraelskiego 100 zł; resztę zaś z zapłaty na utrzymanie wychowanków.

6. Galicyjski zakład dla ciemnych we Lwowie. Zakład ten posiada dość znaczny majątek, przeznaczony na budowę nowego domu a mianowicie około 100 tys. zł., ale nie przystępuje do robót dlatego, że plac około techniki kupiony pod budowę jest nieco za mały a oprócz tego za drogi, bo ceny placów budowlanych w tem miejscu poszły w górę a zakład kupując plac w innem miejscu może znaczne korzyści wyciągnąć z tej okoliczności.

W roku 1892 kształcono w zakładzie 20 chłopców i 15 dziewcząt. Trzech chłopców ukończyło nauki i opuszcza zakład.

W bieżącym roku zakład podniósł wielką stratę z powodu śmierci żony kierownika zakładu, która nadzwyczajnie wielkie usługi położyła przy wychowaniu i pielęgnowaniu dziewcząt. Sam kierownik, złamany stratą tą, wiekiem, chorobą i 42 letnią służbą potrzebuje odpoczynku. Dyrekcya więc ogląda się za możliwym zastępcą, któryby z tą samą energią i znajomością rzeczy, z tymże zamiłowaniem i pracowitością mógł prowadzić dalej zakład po drodze postępu i rozwoju.

Ze względu, że chłopcy i dziewczęta wstępujący do zakładu od 10—15 lat wieku (według statutu), są po większej części bardzo zepsuci moralnie i zakład musi długo i wiele pracować, aby ich umoralnić, Dyrekcya ma zamiar, przy budowie nowego domu urządzić zakład przygotowawczy dla dzieci do 10 roku życia, dotkniętych ślepotą, którzy przebywszy dłuższy czas w zakładzie pod okiem zdolnych wychowawców nie nasiąknęliby temi wadami, które przynoszą z sobą dzieci starszego wieku, pochodzący z najbiedniejszej klasy ludności, gdzie nędza najczęściej idzie w parze z zepsuciem.

Popis uczniów wykazał znakomitą pracą wychowawczą. Dzieci czytają i piszą, dawali bardzo piękne odpowiedzi z gramatyki polskiej, deklamowali, rozwiązywali bardzo zawiłe zadania arytmetyczne w pamięci i wykazali wiele wiadomości w geografii, historyi i naukach przyrodniczych. Roboty koszykarskie, wyplatanie matów i piękne roboty protkowe w zdumienie mogą wpromadzić każdego w obec ogromu pracy, jaką włożyć potrzeba było, aby doprowadzić uczniów do tego stopnia doskonałości. Wszystkie dzieci grają na fortepianie, na skrzypcach i na organach i wykazali wielki postęp od roku przeszłego.

Koszt utrzymania zakładu w r. 1892 wynosił 13.616 zł. Utrzymanie więc jednego wychowanka kosztowało rocznie 389 zł. Koszt dzienny żywienia wynosił 38 ct. na jedno dziecko. Dzienny wydatek na jednego wychowanka 95·6 ct. Dochody preliminowano na r. 1893 w kwocie 11.798, wydatki zaś w kwocie 12.978, a zatem niedobór będzie wynosić 1.180 zł.

7. Zakład Sióstr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie. W r. 1892 było pielęgnowanych chorych 259 w ciągu 3.691 dni leczenia; sierót było 18, żywionych w ciągu 4.950 dni, Uczęszczało do szkoły 97. Dochody zakładu były następujące: Procenta z kapitałów 910 zł. 91 ct., od Wydziału krajowego 400 zł., za roboty sierót 121 zł., z gospodarki i z ofiar 1.003 zł. 84 ct., razem zaś 2.436 zł. Wydatki zaś wynosiły: na żywność 776 zł. 69 ct., na bieliznę 266 zł., utrzymanie budynków 420 zł. 68 ct., podatki i asekuracya od ognia 305 zł., opał, światło i pranie 321 zł. 26 ct., lekarstwa 48 zł. 89 ct. Płaca sług 255 zł. 36 ct., kaplica, msze funduszowe 138 zł. 64 ct., drobne 23 zł. 34 ct. Razem 2.556 zł. Niedobór 129 zł. (LW. 8.386/93).

8. Lecznica lwowska i lecznica powszechna, subwencyonowane kwotą 1.000 zł. Z końcem trzeciego kwartału 1892 nastąpiło połączenie lecznicy powszechnej bezpłatnej z lecznicą lwowską w jedno towarzystwo „Lecznicy Powszechnej“. W obu tych lecznicach w r. 1892 udzielono porady lekarskiej: na oddziale wewnętrznym 3.202 chorym, nerwowym 414, płuc i gardła 310, chirurgicznym 1.245, kobiecym 1.146, ocznym 1.104, dla dzieci 1.578, na skórnym i wenerycznym 1.164, na oddziale chorób ust i zębów 569, a razem 10.732. Znaczna ilość chorych, szukających pomocy w lecznicy, wskazuje, jak jest pożyteczną ta instytucya tak dla miasta, jak i dla szpitala powszechnego, zmniejszając ilość szukających pomocy szpitala

Porównanie

rzeczywistych wydatków na cele zdrowia publicznego w roku 1892 z takimiż wydatkami w latach 1891 i 1878.

	Zamknięcie rachunków	1892			1891		1878	
	Wydatki	Wydano zł.	Preliminowano zł.	Różnica zł.	Wydano zł.	Różnica zł.	Wydano zł.	Różnica zł.
III.	Koszta leczenia	859.226	840.000	+19.226	851.239	+ 7.987	498.585	+ 360.641
IV.	„ szczepienia	70.017	65.000	+ 5.017	70.290	— 273	57.219	+ 12.798
V.	„ sanitarne	4.399	6.100	— 1.701	3.957	+ 442	57.474	— 53.075
VI.	Zasiłki dla zakładów dobroczynności (leczniczych):							
	Szpitale SS. Mił. w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie . . 900 zł.							
	Szpital SS. Mił w Nowosiółkach . . 300 „							
	Zakład św. Józefa we Lwowie . . 1.000 „							
	Lecznice lwowskie . . . . 1.000 „							
	Kolonia lecznicza w Rymanowie . . — „	3.200	3.200	—	4.200	— 1.000	1 598	+ 1.602
	Dotacye Zakładów:							
	Kraków	44.122	37.423	+ 6.699	66.758	—22.636	36.658	+ 7.464
	Lwów oddz. położnic	70.043	84.783	—14.740	6.063	+63.980	31.605	+ 38.438
	Podrzutki (Lwów)	5.460	4.414	+ 1.046	5.248	+ 212	11.400	— 5.940
	Kulparków	37.688	42.793	— 5.105	—	+37.688	151.243	— 113.555
	Razem	1,094.155	1,083.713	+10.442	1,007.755	+86.400	845.782	+ 248.373

	Dochody	Wpłynęło	Preliminowano	Różnica	Wpłynęło	Różnica	Wpłynęło	Różnica
IV.	Nadwyżka od szpitala w Krakowie	—	—	—	—	—	—	—
	„ „ „ we Lwowie oddz. chorych	13.065	—	+13.065	25.603	— 12.538	—	+ 13.065
	„ „ Zakładu w Kulparkowie	—	—	—	11.391	— 11.391	—	—
V.	Zwroty od szpitali prowincyonalnych	17.693	12.800	+ 4.893	16.032	+ 1.661	9.406	+ 8.287
	„ „ gmin	793	700	+ 93	427	+ 366	28.714	— 27.921
XI.	„ za rachunki aptekarskie	579	600	— 21	616	— 37	712	— 133
	Razem	32.130	14.100	+18.030	54.069	— 21.939	38.832	— 6.702
	Wydatek rzeczywisty	1,062.025	1,069.613	— 7.588	953.686	+ 108.339	806.950	+ 255.075

Alegat 2. do sprawozdania z czynności Dep. V. Wydz. kraj. za r. 1892/3.

Ruch chorych i koszta w naszych zakładach leczniczych w 1892 r.

Poszczególnienie	Ilość łóżek dla chorych	Leczono	Śmiertelność		Ilość dni leczenia	Średni pobyt chorych	Chorych leczono dziennie	Koszta					Taksa leczenia
			Liczbowa	Procentowa				Ogólny wydatek	Całej kuracyi chorego	dnia	wiktu chorych	leków i sanit.	
***A.* Szpitale krajowe:**													
Szpital krajowy we Lwowie .	700	11.933	886	7·4	253.335	20.9	694	195.391	17·21	77·1	28·7	7·3	80
„ „ w Krakowie .	432	7.834	803	10·2	166.689	21·2	456	130.354	16·64	78·2	27·9	6·0	63/80
Suma *A.* .	1.132	19.767	1.689	8·5	420.024	21·2	1.150	325.745	16·92	77·6	28·3	6·6	74
***B.* Szpitale prowincyonalne:**													
Szpital gminny w Białej . .	93	1.173	70	5·9	28.777	24·5	78	17.357	14·79	60·3	22·4	8.6	50/30
„ „ Bochni . .	55	779	80	10·2	18.152	23·3	49	8.910	11·43	49·1	16·9	4·5	51/30
„ „ Brzeżanach .	50	626	54	8·6	16.322	26·5	44	9.710	15·51	59·4	22·1	4·2	54/30
„ „ Brodach . .	53	900	55	6·1	21.336	23·5	58	10.731	11·92	50·2	18·0	5·6	46/25
„ „ Drohobyczu .	80	1.033	90	8 7	18.738	18·1	51	10.061	9·58	52·8	17·8	4·1	53/28
„ „ Jaśle . . .	100	1.084	69	6·3	25.069	23·1	68	14.659	13·52	58·4	30·5	3·9	49/25
„ „ Kołomyji . .	70	974	50	5·1	24.820	24·4	68	11.065	11·36	44·5	15·6	6·3	48/25
„ powiatowy w Podhajcach	60	829	51	6·1	19.554	23·5	53	10.261	11·56	49·0	17·2	5.8	53/30
„ gminny w Przemyślu .	160	2.927	248	8·4	63.509	21·7	174	26.190	8·94	41·2	15·8	5·6	45/24
„ „ Rzeszowie .	100	1.236	89	7·2	37.726	30·5	103	20.733	16·77	54·9	19·9	7·5	50/28
„ „ Samborze .	52	723	67	9·2	19.125	26·5	52	12.387	17·12	64·7	24.7	5·5	56/28
„ „ Sanoku . .	80	674	40	5·9	15.915	23·6	43	11.296	14·51	61·4	18·0	5·0	60/30
„ „ Sączu Nowym	60	435	52	11·9	12.167	27·9	33	7·390	16·98	60·7	17.4	5·7	49/30
„ „ Śniatynie .	24	302	19	6·2	4 811	15·9	13	2·941	9·74	61·1	29·9	9·9	55/30
„ powiatowy w Sokalu .	61	1.845	90	4·8	25.965	14·0	71	14·260	7·11	50·5	16·8	7·9	50,30

Szpital gminny w Stanisławowie	*120*	*1.698*	*104*	*6·1*	*41.234*	*24·2*	*113*	*15.500*	*9·12*	*37·5*	*16·0*	*3·8*	*48/30*
„ „ Stryju . .	*99*	*934*	*96*	*10·2*	*24.728*	*26·4*	*68*	*13.360*	*13·12*	*49·5*	*17·8*	*3·4*	*58/35*
„ „ Tarnopolu .	*15*	*1.341*	*88*	*6·9*	*30.358*	*22·6*	*83*	*12.692*	*9·47*	*41·8*	*17·8*	*2·9*	*47/26*
„ „ Tarnowie .	*140*	*2.112*	*205*	*9·7*	*47.962*	*22·7*	*131*	*21.597*	*10·22*	*45·0*	*20·6*	*4·4*	*48 28*
„ „ Wadowicach .	*30*	*348*	*32*	*9·2*	*9 035*	*25·9*	*24*	*4.923*	*14·14*	*54·4*	*24·8*	*9·4*	*56/30*
„ „ Zaleszczykach	*52*	*879*	*46*	*5·2*	*23.305*	*26·5*	*63*	*10.088*	*11.48*	*43·2*	*19·5*	*8·2*	*47/25*
Szpital powiatowy w Złoczowie .	80	1.036	71	6·8	24.633	23·7	67	13.262	12.80	53·8	24·0	3·1	44 25
Szpital gminny w Żółkwi . .	60	1.447	115	7·9	29.003	20·0	79	14.987	10.35	51·6	20·9	6·7	48/25
Szpital powiatowy w Żywcu .	30	557	47	8·4	17.817	31·9	48	9.356	16.79	52·6	18·4	4·1	52/30
Suma *B.*	1.784	25.892	1.928	7·4	600.061	23·2	1.644	303.716	11·73	50·6	21·4	5·7	50·6/28·2
C. Zakłady dla położnic:													
Krajowy we Lwowie . . .	61	1.094	—	—	16.528	15·1	45	13.523	12·35	81·8	27·3	4·5	80
Krajowy w Krakowie . . .	40	569	10	1·7	13.821	24·0	37	11.613	20.41	84·0	26·7	3·5	63
Suma *C.* .	101	1.663	10	0·6	30.349	18 2	72	25.136	16.38	82·9	27·1	4·0	71
D. Zakłady dla obłąkanych:													
Krajowy w Kulparkowie . .	572	1.310	151	11·5	229.993	17·6	640	190·860	145.70	75·9	31·2	2·7	80
Krajowy w Krakowie . . .	100	342	38	11·1	38.526	11·2	105	35.359	103·39	91·7	38·9	3·3	80
Suma *D.* .	672	1.652	189	11·4	268.519	16·2	745	226.219	136·92	84·2	35·0	3·0	80
E. Szpitale dla dzieci:													
Szpital Ś. Zofii dla dzieci we Lwowie	110	962	223	23·1	37.595	39·0	103	16.000	—	—	—	—	—
Szpital Św. Ludwika dla dzieci w Krakowie	120	1.076	265	24·6	27.574	25·6	75	17.228	—	—	—	—	—
Oddział osesków w Krakowie .	—	178	84	47·2	5.278	29·6	14	—	—	—	—	—	—
Suma *E.* .	230	2.216	574	25·9	70.447	31·8	192	33.228	—	—	—	—	—
Razem *A.*+*B.*+*C.*+*D.*+*E.* .	3.919	51.190	4.390	8·5	1,389.400	27·1	3.806	913.054	17·76	65·4	27·9	4·8	—

Wykaz

wydatków w trzech zakładach krajowych za r. 1892.

Liczba porząd.	Poszczególnienie	Lwów	Kraków	Kulparków	Lwów	Kraków	Kulparków
		Ilość dni leczenia w r. 1892			na dzień leczenia przypada		
		269.863	219.036	230.014			
		zł.	zł.	zł.	ct.	ct.	ct.
1	Żywienie chorych	77.385	65.212	71.647	28·68	29·77	31·15
2	Bielizna	10.340	7.859	6.797	3·83	3·59	2·95
3	Pranie	8.418	5.072	5.097	3·12	2·32	2·22
4	Opał sal	4.549	7.907	6.632	1·69	3·61	2·88
5	Oświetlenie	1.680	3.887	1.764	0·63	1·77	0·77
6	Leki i apteka	9.146	5.906	550	3·39	2·70	0·24
7	Koszta sanitarne i instrumenta chirurg.	11.147	6.621	5.808	4·13	3·02	2·52
8	Sprzęty	1.910	1.894	3.360	0·71	0·86	1·46
9	Słoma do sienników	818	450	789	0·30	0·21	0·34
10	Utrzymanie kapelanów i kaplicy	1.381	1.050	1.814	0·51	0·48	0·79
11	Utrzymanie koni	—	651	1.360	—	0·30	0·59
12	Utrzymanie ogrodów, pól i folwarków*)	15	912	14.048	—	—	—
13	Koszta pogrzebowe	500	221	173	0·19	0·10	0·08
14	Utrzymanie budynków	5.024	5.101	10 137	1·86	2·33	4·41
15	Utrzymanie dyrektora, lekarza i akuszerek	26.526	20.954	10.632	9·82	9·57	4·62
16	Koszta zarządu	11.544	11.623	8.591	4·28	5·30	3·74
17	Utrzymanie Sióstr Miłosierdzia	5.829	5.906	5.089	2·16	2·70	2·21
18	Służba wyższa i niższa	20.195	16.629	29.051	7·49	7·59	12·63
19	Czynsze	—	150	—	—	0·06	—
20	Koszta kancelaryjne	985	1.295	435	0·36	0·59	0·19
21	Wodociągi i maszyna parowa		979	—	—	0·45	—
22	Pensye i emerytury	7.406	1.577	1.351	2 75	0·72	0·59
23	Zaopatrzenia, dary z łaski i odprawy	239	356	29	0·09	0·16	0·01
24	Remuneracye i zapomogi	1.348	700	728	0·50	0·32	0·32
25	Odsetki od kapitałów dłużnych	1.760	—		0·65	—	—
26	Zapisy	—	110	—	—	0·05	0·08
27	Podatki i daniny	27	733	183	0·01	0·33	0·02
28	Wydatki w sprawach patronatu	—	16	55	—	0·01	—
29	Dyety i koszta podróży	—	12	—	—	0·01	—
30	Utrzymanie dzieci na oddz. położnic	22	604	—	—	—	1·14
31	Rozmaite wydatki	720	2.343	2.629	0·26	1·07	1·14
	Razem	208.914	176.730	188.749	77.41	79·99	75.95
	Zaliczki na płace	3.306	596	2.111			
	Utrzymanie dzieci, osesków i mamek w szpitalach	16.000	17.228	—			
	Nadzwyczajne budowle	70.802	30.960	45.338			
	Ogólny wydatek	299.022	225 514	236.198			

*) Wydatek ten wstawiono tylko ze względów rachunkowych, dochody bowiem z ogrodów i z folwarków nie tylko pokrywają wszystkie wydatki, ale przynoszą znaczne korzyści.

Wykaz

spotrzebowanych ważniejszych produktów żywienia i innych artykułów gospodarczych w trzech zakładach krajowych w r. 1892, z oznaczeniem miary, wagi i przeciętnej ceny.

Produkta	Lwów	Kraków	Kulparków	Lwów		Kraków		Kulparków	
	Ilość spotrzebowanych produktów			Ceny za kilo					
				zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Mięsa wołowego kilogr.	28.999	29.169·100	48.211·500	—	57·5	—	53·4	—	57·4
„ cielęcego „	21.008	20.515.800	19.819·500	—	57·5	—	47·5	—	57·4
„ wieprzowego „	—	—	3.922	—	—	—	—	—	46
„ baraniego „	—	269	—	—	—	—	42	—	—
Masła	4.006	4.854	2.855·085	—	85	—	79·4	—	90·9
Smalcu	630	1.246	2 824·320		72	—	63	—	57·3
Słoniny	5.788	3.305	6.144·500	—	72	—	63	—	59·5
Mleka niezbieranego litr	144.136	78.107·3	60.516·25	—	7	—	62	—	06·5
„ zbieranego „	48.200	53.371	12.340 „	—	8·5	—	4·3	—	02·8
Mąki pszennej Nr. 1. klgr.	800	1.465·800	784·.00	—	16·8		20	—	15
„ „ Nr. 2. „	9.768	328	3.818·275	—	16·5	—	19·7	—	16·3
„ „ Nr. 4. „	—	6.699·300	1.927.728	—	—	—	19·1	—	13·6
„ „ Nr. 5. „	4.050	3.482	9.282·370	—	14·6	—	18 5	—	16·4
„ kukurudzianej	3.245	—	—	—	11·5	—	—	—	—
„ hreczanej	2.580	—	—	—	18·7	—	—	—	—
Bułek kilgr.	26.555	30.999·300	29.034·105	—	18·1	—	17·5	—	15·4
Chleb kilgr.	53.305	45 390·900	95.202·300	—	14·9	—	12·8	—	09·9
Cukru „	5.682	4.768·600	5·643·729	—	34	—	35·2	—	34
Kawy „	2.774	1.962·100	2.161·626	1	73·9	1	41·6	1	56·9
Ryżu „	5.298	4.067.900	7.920·253	—	22·5	—	19·5	—	17·1
Krup jęczmiennych klgr.	5.192	5.993·600	9.508·255	—	15·7	—	13·2	—	12·5
„ jaglanych „	3.012	3.258·100	5.361.068	—	17·4	—	14·9	—	12·9
„ hreczanych „	5.294	4.271·100	3.581·162	—	21·8	—	20·2	—	17·3
„ pszennych „	3.877	3.734·300	—	—	17·3	—	20·6	—	—
„ perłowych „	4.727	5.271·600	—	—	18·4	—	13·6	—	
„ krakowskich „	1.757	1.874.800	132·915	—	27·5	—	34·5	—	24
Nafty litr	6.871	6.092.500	—	—	18·5	—	18·1	—	—
Cetnarów owsa (100 klgr.)	—	2.732	9.122	—	—	7	30	—	19
„ siana „	—	4.550	10.137	—	—	2	—	6	—
„ słomę „	37.431	24.793	95.429	1	87	1	90	1	40
„ węgla „	15.500	31.192	425.600	1	40	—	32·2	1	23
Mydła kilgr.	1.558	2.927·400	1.471.958	—	33·5	—	28	—	30
Drzewa bukow. (stosów 4 m.)	292	65	320	15	20	11	96·4	13	50
„ brzozow. „	150	—	—	11	80	—	—	—	—
„ sosnow. „	95	—	188	10	60	—	—	9	60
Wina białego litr.	6.310	5.664·85		—	42	—	37·6	—	—
„ czerwonego litr.	938	84	1.828		42	—	46·4	—	28·9
Kartofli (za sto kilgr.)	110.500	79.474·800	221.698	1	40	2	80	1	93

Zamknięcie

z obrotu funduszów szpitali prowincyonalnych

Poszczególnienie	Biała zł.	Biała ct.	Bochnia zł.	Bochnia ct.	Brody zł.	Brody ct.	Brzeżany zł.	Brzeżany ct.	Drohobycz zł.	Drohobycz ct.	Jasło zł.	Jasło ct.	Kołomyja zł.	Kołomyja ct.	Podhajce zł.	Podhajce ct.	Przemyśl zł.	Przemyśl ct.	Rzeszów zł.	Rzeszów ct.	Sambor zł.	Sambor ct.
Wydatki.																						
A. Rzeczywiste.																						
Czynsz najmu	—	—	—	—	—	—	1.162	50	1.350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.400	—	370	51
Konserwacye zwykłe	287	70	119	78	928	83	84	38	728	60	288	05	134	31	232	89	473	43	100	—	—	—
Budowy nadzwyczajne	502	92	—	—	—	—	68	45	—	—	63	60	296	96	—	—	—	—	—	—	—	—
Podatki	28	80	—	—	2	27	—	—	206	32	2	72	—	—	26	41	1	80	—	—	15	57
Asekuracya	29	01	27	70	8	40	—	—	18	85	17	01	40	27	63	68	31	81	16	49	15	—
Czyszczenie kominów	20	—	8	76	33	54	20	—	18	—	15	—	12	—	23	—	30	—	40	—	5	—
Desinfekcya i czyszczenie kanałów	—	—	53	55	84	20	49	10	78	40	14	—	60	—	79	39	82	65	25	11	4.740	00
Żywność i wino	6.448	12	3.071	42	4.486	19½	3.620	19½	3.336	49	7.655	60½	3.880	44	3.378	96	10.034	57	7.508	64	774	01
Lekarstwa	950	20	712	28	708	16	486	—	626	04	804	94	1.509	27	844	23	2.843	58	2.102	14	216	81
Środki sanitarne	1.466	69	38	86	423	58	129	91	110	43	124	96	75	98	202	30	679	50	686	51	591	42
Bielizna, pościel i odzież	841	74	373	26	653	13	393	42	150	—	567	71	569	16	678	04	2.173	14	1.270	41	210	86
Pranie	180	37	33	79	21	97	29	28	55	25	53	76	18	71	109	92	187	33	200	—	1.165	25
Sprzęty	578	86	47	17	177	91	353	03	18	51	410	84	144	32	111	67	662	44	281	80	601	25
Opał	448	58	552	21	608	65	187	30	367	50	708	—	1.145	64	584	—	1.273	69	1.011	98	162	12
Światło	301	87	77	99	94	59	39	76	76	93	111	16	90	76	54	33	245	13	120	—	76	—
Słoma	31	20	58	94	9	—	8	49	20	42	135	—	39	84	28	62	119	89	39	25	84	21½
Przybory do pisania, druki, stemple i t. p.	279	86	79	11	9	09	74	86	101	57	99	95	64	02	81	15	138	33	80	—	59	50
Narzędzia chirurgiczne	58	02	73	26	77	22	80	20	41	50½	57	40	2	93	90	20	93	81	50	—	600	—
Lekarz ordynujący	700	—	600	—	600	—	600	—	600	—	400	—	500	—	550	53	735	—	800	—	350	—
„ pomocnik	350	—	300	—	300	—	250	—	341	03	350	—	—	—	300	—	600	—	800	—	—	—
Akuszerka i cyrulik	—	—	40	—	44	—	—	—	32	—	38	94	14	—	17	05	168	—	69	—	500	—
Rządca lub Siostry Miłos.	500	—	500	—	450	—	320	—	500	—	600	—	559	92	600	—	800	—	700	—	—	—
Kontrolor	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	—	—	—	—	—
Dyurniści	180	—	—	—	150	—	150	—	87	50	—	—	195	—	—	—	360	—	486	—	488	78
Kapelan	82	—	40	—	—	—	50	—	50	—	—	—	—	—	75	—	120	—	50	—	506	84
Służba szpitalna	452	03	926	40	428	20	288	—	477	60	439	35	484	—	527	—	1.418	—	1.333	75	—	—
Wikt dla służby	1.300	—	275	93	—	—	764	—	439	20	—	—	737	50	622	—	1.769	—	300	—	—	—
Zwrot kosztów administr.	—	—	160	—	100	—	9	03	—	—	135	66	—	—	—	—	35	53	160	—	372	—
Odprawy, prowizye i pensye	166	66	300	—	—	—	—	—	—	—	186	—	—	—	—	—	—	—	316	66	160	—
Remuneracye	—	—	60	—	87	10	345	—	—	—	174	—	300	—	—	—	89	—	386	—	—	—
Relutum na pomieszkanie rządcy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—
Spłata kapitału	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	188	—
„ odsetek	239	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	176	50	—	—	91	70
Koszta pogrzebów	215	80	133	50	121	70	134	50	151	10	168	78	174	37	86	45	323	06	250	—	39	07
Różne inne	589	33	246	23	123	74	12	72	54	20	836	27	15	68	694	—	24	58	150	—	—	—
Suma rzeczywistych wydatków	17.856	66	8.910	14	10.731	47½	9.710	12½	10.060	86½	14.658	70½	11.065	08	10.260	82	26.189	77	20.733	14	12.387	09
B. Przenośne.																						
Zwrot zaliczek fund. Wydziałowi kraj. powiat. i gminie	1.600	—	1.700	—	3.855	21	—	—	800	—	—	—	150	—	434	24	—	—	800	—	224	56
Zaliczki na płace i do wyrachowania	1.200	—	173	07	100	—	—	—	230	81	86	50	297	09	—	—	—	—	1.976	42	200	—
Na zakupno efektów	—	—	—	—	—	—	—	—	21	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7.711	10
Zwrócone kaucye i depoz.	—	—	—	—	—	—	—	—	32	86	—	—	3.876	20	407	77	—	—	50	—	487	60
Przeprowadzenia rachunkowe i różne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21.010	26
Rozchód ogólny	20.156	66	10.783	21	14.686	68½	9.710	12½	11.145	69½	14.745	20½	15.388	37	11.102	83	26.189	77	23.559	56	24.135	26
Dochód ogólny	20.390	12	11.250	93	15.370	36	10.614	98	11.401	40½	14.823	82	16.313	77½	11.102	83	26.362	91	23.576	50½	8.215	92
od tego potrąciwszy przen.	3.600	—	2.144	—	3.965	21	—	—	257	87	954	50	5.213	02	1.207	34	2.005	—	4.070	20	15.919	34
Dochód rzeczywisty	16.790	12	9.106	93	11.405	15	10.614	98	11.143	53½	13.869	32	11.100	75½	9.895	49	24.357	91	19.506	30½		

rachunków

Zatwierdzone przez Wydział krajowy za rok 1892.

Sanok		Sącz Nowy		Śniatyn		Sokal		Stanisławów		Stryj		Tarnopol		Tarnów		Wadowice		Zaleszczyki		Złoczow		Żółkiew		Żywiec		Razem	
złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
—	—																										
123	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	87	17	—	—	—	—	—	—	—	—	3.999	67
1.786	39	514	78	100	61	60	05	770	42	100	—	198	69	723	19	—	—	102	77	409	85	305	33	399	49	7.557	26
—	—	—	—	—	—	1.136	92	—	—	1.100	36	—	—	—	—	—	—	—	—	1.489	54	—	—	—	—	6.445	64
16	97	—	—	—	—	—	—	24	69	—	—	—	67	6	10	—	—	4	40	1	—	2	27	2	78	310	23
41	64	9	31	31	18	27	26	25	13	22	46	22	88	—	—	—	—	20	65	33	14	74	67	34	83	587	37
25	—	—	—	7	20	42	37	57	40	17	16	80	—	—	—	—	—	7	—	20	—	—	—	12	—	545	07
246	11																										
2.878	97	54	53	—	—	246	17	50	—	—	—	105	—	272	38	—	—	37	—	170	93	56	—	33	40	1.802	92
610	82	2.627	28½	1.439	83½	4.370	12	6.634	38	4.423	31	6.071	15	9.924	60	2.224	16	4.545	62	5.918	63	6.064	66	3.295	80	118.599	24½
149	27	653	94	410	62	1.144	85	1.352	75	542	84	885	85	1.670	15	604	20	1.417	49	703	27	1.243	88	414	50	24.016	01
539	80	37	98	18	90	775	70	209	43	300	—	—	—	369	68	249	54	448	51	84	21	641	40	191	—	7.631	15
185	08	20	38	197	30	794	73	139	13	400	—	395	17	118	99	—	—	—	—	20	50	1.141	49	747	56	12.776	48
61	27	68	41	4	20	33	05	50	—	223	98	50	98	332	22	126	96½	31	10	26	68	219	50	73	31	2.515	71½
429	—	8	59½	41	11	231	90	44	79	100	—	26	10	269	11	10	50	60	87	94	68	425	37	427	72	5.753	81½
97	65	300	75	69	—	452	20	1.067	82	674	50	653	35	968	40	269	98½	467	—	519	75	1.113	15	401	75	14.874	85½
129	—	172	96	23	20½	151	20	105	94	136	45	117	15	254	62	—	—	45	03	98	47	171	29	118	02	2.866	62½
		37	76	8	20	132	72	173	93	100	—	27	61	136	74	—	—	—	—	24	—	25	—	76	47	1.438	08
71	05																										
43	09	155	43	16	46	232	54	172	46	93	—	46	70	201	31½	—	51	69	89	58	71	82	32	67	38	2.359	92
600	—	5	—	47	11	145	63	5	60	—	—	15	—	75	50	—	—	52	37	—	—	99	20	128	48	1.307	62½
300	—	550	—	—	—	600	—	700	—	600	—	700	—	900	—	400	—	700	—	600	—	700	—	500	—	14.435	53
27	—	275	—	—	—	350	—	376	26	270	87½	350	—	933	33	—	—	350	—	200	—	187	50	—	—	7.533	99½
500	—	96	03	—	—	20	—	6	20	60	—	—	—	20	—	9	—	10	—	26	—	29	94	—	—	727	16
50	—	550	—	170	—	500	—	645	—	550	—	560	—	650	—	300	—	600	—	500	—	605	—	320	—	12.479	92
240	—	—	—	—	—	—	—	322	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	150	—	1.242	50
50	—	60	—	—	—	315	—	99	99	300	—	439	20	680	—	—	—	120	—	—	—	100	—	—	—	3.962	69
594	—	—	—	—	—	140	64	100	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—	40	—	50	—	50	—	945	64
550	—	331	—	320	—	534	—	1.170		624	—	624	—	1.199	60	300	—	308	—	648	—	526	70	313	—	14.755	41
10	35	—	—	—	—	1.361	24	900		824	—	666	—	1.258	25	—	—	315	—	987	—	612	44	1.460	—	15.650	40
160	—	150	—	2	34	14	27	200	—	—	—	—	—	200	—	—	—	13	11	—	—	136	42	—	—	1.326	71
100	—	133	33																								
—	—	140	—	—	—	—	—	—	—	375	—	—	—	—	—	100	—	116	66	—	—	100	—	—	—	2.326	31
		180	—	—	—	50	—	35	—	—	—	[illegible]	—	—	—	100	—	19	—	280	—	50	—	—	—	2.455	10
500	53			—	—	—	—	—	—	—	—	360	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	890	—
82	96	—	—	—	—	—	—	—	—	1.136	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.636	53
104	60	—	—	—	—	—	—	—	—	346	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.084	36
30	15	222	04																								
11.290	40	10	—	—	—	301	70	41	28	—	—	157	80	106	81	106	50	62	50	115	69	120	95	88	20	3.333	23
		7.389	51	2.941	49	14.259	88	15.499	53	13.360	17½	12.692	14	21.597	05½	4.923	28	10.088	32	13.261	82	14.986	73	9.356	06	303.716	26½
2.014	—	1.000	—	1.269	79½	52	—	4.520	—	565	—	642	—	800	—	600	—	—	—	—	—	3.700	—	—	—	24.726	80½
100	—	422	49																								
—	—	400	—	50	—	—	—	462	73	—	—	400	—	750	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	6.649	11
—	—	—	—	—	—	1.110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.531	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	121	60	—	—	212	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12.411	74
13.410	40	—	—	—	—	33	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	520	90½
		9.212	—	4.261	28½	15.455	28	20.482	26	14.046	77½	13.734	14	23.359	26½	5.523	28	10.088	32	13.261	82	18.886	73	9.356	06	349.555	98½
13.410	40	9.478	04	4.282	24½	15.478	77	20.510	10	14.051	33	16.054	85	23.599	95½	5.787	81½	10.604	39½	14.079	22	18.942	44	9.356	06	360.978	57½
4.217	17½	3.197	49	1.184	81½	1.054	10	5.158	08	621	—	917	—	3.787	21	2.100	—	—	—	1.800	—	4.009	28	18	42	59.697	63
9.193	22½	6.280	55	3.097	43	14.424	67	15.352	02	13.430	33	15.137	85	19.812	74½	3.687	87½	10.604	39½	12.279	22	14.933	16	9.337	64	301.280	94½

Wykaz

dochodów rzeczywistych w szpitalach prowincyonalnych w r. 1892.

Szpitale	Za koszta leczenia od						Dochody własne szpitala i rozmaite		Razem	
	gal. funduszu krajowego		samopłacących		obcych funduszów					
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Biała	7.485	70	1.935	35	6.559	95	463	14	16.444	14
Bochnia	8.406	54	353	17	15	30	316	31	9.091	32
Brody	8.819	82	514	36	84	06	48	06	9.466	30
Brzeżany	8.308	97	201	94	29	15	21	62	8.561	68
Drohobycz	9,945	61	1.113	05	39	06	40	66	11.138	38
Jasło	11.705	70	363	30	—	—	—	—	12.069	—
Kołomyja	7.601	99	2.623	21	238	08	172	98	10.636	26
Podhajce	9.410	48	321	53	78	10	60	85	9.870	96
Przemyśl	19.817	25	2.018	88	376	17	86	30	22.298	60
Rzeszów	16.775	79	1.973	82	52	12	1	40	18.803	13
Sambor	10.582	12	854	22	24	—	38	—	11.498	34
Sanok	8.307	30	88	20	652	74	101	94	9.150	18
Sącz Nowy	5.689	35	135	24	56	84	218	67	6.100	10
Śniatyn	1.990	25	218	50	24	20	807	14	3.040	09
Sokal	13.299	55	797	65	—	—	326	88	14.424	08
Stanisławów	12.818	66	1.066	10	45	42	56	38	13.986	56
Stryj	11.909	56	936	96	481	94	17	54	13.346	—
Tarnopol	11.283	28	726	78	121	92	102	80	12.234	78
Tarnów	18.045	16	690	83	278	62	116	48	19.131	09
Wadowice	3.152	68	78	12	222	40	1	90	3.455	10
Zaleszczyki	8.633	85	383	41	518	82	115	69½	9.651	77½
Złoczów	10.051	66	124	97	139	28	499	27	10.815	18
Żółkiew	14.394	77	424	19	6	50	65	—	14.890	46
Żywiec	7.264	36	573	28	—	—	1.500	—	9.337	64
Razem	245.700	40	18.517	06	10.044	67	5.179	01½	279.441	14½

BUDŻET

szpitali prowincyonalnych.

Bud

szpitali prowincyonalnych zatwierdzone

Rubryka	Poszczególnienie	Biała	Bochnia	Brody	Brzeżany	Drohobycz	Jasło	Kołomyja	Podhajce	Przemyśl	Rzeszow
		złr.	złr.	złr.	złr.	złr.	złr.	złr.	złr.	złr.	złr.
	Dochody.										
I.	Z kosztów leczenia:										
	od funduszu kraj. galicyjskiego	7.726	8.208	8.740	8.960	9.523	11.377	11.326	9.463	24.100	17.042
	od samopłacących	1.928	365	552	200	1.137	535	750	396	2.050	1.763
	od obcych funduszów	6.410	50	64	30	30	28	250	103	400	55
II.	Z własnych dochodów szpitala jak:										
	z gruntów, legatów, realności, zapisów i datków, odsetek od kapitałów, ze sprzedaży rzeczy zużytych i rozmaite inne	485	127	87	2	42	—	200	40	112	1.956
	Suma dochodów	**16.549**	**8.750**	**9.443**	**9.192**	**10.732**	**11.940**	**12.526**	**10.002**	**26.662**	**20.813**
	Wydatki.										
I.	Czynsz najmu	—	—	—	1.000	1.350	—	—	—	—	1.400
	Konserwacye zwykłe	210	285	300	100	322	200	—	150	350	300
	Budowy nadzwyczajne	—	—	—	—	—	300	—	—	—	—
	Podatki	29	4	2	—	206	3	3	15	2	20
	Asekuracya od ognia	49	28	25	10	19	17	40	63	35	40
	Czyszczenie kominów	20	9	35	20	23	15	12	23	30	50
	Desinfekcya i czyszczenie kanałów	20	40	150	24	100	15	100	100	80	6.789
II.	Żywność dla chorych	7.348	3.043	4.272	3.200	3.577	5.093	4.135	3.197	10.263	200
	Wino	250	100	25	50	105	200	60	80	280	1.522
	Lekarstwa	950	761	610	500	596	800	1.116	564	3.018	200
	Sanitarne potrzeby	655	30	400	100	146	130	60	130	680	1.100
	Bielizna, pościel, odzież	1.000	273	600	450	934	700	1.044	565	1.993	220
	Pranie	150	30	35	50	57	54	20	140	180	273
	Sprzęty	500	70	160	350	20	350	340	100	540	1.100
	Opał	460	500	550	250	332	600	600	650	1.300	140
	Oświetlenie	300	70	90	50	68	100	100	70	220	100
	Słoma	100	60	30	50	17	125	40	40	120	80
	Przybory i koszta kancelaryjne	129	50	80	70	74	80	50	50	140	50
III.	Narzędzia chirurgiczne	50	40	50	50	100	50	50	60	100	800
	Lekarz ordynujący	700	600	600	600	600	700	500	600	900	800
	„ pomocnik	350	300	300	250	350	400	—	300	600	80
	Akuszerka i cyrulik	—	40	60	—	28	30	10	10	180	700
	Rządca i Siostry miłosierdzia	480	500	500	320	500	600	500	1.504	800	—
	Kontrolor	220	—	—	—	—	—	50	—	500	480
	Dyurniści	—	60	200	200	360	—	180	—	360	50
	Kapelan	80	40	50	50	50	—	—	75	120	1.188
	Służba szpitalna niższa	492	878	432	288	478	970	648	204	1.488	300
	Wikt dla służby	1.300	270	744	764	438	—	720	365	1.905	180
	Wydatki administracyjne	—	175	100	10	—	135	—	15	36	317
	Odprawy, prowizye, pensye	167	300	—	—	—	186	—	—	—	—
	Remuneracye	—	42	165	200	—	100	220	—	85	—
	Relutum na pomieszkanie rządcy	—	—	—	—	—	—	—	400	—	1.600
IV.	Spłata kapitałów	—	—	—	400	—	500	—	412	—	—
	„ odsetek	217	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Należytości za liwerunki i roboty	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ciężar fundacyjny	—	—	—	—	—	—	—	—	177	205
V.	Koszta pogrzebów	303	150	150	150	218	170	250	100	330	188
	Drobne i inne	300	30	25	30	6	50	30	20	53	—
	Suma wydatków	**16.829**	**8 778**	**10.740**	**9.586**	**11.074**	**12.673**	**10.878**	**10.002**	**26.865**	**20.277**

żety

przez Wydział krajowy na rok 1894.

Sambor	Sanok	Sącz nowy	Śniatyn	Sokal	Stanisławów	Stryj	Tarnopol	Tarnow	Wadowice	Zaleszczyki	Złoczów	Żółkiew	Żywiec	Razem
złr.	złr.	złr.	złr.	złr.	złr.	złr.	złr.	złr.	złr.	złr.	złr.	złr.	złr.	złr.
[illegible]														
840	9.304	6.580	2.598	11.800	18.528	12.480	10.977	21.866	5.152	10.633	11.386	13.476	9.022	269.915
112	137	200	—	680	1,148	719	413	705	112	472	72	—	468	15.642
	576	42	—	—	73	649	76	246	112	967	24	—	—	10.297
—														
	133	20	10	247	62	4	92	10	44.000	79	269	12	1.000	48.986
10.650	10.150	6.792	2.608	12.727	19.811	13.852	11.558	22.827	49.376	12.151	11.751	13.488	10.490	344.840
—														
100	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	—	—	—	4.150
—	108	200	100	150	525	100	250	300	—	100	500	200	400	5.050
5	—	—	80	—	—	600	—	1.578	44.000	—	700	600	—	47.858
15		10	1	—	16	—	1	7	—	5	1	3	3	316
15	23	10	30	28	25	30	22	37	—	21	33	76	35	691
24	36	25	—	10	42	40	18	80	—	7	20	30	15	565
2.804	59	64	4	300	50	50	140	325	—	25	150	60	35	1.965
200	3.193	2.577	1.086	4.080	9.064	4.351	4.943	9.416	2.496	5.004	4.784	5.600	3.650	114.965
760	86	40	100	100	—	200	272	478	130	167	200	50	150	3.523
200	653	600	300	1.020	1.380	690	989	1.640	480	1.261	598	1.300	500	22.608
510	101	100	25	700	250	300	140	352	250	390	80	560	200	6.179
180	581	541	326	700	1.200	400	691	1.000	539	428	426	300	700	17.001
49	168	72	10	50	50	225	160	237	140	36	30	200	80	2.574
500	106	324	50	200	174	200	10	447	555	100	200	100	250	5.468
140	412	250	120	450	1.100	600	641	1.098	260	440	500	800	460	13.973
70	101	90	25	150	120	130	125	236	40	47	100	180	120	2.812
80	132	38	10	130	300	100	45	166	60	47	30	40	80	1.930
50	70	80	12	150	200	80	46	206	25	68	60	80	100	2.060
600	50	50	20	89	200	50	65	63	100	52	50	60	200	1.699
350	600	500	—	700	800	600	700	900	600	700	600	700	600	15.200
—	300	250	—	350	350	250	350	1.050	—	350	260	300	100	7.910
550	24	50	—	20	25	60	—	20	30	13	30	25	—	735
—	500	500	240	500	600	600	500	650	300	600	500	550	400	13.394
—	50	—	—	—	300	—	—	—	—	—	100	—	150	1.370
—	240	100	—	365	100	300	474	730	—	120	60	100	—	4.434
576	50	—	—	80	100	50	—	50	—	—	40	50	50	985
562	594	503	312	580	1.296	624	624	1.116	360	308	636	612	350	15.557
—	550	503	—	1.360	900	876	608	1.277	—	316	987	670	1.606	17.021
388	18	150	2	15	200	—	—	200	4	17	—	135	—	1.392
150	168	133	—	—	—	375	—	—	140	117	—	—	—	2.291
—	—	—	—	50	—	40	80	50	—	25	150	—	—	1.357
—	—	180	—	—	—	—	360	24	—	150	—	—	—	1.114
189	1.910	—	—	—	—	1.480	—	—	600	—	—	500	—	7.402
—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	466
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	98	150	—	300	80	250	158	150	100	50	110	175	90	3.807
	48	10	30	100	40	30	180	163	40	14	94	100	60	1.691
10.187	11.089	8.100	2.883	12.727	19.487	13.681	12.592	24.046	51.649	10.978	12.029	14.156	10384	351.690

SPRAWOZDANIE

z czynności Departamentu VI. Wydziału krajowego

za czas od 1. stycznia po koniec października 1893 roku.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Departament VI.

Szef Departamentu Dr. Damian Sawczak, Członek Wydziału krajowego.

W zakresie czynności tego Departamentu nie zaszły żadne zmiany i załatwiane były te same różnorodne sprawy (w ilości 16), jakie w poprzedniem sprawozdaniu za czas od 1. października 1891 po koniec roku 1892 wykazaliśmy.

W czasie od 1. stycznia 1893 po koniec października tegoż roku wpłynęło do Departamentu VI. 4.260 exhibitów, z których wszystkie zostały załatwione.

I. Sprawy terytoryalne

Uchwały niepodlegające Najwyższej sankcyi i sprawy Wydziałowi krajowemu przekazane.

Uchwały Wysokiego Sejmu z 4. i 8 maja 1893, któremi Wysoki Sejm przeszedł do porządku dziennego nad petycyą:

1) gminy Podliski i Wiszenka, oraz obszarów dworskich tychże miejscowości o wcielenie ich do okręgu sądowego w Mościskach;

2) gminy i obszaru dworskiego w Kozłowie o przeniesienie siedziby sądu powiatowego z Kozowej do Kozłowa, lub utworzenie nowego sądu powiatowego;

3) gminy miasta Łańcuta o przydzielenie kilku miejscowości z okręgu sądowego w Rzeszowie sądu powiatowego w Tyczynie i Przeworsku do c. k. sądu powiatowego w Łańcucie;

4) gminy, obszaru dworskiego, tudzież innych osób zbiorowych i prywatnych w Zakopanem o utworzenie tam nowego sądu powiatowego.

O odnośnych uchwałach Wysokiego Sejmu uwiadomiliśmy interesowane gminy za pośrednictwem Wydziałów powiatowych. Z powodu uchwały Wysokiego Sejmu, którą petycyę gminy Zakopane co do ewentualnej prośby ustanowienia stałych dni urzędowania przez delegowanego sędziego odstąpił c. k. Rządowi do uwzględnienia, zażądało c. k. Prezydyum Namiestnictwa pismem z dnia 3. czerwca 1893 l. 5248 udzielenia tej petycyi w oryginale, którą też przesłaliśmy Prezydyum c. k. Namiestnictwa, jednak dotychczas nie otrzymaliśmy żadnej odpowiedzi.

Uchwała z 8. maja 1893 polecająca Wydziałowi krajowemu, ażeby petycyę Zwierzchności gminnej i obszaru dworskiego w Gładyszowie i innych okolicznych gmin o utworzenie nowego c. k. Sądu powiatowego w Gładyszowie zbadał i przedłożył sprawozdanie na najbliższej sesyi sejmowej.

Rozporządzeniem z 6. czerwca 1893 L. W. 24681 zarządziliśmy zbadanie tej sprawy przez Wydział powiatowy w Gorlicach, która dotychczas jest w toku dochodzenia.

Uchwała z 8. maja 1893 polecająca Wydziałowi krajowemu, ażeby petycyę gminy miasteczka Jagielnicy i innych gmin okolicznych w powiecie czortkowskim o utworzenie nowego c. k. Sądu powiatowego w Jagielnicy zbadał i przedłożył sprawozdanie na najbliższej sesyi sejmowej.

Sprawę tę złączył Wysoki Sejm ze sprawą reaktywowania Sądu powiatowego w Jazłowcu i polecił dochodzenie przez pouczenia i zapytywanie gmin i obszarów dworskich. W myśl tej uchwały z 8. maja 1893 zarządził Wydział krajowy na dniu 27. czerwca 1893 L. W. 29700 dochodzenia przez Wydziały powiatowe w Czortkowie i Zaleszczykach, — które dotychczas ukończone nie zostały.

Uchwała z 9. maja 1893, którą polecono Wydziałowi krajowemu, aby względem petycyi Rady gminnej miasteczka Suchy o przeniesienie c. k. Sądu powiatowego ze Siemienia do tej miejscowości rokowania z c. k. Sądem wyższym krajowym w Krakowie i c. k. władzą polityczną krajową przeprowadził, a wynik tychże na najbliższej sesyi z stosownym wnioskiem przedłożył.

Zarządziliśmy rozporządzeniem z 9. czerwca 1893 L. W. 25157 dochodzenie przez Wydział powiatowy w Żywcu, a przedłożone przez Wydział powiatowy akta przesłaliśmy wyższemu c. k. Sądowi krajowemu w Krakowie dla objawienia swego zdania. Odpowiedź dotychczas nie otrzymaliśmy.

Petycya gminy Chyrowa o utworzenie nowego c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w Chyrowie.

Sprawozdanie komisyi prawniczej w tejże sprawie z 10. maja 1893 L. s. 827/94 spadło z porządku dziennego obrad Wysokiego Sejmu. O tem zawiadomiliśmy petycyonującą gminę przez Wydział powiatowy w Staremmieście (L. W. 28609) z oznajmieniem, że Wydział krajowy nie jest w możności żądania jej popierać.

Wezwania do c. k. Rządu.

Uchwała z 24. kwietnia 1893 w sprawie wydzielenia gminy i obszaru dworskiego Zalesie z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Złotym Potoku, a przyłączenia do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Monasterzyskach.

Na żądanie wyższego c. k. Sądu krajowego w Krakowie przesłaliśmy akta tej sprawy dotyczące, a pismem Ministerstwa sprawiedliwości z 23. listopada 1893 l. 21271 zostaliśmy zawiadomieni, że z 1. stycznia 1894 zostaje gmina Zalesie wraz z obszarem dworskim wydzieloną z okręgu sądowego w Złotym Potoku, a przydzieloną do okręgu sądowego w Monasterzyskach.

Uchwała z 24. kwietnia 1893 w sprawie wydzielenia gminy i obszaru dworskiego Piwoda z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Sieniawie, a przydzielenie do okręgu takiegoż c. k. Sądu w Jarosławiu.

Na mocy reskryptu c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z 5. listopada 1893 l. 21265 zostały z dniem 1. stycznia 1894 gmina i obszar dworski Piwoda wydzielone z okręgu Sądu powiatowego w Sieniawie i przydzielone do okręgu Sądu powiatowego w Jarosławiu.

Uchwała w przedmiocie wyłączenia gmin i obszarów dworskich Książnice, Podleszany i Wola mieleckа z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Radomyślu, a przydzielenia do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Mielcu.

Pismem z 14. lipca 1893 L. W. 36241 przesłaliśmy akta tej sprawy dotyczące c. k. wyższemu Sądowi krajowemu w Krakowie, — dotychczas nie ma załatwienia.

Uchwała w sprawie ustanowienia c. k. Sądu powiatowego w Jabłonowie.

Na żądanie c. k. wyższego Sądu krajowego we Lwowie przesłaliśmy pismem z 14. lipca 1893 L. W. 35649 akta tej sprawy dotyczące, — załatwienie dotychczas nie nastąpiło.

Uchwała w sprawie wyłączenia gminy Nowoszyn z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Bursztynie i c. k. Starostwa w Rohatynie, a przydzielenia do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Żurawnie i c. k. Starostwa w Żydaczowie.

Pismem z 14. lipca 1893 L. W. 35648 przesłalismy akta c. k. wyższemu Sądowi krajowemu we Lwowie. — załatwienie dotychczas nie nastąpiło.

Uchwała w sprawie przeniesienia gminy Pstrągowej wraz z obszarem dworskim z okręgu c. k. Sądu powiatowego i c. k. Starostwa w Ropczycach do c. k. Sądu powiatowego w Strzyżowie i c. k. Starostwa w Rzeszowie.

Na dniu 10. sierpnia 1893 L. W. 41990 udzieliliśmy dotyczące akta na żądanie c. k. wyższemu Sądowi krajowemu w Krakowie, — załatwienia dotychczas nie ma.

Uchwała, którą wezwano c. k. Rząd, ażeby w myśl uchwał Wys. Sejmu kraj. od r. 1874—1889 zechciał jak najrychlej ustanowić c. k. Trybunał I. instancyi w Czortkowie, tudzież nowe c. k. Sądy powiatowe w Podwołoczyskach, Jezierzanach, Zaliczynie, Otynii, Bołszowcach i Wielopolu.

W tej sprawie odnieśliśmy się z przypomnieniem do c. k. Prezydyum Namiestnictwa pismem z 15. września 1893 L. W. 46677. Odezwą z 13. października 1893 L. pr. 10779 zawiadomiło nas Prezydyum c. k. Namiestnictwa, że rezolucya Wysokiego Sejmu z 9. maja 1893 przedłożoną została sprawozdaniem z 4. czerwca 1893 Ministerstwu spraw wewnętrznych, jednak dotychczas odpowiedź nie nadeszła.

Uchwała, którą wezwano c. k. Rząd, aby bezzwłocznie przystąpił do aktywowania c. k. Sądu obwodowego w Stryju i w tym celu budowę gmachu sądowego w Stryju jeszcze w bieżącym roku rozpoczął.

Dotychczas nie otrzymaliśmy decyzyi c. k. Rządu mimo, iż odnieśliśmy się z przypomnieniem do c. k. Prezydyum Namiestnictwa pismem z 26. października 1893 L. W. 51678. Odezwą z 11. listopada 1893 l. 12219 zostaliśmy tylko zawiadomieni przez Prezydyum c. k. Namiestnictwa, że rezolucyę Sejmu dotyczącą aktywowania c. k. Sądu obwodowego w Stryju przedłożyło sprawozdaniem z 9. czerwca 1893 Jego Ekscelencyi Panu Ministrowi spraw wewnętrznych. W załatwieniu tej odezwy odnieśliśmy się do c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą o poparcie tej sprawy w kierunku uchwały Wysokiego Sejmu.

Zmiany terytoryalne.

Nowe sądy.

Na mocy reskryptu c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z 2. pazdziernika l. 17538 ustanowiony zostaje z dniem 1. stycznia 1894 nowy c. k. Sąd powiatowy w Jaworznie, w skład którego wchodzą gminy

i obszary dworskie Byczyna, Ciężkowice, Dąb, Dąbrowa, Długoszyn, Jaworzno, Jeleń i Szczakowa; za czem Wysoki Sejm oświadczył się uchwałą swą z 15. stycznia 1887.

Wyłączenie miejscowości Fehlbach, Kobylnica ruska i Kobylnica wołoska z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Lubaczowie, a przydzielenie do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Krakowcu.

Na mocy rozporządzenia c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z 20. października 1893 l. 18219 i c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 26. września 1893 l. 3166 wyłączono miejscowości Fehlbach, Kobylnica ruska i Kobylnica wołoska z dniem 1. stycznia 1894 z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Lubaczowie, c. k. Sądu krajowego we Lwowie i c. k. Starostwa w Cieszanowie, a wcielono je do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Krakowcu, c. k. Sądu obwodowego w Przemyślu i c. k. Starostwa w Jarosławie. Z powodu tego przedkładamy oddzielnie sprawozdanie za odpowiednią zmianą okręgów autonomicznych dotyczących Reprezentacyj powiatowych.

Petycya gminy Polanka wielka o wyłączknie z c. k. Starostwa w Białej i c. k. Sądu powiatowego w Oświęcimie, a przydzielenie do c. k. Starostwa w Wadowicach i c. k. Sądu powiatowego w Zatorze.

Gmina Polanka wielka wniosła była na dniu 12. marca 1892 taką petycyę do Wysokiego Sejmu, która jako niezałatwiona przekazaną została Wydziałowi krajownmu uchwałą z 9. kwietnia 1893.

Wydział krajowy zarządził w tej sprawie bliższe dochodzenia i odniósł się do reprezentacyi powiatowej w Białej i c. k. wyższego Sądu krajowego w Krakowie o zdanie. Rada powiatowa na pełnem posiedzeniu z 30. grudnia 1892 nie uznała koniecznej potrzeby wydzielenia, jakiego się domagała gmina Polanka wielka w swej petycyi, zaś wyższy c. k. Sąd krajowy w Krakowie oświadczył się przeciw żądaniu petycyonującej gminy. Wobec tego stanu rzeczy Wydział krajowy pismem z 26. października 1893 L. W. 36565 oznajmił gminie za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Białej, że nie mógłby popierać jej żądania przed Wysokim Sejmem.

Petycya gminy Markowy o wydzielenie z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Przeworsku, a przydzielenie do okręgu sądowego w Łańcucie.

Gmina Markowa w powiecie łańcuckim wniosła była w tej sprawie na dniu 8. maja 1893 petycyę do Wysokiego Sejmu, która jako niezałatwiona przekazaną została Wydziałowi krajowemu uchwałą z 20. maja 1893.

Z powodu wdrożonego przez Wydział krajowy dochodzenia oświadczyła się Rada powiatowa łańcucka na posiedzeniu z 8. lipca 1893 za żądanem wydzieleniem, a to ze względu na wygodę mieszkańców, którzy do Łańcuta mają mieć 9. kilometrów, gdy do Przeworska jest 14. kilometrów; natomiast wyższy c. k. Sąd w Krakowie po wysłuchaniu w tym względzie zdania Sądów powiatowych w Łańcucie i Przeworsku oświadczył się przeciw takiemu wydzieleniu, a to ze względu na stosunki sądowe.

Gmina Markowa należy bowiem, zdaniem sądów, do najzamożniejszych i najludniejszych w okolicy, liczy 3.368 dusz. Okręg sądowy w Łańcucie liczy 45.394 ludności, w Przeworsku 43.320 ludności. Sąd łańcucki byłby przeto przez takie przydzielenie niestosunkowo zwiększonym i nie podołałby czynnościom.

Ponieważ przez uwzględnienie petycyi gminy Markowy nastąpiłby rzeczywiście nierównomierny stosunek pod względem ludności powiatów sądowych łańcuckiego i przeworskiego, który dzisiaj mniejwięcej się równoważy, oświadczyliśmy gminie Markowej za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Łańcucie pismem z 6. listopada 1893 L. W. 56654, że Wydział krajowy nie mógłby popierać jej petycyi przed Wysokim Sejmem.

Nowe przedłożenia.

Oddzielnie przedkładamy sprawozdania:

1) na wyłączenie gmin Koziniec, Ponikwy i Kaczyny z okręgu sądowego Andrychowa, a przydzielenie do okręgu Sądu powiatowego w Wadowicach;

2) na przeniesienie siedziby c. k. Sądu powiatowego w Kosowie na terytoryum gminy Stary Kozeń graniczącem z miastem;

3) na przeniesienie gmin Świniarsko z przysiółkiem Mała wieś, Gaj i Niskowa z Szymanowicami z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Starym Sączu do okręgu sądowego w Nowym Sączu;

4) na zmianę okręgów Reprezentacyi powiatowych w Cieszanowie i Jaworowie.

2. Sprawy wojskowe (pospolite ruszenie).

W roku 1893 przedstawił Wydział krajowy do wyłączenia od służby w pospolitem ruszeniu po koniec marca 1894 ogółem 354 rozmaitych funkcyonaryuszów autonomicznych. Z liczby tej uzyskało rzeczone uwolnienie ogółem 268 osób, a mianowicie:

Z proponowanych c. k. Komendzie obrony krajowej we Lwowie w liczbie 126 uwolniła taż władza 91.

Z proponowanych c. k. Komendzie obrony krajowej w Krakowie w liczbie 154 uwolniła taż władza 135.

Z proponowanych c. k. Komendzie obrony krajowej w Przemyślu w liczbie 74 wyłączyła taż władza 42; 25 zaś funkcyonaryuszów uwolnionych zostało od służby w pospolitem ruszeniu do 15 dnia po uruchomieniu tej siły sbrojnej.

Nieuwolnionych zatem zupełnie zostało 61, a to z powodów, że oni nie należeli do kategoryi osób w §. 15 ust. 62 lit. A rozp. c. k. Min. obr. kraj. z 20. grudnia 1889 Nr. 193 Dz. u. p. oznaczonych, albo też z powodu, że ich stanowiska służbowe nie przemawiały za konieczną potrzebą ich uwolnienia, wreszcie ze względu na przezuaczenie niektórych z wykazanych osób do celów uzupełniających c. k. armię.

Co się tyczy fundacyj dla inwalidów wojskowych, to takowe od roku 1893 przydzielone zostały do zakresu czynności Departamentu III. Wydziału krajowego.

3. Żandarmerya.

Sprawa zakupna parceli gruntowej realności pod l. k. $71^1/_4$ we Lwowie na rozszerzenie gmachu komendy żandarmeryi.

Sprawa ta postąpiła o tyle, że c. k. Sąd krajowy we Lwowie zamianował kuratora dla powierniczych substytutów w sukcesyi do własności realności pod l. k. $71^1/_4$, która na rozszerzenie gmachu c. k. komendy żandarmeryi ma być nabytą, a Rada miejska we Lwowie wyznaczyła swego delegata do wspólnego porozumienia się względem ułożenia ostatecznego projektu do zawrzeć się mającego kontraktu, którego zredagowanie poruczyliśmy syndykowi Wydziału krajowego, który atoli dotychczas z zadania swego nie mógł się wywiązać.

Kwaterunek żandarmeryi.

Wezwanie do c. k. Rządu w sprawie zrównania kwaterunkowego dla c. k. żandarmeryi z wynagrodzeniem za kwaterunek dla c. k. armii.

Uchwałą Wysokiego Sejmu z 20. maja 1893 wezwany został c. k. Rząd, ażeby spowodował w drodze ustawodawstwa państwowego w najbliższym już czasie zrównanie kwaterunkowego opłacanego przez Skarb Państwa za kwaterunek żandarmeryi z wynagrodzeniem za kwaterunek c. k. wojska; uchwała ta, podobnie jak podrzędnie rezolucye z 4. listopada 1889, 8. kwietnia 1892, 24. września 1892, nie została dotychczas przez c. k. Rząd załatwioną W tej sprawie odnieśliśmy się do Prezydyum c. k. Namiestnictwa i do J. E. Ministra dla Galicyi p. Apolinarego Jaworskiego z prośbą o skuteczne poparcie rezolucyi Wysokiego Sejmu w Ministerstwie obrony krajowej; dotychczas atoli nie otrzymaliśmy żadnej odpowiedzi.

Sprawa uwzględnienia przemysłu krajowego przy dostawie dla c. k. żandarmeryi.

W myśl rezolucyi Wysokiego Sejmu z 24. września 1892 do c. k. Rządu w przedmiocie uwzględnienia przemysłu krajowego przy dostawach dla c. k. żandarmeryi odnieśliśmy się do c. k. Prezydyum Namiestnictwa z zapytaniem, w jaki sposób rezolucya ta załatwioną została, oraz do c. k. komendy żandarmeryi z prośbą, ażeby ze swej strony poparła usiłowania Wysokiego Sejmu. C. k. Namiestnictwo odpowiedzi nie nadesłało, natomiast c. k. komenda oznajmiła nam, że pismo to przedłożyła c. k. Ministeryum obrony krajowej, ponieważ kontrakty o zabezpieczenie materyałów dla adjustowania c. k. żandarmeryi przez c. k. Ministerstwo bywają załatwiane. Zarazem podała komenda do wiadomości naszej, że już obecnie wszelkie gatunki sukna potrzebnego dla żandarmeryi sprowadzane są z Białej, dalej, że obuwie w przeważnej części i materyały służące do urządzenia koszar, oraz łóżka, materace, pościel i meble dla oficerów również w kraju zakupywane bywają.

Sprawy bieżące c. k. żandarmeryi.

Stan żandarmeryi w Galicyi pomnożony został w roku 1893 o 358 żandarmów, 11 oficerów wyższych stopni, 38 posterunków i o 8 komend oddziałowych. O tem zdaliśmy już obszerniej sprawę Wysokiemu Sejmowi osobnem sprawozdaniem na dniu 26. kwietnia 1893, wskutek czego Wysoki Sejm przyznał dodatkowy kredyt na rok 1893 w kwocie 37.500 zł. na pokrycie wydatków z powodu tego pomnożenia powstałych, który też zrealizowanym został.

W czasie od 1. stycznia do 15. listopada 1893 zgodziliśmy się na zawarcie 181 nowych kontraktów najmu koszar dla c. k. żandarmeryi.

Stan żandarmeryi w Galicyi według listy dyslokacyjnej z 1. lipca 1893 wynosi 5 oficerów sztabowych, 43 oficerów wyższych stopni, 2.584 żandarmów, 443 posterunków i prócz tego 226 żandarmów przeznaczonych jest do kontroli przy katastrze bydła.

4. Sprawy tyczące się ustawodawstwa cywilnego i karnego.

a) Niezałatwione przez Wysoki Sejm w ubiegłej sesyi sprawozdanie nasze, tyczące się ulg legalizacyjnych w sprawach hipotecznych drobiazgowych, ponawiamy oddzielnie do L. W. 30780/93.

b) Dotąd nie nadeszła decyzya c. k. Rządu co do uchwały Wys. Sejmu z dnia 17. maja 1893 tyczącej się reformy postępowania sądowego w sprawach niespornych.

c) Przekazaną przez Wys. Sejm uchwałą z dnia 20. maja 1893 petycyę Stanisława Drohojowskiego o ustanowienie przy sądach powiatowych c. k geometrów przesłał Wydział krajowy przy odezwie z dnia 13. czerwca 1893 LW. 29.530 c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą o oznajmienie Wydziałowi krajowemu, czy i o ile c. k. Rząd byłby skłonnym objawionemu wyżej życzeniu zadośćuczynić. Na pismo to nasze nie otrzymaliśmy dotąd odpowiedzi.

Aleg. 1. *d)* Wreszcie dołączamy odpis pisma tutejszego z dnia 27. października 1893 LW. 42951, w którem objawiliśmy c. k. Ministerstwu sprawiedliwości opinię naszą w sprawie gminnych urzędów rozjemczych.

5. Sprawy odnoszące się do statutu krajowego, ordynacyi wyborczej i regulaminu sejmowego.

W sprawie zmiany sejmowej ordynacyi wyborczej i statutu krajowego w kierunku powiększenia liczby posłów z kuryi miast, przedkładaliśmy sprawozdania w r. 1889 do LW. 36368, w r. 1890 do LW. 23209 i w r. 1892 do LW. 50508, jednakże sprawozdania te nie weszły na porządek dzienny obrad Wysokiego Sejmu.

Sprawozdanie komisyi prawniczej z d. 24. września 1892 o wniosku posła Weigla w sprawie zmiany statutu krajowego i krajowej ordynacyi wyborczej w kierunku pomnożenia liczby posłów z miast Lwowa i Krakowa weszła pod obrady Wys. Sejmu na posiedzeniu z dnia 1. maja 1893 jednak dla braku potrzebnego kompletu nie powziął Wys. Sejm uchwały w tej sprawie.

W tym roku przedkładamy osobne sprawozdanie w sprawie przyznania ukończonym technikom i kandydatom notaryalnym prawa wyboru do Rady miejskiej we Lwowie i w Krakowie.

6. Sprawy dotyczące podatków i opłat stemplowych.

Uchwałą z dnia 16. maja 1893 wezwał Wys. Sejm c. k. Rząd:

I. aby polecił władzom skarbowym przy egzekucyach przestrzegać najściślej postanowienia ustawy państwowej z dnia 10. czerwca 1887 Nr. 74 Dz. u. p. i inne przepisy prawne o przedmiotach wyjętych z pod egzekucyi;

II. aby polecił c. k. władzom skarbowym przy wymiarze należytości prawnych uwzględniać z urzędu te przepisy, które wpływają na obniżenie wymiaru, tudzież przed prawomocnością wymiaru nie ściągać należytości w drodze egzekucyi;

III. aby przedłożył do konstytucyjnego traktowania projekt ustawy o należytościach, systematycznie opracowany, uwzględniając przytem potrzebę uproszczenia postanowień prawnych i ulżenia ludności.

Na powyższe rezolucye Wys. Sejmu nadeszła dotąd odpowiedź c. k. Rządu tylko na wezwanie zawarte w ustępie I. a mianowicie odezwą z dnia 28/10 1893 L. 11418 nadesłało nam c. k. Prezydyum Namiestnictwa

Aleg. 2. załączony odpis rozporządzenia wydanego pod dniem 13/10 1893 do l. 2027 przez c. k. kraj. Dyrekcyę skarbu do c. k. Starostw w sprawie postępowania egzekucyjnego.

Zresztą w wykonaniu polecenia zamieszczonego w ustępie IV. powyższej uchwały Wys. Sejmu przedstawił Wydział krajowy do LW. 56800/93 w odpowiedni sposób JE. p. Namiestnikowi, jako Prezydentowi krajowej Dyrekcyi skarbu, tudzież JE p. Ministrowi skarbu sytuacyę ekonomiczną kraju zagrożoną przeciążeniem podatkowem, wykazując zarazem naglącą potrzebę uczynienia zadość żądaniom Sejmu, w rezolucyach od I—III objętym.

Niezałatwione przez Wysoki Sejm petycye; a to: gminy Bohorodczany stare o wyjednanie opustu należytości egzekucyjnych za zaległe podatki i petycyę gmin i obszarów dworskich z okolicy Krakowca o ustanowienie c. k. urzędu podatkowego w Krakowcu, przesłał Wydział krajowy pismami z dnia 6. czerwca i 22. lipca 1893 do ll. 28232 i 29324 c. k. Prezydyum Namiestnictwa do możliwego uwzględnienia. Na to otrzymał Wydział krajowy odpowiedź tylko co do petycyi drugiej; mianowicie w odezwie z dnia 26 8 93 L 9424 (LW. 45465/93) oznajmiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa,

„że Prezydyum c. k. kraj Dyrekcyi skarbu nie zapoznaje potrzeby utworzenia w Krakowcu urzędu podatkowego, że jednak w roku bieżącym urząd ten nie będzie kreowany, albowiem już poprzednio doniosł Dyrektor okręgu skarbowego w Przemyślu, że w Krakowcu niema odpowiednich lokalności na pomieszczenie urzędu podatkowego. Podaniem z d. 6 czerwca b. r. do l. 982 wniósł Wydział powiatowy w Jaworowie prośbę o utworzenie jeszcze w bieżącym roku urzędu podatkowego w Krakowcu i przedłożył 4 oferty na najem lokalności dla tego urzędu. Oferty te zatrzymano do ewentualnego ocenienia w roku przyszłym a Wydział powiatowy w Jaworowie zawiadomiono pod dniem 26/6 b. r. do l. 52682, że w roku bieżącym urząd podatkowy nie będzie kreowany z powodu, o którym wyżej wspomniano z dodatkiem, że dochodzenie, czy i o ile odpowiadałyby celowi lokalności poszczególnione w przedłożonych przez Wydział powiatowy 4 ofertach byłoby już spóźnione z tego względu, że pertraktacye co do utworzenia w roku bieżącym w Galicyi nowych urzędów podatkowych były już ukończone.“

Dalej na uchwałę Wys. Sejmu z dnia 12. maja 1893, którą odstąpiono c. k. Rządowi do załatwienia petycye gmin powiatu Podhajeckiego w sprawie nadużyć sekwestratorów podatkowych, nie nadeszła dotąd odpowiedź.

Natomiast w załatwieniu przesłanej jeszcze w roku zeszłym do Wys. Sejmu wniesionej petycyi kilkunastu gmin powiatu Limanowskiego o zmianę ustawy o poborze podatku spożywczego od mięsa — udzieliło nam c. k.

Aleg. 3. Prezydyum Namiestnictwa załączony w odpisie reskrypt c. k. Ministerstwa skarbu w tym przedmiocie wydany.

Z okazyi utworzenia z dniem 1. grudnia 1892 nowego urzędu podatkowego w Sądowej Wiśni, wydało c. k. Starostwo w Mościskach pod dniem 29. listopada 1892 l. 12119 okólnik do odnośnych gmin pouczający je, „że począwszy od roku 1893 każdy podatkujący opłacać ma osobiście swe należytości podatkowe w c. k. Urzędzie podatkowym w Mościskach względnie w Sądowej Wiśni. C. k. krajowa Dyrekcya skarbu zezwoliła jednak, aby Zwierzchności gminne, które dotychczas trudniły się poborem i odwożeniem podatków gruntowych i domowych, i nadal wykonywały indywidualny pobór tych podatków, jeżeli Zwierzchności gminne same tego żądać będą i jeżeli to leżeć będzie w interesie podatkujących. W tym ostatnim wypadku miałyby gminy wybrać sobie i upoważnić do poboru i odwożenia podatków jakąś osobę i wnieść do c. k. Starostwa podanie o dozwolenie pobierania podatków nadal w gminie. Przytem zastrzegło jednak c. k. Starostwo:

1) że wybrany przez gminy kolektant niema żadnego prawa do wynagrodzenia ze strony c. k. Skarbu za pobór podatków;

2) że kolektant ten pozostaje w stosunku prywatnym odpowiedzialności do swoich mocodawców;

3) że zatem pieniądze podatkowe przez jego mocodawców mu oddane, a przez niego do urzędu podatkowego nie odwiezione i przez ten urząd w książeczkach podatkowych kontrybuentów niepokwitowane, nie mogą być uważane za zapłacone i muszą być od kontrybuentów ponownie żądane.“

Okólnik powyższy zakomunikował Wydział powiatowy Mościski relacyą z dnia 31. stycznia 1893 l. 3483 Wydziałowi krajowemu nadmieniając, że przeważna część gmin tamtejszego powiatu postanowiła w zupełności zatrzymać dotychczasowy sposób pobierania podatków, t. j. za pomocą kolektantów i po myśli powyższego okólnika. Ponieważ jednak taki sposób wybierania i odwożenia podatków jest dla gmin jednym z najcięższych i nader niewłaściwym, gdyż absorbuje z wielkim uszczerbkiem dla spraw do własnego zakresu działania gmin należących wszystkie niemal siły Reprezentacyi i funkcyonaryuszów gminnych; gdy nadto taki pobór podatków, jako najczęściej nieprawidłowo i bez odpowiedniej kontroli wykonywany, był prawie zawsze połączony ze szkodą materyalną dla kontrybuentów i stanowił źródło przeróżnych nieporządków kasowych, nadużyć i sprzeniewierzeń; — przeto Wydział powiatowy upraszał Wydział krajowy o wyjednanie u c. k. Władzy skarbowej rozporządzenia, by z pominięciem kolektantów podatkowych indywidualnym poborem wszelkich podatków w tych wszystkich powiatach, gdzie odpowiednio miejscowym potrzebom pomnożono już c. k. Urzędy podatkowe, trudniły się wyłącznie c. k. Urzędy podatkowe, bądź bezpośrednio w siedzibie swego urzędowania, bądź też pośrednio przez delegowanych na koszt odnośnych kontrybuentów — urzędników swoich.

Petycyę tę Mościckiego Wydziału powiatowego popartą przez 18 Wydziałów powiatowych przesłał Wydział krajowy podaniem z dnia 15. marca 1893 do LW. 9053 c. k. Prezydyum Namiestnictwa do właściwego załatwienia; przypominając, że sprawa indywidualnego poboru podatków jest już od lat kilku przedmiotem rozpraw między c. k. Rządem a władzami autonomicznemi. Jeszcze bowiem w roku 1884 i w r. 1888 oświadczyło c. k. Ministerstwo skarbu, iż uregulowanie w drodze ustawodawczej poboru

podatków, dotąd od wielu lat przez Zwierzchności gminne wykonywanego, jest już w toku, i że odnośny projekt ustawy Radzie Państwa przedłożony zostanie. Gdy jednak ten stan rzeczy dalej nie postąpił, udał się Wydział krajowy — na skutek uchwały Wys. Sejmu z dnia 22. Stycznia 1889 i wniesionej w tej samej sprawie petycyi Lwowskiego Wydziału powiatowego — odezwą z dnia 2. Marca 1889 LW. 2281 do c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą, ażeby przedstawiło c. k. Ministerstwu skarbu potrzebę rychłego — o ile możności — zastąpienia tymczasowych zarządzeń co do poboru podatków, ustawą sprawę tę ostatecznie normującą. I niniejszem zatem powołał się Wydział krajowy na wspomnianą odezwę swoją z dnia 2. marca 1889 LW. 2281 upraszając c. k. Prezydyum Namiestnictwa o ponowne przedstawienie c. k. Ministerstwu skarbu potrzeby rychłego uregulowania poboru podatków w drodze ustawodawczej.

Aleg. 4. W odpowiedzi otrzymaliśmy pismo c. k. Prezydyum Namiestnictwa dtto 4. listopada 1893 L. 11450, którego odpis pod ⁄. dołączamy.

Co się tyczy nakoniec wymiaru należytości stemplowych od dekretów nominacyjnych urzędników i sług krajowych, dokonywanego przez Wydział krajowy, to w I. półroczu 1893 wymierzono 4.977 zł. 94 ct., z której to kwoty pokrył fundusz krajowy na mocy odnośnych uchwał Wys. Sejmu 2.238 zł. 97 ct.

7. Zakłady pracy przymusowej i poprawcze.

Niezałatwione przez Wys. Sejm w ubiegłej sesyi sprawozdanie Wydziału krajowego o urządzeniu w kraju poprawczej kolonii rolniczej i zakładu przymusowej pracy przedkładamy ponownie i oddzielnie do LW. 29526|93; nadmieniając że c. k. Dyrekcya dóbr państwowych nie podała nam dotychczas ostatecznej ceny względnie warunków sprzedaży dóbr funduszowych Tyniec Kostrze i Samborek na cele rzeczonych kolonij. Tu zaś wykazujemy dalsze koszta utrzymania w obcych zakładach pracy przymusowej i poprawczych skazańców przynależnych do naszego kraju. Koszta te zwrócone po myśli ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90 Dz. u. p. z funduszu krajowego, wyniosły:

W zakładzie	Za ilu skazańców	Za czas	W kwocie zł.	ct.
Korneuburg (Niższa Austrya)	8	za III. kwartał 1892	315	—
	8	„ IV. „ „	312	—
	7	„ I. „ 1893	378	—
	6	„ II. „ „	273	—
Wiener-Neudorf (Niższa-Austrya)	1	za rok 1892	86	69
Neutitschein (Morawy).	4	za III. kwartał 1892	154	80
	3	„ IV. „ „	105	30
	3	„ I. „ 1893	118	80
	4	„ II. „ „	129	60

W zakładzie	Za ilu skazańców	Za czas	W kwocie zł.	ct.
Berno (Morawy).	1	za I. kwartał 1893	33	75
	2	„ II. „ „	22	50
Igława (Morawy).	2	za II. kwartał 1893	41	85
Znajm (Morawy).	1	za II. kwartał 1893	5	40
Lankowitz (Styrya).	1	za IV. kwartał 1892	35	88
	1	„ I. „ 1893	35	10
	1	„ II. „ 1893	35	49

począwszy od roku 1887 wypłacono po koniec października 1893 r. sumę 7.412 zł. 83 ct.

8. Zapomogi z rubr. XVII. funduszu krajowego.

W wykonaniu uchwał Wys. Sejmu z dnia 4. i 10 maja 1893, któremi udzielone zostały wsparcia dla pogorzelców:

1. gminy Powitno w kwocie 400 zł.
2. „ Terpiłówka „ 100 „
3. „ Zupawa „ 50 „
4. „ Ulanów „ 600 „
5. „ Seredne w. „ 100 „
6. „ Mikołajów „ 200 „

razem 1450 zł.

asygnowano odnośne kwoty i przesłano na ręce Prezesów Rad powiatowych z wezwaniem do rozdzielenia tych wsparć pomiędzy najbiedniejszych pogorzelców.

Wreszcie w załatwieniu bądźto przekazanych przez Wys. Sejm bądź bezpośrednio do Wydziału krajowego wniesionych petycyj udzielił Wydział krajowy z funduszu dyspozycyjnego tytułem wsparć dla pogorzelców 12-stu gmin, łącznej kwoty 2455 zł.

9 Propinacya

Pod dniem 4. czerwca 1893 otrzymał Wydział krajowy odezwę c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego dtto 31. maja 1893 L. 5069 następującej treści:

W sprawozdaniu z dnia 9. maja b. r. do l. 19430, którem Świetny Wydział krajowy przedłożył Wysokiemu Sejmowi zamknięcia rachunkowe galicyjskiego funduszu propinacyjnego za rok 1892 umieszczono uwagę, iż jakkolwiek zamknięcie wszystkich czterech funduszów należycie sporządzone i zestawione są zgodne co do istoty rzeczy, to jednak życzyćby należało:

a) iżby w przyszłych zamknięciach funduszu ogólnego c. k. Dyrekcya funduszu propinacyjnego prócz porównań sum zestawianych na podstawie przypisanych należytości, jakto w obecnych zamknięciach ma miejsce, sporządzała jeszcze zestawienie ogólnych sum dochodów i wydatków podług wyników kasowych, — i

b) aby po wcieleniu zwyżki za dany rok do funduszu zasobowego każdoczesny zapas ostateczny wypływał sam z siebie (rezulował) w funduszu ogólnym. Z uwagi iż wedle jasnej stylizacyi §. 41-go ustawy z dnia 22. kwietnia 1889 Dz. u. kr. Nr. 30 preliminarze i zamknięcia rachunkowe galic. funduszu propinacyjnego mają być sprawdzane li tylko przez oddział rachunkowy c. k. Namiestnictwa i przedkładane następnie za pośrednictwem Świetnego Wydziału krajowego wys. Sejmowi do uchwalenia, względnie do zatwierdzenia, nie może c. k. Dyrekcya uznać kompetencyi Świetnego Wydziału do czynienia w swych sprawozdaniach do wys. Sejmu krytycznych uwag, bądź to dodatnich, bądź też ujemnych co do rzeczonych preliminarzy i zamknięć rachunkowych, zwłaszcza iż cenzurowanie takie ze strony Świetnego Wydziału przedłożeń tutejszych nie daje się pogodzić ze stanowiskiem Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego, jako c. k. władzy samoistnej, zostającej pod przewodnictwem c. k. Namiestnika i podlegającej we wszystkich swych agendach po myśli ostatniego ustępu §. 38 jedynie tylko c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych. C. k. Dyrekcya uprasza przeto Świetny Wydział krajowy, by przedkładając Wys. Sejmowi tutejsze preliminarze i zamknięcia rachunkowe zatrzymał w przyszłości tę formę sprawozdań, jaka była dotąd praktykowana w latach 1891 i 1892.

Załącznik 5.

Zapatrywań tych c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego, jako nieznajdujących uzasadnienia w postanowieniach Statutu krajowego tudzież instrukcyi przez Wys. Sejm uchwalonej, ani też nie mogących być wysnutemi z interpretacyi ustawy z dnia 22. kwietnia 1889 Dz. u. kr. Nr. 30 nie mógł Wydział krajowy podzielić, i w tym duchu też wystosował pod dniem 9. czerwca r. b. LW. 28238 do rzeczonej Władzy pismo, którego odpis pod ·/. dołączamy.

Uchwalona przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 17. Maja 1893 ustawa uzupełniająca postanowienia §. 23 ustawy krajowej z dnia 30. grudnia 1875 Nr. 55 Dz. u. k. z r. 1877 w przedmiocie uwolnienia właścicieli tabularnych od opłat na rzecz funduszu propinacyjnego w razie zakładania nowych gorzelń, browarów lub miodosytni, została Najwyższem postanowieniem z d. 30. listopada 1893 sankcyonowaną, o czem c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 9. grudnia 1893 L. 13197 z oznajmieniem, iż równocześnie zarządziło ogłoszenie ustawy w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

10. Szupaśnictwo.

W dziale szupasowym przeprowadzono z pomyślnym wynikiem licytacye i zawarto kontrakty na dostawę odzieży dla szupaśników na stacyach szupasowych we Lwowie, Krakowie i Przemyślu w latach 1894–1896, co jak już w poprzednich sprawozdaniach wykazano, przynosi znaczne korzyści funduszowi krajowemu, w porównaniu z tem, jeżeliby wzmiankowane

stacye zakupywały same odzież jak dawniej u rozmaitych tandeciarzy.

W roku 1893 przeprowadzono likwidacyę kosztów szupasowych narosłych w r. 1890 i wykazano do zwrotu funduszowi krajowemu ze strony dotyczących gmin i obcokrajowców przypadające na nich z mocy ustawy szupasowej z ogólnej sumy w kwocie 22.377 zł. 47 ct. część w łącznej kwocie 7.158 zł. 41 $^1/_2$ ct. w. a. Taka sama likwidacya za r. 1891 jest na ukończeniu.

II. Krajowe opłaty konsumcyjne.

W poborze krajowych opłat konsumcyjnych nie zaszła w ciągu r. 1893 żadna zasadnicza zmiana.

Raty dzierżawne po koniec trzeciego kwartału 1893 z wyjątkiem Gródka zostały w zupełności zapłacone. Na powiat rzeszowski zostało niedopłaconych 875 zł.

Poszczególni dzierżawcy ociągają się wprawdzie z uiszczaniem przypadających rat, jednak pod naciskiem i grozą zaskarzeń sądowych płacą zaległe raty; — takich zaskarzeń było w roku 1893 po koniec trzeciego kwartału 13.

Z powodu wykazanych strat musiał Wydział krajowy przyznać opusty z czynszu dzierżawnego na powiat rzeszowski od 1. kwietnia 1893 w kwocie 1.500 zł i na powiat jasielski w kwocie 500 zł. O uchwale Wys. Sejmu z 12. maja 1893, którą Wysoki Sejm przeszedł do porządku dziennego nad petycyą gminy miasta Jasła o przyznanie opustu zawiadomiliśmy interesowaną gminę na dniu 30. maja 1893 LW. 25792.

Zaległość na powiat Cieszanowski za r. 1891, o czem donosiliśmy w przeszłorocznem sprawozdaniu została zapłaconą przez byłego dzierżawcę, natomiast takaż zaległość z powodu rozwiązania kontraktu na powiat skałacki mimo uzyskanych wyroków sądowych i zarządzonych kroków egzekucyjnych nie dała się ściągnąć, ponieważ nie było jej na czem poszukiwać; musieliśmy się przeto zadowolnić zwrotem kosztów sądowych w kwocie 100 zł.

Czysty dochód z opłat konsumcyjnych wynosił w r. 1892 wedle zamknięć rachunkowych 344.595 zł.; na rok 1894 preliminujemy dochód z opłat konsumcyjnych w kwocie 335.000 zł. t. j. o 9.500 zł wyższy jak w r. 1893.

Wreszcie nadmieniamy, że dzierżawcy przeważnie się żalą iż na przedsiębiorstwie opłat konsumcyjnych tracą i na swojem nie wychodzą, — Wydział krajowy ma to przekonanie, że na przyszłość to jest po roku 1894 przy dotychczasowym sposobie poboru nie można by się spodziewać tej wydatności, co obecnie, dlatego zarządził w tym kierunku dochodzenia, z których składa Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

12. Sprawa granicy kraju przy Morskiem Oku.

Na posiedzeniu z 19. maja 1893 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

1) Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby sprawę sporu o granice państwa i kraju nad Morskiem Okiem stanowczo i energicznie zajął się i takową jak najśpieszniej do pomyślnego skutku doprowadził;

2) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zebrawszy materyały dowodowe granic kraju dotyczące c. k. Rządowi wyczerpujący memoryał przedłożył i wszelkiemi środkami korzystne dla kraju załatwienie tej sprawy popierał i o tem Sejmowi na najbliższej sesyi relacyę zdał;

3) Sejm wybiera deputacyę, która zaniesie do stóp Tronu żale i niepokoje ludności kraju z powodu zagrożonych jego granic.

Przystępując do wykonania powyższych uchwał, Wydział krajowy zwołał przedewszystkiem ankietę z ludzi fachowych dla zastanowienia się, gdzie przez kogo i jakie poszukiwania w sprawie granic kraju w okolicy Morskiego Oka należałoby poczynić. Ankieta ta, która zebrała się na dniu 28. maja 1893 wydała w powyższym względzie swoją opinię, i ułożyła program przedsięwziąć się mających poszukiwań.

Stosownie do wypowiedzianej przez ankietę opinii Wydział krajowy wydelegował Dra Aleksandra Czołowskiego archiwistę miejskiego we Lwowie z wezwaniem do zajęcia się przeglądem akt i zbiorów przez ankietę wskazanych, we Lwowie, Krakowie, Wiedniu i Warszawie i poczynił zarazem ze swej strony wszelkie kroki dla umożliwienia Drowi Czołowskiemu wstępu do muzeum i zbiorów w Łańcucie, Krakowie i t. d.

Dr. Czołowski wywiązał się z udzielonego mu mandatu i przedłożył szczegółowy wywód historyczno-prawny sprawy sporu granicznego przy Morskiem Oku między Galicyą a Węgrami, opracowany na podstawie materyału archiwalnego zebranego we Lwowie, Krakowie, Wiedniu i Warszawie; czynność poszukiwań zabrała mu cztery miesięcy czasu a rezultat stosunkowo najobfitszy przyniósł Wiedeń, potem Kraków, Lwów i Warszawa.

Przedłożony materyał i wywód historyczno-prawny Dra Czołowskiego poddał Wydział krajowy rozpoznaniu ankiety z mężów fachowych złożonej, na dniu 15. listopada 1893, która uznała takowy za pracę literacką, która powinna być wydrukowaną i na jej podstawie memoryał do c. k. Rządu wystosowanym. Memoryał taki wypracowuje się i będzie w drugiej połowie grudnia 1894 przedłożony c. k. Rządowi stosownie do polecenia Wysokiego Sejmu.

Ponieważ wedle zasięgniętych w kompetentnych sferach wiadomości, kwestya sporna o Morskie Oko jest na razie w obu Rządach centralnych w zawieszeniu z powodu, że tak Rząd austryacki jakoteż węgierski zgodziły się na wysłanie pierwej komisyi reambulacyjnej celem sporządzenia mapy uwidoczniającej na podstawie zebranych materyałów wszystkie w rozmaitych epokach na spornem terytoryum dokonane pomiary, która to czynność będzie mogła na miejscu dopiero z wiosną roku 1894 być rozpoczętą, poczem oba Rządy poczynią odpowiednie kroki co do dalszego rozwikłania sprawy a mianowicie co do wyznaczenia i wysłania mięszanej komisyi na miejsce sporu w celu oznaczenia granicy, przeto cała sprawa przestała być pilną i z tego powodu deputacya do Najwyższego Tronu została na później odłożoną.

13. Sprawy policyi ogniowej i przymusowej asekuracyi od ognia.

W wykonaniu §. 39 ustawy o policyi ogniowej, dla miast i miasteczek z 10-go lutego 1891, powierzającego Wydziałowi krajowemu naczelny nadzór nad jej wykonaniem, ułożył Wydział krajowy, po zasięgnięciu opinii kompetentnych osób i instytucyi pożarnych, wzory statutu dla ochotniczych straży ogniowych, jakoteż regulaminów mających się uchwalić przez Rady gminne, a przesyłając je Wydziałom powiatowym okólnikiem z dnia 31-go października 1891 l. 44204, polecił im równocześnie, ażeby o ile to jeszcze nie nastąpiło, zajęły się bezzwłocznie zorganizowaniem w miastach i miasteczkach swego terytoryum gminnych straży pożarnych, lub też straży ochotniczych, któreby w myśl §§. 21 23 pomienionej ustawy, przyjęły na siebie obowiązki gminnej straży pożarnej i wezwały gminy do uchwalenia regulaminów ogniowych według wzoru podanego przez Wydział krajowy, z uwzględnieniem zmian, jakie szczególne warunki miejscowe wymagać będą. Zarazem powierzył Wydział krajowy Wydziałom powiatowym czuwanie nad tem, ażeby gminy zaopatrzyły się w dostateczną ilość przyborów pożarnych, stosunkowo do ilości domów i liczby mieszkańców, i by w ogóle przestrzegały ściśle postanowień ustawy ogniowej.

Ze sprawozdań, jakie dotychczas przez Wydziały powiatowe zostały nadesłane okazuje się, że na 299 miast i miasteczek, do których stosuje się powołana wyżej ustawa 179 posiada już zorganizowaną straż ogniową, bądźto gminną, bądźto ochotniczą, a 129 z nich uchwaliły regulamina ogniowe, które uzyskały zatwierdzenie ze strony dotyczących Wydziałów powiatowych.

Co do narzędzi pożarnych, to spodziewać się należy, iż braki dotychczasowe uzupełnione zostaną w znacznej części w roku przyszłym, wiele bowiem gmin miejskich dostały ze strony nadzorujących je Wydziałów powiatowych kategoryczne polecenie, ażeby przy układaniu budżetu na rok 1894 preliminowały pewne kwoty na zakupno rekwizytów ogniowych.

Z powodu licznych zażaleń na brak środków materyalnych, nie dozwalających im zaopatrzyć się w odpowiednią ilość narzędzi ratunkowych, oduióst się Wydział krajowy pismem z dnia 29-go kwietnia 1892 l. 20844 do Dyrekcyi Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie z zapytaniem, czy nie byłaby skłonną udzielać niezamożnym gminom zasiłków na zakupno narzędzi pożarnych w formie bezzrotnych zapomóg, lub pożyczek udzielanych pod najprzystępniejszymi warunkami.

Pismem z dnia 16-go maja 1892 l. 22867 oznajmiła nam Dyrekcya Tow. wzaj. ubezpieczeń, że gotową jest udzielać gminom na zakupno narzędzi ogniowych znaczniejszych 5% pożyczek, których spłata rozłożoną być może na kilka lat, a zarazem przeznaczać pewne dotacye dla nowoorganizowanych straż ogniowych ochotniczych.

Odpowiedź Dyrekcyi Tow. wzaj. ubezpieczeń podaliśmy do wiadomości Wydziałów powiatowych okólnikiem z dnia 28-go maja 1892 l. 24650 z wezwaniem, ażeby zakomunikawały ją wszystkim gminom miejskim swego okręgu.

Wydziały powiatowe: bobrecki, brzeski, buczacki, gorlicki, jaworowski, stanisławowski i lwowski, mimo licznych przypomnień Wydziału krajowego, żadnego sprawozdania nie nadesłały, o nich przeto Wydziałowi

krajowemu nie wiadomo, czy cokolwiek zdziałały celem wykonania ustawy z 16. lutego 1891.

Podane obok cyfrowe zestawienie wykazuje, które miasta i miasteczka zorganizowały już i jaką straż pożarną i które z nich uchwaliły regulamina ogniowe, jak również, jaką ilość narzędzi ogniowych pojedyncze miasta posiadają.

Wydział krajowy dołoży wszelkich starań, ażeby istniejące braki i wadliwości w jej wykonaniu w jak najkrótszym czasie uzupełnione i usunięte zostały.

Ustawa o policyi ogniowej dla wsi, której projekt przedłożył Wydział krajowy w zeszłym roku Wysokiemu Sejmowi sprawozdaniem do l. 55540/92 nie została przez Wysoki Sejm załatwioną. Projektu tego nie ponawia Wydział krajowy obecnie, ponieważ zawisł on od poprzedniej reformy ustawy gminnej i ustawy budowlanej dla wsi; mając atoli na uwadze olbrzymie szkody, na jakie kraj nasz co roku z powodu pożarów jest narażony, a z drugiej strony będąc tego przekonania, że stratom tym przy obecnie istniejących przepisach w wielu wypadkach zaradzićby można, gdyby takowe należycie przestrzegane były, postanowił Wydział krajowy, zanim nowa ustawa wydaną będzie, zebrać wszystkie przepisy i rozporządzenia które dotyczą policyi ogniowej i przesłać je gminom w osobnej broszurze.

Ułożenie zbioru tych przepisów jest obecnie w toku wypracowania.

W sprawie przymusowego ubezpieczenia od ognia, podniesionego uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. marca 1892 nie otrzymaliśmy dotychczas żadnej odpowiedzi ze strony c. k. Rządu.

Liczba powiatu	POWIAT	Miejscowość	Straż ogn.		Przyrządy pożar.			Regulamin ogniowy	UWAGA
			ochotn.	miejska	sikawek	beczek	drabiny		
1	Biała	Biała	—		7	—	10		
		Kenty	—		3	6	15	—	
		Oświęcim	—		5	3	10		
		Wilamowice	—		3	2	7	—	
2	Bóbrka	Bóbrka	—						
		Brzozdowiec							
		Chodorów							
		Strzeliska							
3	Bochnia	Bochnia	—	—	5	8	18	—	
		Lipnica mur.	—		1	1	4	—	
		Niepołomice	—		3	5	2	—	
		Uście dolne	—						
		Wiśnicz	—		3	6	3		
		Sołotwina							
4	Bohorodczany	Bohorodczany							
		Łysiec							
		Jezierzany	—		5	12	17		
		Mielnica	—		1	4			
5	Borszczów	Borszczów							
		Dźwinogród							
		Krzywce			1				
		Kudryńce			1				
		Skała	—		3	8	5		

Liczba powiatu	POWIAT	Miejscowość	Straż ogn. ochotn.	Straż ogn. miejska	Przyrządy pożar. sikawek	Przyrządy pożar. beczek	Przyrządy pożar. drabiny	Regulamin ogniowy	UWAGA
	Borszczów	Uście biskupie							
		Bilcze							
6	Brody	Brody	—	—	9	4	9	—	
		Leśniów	—					—	
		Łopatyn							
		Markopol	—		1		2		
		Podkamień	—		1		2	—	
		Sokołówka							
		Stanisławczyk	—		1			—	
		Szczurowice	—		1		2	—	
		Toporów			1	3	2	—	
		Założce			2	7		—	
7	Brzesko	Brzesko	—						
		Czchów							
		Wojnicz	—					—	
		Zakliczyn	—						
8	Brzeżany	Brzeżany							nie ma sprawozdania.
		Kozowa							
		Narajów							
9	Brzozów	Brzozów	—	—	3	4	8	—	
		Dynów	—	—	2	3	4	—	
		Jasienica		—	3	2	4	—	
		Jazłowiec							
		Barysz							
10	Buczacz	Buczacz							nie ma sprawozdania.
		Monasterzyska							
		Potok złoty							
11	Chrzanów	Chrzanów	—		5	6	6		
		Nowa góra							
		Trzebinia							
		Lubaczów	—		4	7	2		
12	Cieszanów	Cieszanów	—		3	4	5		
		Lipsko							
		Narol	—		1	1	4		
		Oleszyce	—		3	1	1		
		Płazów	—						
13	Czortków	Czortków	—		6	10	6	—	
		Jagielnica	—		4	6	4	—	
		Ułaszkowce						—	
14	Dąbrowa	Dąbrowa	—		3	4	6	—	
		Żabno	—		2	2	7	—	
		Szczucin	—		1	1	4	—	
		Bircza							
15	Dobromil	Dobromil						—	
		Nowe miasto							
		Rybotycze							
		Bolechów	—		4	7	50	—	
16	Dolina	Dolina	—		4	4	4	—	
		Rożniatów	—		1			—	
17	Drohobycz	Drohobycz	—		8	10	30	—	
		Biecz							
18	Gorlice	Gorlice							nie ma sprawozdania.

Liczba powiatu	POWIAT	Miejscowość	Straż ogn. ochotn.	Straż ogn. miejska	Przyrządy pożar. sikawek	Przyrządy pożar. beczek	Przyrządy pożar. drabiny	Regulamin ogniowy	UWAGA
	Gorlice	Rzepiennik							nie ma sprawozdania.
		Uście ruskie							
19	Gródek	Gródek	—	—	5	4	5	—	
		Janów	—		1	1			
		Ciężkowice	—		2	2	4	—	
		Bobowa	—		1				
20	Grybów	Grybów	—		2	3	3	—	
		Czernelica			1	2	—	—	
21	Horodenka	Horodenka	—		9	24	4	—	
		Obertyn	—		3	3	25	—	
22	Husiatyn	Husiatyn	—						
		Chorostków			1	4			
		Kopeczyńce	—		3	1			
		Probożna			13	12	30		
23	Jarosław	Jarosław	—	—	5	7	11		
		Próchnik	—		4	—			
		Radymno	—		4	2	4		
		Sieniawa							
24	Jasło	Jasło	—		4	8	7	—	
		Osiek	—		1			—	
		Dębowiec			1	2			
		Frysztak	—		2	3	4	—	
		Żmigród	—		3	1	2	—	
		Kołaczyce	—		3	1	12	—	
25	Jaworów	Jaworów							nie ma sprawozdania.
		Krakowiec							
		Wielkie oczy							
26	Kałusz	Kałusz		—	2	3	4	—	
		Wojniłów		—	1	3	—	—	
		Busk	—		2	4	8		
27	Kamionka strumiłowa	Kamionka str.	—		4	11	2	—	
		Chołojów							
		Dobrotwór			2	4	2	—	
		Radziechów	—		4	6	2		
		Stojanów			1	2	1		
		Witków nowy							
28	Kolbuszowa	Kolbuszowa	—		3	4	6	—	
		Majdan	—		2	4	6	—	
		Sokołów	—		6	12	4		
		Gwoździec			2	3	6	—	
		Jabłonów			1	2		—	
29	Kołomyja	Kołomyja	—	—	5	4	8	—	
		Kułaczkowce		—	1	1		—	
		Peczeniżyn			2	4	7	—	
		Kuty	—		2	5	5	—	
30	Kossów	Kossów	—		2	4	4		
		Pistyń							
31	Kraków	Kraków	—	—	—	—	—	—	
32	Krosno	Krosno	—		2	6	1	—	
		Dukla	—	—	2	6	1	—	

Liczba powiatu	POWIAT	Miejscowość	Straż ogn.		Przyrządy pożar.			Regulamin ogniowy	UWAGA
			ochotn.	miejska	sikawek	beczek	drabiny		
33	Limanowa	Limanowa	—		4	3	2	—	
		Tymbark	—		4	2		—	
34	Lisko	Lisko	—		3	5	6	—	
		Wola miech.	—		—	6	10	—	
		Lutowiska	—						
		Ustrzyki dol.	—		1	2	5	—	
35	Lwów	Lwów							
		Jaryczów							
		Szczerzec							Niema sprawozdania.
		Kulików							
		Nawarya							
36	Łańcut	Kanczuga			2	1	2	—	
		Leżajsk	—		4	18	2		
		Łańcut	—		2	4	7	—	
		Przeworsk	—		3	6	4	—	
		Żołynia		—		6		—	
37	Mielec	Mielec	—		3	9	2		
		Przesław	—		2			—	
		Radomyśl	—		1	3	3		
		Rzochów							
38	Mościska	Mościska	—		3	4	4	—	
		Sądowa wisznia	—		12	3	8	—	
		Krukienice	—						
		Husaków	—						
39	Myślenice	Jordanów	—		3	6	8		
		Myślenice	—		6	4	6		
		Maków	—		6	1	8		
40	Nadwórna	Delatyn	—		1	4	3	—	
		Nadwórna	—		2	3	2	—	
41	Nisko	Nisko			2		1	—	
		Rudniki	—		2	2	6		
		Ulanów	—		2	1		—	
42	Nowy-Sącz	Nowy-Sącz							
		Stary-Sącz							
		Muszyna							Niema sprawozdania.
		Piwniczna							
		Tylicz							
		Zbysz							
43	Nowy-Targ	Nowy-Targ	—		4	3	5	—	
		Krościenko	—		3	2	2	—	
44	Pilzno	Brzostek	—		2	3	5		
		Pilzno	—		3	6	4	—	
		Jodłowa							
45	Podhajce	Podhajce	—		2	8	4		
		Dubiecko	—		2	1	14		
		Babice			2	1	4		
46	Przemyśl	Przemyśl	—		5	20	22		
		Krasiczyn	—		3	3	25		
		Niżankowice	—		3	4	4		
47	Przemyślany	Dunajów	—		1	2	6	—	
		Gliniany	—		2	7	8	—	
		Przemyślany	—		3	9	6	—	

Liczba powiatu	POWIAT	Miejscowość	Straż ogn. ochotn.	Straż ogn. miejska	Przyrządy pożar. sikawek	Przyrządy pożar. beczek	Przyrządy pożar. drabiny	Regulamin ogniowy	UWAGA
47	Przemyślany	Świerz	—		1	4		—	
		Lubycza							
		Magierów							
		Mosty wielkie							
		Niemirów							
		Potylicz							
48	Rawa	Rawa ruska	—		2	7	6		
		Uhnów							
49	Rohatyn	Rohatyn	—		3	11	4		
		Bołszowce	—		2	4	2		
		Bukaczowce							
		Bursztyn	—		3	12	10		
		Knihinicze	—						
		Kąkolniki							
50	Ropczyce	Podgrodzie							
		Ropczyce							Sprawozdanie niezupełne.
		Wielopole							
		Komarno	—		3	4	9		
51	Rudki	Rudki	—		2	3	7		
52	Rzeszów	Rzeszów	—	—	4	3	15	—	
		Błażowa			1				
		Czudec	—		1	2	4	—	
		Głogów	—		3	2	4	—	
		Jawornik		—	1	2	19	—	
		Niebylec			3	2		—	
		Strzyżów	—		2	3	2	—	
		Tyczyn	—		3	5	5	—	
53	Sambor	Sambor	—	—	5	5	8	—	
		Bukowsko	—		2	1	15	—	
		Jaćmierz	—		1	1	8	—	
		Jaśliska	—		1		10	—	
		Mrzygłód	—		1		5	—	
		Nowotaniec	—		1		20	—	
		Rymanów	—		3	2	7		
54	Sanok	Sanok	—		13	4	11	—	
		Tyrawa wołoska	—		1		33	—	
		Zarszyn	—		2	6	4	—	
		Grzymałów	—		2	10	8	—	
55	Skałat	Skałat			1	6	2	—	
		Tarnoruda			1	4		—	
		Touste			1	4	2	—	
		Podwołoczyska	—		2	5	8	—	
56	Śniatyn	Śniatyn							Sprawozdanie niezupełne.
		Zabłotów							
		Bełz	—		5	12	3	—	
57	Sokal	Sokal	—		6	8	6	—	
		Krystynopol	—		2	4	4	—	
		Tartaków	—		1	3	3	—	
		Waręż	—		1	2	2	—	
		Halicz							Niema sprawozdania.
		Mariampol							

Liczba powiatu	POWIAT	Miejscowość	Straż ogn.		Przyrządy pożar.			Regulamin ogniowy	UWAGA
			ochotn.	miejska	sikawek	beczek	drabiny		
58	Stanisławów	Stanisławów							Sprawozdanie niezupełne.
		Jezupol							
		Stara-sól			2	2			
59	Stare-miasto	Stare miasto	—		4		4		
		Chyrów			2	1	2		
		Felsztyn			1	1			
60	Stryj	Stryj	—		7	7	14	—	
		Skole	—		2	10	4	—	
		Baranów							
		Radomyśl							Sprawozdanie niezupełne.
		Rozwadów							
61	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg							
		Mikulińce	—		1	4	4		
62	Tarnopol	Tarnopol	—	—	5	20	36		
63	Tarnów	Tarnów	—	—	6	4	22	—	
		Ryglice	—		2		3		
		Tuchów	—		4	3	8		
64	Tłumacz	Tyśmiennica	—		3	1	11		
		Chocimierz			1	6			
		Niżniów			2	4	4		
		Otynia	—		1	6	8		
		Tłumacz	—		2	1	7		
65	Trembowla	Trembowla	—		3	8	6	—	
		Budzanów	—		1	4	2		
		Janów				2			
		Strusów	—		3	3	4		
66	Turka	Turka		—	2	2	4	—	
		Lanckorona	—		2	2	11	—	
67	Wadowice	Wadowice	—		8	12	13	—	
		Zator	—		4	5	4	—	
		Andrychów	—		5	6	17	—	
		Kalwarya	—		2	2	13	—	
68	Wieliczka	Dobczyce	—		3	6	4	—	
		Podgórze			2	4	3		
		Skawina	—		2	4	3	—	
		Wieliczka	—		3	3	11	—	
69	Zaleszczyki	Zaleszczyki	—						
		Tłuste	—	—	2	4	6		
		Uścieczko	—	—			6		
70	Zbaraż	Zbaraż	—		3	4	7		
	Złoczów	Olesko			1				
		Pomorzany		—	1	6	10	—	
71		Złoczów	—	—	12	6	8	—	
		Biały kamień	—	—	1	3	6	—	
		Gołogóry		—	1	2		—	
		Jezierna		—	1	3		—	
		Sasów		—	1	1	6	—	
		Zborów		—	1	6	1	—	
72	Żółkiew	Żołkiew	—	—	5	8	4	—	
		Kulików						—	
		Mosty		—	2	5	3	—	

Liczba powiatu	POWIAT	Miejscowość	Straż ogn. ochotn.	Straż ogn. miejska	przyrządy pożar. sikawek	przyrządy pożar. beczek	przyrządy pożar. drabiny	Regulamin ogniowy	UWAGA
73	Żydaczów	Mikołajów	—	—	4	8	6	—	
		Żydaczów		—	4	6	4	—	
		Rozdół	—		2	3	4	—	
		Żurawno			3	9	4	—	
74	Żywiec	Żywiec	—	—	5	4	7		
		Milówka	—		3	12	16		
		Sucha	—		1	2	9	—	

W tej sprawie przedkładamy oddzielne sprawozdanie.

Uchwała, którą sprawozdanie komisyi administracyjnej o projekcie rządowym ustawy łowieckiej dla Galicyi odstąpiono Wydziałowi krajowemu z poleceniem zbadania i przedłożenia Sejmowi na najbliższej sesyi projektu ustawy łowieckiej.

Sprawy dotyczące ludności izraelickiej, indemnizacyi urbaryalnej i służebnictw.

W sprawach tych Departament VI. w ubiegłym peryodzie czasu niniejszem sprawozdaniem objętem nie miał nic do załatwienia. W końcu nadmieniamy, że do czynności szefa Departamentu VI. należy szkontrum kasy krajowej, które w czasie właściwym zostało przeprowadzone.

Odpis

pisma Wydziału krajowego z dnia 28. października 1893 l. 42.951 do Ministerstwa sprawiedliwości we Wiedniu.

Mit der Zuschrift 7. Juli 1892 Zl. 11.769 wurde der gefertigte Landesausschuss seitens des hohen k. k. Ministeriums um die Ausserung über die bisherige Thätigkeit der Gemeindevermittlungsämter in Galizien, sowie um die Angabe derjeniden organisatorischen administrativen oder gesetzgeberischen Massregeln ersucht, welche, noch den Verhältnissen des Landes, am meisten geeignet erscheinen, um die vermittlungämter zur Erfüllung der ihnen bei ihrer Einführung zugedachten Aufgabe höchig zu machen. In dieser letzteren Beziehung stellt noch das hohe k. k. Ministerium die Frage, ob der Landesausschuss die Uibertragung der strittigen Gewichtsbarkeit an ein aus Vertrauensmännern der Gemeinde gebildetes Collegium oder die Ausstattung der Vermittlungsämter mit processrichterlichen Befugnissen für wünschenswerth und nach den Verhältnissen des Landes für zweckmässig und ausführbar erachtet und in welchen Umfange etwa die Einführung einer solchen Gerichtsbarkeit statthaben könnte.

In Beantwortung der obbezogenen hohen Zuschrift beehrt sich der gefertigte Landesausschuss vor Allem zu bemerken, dass die Gemeindevermittlungsämter hierlands bis nun zu fast keine Thätigkeit entwikelt haben. — Aus den uns vorgelegten Berichten der Bezirksausschüsse geht nämlich hervor, dass zwar in 21 Bezirken und in etwa 80 gemeinden Vertrauensmänner für die auf Grund des Landesgesetzes vom 6. März 1875 L. G. Bl. Nr. 27 zu bestellenden vermittlungsämter gewählt werden sind; dass jedoch bloss zwei Ämter die ihnen zugedachten Agenden thatsächlich verrichteten. Es wurden nämlich in Rozdół Bezirk Żydaczów wo es sich nur im Geldforderungen handelte, abgeschlossen:

Im Jahre	1887	. . .	4	vergleiche	(2—50 fl.	und	2	über	50 fl.
„ „	1888	. . .	4	„	(2—50 „	„	1	„	50 „
„ „	1889	. . .	12	„	(5—50 „	„	7	„	50 „
„ „	1890	. . .	13	„	(7—50 „	„	6	„	50 „
„ „	1891	. . .	3	„	(2—50 „	„	1	„	50 „
„ „	1892	. . .	1	vergleich bis 50 fl.					

In Cięcina Bezirk Żywiec wurden 72 Vergleiche über Geldforderungen in Beträgen unter 50 fl. abgeschlossen.

Der Umstand, dass die Vermittlungsämter bis nunzu eine so geringe Thätigkeit aufweisen, lässt sich unserer Ansicht nach — hauptsächtlich auf folgende Ursachen zurückführen.

a) Es besteht im Gesetze kein Zwang in Betreff der Bildung der vermittlungsämtern und der Inanspruchnahme dieses Institutes, es kann auch Niemand zur Annahme der Wohl in ein Gemeinde vermittlungsamt gezwungen werden.

b) Die Anwendung von Zwangsmittelu bei Verladung der Parteien sowie überhaupt gegen diejenigen Personen welche der Verladung keine folge leisten, ist den Vermittlungsämtern untersagt

c) Die Erhaltungskosten der Vermittlungsämter halten den Gemeinden zur Last.

d) Die Verpflichtung der Parteien zur Entrichtung der Stempelgebühr vom Vergleiche und ämtlichen Ausfertigungen lässt die Inanspruchnahme der Vermittlungsämter nicht genug erwünscht erscheinen.

Auf Grund der von den Bezirksausschüssen von den rechtswissenschaftlichen Vereinen, von Adwokaten und Notariatskammern eingeholten Gutachten, glaubt der gefertigte Landesausschuss mit Bestimmtheit annehmen zu müssen, dass das Institut der Gemeindevermittlungsämter sich bewähren würde, wenn den oberwähnten Mängeln des Gesetzes abgehalten werden könnte und zwar insbesonders:

1) wenn gesetzlich festgesetzt würde, dass in jeder Gemeinde ohne Ausnahme ein Vermittlungsamt zu bestellen ist; dass jedoch auch mehrere Gemeinden sammt den Gutsgebieten zur Bestellung eines gemeinschaftlichen Vermittlungsamtes befugt sind;

2) wenn Jeder zur Annahme der Wohl in das Gemeinde vermittlungsamt verpflichtet wäre; die notorischen Winkelschreiber und Wucherer müssen von der Wahl als Vertrauensmänner ausgeschlossen sein.

3 wenn die Eingaben und sämmtliche von den Gemeindenvermittlungsämtern ausgestellten Urkunden stempelfrei wären;

4) wenn der Angeklagte, falls er der Vorladung des Vermittlungsamtes keine Folge leistet, seitens der politischen Bezirksbehörde mit einer Geldstrafe belegt würde;

5) wenn Rechtsstreitigkeiten, *a*) in welchen es sich um Geldforderungen von höchstens 100 fl. in Dorfgemeinden von höchstens 50 fl. oder wenn der Gegenstand des Streites eine bewegliche Sache ist, bezüglich welcher die Parteien erklären, für dieselbe einen die Summe von 100 bzw. 50 fl. nicht übersteigenden bestimmten Geldbetrag annehmen oder leisten zu wollen;

b) wenn Prowisorial Streitigkeiten;

c) wenn die Strafanzeigen wegen Ehrenbeleidigung nach den §§. 487, 488, 491 u. 496 des St. G. schliesslich;

d) wenn alle Klagen wegen anderer strafbaren Handlungen, die nur auf Begehren eines in seinem Rechte Verletzten als eines Privatanklägers strafrechtlich verfolgt werden dürfen, d. i. wegen der in den §§. 463, 502, 503, 504, 505, 224 u. 225 des St. G. bezeichneten Uibertretungen, erst dann bei den k. k. Gerichten erhoben werden könnten, nach dem von dem Gemeindevermittlungsamte ein Vergleich fruchtlos versucht worden ist und der Kläger die Bescheinigung hier über der Klage resp. der Strafanzeige beigeschlossen hat.

Die Einbringung einer Eingabe beim Vermittlungsamte wegen Geldforderung bis 50 resp. 100 fl. oder einer Klage wegen Ehrenbeleidigung sollte bezüglich der Unterbrechung der Verjährung und der Präklusiwfristen desselben Rechtsfolgen, wie die Einbringung einer Anklageschrift beim Gerichte, nach sich ziehen.

Die Uiberweisung der obbezeichneten Streitsache an die Gemeindevermitttungsämter würde auch theilweise dem Beschlusse des galiz. Landtages dtto 10. Nowember 1890 entsprechen, womit die hohe k. k. Regierung zur Vornahme einer solchen Aenderung der Gerichtsordnung aufgefordert wurde, zu folge welcher die Klagen wegen Ehrenbeleidigung und wegen anderer geringfügiger Uibertretung aus der Gerichtsbarkeit der k. k. Gerichte ausgeschieden werden.

Schliesslich beehrt sich der gefertigte Landesausschuss dem hohen k. k. Ministerium zu eröffnen, dass die Frage, ob in welchem Umfange die Vermittlungsämter mit einer selbständigen Judikatur auszustatten wären, unserem Erachten noch — erst auf Grund der bezüglich der genannten Ämter noch ihrer Umgestaltung gesammelten Erfahrung ferner nach der sich im Zuge befindlichen Reform des hierländigen Gemeindegesetzes und der Civilprocessordnung — einer gründlichen Erörterung unterzogen werde könnte.

Odpis

okólnika c. k. Prezydyum kraj. dyrekcyi skarbu z d. 13. października 1893 l. 2.027 pr. do wszystkich c. k. Starostw.

W załatwieniu sprawozdania komisyi podatkowej i wniosku posła Skałkowskiego względem postępowania władz skarbowych przy egzekwowaniu podatków i innych należytości rządowych, powziął Sejm krajowy na posiedzeniu z dnia 16. maja 1893 uchwałę wzywającą rząd, aby polecił władzom skarbowym przy egzekucyach przestrzegać najściślej postanowień ustawy państwowej z dnia 10. Czerwca 1887 Nr. 74 d. p. p. i innych przepisów prawnych i przedmiotach wyjętych z pod egzekucyi.

Pod tym względem wydano już tutejszym okólnikiem z dnia 4. sierpnia 1887 l. 1.055 pr. (dod. do dz. rozp. min. skarb. z 1887) wyczerpujące pouczenie do władz egzekucyjnych i zmieniono §. 16 instrukcyi służbowej dla egzekutorów podatkowych.

Panów Starostów wezwano równocześnie, aby osobiście lub przez referentów podatkowych pouczali szczegółowo egzekutorów o postanowieniach noweli egzekucyjnej co do fantowania ruchomości, i o postępowaniu przestrzegać się mającem przy wykonaniu nakazów zajęcia, aby w celu usunięcia spostrzeżonych uchybień natychmiast stosowne zarządzenia wydawali.

Również rozesłano do wszystkich Starostw zmieniony tekst §. 16 instrukcyi służbowej dla egzekutorów we formie kartek wkładkowych i polecono je nakleić we właściwem miejscu w egzemplarzach instrukcyi służbowej znajdujących się w rękach egzekutorów podatkowych i w egzemplarzach zapasowych.

W celu zawarcia kontraktów służbowych z nowo przyjętemi egzekutorami przesyłano później c. k. Starostwu już nowy nakład instrukcyi dla egzekutorów z uwzględnieniem postanowień noweli egzekucyjnej z r. 1887 ułożonych.

W ten sposób Krajowa Dyrekcya Skarbu uczyniła wszystko co potrzeba, aby zapewnić należyte wykonanie postanowień pomienionej noweli przez organa egzekucyjne.

Ze względu na przytoczoną wyżej uchwałę sejmową, należałoby jednak przypuszczać, że postanowienia wspomniane nie są należycie przez organa służby egzekucyjnej przestrzegane, bądź dlatego, że Starostwa nie pouczają należycie egzekutorów w tym kierunku, bądź dlatego, że nie dozorują ich czynności, względnie nie sprawdzają dokładnie przedkładanych przez nich protokołów zajęcia.

Krajowa Dyrekcya skarbu przypomina zatem ponownie postanowienia powyższe Starostwom i wzywa je, aby nad ścisłem wykonywaniem tychże czuwały, a tem samem nie dopuszczały do uzasadnionych zażaleń egzekwowanych kontrybuentów.

Abschrift

eines hohen k. k. Finanz-Ministerial-Erlasses vom 20 März 1893 Zl. 8257 an die k. k. Finanz:Landes-Direktion in Lemberg.

Uiber den aus Anlas einer Petition der Gemeinde des Bezirkes Limanowa von der Steuerkommission des galizischen Landtages gestellten und in Folge Landtagbeschlusses vom 9 April 1892 durch den Landesauschus an das Präsidium der Statthalterei in Lemberg geleiteten Resolutionsantrag, dass mittelst einer Novelle zum Fleischsteuergesetze vom 16 Juni 1877 (R. G. Bl. Nro 60) auch jene Fiehschlachtungen, welche von Landwirthen wegen Krankheit oder wegen Verunglückung des Viehes vorgenommen werden den verzehrungssteuerfreien Viehschlachtungen beizuzällen wären, wird bemerkt, das kraft §. 3 Zl. 1 des Fleischsteuergesetzes vom 16 Juni 1877. Viehschlachtungen welche behufs Hintanhaltung und Unterdrükung einer Viehseuche von der Behörde angeordnet, oder auf Grund des Gesetzes vorgenommen werden, ohnehin steuerfrei sind und nur die Veräusserung oder der Bezug von Fleisch, welches von solchen Schlachtungen herrührt der Verzehrungssteuer unterliegt, dass ferner nach §. 1 dieses Gesetzes Viehschlachtungen welche nicht von Personen die wie die Fleischer, Fleischselcher, Speisewirthe, Trakteurs etc. die eingeltliche Verausserung von rohem oder zubereiteten Fleische gewerbsmässig betreiben. vorgenommen werden, nur unter der Bedingung steuerbar sind, dass dieselben für gemeinschaftliche Rechnung zweier oder mehrerer Personen stattfinden oder das ohne vorausgegangen Zubereitung das frische Fleisch des geschachteten Thieres ganz oder theilweise entgeltlich veraussert wird. Eine noch weiter greifende Steuerfreiheit zu Gunsten der Viehschlachtungen der Landwirthe wäre vom Standpunkte einer gerechten Fleischbesteuerung, principiell nicht zu rechtfertigen, da doch auch die Stellung der Fleischer, Fleischselcher, Speisewirthe, Trakteurs u. s. w. berücksichtigt werden muss, und würde übrigens die Gelegenheit zum Missbrauche auf Kosten des Fleischsteuertrages bieten.

Das Finanz Ministerium ist daher nicht der Lage, dem obigen Resolutionsantrage Folge zu geben.

Die Beilagen des diessfälligen Berichtes vom 19 Februar 1893 Zl. 47761 Pr. folgen mit Ausnahme der Deutschen Uibersetzungen im Anschlusse zurück.

Odpis

odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z dnia 4 listopada 1893, L. 11450/pr. do Wydziału krajowego.

Zwracając udzielone mi cennemi odezwami z dnia 15. marca, 6. kwietnia, 20 kwietnia i 23 marca b. r. ll. 9053, 15324, 16244 i 20053 pisma kilkunastu Wydziałów Rad powiatowych w sprawie uregulowania indywidualnego poboru podatków w gminach miejskich, mam zaszczyt oznajmić Świetnemu Wydziałowi krajowemu wskutek odezwy Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu z dnia 12. b. m. l. 1881/pr. co następuje: Jak to w odezwie z dnia 6 kwietnia 1889 l. 3555/pr. miałem zaszczyt oznajmić Świetnemu Wydziałowi krajowemu, odniosłem się pismem z tej samej daty do Prezydyum krajowej Dyrekcyi skarbu z prośbą o spieszne poczynienie właściwych zarządzeń w celu usunięcia mylnych rozporządzeń niektórych Starostów w sprawie ustanowienia prywatnych kolektantów podatkowych, a zarazem udzieliłem Świetnemu Wydziałowi krajowemu odpis rosporządzenia krajowej Dyrekcyi skarbu z 15. marca 1889 l. 92/pr., wystosowanego do wszystkich władz powiatowych w sprawie powyższych kolektantów. Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu poleciło wskutek powołanej tutejszej odezwy tym Starostom, w których podówczas indywidualny pobór podatku gruntowego i klasowego był zaprowadzony, aby wszystkim Zwierzchnościom gminnym zakomunikowały pisemnie treść wspomnianego okólnika Dyrekcyi skarbu wyjaśniającego tę sprawę i cofnęły swe zarządzenia, któreby nie zgadzały się z zasadami wyrażonemi w okólniku, tudzież aby przedłożyły odpisy rozporządzeń w tym przedmiocie wydanych. Z przedłożonych przez Starostwa sprawozdań powzięła krajowa Dyrekcya skarbu, że gminy powiatów, o których mowa, zostały dostatecznie powiadomione o stosunku prawnym tak zwanych prywatnych kolektantów podatkowych. Zasady wyrażone w okólniku z dnia 15. marca 1889 L. 92/pr. intymowała następnie c. k. krajowa Dyrekcya skarbu Starostwom we wszystkich rozporządzeniach które wydawano z powodu dalszego kreowania urzędów podatkowych. Zasady te znalazły też zastosowanie w rozporządzeniu Dyrekcyi skarbu z dnia 15 listopada 1892 L. 84793 którem wydano zarządzenie pod względem uporządkowania służby egzekucyjnej co do podatków stałych tudzież przepisu kontowania i poboru podatków przy nowo utworzonych w r. 1892 urzędach podatkowych w Kutach, Łopatynie, Zabłotwie, Mikołajowie, Pruchniku, Sądowej wiszni, Komarnie, Andrychowie, Makowie, Czarnym Dunajcu i Żabnie. Okólnik Starostwa w Mościskach z dnia 29 listopada 1892 L. 12119 dołączony do petycyi Wydziału Rady powiatowej w Mościskach oparty na powyższym rozporządzeniu

nie mieści w sobie nic sprzecznego z pomienionemi zasadami. Według tych zasad jest indywidualny pobór podatków w gminach miejskich stanowczo i zasadniczo uregulowany w ten sposób, że w tych powiatach, w których jest drugi urząd podatkowy, pobór podatków przez Zwierzchności gminne jako czynność poruczonego zakresu działania bezwarunkowo został zniesiony, a kontrybuentom wiejskim dozwolono tylko wyręczać się za pomocą pełnomocników przy spłacie podatków. Użycie tychże pozostanowione jest do woli stronom interesowanym, które jak przy wielu innych czynnościach prawnych, także przy płaceniu podatków pełnomocnikiem posługiwać się mogą, lecz nie są do tego zmuszone. Wolno im tedy pełnomocnictwo raz dane cofnąć i podatki płacić osobiście w urzędzie podatkowym. Krajowa Dyrekcya skarbu zezwalając na pobór i odwożenie podatków przez takich pełnomocników zastrzegła nadto w interesie kontrybuentów, że gdyby Starostwo lub urząd podatkowy dostrzegły jakiegokolwiek nadużycia lub nieprawidłowości przy wykonywaniu poboru podatków przez plenipotentów, należy natychmiast wstrzymać dalszy pobór i odwożenie podatków przez nich. W obec istniejącego więc dziś stanu rzeczy istnieje w zasadzie tylko jeden i jedyny prawny sposób pobierania podatków przez urzędy podatkowe, który w miarę kreowania dalszych urzędów podatkowych także i w reszcie powiatów zaprowadzony zostanie. Wobec tego należy pierwszy punkt petycyi Wydziałów powiatowych, aby indywidualnym poborem podatków trudniły się wyłącznie urzędy podatkowe bezpośrednio uważać za załatwiony, gdyż pobór podatków przez prywatnych kolektantów, pozostawiony interesowanym kontrybuentom do woli, nie jest wyjątkiem od tej reguły, a pobór podatków w niektórych gminach przez zwierzchności gminne jest tylko stanem przejściowym, który ustanie, gdy w dotyczących powiatach drugie urzędy podatkowe powstaną. Alternatywne żądanie Wydziałów, aby urzędy podatkowe pobierały podatki ewentualnie przez wysełanych do gmin urzędników podatkowych jest ze względu na obecną organizacyę urzędów podatkowych i ze względu na obowiązujące przepisy kasowe nie możliwe do urzeczywistnienia. Mogłaby być tylko mowa o wysełaniu urzędników do likwidowania podatków tam, gdzie zwierzchności gminne lub prywatni kolektanci trudnią się poborem podatków, lecz właśnie petycye Wydziałów występują przeciw indywidualnemu poborowi podatków przez zwierzchności gminne i prywatnych kolektantów. Wobec powyższego stanu rzeczy nie zachodzi istotna potrzeba dalszego uregulowania indywidualnego poboru podatków w gminach, ponieważ sprawa ta jak to już wyżej przedstawiono, aż do czasu zaprowadzenia innych urządzeń w tym przedmiocie w zasadzie jest załatwioną, a indywidualny pobór podatków przez urzędy podatkowe wejdzie wszędzie w wykonanie po kreowaniu we wszyskich powiatach drugich urzędów podatkowych. Co się w końcu tyczy samej instytucyi prywatnych kolektantów, to jest ona czysto prywatnej natury albowiem kontrybuentom wolno z niej korzystać lub niekorzystać. Nadto władze obowiązane są ten sposób pośrednictwa przy poborze podatków uchylić, gdyby się okazało, że zagraża on interesom kontrybuentów. Równocześnie wezwała krajowa Dyrekcya skarbu te Starostwa z których okręgu Wydziały powiatowe, poparły petycyę Wydziału powiatowego w Mościskach, aby przedłożyły dopisy tych rozporządzeń, które wydały w przedmiocie indywidualnego poboru podatków w gminach wiejskich, a to w celu sprawdzenia, czy zasady wypowiedziane w rozporządzeniach skarbowych tego przedmiotu dotyczących należycie pojęte i ogłoszone zostały.

Odpis

odezwy Wydziału krajowego z dnia 9. czerwca 1893 L. 28238, do c. k. Dyrekcyi gal. funduszu propinacyjnego we Lwowie.

W odpowiedzi na Szanowną odezwę z dnia 31. maja r. b. L. 5069 mamy zaszczyt oświadczyć iż Wydział krajowy nie może podzielać zapatrywań c. k. Dyrekcyi co do sposobu przedkładania sprawozdań swoich Wysokiemu Sejmowi. Na podstawie bowiem postanowienia §. 26 Statutu krajowego, tudzież instrukcyi przez Wysoki Sejm uchwalonej uważa się prawnie upoważnionym do stawiania swych wniosków we wszystkich sprawach odnoszących się do funduszu krajowego, do którego to i fundusz propinacyjny ze względu na postanowienia §§. 22 i 23 ustawy z dnia 22. kwietnia 1889 (Nr. 30. D. u. k.) bez zaprzeczenia należy. Wten sposób też przyjmowaliśmy znaczenie pośrednictwa naszego wskazanego §. 41 wyżej powołanej ustawy przy przedkładaniu Wysokiemu Sejmowi preliminarzy i zamknięć rachunkowych funduszu propinacyjnego, zamieszczając w sprawozdaniu z dnia 9. maja 1893 do LW. 19430 wiadomą uwagę, która się nam odpowiednią do stanu sprawy wydała. Zarazem uważamy właściwem nadmienić tutaj, iż w dotychczasowych stosunkach naszych ze Św. c. k. Dyrekcyą galicyjskiego funduszu propinacyjnego, staraliśmy się zawsze uwzględniać Jej stanowisko jako c. k. Władzy Samoistnej, dlatego też nawzajem poważamy się zwrócić uwagę, iż Wydział krajowy jako zawiadowczy i wykonawczy organ Reprezentacyi krajowej pod względem sposobu załatwienia swoich czynności, a tem samem sposobu przedkładania Wysokiemu Sejmowi sprawozdań i wniosków stosować się może, tylko do obowiązujących go w tej mierze przepisów instrukcyi Sejmowej.

LW. 51.244/93.

Aleg. 16.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z projektem do ustawy, urządzającej stosunki prawne i ustrój szpitali w kraju.

Wysoki Sejmie!

Komisya sanitarna umieściła w swem sprawozdaniu z r. 1892 l. 1985 pod e) polecenie do Wydziału krajowego, „ażeby poddał rewizyi normalia i instrukcye szpitali krajowych i prowincyonalnych, obowiązujące w Galicyi, oraz zebrał ustawy i rozporządzenia innych krajów koronnych austryackich. Materyał tym sposobem otrzymany przedłoży Wydział krajowy ankiecie, przed najbliższą sesyą sejmową zwołać się mającej. Ankieta zastanowi się nad tem, czyli należy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy regulującej stosunki prawne i ustrój szpitali krajowych i prowincyonalnych, oraz dokładnie określającej obowiązki kraju i poszczególnych ciał samorządnych dla ubogich chorych. Ankieta obmyśli też środki mogące położyć tamę ciągłemu powiększaniu się kosztów leczenia.“

Aczkolwiek sprawozdanie to nie weszło pod obrady Wysokiego Sejmu, a rezolucya powyżej przytoczona nie została przez Sejm uchwaloną, przeto nie może być za polecenie Wysokiego Sejmu uważaną, to jednak Wydział krajowy uznając korzyści jasnego przedstawienia sprawy, zwołał ankietę i przedłożył jej ustawy, rozporządzenia, normalia, statuty i instrukcye odnoszące się do szpitali a obowiązujące tak w innych krajach koronnych jak i w naszym kraju, wraz ze swemi uwagami i pytaniami.

Przedłożył mianowicie:

1. Ustawę o nadzorze nad szpitalami, posiadającemi charakter szpitali powszechnych i publicznych (Dzien. ustaw i rozp. kraj. z r. 1870 Nr. 8).

2. Ustawę o ustanowieniu rad szpitalnych dla szpitali powszechnych i publicznych (Dz. u. kr. z r. 1870 Nr. 9).

3. Ustawę o pokrywaniu kosztów leczenia ubogich (Dz. u. kr. z r. 1875 Nr. 7).

4. Odpis §. 21 i 22 regulaminu dla służby z r. 1857 l. 37321 rozporządzenia c. k. Namiestnictwa.

5. Rozporządzenie c. k. Namiestnictwa z r. 1869 l. 29874, o nieprzyjmowaniu nieuleczalnych chorych do szpitalów (Dz. u. kr. z r. 1869 XIII. Nr. 28).

6 a). Rozporządzenie ministeryalne z r. 1855 l. 6382 normujące zwroty kosztów leczenia.

6 b). Rozporządzenie ministeryalne z r. 1856 l. 26641 normujące: jakie zakłady (powszechne i publiczne) mogą żądać zwrotu kosztów leczenia z funduszu krajowego i sposób przyjmowania chorych, tudzież poboru kosztów leczenia.

7. Okólnik Wydziału krajowego z r. 1881 l. 7889 wzywający do ścisłego wykonywania obowiązujących przepisów co do ponoszenia kosztów leczenia przez służbodawców.

8 a), b). Rozporządzenia Wydziału krajowego z r. 1880 l. 34084 i z 1882 l. 49261 o nieprzyjmowaniu do szpitali chorych nieuleczalnych.

9 a). Zasady, wedle których koszta leczenia obcokrajowców zwracane być mają (L. W. 15795 z r. 1890).

9 b) Okólnik Wydziału krajowego z 10. kwietnia 1891 l. 6212 o świadectwach ubóstwa. — Inne mniej ważne normalia nie załączyliśmy.

10. Statut krajowego zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie wydany w r. 1876 (Dz. u. kr. Cz. IV. Nr. 6).

11. Statut krajowego szpitala we Lwowie (Dz. u. kr. z 1883 r. Cz. VII. Nr. 22).

12. Statut krajowego szpitala św. Łazara w Krakowie (Dz. u. kr. z r. 1879 Cz. XV. Nr. 80).

13. Rozporządzenie Wydziału krajowego z 4. maja 1877 w sprawie reorganizacyi komitetu administracyjnego dla szpitali krajowych w Krakowie.

14. Regulamin dla komitetu administracyjnego szpitala św. Łazarza w Krakowie z 27. grudnia 1886.

15. Rozporządzenie ministeryalne z 10. kwietnia 1857 l. 10946 ustanawiające normy postępowania przy wymierzaniu taks leczenia.

16. Instrukcye służbowe dla zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie, wydane przez Wydział krajowy w r. 1891 l. 35715.

17. Instrukcya dla służby oddziałowej w Kulparkowie z r. 1891 l. 56281.

18. Instrukcya dla szpitala krajowego we Lwowie z r. 1878 l. 60497.

19. Instrukcya dla szpitala św. Łazarza w Krakowie z r. 1892 l. 52320.

20. Zbiór instrukcyi dla szpitali prowincyonalnych z r. 1883 l. 5888.

21. Instrukcya dla funkcyonaryuszy zakładu położnic we Lwowie z r. 1889 l. 42396

22 a), b). Pismo Wydziału krajowego styryjskiego (l. 26417) wraz z ustawą o powszechnych szpitalach publicznych obowiązującą w Styryi z r. 1872 IX. Cz. Nr. 19.

23 a), b). Pismo Wydziału krajowego czeskiego (LW. 24.919) wraz z ustawą krajową z dnia 5. marca 1888 r. Nr. 19, obowiązującą w Czechach.

24 a), b). Pismo Wydziału krajowego niższo-austryackiego (LW. 26021) wraz z ustawą krajową z dnia 25. grudnia 1882 Nr. 14 obowiązującą w Niższej Austryi.

25 a), b), c). Pismo Wydziału krajowego w Karyntyi (LW. 46050) wraz z ustawami krajowemi z dnia 2. września 1875 i 15. sierpnia 1875, obowiązującemi w Karyntyi.

26. Pismo Wydziału krajowego morawskiego (LW. 46544).

27. Pismo Wydziału krajowego Bukowiny (LW. 47002).

28. Pismo Wydziału krajowego wyższo-austryackiego (l. 47797).

29 a), b). Pismo Wydziału krajowego tyrolskiego (LW. 54113) wraz z okólnikiem z 12. grudnia 1871.

30 a), b), c). Sprawozdania Wydziału krajowego, większości i mniejszości komisyi sanitarnej z r. 1891/2 o budynkach szpitali prowincyonalnych.

Przedkładając powyżej wymienione akta, uczynił Wydział krajowy następujące uwagi:

Sejm królestwa Galicyi uregulował prawne stosunki szpitali powszechnych i publicznych w roku 1870 ustawami: o nadzorze nad szpitalami (l.— Dz. u. kr. Cz. II. Nr. 8)

i o radach szpitalnych (2.— Dz. u. kr. Cz. II. Nr. 9), tudzież w roku 1875 ustawą o ponoszeniu w całości kosztów leczenia ubogich przez fundusz krajowy (3. — Dz. u. kr. Nr. 7).

Pierwsza z tych ustaw o nadzorze nad szpitalami, posiadającymi charakter szpitali powszechnych i publicznych postanawia w Art I., że: nadzór sanitarno-policyjny nad szpitalami pozostaje i nadal nienaruszony o ile takowy dotychczas c. k. władzy przysługa; w Artykule II.: że pod względem administracyjnym i ekonomicznym pozostają te szpitale pod naczelnym kierunuiem i nadzorem Wydziału krajowego, że przeto Wydziałowi krajowemu mają być przedkładane do zatwierdzenia coroczne budżety i rachunki, że wszelkie zmiany w urządzeniu, organizacyi i etacie zawisły od zatwierdzenia Wydziału krajowego; że bez zezwolenia Wydziału krajowego nie może nastąpić ani sprzedaż, ani zamiana, ani żadne stałe obciążenie zakładowego majątku, że ogłoszenie zakładów dla chorych zakładami powszechnymi i publicznymi nie może nastąpić bez przyzwolenia reprezentacyi kraju, że nareszcie wysokość taksy za leczenie ustanawia Wydział krajowy za porozumieniem się z c. k. polityczną władzą krajową.

Druga ustawa krajowa ustanawia przy każdym szpitalu powszechnym i publicznym — z wyjątkiem lwowskiego i krakowskiego — rady szpitalne jako organa doradcze i kontrolujące. Zakres ich działania jest w tej ustawie ściśle określony. Aczkolwiek nie wszystkie rady szpitalne wykonują swe zadanie tak dokładnie jak to pomieniona ustawa wymaga, to jednak przyznać należy, że instytucya ta w wielu wypadkach okazała się użyteczną, zwłaszcza po okólniku, który Wydział krajowy z polecenia Wysokiego Sejmu wydał w dniu 5ym grudnia 1890 l. 52246.

Trzecia ustawa obowiązująca w naszym kraju z roku 1875 postanawia, że koszta leczenia w publicznych szpitalach, u b o g i c h przynależnych do Galicyi i Krakowa, ponosi w całości fundusz krajowy.

Wedle przepisów obowiązani są do ponoszenia kosztów leczenia w szpitalach publicznych: a) leczeni za siebie, mąż za żonę, żona za męża, rodzice i dziadkowie za dzieci i wnuki, dzieci i wnukowie za rodziców i za dziadków (na mocy ustawy cywilnej i postanowienia Jego Cesarskiej Mości z 17. czerwca 1825);

b) służbodawca za sługę (na mocy ustawy służbowej z r. 1857 l. 37321 Dz. u. kr. Nr. 12.— 4 a), tudzież decyzyi c. k. Ministerstwa z 18. maja 1872 l. 5257).

c) pracodawca za swych pomocników, czy oni są czeladnikami czy terminatorami, subjektami lub robotnikami (na mocy dekretów kancelaryi nadwornej z 30. kwietnia 1840 l. 11757, reskryptów c. k. Ministerstwa z 6. sierpnia 1869 l. 11501, 15. lipca 1871 l. 9787, z 2. maja 1873 l. 4909 i 5869 — 7);

d) kasa chorych za swych członków, wedle ustawy państwowej z 30. marca 1888 r. (R. G. Bl. Nr. 33);

e) fundusz bezpieczeństwa za aresztantów policyjnych na mocy rozporządzenia c. k. Ministerstwa z 7. maja 1870 l. 4292 — 4 c).

f) fundusz sprawiedliwości za więźniów sądowych na mocy patentu cesarskiego z 29. lipca 1853 (Dz. u. p. Nr. 151 §. 338 LW. 9750/70) rozp. Min. l. 12546 z r. 1868 i LW. 6015 z roku 1869);

g) winowajca za pobitych na mocy §. 1325 kodeksu karnego;

h) i obce fundusze krajowe za swych przynależnych (rozp. Min. z 6. marca 1885 l. 6382.

Zasady, wedle których postępować należy przy ściąganiu kosztów leczenia przynależnych do obcych państw przedstawia rozporządzenie LW. 15795 z r. 1890.

Za pielęgnowanie osób nieuleczalnych, niemogących być w szpitalu leczonemi, nie można żądać zwrotu kosztów od funduszu krajowego (Dz. u. kr. z 4. września 1869 XIII Cz. Nr. 28).

Sposób postępowania władz szpitalnych przy przyjmowaniu chorych w celu skonstatowania ich przynależności i stanu majątkowego normują rozporządzenie ministeryalne z r. 1856 l. 26641 instrukcye wydane przez Wydział krajowy: dla szpitala lwowskiego w r. 1879, dla szpitali prowincyonalnych w r. 1883, dla zakładu kulparkowskiego powtórnie w r. 1891 i dla szpitala krakowskiego powtórnie w r. 1892 i liczne rozporządzenia Wydziału krajowego jak z r. 1880 l. 34084, z r. 1881 l. 7889, z r. 1882 l. 49261, z r. 1891 l. 6212.

Tych wszystkich postanowień dotychczas w kraju naszym, o ile być może, ściśle przestrzegano, a pomimo to liczba chorych ubogich a z nią i koszta leczenia w szpitalach publicznych wzrasta z roku na rok. I tak zapłacił fundusz krajowy z Rubr. III. budżetu:

w roku	1882	za	28.392	chorych	w	900.627	dniach	633.761 zł.
„ „	1883	„	36.848	„	„	1,093.749	„	716.556 „
„ „	1884	„	45.675	„	„	1,218.775	„	822.921 „
„ „	1885	„	37.580	„	„	1,073.604	„	699.686 „
„ „	1886	„	36.947	„	„	1,137.594	„	727.446 „
„ „	1887	„	38.177	„	„	1,147.590	„	733 384 „
„ „	1888	„	48.461	„	„	1,172.686	„	733.637 „
„ „	1889	„	41.474	„	„	1,293.228	„	807.205 —
„ „	1890	„	42.569	„	„	1,330.744	„	847.135 „
„ „	1891	„	42.944	„	„	1,400 450	„	851.239 „
„ „	1892	„	46.878	„	„	1,405.673	„	859.226 „

Okazuje się z tego, że w jedenastoletnim okresie czasu od 1882 do 1892 wzmogła się ilość chorych, szukających zdrowia w szpitalach publicznych o 18 486 t. j. 35%, zaś ilość dni leczenia o 205.046 t. j. o 36%, a kwota kosztów o 225.465 zł. t. j. o 27%.

W Czechach, na Morawie, w Styryi i w dolnej Austryi pokrywają — na mocy ustaw krajowych — tak jak w Galicyi fundusze krajowe koszta leczenia ubogich w szpitalach publicznych.

W Tyrolu obowiązuje ustawa krajowa z r. 1870 Nr. 20, mocą której zwracają gminy przynależności funduszowi krajowemu 1/4 część kosztów leczenia. W górnej Austryi (Dz. u. kr. z r. 1867 Nr. 12), i na Bukowinie (Dz. u. kr. z r. 1869 Nr. 26) zwracają gminy 1/5 część. W Karyntyi (Dz. u. kr. z r. 1875 Nr. 28) zwracają gminy po 20 centów za każdy dzień leczenia chorego, z wyjątkiem obłąkanych, położnic i kalek, za które fundusz krajowy koszta w całości ponosi.

Kwoty, jakie poszczególne kraje koronne na cele sanitarne i humanitarne ponoszą, przedstawiają się jak następuje:

Niższa Austrya wydała w r. 1890 przy ogólnym budżecie: 9,594.348 zł. kwotę 3,343.469 zł. t. j. 34 9%,

Tyrol z budżetu 680.242 zł. — 230.366 t. j. 33·8%,

Górna Austrya z budż. 848.313 zł. kwotę 254.223 zł. t. j 29·9%,

Czechy w r. 1888 z budż. 12.975.436 zł. kwotę 2,691.228 zł. t. j. 27·4%,

Bukowina w r. 1889 z budż. 220.892 zł. kwotę 59.930 zł. t. j. 27·1%,

Karyntya preliminuje na r. 1892 z budż. 1,062.104 zł. kwotę 200.826 zł. t. j. 18·9%.

Styrya wydała w roku 1890 z budż. 9,772.297 kwotę 1,359.728 zł. t. j. 13·9%,

Morawa wydała w r. 1890 z budż. 11,921.138 kwotę 983.747 zł. t. j. 8·2%, a

Galicya wydała w r. 1890 z budż. 4,932.953 kwotę 851.821 zł. t. j. 17·2%.

Rozporządzenie ministeryalne z 10. kwietnia 1857 L. 10.946, obowiązujące dotychczas we wszystkich krajach koronnych, normuje sposób wymierzania taks za leczenie chorych w szpitalach publicznych.

Wyliczając wydatki, które przy obrachowaniu taksy uwzględnione być winny zawiera to rozporządzenie następujący ustęp: „czynsz za najem lokalności na pomieszczenie chorych, należy zarachować podług rzeczywistego wydatku. Wyrachowana zaś kwota czynszu od budynku będącego własnością szpitala, którego lokalności używane bywają na cele szpitalne.... nie może być wliczoną do wydatków przy wymierzaniu taksy".

W oryginalnem tekście niemieckim brzmi ten ustęp: „Steuern und Abgaben für die Anstaltsgebäude und der Zins für die etwaige Miethe von Lokalitäten zur Unterbringung von Kranken, sind in dem Betrage in dem sie vorkommen in Rechnung zu bringen. Der ermittelte Betrag des Zinses eines der Krankenanstalt gehörenden Gebäudes, dessen Lokalitäten zu Krankenhauszwecken benütz werden... dürfen aber bei der Ermittelung der Verpflegstaxe zum Grunde zulegenden Berechnung der Auslagen der Krankenanstalt nicht in Anschlag gebracht worden".

Z tego rozporządzenia wypływa, że jeżeli szpital własnego budynku nie posiada, lub jeżeli we własnym budynku nie może być pozostawionym, jeżeli do tego w całem mieście nie ma stosownego domu do wynajęcia, jeżeli fundusz szpitalny nie dysponuje wystarczającym na budowę kapitałem, a fundusz krajowy nie ma obowiązku dostarczać kwot potrzebnych na budowę, toć nie pozostaje nic innego, jak postarać się o przedsiębiorcę budowy, któremu by fundusz szpitalny, po sprowadzeniu się do nowego budynku czynsz naprzód umówiony opłacał.

Tem zapatrywaniem wiedziony, wniósł Wydział krajowy, uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 18. listopada 1890 wezwany, w roku 1891 sprawozdanie do L. 20.558, (30. a.) przedstawiające stan szpitali prowincyonalnych w naszym kraju, a kończące się wnioskiem do uchwały upoważniającej Wydział krajowy do zawierania umów z gminami w powyżej oznaczonym duchu.

Komisya sanitarna, której to sprawozdanie przydzielonem zostało, podzieliła się w zdaniu. Mniejszość złożona z 6. członków, (30. c.) oświadczyła się za wnioskiem Wydziału krajowego z nieznaczną zmianą. Większość zaś złożona z 7. posłów (30. b.) była odmiennego zdania, twierdząc, że prawny charakter naszych szpitali jest niejasno określony, że gmina ma te same obowiązki dla szpitali gminnych, co kraj dla krajowych (chociaż co do tego przyznaje pewną niejasność i niezupełność prawodawstwa, że nareszcie dotychczas używana forma pokrywania kosztów budowy i prawo stanowienia o budowach szpitalnych nie odpowiada zasadom parlamentaryzmu — odwołuje się na rezolucyę proponowaną przez komisyę sanitarną a na wstępie przytoczoną i wnosi: ażeby Wydział krajowy w każdym poszczególnym wypadku przedkładał Sejmowi wnioski względem przyjścia w pomoc subwencyą z funduszu krajowego w kwocie określonej.

Sprawa postawiona na porządek dzienny ostatniego posiedzenia w dniu 28. września 1892 r. nie została załatwioną, a że jest kwestyą żywotną, zwłaszcza dla czterech naszych szpitali w Wadowicach, Tarnopolu, Samborze i Nowym Sączu, byłaby jak najrychlejsza decyzya pożądaną.

Przedłożyliśmy także odpowiedzi na nasze zapytania Wydziałów krajowych w Styryi, Karyntyi, Niższej Austryi, Morawii, Bukowinie, Wyższej Austryi, Tyrolu i w Czechach, wraz z ustawami w tych krajach obowiązującymi. Z nich się okazuje, że ustawa krajowa dla Styryi (z 12. lutego 1872 Nr. 19.) i ustawa dla Karyntyi (z 2. września 1875 Nr. 30.) postanawiają w §. 2., że szpitale publiczne są zakładami samoistnymi, które się samodzielnie utrzymywać

powinny z dochodów własnego majątku, z przypływów prawnie im przyznanych, i ze zwrotów kosztów leczenia.

Podobne postanowienia zawiera §. 2. ustawy Niższo Austryackiej (z 25. grudnia 1882 Nr. 14.), tudzież §. 6. ustawy czeskiej z r. 1888 z wyjątkiem, że nie nazywa szpitali zakładami samoistnemi. Na Morawach obowiązuje ustawa krajowa z 10 lutego 1884 Nr. 28.) mocą której każda gmina jest obowiązaną utrzymywać w pogotowiu lokal, czyli szpitalik dla chorych niemających przytułku jednak do kosztów budowy szpitali publicznych przyczynia się tam fundusz krajowy, czy to subwencyami, czy też pożyczkami bezprocentowemi, chociaż obowiązek do tego nigdzie nie jest prawnie wypowiedziany. (LW. 46.544).

Na Bukowinie przyczynił się fundusz krajowy do kosztów budowy szpitala w Suczawie pożyczką amortyzowaną z funduszu spitala, a w Kimpolungu został szpital wybudowany kosztem gmin całego powiatu do czego przyczynił się fundusz krajowy subwencyą w kwocie 6 000 zł. (LW. 47.002).

W Górnej Austryi nie ma ustawy, nakładającej na gminy obowiązku ponoszenia kosztów budowy szpitali, jednak w praktyce ponoszą je gminy. (LW. 47.797).

W Tyrolu ponoszą koszta budowy i przebudowy zarządy szpitali prawdopodobnie z funduszów szpitalnych (LW. 54.113).

Jedna tylko ustawa czeska z 5. marca 1888 Nr. 19. postanawia wyraźnie w §. 17., że wydatki na nowe budowle, na dobudowy i przebudowania, równie jak na ich wewnętrzne urządzenie, mają być pokrywane przez tych, którzy zakład utworzyli lub w zarząd przyjęli, bez wszelkiego regressu, do funduszu krajowego.

Dla porównania dołączyliśmy wykaz ilości szpitali tak pulicznych jak prywatnych wraz z ilością w nich znajdujących się łóżek i leczonych chorych, tudzież ze stosunkiem do
Alegat 1. ludności w krajach koronnych państwa austryackiego (Alegat 1).

Okazuje się z niego, że kraj nasz ma stosunkowo najmniej zakładów leczniczych najmniej łóżek dla chorych i że u nas najmniej chorych korzysta z opieki szpitalnej.

Kiedy bowiem na 1000 mieszkańców przypada w Bukowinie 7·8 łóżek a 5 chorych przypada w Tyrolu 4.3 łóżka i 16-tu chorych, w Dolnej Austryi 4·0 łóżek i 38 chorych, w Styryi 3·5 łóżka i 28 chorych, w Górnej Austryi 2 5 łóżka i 15 chorych, w Czechnch 1·8 i 14 chorych, w Morawie 1 4 łóżka i 10 chorych, w Karyntyi 0·8 łóżka i 20 chorych, to w Galicyi z Krakowem przypada na 1.000 mieszkańców tylko siódma dziesiąta część łóżka i 8 chorych.

Przedstawiwszy w powyższem stan rzeczy, wedle życzenia komisyi sanitarnej Wydział krajowy zadał ankiecie następujące pytania:

1. Czy należy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projekt nowej ustawy krajowej regulującej stosunki prawne i ustrój szpitali krajowych i prowincyonalnych, tudzież określający dokładnie obowiązki kraju i poszczególnych ciał samorządnych dla ubogich chorych? lub

2. czy wystarczy: aby Wydział krajowy przedłożył Wysokiemu Sejmowi wniosek do uchwały z jakich funduszów: czy szpitalnych, czy krajowych, mają by pokrywane koszta budowy szpitali prowincyonalnych;

3. jakie środki mają być użyte, ażeby położyć tamę powiększaniu się kosztów leczenia ubogich?

Ankieta, zaproszona przez Wydział krajowy zebrała się 12. kwietnia 1893 r. i po wy-
Alegat 2. czerpujących obradach z których protokół załączamy (Aleg. 2.) uchwaliła odpowiedzieć jak następuje:

Na pierwsze pytanie: „Wydział krajowy przedłożyć raczy Sejmowi projekt ustawy o ustroju szpitali powszechnych i publicznych, któraby obowiązki i prawa kraju, poszczególnych czynników do nadzoru powołanych dokładnie określiła. Zanim ustawa stanie się prawomocną przedłoży Wydział krajowy w każdym wypadku, w którym nowa budowa jest niezbędną Wysokiemu Sejmowi wniosek poparcia budowy subwencyą lub podwyższeniem taksy, z załączeniem dokładnych planów i kosztorysów budowy".

Na drugie pytanie: „Koszta budowy szpitali prowincyonalnych pokrywane być mają przedewszytkiem z funduszu zarodowego i zapasowego szpitala, o ileby je szpital posiadał a o ile tych nieposiada lub takowe nie wystarczają, — podwyższeniem taksy leczenia".

Na trzecie pytanie: „Jako środki zaradcze, ażeby położyć tamę powiększenia się kosztów leczenia ubogich zaleca ankieta:

1. Ściślejszą kontrolę świadectw ubóstwa, i zwrócenie uwagi Wydziałów powiatowych i c. k. Namiestnictwa na potrzebę pouczenia urzędów gminnych o karnej odpowiedzialności za fałszywe lub niedokładne świadectwa w duchu rozporządzenia czeskiego Namiestnictwa z dnia 4. lutego 1884 L. 1004, tudzież zmianę formularzy świadectw.

2. Przedstawienie Sejmowi wniosku z żądaniem zmiany ustawy o swojszczyźnie z 3. grudnia 1863, w duchu uchwał Sejmu galicyjskiego na wniosek posła Pilata powziętych a skombinowanych z uchwałami Sejmu czeskiego z d 2. sierpnia 1883 i późniejszych.

3. Zanim Rada państwa ustawę o swojszczyznie na nowych podstawach uchwali, należałoby przedsięwziąć rewizyę zawartego z Wydziałami krajowymi innych krajów koronnych w r. 1880 kartelu i żądać natychmiastowego uwiadamiania o przyjęciu chorych z Galicyi do obcych szpitali, coby umożliwiło przeniesienie niektórych chorych do szpitali krajowych;

4. Zaprowadzenie Sióstr Miłosierdzia we wszystkich szpitalach;

5. Zachęcanie gmin do zakładania przytulisk dla chorych nieuleczalnych, obecnie wbrew przepisom często do szpitali przyjmowanych;

6. Zniewolenie gmin do ściślejszego wypełniania obowiązków w obec chorych epidemicznych;

7. Żądanie, aby państwo nakazany ustawami i instrukcyą o cholerze obowiązek wsparcia gmin w powiatach granicznych i opędzanie wydatków z powodu epidemii wypełniało — porozumienie się w celu powiększenia tych wydatków państwowych dla Galicyi z c. k. Namiestnictwem;

8. Rewizya regulaminu prostytucyi; przeprowadzenie kontroli uzupełniającej przez lekarzy i sprawdzenie przez agentów policyjnych, czyli rewizya regularnie się odbywa; ściślejsza kontrola c. k. wojska, zwłaszcza wówczas gdy żołnierze udają się na urlop lub występują ze służby;

9. Ściślejsza kontrola Wydziału krajowego nad policyą zdrowia w miastach i miasteczkach;

10. Czujniejszy nadzór policyjny nad tandetami.

Wydział krajowy, wziąwszy pod ścisłą rozwagę obrady ankiety postanowił jak następuje:

A. Co do środków proponowanych w odpowiedzi na trzecie pytanie, mianowicie:

co do 1. zaprowadził rozporządzeniem z 17. października 1893 l. 53136 od 1. stycznia 1894 nowe, jak najdokładniejsze formularze świadectw majątkowych, tudzież wywodów szpitalnych, odniósł się do c. k. Namiessnictwa z prośbą o zapewnienie współdziałania c. k. starostw co do pouczania zwierzchności gminnych w sprawie wydawania świadectw majątkowych, i ich odpowiedzialności karnej w tym względzie; wezwał wszystkie Wydziały powiatowe, do rozciągnięcia kontroli nad zwierzchnościami i pisarzami gminnymi; udał się do ordynaryatów metropolitalnych obu obrządków z prośbą o wydanie kurendy zalecającej urzędom para

fialnym ścisłe badanie świadectw majątkowych przedkładanych im przez zwierzchności gminne do potwierdzenia.

co do 2. W sprawie zmiany ustawy o swojszczyznie nie przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi żadnego wniosku, ponieważ wezwania Sejmu z r. 1881 ls. 261, z r. 1882 Ls. 718 i z r. 1890 Ls. 963, tudzież urgens Wydziału krajowego z r. 1891 LW. 52033/90, wzywające c. k. Rząd do rewizyi tej ustawy dotychczas nie odniosły skutku i prawdopodobnie nie byłyby teraz jeszcze na czasie, jak to c. k. Ministerstwo reskryptem z 7. grudnia 1885 l. 4830 orzekło.

co do 3. Odezwą z 17. października 1893 LW. 53.156 udał się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u c. k. Ministerstwa wznowienia rozporządzenia z 3. stycznia 1882 l. 20046, wydanego na nasz wniosek LW. 4619 z r. 1882, a polecającego zarządom szpitali pozakrajowych, zawiadamiać nas o chorych potrzebujących dłuższego nad sześć tygodni leczenia, tudzież czy stan ich dozwala na przewiezienie do zakładu w kraju celem dalszego leczenia.

co do 4. W załączonym projekcie do ustawy urządzającej prawne stosunki szpitali zamieszczamy w Art. X. zasadę, że pielęgnowanie chorych niemniej prowadzenie gospodarstwa szpitali mają być powierzane zgromadzeniom duchownym.

co do 5. Ponieważ zakładanie domów przytułku dla chorych nieuleczalnych i ozdrowieńców wymaga znacznych nakładów, a gminy nasze zaledwie podołać mogą wydatkom z ustaw na nich ciążących, ponieważ przyjmowanie nieuleczalnych do szpitali — wbrew przepisom — ogranicza się do bardzo nielicznych wyjątków, ponieważ nareszcie znaleźli się już w naszem społeczeństwie szlachetni dobrodzieje, którzy takie przytuliska ufundowali — jak ś. p. Helclowie w Krakowie, siostry Jozefitki i p. Biliński we Lwowie — przeto Wydział krajowy, pomimo że uznaje potrzebę jeszcze większej ilości takich zakładów, nie zachęcał gmin do ich zakładania lecz pozostawić to musi dobroczynności prywatnej.

Co do 6. Okólnikami do LW. 34268, 36820, 37840, 44782, 59008, z r. 1892, wystosowanymi do wszystkich Wydziałów powiatowych i magistratów miast, wydał Wydział krajowy wskazówki i pouczenia z powodu epidemii cholery, popierając jak najusilniej rozporządzenia c. k. Namiestnictwa polecające przygotowanie szpitalów cholerycznych. Wedle sprawozdań Wydziałów powiatowych, zostały we wszystkich miastach większych utworzone szpitale choleryczne, a w licznych gminach wiejskich lokale ilozacyjne.

Co do 7. Udzielając poszczególnym gminom zapomóg na urządzenie szpitali cholerycznych z funduszu przez Wysoki Sejm przeznaczonego, odnosił się Wydział krajowy kilkakrotnie do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie ze skarbu państwa zasiłków na ten cel, w myśl rezolucyi Wysokiego Sejmu z dnia 22. września 1892 r. Ls. 255. Na ostatnią naszą odezwę w tym przedmiocie z 26. maja 1893 l 25210 oznajmiło nam c. k. Namiestnictwo odezwą z 4. sierpnia 1893 l. 60942, że oprócz Brodów i Husiatyna otrzymały zapomogę z funduszów państwowych, gminy: Szczakowa, Podwołoczyska, Szydłowiec, Okopy i Kozaczówka, zaś prośby gmin: Kraków, Niepołomice, Tłumacz, Bóbrka, Borszczów, Skała i Mielnica są w toku dochodzenia.

Co do 8. W predmiocie rewizyi regulaminu prostytucyi oznajmiło nam c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 2. kwietnia 1891 l. 1704 (LW. 14061, że nie zachodzi potrzeba wydania nowych rozporządzeń, lecz należy dążyć do tego, ażeby obowiązujące rozporządzenie z 10. października 1888 l. 48887 ściśle bywało wykonywane; co też zaleconem zostało rozporządzeniem LW. 14061/91.

W przedmiocie ściślejszej kontroli c. k. wojska odniósł się Wydział krajowy odezwą z dnia 21. maja 1889 l. 20134 do c. k. Namiestnictwa, które poparłszy żądanie nasze wobec c. k. komend korpuśnych we Lwowie i w Krakowie (LW. 30788/89) zakomunikowało Wydzia-

łowi krajowemu odezwą z dnia 13. września 1889 l. 63770 (LW. 40435) odpowiedź c. k. komendy XIgo korpusu, z której wynika, że wydane zostały jak najostrzejsze zarządzenia co do przeprowadzenia rewizyi żołnierzy udających się na urlop choćby najkrótszy. Wobec takiego stanu rzeczy Wydział krajowy uznał za stosowne nie poruszać tej sprawy na nowo.

Co do 9. Okólnikiem z dnia 22. stycznia 1892 l. 59030/91, wystosowanym do wszystkich Wydziałów powiatowych, zalecił Wydział krajowy wezwać gminy do zaopatrywania się w dobrą wodę do picia, iako do obowiązku wynikającego z postanowień ustawy sanitarnej z roku 1870 Dz. ust. pań. Nr. 68.

Co do 10. Okólnikiem z dnia 24. października 1893 l. 55613, poleciliśmy wszystkim Wydziałom powiatowym, ażeby wezwały gminy do czujniejszego nadzoru nad sprzedażą starzyzny i nad pokątnymi zakładami zastawniczymi, w myśl obowiązujących ustaw i przepisów.

B. Co zaś do odpowiedzi na pierwsze i drugie pytanie, to Wydział krajowy uznając że dotychczas u nas obowiązujące ustawy i rozporządzenia w sprawach szpitalnych przedstawiają pewne niedokładności, dające powód do mylnych tłómaczeń, przedłożył ankiecie, w myśl jej życzeń, projekt ogólnej ustawy szpitalnej do zaopiniowania. Rozprawy nad tym przedmiotem Alegat 3. odbyły się w dniu 27. września 1893 a protokół tych obrad załączamy w alegacie 3.

Wydział krajowy, wziąwszy pod ścisłą rozwagę tak pierwotny projekt jak opinię ankiety, przedkłada wskutek tego załączoną ustawę do konstytucyjnego traktowania z następującemi uwagami.

Ustawa przedłożona, opracowana na wzorach innych krajów koronnych, łączy w sobie w jedną całość trzy ustawy, tudzież — z małemi zmianami — wszystkie postanowienia obowiązujące dotychczas w sprawach szpitalnictwa w kraju naszym, określa nadto dokładnie prawa i obowiązki w tym względzie kraju, powiatów, gmin, szpitali i ich funkcyonaryuszy i zawiera niektóre postanowienia mieszczące się w ustawach szpitalnych Czech, Karyntyi, Styryi i Niższej Austryi, które za pożyteczne dla kraju naszego uznajemy. I tak:

Art. I. uznaje szpitale powszechne i publiczne za zakłady samoistne t. j. za utrzymujące się wyłącznie z własnych dochodów. Pojęcie samoistności wypływa z postanowień rozporządzeń ministeryalnych z r. 1855 l. 6382 i z r. 1857 l. 50700, przyznających szpitalom powszechnym i publicznym prawa pobierania zwrotu kosztów szpitalnych od do tego prawnie obowiązanych; wyraźnie jednak nie była samoistność szpitali na prowincyi dotychczas wypowiedziana; jedynie statuta krajowego szpitala we Lwowie i krajowego zakładu w Kulparkowie wyraźnie w §. 1 orzekają, że są zakładami samoistnemi. Samoistność szpitali jest także wyraźnie wypowiedzianą w ustawach Styryi, Karyntyi, Czech i Niższej Austryi, a uwalnia gminy, powiaty i kraj od pokrywania wydatków szpitalnych. Brak orzeczenia w tym względzie stawał się niejednokrotnie powodem do błędnego zapatrywania, jakoby szpitale, aczkolwiek zostające pod zarządem gmin lub powiatów były instytucyami krajowemi. Dla sprostowania tego mylnego zdania stawiamy zasadę samoistności szpitali na czele ustawy.

Art. II., III. i IV. określają obowiązki szpitali wobec chorych wedle dotychczasowego zwyczaju a za wzorem ustaw innych krajów koronnych.

W Art. V. wyliczone są prawa przysługujące Wydziałowi krajowemu w moc ustawy z r. 1870 Nr. 8 z dodatkiem w ustępie c) prawa władzy dyscyplinarnej nad służbą lekarską i administracyjną przyznanego już niepodzielnie statutami szpitali krajowych a wykonywanego de fakto także w szpitalach prowincyonalnych, a to ze względów autonomicznych bez wszelkiego ograniczenia.

Art. VI. oznacza organa zarządzające szpitalami gminnymi, powiatowymi i krajowymi, wedle już obowiązujących przepisów.

Art. VII. powtarza prawo Sejmu, przyznane ustawą z r. 1870. Nr. 8, zezwalania na ogłoszenie szpitali zakładami publicznymi i powszechnymi, i wylicza warunki, pod którymi przyzwolenie Sejmu uzyskanem być może. Pierwszy warunek zastrzega prawo władzom autonomicznym, drugi władzy państwowej, a trzeci możliwem czyni otwarcie szpitala i oszczędza fundusz krajowy.

Art. VIII. jest powtórzeniem ustawy o radach szpitalnych z r. 1870 Nr. 9, tudzież postanowień zawartych w statutach szpitali krakowskiego i lwowskiego.

Art. IX. normuje organizacyę i stanowisko służby szpitalnej tak lekarskiej jak administracyjnej, prawo jej nominacyi wedle zwyczaju i potrzeby, orzeka, że lekarze i urzędnicy szpitali prowincyonalnych są taksamo jak w szpitalach krajowych urzędnikami zakładu, któremu służą, a nie kraju, powiatu lub gminy, i że stosuje się do nich ustanowa służby krajowej przyznając im prawo pięcioleci.

Art. X. powierza pielęgnowanie chorych, zawiadywanie kuchnią i spiżarnią tudzież nadzór nad służbą w zakładach krajowych Siostrom Miłosierdzia, i wypowiada zasadę, że w szpitalach prowincyonalnych ma być pielęgnowanie chorych, administracya i gospodarstwo powierzone stowarzyszeniom duchownym.

Art. XI. Waruje Wydziałowi krajowemu prawo dotychczas wykonywane, wydawania instrukcyi służbowych, bez wszelkiego ograniczenia.

Art. XII. pozostawia w mocy prawo ustanawiania taksy szpitalnej Wydziałowi krajowemu, za porozumieniem się z c. k. polityczną władzą krajową, przyznane Art. II., ustępem 2 ustawy z r. 1870 Nr. 8.

Art. XIII. postanawia — w myśl uchwały ankiety — że koszta budowy mają być pokrywane przedewszystkiem ze specyalnych funduszów na ten cel przeznaczonych, a w braku tychże podwyższeniem taksy; w tym ostatnim razie za uchwałą Sejmu.

Alegat 4. Dotychczas istniejące szpitale p. p. w kraju mają wedle załączonego wykazu własnego majątku: w budynkach 2,471 567 zł., w ruchomościach 281.573 zł., w efektach 495.164 zł., a w funduszu rezerwowym 22.513 zł., razem 3,270.818 zł. Z tego przypada na szpitale krajowe 2,493.717 zł. a na szpitale prowincyonalne 777.101 zł.

Alegat 5. O ile zaś chorzy przynależni do gmin w których się szpitale znajdują korzystają ze swoich szpitali, przedstawia alegat 5. Okazuje się z niego, że we wszystkich naszych szpitalach p. p. było leczonych w trzech latach 1890, 91 i 92 przynależnych do gmin szpitala 11·5% przynależnych do innych gmin tego samego powiatu 27·5%, przynależnych do innych powiatów kraju 56·6%, a obcokrajowców 4·4%.

Art. XIV. utrzymuje w mocy ustawę z r. 1875 Nr. 7, wedle której fundusz krajowy ponosi koszta leczenia ubogich w całości. Taka sama ustawa obowiązuje w Czechach, w Styryi, w Dolnej Austryi i na Morawach.

Art. XV. waruje Sejmowi prawo odjęcia szpitalowi prawa powszechności i publiczności. Takie postanowienie zawierają ustawy styryjska, czeska, niższo-austryacka i karyntska.

Art. XVI. powtarza prawo nadzoru przysługujące administracyi państwa.

W myśl powyższego przedstawienia Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną ustawę urządzającą stosunki prawne szpitali powszechnych i publicznych w kraju naszym.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 10. października 1893.

Marszałek krajowy:

Eustachy ks. Sanguszko.

Członek Wydziału krajowego:

Dr. Franciszek Hoszard.

Ustawa

urządzająca prawne stosunki szpitali powszechnych i publicznych, obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z dnia . . . . . roku . . . . . rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Szpitale powszechne i publiczne są zakładami samoistnymi, utrzymującymi się z dochodów płynących czy to z własnego majątku, czy z dobrowolnych datków, zapisów i zobowiązań, czy też ze zwrotu kosztów leczenia opłacanych przez do tego prawnie obowiązanych.

Art. II.

Zadaniem szpitali powszechnych i publicznych jest leczyć i pielęgnować chorych bez różnicy ich pochodzenia, przynależności i wyznania za zwrotem kosztów, obliczonych na podstawie taksy przez władze ustanowionej.

Art. III.

Do szpitala powszechnego i publicznego ma być przyjęty każdy chory, u którego lekarz zakładu potrzebę leczenia w szpitalu stwierdzi.

Nie mogą być przyjęte kaleki i osoby dotknięte chorobą nieuleczalną, jeżeli ich choroba nie przedstawia przemijającego pogorszenia lub powikłania wymagającego leczenia, lub objawy bezpośrednio życiu zagrażające.

Podejrzani o chorobę umysłową mogą być chwilowo przyjęci na obserwacyę dla skonstatowania choroby umysłowej.

Rodzące mają być przyjmowane do zakładów położnic bezwarunkowo, ciężarne zaś w ostatnich miesiącach ciąży; w szpitalach prowincyonalnych zaś jeżeli dla odbycia połogu innego przytułku nie mają.

Osoby dotknięte chorobami zakaźnemi ostremi mają być przyjmowane tak długo, jak długo przez władzę do tego powołaną nie będzie uznanem że ta choroba przybrała w miejscu cechę epidemii.

Art. IV.

Szpitale powszechne i publiczne są obowiązane dostarczyć choremu do nich przyjętemu pomocy i opieki lekarskiej, leków, przyrządów, wiktu i łóżka z pościelą i bielizną w lokalu stosownie urządzonym, niemniej — w razie śmierci — pogrzebu skromnego.

Art. V.

Pod względem administracyjnym i ekonomicznym szpitale zostają pod naczelnym kierunkiem i nadzorem Wydziału krajowego. Mianowicie:

a) Wydziałowi krajowemu mają być przedkładane do zatwierdzenia coroczne budżety szpitalne i składane sumaryczne roczne rachunki;

b) wszelkie urządzenia, organizacya, tudzież etat płac i osób służby szpitalnej, tak lekarskiej jak i administracyjnej w szpitalach prowincyonalnych, zawisły od postanowienia Wydziału krajowego;

c) władzę dyscyplinarną nad służbą lekarską i administracyjną wykonuje Wydział krajowy;

d) bez zezwolenia Wydziału krajowego w szpitalach prowincyonalnych, a bez uchwały Sejmu w szpitalach krajowych nie może nastąpić ani sprzedaż, ani zamiana, ani żadne stałe obciążenie zakładowego majątku szpitalnego, tak ruchomego jak nieruchomego.

Art. VI.

Szpitale powszechne i publiczne we Lwowie i Krakowie, tudzież zakłady dla obłąkanych i położnic, uznane zakładami krajowymi, zostają pod bezpośrednim zarządem Wydziału krajowego.

Szpitalami powiatowymi administrują właściwe Wydziały powiatowe.

Szpitalami gminnymi zawiadują naczelnicy gminy (burmistrze) przy pomocy komitetów szpitalnych. Komitet taki składa się oprócz (naczelnika gminy) z dwóch członków wybranych przez właściwą radę gminną.

Art. VII.

Uznanie zakładu leczniczego szpitalem powszechnym i publicznym może nastąpić tylko za przyzwoleniem Reprezentacyi kraju.

Do uzyskania tego przyzwolenia wymagane są:

a) orzeczenie władz autonomicznych, że szpital powszechny i publiczny jest potrzebny we wskazanej miejscowości, i że koszta leczenia chorych nie przekroczą przeciętnej cyfry tychże w kraju;

b) orzeczenie c. k. Namiestnictwa, wydane na podstawie opinii c. k. krajowej Rady zdrowia, że budynek i urządzenie szpitala odpowiadają wymogom sanitarno-policyjnym;

c) akt fundacyi potwierdzony przez c. k. Namiestnictwo, którym założyciel szpitala odstępuje na własność funduszowi szpitalnemu budynek wraz a całem urządzeniem i obowiązuje się zabezpieczyć środki utrzymania szpitala w pierwszem półroczu.

Art. VIII.

Przy każdym szpitalu powszechnym i publicznym, z wyjątkiem krajowych lwowskiego i krakowskiego ustanowioną jest rada szpitalna jako

organ doradczy i kontrolujący. Skład i zakres jej działania normuje ustawa z roku 1870 Nr. 9.

Przy krajowym szpitalu św. Łazarza w Krakowie ustanawia Wydział krajowy — w myśl postanowień statutu tegoż szpitala — Komitet administacyjny w celu wykonywania w zastępstwie Wydziału krajowego opieki nad szpitalem i kontroli nad zarządem, wedle instrukcyi przez Wydział krajowy wydanej.

W szpitalu krajowym we Lwowie wykonuje Wydział krajowy naczelny zarząd bezpośrednio, w myśl zasad statutu tego szpitala.

Art. IX.

Zwierzchnikiem służby lekarskiej, administracyjnej i gospodarskiej jest w każdym szpitalu powszechnym i publicznym dyrektor, odpowiedzialny za to, ażeby cele i przeznaczenie szpitala w miarę możności osiągnięte zostały. W szpitalach krajowych mianuje dyrektora cesarz na przedstawienie Wydziału krajowego. Innych lekarzy i urzędników mianuje Wydział krajowy na przedstawienie dyrektora.

W szpitalach powiatowych i gminnych jest dyrektorem lekarz ordynujący (prymaryusz) mianowany przez Wydział krajowy w pierwszych na przedstawienie Wydziału powiatowego, w drugich na przedstawienie zwierzchności gminnej a po wysłuchaniu zdania rady szpitalnej. Dyrektor, lekarze i urzędnicy szpitali powszechnych i publicznych są urzędnikami tych zakładów, w których pełnią obowiązki. Do nich stosuje się ustanowa służby krajowej, tudzież §. 4. uchwały Sejmu z 3. stycznia 1874 r.

Art. X.

Czynności administracyjne i kancelaryjne wykonuje w zakładach krajowych rządca przy pomocy urzędników a pod kierunkiem dyrektora; pielęgnowanie zaś chorych, zawiadywanie kuchnią i spiżarnią tudzież nadzór nad służbą należy do Sióstr Miłosierdzia.

W szpitalach powiatowych i gminnych ma być nietylko pielęgnowanie chorych lecz także administracya i gospodarstwo w zasadzie powierzone stowarzyszeniom duchownym za umową przez Wydział krajowy zatwierdzoną. Jedynie w razie niemożności pozyskania dla powyższych czynności osób należących do wymienionych stowarzyszeń mogą one być powierzane osobom świeckim.

Kasę szpitalną prowadzi w szpitalach gminnych kasa gminna, w szpitalach powiatowych kasa powiatowa. Szpitale krajowe posiadają własną kasę zakładu.

Art. XI.

Instrukcye służbowe dla dyrektora, urzędników i służby szpitala określające ich prawa i obowiązki, niemniej instrukcye dla gospodarstwa i porządku domowego wydaje Wydział krajowy.

Art. XII.

Za porozumieniem się z c. k. polityczną władzą krajową ustanawia Wydział krajowy wysokość taksy za leczenie i pielęgnowanie chorych, jakoteż wszelkie zmiany tej należytości a to na podstawie trzechletnich

rachunków, wedle przepisu rozporządzenia ministeryalnego z d. 10. kwietnia 1857 l. 10946, przyczem uwzględnić należy wedle tego rozporządzenia wytworzenie funduszu rezerwowego na nadzwyczajne a nieprzewidziane wydatki.

Art. XIII.

Koszta budowy czy to nowego gmachu czy rozszerzenia starego w szpitalach uznanych za powszechne i publiczne mają być pokrywane przedewszystkiem ze specyalnych funduszów na ten cel przeznaczonych (z funduszu zarodowego i zapasowego) o ileby je szpital posiadał, a o ile tych nie posiada, lub takowe nie wystarczają, podwyższeniem taksy leczenia, w tym ostatnim razie za uchwałą Sejmu.

Art. XIV.

Koszta leczenia chorych ubogich w szpitalach powszechnych i publicznych, które nie mogą być ściągnięte od prawnie do ich zwrotu obowiązanych, ponosi za przynależnych do Galicyi i Krakowa fundusz krajowy w całości.

Art. XV.

Tylko uchwała Sejmu może odjąć szpitalowi prawo szpitala powszechnego i publicznego.

Prowizorycznie aż do uchwały Sejmu może to uczynić Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Art. XVI.

Ustawa niniejsza nie narusza prawa nadzoru nad szpitalami powszechnymi i publicznymi, służącego administracyi Państwa wedle ustawy z dnia 30. kwietnia 1870 Dz. u. p. Nr. 68.

Art. XVII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Tablica po-

pod względem stosunków sanitarnych

w 1890

Prowincye	Ilość szpitali publicznych i prywatnych w 1890 r.							Wszystkich zakładów razem	Ilość łóżek w zakładaach w 1890 r.							Ilość łóżek w tych zakładach w ogóle
	Chorzy			Obłąkani			Położ.		dla chorych			dla obłąkanych			Położn.	
	Publicz.	Prywat.	Razem	Publicz.	Prywat.	Razem	Publicz.		Publicz.	Prywat.	Razem	Publicz.	Prywat.	Razem	Publicz.	
Dolna Austrya	26	54	80	4	4	8	1	89	5.831	2.056	7.887	1.900	252	2.152	607	10.646
Tyrol	24	17	41	2	—	2	1	43	2.353	570	2.923	540	—	540	44	3.507
Górna Austrya	5	34	39	1	—	1	1	40	368	989	1.357	550	—	550	84	1.991
Czechy	66	77	143	4	—	4	1	148	5.429	1.872	7.301	2.944	—	2.944	330	10.575
Bukowina	3	2	5	1	—	1	1	7	362	71	433	50	—	50	18	501
Karyntya	2	14	16	1	—	1	1	18	417	253	670	247	—	247	44	961
Galicya	26	49	75	2	—	2	2	79	2.864	1.567	4.431	657	—	657	81	5.169
Styrya	13	55	68	1	—	1	1	70	2.280	1.500	3.780	655	—	655	92	4.527
Morawa	8	57	65	1	—	1	2	68	1.289	1.207	2.496	605	—	605	110	3.211

Wydziału krajowego L. 51.244/93.

równawcza

w 9. prowincyach monarchii austryackiej

roku.

Ludność w tych prowincyach w r. 1891	Ilość leczonych różnych zakładach w 1890 r.							Leczono we wszystkich zakładach w ogóle	Na ile mieszkańcow przypada łóżko jedno	Na ile mieszkańców przypadał 1 leczony	Ile łóżek przypada na 1000 mieszkańców	Ile leczono na 1000 mieszkańców
	Chorych			Obłąkanych			Położn.					
	Publicz.	Prywat.	Razem	Publicz.	Prywat.	Razem	Publicz.					
2,630.436	62.343	22.981	85.324	3.095	359	3.454	8.843	97.621	248	27	4·0	38
804.810	11.390	848	12.238	806	—	806	473	13 517	229	60	4·3	16
780.035	3.478	7.505	10.983	659	—	659	274	11.916	392	65	2·5	15
5,808.702	64.557	12.717	77.274	4.498	—	4.498	3.299	85.071	549	68	1·8	14
643.047	2.998	553	3.551	111	—	111	124	3.786	1.281	169	7·8	5
357.294	4.314	2.328	6.642	348	—	348	396	7.386	371	48	0·8	20
6,554.415	39.989	11.694	51.683	1.514	—	1.514	943	54.140	1.267	121	0·7	8
1,274.665	23.141	11.307	34.448	1.300	—	1.300	518	36.266	281	35	3·5	28
2,261.882	13.397	8.512	21.909	1.154	—	1.154	752	22.815	704	99	1·4	10

Alegat 2. do sprawozdania Wydziału krajowego do l. 51.244/93.

Protokół

posiedzenia ankiety zwołanej dla uregulowania stosunków prawnych szpitali powszechnych we Lwowie dnia 12. kwietnia 1893.

Obecni. Przewodniczący: JW. Dr. Franciszek Hoszard, Jan Vivien, Dr. Zdzisław Marchwicki, Dr. Adam Czyżewicz, Michał Lenartowicz, Dr. Tadeusz Pilat, Dr. Włodzimierz Kozłowski, ks. Mikołaj Siczyński, Dr. Aleksander Dworski, Dr. Jan Stella Sawicki.

Sekretarz ankiety: Władysław Słomkowski.

Nieobecność usprawiedliwili PP.: Jan Trzecieski, Ferdynand Weigel i Franciszek Paszkowski.

Przewodniczący oddaje cześć zmarłemu w międzyczasie ś. p. Władysławowi hr. Ko ziebrodzkiemu, który zaproszonym był również na członka ankiety.

Ponieważ sprawa niniejsza znaną jest dokładnie wszystkim członkom ankiety z memoryału do LW. kr. 59799/892 rozesłanego jeszcze w roku zeszłym — otwiera przewodniczący dyskusyę nad pytaniami, jakie Wydział krajowy w memoryale tym wystosował do ankiety, a mianowicie:

1. Czy należy przedłożyć Wys. Sejmowi projekt nowej ustawy krajowej regulującej stosunki prawne i ustrój szpitali krajowych i prowincyonalnych, tudzież określającej dokładnie obowiązki kraju i poszczególnych ciał samorządnych dla ubogich chorych, lub

2. czy wystarczy, iżby Wydział krajowy przedłożył Wys. Sejmowi wniosek do uchwały z jakich funduszów czy szpitalnych, czy gminnych, czy krajowych mają być pokrywane koszta budowy szpitali prowincyonalnych.

3. Jakie środki mają być użyte, ażeby położyć tamę powiększaniu się kosztów leczenia ubogich.

Dr. Pilat sądzi, że ogólna dyskusya nad powyższemi pytaniami byłaby zbyteczną — chodzi bowiem tylko o wyrażenie zdania, czy ma być przedłożonym projekt nowej ustawy, czy też wniosek, w jaki sposób mają być pokrywane koszta budowy. Mowca uprasza przewodniczącego o niektóre szczegóły objaśniające.

Przewodniczący zaznacza, że memoryał opracowanym został na życzenie komisyi sejmowej a Wydział krajowy przedłożył ankiecie wszystkie materyały odnoszące się do sprawy powyższej tak jak tego komisya sejmowa żądała. Sejm galicyjski był pierwszym, który uregulował stosunki szpitali naszych — spornym punktem jest tylko kwestya budowy szpitali prowincyonalnych — względnie sposób jej pokrycia przez amortyzacyę z taks leczenia w wypadkach gdzie nadmiar wydatku tego wymaga, i jak to dziś się praktykuje. Przewodniczący zgadza się na zapatrywanie, iżby Wydział krajowy przedstawiał sprawy tego rodzaju od wypadku do wypadku Wys. Sejmowi celem powzięcia uchwały.

Dr. Kozłowski jest zdania, że co do celu nie ma różnicy w zapatrywaniach. Tam gdzie gmina wydatkom podołać nie może, trzeba iżby kraj przyszedł z pomocą. Kraj atoli zdaniem mowcy nie ma obowiązku stawiania szpitali prowincyonalnych.

Na pytanie kiedy i jakim sposobem kraj przyjść ma z pomocą — odpowiedzieć należy — że wówczas gdy stosunki materyalne wymagają tej pomocy — o sposobie zaś jej udzielenia uchwalać może Sejm na wniosek Wydziału krajowego.

Pokrywanie tych wydatków w drodze administracyjnej uważa mowca jako nieuzasadnione.

Mowca przytacza przykłady z ustawodawstwa Czech, mocą którego gminy obowiązane są do stawiania szpitali, co jednak nie ujmuje krajowi prawa udzielania subwencyi.

Ze względów humanitarnych oświadcza się Dr. Kozłowski za udzieleniem pomocy ze strony kraju tam gdzie jej potrzeba — pragnie jednak, iżby subwencya zależała od uchwały Sejmu.

Na pytanie, czy ma być przedłożonym projekt ustawy regulującej ustrój szpital powszechnych czy też tylko wniosek co do sposobu pokrycia kosztów oświadcza się mowca za ustawą — ze względu atoli na krótkość czasu oddzielającego najbliższą sesyę Sejmu — a z drugiej strony naglące potrzeby niektórych szpitali zgadza się, iżby Wydział krajowy do chwili wniesienia projektu ustawy uchwalenia jej i sankcyonowania przedstawiał Sejmowi pojedyncze wnioski w tych sprawach.

Dr. Czyżewicz przestrzega przed zbytniem zagłębianiem się w teoryi, a radzi liczyć się z danymi warunkami nie biorąc wzorów z innych krajów monarchii. Konstatuje, że wielu szpitalom przyznano charakter publiczny choć nie posiadały już w samem założeniu wymaganych warunków. Zgadza się na uregulowanie ustawą stanu rzeczy.

Szpital powinien być samoistną fundacyą dla siebie. Celem ograniczenia chęci budowy nie należy kreować szpitali takich, które już w założeniu nie posiadają warunków jak n. p. w Żywcu. Koniecznem jest oznaczenie, jaką osobę moralną reprezentuje instytucya szpitalna. Posiadamy szpitale, które się walą i budowane być muszą — gminy jednak wzbraniają się przystąpić do budowy. W obec tego amortyzacyę jej kosztów z taks leczenia uważa mowca za najsprawiedliwszą. Budowę poprzedzić jednak winno przedłożenie planu i kosztorysu — a dopiero po ich zatwierdzeniu może być mowa o pokryciu kosztów. Według obecnie obowiązującej procedury zaprowadzono pewne ostrożności przy otwieraniu nowych szpitali, które ograniczają zbytnią chęć budowy. Wszelkie materyały i środki przygotowawcze do otwarcia szpitala winny być przestudyowane w Wydziale krajowym, którego wnioski Sejm załatwi.

Dr. Czyżewicz jest zdania, że administracya szpitali powszechnych nie jest jednolitą i panuje w niej pewna dowolność. Przez zaniedbanie szpitali prowincyonalnych cisną się chorzy do szpitali krajowych innych krajów koronnych, przez co nasz fundusz krajowy wielkie ponosić musi ofiary w kosztach leczenia. Mowca oświadcza się za tem, iżby utworzyć osobny fundusz budowy szpitali tak jak istnieje fundusz budowy koszar. Niemniej ażeby istniejący we Lwowie i w Krakowie podatek spadkowy rozszerzyć i na inne miasta, z którego pewien procent na cele budowy szpitali przeznaczyćby należało. Przyszła ustawa powinna utworzyć szpitale jako instytucye dla siebie istniejące a kierowane przez Wydział krajowy. Sprawy budowy naglącej winny przejść przez Wydział krajowy, który po należytem opracowaniu przedłoży je Sejmowi z odpowiednimi wnioskami. Co do pokrycia kosztów jest zdania, iżby uskuteczniano je z taksy leczenia, t. j. przez stosowne podwyższenie. Na sporach co do obowiązku budowy cierpi dobro sprawy.

Dr. Sawicki konstatuje, że prawie wszystkie szpitale były pierwotnie fundacyami dla miast t. j. dla chorych ubogich miejscowych.

Po uznaniu przez rząd tych szpitali za publiczne z obowiązkiem przyjmowania wszystkich chorych przyrzekł rząd wspierać je subwencyami. Taki stan rzeczy zastał Wydział krajowy przy objęciu szpitali prowincyonalnych, z których 19 było w warunkach najgorszych. Dziś nie podobna opierać się na przykładzie Czech co do przeniesienia na gminy obowiązku

odbudowania szpitali. Sprzeciwiają się temu warunki tych szpitali, na podstawie których one powstały. Dr. Sawicki sądzi, iż nie byłoby stosownem w każdej drobnej sprawie restauracyi zasięgać pozwolenia Sejmu. Ze względu na materyalne położenie kraju, zmodyfikować należy znacznie obecne wymogi hygieny przy urządzaniu szpitali, według których koszt jednego łóżka wypadnie na 1.000 zł. Mowca oświadcza się za przyznaniem szpitalom charakteru instytucyi samodzielnych. Stosunki administracyjne szpitala są już uregulowane i ujednostajnione. Naczelną władzą kierującą jest Wydział krajowy, któremu podlegają Rady szpitalne i komitety, a nadzór i kontrolę wykonuje Inspektor szpitali. W obec tego wydanie nowej ustawy nie jest koniecznem.

Dr. Pilat zwraca uwagę, że przyznanie charakteru samoistności równałoby się ukrajowieniu szpitali prowincyonalnych, czemu sprzeciwiałby się ze względów zasadniczych — oświadcza się jednak za wykonywaniem ścisłego nadzoru.

Co do pokrywania kosztów budowy jest zdania, że prawo Sejmu dysponowania funduszami musi być nienaruszonem, zatem jeśli chodzi o przyjście z pomocą szpitalom na potrzeby budowy — Wydział krajowy po gruntownem zbadaniu sprawy winien przedstawić Sejmowi stosowne wnioski. Wymagania hygieniczne należy możliwie redukować. Myśl o utworzeniu funduszu budowy szpitali powszechnych uważa za bardzo trafną — istniejące jednak w budżecie krajowym taksy szkolna i spadkowa winne być zreformowane i tworzyć ogólny fundusz krajowy.

Dr. Dworskj konstatuje, iż kwestya pokrycia kosztów budowy, co do której zdania są różne, musi być rozwiązaną zasadniczo. — Gminy nie mogą być zobowiązane do budowania szpitali publicznych, albowiem one mają tylko obowiązek zaopatrywać swoich chorych ubogich.

Zdaniem mowcy najlepszym sposobem pokrywania kosztów budowy jest istniejący dotąd.

Granica przeciw zbytniemu dążeniu do budowania szpitali leży właśnie w zastrzeżeniu, że w każdym wypadku potrzeba zasięgnąć uchwały Sejmu na otwarcie szpitala. Oświadcza się za ukrajowieniem wszystkich szpitali.

Vivien sprzeciwia się ukrajowieniu szpitali jako powodującemu wielkie ciężary dla kraju, oświadcza się za wydaniem przepisów typowych urządzeń administraoyjnych dla wszystkich szpitali. Kwestya przyjścia z pomocą ze strony Sejmu na koszta budowy szpitali nie ulega wątpliwości. Przez udzielanie subwencyi zachęci się gminy do budowania — podwyższenie taks zaś ulży funduszowi krajowemu w wydatkach.

Ks. Siczyński oświadcza się za ukrajowieniem szpitali powszechnych zwłaszcza gdy nie widzi różnicy w usługach jakie oddają chorym szpitale prowincyonalne (dobrze urządzone) a krajowe. Ukrajowienie nie przysporzyłoby krajowi więcej wydatku jak dotąd, — bo i obecnie czerpią szpitale środki z funduszu krajowego. Pragnąłby urządzenia szpitali według dwóch typów, t. j. kosztowniejszych i tańszych dla ubogiej ludności. W kwestyi pokrycia kosztów budowy oświadcza się za skombinowaniem zasiłków t. j. subwencyi i taksy.

Dr. Kozłowski konstatuje, że różnice w zapatrywaniach znacznie się zredukowały. Domaga się usilnie, ażeby sprawy budowy szpitali były przez Wydział krajowy ściśle badane, i po gruntownem przestudyowaniu przedkładane Wys. Sejmowi. Niemniej, iżby Wydział krajowy zastrzegał wypełnianie warunków pod jakimi uznanie szpitali za publiczne nastąpić może. Nawiązując do uwagi Dr. Sawickiego, iż niestosownem byłoby z każdym drobnym wydatkiem przychodzić do Sejmu — jest zdania, że oczywiście tylko na znaczniejsze wydatki należy zasięgać zezwolenia Sejmu.

Mowca zauważył, że preliminarze i zamknięcia przedkładane bywają zwyczajnie za późno i Sejm po niewczasie dowiaduje się o szczegółach wydatków. Lekarze winni ściślej wypełniać swoje obowiązki, pod tym względem bowiem zachodzą nadużycia. Sprzeciwia się ukrajowieniu szpitali, lecz pragnie wzmocnienia nadzoru.

Przewodniczący konstatuje, że Wydział krajowy przestrzega ściśle warunków, od wypełnienia których uznanie szpitali za publiczne zawisło. Co do uznanych już przez rząd szpitali jako publicznych Wydział krajowy ingerencyi nie miał. Nadzór nad szpitalmi jest wykonywany należycie. Jako przykład ścisłego postępowania w tym względzie przytacza Przemyśl, Podhajce i Kraków, gdzie po skonstatowaniu nieprawidłowości przeprowadzono śledztwa dyscyplinarne i usunięto winnych. Oświadcza się za przyznaniem szpitalom charakteru samoistności, — i zaznacza, że na tej podstawie iż Wydział krajowy uważa szpitale powszechne za samodzielne wliczanym był czynsz najmu do taksy. Kraj daje tylko to co płaci za leczenie ubogich chorych Z wyjątkiem 4 szpitali — administracyą innymi gminy samoistnie wykonują.

Co do typów budowy i urządzenia szpitali zwraca uwagę przewodniczący, że Wydział krajowy polecił już wypracowanie planów na dwa rodzaje budynków t. j. tańsze i droższe, i plany te posiada. Typowa administracya szpitali wykonywaną jest od lat 15tu Wszystkie szpitale prowincyonalne mają jednolite instrukcye obowiązujące.

Sprawozdania w przedmiocie budowy szpitali w Tarnopolu i Wadowicach jako najbardziej naglące przedłoży Wydział krajowy już na najbliższej sesyi.

Dr. Czyżewicz jest zdania, że szpitale powszechne mają na celu zmniejszanie pewnego procentu chorób, które powodują wydatki z funduszu krajowego. Zachodzi jednak potrzeba oznaczenia charakteru szpitali obecnie istniejących. Sądzi, iż skuteczna kontrola tylko wtedy możliwa, gdy jest prowadzoną z jednego punktu — winna być tedy jednolitą i wykonywaną ze strony Wydziału krajowego. Typy budynków szpitali ułożone są na bardzo skromnych wymaganiach.

Dr. Kozłowski podnosi jeszcze w kwestyi budowy szpitali, że kraj obejmując je nie przyjął tem samem obowiązku budowania. Konstatuje, że kontrola jest obecnie lepszą.

Przewodniczący podnosi, iż o nieporządkach w Przemyślu i Podhajcach dowiedział się Wydział krajowy z raportów Inspektora szpitali, który przestrzega też, ażeby nieuleczalnych nie przetrzymywano nad potrzebę w szpitalach.

Dr. Sawicki zwraca uwagę na wielkie przepełnienie szpitali, któremu istniejące siły lekarskie nie są w stanie wydołać.

Dr. Dworski jest zdania, iż nie można dedukować z charakteru szpitali publicznych — obowiązku gmin do ich budowania zwłaszcza gdy fundusze zapasowe nie zostały wcielone do majątku gmin — specyalnie zaś co do Przemyśla użyto fundusz zapasowy na pokrycie kosztów leczenia.

Po wyczerpaniu dyskusyi uprasza przewodniczący o przedstawienie konkretnych odpowiedzi względnie wniosków na postawione w memoryale pytania.

PP. Dr. Kozłowski i Dr. Dworski zapowiadają swe wnioski do ustępu 1go i 2go pytań.

Na wniosek p. Lenartowicza odracza przewodniczący odczytanie tych wniosków do posiedzenia wieczornego o godzinie 7mej.

Koniec posiedzenia o godzinie 2. po południu.

Ciąg dalszy obrad ankiety z dnia 12. kwietnia b. r. o godzinie 7. wieczór.

Obecni: wszyscy wyżej wymienieni.

Przewodniczący odczytuje wniosek p. Dr. Kozłowskiego, który brzmi:

„Wydział krajowy przedłożyć raczy Sejmowi projekt ustawy o ustroju szpitali »publicznych i powszechnych, któryby obowiązki i prawa kraju, powiatu i gminy, i kompe»tencyę poszczególnych czynników do nadzoru powołanych dokładnie określił“.

„Zanim ustawa stanie się prawomocną, przedłoży Wydział krajowy w każdym „wypadku, w którym nowa budowla jest niezbędną, o ile własne fundusze szpi- „tala — i siły finansowe gminy podołać nie mogą — do Wysokiego Sejmu „wniosek poparcia budowy subwencyą, lub podwyższeniem taksy z załączeniem dokładnych „planów i kosztorysów budowy".

Następnie odczytuje przewodniczący wniosek Dr. Dworskiego:

„Koszta budowy szpitali prowincyonalnych pokrywane być mają przedewszyst- „kiem z funduszu zarodowego i zapasowego szpitala, o ileby je szpital posiadał, a o ile „tych nie posiada, lub takowe nie wystarczają podwyższeniem taks leczenia".

Dyskusya szczegółowa.

P. Vivien jest zdania, że wniosek p. Dr. Dworskiego powinienby się właściwie znaleść w projekcie ustawy.

Dr. Dworski proponuje głosowanie nad wnioskiem p Dr. Kozłowskiego ustępami a w szczególności iżby nad ustępem „o ile siły finansowe gminy podołać nie mogą" głosować osobno. Ustęp ten bowiem imputuje niejako gminom obowiązek budowania szpitali.

Dr. Sawicki zwraca uwagę, że obowiązek przebudowy odnosić się ma tylko do istniejących szpitali — co do nowych szpitali to już przy zaprowadzeniu położony będzie warunek budowy i utrzymania.

Dr. Kozłowski oświadcza się przeciw temu wnioskowi.

P. Lenartowicz nie ma przekonania o potrzebie i korzyści nowej ustawy. Wniosek przedstawiony wydaje mu się nieco ogólnikowym, nie wyraża bowiem, czy odnosi się do istniejących już, czy tylko do budować się mających szpitali.

Dr. Kozłowski oświadcza, że wniosek jego odnosi się do wszystkich szpitali pow.

P. Lenartowicz obawia się kolizyi z istniejącymi przepisami i ich naruszenia — zresztą nie usłyszał krytyki lub wytknięcia szczegółowych braków obecnych ustaw, powodujących potrzebę tworzenia nowej.

Dr. Kozłowski odpowiada, iż ze względu na krótkość czasu obrad ankiety postawił wniosek ogólnikowy — gotów jest jednak opracować szczegółowo cały projekt ustawy i przedłożyć krytyczny rozbiór istniejących stosunków wadliwych i braków w instrukcyach i przepisach administracyjnych, które wymagają koniecznie rewizyi, a w szczególności okazuje się potrzeba uregulowania stosunków między komitetami szpitalnymi, Radami pow. i t. p.

Najpierw należałoby unormować obowiązki gmin dla szpitali a następnie pomoc kraju.

Ks. Siczyński mimo, że nie zapoznaje potrzeby nowej ustawy nie mógłby głosować za pierwszą częścią wniosku Dra Kozłowskiego w obawie, iżby ciężary nie spadły na gminy.

Dr. Kozłowski zwraca uwagę, że dość czasu do ocenienia przepisów ustawy i jej konsekwencyi będzie wówczas, gdy Wydział krajowy projekt jej przedłoży.

Dr. Dworski jest tego samego zdania, i oświadcza się za 1szą częścią wniosku Dra Kozłowskiego.

Dr. Czyżewicz proponuje ze względu na różne stosunki szpitali prow., iżby Wydział krajowy przedłożył substrat do projektu ustawy i motywa ankiecie, która będzie mogła je przedyskutować.

P. Lenartowicz oświadcza, iż wobec powyższego wniosku Dra Czyżewicza i wyjaśnień udzielonych przez Dr. Kozłowskiego będzie głosować za wnioskiem Dra Kozłowskiego, z modyfikacyą Dra Dworskiego.

Przewodniczący zwraca uwagę, że głównem pytaniem w sprawie niniejszej, którego odpowiedzi Wydział krajowy od ankiety oczekuje, jest „czy gminy są obowiązane przyczyniać się do kosztów budowy szpitali prowincyonalnych".

Dr. Pilat jest zdania, że ankieta nie byłaby w stanie już dziś na to pytanie zasadniczo odpowiedzieć — przed tem należałoby bowiem przestudyować urządzenie i warunki wszystkich szpitali.

Dla owych pięciu szpitali, które wymagają spiesznej restauracyi nie potrzeba jeszcze kwestyi powyższej zasadniczo rostrzygać.

Dr. Kozłowski jest zgania, że szpitale powszechne pow. są zakładami gminnymi, w przekonania tem utwierdza go sprawozdanie Wydziału krajowego i przykład w Czechach Kraj pokrywa koszta leczenia ubogich, a gmina ma budować i utrzymywać szpitale.

Dr. Dworski nie zgadza się z tem zapatrywaniem. Fakt, że szpitale pow. są zakładami gminnymi lokalnymi nie nakłada obowiązki na gminy co do budowy.

Przez uznanie szpitali tych jako publicznych w r. 1859 nie zobowiązano gmin do rozszerzania budynków z powodu wzrastającej potrzeby jaką leczenie wszystkich chorych w ogóle wytworzyło. Nie można zatem narzucać gminom ciężaru budewy szpitali publicznych. Wedle postanowień ustawy sanitarnej z r. 1870 gmina jest obowiązaną mieć szpital tylko dla swoich chorych.

Dr. Czyżewicz jest również zdania, że nie można zmuszać gminy do budowania szpitala publicznego. Zresztą zasadnicze roztrzygnienie tej kwestyi należy odłożyć do czasu przedłożenia materyałów i projektu ustawy ze strony Wydziału krajowego.

Mowca proponuje iżby ankieta uchwaliła wniesienie projektu ustawy regulującej sprawy szpitali publicznych dopiero na następnej sesyi sejmowej. Przed tem atoli uprasza ażeby Wydział krajowy rozesłał członkom ankiety projekt tej ustawy wraz z motywami.

Przewodniczący zgadza się na ten wniosek i oświadcza, że będzie się starał na 2 lub 3 miesiące przed zebraniem ponownem Sejmu zakomunikować członkom materyały w tym przedmiocie do przestudyowania.

Na obecnej sesyi wejdzie Wydział krajowy ze sprawozdaniami co do szpitali w Tarnopolu i Wadowicach, których przebudowa jest naglącą.

Dr. Czyżewicz zwraca uwagę, że wedle ustawy z r. 1870 Rząd zastrzegł sobie nadzór nad szpitalami i aprobatę planów budowy zatem przedłożenie wniosku do Sejmu powinno poprzedzić uzyskanie aprobaty planów ze strony c. k. Namiestnictwa.

Na wniosek p. Viviena zamknął Przewodniczący dyskusyę i ankieta przystąpiła do głosowania.

Przewodniczący poddaje pod głosowanie najpierw wniosek p. Dworskiego.

Ankieta uchwala ten wniosek większością 6 głosów przeciw 3.

Następnie poddaje Przewodniczący wniosek Dr. Kozłowskiego: zamieszczony jak wyżej z opuszczeniem ustępu „o ile siły finansowe gminy podołać nie mogą“, tudzież wyrazów „subwencyą lub“.

Ankieta uchwala 6-cioma głosami przeciw trzem wniosek Dr. Kozłowskiego z opuszczeniem wyrazów, wyżej przytoczonych.

Wreszcie przystępuje ankieta do dyskusyi nad pytaniem 3-ciem memoryału t. j. „jakie środki mają być użyte, ażeby położyć tamę powiększenia się kosztów leczenia ubogich“.

Dr. Vivien zaznacza w przemówieniu swojem że jakkolwiek dotknąć musi kwestyi niepopularnej jednak obowiązek i sumienie nakazują mu tę sprawę podnieść. Koszta leczenia wzmagają się stale od szeregu lat, czemu koniecznie jakiś hamulec położyć trzeba.

Mowca ma przekonanie, że koszta łożone nie pomnażają siły asanacyjnej w kraju i są schybione. Ażeby kraj doprowadzić do stosunków odpowiednich trzeba przedewszystkiem polepszenia bytu materyalnego — wówczas i sanitarne będą lepsze. Największy kontyngent szpitali pow. stanowi ludność wiejska.

Od czasu kiedy kraj płaci za ubogich koszta leczenia liczba tych ubogich niesłychanie wzrosła, a koszta nieproporcyonalnie się zwiększyły. Faktu tego nie można przypisać odczułej przez ludność wiejską potrzebie leczenia, ale raczej okoliczności, że leczenie to przychodzi darmo. Gdyby włościanina szpital tylko cokolwiek kosztował, ograniczy się frekwencya nie ceni on bowiem życia, które spędza w nędzy materyalnej, umiera obojętnie.

Trzeba tedy pierwej polepszyć byt materyalny, podnieść odczucie wartości życia. Koszta łożone przez kraj na leczenie chybiają celu i lepiej byłoby użyć je na asanacyą materyalnych stosunków t. j. produktywniej.

Szpitali dla dzieci, położnic, i obłąkanych, mowca niechce ograniczać, lecz tylko ruch innych chorych w szpitalach powszechnych. Ze sprawozdań Wydziału krajowego przychodzi do przekonania, że kraj w krótce niepodoła wzmagającym się kosztom leczenia. Inne prowincye Austryi zaprowadziły już środki zmniejszające koszta leczenia płacone przez kraj. W Austryi górnej i Bukowinie ponoszą gminy 1/5 część — w innych 1/4 część i t. p.

Gdyby u nas zaprowadzono opłatę tylko 1/6 części, korzyść funduszu krajowego ztąd odniesiona byłaby znaczną. Zastrzega się, że jedynie w tej oszczędności fundusz kraj. nie upatruje jeszcze celu reformy lecz głównie w ograniczeniu nadużywania opieki szpitala.

P. Vivien stawia tedy następujący wniosek:

„Gminy odpowiadają za swoich ubogich chorych 6-tą częścią ogólnych kosztów leczenia".

Ks. Siczyński zastrzega się przeciw mniemaniu, że u ludu panuje obojętność dla życia. Być może, że są wyjątki, lecz ogół jest inny. Wniosek p. Viviena dąży do przerzucenia ciężaru na gminy a ulżenia go obszarom dworskim. Nałożenie pewnej opłaty na gminę nie położy zdaniem mowcy hamulca frekwencyi szpitali. Z tych powodów sprzeciwia się wnioskowi p. Viviena.

Dr. Kozłowski podziela zapatrywanie p. Viviena i stoi na tem samem stanowisku. Konstatując, że myśl wniosku p. ks. Siczyński wypaczył. Ideałem dla mowcy byłyby okręgi konkurencyjne na wzór Niemiec. Oświadcza się za większą kontrolą chorych syfilistycznych rewizyą w wojsku, która przyczynia się do rozszerzenia zarazy; tudzież za zmianą ustawy o swojszczyznie z r. 1863, wreszcie za rewizyą karteli między szpitalami z r. 1880. Termina uwiadomienia o przyjęciu chorych (Anzeige Pflicht) winny być ściśle przestrzegane, aby umożliwić wreszcie odsełanie chorych do szpitali tutejszych, mianowicie takich, którzy nadużywają szpitali innych krajów — kosztem naszego funduszu. Proponuje też ścisłą kontrolę nieuleczalnych. Jest zdania, że należałoby zachęcać gminy ewentualnymi subwencyami do zakładania przytulisk.

Koszta experymentów z chorymi na klinikach winno ponosić Państwo. Oświadcza się za powiększeniem subwencyi ze Skarbu Państwa na koszta zapobieżenia epidemii i za zmianą formularzy świadectw ubóstwa — które powinny być ściśle kontrolowane przez Starostwo.

Dr. Marchwicki jest zdania, że wniosek p. Viviena byłby trudnym do umotywowania a jeszcze trudniejszym do przeprowadzenia w Sejmie. Nie dziwi się wzmaganiu kosztów leczenia, bo z biegiem i postępem czasu w ogóle wszystkie wydatki się wzmagają. O utrzymanie życia i asanacyą należy starać się ze względu na interes Państwa i publiczny.

Mowca jest zdania, że do Sejmu tylko z takimi wnioskami przychodzić należy, które mają szanse powodzenia. Inaczej powodują one długie i zaostrzone dyskusye bezowocne ze szkodą innych spraw. Obliczenie oszczędności przez p. Viviena okaże się iluzorycznem, gdy wyłączymy koszta leczenia obłąkanych, położnic, syfilitycznych i dzieci.

P. Vivien protestuje przeciw podsuwaniu mu myśli zdjęcia ciężaru z obszarów dworskich, wnioskiem swojem pragnął ograniczyć tworzenie nieproporcyonalnej liczby ubogich. Ponawia zdanie, iż polepszenie materyalne bytu ludności — przyczyni się do polepszenia sto-

sunków zdrowia. Nie oświata i środki asanacyjne prowadzą do dobrobytu, lecz odwrotnie dobrobyt powoduje potrzebę oświaty — i odczucie wartości zdrowia i życia. Wreszcie zaznaczając, że dochody Skarbu krajowego nie podnoszą się w stosunku do wydatków, podtrzymuje swój wniosek wyżej postawiony.

Dr. Dworski jest zdania, że założenie wniosku p. Viviena, jakoby gminy wywierały wpływ na procent frekwencyi chorych w szpitalach leczonych jest mylne. Na zwiększenie liczby chorych szukających zdrowia w szpitalach publicznych wpływa wzrost ludności i ulepszenie szpitali — wreszcie powiększenie wojska. Nałożenie obowiązku opłaty choćby 1/6 części kosztów leczenia na gminy byłoby wielce niesprawiedliwem. — Są inne sposoby zapobieżeniu wzrastania wydatków na ten cel ze Skarbu krajowego a to: pomoc władz politycznych przy badaniu stosunków majątkowych energiczne egzekwowanie kosztów instytucye kas chorych i t. p. Mowca oświadcza się tedy przeciw wnioskowi p. Vivienia.

Dr. Pilat przyłącza się do wniosków p Dr. Kozłowskiego z wyjątkiem atoli nakładania ciężaru na gminy w postaci opłaty 1/6 części kosztów leczenia. Zaznacza, że znaczny kontyngent chorych zgłaszających się do szpitali stanowi ludność przygodna i włóczęgi — na których gminy wpływu nie mają — a więc najniesłuszniej obciążonoby je wydatkami.

Dr. Czyżewicz podnosi, że w istniejących warunkach ścisła kontrola prostytucy jest nie możebna. Nadto przepełniają szpitali popisowi asenterowani z zarodem chorób jak: „Trachoma“, którzy po zaasenterowaniu oddawani bywają do szpitali cywilnych.

Przewodniczący oświadcza, iż również nie może zgodzić się na wniosek p. Viviena opierając się na doświadczeniu, jakie zrobił będąc w swoim czasie sprawozdawcą w Sejmie w kwestyi ponoszenia połowy kosztów leczenia przez gminy przynależności. Konstatuje, że uregulowanie sprawy prostytucyi należy do Rządu, tak samo jak zmiana ustawy o swojszczyznie do Rady Państwa. Sejm ograniczyć się musi w tych sprawach tylko do rezolucyi. Objaśnia, iż szpitale innych krajów Monarchii mają obowiązek donoszenia po upływie 3. miesięcy o przyjęciu chorych. — W naszych szpitalach ściśniono ten termin do 6 tygodni.

Kontrola nad nieuleczalnymi bywa wykonywaną ściśle — jakkolwiek wnioski Wydziału krajowego w tym przedmiocie musiały być zmodyfikowane.

Domy przytułku i zakłady dla nieuleczalnych nie zostają pod zarządem Wydziału krajowego. Koszta leczenia na klinikach względnie experymentów naukowych ponosi Skarb Państwa — fundusz krajowy płaci tylko rzeczywiste wydatki na leczenie.

Formularze na świadectwa ubóstwa będą zmienione — i zaprowadzoną zostanie reforma w tym kierunku jak to p. ks. Siczyński proponował, iżby podpisywał je najpierw urząd paraflalny — a następnie naczelnik gminy.

Wreszcie wyraża Przewodniczący przekonanie, że koszta leczenia ponoszone z funduszu krajowego dopiero wówczas się zmienią — gdy ustawa sanitarna z r. 1870 rzeczywiście zostanie przeprowadzoną, i wykonaną t. j. gdy każda gmina będzie, miała kapitalik i lekarza.

Po zamknięciu dyskusyi Ankieta odrzuca 8-ma głosami przeciw 2, wniosek p. Viviena.

Przewodniczący odczytuje następnie wniosek p. Dr. Kozłowskiego, jako odpowiedź na trzecie pytanie memoryału.

Wniosek ten brzmi:

Jako środki zalecić należy:

1. Ściślejszą kontrolę świadectw ubóstwa i zwrócenie uwagi Wydziałów powiatowych i c. k. Namiestnictwa na potrzebę pouczenia urzędów gminnych o karnej odpowiedzialności za fałszywe lub niedokładne świadectwa w duchu rozp. czeskiego Namiestnictwa z dnia 4. lutego 1884 l. 1004, tudzież zmianę formularzy świadectwa.

2. Przedstawienie Sejmowi wniosku z żądaniem zmiany ustawy o swojszczyznie z 3. grudnia 1863 w duchu uchwał Sejmu galicyjskiego na wniosek p. Dr. Pilata powziętych a skombinowanych z uchwałami Sejmu czeskiego z 2. sierpnia 1883 i późniejszych.

3. Zanim Rada Państwa ustawę o swojszczyznie na nowych podstawach uchwali, należałoby przedsięwziąść rewizyę zawartego z Wydziałami krajowymi innych krajów koronych w r. 1880 kartelu, i żądać natychmiastowego uwiadomienia o przyjęciu chorych z Galicyi do obcych szpitali, coby umożliwiło przeniesienie niektórych chorych do szpitali krajowych.

4. Zaprowadzenie Sióstr Miłosierdzia we wszystkich szpitalach.

5. Zachęcanie gmin do zakładania przytulisk dla chorych nieuleczalnych, obecnie wbrew przepisom często do szpitali krajowych przyjmowanych.

6. Zniewolenie gmin do ściślejszego wypełnienia obowiązków w obec chorych epidemicznych.

7. Żądanie aby Państwo nakazany ustawami i instrukcyą o cholerze obowiązek wsparcia gmin w powiatach granicznych, i opędzanie wydatków z powodu epidemii wypełniało, porozumienie się w celu powiększenia tych wydatków państwowych dla Galicyi z c. k. Namiestnictwem.

8. Rewizyą regulaminu prostytucyi, przeprowadzenie kontroli uzupełniającej przez lekarzy, i sprawozdanie przez agentów policyjnych, czyli rewizya regularnie się odbywa. Ściślejsza kontrola c. k. wojska, zwłaszcza wówczas, gdy żołnierze udają się na urlop lub występują ze służby.

9. Ściślejsza kontrola Wydziału krajowego nad policyą zdrowia w miastach i miasteczkach.

10. Czujniejszy nadzór policyjny nad tandetami.

Ankieta uchwala wniosek powyższy „en bloc“.

Koniec posiedzenia o godz. 10-tej wieczór.

Na tem protokół zakończono i podpisano

d. j. w.

Hoszard, w. r.

Wł. Słomkowski, w. r.

Alegat 3. do sprawozdania Wydziału krajowego do LW. 51.244/93.

Protokół

posiedzenia ankiety z dnia 27. września 1893, zwołany reskryptem Wydziału krajowego z d. 12. września b. r. do l. 28921 dla naradzenia się nad projektem ustawy urządzającej stosunki prawne szpitali powszechnych i publicznych.

Obecni: Dr. Franciszek Hoszard, członek Wydziału krajowego jako przewodniczący, Włodzimierz hr. Łoś, c. k. Radca dworu, Vivien, Trzecieski, Lenartowicz, Dr. Dworski, Dr. Pilat, ks. Siczyński, Onyszkiewicz, Dr. Czyżewicz, posłowie na Sejm krajowy; Dr. Merunowicz, c. k. protomedyk, Dr. Stella Sawicki, insp. szpitali. Władysław Słomkowski, sekretarz ankiety.

Nieobecność usprawiedliwili pp. Dr. Marchwicki, Dr. Włodzimierz Kozłowski, Dr Weigel i Paszkowski.

Przewodniczący przedstawia wnioski ankiety odbytej w tej sprawie w miesiącu kwietniu b. r., która wyraziła życzenie, ażeby Wydział krajowy opracował i przedłożył do następnego zebrania się projekt ustawy na wstępie wymienionej.

Wydział krajowy upoważnił przewodniczącego do opracowania i przedłożenia ankiecie projektu (pod subaleg. 3.) zamieszczonego z zapytaniem, czy w tej formie ma on być wniesionym do Wys. Sejmu, — wszelako zastrzegając sobie decyzyę ostateczną w tym przedmiocie.

Przewodniczący otwiera tedy dyskusyę nad projektem ustawy (al. A).

P. Vivien proponuje, ażeby ogólnej dyskusyi zaniechać, albowiem postanowienia projektu ustawy znane są członkom ankiety, natomiast iżby rozprawa szczegółowa odbywała się tylko nad tymi ustępami, do których zgłoszone zostaną poprawki lub wnioski, nie kwestyonowane zaś artykuły przyjąć w głosowaniu „en bloc".

Dr. Czyżewicz proponuje głosowanie i rozprawę paragraf za paragrafem od początku.

Dr. Pilat przystępuje do tego wniosku, na który zgadza się i p. Vivien.

Ankieta uchwala ten sposób rozprawy.

Przewodniczący odczytuje Art. I. projektu.

P. hr. Łoś zapytuje, czy postanowienia tego Artykułu dadzą się pogodzić z Art. VII. a to w obec okoliczności, że szpitale we Lwowie, Krakowie i zakład Kulparkowski są zakładami krajowymi.

Przewodniczący wyjaśnia, że w statutach tych szpitali jest wyrażona cecha samoistności.

Ankieta uchwala Art. I. zgodnie z projektem.

Przewodniczący odczytuje Art. II. projektu i wyjaśnia, iż z powodu istnienia wielu szpitali żydowskiich zamieścił postanowienie o wyznaniach.

Ankieta uchwala Art. II. zgodnie z projektem.

Przewodniczący odczytuje Art. III.

P. Trzecieski proponuje dodanie do ustępu 1. traktującego o przyjmowaniu chorych, wyrazów „o ile miejsca starczy", pragnie bowiem tym sposobem ochronić fundusz

krajowy od zwiększenia wydatków, zaś w 2. ustępie pragnąłby uzupełnić kategoryą niekwalifikujących się do przyjęcia także opilcami, ciężarnemi i t. p.

Dr. Pilat zwraca uwagę na Art. XIV., który zastrzega warunki budowy i przystępuje do zapatrywania, iż przyjmowanie chorych powinno zależeć od starczącego miejsca, ażeby chorym już pomieszczonym w szpitalu nie czynić szkody. Co do nieprzyjmowania osób niekwalifikujących się do leczenia zastrzega to ustęp 1. Art. III. a rzecz Wydziału krajowego będzie wydać stosowne instrukcye lekarzom.

Dr. Czyżewicz oświadcza się za pozostawieniem całego Art. III. w brzmieniu proponowanem. Ustęp 1. traktujący o prawie przyjęcia do szpitala jest właśnie cecha zakładu publicznego, inaczej straciłby szpital ten charakter.

Zapatrywanie co do przepełnienia uważa za błędne również i co do opilców. Przyjmowania ograniczać nie można co udowadnia przykładami fachowymi. W razie braku miejsca wstawia się łóżka nawet w korytarzach gdy chory przybywa z chorobą niebezpieczną lub rekonwaleskuje się chorych mniej niebezpiecznych.

Plany budowy przewidują zazwyczaj potrzebą rezerwy tak iżby w każdej sali 2 lub 3 łóżka pomieścić można. Stylizacyę ustępu 2go Art. III. uważa jako zupełnie odpowiednią.

Co do ostatniego ustępu Art. III o przyjmowaniu ciężarnych oświadcza Dr. Czyżewicz, iż rodzące muszą być przyjęte bezwarunkowo — a przy ciężarnych należałoby ograniczyć czas. Ustęp ostasni tedy Art. III. winienby brzmieć: „rodzące mają być przyjmowane do zakładów położnic bezwarunkowo, a ciężarne zaś w ostatnich miesiącach ciąży".

P. Vivien jest zdania, że z ustępem 1 Art. III. łączy się pojęcie prawa chorego zgłaszającego się do szpitala — więc gdyby nie było ograniczenia, to każdy chciałby być przyjętym – dlatego popiera wniosek p. Trzecieskiego zwłaszcza, że zdaniem jego może się zdarzyć iż wszystkie rezerwowe miejsca w szpitalach będą zapełnione.

P. Merunowicz uprasza o pozostawienie trzech pierwszych ustępów Art. III. w brzmieniu proponowanem — przypomina iż lekarz decyduje o przyjęciu a nie chory i przystępuje do zapatrywania Dr. Czyżewicza iż ograniczenie odebrałoby szpitalowi charakter powszechności. W ograniczeniu działać może tylko odpowiedzialność lekarza i inspektora szpitali. Co do 4. ustępu zgadza się na wniosek Dra Czyżewicza a pragnąłby dodać jeszcze jeden ustęp ze statutów m. Lwowa i Krakowa, mianowicie co do przyjmowania sporadycznych zakaźnych. Jak długo bowiem epidemia nie jest ogłoszona jako panująca, gmina nie przystępuje do urządzenia osobnego szpitala dla chorych epidemicznych.

P. Sawicki wyjaśnia, że kwestya kwalifikacyi chorych do przyjęcia w szpitalu nie jest bynajmniej traktowaną lekko. W lwowskim i krakowskim szpitalach nie przyjmuje się rocznie do 1.000 chorych — przystępuje do zapatrywań Drów Czyżewicza i Merunowicza.

P. Trzecieski konstatuje, iż przemówieniem swojem chciał zaznaczyć zapatrywanie jako powołany przez Wydział krajowy członek ankiety obstaje tedy przy propozycyi dodania wyrazów „o ile miejsca starczy" jako ograniczających przyjmowanie. Z Art. XIV. postanawiającego o pokryciu kosztów budowy etc. wynika kosekwencya, iż Sejm musiałby uchwalić wydatki wynikające z przepełnienia szpitali skoro Art. III. obowiązywać będzie w proponowanem brzmieniu. Przystępuje do wniosku Dra Czyżewicza co do ciężarnych ale z pozostawieniem wyrazów „jeśli nie mają przytułku".

Dr. Czyżewicz konstatuje, że rodząca musi być przyjętą bez ograniczenia.

Przewodniczący przyznaje, że dodatek „o ile miejsca starczy bardzo odpowiadałby funduszowi krajowemu i szpitalom, atoli musi oświadczyć się przeciw temu jako sprzeciwiającemu się ustawom i charakterowi szpitala powszechnego. Zgadza się na zastąpienie wyrazu „ciężarne" wyrazem„ rodzące". Co do zakaźnych powołuje postanowienia statutu, który przepisuje warunki przyjmowania. Wreszcie w kwestyi przepełnienia wyjaśnia przewodniczący, że

miało ono faktycznie miejsce i spowodowało kilkakrotnie potrzebę odnajęcia lokalności po za szpitalem. Poprawkę Dra Czyżewicza przyjmuje.

Dr. Pilat zgadza się na brzmienie pierwszych trzech ustępów Art. III., — co do ostatniego należałoby przyjąć postanowienie z czeskiej ustawy wyłączając zakład położnic.

P. Trzecieski jest zdania, że ankieta nie potrzebuje głosować i uchwalać pojedynczych artykułów, lecz tylko w sposób informacyjny objawić swe zapatrywania.

Dr. Dworski sądzi, że rezultatem winno być przyjęcie do wiadomości zdania większości ankiety, która jednak nie obowiązuje Wydziału krajowego, ani też nie wiąże ewentualnego postanowienia Sejmu.

P. Lenartowicz podziela to zapatrywanie.

W głosowaniu ankieta przyjęła Art. III. z wyjątkiem ostatniego ustępu, co do którego Dr. Pilat zażądał jeszcze głosu.

Dr. Pilat proponuje mianowicie, iżby w ustępie 4. Art. III. zamieścić wyrazy „pominąwszy zakłady położnic“ — resztę zaś wziąć z ustawy czeskiej.

Przewodniczący objaśnia, że ustawa czeska obowiązuje tylko szpitale prowincyonalne z wyjątkiem szpitala pragskiego.

Dr. Pilat wnosi, ażeby w ustępie 4. dodać właśnie postanowienia ustawy czeskiej jako „dla szpitali prowincyonalnych“ obowiązujące.

Dr. Czyżewicz zwraca uwagę, że w razie przyjęcia poprawki Dr. Pilata trzeba będzie osobne zamieścić postanowienie co do zakładu położnic.

Ks. Siczyński sprzeciwia się poprawce Dra Pilata, sądzi bowiem, iż postanowienia ustawy czeskiej mogą być dobre dla Czech a dla nas okazałyby się może szkodliwemi lub niestosownemi.

W głosowaniu nad ustępem 4. Art. III. uchwala ankieta poprawkę Dra Czyżewicza, przyjętą przez przewodniczącego; za poprawką Dra Pilata głosowali pp. Onyszkiewicz i Vivien.

Następnie uchwala ankieta dodatek proponowany jako ustęp 5ty przez p. Merunowicza o przyjmowaniu sporadycznych zakaźnych, który brzmi: „osoby dotknięte chorobami zakaźnemi ostremi mają być przyjmowane tak długo, jak długo przez władzę do tego powołaną nie będzie uznanem, że ta choroba przybrała w miejscu cechę epidemii“.

Przewodniczący czyta Art. IV.

Ankieta uchwala Art. IV. zgodnie z projektem bez dyskusyi.

Dr. Merunowicz stawia wniosek, ażeby Art. V. zamieścić na końcu jako Art. XVI. w brzmieniu następującem:

Ustawa niniejsza nie narusza prawa nadzoru nad szpitalami powszechnymi i publicznymi, służącego administracyi Państwa wedle ustawy z 30. kwietnia 1870 Dz. u. p. Nr. 68.

P. hr. Łoś zwraca uwagę, że takie samo zastrzeżenie zawierają wszystkie ustawy — i przystępuje do wniosku Dra Merunowicza co do zamieszczenia tego artykułu na końcu ustawy.

Po przemówieniu p. Lenartowicza i Dra Merunowicza ankieta zgadza się na zamieszczenie Art. V. jako Art. XVI. i otwarcie dyskusyi nad tym artykułem dopiero na końcu.

Przewodniczący konstatuje, że wobec tej uchwały sprostowanym być musi porządek chronologiczny artykułów i odczytuje dawniejszy Art. VI. jako obecny V. a zarazem objaśnia, że tylko ustęp c) tego artykułu jest nowym — reszta zaś zgodna z postanowieniami dotychczasowej ustawy.

Dr. Dworski zapowiada poprawkę do ustępu b) Art. V., którą postawi przy dyskusyi nad Art. X. względnie IX.

Dr. Merunowicz podnosi potrzebę uchwalenia statutu dla każdego szpitala, w którym mieściłyby się poszczególne postanowienia co do zawodu, etat osób i płac i t. p. Przyznając łączną decyzyę Wydziałowi krajowemu w sprawach wykonywania władzy dyscyplinarnej

nad służbą administracyjną — pragnie, iżby w sprawach służby lekarskiej t. j. przy nominacyach i wyrokach dyscyplinarnych na lekarza — zastrzeżonem było porozumienie z c. k. Namiestnictwem po zasięgnięciu opinii c. k. kraj. Rady zdrowia. Mowca daje wyraz przekonania, iż kraj. Rada zdrowia jest organem autonomicznym a nie czysto rządowym, a to ze względu na skład jej członków — sądzi tedy, iż zasięganie porozumienia w kwestyach wyżej przytoczonych w niczem nie uszczupla praw samorządu krajowego.

Postanowienia co do statutu zawiera §. 8. ustawy czeskiej.

Dr. Pilat zapytuje, jak będą stosowane postanowienia Art. V. do zakładów krajowych a szpitali prowincyonalnych t. j. czy równo do wszystkich lub z pewnymi wyjątkami. Oświadcza się przeciw wnioskowi Dra Merunowicza — jest bowiem zdania, iż władza dyscyplinarna powinna spoczywać tylko w jednym ręku. W wypadkach więcej skomplikowanych mógłby zresztą Wydział krajowy zasięgnąć zdania c. k. Namiestnictwa.

Dr. Czyżewicz popiera potrzebę statutu. Co do wykonywania władzy dyscyplinarnej nad lekarzami i w kwestyach nominacyi tychże oświadcza się stanowczo za zasięganiem opinii kraj. Rady zdrowia. Wskazuje na różnicę między wykonaniem władzy dyscyplinarnej a zasięgnięciem opinii. Rada zdrowia nie orzeka czy kto jest winnym, lecz opiniuje tylko czy fakt zdarzony jest prawidłowym lub nie. Ustęp wniosku Dra Merunowicza żądający porozumienia z c. k. Namiestnictwem można opuścić pozostawiając zasięgnięcie opinii kraj. Rady zdrowia, i to tylko w kwestyach służby lekarskiej.

P. Onyszkiewicz przypuszcza, że po myśli wniosków Drów Merunowicza i Czyżewicza Wydział krajowy byłby obowiązanym w każdym wypadku zasięgać porozumienia względnie opinii kraj. Rady zdrowia, co uważałby za nieodpowiednie i niezgodne z pojęciem praw samorządu.

Dr. Czyżewicz zwraca uwagę, że od r. 1870 było wiele spraw kwalifikujących się do zaopiniowania przez kraj. Radę zdrowia — a pomimo to nie zasiągano tej opinii.

P. Lenartowicz zgodziłby się na zasięganie opinii kraj. Rady zdrowia tylko przy nominacyach lekarzy.

Ks. Siczyński oświadcza się za żądaniem opinii kraj. Rady zdrowia tak przy nominacyach lekarzy jak i przy postępowaniu dyscyplinarnem.

Dr. Sawicki zwraca uwagę, że zgodzenie się na powyższe wnioski równałoby się pozbywaniu praw władzy autonomicznej, konstatuje, że ani statut kraj. szpitala we Lwowie i Krakowie, ani też kraj. zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie, wydane w latach 1875, 1879 i 1880 nie zawierają postanowienia, iżby przy nominacyach prymaryuszów i w ogóle służby lekarskiej Wydział krajowy zasięgać był obowiązanym opinii kraj. Rady zdrowia.

Dr. Czyżewicz twierdzi, iż kraj. Rada zdrowia jest instytucyą autonomiczną.

Dr. Pilat jest zdania, iżby kwestyę nominacyi odłożyć do dyskusyi nad Art. IX. Co do postępowania dyscyplinarnego uznaje tylko jedną władzę. Postępowanie dyscyplinarne mogą spowodować malwersacye lekarzy natury czysto ekonomicznej i administracyjnej, które nie wymagają opiniowania przez kraj. Radę zdrowia.

Przewodniczący uważa uchwalenie statutów dla szpitali jako zupełnie zbyteczne skoro postanowienia esencyonalne zamieszczone są w ustawie obowiązującej zarówno wszystkie szpitale. Przytacza kilka wypadków zastosowania przez Wydział krajowy postępowania dyscyplinarnego z powodu nadużyć lekarzy, którzy czując się winnymi jeszcze przed wydaniem wyroku ustąpili z posad. W żadnym atoli z tych wypadków nie było podstawy do wyrażenia opinii kraj. Rady zdrowia. Podzielając zapatrywanie p. Sawickiego, co do nieograniczonego wykonywania praw samorządu — jest zdania, iż ten kto lekarzy mianuje i płaci ma władzę dyscyplinarną. Konstatuje, że przed obsadzeniem posad lekarskich rozpisuje się konkurs, który zawiera

warunki i wymogi kwalifikacyjne — w obec czego zasięganie opinii kraj. Rady zdrowia uważa za zbyteczne. Zresztą nie sprzeciwiałby się w zasięganiu tej opinii w kwestyach dyscyplinarnych natury czysto fachowej.

P. Merunowicz zwraca uwagę, że w kilku wypadkach wykonania władzy dyscyplinarnej nad lekarzami wskazaną była opinia kraj. Rady zdrowia. Jak długo na czele biura sanitarnego w Wydziale krajowym stoi lekarz jak to obecnie ma miejsce, mogą być lekarze zupełnie spokojni — ale gdyby kiedyś w przyszłości stosunki obecne się zmieniły, wówczas zdaniem jego zasięganie opinii kraj. Rady zdrowia w kwestyach wyżej przytoczonych — stanie się obsolutną koniecznością.

Po zamknięciu dyskusyi ankieta przyjmuje ustęp 1. a. Art. V.

Przewodniczący proponuje zastąpienie wyrazu „zatwierdzenia“ w ustępie b. Art, V. wyrazem „postanowienia“.

P. Merunowicz uprasza, ażeby uchwalono, iż każdy szpital ma osobny statut — lub odroczyć dyskusyę nad ustępem b) albowiem postanowienia tam zawarte należą właściwie do statutu.

Dr. Pilat sądzi, iż tu nie zachodzi potrzeba ocenienia kwestyi statutu, i nie zdaje mu się, iżby zachodziła konieczność uchwalania statutu, albowiem postanowienia odnośne mogą być ojęte ustawą.

P. Vivien proponuje inną stylizacyę ustepu b) t. j. żeby zastąpić innemi wyrazy „wszelkie zmiany“, gdyż zdałoby się inaczej, że tylko zmiany zależą od postanowień Wydziału krajowego.

Dr. Czyżewicz sądzi, że właściwie to brzmienie ustępu b) dowodzi potrzebę istnienia statutu.

P. Vivien pragnie mieć jasne określenie, kto przy zakładnniu nowych szpitali ma prawo ustanawiania warunków.

Ks. Siczyński sądzi, że skoro Wydział krajowy ma prawo urządzania szpitali, więc powinien także wydać statut.

P. Merunowicz prosi o odroczenie uchwały nad ustępem b) do Art. IX.

Ankieta zgadza się na to odroczenie, a następnie uchwala ustęp o) Art. V. z dodatkiem proponowanym przez Dr. Czyżewicza.

Na wniosek Dr. Czyżewicza uchwala ankieta odroczyć rozprawę nad ustępem d) Art. V.

Przewodniczący odczytuje Art- VI.

Dr. Czyżewicz proponuje drobne poprawki stylistyczne do ustępu 1-go które Przewodniczący przyjął.

Następnie na wniosek pp. Merunowicza i Onyszkiewicza zgodził się Przewodniczący na opuszczenie wyliczania miejscowości zawartych w ustępie 2-gim Art. VI., a to z uwagi na okoliczność, iż w przyszłości powstać mogą szpitale także w innych miejscowościach.

P. hr. Łoś proponuje dodanie w ustępie 2-gim obok wyrazu „burmistrza“ wyrazów naczelnika gminy.

Ankieta uchwala Art. VI. zgodnie z powyższemi poprawkami.

Przewodniczący odczytuje Art. VII.

P. Vivien proponuje zniżenie w ustępie c) ilości łóżek przynajmniej do 30-tu, aby ułatwić wprowadzenie w życie szpitala i nie krępować chętnych do ustanowienia fundacyi.

Dr. Czyżewicz oświadcza się również za zredukowaniem liczby łóżek, a nadto opuszczeniem ustępu traktującego o obowiązkach fundatora na przyszłość.

P. Lenartowicz podziela wniosek p. Czyżewicza, — wolałby bowiem więcej szpitali o małej liczbie łóżek — a nadto uważa warunek obciążający na przyszłość jako przeszkodę w tworzeniu fundacyi szpitali.

P. Merunowicz oświadcza się również przeciw ograniczeniom i warunkom obciążającym — podnosi, że w ustawie czeskiej przewidzianem jest ubezpieczenie dochodów szpitala przez założyciela tylko na pierwsze półrocze. Większe wymagania zniechęciłyby fundatorów.

Bawarya posiada 360 szpitali — Galicya 25. W obec tych cyfer nie należy tamować chęci tworzenia szpitali i co najwyżej przyjąć wymogi ustawy czeskiej.

Dr. Sawicki zwraca uwagę, iż przestrzeganą musi być zasada, iżby taksy dzienne szpitali nie różniły się zbytnio od siebie. Liczbę 40 łóżek przyjęto za podstawę bacząc na koszta administracyi szpitala, gdyż przy niższej ilości łóżek taksa musi być znacznie wyższą.

Dr. Dworski sądzi, że opuszczenie liczby 40 łóżek nie przesadza postanowienia Reprezentacyi krajowej. Co do zobowiązań na przyszłość obawia się, żeby w istocie nie okazały się za uciążliwe, a w obec postanowień Art. XIII. uważa je za zbyteczne.

Dr. Pilat zaznacza pewną kolizyę zobowiązań fundatora z Art. XIII. i przystępuje do wniosku p. Merunowicza, co do terminu zabezpieczenia na pół roku. Oświadcza się za zmniejszeniem liczby łóżek do 30-tu, jednakowoż jest zdania, iż pewne minimum stosujące się do kosztów administracyi musi być przestrzeganem.

P. Merunowicz oświadcza się przeciw proponowanej liczbie łóżek w ogóle — albowiem koszt administracyi powinien się stosować do dochodów — proponuje do przyjęcia postanowienia §. 3. ustawy dolno austryackiej.

P. Vivien przyłącza się do wniosku nie wyrażania cyfry łóżek, albowiem skutkiem zbiegu rozmaitych okoliczności lokalnych może być koszt administracyi bardzo mały.

Dr. Sawicki zgadza się na zapewnienie bytu szpitala nowo fundowanego przez pierwsze półrocze.

P. Merunowicz przytacza szpital w Komarnie, jako wzór taniej administracyi.

Przewodniczący objaśnia, iż ustęp o obciążenie zamieścił dla salwowania funduszu krajowego. Małe szpitale wymagają wyższe taksy leczeniu. Dobrze urządzony szpital wywoła wkrótce potrzebę rozszerzenia jak n. p. w Żywcu — a koszta onego spadłyby na fundusz krajowy, gdyby nie było zastrzeżenia.

Po zamknięciu dyskusyi uchwala ankieta Art. VII. z dodatkiem do ustępu a) — i że koszta leczenia chorych nie przekroczą przeciętnej cyfry tychże w kraju" — tudzież w miejsce ostatniego ustępu obowiązującego pod c) poprawkę: „że założyciel obowiązuje się zabezpieczyć środki utrzymania szpitala w pierwszem półroczu".

Na wniosek p. Viviena odracza Przewodniczący dalszy ciąg obrad na godzinę 5-tą po południu.

Koniec piewrszego posiedzenia o godzinie 2-giej po południu.

2-gie posiedzenie dnia 27. września 1893.

Obecni wyżej wymienieni:

Przewodniczący odczytuje Art. VIII., który ankieta uchwala bez dyskusyi.

Przewodniczący odczytuje Art. IX. i objaśnia, że wedle obowiązujących obecnie postanowień mianuje lekarzy szpitali prowincyonalnych administrowanych przez gminy, Rada gminna, oświadcza się zatem iżby dotychczasowe atrybucye Rady gminnej dać burmistrzowi wspólnie z Radą szpitalną. Co do emerytur zwraca uwagę, iż dotąd otrzymują wdowy po lekarzach i urzędnikach szpitali pow. emeryturę z funduszów szpitala — przytacza wreszcie postanowienia §. 4. ustanowy służby kraj. co do dodatków pięcioletnich.

P. Trzecieski sprzeciwia się udzielaniu emerytur lekarzom szpitali pow., jest bowiem zdania, że kierownik szpitala pow. już przez to samo zyskuje praktykę prywatną, która

jest głównem źródłem jego dochodów — w szpitalu zaś pracuje zaledwie godzinę lub dwie na dzień, wreszcie oświadcza się przeciw odebraniu Radom gminnym prawa nominacyi lekarzy.

P. Vivien zapytuje jakie są płace lekarzy szpitali prowincyonalnych.

Dr. Sawicki wyjaśnia, iż wysokość płacy zależy od liczby chorych. Najwyższa płaca wynosi dotąd 900 zł. rocznie, najniższa 500 zł. Dodatków pięcioletnich obecnie nie ma.

P. Vivien sądzi, iż uboczne dochody lekarza szpitala muszą być znaczne i dozwalają poprzestawać na płacy jaką szpital daje. Praktyka i reputacya lekarza szpitalnego zazwyczaj wzrastają przysparzając mu większe dochody. Dlatego też sprzeciwia się przyznawaniu emerytury.

Dr. Sawicki nie zaprzecza, że lekarz szpitalny ma większą praktykę i dochody, zwraca jednak uwagę na znaczną i nieustanną pracę jaką ma w szpitalu i ciągłe niebezpieczeństwo zakażenia na jakie lekarz szpitalny jest narażonym i małe za to stosunkowo wynagrodzenie.

P. Merunowicz sądzi, iż zadaniem ustawy jest poprawa stosunków obecnie istniejących. Lekarze dotychczasowi nie mogą i nie są wstanie poświęcić się więcej szpitalowi wobec tak niedostatecznych płac i widoków na przyszłość. Ważnym warunkiem dla dobra szpitala i chorych jest zapewnienie bytu lekarzom. Ne sądzi, iżby odebranie gminom prawa mianowania lekarzy było uciśnieniem autonomii. Doświadczenie poucza, że tam gdzie władza miejscowa mianuje lekarza — jest on zazwyczaj najgorszym. Zastrzega jednak, iżby nominacya na przyszłość następowała w porozumieniu z c. k. Radą zdrowia.

Dr. Pilat oświadcza się za tem, iżby Wydział krajowy mianował lekarzy szpitali pow. bo obawia się wpływów miejscowych. Co do zastosowania postanowień ustanowy służby krajowej byłby za tem, wszakże z wyłączeniem postanowień, co do emerytury. Ma jednak wątpliwość co do przenoszenia lekarzy. Co do kwestyi emerytury sądzi, iż ona niema wielkiej doniosłości finansowej atoli trzeba rozstrzygnąć, czy tych emerytów przyjąć na ogólny fundusz emerytalny, czy postawić szpitalom tworzenie tych funduszów — chociaż w takim razie jeden szpital znaleść by się mógł w niekorzystnem położeniu. Odpowiedniem byłoby utworzenie wspólnego funduszu emerytalnego.

Dr. Dworski nie ma zamiaru windykować prawa nominacyi dla Rady gminnej, bo i dotąd one tylko proponują a Wydział krajowy zatwierdza lub nie, atoli Rada gminna urządzając szpital, zechce mieć pewien wpływ w tym względzie. W obec tego byłby za pozostawieniem Radom gminnym prawa proponowania. Co do emerytury jest zdania, iż względy sprawiedliwości wymagają przyznawania emerytury lekarzom i wdowom. W większym szpitalu pozostaje lekarzowi bardzo mało czasu na praktykę prywatną, z drugiej strony lekarze szpitalni nie mogą należycie pełnić swych obowiązków, skoro zmuszeni są ubiegać się za praktyką prywatną i nie mają zabezpieczenia na starość.

Przez zabezpieczenie emerytury, uzyska się zdolniejszych kandydatów na lekarzy szpitala. Kwestya przenoszenia lekarzy nie dałaby się rozwiązać bez ingerencyi Rad szpitalnych. Okoliczność ta przemawia zatem, iżby nie uznawać lekarzy jako urzędników krajowych. Wreszcie sprzeciwia się zasięganiu porozumienia z c. k. Radą zdrowia co do nominacyi.

Dr. Czyżewicz oświadcza się za żądaniem opinii kraj. Rady zdrowia, albowiem praktyka poucza, że właśnie lekarze nieodpowiedni są mianowani. Podnosi, że dyrektorowie szpitali we Lwowie i w Krakowie przedstawiani bywają do nominacyi cesarzowi przez kraj. Radę zdrowia. Zgadza się na wniosek Dra Pilata co do utworzenia ogólnego funduszu emerytalnego z wyjątkiem Lwowa i Krakowa.

Dr. Merunowicz zwraca uwagę na §. 13. ustawy czeskiej, który postanawia, iż nominacye lekarzy zatwierdza Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem po

zasięgnięciu opinii kraj. Rady zdrowia. Sądzi bowiem, że władza która ma nadzór, powinn mieć również wpływ na nominacyę.

Przewodniczący jest zdania, że wyłączne prawo nominacyi przysługuje temu, kto płaci. Nominacya lekarzy zależną jest od przepisanych warunków i kwalifikacyi, wobec czego nie widzi potrzeby zasięgania opinii kraj. Rady zdrowia. Co do emerytury projekt zawiera postanowienia z ustawy służby krajowej. — Zaznacza, iż dotąd było zaledwie trzy wypadki pensyonowania, wobec czego nie warto tedy zakładać osobnego funduszu emerytalnego.

Dr. Merunowicz zwraca uwagę na rozp. Najj. Pana, zapewniające nawet prywatnym lekarzom względnie ich wdowom prawo do emerytury skoro przy pełnieniu powierzonych urzędownie obowiązków ulegną zakażeniu i śmierci.

Dr. Pilat sądzi, że nie należy syrawy komplikować, pragnie bowiem iżby wniosek ustanowienia funduszu emyrytalnego uważać tylko jako zapatrywanie. Nie chciałby, ażeby krępowano Wydział krajowy trzymaniem się przedstawienia do nominacyi, albowiem należałoby pozostawić Wydziałowi krajowemu możność wyboru z listy kandydatów po za propozycyą.

P. Lenartowicz podziela również powyższe zapatrywanie.

Dr. Czyżewicz utrzymuje wniosek zasięgania opinii Rady zdrowia przy nominacyach lekarzy uważając za rzecz niewłaściwą pomijanie tego organu.

W głosowaniu uchwala ankieta Art. X. ze zmianą w ustęgie 2, mianowicie zamiast wyrazów na przedstawienie ma być „po wysłuchaniu zdania“, następnie po wyrazach rady szpitalnej mają być dodane wyrazy „i zasięgnięciu opinii kraj Rady zdrowia“.

Przewodniczący odczytuje Art. X.

Dr. Czyżewicz jest zdania, że ten artykuł powinien mieścić się w statucie a tutaj odpaść.

P. Vivien stawia w miejsce ustępu pierwszego Art. X. następujący wniosek:

„Administracyę i gospodarstwo szpitala prowadzi pod kierunkiem dyrektora „w zasadzie stowarzyszenie duchowne za umową przez Wydział krajowy zatwierdzoną. „Jedynie w razie niemożności pozyskania dla powyższych czynności osób należących do „wymienionych stowarzyszeń, mogą one być powierzone osobom świeckim“.

P. Trzecieski popiera ten wniosek — jest bowiem zdania, że zazwyczaj rządy są powodem wszelakich nieporozumień w szpitalu.

Przewodniczący zwraca uwagę, że statut dlatego zbyteczny, albowiem wszystkie postanowienia mieszczą się w ustawie. Nie można postanawiać w artykule, że siostry względnie obsługa duchowna musi być bezwarunkowo ustanowiona, albowiem to utrudniałoby wprowadzenie tej obsługi. Zazwyczaj wprowadzenie Sióstr bywa bardzo kosztowne szczególnie w pierwszych latach, i trzeba forsować znaczniejszemi zaliczkami jak n. p. w Jaśle. Dopiero z czasem obsługa ta staje się tańszą. Urządzenie jej we wszystkich szpitalach i odrazu naraziłoby fundusze szpitalne na wydatki, które nie znajdą pokrycia w taksie leczenia. Wobec tych okoliczności zaprowadzenie obsługi duchownej może odbywać się tylko stopniowo.

Dr. Merunowicz nawiązując do podanego przykładu w Komarnie, dodaje iż zdaniem jego nie w każdym szpitalu można powierzyć obsługę Siostrom służebniczkom i w szpitalach większych spełniać ją muszą Siostry miłosierdzia. Podnosi jako kardynalną wadę brak kwalifikowanej niższej służby w szpitalach konstatując z żalem, że Siostry sprzeciwiają się zaprowadzeniu szkół dozorców. Przyłącza się do zdania Dra Czyżewicza o potrzebie wydania statutu.

Przewodniczący zwraca uwagę, że o statucie obecnie mowy być nie może, albowiem nie wszędzie są dziś Siostry — zatem w miarę zaprowadzenia tej obsługi zachodziłaby potrzeba zmiany statutów.

P. Vivien konstatuje, że opozycyi przeciw Siostrom nie słyszał, przeto ma nadzieję, że z czasem obsługa ta wszędzie wprowadzoną zostanie.

Dr. Czyżewicz sądzi, że są tu dwie sprawy do zadecydowania t. j. zaprowadzenie obsługi przez Zgromadzenia duchowne i ułożenia ich stosunku do dyrekcyi. Bez służby niższej żaden szpital się nie obejdzie, chyba iż zaprowadzonoby kombinacyę Sióstr z służebniczkami.

Dr. Sawicki nie widzi celu w uchwalaniu statutu. Być może, że dawniej w samych początkach odbioru szpitali byłby taki statut pożądany — dziś jednak, gdy stosunki są uregulowane i zarząd szpitalami ujednostajniony — jest statut zbyteczny a tylko krępowałby niepotrzebnie.

Ks. Siczyński jest zdania, że właśnie dziś przy uregulowanych stosunkach łatwiej przystąpić do ułożenia statutu, który zapobiegnie nieporozumieniom zarządu z kierownictwem i usunie wady w administracyi.

Przystąpiono do głosowania.

Przewodniczący oświadcza, iż przyjmuje poprawkę p. Viviena w miejsce 1go ustępu Art. X.

Ankieta uchwala Art. X. zgodnie z poprawką p. Viviena przyjętą przez przewodniczącego.

Na wniosek Dra Czyżewicza, który w kwestyi wydania statutu powołuje się na §. 8. i 9. ustawy czeskiej postanawiającej wydanie statutu ankieta przystępuje do głosowania nad potrzebą wydania statutu — i odrzuca większością głosów wniosek Dra Czyżewicza co do wydania statutu dla szpitali prowincyonalnych.

Przewodniczący odczytuje Art. XI.

P. hr. Łoś proponuje, iżby instrukcye dla lekarzy wydawane były za porozumieniem z kraj. Radą zdrowia.

Dr. Czyżewicz popiera ten wniosek, za którym oświadczają się również pp. Dr. Merunowicz i Trzecieski.

Ankieta uchwala Art. XI. zgodnie z poprawką p. hr. Łosia.

Przewodniczący odczytuje Art. XII.

Po przemówieniu p. Trzecieskiego i przewodniczącego, który proponuje dodanie po wyrazie „należy“ słów „wedle tego rozporządzenia“ — ankieta uchwala Art. XII. zgodnie z projektem ustawy.

Przewodniczący odczytuje Art. XIII.

Dr. Merunowicz zwraca uwagę na rozmaite inne środki budowy mianowicie fundacye, legaty i t. p.

P. hr. Łoś proponuje, iżby po wyrazach „mają być pokrywane przedewszystkiem dodać „ze specyalnych funduszów na ten cel przeznaczonych“.

Po przemówieniu p. Trzecieskiego i przewodniczącego, który przyjął poprawkę p. hr. Łosia i zaproponował zastąpienie wyrazu „każdym“ w ostatniej alinei Art. XIII. słowami „tym ostatnim“ ankieta uchwala Art. XIII. zgodnie z powyższemi poprawkami.

Przewodniczący odczytuje Art. XIV.

Ankieta uchwala Art. XIV. zgodnie z projektem ustawy bez dyskusyi.

Przewodniczący odczytuje Art. XV.

Dr. Merunowicz stawia następujący wniosek jako ustęp 2. Art. XV.

Prowizorycznie aż do uchwały Sejmu może to uczynić Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem“. Mowca uzasadnia ten wniosek koniecznością dania Wydziałowi krajowemu środków działających niezwłocznie w wypadkach, gdyby którykolwiek szpital nie stosował się do jego rozporządzeń lub nie spełniał należycie swego zadania.

Po przemówieniu przewodniczącego, który nie sprzeciwia się powyższemu wnioskowi Dra Merunowicza — ankieta uchwala Art. XV. zgodnie z dodatkiem Dra Merunowicza.

Przewodniczący zwraca uwagę, że obecnie należy przystąpić do uchwalenia Art. V. jako Art. XVI.

Ankieta uchwala jako Art. XVI. wniosek Dra Merunowicza przyjęty przez przewodniczącego w brzmieniu następującem:

„Ustawa niniejsza nie narusza prawa nadzoru nad szpitalami powszechnymi „i publicznymi służącego administracyi Państwa wedle ustawy z 30. kwietnia 1870 „Dz. u. p. Nr. 68".

Przewodniczący uprasza ankietę do uchwalenia odroczonych ustępów b) i d) Art. V.

Po przemówieniu Dra Czyżewicza i przewodniczącego uchwala ankieta ustęp b) Art. V. w następującem brzmieniu: wszelkie urządzenia organizacye, tudzież etat płac i osób służby szpitalnej tak lekarskiej jak i administracyjnej w szpitalach prowincyonalnych zawisły od postanowienia Wydziału krajowego.

P. hr. Łoś proponuje, iżby w ustępie d) po słowach „Wydziału krajowego" dodać wyrazy „w szpitalach prowincyonalnych a bez uchwały Sejmu w szpitalach krajowych".

Po przyjęciu przez przewodniczącego powyższej poprawki ankieta uchwala ustęp do Art. V. zgodnie z poprawką p. hr. Łosia.

Ks. Siczyński pragnie, iżby wola fundatura była również szanowaną przy sprzedażach, alienacyach i t. p. obciążeniach majątku szpitalnego.

Dr. Pilat objaśnia, że postanowienia fundatora będą bez wątpienia przestrzegane.

Wreszcie uchwala ankieta Art. XVII. projektu ustawy.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie 8½ wieczór i składa podziękowanie członkom ankiety za ich udział i trudy połączone z obradami ankiety.

Na tem protokół zakończono.

D. j. w.

Hoszard w. r.

Wł. Słomkowski w. r.

Subalegat do Al. 3. sprawozdania Wydziału kraj. do l. 51.244/93.

Projekt.

Ustawa

urządzająca prawne stosunki szpitali powszechnych i publicznych, obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z dnia . . . . . roku . . . . . rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Szpitale powszechne i publiczne są zakładami samoistnymi, utrzymującymi się z dochodów płynących czy to z własnego majątku, czy z dobrowolnych datków, zapisów i zobowiązań, czy też ze zwrotu kosztów leczenia opłacanych przez do tego prawnie obowiązanych.

Art. II.

Zadaniem szpitali powszechnych i publicznych jest leczyć i pielęgnować chorych bez różnicy ich pochodzenia, przynależności i wyznania za zwrotem kosztów, obliczonych na podstawie taksy przez władze ustanowionej.

Art. III.

Do szpitala powszechnego i publicznego ma być przyjęty każdy chory, u którego lekarz zakładu potrzebę leczenia w szpitalu stwierdzi.

Nie mogą być przyjęte kaleki i osoby dotknięte chorobą nieuleczalną, jeżeli ich choroba nie przedstawia przemijającego pogorszenia lub powikłania wymagającego leczenia, lub objawy bezpośrednio życiu zagrażające.

Podejrzani o chorobę umysłową mogą być chwilowo przyjęci na obserwacyę dla skonstatowania choroby umysłowej.

Ciężarne przyjęte być mogą, jeżeli dla odbycia połogu innego przytułku nie mają.

Art. IV.

Szpitale powszechne i publiczne są obowiązane dostarczyć choremu do nich przyjętemu pomocy i opieki lekarskiej, leków, przyrządów, wiktu i łóżka z pościelą i bielizną w lokalu stosownie urządzonym, niemniej — w razie śmierci — pogrzebu skromnego.

Art. V.

Szpitale powszechne i publiczne zostają pod względem sanitarno-policyjnym pod nadzorem c. k. władzy politycznej.

Art. VI.

Pod względem zaś administracyjnym i ekonomicznym zostają pod naczelnym kierunkiem i nadzorem Wydziału krajowego. Mianowicie:

a) Wydziałowi krajowemu mają być przedkładane do zatwierdzenia coroczne budżety szpitalne i składane sumaryczne roczne rachunki;

b) wszelkie zmiany w urządzeniu, w organizacyi, tudzież w etacie płac i osób służby szpitalnej tak lekarskiej jak i administracyjnej zawisły od zatwierdzenia Wydziału krajowego;

c) władzę dyscyplinarną nad służbą lekarską i administracyjną wykonuje Wydział krajowy;

d) bez zezwolenia Wydziału krajowego nie może nastąpić ani sprzedaż, ani zamiana, ani żadne stałe obciążenie zakładowego majątku szpitalnego, tak ruchomego jak nieruchomego.

Art. VII.

Szpitale powszechne i publiczne we Lwowie i Krakowie, tudzież zakład dla obłąkanych w Kulparkowie, uznane przez Sejm zakładami krajowymi, zostają pod bezpośrednim zarządem Wydziału krajowego.

Szpitalami powiatowymi w Złoczowie, Podhajcach, Sokalu i Żywcu administrują właściwe Wydziały powiatowe.

Szpitalami gminnymi w Biale, Bochni, Brodach, Brzeżanach, Drohobyczu, Jaśle, Kołomyi, Przemyślu, Rzeszowie, Samborze, Sanoku, Sączu, Śniatynie, Stanisławowie, Stryju, Tarnopolu, Tarnowie, Wadowicach, Zaleszczykach i Żółkwi zawiadują burmistrze tych miast przy pomocy komitetów szpitalnych. Komitet taki składa się oprócz burmistrza z dwóch członków wybranych przez właściwe rady miejskie.

Art. VIII.

Ogłoszenie innych zakładów leczniczych szpitalami powszechnymi i publicznymi nie może nastąpić bez przyzwolenia Reprezentacyi kraju.

Do uzyskania tego przyzwolenia wymagane są:

a) orzeczenie władz autonomicznych, że szpital powszechny i publiczny jest potrzebny we wskazanej miejscowości;

b) orzeczenie c. k. Namiestnictwa, wydane na podstawie opinii c. k. krajowej Rady zdrowia, że budynek i urządzenie szpitala odpowiadają wymogom sanitarno-policyjnym;

c) akt fundacyi potwierdzony przez c. k. Namiestnictwo, którym założyciel szpitala (powiat czy gmina) odstępuje na własność funduszowi szpitalnemu budynek wraz z całem urządzeniem, na co najmniej 40 łóżek, i obowiązuje się wykonać w razie potrzeby, własnym kosztem wszelkie budowy i urządzenia mające na celu rozszerzenie szpitala.

Art. IX.

Przy każdym szpitalu powszechnym i publicznym, z wyjątkiem krajowych lwowskiego i krakowskiego ustanowioną jest rada szpitalna jako organ doradczy i kontrolujący. Skład i zakres jej działania normuje ustawa z roku 1870 Nr. 9.

Przy krajowym szpitalu św. Łazarza w Krakowie ustanawia Wydział krajowy — w myśl postanowień statutu tegoż szpitala — Komitet administacyjny w celu wykonywania w zastępstwie Wydziału krajowego opieki nad szpitalem i kontroli nad zarządem, wedle instrukcyi przez Wydział krajowy wydanej.

W szpitalu krajowym we Lwowie wykonuje Wydział krajowy naczelny zarząd bezpośrednio, w myśl zasad statutu tego szpitala.

Art. X

Zwierzchnikiem służby lekarskiej, administracyjnej i gospodarskiej jest w każdym szpitalu powszechnym i publicznym dyrektor, odpowiedzialny za to, ażeby cele i przeznaczenie szpitala w miarę możności osiągnięte zostały. W szpitalach krajowych mianuje dyrektora cesarz na przedstawienie Wydziału krajowego. Innych lekarzy i urzędników mianuje Wydział krajowy na przedstawienie dyrektora.

W szpitalach powiatowych i gminnych jest dyrektorem lekarz ordynujący (prymaryusz) mianowany przez Wydział krajowy na przedstawienie rady szpitalnej. Dyrektor, lekarze i urzędnicy szpitali powszechnych i publicznych są urzędnikami tych zakładów, w których pełnią obowiązki. Do nich stosuje się ustanowa służby krajowej, tudzież §. 4. uchwały Sejmu z 3. stycznia 1874 r.

Art. XI.

Instrukcye służbowe dla dyrektora, lekarzy, urzędników i służby szpitala określające ich prawa i obowiązki, niemniej instrukcye dla gospodarstwa i porządku domowego wydaje Wydział krajowy.

Art. XII.

Pielęgnowania i obsługa chorych, niemniej administracya i gospodarstwo mogą być powierzone Siostrom Miłosierdzia za umową przez Wydział krajowy potwierdzoną.

Art. XIII.

Za porozumieniem się z c. k. polityczną władzą krajową ustanawia Wydział krajowy wysokość taksy za leczenie i pielęgnowanie chorych, jakoteż wszelkie zmiany tej należytości a to na podstawie trzechletnich rachunków, wedle przepisu rozporządzenia ministeryalnego z d. 10. kwietnia 1857 l. 10946, przyczem uwzględnić należy wytworzenie funduszu rezerwowego na nadzwyczajne a nieprzewidziane wydatki.

Art. XIV.

Koszta budowy czy to nowego gmachu czy rozszerzenia starego w szpitalach uznanych za powszechne i publiczne mają być pokrywane

przedewszystkiem z funduszu zarodowego i zapasowego szpitala, o ileby je szpital posiadał, a o ile tych nie posiada, lub takowe nie wystarczają, podwyższeniem taksy leczenia, w każdym razie za uchwałą Sejmu.

Art. XV.

Koszta leczenia chorych ubogich w szpitalach powszechnych i publicznych, które nie mogą być ściągnięte od prawnie do ich zwrotu obowiązanych, ponosi za przynależnych do Galicyi i Krakowa fundusz krajowy w całości.

Art. XVI.

Tylko uchwała Sejmu może odjąć szpitalowi cechę powszechności i publiczności.

Art. XVII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Alegat 4. do sprawozdania Wydziału krajowego do LW. 51.244/93.

WYKAZ

majątków nieruchomych i ruchomych szpitali powsz. końcem r. 1892.

Liczba porz.	Poszczególnienie	Wartość budynków zł.	ct.	Wartość inwentarza zł.	ct.	Majątek zarodowy zł.	ct.	Funduz rezerwowy zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Uwaga
1	Szpital gminny w Białej . . .	22.000	—	6.401	—	9.237	85	—	—	37.638	85	
2	„ „ „ Bochni . . .	11.700	—	4.235	—	1.465	87	—	—	17.400	87	
3	„ „ „ Brodach. . .	35.000	—	3.831	—	3.857	71	—	—	42 688	71	
4	„ „ „ Brzeżanach .	—	—	3.950	—	2.000	—	—	—	5.950	—	
5												
6	„ „ „ Drohobyczu .	—	—	5.410	—	*898	15	—	—	6.308	15	*Fund. Jachimowiczowy 693·70. Fun. Dr. Lochowskiego 204·45.
7	„ „ „ Jaśle	24.500	—	6.800	—	—	—	—	—	31.300	—	
8	„ „ „ Kołomyi . .	35.600	—	5.090	—	—	—	3.039	86	43.729	86	
9	„ powiatowy w Podhajcach.	19.850	—	4.270	—	—	—	407	77	24.527	77	
10	„ gminny w Przemyślu . .	65.000	—	9.970	—	—	—	5.200	—	80.170	—	
11	„ „ „ Rzeszowie . .	—	—	6.550	—	470	40	—	—	7.020	40	
12	„ „ „ Samborze . .	6.300	—	3.814	—	—	—	3.000	—	13.114	—	
13	„ „ „ Sanoku . . .	30.936	—	5 660	—	1.100	—	—	—	37.696	—	
14	„ „ „ Sączu Nowym	12.000	—	4.520	—	—	—	3.400	—	19.920	—	
	„ „ „ Sniatynie . .	4.500	—	2.218	—	349	78	—	—	7.067	78	
15												
16	„ powiatowy w Sokalu. . .	18.000	—	4.827	—	*1.653	—	4.000	—	28.480	—	*Fund. Margulesa 700 zł. Fund. zakupna trumien 953 zł.
17	„ gminny w Stanisławowie	53.960	—	8.190	—	738	80	138	14	63.026	94	
18	„ „ „ Stryju . . .	31.635	—	6.493	—	—	—	—	—	38.128	—	
19	„ „ „ Tarnopolu . .	15.000	—	5 375	—	32.580	33	3.315	67	56.271	—	
20	„ „ „ Tarnowie . .	64 384	—	9.080	—	—	—	—	—	73.464	—	
21	„ „ „ Wadowicach	—	—	2.810	—	—	—	—	—	2.810	—	
	„ „ „ Zaleszczykach	10.000	—	3.814	—	1.913	01	—	—	15.727	01	
22												
23	„ powiatowy w Złoczowie .	40.500	—	5.410	—	*4.200	—	—	—	50.110	—	*Funduusz ten zezwoliliśmy w r. 1893 użyć na budowę kanału.
24	„ gminny w Żółkwi . . .	27.500	—	4.770	—	—	—	11	97	32.281	97	
	„ powiatowy w Żywcu. . .	38.000	—	4.270	—	—	—	—	—	42.270	—	
	Razem . .	566.365	—	127.758	—	60.464	90	22.513	41	777.101	31	
	Kraj. szpital powszechny we Lwowie	370.039	37	55.553	—	*2.676	50	—	—	428·268	87	*Efektami.
	„ „ św. Łazarza w Krakowie	452·004	77	49.756	—	426.245	63	—	—	928.006	40	
	„ Zakład dla obłąkanych w Kulparkowie	1,083.158	39	48.506	—	5.777	—	—	—	1,137.441	39	
	Razem . .	1.905.202	53	153.815	—	434.699	13	—	—	2,493.716	66	
	Summa . .	2,471.567	53	281.573	—	495.164	03	22.513	41	3,270.817	97	

Uwaga 1. Koszt budynków obrachowany według kosztorysów budowy i przybudowek lub według oceny, po jakiej te budynki przeszły do zarządów szpitali.

Uwaga 2. Koszt inwentarza oznaczono w przybliżeniu na podstawie obrachowania, ile kosztuje erekcya jednego łóżka, w szpitalach prowincyonalnych i w szpitalach krajowych, ile kosztują narzędzia lekarskie, sprzęty w kuchni i składach, desinfektory i t. d. W obrachowaniu tem przyjęto koszt erekcyi jednego łóżka w szpitalach prowincyonalnych na 57 zł., w szpitalach zaś krajowych 73 zł.

Uwaga 3. W rubryce „Majątek zarodowy“ przyjęliśmy cyfry wykazane przez gminy i Rady powiatowe w zamknięciach rachunkowych, to samo i w rubryce „fundusz rezerwowy“, który na podstawie rozporządzenia ministeryalnego ma być ustanowiony w każdym szpitalu.

Alegat 5. do sprawozdania Wydziału krajowego do LW. 51.244/93.

WYKAZ

osób leczonych w szpitalach powszechnych w latach 1890, 1891 i 1892 z oznaczeniem, ile chorych należało do gminy, w której znajduje się szpital, do innych gmin tegoż powiatu, do innych powiatów Galicyi i nareszcie wiele było obcokrajowców.

Liczba porząd.	Nazwa szpitali	Leczono przeciętnie w latach 1890, 91 i 92 osób przynależnych				Przypada procentowo			
		Do gminy miasta, gdzie szpital	Do innych gmin powiatu	Do innych powiatów Galicyi	Obcokrajowców	Do gminy miasta	Do innych gmin powiatu	Do innych powiatów Galicyi	Obcokrajowców
1	Biała	52	352	209	460	4·8	32·8	19·4	42·8
2	Bochnia	101	404	169	12	14·7	58·8	24 6	1·7
3	Brzeżany	87	226	267	4	14·9	38 7	45 7	0·6
4	Brody	126	529	148	20	15·3	64·2	17·9	2·4
5	Drohobycz	127	283	489	9	13 9	31 2	53·8	0·9
6	Jasło	30	498	563	5	2·7	45·4	51·3	0·4
7	Kołomyja	121	329	442	22	13·2	36·0	48.3	2·4
8	Podhajce	99	318	293	4	13·8	44·5	41·0	0·5
9	Przemyśl	148	457	1.819	63	5·9	18·3	73·1	2·5
10	Rzeszów	32	558	679	24	2·5	43·1	52 5	1·9
11	Sambor	54	327	255	10	8·3	50 6	39·4	1·7
12	Sanok	32	316	348	7	4·5	44·9	49·5	0·9
13	Sącz Nowy	38	177	275	15	7·5	35·0	54·4	2·9
14	Sniatyn	88	126	99	31	25·2	36 7	28 8	9·2
15	Sokal	170	986	499	31	10·0	58·4	29·6	2·0
16	Stanisławów	42	229	1.057	27	3 1	16·8	78·0	2·0
17	Stryj	111	313	392	48	12·8	36·2	45·3	5·5
18	Tarnopol	206	344	628	25	17·1	28·7	52·2	2·0
19	Tarnów	313	570	939	34	16·8	30·7	50·5	1·8
20	Wadowice	33	159	54	13	12·7	61·3	20·8	5·0
21	Zaleszczyki	180	320	289	81	20·6	36·7	33·1	9·0
22	Złoczów	106	557	302	17	10·7	56·7	30·8	1·7
23	Żółkiew	166	686	459	10	12·5	51 1	34·7	0·7
24	Żywiec	57	255	25	17	16·1	72·0	7·0	4·8
	Przeciętnie	2.519	9.319	10.699	989	10·7	39·6	45·4	4·2
1	Lwów	1.839	1.703	9,338	361	13·8	12·8	70·6	2·7
2	Kraków	869	1.456	5.594	479	10·3	17·3	66·6	5·7
	Przeciętnie ze wszystkich szpitali	5.227	12.478	25.631	1.829	1·15	27·5	56·6	4·4

L. W. 59.984/93.

Aleg. 17.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zakupna realności na cele szpitala lwowskiego, tudzież o kredycie na czynności przygotowawcze do budowy klinik.

Wysoki Sejmie!

Na podstawie umowy zawartej z c. k. administracyą Państwa a zatwierdzonej przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 24 marca 1892 Ls. 1213, obowiązanym jest Wydział krajowy wybudować na gruncie należącym do szpitala lwowskiego — kosztem funduszu krajowego dwa nowe pawilony na kliniki wewnętrzną i chirurgiczną, laboratoryum bakterologiczne i chemiczno-mikroskopowe, tudzież do pomieszczenia w budującym się krajowym zakładzie położnic — kliniki położniczo-ginekologicznej.

Nadto obowiązanym jest Wydział krajowy umieścić w gmachu szpitala głównego:

a) klinikę chorób ocznych obejmującą potrzebną ilość sal do umieszczenia 40 łóżek dla chorych, amfiteatralną salę operacyjną zarazem wykładową, która ma służyć także dla wykładów kliniki chorób skórnych i wenerycznych, poczekalnię dla chorych przychodnich, pokój ordynacyjny dla tychże, pokój dla badań oftalmologicznych, gabinet profesora, mieszkanie asystenta, pokój dla dozorczyń i pokój dla dozorczyni starszej, kuchnię, łazienki, wychodki i pokój dla służącego;

b) klinikę chorób skórnych i wenerycznych obejmującą potrzebną ilość sal dla chorych na umieszczenie 40 łóżek, gabinet profesora, poczekalnię dla chorych przychodnich, mieszkanie asystenta, łazienki z 7. wannami, kuchnię, wychodki, mieszkanie sług.

Jakkolwiek po przeniesieniu oddziału położnic mieszczącego 61 łóżek, szpital główny zyska nieco miejsca, to jednak przeprowadzenie urządzeń dla wyżej wymienionych klinik wymagać będzie znacznie większej ilości ubikacyi tak iż pomieszczenie ogólnych oddziałów chorych, którymi szpital stale jest przepełniony dozna uszczuplenia.

Przepełnienie to szpitala i brak należytego odosobnienia dla chorych dotkniętych chorobami zakaźnemi — zniewoliły Wydział krajowy do chwilowego wynajęcia pawilonu dla zakaźnych w szpitalu św. Zofii.

W pawilonie tym jednak jest tak mało miejsca, że dotychczas zdołano odosobnić tam tylko chorych dotkniętych ospą i dyfteryą — wszyscy zaś tyfusowi i dotknięci innnemi zakaźnemi chorobami muszą być pomieszczeni w głównym gmachu, narażając innych chorych na niebezpieczeństwo zakażenia się temi ciężkiemi chorobami.

Pomieszczenie to chorych zakaźnych z innymi, których skuteczne izolowanie w jednym budynku żadną miarą przeprowadzonem być nie może — potępiają stanowczo wymogi i postępy nauki lekarskiej.

Wydział krajowy zamierzał od dawna upraszać Wysoki Sejm o udzielenie kredytu na wybudowanie osobnego pawilonu dla zakaźnych, lecz w okolicy szpitala nie mógł znaleść stosownego miejsca.

Po zakupnie atoli realności pod gmach zakładu położnic, grunta szpitala zetknęły się z realnościami przylegającemi do ulicy Piekarskiej.

Po przeprowadzonych rokowaniach okazało się, że jedną z tych realności należącej do p. Szimserowej o przestrzeni 1.800 sążni kwadr. (6462 $m.^2$) można nabyć za sumę 25.000 zł. w.

Realność ta okazała się nadzwyczaj dogodną na umieszczenie pawilonu dla zakaźnych, a to ze względu na okoliczność, że znajduje się na niej zupełnie nowy niedokończony murowany dom, który po stosownej adaptacyi i przybudowaniu dwóch sal będzie mógł pomieścić 40 chorych.

Wedle planu i kosztorysu wymagać będzie zupełne ukończenie, tudzież rozszerzenie i przysposobienie powyższego budynku na oddział zakaźnych nakładu w sumie . . 16.000 zł.
czyli że za ogólną kwotę 41.000 zł. nabyć i urządzić można budynek mieszczący 40 łóżek
dla chorych. Według obecnych wymogów oblicza się koszt jednego łóżka w szpitalu na 1.200 zł.
zatem budowa i urządzenie zakładu na 40 łóżek kosztowałoby . . . 48.000 „

Cyfry powyższe przekonują, że możność nabycia upatrzonej realności wraz z urządzeniem na pomieszczenie 40 chorych za kwotę 41.000 zł. przedstawia istotną korzyść dla funduszu krajowego, który wcześniej czy później musiałby podjąć się budowy pawilonu dla zakaźnych, której i c. k. Rząd usilnie się domaga.

Zakupno realności p. Szimserowej przedstawia prócz tego i inne jeszcze bardzo ważne korzyści a przedewszystkiem możność przeprowadzenia najkrótszą drogą kanału łączącego krajowy Zakład położnic i kliniki z kanałem miejskim w ulicy Piekarskiej, przezco preliminowany wydatek na ten cel zmniejszy się conajmniej o 1.000 zł., nadto stworzoną zostanie jak najkrótsza komunikacya instytutów klinicznych z instytutem teoretycznym fakultetu medycznego, której urządzenie uwzględnionem już zostało przy sporządzeniu kosztorysu na adaptacyą powyższej realności

Po przeprowadzeniu tak przysposobienia istniejącego nowego budynku, jakoteż i urządzenia komunikacyi pozostanie jeszcze z tej realności dość znaczna część placu budowlanego od ulicy Piekarskiej.

Szczegół ten jest również nie małej wagi wobec ciągłego wzrastania cen gruntów w tej okolicy, które po otwarciu fakultetu medycznego jeszcze bardziej się podniosą, tudzież ewentualnej potrzeby jakiejkolwiek budowy w przyszłości dla celów szpitala

Wszystkie wyżej przytoczone powody i korzyści tudzież obawa iż traktowanie o kupno realności w czasie późniejszym spotkaćby się mogło ze znacznem podwyższeniem ceny, skłoniły Wydział krajowy do zawarcia z p. Szimserową kontraktu kupna i sprzedaży wymienionej realności za cenę 25.000 zł. atoli pod warunkiem, że kontrakt ten nabędzie dla funduszu krajowego mocy obowiązującej dopiero od chwili zatwierdzenia go uchwałą Wysokiego Sejmu.

Stosownie do warunków umowy z c k. Rządem na wstępie przywiedzionej, przypada termin oddania nowo wybudowanych i zupełnie urządzonych na użytek fakultetu lekarskiego kliniki wewnętrznej i chirurgicznej w dniu 1. kwietnia 1897.

Wobec tego zachodzi potrzeba rozpoczęcia już w r. 1894 czynności przygotowawczych jako to ułożenia programu planów i kosztorysów budowy.

Gdy atoli czynności powyższe a głównie wypracowanie planu budowy połączone są ze znaczniejszymi kosztami, przeto uchwalił Wydział krajowy z zastrzeżeniem niniejszego usprawiedliwienia wstawić do preliminarza budżetu na rok 1894 pod Rubr. XI. poz. 61 potrzebną na ten cel kwotę 3.000 zł

Al. A.

Przedkładając Wysokiemu Sejmowi kontrakt zawarty z p. Szimserową, tudzież plan i kosztorys przysposobienia nabytej realności na pawilon dla zakaźnych — Wydział krajowy ma zaszczyt upraszać Wysoki Sejm o powzięcie następujących uchwał:

Al. B.

I. Sejm zatwierdza kontrakt zawarty przez Wydział krajowy w dniu 21. listopada 1893 z p. Wiktoryą Szimserową o kupno realności pod l. k. 381 i $382^{4}/_{4}$ we Lwowie położonej i udziela Wydziałowi krajowemu kredyt nadzwyczajny na r. 1894 w sumie . . . 41.000 zł. a to:

a) na wypłatę ceny kupna . . . . . 25.000 „

b) na koszta adaptacyi i rozszerzenia powyższej realności na pawilon chorych zakaźnych kwotę . . . . . 16.000 „

II. Sejm zatwierdza wstawiony do preliminarza budżetu na rok 1894 kredyt w sumie . . . . . 3.000 „ na czynności przygotowawcze, ułożenie programu, planu i kosztorysu budowy klinik wewnętrznej i chirurgicznej, laboratoryum i kuchni.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 5. grudnia 1893.

Marszałek krajowy:

Eustachy Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:

Dr. Franciszek Hoszard *w. r.*

Członek Wydziału krajowego:

Alegat A. do sprawozdania Wydziału krajowego do LW. 59.984/93.

Wypis.

(Stempel na 50 ct.) L. Rep. 4727. Akt notaryalny spisany przed podpisanym Michałem Lenartowiczem c. k. notaryuszem we Lwowie w Galicyi. Stają przedemną osobiście mnie znani: właścicielka realności — jako sprzedająca z jednej a Jaśnie Wny Antoni Jaxa Chamiec zastępca Marszałka krajowego, tudzież JWny Dr. Franciszek Hoszard i Dr. Józef Wereszczyński, Członkowie Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem — imieniem funduszu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem jako kupującego działający — jako kupujący z drugiej strony, tudzież Wny Jan Rudyński urzędnik c. k uprzyw. galic. akcyjnego Banku hipotecznego na podstawie tu pod A./ w pierwopisie dołączonego pełnomocnictwa z daty Lwów dnia 16. listopada 1893 wykazany pełnomocnik rzeczonego Banku — w imieniu tegoż Banku, jako przystępującego do niniejszego kontraktu działający, wszyscy we Lwowie zamieszkali i zawierają między sobą następujący: Kontrakt kupna-sprzedaży. I. Za świadectwem ksiąg hipotecznych dla miasta Lwowa a mianowicie: wedle pozycyi 3ciej karty B. wykazu hipotecznego liczba 320, dzielnicy IVtej jest podpisana Wiktorya z Obalewskich Schimserowa na podstawie kontraktu kupna sprzedaży dnia 4. lipca 1888 z Antonim Kinzlerem zawartego, za właścicielkę połowy realności pod l. k. 381 4/4 we Lwowie położonej, zaś wedle pozycyi 5tej karty B. tegoż wykazu hipotecznego jest podpisana Wiktorya z Obalewskich Schimserowa na podstawie dekretu dziedzictwa przez c. k. Sąd krajowy we Lwowie po ś. p. Leopoldzie Schimserze dnia 31. sierpnia 1889 do l. 20.201 wydanego, za właścicielkę drugiej połowy rzeczonej realności pod l. k. 381 1/4 we Lwowie, zatem wedle obu powyższych pozycyj — za właścicielkę całej realności pod l. k. 381 4/4 we Lwowie pod liczbą orientacyjną 57 przy ulicy Piekarskiej położonej zaintabulowaną.

Wedle karty A./ pomienionego wykazu hipotecznego składa się rzeczona realność l. k. 381 4/4 we Lwowie z parceli podbudowlanej liczba katastralna 3370/1 i gruntowej (ogrodu) liczba katastralna 6475/1 tudzież z parcel poprzednio realność pod l. k. 382 4/4 we Lwowie stanowiących w skutek oświadczenia podpisanej Wiktoryi Schimserowej w podaniu do l. 37825/93 zawartego — do składu realności l. k. 381 1/4 we Lwowie wcielonych i na karcie A. wykazu hipotecznego liczba 320 dzielnicy IV dopisanych, a mianowicie z parceli podbudowlanej l. k. 3370/2 i gruntowej (ogrodu) l. k. 6475/2 — w skutek czego pomieniona realność l. k. 381 4/4 we Lwowie, na karcie A. rzeczonego wykazu hipotecznego drugą liczbą konskrypcyjną, a to: 382 4/4 jest oznaczoną. Otóż tę swoją powyżopisaną realność pod l. k. 381 4/4 we Lwowie składającą się z parcel pierwotnych, a to: podbudowlanej l. kat 3370/1 i 6475/1, tudzież parcel budowlanej l. kat. 3370/2 i gruntowej 6475/2 poprzednio realność l. k. 382 4/4 we Lwowie stanowiących względnie obecną realność pod l. k. 381 4/4 i 382 4/4 we Lwowie, tak jak ją sama posiada i używa niemniej posiadać i używać ma, prawo wraz z wszelkiemi tej realności przynależytościami i do niej przywiązanymi prawami, nie dla siebie lub kogokolwiek trzeciego nie wyłączając ani zastrzegając, sprzedaje niniejszem Wna Wiktorya z Obalewskich Schimserowa Funduszowi krajowemu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zastąpionemu przez Wysoki Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księ-

stwem Krakowskiem na zupełną wyłączną i nieograniczoną własność rzeczonego Funduszu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, a rzeczony Wydział krajowy realność tę dla tegoż Funduszu krajowego z zastrzeżeniem i pod warunkiem zatwierdzenia tego kontraktu przez Wysoki Sejm krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem niniejszem kupuje. II. Kontrakt ten obowiązuje sprzedającą Wną Wiktoryę z Obalewskich Schimserową już od dnia dzisiejszego, zaś Wysoki Wydział krajowy Królestwa Galicyi Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem dopiero od chwili zatwierdzenia niniejszego kontraktu przez Wysoki Sejm krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem; w razie zaś, gdyby zatwierdzenie to nie nastąpiło, kontrakt niniejszy jako niezawarty i niebyły uważanym będzie a sprzedająca Wna Wiktorya z Obalewskich Schimserowa oświadcza niniejszem wyraźnie, że na ten wypadek z tego tytułu do Funduszu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem żadnej pretensyi sobie nie rości i rościć nie będzie. Zatwierdzenie tego kontraktu ze strony Wysokiego Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem nastąpić ma najpóźniej do końca najbliższej prryszłej sesyi sejmowej, a to tem pewniej, ileże w razie przeciwnym sprzedająca Wna Wiktorya z Obalewskich Schimserowa niniejszym kontraktem więcej zobowiązaną nie będzie. — III. Dobrowolnie obopólnie i ryczałtem ugodzona cena kupna za sprzedaną niniejszem realność wynosi kwotę 25.000 zł. w. a. wyraźnie: dwadzieścia pięć tysięcy zł. walutą austryacką, którą to cenę kupna kupujący Fundusz krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem Wnej sprzedającej następnie wypłaca, względnie wypłacać się obowiązuje: 1) wedle pozycyi 8. karty C. wykazu hipotecznego l. 320 dzielnicy IV. cięży w stanie biernym niniejszem sprzedanej realności z mocy skryptu dłużnego z daty Lwów dnia 6. września 1893 prawo zastawu dla pożyczki w sumie dziewięciu tysięcy (9.000) zł. wal. austr. na rzecz c. k. galic. akcyjnego Banku hipotecznego. Dług ten po zapłaceniu pierwszej w dniu pierwszym listopada tysiąc ośmset dziewięćdziesiątego trzeciego (1893) roku do zapłaty przypadającej raty amortyzacyjnej, którą Wna sprzedająca z własnego zapłacić się obowiązuje — wynosić będzie w kapitale resztującą kwotę ośmtysięcy ośmset ośmdziesiąt cztery (8.884) złotych trzydzieści dwa (32) centów w. a. Tę w kapitale resztującą kwotę ośm tysięcy ośmset ośmdziesiąt cztery zł. 32 ct. Z powyżrzeczonego pierwotnego długu dziewięć tysięcy złotych przekazuje Wna sprzedająca kupującemu Funduszowi krajowemu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem do wyłącznej i całkowitej zapłaty, a Wysoki Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem działając imieniem tegoż Funduszu przyjmuje zapłatę tego długu i obowiązuje się imieniem Funduszu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem pożyczkę tę stosownie do postanowień powyżpowołanego skryptu dłużnego w ten sposób spłacić aby Wna sprzedająca z tytułu powyższego długu do żadnej zapłaty ani odpowiedzialności pociąganą nie była, przystępujący zaś do kontraktu Wny Jan Rudyński wykazany jak wyżej pełnomocnik c. k. uprzyw. galic. akcyjnego Banku hipotecznego oświadcza zarazem imieniem swego rzeczonego mocodawcy, iż przekaz ten przyjmuje, w skutek czego kwota powyższa ośm tysięcy ośmset ośmdziesiąt cztery złotychh 32 ct. w. a. w ugodzoną cenę kupna się wlicza czyli z takowej potrąca. Dla usunięcia wszelkiej możliwej wątpliwości nadmienia się, że Wna sprzedająca złożyła przy zaliczeniu powyższej pożyczki dziewięć tysięcy zł. a. w. kwotę trzy tysiące sześćset (3 600) zł. wal. austr. stosownie do postanowienia promesy z dnia 19. sierpnia 1893 l. 5892 w przechowanie pożyczającego c. k. uprzyw. galic. akcyjnego Banku hipotecznego na zapewnienie dopełnienia warunków tej promesy a w szczególności warunku wykończenia budynku na gruncie tej realności istniejącego. Ponieważ na wypadek prawomocności niniejszego kontraktu Wna sprzedająca nie byłaby w możności dopełnienia powyższego warunku, przeto celem ułatwienia jej wydobycia tego depozytu odniósł się w tej mierze Wysoki Wydział krajowy odezwą swą z dnia 31. października 1893 l. 56641 do dyrekcyi Banku hipotecznego, na

co taż pismem swem z dnia 6. listopada 1893 oświadczyła, iż na wypadek nabycia powyższej realności przez Fundusz krajowy wypłaci pani Wiktoryi z Obalewskich Schimserowej powyższy depozyt bezwarunkowo i niezwłocznie po zatwierdzeniu niniejszego kontraktu przez Wysoki Sejm, jeżeli tylko taż warunkom uchwały tegoż Banku z dnia 9. października 1893 l. 6957 zadość uczyni, 2 Pozostałą resztę powyż ugodzonej ceny kupna to jest kwotę 16.115 zł. 68 ct., wyraźnie: Szesnaście tysięcy sto piętnaście zł. sześćdziesiąt ośm centów w. a. obowiązuje się Wysoki Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem imieniem kupującego (Stempel na 50 ct.) Funduszu krajowego najpóźniej w dni ośm po powzięciu przez Wysoki Sejm krajowy uchwały zatwierdzającej niniejszy kontrakt we Lwowie gotówką zapłacić. IV. Prócz powyż wymienionego długu w kwocie ośm tysięcy ośmset ośmdziesiąt cztery zł. 32 ct. a. w. nie przekazuje Wna sprzedająca żadnych innych długów ani też ciężarów hipotecznych kupującemi Funduszowi krajowemu, a ten ostatni żadnych innych długów ani też ciężarów na siebie nie przyjmuje w obec czego Wna p. sprzedająca obowiązuje się tak obecnie na powyższej realności hipotekowane długi a mianowicie wedle pozycyi 3ciej karty C. wykazu hipotecznego l. 320 dzielnicy IV. pożyczkę c. k. uprzyw. galic. akcyjnego Banku hipotecznego w kwocie cztery tysiące (4.000) złotych wal. austr., jakoteż wedle poz. 5 i 6 karty C. ciążące należytości skarbowe w kwocie trzysta dziewięćdziesiąt jeden (391) zł. sześćdziesiąt jeden i pół (61½) ctów. i pięćset trzydzieści (530) zł. ośmdziesiąt siedm i pół (87½) ctów., jak niemniej wszelkie inne długi i ciężary hipoteczne, któreby w chwili wniesienia prośby o przepisanie prawa własności niniejszem nabytej realności na rzecz kupującego Funduszu krajowego realność tę obciążały — z własnego natychmiast zaspokoić i własnym kosztem i staraniem niezwłocznie ze stanu biernego tej realności wykreślić a to pod tym rygorem, iż w razie przeciwnym Wysoki Wydział krajowy uprawnionym będzie te długi i ciężary zaspokoić i wykreślić, a wydaną na ten cel kwotę z należącej się Wnej sprzedającej resztującej ceny kupna sobie potrącić. V. Posiadanie sprzedanej niniejszem realności obowiązuje się Wna sprzedająca, również do dni ośmiu po zatwierdzeniu tego kontraktu przez Wysoki Sejm krajowy — równocześnie przy wypłacie przypadającej jej resztującej ceny kupna — kupnjącemu Wysokiemu Wydziałowi krajowemu na miejscu w obec świadków oddać. — VI. Przy oddaniu posiadania pomienionej realności kupującemu Wysokiemu Wydziałowi krajowemu zdziałanym i wyrównanym być ma obrachunek co do dochodów i rozchodów z tej realności, które do dnia tego do Wnej sprzedającej — a od tegoż dnia do kupującego funduszu krajowego należeć mają. VII. Sprzedająca Wna Wiktorya z Obalewskich Schimserowa zezwala niniejszem wyraźnie, aby na podstawie tego w odnośnym zbiorze dokumentów złożyć się mającego przez Wysoki Sejm krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem zatwierdzonego kontraktu, prawo własności realności pod l. k. 381¼ względnie 381 i 382¼ we Lwowie wykazem hipotecznym l. 320 dzielnicy IV. objętej na rzecz kupującego Funduszu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem zaintabulowanemi zostało. — VIII. Strony kontraktujące zrzekają się prawa unieważnienia tego kontraktu z powodu pokrzywdzenia nad połowę zwyczajnej wartości. — IX. Wszelkie koszta ze sporządzeniem i wpisem tego kontraktu połączone, jakoteż należytość skarbową od niniejszego przeniesienia własności wymierzyć się mającą opłaci kupujący Fundusz krajowy wyłącznie z własnego bez regaesu do Wnej sprzedającej. Tak spisany akt notaryalny został stronom kontraktującym wraz z załączką A / w całej jego osnowie odczytanym, przez kontraktujących jako z wolą ich zgodnie spisany z przeznaczeniem wypisu dla każdej ze stron, a w szczególności także dla c. k. uprzyw. galic. akcyjnego Banku hipotecznego stwierdzonym, a wreszcie przez kontraktujących przy wyciśniętej pieczęci urzędowej Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem przedemną własnoręcznie podpisanym. — We Lwowie dnia dwudziestego czwartego listopada tysiąc ośmset dziewięćdziesiątego trzeciego roku. — Wiktorya z Obalewskich Schimser m. p. Zastępca Mar-

szałka krajowego Antoni Jaxa Chamiec m. p., Członek Wydziału kraj. Dr. Franciszek Hoszard, m. p. Członek Wydziału kraj. Dr. Józef Wereszczyński m. p. (L. S.) Imieniem c. k. uprzyw. galic. akcyjnego Banku hipotecznego Jan Rudyński m. p. Michał Lenartowicz c. k. notaryusz m. p. (L. S.) Należ. 15 zł., pis. 2 zł. zapł. — Załaczka A. do aktu notaryalnego l. rep. 4727. — Pełnomocnictwo. C. k. uprzyw. galic. akc. Bank hipoteczny obierając swym specyalnym pełnomocnikiem w sprawie dłużniczki swej hipotecznej pani Wiktoryi Schimser właścicielki realności pod l. kon. 381 i 382¼ we Lwowie wyk. hipt. l. 320 dz. IV. objętej Wgo Jana Rudyńskiego urzędnika swego, nadaje temuż moc i władzę, aby imieniem Banku hipotecznego kontrakt kupna sprzedaży co do realności wyżej opisanej między panią Wiktoryą Schimser jako sprzedającą a Wydziałem krajowym Król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem jako kupującym zawrzeć się mający podpisał, na postanowienia dotyczące spłaty ciężącej na tej realności pożyczki Banku hipotecznego 9.000 zł. a. w. z pn. imieniem Banku hipotecznego się zgodził, wypis główny tego kontrakt kupna sprzedaży dla Banku hipotecznego przeznaczony odebrał, substytutów z równą lub ograniczoną władzą, w razie przeszkody mianował, słowem wszystko przedsiębrał, czego porądek prawa i bezpieczeństwo Banku wymagać będzie. Lwów dnia 16. listopada 1893 r. C. k. uprzyw. galicyjski akcyjny Bank hipoteczny Dr. Rybicki m. p. Dr. E. Herrschmann m. p. Powyższe pełnomocnictwo przyjmuję Jan Rudyński m. p. l. rep. 50342. Niniejszem stwierdzam, że osobiście mi znani we Lwowie zamieszkali Wni Dr. Alojzy Rybicki dyrektor i Dr. Edwin Herschmann prokurzysta c. k. uprzyw. galic. akcyjnego Banku hipotecznego wobec mnie zeznali, że firmę tegoż Banku na powyższem pełnomocnictwie własnoręcznie podpisali. — Lwów dnia dwudziestego pierwszego listopada tysiąc ośmset dziewięćdziesiąt trzy. Aleksander Jasiński c. k. notaryusz m. p. (L. S.) Nal. 1 zł. 50 ct. stpl. 1 zł. zapł. Jako załączkę do kontraktu l. rep. 4727 podpisujemy: Wiktorya z Obalewskich Schimser m. p. Zastępca Marszałka krajowego Antoni Jaxa Chamiec m. p. Członek Wydz. kraj. Dr. Franciszek Hoszard m. p. Członek Wydz. kr. Dr. Józef Wereszczyński m. p. (L. S.) Imieniem c. k. uprzyw. galic. akcyj. Banku hipotecznego Jan Rudyński m. p. Michał Lenartowicz c. k. notaryusz m. p. (L. S) Wypis ten dosłownie zgodny z pierwopisem w aktach moich notaryalnych do l. rep. 4727 przechowanym, składającym się z trzech przezemnie podpisanych, po 50 ct. ostemplowanych arkuszy, tudzież z jednoarkuszowej na 50 ct. ostemplowanej załączki, której klauzula legalizacyjna na 1 zł. jest ostemplowaną, wydaję dla Funduszu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem do rąk Wysokiego Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem ztem, że odpis tego aktu c. k. Urzędowi wymiaru należytości we Lwowie dnia 29. listopada 1893 do rej. B. 7008 udzieliłem.

We Lwowie dnia dwudziestego dziewiątego listopada tysiąc ośmset dziewięćdziesiątego trzeciego roku.

Pis. 1 zł. 60 ct. Wid. 1 zł. 40 ct. Zapł. Michał Lenartowicz c. k. notaryusz m. p.

Alegat B. do sprawozdania Wydziału krajowego do l. 59.984/93.

Nr. 161. Wysoki Wydziale krajowy. Stosując się do Wysokiego polecenia z dnia 5. września 1893 l. 46120 mam zaszczyt przedłożyć w załączeniu ·/. protokolarne oświadczenie właścicielki realności pod l. 57 ulica Piekarska we Lwowie pani Wiktoryi Schimserowej, którą takowa obniża żądanie swoje pierwotne 26 000 zł. na 25.000 zł. oraz oświadcza się z tą deklaracyą w obowiązku do końca stycznia 1894. W skutek ustnego polecenia Jaśnie Wielmożnego pana Dra Hoszarda, Członka Wysokiego Wydziału krajowego, dołączam tu plan sytuacyjny gruntów i zabudowań szpitalnych, przyszłych zabudowań klinicznych, tudzież i kosztem c. k. eraryum budujących się i budować się mających instytutów naukowych wydziału lekarskiego, oraz realności pani Wiktoryi Schimserowej, o której nabycie obecnie się rozchodzi. Realność ta ułatwiająca połączenie jak najkrótsze instytutów klinicznych z instytutami teoretycznymi — jest w przecięciu 135 *m* długa a 47 *m* szeroka, frontem do ulicy Piekarskiej skierowana zawiera zatem 6.345 m^2 powierzchni czyli około 1770 sążni kwadratowych. Oprócz znajdujących się na niej domków parterowych starych już zniszczonych, które mimoto przynoszą czynszu około 60 zł. miesięcznie, znajduje się tu nowo wybudowana willa składająca się z suteren i wysokiego parteru pod dachem z blachy żelaznej, tylko w surowych murach wykonana jeszcze nie wykończona. — W załączeniu przedkłada się tu plan tej willi, według zdjęcia dokonanego w dwóch rzutach poziomych t. j. suteren i parteru i w przekroju poprzecznym. Fasada naszkicowana na tym planie jest to projekt na wypadek wykończenia budynku w dotychczasowej objętości i przedstawia widok od ulicy Piekarskiej. Powierzchnia zabudowana domu wspomnianego wynosi po wyłączeniu otwartej terasy 273 m^2 a wartość tegoż zabudowania w stanie teraźniejszym (niedokończonym) licząc po 30 zł. od 1 m^2, przyjąć można w sumie około . 8.200 zł.
nie wliczając koszt gruntu.

Ze względu na żądaną cenę kupna 25.000 zł. przypada zatem koszt gruntu samego 25.000—8.200 zł. . . . . 16.800 „
czyli przy powierzchni 6.345 m^2 / 1.770⁰ kw. od 1 m^2 2 zł. 65 ct. czyli od 1 sążnia kwadr. . . . . 9 „ 50 ct.
przyczem wartość budynków starych wcale nie uwzględniono.

Cena ta 9 zł. 50 ct. za 1 sążeń kwadratowy gruntu nie jest, zdaniem podpisanego wygórowaną. Ponieważ budynek nowy znajdujący się na tym gruncie na cele zakładów szpitalnych mógłby być użytym, potrzebaby w razie kupna tej realności jeszcze osobnych funduszów na wykończenie ewentualnie rozszerzenie istniejącego budynku, jak i na osztachetowanie realności od ulicy Piekarskiej, tudzież na wykonanie drogi dojazdowej od ulicy Piekarskiej do klinik przez ten grunt, wreszcie i na potrzebną kanalizacyę. Gdyby budynek w obecnym swym stanie został wykończony, potrzebaby na to od 1 m^2 zabudowania t. j. 273 m^2 po 20 zł. od 1 m^2 czyli razem około . . . . . 5.500 zł.

W razie rozszerzenia go w sposób, jak to na osobnym szkicu w rzucie poziomym przedstawiono, t. j. przybudowując 2 pokoje, schody i wychodki, łącznie z suterenami pod temi, a zatem, powiększając zabudowaną powierzchnię budynku o 124 80 m^2, potrzebaby dodać za każdy m^2 dobudowy po 50 zł. czyli . 6.240 „
Do tego: Na wykonanie sztachet, drogi dojazdowej, kanału, brukowań i t. p. około . 4.000 „
przedstawia się dalszy potrzebny fundusz w razie kupna tej realności i uznanej potrzeby rozszerzenia w sposób na planie podany . . . . 15.740 „
czyli okrągło 16.000 zł. Lwów 21. października 1893.

Braunseis w. r.

L. W. 62.931/93.

Aleg. 18.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie kredytu na pogłębienie studni przy praczkarni krajowego szpitala we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

W preliminarzu budżetu krajowego szpitala powsz. we Lwowie na rok 1891 zamieścił Wydział krajowy pod Rubr. XI. kwotę 1.800 zł. jako wydatek nadzwyczajny na koszta pogłębienia studni przy praczkarni usprawiedliwiając takowy niezbędną potrzebą uzyskania większego przypływu wody, którą szpital ze znacznym kosztem sprowadzać musi.

Za podstawę do żądania powyższego kredytu służyła nam wówczas oferta inżyniera p. Ed. Machana, który za wykonanie robót potrzebnych około pogłębienia studni zażądał ryczałtowego wynagrodzenia w sumie 1.800 zł.

Komisya budżetowa uznając konieczność tych robót przyjęła preliminowany w budżecie kraj. szpitala powsz. kredyt w kwocie 1.800 zł. jako wydatek nadzwyczajny, który też Wysoki Sejm w Rubr. XI. pod poz. 59 *a)* budżetu uchwalił. Rozporządzeniem z dnia 27. stycznia 1891. do Lw. 3.309 upoważnił Wydział krajowy Dyrektora szpitalu lwowskiego do powierzenia robót około pogłębienia studni p. inżynierowi Ed. Machanowi a to na podstawie umieszczonej oferty na kwotę 1.800 zł., która wypłaconą będzie tylko pod warunkiem, że studnia wydawać będzie potrzebną dla pralni ilość wody, w przeciwnym bowiem razie przedsiębiorca żadnego wynagrodzenia nie otrzyma.

Do rozpoczęcia atoli robót, które się w dniu 13. marca 1891. rozpoczęły a trwały do dnia 20. marca tegoż roku oświadczył przedsiębiorca p. Machan, że od dalszych robót odstępuje.

Wobec braku fachowego przedsiębiorcy, który wówczas podjąłby się z gwarancyą pomyślnego wyniku robót około pogłębienia studni sprawa ta z uszczerbiem dla szpitala nie postąpiła dotąd, a uchwalony przez Wysoki Sejm kredyt z powodu niewyczerpania go w należytym czasie pozostał we funduszu krajowym.

Alegat. Dopiero pod dniem 27. listopada b. r. do Lw. 62.931/93. przedłożył Dyrektor szpitala Wydziałowi krajowemu dołączoną tu ofertę fachowego studniarza p. Szymona Trzemeskiego, który za ogólnem wynagrodzeniem 2.000 zł. zobowiązał się przerobić i urządzić studnię przy praczkarni szpitala w taki sposób, iż dostarczać ona będzie dostatecznej ilości wody.

Ponieważ oferta powyższa a w szczególności podane warunki wykonania robót i wypłaty wynagrodzenia przedstawiają się bardzo korzystnie — drugiej zaś strony przedsiębiorca jako znany powszechnie fachowy studniarz daje wszelką rękojmię pomyślnego ich przeprowadzenia, a do tego

brak wody coraz więcej daje się uczuć szpitalowi, zdecydował się Wydział krajowy jakkolwiek oferta już po wydrukowaniu preliminarza budżetu na r. 1894. wniesioną została przedłożyć Wys. Sejmowi niniejsze sprawozdanie z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm udziela Wydziałowi krajowemu kredyt nadzwyczajny na rok 1894. w sumie 2.000 zł. na koszta pogłębienia i urządzenia studni przy praczkarni krajowego szpitala powszechnego we Lwowie. Kwota ta 2.000 zł. ma być wstawioną do wydatków szpitala krajowego we Lwowie w Rubr. XI. poz. 61. b. nadzwyczajne ustęp 3.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 5. grudnia 1893.

Eustachy Sanguszko w. r.
Marszałek krajowy:

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Hoszard w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat do sprawozdania Wydziału krajowego do Lw. 62 931/93.

Oferta do Szanownego Zarządu szpitalu powszechnego krajowego we Lwowie niniejszem się zobowiązuje przerobić i urządzić studnię będącą przy praczkarni tak, że wydawać będzie ilość wody niewyczerpaną, za wynagrodzeniem Dwa tysiące zł. w. a. Kwota ta ma pokryć wszystkie koszta tak wiercenia jakoteż przerobienie istniejącej pompy ze wszystkiemi potrzebnemi rurami: słowem, że oprócz tych 2.000 zł. żadnych innych kosztów szpital ponosić nie będzie. Jeżelibym nie zdołał dostać z tej studni wody w ilości niewyczerpanej — nie tylko nie będę żądał żadnego wynagrodzenia, za poniesione koszta, ale zobowiązuję się oddać szpitalowi studnię w takim stanie, w jakim się obecnie znajduje. Gwarantuję, że wody nie zabraknie przez lat dwa — a mianowicie: przez rok pierwszy gwarantuję, że i wody nie braknie i pompa będzie w porządku — przez drugi rok gwarantuję tylko, że wody nie zabraknie, ale nie ręczę za pompę która przez zużycie może potrzebować reperacyę. Co do wypłaty mojego wynagrodzenia, żądam, żeby po dokonanej próbie w cztery miesiące wypłacono mi 1.000 zł. w drugie cztery miesiące 500 zł. a w trzecie cztery miesiące 500 zł., czyli żeby mi w ten sposób wypłacono całe 2.000 zł. po upływie jednego roku, licząc od dnia, w którym próba będzie wykonaną.

Zaręczam, że i w przeciągu drugiego roku wody w tej studni nie zabraknie, a gdyby zabrakło, zobowiązuje się zwrócić szpitalowi 1.000 zł. z otrzymanego wynagrodzenia. Lwów dnia 26. listopada 1893. Szymon Tremski w. r. Lwów ul. Słoneczna l. 21 ¾.

do L. W. 39.320/1893.

Aleg. 19.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z wnioskiem o przyjęcie kosztów utrzymania umysłowego kaleki Mateusza Kowalczyka w domu ubogich w Budapeszcie na fundusz krajowy.

Wysoki Sejmie!

Na wezwanie Magistratu miasta Budapesztu c. k. Starostwo w Bochni zażądało od gminy Kamyk, w tamtejszym powiecie leżącej, zapłacenia kwoty 111 zł. 33 ct. za utrzymanie w peszteńskim domu ubogich przynależnego do tej gminy umysłowego kaleki Mateusza Kowalczyka. Gmina Kamyk, jako jedna z najuboższych w Bocheńskim powiecie, która już w roku bieżącym zmuszona była zapłacić kwotę około 60 zł. kosztów przewozu pomienionego Kowalczyka z Pesztu do Kamyka, udała się za pośrednictwem Wydziału Rady powiatowej Bocheńskiej z prośbą do nas o przedłożenie tej sprawy Wysokiemu Sejmowi z wnioskiem o przyjęcie wymaganej przez Magistrat peszteński kwoty 111 zł. 33 ct. na fundusz krajowy.

Podług udzielonych nam przez Wydział powiatowy wyjaśnień, stosunki ekonomiczne gminy Kamyk, zniszczonej świeżo wylewem potoków górskich, znajdują się w tak opłakanym stanie, że bez ostatecznej ruiny mieszkańców nie mogłaby ponieść tak znacznego wydatku.

Z przedłożonych nam: budżetu na rok 1893 i zamknięć rachunkowych za rok 1892 nabraliśmy przekonania, że prosząca gmina z ludnością 251 głów, wykazuje w spodziewanych dochodach kwotę 114 zł. zaś w wydatkach 209 zł., zatem na pokrycie niedoboru w kwocie 95 zł. zmuszoną była podnieść dodatki do podatków z płaconych dotąd 35 centów do 53 ct. od guldena podatków bezpośrednich, zaś cały majątek jej składający się z gruntów, budynków, wartości obligacyi i stanu kasy pożyczkowej wynosi tylko 893 zł. 16 ct. dając dochodu rocznie 39 zł. 50 ct.

Wobec takiego stanu rzeczy i z uwagi, że ów kaleka umysłowy Mateusz Kowalczyk nie ma żadnych krewnych, ale i żadnego majątku w tej gminie i jest jej ciężarem, niepodobna doradzać ani pozbycia się szczupłego majątku gminy, lub dalszego podnoszenia skali dodatków, albowiem zarządzenie takie doprowadziłoby ludność ubogą Kamyka do ostatecznej ruiny. Zgodnie zatem z opinią Wydziału Rady powiatowej w Bochni, uważamy odpowiedniem poprzeć usilnie prośbę petycyonującej gminy i wnosimy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Koszta utrzymania umysłowego kaleki Mateusza Kowalczyka w budapeszteńskim domu ubogich przez Magistrat tamtejszy od gminy Kamyk z powiatu Bocheńskiego w kwocie 111 zł. 33 ct. żądane, przyjmuje Sejm na fundusz krajowy.

W tym celu ma być do budżetu na r. 1894. wstawioną kwota 111 zł. 33 ct.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 11 sierpnia 1893 roku.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Hoszard *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

L. W. 44.538/93.

Aleg. 20

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o prośbach Tobiasiewiczów i Kamińskiego.

Wysoki Sejmie!

W roku 1893 wniesione zostały do Wysokiego Sejmu petycye Edwarda i Anny Tobiasiewiczów i Jana Kamińskiego o udzielenie im zaopatrzenia.

Prośby te nie zostały przez Wysoki Sejm załatwione, a Wydział krajowy stosując się do wniosku komisyi budżetowej zarządził badanie, o ile te petycye na uwzględnienie zasługują, a wynik dochodzenia przedkłada do decyzyi Wysokiego Sejmu.

1. Edward Tobiasiewicz przyjęty do służby zakładu Kulparkowskiego jako parobek dnia 1. czerwca 1877 pozostawał w zakładzie do dnia 20. kwietnia 1892; przedtem służył w szpitalu powszechnym we Lwowie lat 4, przeto razem pozostawał w służbie krajowej lat 19.

Przez cały ten czas odznaczał się wiernością, pilnością, był trzeźwy i moralny i jak dobry i wzorowy sługa wykonywał wszelkie swoje czynności gorliwie i ze świadomością rzeczy.

Sterany wiekiem i uciążliwą pracą podczas rozmaitych zmian atmosferycznych w zimie i w lecie fizycznie tak podupadł, że dnia 30. kwietnia 1892 jako niezdolny do pracy musiał za służbę podziękować. — Ostatnia jego płaca wynosiła 10 zł. miesięcznie.

2. Anna Tobiasiewiczowa była dzienną zarobnicą w pralni, pobierała 3 zł. 60 ct. a. w. tygodniowo nie była stale w służbie zakładu więc podanie jej na uwzględnienie nie zasługuje.

3. Jan Kamiński wstąpił do służby w zakładzie Kulparkowskim jako dozorca przy chorych dnia 25. marca 1882 i pełnił swe obowiązki do dnia 19. marca 1889 t. j. przez 6 lat.

Kamiński chociaż nie odznaczał się zbyt wielką inteligencyą, używany był do posługi przy chorych klasowych, obowiązki swoje wypełniał gorliwie i umiał sobie zjednań przychylność chorych.

Czy wrzód na nodze spowodowany kopnięciem przez chorego, jak to petent w prośbie swej podaje, oraz czy był powodem amputacyi nogi, tego obecnie nawet lekarz nie zdołałby orzec.

Przedkładając niniejsze sprawozdanie Wysokiemu Sejmowi:

Wydział krajowy popiera podania Edwarda Tobiasiewicza i Jana Kamińskiego i wnosi na udzielenie pierwszemu dożywotniej zapomogi miesięcznie 5 zł., drugiemu zaś takiej samej zapomogi miesięcznie 3 zł.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielk. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 16. września 1893.

Marszałek krajowy:
***Eustachy ks. Sanguszko** w. r.*

Sprawozdawca:
***Dr. Franciszek Hoszard** w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Do L. W. 55.363/93

Aleg. 21.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi Zwierzchności gminy Mokrzany wielkie pow. (Mościcki) o odpisanie należącej się funduszowi krajowemu od tej gminy kwoty 68 zł. 85 ct. z tytułu połowy kosztów leczenia Leopolda Rogalskiego.

Wysoki Sejmie!

W załatwieniu sprawozdania komisyi petycyjnej z petycyi gminy Mokrzany wielkie o odpisanie należącej się funduszowi krajowemu od tej gminy kwoty 68 zł. 85 ct. z tytułu połowy kosztów leczenia Leopolda Rogalskiego powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 9. maja 1893 (L. S. 467/93) następującą uchwałę:

„Petycyą gminy Mokrzany wielkie odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i do przedłożenia wniosku na najbliższej sesyi.“

W wykonaniu uchwały powyższej zarządził Wydział krajowy urzędowe stwierdzenie szczegółów naprowadzonych w wymienionej petycyi. Badania te wykazały, iż gmina Mokrzany wielkie, która obowiązana jest w myśl postanowienia ustawy z d. 19. listopada 1868 Nr. 29 Dz. w. kr. do zapłaty połowy kosztów leczenia Leopolda Rogalskiego z r. 1872 a to na podstawie świadectwa ubóstwa i przynależności wydanego pod dniem 25. lipca 1880 l. 20 należy do najbiedniejszych a zarazem najmniejszych gmin powiatu Mościskiego. Liczy bowiem zaledwie 431 dusz i oprócz pastwiska gminnego o przestrzeni 7 morgów 575□ sążni i obligacyi jednolitego długu Państwa na 200 zł. nie posiada żadnego innego majątku. Dochody w r. 1893 wynosiły kwotę 26 zł. 70 ct. podczas gdy wydatki w tym roku preliminowane są w kwocie 421 zł. 17 ct., tak iż na pokrycie niedoboru opłaca gmina Mokrzany wielkie bardzo wysoki bo 90% wynoszący dodatek do podatków bezpośrednich wynoszących 444 zł. 17 ct. W dodatku tym mieści się 50% na potrzeby gminne zaś 40% na potrzeby szkolne. Nadto nawiedzoną była gmina Mokrzany wielkie od lat kilku klęskami elementarnemi, a będąc zmuszoną do przyczynienia się znacznym datkiem konkurencyjnym do budowy parafii i restauracyi cerkwi znajduje się istotnie w bardzo przykrem położeniu materyalnem i zasługuje ze wszech miar na uwzględnienie petecyi na wstępie wymienionej Z tych powodów przedstawia Wydział krajowy następujący wniosek.

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm upoważnia Wydział krajowy do przyjęcia na fundusz krajowy kwoty 68 zł. 85 ct. należącej się od gminy Mokrzany wielkie z tytułu połowy kosztów leczenia Leopolda Rogalskiego w szpitalu lwowskim w r. 1872.

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 17. listopada 1893.

Marszałek krajowy.
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Hoszard *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Do L. W. 55.930/93.

Aleg. 22.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi gminy Szkło w sprawie przyjęcia na fundusz krajowy kosztów utrzymania Katarzyny Kozak w miejskim zakładzie dla nieuleczalnych we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu uchwały Wyskokiego Sejmu z d. 20 Maja 1893. powziętej na wniosek komisyi budżetowej, którą polecono nam zdać sprawę o petycyi gminy Szkło, proszącej o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 81 zł. 50 ct. przypadającej od niej miejskiemu Zakładowi dla nieuleczalnych we Lwowie za utrzymanie Katarzyny Kozak, mamy zaszczyt po zbadaniu sprawy i zasięgnięciu w tej mierze opinii Wydziału Rady powiatowej w Jaworowie, przedłożyć:

Katarzyna Kozak, wdowa po Grzegorzu Kozak przynależnym do gminy Szkło, po wydaleniu jej jako nieuleczalnej ze szpitala powszechnego lwowskiego, przebywała w Zakładzie miejskim dla nieuleczalnych we Lwowie od d. 11. Sierpnia 1891 r. do 16. Marca 1892., zkąd na na polecenie c. k. Starostwa w Jaworowie przez rodzinę jej męża odebraną została. Narosłe z tego powodu koszta jej utrzymania w kwocie 81 zł zł. 50 ct. c. k. Starostwo w Jaworowie na żądanie Magistratu m. Lwowa, prawomocnem orzeczeniem z d. 29. Kwietnia 1893. L. 5.057 opartem na rozporządzeniach gubernialnych z d. 13. Października 1815. L. 38.134, z d. 24. Stycznia 1829. L. 86.405 i rozporządzeniu ministeryalnem z d. 23. Czerwca 1857. L. 16.169 poleciło zapłacić, proszącej gminie Szkło, Magistratowi m. Lwowa.

Tymczasem stan majątkowy pomienionej gminy i zamożność mieszkańców przez Wydział Rady powitatowej w Jaworowie sprawdzone, nie dozwalają jej na poniesienie tego wydatku; albowiem jakkolwiek posiada ona około 100 morgów pastwisk i 52 morgów młodego zapustu leśnego, te jednak nie dają żadnego dochodu, zaś sama gleba uprawnej roli jest piasczysta i nieurodzajna tak dalece, że w latach 1891 i 1892 musiały władze krajowe przyjść z pomocą tamtejszej ludności dla uchronienia jej od głodu.

Prócz tego w ostatnich czasach gmina Szkło zmuszoną była za podobne koszta utrzymania w przytułku w Wiedniu przynależnej do tej gminy Katarzyny Paluch zapłacić 137 zł. za Szymona Swirypa w miejskim Zakładzie nieuleczalnych we Lwowie kwotę 42 zł. 27 ct. i temu samemu Zakładowi za Jana Elmesa kilkanaście zł. reńskich.

W obec podobnego stanu rzeczy i z uwagi, że już obecnie na zaspokojenie potrzeb bieżącej administracyi gmina Szkło pobiera 46% dodatków gminnych, jesteśmy zdania, iż przyjście jej z pomocą w tym wypadku byłoby wskazane tembardziej, że koszta utrzymania, o które rzecz idzie dotyczą osoby, która nigdy w gminie tej nie mieszkała a tylko z tytułu swego zamąż pójścia uznaną została za przynależną do niej.

Wnosimy przeto:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem, koszta utrzymania Katarzyny Kozak od gminy Szkło miejskiemu Zakładowi dla nieuleczalnych we Lwowie w kwocie 81 zł. 50 ct. przypadające, przyjmuje fundusz krajowy.

Lwów dnia 5. Stycznia 1893.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Hoszard w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

L. W. 65.980/93.

Aleg. 23.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o kredyt na postawienie muru granicznego w szpitalu św. Łazarza w Krakowie.

Wysoki Sejmie!

Dnia 3. grudnia b. r. już po wydrukowaniu preliminarza budżetu szpitala św. Łazarza w Krakowie na r. 1894 otrzymał Wydział krajowy od starszego inżyniera kraj. biura melioracyjnego w Krakowie p. Stanisława Chrząszczewskiego, wiadomość (jak LW. 64.095/93), że na dniu 1. grudnia b. r. zawaliło się około 7 metrów bieżących muru, odgraniczającego oddział dla zakaźnych w szpitalu św. Łazarza w Krakowie od sąsiedniej, prywatnej realności, że na razie postawiono w miejsce zawalonej części muru parkan drewniany, że jednak cały mur znajduje się w złym stanie i musi być z wiosną zastąpiony nowym murem na przestrzeni 80 m. bieżących kosztem około 800 zł. w. a. Relacyę p. Chrząszczewskiego przesłaliśmy Dyrekcyi szpitala św. Łazarza z poleceniem zarządzenia dokładnego zbadania, czy sprawa postawienia nowego muru nie będzie mogła być odłożoną do wiosny r. 1895. Obecnie zdaje Dyrekcya szpitala sprawę i zgodnie z raportem p. Chrząszczewskiego uważa sprawę za nagłą ze względu na zły stan całego muru.

W obec takiego stanu rzeczy oraz z uwagi na tę okoliczność, iż chodzi tu o konieczne odgraniczenie właśnie oddziału chorób zakaźnych, który dla sąsiedztwa mógłby się stać groźnym — uchwalił Wydział krajowy udać się do Wysokiego Sejmu z prośbą o wyznaczenie kredytu na powyższy cel i wnosi:

Wysoki Sejm raczy wstawić do Rubr. XI. poz. 55—2 budżetu szpitala św. Łazarza w Krakowie na r. 1894 kwotę ośmiuset (800) zł. w. a. jako wydatek nadzwyczajny na postawienie 800 m. bież. muru między oddziałem chorób zakaźnych a sąsiednią realnością.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielk. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 14. grudnia 1893.

Marszałek krajowy:
Eustachy ks. Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Hoszard *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

LW. 30777/93.

Aleg. 24.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi Towarzystwa politechnicznego we Lwowie, dotyczącej przyznania technikom prawa wybierania Radnych miejskich we Lwowie i w Krakowie.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 20. Maja 1893, przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi Krajowemu do załatwienia petycyę Towarzystwa politechnicznego we Lwowie o zmianę ustawy o ordynacyi wyborczej dla gmin m. Lwowa i Krakowa w tym kierunku, iżby przyznano technikom czynne i bierne prawo wyboru na członków Rad miejskich. Mając na uwadze:

1) że wpływ ludzi wyższej inteligencyi i wykształcenia na wybory wszelkiego rodzaju bardzo jest pożądanym;

2) że do zastępu tych ludzi zaliczyć należy i techników, którzy studya swoje w jednej z wyższych szkół technicznych austryackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzamina państwowe z dobrym skutkiem złożyli;

3) że tak ukwalifikowanym technikom przyznano już na mocy ustaw krajowych z dnia 30. Stycznia 1890, Nr. 21. i 22. dz. u. kr. — prawo wybierania do rad gminnych i na Sejm krajowy; Wydział krajowy sądzi że słuszną i konsekwentną jest rzeczą, ażeby takim technikom przyznano to prawo wyboru z tytułu osobistej ich kwalifikacyi bez względu na opłatę podatku, także do Rad miejskich m. Lwowa i Krakowa.

Na równym jednak w tym względzie stopniu z technikami, postawić należy, zdaniem Wydziału krajowego i kandydatów notaryalnych, posiadających wszystkie warunki do uzyskania posady notaryalnej ustawą przepisane, a którym to kandydatom z motywów wyżej podanych przyznano już w powołanych ustawach krajowych podobnie jak technikom — prawo wybierania do Rad gminnych i na Sejm krajowy. Wydział krajowy przedkłada zatem Wysokiemu Sejmowi dwa projekta do ustaw i wnosi:

„Wysoki Sejm raczy je uchwalić!“

Z Rady Wydziału krajowego Król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 17. Listopada 1893.

Marszałek Krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Damian Sawczak *w. r.*
Członek Wydziału Krajowego.

Alegat A. do l. 30.777/93.

Ustawa

z dnia . . . . zawierająca dodatek do §. 1. ordynacyi wyborczej dla gminy król. miasta Lwowa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Art. I.

Prawo wybierania Radnych miejskich mają z pomiędzy przynależnych do gminy i uczestników, bez względu na opłatę podatków oprócz osób w ust. 2. § fu 1 ordynacyi wyborczej dla gminy król. stoł. miasta Lwowa z dnia 14. Października 1870 Dz. u. kr. Nr. 79 wymienionych także:

a) technicy, którzy studya swoje w jednej z wyższych szkół technicznych austryackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzamina państwowe z dobrym skutkiem złożyli;

b) kandydaci notaryalni, którzy posiadają wszystkie warunki do uzyskania posady notaryalnej ustawą przepisane.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Alegat B. do l. 30.777/93.

Ustawa

z dnia . . . . zawierająca dodatek do §. 22. prowizorycznego statutu dla król. miasta Krakowa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Prawo głosowania przy wyborach do rady gminnej mają bez względu na opłatę podatków — oprócz osób w §-fie 22. prowizoryeznego statutu dla gminy król. miasta Krakowa z dnia 1. Kwietnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 7, wymienionych, także:

a) technicy, którzy studya swoje w jednej z wyższych szkół technicznych austryackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzamina państwowe z dobrym skutkiem złożyli;

b) kandydaci notaryalni, którzy posiadają wszystkie warunki do uzyskania posady notaryalnej ustawą przepisane.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Do L. W. 30779/93.

Aleg. 25.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia gmin Koziniec, Ponikiew, i Kaczyna z okręgu sądu powiatowego w Andrychowie a przydzielenia ich do okręgu miejsko delegowanego sądu w Wadowicach.

Wysoki Sejmie!

Gminy Koziniec, Ponikiew i Kaczyna z ludnością razem 1954 mieszkańców stanowią odrębne gminy polityczno-administracyjne, należące do c. k. Starostwa w Wadowicach a jedną gminę katastralną, objętą jedną księgą gruntową.

Położenie geograficzne tych gmin w stosunku do Andrychowa, siedziby sądu powiatowego, do którego należą, wskutek oddalenia górami i braku bezpośrednich środków komunikacyjnych jest bardzo niekorzystne. Obecnie bowiem mieszkańcy tych gmin, chcąc się dostać do Andrychowa, muszą przechodzić ścieżkami lub drożynami leśnymi przez góry prowadzącemi i to tylko przez kilka miesięcy w porze letniej i w czasie pogody, a w czasie zaś niepogody i porze zimowej, gdy ścieżki w górach są nie do przebycia, nie mają innej komunikacyi do Andrychowa tylko drogą powiatową, prowadzącą ze Suchy do Wadowic a stąd gościńcem rządowym (11-cie kilometrów) do Andrychowa, czyli muszą przebywać przestrzeń od 18 do 20·5 kilometrów, podczas gdy odległość gminy Kaczyna z pomiędzy wymienionych trzech gmin najdalej od Wadowic położonej tylko 9·5 kilometrów od tejże miejscowości wynosi. Te niekorzystne stosunki terytoryalne muszą bezsprzecznie, pominąwszy już niedogodności, jakie dla mieszkańców tych gmin z utrudnionej komunikacyi z Andrychowem wynikają, na materyalne interesa tych mieszkańców szkodliwie oddziaływać, gdyż każde jawienie się w sądzie powiatowym w Andrychowie jest połączone ze znaczną stratą czasu i kosztem, a nadto utrudnia to mieszkańcom tychże gmin korzystanie z wymiaru sprawiedliwości. Wedle zdania c. k. Sądu obwodowego w Wadowicach ludność tych gmin mimo rzeczywiście znacznego obrotu gruntowego i handlowego i wywiązujących się stąd spraw spornych unika poszukiwania swych praw w drodze sądowej a dowód tego może stanowić mała ilość spraw cywilnych i karnych wnoszonych do Sądu obwodowego w Andrychowie. Gminy te wszystkiemi swemi interesami ciężą ku Wadowicom, które są siedzibą Starostwa, Rady powiatowej, gimnazyum, Sądu obwodowego, Urzędu podatkowego i t. d., gdzie więc każdy przybywający z tych gmin w krótkim czasie i dobrą drogą może załatwić nie tylko sprawy w urzędach, lecz zarazem i interesa swe handlowe oraz sprawunki domowe, znajdując na licznych targach i jarmarkach, które tu się odbywają, korzystne warunki zbytu dla swych ziemiopłodów i wyrobów przemysłu domowego, podczas gdy Andrychów z powodu swego geograficznego położenia zupełnie po za sfery interesów mieszkańców tych gmin leży.

Wszystkie też władze, jak Starostwo, Wydział powiatowy, Sądy wszystkich instancyi oświadczyły się za wyłączeniem tych gmin z okręgu sądu powiatowego w Andrychowie a przedzieleniem ich do okręgu miejsko delegowanego sądu w Wadowicach o co gminy te poczyniły usilne starania u władz rządowych. Temu wyłączeniu sprzeciwia się tylko gmina miasta Andrychowa motywując swoje sprzeciwienie się ubytkiem w dochodach, na jakie tak gmina sama, jakoteż i jej mieszkańcy z powodu wydzielenia w ciągu ostatnich kilku lat z okręgu Sądu powiatowego w Andrychowie 10 najbogatszych i najludniejszych gmin są narażone. W tym względzie gmina Andrychowa wniosła nawet na dniu 13 maja 1893 petycyę do Wysokiego Sejmu, która jako niezałatwiona przekazaną została uchwałą z 20 maja 1893 Wydziałowi krajowemu.

W petycyi tej żąda gmina Andrychów, ażeby na wypadek nieuwzględnienia jej prośby przydzielono do sądu powiatowego w Andrychowie, jako odszkodowanie za odpadłe gminy inne gminy, mianowicie. Bulowiec, Witkowice i Czamiec z okręgu sądu powiatowego w Kętach, dalej gminy Gierałtowice i Przybrądz z okręgu sądu powiatowego w Zatorze oraz sąsiedniej gminy Kocierz górny i dolny z okręgu sądu powiatowego w Ślemieniu. Z dochodzenia przeprowadzonego przez c. k. Sąd obwodowy w Wadowicach okazało się jednak, że każdej z tych gmin byłoby po takiem wyłączeniu dalej do Andrychowa jak w dzisiejszym składzie a nawet ze względów terytoryalnych i komunikacyjnych nie dałoby się to przeprowadzić, a nadto stoją temu na przeszkodzie względy techniczne i sądowo-administracyjne, z powodu czego tak sąd obwodowy w Wadowicach, jakoteż Wyższy Sąd krajowy w Krakowie stanowczo się sprzeciwiają żądaniu gminy Andrychowa w tym kierunku.

Zaś co do samego protestu gminy Andrychowa oświadcza c. k. Sąd powiatowy w Wadowicach, iż protestowi temu pominąwszy już, że takowy nie tak w interesie publicznym gminy miasta Andrychowa, jak raczej w obronie partykularnych interesów pojedynczych członków tej gminy podniesiony zostaje, nie można przyznać tego znacznia, iżby w obec niego ustępować miały względy państwowo-admimistracyjne, tudzież względy na materyalne interesa i dogodność innych mieszkańców kraju pod względem ekonomicznym obecnym stanem więcej upośledzonych.

Podzielając w zupełności to zapatrywanie Wydział krajowy w załatwieniu udzielonych mu przez c. k. wyższy Sąd krajowy w Krakowie odezwą z 17 czerwca 1893 L. 4305 pr. petycyi tych gmin wniesionych do c. k. władz rządowych wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem w myśl § 2. ustawy z 11 czerwca 1868 r. Nr. 59 Dz. p. p. oświadcza c. k. Rządowi opinię za uwzględnieniem petycyj gmin Ponikiew, Koziniec i Kaczyna o wyłączenie ich z okręgu c. k. sądu powiatowego w Andrychowie a przydzielenie do okręgu miejsko-delegowanego sądu w Wadowicach a za odmownem załatwieniem prośby gminy miasta Andrychowa.

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem krakowskiem.

We Lwowie dnia 4 sierpnia 1893.

Sanguszko w. r.
Marszałek krajowy.

Sprawozdawca
Dr. Damian Sawczak w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni Ludowej we Lwowie.

LW. kr. 30.780/93.

Aleg. 26.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o projekcie ustawy, tyczącej się ulg legalizacyjnych w sprawach hipotecznych drobiazgowych.

Wysoki Sejmie!

Niezałatwione przez Wysoki Sejm w ubiegłej sesyi sprawozdanie tutejsze z d. 13. maja 1892 LW. 44.141 (aleg. 22) ma zaszczyt niniejszem przedłożyć Wydział krajowy ponownie w następującem brzmieniu:

Na posiedzeniu z d. 29. listopada 1890 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Przedłożony projekt ustawy co do ulg legalizacyjnych w sprawach hipotecznych drobiazgowych zwraca się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, ażeby po zasięgnięciu opinii Rad powiatowych i innych kompetentnych czynników w tym kierunku, czy i o ile ta ustawa będzie pożądaną dla ludności włościańskiej, z wyników badań zdał sprawę i odpowiednie wnioski przedłożył na najbliższej sesyi sejmowej".

Po osiągnięciu opinii wskazanych przez Wysoki Sejm czynników, Wydział krajowy ma zaszczyt oznajmić co następuje:

C. k, wyższe Sądy krajowe we Lwowie i Krakowie, Izby notaryalne, Izby adwokatów, Towarzystwa prawnicze, wreszcie 41 Rad powiatowych oświadczyły się *przeciw* zaprowadzeniu w naszym kraju ustawy z 5. czerwca 1890 Nr. 109 dz. u. p. o ulgach legalizacyjnych w sprawach hipotecznych drobiazgowych, uważając taką ustawę nie tylko za nieodpowiednią, ale wprost za zgubną dla naszej ludności wiejskiej; tylko 19 Rad powiatowych *przemawia za* rzeczoną ustawą ze względu, że przez takową ludność wiejska choć częściowo uwolnioną by została od kosztów i straty czasu, jakie ponosi z powodu istniejącego w sprawach hipotecznych przymusu legalizacyjnego.

Ażeby ocenić, które z powyższych dwóch zapatrywań jest uzasadnionem, należy wprzód rozważyć:

1) jakie znaczenie ma przymus legalizacyjny dla instytucyi ksiąg hipotecznych i jakie ciężary powoduje dla stron; i

2) jakie pod tym względem byłyby skutki praktyczne ustawy z 5. czerwca 1890 Nr. 109 dz. p. p.

Ad 1):

Wiadomą jest rzeczą, jak doniosłe znaczenie mają księgi gruntowe dla stosunków prawnych, kredytowych i w ogóle ekonomicznych ludności, ile trudów i kosztów poświęcono dla założenia tych ksiąg i utrzymania ich w zgodności z faktycznym stanem, i ile zależy na tem, ażeby

bezpieczeństwo prawne i wiarygodność ksiąg gruntowych nie mogły być nigdy zachwiane. To też ażeby księgom gruntowym zapewnić to znaczenie, bez którego nie miałyby one racyi bytu, ustanowiono w §. 31 powszechnej ustawy hipotecznej dla wpisów hipotecznych przymus legalizacyjny. Przymusowa legalizacya prywatnych dokumentów hipotecznych, czy to sądowa czy notaryalna, poddaje te dokumenta niejako pod kontrolę władzy. Tak bowiem sędzia jak i notaryusz, zanim przystąpią od legalizacyi podpisów na okazanym im dokumencie, muszą wiedzieć o co rzecz idzie, więc dokument przeczytać. Przy tej sposobności mogą zwrócić uwagę stron na braki, jakie okazany dokument posiada i pouczyć je o tem, jak dokument ma być sporządzony, ażeby był przydatnym do wpisu hipotecznego. Z drugiej strony daje przymus legalizacyjny gwarancyę co do tożsamości osoby prawami swemi rozporządzającej, jakotez pewność, iż osoba ta dokument istotnie podpisała. Tak więc przymus legalizacyjny jest z jednej strony opieką prawną dla ludzi nieumiejących pisać i niezdolnych do sporządzania dokumentów, chroniąc ich przed stratami i wyzyskiwaniem lub oszustwem; z drugiej strony przymus ten czyni obrót hipoteczny bezpiecznym a wpisy hipoteczne wiarygodnymi.

Co się tyczy ciężarów, jakie przymus legalizacyjny powoduje t. j. wydatków na legalizacyę dokumentu hipotecznego i kosztów połączonych z podróżą do siedziby sądu lub notaryusza, wreszcie straty czasu z tego powodu, to zauważyć należy, że za legalizacyę podpisu na dokumentach, których przedmiot nie dochodzi wartości 100 zł., opłaca się w sądzie stempel na 36 ct. tylko, notaryuszowi zaś wedle §. 9 d. taryfy notaryalnej od jednego podpisu o 15 ct. więcej i wreszcie stempel na 10 ct. Strata czasu polega na tem, że z powodu przymusu legalizacyjnego strony muszą udawać się ze świadkami do odległej nieraz siedziby sądu lub notaryusza, przez co ponoszą wydatki i tracą czas roboczy.

To są ujemne strony przymusu legalizacyjnego, podnoszone przez jego przeciwników.

Ad 2):

Ustawą z d. 5. czerwca 1890 Nr. 109 dz. u. p. dozwolono w sprawach hipotecznych drobiazgowych, których wartość nie przewyższa kwoty 100 zł., ulgi w tym kierunku, iż legalizacya sądowa lub notaryalna, jakiej ustawa do wpisu hipotecznego wymaga, może być zastąpioną podpisem dwóch wiarygodnych świadków, którzy mają „przydać podpis“ swego imienia i nazwiska z wyrażeniem swego zatrudnienia, miejsca zamieszkania i wieku, jako też oświadczenie *własnoręcznie* napisane, że ten, którego podpis jako prawdziwy potwierdzają, jest im osobiście znany.

Wedle tego postanowienia wieśniak, zawierający transakcyę, będącą przedmiotem ksiąg hipotecznych, nie potrzebowałby dla legalizacyi odnośnego dokumentu udawać się do sądu lub notaryusza i nie byłby też narażonym ani na koszta legalizacyi, ani na wydatki i stratę czasu, jakie dotychczas z powodu przymusu legalizacyjnego ponosił.

Jednakże jak się o tem przekonamy, ulgi te byłyby tylko pozorne a raczej ludność wiejska byłaby narażoną na większe wydatki, niż dotychczas a nawet na szkody, od których chroni ją obecnie przymus legalizacyjny. Wieśniak ustawą z d. 5. czerwca 1890 pozbawiony przy sporządzaniu dokumentów hipotecznych opieki prawnej notaryusza lub sądu, nie umiejący po większej części ani czytać ani pisać i nie posiadając zdolności do sporządzenia najprostszego nawet dokumentu, musi szukać pomocy i znajduje ją oczywiście u pisarza gminnego lub u pokątnego. Jeden z nich za umówionem a wygórowanem wynagrodzeniem zobowiązuje się sporządzić odnośny dokument hipoteczny a strona stara się tymczasowo o wyszukanie dwóch wiarygodnych świadków, przez ustawę wymaganych. Gdy świadkowi ci muszą być piśmiennymi, bo mają własnoręcznie napisać oświadczenie co do tożsamości osoby wystawcy i autentyczności jego podpisu, przeto w znalezieniu takich świadków we wsi napotka strona wielką trudność i ostatecznie kończy się na tem, że znajdzie ich w mieście w osobach zupełnie obcych, które także nie bez pewnego wynagrodzenia podejmą się legalizacyi dokumentu. Świadkowie tacy nieznający wystawcy dokumentu, nie będą mogli być uważani za wiarygodnych a trudność w znalezieniu w ogólności świadków tu

potrzebnych wytworzyć może w pewnym okręgu instytucyę świadków wiarygodnych, którzy za pewną opłatą będą każdemu zgłaszającemu się dokumenta legalizować. Strona zdana więc tu na dobrą wolę osób obcych nie będzie miała żadnej ochrony przed wyzyskiwaniem lub oszustwem; owszem ustawa z 5. czerwca 1890 podaje złym ludziom sposobność do tych karygodnych czynów, nie stanowiąc na wypapek żadnego rygoru karnego.

Dokument wszakże z tyloma trudnościami i kosztami sporządzony przez osobę nie obeznaną z wymogami ustaw, nie zawsze byłby przydatnym do wpisu hipotecznego. Zdarzyłoby się często, że sędzia z powodu wad, jakie dokument posiada, nie przyjąłby go do wpisu hipotecznego, a strona zostałaby narażoną na stratę poniesionych kosztów stemplowych i innych za sporządzenie wadliwego dokumentu; nadto będąc zmuszoną dla należytego sporządzenia dokumentu udać się do adwokata lub notaryusza, poniosłaby ponowne wydatki. Z powyższego widzimy, na jakie koszta i straty mogłaby ustawa z 5. czerwca 1890 narażać ludność wiejską, twierdzenie zaś, jakoby przymus legalizacyjny powodował stratę czasu przez to, że strony w tym celu muszą odbywać podróż do siedziby sądu lub notaryusza jest bezzasadne, gdyż i w razie zniesienia przymusu legalizacyjnego musiałyby strony, zawierając transakcyę, mającą być przedmiotem ksiąg gruntowych, do tychże ksiąg wprzód wglądnąć, ażeby przekonać się o stanie własności, ciężarach, prenotacyach etc. W praktyce zatem trudno dopatrzeć się dodatnich stron ustawy z 5. czerwca 1890 o ulgach legalizacyjnych, przedstawia ona raczej same ujemne strony albowiem:

1) pozbawiłaby nieporadną ludność wiejską opieki prawnej, jakiej taż z powodu przymusu legalizacyjnego obecnie doznaje ze strony ludzi ukwalifikowanych tj. notaryusza lub sędziego;

2) skazując tym sposobem ludność wiejską na szukanie pomocy u pisarzy gminnych, a co gorsza u pokątnych, otworzyłaby ludziom nieuczciwym drogę do nadużyć i nierzytelnych spekulacyj (fałszowania podpisów, podrabiania skryptów dłużnych etc.);

3) nastręczałaby możność obejścia jej przez podawanie cyfr fikcyjnych lub rozdrabianie wartości jednego interesu na kilka dokumentów wartości niżej 100 zł.

4) nie tylko nieobniżyłaby kosztów, jakie dla stron powoduje obecnie przymus legalizacyjny, lecz przeciwnie spowodowałaby, jak to już wykazaliśmy, dla ludności wiejskiej koszta o wiele uciążliwsze;

5) nadto ustawa ta, powołując dwóch wiarygodnych świadków do zastąpienia legalizacyi sądowej lub notaryalnej, nie udziela dyrektywy, jaką miarą oceniać ma sędzia hipoteczny wiarygodność owych świadków. Gdy się zważy, że okręgi sądów powiatowych w kraju naszym są bardzo rozległe, powstanie obawa, że sędzia wiarygodności świadków w odleglejszych szczególniej gminach mieszkających na podstawie własnej świadomości oceniać nie byłby w możności, ponieważ zaś §. 95 powszechnej ustawy hipotecznej przy rozstrzyganiu podania hipotecznego zabrania sędziemu z małymi ściśle oznaczonymi wyjątkami przesłuchania stron i wydawania uchwał przedstanowczych, przeto w niniejszym wypadku sędzia hipoteczny będzie musiał albo wierzyć ślepo świadkom i wszelkie wpisy przyjmować, albo też, jeśli tych świadków sam nie zna, wszystkich wpisów odmawiać, a więc strony narażać na stratę stempli;

6) wreszcie należy i tę ważną podnieść okoliczność, że dokumenta hipoteczne nie zaopatrzone klauzulą legalizacyjną notaryalną lub sądową, nie mogłyby mieć tej wiary, jaką mają dokumenta legalizowane, a następstwem tego byłoby, iż skutkiem stworzonej przez ustawę 5. czerwca 1890 Nr. 100 dz. p. p. możności nadużyć i obejścia ustawy, powstałby zamęt w księgach gruntowych i zaufanie do tej tak doniosłej instytucyi zostałoby podkopanem.

Mając więc na uwadze wyżej przytoczone szkodliwe następstwa, jakieby w praktyce miała ustawa z 5. czerwca 1890 w naszym kraju, gdzie ludność wiejska pod względem wykształcenia umysłowego tak nisko stoi i gdzie wśród niej nurtuje tyle szkodliwych wpływów (pisarze pokątni, lichwiarze); bacząc dalej na to, że istniejący obecnie przymus legalizacyjny w sprawach hipotecznych należy uważać za dobrodziejstwo dla tej ludności, jakoteż za rękojmię bezpieczeństwa prawnego i wiarygodności ksiąg gruntowych; zważywszy wreszcie, że dotychczas w kraju

naszym nie domagano się bądźto częściowego, bądźto zupełnego zniesienia przymusu legalizacyjnego, i że przy rozprawie nad ustawą z 5. czerwca 1890 posłowie nasi oświadczyli się przeciw takowej, jako dla naszego kraju zgubnej, co i reprezentant Rządu przyznał (stenogr. sprawozd. Izby Pos. Rady Państwa Sessya X. t. 10. str. 12809— 12829), Wydział krajowy nie może doradzać Wysokiemu Sejmowi wprowadzenia w naszym kraju w życie ustawy z 5. czerwca 1890 dz. u. p. Nr. 109.

Gdy jednakże reskryptami Ministerstwa sprawiedliwości z 15. lutego 1872 l. 1992, z 15. maja 1873 l. 240 i 8. lutego 1877 l. 1446 polecono sądom powiatowym, ażeby zgłaszającym się stronom legalizowały dokumenta a to w każdym czasie i bez względu na to, czy jest w miejscu notaryusz obecny, lub go nie ma, nawet przy sposobności czynności komisyjnej po za siedzibą sądu, legalizacya zaś sądowa jako tańsza niż notaryalna bardziej jest dla ludu wiejskiego pożądaną, przeto Wysoki Sejm przyjmując niniejsze sprawozdanie do wiadomości raczy równocześnie uchwalić:

„Wzywa się c. k. Rząd, ażeby celem przyniesienia ulgi ludności wiejskiej w kosztach legalizacyi zechciał przypomnieć c. k. Sądom powiatowym włożony na nie obowiązek legalizowania zgłaszającym się stronom dokumentów hipotecznych.“

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 20. czerwca 1893.

Marszałek krajowy
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca
Dr. Damian Sawczak w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

L. W. kr. 35.338/93.

Aleg. 27.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego w Kosowie na terytorium gminy Kosów Stary.

Wysoki Sejmie!

Biura Sądu powiatowego w Kosowie umieszczone są w realności pod l. 131. położone w rynku, a reszta zaś w budynku erarialnym obok budynku c. k. Starostwa położonym. Tak umieszczenie sądu Kosowskiego jak i aresztów jest nieodpowiedne, ponieważ budynek pod l. 131. groził kilkakrotnie zawaleniem, spowodu czego musiano biura umieścić prowizorycznie w realnościach gminnych. Nadto w razie pożaru nie zdołanoby wyratować ani ksiąg gruntownych, ani też aktów sądowych z tego budynku, wśród żydowskich domów położonego. Również areszta sądowe są nieodpowiednio umieszczone, gdyż budynek przytyka do dwóch ulic, porozumiewanie się aresztantów z ludnością bardzo ułatwione, a budynek sam leży na gruntach wilgotnych. Wobec tego postanowiły władze sądowe wybudować na pomieszczenie sądu i aresztów odpowiedni budynek na gruncie erarialnym a mianowicie na parceli gruntownej $^2/_1$ położonej atoli w obrębie gminy kalastralnej „Kosów stary“ a to tuż przy samej granicy gminy „Kossów miasto“.

Grunta i budynki od strony północnej tej parceli położone są jednak na terytoryum gminy miasta Kosowa.

Wtym wypadku zachodzi potrzeba przeniesienia siedziby sądu powiatowego z „Kosowa miasteczka“ do „Kosowa starego“, a ponieważ według §. 2. ustawy z 11 czerwca 1868. Nr. 59 d. u. p. zmiana taka może nastąpić tylko po wysłuchaniu opinii Sejmu Krajowego, przeto Prezydyum c. k. Wyższego Sądu krajowego odezwą z 7 Czerwca 1893. r. l. 4718/pr. odniosło się w tej sprawie do Wydziału krajowego w celu zasięgnięcia i udzielenia mu opinii Wysokiego Sejmu.

Przeniesieniu temu sprzeciwiają się gmina miasta Kosowa i niektórzy mieszkańcy (w liczbie 36) podpisani na proteście wniesionym do Wyższego Sądu krajowego i do c. k. Ministerstwa sprawiedliwości, utrzymując, że przezto doznają uszczerbku ich interesa. Z powodu tych zarzutów odnieśliśmy się do Reprezentacyi powiatowej w Kosowie dla zbadania stanu rzeczy, objawienia nam swej opinii. Wydział powiatowy sprawozdaniem z 22. Czerwca 1893. l. 937. oznajmił nam, iż uznaje nieodzowną potrzebę przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego, zaś zarzuty poczynione przez niektórych mieszkańców i gminę miasteczka Kosowa nie są tego rodzaju żeby mogły nie korzystnie oddziaływać na załatwienie spraw w sądzie, jeżeli siedziba jego znajdować się będzie nie wśródmieściu miasta Kosowa, lecz bezpośrednio na jego granicy.

Z obec tego oświadczenia się Wydziału powiatowego Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć tę sprawę Wysokiemu Sejmowi z wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm królestwa Galicy i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem w myśl §. 2. ustawy z d. 11 czerwca 1878 N. 59 D. p. p. udziela c. k. Rządowi opinię za przeniesieniem siedziby c. k. Sądu powiatowego w Kosowie na terytoryum gminy „Kosów Stary“.

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskim.

We Lwowie dnia 3. Października, 1893.

Marszałek krajowy
Sanguszko w. r.

Sprawodawca
Dr. Damian Sawczak w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni i litografii Pillera Spółki.

L. W. 55.763/93.

Aleg. 28.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego, z projektem ustawy o przeniesienie gmin Fehlbach, Kobylnica ruska i Kobylnica wołoska, tudzież obszarów dworskich w Kobylnicy ruskiej i wołoskiej w okręgu Reprezentacyi powiatowej w Cieszanowie, do okręgu takiejże Repreprezentacyi w Jaworowie.

Wysoki Sejmie!

Gminy Fehlbach, Kobylnica ruska i Kobylnica wołoska, oraz obszary dworskie tych gmin zostały na mocy rozporządzenia c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z 20. października 1893 L. 18219 wydzielone z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Lubaczowie i c. k. Sądu krajowego we Lwowie i przyłączone do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Krakowcu i c. k. Sądu obwodowego w Przemyślu, zaczem Wysoki Sejm oświadczył się uchwałą z 15. października 1893.

W następstwie tego c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych zarządziło reskryptem z 26. września 1893 L. 3166 wyłączenie tych gmin, tudzież obszarów dworskich z powiatu Cieszanowskiego i wcielenie ich do powiatu Jaworowskiego. Rozporządzenia te wedle zawiadomienia c. k. Prezydyum Namiestnictwa z 29. października 1893 L. 11210/pr. wchodzą w życie z dniem 1. stycznia 1894 r.

Wobec powyższego stanu rzeczy zachodzi potrzeba także zmienić odpowiednio okręgi autonomiczne Reprezentacyi powiatowych w Cieszanowie i w Jaworowie.

Wydział krajowy przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy w myśl § 3. ustawy o Reprezentacyi powiatowej z 12. sierpnia 1866 uchwalić załączony projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 3. listopada 1893.

Marszałek krajowy:
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Damian Szawczak w. r.
Członek Wydziału krajowego:

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o zmianie obszarów Reprezentacyi powiatowych w Cieszanowie i w Jaworowie.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam:

Art. I.

Gminy Fehlbach, Kobylnica ruska i Kobylnica wołoska, tudzież obszary dworskie w Kobylnicy ruskiej i wołoskiej mają być przeniesione z okręgu Reprezentacyi powiatowej w Cieszanowie do okręgu Reprezentacyi powiatowej w Jaworowie.

Art. II.

Ustawa niniejsza wejdzie w wykonanie z dniem 1. stycznia roku następnego po jej ogłoszeniu.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Z drukarni i litografii Pillera i Sp. we Lwowie.

Do L. W. 52.151/93.

Aleg. 29.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie przeniesienia gmin Świniarsko z przysiółkiem Mała wieś, dalej Gaj i Niszkowa z Szymanowicami z okręgu sądowego w Starym Sączu do okręgu Sądu deleg. miejs. w Nowym Sączu.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z 26go marca 1892. L. s. 282. Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu petycyę gmin Świniarko, Mała wieś, Gaj, Szymanowice i Niszkowa o przeniesienie z okręgu sądowego w Starym Sączu do okręgu sądowego w Nowym Sączu „do zbadania w tym kierunku, czy przydzielenie tych gmin do jurysdykcyi sądu powiatowego m. del. w Nowym Sączu jest konieczne ze względu na komunikacye tych gmiń z Nowym Sączem i przedłożenia sprawozdania w swoim czasie".

W wykonaniu tego polecenia Wydział krajowy ma zaszczyt złożyć następujące sprawozdanie:

Gminy Świniarsko z Małą wsią, Gaj i Niszkowa z Szymanowicami leżą po lewej stronie Dunajca naprzeciwko miasta Nowego Sącza odległe najwięcej od niego o 3 kilometry, z którem łączy je dobra komunikacya, bo droga rządowa i most na tejże drodze, w którem wszystkie swe potrzeby załatwiają i gdzie jest c. k. Starostwo, Wydział powiatowy tudzież wszystkie inne władze i instytucye; natomiast od Starego Sącza, z którym dzisiaj są połączone oddalone są o 7 kilometrów, mają komunikacyę jak najgorszą, bo drogami gminnemi a nadto przeprawiać się muszą przez Dunajec bądź promem pod Brzeźną, bądź w bród przez rzekę, gdzie częstokroć wydarzają się wypadki utopienia a częstokroć przy większej wodzie przeprawa jest niemożliwą, z powodu czego gminy te zmuszone są do Sądu lub Urzędu podatkowego zdążać przez Nowy Sącz i nakładać 12 kilometrów drogi, lub przez Podegrodzie i na most pod Gołkowicami 13 kilometrów drogi.

Z tego powodu Rada powiatowa w Nowym Sączu, do której odnieśliśmy się o zdanie w tej sprawie na posiedzeniu z 31go maja 1892 jednogłośnie oświadczyła się za uwzględnieniem żądania petycyonujących gmin.

Sąd krajowy wyższy w Krakowie, do którego następnie odnieśliśmy się z zapytaniem czyli ze względu na tok spraw sądowych przeniesienie takie nie napotkałoby na jakie przeszkody, oznajmił w odezwie z 13go grudnia 1892. l. 18.908, iż ze względu na korzyści dla ludności rzeczonych gmin zasadniczo nie miałby nic do zarzucenia przeciw projektowanemu przesunięciu tych gmin, atoli zwraca uwagę, że okręg sądu delegowanego w Nowym Sączu, do którego obecnie należy już 141 gmin porozrzucanych na wielkiej przestrzeni z ludnością 56.134 jest zanadto obszerny i że w interesie należytego wymiaru sprawiedliwości należałoby raczej okręg ten uszczuplić a względnie rozdzielić na dwa okręgi sądowe i dlatego dopóki nie wyłoni się praktyczny wniosek na rozdzielenie terytoryum obecnego sądu miej. delegowanego w Nowym Sączu, uważa żądane przez petycyonujące gminy przesunięcie za przedwczesne.

Wydział krajowy mając na uwadze istniejącą w kraju tendencyę do powiększania liczby sądów powiatowych sądził, iż należy korzystać z przychylnego usposobienia c. k. Wyższego sądu krajowego w Krakowie i podnieść inicyatywę w kierunku ustanowienia nowego c. k. Sądu powiatowego w okolicy Nowego Sącza i dlatego ponownie odniósł się do Reprezentacyi powiatowej w Nowym Sączu z wezwaniem, ażeby zechciała się zająć bliższem zbadaniem potrzeby kreowania nowego c. k. Sądu powiatowego w tamtejszej okolicy z wskazaniem odpowiedniej miejscowości na siedzibę przyszłego sądu i z uwzględnieniem ile możności równomiernego rozdziału ludności obecnych okręgów sądowych w tamtejszym powiecie,

W wykonaniu tego polecenia Wydział powiatowy oznajmił, że na kreowanie nowego c. k. Sądu powiatowego w tamtejszej okolicy uważał za najodpowiedniejszą tak pod względem rozdzielenia zbyt rozległego c. k. Sądu miej. deleg. w Nowym Sączu jak i pod względem korzystnego przydzielenia gmin i obszarów dworskich najdalej na północ położonych miejscowość Zbyszyce i w tym celu zażądał od gmin i obszarów dworskich oświadczenie się co do ewentualnego przydzielenia ich do przyszłego c. k. Sądu powiatowego w Zbyszycach. Jednak nadspodziewanie nawet miejscowości wysunięte najdalej od Nowego Sącza, lub graniczące ze Zbyszycami, oświadczyły się przeważnie przeciw przydzieleniu ich do Zbyszyc, podając za powód centralizacyę urzędów w Nowym Sączu, tudzież łatwość pozbycia i nabycia wszelkich produktów w temże mieście.

Taki materyał przygotowawczej pracy do kreowania nowego c. k. Sądu powiatowego w Zbyszycach przedłożył Wydział powiatowy pełnej Radzie powiatowej na posiedzeniu z 25go września 1893 r., która przy bliższem rozpatrzeniu tej sprawy, nie chcąc działać w wbrew woli i życzeniu interesowanych gmin i obszarów dworskich uchwaliła obstawać przy pierwotnej swej uchwale z 31go maja 1893 r. t. j. za wydzieleniem gmin Świniarsko z Małą wsią, Gaj i Niszkowa z Szymanowicami z okręgu Sądu powiatowego w Starym Sączu, a za przydzieleniem ich do okręgu sądu m. del. w Nowym Sączu zaznaczając, iż rzeczą c. k. Rządu będzie pomnożyć wedle potrzeby siły konceptowe i manipulacyjne przy powiększonym z tego powodu c. k. Sądzie powiatowym miejsko - delegowanym w Nowym Sączu.

Przedstawiwszy ten stan rzeczy Wydział krajowy sądzi, iż ze względu na widoczną korzyść z przydzielenia petycyonujących gmin do Sądu miej. del. w Nowym Sączu, należy mimo niekoniecznie przychylnego oświadczenia się c. k. Sądu wyższego w Krakowie za uwzględnieniem żądania tych gmin, pójść w tej sprawie za uchwałą Rady powiatowej w Nowym Sączu i dlatego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na mocy §. 2. ustawy z 11 czerwca 1868 r. (N. 59. D. u. p.) udziela c. k. Rządowi opinię, iż pożytecznem będzie dla mieszkańców gmin Świniarsko z przysiółkiem Mała wieś, wraz z obszarem dworskim Świniarsko, dalej gmin Gaj i Niszkowa z Szymanowicami, aby je wydzielono z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Starym Sączu a przyłączono do okręgu c. k. Sądu powiatowego miejsko - delegowanego w Nowym Sączu.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 6go listopada 1893.

Marszałek krajowy:

Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Damian Sawczak w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

LW. kr. 60.635/93.

Aleg. 30.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie petycyj emerytowanych nauczycieli, tudzież wdów po nauczycielach o udzielenie lub podwyższenie emerytury, względnie daru z łaski.

Wysoki Sejmie!

Kilkoma uchwałami powziętemi w latach 1892 i 1893 przekazał Wysoki Sejm cały szereg petycyj nauczycieli i wdów po nauczycielach o emeryturę, lub o dar z łaski Wydziałowi krajowemu do zbadania w porozumieniu z Radą szkolną krajową i przedłożenia Wys. Sejmowi wniosków.

Stosownie do powyższego polecenia, Wydział krajowy co do wszystkich petycyi zasięgnął opinii Rady szkolnej krajowej i na tej podstawie przedstawia Wys. Sejmowi następujące sprawozdanie:

1. Ludwika Zawadzka, wdowa po nauczycielu szkół ludowych, wniosła petycyę o podwyższenie jej pensyi wdowiej. Z aktów okazuje się, że petentka wraz z 3 dzieci otrzymała tytułem pensyi wdowiej i zaopatrzenia dla dzieci 175 zł rocznie, t. j połowę ostatniej płacy, pobieranej przez ś. p. męża.

O podwyższeniu zatem pensyi wdowiej nie może być mowy, gdyż wedle art. 45 i 46 ustawy z dnia 1. stycznia 1889 (dz. u. kr. nr. 16) nie może pensya wdowia wraz z dodatkiem na wychowanie dzieci przewyższać połowy ostatniej płacy męża. Rada szkolna okręgowa w Brodach popiera petycyę Zawadzkiej z tego powodu, iż ze szczupłej pensyi nie może ona utrzymać siebie i dzieci, z których najmłodszy syn uczęszcza do gimnazyum. Ponieważ ś. p. mąż petentki pełnił przeszło 35 lat służbę nauczycielską, w ciągu zaś kilku lat ostatnich ciężko chorował, a choroba jego wyczerpała nie tylko wszelkie środki biednego nauczyciela, ale po śmierci jego pozostały jeszcze długi, Wydział krajowy sądzi, iż należy pozostałej po nim wdowie udzielić jednorazową zapomogę w kwocie 40 zł. w. a.

2. Mikołaj Stetkiewicz, emeryt. nauczyciel, zamieszkały we Lwowie, pobierający 368 zł. rocznie tytułem emerytury, wniósł w marcu r. 1892 do Wys. Sejmu petycyę o podwyższenie mu tej emerytury do wysokości pobieranej ostatniej płacy w czynnej służbie, t. j. do kwoty 475 zł. rocznie, przynajmniej na lat 4, t. j. do czasu ukończenia edukacyi dzieci.

Według relacyi Rady szkolnej okręgowej miejskiej we Lwowie ma petent 4 niezaopatrzonych dzieci, z których najstarsza córka jest ułomną i prawie do pracy niezdolną, troje zaś uczęszcza do szkoły i pozostają wyłącznie na utrzymaniu rodziców. Petent prócz skromnej emerytury nie posiada żadnego majątku. Rada szkolna krajowa oświadczyła, iż petycya Stetkiewicza na uwzględnienie zasługuje.

Wobec tego jednak, że do podwyższenia petentowi emerytury nie ma żadnej podstawy, Wydział krajowy w uwzględnieniu niekorzystnego stanu majątkowego petenta wnosi na udzielenie mu jednorazowej zapomogi w kwocie 40 zł.

3. Klementyna Picyk, wdowa po nauczycielu, wniosła petycyę o zaopatrzenie lub zapomogę. Według odezwy Rady szkolnej krajowej, petentka znajduje się w bardzo opłakanem położeniu materyalnem. Gdy jednak zmarły mąż petentki nie miał stałej posady, a w ogóle tylko przez krótki czas pracował w zawodzie nauczycielskim, Rada szkolna nie przemawia za przyznaniem Picykowej stałego zaopatrzenia, lecz jedynie za udzieleniem jej jednorazowego daru z łaski.

Wydział krajowy wnosi na udzielenie petentce jednorazowej zapomogi w kwocie 30 zł.

4. Julia Forostynowa, wdowa po tymczasowym nauczycielu, który na prowizorycznej posadzie służył około 10 lat, nie mogła w myśl obowiązujących ustaw otrzymać stałego zaopatrzenia, a mając 3 małych dzieci, znajduje się w stanie zupełnego ubóstwa. Rada szkolna okręgowa w Stryju i Rada szkolna krajowa przemawiają za udzieleniem Forostynowej jednorazowej zapomogi.

Wydział krajowy jest zdania, że należy petentce udzielić jednorazową zapomogę w kwocie 50 zł.

5. Cyryla Płoszczak, sierota po nauczycielu szkół ludowych, w petycyi wniesionej do Wys. Sejmu, prosiła o stałe wsparcie. Ojciec petentki zmarł jeszcze w r. 1873, a jak świadectwo wskazuje pełnił od r. 1833 obowiązki nauczycielskie. Rada szkolna miejscowa w Mikołajowie stwierdza, że petentka jest bardzo ubogą, — cierpi zatem zupełny niedostatek. Rada szkolna okręgowa w Żydaczowie popiera petycyę Cyryli Płoszczak.

Wydział krajowy sądzi, iż należy petentce udzielić jednorazowy dar z łaski w kwocie 50 zł.

6. Klemens Gabryel, emeryt. nauczyciel szkół ludowych, prosił w petycyi swej o dar z łaski, mając bowiem 6 dzieci, ze skromnej emerytury 219 zł. 37 ct wyżyć i dzieci swych wychować nie może. Rada szkolna miejscowa w Glinianach i Rada szkolna okręgowa w Przemyślanach popierają prośbę petenta

Wydział krajowy wnosi na udzielenie petentowi jednorazowej zapomogi w kwocie 30 zł.

7. Józefa Baley, wdowa po nauczycielu szkół ludowych, pobiera na mocy dawniej obowiązującej ustawy politycznej szkolnej od gminy w Cebrowie zaopatrzenie wdowie w kwocie 51 zł. 10 ct. Rada szkolna okręgowa w Skałacie stwierdza, że petentka z tego szczupłego zaopatrzenia utrzymać się nie może, a wobec podeszłego wieku niezdolną jest do żadnej pracy.

Baleyowa wniosła do Wys. Sejmu petycyę o wymierzenie jej wdowiego zaopatrzenia na podstawie obowiązującej obecnie ustawy z kraj. funduszu szkolnego.

W uwzględnieniu smutnego położenia Baleyowej, Wydział krajowy wnosi, aby udzielić jej jednorazowy dar z łaski w kwocie 50 zł.

8. Marya Dąbrowska, wdowa po tymczasowym nauczycielu szkół ludowych, wniosła do Wys. Sejmu petycyę o udzielenie jej pensyi wdowiej. Mąż petentki pełnił od 1. lutego 1875 aż do swej śmierci do grudnia 1891 obowiązki pomocniczego nauczyciela i dla tego wdowa według obowiązującej ustawy nie mogła otrzymać pensyi wdowiej.

Rada szkolna okręgowa w Rawie podnosi, że od r. 1884. pełnił ś. p. mąż petentki obowiązki nauczycielskie w tamtejszym okręgu szkolnym, sumiennie, gorliwie i skutecznie,

a prawdopodobnie przy czynnościach służbowych nabawił się choroby płucnej, której ostatecznie uległ.

Petentka wraz z 3 małych dzieci pozostała bez wszelkiego zaopatrzenia, Rada szkolna okręg. popiera dla tego usilnie petycyę Maryi Dąbrowskiej.

Z uwagi na blisko 16-letnią sumienną i gorliwą pracę nauczycielską męża Maryi Dąbrowskiej i wobec stwierdzonego tej ostatniej ubóstwa, Wydział krajowy wnosi, aby Wysoki Sejm wyznaczył petentce z krajowego funduszu szkolnego dożywotnie wsparcie z łaski o rocznych 70 zł.

9. Michał Kobryn, były tymczasowy nauczyciel szkół ludowych, wniósł do Wys. Sejmu prośbę o stałe zaopatrzenie.

Według relacyi Rady szkolnej okręgowej w Horodence, petent urodzony w r. 1824, po ukończeniu szkoły ludowej służył pierwotnie przy straży skarbowej i dopiero w r. 1861 po złożeniu egzaminu na niższego nauczyciela do szkół trywialnych, wstąpił do zawodu nauczycielskiego. Na posadach swych odznaczał się pilnością, dobrem zachowaniem się i wykazał w zawodzie swym dostateczny skutek. Z powodu, że na zdrowiu od wielu lat podupadł, a pobierając 250 zł. rocznej płacy, nie miał z czego się leczyć, — nie mógł złożyć egzaminu kwalifikacyjnego, a tem samem nie mógł być stabilizowanym. Zapadając coraz silniej na zdrowiu w ostatnich latach na chorobę płucną, uważał Michał Kobryn sam, iż nie jest więcej zdolnym do służby nauczycielskiej i na własną prośbę dekretem Rady szkolnej okręgowej w Horodence z dnia 16. sierpnia 1890 l. 672 został uwolniony z posady. Petent, 68-letni starzec, schorzały, wraz z żoną żyje na łasce niezamożnych krewnych, — uwzględnienie petycyi tego starca, byłoby — zdaniem Rady szkolnej okręgowej — wskazanem ze względu samego miłosierdzia.

Z uwagi na dwudziestokilkoletnią nienaganną służbę nauczycielską Michała Kobryna, jego obecny podeszły wiek i brak wszelkiego zaopatrzenia, Wydział krajowy sądzi, iż należy wyznaczyć mu z łaski stałe roczne zaopatrzenie z krajowego funduszu szkolnego w kwocie rocznej 120 zł.

10. Elżbieta Zdanowiczowa, wdowa po nauczycielu ludowym, wniosła do Wys. Sejmu petycyę o stałe zaopatrzenie.

Według relacyi Rady szkolnej okręgowej w Brzeżanach petentka nie otrzymała dla-tego pensyi wdowiej, gdyż mąż jej nie wysłużył 10 lat w zawodzie nauczycielskim. Otrzymała ona zatem tylko odprawę po myśli art. 41. ustawy kraj. z d. 2. maja 1873 i zwrot opłaconych na rzecz funduszu emerytalnego wkładek przez zmarłego męża. Rada szkolna okręgowa poleca petycyę Zdanowskiej do uwzględnienia.

Z uwagi, że mąż jej służył zaledwie $6^1/_2$ lat w zawodzie nauczycielskim, nie ma dostatecznej podstawy do przyznawania petentce stałego zaopatrzenia, chociażby w drodze łaski. Uwzględniając jednakowoż jej położenie materyalne, sądzi Wydział krajowy, iż należałoby udzielić petentce jednorazową zapomogę w kwocie 40 zł.

11. Piotr Koczyndyk, emeryt. nauczyciel szkół ludowych, wniósł do Wys. Sejmu petycyę o udzielenie mu dodatku do pobieranej pensyi emerytalnej.

Petent z powodu ociemnienia przeniesiony został w stan spoczynku z pensyą emerytalną o rocznych 217 zł. 50 ct. Petent jako kaleka znajduje się istotnie w pożałowania godnem położeniu, ale doznał też już kilkakrotnie pomocy. W r. 1886 uchwalił Wys. Sejm pokryć za niego z funduszu krajowego kwotę 111 zł. 75 ct. tytułem wkładki do funduszu emerytalnego; w r. 1890 udzielił mu Wys. Sejm zapomogę w kwocie 50 zł.; nadto Rada szkolna krajowa udzieliła mu 2 zapomogi w kwocie 20 zł. i 15 zł.

Ponieważ Rada szkolna krajowa popiera petycyę Koczyndyka, Wydział krajowy sądzi, że w uwzględnieniu niekorzystnego położenia finansowego petenta, należy udzielić mu jednorazową zapomogę w kwocie 30 zł.

12. Jan Cichański, były zastępca nauczyciela, wniósł do Wys. Sejmu petycyę o wyznaczenie mu stałego zaopatrzenia.

Z aktów okazuje się, że petent był tymczasowym zastępcą nauczyciela przy szkole w Wojkowej, — nie miał on żadnej kwalifikacyi i tylko z konieczności został zamianowanym tymczasowym zastępcą nauczyciela z powodu braku nauczycieli z kwalifikacyą.

Rada szkolna krajowa nie popiera petycyi Cichańskiego o wyznaczenie mu zaopatrzenia. Gdy jednak Jan Cichański pełnił faktycznie obowiązki nauczycielskie przez 29 lat, nie mogąc dla braku uzdolnienia uzyskać stałej posady i gdy obecnie jest niezdolnym do pracy i cierpi niedostatek, — Rada szkolna krajowa przemawia za wyjednaniem u Wys. Sejmu Cichańskiemu jednorazowej zapomogi w kwocie 50 zł.

Wydział krajowy podziela zdanie Rady szkolnej krajowej i wnosi na udzielenie jednorazowej zapomogi w kwocie 50 zł.

13. Józefa Jaroszowa, wdowa po nauczycielu, wniosła petycyę o zaopatrzenie. Zmarły mąż petentki Szymon Jarosz, jako tymczasowy nauczyciel pełnił obowiązki swego zawodu w latach 1884 do 1888 w Łuczycach pow. Przemyskiego i w latach 1888 do 1891 w Hussakowie i Dydiatyczach pow. Mościskiego. Przez cały czas swej służby zachowywał się według opinii Rad szkolnych okręgowych wzorowo i pełnił gorliwie obowiązki nauczycielskie a aplikacya jego była dostateczną.

Ponieważ pozostała wdowa z 2 małych dzieci znajduje się w przykrem położeniu, Wydział krajowy wnosi, aby udzielić jej jednorazową zapomogę w kwocie 40 zł.

14. Felicya Machalska, wdowa po nauczycielu, wniosła petycyę o zaopatrzenie lub zapomogę. Mąż petentki, tymczasowy nauczyciel, pełnił przez krótki czas obowiązki swego zawodu, a umierając pozostawił żonę z dzieckiem bez żadnego zaopatrzenia. Petentka pełni obecnie obowiązki bony i ze skromnego zarobku utrzymuje siebie oraz swego syna, uczęszczającego do gimnazyum. Wskutek ubóstwa petentki, Rada szkolna krajowa udzieliła jej w r. 1892 jednorazowy dar z łaski w kwocie 20 zł. i poleca jej petycyę do uwzględnienia.

Wydział krajowy sądzi, iż należy petentce udzielić jednorazową zapomogę w kwocie 30 zł.

15. Jan Stupnicki, emerytowany nauczyciel i kierownik szkoły żeńskiej w Brodach, wniósł petycyę o dodatkowe policzenie mu do emerytury 7 lat służby prowizorycznej.

Petent pobiera tytułem emerytury 720 zł. rocznie, przy wymiarze emerytury policzono mu 36 lat służby, zatem chodzi w tym wypadku o dodatkowe policzenie mu 4 lat i wyznaczenie dodatkowej emerytury w kwocie 30 zł. rocznie. Ponieważ Wys. Sejm tylko w wyjątkowo uwzględnienia godnych wypadkach pospiesza nauczycielom z pomocą, gdy ci z powodu braku środków walczą z niedostatkiem, a w tym wypadku okoliczności te nie zachodzą, — Wydział krajowy pomimo przychylnej opinii Rady szkolnej krajowej nie może oświadczyć się za uwzględnieniem petycyi Stupnickiego.

16. Emilia Balicka, wdowa po nauczycielu, obarczona 5 dzieci, a pobierająca roczne zaopatrzenie w kwocie 162 zł. 48 ct., wniosła do Wys. Sejmu petycyę o zapomogę na kształcenie dzieci, z których jeden syn chodzi do gimnazyum, drugi do szkół ludowych.

Rada szkolna okręgowa w Trembowli popiera petycyę Balickiej, która ciężko pracuje, aby tylko dzieciom dać odpowiednie wykształcenie. Również Rada szkolna krajowa przemawia za udzieleniem petentce jednorazowej zapomogi.

Wydział krajowy sądzi, iż należy udzielić petentce jednorazową zapomogę w kwocie 40 zł.

17. Albina Sieczyńska, wdowa po nauczycielu ludowym, wniosła do Wysokiego Sejmu petycyę o podwyższenie pobieranego zaopatrzenia.

Rada szkolna krajowa zapytana o opinię, oznajmiła Wydziałowi krajowemu, iż gdy mąż petenki za życia nie przeszedł na nowy etat, a w czasie śmierci miał mniej niż 10 lat służby stałej, — przeto na podstawie §. 297 polit. ustawy szkolnej wymierzyła petentce tytułem zaopatrzenia 3/4 porcyi t. j. po 10½ ct. dziennie, czyli 38 zł. 32 ct. rocznie.

Prośba Sieczyńskiej o podwyższenie pensyi wdowiej nie może być uwzględnioną, natomiast z powodu ubóstwa petentki prosi Rada szkolna krajowa o wyjednanie petentce jednorazowego daru z łaski w kwocie 40 zł. Wniosek ten Wydział krajowy popiera.

18. Daniel Szewczuk, nauczyciel szkoły ludowej w Skomorochach, wniósł do Wysokiego Sejmu prośbę o policzenie mu do emerytury lat spędzonych w służbie nauczycielskiej od czasu uzyskania patentu na nauczyciela młodszego.

Rozporządzeniem z dnia 9. sierpnia 1886 L 9309. przyznała Rada szkolna krajowa petentowi lata służby spędzone w zawodzie nauczycielskim do emerytury policzalne, począwszy od dnia 3. października 1877, t. j. od dnia, w którym uzyskał patent nauczycielski na posadzie tymczasowego nauczyciela w Siebieczowie, przyczem zawiadomiono Szewczuka, iż czas służby od dnia 14. lipca 1866, w którym uzyskał kwalifikacyę na nauczyciela młodszego mógłby mu być policzonym, jeżeliby się wykazał dekretami nominacyjnymi na zajmowane dawniej posady nauczycielskie. Daniel Szewczuk czynił starania o odzyskaniu zagubionych dokumentów jednakowoż bezskutecznie.

Mając na względzie skuteczną i gorliwą pracę tego nauczyciela, jego podeszły wiek, liczną rodzinę i potęgującą się u niego głuchotę, tudzież z uwagi, iż według dołączonych do petycyi świadectw gmin: Skwarzawy nowej, Wasylowa wielkiego i Siebieczowa, nauczyciel ten pełnił faktycznie obowiązki nauczycielskie bez przerwy od d. 14. lipca 1866, Rada szkolna krajowa jest zdania, iż należy pentowi wyjednać policzenie do emerytury lat służby od dnia 14. lipca 1866, jako od dnia uzyskania kwalifikacyi nauczycielskiej.

Ponieważ w tym wypadku chodzi tylko o uwolnienie od formalności przedłożenia dekretów nominacyjnych, a gdyby petent je przedłożył, służba od d. 14. lipca 1866, zostałaby mu wliczoną do emerytury — Wydział krajowy popiera wniosek Rady szkolnej krajowej.

19. Teofila Proskurnicka, wdowa po nauczycielu ludowym, wniosła do Wys. Sejmu petycyę o podwyższenie jej pensyi wdowiej i zaopatrzenia dla dzieci, oraz o zapomogę na pokrycie kosztów kuracyi i pogrzebu ś. p. męża. Petentka pobiera wraz 4-go dziećmi roczne zaopatrzenie w kwocie 87 zł. 33 ct.

Rada szkolna okręgowa w Żydaczowie stwierdza, że petentka znajduje się w wielkim ubóstwie, prócz bowiem czworga małych dzieci utrzymywać musi przy sobie staruszkę matkę, wskutek czego jej pensja wdowia i dzienny zarobek z szycia nie wystarczają na najniezbędniejsze potrzeby życia.

Rada szkolna okręgowa stwierdza dalej, że mąż petentki jako nauczyciel pracował wytrwale i sumiennie, zachowywał się wzorowo, — z przyczyny jednak słabszych zdolności i nieodpowiedniej metody — mimo że siedział w szkole od świtu do nocy, nie uzyskiwał pożądanych skutków swej pracy. Powodując się niedolą petentki, oraz sumienną pracą jej męża, Rada szkolna okręgowa i Rada szkolna krajowa popierają petycyę Proskurnickiej.

Wydział krajowy musi jednakowoż co do tej petycyi zauważyć, że petentka otrzymała już w roku 1892 od Wysokiego Sejmu zapomogę w kwocie 50 zł. W roku 1893 wniosła ponownie litografowaną petycyę, z czego zdaje się wynikać, iż mając większy nakład tej petycyi zamierza corocznie ubiegać się u Wysokiego Sejmu o wsparcie. Chcąc temu do pewnego stopnia tamę położyć, Wydział krajowy nie może petycyi Proskurnickiej Wysokiemu Sejmowi polecić.

20. W dalszym ciągu przedstawia Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi sprawę wdowy po nauczycielu, Rozalii Panek, która w petytyi do Tronu prosiła o wyznaczaczenie

jej zaopatrzenia. Rada szkolna krajowa komunikując Wydziałowi krajowemu powyższą petycyę, wysjaśnia, że mąż petentki ś. p. Wojciech Panek przez przeciąg 20 lat zajmował w charakterze tymczasowego nauczyciela, posady nauczycielskie w okręgach: samborskim, rudeckim, drohowyskim i turczańskim i będąc na posadzie w Jabłonce wyżnej okręgu turczańskiego, zmarł dnia 5. stycznia 1889, nie uzyskawszy stałej posady nauczycielskiej, ponieważ nie posiadał przepisanej kwalifikacyi. Pozostała po Wojciechu Panku wdowa wraz z trojgiem dzieci nie otrzymała w myśl obowiązujących ustaw żadnego zaopatrzenia a nie mając zupełnie żadnego majątku i według świadectwa lekarskiego nie zdolna do zarobkowania i pracy pozostaje w wielkiej nędzy i niedostatku. Gdy Wojciech Panek w czasie swej służby zachowywał się dobrze i obowiązki służbowe spełniał z dostatecznym skutkiem, przeto Rada szkolna krajowa przemawia za wyjednaniem Rozalii Panek u Wys. Sejmu stałego daru z łaski o rocznych 50 zł. Wydział krajowy popiera niniejszy wniosek Rady szkolnej krajowej.

21. Olimpja Rubachowa, wdowa po nauczycielu, wniosła do Wysokiego Sejmu petycyę o zaopatrzenie.

Z aktów udzielonych Wydziałowi krajowemu przez Radę szkolną krajową wynika, że mąż petentki ś. p. Teodor Rubacha przez 9 lat pełnił obowiązki nauczyciela tymczasowego ze skutkiem dostatecznym. Pozostała po nim wdowa nie ma zatem prawa do stałego zaopatrzenia. Petentka ma czworo dzieci, z których córka uczęszcza do 7-mej klasy szkoły im. św. Elżbiety we Lwowie, syn jeden do 3-ciej kl. gimnazyalnej; jeden z synów jest wyzwolonym czeladnikiem ślusarskim; zaś jeden pozostaje w nauce u piekarza. Petentka jest obłożnie chorą i znajduje się w stanie zupełnego ubóstwa. Rada szkolna krajowa przemawia za wyjednaniem petentce jednorazowego daru z łaski w kwocie 50 zł., z którym to wnioskiem Wydział krajowy się zgadza.

22. Karolina Pietraszkiewiczowa, wdowa po nauczycielu szkół ludowych, wniosła petycyę po Wysokiego Sejmu o podwyższenie pensyi wdowiej, ewentualnie o przyznanie stałej rocznej zapomogi.

Rada szkolna krajowa zapytana o opinię co do tej petycyi oznajmiła Wydziałowi krajowemu, że za uwzględnieniem jej przemawiać nie może. Petentka pobiera bowiem pensyę wdowią w kwocie rocznej 193 zł. 33 ct., oraz dodatek na wychowanie trojga dzieci 96 zł., razem więc rocznie 289 zł. 33 ct., — zatem ze względu na wysokość zaopatrzenia znajduje się w korzystniejszem położeniu, aniżeli wiele innych wdów po nauczycielach szkół ludowych.

W lutym b. r. otrzymała nadal petentka od Rady szkolnej krajowej jednorazową zapomogę w kwocie 15 zł.

Z powyższych powodów nie może Wydział kraj. popierać petycyi Pietraszkiewiczowej.

23. Bronisława Jakimowska, wdowa po nauczycielu ludowym, wniosła do Wys. Sejmu petycyę o zapomogę. Petentka z 2-ga małych dzieci pobiera pensyę wdowią o rocznych 176 zł. 66 ct., znajduje się ubóstwie i z pracy rąk nie jest wstanie wychować swych dzieci, które do publicznych szkół uczęszczają.

Rada szkolna okręgowa w Stanisławowie i Rada szkolna krajowa popierają powyższą petycyę, wskutek czego Wydział krajowy wnosi, aby petentce udzielić jednorazową zapomogę w kwocie 30 zł.

24. Antoni Frydrych były tymczasowy nauczyciel, wniósł do Tronu prośbę o wyznaczenie mu stałego zaopatrzenia, lub przynajmniej jednorazowej zapomogi. W skutek polecenia c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty, Rada szkolna krajowa odniosła się do Wydziału krajowego z zapytaniem, czyby nie był skłonnym wyjednać u Wysokiego Sejmu stałego lub jednorazowego daru z łaski dla petenta.

Z aktów i relacyi Rady szkolnej okręgowej w Krośnie wynika, że Antoni Frydrych pełnił na mocy dekretu konsystorza biskupiego w Przemyślu z dnia 22. października 1862 L. 947, 29 lat obowiązki nauczyciela parafialnego w Lubatowej.

Gdy od d. 1. września 1891 szkoła ta została zorganizowaną, nadała Rada szkolna okręgowa posadę nauczyciela w tej szkole kwalifikowanemu nauczycielowi, a tem samem pozbawiony został Frydrych dochodów do stanowiska nauczyciela parafialnego przywiązanych. Jako nauczyciel parafialny sprawował Frydrych swoją służbę w miarę swych nader skromnych zdolności, gorliwie, a dziś wraz z 8 dzieci walczy z nędzą.

Rada szkolna krajowa wyraziła zdanie, że Frydrych jako prowizoryczny nauczyciel bez kwalifikacyi przy niezorganizowanej szkole parafialnej, nie miał w myśl obowiązujących ustaw prawa do zaopatrzenia, atoli 35-letnia służba jego w zawodzie nauczycielskim, według świadectw gorliwa; przemawia choćby za częściowem uwzględnieniem prośby.

W uwzględnieniu długoletniej służby nauczycielskiej Frydrycha i jego ubóstwa, Wydział krajowy wnosi na udzielenie mu jednorazowej zapomogi w kwocie 60 zł.

W końcu przedstawia Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie o petycyi byłych uczennic zakładu wychowawczego Agnieszki Jałbrzykowskiej w Podgórzu o wyznaczenie jej z funduszu krajowego stałego zaopatrzenia. Petycya ta nie została przez Wysoki Sejm załatwioną, gdyż sprawozdanie komisyi szkolnej o petycyi tej nie weszło dla braku czasu na porządek dzienny w Izbie. Wydział krajowy w myśl życzenia wyrażonego przez komisyę szkolną przesłał pomienioną petycyę Radzie szkolnej krajowej z prośbą o dokładne zbadanie stosunków majątkowych p. Agnieszki Jałbrzykowskiej, oraz objawienia opinii o jej działalności nauczycielskiej.

W petycyi wniesionej do Wysokiego Sejmu domagały się petentki wyznaczenia z funduszu kraj. rocznego zaopatrzenia p. Jałbrzykowskiej, która z powodu podeszłego wieku liczy bowiem 76 lat — nie może już zapracować na swe utrzymanie.

Petentki powołują się na wielkie zasługi p. Agnieszki Jałbrzykowskiej, która w ubiegłym roku obchodziła 50-letni jubileusz swego zawodu pedagogicznego. Zasługi te sięgają jeszcze czasów, kiedy Podgórze posiadało małą zaledwie szkołę trywialną i kiedy prąd germanizacyjny ogarniał całe szkolnictwo krajowe.

Rada miasta Podgórza która w uznaniu zasług p. Jałbrzykowskiej nadała jej przed kilku laty obywatelstwo honorowe, uchwaliła w r. b. wypłacać p. Jałbrzykowskiej z funduszów miejskich dożywocie w kwocie 10 zł. miesięcznie.

Rada szkolna okręgowa w Wieliczce zapytana o opinię, oświadcza, że p. Agnieszka Jałbrzykowska, licząca obecnie 76 lat, utrzymywała przez 50 lat prywatny pensyonat żeński, wychowała w tym czasie kilkaset uczennic, wywierając szczególnie wielki wpływ na umoralnienie i rozwinięcie uczuć religijnych u młodzieży, — ale majątku zrobić nie mogła.

Dziś, gdy Jałbrzykowska z powodu podeszłego wieku i upadku sił nie może zapracować na swoje utrzymanie, zasługuje na to, aby za półwiekową, zacną, wytrwałą i prawdziwie obywatelską pracę nad wychowaniem młodego pokolenia doznała wsparcia od kraju. Rada szkolna okręgowa wyraziła zdanie, iż należałoby p. Jałbrzykowskiej wyznaczyć z funduszu krajowego stały dar roczny przynajmniej w kwocie 120 zł. Rada szkolna krajowa popiera tę propozycyę Rady szkolnej okręgowej.

Nie ulega wątpliwości, że chodzi w tym wypadku o wynagrodzenie za prywatne udzielanie nauki, — z uwagi jednakowoż, na niezaprzeczone zasługi, jakie p. Agnieszka Jałbrzykowska w ciągu swej 50-letniej pracy na polu szkolnictwa położyła, Wydział krajowy wnosi, aby Wysoki Sejm raczył wyznaczyć p. Agnieszce Jałbrzykowskiej stałe zaopatrzenie o rocznych 120 zł.

Na podstawie powyższego sprawozdania, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyznaje z krajowego funduszu szkolnego począwszy od dnia 1. stycznia 1894 r. tytułem dożywotniego stałego zaopatrzenia z łaski: Michałowi Kobrynowi byłemu tymczasowemu nauczycielowi rocznie 120 zł.; Maryi Dąbrowskiej, wdowie po tymczasowym nauczycielu, rocznie 70 zł.; Rozalii Panek, wdowie po tymczasowym nauczycielu, rocznie 50 zł. i Agnieszce Jałbrzykowskiej w Podgórzu rocznie 120 zł.

2. Sejm upoważnia Radę szkolną krajową do policzenia nauczycielowi Danielowi Szewczukowi, w razie przeniesienia go w stan spoczynku, lat służby nauczycielskiej, począwszy od 14 lipca 1866 r., t. j. od chwili uzyskania kwalifikacyi na młodszego nauczyciela.

3. Sejm przyznaje z krajowego funduszu szkolnego tytułem jednorazowych zapomóg wdowom po nauczycielach: Ludwice Zawadzkiej 40 zł.; Klementynie Picyk 30 zł.; Julii Forostynowej 50 zł.; Józefie Baley 50 zł.; Elżbiecie Zdanowiczowej 40 zł.; Józefie Jaroszowej 40 zł.; Felicyi Machalskiej 30 zł.; Emilii Balickiej 40 zł.; Albinie Sieczyńskiej 40 zł.; Olimpii Rubachowej 50 zł. i Bronisławie Jakimowskiej 32 zł; sierocie po nauczycielu Cyrulu Płoszczuk 50 zł.; wreszcie byłym nauczycielom Mikołajowi Stetkiewiczowi 40 zł.; Klemensowi Gabryelowi 30 zł.; Piotrowi Koczyndykowi 30 zł.; Janowi Cichańskiemu 50 zł.; Antoniemu Frydrychowi 60 zł.

4. Nad petycyami emerytowanych nauczycieli Jana Stupnickiego i wdów po nauczycielach Teofili Proskurnickiej i Karoliny Pietraszkiewiczowej przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 14. grudnia 1893.

Marszałek krajowy:
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Antoni Jaxa Chamiec w. r.
Członek Wydziału krajowego:

LW. kr. 55.342/93.

Aleg. 31.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie szkód zrządzonych na drogach krajowych wskutek klęsk powodzi i długotrwałych deszczów w 1893 r.

Wysoki Sejmie!

Długotrwałe deszcze i dwukrotne powodzie wyrządziły w 1893 roku stosunkowo znaczne szkody na drogach krajowych i naraziły fundusz krajowy na nadzwyczajny wydatek, obliczony na łączną sumę 74.000 zł., z czego na koszta robót niecierpiących zwłoki i wykonanych w 1893 roku przypada 39.000 zł., zaś na roboty w 1894 roku wykonać się mające 35.000 zł.

Wydatki nadzwyczajne spowodowane uszkodzeniem dróg przez wylewy rozdzielają się wedle poszczególnych okręgów drogowych jak następuje:

I. Okręg Nowotarski.

a) Droga krajowa Czorsztyn-Zabornia. Na przywrócenie prowizorycznej komunikacyi, naprawę mostu Nr. 17 i przebudowanie mostów Nr. 49 i 50 wydano ogółem 4.294 zł. 54 ct. Nadto zachodzi potrzeba przełożenia zniszczonej drogi w 14 km. na długość 1 km., co ma być wykonanem w 1894 r. kosztem około 4.000 zł.

b) Droga krajowa Nowytarg-Zakopane. Naprawa dwóch mostów, przebudowanie 4 mostów, naprawa muru tarasowego w 11 km. i przywrócenie prowizorycznej komunikacyi spowodowały koszt 6.446 zł. 43 ct. Naprawę zniszczonej drogi między Szaflarami a Białym Dunajcem odroczono do r. 1894 i w tym celu zarządzono wypracowanie projektu. Koszt ewentualnego przełożenia drogi na długość 4 km. wyniesie około 15.000 zł.

II. Okręg Krakowski.

c) Droga krajowa Zator-Sucha. Naprawienie dwóch mostów, murów tarasowych, skarp drogowych i rowów spowodowało nadzwyczajny wydatek 449 zł.

III. Okręg Nowosądecki.

d) Droga krajowa Gorlice-Konieczna. Koszt naprawienia 4 mostów i skarp drogowych obliczono na 207 zł. 40 ct.

e) Droga krajowa Słotwina-Brzesko-Sącz. Naprawienie 20 mostów, skarp drogowych, rowów i ubezpieczeń obliczono na 1.898 zł. 07 ct.

f) Droga krajowa Zakliczyn-Sącz-Niedzica. Naprawienie uszkodzonych pięciu mostów, murów tarasowych i ubezpieczeń od Dunajca, oraz bardzo znacznych uszkodzeń skarp drogowych, które wykonane zostało 1893 r. przedstawia wydatek 14.105 zł. 39 ct. na poczet

którego wyasygnowano do tej pory 9.063 zł. 06 ct. W 1894 r. ma być dokonaną regulacya Dunajca pod Jazowskiem na długości 3 km., datek konkurencyjny w przybliżeniu wyniesie 5.000 zł.

g) Droga krajowa Krościenko-Szczawnica Koszta naprawienia dwóch mostów, murów oporowych i ubezpieczeń wyniosą według kosztorysu 909 zł. 08 ct.

IV. Okręg Przemyski.

h) Droga krajowa Jarosław-Bełzec. Koszta naprawienia szkód obliczono na 176 zł. 30 ct.

i) Droga krajowa Przemyśl-Sanok. Koszta jak wyżej 2.937 zł.

j) Droga krajowa Dynów-Sanok. Koszta jak wyżej 153 zł. 35 ct.

V. Okręg Brzeżański.

k) Droga krajowa Złoczów-Brzeżany. Naprawienie 3 mostów, rowów, burt i skarp obliczono na 665 zł. 08 ct.

l) Droga krajowa Zborów-Załoźce. Koszt nadzwyczajnych robót obliczono na 510 zł. 10 ct.

m) Droga krajowa Rohatyn-Tarnopol. Naprawienie 6 mostów, ubezpieczeń rowów i burt obliczono na 1.478 zł. 28 ct. Nadto preliminuje się na 1894 r. kwotę 733 zł. 20 ct. na odbudowanie zniszczonego wodospadu mostu Nr. 21.

VI. Okręg Stanisławowski.

n) Droga krajowa Bursztyn-Stanisławów. Na przebudowanie mostu Nr. 54 przeznaczono 414 zł. 67 ct., na naprawę innych szkód 150 zł.

o) Droga krajowa Sielec-Kłubowce. Ochrona mostu powodziowego w Jezupolu i mostu kratowego na Bystrzycy podczas powodzi oraz naprawa uszkodzeń przy pierwszym moście i dostawa kamienia do uzupełnienia oskałowań filarów drugiego mostu tudzież naprawa innych szkód kosztowały 1.828 zł. 17 ct. Nadto okazuje się potrzeba przeprowadzenia częściowej regulacyi rzek a ewentualnie przebudowania mostu powodziowego Nr. 18. w 1894 r. kosztem około 10.000 zł.

p) Droga krajowa Tłumacz-Zaleszczyki. Odbudowanie zerwanego mostu w Łokutkach i naprawa innych szkód kosztować będą około 500 zł

r) Droga krajowa Tyśmienica-Kołomyja. Koszt naprawy 2 mostów obliczono na 617 zł. 45 ct.

s) Droga krajowa Horodenka-Załucze. Naprawę ubezpieczeń mostu kratowego Nr. 48 na Prucie, przyczołka mostu Nr. 30 i innych szkód obliczono na 840 zł. 48 ct.

Zestawienie.

Nadzwyczajny wydatek na naprawę szkód wyrządzonych przez wylewy na 18 drogach krajowych przedstawia się w okrągłych cyfrach:

	w r. 1893	w r. 1894
w okręgu nowotarskim . . .	10 800 zł.	19.000 zł.
„ krakowskim	500 „	— „
„ sądeckim	17.300 „	5.000 „
„ przemyskim	3.300 „	— „
„ brzeżańskim	2.700 „	1.000 „
„ stanisławowskim . . .	4.400 „	10.000 „
Ogółem w r. 1893 .	39.000 zł.	w r. 1894 35.000 zł.

Z powyższej kwoty 39.000 zł. wydaliśmy już do czasu zamknięcia niniejszego sprawozdania 32.214 zł. 71 ct., reszta około 6.800 pozostaje jeszcze do wypłaty na rachunek robót w 1893 r. wykonanych.

Wydatek ten, na mocy dozwolonego uchwałą Wysokiego Sejmu z 27. września 1892 przenoszenia zaoszczędzeń wydatków w Rubr. X. między poz. 117 i 118 pokrytym zostanie w części z Rubr. X. poz. 117 b) budżetu (rekonstrukcya dróg krajowych) co do reszty zaś z pozycyi 118 Rubr. X. budżetu (utrzymanie dróg krajowych) i wykazanym następnie w zamknięciu rachunkowym za 1893 r. jako przekroczenie.

Natomiast kwota 35.000 zł. potrzebna na roboty w 1894 wykonać się mające, wstawioną została do Rubr. X. poz. 120 b) budżetu na 1894 r. jako nadzwyczajny wydatek.

Na podstawie niniejszego sprawozdania Wydział krajowy uprasza:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie szkód wyrządzonych na drogach krajowych spowodowanych klęską powodzi i długotrwałych deszczów w 1893 r.

2. Sejm uchwala wstawić do budżetu na 1894 rok kwotę 35.000 zł. jako wydatek nadzwyczajny na dalsze pokrycie kosztów robót na drogach krajowych spowodowanych klęską powodzi w 1893 r.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 5. grudnia 1893.

Marszałek krajowy:

Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:

Jędrzejowicz *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

Lw. 67.246.

Alog. 32.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia osobnego oddziału parcelacyjnego w Banku krajowym.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 29. listopada 1890 polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, „by sprawę utworzenia w Banku krajowym oddziału parcelacyjnego wziął pod rozwagę".

Ponawiając tę uchwałę w dniu 23. marca 1892 r. polecił Wysoki Sejm zarazem zdać sobie sprawę w tym przedmiocie na najbliższej sesyi.

Przystępując do wykonania wspomnianej uchwały tego Sejmu z dnia 29. listopada roku 1890 a pragnąc zasięgnąć opinii kół przedewszystkiem w sprawie parcelacyi interesowanych, odniósł się Wydział krajowy pismem z dnia 7. kwietnia 1891, L. W. 8024/91 do obu Towarzystw rolniczych w kraju z prośbą o objawienie opinii, czy zdaniem ich zachodzi obecnie potrzeba zorganizowania w Banku krajowym osobnego działu parcelacyjnego, jakieby organizacyi tego działu nadać należało rozmiary, wreszcie jakie należałoby oznaczyć warunki korzystania z kredytu parcelacyjnego.

Równocześnie pragnąc zużytkować doświadczenia poczynione na polu akcyi parcelacyjnej w Wielkim Księstwie Poznańskiem zwrócił się Wydział krajowy do Dyrekcyi Banku Ziemskiego w Poznaniu z prośbą o udzielenie materyałów rzucających światło na organizacyę kredytu parcelacyjnego w Poznańskiem i zakomunikowanie doświadczeń, jakie ta instytucya, rozwijająca swą działalność głównie na polu akcyi parcelacyjnej mogła zebrać.

Dyrekcya Banku ziemskiego w Poznaniu pismem z dnia 22. kwietnia 1891 roku (LW. 16783/91) uczyniła zadość powyższej prośbie, przesyłając obszerne sprawozdanie, do którego dołączono liczne załączniki objaśniające przebieg akcyi parcelacyjnej w Poznańskiem.

Również komitet c. k. rolniczego Towarzystwa w Krakowie nadesłał w piśmie z dnia 13. czerwca 1891. L. 543 (LW, 26010/91) swą opinię w tym przedmiocie oświadczając się stanowczo przeciwko utworzeniu w Banku krajowym osobnego działu parcelacyjnego a za pozostawieniem akcyi w tej sprawie Towarzystwom lub Spółkom lokalnym, utworzonym z jednostek interesowanych bezpośrednio mogącym ją przeprowadzić z mniejszym nakładem kosztów a większą znajomością stosunków miejscowych, zatem korzystniej dla interesowanych,

niżby to mogła zrobić instytucya centralna kredytowa, jaką jest Bank krajowy, której pośrednictwo z natury rzeczy musiałoby być połączone z kosztami, dla interesowanych uciążliwemi.

Materyały te przesłał Wydział Krajowy Dyrekcyi Banku krajowego z wezwaniem, ażeby zechciała na ich podstawie zbadać: „czy i o ile utworzenie w Banku krajowym oddziału parcelacyjnego, byłoby pod względem finansowym możliwem do przeprowadzenia, pod względem spółcennym i ekonomicznem wskazanym“, i odpowiednie swe wnioski powzięte w porozumieniu z Radą nadzorczą Banku przedłożyć Wydziałowi krajowomu. Zanim jeszcze badanie prowadzone w tej sprawie przez Dyrekcyę Banku krajowego i komisyę z łona Rady nadzorczej Banku wybraną ukończone zostały, oznajmiła Dyrekcya Banku ziemskiego w Poznaniu Wydziałowi krajowemu, że dwóch członków tejże Dyrekcyi pp. Dr. Kalhstein i Stefan Hr. Demski, udając się w interesach Banku do Krakowa, mogłoby tamże odbyć konferencyę z delegatem Wydziału krajowego w sprawie parcelacyi i udzielić wszelkich informacyi i wyjaśnień, jakieby się okazały potrzebnemi.

Korzystając z tego oznamienia uprosił Wydział krajowy członka Komisyi wydelegowanej przez Radę nadzorczą Banku krajowego do wygotowania wniosków w sprawie parcelacyi, Karola Hr. Scipiona, ażeby zechciał w tej sprawie porozumieć się z wyżej wymienionymi przedstawicielami Banku ziemskiego w Poznaniu i rezultat konferencyi zakomunikować Wydziałowi krajowemu. Hr. Scipio przedłożył z konferencyi, które w tej sprawie się odbyły w dniu 30. listopada, 1. grudnia 1891 r. obszerne sprawozdanie, do którego dołączył liczne załączniki, rzucające światło na rozwój kredytu parcelacyjnego w Księstwie Poznańskiem i organizacyę prowadzonej tam akcyi parcelacyjnej, tudzież szkic programu takiejże akcyi dla Galicyi, wypracowany przez Dra Kalhsteina, którego działalność na tem polu w wspomnianej dzielnicy jest znaną Sprawozdanie to wraz z załącznikami, przesłał Wydział krajowy dyrekcyi Banku krajowego celem zużytkowania w badaniu tej sprawy. Już relacyą z dnia 26. grudnia roku 1891 Nr. 8958/91. (LW. 372/92) zdała dyrekcya Banku krajowego przedwstępne sprawozdanie o swojej czynności w sprawie organizacyi akcyi parcelacyjnej i wynikach do jakich podówczas doszła. Zaznacza w tym sprawozdaniu dyrekcya przedewszystkiem, iż po rozpatrzeniu się w materyale, przesłanym jej przez Wydział krajowy, nabyła przekonanie, iż jakkolwiek zaprowadzenie oddziału parcelacyjnego w Banku krajowym, ze stanowiska czysto finansowego byłoby możliwem, to jednakże ze względu na cel akcyi parcelacyjnej w kraju, nie odpowiadałoby naturze interesu parcelacyjnego. Jak bowiem uczą dotychczasowe doświadczenia, nie jest korzystnem dla przeprowadzenia parcelacyi na większe rozmiary zcentralizowania interesu parcelacyjnego w ręku jednej, choćby silniejszej i zasobnej instytucyi, jeśli bowiem parcelacya ma odnieść swe zbawienne skutki, jeśli mianowicie z większych obszarów, których utrzymanie w całości i zagospodarowanie w pośród danych stosunków okazuje się ekonomicznie trudnem, mają powstać mniejsze, zdrowsze i silniejsze organizmy gospodarcze, to podział taki nastąpić musi z uwzględnieniem lokalnych warunków gospodarczych, jakości gleby, robocizny, możności zbytu, których zbadanie i ocenienie pozostawione być musi ludziom w okolicy osiadłym, warunki te dokładnie znającym i mogącym się do nich zastosować.

Instytucya centralna podejmując taką akcyę, mogła i musiałaby polegać co do tych wszystkich okoliczności, jedynie na relacyach z miejsca jej dostarczanych, których zasięgnięcie a w dalszym toku sprawdzenie często byłoby połączone z trudnościami i kosztami. Aparat stworzony w takiej iustytucyi centralnej liczny personal funkcyonujący na podstawie głównie takich informacyj lub mający żmudne zadanie kontrolowania i sprawdzania ich, byłby właściwie zbytkiem w obec tego że czynności jego skuteczniej i taniej na miejscu dałyby się wykonać i powiększałby jedynie całkiem niepotrzebnie koszt tej już i tak zbyt kosztownej akcyi ze szkodą interesowanych, tak właściciela większego obszaru parcelującego swą posiadłość jak i nabywców rozparcelowanych części. Rozpoznanie więc czy w danych przypadkach za-

chodzą warunki pożytecznej parcelacyi, czy takowa z korzyścią zarówno właściciela dotychczasowego jak i nabywców da się przeprowadzić i jak winna być przeprowadzoną, ażeby cel pożądany został osiągnięty może być zdaniem Dyrekcyi Banku krajowego jedynie zadaniem i udziałem instytucyi lokalnych, działających na ograniczonym obszarze pewnej okolicy, np. powiatu sądowego lub politycznego, do których zarządu wchodziłyby osobistości znające dokładnie stosunki okolicy a dające charakterem i stanowiskiem swojem gwarancyę pożytecznej działalności. W wspomnianem sprawozdaniu Dyrekcyi Banku podniesiono dalej, iż, gdy parcelacya większych obszarów wymaga zwykle środków pieniężnych takich, jakiemi lokalne instytucye zwykle nie rozporządzają, okazuje się potrzeba instytucyi kredytowej większej, której zadaniem winno być dostarczanie pomocy kredytowej bądź w formie zaliczek na regulacyę interesów hipotecznych majątku, bądącego przedmiotem parcelacyi, bądź też w formie hipotecznych pożyczek na mające wskutek parcelacyi powstać mniejsze ciała hipoteczne — a Dyrekcya Banku zaznacza, że Bank krajowy gotów jest pomocy takiej udzielać, do czego jednak nie ma potrzeby tworzenia osobnego oddziału parcelacyjnego w Banku, zadanie to bowiem może Bank krajowy spełniać w ramach dotychczasowej swej organizacyi.

Odpowiedziawszy w ten sposób na główne pytanie zadane jej w wyżej powołanym reskrypcie Wydziału krajowego poświęca Dyrekcya resztę ustępów wspomnianego sprawozdania swego wyjaśnieniu powodów, których nie przedstawia jeszcze imieniem Banku ostatecznych wniosków w tej sprawie, a które dają się krótko streścić w tem, iż Rada Nadzorcza Banku nie powzięła była jeszcze w chwili przedstawienia sprawozdania, ostatecznej decyzyi w tej sprawie, lecz w obec jej doniosłości pod względem narodowym, społecznym i ekonomicznym wybrała specyalną komisyę, której poleciła gruntowne jej przestudyowanie, odraczając swą decyzyę aż do chwili, gdy Komisya wnioski ze swej strony przedłoży. W obec tego stanu rzeczy postanowił też Wydział krajowy w roku zeszłym nie przedkładać Wysokiemu Sejmowi sprawozdania w tym przedmiocie aż do chwili, gdy Rada Nadzorcza Banku opinię swą objawi.

Nastąpiło to dopiero w relacyi Banku krajowego z dnia 11. lipca 1892 l. 9358 (LW. 35905/92) w której Dyrekcya odpowiadając na reskrypt Wydziału krajowego z dnia 6. maja 1892 r. (Lw. 16163|92). do Rady nadzorczej i Dyrekcyi Banku krajowego wystosowany z uwiadomieniem o uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 23. marca 1892 r. w tej sprawie i wezwaniem do przedłożenia ostatecznych wnioskow, oznajmiła Wydziałowi krajowemu w myśl uchwały Rady nadzorczej Banku z dnia 11. lipca 1892 r. że „utworzenie osobnego oddziału parcelacyjnego w Banku krajowym w obec doświadczeń poczynionych w „Zakładzie kredytowym ziemskim w Krakowie“, w „Zakładzie kredytowym włościańskim, we Lwowie i w Banku ziemskim“ w Poznaniu nie jest wskazane i nie odpowiadałoby naturze interesu parcelacyjnego głównie z tego powodu, że zcentralizowanie tego interesu w ręku jednej instytucyi nie jest korzystnem dla parcelacyi wymagającej z konieczności ścisłego uwzględnienia lokalnych stosunków, potrzeb i warunków. Dyrekcya podnosi dalej, że przekonanie to zgodne jest z opinią wszystkich powyżej wymienionych instytucyi, zapytywanych przez Wydział krajowy o zdanie, a zwłaszcza z opinią poznańskiego Banku ziemskiego, który spełnia jedynie funkcye finansowe, przywiązane do każdej parcelacyi, poruczając stronę administracyjną parcelacyjnego interesu instytucyom lokalnym, miejscowym „Spółkom ziemskim“, które łączy z Bankiem stosunek zwykły klienta do bankiera. Zdaniem Dyrekcyi i Rady nadzorczej Banku krajowego jedynie taka organizacya interesu parcelacyjnego jest zdrową i wskazaną i w tem przeświadczeniu oświadcza Bank gotowość pełnienia funkcyi finansowych pomocnych dla przeprowadzenia interesów parcelacyjnych rozważnego i przezornego, z uwzględnieniem interesów narodowych i gospodarczych kraju.

Zarazem zawiadomił Bank krajowy, że działalność swą w tym kierunku już rozpoczął, uczestnicząc w ciągu roku 1892 w parcelacyi majątków: Hołosków i Mołodyłów w po-

wiecie nadworniańskim, Lackie górne w pow. bobreckim, Wiszniowa w pow. rohatyńskim, Motycze poduchowne w pow. bobreckim.

Wydział krajowy podzielając w całej pełni motywa powyżej wyłuszczone, które spowodowały Bank krajowy do oświadczenia się przeciw utworzeniu osobnego działu parcelacyjnego w Banku, nie przedkłada Wysokiemu Sejmowi wniosku zmierzającego do utworzenia takiego działu, a uznając za zupełnie właściwe i wskazane, celom Banku krajowego odpowiednie ograniczenie działalności Banku krajowego w interesach parcelacyjnych do dostarczenia kredytu hipotecznego dla cząstkowych nabywców, do pośrednictwa przy konwersyi długów na parcelowanych majątkach ciężących, wreszcie ewentualnie także do niesienia pomocy w granicach statutem Banku dozwolonych spółkom parcelacyjnym, gdyby takowe powstały, tylko taka bowiem działalność zdaniem Wydziału krajowego może parcelacye racyonalne poprzeć a nie wywołać parcelacyi spekulacyjnych.

Gdy powyższe sprawozdanie przedłożone w ubiegłej sesyi nie zostało przez Wysoki Sejm załatwione, przeto ponawia je obecnie Wydział krajowy w całej osnowie, a gdy powyżej podniesione motywa przeciw zorganizowaniu oddziału parcelacyjnego w Banku krajowym przemawiające, dziś podobnie jak z wiosną b. r. nie pozwalają Wydziałowi krajowymu oświadczyć się za podjęciem akcyi parcelacyjnej w kraju na tak szeroką skalę, by aż zachodziła potrzeba utworzenia w Banku krajowym osobnego oddziału dla parcelacyjnego kredytu, przeto Wydział krajowy ponownie wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia w Banku krajowym oddziału parcelacyjnego.

Z Rady Wydziału kraj. królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 12. grudnia 1893.

Marszałek krajowy:

Eustachy Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:

Edward Jędrzejowicz *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

LW. kr. 63701/93.

Aleg. 33.

Propozycya

Wydziału krajowego w sprawie wyboru 1 członka Rady nadzorczej Banku krajowego.

Wysoki Sejmie!

Wskutek śmierci śp. Karola Kisielki zawakowało jedno miejsce w Radzie nadzorczej Banku krajowego.

Na podstawie §. 110. statutu Banku krajowego Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi do wyboru na członka Rady nadzorczej p. Kraińskiego Władysława.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 12. grudnia 1893.

Marszałek krajowy
Eustachy ks. Sanguszko w. r.

Sprawozdawca
Edward Jędrzejowicz
członek Wydziału kraj.

Propozycja

Wydział krajowego w sprawie wyboru 1 członka Rady
nadzorczej Banku krajowego

Wysoki Sejmie!

Wskutek ustępu ze Rady z Banku krajowego [illegible]
[illegible]
na podstawie § 110. ustawy banku krajowego Wysoka [illegible] Wydziału do wyboru na miejsce Rady nadzorczej [illegible]

Z Sekcyi Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

Lwów dnia 18. grudnia 1865.

Ksawery Zdzarski
Marszałek Wydziału kraj.

L. 65.001/93.

Aleg. 34

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie przyznania datku na wychowanie sierotom pozostałym po ś. p. dr. Żegocie Krówczyńskim, byłym prymaryuszu szpitala lwowskiego.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 20. maja b. r. do L. 1.157/s, przekazał Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na przyszłej sesyi sejmowej, petycyę L. s. 900 dr. Józefa Merunowicza, opiekuna małoletnich czworgo sierót po ś. p. dr. Żegocie Krówczyńskim o przyznanie w drodze łaski dodatku na wychowanie.

A)

Stosując się do uchwały powyższej, wezwał Wydział krajowy dołączonem pod A) pismem opiekuna małoletnich sierot o dokładne przedstawienie szczegółów odnoszących się do położenia materyalnego tychże, względnie o wykazanie majątku jaki ś. p. dr. Żegota Krówczyński pozostawił.

Ze sprawozdania popartego urzędowemi poświadczeniami, jakie nam opiekun wymienionych sierót przedstawił a które na stół Wysokiej Izby składamy, wynika, że wykazany w inwentarzu spadku stan czynny jest w istocie tylko fikcyjny, gdyż więcej jak $^4/_5$ części nadwyżki stanu czynnego nad biernym, stanowią wierzytelności nieściągalne i żadnego dochodu nie przynoszące.

Przedstawione przez opiekuna dokumenta stwierdzają dalej, że na realności pozostałej po ś. p. dr. Krówczyńskim a oszacowanej na sumę 16.400 zł. ciężą długi w wysokości 10.114 zł. których amortyzacya wraz z procentami wynosi rocznie 855 zł., podatki zaś i inne daniny czynią razem przeszło 700 zł. rocznie, tak że w obec tych ciężarów zdaniem opiekuna małoletnich sierot, dla uniknięcia licytacyi dążyć należy co rychlej do sprzedaży z wolnej ręki tej realności, celem uratowania choć cokolwiek kapitału. W obec tych szczegółów nie mniej z uwagi na bardzo gorliwą i pełną poświęcenia służbę ś. p. dr. Żegoty Krówczyńskiego przy szpitalu lwowskim, której faktycznie tylko 4 miesięcy nie dostaje do nabycia prawa do emerytury, po myśli §. 4. statutu emerytalnego, względnie uzyskania dodatku na wychowanie dla dzieci przewidzianego w §. 22. tegoż statutu — Wydział krajowy ma zaszczyt przedstawić następujący wniosek:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm upoważnia Wydział krajowy do przyznania dla czworgo małoletnich sierot pozostałych po ś. p. dr. Żegocie Krówczyńskim, b. prymaryuszu szpitala lwowskiego, zmarłym na dniu 1. lutego 1893, dodatku na wychowanie po myśli §. 22. statutu emerytalnego a to w kwocie czterysta (400) zł. w. a. rocznie dla wszystkich.

Sejm przyznaje Wydziałowi krajowemu na cel powyższy jako kredyt nadzwyczajny za rok 1893.

a) kwotę . . . . . 367 zł.
b) zaś na rok 1894 jako kredyt nadzwyczajny kwotę 400 zł.

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem krakowskiem.

We Lwowie dnia 12. grudnia 1893.

Marszałek krajowy:
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Hoszard w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat A. do LW. 65.001/93.

Odpis pisma Wydziału krajowego z dnia 23. czerwca 1893 LW. 27.738 do WP. Dr. Józefa Merunowicza c. k. protomedyka opiekuna małoletnich sierot po ś. p. Dr. Żegocie Krówczyńskim we Lwowie.

Uchwałą z d. 20. maja b. r. l. 157 przekazał Wysoki Sejm petycyę WPana o przyznanie w drodze łaski dodatku na wychowanie dla czworga sierót po ś. p. dr. Krówczyńskim pozostałych, Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na przyszłej sesyi sejmowej. Pragnąc uzyskać aktualną podstawę do wniosku jaki Wysokiemu Sejmowi w sprawie powyższej przedstawić zamierzamy, tudzież z uwagi na okoliczność, że Wysoki Sejm polecając badania szczegółów petycyi między innemi miał także na myśli urzędowe stwierdzenie położenia materyalnego pozostałych sierot — wzywamy uprzejmie WPana o uzupełnienie dokumentów powyższej petycyi

1) wykazem majątku pozostałego po ś. p. dr. Żegocie Krówczyńskim sporządzonem przez c. k. notaryusza, w którym podaną być ma wartość realności przy ulicy Lindego l. 7.

2) urzędowem poświadczeniem instytucyi kredytowej w której pożyczka na hypotekę tej realności zaciągniętą została, wreszcie

3) wykazem dochodów czynszowych i spłacanych podatków.

Załączniki petycyi zatrzymujemy, gdyż potrzebne one będą do sprawozdania Wydziału krajowego w tym przedmiocie.

D. j. w.

Z drukarni Pillera i Spółki we Lwowie.

LW. kr. 66.978/93.

Aleg. 35.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie budowy nowego dachu nad kotłownią i urządzenia wentylatora w kuchni zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie.

Wysoki Sejmie!

Już po wydrukowaniu preliminarza budżetu zakładu dla umysłowo chorych w Kulparkowie na rok 1894 okazała się w tym zakładzie nieodzowna, a nagła potrzeba nowego dachu o żelaznej konstrukcyi nad kotłownią, oraz konieczność urządzenia wentylatora w kuchni zakładowej.

Dotychczasowy dach nad kotłownią, stary, zniszczony, grozić zaczął zawaleniem drewniana jego konstrukcya jest zupełnie nieodpowiedna, gdyż kominy kotłów musiały być łańcuchami do sąsiedniego muru przytwierdzone, i zachodzi obawa, że mogą własnym ciężarem się zawalić.

Ponieważ i kotły wskutek możliwego zawalenia dachu uległyby znacznemu zniszczeniu, a naprawa dachu znacznym kosztem li tylko na krótki czas zaradzićby mogła złemu.

Wydział krajowy zarządził sporządzenie przez rzeczoznawców kosztorysu na nowy dach o żelaznej konstrukcyi, którego budowy podejmuje się jedna z firm tutejszych za cenę 1450 zł. a. w.

Również i co do kuchni koniecznym jest wentylator do szybkiego wyprowadzenia gromadzącej się pary, której wypuszczanie oknem i drzwiami okazało się zupełnie niedostateczne.

Zbierająca się para nietylko jest powodem wilgoci w tej części gmachu, w której kuchnia się znajduje, ale w samej izbie kuchennej wskutek wilgoci sufit się zarysował i grozi zawalenieniem; dodać przytem także należy, że otwieranie drzwi i okien sprowadza szkodliwe dla zdrowia służby zakładowej przeciągi.

Urządzenia wentylatora podjęła się tutejsza znana firma ślusarska kosztem 350 zł.

Przedkładając powyższe sprawozdanie Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy wstawić do budżetu zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie na rok 1894 w Rubr. XI. poz. 52 kwotę 1.800 zł. a. w. jako nadzwyczajny wydatek na budowę nowego dachu nad kotłownią i urządzenie wentylatora w kuchni zakładowej.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 22. grudnia 1893.

Marszałek krajowy:
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Franciszek Hoszard w. r.
Członek Wydziału krajowego.

LW. 29.526/93.

Alog. 36.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie urządzenia krajowej osady poprawczej dla nieletnich wychowańców i krajowego Zakładu przymusowej pracy i poprawy dla dorosłych mężczyzn.

Wysoki Sejmie!

Niezałatwione przez Wysoki Sejm w ubiegłej sesyi sprawozdanie nasze z dnia 3. maja 1893 r. LW. 19599 tyczące się powyższego przedmiotu, mamy zaszczyt przedłożyć niniejszem ponownie w następującej osnowie:

Sprawa zaprowadzenia w kraju naszym zakładów pracy przymusowej i poprawczych dla starszych i nieletnich przestępców postąpiła o tyle naprzód, że Wydział krajowy jest już w możności przedłożenia Wysokiemu Sejmowi ostatecznych wniosków.

Przedtem jednak, dla bliższego obznajomienia Wysokiego Sejmu z całym tokiem sprawy i szczegółami badań, które wpłynęły zasadniczo na jej obecny kierunek, uważamy za obowiązek przedstawić tutaj przegląd podejmowanych prac i starań, dający obraz całości przedmiotu.

Już w latach 1874, 1875 i 1877 liczne Reprezentacye powiatowe i miast wnosiły petycye tak do Wysokiego Sejmu, jakoteż i do Wydziału krajowego o urządzenie w kraju tego rodzaju zakładów istniejących w innych krajach monarchii, jako jedynie skutecznego i wypróbowanego środka, zdolnego zapobiedz rozwielmożnionemu u nas próżniactwu i włóczęgostwu.

Wskutek tego i petycyi wiecu miast wniesionej do Wysokiego Sejmu w roku 1888, uchwałą z d. 17. października 1888 r. Wydziałowi krajowemu jako komisyi przekazanej, podaliśmy do wiadomości Wysokiego Sejmu w sprawozdaniu z dnia 11. grudnia 1888 l. 52.859 pogląd ogólny na tę sprawę z propozycyami:

a) że wypada jeszcze dokładniej i wyczerpująco zbadać potrzebę zakładów pracy przymusowej w naszym kraju;

b) zastanowić się nad ewentualną ilością i rozmiarami tych zakładów, tudzież wskazaniem miejsc, gdzie takowe w kraju naszym urządzićby należało;

c) obmyśleć środki materyalne, z jakich na podstawie ustawy z d. 24. maja 1885 r. wymienione zakłady urządzić, a następnie utrzymywać będzie można, — albowiem dopiero na podstawie tych danych Wydział krajowy będzie w możności, tak ze względów moralnych jakoteż i materyalnych, przedłożyć całą sprawę Wysokiemu Sejmowi i wysnuć z tego odpowiednie wnioski.

Jakoż w sprawozdaniu naszem z dnia 27. sierpnia 1889 l. 30.120/89 mając zebrane odpowiednie daty statystyczne wykazaliśmy

a) że w latach 1885, 1886 i 1877 zostało w kraju naszym ukaranych z powodu przekroczenia ustawy o włóczęgostwie ogółem **32.220 osób;**

b) że w tymże samym czasie postanowiono z mocy wyroków sądowych po odbyciu kary oddać pod dozór policyjny **2.402 osób,** z których było:

mężczyzn 2.074, a z tych znowu: liczących niżej 18 lat wieku 124

kobiet zaś nieletnich 32

c) że w tym samym okresie czasu wydalono szupasem do gmin przynależności ogółem **20.312 osób.**

Z tej sumy było:

mężczyzn 14.234, z których nieletnich niżej lat 18-tu 1.135

kobiet 6.078, z tych nieletnich 769

zaś między temi rewertentów bez różnicy wieku i płci w ogóle było 6.389.

d) że wedle wykazów sporządzonych przez Oddział rachunkowy Wydziału krajowego na podstawie aktów likwidacyi kosztów z lat 1884, 1885 i 1886 było rzeczywiście szupasowanych **14.897 osób,** a z tych rewertentów po **5 do 10 razy** szupasowanych **6.929,** zaś koszt powyższego szupasowania wynosił **74.089 zł. 23 ct.** z których fundusz krajowy poniósł **53.947 zł. 91 ct.,** a gminy przynależności kwotę **20.141 zł. 33 ct.**

Na podstawie powyższych cyfr, po szczegółowem umotywowaniu zasad, na których Wydział krajowy przybliżone obliczania swoje opierał, wykazaliśmy w sprawozdaniu swojem do LW. 30.120/89 Aleg. 19 złożonem Wysokiemu Sejmowi, że liczba indywiduów kwalifikować się mogących do pomieszczenia w przyszłych zakładach pracy przymusowej i poprawczych wynieść może rocznie

a) w kategoryi dorosłych mężczyzn co najmniej **1.180,**

b) w katogoryi nieletnich zaś **150.**

Dla takiej liczby osób potrzeba będzie na razie trzy zakłady, dwa dla dorosłych po jednym we wschodniej i zachodniej części kraju, zaś trzeci dla nieletnich w środkowej mniej więcej części Galicyi.

Ponieważ przedstawienie bliższych pod tym względem projektów tak co do wyboru systemu zajęć dla przestępców, jakoteż urządzenia zakładów ich utrzymania i ponieść się mających wydatkow — wymagało uprzedniego zbadania istniejących tego rodzaju zakładów w innych krajach monarchii austryackiej i kolonii rolniczej dla nieletnich przestępców prawidłowo funkcyonującej w osadzie Studzieniec w królestwie Polskiem, przedłożyliśmy do uchwały Wysokiemu Sejmowi szereg wniosków, które na posiedzeniu z d. 28. października 1889 r. przyjęte zostały. Polecił zatem Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu:

1. aby zbadał na miejscu tak pod względem technicznym jak i administracyjnym system urządzenia istniejących w naszej monarchii zakładów pracy przymusowej i poprawczych; tudzież osady poprawczej rolniczo-rzemieślniczej w Studzieńcu w królestwie Polskiem.

2. aby stosownie do wyniku powyższych badań i wedle systemu, jaki uzna za odpowiedni dla kraju naszego, polecił wygotować odnośne plany budowy, o ile można nie kosztowne, tudzież detaliczne kosztorysy z uwzględnieniem miejscowych cen materyału budowlanego i wynagrodzeń.

3. ażeby na podstawie tych prac przygotowawczych i z uwzględnieniem zresztą stosunków miejscowych sprzyjających rozwojowi rzeczonych zakładów:

a) oznaczył miejscowości na siedziby zakładów pracy przymusowej się nadające;

b) zajął się w sposób, jaki uzna za stosowny, wyszukaniem na cele kolonii rolniczej odpowiedniego obszaru gruntowego, i warunkowem uzyskaniem tegoż dla funduszu krajowego, pod najprzystępniejszymi warunkami;

4. ażeby z gminami tych miejscowości, które ostatecznie wybierze na siedzibę zakładów pracy przymusowej, przeprowadził rokowania co do sposobu, w jaki byłyby gotowe przyczynić się do kosztów budowy i urządzenia rzeczonych zakładów, w szczególności zaś co do bezpłatnego dostarczenia gruntu i osiągnął w tym względzie stanowcze przyrzeczenia;

5. ażeby przedłożył Sejmowi na najbliższej sesyi wszystkie wyżej wyliczone, jakoteż i inne do osądzenia sprawy służyć mogące operaty, celem ostatecznego postanowienia.

Na pokrycie wydatków połączonych z wykonaniem powyższych czynności przygotowawczych, otwiera się Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 1.500 zł.

W wykonaniu powyższej uchwały tudzież uchwały z d. 24. listopada 1889 r. dotyczącej zbadania petycyi Zgromadzenia Sióstr Opatrzności z zakładu imieniem św. Teresy we Lwowie i Towarzystwa pod godłem Opatrzności, mający bezpośredni związek ze sprawą zakładów poprawczych, szczególniej w kierunku pomieszczenia kobiet, Wydział krajowy mając szczegółowe i w sposób wyczerpujący przedmiot złożone sprawozdanie przez Członka Wydziału Dr. Damiana Sawczaka, o zwiedzonych przez siebie zakładach w Niższej Austryi i Morawie, tudzież osady Studzieniec w królestwie Polskiem, zasięgnął jeszcze opinii kompetentnych władz i organów doradczych — w sprawozdaniu swem z d. 5. września 1890 r. LW. 14.561 i zdał sprawę z poruczonych mu czynności.

W sprawozdaniu tem, nie stawiając jeszcze ostatecznych wniosków, objawił zasadnicze przekonania:

I. Co do zakładów pracy przymusowej

1. że takowe należy urządzić oddzielnie dla mężczyzn, a osobno dla kobiet;

2. że pozostając w granicach zakreślonych uchwałą Wysokiego Sejmu, należy urządzić w naszym kraju dwa zakłady dla mężczyzn t. j. jeden w zachodniej jako mniejszej części na 200 ludzi, drugi we wschodniej jako większej na 300 ludzi;

3. że na siedzibę zakładu w zachodniej części kraju, nadaje się z wielu względów m. Nowy Sącz, podczas gdy siedziba zakładu we wschodniej części byłaby przedewszystkiem wskazaną w okolicy m. Lwowa, w miejscowości niezbyt odległej, a blisko stacyi kolejowej położonej;

4. że w systemie zatrudnienia skazańców należy przyznać pierwszeństwo pracy rolnej, a w szczególności ogrodnictwu, że zatem przy każdym zakładzie powinien być ku temu celowi odpowiedni obszar gruntowy, wreszcie

5. że dla kobiet należy na razie zaniechać budowania osobnego zakładu; natomiast starać się o ile możności o pomieszczenie pewnej ich liczby, ograniczonej tylko do nieletnich we Lwowie i Krakowie przy zgromadzeniach zakonnych, lub innych podobny cel poprawczy mających instytucyach prywatnych.

II. Co do kolonii rolniczej poprawczej dla nieletnich chłopców.

1. że kolonię taką należy urządzić jedną na 150 głów obliczoną.

2. że umieścić ją należy w środku kraju, więc w jednym z okręgów powiatowych: Przemyśl, Jarosław, Rzeszów, wreszcie Stryj i Sambor wedle tego, gdzie da się wyszukać i pod jaknajkorzystniejszemi warunkami uzyskać potrzebny i stósowny na cele kolonii obszar gruntowy, nakoniec

3. że w urządzeniu tej kolonii należy przyjąć system stosowany w osadzie rolniczo-rzemieślniczej w Studzieńcu w królestwie Polskiem, który to system przynosząc wcale pomyślne rezultaty, zyskał już sobie dobrą sławę.

Wysoki Sejm przyjmując do wiadomości powyższe sprawozdanie na posiedzeniu z d. 21. listopada 1889 r. uchwalił:

1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby tak co do zakładów pracy przymusowej i poprawczych dla starszych przestępców i korygendów, jakoteż co do zakładów dla nieletnich

przestępców i włóczęgów niżej lat 18 przyjął wskazany już uchwałą Sejmu z dnia 6. września 1884 r. i zalecony system kolonij rolniczych poprawczych, niewykluczający robót rzemieślniczych.

2. Sejm wyraża życzenie, aby najsamprzód wprowadzony został zakład względnie kolonia poprawcza rolnicza przemysłowa dla nieletnich chłopców.

3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w środkowej części kraju, dla fundowania takiego zakładu dla nieletnich chłopców, wyszukał odpowiedni obszar i według tegoż potrzebne plany i kosztorysy wypracować polecił, poczem takowe wraz ze statutem i regulaminem na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył:

tudzież, aby na urządzenie zakładów pracy przymusowej i poprawczych dla starszych męzkich skazańców i korygendów, a względnie kolonij poprawczych rolniczych, starał się wyszukać odpowiednie obszary, a przytem

co do zachodniej części kraju wszedł w rokowania z fundacyą pokrewną temu celowi w Nowym Sączu.

Zaś co do wschodniej części kraju, wdrożył rokowania z c. k. Rządem, celem uzyskania potrzebnych dla takich zakładów, względnie kolonii rolniczych poprawczych, przestrzeni z dóbr kameralnych przykładowo w okolicy Drohobycza, i w miarę przeprowadzonej pertrakcyi, polecił wykonanie planów budynków i kosztorysów, tudzież statutów i regulaminów.

4. Ażeby co do zakładów pracy przymusowej i poprawczych dla kobiet, prowadził dalsze rokowania z zarządami zakładów św. Teresy we Lwowie i Sióstr Miłosierdzia w Krakowie i z tych czynności złożył sprawozdanie.

5. Na czynności przedwstępne otwiera się Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 500 zł.

Wskutek powyższej uchwały, przedłożyliśmy Wysokiemu Sejmowi podczas ubiegłej sesyi sejmowej sprawozdanie do LW. 52.864/92 Aleg. 187, które jednak nie weszło na porządek obrad Wysokiego Sejmu pomimo, że w komisyi administracyjnej (Ll. 2.122 sej.) załatwionem zostało. Ponieważ w sprawozdaniu tem przetoczone fakta i okoliczności, były tylko dalszym ciągiem czynności o charakterze przygotowawczym i obecnie uległy znacznej zmianie, a cała sprawa o tyle postąpiła, że jesteśmy w możności dla jej wprowadzenia w wykonanie przedłożyć już konkretne wnioski, dlatego nie ponawiając pomienionego sprawozdania z roku 1892 (Aleg. 187) mamy zaszczyt przedstawić obecny stan rzeczy, jak następuje:

A) Co do osady poprawczo-rolniczej dla nieletnich chłopców.

W myśl udzielonej nam uchwałą Wysokiego Sejmu z d. 21 listopada 1890. dyrektywy, aby nasamprzód zaprowadzony został zakład poprawczy dla nieletnich chłopców w środkowej części kraju, Wydział krajowy po zasięgnięciu opinii komisyi krajowej dla spraw rolniczych, co do ilości i jakości gleby, zajął się za pośrednictwem publicznych ogłoszeń wyszukaniem odpowiedniego obszaru.

Z pomiędzy przedłożonych nam licznych ofert majątków do sprzedaży najodpowiedniejszemi do celów wskazanych wydały się nam dwa, to jest folwark Piaski należący do większego kompleksu dóbr Dunkowice w powiecie jarosławskim położony, i Tuligłowy w powiecie Mościckim sytuowany.

1. Folwark Piaski albo Orlinek leży na trakcie z Krakowca do Radymna o 8 kilometrów od tego ostatniego miasta i stacyi koleji żelaznej, a o trzy kilometry od rzeki Sanu.

Obejmuje on obszar 280 morgów, w czem 160 m. roli, 56 m. łąk i 64 lasu. Gleba gruntu jest wszędzie przepuszczalna i prawie jednostajna. Warstwę wierzchnią stanowi piasek

słabo zmięszany z glinką, w ogóle jednak dosyć w próchnicę zaopatrzony. Głębokość tej warstwy zmienia się między 8 a 10 calami, a zatem przydatną jest do uprawy pszenicy, żyta, owsa i okopowych roślin; z powodu zaś dość obficie znajdujących się na łąkach torfowisk, łatwo może być wzmocnioną i poprawioną. Za to budowle mieszkalne i gospodarskie znajdują się w niedostatecznej ilości i złym stanie. Las również niewielką przedstawia wartość, jest bowiem przerzedzony, chociaż część drzewa na budynki wybrać z niego można. Woda może być tylko źródlaną.

Wogóle pod względem położenia swego w jednym obszarze. umieszczenia prawie po środku zabudowań folwarczuych i widoków na ulepszenia przy użyciu torfow pomięszanych z odchodami ludzkiemi, wreszcie bliskiej odległości Sanu, nadawać się może bardzo na założenie tu kolonii rolniczo-poprawczej dla nieletnich chłopców. Cena jego podana przez właściciela na 56.000 zł., dosięga 200 zł. za jeden morg, wydała się nam zanadto wygórowaną.

2. Folwark Tuligłowy jest znowu znacznie większy, obejmuje wogóle przestrzeni 476 morgów 1282 sążni □ a to roli ornej 264 morg. łąk i pastwisk 34 m., lasu 164 m. i pod zabudowaniami morgow 12. W rachunku tym opuszczamy cyfrę sążni przy każdym gatunku roli.

Las jest mięszany, z którego można mieć po urządzeniu na poręby z okresem 40-letnim około 120 sążni 4-metrowych rocznie, tudzież część drzewa na budynki.

W Tuligłowach część około 400 morgów leży w jednym dziale, reszta przedzielona jest lasem i dość oddalona.

Zabudowania mieszkalne są wogóle w średnim stanie. Dwór o 9. pokojach z parkiem, oficyny o 7. ubikacyach, dom po dawnej karczmie, dwa domy dla gumiennego i gajowego, przytem są w dostatecznej liczbie kurniki, chlewy, stajnie dla koni cugowych Z budynków gospodarskich są stajnie dla koni, krów i wołów, wozownie, stodoła z młocarnią, szopy, spichrze w stanie dobrym, ubezpieczone w Towarzystwie krakowskiem na sumę 17.940 zł.

Gleba ziemi w Tuligłowach jest: w części czarnoziem tak zwany stawiskowy, czarnoziem z glinką i czarnoziem z piaskiem. Spód nieprzepuszczalny, wymagający drenowania, które też na 20. morgach już uskuteczniono.

Woda znajduje się w dostatecznej ilości, płynie bowiem na północnej granicy tego obszaru rzeczka Wiszenka, dwór ma obfitość wody źródlanej.

Tuligłowy graniczą bezpośrednio z miastem Sądową Wisznią i przecięte gościńcem rządowym Lwów-Przemyśl, leżą zaś między dwoma stacyami kolei Karola Ludwika, Sądową Wisznią w odległości 6½ klm. i Chorośnicą w odległości 3. klm., drogi tu i tam szutrowanej.

Glina i piasek są zdatne do wyrobu cegły. Szacunek tego folwarku postawiony przez właściciela wynosi 80.000 zł., długi żadne na nim nie ciążą, ale właściciel zamierzał zaciągnąć pożyczkę w Banku krajowym do połowy wartości.

Podług opinii rzeczoznawców na obejrzenie i oszacowanie tego folwarku wysłanych, wartość towarowa lasu zdatnego na wyrąb sążni, wynosi 10.000 zł.; zaś w razie zaprowadzenia gospodarstwa lasowego, poręba roczna dostarczyć może 120 sążni drzewa wartości około 720 zł. przedstawia sumę 50.000 zł., czyli mórg jeden trochę wyżej niż 100 zł.

Cena budynków z ogrodzeniami wynosi około 20.000 zł. — zatem wartość samej ziemi przedstawia sumę 50.000 zł., czyli mórg jeden trochę wyżej niż 100 zł.

Dotychczasowy dochód czysty z Tuligłow można przyjąć wraz z dochodem z lasu na kwotę zł. 3.500, co przedstawia 4½% dochodu rocznego od kwoty 80.000 zł. przez właściciela żądanej.

Porównywując z sobą położenie, stan i szacunek obu powyższych folwarków, Wydział krajowy, jakkolwiek przyznaje, że Piaski mają wiele warunków sprzyjających do założenia w nim osady rolniczej dla nieletnich chłopców, a przedewszystkiem obszar znacznie mniejszy od Tuligłow, któryby na cele kolonii wystarczał, to z drugiej strony biorąc na uwagę, że oddalenie go od stacyi kolejowej w Radymnie wynosi 9 klm, że budynki są niedostateczne a istniejące oprócz szopy na zboże i siano w złym stanie, wreszcie cena morga postawiona przez właściciela 200 zł,

za morg jest wygórowana. dlatego Wydział krajowy mniema, że folwark Tuligłowy pomimo większego obszaru, bo 476 morgów i utrudnionej administracyi, korzystniejszym byłby do nabycia, zwłaszcza, że możnaby z niego znaczną ilość gruntu odprzedać.

Ponieważ przyszła kolonia rolnicza dla nieletnich chłopców przeważnie zatrudniać ich musi pracami odpowiednio do ich sił, w kierunku przemysłowo-rolnym jak: ogrodnictwem, sadownictwem, chmielarstwem, produkcyą nasion, produkcyą roślin przemysłowych itp. to pod tym względem folwark Tuligłowy przedstawia daleko więcej warunków. Ma bowiem około 30 morgów nadzwyczaj bogatej w pruchnicę ziemi tak zwane Stawiska, właśnie dla takich celów przydatnej. Odległość Tuligłow o 3 kilometry od stacyi kolei żelaznej w Chorośnicy, sąsiedztwo miasta Sądowa Wisznia, las zapewniający opał dla zakładu i część materyału drzewnego dla przyszłych warsztatów rękodzielniczych, a wreszcie dostępna cena kupna i średni stan budynków gospodarskich, przedstawiają wiele dogodności, których folwark Piaski nie posiada.

Z tych zatem powodów, majątek Tuligłowy przyjęliśmy za podstawę do naszych obliczeń na założenie osady rolniczej i do niej zastosowaliśmy tak ewentualne urządzenia gospodarstwa rolnego, jakoteż nakłady na wzniesienie potrzebnych zabudowań. Koszta tych nakładów podług opinii kompetentnych i fachowych osób, których elaboraty znajdują się w naszych aktach wyniosą w przybliżeniu:

a) urządzenie w intenzywny sposób prowadzić się mającego gospodarstwa rolnego, to jest: na kupno inwentarza żywego tak roboczego jak i użytkowego podług cen praktykowanych u nas kwota . . . . . 10 000 zł.
na kupno inwentarza martwego . . . . . 10.000 „
na kapitał obrotowy . . . . . 4.000 „
razem 24.000 zł.

b) Następnie zarządził Wydział krajowy wypracowanie szkiców, planów i kosztorysów budynków wznieść się mających na oznaczony cel w powyższym majątku. Czynność tę wykonał p. Jan Lewiński, tutejszy architekta, na podstawie systemu przyjętego w statucie i regulaminie domowym, dla tej Osady poprawczej ułożonych. które poniżej dołączamy z uwzględnieniem urządzeń tego rodzaju zakładów istniejących w Niższej Austryi i Morawii, a w szczególności urządzeń Osady poprawczej w Studzieńcu w Królestwie Polskiem. Wreszcie dyrektywą w tej mierze były także dla wspomnianego architekty informacye, udzielone mu przez Wydział krajowy.

W szkicach tych i kosztorysach przechowanych w aktach tutejszych, przyjęto zasadę wzorowego przeprowadzenia budowli, a zatem murowane, o odpowiedniej objętości powietrza i oświetlenia. Dalej uwzględniono tu także trwałość budynków na wypadek pożaru, ich konserwacyę, oraz możność pomieszczenia większej liczby wychowańców (176) po nad ilość wyznaczoną przez Wys. Sejm (150) wreszcie wszelkie ogrodzenia, budowę studzien, dróg, chodników i placów.

W szczególności szkice powyższe obejmują:

2 budynki parterowe (ośmioraki dla pomieszczenia dozorców i służby zakładowej;

budynek parterowy dla portyera; budynek administracyjny jednopiątrowy z pawilonami dwupiętrowemi i suterenami, dla pomieszczenia zarządu Osady, jego urzędników wreszcie w suterenach aresztów;

7 budynków jednopiątrowych, mieszczących sypialnie korygentów, warsztaty, magazyny, sale szkolne, salę rekreacyjną, dalej kościół, kostnicę, szpital, kuźnię, budynek parterowy, mieszczący: łazienki, piekarnię, kuchnię, składy, magiel, praczkarnię, spiżarnię i t. p. przynależytości; nakoniec lodownię i budynek mieszczący wychodki i drewutnie.

Zabudowana tym sposobem powierzchnia wynosi 4.201 mtr. □ a koszta wystawienia powyższych budowli łącznie z kosztami preliminowanemi w kosztorysie na urządzenie dwóch studzien, na ogrodzenie tudzież wykonanie i wyszutrowanie ulic, placów i chodników — podane zostały na sumę 138.963 zł. 79 ct.

Wspomniany architekta nadmienia jednak w swojem sprawozdaniu, że wykazane co dopiero koszta dałyby się zredukować na niższe, a to: przez wprowadzenie mniejszych wysokości ubikacyj, oraz zmniejszenie powierzchni zabudowanej.

Projektowane wyżej budynki mogłyby zatem uledz redukcyi pod względem powierzchni zabudowanej w sposób następujący:

a) Budynek administracyjny możnaby w powierzchni uszczuplić o 85 metr.□ co dałoby zniżenie kosztów o kwotę . . . . . 4.807 zł. 50 ct.

b) Sypialnie korygendów mogłyby być użyte zarazem do nauki i jako jadalnie; w takim razie odpadłyby dwa budynki jednopiątrowe bez piwnic za cenę . . . 14.352 zł. 76 ct.

Oprócz tego pozostałych pięć budynków jednopiątrowych możnaby jeszcze pomniejszyć, każdy o 25 metr.□ powierzchni zabudowanej, przezco cena ich odpałoby o . 4.687 zł. 50 ct.

c) Przy mieszkaniach parterowych (ośmiorakach) możnaby pomniejszyć powierzchnię zabudowaną, przy każdym o 90 metr.□ coby wpłynęło na obniżanie kosztów o . 3.240 zł.

d) Budynek w którym pomieszczono kuchnię i t. p. ubikacye gospodarcze możnaby pomniejszyć o 80 metr.□ a to obniżyłoby koszta o . . . . . 2.200 zł.

e) Kościół projektowany jako oddzielny budynek możnaby opuścić, a zastąpić takowy kaplicą w budynku n. p. administracyjnym; przezco odpadłaby w kosztorysie kwota wynosząca . . . . . 12.457 zł. 47 ct.

f) Szpital możnaby zastąpić budynkiem o innem rozwinięciu poziomem, o powierzchni 150—200 metr.□ za kwotę 4.600 zł. przezco oszczędzonoby kwotę . . 2.775 zł. 8[illegible] ct.

Tym sposobem osiągniętoby oszczędności w ogólnej sumie 44.601 zł. 11 ct. a przez zmniejszenie wysokości poszczególnych budynków i opuszczenie w kosztorysie pozycyi 3.0[illegible]0 zł. wyznaczonych na urządzenie dróg, chodników i placów, co później po otwarciu osady własnym materyałem i siłami roboczemi skazańców dałoby się uskutecznić — możnaby dojść do oszczędności w kwocie okrągłej 50 000 zł.; zatem projektowane koszta budynku osady dla nieletnich chłopców dałyby się zredukować z kwoty 138.963 zł. 79 ct na kwotę w zaokrągleniu 90.000 zł.

Musimy tu jednak jeszcze zauważyć, że powyższe obliczenia opierają się na cenach w miastach praktykowanych, i są tylko przybliżone; ustalenie powyższych kosztorysów będzie mogło nastąpić dopiero wtedy, gdy wiadomą będzie ostatecznie miejscowość na osadę przeznaczona, a tem samem znane będą warunki, pod jakimi dadzą się nabyć na miejscu najważniejsze materyały budowlane jak: drzewo, cegła, wapno, które wielce wpływają na ogólne koszta budowy. A wtedy zdaniem Wydziału krajowego możliwą jest rzeczą, że koszta te — przy ewentualnem użyciu do budowy sił pomocniczych korygendów, jeszcze się więcej obniżą.

Tym sposobem, gdyby folwark Tuligłowy ostatecznie uznany został za odpowiedni na umieszczenie w nim krajowej osady poprawczej dla nieletnich chłopców, koszta zaprowadzenia tego zakładu i urządzenia przedstawiałyby się przybliżenie w ten sposób:

a) Cena szacunkowa Tuligłów wraz z kosztami nabycia . . .	80.000 zł.
b) Koszta na zakupno inwentarza żywego	10.000 „
c) Koszta inwentarza martwego	10.000 „
d) Na kapitał obrotowy gospodarski	4.000 „
e) Koszta wznieść się mających budynków . . . . . (a co najwyżej 100.000 zł.)	90.000 „
f) Koszta wewnętrznego urządzenia w budynkach i warstatach i wyekwipowanie 150 chłopców podług normy przyjętej w Morawii około . .	10 000 „
Razem Zakład w Tuligłowach kosztowałby	**204.000 zł.**

B) Co do Zakładów pracy przymusowej dla starszych męskich skazańców.

W sprawie tej kierując się również poleceniem Wysokiego Sejmu w uchwale z dnia 21. listopada 1890 pomieszczonem, odnieśliśmy się do c. k. Prezydyum Namiestnictwa jako najwyższej władzy fundacyjnej w kraju z zapytaniem, czy w razie urządzenia w Nowym Sączu krajowego zakładu pracy przymusowej, byłoby skłonnem przekazać na ten cel funduszowi krajowemu kapitał fundacyi Nowo-sandeckiej. Na to pismem z dnia 21. grudnia 1890 L. 88.955 oznajmiło nam c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że powyższe żądanie nasze nie może być wykonalnem z powodów:

1. że fundacya Nowo-sandecka przeznaczona jest tylko dla dobra mieszkańców byłego obwodu Sandeckiego i ma na celu zatrudnienie niepoprawnych włóczęgów i próżniaków, a nie wykonania jakiejbądź kary.

2. że założyć się mający dom pracy w Nowym Sączu, różnić się będzie zasadniczo co do charakteru i przeznaczenia od publicznych domów pracy przymusowej, w myśl ustawy z dnia 14. maja 1885 (Nr. 90. D u. p.) powstawać mających.

3. dom taki przeznaczony będzie tylko dla mieszkańców byłego obwodu Sandeckiego i stanowić będzie oddzielną fundacyę w myśl §. 646 Ust. Cyw. jako odrębna osoba moralna istniejąca, nie będzie zatem ani własnością gminy, ani powiatu, ani kraju i nie może mieć praw przyznanych domom publicznym pracy w myśl §. 3. ustawy z r. 1885.

4. a zatem majątek tej fundacyi nie może być przekazywanym funduszowi krajowemu w celu urządzenia domu poprawy i pracy przymusowej, albowiem równałoby się to zniesieniu fundacyi i obróceniu jej majątku na inne cele, co tylko wrazie niewykonalności celów fundacyi mogłoby mieć miejsce.

Wobec podobnej odpowiedzi c. k. Prezydyum Namiestnictwa, Wydział krajowy nie mógł już reflektować na wykonanie pierwotnego zamiaru urządzenia zakładu karno-poprawczego w Nowym Sączu, a zatem od tej myśli odstąpił.

I. W dalszym ciągu starań naszych co do uzyskania od c. k. Rządu odpowiednich obszarów na założenie kolonii rolniczej poprawczej dla dorosłych mężczyzn, odnieśliśmy się pod d. 19. maja 1891 L 14.995 do c. k. Prezydyum Namiestnictwa, które odezwą z dnia 21. listopada 1891 L. 90 121 oznajmiło nam, że c. k. Ministerstwo rolnictwa poleciło c. k. Dyrekcyi dóbr państwowych we Lwowie nawiązać rokowania z Wydziałem krajowym o sprzedaż jednego z folwarków należących do funduszu religijnego a to: Tynca, Kostrza i Samborska w powiecie Wielickim, albo folwarku rządowego Kniaziołuka w powiecie Doliniańskim.

Udaliśmy się tedy do c. k. Dyrekcyi dóbr państwowych pod dniem 16. lutego 1892 (LW. 38.564/92 ⁄. o dostarczenie nam bliższych wiadomości o stanie jednego tylko majątku Tyniec z Kostrzem i Samborskiem, albowiem proponowany folwark Kniaziołuka, z tytułu położenia swego i obszaru nie nadawał się w cale do celów wskazanych.

Jakoż c. k. Dyrekcya dóbr państwowych przy odezwie z d. 19. marca 1892 L. 52.864 nadesłała nam żądane szczegóły wraz z ceną powyższych folwarków, z których ułożony wykaz znajduje się przy sprawozdaniu LW. 52.864/91 (A2. 187).

Zarazem nadmieniła Dyrekcya:

a) że dzierżawa powyższych folwarków upływa z dniem 30. października 1893.

b) że sprzedaż tylko folwarku Tyniec nie powinna natrafić na żadne trudności ze strony c. k. Ministerstwa rolnictwa.

c) że zabudowania poklasztorne i kościół w Tyńcu, będą w razie pertraktacyi stanowiły osobny przedmiot kupna.

d) że c. k. Dyrekcya Skarbu pozwoliła parafianom w Tyńcu, aż do odbudowania parafialnego kościoła, na tymczasowe używanie kościoła klasztornego i wreszcie

e) że gdy w tamtejszej okolicy na opał używany jest wyłącznie węgiel kamienny, przeto nabywanie lasu przez kraj byłoby zbytecznem.

Ze swej strony Wydział krajowy nie poprzestając na podanej tymczasowo cenie szacunkowej dóbr przez c. k. Dyrekcyę dóbr państwowych, zarządził ze swej strony:

1. oszacowanie dóbr pomienionych, zapraszając do tej czynności pp. Felicyana Szybalskiego dzierżawcę dóbr Morawica i Jana Skirlińskiego właściciela dóbr Kryspinowa.

2. sporządzenie planów i kosztorysów adaptacyi zabudowań i ruin klasztornych na cele poprawczej kolonii rolniczej, poruczając czynności te p. Stanisław wi Chrząszczewskiemu inżynierowi biura melioracyjnego w Krakowie.

Mem. A.

Delegaci nasi przedłożyli nam wyczerpujące sprawozdanie, tu częściowo w odpisie pod *A.* załączone z którego wynika:

1. że majętności Kostrze przedstawia wartość w ziemi	26.056 zł.	73 ct.
w budynkach	10.900 „	— „
razem . .	36.956 zł.	— ct.
majętność Samborek wartość ziemi	21.423 zł.	89 ct.
w budynkach	4.900 „	— „
razem . .	26.223 zł.	89 ct.
majętność Tyniec w ziemi	54.683 zł.	87 ct.
w budynkach	17.000 „	— „
razem . .	71.683 zł.	87 ct.
wreszcie zabudowania poklasztorne i ruiny przedstawiają wartość	22.000 „	— „
Czyli razem . .	134.964 zł.	49 ct.

2. oświadczyli delegaci, że wartość majątków, o których mowa, w przybliżeniu przez c. k. Dyrekcyę dóbr państwowych podana stanowczo jest za wysoka.

3. zaś inżynier Chrząszczewski na podstawie szkiców przez siebie sporządzonych wraz z tymczasowym kosztorysem, obliczył, iż na adaptacyą zabudowań klasztornych i ruin na cel wskazany z zachowaniem dla całości charakteru budowli starożytnej, potrzebaby wydać 71.000 zł.

4. wreszcie oświadczyła delegacya, że miejscowości Tyniec, Kostrze i Samborek, w ogóle nadają się bardzo na umieszczenie w nich poprawczej kolonii rolniczej, tak wskutek dogodnego położenia swego pod Krakowem i komunikacyi Wisłą, jakoteż warunków miejscowych, mogących dać korzystne zajęcie dla utrzymanych tam skazańców.

To też Wydział krajowy udzielając na żądanie c. k. Prezydyum Namiestnictwa pod d. 26. grudnia 1892 L. 54.901 odpisy powyższych sprawozdań poczynił następujące uwagi:

a) iż mimo wszelkich dogodności, jakie majętność ta dla celów założenia tam kolonii rolniczo-poprawczej na 200 korekcyonistów obliczonej przedstawia, nie podobnaby zgodzić się, aby tamtejszy kościoł mógł jednocześnie mieć charakter kościoła parafialnego dla okolicznych mieszkańców.

2. że jakkolwiek obszary gruntowe z budynkami folwarcznymi należącymi do Tyńca, Kostrza i Samborka, a nawet samych tylko folwarków Tyńca i Kostrza (bez Samborka) z wyłączeniem ruin i zabudowań poklasztornych w Tyńcu, nadawałyby się jeszcze na cel dla kolonii rolniczej, to jednak sam folwark Tyniec b e z z a b u d o w a ń p o k l a s z t o r n y c h r u i n i k i l k o - m o r g o w e g o o g r o d u m u r e m o b w i e d z i o n e g o wiele by na swej przydatności na cel wskazany utracił, albowiem potrzeba by stawiać tam całkiem nowe budynki dla zakładu.

Pomimo to Wydział krajowy oznajmił c. k. Prezydyum Namiestnictwa, iż gotów jest wejść w rokowania z c. k. Rządem co do nabycia:

a) albo wszystkich trzech folwarków wraz z ruinami i budowlami poklasztornemi wraz z kościołem i omurowanym ogrodem, jednakże bez lasów.

b) albo tych folwarków z zabudowaniami gospodarskiemi, bez zabudowań poklasztornych w Tyńcu ruin i ogrodu.

c) albo dwóch folwarków Tyniec i Kostrze.

prosząc o rychłe oznajmienie co do gotowości sprzedaży podług jednej z powyższych propozycyi i oznaczenie ostatecznej ceny kupna.

Na odezwę tę, otrzymaliśmy od c. k. Dyrekcyi dóbr państwowych, której c. k. Prezydyum Namiestnictwa sprawę powyższą do załatwienia odstąpiło, pod d. 18. lutego 1893 LW. 9.534 zawiadomienie, iż pomieniona Dyrekcya nie jest jeszcze w możności podać ostatecznej ceny folwarków z powodu, że dotychczas nie zdołano przeprowadzić czynności ich oszacowania, co dopiero może być ukończone w końcu czerwca roku bieżącego, a zatem dopiero w lipcu może nam podać cenę szacunkową.

Zresztą dodaje c. k. Dyrekcya, iż z powodu nierozstrzygniętej jeszcze prośby do Tronu konwentu OO. Benedyktynów we Francyi, o nadanie im klasztoru, ruin, ogrodu i kościoła na użytek Zakonu, nie może oświadczyć, czy zabudowania powyższe w Tyńcu mogą być przedmiotem sprzedaży. Tym sposobem w razie gdyby nabycie dóbr Tyńca z przyległościami od c. k. Rządu dało się przeprowadzić i to za cenę przez naszych delegatów oszacowaną, przypuszczalny koszt urządzenia tam zakładu dla 200 dorosłych skazańców takby się przedstawił:

a) na zakupno folwarku Tyniec i Kostrze, z wyłączeniem folwarku Samborek, (bez którego zakład obejść się może)	108.610 zł.
b) na adaptacyę ruin i zabudowań poklasztornych	71.000 »
c) na urządzenie gospodarstwa rolnego w powyższych folwarkach przyjmujące normę podobnego urządzenia, jak niżej w majątku Kielanowicach w zaokrągleniu	30.000 »
d) na koszta zakupna utensyliów i urządzenia wewnętrznego zakładu dla 200 osób, podług normy przyjętej w Znaimie	12.000 »
razem okrągło . .	222.000 zł.

Budynki ekonomiczne na folwarkach Tyniec i Kostrze znajdują się w dobrym stanie i są wystarczające.

II. Prócz nawiązania powyższych rokowań z Rządem, od którego nie mamy dotąd stanowczego oświadczenia, zarządził Wydział krajowy zbadanie dokładne zaofiarowanych nam do kupna innych prywatnych majętności. Badania te przeprowadzone pod kierunkiem Członka Wydziału krajowego Dr. Sawczaka i za pośrednictwem uproszonych prezesów Rad powiatowych i znawców, wskazały na ten cel, w zachodniej części kraju odpowiedni majątek Kielanowice w powiecie Tarnowskim dla 200 skazańców, a we wschodniej części majątek Bar z Kocowcem (recte Milatyn Mały vel Bar) w powiecie Gródeckim.

II Majątek Kielanowice dolne położony jest w dolinie rzeki Białej o 3 kilometry drogi powiatowej od miasta Tuchowa i stacyi kolei żelaznej, zaś $2^1/_2$ mili gościńcem lub drogą żelazną Tarnowsko-Leluchowską od Tarnowa.

Glebę ziemi stanowi glinka z piaskiem, spód przypuszczalny: położenie gruntów nachylone ku południowi i południo-wschodowi; udają się tu wszelkie gatunki zboża i rośliny okopowe.

Obszar cały Kielanowic wynosi: 488 morgów w czem: roli ornej 306 morgów, łąk 11, ogrodów 3 morgi, lasu 139 morgów, staw, ogród, ziemia pod zabudowaniami itp. 4 morgi.

Istnieje tu gorzelnia rok rocznie czynna jako gorzelnia rolnicza o kontyngensie 280 hektolitrów 100° młyn wodny i tartak.

Budynki przeważnie murowane w dobrym stanie. Dom mieszkalny dworski o 12 pokojach, wozownie, stajnie, obory, gorzelnia, stajnia opasowa i oficyna murowana pod gontem; reszta budynków drewniane w dobrym stanie. Wogóle budynki są ubezpieczone w Towarzystwie ogniowem krakowskiem na sumę 13 800 zł.

Grunta wszystkie są skomasowane, obfitość wody wielka, wodociąg prowadzi ją do gorzelni.

Cenę szacunkową postawił obecny właściciel p. Kazimierz Lebowski wraz z inwentarzem na 120 000 zł.

W cenie tej mieści się już wartość inwentarza żywego i martwego, który się składał z 63 sztuk bydła wraz z młodzieżą 29 koni roboczych i 7 źrebiąt, oraz odpowiedni do tego inwentarz martwy w komplecie. Oziminy wysiano na r. 1893 żyta 32 morgów pszenicę 6 morgów.

Podług opinii JWgo Dr. Romera, prezesa Rady powiatowej w Nowym Sączu uproszonego do obejrzenia majątków zaofiarowanych Wydziałowi krajowemu w tej okolicy do sprzedaży, jest taka:

Na pierwszem miejscu stawiam Kielanowice jako nader korzystnie położone, a mianowicie z powodu łatwego przystępu ze stacyi kolejowej Tuchów, bliskości rzeki Białej, która ma być regulowaną, następnie z powodu dobrego stanu budynków mieszkalnych i ekonomicznych. Obszar jest nie wielki, las w złym stanie, ale za to ma dobrą glebę, z której więcej produktów do żywienia otrzymać można, niż na większych a gorszej gleby obszarach.

Żądana cena 120.000 zł. jest za wysoka w porównaniu z innemi cenami sąsiednich majątków, okoliczność ta jednak może mieć pewne znaczenie dla prywatnego tylko nabywcy, nie dla funduszu krajowego, gdzie przedewszystkiem trzeba mieć na uwadze inne czynniki, mianowicie przydatność na zamierzony cel i dla tego musi drożej kosztować.

Wydział krajowy mając te wszystkie okoliczności na względzie, jak również wypadek nie dojścia do skutku układów z c. k. Rządem co do nabycia dóbr Tyniec na założenie kolonii rolniczo-poprawczej w zachodniej części kraju, uważa, iż majątek Kielanowice mógłby być do tego celu przydatnym.

W takim razie przygotowany już został plan urządzić się mogącego gospodarstwa rolnego w tym folwarku, z uwzględnieniem postępowego i w sposób intenzywny prowadzić się mającego do czego potrzebny byłby nakład:

a) na samo kupno majątku	120.000 zł.
b) na inwentarz żywy i martwy	30.000 „
Razem . .	150.000 zł.

Fundusz osiągnięty ze sprzedaży inwentarza żywego i martwego jaki się na gruncie znajduje, a który objęty jest ceną kupna majątku, może być przeznaczony na kapitał obrotowy potrzebny dla ruchu gospodarskiego.

Budynki, jakie wedle planów i kosztorysow należałoby tu wystawić, a które mogłyby pomieścić 242 skazańców, są następujące:

dom administracyjny jednopiątrowy dla pomieszczenia kancelaryi, urzędników zakładu ekonoma i portjera;
cztery budynki parterowe (ośmioraki) dla pomieszczenia dozorców,
kuźnia,
budynek mieszczący kuchnię, pralnię, piekarnię, łaźnię,
lodownia,
dwa budynki jednopiątrowe mieszczące sypialnie skazańców,
budynek jednopiątrowy mieszczący warstaty,
kościół, szpital, kostnica, budynek parterowy na areszty,

budynek jednopiątrowy na szkołę, wreszcie budynek mieszczący ośm wychodków i tyle komórek na drzewo.

Zabudowana powierzchnia wynosi tu 5.341 metr.□ a koszta wystawienia powyższych budowli łącznie z kosztami preliminowanemi na urządzenie dwóch studzien, na obwiedzenie osady murem, na ogrodzenie wreszcie na wyszutrowanie podwórz, dróg i chodników, przedstawiają sumę 206.960 zł. 20 ct.

Podobnie jak w dwóch innych kosztorysach i planach i tu dałyby się poczynić ze względów okolicznościowych pewne uszczuplenia w powierzchniach poszczególnionych budynków a mianowicie:

a) Część dozorców (nieżonatych) możnaby pomieścić w sposób koszarowy. Zatem jeden budynek (ośmiorak) odpadnie a z pozostałych trzech budynków dla pomieszczenia dozorców z rodzinami projektowanych, możnaby jeszcze każdy w powierzchni zmiejszyć o 90 metr.□ Skutkiem tego uszczuplenia uzyskanoby oszczędność 14.052 zł. 80 ct.

b) Wystawienia oddzielnego budynku szkolnego można zaniechać, a natomiast szkołę ze skazańcami odbywać w sypialniach lub pracowniach, przez co kosztorys zmieszyłby się dalej o . . . . . 9.421 zł. 65 ct.

c) Budynek, w którym umieszczono areszty, możnaby z zachowaniem tej samej liczby ubikacyj zmiejszyć co do powierzchni o 30□ metr., przezco zaoszczędonoby kwotę 600 zł.

d) Nie zachodzi nieodzowna potrzeba wystawienia oddzielnego kościoła; możnaby takowy zastąpić jedną z większych sal; przez co odpadłaby z kosztorysu kwota 15.696 zł. 90 ct.

e) Budynek szpitalny możnaby pomniejszyć 184·15□ metr. w powierzchni; co obniżyłoby koszta o . . . . . 4.235 zł. 45 ct.

f) Wreszcie możnaby zredukować koszta wynagrodzenia za wyszutrowanie dróg o kwotę . . . . . 14.270 zł.

Ogółem dałyby się osiągnąć tym sposobem oszczędności w kwocie 58.276 zł. 80 ct. a koszt wykonania projektowanych budowli wynosiłby zamiast **206.960 zł. 20 ct.** tylko kwotę **148.683 zł. 40 ct.**, która jeszcze mogłaby się obniżyć, jeśli cegła, wapno, drzewo dałyby się na miejscu nabyć, a do budowy byli użyci skazańcy.

Zestawiając obliczone w przybliżeniu koszta zaprowadzenia zakładu w Kielanowicach, przedstawią się one jak następuje:

a) koszta nabycia folwarku podług ceny przez właściciela podanej wyniosą 120.000 zł.

b) na inwentarz żywy i martwy . . . . . 30.000 „

c) na koszta wniesienia budynków zakładowych dla 200-tu skazańców w zaokrągleniu . . . . . 150.000 „

d) na koszta urządzenia i zaopatrzenia zakładu podług normy przyjętej w Znaimie w stosunku 6.000 zł. na 100 osób . . . . . 12.000 „

W ogóle nakład cały w Kielanowicach wynosiłby . . . . . 312.000 zł.

III. Bar z Kocowem odległy od stacyi koleji żelaznej Rodatycze o 4 kilometry, o 10 km. od miasta powiatowego Gródka i 3 km. od gościńca rządowego Kraków-Lwów, ma obszaru 600 morgów, w tem 480 morg. roli, 40 m. łąk i pastwisk a 80 morgów młodego lasu.

Gleba gruntu dobra, czarnoziem, z piaskiem i częścią gliny z małym wyjątkiem o podglebiu przepuszczalnem. Grunta w większej części zwrócone są w lekkiem pochyleniu ku południowi. Szczególniejszą wartość przedstawia znaczna część gruntów tak zwane stawiska bogate w pruchnicę przeszło na metr głęboką, zdatne do uprawy wszystkich roślin gospodarskich, na założenie chmielnika i delikatnej łozy koszykarski.

Grunta stanowią całość jednolitą, prócz 8 osad włościańskich posiadających około 6 morgów gruntu, które się znajdują w środku obszarów dworskich, a które sposobem zamiany z gruntów folwarcznych usunąć można.

Budynki mieszkalne nie są w dobrym stanie: dwór stary o kilku pokojach, dwie karczmy i cztery domy dla oficyalistów i służby folwarcznej. Zabudowania gospodarskie również niewystarczające i potrzebaby poczynić pewne nakłady na wybudowanie stodół, gdyż część znaczna krestencyi obecnie składa się w sterty. Właściciel tego majątku stawia cenę szacunkową morga na 200 złr., a zatem za cały majątek wyniesie ona 120.000 złr.

Podług oświadczenia rzeczoznawcy p. Kazimierza Pańkowskiego, krescencya w r. 1892 z folwarkiem Bar z Kocowem zebrana wynosiła około 4 000 kóp zboża, czyli że w przecięciu zbiory te można przyjąć po 10 kóp z morga. Wogóle o ile z pobieżnego obejrzenia tego majątku mógł wywnioskować, jest zdania, że majątek ten mimo większych nakładów, jakie pociągnie za sobą urządzenie gospodarstwa rolnego i uzupełnienie brakujących budynków, najzupełniej odpowie przyszłemu zadaniu kolonii karno-rolniczej. Starczy bowiem na dostateczne wyżywienie skazańców i nastręczy sposobność do zarobkowania tak na miejscu, jakoteż i w sąsiednich majątkach, w okolicy tej bowiem jest powszechny brak robotnika.

Podług przedłożonego nam przez rzeczoznawcę kosztorysu na urządzenie gospodarstwa intenzywnie prowadzić się mającego, stósownie do waruuków miejscowych, potrzebaby nakładów na zakupno inwentarza żywego, martwego i kapitał obrotowy gospodarski kwotę 40 000 zł.

Wedle sporządzonych następnie szkiców, planów i kosztorysów zachodziłaby potrzeba wystawienia na cele powyższej kolonii następujących budynków.

Portjerki, budynku parterowego dla pomieszczenia kuchni, pralni, łaźni, budynku parterowego na jadalnie, budynku administracyjnego i budynku mieszkalnego jednopiątrowego dla pomieszczenia zarządu kolonii i urzędników; trzech budynków jednopiątrowych na sypialnie dla skazańców, budynku jednopiątrowego na warstaty, i osobnego na szkołę, budynku parterowego na areszty, sześciu budynków parterowych (ośmioraków) dla dozorców, wreszcie kościoła, szpitala, kostnicy, lodowni i budynku mieszczącego dwanaście wychodków i tyle drewutni.

Zabudowana tym sposobem powierzchnia wyniosłaby 7.571 mtr. □, a koszta wystawienia powyższych budowli łącznie z kosztami preliminowanymi w kosztorysie na urządzenie dwóch studzien, na obwiedzenie tej osady murem, na ogrodzenie wreszcie wyszutrowanie podwórz, dróg i chodników podane zostały na sumę 268.955 zł. 78 ct., z tym ale dodatkiem, że w tak zbudowanej osadzie znalazłoby pomieszczenie 360 skazańców.

I tu także zdaniem architekty — wykazane wyżej koszta dałyby się obniżyć, a to w następujący sposób:

a) Część dozorców możnaby pomieścić w sposób koszarowy; przez co możnaby zaoszczędzić w kosztorysie sumę . . . . . 31.358 zł. 40 ct.

b) Na jadalnie skazańców mogły służyć zarazem sypialnie lub inne większe ubikacye: wtedy kosztorys zmniejszyłby się o . . . . . 4.779 „ 63 „

c) Możnaby zaniechać budowy osobnego kościoła, a wtedy odpadłaby preliminowana kwota . . . . . 17 885 „ 70 „

d) Koszt wystawienia szpitala dałby się obniżyć o . . . . 5.350 „ — „

e) Preliminowany w kwocie 3.000 zł. wydatek na szutrowanie dróg i placów można opuścić.

W ten sposób osiągniętoby tu oszczędności w ogólnej sumie 62.373 zł. 73 ct. a suma kosztorysowa 268.955 zł. 78 ct. zmniejszyłaby się do kwoty 206.582 zł. 5 ct.

I te koszta mogą się jeszcze obniżyć, jeśli najważniejsze materyały budowlane jak: drzewo, kamień, piasek, cegła, wapno i t. d. będą mogły być nabyte na miejscu i gdy do budowy użyte będą siły robocze skazańców.

Podług szczegółowo opisanego położenia folwarku Bar z Kowcem, przyjmując cyfrę skazańców na 300-tu, którzy tam pomieszczenie znajdą, koszta te mogą wynieść:

a) Cena szacunkowa folwarku Bar z Kocowem	120.000 zł.
b) na zskupno inwentarza żywego i martwego, tudzież kapitał obrotowy gospodarski	40.000 „
c) na wystawienie budynków potrzebnych dla umieszczenia zakładu w zaokrągleniu	206.000 „
d) wreszcie na koszta urządzenia i zaopatrzenia skazańców w ubranie i t. p. potrzeby, wstawiamy cyfry wypraktykowane w tego rodzaju zakładzie w Znaimie w stosunku 6.000 zł. na stu skazańców, co wyniesie	18.000 „
e) na wzniesienie brakujących gospodarskich budynków, nieodzownie tam potrzebnych	5.000 „
Razem .	389.000 „

B, C, D, E, Statuty i regulaminy.

Projekta statutów i regulaminów tak dla osady poprawczej dla nieletnich, jakoteż dla zakładu przymusowej pracy i poprawy pod *B*, *C*, *D*, *E*, załączamy.

Przedstawiwszy w ten sposób Wysokiemu Sejmowi przebieg przeprowadzonej przez nas czynności w zakresie wskazanym uchwałą z dnia 21. listopada 1890, Wydział krajowy jest zdania, że równocześnie z wprowadzeniem w życie — po myśli Wysokiego Sejmu — kolonii poprawczej dla nieletnich chłopców należy urządzić także jeden zakład pracy przymusowej dla starszych skazańców.

Przemawiają zatem nietylko względy natury moralnej, ale i praktyczne. Bo gdy owoce działalności zakładu pierwszego dopiero w dalszej przyszłości społeczeństwo zbierać może, to przez utworzenie zakładu dla starszych skazańców skutek będzie doraźnym, skoro się zważy, iż przez zamknięcie w tym zakładzie na dłuższy czas kilkuset niepoprawnych, a do pracy zdolnych włóczęgów i próżniaków, społeczeństwo uwolnionem zostanie natychmiast od tego szkodliwego dlań żywiołu, gminy zaś i kraj, od ponoszenia ciągłych wydatków z powodu wydalania szupasem rzeczonych indywiduów do gmin przynależności.

Fundując zresztą równocześnie także zakład dla starszych skazańców stworzy się tem samem źródło, którego produkcyą gospodarczą pokrywać się będzie niedobory, jakie okazywać może osada poprawcza dla nieletnich chłopców, po siłach bowiem chłopięcych i z powodu przeważającego w takiej osadzie systemu wychowawczego nie można spodziewać się, ani też wymagać takiego efektu pracy fizycznej, iżby nieletni z własnej tylko pracy mogli się całkowicie utrzymywać.

Jeżeli Wysoki Sejm w poprzednich uchwałach swoich tylekrotnie oświadczył się za systemem zakładów poprawczo-karnych, opartych na gospodarstwie rolnem, dziś nie pozostaje, jak tylko przystąpić do nabycia potrzebnych na ten cel obszarów, a następnie już na podstawie danych miejscowych warunków wygotować plany i kosztorysy tak co do wznieść się mających budynków i ich urządzeń, jakoteż co do urządzeń systemu gospodarowania, ażeby pomieszczeni skazańcy obok usiłowań zarządu zmierzających do ich umoralnienia znaleść mogli odpowiednie, a dla zakładu najkorzystniejsze zajęcie.

Obecnie zatem chodzi tylko o nabycie odpowiednich dwóch obszarów gruntowych, z których obszar o 150—200 m. przeznaczony na kolonię dla nieletnich chłopców byłby położonym mniej więcej w środkowej części kraju, obszar zaś przeznaczony dla starszych skazańców a mający w przestrzeni 600—900 m. we wschodniej części kraju.

Strona finansowa tego interesu, bez względu czy kupione zostaną na oznaczony cel majętności Tuligłowy i Bar z Kocowem, czy inne, jakie Wydział krajowy we wskazanej okolicy za odpowiednie uzna, nie przedstawi dla funduszu krajowego wielkich trudności.

Podług przybliżonych obliczeń wyżej w sprawozdaniu tem zestawionych, na kupno folwarku dla osady rolnej dla nieletnich chłopców wraz z postawić się mającymi budynkami, ich

urządzeniem i zaprowadzeniem gospodarstwa rolnego, potrzebny będzie fundusz 204.000 zł., na takie kupno zaś i urządzenie osady dla starszych skazańców 389.000 zł. Otóż na wydatek powyższy w łącznej sumie 593.000 złr. posiada obecnie kraj. fundusz policyi krajowej wynoszący 134.257 zł., dalej w myśl §. 2 ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90. Dz. u. p. przyczynia się do kosztów fundacyi tego rodzaju zakładów w miarę ich potrzeby i odpowiedności Skarb państwa; wreszcie brakująca jeszcze kwota może być pokrytą pożyczką zaciągniętą na hypotekę zakupić się mających majątków do połowy ich wartości. A gdy się jeszcze zważy, że obliczona wyżej w przybliżeniu cyfra wydatków w łącznej kwocie 593.000 zł. uledz może znacznej zniżce o jakie 25% z powodu, iż wzniesienie budynków, ich urządzenie i zaprowadzenie gospodarstwa rolnego dadzą się przy pomocy znajdujących się na miejscu surowych materyałów budowlanych jak: drzewo, kamień, wapno, piasek, cegła i t. d., tudzież przy użyciu robocizny osiedlonych, daleko oszczędniej wykonać; gdy następnie spodziewać się można, że c. k. Rząd do założenia rzeczonych zakładów w naszym kraju pospieszy z wydatniejszą pomocą, aniżeli to uczynił w innych krajach koronnych, gdzie n. p. do pokrycia ogólnych kosztów budowy i urządzenia zakładu pracy przymusowej w Korneuburgu wynoszących 692.486 zł. 14 ct., przyczynił się Skarb państwa sumą 370.000 zł. (53%), na Morawach zaś do pokrycia podobnych kosztów preliminowanych dla czterech zakładów na 680.000 zł. zasiłkiem w kwocie 272.000 zł. (40%), to można przypuścić, że przy użyciu funduszu policyi krajowej, fundusz krajowy, prócz obowiązku spłacania pożyczkowych rat amortyzacyjnych, żadnego zresztą nie będzie miał udziału w pokryciu gotówką pierwszych kosztów urządzenia powyższych zakładów.

Przed postawieniem jednak ostatecznych wniosków w tej sprawie, uważamy za obowiązek poinformować Wysoki Sejm o kosztach utrzymania takich zakładów istniejących w obcych krajach. I tak:

1) Co do osady poprawczej dla nieletnich w Studzieńcu w Królestwie Polskiem n. p. w r. 1889 przy frekwencyi przeciętnej wychowańców 145 osób: ogólne wydatki wynosiły . . . . . 39.140 rs. 97 k.

dochody zaś . 21.633 „ 04 „

okazała się potrzeba subwencyi . . . . . 17.507 rs. 93 k.

czyli że zakład pokrył z własnych dochodów i zarobku 55% a Towarzystwo osad rolnych zapłaciło resztę, t. j. 45% całego wydatku.

2) Co do zakładu pracy przymusowej i poprawczego w Korneuburgu n. p. w r. 1888 przy frekwencyi przeciętnej 1.004 skazańców starszych i 141 nieletnich:

ogólne wydatki wynosiły . . . . . 304.358 zł. 70 ct.

dochody . . 218.224 „ 77 „

zakład sprawił zatem krajowi w r. 1888 rzeczywisty wydatek w kwocie . 86.133 „ 93 „

z którego to wydatku wedle obliczonych dni utrzymania a to:

skazańców w ilości . . . . . 246.164 dni

korygendów . . . . . 30.833 „

razem . 276.997 dni

wypadają koszta utrzymania od głowy i dnia na $31^{1}/_{10}$ ct.

Z porównania ogólnej kwoty wydatków 304.358 zł. 70 ct. z wykazanymi dochodami, wynika, że zakład pokrył z własnych środków 71·70%, kraj zaś 28·30%.

3. Co do zakładu poprawczego dla nieletnich płci obojga w Eggenburgu przedstawia się obrót finansowy w r. 1888 (utrzymywanych było przeciętnie 160 nieletnich) następująco:

wydatki . . . . . 28.873 zł. $82^{1}/_{2}$ ct.

dochody . . . . . 3.064 „ 50— „

okazała się potrzeba dotacyi z funduszu krajowego w kwocie . . . 25.809 zł. $32^{1}/_{2}$ ct.

wreszcie:

4. W zakładzie pracy przymusowej w Bernie morawskiem gdzie w r. 1888 utrzymywano przeciętnie 250 skazańców, wynosiły w tym roku:

wydatki	56.424 zł. — ct.
dochody	33.453 „ 45 „
dotacya z funduszu krajowego	22.970 zł. 55 ct.

Jakkolwiek powyższe zestawienia rezultatów finansowych dają pewne wyobrażenie o kosztach utrzymania zakładów pracy przymusowej i poprawczych, to jednak nie można stąd przykładać ścisłej miary do naszych stosunków i do zakładów, jakie my mamy zamiar wprowadzić w naszym kraju.

Gdy bowiem osada poprawcza w Studzieńcu posiada tylko około 70 m pod uprawę bardzo lichego i piaszczystego gruntu, gdy we wspomnianych wyżej zakładach pracy przymusowej w Niższej Austryi i Morawii, system pracy będącej głównem źródłem przychodów, polega przeważnie na zajęciach przemysłowych i rękodzielniczych wykonywanych powiększej części na obstalunek, produkcya zaś na własne potrzeby zakładu ogranicza się tylko do szycia odzieży, obuwia, sporządzania sprzętów domowych i innych przedmiotów użytku domowego, co do artykułów żywności zaś do uprawiania w ogrodach zakładowych i to w niewystarczającej ilości warzyw, kartofli, paszy dla inwentarza użytkowego (jak w Korneuburgu), to w obec okoliczności, iż w projektowanych u nas zakładach prowadzonem będzie na odpowiednich obszarach gruntowych fachowe i intenzywne gospodarstwo wiejskie, spodziewać się należy, że umieszczeni w koloniach skazańcy, osobliwie pełnoletni z przychodów takiego gospodarstwa całkowicie się utrzymają, a nawet utrzymać się powinni, tak iż w tym kierunku po należytem uposażeniu takiego zakładu nie powinien fundusz krajowy w normalnych warunkach niczego dokładać.

Zakończywszy w ten sposób cały wywód poruczonej nam uchwałą z d. 21 listopada 1890 do zbadania sprawy, dla usprawiedliwienia niżej postawionych wniosków, uważamy za obowiązek jeszcze nadmienić, iż nabycie na rzecz kraju majątków odpowiednich na założenie osady rolniczo-poprawczej dla nieletnich i na urządzenie jednego zakładu pracy przymusowej dla starszych skazańców, nie da się w inny sposób jak przez udzielenie ogólnej dyrektywy Wydziałowi krajowemu wykonać, albowiem ofiarujący na sprzedaż majątki swoje nie mogą pod tem względem oczekiwać na odnośne uchwały Wysokiego Sejmu, jak również z uwagi na zmiany miejscowych stosunków jakie w czasie między wniesieniem oferty, a jej przyjęciem przez Wysoki Sejm w majątkach proponowanych do kupna zajść mogą. Dlatego wnosimy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem upoważnia Wydział krajowy:

I. Do zakupna na rzecz kraju pod najkorzystniejszemi warunkami dwóch majątków, z których jeden ma być mniej więcej położony w środkowej części Galicyi, dla zaprowadzenia tam osady rolniczo-poprawczej dla 150 nieletnich chłopców, drugi zaś we wschodniej części kraju dla urządzenia w nim zakładu pracy przymusowej dla starszych skazańców.

2. Do użycia na pokrycie tego wydatku jak i dalszych wydatków przygotowawczych funduszu policyi krajowej, ewentualnie funduszu krajowego.

3. Do przyjęcia w imieniu kraju długów na kupionych majątkach hipotecznie ubezpieczonych i w sposób amortyzacyjny spłacać się mających do wysokości połowy wartości;

4. Do objęcia tych majątków w posiadanie na rzecz kraju i urządzenia tymczasowej administracyi, w sposób, jaki uzna za odpowiedni.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby przy użyciu powyższych funduszów sporządził:

a) plany i kosztorysy wznieść się mających budynków;

b) kosztorysy na ich wewnętrzne urządzenie i całe wyekwipowanie zakładów;

c) kosztorysy dokładne nrządzeń gospodarstwa rolnego i przemysłu gospodarskiego wraz z urządzeniem warstatów rzemieślniczych;

d) projekt etatu dla przyszłej administracyi zakładów i administracyi gospodarczo-rolnej, wraz z preliminarzem budżetu;

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby przeprowadził z c. k. Rządem rokowania, co do wysokości przyczynienia się Skarbu Państwa do kosztów założenia Zakładów i wynik tych rokowań Sejmowi wraz z wymienionemi pod II. projektami przedłożył.

IV. Z wykonania powyższych czynności zda Wydział krajowy sprawę Sejmowi na najbliższej sesyi.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 21. listopada 1893.

Marszałek krajowy
Eustachy Sanguszko w. r.

Sprawozdawca
Dr. Damian Sawczak w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Zestawienie obszarów i wartości wszystkich trzech folwarków.

Folwark	Roli		Łąk		Pastwisk		Reszta obszaru		Razem		Wartość ziemi		Wartość budynków		Ogólna wartość	
	mor-gów	sążni kwdr.	mor-gów	sążni kwdr	mor-gów	sążni kwdr.	mor-gów	sążni kwdr	mor-gów	sążni kwdr.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Kostrze	117	263	4	326	31	704	22	1.299	172	1.456	21.423	89	4.900	—	26.323	89
Samborek	59	664	35	889	6	817	69	1.032	175	992	26.056	73	10.900	—	36.956	73
Tyniec	173	1.516	40	1.378	44	1.223	58	557	317	1.474	54.683	87	17.000	—	71.683	87
Suma . .	350	843	80	943	82	1.144	150	1.288	666	722	102.164	49	32.800	—	134.964	49

Jan Skirlinski m. p. *Felicyan Szybalski m. p.*

STATUT

krajowej Osady poprawczej dla nieletnich chłopców.

§. 1.

Cel i środki do jego osiągnięcia prowadzące.

Krajowa Osada poprawcza ma za zadanie poprawę nieletnich przestępców, tudzież przyzwyczajenie ich do uczciwej i pożytecznej pracy w zakresie rolnictwa i rzemiosł.

§. 2.

Środki główne do tego celu prowadzące są:

a) wychowanie religijno-moralne, skierowanie woli ku dobremu, rozwinięcie zdolności umysłowych i sił fizycznych;

b) ciągła praca w polu, ogrodach i warsztatach;

c) nauki elementarne i udzielanie wiadomości przydatnych w życiu praktycznem;

d) odpowiedni system nagród i kar udzielanych nieletnim;

e) podział nieletnich na oddziały i klasy w miarę poprawy i

f) ciągły wpływ osobisty Dyrektora i zwierzchników Osady.

§. 3.

Warunki przyjęcia do Osady.

Do krajowej Osady poprawczej przyjmowani będą nieletni chłopcy, którzy skończyli 10 lat a nie przekroczyli 18 roku życia i którzy w myśl §§. 13 i 14 ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90 dz. p. p., tudzież §. 8 ustawy z 24. maja 1885 Nr. 89 dz. p. p. na oddanie do Osady poprawczej skazani zostali a komisya właściwa w myśl §. 7 ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90 dz. p. p. utworzona — zgodzi się na oddanie ich do Osady.

§. 4.

W miarę wolnych miejsc mogą być nadto do Osady przyjmowani: w myśl alin. 2 §. 16 ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90 dz. u. p. nieletni chłopcy w wieku w §. 3 oznaczonym na wniosek ich zastępców prawnych i za przyzwoleniem władzy opiekuńczej, jeżeli ci prawni zastępcy zobowiążą się do zwrotu całkowitych kosztów utrzymania nieletnich w Osadzie.

O przyjęciu do Osady w tym wypadku rozstrzyga również wspomniana w §-fie 3 komisya.

§. 5.

Podczas pobytu nieletnich w Osadzie ustaje wszelki wpływ rodziców względnie opiekunów na ich wychowanie, a nawet w wypadku przewidzianym w §§. 177 i 178 powszechnej ustawy cywilnej przysługa Dyrektorowi Osady prawo wezwania pomocy sądowej, ażeby ojcowie wychowańców zostali pozbawieni władzy ojcowskiej a w miejsce ich ustanowieni odpowiedni opiekunowie.

§. 6.

Do Osady nie mogą być przyjęci:

1. Chorowici i kaleki,
2. Umysłowo chorzy (głupowaci obłąkani) i
3. Dotknięci ranami lub zaraźliwemi chorobami, dopóki nie wyzdrowieją.

§. 7.

Dostawienie nieletnich do Osady.

Dostawianie skazanych do Osady nieletnich w wieku wyżej lat 14-tu ma się odbywać w drodze szupasu; nieletni zaś w wieku niżej lat 14-tu mają być dostawieni przez osobnych zaufania godnych konwojantów.

§. 8.

Zarząd Osadą; osoby w skład zarządu wchodzące; określenie praw i obowiązków tych osób.

Naczelny zarząd Osadą sprawuje Wydział krajowy z zachowaniem istniejących ustaw i przepisów niniejszego statutu, tudzież każdoczesnych poszczególnych postanowień Reprezentacyi krajowej. Wydział krajowy z czynności swoich w tym kierunku zdaje corocznie sprawę Sejmowi krajowemu.

Najwyższy nadzór policyjny i czuwanie nad Osadą przysługa w myśl §. 17. ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90 dz. u. p. — Administracyi Państwa.

§. 9.

Miejscowe kierownictwo i zarząd Osadą porucza się dyrektorowi, któremu do pomocy dodani będą potrzebni urzędnicy i funkcyonaryusze w liczbie przez Sejm ustanowionej. Tak dyrektora jak i innych urzędników, tudzież sługi Osady mianuje Wydział krajowy.

Stale mianowani są urzędnikami względnie sługami krajowymi; mają prawo do poborów przez Sejm dla nich systemizowanych i podlegają ustanowie i statutowi emerytalnemu, służbę krajową obowiązującym.

Nominacya dyrektora wymaga w myśl §. 12 ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90 dz. u. p. zatwierdzenia ze strony Rządu.

§. 10.

Bezpośredni zarząd we wszelkich kierunkach tyczących się celu poprawczego, administracyi i gospodarki w Osadzie, wykonuje dyrektor, wedle postanowień statutu, regulaminu domowego, instrukcyj i szczegółowych poleceń Wydziału krajowego.

Dyrektor ma w przechowaniu kasę zakładową, prowadzi księgę kasową i z tego też względu składa kaucyę.

Dyrektor reprezentuje zakład na zewnątrz, o ile go nie zastępuje Wydział krajowy.

Dyrektor odpowiedzialnym jest za należyte i zgodne z przepisami prowadzenie zakładu w celach statutem wskazanych, jakoteż za czynności służbowe podległego mu personalu zakładowego.

§. 11.

Inni funkcyonaryusze Osady są: kontrolor, zarazem zastępca dyrektora, pisarz, kapelan, przełożeni oddziałów zarazem nauczyciele, dozorcy, majstrowie rzemiosł, lekarz, ekonom, wreszcie potrzebna służba domowa i folwarczna.

§. 12.

Zakres czynności pojedynczych funkcyonaryuszów Osady określi szczegółowa instrukcya wydana przez Wydział krajowy.

§. 13.

Cały personal służbowy z wyjątkiem lekarza — otrzymuje — prócz systemizowanych dlań płac — także mieszkanie w Osadzie i opał, nadto służba domowa i folwarczna otrzymuje wikt albo w naturze albo relutum; wreszcie dozorcy odpowiednie umundurowanie.

Jakość i ilość tych dodatkowych poborów oznaczy Wydział krajowy.

Nieżonaci urzędnicy i funkcyonaryusze mogą otrzymać żywność w zakładzie za wynagrodzeniem, którego wysokość Wydział krajowy oznaczy i które będzie im ściągane z miesięcznej płacy.

§. 14.

Środki utrzymania Osady.

Krajowa Osada poprawcza utrzymuje się:

a) z dochodów własnego gospodarstwa i zarobku;

b) ze zwrotów kosztów utrzymania, które dadzą się ściągnąć od samych wychowańców lub od osób do ich utrzymania obowiązanych (§. 3. ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90 dz. u. p.);

c) ze zwrotu kosztów, które Skarb państwa uiszcza za utrzymanie w Osadzie tych nieletnich, którzy po myśli §. 270 ustawy karnej na oddanie do zakładu poprawczego skazani zostali, wreszcie

d) ze zwrotu kosztów utrzymania wychowańców-obcokrajowych (§. 4. powołanej ustawy);

e) ze zwrotu kosztów utrzymania w §-fie 4 niniejszego statutu zastrzeżonych; wreszcie

f) z dotacyj funduszu krajowego.

Za koszta utrzymania uważają się przypadające na osobę dzienne wydatki na żywność, odzież, pościel, opał, światło i koszta leczenia (§. 3. ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90 dz. p. p).

Wedle tej zasady będzie Wydział krajowy wymierzał dzienne taksy utrzymania wychowańca - a wysokość ich corocznie oznaczał i ogłaszał w porozumieniu z polityczną władzą krajową (§. 4 powołanej wyżej ustawy).

§. 15.

Utrzymanie i prowadzenie nieletnich przestępców w Osadzie.

Tryb życia wychowańców w Osadzie ma pod względem utrzymania tychże odpowiadać sposobowi życia miejscowych włościan i rzemieślników.

Wychowańcy otrzymują w czasie pobytu w Osadzie, oprócz całkowitego utrzymania także potrzebną odzież, środki naukowe, narzędzia i sprzęty, jakoteż w razie choroby pomoc lekarską i środki lecznicze.

§. 16.

Ilość i jakość odzieży, bielizny, pościeli, sprzętów i t. d. jakie mają być w Osadzie używane jak również i samą taryfę żywności dla zdrowych wychowańców, oznaczy regulamin domowy a ewentualnie Wydział krajowy.

Żywność dla chorych przepisuje lekarz za porozumieniem się z dyrektorem Osady.

§. 17.

Nieletni podzieleni będą na oddziały liczące po 20 do 25 głów, które pomieszczone być mają w osobnych salach pod opieką przełożonych i dozorców.

Wychowańcy w oddziałach w miarę pilności i poprawy dzielą się na cztery klasy. Każdy nowo przyjęty do Osady nieletni zostaje przydzielony do klasy pierwszej w oddziale.

Przejście z jednej klasy do drugiej w miarę prowadzenia się nadaje wychowańcowi pewne prawa i przywileje, z których najgłówniejsze są: stopniowanie nagród i rozszerzanie praw wychowańca znajdującego się w Osadzie.

§. 18.

Moralne i umysłowe wychowanie i wykształcenie nieletnich pozostawia się przełożonym oddziałów.

Przełożeni ci przybywają ciągle z małoletnimi i obowiązani są wespół z dozorcami przykładem swym, taktownem postępowaniem i ojcowską pieczołowitością starać się przysposobić powierzonych im nieletnich na poczciwych i pracowitych ludzi.

§. 19.

Nauka będzie udzielaną wychowańcom w elementarnym zakresie i podług planów w szkołach ludowych używanych.

§. 20.

Religijne wychowanie nieletnich polegać ma na nauczeniu ich moralności i zasad wiary, tudzież na poznajomieniu z obrzędami kościelnymi.

Dlatego też kierujący tą nauką kapelan starać się powinien o wyrobienie u wychowańców uczciwych zasad i poznaniu obowiązków człowieka względem Boga i bliźnich.

§. 21.

Wśród zajęć wychowańców w Osadzie pozostawia się wybitne miejsce pracom rolnym. Wychowańcy powinni dokładnie obeznać się z wszelkiemi zajęciami odnoszącemi się do gospodarstwa wiejskiego, ogrodnictwa, sadownictwa i t. p., które mają być urządzone tak, ażeby wychowańcy przyjmując bezpośredni udział w pracy w miarę sił swoich, praktycznie nauczyli się osięgać największą korzyść z uprawy roli na małych przestrzeniach.

§. 22.

Każdy wychowaniec powinien — oprócz zapoznania się z pracą rolną — kształcić się jeszcze w jednem z rzemiosł mających ścisły związek z rolnictwem i przemysłem gospodarczym lub domowym, jako to: w stolarstwie, ciesielstwie, kołodziejstwie, bednarstwie, kowalstwie, szewstwie, krawiectwie, tkactwie, powróźnictwie, koszykarstwie i t. p.

Rzemiosła zaprowadzone będą w Osadzie w miarę rozwoju Osady, stósownie do jej potrzeb i możliwości zbytu wyrobów.

Jeżeliby który wychowaniec okazywał szczególną zdolność do pewnego rzemiosła, dyrektor może uwolnić go od wszelkich innych zajęć gospodarskich i starać się o wydoskonalenie go w obranem rzemiośle o tyle, ażeby z niego mógł mieć w przyszłości utrzymanie.

§. 23.

Wreszcie dla praktycznego obznajomienia wychowańców z innemi domowemi zajęciami mają oni odbywać kolejno obsługę w domkach, w kuchni, piekarni, pralni; doją krowy czyszczą podwórza i ulice i t. p. roboty domowe wykonują.

§. 24.

Wychowańcy nie mają w zasadzie prawa do wynagrodzenia za swoją pracę. Jednakże ażeby obudzić w nich ochotę do pracy, dać im poznać wartość tejże wreszcie rozwijać w nich zmysł oszczędnościowy, będą otrzymywali z zarobków swoich premie ale dopiero od chwili gdy praca ich stanie się produktywną.

§. 25.

Wysokość premij zarobkowych ustanawia się jak następuje:
należący do klasy II. otrzymują po 2 ct. na każdy dzień pracy;
„ „ „ III. „ „ 3 „ „ „ „ „
„ „ „ IV. „ „ 4 „ „ „ „ „

Na wniosek Rady pedagogicznej wychowańcom klasy IV. może komisya domowa wyznaczyć wyższą premię, jednakże nie przekraczającą kwoty 10 centów. Z premij swoich mogą wychowańcy część regulaminem domowym bliżej oznaczoną użyć w czasie pobytu w Osadzie na swoją korzyść za zgodą i podług wskazówek dyrektora.

Pozostałą resztę premii składa dyrektor do kasy oszędności na rzecz wychowańców, a o dalszem przeznaczeniu tym sposobem zarobionych pieniędzy stanowi §. 26., 33, i 36, niniejszego statutu.

§. 26.

Wychowańcom leniwym i opieszałym w pracy i źle się prowadzącym nie będą premie zarobkowe udzielane. Za szkody ze złośliwości lub niedbalstwa na cudzej własności zrządzone odpowiadają wychowańcy swoją premią zarobkową.

§. 27.

Każdy wychowaniec będzie miał swoją książeczkę depozytową, do której wpisywane będą wszelkie przychody i rozchody z jego premii zarobkowej.

Stan książeczek depozytowych będzie wychowańcom od czasu do czasu do wiadomości podawanym.

§. 28.

Za wzorowe prowadzenie się będą wychowańcom udzielane następujące nagrody:

1. publiczna pochwała;
2. umieszczenie nazwiska na honorowej tablicy;
3. mianowanie starszym bratem;
4. przywilej znoszenia się bądź bezpośrednio bądź też w drodze listowej ze swoją rodziną;
5. przeniesienie do klasy wyższej:

Wypisanie na honorowej tablicy, która w każdej sypialni ma być zawieszoną, może nastąpić dopiero po półrocznem wzorowem prowadzeniu się wychowańca.

Mianowania starszym bratem następuje z szeregu umieszczonych na honorowej tablicy i urząd ten nadaje nagrodzonemu p-wne prawa nadzoru nad współtowarzyszami.

Za wykroczenia popełnione w Osadzie wychowańcy będą karani:

a) napomnieniem;
b) naganą, która może być udzieloną w obecności wychowańców właściwego oddziału a nawet zapisana do księgi rodowodowej;
c) wykluczenie z przechadzek;
d) milczeniem do trzech dni;
e) pozbawienia prawa korespondencyi z krewnymi lub widywaniem się z nimi przez pewien czas;
f) pozbawieniem prawa korzystania z biblioteki zakładu przez pewien czas;
g) czasowem odłączeniem od towarzyszów przy pracy lub zabawie;
h) wymazaniem z tablicy honorowej i utracie urzędu starszego brata;
i) degradacyą do niższej klasy;
j) pewnem ograniczeniem w żywności;
k) czasową utratą premii zarobkowej;
l) postem o chlebie i wodzie;
m) zamknięciem w celi osobnej;
n) chłostą cielesną.

Stosowanie kar powyższych ich stopniowanie i sposoby wykonania wskazuje instrukcya dla zarządu wydana.

Kary wyżej wyliczone o ile najdłuższy ich termin nie jest określony, ustają z chwilą przejścia wychowańca do wyższej klasy.

Wszelkie kary — oprócz napomnienia i pierwszej nagany mają być wpisywane do księgi rodowodowej wychowańców z wymienieniem czynu, za jaki zostały wymierzone.

Napomnień i nagan może udzielać każdy z bezpośrednich przełożonych, dyrektor skazuje na wszystkie wogóle kary i on tylko udziela nagród.

Stósownie do ważności przekroczenia, kary wyżej wymienione mogą być wymierzane pojedynczo lub też w połączeniu.

§. 29.

Zakreślony w §. 1. niniejszego statutu cel zakładu może być osiągniętym tylko przez surowe przestrzeganie regulaminu domowego, przez przyzwyczajenie wychowańców do porządku, umiarkowania, czystości, obyczajności, towarzyskości i ciągłej pracowitości; przez naukę religijno-moralną i szkolną, a przedewszystkiem przez przykład dawany wychowańcom ze strony personalu służbowego Osady. Główny ten warunek poprawy wychowańców muszą dyrektor i przełożeni w Osadzie nieustannie mieć na oku i starać się zawsze o użycie wszelkich środków do osiągnięcia powyższego celu służyć mogących. Z drugiej strony winni usuwać to wszystko, coby moralną poprawę wychowańców mogło utrudniać lub nawet udaremniać.

§. 30.

Regulamin domowy. Szczegółowe postanowienia regulujące cały tryb życia wychowańców od chwili przyjęcia do Osady aż do uwolnienia z niej jakoteż prawidła co do zachowania się i obowiązków wychowańców i karności domowej, zawarte są w regulaminie domowym.

Regulamin domowy będzie każdemu wychowańcowi przy przyjęciu do zakładu odczytany i objaśniony; i w każdej sypialni i pracowni po jednym drukowanym egzemplarzu zawieszony.

§. 31.

Rada pedagogiczna. Co tygodnia zbiera się na posiedzenie pod przewodnictwem dyrektora Rada pedagogiczna, w której skład wchodzą: przełożeni oddziałów kapelan, w razie potrzeby majstrowie rzemiosł i ekonom.

Rada pedagogiczna roztrząsa wszelkie sprawy tyczące się wychowańców, klasyfikuje ich postępy tak w prowadzeniu się jak w pracy i nauce szkolnej i rozdaje zasługującym na uznanie odznaki. Rada pedagogiczna zastanawia się w ogólności nad wszystkiem, co może przyczynić się do podniesienia i utrzymania karności i poprawy wychowańców a tem samem i ułatwienia w osiągnięciu celu zakładu. Decyzye Rady pedagogicznej zapadłe na posiedzeniach tygodniowych mają być zapisywane do księgi na ten cel przeznaczonej i stanowią materyał dla obrad komisyi domowej.

§. 32.

Komisya domowa. Przynajmniej raz na trzy miesiące odbywa się w zakładzie komisya domowa, która obraduje nad wszelkimi stosunkami zakładu i wszelkiemi sprawami wychowańców, pozostającemi w związku z celem zakładu. Komisya domowa przyjmuje prośby lub zażalenia wychowańców, przedkłada krajowej komisyi mięszanej wnioski na uwalnianie wychowańców z zakładu, zaś Wydziałowi krajowemu wnioski w takich sprawach, gdzie potrzebną jest jego ingerencya lub gdzie pożądaną jest zmiana istniejących przepisów i prawideł.

Komisya domowa składa się z delegata Wydziału krajowego, z delegata c. k. Namiestnictwa, z dyrektora zakładu i kapelana. W razie potrzeby mogą być dla udzielania informacyi powołani i inni funkcyonaryusze zakładu.

Uchwały komisyi domowej mają być protokołowane i w odpisie Wydziałowi krajowemu niezwłocznie przedkładane. Każdy członek komisyi ma prawo wypowiedzieć swoje zdanie i wnioski stawiać jakoteż żądać wpisania tych wniosków do protokołu.

§. 33.

Pielęgnowanie chorych i grzebanie zmarłych.

Ciężko chorzy wychowańcy lub dotknięci chorobą zaraźliwą mają być oddawani do najbliższego szpitala powszechnego, w tym celu przez Wydział krajowy oznaczonego; z zastrzeżeniem jednakże odbioru chorego po wyzdrowieniu. Chorych wychowańców, których powrotu do zupełnego zdrowia tylko w stanie wolności można się spodziewać, lub nieuleczalnych, należy na podstawie opinii lekarskiej przedstawić do uwolnienia z zakładu.

Lekko chorzy będą pielęgnowani w osobnym lokalu w zakładzie. W razie śmierci ma być zmarły wychowaniec na miejscowym cmentarzu pogrzebany, a koszta pogrzebu — o ile na pokrycie ich nie wystarczy zaoszczędzona przez zmarłego premia zarobkowa lub pozostały po nim inny depozyt — ponosi fundusz krajowy, jeśli zmarły kosztem tegoż funduszu był utrzymywany.

§. 34.

Postępowanie w razie ucieczki.

O ucieczce wychowańca należy niezwłocznie donieść Wydziałowi krajowemu, tudzież równocześnie załączając dokładny opis osoby — politycznej władzy powiatowej i najbliższemu posterunkowi żandarmeryi.

Schwytany zbieg ma być napowrót do Osady odstawiony.

§. 35.

Uwalnianie wychowańców z Osady.

W osadzie poprawczej trzymanym będzie wychowaniec tak długo, jak tego cel trzymania będzie wymagał, jednak nie dłużej jak do dwudziestego roku życia wychowańca.

O uwolnieniu rozstrzyga na wniosek komisyi domowej — komisya krajowa w myśl §. 7 ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90 dz. u. p. przy c. k. Namiestnictwie utworzona.

Komisya domowa może wtedy tylko wnosić na uwolnienie:

1. jeśli co do wychowańca chorego zaszła okoliczność w §. 33 niniejszego statutu przewidziana;
2. jeśli wychowaniec poprawił się tak, iż uwolnienie go z Osady jest uzasadnione.

Wychowańcy, którzy zostali przyjęci do Osady w myśl §. 4 niniejszego statutu mogą być także uwalniani z Osady na prośbę ich prawnych zastępców, za zezwoleniem władzy opiekuńczej.

§. 36.

Uwolniony z Osady wychowaniec otrzymuje niezbędną bieliznę, obuwie i odzież — o ile odbierający wychowańca z zakładu takowych

dostarczyć nie są w możności. Wydatki na cel powyższy poniesione wedle uznania dyrektora zakładu — mogą być pokryte lub w części lub w całości, przedewszystkiem z premij zarobkowych wychowańca, a gdyby takowe nie wystarczały z funduszu krajowego.

Reszta premii zarobkowej pozostała po pokryciu powyższych potrzeb, będzie na rzecz wychowańca wydaną do rąk jego prawnego zastępcy.

§. 37.

Dyrektor zakładu we właściwym czasie przed uwolnieniem wychowańca z zakładu zawiadomi o terminie uwolnienia zastępcę prawnego lub najbliższą rodzinę i wychowańca i wezwie ich do odebrania tegoż. W razie jednak, gdyby wezwani nie zgłosili się w czasie właściwym, lub okazali niechęć przyjęcia wychowańca albo wreszcie nie dawali rękojmi względem dalszego uczciwego kierowania przyszłością jego, Dyrektor zakładu postarać się ma o wyszukanie stósownego zajęcia dla uwolnionego wychowańca u osób dających możebną pewność, że na złą drogę wychowaniec nie wróci.

§. 38.

Postanowienia końcowe.

Wstęp do zakładu — z wyjątkiem władzom przełożonym w moc niniejszego statutu do tego upoważnionym — jest komu innemu w zasadzie wzbronionym. Jednakże zastępcom prawnym lub krewnym wychowańców może dyrektor wedle uznania swego — zezwolić na odwidzenie tychże, jakoteż osobom obcym, chcącym osadę zwiedzić. Odwiedziny te mogą się odbywać tylko w czasie dnia, w obecności dyrektora lub wyznaczonego przezeń urzędnika Osady i nie mogą przerywać zwykłych zajęć wychowańców. Pragnący zapoznać się szczegółowo z urządzeniem Osady powinni otrzymać od Wydziału krajowego osobne na to pozwolenie.

W kancelaryi zakładowej należy utrzymywać księgę wizyt, w której zwiedzający zakład może także umieszczać swoje spostrzeżenia i uwagi.

§. 39.

Podobnie jak co do innych zakładów krajowych należy corocznie przedkładać Sejmowi do sprawdzenia i zatwierdzenia zamknięcia rachunkowe Osady poprawczej za rok ubiegły, jakoteż preliminarze na następny rok. Zarachowywanie wobec funduszu krajowego przychodów i wydatków na Osadę poprawczą, jakoteż kontrolowanie przez Oddział rachunkowy Wydziału krajowego całej administracyi ma się odbywać w sposób co do innych zakładów krajowych praktykowany.

§. 40.

Wszelkie zmiany niniejszego statutu, jakieby w biegu czasu i na mocy poczynionych doświadczeń okazały się potrzebnemi, wymagają zatwierdzenia ze strony Administracyi Państwa.

Regulamin domowy

dla nieletnich wychowańców krajowej Osady poprawczej.

§. 1.

Krajowa Osada poprawcza ma za zadanie poprawę moralną nieletnich przestępców, tudzież przyzwyczajenie ich do uczciwej i pożytecznej pracy w zakresie rolnictwa i rzemiósł (§. 1 statut).

§. 2.

Każdy przystawiony do Osady nieletni, będzie co do stanu zdrowia swojego przez lekarza zakładowego zbadany, następnie po należytym oczyszczeniu i ostrzyżeniu otrzyma odzież zakładową.

Odzież i bielizna własna wychowańca, tudzież wszelkie inne przedmioty, których mu posiadać nie wolno, będą wychowańcowi odebrane, należycie oczyszczone i w zakładzie przechowane — do ile nie mają żadnej wartości — zniszczone.

§. 3.

Wychowańcy dzielą się na odziały. Każdy oddział pozostaje pod opieką przełożonego. W oddziałach znowu będą wychowańcy podzieleni na 4 klasy. Każdy nowo przyjęty do Osady nieletni zostaje przydzielonym — — w miarę swojego charakteru i uzdolnienia — do odpowiedniego oddziału i umieszczony w klasie pierwszej, z której wedle pilności i zachowania się, przechodzi później do klas wyższych.

Odznaki na odzieży będą wskazywały oddziały i klasy.

§. 4.

Odzież wychowańców składa się:

A. W zimie:

z sukiennej kurtki, spodni, kamizelki i czapki;

B. W lecie:

z czapki, bluzy i spodni z grubego płótna.

Oprócz tego otrzymuje każdy: trzy pory onuczek, trzy koszule, trzy pary kalesonów, dwa ręczniki, cztery chustki do nosa, parę butów, względnie trzewików, wedle potrzeby dwa fartuchy, potrzebne do czyszczenia

odzieży i obuwia szczotki, wreszcie grzebień, łyżkę, widelec, nóż i miskę na jadło. Wszystkie przedmioty należące do jednego i tegosamego wychowańca mają być zaopatrzone jednym i tymsamym numerem.

§. 5.

Jako pościel otrzymuje każdy wychowaniec: gruby siennik, i poduszkę słomą wypchane, dwa prześcieradła i koc do nakrywania, zimowy lub letni.

§. 6.

Taryfę żywności dla zdrowych wychowańców oznaczy Wydział krajowy.

Sposób żywienia chorych wychowańców przepisuje lekarz.

§. 7.

Wychowańcy obowiązani są ciało swoje zawsze w czystości utrzymywać. Mają codziennie rano po wstaniu łóżko zaścielić, twarz i ręce czysto sobie obmyć, jakoteż włosy porządnie uczesać, wreszcie odzież i obuwie oczyścić, zaś raz na miesiąc wykąpać się. Bieliznę należy zmieniać w regule raz na tydzień, pościel raz na miesiąc.

§. 8.

W lecie i w zimie w czasie porządkiem dziennym oznaczonym, odbywają wychowańcy przechadzki, od której żaden nie może się samowolnie wyłączyć. Podczas przechadzki mają wychowańcy wykonywać różne ćwiczenia cielesne.

§. 9.

Podczas służby Bożej i nauki w kaplicy mają być wszyscy wychowańcy katolicy obecni i skromnie się zachowywać, wychowańcy niekatolicy pozostają tymczasem pod dozorem w sypialni.

§. 10.

Zatrudnienie (praca i nauka) rozpoczyna się w lecie t. j. od 1. kwietnia do 1. listopada w dnie powszednie o godzinie 5-tej, w zimie zaś t. j. od 1. listopada do 1. kwietnia o godzinie 6-tej rano, i trwa przez cały rok — z wyłączeniem czasu przeznaczonego na wypoczynek — do 8 godziny wieczór. Pod tym względem zachodzi wyjątek co do tych wychowańców, których zajęcie jak np. w kuchni, w szpitalu i t. d. wymaga innego uregulowania czasu, o czem decyduje dyrektor.

§. 11.

Z premij swoich zarobkowych mogą w czasie pobytu w Osadzie wychowańcy użyć na swoją korzyść:

należący do klasy II-ej $^1/_5$ część premii
» » » III-ciej $^1/_4$ » »
» » » IV-tej $^1/_3$ » »

Dyrektor oznaczy przedmioty, które wolno będzie wychowańcom w Osadzie nabywać.

§. 12.

Listy wysyłać i odbierać może wychowaniec tylko za zezwoleniem dyrektora. Wszelkie do wychowańca przychodzące i przezeń wysyłane listy ma dyrektor przeglądać.

§. 13.

Wychowańców odwiedzać mogą — za zezwoleniem dyrektora — tylko ich zastępcy prawni lub najbliżsi krewni używający dobrej sławy.

Odwiedziny te nie mogą trwać dłużej jak pół godziny w obecności wyznaczonego ku temu przełożonego, a rozmowa odbywać się będzie w mowie dla niego zrozumiałej.

Przepisy o zachowaniu się wychowańców.

§. 14.

a) względem przełożonych:

Wychowańcy obowiązani są słuchać bezwarunkowo swoich przełożonych i względem nich zachowywać się skromnie i z uszanowaniem.

Jeśli przełożony wejdzie do izby, to winni wychowańcy z swoich miejsc powstać, jeśli zaś spotkają którego z przełożonych w domu lub poza domem (zakładzie) winni go pozdrowić ukłonem.

§. 15.

b) względem starszych braci:

W każdym oddziale zamianuje przełożony jednego z wychowańców starszym bratem.

Starszy brat czuwa nad porządkiem, czystością i spokojem w swoim oddziale, a inni wychowańcy mają się stósować do jego poleceń i wskazówek.

§. 16.

c) względem współtowarzyszów:

Wychowańcy w stosunkach między sobą mają się zachowywać przyjaźnie i po koleżeńsku; podczas służby Bożej i nauki nie rozmawiać między sobą, a przy pracy o tyle, o ile tego praca nieodzownie wymaga.

W obcowaniu ze współtowarzyszami przy pracy i w izbach zakazuje się surowo wszelkich hałaśliwych rozrywek, nieobyczajnych mów i gestów, opowiadań o spełnionych karygodnych czynach i w ogóle nieprzyzwoitego zachowania się.

Jeśli wychowaniec będzie przez współtowarzysza obrażonym lub pokrzywdzonym udać się ma z zażaleniem do swego bezpośredniego przełożonego. Nie wolno także wychowańcom cokolwiek między sobą kupować, mieniać, pożyczać, darowywać lub sprzedawać.

§. 17.

d) względem osób do zakładu nie należących:

Z osobami do zakładu nie należącemi nie mogą mieć wychowańcy żadnych stosunków.

§. 18.

e) w zakładzie i po za zakładem:

Każdy wychowaniec obowiązany jest, zawsze i wszędzie, czy to w zakładzie, czy poza zakładem zachować się spokojnie, skromnie i przyzwoicie.

§. 19.

f) ze względu na posiadane rzeczy;

Żadnemu wychowańcowi nie wolno nic innego posiadać jak to, co mu do używania w zakładzie przeznaczono. Nie wolno również jakichkolwiek przedmiotów z ich miejsc przeznaczenia do innych miejsc w zakładzie lub po za obręb zakładu przenosić i przeciwnie czegokolwiek do zakładu przynosić.

Rzeczy znalezione mają być natychmiast przełożonemu oddane. Każdemu przełożonemu wolno wedle uznania i w każdym czasie odbyć rewizyę osoby i rzeczy wychowańca. Przedmioty znalezione u wychowańca w nieprawnem posiadaniu przypadają zakładowi, o ile trzecie osoby nie mają do nich pretensyj — a winny będzie oprócz tego jak najsurowiej ukarany.

§. 20.

g) ze względu na utrzymanie odzieży, sprzętów, budowli i t. d:

Wychowańcy winni przestrzegać wszędzie w zakładzie największej czystości, swoją odzież, obuwie, łóżka, sprzęty, książki, narzędzia materyały robocze i w ogóle powierzone im przedmioty w czystości utrzymywać i każdego uszkodzenia tych przedmiotów jakoteż budowli starannie unikać.

Wychowaniec odpowiedzialny jest za wszelką przez się zdarzoną szkodę i za utratę danych mu rzeczy: oprócz tego będzie jak najsurowiej ukarany.

§. 21.

h) w czasie nauki i pracy jakoteż w chwilach wolnych:

Nauce i pracom po za szkołą mają wychowańcy oddawać się z całą pilnością, gorliwością i uwagą. A zatem: nie mogą się podczas tego wydalać ze szkoły lub z warsztatu bez zezwolenia przełożonego, ani też samowolnie przerywać poruczonych im zajęć. Za wszelkie lenistwo, opieszałość i niedbalstwo wychowańcy będą karani. W czasie wolnym od pracy i nauki zajmować się będą wychowańcy czytaniem, lub innemi pożytecznemi rozrywkami.

§. 22.

i) w razie prośby lub zażalenia:

Wszelkie prośby i zażalenia mają wnosić wychowańcy do Dyrekcyi za pośrednictwem swojego bezpośredniego przełożonego, który obowiązany jest takowe przekładać jak najrychlej pomienionej władzy. Dozwala się także wychowańcom prośby te i zażalenia przedkładać dyrektorowi podczas jego wizytacyj. Nieuzasadnione lub ze złośliwości zaniesione skargi, jakoteż notorycznie fałszywe doniesienia będą karane.

§. 23.

j) w razie choroby:

Jeżeli wychowaniec czuje się chorym, ma o tem natychmiast zawiadomić najbliższego przełożonego, a jeśli to stanie się w nocy, może nawet obudzić spiącego przełożonego.

Udawanie lub ukrywanie choroby, będzie surowo karane.

§. 24.

Każde usiłowanie ucieczki i każde jej ułatwianie będzie najsurowiej karane.

Każdy wychowaniec obowiązany jest o spostrzeżonem usiłowaniu do ucieczki najbliższego przełożonego zawiadomić, w razie niedopełnienia tego obowiązku będzie winny nietylko surowo ukarany, lecz także do klasy pierwszej przeniesiony, ewentualnie w tejże klasie dłużej trzymany.

§. 25.

Porządek dziennych zajęć wychowańców:

W l e c i e:

a) w dnie powszednie:

o godzinie 5tej rano wstawanie, poczem ubieranie się, umycie, sprzątanie pościeli i pokoju; o godzinie $5^1/_2$ rano modlitwa poranna i śniadanie;
od godziny 6—8 rano szkoła,
„ „ 8—12 „ praca w polu lub warsztatach,
„ „ 12—2 obiad, sprzątanie naczyń po obiedzie i odpoczynek;
„ „ 2—7 praca w polu lub warsztatach,
„ „ $7-{}^1/_2 8$ kolacya i sprzątanie po kolacyi,
„ „ $^1/_2 8$—9 zajęcia we własnych ogródkach lub odpoczynek;
o godzinie 9tej wieczorem modlitwy i spanie.

b) w dnie świąteczne:

o godzinie 6tej rano wstawanie, ubranie się, mycie, sprzątanie pościeli i pokoju; o godzinie 7mej rano modlitwa poranna i śniadanie;
od godziny $7^1/_2$—9tej rewizye całotygodniowych robót, zapisywanie premij zarobkowych;
„ „ 9—$10^1/_2$ msza św. i nauka w kaplicy;
„ „ $10^1/_2$—12 gimnastyka, ewolucye z narzędziami ogniowemi;
„ „ 12—2 obiad, sprzątanie naczyń po obiedzie i odpoczynek,
czas od 2—8 pozostawia się różnego rodzaju rozrywkom w zakładzie lub też wycieczkom po za obręb zakładu według stanu pogody i rozporządzenia dyrektora; o godzinie 8ej kolacya i sprzątanie po kolacyi; o godzinie 9ej modlitwa i spanie.

W z i m i e:

a) w dnie powszednie:

o godzinie 6tej wstawanie, ubranie się, mycie, sprzątanie pościeli i pokoju;
o godzinie $6^1/_2$ modlitwa poranna;
od godziny $6^1/_2$—8 ćwiczenia ciała i śniadanie,
„ „ 8—10 szkoła,
„ „ 10—12 praca w warsztatach lub przy gospodarstwie,

od godziny 12 - 2 obiad, sprzątanie po obiedzie i przechadzka na wolnem powietrzu;
„ „ 2—4 szkoła;
„ „ 4—8 praca w warsztatach lub przy gospodarstwie,
„ „ 8—8½ kolacya i sprzątanie po kolacyi;
„ „ 8½—9 odpoczynek, modlitwa i spanie;

b) w dnie świąteczne:

o godzinie 7ej wstawanie, ubranie się, mycie, sprzątanie pościeli i pokoju;
o godzinie 7½—8 modlitwa poranna i śniadanie;
od godziny 8—9 rewizya całotygodniowych robót, wpisywanie premij zarobkowych;
„ „ 9—10½ msza św. i nauka w kaplicy;
„ „ 10½—12 gimnastyka, ewolucye z narzędziami ogniowemi;
„ „ 12—2 obiad, sprzątanie po obiedzie i odpoczynek;
„ „ 2—8 pozostawia się różnego rodzaju zabawom w zakładzie lub też wycieczkom po za obręb zakładu, według stanu pogody i rozporządzenia dyrektora;
„ „ 8—8½ kolacya, sprzątanie po kolacyi;
o godzinie 9tej modlitwa wieczorna i spanie.

W porze letniej i zimowej o godzinie 9. rano i 4 popołudniu wychowańcy korzystają z przerwy 15 minut dla spożycia chleba na drugie śniadanie i podwieczorek.

Po skończeniu dziennej pracy, wszelki materyał roboczy, jakoteż narzędzia i sprzęty mają być w porządku złożone, a po każdem wyjściu wychowańców czy to z sypialni, czy z warsztatu, ma się odbywać wentylacya dla dokładnego oczyszczenia powietrza.

Każda zmiana zajęć stosownie do oznaczonego powyżej rozkładu następuje po trzykrotnem uderzeniu w dzwonek, znajdujący się w środku dziedzińca.

§. 26.

W razie potrzeby i uznania Dyrekcyi może być ustanowiony wyżej porządek zajęć czasowo zmieniony.

§. 27.

Za wzorowe prowadzenie się będą wychowańcom udzielane następujące nagrody:

1. publiczna pochwała,
2. umieszczenie nazwiska na honorowej tablicy,
3. mianowanie starszym bratem,
4. przywilej znoszenia się bądź bezpośrednio, bądź też w drodze listowej ze swoją rodziną,
5. przeniesienie do klasy wyższej.

Za wykroczenia popełnione w Osadzie wychowańcy będą karani:

a) napomnieniem,
b) naganą, która może być udzieloną w obecności wychowańców właściwego oddziału a nawet zapisaną do księgi rodowodowej,
c) wykluczeniem z przechadzek,

d) karą milczenia,
e) pozbawieniem prawa korespondencyi z krewnymi lub widywania się z nimi przez pewien czas,
f) pozbawieniem prawa korzystania z biblioteki zakładu przez pewien czas,
g) czasowem odłączeniem od towarzyszów przy pracy lub zabawie,
h) wymazaniem z tablicy honorowej i utratą urzędu starszego brata,
i) degradacyą do niższej klasy,
j) pewnem ograniczeniem w żywności,
k) czasową utratą premii zarobkowej,
l) postem o chlebie i wodzie,
m) zamknięciem w celi osobnej,
n) chłostą cielesną.

§. 28.

Jeden drukowany egzemplarz niniejszego porządku domowego będzie w każdej sypialni i pracowni stale na ścianie umieszczony, każdemu wychowańcowi przy przyjęciu go do Osady odczytany i objaśniony, a następnie w miarę potrzeby w niedziele i święta czytanie to i objaśnienia mają być powtarzane.

Dlatego też żaden wychowaniec w Osadzie nie może się usprawiedliwiać (tłómaczyć) jego nieznajomością.

STATUT

krajowego zakładu przymusowej pracy i poprawy.

§. 1.

Cel i środki do jego osiągnięcia prowadzące.

Krajowy zakład przymusowej pracy i poprawy ma za zadanie — obok moralnej poprawy osób tam oddanych — przyuczyć je i wciągnąć do systematycznej pracy, zapoznać z jej wartością a przez to przysposobić do uczciwego w przyszłości zarobkowania.

§. 2.

Środki główne do tego celu prowadzące są:

a) pouczanie religijno-moralne;
b) udzielanie wiadomości z nauk elementarnych przydatnych w życiu praktycznem;
c) ciągła praca w polu, ogrodach i warsztatach;
d) odpowiedni system nagród i kar udzielanych skazańcom;
e) podział skazańców na oddziały i klasy w miarę poprawy i
f) ciągły wpływ osobisty dyrektora i zwierzchników zakładu.

§. 3.

Warunki przyjęcia do zakładu.

Do krajowego zakładu przymusowej pracy i poprawy przyjmowani będą mężczyźni w wieku wyżej lat 18 w myśl §. 6 ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90 dz. p. p. na oddanie do tego zakładu skazani, których właściwa komisya w myśl §. 7. powołanej ustawy utworzona zatrzymać tam postanowiła.

§. 4.

Nie wolno przyjmować do zakładu pracy przymusowej i poprawy:

1. Niezdolnych nawet do lżejszych robót,
2. Chorych na umyśle (niedołężnych i obłąkanych) i
3. Dotkniętych ranami lub chorobami zaraźliwemi dopóki nie wyzdrowieją.

§. 5.

Dostawianie skazanych do zakładu.

Dostawianie skazanych do zakładu ma się odbywać w drodze szupasu.

Zarząd zakładu, osoby w skład zarządu wchodzące, określenie praw i obowiązków tych osób.

§. 6.

Naczelny zarząd zakładem sprawuje Wydział krajowy z zachowaniem istniejących ustaw i przepisów niniejszego statutu, tudzież każdoczesnych poszczególnych postanowień Reprezentacyi krajowej, której Wydział krajowy z powyższego zarządu zdaje corocznie sprawę.

Najwyższy nadzór policyjny i czuwanie nad zakładem przysługa w myśl §. 17. ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90 dz. u. p. Administracyi Państwa.

§. 7.

Miejscowe kierownictwo i zarząd zakładem porucza się dyrektorowi, któremu do pomocy dodani będą potrzebni urzędnicy i funkcyonaryusze w liczbie przez Sejm ustanowionej.

Tak dyrektora jak i innych urzędników tudzież sługi zakładu mianuje Wydział krajowy. Stale mianowani są urzędnikami względnie sługami krajowymi, mają prawo do poborów przez Sejm dla nich systemizowanych i podlegają ustanowie i statutowi emerytalnemu służbę krajową obowiązującym.

Nominacya dyrektora wymaga — w myśl § 12. ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90 dz. u. p. zatwierdzenia ze strony c. k. Rządu.

§. 8.

Bezpośredni zarząd we wszelkich kierunkach tyczących się celu poprawczego, administracyi i gospodarki w zakładzie wykonuje dyrektor wedle postanowień statutu, regulaminu domowego, instrukcyj i szczegółowych poleceń Wydziału krajowego.

Dyrektor ma w przechowaniu kasę zakładową, prowadzi księgę kasową i z tego też względu składa kaucyę.

Dyrektor reprezentuje zakład na zewnątrz, o ile go nie zastępuje Wydział krajowy.

Dyrektor odpowiedzialnym jest za należyte i zgodne z przepisami prowadzenie zakładu w celach statutem wskazany, jakoteż za czynności służbowe podległego mu personalu służbowego.

§. 9.

Inni funkcyonaryusze zakładu są: kontrolor zarazem zastępca dyrektora, magazynier, kapelan, nauczyciel, lekarz, majstrowie rzemiosł, starsi dozorcy, dozorcy, ekonom wreszcie inna służba potrzebna, o ileby się tego rodzaju osoby między skazańcami nie nadawały.

§. 10.

Zakres czynności pojedynczych funkcyonaryuszów zakładu określi szczegółowa instrukcya wydana przez Wydział krajowy.

§. 11.

Cały personal służbowy z wyjątkiem lekarza, otrzymuje oprócz systemizowanych dlań płac, także mieszkanie w zakładzie i opał; nadto dozorcy odpowiednie umundurowanie i uzbrojenie. Jakość i ilość tych do-

datkowych poborów oznaczy Wydział krajowy. Nieżonaci urzędnicy i słudzy mogą otrzymać żywność w zakładzie za wynagrodzeniem którego wysokość Wydział krajowy oznaczy i które będzie im ściągane z miesięcznej płacy.

§. 12.

Środki utrzymania zakładu.

Krajowy zakład przymusowej pracy i poprawy utrzymuje się:

a) z dochodów własnego gospodarstwa i zarobku skazańców;

b) ze zwrotów kosztów utrzymania, które dadzą się ściągnąć od samych skazańców lub od osób do ich utrzymania obowiązanych (§. 3. ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90 dz. u. p.);

c) ze zwrotu kosztów utrzymania skazańców obcokrajowych (§. 4. powołanej ustawy);

d) z dotacyj z funduszu krajowego.

Za koszta utrzymania uważa się przepadające na osobę dzienne wydatki na żywność, odzież, pościel, opał, światło i koszta leczenia (§. 3. ustawy z 24. maja 1885 dz. u. p. Nr. 90).

Wedle tej zasady będzie Wydział krajowy wymierzał dzienne taksy utrzymania skazańca, a wysokość ich corocznie oznaczał i ogłaszał w porozumieniu z polityczną władzą krajową (§. 4. powołanej ustawy).

§. 13.

Utrzymanie i prowadzenie dzenie skazańców w zakładzie.

Tryb życia skazańców w zakładzie ma pod względem utrzymania tychże odpowiadać sposobowi życia miejscowych włościan i rzemieślników. Skazańcy otrzymują w czasie pobytu w zakładzie oprócz całkowitego utrzymania także potrzebną odzież, środki naukowe, narzędzia i sprzęty, jakoteż w razie choroby, pomoc lekarską i środki lecznicze.

§. 14.

Ilość i jakość odzieży, bielizny, pościeli, sprzętów i t. d. jakie mają być w zakładzie używane jak również i samą taryfę żywności dla zdrowych wychowańców oznaczy regulamin domowy względnie Wydział krajowy.

Żywność dla chorych przepisuje lekarz za porozumieniem się z dyrektorem zakładu.

§. 15.

Skazańcy podzieleni będą wedle wieku i stopnia zepsucia, zachowania się i pilności na trzy klasy a pomieszczeni będą pod nadzorem dozorców w salach po 20—25 osób w jednej.

Każdy nowo przyjęty do zakładu skazaniec zostaje przydzielony do klasy pierwszej.

Przejście z jednej klasy do drugiej w miarę prowadzenia się nadaje skazańcowi pewne prawa i przywileje, z których najgłówniejsze są: stopniowanie nagród, rozszerzanie praw skazańca znajdującego się w zakładzie i przeniesienie go do klasy wyższej.

§. 16.

Do obowiązków przełożonych i dozorców w zakładzie należy przez taktowne zachowanie się i postępowanie ze skazańcami wpływać na podniesienie ich religijności, oświaty i moralnej poprawy.

§. 17.

Nauka będzie udzielaną w zakresie elementarnym tym skazańcom, których dyrekcya za odpowiednich do tego uzna.

§. 18.

Religijne wychowanie skazańców polegać ma na nauczaniu ich moralności i zasad wiary, tudzież na poznajomieniu z obrzędami kościelnemi oraz historyą świętą. Dlatego też kierujący tą nauką kapelan starać się powinien o wyrobienie w skazańcach uczciwych zasad i poznanie obowiązków człowieka względem Boga i bliźnich.

§. 19.

Skazańcy mają być głównie używani przy gospodarstwie rolnem, a prócz tego w miarę uzdolnienia i zamiłowania kształcić się jeszcze w jednem z rzemiosł, mających ścisły związek z rolnictwem, z przemysłem gospodarczym i domowym, jako to: w stolarstwie, kowalstwie, ciesielstwie, kołodziejstwie, bednarstwie, powróźnictwie, koszykarstwie, krawiectwie, szewstwie i t. p.

Rzemiosła zaprowadzane będą w zakładzie w miarę rozwoju zakładu, stósownie do jego potrzeb i możliwości zbytu wyrobów.

Jeżeliby który skazaniec okazywałby szczególną zdolność do pewnego rzemiosła, dyrektor może uwolnić go od wszelkich innych zajęć gospodarskich i starać się o wydoskonalenie go w obranem rzemiośle o tyle, ażeby na przyszłość mógł z niego mieć utrzymanie.

§. 20.

Wreszcie obowiązani są skazańcy wykonywać kolejno wszelkie obsługi w zabudowaniach zakładowych i folwarcznych.

§. 21.

Skazańcy pracują przedewszystkiem na własne potrzeby zakładu ewentualnie innych zakładów krajowych.

Gdyby praca ta nie dostarczała skazańcom ciągłego i produktywnego zajęcia, to wolno ich zatrudniać pracą na zamówienie o tyle, iżby praca ta nie szkodziła produkcyi opodatkowanego przemysłu domowego, dalej mogą być skazańcy używani do robót publicznego użytku, jak przy budowie dróg, kanałów, regulacyi rzek, kopaniu rowów i t. p. robotach ziemnych; wreszcie najmowani do robót po za obrębem zakładu.

Jeśliby skazańcy mieli być po za obrębem zakładu użyci do takich robót, z których nie mogliby na noc do zakładu powracać, w tym wypadku winien dyrektor zasięgnąć zezwolenia Wydziału krajowego, a jeśli je uzyska, zawiadomić odnośną Władzę polityczną, kiedy, gdzie i w jaki sposób będą skazańcy po za obrębem zakładu zatrudnieni.

§. 22.

Skazańcy nie mają w zasadzie prawa do wynagrodzenia za swoją pracę. Jednakże celem zachęcenia ich do gorliwej pracy poznania jej wartości i rozwijania zmysłu oszczędności otrzymywać będą z zarobku swojego premie — ale dopiero od chwili, gdy praca ich stanie się produktywną.

§. 23.

Wysokość premii zarobkowej dla pojedynczych klas ustanawia Wydział krajowy z góry przynajmniej na przeciąg jednego półrocza.

Z premij swoich mogą skazańcy — z wyjątkiem należących do klasy pierwszej — część regulaminem domowym bliżej oznaczoną użyć w czasie pobytu w zakładzie na swoją korzyść za zgodą i podług wskazówek dyrektora, — nadto żonaci na wsparcie swojej rodziny. Pozostałą resztę premii składa dyrektor do kasy oszczędności na rzecz skazańców, a o dalszem przeznaczeniu tym sposobem zarobionych pieniędzy stanowią §§. 31 i 34 niniejszego statutu.

§. 24.

Skazańcom leniwym i opieszałym w pracy i źle się prowadzącym nie będą premie zarobkowe udzielane.

Za szkody ze złośliwości lub niedbalstwa na cudzej własności zrządzone odpowiadają skazańcy swoją premią zarobkową.

§. 25.

Każdy skazaniec będzie miał swoją książeczkę depozytową, do której wpisywane będą wszelkie przychody i rozchody z jego premij zarobkowych. Stan książeczek depozytowych będzie skazańcom od czasu do czasu do wiadomości podawanym.

§. 26.

Za wzorowe prowadzenie się będą skazańcy otrzymywali w nagrodę pewne prawa i przywileje, jak pochwały, urząd starszego brata, zezwolenie na użycie części premii zarobkowej na swoją względnie swej rodziny korzyść, tudzież zezwolenie na znoszenie się ze swoją rodziną, wreszcie przeniesienie do klasy wyższej.

Urząd starszego brata nadaje odznaczonemu pewne prawa nadzoru nad współtowarzyszami. Przywileju znoszenia się z rodziną nie otrzymują wcale skazańcy będący w klasie pierwszej.

Za wykroczenia popełnione w zakładzie skazańcy będą karani wedle rozporządzenia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia **4 lipca 1860 dz. u. p. Nr. 173** i podług przepisów ustawy z 15. listopada 1867 dz. u. p. Nr. 131.

Skazaniec, któryby w Osadzie zbrodnię popełnił, ma być oddany c. k. Sądowi jednakże po odbyciu kary będzie znowu do Osady odstawiony.

§. 27.

Zakreślony w §. 1 niniejszego statutu cel zakładu może być osiągniętym tylko przez surowe przestrzeganie regulaminu domowego przez przezwyczajanie skazańców do porządku; umiarkowania, czystości, obyczajności, towarzyskości i ciągłej pracowitości; przez naukę religijno-moralną i szkolną; a przedewszystkiem przez przykład dawany wychowańcom ze strony personalu służbowego zakładu.

Główny ten warunek poprawy skazańców muszą dyrektor i przełożeni w zakładzie nieustannie mieć na oku i starać się zawsze o użycie

wszelkich środków do osiągnięcia powyższego celu służyć mogących, z drugiej strony winni usuwać to wszystko coby moralną poprawę skazańców mogło utrudniać lub nawet udaremniać.

§. 28.

Regulamin domowy.

Szczegółowe postanowienia regulujące cały tryb życia skazańców od chwili przyjęcia do zakładu aż do uwolnienia zeń, jakoteż prawidła co do zachowania się i obowiązków skazańców i karności domowej zawarte będą w regulaminie domowym.

Regulamin domowy będzie każdemu skazańcowi przy przyjęciu go do zakładu odczytany i objaśniony i w każdej sypialni i pracowni po jednym drukowanym egzemplarzu zawieszony.

§. 29.

Konferencya domowa.

Co tygodnia zbiera się na posiedzenie pod przewodnictwem dyrektora — konferencya domowa, w której skład wchodzą: wszyscy urzędnicy zakładu, kapelan i nauczyciele, w razie potrzeby lekarz, starsi dozorcy i majstrowie rzemiosł.

Konferencya domowa roztrząsa wielkie sprawy tyczące się skazańców klasyfikuje ich postępy tak w prowadzeniu się jak w pracy i nauce szkolnej, i zastauawia się w ogólności nad wszystkiem, co może przyczynić się do podniesienia i utrzymania karności i poprawy skazańców, a tem samem i ułatwienia w osiągnięciu celu zakładu. Decyzyi konferencyi domowej mają być zapisywane do ksiąg na ten cel przeznaczonych i stanowią materyał dla obrad komisyi domowej.

§. 30.

Komisya domowa.

Przynajmniej raz na trzy miesiące odbywa się w zakładzie komisya domowa, która obraduje nad wszelkimi stosunkami zakładu i wszelkiemi sprawami skazańców, pozostającemi w związku z celem zakładu.

Komisya domowa przyjmuje prośby lub zażalenia skazańców, przedkłada krajowej komisyi mięszanej wnioski na uwalnianie skazańców z zakładu, zaś Wydziałowi krajowemu wnioski w takich sprawach, gdzie potrzebną jest jego ingerencya lub gdzie pożądaną jest zmiana istniejących przepisów i prawideł.

Komisya domowa składa się z delegata Wydziału krajowego, z delegatata c. k. Namiestnictwa, z dyrektora zakładu i kapelana.

Wrazie potrzeby mogą być dla udzielenia informacyi powołani do komisyi i inni funkcyonaryusze zakładu.

Uchwały komisyi domowej mają być protokołowane i w odpisie Wydziałowi krajowemu przedkładane niezwłocznie. Każdy członek komisyi ma prawo wypowiedzieć swoje zdanie i wnioski stawiać, jakoteż żądać wpisania tych wniosków do protokołu.

§. 31.

Pielęgnowanie chorych i grzebanie zmarłych.

Ciężko chorzy skazańcy lub dotknięci chorobą zaraźliwą mają być oddawani do najbliższego szpitala powszechnego w tym celu przez Wydział krajowy oznaczonego, z zastrzeniem jednakże odbioru chorego po wyzdro-

wieniu. Chorych skazańców, których powrotu do zupełnego zdrowia tylko w stanie wolności można się spodziewać, lub nieuleczalnych, należy na podstawie opinii lekarskiej przedstawić do uwolnienia z zakładu.

Lekko chorzy będą pielęgnowani w osobnym lokalu w zakładzie.

Wrazie śmierci ma być zmarły skazaniec na miejscowym cmentarzu pogrzebany a koszta pogrzebu — o ile na pokrycie ich nie wystarczy zaoszczędzona przez zmarłego premia zarobkowa lub pozostały po nim inny depozyt — ponosi fundusz krajowy, jeśli zmarły kosztem tego funduszu był utrzymywany.

§. 32.

Postępowanie w razie ucieczki skazańca.

O ucieczce skazańca należy niezwłocznie donieść Wydziałowi krajowemu, tudzież równocześnie załączając dokładny opis osoby — politycznej władzy powiatowej i najbliższemu posterunkowi żandarmeryi.

Schwytany zbieg ma być napowrót do zakładu odstawiony.

§. 33.

Uwalnianie skazańców z zakładu.

Skazaniec będzie w zakładzie, tak długo trzymany, jak tego cel trzymania będzie wymagał; jednak bez przerwy nie dłużej jak trzy lata

O uwolnieniu rozstrzyga na wniosek komisyi domowej — komisya krajowa w myśl §. 7. ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90 dz. p. p. przy c. k. Namiestnictwie utworzona.

Komisya domowa może wtedy tylko wnosić na uwolnienie:

1. jeśli co do skazańca chorego zaszła okoliczność w §. 31. niniejszego statutu przewidziana;
2. jeśli skazaniec poprawił się tak, iż uwolnienie go z zakładu jest uzasadnione.

§. 34.

Uwolniony z Osady skazaniec otrzymuje potrzebną bieliznę i odzież, bądź to własną, lub gdyby takowa nie mogła być użytą, albo nie mogła być sprawioną z pieniędzy przezeń zaoszczędzonych, wreszcie gdyby przynależni skazańca nie byli obowiązani mu jej dostarczyć, — kosztem funduszu krajowego.

Pozostała reszta premii zarobkowej będzie skazańcowi przy uwolnieniu go z zakładu wręczoną, lub też wedle uznania dyrekcyi na jego rzecz do rąk naczelnika przynależnej gminy odesłaną.

Skazańcom uwolnionym przed upływem dwóch lat od dostawienia do zakładu, należy przy wypuszczeniu z zakładu przypomnieć postanowienie ostatniego ustępu §. 9. ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90 dz. u. p.

Dyrektor ma o ile możności postarać się wcześnie i we właściwej drodze o znalezienie dla skazańca zakład opuszczającego odpowiedniego sposobu utrzymania.

Wreszcie co do postępowania z wypuszczonymi z zakładu skazańcami miarodajnemi są rozporządzenia ministeryalne **z 15. czerwca 1860 l. 18795 i z 15. czerwca 1866 l. 3136.**

§. 35.

Postanowienia końcowe.

Wstęp do zakładu — z wyjątkiem władzom przełożonym w moc niniejszego statutu do tego upoważnionym — jest komu innemu w zasa-

dzie wzbronionym. Jednakże zastępcom prawnym lub krewnym skazańców może dyrektor we dle uznania swego — zezwolić na odwiedzenie tychże, jakoteż osobom obcym chcącym zakład zwiedzić. Odwiedziny te mogą się odbywać tylko we dnie, w obecności dyrektora lub wyznaczonego przezeń urzędnika zakładu i nie mogą przerywać zwykłych zajęć skazańców. Pragnący zapoznać się szczegółowo z urządzeniem zakładu powinien otrzymać od Wydziału krajowego osobne na to zezwolenie.

W kancelaryi zakładowej należy utrzymywać księgę wizyt, w której zwiedzający zakład może także umieszczać swoje spostrzeżenia i uwagi.

§. 36.

Podobnie jak co do innych zakładów krajowych należy corocznie przedkładać Sejmowi do sprawdzenia i zatwierdzenia zamknięcia rachunkowe zakładu za rok ubiegły, jakoteż preliminarze na następny rok. Zarachowywanie wobec funduszu krajowego przychodów i wydatków na Osadę, jakoteż kontrolowanie przez Oddział rachunkowy Wydziału krajowego całej administracyi ma się odbywać w sposób co do innych zakładów krajowych praktykowany.

§. 37.

Ustanowiona liczba dozorców winna w zasadzie być wystarczającą dla utrzymania w zakładzie karności, porządku i bezpieczeństwa.

Jeśliby zaś w wyjątkowych wypadkach miejscowe siły nie były w możności przywrócić naruszoną karność i porządek a rozruchy groziły bezpieczeństwu osób lub mienia zakładu, to obowiązany jest dyrektor wezwać na pomoc najbliższy posterunek żandarmeryi a nawet siłę wojskową a koszta ztąd wynikłe pokryje fundusz krajowy.

§. 38.

Wszelkie zmiany niniejszego statutu, jakieby z biegem czasu i na mocy poczynionych doświadczeń okazały się potrzebnemi, wymagają zatwierdzenia ze strony Administracyi Państwa.

Regulamin domowy

krajowego zakładu przymusowej pracy i poprawy.

§. 1.

Krajowy zakład przymusowej pracy i poprawy ma zadanie, obok moralnej poprawy osób tam oddanych, przyuczyć je i wciągnąć do systematycznej pracy, zapoznać z jej wartością a przez to przysposobić do uczciwego w przyszłości zarobkowania.

§. 2.

Każdy przystawiony do zakładu skazaniec będzie co do stanu zdrowia swojego przez lekarza zakładowego zbadany, następnie po należytem oczyszczeniu i ostrzyżeniu otrzyma odzież zakładową.

Odzież i bielizna własna skazańca, tudzież wszelkie inne przedmioty, których mu posiadać nie wolno, będą skazańcowi odebrane, należycie oczyszczone i w zakładzie przechowane, a o ile nie miałyby żadnej wartości — zniszczone.

§. 3.

Skazańcy dzielą się na trzy klasy:

Każdy nowo przyjęty do zakładu skazaniec zostaje przydzielony do klasy pierwszej, z której w miarę pilności i zachowania się, przechodzi do klas wyższych.

Odznaki na odzieży będą wskazywały klasę.

§. 4.

Odzież skazańców składa się:

A. W zimie:

z sukiennej kurtki, spodni, kamizelki i czapki;

B. W lecie:

z bluzy i spodni z grubego płótna i z czapki.

Oprócz tego otrzymuje każdy: trzy pary onuczek, trzy koszule, trzy pary kalesonów, dwa ręczniki, cztery chustki do nosa, parę butów, lub

trzewików, wedle potrzeby dwa fartuchy, potrzebne do czyszczenia odzieży i obuwia szczotki, wreszcie łyżkę, widelec, nóż i miskę na jadło.

Wszystkie przedmioty należące do jednego i tego samego skazańca mają być zaopatrzone jednym i tym samym numerem.

§. 5.

Jako pościel otrzymuje każdy skazaniec: gruby siennik, poduszkę słomą napchaną, dwa prześcieradła i koc do nakrywania, zimowy względnie letni.

§. 6.

Jakość i ilość żywności dla zdrowych skazańców oznaczone będą w oddzielnej taryfie przez Wydział krajowy ustanowionej; żywność dla chorych przepisuje lekarz.

§. 7.

Skazańcy obowiązani są ciało swoje zawsze w czystości utrzymywać, a więc twarz i ręce czysto sobie obmyć, włosy porządnie uczesać, wreszcie odzież, pościel i obuwie oczyścić, zaś raz na miesiąc wykąpać się. Golenie odbywać się ma raz na tydzień, strzyżenie włosów co dwa miesiące. Bieliznę należy zmieniać w regule raz na tydzień, pościel raz na miesiąc.

§. 8.

W niedziele i święta w czasie porządkiem dziennym oznaczonym używają skazańcy przechadzki od której żaden nie może samowolnie się wyłączyć.

§. 9.

Podczas służby Bożej i nauki w kaplicy zakładu mają być wszyscy zdrowi skazańcy katolicy obecni i tam skromnie się zachować; skazańcy niekatolicy pozostają tymczasem pod dozorem w sypialni.

§. 10.

Zatrudnienie skazańców rozpoczyna się w lecie t. j. od 1. kwietnia do 1. listopada w dnie powszednie o godzinie 4-tej, w zimie zaś t. j. od 1. listopada do 1. kwietnia o godzinie 5-tej rano, i trwa przez cały rok — z wyłączeniem czasu przeznaczonego na wypoczynek — do 8-ej godziny wieczór. Pod tym względem zachodzi wyjątek co do tych skazańców, których zajęcie jak np. w kuchni, w stajni, w szpitalu i t. d. wymaga innego uregulowania czasu zajęć, o czem decyduje dyrektor.

§. 11.

Z premij zarobkowych mogą w czasie pobytu w zakładzie skazańcy użyć na swoją korzyść:

należący do klasy II-iej $^1/_4$ część premii
„ „ „ III-ciej $^1/_3$ „ „

Dyrektor oznaczy przedmioty, które wolno będzie skazańcom w zakładzie nabywać. Używanie przez skazańców tytoniu, tabaki i napojów spirytusowych zabrania się.

§. 12.

Listy wysyłać i odbierać może skazaniec tylko za zezwoleniem dyrektora. Wszelkie do skazańca przychodzące i przezeń wysyłane listy ma dyrektor przeglądać.

§. 13.

Skazańców odwiedzać mogą za zezwoleniem dyrektora tylko ich zastępcy prawni lub najbliżsi krewni używający dobrej sławy, w czasie na to oznaczonym.

Odwiedziny te nie mogą trwać dłużej jak pół godziny, w obecności wyznaczonego funkcyonaryusza zakładu, a rozmowa odbywać się będzie w mowie dla niego zrozumiałej.

§. 14.

W godzinach wolnych od zajęć będą skazańcom na ich prośbę wydawane do czytania książki z biblioteki zakładowej.

Przepisy o zachowaniu się skazańców.

§. 15.

A. względem przełożonych:

Skazańcy obowiązani są słuchać bezwarunkowo swoich przełożonych i względem nich zachowywać się skromnie i z uszanowaniem.

Gdy urzędnik zakładowy wejdzie do izby (pracowni lub sypialni), winni skazańcy z swoich miejsc powstać; jeśli zaś spotkają go w domu lub po za domem, winni go pozdrowić ukłonem. Czynić tego nie potrzebują wobec dozorców, z którymi ciągle są w styczności; jednakże tytułować ich mają słowem „pan“ względnie „wy“.

§. 16.

B. względem starszych braci:

W każdej sypialni i pracowni ustanowi dyrektor jednego skazańca jako starszego brata.

Starszy brat czuwa nad porządkiem i czystością, mianowicie nad zachowywaniem niniejszego regulaminu domowego w izbach.

O dostrzeżonych przez się uchybieniach ma starszy brat donosić dozorcy. — Starszy brat odmawia głośno modlitwy poranne, wieczorne, przed i po jedzeniu, i odczytuje w regule swoim towarzyszom każdej niedzieli porządek domowy, a inni skazańcy mają się stósować do odnośnych jego poleceń i wskazówek.

§. 17.

C. względem współtowarzyszów:

Skazańcy w stosunkach między sobą mają się zachowywać przyjaźnie i po koleżeńsku; podczas służby Bożej i nauki nie rozmawiać między sobą, a przy pracy o tyle, o ile tego praca nieodzownie wymaga.

W ogóle zakazuje się surowo wszelkich hałaśliwych rozrywek, nieobyczajnych mów i gestów, opowiadań o popełnionych karygodnych czynach i w ogóle nieprzyzwoitego zachowania się.

Jeśli skazaniec będzie przez drugiego współtowarzysza obrażonym lub pokrzywdzonym udać się ma z zażaleniem do swego bezpośredniego przełożonego.

Nie wolno także skazańcom cokolwiek między sobą kupować, sprzedawać, mieniać, pożyczać, darowywać.

§. 18.

D. względem osób do zakładu nie należących:

Z osobami do zakładu nie należącemi nie mogą mieć skazańcy żadnych stosunków.

§. 19.

E. w zakładzie i po za zakładem:

Każdy skazaniec obowiązany jest, zawsze i wszędzie, czy to w zakładzie, czy po za zakładem zachować się spokojnie, skromnie i przyzwoicie. W szczególności gwałty, opór i zbiegowiska będą bezwzględnie karane i wedle potrzeby siłą przytłumione.

§. 20.

F. ze względu na posiadanie rzeczy:

Nie wolno skazańcowi niczego innego posiadać jak to, co mu w zakładzie do używania przeznaczono.

Nie wolno również jakichkolwiek przedmiotów z ich miejsc przeznaczenia do innych miejsc w zakładzie lub po za obręb zakładu przenosić i przeciwnie czegokolwiek do zakładu przynosić. Rzeczy znalezione mają być natychmiast przełożonemu oddane.

Każdemu przełożonemu wolno wedle uznania i w każdym czasie odbyć rewizyę osoby i rzeczy skazańca.

Przedmioty znalezione u skazańca w nieprawnem posiadaniu przechodzą na własność zakładu — o ile trzecie osoby nie mają do nich pretensyj — a winny będzie oprócz tego surowo ukarany.

§. 21.

G ze względu na utrzymanie odzieży, sprzętów, budowli i t. d.:

Skazańcy winni przestrzegać wszędzie w zakładzie największej czystości, swoją odzież, obuwie, łóżka, sprzęty, książki, narzędzia, materyał roboczy i w ogóle powierzone im przedmioty w czystości utrzymywać, i każdego uszkodzenia tych przedmiotów jakoteż budowli starannie unikać.

Skazaniec odpowiedzialny jest za wszelką przez się zrządzoną szkodę i za utratę danych mu rzeczy: oprócz tego będzie surowo ukarany

§. 22.

H. w czasie pracy, nauki jakoteż w chwilach wolnych:

Nauce i pracom po za szkołą mają skazańcy oddawać się z całą pilnością, gorliwością i uwagą. A zatem: nie mogą się podczas tego wydalać ze szkoły lub z warsztatu bez zezwolenia przełożonego, ani też samowolnie przerywać poruczonych im zajęć.

Za wszelkie lenistwo, opieszałość i niedbalstwo skazańcy będą karani.

W czasie wolnym od pracy i nauki zajmować się będą skazańcy czytaniem, lub innemi pożytecznemi rozrywkami.

§. 23.

I. w razie prośby lub zażalenia:

Wszelkie prośby i zażalenia mają wnosić skazańcy do Dyrekcyi za pośrednictwem swojego bezpośredniego przełożonego, który obowiązany jest takowe przedkładać jak najrychlej pomienionej władzy.

Dozwala się także skazańcom prośby te i zażalenia przedkładać dyrektorowi podczas jego wizytacyj. Nieuzasadnione lub ze złosliwości zaniesione skargi, jakoteż fałszywe doniesienia będą karane.

§. 24.

K. w czasie choroby:

Jeżeli skazaniec czuje się chorym, ma o tem natychmiast zawiadomić najbliższego przełożonego, a jeśli to się stanie w nocy, może nawet obudzić spiącego przełożonego.

Udawanie lub ukrywanie choroby, będzie surowo karane.

§. 25.

L. w razie ucieczki:

Każde usiłowanie ucieczki i każde jej ułatwianie będzie najsurowiej karane. Każdy skazaniec jest obowiązany o spostrzeżonem usiłowaniu do ucieczki najbliższego przełożonego zawiadomić, w razie niedopełnienia tego obowiązku będzie winny nietylko surowo ukarany, lecz także do klasy pierwszej przeniesiony, ewentualnie w tejże klasie dłużej trzymany.

Porządek dziennych zajęć skazańców.

§. 26.

W lecie:

a) w dnie powszednie:

o godzinie 4tej rano wstawanie, poczem ubieranie się, mycie, sprzątanie pościeli i sypialni; wreszcie modlitwa poranna, śniadanie;
od godziny 5—12 rano praca w polu lub warsztatach;
„ „ 12—2 obiad, sprzątanie naczyń po obiedzie i odpoczynek;
„ „ 2—8 praca w polu lub warsztatach;
„ „ 8—9 kolacya, sprzątanie po kolacyi i odpoczynek;
o godzinie 9tej wieczorem modlitwy i spanie.

b) w dnie świąteczne:

o godzinie 5tej rano wstawanie, ubieranie się, mycie, sprzątanie pościeli i sypialni, wreszcie modlitwa poranna i śniadanie;
od godziny 7—9 rewizya całotygodniowych robót, zapisywanie premij zarobkowych;
„ „ 9—10½ msza św. i nauka w kaplicy;
„ „ 10½—12 szkoła;
„ „ 12—2 obiad, sprzątanie po obiedzie i odpoczynek;
„ „ 2—4 szkoła;
„ „ 4—6 spacer, ewolucye z narzędziami ogniowemi;
„ „ 6—8 spiew choralny, muzyka;
o godzinie 8ej kolacya i sprzątanie po kolacyi;
o godzinie 9ej modlitwa i spanie.

W zimie:

a) w dnie powszednie:

o godzinie 5tej wstawanie, ubieranie się, mycie, sprzątanie pościeli i sypialni; wreszcie modlitwa poranna i śniadanie;
„ „ 7—12 praca w warsztatach i przy gospodarstwie;
„ „ 12—2 obiad, sprzątanie po obiedzie i odpoczynek;
„ „ 2—8 praca w warsztatach lub przy gospodarstwie, dla skazańców zaś przez dyrektora w myśl §. 17. statutu do szkoły zakwalifikowanych;
„ „ 5—8 wykłady naukowe;
„ „ 8—9 kolacya, sprzątanie po kolacyi i odpoczynek;
o godzinie 9tej modlitwa i spanie.

b) w dnie świąteczne:

o godzinie 6tej wstawanie, ubieranie się, mycie, sprzątanie pościeli i pokoju; wreszcie modlitwa poranna i śniadanie;
od godziny 7—9 rewizya całotygodniowych robót, wpisywanie premij zarobkowych;
„ „ 9—10½ msza św. i nauka w kaplicy;
„ „ 10½—12 szkoła;
„ „ 12—2 obiad, sprzątanie po obiedzie i odpoczynek;
„ „ 2—6 spacer, ewolucye z narzędziami ogniowemi, czytanie wspólne i inne rozrywki;
„ „ 6—8 spiew choralny, muzyka;
o godzinie 8ej kolacya i sprzątanie po kolacyi;
o godzinie 9ej modlitwa i spanie.

Po skończeniu dziennej pracy, wszelki materyał roboczy, jakoteż narzędzia i sprzęty mają być w porządku złożone, a po każdem wyjściu skazańców czy to z sypialni czy z warsztatu, ma się odbywać wentylacya dla dokładnego oczyszczenia powietrza.

Każda zmiana zajęć stosownie do oznaczonego powyżej rozkładu następuje po trzykrotnem uderzeniu w dzwonek, znajdujący się w środku dziedzińca.

§. 27.

Wrazie potrzeby i uznania Dyrekcyi może być ustanowiony wyżej porządek zajęć czasowo zmieniony.

§. 28.

Wzorowo prowadzący się skazańcy będą otrzymywali w nagrodę pewne prawa i przywileje jak pochwały, urząd starszego brata, zezwolenie użycia części premij zarobkowych na swoją korzyść i znoszenia się z rodziną, wreszcie przeniesienie do klasy wyższej.

Za naruszenie zaś niniejszego porządku domowego, tudzież za czyny oznaczone w powszechnej ustawie karnej jako przekroczenia i występki, skazańcy będą karani stosownie do przepisów § fu 26. statutu:

a) naganą udzieloną na osobności lub publicznie,
b) przeznaczeniem do pracy nieprzyjemnej, cięższej lub mniejszy zarobek dającej,
c) czasowem pozbawieniem przywilejów i praw,
d) postem,
e) nałożeniem więzów,
f) twardem łożem,
g) zamknięciem w osobnej celi,
h) zamknięciem w ciemnicy,
i) degradacyą do niższej klasy.

Skazaniec, któryby w Osadzie zbrodnię popełnił, będzie oddany do ukarania c. k. Sądowi, jednakże po odbyciu kary napowrót do Osady odstawiony.

§. 29.

Jeden drukowany egzemplarz niniejszego porządku domowego będzie w każdej sypialni i pracowni stale umieszczony, każdemu skazańcowi przy przyjęciu go do Osady odczytany i objaśniony a następnie w miarę potrzeby w niedziele i święta czytanie to i objaśnianie ma być powtarzane.

Dlatego też żaden skazaniec w zakładzie nie może się usprawiedliwiać nieznajomością porządku domowego.

Aleg. 37.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie z czynności swych podjętych w dziale robót wodnych, które obejmuje:

I. Wykonanie uchwał Wysokiego Sejmu, powziętych na ostatniej sesyi;

II. Załatwienie petycyj przekazanych Wydziałowi krajowemu;

III. Wnioski w sprawie zapewnienia wykonania w drodze ustawodawczej dwóch nowych przedsiębiorstw melioracyjnych;

IV. Uzasadnienie rubryki XIII preliminarza funduszu krajowego na rok 1894;

V. Wykaz czynności biura melioracyjnego za rok 1892/3, tudzież zmiany w personalu tego biura.

(Sprawozdanie z postępu robót przy ustawowych przedsiębiorstwach melioracyjnych za rok 1892 Wydział krajowy obecnie Wysokiemu Sejmowi nie może przedłożyć, gdyż odnośne rachunki budowlane z powodu zgonu rewidenta Mieczysława Wolskiego nie zostały dotychczas przez oddział rachunkowy sprawdzone).

I. Wykonanie uchwał Wysokiego Sejmu.

Sankcyonowane ustawy melioracyjne

Uchwalone przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 23. września 1892 projekty ustaw:

a) o regulacyi Złotej Lipy;

b) o suszeniu bagien w powiatach łańcuckim i jarosławskim;

c) o zabudowaniu potoku Michalów;

d) o zabudowaniu potoku Niszkówki, uzyskały Najwyższą Sankcyę a mianowicie: projekt ustawy o regulacyi Złotej Lipy Najwyższem postanowieniem z dnia 10. maja 1893, projekt ustawy o osuszeniu bagien łańcucko-jarosławskich Najwyższem postanowieniem z dnia 26. kwietnia 1893, ostatnie zaś dwa projekty ustaw o zabudowaniu potoków Michalów i Niszkówka Najwyższemi postanowieniami z dnia 12. kwietnia 1893.

Z uwagi, że zabudowanie potoków Michalów i Niszkówka w myśl postanowień tych ustaw miało być w roku bieżącym rozpoczęte, odnieśliśmy się odezwami z dnia 9. maja r. b. L. 22.016 i 22.017 do c. k. Prezydyum Namiestnictwa o wyjednanie u Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa, ażeby prowadzenie robót poruczonem zostało sekcyi Przemyskiej c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich, a zarazem zgodziliśmy się na wydanie rozporządzeń wykonawczych według projektu c. k. Ministerstwa rolnictwa t. j. z wykluczeniem udziału delegata Wydziału krajowego w zarządzie budowy, z tą jednakże zmianą, ażeby do kolaudacyi robót w miejsce zastępcy c. k. Ministerstwa rolnictwa delegowanym był techniczny zastępca c. k. Namiestnictwa, jako dokładniej obeznany z cenami i stosunkami miejscowymi.

Reskryptami z dnia 2. września 1893 L. 12.338 (odnośnie do potoku Niszkówki) i z dnia 3. września 1893 L. 12.339 (odnośnie do potoku Michalów) zgodziło się c. k. Ministerstwo rolnictwa na dopuszczenie techników c. k. Namiestnictwa do kolaudacyi, zażądało jednak udziału w komisyach kolaudacyjnych swoich delegatów i zastrzegło sobie prawo do wyznaczania kierowników tych komisyj na wypadek, gdyby organa techniczne c. k. Namiestnictwa były do tych czynności delegowane. Żądanie to c. k. Ministerstwa rolnictwa znalazło też wyraz w rozporządzeniach wykonawczych, których publikacya została przez c. k. Namiestnictwo zarządzoną; roboty jednak nie zostały w roku bieżącym rozpoczęte z powodu braku sił w sekcyi Przemyskiej c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich.

Rozporządzenie wykonawcze do ustaw o regulacyi Złotej Lipy, tudzież o osuszeniu bagien w powiatach łańcuckim i jarosławskim, których rozpoczęcie w roku 1894 jest zamierzonem, zostaną niebawem przedłożone c. k. Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia. Ponieważ zaś pierwsze raty zasiłków z państwowego funduszu melioracyjnego na te przedsiębiorstwa melioracyjne uchwalone już zostały przez Wysoką Radę państwa w budżecie na r. 1893, zatem pozwolił sobie Wydział krajowy wstawić odnośne zasiłki krajowe do preliminarza funduszu krajowego na rok 1894.

Rozporządzenie wykonawcze do ustaw:
1. o zabudowaniu potoków górskich w dorzeczu Stryja i Skawy;
2. o regulacyi Białej;
3. o uzupełnieniu obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami.
./. **Aleg. 1.**
./. **Aleg. 2.**
./. **Aleg. 3.**

Jak już w sprawozdaniu z dnia 11. kwietnia 1893 l. 16.867 mieliśmy zaszczyt zdać sprawę Wysokiemu Sejmowi, zaakceptował Wydział krajowy zredagowany przez c. k. Ministerstwo rolnictwa projekt rozporządzeń wykonawczych do ustaw o zabudowaniu potoków górskich w dorzeczu Stryja i Skawy, zażądał jednak w interesie ekonomicznego wykonania robót ustanowienia delegatów do zarządu budowy, oraz zastąpienia organów c. k. Ministerstwa rolnictwa technikami c. k. Namiestnictwa przy kontroli technicznej i wykonaniu robót (odezwa Wydziału krajowego z dnia 6. grudnia 1892 l. 59.780). W odpowiedzi na to żądanie otrzymał Wydział krajowy załączoną ./. odezwę c. k. Namiestnictwa z dnia 22. kwietnia 1893 l. 31.958, a gdy mimo ponownego przedstawienia zawartego w załączonej ./. odezwie z dnia 2. maja 1893 l. 20.923 c. k. Ministerstwo rolnictwa w reskrypcie z dnia 20. lipca 1893 l. 11.776 (intymowanym odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 11. września 1893 l. 73.012) nie przychyliło się do życzeń Wydziału krajowego, mimo że decyzya ta przekraczała ramy postanowień §. 5. odnośnych ustaw, które poruczają ułożenie tych rozporządzeń wykonawczych Wydziałowi krajowemu wspólnie z Namiestnictwem, widzieliśmy się spowodowanymi zgodzić się na projekt ministeryalny (identyczny dla obu przedsiębiorstw), który w załączeniu ./. dla wiadomości Wysokiego Sejmu przedkładamy, a zarazem zażądaliśmy odezwą z dnia 22 września 1893 l. 48.902 zarządzenia dochodzeń wskazanych w §§. 11. do 16. ustawy z d. 30. czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 117 celem jak najrychlejszego rozpoczęcia robót.

Budowa przy tych 2 przedsiębiorstwach melioracyjnych nie została w r. 1893 rozpoczętą, gdyż c. k. Ministerstwo rolnictwa dopiero reskryptem z dnia 20. listopada 1893. l. 19.544 poleciło sekcyi Przemyskiej c. k. oddziału leśnotechnicznego dla zabudowań potoków górskich poczynić potrzebne kroki dla podjęcia robót z wiosną 1894.

Przedłożony sprawozdaniami wymienionej sekcyi z dnia 12. i 13. grudnia 1893 l. 224 i 225 program na rok 1894. obejmuje następujące roboty:

a) w dorzeczu Skawy: zabudowanie potoków Stanaszków, Księżego i Żarnówka kosztem 26.000 zł w. a.

b) w dorzeczu Stryja: zabudowanie potoków: Huściaków, Diwczy, Bóg, Hołyczny i Stepanów kosztem 8.816 zł. 10 ct., tak iż na rok 1895 pozostałoby do wykonania tylko zalesienie wraz z robotami uzupełniającemi kosztem 1.922 zł. 6 ct.

W sprawie rozporządzenia wykonawczego do ustawy o regulacyi Biały i uzupełnieniu obwałowania prawego brzegu Dunajca, którego projekt identyczny z obowiązującemi już i zatwierdzonemi instrukcyami dla innych przedsiębiorstw mieliśmy zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi przy sprawozdaniu z dnia 11. kwietnia 1893. l. 16.867, otrzymaliśmy w odezwie c. k. Namiestnictwa z dnia 24. marca 1893. l. 21.637, decyzyą c. k. Ministerstwa rolnictwa, które zażądało następujących ważniejszych zmian, względnie uzupełnień:

1) wydania oddzielnych postanowień dla robót rzecznych i wałowych z jednej strony, z drugiej zaś dla robót górskich, przy których ingerencya delegata Wydziału kraj. ma być wykluczoną;

2) uchylenia drugiego ustępu §. 3., który wzbrania wykonania prywatnych budowli sprzecznych z projektem regulacyjnym;

3) zmiany wymiaru rat datku z państwowego funduszu melioracyjnego, tak iż te raty wynosić mają w latach 1892—4 po 44.006 zł., w. a. w następnych zaś 12 latach po 63.540 zł. 16 ct. rocznie;

4) rozdziału datku państwowego dotacyi budowli wodnych na lat 14 po mniej więcej 8.660 zł. (zamiast lat 15);

5) zmiany §. 6. w tym kierunku, że wypłata rat zasiłków ze skarbu państwa nastąpi tylko wtedy i o tyle, o ile raty te potrzebne będą rzeczywiście do wykonania przedsiębiorstwa wedle programu, oraz że raty te będą asygnowane wówczas, kiedy odnośne raty zasiłku krajowego i datki stron interesowanych wypłacone zostaną do funduszu regulacyjnego;

6) zamieszczenia w §. 7. dodatkowego postanowienia tej treści, że spłata zapadłych datków interesowanych powiatów nie może być zawisłą od poprzedniego ściągnięcia datków konkurencyjnych od stron prywatnych;

7) ograniczenia zakresu działania delegata Wydziału krajowego w zarządzie budowy przy robotach rzecznych i wałowych, wskutek czego §. 9. miałby opiewać następnie:

„Dla pomocy kierowników budowy w sprawach administracyjnych, jako to: dla interwencyi przy rozprawach o odszkodowanie za zajęte grunta, przy ugodach o cenę materyału i robocizny i t. p., niemniej dla prowadzenia ksiąg podczas budowy ustanawia Wydział krajowy według potrzeby i własnego uznania delegatów zaufania godnych, z miejscowymi stosunkami i cenami obznajomionych, którym w kierownictwie budowy przysługuje głos doradczy.

„Ci delegaci przechowują u siebie fundusze przez Wydział krajowy na budowę asygnowane i zarządzają nimi, znoszą się we wszystkich im poruczonych sprawach bezpośrednio z Wydziałem krajowym i są odpowiedzialnymi za całość tych funduszów, jako też za odpowiedne i udokumentowane wyrachowanie się z wydatków poczynionych z tych funduszów“.

8) wykluczenia ingerencyi c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych przy zatwierdzaniu statutów kasy chorych (w §. 15. projektu), oraz zaniechania założenia osobnej instytucyi dla ubezpieczenia robotników od wypadków.

9) opuszczenia ustępów 3 i 4 §. 19. a natomiast zamieszczenia następującego dodatku:

„Namiestnictwo przedkłada zamknięcie rachunkowe Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia, a ta władza decydnje także o zarzutach podniesionych przez Wydziały powiatowe, co do których nie doszło do skutku porozumienie z Wydziałem krajowym“.

Odezwą z dnia 21. kwietnia 1893 l. 19.134 wystosowaną do c. k. Namiestnictwa zgodził się Wydział krajowy na zmiany przytoczone powyżej (pod 3, 4, 6, 7, 8, i 9), natomiast oświadczył się przeciw proponowanej zmianie §§. 3. i 6. projektu rozporządzenia wykonawczego, t. j. przeciw uchyleniu zakazu stawiania prywatnych budowli sprzecznych z projektem regulacyjnym, tudzież przeciw

proponowanemu przez Ministerstwo sposobowi stopniowej wypłaty zasiłków państwowych, dopiero po ukończeniu pewnej partyi robót w kwotach częściowych od wypadku do wypadku na podstawie specyalnych uzasadnionych wniosków Wydziału krajowego, i to jeszcze pod warunkiem, jeżeli strony interesowane swe datki uiszczą. Uchylenie bowiem tego zakazu ułatwiłoby spekulantom stawianie budowli w projektowanej trasie rzeki i wałów lub też zakładów do piętrzenia wody, któreby następnie po wygórowanych cenach i ze stratą czasu kosztem funduszu regulacyjnego musiały być wywłaszczane; proponowana zaś drobiazgowa wypłata zasiłków państwowych, pominąwszy że nie licuje z postanowieniem §. 4. ustawy, utrudniłaby Wydziałowi krajowemu ekonomiczne przeprowadzenie przedsiębiorstwa, albo też wymagałaby zaliczek z funduszu krojowego.

Również oświadczył się Wydział krajowy przeciw zamieszczeniu odrębnych postanowień dla zabudowań potoków górskich w dorzeczu Biały, oraz wyeliminowaniu delegata z zarządu budowy przy tem zabudowaniu; gdy jednak c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 30. czerwca 1893. l. 10.664 domagało się ponownie wydania odmiennych postanowień dla leśników rządowych prowadzących roboty górskie, Wydział krajowy, pragnąc definitywnie zorganizować zarząd budowy przy tak wielkiem przedsiębiorstwie, zgodził się odezwą z dnia 18. lipca 1893. l. 37.017 na to żądanie i ułożył nowy projekt rozporządzenia wykonawczego, według którego w myśl zyczenia c. k. Ministerstwa rolnictwa cała administracya i techniczne kierownictwo zabudowań potoków górskich spoczywać będzie wyłącznie w rękach leśników rządowych.

Projekt ten zatwierdziło wreszcie c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 7. listopada 1893. l. 18.465 i zaasygnowało równocześnie przypadającą za rok 1893. drugą ratę zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego.

W projekcie rozporządzenia wykonawczego do ustawy o uzupełnieniu obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami (alegat 3 do sprawozdania Wydziału kraj. z dnia 11. kwietnia 1893. l. 16.867) zażądało c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 6 maja 1893. l. 2.112 (odezwa c. k. Namiestnictwa z dnia 19. maja 1893. l. 39.280) zmian następujących:

1) uchylenia w §. 3. zakazu stawiania prywatnych budowli sprzecznych z projektem melioracyjnym (podobnie jak w rozporządzeniu wykonawczem dla regulacyi Biały);

2) zmiany §§. 8. i 9. w tym kierunku, że nadzór nad robotami wykonywać ma dyrektor kraj. biura melioracyjnego, oraz że zakres działania delegata Wydziału krajowego w zarządzie budowy ma być ograniczonym podobnie, jak przy regulacyi Biały;

3) uchylenia obu końcowych zdań §. 21., w których miejsce zaproponowało c. k. Ministerstwo rolnictwa następujący dodatek:

„Namiestnictwo ma zamknięcie rachunkowe przedłożyć Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia, które rozstrzyga także ewentualnie zarzuty Wydziału spółki, co do których nie doszło do skutku porozumienie z Wydziałem krajowym“.

Zarazem zażądało c. k. Ministerstwo rolnictwa od Wydziału krajowego dostarczenia władzy politycznej „dat potrzebnych do oznaczenia okręgu konkurencyjnego i założenia spółki wodnej“, — przyczem zaznaczyło, że w razie gdyby w tej kwestyi różnica zdań dalej istniała, nie będzie mogło nastąpić ostateczne zatwierdzenie rozporządzenia wykonawczego nawet w razie wprowadzenia do projektu zmian przez Ministerstwo wzkazanych, jako też wypłata zasiłków dla tego przedsiębiorstwa.

Odezwą z dnia 26. maja 1893. l. 26.024 zgodził się Wydział krajowy na proponowane przez Ministerstwo zmiany rozporządzenia wykonawczego. Co się zaś tyczy oznaczenia okręgu konkurencyjnego dla tego przedsiębiorstwa, które wedle §. 3. specyalnej ustawy należy do władz administracyjnych (wskazanych w §. 75. kraj. ustawy wodnej), oświadczył Wydział krajowy, że i obecnie zajmuje zasadnicze stanowisko zaznaczone w odezwach z dnia 21. maja 1888. l. 20.966 i z dnia 8. września 1888. l. 37.382, oraz zastrzega się przeciw przytoczonemu ustępowi reskryptu ministeryalnego, jakoby z powodu tego stanowiska Wydziału krajowego rozporządzenie wykonawcze nie miało

być zatwierdzonem a wypłata zasiłków państwowych mogła być odmówioną, czyli że sankcyonowana ustawa nie miałby być wykonaną.

Gdy jednak koszta oznaczenia okręgu, tudzież zestawienia katastru konkurencyjnego obciążają fundusz budowy, a przy regulacyi Krzemienicy okazało się, że wygotowanie takiego operatu przez przyjętych w tym celu przez c. k. Namiestnictwo dyetaryuszów pozostawiało wiele do życzenia, postanowiliśmy wyjątkowo przy uzupełnieniu obwałowania Wisły w powiecie wielickim, gdzie już roboty są w toku, dla przyspieszenia sprawy poruczyć tę czynność starszemu inżynierowi biura melioracyjnego w Krakowie, Stanisławowi Chrząszczewskiemu.

Reskryptem z d. 5 września 1893 l. 14.735 zatwierdziło c. k. Ministerstwo rolnictwa rzeczony projekt rozporządzenia wykonawczego, a zarazem na odnośne żądanie Wydziału krajowego co do ułożenia normalnego rozporządzenia wykonawczego do specyalnych ustaw melioracyjnych, oznajmiło, że „rozporządzenie wykonawcze dla obwałowania prawego brzegu Wisły, pominąwszy zmian, które mogą być potrzebne dla innych przedsiębiorstw ze względu na ewentualne specyalne stosunki, może służyć za wzór przy układaniu rozporządzeń wykonawczych dla przedsiębiorstw melioracyjnych z wyjątkiem zabudowań potoków górskich".

Ustawa o regulacyi rzeki Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem.

Wedle odezwy c. k. Prezydym Namiestnictwa z d. 11. czerwca 1893 l. 6276/pr. uzyskał uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu d. 6. kwietnia 1892 projekt ustawy o regulacyi rzeki Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem Najwyższą sankcyę pod dniem 1. maja 1893.

W myśl §. 6. tej ustawy udzieliło nam c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 8. lipca 1893 l. 48.768 projektu rozporządzenia wykonawczego, wedle którego roboty mają być oddane w przedsiębiorstwo, następnie zaś odezwami z dnia 5. września 1893 l. 45.780 i z d. 8. września 1893 l. 72.990 kosztorys na przeprowadzenie pomiarów hydrometrycznych potrzebnych do obliczenia normalnych szerokości Dniestru (w sumie 2.750 zł. w. a.), oraz preliminarz kosztów kierownictwa budowy obliczonych na 11.000 zł. w. a. rocznie.

Na postanowienia projektu rozporządzenia wykonawczego zgodził się w ogóle Wydział krajowy, zażądał zaś tylko dla uchylenia w przyszłości nieporozumień zamieszczenia bliższych postanowień co do wysokości dodatku budowlanego kierownika budowy i jego pomocniczych organów technicznych, dokładniejszego określenia agend kierownika budowy i postępowania przy rozprawach ofertowych, tudzież przy wykupnie i intabulacyi gruntów (odezwa z dnia 18. lipca 1893 l. 37.014).

Preliminarz kosztów utrzymania oddziału technicznego, który ma przeprowadzić regulacyę Dniestru, przedstawia się wedle powołanej odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 8. września 1892 l. 72 990 następnie:

1.	płace i dodatki budowlane trzech techników . . .	7.200 zł.
2.	koszta podróży, inspekcyj, kolaudacyj itp. . . .	1.000 „
3.	pomoc przy pomiarach	1.000 „
4.	kancelarya i pomoc pisarska	1.060 „
5.	remuneracye dla urzędników c. k. Namiestnictwa za nadobowiązkowe prace	740 „
	Razem .	11.000 zł.

Ze względu, że kosztorys regulacyi Dniestru przewidywał na koszta zarządu sumę 146.991 zł. 51 c. w. a. i to już łącznie z kosztami komisyi krajowej dla regulacyi wód w Galicyi, a koszta utrzymania wymienionego oddziału w ciągu 15-letniego okresu budowy przekroczyłyby tę sumę o 18.008 zł. 49 ct. w. a., zwróciliśmy odezwą z d. 10. października 1893 l. 48.125 uwagę c. k. Namiestnictwa na możliwość i potrzebę obniżenia kosztów zarządu w następujących kierunkach:

1. zmniejszenie liczby techników z 3 na 2, w skutek czego wydatek 7.200 zł. zredukowałby się do 5.460 zł., zwłaszcza że przy podobnej budowie prowadzonej przez Wydział krajowy, mianowicie regulacyi Biały i obwałowaniu prawego brzegu Dunajca, gdzie długość trasy jest przeszło

trzy razy większą a kierownictwo z powodu prowadzenia robót we własnym zarządzie uciążliwszem, wystarcza dwóch techników krajowych;

2. możliwość wyeliminowania kwoty 1.000 zł. na pomiary, gdyż i ten wydatek powinien obciążać inne rubryki kosztorysowe;

3. zbędność pomocy pisarskiej, gdyby kierownictwo budowy przyjęło uczniów kraj. kursu dozorców melioracyjnych do dozoru robót;

4. wyeliminowanie remuneracyi 740 zł. dla urzędników c. k Namiestnictwa, gdyż jakkolwiek Wydział krajowy od lat ośmiu cały szereg podobnych robót prowadzi, krajowe biura tak administracyjno-technicze, jak i rachunkowe nie otrzymywały żadnych remuneracyj z funduszów budowy.

Wedle odezw c. k. Nmiestnictwa z d. 26. lipca r. b. l. 49.462 i z d. 2. sierpnia 1893 l. 56.888 zamierzonem było wykonanie w roku bieżącym następujących robót:

a) 2 przekopów, 1 opaski, 3 tam i 4 płotków pod Zaleścami i Borodczycami przy ujściu Stryja kosztem 51.500 zł.; b) 2 przekopów, 2 zamknięć i 1 opaski pod Rozwadowem i Weryniem kosztem 25.000 zł.

Odezwami z d. 4. i 11. sierpnia 1893 l. 40.482 i 41.832 zaakceptował Wydział krajowy sporządzone przez c. k. Namiestnictwo plany i kosztorysy a c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptami z d. 30. września 1893 l. 22.298 i 22.594 zatwierdziło odnośne operaty; o ile jednak Wydziałowi krajowemu wiadomo, roboty powyższe z powodu zarządzonej przez Ministerstwo zmiany trasy przekopu pod Zaleścami, która wymaga nowych pertraktacyj o wykupno gruntów, nie mogły być jeszcze dotychczas rozpoczęte.

Uchwała w sprawie odbudowania szluz i przepustów w wałach rzeki Uszwicy.

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego z petycyi gminy Borzęcin pow. Brzeskiego o zapomogę na odbudowanie szluz w wałach rzeki Uszwicy powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z d. 17. maja 1893 do l. s. 832 następującą uchwałę:

„I. Na odbudowanie szluz i przepustów w wałach rzeki Uszwicy przyznaje Sejm zasiłek bezzwrotny w wysokości $^1/_3$ części kosztów budowy pod warunkiem, jeżeli reszta kosztów pokrytą zostanie po połowie przez c. k. skarb państwa i konkurencyą.

II. Na cel powyższy otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu kredyt dodatkowy na rok 1893 w kwocie 2.000 zł. w. a.

Gdy sprawa powyższa znajdowała się już w toku rokowań między c. k. Namiestnictwem a Wydziałem krajowym od czasu powodzi zatorowej w r. 1891, a udzielenie subwencyi uczyniono zależnem od przedłożenia odpowiedniego projektu technicznego ze strony Wydziału powiatowego w Brzesku, zakomunikowaliśmy przytoczoną uchwałę Wysokiego Sejmu reskryptem z dnia 30. maja 1893 l. 26.450 temu Wydziałowi powiatowemu z wezwaniem do nadesłania projektu po myśli reskryptu Wydziału krajowego z d. 22. listopada 1892 l. 13.491.

Według projektu przedłożonego przez wymieniony Wydział powiatowy relacyą z dnia 7. sierpnia 1893 l. 1.797 okazuje się potrzeba zbudowania:

a) 21 szluz w wałach Uszwicy kosztem . . .	5.500 zł.	30 ct.
b) 9 takichże objektów w wałach Uszewki (dopływu Uszwicy) kosztem .	2.901 „	20 „
razem kosztem .	8.401 zł.	50 ct.

tak iż w myśl powyższej uchwały Wysokiego Sejmu przypadłyby na kraj, państwo i konkurencyę datki w kwocie po 2.800 zł. 50 ct. w. a.

Ze względu na naglącą potrzebę odbudowania rzeczonych objektów, w braku których położone nad Uszwicą i Uszewką gminy i obszary dworskie trzykrotnie zostały dotknięte zalewem w roku bieżącym, odnieśliśmy się odezwą z d. 11 sierpnia 1893 l. 41.950 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u JE. p. Ministra rolnictwa subwencyi w wysokości $^1/_3$ części kosztów, t. j. w kwocie okrągłej 2.800 zł. z dotacyi dyspozycyjnej przeznaczonej na popieranie mniejszych melioracyj, a zarazem posta-

nowiliśmy w myśl powyższej uchwały Wysokiego Sejmu wstawić do preliminarza funduszu krajowego na rok 1894 tytułem drugiej raty zasiłku krajowego dotacyą w kwocie 800 zł. w. a.

Uchwała w sprawie przełożenia trasy prawego wału Sanu w Czekaju pniowskim.

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego z petycyi miejscowości Czekaj pniowski pow. tarnobrzeskiego o przesunięcie trasy prawego wału Sanu powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z d. 9. maja 1893 następujące uchwały:

„1. Na pokrycie nadwyżki kosztów przełożenia trasy prawego wału Sanu w Czekaju pniowskim powiatu tarnobrzeskiego przyznaje Sejm 40% zasiłek w kwocie 2.333 zł. pod warunkiem, jeżeli c. k. Rząd i powiat tarnobrzeski przyczynią się do pokrycia reszty tej nadwyżki bezzwrotnymi zasiłkami w stosunku oznaczonym w §. 3. ustawy z dnia 9. czerwca 1889 Dz. u. kraj. Nr. 48.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wstawienia powyższego zasiłku krajowego do Rub. XIII. preliminarza funduszu krajowego na rok 1894".

Uchwałę powyższą zakomunikowaliśmy c. k. Namiestnictwu odezwą z dnia 30. maja 1893 l. 26.600 z prośbą o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa zmiany trasy wału, oraz zasiłku w kwocie 2.333 zł. z państwowej dotacyi dyspozycyjnej, równocześnie zaś zawiadomiliśmy o tej uchwale Wydział powiatowy w Tarnobrzegu z wezwaniem do przedłożenia Wydziałowi krajowemu uchwały Rady powiatowej co do pokrycia 20% nadwyżki kosztów w kwocie 1.166 zł. 50 ct. z funduszu powiatowego.

Odezwą z d. 8. października 1893 l. 80.444 zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, że c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 25. września 1893 l. 15.298 udzieliło na ten cel żądanej subwencyi w kwocie 2.333 zł. płatnej z końcem roku 1894 po wykazaniu, że roboty ukończono według planu; — a również i Wydział powiatowy tarnobrzeski doniósł nam sprawozdaniem z dnia 30. września 1893 l. 4.392, że tamtejsza Rada powiatowa uchwałą z d. 13. września 1893 przyjęła na fundusz powiatowy 20% nadwyżki kosztów w kwocie 1.166 zł. Gdy więc w ten sposób warunki powyższej uchwały Wysokiego Sejmu zostały wypełnione, pozwoliliśmy sobie wstawić do preliminarza funduszu krajowego na rok 1894 zasiłek na przełożenie trasy prawego wału Sanu w Czekaju pniowskim w kwocie 2.333 zł. w. a.

Popieranie przez kraj melioracyj prywatnych.

W wykonaniu uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 6. kwietnia 1892 powziętych w sprawie poparcia przez kraj melioracyj prywatnych, poczynił Wydział krajowy następujące dalsze zarządzenia:

1) wysłał za granicę kierowników krajowych szkół garncarskich w Kołomyi i Porębie: Aleksandra Klimaszewskiego i Władysława Szczytnickiego dla zaznajomienia ich z wyrobem rurek drenowych;

2) urządził kurs praktyczny dla strycharzy drenarskich w Kołomyi, na którem odbyło praktykę 10 uczniów, mianowicie 5 uczniów przysłanych przez właścicieli dóbr posiadających już, lub zamierzających urządzić fabryki drenów (w Leszczowatem, Jabłonce, Klimkówce, Błudnikach i Piadykach), 1 garncarz przysłany przez Wydział powiatowy śniatyński i 4 garncarzy kołomyjskich;

3) na wniosek kierownika krajowej stacyi keramicznej Edmunda Krzena rozpisał konkurs na projekt pieca do wypalania rurek drenowych, oraz suszarni, polecony zaś do 1-ej nagrody przez komisyę znawców, — złożoną z pp. profesora Juliana Zachariewicza, budowniczego Jana Lewińskiego i kierownika krajowej stacyi keramicznej Edmunda Krzena, — projekt z wykazem materyałów i robocizny zamierza rozesłać między wszystkich właścicieli majątków zamierzających urządzić fabryki drenów.

W ciągu roku bieżącego dostarczył Wydział krajowy na koszt kraju i państwa pras drenarskich wraz z przyborami właścicielom następujących majątków:

1) Zamulińce, powiat Kołomyja (prasa oddaną została na razie do użytku kursu drenarskiego w szkole garncarskiej w Kołomyi, gdyż właściciel zamierza dopiero w roku przyszłym urządzić fabrykę drenów);

2) Jabłonka, powiat Brzozów;

3) Leszczowate, powiat Lisko;
4) Podwysokie, powiat Rudki;
5) Błozew górna, powiat Staremiasto;
6) Krzywaczka, powiat Myślenice;
7) Osiek, powiat Biała;
8) Wierzchnia polna, powiat Kałusz (pierwotnie zamierzono założyć fabrykę drenów w Zawadce, na wniosek jednak Rady oddziału c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego i Wydziału powiatowego w Kałuszu obrano Wierzchnię polną, jako miejscowość dla właścicieli dogodniejszą.

Nie dostarczono dotychczas pras drenarskich właścicielom dóbr w Porchowy, gdzie fabryka ma być dopiero w roku 1894 założoną, oraz w Tłumaczu, skąd ani odpowiedzi ani próbek gliny nie nadesłano, — w skutek czego Wydział krajowy postanowił prasę przeznaczoną dla Tłumacza oddać do dyspozycyi p. Edwinowi Hohendorffowi w Horożance, którą to miejscowość Wydział powiatowy w Podhajcach sprawozdaniem z dnia 2. listopada 1892 l. 1.962 za odpowiednią i dla stron dogodną uznał.

Od listopada 1892, do którego to terminu wpłynęło 38 zgłoszeń o dostarczenie pras drenarskich, przybyły następujące przez Wydziały powiatowe, względnie okręgowe Towarzystwa rolnicze przedłożone wnioski w sprawie założenia fabryk drenarskich:

1) w Brzezinach ad Zawada, powiat Nowy Sącz, u Dra Włodzimierza Olszewskiego, właściciela fabrycznej cegielni;
2) w Chodorowie, powiat Bóbrka, u Elżbiety hr. de Veaux;
3) w Krzeszowicach, powiat Chrzanów, u Andrzeja hr. Potockiego;
4) w Kornatce pod Dobczycami, powiat Wieliczka, u Henryka Turnau'a;
5) w powiecie Mościskim:
a) w Dołhomościskach u Zdzisława Gottleba;
b) w Kalnikowie u Bolesława Orzechowicza;
c) w Ostrożcu u Jana Janickiego;
d) w Zarzeczu u Józefa Jarolima; lub wreszcie
e) w Mościskach u Andrzeja hr. Cetnera.

Ze względu tedy na liczne zgłoszenia o dostarczenie pras drenarskich, tudzież z uwagi, że w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. kwietnia 1892 przy stopniowem utworzeniu 10 ekspozytur biura melioracyjnego okazuje się potrzeba urządzenia 50 fabryk drenów (po 5 fabryk w okręgu każdej ekspozytury), pozwoliliśmy sobie wstawić do preliminarza funduszu krajowego na rok 1894 dotacyę 5.000 zł. na zakładanie fabryk drenarskich (jak na rok 1893), oraz zaproponować rezolucyę do c. k. Rządu o przyznanie na ten cel subwencyi 5.000 zł. w roku 1894. Przy tej dotacyi i równej pomocy państwa, możliwem będzie zaopatrzenie rolników w całym kraju w rurki drenowe w ciągu lat pięciu t. j. od roku 1893 do 1897.

Kształcenie techników melioracyjnych.

Z trzech stypendystów kształcących się w roku 1892—3 w technice melioracyjnej na akademiach rolniczych w Wiedniu i Poppelsdorf pod Bonn ukończyło tylko dwóch przepisane studya, mianowicie: inżynier-adjunkt biura melioracyjnego, Aleksander Wierzbicki i ukończony słuchacz inżynieryi Julian Misiakiewicz. Trzeci stypendysta Kazimierz Rogoziński z powodu choroby nie ukończył kursu melioracyjnego w akademii rolniczej w Poppelsdorf.

Wyznaczone uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 6. kwietnia 1892 dwa stypendya krajowe po 1.000 zł. rocznie na rok szkolny 1893—4 nadał Wydział krajowy dekretem z dnia 29. września 1893 l 41.567 inżynierom adjunktom biura melioracyjnego: Józefowi Gryzieckiemu i Michałowi Kornelli, stypendyum zaś rządowe ukończonemu słuchaczowi inżynieryi na politechnice lwowskiej Władysławowi Brodowiczowi. Gryziecki i Brodowicz mają uzupełnić swe studya na kursie melioracyjnym w Poppelsdorf, Kornella zaś na akademii rolniczej w Wiedniu.

Regulacya rzek karpackich.

W sprawie regulacyi rzek karpackich w myśl rezolucyi Wysokiego Sejmu z d. 6. kwietnia 1892 nie otrzymał Wydział krajowy żadnego zawiadomienia o decyzyi c. k. Rządu mimo kilkakrotnych przypomnień i mimo, że w roku bieżącym wylewy rzek karpackich dotknęły kraj niemal w tym stopniu, jak pamiętna powódź w roku 1884.

Instrukcya służbowa dla biura melioracyjnego przy Wydziale krajowym.

Uchwaloną przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 9. maja 1893 instrukcyę służbową dla biura melioracyjnego udzielił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu celem zarządzenia publikacyi w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, co też wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 17. października 1893 l. 81.914 już nastąpiło.

II. Załatwienie wniosków i petycyj Wydziałowi krajowemu przekazanych.

Wniosek posła Rutowskiego i towarzyszy w sprawie budowy kanałów spławnych łączących Dniestr ze Sanem, Wisłę z Odrą i Odrę z Dunajem.

Pismem z dnia 20. maja 1893 l. s. 940, udzieliła nam kancelarya sejmowa niezałatwiony przez Wysoki Sejm wniosek posła Dra Rutowskiego i towarzyszy w sprawie budowy kanałów spławnych łączących Dniestr z Sanem doliną rzeki Wiszni, tudzież Wisłę z Odrą i Odrę z Dunajem, oraz przyspieszenia regulacyi Dniestru i Sanu na przestrzeni leżącej w trasie tych kanałów.

Gdy budowa kanału spławnego, łączącego Dunaj z Odrą z ewentualnem rozgałęzieniem do Łaby i Wisły była już przedmiotem obrad Izby posłów Rady państwa, która w tym celu odnośną rezolucyę do c. k. Rządu uchwaliła, wniosek zaś posła Rutowskiego zmierza do uzupełnienia sieci dróg wodnych w interesie kraju naszego, który produkując przeważnie płody surowe o wielkiej objętości w stosunku do ich wartości bez taniej komunikacyi wodnej nawet przy najniższych taryfach kolejowych ekonomicznie się nie podniesie; — Wydział krajowy uważał za wskazane wniosek ten przedłożyć c. k. Rządowi z gorącem poparciem i odniósł się odezwą z dnia 6. września 1893 l. 29.097 do c. k. Namiestnictwa z prośbą o wyjednanie u J. E. pp. Ministrów handlu i spraw wewnętrznych:

1) ażeby przy zrealizowaniu projektu kanału łączącego Dunaj z Odrą Wysoki c. k. Rząd zainicyował i przeprowadził budowę kanałów spławnych łączących Odrę z Wisłą i San z Dniestrem;

2) ażeby regulacya rzeki Sanu od ujścia Wiszni do Wisły, tudzież zostającej pod pieczą rządową przestrzeni Dniestru została wedle możności przyspieszoną.

Petycya 4 gmin powiatu bialskiego o wykończenie kanału ulgi Macocha-Sola.

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi gmin Bielany, Łąki, Nowawieś i Kańczuga o wyjednanie u c. u. Rządu wykończenia kanału ulgi między potokiem Macochą a rzeką Sołą powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 12. maja 1893 l. s. 534 następującą uchwałę;

„Petycyę gmin Bielany, Łąki, Nowawieś i Kańczuga odstępuje się Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia“.

Jak już w przedłożeniu z dnia 11. kwietnia 1893 l. 16.867 (str. 9 i 10) mieliśmy zaszczyt zdać sprawę Wysokiemu Sejmowi, rzeczony kanał ulgi, którego koszta obliczyła krakowska ekspozytura biura melioracyjnego na 16.000 zł., został już w części wykonanym w roku 1892 przy pomocy zasiłku krajowego w kwocie 7.000 zł. udzielonego powiatowi bialskiemu z krajowego funduszu zapomowego, przyznanie zaś subwencyi państwowej uczyniło c. k. Ministerstwo rolnictwa zależnem od uzupełnienia projektu technicznego.

O tym stanie sprawy zawiadomiliśmy petycyonujące gminy za pośrednictwem bialskiego Wydziału powiatowego reskryptem z dnia 30. maja 1893 l. 26.460. a zarazem wezwaliśmy wymienioną ekspozyturę biura melioracyjnego do bezzwłocznego przedłożenia projektu. Nadesłany sprawozdaniem z dnia 10. lipca r. b. l. 413 przez tę ekspozyturę projekt udzieliliśmy c. k. Namiestnictwu odezwą z dnia 17. lipca r. b. l. 33.901, zawiadomienia jednak o decyzyi c. k. Ministerstwa rolnictwa nie otrzymaliśmy dotychczas.

Petycya Wydziału powiatowego w Myślenicach o regulacyę rzek Raby i Skawy.

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego z petycyi myślenickiego Wydziału powiatowego o regulacyą rzek Raby i Skawy powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 9. maja 1893 l. s. 199 następującą uchwałę:

„Petycyą l. s 199 Wydziału powiatowego w Myślenicach o regulacyę rzek Raby i Skawy przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego uwzględnienia w mającym się przedłożyć Sejmowi programie regulacyi wód i melioracyj w całym kraju".

O tej uchwale zawiadomiliśmy wymieniony Wydział powiatowy reskryptem z d. 26. maja 1893 l. 25.145 z tą uwagą, że program regulacyi wód z uwzględnieniem regulacyi rzek Raby i Skawy przedłożymy Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi.

Petycya gminy Nienowice o regulacyę rzeki Wiszni.

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego z petycyi gminy Nienowice o zasiłek na regulacyę rzeki Wiszni powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 12. maja 1893 do l. s. 535 następującą uchwałę:

„Petycyą gminy Nienowice odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia".

W skutek tej uchwały odnieśliśmy się reskryptem z dnia 23. maja 1893 l. 25.680 do Wydziału powiatowego w Jarosławiu o zbadanie stanu rzeki Wiszni w wymienionej gminie i przedłożenie w tej sprawie opinii, a ewentualnie także deklaracyi stron interesowanych co do pokrycia $^1/_3$ części kosztów, jeżeli Wydział powiatowy uzna tę lokalną regulacyę za potrzebną.

Sprawozdaniem z dnia 18. sierpnia 1893 l. 3.101 przedstawił nam Wydział powiatowy jarosławski naglącą potrzebę lokalnej regulacyi Wiszni, która w gminie Nienowicach na przestrzeni od ujścia kanału Burowskiego do przekopu pod Michałówką wyrządza wielkie spustoszenia przez obrywanie gruntów nadbrzeżnych i placów budowlanych wraz z budynkami, co się tyczy zaś pokrycia datków konkurencyjnych oświadczył gotowość przeprowadzenia rokowań ze stronami interesowanymi, skoro plan i kosztorys zostanie sporządzonym.

Zgodnie z opinią Wydziału powiatowego zarządziliśmy wykonanie zdjęć i sporządzenie projektu, w którym to celu reskryptem z d. 2. września 1893 l. 45.396 wydelegowaliśmy do Nienowic inżyniera-adjunkta biura melioracyjnego Seweryna Nowakowskiego.

Petycya gminy Skład solny o odszkodowanie strat poniesionych wskutek przekopu rzeki Sanu.

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego z petycyi gospodarzy gminy Skład solny w powiecie Przemyskim o odszkodowanie poniesionych strat z powodu źle dokonanego przekopu rzeki Sanu powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 20. maja 1893 do l. s. 742 następującą uchwałę:

Petycyę gospodarzy gminy Skład solny w powiecie przemyskim odstępuje się c. k. Rządowi do możliwego uwzględnienia".

W skutek powyższej uchwały, która pismem Marszałkowskiem z tej samej daty udzieloną została JE. p. Namiestnikowi, zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 20. listopada 1893 l. 72.833, że wedle relacyi c. k. Starostwa w Przemyślu z d. 3. września 1893 l. 23.748 twierdzenie gminy Skład solny, jakoby wykonany przekop był przyczyną zrywania jej gruntów, jest bezpodstawnem, gdyż brzegi położone nad starem łożyskiem Sanu tak długo podlegać muszą zrywaniu, dopóki nowo otwarty przekop samoczynny do tego stopnia się nie rozszerzy i nie pogłębi, ażeby całą wodę mógł pomieścić.

Jakkolwiek więc pretensye gminy Skład solny są najzupełniej zdaniem c. k. Namiestnictwa n i e u z a s a d n i o n e, to przecież c. k. Namiestnictwo uwzględniając smutne jej położenie spotęgowane jeszcze tegoroczną powodzią, zamierza zwrócić jej złożony datek konkurencyjny w kwocie 399 zł. 83 ct.

Zarazem oznajmiło c. k. Namiestnictwo, że oczyszczenie przekopu ze żwiru, naprawa tamy zamykającej i wykonanie zamknięć starego koryta są po większej części w toku, a ponieważ tego-

roczne wody przekop rozszerzyły, należy się spodziewać jego realizacyi, po której brzegi nie będą podlegać zrywaniu.

Petycya Wydziału powiatowego w Kałuszu o regulacyę rzeki Łomnicy dla zabezpieczenia drogi gminnej w Sliw. kach i Jasieniu.

Uchwałą z dnia 20. maja 1893 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia między innemi petycyę l. s. 1.201 Wydziału powiatowego w Kałuszu o regulacyę rzeki Łomnicy a przedewszystkiem o udzielenie zasiłku na zabezpieczenie drogi gminnej wzdłuż Łomnicy w gminach Sliwki i Jasień.

W sprawie tej odnosił się już był poprzednio Wydział krajowy na prośbę kałuskiego Wydziału powiatowego do c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 13. grudnia 1892 l. 48.948, w której upraszał o wykonanie nagłych robót ochronnych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z d. 6. października 1882 przy 33⅓ % udziale państwa i kraju Gdy jednak c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 13. czerwca 1893 l. 534 odmówiło na ten cel zasiłku z c. k skarbu państwa, widzielimy się spowodowanymi ponownie tę sprawę przedstawić c. k. Namiestnictwu odezwą z dnia 22. lipca 1893 l. 30.734, zwłaszcza że po przeciwległym brzegu Łomnicy pod Perehińskiem w powiecie dolińskim wykonane już zostały budowle ochronne przy pomocy państwa i kraju a tegoroczna powódź czerwcowa w gminach Sliwki i Jasień stan rzeczy jeszcze pogorszyła.

Na powyższą odezwę otrzymał Wydział krajowy pod dniem 19. października 1893 l. 68.692 zawiadomienie, że z powodu nadzwyczajnych zajęć sił technicznych licznemi budowlami niecierpiącemi zwłoki w obec zbliżającej się pory zimowej nie może obecnie c. k. Namiestnictwo zarządzić technicznego zbadania sprawy.

O przebiegu tych rokowań zawiadomiliśmy Wydział powiatowy w Kałuszu reskryptami z dnia 22. lipca 1893 l. 30.734 i z dnia 22. listopada 1893 l. 55.599 z tą uwagą, że sprawę wznowimy z wiosną roku 1894.

Petycya gminy Medynia powiatu kałuskiego o zabezpieczenie brzegów Łomnicy.

W załatwieniu sprawozdania komisyi petycyjnej z petycyi gminy Medynia powiatu kałuskiego o pomoc przeciw skutkom wylewów rzeki Łomnicy powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 29. kwietnia 1893 l. s. 184 następującą uchwałę:

„Petycyą gminy Medynia w powiecie kałuskim przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia“.

Zapytany reskryptem z dnia 26. maja 1893 l. 22.278 o opinię Wydział powiatowy w Kałuszu podniósł w relacyi z dnia 4. sierpnia 1893 l. 1.904 konieczną potrzebę zabezpieczenia brzegów Łomnicy w Medyni, zwłaszcza że w czasie czerwcowej powodzi zerwała woda wielki obszar gruntów i zagraża domom mieszkalnym.

Gdy przeznaczona na podobne cele krajowa dotacya dyspozycyjna została już wyczerpaną a powiat kałuski należy do najbardziej dotkniętych tegorocznymi wylewami, odnieśliśmy się odezwą z dnia 11. sierpnia 1893 l. 41.732 do c. k. Prezydyum Namiestnictwa o przyznanie powiatowi kałuskiemu na cel powyższy odpowiedniego zasiłku z państwowego funduszu zapomogowego dla powodzian, przyczem nadmieniliśmy, że wedle opinii Wydziału powiatowego na wykonanie najnaglejszych robót ochronnych wystarczyłaby kwota 1.086 zł.

Odezwą z dnia 29. października 1893 l. 11.717/pr. zawiadomiło nas c. k Prezydyum Namiestnictwa, że przyznając dla powiatu kałuskiego zapomogę powodziową w kwocie 4.000 zł. poleciło tamtejszemu c. k. Starostwu wziąść pod rozwagę sprawę ubezpieczenia brzegów Łomnicy w Medyni. Do tego polecenia zastósowało się też wymienione c. k. Starostwo, gdyż wedle odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 10. listopada 1893 l. 11.998/pr. przeznaczono z powyższej zapomogi kwotę 1.000 zł. na ubezpieczenie brzegów Łomnicy pod Medynią.

Petycya Wydziału powiatowego w Bohorodczanach i gminy Bohorodczany o regulacyę Bystrzycy sołotwińskiej.

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o petycyach Wydziału powiatu w Bohorodczanach i gminy Bohorodczany w sprawie regulacyi Bystrzycy Sołotwińskiej powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 12. maja 1893 do l. s. 160 następującą uchwałę:

„Petycye Wydziału powiatowego w Bohorodczanach i gminy Bohorodczany odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania".

Gdy wzmiankowana regulacya lokalna należy do tych robót na rzekach niespławnych, które w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6 października 1882 przeprowadza c. k. Namiestnictwo przy pomocy skarbu państwa i kraju, odnieśliśmy się odezwą z dnia 30. maja 1893 l. 26.599 do c. k. Namiestnictwa o zarządzenie zbadania sprawy, a następnie opracowania projektu i kosztorysu celem wykonania nagłych robót ochronnych po myśli tej uchwały Wysokiego Sejmu.

Odezwą z dnia 28. sierpnia 1893 l. 68.316 zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, że wymienione petycye przesłało c. k. Starostwo w Nadwórnie do zbadania i sprawozdania, tudzież przeprowadzenia rokowań ze stronami interesowanemi względem przyczynienia się do kosztów budowy.

Petycya mieszkańców miasta Śniatyna o regulacyę rzeki Prutu.

Uchwałą z dnia 20. maja 1893. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia między innemi petycyę l. s. 1.215 mieszkańców miasta Śniatyna o przyspieszenie regulacyi rzeki Prut.

W załatwieniu tej petycyi zawiadomiliśmy reskryptem z dnia 22. lipca r. b. l. 30.733. Magistrat miasta Śniatyna, że już rozporządzeniem z dnia 22. maja 1893. l. 25.025. zarządziliśmy wypracowanie projektu technicznego za pośrednictwem ekspozytury biura melioracyjnego w Kołomyi.

Petycya Wydziału powiatowego w Brodach o regulacyę rzeki Styru z dopływami.

W załatwieniu sprawozdania Komisyi gospodarstwa krajowego z petycyi Wydziału powiatowego w Brodach w sprawie regulacyi rzeki Styru i jego dopływów powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 13. maja 1893. do l. s. 533 następujące uchwały:

„Petycyę l. s. 533 Wydziału powiatowego w Brodach w sprawie regulacyi rzeki Styru i jego dopływów odstępuje się Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia przy programie mających się w przyszłości przeprowadzić w całym kraju regulacyj i melioracyj".

„Sprawozdaniem niniejszem petycye l. s. 676.731 i 732 zostały załatwione".

O tej uchwale Wysokiego Sejmu zawiadomiliśmy reskryptem z dnia 30. maja 1893 l. 26.598. Wydział powiatowy w Brodach z tą uwagą, że program regulacyj wód i melioracyj w całym kraju zamierzany przedstawić Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi.

Zarazem wezwaliśmy wymieniony Wydział powiatowy, ażeby powyższą uchwałę podał do wiadomości tamtejszej Izby handlowej i przemysłowej, zarządu dóbr Brody, oraz lekarzy miejskich i szpitala powszechnego dr. Adama Strumieńskiego, Izydora Grunfelda, dr. Stanisława Sołtysika i dr. Aleksandra Schapiry na skutek wniesionych w tym przedmiocie do Wysokiego Sejmu petycyj.

Petycya gminy Podole powiatu mieleckiego o subwencyę na zalesienie wydmy piaszczystej i regulacyę potoku miejscowego.

W załatwieniu sprawozdania Komisyi gospodarstwa krajowego z petycyi gminy Podole powiatu mieleckiego o subwencyę na zalesienie wydmy piaszczystej i uregulowanie miejscowego potoku powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 9. maja 1893. następującą uchwałę:

„Petycyę l. s. 456 gminy Podole powiatu mieleckiego o zalesienie wydmy piaszczystej i regulacyę miejscowego potoku odstępuje się Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia i przyznania odpowiedniego zasiłku z krajowej dotacyi na miejscowe regulacye".

W wykonaniu powyższej uchwały przyznaliśmy reskryptem z dnia 22. maja 1893. l. 25.143 gminie Podole na cel powyższy zasiłek bezzwrotny z krajowej dotacyi dyspozycyjnej przeznaczonej na popieranie mniejszych melioracyj w kwocie 60 zł. i zaasygnowaliśmy ten zasiłek na ręce Wydziału powiatowego w Mielcu z poleceniem przedłożenia w swoim czasie udokumentowanego rachunku.

Petycya Rady oddziału kałusko-dolińskiego c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego o urządzenie ekspozytury biura melioracyjnego w Kałuszu.

W załatwieniu sprawozdania Komisyi gospodarstwa krajowego z petycyi Rady oddziału kałusko-dolińskiego c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego o urządzenie ekspozytury biura melioracyjnego w Kałuszu powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 10. maja 1893. następującą uchwałę:

„Petycyę Rady oddziału kałusko-dolińskiego galic. Towarzystwa gospodarskiego l. 435 przekazuje się Wydziałowi krajowemu do właściwego załatwienia".

W skutek tej uchwały zawiadomiliśmy wymienioną Radę pismem z dnia 26. maja 1893. l. 25.144, że Wydział krajowy zamierza w najbliższej przyszłości przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na otwarcie ekspozytury kraj. biura melioracyjnego w Stanisławowie, która potrzebom rolników w tamtejszym oddziale zadość uczyni.

Petycya gminy Dąbrówki breńskie w sprawie datku konkurencyjnego do regulacyi Nowego Brnia

W załatwieniu sprawozdanie Komisyi gospodarstwa krajowego z petycyi mieszkańców gminy Dąbrówki breńskie powiatu dąbrowskiego o przyjęcie na fundusz krajowy należącego się od nich datku konkurencyjnego do spółki wodnej dla regulacyi Nowego Brnia, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 13. maja 1893. następującą uchwałę:

„Petycyę mieszkańców gminy Dąbrówki w sprawie przyjęcia na fundusz krajowy należącego się od nich datku konkurencyjnego do spółki wodnej dla regulacyi Nowego Brnia odstępuje się c. k. Rządowi do właściwego urzędowania".

W skutek tej uchwały udzieliło nam c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 15. września 1893. l. 57.563 odpis rozporządzenia wydanego do c. k. Starostwa w Dąbrowie, w którem orzeka, że nie ma powodu do jakichkolwiek dalszych zarządzeń w skutek powyższej petycyi c. k. Rządowi do właściwego urzędowania odstąpionej, ponieważ rekurs gminy Dąbrówki breńskie wniesiony przeciw wcieleniu jej gruntów do okręgu konkurencyjnego spółki wodnej dla regulacyi Nowego Brnia decyzyą c. k. Namiestnictwa z 30. maja 1889. l. 30.306 nie został uwzględniony, a decyzya ta stała się już prawomocną, ponieważ nadto i później wniesionej prośby tej gminy do Tronu o wyłączenie z okręgu konkurencyjnego dla regulacyi Nowego Brnia i o uwolnienie od płacenia datków konkurencyjnych reskryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa z 12. marca 1891. l. 3.864. dlatego nie uwzględniono, że powołana decyzya c. k. Namiestnictwa jako też wezwanie Wydziału spółki do zapłaty datków konkurencyjnych stały się już prawomocne.

Tak o uchwale Wysokiego Sejmu, jak i rozporządzeniu powyższem c. k. Namiestnictwa zawiadomiliśmy interesowaną gminę za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Dąbrowy reskryptem z dnia 28. maja 1893 l. 26.597 i z dnia 28. września 1893. l. 50.283.

Petycya gmin pow. nowosądeckiego i limanowskiego o subwencyę na regulacyę Łososiny.

Na skutek petycyi l. s. 633, gmin Zbikowice, Wronowice, Łososina dolna, Kobyłczyna, Ujanowice, Strzeszyce i Jaworzna zawiadomiliśmy reskryptem z dnia 22. lipca 1893. l. 30723 strony interesowane, że Wysoki Sejm petycyi tej nie załatwił.

Petycya gmin i obszarów dworskich powiatu jasielskiego o regulacyę Ropy.

Uchwałą z dnia 20. maja 1893. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia między innemi petycyą l. s. 997 gmin i obszarów dworskich Przysieki, Siedliska, Pustowola, Trzcienica, Osobnica i Niegłowice o subwencyą na regulacyę Ropy.

Reskryptem z dnia 22. lipca 1893. l. 30.739. zawiadomiliśmy strony interesowane, że Wysoki Sejm petycyi tej nie załatwił.

Petycya Maryana Röhricha o veniam studiorum.

W załatwieniu sprawozdania Komisyi petycyjnej z petycyi Maryana Röhricha o veniam studiorum powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 9. maja 1893. do l. s. 447, następującą uchwałę:

„Sejm zwalnia p. Maryana Röhricha od warunku przedłożenia świadectwa egzaminu rządowego na wydziale inżynieryi i upoważnia Wydział krajowy do udzielenia mu stałej posady w etacie służby krajowego biura melioracyjnego bez tego świadectwa“.

O tej uchwale Wysokiego Sejmu zawiadomiliśmy petenta dekretem z dnia 8. czerwca 1893 l. 24.579 z powołaniem się na poprzedni reskrypt Wydziału krajowego z dnia 26. maja 1893. l. 25.678, w którym definitywne przyjęcie petenta do biura melioracyjnego uczyniliśmy zależnem od pomyślniejszego wyniku prowadzonej przez niego budowy przy regulacyi Nowego Brnia.

Petycye ks. Daniela Taniaczkiewicza o przymusową melioracyę pastwisk gminnych i o przeprowadzenie robót melioracyjnych przez wojsko.

W skutek petycyj l. s. 905 i 906 ks. Daniela Taniaczkiewicza, gr. k. proboszcza w Zakomarzu, o przymusową melioracyę pastwisk gminnych i wykonanie robót melioracyjnych przez wojsko zawiadomiliśmy stronę petycyonującą, że Wysoki Sejm petycyj tych nie załatwił.

III. Nowe przedsiębiorstwa melioracyjne.

Z zaprojektowanych przez krajowe biuro melioracyjne nowych robót publicznych mamy zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi do uchwały:

1) regulacyą jednego z dopływów Pełtwi, mianowicie potoku Dumnego;

2) uzupełnienie obwałowania lewego brzegu Dunajca.

1. Regulacya potoku Dumnego.

Jak już w sprawozdaniu z dnia 11. kwietnia 1893 l. 16.867 mieliśmy zaszczyt nadmienić, zdjęcia dla regulacyi dopływów Pełtwi zostały w roku 1892 ukończone, tak iż biuro melioracyjne mogło w ciągu zimy 1892—3 opracować projekt regulacyi jednego z tych dopływów, mianowicie potoku Dumnego, którego uporządkowanie może być wykonanem niezależnie od regulacyi głównego recypienta.

Sporządzony przez inżyniera-adjunkta Stanisława Szczepanowskiego i inżyniera asystenta Dyonizego Howartha projekt techniczny regulacyi potoku Dumnego, uznanym został przez departament techniczny c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych za odpowiedni, a c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 7. października 1893 l. 13 745 oświadczyło gotowość udzielenia temu przedsiębiorstwu z państwowego funduszu melioracyjnego datku w wysokości 30% ogólnych kosztów, jeżeli projekt ustawy dla tej regulacyi opierający się na ustawie z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116 przyjdzie do skutku.

Projekt ten, który obejmuje regulacyą potoku Dumnego od stawu w Kukizowie do mostu gminnego w Lisku na długości 13·847 kilometrów, potoku Rudka na długości 3·26 kilometrów w powiatach lwowskim i kamioneckim, ma na celu osuszenie i ochronę od dorocznych wód wielkich 1.262 morgów łąk nadbrzeżnych o glebie z natury bardzo urodzajnej, lecz zabagnionej i zakwaszonej i wymaga nakładu 57.602 zł. czyli 45 zł. 70 ct. na 1 morg.

W regulacyi interesowanych jest 7 gmin i obszarów dworskich, mianowicie: Kukizów i Ceperów w powiecie lwowskim, tudzież Dziedziłów, Chreniów, Ubinie, Lisko i Nowosiółki w powiecie kamioneckim.

Ze względu na poczynione dotychczas doświadczenia przy wykonaniu publicznych robót melioracyjnych uważa Wydział krajowy za wskazane zalecić Wysokiemu Sejmowi przeprowadzenie tej

regulacyi w drodze przedsiębiorstwa krajowego, tak iż w myśl odnośnych postanowień państwowej ustawy melioracyjnej do kosztów robót preliminowanych na 57.600 zł. miałyby się przyczynić:

a) fundusz krajowy 40% . . . . 23.040 zł.
b) państwowy fundusz melioracyjny 30% . 17.280 „
c) strony interesowane 30% . . . . 17.280 „

Przy tym rozdziale kosztów wynosiłby datek konkurencyjny od 1 morga 13 zł. 71 ct.

Ponieważ przy tej regulacyi przeważają roboty ziemne wymagające znaczniejszej liczby robotnika, którego pozyskanie w tamtejszej okolicy połączonem będzie z trudnościami, proponujemy rozłożenie robót na lat dwa, tak iż roczny datek kraju wynosiłby 11.500 zł., datek zaś państwowego funduszu melioracyjnego i konkurencyi po 8.640 zł. (roczny datek konkurencyjny z 1 morga po-
6 zł. 85½ ct.).

⁄. Aleg. 4.

Powołując się co do bliższych szczegółów technicznych i ekonomicznych na załączone ⁄. sprawozdanie techniczne, mamy zaszczyt upraszać Wysoki Sejm o ogłoszenie tej regulacyi w drodze ustawy krajowej za przedsiębiorstwo krajowe, oraz o przyzwolenie dotacyi na rozpoczęcie robót w r. 1894 w kwocie 11.500 zł., tem bardziej, że regulacya w mowie będąca stanowi część wielkich robót melioracyjnych w północno-wschodniej części kraju, które Wysoki Sejm w kilkakrotnych uchwałach uznał za ważne i niecierpiące zwłoki.

Jakkolwiek c. k. Ministerstwo rolnictwa powołanym reskryptem zaleciło opuścić proponowany przez Wydział krajowy w §. 1. projektu ustawy termin rozpoczęcia robót w r. 1884, wyrażamy nadzieję, że potrzebna na rozpoczęcie budowy 1-sza rata zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego wstawioną zostanie do preliminarza na rok 1894, podobnie jak w roku bieżącym dla regulacyi Złotej Lipy i osuszenia bagien łańcucko-jarosławskich, mimo że dla tych 2 ostatnich przedsiębiorstw Wysoki Sejm żadnej dotacyi na rok bieżący nie uchwalił.

√ 2. Uzupełnienie obwałowania lewego brzegu Dunajca.

Sprawa uzupełnienia obwałowania lewego brzegu Dunajca od mostu kolejowego w Bogumiłowicach do Biskupic radłowskich była już przedmiotem obrad Wysokiego Sejmu na przedostatniej sesyi, wskutek przedłożenia Wydziału krajowego z dnia 9. marca 1892 l. 10.062 (alegat 103 do stenograficznego sprawozdania Sejmu z r. 1892).

Komisya gospodarstwa krajowego, której Wysoki Sejm to przedłożenie do ocenienia przydzielił, uznała w sprawozdaniu z dnia 31. marca 1892 l. s. 1852 rentowność, doniosłość i konieczną potrzebę wykończenia lewego wału Dunajca między mostem kolejowym w Bogumiłowicach a Biskupicami radłowskiemi, gdzie się kończy lewy wał Dunajca wykonany kosztem funduszu regulacyjnego Kisielin; z uwagi jednak, że wykonanie tego wału zależnem jest od postępu budowy prawego wału Dunajca objętego projektem regulacyi Biały, zaproponowała Wysokiemu Sejmowi na razie odroczenie całej sprawy.

Zgodnie z wnioskiem komisyi gospodarstwa krajowego powziął też Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 4. kwietnia 1892 następującą uchwałę:

„Sprawozdanie Wydziału krajowego o obwałowanin lewego brzegu Dunajca zwraca się Wydziałowi krajowemu celem wznowienia sprawy w czasie, kiedy ze względu na postęp budowy przy obwałowaniu prawego brzegu Dunajca okaże się rozpoczęcie obwałowania lewego brzegu koniecznem".

Otóż gdy rozpoczęta w roku 1892 budowa prawego wału Dunajca z końcem roku bieżącego postąpiła od mostu kolejowego w Bogumiłowicach do Jurkowa a na dalszej przestrzeni od Jurkowa do Niedomic istnieje już wał prawy wykonany przez c. k. Rząd w r. 1846 i 1847, tak iż cały przeciwległy brzeg lewy jest obecnie bardziej, niż dawniej, na zalew narażony; Wydział krajowy pozwala sobie w myśl przytoczonej uchwały Wysokiego Sejmu ponowić przedłożenie o uzupełnieniu obwałowania lewego brzegu Dunajca, które obecnie stało się nieodzowną koniecznością.

Odwołując się na motywa podane w poprzedniem przedłożeniu, pozwalamy tu sobie przytoczyć tylko w streszczeniu następujące momenty:

Budowa wału na długości 14,3 kilometrów wymaga nakładu 140.000 zł. i ma na celu ochronić od zalewu 4.790 morgów najurodzajniejszej napływowej ziemi w 12 gminach i obszarach dworskich powiatów brzeskiego i tarnowskiego. Koszt ochrony jednego morga wynosi 29 zł. 23 ct., podczas gdy jednorazowa szkoda wyrządzona wylewem w r. 1884 według dat urzędowych wynosiła 38 zł. na jednym morgu.

Melioracya ta ma być wykonaną w drodze przedsiębiorstwa krajowego na zasadzie państwowej ustawy melioracyjnej, tak iż przypadłoby:

a) na kraj 40% czyli . . . . . 56.000 zł.

b) na państwo i konkurencyę po 30% czyli po 42.000 „

Przy 4-letnim okresie budowy wynosiłby datek kraju po 14.000 zł, datek państwa i konkurencyi po 10.500 zł. rocznie.

Projekt techniczny zaaprobowało c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 27. stycznia 1892 l. 20.307.

Gdy więc cały projekt jest dojrzałym a jego zrealizowanie bez narażenia mieszkańców interesowanych na dalsze groźniejsze klęski nie może być odwlekanem, pozwalamy sobie upraszać Wysoki Sejm o uchwalenie odnośnego projektu ustawy, oraz o przyznanie dotacyi na rok 1894 w kwocie 14.000 zł. celem umożliwienia rozpoczęcia robót.

IV. Uzasadnienie rubryki XIII preliminarza funduszu krajowego na rok 1894.

Preliminowana na rok 1894 w Rubr. XIII suma wydatków 463 295 zł. okazuje w porównaniu z wydatkami przez Wysoki Sejm na rok 1893 uchwalonymi w sumie 302.252 zł. nadzwyczajny wzrost wydatków o 161.043 zł. czyli przeszło 53%. Wzrost ten jednak nie może być uważanym za normalny, lecz za wyjątkowy i przemijający, gdyż spowodowanym został nadzwyczajnymi wypadkami elementarnymi, mianowicie dwukrotnym wylewem rzek karpackich w czerwcu i sierpniu 1893.

Ten charakter noszą przeważnie preliminowane w poz. 149 i 151 wydatki, które mają na celu złagodzenie skutków powodzi, bądź to przez zabezpieczenie gruntów od dalszego zniszczenia, bądź też przez dostarczenie zarobku ludności. I tak zwyczajne wydatki w pozycyi 149 (zasiłki 33⅓% na lokalne regulacye rzek niespławnych) wynoszą zazwyczaj 50.000 do 60.000 zł. (w r. 1893 58.995 zł.) w pozycyi zaś 151 należy uważać za wydatek zwyczajny dotacyą na kulturę torfowisk, zakładanie fabryk drenarskich (od roku 1893—7) i dotacyę dyspozycyjną na subwencyonowanie mniejszych melioracyj w sumie 19.000 zł. Gdy zaś na rok 1894 preliminuje się w tych dwóch pozycyach

124.797 + 36.516 = 161.313 zł.

okazuje się wyjątkowy wydatek w tym roku, wywołany klęskami powodziowemi, który corocznie powtarzać się nie będzie, w kwocie 82.313 zł.

Do takich nadzwyczajnych wydatków należy także:

1. preliminowane w pozycyi 143 podwyższenie jednorazowe dotacyi na zaopatrzenie 4 nowo przyjętych techników w przybory geodetyczne . . . . . 2.000 zł.

2. uchwalona przez Wysoki Sejm nadzwyczajna dotacya na przyspieszenie zdjęć bagien naddniestrzańskich (poz. 147 c.) . . . . . 2.000 „

razem . . . 4.000 zł.

która to kwota wraz z powyższym wydatkiem 82.313 zł. okazuje sumę 86.313 zł., tak iż podwyższenie zwyczajnych wydatków preliminowanych na rok 1894 w porównaniu z wydatkami r. 1893 redukuje się do sumy 74.730 zł. czyli 24,7%. Podwyższenie to preliminuje się głównie w dziale B. wydatków

na wykonanie budowli wodnych, mianowicie: w poz. 148 (+ 18.000 zł.) i w poz. 150 (+ 44.631 zł.) w myśl uchwalonych przez Wysoki Sejm ustaw.

Co się tyczy poszczególnych pozycyj wydatków, pozwalamy sobie zauważyć, że przeważna część wydatków uzasadnioną została w wyjaśnieniach do rubryki XIII preliminarza, dotacye zaś w poz. 150 k) l) uzasadniono w III części niniejszego sprawozdania; pozostaje zatem do umotywowania: poz. 142 l), poz. 149 b) r) i poz. 151.

Referent administracyjno-prawny dla spraw melioracyjnych

Do poz. 142 l). (Dotacya na utrzymanie referenta prawnego dla spraw melioracyjnych).

Od czasu utworzenia biura melioracyjnego przy Wydziale krajowym zajmowali się technicy tego biura nie tylko wykonywaniem czynności ściśle technicznych (pomiarami, projektowaniem i prowadzeniem robót) lecz także prowadzeniem całego referatu spraw wodnych i melioracyjnych, podczas gdy przy innych władzach, tudzież w departamencie drogowym Wydziału krajowego tę ostatnią funkcyę sprawują biura administracyjne (urzędnicy konceptowi).

Z rozwojem jednak robót melioracyjnych tak publicznych, jak prywatnych, wzrosła czynność administracyjna do tego stopnia, że prowadzący ten referat dyrektor biura melioracyjnego absolutnie nie jest w stanie mu podołać, jeżeli nie ma zupełnie zaniedbać właściwego swego zadania, t. j. kierownictwa biura pod względem technicznym w myśl uchwalonej przez Wysoki Sejm dnia 9. maja 1893 instrukcyi służbowej. O ile liczba spraw melioracyjnych wzrosła w ostatnich latach, dość tu przytoczyć, że liczba ekshibitów przydzielonych do załatwienia biuru melioracyjnemu wynosiła w ostatnim roku (od 15. grudnia 1892 do 15. grudnia 1893) 4.044, bez exhibitów przydzielonych oddziałowi rachunkowemu, w porównaniu zaś z r. 1892 wzrosła prawie w dwójnasób.

Z drugiej strony, jak to już mieliśmy zaszczyt nadmienić w I. części niniejszego sprawozdania przy omawianiu rozporządzenia wykonawczego do ustawy o uzupełnieniu obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami, zmieniło c. k. Ministerstwo rolnictwa postanowienie co do nadzoru robót publicznych o tyle, że w przyszłości nie wyznaczony przez Wydział krajowy inżynier, lecz dyrektor biura melioracyjnego prowadzić ma osobiście kontrolę tych robót, co przy kilkunastu prowadzonych obecnie budowach a przynajmniej trzykrotnej 2- do 3-dniowej inspekcyi corocznej wymaga około 4 miesięcy czasu w roku i spowodować może takąż zwłokę w załatwieniu spraw często bardzo pilnych.

Nadto przy prowadzeniu licznych przedsiębiorstw melioracyjnych dostrzegł Wydział krajowy że kierownicy budowy, bądź to obciążeni czynnościami technicznemi przy robotach wykonywanych we własnym zarządzie, bądź też nie obeznani z odnośnymi przepisami ustawowymi, natrafiają na wielkie trudności przy wywłaszczeniu lub wykupnie i intabulacyi gruntów, wskutek czego następuje zazwyczaj zwłoka ze szkodą dla funduszów budowy.

Ażeby więc z jednej strony utrzymać prawidłowy tok urzędowania w tym dziale administracyi, z drugiej zaś strony zapewnić należytą administracyę krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych, za którą wedle specyalnych ustaw Wydział krajowy jest odpowiedzialnym, okazuje się niezbędna potrzeba przydzielenia biuru melioracyjnemu organu administracyjno-prawnego, któryby dyrektorowi biura był pomocnym w prowadzeniu referatu, oraz w uporządkowaniu sprawy wykupna gruntów przy krajowych przedsiębiorstwach melioracyjnych.

Ze względu na szczupły personal urzędników konceptowych Wydziału krajowego ma zaszczyt Wydział krajowy upraszać Wysoki Sejm o ustanowienie w tym celu osobnej posady referenta administracyjno-prawnego dla spraw melioracyjnych, oraz o wstawienie do preliminarza funduszu krajowego na rok 1894 potrzebnej dotacyi na jego utrzymanie.

Ponieważ taka posada może być obsadzona tylko rutynowaną siłą z praktyką sądową i adwokacką, pozwala sobie Wydział krajowy upraszać Wysoki Sejm o przyznanie temu referentowi rangi i poborów sekretarza z wszystkiemi prawami urzędnika stałego wypływającemi z ustanowy służby krajowej i statutu emerytalnego.

Do poz. 149 b r). (Dotacya dyspozycyjna 20.000 zł. na regulacye lokalne rzek niespławnych.

W poz. *149 a)* do *b p)* wstawił Wydział krajowy na podstawie umotywowanych wniosków c. k. Namiestnictwa tytułem 33 1/3 % zasiłków krajowych na lokalne regulacye rzek niespławnych sumę 104.797 zł. Ponieważ jednak w czasie, kiedy preliminarz pozycyi 149 był układanym, c. k. Namiestnictwu nie były jeszcze znane wszystkie potrzeby, pozwoliliśmy sobie wstawić w pozycyi 149 b r) do rozporządzalności Wydziału krajowego wyższą, niż w latach poprzednich, dotacyą w kwocie 20.000 zł., ażeby w ten sposób umożliwić w r. 1894 wykonanie najnaglejszych robót ochronnych koniecznych ze względu na spustoszenia, jakie dwukrotna powódź w roku 1893 poczyniła.

Rzeczywiście też otrzymaliśmy dotychczas ze strony c. k. Namiestnictwa następujące zapotrzebowania, które nie są objęte wydatkami preliminowanymi w poz. 149 a—b p), mianowicie:

1)	na regulacyę Sanu pod Chodorówką (odezwa c. k. Namiestnictwa z dnia 28. września 1893 l. 75.175) dodatkowy zasiłek	189 zł.	81 1/2 ct.
2)	na regulacyę Raby pod Marszowicami (odezwa c. k. Namiestnictwa z dnia 4. października 1893 l. 61.022) dodatkowy zasiłek .	161 „	81 „
3)	na regulacyę Świcy pod Żurawnem i Mielniczem (odezwa c. k. Namiestnictwa z dnia 24. października 1893 l. 81.677) . .	3.115 „	17 „
4)	na regulacyę Sanu pod Hroszówką (odezwa c. k. Namiestnictwa z dnia 29. października 1893 l. 63.540) dodatkowy zasiłek .	30 „	83 „
5)	na regulacyę Sanu pod Temeszowem (odezwa c. k. Namiestnictwa z dnia 29. października 1893 l. 85.250)	1.486 „	27 „
6)	na regulacyę Sanu pod Nozdrzcem (odezwa c. k. Namiestnictwa z dnia 14. listopada 1893 l. 84.675) dodatkowy zasiłek . .	1.138 „	17 „
7)	na regulacyę Dunajca pod Błoniem (odezwa c. k. Namiestnictwa z dnia 2. grudnia 1893 l. 93.749)	689 „	65 „
8)	na naprawę tam na Dunajcu pod Rożnowem (odezwa c. k. Namiestnictwa z dnia 6. grudnia 1893 l. 96.323) . . .	1.318 „	36 „
9)	na regulacyę Dunajca pod Biskupicami lanckorońskiemi (odezwa c. k. Namiestnictwa z dnia 10. grudnia 1893 l. 95 595 dodatkowy zasiłek	560 „	14 „
10)	na regulacyę Dunajca pod Wróblowicami (odezwa c. k. Namiestnictwa z dnia 11. grudnia 1893 l. 95.596)	557 „	13 „
11)	na naprawę uszkodzonych budowli wodnych na Dunajcu i Popradzie w okręgu Nowosądeckim (odezwa c. k. Namiestnictwa z dnia 10. grudnia 1893 l. 97.761)	2.384 „	45 „
12)	na regulacyę Raby pod Dobczycami (odezwa c. k. Namiestnictwa z dnia 12. grudnia 1893 l. 84.148) 1/3 część zasiłku w kwocie 8.906 zł. 89 ct. płatnego w 3 ratach w r. 1894, 1895 i 1896 .	2.968 „	96 „
13)	wreszcie na regulacyę Wisłoki po Mokrzcem (odezwa c. k. Namiestnictwa z dnia 24. września 1893 l. 76.123) . . .	648 „	74 1/2 „
	razem . . .	15.249 zł.	50 ct.

tak iż właściwa dotacya dyspozycyjna redukuje się z 20.000 zł. do skromnej stosunkowo kwoty 4.570 zł. 50 ct.

Zasiłek na regulacyę Czeczwy pod Strutynem niżnim.

Do poz. 151 a). Jak już w sprawozdaniu z dnia 11. kwietnia 1893 l. 16.867 mieliśmy zaszczyt podać do wiadomości Wysokiego Sejmu, zarządziliśmy w r. 1892 na skutek petycyi gminy Strutyn niżny powiatu dolińskiego przekazancj nam uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 8. kwie-

tnia 1892, sporządzenie projektu lokalnej regulacyi rzeki Czeczwy w tej gminie, której koszta obliczono na 4.150 zł. w. a.

Gdy c. k. Namiestnictwo i wymieniona gmina oświadczyły gotowość pokrycia $^2/_3$ części kosztów budowy, przyznaliśmy z funduszu krajowego na ten cel zasiłek $33\,^1/_3\,\%$ w kwocie 1.383 zł. 33 ct. i o wstawienie tej dotacyi do budżetu na rok 1894 mamy zaszczyt Wysoki Sejm upraszać, tem bardziej że roboty ze względu na ich nagłość zostały już zarządzone.

Zasiłek na naprawę wałów nadwiślańskich w pow. krakowskim, wielickim i bocheńskim.

Do poz. 151 b). Wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z d. 13. kwietnia 1893 l. 27.925 uszkodziła powódź zatorowa w lutym r. b. wały ochronne nad Wisłą pod Wolą rusiecką i Przylasskiem rusieckim w powiecie krakowskim, pod Grabiem w powiecie wielickim, oraz pod Pasternikiem, Tarnówką, Groblą i Swiniarowem w powiecie bocheńskim. Na naprawę tych wałów, której koszta obliczyło c. k. Starostwo w Krakowie na 3.080 zł., ofiarowała krakowska powiatowa Kasa oszczędności zasiłek w kwocie 500 zł.; ponieważ zaś wedle opinii tego Starostwa interesowane gminy nawiedzone częstemi klęskami powodziowemi nie były w stanie pokryć reszty kosztów w kwocie 2.580 zł., zatem c. k. Namiestnictwo powołaną odezwą odniosło się do Wydziału krajowego o przyznanie zasiłku z funduszu krajowego w wysokości połowy niepokrytej potrzeby, a zarazem oświadczyło gotowość wyjednania u c. k. Ministerstwa rolnictwa dalszej zapomogi w tej samej wysokości. Odezwą z dnia 26. kwietnia 1893 l. 19.735 przyznał Wydział krajowy żądany zasiłek w kwocie 1.290 zł. i postanowił wstawić takowy do preliminarza funduszu krajowego na rok 1894. Mamy tedy zaszczyt upraszać Wysoki Sejm o uchwalenie tej dotacyi, przyczem nadmieniamy, że ze względu na nagłość sprawy zaasygnowaliśmy już przyznany zasiłek zaliczkowo na rachunek r. 1894.

Zasiłek na osuszenie bagien Niskich.

Do poz. 151 c). W skutek kilkakrotnych przedstawień Wydziału spółki wodnej dla osuszenia bagien Niskich, o przyznanie dodatkowego zasiłku z funduszu krajowego i państwowego na wykonanie niezbędnych a projektem nieprzewidzianych robót ochronnych (ubezpieczenia piaszczystych szkarp kanału płotkami i darniami) odnieśliśmy się odezwą z dnia 5. października 1892 l. 36.685 do c. k Namiestnictwa o zarządzenie zbadania sprawy za pośrednictwem c. k. Starostwa w Nisku, którego oddział techniczny sporządził projekt służący za podstawę tej melioracyi. Przytem nadmieniliśmy, że ze względu na ubóstwo interesowanych w tem przedsiębiorstwie włościan bylibyśmy skłonnymi udzielić z funduszu krajowego, ewentualnie wyjednać u Wysokiego Sejmu potrzebny zasiłek w wysokości $^1/_3$ części kosztów, jeżeli c. k. Namiestnictwo wyjedna u c. k. Ministerstwa rolnictwa udzielenie dalszej subwencyi w tej samej wysokości z państwowej dotacyi melioracyjnej. Wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 30 kwietnia 1893 l. 12.017 uznał c. k. Rząd potrzebę wykonania proponowanych przez spółkę robót ochronnych, których koszta obliczono na 8.059 zł. Gdy zaś c. k Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 20. września 1893 l. 15.859 na pokrycie tych kosztów udzieliło spółce zasiłku w kwocie 2.687 zł., postanowiliśmy wstawić do preliminarza funduszu krajowego na rok 1894 tytułem zasiłku krajowego na ten cel dotacyą w tej samej wysokości 2.687, o której uchwalenie Wysoki Sejm upraszamy.

Do poz. 151 d) i *e).* Wyjaśniono w I. części niniejszego sprawozdania.

Zasiłek na osuszenie bagien Rudnickich.

Do poz. 151 f). Przy kolaudacyi robót wykonanych przez spółkę wodną dla osuszenia bagien Rudnickich skonstatowano znaczne przekroczenie preliminowanej w odnośnej ustawie sumy kosztorysowej, a mianowicie kosztów utrzymania robót w czasie budowy z powodu wypadków elementarnych, tudzież kosztów ubezpieczenia ujścia głównego kanału Jeżowskiego, oraz wykonania 2 rowów osuszających Kończyckiego i Łętowskiego

Według obliczenia komisyi kolaudacyjnej przedstawiają się powyższe koszta następnie w kwotach okrągłych:

1. przekroczenie preliminarza kosztorysowego na roboty objęte projektem .	11.502 zł.
2. utrzymanie robót w czasie budowy	10.448 „
3. ubezpieczenie ujścia kanału Jeżowskiego do Sanu . .	540 —
4. wykonanie rowu Kończyckiego	3.780 „
„ „ Łętowskiego	800 „
razem .	27.070 zł.

Ponieważ według opinii komisyi kolaudacyjnej spółka wodna wywiązała się należycie z przyjętych na siebie zobowiązań a roboty, które spowodowały przekroczenie, były niezbędne, z drugiej zaś strony stosunki majątkowe konkurujących gmin są równie niepomyślne, jak przy sąsiedniej spółce dla osuszenia bagien Niskich; postanowiliśmy na prośbę Wydziału spółki przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie dodatkowego zasiłku w wysokości $^1/_3$ wykazanego przekroczenia kosztorysu tj. w kwocie 9.023 zł. pod warunkiem, jeżeli c. k. Ministerstwo rolnictwa udzieli na ten cel spółce dalszej subwencyi w tej samej wysokości z państwowej dotacyi dyspozycyjnej przeznaczonej na popieranie mniejszych melioracyj.

W oczekiwaniu, że c. k. Ministerstw rolnictwa pomocy swej spółce nie odmówi, upraszamy Wysoki Sejm o przyzwolenie wstawionej w poz. 151 f. dotacyi 9.023 zł.

Zasiłki na doświadczenia z kulturą torfowisk.

Do poz. 151 g). Jak to już w swoim czasie z przeprowadzonych badań co do rozległości i jakości torfowisk mieliśmy zaszczyt zdać sprawę Wysokiemu Sejmowi, znajdują się w dolinie Nowotarskiej, a mianowicie w gminach: Ludzimierz, Długopole, Rogoźnik, Krauszów, Czarny Dunajec, Zakopane itd. wielkie obszary głębokich torfów górskich, które bywają dotychczas bez systemu i bez znajomości rzeczy użytkowane na ściółkę lub opał, a które pod względem wartości opałowej zajmują pierwsze w kraju miejsce, gdyż według analizy zarządzonej przez Wydział krajowy, zawierają zaledwie 0,5 do 2% popiołu.

Na te torfowiska zwróciło swą uwagę c. k. Ministerstwo rolnictwa i wydelegowało w czerwcu 1893., dla ich zbadania obok c. k. radcy rządowego, inspektora kultury krajowej, p. Władysława Struszkiewicza, pp. Ferdynanda hr. Hompescha, posła do Rady państwa i właściciela dóbr Rudnik, gdzie funkcyonuje stacya doświadczalna dla kultury torfowisk, oraz profesora dr. E. Meissla, kierownika c. k. rolniczo-chemicznej stacyi doświadczalnej w Wiedniu.

Delegaci ministeryalni uznali wielką wartość torfów nowotarkich, zauważyli jednak, że eksploatacya ich na ściółkę i opał jest nieodpowiednią i połączoną z marnowaniem materyału, a prób kultury wcale nie napotkali.

Ażeby więc właścicieli torfowisk zachęcić do racyonalnej eksploatacyi i kultury torfowisk oświadczyło c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 9. września 1893. l. 14.122 na wniosek pp. Ferdynanda hr. Hompescha i dr. Meissla gotowość subwencyonowania dwóch stacyj doświadczalnych mających się urządzić w Ludzimierzu i Czarnym Dunajcu, każdej na obszarze 5 do 10 morgów, z trzema sposobami zagospodarowania, mianowicie:

a) Jedna trzecia część pola doświadczalnego miałaby być należycie odwodnioną i użytą do wydobywania torfu na ściółkę i na opał przy zastosowaniu najprostszych maszyn i narzędzi.

b) Druga część powierzchni miałaby być obróconą pod kulturę rolną w ten sposób, iż po zdjęciu torfu do tej głębokości, azeby jeszcze pozostała ½ do 1 metra gruba warstwa torfu, musiałaby być osuszoną, znawożoną i uprawioną pod ziemniaki (bez przykrycia powierzchni), a następnie miałaby być zamienioną na łąki stałe, lub grunt orny pod uprawę owsa, żyta i koniczyny.

W ten sposób mogłaby być użytkowaną także część pola pod a) wymieniona po wydobyciu torfu na ściółkę i opał, jeżeli przy eksploatacyi nie będzie wybranym torf do samego podglebia.

c) Trzecia część pola miałaby być użytą pod holenderską kulturę mięszania torfu z podglebiem, w którym to celu torf do pewnej głębokości musiałby być wydobytym, a pozostała warstwa zostałaby

zmięszaną z podglebiem. Ten rodzaj kultury jest możliwym przy podglebiu piaskowem lub gliniastem, nie może być zastósowanym przy podglebiu składającym się ze żwiru.

Roczne koszta utrzymania każdej stacyi wynosiłyby po 2.000 zł., kierownictwo zaś mieliby objąć: w Ludzimierzu prezes Rady powiatowej nowotarskiej, ks proboszcz Piotr Krawczyński w Czarnym Dunajcu zaś kierownik tamtejszej szkoły Wincenty Bieroński wspólnie z naczelnikiem gminy.

Gdy zarządzone reskryptem tutejszym z dn. 17. października 1893. l. 52.686 za pośrednictwem Wydziału powiatowego rokowania z gminami i upatrzonymi przez Ministerstwo kierownikami stacyj odniosły pomyślny skutek a Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego pismem z dnia 31. października 1893. l. 1.232 oświadczył się za urządzeniem pól doświadczalnych dla eksploatacyi i kultury torfowisk w Ludzimierzu i Czarnym Dunajcu, uznając te doświadczenia za dzieło wielkiej wagi i wielkiego pożytku dla kraju, a w szczególności dla okolicy Nowotarskiej ubogiej w dobrą ziemię; — postanowiliśmy na życzenie c. k. Ministerstwa rolnictwa zaproponować Wysokiemu Sejmowi subwencyonowanie tych dwóch stacyj podtatrzańskich rocznym zasiłkiem po 1.000 zł. począwszy od r. 1894 pod warunkiem, jeżeli c. k. Ministerstwo rolnictwa takim samym datkiem do założenia i utrzymania tych stacyj się przyczyni.

Mamy tedy zaszczyt upraszać Wysoki Sejm o wstawienie do poz. 151 g. budżetu krajowego na rok 1894. dotacyi 2.000 zł. na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk w Ludzimierzu i Czarnym Dunajcu, oprócz subwencyj poprzednio już przez Wysoki Sejm uchwalonych na takież doświadczenia w Rudniku i Korsowie (po 1.000 zł. rocznie).

Do poz. 151. h. (Dotacya 5.000 zł. na zakładanie fabryk drenarskich w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. kwietnia 1892) Wyjaśniono w I części niejszego sprawozdania.

Do poz. 151. i. (Dotacya dyspozycyjna na popieranie mniejszych melioracyj).

W sub-pozycyi tej pozwoliliśmy sobie wstawić do preliminarza funduszu krajowego na rok 1894. dotacyą 10.000 zł. na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 26. listopada 1889., zatem w obec kwoty 5.000 zł. przez Wysoki Sejm w budżecie r. 1893. uchwalonej, dotacyą wyższą o 5.000 zł.

Podwyższenie to nastąpiło z następujących powodów:

1) W skutek licznych podań wnoszonych przez gminy Żukowice nowe i stare powiatu tarnowskiego począwszy od r. 1887. zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu regulacyi potoków Czarny i Jabłońca w gminach Żukowice, Jodłówka i Zaczarnie powiatu tarnowskiego, oraz w gminie Jodłownik powiatu pilźnieńskiego celem uchylenia wylewów i zabagnienia. Koszta tej regulacyi, której projekt sporządził inżynier adjunkt biura melioracyjnego Stanisław Szczepanowski przy pomocy inżyniera asystenta Jana Haładeja wynoszą 17.100 zł., projektowanemi zaś robotami ma być osuszonych i ochronionych od zalewu 275·28 hektarów łąk (z tego 177·90 ha. łąk włościańskich a 97·38 ha. łąk dworskich). Gdy strony interesowane zobowiązały się przyczynić datkiem w kwocie 4.300 zł. a c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 26. września 1893. l. 12.684 udzieliło na ten cel subwencyi w wysokości połowy niepokrytej potrzeby (12.800 zł. t. j. w kwocie 6.4000 zł., postanowiliśmy przyznać z funduszu krajowego dalszy zasiłek w tej samej wysokości 6.400 zł. Połowa tego zasiłku krajowego obciąża dotacyę r. 1893. (Rubr. XIII. poz. 154), reszta zaś w kwocie 3.200 zł. przypadnie do wypłaty w r. 1894. z poz. 151. i

2) Z tej samej dotacyi dyspozycyjnej (10.000 zł.) wypadnie w r. 1894. pokryć przyrzeczony na regulacyą Lubaczówki pod Manasterzem zasiłek krajowy w kwocie 550 zł., o czem mieliśmy już zaszczyt Wysokiemu Sejmowi zdać sprawę w przedłożeniu z dnia 11. kwietnia 1893. l. 16.867 (pag. 11.) w wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 5. kwietnia 1893. l. s. 2.005.

3) Na regulacyę Jasiółki pod Szebniami i Dobrucową, która w roku bieżącym w czasie wezbrania poczyniła wielke spostoszenia, przyrzekł Wydział krajowy na prośbę interesowanych włościan popartą przez Wydział powiatowy jasielski udzielić zasiłku w kwocie 3.594 zł. 33 ct., pod warunkiem jeżeli c. k. Ministerstwo rolnictwa takim samym zasiłkiem do tej regulacyi się przyczyni.

Z powyższego zestawienia subwencyj już przyrzeczonych okazuje się, że z dotacyi dyspozycyjnej r. 1894. jest już zaangażowaną suma 7.344 zł. 33 ct., tak iż z preliminowanych 10.000 zł zostaje właściwie do dyspozycyi Wydziału krajowego kwota 2.655 zł. 67 ct. Ta reszta obróconą będzie na jedną z następujących robót znajdujących się w stadyum przygotowania, o ile te roboty ze względu na wysokość potrzebnego nakładu nie będą wymagały ustawodawczego traktowania:

1) osuszenie błot stojanowskich;
2) osuszenie bagien nad Ratą i Moszczanką w gminie Kamionka wołoska powiatu rawskiego;
3) osuszenie gruntów w gminie Matkowicach powiatu przemyskiego.

V. Czynności biura melioracyjnego od 1. lipca 1892 do 30. czerwca 1893.

A) Wykonano, rozpoczęto, lub kontynuowano zdjęcia niwelacyjne i pomiary hydrometryczne w miejscowościach i na obszarach poniżej wyszczególnionych.

Liczba porząd.	Nazwisko strony i miejscowości	regulacya wód		melioracye lokalne			Uwaga
		na długości w kilometr.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami w morgach	drenowanie w morgach	nawodnianie w morgach	
1	Wydział krajowy, obwałowanie Wisły w powiecie dąbrowskim: dopływy kanału Zyblikiewicza	13,1	—	—	—	—	
2	Wydział krajowy, obwałowanie Wisły i Wisłoki w powiecie mieleckim: kanały osuszające	15,4	—	—	—	—	
3	Wydział krajowy, regulacya Czarny i Jabłońca (powiat Tarnów) . . .	12,6	500	—	—	—	
4	Spółki wodne dla regulacyi Trześniówki i Łęgu	33,8	—	—	—	2.295	
5	Wydział krajowy, kolmatacya bagien naddniestrzańskich	—	8.800	—	—	—	
6	Wydział krajowy, regulacya Pełtwi .	60,1	11 800	—	—	—	
7	Wydział krajowy, regulacya Przegnojówki i potoku faktorowskiego (dopływów Pełtwi)	28,4	7.000	—	—	—	
8	Wydział krajowy, regulacya Raty i Moszczanki)	100,0	2.200	—	—	—	
9	Wydział krajowy, osuszenie bagien stojanowskich	55,9	6.000	—	—	—	
10	Wydział krajowy, regulacya potoku Żeżawy (dopływu Stryja) . . .	15,0	—	—	—	—	rozpoczęto
11	Wydział krajowy, regulacya Czeczwy pod Strutynem	2,0	—	—	—	—	
12	Józef Emilewicz w Podgórzu . . .	—	—	—	3	—	
13	Władysław Haller w Polance . . .	—	—	—	7	—	
14	Józef hr. Bieliński w Sierczy . . .	—	—	—	13,5	—	
15	Jan Skirliński w Śmierdzącej . . .	—	—	—	2	—	

Liczba porząd.	Nazwisko strony i miejscowości	regulacya wód		melioracye lokalne			Uwaga
		na długości w kilometr.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami w morgach	drenowanie w morgach	nawodnianie w morgach	
16	Dr. Stanisław Niedzielski w Kokotowie	—	—	—	3	—	
17	Andrzej Wysocki w Lenczach	—	—	—	9	—	
18	Józef hr. Roztworowski w Ostrowie	—	—	3	—	—	
19	Wydział powiatowy w Bochni	—	—	—	1	—	
20	Karol Czecz w Bierzanowie	—	—	—	14	—	
21	Jan Götz w Okocimie	—	—	—	7	—	
22	Oskar Rudziński w Osieku	—	—	—	54	—	
23	Józef Grodzicki w Prokocimie	—	—	—	43	—	
24	Józef Chlebuś w Rudzach	—	—	—	10	—	
25	Herman Czecz w Kozach	—	—	—	22	—	
26	Stanisław Żeleński w Dąbrowie	—	—	12	—	—	
27	August hr. Potocki w Przeciszowie	—	—	367	—	82	stawy
28	Kółko rolnicze w Brzezowy	—	—	—	1	—	
29	Wiktor Brzeski w Brzeziu	—	—	—	4	—	
30	JE. Eustachy ks. Sanguszko:						
	a) w Tarnowcu	0,5	—	—	5	—	
	b) w Gumniskach	1,0	—	—	2	—	
	c) w Krzyżu	—	—	—	30	—	
31	Stanisław Gniewiński w Wokowicach	0,7	—	—	24	—	
32	Jadwiga Straszewska w Lipnikach	—	—	—	47	—	
33	Jan hr. Stadnicki w Wielkiej wsi	—	—	—	4	—	
34	ks. Aleksander Kwieciński w Wójtowej	—	—	—	12	—	
35	Jan hr. Tarnowski w Złotnikach	—	—	—	40	—	
36	Zdzisław hr. Tyszkiewicz w Kolbuszowej	—	—	—	42	—	
37	Adam Jordan w Więckowicach	1,2	—	—	—	—	
38	Mikołaj hr. Rey w Grabinach	—	—	—	80	—	
39	Adam Tabaczyński w Wróblowicach	—	—	—	10	—	
40	Franciszek hr. Mycielski w Wiśniowej	—	—	—	9	—	
41	Duklan Słonecki w Jurowach	—	—	—	92	—	
42	Dr Władysław Kraiński w Niebocku	—	—	—	44	—	
43	Kazimierz Trzciński w Gdyczynie	—	—	—	20	—	
44	Dr. Wincenty Kraiński w Leszczowatem	—	—	—	14	—	
45	Józef Lesikowski w Łękach	—	—	—	21	—	
46	Adrzej ks. Lubomirski w Gorliczynie	—	—	—	117	45	
47	Władysław Rieger w Zimnej wodzie	—	—	—	36	12	
48	Stanisław Wasilewski w Murkuszowej	—	—	—	45	55	
49	Stanisław Ostaszewski w Klimkówce	—	—	—	56	28	
50	Fundacya imienia Sikorskich w Bukowie	—	—	—	—	6	
51	Tomasz Horodyski w Komarowie	—	—	—	10	—	
52	Marya hr. Fredrowa w Dubanowicach	—	—	15	—	—	
53	Waleryan Krzeczunowicz w Jaryczowie nowym	—	—	140	—	190	
54	Julian Czaykowski w Woli dołhołuckiej	—	—	—	30	—	
55	Władysław Niwicki w Bortnikach	—	—	—	—	120	
56	Karol Wiszniewski w Dobrzanach	—	—	—	—	43	

Liczba porząd.	Nazwisko strony i miejscowości	regulacya wód		melioracye lokalne			Uwaga
		na długości w kilometr.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami w morgach	drenowanie w morgach	nawodnianie w morgach	
57	JE. Kazimierz hr. Badeni:						
	a) w Rokszynie	—	—	—	120	—	
	b) w Żuratynie	—	—	400	—	—	
58	Józef Męczkiewicz w Busku . . .	—	—	—	6	—	
59	Bogusław Horodyński w Korsowie . .	—	—	300	—	—	
60	Ludwik br. Wattmann w Cewkowie .	—	—	—	60	—	
61	Franciszek Jędrzejowicz w Żurawcach .	—	—	60	120	70	
62	Kazimierz Jaworski w Ostrowczyku .	—	—	35	—	—	
63	Stefan hr. Zamoyski w Moszczanach .	—	—	—	400	—	
64	Władysław ks. Sapieha i gmina w Małkowicach	6,0	—	—	240	—	
65	Julian kniaź Puzyna w Narolu . .	—	—	40	75	—	
66	Zofia Cielecka w Słobódce dżuryńskiej .	—	—	40	—	—	
67	Dr. Mikołaj Krzysztofowicz w Drahasymowie	—	—	43	—	—	
68	Konstanty Komierowski w Podolicy .	—	—	—	233	—	
69	Julian kniaź Puzyna w Czarnołożcach .	—	—	—	21	—	
70	Edwin Hohendorff w Byszowie . .	—	—	—	70	—	
71	Napoleon Gołaszewski w Toustobabach .	—	—	—	10	—	
72	Zygmunt Jaroszyński w Błudnikach .	—	—	—	50	—	
73	Kazimierz Horodyski w Żabińcach . .	—	—	118	—	—	
74	Dr. Józef Horodyski w Kociubińcach .	—	—	35	—	—	
75	Stanisław Ujejski w Zaciszu . . .	—	—	3	—	—	
76	Wydział powiatowy Śniatyn, regulacya Czeremosza pod Kniażem . . .	4,0	—	—	—	—	
	Ogółem	349,7	36.300	1.611	2.388,5	2.946	

Zdjęcia pod 1 do 11, tudzież pod 51 do 65 wykonało biuro centralne, — pod 12 do 29 ekspozytura krakowska, — pod 30 do 39 ekspozytura tarnowska, — pod 40 do 50 ekspozytura sanocka, — pod 66 do 76 ekspozytura kołomyjska (ostatnia w niespełna trzech miesiącach, mianowicie od kwietnia do końca czerwca 1893).

B) Wypracowano projekty i kosztorysy dla stron w miejscowościach następujących:

Liczba porząd.	Nazwisko strony i miejscowości	regulacya wód		melioracye lokalne			Uwaga
		na długości w kilometr.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami w morgach	drenowanie w morgach	nawodnienie w morgach	
1	Wydział krajowy, obwałowanie lewego brzegu Wisły w pow. krakowskiem regulacya Dłubni)	1,9	—	—	—	—	
2	Wydział krajowy, obwałowanie prawego brzegu Wisły w pow. bocheńskim:						
	a) wał	11,0	—	—	—	—	
	b) regulacya Drwinki	22,0	—	—	—	—	
3	Wydział krajowy, obwałowanie Wisły i Wisłoki w pow. mieleckim, (kanały osuszające)	38,0	—	—	—	—	
4	Wydział krajowy, regulacya Czarny i Jabłońca	12,6	478	—	—	—	
5	Wydział krajowy, operat niwelety wałów nadwiślańskich od Dunajca do Popowic	—	—	—	—	—	
6	Wydział krajowy, regulacya Pełtwi	—	—	—	—	—	rozpoczęto
7	„ „ regulacya potoku Dumnego	17,2	1.262	—	—	—	
8	Wydział krajowy, przerobienie projektu regulacyi Bugu	—	—	—	—	—	na żądanie Ministerstwa
9	Wydział krajowy, osuszenie bagien Stojanowskich	—	—	—	—	—	rozpoczęto
10	Wydział krajowy, regulacya Czeczwy pod Strutynem	2,0	—	—	—	—	
11	Wydział krajowy, regulacya Lubaczówki pod Manasterzem	4,0	—	—	—	—	
12	Jan Emilewicz w Podgórzu	—	—	—	3	—	
13	Władysław Haller w Polance	—	—	—	7	—	
14	Józef hr. Bieliński w Sierczy	—	—	—	13,5	—	
15	Jan Skirliński w Smierdzący	—	—	—	2	—	
16	Dr. Stanisław Niedzielski w Kokotówce	—	—	—	3	—	
17	Andrzej Wysocki w Lenczach	—	—	—	9	—	
18	Stanisław Homolacz w Gnojniku	—	—	—	20	—	
19	Karol Czecz w Bierzanowie	—	—	—	14	—	
20	Jan Götz w Okocimie	—	—	—	7	—	
21	Oskar Rudziński w Osieku	—	—	—	54	—	
22	Józef Grodzicki w Prokocimie	—	—	—	44	—	
23	Józef Chlebuś w Rudzach	—	—	—	10	—	
24	Herman Czecz w Kozach	—	—	—	22	—	
25	August hr. Potocki w Przeciszowie	8,5	—	367	—	82	stawy
26	Kółko rolnicze w Brzezowy	—	—	—	1	—	
27	Wiktor Brzeski w Brzeziu	—	—	—	3,5	—	
28	Bronisław Gorczyński w Brzeźnicy	—	—	—	—	27,5	
29	Józef Brandys w Wielkich drogach	—	—	—	9	—	
30	Wydział powiatowy w Bochni	—	—	—	1	—	grunt budowl.
31	„ „ w Wieliczce	—	—	—	2	—	usuwiska przy drodze

Liczba porząd.	Nazwisko strony i miejscowości	regulacya wód		melioracye lokalne			Uwaga
		na długości w kilometr.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami w morgach	drenowanie w morgach	nawodnienie w morgach	
32	Dr. Stanisław Bieliński w Wierzchni	—	—	—	6	—	
33	JE. Eustachy ks. Sanguszko						
	a) w Tarnowcu	0,5	—	—	5	—	
	b) w Gumniskach	0,95	—	—	2	—	
	c) w Krzyżu	—	—	—	30	—	
34	Stanisław Gniewiński w Wokowicach	0,7	—	—	24	—	
35	Adam Jordan w Więckowicach	—	—	—	35	—	
36	Jadwiga Straszewska w Lipnikach	—	—	—	38	—	
37	Jan hr. Stadnicki w Wielkiej wsi	—	—	—	4	—	
38	Ks. Aleksander Kwieciński w Wojtowy	—	—	—	12	—	
39	Jan hr. Tarnowski w Złotnikach	—	—	—	40	—	
40	Zdzisław hr. Tyszkiewicz w Kolbuszowy	—	—	—	42	—	
41	Mikołaj hr. Rey w Przyborowie i Grabinach	3,0	—	—	—	—	
42	Gmina Rzemień, osuszenie przysiółka Łuże	—	—	122	—	—	
43	Adam Tabaczyński w Wróblowicach	—	—	—	9	—	
44	Franciszek hr. Mycielski w Wiśniowy	—	—	—	9	—	
45	Duklan Słonecki w Jurowcach	—	—	—	75	—	
46	Dr. Władysław Kraiński w Niebocku	—	—	—	44	—	
47	Kazimierz Trzciński w Gdyczynie	—	—	—	20	—	
48	Dr. Wincenty Kraiński w Leszczowatem	—	—	—	14	—	
49	Józef Lesikowski w Łękach	—	—	—	21	—	
50	Andrzej ks. Lubomirski w Gorliczynie	—	—	—	117	45	
51	Władysław Rieger w Zimnej wodzie	—	—	—	21	12	
52	Stanisław Wasilewski w Markuszowy	—	—	—	37	—	
53	Stanisław Ostaszewski w Klimkówce	—	—	—	6	—	
54	Fundacya im. Sikorskich w Bukowie	—	—	—	—	6	
55	Gminy Szebnie i Dobrucowa, regulacya Jasiołki	2	170	—	—	—	
56	Gminy Szczepańcowa i Machnówka, regulacya Jasiołki	3	300	—	—	—	
57	Jan Gnoiński w Nowem siole	—	—	—	—	9	
58	Dr. Władysław Kraiński w Wyszatycach	—	—	—	140	—	szkic
59	JE. Adam ks. Sapieha w Siedliskach	—	—	—	—	15	
60	Waleryan Krzeczunowicz w Jaryczowie nowym	—	—	90	—	166	
61	Stefan hr. Zamoyski w Moszczanach	—	—	—	396	—	
62	Jan Paygert w Streptowie	—	—	—	26	—	
63	Elżbieta hr. Krasicka w Bachorcu	—	—	—	—	18	
64	Józef Męczkiewicz w Busku	—	—	—	6	—	szkic
65	Dr. Mikołaj Krzysztofowicz w Drahasymowie	—	—	43	—	—	
66	Julian kniaź Puzyna w Czarnołożcach	—	—	—	21	—	„
67	Napoleon Gołaszewski w Tustobabach	—	—	—	10	—	„
68	Kazimierz Horodyski w Żabińcach	—	—	118	—	—	„
69	Dr. Józef Horodyski w Kociubińcach	—	—	35	—	—	„
70	Stanisław Ujejski w Zaciszu	—	—	3	—	—	„
	Ogółem	127,35	2.210	778	1.435	380,5	

Projekty pod 3 do 11, tudzież pod 60 do 67 wypracowało biuro centralne, — pod 1 i 2, tudzież pod 12 do 35 ekspozytura krakowska, pod 36 do 46 ekspozytura tarnowska, — pod 47 do 59 ekspozytura sanocka, pod 68 do 73 zaś ekspozytura kołomyjska.

C. Nadzorowano lub prowadzono roboty;

a) Przy ustawowych przedsiębiorstwach melioracyjnych:

1. Przy regulacyi Kisieliny (kierownictwo techniczne i kontrola)
2. „ „ Nowego Brnia „ „ „
3. „ „ Krzemienicy „ „ „
4. „ „ Trześniówki „ „ „
5. „ „ Łęgu „ „ „
6. „ osuszeniu bagien Rudnickich (kierownictwo techniczne i kontrola)
7. „ regulacyi Wisłoka i Pielnicy (kontrola)
8. „ obwałowaniu Wisły i Sanu (kierownictwo) „ „
9. „ osuszeniu bagien Niskich (kontrola)
10. „ „ „ Oleskich „
11. „ regulacyi Biały i obwałowaniu prawego brzegu Dunajca (kierownictwo techniczne i kontrola).
12. Przy obwałowaniu prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami (kierownictwo techniczne i kontrola).
13. Przy regulacyi Bugu (kierownictwo techniczne i kontrcla).

b) Przy innych robotach publicznych i prywatnych.

14. „ drenowaniu 3,5 morgów gruntu u Wiktora Brzeskiego w Brzeziu.
15. „ „ 7,5 „ u Oskara Rudzińskiego w Osieku.
16. „ „ 10 „ u Józefa Chlebusia w Rudzach.
17. „ osuszeniu rowami 367 morgów gruntu w Przeciszowie, tudzież założeniu stawów rybnych 82,5 morgów w Przeciszowie, 113 morgów w Podolszu i 2,5 morgów w Laskowy u Augusta hr. Potockiego.
18. Przy drenowaniu 15 morgów u Maryana Dydyńskiego w Raciborsku.
19. „ „ 5 „ u Jana Götza w Okocimie i 3 morgi w Pomianowy.
20. „ „ 35 „ u Adama Skrzyńskiego w Libuszy.
21. „ „ 22 „ u Dra Hermana Czecza w Kozach.
22. „ „ 13 „ u Karola Czecza w Bierzanowie.
23. „ „ 42 „ u Józefa Grodzickiego w Prokocimie.
24. „ „ 3 „ u Dra Stanisława Niedzielskiego w Kokotowie.
25. „ „ 9 „ u Andrzeja Wysockiego w Lenczach.
26. „ „ 19 „ u Dra Franciszka Paszkowskiego w Toniach.
27. „ „ 16 „ u Stanisława Homolacza w Gnojniku.
28. „ „ 2 „ u Jana Skirlińskiego w Smierdzący.
29. „ „ 7 „ u Stanisława Żeleńskiego w Grodkowicach.
30. „ „ 2 „ u Józefa Emilewicza w Podgórzu.
31. „ „ 9 „ u Jana Brandysa w Wielkich drogach.
32. „ urządzeniu kultury groblowej Rimpau'a na 12 morgach u Stanisława Żeleńskiego w Dąbrowie.
33. „ drenowaniu 1 morga parceli budowlanej dla Rady powiatowej w Bochni.
34. „ „ 2 morgów usuwisk na drodze dla Rady powiatowej w Wieliczce.
35. „ osuszeniu 15 „ Łąki u Dawida Abrahamowicza w Siemianówce.

36. Przy robotach melioracyjnych u JE. Eustachego ks. Sanguszki:
a) drenowaniu 30 morgów w Krzyżu;
b) „ 5 „ i poprawieniu drenowania 10 morgów w Tarnowcu;
c) nawodnieniu 25 „ łąki w Tarnowcu;
d) drenowaniu 2 „ ogrodu warzywnego w Gumniskach;
e) budowie 420 metrów kanału betonowego i 2.000 metrów rowu dla odwodnienia stawów w Strusinie.

37. Przy drenowaniu 12 morgów u Romualda Wojciechowskiego w Żyrakowie.
38. „ „ 24 „ u Adama Jordana w Grabnie i
„ „ 6 „ „ „ „ w Więckowicach.
39. „ „ 24 „ tudzież wykonaniu 700 m. rowu dopływowego i założeniu 1 morga stawu u Stanisława Gniewińskiego w Wokowicach.
40. przy drenowaniu 45 morgów w Tropiszowie dla Wydziału krajowego.
41. „ „ 60 „ roli, tudzież budowie 150 m. kanału murowanego i mostu u Jadwigi Straszewskiej w Lipnikach.
42. przy drenowaniu 4 morgów chmielarni u Jana hr. Stadnickiego w Wielkiej wsi.
43. „ nawodnieniu 85 morgów łąki u Józefa Łasińskiego w Przyborowie.
44. „ wykonaniu 1.000 m. rowu u Henryka hr. Brezy w Podleszanach.
45. „ drenowaniu 30 morgów roli w Złotnikach i budowie szluzy w wale Wisłoki w Chrząstowie u Jana hr. Tarnowskiego.
46. przy drenowaniu 7 morgów pola i wykonaniu 560 m. rowu u Mikołaja hr. Reya w Przyborowie.
47. przy drenowaniu 10 morgów u Adama Tabaczyńskiego w Wróblowicach.
48. „ „ 9 „ u Franciszka hr. Mycielskiego w Wiśniowej.
49. „ „ 38 „ u Duklana Słoneckiego w Jurowcach.
50. „ „ 44 „ u Dra Władysława Kraińskiego w Niebocku.
51. „ „ 20 „ u Kazimierza Trzcińskiego w Gdyczynie.
52. „ „ 30 „ u Dra Wincentego Kraińskiego w Leszczowatem.
53. „ „ 21 „ u Józefa Lesikowskiego w Łękach.
54. „ wykonaniu 3.000 m, kanału odpływowego u Andrzeja księcia Lubomirskiego w Gorliczynie.
55. „ drenowaniu 15 morgów u Władysława Riegera w Zimnej wodzie.
56. „ nawodnieniu 43 morgów u Adama Wiktora w Załużu.
57. „ konserwacyi 150 morgów nawadnianych łąk u Leona Grotowskiego w Jaćmierzu.
58. „ drenowaniu 56 morgów u JE. Jana hr. Tarnowskiego w Miechocimie (wykonał kierownik obwałowania Wisły).
59. przy osuszeniu 50 morgów łąki u Stanisława Polanowskiego w Ubiniu.
60. „ drenowaniu 30 morgów roli u Juliana br. Brunickiego w Podhorcach i wykonaniu 4.000 m. rowów odpływowych w Podhorcach i Strzałkowie.
61. przy wykonaniu 30 m. rowów u Zdzisława Obertyńskiego w Hujczu.
62. „ osuszeniu 150 m. łąki u Mikołaja Krzysztofowicza w Załuczu.
63. „ wytyczeniu pól doświadczalnych dla kultury torfowisk u Bogusława Horodyńskiego w Korsowie.
64. „ wykonaniu filtra w krajowym zakładzie dla obłąkanych w Kulparkowie.
65. „ drenowaniu 40 morgów roli i wykonaniu 1.500 m. rowu odpływowego u JE. Kazimierza hr. Badeniego w Jabłonówce.
66. przy wykonaniu 4.000 m. rowów osuszających u JE. Kazimierza hr. Badeniego w Żuratynie.

67. przy wykonaniu 2.500 m. rowów osuszających łąki u Waleryana Krzeczunowicza w Jaryczowie nowym.

68. przy wykonaniu 1.500 m. rowów osuszających łąki u Franciszka Jędrzejowicza w Żurawcach.

69. przy wykonaniu regulacyi Lubaczówki pod Zakopcami (pow. Cieszanów).

70. „ osuszeniu rowami 121 morgów łąki u Zofii Cieleckiej w Słobódce dżuryńskiej.

71. „ drenowaniu 21 morgów u Juliana ks. Puzyny w Czarnołożcach.

72. „ „ 10 „ u Napoleona Gołaszewskiego w Toustobabach.

73. „ osuszeniu rowami 118 morgów u Kazimierza Horodyskiego w Żabińcach.

74. „ „ „ 35 „ u Dra Józefa Horodyskiego w Kociubińcach.

75. „ „ „ 3 „ u Stanisława Ujejskiego w Zaciszu.

Roboty wyszczególnione pod 1 do 6, pod 8 do 11, pod 13, oraz pod 58 do 69 prowadziło, względnie kontrolowało biuro centralne, — pod 12, tudzież pod 14 do 35 ekspozytura krakowska, — pod 36 do 47 ekspozytura tarnowska, — pod 7, tudzież pod 48 do 57 ekspozytura sanocka, — wreszcie pod 70 do 75 ekspozytura kołomyjska.

Rozmiar wykonanych melioracyj prywatnych przedstawia się następnie:

EKSPOZYTURA	długość rowów osuszających w metrach bieżących	osuszenie rowami w morgach	drenowanie w morgach	nawodnienie w morgach
krakowska	—	394	226	198
tarnowska	4.830	—	235	111
sanocka	3.000	—	177	43
lwowska	13.500	200	156	—
kołomyjska	—	277	31	—
ogółem . .	21.330	871	825	352

D) Wykonano badania wstępne, lub brano udział w czynnościach, jak niżej.

1. Komisyonowano:

a) w sprawie zmiany okręgu konkurencyjnego Kisieliny;

b) w sprawie sporu gminy Zamarstynów z miastem Lwowem o wywóz nieczystości kloacznych;

c) w sprawie robót ochronnych na Łomnicy w Perehińsku i na Świcy w Hoszowie;

d) w sprawie budowy mostu na Prucie w Zabłotowie;

e) w sprawie regulacyi Bystrzycy nadwórniańskiej pod Nawizowem;

f) w sprawie założenia fabryki drenów w Dubanowicach;

2. wzięto udział w kolaudacyi lokalnej regulacyi Szkła pod Charatynami i Lubaczówki pod Manasterzem.

3. zbadano torfowiska w Sosnowie u Kornela Suchodolskiego.

4. założono wodoskaz na Świcy w Balicach podróżnych.

5. Kontrolowano budowę kanału ulgi Macocha-Soła.

6. Sporządzono plany i kosztorysy:

a) naprawy robót ochronnych na Białym Dunajcu pod Nowym Targiem;

b) kolonii karnej w Tyńcu;

c) urządzeń mechanicznych tudzież separatek dla obłąkanych w szpitalu Ś-go Łazarza w Krakowie, nie mniej też budowy II piętra na starym gmachu tego szpitala.

7. Komisyonowano:

a) przy reambulacyi kolei lokalnej Słotwina-Okocim;

b) w sprawie nabycia realności dla c. k. żandarmeryi w Krakowie;

c) w sprawie robót ochronnych nad potokiem Bachórz w Przeciszowie;

d] w sprawie budowy wodociągu miejskiego w Myślenicach;

e) w sprawie robót fortyfikacyjnych między wałami Wisły w Podgórzu.

8. Brano udział:

a) w ankiecie dla spraw kolei lokalnych.

b) w komitecie budowy szkoły ślusarskiej w Świątnikach.

9. Zbadano i zaopiniowano:

a) sprawę melioracyi gruntów w państwie Podhajce na obszarze 7.000 morgów;

b) projekt i kosztorys robót adaptacyjnych w szpitalu Ś-go Łazarza w Krakowie;

c) projekty budowli dla składów krajowych w Krakowie i Lwowie;

d) wyrób drenów w fabryce Wohlfeldów w Łagiewnikach.

10. Kierowano budową internatu, tudzież wałów ochronnych nad Wisłą w Czernichowie.

11. Przeprowadzono kolaudacyę zabudowań folwarcznych w Czernichowie.

12. Komisyonowano:

a) w sprawie odwodnienia gruntów w Gorzycach, Tarnowcu i Strusinie u JE. Eustachego ks. Sanguszki.

b) w sprawie nawodnienia łąk w Szczucinie;

c) w sprawie urządzenia fabryki drenów w Przyborowie;

d) w sprawie uporządkowania stawu rybnego i odwodnienia łąki w Wokowicach;

e) w sprawie urządzenia stawów rybnych w Przyborowie u Józefa Łasińskiego;

f) w sprawie odpływu ze stawu w Chorzelowie;

g) w sprawie regulacyi potoku Weryńskiego;

h) w sprawie fabryki kafli i drenów braci Kurkowskich w Żabnie.

13. Instruowano w drenowaniu uczniów krajowego kursu praktycznego dozorców meliora-cyjnych w Tarnowcu i Krzyżu.

14. Udzielono fachowej porady.

a) w sprawie melioracyj prywatnych w Błozwi i Dukli;

b) w sprawie założenia fabryk drenów w Niebocku i Leszczowatem, tudzież rozszerzenia takiejże fabryki w Besku;

c) w sprawie odwodnienia pól do rowów kolejowych w Wiszniowej i Zimnej wodzie;

d) w sprawie budowy jazu i młynówki w Niebieszczanach;

e) w sprawie budowy wodociągów w Jabłonce i Jurowcach;

f) w sprawie budowy filtra na potoku Lubatówce dla celów przemysłowych w Krośnie;

g) w sprawie przełożenia drogi powiatowej Brzozów-Haczów;

15. Przeprowadzono podział pól w Załużu i Markowy.

16. Komisyonowano w sprawie odsypisk Sanu w Olchowcach.

Czynności pod 1 do 4 przeprowadziło biuro centralne, — pod 5 do 11 ekspozytura krakowska, — pod 12 i 13 ekspozytura tarnowska, — pod 14 do 16 zaś ekspozytura sanocka.

Oprócz powyższych czynności A, B, C, D, wykazanych prowadziło biuro melioracyjne referat wszystkich spraw wodnych i melioracyjnych (łącznie z badaniem rachunków budowlanych przy publicznych robotach melioracyjnych), wypracowało 5 projektów ustaw, 6 rozporządzeń wykonawczych, 1 instrukcyę służbową dla biura melioracyjnego i 5 przedłożeń Wydziału krajowego do Wysokiego Sejmu, oraz zajmowało się sprawą obserwacyj ombrometrycznych i wodoskazowych.

Nadto urzędnicy tego biura brali udział w obradach spółek wodnych i zajmowali się wykładami na kraj. kursie praktycznym dozorców melioracyjnych, instruowaniem uczniów tego kursu przy wykonaniu robót w polu, wreszcie wykładami w kraj. szkołach rolniczych w Dublanach i na posiedzeniach oddziałów c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego (inż. Blauth), oraz w szkole ogrodniczej w Tarnowie (inż. Vetulani).

Zmiany w personalu biura melioracyjnego.

Celem zastąpienia ubytku sił biura melioracyjnego, jaki powstał w skutek wysłania inżynierów adjunktów Wierżbickiego, Gryzieckiego i Kornelli na akademie rolnicze w Wiedniu i Poppelsdorf dla uzupełnienia studyów fachowych w kierunku agronomicznym, spowodowanym był Wydział krajowy przyjąć do biura trzech techników, a mianowicie:

1) Maksymiliana Czernika, skończonogo słuchacza inżynieryi na politechnice lwowskiej, który się wykazał praktyką blisko sześciuletnią na inżyniera asystenta (dekretem z dnia 31. marca 1893. l. 15.337);

2) Konstantego Wiśniewskiego, ukończonego słuchacza inżynieryi na politechnice wiedeńskiej, na elewa technicznego (dekretem z dnia 8. sierpnia 1893. l. 41.459).

3) Andrzeja Kornellę, ukończonego słuchacza inżynieryi na politechnice lwowskiej, na elewa technicznego (dekretem z dnia 29. września 1893. l. 35.625).

Również powołał Wydział krajowy dekretem z dnia 17. sierpnia 1893 l. 43.260 na elewa technicznego w biurze melioracyjnem stypendystę Juliana Misiakiewicza, który w lipcu 1893. ukończył jednoroczny kurs melioracyjny na akademii rolniczej w Poppelsdorf, a dla którego Wysoki Sejm w budżecie r. 1893. potrzebną dotacyą (adjutum) począwszy od 1. sierpnia r. b. uchwalił.

Inżynierowi asystentowi Czernikowi poruczył Wydział krajowy prowadzenie budowy przy regulacyi górnej sekcyi Nowego Brnia, elewowi Andrzejowi Kornelli, kierownictwo budowy wałów nad Sanem, elewów zaś Wiśniewskiego i Misiakiewicza przydzielił do zdjęć, a mianowicie: pierwszego dla regulacyi górnego Dniestru, drugiego dla regulacyi Pełtwi.

W roku bieżącym poniosło biuro niepowetowaną stratę przez śmierć inżyniera Ludwika Sobolewskiego, który odbywszy sześcioletnią praktykę przy projektach o budowie, oraz ukończywszy na koszt kraju jednoroczny kurs melioracyjny w Popelsdorf, objął w roku bież. kierownictwo ekspozytury w Kołomyi, a jak świadczy wykaz jego czynności trzymiesięcznej na tem stanowisku, rokował jak najpiękniejsze nadzieje.

Do projektowania i wykonania melioracyj prywatnych w okręgu kołomyjskiej ekspozytury biura melioracyjnego przeznaczył Wydział krajowy inżyniera adjunkta Aleksandra Wierzbickiego, który w lipcu r. b. ukończył jednoroczne studyum rolnicze na akademii rolniczej w Wiedniu; dla zastąpienia zaś tego technika w personalu biura zajmującym się projektowaniem i wykonaniem robót publicznych powołał na elewa technicznego ukończonego słuchacza inżynieryi politechniki lwowskiej Tadeusza Korasadowicza (dekretem z dnia 31. października 1893. l. 53.820).

Opróżnioną po ś. p. Ludwiku Sobolewskim posadę inżyniera II. klasy nadał Wydział krajowy (dekretem z dnia 28. listopada 1893. l. 62.901) inżynierowi adjunktowi Stanisławowi Szczepanowskiemu, mianując równocześnie w jego miejsce inżyniera asystenta Stanisława Ruebenbauera inżynierem adjunktem biura melioracyjnego.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy ma zaszczyt upraszać:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 19. grudnia 1893. l. 64.941. o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

II. Sejm przyznaje na regulacyę rzek niespławnych w myśl uchwały swej z dnia 6. października 1882. w Rubr. XIII. poz. 149. wydatków na rok 1894. następujące zasiłki:

a)	na regulacyę Soły pod Milówką i Ciscem	1.619 zł.
b)	„ „ „ „ Wieprzem i Zabłociem	2.000 „
c)	„ „ „ „ Żywcem i Zarzeczem	2.557 „
d)	„ „ Raby pod Dąbrowicą	930 „
e)	„ „ „ „ Morszowicami	1.360 „
f)	„ „ „ „ Dobczycami, Niedzowem i Winiarami	1.500 „
g)	„ „ „ „ Winiarami	1.007 „
h)	„ „ „ „ Stadnikami i Gdowem	1.000 „
i)	„ „ „ „ Krzyżanowicami	830 „
k)	„ „ Dunajca pod Zabełczem i Chełmcem	1.826 „
l)	„ „ „ „ Białą wodą	333 „
m)	„ „ „ „ Witowicami dolnemi	1.564 „
n)	„ „ „ „ Podegrodziem i Stadłem	1.600 „
o)	„ „ „ „ Trąbkami i Drużkowem	800 „
p)	„ „ „ „ Filipowicami	2.000 „
r)	„ „ „ „ Biskupicami i Charzewicami	2.000 „
s)	„ „ „ „ Zakliczynem i Wesołowem	800 „
t)	„ „ „ „ Rostoką i Lusławicami	1.900 „
u)	„ „ „ „ Janowicami	1.464 „
w)	„ „ „ „ Wielką wsią	1.493 „
x)	„ „ „ między Wielką wsią a Szczepanowicami	3.345 „
y)	„ „ „ pod Szczepanowicami	2.236 „
z)	„ „ „ „ Dąbrówką i Łukanowicami	1.800 „
aa)	„ „ „ „ Wesołowem	1.408 „
ab)	„ „ „ „ Zakliczynem	1.116 „
ac)	„ „ „ „ Charzewicami	2.463 „
ad)	„ „ „ od mostu pod Melsztynem do Wróblowic	4.221 „
ae)	„ „ Popradu pod Starym Sączem	977 „
af)	„ „ Wisłoki pod Brzyskami i Bukową	1.000 „
ag)	„ „ „ „ Błażkową	867 „
ah)	„ „ „ „ Dęborzynem	1.426 „
ai)	„ „ „ „ Pilznionkiem i Lipinami	2.000 „
ak)	„ „ „ „ Rzemieniem i Brzochowem	1.600 „
al)	„ „ Wisłoka pod Wiśniową i Cieszyną	879 „
am)	„ „ „ „ Dobrzechowem	875 „
an)	„ „ Sanu pod Hroszówką	200 „
ao)	„ „ „ „ Jabłonicą ruską	3.210 „
ap)	„ „ „ „ Nozdrzcem	800 „
ar)	„ „ „ „ Chodorówką	900 „
as)	„ „ „ „ Bachorcem i Sielnicą	800 „
at)	„ „ „ „ Ruską wsią i Nienadową	1.000 „
au)	„ „ „ „ Bachowem	1.903 „
aw)	„ „ „ „ Przemyślem	6.867 „

ax)	na regulacyę Sanu pod Przemyślem i Ostrowem		6.804 zł.
ay)	„ „ „ „ Wilczą i Buszkowicami		8.000 „
az)	„ „ „ „ Sośnicą i Składem solnym		3.432 „
bb)	„ „ Stryja pod Chodowicami		500 „
bc)	„ „ „ „ Pokrowcami i Kawczym kątem		1.000 „
bd)	„ „ Świcy „ Hoszowem i Kniaziołuką		1.300 „
be)	„ „ „ „ Włodzimircami		300 „
bf)	„ „ „ „ Baliczami zarzecznemi i podgórnemi		500 „
bg)	„ „ „ „ Mielniczem i Dubrawką		1.300 „
bh)	„ „ Świcy i Sukiełu pod Sokołowem		2.500 „
bi)	„ „ Łomnicy pod Tużyłowem i Dołhem		1.500 „
bk)	„ „ „ „ Błudnikami i Temerowcami		500 „
bl)	„ „ Bystrzycy pod Nazawizowem		800 „
bm)	„ „ „ „ Uhrynowem, Jamnicą i Jezupolem		2.000 „
bn)	„ „ „ „ Bohorodczanami		500 „
bo)	„ „ „ „ Mykietyńcami i Uhornikami		2.297 „
bp)	„ premiowanie zawiklania odsypisk na rzekach podkarpackich		1.000 „
br)	do rozporządzalności Wydziału krajowego		20.000 „
		ogółem	124.797 zł.

III. Sejm przyznaje na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały swej z dnia 26. listopada 1889 w Rubr. XIII. poz. 151. wydatków na rok 1894 następujące dotacye:

a)	na regulacyę Czeczwy pod Strutynem niżnym	1.383 zł.
b)	na naprawę wałów nadwiślańskich uszkodzonych zatorami w lutym 1893 roku w powiatach: krakowskim, wielickim i bocheńskim	1.290 „
c)	na roboty uzupełniające przy osuszeniu bagien niskich	2.687 „
d)	na przełożenie prawego wału Sanu w Czekaju pniowskim (w myśl uchwały z dnia 9. maja 1893)	2.333 „
e)	na odbudowanie szluz w wałach Uszwicy i Uszewki	800 „
f)	na roboty uzupełniające przy osuszeniu bagien rudnickich	9.023 „
g)	na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk w Rudniku, Kosowie, Ludzimierzu i Czarnym Dunajcu po 1.000 zł. razem	4.000 „
h)	na zakładanie fabryk drenarskich (w myśl uchwały z dnia 6. kwietnia 1892	5.000 „
i)	do dyspozycyi Wydziału krajowego	10.000 „
	razem	36.516 zł.

Uchwalone na doświadczenia z kulturą torfowisk w Ludzimierzu i Czarnym Dunajcu zasiłki krajowe mogą być w roku 1894 tylko pod tym warunkiem wypłacone, jeżeli c. k. Rząd udzieli na ten cel dalszej subwencyi przynajmniej w tej samej wysokości.

IV. Sejm wzywa c k. Rząd, ażeby na urządzenie fabryk drenarskich w kraju przyznał w roku 1894 subwencyę 5.000 zł. z państwowej dotacyi melioracyjnej.

V. Sejm ustanawia w krajowem biurze melioracyjnem posadę stałego referenta administracyjno-prawnego w randze sekretarza z poborami unormowanymi w uchwale sejmowej z dnia 3. stycznia 1874, tudzież z prawami wypływającemi z ustanowy służby krajowej i statutu emerytalnego.

Na cel powyższy otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu kredyt na rok 1894 do wysokości 2.360 zł. w. a.

Al. 5 i 6.

VI. Sejm uchwala załączone ·/. projekty ustaw :

a) o regulacyi potoku Dumnego ;

b) o obwałowaniu lewego brzegu Dunajca od mostu kolejowego w Bogumiłowicach do Biskupic radłowskich.

VII. Sejm przyznaje na rok 1894 tytułem pierwszych rat zasiłków krajowych:

a) na regulacyę potoku Dumnego dotacyę w kwocie 11.520 zł.

b) na obwałowanie lewego brzegu Dunajca od mostu kolejowego w Bogumiłowicach do Biskupic radłowskich dotacyę w kwocie 14.000 zł.

VIII. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydatkowania kwot preliminowanych w rubryce XIII. na rok 1894 aż do końca lutego 1896 r. a to według zasad przyjętych przy podobnych rubrykach budżetu państwowego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielk. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 19. grudnia 1893.

Marszałek krajowy:
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Odpis odezwy

c. k. Namiestnictwa z dnia 22. kwietnia 1893 l. 31.958 do Wydziału krajowego.

Wskutek reskryptu wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 8. kwietnia 1893 L. 737 c. k. Namiestnictwo ma zaszczyt co do żądanych szacowną odezwą z 6. grudnia 1892 L. 59.780 zmian w projektach rozporządzeń wykonawczych do ustaw o zabudowaniu potoków górskich w dorzeczu Skawy i w dorzeczu Stryja w powiecie Turczańskim oznajmić Świetnemu Wydziałowi krajowemu co następuje:

Co do żądania Świetnego Wydziału krajowego, aby ustanowiony został delegat do prowadzenia kasowości i informowania kierownika budowy, nadmieniło przedewszystkiem wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa, że wyłączenie prowadzenia kasowości i agend kierownika budowy nie dałoby się usprawiedliwić ze względu na dotychczasowe liczne doświadczenie, poczynione przy zabudowaniach potoków górskich. Wedle dotychczasowej praktyki asygnuje się kierownikowi budowy na żądanie jego w najbliższym urzędzie podatkowym stosowne zaliczki. Kierownik budowy podnosi je w miarę potrzeby, co nie tylko umożliwia mu wypłatę zarobków w oznaczonych przez niego dniach stosownie do tego, jak robotnicy rozdzieleni są na przestrzeni i ile możności bez ujmy dla postępu robót, lecz daje mu także możność natychmiastowej wypłaty zarobków robotnikom dobrowolnie ustępującym, lub wydalonym, oraz natychmiastowego wyrównania ewentualnych innych rachunków. Przedkładane z reguły co miesiąca rachunki dają dostateczne wyjaśnienia o użyciu podniesionych zaliczek Gdyby prowadzenie kasowości wyłączono z agend kierownika budowy, pozbawionoby go zupełnie pozostawionej kierownikom budowy do pewnego stopnia wolnej dyspozycyi, która przy prowadzeniu budowy jest niezbędnie potrzebną i stosunkami uzasadnioną.

W takim razie nie miałby kierownik budowy w ogóle nic do czynienia ze zarządem pieniędzy lub otrzymując tylko od czasu do czasu nieznaczne zaliczki od delegata, zeszedłby do roli jego pomocnika. Zresztą i zadanie delegata nie byłoby tak łatwe. Potrzeba bowiem mieć na uwadze, że siły robocze przy zabudowaniu potoków górskich nie są tak skoncentrowane jak przy regulacyi rzek, lecz częstokroć rozrzucone na bardzo odległych przestrzeniach i wskutek tego nie byłoby możebne gromadzić robotników na jednem miejscu celem dokonania wypłaty przez delegata Świetnego Wydziału krajowego. Kierownik budowy jest często zmuszony wypłacać nawet bardzo małym partyom robotników, na miejscu budowy w baraku lub innem stosownem miejscu, co łatwo i bez ujmy dla postępu robót przy sposobności inspekcyi uskuteczni może. Przyznaje się, że kierownik budowy nie zawsze jest w możności przechowywania podniesionych zaliczek w miejscu bezpiecznem od ognia lub w ogóle pewnem. Gdyby mu je-

dnak, równie jak delegatowi dostarczono ogniotrwałej kasy, odpadłby podniesiony w tym względzie zarzut sam przez się.

Na niebezpieczeństwo utraty pieniędzy do wypłat przeznaczonych narażony jest delegat zarówno jak kierownik budowy. Zresztą dotąd przy zabudowaniu potoków górskich w ciągu prawie 10 letniej intenzywnej pracy i przy wypłatach gotówkę w sumie 2,414.326 zł. nie było wypadku jakiejkolwiek utraty pieniędzy. Co się tyczy kosztów podróży kierownika budowy do urzędu podatkowego, nadmieniło wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa, że kierownik budowy pobiera ryczałtowe wynagrodzenie i że podniesiony w tym względzie zarzut Świetnego Wydziału krajowego przemawia raczej a nawet właśnie dla tego p r z e c i w ustanowieniu delegata, ponieważ koszta podróży delegata musiałyby być pokryte z funduszu budowy lub z funduszów krajowych, gdy przeciwnie podróże kierownika budowy, pobierającego ryczałtowe wynagrodzenie nie powodują żadnych wydatków.

Ustanowienie delegata celem informowania kierownika budowy o cenach miejscowych, nie jest równie potrzebne. Kierownik budowy układa po gruntownych badaniach z uwzględnieniem cen miejscowych projekt, którego wykonanie zależne jest od zgody Świetnego Wydziału krajowego.

W obec tego ma Świetny Wydział krajowy możność zbadania projektu ewentualnie na miejscu i objawienia swych życzeń co do ewentualnych zmian, a więc i co do zmian, cen jednostkowych.

Świetny Wydział krajowy ma również sposobność wglądnąć w przedkładane rachunki budowy i podnosić zarzuty przeciw kosztom budowy z projektem niezgodnych.

Wreszcie służy Świetnemu Wydziałowi krajowemu prawo przekonywać się każdego czasu o sposobie budowy i żądać od kierownika budowy udzielenia potrzebnych wyjaśnień.

Byłoby zatem niepotrzebnem ustanawiać jeszcze osobnego delegata Świetnego Wydziału krajowego w celu informowania kierownika budowy o cenach miejscowych.

Przez ustanowienie delegata popadłby kierownik budowy w nieusprawiedliwiony niczem i szkodliwy dla sprawy stosunek zależności od delegata, a wypróbowana dotychczasowa zasada wykonywania zabudowań potoków górskich przez organa administracyi państwowej, doznałaby bardzo dotkliwej, niekorzystnej i nawet stosunkami Galicyi nieuzasadnionej ujmy.

Uzasadniając ważność powodów, które przemawiają za ustanowieniem delegata celem informowania i wspierania kierownika budowy, wskazał Świetny Wydział krajowy na umówioną już przy innej sposobności okoliczność, że przy zabudowaniu niektórych potoków w dorzeczu Gniłej Lipy płacił kierownik budowy robotnika i materyał drzewny znacznie wyżej niż płacono przy wykonaniu robót regulacyjnych w dorzeczu tej samej rzeki, wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa zażądało od przemyskiej sekcyi c. k. oddziału leśnotechnicznego wyjaśnień w tym względzie, która przedłożyła je w załączonem sprawozdaniu.

Udzielając Świetnemu Wydziałowi krajowemu do przejrzenia powyższe sprawozdanie, nadmienia c. k. Namiestnictwo, że Wys. c k. Ministerstwo rolnictwa uznaje wywody tego sprawozdania za uzasadnione i przychyla się do twierdzenia sekcyi, że ceny robocizny i ceny jednostkowe, płacone przy regulacyach rzek nie mogą być porównywane z cenami płaconemi przy zabudowaniu potoków górskich.

Mimo to zaleciło Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa ponownie wspomnionej sekcyi dołożyć na przyszłość wszelkich starań, aby przez możliwe zniżenie cen robocizny i cen jednostkowych, o ile to możebne będzie bez ujmy dla interesów budowy, osiągnąć także pod względem ekonomicznym korzystny rezultat.

Przytoczony wyżej wypadek nie uzasadnia jednak dostatecznie potrzeby ustanowienia delegata i dla tego nie może wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa wobec przytoczonych wyżej uwag przemawiających przeciw ustanowieniu delegata i ze względu na niepotrzebne obciążenie

funduszu budowy, któreby ustanowienie delegata za sobą pociągło, przychylić się do życzeń Świetnego Wydziału krajowego.

Aby jednak zadość uczynić wszelkim uprawnionym życzeniom Świetnego Wydziału krajowego, oznajmiło Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa, że na przyszłość poleci w danych wypadkach sekcyi, aby przed sporządzeniem projektu zabudowania porozumiewała się co do cen robocizny i cen jednostkowych materyałów z delegatem, którego Świetny Wydział krajowy wskaże i aby ewentualnie otrzymane daty zużytkowała przy układaniu kosztorysów.

W obecnym wypadku, gdy chodzi o wykonanie zatwierdzonego już projektu, nic może to jak się samo przez się rozumie już nastąpić. Co się tyczy dalszej, przez Świetny Wydział krajowy żądanej zmiany w projektach rozporządzeń wykonawczych, a mianowicie aby kontrola techniczna i kolaudacya robót poruczona zostala organom technicznym c. k. Namiestnictwa, zamiast organom Wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa nadmieniło Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa, że c. k. oddział leśno-techniczny dla zabudowania potoków górskich według postanowień organizacyjnych podlega bezpośrednio Ministerstwu rolnictwa i dla tego Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa musi sobie zastrzedz bezwarunkowo prawo bezpośredniego nadzoru czynności organów wspomnianego oddziału leśno-technicznego, co zresztą dzieje się we wszystkich krajach. Wys. c. k Ministerstwo rolnictwa nie jest zresztą przeciwne poruczaniu od czasu do czasu nadzoru organom c. k. Namiestnictwa, musi sobie jednak zastrzedz w każdym razie zupełnie wolną decyzyę co do udzielania delegacyi organom c, k. Namiestnictwa. Ponieważ kwestya powyższa w żadnym kierunku nie wpływa na uszczuplenie prawa nadzoru Świetnego Wydziału krajowego, a Administracyi państwowej pozostawione być musi ocenienie, w jaki sposób służącą jej kontrolę najodpowiedniej ma wykonywać, przeto sądzi Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa, że Świetny Wydział krajowy nie będzie nadal obstawać przy żądaniu zmiany projektów w omówionym właśnie kierunku. Wreszcie nie mogło się Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa także przychylić do żądania Świetnego Wydziału krajowego, aby koszta kontroli technicznej pokrywane były z funduszów budowy. Trzeba bowiem mieć na uwadze, że wydatku tego nie przewidziano w kosztorysach, i że z drugiej strony nie jest możebnem, pozycyę „koszta zarządu“ przeznaczoną na pokrycie kosztów kierownictwa budowy, prowadzenia budowy, kolaudacyi, opłat do kasy chorych i zakładu ubezpieczenia robotników, obciążać jeszcze kosztami kontroli technicznej, ewentualnie znacznymi Wskutek tego wskazanem jest w interesie funduszu budowy, trzymać się sposobu przestrzeganego przy innych zabudowaniach potoków górskich, który Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa i tutaj zastosować zamierza. Zawiadamiając o tem świetny Wydział krajowy, c. k. Namiestnictwo ma zaszczyt prosić o zwrot powołanego wyżej sprawozdania przemyskiej sekcyi c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowania potoków górskich. Załączony do szacownej odezwy z 6. grudnia 1892 l. 59.789 odpis udzielonego przez Wys. c, k. Ministerstwo rolnictwa projektu rozporządzenia wykonawczego zwraca się.

D. j. w.

Odpis odezwy

Wydziału krajowego z dnia 2. maja r. b. L. W. 20923 do c. k. Namiestnictwa.

W odpowiedzi na szanowną odezwę z dnia 22. kwietnia r. b. L. 31958 mamy zaszczyt przedewszystkiem zaznaczyć, że skoro zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy i Stryja są przedsiębiorstwami prowadzonemi przez Wydział krajowy, a fundusz krajowy przyczynia się do tych robót zasiłkiem w wysokości połowy kosztów, Wydział krajowy przy ułożeniu rozporządzeń wykonawczych normujących sposób przeprowadzenia tych przedsiębiorstw z natury rzeczy powinien mieć równy udział i wpływ, jak administracya państwa.

Odezwami tutejszemi z dnia 26. września 1892 L. 19648 i 19649 przedłożyliśmy Świetnemu c. k. Namiestnictwu projekty rozporządzeń wykonawczych identyczne z obowiązującemi już i przez Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa zatwierdzonemi instrukcyami i rozporządzeniami dla innych, takich samych przedsiębiorstw melioracyjnych oczekiwaliśmy, że te projekty przyjęte zostaną bez zmiany przez Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa. Tymczasem z szacownej odezwy z dnia 26. listopada 1892 L. 93259 powzięliśmy wiadomość, że Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa odrzuciło a limina oba projekty Wydziału krajowego, jakkolwiek postanowienia tych projektów w dwudziestokilkuletniej praktyce przy budowie dróg krajowych a następnie przy krajowych przedsiębiorstwach melioracyjnych, wykonanych kosztem kilkunastu milionów zł. zupełnie odpowiedniemi się okazały i przyczyniły się do ekonomicznego wykonania robót, a natomiast zaleciło przyjęcie całkiem nowych projektów, które wprawdzie krótkością i zwięzłością się odznaczają wiele jednak kwestyj administracyjnych i technicznych zostawiają otwartych. Mimo to chcąc przyspieszyć rozpoczęcie robót, które w myśl § 1. odnośnych ustaw winny były już w r. 1892 być podjęte Wydział krajowy w odezwie z d 6. grudnia 1892 L. 59.780 zgodził się na kodyfikacyą rozporządzeń wykonawczych według projektu Wysokiego c k. Ministerstwa rolnictwa żądając tylko trzech zmian, które uważał za potrzebne w interesie ekonomicznego przeprowadzenia robót a mianowicie:

1. zatrzymania według projektu Wydziału krajowego delegata do uskutecznienia wypłat, oraz informowania kierownika budowy co do cen miejscowych.

2. poruczenie kontroli technicznej i kolaudacyi organom technicznym Świetnego c. k. Namiestnictwa;

3. pokrywania kosztów kontroli technicznej przez fundusz budowy.

Reskryptem z dnia 8. kwietnia r. b. L. 737 zakomunikowanym Wydziałowi krajowemu powołaną na wstępie szacowną odezwą oświadcza się Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa nawet przeciw tym trzem zmianom Swego projektu, przytaczając następujące względy:

1. przeciw ustanowieniu delegata Wydziału krajowego:

a) pozbawienie kierownika budowy możności natychmiastowej wypłaty robotników i wolnej dyspozycyi;

b) zwiększenie wydatków na zarząd z powodu kosztów podróży delegata po odbiór zaliczek;

c) nieusprawiedliwiony i szkodliwy dla sprawy stosunek zależności kierownika budowy od delegata, połączony z ujmą dla wypróbowanej zasady wykonywania zabudowań potoków górskich przez organa państwowe;

2. przeciw poruczenia kontroli i kolaudacyi technikom Świetnego c. k. Namiestnictwa stosunek służbowy oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich do Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa;

3. przeciw pokrywaniu kosztów kontroli technicznej przez fundusze budowy brak odpowiedniej kwoty w kosztorysie, wskutek czego rubryka kosztów zarządu mogłaby być przekroczoną.

Na powyższe uwagi pozwalamy sobie oznajmić Świetnemu c. k. Namiestnictwu, co następuje:

ad 1.) a) Przy uskutecznianych dotychczas wypłatach przy krajowych przedsiębiorstwach melioracyjnych, które się odbywają za pośrednictwem delegata z końcem każdego tygodnia nie otrzymał Wydział krajowy żadnego zażalenia ze strony kierowników budowy co do nieregularności wypłat. Również delegat Wydziału krajowego nie ma żadnej ingerencyi na dyspozycyę robót, przez którąby kierownik budowy w swych zarządzeniach mógł być krępowanym. Kierownik budowy zasięga u delegata informacyj co do cen miejscowych w ogóle, ocenienie zaś, jaka płaca dzienna ma być wymierzoną każdemu indywidyum należy wyłącznie do kierownika budowy.

b) Wydatki obciążające rubrykę kosztów zarządu przy uskutecznianiu wypłat przez delegata przedstawiają się następnie:

Dyety i koszta podróży delegata po każdorazowy odbiór zaliczki od 8 do 10 zł., wynagrodzenie płatnika za każdorazową wypłatą 5 zł.

Z uwagi, że wydatek roczny przy zabudowaniach potoków górskich wynosi zwykle zaledwie około 20.000 zł. a wypłaty odbywają się co miesiąc, wynosiłyby roczne koszta spowodowane ustanowieniem delegata:

podniesienie dwukrotne zaliczek z urzędu podatkowego (po 10.000 zł.) .	20 zł.
8 wypłat miesięcznych po 5 zł.	40 „
razem około . . .	60 zł.

Koszta więc te są tak nieznaczne, że wcale w porównanie iść nie mogą z oszczędnością w robociźnie jeżeli kierownik budowy ma doradcę w obeznanym ze stosunkami miejscowymi delegacie.

Delegaci też Wydziału krajowego nie spełniają tych funkcyj ze względu na wynagrodzenie, lecz w poczuciu obywatelskich obowiązków i w interesie sprawy publicznej.

Nadto nie jest jeszcze pewnem czy podnoszenie zaliczek co miesiąc i uskutecznianie wypłat przez kierownika budowy (Bauleiter) w myśl §. 10. projektu ministeryalnego, będzie ekonomiczniejszem, jak to zaznacza Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa. Jeżeli bowiem jako kierownik budowy n. p. przy zabudowaniach w zachodniej części kraju fungować będzie kierownik sekcyi, który mieszka w Przemyślu a przez całe lato zajętym jest zdjęciami w innej części krajn (n. p. na Dniestrze lub Łomnicy) to już samo podnoszenie zaliczek miesięcznych przez tego kierownika budowy pociągnie za sobą kilkakrotnie większe koszta aniżeli cały wydatek na delegata i płatnika wynosi.

c) O ile Wydział krajowy nabrał przeświadczenia z praktyki przy krajowych przedsiębiorstwach melioracyjnych, to między delegatami a kierownikami budowy panowała dotychczas jak największa harmonia.

O stosunku zaś jakiejkolwiek zależności już dla tego samego nie może być mowy że kierownik budowy góruje nad delegatem fachowem wykształceniem. Gdyby zaś kiedykolwiek

między delegatem a kierownikiem budowy z powodu przypadkowego wyboru nieodpowiedniej osobistości na delegata zajść miała sceyssya Wydział krajowy pokładając zupełne zaufanie tak u c. k. technikach lasowych, jak i urzędnikach swego biura melioracyjnego nie omieszkałby o lepszy wybór się postarać. Co się tyczy podniesionego przez Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa zarzutu, jakoby ustanowienie delegata połączonem było z ujmą dla sprawy, pozwalamy sobie zauważyć, że przeciwnie przy dotychczasowych robotach prowadzonych przez Wydział krajowy instytucya ta jest ulgą dla kierowników budowy, którzy uwolnieniu od ciężaru prowadzenia kasowości, mogą tem skuteczniej poświęcić się swym właściwym zajęciom technicznym, t. j. przygotowaniu, wytyczeniu nadzorze i odbiorowi robót, oraz sporządzaniu planów wykonawczych. Że taka ulga wyszłaby na pożytek także robotom prowadzonym przez techników lasowych, dowodzi okoliczność, że sekcya Przemyska, która w r. 1891 wykonała zabudowanie debr w dorzeczu Gniłej Lipy kosztem zaledwie 5 965 zł. 8½ ct. właśnie z powodu zajmowania się wypłatami nie mogła należycie sporządzić operatu wykonawczego, tak iż ten operat wymagał uzupełnień i nie mógł być dotychczas przedłożonym Wysokiemu c. k. Ministerstwu rolnictwa.

ad 2. Co się tyczy kontroli i kolaudacyi robót przez techniczne organa państwowe ta sprawa zależy wyłącznie od decyzyi Wysokiego c. k. Ministerstwa; Wydział krajowy zaś ma zaszczyt tylko upraszać ażeby Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa raczyło delegować do kolaudacyi robót techników Świetnego c. k. Namiestnictwa a to z dwóch powodów najprzód dla zredukowania kosztów kolaudacyi, gdyż koszta podróży delegata Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa urzędującego w Wiedniu wypadną znacznie wyższe, od takichże kosztów techników Świetnego c. k. Namiestnictwa urzędujących w kraju, — a powtóre dla ułatwienia porozumienia delegatów c. k. Administracyi Państwa i Wydziału krajowego, gdyż językiem urzędowym w Galicyi jest język polski, którego fachowy delegat Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa prawdopodobnie nie będzie posiadał.

ad 3. Na pokrywanie kosztów kontroli technicznej przez c. k. Skarb Państwa i fundusz krajowy, niezależnie od funduszów budowlanych, Wydział krajowy zgadza się z powodów przytoczonych w reskrypcie Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa. Reasumując powyższe uwagi, Wydział krajowy ma zaszczyt oświadczyć, że jak z jednej strony pozostawia w zupełności decyzyi Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa sprawę kontroli, ewentualnie kolaudacyi robót ze strony Państwa, tak z drugiej strony zasadniczo obstaje przy wniosku swym co do administracyi funduszu budowlanego, należącej do jego zakresu działania.

Ażeby zaś Wysokiemu c. k. Ministerstwu rolnictwa dać dowód, że w danym wypadku chodzi Wydziałowi krajowemu wyłącznie tylko o rzecz mianowicie o ekonomiczne użycie funduszów na budowę, oświadcza Wydział krajowy, że przy zabudowaniu potoków górskich w dorzeczu Stryja, gdzie chodzi o przebudowanie nieznacznej stosunkowo kwoty 10.738 zł. odstępuje od żądania ustanowienia delegata do wypłat i informowania kierownika budowy, a obstaje tylko przy ustanowieniu takiego delegata dla zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy, na które ma być wydaną znaczniejsza suma 103.928 zł.

Mamy tedy zaszczyt upraszać uprzejmie Świetne c. k. Namiestnictwo o łaskawe przedłożenie powyższego oświadczenia Wydziału krajowego Wysokiemu c. k. Ministerstwu rolnictwa i wyjednanie w Jego projektach rozporządzeń wykonawczych zmian następujących:

a) Dla zabudowań potoków górskich w dorzeczu Stryja tej jedynej zmiany, ażeby w ustępie drugim §. 13. słowa „vom Ackerbau Ministerium“ były zastąpione słowami von der Statthalterei“.

b) Dla zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy oprócz zmiany pod a) proponowanej.

1. Opuszczenia w ustępie pierwszym §. 10. słów monatliche oraz zastąpienia słów „zu Handen des Bauleiters“ słowami „zu Handen der Bauleitung“.

2. Zastąpienia w ustępie drugim §. 10. słowa „Der letztere“ słowem „der Bauleiter“.

3. Zamieszczenia następującego dodatkowego postanowienia do §. 10.:

„Dla pomocy kierownika budowy w sprawach administracyjnych, jako to: dla interwencyi przy rozprawach o odszkodowanie za zajęte grunta, przy ugodach o cenę materyałów i robocizny i t. p. niemniej dla prowadzenia ksiąg rachunkowych podczas budowy może Wydział krajowy ustanowić według potrzeby i własnego uznania delegata zaufania godnego, a z miejscowymi stosunkami i cenami, obznajomionego, któremu w kierownictwie budowy przysługuje głos doradczy.

Ten delegat przechowuje u siebie fundusze przez Wydział krajowy na budowę asygnowane i zarządza nimi, znosi się we wszystkich sprawach jemu poruczonych bezpośrednio z Wydziałem krajowym i jest odpowiedzialnym za całość tych funduszów.

Delegat Wydziału krajowego ma prawo do żądania zwrotu poniesionych w gotówce kosztów podróży, a mianowicie przy podróżach koleją żelazną należytości II klasy, przy podróży drogowej 13·2 ct. za 1 kilometr, przy komisyach zaś poza miejscem jego zamieszkania oprócz tego kosztów utrzymania w kwocie 5 zł. dziennie.

Koszta te pokrywa fundusz budowy“.

To postępowanie mogłoby być także zamieszczonem jako dodatkowy ustęp §. 4., a w takim razie wzmianka co do pokrywania kosztów podróży i dyet delegata mogłaby znaleść miejsce w §. 5. projektu Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa.

Co się tyczy sprawozdania sekcyi przemyskiej c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich z d. 22. listopada 1892 l. 138 którego wywody Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa w reskrypcie z d. 8. Kwietnia r. b. l. 730 uznaje za uzasadnione, pozwalamy sobie zwrócić uwagę, że Wysokie c. k Ministerstwo rolnictwa sprawozdaniem tem widocznie zostało w błęd wprowadzonem, gdyż twierdzenia i daty tam naprowadzone po większej części nie są zgodne z rzeczywistością, a mianowicie:

a) co do robocizny:

1 żaden dwór w okolicy Firlejowa nie daje robotnikom oprócz płacy dziennej utrzymania, skąd też wypośrodkowany przez wymienioną sekcyę zarobek dzienny 70 ct. w. a. przy żniwie i zbiorze siana jest mylny;

2. przy regulacyi Gniłej Lipy oprócz robót ziemnych, których wcale nie można zaliczyć do łatwych, gdyż wykop musiał być wykonanym przeważnie pod wodą i to częstokroć w ciężkim ile lub żwirze, kierownik budowy wykonał cały szereg mostów i przepustów drewnianych, tudzież bruków, narzutów kamiennych, które wymagały również ciężkiej pracy, jak prymitywne zapory drewniane, płotki i rustykalne zapory kamienne, a przy biciu pilotów, wyczerpują bardziej siły robotnika aniżeli roboty górskie;

3. w odezwie tutejszej z d. 26. stycznia 1892 l. 2291 przytoczono dla porównania daty odnoszące się do wynagrodzenia tych samych indywiduów w tym samym miesiącu którzy użyci byli przy zabudowaniach jako pomocnicy, nie zaś jako rzemieślnicy (murarze lub cieśle), wyższe zatem wynagrodzenie tych pomocników przy robotach górskich nie jest usprawiedliwionem;

b. co do materyałów:

1. podana w tutejszej odezwie z d. 26. stycznia 1892 l. 2291 cena 1 m³ okrąglaków dębowych, w kwocie *4 zł 20 ct.* w. a. płaconą była wraz z dowozem do Firlejowa z lasów Ostałowieckich, należących do fundacyi śp. Stanisława hr. Skarbka na odległość 14 do 15 kilometrów, nie zaś na pniu (Stockpreis), jak to przypuszcza sprawozdanie sekcyi przemyskiej, po tej cenie mógł też być materyał doborowy dostawionym do zabudowań dobr w Firlejowie

i Kleszczównie, w myśl zawartej z zarządem fundacyi umowy, gdyby kierownik zabudowań zechciał się był poinformować u kierownika regulacyi;

2. Gniła Lipa nie dotyka wcale na całej swej przestrzeni ani Załanowa ani Niedzielisk.

3. odległość punktu środkowego debr Firlejowskich (po prawym brzegu Gniłej Lipy) od lasu w Załanowie, który sąsiaduje bezpośrednio z Firlejowem, wzdłuż drogi przez folwark Józefów wynosi 4 do 5 kilometrów od debry zaś koło drogi do Dusanowa 7 kilometrów, nie zaś 10·2 kilometrów jak to mylnie podaje sprawozdanie sekcyi przemyskiej.

Załączniki powołanej na wstępie szacownej odezwy zwracamy w załączeniu.

D. j. w.

Alegat 3. do Sprawozdania Wydziału krajowego, L. W. 64941/93.

Rozporządzenie wykonawcze do ustawy z dnia 4. sierpnia 1892 Dz. u. kr. Nr. 67. o zabudowaniu potoków górskich w dorzeczu Stryja w powiecie Turczańskim.

§. 1.

Zabudowanie potoków górskich Huściaków, Róg i Diwczy ma być wykonane przez organa c. k oddziału leśno-technicznego dla zabudowania potoków górskich pod nadzorem Ministerstwa rolnictwa i Wydziału krajowego.

§. 2.

Czas budowy ustanawia się na lat dwa.

§. 3.

Koszta budowy, tudzież koszta kancelaryjne, komisyjne i koszta zarządzeń pokryte być mają z funduszu budowy utworzonego z datków kraju i państwowego funduszu melioracyjnego w myśl §. 3. ustawy z dnia 4. sierpnia 1892 Dz. u. kr. N. 67.

Zarząd funduszu budowy sprawuje Wydział krajowy.

Datki kraju i państwowego funduszu melioracyjnego mają być wpłacone do funduszu budowy na ręce kasy krajowej w czasie oznaczonym w §. 2. niniejszego rozporządzenia w miarę rzeczywistej potrzeby wykazanej corocznie przez kierownika budowy.

Wypłata rat datku państwowego funduszu melioracyjnego jest jednak zależną od poprzedniego konstytucyjnego zezwolenia.

§. 4.

Kierownictwo budowy ma być poruczonem wyznaczonemu przez Ministerstwo rolnictwa technikowi lasowemu, któremu do bezpośredniego prowadzenia budowy na miejscu może Ministerstwo rolnictwa przydzielić odpowiedni organ leśno-techniczny.

§. 5.

Dodatek budowlany, dyety i koszta podróży technika prowadzącego budowę na miejscu, względnie odpowiednią część przyznanego mu ryczałtu na koszta podróży tudzież część poborów aktywalnych przypadająca za czas jego wyłącznego zajęcia przy tem przedsiębiorstwie, pokrywa fundusz budowy. Również pokryć ma fundusz budowy odpowiednią część ryczałtu na koszta podróży kierownika budowy.

Zwroty jakie fundusz budowy ma uiszczać do państwowego funduszu melioracyjnego z powodu pokrytych przez ten ostatni fundusz wydatków, oblicza i ustanawia corocznie Ministerstwo rolnictwa.

§. 6.

Kierownik budowy przedkładać ma najdalej do końca marca każdego roku budowlanego program robót na rok bieżący zaopatrzony w potrzebne plany i kosztorysy Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia w porozumieniu z Ministerstwem rolnictwa.

W ten sam sposób należy postąpić, gdyby w czasie rocznego okresu roboczego okazała się potrzeba zmiany ustanowionego programu robót albo projektu służącego za podstawę zabudowania.

§. 7.

Wykonanie robót odbywać się ma z reguły w zarządzie własnym.

Kierownik budowy może jednak wykonać poszczególne kategorye robót w drodze akordu na podstawie cen jednostkowych. Gdyby potrzebne ceny jednostkowe nie były podane w kosztorysie mają być takowe zatwierdzone przez Wydział krajowy.

§. 8.

Z końcem każdego miesiąca przedładać ma kierownik budowy Ministerstwu rolnictwa i Wydziałowi krajowemu krótkie a jasne sprawozdanie z postępu i stanu robót z końcem zaś każdej kampanii roboczej sprawozdanie roczne z czynności budowlanej i jej wyników tudzież z innych ważniejszych spostrzeżeń na polu roboczem.

§. 9.

Wydziałowi krajowemu i Ministerstwu rolnictwa przysługuje prawo przekonywać się każdego czasu o postępie robót i ich jakości.

Organa leśno-techniczne znajdujące się na miejscu a zajęte wykonaniem robót obowiązane są udzielić żądanych wyjaśnień organom w tym celu wydelegowanym, — koszta takich inspekcyj nie mogą jednak obciążać funduszu budowy.

§. 10.

Na pokrycie wydatków budowlanych jak płac dziennych należytości akordowych wydatków na narzędzia, materyały i roboty rzemieślnicze asygnuje Wydział krajowy na przeciąg rocznego okresu roboczego zaliczki miesięczne na ręce kierownika budowy.

Wysokość zaliczek potrzebnych na poszczególne miesiące preliminować ma kierownik budowy w miarę zatwierdzonych na rok budowlany robót i rozporządzalnych na ten cel środków przed rozpoczęciem robót.

Kierownik budowy odpowiedzialnym jest za całość i należyte użycie funduszu na budowę zaasygnowanego.

§. 11.

Na podstawie list wypłat wykazów należytości akodrowych i kwitów ma kierownictwo budowy zestawiać co miesiąc rachunek budowlany i takowy wraz ze wszystkimi dowodami przedładać Wydziałowi krajowemu najdalej do dnia 15. następującego miesiąca.

§. 12.

Ostateczne zarachowanie w księgach wszystkich dochodów i wydatków funduszu budowy prowadzi Wydział krajowy który szczegółowe zamknięcie rachunków przy dołączeniu operatów rachunkowych przedłożonych przez kierownika budowy przesyła najdalej do 1. marca następnego roku Ministerstwu rolnictwa i udziela potrzebnych wyjaśnień.

§. 13.

Z końcem każdorocznego okresu budowy zażądać ma kierownik budowy kolaudacyi wykonanych robót. Komisya kolaudacyjna składa się z jednego organu technicznego delegowanego przez Ministerstwo rolnictwa i z jednego organu technicznego delegowanego przez Wydział krajowy. Komisya ogląda i bada wykonane roboty przy interwencyi kierownika budowy. Koszta kolaudacyi pokrywa fundusz budowy.

Protokół kolaudacyjny ma być przedłożonym Ministerstwu rolnictwa i Wydziałowi krajowemu do zgodnego zatwierdzenia.

§. 14.

Wydana reskryptem Ministerstwa rolnictwa z dnia 2. września 1888 L. 12.146 instrukcya służbowa dla c. k. leśno-technicznego oddziału dla zabudowań potoków górskich (zeszyt XIV. ustawy rozporządzeń i ogłoszeń z zakresu służbowego c. k. Ministerstwa rolnictwa rok 1888 strona 54) znaleść ma zastosowanie do tego przedsiębiorstwa, o ile ta instrukcya nie została zmienioną lub uzupełnioną postanowieniami niniejszego rozporządzenia.

Lwów dnia . . . . . 1893.

C. k. Namiestnik:
Badeni w. r.

Marszałek krajowy:
Sanguszko w. r.

Członek Wydziału kraj.
Wereszczyński w. r.

Sprawozdanie techniczne

do projektu regulacyi Dumnego potoku.

Potok Dumny stanowiący jeden z wybitniejszych dopływów rzeki Pełtwi, bierze swój początek na drugorzędnym dziale wód między Sanem a Bugiem w północno zachodniej części powiatu lwowskiego przez połączenie się pojedynczych ścieków na terytoryum gminy Zarudce. Pod Kościejowem ścieki te połączone przybierają już charakter potoku, który przyjąwszy kierunek swego biegu z zachodu na wschód, przepływa przez miasteczko Kulików, gdzie nosi lokalne miano potoku „Sierota“, następnie zaś zachowując stale ten sam kierunek, przepływa przez cały szereg gmin powiatu żółkiewskiego, lwowskiego, kamioneckiego i złoczowskiego i pod wsią Bezbrudy wpada do Pełtwi. Całkowita długość biegu Dumnego potoku wynosi okrągło 49 km, zaś powierzchnia dorzecza 188 km², która przedstawia się jako pagórki słabo zalesione i zajęte po największej części pod kulturę rolną.

Stosunki geologiczne.

Pod względem geologicznym należy dorzecze Dumnego do formacyi dyluwialnej (glina mamutowa Löss) zaś w dolinie potoku znajdujemy alluvium naniesione przez wodę opadową. Tylko w górnej części dorzecza w okolicy gminy Rokitno występują piaskowce trzeciorzędne zaś koło Zarudców i Kościejowa odsłania się kreda.

Dopływy.

Dumny potok posiada obok całego szeregu bocznych ścieków dwa znaczniejsze dopływy a mianowicie: dopływ Kąpielówkę, który wpada do Dumnego potoku pod Kukizowem i potok Rudkę czyli Parszywkę wpadająca do Dumnego potoku pod wsią Liskiem.

Stosunki ogólne.

Cała prawie dolina Dumnego potoku zajętą była dawnej pod stawy w celu utrzymania młynów i hodowli ryb, zbiegiem czasu jednakże część stawów została zniesioną a uzyskany stąd obszar użyty pod kulturę łąkową; pozostał jednakże jeszcze cały szereg stawów i młynów a mianowicie: w Bezbrudach, Dumowie, Kukizowie, Remenowie, Sulimowie, Kulikowie i Zarudcach (młyn w Ubiniu utrzymywany jest w ruchu przez urządzenie młynówki).

Stawy te zużywają znaczną część spadu Dumnego potoku i nie dopuszczają racyonalnego prowadzenia kultury łąkowej na znacznych obszarach uzyskanych przez zniesienie stawów w Lisku, Ubiniu, Dziedziłowie, Ceperowie i Udnowie, ponieważ wskutek cofki wywołanej spiętrzeniem wody w stawach, jakoteż wskutek tego, że koryto istniejące Dumnego potoku jest niedostateczne dla pomieszczenia zwyczajnej wielkiej wody a bieg potoku jest serpentynujący i leniwy, łąki te są zabagnione i dają tylko kwaśne gatunki traw a oprócz tego produkcya siana z powodu częstych wylewów Dumnego potoku i zabagnienia przez stawy jest połączona z wielkimi trudnościami i zwykle ogranicza się tylko na jednym zbiorze siana na czem cierpi gospodarstwo rolne interesowanych gmin i obszarów dworskich.

Rozmiary projektu.

Niekorzystne te stosunki dadzą się usunąć tylko przez zniesienie stawów i wywłaszczenie młynów jakoteż przez odpowiednie pogłębienie i rozszerzenie łożyska Dumnego potoku dla obniżenia poziomu wody zaskórnej i uzyskania odpływu dla bocznych rowów osuszających tudzież dla pomieszczenia zwyczajnej dorocznej wielkiej wody w celu usunięcia wylewów.

Projekt zastosowany do tych zasad rozciąga się stosownie do żądania stron interesowanych popartego przez Reprezentacye powiatowe we Lwowie i Kamionce Strumiłowej na przestrzeń potoku Dumnego od stawu w Kukizowie w dół.

Ponieważ jednak dla uregulowania całej tej przestrzeni potrzebaby wykupić między innymi także młyn w Duniowie, przynoszący właścicielowi 1.600 zł. rocznego dochodu, reprezentujący przeto po skapitalizowaniu według stopy 5% wartość 32.000 zł., oraz młyn w Bezbrudach, a kwota wyłożona na wykupno tych młynów ze względu na zbyt wązki pas doliny nie stałaby w odpowiednim stosunku do odniesionych korzyści, dlatego też techniczne ramy niniejszego projektu ograniczone są na przestrzeni pomiędzy stawem w Kukizowie i Duniowie i obejmują regulacyę Dumnego potoku od miejsca, gdzie cofka stawu Duniowskiego przestaje działać szkodliwie na obniżenie poziomu wody zaskórnej t. j. od starej grobli między wsią Liskiem a Nowosiółkami przy km. 9+806 projektowanego koryta aż do grobli przy młynie w Kukizowie przy km. 23+653 projektowanego koryta Dumnego potoku czyli na długość 13.847 km. przy równoczesnem pogłębieniu i uporządkowaniu dopływu Rudki na długość 3.360 metrów.

Na przestrzeni Dumnego potoku objętej projektem znajduje się wprawdzie młyn z Ubiniu poruszany za pomocą młynówki, którego szkodliwy wpływ daje się uczuwać przez zabagnienie łąk powyżej położonych, młyn ten jednakże zobowiązał się właściciel znieść za wynagrodzeniem 4.000 zł.

Spad istniejący i projektowany całkowity spad zwierciadła wody Dumnego potoku od ujścia do Pełtwi aż do poziomu stawu przy młynie w Kukizowie wynosi 17.780 m. z czego zużywa młyn w Bezbrudach okrągło 3·20 m. młyn w Duniowie 2·60 m., zaś młyn w Kukizowie 2·80 m. razem 8·60 m. Na przestrzeni zaś objętej projektem regulacyi a w szczególności między dolną wodą przy ścianie szpuntowej starej śluzy gruntownej w kl. 9+806 a ostatnim punktem, w którym zaniwelowano zwierciadło wody t. j. w km. 22+900 wynosi spad istniejącego zwierciadła wody według profilu podłużnego 7·13 m. zaś spad projektowanego dna na tej przestrzeni wynosi 6·88 metrów.

Spad projektowany dna rozłożony został z uwzględnieniem różnicy stanu zwierciadła projektowanej warstwy wody normalnej o grubości 0·50 m., względem powierzchni gruntu naturalnego a mianowicie aby ta różnica ze względu na kulturę łąkową nie przekraczała nigdzie głębokości 1·00—1·20 m., w ten sposób, że na przestrzeni od klm. 9+806 do km. 22+600 wynosi 0·0005 czyli 0·5‰ zaś na przestrzeni od 22+600 do końca regulacyi 0·0016 czyli 1·6‰.

Ilości przepływającej normalnej i wielkiej wody.

Dla oznaczenia ilości przepływającej średniej i wielkiej wody podzielono dorzecze Dumnego potoku ze względu na powiększające się stopniowo jego powierzchnię wskutek łączenia się dopływów bocznych na cztery sekcye, a mianowicie:

1. od ujścia do Pełtwi aż do ujścia potoku Rudki; o powierzchni dorzecza $F=188$ km^2.

2. od ujścia Rudki do grobli w Dziedziłowie o powierzchni F=146 km².

3. od grobli w Dziedziłowie do ujścia potoku Rodanieckiego przy klm. 19+755 F=136 km²; wreszcie

4. od ujścia potoku Rudanieckiego aż do działu wód wynosi powierzchnia terenu opad F=114 km².

Dla każdej z poszczególnych sekcyi obliczono odnośną objętość średniej i wielkiej wody według wzorów c. k. nadradcy budownictwa Iszkowskiego, przyczem zaliczono dorzecze Dumnego potoku do kategoryi II. a konfiguracyę terenu przyjęto jako łagodne pagórki (nicht steiles Hügelland).

Na podstawie tego przyjęcia otrzymamy współczynniki:

$$Cm = 0{,}35$$

zaś $Ch = 0{,}070$.

Dla oznaczenia wysokości opadu atmosferycznego posłużono się datami stacyi ombrometrycznych we Lwowie, Ożydowie, Kamionce Strumiłowej, Radziechowie i Przemyślanach, z czego wypośrodkowano dla dorzecza Dumnego potoku średni opad roczny h=0,7 m.

Po podstawieniu we wzorze:

$$Q_2 = 07 \times V \times Q^m$$

gdzie $\sqrt{}$ dla dorzecza małego i słabo zalesionego przyjęto =0,6

zaś $Q\,m = 0.03171\ Cm\ h$

(Cm = 0·35

otrzymamy $Q_2 = 0\,0032\ m^3$.

Dla kontroli i dokładniejszego unormowania objętości przepływu przeprowadzono przy niskim stanie wody Q^0 pomiar objętości przepływu na łotokach młyna w Duniowie, jakoteż poniżej w korycie potoku i otrzymano całkowitą objętość przepływu = 190 litrów na sekundę z czego $Q_0 = 0.001\ m^3$.

Ponieważ zaś według wzorów c. k. nadradcy Iszkowskiego

$$Q_0 : Q_1 : Q_2 = 2 : 4 : 7$$

$$\text{więc } Q_2 = \frac{7}{2} Q_0 = \frac{0.007}{2} = 0.0035\ m^3$$

z czego widzimy zgodność z teorytycznie obliczoną objętością $Q_2 = 0.0032$ m.

Do obliczenia przekrojów normalnych przyjęto dla pewności rezultat większy t. j. $Q_2 = 0{,}0035$ m.

Objętość przepływu wielkiej wody obliczono według wzoru:

$Q_4 = C.h.\ mh.\ F.$ podstawiając dla każdej sekcyi odnośnej współczynnik m i wielkość dorzecza F.

Obliczone objętości średniej i wielkiej wody przedstawiają się zatem następująco:

a) Na przestrzeni regulowanej od ujścia potoku Rudki do grobli w Dziedziłowie t. j. od km. Q + 806 do 15 × 084

$$Q_2 = Q_2\ F = 0.0035 + 146 = 0.511\ m^3.$$

$$Q_4 = 0.350 \times 146 = 51\ m^3.$$

b) od grobli w Dziedziłowie do ujścia potoku Rudanieckiego

(od km. 15 + 084 do km 19 + 755)

$$Q_2 = 0\,0035 \times 136 = 0.476\ m^3$$

zaś $Q_4 = 0.350 \times 136 = 47.6\ m^3$.

wreszcie

c) od ujścia potoku Rudanieckiego do młyna w Kukizowie:

$$Q_2 = 0.0035 \times 114 = 0.399\ m^3.$$

$$Q_4 = 0.350 \times 114 = 39.9\ m^3.$$

Normalne przekroje poprzeczne.

Mając przyjęte objętości średniej i wielkiej wody, przystąpiono do obliczenia przekrojów normalnych, przyczem przyjęto za zasadę, aby warstwa przepływającej wody średniej wynosiła 50 cm. jakoteż ażeby przekrój normalny przeprowadzał ze względu na zredukowanie kosztów robót ziemnych tylko 20% obliczonej wielkiej wody. Przypuszczenie to znajduje zresztą swoje uzasadnienie w tem, że powyżej regulowanej przestrzeni Dumnego potoku znajduje się cały szereg stawów, zatrzymujących wodę opadową i działających jako zbiorniki ulgi.

Teren zalewowy nie będzie wprawdzie ochroniony od wylewu nadzwyczajnych wielkich wód, jednakże wylewy takie powtarzają się od czasu do czasu, wywrą raczej dobroczynny wpływ na użyźnienie łąk i powiększenie ich wydatności pod względem zbioru siana.

Nachylenie szkarp przyjęto w profilu normalnym w stosunku 1 : 2 a to raz ze względu na to, aby można je po zasianiu nasionami traw użytkować dla produkcyi siana a powtóre ponieważ przez przyjęcie łagodnego nachylenia odpadnie potrzeba kosztowniejszych ubezpieczeń skark i dna projektowanego koryta.

Do obliczenia przekrojów normalnych użyto wzorów Ganquilleta et Kuttera a rezultat tych obliczeń przedstawia się następująco:

Sekcya I-sza.

od km. Q + 806 do km. 15 + 084
spad I = 0.0005.
współczynnik n = 0.025.
szerokość dna = 1 50 m.

a) dla wody średniej:
głębokość 0·50 m.
F = 1·25 m^2
p = 3 73 m.
R = 0.334 m.
c = 30·82 m.
$\sqrt{\ }$ = 0·40 m.
Q_2 = 0·498 m^3

b) dla wody wielkiej:
głębokość = 2.00 m.
F = 11·00 m^2
p = 10·44 m.
R = 1·054 m.
c = 40 03 m.
$\sqrt{\ }$ = 0·92 m.
Q'_4 = 19 80 m^2 co w porównaniu z Q_4 = 51·1 m^3 daje 20% wielkiej wody. Głębokość przekroju dla odpływu wielkiej wody przyjęto przy następnych sekcyach taką samą t. j. = 2.00 m. i tylko zwężano odpowiednio szerokość dna, aby otrzymać dla średniej wody warstwę 50 cm.

Sekcya II.

od km. 15 × 084 do km. 19 × 755
szerokość dna = 1·40 m.
I = 0 0005
n = 0 025

a) dla wody średniej:

głębokość 0·50 m.

$F = 1{\cdot}20\ m^2$

$p = 3{\cdot}64$ m.

$R = 0.33$

$c = 30{\cdot}72$

$\sqrt{\ } = 0{\cdot}394$ m.

$Q_2 = 0{\cdot}473\ m^3$

Wobec przyjętych wymiarów koryta wydatku dla wielkiej wody nie liczono, zresztą rezultat będzie taki sam jak przy sekcyi I-szej.

Sekcya III.

od km. 19 + 755 do km. 22 + 600

spad $I = 0{\cdot}0005$

$n = 0{\cdot}025$

szerokość dna = 1·10 m.

dla wody średniej

$F = 1{\cdot}05\ m^2$

$p = 3{\cdot}336$ m.

$R = 0{\cdot}314$ m.

$c = 30{\cdot}34$

$\sqrt{\ } = 0{\cdot}38$ m.

$Q_2 = 0{\cdot}399\ m^3$

Sekcya IV.

od km. 22 + 600 do końca regulacyi

spad $I = 0{\cdot}0016$

$n = 0{\cdot}025$

szerokość dna = 0·40 m.

dla wody średniej

$F = 0{\cdot}70\ m^2$

$p = 2{\cdot}636$

$R = 0{\cdot}26$

$c = 29{\cdot}06$

$\sqrt{\ } = 0{\cdot}59$ m.

$Q_2 = 0{\cdot}413\ m^3$

Jak profil podłużny projektowanego koryta Dumnego potoku wskazuje, znajduje się zwierciadło projektowanej wody normalnej 1·00—1·20 m. pod powierzchnią gruntu naturalnego, wskutek czego jest umożliwione zakładanie bocznych rowów osuszających z odpowiednim spadem do głównego recipienta przy równoczesnem utrzymaniu wilgoci dla łąk potrzebnej.

Dla otrzymania zaś 2 metrowej głębokości profilu normalnego dla wielkiej wody potrzebnem będzie nadsypanie brzegów z materyału uzyskanego z wykopu koryta potoku.

Szluzy nawodniające.

Teren zalewowy, który korzystać będzie z zamierzonej regulacyi, należy po części do obszarów dworskich, po części zaś do gmin. Ażeby właścicielom większych obszarów łąk położonych nad Dumnym potokiem umożliwić przeprowadzenie lokalnych melioracyj na tychże po uporządkowaniu głównego recipienta przez urządzenie bocznych rowów osuszających i na-

wodniających, tudzież, aby łąki należące do poszczególnych włościan w gminach mogły podczas dłużej trwającej posuchy być zwilżane, projektuje się na Dumnym potoku dwie szluzy nawodniające a mianowicie jedną przy granicy obszaru dworskiego Ubinie i gminie Dziedziłowa w km. 14 + 700 a drugą na granicy obszaru dworskiego i gminy Dziedziłów w km. 19 + 400, które mają spiętrzać wodę do wysokości projektowanej wody wielkiej t. j. na wysokość 2 m.

Powierzchnia przekroju dla przepływu wielkiej wody F wynosi:

$$2\,0\,\frac{1.5 + 9.5}{2} \text{ czyli } 11.0\ m^2$$

Wysokość małej wody 0.5 m. zatem p = 1·25 m²; chyżość $\sqrt{\ }$ przy spadku I = 0·5‰; $\sqrt{\ }$ = 0·366, czyli ilość wody przepływającej 1·25 + 0·366 = Q = 0·46 m³. Dla odpływu wielkiej wody przyjęto 4 otwory a 1·4 szerokości $2{\cdot}_0$ m. wysokości zatem F = $2{\cdot}_0 \times 4{\cdot}_0 + 1{\cdot}4 = 11{\cdot}_2 m^2$.

Celem uzyskania spiętrzenia $2{\cdot}_0$ m obliczono wysokość przelewu według formuły $Q = {}^2/_3\ {}^n|_n\ bh\sqrt{2gh}$ i przyczem ${}^u/_n = u\left(1 + 1{\cdot}718\left(\frac{s}{f}\right)^4\right)$ z czego rezultuje h = 0·13 m.

Ponieważ piętrzenie ma być wywołane aż na wysokość wałów przeto dla ostrożności przyjęto h = 0·15 zatem wysokość zasuw 1·85 m.

Opór, jaki taka zasuwa stawia poruszaniu składa się:

a) własnego ciężaru b) z tarcia pod hidrostatycznym ciśnieniem wody

ad a) 1·85 × 1·4 × 0·08 × 1000 = ... 207 kg.

(przyjmując grubość zasuw 0·08 i ciężar gatunkowy mokrej dębiny 1) do tego ciężar listew i t. p. = ... 43 „

ciężar zasuwy . . 250 kg.

ad b) ciśnienie wody 1·4 × 1·85 × 1000 = 2590 kg.

tarcie 0·71 (2590 + 250) = 2016 kg. zatem cały opór jaki klapa stawia poruszeniu 2016 + 250 = 2270 kg.

Do poruszenia zatem podobnej klapy trzebaby mechanizmu ze stokrotnem przeniesieniem siły.

Żeby podobnie drugiego mechanizmu oszczędzić, zarządzono zasuwy z 2 części złożone; wysuwa się naprzód tylko na wysokość łańcuchów i dopiero gdy woda opadnie na tę wysokość, że górna połowa zasuwy jest po nad wodą, wtedy wysuwa się dopiero całą zasuwą. Przez to zmniejsza ciężar zasuwy o połowę a dla lepszej konstrukcyi więcej niż o połowę a ciśnienie wody na ¼; cały opór przeciw podnoszeniu wynosi tylko około 500 kg. i da się za pomocą dźwigni o stosunku ramienia 1 : 20 łatwo pokonać.

Czas w którym woda po częściowym podniesieniu zasuwy opadnie na poziom dolnej kanty górnej zasuwy obliczono według wzoru Simpsona $t = \frac{s}{6\ n\ T\sqrt{2g}}\left(\frac{Go}{\sqrt{ho}} + 4\,\frac{G_1}{\sqrt{h_1}} + \frac{G_2}{\sqrt{h_2}}\right)$ przyczem G_0, G, G_2 trzy przekroje ${}^s/_2$ od siebie odległe, h_0, h_1, h_2, wysokość tych przekroi nad otworem, F powierzchnia otworu G_0, G_1 i G_2 znaleziono z długości spiętrzenia i odpowiednich końcowych szerokości. Circa 3 kwadranse trwa według tego obliczenia opadnięcie wody na rzeczony poziom.

W rzeczywistości nastąpi opadnięcie prawdopodobniej szybciej, gdyż powierzchnie G_0, G_1 i G_2 są znacznie mniejsze od przyjętych, wpływ dopływu więc został w tym rachunku nadmiernie uwzględniony.

Do obliczenia odległości spiętrzenia wywołanego temi szluzami użyto wzoru Bühlmanna.

$$l = \frac{1}{i}\ f\left(\frac{Z}{c}\right. \text{ gdzie}$$

l oznacza całkowitą długość cofki i spad projektowanego koryta = 0·5‰ Z początkowa wysokość spiętrz. = 1·50 m. e głębok. wody przed spiętrz. = 0·50 m.

Po podstawieniu wartości otrzymano dla pierwszej szluzy l = 4.384$_3$ m. cofka zatem i zwilżenie wywołane przez pierwszą szluzę sięgać będzie do km. 19 + 084.

Aby otrzymać poszczególne punkta krzywej spiętrzenia, użyto do obliczenia wzoru

$$f\left(\frac{z}{e}\right) = f\left(\frac{z}{e}\right) - \frac{il}{e}$$

i otrzymano dla

l = 1000 m.	z = 1·01 m.
l = 2000 m.	z = 0·545 m.
l = 3000 m.	z = 0·162 m.
l = 4000 m.	z = 0·02 m.

Warunki spiętrzenia wywołanego przez szluzę projektowaną w km. 19 + 400 pozostaną takie same jak dla szluzy poprzedniej aż do załamania spadu projektowanego koryta w km. 22 + 600 t. j. do odległości 3200 m. od początku spiętrzenia (gdzie spad z 0·0005 załamuje się na 0·0016).

W tym punkcie będzie dla l = 3200 m. z. wynosiło 0·11 m.

Od tego punktu obliczona odległość spiętrzenia l będzie wynosiła 370 m. czyli zwilżenie wywołane przez drugą szluzę będzie sięgało do km. 22 + 970 projektowanego koryta.

Typ szluzy nawodniającej uwidoczniony jest na osobnym planie.

Mosty.

Na przestrzeni Dumnego potoku objętej projektem regulacyi znajduje się szereg mostów utrzymujących komunikacyę pomiędzy gminami położonemi po obu brzegach Dumnego potoku i tak most w km. 9 + 806 łączącą wieś Nowosiółki i Lisko następnie most na grobli we wsi Ubinie w km, 11 + 400, a następnie mostek na drodze dworskiej w Ubinie w km. 12 + 326, most na drodze gminnej z Chreniowa do Dziedziłowa w km. 15 + 107 i most gminny w Ceperowie w km. 21 + 207.

Wszystkie prawie wymienione te mosty są w dobrym stanie i mają dostateczne światło dla przeprowadzenia wielkiej wody tylko mostek na drodze dworskiej w Ubiniu jest nieodpowiedni tak pod względem konstrukcyi jakoteż wielkości otworu i wymaga zupełnej rekonstrukcyi, zaś most na drodze łączącej gminy Chreniów i Dziedziłów jest również w złym stanie i miał ostatniemi czasy zostać zburzony i na jego miejsce nowy most wybudowany i dlatego przy tym ostatnim moście przy trasowaniu nie uwzględniono warunku, aby trasa wchodziła pod most tylko przełożono ją w korzystniejszym kierunku.

Dla obu tych mostów zaprojektowano odpowiedni typ uwidoczniony na osobnym planie i wstawiono w kosztorys pozycye na pokrycie kosztów ich budowy.

Uporządkowanie dopływu Rudki.

Do projektu regulacyi Dumnego potoku wciągnięto także uporządkowanie dopływu Rudki na przestrzeni od ujścia tego dopływu t. j. od grobli w Lisku aż do granicy Ubinia i Babunina a to w celu poprawienia stosunków łąk położonych nad tym dopływem jakoteż w celu umożliwienia drenowania przylegających sąsiednich obszarów roli.

Dopływ ten został już pod względem kierunku przez właściciela przylegających łąk uregulowany i pogłębiony tak, że projekt niniejszy obejmuje tylko odpowiednie wyrównanie istniejącego spadu i rozszerzenie profilu dla odprowadzenia wielkiej wody.

Jak to profil podłużny dopływu Rudki wskazuje, zaprojektowano na przestrzeni od 0 + 000 do 0 + 980 spad I = 0.0029 zaś od 0 + 980 do 3 + 360 = I 0·0016 z uwzglę-

dnieniem nadbrzeznej kultury łąkowej, tak ażeby dno projektowane nie wypadło za głęboko pod powierzchnią gruntu.

Obliczenie przekrojów normalnych dla dopływu Rudki.

Ilość wielkiej i normalnej wody z 1 km² dorzecza przyjęto dla dopływu Rudki taką samą jak dla Dumnego potoku t. j.

$Q_2 = 0.0035$ m³ zaś
$Q_4 = 0.35$ m³

z czego przy wielkości dorzecza potoku Rudki F 138 km² otrzymujemy do odprowadzenia przekrojem normalnym

$Q_2 = 13.8$ $Q_2 = 0.049$ m³
zaś $Q_4 = 13.8$ $Q_4 = 4.83$ m³

Kształt przekroju normalnego przyjęto trapezowy o szerokości dna 0·30 m. i nachyleniu skarp 1·2, zaś ze względu na załamanie spadu przestrzeń regulowaną podzieloną na dwie sekcye, zachowując dla obydwu te same objętości przepływu.

Sekcya I.

od km. 0 + 000 do 0 + 980
spad I = 0·0029
n = 0·025

a) dla wody średniej
głębokość = 0·18 m.
F = 0·1188 m²
p = 1·11 m.
R = 0·106 m.
c = 22·3
$\sqrt{\ }$ = 0·39 m
Q_2 = 0·046 m³

b) dla wody wielkiej
głębokość = 1·20 m.
F = 3·24 m²
p = 5·66
R = 0·572
c = 35·18
$\sqrt{\ }$ = 1·44 m
Q_4 = 4·666 m²

Sekcya II.

od km. 0 + 980 do km. 3 + 360
spad I = 0·0016
szerokość dna = 0·30 m.
n = 0·025

a) dla wody średniej
głębokość = 0·20 m.
F = 0·14 m²
p = 1·194
R = 0·12
C = 23·04
$\sqrt{\ }$ = 0·322
Q_2 = 0·045 m³

b) dla wody wielkiej

głębokość = 1·35 m.
F = 4·05 m²
p = 0·34 m
R = 0·64 m.
c = 36·42
$\sqrt{\ }$ = 1·16 m.
Q_4 = 4·698 m³.

Obliczone przekroje normalne ustawione są na osobnym formacie.

Jak to profil podłużny potoku Rudki uwidocznia, wywoła wielka woda potoku Dumnego cofkę na dopływie Rudka, różnica zwierciadła wielkiej wody przy ujściu Z = 2·00—1·20 = 0·8 m. Spiętrzenie to według obliczenia na podstawie powyżej podanego wzoru Rühlmanna sięgać będzie na długość 780 m., zaś poszczególne wysokości cofki Z wynoszą według obliczenia:

dla l = 200 m. z = 0·402 m.
l = 400 m. z = 0·101 m.

Cofkę tę wrysowano w profilu podłużnym potoku, w następstwie czego okazuje się potrzeba podniesienia konstrukcyi mostku położonego na Rudce w km. 0 + 100 a służącego za dojazd do dworu w Lisku. Reszta mostów położonych na potoku znajduje się w dobrym stanie i nie wymaga żadnej rekonstrukcyi.

Ze względu na to, że przy uporządkowaniu rowu Rudki przez właściciela materyał wydobyty z rowu zdeponowano tuż przy obu brzegach i trzeba go będzie przy wykonaniu projektowanych robót regulacyjnych zebrać liczono w tabeli bryłowatości robót ziemnych dla dopływu Rudki wykop koryta o pełnym przekroju.

Objaśnienie planów.

Niwelacye i zdjęcie Dumnego potoku nawiązano we wsi Bezbrudach do projektu regulacyi rzeki Pełtwi przez połączenie się z palem stałym w Bezbrudach o znamieniu 205·725 i według tego przyjęcia obliczono wszystkie inne wysokości.

Podczas zdjęcia zaniwelowano istniejące pale stałe przy młynach, tudzież założono w odpowiednich miejscach nowe pale stałe na całej długości Dumnego potoku, dla późniejszego wykonania projektu.

Wykaz punktów stałych, tudzież ich znamion przedstawia się jak następuje:

1) Pal kontrolny zwierciadła stawu koło młyna w Bezbrudach o znamieniu 208.435 w km. 1 + 050 projekt koryta.

2) Pal kontrolny zwierciadła stawu w Duniowie w km. 3 + 822 o znamieniu 211.766.

3) Koniec kaptura ( ) lewego przyczółka mostu w Kędzierzawcach (od strony odpływu) w km. 6 + 170 o znamieniu 212.879.

4) Pal stały bez gwoździa opodal mostku w Nowosiółkach w km. 7 + 750 o znamieniu 213.126.

5) Koniec kaptura prawego skrzydła od przypływu przy starej szluzie gruntowej i moście w Lisku w km. 9 + 806 o znamieniu 214.611.

6) Pal kontrolny młynówki przy młynie w Ubiniu w km. 11 + 400 o znamieniu 215.705.

7) Pal stały bez gwoździa przy grobli w Dziedziłowie w km. 15 + 084 o znamieniu 217.159.

8) Koniec kaptura od strony przypływu przy lewym przyczółku mostku na starej młynówce w Ceperowie w km. 21 + 200 o znamieniu 221.197.

9) Pal kontrolny zwierciadła stawu w Kukizowie o znamieniu 222.859.

Projekt regulacyi Dumnego potoku i dopływu Rudki obejmuje następujące plany:

A) Plany sytuacyjne.

1) Plan przeglądowy dorzecza w skali 1 : 75000.
2) Sytuacya szczegółowa Dumnego potoku i Rudki w skali 1 : 2880.

B) Profile podłużne.

1) Profil podłużny Dumnego potoku w skali długości 1 : 5760 zaś skali wysokości 1 : 100.
2) Profil podłużny dopływu Rudki w skali długości 1 : 5760, zaś wysokości 1 : 100.

C) Profile poprzeczne.

1) Profile poprzeczne Dumnego potoku w skali 1 : 100.

D) Plany szczegółowe.

1) Typ szluzy nawodniającej w skali 1 : 50.
2) Typ mostu na drodze gminnej w skali 1 : 50.

E) Profile normalne.

Potoku Dumnego i dopływu Rudki w skali 1 : 100.

Kosztorys.

Przy zestawieniu kosztorysu wprowadzono dla robót ziemnych ceny jednostkowe z projektu regulacyi górnej sekcyi Gniłej Lipy, wykonanego w sąsiednich powiatach przemyślańskim i rohatyńskim, które to ceny okazały się w praktyce zupełnie odpowiednie. Dla cen materyałów zażądano dat od Rady powiatowej w Kamionce Strumiłowej, ponieważ jednak według tych dat cena 1 m^3 dębiny w okrąglakach wypada 25—35 zł. co jest stanowczo za drogo, przyjęto tę cenę na 15 zł. Inne daty t. j. dniówkę cieśli, pomocnika etc. przyjęto według podania Rady powiatowej w Kamionce Strumiłowej, zaś wymiar dniówki i robocizny według analizy c k. Namiestnictwa z r. 1875 Wysokość ceny wykupna i odszkodowania łąk przyjęto na podstawie stosunków istniejących na przestrzeni objętej regulacyą.

Na tych podstawach sporządzono kosztorysy szczegółowe dla objektów i zestawiono kosztorys ogólny, który w poszczególnych pozycyach przedstawia się jak następuje:

I.	Roboty ziemne (42·0%)	24.180 zł.	69 ct.
II.	Objekty (13·5%)	7.780 „	42 „
III.	Roboty dodatkowe (2·5%)	1.423 „	75 „
IV.	Wykupno gruntów (25%)	14.454 „	90 „
V.	Konserwacya (4·3%)	2.418 „	06 „
VI.	Zarząd (69%)	4.006 „	18 „
VII.	Rozmaite i nieprzewidziane dla zaokrągl. 58%	3.336 „	00 „
	Razem	57.600 zł.	00 ct.

na przestrzeni regulowanej Dumnego potoku 13 847 km. zaś dopływu Rudki 3.360 km. czyli na łącznej długości 17207 km. wskutek czego koszt regulacyi jednego kilometra wynosi okrągło 3350 zł.

W rubryce I. „Roboty ziemne“ przyjęto dla Dumnego potoku na podstawie profilów poprzecznych i przybliżonego ocenienia $^1/_3$ wykopu pod wodą i wprowadzono ją w kosztorys.

W rubryce IV. mieści się obok wykupna i czasowego odszkodowania za grunta zajęte pod budowę także kwota 4.000 zł. na wykupno młyna w Ubiniu, za którą to kwotę zobowiązał się właściciel osobną deklaracyą znieść pomieniony młyn dla celów zamierzonej regulacyi.

Dla unormowania wysokości kosztów zarządu w Rubr. VI. przyjęto ze względu na ogólną wysokość kosztorysu dwuletni okres budowy, w którym to czasie koszta wynikłe przez zarząd obliczone w przybliżeniu na 4.000 zł. dadzą się pokryć przez wstawienie kwoty 12% z kosztów budowy t. j. Rubr. I. II. i III.

Teren konkurencyjny.

Do terenu konkurencyjnego i zalewowego wciągnięto na podstawie przyprowadzonej niwelacyi powierzchni, tudzież dat podanych przez interesowanych właścicieli przylegających gruntów łąki, które odniosą korzyść przez przeprowadzenie zamierzonego projektu regulacyi przez odpowiednie obniżenie stanu wody zaskórnej i polepszenie warunków kultury.

Obliczony za pomocą planimetra obszar gruntów, wciągniętych do konkurencyi przedstawia się w poszczególnych gminach katastralnych jak następuje:

Kukizów	34·5959	ha.
Ceperów	93·0632	„
Dziedziłów	239·0695	„
Chreniów	3·9233	„
Ubinie	326·1274	„
Lisko	20·5287	„
Nowosiółki	8·6842	„
Razem	725·9922	ha.

czyli okrągło 1262 morgów.

Koszt osuszenia i ochrony od zwykłych zalewów jednego morga łąki wynosić będzie zatem przeciętnie 45·70 zł. We wzmiankowanym powyżej projekcie regulacyi górnej sekcyi Gniłej Lipy wynosił przy wysokości sumy kosztorysowej o 135.000 zł. i obszarze konkurencyjnym około 3000 morgów koszt ochrony jednego morga okrągło 45 zł.

Ekonomiczne znaczenie regulacyi.

Jak już przy opisaniu istniejących stosunków nadmieniono, cały prawie obszar łąk wciągniętych do konkurencyi produkuje z powodu zabagnienia wywołanego przez stawy i przez nieregularny bieg Dumnego potoku, jakoteż z powodu często powtarzających się wylewów tylko trawy kwaśne, z których oprócz tego można prawie co roku uzyskać tylko jeden zbiór siana na czem cierpi stan gospodarstwa rolnego interesowanych gmin i obszarów dworskich.

Morg takiej kwaśnej i zabagnionej łąki reprezentuje tam w istniejących stosunkach według podania stron wartość rocznego dochodu 5—10 zł. podczas gdy partye łąk, które zostały przez właścicieli własnym kosztem za pomocą lokalnych rowów osuszających w części osuszone, przynoszą roczny dochód 30 zł. od morga.

Podwyższenie dochodu z ulepszonego gospodarstwa łąkowego przez przeprowadzenie projektowanej regulacyi Dumnego potoku i dopływu Rudki wyniosłoby przeto na przestrzeni 1262 morgów po 20 zł. od morga kwotę 25.240 rocznie, co reprezentuje według stopy procentowej 5% kapitał 504 800 zł. uzyskany wkładem kwoty kosztorysowej 57.600 zł., przyczem uwzględnić jeszcze wypada podniesienie się chowu bydła, który obecnie z powodu braku paszy ogranicza się tylko na utrzymywaniu inwentarza niezbędnego do obrobienia roli.

Program budowy.

Ze względu na sumę kosztorysową 57.600 zł. proponuje się wykonanie zamierzonej regulacyi w okresie dwuletnim, ponieważ z praktyki przy wykonaniu innych robót regulacyjnych tego rodzaju okazało się, że przy użyciu miejscowego robotnika rocznie można przebudować najwyżej kwotę przeciętnie 30.000 do 40.000 zł.

W pierwszym roku budowy można uporządkować cały dopływ Rudkę, tudzież część potoku Dumnego od początku regulacyi t. j. km. 9.806 w górę w następnym zaś roku budowy doprowadzić projektowaną regulacyę Dumnego potoku do młyna w Kukizowie, przyczem z budową projektowanych objektów będzie się postępować w miarę posuwania się robót regulacyjnych.

Lwów w Maju 1893.

Stanisław Szczepanowski w. r.
inżynier-asytent krajowego biura melioracyjnego.

Andrzej Kędzior w. r.
Dyrektor biura melioracyjnego.

Alegat 5. do Sprawozdania Wydziału krajowego, L. W. 64941/93.

Projekt.

Ustawa z dnia . . . . . o regulacyi potoku Dumnego.

Za zgodą Sejmu Mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacya potoku Dumnego od stawu w Kukizowie do mostu gminnego w Lisku w powiatach lwowskim i kamioneckim ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1893 preliminujący koszta robót na 57.600 zł.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z administracyą państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta regulacyi i włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 1. i §. 4. ustępu 1. ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. N. 116, bezwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze polityczne oznaczyć się mającym, resztę preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. ust. i rozp. kraj. N. 38. według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się uskutecznić, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Do rozłożenia i ściągnięcia datków stron interesowanych w §. 3. pod c) wymienionych zawiązaną będzie przez administracyę państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do wyboru i liczby członków Wydziału tej spółki określi statut przez władzę polityczną ułożyć się mający.

§. 5.

Datki oznaczone w §. 3. pod a) b) i c) mają być oddane do rozporządzenia w czasie budowy w różnych ratach rocznych z tem ograniczeniem, że rzeczywista wypłata zasiłków kraju i państwowego funduszu melioracyjnego odbywać się ma w granicach pojedynczych rat rocznych w miarę potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót regulacyjnych po skończeniu budowy ma być utworzonym oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1) z kwoty osiągniętej ze sprzedaży uzyskanych przez regulacyę gruntów;

2) z odsetek tej kwoty, jakie narosną w czasie budowy.

Dalsze postanowienia co do rozkładu reszty kosztów utrzymania na kraj i strony interesowane, ewentualnie utworzenia w tym celu jednej lub więcej spółek wodnych i innych zarządzeń potrzebnych do konserwacyi wykonanych robót wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 7.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych, zarówno jak i zarząd funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i stronom interesowanym przyznanym zostaje wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, co do czasu trwania budowy, terminów, płatności i sposobu uiszczania datków, oraz co do ewentualnego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, określi rozporządzenie wykonawcze ułożone przez Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem, a zatwierdzone przez Ministerstwo rolnictwa.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa skarbu i spraw wewnętrznych.

Alegat 6. do Sprawozdania Wydziału krajowego L. W. kr, 64941/93

Projekt.

Ustawa z dnia . . . . . o obwałowaniu lewego brzegu Dunajca od mostu kolejowego w Bogumiłowicach do Biskupic radłowskich.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Obwałowanie lewego brzegu rzeki Dunajca od mostu kolejowego w Bogumiłowicach do Biskupic radłowskich ma być wykonane w ciągu lat czterech po wejściu w życie tej ustawy, jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1891, preliminujący koszta robót na 140.000 zł.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracyą państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu budowy.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ust. 1. i §. 4. ust 1. ustawy z dnia 30. czerwca 1884 dz. u. p. Nr. 116 bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym, przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztę preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. kraj. ust. wodnej z dnia 14. marca 1875 (dz. ust. kraj. Nr. 38) według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Dla rozłożenia i ściągnięcia datków prywatnych stron intererowanych w §. 3. pod e) wymienionych, zawiązaną będzie przez Administracyę państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do wyboru i liczby członków Wydziału tej spółki, określi statut przez władzę polityczną ułożyć się mający.

§. 5.

Zasiłki krajowe i państwowe oraz prestacye konkurencyjne mają być uiszczone w czasie budowy w czterech równych ratach rocznych z góry.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z dochodów uzyskanych z wydzierżawienia wału ochronnego,

2. z corocznych datków kraju i prestacyj konkurencyjnych.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i prestacyj konkurencyjnych na konserwacyę ewentualnie utworzenia w tym celu jednej lub więcej spółek wodnych i innych zarządzeń potrzebnych dla utrzymania wykonanych budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 7.

Wykonanie robót oraz zarząd funduszu budowlanego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, któremu podobnie jak i stronom interesowanym przyznanym będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego współdziałania rządowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracyą państwa.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

LW. 34946/93

Aleg. 38.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie naczelnego nadzoru nad gminami i reprezentacyami powiatowemi w myśl obowiązujących ustaw.

Wysoki Sejmie!

Niepodlega najmniejszej wątpliwości, że kontrola jest jednym z najważniejszych czynników ustroju autonomicznego, a raczej jego podwaliną.

Kontrolą w samorządzie działa w myśl obowiązujących ustaw w dwóch kierunkach, a mianowicie z góry przez wyższe organa samorządu krajowego nad niższymi i z dołu przez ogół członków, gmin i powiatów.

Ztąd też tak w ustawie gminnej i w ustawie dla 30 miast, jak i w ustawie o reprezentacyi powiatowej, zawarte są postanowienia, że budżety gminne i powiatowe, tudzież roczne zamknięcia rachunkowe gmin i powiatów mają być przez 14 dni wyłożone dla przejrzenia przez członków gmin i powiatów i dla krytyki, a uwagi, które oni poczynią, mają być pod rozwagę wzięte przy ostatecznem zestawieniu budżetów i rocznych rachunków przez Rady gminne i Rady powiatowe. (§. 70 Ust, gm. i §. 76 Ust. z d. 13. marca 1883. §. 30 Ust. o Repr, pow.).

Jak dotychczas są powyżej przytoczone postanowienia ustaw, nadające ogółowi obszerne prawo kontroli, niemal martwą literą, a wypadek, żeby ktokolwiek z opodatkowanych wnosił zarzuty i spostrzeżenia do wyłożonych budżetów i rocznych rachunków jest bardzo rzadki i dopiero wówczas, gdy gospodarstwo czy to powiatu lub gminy zabrnie w finansowe kłopoty lub nieporządki podnoszą się skargi i narzekania, najczęściej po niewczasie.

Czem słabszą jest kontrola z dołu, tem ściślejszą powinna być kontrola z góry dla zapełnienia tej luki.

Czuł to dobrze Wysoki Sejm i dlatego też w całym szeregu nowel, kilkakrotnie zmienianych, starał się uregulować tę kontrolę wyższych ciał autonomicznych nad niższemi, a nie można odmówić do pewnego stopnia słuszności głosom, podnoszonym wielokrotnie w toku dyskusyi nad projektami nowel, że dobrze zorganizowana kontrola, działająca prewencyjnie, zastąpić może nawet na dłuższy czas, projektowane reformy ustawodawstwa gminnego i powiatowego.

W ten sposób powstały ustawy krajowe z dnia 15. lutego 1883 (Dz. ust. kraj. N. 59) o naczelnym nadzorze nad zakładowym majątkiem gmin i zakładów gminnych, ustawa z d. 6. gru-

nia 1883 (Dz. ust. kraj. N. 76.) o nadzorze nad prawidłowem urzędowaniem Zwierzchności gminnych, §. 101. ust. z d. 13. marca 1889 o naczelnym nadzorze nad zakładowym majątkiem 50-tu miast w ustawie wymienionych i nad zakładowym majątkiem fundacyi i zakładów tychże miast, §. 105 ust. z d. 13. marca 1889 o prawidłowem urzędowaniu w Magistratach, a w końcu ustawa krajowa z d. 7. kwietnia 1886 (Dz. ust. kraj. N. 48) o nadzorze nad Reprezentacyami powiatowemi.

Jak wielką wagę do tego nadzoru przywiązywał Wysoki Sejm wynika z tego, że przyjął sam na siebie obowiązki tego naczelnego nadzoru, a każda z tych ustaw zaczyna się od słów: „Sejm“, a w jego zastępstwie „Wydział krajowy“.

Że obowiązki, które wskutek uchwalania powyżej przytoczonych ustaw na Wydział krajowy spłynęły, są bardzo wielkie, jak niemniej i odpowiedzialność, tego chyba udowadniać nie potrzebujemy.

Przez przeszło 20 lat starał się Wydział krajowy spełniać poruczone mu zadanie i nie zaniedbując pouczenia reskryptami, wydanymi instrukcyami, zarządzał lustracye gospodarstw miejskich i małomiejskich, a w bardzo wyjątkowych wypadkach i wiejskich, a to najprzeważniej na prośbę Wydziałów powiatowych, Rad gminnych, c. k. Władz politycznych, c. k. Prokuratoryi Państwa i c. k. Sądów w sprawach karnych.

Po roku 1886 rozpoczął Wydział krajowy lustracye Reprezentacyj powiatowych w granicach ustawy, a dotychczas przeważnie na prośbę Prezesów Rad powiatowych.

Wydział krajowy nie zamierza w tem miejscu zestawiać wyników lustracyi gmin, tem więcej, że z takowych składał rok rocznie sprawę Wys. Sejmowi w sprawozdaniu ze swych czynności.

Nadto nie otrzymywał Wydział krajowy statystyki wyników lustracyi pod względem finansowym, zapewnić jednak może Wys. Sejm, że sumy kapitałów, które uratowane zostały dla gmin wskutek energicznej interwencyi Wydziału krajowego, tudzież złożonych przez osobistości, zagrożone dochodzeniem karnem, liczyć już można na krocie.

Zarazem jednak podnieść musimy, że wiele kapitałów przepadło bezpowrotnie. W takim jednak razie pociągnięci zostali winni do odpowiedzialności w drodze administracyjnej, a po większej części i w drodze karnej i zarządy gminne uwolnione zostały od wielu szkodliwych żywiołów.

Obecnie po upływie lat 20-tu stwierdzić może Wydział krajowy i to bez wszelkiego optymizmu, że stosunki administracyi gminnej w przeważnej części większych miast a szczególniej w przeważnej części miast, objętych ustawą z dnia 13 marca 1889 polepszyły się znakomicie, a wybory burmistrzów wypadły pomyślnie.

Oczywiście, że ta stała poprawa stosunków, to konsolidowanie się, nie uwalnia wyższych Władz autonomicznych, a w danym wypadku przedewszystkiem Wydziału krajowego od stałej, systematycznej kontroli, która Magistratom i kierownikom tychże jest tylko pożądaną.

Co się tyczy pomniejszych miast i miasteczek, to tutaj jest wiele, bardzo wiele do zrobienia, bodaj czy nie więcej, jak w gminach miejskich.

Pozwolimy sobie przytoczyć jako przykład, wynik lustracyi z ubiegłego roku administracyjnego.

W tym roku lustrowanych było 12 mniejszych miast i miasteczek z następującym wynikiem:

W 3 gminach stało się rozwiązanie Rad gminnych nieuniknioną koniecznością, w 5 wypadkach musiał się Wydział krajowy odnieść do c. k. Namiestnictwa w myśl §. 102 z wnioskiem na złożenie z urzędu naczelnika gminy, suma kwot zdefraudowanych dochodzi do 6.000 złr, a to jest z pewnością zaledwie dziesiąta część tego, co faktycznie sprzeniewierzono, — kilku funkcyonaryuszów znajduje się już w rękach c. k. Sądu karnego, a nadto znaczną część zaległości czynnych uważać należy za przepadłą.

Całego ciężaru lustracyi pomniejszych miast i miasteczek nie możemy zwalić na barki Wydziałów powiatowych, a to z powodów, że wielu członków Zwierzchności i Rad gminnych pomniejszych miast i miasteczek zasiada w Radach powiatowych i w Wydziałach powiatowych, wobec

czego wiele Wydziałów powiatowych należytej energii w sprawach, dotyczących gmin, rozwinąć nie może, a nadto z powodu braku sił fachowych, a lustracye, przeprowadzone przez nie fachowe, nie rutynowane organa, przynoszą raczej szkodę aniżeli pożytek, jak się o tem Wydział krajowy wielokrotnie przekonał.

Co się tyczy gmin wiejskich, to nadzór nad takowemi pozostawił Wydział krajowy w zupełności Wydziałom powiatowym, co jest już wielkim ciężarem.

Zdarzają się jednak wyjątkowe wypadki po kilka i kilkanaście do roku i zdarzać się będą i w przyszłości, że Wydział krajowy zmuszony jest bezpośrednio interweniować, zwłaszcza na prośbę c. k. Sądów w sprawach karnych i jeżeli są uzasadnione zarzuty przeciw obrachunkom wójtów, przeprowadzanym przez Wydziały powiatowe.

Obok lustracyi gmin przeprowadza Wydział krajowy począwszy od roku 1887 lustracyę Wydziałów powiatowych.

Dla braku sił jest dotychczas zaledwie połowa Wydziałów powiatowych przelustrowaną.

Lustracye te mają cechę pomocy, jakiej Wydział krajowy Wydziałom powiatowym udziela i odbywały się dotychczas prawie wyłącznie na prośbę prezesów Rad powiatowych.

Następstwem lustracyi było, że Wydziały powiatowe powydalały dość znaczną ilość funkcyonaryuszy, którzy korzystając z tego, że ich przełożeni rutyny, szczególniej w rachunkowości i kasowości nie posiadają, nadużyć się dopuszczali.

Zresztą rachunkowność i kasowość Rad powiatowych była i jest słabszą stroną administracyi powiatowych i inaczej być nie może. Fundusze powiatowe, jakkolwiek z każdym rokiem wzrastają, nie są jednak jeszcze tak wielkie, ażeby się opłaciło utrzymywać kasyera, kontrolora, względnie rachmistrza, stosownie do wymogów rachunkowości. Obsadzenie tych posad obarczyłoby kraj znacznym rocznym wydatkiem, a i o wyszukanie odpowiednich osobistości byłoby trudno. Wypadłoby przeto nieporównanie taniej dla kraju, gdyby rachunki powiatowe były cenzurowane przez komisyę krajową, choćby co roku, gdzie tego potrzeba zachodzi.

W końcu podnieść wypada, że następstwem samorządu powiatów jest pewne rozstrzelanie się ich działalności w rozmaitych kierunkach.

Jedne powiaty kładą największą wagę na wytworzenie sieci dobrych dróg, drugie na nadzór nad gminami, szczególniej wiejskiemi, inne na oświatę, inne znowu na ulepszenie stosunków kredytowych i t. d., stosownie do potrzeb powiatów i nawet, że się tak wyrazimy, stosownie do zamiłowania osób, na czele stojących.

Otóż Wydział krajowy stykając się bezpośrednio z Wydziałami powiatowym, spełnia zarazem funkcyę pośrednika pomiędzy powiatami, zachęcając je do działalności i w tych kierunkach, które są mniej rozwinięte i stara się je doprowadzić do pewnej jednolitości w programie organicznej pracy około dobra kraju.

2) Obok lustracyi gmin i Wydziałów powiatowych udzielać musi Wydział krajowy gminom i powiatom fachowej pomocy dla uporządkowania, względnie wprowadzenia ulepszeń, udzielania rady i wskazówek w poszczególnych działach administracyi powiatowych i gminnych.

Takich próśb, zawierających zarazem deklaracyę co do ponoszenia kosztów, wpływa co roku bardzo wiele. Dla braku sił musiał Wydział krajowy w ostatnich czasach wielu takim prośbom odmówić, a czynił to z przykrością i mimo przekonania, że powiaty i gminy powinne znaleźć pomoc w Wydziale krajowym, bo gdzież zresztą udać się mają.

3) W końcu musimy zwrócić uwagę Wys. Sejmu na jedną ważną okoliczność. Z długoletniego doświadczenia swojego przekonał się Wydział krajowy, że rozwiązywanie Rad gminnych i ustanawianie komisarzy rządowych do tymczasowego Zarządu, zastosowywana tylko w razach nieuniknionej konieczności, jest bardzo dobrym i skutecznym środkiem zaradczym, ażeby samorząd poszczególnych gmin na dobre tory wprowadzić, jak to udowadnia uregulowane gospodarstwo wielu gmin wiejskich.

To jest bardzo naturalne, albowiem komisarz rządowy zajmuje się energicznie i ze skutkiem ściąganiem zabagnionych zaległości, uporządkowaniem drażliwych spraw, które Zwierzchności gminne, wyszłe z wyborów, poruszać nie chcą, oczyszczeniem urzędów gminnych ze szkodliwych funkcyonaryuszy, a przedewszystkiem przeprowadzaniem wyborów, przy których osobistości, usunięte ze zarządów gminnych oczywiście tego wpływu nie mają, jaki miały stojąc u steru i dysponując nieraz potężnymi środkami instytucyi kredytowych gminnych i aparatem policyi miejscowej. W ten sposób przychodzą do steru ludzie dorej woli, a umocniwszy się na stanowiskach, nie tak prędko usuniętymi być mogą.

Wypadki recydywy nieporządków i nieprawidłowości są bardzo rzadkie i objawiają się wyjątkowo tylko tam, gdzie w samej gminie niema dostatecznego materyału do składu Rad i Zwierzchności gminnych.

W ostatnich czasach okazał się ogromny brak osobistości, odpowiednich na komisarzy rządowych.

C. k. polityczne Władze są tak obarczone czynnościami, należącemi do ich zakresu działania, że c. k. polityczna Władza krajowa prawie z poświęceniem swoich spraw przydziela swych urzędników dla załatwienia spraw nienależących do własnego zakresu działania.

Również jest nader trudno wyszukać w dotyczącej gminie osobistości, którejby funkcyę komisarza do zarządu poruczyć można, dla tego, ponieważ do tego potrzeba wielkiej rutyny i znajomości ustaw i przepisów, a powtóre dlatego, ponieważ osobistości, którymby c. k. Rząd krajowy te, częstokroć bardzo niemiłe czynności, poruczyć mógł, uchylają się od takowych, rezerwując się do przyszłej Rady gminnej, wyszłej z wyborów. W końcu i Wydział krajowy dla braku sił nie może oddawać do dyspozycyi c. k. Rządowi krajowemu swoich urzędników i dotychczas stało się to wyjątkowo w dwóch wypadkach, chociaż ze względu na gminy i na służbę krajową byłoby to nieraz i w innych wypadkach nadzwyczaj pożądane.

Przedstawiwszy Wysokiemu Sejmowi obraz dotychczasowej działalności w tem ważnem dziele administracyi kraju, zawierający zarazem program działalności na przyszłość, przystępujemy do konkluzyi.

Wydział krajowy przyznaje, że powinien był wówczas, gdy cały szereg powyżej wymienionych ustaw, nakładających na niego wielkie obowiązki, uchwalony został, zażądać od Wys. Sejmu odpowiednich sił, ażeby mógł sprostać swemu zadaniu, a tem więcej wówczas, gdy komisye lustracyjne Wys. Sejmu wytknęły mu swego czasu, że rejestruje w swych sprawozdaniach z czynności sprawdzone fakta nieporządków i strat, które gminy poniosły nie działając prewencyjnie, ażeby nieporządków niedopuścić. Wydział krajowy usprawiedliwił to opóźnienie, że stosunki finansowe, w których się wówczas kraj znajdował, gdy pożyczkami niedobory pokrywano, „wstrzymywały go od występywania z wnioskami połączonymi, choćby z stosunkowo nieznacznymi wydatkami.

Obecnie jednak wytworzyły się takie stosunki służby krajowej, wobec których Wydział krajowy dłużej milczeć nie może.

Jak to Wys. Sejmowi wiadomo, posiada Wydział krajowy bardzo szczupły etat konceptowy, a agendy Wydziału krajowego powiększyły się znacznie wskutek naturalnego, znacznego rozwoju poszczególnych gałęzi gospodarstwa krajowego.

Nadto wskutek nowej instrukcyi, przez Wys. Sejm dla Wydziału krajowego uchwalonej i wskutek ustanowienia w Departamentach przełożonych oddziałów, którzy rewizyą się zajmują, nastąpiło wprawdzie znaczne ulepszenie w administracyi, zarazem jednak odciągnięte zostały poważne siły od załatwiania spraw — faktycznie przeto nastąpiła znaczna redukcya sił Wydziału krajowego.

Wobec powyższego stanu rzeczy Wydział krajowy nietylko że niemógłby wykonywać obowiązków, powyżej przytoczonymi ustawami nałożonych w tych skromnych rozmiarach jak do-

tychczas, ale nadto musiałby i te siły, które dla spraw gmin i powiatów używa, prawie zupełnie wycofać i użyć dla załatwienia spraw biurowych.

Jeżeli przeto ustawy mają być wykonane, uprasza Wydział krajowy o ustanowienie osobnego etatu urzędników konceptowych i rachunkowych dla lustracyi gmin i powiatów i dla pomocy gminom i powiatom.

Zarazem dodaje Wydział krajowy, że nawet przy zaprojektowanym etacie, odbywałyby się lustracye wprawdzie systematycznie, ale zaledwie co trzeci rok w poszczególnych gminach i powiatach.

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy przyjąć załączony projekt uchwały!

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 10. listopada 1893.

Marszałek krajowy:

Eustachy ks. Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

Uchwała.

Celem skutecznego, systematycznego wykonania ustaw krajowych z d. 15. lutego 1883 (Dz. ust. kraj. N. 59), z d. 6. grudnia 1883 (Dz. ust. kraj. N. 76), §. 101 ust. z d. 13. marca 1889 i §. 105 ust. z d. 13 marca 1889 (Dz. ust. kraj. N. 24) i ustawy krajowej z dnia 7. kwietnia 1886 (Dz. ust. kraj. N. 48), Sejm ustanawia etat urzędników, złożony w dziale konceptowym z jednego Radcy, jednego Sekretarza, dwóch Wicesekretarzy i jednego Adjunkta, a w dziale rachunkowym z dwóch Adjunktów, z dwóch oficyałów i z trzech asystentów i upoważnia Wydział krajowy do obsadzenia tych posad.

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 10. listopada 1893.

Marszałek krajowy:

Eustachy ks. Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

Aleg. 39.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie prowizoryum budżetowego na I. kwartał 1894.

Wysoki Sejmie!

Spóźnione zwołanie sesyi sejmowej nie dozwoliło Wysokiemu Sejmowi uchwalić w porę budżetu krajowego na rok 1894, tak, ażeby z dniem 1. stycznia b. r. mogła się była rozpocząć prawidłowa gospodarka na podstawie uchwalonej przez Wys. Sejm a przez Najj. Pana zatwierdzonej ustawy skarbowej.

Ten brak prawomocnego budżetu jest tembardziej nieprawidłowym w roku bieżącym, gdy skutkiem przeprowadzonej w r. 1893. konwersyi długu indemnizacyjnego z dniem 1. stycznia b. r. ustaje pobór osobnych dodatków indemnizacyjnych, a natomiast ma nastąpić pobór jednolitego dodatku do podatków na fundusz krajowy z uwzględnieniem uchwalonej przez Wys. Sejm ulgi dla opodatkowanych miasta Krakowa, tudzież powiatów chrzanowskiego i krakowskiego.

Na zapytania ze strony niektórych c. k. Urzędów podatkowych, w jakiej wysokości od 1. stycznia dodatki mają być pobierane, Wydział krajowy odpowiedział okólnikiem do wszystkich Urzędów podatkowych, iż postanowił przedstawić Wys. Sejmowi wniosek o pobór dodatku w wysokości 65 ct. i że dla uniknięcia późniejszych sprostowań i uciążliwej manipulacyi, radzi tymże Urzędom, by przypisywały dodatek w tej wysokości. Tym okólnikiem jednak sprawa bynajmniej nie jest załatwiona, ani też nie uchylono nieprawidłości, jaka tkwi w prowadzeniu gospodarki finansowej bez prawomocnego budżetu.

Że zaś uchwalenie budżetu nie będzie mogło rychło nastąpić, że następnie zatwierdzenie uchwalonej przez Wys. Sejm ustawy skarbowej jeszcze dłuższą zwłokę spowodować może — przeto Wydział krajowy, pragnąc zastrzedz budżetowe prawo Wys. Sejmu a zarówno czynionym przez Wydział krajowy wydatkom, jak i pobieraniu dodatków do podatków prawną dać podstawę — wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do czynienia wydatków z funduszu krajowego na rachunek roku budżetowego 1894. na podstawie przedłożonego przez Wydział krajowy preliminarza budżetu na rok 1894.

2. Sejm upoważnia do poboru dodatków na fundusz krajowy w wysokości 65 ct., do każdego 1 zł. całej należytości państwowych podatków bezpośrednich. W mieście Krakowie, tudzież w powiatach chrzanowskim i krakowskim, pobierać się będzie tylko 51 ct. dodatku.

3. Upoważnienia powyżej pod 1. i 2. udzielone, obowiązują po dzień 31. marca 1894.

4. Pobór dodatków do podatków na fundusze indemnizacyjne Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i W. Księstwa Krakowskiego od dnia 1. stycznia 1894. ustaje — i będą odtąd tylko ściągane zaległości tych dodatków za lata ubiegłe.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 9. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Romanowicz *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Do L. 27932/93.

Alog. 40.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z wnioskiem reorganizacyi Oddziału manipulacyjnego.

Wysoki Sejmie!

Na sesyi wiosennej 1892 roku uchwalił Wysoki Sejm nową organizacyę oddziału konceptowego, techniczno-drogowego, melioracyjnego, rachunkowego i kasowego. We wszystkich tych oddziałach nastąpiło pomnożenie personalu urzędników odpowiednio do zwiększonych czynności i rozszerzających się ciągle agend Wydziału krajowego.

Oddział manipulacyjny nie został objęty tą reorganizacyą, ponieważ Wydział krajowy przed postawieniem wniosków swoich w tej mierze Wysokiemu Sejmowi pragnął się przekonać na podstawie dłuższych doświadczeń, o ile reorganizacya tego działu służby krajowej potrzebną jest dla zapewnienia prawidłowego toku administracyi a dopuszczalną ze względu na budżet krajowy.

Etat urzędników manipulacyjnych Wydziału krajowego datuje od r. 1866, w którym uchwałą Wys. Sejmu z dnia 3 Marca t. r. ustanowiony został w liczbie dziewięciu osób (dyrektor, archiwista, protokolista i sześciu kancelistów). Przy reorganizacyi służby krajowej dokonanej uchwałą sejmową z dnia 3 Stycznia 1874 r. etat ten nie uległ żadnej zmianie, dopiero uchwałą sejmową z dnia 4 Października 1878 r. utworzono nową posadę expedytora, skutkiem czego liczba urzędników manipulacyjnych wzrosła do 10. Uchwałą sejmową z dnia 13 Lipca 1880 r. zwiększono wprawdzie personal jeszcze o jednego urzędnika, ale w ten sposób, że zwinięto dwie posady kancelistów natomiast zaś utworzono trzy posady asystentów manipulacyjnych, która to zmiana nie pociągnęła za sobą żadnego obciążenia budżetu.

Od tego czasu, a więc od lat przeszło trzynastu nie zaszła już żadna dalsza zmiana w etacie urzędników manipulacyjnych, który przeto jest następujący:

Dyrektor kancelaryi	1
Archiwista, expedytor, protokolant razem	3
Kancelistów	4
Asystentów manipulacyjnych	3
razem osób . .	11

Nadmienić wypada, że oprócz tych 11 posad etatowych istnieją od r. 1890 dwie nadetatowe utworzone przez Wydział krajowy dla zastąpienia dwóch urzędników manipulacyjnych, zatrudnionych stale w innych oddziałach. Dwie te posady mają uzasadnienie w budżecie ale nie w etacie przez Wysoki Sejm uchwalonym i powiększają tylko nominalnie liczbę urzędników manipulacyjnych, faktycznie bowiem tylko 11 pełni służbę w manipulacyi.

Wydział krajowy nie zamierza przytaczać tu szeregu cyfr na dowód jak dalece wzrosły czynności manipulacyjne od r. 1880, w którym ostatnie pomnożenie personalu manipulacyjnego nastąpiło. Wszakże fakt powiększenia etatu urzędników wszystkich innych oddziałów, uchwalonego przez Wys. Sejm w r. 1892 dowodzi, że Wys. Sejm przekonał się, że czynności w tych oddziałach znacznie wzrosły a tem samem pośrednio uznał także, że i oddziałowi manipulacyjnemu przybyło wiele pracy. To bowiem jasnem jest dla każdego, komu nie obcy wewnętrzny tok urzędowania, że zwiększony ruch w biurach wywołać musi wzrost pracy w oddziale manipulacyjnym.

Wprawdzie część pracy manipulacyjnej załatwianą bywa w Wydziale krajowym jak zresztą także we wszystkich prawie innych urzędach nie przez stałych urzędników, ale przez pracowników płatnych dziennie, t. z. dyurnistów.

Ale porównanie wydatków na dyurnistów manipulacyjnych w r. 1880 z kredytem na ten cel na rok 1893 uchwalonym, przekona, że i pod tym względem nie było odpowiedniej proporcyi między zwiększeniem sił a przyrostem pracy. Zresztą pomoc ze strony tego rodzaju sił niestałych, nie zawsze dostatecznie ukwalifikowanych i z urzędem ściślej niezwiązanych, tylko w pewnych granicach może być skuteczną i pożądaną, a granice te, możemy to śmiało powiedzieć, w oddziale manipulacyjnym Wydziału krajowego zostały o wiele przekroczone.

Wykaże to, sądzimy, najlepiej porównanie stosunku między liczbą urzędników manipulacyjnych a dyurnistów w Namiestnictwie a u nas. Podczas gdy tam na 32 urzędników stałych jest dyurnistów 40, czyli 5 dyurnistów na 4 urzędników, w Wydziale krajowym na 11 urzędników jest dyurnistów 25, wypada więc prawie 10 dyurnistów na 4 urzędników.

Stosunek to z pewnością anormalny a następstwa wynikające ztąd dla urzędu w wysokim stopniu niekorzystne. Przy rozszerzonej bowiem obecnie działalności urzędowej Wydziału krajowego, nawet ważne posterunki służbowe muszą być stale poruczane ludziom, których odpowiedzialność nie jest zaostrzona przysięgą służbową a stopień zaufania, jakie w nich pokładać można, nie zagwarantowany widokami przyszłości. Ten stan rzeczy istniejący trwale jak rok długi, zmienia się jeszcze na niekorzyść w czasie obrad sejmowych, gdy trzech albo czterech urzędników manipulacyjnych musi pełnić służbę w kancelaryi sejmowej; wtedy już nawet ważniejsze agendy muszą być powierzone pracownikom dziennie płatnym.

Uchwałą z dnia 26. listopada 1890. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby przedstawił projekt reorganizacyi etatu swoich urzędników w kierunku zniesienia instytucyi dyurnistów. Uchwała ta odnosiła się wyraźnie tylko do oddziałów konceptowego, technicznego i rachunkowego. a intencya w niej zawarta znalazła urzeczywistnienie w uchwałach W. Sejmu z 28. marca, 1. 2. i 6. kwietnia 1892. któremi etat urzędników tych oddziałów został zreorganizowany. Obecnie gdy chodzi o reorganizacyę oddziału manipulacyjnego byłoby słusznem aby powyższa zasada, choćby w mierze ograniczonej nieco, znalazła zastosowanie także do dyurnistów oddziału manipulacyjnego.

Przemawiają za tem nietylko, względy urzędowe ale także względy słuszności.

W licznym szeregu dyurnistów manipulacyjnych Wydziału krajowego, znajdują się ludzie którzy od lat kilkunastu a nawet dłużej pełnią służbę bez przerwy i ku zupełnemu zadowoleniu władzy przełożonej.

Pozyskać tych ludzi na stałe jest w interesie urzędu, zapewnić im przyszłość za długoletnią uczciwą i pożyteczną służbę byłoby niezawodnie rzeczą słuszną.

Jakkolwiek Wydział krajowy upatruje w nich przyszłych swych stałych urzędników, to jednak w teraźniejszych warunkach przy tak nielicznym etacie widoki posunięcia ich na stałe posady są bardzo odległe a dla niektórych pozostałyby może na zawsze nieziszczonem marzeniem. Tylko w razie rozszerzenia etatu stałych urzędników, daną byłaby Wydziałowi krajowemu możność ustalenia bytu tych ludzi.

Poza tymi starszymi wiekiem i służbą pozostanie zawsze jeszcze liczny szereg pracowników dziennych, co do których Wydział krajowy żadnej nie proponuje zmiany. Ale są to przeważnie ludzie młodzi, którzy swoją obecną sytuacyę uważają tylko za przejściową i dla których, jeżeli n. p. są studentami uniwersytetu, dyurnum jest bardzo pożądaną i bardzo wydatną pomocą. Tym zresztą z pomiędzy nich, którzy zechcą utrzymać się w służbie Wydziału krajowego i złożą dowody użyteczności dla urzędu, daną będzie przez utworzenie nowych stałych posad możność rychlejszego niż dotychczas ustalenia swego bytu.

Z tych powodów postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na pomnożenie etatu urzędników manipulacyjnych, a to przez utworzenie trzech nowych posad stałych pisarzy etatowych z płacą po 600 zł. i trzema dodatkami pięcioletnimi po 50 złr. tudzież trzech posad aplikantów manipulacyjnych z płacą po 360 złr. rocznie.

Wydatek z tego powodu wynoszący na teraz rocznie 2880 złr. nie zaciężyłby na funduszu krajowym albowiem o takąż kwotę ryczałt na dyurnistów manipulacyjnych zostałby zmniejszony.

Zarazem uprasza Wydz ał krajowy, aby dwie nadetatowe posady assystentów manipulacyjnych, istniejące od roku 1890. a mające dotychczas uzasadnienie tylko budżetowe, wciągnięte zostały w etat.

Skreślenie tych posad utworzonych dla zastąpienia dwóch urzędników pełniących stale służbę w innych oddziałach, uszczupliłoby bowiem dzisiejsze i tak niedostateczne siły i spowodowałoby faktyczne obniżenie wydatku na manipulacyę.

Wydział krajowy wnosi.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Etat urzędników manipulacyjnych Wydziału krajowego stanowią:

1 Dyrektor kancelaryi, płaca	2000	złr.
wolne pomieszkanie, 48 metrów sześciennych drzewa opałowego		
dodatek na fiakry rocznie	50	„
trzy dodatki pięcioletnie po	200	„
1 A rchiwista, płaca	1500	„
dodatek aktywalny	300	„
trzy dodatki pięcioletnie po	175	„
1 Expedytor, płaca	1300	„
dodatek aktywalny	270	„
trzy dodatki pięcioletnie po	160	„
1 Protokolista, płaca	1200	„
dodatek aktywalny	240	„
trzy dodatki pięcioletnie po	150	„
4 kancelistów, płaca	1000	„
dodatek aktywalny	200	„
trzy dodatki pięcioletnie po	100	„
5 asystentów, płaca	700	„
dodatek aktywalny	100	„
trzy dodatki pięcioletnie po	50	„
3 pisarzy etatowych, płaca	600	„
trzy dodatki pięcioletnie po	50	„
3 aplikantów adjutum	360	„

II. Aplikanci oddziału manipulacyjnego nie są stałymi urzędnikami, nie mają prawa do pięciolecia ani do emerytury, a zamiast przysięgi składają przyrzeczenie.

Od aplikantów wymaga się tych samych kwalifikacyj jakie są przepisane w ustanowie służbowej dla stałych urzędników oddziału manipulacyjnego.

III. Ryczałt na dyurnistów manipulacyjnych w Rubr. II. poz. 24 d) budżetu krajowego zmniejsza się począwszy od r. 1894 o 2880 zł. rocznie.

Z Rady Wydziału krajowego Król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

We Lwowie dnia 12 grudnia 1893.

Marszałek Krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca;
Antoni Chamiec *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

LW. 48.110/93.

Aleg. 41.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z projektem reformy opłat od spadku, pobieranych na rzecz funduszu szkolnego krajowego.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego w powyższym przedmiocie, przedłożone Wysokiemu Sejmowi na sesyi wiosennej 1893 roku, nie zostało przez Wysoki Sejm załatwione.

Wydział krajowy pozwala sobie niniejszem ponowić to przedłożenie, uzupełniwszy je niektóremi wyjaśniającemi datami. Jednem ze źródeł, z których fundusz szkolny krajowy czerpie swoje dochody, są taksy opłacane od spadków, przenoszących kwotę 300 zł. M. k. czyli 315 zł. w. a.

Podstawą prawną, na której opiera się dotychczas pobór taks powyższych w naszym kraju, jest dekret kancelaryi nadwornej z dnia 7. lipca 1808 roku, ogłoszony cyrkularzem gubernialnym z dnia 7. stycznia 1809 r. l. 44.364. Dekret ten stanowi, że od każdego spadku, wynoszącego 300 zł. M. k. lub więcej, ma być pobieraną taksa dla funduszu szkół normalnych, a to: jeżeli spadkodawca należał do stanu magnatów, albo jeżeli był generałem w kwocie 4 zł. M. k., jeżeli należał do stanu rycerskiego lub do „honoracyorów“, albo jeżeli był oficerem sztabowym lub kupcem w kwocie 2 zł. M. k., wreszcie, jeżeli był oficerem niższego stopnia, mieszczaninem, profesyonistą lub chłopem 1 zł. M. k.

Nieodpowiadająca nowoczesnym pojęciom zasada wymierzania opłat publicznych według stanu społecznego właściciela przedmiotu opodatkowanego, a z drugiej strony chęć przysporzenia funduszowi szkolnemu większych z tego źródła dochodów na pokrycie wzmagających się nieustannie potrzeb szkolnictwa, skłoniła przeważną część Sejmów krajów koronnych austryackich do uregulowania sprawy poboru opłat od spadków w drodze ustawodawstwa krajowego.

Z wyjątkiem Szląska, gdzie pobór opłat od spadków na rzecz funduszu szkół normalnych zniesiony został ustawą krajową z 2. listodada 1874 Nr. 51 Dz. u. kr., Tyrolu, gdzie projekt odnośnej ustawy krajowej wniesiony do Sejmu na sessyi 1890/91 jako przedłożenie rządowe nie został dotąd załatwionym, i Galicyi, wszystkie kraje koronne austryackie posiadają już ustawy krajowe, normujące pobór tych opłat.

I tak: Austrya dolna ustawę kraj. z 18. grudnia 1871 (Nr. 1. Dz. u. kr. z r. 1872), Austrya górna ust. z 9. czerwca 1876, Bukowina ust. z 13. stycznia 1873 (Nr. 7. Dz. u. kr.), Czechy ust. z 2. lutego 1873 (Nr. 60 Dz. u. kr.), Dalmacya ust. z 30. stycznia 1873 (Nr. 11) i z 28. kwietnia 1888 (Nr. 16. Dz. u. kr.), Istrya ust. z 21. lutego 1873 (Nr. 15), z 29. maja

1877 (Nr. 21) i z 31. grudnia 1888 (Nr. 3. Dz. u. kr. ex 1889), Karyntya ust. z 28. lutego 1874 (Nr. 13) i z 30. kwietnia 1887 (Nr. 25 Dz. u. kr.), Kraina ust. z 18. grudnia 1874 (Nr. 1. Dz. u. kr. ex 1875) i ust. z 6. lipca 1889 (Nr. 15. Dz. u. kr.), Morawia ust. z 30. kwietnia 1874 (Nr. 37 Dz. u. kr.), Salzburg ust. z 26. grudnia 1871 (Nr. 45 Dz. u. kr. ex 1872), Styrya ust. z 13. października 1870 (Nr. 58) i z 20. października 1888 (Nr. 3. Dz. u. kr.), Tryest ust. z 15. maja 1874 (Nr. 16. Dz. u. kr.)

Opłaty od spadków, ustanowione w tych ustawach, wpływają bądź do funduszu szkolnego krajowego (jak w Austryi dolnej i górnej, Czechach, Morawii, Karyntyi, Krainie, Bukowinie, Istryi i Tryeście), bądź też do funduszu szkolnego emerytalnego (jak w Styrvi, Salzburgu i Dalmacyi).

Główne zasady przyjęte w tych ustawach są następujące:

Opłata wymierza się od czystego spadku, jeżeli tenże wynosi co najmniej 300 zł. (w niektórych krajach 500 zł.). Począwszy od tej minimalnej kwoty spadku aż do kwoty 1.000 zł. włącznie, wymierza się opłata w stałej kwocie 1 zł. Od spadków powyżej 1.000 zł. opłata wymierza się podług stopy procentowej, która w pewnej progresyi wzrasta w miarę wysokości spadku. Progresya ta ustaje, skoro spadek osiągnął pewną wysokość (zwykle 40—50.000 zł.), odtąd bowiem stopa procentowa pomimo zwiększania się spadku pozostaje ta sama.

Następująca taryfa przedstawia skalę wymiaru opłat od spadków powyżej 1.000 zł., przyjęta w przeważnej części krajów koronnych:

od	1.000— 5.000 zł.	0·25%	czyli	25	centów	od każdych	100 zł.
„	5.000—10.000 „	0·30%	„	30	„	„ „	100 „
„	10.000—20.000 „	0·35%	„	35	„	„ „	100 „
„	20.000—30.000 „	0·40%	„	40	„	„ „	100 „
„	30.000—40.000 „	0·45%	„	45	„	„ „	100 „
„	40.000 i wyżej	0·50%	„	50	„	„ „	100 „

Taryfa ta podwyższa się o 50% jeżeli spadkobiercami nie są ani małżonek ani krewni spadkodawcy w linii zstępnej lub wstępnej (dziedzice konieczni).

Odmienny system wymiaru opłat od spadków przyjęto jedynie w ustawie górno austryackiej, gdzie opłata wynosi ¼% a względnie pół % od czystego spadku, przenoszącego 300 zł., a to bez względu na jego wysokość.

Wydział krajowy mniema, że i dla naszego kraju unormowanie poboru opłat powyższych w drodze ustawodawstwa krajowego byłoby już na czasie i ze względu na możliwe w ten sposób podwyższenie dochodów funduszu szkolnego wielce pożądane. Dochód z tych taks, pobieranych według dotychczasowego systemu, był stosunkowo bardzo nieznaczny. Od roku 1873, z którym fundusz szkolny krajowy przeszedł w zarząd Wydziału krajowego, po koniec r. 1892 wynosił dochód ten ogółem 162.841 zł. a. w. Najwyższa kwota roczna wynosiła 10.018 zł., najniższa 6.733 zł., średni zaś dochód roczny z tego źródła przedstawia się w kwocie 8.570 zł. Jeżeliby przy wymierzaniu tych taks zastosowano powyżej podaną taryfę, przyjętą w przeważnej części krajów koronnych, dochód powyższy wzmógłby się znacznie, prawdopodobnie w trójnasób. Twierdzenie to oparte jest na sporządzonem przez biuro statystyczne obliczeniu przybliżonem, przyczem za podstawę służył wykaz spadków podciągniętych w r. 1888 pod dotychczasowe opłaty.

Następujące zestawienie daje przybliżony efekt finansowy, jeżeliby te spadki podciągnięto pod powyższą taryfę:

	Spadki w kwocie	Ilość spadków	Kwota łączna	Opłata według nowej taryfy	Dałoby dochód
Kategorya I. a)	nad 300— 500 zł.	2.623	1,034.982 zł. 63 ct.	1 zł.	2.623 zł. — ct.
„ I. b)	„ 500—1.000 „	1.991	1,364.190 „ 47 „	1 „	1.991 „ — „
Razem kat. I.	„ 300—1.000 „	4.614	2,399.173 „ 10 „	1 zł.	4.614 zł. — ct.

					Od każdych 100 zł.	
Kategorya II.	„ 1.000— 5.000 zł.	830	1,408.177 zł.	63 ct.	25 ct.	352 zł. 25 ct.
„ III.	„ 5.000—10.000 „	53	370.848 „	61 „	30 „	1.112 „ 40 „
Kategorya IV.	nad 10.000—20.000 zł.	26	350.281 zł.	10 ct.	35 ct.	1.225 zł. 70 ct.
„ V.	„ 20.000—30.000 „	10	230.161 „	03 „	40 „	920 „ 40 „
„ VI.	„ 30.000—40.000 „	7	243.147 „	68 „	45 „	1.093 „ 95 „
„ VII.	„ 40.0000 i wyżej	12	1,333.406 „	93 „	50 „	5.667 „ — „
	Ogółem	5.552	6,135.196 zł.	08 ct.		14.985 zł. 70 ct.

Obliczenie powyższe jest niedokładnem głównie z powodu, że nie można było uwzględnić w niem wypadków, w których z powodu dalszego albo zupełnie żadnego pokrewieństwa spadkobierców ze spadkodawcą, miałyby być pobierane opłaty w kwocie o 50% podwyższonej. Różnicę stąd wynikającą szacuje biuro statystyczne na 5—6.000 zł., a cały dochód z opłat spadkowych, pobieranych według powyższej taryfy na 21—22.000 zł. rocznie. Wydział krajowy mniema, że uzyskanie tak znacznego podwyższenia dochodu już samo przez się, nawet bez innych motywów, byłoby dostatecznym powodem do zaprowadzenia projektowanej reformy tem bardziej, że nie byłoby ono połączone z dotkliwem obciążeniem opodatkowanych. Przekona o tem następujące zestawienie projektowanej opłaty z obowiązującą należytością rządową od przeniesienia własności spadkowej:

kwota spadku	taryfa szkolna według powyższej taryfy	najniższa rządowa należytość spadkowa (0·25% od spadku)
nad 1.000— 5.000 zł.	2 zł. 50 ct. do 12 zł. 50 ct.	12 zł. 50 ct. do 62 zł. 50 ct.
„ 5.000—10.000 „	15 „ — „ „ 30 „ — „	62 „ 50 „ „ 125 „ — „
„ 10.000—20.000 „	35 „ — „ „ 70 „ — „	125 „ — „ „ 250 „ — „
„ 20.000—30.000 „	80 „ — „ „ 120 „ — „	250 „ — „ „ 375 „ — „
„ 30.000—40.000 „	135 „ — „ „ 180 „ — „	375 „ — „ „ 500 „ — „
„ 40.000 i wyżej „	200 „ i wyżej licząc po 5 zł. od każdych 1.000 zł.	500 „ i wyżej licząc po 12 zł. 50 ct. od każdych 1.000 zł.

Nadmienić tu jeszcze wypada, że gdy opłata spadkowa na rzecz funduszu szkolnego krajowego w wypadkach, gdy spadkobierca jest dalszym krewnym albo obcym spadkodawcy, podwyższa się o 50%, to rządowa należytość spadkowa z 1·25% podwyższa się na 5%, a nawet 10% czystego spadku, a więc o 400—800%.

Z tych powodów Wydział krajowy sądzi, że przyjęcie powyższej taryfy obliczenia opłat szkolnych od spadków także w naszym kraju jest wskazane i opracował na zasadach przyjętych w przeważnej części krajów koronnych austryackich projekt ustawy o poborze powyższych opłat, który przedkłada niniejszem z wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony ·/. projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 12. grudnia 1893.

Marszałek krajowy:
Eustachy ks. Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Antoni Jaxa Chamiec w. r.
członek Wydziału krajowego.

Projekt.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o poborze opłat od spadków, na rzecz funduszu szkolnego krajowego.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Od każdego spadku pertraktowanego, przed którymkolwiek c. k. Sądem w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, ma być uiszczoną na rzecz funduszu szkolnego krajowego opłata prawna, jeżeli czysty spadek przewyższa kwotę 300 zł. a. w. (600 koron).

§. 2.

Opłata ta wynosi stałą kwotę jednego zł. (dwóch koron), jeżeli czysty spadek nie przewyższa sumy 1.000 zł. a. w. (2.000 koron).

§. 3.

Jeżeli czysty spadek przewyższa sumę 1.000 zł. (2.000 koron), wynosi opłata od każdych 100 zł. (200 koron) przy spadkach:

zł. w. a.	koron				
nad 1.000— 5.000	(2.000 -10.000)	po 25	ct.	w. a.	(50 groszy)
„ 5.000—10.000	(10.000—20.000)	„ 30	„	„	(60 „)
„ 10.000—20.000	(20.000—40.000)	„ 35	„	„	(70 „)
„ 20.000—30.000	(40.000—60.000)	„ 40	„	„	(80 „)
„ 30.000—40.000	(60.000—80.000)	„ 45	„	„	(90 „)
„ 40.000 i wyżej	(80.000 i wyżej)	„ 50	„	„	(jednej kor.)

§. 4.

Według zasad podanych powyżej w §§. 2. i 3. wymierzaną będzie opłata wtedy, jeżeli spadek przechodzi na wdowę, a względnie wdowca po spadkodawcy, albo też na jego krewnych w linii zstępnej lub wstępnej (dziedziców koniecznych). W każdym innym przypadku opłata od spadku wymierzaną będzie w kwocie o 50% podwyższonej.

Ułamki poniżej 100 zł. (200 koron) wpływają wprawdzie na oznaczenie stopy, według której w myśl §. 3. ma być wymierzoną opłata, przy oznaczeniu jednak cyfry samej opłaty, nie będą one uwzględniane.

§. 5.

Wartość należącego do spadku majątku nieruchomego, położonego poza granicami Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, jak niemniej długi, które na takim majątku nieruchomym w ten sposób są ubezpieczone, że reszta spadku za nie prawnie nie odpowiada, nie będą brane w rachubę przy obliczaniu czystego spadku.

Długi natomiast, za które cała spuścizna prawnie odpowiada, będą przy tem obliczaniu potrącane, chociażby na owych nieruchomościach były ubezpieczone.

§. 6.

Zapisy na cele szkolne, dla jakich fundusz szkolny krajowy jest przeznaczony, będą policzone na poczet opłaty prawnej od spadków.

§. 7.

Zapisy na cele dobroczynne, naukowe lub humanitarne mogą być uwolnione od opłaty na rzecz funduszu szkolnego krajowego, jeżeli przeznaczone są ku popieraniu moralnych lub materyalnych interesów kraju lub jego mieszkańców, nie zaś tylko wyłącznie na korzyść pojedyńczych osób lub rodzin. O uwolnieniu orzeka Wydział krajowy w kazdym poszczególnym przypadku, a od orzeczenia Wydziału krajowego nie ma odwołania.

§. 8.

Te same władze, które dotychczas zajmowały się wymiarem i poborem taks dla funduszu szkół normalnych, wymierzać i pobierać będą opłaty od spadków na rzecz funduszu szkolnego krajowego.

§. 9.

Od opłat nieuiszczonych w przeciągu dni 30 po doręczeniu nakazu zapłaty, pobierane będą 5% odsetki za zwłokę, a to, licząc od dnia następującego po ostatnim dniu powyższego terminu.

Od opłat nieprzewyższających kwoty 1 zł. (2 koron), tudzież od ułamków poniżej 1 zł. (2 koron), odsetki za zwłokę nie będą liczone.

§. 10.

Dekret kancelaryi nadwornej z 7. lipca 1808 o pobieraniu taksy od spadków na rzecz funduszu szkół normalnych i wszystkie następne rozporządzenia w tym przedmiocie, przestają obowiązywać z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

§. 11.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia i ma zastosowanie do wszystkich spadków, które z tym dniem powstaną.

§. 12.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim ministrom wyznań i oświaty, finansów i sprawiedliwości.

L. W. 64041/94.

Aleg. 42.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi urzędników konceptowych o zrównanie ich płac z płacami urzędników rządowych.

Wysoki Sejmie!

Urzędnicy konceptowi wnieśli na ręce Wydziału krajowego petycyę do Wysokiego Sejmu o zrównanie ich płac z płacami urzędników konceptowych w służbie rządowej.

Prośbę tę opierają na porównaniu swych płac z płacami ustanowionemi dla analogicznych rang urzędników rządowych, z którego wynika, że urzędnicy konceptowi Wydziału krajowego, a szczególnie urzędnicy trzech najniższych rang są znacznie gorzej dotowani od urzędników konceptowych pozostających w służbie rządowej.

Na mocy etatu płac ustanowionego uchwałą Wys. Sejmu z dnia 3. stycznia 1874 r. pobierają urzędnicy konceptowi Wydziału krajowego następujące płace:

koncepiści (dawniej asystenci konceptowi):

stałej płacy	700 zlr.	
dodatku aktywalnego	100 „	
razem		800 zlr.

adjunkci konceptowi:

stałej płacy	1.000 zlr.	
dodatku aktywalnego . . .	200 „	
razem		1.200 „

wicesekretarze (dawniej koncepiści):

stałej płacy	1.300 zlr.	
dodatku aktywalnego	240 „	
razem		1.540 „

sekretarze:

stałej płacy	2.000 złr.	
dodatku aktywalnego	360 „	
razem		2.360 „

radcy:

stałej płacy	2.800 złr	
dodatku aktywalnego	480 „	
razem		3 280 złr.

Urzędnikom konceptowym pozostającym w służbie rządowej przyznaje zaś ustawa z 15. kwietnia 1873 (Nr. 47 Dz. u. p) w analogicznych pięciu rangach płace następujące:

urzędnikom konceptowym X. rangi:

stałej płacy	900 złr.	
dodatku aktywalnego	240 „	
razem		1.140 złr.

urzędnikom IX. rangi:

stałej płacy	1.100 złr.	
dodatku aktywalnego	300 „	
razem		1.400 „

urzędnikom VIII. rangi:

stałej płacy	1.400 złr.	
dodatku aktywalnego	360 „	
razem		1 760 „

urzędnikom VII. rangi:

stałej płacy	2.000 złr.	
dodatku aktywalnego	420 „	
razem		2.420 „

urzędnikom VI. rangi:

stałej płacy	2.800 złr.	
dodatku aktywalnego	480 „	
razem		3.280 „

Z porównawczego zestawienia płac w tych kategoryach wynika, że urzędnicy krajowi z jednym wyjątkiem radców pobierają płace niższe od urzędników rządowych i tak:

Ranga	W służbie krajowej płaca		W służbie rządowej płaca		W służbie krajowej płaca niższa		
	stała	dodatek aktywalny	stała	dodatek aktywalny	stała o kwotę	dod. aktyw. o kwotę	razem o kwotę
koncepista X. ranga	700	100	900	240	200	140	340
adjunkt konc. IX. ranga	1.000	200	1.100	300	100	100	200
wicesekretarz VIII. ranga	1.300	240	1.400	360	100	120	220
sekretarz VII. ranga	2.000	360	2.000	420	—	60	60
radca VI. ranga	2.800	480	2 800	480	—	—	—

Możnaby wprawdzie zarzucić, że nie ma tu właściwie podstawy do takiego porównania, gdyż urzędnicy Wydziału krajowego nie są podzieleni na rangi. Byłby to jednak zarzut tylko formalny, głównem bowiem kryteryum podziału na rangi jest według §. 2 ustawy państwowej z 15. kwietnia 1873 (Nr. 47 Dz. u. p.) wysokość płacy i ta jest właściwą podstawą porównania. Otóż pierwszą, t. j. najniższą stałą płacą urzędnika konceptowego w służbie rządowej jest płaca X. rangi, wynosząca wraz z dodatkiem aktywalnym 1.140 złr. rocznie, podczas gdy w Wydziale krajowym pierwsza stała płaca takiego urzędnika wynosi tylko 800 złr., czyli o 340 złr. mniej. W następnych rangach różnica ta na niekorzyść krzędników konceptowych krajowych wynosi 200, 220 i 60 złr. i dopiero w najwyższej randze znika zupełnie, płaca bowiem radcy Wydziału krajowego równa się zupełnie płacy radcy Namiestnictwa.

Także pod względem adjutów konceptowych są urzędnicy krajowi w gorszem położeniu; gdy bowiem w służbie rządowej najniższe adjutum dla kandydatów, od których się wymaga naukowej kwalifikacyi, wynosi 500 złr., wynosi ono u nas tylko 360 złr.

To gorsze uposażenie naszych urzędników konceptewych uderza tem więcej, jeżeli zestawimy z niem płace urzędników innych oddziałów, a w szczególności oddziału rachunkowego i manipulacyjnego. Płace te są stosunkowo wyższe od płac konceptowych, a w porównaniu z płacami analogicznych rang urzędników rządowych są, z jednym wyjątkiem oficyałów rachunkowych, albo równe, albo wyższe od płac rządowych. Przekona o tem zestawienie następujące:

Urzędnicy rachunkowi:

w służbie rządowej:

XI.	ranga,	płaca	600	złr.,	dodatek	180	złr. =	780 złr.
X.	„	„	900	„	„	240	„ =	1.140 „
IX.	„	„	1.100	„	„	300	„ =	1.400 „
VIII.	„	„	1.400	„	„	360	„ =	1.760 „

w służbie krajowej:

asystent rachunkowy,		płaca	700	złr.,	dodatek	100	złr. =	800 złr.
oficyał	„	„	900	„	„	180	„ =	1.080 „
adjunkt	„	„	1.200	„	„	240	„ =	1.440 „
rewident	„	„	1.500	„	„	300	„ =	1.800 „

Urzędnicy manipulacyjni:

w służbie rządowej:

IX. ranga, płaca	600	zł.,	dodatek	180	zł.	=	780	zł.
X. „ „	900	„	„	240	„	=	1.140	„
IX. „ „	1.100	„	„	300	„	=	1.400	„
VIII. „ „	1.400	„	„	360	„	=	1.760	„

w służbie krajowej:

asystent manipulacyjny, płaca	700	zł.,	dodatek	100	zł.	=	800	zł.
kancelista „ „	1.000	„	„	200	„	=	1.200	„
archiwista „ „	1.500	„	„	300	„	=	1.800	„
ekspedytor „ „	1.300	„	„	270	„	=	1.570	„
protokolista „ „	1.200	„	„	240	„	=	1.440	„

dyrektor kancelaryi 2.000 zł., wolne pomieszkanie i różne emolumenta.

Porównawcze te zestawienia płac wystarczają zdaniem Wydziału krajowego już same przez się do uzasadnienia wspomnianej na wstępie petycyi urzędników konceptowych. Wydział krajowy postanowił przeto przedstawić zawartą w tej petycyi prośbę Wysokiemu Sejmowi do uwzględnienia i poprzeć ją ze swej strony usilnie. Zrównanie płac urzędników konceptowych Wydziału krajowego z płacami urzędników równorzędnych władz rządowych leży nietylko w interesie urzędników, ale także samego urzędu. Skoro bowiem od urzędnika konceptowego Wydziału krajowego wymaga się takich samych, jak w służbie rządowej studyów przygotowawczych i kwalifikacyj, to Wydziałowi krajowemu przy pozyskaniu nowych zdolnych sił trudno jest wytrzymać konkurencyę z władzami rządowemi, jak długo płaca urzędników krajowych nie dorównywa rządowej. Tem trudniejszą jest ta konkurencya, jeżeli się zważy, że w służbie rządowej widoki awansu są o wiele lepsze i nie kończą się bynajmniej na płacy VI. rangi, która u nas nietylko jest stanowczym kresem awansu, ale w dodatku, z powodu małej liczby takich posad, nadzwyczaj trudnym do osiągnięcia. Nie możemy zresztą pominąć i tej uwagi, że praca konceptowa w Wydziale krajowym jest wielostronną i wymaga nietylko zwykłego uzdolnienia prawniczo-administracyjnego, ale także, o ile zwłaszcza chodzi o współudział w pracach kodyfikacyjnych, wyższego poziomu inteligencyi i ogólnego wykształcenia.

Efekt finansowy zamierzonego zrównania płac, jeżeliby Wysoki Sejm do niniejszego przedłożenia przychylił się, przedstawiałby się, jak następuje:

dla 6 koncepistów	podwyższenie płacy o	340	zł.,	rocznie	2.040	zł.
„ 6 adjunktów konc.	„ „ „	200	„	„	1.200	„
„ 6 wicesekretarzy	„ „ „	220	„	„	1.320	„
„ 1 wicesekretarza biura statystycznego				„	220	„
„ 6 sekretarzy	„ „ „	60	„	„	360	„
„ 3 aplikantów konceptowych		140	„	„	420	„
razem dla urzędników konceptowych					5.560	zł.
nadto dla 8 oficyałów rachunkowych dla zrównania ich płacy z płacą X. rangi urzędników rządowych, po 60 zł.					480	„
ogółem więc podwyższenie o					6.040	zł. rocznie.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Celem zrównania płac urzędników konceptowych Wydziału krajowego z płacami urzędników w służbie rządowej ustanawia się, począwszy od r. 1894, następujący etat płacy urzędników konceptowych:

Radcy: płaca	2.800	złr.
dodatek aktywalny	480	„
„ pięcioletni	400	„
Sekretarze: płaca	2.000	„
dodatek aktywalny	420	„
„ pięcioletni	200	„
Wicesekretarze: płaca	1.400	„
dodatek aktywalny	360	„
„ pięcioletni	200	„
Adjunkci konceptowi: płaca	1.100	„
dodatek aktywalny	300	„
„ pięcioletni	100	„
Koncepiści; płaca	900	„
dodatek aktywalny	240	„
„ pięcioletni	80	„
Aplikanci konceptowi: adjutum 3 po	600	„
3 „	500	„

2) Celem zrównania płacy oficyałów rachunkowych Wydziału krajowego z płacą urzędników rządowych X. rangi podwyższa się tymże oficyałom, począwszy od r. 1894, dodatek aktywalny z 180 złr. na 240 złr. w. a.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 5. Stycznia 1894.

Marszałek krajowy:

Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:

Chamiec w. r.

Członek Wydziału kraj.

L. W. 1.195/94.

Aleg. 43.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie urządzenia kursów rolniczych przy szkołach ludowych.

Wysoki Sejmie!

Od roku 1879 istnieją przy sześciu szkołach ludowych w kraju subwencyonowane z funduszu państwowego dopełniające kursa rolnicze, które mają zadanie podawać młodzieży nie obowiązanej do uczęszczania na naukę codzienną gruntowniejsze wiadomości z nauki gospodarstwa wiejskiego, wychodzące poza zakres tego, co w tej gałęzi nauk przyswojonem być może na nauce codziennej i na nauce dopełniającej.

Rada szkolna krajowa w odezwie swej z dnia 4. stycznia 1894 l. 61, wystosowanej do Wydziału krajowego, stwierdza, że kursa te pomimo dłuższego istnienia nie rozwinęły się dotąd należycie i nie wydały spodziewanych korzyści, a to głównie z tego powodu, że kierownictwo ich powierzyć musiano nauczycielom nie posiadającym potrzebnego uzdolnienia i że na naukę gospodarstwa wiejskiego tak szczupłą wyznaczono ilość godzin, iż o przysposobieniu uczniów do przyszłego zawodu rolniczego nie mogło być mowy.

Niedostatki te były c. k. Radzie szkolnej krajowej dobrze znane, lecz do usunięcia ich nie można było prędzej przystąpić, aż dokonaną została reforma planów naukowych, podyktowana głównie ustawą kraj. z dnia 2. lutego 1885 (Dz. u. kr. Nr. 28).

Przez dokonanie tej reformy i nadania szkołom wiejskim przez plany i książki naukowe odpowiedniegokierunku, utworzono dopiero podstawę, na której dalsze wykształcenie młodzieży wiejskiej w kierunku praktycznym można oprzeć. C. k, Rada szkolna krajowa postanowiła też obecnie przystąpić do zreformowania i rozszerzenia powyżej wymienionych kursów rolniczych.

W tym celu zwołała ankietę i wysłuchawszy zdania rzeczoznawców, w jakiby sposób wspomniane kursa urządzić należało, uchwaliła projekt zasad, który Wydział krajowy ma zaszczyt w załączeniu przedłożyć Wysokiemu Sejmowi.

Powodzenie tych kursów, mających się według tego projektu przy szkołach cztero-klasowych niższego typu, zawisło zdaniem Rady szkolnej krajowej w pierwszym rzędzie od przysposobienia nauczycieli, którym się kierownictwo tych kursów powierzy. Od tych kierowników żądać się będzie nietylko fachowych wiadomości z nauki gospodar-

stwa wiejskiego, lecz także dokładnego obznajomienia się z praktyką gospodarską i zarządzeń gospodarstw włościańskich, a to głównie z uwagi na to, że nauka na tych kursach ma być ściśle zastosowana do przyszłych potrzeb uczniów i zmierzać będzie ku temu, aby uczniów należycie uzdolnić do racyonalnege gospodarowania na roli, którą w przyszłości po rodzicach odziedziczą. Takiego praktycznego wykształcenia nie mogą im, zdaniem Rady szkolnej krajowej, udzielić Seminarya nauczycielskie, chociaż w ostatnich latach zaprowadzono w nich naukę gospodarstwa, udzielaną przez profesorów fachowych, gdyż Seminarya nie rozporządzają gospodarstwem praktycznem wzorowem. Potrzeba jest zatem pewną liczbę kwalifikowanych i w gospodarstwie zamiłowanych nauczycieli wiejskich wysełać na jeden rok za urlopem na dalszą naukę teoretyczną i praktyczną do niższych szkół rolniczych i na ten czas udzielić im odpowiednie stypendyum w kwocie około 300 zł. w. a. Stypendyści przysłuchiwaliby się nauce teoretycznej jako hospitanci, korzystaliby ze zbiorów zakładu i pomocy nauczycieli jego w nauce własnej, a równocześnie braliby udział we wszystkich ćwiczeniach praktycznych i demonstracyach.

Mając powyższe względy na uwadze — Rada szkolna krajowa odniosła się do Wydziału krajowego z prośbą o wyjednanie u Wys. Sejmu dotacyi w kwocie 3.000 zł. na wyznaczenie dziesięciu stypendyów po 300 zł. dla frekwentantów, których się z grona nauczycieli szkół ludowych na te kursa powela. Z kredytu tego tylko część w kwocie 1.000 zł. a. w. przypadnie do wypłaty w roku bieżącym, gdyż nauka rozpocznie się dopiero w miesiącu wrześniu.

Zarazem upraszała Rada szkolna krajowa o wyjednanie dla niej w Wys. Sejmie upoważnienia, aby powyższy wydatek w kwocie 1.000 zł. mogła pokryć z oszczędności budżetowych funduszu szkolnego krajowego roku bieżącego.

Po uchwaleniu przez Wysoki Sejm kredytu, zamierza Rada szkolna krajowa odnieść się zaraz do Wydziału krajowego w sprawie umieszczenia stypendystów w niższych szkołach rolniczych, a zarazem przystąpić do opracowania szczegółowego urządzenia planu i książek samychże kursów rolniczych na podstawie załączonego projektu zasad.

Wprowadzenie nauki dopełniającej rolniczej w szkołach ludowych dla młodzieży wiejskiej, która przepisaną naukę elementarną ukończyła, uważa Wydział kraj. za nader pożądaną. Warunkiem powodzenia takich kursów jest jednakże, ażeby nauczyciele do kierowania tymi kursami dopełniającymi powołani, byli należycie teoretycznie i praktycznie przygotowani. Osiągnięcie zaś tego celu dałoby się zdaniem Wydziału krajowego zapewnić przez urządzenie przy jednej w kraju szkół rolniczych specyalnych kursów jednorocznych dla kandydatów na nauczycieli gospodarstwa wiejskiego. Nadto wcelu należytego przyswojenia sobie sposobu nauczania tak ważnego przedmiotu, jakim jest nauka gospodarstwa wiejskiego, powinni frekwentanci uczęszczać na wykłady fachowych nauczycieli w niższej szkole rolniczej i wykładom tym się przesłuchiwać. Gospodarstwo szkolne zaś i zbiory naukowe stanowić muszą konieczny środek demonstracyi i nauki praktycznej.

Wydział krajowy spodziewa się, że w ten sposób przygotowane siły nauczycielskie stanowić będą dobry materyał na przyszłych kierowników kursów rolniczych przy szkołach ludowych i dlatego projekt Rady szkolnej krajowej urządzenia kursów rolniczych powitać należy z uznaniem.

Wydział krajowy nie może jednak przy tej sposobności pominąć uwagi, iż gdy podniesienie rolnictwa i gospodarstwa krajowego leży zarówno w interesie kraju jak i państwa, słuszną byłoby rzeczą, ażeby do urzeczywistnienia tego pożytecznego dzieła, jakiem jest przygotowanie sił nauczycielskich do nauki gospodarstwa wiejskiego, przyczynił się Skarb państwa subwencyą w tej samej wysokości, w jakiej kraj przyczynić się zamierza. Gdyby zatem w latach następnych okazała się potrzeba wyznaczenia z funduszu krajowego pewnej dotacyi na stypendya dla nauczycieli gospodarstwa wiejskiego, sądzi Wydział kra-

jowy, iż wyznaczenie takiej dotacyi należałoby uczynić zawisłem od przyzwolenia z funduszów państwowych subwencyi w tej samej wysokości.

Gdy jednak Rada szkolna krajowa preliminuje na ten cel w roku bież. wydatek w kwocie 1.000 zł. i spodziewa się go pokryć z oszczędności budżetowych r. b., przeto Wydział krajowy ogranicza się na razie do przedstawienia Wys. Sejmowi żądanego przez Radę szkolnę krajową wniosku, upoważniającego do pokrycia wydatku na stypendya z oszczędności budżetowych.

Wysoki Sejm raczy tedy uchwalić:

Sejm upoważnia Radę szkolną krajową do użycia kwoty 1.000 zł. z zaoszczędzeń budżetu krajowego funduszu szkolnego z r. 1894 na stypendya dla wykształcenia nauczycieli gospodarstwa wiejskiego przy szkołach ludowych.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 12. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:

Eustachy ks. Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:

Antoni Jaxa Chamiec *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

Alegat do sprawozdania Wydziału krajowego LW. 1.195 94.

PROJEKT ZASAD

urządzenia kursów rolniczych przy szkołach ludowych.

1. Na mocy artykułu 4. i 12. ustawy krajowej z dnia 2. lutego 1885 (Dz. u. kr. Nr. 53) urządzić należy stopniowo dopełniające kursa rolnicze.

2. Kursa te połączone będą ze szkołami ludowemi cztero-klasowemi po wsiach miasteczkach, z charakterem rolniczym, przy których gmina dostarczy potrzebnego ogrodui i pola, oraz osobnej sali szkolnej, a założone będą o ile możności po jednej w każdym okręgu szkolnym.

3. Zadaniem dopełniających kursów rolniczych będzie: rozwijać na podstawie nabytych w szkole ludowej wiadomości uzdolnienia uczniów do przyszłego zawodu rolniczego, przez udzielanie najgłówniejszych wiadomości z nauki gospodarstwa wiejskiego i pomocniczych nauk oraz przez praktyczne ćwiczenia i demonstracye.

4. Nauka teoretyczna odbywać się będzie tylko w kursie zimowym, od 1. października do końca kwietnia. Ćwiczenia i demonstracye praktyczne trwać będą przez rok cały, z wyjątkiem czasu pilnych robót gospodarskich.

5. Nauka teoretyczna traktować się będzie na podstawie osobnej, dla tych kursów ułożyć się mającej książki do czytania, praktyczna zaś w ogrodzie i polu szkolnem, oraz w gospodarstwach praktycznych w sąsiedztwie.

6. Czas trwania nauki rozciąga się na przeciąg trzech lat, w zimie w 10-ciu godzinach tygodniowo na każdym kursie, w lecie w kilku godzinach.

7. Przedmiotami nauki będą: 1) wiadomości wstępne z nauk przyrodniczych, potrzebne dla gospodarstwa (kurs I.); 2) nauka rolnictwa i hodowli (kurs II. i III.); 3) najgłówniejsze zasady gospodarstwa a w szczególności urządzania stowarzyszeń rolniczych i ustawy, dotyczące gospodarstwa (kurs III.); 4) rachunki i geometrya; 5) stylistyka.

8. Uczęszczać na kursa rolnicze będzie młodzież miejscowa, która ukończyła szkołę ludową, mogą zaś brać w niej udział także uczniowie zamiejscowi. Udział w kursach rolniczych zastępuje obowiązek uczęszczania na ogólną naukę dopełniającą.

9. Nauki gospodarstwa wiejskiego udzielać będzie na kursach nauczyciel ludowy, wykształcony dodatkowo praktycznie w niższych szkołach rolniczych i egzaminowany z gospodarstwa w myśl artykułu V. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 31. lipca 1886 Nr. 52.

10. Nauczyciel gospodarstwa będzie zarazem kierownikiem szkoły ludowej i kursów z nią połączonych.

L. W. 698/94.

Aleg. 44.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie utworzenia w szpitalu św. Łazarza w Krakowie oddziału dla chorób krtani.

Wysoki Sejmie!

W szpitalu św. Łazarza w Krakowie nie ma dotychczas osobnego oddziału dla chorób krtani; chorzy dotknięci temi chorobami bywają umieszczani na oddziale chorób wewnętrznych, względnie chirurgicznych, stosownie do stanu chorobowego.

Profesor krakowskiego Wydziału lekarskiego, p. Dr. Mieczysław Pieniążek, zaszczytnie znany laryngolog, wniósł jeszcze w r 1892 prośbę do Wydziału krajowego (L. W. 60592/92) o urządzenie w szpitalu św Łazarza dla chorób krtani osobnego oddziału, na którym zobowiązał się pełnić zupełnie bezinteresownie obowiązki lekarza ordynującego; prośbę tę poparł gorąco krakowski Wydział lekarski ze względu na humanitarną i naukową doniosłość sprawy. Z powodu jednak braku miejsca w szpitalu, od dłuższego czasu stale przepełnionym, sprawa utworzenia tego oddziału nie mogła być merytorycznie załatwioną, choć już wtenczas nie mógł Wydział krajowy nie uznać potrzeby urządzenia takiego oddziału.

Sprawę tę poruszył na nowo — już po wydrukowaniu preliminarza budżetu funduszu szpitala — profesor Dr. Pieniążek w przedłożonem za pośrednictwem Komitetu administracyjnego szpitala św. Łazarza podaniu (L. W. 67614/93), które znalazło jak najprzychylniejsze poparcie ze strony kolegium lekarskiego szpitala, Dyrekcyi i Komitetu administracyjnego. Sprawa zaś stała się obecnie możliwą do przeprowadzenia, gdyż w nowo wybudowanym pawilonie chirurgicznym znalazło się miejsce, które choć nie najlepsze ze względów hygienicznych, może jednak, zdaniem władz szpitalnych i samego inicyatora sprawy, p. Dra Pieniążka, być użyte na pomieszczenie projektowanego oddziału o dziesięciu łóżkach, po pięć dla każdej płci. Otóż na ten cel upatrzono wysokie i jasne sutereny pawilonu chirurgicznego; w jednej izbie zachodniej części suteren byliby umieszczeni mężczyzni, w drugiej izbie części wschodniej kobiety; pokoik przyległy mógłby służyć za laboratoryum p. Dra Pieniążka, a jest też obok mieszkanie dla posługaczki oddziałowej. Miejsce to, przeznaczone pierwotnie dla nadzorcy domu, mieszkającego obecnie poza szpitalem, uznaje Wydział krajowy za odpowiednie w danych warunkach także i z tego względu, że choroby krtani w niektórych wypadkach nagłej chirurgicznej wymagają

pomocy (operacyi), bliskość więc oddziału chirurgicznego, posiadającego dobrze urządzoną salę operacyjną i stale mieszkającego tam sekundaryusza, jest wskazaną. Dla utworzenia oddziału laryngologicznego trzeba będzie sprawić nowe sprzęty i bieliznę, oraz przyjąć jedną Siostrę Miłosierdzia i jedną posługaczkę. Instrumenta chirurgiczne oraz szafę na ich przechowanie sprawi p. Dr. Pieniążek z własnych funduszów. Z urządzeniem tego oddziału byłyby więc połączone następujące koszta:

I. Jednorazowy nadzwyczajny wydatek na sprawienie:

A)	10 łóżek żelaznych, 4 stołów, 3 umywalni, 10 szafek przed łóżka, 10 krzeseł i rozmaitych innych sprzętów oraz naczyń według kosztorysu przy L. .W 147/94	344 złr.
B)	60 koszul, 80 prześcieradeł, 40 poszewek, 20 wsypków, 20 sienników, 15 par kalesonów, 15 spodnic, 15 kaftaników, 10 szlafroków, 10 koców zimowych i 10 letnich, oraz 20 pokrowców na koce	551 „
C)	na wyekwipowanie dla jednej Siostry Miłosierdzia . . .	200 „
	razem . .	1.095 złr.

II. Stały wydatek roczny:

a)	na utrzymanie Siostry Miłosierdzia (wikt 200 złr., płaca 80 złr., pranie bielizny 11 złr.)	291 złr.
b)	na utrzymanie posługaczki (płaca 72 złr., wikt 105 złr.) .	177 „
	razem . .	468 złr.

Przedstawiwszy wyżej potrzebę urządzenia w szpitalu św. Łazarza osobnego oddziału dla chorób krtani, do czego obecna chwila wydaje nam się najstosowniejszą ze względu na sposobność uzyskania w osobie profesora Dra Pieniążka zdolnego prymaryusza, który nadto obowiązki swe pełnić będzie bezpłatnie, Wydział krajowy, mając na względzie dobro chorych umiejętności lekarskiej i fakultetu medycznego, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm upoważnia Wydział krajowy do urządzenia w szpitalu św. Łazarza w Krakowie oddziału chorób krtani na dziesięć łóżek — w suterenach pawilonu chirurgicznego.

II. Sejm wstawia do budżetu funduszu szpitala św. Łazarza w Krakowie na r. 1894 w odpowiednich rubrykach i pozycyach:

a)	łączną kwotę . . . . . jako wydatek nadzwyczajny na sprawienie sprzętów i bielizny, oraz na wyekwipowanie dla jednej Siostry Miłosierdzia;	1.095 złr.
b)	kwotę . . . . . jako roczny stały wydatek na utrzymanie jednej Siostry Miłosierdzia i posługaczki.	468 „

Na podstawie powyższej uchwały opiewać będą odpowiednie pozycye budżetu funduszu szpitala św. Łazarza w Krakowie na r. 1894, jak następuje:

Rubr.	VII.	poz.	39, 2 (sprzęty)	827	złr.
„	„	„	43, *a* 2 (bielizna)	2.551	„
„	XIII.	„	63 (rozmaite nieprzewidziane, doliczając koszt na wyekwipowanie dla Siostry Miłosierdzia)	700	„
„	II.	„	18, *a* α (płaca Sióstr Miłosierdzia) . .	1.280	„
„	„	„	18, *b* α (wikt Sióstr Miłosierdzia) . .	5.000	„
„	„	„	18, *c* (pranie bielizny Sióstr Miłosierdzia) .	283	„
„	„	„	22, *b* ((wikt dla służby oddziałowej) . .	6.615	„
wreszcie „	„	„	22, *a* (płaca dla służby oddziałowej) ulegnie o tyle zmianie, że zamiast kwoty 576 złr. dla 8 dozorczyń po 72 złr. rocznie, wypadnie w odnośnym ustępie . . . dla 9 dozorczyń.	648	„

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 5. Stycznia 1894.

Marszałek krajowy:

Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:

Dr. Franciszek Hoszard *w. r.*

Członek Wydziału kraj.

L. S. 41/1894.

Aleg. 45.

Wniosek.

Wiadome są powszechnie ciężkie klęski, jakie w roku ubiegłym dotknęły rolników w bardzo wielu powiatach naszego kraju. Ustawiczne słoty oddziałały zgubnie na rozwój ziemiopłodów; w licznych miejscowościach nie mogli nawet rolnicy zebrać szczupłego plonu całorocznej pracy. Klęska ta jest tak ogólna, że tylko jako wyjątki są wymieniane okolice, których ten nieurodzaj nie dotknął. Oprócz tej powszechnej niemal klęski w powiatach nadrzecznych rozległe obszary zniszczone zostały powodzią. Zasoby gmin lub powiatów nie mogą wystarczyć dla zapobieżenia najdotkliwszej nędzy, — mianowicie tam, gdzie głód zagraża i gdzie włościanom brak środków do zasiewów wiosennych — niezbędna jest pomoc z funduszów państwa i kraju.

W równie trudnem położeniu znajdują się właściciele mniejszych folwarków i dzierżawcy, których wspomniane klęski wszelkich pozbawiły zasobów. Udzielenie przeto zasiłku ze skarbu krajowego dla zaradzenia najnaglejszym przynajmniej potrzebom ludności rolniczej jest koniecznem, a Wydział krajowy powinien Sejmowi jak najrychlej stosowne wnioski przedstawić.

Pomoc ze skarbu państwa już przyznana jest nader niedostateczną, a jest rzeczą Sejmu o zasiłek odpowiedni z funduszów państwowych w drodze właściwej się upomnieć.

Wszelka jednak pomoc ze strony państwa i kraju nie przyniosłaby pożądanego rezultatu, jeżeli egzekucye podatkowe w okolicach klęską dotkniętych będą bezwzględnie przeprowadzane.

Z tych powodów podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przedstawił Sejmowi jak najrychlej odpowiedne propozycye co do wyznaczenia z funduszów krajowych stosownej sumy, któraby umożliwiła udzielenie pomocy ludności włościańskiej, zagrożonej głodem i pozbawionej środków do poczynienia zasiewów wiosennych, niemniej też znajdującym się w podobnie trudnem położeniu właścicielom mniejszych folwarków i dzierżawcom.

2) Wzywa się c. k. Rząd, aby wyjednał z funduszów państwowych odpowiedny zasiłek na cele powyżej wskazane i umożliwił w ten sposób rozwinięcia na szersze rozmiary akcyi ratunkowej dla przyniesienia skutecznej pomocy ludności rolniczej.

3) Wzywa się c. k. Rząd o polecenie władzom skarbowym, aby w okolicach dotkniętych klęską nieurodzaju lub powodzi wstrzymane zostało ściąganie przymusowe podatków i innych należytości rządowych do końca września r. b.

We Lwowie 10. stycznia 1894.

Skałkowski *w. r.*
wnioskodawca.

Wincenty Gnoiński. J. Męciński. Wiktor. Sękowski. Ćwikliński. Stanisław Staduicki M. Rey. Z. Demhowski. Klemens Dziedzszycki. Edward Micewski. Zdzisław Skrzyński. Szeptycki. St. Brykczyński. Mikołaj Krzysztofowicz. Wład. Struszkiewicz. J. Gnoiński. Tadeusz Langie. Pilat.

Aleg. 46

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd

1) Aby uchylił postanowienia §. 8. rozp. Ministerstwa sprawiedliwości i skarbu z dnia 26. Maja 1890 Nr. 93. dz. p. p. i przyznał ulgi w wymiarze należytości prawnych §-em 1. ustawy z dnia 31. Marca 1890, L. 53. Dz. p. p. zaprowadzone także w wypadkach przeniesienia idealnych części takich nieruchomości, których wartość kwoty 500 złr., 4000 złr. ewentualnie 8000 złr. przewyższa, jeżeli wartość przeniesionej części idealnej zostaje w ramach ustawą z dnia 31. Marca 1890, L. 53. Dz. p. p. zakreślonych ;

2) aby w drodze administracyjnej a ewentualnie w drodze ustawy uchylił dotychczasową praktykę, według której c. k. władze skarbowe w wypadkach, w których c. k. Sądy należytość spadkową, markami stemplowemi uiszczać się mającą, wymierzają, — w razie niedostarczenia marek stemplowych w ośmioduniowym terminie — potrójną należytość od osób obowiązanych ściągają.

Fruchtman
wnioskodawca.

Zbyszewski, Klemensiewicz, Dr. Ludwik Midowicz, Lenartowicz, Albin Rayski, Dworski, Romanowicz, Skałkowski, Sala, Pilat, Michalski, Goldman, Dr. Olpiński, Żardecki, Mizia, Potoczek, T. Merunowicz.

Z drukarni Ludowej we Lwowie.

LW k.r 55.081/93.

Aleg. 47.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie akcyi pomocniczej z powodu klęsk powodziowych w r. 1893.

Wysoki Sejmie!

W lecie 1893. kraj nasz został kilkakrotnie nawiedzony klęskami powodziowemi. Największych stosunkowo spustoszeń dokonały powodzie z 5. i 6. czerwca, tudzież z 11. 12. i 13. sierpnia. Na pierwszą wieść o powodzi, Wydział krajowy przeprowadził w drodze telegraficznej korespondencyę z Wydziałami powiatowymi w Bóbrce, Bohorodczanach, Dolinie, Drohobyczu, Kałuszu, Nadwórnie, Samborze, Stanisławowie, Stryju, Tłumaczu i Żydaczowie (L. W. 28.441/93, 28.501/93, 28.548/93, 28.667/93, 28.891/93, 28.963/93 i 29.120/93) i wyasygnował do rąk właściwych Wydziałów powiatowych drobne zasiłki na doraźną pomoc przez zakupno żywności dla powodzian w łącznej kwocie 1.800 zł. (L. W. 28.661/93, 28.677/93, 28.963/93, 29.120/93, 29.272/93, 29.368/93, 30.216/93 i 30.217/93). Odezwą zaś z dnia 18. czerwca 1893 l. 31.282 Wydział krajowy oznajmił c. k. Prezydum Namiestnictwa, że dalszej pomocy dla powiatów powodzią dotkniętych pragnie udzielać w porozumieniu z niem i upraszał je o wyjaśnienie, jaką kwotę zasiłków ze skarbu Państwa udzielono dotychczas powodzianom, oraz co ze swej strony w tej sprawie uczynić zamierza.

Wskutek tego pisma odbyła się dnia 27. czerwca 1893 w gmachu sejmowym pod przewodnictwem ks. Marszałka konferencya przy współudziale J. E. pana Namiestnika, członków i urzędników Wydziału krajowego, tudzież urzędników c. k. Namiestnictwa, co do dalszej wspólnej akcyi pomocniczej z powodu klęski powodziowej. Informacye udzielone wzajemnie na tej konferencyi, tudzież sprawozdania Wydziałów powiatowych i Starostw otrzymane w krótkiej drodze z c. k. Prezydyum Namiestnictwa wykazały, że czerwcowa klęska powodziowa dotknęła 27 powiatów i zniszczyła kilkaset gmin. Ta okoliczność utwierdziła Wydział krajowy w przeświadczeniu, że klęska powodziowa przybrała tak znaczne rozmiary, iż fundusze publiczne nie mogą uchylać się od użyczenia wydatniejszej pomocy ludności włościańskiej nawiedzonej powodzią. Wymagają tego nie tylko względy ludzkości, ale zarazem interes państwa jak kraju. Wspomniany wyżej zasiłek 1.800 zł. z funduszu krajowego i 1.000 zł. pochodzące z daru Najjaśniejszego Pana, pomimo uznania godnej ofiarności ze źródeł miejscowych, okazały się już w pierwszej chwili niedostatecznymi i nie mogły — zwłaszcza na dłuższy przebieg czasu — zapobiedz dotkliwemu brakowi żywności, który sprowadziła powódź przez zniszczenie zapasów i spodziewanych plonów. Zachodziła więc przedewszystkiem potrzeba uzyskania środków pieniężnych celem dostarczenia na przeciąg jednego roku żywności dla ludności włościańskiej przynajmniej tych gmin, które

w skutek powodzi uległy zupełnemu zniszczeniu. Gmin takich według wspomnianych wyżej materyałów było 35 z ludnością około 3.300 rodzin. Na wyżywienie tych rodzin, jakoteż na dalsze zasiłki dla powodzian potrzebujących pomocy, okazała się jeszcze przed uzyskaniem szczegółowych dat powodziowych, niezbędnie potrzebna suma 100 000 zł.

Jakkolwiek Wydział krajowy nie rozporządzał w r. 1893 kredytem przez Wysoki Sejm na podobne cele przeznaczonym, to jednak w niniejszym nagłym wypadku pomimo trudności finansowych kraju Wydział krajowy nie czekając upoważnienia ze strony Wysokiego Sejmu, postanowił uchwałą z dnia 30. czerwca 1893 przeznaczyć ze skarbu krajowego kwotę 25.000 zł. na zasiłki bezzwrotne dla powodzian celem zaopatrzenia ich w żywność i rozdać tę kwotę pomiędzy potrzebujących w porozumieniu z c. k. Prezydyum Namiestnictwa jeszcze przed rozpoczęciem akcyi pomoczniczej ze strony c. k. Rządu. Wydział krajowy uczynił to w nadziei, że Wysoki Sejm uzna ten wydatek za usprawiedliwiony i przyzna dodatkowy kredyt, oraz w tem przekonaniu, że c. k. Rząd nie poskąpi również funduszów i przyzna na ten cel ze skarbu państwa kwotę 75.000 zł. Odezwą zatem z dnia 30. czerwca 1893 l. 30.903 Wydział krajowy upraszał c.k. Prezydyum Namiestnictwa o wyjednanie u c. k. Rządu tej sumy na zasiłki bezzwrotne dla powodzian w Galicyi, a odwołał się tem usilniej i śmielej do ofiarności Państwa, że powtarzające się rok rocznie klęski powodziowe w naszym kraju należy przypisać zbyt powolnemu tokowi sprawy regulacyi rzek galicyjskich. Uchwała Wysokiego Sejmu w tej sprawie z dnia 17. października 1884 nie została dotychczas przez c. k. Rząd załatwiona. Kraj nasz dotąd jeszcze oczekuje daremnie regulacyi rzek — pomocy, która zdawała się być naturalnem i koniecznem następstwem katastrofy powodziowej, jaka w r. 1884 na Galicyę spadła a to tem bardziej, że gdy Tyrol w takiem samem położeniu w r. 1882 doznał natychmiastowej bardzo wydatnej pomocy, Galicyi dotąd więc przez całych dziesięć lat pomoc ta nie dostała się w udziale, pomimo, iż Wysoki Sejm z wszelką gotowością przyjął na siebie takie same jak Tyrol ciężary na wykonanie projektu ogólnej regulacyi rzek w kraju.

Dalszą natychmiastową akcyę ratunkową dla powodzian należało — zdaniem Wydziału krajowego — rozwinąć w tym kierunku, ażeby o ile możności ułatwić im utrzymanie bydła. Wszystkie Wydziały powiatowe i gminy, które w skutek powodzi odniosły się do Wydziału krajowego, użalają się na brak paszy dla bydła z powodu zamulenia pastwisk i łąk. W razie nieudzielenia poszkodowanym pomocy, brak zdrowej paszy sprowadzi znaczny ubytek inwentarza i powiększy jeszcze ich nędzę. Jeden z najskuteczniejszych środków w niniejszym wypadku Wydział krajowy upatruje w pomocy przez bezpłatne udzielenie powodzianom soli bydlęcej dla utrzymania ich bydła. W obec tego Wydział krajowy odezwą wyżej wspomnianą upraszał również c. k. Prezydyum Namiestnictwa, ażeby podobnie jak w r. 1890 zechciało wyjednać w drodze właściwej, iżby gminom dotkniętym brakiem paszy wydano bezpłatnie odpowiednią ilość soli spiżowej pośledniejszego gatunku dla poprawienia karmy bydlęcej oraz ażeby gminom nawiedzanym powodzią w tych powiatach, na których terytoryum znajdują się saliny względnie źródła solne, przyznano prawo bezpłatnego poboru solanki również dla poprawienia karmy bydlęcej.

Wydział krajowy oznajmił nadto c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że odwoła się jeszcze do dalszej ofiarności państwa a mianowicie o fundusze na bezprocentowe pożyczki dla powodzian celem umożliwienia im uskutecznienia zasiewów. Ponieważ nadesłane sprawozdania wówczas nie wyczerpywały sprawy, przeto celem uzyskania podstawy do obliczenia wysokości kwoty potrzebnej na pożyczki Wydział krajowy rozesłał (LW. 30903/93) za-

Alegat 1. łączony ./· w odpisie jako alegat 1. okólnik z żądaniem szczegółowych dat powodziowych do Wydziałów powiatowych tych powiatów, które według otrzymanych informacyi zostały dotknięte powodzią a mianowicie do Wydziału powiatowego w 1) Bóbrce, 2) Bohorodczanach, 3) Borszczowie, 4) Brzesku, 5) Dąbrowie, 6) Dolinie, 7) Drohobyczu, 8) Gorlicach

9) Grybowie, 10) Jaśle, 11) Kałuczu, 12 Kołomyi, 13) Kosowie, 14) Limanowie, 15) Mielcu, 16) Nadwórnie, 17) Nowym Sączu, 18) Nowym-Targu, 18) Pilznie, 20) Rohatynie, 21) Rudkach, 22) Śniatynie, 23) Stanisławowie, 24) Stryju, 25) Tarnobrzegu, 26) Tarnowie i 27) Tłumaczu. Do okólnika tego załączono celem wypełnienia w porozumieniu c. k. Starostwami formularze wykazu szkód wyrządzonych powodzią tudzież formularz wykazu kwot potrzebnych niezbędnie na złagodzenie skutków klęski a zwłaszcza celem zapobieżenia niedostatkowi i powstającym stąd chorobom, tudzież celem zapobieżenia ubytkowi bydła i umożliwienia wykonania zasiewów. Odpis tego okólnika Wydział krajowy przesłał (L. W. 30903/93 c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą o wydanie polecenia c. k. Starostwom, ażeby udzieliły Wydziałom powiatowym wszelkiej możliwej pomocy dla przeprowadzeia likwidacyi szkód w myśl kwestyonarza zestawionego w tym okólniku. Ze względu na to, że, jak to wyżej wspomniano, zasiłek ze skarbu krajowego w kwocie 25. 000 zł. Wydział krajowy postanowił rozdzielić w porozumieniu z c. k. Prezydyum Namiestnictwa, Wydział krajowy upraszało zarazem c. k. Prezydyum o wskazanie sposobu, w jaki ta czynnośś miałaby być dokonaną i zastrzegł sobie że oczekiwany zasiłek ze skarbu państwa będzie rozdzielony w porozumieniu z Wydziałem krajowym. W odpowiedzi na to pismo c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z dnia 7. Lipca 1893 l. 7.399/pr. oznajmiło, jak następuje:

„Odnośnie do cennej odezwy z dnia 30. czerwca 1893 l. 30.903 mam zaszczyt oznajmić Świetnemu Wydziałowi krajowemu, że równocześnie przedkładam J. E. P. Ministrowi spraw wewnętrznych wniosek na wyjednanie zapomogi państwowej dla ludności dotkniętej tegoroczną klęską powodziową, upraszając zarazem o szybkie tej sprawy traktowanie. Ponieważ wyjednanie takiej zapomogi państwowej wymaga pewnego przeciągu czasu, a akcya ratunkowa jest naglącą, przeto mam zaszczyt upraszać Świetny Wydział krajowy, aby nie czekając przyzwolenia państwowej zapomogi, zechciał przystąpić do rozdziału kwoty przeznaczonej na ten cel z funduszu krajowego, Skoro zaś Świetny Wydział krajowy objawił gotowość dokonania tego rozdziału ze mną, przeto proszę o łaskawe zawiadomienie mnie o dniu dotyczącego posiedzenia, na które wydeleguję mego zastępcę. Świetny Wydział krajowy zechce zresztą przyjąć z mej strony zapewnienie, że w razie przyzwolenia państwowej zapomogi dla powodzian, nie omieszkam co do jej rozdziału również zasięgnąć cennej opinii Świetnego Wydziału krajowego. W końcu mam zaszczyt dodać, że poleciłem Panom Starostom tych powiatów, do których odnosi się zarządzenie Świetnego Wydziału krajowego z dnia 30. czerwca 1893 l. 30.903, ażeby Wydziałom powiatowym użyczyli w ich czynności wszelkiej pomocy i udzielili im wszystkich potrzebnych wyjaśnień".

W skutek powyższego oświadczenia zaproszono c. k. Prezydyum Namiestnictwa na wspólne posiedzenie, które się odbyło dnia 10. lipca 1893. Na tem posiedzeniu rozdzielono na zasiłki powodziowe kwotę 26.200 zł., z której przypadło 21.200 zł. na fundusz krajowy, resztą zaś w kwocie 5.000 zł. pokryło c. k. Prezydyum Namiestnictwa z daru Najjaśniejszego Pana. Kwotę przypadającą na fundusz krajowy po potrąceniu z niej 1.600 zł. jako części udzielonych poprzednio zasiłków powodziowych, Wydział krajowy wyasygnował rozporządzeniem z dnia 10. lipca 1893 l. 36.126 na ręce Wydziałów powiatowych tych dwunastu powiatów, które według otrzymanych wiadomości najbardziej w skutek powodzi ucierpiały, i przeznaczył ją na zasiłki bezzwrotne dla ludności włościańskiej, pozbawionej plonów, celem dopomożenia jej do wyżywienia się i zapobieżenia niedostatkowi i powstającym stąd chorobom. Wydział krajowy wskazał przytem te gminy, które przedewszystkiem mają być uwzględnione i wezwał Wydziały powiatowe, ażeby wspólnie z c. k. Starostwami obmyśliły sposób rozdzielenia zasiłków i powzięły decyzyę, czy odpowiednio do stosunków miejscowych zamierzony cel da się najskuteczniej osiągnąć przez rozdzielenie żywności w naturze, czy też przez udzielenie zapomóg w gotówce lub ewentualnie przez częściowe

użycie kwoty zagomogowej na wykonanie robót publicznych dla dostarczenia ludności zarobku.

Zanim jednak Wydział krajowy otrzymał daty o klęskach powodziowych z czerwca, nawiedziła nasz kraj dnia 11., 12. i 13. sierpnia 1893 nowa powódź, która rozmiarami przewyższyła znacznie powódź czerwcową i okazała się w skutkach jeszcze straszniejszą, aniżeli powódź czerwcowa, zwłaszcza, że zalała także i takie powiaty, które były dotknięte pierwszą powodzią. W skutek tej ponownej katastrofy klęska niedostatku stała się już faktem nie jak w czerwcu obejmującym kilka powiatów a w innych przewidywanym, ale faktem rzeczywistym i na znaczną część kraju zozciągnietym. Wydział krajowy więc po poprzedniem przedstawieniu sprawy w c. k. Prezydyum Namiestnictwa, udzielił na zakupno żywności dla ludności włościańskiej dalszego zasiłku w kwocie 3.650 zł. i odezwą z dnia 14. sierpnia 1893 l. 43.493 przypomniał c. k. Prezydyum Namiestnictwa sprawę udzielenia ze skarbu państwa zasiłków dla powodzian, tudzież sprawę bezpłatnego udzielenia soli bydlęcej, przedstawioną już poprzednio w odezwie z dnia 30. czerwca 1893 l. 30.903. W sprawach tych wystosowano również dnia 14. sierpnia 1893 depeszę telegraficzną do J. E. P. Ministra spraw wewnętrznych. Nadto Wydział krajowy wezwał do zestawienia wykazów szkód i potrzeb Wydziały powiatowe w: 1) Brzozowie, 2) Buczaczu, 3) Dobromilu, 4) Krośnie, 5) Lisku, 6) Łańcucie, 7) Myślenicach, 8) Nisku, 9) Przemyślu, 10) Sanoku, 11) Turce i 12) Żydaczowie. (LW. 41.012/93, 42.962/93, 43.492/93, 43.493/93, 44.077/93 i 44.694/93).

Z powodu licznych i natarczywych próśb, wykazujących nędzę i głód, Wydział krajowy był zniewolony przyznać dalsze zasiłki na żywność dla ludności włościańskiej w łącznej kwocie 5.000 zł, razem tedy łącznie z zasiłkami poprzednio wymienionymi Wydział krajowy wydał na żywność dla ludności włościańskiej kwotę 30.050 zł. Szczegółową repartycyę tej sumy wykazuje załączone zestawienie (Alegat 2).

Alegat 2.

Na ten sam cel c. k. Prezydyum Namiestnictwa — według odezwy z dnia 22. sierpnia 1893 l. 9.240/pr. — rozdzieliło kwotę 5.000 zł., udzieloną najmiłościwiej przez Najjaśniejszego Pana jako doraźną pomoc dla dotkniętych powodzią.

Z dziennika ustaw państwa Wydział krajowy powziął wiadomość, że Cesarskiem rozporządzeniem z dnia 23. sierpnia 1893 Nr. 135 przeznaczono z funduszów państwowych tymczasowo na zasiłki dla powodzian w Galicyi, Bukowinie i Tyrolu kwotę 240.000 zł. a. w., z której miało przypaść na Galicyę 150.000 zł. Wydział krajowy nie wątpił, że w myśl dokonanego z c. k. Prezydyum Namiestnictwa porozumienia, suma ta zostanie rozdzielona w porozumieniu z Wydziałem krajowym. Gdy jednak ani o samym fakcie udzielenia subwencyi państwowej, ani też w sprawie rozdzielenia jej Wydział krajowy w dwa miesiące od daty rozporządzenia Cesarskiego nie otrzymał od c. k. Rządu żadnego zawiadomienia, a tymczasem wpłynęły wykazy powodziowe niemal od wszystkich zawezwanych Wydziałów powiatowych, oczekujących niecierpliwie tej pomocy państwowej, która miała im być wymierzona w porozumieniu z Wydziałem krajowym, Wydział krajowy odezwą z dnia 21. października 1893 l. 44.694 przypomniał c. k. Prezydyum Namiestnictwa powyższy układ i upraszał o wyjaśnienie. Odezwą z dnia 22. listopada 1893 l. 11.753|pr. c. k. Prezydyum Namiestnictwa oznajmiło, jak następuje:

„Odnośnie do cennej odezwy z dnia 21. października b. r. l. 44.694 mam zaszczyt oznajmić Świetnemu Wydziałowi krajowemu, że z kwoty 240.000 zł., dozwolonej Najwyższem rozporządzeniem z dnia 23. sierpnia b. r. z funduszów państwowych na rzecz powodzią dotkniętych, przeznaczył J. E. Pan Minister spraw wewn. dla Galicyi 150.000 zł., oddając mi tę kwotę do dyspozycyi na powyższy cel.

Rozdzielając ów fundusz państwowy na pojedyńcze powodzią dotknięte okolice, zarządziłem wypłatę przyznanych zasiłków pieniężnych na ręce odnośnych panów Staro-

stów, którym zarazem poleciłem obmyśleć i ułożyć w porozumieniu z dotyczącymi Wydziałami powiatowymi sposób użycia przyznanych zasiłków.

Jako ogólną zasadę co do użycia zapomóg państwowych podałem zaś panom Starostom wskazówkę, że z zapomogi zakupywać należy w pierwszym rzędzie zboże na zimowe zasiewy, dalej pokrywać koszta robót publicznych, jak budowy lub naprawy dróg i mostów, przeprowadzenia asanacyi, suszenia i odprowadzenia wód, oraz innych tego rodzaju robót pożytecznych, których wykonanie przysporzyć może zarobku ludności nawiedzonej klęską wylewów. Po myśli tych wskazówek użytą będzie zapomoga państwowa, z której w szczególności przyznałem następujące zasiłki:

1) powiatowi przemyskiemu 12.000 zł. ogólnego zasiłku, nadto 2.000 zł. na odprowadzenie i osuszenie wód z nizin i wklęsłości i 100 zł. na zakupno żywności, razem 14.100 zł.

2) powiatowi turczańskiemu 8.150 zł., z której to kwoty postanowiono użyć 4.000 zł. na wsparcie, celem odbudowania powodzią zniesionych lub zniszczonych domów mieszkalnych i gospodarskich 2.000 zł. na umożliwienie przezimowania inwentarza żywego 1.000 zł., na zakupno i obdzielenie najuboższej ludności ziarnem, wreszcie 1.000 zł. na roboty najpilniejsze około dróg powiatowych, kwoty 150 zł. użyto na zakupno żywności dla szczególnie pomocy potrzebujących;

3) powiatowi jarosławskiemu 5.300 zł.;

4) powiatowi stryjskiemu 8.000 zł.;

5) powiatowi samborskiemu 5.000 zł.;

6) powiatowi sanockiemu ogólnego zasiłku 5.000 zł., z czego 4.700 zł. obróconych będzie na naprawę zniszczonych dróg i mostów, a 300 zł. na cele regulacyi rzeki Taby koło Rymanowa. Dla tegoż powiatu przyznałem nadto szczegółowe zasiłki, a to 800 zł. na regulacyę rzeki Taby koło Rymanowa, a 500 zł. jako zapomogę dla mieszkańców gminy Bukowska, razem otrzymał tedy powiat sanocki 6.300 zł. w. a.

7) powiatowi brzeskiemu 5.000 zł., z czego obrócono 1.000 zł. na obwałowanie rzek Uszwicy i Uszewki pod Szczurową, 1.000 zł. na zakupno zboża, zaś resztę na naprawę dróg, a zwłaszcza na przebudowanie drogi gminnej w Filipowicach;

8) powiatowi brzozowskiemu 4.000 zł. ogólnej zapomogi i 500 zł. zapomogi dla mieszkańców gminy Dynowa. razem 4.500 zł.;

9) powiatowi doliniańskiemu 4.300 zł.;

10) powiatowi jasielskiemu 4.000 zł.;

11) powiatowi żydaczowskiemu 4.000 zł., z których postanowiono obrócić 2.100 zł. na zakupno zboża na zimowe zasiewy, 380 zł. na osuszenie bagien i roboty asanacyjne, 90 zł. na naprawę budynków powodzią zniszczonych, wreszcie 1.430 zł. na uporządkowanie dróg.

12) powiatowi rohatyńskiemu 4.000 zł.;

13) powiatowi stanisławowskiemu 4.000 zł., z czego postanowiono obrócić 2.500 zł. na zakupno zboża do zimowych zasiewów, 1.000 zł. na odbudowanie domostw powodzią zabranych i 500 zł. na naprawę dróg i mostów oraz spuszczenie wód z nizin i wklęsłości;

14) powiatowi niskiemu 4.000 zł.;

15) powiatowi kałuskiemu 4.000 zł., z czego postanowiono użyć 3.000 zł. na zakupno zboża i odbudowanie domostw, a 1.000 zł. na roboty około odwrócenia rzeki Łomnicy pod Medynią.

16) powiatowi dobromilskiemu 3.000 zł.;

17) gminom Głów i Janowice powiatu tarnowskiego po 500 zł., razem 1.000 zł.;

18) gminie Targoszyna powiatu wielickiego 300 zł.;

19) na budowę drogi Podkamień-Pieniaki powiatu brodzkiego 2.000 zł.;

20) na budowę drogi Olesko-Czechy powiatu złoczowskiego 1.500 zł.

Oprócz wykazanych powyżej kwot wydano jeszcze 12.550 zł. drobniejszemi kwotami na zasiłki dla poszczególnych gmin lub osób szczególnie dotkniętych klęską powodzi, jakoteż na doraźną pomoc po wylewach.

Nie rozdano jeszcze kwoty 45.000 zł., pozostawiając do dyspozycyi na wypadek potrzeby.

W powiatach przemyskim, stryjskim, jarosławskim, samborskim, brzozowskim, doliniańskim, jasielskim, rohatyńskim, niskim i dobromilskim nie ułożono dotychczas sposobu użycia zapomogi państwowej; równocześnie ponaglam przeto odnośnych panów Starostów, aby donieśli mi o szczegółach ułożonych w tym względzie planów i przystąpili do ich wykonania. Skoro dotyczące relacye nadejdą nie omieszkam zawiadomić o tem Świetny Wydział krajowy.

W końcu mam zaszczyt oznajmić Świetnemu Wydziałowi krajowemu, że w sprawie udzielenia soli spiżowej pośledniejszego gatunku dla bydła przedłożyłem odpowiedne wnioski J. E. Panu Ministrowi Skarbu, który nie powziął jeszcze stanowczej decyzyi; dozwolono jedynie gminom potrzebującym pomocy w powiatach doliniańskim, kałuskim, bohorodczańskim i nadworniańskim, w których znajdują się źródła solne, wolnego poboru surowicy dla bydła".

Dnia 31. grudnia 1893 zaś Wydział krajowy otrzymał następującą odezwę c. k. Prezydyum Namiestnictwa:

„Dodatkowo do mego pisma z dnia 22. listopada 1893. L. 11.755/pr. mam zaszczyt oznajmić Świetnemu Wydziałowi krajowemu w przedmiocie użycia zasiłków, przyznanych z funduszów państwowych z powodu klęski powodzi, co następuje:

W powiecie stryjskim użyto z zasiłku w kwocie 8.000 zł. kwotę 1.300 zł. na zakupno zboża do zimowych zasiewów, a 1.400 zł. na naprawę dróg, resztę 5.300 zł. zatrzymano na razie do dyspozycyi na czas późniejszy.

W powiecie jarosławskim wydano 1.300 zł. celem niesienia doraźnej pomocy przez zakupno żywności, 4.000 zł. na roboty drogowe i asanacyjne.

W powiecie samborskim zakupiono za 2.092 zł. 53 ct. zboże na zimowe zasiewy, kwotę 549 zł. 14 ct. wydano na roboty drogowe, a 2.358 zł. 33 ct. zatrzymano na czas późniejszy.

W powiecie brzozowskim użyto z ogólnej zapomogi w kwocie 4.000 zł. kwotę 550 zł. na wykonanie robót drogowych, a 3.450 zł. na zakupno zboża na zasiewy.

W powiecie doliniańskim przeznaczono kwotę 2.150 zł. na roboty około naprawy dróg i mostów, oraz na obwałowanie brzegów rzek Swicy, Duby, Sukiela i Czeczwy; resztę zasiłku postanowiono zatrzymać celem wydania w porze wiosennej.

W powiecie jasielskim wydano 3.803 zł. na zakupno zboża na zimowe zasiewy, 181 zł. na naprawę dróg, a 16 zł. na spuszczenie wód z nizin i wklęsłości.

W powiecie rohatyńskim zakupiono za 1475 zł. 45 ct. zboże na zasiewy zimowe, a 2.524 zł. 55 ct. użyto na roboty około naprawy dróg.

Zapomogę w kwocie 4.000 zł. przyznaną dla powiatu niskiego obrócono w całości na naprawę dróg.

Również użyto całego zasiłku w kwocie 3.000 zł. przyznanego powiatowi dobromilskiemu w całości na wykonanie robót drogowych.

Zasiłków po 500 zł. przyznanych gminom Głów i Janowice powiatu tarnowskiego użyto wobec dotkliwej nędzy, która w obu tych miejscowościach istnieje, na zakupno żywności.

Kwotę 300 zł. przyznaną gminie Targoszyna powiatu wielickiego obrócono na tymczasowe zabezpieczenię wałów ochronnych w tej miejscowości.

Zapomogę udzieloną gminie Bukowsko powiatu sanockiego w kwocie 500 zł. przeznaczono na zakupno żywności dla ludności potrzebującej pomocy, oraz na przeprowadzenie robót asanacyjnych.

Z przyznanego wreszcie powiatowi przemyskiemu ogólnego zasiłku w kwocie 12.000 zł. wydano 9.200 zł. na zakupno zboża na zimowe zasiewy, 372 zł. na zakupno żywności w celu dostarczenia doraźnej pomocy, resztę w kwocie 2.428 zł. obrócono na wykonanie robót naprawy dróg.

Przytem mam zaszczyt oznajmić Świetnemu Wydziałowi krajowemu, że z powyższych funduszów państwowych przyznałem w b. m. dalsze zapomogi, a to kwotę 3.000 zł. dla powiatu niskiego, kwotę 4.500 zł. na wykonanie robót melioracyjnych koło Wysocka w powiecie jarosławskim, wreszcie kwotę 1.500 zł. dla mieszkańców gminy Rymanowa na zakupno zboża dla zasiewów, oraz na przeprowadzenie robót asanacyjnych".

O treści powyższych odezw Wydział krajowy zawiadomił interesowane Wydziały powiatowe.

Z 39 Wydziałów powiatowych, zawezwanych o nadesłanie dat powodziowych: 1. przedłożyło szczegółowe sprawozdania i wykazy powodziowe 32 Wydziałów powiatowych a mianowicie Wydział powiatowy: w Bóbrce, Bohorodczanach, Borszczowie, Brzesku, Brzozowie, Dąbrowie, Dobromilu, Dolinie, Gorlicach, Grybowie, Jaśle, Kałuszu, Kołomyi, Kosowie, Limanowie, Lisku, Łańcucie, Myślenicach, Nadwórnie, Nisku, Nowym Targu, Pilznie, Przemyślu, Rohatynie, Rudkach, Sanoku, Śniatynie, Stanisławowie, Stryju, Tarnowie, Tłumaczu i Żydaczowie; 2. Wydziały powiatowe w Drohobyczu i Turce pomimo kilkakrotnych upomnień podały tylko ogólną cyfrę szkód, nie wyjaśniając co służyło za podstawę do obliczenia ich wysokości; 3. Wydział powiatowy w Mielcu w sprawozdaniu z 15. lipca 1893 oznajmił, że jakkolwiek szkody powodzią wyrządzone są bardzo znaczne, to jednak nie ma ogólnej klęski, grożącej nędzą i chorobami; 4. reszta zaś Wydziałów powiatowych nie przedłożyła dat powodziowych pomimo, że jak n. p. w powiecie nowosądeckim powodzie wyrządziły olbrzymie szkody, w skutek których tamtejszy Wydział powiatowy odnosił się kilkakrotnie do Wydziału krajowego. Nadto w sprawozdaniu z dnia 31. grudnia 1893 Wydział powiatowy w Jarosławiu podał ogólną cyfrę szkód powodziowych w tamtejszym powiecie.

1. 3. 4. Na podstawie zebranych w ten sposób dat Wydział krajowy zestawił załączony *A.* wykaz szkód wyrządzonych powodziami w r. 1893 tudzież *B.* wykaz kwot niezbędnie potrzebnych na złagodzenie skutków klęsk powodziowych (Alegat 3. i 4.) Według wykazu A) powodzie nawiedziły w 36 powiatach 1684 gmin, dotknęły 72.020 rodzin, zalały grunta w obszarze 242.880 morgów, wyrządziły szkód w budynkach i zakładach wodnych na 267.893 zł.; w gruntach zabranych i żwirem zasypanych na 1,008.150 zł.; w budowlach wodnych na 188.881 zł.; w komunikacyach powiatowych i gminnych na 326.288 zł.; w plonach na 4,584.276 zł., łącznie wykazano szkody powodziowe w kwocie 9,856.927 zł. Szkody powodziowe w r. 1884 wykazane w sprawozdaniu Wydziału krajowego do L. W. 39.865/84 wynosiły 12,246.170 zł. Według wykazu B) zaś potrzeba niezbędnie 646.611 zł. na czasowe wyżywienie ludności włościańskiej dotkniętej powodziami w r. 1893 celem zapobieżenia głodowi i powstającym stąd chorobom; 592.658 zł. na zakupno paszy i karmy dla inwentarza żywego celem zapobieżenia ubytkowi tegoż; 636.773 zł. na zakupno nasion na zasiewy; 203.497 zł. na przywrócenie komunikacyi zniszczonych powodzią; 304.420 zł. na rekonstrukcyę zepsutych i budowę nowych nagłych ochronnych budowli wodnych, w ogóle potrzeba na złagodzenie skutków klęsk powodziowych sumy 2,434.145 zł. Powyższe cyfry jakkolwiek olbrzymie, nie przedstawiają jeszcze całego ogromu klęsk, jakie spadły na nasz kraj w r. 1893, ponieważ nie wykazują one szkód wyrządzonych; powodziami w innych powiatach, ogólnym nieurodzajem plonów i zgniciem paszy, jaki dotknął większą część kraju w skutek ustawicznych deszczów i słot, gradobiciem n. p. w powiecie mościskim (23 gmin), brze-

skim, kolbuszowskim, epidemią choleryczną i t. p. W tych cyfrach nie mieszczą się również szkody wyrządzone na drogach krajowych i w krajowych regulacyach rzek.

Już wyżej wspomniano, że na bezzwrotne zasiłki dla powodzian w naszym kraju celem złagodzenia ich nędzy przeznaczono ze skarbu państwa w sierpniu 1893 kwotę 150.000 zł., na ten sam cel ma być użyta suma 200.000 zł. z przyzwolonych ustawą z dnia 27. grudnia 1893 (Nr. 1 dz. u. p. z r. 1894) 800.000 zł. razem tedy 350.000 zł. Wydział krajowy przedstawia ze swej strony Wysokiemu Sejmowi wniosek o przyznanie na powyższy cel do rozporządzenia Wydziału krajowego kwoty 100.000 zł. Wydział krajowy zamierza z tej kwoty pokryć przedewszystkiem poniesiony już a nieprelimiowany w budżecie krajowym wydatek wyżej wspomniany w kwocie 30.050 zł., reszty zaś użyje na cel wskazany w miarę swego uznania na zasiłki bezzwrotne lub też na wykonanie robót publicznej użyteczności celem dostarczenia ludności wiejskiej zarobku. Wydział krajowy świadom jest tego, że rozmiary klęski wymagają wydatniejszej pomocy z funduszów publicznych, nie przedstawia jednak Wysokiemu Sejmowi wniosku o przyznanie większej sumy ze względu na trudności finansowe kraju, oraz z uwagi na tę okoliczność, że już w innych dwóch przedłożeniach (melioracyjnem i drogowem) odwołał się także wskutek powodzi do ofiarności Wysokiego Sejmu i zażądał kredytu w łącznej kwocie 166.313 zł. na roboty publicznej użyteczności, których wykonanie dostarczy zarobku i ułatwi tym sposobem wyżywienie się ludności wiejskiej. Mianowicie Wydział krajowy wykazał, że na nagłe budowle ochronne na rzekach karpackich z powodu powodzi z czerwca i sierpnia 1893. jest niezbędnie potrzebna dalsza dotacya z funduszu krajowego w kwocie 92.313 zł. Roboty te prowadzi c. k. Namiestnictwo. W sprawozdaniu zaś o szkodach wyrządzonych powodziami na drogach krajowych, Wydział krajowy uprasza Wysoki Sejm o kredyt na rekonstrukcyę tych dróg w kwocie 74.000 zł. W razie przyjęcia powyższych wniosków, poniesie skarb krajowy z powodu powodzi z r. 1893. wydatek w łącznej kwocie 266.313 zł., co razem ze subwencyami państwowemi wyżej wspomnianemi czyni 616.313 zł.

W myśl programu wyżej przedstawionego należy dalej rozwinąć akcyę w celu udzielenia ludności wiejskiej pomocy w uskutecznieniu zasiewów. Według alegatu 4. kwota niezbędnie potrzebna na zasiewy ozime i jare wynosi 636.773 zł. Wydział krajowy nie mógł dopomódz powodzianom w uskutecznieniu zasiewów ozimych dla braku rozporządzalnych funduszów, nie mógł też przedstawić c. k. Rządowi cyfrowo określonej potrzeby na ten cel, ponieważ zebranie w należytym czasie dat, na którychby żądanie można było oprzeć, nastręczało Wydziałom powiatowym z powodu ponawiających się powodzi i słot tyle trudności, iż zaledwie w miesiącu październiku i listopadzie te daty do Wydziału krajowego nadeszły. Wiadomo jednak, że wieśniacy w ogóle bardzo mało oziminy zasiewają i uskuteczniają przeważnie zasiewy jare. Nadto — wedle zasięgniętych informacyi — w r. 1893. wieśniacy prawie żadnych zasiewów ozimych nie uskutecznili już to z powodu ustawicznych słot, już to dla braku ziarna do zasiewów. Wskutek tego tegoroczne zasiewy wiosenne powinne być o wiele obfitsze, tak, że kwotę potrzebną na zasiewy ozime i jare, wykazaną w alegacie 4., wypada przyjąć jako potrzebną na zasiewy jare.

Ażeby o ile możności uczynić zadość tej potrzebie, Wydział krajowy zażądał od c. k. Rządu udzielenia z funduszów państwowych sumy 500.000 zł. na bezprocentowe pożyczki dla włościan, z zastrzeżeniem, że Wysoki Sejm uchwali gwarancyą kraju, oświadczył gotowość zeznania odpowiedniego dokumentu, poręczającego skarbowi państwa zwrot tej sumy pożyczkowej. W sprawie udzielenia tej gwarancyi, Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek.

Wydział krajowy zdał już wyżej sprawę, że w czerwcu, a następnie w sierpniu i październiku upraszał c. k. Prezydyum Namiestnictwa o wyjednanie, ażeby bezpłatnie udzielono powodzianom odpowiedniej ilości soli pośledniejszego gatunku dla poprawienia

karmy ich bydła, tudzież że c. k. Prezydum Namiestnictwa według jego odezwy z dnia 22. listopada 1893. l. 11.753/pr. przedstawiło w tej sprawie centralnemu Rządowi przychylny wniosek. Sprawa ta jednak — o ile wnosić wypada z odezwy c. k. Prezydum Namiestnictwa z dnia 31. grudnia 1893. l. 13.706/pr. — doznała wkrótce niepomyślnego zwrotu. Odezwą tą bowiem zwrócono Wydziałowi krajowemu prośby Wydziałów powiatowych w Stanisławowie, Myślenicach i we Lwowie o wyjednanie bezpłatnego dostarczenia ludności wiejskiej soli bydlęcej na poprawę paszy celem poinformowania proszących Wydziałów powiatowych, że ustawa z dnia 30. marca 1893. (Nr. 65. dz. u. p.) o sprzedaży soli bydlęcej po cenie 5 złr. od metrycznego cetnara wchodzi w życie zamiast 1. maja 1894. już z dniem 1. stycznia 1894. Ustawa ta w myśl ustawy z dnia 14. grudnia 1893. (Nr. 175. dz. u. p.) weszła istotnie w życie w powyższym terminie, jednak nie zawiera ona postanowień o bezpłatnem udzielaniu soli, lecz o sprzedaży soli bydlęcej, która w myśl rozporządzenia wykonawczego z dnia 20. grudnia 1894. (Nr. 176. dz. u. p.) rozpocznie się dnia 1. lutego 1894. Sprzedaż ta będzie się odbywać w ten sposób, że wszystkie powiaty zostaną rozdzielone przez c. k. krajową Dyrekcyę skarbu na ośm grup, z których każda przypadającą na nią z ogólnego kontyngentu całoroczną ilość soli może zakupić w oznaczonym składzie solnym (w Bochni lub Wieliczce) i w terminie oznaczonym przez tę Dyrekcyę, t. j. kolejno w jednym z ośmiu bezpośrednio po sobie następujących miesięcy, licząc od dnia 1. lutego 1894. W jednym miesiącu więc zostanie dopuszczonych do zakupna soli bydlęcej około dziewięciu powiatów, zatem w ciągu miesięcy zimowych około 20 powiatów.

Oprócz wyżej wspomnianych 37 powiatów dotkniętych klęską powodzi, cierpi jeszcze, według urzędowych dochodzeń, na brak paszy dziesięć powiatów, a to: Kamionka, Kolbuszowa, Mościska, Rawa, Rzeszów, Sambor, Sokal, Staremiasto, Żółkiew i Złoczów, razem tedy 47 powiatów. Wydział krajowy nie wątpi wprawdzie, że tym powiatom zostanie przyznane prawo pierwszeństwa do zakupna soli bydlęcej, jednak będzie mogło z tego korzystać w miesiącach zimowych zaledwie 20 powiatów, reszta zaś powiatów potrzebujących natychmiastowej pomocy będzie dopuszczona do zakupna soli w czasie późniejszym (od 1. kwietnia do końca września), kiedy już kwestya poprawienia paszy zepsutej zeszłorocznemi powodziami i słotami przestanie być dla gospodarza aktualną. Jeżeli się zaś zauważy w dodatku, że całoroczna ilość soli, przeznaczona dla pewnej gminy, względnie obszaru dworskiego, ma być ściśle w oznaczonym terminie naraz zakupiona, co przy ogólnej klęsce i braku funduszów może być, zwłaszcza dla powiatów nawiedzonych powodziami, wprost niewykonalnem, to okaże się, że nawet w tym wypadku, gdyby dla uprawnionych przeznaczono istotnie wystarczającą ilość soli, zastósowaną do rzeczywistego stanu bydła, dobrodziejstwa ustawy wskutek powyższych postanowień rozporządzenia wykonawczego w niniejszym wypadku, dla dotkniętych brakiem paszy są co najmniej wątpliwej wartości. Ustawa o sprzedaży soli bydlęcej, w ściśle jednak ograniczonej maksymalnej ilości (500.000 ctn. m.) dla podniesienia chowu bydła, nie uwzględnia bynajmniej stosunków anormalnych i braku paszy, spowodowanego klęskami elementarnemi, nie rozwiązuje więc tej kwestyi i nie załatwia naglącej obecnie sprawy bezpłatnego udzielenia soli bydlęcej na poprawienie paszy. Takiej pomocy udzielał c. k. Rząd już niejednokrotnie i tak n. p. w roku 1890. wydano bezpłatnie z salin wielickich 20.000 cm. soli spiżowej pośledniejszego gatunku dla poprawienia karmy bydlęcej (LW. 10.368/90.)

Z ogólnego kontyngentu rocznego 500.000 cm. soli bydlęcej, wyznaczonego ustawą dla wszystkich krajów koronnych reprezentowanych w Radzie państwa z wyjątkiem Dalmacyi, c. k. Ministerstwo skarbu na podstawie dat statystycznych o stanie bydła w Galicyi z dniem 31. grudnia 1890 przeznaczyło dla Galicyi rocznie 147.000 cm soli bydlęcej.

Według ostatniego spisu bydła, dokonanego w powyższym dniu, było w Galicyi:

grubego bydła (Grossvieh)	sztuk	2,886.726, które przedstawiają ustawowych jednostek bydlęcych . . .	11,546.904
młodzieży (Jungvieh)	„	328.053, które przedstawiają ustawowych jednostek bydlęcych . . .	656.106
drobnego bydła (Kleinvieh)	„	1,436.589, które przestawiają ustawowych jednostek bydlęcych . . .	1,436.589
Razem	sztuk	4,651.368, reprezentujących jednostek bydlęcych	13,639.599

Z powyższych więc 147.000 cm. soli przypada na jednostkę bydlęcą 1·07 kgr., zatem na cały rok przypada na jedną sztukę: bydła grubego 4·28 kg., młodzieży 2·14 kg., drobnego bydła 1·07 kg. Ustawa ustanawia cenę fiskalną 5 zł. za 1 cm. soli bydlęcej, wliczając w to koszta denaturowania soli, plombowania worków ze solą i zaopatrzenia tychże urzędowemi opaskami papierowemi. Po doliczeniu wydatków na sprowadzenie soli, jako to: zakupno worków rządowych (po 2 na każdy 1 cm.), koszta transportu i t. p., wypadnie koszt 1 cm. w kwocie około 6 zł. (Cena fiskalna za 1 cm. soli warzonki wynosi 9 zł.) Jest rzeczą niemal pewną, że z powodu nędzy i głodu powodzianie nie potrafią na ratowanie bydła ponosić tak znacznych wydatków i zmuszeni będą wstrzymać się od zakupna soli bydlęcej. Ustawa więc, o której mowa, tak ze względu na ustanowiony termin do zakupna soli bydlęcej, jako też z powodu małej ilości i wysokiej ceny soli, nie usuwa bynajmniej potrzeby bezpłatnego udzielenia soli dla bydła, będącego własnością powodzian.

W obec tego, jako też z uwagi, że, jak to wyżej wspomniano, żadne zasadnicze powody nie przeszkadzają bezpłatnemu udzieleniu soli bydlęcej, Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek w tej sprawie. Wydział krajowy nadmienia przytem, że okólnikiem z dnia 4. stycznia 1894 l. 661 zwrócił uwagę wszystkich Wydziałów powiatowych na ustawę o sprzedaży soli bydlęcej i rozporządzenie wykonawcze, a zwłaszcza na te postanowienia, które się odnoszą do niezwłocznego przeprowadzenia czynności przygotowawczych i wezwał je, ażeby o ile możności użyczyły interesowanym skutecznej pomocy.

Na podstawie powyższego przedstawienia Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie akcyi pomocniczej z powodu klęsk powodziowych w r. 1893.

2. Sejm przyznaje do rozporządzenia Wydziału krajowego na zasiłki dla gospodarzy wiejskich w okolicach nawiedzionych w r. 1893 powodziami sumę 100.000 zł. w. a., z zastrzeżeniem, że ma być z niej przedewszystkiem pokryty wydatek dotychczas na ten cel poniesiony.

3. Sejm wstawia do budżetu krajowego za r. 1894 sumę 100.000 a. w. na zasiłki pod 2. wskazane.

4. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby stosownie do potrzeb wykazanych urzędownie przez Wydziały powiatowe w porozumieniu z c. k. Starostwami, wyjednał z c. k. Skarbu państwa w drodze konstytucyjnej bezprocentową pożyczkę dla potrzebujących pomocy gospodarzy wiejskich, dotkniętych w r. 1893 powodziami, na zakupno nasion na zasiewy w wysokości 500.000 zł. w. a. zwrotną pod gwarancyą kraju w sześciu równych ratach rocznych, począwszy od dnia 1. stycznia 1895.

5. Sejm imieniem kraju poręcza zwrot sumy pożyczkowej 500.000 zł. z zastrzeżeniem, że pożyczki będą rozdzielane w porozumieniu i za zgodą Wydziału krajowego i upoważnia Wydział krajowy do zeznania odpowiedniego dokumentu poręczającego.

6. Sejm wzywa c. k. Rząd o wyjednanie w drodze właściwej, ażeby gminom w Galicyi, dotkniętym brakiem paszy w skutek zeszłorocznych powodzi i nieurodzaju, wydano bezpłatnie odpowiednią ilość soli spiżowej pośledniejszego gatunku dla poprawienia karmy bydlęcej.

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem

Lwów dnia 9. stycznia 1893.

Marszałek krajowy:
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Romanowicz w. r.
członek Wydziału krajowego.

Z drukarni i litografii Pillera i Sp. we Lwowie.

ODPIS

okólnika Wydziału kraj. z dnia 30. czerwca 1893 l. 30903 do 27 Wydziałów powiat..

Wydział krajowy wzywa Wydział powiatowy, ażeby w porozumieniu z tamtejszem c. k Starostwem, zbadał bezzwłocznie przy pomocy znawców, szkody wyrządzone tegoroczną klęską powodziową w tamtejszm powiecie i przedłożył **najpóźniej dnia 20. lipca 1893** wyczerpujące sprawozdanie i szczegółowe daty co do następujących punktów:

1) jaka woda płynąca wyrządziła szkodę w powiecie?

2) które gminy, tudzież które obszary dworskie zostały dotknięte klęską powodzi?

3) jak wielka jest ludność tych gmin, ilość gospodarzy gruntowych oraz liczba rodzin nawiedzonych klęską?

4) ile morgów zajmuje obszar zalany tak gruntów gminnych jak i dworskich, tudzież ile morgów przypada z tego na role, łąki, pastwiska i ogrody?

5) ile budynków i zakładów wodnych (młynów, tartaków, foluszów i t. p.) uszkodził wylew i jak wielka jest szkoda oceniona w złr. w. a.?

6) ile mórgów gruntu nadbrzeżnego zabrała woda, ile morgów gruntu zasypała żwirem i jaką wartość przedstawia ten obszar zabrany lub też do tego stopnia zasypany, że nie może być nadal użyty pod kulturę?

7) jak wielka jest szkoda wyrządzona konkurencyjnym, spółkowym lub prywatnym budowlom wodnym w powiecie, jako to: wałom, szluzom, przepustom, jazom, tamom, opaskom itp?

8) jak wysoka jest szkoda wyrządzona wylewem w plonach rolnych, łąkach, pastwiskach i lasach, oceniona w złotych w. a.

9) czy i jakiej kwoty pieniężnej potrzeba, ażeby włościańskiej ludności tamtejszego powiatu, pozbawionej plonów w skutek powodzi, dopomódz do wyżywienia się, celem zapobieżenia niedostatkowi i powstającym stąd chorobom, oraz dostarczyć paszy i karmy dla inwentarza żywego, dla zapobieżenia ubytkowi bydła?

10) czy i jakiej kwoty pieniężnej potrzeba w powiecie na zakupno nasion dla obsiewu włościańskich pól zalanych a to dla obsiewu jesiennego i wiosennego?

11) Czy i jakiej kwoty pieniężnej potrzebuje powiat dla przywrócenia komunikacyi powiatowej i gminnej, oraz naprawy istniejących budowli wodnych służących do ubezpieczenia brzegów lub zabezpieczenia przed wylewami (wałów, szluz, przepustów) wreszcie dla wykonania takich budowli nie cierpiących zwłoki, bez których, z powodu zdziczenia łożysk, powstałego w skutek powodzi, właściciele gruntów przyległych do rzek, byliby narażeni na dalszą utratę ziemi.

Daty, tyczące się szkód, powinny obejmować tak gospodarstwa włościańskie jak obszary dworskie, lecz należy podać je oddzielnie.

W załączeniu †. Wydział krajowy przesyła formularze wykazów *A.* i *B*, które należy wypełnić i razem ze sprawozdaniem przedłożyć.

Jak najrychlejsze przedłożenie tego sprawozdania wraz z żądanemi datami jest konieczne w interesie ludności tamtejszego powiatu, gdyż posłuży ono do oceniena rozmiarów klęski, oraz poprze starania Wydziału krajowego o uzyskanie funduszów i wymierzenie pomocy dla tamtejszego powiatu zwłaszcza na cele podane wyżej pod 9) i 10).

WYKAZ

zasiłków udzielonych w. r. 1893 na zakupno żywności dla ludności wiejskiej dotkniętej klęskami elementarnemi.

Licz. porz.	Nazwa powiatu:	WYASYGNOWANO		Uwagi.
		rozporządzeniem z dnia	złr. w. a.	
1	Bóbrka	7 czerwca 1893 l. 28861 8 „ „ l. 28963	200	
2	Bohorodczany	15 czerwca 1893 l. 29272 10 lipca „ l. 36.126	800	
3	Brzesko	14 sierpnia 1893 l. 37.453	500	
4	Buczacz	10 lipca 1893 l. 36.126	1.600	
5	Dolina	9 czerwca 1893 l. 29.120 16 „ „ l. 29.368 10 lipca „ l. 36.126	2.050	
6	Drohobycz	10 lipca 1893 l. 36.126	800	
7	Jasło	14 sierpnia 1893 l. 37.453	500	
8	Kałusz	10 lipca 1893 l. 36.126	2.450	
9	Kolbuszowa	14 sierpnia 1893 l. 37.697 20 października 1893 l. 46.553	600	
10	Mościska	3 listopada 1893 l. 55.737	500	
11	Przemyśl	14 sierpnia 1893 l. 43.008	500	
12	Rohatyn	10 lipca 1893 l. 36.126 14 sierpnia „ l. 43.008	2.750	
13	Rudki	10 lipca 1893 l. 36.126	2.050	
14	Sanok	10 października 1893 l. 52.640 3 listopada „ l. 54.560	1.500	
15	Stanisławów	16 czerwca 1893 l. 30.217 10 lipca „ l. 36.126	3.200	
16	Staremiasto	2 września 1893 l. 44.479 10 lipca 1893 l. 36.126	200	
17	Stryj	12 sierpnia „ l. 42.789 14 „ „ l. 42.810	2.300	
18	Tarnów	10 lipca 1893 l. 36.126 14 sierpnia „ l. 37.697	700	
19	Tłumacz	7 czerwca 1893 l. 28.677 16 czerwca „ l. 30.216 10 lipca „ l. 36.126	3.200	
20	Turka	14 sierpnia 1893 l. 42.810 20 „ „ l. 43.835	1.500	
21	Wieliczka	14 sierpnia 1893 l. 37.453	150	
22	Żydaczów	10 lipca 1893 l. 36.126 25 sierpnia „ l. 43.835	2.000	
		Razem . .	30.050	

Alegat 3. do LW. 55.081/93.

Wykaz szkód

wyrządzonych powodziami w roku 1893.

Alegat 3. do LW. 55.081/93.

Wykaz

wyrządzonych powo-

Liczba porządk.	Nazwa powiatu	Nazwa rzeki (potoku) która wyrządziła szkodę	Liczba gmin nawiedzonych powodzią	Liczba rodzin		Obszar zalanych gruntów		
				mieszkających w gminach nawiedzonych powodzią	dotkniętych klęską	włościańskich	dworskich	razem
						w morgach		
1	Bóbrka . .	Dniestr, Stryj, Chlebówka, Suchodołka i Wiśniowiec	24	2.036	1.642	5.306	2.032	7.338
2	Bohorodczany	Bystrzyca sołotw., Posieczanka i potoki	24	6.864	1.194	868m 131°	nie podano	868m 131°
3	Borszczów .	Dniestr	4	nie podano	1.461	nie podano	—	166m 520s.
4	Brzesko . .	Dunajec i Uszwica	27	18.003	217	1.706	1.617	3.323
5	Brzozów .	San, Baryczka, Stobnica, Wisłok, Golcówka, Potok gór.	56	11.735	3.556	4.388	3.137	7.525
6	Dąbrowa .	Wisła, Dunajec, Breń, Kisielina. Żabnica i t. d.	62	3.216 4.467	654 2.682	970½ 6.351	3.587 1.987	4.557½ 8.332
7	Dobromil .	Wiaz, San, Słupniva, Strwiąż i t. d.	73	4 750	2.672	1.990	959	2.945
8	Dolina . .	Świca, Łomnica, Rypianka, Łużanka, i inne	40	52 342	—	7.933	—	7.933.
9	Drohobycz .	Bystrzyca, Tyśmienica	30	nie podano	—	—	—	—
10	Gorlice . .	Ropa, Bystrzyca, Łosianka, Bielanka i t. d.	57	38.243	930	1.512	420	1.932
11	Grybów . .	Biała, Mostyca i potoki	25	2.741	175	93½	103¾	197¼
12	Jarosław .	San	39	nie podano	—	—	—	7.000
13	Jasło . .	Wisłoka, Jasiółka, Wisłok i Ropa	130	2.493	2.493	—	—	198½
14	Kałusz . .	Łomnica, Bereznica, Czeczwa, Dniestr i t. d.	69	13.689	5.326	14.305	1.587	15.892
15	Kołomya .	Prut, Sopówka, Łuczka, Pistynka i t. d.	36	20.347	250	nie podano	—	—

szkód

dziami w roku 1893.

Szkody wyrządzone										Uwaga
w budynkach i zakładach wodnych		w zabranych gruntach		w zasypanych żwirem gruntach		w zniszczonych lub uszkodzonych budowlach wodn.	w uszkodzonych komunikacyach powiatowych i gminnych	w plonach	Ogółem	
Ilość	wartość zł. w. a.	Ilość morgów	wartość zł. w. a.	Ilość morgów	Szkoda zł. w. a.	zł. w. a.				
7	5.000	8	4.000	nie podano	—	80	595	112.170	121.845	
58	7.537	□ 191m 131°	12.526	667½	29.108	nie podano	3.482	29.732	82.385 2.288	
nie pod.	4.575	nie podano	4.736	nie podano	—	—	—	—	9.311	
nie pod.	2.500	7	1.600	96	5.100	1.000	3.820	50.520	64.540	Dat. z lipca 1893
18	5.150	56	16.370	72	21.250	5.850	24.860	301.000	374.480	LW. 45.659/93
38	350	17¾	7.000	91¼	1.946	—	105	63.017	72.418	} 244.543 zł.
11	420	¼	50	—	550	2.500	994	167.611	172.125	
30	13.480	280	44.401	814½	53.595	14.400	nie podano	80.315	206.191	LW. 50.160/93
239	18.920	434	59.110	7.601	166.790	23.170	14.200	19.265 obsz. dwor. 90.800	392.255	D. z lipca 1893
nie pod.	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000.000	
8	3.400	76½	16.350	85¼	6.185	17.470	41.890	19.780	105.075	
nie pod.	300	31¾	7.300	192	11.735	200	3.300	6.180	29.015	D. z lipca 1893
nie pod.	—	—	—	—	—	—	—	—	300.000	
nie pod.	—	—	58.833	nie podano	30.203	nie podano	12.323	168.437	269.796	
791	10.860	726	123.480	2.089	192.450	5.250	12.610	216.747	561.397	D. z lipca 1893
23	2.180	306¾	95.771	nie podano	—	—	12.800	—	110.751	

Liczba porządk.	Nazwa powiatu	Nazwa rzeki (potoku) która wyrządziła szkodę	Liczba gmin nawiedzonych powodzią	Liczba rodzin		Obszar zalanych gruntów		
				mieszkających w gminach nawiedzonych powodzią	dotkniętych klęską	włościańskich	dworskich	razem
						w morgach		
16	Kossów	Czeremosz (Biały i Czarny), Rybnica, Pistynka i t. d.	45	17.554	3.361	4.584	5	4.589
17	Krosno	Wisłok, Jasiółka, Lubatówka i potoki	57	9.700	1.450	2.280	911	3.191
18	Limanowa	Raba, Łososina, Dobrzanka i inne	22	110	94	24	20	44
19	Lisko	San, Osława, Solinka, Hoczewka, Olszaniczka	51	nie podano	—	—	—	—
20	Łańcut	San, Wisłok i Mleczka	21 19	— 4.217	1.309 1.273	— 6.588	— 265	6.277 6.853
21	Myślenice	Raba i Skawa	26	5.749	1.486	4.610	401½	5.011½
22	Nadwórna	Prut, Bystrzyca, Osławka, Strymba, i t. d.	24	47.881	2.769	1.416½	270	1.686½
23	Nisko	San, Łęg, Tanew i Poliwka	23	4.064	1.336	4.627	746	5.373
24	Nowy-Targ	Dunajec biały i czarny, Dunajec połączony, Raba	32	nie podano	—	—	—	—
25	Pilzno	Wisłoka, Czarna i potoki górskie	22	2.914	442	1.894	2.062	3.956
26	Przemyśl	San, Wiar i górskie potoki	123	10.871	5.656	16.980¼	11.532	28.512¼
27	Rohatyn	Dniestr	10	1.602	530	1.270	804	1.074
28	Rudki	Dniestr, Strwiąż, Tyśmienica, Bystrzyca	17	3.556	3.168	9.555	4.802	14.357
29	Sanok	San, Wisłok, Pielnica i górskie potoki	30	12.778	6.414	10.547½	4.714½ i 200 s.	15.262 i 200 s.
30	Śniatyn	Prut, Czeremosz, Rybnica, Bełełójka	33	—	1.366	4.092	508	4.600
31	Stanisławów	2 Bystrzyce, Dniestr, Łomnica itd.	75	13.279	6.188	14.379½	—	14.379½
32	Stryj II. klęska	Opór, Stryj, Świeca, Zyżawa, Kłodnica	37 75	49.702 73 931	1.125 1.861	5.353 11.503	1.060 940	6.413 12.443
33	Tarnów	Biała, Dunajec, Czarna, Szwedka itd.	47	30.733	490	852	1.960	2.812
34	Tłumacz	Dniestr, Worona, Strymba itd.	36	11.898	5.712	10.639½	2.541½	13.181
35	Turka	nie podano	73	nie podano	—	—	—	—
36	Żydaczów	Świca, Stryj, Dniestr, Bereźnica, Kubeczka, Krechówka i potoki	41	7.642	5.271	14.801	9.853	24.654
		Razem	1.684	487.318	72.020	171.416	57.819	242.880½

Szkody wyrządzone										
w budynkach i zakładach wodnych		w zabranych gruntach		w zasypanych żwirem gruntach		w zniszczonych lub uszkodzonych budowlach wodnych	w uszkodzonych komunikacyach powiatowych i gminnych	w płonach	Ogółem	Uwaga
Ilość	wartość zł. w. a.	Ilość morgów	wartość zł. w. a	Ilość morgów	Szkoda zł. w. a.	zł. w. a.				
83	13.240	1.590	196.800	2.269	43.140	—	22.135	48.500	323.815	
nie pod.	—	44	15.200	26	890	600	7.800	112.540	137.030	LW. 49.655/93
1	300	11½	2.515	41	1 230	2.190	5.700	2.165	14.100	D. z lipca 1893
nie pod.	5.100	nie podano	—	—	—	13.140	29.995	44.410	92.645	
nie pod.	—	—	—	—	—	—	—	160.390	160.390	
3	1.472	296¼	18.600	894¼	14.275	12.466	2.692	45.491	94.996	
26	5.650	89	9.915	303½	10.940	9.300	6.650	21.237	63.692	
nie pod.	—	1.878	187.800	955	47.750	nie podano	9.000	135.800	380.350	
nie pod.	5.900	nie podano	25.952	nie podano	16.219	10.268	10.820	37.184	106.343	
nie pod.	—	—	—	—	—	400	956	11.946	13.302	
341	34.850	823⅞	130.810	3.526¼	75.637	8.520	16.485	1,045.014	1,311.346	LW. 51.28[illegible]/93
225	nie podano	1.138	8.740	162½	2.860	nie podano	280	47.790	59.670	D. z lipca 1893
33	1.880	3.170	34.513	15	450	2.680	3.150	91.773	134.486	
177	37.943	2.065½	100.750	1.450	97.046	12.299	49.049	263.860	560.947	LW. 51.279/93
86	13 750	346	58.140	573	10.510	1.670	170	76.427	160.667	
513	26.755	1.082	102.944	2.247	61.741	11.410	4.427	277.154	484.431	
33	2.900	90	13.360	103	5.020	15.700	1.910	35.180	74.070	I powódź
104	7.860	196	12.610	72	1.560	1.760	15.370	127.362	166.522	II powódź
5	590	5	590	15	1.980	1.000	300	49.535	54.355	LW. 38.455/93 D. z lipca 1893
645	19.451	344½	52.175	504½	30.420	1.158	4.370	233.484	341.058	LW. 45 007/93
nie pod.	—	—	—	—	—	—	—	—	700.000	
bud. 88	15.550	383½	55.850	643	67.570	14.400	4.010	391.460	548.840	LW. 46.122/93
3.587	267.893	15.688	1,479.151	25.598½	1,008.150	139.881	326.288	4,584.276	9,850 927	

Wykaz B.

Liczba porząd.	Nazwa powiatu	Kwota niezbędnie potrzebna							UWAGI
		na czasowe wyżywienie ludności włościańskiej dotkniętej powodziami w r. 1893 celem zapobież. głodowi i powstającemu stąd chorob.	na zakupno paszy i karmydła inwen. żywego będącego własnością włośc. nawiedz. powodz. w r. 1893 celem zapob. ubytk tego inwentarza	na zakupno nasion dla ludności włościańskiej nawiedzonej powodz. w r. 1893 na zasiewy		na przywrócenie komunikacyi zniszczonych powodzią w r. 1893.	na rekonstrukcyę nagłych budowli ochron. wodn.	Ogółem	
				ozime	jare				
		zł. w. a.	zł. w. a.	zł. w. a.	zł. w. a.	zł. w. a.	zł. w. a.	zł. w. a.	
1	Bóbrka	850	22.470	—	10.240	595	80	34.235	
2	Bohorodcz.	3.050	8.710	4.275	nie pod.	2.909	nie pod.	18.944	
3	Borszczów	nie podano	nie podano	nie pod.	„ „	nie pod	„ „	9.311	
4	Brzesko	1.835	4.740	10.710	2.622	3.820	11.000	34.727	
5	Brzozów	54.340	30.110	11.075	11.734	16.810	1.210	125.279	
6	Dąbrowa	55.119	28.371	27.771	26.288	1.755	36.394	175.698	
7	Dobromil	nie podano	nie podano	9.280	7.415	nie pod.	nie pod.	16.695	
8	Dolina	19.265	„ „	56.131	nie pod.	14.200	23.150	112.746	
9	Drohobycz	nie podano	„ „	nie pod.	„ „	nie pod.	nie pod.	nie pod.	Vide p. 9 w. A.
10	Gorlice	6.170	6.600	2.700	5.100	22.150	10.700	53.420	Dat. 2 lip. 1893.
11	Grybów	nie podano	nie podano	nie pod.	nie pod.	nie pod.	nie pod.	nie pod.	Vid. p. 11 w. A.
12	Jarosław	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Vid. p 12 w. A.
13	Jasło	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Vid. p. 13 w. A.
14	Kałusz	3.200	6.100	4.330	3.750	4.180	18.920	40.480	
15	Kołomya	97.861	nie podano	nie pod.	nie pod.	12.800	nie pod.	110.661	Vid. p. 15 w. A.
16	Kossów	9.100	„ „	„ „	„ „	9.685	10.000	28.785	
17	Krosno	7.300	7.600	3.100	4.400	7.700	nie pod.	30.100	
18	Limanowa	1.200	870	120	20	3.230	182	5.622	
19	Lisko	nie podano	nie podano	nie pod.	nie pod.	nie pod.	nie pod.	30.000	I. klęska
20	Łańcut	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	6.275	II. klęska
		1.180	1.762	—	3.466	—	—	6.415	
21	Myślenice	33.447	12.042	—	12.323	1.907	17.798	77.517	
22	Nadwórna	nie podano	nie podano	nie pod.	nie pod.	13.400	7.600	21.000	
23	Nisko	„ „	37.700	„ „	„ „	nie pod.	nie pod.	37.700	
24	Nowy-Targ	„ „	nie podano	„ „	„ „	„ „	„ „	nie pod.	Vid. p. 24 w. A.
25	Pilzno	„ „	„ „	„ „	„ „	1.545	400	1 945	
26	Przemyśl	69.711	86.516	47.550	47.987	15.425	17.570	284.759	
27	Rohatyn	25.000	10.800	8.090	8.090	200	nie pod	52.180	
28	Rudki	57.000	96.020	10.975	81.615	3.250	1.580	250.440	
29	Sanok	87.106	55.502	19.590	52.904	34.790	32.446	282.538	
30	Śniatyn	23.818	2.500	1.419	200	nie pod.	36.800	64.737	
31	Stanisław.	51.264	45.764	27.163	34.083	5.216	42.840	206.330	
32	Stryj	7.947	9.900	1 000	7.000	20.590	3.500	49.937	
33	Tarnów	nie podano	nie podano	nie pod	nie pod.	nie pod.	nie pod.	4.600	
34	Tłumacz	16.948	17.474	7.503	14.914	2.420	9.550	68.809	
35	Turka	nie podano	nie podano	nie pod.	nie pod.	nie pod.	nie pod.	nie pod.	Vid. p. 35 w. A.
36	Żydaczów	14.900	101.100	10.840	39.000	4.920	22.700	193.460	
	Razem .	646.611	592.658	263.622	373.151	203.497	304.420	2,434.145	

L. W. 1840.

Aleg. 48.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół ludowych i seminaryów nauczycielskich w Galicyi w latach szkolnych 1891/2 i 1892/3.

Wysoki Sejmie!

Odezwą z dnia 5. stycznia 1894 l. 223 nadesłała Rada szkolna krajowa Wydziałowi krajowemu sprawozdanie o stanie szkół ludowych i seminaryów nauczycielskich w Galicyi w latach szkolnych 1891/2 i 1892/3.

Sprawozdanie to Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 12. stycznia 1894.

Marszałek Krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca;
Chamiec *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

L. W. 1840.

Aleg. 49.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół średnich Galicyi w roku szkolnym 1892/93.

Wysoki Sejmie!

Odezwą z dnia 5. stycznia 1894 l. 224 nadesłała Rada szkolna krajowa Wydziałowi krajowemu sprawozdanie o stanie szkół średnich w Galicyi za rok szkolny 1892/3.

Sprawozdanie to Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 12. stycznia 1894.

Marszałek Krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Chamiec *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

L. W. 65458/93.

Aleg. 50.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie udzielenia subwencyi na restauracyę zamku w Żółkwi.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 16. maja 1893 przekazał Wysoki Sejm petycyę p. Juliana Zacharjewicza, prof. lwowskiej szkoły politechnicznej i c. k. konserwatora zabytków historycznych dla Galicyi wschodniej, o subwencyę w kwocie 6.000 złr. a. w. na restauracyę zamku w Żółkwi Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na najbliższej sesyi sejmowej. W wykonaniu powyższego polecenia odniósł się Wydział krajowy przedewszystkiem do grona konserwatorów dla zabytków historycznych we wschodniej Galicyi z prośbą o dokładne zbadanie, jakich w przybliżeniu kosztów wymagałaby restauracya zamku w Żółkwi. Wydział krajowy prosił zarazem koło konserwatorów, ażeby przy badaniu miało na uwadze tylko takie roboty rekonstrukcyjne, które ze względu na zabezpieczenie tego zamku od ruiny i zachowania go jako zabytku historycznego mogą być wskazane.

W odpowiedzi na powyższe pismo otrzymał Wydział krajowy od grona konserwatorów opinię, iż petycye prof. Zacharjewicza o subwencyę na restauracyę zamku w Żółkwi wniesioną została do Wysokiego Sejmu po porozumieniu się w krótkiej drodze z członkami koła. Nie wyszła zbiorowo z jego biura tylko dlatego; że posiedzenie konserwatorów nie mogło być zwołanem przed zamknięciem Wysokiego Sejmu. Sprawą tą jednak zajmowało się koło na następnych posiedzeniach i doszło do przekonania, że kwota 6.000 złr., o którą w petycyi prof. Zacharjewicz prosił, pokryłaby zaledwie najważniejsze, niezbędne roboty ochronne tej tyle drogiej pietyzmowi narodowemu pamiątki historycznej.

Sprawa zamku żółkiewskiego poruszoną już raz była w petycyi do Wysokiego Sejmu w r. 1892 wniesionej. Mianowicie gmina m. Żółkwi, która w roku 1891 nabyła na własność zamek żółkiewski, wniosła do Wysokiego Sejmu petycyę o nabycie tego zamku na własność kraju. Petycyi tej Wysoki Sejm jednakowoż nie załatwił.

Wspaniały niegdyś zamek Żółkiewskich, następnie siedziba króla Jana Sobieskiego, w ogólnych zarysach zachował się dotąd. Zamek ten w trzech częściach jest zamieszkany, mieszczą się bowiem w nich starostwo, urząd podatkowy i sąd powiatowy. Te części zamku są własnością rządową, główne zaś skrzydło napół zrujnowane i południowo-wschodnie nabyło miasto Żółkiew.

Stan majątkowy gminy m. Żółkwi nie pozwala jej ponieść znaczniejszych wydatków, koniecznych w celu zachowania od ruiny zamku, mającego dla nas cenną wartość historyczną, zatem kraj musi w tym wypadku pospieszyć z pomocą.

Wydział krajowy sądzi, iż potrzebną na ten cel subwencyę możnaby przyznać, należałoby jednak wejść wprzód z gminą m. Żółkwi w rokowania, na jaki cel gotową jest przeznaczyć zamek żółkiewski po jego odrestaurowaniu.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby przeprowadził z gminą m. Żółkwi rokowania, na jaki cel byłaby gotową oddać zamek żółkiewski po jego odrestaurowaniu i ażeby z wyniku przedsięwziętych rokowań zdał sprawę na następnej sesyi sejmowej.

2) Sejm upoważnia Wydział krajowy, ażeby w razie pomyślnego wyniku rokowań wstawił do preliminarza budżetu krajowego na rok 1895 kwotę 3.000 złr. jako pierwszą ratę subwencyi na restauracyę zamku w Żółkwi, do preliminarza zaś na rok 1896 takąż kwotę jako drugą i ostatnią ratę.

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 9. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Chamiec *w. r.*
Członek Wydziału kraj.

L. W. 2.316/94.

Aleg. 51.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zamknięć rachunkowych galicyjskiego funduszu propinacyjnego za rok 1892.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z 9. maja 1893 przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi w myśl §. 41. ustawy z dnia 22. kwietnia 1889. Nr. 30. Dz. ust. kr. udzielone mu przez c. k. Dyrekcyę funduszu propinacyjnego zamknięcia rahunkowe galicyjskiego funduszu propinacyjnego za rok 1892. a mianowicie:

1) galicyjskiego funduszu propinacyjnego:
   a) ogólnego;
   b) zasobowego z załącznikami;
2) galicyjskiego funduszu propinacyjnego rezerwowego:
   a) obrotowego;
   b) zarodowego z załącznikami, oraz sprawozdanie c. k. Dyrekcyi tegoż funduszu.

Sprawozdanie to nie zostało przez Wysoki Sejm załatwione, jakkolwiek było do komisyi budżetowej odesłane.

Wydział krajowy ma przeto zaszczyt upraszać Wysoki Sejm o polecenie swej komisyi budżetowej, ażeby powyższe sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 9. maja 1893 o zamknięciach rachunkowych galicyjskiego funduszu propinacyjnego za rok 1892 załatwiła i Wysokiemu Sejmowi do zatwierdzenia przedłożyła.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 12. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Eustachy Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Damian Sawczak w. r.
Członek Wydziału krajowego.

L. W. 68197/93.

Aleg. 52.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o przedłużeniu ustawy z dnia 20, marca 1891 Dz. u. kr. Nr. 35 tyczącej się poboru krajowych opłat konsumcyjnych,

Wysoki Sejmie!

Z dniem 31. grudnia 1894 przestaje obowiązywać ustawa z dnia 20. marca 1891 Dz. u. kr. Nr. 35, którą od 1. lipca 1891 zaprowadzone zostały na rzecz funduszu krajowego krajowe opłaty konsumcyjne, a mianowicie:

a) 1 złr. od hektolitra rumu, araku, koniaku, likieru, tudzież wszelkich innych słodzonych spirytusowych napojów gorących;

b) 50 ct. od hektolitra piwa wszelkiego rodzaju;

c) 30% dodatek krajowy do podatku konsumcyjnego od wina, moszczu i zacieru winnego, tudzież moszczu owocowego.

Wedle zamknięć rachunkowych Wysokiemu Sejmowi przedłożonych czysty dochód z powyższych opłat krajowych w drodze dzierżawy uzyskany wyniósł:

w II. półroczu roku 1891 . . .	160.892 złr.
w roku 1892	344.595 „

za rok 1893 wynosić będzie ten dochód mniej więcej taką samą kwotę, jak w roku 1892. Konsumcya zaś piwa wynosiła w tym czasie rocznie około 800.000 hektolitrów, a słodzonych wódek około 20.000 hektolitrów, opłata brutto od tych napojów przypadałaby razem w kwocie 420.000 złr., uzyskano zaś w drodze dzierżawy jako czysty dochód 320.000 złr., czyli 75%, który to wynik przy tak trudnym poborze należy uważać za nader korzystny. Uzyskany czysty dochód z 30% dodatku od wina w okrągłej sumie 24.500 złr. nie wchodzi tu w rachubę, gdyż pobór tego dodatku nie sprawia funduszowi krajowemu żadnych kosztów.

Cyfry powyższe wskazują, że krajowe opłaty konsumcyjne ustawą z dnia 20. marca 1891 Dz. u kr. Nr. 35 zaprowadzone stanowią dla funduszu krajowego ważne źródło dochodu, przyczyniają się bowiem znacznie do utrzymania równowagi w budżecie krajowym, umożliwiają zaspokojenie coraz wzmagających się potrzeb kraju, wreszcie wpływają na obniżanie dodatku

krajowego do podatków bezpośrednich; pozbycie się zatem nadal tego cennego źródła dochodu dałoby się dotkliwie uczuć funduszowi krajowemu i mogłoby zachwiać cały plan gospodarki finansowej kraju, ułożony przy sposobności konwersyi długu indemnizacyjnego.

Z tych tedy względów Wydział krajowy oświadcza się w zasadzie za przedłużeniem powołanej na wstępie ustawy o poborze krajowych opłat konsumcyjnych, a to począwszy od 1. stycznia 1895 na dalszy czas nieograniczony z następującem jednak uzupełnieniem:

1) Z ostatnich dwóch sprawozdań z czynności Wydziału krajowego wiadomo Wysokiemu Sejmowi, że Wydział krajowy opłaty te wydzierżawił i że niektórzy dzierżawcy nie dotrzymali zawartych umów głównie z tej przyczyny, że istniejące obecnie krajowe opłaty konsumcyjne są zbyt niskie, ażeby bądź Wydziałowi krajowemu, bądź dzierżawcom opłacić się mogły koszta zaprowadzenia własnej administracyi. Nie stałyby one w żadnym stosunku do uzyskanego dochodu i z tego powodu nasi dzierżawcy opłaty te prawie bez wyjątku poddzierżawili, w wielu wypadkach ze stratą, albo, gdzie ten wypadek nie zachodził, następnie umówionych czynszów nie mogli ściągnąć i na całym interesie źle wyszli.

Ten stan rzeczy wzbudza uzasadnioną obawę, że gdyby pomienione opłaty krajowe zatrzymano nadal w dotychczasowej ich wysokości, to prawa poboru takowych w wielu częściach kraju albo nie zdołanoby wcale wydzierżawić (jak w r. b. w powiecie gródeckim), lub w najlepszym razie za czynszem o 25—50% niższym od dotychczasowego.

Ażeby nie dopuścić do obniżenia oznaczonego wyżej źródła dochodu, tak pożądanego dla uregulowanej obecnie finansowej gospodarki kraju, gdy owszem wskazanem jest to nowe źródło dochodu o ile możności wydatniejszem uczynić, Wydział krajowy uznał w tym kierunku za rzecz odpowiednią:

1) albo obok istniejących już krajowych opłat konsumcyjnych od wina, piwa i słodzonych napojów spirytusowych zaprowadzić jeszcze opłatę od spirytusu i wódki;

2) albo podwyższyć opłatę od piwa z 50 ct. na 1 złr. od hektolitra, wreszcie dla uniknięcia kosztownego i kłopotliwego poboru we własnej administracyi

3) wyjednać u c. k. Rządu zamiast obecnie istniejących samoistnych opłat konsumcyjnych, odpowiedni krajowy dodatek do podatków od wódki i piwa.

Przed powzięciem jednak ostatecznej decyzyi porozumiał się Wydział krajowy w tej sprawie za pośrednictwem jednego ze swych członków z c. k. Ministerstwem skarbu, które oświadczyło:

ad 1) że zaprowadzenie w naszym kraju s a m o i s t n e j krajowej opłaty konsumcyjnej od spirytusu i wódki i w odpowiedniej wysokości jest nietylko możliwem, ale nawet wobec wykazanego wyżej przymusowego położenia kraju wskazanem i w tym względzie nie będzie c. k. Rząd czynił żadnych trudności.

ad 2. Podwyższenia istniejącej obecnie krajowej opłaty konsumcyjnej od piwa nie byłoby pożądanem, a to ze względu na słabo rozwinięty przemysł piwny w naszym kraju, jakoteż na bardzo wysokie dodatki gminne, które wzięte razem z podatkami nie dozwalają już w niektórych miastach żadnego dalszego podwyższenia.

Nakoniec *ad 3.* oświadczyło c. k. Ministerstwo, że ustanowienie krajowych opłat konsumcyjnych od wódki i piwa j a k o d o d a t k u do podatku konsumcyjnego jest niemożliwe; stoi bowiem temu na przeszkodzie art XI. traktatu handlowego i cłowego z Węgrami z dnia 27 czerwca 1878 Dz. u. p. Nr. 62. wedle którego wszelkie produkta z Węgier do Galicyi sprowadzane wolne są od wszelkich opłat a zatem przy wprowadzeniu nie mogłyby podlegać i kraj. opłacie konsumcyjnej.

Obecnie wprawdzie piwa węgierskiego do Galicyi nie wprowadza się, ale później mogłoby to nastąpić z krzywdą krajowych producentów, którzyby musieli opłacać swój wyrób a piwo węgierskie byłoby od opłaty wolne. Dalszą przeszkodą jest wzgląd na inne kraje n. p. Czechy, Morawy, Niższa Austrya, w których wywóz jest bardzo znaczny.

Gdyby więc Galicyi przyznano dodatek do podatku, to tego samego prawa domagałyby się i inne kraje Monarchii, c. k. Rząd konsekwentnie idąc — musiałby im to prawo przyznać, a to jest niemożliwe n. p. w Czechach, gdzie konsumcya piwa krajowego wynosi $^1/_7$ część a $^6/_7$ części wywozi się poza granice kraju.

Wreszcie pobor krajowych opłat konsumcyjnych od słodzonych napojów spirytusowych — jako dodatku do podatku — jest również niemożliwy dla braku odpowiednich ku temu organów rządowych a także z tego powodu, że wywóz słodzonych wódek w Galicyi jest większy jak przywóz.

Stosownie zatem do powyższych wskazówek proponuje Wydział krajowy istniejące obecnie krajowe opłaty konsumcyjne od wina i piwa pozostawić nadal w dotychczasowej ich wysokości a nadto zaprowadzić opłatę od spirytusu i wódki w kwocie 6 koron (3 złr.) od jednego hektolitra i od każdego stopnia hektelitrowego (100 dzielnego alkoholometru), wreszcie skutkiem takiej opłaty od spirytusu i wódki podwyższyć istniejącą obecnie w kwocie 1 zł. opłatę od hektolitra rumu, araku, koniaku, likieru, tudzież innych słodzonych napojów spirytusowych, na kwotę 8 koron (4 zł. w. a.) od hektolitra tychże napojów bez różnicy stopnia.

Przyjmując w przybliżeniu teraźniejszą roczną konsumcyę w kraju napojów opłacie podlegać mających a to:

a) spiritusu i wódki na	300.000 hl.
(produkcya tych napojów wyniosła w roku 1892, a podatek od tego produktu 11,047.621 złr.)	427.399 hl.
b) piwa na	860.000 hl.
c) słodzonych napojów spirytusowych na	20.000 hl.

można przyjąć, że napoje te przyniosłyby rocznego dochodu brutto

ad a) 300.000 hl. po 3 zł. =	900.000 złr.
ad b) 860.000 „ „ 50 ct. =	430.000 „
ad c) 20.000 „ „ 4 zł. =	80.000 „
razem	1,410.000 złr.

Potrącając od tego najwyżej 30% na koszta administracyi a raczej na zysk i koszta administracyi dzierżawców, bo w naszym kraju własnej administracyi należy unikać czyli kwotę około 420.000 złr. i dodając do tego 30% dodatek krajowy do podatku od wina w kwocie 24 500 złr. otrzymuje się jako czysty dochód z krajowych opłat konsumcyjnych fundusz około 1,014.500 złr. przez co dotychczasowa wydatność tego źródła dochodu znacznieby się spotęgowała, a uzyskana nadwyżka z tego źródła dochodu mogłaby być użytą na odpowiednie zniżenie dodatków krajowych a względnie na pokrycie innych z każdym rokiem wzrastających potrzeb krajowych.

Wydział krajowy wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 5. stycznia 1894.

Eustachy Sanguszko w. r.
Marszałek krajowy.

Sprawozdawca
Dr. Damian Sawczak w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o poborze krajowych opłat konsumcyjnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje;

§. 1.

Od napojów w niniejszej ustawie wyszczególnionych, a w kraju spożywanych, pobierane będą na rzecz funduszu krajowego opłaty konsumcyjne, tudzież dodatki do pobieranych na rzecz skarbu państwa podatków konsumcyjnych.

§. 2.

W obrębie kraju całego pobierany będzie 30% dodatek krajowy do podatku konsumcyjnego od wina, moszczu i zacieru winnego, tudzież moszczu owocowego.

§. 3.

W okręgach akcyzowych miast Lwowa i Krakowa podlegać będą krajowej opłacie konsumcyjnej:

1) spirytus tudzież wódka tak przy wprowadzaniu, jak i przy wyrobie w kwocie 6 koron (3 złr. w. a.) od jednego hektolitra i od każdego stopnia hektolitrowego (100 dzielnego alkoholometru);

2) rum, arak, koniak, likier, tudzież wszelkie inne słodzone spirytusowe napoje gorące, przy wprowadzaniu bez różnicy stopnia w kwocie 8 koron (4 złr. w. a.) od hektolitra.

3) piwo wszelkiego rodzaju, tak przy wprowadzaniu jak i przy wyrobie w kwocie jednej korony (50 ct. w. a.) od hektolitra.

Krajowe opłaty konsumcyjne, pobrane w oznaczonych okręgach akcyzowych, będą zwracane (restytuowane) w tych samych wypadkach i w tym samym stosunku, w jakim zwracane bywają wedle istniejących przepisów opłaty, względnie dodatki gminne.

§. 4

We wszystkich innych miejscowościach kraju podlegać będą krajowym opłatom konsumcyjnym:

1) spirytus tudzież wódka w kwocie 6 koron (3 złr. w. a.) od jednego hektolitra i od każdego stopnia hektolitrowego (100 dzielnego alkoholomctru);

2) rum, arak, koniak, likier, tudzież wszelkie inne słodzone spirytusowe napoje gorące, bez różnicy stopnia, w kwocie 8 koron (4 złr. w. a.) od hektolitra;

3) piwo wszelkiego rodaju, w kwocie 1 korony (50 ct. wa.) od hektolitra.

§. 5.

Krajowe opłaty konsumcyjne, wyszczególnione w §. 4., nie mogą obciążyć ani produkcyi, ani handlu.

§. 6.

Spory, jako też przekroczenia niniejszej ustawy i odnośnych rozporządzeń wykonawczych, podlegają rozpoznaniu i orzeczeniu władz politycznych.

§. 7.

Władze polityczne mają prawo nakładać grzywny prządkowe do wysokości 100 złr. i kary kontrawencyjne do 20-tnej wysokości tej kwoty, o którą skarb krajowy ukrócić zamierzano, a ewentualnie kary aresztu i zasądzać winnych na koszta postępowania.

Koszta postępowania, grzywny i kary kontrawencyjne ściągane będą w drodze egzekucyi politycznej.

§. 8.

Koszta postępowania wpływać będą do kasy c. k. władzy politycznej, grzywny zaś i kary kontrawencyjne do funduszu krajowego.

§. 9.

Dodatki do podatku konsumcyjnego, ustanowione w §. 2. niniejszej ustawy, pobierane będą razem z odnośnym podatkiem i przez te same organa.

Pobór opłat konsumcyjnych, ustanowionych przez §§. 3. i 4. niniejszej ustawy, unormowanym zostanie rozporządzeniem, wydać się mającem przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 10,

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1895 roku.

§. 11.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych i skarbu.

LW. 26.512/93.

Aleg. 53

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z projektem ustawy łowieckiej.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 18. maja 1893. Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu do zbadania sprawozdanie komisyi administracyjnej o projekcie rządowym ustawy łowieckiej dla Galicyi, i polecił przedłożyć nowy projekt pomienionej ustawy. W wykonaniu zatem powyższej uchwały, mamy zaszczyt przedstawić co następuje:

Jeszcze w roku 1888 Wydział krajowy wskutek uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 17. stycznia i 24. stycznia 1887 r. przedłożył do LW. 53.937/87 (Al. 35). sprawozdanie z projektem ustawy łowieckiej ułożonym, na podstawie opinii udzielonej przez ankietę w tym celu zwołaną.

Sprawozdanie to jednak nie weszło na porządek dzienny obrad Wysokiego Sejmu, a tymczasem c. k. Rząd na ostatniej sesyi wniósł przez siebie wygotowany projekt (Al. 1 z r. 1893) nad którym obradując komisya administracyjna, przedłożyła Wysokiemu Sejmowi projekt przerobiony ustawy łowieckiej, który to właśnie przekazany nam został do zbadania.

Mieliśmy tedy jako substrat do rozpoznania trzy dotychczas opracowane projekty ustawy, które w głównych zasadach tak co do pojęcia prawa polowania, jakoteż sposobu użytkowania z niego, w niczem się nie różnią między sobą, i prócz wprowadzenia nieistniejących dotąd kart myśliwskich, nie odbiegają zasadniczo od obowiązujących w kraju naszym przepisów o polowaniu. Projekta te stanowią niejako zbiór w jednę uporządkowaną i organiczną całość wydawanych od roku 1786 w tej materyi przepisów i rozporządzeń, z usunięciem licznych wątpliwości i kwestyj, już przez ten czas w drodze rekursów rozstrzyganych.

Obecnie więc, Wydział krajowy przyjął za podstawę elaborat swój z roku 1887 z pewnemi zmianami tak pod względem wewnętrznego podziału materyi na działy, jakoteż pod względem odmiennego sposobu wykonywania niektórych przepisów.

Przyjęliśmy podział materyi według projektu rządowego aprobowanego przez komisyę sejmową — przenosząc dział o kartach myśliwskich na dalsze miejsce, po innych przepisach stanowiących samo przez się treść właściwej ustawy łowieckiej.

Dalej, co do redakcyj większej części paragrafów, przyjęliśmy tekst podany przez komisyę administracyjną z odpowiedniem stylistycznem przerobieniem.

Co się zaś tyczy zmian odnoszących się do osnowy projektu, wprowadziliśmy pominiętą zupełnie w projekcie rządowym ingerencyę Władz autonomicznych przy wykonywaniu ustawy, wychodząc z tej zasady, że sprawa łowiecka jako sprawa kultury, należy do ustawodawstwa krajowego, z zatem, że Wydziały powiatowe z tego tytułu i z tytułu nadzoru nad majątkiem i dobrem gminy, powinny tu mieć zapewniony swój udział.

W §. 3. ustępie 6. przyznaliśmy w ogóle prawo samoistnego polowania wszystkim gminom na obszarach stanowiących ich majątek gminny, jeżeli przestrzeń tego najmniej 115 hektarów wynosi. Dawniejsze projekty, prawo to przyznają tylko gminom mającym własny statut i 30-tu miastom rządzącym się ustawą z dnia 13. marca 1889. (Nr. 24. d. k.) Wydział krajowy jednak nie uważał właściwem odbierania tego prawa innym gminom, skoro ustawa gmina zapewnia im prawo zarządu majątkiem w każdym innym kierunku.

W §. 47. zmodyfikowaliśmy przepis o szkodach przez dziki wyrządzanych w ten sposób, że politycznej władzy powiatowej służy prawo, albo uznać odpowiedzialnymi za szkody właścicieli lasów, którzy zwierzęta te hodują, albo udzielać osobom przez gminę wskazanym bezpłatne certyfikaty na używanie broni palnej dla tępienia dzików i innej szkodliwej zwierzyny.

Sprawę szkód przez dziki wyrządzanych w ziemiopłodach, uważamy za mającą donioślejsze znaczenie dla ludności wiejskiej w niektórych okolicach kraju, która faktycznie nie mając pozwolenia na utrzymanie broni palnej, pozostaje wobec tych szkodników, bez żadnej skutecznej obrony, czego dowodem tak liczne co roku petycye wnoszone z zażaleniami do Wysokiego Sejmu.

Dziki, zaliczone są do zwierząt niepodlegających ochronie, a temsamem użytkujący z polowania nie odpowiada za szkody przez nie naprządzane. Z tego powodu, w projekcie tu przedłożonym, włożyliśmy na osoby broń posiadające obowiązek tępienia dzików, a zatem i odpowiedzialność za szkody, jeżeli właściciele lasów gdzie dziki stale przebywają nie czynią nic, co przeszkadza ich rozmnażaniu się, a nawet je hodują. Włożyliśmy dalej na władze polityczne obowiązek urządzania obław publicznych, a wreszcie także obowiązek udzielania bezpłatnych certyfikatów na posiadanie broni osobom godnym zaufania, które gmina wskaże, bez względu czy użytkujący z polowania zgodzi się na wybór tych osób, lub nie, jak tego wymaga odnośny przepis projektu komisyi Sejmowej.

Przy kwalifikacyi na dzierżawców polowań gminnych, wprowadziliśmy do §. 15. możność przedkładania przy licytacyi zapewnień Władz politycznych powiatu, że kandydat do dzierżawy, kartę myśliwską otrzymać może. Przepis ten skutecznie wpłynąć powinien na pomnożenie licytantów, nie zmuszając ich do zakupywania kart myśliwskich, których w razie nie utrzymania się przy licytacyi, mogą nie potrzebować.

W dziale III. „O szkodach wyrządzanych przez polowanie i zwierzynę“ przyjęliśmy ten sam sposób postępywania, jaki przepisuje obowiązująca ustawa polowa w dziale IV. z dnia 17. lipca 1876 (Nr. 29. D. u. k.) Natura szkody w ziemiopłodach jest ta sama, czy ją wyrządzi zwierz domowy, czy dziki, zatem postępowanie przy jej ocenianiu i zasądzaniu odszkodowania, może być z ustawy polnej tu zastosowane. Okoliczność ta ułatwi stronom wszelkie dochodzenia i uwolni Władze od konieczności stanowienia nowych organów i nowych przepisów dla dochodzenia i orzekania o szkodach przez polowanie, lub zwierzynę wyrządzanych.

Powołując się wreszcie na motywa nasze przytoczone w sprawozdaniu z dnia 4. listopada 1887 r. L. 53.937 (Al. 35. z r. 1888), opuszczenie ustępów niektórych z pierwotnego projektu ustawy, jak o dozorcach polowania i udzielanie nagród za ubicie drapieżnej zwierzyny usprawiedliwiamy tem, że nieznalazły one w dotyczących projektach rządowym i komisyi administracyjnej żadnego uwzględnienia.

Wnosimy zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączającą się ustawę łowiecką wraz z ustawą wykonawczą.

Z Rady Wydziału kraj. Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 5. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:

Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:

Dr. Damian Sawczak *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . którą wydana zostaje ustawa łowiecka dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art I.

Dołączona ustawa łowiecka dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, wchodzi w życie w trzy miesiące po ogłoszeniu jej w Dzienniku ustaw krajowych. Z tą samą chwilą tracą moc obowiązującą dotychczasowe ustawy i rozporządzenia, odnoszące się do przedmiotu niniejszej ustawy.

Art. II.

Wszelkie kontrakty o dzierżawę polowań gminnych, przed wprowadzeniem w wykonanie niniejszej ustawy zawarte, bez względu czy one na mocy tej ustawy stanowć mają na przyszłość okręgi samodzielnego polowania — ważne są, aż do czasu ich ekspiracyi o tyle, o ile ich rozwiązanie z innych przyczyn nie nastąpi. Zatem wszelkie spory dotyczące praw właścicieli i dzierżawców polownnia, jakoteż pretensye do odszkodowania, mają być rozpoznawane według dotychczas obowiązujących ustaw i rozporządzeń, z zastosowaniem jednak przepisów niniejszej ustawy pod względem ich dochodzenia.

Art. III.

Wykonywanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Ustawa łowiecka

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

I. Prawo polowania i jego wykonanie.

A. Postanowienia ogólne.

§. 1. Każdemu posiadaczowi gruntu przysługuje w granicach niniejszej ustawy, prawo polowania, t. j. hodowania, wyszukiwania, ścigania, zabijania i przywłaszczania sobie wszelkiej dzikiej zwierzyny i dzikiego ptactwa na gruncie jego będących, jak również przywłaszczania oddzielonych z niej części użytecznych, jak zrzuconych rogów i t. p. oraz jaj dzikiego ptactwa.

§. 2. Zwierzyną łowną (na którą polować wolno) są w rozumieniu niniejszej ustawy: jeleń i daniel, gemza, kozica, sarna, zając, dziki królik, borsuk i świstak. Z ptaków: głuszec, głuszec-cietrzew, cietrzew, jarząbek, pardwa i kuropatwa, przepiórka, chruściel, (derkacz), kurka wodna, łyska, bażant, drop, siewka, czajka, różne rodzaje bekasów jako to: słonka, bekas mały, dubelt, krzyk i t. p. kulik, dziki łabędź, dzika gęś, gatunki dzikich kaczek jak: krzyżówka, cyranka i t. p. i różne gatunki dzikich gołębi.

Namiestnictwo może w drodze rozporządzenia uznać za łowne inne jeszcze gatunki zwierzyny i ptactwa.

§ 3. Prawo polowania na własnych gruntach wykonywane być może albo w sposób samodzielny, albo przez wydzierżawienie.

Wykonywanie prawa polowania w sposób samodzielny (własny zarząd, wydzierżawienie i t. p.) przysługuje:

a) posiadaczowi nieprzerwanej przestrzeni obszaru gruntowego wynoszącego co najmniej

115 hektarów, bez względu czy on jest osobą fizyczną, czy też osobą prawną, pojedynczą lub zbiorową i bez względu, czy ten obszar leży w jednej gminie lub miejscowości, lub czy się rozciąga na terytoryum więcej gmin, względnie miejscowości.

b) Gminie służy samodzielne polowanie tylko co do przestrzeni gruntowej, należącej do majątku gminnego, położonej bądź to w obrębie własnej, bądź też obcej gminy, jeżeli obszar ten wynosi co najmniej 115 hektarów nieprzerwanej przestrzeni.

Drogi, koleje żelazne, rzeki, potoki, kanały jakoteż wody stojące i wyspy na wodach, które przerzynają grunta, nie uważają się za przerwy obszaru, jeżeli się można dostać z jednej części kompleksu do drugiej nie przechodząc przez obcą posiadłość.

c) Posiadaczom zwierzyńców, to jest przestrzeni gruntowych dowolnych rozmiarów przeznaczonych do hodowli zwierzyny, a skutecznie i trwale zabezpieczonych przeciw jej wydostaniu się na grunta sąsiednie.

W razie sporu o to, czy jaka przestrzeń gruntowa uważaną być ma za zwierzyniec w myśl powyższego postanowienia, rozstrzyga o tem polityczna władza powiatowa.

§. 4. Posiadacze wszystkich innych obszarów czy w gminie, czy na obszarze dworskim z tą gminą jedną miejscowość stanowiącym, które nie posiadają warunków określonych §. 3 niniejszej ustawy, korzystać mogą z prawa polowania tylko przez niepodzielne wydzierżawienie tego prawa drogą licytacyi publicznej.

B. Ustanowienie Okręgów polowania.

§. 5. Najpóźniej w sześć miesięcy po ogłoszeniu niniejszej ustawy, Władza polityczna powiatowa w porozumieniu z Wydziałem Rady powiatowej, ustanowi w powiecie okręgi tak samodzielnego polowania §. 3. niniejszej ustawy określone, jakoteż okręgi polowania gminnego wydzierżawiać się mające (§. 4), a zarazem ogłosi w miejscu swej siedziby, jakoteż w każdej gminie i na obszarze dworskim edykt z wezwaniem

do wnoszenia w ciągu sześciu tygodni zarzutów przeciw uskutecznionemu podziałowi.

Polityczna władza powiatowa zbada wniesione zarzuty, i po ewentualnem przeprowadzeniu dochodzeń wyda orzeczenie.

Niewniesienie zarzutów i innych życzeń, lub prawomocne ich załatwienie orzeczeniem władzy politycznej ma ten skutek, iż ustanowione okręgi polowań pozostają niewzruszone przez najbliższy okres dzierżawny.

§. 6. Polityczna władza powiatowa przy ustanowieniu okręgów polowań czy samodzielnych, (§. 3.) czy podlegających wydzierżawieniu, (§. 4) obowiązana jest za zgodą Wydziału Rady powiatowej, jeżeli temu nie stoją na przeszkodzie ważne względy na wykonywanie polowania, uwzględnić życzenia gmin i obszarów dworskich wniesione w ciągu 6 tygodni po ogłoszeniu edyktu w wypadkach:

a) jeżeli posiadacze obszarów, którym przysługuje prawo samodzielnego polowania z mocy §. 3. lit. *a* i *b* pragną obszary swoje i to na cały najbliższy okres dzierżawy, przyłączyć do obszaru polowania gminnego, a Zwierzchność gminy na to się zgodzi.

b) jeżeli w warunkach obopólnej zgody, dwie lub więcej gmin, oraz posiadacze obszarów dworskich z mocy §. 4. do okręgu polowania gminnego przydzielonych, zażądają ustanowienia wspólnego okręgu polowania gminnego na cały najbliższy okres dzierzawny.

c) w ten sam sposób uwzględnić należy żądania gmin, lub przełożonych obszarów dworskich w kierunku rozdzielenia istniejących dotychczas okręgów polowania, jeżeli szczególne stosunki miejscowe, a głównie rożnorodność polowań, rozdział ten usprawiedliwiają i jeżeli żadna z tych części nie będzie obejmowała na przyszłość mniej niż 115 hektarów przestrzeni.

§. 7. Jeżeli kształt lub odgraniczenie samodzielnego lub gminnego okręgu polowania będą tak nieregularne, że użytkowanie na nich z polowania doznałoby przeszkód, lub przynosiło szkodę kulturze łowieckiej w sąsiednim okręgu myśliwskim, może polityczna władza powiatowa na żądanie strony interesowanej objawione w czasie wyżej w §. 5. oznaczonym, wyjątkowo wyłączyć pojedyncze parcele z terytо-

ryum jednego okręgu polowania, a przyłączyć je do sąsiedniego, przestrzegając, aby wskutek tej zmiany nie nastąpiło zmniejszenie którego bądź z okręgów niżej 115 hektarów przestrzeni

§. 8. Jeżeli pewna część okręgu polowania czy samodzielnego, czy gminnego o przestrzeni mniej niż 115 hektarów należąca do jednego lub więcej posiadaczy, otoczona jest przez inny okręg polowania w całości, lub w dwóch trzecich częściach, polityczna władza powiatowa na żądanie jednej ze stron interesowanych w czasie właściwym (§. 5) wniesione, przyłączy tego rodzaju enklawę do otaczającego ją okręgu i odda ją w dzierżawę posiadaczowi tegoż na cały peryod dzierżawy, bez licytacyi.

Czynsz dzierżawny przyłączonych parcel lub enklaw, w braku porozumienia się stron interesowanych, oznaczy polityczna władza powiatowa z uwzględnieniem przestrzeni, podług przeciętnych cen dzierżawnych w trzech najbliższych okręgach polowania gminnego pobieranych.

§. 9. O wszelkich sprawach dotyczących ustanawiania okręgów myśliwskich, tudzież o przeprowadzaniu zmian w ich odgraniczeniu, orzeka w pierwszej instancyi polityczna władza powiatowa, po wysłuchaniu opinii Wydziału Rady powiatowej.

C. Wydzierżawianie polowań gminnych.

§. 10. Czas trwania dzierżawy polowań gminnych (§. 4.) ustanawia się na lat 6. Wyjątkowo tylko i to z ważnych powodów może Wydział powiatowy zezwolić na przedłużenie tego okresu do lat 9.

§. 11. Wydzierżawienie gminnego polowania (§. 4, 5, 6.) uskutecznia polityczna władza powiatowa drogą publicznej licytacyi w miejscu swego urzędowania, lub w innym urzędzie, gdzie władza ta oznaczy; wolno jednak wspomnianej władzy powierzyć tę czynność odnośnemu naczelnikowi gminy (przełożonemu obszaru dworskiego).

§. 12. C. k. Namiestnictwo w porozumieniu się z Wydziałem krajowym, ułoży na podstawie niniejszej ustawy formularz sporządzać się mających aktów wydzierżawiania polowań gminnych i takowy publicznie ogłosi.

§. 13. Ogłoszenie o dzierżawie nastąpi na 6 miesięcy przed upływem dawniejszej dzierżawy, które rozpowszechnić należy w sposób w miejscu praktykowany, a jeżeli spodziewanem jest osiągnięcie znaczniejszego czynszu dzierżawnego i w jednej z gazet w powiecie rozpowszechnionej.

O terminie i miejscu odbyć się mającej licytacyi, należy jednocześnie zawiadomić Wydział Rady powiatowej i wszystkie gminy, ewentualnie i obszary dworskie których grunta należą do wydzierżawić się mającego okręgu polowania gminnego.

§. 14. Obwieszczenie o odbyć się mającej licytacyi zawierać ma potrzebne wiadomości o wydzierżawić się mającem polowaniu, jako to: granicę okręgu myśliwskiego, czas trwania dzierżawy, cenę wywołania, wysokość mającego się złożyć wadyum, termin i miejsce odbycia licytacyi.

Ostateczny termin odbycia licytacyi nie może być późniejszy, jak na 6 tygodni przed upływem dotychczas trwającej dzierżawy.

§. 15 Do dzierżawy polowania gminnego dopuszczone być mogą tylko osoby fizyczne, posiadające kartę myśliwską lub piśmienne przyrzeczenie Władzy politycznej, iż w razie wydzierżawienia polowania gminnego wspomnianą kartę otrzymać mogą, wreszcie Towarzystwa myśliwskie istniejące na podstawie zatwierdzonych przez Władze statutów.

Wszelkie umowy zawarte z pominięciem tego przepisu, uważane będą za nieważne.

§. 16. Na podstawie aktu licytacyi przyzna polityczna Władza powiatowa zalicytowane polowania gminne temu, kto najwyższą cenę dzierżawną zaofiaruje.

§. 17. Przeciw odmowie zatwierdzenia aktu, służy interesowanym prawo odwołania się do c. k. Namiestnictwa w ciągu dni 14.

Jeżeli przeciw przyznaniu polowania rekurs wniesiony i uwzględniony zostanie, należy orzec unieważnienie dokonanej licytacyi i ponowne wydzierżawienie polowania gminnego zarządzić, chyba że Władza o rekursie decydująca, uzna za stosowne oddać polowanie gminne innemu oferentowi, który wniósł rekurs.

Pomimo wniesionego rekursu przeciw zatwierdzeniu dzierżawy polowania gminnego, pra-

wo wykonywania tego polowania aż do ostatecznego rozstrzygnięcia pozostaje przy tym, kto się utrzymał przy licytacyi.

Jeżeli polityczna Władza powiatowa żadnemu z licytantów nie przyznała dzierżawy polowania, a przeciw temu wniesiono odwołanie, Władze do tego powołane aż do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia postąpią tak, jakby polowanie w dotyczącym okręgu nie było wydzierżawionem (§. 18. ustęp 2gi).

§. 18. Jeżeli wydzierżawienie polowania gminnego przy pierwszej licytacyi za cenę wywołania nie przyjdzie do skutku, Władza zarządzająca wydzierżawienie ogłosi w terminie skróconym powtórną licytacyę, zniżając cenę wywołania o 25%.

W razie zaś gdyby i powtórna licytacya spełzła na niczem, Polityczna władza powiatowa po porozumieniu się z Wydziałem Rady powiatowej i wysłuchaniu stron interesowanych, obmyśli inny niekosztowny sposób użytkowania z prawa polowania.

§. 19. Dzierzawca polowania winien złożyć pod rygorami w akcie wydzierżawienia przyjętemi, najpóźniej w dni 14 po licytacyi dwuletni czynsz dzierzawny, z którego połowa uważaną będzie za kaucyą, a druga połowa za czynsz dzierżawny na rok pierwszy.

Kaucya może być złożona w papierach publicznych pupilarne bezpieczeństwo dających podług kursu bieżącego i deponowana w c. k. Urzędzie podatkowym właściwego powiatu; zaś czynsz dzierżawny do rąk wydzierzawiających polowanie w umowie wskazanych.

Kaucya jest poręką za grzywny na które skazany być może dzierzawca polowania gminnego, dalej za koszta urzędowych czynności odnoszących się do polowania które dzierżawi, wreszcie za czynsz dzierżawny i wypełnienie innych zobowiązań w umowie przyjętych.

Jeżeliby zatem w ciągu trwania dzierżawy kaucya w jaki bądź sposób została zmniejszoną poniżej jednorocznego czynszu, polityczna władza powiatowa poleci dzierżawcy uzupełnić ją w ciągu dni 14, do pierwotnej wysokości, pod rygorem rozwiązania umowy.

W cztery tygodnie po upływie okresu dzierżawy, lub po jej wcześniejszem rozwiązaniu,

kaucya zwróconą będzie dzierzawcy, o ile w całości lub w części nie zostanie zatrzymaną na cele dla których służyła.

§. 20. Roczny czynsz dzierzawny za następne lata, składać ma dzierzawca na cztery tygodnie przed rozpoczęciem roku dzierzawnego Zwierzchności gminy i przełożonym obszarów dworskich w akcie wydzierzawienia do tego upoważnionym, w kwotach stosownie do posiadanej przestrzeni obliczonych, pod rygorami tamże za strzeżonymi.

§. 21. Zwierzchność gminy po odebraniu czynszu od dzierżawcy, winna najpóźniej w 6 tygodni rozdzielić takowy między pojedynczych posiadaczy gruntów wydzierzawionego obszaru polowania.

§. 22. Jeżeliby dzierzawca polowania mimo trzechkrotnego zastosowania do niego kar za przekroczenia myśliwskie, okazał się niepoprawnym, lub nie dopełniał innych warunków w akcie wydzierzawienia przyjętych a rozwiązanie umowy za sobą pociągających, polityczna władza powiatowa z własnej inicyatywy, lub na żądanie uprawnionych do polowania, ma prawo usunąć go od dalszej dzierzawy i zarządzić ogłoszenie nowej licytacyi na wydzierzawienie tego okręgu na jego koszt i ryzyko.

§. 23. Bez zezwolenia politycznej władzy powiatowej nie wolno pod nieważnością, zadzierzawionego polowania w całości ani części poddzierzawiać innym osobom, czy to za zapłatą, czy też z zastrzeżeniem udziału w dochodach.

§. 24. Spadkobiercy dzierzawców prawa polowania mogą za zezwoleniem politycznej władzy powiatowej, jeżeli się o to najpóźniej w 4 tygodnie po śmierci spadkodawcy do niej zgłoszą, wykonywać je przez pozostały czas dzierzawy jeżeli posiadają warunki wymagane od dzierżawców polowania.

W razie niezgłoszenia się, lub gdy polityczna władza powiatowa uzna ich za nieodpowiednich do wykonywania prawa polowania, zarządzonem będzie ogłoszenie nowej licytacyi.

§. 25. Jeżeliby w ciągu trwania dzierżawy, polowania gminnego niektóre parcele gruntowe przeszły na własność posiadaczy sąsiedniego obszaru korzystającego w myśl §. 3. niniejszej ustawy z samodzielnego prawa polowania, wydzielenie

tych parcel z obszaru polowania gminnego, bez względu na ich przestrzeń, nie może nastąpić wcześniej, jak po expiracyi trwającej umowy dzierzawnej.

Jeżeliby znów w ciągu trwania dzierzawy polowania gminnego, nastąpiło powiększenie tego obszaru przez przyłączenie nowych parce, gruntowych, dzierzawca polowania obowiązany jest przyjąć takowe na czas służącej mu jeszcze dzierzawy, jeżeli ich rozległość nie dochodzi 115 hektarów, za dodatkową opłatą czynszu dzierżawnego w stosunku do powiększonej przestrzeni i płaconej dotychczas ceny.

Jeżeliby zaś rozległość przyłączonych parcel do obszaru myśliwskiego gminnego wynosiła 115 hektarów lub więcej, służy dotychczas owemu dzierzawcy prawo i wybór, albo korzystać z polowania na powiększonym w ten sposób obszarze za opłatą dodatkowego czynszu jak wyżej, lub zrzec się służących mu jeszcze praw do dzierzawy.

W tym ostatnim wypadku władza uprawniona do wydzierzawienia w 14 dni po otrzymanem zrzeczeniu się dzierzawcy, zarządzi ogłoszenie nowej licytacyi na dzierzawę polowania gminnego w powiększonym obszarze.

§. 26. Przedłużenie dzierzawy polowania gminnego bez przetargu, po ukończeniu się okresu na której zostało drogą licytacyi wydzierzawione, może nastąpić na dalszy sześcioletni okres czasu przez polityczną władzę powiatową wtenczas tylko, jeżeli o to wszystkie strony interesowane wniosą na trzy miesiące przed expiracyą trwającej jeszcze dzierzawy do niej żądanie i jeżeli dotychczasowy dzierzawca przyjmie obowiązek płacenia o 20% wyższego czynszu rocznego.

§. 27. Rozwiązanie umowy o dzierzawę polowania gminnego nastąpi w razie niedopełnienia przez dzierżawcę warunków w akcie wydzierzawienia przyjętych, do których przywiązany będzie rygor rozwiązania umowy, oraz w wypadkach objętych §§. 18, 20, 24, 25, 26 niniejszej ustawy.

Polityczna władza powiatowa orzeka w pierwszej instancyi o rozwiązaniu umowy dzierzawnej polowania gminnego i w 14 dni po prawomocności orzeczenia, zarządzi wydzierzawienie na nowo polowania gminnego.

II. Przepisy policyi łowieckiej.

A. Nadzór nad polowaniem.

§. 28. Uprawnieni do samoistnego polowania, jakoteż dzierżawcy polowania gminnego, winni są najpóźniej w trzy miesiące po ogłoszeniu niniejszej ustawy, pod zagrożeniem kary, ustanowić dla nadzoru i ochrony polowania straż łowiecką w odpowiedniej do rozległości obszaru liczbie osób, zamieszkałych w granicach okręgu myśliwskiego i tych do zatwierdzenia i zaprzysiężenia władzy politycznej powiatowej przedstawić.

§. 29. Strażnikiem łowieckim może być każdy poddany państwa Austryacko-Węgierskiego umysłowo i fizycznie zdrowy, który ukończył lat 20 życia, pod względem nienagannego prowadzenia się zasługuje na zaufanie i co do którego nie zachodzą przeszkody w otrzymaniu karty myśliwskiej.

W razie trudności przedstawienia tego rodzaju osób na strażników łowiectwa, mogą uprawnieni do wykonywania prawa polowania sami podjąć się tego dozoru, jeżeli posiadają warunki do tego wyżej od strażników łowieckich wymagane.

§. 30. Zaprzysiężona i zatwierdzona straż łowiecka, ma prawo podczas wykonywania swej służby nosić broń myśliwską, jakoteż krótką szablę; wolno im jednak z broni tej zrobić użytek przeciw osobom trzecim, tylko w wypadku koniecznej i słusznej obrony.

Straż łowiecka nosi przepisane dla nich odznaki, a wtedy uważana będzie jako straż publiczna w myśl ustawy państwowej z d. 16. czerwca 1872 (Nr. 84 D. u. p.).

B. Przepisy o ochronie.

§. 31. Namiestnictwo oznaczy w drodze rozporządzenia pory ochronne dla zwierząt i ptaków w §. 2. niniejszej ustawy uznanych za łowcze, których zatem niewolno w tym czasie ścigać, zabijać i łowić.

Przepis ten jednak nie stosuje się do zarządzanych polowań w zamkniętych zwierzyńcach

§. 32. Co się tyczy ochrony niektórych ptaków i zwierząt pożytecznych w gospodarstwie, ustawy krajowe z d. 19. lipca 1869 (Nr. 26 D. u. kr.) i z d. 21. grudnia 1874 (Nr. 10 D. u. kr.) mają na przyszłość moc obowiązującą.

§. 33. Wyjątkowo, za poprzedniem uwiadomieniem powiatowej władzy politycznej, dozwala się łowienia żywych okazów zwierzyny i ptactwa użytkowego, wybierania jaj z gniazd, a młodzieży z legowisk, w czasie do łowienia zakazanym, lecz tylko w celu dalszej hodowli i ochrony podczas srogiej zimy.

§. 34. Polityczna władza powiatowa w porozumieniu z Wydziałem Rady powiatowej może

a) zarządzić nawet w porze ochronnej wystrzelanie pewnej ilości sztuk zwierzyny uznanej za łowną, jeżeli zmniejszenie tego rodzaju zwierzostanu jest w interesie gospodarstwa rolnego, leśnego, lub łowieckiego pożądanem;

b) wyjątkowo na rok jeden zezwolić na późniejsze rozpoczęcie, albo wcześniejsze zamknięcie pory ochronnej pewnych rodzajów zwierzyny dla poszczególnych, albo wszystkich okręgów polowania w powiecie, jeżeli tego wymagać będą szczególniejsze względy miejscowe, klimatyczne, lub klęski elementarne;

c) zamknąć zupełnie, lecz najwyżej na lat dwa, polowanie w niektórych, albo we wszystkich okręgach polowania w powiecie na pewnego rodzaju zwierzynę i ptactwo łowne w tej okolicy wyniszczeniem zagrożonej.

Z powodu takich zakazów, nie może sobie dzierżawca polowania gminnego rościć żadnej pretensyi do opustu z czynszu dzierżawnego.

§. 35. Sprzedaż łownej zwierzyny odbywać się może tylko za okazaniem świadectwa jej pochodzenia. Świadectwa takie z podaniem gatunku i ilości zwierzyny, wydawać będą uprawnieni do wykonywania prawa polowania, lub ich pełnomocnicy ze swojego okręgu myśliwskiego.

§. 36. Po upływie dni 14 od rozpoczęcia się czasu ochronnego i podczas dalszego trwania tego czasu, nie wolno objętej ochroną zwierzyny żywej czy zabitej, w całości lub w częściach sprzedawać na składach, targowicach, w restauracyach lub w inny jakibądź sposób.

Sprowadzający tego rodzaju zwierzynę, i ptactwo z zagranicy, albo ze zwierzyńców zamkniętych, przy sprzedaży jej winni wykazywać się świadectwem jej pochodzenia przez władze polityczne powiatowe, a ewentualnie przez władze celne graniczne potwierdzonem.

Sprzedaż zwierzyny łownej i ptactw ubitych z polecenia władzy w myśl postanowienia §. 34, jak również skonfiskowanej w myśl postanowień §. 84. może się odbywać za okazaniem świadectwa jej pochodzenia, przez właściwą władzę polityczną powiatu stwierdzonego.

C. Inne przepisy policyi łowieckiej.

§. 37. Bez zezwolenia uprawnionego do polowania nie wolno nikomu chodzić ze strzelbą po za obrębem domowego i gospodarskiego obejścia, z wyjątkiem osób ze stanowiska urzędowego do tego upoważnionych.

Kto wbrew temu zakazowi spotkany zostanie przez strażnika łowieckiego ze strzelbą na obszarze polowania, po za drogami służącemi za publiczną komunikcyę, winien jest na żądanie tegoż oddać mu strzelbę, którą strażnik łowiecki obowiązany natychmiast złożyć w kancelaryi miejscowej władzy policyjnej.

§. 38. W czasie od wiosny aż do ukończenia żniw, nie wolno bez zezwolenia właściciela po polach zasianych lub zasadzonych ani polować, ani ścigać, ani psami tropić zwierzyny i ptactwa.

Z pod tego zakazu wyjęte są pola obsiane moharem, dalej zasadzone ziemiakami, albo w rzędowy sposób burakami, kapustą, lub innymi w dalekich odstępach uprawianemi ziemiopłodami.

W czasie wyjątkowo mokrym, nie wolno na polach obsianych polować konno lub z nagonką nawet w jesieni i zimie.

§. 39. W najbliższem otoczeniu zabudowań można wprawdzie tropić i ścigać zwierzynę, nie wolno jednak do niej strzelać.

Również nie wolno bez zezwolenia właściciela, podczas polowania wchodzić do ogrodów znajdujących się w pobliżu domów i zabudowań gospodarskich, jeżeli te są ogrodzone lub w inny sposób okolone.

§. 40. Zakazanem jest polować na zwierzynę łowną z nagonką, przez cały dzień w niedzielę, zaś w inny sposób dopiero po ukończeniu nabożeństwa w miejscowych kościołach.

§. 41. Do chwytania zwierząt łownych nie wolno zastawiać żelazek, łapek i innych przyrządów samochwytnych, tudzież zakładać trutek. Nie wolno użytkującemu z polowania ścigać zwierzyny, która na jego obszarze zraniona przeszła do obcego obszaru.

§. 42. Tropiące psy, tudzież koty włóczące się po polach i lesie, mogą być przez uprawnionego do polowania lub jego służbę łowiecką zabijane.

§. 43. Na zarządców lasowych, straże leśne, właścicieli samoistnych obszarów myśliwskich, dzierżawców polowań, strzelców łowieckich wkłada się obowiązek tępienia w każdej porze drapieżnej i szkodliwej dzikiej zwierzyny, oraz ptactwa w swoich obszarach.

§. 44. Dziki i zwierzęta groźne dla osobistego bezpieczeństwa, oraz dla bezpieczeństwa inwentarzy gospodarskich, trzymać wolno tylko w zwierzyńcach zabezpieczonych zupełnie przeciw wydostaniu się z tamtąd na zewnątrz.

§. 45. Zwierzynę uznaną za szkodliwą jako to: niedźwiedzie, wilki rysie, zbiki, dziki, lisy kuny leśne i domowe, tchurze, łasice, wiewiórki i chomiki, wydry, a z ptaków wszelkie gatunki orłów i sokołów, kobuzy. drzemliki, kanie, jastrzębie, krogulce, błotniaki (rybołowce), czaple, mewy, puchacze, dzierzby, sroki, kruki — wolno każdemu i w każdym czasie wszelkiemi sposobami tępić na swoim obszarze i przez to je nabywać, z zachowaniem jednak ostrożności dla bezpieczeństwa osób i mienia wskazanych.

Z ptactwa uznanego §. 2. niniejszej ustawy, za łowne, może właściciel gruntu chwytać i zabijać na swoją korzyść zapadłe na gruncie stadami dzikie gęsi i kaczki.

O ile uprawnionym do rybołówstwa służą dalej idące prawa, osądzić należy według przepisów o rybołowstwie na wodach śródziemnych.

§. 46. Namiestnictwo może w drodze rozporządzenia inne jeszcze rodzaje i gatunki zwierzyny zaliczać do szkodliwych. Również może i poszczególne gatunki wyżej w §. 48. wymienione wyłączyć z pod kategoryi szkodliwych.

§. 47. W okolicach, gdzie dziki wyrządzają znaczne szkody w ziemiopłodach, a uprawieni do polowania, obowiązkowi tępienia ich zadosyć nie czynią, ma polityczna władza powiatowa na prośbę poszkodowanych:

a) uznać odpowiedzialnymi za tego rodzaju szkody tych właścicieli i dzierżawców polowania, którym udowodnionem będzie, że dziki na swoich obszarach hodują;

b) udzielić osobom przedstawionym przez Zwierzchność gminy, bezpłatne certyfikaty myśliwskie, z dozwoleniem tępienia z broni palnej, w obrębie oznaczonego obszaru dzików i innej wskazanej drapieżnej zwierzyny.

O wydaniu bezpłatnych certyfikatów, jednocześnie władza polityczna powiatowa tak uprawnionego do polowania, jakoteż i miejscowe władze policyjne zawiadomi.

§. 48 Do tępienia zwierząt uznanych w §. 45. za szkodliwe, może uprawniony do polowania używać żelazek, łapek i innych przyrządów samochwytnych: jednakże z zachowaniem wszelkiej ostrożności, aby ztąd nie powstało niebezpieczeństwo dla ludzi i zwierząt pożytecznych. Dlatego też powinien ustawić znaki, które każdy może bez trudności spostrzedz i rozpoznać.

§. 49. Polityczna Władza powiatowa ma prawo w razie potrzeby, zarządzić pod swoim nadzorem dla wytępienia drapieżnych i szkodliwych zwierząt publiczne obławy, zawiadamiając o tem uprawnionych do polowania i zapraszać do udziału w nich strzelców nie posiadających kart ani certyfikatów myśliwskich.

Mieszkańcy gmin w interesie, których publiczna obława nakazaną została, mają obowiązek na wezwanie władzy brać udział bezpłatny w nagonce.

§. 50. Przy tego rodzaju obławach nie wolno nikomu zabijać innej zwierzyny prócz tej, dla wytępienia której, została obława zarządzoną.

Ubita zwierzyna w ten sposób pójdzie na korzyść tych, którzy ponoszą szkody od dzikich zwierząt w tej okolicy, podług zarządzenia Władzy mającej nadzór nad obławą.

III. O szkodach wyrządzonych przez polowanie i przez zwierzynę.

A. O obowiązkach odszkodowania.

§. 51. Uprawniony do wykonywania polowania, ma obowiązek wynagrodzić według przepisów niniejszej ustawy:

a) szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu polowania przez niego samego, jego personal łowiecki, gości myśliwych i przez psy tych osób,

b) szkodę wyrządzoną w jego okręgu polowania przez zwierzęta łowne, z wyjątkiem przez stada zapadłych dzikich gęsi i kaczek na gruncie, i nie zebranych jeszcze ziemiopłodach,

c) szkodę wyrządzoną przez zwierzęta uznane za szkodliwe w myśl §. 47 lit. *a* niniejszej ustawy.

Jeżeli prawo do wykonywania polowania służy więcej osobom, odpowiadają one solidarnie za szkody wyrządzone przez polowanie i przez zwierzynę.

§. 52. Za szkody wyrządzone przez wszelkiego rodzaju hodowaną zwierzynę, która się wydostanie ze zwierzyńców zamkniętych, odpowiedzialni są ich posiadacze.

§. 53. Każdy posiadacz gruntu ma prawo zabezpieczyć swoje grunta przeciw wdzieraniu się zwierzyny; poczynione jednak w tym celu urządzenia nie mogą być przysposobione do łapania zwierzyny. Przytem mają być w okolicach nad wodami poczynione odpowiednie urządzenia, iżby w razie wezbrania wód zwierzęta ratować się mogły.

Wolno również każdemu odstraszać i odpędzać zwierzynę od swoich gruntów przez urządzenie straszydeł, ogni nocnych i t. p. Gdyby zaś wskutek takiej obrony zwierzę jakie zraniło się lub zginęło, to uprawniony do polowania nie może domagać się odszkodowania.

§. 54. Także uprawniony do polowania, może cudze grunta w obrębie swego okręgu polowania leżące, ubezpieczać od szkód przez zwierzynę wyrządzanych, za pomocą ogrodzeń i innych środków ostrożności jednak w taki sposób,

aby ubezpieczenie to nie przeszkadzało posiadaczom w prowadzeniu gospodarstwa.

Pomimo to uprawniony do polowania odpowiada za szkodę, jeżeli nie dowiedzie, że cel tych urządzeń z winy poszkodowanego został udaremniony.

§. 55. Szkody wyrządzone przez zwierzynę w sadach, ogrodach, warzywnych i ozdobnych, w szkółkach drzew, wreszcie na stojących pojedynczo młodych drzewkach, mają być tylko wtedy wynagradzane, jeżeli się okaże, że szkoda nastąpiła mimo że dla ochrony uszkodzonych przedmiotów, właściciel poczynił takie urządzenia, które wśród zwykłych okoliczności szkodzie rzeczonej zapobiedz są w stanie.

§. 56. Jeżeli szkody przez polowanie lub zwierzynę wyrządzone zostały w zbożu i innych ziemiopłodach, których zupełną wartość dopiero w czasie żniwa można ocenić, to ma być oszacowanie tej szkody i oznaczenie wynagrodzenia odłożone do czasu, gdy plony już dojrzały.

§. 57. Przy ocenianiu wszelkiej szkody w ziemiopłodach zrządzonej przez polowanie i zwierzynę, należy przyjąć w rachunek tylko rzeczywistą stratę po potrąceniu kosztów, jakieby poszkodowany jeszcze ponieść musiał aż do zebrania plonów.

Należy również uwzględnić i tę okoliczność, gdyby na gruntach gdzie szkoda nastąpiła, poszkodowany przez ponowną uprawę na tym samym gruncie i w tym samym roku, mógł jeszcze część swoich strat odzyskać.

B. Postępowanie.

§. 58. Naczelnik gminy wraz z dwoma asesorami (przysiężnymi), rozstrzyga w pierwszej instancyi wszelkie skargi o wynagrodzenie szkód wyrządzonych przez polowanie i łowne zwierzęta tak w gminie, jak i na obszarze dworskim w poruczonym zakresie działania.

§. 59. Jeżeli za wyrządzoną szkodę odpowiada właściciel, albo przełożony obszaru dworskiego, lub jeżeli poszkodowaną jest jedna z osób do przeprowadzenia dochodzenia i rozstrzygania w myśl §. 58 powołanych, natenczas do postępowania i orzekania w pierwszej

instancyi powołaną jest polityczna władza powiatowa.

§. 60 Zarządzenie dochodzenia, ma nastąpić na żądanie poszkodowanego.

§. 61. Sprawdzenie istoty czynu, ma wcześnie przeprowadzić przełożony gminy, a względnie polityczna władza powiatowa za przybraniem stron, których nieobecność jednak nie wstrzymuje przedsięwzięcia czynności urzędowej, i zebrać możliwe dowody; a jeżeli zachodzi potrzeba, zarządzić bezzwłoczne oszacowanie szkody. Następnie powinien usiłować doprowadzić do zgody, a jeżeli to nie nastąpi, wydać orzeczenie i oznaczyć wysokość wynagrodzenia z uwzględnieniem przepisów zamieszczonych w §. 53, do 59 niniejszej ustawy.

§. 62. Do oszacowania szkody wyrządzonej w ziemiopłodach przez polowanie lub zwierzynę, powołaną jest przedewszystkiem straż polowa ustanowiona w myśl ustawy polnej z dnia 17. Lipca 1876. (Nr. 29 Dz. u. kr.) Jeżeli jednak szkoda według mniemania polowego przewyższa kwotę 5 zł. w takim razie przełożony gminy zarządzi oszacowanie takowej przez jednego przysięgłego detaksatora, również w moc powyższej ustawy polowej przez powiatową władzę polityczną ustanowionego.

Przełożony gminy, a względnie polityczna władza powiatowa, przyzna detaksatorowi za każdorazową czynność odpowiednie wynagrodzenie.

§. 63. Jeżeli poszkodowany żąda wynagrodzenia przenoszącego kwotę 15 zł., wtedy w orzeczeniu można mu przyznać tylko wynagrodzenie do 15 zł., a co do reszty wynagrodzenia należy go odesłać do zwyczajnej drogi sądowej.

§. 64. Orzekająca władza w sprawach o szkody wyrządzone przez polowanie lub zwierzynę, stosować się ma przy wydawaniu orzeczeń do rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 5. Marca 1858. r. (Nr. 34 Dz. u. p.).

§. 65. Od orzeczenia przełożonego gminy, służy rekurs do właściwej władzy politycznej powiatowej. Rekurs wnieść należy do przełożonego gminy ustnie lub na piśmie w ciągu 8 dni licząc od dnia ogłoszenia, względnie doręczenia

orzeczenia. W przypadkach których polityczna władza powiatowa jest pierwszą instancyą, obowiązują co do dalszego rekursu ogólne przepisy. Przeciw dwom jednobrzmiącym orzeczeniom, nie ma dalszego rekursu.

Przeciw potwierdzonemu przez Namiestnictwo orzeczeniu o szkodach przez polowanie i przez zwierzynę wyrządzonych, dalszy rekurs nie ma miejsca.

§. 66. W drodze porozumienia z właścicielami gruntów, mogą być zawierane względem wynagrodzenia szkód wyrządzonych przez polowanie lub zwierzynę, umowy odmienne od postanowień niniejszej ustawy, których jednak dochodzenie odbywać się ma na zwykłej drodze prawa.

IV. Karty myśliwskie.

§. 67. Nie wolno polować nikomu bez wydanej przez właściwą władzę karty myśliwskiej, lub bez certyfikatu jej miejsce zastępującego.

Wzór karty myśliwskiej i certyfikatu ustanowi Namiestnictwo w drodze rozporządzenia.

§ 68. Karty myśliwskie i certyfikaty wydaje polityczna władza powiatowa, w której okręgu ubiegający się o nie w danej chwili przebywa. Karta myśliwska może być także obcym, to jest osobom nie zamieszkałym w Galicyi, przez tutejszo krajową polityczną władzę powiatową wydana.

§. 69. Karta myśliwska wystawiona być może na rok, albo na trzy lata kalendarzowe.

Certyfikaty wydawane będą zatwierdzonym i zaprzysiężonym strażnikom łowieckim, na czas ustanowienia ich strzelcami.

Uprawnieni do polowania, którzy w myśl §. 32. niniejszej ustawy przyjmą na siebie obowiązki dozorców polowania, nie mogą korzystać z bezpłatnych certyfikatów.

§. 70. Karta myśliwska ważną jest na cały obszar Królestwa Galicyi wyłącznie na osobę na której nazwisko opiewa; nie może więc komu innemu być odstąpiona; nie daje ona jednak prawa polować bez zezwolenia uprawnionego do

polowania z wyjątkiem, gdy idzie o tępienie szkodliwej zwierzyny na swoim gruncie (§. 48.).

Kartę powinni posiadacze w czasie wykonywania polowania zawsze mieć przy sobie i okazać ją na żądanie organom bezpieczeństwa.

§. 71. Za roczną kartę myśliwską opłacić trzeba taksę 5 zł., za trzyletnią 15 zł. Opłaty te wpływają do funduszu krajowego.

Od opłaty taksy za kartę myśliwską wolni są uczniowie szkół lasowych i praktykanci leśnictwa na czas swoich studyów, względnie nauki.

Certyfikaty wystawiane według §§. 49 i 64 nie podlegają opłacie taksy, lecz polityczna władza powiatowa, odmówić ma wydania takich certyfikatów, jeżeli powziąść można podejrzenie, że zamierzone jest uchylenie się od obowiązku opłaty taksy.

§. 72. Wystawienia karty myśliwskiej odmówić należy:

a) małoletnim, o ile o karty dla nich nie proszą ojcowie, albo opiekunowie, a dla uczniów szkoły lasowej Dyrekcya; zaś dla praktykantów i pomocników leśnictwa pryncypał, względnie przełożony;

b) wyrobnikom żyjącym z zarobku dziennego, tudzież ubogim wspieranym przez zakłady dobroczynne, albo z funduszów gminnych;

c) umysłowo chorym i notorycznym pijakom.

d) osobom, które nie mogą się wykazać kartą na broń, o ile ją wedle odnośnych przepisów mieć powinni;

e) na czas pięciu lat po odbyciu kary temu, kto uznany był winnym zbrodni przeciw bezpieczeństwu osoby lub mienia;

f) na czas trzech lat po odbyciu kary temu, który wedle §. 335 ustawy karnej, uznany był winnym przeciw bezpieczeństwu życia z powodu nieostrożnego obchodzenia się z bronią palną, albo też przekroczenia kradzieży, względnie udziału w tejże;

g) na czas dwuletni temu, kto powtórnie ukarany został za przekroczenie przepisów o ochronie zwierzyny, o kartach myśliwskich, wreszcie za przekroczenie z §. 38. niniejszej ustawy.

Wydania certyfikatów strażnikom łowieckim odmówić należy w wypadkach wyżej pod lit. *c)*, *e)* i *f)* wymienionych.

§. 73. Kartę myśliwską odebrać należy bez zwrócenia zapłaconej za nią taksy, jeżeli po wystawieniu zajdzie, lub wiadomą się stanie, co do osoby jej właściciela jedna z wymienionych powyżej (§. 75.) okoliczności wykluczających

Toż samo stosuje się i do certyfikatów.

V. Ogólne postanowienia o władzach i o postępowaniu niekarnem.

§. 74. Wykonywanie niniejszej ustawy służy w miarę oznaczonej w poszczególnych przepisach, kompetencyi naczelnika gminy, politycznej władzy powiatowej, albo Namiestnictwa.

§ 75. Namiestnictwo w wypadkach przewidzianych paragrafami 2, 31 i 46 przed wydaniem swoich rozporządzeń, ma zasięgnąć zatwierdzenia Ministerstwa rolnictwa.

§. 76. Jeżeli gmina, której poruczoną jest polityczna administracya, posiada samodzielne polowanie w obrębie własnego obszaru gminnego, Namiestnictwo załatwia i rozstrzyga w pierwszej instancyi wszystkie do tego samodzielnego polowania odnoszące się sprawy, w którychby gmina miała występować jako strona.

§. 77. C. k. żandarmerya, zaprzysiężone straże leśne, straże myśliwskie i straże polowe mają obowiązek czuwania nad przestrzeganiem przepisów niniejszej ustawy i podawania wszelkich dostrzeżonych przekroczeń do wiadomości miejscowej władzy policyjnej, dla doniesienia o tem politycznej władzy powiatowej.

§. 78. Właściciele i dzierzawcy polowania i ich straż myśliwska, tudzież inne organa powołane do utrzymania porządku, mogą każdego nieprawnie polującego na cudzym obszarze myśliwskim, jeżeli nie daje poznać swego nazwiska, lub zamieszkanie jego nie jest znanem, zaprowadzić do miejscowej władzy policyjnej, dla zbadania jego osobistości.

§. 79. Rekurs przeciw orzeczeniu politycznej władzy powiatowej wnoszonym być ma do Namiestnictwa, przeciw decyzyi Namiestnictwa, do Ministerstwa.

W wypadkach, w których porozumienie między polityczną władzą powiatową a Wydziałem Rady powiatowej nie przyszło do skutku, orzeka c. k. Namiestnictwo po zasięgnięciu zdania Wydziału krajowego.

Rekurs należy w 14 dniach po doręczeniu orzeczenia wnieść pisemnie lub ustnie u władzy, która orzekała w pierwszej instancyi.

§. 80. Rekurs wcześnie wniesiony ma z reguły skutek zawieszający, wyjąwszy wypadku w §. 18. przewidzianego, albo też gdy względy bezpieczeństwa publicznego i uniknięcie możliwych szkód, wymagają bezzwłocznego przeprowadzenia poleconych zarządzeń.

VI. Przekroczenia i kary.

§. 81. Przekroczenia tej ustawy, jakoteż rozporządzeń i szczegółowych zarządzeń na jej podstawie wydanych, mają być karane, o ile powszechna ustawa karna nie ma zastósowania, przez polityczną władzę powiatową grzywną od 5 do 50 zł. Grzywna ta podwyższoną być może w przypadku powtórnego przekroczenia, albo jeżeli przekroczenie pociągnęło za sobą znaczną szkodę aż do stu reńskich. W razie niewypłacalności skazanego, należy grzywnę zamienić na karę aresztu, przyczem 5 zł. liczy się za jeden dzień aresztu.

W razie cięższych przez dłuższy czas dokonywanych, albo powtarzanych wykroczeń przeciw niniejszej ustawie, można zamiast grzywny orzec karę aresztu od 1 do 20 dni.

Grzywny wpływają do funduszu ubogich tej gminy, w której obrębie przekroczenie popełnione zostało.

§. 82. W wypadkach przekroczeń §§. 31, 33, 35, 36, których dopuszcza się sam uprawniony do polowania, względnie handlarz i właściciele restauracyi, należy zarazem orzec utratę zwierzyny złowionej, albo zabitej wbrew przepisowi, a względnie podanej na sprzedaż.

Przy przekroczeniach §§. 40, 48, orzec należy utratę zakazanych przyrządów bez różnicy, czy są one własnością przestępcy, lub nie.

§. 83. W razie zajęcia przyrządów zakazanych §. 40 i 48. należy orzec bezwzględnie utratę tych przedmiotów, chociażby niemożliwem było dochodzenie i skazanie osób, które się niemi posługiwały.

§. 84. Uznane za przepadłe (skonfiskowane) zwierzyna, strzelby i przyrządy, sprzedawane być mają przez naczelnika gminy, ewentualnie przełożonego obszaru dworskiego w drodze publicznej licytacyi na rzecz funduszu ubogich tej miejscowości, gdzie nastąpiło zajęcie. Przed sprzedażą jednak, należy zakazane przyrządy uczynić niezdolnemi do dalszego użytku w formie zakazanej.

§. 85. Z orzeczeniem karnem połączyć należy, o ile nie chodzi o wynagrodzenie szkód przez polowanie i zwierzynę wyrządzonych, także zobowiązanie do wynagrodzenia szkody przekroczeniem spowodowanej, jeżeli z powodu braku dostatecznego wyjaśnienia, nie wypadnie odesłać pretensyi dotyczącej odszkodowania do sądów cywilnych

Stronom interesowanym, mimo prawomocnych orzeczeń o odszkodowanie, służy prawo udać się w tych sprawach na zwykłą drogę prawa, co jednak nie wstrzymuje wykonania tego orzeczenia.

§. 86. Jeżeli o przekroczeniu myśliwskiem w przeciągu 3 miesięcy, licząc od dnia spełnienia czynu, nie będzie wniesiona żadna skarga lub doniesienie, wtedy następuje przedawnienie przekroczenia, co jednak nie uwalnia Władzy odnośnej od obowiązku usunięcia trwającego stanu bezprawnego, jakie przekroczenie to spowodowało.

§. 87. Co do właściwości politycznych Władz do dochodzenia i karania przekroczeń niniejszej ustawy, co do terminów odwołania i co do odnośnego postępowania, zastosowane być mają ogólne obowiązujące przepisy w administracyjnem postępowaniu karnem.

O karach i w związku z niemi będących zwrotach szkód i kosztów rozstrzyga w najwyższej instancyi Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa.

Aleg. 54.

Wniosek.

Zważywszy, że kasy oszczędności, pobudzając ducha oszczędności i udzielając taniego kredytu, są dzielną dźwignią podniesienia się ekonomicznego kraju, mianowicie warstwy ludności zarobkującej;

zważywszy, że ustanowiony reskryptem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 19. maja 1893 l. 1139 statut wzorowy dla kas oszczędności sprzeciwia się wymogom ustawy gminnej i ustawy o reprezentacyi powiatowej, uchylając wszelką ingerencyę władz autonomicznych na zakłady powstałe za poręką i z funduszów gmin i powiatów;

zważywszy, że okoliczność powyższa uniemożliwia albo co najmniej utrudnia zakładanie dalsze kas oszczędności w kraju,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby w porozumieniu z Wydziałem krajowym zmienił statut wzorowy dla kas oszczędności ustanowiony reskryptem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 19. maja 1893 l. 1193 w kierunku zawarowania władzom autonomicznym ingerencyi ugruntowanej w ustawach na zarząd rzeczonych zakładów.

Wnioskodawca:

Mikołaj Krzysztofowicz *w. r.*

Wojciech Dzieduszycki, Stanisław Dzieduszycki, Jan Szeptycki, Eustachy Zagórski, Sękowski, Barański, M. Torosiewicz, Wł. Kozłowski, Klemens Dzieduszycki, F. Vivien, Schnell, E. Micewski, I. Puzyna, Czaykowski, Paszkowski.

Wniosek

Aleg. 55.

Wniosek.

Wysoki Sejm uchwalić raczy następujący projekt do ustawy.

Ustawa z dnia . . . . . .
dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Artykuły 14, 18, 19 i 24 ustawy z d. 2. maja 1873 Dz. u. kr. Nr. 250 o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych w dotychczasowem brzmieniu zostają uchylone i mają brzmieć jak następuje:

Art. 14.

Obowiązek zakładania i utrzymywania publicznych szkół ludowych pospolitych cięży w pierwszym rzędzie na gminach i obszarach dworskich do okręgu jednej szkoły wcielonych.

W razie jeżeli zasoby miejscowe nie wystarczają, przychodzi im w pomoc fundusz szkolny okręgowy, a względnie krajowy.

Każda gmina i obszar dworski utworzyć mają własny fundusz szkolny miejscowy.

Każdy okręg szkolny będzie miał swój osobny fundusz okręgowy, a prócz tego ma być utworzony fundusz szkolny krajowy.

Co do kosztów zakładania i utrzymywanta szkół wydziałowych, obowiązują postanowienia art. 5.

Art. 18.

Jeżeli dochody miejscowego funduszu szkolnego wymienione w art. 15 a, b, c, nie wystarczają na opłacenie nauczycieli szkół

ludowych pospolitych i tych wydziałowych, które istniały już przed wejściem w wykonanie ustawy z dnia 2. lutego 1885 Dz. u. kr. Nr. 29 obowiązane są gminy i obszary dworskie do wnoszenia na ten cel do miejscowego funduszu szkolnego dodatków pieniężnych aż do 6% całej należytości wszystkich podatków stałych w gminie lub na obszarze dworskim opłacanych o ileby to co na mocy dawniejszych zobowiązań bądź to w naturze, bądź to w gotowych pieniądzach, gmina lub obszar dworski na utrzymanie nauczyciela już uiszczają, nie dorównywało oznaczonym powyżej procentom.

Art. 19.

Zasiłku z funduszów szkolnych okręgowych a względnie krajowych na pokrycie niedoboru w dochodach przyznaczonych na utrzymanie nauczycieli (Art. 18.) ma prawo Rada szkolna miejscowa żądać dopiero wtenczas, gdy wykaże, że to co gmina i obszar dworski na ten cel, bądź to na podstawie dawniejszych zobowiązań w naturze lub pieniądzach, bądźto na podstawie Art. 18. niniejszej ustawy opłacają, wynosi przynajmniej 6% całej należytości wszystkich podatków stałych.

Co do miast i miasteczek które posiadają własny majątek zakładowy orzeka Rada szkolna okręgowa, a względnie Rada szkolna krajowa po wysłuchaniu zdania Wydziału powiatowego a względnie Wydziału krajowego czy i jaki zasiłek ma im być przyznany z funduszu szkolnego okręgowego lub z funduszu szkolnego krajowego.

Art. 24.

Wszystkie wydatki na wystawienie lub najem, na utrzymanie, wewnętrzne urządzenie, opał, oświetlenie budynków szkolnych, szkół wymienionych w art. 18, jakoteż na wystawienie i utrzymanie albo najem pomieszkań dla nauczycieli o ile nauczycielom służy do tego prawo, wreszcie na zakupno lub dostarczenie gruntu pod budynki pole na szkółkę osadową lub pasiekę ponoszą gminy i obszary dworskie w stosunku w art. 18. za zasadę przyjętym, o ile te wydatki nie są pokryte na podstawie prawomocnych zobowiązań trzecich osób korporacyi, zapisów, lub funduszów.

W razach wyjątkowych udzielone będą Radom szkolnym miejscowym na budowę szkół zasiłki lub pożyczki z krajowego funduszu szkolnego.

Dochodów miejscowego funduszu szkolnego (art. 15 a, b, c) można użyć na potrzeby szkolne w art. 24 wymienione tylko pod warunkiem w art. 22 wyrażonemi.

§. 2.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1895 roku.

§. 3.

Wykonanie tej nstawy polecam memu Ministrowi wyznań i oświecenia.

Lwów dnia 15. stycznia 1894.

Stanisław Badeni
wnioskodawca.

Tyszkiewicz, Dydyński, J. Męciński, Zdzisław Skrzyński, Stanisław Stadnicki, Adam Jędrzejowicz, Józef Popowski, Jan Trzecieski, Ćwikliński, Edward Jędrzejowicz, Franciszek Paszkowski, Ed. Micewski, Sękowski, T. Rozwadowski, J. Wiktor, Niezabitowski, Chamiec, J. Puzyna, Bobrzyński, S. Tarnowski (jun.), Szeptycki, Rey, Koziebrodzki, Brykczyński, K. Scipio, Leon Chrzanowski, G. Romer, Gorayski, Pilat, St. Tarnowski (sen.), Stanisław Larisz, Niedzielski, Wojciech Dzieduszycki, Zaleski, Skałkowski, Wład. Struszkiewicz, Stanisław Jędrzejowicz, Łączyński, Adam Skrzyński.

Aleg. 56.

Wniosek.

Zważywszy, że niektóre przepisy obowiązującej ustawy drogowej są bądź niesłuszne, bądź niejasne, bądź niewystarczające dla skutecznego rozwoju dróg gminnych;

zważywszy, że w szczególności rozkład prestacyi drogowych nie uwzględnia najuboższych warstw ludności, t. zw. chałupników, którzy od numerów domów do takiej samej obowiązani są prestacyi, jak właściciele gruntów;

zważywszy, że przepisy dotyczące prestacyj obszarów dworskich w materyale drzewnym nierównomiernie obciążają obszary dworskie, dają powód do niejednostajnej interpretacyi, a nadto są niewystarczające na zaspokojenie potrzeb administracyi dróg gminnych;

zważywszy, że również przepis o datkach na drogi z powodu nadzwyczajnego zużycia daje możność uchylania się od tych datków licznym przedsiębiorstwom, które do utrzymywania dróg wcale się nie przyczyniają;

zważywszy, że zarządy drogowe w dotychczasowym składzie nie odpowiadają należycie swemu zadaniu;

zważywszy, że zmiana powyższych przepisów jest naglącą; — wnosimy;

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Postanowienia §§. 12, 13, 16, 19 ustęp drugi, 26 alinea 5 i ustęp ostatni §. 27 alinea 3 wreszcie §. 28 ustęp trzeci ustawy drogowej z d. 7. lipca 1885 r. (Dz. u. kr. Nr. 39) przestają, obowiązywać w dotychczasowem brzmieniu i opiewać mają, jak następuje:

§. 12.

Prestacye na rzecz dróg gminnych wymierza się w sposób następujący:

Od każdego numeru domu położonego w gminie wiejskiej lub na obszarze dworskim i od każdej rodziny, a względnie partyi, prowadzącej samoistne gospodarstwo domowe, a zamieszkałej w gminie miejskiej, odrabiać należy rocznie cztery dni piesze. Wydziały powiatowe mogą pojedyńczym kontrybuentom zniżać lub zupełnie odpisywać pomienione prestacye w wypadkach godnych uwzględnienia, podług prawideł uchwalonych przez Radę powiatową, a zatwierdzonych przez Wydział krajowy.

Kto opłaca podatek bezpośredni, przypisany w gminie lub na obszarze dworskim, uiszcza rocznie, oprócz prestacyi powyżej oznaczonej, 3% dodatku do podatków bezpośrednich,

Obszar dworski winien nadto uiszczać corocznie z końcem pierwszego kwartału z góry na powiatowy fundusz objektów sztucznych, istniejących na drogach gminnych opłatę w wysokości 5% płaconych przez siebie podatków bezpośrednich.

Wolno jednak obszarowi dworskiemu zamiast zapłacenia powyższych 5% w gotowiznie wydać potrzebny i przydatny na budowę lub utrzymanie objektów sztucznych w obrębie gminy, stanowiącej z nim jednę miejscowość, materyał drzewny lub kamienny.

Jeżeli wartość tego materyału przewyższy 5% rocznych podatków, będzie nadwyżka bonifikowaną, jeżeli zaś tej miary nie osiągnie, brakującą kwotę dopłaci obszar dworski w gotówce.

Koszta dowozu materyału mają być pokryte środkami wskazanymi w §. 11. lit. a) i e).

Zarządowi drogowemu wolno będzie, w razie uznanej przez niego potrzeby, zmienić robotę pieszą na ciągłą, w stosunku trzech dni pieszych do jednego dnia parokonnego, a dwóch dni pieszych do jednego parobydlanego zaprzęgu.

Zamiany takiej żądać można tylko od kontrybuenta, posiadającego potrzebny inwentarz roboczy i uiszczającego prestacyę w naturze.

Gdyby ilość prestacyi w pewnej miejscowości przewyższała potrzebę, natenczas może Rada powiatowa za przyzwoleniem Wydziału krajowego zniżyć na rok jeden wymiar prestacyj.

Ustęp III. §. 13.

Z opłat uiszczanych przez obszary dworskie w myśl ustępu 4. §. 12. utworzonym będzie powiatowy fundusz objektów sztucznych w powiecie dla dróg gminnych, który to fundusz tylko na budowę i utrzymanie tychże objektów używanym być może.

Jeżeli fundusz ten wzrośnie do takiej kwoty, że swym kapitałem zabezpiecza pokrycie tychże potrzeb w powiecie w ten sposób, iż na podstawie dziesięcioletniego przecięcia wydatków potrzebom bieżącym odpowiada, — natenczas może Rada powiatowa za przyzwoleniem Wydziału krajowego zniżyć opłaty, względnie prestacye w materyale wszystkich obszarów dworskich w powiecie, lub takowe w całości uchylić na tak długo, jak długo fundusz powyższy poniżej dziesięcioletniego rocznego wydatku nie spadnie.

§. 16.

Każdy do prestacyi obowiązany (§. 12) może się od niej wykupić spłatą jej wartości, na podstawie ceny ustanowionej przez Radę powiatową (§. 26 ust. 5), a to w przeciągu sześciu tygodni od dnia ogłoszenia ceny wykupna.

Obszary dworskie, które chcą zamiast zapłaty 5% podatku w gotówce wydać materyał w naturze (§. 12 ustęp 5), obowiązane są donieść o tem Wydziałowi powiatowemu w tym samym terminie. W przeciwnym razie może Wydział powiatowy zamiany opłaty na prestacyę w materyale nie przyjąć.

Ustęp II. §. 19.

Kto nieomyconą drogę powiatową lub gminną, albo znajdujące się na niej mosty przewożeniem ciężarów, własnymi lub najętymi zaprzęgami, w niezwykły sposób zużywa, ob owiązanym jest przyczyniać się do kosztów utrzymania, względnie naprawy tejże drogi lub mostu osobnym, odpowiednim do zużycia datkiem. Postanowienie to nie ma zastosowania do użycia drogi na cele wyłącznie rolnicze, jak: przewóz własnych produktów rolnych, użyźnianie gruntów i melioracye.

§. 26.

Rada powiatowa stanowi:

. . . . . .

5) o corocznej cenie wykupna prestacyi, oraz o cenie materyału drzewnego i kamiennego, mającego się wydać przez obszary dworskie zamiast opłaty w gotowiznie (§. 12 ustęp 5) dla całego powiatu lub jego części, a to uchwałą przynajmniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem każdego roku administracyjnego powziąć się mającą; wreszcie

6) o pokryciu z funduszu powiatowego nadwyżki kosztów budowy i utrzymania objektów sztucznych, niepokrytej z powiatowego funduszu tychże objektów.

§. 27.

Wydział powiatowy:

. . . . . .

3) zarządza powiatowym funduszem dróg gminnych i objektów sztucznych, przedkłada corocznie Radzie powiatowej preliminarz potrzeb, które z tych funduszów mają być pokryte i wyznacza zasiłki w myśl §. 13.

Ustęp III.

§. 28.

Zarząd dóbr gminnych wykonywać będzie naczelnik gminy razem z przełożonym obszaru dworskiego pod bezpośredniem kierownictwem delegata Wydziału powiatowego.

Wnioskodawcy:

Franciszek Paszkowski
Stanisław Jędrzejowicz

Scipio. Dydyński. Józef Popowski. St. Tarnowski junior. S. Koziebrodzki. A. Jędrzejowicz. St. Badeni. Łączyński. St. Tarnowski senior. Wiktor. St. Larysz Niedzielski T. Rozwadowski. W. Struszkiewicz. E. Raczyński. A. Skrzyński.

Aleg. 57.

Wniosek.

Zważywszy, że zaoktrojowane patentem cesarskim z dnia 26. lutego 1861 roku ustawy o Reprezentacyi krajowej już wtedy nie odpowiadały dostatecznie wymogom sprawiedliwości a obecnie nie odpowiadają jeszcze i faktycznym stosunkom dzisiejszego czasu;

zważywszy, że pośredniość wyborów w gminach wiejskich jest upośledzeniem tej kuryi, którego w żaden sposób usprawiedliwić niepodobna;

zważywszy, że w kuryi wiejskiej okręgi wyborcze są przeciętnie za wielkie, a przytem niektóre są dwa a nawet trzy razy większe od innych;

zważywszy, że miasta mają wogóle za mało reprezentantów w Sejmie, a niektóre z nich wciągnięte są do kuryi gmin wiejskich, jakkolwiek mają charakter miejski i zastępców swoich do Rady państwa w kuryi miast wybierają;

zważywszy, że potrzeba rozszerzenia prawa wyborczego już powszechnie jest uznaną, a nawet Rząd wniósł w tym duchu projekt w Radzie państwa;

zważywszy, że z rozszerzeniem prawa wyborczego i powiększeniem liczby wyborców powinna być powiększoną i liczba posłów,

podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby wygotował i na pierwszem posiedzeniu najbliższej sesyi przedłożył Sejmowi zmianę statutu krajowego i krajowej ordynacyi wyborczej w kierunku następującym:

I. Wybory posłów w gminach wiejskich odbywają się bezpośrednio, miejscem wyboru jest każda gmina administracyjna.

II. Prawo czynnego wyboru w miastach i w gminach wiejskich otrzymują jeszcze następujący pełnoletni obywatele austryaccy:

1. Wszyscy, którzy opłacają jakikolwiek podatek bezpośredni;

2. Wszyscy, którzy mają stałe zajęcie w pewnym zawodzie i prowadzą własne gospodarstwo domowe, a przytem albo odbyli służbę wojskową albo są głowami rodziny, składającej się co najmniej z 4 osób, albo umieją czytać i pisać w jednym z języków krajowych, oni mają prawo wyborcze w tej gminie, na której obszarze przynajmniej jeden rok są zamieszkali.

III. Liczba posłów z miast zostaje powiększoną w ten sposób, ażeby większe miasta z charakterem stanowczo miejskim, jak Podgórze, zwłaszcza zaś takie, które przy wyborze posłów do Rady państwa wciągnięte są do kuryi miejskiej, jak Brzeżany i Złoczów, Buczacz i Śniatyn, wykluczone zostały z gmin wiejskich i wybierały z kuryi miast, a w takich miastach, które obecnie mają za małą reprezentacyę, ażeby liczba posłów została powiększoną.

IV. Odpowiednio do tego zostaje powiększoną liczba posłów z gmin wiejskich; mianowicie takie powiaty, których ludność przewyższa znacznie 100 000 dusz, jak Złoczów, Rzeszów, Łańcut i inne, wybierają dwóch posłów w dwóch osobnych okręgach wyborczych.

Lwów dnia 13. stycznia 1894.

Wnioskodawca:

J. Romańczuk w. r.

M. Siczyński, Herasimowicz, Hamorak, Korol, Edmund Klemensiewicz, Żardecki, Potoczek, Palch, Okuniewski, Teliszewski, Dr. Olpiński, Dr. Sawczak, Kulaczkowski, Dr. Antoniewicz, A. Barabasz, Rożankowski, Huryk, Ochrymowicz.

LW. 50.508/93.

Aleg. 58.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie ordynacyi wyborczej dla 30 miast podlegających ustawie miejskiej z dnia 13. marca 1889 (Dz. ust. kraj. Nr. 24.)

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 8. marca 1893 L. 17622 przedłożył Wydział krajowy Wys. Sejmowi projekt ordynacyi wyborczej dla 30 miast podlegających ustawie miejskiej z dnia 13. marca 1889 (Dz. ust. kraj. Nr. 24.)

Ponieważ powyższy projekt w ubiegłej sesyi sejmowej pod obrady Wysokiego Sejmu nie przyszedł, przeto przedkłada go Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi ponownie z pewnemi zmianami. Po zamknięciu sesyi sejmowej odniósł się Wydział krajowy do ck. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą o udzielenie mu uwag, jakie ck. Ministerstwo spraw wewnętrznych do projektu ordynacyi wyborczej dla 30-tu miast poczyniło. Ck. Prezydyum Namiestnictwa uczyniło zadość prośbie Wydziału krajowego i udzieliło nam odezwą z dnia 24. września 1893 L. 7610/pr. (którą w odpisie dołączamy) spostrzeżenia jego Excelencyi Pana ck. Ministra spraw wewnętrznych do projektu wymienionej utsawy.

Ponieważ krytyczne spostrzeżenia jego Excelencyi Pana ck. Ministra spraw wewnętrznych nie odnoszą się do zasadniczych postanowień ustawy, przeto przyjął je Wydział krajowy w całości.

Nadto w ustawie zaprowadzającej ordynacyę wyborczą zamieścił Wydział krajowy postanowienia, że wybory do Rad miejskich w 30-tu miastach podlegających ustawie z dnia 13. marca 1889 nastąpić mają w sześć miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy.

Postanowienie to zamieścił Wydział krajowy, ponieważ ma przekonanie, że skład Rad miejskich, wybranych na podstawie postanowień nowej ordynacyi wyborczej, będzie więcej odpowiadać stosunkom i potrzebom tychże miast, niechciałby przeto korzystnych zmian na lata odwlekać, co by się stało gdyby nowa ordynacya wyborcza dopiero przy następujących uzupełniających wyborach obowiązywała.

Wydział krajowy wnosi: Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

Z Rady Wydz. krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 7. grudnia 1893.

Marszałek krajowy
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca
Wereszczyński
Członek Wydziału. kraj.

ODEZWA.

Odnośnie do cennej odezwy z dnia 3. lipca 1893 L. 30628 mam zaszczyt oznajmić Świetnemu Wydziałowi krajowemu, że jego Ekscelencya Pan Minister spraw wewnętrznych reskryptem z dnia 27. kwietnia b. r. L. 1509|M. J. poczynił co do projektu ordynacyi wyborczej dla 30. miast podlegających ustawie z 13. marca 1889 Nr. 24 Dz. u. kr. następujące uwagi:

1) ad §. 4 punkt 2. projektu zauważył Jego Ekscelencya Pan Minister, że stylizacya tego ustępu dotyczącego zastępstwa żony, uprawnionej do głosowania, nie jest właściwą, gdyż wydarzyć by się mogło, że do wyboru mógłby stanąć mąż jako prawny zastępca żony, a obok niego umocowany zastępca, a wypadku takiego projekt nie przewiduje.

Ustęp powyższy wypadałoby przeto wystylizować w sposób następujący: „Za żonę, żyjącą z mężem, głosuje mąż, lub za jego zgodą pełnomocnik; za inne niewiasty głosują ich pełnomocnicy".

2) W §. 9. projektu ustawy należałoby słowa: „wedle prawomocnej listy wyborczej wykreślić. — Obieralność bowiem nie można oceniać wedle czasu, w którym sporządzono listy wyborcze lecz decyduje w tej mierze czas wyboru, który przez odkładanie czynności przygotowawczych do wyborów, częstokroć znacznie się opóźnia.

§. 16. postanawia, że listy wyborcze mają być najpóźniej 6 tygodni przed terminem wyborów wyłożone, oznaczając pierwsze 8 dni jako termin do wnoszenia reklamacyi. Od chwili, do której reklamacye przeciw listom wyborczym w ogóle wnosić można, aż do dnia wyboru, musi zatem upłynąć najmniej 5 tyg., a w czasie tym może odpaść niejedna przyczyna wyłączająca lub wykluczająca, która w czasie reklamacyi istniała, w następstwie czego, osoby dotyczące, których nie można było zamieścić na liście wyborczej, muszą być w chwili wyboru uważane jako wybieralne.

Przytem uwzględnić trzeba i tę okoliczność, że w sprawach dotyczących czynnego prawa wyboru w myśl §. 16. projektu rozstrzyga ostatecznie Władza polityczna powiatowa, podczas gdy w sprawie zarzutów przeciw obieralności służy w myśl §. 30-go prawo wniesienia rekursu do Namiestnictwa, dlatego też i z tego stanowiska nie byłoby wskazanem dopuścić, by lista wyborcza przesądzała orzeczenie o wybieralności.

3) W §. 10 należałoby ustęp 4 zmienić wedle uwagi Jego Ekscelencyi pana Ministra spraw wewnętrznych w następujący sposób.

„Osoby, które zostają z gminą w stosunku prawnym o b o w i ą z u j ą c y m d o s k ł a d a n i a r a c h u n k ó w, jako przedsiębiorcy lub dostawcy etc.

Projektowana przez Świetny Wydział stylizacya odnosi się bowiem także do takich dostawców, którzy za stałą, poprzednio umówioną cenę, dostarczają gminie zamówione artykuły, jak niemniej do wszystkich dzierżawców, chociażby ci nawet tylko pojedyncze grunta gminne wydzierżawiali, postanowienia projektu są przeto nadto daleko idące.

4) Przy §. 11. zwrócił uwagę jego Excelencya pan Minister, że postanowienia tam zawarte nie zgadzają się z postanowieniami §. 7.ustawy z 15. listopada 1867 Nr. 131 Dz. u. p. a nadto nie są poniekąd trafne, ile że przy przekroczeniach formalne dochodzenie przedwstępne, nie ma miejsca, a stadyum dochodzenia nie łatwo odgraniczyć się daje.

W paragrafie tym należałoby zatem jako okoliczność wykluczającą zatrzymać jedynie ogłoszenie konkursu, jeśli wykluczenie z powodu przekroczenia dyscyplinarnego popełnionego z chęci zysku ma być pominięte.

5) Postępowanie reklamacyjne unormowane w §. 12 projektu jest bezcelowe i obciążałoby tylko niepotrzebnie władze powołane do rozstrzygania reklamacyi, gdyż wybory odbywać się mają z regóły co trzy lata, a przed każdymi wyborami osobne postępowanie reklamacyjne przeprowadzone być musi.

Zdaniem Jego Ekscelencyi pana Ministra wystarczyłoby zamieszczenie w tym paragrafie postanowienia, że Magistrat jest obowiązany do sporządzenia spisu wyborców i utrzymywania go w ciągłej ewidencyi.

6) Kategoryczne postanowienie §. 17 projektu wedle którego do głosowania w jednym dniu może być powołanym tylko 800 wyborców" należałoby złagodzić dodaniem słowa „około" (przed cyfrą 800), daty statystyczne wykazują bowiem, że koła wyborcze w niektórych gminach liczą 800 i kilku nadto lub kilkunastu wyborców, dla których do oddania głosów jeden dzień wystarczyć może.

7) Projektowany w §. 31 ustęp drugi — może znaleść zastosowanie tylko przy wyborach do Rady miejskiej, które w skutek jej rozwiązania mają być przeprowadzone, tudzież przy każdym drugim regularuym wyborze rady, gdyż czas urzędowania Magistratu wynosi według §. 16 ustawy miejskiej lat 6, gdy tymczasem wybory do Rady miejskiej mają w myśl §. 12 tej ustawy odbywać się regularnie co 3 lata. Do wypadku, o którym mówi §. 17 ustawy miejskiej, ustęp powyższy nie stosuje się wcale, gdyż §. ten przepisuje osobny termin dla dokonania wyboru uzupełniającego nie może zatem także znaleść zastosowanie do wyborów uzupełniających wspomnianych w §. 41 projektu.

Należałoby przeto w §. 41 tego projektu wyraźnie postanowić, że w ciągu peryodu wyborczego w razie opróżnienia posady burmistrza lub innego członka Magistratu, wyboru nowego dokona Rada w terminie 14 dniowym, ustanowionym w §. 17 ustawy gminnej.

8. Ustęp 1. §. 34 proj., według którego nie może być obranym członkiem Magistratu „kto nie jest w gminie stale zamieszkały" należałoby wykreślić, gdyż według zawartego już w §. 9 projektu postanowienia, może być wybranym do Rady tylko taki członek gminy, który „ma mieszkanie w gminie."

9) W §. 35 należałoby po słowach: „przy zwykłym komplecie" dodać w nawiasie (§. 39 al. 1 ust. z dnia 13. marca 1889 Nr 24 Dz. u. kr.)"

Lwów dnia 24. września 1893.

Badeni w. r.

Ustawa

z dnia ..... zaprowadzająca ordynacyę wyborczą dla miast: Biała, Bochnia, Brody, Brzeżany, Buczacz, Drohobycz, Gorlice, Gródek pod Lwowem, Jarosław, Jasło, Jaworów, Kołomyja, Krosno, Nowy Sącz, Podgórze, Przemyśl, Rzeszów, Sambor, Sanok, Śniatyn, Sokal, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Trembowla, Wadowice, Wieliczka, Złoczów, Żółkiew.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Dołączona ordynacya wyborcza obowiązywać będzie miasta, dla których ustawą z dnia 13. marca 1889 (Nr. 24. dziennika ustaw i rozporządzeń krajowych) ustawa gminna zaprowadzoną została.

Art. II.

Ordynacya wyborcza wejdzie w wykonanie z upływem 6 miesięcy od dnia jej ogłoszenia, i w tym czasie przeprowadzone będą nowe wybory do Rad miejskich na podstawie jej postanowień.

Art. III.

Ordynacya wyborcza gminna z d. 12. sierpnia 1866. N. 10. dz. ust. kraj. traci w miastach na wstępie przytoczonych moc, obowiązującą z dniem wejścia w wykonanie niniejszej ustawy.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

II.

Ordynacya wyborcza dla miast,

które obowiązuje ustawa miejska z dnia 13. marca 1889. N. 24. D. u. k.

Dział I.

O wyborach rady *miejskiej.*

ROZDZIAŁ I.

O prawie wybierania i obieralności.

§. 1.

Prawo wybierania mają:

1. Członkowie gminy, opłacający w niej przynajmniej od roku podatek bezpośredni ze swej realności, od przedsiębiorstwa zarobkowego albo od dochodu, jeżeli są obywatelami Państwa Austryackiego.

2. Z pomiędzy przynależnych do gminy, bez względu na opłatę podatków:

a) obywatele miejscy;

b) pasterze dusz i inni duchowni świeccy wyznań chrześciańskich i przełożeni klasztorów;

c) rabini, kaznodzieje starozakonni;

d) urzędnicy c. k. Dworu, Państwa, kraju, *powiatu i gminy*, zakładów i funduszów publicznych tak czynni jak i spensyonowani;

e) oficerowie i strony wojskowe z tytułem oficerskim, jeżeli są przeniesieni na stan stałego spoczynku, lub wzięli dymisyę z zastrzeżeniem charakteru wojskowego;

f) strony wojskowe bez tytułu oficerskiego, czy to w służbie zostające, czy pensyonowane, niemniej urzędnicy wojskowi, czy to w służbie zostający, czy pensyonowane, o ile tak pierwsi jak drudzy nie należą do pewnego oddziału wojska;

g) adwokaci, notaryusze, doktorowie fakultetów, którzy otrzymali stopień akademicki na jednym z uniwersytetów austryackich, magistrowie chirurgii i farmacyi; *następnie technicy, którzy na jednej z wyższych szkół technicznych austryackich studya swoje ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzamina państwowe z dobrym skutkiem złożyli i kandydaci notaryalni, którzy posiadają wszystkie warunki do uzyskania posady notaryalnej ustawą przepisane*;

h) przełożeni, profesorowie i nauczyciele znajdujących się w gminie szkół *publicznych* i innych publicznych zakładów naukowych.

3. Obywatele honorowi.

4. Państwo, kraj, *powiaty*, *gminy*, korporacye, stowarzyszenia, spółki, zakłady i fundusze, jeśli opłacają w gminie przynajmniej od roku jeden z podatków w punkcie 1. wymienionych.

Gmina, jako taka, nie ma głosu przy wyborze własnej reprezentacyi.

Wyjątki co do wojskowych.

§. 2.

Wyłączeni od prawa wybierania są zostający w służbie *czynnej*:

a) oficerowie i strony wojskowe z tytułem oficerskim;

b) wojskowi niższych stopni, *oraz szeregowcy.*

Wykluczenie wskutek czynów karygodnych.

§. 3.

Ustawy karne stanowią, czy i jak długo orzeczenie karne pociąga za sobą utratę prawa wybierania i wybieralności.

Oprócz tego wykluczeni zostają od prawa wybierania ci, którzy z powodu zbrodni zostają prawomocnie pod śledztwem, a to na tak długo, dopóki śledztwo trwa.

Wykonanie prawa wybierania.

§. 4.

Uprawnieni do wybierania głosują osobiście.

Wyjątki od tego prawidła są następujące:

1. Za osoby nie mające własnowolności głosują ich prawni zastępcy.

2. Za żonę żyjącą z mężem głosuje mąż, lub za jego zgodą pełnomocnik, za inne niewiasty głosują ich pełnomocnicy.

3. Osoby nieobecne w gminie z powodu poruczonych im gminnych lub innych publicznych spraw, *tudzież* posiadacze realności lub przedsiębiorstwa zarobkowego, jeśli są w innej gminie osiedleni, *mogą głosować przez pełnomocników, każdy uprawniony głosuje w imieniu własnem tylko raz jeden, choćby mu prawo głosowania z kilku tytułów przysługiwało.*

§. 5.

Państwo, kraj, *powiaty*, *gminy* zakłady i fundusze publiczne głosują przez osoby, które dotycząca władza administracyjna do tego upoważni.

§. 6.

Za korporacye, stowarzyszenia i spółki głosują ich prawni, lub statutami oznaczeni zastępcy, albo mianowani przez nie pełnomocnicy.

§. 7.

Współposiadacze opodatkowanej realności mają wszyscy razem tylko jeden głos, i umocowują do głosowania jednego z pośród siebie, lub inną osobę.

Jeżeli współposiadaczami są małżonkowie z sobą żyjący, prawo wybierania wykonuje mąż.

Warunki zastępstwa.

§. 8.

Zastępcą ani pełnomocnikiem być nie może, kto nie jest obywatelem Państwa Austryackiego, lub nie używa własnowolności, albo też jest wyjętym lub wykluczonym od prawa wybierania (§§. 2. *3*).

Pełnomocnik może jednego tylko zastępować uprawnionego i winien wykazać się pełcomocnictwem.

Prawny zastępca może jednak zastępywać i kilka osób jego zastępstwu podlegających.

Obieralność.

§. 9.

Każdy członek gminy, z wyjątkiem niewiast, może być obrany *radnym* lub zastępcą *radnego*; jeśli ma prawo wybierania, 24 rok życia ukończył i używa własnowolności *i ma zamieszkanie w gminie.*

W y j ą t k i.

§. 10.

Nie mogą być obranymi;

1. Urzędnicy przełożonych władz politycznych i urzędujących w gminie rządowych władz policyjnych.

2. Urzędnicy i słudzy gminy i zakładów gminnych, dopóki w służbie zostają, a po wystąpieniu ze służby, dopóki nie zostaną załatwione rachunki, przez nich wskutek stosunku służbowego zdawane.

3. Ubodzy, pobierający wsparcie z funduszów publicznych, czeladź służebna, osoby, które jako żyjące z dziennego zarobku, lub jako pomocnicy przy rzemiosłach nie mają samoistnego utrzymania.

4. osoby zostające w stosunkach prawnych z gminą obowiązujących do składania rachunków, jak przedsiębiorcy, dostawcy lub dzierżawcy, a to tak długo, dopóki ten stosunek trwa i rachunki z tego wynikłe ostatecznie załatwione nie będą.

§. 11.

Oprócz osób oznaczonych w §. 3., wykluczone są także od obieralności osoby: do których majątku ogłoszono konkurs, dopóki trwa postępowanie *karne lub krydalne*; a nadto osoby złożone z urzędu lub oddalone ze służby publicznej za przekroczenie dyscyplinarne popełnione z chciwości.

ROZDZIAŁ II.

O przygotowaniu do wyborow.

Spis wyborców.

§. 12.

Magistrat utrzymywać będzie stale spis członków gminy uprawnionych do głosowania.

Spis ten ma być przez Magistrat rok rocznie uzupełniany.

Ułożenie spisu wyborców.

§. 13.

Do wyborów uprawnieni zamieszczeni być mają w spisie wyborców w następnym porządku:

I. Przedewszystkiem obywatele honorowi, a następnie z pomiędzy przynależnych w §. 1. pod 2 wymienionych.

a) duchowni świeccy wyznań chrześciańskich, przełożeni klasztorów, rabini starozakonni.

b) do IX. lub wyższej klasy dyet należący urzędnicy c. k. Dworu, państwa, tudzież urzędnicy kraju, powiatu i gminy, zakładów i funduszów publicznych, jeżeli ich stała płaca wynosi co najmniej tyle, ile stała płaca urzędników rządowych IX. rangi.

c) przełożeni zakładów naukowych i profesorowie.

d) adwokaci, notaryusze i osoby posiadające stopień akademicki i technicy z egzaminem dyplomowym.

e) oficerowie i wojskowi z tytułem oficerskim.

2. następnie zamieszczoną być ma w spisie reszta z przynależnych do gminy w §. 1. pod 2. wymienionych, z wyjątkiem obywateli miejskich.

3. a w końcu wszyscy inni członkowie gminy i przynależni w §. 1. pod 1. 2. 4. wymienieni, którzy opłacają w gminie podatek bezpośredni, a to w takim porządku w jakim następują po sobie opłacane przez nich kwoty podatkowe, podług ich wysokości poczynając od najwyższej.

Obok *imienia i* nazwiska każdego uprawnionego, ma być *dokładnie wyszczególniony tytuł, lub tytuły na którym lub na których jego prawo głosowania jest oparte, oraz przy każdym uprawnionym* wyrażona przypisana jemu w gminie roczna należytość podatków *a bez względu na tytuł jego uprawnienia.*

Jeśli kilku uprawnionych równe kwoty podatkowe opłaca, starszy wiekiem ma poprzedzać młodszego. Na końcu spisu mają być zebrane w jedną sumę kwoty podatkowe, przez wszystkich uprawnionych opłacane.

Koła wyborcze.

§. 14.

Na podstawie spisu wyborców utworzone *zostaną trzy* koła wyborcze.

W tym celu suma kwot podatkowych, wykazana w spisie, będzie na trzy równe części podzielona.

Do pierwszego koła wyborczego zaliczeni być mają wszyscy w §. 13. pod 1. wymienieni, a nadto z wyborców w §. 13. pod 3 wymienionych, tak jak w spisie według opłacanych podatków, począwszy od najwyższego następują, tylu, ilu potrzeba do uzupełnienia sumy podatkowej, opłacany przez wyborców w §. 13. pod 1 wymienionych, aż do $^1/_3$ ogólnej sumy podatków, wykazanej w spisie wyborców.

Do drugiego koła wyborczego zaliczeni być mają wszyscy w §. 13 pod 2 wymienieni, a nadto z wyborców wyliczonych w §. 13. pod 3 w po-

rządka spisu tylu, ilu potrzeba do uzupełnienia sumy podatkowej, opłacanej przez wyborców w §. 13. pod 2 wymienionych, aż do $^1/_3$ ogólnej sumy podatków, wykazanej w spisie wyborców.

Reszta uprawnionych do wyboru wykazanych w spisie należy do trzeciego koła wyborczego.

Jeśli przy tworzeniu kół wyborczych suma kwot podatkowych nie da się należycie podzielić, tak, iż kwota przez jednego z uprawionych opłacana nie może być całkowicie do jednej z części wliczoną, należy takiego uprawnionego zaliczyć do tego koła wyborczego, na które przypada większa część opłacanej przez niego kwoty.

Jeżeli po dokonanym rozdziale na koła okaże się, że I. koło wyborcze nie ma 36 wyborców, natenczas z wyborców wymienionych w §. 13. pod 3. ma być do I. koła przyłączonych w porządku spisu począwszy od najwyżej opodatkowanego tylu, ilu do uzupełnienia liczby 36 potrzeba.

W ten sposób powstały ubytek II. koła uzupełniony być ma przez przyłączenie do tego koła takiej samej ilości wyborców III. koła jaka II kołu ubyła począwszy od najwyżej opodatkowanych.

Ilość radnych i zastępców, przez każde koło wybrać się mających.

§. 15.

Każde koło wyborcze, bez względu na liczbę wyborców w nim głosujących, wybiera *12 radnych i 6 zastępców.*

Lista wyborcza. Reklamacye.

§. 16.

Magistrat obowiązany jest najpóźniej na 3 miesiące przed upływem peryodu wyborczego poczynić przygotowania celem rozpisania wyborów. W tym celu ułoży Magistrat dla każdego koła wyborczego osobny wykaz wyborców do tego koła należących, t. j. listę wyborczą.

Te listy wraz z spisem wyborców (§. 12) mają być najpóźniej na *sześć* tygodni przed *terminem* wyborów złożone w *Magistracie*; każdemu członkowi gminy służy prawo przeglądania takowych; wyłożenie list do przeglądania ma być jednocześnie w gminie obwieszczone, z oznaczeniem ośmiodniowego nieprzekraczalnego terminu do wnoszenia rekłamacyi. Komisya złożona z *burmistrza* jako przewodniczącego, i z czterech członków przez radę z własnego grona obranych, winna w przeciągu trzech dni rozstrzygać reklamacye, przed upływem przepisanego terminu wniesione i czynić niezwłocznie w listach wyborczych poprawki przez nią za stósowne uznane.

Burmistrz zawiadamia reklamujących o uchwałach komisyi, a nadto ogłasza przez obwieszczenie wszystkie poprawki poczynione w listach wyborców, z tym dodatkiem, że od uchwał komisyi przysługuje reklamującym prawo odwołania się do politycznej władzy powiatowej w terminie trzydniowym od dnia doręczenia uchwały, innym zaś wyborcom, na których prawa uchwały komisyi wpływ mają, w trzydniowym terminie od dnia obwieszczenia.

Jeżeli komisya odmówiła żądanego sprostowania listy wyborczej, przysługuje prawo odwołania się tylko temu, który reklamacyę wniósł.

Jeżeli komisya przychyliła się do wniesionej reklamacyi i na żądane sprostowania przyzwoliła, przysługuje prawo odwołania się tylko tym uprawnionym do wyborów, na których prawa wyborcze orzeczenia komisyi wskutek tego wpływają, że dokonano poprawek w kole wyborczem, do którego należą.

Odwołanie przeciw uchwałom komisyi reklamacyjnej wnoszone być mają w terminie powyżej oznaczonym do politycznej władzy powiatowej za pośrednictwem komisyi, która ma przedłożyć je niezwłocznie *pomienionej władzy.* Co do wyborów właśnie w toku będących, rozstrzygnienie politycznej władzy powiatowej jest stanowcze.

W ostatnim tygodniu przed wyborami żadnej poprawki w listach wyborczych przedsiębrać nie wolno.

Jeżeliby komisya reklamacyjna w przeciągu trzech dni reklamacyi nie załatwiła, obowiązany jest Magistrat przedłożyć reklamacye politycznej władzy powiatowej do bezpośredniego załatwienia.

Obwieszczenie terminu wyborów. *Karty legitymacyjne.*

§. 17.

Najpóźniej na ośm dni przed wyborami, *burmistrz* obwieści termin ich rozpoczęcia, z oznaczeniem miejsc, dni i godzin, w których każde koło wyborcze zebrać się winno, niemniej z oznaczeniem liczby radnych i zastępców, przez każde koło wybrać się mających. Równocześnie zawiadomi o tem polityczną władzę powiatową.

Każde koło wyborcze wybiera w osobnym dniu, względnie w osobnych dniach, a to najpierw trzecie, następnie drugie a w końcu pierwsze.

Pomiędzy głosowaniem w każdem kole wyborczem winien być taki odstęp czasu pozostawiony, ażeby wśród niego mogło nastąpić obliczenie głosów, co do koła, które już głosowało i rezultat głosowania następnym kołom do wiadomości podany.

Do głosowania w jednym dniu może być powołanych tylko około 800 wyborców w porządku listy, jeżeli przeto koło liczy więcej jak 800 wyborców musi być dla wyborów tego koła wyznaczoną odpowiednia ilość dni.

Po ogłoszeniu wyborów rozesłane zostaną za potwierdzeniem odbioru wyborcom karty legitymacyjne które przy głosowaniu komisyi wyborczej okazane być winny, a karta legitymacyjna zawierać musi oznaczenie osoby, miejsce wyboru, dnia i godziny.

Czuwanie władzy politycznej.

§. 18.

Polityczna władza powiatowa winna czuwać nad tem, ażeby przygotowania do wyborów poczynione były wcześnie tak, aby z upływem peryodu wyborczego nowa reprezentacya *miejska* mogła działalność swoją rozpocząć.

ROZDZIAŁ III.

O przedsiębraniu wyborów.

Komisya wyborcza.

§. 19.

Wyborami kieruje komisya wyborcza, złożona z *burmistrza lub jego zastępcy lub jednego z asesorów jako przewodniczącego*, i z czterech, do tego

przez *przewodniczącego* powołanych wyborców, posiadający warunki obieralności.

Polityczna władza powiatowa może do aktu wyboru zesłać delegowanego dla czuwania nad zachowaniem ustawy i utrzymania spokoju i porządku.

Jawność. Zagajenie wyborów.

§. 20.

Wybory odbywają się publicznie.

Przed rozpoczęciem głosowania przewodniczący komisyi wyborczej wyłuszczy zgromadzonym wyborcom postanowienia o warunkach obieralności, objęte w §§. 9, 10 i 11, niniejszej ordynacyi, objaśni przepisy względem głosowania i obliczania głosów i wezwie wyborców, aby według własnego przekonania, niezawiśle od wszelkich pobocznych względów i tak głosowali jak tego według ich sumiennego zdania dobro gminy wymaga.

Głosowanie.

§. 21.

W każdem kole wyborczem głosują najpierw ci członkowie komisyi wyborczej, którzy są uprawnieni do głosowania w tem kole. Potem jeden z członków powołuje do głosowania wyborców według porządku, w jakim są zapisani na liście wyborczej.

Wyborca nieobecny podczas wywołania swego nazwiska, może dopiero po odczytaniu całej listy wyborczej głosować i ma w tym celu zgłosić się do komisyi wyborczej.

Każdy wyborca może wybierać z całego grona obieralnych członków gminy, bez względu na to, do którego koła należą.

Głosowanie ustne lub pisemne.

§. 22.

Każdemu wyborcy wolno głosować ustnie lub pisemnie.

Wyborca ustnie głosujący ma wymienić *imiona i* nazwiska osób, które na radnych, i te, które na zastępców wybiera w liczbie jednak nie przenoszącej liczby radnych i zastępców, których ma wybrać dotyczące koło.

Wyborca głosujący pisemnie, poda na kartce spisane osobno *imiona i* nazwiska osób, mających według jego życzenia zostać radnymi, a osobno *imiona i* nazwiska osób, mających zostać zastępcami w liczbie odpowiedniej.

Gdyby więcej osób w gminie jednego i tego samego imienia i nazwiska używało, winien wyborca dokładnie oznaczyć, którą z nich jako kandydata stawia.

W razie gdyby głosujący większą liczbę nazwisk podał nad potrzebę, natenczas tylko pierwsze z kolei aż do potrzebnej liczby uwzględniane będą.

Zapisywanie głosów.

§. 23.

Przy ustnem głosowaniu, trzymający pióro *członek komisyi* wpisze do listy głosujących natychmiast w obecności wyborcy, okok jego nazwi-

ska, przez niego wymienione. Równocześnie będą wymienione przez głosujących nazwiska wpisane do innej listy w ten sposób, iż nazwisko pierwszy raz wymienione będzie do niej wpisane, a za każdem następnem tego nazwiska wymienieniem, będzie dodana do niego porządkowa liczba 2, 3 i t. d.

Przy głosowaniu kartkami, trzymający pióro oznaczy w liście głosujących obok nazwiska wyborcy, iż tenże kartkę oddał.

Kartki mają być aż do obliczenia głosów zachowane w naczyniu, do którego je wyborcy składają.

Zamknięcie głosowania. Obliczenie głosów.

§. 24.

Po odebraniu głosów od wszystkich obecnych wyborców, którzy do głosującego właśnie koła wyborczego należą, prezydujący w komisyi wyborczej ogłosi, iż głosowanie jest ukończone, poczem komisya porówna, co do ustnego głosowania, obie prowadzone listy co do głosowania kartkami liczbę oddanych kartek z listą głosujących.

Komisya rozstrzygnie natychmiast wątpliwości powstałe z dostrzeżonych może pomyłek i przystąpi do obliczenia głosów.

W celu obliczenia głosów pisemnie podanych, jeden z członków komisyi odczytywać będzie nazwiska na kartkach pisane, drugi zaś każde pierwszy raz wymienione nazwisko zapisze, a za każdem powtórnem tego samego nazwiska wymienieniem, doda liczbą 2, 3, i t. d.

Wynikłość obliczenia ma być zapisana na liście głosujących, *którą* prezydujący i członkowie komisyi listę podpiszą *i następnym kołom wyborczym które jeszcze nie głosowały do wiadomości udzielane będą.*

Nadto obowiązaną jest komisya wyborcza prowadzić protokół ze swych czynności. Protokół ten ma być po ukończeniu podpisany przez przewodniczącego i wszystkich członków komisyi.

§. 25.

W każdem kole wyborczem ci, którzy otrzymali największą ilość głosów na radnych, mają być uznani radnymi, ci zaś, którzy otrzymali największą ilość głosów na zastępców, mają być uznani zastępcami.

Jeśli przy równej ilości otrzymanych głosów powstaje wątpliwość kto ma być uznany radnym lub jego zastępcą, rozstrzyga los.

Również oznaczy komisya przez losowanie, w jakim porządku mają być powołani na opróżnione posady radnych i zastępców ci, którzy przy wyborach równą ilość głosów otrzymali.

Wstąpienie na opróżnioną posadę.

§. 26.

Jeżeli wybrany radny lub zastępcą nie posiada warunków obieralności, albo nie przyjmuje wyboru, wstępuje natomiast ten, który w dotyczącem kole wyborczem po wybranych radnych, lub względnie po wybranych zastępcach największą ilość głosów otrzymał.

Takie zastąpienie nie uwalnia jednak nie przyjmującego wyboru od kary pieniężnej, jeżeli się do niego postanowienie *§. 21. ustawy z dnia 13. marca 1889 (Nr. 24. Dz. ust. kraj.) stosuje*

§. 27.

Wybory uzupełniające dla spraw wyznaniowych chrześciańskich.

Jeżeli w myśl §. 95. ust. z dnia 13. marca 1889 okaże się potrzeba uzupełnienia Rady miejskiej członkami chrześciańskiemi dla załatwiania spraw ludności chrześciańskiej, wybory te odbywać się będą na zasadach niniejszą ordynacyą wyborczą postanowionych atoli z następującymi zmianami: 1. że sporządzoną zostanie tylko jedna lista wyborcza i na tej liście zamieszczeni zostaną wszyscy wyborcy chrześcijańscy z całej gminy z pominięciem wyborców nie chrześcian. 2. że wyborcy ci głosować będą razem w jednem wspólnem kole.

Głosy stracone. Obranie zastępcy radnym.

§. 28.

Nazwiska wybranych w kole, które już głosowało, mają być w kole głosować mającem przed rozpoczęciem głosowania do wiadomości podane.

Głosy podające na wybranego już w innem kole radnego, również głosy przy głosowaniu na zastępców, padające na obranego już w innem kole zastępcę, nie będą liczone.

Jeżeli wybrany już zastępca zostanie przez następnie głosujące koło obrany radnym, natenczas wstąpi na jego miejsce jako zastępca ten, kto w dotyczącem kole otrzymał największą po nim ilość głosów, danych na zastępców. (*§. 25.*)

Zamknięcie czynności wyborczej. Unieważnienie wyborów.

§. 29.

Skoro wybory we wszystkich kołach wyborczych dokonane zostały, komisya odda do przechowania *Magistratowi* listy głosujących wraz z kartkami, jeśli takowe dawano, *i protokół.*

Burmistrz ogłosi w gminie *bezzwłocznie* nazwiska wybranych, i przedłoży spis tych nazwisk politycznej władzy powiatowej.

Polityczna władza powiatowa winna wybory, które padły na osoby, nie posiadające warunków obieralności (§§. 9. 10 i 11.), w przeciągu 14. dni unieważnić, *z urzędu* jako niezgodne z ustawą zostawiając wolność rekursu do Namiestnictwa *stronie, której wybór unieważniony został. Przeciw orzeczeniu c. k. Namiestnictwa niema dalszego odwołania*

Zarzuty przeciw postępowaniu przy wyborach.

§. 30.

Zarzuty przeciw postępowaniu przy wyborach *tudzież zarzuty przeciw obieralności co do których polityczna władza powiatowa w myśl §. 29. orzeczenia nie wydała*, mają być w przeciągu dni ośmiu po ukończeniu wyborów wniesione *do Magistratu*, który w przeciągu dni trzech winien je przedłożyć Namiestnictwu do ostatecznego rozstrzygnienia.

Jeśli w przeciągu dni ośmiu nie wniesiono żadnych zarzutów, lub jeśli wniesione, zostały odrzucone jako nieuzasadnione, nowo wybrana rada *gminna* przystąpi do wyboru *Magistratu*.

Dział II.

O wyborze *Magistratu*.

Wezwanie do wyboru.

§. 31.

Na wezwanie *burmistrza, zastępcy burmistrza względnie komisarza ustanowionego po rozwiązaniu Rady* zbiorą się członkowie *nowo obranej względnie uzupełnionej* w oznaczonym dniu i w oznaczonej godzinie, w celu wybrania *Magistratu*.

Wezwanie to nastąpić winno do 8 dni po prawomocności wyborów Rady i winno być wszystkim członkom Rady doręczone.

Jeżeliby burmistrz, względnie zastępca członków Rady w oznaczonym term nie nie zwołał, zwołuje je ich polityczna władza powiatowa.

Członkowie rady, którzy się albo wcale nie stawią, albo przed ukończeniem wyboru oddalą, nie usprawiedliwiwszy dostatecznie swej nieobecności, podlegają karze pieniężnej, którą rada może aż do wysokości 20 zł. wymierzyć.

Przeciw orzeczeniu tej kary służy odwołanie się do Wydziału powiatowego.

Zasądzone kary wpływają na rzecz ubogich miejscowych, lub funduszu zapomogi w gminie.

Zawiadomienie politycznej władzy powiatowej.

§. 32.

Naczelnik politycznej władzy powiatowej ma prawo, dla czuwania nad prawością postępowania, albo sam być przy wyborach obecnym, albo zesłać swego delegowanego.

Zwołujący posiedzenie winien przeto wcześnie zawiadomić naczelnika tej władzy o dniu i godzinie wyboru.

Przewodniczenie podczas wyboru.

§. 33.

Zwołujący nowo wybraną względnie uzupełniającą Radę (§. 31.) przewodniczy jej podczas wyboru, przy pomocy dwóch członków, których sobie przybierze.

Obieralność i wyjątki.

§. 34.

Tylko członek Rady *miejskiej* może być obrany członkiem *Magistratu*.

Nie może być jednak obranym:

1. kto zostaje w czynnej służbie jako urzędnik i sługa c. k. Dworu Państwa, kraju, zakładów lub funduszów publicznych;

2. kto z obranym już członkiem *Magistratu* jest w pierwszym lub drugim stopniu spokrewnionym lub spowinowaconym;

3. duchowny jakiegokolwiek wyznania i nauczyciel szkoły miejscowej.

Jeżeliby na dwukrotne zawezwanie przewodniczącego nie zebrał się komplet $^3/_4$ Rady nastąpi wybór przy zwykłym komplecie bezwzględną większością głosów obecnych.

4. Kto jest członkiem Wydziału powiatowego lub tegoż zastępcą.

Warunki ważności wyboru. Sposób głosowania.

§. 35.

Do ważności wyboru potrzebna jest obecność przynajmniej trzech czwartych części całej ilości członków rady i bezwzględna większość głosów obecnych.

Jeżeliby na dwukrotne zawezwanie przewodniczącego nie zebrał się komplet $^3/_4$ Rady nastąpi wybór przy zwykłym komplecie (§. 39. al. 1. ust. z dnia 13. marca 1889. Nr, 24. Dz. u. kraj.) bezwzględną większością głosów obecnych.

Rada postanowi, czy głosowanie ma się odbywać ustnie, czy kartkami.

W każdym razie wolno członkowi Rady, nieświadomemu pisma głosować ustnie.

Przy zapisywaniu i obliczaniu głosów należy zastosować przepisy objęte §§. 23. 24.

Wybór *burmistrza.*

§. 36.

Najpierw ma być przedsięwzięty wybór *burmistrza.* Jeśli przy pierwszem głosowaniu nikt bezwzględnej większości głosów nie otrzyma, nastąpi powtórne głosowanie, a jeśli przy powtórnem głosowaniu bezwzględna większość nie zostanie osiągniętą, nastąpi wybór między dwoma.

Przy wyborze między dwoma wolno tylko na tych dwóch członków Rady głosować, którzy przy powtórnem głosowaniu otrzymali największą ilość głosów. Przy równości otrzymanych głosów rozstrzyga los, który z nich ma być do wyboru między dwoma przedstawionym. Głos przy trzeciem głosowaniu, dany za członkiem do wyboru nie przedstawionym jest nieważnym.

W razie równości głosów przy wyborze między dwoma rozstrzyga los.

Wybór *członków magistratu.*

§. 37.

Skoro *burmistrz* wybranym został, Rada przystąpi do wyboru reszty członków *magistratu.* Głosowanie na każdego członka *magistratu* odbywa się osobno w sposób przepisany §. 36.

Wybór nieważny.

§. 38.

Jeśli członkiem *Magistratu* obrany został taki członek Rady, który według §. 34. obranym być nie może, wybór jego jest nieważny, i nowy wybór ma być natychmiast przedsięwzięty.

Wybór przewodniczącego do spraw specyalnych ludności chrześciańskiej.

§. 39.

Jeżeli burmistrzem wybrany został niechrześcianin, natenczas chrześciańska część rady miejskiej uzupełniona w danym razie członkami chrześciańskimi dodatkowo wybrani (§. 95. Ust. z dnia 13. marca 1889 Nr. 24. z r. 1889) zwołana przez najstarszego wiekiem członka swego przystąpi do wyboru ze swego grona przewodniczącego do spraw specyalnych ludności chrześciańskiej.

Wpisanie do księgi uchwał. Zawiadomienie władz.

§. 40.

Rezultat wyboru *Magistratu* ma być zapisany w księdze uchwał, i tamże podpisami przewodniczącego podczas wyboru, równie jak wszystkich głosujących radnych stwierdzony, a następnie tak politycznej władzy powiatowej, jakoteż Wydziałowi powiatowemu do wiadomości podany. *Oprócz tego złoży burmistrz sprawozdanie Wydziałowi krajowemu o przeprowadzonych wyborach tak Rady jak i Magistratu.*

Wybory uzupełniające.

§. 41.

Przepisy objęte §§. 31—38 mają być zastosowane do wyborów, przedsiębranych w ciągu peryodu wyborczego w skutek opróżnienia posady *burmistrza* lub innego członka *Magistratu, jakoteż przy wyborach uzupełniających (§. 12. Ust. z dnia 13. marca 1889).*

W razie opróżnienia posady burmistrza lub innego członka *Magistratu* dokona nowego wyboru Rada miejska w terminie 14-dniowym, ustanowionym w §. 17. ustawy miejskiej z 13. marca 1889. (Dz. ust. kraj. 24.)

LW. 66.922/93.

Aleg. 59.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 24 września r. 1892 przy sposobności dyskusyi budżetu kraju w r. 1893 przeznaczył Wysoki Sejm

a) na wydanie atlasu geologicznego wraz z tekstem (poz. 194) 2500 zł. dodając polecenie Wydziałowi krajowemu, by na następnej sesyi sejmowej zdał sprawę z użycia kwot w tej pozycyi przez szereg lat ubiegłych uchwalonych i przedłożył Wysokiemu Sejmowi w jednym egzemplarzu karty atlasu dotąd wydane,

b) na badania kraju celem zestawienia pożytecznych kopalin i popularnego opisu ich występowania (poz. 198) 1500 zł. a. w. z uwagą, że i do tej pozycji stosuje się powyższe Wydziałowi krajowemu dane polecenie.

c) na chemiczno-technologiczne studya przeróbki nafty i wosku ziemskiego (poz. 199.) . . . . . 500 zł.

d) subwencye praktycznym szkołom wiercenia i górnictwa naftowego (poz. 200) . . . . . 3.200 „

e) na stacyę doświadczalną produktów naftowych (poz. 201:) . . 1.000 „

f) na udział kraju w dotacyi muzeum narzędzi wiertniczych dla wykładów górnictwa nafty i wosku ziemnego w c. k. szkole politechnicznej (poz. 202:) 1.000 „

g) na stypendya dla górników i uczniów praktycznych szkół wiertniczych i akademii górniczych (poz. 207:) . . . . . 3.200 zł.

a) uchwałą z dnia 16 maja r. z. L. S. 983 powziętą w skutek sprawozdania Sejmowej komisyi górniczej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych obejmującym czynności w r. 1892 i części r. 1893 — przyjął Wys. Sejm sprawozdanie Wydziału krajowego do wiadomości i polecił mu:

a) aby z c. k. Rządem przeprowadził rokowania o wyznaczenie z funduszów państwowych odpowiedniej subwencyi dla niższych szkół górniczych w naszym kraju i przedłożył Sejmowi krajowemu projekt ustalenia obu szkół w Borysławiu i we Wieliczce wraz z projektem statutów,

b) aby nie ustawał w staraniach, aby c, k. Rząd wykłady górnicze w c. k. wyższej szkole politechnicznej we Lwowie odpowiednio do potrzeb kraju uzupełnił i ustalił.

Nadto uchwalił Wys. Sejm rezolucyę do Wys. c. k. Rządu, ażeby w drodze ustawodawczej wyjednał uwolnienie krajowych rafineryi i kopalni nafty od podatku zarobkowego i dochodowego na ten sam przeciąg czasu, w którym z takiego uwolnienia korzystać będzie rafinerya w Tryeście.

Z użycia tych funduszów i wykonania poleceń ma Wydział krajowy zaszczyt złożyć Wys. Sejmowi niniejsze sprawozdanie, obejmujące i czynności kraj. Rady górniczej, która na dn. 20 grudnia r. 1892 i dn. 4 grudnia r. 1893 odbyła dwa posiedzenia i której opinii Wydział krajowy o wnioskach przedkładanych Wys. Sejmowi zasięgał, i na jej zalecenie je wnosi.

Dla jaśniejszego przedstawienia rzeczy przedkładamy sprawozdanie z użycia funduszów na cele górnicze przeznaczonych, w porządku przestrzeganym w sprawozdaniach zeszłych lat, a nie w porządku pozycyi budżetowych, jak są u góry wypisane.

I.

Obie krajowe szkoły górnicze uległy w ubiegłym roku znacznym zmianom, jakkolwiek co do ich nowej organizacyi Wydział kraj. dopiero projekt przedstawia. We Wietrznie nauczyciel fachowy p. Nowak podał się do dymisyi, i z dniem 1 lipca r. z. objął tę posadę p. Robert Breitenwald, ukończony słuchacz wydziału budowy machin w c. k. lwowskiej wyższej szkole politechnicznej, i od roku kierownik robót w kopalni nafty w Kobylem; w Borysławiu zastępowali nauczyciela fachowego, który otrzymał posadę c. k. adjunkta górniczego w Wieliczce, pp. Jan Zarański, c. k. adjunkt górniczy w Drohobyczu, i Leon Cehak c. k. zarządca saliny tamże, a od Maja r. b. w skutek powołania p. Zarańskiego do służby przy c. k. Ministerstwie Rolnictwa w Wiedniu tylko p. Cehak, i naturalnie dyrektor szkoły inż. górniczy p. Gąsiorowski. Zastępstwo to nie odpowiada warunkom organizacyi szkoły, i Wydział krajowy postanowił rozpizać w najbliższym czasie konkurs na tę posadę, mimo iż niema jeszcze statutu który stabilizacyę szkoły zapewniał.

Frekwencya uczniów, i ilość zgłaszających się o przyjęcie do szkoły osób nie uległy we Wietrznie żadnej zmianie, ale zmiejsza się w skutek zaprojektowanego na rok przyszły dłuższego okresu nauki, tak żeby 12 miesięcy dzielono nie na 4 kwartały, ale na 3 okresy z których 1 3-miesięczny, a 2 po $4^1/_2$ miesięcy, dla uczniów mniej teoretycznych wiadomości, t. j. mniej przygotowania posiadających. Kurs odbywało, wraz z tymi co obecnie do 15 lutego r. 1894 pozostaną 12, a z tej liczby 11 pobierało zasiłek z funduszu krajowego; nie przyjęto do szkoły 6 kandydatów, zgłaszało się więc w ciągu roku 18 osób, — a w tej liczbie jeden inżynier górniczy, 3 uczniów wyższych szkół technicznych, 2 urzędników górniczych, którzy ukończyli krajową szkołę górnictwa w Borysławiu, i byli zatrudnieni w kopalniach wosku ziemnego; — wszyscy inni pracowali lub praktykowali w krajowych kopalniach nafty.

Komisya egzaminacyjna, w której jak w roku zeszłym brali udział raz JWny Prezes kraj. towarzystwa naftowego August Gorayski, a raz Wny Leonard Wiśniewski, pełnomocnik Galicyjskiego Banku kredytowego dla kopalń wosku ziemnego w Borysławiu, przyznawała dobry kierunek i odpowiednią celowi praktyczność w udzielanej nauce, a ulepszeniom jakich pragnie dała wyraz w przedłożonym przez nią projekcie statutów.

Szkoła w Borysławiu liczyła w roku ubiegłym 7 uczniów, z których 5 na pierwszym roku, a 2 na drugim, a z powodu znacznych przerw w nauce, egzamin w roku 1893 wcale się nie odbył, i na wniosek Dyrekcyi wszyscy uczniowie mają ten rok nauki powtórzyć. Skoro żaden z nich stypendyów ani nawet zasiłku z funduszu krajowego nie pobierał, a wiek ich takie przedłużenie okresu nauki dopuszczał, nie wymagał Wydział krajowy odbycia egzaminu, który mógł być bezprzedmiotowym.

W myśl swego sprawozdania z dnia 11 kwietnia r. z. i w wykonaniu polecenia Wys. Sejmu zajął się Wydział krajowy ułożeniem zarysu statutów dla obu tych krajowych niższych szkół górniczych, i oba projekta w załączeniu ./· Wys. Sejmowi przedkłada. Zachowujemy dla obu szkół charakter szkół krajowych i wykładowy język polski, i będą one przeważnie, choć nie więcej jak teraz fundusz krajowy obciążać; — żądamy przyczynienia sie c. k. Rządu do kosztów utworzenia i utrzymania tych szkół, tak jak się przyczynia do utrzymania innych analogicznych szkół w krajach koronnych dając mu jednocześnie należną ingerencyą w kontroli nauczania i wydawania świadectw, — i zachęcamy zasobniejszych i ofiarniejszych przedsiębiorców kopalń aby się przyczynili do stworzenia szkół, których potrzebują.

Program nauczania nieco odmienny w jednej i w drugiej szkole, jest analogiczny do programów nauk wykładanych w niższych szkołach górniczych monarchii, Cecowcu, w Leoben, Morawskiej Ostrowie, Przibram i Wieliczce, i pozostawia wiele swobody dyrekcyi i nauczycielowi szkoły, a względnie jej kuratoryi, przeważnie z przedsiębiorców kopalń złożonej zastosowania tak samej nauki, jak osobliwie metody nauczania i ćwiczeń, do wymogów naszego kraju i przemysłu.

Stanowisko zaś i służbowy stosunek uczniów szkoły do jej dyrekcyi i zarządu kopalni w której praktykują lub pracują, określony ściśle i zgodnie z warunkami, którym dla przyjęcia do szkoły odpowiedzieć powinni. Wydział krajowy mniema że jeśli Wys. Sejm przedłożony projekt w zasadzie zatwierdzi, to rokowania z c. k. Rządem mogą być przed okresem letniego półrocza roku szkolnego 1894 ukończone i pożądana stabilizacya tych szkół nastąpi. Byłoby jednak może wskazanem by Wysoki Sejm raczył jednocześnie upoważnić Wydział kraj. do ewentualnego zmienienia mniej ważnych przepisów statutu tych szkód, gdyż być może iż Wysoki c. k. Rząd jakich zmian zażąda.

Ponieważ z działem tym szkół górniczych jest w związku kwota udzielanego uczniom szkół górniczych zasiłku, to nadmieniamy w tem miejscu. że w 2-giem półroczu szkolnem ubiegłego 1892-3 roku udzielił był Wydział krajowy dwa stypendya uczniom akademii górniczej w Leoben, Romanowi Riegerowi i Marcinowi Szwabowiczowi a 4 innym małych zasiłków dla odbycia programem nauk objętej wycieczki do kopalń i hut w Karyntyi i Styryi. Szwabowicz ukończył studya w lipcu r. b.; część zasiłku jaki on pobierał udzielano w bieżącym szkolnym roku uczniowi tejże akademii Zahajkowskiemu.

Kwoty przeznaczonej na ten cel Wydział krajowy nie przekracza, ale zamknąć rachunku tej pozycyi nie może, bo są wydatki obciążające ją aż do końca marca każdego następnego roku, których przewidzieć nie można.

II.

W kwestyi wykładów z dziedziny górnictwa i przemysłu nafty i wosku ziemnego oraz kursu głębokich wierceń, podał już Wydział krajowy do wiadomości Wys. Sejmu w swem sprawozdaniu z dnia 11 kwietnia r. z. że po pierwszym, niejako próbnym roku, Ministerstwo Wyznań i Oświecenia ustanowiło dwie honorowane docentury dla tych wykładów, i obu docentom przyznało prawo wydawania świadectw szkolnych

Ani Wys. Sejm jednak, ani interesowani w rozwoju tej nauki przedsiębiorcy, nie widzieli w tem zarządzeniu uczynienia zadość potrzebom postępującego ciągu i rozwijającego się górnictwa kraju, i w myśl polecenia Wys. Sejmu zapytał Wydział krajowy Rektorat c. k. wyższej szkoły politechnicznej czy i co kolegium profesorów zamierza dalej w tej sprawie uczynić.

Krajowa Rada górnicza na swem posiedzeniu z dnia 4 grudnia r. z. tą sprawą się też zajmowała, i objawiła tę samą opinię że górnictwo w kraju naszym ze szczególnem uwzględnieniem eksploatacyi kopalń nafty polegającem jak wiadomo na głębokiem wierceniu jako odrębna nauka traktowaną być winna, i w interesie naszego kraju leży, by młodzież poświęcającą się na-

ukom technicznym do studyów tej gałęzi wiedzy zachęcać. W odpowiedzi na zakomunikowaną Rektoratowi c. k. wyższej Szkoły politechnicznej opinię krajowej Rady górniczej został Wydział krajowy powiadomiony, że dnia 27 października r. z. kolegium profesorów sprawę ustalenia wykładów górniczych przekazało do rozpatrzenia osobnej komisyi, a w dniu 15-go grudnia, załatwiając to sprawozdanie, postanowiło prosić Wys. c. k. Ministerstwo Oświaty:

1-mo o systemizowanie zastosowanej do potrzeb kraju katedry górnictwa, ze szczególnem uwzględnieniem potrzeb górnictwa nafty i wosku ziemnego,

i 2-do o przyrzeczoną już jednorazową dotacyę nadzwyczajną na urządzenie muzeum górnictwa w wysokości 1000 zł. a. w. i o stałą roczną na to muzeum dotacyę w wysokości 200 zł. a. w.

a Wydział krajowy prosić:

1-mo aby niezależnie od dotacyi Wysokiego Rządu wyasygnował drugą połowę dotacyi przyznanej w r. 1893, i to koniecznie przed ukończeniem wystawy krajowej, która poda doskonałą sposobność zaopatrzenia muzeum tanio w przyrządy lub modele wiertnicze,

2-do aby dla słuchaczy chcących odbywać praktykę górniczą podczas wakacyi przyznawał takie zapomogi, jakie na ten cel przyznaje słuchaczom akademii w Leoben.

Opinia kolegium profesorów, zgodnie z opinią kraj. Rady górniczej, i tylekrotnie wypowiadaną potrzebą urządzenia u nas w kraju, nauki górnictwa daje Wydziałowi krajowemu podstawę do przedkładznia odpowiedniej do Wys. Rządu rezolucyi, a Wydział krajowy pomny intencyi Wysokiego Sejmu objawionej w rezolucyi z roku 1869, będzie w własnym zakresie działania popierać tak naukę samą, jek i starania kolegium profesorów o rozszerzenie jej zakresu do potrzeb całego kraju,

Nie zapoznajemy faktu że uchwała kolegium profesorów dopiero wdraża starania u c. k. Rządu, ale gdy za temi staraniami przemawia $2^1/_2$ letni okres próby, w czasie którego okazały się te wykłady użyteczne i korzystne, wolno się spodziewać pomyślnego ich wyniku. Dobrze załatwioną będzie sprawa dopiero wówczas, gdy Wys. Rząd zamianuje odpowiedniego dla kraju, i oznajomionego z naturą naszego górnicswa professora, ale Wydział krajowy mniema że dotacyę na muzeum górnicze może wypłacić z tem zastrzeżeniem, które już przy wypłacie jednej jej części (L. W. 22.126 z dnia 9-go Maja 1893 roku) uczynił, t. j. że przedmioty zakupione z funduszu krajowego tymczasowo do inwentarza muzeum wpisywane nie będą, a gdyby urządzenie muzeum i usystymizowanie katedry do skutku nie przyszły, przedmioty te będą mogły być przeniesione do zbiorów kraj. niższych szkół górniczych.

Kurs technologii nafty i wosku ziemnego wykazuje również zwiększającą się ilość słuchaczy, a w zaadoptowanym specyalnie dla badań produktów naftowych lokalu kraj. stacyi doświadczalnej, zostającej pod kierunkiem docenta tej nauki Dr. R. Załozieckiego, mogą pracować słuchacze tego kursu. Sprawozdanie prac wykonywanych w tej stacyi przedłożone kraj. Radzie górniczej 4. grudnia r. z. podajemy do wiadomości Wys. Sejmu, nadmieniając, że z polecenia Wydziału krajowego wykonano kilka analiz atmosfery gazowej kopalń wosku ziemnego, i wyniki tych badań publikowaliśmy w Kosmosie i podawaliśmy do wiadomości c. k. Starostwa górniczego w Krakowie jako władzy sprawującej policyą górniczą.

III.

Z badań naukowych będących w związku z przemysłem nafty i wosku ziemnego, technologiczno-chemiczne badania koncentrujące się w pracach kierownika stacyi doświadczalnej nie dały powodu do żadnego wydatku, a Wydział krajowy utrzymuje zawsze otwarty konkurs na prace, których rozwiązanie jest dla przemysłu ważnem i korzystnem. Obecnie publikował Wydział kra-

jowy przyrzeczenie nagrody w kwocie 300 zł. w. a., którą jednak, zdaniem naszem interesowane przedsiębiorstwa znacznie zwiększyć by powinny, za pracę o użycie kwasowych i sodowych odpadków, otrzymywanych przy destylacyi i rafineryi nafty, a jeśli by nawet ta praca dłuższy czas nie była przedłożoną t. j. pytanie stanowczo rozwiązanem, to już zebranie dat o użyteczności tych odpadków, objaśnianie się wzajemne o próbach takiego użycia lub neutralizowanie ujemnych ich własności byłyby istotnie pożyteczne. Wiadomo nam przy tem, że tę samą kwestyę z punktu interesu wielkiego przemysłu zamierza Wydział krajowy towarzystwa naftowego poddać opinii specyalnej ankiety, a wówczas nawet nie uwieńczone pomyślnym skutkiem próby i badania będą zużytkowane.

Sprawa badań geologiczno-górniczych kraju i wydawnictwa geologicznego atlasu kraju w roku ubiegłym znacznie postąpiła naprzód.

Celem możliwego przyspieszenia wydawnictwa atlasu geologicznego kraju obbyli członkowie komisyi geologicznej krajowej Rady górniczej J. Niedźwiedzki i L. Syroczyński konferencyę w Krakowie z Przewodniczącym komisyi fizyograficznej Dr. prof. Rostefińskim, Prof. Dr. Feliksem Kreutzem, w której wziął udział Sekretarz generalny akademii Umiejętności. Dr. Smolka, i przyjąwszy do wiadomości poczyniane już przez wydawnictwo akademii Umiejętności kroki by druk kart możliwie był przyspieszonym i w tym roku dalsze zaszyty wyszły, ułożyli się o ujednostajnienie badań poruczonych geologom z ramienia jednej i drugiej władzy, wydanie dla nich ściślejszego programu, i ścisłe przestrzeganie tego by prace nowe poruczano tylko tym co z poprzednich przedłożą dokładne sprawozdania.

Z końcem roku ubiegłego otrzymał też Wydział krajowy od Przewodniczącego komisyi fizyograficznej z jednej strony, a od Sekretarza krajowej Rady górniczej imieniem komisyi geologicznej Rady obszerne spzawozdania o badaniach geologiczno górniczych i wydaniu geologicznego atlasu kraju od r. 1879. względnie od r. 1885. r. i przekładając je Wys. Sejmowi jako załączniki *d.* i *e.*, czyni zadość rezolucyi Wys. Sejmu z d. 24. września r. 1892.

Sprawozdania te zawierają dokładne wyjaśnienie, jak wiele istotnie w dziale tych badań uczyniono, i stwierdzają że 9 zeszytów wydawnictwa po (4 lub 5 arkuszy), obojmujących prawie połowę kraju mamy w druku. Pomyślny ten rezultat stwierdza najdowodniej iż istotnie wiele prac dla przyczyn zarówno od Wydziału krajowego jak i od wydawnictwa Akademii Umiejętności niezależnych zalegało, które obecnie będą wydane, i usuwają obawy by się takie zaległości wydawnictwa, powtórzyły.

W roku 1893 wykonano następujące geologiczno-górnicze badania:

Prof. Maryan Łomnicki, zbadanie, dokładne opisanie i kartograficzne przedstawienie obszaru objętego orkuszem mapy geologicznej „Lwów," przy czem miał się porozumiewać z Wydziałem Rady powiatowej we Lwowie, i w biórze Rady złożyć charakterystyczne okazy skał i kopalni tego powiatu.

Dr. Wawszyniec Teisseyre, docent Uniwersytetu we Lwowie, analogiczne zbadanie i opisanie okolicy Przemyślan, stanowiącej dalszy ciąg zeszłorocznych badań, i tak samo w porozumieniu z Wydziałem miejscowym Rady powiatowej.

Prof. Dr. Władysławowie Szajnosze poruczono okolicę a znaczy to arkusz mapy „Wadowic," dr. Rudolfowi Zuberowi arkusz mapy „Nowy Sącz," c. k. Radcy górniczemu Henrykowi Walterowi okolicę „Dębicy" jako dalszy ciąg badanej w roku zeszłym okolicy Brzostka i Strzyżowa. Nadto p. Julian Niedźwiedzki, wykonał zbadanie odkrywek gór spowodowanych budową kolei zelaznej ze Stanisławowa do Szygetu, a p. Syroczyński wstępne badanie dawniej bardzo ważnych, a obecnie zupełnie zaniechanych, robót górniczych, mających na celu exploatacyę rud kruszcowych w Zakopanem i w okolicy, oraz świeżo tam powstających poszukiwań węgla brunatnego. Sprawozdanie z tych badań bądą stanowić materyał do wydawnictwa i opisu kraju o ile nie stanowią same dla siebie całości, jak n. p. praca p. Niedzwiedzkiego; sprawozdanie zaś p. Syroczyńskiego o wartości rud kruszcowych w okolicy Zakopanego i tej części Tatr przesłał Wydział krajowy wydziałowi towarzystwa Tatrzańskiego, z tem że jeśli to towarzystwo, które już tak wiele dla podnie-

sienia całej okolicy i szczegółowego jej krajoznawstwa zdziałało, potrafi zainicyować poszukiwanie górnicze, to otrzyma ze strony Wydziału krajowego pomoc w dostarczeniu naukowych materyałów i fachowej rady; prywatnej zaś spekulacyi w tym przemyśle nie może Wydział krajowy popierać funduszem krajowym.

Analogiczne badania będą i na rok 1894. zaprojektowane; nadto i w związku z wystawą powszechną za 1894. powstały w tym dziale badań dwie nowe kwestye. Jedna dotyczy urządzenia wzorowego zbioru powiatowego, który okaże korzyść i zachęci nie zawodnie wiele powiatów do ich urządzania; pracy podjął się wytrwały badacz okolicy naszej prof. Łomnicki we Lwowie, a koszta pokryte będą z ogólnego na cele wystawy przeznaczonego funduszu. Drugą pracę stanowi podniesiona w VII sekcyi wystawy myśl urządzenia w czasie wystawy głębokiego wiercenia we Lwowie.

Zamierzone, a w dniu dzisiejszym już postanowione wiercenie we Lwowie ma wedle projektu komitetu wykonawczego Sekcyi VII. osiągnąć przynajmniej głębokość 300 metrów, i odsłoni przekrój warstw tej mięższości we Lwowio, a więc udziału wód płynących do Czarnego i Bałtyckiego morza, i u granicy północno-galicyjskiego niżu.

Podobna robota nigdy nie była u nas wykonaną, i nigdy też północno-wschodnia część niżu galicyjskiego żadnem głębszem wierceniem badaną nie była. U stóp Wysokiego Zamku we Lwowie najgłębszy otwór świdrowy wykonano do 150 głębokości, a w niżu galicyjskim i na Podolu znamy tylke wychodne warstwy, i odkrywki naturalne w głębokich jarach. Jaki jest układ tych gór, jakie w nich następstwo warstw, co i w jakiej głębokości one ukrywają — tyle pytań się nastręcza, i nic dziwnego że wszyscy geologowie w Galicyi, a więc i kraj. Rada górnicza, pomijając nawet względy użyteczności tej roboty dla mieszkańców miasta Lwowa, z upragnieniem czekają na nie odpowiedzi, a c. k. Radca górniczy H. Walter, i docent lwowskiego Uniwersytetu Dr. Zober w fachowych pismach robotę tę doradzali.

Do badania tego kraj. Rada górnicza przywiązała wielkie znaczenie, bo niema możności innego bezpośredniego spostrzeganie układu głębszych warstw ziemi jak przez wykonanie bardzo kosztownych górniczych szybów, lub daleko tańsze wiercenie otworu; uważała też ona zachętę ze strony kraju i państwa dla wykonania tego przedsiębiorstwa jako rzecz słuszną i ogólnym interesom nauki i kraju wskazaną; na posiedzeniu z d. 4. grudnia r. b. przyłączyła się też do opinii poprzednio już wypowiedzianej przez Radę miejską m. Lwowa, i Dyrekcyą Wystawy, i uchwaliła przedstawić Wydziałowi kraj. słuszność udzielenia tej pracy subwencyi z funduszów krajowych, jak na badanie głębszych warstw w okolicach naftowych jej udzielano. Kwotę subwencyi określiła kraj. Rada górnicza w stosunku do głębokości otworu, a bez względu na jego średnicę, którą znów wymówiła sobie Rada m. Lwowa przy udzieleniu już po osiągnięciu 300 m. głębokości subwencyi 1000 zl. z funduszów miasta — mając na celu ewentualne dalsze pogłębianie i wykorzystanie, otworu dla zaopatrzenia miasta w wodę, w ten sposób, by po wykonaniu otworu do głębokości 300 m. otrzymał komitet wykonawczy VII sekcyi Wystawy krajowej kwotę 1.500 zł w. a. (tu bowiem pierwsze 200 metrów uważa kraj. Rada górnicza jako nie odsłaniające nic nieznanego) — za wykopanie 100 m. od 301 do 400 pr. po 15 m. za metr a więc kwotę 1.500 zł., a za wykonanie 100 m., od 401 do 500 metrów w stosunku po 20 zł. za metr — 2.000 zł. w. a. i wyraził mniemanie, że nie tylko kraj, ale i c. k. rząd do wykonania tej pracy przyczynić się odpowiednią subwencyą powinien.

Wydział krajowy mniema że cała subwencya żądana dla wykonania tej pracy nie wyrówna jej kosztom, bo wiercenie do 300 m. zaldwie za 15.000 zł. w. a. u nas w kraju wykonać można, a więc nie we Lwowie i nie podczas wystawy, gdy koszt życia niezawodnie się podniesie a wiercenie do 500 m. pewnie więcej kosztować będzie niż stosunkowo kwota 2 500 zł. w. a.; przyznając też uzasadnienie pracy ważnej dla postępu nauki, sądzi iż o przyczynienie się c. k. rządu z funduszów państwowych starać się mamy prawo i należy. Dlatego aprobował Wydział krajowy wniosek kraj. Rady górniczej tak co do wysokości kwoty subwencyi jak i co do warun-

ków wypłaty, dodając jako warunek udzielenia jej to, by c. k. rząd taką samą kwotę z funduszów państwowych na ten cel przeznaczył, i odpowiednie wnioski Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia przedkłada.

IV.

Oprócz kwot odpowiadających wydatkom które już w latach zeszłych istniały, i poniekąd stale na cele górnicze przeznaczonych, preliminuje Wydział krajowy w roku bieżącym wydatek 800 zł. w. a. na zbieranie i ogłaszanie drukiem co miesiąc wiadomości o produkcyi nafty w naszym kraju. W sprawozdaniu swem z d. 11. kwietnia r. z. już wyjaśnił Wydział krajowy potrzebę takich publikacyi, i stan prac przygotowawczy tj. ułożenie uproszczonych formularzy na wzór tych które podają w Ameryce i na Kaukazie, i podział okręgów naftowych na 20 małych rajonów, w których uproszone do tego osoby prawie bez trudu, li stosunkami handlowo-przemysłowemi daty te zbierać by mogły.

I takie jednak zebranie wymaga nieco trudu i kosztów; z 20 osób tylko 5 nadsyłało w roku bieżącym żądane wiadomości, których też w tak małej ilości publikować nie było można. Krajowa Rada Górnicza i Wydział krajowy pragną w r. 1894. przyznać takim korespondentom swego bióra górniczego na wzór dzienników amerykańskich małą renumeracyę, a próba okaże czy i o ile ten środek zapewni u nas, jak je zapewnił w Ameryce, stałe wiadomości.

V.

Do wykonanta ostatniej na czele powołanej rezolucyi Wys. Sejmu, aby Wydział krajowy uzyskał u c. k. Rządu, ażeby w drodze ustawodawczej wyjednał uwolnienie krajowych rafineryi i kopalń nafty od podatku zarobkowego i dochodowego na ten sam przeciąg czasu, w którym z takiego uwolnienia korzhstać będzie rafinerya nafty w Tryeście, — zakomunikowało Bióro Marszałkowskie wyż wymienione rezolucyą na d. 16. maja r. 1893. L. S. 983 JE. Panu Namiestnikowi, a Wydział krajowy otrzymał na dniu 25. września r. z. odpowiedź c. k. Prezydyum Namiestnictwa do L. 9.990 w. z tem że według reskryptu z d. 1. września r. z. Ministerstwo Skarbu nie mogło uwzględnić życzenia wyrażonego w rezolucyi Sejmu, a to z powodu „że uwolnienie całej jednej gałęzi zarobkowości od podatków, stanowiłoby za daleko idący wyjątek od zasady powszechnego opodatkowania. Ustawa zresztą z d 8. stycznia 1891. Dz. p. p. N. 8. powołana w rezolucyi sejmowej (t. j. ustawa o udzielaniu ulg pod względem opłaty podatków i należytosci przedsiębiorstwom przemysłowym w Tryeście), nie uwalnia od opłaty podatkowej całego działu produkcyi i zawiera warunki i zastrzeżenia, które zasadniczą cechują różnicę między tą ustawą a rezolucyą Sejmu krajowego, pominąwszy, że ustawa z d. 8. stycznia 1891. na zupełnie specyalnych oparta jest powodach, stojących w najściślejszym związku z odjęciem miastu Tryest przywileju wolnego portu“.

Podając ten reskrypt Wys. Ministerstwa spraw wewnętrznych do wiadomości Wysokiego Sejmu musi Wydział krajowy zaznaczyć, że uzasadnienie tej rezolucyi Sejmu proponowanej pierwotnie (4. kwietnia 1892.) przez Sejmową Komisyę Górniczą, a następnie i przez Wydział krajowy, widział nie w analogicznych warunkach destylarni i rafineryi nafty naszego kraju i destylarni w Tryeście, ale w tem, że pomieniona ustawa, mimo tego, że miała być zastosowaną do przedsiębiorstw, które bądź miały na celu wyrób przedmiotów, w krajach w Radzie Państwa reprezentowanych, dotychczas wcale nie wyrabianych albo w ilości ekonomicznym stosunkom państwa nieodpowiadającej, i jeżeli nadto zaprowadzenie tych przedsiębiorstw uznane będzie w ogóle dla gospodarstwa społecznego pożądanem, została zastosowaną do dystylarni nafty, i że ta ulga dla fabryki importującej falsyfikowany surowiec, a tak wielkiej, że roczna jej produkcya wyrównywa prawie połowie produkcyi całego naszego kraju, przepełniła teren naftowy nad miarę konsumcyi i obniżyła cenę produktów naftowych w Galicyi o jakie 25% a więc naszym przemysłowcom górniczym i destylatorom wyrządziła przez nieuwzględnienio ich stosunków istotną krzywdę.

Dla wyszczególnionych w niniejszem sprawozdaniu powodów Wydział krajowy wnosi.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego o czynnościach górniczych w ciągu r. 1893 do wiadomości.

2) Sejm wstawia w budżet na r. 1894. kwotę 5.000 zł. płatną ratami Komitetowi wykonawczemu VII. Sekcyi powszechnej Wystawy krajowej r. 1894 we Lwowie, a mianowicic 1.500 zł. po wykonaniu otworu świdrowego do głębokości 300 m., 1 .500 zł. w. a. po osiągnięciu głębokości 400 m. a 2.000 zł. po osiągnięciu 500 m., za przedłożeniem w każdym z tych wypadków dokładnego profilu tego otworu i próbek odkrywanych wierceniem, oraz pod warunkiem, że c. k. rząd analogiczną subwencyą pracę tę subwencyonować będzie.

3) Wzywa się c. k. Rząd de systemizowania katedry górnictwa w c. k. wyższej szkole politechnicznej, ze szczególnem uwzględnieniem potrzeb krajowego górnictwa nafty i wosku ziemnego.

Z Rady Wydziału krajowego król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 5. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Członek Wydziału krajowego
Romanowicz *w. a.*
Sprawozdawca.

Projekt statutu

krajowej niższej szkoły wiercenia w Wietrznie.

Cel szkoły.

1. Celem krajowej niższej szkoły wiercenia we Wietrznie, jest wykształcenie dla kopalń ropy w Galicyi wiertaczy, dozorców i kierowników robót wiertniczych.

Warunki przyjęcia do szkoły.

2. Chcący wstąpić do krajowej niższej szkoły wiercenia we Wietrznie, winien wnieść do dyrekcyi tej szkoły własnoręcznie pisemne podanie z dowodami:

a. że liczy przynajmniej lat 18 wieku, jest zdrów, do fizycznej pracy dosyć silny i w ciągu trwania kursu nauki do służby wojskowej powołany nie będzie;

b. że ukończył przynajmniej 4-ro klasową szkołę ludową z dobrym postępem, i po polsku płynnie się tłumaczy;

c. że w naftowych zakładach górniczych lub wiertniczych przynajmniej pół roku był lub jest zatrudniony;

d. że tak ze swych nauk jako i ze swego sprawowania się dobre posiada świadectwa, a dyrekcya szkoły orzeka sama o przyjęciu do szkoły kandydatów, posiadających wszystkie kwalifikacye tylko wątpliwe wypadki przedkłada do decyzyi Wydziałowi krajowemu we Lwowie.

Dyrekcyi przysługuje prawo przekonania się egzaminem, badaniem lub próbą, czy kandydat do szkoły potrzebne kwalifikacye posiada.

3. Kandydaci mający oprócz wymienionych kwalifikacyi większe wykształcenie szkolne, lub posiadający użyteczne w pracy górniczej rzemiosło, jako też uczniowie innych szkół górniczych, mają przed innymi prerwszeństwo, a ewentualnie mogą wstępować bezpośrednio na drugi kurs nauki wiercenia.

4. Oprócz zwyczajnych uczniów szkoły może dyrekcya udzielić pozwolenie uczęszczania na wykłady i ćwiczenia robotnikom lub osobom, któreby wszystkich warunków do przyjęcia do szkoły nie posiadały, byleby się to działo bez ujmy dla nauki i ćwiczeń zwyczajnych uczniów szkoły.

Stanowisko uczniów szkoły.

5. Zwyczajni i nadzwyczajni uczniowie szkoły, poświęcają z reguły przedpołudniowy czas nauce (2 godziny dziennie) i ćwiczeniom naukowym — popołudniowy ćwiczeniom w robotach wiertniczych; tak w szkole jak w kopalni są oni winni stosować się do wszystkich dla robotników górniczych obowiązujących postanowień i dawanych przez odnośnych przełożonych rozporządzeń.

Opuszczanie wykładów i ćwiczeń, lub miejsca pobytu bez uzyskania poprzedniego zezwolenia od przełożonego, dyrektora lub nauczyciela, pociąga za sobą gorszą klasyfikacyę, naganę, a ewentualnie odebranie stypendyum, lub wykluczenie ze szkoły.

Nauka.

6. Nauczanie w szkole we Wietrznie udzielanem jest po polsku, poglądowo i praktycznie, ze szczególnem uwzględnieniem stopnia wykształcenia uczniów i ich przyszłego w kopalniach krajowych zatrudnienia. Kurs nauki dzieli się na dwie części: kurs przygotowawczy i fachowy, z których każdy trwa miesięcy 5 a mianowicie: pierwszy od 1. marca po koniec lipca, drugi od 1. sierpnia po koniec grudnia, a cały kurs w ten sposób miesięcy 10.

7. Na kursie przygotowawczym w szkole we Wietrznie, będzie wykładaną arytmetyka, geometrya, część fizyki, obejmująca mechaniczne własności ciał i naukę o cieple, mineralogię z nauką o skałach i rysunki — na kursie fachowym, górnictwo zastosowane do kopalni ropy i wiertnictwo w całym jego zakresie a nadto zasady ustawy zasady państwowej i krajowej, wydanej dla wyzyskiwania minerałów żywicznych.

Nauka udzielaną będzie przez 2 godziny dziennie, a w ciągu obu półroczy obowiązani są uczniowie szkoły do ćwiczeń w uczeniu i pomocniczych robotach a reguły do $^1/_2$ dziennej robotniczej szychty.

8. Nauka udzielaną jest bezpłatnie, gdyż fundusz krajowy, subwencya c. k. rządu i datki poszczególnych przedsiębiorców, powinny wystarczać na opędzenie wszelkich potrzeb szkoły, oraz na zasiłek dla biedniejszych a pilnych uczniów szkoły.

Zasiłki takie w kwocie 25 złr. w. a. miesięcznie, będą udzielane na cały czas trwania nauki, lub tylko na drugi jej okres na wniosek dyrekcyi szkoły, przez ofiarodawców stosownie do warunków, jakie ustanowią, lub przez Wysoki Wydział kraj., jeśli pieniądze będą udzielane z funduszu krajowego.

9. Z końcem każdego półrocza szkolnego, a więc w drugiej połowie miesiąca lipca i mies. grudnia, odbędzie się wobec ustanowionej dla tej szkoły komisyi egzaminacyjnej i kuratoryi szkoły (§ 13), egzamin, przy którym ma być uwyglądniony cały półroczny a względnie roczny postąp ucznia, a więc nauka teoretyczna i pilność, oraz zręczność w robotach praktycznych.

Egzaminowi temu musi poddać się każdy zwyczajny i nadzwyczajny uczeń szkoły i otrzyma świadectwo tak co do wiadomości teoretycznych jak i co do praktycznej zręczności i sprawowania się w szkole i kopalni, wedle następującej tabeli:

dla nauk stopień celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny i niedostateczny — dla sprawowania się, zupełnie zadowalniające, zadowalniające niezadowalniające.

10. Od wyniku egzaminu z pierwszego półrocza t. j. z kursu przygotowawczego, zależy uprawnienie do przejścia na kurs drugi a ewentualnie otrzymanie, udzielenie, lub odmowa zasiłku. Nieudolność, niedbałość lub złe sprawowanie się ucznia, mogą nawet w ciągu kursu spowodować dyrekcyę szkoły do przedłożenia Wydziałowi krajowemu wniosku usunięcia go ze szkoły, co też Wydział krajowy jest w prawie natychmiast zarządzić.

Zarząd szkoły.

11. Naczelną władzą krajowej szkoły wiertniczej w Wietrznie jest Wydział krajowy we Lwowie; na miejscu zarząd szkoły spoczywa w ręku zamianowanego przez Wydział krajowy dyrektora szkoły i kuratoryi szkoły.

Do atrybucyi Wydziału krajowego należy:

a. ustanowienie w myśl § 13 kuratoryi szkoły.

b. mianowanie dyrektora szkoły, stałego jej fachowego naucsyciela i zatwierdzenie układów dyrekcyi szkoły z uauczycielami dodatkowo lub prowizorycznie pewne przedmioty wykładającymi.

c. rozstrzyganie w razach nadzwyczajnych lub wątpliwych o przyjęciu uczniów i udzielanie im zasiłku z funduszu krajowego.

d. ustanowienie komisyi egzaminacyjnej dla szkoły.

13. Kuratoryę szkoły stanowią:

a. delegat Wydziału krajowego,

b. delegat c. k. rządu tak długo, jak długo c. k. rząd szkole subwencyi udziela, lub stypendyum przynajmniej dla 4 uczniów tej szkoły wypłaca,

c. delegat krajowego towarzystwa naftowego,

d. reprezentant wybrany przez te przedsiębiorstwa, które kwotą przynajmniej 1000 złr w. a. jednorazowo, lub 100 złr. w. a. rocznie do utrzymania szkoły się przyczyniają, i

e. dyrektor szkoły.

Do zakresu działania kuratoryi należą:

a. opieka i dozór nad szkołą, zachowaniem się nauczycieli oraz uczniów, udział w egzaminach, bez ujmy atrybucyi komisyi egzaminacyjnej,

b. przedkładanie Wydziałowi krajowemu rocznego sprawozdania o potrzebach szkoły, preliminarza jej wydatków i zamknięcie rachunków oraz wniosków doskonalenia szkoły.

14. Dyrektora szkoły, który ją na zewnątrz reprezentuje, mianuje Wydział krajowy a do zakresu jego działania należy:

dyscyplinarna władza nad uczniami, a w szczególności przyjmowanie ich do szkoły i opiniowanie o ubiegających się o stypendya, proponowanie Wydziałowi krajowemu nauczycieli dyscyplinarna nad niemi władza, kierunek i nadzór, a ewentualnie pomoc w udzielaniu przez nich nauki, w ogóle cała wewnętrzna administracya szkoły, zarząd zbiorami i biblioteką, utrzymanie kasy, rachunków i t. p.

Nauczyciele.

15. Na propozycyę dyrektora szkoły mianuje Wydział krajowy stałego, fachowego nauczyciela, który z mocy tego układu staje się funkcyonaryuszem krajowym i korzysta ze wszystkich praw i przywilejów zawarowanych ustawą służbową dla urzędników i sług krajowych.

W razie potrzeby powołania do nauki pomocniczej lub czasowej innego nauczyciela, Wydział krajowy zatwierdza układ w tym celu z nim przez dyrektora szkół zawierany.

Projekt statutu

kraj. niższej szkoły górniczej w Borysławiu.

Cel szkoły.

§. 1. Celem niższej szkoły górniczej w Borysławiu jest wykształcenie dla kopalń nafty i wosku ziemnego w Galicyi przy szczególnem uwzględnieniu warunków odbudowy wosku ziemnego w Borysławiu dozorców i kierowników robót górniczych i wiertniczych.

Warunki przyjęcia do szkoły.

§. 2. Chcący wstąpić do niżrej szkoły górniczej w Borysławiu, winien wnieść do dyrekcyi tej szkoły własnoręczne pisemne podanie wraz z dowodami, że:

1. liczy przynajmniej lat 18 wieku, jest zdrów, do fizycznej pracy dosyć silny i w ciągu dwóch lat trwania kursu szkoły, do służby wojskowej powołany nie będzie;

2. że ukończył przynajmniej 4-ro klasową szkołę ludową z dobrym postępem i po polsku płynnie się tłumaczy;

3. że w zakładach górniczych lub wiertniczych przynajmniej od roku był, lub jest zatrudniony;

4. że tak se swych nauk, jak ze swego sprawowania się posiada dobre świadectwa i dyrekcya szkoły orzeka sama o przyjęciu do szkoły kandydatów, posiadających wszystkie kwalifikacye, a podania wątpliwe przedkłada Wydziałowi krajowema do decyzyi.

Dyrekcyi przysługuje prawo przekonania się egzaminem, badaniem lub próbą, czy kandydat do szkoły potrzebne kwalifikacye posiada.

§. 3. Kandydaci mający oprócz wymienionych kwalifikacyi większe wykształcenie szkolne lub posiadający użyteczne dla górnictwa rzemiosło, mają przed innymi robotnikami górniczymi pierwszeństwo.

§. 4. Oprócz przyjęcia zwyczajnych uczniów szkoły, może dyrekcya udzielić pozwolenia uczęszczania na wykłady i ćwiczenia robotnikom lub osobom, któreby wszystkich warunków warynków przyjęcia do szkoły nie posiadały, byleby się to działo bez ujmy dla nauki i ćwiczeń zwyczajnych uczniów szkoły.

Stanowisko i stosunek służbowy uczniów.

§. 5. Uczniowie szkoły górniczej będąc robotnikami w kopalni, winni są, tak w szkole jak w kopalni, stosować się do wszystkich dla robotników górniczych obowiązujących postanowień i dawanych im przez odnośnych przełożonych rozporządzeń.

Opuszczanie wykładów lub miejsca pobytu bez uzyskania poprzedniego zezwolenia od przełożonego, dyrektora lub nauczyciela, pociąga za sobą gorszą klasyfikacyę, naganę, a ewentualnie odebranie stypendyum lub wykluczenie ze szkoły.

Nauka.

§. 6. Nauczanie w szkole w Borysławiu będzie udzielane po polsku praktycznie i poglądowo ze szczególnem uwzględnieniem stopnia wykształcenia uczniów i ich przyszłego zatrudnienia.

Trwać ma ono lat 2 tak, że pierwszy rok stanowi kurs przygotowawczy, drugi fachowy a w każdym roku zimowe półrocze od dnia 1. września po koniec lutego będzie poświęcone nauce teoretycznej i ćwiczeniom po 6 godzin dziennie, a półrocze letnie od dnia 1. marca po koniec czerwca nauce praktycznej i pracy w kopalniach pod specyalnym dozorem nauczyciela szkoły.

Okres czasu od dnia 1 lipca po 31. sierpnia stanowić ma wakacye, oprócz naturalnie odpoczynku w dnie niedzielne i świąteczne wedle rz. kat. kalendarza.

§. 7. Na pierwszym rocznym (przygotowawczym) kursie będzie wykładaną arytmetyka, geometrya, fizyka, oraz zasady mechaniki, początki mineralogii i geometryi oraz rysunki, kuligrafia i język polski — na drugim fachowym kursie górnictwo, maszyny górnicze, wiertnictwo górnicze, i przeróbka mechaniczna minerałów, zastosowana do kopalni nafty i wosku ziemnego, dalej państwowe i krajowe ustawy o odbudowie minerałów żywicznych, ćwiczenia w rysunku, rachunkowości kopalń i języku polskim.

§. 8. Uzupełnienie nauki udzielanej w szkole niższej górniczej w Borysławiu stanowić ma kurs fachowy (2-gi) wiertnictwa w szkole we Wietrznie i dlatego też zastrzega się uczniom szkoły w Borysławiu piewszeństwo przy przyjmowaniu uczniów do szkoły we Wietrznie.

§. 9, Nauka w szkole w Borysławiu jest udzielaną bezpłatnie, gdpż fundusz krajowy, subwencya c. k. Rzadu i datki poszczególnych przedsiębiorców, powinny wystarczać na opędzenie wszystkich potrzeb szkoły, oraz na zasiłek dla biedniejszych a pilnych uczniów szkoły, którzy przez przeciąg jednego półrocza w każdym roku szkolnym nie mogąc w kopalni zarabiać, nie mogliby też bez zasiłku poświęcić się nauce szkolnej.

Stypendya takie będą ustanowione w kwocie 20 i 12 złr. w. a. miesięcznie, a będą udzielane na wniosek Dyrekcyi szkoły przez ofiarodawców stosownie do warunków, jakie ciż ofiarodawcy ustanowią, lub przez Wydział krajowy, jeśli pieniądze będą zaczerpnięte z funduszu krajowego.

W razie urządzenienia internatu, będą uczniowie obowiązani wspólnie w nim zamieszkać.

Popisy i świadectwa.

§. 10. Z końcem każdego roku szkolnego a więc w końcu miesiąca czerwca każdego roku odbędzie się w obec Kuratoryi (§. 14.) egzamin. przy którym ma być uwzględniony całoroczny postęp ucznia, a więc nauka teoretycrna i pilność oraz zręczność w robotach praktycznych.

Egzaminowi temu musi z reguły poddać się każdy zwyczajny i nadzwyczajny uczeń szkoły i otrzyma świadectwo tak co do wiadomości teoretycznych jak i co do praktycznej zręczności i sprawowania w szkole i w kopalni wedle następującej tabelki: dla nauk: stopień celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny i niedostateczny; dla zręczności: wielka, należyta, mierna; dla sprawowania się: zupetnie zadowalniający, zadowalniający, niezadowalniający.

§. 11. Niedostateczny stopień z dwóch przedmiotów wykładowych nauk odbiera prawo przejścia na kurs fachowy; jeżeli tylko z jednego przedmiotu ma niedostateczny lub z połowy pzzedmiotów stopnie tylko dostateczne, może zdawać te przedmioty drugi raz i poprawić z koń-

cem wakacyi a na wniosek Dyrekcyi przysługiwać będzie Wydziałowi krajowemu prawo zezwolenia na powtórzenie całego egzaminu.

Niezdolność, niedbałość. lub złe postępowanie ucznia, mogą nawet w ciągu kursu spowodować Dyrekcyę szkoły, do usunięcia go ze szkoły. Dyrekcya szkoły winna jest jednak uzyskać w najkrótszym czasie u Wys. Wydziału kraj. uchwałę, zatwierdzającą wykluczenie, lub go napowrót do szkoły przyjąć.

Zarząd szkoły.

§. 12. Naczelną władzą szkoły górniczej n Boryzławiu jest Wydział krajowy we Lwowie, na miejscu zarząd szkoły spoczywa w ręku dyrektora, przez Wydział krajowy zamianowanego i Kuratoryi szkoły.

§. 13. Do atrybucyi Wydziału krajowego należy:

a. uztanowienie w myśl §. 14 Kuratoryi szkoły;

b. mianowanie Dyrektora szkoły, stałego jej nauczyciela i zatwierdzenie układów Dyrekcyi szkoły z nauczycielem dodatkowo pewne przedmioty lub prowizorycznie je wykładającymi;

c. rozstrzyganie w razach nadzwyczajnych lub wątpliwych o przyjęciu uczniów i udzielenie uczniom zasiłku z funduszu krajowego i

d. utsanowienie komisyi egzaminacyjnej szkoły.

§. 14. Kuratoryę szkoły stanowią:

a. Delegat Wydziału krajowego,

b. Delegat c. k. Rządu tak długo, jak długo c. k. Rząd szkole subwencyi udzieli lub stypendyum przynajmniej dla 4-ch uczni tej szkoły wypłaua,

c. Delegat krajowego Towarzytwa naftowego,

d. Reprezentant tych przedsiębiorstw górniczych, które kwota przynajmniej 1000 złr. a. w. jednorazowo lub 100 złr. w. a. rocznie do utrzymania szkoły się przyczyniają i

e. Dyrektor szkoły.

Do zakresu działania Kuratoryi należy:

a. przedkładanie Wydziałowi krajowemu corocznego sprawozdania o potrzebach szkoły preliminarza jej wydatków i zamknięcia rachunków. oraz wniosków doskonalenia szkoły,

b. opieka i nadzór nad szkołą, nad sprawowaniem się nauczycieli i uczniów, oraz branie udziału w egzaminach zskoły, bez ujmy jednak atrybucyi komisyi egzaminacyjnej.

§. 15. Dyrektora szkoły, który reprezentuje ją na zewnątrz mianuje Wydział krajowy, a do zakresu jego działania należy:

dyscyplinarna władza nad uczniami a w szczególności przyjmowanie ich do szkoły, i opiniowanie o ubiegających się o stypendya z funduszu krajowego, proponowanie Wydziałowi krajowemu nauczycieli i dyscyplinarna nad nimi władza oraz nadzór ewentualnie pomoc w udzielaniu nauk; dalej wewnętrzna administracya szkoły, w ogóle zarząd zbiorami i biblioteką — utrzymywsnie kasy i rachunków, itd.

Osoby nauczujące.

§. 16. Na propozycyę Dyrekcyi mianuje Wys. Wydział krajowy stałego fachowego nauczyciela, który z mocy układu tego staje się funkcyonaryuszem krajowym, i korzysta ze wszystkich praw i przywilejów, zawarowanych ustawą służbową dla urzędników i sług krajowych. Wydział krajowy zatwierdza też układy z nauczycielami czasowo do pewnych wykładów powołanymi.

Sprawozdanie

z czynności stacyi doświadczalnej dla przemysłu naftowego za czas od marca do listopada 1893.

Od 6. listopada ma stacya doświadczalna dla przemysłu naftowego osobne pomieszczenie w suterenach gmachu laboratoryjnego c. k. szkoły politechnicznej, dwóch pokojach, odstąpionych na ten cel w myśl ugody Wysokiego Wydziału krajowego z c. k. Ministerstwem Oświaty. Ponieważ roboty adaptacyjne skończone były w lipcu b. r. mogłem w czasie wakacyj zająć się urządzeniem stacyi, tak że dzisiaj zaopatrzoną jest w niezbędne przyrządy i materyały do przeprowadzenia prób i badań, zakreślonych celem stacyi. Nie mniej jednak zbywa mi na wielu potrzebnych aparatach, zwłaszcza na książkach i dla tego zwróciłem się z prośbą do ministerstwa o udzielenie mi z funduszów rządowych jednorazowej subwencyi dla uzupełnienia urządzenia. W odpowiedzi na moje podanie żądało ministerstwo szczegółowego wykazu, który też dostarczyłem, spodziewając się obecnie, że zabiegi moje pod tym względem nie zostaną bezskuteczne.

Ażeby zachęcić fabrykantów i przemysłowców do nadsyłania prób do stacyi i zasięganie rad więcej jak dotychczas, proponowałem Wysokiemu Wydziałowi krajowemu zniżenie taryfy za badania wykonane w stacyi i otrzymałem na to w zasadzie przychylną odpowiedź na podstawie której zrobiłem szczegółowe przedstawienie, które w razie przyjęcia posłuży mi za substrat do ułożenia i rorpowszechnienia nowego cennika.

Od złożenia ostatniego sprawozdania w marca b. r. wykonała stacya szereg analiz gazów kopalnianych nadsyłanych bądź za pośrednictwem komisaryatów górniczych, bądź też wprost od przedsiębiorców Dątąd wykonano 5 analiz gazów z kopalń wosku zimnego i przedłożono sposób wykonania wedle polecenia Wysokiego Wydziału krajowego do publikacyi w Kosmosie.

Świeżo pojawić się mający numer Kosmosu przyniesie ten artykuł a szczegółowe sprawozdania przedłożył każdym razem Wys. Wydziałowi krajowemu.

Punkt ciężkyści łożyłem dotąd w badaniach naukowych składników nafty i procesów fabrycznych. Sądziłem się do tego być upoważnionym raz zadaniem stacyi doświadczalnej a po wtóre brakiem wiadomości teoretycznych o składzie naszych surowców.

Bez wahania można bowiem powiedzieć, że nasze ropy należą do najmniej zbadanych i że dotychczasowe wiadomości o nich domagają się nie tylko uzupełnienia ale i sprawdzenia. Wobec tych postępów, jakie chemija naftowa stanowiąca prawie odrębną część nauki w ostatnich czasach zwłaszcza przez rosyjskich badaczy zrobiła, musimy pojęcia o składzie naszych rop nazwać wprost niewystarczającymi. — Do tego dodać należy, że obecnie nikt badaniem chemicznem rop galicyjskich się nie zajmuje a ponieważ badania takie wymagają osobliwszego przygotowania i są z natury rzeczy bardzo trudne i żmudne, przeto pozostanie tak ważna kwestya, która na praktykę fabryczną w pierwszym rzędzie oddziaływa w najbliższej przyszłości bez rozwiązania.

Z tych powodów starałem się choć w części poznać naturę chemiczną naszych materyałów surowych i badam pewną część składników ropy systematycznie od lat 3.

Specyalnie oddawałem się studyowaniu procesów czyszczenia chemicznego destylatów naftowych w pierwszej linii składników smoły kwaśnej i ługowej (kwasu i ługu ponaftowego). W nich wykryłem zasady pirydynowe, sterokwasy, sulfokwasy i tak zwane kwasy naftowe. Na tle ostatnich wszczęła się kontrowersa, gdyż z początku skłonny byłem odmówić takowym charakter kwasowy, spowodowany do tego przedewszystkiem fałszywymi dotąd pojęciami o naszej ropie. Nie mniej jednak posłużyła ta różnica zdań do przedstawienia tych kwasów w nowem świetle i jeżeli się te przypuszczenia sprawdzą rzucą one ze swojej strony nowe światło na naturę składników głównych to jest węglodorów, przeznaczając takowym nowe miejsce w systematyce chemicznej. Od złożenia mojego ostatniego sprawozdania badałem pod względem chemicznym w związku z wyżej przytoczonymi względami ług ponaftowy z fabryki Schreiera i Spółki w Jaśle a obecnie zajęty jestem rozgatunkowywaniem składników, wydzielonych z ługu od czyszczenia ligroiny tej samej fabryki.

Badania naukowe uważam za bardzo ważne, o ile takowe zyskują na znaczeniu w tym wypadku starałem się uzasadnić.

Chętnie będę takowe dalej prowadził, jeżeli zyskam na to aprobatę, w innym zaś razie zwrócę czynności stacyi na pole doświadczeń praktycznych.

Lwów 25 listopada 1893.

Roman Załoziecki
naczelnik stacyi.

Odpis

Nr. 1049 Sprawozdania komisyi fizyograficznej akademickiej w Krakowie.

Wysoki Wydziale krajowy!

Komisya fizyograficzna akademicka na posiedzeniu w dniu 23. czerwca b. r. obrała swoim przewodniczącym podpisanego, postępując w tem za radą byłego przewodniczącego prof. dr. J. Rostafińskiego, który zrzekając się dla nawału zajęć piastowanej przez lat 8 godności, wskazał podpisanego jako najodpowiedniejszego kandydata ze względu na to, że jednem z najgłówniejszych zadań komisyi jest obecnie wydawanie Atlasu geologicznego Galicyi. Zmieniony w ten sposób Zarząd Komisyi fizyograficznej uważa za swój obowiązek Wysokiemu Wydziałowi krajowemu przedstawić sprawę Atlasu geologicznego Galicyi w historycznym jej rozwoju, a zarazem wskazać trudności nie dość może znane z któremi to wydawnictwo ma do walczenia:

Komisya fizyograficzna już od czasu swojego powstania jeszcze w łonie b. Towarzystwa naukowego krakowskiego, uważała za jedno z zadań swoich gromadzenie materyałów do mapy geologicznej Galicyi (Sprawozd. Komis. fiz. c. k. Towarz. nauk. krak. Tom. I. str. 88.)

Licząc się z niedostatecznemi środkami i obszernością zadania swojej sekcyi orograficzno-geologicznej, która prócz badań geologicznych także zbadanie kraju miała na celu, nie wymagała Komisya od swoich pracowników sporządzania map geologicznych, żądając od nich tylko aby na mapach c. k. Wojskowego Zakładu geograficznego zaznaczali zrobione w polu spostrzeżenia geologiczne i w ten sposób przygotowali materyał do sporządzenia w przyszłości mapy geologicznej kraju. Tego rodzaju zapiski same przez się nie były dostateczne do kreślenia map geologicznych całych okolic tem więcej, że gdy do sporządzenia map takich konieczną rzeczą jest zbadać każdy punkt terenu, bez względu na to, czy on dla nauki przedstawia większy czy mniejszy interes pracownicy Komisyi, nie obowiązani do robienia map — uważali się za uprawnionych, i słusznie, do poświęcania więcej czasu punktom ważnym ze względów geologiczno paleontologicznych a pomijaniu okolic innych. O naturze tych zapisków i ich znaczeniu zdała Komisya fizyograficzna sprawę Wysokiemu Wydziałowi krajowemu w odpowiedzi na Szacowną Odezwę z dn. 21. grudnia 1878 r. (L. 58957 W. kr.) domagającą się przedstawienia geologicznych rysunków okolic badanych przez Sekcyą geologiczną Komisyi.

Gdy z biegiem czasu zaczęto w kraju odczuwać coraz żywiej potrzebę użyteczności dokładnych i wszystkim przystępnych map geologicznych, co też i w Szacownych Odezwach Wys. Wydziału krajowego zaznaczone zostało, Komisya fizyograficzna usunęła całkiem na drugi plan badania topograficzne, ograniczyła z konieczności w wysokim stopniu badania geologiczno-paleontologiczne, mające wyłącznie naukowy interes a pracowników swoich wezwała do kreślenia map geologicznych. Było zamiarem komisyi, przed rozszerzeniem badań geologicznych na części kraju, w których przedtem jej pracownicy nie byli czynnymi przedewszystkiem wykonać mapy okolic już dawniej badanych a zatem Podola galicyjskiego W. Księstwa krakowskiego, Tatr i Pienin. Liczyć można było na to, że praca w tym kierunku oparta na zbiorach geologicznych Komisyi i na zapiskach jej pracowników nie napotka już na wielkie trudności i niedługiego wymagać będzie czasu.

Tu zaznaczyć musimy, niestety dotkliwą i niepowetowaną stratę jaką Komisya poniosła w r. 1886 przez śmierć prof. dr. Altha. Jako przewodniczący Sekcyi geologicznej i główny pracownik Komisyi na polu geologii przez cały szereg lat śp. prof. Alth zasilany funduszami komisyi zwiedził Podole, Tatry, Pieniny i zebrane materyały złożył w wielkiej części w Muzeum Komisyi. Niewątpliwie zapisywał swoje spostrzeżenia z których jednak tylko krótkie sprawozdania pomieszczone zostały w rocznikach Komisyi. O ile uzasadnione mogłaby być nadzieja, że zapiski te posłużą za materyał do częściowego wykreślenia map geologicznych, dziś powiedzieć nie można, ze spuścizny naukowej po śp. prof. Alcie nie dostało się bowiem w posiadanie Komisyi nic; z całej jego pracy uzyskał Atlas geologiczny tylko dwie mapy: Tyśmienica i Jagielnica, — Czernelica i tekst do nich niewykończony; reszta przepadła dla Atlasu niepowrotnie. — Inni pracownicy, którym komisya poleciła zdjęcie Podola, zaczynać pracę musieli od początku; ponownej zaś pracy w Tatrach i Pieninach Komisya dotąd podjęć nie mogła, dla niedostatecznych funduszów a przedewszystkiem dla braku sił, który nie tylko w tym dziale fizyografii coraz dotkliwiej czuć się daje. To też dopiero w bieżącym roku udało się Komisyi doprowadzić do zdjęcia mapy geologicznej Podola, obejmującej kart. 18. z których dwie wykonał śp. prof. Alth, dziewięć prof. Bieniesz, dwie prof. M. Łomniecki a pięć dr. W. Teisseyre.

Oprócz map podolskich wykonana została z polecenia Komisyi jeszcze tylko mapa W. ks. krakowskiego (kart. 3.) przez prof. S. Zaręcznego. Praca ta, należąca w zakresie Atlasu geologicznego do najtrudniejszych, wymagała czterech lat czasu, potrzeba tu bowiem było najdrobiazgowszych poszukiwań, tak z powodu natury terenu, jak i dlatego, że okolica ta była już dawniej przedmiotem gruntownych badań, a nie mogło być zadaniem Komisyi wystąpienie w Atlasie geologicznym Galicyi z mapą W. ks. krakowskiego nie dokładniejszą od dawnych.

Jak w dalszym ciągu rozwinie się działalność komisyi na polu mapowych prac geologicznych, przewidnieć trudno. W każdym razie nie można żywić wielkich nadziei. Komisya uważa wprawdzie wydawanie Atlasu za jedno z najważniejszych swoich zadań i zgodnie z tem zapatrywaniem, pomijając wydatki na druk Atlasu — wyznacza z funduszów, udzielanych jej przez Akademię umiejętności zawsze większe zasiłki dla Sekcyi geologicznej, aniżeli dla sekcyj pozostałych, ile razy jest uzasadniona nadzieja, że fundusz ten zostanie zużyty odpowiednio, zachodzi jednak obawa, że w najbliższym czasie okaże się niedostatek sił, którymby polecić można prace mapowe. Do tego stanu rzeczy przyczyniają się różne okoliczności.

Zdejmowanie map geologicznych jest pracą w wysokim stopniu mozolną i niewdzięczną jeżeli geolog obowiązany jest do przeprowadzenia dzieła samodzielnie w całej rozciągłości, do czego właśnie obowiązuje Komisya swoich pracowników. — Porównywanie map geologicznych wiedeńskich z rzeczywistym stanem rzeczy i wydawanie na tej podstawie map może w niektórych szczegółach poprawniejszych, nie było nigdy zadaniem Komisyi, a przy niniejszem stanie rzeczy, odkąd c. k. Państwowy Zakład geologiczny wydaje swoje mapy jako manuskrypta, byłoby nawet rzeczą niedozwoloną. — Nic więc dziwnego, że niektórzy z dotychczasowych pracowników Komisyi na polu kartografii geologicznej nie okazują chęci do dalszej pracy pod tym względem, tem więcej, że czyniąc zadość życzeniom Komisyi przerzucićby się musieli na tereny nowe, sobie zupełnie albo w bardzo znacznej części nieznane. wymagające wskutek tego dłuższych studyów przy których nie trudno o zarzut nieuzasadnionego przeciągania pracy.

Jeden z członków komisyi, czynny dotychczas na polu kartografii, opuszcza kraj i w najbliższym czasie nie będzie mógł zajmować się tą pracą. Wreszcie zasługuje na uwagę i ta okoliczność, że jakkolwiek prawie wszyscy geologowie krajowi, którzy dotąd pracami kartograficznemi się zajmowali i niemi zapewne w najbliższej przyszłości zajmować się będą, należą do grona Komisyi fizyograficznej, to przecież Komisya na nich tylko w części liczyc może, badania geologiczne kraju bowiem prowadzi się z dwóch stron, a członkowie Komisyi zajęci przez Wysoki Wydział krajowy nie mogą równocześnie podejmować prac z polecenia Komisyi.

Co do przedmiotu samego: Podole i W. ks. krakowskie są ukończone, w Karpatach nie był czynnym dotąd żaden z kartografów komisyjnych; teren ten został zresztą w tak znacznej części zbadany z polecenia Wys. Wydziału krajowego, że bezpośredni udział Komisyi u dokończeniu tej pracy byłby zapewne rzeczą niepotrzebną a może nawet nie pożądaną. — Pozostaje do wykonania, oprócz paru kart mieszanego charakteru niż galicyjski i Tatry.

Pierwszy z nich, sądząc z dotychczasowych o nim wiadomości, jest terenem tak niewdzięcznym z szerszego stanowiska geologicznego, że jeżeli sił krajowych interesujących się szczególnie ostatniemi okresami geologicznemi, nie starczy do wykonania jego mapy geologicznej, to przedsięwzięcie wymagać będzie prawdziwego poświęcenia się ze strony innych geologów dla Atlasu geologicznego, bez widoków, żeby użyty czas i praca przyniosły odpowiedni plon naukowy.

Całkiem inaczej rzecz się ma z Tatrami. — Teren to przedstawiający niezwykłe trudności i mimo dawniejszych i najnowszych prac c. k. Państwowego Zakładu geologicznego pozostaje w nim wiele do zrobienia. Gdyby Komisyi było danem podjąć tę pracę z widokami na lepsze jej przeprowadzenie, niż dotychczas, to w każdym razie zadanie takie rozłożyćby trzeba na cały szereg lat i wydatków nie oszczędzić.

Tak więc dopełnienie pierwszego warunku koniecznego, żeby wydawnictwo Atlasu geologicznego Galicyi w dalszym ciągu postępowało szybko, niezupełnie jest ze strony Komisyi zapewnione. Z drugiej strony jednak nie można wątpić, że wspólnym usiłowaniom Wysokiego Wydziału krajowego i Komisyi fizyograficznej, połączonym z oględnem i wydatnem używaniem rozporządzalnych obecnych sił geologicznych kraju, uda się przecież wspomniane wydawnictwo utrzymać w toku i doprowadzić do końca. — Na korzyść wydawnictwa wyjdzie niewątpliwie ta okoliczność, że główny jego kierunek leży obecnie w rękach prof. F. Kreutza i J. Niedźwieckiego, który są równocześnie członkami Komisyi fizyograficznej i członkami Rady Górniczej Wys. Wydziału krajowego.

Od ukończenia Atlasu nie jesteśmy zresztą tak daleko, jakby na pozór wydawać się mogło: że 106 kart „Mapy szczegółowej“ przypadających na Galicyę, wydrukowanych jest dotąd 19, drukuje się lub też przygotowuje do druku kart 22, jeden z pracowników Komisyi wykonał zdjęcie innych kart 7 i zajmuje się nakładaniem ich farbami; jeżeli nadto z map wymienionych z Szacownej Odezwie Wys. Wydziału krajowego z dnia 16. czerwca br. L. 29.275 wykonana została przynajmniej połowa, to mielibyśmy już Atlas geologiczny Galicyi zdjęty przynajmniej w połowie.

Oceniając dalszy postęp wydawnictwa rozróżniać wypadnie druk kart już zdjętych i pracę nad zdejmowaniem map nowych. Co do pierwszego to Komisya nie ściągnie na siebie niewątpliwie zarzutu przewlekania sprawy.

Postęp w dalszych pracach kartograficznych zaś zawisł od ilości chętnych sił geologicznych w kraju i od dostatecznych funduszów; w tych zaś rzeczach Komisya zupełnie jest zawisłą od danych warunków.

* * *

Przystępujemy do technicznej strony wydawnictwa.

Mapy przeznaczone do druku wykonują obecnie tak geologowie Wysokiego Wydziału krajowego jak i geologowie Komisyi fizyograficznej na tle „Mapy szczegółowej“ c. k. wojskowego Zakładu geograficznego i na tem tle mapy te bywają drukowane.

Piewsze próby wydawania atlasu geologicznego Galicyi ze strony Komisyi fizyograficznej inną szły drogą, o której dziś wprawdzie powiedzieć można, że była chybioną, jakkolwiek nie należy z tego czynić zarzutu dawnemu Zarządowi Komisyi, który znalazłszy się w obec całkiem nowego zadania, dróg dopiero szukać musiał.

W r. 1881. oddano cztery mapy, tworzące obecnie pierwszy zeszyt atlasu do druku R, Hausermanowi w Paryżu, który wykonał znaną mapę geologiczną Wołynia G. Ossowskiego. Podług oryginału w mierze 1:75.000 miał R. Hauserman sporządzić mapy w mierze 1:100.000. Zobowiązawszy się kontraktem do wykonania każdej oddanej sobie mapy z przeciągu czterech miesięcy — z odliczeniem czasu potrzebnego na przeprowadzenie korekty w Krakowie, — R. Hauserman przysłał Komisyi pierwszą z map, wziętych w sierpniu 1881., przecież dopiero w maju 1882. i to wykonaną tylko w czarnym druku, bez kolorów oznaczających formacye geologiczne; w czerwcu r. b. nadeszła mapa druga. Po przeprowadzeniu mozolnej korekty przysłanych map zwróciła je Komisya R. Hausermanowi w sierpniu 1882. r. do poprawienia; po daremnem oczekiwaniu aż do listopada, zwróciła Komisya uwagę p. R. Hausermana na niedotrzymanie kontraktu z jego strony i oświadczyła, że na takie przewlekanie sprawy zgodzić się nie może.

Upomnienie to pozostało przez przeciąg kilku miesięcy bez skutku. Stało się tedy rzeczą widoczną, że wydawanie map w Paryżu wymagać będzie zbyt długiego czasu, tem więcej, że i korekta terenu i nazw, wskutek redukcyi map na format mniejszy, połączona była z trudem wielkim i znacznym nakładem czasu. Gdy nawiązane wskutek tego rokowania z c. k. Wojskowym Zakładem geograficznym w Wiedniu doprowadziły Komisyę do przekonania, że w Zakładzie tym atlas geologiczny Galicyi będzie można drukować i szybciej i taniej w niż Paryżu, rozwiązano kontrakt zawarty z Hausermanem i postanowiono udać się do wspomnianego Zakładu z prośbą o wykonywanie map geologicznych w mierze 1:75.000 na tle t. zw. Szczegółowej mapy monarchii austryackiej.

Korespondencya z Hausermanem mająca na celu zgodne rozwiązanie ugody, szła tak opornie, że dopiero w lecie r. 1884 mogła Komisya uważać siebie za uwolnioną od zobowiązań i oddać c. k. Wojskowemu Zakładowi geograficznem do druku mapy 1-go zeszytu Atlasu geologicznego.

Od r. 1884. mapy należące do Atlasu geologicznego wykonywa tedy c. k. Wojskowy Zakład geograficzny. Wiadomo jest Wysokiemu Wydziałowi krajowemu, że nie obyto się w tej sprawie bez przeszkód poważnych i dotkliwą pociągających za sobą zwłokę w wydawnictwie. Są powody do przepuszczenia że c. k. Państwowy zakład geologiczny w Wiedniu dwukrotnie starał się o to, żeby c. k. wojskowemu Zakładowi geograficznemu zabronionem zostało wykonywanie dla komisyi fizyograficznej map geologicznych na tle „mapy szczegółowej;“ w taki sposób byłoby wydawnictwo Atlasu geologicznego Galicyi nadzwyczajnie utrudnione a może nawet stałoby się ono wprost niemożebnem. O przeszkodach stawianych temu wydawnictwu przez c. k. Państwowy Zakład geologiczny dowiadywała się komisya początkowo tylko ubocznie z publikacyi tegoż Zakładu. C. k. Wojskowy Zakład geograficzny żadnych w tej mierze wskazówek komisyi nie udzielił, a tak dla Komisyi nie mającej w tej sprawie żadnych urzędowych dokumentów w ręku, odcięta była droga do jakichkolwiek kroków skierowanych przeciwko nieuzasadnionym pretensyom c. k. Państwowego Zakładu geologicznego. Dopiero w lutym 1892. r. otrzymała komisya w Odezwie Wysokiego c. k. Namiestnictwa we Lwowie wiadomość o zabiegach c. k. Państwowego zakładu geologicznego a zarazem wezwanie do przedstawienia sprawy z swojego stanowiska, do uzasadnienia swojego dawniejszego postępowania i do oświadczenia jak dalej postępować zamierza. Dalszy przebieg tej sprawy zakończonej pomyślnie dla wydawnictwa, znany jest Wysokiemu Wydziałowi krajowemu.

Jeżeli obecnie nie ma więcej powodu do obawiania się nieprzyjaźnych kroków skierowanych z zewnątrz przeciwko krajowemu wydawnictwu atlasu geologicznego i wynikających stąd nadzwyczajnych opóźnień, jak się to stało z piątym zeszytem atlasu, to przecież chcąc przedmiotowo ocenić postęp dotychczasowy i przyszły tego wydawnictwa, nie można zapominać o tem, że wydawnictwo to, połączane jest z technicznych względów z pewnemi dość znacznemi trudnościami dla których pokonania potrzeba czasu. Mapy złożone komisyi przez jej pracowników czy też oddane jej przez Wysoki Wydział krajowy do wydania, muszą być naprzód przygotowane do druku,

poczem dopiero zajmuje się c. k. Wojskowy Zakład geograficzny ich wykonaniem; pierwsze odbicia ulegają w Komisyi korekcie podług okoliczności jedno — dwu — albo i trzechrazowej; odbite ostatecznie mapy wydaje się do powszechnego użytku równocześnie z tekstem objaśniającym, do którego częstokroć dołączone bywają litografowane przekroje.

Pracami połączonemi z wydawnictwem atlasu zajmuje się Komitet redakcyjny atlasu, złożony obecnie z Przewodniczącego komisyi fizyograficznej, prof. F. Kreutza, prof. J. Niedźwiedzkiego i sekretarza komisyi, prof. W. Kulczyńskiego. Fachową ocenę map i tekstów prowadzą dwaj pierwsi członkowie komitetu, do sekretarza Komisyi zaś należy przygotowanie czarnych map do druku, rewizya odbić korektowych map i tekstu, wreszcie prowadzenie korespondencyi z autorami, podług polecenia Przewodniczącego Komisyi. Odbicia korektowe poprawione przez Komitet przedstawia się także autorom do aprobaty.

A) Przygotowanie map do druku polega na ich ocenieniu, odpowiedniem poprawieniu samych map „szczegółowych“ służących za tło dla mapy geologicznej i obmyśleniu kolorów dla oznaczenia formacyj geologicznych.

Do niedawnych czasów Komisya odpowiedzialność za mapy wydawane w Atlasie geologicznym pozostawiała autorom licząc się z tem, że prace mapowe tak przez Wysoki Wydział krajowy jak i przez Komisyę polecone bywają pracownikom wytrawnym, a ci właśnie w zbadanym przez siebie czasie, najlepszymi jeśli nie wyłącznymi sędziami dokonanej pracy być mają: W zasadzie rzecz tak musi pozostac i na przyszłość. Że jednak w publikacyi zbiorowej, jaką jest Atlas geologiczny, zajść mogły by z czasem pewne niezgodności, wynikające z osobistych zapatrywań autorów, a dające się łatwo usunąć przez wzajemne porozumienie, Komisya w roku bieżącym postanowiła poddawać mapy przed ich wydaniem fachowej szczegółowej rewizyi, do której z Członków komisyi fizyograficznej zamieszkałych we Lwowie zaprosiła P. Profesora J. Niedźwiedzkiego.

Ta wstępna praca potrwa zawsze parę tygodni, padnie ona bowiem zawsze na ludzi którzy dla niej czasu szukać będą musieli obok innych zawodowych zajęć, a wymagać będzie z reguły porozumienia się z autorem, nie zawsze obecnym w miejscu pobytu referenta.

Mozolne jest i dłuższego wymaga czasu przygotowanie do wydania w Atlasie „map szczegółowych“ służących za tło do map geologicznych. Mapy te wykonane przez Zakład niemiecki opatrzone są napisami i skróceniami w języku niemieckim, mieszczą one w sobie wiele mylnych nazw miejscowości, dowodzących, że wykonawcom język polski albo wcale nie był znany albo tylko niedostatecznie, a co najgorsza nazwy na częściach Szląska, Królestwa Polskiego, Węgier, zamieszkałych przez Polaków i innych Słowian, zapisane są nazwami niemieckiemi, rosyjskiemi i węgierskiemi. Z reguły wypada do 200 poprawek na jedną mapę, a czasem nawet znacznie więcej (np. na mapę „Bielsko i Biała 368).

Wyszukanie i poprawienie znaków: W. H., M, H., F. C., Z. O., B. B. itd. jest stosunkowo łatwą rzeczą, więcej wymaga czasu i mozołu sprawdzenie nazw wsi i przysiółków w Galicyi; te jednak przynajmniej zwykle odszukać można w urzędowych wykazach miejscowości. Co się zaś tyczy nazw gór, potoków i t. d. w Galicyi, a jeszcze więcej nazw miejscowości po za jej granicami, to Komisya mimo całego nakładu pracy, przyjąć nawet odpowiedzialności nie może za dokładne przeprowadzenie korekty, jedyne prawie źródło do tych poprawek, Słownik geograficzny, niedokończony jeszcze, wykazuje bardzo liczne niedostatki i mniej może liczne pomyłki typograficznź; a co gorsza, są powody do przypuszczenia, że niektóre części tego słownika spisane zostały na podstawie źródeł mylnych i dla tego do poprawienia „mapy szczegółowej“ służyc nie mogą. Korektorowie, którym Komisya tę pracę powierza, zmuszeni bywają do zaciągania wiadomości drogą korespondencyi, wymagającej czasu a niestety zbyt często nie prowadzącej do celu. W takich warunkach zrozumiałą jest rzeczą, że przygotowanie tła do map geologicznych często dłużej ciągnąć się musi, niżby to było pożądanem.

w Krakowie, przypada tylko 3 miesiące i 10 dni. Uzasadnione jest przypuszczenie że do opóźnienia druku tego zeszytu przyczyniły się w Wiedniu kroki c. k. państwowego Zakładu geologicznego.

Mapy prof. Dra Dunikowskiego, tworzące zeszyt 4-ty, nadesłane przez Wys. Wydział krajowy dnia 12. grudnia 1889 przesłała komisya wojskowemu Zakładowi geograficznemu dnia 18. marca 1890 r. a otrzymała je wydrukowane po roku i 7 miesiącach dnia 28. października 1891 r. W Wiedniu leżały te mapy przez 11 przeszło miesięcy. Z wysłaniem pierwszej ich korrekty wstrzymywała się komisya przez czas pewien, oczekując nadaremnie od wojskowego Zakładu geograficznego wiadomości o trudnościach stawianych wydawnictwu prrez państwowy Zakład geologiczny.

Zeszyt piąty (mapy pogranicza południowo-zachodniego, wykonane przez Dra Szajnochę) otrzymał c. k. wojskowy Zakład geograficzny w listopadzie 1891 r. korektą zaś czarną przysłał dopiero 23. czerwca 1893 r. t. j. po roku i 7 miesiącach; niewątpliwie powodem opóźnienia były znane kroki c. k. państwowego Zakładu geologicznego.

Z map zeszytu 6-go przesłanych do Wiednia 14. stycznia 1893 r. otrzymała komisya korrektę pierwszą (w czarnym druku) dnia 9. października b. r. po dziewięciu prawie miesiącach.

Przytoczone liczby nie mogą zapewne być stosowną miarą czasu, jakiego w przyszłości wymagać będzie wykonanie jednego zeszytu Atlasu geologicznego; nie daje miary zeszyt drugi, wykonany w nieobecności autora, nie dają jej też zeszyty 3, 4 i 5, które napotkały na zewnętrzne trudności. Najpewniej możnaby jeszcze oprzeć się w rachubach na historyi zeszytu pierwszego, a uzasadniona jest zapewne nadzieja, że w przyszłości termin dziesięciomiesięczny skrócić jeszcze da się nieco, gdyż w każdej pracy dalszy ciąg łatwiejszy jest niż początek.

Do przyspieszenia wydawnictwa przyczyniło by się niewątpliwie, gdyby mapy oddawane ck. wojskowemu Zakładowi geograficznemu były wykonane czysto i podawały granice formacyi wyraźnie. Uniknęłoby się wtedy pomyłek, których przy niewyraźności oryginału robotnicy zakładu geograficznego, mimo najlepszych chęci uniknąć nie mogą, a które następnie zmuszając do kilkakrotnych odbić korrektowych, przyczyniają się do zwłoki. Z tego powodu uprasza komisya fizyograficzna, ażeby Wysoki Wydział krajowy żądał od swoich pracowników zakładania map nie kredkami lecz farbami wodnemi — i zaznaczania granic formacyi ostremi liniami, wykonanemi ołówkiem lub piórem. Mechaniczna trudność polegająca na tem, że „mapy szczegółowe“ które Zakład geograficzny do użytku ogólnego wydaje, wykonane są na papierze drukowym, łatwo obejść czy usunąć się daje, można bowiem na żądanie mapy te otrzymać wykonane na papierze do pisania (Hanfpapier) a także papier drukowy łatwo można przygotować do pokrywania go farbami wodnemi.

Co do rewizyi korektowych odbić map nadsyłanych przez ck. wojskowy Zakład geograficzny, to komisya zaręczyć wprawdzie może, iż od funkcyonaryuszów swoich, którym rzecz tę poleci, domagać się będzie jak największego pospiechu w pracy i z pewnością nie narazi się na zarzut opóźnienia wydawnictwa, z drugiej jednak strony zwrócić musi uwagę Wysokiego Wydziału krajowego na to, że rewizyą tą zajmują się także autorowie map, za których komisya nie zawsze odpowiedzialność na siebie wziąść może.

Oddanie wykonanych map do użytku publicznego zależy wreszcie od wydrukowania w odpowiednim czasie należącego do map tekstu. Bywa i w tej rzeczy powód do zwłoki. Nieuwzględniając tak wyjątkowych okoliczności, jak przy zeszycie pierwszym, do którego dwóch map nie autor, ale — po jego śmierci — inny członek komisyi zmuszony był tekst napisać, liczyć się jednak trzeba z tem, że autorowie map z reguły dopiero po ich wykonaniu pisać będą tekst. Może to potrwać czas dłuższy, jeżeli jak np. przy mapach W. Ks. Krakowskiego wypadnie autorowi w tekście uwzględnić obszerną dawniejszą literaturę, a zarazem taką obmyśleć formę, ażeby tekst z jednej strony nie dał powodu do zarzutu powierzchowności a z drugiej strony nie przybrał rozmiarów i formy nieodpowiedniej dla tekstu, będącego w zasadzie tylko objaśnieniem

Dla załatwienia tej t. zw. czarnej korekty, a tem samem dla przyspieszenia wydawnictwa Komisya postanowiła na podstawie dotychczasowych doświadczeń:

a) części terenu objęte „mapami szczegółowemi“ Galicyi, leżące po za granicami dawnej Polski, w większej od nich odległości, a nastręczające zbyt wiele trudności w „czarnej korekcie“ opuszczać całkowicie w Atlasie.

b) żądać od geologów, którym prace kartograficzne poleca, ażeby — w sposób, jaki sami uznają za najstosowniejszy, — zapisywali wszelkie na mapach szczegółowych dostrzeżone niedokładności i błędy w nazwach, a następnie zapiski te do użytku Komisyi oddawali.

Komisya uprasza, ażeby Wysoki Wydział krajowy także swoich pracowników wezwał do robienia notatek pod *b*) wymienionych. Praca taka nie będzie z żadną rzeczywistą trudnością połączona dla geologów, którzy przy zdejmowaniu map cały teren dokładnie zwiedzić muszą. Tą drogą wydawnictwo Atlasu geologicznego przyczyniłoby się też do poprawienia topograficznej mapy Galicyi; c. k. Wojskowy zakład geograficzny bowiem wszelkie uzasadnione poprawki uwzględniłby i w swojem własnem wydawnictwie, tak jak już dotychczas okazał się gotowym do poprawienia swoich map na podstawie wiadomości udzielonych mu przez niektórych członków Komisyi fizyograficznej.

O wyborze barw oznaczać mających formacye geologiczne rozstrzygała sukcya geologiczna komisyi na podstawie wniosków przedstawionych jej przez tego członka, któremu komisya czynność tę powierzyła. Czynność ta nie przyczynia się do znaczniejszego opóźnienia w wydawnictwie; zasadnicze barwy dla wielkich okrosów geologicznych obmyślone zostały zaraz na początku wydawnictwa a przy każdym zeszycie z osobna zadaniem referenta jest tylko obmyślanie takich odcieni i kombinacyi farb, ażeby każdy utwór geologiczny we wszystkich zeszytach był oznaczony tą samą barwą i żeby w różnych zeszytach nie był użyty ten sam kolor na różne utwory.

B) O tem, jak długiego czasu potrzebować może c. k. wojskowy Zakład geograficzny na wykonanie jednej mapy atlasu, trudno orzec na podstawie dotychczasowych doświadczeń. Wykonanie nowych napisów na brzegach mapy, zmiana całych setek nazw w mapie samej, przygotowanie wreszcie kilku a często kilkunastu kamieni barwnych, połączone zwykle z dokładnem obmyśleniem kombinacyi farb, wymagają niewątpliwie dłuższego czasu. Być może, iż gdyby wydawnictwo atlasu szło tak szybko, że c. k. wojsk. Zakładowi geograficznemu opłaciłoby się zajęcie pewnych robotników tą wyłącznie pracą, rzecz postępowałaby szybciej. W danych jednak warunkach byłoby to trudnem do przeprowadzenia.

Jako miarę dotychczasowego postępu tej pracy, komisya ma zaszczyt podać do wiadomości Wysokiego Wydziału krajowego następujące daty, łącząc je z terminami potrzebnemi do przeprowadzenia korekty map, wykonywanych w Wiedniu.

Zeszyt 1szy Atlasu oddano do druku z początkiem września 1883 r.

Mapy w zupełności wykończone otrzymano 27. czerwca 1885; druk tych map zajął zatem prawie 10 miesięcy z czego na pracę w wojskowym Zakładzie geograficznym przypada prawie 8 miesięcy a na przeprowadzenie czterokrotnej korekty w Krakowie, 2 miesiące.

Mapy zeszytu drugiego, otrzymane dnia 17. maja 1886, przesłała komisya fizyograficzna do Wiednia 22 lipca t. r. a odbite zostały one dopiero w końcu października 1888 r. zatem po 2 latach i 3 miesiącach. Opóźnienie tak znaczne wywołane zostało po części utrudnieniem korekty, którą w zastępstwie nieobecnego autora (Dra Zubera), inni członkowie sekcyi geologicznej prowadzić musieli, niemniej jednak także powolnym postępem pracy w wojskowym zakładzie geograficznym, w którym następnie ostatnia korrekta leżała przez miesięcy sześć, od końca marca do końca października 1888 r.

Zeszyt trzeci odszedł do Wiednia dnia 27. maja 1889 r. wykonany zaś został 28. października 1891 r., zatem po 2 latach i 5 miesiącach, z którego to czasu na trzechkrotną korrektę

mapy. Jest rzeczą stosowną domagać się od autorów map geologicznych ażeby równocześnie z mapami a przynajmniej bezpośrednio po tem. składali tekst odpowiedni. W zasadzie postanowione nawet że mapy oddaje się do druku dopiero w tenczas kiedy i tekst do nich znajdzie się w rękach Wysokiego Wydziału krajowego czy Komisyi. W niektórych jednak przypadkach odstąpienie od tej zasady okazać się może korzystniejszem dla wydawnictwa; wtedy mianowicie jeżeli jest uzasadniona nadzieja, że w czasie potrzebnym na wydrukowanie map tekst zostanie napisany i wydrukowany.

* * *

Obecny stan wydawnictwa Atlasu jest następujący: Wydano zeszyty: 1, 2 i 4 wraz z tekstami.

Mapy zeszytu 3-go są wydrukowane; tekst do tego zeszytu jest pod prasą.

Z zeszytu 5-go (mapy: Biała-Bielsko, Żywiec-Ujsoły, Maków, Tymbark i Rabka) otrzymała Kómisya pierwszą korektę (czarną z zaznaczonemi granicami formacyi) i po przeprowadzeniu rewizyi przezłała c. k. Wojskowemu Zakładowi geograficznemu. Tekstu do tego zeszytu nie otrzymała Komisya dotyczas od Wys. Wydziału krajowego.

Z zeszytu 6-go cztery mapy: Gorlice i Grybów, Muszyna i Bardyów, Jasło i Dukla, Ropianka oddane c. k. Wojskowemu Zakładowi geograficznemu w styczniu b. r., nadeszły w pierwszej korekcie 9-go października b. r. Obecnie znajdują się w rękach autora (Dr. Szajnochy) celem rewizyi. Piąta mapa do tego samego zeszytu należąca: Lisko i Mező-Labocz, przygotowana do druku ze strony komisyi, znajduje się również w rękach autora i zoztanie w najbliższym czasie przesłana do druku. Do tego zeszytu brak również tekstu dotychczas.

Z zeszytu 7-go cztery mapy: Steniatyn, Radziechów, Kamionka Strumiłowa, Busk i Krasne przesłano do druku dnia 30. września b. r., a trzy inne: Szczurowice, Brody, Złoczów, dnia 28-go października 1893. Tekst do dwóch tych map: Brody i Złoczów, złożony dawnej Komisyi wziął autor Prof. M. Łomnicki do przerobienia i połączania z tekstem pozostałych map pięciu.

Do zeszytu 8-go przygotowane są co do czarnego druku mapy wykonane z polecenia Komisyi przez Dra W. Teiszeyrego: Załośce, Tarnopol, Trembowla, Podwołoczyska, Skałat i Grzymałów. Mapy te obecnie znajdują się w rękach komitetu redakcyjnege, który z ostateczną ich oceną wstrzymać się musiał przez czas pewien dla braku tekstu. Obecnie Komisya jest w posiadaniu także tekstu do tych map należącego i prześle zeszyt 8.my Atlasu w najbliższym czasie do druku c. k. Wojskowemu Zakładowi geograficznemu.

W skład zeszytu 9-go wejdą mapy Podola wykonane przez Prof. F. Bieniasza: Pomorzany, Brzeżany, Buczacz i Czortków, Kopyczyńce, Borszczów, Mielnica i Okopy. Cztery pierwsze z tych map, założone kredkami, znajdują się w archiwum Komisyi fizyograficznej, uzupełnieniem ich na podstawie tegorocznej wycieczki i przerysowaniem zajmie się Prof. F. Bieniasz po wykonaniu map: Borszczów, Mielnica, Okopy nad któremi obecnie pracuje.

W Krakowie dnia 25. listopada 1893.

Przewodniczący komisyi fizograficznej akademickiej

Dr. F. Kreutz.

Odpis.

Dla wykonania uchwały Wys. Sejmu krajowego z dnia 24 września r. 1892, którą polecono Wydziałowi krajowemu, aby na następnej sesyi sejmowej zdał sprawę z użycia kwot, na wydanie atlasu geologicznego wraz z tekstem, przez szereg lat ubiegłych uchwalonych, i Sejmowi dotąd wydane karty atlasu w jednym egzemplarzu przedłożył — oraz aby sprawozdaniem tem objął badania geologiczne mające na celu zestawienie użytecznych kopalin i popularnego ich występowania, — należy mu się cofnąć nieco wstecz t. j. po za rok 1885, kiedy pozycya z tą nazwą po raz pierwszy znajduje się w budżecie krajowym, a mianowicie do r. 1875 kiedy Wys. Sejm z inicyatywy posła ś. p. Ludwika Skrzyńskiego i na wniosek Wydziału krajowego L. 8332/1875 r. począł się pilniej zajmować krajoznawstwem, i zużytkowaniem dla rolnictwa, przemysłu i górnictwa tych wiadomości o kraju, które tylko naukowe instytucye i dłuższe prace dać nam mogą. — W wyż wymienionem sprawozdaniu podnosił Wydział krajowy, po zasięgnięciu opinii uczonych towarzystw krajowych, i fachowych urzędów, potrzebę zbadania całego kraju naszego pod względem orograficznym, geologicznym, rolniczym, botanicznym i zoologicznym, meteorologicznym i chemicznym i chciał być upoważniony do przeprowadzenia odnośnych rokowań z Rządem, komisyą fizyograficzną Akademii Umiejętności, oraz z uczonymi i fachowo wykształconymi ludźmi i do przedstawienia Sejmowi, za rok od daty, planu takiego systematycznego zbadania wszelkich przyrodniczych właściwości kraju.

Sejmowa komisya kultury krajowej, pod przewodnictwem Jego Ekscellencyi hrabiego Włodzimierza Dzieduszyckiego, który wobec fizyografii kraju takie położył zasługi, uznała w zupełności potrzebę tych badań, powiększyła znacznie bo o 2000 fl. w. a. rocznie zasiłek na nie przeznaczony dla komisyi fizyograficznej, i dała do dziś dnia trwającej pracy i badaniom w dwu kierunkach stałą dyrektywę.

Oświadczyła się bowiem za dalszem koncentrowaniem całej tej pracy a więc i badań geologicznych i nastąpić mającego wydania mapy geologicznej kraju w komisyi fizyograficznej niegdyś przy towarzystwie naukowem krakowskiem, wówczas już przy Akademii Umiejętności w Krakowie istniejącej — i za ustanowieniem przy Wydziale krajowym we Lwowie komisarza lub inżyniera ale specyalnie wykształconego górnika i geologa, któryby w razie znalezienia śladów minerałów, usprawiedliwiających otwarcie kopalni, przedsiębiorcom czy właścicielom gruntów ten zamiar mającym, służył radą i naukową pomocą.

Zasiłki dawane Akademii Umiejętności na badania przyrodnicze nie ustały dotąd a jeśli z biegiem czasu Wydział krajowy ściślej wyróżniał z nich badania geologiczno-górnicze i wyraźnie od lat 4ch sformułował, że zadaniem tych badań jest spieszne wydawnictwo dokładnej (na skali 1 : 75.000) mapy kraju wraz z tekstem, to ani Wydział krajowy nie chciał, ani krajowa Rada górnicza, przy Wydziale krajowym jako organ doradczy w r. 1879 ustanowiona, nie doradzała nigdy odstąpienia od pierwotnej myśli i poruczenia komu innemu tego wydawnictwa. Tak samo, choć komisarze geologowie czy górnicy proponowani przez komisyę kultury krajowej w r. 1875 nie zostali powołani, ustanowił Sejm krajowy w r. 1877 i 1878 inżyniera górniczego,

który czy to jako urzędnik Wydziału, czy jako stały sekretarz kraj. Rady górniczej, w myśl inspirowanego, — opinię sejmowej komisyi z r. 1875 dekretu, jest powoływany do śledzenia z naukowym postępem geologii i górnictwa tak w kraju jak i za granicą, i do udzielania fachowej rady i pomocy zgłaszającym się po nie przedsiębiorcom, do czynnego udziału w popularnym opisie użytecznych, w kraju znajdujących się kopalin.

Uchwałą z dnia 18. paźdz. 1878 roku, ustanowił też Sejm krajową Radę górniczą, która funguje odtąd bez przerwy, a przez swą komisyę geologiczną, w której bez zmiany od samego początku zasiadali ś. p. dr. Alojzy Alts, dr. Feliks Kreutz, p. Julian Niedźwiedzki i p. Leon Syroczyński jako sekretarz całej Rady, projektowała badania za pilniejsze i ważniejsze dla kraju uznawane i wykonanie ich oceniała. Ten wynik zbiorowej pracy będziemy się starali przedstawić zachowując dla jasności porządek chronologiczny.

Wystawa krajowa we Lwowie, urządzona w r. 1877 wykazała niski stopień naszego górnictwa, tak co do ilości przedsiębiorstw i okazów, jak i co do ogólnych studyów i badań kraju. Ankiecie fachowej, którą Wydział krajowy na dniu 21. i 22. marca 1878 r. do Lwowa powołał, przedłożono też kwestyonaryusz o środkach mających posłużyć do podniesienia górniczej i mineralnej produkcyi kraju, a wynikiem jej były protokoły obrad, które, z wnioskami, z dołączonymi wotami, i dwoma odrębnemi sprawozdaniami (w sprawie badań pokładów naftowych za pomocą głębokich szybów i z tychże prowadzących poprzeczek c. k. radcy górniczego Henryka Waltera, i o potrzebie i rodzaju głębokich wierceń w Galicyi ś. p. dr. Altha), Wydział krajowy Wys. Sejmowi w r. 1878 przedłożył. Na podstawie tego sprawozdania powziął Wys. Sejm szereg uchwał z których trzecią upoważnił Wydział krajowy do wydatku 2000 fl. w. a. na zdjęcia geologicznej mapy kraju już przez c. k. zakład geologiczny wówczas rozpoczętej, ze wskazówką, by użycie tego funduszu nastąpiło w porozumieniu z dyrekcyą tego zakładu a 5te przeznaczył 500 fl. w. a. jako dodatkowy zasiłek komisyi fizyograficznej (Akademii Umiejętności) w Krakowie z tem, by fundusze te wyłącznie dla geologiczno-górniczych badań były użyte.

Kwota przeznaczona na badania c. k. geologicznego zakładu w Wiedniu, została użytą na powiększenie liczby pracowników tego zakładu przeznaczonych w r. 1879 do Galicyi, a mianowicie na zaczęte badania dr. Hilbera wówczas asystenta c. k. geologicznego zakładu we Wiedniu, p. Maryana Komnickiego, nauczyciela IV. gimn. we Lwowie i c. k. starsz. komisarza górniczego Henryka Waltera. Rezultatem ich było niezawodnie przyspieszenie prac zakładu, o ile one dotyczyły Galicyi, i polskie sprawozdania z badań były drukowane w „Kosmosie“ organie towarzystwa im. Kopernika we Lwowie, a niemieckie w rocznikach c. k. geologicznego zakładu. Ale kraj. Rada górnicza już w marcu r. 1879 a więc objektywnie, i bez względu, ani krytyki samych badań, oświadczyła się przeciw takiemu użyciu funduszów przeznaczonych na podniesienie krajowego przemysłu górniczego.

Wiedziała kraj. Rada górnicza większą korzyść w szczegółowem badaniu poszczególnych okolic kraju, i w skierowaniu ich przedewszystkiem na okolice zawierające wartościowe minerały żywiczne; chciała użyć do tego osób w kraju zamieszkałych, w ściślejszym z przemysłem krajowym pozostających stosunku, drukujących po polsku i od kraj. Rady górniczej w tych sprawach otrzymujących dyrektywę.

Wydział a następnie i Sejm krajowy przychylili się do zapatrywania krajowej Rady górniczej i odtąd tylko krajowcom, na wniosek kraj. Rady górniczej, i komisyi fizyograficznej, poruczano geologiczne i górnicze badania kraju.

Wyszczególniając je powinniśmy zupełnie, dla nieprzerywania toku sprawozdania, badania głębszych warstw ziemi w okolicach naftowych czyli subwencyonowania głębokich wierceń, bo badania te z rokiem 1884 zakończono, a w roku 1887 szczegółowe moje o nich sprawozdanie Wydział krajowy Sejmowi przedłożył.

W r. 1880 były polecone i wykonane następujące badania kraju:

a) c. k. nadkomisarzowi górniczemu Henrykowi Walterowi szczegółowe i

b) wolontaryuszowi c. k. zakładu geologicznego w Wiedniu Dr. Władysławowi Szajnosze z uwzględnieniem stosunków znachodzenia się źródeł i kopalń nafty, przedstawienie kartograficzne i opis gorlicko-grybowskiego obszaru karpackiego, a wskutek porozumienia się tych panów badał c. k. komisarz Walter wschodnią, Dr. Szajnocha zachodnią część terenu.

c) Dr. Feliksowi Kreutzowi, profesorowi Uniwersytetu we Lwowie zbadanie szczegółowe pasma Karpat na północ od rzeki Stryja z tem samem uwzględnieniem warunków występowania nafty.

d) Dr. Stanitławowi Olszewskiemu zarządcy kopalni wosku ziemnego w Staruni szczegółowe zbadanie podkarpackiej okolicy około Sołotwiny bohorodczańskiej, ze względu na pokłady zawierające wosk ziemny i naftę;

e) inżynierowi górniczemu Wydziału krajowego L. Syroczyńskiemu, zestawianie geognostycznych dat, dotyczących odbudowy wosku ziemnego w Borysławiu;

f) p. Maryanowi Łomnickiemu (j. w.) zbadanie gipsowych pokładów na Pokuciu i przyległych okolicach, głównie ze względu na ich stosunek do iłów i gipsów całonośnych;

g) Dr. Emilowi Dunikowskiemu, wolontaryuszowi zakładu geologicznego we Wiedniu, opisanie i kartograficzne przedstawienie profilu brzegów Dniestru, począwszy od okolic Niżniowa, ile można na Wschód;

W roku 1881:

a) c. k. nadkomisarzowi górniczemu H. Walterowi wspólnie z Dr. Emilem Dunikowskim, dokończenie badań gorlicko-grybowskiego okręgu i zbadanie przylegającego doń z zachodniej strony obszaru karpackiego aż po za Klęczany (Sandeckie);

b) Dr. Władysławowi Szajnosze dalsze badanie tego samego co roku zeszłego obszaru w Jasielskiem i Sanockiem aż i włącznie do Dukli i Ropianki;

c) Dr. Rudolfowi Zuberowi, wówczas asystentowi przy muzeum mineralogicznem Uniwersytetu lwowskiego podobne zbadanie okolicy Słobody Rungurskiej i Berezowa, aż do źródeł Pistynia;

d) Dr. Stanisławowi Olszewskiemu (j. w.) zbadanie geologicznego pasu między Sołotwińską Bystrzycą i Łomnicą, ze szczególnem uwzględnieniem ciągu warstw, zawierających naftę i wosk ziemny, a przez niego w roku zeszłym w Staruni badanych.

W roku 1882:

a) Dr. Dunikowski i p. H. Walter ukończyli badanie gorlicko-grybowskiego okręgu w granicach wyżej zakreślonych t. j. na Zachód poza Klęczany, jako ostatni punkt posiadający dla naftowego przemysłu znaczenie, przyczem mieli obowiązek przedłożyć z badań dokładną mapę geologiczną na skali 1: 25000.

b) Dr. Władysław Szajnocha, wówczas docent geologii w Krakowie, posuwając badania Jasielsko-Krościeńskiego okręgu lat zeszłych na wschód, miał sobie polecone zbadanie warstw odsłoniętych na obszarze odgraniczonym z zachodniej strony biegiem rzeki Sanoczka i Sanu od Sanoka do Dynowa, a ze wschodniej linią kolei żelaznej Przemysko-Łupkowskiej od granicy kraju od Tarła, ze szczegółowym opisem wszystkich naturalnych odsłonięć i znajdujących się użytecznych kopalń (nafty, rudy żelaznej, siarczyków i t. p.);

c) Dr. Rudolfowi Zuberowi (j. w.) przy pomocy p. Zygmunta Schnajdra, asystenta katedry mineralogii przy Uniwersytecie we Lwowie, terenu podkarpackiego, położonego na południe i południowy wschód od Kołomyi w granicach między linią Prutu i Czeremosza;

d) p. Leon Syroczyński (j. w.) badał zaś wartość przemysłową fosforytów, znanych w kilku miejscowościach galicyjskiego Podola, ale dotychczas nieużytkowanych, z obowiązkiem

udzielenia ewentualnie stronom interesowanym, a więc tu właścicielom gruntów wskazówek, w jaki je sposób wydobywać i zużytkować można.

W ten sposób były prawie ukończone, pierwsze że się tak wyrażę szczegółowe badanie terenu naftowego w Galicyi. Pozostawało przed wydaniem całej o kraju pracy zestawienie różnic i niezgodności wynikłych ze spostrzeżeń różnych uczonych, w odmiennych okolicach, wyrównanie różnicy zapatrywań i ujednostajnienie poglądów. Z tą myślą poruczono w r. 1883 p. H. Walterowi zwiedzenie i szczegółowy opis tych znanych już odsłonięć we wschodnich i zachodnich Karpatach, których ponowne badanie było koniecznem dla ostatecznego rozstrzygnięcia spornych geologicznych kwestyi dotyczących budowy Karpat, a przeważnie naftodajnych pokładów w Galicyi, — a w r. 1884, a więc po wydrukowaniu sprawozdań z badań wykonanych w r. 1882, i w których to różnica zapatrywań się wyraźnie zarysowała, delegował Wydział krajowy komisyę geologiczną, złożoną ze ś. p. Aloizego Altha profesora Uniwersytetu krakowskiego i przewodniczącego komisyi geologicznej Akademii Umiejętności, p. Henryka Waltera i Dra Rudolfa Zubera, z tem, żeby wspólnie zwiedziwszy okolicę kraju między Prutem i Czeremoszem położoną, o niej, i o układzie warstw, zawierających tą sławną wówczas kopalnię Słobody Rungurskiej, wydał orzeczenie któreby Wydział krajowy i komisya fizyograficzna mogły przyjąć za podstawę przy wydawnictwie mapy geologicznej naftowego obszaru naszego kraju. — Sprawozdanie Dr. Altha ze szczegółowem zbadaniem warstw odsłoniętych wierceniami wykonanemi w Słobodzie Rungurskiej, wydrukowano też w Kosmosie rocznik r. 188 .

Jednocześnie jednak polecono w r. 1883:

Dla uzupełnienia ogólnych badań karpackiego obszaru Galicyi:

a) Dr. Zuberowi szczegółowe zbadanie, opis i kartograficzne przedstawienie obszaru karpackiego położonego na południe i wschód od badanego poprzednio, do granicy Węgier i Bukowiny.

b) i *c*) Dr. Wład. Szajnosze i Dr. E. Dunikowskiemu zbadanie poprzecznego pasu Karpat zawartego między granicą kraju od Szląska a korytem rzeki Skawy i Skawidy t. j. terenem już badanym przez pp. E. Dunikowskiego i Waltera, z dokładnym opisem wszystkich odsłonięć jakie w tym pasie kraju między Nowym Sączem a Białą, powstaną w skutek prowadzonej wówczas budowy kolei transwersalnej, a jako szczegółowe monografie:

d) Dr. Stanisławowi Olszewskiemu wówczas już sekretarzowi kraj. Towarzystwa naftowego z siedzibą w Gorlicach, sporządzanie monografii górniczej, obszaru naftowego, obejmującego przestrzeń od Ropy i Łosia przez Sękowę, Ropicę do Menciny w. i m. (pow. Gorlice i prof. Maryanowi Łomnickiemu opis odsłonięć, jakie powstaną przy budowie transwersalnej kolei żelaznej, na przestrzeni między Stanisławowem a Husiatynem.

W r. 1884 w tym samym co poprzednio celu poruczono:

a) Dr. Zuberowi posunąć swe badanie wschodnio południowych Karpat na Zachód od granicy Węgier, obejmując niem okolice Stanisławowa, Nadwórny i Kozörmezö; Dr. Dunikowski uzupełnił badanie Karpat środkowych (górego Dniestru ku południowi, tj. od linii kolei Przemysko-Łupkowskiej do Turki i Skolego, Dr. Szajnocha tak samo w Zachodnich Karpatach, pas gór, zawarty między Suchą i Wilgą, na południe pod Nowy Targ a nadto polecono p. prof. Łomnickiemu zbadanie najstarszych pokładów trzeciorzędu podolskiego wzdłuż linii kolejowej z Buczacza do Monasterzysk (między granicą wzmiankowanych środkowych utworów na północy a ujściem potoku Dziuryńskiego i Koropca na południu), do czego wstęp i powód znalazł w pracy p. Łomnickiego o odsłonięciach wzdłuż kolei Husiatyńsko-Stanisławowskiej, i p. Józefowi Bąkowskiemu, nauczycielowi męskiego Semiaaryum nauczycielskiego we Lwowie, badania gliny dyluwialnej okolicy m. Lwowa.

Wyszczególnione tu badania pasu Karpackiego w Galicyi ze szczególnem uwzględnieniem warunków występowania warstw naftonośnych i publikacye, otworzyły cenny materyał do wydania

ogólnej mapy tego terenu, a nie małą część materyału potrzebnego do wydania mapy geologicznej całego kraju. Uznały to nie tylko komisya geologiczna Rady górniczej, ale i komisya fizyograficzna Akademii Umiejętności i w roku 1885 zwróciła się do Wydziału krajowego z przedłożeniem możności przyspieszenia zamierzonego przez nią dawno i przygotowywanego wydawnictwa atlasu geograficznego kraju, i objęcia tem wydawnictwem wszystkich materyałów zgromadzonych przez geologów pracujących z polecenia Wydziału krajowego, byleby fundusz krajowy przyczynił się znaczniejszą kwotą do wydawnictwa, na które fundusze Akademii Umiejętności nie wystarczają. Rozporządzając tylko własnemi swemi funduszami, musiałaby komisya fizyograficzna wlec wydawnictwo przez jakie lat 30, gdy przy użyciu znaczniejszego funduszu, może do lat 10 być ukończonem. Wydział krajowy przychylił się do tego wniosku, pozostawiając w zupełności Akademii Umiejętności układ naukowy i administracyę wydawnictwa, a zastrzegając tylko, aby jednocześnie z mapami atlasu publikowano opis pojedynczych części kraju i aby opisy te uwzględniały użyteczność minerałów i dla rolników i przemysłowców możliwie były przystępne. — Wysoki Sejm aprobował tę myśl, ograniczając nieco kwotę żądzną, i odtąd, t. j. właściwie od r. 1886 badania geologiczne mniej wymagają nakładu. Wydział krajowy projektuje więcej monografii geologiczno-górniczych i stara się o zbadanie okolic kraju przedstawiających widoki rozwoju innego działu przemysłu górniczego, a na pierwszy plan występują potrzeby wydawnictwa i badania wymagane dla kartografii.

Rok 1885 był użyty przez każdego z geologów (Dr. Dunikowski, Dr. Szajnocha, Dr. Zuber) na reambulacyę, sprawdzanie i porównanie ze sąsiedniemi terenami, jednem słowem na wykończenie opisu i kartograficznych przedstawień poruczonych im dawniej do zbadania części kraju. Tak same i r. 1886, z tą różnicą, że Dr. Zuber w tym roku z powodu swego wyjazdu do południowej Ameryki, a Dr. Szajnocha z powodu odjęcia katedry geologii w Krakowie, pracować nie mogli, natomiast p. Łomnickiemu polecone było zbadanie górotworów występujących w okolicy Żółkwi, ze szczególnem uwzględnieniem, a właściwie dla opisania występujących w tej okolicy użytecznych minerałów, węgla kamiennego i glinki zdatnej do wyrobu fajansu i porcelany.

Wydział krajowy mógł jednak już w tym czasie przesłać Akademii Umiejętności mapy Kołomyjskich Karpat, sporządzone przez Dra Zubera, ale śmierć zasłużonego na tem polu Dra Altha, przewodniczącego komisyi geologicznej i naturalnie dyrektora Wydawnictwa, publikacyę ich na lat parę odwlokła*). W r. 1887 poruczono Dr. Emilowi Dunikowskiemu geologiczne zbadanie i opis okolicy Turki, Smorzego, Dydejowej i Sambora, oraz odsłonięć linii kolei żelaznej ze Stryja do Beskidy, która wymagała uzupełnienia i korrekty, a p. Henrykowi Walterowi dokładniejsze zbadanie okolicy odsłoniętej tą koleją łącznie i w związku z geologią węgierskiej strony Karpat i linii.

W r. 1888 polecono p. Dr. Dunikowskiemu zbadanie i opis geologicznej budowy doliny Sanu od Sieniawy do ujścia z przytykającymi do niej pasami kraju, przy szczególnem uwzględnieniu znajdowania się darniowej rudy żelaznej i warunków ewentualnej regulacyi tej rzeki, a p. Leon Syroczyński, w tym i następnym roku, był zatrudniony badaniami nie związanemi ze sobą ani terytoryalnie, ani przedmiotowo, jako to: sprawozdaniem o stanie zaniechanej exploatacyi soli potasowych w Kałuszu i zestawieniem użytecznych kopalń występujących w powiecie Lwowskim i Bobreckim w pasmie gór Woronianki (w pow. Brodzkim i Złoczowskim) przy czem udzielał o zawartości mineralnej tych okolic wiadomości informującym się stronom.

Tak samo w r. 1889, dr. Dunikowski badał pasmo terenów naftowych od Drohobycza ku Skolemu we wschodniej części Galicyi, dla uzupełnienia swego materyału do wydawnictwa atlasu kraju, a tereny naftowe w okolicy Krosna, ze względu na kontrawersyę naukową powstałą w oznaczeniu tych terenów między sekcyjnym geologiem wiedeńskiego Zakładu geologicznego dr. Dra Zubera wyszły dopiero w r. 1888 jako drugi zeszyt wydawnictwa atlasu geologicznego kraju.

*) Fundusz na ten cel w r. 1886 przeznaczony, nie był też prze Wydział krajowy wypłacany. Mapy

Fietze, a geologami krajowymi i dawniejszą pracą c. k. radcy górniczego M. C. Paula, a p. Syroczyński zwiedzał i przygotowywał jak w roku zeszłym opis powiatów lwowskiego i bobreckiego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o tych badaniach, a więc o zmianie przeważnie badań okolic naftowych, na badania dla górnictwa ważnych okolic i wydawnictwa atlasu, było przyjęte do wiadomości przez Sejm krajowy, przy bardzo przyjaźnie oceniającem je sprawozdaniu Sejmowej komisyi górniczej. Z wielkiem naciskiem podniesiono z jednej strony doniosłość badań górniczych dla rolnictwa i przemysłu naszego kraju, w których Podole może się spodziewać znalezienia warstw węgla, czyli taniego opału, wszyscy rolnicy taniego w postaci soli potasowych nawozu, z drugiej niedostateczne zajmowanie się tą sprawą c. k. Rządu, który jak w r. 1874 odmówił przeprowadzenia kosztem państwa głębokich wierceń, a tylko obietnicą załatwił żądanie Sejmu o badanie rozprzestrzenienia w Galicyi warstw sól potasowych i brunatnego węgla, tak i po piętnastu latach do użytecznego postępu krajoznawstwa się nie przyczynił. Wys. Sejm wyraził życzenie by Wydział krajowy przedłożył dokładny program wydawnictwa atlasu geologicznego i przedstawił wniosek o uchwalenie kredytu na ten cel, dozwalającego je ukończyć w możliwie krótkim okresie czasu.

W tej opinii Wys. Sejmu znalazł Wydział krajowy wskazówkę, by dalej w tym samym kierunku badania geologiczne prowadzić, a sejmowa komisya górnicza w r. 1890 wezwała na konferencyę ówczesnego przewodniczącego komisyi fizyograficznej dr. prof. Rostafińskiego i dla przyspieszenia wydawnictwa, którego całość dopiero staje się powszechnie użytecznym i do zużytkowania dobrym nabytkiem podniosła kredyt na ten cel do 2500 fl. w. a. rocznie.

Jakie zaś trudności spotkaliśmy w wykonaniu swych zamiarów i gdzie był istotny powód długiej zwłoki a powolnego wykonania, zobaczymy powyżej. Pieniądze jednak na ten cel przekazywane z roku na rok, były istotnie wydawane, tylko w razie wydania zeszytu przez Wydział krajowy zaleconego.

W r. 1890 polecił Wydział krajowy:

Dr. Emilowi Dunikowskiemu, jako dalszy ciąg jego badań, reambulacyę terenu Karpat w środkowej Galicyi, przedstawionego na kartach Bolechowa, Dobromila, Ustrzyk dolnych i Dydyjowej;

P. Maryanowi Łomnickiemu szczegółowe zbadanie i opisanie obszaru objętego, mapą geologiczną Busk, Glinjany—Gołogóry, ze szczególnem uwzględnieniem występowania użytecznych kopalń, co uzupełniało badane dawniej przez p. Łomnickiego powiaty: Żółkiewski, Złoczowski, i Brodzki, i skłonił prof. Juliana Niedźwieckiego, jako referenta komisyi a pośrednio aprobanta przedkładanych sprawozdań, do zbadania tej części wschodniogalicyjskiego obszaru Karpat, której atlas miał być wówczas właśnie wydawany.

W r. 1891 poruczono:

Dr. Władysławowi Szajnosze, ostatateczne przygotowanie do druku wraz z reambulacyą arkuszy geologicznego atlasu, zatytułowanego: Nowy Sącz, Gorlice, Grybów, Muszyna, Jasło i Dukla, a zastrzegając sobie iż w r. 1892 ukończy tak samo terrytoryum Dukla-Pass, Sanok, Brzozów i Lisko:

Dr. Emilowi Dunikowskiemu taką samą pracę arkuszy geologicznych, Dobromil i Przemyśl;

P. Maryanowi Łomnickiemu, zbadanie, dokładne opisanie i kartograficzne przedstawienie obszaru objętego arkuszem Radziechów — Stroniatyn, jako dalszy ciąg badań okolicy Buska i Kamionki Strumiłowej.

W roku 1892 zaś, oprócz wymienionych badań Dra Szajnochy poruczono c. k. Radcy górniczemu p. Walterowi okolicę objętą arkuszami Brzostek-Strzyżów, mając ze względu na od lat 20 prowadzoną, a mało rozwiniętą kopalnię węgla brunatnego, — p. Maryanowi Łownickiemu

obszar objęty arkuszami Żółkiew, Bełz, Sokal i Waręż-Steniatyn, Dr. Wawrzyńcowi Teisegremu część powiatu przemyślańskiego i rohatyńskiego (1 arkusz), a p. Julianowi Niedźwiedzkiemu zwiedzenie i zdeternizowanie odkrywek, spowodowanych budową kolei ze Stanisławowa przez Karpaty do Szygetu. Wydano zaś tylko (4-ty) zeszyt atlasu zdjęty przez Dr. Dunikowskiego, a w nadzieję Wydz. kraj. iż w tym samym roku znacznie posunie wydawnictwo atlasu spotkał niestety znaczny zawód.

Powody i okoliczności, które to wydawnictwo nie tylko opóźniły, ale go na lat parę zawiesiły, są szczegółowo w sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 1. marca 1892 L.W. kr. 50374/891 i z dnia 11. kwietnia r, b. L.W. 1644/893 wyłuszczone; polegały one na staraniach c. k. geologicznego zakładu we Wiedniu a Wys. Ministerstwa wyznań i Oświecenia aby geograficzno-wojskowy zakład map żadnych oprócz wydawanych przez c. k. Zakład wiedeński nie drukował. Za pośrednictwem Wys. ck. Namiestnictwa we Lwowie, udało się dopiero 5. grudnia r. z. połączonym staraniom Wydziału krajowego i Akademii Umiejętności, uzyskać upoważnienie dla tego zakładu do kontynuowania rozpoczętych druków o czem komisya fizyograficzna dopiero w styczniu r. b. zawiadomioną została, ale przerwa dwuletnia w wydawnictwie nie da się naprawić, a mimo iż uchwałą z dnia 3. stycznia r. b. L.W.65725, wezwał Wydział krajowy Zarząd Akademii Umiejętności, aby skoro z funduszów w r. 1892 nic na wydanie atlasu nie wydano, Zarząd wydał w możliwie krótkim czasie wszystkie te mapy choćby przekraczając kwotę na wydawnictwo w r. 1893 przeznaczoną.

Jest to ostatnia uchwała Wydziału krajowego, o której w tem sprawozdaniu mówić mogę, bo rezultaty badań r. 1893 nie mogły być publikowane.

Na konferencyi członków komisyi geologicznej Rady górniczej z Przewodniczącym komisyi fizyograficznej Akademii Umiejętności i kierownikiem tego wydawnictwa odbytej w Krakowie 17 czerwca r. b. skonstatowano istnienie znacznego do druku przygotowanego materyału map, a w tej chwili druk 5 zeszytów, a więc prawie 20 arkuszy jest w toku, co stanowić będzie prawie połowę atlasu naszego kraju. Stan wydawnictwa szczegółowej z resztą znajduje się opisany w oryginalnem sprawozdaniu Komisyi fizyograficznej, które przy tem samem sprawozdaniu Wys. Wydziału krajowego jest Wys. Sejmowi przedłożone.

Zanim zestawieniem osiągniętych rezultatów zamknę to sprawozdanie, niech mi wolno będzie nadmienić że w myśl powziętej na mój wniosek 17 lipca 1891 r. uchwały Walnego Zgromadzenia zjazdu polskich przyrodników i lekarzy w Krakowie, i zgodnie z opinią krajowej Rady górniczej, wydał Wydział krajowy, do wszystkich wydziałów powiatowych okólnik, zalecający im urządzanie w miastach powiatowych zbiorów geologiczno-mineralogicznych, w którychby zestawiono okazy wszelkich użytecznych lub dla krajoznawstwa powiatu ważnych minerałów.

Piękne zbiory które dotychczas posiadamy we Lwowie i w Krakowie, mają charakter wyłącznie lub przeważnie naukowy i nie są tyle coby można posądzić przystępne dla szerszej publiczności. Zbiory powiatowe przyczyniłyby się więc bezpośrednio do badania i poznania kraju, nieraz do lepszego użytkowania posiadanych minerałów; pomoc i zachętę znaleść mogą Wydziały powiatowe u Wydziału krajowego, przez udzielanie im kopii geologicznych map powiatu, jakie posiadamy i zalecenie geologom badającym pewne okolice, by z okazów jakie zbierają, wydzielali część im mniej potrzebną i dawali początek do założenia muzeum. Trzynaście powiatów w ciągu ubiegłego roku, dziś już siedmnaście, otrzymało takie mapy geologiczne i Wydział krajowy podziela mniemanie zjazdu przyrodników, że powoli wprawdzie, ale niezawodnie oddziałają one dodatnio na obznajomienie się naszych rodaków z zasobami własnego kraju i na ich zużytkowanie i na zamiłowanie do ojczystej przyrody.

Kończąc to sprawozdanie z konieczności nieco długie i datami zapełnione, niech mi wolno będzie i powtórzyć ideę przewodnią która niemi kierowała i zsumować otrzymane rezultaty. Wielki postęp przemysłu i techniki w ogóle, wskazał w drugiej połowie bieżącego wieku, osobliwie od czasu wielkich wystaw światowych, możność większego zużytkowania mineralnych

zasobów krajowych, a gorączkowa w tym względzie czynność, wyjawiona kryzysem 1873 r. we Wiedniu, zwróciła ogólną uwagę na naukowo-górnicze badania kraju.

W myśl opinii Wys. Sejmu objawionej w r. 1875, podjęto badania naukowe i od r. 1879 do r. 1883 ukończono pierwsze badania ze względu zawartości minerałów żywicznych za najpilniejsze uważanych terenów karpackich; sprawa to nie skończona pewnie, ale owocem jej jest 25 rozpraw naukowych, między któremi 4 książki i liczne zapiski o przedmiotach lub spostrzeżeniach geologicznych naszego kraju i dziś można już przystąpić do monografii poszczególnych okolic, co przed piętnastu laty było istotnie niemożebnem. A że nie było możebnem, nie masz lepszego dowodu na to jak to, że przy rozpoczęciu badań tylko jeden Dr. Kreutz, wówczas profesor Uniwersytetu lwowskiego, wykończył swą monografię okolicy Schodnicy, a inni je tylko zaczynali, lub się tylko z chęcią badań zgłaszali a nie wydawali, gdy dziś ciekawe monografie drukuje nawet inżynier-technik a nie geolog z zawodu,

Ukończywszy ten dziył, przeszliśmy jednocześnie do wydawnictwa atlasu geologicznego kraju i do szczegółowego opracowywania innego, ważnych dla przemysłu górniczego a nie naftowego okolic kraju. Po przezwyciężeniu trudności wydawniczych, o jakich nikt nawet myśleć nie mógł, po ułożeniu materyału zbieranego nieluźnie ani dorywczo, ale bez niezbędnego dla jednolitości wydawnictwa, bez układania i połączenia w jednem muzeum, wydaliśmy dwa zeszyty, a trzeci jest na ukończeniu. Po porozumieniu z komisyą fizyograficzną Akademii Umiejętności, że ujemnie sobie mają komunikować plan roboty każdego roku i objęciu od końca czerwca r. b. wydawnictwa atlasu przez Dra Felixa Kreutza, który w krajowej Radzie górniczej od samego jej początku zasiadał, wydawnictwo to pójdzie raźniej i materyał drugie tyle wynoszący, będzie opublikowany. Do rozpowszechniania zaś wiadomości o posiadanych i użytecznych zasobach naszego kraju, przyczyniają się niezawodnie zbiory powiatowe z kontaktem uczonych, z właścicielami gruntu, który przy objazdach kraju i pracy nad zbiorami miejsce mieć musi i każdą pracę w tym kierunku, choćby ona nie zaraz widocznym była zakończona rezultatem.

Postęp nauk przyrodniczych w ogóle, a szczególniej geologii, zwiększa nieraz trudności z jakiemi wydawnictwo musi walczyć, chcąc w terminie kalendarzowm czy budżetowym wygotowywać prace, na które składają się prace wielu uczonych. Innemi niż kraj nasz ma zasoby licznym by ograniczeni personalem dysponuje c. k. Rząd, a jednak circa 40 lat istniejący geologiczny zakład we Wiedniu, nie wydał jeszcze atlasu monarchii ani ją opisał. Do Francyi, która w cywilizacyi o tyle stoi od nas wyżej, nie możemy się przecie równać, a jeśli to sprawozdanie wykazuje bardzo wiele uskutecznionej pracy, badań, zbiorów i manuskryptów, to nie mam wątpliwości, iż gdyby było pisane nie w okresie budżetowym, ale w okresie, przeznaczonym dla tej pracy, a raczej, gdy w okresie 10-cioletnim dla niej wskazanym, t. j. za lat 3 pisanem będzie, wskaże wydanie przynajmniej 60 arkuszy i opis $^2/_3$ części kraju.

Lwów dnia 20. Listopada 1893.

Imieniem komisyi geologicznej kraj. Rady górniczej, Sekretarz kraj. Rady górniczej

Leon Syroczyński
inżynier górniczy Wydziału krajowego.

LW. 47.859/93.

Aleg. 60

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków funduszów krajowych za rok 1892.

Wysoki Sejmie!

Stosownie do postanowień §. 18. statutu krajowego i § 6. instrukcyi dla Wydziału krajowego, przedkładamy zamknięcia rachunkowe za rok 1892. wszystkich pod zarządem Reprezentacyi kraju zostających funduszów a mianowicie:

pod lit. A. funduszów budżetem objętych,
„ „ B. „ „ nieobjętych,
„ „ C. funduszu propinacyjnego miast,
„ „ D. „ pożyczkowego dla gmin na budowę koszar,
„ „ E. „ „ dla spółek wodnych,
„ „ F. sumaryczne zestawienie obrotu brutto i stanu majątkowego wszystkich funduszów krajowych.

Dział A zawiera fundusze budżetem objęte

1) Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu wraz z szczegółowymi rachunkami:
   a) szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie,
   b) szkół rolniczych, folwarku i szkoły gorzelnictwa w Dublanach,
   c) szkoły rolniczej, tudzież folwarku w Czernichowie,
   d) szkół niższych rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach,
   e) szkoły ogrodniczej w Tarnowie,
   f) szkoły uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku,
   g) składów publicznych krajowych we Lwowie,
   h) składów publicznych krajowych w Krakowie,
2) Fundusz szkolny krajowy z dołączeniem krajowego funduszu szkolnego emerytalnego.
3—4) Krajowy szpital powszechny we Lwowie — (2 oddziały).
5) Fundusz podrzutków we Lwowie.
6) Zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.
7—10) Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie (4 oddziały).

11) Fundusz policyi krajowej,
12) „ pożyczki krajowej z r. 1883.
13) „ „ „ „ 1884.
14) „ „ „ „ 1885.
15) „ „ „ „ 1888.
16) „ „ „ „ 1891.
17) „ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne.
18) „ regulacyi rzeki Gniłej Lipy.
19) „ „ potoku Kisieliny.
20) „ „ rzeki Łęgu.
21) „ „ rzeki Trześniówki.
22) „ „ potoku Krzemienicy z Babulówką i Trześni.
23) „ „ rzeki Brnia Nowego z dopływami.
24) „ „ rzeki Białej z dopływami i uzupełnienia prawego brzegu Dunajca.
25) „ dla uzupełnienia prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami.
26) „ dla zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy.
27) „ dla zabudowania potoków górskich w dorzeczu Stryja.
28) „ domestykalny.
29) „ kultury krajowej.
30) „ stanowy sierociński.
31) „ Aleksandra hr. Stadnickiego.
32) „ pożyczki krajowej z roku 1873.
33) „ podrzutków w Krakowie.

Dział B. zawiera fundusze budżetem nieobjęte.

1. Fundusz pomnika Kościuszki.
2—179) Fundusze stypendyjne.
180) Administracya dóbr Winniki.
181) Fundusz galicyjskich inwalidów wojskowych.
182) „ niżankowickich „ „
183) „ posagowy Jana i Filipiny Komarnickich.
184) Zakład narodowy im. Ossolińskich.
185) Fundusz zapomogi b. obw. tarnowskiego.
186) „ zapomogi z r. 1868.
187) „ budowy domu podrzutków we Lwowie.
188) „ śp. Pelagii Russanowskiej.
189) „ szkół ludowych z r. 1872.
190) „ Wincentego Łodzia Ponińskiego.
191) „ Franciszka Kochmana dla literatów.
192) „ „ „ dla dziewcząt służących.
193) „ śp. Maryi Jędrzejowiczowej.
194) „ pomnika hr. Gołuchowskiego.
195) Fundacyę sandecką „Dom roboczy“.
196) Fundusz hr. Weissenwolfowej.
197) „ śp. Piotra hr. Wodzickiego.
198—203) Fundusz Dra Józefa H. Malinowskiego.
204) Fundusz Karola Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej.

205) Fundusz im. A. Schiffnera.
206) „ Maryi Mochnackiej dla ciemnych.
207) „ Edwarda Lewińskiego dla włościan.
208) Fundacyę śp. Anny Helclowej.
209) Fundusz „Macierzy Polskiej".
210) Fundusz Feliksy z hr. Golejewskich Czarkowskiej.
211—212) Fundusz z legatu śp. Józefa Ciemierzyńskiego.
213) Fundusz ku podniesieniu rybactwa.
214) „ Abrahama Oranża.
215) „ Teofili i Malwiny Łukowskiej.
216) Fundacyą posagową śp. Siemianowskich dla dziewcząt.
217) „ śp. Siemianowskich dla wdów po nauczycielach.
218) „ hr. Weissenwolfowej dla dotkniętych wielką chorobą.
219) „ śp. Leonarda Wężyka na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie.
220) „ bursy ks. Leona Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych.
221) „ Franciszka Steczkowskiego z Jasła.
222) „ posagową śp. Zaręby Skrzyńskiego dla panien szlacheckich.
223) „ posagową śp. Zaręby Skrzyńskiego dla dziewcząt wiejskich.
224) Fundacyę domu ubogich w Strzeliskach nowych.
225) „ Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych chorych i rekonwalescentów.
226—228) Fundusze im. Józefa Kosvitzkiego.
229. Fundusz im. Henryka Straszewskiego.
230) Depozyta gminne i serwitutowe.
231. Depozyta ogólne.

Ogółem działy A. i B. obejmują 264, zaś razem z funduszami działów C. D. i E., 267 funduszów.

Za rok 1891 wykazano w tych działach . . 257 funduszów
w porównaniu z obecnie wykazaną ilością . . 267 „
okazuje się przybytek . . 10 funduszów.

Mianowicie przybyły:

1. Fundusz regulacyi rzeki Białej z dopływami i uzupełnienia prawego brzegu Dunajca.
2) „ dla uzupełnienia prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami.
3) „ dla zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy.
4) „ dla zabudowania potoków górskich w dorzeczu Stryja.
5) „ stypendyjny Trojanowskiego Wincentego.
6) „ dr. Urbańskiego Wincentego.
7) „ Soboty Karola (pierwszy)
8) „ „ „ (drugi)
9) „ „ „ (trzeci)
10) „ Bodziocha Tomasza.

W formie zamknięć nie nastąpiła żadna zmiana zasadnicza, ściśle bowiem zastosowano się do uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 14 października 1878 i z dnia 21 grudnia 1885.

Wedle **sumarycznego wykazu wydatków i dochodów** wszystkich budżetem objętych funduszów wynik jest następujący:

	W funduszach: krajowym i z tegoż dotowanych:	samoistnych niedotowanych:
Wydatki w porównaniu z budżetem większe o	213.264 zł.	6.734 zł.
Dochody od budżetu większe o . .	451.095 „	8.536 „
Wynik korzystniejszy od budżetu o . .	237.831 zł.	1.802 zł.
Ogółem wynik *korzystniejszy* od budżetu .	239.633 zł.	

Wynik korzystniejszy funduszów: krajowego i z tegoż dotowanych, objaśniony szczegółowo poniżej. korzystniejszy zaś wynik funduszów samoistnych i niedotowanych głównie znajduje powód w wykazanych różnicach budżetowych: w funduszu stanowym sierocińskim i w funduszu Aleksandra hr. Stadnickiego, które w odnośnych zamknięciach bliżej są objaśnione.

W funduszu **pożyczkowym na drogi powiatowe i gminne**, dla którego osobny budżet nie został uchwalony, wydatki wynoszą:

a) na bezprocentowe pożyczki Wydziałom powiatowym		47.500 zł. — ct.
b) na lokacyi w funduszu krajowym . . .		51.217 „ 99 „
Razem .		98.717 zł. 99 ct.
Wydatki te pokryto własnymi zasobami funduszu w kwocie .	81.076 zł. 19 ct.	
oraz dotacyą z Rubr. X. lit. D) poz. 132 wydat. fund. kraj. .	20.000 „ — ct.	101.076 zł. 19 ct.
pozostała tedy przewyżka dochodów na potrzeby roku następnego w kwocie		2.358 zł. 20 ct. w. a.

W aktywach posiada ten fundusz oprócz powyższej pozostałości nadto:

a) w zwrotach pożyczek od Wydziałów powiatowych . . .	204.483 zł. 37 ct.	
b) na lokacyi w funduszu kraj.	7.349 „ 91 „	211.833 zł. 28 ct.
razem .		214.191 zł. 48 ct.

Do działu tego należą jeszcze następujące fundusze:

1) Fundusz regulacyi rzeki Gniłej Lipy,
2) „ „ potoku Kisieliny,
3) „ „ rzeki Łęgu,
4) „ „ „ Trześniówki,
5) „ „ potoku Krzemienicy z Babulówką i Trześni,
6) „ „ rzeki Brnia Nowego z dopływami,
7) „ „ „ Białej z dopływami i uzupełnienia prawego brzegu Dunajca,
8) „ dla uzupełnienia prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami
9) „ dla zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy,
10) „ „ „ „ „ „ Stryja,
11) Fundusz szkolny krajowy emerytalny.

Specyalne zamknięcia rachunków tych funduszów wykazują:

		Dochody wraz z pozostałością kasową z ubiegł. roku:	Wydatki:	Pozostałość kasowa z końcem roku 1892.
1. Fund. reg. rzeki Gniłej Lipy:	a) fund. regul.	17.118 zł. 49 ct.	3.499 zł. 79 ct.	13.618 zł. 70 ct.
	b) „ konserw.	1.240 „ 06 „	— „ — „	1.240 „ 06 „
2) „ „ potoku Kisieliny:	a) „ regul.	25.129 „ 45 „	25.129 „ 45 „	— „ — „
	b) „ konserw.	222 „ 09 „	— „ — „	222 „ 09 „
3) „ „ rzeki Łęgu	a) „ regul.	54.889 „ 72½ „	37.130 „ 48 „	17.759 „ 24½ „
	b) „ konserw.	887 „ 22 „	— „ — „	887 „ 22 „

		Dochody wraz z pozostałością kasową z ubiegł. roku	Wydatki	Pozostałość kasowa z końcem roku 1892.
4) Fund. reg. rzeki Trześniówki	a) regul.	9.845 zł. 22 ct.	9.798 zł. 49 ct.	46 zł. 73 ct.
	b) konserw.	2 480 „ 15 „	— „ — „	2.480 „ 15 „
5) „ „ pot. Krzemienicy z Babulówką oraz Trześni:	a) regul.	26.072 „ 61 „	26.072 „ 61 „	— „ — „
	b) konserw.	174 „ 71 „	— „ —	174 „ 71 „
6) „ „ rzeki Nowego Brnia z dopływami:	a) regul.	139.848 „ 08 „	56.158 „ 80 „	83.689 „ 28 „
	b) konserw.	247 „ 92 „	— „ — „	247 „ 92 „
7) „ „ rzeki Białej z dopływami i uzupełnienia prawego brzegu Dunajca . .		30.191 „ 05 „	15.472 „ 94 „	14.718 „ 11 „
8) Fundusz dla uzupełnienia prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami .		14.533 „ — „	150 „ — „	14.383 „ — „
9) Fundusz dla zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy .		10.394 „ — „	— „ — „	10.394 „ — „
10) Fundusz dla zabudowania potoków górskich w dorzeczu Stryja .		2.685 „ — „	— „ — „	2.685 „ — „
11) Fundusz szkolny kraj. emeryt.	a) obrot.	225.783 „ 19½ „	213.036 „ 82½ „	12.746 „ 37 „
	b) zarod.	32.806 „ 65 „	— „ — „	32.806 „ 65 „

Oprócz wykazanych pozostałości kasowych, posiadają te fundusze z końcem r. 1892:

a) w aktywach: (po strąceniu stanu biernego):

ad 1. 22.249 zł. 71½ ct.
„ 3. 27.713 „ 06 „
„ 4. 9.623 „ 67 „
„ 6. 5.244 „ 66 „

b) w passywach: (po strąceniu stanu czynnego):

ad 2. 8.566 zł. 50 ct.
„ 5. 6.085 „ 72 „
„ 7. 6.697 „ 08 „
„ 11. 9.914 „ 05 „

Zamknięcie rachunku funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu przedstawia wynik ostateczny, jak następuje:

	Wynik rzeczywisty:	Budżetem uchwalony:	Z porównania wynik: większy	mniejszy
Wydatki budżetowe:	6,791.229 zł.	6,673.201 zł.	118.028 zł.	—
Dochody „	7,038.233 „	6,682.374 „	355.859 „	—
Przewyżka dochodów	247.004 zł.	9.173 zł.	237.831 zł.	

Z powyższego zestawienia okazuje się, że wynik rzeczywisty w ogóle przestawia się korzystniejszym od budżetu o kwotę . . . . . 237.831 zł.

Gdy jednak uwzględni się, że niespieniężono obligacyj im. wart. . 23.300 „

uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 5. kwietnia 1892. na rozszerzenie budynku szkolnego w Czernichowie przeznaczonych (Rubr. IX. dochodów) wynik powyższy przedstawi się jeszcze korzystniej, bo wyniesie kwotę . . . . . 261.131 zł.

Wynik ten korzystniejszy powstał wskutek następujących różnic między wynikłościami rzeczywistemi, a kwotami uchwalonemi w budżecie, mianowicie:

A) W wydatkach.

			więcej	mniej
W rubr.	I.	Koszta reprezentacyi kraju wydano mniej o . z powodu krótszego trwania sesyi sejmowej.		4.347 zł.
„	II.	Koszta zarządu wydano mniej o . . . głównie z powodu, że przy dokonaniu reorganizacyi poszczególnych oddziałów nieobsadzono wszystkich posad.		1.010 „
„	III.	Koszta leczenia ubogich chorych wydano więcej o z powodu zwiększonej ilości chorych.	19.227 zł.	
„	IV.	Koszta szczepienia wydano więcej o . . głównie z powodu większego wydatku na koszta podróży i dyety lekarzy, poniesionego na podstawie rachunków złożonych przez c. k. Namiestnictwo.	5.017 „	
„	V.	Wydatki sanitarne wydano mniej o . . głównie z powodu, iż dopiero przy końcu roku 1892 zamianowano lekarzy okręgowych wskutek czego i wydatek na koszta podróży tych lekarzy był mniejszy.		1.700 „
„	VII.	Wydatki na cele wykształcenia i oświaty więcej o z powodu większego o 42.449 zł. niedoboru funduszu szkolnego krajowego (poz. 51.) i innych drobniejszych różnic.	41.231 „	
„	VIII.	Utrzymanie pomników historycznych mniej o . z powodu interkalaryów w płacach personalu archiwum aktów grodzkich i mniejszego wydatku na potrzeby kancelaryjne.		195 „
„	IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi więcej o . . wedle rachunków złożonych przez c. k. Komendę żandarmeryi. Głównym powodem tego zwiększenia — jest podniesienie czynszów najmu pomieszkań.	5.359 „	
„	X.	Drogi krajowe mniej o . . . . . głównie z powodu mniejszego wydatku na utrzymanie dróg krajowych (dział C.) o 9.900 zł. i na budowę i utrzymanie publicznych dojazdów kolejowych (dział D.) o 9.590 zł.		18.774 „
„	XI.	Dotacye dla zakładów krajowych mniej o . według specyalnych rachunków tych zakładów.		12.090 „
„	XII.	Wydatki na szupaśnictwo mniej o . . .		1.542 „
		Do przeniesienia . .	70.834 zł.	39.658 zł.

			więcej	mniej
		Z przeniesienia .	70.834 zł.	39.658 zł.
		z powodu niezrealizowania należytości stanowiących zbliżoną kwotę powyższej różnicy.		
W rub.	XIII.	Budowy wodne i melioracye więcej o . .	7.820 „	
		z powodu przekroczenia poz. 157. na sprawienie i naprawę narzędzi o 989 zł. wedle potrzeby, — poz. 161. na przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych i studyów dla powiatów spółek wodnych i gmin o 5.466 zł., które w części zwrócone zostaną w swoim czasie z funduszów regulacyjnych po wejściu tychże w życie, wreszcie pozycyi 163 k. k. „do rozporządzalności na rozmaite potrzeby“ o kwotę 1.072 zł., a w końcu wskutek innych drobniejszych różnic.		
„	XIV.	Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże wydano więcej o	22.267 „	
		głównie z powodu większego wydatku na zrealizowanie zaległych obligacyj i kuponów pożyczek krajowych z r. 1883 (poz. 171.) o kwotę 14.896 zł. z r. 1873 (poz. 177) o kwotę 8.964 zł., — na odsetki bierne od chwilowych pożyczek (poz. 184) o kwotę 12.501 zł. Natomiast wydano mniej na umorzenie pożyczki z r. 1891 (poz. 180) o 12.967 zł.		
„	XV.	Na cele rolnictwa i górnictwa wydano więcej o .	12.510 „	
		głównie z powodu większego wydatku na folwark w Dublanach (poz. 194) o kwotę 12.927 zł., na szkołę gorzelnictwa w Dublanach (poz. 195) o 3.119 zł., na szkołę średnią w Czernichowie (poz. 196) o kwotę 8.881 zł., na folwark w Czernichowie (poz. 197) o 2.537 zł., na koszta utrzymania krajowych składów publicznych we Lwowie (poz. 221) o 1.429 zł., utrzymania składów publicznych w Krakowie (poz. 222.) o 3.283 zł. i wydatków mniejszych na wydanie atlasu geologicznego (poz 204) o 2.500 zł., na rozszerzenie krajowych składów publicznych w Krakowie (poz. 222a) o 16.000 zł. i na krajową komisyę dla spraw rolniczych (poz. 230) o 1.405 zł.		
„	XVI.	Na cele przemysłowe wydano mniej o . .		3.134 „
		głównie z powodu mniejszego wydatku na ogólne cele szkolnictwa przemysłowego (dział III) o kwotę 1.929 zł. tudzież dla kraj. Komisyi dla spraw przemysłowych (dział IV.) o kwotę 1.042 zł.		
„	XVII.	Rozmaite wydatki, wydano więcej o . .	47.389 „	
		w skutek poniesienia wydatków 36.452 zł.		
		Do przeniesienia .	160.820 zł.	42.792 zł.

		więcej	mniej
	Z przeniesienia	160.820 zł.	42.792 zł.
	zwrotnych od rozmaitych funduszów i gmin tudzież nadzwyczajnego wydatku 10.937 zł. na przygotowania do przyjęcia Najjaśn. Pana .		
	Razem wydano więcej o .	160.820 zł.	
	mniej o .		42.792 zł.
	W ogóle wydatek był większy o . .	118.028 zł.	

B. W dochodach.

W rubr.	II.	Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych o . według stanu kapitałów rozporządzalnych, od których procenta wpływały do funduszu kraj.	16.607 zł.	
„	III.	Dochody z dróg krajowych więcej o . . głównie z powodu osiągnięcia większego dochodu z myt na drogach krajowych.	8.819 „	
„	IV.	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych więcej o . . . . . według specyalnych zamknięć rachunków	12.791 „	
„	V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych więcej o . . głównie z powodu większego wpływu ze zwrotu zaliczek na płace urzędników (poz. 11), od szpitali powszechnych (poz. 12.) i ze zwrotów rozmaitych (poz. 15)	14.699 „	
„	VI.	Zwroty pożyczek mniej o . . . . przeważnie z powodu przyznanych prolongat w spłatach		2.213 zł.
„	VII.	Dochody szkoły gospodarstwa lasowego więcej o	365 „	
„	VIII.	Dochody szkół i folwarku, kursu gorzelnictwa i torfiarni w Dublanach więcej o . .	5.932 „	
„	IX.	Dochody szkół i folwarku w Czernichowie mniej o		27.899 „
„	X.	Dochody innych szkół rolniczych i ogrodniczej w Tarnowie więcej o . . . . . według specyalnych zamknięć rachunków tychże szkół.	2.182 „	
		Głównym powodem znacznie mniejszego dochodu szkoły i folwarku w Czernichowie jest, że nie spieniężono obligacyj 23.300 zł. przeznaczonych na rozszerzenie budynku szkolnego uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 5. kwietnia 1892.		
„	XI.	Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich mniej o drobną różnicę		21 „
„	XII.	Dochód z przelania do Skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z r. 1866 mniej o które pozostają w zaległości.		1 277 „
		Do przeniesienia . . .	61.395 zł.	31.410 zł.

		więcej	mniej
	Z przeniesienia	61.395 zł.	31.410 zł.
W rubr. XIII.	Dochody z kwaterunkowego Żandarmeryi więcej o według rachunków złożonych przez ck. komendę Żandarmeryi.	2.493 „	
„ XIV.	Dochody ze zwrotu wydatków szupasowych więcej o . . . . . z powodu wpływów na poczet zaległości.	1.246 „	
„ XV.	Dochody z krajowych składów zbożowych i spirytusowych we Lwowie i Krakowie mniej o . według specyalnych zamknięć rachunków tych składów — a głównym powodem tej różnicy jest, że niezaciągnięto pożyczki 16.000 złr. przyzwolonej uchwałą Wys. Sejmu z dnia 8. kwietnia 1892 na zakupno gruntu pod składy krakowskie.		17.423 „
„ XVI.	Dochód z kraj. opłat konsumcyjnych więcej o wedle rzeczywistego wpływu	19.595 „	
„ XVII.	Rozmaite dochody więcej o drobną kwotę .	597 „	
„ XVIII.	Dodatki do podatków po 39 ct. od 1 zł. podatku z dodatkami więcej o . . . . w skutek większego wpływu zaległości z lat ubiegłych (przez co też i wydatność jednego centa dodatku krajowego podwyższyła się — wynosiła bowiem rzeczywiście 113.189 zł. gdy budżetem uchwalono tylko 105.000 zł.)	319.364 „	
	Razem wpłynęło dochodów więcej o . .	404.692 zł.	
	„ „ „ mniej o . .		48.833 zł.
	W ogóle dochody były większe o	355.859 zł.	
	gdy zaś wydatki były większe o . .	118.028 „	
	okazuje się w ogóle ostateczny wynik odnośnych zamknięć rachunków korzystniejszy od budżetu o kwotę	237.831 zł.	
	a po uwzględnieniu wzmiankowanych poprzednio niespieniężonych obligacyj im. wart. . na rozszerzenie budynku szkolnego w Czernichowie przeznaczonych, korzystniejszy ten wynik przedstawia się, jak to wyżej wykazano w kwocie	23.300 „	
		261.131 zł.	

Kasy krajowej wynoszący z końcem r. 1892 jak następuje:

Nadto wykazuje zamknięcie rachunku funduszu krajowego stan funduszu uposażenia

a)	w gotowiźnie	254.768 zł.	56½ ct.
b)	na lokacyi na 3% rachunku bieżącym . .	640.939 „	34½ „
c)	w należytościach czynnych z tytułu udzielonej zaliczki na pokrycie przewyżki wydatków z rachunków przenośnych składów publicznych	28.485 „	70 „
	Razem .	924.193 zł.	61 ct.

W funduszu propinacyjnym miast

są następujące wynikłości:

Dochody (z wyłączeniem pozycyj przebieżnych wraz z pozostałością roku ubiegłego)		1,145.962 zł. 58½ ct.
Wydatki (z wyłączeniem pozycyj przebieżnych)		2.443 „ 75 „
Pozostałość w gotówce	9.372 zł. 72 ct.	
„ w efektach	1,134.146 „ 11 „	1,143.518 zł. 83½ ct.
Stan czynny majątku		1,166.851 zł. 07 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny . . .		1.166.851 zł. 07 ct.

W funduszu pożyczkowym dla gmin na budowę koszar

są następujące wynikłości:

Dochody rzeczywiste wraz z pozostałością kasową z roku ubiegłego wynoszą	327.670 zł. 28½ ct.
Wydatki rzeczywiste wynoszą	154.000 „ — „
Pozostałość w gotówce	173.670 „ 28½ „
Nadto posiada ten fundusz w innych aktywach	1.069.434 „ 78 „
Razem stan czynny	1,243.105 „ 06½ „
Stan bierny	— „ — „
Czysty stan czynny . . .	1,243.105 zł. 06½ ct.

Fundusz pożyczkowy dla spółek wodnych

utworzony na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 17 stycznia 1888 przez emisyę 4½% obligów pożyczki krajowej z r. 1889 imiennej wartości 700.000 zł.

Zamknięcie tego funduszu przedstawia następujące wyniki:

Dochody wraz z pozostałością z roku ubiegłego: . . .	580.308 zł. 47½ ct.
Wydatki	282.250 „ 80 „
Pozostałość w gotówce	298.057 „ 67½ „
Należytości czynne	341.221 „ 06 „
Stan czynny majątku	639.278 zł. 73½ ct.
Stan bierny	673.977 „ 75 „
Czysty stan bierny	34.699 zł. 01½ ct.

Według sumarycznego zestawienia lit. F.

stan wszystkich funduszów krajowych z końcem r. 1892 jest następujący:

a) w majątkach zarodowych:

1) Gotowizna w kasach . .	2.484 zł. 76½ ct.
2) Efekta imiennej wartości .	6,240.114 „ 59 „
Do przeniesienia .	6,242.599 zł. 35½ ct.

Z przeniesienia .	6,242.599 zł. 35½ ct.	
3) Dobra i realności . . .	5,506.700 „ 19 „	
4) Kapitały hipotekowane . .	357.555 „ 26½ „	
5) Przewyżka należytości czynnych	250.754 „ 41½ „	12,357.609 zł. 22½ ct.
b) w majątkach obrotowych:		
1) Gotowizna w kasach: . .	1,240.904 zł. 57 ct.	
2) Efekta imiennej wartości .	1,540.106 „ 88 „	
3) Kapitały lokowane w Bankach	675.440 „ 76 „	
Razem . . .	3,456.452 zł. 21 ct,	
4) Przewyżka należytości biernych	5,949.048 „ 61½ „	
Przewyżka stanu biernego		2,492.596 zł. 40½ ct.
Pozostaje		9,865.012 zł. 82 ct.

Z końcem roku 1891 stan był następujący:

a) w majątkach zarodowych stan czynny	12,208.538 zł. 36 ct.	
a) „ „ obrotowych przewyżka stanu biernego	2,327.313 „ 28½ „	9,881.225 zł. 07½ ct.
Z porównania okazuje się z końcem roku 1892 ubytek		16.212 zł. 25½ ct.
mianowicie:		
a) w majątkach zarodowych przyrost .	149.070 zł. 86½ ct.	
b) „ „ obrotowych ubytek . .	165.283 „ 12 „	
W ogóle ubytek jak wyżej .	16.212 zł. 25½ ct.	

a to z powodu, iż przez zaciągnięcie przyzwolonej pożyczki (1,650.000 zł.) na pokrycie niedoboru budżetowego w tym roku, powstał ubytek przewyższający przyrosty majątkowe o powyższą kwotę.

Należytości czynne nie wliczając kapitałów w banku lokowanych wynoszą z końcem roku 1892:

a) w majątkach zarodowych .	307.806 zł. 31½ ct.	
b) „ „ obrotowych .	4,866.087 „ 79 „	5,173.894 zł. 10½ ct
Z końcem roku 1891 wynosiły te należytości:		
a) w majątkach zarodowych . .	328.276 zł. 05½ ct.	
b) „ „ obrotowych . .	5,377.469 „ 73½ „	5,705.745 zł. 79 ct.
a zatem,		
a) w majątkach zarodowych ubyło .	20.469 zł. 74 ct.	
b) „ „ obrotowych „ .	511.381 „ 94½ „	
Ogółem zmniejszyły się należytości czynne o		531.851 zł. 68½ ct.

głównie z powodu ubytku należytości czynnych w funduszu krajowym z tytułu zaległych dodatków od podatków.

Wykazana powyżej zwyżka z rachunków funduszu krajowego za rok 1892 wynosi 247.004 zł., podczas gdy w przedłożonym Wysokiemu Sejmowi preliminarzu budżetu krajowego na rok 1894. wstawiono do rubryki I. dochodów, jako zwyżkę rachunków z r. 1892. kwotę 248.000 zł. Różnica między temi dwiema cyframi stąd pochodzi, że w chwili gdy Wydział krajowy uchwalał preliminarz budżetu na rok 1894, zamknięcie rachunków za rok 1892. nie było jeszcze ostatecznie sprawdzone — a dopiero po zestawieniu stanowczo sprawdzonych cyfr wszystkich rubryk okazała się zwyżka o 996 zł. niższa. Dla tego też należy do budżetu wstawić tę ostatecznie sprawdzoną kwotę.

Na podstawie powyższego wywodu Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm udziela Wydziałowi krajowemu absolutoryum za rachunki funduszów budżetem objętych za rok 1892 — czem objęte jest także absolutoryum dla Rady szkolnej krajowej za rachunki wydatków funduszu szkolnego krajowego za rok 1892.

2) Rachunki funduszów samoistnych, budżetem nieobjętych, funduszu propinacyjnego miast, funduszu pożyczkowego dla gmin na budowę koszar i funduszu pożyczkowego dla spółek wodnych za rok 1892, przyjmuje Sejm do wiadomości.

3) Sejm wstawia do rubryki I. dochodów budżetu krajowego na rok 1894 „nadwyżka rachunków z lat ubiegłych“ kwotę 247.004 zł.

Z Rady Wydziału krajowego król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 5. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Członek Wydziału krajowego
Romanowicz *w. r.*
sprawozdawca.

Sumaryczny wykaz

wydatków i dochodów krajowych

za rok

1892.

Sumaryczny wykaz wydatków i

i porównanie tychże z uchwalonemi przez

A. Fundusze i zakłady dotowane z funduszu krajowego.

Suma ogólna wydatków w roku 1892 wynosiła . . . . . 9,413.915 zł.
Uchwałami Wysokiego Sejmu z dnia 7., 8. i 9. Kwietnia 1892. preliminowano na potrzeby krajowe . . . . . 9,200.651 „
W porównaniu zatem z bużetem suma wydatków jest większą o . . 213.264 zł.

B. Fundusze niedotowane (samoistne).

Suma ogólna wydatków wynosiła . . . . . 71.800 zł.
Budżetem z dnia 9. Kwietnia 1892. uchwalono . . . . . 65.066 „
W porównaniu zatem z budżetem suma wydatków jest większą o . . 6.734 zł.

A. Fundusze dotowane.

Rzeczywiste wydatki wynosiły w r. 1892 . . . . . 9,413.915 zł.
„ dochody „ „ „ . . . . . 9,660.919 „
Z porównania wydatków z dochodami okazuje się przewyżka dochodów 247.004 zł.
Budżetem na rok 1892. uchwalono: wydatki . . . 9,200.651 zł.
dochody . . . 9,209.824 „
czyli przewyżkę dochodów w kwocie . . . . . 9.173 „
Różnicę stanowi wynik korzystniejszy od budżetu o . . . . 237.831 zł.
a mianowicie: wydatki były większe od budżetu o . . . . 213.264 zł.
dochody „ większe „ „ „ . . . . 451.095 „
Z porównania okazuje się wynik korzystniejszy j. w. o. . . 237 831 zł.

C. Fundusze inne.

Suma wydatków funduszu pożyczkowego na drogi powiatowe i gminne, funduszów krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych i kraj. funduszu szkolnego emerytalnego wynosi . 485.167 zł. 37½ ct.
Z porównania ze sumą dochodów, jak obok . . . . . 662.818 „ 16 „
okazuje się pozostałość kasowa z końcem r. 1892 { w gotówce 177.412 zł. 35½ ct. / w efektach 238 „ 43 „ } 177.650 zł. 78½ ct.
zgodnie z zamknięciami rachunków tych funduszów, a mianowicie:

		Gotówka.	Efekta.
Fund. pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne .		2.358 zł. 20 ct.	— zł. — ct.
„ regul. Gniłej Lipy . .	fund. regul. .	13.618 „ 70 „	— „ — „
	„ konserw.	1.240 „ 06 „	— „ — „
„ „ Kisieliny . .	„ regul. .	— „ — „	— „ — „
	„ konserw.	222 „ 09 „	— „ — „
„ „ Łęgu	„ regul. .	17.520 „ 81½ „	238 „ 43 „
	„ konserw.	887 „ 22 „	— „ — „
„ „ Trześniówki . .	„ regul. .	46 „ 73 „	— „ — „
	„ konserw.	2.480 „ 15 „	— „ — „
„ „ Krzemienicy z Babulówką, oraz Trześni .	„ regul. .	— „ — „	— „ — „
	„ konserw.	174 „ 71 „	— „ — „
„ „ Nowego Brnia z dopływami . . .	„ regul. .	83.689 „ 28 „	— „ — „
	„ konserw.	247 „ 92 „	— „ — „
„ „ Białej z dopł. i uzupełnienia praw. brzegu Dunajca . . .	„ regul. .	14.718 „ 11 „	— „ — „
	„ konserw.	— „ — „	— „ — „
„ dla uzupełnienia prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami .	„ regul. .	14.383 „ — „	— „ — „
	„ konserw.	— „ — „	— „ — „
„ dla zabudow. potoków górsk. w dorzeczu Skawy . . .	„ regul. .	10.394 „ — „	— „ — „
	„ konserw.	— „ — „	— „ — „
„ dla zabudow. potoków górsk. w dorzeczu Stryja . . .	„ regul. .	2.685 „ — „	— „ — „
	„ konserw.	— „ — „	— „ — „
„ szkolny krajowy emerytalny . . .		12.746 „ 37 „	— „ — „
Ogółem zgodnie jak powyżej . .		177.412 zł. 35½ ct.	238 zł. 43 ct.

177.650 zł. 78½ ct.

dochodów krajowych za rok 1892.

Wysoki Sejm krajowy kwotami potrzeb i pokrycia.

A. Fundusze i zakłady dotowane z funduszu krajowego.

	Suma ogólna dochodów w r. 1892 wynosiła	9,660.919 ct.
chody, w	Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 2., 8., i 9. Kwietnia 1892. preliminowano do- sumie	9,209.824 „
	W porównaniu zatem z budżetem suma dochodów jest większą o . .	451.095 zł.

B. Fundusze niedotowane (samoistne).

	Suma ogólna dochodów wynosiła	78.274 zł.
	Budżetem z dnia 9. Kwietnia 1892. uchwalono	69.738 „
	W porównaniu zatem z budżetem suma dochodów jest większą o . .	8.536 zł.

B. Fundusze niedotowane.

z takimiż	Z porównania rzeczywistych wydatków w r. 1892 w sumie		71.800 zł.
	dochodami w sumie		78.274 „
okazuje się	przewyżka dochodów w kwocie		6.474 zł.
	Budżetem na rok 1892. uchwalono: wydatki	65.066 zł.	
	dochody	69.738 „	
czyli	przewyżkę dochodów w kwocie		4.672 „
	Różnicę stanowi wynik korzystniejszy od budżetu o . . .		1.802 „
a mianowicie:	wydatki były większe od budżetu o	6.734 zł.	
	dochody „ większe „ „ „	8.536 „	
	Z porównania okazuje się wynik korzystniejszy j. w. o . . .		1.802 zł.

C. Fundusze inne.

Suma dochodów funduszu pożyczkowego na drogi powiatowe i gminne, funduszów krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych i kraj. funduszu szkolnego emerytalnego, wynosi . 662.818 zł. 16 ct

INDEKS OGÓLNY.

		Str.
Lit. *A.*	Fundusze dotowane i samoistne, budżetem objęte	17
„ *B.*	„ samoistne niedotowane, budżetem nie objęte . . .	545
„ *C.*	Fundusz propinacyjny	661
„ *D.*	„ pożyczkowy dla gmin na budowę koszar dla c. k. wojska .	677
„ *E.*	„ „ „ Spółek wodnych	683
„ *F.*	Sumaryczne zestawienie obrotu *brutto* wszystkich funduszów krajowych w majątkach obrotowych i zarodowych	687

L. W. 47.859|93.

Alegat A. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za r. 1892.

Lit. A.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

funduszów dotowanych i samoistnych,

budżetem objętych

za rok

1892.

Indeks:

		Str.
	Sumaryusz	18
I.	Fundusz krajowy	23
II.	„ szkolny krajowy	319
III.	Krajowy szpital powszechny we Lwowie	385
IV.	Fundusz podrzutków we Lwowie	405
V.	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	409
VI.	„ szpital św. Łazarza w Krakowie	431
VII.	Fundusz policyi krajowej	449
VIII.	„ pożyczki krajowej z r. 1883.	456
IX.	„ „ „ „ 1894.	460
X.	„ „ „ „ 1885.	464
XI.	„ „ „ „ 1888.	468
XII.	„ „ „ „ 1891.	472
XIII.	„ domestykalny	482
XIV.	„ kultury krajowej	486
XV.	„ stanowy sierociński	488
XVI.	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	492
XVII.	„ pożyczki krajowej z r. 1873.	496
XVIII.	„ podrzutków w Krakowie	501
XIX.	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	507
XX.	„ regulacyi rzeki Gniłej Lipy (sekcya Górna)	
XXI.	„ „ potoku Kisieliny	
XXII.	„ „ rzeki Łęgu	
XXIII.	„ „ „ Trześniówki	
XXIV.	„ „ potoku Krzemienicy i Babulówki, oraz Trześni	511—544
XXV.	„ „ rzeki Brnia nowego z dopływami	
XXVI.	„ „ „ Białej z dopływami i uzupełnienia prawego brzegu Dunajca	
XXVII.	„ „ „ Wisły i uzupełnienia prawego brzegu między Podgórzem a Niepołomicami	
XXVIII.	„ „ zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy	
XXIX.	„ „ zabudowania potoków górskich w dorzeczu Stryja	
XXX.	„ „ szkolny krajowy emerytalny	357

Suma zamknięć rachunkowych funduszów

Liczba porządkowa	Poszczególnienie funduszów	Wyniłości w roku 1892. zwyczajne zł.	ct	nadzwyczajne zł.	ct.	Razem zł.	ct.
	A. Wydatki.						
	DZIAŁ I.						
	Fundusz krajowy i fundusze z tegoż dotowane.						
I.	Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu, oraz zakłady krajowe szkolne w Dublanach, Czernichowie, Horodence, Jagielnicy, Kobiernicach, Tarnowie, Gródku, jakoteż Składy publiczne we Lwowie i Krakowie	6,268.826	83	522.402	26	6,791.229	09
II.	Fundusz szkolny krajowy	1,303.039	51	110.402	17½	1,413.441	68½
III.	Krajowy szpital powszechny we Lwowie	241.283	46½	70.801	71	312.085	17½
IV.	Fundusz podrzutków we Lwowie	5.460	—	—	—	5.460	—
V.	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	190.059	61	46.138	48	236.198	09
VI.	„ szpital św. Łazarza w Krakowie	194.553	54	30.960	—	225.513	54
VII.	Fundusz policyi krajowej	6.034	02	—	—	6.034	02
VIII.	„ pożyczki krajowej z roku 1883.	240.172	94½	—	—	240.172	94½
IX.	„ „ „ „ „ 1884.	59.390	47½	—	—	59.390	47½
X.	„ „ „ „ „ 1885.	21.607	23	—	—	21.607	23
XI.	„ „ „ „ „ 1888.	25.511	44	—	—	25.511	44
XII.	„ „ „ „ „ 1891.	77.271	41	—	—	77.271	41
	Suma wydatków funduszów dotowanych	8,633.210	47½	780.704	62½	9,413.915	10
	DZIAŁ II.						
	Fundusze samoistne niedotowane.						
XIII.	Fundusz domestykalny	—	—	—	—	—	—
XIV.	„ kultury krajowej	4.690	08	—	—	4.690	08
XV.	„ stanowy sierociński	966	—	—	—	966	—
XVI.	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	966	80	—	—	966	80
XVII.	„ pożyczki krajowej z roku 1873.	60.624	72	—	—	60.624	72
XVIII.	„ podrzutków w Krakowie	4.551	50	—	—	4.551	50
	Suma wydatków funduszów samoistnych	71.799	10	—	—	71.799	10
	DZIAŁ III.						
	Fundusze inne.						
XIX.	Fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	98.717	99	—	—	98.717	99
XX.	„ regulacyi rzeki Gniłej Lipy (sekcya górna)	3.499	79	—	—	3.499	79
XXI.	„ „ potoku Kisieliny	25.129	45	—	—	25.129	45
XXII.	„ „ rzeki Łęgu	37.130	48	—	—	37.130	48
XXIII.	„ „ „ Trześniówki	9.798	49	—	—	9.798	49
XXIV.	„ „ potoku Krzemienicy i Babulówki, oraz Trześni	26.072	61	—	—	26.072	61
XXV.	„ „ rzeki Brnia nowego z dopływami	56.158	80	—	—	56.158	80
XXVI.	„ „ „ Białej z dopływami i uzupełnienie prawego brzegu Dunajca	15.472	94	—	—	15.472	94
XXVII.	„ „ rzeki Wisły uzupełnienie prawego brzegu między Podgórzem a Niepołomicami	150	—	—	—	150	—
XXVIII.	„ zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy	—	—	—	—	—	—
XXIX.	„ zabudowania potoków górskich w dorzeczu Stryja	—	—	—	—	—	—
XXX.	„ szkolny krajowy emerytalny	213.036	82½	—	—	213.036	82½
	Suma wydatków funduszów innych	485.167	37½	—	—	485.167	37½

rysz

budżetem objętych za rok 1892.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 9. kwietnia 1892.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
6,143.898												
1,309.830	529.303	6,673.201	—	6.901	124.929	—	—	118.028	85.819	85	15.433	22
213.967	64.884	1,374.714	68.290	957	61.500	46.475	—	38.728	—	—	5.661	37
4.414	71.950	285.917	232	1.148	27.548	—	—	26.168	3.305	87	—	—
173.827	—	4.414	270	—	1.316	—	—	1.046	—	—	24	—
189.993	46.046	219.873	1.892	—	18.125	92	—	16.325	2.786	26	—	—
6.034	32.960	222.953	1.643	2.000	6.204	—	—	2.561	643	98	—	—
225.277	—	6.034	275	—	275	—	—	—	329	50	—	—
59.499	—	225.277	3.779	—	18.675	—	—	14.896	—	—	14.443	43
21.290	—	59.499	832	—	723	—	109	—	—	—	2.626	50
26.338	—	21.290	86	—	403	—	—	317	—	—	1.077	50
81.141	—	26.338	839	—	12	—	827	—	—	—	350	75
3,455.508	—	81.141	3.933	—	64	—	3.869	—	—	—	4.492	—
	745.143	9,200.651	82.071	11.006	259.774	46.567	4.805	218 069	92.885	46	44.108	77
								213.264				
5												
3.448	—	5	5	—	—	—	5	—	—	—	—	—
1.692	—	3.448	14	—	1 256	—	—	1.242	—	—	—	—
2.455	—	1.692	726	—	—	—	726	—	—	—	63	—
52.947	—	2 455	1.488	—	—	—	1.488	—	—	—	—	—
4.519	—	52 947	—	—	7.678	—	—	7.678	—	—	—	—
65.066	—	4.519	220	—	253	—	—	33	—	—	—	—
	—	65.066	2.453	—	9.187	—	2.219	8.953	—	—	63	—
								6.734				
—												
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9.813	93
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12.339	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	92	95
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.729	64
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27.975	67

Suma zamknięć rachunkowych funduszów

Liczba porządkowa	Poszczególnienie funduszów	Wynikłości w roku 1892. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	Razem zł.	Razem ct.
	B. Dochody.						
	DZIAŁ I.						
	Fundusz krajowy i fundusze z tegoż dotowane.						
I.	Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu, oraz zakłady krajowe szkolne w Dublanach, Czernichowie, Horodence, Jagielnicy, Kobiernicach, Tarnowie, Gródku, jako też składy publiczne we Lwowie i Krakowie	5,385.068	58	1,653.164	—	7,038.232	58
II.	Fundusz szkolny krajowy	1,413.441	68½	—	—	1,413.441	68½
III.	Krajowy szpital powszechny we Lwowie	228.367	55½	83 717	62	312.085	17½
IV.	Fundusz podrzutków we Lwowie	5.460	—	—	—	5.460	—
V.	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	236.198	09	—	—	236.198	09
VI.	„ szpital św. Łazarza w Krakowie . . .	225.513	54	—	—	225.513	54
VII.	Fundusz policyi krajowej	6.034	02	—	—	6.034	02
VIII.	„ pożyczki krajowej z roku 1883	240.172	94½	—	—	240.172	94½
IX.	„ „ „ „ 1884	59.390	47½	—	—	59.390	47½
X	„ „ „ „ 1885	21.607	23	—	—	21.607	23
XI.	„ „ „ „ 1888	25.511	44	—	—	25.511	44
XII.	„ „ „ „ 1891	77.271	41	—	—	77.271	41
	Suma dochodów funduszów dotowanych .	7.924.036	97	1.736.881	62	9,660.918	59
	DZIAŁ II.						
	Fundusze samoistne niedotowane.						
XIII.	Fundusz domestykalny	5.541	63	—	—	5.541	63
XIV.	„ kultury krajowej	4.690	08	—	—	4.690	08
XV.	„ stanowy sierociński	1.818	85	—	—	1.818	85
XVI.	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	1.046	55½	—	—	1.046	55½
XVII.	„ pożyczki krajowej z roku 1873	60.624	72	—	—	60.624	72
XVIII.	„ podrzutków w Krakowie	4.551	50	—	—	4.551	50
	Suma dochodów fund. samoistnych .	78.273	33½	—	—	78.273	33½
	DZIAŁ III.						
	Fundusze inne.						
XIX.	Fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne.	101.076	19	—	—	101.076	19
XX.	„ regulacyi rzeki Gniłej Lipy (sekcya górna)	18.358	55	—	—	18.358	55
XXI.	„ „ potoku Kisieliny	25 351	54	—	—	25.351	54
XXII.	„ „ rzeki Łęgu	55.776	94½	—	—	55.776	94½
XXIII.	„ „ „ Trześniówki	12.325	37	—	—	12.325	37
XXIV.	„ „ potoku Krzemienicy i Babulówki oraz Trześni	26.247	32	—	—	26.247	32
XXV.	„ „ rzeki Brnia Nowego z dopływami	140.096	—	—	—	140.096	—
XXVI.	„ „ rzeki Białej z dopływami i uzupełnienie prawego brzegu Dunajca	30.191	05	—	—	30.191	05
XXVII.	„ „ rzeki Wisły, uzupełnienie prawego brzegu między Podgórzem a Niepołomicami	14.533	—	—	—	14.533	—
XXVIII.	„ zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy	10.394	—	—	—	10.394	—
XXIX.	„ zabudowania potoków górskich w dorzeczu Stryja	2.685	—	—	—	2.685	—
XXX.	„ szkolny krajowy emerytalny	225.783	19½	—	—	225.783	19½
	Suma wydatków funduszów innych .	662.818	16	—	—	662.818	16

budżetem objętych za rok 1892.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 9. kwietnia 1892.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
5,016.374	1,666.000	6,682.374	--	12.836	368.695	—	—	355.859	491.332	37	1,650.005	75
1,374.714	—	1,374.714	6.656	—	45.384	—	—	38.728	134.598	11½	—	—
285.917	—	285.917	14.779	—	40.947	—	—	26.168	159.916	49	—	—
4.414	—	4.414	—	—	1.046	—	—	1.046	—	—	—	—
219.873	—	219.873	5.105	—	21.430	—	—	16.325	27.817	15	—	—
222.953	—	222.953	5.405	—	7.966	—	—	2.561	138.533	66½	—	—
6.034	—	6.034	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
225.277	—	225.277	—	—	14.896	—	—	14.896	—	—	—	—
59.499	—	59.499	109	—	—	—	109	—	—	—	—	—
21.290	—	21.290	—	—	317	—	—	317	—	—	—	—
26.338	—	26.338	827	—	—	—	827	—	—	—	—	—
81.141	—	81.141	3.869	—	—	—	3.869	—	—	—	—	—
7 543.824	1,666.000	9,209.824	36.750	12.836	500.681	—	4.805	455.900	952.197	79	1,650.005	75
								451.095				
5.743	—	5.743	259	—	58	—	201	—	—	—	—	—
3.448	—	3.448	—	—	1.242	—	—	1.242	231	88½	—	—
1.777	—	1.777	1	—	42	—	—	41	—	—	—	—
1.304	—	1.304	300	—	43	—	257	—	—	—	—	—
52 947	—	52.947	--	—	7.678	—	—	7.678	23	49	—	—
4.519	—	4.519	—	—	33	—	—	33	—	—	—	—
69.738	—	69.738	560	—	9.096	—	458	8.994	255	37½	—	—
								8.536				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	211.833	28	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	13.489	71½	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.015	23	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.537	01	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.800	--	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.788	53	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	236.463	76½	—	—

I.

Fundusz krajowy

w ściślejszem znaczeniu.

Zamknięcie rachunku

za rok

1892.

Do tego rachunku dołącza się:

1. Zamknięcie rachunku szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie 200
2. „ „ krajowych szkół rolniczych w Dublanach 206
3. „ „ folwarku w Dublanach 222
4. „ „ szkoły gorzelnictwa w Dublanach 232
5. „ „ „ rolniczej, oraz folwarku w Czernichowie 240
6. „ „ „ niższej rolniczej w Horodence 264
7. „ „ „ „ „ w Jagielnicy 270
8. „ „ „ „ „ „ Kobiernicach 276
9. „ „ krajowej szkoły ogrodniczej w Tarnowie 282
10. „ „ „ „ uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku . . 288
11. „ „ krajowego składu publicznego dla zboża i spirytusu we Lwowie . 292
12. „ „ „ „ „ „ „ „ w Krakowie . 296
13. „ „ podatków państwowych 311
14. Wykaz należytości czynnych i biernych z lat ubiegłych 315

LW. 47.859/93.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z roku 1892 zwyczajne zł.	ct.	nadzwyczajne zł.	ct.	Razem zł.	ct.
		Wydatki.						
		A. Rzeczywiste.						
I.	1-16	Koszta reprezentacyi kraju	104.079	82	—	—	104.079	82
II.	17-33	„ zarządu	283.639	44	30.340	47	313.979	91
III.	34	„ leczenia	859.226	46½	—	—	859.226	46½
IV.	35-36	„ szczepienia	70.017	40	—	—	70.017	40
V.	37-37*a*)	Wydatki sanitarne	4.399	35	—	—	4.399	35
VI.	38-49	Zasiłki dla zakładów dobroczynności	16.874	—	—	—	16.874	—
VII.	50-97*d*)	Na cele wykształcenia i oświaty	1,527.706	97	—	—	1,527.706	97
VIII.	98-102	Utrzymanie pomników historycznych	18.865	39	—	—	18.865	39
IX.	103-121	Kwaterunkowe żandarmeryi	168.958	34½	—	—	168.958	34½
X.	122-149*b*)	Drogi krajowe	789.981	96	71.088	34	861.070	30
XI.	150-154*a*)	Dotacye dla zakładów krajowych	90.222	75	70.000	—	160.222	75
XII.	155	Wydatki na szupaśnictwo	25.458	07	—	—	25.458	07
XIII.	156-165*a*)	Budowy wodne i melioracye	248.780	59	—	—	248.780	59
XIV.	166-188*c*)	Umarzanie pożyczek	1,406.626	69½	—	—	1,406.626	69½
XV.	189-232	Na cele rolnictwa i górnictwa	422.275	23½	—	—	422.275	23½
XVI.	233-302	Na cele przemysłu	135.159	18½	40.036	64	175.195	82½
XVII.	303-322	Rozmaite wydatki	96.555	16½	310.936	81	407.491	97½
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych	6,268.826	83	522.402	26	6,791.229	09
		B. Przenośne.						
		Lokacya w Banku krajowym na 3% rachunek bieżący					3,833.499	12
		Zwrot lokacyi funduszu propinacyjnego miast					28.197	13½
		„ „ „ pożyczkowego dla Spółek wodnych					20.217	82
		„ „ „ „ na budowę koszar dla c. k. wojska					329.239	08
		„ „ „ „ dla dróg powiatowych i gminnych					47.500	—
		„ „ „ obwałowania Wisły i Sanu (w powiecie tarnobrzeskim)					124.743	58
		„ „ „ indemnizacyjnego Galicyi wschodniej					2,301.000	—
		„ „ „ „ „ zachodniej					1,353.000	—
		„ „ „ „ Wielk. Ks. krakowskiego					128.000	—
		Zaliczki zwrócone depozytom					59.000	—
		Rachunek przenośny krajowego Składu publicznego we Lwowie					43.037	43
		„ „ „ „ „ w Krakowie					83.371	07
		Zwrot zaliczek Towarz. wzaj. kred. w Krakowie (Skład publiczny w Krakowie)					90.319	88
		Funduszowi uposażenia kasy krajowej, zwrot zaliczki na pokrycie rachunku przebieżnego Składów publicznych					953	60
		Zwrot lokacyi c. k. funduszu propinacyjnego					1,655.125	60
		Fundusz uposażenia kasy krajowej, na chwilowe pokrycie rachunku przebieżnego Składów publicznych					28.485	70
		Suma wszystkich wydatków					16,916.919	10½
		C. Pozostałość kasowa z rachunku z końcem roku 1892:						*)
		W gotówce					501.772	05½
		Ogółem zgodnie ze sumą dochodów					17,418.691	16

W ściślejszem znaczeniu.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 9. Kwietnia 1892.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
103.426	—	108.426	4.347	—	—	—	4.347	—	—	—	—	—
284.670	30.320	314.990	1.030	—	—	20	1.010	—	18.209	27	—	—
840.000	—	840.000	—	—	19.227	—	—	19.227	22.762	75	—	—
65.000	—	65.000	—	—	5.017	—	—	5.017	592	—	336	93
6.100	—	6.100	1.700	—	—	—	1.700	—	—	—	—	—
16.874	—	16.874	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,486.476	—	1,486.476	—	—	41.231	—	—	41.231	—	—	956	66
19.060	—	19.060	195	—	—	—	195	—	—	—	—	—
163.599	—	163.599	—	—	5.359	—	—	5.359	—	—	—	—
806.844	73.000	879.844	16.862	1.912	—	—	18.774	—	4.776	15½	11.954	34
102.313	70.000	172.313	12.090	—	—	—	12.090	—	—	—	—	—
27.000	—	27.000	1.542	—	—	—	1.542	—	—	—	1.158	66
240.961	—	240.961	—	—	7.820	—	—	7.820	370	79	—	—
1,384.360	—	1,384.360	—	—	22.267	—	—	22.267	—	—	—	—
393.765	16.000	409.765	—	16.000	28.510	—	—	12.510	706	25	602	63
138.347	39.983	178.330	3.188	—	—	54	3.134	—	950	—	424	—
60.103	300.000	360.103	—	—	36.452	10.937	—	47.389	37.452	63½	—	—
6,143.898	529.303	6,673.201	40.954	17.912	165.883	11.011	42.792	160.820	85.819	85	15.433	22
								118 028				

*) **Uwaga.** Wykazana z końcem roku 1892. pozostałość w gotowiźnie jest własnością:

1) Funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu (nadwyżka budżetowa) . . . . 247.003 zł. 49 ct.
2) Funduszu uposażenia kasy krajowej . . . 254.768 „ 56½ „

Ogółem jak wykazano 501.772 zł. 05½ ct. — — 7.349 91

Fundusz uposażenia kasy krajowej wynosi z końcem roku 1892:

a) w gotowiźnie . . . . . 254.768 zł. 56½ ct.
b) w należytości czynnej z tytułu udzielenia chwilowej zaliczki na pokrycie rachunku przebieżnego Składów publicznych w r. 1892 28.485 „ 70 „ — — 26 38
c) na lokacyi na 3% rachunku bieżącym w Banku krajowym . . . . . 640.939 „ 34½ „ — — 138 06

Stan funduszu z końcem r. 1892. 924.193 zł. 61 ct.

28.485 70

114.305 55 22.947 57

— — — —

114.305 55 22.947 57

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z roku 1892 zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	Razem zł.	Razem ct.
		DOCHODY. **A. Rzeczywiste.**						
I.	1	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych	—	—	—	—	—	—
II.	2	Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych	21.606	82	—	—	21.606	82
III.	3—6	Dochody z dróg krajowych	234.139	37	—	—	234.139	37
IV.	7 - 10	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowan.	16.819	83½	—	—	16.819	83½
V.	11—15	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych	50.998	90	—	—	50.998	90
VI.	16—27*c*	Zwroty pożyczek	35.263	35	—	—	35.263	35
VII.	28—30	Dochody szkoły gospod. lasow. we Lwowie	6.695	50	—	—	6 695	50
VIII.	31—35	„ szkół i folwarku w Dublanach .	45.597	80½	—	—	45.597	80½
IX.	36—37	„ „ „ w Czernichowie	37.143	02	—	—	37.143	02
X.	38—42	„ innych szkół rolniczych krajow.	18.710	28	—	—	18.710	28
XI.	43	Zwroty za sprawdzanie rachunków aptek.	579	27	—	—	579	27
XII.	44	Dochody z przelania do skarbu krajowego pozost. z funduszu zapom. z r. 1866 .	5.900	48	—	—	5.900	48
XIII.	45—48	Dochody z kwaterunku żandarmeryi .	55.209	56½	—	—	55.209	56½
XIV.	49	„ ze zwrotu wydatków szupasowych	9.244	92	—	—	9.244	92
XV.	50—51*a*	„ z kraj. składów zbożow. i spirytus.	36.112	81	3.164	—	39.276	81
XVI.	52	„ z krajowych opłat konsumcyjnych	344.594	40½	—	—	344 594	40½
XVII.	53—61	Rozmaite dochody	52.088	01½	—	—	52.088	01½
		Suma dochodów własnych	970.704	34½	3.164	—	973.868	34½
XVIII.	62	Dochód z pożyczki zaciągniętej od c. k. Dyrekcyi funduszu propinacyjnego na pokrycie niedoboru roku 1892. . . .	—	—	1,650.000	—	1,650.000	—
XIX.	63	Dodatki do podatków	4,414.364	23½	—	—	4,414.364	23½
		Suma dochodów rzeczyw. budżetem objętych	5,385.068	58	1,653.164	—	7,038.232	58
		B. Przenośne.						
		Lokacya w Banku krajowym; ściągnięto z 3% rachunku bieżącego					3,691.723	12
		„ funduszu propinacyjnego miast					28.197	13½
		„ „ pożyczkowego dla spółek wodnych . . .					—	—
		„ „ „ na budowę koszar dla c. k. wojska					329.239	08
		„ „ „ dla dróg powiatowych i gminnych					51.217	99
		„ „ obwałowania Wisły i Sanu w pow. tarnobrzeskim					124.743	58
		„ „ indemnizacyjnego Galicyi wschodniej .					2,301.000	—
		„ „ „ „ zachodniej . .					1,353.000	—
		„ „ „ „ Wielk. Księstwa Krakowskiego					128.000	—
		Zaliczki pobrane od depozytów					59.000	—
		Rachunek przenośny krajowego składu publicznego we Lwowie .					35.969	59
		„ „ „ „ „ w Krakowie .					106.898	89
		Zaliczki pobrane z Towarzystwa wzaj. kredytu w Krakowie (skład publiczny w Krakowie)					46.327	80
		Fundusz uposażenia kasy krajowej:					953	60
		1) ściągnięta zaliczka z rachunku przenośnego składów publicznych						
		2) ściągnięte pożyczki na pokrycie niedoborów funduszu krajowego:						
		a) w roku 1889. . . . . 213.910 zł. 54½ ct.					298.064	08
		b) w roku 1890. . . . . 84.153 „ 53½ „					1,655.125	60
		Lokacya c. k. funduszu propinacyjnego					28.485	70
		Składy publiczne od funduszu uposażenia kasy krajowej na chwilowe pokrycie rachunku przebieżnego					17,276.178	74½
		Suma wszystkich dochodów						
		C. Pozostałość kasowa z rachunku roku 1891:						
		W gotówce . . . . . 379.998 zł. 55½ ct.						
		a po strąceniu przeniesionych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 9. maja 1893 na rachunek budżetu roku 1893 237.486 „ 14 „					142.512	41½
		Ogółem zgodnie ze sumą wydatków .					17,418.691	16

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 9. Kwietnia 1892.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5.000	—	5.000	—	—	16.607	—	—	16.607	—	—	—	—
225.320	—	225.320	—	—	8.819	—	—	8.819	5.437	13	—	—
4.029	—	4.029	—	—	12.791	—	—	12.791	—	—	—	—
36.300	—	36.300	—	—	14.699	—	—	14.699	—	—	—	—
37.476	—	37.476	2.213	—	—	—	2.213	—	76.613	40	—	—
6.330	—	6.330	—	—	365	—	—	365	—	—	—	—
39.666	—	39.666	—	—	5.932	—	—	5.932	—	—	—	—
65.042	—	65.042	27.899	—	—	—	27.899	—	—	—	—	—
16.528	—	16.528	—	—	2.182	—	—	2.182	—	—	—	—
600	—	600	21	—	—	—	21	—	20	73	—	—
7.178	—	7.178	1.277	—	—	—	1.277	—	41	46	—	—
52.714	—	52.714	—	—	2.496	—	—	2.496	—	—	—	—
8.000	—	8.000	—	—	1.245	—	—	1.245	2.546	90½	—	—
40.700	16.000	56.700	4.587	12.836	—	—	17.423	—	3.575	29	—	—
325.000	—	325.000	—	—	19.595	—	—	19.595	3.509	11½	5	75
51.491	—	51.491	—	—	597	—	—	597	2.826	68	—	—
921.374	16.000	937,374	35.997	12.836	85.328	—	48.833	85.328	94.570	71	5	75
—	1,650.000	1,650.000	—	—	—	—	—	—	—	—	1,650.000	—
4,095.000	—	4,095.000	—	—	319.364	—	—	319.364	396.761	66	—	—
5,016.374	1,666.000	6,682.374	35.997	12.836	404.692	—	48.833	404.692	491.332	37	1,650.005	75
								355.859				
									660.958	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									14.903	62	—	—
									9.090	16	—	—
									5.769	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	—	—
									—	—	28.485	70
									1.182.053	15	1,678.491	45
									—	—	—	—
									1,182.053	15	1,678 491	45

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny:	Szczegół.	Ogół.
1. Pozostałość kasowa z rachunku z końcem roku 1892. w gotówce	501.772 zł. 05½ ct.	
2. Należytości czynne z roku bieżącego:		
a) w rubrykach wydatków .	114.305 zł. 55 ct.	
b) „ „ dochodów .	1,182.053 „ 15 „	
3. Należytości czynne z lat ubiegłych (jak alegat 11.) . .	1,377.010 „ 70 „	2,673.369 „ 40 „ 3,175 141 zł. 45½ ct.
Z końcem roku 1891. wynosiła suma stanu czynnego .	3,259.482 zł. 24 ct.	
z porównania tedy takimże stanem z końcem roku 1892.	3,175.141 „ 45½ „	
okazuje się w stanie czynnym z końcem roku 1892. *ubytek* o	84.340 „ 78½ „	

Stan bierny:		
4. Należytości bierne z roku bieżącego:		
a) w rubrykach wydatków .	22.947 zł. 57 ct.	
b) „ „ dochodów .	1,678.491 „ 45 „	
5 Należytości bierne z lat ubiegłych (jak alegat 11.) . .	1,415.814 „ 44½ „	3,117.253 „ 46½ „
Przewyżka tedy stanu czynnego		57.887 zł. 99 ct.
Z końcem roku 1891. wynosiła przewyżka stanu czynnego . .		908.303 „ 66 „
Stan przeto majątku z końcem roku 1892. (nie uwzględniając długów pożyczek krajowych, wykazanych w osobnych zamknięciach rachunkowych) przedstawia się *niekorzystniej* o sumę		850.415 zł. 67 ct.
mianowicie:		
stan czynny obniżył się o	84.340 zł. 78½ ct.	
„ bierny zwiększył się o	766.074 „ 86½ „	
stan tedy majątku *zmiejszył* się jak wyżej o .	850.415 zł. 65 ct.	

przeważnie z powodu zaciągnięcia pożyczki z c. k. funduszu propinacyjnego na pokrycie niedoboru budżetowego r. 1892.

Wyjaśnienia.

1. Wydatki budżetom uchwalone, wynosiły . . .	6,673.201 zł. — ct.	
2. Suma wydatków rzeczywistych wynosi . . .	6,791.229 „ — „	
3. Wydatki zatem *większe* są od budżetu o . . . (Uzasadnienie przekroczeń znajduje się przy poszczególnych pozycyach).		118.028 zł. — ct.
4. Dochody budżetom uchwalone wynosiły . . .	6,682.374 zł. — ct.	
5. Suma dochodów rzeczywistych wynosi . . .	7,038.233 „ — „	
6. Dochody zatem *większe* są od budżetu o		355.859 „ — „
7. Ogółem tedy okazuje się *wynik obrotu korzystniejszy* od budżetu o . .		237.831 zł. — ct.

Udowadnia to również następujące zestawienie:

Pozostałość kasowa z końcem roku 1892. (z wyłączeniem części funduszu uposażenia kasy kraj. w gowiźnie 254.768 zł. 56½ ct.) wynosi . . .	247.003 zł. 49 ct.
a gdy budżet r. 1892. zamknięto nadwyżką dochodów	9.173 „ — „
Wynik od budżetu korzystniejszy j. w. (w zaokrągleniu)	237.830 zł. — ct.

z powodów wyjaśnionych przy poszczególnych pozycyach niniejszego zamknięcia rachunku.

Część I.

WYDATKI.

Z drukarni Pillera i Spółki we Lwowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 7. kwietnia 1892. zł.
I.		**Koszta reprezentacyi kraju.**			
		Sumaryczne zestawienie rubryki I.			
	1-12	*A*) Sejm krajowy	67.949	38	71.426
	13-16	*B*) Wydział krajowy	36.130	44	37.000
		Suma ogólna rubryki I.	104.079	82	108.426
		Poszczególnienie.			
		A) **Sejm krajowy.**			
	1	Koszta podróży pp. Posłów	8.247	60	4.486
	2	Dyety pp. Posłów	29.780	—	36.000
	3	Koszta druków	20.423	85	20.000
	4	Spisywanie sprawozdań	4.220	94	5.000
	5	Pisarze dzienni	774	90	650
	6	Remuneracye urzędników Wydziału krajowego za dodatkowe zatrudnienie podczas Sejmu	1.200	—	1.200
	7	Służba	1.138	—	1.200
	8	Opał	948	80	1.300
	9	Oświetlenie	630	26	950
	10	Zapuszczanie i mycie podłóg	26	14	120
	11*a*)	Potrzeby kancelaryjne	198	89	160
	11*b*)	Na uzupełnienie biblioteki sejmowej	100	—	100
	12	Rozmaite drobne wydatki	260	—	260
		Razem . . .	67.949	38	71.426
		B) **Wydział krajowy.**			
	13	Marszałek krajowy . . . . . 6.000 zł. i dodatek na reprezentacyę . . . 4.000 „	10.000	—	10.000
	14	Sześciu Członków Wydziału po 4.000 zł.	24.000	—	24.000
	15	Zastępcy.	1.130	44	2.000
	16	Dodatek dla Członka Wydziału, mianowanego przez Marszałka Zastępcą do kierownictwa w Wydziale krajowym. .	1.000	—	1.000
		Razem . . .	36.130	44	37.000

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
3.477	—					
870	—					
4.347	—		—	—	—	—
—	3.762	*Wydatek większy* z powodu dwukrotnego zjazdu pp. Posłów.				
6.220	—	*Wydatek mniejszy* w skutek krótszego trwania ogólnej sesyi sejmowej.				
—	424	*Wydatek większy* z powodu większej ilości druków.				
779	—	*Wydatek mniejszy* wedle potrzeby w tym roku, jak poz. 2.				
—	125	*Wydatek większy* z powodu potrzeby przynajęcia większej ilości pisarzy.				
—	—					
62	—	*Wydatek mniejszy* z powodu krótszego trwania sesyi.				
351	—					
320	—	*Wydatki mniejsze* z powodu jak przy poz. 2. i 7.				
94	—					
—	38	*Wydatek większy* na zakupno potrzeb do pisania.				
—	—					
—	—					
7.826	4.349		—	—	—	—
3.477						
—	—					
—	—					
870	—	Wedle faktycznej potrzeby.				
—	—					
870	—		—	—	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
II.		**Koszta zarządu.**			
		Sumaryczne zestawienie rubryki II.			
	17-23	Płace urzędników i woźnych	143.937	92	154.860
	24	Dyurniści	35.350	49	26.869
	25	Zasługi	4.342	—	4.266
	26	Emolumenta	18.665	62	19.436
	27	Remuneracye	5.236	54	5.450
	28	Koszta podróży dyety	7.448	18	6.400
	29	Pensye i zaopatrzenia	23.515	75	23.700
	30	Dary z łaski	2.091	63	2.100
	30*a*	Na pokrycie jednorazowego dodatku do płacy urzędników, funkcyonaryuszów i sług krajowych z powodu drożyzny (*Nadzwyczajne*)	*30.340*	*47*	*30.320*
	31	Potrzeby kancelaryjne	18.466	38½	18.800
	32	Gmach krajowy i jego utrzymanie	6.182	39	6.789
	33	Zaliczki na płace urzędników	15.515	29	16.000
	—	Połowa należytości stemplowych od dekretów nominacyjnych urzędników i sług krajowych	2.887	24½	—
		Razem { zwyczajne	283.639	44	284.670
		Razem { *nadzwyczajne*	*30.340*	*47*	*30.320*
		Suma ogólna rubryki II.	313.979	91	314.990
		Płace urzędników i woźnych.			
		Sumaryczne zestawienie płac wraz z dodatkami aktywalnymi.			
	17	Oddział konceptowy	44.123	27	48.120
	18	„ rachunkowy	51.169	32	58.770
	19	„ kasowy	12.385	33	11.710
	20	„ techniczny	10.960	—	10.960
	21	„ sanitarny	2.300	—	2.300
	22	„ statystyczny	3.540	—	3.540
	23	„ manipulacyjny	19.460	—	19.460
		Suma płac	143.937	92	154.860
		Poszczególnienie.			
	17	*Oddział konceptowy.*			
		a) 3 radców, płaca po 2.800 zł., dodatek aktyw. po 480 zł.	9.029	10	9.840
		b) 6 sekretarzy „ „ 2.000 „ „ „ „ 360 „	14.159	97	14.160
		c) 6 wicesekretarzy „ 1.300 „ „ „ „ 240 „	8.542	70	9.240
		Do przeniesienia	31.731	77	33.240

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
10.922	—		—	—	—	—
—	8.482		—	—	—	—
—	76		—	—	—	—
770	—		—	—	—	—
213	—		9	06	—	—
—	1.048		1.538	18	—	—
184	—		—	—	—	—
8	—		—	—	—	—
—	*20*		—	—	—	—
334	—		58	02	—	—
607	—		—	—	—	—
485	—		15.515	29	—	—
—	2.887		1.088	72	—	—
13.523	12.493		18.209	27	—	—
—	*20*		—	—	—	—
13.523	12.513		18.209	27	—	—
1.010						
3.997	—					
7.600	—					
—	675					
—	—					
—	—					
—	—					
11.597	675		—	—	—	—
10.922						
811	—	*Wydatek mniejszy* z powodu zamianowania jednego radcy dopiero od 31. Marca 1892.				
—	—					
697	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ Dr. Lewicki przez czas pobytu w Radzie państwa, jako poseł, nie pobierał żadnej płacy.				
1.508	—					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
II.	17	Z przeniesienia .	31.731	77	33 240
		d) 6 adjunktów, płaca po 1.000 zł., dodatek aktyw. po 200 zł.	6.109	98	7.200
		e) 6 koncepistów „ „ 700 „ „ „ „ 100 „	4.242	17	4.800
		f) aplikanci	2.039	35	2.880
		Razem . .	44.123	27	48.120
	18	*Oddział rachunkowy.*			
		a) Dyrektor, płaca 2.600 zl., dodatek aktywalny 400 zł.	3.000		3.000
		b) Zast. dyrektora „ 2.000 „ „ „ 360 „	2.360	—	2.360
		c) 6 rewidentów, „ po 1.500 „ „ „ po 300 „	10.650	—	12.600
		d) 10 adjunków, „ „ 1.200 „ „ „ „ 240 „	13.560	—	14.400
		e) 1 archiwista, „ 1.000 „ „ „ 200 „	1.100	—	1.200
		f) 1 protokolista, „ 1.000 „ „ „ 200 „	1.200	—	1.200
		g) 7 oficyałów, „ po 900 „ „ „ po 180 „	5.229	—	8.640
		h) 8 asystentów, „ „ 700 „ „ „ „ 100 „	5.846	49	6.400
		i) 12 praktykantów płaca po 600 zł.	6.830	—	7.200
		k) 3 aplikantów	843	83	1.220
		l) Woźny, płaca 500 zł., dodatek aktywalny 50 zł. . .	550	—	550
		Razem . .	51.169	32	58.770
	19	*Oddział kasowy.*			
		a) Dyrektor kasy, płaca 2.000 zł., dodatek aktywalny 360 zł.	2.360	—	2.360
		b) Zast. dyrektora, „ 1.600 „ „ „ 300 „	1.900	—	1.900
		c) Kontrolor, „ 1.200 „ „ „ 240 „	1.440	—	1.440
		d) Kasyer, „ 1.200 „ „ „ 240 „	1.440	—	1.440
		e) 2 adjunktów „ 1.200 „ „ „ 240 „	2.880	—	2.880
		Do przeniesienia . .	10.020	—	8.580

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	Należytości czynne z roku bieżącego ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	Należytości bierne z roku bieżącego ct.
1.508	—					
1.090	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ trzech adjunktów zamianowano dopiero od 20. Kwietnia 1892.				
558	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ dwu koncepistów zamianowano od 19. Kwiet., jednego zaś od 20. Kwiet. 1892.				
841	—	*Wydatek mniejszy* z powodu znacznych *intercalariów*.				
3.997	—	Co do znacznego zaoszczędzenia obacz wyjaśnienie przy poz. 24 wydatków: „*Dyurna*“.	—	—	—	—
—	—					
—	—					
1.950	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, iż jeden rewident wcale nie był mianowany, drugi zaś z końcem Listopada 1892, przeniesiony został w stały stan spoczynku.				
840	—	*Wydatek mniejszy* z powodu śmierci jednego adjunkta i zamknięcia tegoż płacy z końcem Maja 1892.				
100	—	*Wydatek mniejszy* z powodu spensjonowania archiwisty z końcem Listopada 1892.				
—	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, iż jedna posada nie była obsadzoną, oraz z powodu, iż siedmiu oficyałów zamianowano dopiero od 22. Kwietnia 1892.				
3.411	—					
553	—	*Wydatki mniejsze* z powodu *intercalariów*.				
370	—					
376	—					
—	—					
—	—					
7.600	—	Co do znacznego zaoszczędzenia obacz wyjaśnienie przy poz. 24 wydatków: „*Dyurna*“.	—	—	—	—
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
	1.400	*Wydatek większy* o płacę jednego nadetatowego adjunkta, pozostałego z czasu przed reorganizacyą Kasy krajowej — znajdujący jednak zupełne pokrycie w zaoszczędzeniach *ad f.) g.) h.*), oraz poprzednich pozycyj.				
—	1.400					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
II.	19	Z przeniesienia . .	10.020	—	8.580
		f) Oficyał, płaca 900 zł., dodatek aktywalny 180 zł.	747	—	1.080
		g) Asystent, „ 700 „ „ „ 100 „	553	33	800
		h) Praktykant, ...	415	—	600
		i) Woźny, płaca 600 zł., dodatek aktywalny 50 zł. . .	650	—	650
		Razem . .	12.385	33	11.710
	20	*Oddział techniczny.*			
		a) Nadinżynier, płaca 3.000 zł., dodatek aktywalny 1.000 zł.	4.000	—	4.000
		b) 2 inżynierów, „ po 2.000 „ „ „ po 360 „	4.720	—	4.720
		c) 2 asystentów, „ „ 1.000 „ „ „ „ 120 „	2.240	—	2.240
		Razem . .	10.960	—	10.960
	21	*Oddział sanitarny.*			
		Inspektor szpitali, płaca 2.000 zł., dodatek na pomieszk. 300 zł.	2.300	—	2.300
	22	*Oddział statystyczny.*			
		a) Naczelnik oddziału, płaca	2.000	—	2.000
		b) Wicesekretarz, płaca 1 300 zł., dodatek aktywalny 240 zł.	1.540	—	1.540
		Razem . .	3.540	—	3.540
	23	*Oddział manipulacyjny.*			
		a) Dyrektor kancelaryi, płaca	2.000	—	2.000
		b) Archiwista, płaca 1.500 zł., dodatek aktywalny 300 zł.	1.800	—	1.800
		c) Ekspedytor, „ 1.300 „ „ „ 270 „	1.570	—	1.570
		d) Protokolista, „ 1.200 „ „ „ 240 „	1.440	—	1.440
		e) 4 kancelistów, „ po 1.000 „ „ „ po 200 „	4.800	—	4.800
		f) 5 asystentów, „ „ 700 „ „ „ „ 100 „	4.000	—	4.000
		g) Odźwierny, płaca	600	—	600
		h) Portyer, płaca	500	—	500
		i) 5 woźnych, płaca po 500 zł., dodatek aktywalny po 50 zł.	2.750	—	2.750
		Razem . .	19.460	—	19.460

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	1.440					
333	—	*Wydatki miejsze* z powodu zamianowania tych urzędników dopiero od 22. Kwietnia 1892.				
247	—					
185	—					
—	—					
765	1.440		—	—	—	—
	675	Co do ogólnego przekroczenia tej pozycyi obacz wyjaśnienie przy poz. 24. wydatków: *„Dyurna“*.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—					
—	—					
—	—		—	—	—	—
—	—					
—	—					
—	—				

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
II.	24	*Dyurniści.*			
		a) Dla oddziału konceptowego	4.551	70	3.477
		b) „ „ rachunkowego	10.922	75	3.500
		c) „ „ technicznego	6.047	60	6.098
		d) „ „ statystycznego	2.380	14	2.375
		e) „ „ manipulacyjnego	11.448	30	11.419
		Razem . .	35.350	49	26.869
	25	**Zasługi.**			
		13 stróżów po 300 zł. i 1 zastępca woźnego 366 zł. . .	4.342	—	4.266
	26	**Emolumenta.**			
		a) Dyrektor kancelaryi na fiakra	50	—	50
		b) „ „ 48 metr. sześć. drzewa	156	—	156
		c) Ubranie dla odźwiernego i 7 woźnych po 50 zł., tudzież dla zastępcy woźnego 30 zł.	430	—	430
		Do przeniesienia . .	636	—	636

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
—	1.075	Ogólne przekroczenie w dyurnach, z powodu iż przy reorganizacyi oddziałów pewna część urzędników nie została wcale, lub później dopiero została zamianowaną, wynosi, jak wykazano . . . . . 8.482 zł.				
—	7.423	Zaoszczędzono natomiast z tegoż samego powodu:				
		w poz. 17. na płacach urzędników konceptowych . . . . . 3.997 zł.				
50	—	w poz. 18. na płacach urzędników rachunkowych . . . . . 7.600 „				
		zaoszczędzono razem . 11 597 zł.				
		od tego przekroczenie w poz. 19. na płacach urzędników kasowych 675 „				
—	5	zaoszczędzono tedy na płacach urzędników . . . . . 10.922 „				
		W ogóle zaś okazuje się *wynik na korzyść budżetu* o kwotę . . . . 2.440 zł.				
—	29	Podnosi się jednakowoż, że korzystny ten przejściowy wynik, jak z jednej strony spowodowany został opóźnieniem lub czasowem zaniechaniem mianowań stałych urzędników, tak z drugiej strony jest oraz skutkiem wytężonego ograniczenia się w wydatkach na dyurny przewa nie rachunkowe, na które uchwalony kredyt okazał się wprost niewystarczającym.				
50	8.532		—	—	—	—
	8.482					
—	76	*Wydatek większy* z powodu potrzeby czasowego przynajęcia zastępcy chorego stróża.	—	—	—	—
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
II.	26	Z przeniesienia . .	636	—	636
		d) Ubranie dla portyera	91	—	100
		e) Opał dla odźwiernego i portyera po 7·2 metr. sześć. drzewa	47	—	47
		f) Dodatki pięcioletnie dla urzędników i służby, oraz dla inspektora szpitali Dra Jana Stelli-Sawickiego . .	13.192	58	14.017
		g) Dodatki osobiste	4.699	04	4.636
		Razem . .	18.665	62	19.436
	27	**Remuneracye.**			
		a) Rzecznik prawny za zastępstwo	2.529	79	2.500
		b) Tłumacze	706	75	950
		c) Urzędnicy, dyurniści i słudzy Wydziału krajowego . .	2.000	—	2.000
		Razem . .	5.236	54	5.450
	28	**Koszta podróży i dyety.**			
		a) W ogóle	7.048	18	6.000
		b) Dla inspektora szpitali	400	—	400
		Razem . .	7.448	18	6.400
	29	**Pensye i zaopatrzenia.**			
		a) Jankowska Karolina	—	—	400
		b) Madeyski Wojciech	1.200	—	1.200
		c) Tarczyńska Maryanna	350	—	350
		d) Łopuszańska Walerya	349	92	350
		e) Łopuszański Tadeusz, Jan, Paweł (3 imion) . .	49	92	50
		f) Placer Marya	314	04	314
		g) Stroiński Sylwery	199	92	200
		h) Olewińska Julia	350	—	350
		i) Gorczycowa Eudoksya	196	66	197
		k) Bulikowska Izabela	349	92	350
		l) Chrzanowska Joanna	350	—	350
		m) Niewiadomskiego sierota, syn Jerzy Włodzimierz . .	262	50	263
		n) „ „ zaopatrzenie dla syna Włodzimierza do ukończenia 18. roku życia . . .	90	—	90
		Do przeniesienia . .	4.062	88	4.464

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
9	—	*Wydatek mniejszy* wedle istotnego kosztu.				
—	—					
824	—	*Wydatek mniejszy* z powodu zmian w personalu w ciągu roku.				
—	63	*Wydatek* nieco *większy* z powodu, jak pod *f.)*				
833	63		—	—	—	—
770						
—	30	*Wydatek* nieco *większy* z powodu większych wydatków kancelaryjnych syndyka, w części z resztą pokryty przypisaną obok do zwrotu należytością czynną, uiszczoną w roku 1893.	9	06	—	—
243	—	*Wydatek mniejszy* wedle potrzeby w tym roku.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
243	30		9	06	—	—
213						
—	1.048	*Wydatek większy* z powodu znaczniejszych komisyj na koszt powiatów; chwilowe to przekroczenie nie tylko znajduje zupełne pokrycie w przypisanych obok do zwrotu należytościach czynnych od wydziałów powiatowych i gmin, lecz nawet po uwzględnieniu tychże okazuje się właściwy wydatek poniesiony z tej pozycyi o 539 zł. *mniejszy* od preliminowanego.	1.538	18	—	—
—	—		—	—	—	—
—	1.048		1.538	18	—	—
400	—	*Wydatku nie było* z powodu śmierci pensyonistki.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
1	—					
—	—					
—	—					
401	—					

Fundusz krajowy. Część I.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
II.	29	Z przeniesienia .	4.062	88	4.464
		o) Krzeczkowska Eugenia, Zofia	175		175
		p) Czaderska Eugenia, wdowa po inżynierze . . .	350	—	350
		r) Ożwad Maryan Benedykt, sierota po koncepiście .	—	—	—
		s) Kalicka Jadwiga, wdowa po sekretarzu . . .	350	—	350
		t) Kuźniar Jan, emerytowany woźny	465	—	465
		u) Sternalowa Emilia, wdowa po adjunkcie kasowym .	350	—	350
		v) Zienkowiczowa Wanda „ „ „ konceptowym	350	—	350
		w) Orzechowska Józefa „ „ po rewidencie rachunk.	350	—	350
		x) Orzechowskiego sieroty: Stanisław i Tadeusz po 58 zł. rocznie	116	—	116
		y) Mrozowicka Emilia, wdowa po adjunkcie rachunkowym	350	—	350
		z) Mrozowickiego sieroty: Adam Kazimierz, Ignacy Filip, Regina Anastazya, Wanda Laurencya po 43 zł. rocznie	172	—	172
		aa) Łuniewska Natalia, wdowa po inżynierze asystencie .	350	—	350
		bb) Terlecka Marya „ „ praktykancie rachunkow.	216	66	217
		cc) Karpuszkowa Marya „ „ inżynierze biura meliorac.	350	—	350
		dd) Karpuszki sieroty: Aniela Filipina, Adam Olgierd i Helena Janina po 50 zł. rocznie	150	—	150
		ee) Kukawska Joanna, wdowa po portyerze . . .	166	66	167
		ff) Kukawskiego sieroty: Edward, Rajmund Henryk i Maryan Julian po 20 zł. rocznie	60	—	60
		gg) Mochnacki Edmund emerytowany radca Wydziału krajowego	3.616	—	3.616
		hh) Kalita Józef, sierota po woźnym	60	96	61
		ii) Kraczyłowa Julianna, wdowa po ekspedytorze . .	600	—	600
		kk) „ „ dodatek na wychowanie 5. dzieci: Zygmunta, Juliana, Władysława i Joanny po 60 zł., dla Heleny do 29. Sierpnia 1892. 40 zł. . .	279	66	280
		ll) Pierożyńska Sydonia, wdowa po emerytowanym Dyrektorze oddziału rachunkowego	800	—	800
		mm) Strnadowa Kornelia, wdowa po asystencie rachunkowym	350	—	350
		nn) Strnadowa Kornelia dodatek na wychowanie dla 2 dzieci: Heleny i Stanisława Jana Adama po 35 zł. rocznie	70	—	70
		oo) Marek Józef, emerytowany sekretarz	2.600	—	2.600
		pp) Janikowska Julia, wdowa po rewidencie rachunkowym	600	—	600
		rr) Chermiński Walenty, emerytowany woźny . . .	705	60	706
		ss) Birgfellnerowa Julia, wdowa po inżynierze . . .	500	—	500
		tt) „ „ dodatek na wychowanie 3. dzieci: Wiktoryi Julii, Karola Jana i Jana Pawła po 50 zł. rocznie	150	—	150
		uu) Strzelecki Henryk, emerytowany Dyrektor szkoły lasowej	3.250	—	3.250
		vv) Niedziałkowski Karol, „ adjunkt rachunkowy .	891	—	891
		ww) Sidorowicz Władysław Franciszek, sierota po adjunkcie rachunkowym	120	—	120
		Do przeniesienia . .	22.977	42	23.380

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
401	—					
—	—					
—	—					
—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. cr.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
II.	29	Z przeniesienia . .	22.977	42	23.380
		xx) Wasilewski Piotr, emerytowany inżynier asystent biura melioracyjnego	320		320
		— Gordon Jakób, emerytowany archiwista oddziału rachunkowego	60	—	—
		— Żółkiewski Karol emerytowany rewident oddziału rachunkowego	158	33	—
		Razem . .	23.515	75	23.700
	30	**Dary z łaski.**			
		a) Bojarskie: Walerya, Józefa i Adolfina po 100 zł. . .	291	63	300 50
		b) Kiss Stanisław	50	—	
		c) Jeziorańska Natalia, wdowa po dyetaryuszu, wsparcie roczne aż do pełnoletności jej córki . . .	300	—	300 150
		d) Barycka Marya jednorazowo	150	—	100
		e) Kopertyńska Teresa	100	—	100
		f) Kopertyńska z Repiechowskich Malwina . . .	100	—	
		g) Chrzanowska Ignacowa, wdowa po dyetaryuszu, inżynierze, dożywotnie roczne zaopatrzenie . . .	300	—	300 150
		h) Dziubińska Wanda	150	—	150
		i) Piotrowska Rozalia	150	—	150
		k) Sternalowa Emilia	150	—	150
		l) Łopuszańska Walerya jednorazowo	100	—	100
		m) Ploder Karolina	100	—	150
		n) Wąsowicz Jan	150	—	50
		o) Kalita Stefan	50	—	50
		Razem . .	50	—	
			2.091	63	2.100
	30*a*)	Na pokrycie jednorazowego dodatku do płacy urzędników, dyetaryuszów i sług krajowych z powodu drożyzny (*nadzwyczajne*)	*30.340*	*47*	*30.320*
	31	**Potrzeby kancelaryjne.**			
		a) Wydawnictwo rozporządzeń krajowych . . .	2.510	69	5.000
		b) Sprawienie i odnowienie sprzętów	1.525	29	1.500
		c) Potrzeby do pisania i rysowania	3.396	—	2.300
		d) Papier do druków, druk ksiąg i wzorów . . .	2.706	54½	2.500
		Do przeniesienia .	10.138	52½	11.300

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
402	—					
—	—					
—	60	*Wydatki większe* w skutek przeniesienia w ciągu roku, w stały stan spoczynku wymienionych obok urzędników z dniem 1. grudnia 1892. r.				
—	158					
402	218		—	—	—	—
184						
8	—	*Wydatek mniejszy* z powodu śmierci Waleryi Bojarskiej, której dar z łaski ustał z końcem Listopada 1892.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
8	—		—	—	—	—
—	*20*	*Wydatek* nieco *większy* z powodu, iż suma preliminowana obliczoną była w zaokrągleniu.	—	—	—	—
2.489	—	*Wydatek mniejszy* w tym roku, wedle rachunków przedłożonych przez c. k. Namiestnictwo.				
—	25	*Wydatek* nieco *większy* wedle istotnej potrzeby w tym roku.				
—	1.096	*Wydatek większy* wedle potrzeby w r. 1892. usprawiedliwiony większymi wydatkami na przybory dla biura technicznego i w skutek corocznie wzmagających się agend Wydziału krajowego.				
—	206	*Wydatek większy* z powodu nowego, znacznego nakładu druków kasowych, dla gmin, które to jednak przekroczenie znachodzi pokrycie w zapasie druków, sprzedać się mających w latach następnych.	36	—	—	—
2.489	1.327		36	—	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
II.	31	Z przeniesienia	10.138	52½	11.300
		e) Oprawa ksiąg i druków	561	79	500
		f) Oświetlenie	1.507	65	1.500
		g) Opał	3.036	90	3.000
		h) Uzupełnienie biblioteki	1.313	92½	1.000
		i) Rozmaite pomniejsze	1.907	59½	1.500
		Razem	18.466	38½	18 800
	32	**Gmach krajowy i jego utrzymanie.**			
		a) Inspicyent techniczny gmachu sejmowego	300	—	300
		b) Maszynista, płaca 600 zł., 12 m. drzewa 40 zł., 45 litr. nafty 11 zł.	591	—	651
		c) Kominiarz	300	—	320
		d) Froterowanie i zapuszczanie podłóg	619	84	700
		e) Mycie podłóg	74	—	100
		f) Pompowanie wody	438	10	450
		g) Zgartywanie i wywóz śniegu	104	80	100
		h) Czyszczenie kloak i wywóz nieczystości	308	55	320
		i) Zabezpieczenie od ognia	202	58	260
		k) Podatek dochodowy i miejski czynszowy	93	52	438
		l) Utrzymanie skwerów około gmachu krajowego 100 zł. i wynagrodzenie ogrodnika 50 „	150	—	150
		m) Konserwacya i adaptacya budynku i obejścia, koszta przekształcenia i urządzenia w gmachu, tudzież inne nieprzewidziane	3.000	—	3.000
		Razem	6.182	39	6.789

Fundusz krajowy. **Wydatki.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
2.489	1.327		36	—	—	—
—	62	Drobne stosunkowo przekroczenia wedle istotnej potrzeby w tym roku.	—	—	—	—
—	8		—	—	—	—
—	37		—	—	—	—
—	314	*Wydatek* w tym roku *większy* wedle istotnej potrzeby, zwłaszcza, iż w poprzednim roku wydano mniej od kwoty preliminowanej.	—	—	—	—
—	407	*Wydatek większy* z powodu niestałości potrzeb tego rodzaju. Część tego przekroczenie pokrytą jest wykazaną obok należytością czynną do zwrotu.	22	02	—	—
2.489	2.155		58	02	—	—
334						
—	—					
60	—	*Wydatek mniejszy* z powodu *intercalare.*				
20	—	*Wydatek mniejszy* wedle ugody w tym roku.				
80	—					
26	—	Zaoszczędzenia w miarę istotnej potrzeby w tym roku.				
12	—					
—	5					
12	—	Różnice drobne wedle potrzeby w tym roku.				
57	—					
345	—	*Wydatek mniejszy*, wedle policy Dyrekcyi Towarzystwa wzaj. ubezpieczeń w Krakowie.				
—	—	*Wydatek mniejszy* wedle przypisu właściwych władz.				
—	—					
612	5		—	—	—	—
607						

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
II.	33	**Zaliczki na płace urzędników.**			
		a) Dla urzędników w ogóle i dla służby . 19.870 zł. 85 ct.			
		b) Dla Gizińskiego Władysława, adjunkta konceptowego . . . . 1.500 „ — „			
		c) Dla Chudzikiewicza Stanisława, ekspedytora Wydziału krajowego . 1.500 „ — „			
		d) Dla Marcinkowskiego Władysława, asystenta rachunkowego . . 1.000 „ — „			
		Razem . 23.870 zł. 85 ct.			
		a po strąceniu ściągniętych rat bieżących 8.355 „ 56 „	15.515	29	16.000
		Razem . .	15.515	29	16.000
	—	Na pokrycie połowy należytości stemplowych od dekretów nominacyjnych urzędników i sług krajowych . .	2.887	24½	—

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
485	—	*Wydatek mniejszy* wedle udzielonych w roku 1892. zaliczek, które znajdują zupełne pokrycie w przypisanej obok do zwrotu należytości czynnej.	15 515	29	—	—
485	—		15.515	29	—	—
—	2.887	Wydatek ten, pokrywany potąd z funduszu dyspozycyjnego, stale zaś od roku 1893. preliminowany w rubryce II. wydatków, wstawia się do niniejszej rubryki, z tem nadmienieniem, że potrąciwszy od wyniku kasowego . . . . . 2.887 zł. 24½ ct. przypisaną obok do zwrotu należytość czynną . . . . . 1.088 „ 72 „ właściwe przekroczenie wynosi jeno . . . . . 1.798 zł. 52½ ct. znachodzące usprawiedliwienie w dokonanej reorganizacyi personalu po myśli uchwał Wys. Sejmu z dnia 20. Października 1892., z d. 28. Marca, 1. i 2. Kwietnia 1892.	1.088	72	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
III.	34	**Koszta leczenia ubogich chorych.**			

A) W szpitalach prowincyonalnych w kraju.	Stale z rubr. III. zł.	ct.	Zaliczkowo za zwrotem od gmin zł.	ct.	Razem zł.	ct.
Biała	7.485	70	—	—	7.485	70
Bochnia	7.406	54	2.000	—	9.406	54
Brody	8819	82	—	—	8.819	82
Brzeżany	8.308	97	—	—	8.308	97
Drohobycz	9.168	53	—	—	9.168	53
Jasło	11.705	70	800	—	12.505	70
Kołomyja	9.822	44	—	—	9.822	44
Podhajce	9.376	48	—	—	9.376	48
Przemyśl	18.201	07	—	—	18.201	07
Rzeszów	17.775	79	2.000	—	19.775	79
Sambor	10.582	12	—	—	10.582	12
Sanok	8.307	30	3.000	—	11.307	30
Sącz nowy	6.019	12	—	—	6.019	12
Śniatyn	1.951	20		—	1.951	20
Sokal	12.279	15	1.000	—	13.279	15
Stanisławów	12.818	66	—	—	12.818	66
Stryj	11.909	56	600	—	12.509	56
Tarnopol	11.283	28	—	—	11.283	28
Tarnów	18.045	16	—	—	18.045	16
Wadowice	3.752	68	1.500	—	5.252	68
Zaleszczyki	8.633	31	—	—	8.633	31
Złoczów	10.051	66	1.800	—	11.851	66
Żółkiew	13.461	93	—	—	13.461	93
Żywiec	7.205	60	—	—	7.205	60
Suma	244.371	77	12.700	—	257.071	77
Do tego:						
Zakłady krajowe:						
Kraków-klinika	34.066	72	10.000	—	44.066	72
Kraków szpital św. Łazarza:						
Oddział chorych	64.909	07				
„ położnic	10.041	45				
„ syfilitycznych	28.493	26	. .	. .	125.679	81
„ obłąkanych	22.236	03				
Kulparków - zakład obłąkanych	152 679	27	—	—	152 679	27
Lwów-szpital powszechny:						
Oddział chorych	205.096	26	255	26	205.351	52
„ położnic	13.072	96	—	—	13.072	96
Razem w szpitalach galicyjskich	774.966	79	22.955	26	797.922	05
					797.922	05
Do przeniesienia						

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnio	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.

Rachunek zaliczek zwrotnych od gmin za koszta leczenia według powiatów.

Nazwa powiatu	Należytość zł.	ct.	Uiszczenie zł.	ct.	Zaległość zł.	ct.
A. Zwroty zaliczek od gmin.						
Biała	486	06	—	—	486	06
Bochnia	15	25½	15	25½	—	—
Brody	115	84	—	—	115	84
Chrzanów	7	62½	7	62½	—	—
Gródek	15	45	—	—	15	45
Kołomyja	46	80	46	80	—	—
Krosno	49	14	—	—	49	14
Lwów	925	—	269	95	655	05
Mościska	273	75	54	—	219	75
Przemyśl	123	58	15	05	108	53
Przemyślany	—	85	—	85	—	—
Rawa	56	06	32	—	24	06
Ropczyce	52	65	—	—	52	65
Rudki	56	74	56	74	—	—
Sambor	5	25	—	—	5	25
Sanok	172	32½	23	40	148	92½
Stryj	49	95	49	95	—	—
Złoczów	464	61½	145	59	319	02½
Żydaczów	135	73	110	73	25	—
Suma zaliczek	3.052	67	827	94	2.224	73
Zwroty rozmaite	108.420	29	67.516	88	40.903	41
Razem	111.472	96	68 344	82	43.128	14

							220	76
							22.541	99
							22.762	75
Do przeniesienia							22.762	75

Fundusz krajowy. Część I.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Stałe z rubr. III. zł.	Stałe z rubr. III. ct.	Zaliczkowo za zwrotem od gmin zł.	Zaliczkowo za zwrotem od gmin ct.	Razem zł.	Razem ct.	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
III.	34	Z przeniesienia .	774.966	79	22.955	26	797.922	05	797.922	05	
		B. Szpitale zagraniczne.									
		Austrya niższa . .	52.662	42½	—	—	52.662	42½			
		„ wyższa .	84	72	—	—	84	72			
		Bośnia . . .	28	—	—	—	28	—			
		Bukowina . . .	17.577	06	—	—	17.577	06			
		Czechy . . .	1.896	75½	—	—	1.896	75½			
		Dalmacya . . .	16	02	—	—	16	02			
		Egipt . . .	17	03	—	—	17	03			
		Karyntya . . .	67	77	—	—	67	77			
		Kraina . . .	7	—	—	—	7	—			
		Kroacya i Slawonia .	377	88	—	—	377	88			
		Morawa . . .	2.227	79	—	—	2.227	79			
		Salzburg . . .	298	83	—	—	298	83			
		Serbia . . .	49	51	—	—	49	51			
		Styrya . . .	345	37	—	—	345	37			
		Szląsk . . .	850	37	—	—	850	37			
		Tryest . . .	758	86	—	—	758	86			
		Turcya . . .	829	42	—	—	829	42			
		Tyrol . . .	151	43	—	—	151	43			
		Wenecya . . .	5	51	—	—	5	51			
		Węgry . . .	19.877	76	—	—	19.877	76			
		Razem w szpit. zagran.	98.129	51	—	—	98.129	51	98.129	51	
		C. Szpitale wojskowe .	81	20	—	—	81	20	81	20	
		Suma we wszystkich szpitalach . . .	873.177	50	22.955	26	896.132	76	896.132	76	
		Do tego:									
		a) Wynagrodzenie za sprawdzanie rachunków aptekarskich i recept w zastępstwie szpitali					600 zł. — ct.				
		b) Wynagrodzenie w zastępstwie gmin .					35 „ 97 „				
		c) Zaliczki gminom darowane . . .					54 „ — „				
		d) Zwroty rozmaite . . .					12.261 „ 72½ „		12.951	69½	
							Suma wydatków .		909.084	45½	
							Do przeniesienia .		909.084	45½	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
		Z przeniesienia .	22.762	75	—	—
		Do przeniesienia .	22.762	75	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie			Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
III.	34	Z przeniesienia .			909.084	45½	—
		Od tego zwroty:					
		a) Zaliczki od gmin . po potrąceniu przeniesionych na rub. V. poz. 13. dochodów ze zwrotu zaliczek z lat biegłych	827 zł. 94 ct. 793 „ 44 „	34 zł. 50 ct.			
		b) Zwroty rozmaite . po strąceniu przeniesionych na rubr. V. poz. 12. dochodów zwrotów z lat ubiegłych . . .	67.516 zł. 88 ct. 17.693 „ 39 „	49.823 „ 49 „	49 857	99	
		Czysty wydatek rubryki III. .			859.226	46½	840 000

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
			22.762	75	—	—
—	19.226	*Wydatki większe* z powodu wzrastającej corocznie ilości dni leczenia, która wynosiła:	22.762	75	—	—
		w roku 1890 . . . . . 1,330.744				
		„ „ 1891 . . . . . 1,400.450				
		„ „ 1892 . . . . . 1,405.673				
		Taksy leczenia zmienione zostały w następujących szpitalach:				
		a) Podwyższono:				
		w zagranicznych: w Aranyos-Marot o 1 ct.; w Bernie o 10 ct.; w Beregszasz o 1 ct.; w Csik-Szereda o 1 ct.; w Dentschbrod o 2 ct.; w Esztergom (Gran) o 2 ct.; w Györ (Raab) o 2 ct.; w Horn o 38 ct.; w Ischl o 1 ct.; w Kaposwar o 3 ct.; w Klausenburgu o 5 ct.; w Koszycach o 2 ct.; w Knittenfeld o 3 ct.; w Kuttenbergu o 2 ct.; w Klosterneuburgu zakł. obł. o 4 ct.; w Marburgu o 5 ct. w Maros wassarhely o 2 ct.; w Miszkolcu o 7 ct; w Marcsali o 3 ct.; w Neulerchenfe d o 15 ct.; w Neutra o 21 ct.; w Nagy-Szent-Miklos o 3 ct.; w Nagy-Kallo o 2 ct.; w Nagy-Micha'y o 1 ct.; w Nagy-Topolcsany o 1 ct.; w Opawie szpital powsz. o 6 ct.; w Ottakring o 15 ct.; w Penzing o 28 ct.; w Buda-Peszcie szp. Śgo Rocha o 1 ct.; w Budapeszcie szp. Śgo Jana o 1 ct.; w Budapeszcie szp. przy ulicy Ullo o 6 ct.; w Raguzie o 2 ct.; w Radowcach o 25 ct.; w Reichenbergu o 2 ct.; w Rimaszombath o 1 ct.; w Rudolfsheim o 10 ct.: w Saralja-Ujhely o 3 ct.; w Saatz o 3 ct.; w Szegedynie o 1 ct.; w Szegzard o 1 ct: w Szatmar-Németi o 2 ct.; w Ybs. zakł. obł; o 10 ct.;				

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 30. marca i 8. kwietnia 1892. zł.
IV.		**Koszta szczepienia.**			
	35	Utrzymanie i odświeżanie krowianki	9.808	97	10.000
	36	Koszta podróży i dyety lekarzy z powodu szczepienia ospy .	60 208	43	55.000
		Suma subryki IV. .	70 017	40	65.000
V.		**Wydatki sanitarne.**			
	37	1/3 część za lekarstwa dla epidemicznie chorych . . .	4.158	52	4.100
	37a)	Koszta podróży lekarzy okręgowych	240	83	2.000
		Suma rubryki V. .	4 399	35	6.100
VI.		**Zasiłki dla zakładów dobroczynności.**			
	38	Szpitale Sióstr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie	900	—	900
	39	Szpital Sióstr Miłosierdzia w Nowosiółkach . . .	300	—	300
	40	Dom ubogich i sierót w Krakowie	5.424	—	5.424
	41	Zakład św. Józefa dla osieroconych chłopców w Krakowie .	1.000	—	1.000
	42	Komitet ochronek w Krakowie	550	—	550
		Do przeniesienia .	8.174	—	8.174

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
		b) Zniżono-				
		w Aradzie o 3 ct.; w Belowar (Fiuma) o 2 ct.; w Bekes Gyula o 2 ct.; w Berszterczach o 1 ct.; w Debreczynie o 2 ct.; w Ungar Weisskirchen o 6 ct.; w Gyöngyös o 2 ct.; w Hermanstadt o 1 ct.; w Homonnie o 1 ct ; w Klatau o 3 ct.; w Leopoldsfeld (Peszt) obł. o 4 ct.; w Lewa o 5 ct.; w Mako o 1 ct.; w Neupaka o 2 ct.; w Nagy Enyed o 1 ct.; w Pilgram o 4 ct.; w Preszburgu o 1 ct ; w Reuchenau o 6 ct.; w Sebenico o 1 ct.; w Sebenico zakł. obł. o 2 ct.; w Salato o 5 ct.; w Schlan o 1 ct.; w Temeszwarze o 1 ct.; w Zara o 1 ct ; w Znaim o 1 ct.;				
191	—	*Wydatek mniejszy* z powodu ściągniętego zwrotu za nieprzyjęcie się zaszczepionej krowianki.	592	—	—	—
—	5.208	Różnica z powodu niestałości wydatków tego rodzaju zarachowanych na podstawie przedłożonych rachunków przez c. k. Namiestnictwo.	—	—	336	93
191	5.208		592	—	336	93
	5.017					
—	59	Drobna różnica z powodu niestałości wydatków tego rodzaju.				
1.759	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, że tylko 5 posad lekarzy okręgowych było obsadzonych przy końcu r. 1892.				
1.759	59		—	—	—	—
1.700						
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 28. marca, 2., 4. i 8. kwiet. 1892. zł.
VI.		Z przeniesienia .	8.174	—	8.174
	43	Towarzystwo ochronek chrześciańskich we Lwowie . .	500	—	500
	44	Towarz. Miłosierdzia pod godłem „Opatrzności“ we Lwowie	1.200	—	1.200
	45	Zarząd zakładu osieroconych dziewcząt im. ks. Józefa Ziemiańskiego w Przemyślu	500	—	500
	46	Zarząd Towarzystwa weteranów z r 1831. w Krakowie	2.700	—	2.700
	47	Komitet wykonawczy opieki weteranów z r. 1831. we Lwowie	1.800	—	1.800
	48	Zakład św. Józefa dla chorych nieuleczalnych i wyzdrowieńców we Lwowie	1.000	—	1.000
	49	Lecznice lwowskie, do rozporządzalności Wydziału krajowego	1.000	—	1.000
		Suma rubryki VI. .	16.874	—	16.874
VII.		**Wydatki na cele wykształcenia i oświaty.**			
	50	Akademia umiejętności w Krakowie	25.000	—	25.000
	51	Rada szkolna krajowa, na pokrycie niedoboru funduszu szkolnego krajowego	1,224.205	01	1,181.756
	52	Rada szkolna krajowa, na pokrycie niedoboru krajowego funduszu szkolnego emerytalnego	119.240	—	119.240
	53	Sześciu członków Rady szkolnej krajowej po 1.200 zł. .	6.100	—	7.200
	54 63	Zakład głuchoniemych we Lwowie:			
		a) na stypendya dla 70. wychowanków . . 8.400 zł.			8.900
		b) na utrzymanie zakładu . . . . . 500 „	8.900	—	400
	64	Szkoła głuchoniemych Izaaka Bardacha we Lwowie . .	400	—	2.000
	65	Zakład ciemnych we Lwowie	2.000	—	1.000
	66*a*)	Towarzystwo gimnastyczne „Sokół“ we Lwowie . . .	1.000	—	500
	66*b*)	„ „ „ w Krakowie . .	500	—	500
	66*c*)	Dla Towarzystw gimnastycznych „Sokół“, ryczałt do rozpodzenia Wydziału krajowego	500	—	7.000
	67	Szkoła sztuk pięknych w Krakowie, XIV. rata umorzenia pożyczki na budowę gmachu	7.000	—	8.000
	68	Teatr polski w Krakowie, do rozporządzenia Wydziału krajowego	8.000	—	4.200
	69	Teatr polski we Lwowie, zasiłek stały	4.200	—	
	70	Teatr polski i opera polska we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego:			
		a) dramat i komedya . . . . 10.000 zł.			20.000
		b) opera polska . . . . . 10 000 „	20.000	—	
		Do przeniesienia .	1,427.045	01	1,385.696

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—		—	—	—	—
—	—					
—	42.449	*Wydatek wiekszy*, wedle specyalnego zamknięcia rachunków funduszu szkolnego krajowego.				
1.100	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ członek Rady szkolnej krajowej J. O. Jerzy książę Czartoryski, od 14. Marca 1892. należytości swojej nie podniósł, jak obok wykazana należytość bierna, poprzednikowi zaś jego zamknięto pobory z końcem Stycznia 1892.	—	—	956	66
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
1.100	42.449		—	—	956	66

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
VII.		Z przeniesienia . .	1,427.045	01	1,385.696
	71	Teatr ruski pod zarządem Towarzystwa „Besida“ . .	7.250	—	7.250
	72	Towarzystwo muzyczne w Krakowie	800	—	800
	73	Konserwatoryum Towarzystwa muzycznego w Krakowie .	2.000	—	2.000
	74	Towarzystwo muzyczne we Lwowie	3.000	—	3.000
	75	„ „Harmonia“ we Lwowie	300	—	300
	76*a*)	„ śpiewackie „Lutnia“ we Lwowie . . .	500	—	500
	76*b*)	„ „ „Bojan“ „ „ jednorazowo .	200	—	200
	77	Stypendya dla uczniów i uczennic seminaryów nauczycielskich i kursów przygotowawczych do rozporządzenia Rady szkolnej krajowej	41.882	—	42.000
	78	Na internat nauczycielski Sióstr Nazaretanek w Krakowie, stała subwencya (do rozporządzenia Rady szkolnej krajowej)	1.000	—	1.000
	79	Dla uczniów internatu przy seminaryum nauczycielskiem w Krakowie (do rozporządzenia Rady szkolnej krajowej)	3.000	—	3.000
	80-81	Internat św. Jozafata we Lwowie, na utrzymanie 15. uczniów seminaryum naczycielskiego w bursie (do rozporządzenia Wydziału krajowego)	2.250	—	2.250
	82	Internatowi ks. Zmartwychwstańców we Lwowie (do rozporządzenia Wydziału krajowego)	4.500	—	4.500
	83	Księdza Siemiaszki dom schronienia dla opuszczonych i moralnie zaniedbanych chłopców w Krakowie . . .	500	—	500
	84	Jedno stypendyum im. Matejki dla uczniów szkoły sztuk pięknych w Krakowie	1.000	—	1.000
	85	*a*) Na wydawnictwo polskich podręczników dla szkół średnich . . . . . 2.000 zł. *b*) Na wydawnictwo ruskich książek szkolnych . . . . . 4.180 „ (do rozporządzenia Rady szkolnej krajowej .	6.180	—	6.180
	86	Zasiłek dla czasopisma „Szkoła“	500	—	500
	87	„ „ „ „Muzeum“	1.000	—	1.000
	88	„ „ „ „Kosmos“	400	—	400
	89	„ „ ruskiej gazety „Uczytel“, (do rozporządzalności Wydziału krajowego)	500	—	500
	90	Zasiłek na utrzymanie wyprawy naukowej, pracującej w archiwum watykańskiem pod kierunkiem profesora uniwersytetu Jagiellońskiego Dra Stanisława Smolki (III. rata z trzechlecia 1890–1892).	1.500	—	1.500
	91	Dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach, ryczałt (do rozporządzenia Wydziału krajowego) . . .	3.000	—	3.000
		Do przeniesienia .	1.508.307	01	1,467.076

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
1 100	42.449		—	—	956	66
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
118	—	*Wydatek mniejszy* z powodu interkalaryów.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	-					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
1.218	42.449		—	—	956	66

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
VII.		Z przeniesienia .	1,508.307	01	1 467.076
	92*a)*	Dla fundacyi „Macierz polska“, na wydawnictwo dzieł i peryodycznych pism ludowych	5.000	—	5.000
	92*b)*	„Macierz szkolna“ dla księstwa Cieszyńskiego . . .	500	—	500
	93	Dla Towarzystwa „Proświta“, na wydawnictwo dzieł ludowych	1.500	—	1.500
	93*a)*	Aleksander Barwiński, c. k. profesor seminaryum nauczycielskiego w Tarnopolu, na dalsze wydawnictwo historycznej biblioteki (do rozporządzenia Wydziału krajowego)	500	—	500
	93*b)*	Ks. Dżułyński, gr. kat. paroch w Łapszynie, na wydawnictwo ruskie „Posłannyk“ i „książeczki ruskie“ (do rozporządzenia Wydziału krajowego)	400	—	400
	93*c)*	Redakcya dwutygodnika dla dzieci „Dzwinok“ (do rozporządzenia Wydziału krajowego)	100	—	100
	94	Na stypendyum dla ucznia Wydziału lekarskiego w Krakowie oddającego się studyom w szkole operacyjnej .	500	—	500
	95	Wydawnictwo dziełek ludowych we Lwowie (do rozporządzenia Wydziału krajowego)	1.000	—	1.000
	96*a)*	Towarzystwo „przymierze braci“ (Agudas Achim, do rozporządzenia Wydziału krajowego)	300	—	300
	96*b)*	Towarzystwo „Oświaty ludowej“ we Lwowie (do rozporządzenia Wydziału krajowego)	1.000	—	1.000
	96*c)*	Towarzystwo „Oświaty ludowej“ w Krakowie (do rozporządzenia Wydziału krajowego)	1.000	—	1.000
	96*cc)*	Towarzystwo „Oświaty ludowéj“ w Tarnowie (do rozporządzenia Wydziału krajowego)	100	—	100
	96*d)*	Towarzystwo historyczne we Lwowie, na jego wydawnictwa (do rozporządzenia Wydziału krajowego) . . .	700	—	700
	96*ef)*	Ryczałt na zasiłki dla burs mieszczących ubogą młodzież polską i ruską (do rozporządzenia Rady szkolnej krajowej)	3.100	—	3.100
	96*gh)*	Dla stowarzyszeń akademickich, ryczałt (do rozporządzenia Wydziału krajowego w porozumieniu z Senatem akademickim)	700	—	700
	96*i-l)*	Towarzystwo im. Adama Mickiewicza, na wydawnictwo pamiętnika.	200	—	200
	96*m)*	Stowarzyszeniom rzemieślniczym we Lwowie i na prowincyi, ryczałt (do rozporządzenia Wydziału krajowego) .	1.100	—	1.100
	97	Zarząd główny towarzystwa pedagogicznego na lwowską kolonię wakacyjną	200	—	200
	97*a)*	Armhaus Antoni, nauczyciel szkoły pospolitej na Dajworze w Krakowie, dodatek osobisty, aż do osiągnięcia płacy 900 zł.	99	96	100
		Do przeniesienia .	1,526.306	97	1,485.076

Fundusz krajowy. **Wydatki.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
1.218	42.449		—	—	956	66
—	—					
—	—					
—	—				

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
VII.		Z przeniesienia .	1,526.306	97	1,485.076
	97*b*)	Stowarzyszenie „Przytulisko wiedeńskie“	100	—	100
	97*c*)	Stowarzyszenie nauczycielek w Krakowie, jednorazowy dodatek na budowę domu (do dyspozycyi Wydziału krajowego)	1.000	—	1.000
	97*d*)	Dla szkoły Sióstr Felicyanek w Uhnowie, jednorazowy datek	300	—	300
		Suma rubryki VII. .	1,527.706	97	1,486.476
VIII.		**Utrzymanie pomników historycznych.**			
	98	Na utrzymanie kancelaryj konserwatorskich we Lwowie i w Krakowie, sporządzanie i publikacye naukowych i urzędowych spisów pomników znajdujących się w naszym kraju	3.000	—	3.000
	99	Na restauracyę kościoła parafialnego w Bieczu, II. połowa z przyznanych 5.000 zł.	2.500	—	2.500
	99*a*)	Na restauracyę pomników Ostrogskich i Tarnowskich w katedrze tarnowskiej, II. połowa z przyznanych 2.400 zł. .	1.200	—	1.200
	99*b*)	Na restauracyę kościoła i grobu zasłużonych na Skałce w Krakowie, 1. połowa z subwencyi 4.000 zł. . . .	2.000	—	2.000
	100	Badanie i ocalanie zabytków starożytnych, piśmiennych i archeologicznych, dla zakładu narodowego im. Ossolińskich we Lwowie	500	—	500
	101	Stała subwencya dla Muzeum narodowego w Krakowie .	500	—	500
	102	Krajowe archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie:			
		a) Dyrektor we Lwowie	1.200	—	1.200
		b) „ w Krakowie	999	96	1.000
		c) Adjunkt we Lwowie, płaca 1.200 zł., dodatek aktywalny 200 zł. i dwa dodatki pięcioletnie po 80 zł. .	1.560	—	1.560
		d) Adjunkt w Krakowie, płaca 1.200 zł., dodatek aktywalny 200 zł. i dwa dodatki pięcioletnie po 80 zł. .	1.560	—	1.560
		e) 4 aplikantów we Lwowie, adjuta po 300 zł. . .	1.187	50	1.200
		f) 2 „ w Krakowie, adjuta po 300 zł. . .	600	—	600
		g) Czynsz za najem lokalu we Lwowie . . .	600	—	600
		h) Stróże	840	—	840
		i) Opał, potrzeby kancelaryjne i rozmaite inne wydatki	317	93	500
		k) Dożywotne zaopatrzenie Jadwigi Liske . .	300	—	300
		Suma rubryki VIII.	18.865	39	19.060

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
1.218	42.449		—	—	956	66
—	—					
—	—					
—	—					
1.218	42.449		—	—	956	66
	41.231					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
13	—	*Wydatek mniejszy* z powodu *intercalare.*				
—	—					
—	—					
—	—					
182	—	*Wydatek mniejszy*, wedle potrzeby w tym roku.				
—	—					
195	—		—	—	—	

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
IX.		**Kwaterunkowe żandarmeryi.**			
	103-117 i 119	Na koszta kwaterunkowe	158.492	79½	153.412
	118	Na urządzenie nowych koszar otworzyć się mających . .	698	22	1.000
	120	Na koszta administracyi gmachu żandarmeryi . . .	2.054	33	1.474
	121	Na pokrycie niedoboru funduszu budowy gmachu żandarmeryi, na dalsze roboty dodatkowe i na urządzenia w tymże gmachu (*nadzwyczajne*)	*7.713*	—	*7.713*
		Suma rubryki IX. .	168.958	34½	163.599

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
—	5.081	*Wydatki* ogółem *większe* o . . . . . 4.779 zł. wedle rachunków złożonych przez c. k. komendę żandarmeryi do L. W. 46.831/1893. Uwzględniwszy jednak korelatywne zwroty tych wydatków, uwidocznione w rubryce XIII. dochodów, które wykazują większe od sumy preliminowanej wpływy o . 2.496 „ okazuje się *właściwe przekroczenie* tylko o kwotę . . . . . 2.283 zł. spowodowane głównie podniesieniem czynszu najmu pomieszkań w ciągu roku.				
302	—					
—	580	*Wydatek większy.* ponieważ poniesiono następujące budżetem nieprzewidziane koszta: *a*) robót ślusarskich (L. W. 13.504/1892) . . . . . 147 zł. 17 ct. *b*) osuszenia lokalu na areszt (L. W. 58.054/1892) . . . . 150 „ 95 „ *c*) malowania niektórych ubikacyj (L. W. 49.647/1893) . . . 382 „ 54 „ Razem . . . 680 zł. 66 ct.				
—	—					
302	5.661	Z uwagi, że w sumie . . . . 168.958 zł. 34½ ct.	—	—	—	—
	5.359	mieści się kwota pod poz. 121. wykazana . . . . . 7.713 „ — „ na *nadzwyczajne* potrzeby gmachu żandarmeryi, właściwy wydatek *zwyczajny* tej rubryki wyniósł . . . 161.245 zł. 34½ ct.				

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana według ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
X.		**Drogi krajowe.**			
		Sumaryczne zestawienie rubryki X.			
	A)	Koszta zarządu (zwyczajne)	133.093	06	130.459
		„ „ *(nadzwyczajne)*	—	—	*50.000*
	B)	Nowe budowy *(nadzwyczajne)*	*49.137*	*29*	399.600
	C)	Utrzymanie (zwyczajne)	389.699	80	270.000
	D)	Zasiłki (zwyczajne)	260.408	40	*20.000*
		„ *(nadzwyczajne)*	*20.000*	—	2.400
	E)	Wydatki na myta (zwyczajne)	2.191	72	*3.000*
		„ „ „ *(nadzwyczajne)*	*1.951*	*05*	4.385
	F)	Zaopatrzenia (zwyczajne)	4.588	98	—
		„ *(nadzwyczajne)*	—	—	
		Razem { zwyczajne . . .	789.981	96	806.844
		{ *nadzwyczajne* . . .	*71.088*	*34*	*73.000*
		Suma rubryki X. . . .	861.070	30	879.844
		Poszczególnienie.			
		A. Koszta zarządu.			
	122	*Płace urzędników i sług.*			
		a) 4 inżynierów I. klasy na prowincyi po . . 1.500 zł.	6.000	—	6.000
		b) 3 „ II. „ „ „ „ . . 1.200 „	3.600	—	3.600
		c) 4 „ przydzielonych do oddziału technicznego Wydziału krajowego po . . 1.200 zł.	4.800	—	4.800
		d) 3 pełniących obowiązki inżynierów na prowincyi w Kamionce, Rzeszowie i Nowym Targu po . . . . . 1.200 zł.	3.600	—	3.600
		e) 1 pełniący obowiązki inżyniera w Buczaczu . .	1.000	—	1.000
		f) 1 „ „ „ w Słotwinie . .	900	—	900
		g) 1 pełniący obowiązki inżyniera w Tarnopolu . .	800	—	800
		h) 1 „ „ w Gorlicach . .	500	—	500
		i) 22 konduktorów I. klasy po . . . 500 zł.	11.339	98	11.000
		k) 20 „ II. „ „ . . . 400 „	7.986	41	8.000
		l) pomocników inżynierów okręgowych (dyurnistów) po 2 zł. dziennie	4.512	71	4.392
		Do przeniesienia .	45.039	10	44.592

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
229	2.863		1.514	68	5	38
—	—		—	—	—	—
863	—		*37*	*69*	*1.400*	—
9.900	—		194	62½	10.533	56
9.592	—		2.980	41	2	—
—	—		—	—	—	—
239	31		48	75	13	40
1.049	—		—	—	—	—
224	428		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
20.184	3.322		4.738	46½	10.554	34
1.912	—		*37*	*69*	*1.400*	—
22.096	3.322		4.776	15½	11.954	34
18.774						
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
	340	*Wydatki większe* z powodu udzielenia kwartału pośmiertnego wdowie po konduktorze Hilarym Hrankowskim.				
14	—	*Wydatki mniejsze* z powodu interkalaryów.				
—	121					
14	461	*Wydatki* nieznacznie *większe* z powodu nadzwyczajnych czynności w biurze technicznem, wskutek których musiano użyć obcych sił do pomocy.	—	—	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
X.		Z przeniesienia .	45.039	10	44.592
		m) 337 drożników po 150 zł.	50.555	59½	50.550
		Do tego udzielone zaliczki na płace . . 1.597 zł. 50 ct.			—
		po potrąceniu ściągniętych rat bieżących . 458 „ 68 „	1.138	82	
	123	*Pięciolecia.*			
		a) dla 7 inżynierów	2.340	—	2.340
		b) „ 7 pełniących obowiązki inżyniera	1.609	—	1.609
		c) „ 31 konduktorów.	2.190	94	2.297
	124	*Ryczałty.*			
		a) Koszta podróży na obowiązkowe zwiedzanie dróg . .	12.667	16	12.560
		b) Koszta kancelaryjne	1.079	94	1.128
		c) Na umieszczenie biur	700	—	760
		d) Dodatki za prowadzenie oddziałów konduktorskich: dla inżynierów w Krakowie i Tarnopolu	500	—	500
	125	*Remuneracye i zapomogi.*			
		a) Renumeryacye dla urzędników i służby drogowej . .	2.999	—	3.000
		b) Zapomoga stała ryczałtowa, przyzwolona przez Wysoki Sejm dla konduktorów po 100 zł.	2.238	12	2.123
	126	Sprawienie, uzupełnienie i naprawa wzorów i naczyń dla Oddziału technicznego, inżynierów okręgowych i konduktorów	3.476	00½	3.000
	127	Koszta podróży dla inżynierów Wydziału krajowego, delegatów, inspektorów i komisyi nadzwyczajnych	6.559	38	6.000
		Suma kosztów zarządu { zwyczajne . .	133.093	06	130.459
		{ *nadzwyczajne* . .	—	—	—
		Razem . .	133.093	06	130.459

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
14	461		—	—	—	—
—	6	*Wydatki większe* według rzeczywistej potrzeby.				
—	1.139	*Wydatki większe* z powodu zaliczek udzielonych na płace inżynierom i konduktorom, pokryte w zupełności przypisaną obok należytością czynną zaś w roku 1893 w myśl życzenia komisyi budżetowej nie udzielano zaliczek na płace z pozycyi Rubr. X. przeznaczonej na płace.	1.138	82	—	—
—	—					
106	—	*Wydatki mniejsze* wyrównują się przez zapomogi dla konduktorów przy poz. 125. *b.*)				
—	107					
48	—	*Wydatki większe* wyrównują się przez zaoszczędzenie przy pozycyach 124 *b*,) *c.*)				
60	—					
—	—					
1	—					
—	115	*Wydatki większe* znajdują usprawiedliwienie przy poz. 123. *c.*)				
—	476	*Wydatki większe* z powodu rzeczywistej potrzeby a mianowicie z powodu zakupna walca drogowego.	12	90	—	—
—	559	*Wydatki większe* z powodu wypłaconych kosztów podróży i dyet w kwocie 541 zł. 80 ct. członkom ankiety w sprawie kolei lokalnych; zresztą zaś znajduje częściowe pokrycie w przypisanej obok należytości czynnej.	362	96	5	38
229	2.863		1.514	68	5	38
—	—		—	—	—	—
229	2.863		1.514	68	5	38
	2.634					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
X.		**B. Nowe budowy dróg krajowych.**			
		Wydatki nadzwyczajne,			
	128	*a*) Na budowę drogi z Przeworska do Kańczugi . . . . . 84.001 zł. 54 ct.			
		Po odtrąceniu subwencyi:			
		1. od Skarbu Państwa . . . 45.000 zł. — ct.			
		2. zaliczka zwrotna z poz. *b.* . . 7.871 „ „			
		3. rózne zwroty . . . . 1.130 „ 12 „			
		54.001 zł. 12 ct.	*30.000*	*42*	*30.000*
		b) Na rekonstrukcyę dróg	*19 136*	*87*	*20.000*
		Razem budowa . .	*49 137*	*29*	*50.000*
		C. Utrzymanie dróg krajowych.			
	129	Borszczów-Okopy . . . . . kilometrów 53.265	4.507	36½	
		Borszczów-Kolędziany . . . . „ 21.550	2.452	—	
		Brzeżany-Złoczów . . . . „ 38.000	6.797	45½	
		Buczacz-Tłuste . . . . „ 38.045	5.277	19	
		Czorsztyn Zabornia . . . . „ 40.540	5.445	26	
		Czortków-Skała . . . . „ 36.000	6 323	68	
		Czyżyny-Cło . . . . „ 12.966	9.839	76	
		Dembica-Nadbrzezie . . . . „ 83.266	9.585	36½	
		Dynów-Przeworsk . . . . „ 11.200	2.317	72	
		Dynów-Sanok . . . . „ 45.355	6.774	20	
		Gorlice-Konieczna . . . . „ 30.580	3.834	15	
		Horodenka-Załucze . . . . „ 30.695	5.413	86	
		Husiatyn-Kopeczyńce . . . . „ 24.550	6.954	18	
		Jarosław-Bełzec . . . . „ 73.218	20 562	84	
		Iwanie-Mossorówka . . . . „ 10.617	838	48½	
		Kraków-Baran . . . . „ 14.640	18.878	76	
		Kraków-Chełmek . . . . „ 54.620	13.546	41	
		Krościenko-Szczawnica . . . „ 5.810	603	65	
		Krasne-Busk . . . . „ 6.257	358	09½	
		Lwów-Rohatyn . . . . „ 66.925	12 787	49	
		Lwów-Stojanów . . . . „ 75.800	21.966	90	
		Monasterzyska-Buczacz . . . „ 19.000	4.481	30	
		Buczacz-Czortków . . . . „ 29.379	8.327	74	
		Nowy Targ-Zakopane . . . . „ 24.800	5 307	02	
		Przemyśl-Sanok . . . . „ 68.420	11.677	88	
		Rohatyn-Tarnopol . . . . „ 83.300	25.812	90	
		Rzeszów-Nadbrzezie . . . . „ 93.000	18.063	54	
		Sędziszowska . . . . „ 0.569	172	80	
		Do przeniesienia klm. 1.092·967	238 907	99½	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
863	—	*Wydatki mniejsze* według rzeczywistej potrzeby.	15	19	—	—
			22	50	1.400	—
863	—		37	69	1 400	—
			—	—	—	—
			—	—	1.480	50
			—	—	1.586	02
			—	—	120	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	400	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	284	25
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			84	—	—	—
			110	62½	—	—
			—	—	—	—
			—	—	1.628	87
			—	—	1.541	79
			—	—	—	—
			194	62½	7.041	43

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892 zł.	Dochody w roku 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
X.		Z przeniesienia klm. 1.092·967	238.907	99½	
		Sielec-Kłubowce . . . . . „ 29·500	4.371	57	
		Tłumacz-Zaleszczyki . . . . . „ 61·800	11.783	61½	
		Słotwina-Brzesko-Sącz . . . . . „ 45·157	11.190	24	
		Smykowce-Suchostaw . . . . . „ 60 080	17.431	10	
		Stanisławów-Bursztyn . . . . . „ 39·256	4 220	83	
		Strussów-Buczacz . . . . . „ 42·666	5 462	48	
		Tarnopol-Podwołoczyska . . . . . „ 43·237	11 036	46	
		Tarnopol-Zbaraż . . . . . „ 19 650	6 125	16	
		Tarnów-Szczucin . . . . . „ 36·570	5 871	78	
		Tyśmienica-Kołomyja . . . . . „ 46·506	8.620	63	
		Zakliczyn-Sącz-Niedzica . . . . . „ 94·000	13.168	90	
		Zaleszczyki-Skała . . . . . „ 53 100	7 320	44	
		Zator-Sucha . . . . . „ 35·075	10.548	15	
		Zborów-Założce . . . . . „ 28 351	5.740	64	
		Zimnawoda Hoszany . . . . . „ 31·520	6.825	63	
		Żółkiew-Krystynopol . . . . . „ 41 510	21 074	18	
		Suma kosztów utrzymania dróg — kilometrów 1.800·945	389 699	80	399·600
		D. Zasiłki.			
	130	*a) Dla dróg powiatowych.*			
		W powiatach:			
		1. Wydane w roku 1891 na budowę dróg powiatowych z rachunku roku 1892 a potrącone w zamknięciu rachunku za rok 1891 . . . . . 16.080 zł. — ct.			
		2. Biała, na budowę drogi Biała-Jawiszowice . . . . . 5.000 „ — „			
		3. Borszczów, na budowę drogi Ujście biskupie-Jezierzany . . . . . 5.000 „ — „			
		4. Brody, na budowę drogi Brody-Założce-Tarnopol . . . . . 9.000 „ — „			
		5. Chrzanów na budowę drogi Chrzanów-Zator . . . . . 1.000 „ — „			
		6. Cieszanów, na budowę drogi Dachnów-Lubaczów . . . . . 9.000 „ — „			
		7. Czortków, na bndowę drogi Jagielnica-Ułaszkowce . . . . . 8.000 „ — „			
		Do przeniesienia . 53.080 zł. — ct.			

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
			194	62½	7·041	43
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	534	—
			—	—	2 425	36
			—	—	—	—
			—	—	163	85
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	—	—
			—	—	368	92
			—	—	—	—
9 900	—	Oszczędność ta nie jest rzeczywistą, jak dowodzi obok wykazana należytość bierna, gdyż przedsiębiorcy nie wykończyli w terminie robót za które wypłata należytości nastąpiła pod 30 Czerwca 1893.	194	62½	10.533	56

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
X.	130	Z przeniesienia . 53.080 zł. ct.			
		8. Drohobycz, na budowę drogi Borysław-Schodnica . . . . . 3.000 „ — „			
		9. Grybów na budowę drogi Florynka-Krzyżówka . . . . . 1.500 „ — „			
		10. Kołomyja, na budowę drogi Kołomyja-Obertyn . . . . . 3.166 „ 89 „			
		11. Kolbuszowa, na budowę drogi Kolbuszowa-Sokołów . . . . . 4.000 „ — „			
		12. Łańcut, na budowę drogi Łańcut Kańczuga . . . . . 3.000 „ — „			
		13. Rzeszów, na budowę drogi Tyczyn-Jawornik . . . . . 4.000 „ — „			
		14. Sokal, na budowę drogi Krystynopol-Sokal . . . . . 5.000 „ — „			
		15. Trembowla, na budowę drogi Trembowla-Skałat . . . . . 5.000 „ — „			
		16. Wadowice, na budowę drogi Wadowice-Brzeźnica . . . . . 2.000 „ — „			
		17. Zaleszczyki, na budowę drogi Uście-czko-Jazłowiec . . . . . 3.000 „ — „			
		18. Złoczów, na budowę drogi Złoczów Ożydów . . . . . 3.000 „ — „			
		19. Żółkiew, na budowę drogi Żółkiew Krechów-Fujna . . . . . 5.000 „ — „			
		94.746 zł. 89 ct.			
		Po odtrąceniu:			
		a) zaliczonych na rachunek r. 1893 zasiłków Wydziałom powiatowym na drogi powiatowe . . 14.006 zł. — ct.			
		b) Od Wydziału powiatowego w Cieszanowie, zwrot zasiłku na budowę drogi Dachnów-Lubaczów . 4.500 „ — „			
		c) od Wydziału powiatowego w Drohobyczu zwrot kosztów podróży i dyet pomocnika technicznego Rozwadowskiego i Biernackiego . . 182 „ 80 „ 18.688 „ 80 „	76 058	09	
		Do przeniesienia .	76.058	09	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
X.		Z przeniesienia .	76.058	09	
	130	*b) Dla dróg gminnych.*			
		W powiatach:			
		1. Wydane w roku 1891 na budowę dróg gminnych z rachunku r. 1892 a potrącone w zamknięciu rachunku za rok 1891 . . . . . 29.497 zł. 05 ct.			
		2. Bóbrka, na budowę drogi z Bóbrki do Romanowa, z Wodnik do Kurowic i z Bortnik do Holeszowa . . . . 9.500 „ — „			
		3. Bochnia, na budowę drogi Nadwiślańskiej i Marszowice-Podłęże . . 6.951 „ 01 „			
		4. Brzeżany, na budowę drogi Litatyn-Kozowa . . . . . 4.000 „ — „			
		5. Buczacz, na budowę drogi Korościatyn-Zadarów Ujście zielone . . . 4.000 „ — „			
		6. Gorlice, na budowę drogi Ropa-Wysowa 3.000 „ — „			
		7. Husiatyn, na budowę drogi Husiatyn-Hadynkowce, Husiatyn - Postołówka, Chorostków-Mszaniec i Husiatyn-Probużna . . . . . 9.000 „ — „			
		8. Jarosław, na odbudowanie mostu na Wiszni pod Michałówką . . . 500 „ — „			
		9. Jasło, na budowę drogi z Kobyla do Twierdzy . . . . . 1.500 „ — „			
		10. Jaworów, na budowę drogi Jaworów-Sądowa Wisznia . . . . . 7.000 „ — „			
		11. Kolbuszowa, na budowę drogi Raniżów-Sokołów . . . . . 3.000 „ — „			
		12. Krosno, na budowę drogi w Iwoniczu 2.000 „ — „			
		13. Limanowa, na budowę drogi Krasne-Tymbark . . . . . 3 000 „ — „			
		14. Lwów, na budowę drogi Podliski-Jaryczów . . . . . 5.000 „ — „			
		15. Łańcut, na budowę drogi Urzejowice-Krzeczowice . . . . . 1.000 „ — „			
		16. Melec, na budowę drogi Radomyśl-Czarna . . . . . 2.000 „ — „			
		17. Mościska, na budowę drogi z Dmytrowic ku Samborowi . . . . 2.500 „ — „			
		18. Myślenice, na budowę drogi Pcim-Jordanów . . . . . 1.500 „ — „			
		Do przeniesienia . 94.948 zł. 06 ct.	76.058	09	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
X.		Z przeniesienia . 94.948 zł. — ct.	76.058	09	
	130	19. Nadwórna, na budowę drogi Nadwórna-Markowce i na budowę mostu na Prucie między Delatynem a Zarzeczem 8.000 „ — „			
		20. Nisko, na budowę drogi Ulanów-Zarzecze i Jeżowe-Nart . . . . 2.092 „ 39 „			
		21. Nowy Targ, na budowę dróg w Zakopanem i z Zakopanego przez Jaszczurówkę do Łysej Polany . . . 11.250 „ — „			
		22. Przemyśl, na budowę drogi Przemyśl-Husaków . . . . . 3.500 „ — „			
		23. Przemyślany, na budowę drogi Kurowice-Bóbrka . . . . . 1.500 „ — „			
		24. Rawa, na rekonstrukcye mostów w powiecie . . . . . 2.000 „ — „			
		25. Rohatyn, na budowę drogi z Chodorowa do Rohatyna . . . . 27.213 „ 70 „			
		26. Sanok, na budowę drogi z Sanoka do Bukowska . . . . . 4.000 „ — „			
		27. Sambor, na budowę drogi Sambor-Mościska . . . . . 2.000 „ — „			
		28. Nowy Sącz, na budowę dróg Nowy Sącz-Librantowa-Bobowa i Krynica-Tylicz . . . . . 11.000 „ — „			
		29. Skałat, na budowę drogi Grzymałów-Sorocko-Trembowla . . . . 6.000 „ — „			
		30. Śniatyn, na budowę drogi Zabłotów-Załucze . . . . . 2.000 „ — „			
		31. Tarnów na budowę drogi Tarnów-Wałki i Tuchów-Olszyny . . . 6.000 „ — „			
		32. Tarnopol na budowę drogi Tarnopol-Kozówka-Grzymałów i z Iwaczowa do Obarzaniec . . . . . 6.000 „ — „			
		33. Turka, na budowę drogi z Turki do Lutowisk . . . . . 2.000 „ — „			
		34. Wadowice. na budowę drogi Zembrzyce-Biertowice . . . . . 3.000 „ — „			
		35. Wieliczka, na budowę drogi Świątniki-Mogilany, Świątniki górne-Gorzków i Krasne-Żerosławice-Kępanów . . 4.100 „ — „			
		36. Zbaraż, na budowę drogi Zbaraż-Podwołoczyska i Zbaraż Berezowica . 8.000 „ — „			
		Razem . . 204.604 „ 15 „			
		Do przeniesienia .	76.058	09	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
X.		Z przeniesienia	204.604 zł. 15 ct.	76.058	09	
	130	Po potrąceniu:				
		a) zaliczonych na rachunek roku 1893 zasiłków udzielonych Wydziałom powiatowym . . .	28.013 zł. 86 ct.			
		b) od c. k. Dyrekcyi lasów i domen na budowę drogi z Krynicy do Tylicza . .	5.500 „ — „			
		c) od Wydziału powiatowego w Drohobyczu zwrot kosztów podróży i dyet inżynierów delegowanych do budowy drogi Borysław-Schodnica .	220 „ 36 „			
		d) od Wydziału pow. we Lwowie zwrot kosztów podróży inżynierów Szyszkowskiego i Barzykowskiego	100 „ 48 „			
		e) od Wydziału pow. w Nowym Targu zwrot reszty z kredytów na budowę dróg . . .	103 „ 48 „			
		f) od Wydziału pow. w Nisku zwrot kosztów trasowania drogi Rozwadów-Majdan	92 „ 39 „			
		g) od Wydziału pow. w Nowym Sączu zwrot reszty z kredytów na budowę drogi Krynica-Tylicz	411 „ 20 „			
		h) od Wydziału pow. w Turce zwrot kosztów w sprawie budowy drogi z Turki do Lutowisk . .	43 „ 56 „			
		i) od Wydziału pow. w Rohatynie datek na budowę drogi Chodorów-Rohatyn .	3.000 „ — „			
		Do przeniesienia .	37.485 zł. 33 ct.	204.604 zł. 15 ct.	76.058	09

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
X.	130	Z przeniesienia .	37.485 zł. 33 ct. 204.604 zł. 15 ct.	76.058	09	
		k) od inżyniera Szyszkowskiego zwrot reszty z kredytu L. W. 18 910/92 . .	34 „ 98 „			
		l) od inżyniera Kurniewicza zwrot ryczałtu na objazdy . .	111 „ 32 „ 37.631 „ 63 „	166.972	52	
		c. Wydatki na kontrolę i pomoc techniczną.				
		Koszta podróży i dodatki budowlane dla inżynierów, elewów i pomocników technicznych delegowanych do budowy dróg powiatowych i gminnych, oraz koszta trasowania . .		6.967	36	250.000
		Razem . .		249.997	97	
	131	*Datki konkurencyjne na budowę i utrzymanie publicznych dojazdów kolejowych.*				
		W powiatach:				
		1. Wydane w r. 1891 na budowę i utrzymanie dojazdów kolejowych na rachunek r. 1892 a potrąconych w zamknięciu rachunku za r. 1891 . . .	125 zł. 88 ct.			
		2. Biała, na utrzymanie dojazdu kolejowego do stacyi w Białej, Jawiszowicach Kozach i Kętach . . .	146 „ 71 „			
		3. Bochnia, na utrzymanie dojazdu kolejowego do stacyi w Kłaju . .	8 „ 67 „			
		4. Bóbrka, na budowę dojazdu kolejowego do stacyi w Chodorowie. . .	2.067 „ — „			
		5. Brody, na budowę dojazdu kolejowego do stacyi w Zabłotcach . . .	2.000 „ — „			
		6. Cieszanów, na budowę dojazdu kolej. do stacyi w Lubaczowie i na utrzymanie dojazdu kolejowego w Oleszycach	241 „ 17 „			
		7. Gorlice, na utrzymanie dojazdów kolejowych do stacyj w Bieczu, Gorlicach, Zagórzanach i Woli Łużańskiej	178 „ 36 „			
		8. Husiatyn, na utrzymanie dojazdu kolejowego do stacyi w Kopeczyńcach	78 „ — „			
		9. Jasło, na utrzymanie dojazdów kolejowych w tamtejszym powiecie . .	50 „ 63 „			
		10. Jarosław, na utrzymanie dojazdu kolejowego do stacyi w Jarosławiu .	10 „ 93 „			
		Do przeniesienia .	4.907 zł. 35 ct.	249.997	97	250.000

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
			2.980	41		
2	—		—	—	2	—
			2.980	41	2	—
2	—		2.980	41	2	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
X.	131	Z przeniesienia .	4.907 zł. 35 ct.	249.997	97	250.000
		11. Krosno, na utrzymanie dojazdu kolej. do stacyi w Iwoniczu . . .	2 „ 26 „			
		12. Limanowa, na ntrzymanie dojazdów kolejowych do stacyi w Tymbarku i Dobrej	165 „ 65 „			
		13. Mielec, na utrzymanie dojazdów kolej. do stacyi w Mielcu, Bróchowie i Dąbiu	63 „ 22 „			
		14 Nowy Targ, na utrzymanie dojazdu kolej. do stacyi w Chabówce . .	300 „ — „			
		15. Przemyśl, na utrzymanie d jazdu kolej. do stacyi kolej. w Żurawicy . .	82 „ 12 „			
		16. Przemyślany, na utrzymanie dojazdu kolejowego do stacyi w Zadwórzu .	23 „ 54 „			
		17. Rawa, na utrzymanie dojazdu kolej. do stacyi w Rawie i Uhnowie . .	106 „ 88 „			
		18. Rzeszów, na utrzymanie dojazdów kolejowych w tamtejszym powiecie .	400 „ — „			
		19. Sanok, na utrzymanie dojazdu kolej. do stacyi w Sanoku i Rymanowie .	19 „ 30 „			
		20. Sokal, na budowę i ntrzymanie dojazdów kolej. do stacyj w Bełzie, Krystynopolu i Sokalu	1.618 „ 62 „			
		21. Stryj, na utrzymanie dojazdów kolej. do stacyj w tamtejszym powiecie .	38 „ 41 „			
		22. Tarnobrzeg, na utrzymanie dojazdów kolej. w Baranowie, Chmielowie, Rozwadowie, Tarnobrzegu i Zbydniowie	233 „ 76 „			
		23. Tłumacz, na utrzymanie dojazdów kolej. do stacyi Tłumacz-Pałahicze, Oleszów i Niźniów	71 „ 40 „			
		24. Wieliczka, na utrzymanie dojazdu kolejowego do stacyi w Skawinie i Bierzanowie	248 „ 01 „			
		25. Złoczów. na budowę i utrzymanie dojazdów kolejowych do stacyj w Ożydowie, Olesku i Zarwanicy . .	2.425 „ 13 „			
		26. Żółkiew na utrzymanie dojazdu kolejowego do stacyi w Żółkwi . .	42 „ 44 „			
			10.748 zł. 09 ct.			
		Do przeniesienia .	10.748 zł. 09 ct.	249.997	97	250.000

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
2	—		2.980	41	2	—
2	—		2.980	41	2	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
X.	131	Z przeniesienia .	10.748 zł. 09 ct.	249.997	97	250.000
		Po odtrąceniu:				
		a) od Wydziału powiatowego w Nowym Targu, zwrot reszty z kredytu na budowę dojazdu kolejowego w Chabówce . .	89 zł. 34 ct.			
		b) od c. k. Dyrekcyi kolei państwowej w Krakowie, datek na utrzymanie dojazdu kolejowego w Chabówce	50 „ 15 „			
		c) od inspektora drogowego Glossera, zwrot reszty z kredytów .	198 „ 17 „	337 „ 66 „	10.410	43	20.000
	132	Na utworzenie zakładowego funduszu pożyczkowego w sumie 300.000 złr. dziesiąta rata		*20.000*	—	*20.000*
		Suma zasiłków { zwyczajnych . *nadzwyczajnych* .		260.408 *20.000*	40 —	270.000 *20.000*
		Razem . .		280.408	40	290.000
		E. Wydatki na myta.				
	133	Budowa i utrzymanie domków mytniczych (*nadzwyczajne*) .		*1.951*	*05*	*3.000*
	134	Koszta komisyjne, ogłoszenia, licytacye i inne drobne (*zwyczajne*)		2.030	48	2.000
	135	Przerwy z powodu wypadków elementarnych (*zwyczajne*) .		161	24	400
		Suma wydatków na myto { zwyczajne *nadzwyczajne* .		2.191 *1.951*	72 *05*	2.400 *3.000*
		Razem . .		4.142	77	5.400

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnio	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
2	—		2.980	41	2	—
9.590	—	*Wydatki mniejsze* według rzeczywistej potrzeby.				
—	—					
9.592	—		2.980	41	2	—
—	—		—	—	—	—
9.592	—		2.980	41	2	—
1.049	—	*Wydatki mniejsze* według rzeczywistej potrzeby.				
—	31	*Wydatki większe* znajdują pokrycie w powyższej pozycyi.	48	75	13	40
239	—	*Wydatki mniejsze* według rzeczywistej potrzeby.	—	—	—	—
239						
1.049	31		48	75	13	40
—	—		—	—	—	—
1.288	31		48	75	13	40
1.257						

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
X.		**F. Zaopatrzenia.**			
	136	Borzęcki Leonard, emerytowany konduktor rocznie	312	50	312
	137	Hlawaty Alojzy „ „ „	300	—	300
	138	Hryniewicz Wincenty „ „ „	20	31	244
	139	Ulanowski Rafał „ „ „	180	—	180
	140	Darowski Stanisław „ „ „	230	08	230
	141	Skwarczyński Jan „ „ „	481	—	481
	142	Niewiadomska z Hoszowskich Sabina, wdowa po inżynierze okręg. rocznie . . . . . 350 zł. 10 ct. i dla dwojga dzieci po 58 zł. . . 116 „ — „	466	10	466
	143	Pohowska Ewelina, wdowa po pełniącym obowiązki inżyniera rocznie . . . . . 200 zł. i dla czworga dzieci po 50 zł. . . . 200 „	400	—	400
	144	Szeliska Laura, wdowa po konduktorze rocznie . .	166	66	167
	145	Chodorowska Leokadya wdowa po konduktorze . . .	99	96	100
	146	Zarembiny Franciszki, wdowy po konduktorze, trojga dzieciom po 13 zł. rocznie	38	34	39
	147	Grzymałowa Melania, wdowa po konduktorze z rocznych . . . . . 250 zł. oraz dla czworga dzieci po 25 zł. . . . 100 zł.	350	—	350
	148	Zienkowiczowa Aleksandra, wdowa po inżynierze okręgowym, rocznie	600	—	600
	149	Reicher Stanisław, emerytowany konduktor rocznie . .	546	—	416
	149*a*)	Łuniewska Natalia, wdowa po inżynierze asystencie, jednorazowo	50	—	50
	149*b*)	Rondewald Eleonora, wdowa po konduktorze, jednorazowo .	50	—	50
	—	Hryniewicz Emilia, wdowa po konduktorze z rocznych . . . . . 325 zł.	298	03	—
		Razem .	4.588	98	4.386

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—					
224	—	Zamknięto pobory z dniem 31. stycznia 1892 z powodu śmierci.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	130	*Wydatki większe* z powodu, że przy układaniu preliminarza na rok 1892 reflektowano naj emeryturę konduktora Reichera tylko od lat spędzonych w służbie krajowej; gdy tymczasem przy wymiarze emerytury — co później nastąpiło — doliczono temuż konduktorowi 9 lat i 5 miesięcy spędzonych w służbie rządowej.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	298	Rozporządzeniem z d. 11. Października 1892 L. W. 43415 pensya wdowia o rocznych 325 zł. od 1. Lutego 1892.				
224	428		—	—	—	—
	204					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XI.		**Dotacye dla zakładów krajowych.**			
	150	Krajowy szpital powszechny we Lwowie:			
		a) Oddział chorych . . . . . — zł. — ct.			
		b) „ położnic . . . . . 42 „ 84 „	42	84	14.783
	151	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie . . .	37.688	02½	42.793
	151	Fundusz podrzutków we Lwowie	5.460	—	4.414
	153	Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie	44.121	88½	37.423
	154	Fundusz podrzutków w Krakowie	2.910	—	2.900
	154*a*)	Na budowę zakładu położnic we Lwowie (*nadzwyczajne*) .	*70.000*	—	*70.000*
		Razem { zwyczajne . .	90.222	75	102.313
		Razem { *nadzwyczajne* . .	*70.000*	—	*70.000*
		Suma rubryki XI. .	160.222	75	172.313
XII.		**Wydatki na szupaśnictwo.**			
	155	*a*) Koszta szupasowe w kraju	20.521	40½	
		b) „ „ „ Austryi wyższej . 44 zł. 52½ ct.			
		c) „ „ „ „ niższej . 1.042 „ 66 „			
		d) „ „ „ Bukowinie . . 1.120 „ 63½ „			
		e) „ „ „ Gorycyi . . 71 „ 11 „			
		f) „ „ „ Karantyi . . 25 „ 57½ „			
		g) „ „ „ Krainie . . 62 „ 55½ „			
		h) „ „ „ Morawie . . 1.479 „ 91½ „			
		i) „ „ „ Solnogrodzie . 8 „ 40 „			
		k) „ „ „ Styryi . . 98 „ 63 „			
		l) „ „ „ Szląsku . . 709 „ 93 „			
		m) „ „ „ Tryeście . . 24 „ 48 „			—
		n) „ „ „ Tyrolu . . 106 „ 01 „	4.794	42½	
		o) Zwroty i inne rozmaite	142	24	—
		Suma rubryki XII.	25.458	07	27.000

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
14.740	—	Uzasadnienie zaoszczędzeń i przekroczeń obacz w szczegółowych zamknięciach rachunków tych zakładów.				
5.105	—					
—	1.046					
—	6.699					
—	10					
—	—					
19.845	7.755		—	—	—	—
12.090						
—	—		—	—	—	—
12.090	—		—	—	—	—
			—	—	1.158	31
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	35
1.542	—	*Wydatek mniejszy* wedle złożonych rachunków przez stacye szupasowe. Zmniejszenie to ma także powód w niezrealizowanych a obok wykazanych należytościach.	—	—	1.158	66

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XIII.		**Budowy wodne i melioracye.**			
		A. Biuro melioracyjne i studya przygotowawcze.			
	156	*a)—f)* Dyrektor biura, inżynierowie, adjunkci, asystenci i pomocnicy, wraz z utrzymaniem Ekspozytur . . . . 36.371 zł. 77 ct.			
		Do tego: zaliczki na płace po strąceniu ściągniętych rat bieżących . 712 zł. 50 ct. 351 „ 30 „ 361 „ 20 „			
		Razem . . 36.732 zł. 97 ct.			
		Od tego:			
		a) Od funduszów regulacyi Kisieliny, Łęgu, Krzemienicy, Trześniówki, Nowego Brnia, obwałowania Wisły i Sanu, oraz od Spółki wodnej dla osuszenia bagien rudnickich, tytułem zwrotu płac funkcyonaryuszy biura za spędzony przy budowie czas . . 5.069 zł. 90 ct.			
		b) zwroty od stron prywatnych za uskuteczniane dla nich plany 621 „ 90 „ 5.691 „ 80 „	31.041	17	30.687
		g) Na stypendya dla techników melioracyjnych i komasacyjnych	900	—	900
	157	Sprawienie, uzupełnienie i naprawa narzędzi, oraz zakupno potrzeb rysunkowych	1.988	66	1.000
	158	Na utrzymanie dozorców drenarskich, po 2. dla Ekspozytur w Krakowie, Tarnowie i Sanoku po 120 zł. . .	544	—	720
		Do przeniesienia .	34.473	83	33.307

Wydatki. — Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	Należytości czynne z roku bieżącego ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	Należytości bierne z roku bieżącego ct.
		ad a)—f) Wynikłości podano sumarycznie z powodu, że dokonana w ciągu roku reorganizacya personalu melioracyjnego wedle nowo uchwalonego etatu, uniemożliwia zbyt skomplikowane porównanie pojedyńczych subpozycyj ze specyalnemi kwotami, uchwalonemi wedle dawnego etatu budżetem na r. 1892, zwłaszcza, iż Wysoki Sejm na przewidzianą tę w ciągu roku reorganizacyę biura melioracyjnego wyznaczył ryczałtową kwotę 2.311 zł.				
		Przekroczenie kasowe uchwalonej na r. 1892 ogólnej sumy na potrzeby *ad a)—f)* wyniosło . . . . . 354 zł.	361	20	—	—
		jeśli się jednak uwzględni:				
		a) nieprelimiowane zaliczki na płace, pokryte wykazanemi obok do zwrotu należytościami czynnemi w kwocie . 361 zł. 20 ct.				
		b) wykazane okok należytości czynne od stron prywatnych za uskutecznione dla nich plany w kwocie . 9 „ 59 „				
		razem w zaokrągleniu 371 „				
		okaże się, iż wydatek istotny na potrzeby *ad a)—f)* właściwie *mniejszym* był od budżetu o kwotę . 17 zł.				
—	354		9	59	—	—
—	—					
—	989	*Wydatek większy*, wedle potrzeby w tym roku.				
176	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ w tym roku nie okazała się potrzeba stałego utrzymywania dozorców drenarskich przy ekspozyturze krakowskiej i sanockiej, czem zaoszczędzono 186 zł., gdy zaś jednemu uczniowi kursu melioracyjnego na podróż do Krakowa na praktykę drenarską udzielono 10 zł., przeto zaoszczędzenie wyniosło 176 zł.				
176	1.343		370	79	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
XIII.		Z przeniesienia . .	34.473	83	33.307
	159	Na urządzenie i utrzymanie kursu praktycznego dla dozorców melioracyjnych	3.440	74	3.500
	160	Na obserwacye ombrometryczne i wodoskazowe, tudzież odnośne publikacye	2.750	—½	2.750
	161	Na przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych i studyów dla powiatów, Spółek wodnych i gmin, w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 27. Września 1882 . . .	10.466	53	5.000
		B. Wykonanie budowli wodnych.			
	162	Na regulacyę systematyczną rzek karpackich:			
		a) Na regulacyę rzeki Białej z dopływami i uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Dunajca, uzupełnienie I. raty	—	—	—
		b) Na regulacyę rzeki Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem, I. rata	18.000	—	18.000
	163	Zasiłki 33⅓% na lokalną regulacyę rzek niespławnych, w myśl uchwały sejmowej z dnia 6. Października 1882:			2.000
		a) Na regulacyę Soły, I. rata	2.000	—	3.000
		b) „ „ Raby między Dobczycami a Winiarami	3.000	—	
		c) „ „ Raby pod Winiarami, Stadnikami i Gdowem, II. rata	935	—	935
		d) „ „ Dunajca między Gołkowicami a Nowym Sączem, V. rata	2.000	—	2.000
		e) „ „ Dunajca między Nowym Sączem a Marcinkowicami, III. rata	2.530	—	2.530
		f) „ „ Dunajca między Nowym Sączem a Marcinkowicami, zasiłek dla gminy Chełmiec	861	—	861
		g) „ „ Dunajca pod Dąbrową, Marcinkowicami i Kurowem, II. rata . . .	3.755	—	3.755
		h) „ „ „ pod Tęgoborzem . . .	953	—	953
		i) „ „ „ pod Lipiem	1.546	—	1.546
		k) „ „ „ między Czchowem a Biskupicami	1.000	—	1.000
		l) „ „ „ „ Melsztynem a Wróblowicami, IV. rata . . .	1.000	—	1 000
		m) „ „ „ pod Wróblowicami . . .	993	—	993
		n) „ „ „ „ Sukmaniem . . .	1.097	—	1 097
		o) „ „ „ „ Olszynami . . .	1.025	—	1.025
		p) „ „ „ „ Wielkąwsią . . .	1.220	—	1.220
		r) „ „ „ „ Dąbrówką szczepanowską, II. rata	2.221	—	2.221
		s) „ „ „ „ Błoniem i Zgłobicami, II. rata	2.500	—	2.500
		t) „ „ Popradu pod Cyganowicami . . .	544	—	544
		u) „ „ „ „ Biegonicami i Starym Sączem	337	—	337
		Do przeniesienia .	98.648	10½	92.074

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
176	1.343		370	79	—	—
59	—	*Wydano mniej*, wedle istotnej potrzeby w tym roku.				
—	—					
—	5.466	*Wydatek większy* w miarę zgłoszeń, z którego część w swoim czasie zwróconą zostanie z właściwych funduszów regulacyjnych, po wejściu tychże w życie.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—	Wydatki częścią poniesione istotnie, częścią przeniesione do rachunku r. 1893, w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. Kwietnia 1892., mocą której prawo wydatkowania tych kredytów przysługa Wydziałowi krajowemu, aż do końca Marca r. 1894.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XIII.		Z przeniesienia .	98.648	10½	92.074
		w) Na regulacyę Wisłoki pod Skurową i Przeczycą . .	3.000	—	3.000
		x) „ „ „ „ Pastynią, Żyrakowem i Straszęcinem	914	—	914
		y) „ „ Wisłoka pod Cieszyną, Wiśniową, Jazową i Kobylem	2.000	—	2.000
		z) „ „ Sanu pod Krzemienną i Jabłonicą . .	1.000	—	1.000
		aa) „ „ „ „ Bartkówką i Bachorzem . .	2.000	—	2.000
		bb) „ „ „ „ Bachowem	3.405	—	3.405
		cc) „ „ Stryja pod Kawczykątem i Pokrowcami .	2.000	—	2.000
		dd) „ „ Świcy pod Dubrawką i Mielniczem .	2.333	—	2.333
		ee) „ „ Łomnicy pod Perehińskiem, II. rata .	1.000	—	1.000
		ff) „ „ „ „ Chocimem i Podmichalem, II rata	1.500	—	1.500
		gg) „ „ Bystrzycy Nadworniańskiej pod Nazawizowem, II. rata	198	—	198
		hh) „ „ Bystrzycy Nadworniańskiej pod Mykietyńcami	1.717	75	1.681
		ii) Na premiowanie zasadzania wikliną odsypisk na rzekach podkarpackich	2.000	—	2.000
		kk) Do rozporządzalności Wydziału krajowego . . .	6.072	½	5.000
	164	Na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych, na zasadzie Ustawy państwowej z dnia 30. Czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116:			
		a) Na regulacyę Nowego Brnia, III. rata z przyznanych 92.825 zł.	15.471	—	15.471
		b) Na regulacyę Łęgu, VII. rata (ostatnia) . . .	14.000	—	14.000
		c) Na regulacyę Krzemienicy, V. rata (ostatnia) . .	12.400	—	12.400
		d) Na uzupełnienie obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim, IV. rata	45.373	—	45.373
		e) Na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy, I. rata	10.394	—	10.394
		f) Na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Stryja, w powiecie Turczańskim, I. rata	2.685	—	2.685
		g) Na uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami, I. rata . .	14.533	—	14.533
	165	Dotacye na popieranie mniejszych robót melioracyjnych, w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 26. Listopada 1889	5.136	73	5.000
	165*a*)	Na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk . . .	1.000	—	1.000
		Suma rubryki XIII. . .	248.780	59	240.961

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
235	6.809		370	79	—	—
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—	Patrz wyjaśnienie przy poz. 163.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	37	*Wydatek* nieco *większy* w miarę poniesionych faktycznie kosztów.				
—	—					
—	1.072	*Wydatek większy* wedle istotnej potrzeby, stosownie do uzasadnionych wniosków c. k. Namiestnictwa.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	137	*Wydatek większy* wedle koniecznej potrzeby.				
—	—					
235	8.055		370	79	—	—
	7.820					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XIV.		**Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże.**			
	166	Umorzenie reszty pożyczki 27.000 zł. z pierwotnej sumy 66.000 zł. zaciągniętej z funduszu domestykalnego na budowę kulparkowską:			
		a) VI. rata kapitału . . . . 336 zł. 47 ct.			
		b) 4½% odsetki . . . . . 1.148 „ 53 „	1.485	—	1.485
	167	Umorzenie pożyczki 40.400 zł., zaciągniętej w galic. kasie oszczędności na budowę kulparkowską:			
		a) XXVI. i XXVII. rata kapitału . . 902 zł. 10 ct.			
		b) 5% odsetki . . . . . 1.603 „ 59 „	2.505	69	2.506
	168	Umorzenie pożyczki 10.000 zł., zaciągniętej przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo we Lwowie, w galic. kasie oszczędności:			
		a) XXII. i XXIII. rata kapitału . 158 zł. 78 ct.			
		b) 5% odsetki . . . . . 434 „ 36 „			
		c) podatek dochodowy od odsetek . . 82 „ 76 „	675	90	673
	169	Zwrot pożyczki w pierwotnej sumie 415.625 zł., zaciągniętej od funduszu pożyczkowego dla spółek wodnych, na spłatę długu Bankowi dla krajów koronnych:			
		a) reszta dłużnego kapitału . . . 385.000 zł. — ct.			
		b) 4½% odsetki za pół roku . . 8.663 „ — „	393.663	—	393.663
	170	Umorzenie pożyczki 5.000 zł., zaciągniętej przez Zbór izraelicki w Krakowie w tamtejszej kasie oszczędności:			
		a) X. rata kapitału . . . . 185 zł. 65 ct.			
		b) 5¼% odsetki . . . . . 187 „ 62 „			
		c) koszta stemplowe . . . . 1 „ 25 „	374	52	383
	171	Umorzenie 4½% obligacyj pożyczki krajowej z r. 1883., wydanej w im. wartości 3,800.000 zł.	240.172	94½	225.277
	172	Funduszowi szpitala św. Łazarza w Krakowie, oddziałowi chorych i położnic, jakoteż funduszowi podrzutków krakowskich, zwrot reszty z kapitałów 346.796 zł. 34 ct., użytych na budowę tegoż szpitala:			
		a) II. rata kapitału . . . . 5.708 zł. 43 ct.			
		b) 4½% odsetki . . . . . 13.869 „ 80 „	19.578	23	19 578
	173	Umorzenie pożyczki krajowej 1,000.000 zł., zaciągniętej w roku 1884. na pokrycie niedoborów z lat 1882., 1883. i 1884., tudzież na uposażenie kasy krajowej . . .	59.390	47½	59.499
		Do przeniesienia . .	717.845	76	703.064

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	—					
—	—					
—	3	Różnica drobna w opłacie podatku dochodowego, który w budżecie wstawiony był w zaokrągleniu.				
—	—					
9	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu obniżenia przez Krakowską Kasę oszczędności stopy procentowej o $^1/_4$%.				
—	14.896	Obacz specyalne zamknięcie rachunku tego funduszu.				
—	—					
109	—	Obacz specyalne zamknięcie rachunku tego funduszu.				
118	14.899					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XIV.		Z przeniesienia . .	717.845	76	703.064
	174	Umorzenie pożyczki 22.500 zł., zaciągniętej w galic. kasie oszczędności na budowę i urządzenie pralni w szpitalu lwowskim:			
		a) XV. i XVI. rata kapitału . . . 1.332 zł. 61 ct.			
		b) 5% odsetki . . . . . 692 „ 39 „	2.025	—	2.025
	175	Umorzenie pożyczki 70.000 zł., zaciągniętej w Banku kraj. na wybudowanie prawego skrzydła w szpitalu lwowskim:			
		a) XV. i XVI. rata kapitału . . . 5.478 zł. 72 ct.			
		b) $4^1/_2$% odsetki . . . . . 1.521 „ 28 „			
		c) $^1/_8$% dodatek na administracyę . . 84 „ 52 „			7.110
		d) należytość stemplowa od kwitów . 25 „ — „	7.109	52	
	176	Umorzenie pożyczki w sumie 200.000 zł. i 120.000 zł., względnie 354.800 zł., zaciągniętej w roku 1885. na pożyczki dla powodzian i na pożyczki dla miast budujących koszary	21.607	23	21.290
	177	Na pokrycie niedoboru funduszu pożyczki krajowej z roku 1873.	58.911	22	49.947
	178	Umorzenie pożyczki krajowej z roku 1888., zaciągniętej w sumie 443.800 zł. na uzupełnienie funduszu przeznaczonego na pożyczki dla miast budujących koszary dla c. k. wojska	25.511	44	26.338
	179	Umorzenie pożyczki krajowej z roku 1889., zaciągniętej w sumie 700.000 zł. na utworzenie funduszu pożyczkowego dla „Spółek wodnych“	38.362	52	38.528
	180	Umorzenie pożyczki krajowej z roku 1891., zaciągniętej w sumie 1,500.000 zł. na pokrycie niedoboru roku 1891. i dotacyę kasy krajowej	68.173	41	81.141
		Do przeniesienia .	939.546	10	929.443

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
118	14.899					
—	—					
—	—					
—	317	Obacz specyalne zamknięcie rachunku tego funduszu.				
—	8.964	Obacz specyalne zamknięcie rachunku tego funduszu. Z końcem r. 1891. wynosił dług z tytułu pożyczki zaciągnięty swego czasu na budowę kulparkowską w pozostałej reszcie 176.445 zł. 88 ct. W roku 1892. spłacono jak obok poszczególniono . . . . 58.911 „ 22 „ pozostało przeto w zaległości z końcem roku 1892. . . 117.534 zł. 66 ct.				
827	=	Obacz specyalne zamknięcie rachunku tego funduszu.				
165	—	Obacz specyalne zamknięcie rachunku tego funduszu, oraz rubrykę XVII. poz. 59. dochodów.				
12.967	—	Obacz specyalne zamknięcie tego rachunku.				
14.077	24.180					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XIV.		Z przeniesienia . .	939.546	10	929.443
	181	Umorzenie połowy kapitału 27.500 zł. i odsetek od długu zaciągniętego w Banku krajowym na odbudowanie północnej części frontowego budynku w szpitalu tarnowskim:			
		a) VIII. i IX. rata kapitału (połowa) . 917 zł. 70 ct.			
		b) 4½% odsetki (połowa) . . . 457 „ 30 „			
		c) ⅓% dodatku na administracyę (połowa) 25 „ 41 „			
		d) należytość stemplowa od kwitów (połowa) 5 „ — „			
		Razem . . 1.405 zł. 41 ct.			
		Od tego: zwrot połowy reszty niezużytej na tę budowę w kwocie . . . 695 „ 09½ „	710	31½	1.405
	182	Umorzenie pożyczki pierwotnie 3.000 zł., ciążącej na rzecz gal. Kasy oszczędności na hipotece realności pod l. 70 I. część we Lwowie, zakupionej przez fundusz krajowy na budowę domu dla c. k. żandarmeryi:			
		a) XXI. i XXII. rata kapitału . . 227 zł. 52 ct.			
		b) 5% odsetki . . . . . 54 „ 48 „	282	—	282
	183	Umorzenie pożyczki zaciągniętej od zarodowego majątku funduszu szkolnego krajowego, na pokrycie niedoboru tegoż funduszu z roku 1889. w 4½% listach zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego imiennej wartości 94.700 zł. i gotówką 33 zł. 74 ct.:			
		a) III. rata w kapitale, w 4½% listach zastawnych kredytowych im. wartości 9.500 zł., po kursie 100 zł. 50 ct. (mniej za kupon 2 zł. 37 ct.) . . . 9.545 zł. 13 ct.			
		b) w 4½% odsetkach od reszty kapitału 76.000) . . . . . 3.420 „ — „	12.965	13	12.920
					15.000
	184	Odsetki bierne od chwilowych pożyczek	27.501	41	
		Do przeniesienia . .	981.004	95½	959.050

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
14.077	24.180					
695	—	*Wydatek mniejszy* o kwotę w tekście wykazaną, z powodu zwrotu połowy reszty pozostałej pożyczki, niezużytej na budowę północnej części frontowego budynku w szpitalu tarnowskim, która to reszta wyniosła 1.390 zł. 10½ ct., a której drugą połowę zatrzymała gmina (L. W. 55.214/1893.)				
—	—					
—	45	*Wydatek większy* z powodu różnicy kursu na targu pieniężnym przy zakupnie listów zastawnych kredytowych.				
—	12.501	*Wydatek większy* z powodu wysokości kwoty chwilowych pożyczek, których stan z początkiem r. 1892 wynosił 1,233.749 zł. Przekroczenie to znajduje jednak pokrycie w uzyskanym nad budżet dochodzie 16.607 zł. z odsetek pieniędzy chwilowo lokowanych (rubr. II dochodów.)				
14.772	36.726					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XIV.		Z przeniesienia .	981.004	95½	959.050
	185	Spłata bezprocentowej pożyczki, zaciągniętej na pokrycie niedoboru roku 1889: a) od funduszu uposażenia Kasy krajowej 213.910 zł. 54½ ct. b) od funduszu pożyczkowego „Spółek wodnych“ . . . . . 76.223 „ — „	290.133	54½	290.134
	185a)	Spłata bezprocentowej pożyczki, zaciągniętej na pokrycie niedoboru roku 1890.	39.246	53½	39.247
	186	Umorzenie pożyczki 300.000 zł. dla dotkniętych w roku 1889. klęską nieurodzaju, zaciągniętej w Banku krajowym: a) V. i VI. rata kapitału . . . 44.500 zł. — ct. b) 4⅜% odsetki . . . . . 11.194 „ 54 „	55.694	54	55.695
	187	Na 4½% odsetki od pożyczki 132.859 zł., zaciągniętej od funduszu policyi krajowej na częściowe pokrycie niedoboru z roku 1890.	5.978	65	5.979
	188a)	Na 4½% odsetki od pożyczki 19.000 zł. zaciągnąć się mającej na wybudowanie dwupiątrowego domu dla c. k. żandarmeryi we Lwowie	—	—	855
	188b)	Na 5% odsetki od pożyczki 16.000 zł., zaciągnąć się mającej na zakupno gruntu dla krajowego Składu publicznego w Krakowie	—	—	400
	188c)	Na 4% odsetki od pożyczki 1,650.000 zł., zaciągniętej na częściowe pokrycie potrzeb w roku 1892. . . .	34.568	47	33.000
		Suma rubryki XIV. .	1,406.626	69½	1,384.360

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
14.772	36.726					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
855	—	*Wydatku nie było* z powodu nie zaciągnięcia pożyczki.				
400	—	*Wydatku nie było*, ponieważ z powodu odmowy przez dyrekcyę kolei sprzedaży rzeczonego gruntu, zaciągnięcie pożyczki na zakupno tegoż zaniechanem zostało.				
—	1.568	*Wydatek większy*, ponieważ uchwałą W. Sejmu z dnia 8. Kwietnia 1892. obliczono odsetki jeno za pół roku, podczas gdy rzeczoną pożyczkę podnoszono w ratach częściowych już od dnia 20. Kwietnia 1892. (L. W. 31.664/1892.)				
16.027	38.294		—	—	—	—
	22.267					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XV.		**Na cele rolnictwa i górnictwa.**			
	189	Inżynier górnik przy Wydziale krajowym	2.160	—	2.160
	190	Urzędnik fachowy dla spraw rolniczych	1.800	—	1.800
	—	Zaliczka tegoż na płacę . . . . . 375 zł. — ct.			
		Po ściągnięciu zaś rat bieżących . . . . 93 „ 75 „	281	25	—
	191	Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie	16.438	26	15.225
	192	Szkoła wyższa rolnicza w Dublanach	51.678	38½	51.821
		Do przeniesienia . .	72.357	89½	71.006

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	Należytości czynne z roku bieżącego ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	Należytości bierne z roku bieżącego ct.
—	—					
—	—					
—	—					
—	281	*Wydatek nieprelimiowany,* znajdujący zupełne pokrycie w przypisanej obok do zwrotu należytości czynnej.	281	25	—	—
—	1.213	Specyalne zamknięcie rachunku tej szkoły wykazuje:	425	—	—	—
		Wydatki w sumie . . 16.438 zł. 26 ct.				
		Dochody własne (obacz rubrykę VII. dochodów) . 6.695 „ 50 „				
		Niedobór tedy, pokryty z funduszu krajowego wyniósł . 9.742 zł. 76 ct.				
		W porównaniu z budżetem, rzeczywiste wydatki wynosiły *więcej* o . . . . 1.213 zł. — ct.				
		Dochody były *większe* od budżetu o . . . . 365 „ — „				
		wynik przeto kasowy *niekorzystniejszy* od budżetu o . 848 zł. — ct.				
		uwzględniwszy jednak udzielone na płace nieprelimiowane zaliczki, wynoszące z tytułu zaległych z r. 1892. rat bieżących (jak obok w rubryce należytości czynnych wykazano) . . 425 „ — „				
		niekorzystniejszy tedy wynik ograniczy się do kwoty . 423 zł. — ct.				
		przeważnie z powodu potrzeby opłacania znaczniejszej liczby docentów jako nauczycieli pomocniczych.				
143	—	Poz. 192. Według szczegółowego zamknięcia rachunku tej szkoły, wynosiły:				
		Wydatki *netto* . . . 51.678 zł. 38½ ct				
		Dochody własne (obacz rubrykę VIII. poz. 31. dochodów . . . . 14.355 „ 04 „				
143	1.494	*Niedobór* tedy, pokryty z funduszu krajowego . . 37.323 zł. 34½ ct.	706	25	—	—

Fundusz krajowy. Część I.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
XV.		Z przeniesienia . .	72.357	89½	71.006
	193	Szkoła parobków w Dublanach	13 225	23	13.219
	194	Folwark w Dublanach	30.596	60	17.670
	195	Szkoła gorzelnictwa w Dublanach	6.238	94	3.120
		Do przeniesienia .	122.418	66½	105 015

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
143	1.494		706	25	—	—
—	6	*b*) Według szczegółowego zamknięcia rachunku tej szkoły, wynosiły: Wydatki *netto* . . . 13.225 zł. 23 ct. Dochody własne (obacz rubrykę VIII. poz. 32. dochodów) 2.445 „ 73 „ *Niedobór* przeto, pokryty z funduszu krajowego . . 10 779 zł. 50 ct.				
—	12.927	*c*) Według szczegółowego zamknięcia rachunku tej szkoły, wynosiły: Wydatki *netto* . . . 30.596 zł. 60 ct. Dochody własne (obacz rubrykę VIII. poz. 33. dochodów) . . . . 24.682 „ 14 „ *Niedobór* zatem, pokryty z fundnszu krajowego . . 5.914 zł. 46 ct.				
—	3.119	*d*) Według szczegółowego zamknięcia rachunku tej szkoły, wynosiły: Wydatki *netto* . . . 6.238 zł. 94 ct. Dochody własne (obacz rubrykę VIII. poz. 35. dochodów) . . . . 2.400 „ — „ *Niedobór* tedy, pokryty z funduszu krajowego . . 3.838 zł. 94 ct.				
		Zestawienie rachunku szkół i folwarku w Dublanach.				
		Niedobór ad a) szkoły wyższej rolniczej . . . 37.323 zł. 34½ ct.				
		ad b) szkoły parobków . 10.779 „ 50 „				
		ad c) folwarku . . 5.914 „ 46 „				
		ad d) „ gorzelnictwa 3.838 „ 94 „				
		Suma niedoborów pokrytych z funduszu krajowego . . . 57.856 zł. 24½ ct.				
		W porównaniu z budżetem wydano: *więcej* *mniej*				
		ad a) na szkołę wyższą . . — 143 zł.				
		ad b) „ „ parobków . 6 zł. —				
		ad c) „ folwark . . . 12.927 „ —				
		ad d) „ szkołę gorzelnictwa . 3.119 „ —				
143	17.546	Razem . . 16.052 zł. 143 zł.	706	25	—	—
		Ogółem wydano *więcej* o 15.909 zł.				

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892 zł.	Wydatki w roku 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XV.		Z przeniesienia .	122.418	66½	105.015
	196	Szkoła średnia rolnicza w Czernichowie	80.926	06	72.045
	197	Folwark w Czernichowie	13.900	60	11 364
		Do przeniesienia .	217 245	32½	188.424

Wydatki. — Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
143	17.546	Dochody (z wyłączeniem dotacyj) były:	706	25	—	—
		ad a) w szkole wyższej . . — mniejsze 3.108 zł.				
		ad b) „ „ parobków . — mniejsze 542 „				
		ad c) na folwarku . . . większe 7.267 zł.				
		ad d) w szkole gorzelnictwa . większe 600 „				
		Razem . . większe 7.867 zł. mniejsze 3.650 zł.				
		Ogółem dochody były *większe* o 4.217 zł.				
		Z porównania okazuje się tedy wynik od budżetu *niekorzystniejszy* o . . . . . 11.692 zł.				
		Uwzględniwszy jednak:				
		1. dochód nieprelimiuowany z torfiarni wykazany w rubryce VIII. poz. 34 dochodów w kwocie zaokrąglonej 1.715 zł.				
		2. udzielone *ad a)* i *b)* zwrotne zaliczki na płace w sumie 942 „ 2.657 „				
		obniża się niekorzystniejszy ten wynik do kwoty . . . . . 9.035 zł.				
		Powody tego wyniku wyłuszczone przy specyalnych zamknięciach rachunków tych zakładów.				
—	8.881	*a)* Wedle szczegółowego zamknięcia rachunku tej szkoły, wynosiły:				
		Wydatki *netto* . . . 80.926 zł. 06 ct.				
		Dochody własne (obacz rubrykę IX. poz. 36 dochodów) . 27.099 „ 45 „				
		Niedobór przeto pokryty z funduszu krajowego . . 53.826 zł. 61 ct.				
—	2.537	*b)* Wedle szczegółowego zamknięcia rachunku tego folwarku, wykazują:				
		Wydatki *netto* . . . 13.900 zł. 60 ct.				
		Dochody własne (obacz rubrykę IX. poz. 37 dochodów) . 10.043 „ 57 „				
		Niedobór zatem pokryty z funduszu krajowego . . 3.857 zł. 03 ct.				
		Zestawienie rachunku szkoły i folwarku w Czernichowie.				
		Niedobór ad a) szkoły średniej . 53.826 zł. 61 ct.				
		„ *ad b)* folwarku . . 3.857 „ 03 „				
143	28.964	Ogółem *niedobór* pokryty z funduszu krajowego . . 57.683 zł. 64 ct.	706	25	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XV.		Z przeniesienia .	217.245	32½	188.424
	198	Szkoła niższa rolnicza w Horodence	13.199	76½	12.996
		Do przeniesienia .	230.445	09	201.420

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic		Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
143	28.964	W porównaniu z budżetem wydano:		706	25	—	—
		ad a) na szkołę *więcej* o .	8.881 zł.				
		ad b) na folwark *więcej* o .	2.537 „				
		Ogółem wydano *więcej* o	11.418 zł.				
		Dochody (z wyłączeniem dotacyj) były:					
		ad a) mniejsze o . 24.451 zł.					
		ad b) mniejsze o . 3.448 „					
		zatem *mniejsze* razem o	27.899 „				
		okazuje się tedy wynik od budżetu *niekorzystniejszy* o .	39.317 zł.				
		po uwzględnieniu zaś zwrotnych zaliczek na płace, udzielonych *ad a)* w zaokrągleniu w sumie . . .	542 „				
		obniża się tenże do kwoty	38.775 zł.				
		Powody niekorzystnego tego wyniku obacz w szczegółowych zamknięciach rachunków tych zakładów, przeważnie zaś spowodowało go nie dokonanie preliminowanej sprzedaży obligów propinacyjnych na . . .	23.300 zł.				
		przeznaczonych na budowę internatu, podczas gdy kredyt na tę budowę wyznaczony, przeniesiony został do rachunku roku 1893. na cel budowy.					
—	204	Wydatki *netto* tej szkoły wyniosły	13.199 zł. 76½ ct.				
		Dochody własne (obacz rubrykę X. poz. 38. dochodów).	2.867 „ 27 „				
		Niedobór zatem, pokryty z funduszu krajowego, wyniósł	10.332 zł. 49½ ct.				
		gdy zaś tenże preliminowany był w wysokości . .	10.002 „ — „				
		wynik tedy okazuje się od budżetu *niekorzystniejszy* o nieznaczną stosunkowo kwotę	330 zł. — „				
143	29.168	z powodów wyłuszczonych w specyalnem zamknięciu rachunku tej szkoły.		706	25	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XV.		Z przeniesienia . .	230.445	09	201.420
	199	Szkoła niższa rolnicza w Jagielnicy	10.538	23½	11.810
	200	„ „ „ „ Kobiernicach	13.137	19	13.448
	200*a*)	Na założenie niższej szkoły rolniczej w Uhersku . . .	5.000	—	5.000
		Do przeniesienia . .	259.120	51½	231.678

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
143	29.168		706	25	—	—
1.272	—	Wydatki *netto* tej szkoły wyniosły 10.538 zł. 23½ ct. Dochody własne (obacz rubrykę X. poz. 39. dochodów) 4.331 „ 61 „ *Niedobór* tedy, pokryty z funduszu krajowego, wyniósł . 6.206 zł. 62½ ct. ponieważ zaś tenże preliminowany był w wysokości . 8.850 „ — „ wynik zatem okazuje się od budżetu *korzystniejszy* o kwotę 2.643 zł. — ct. wedle poszczególnych wyjaśnień w specyalnem zamknięciu rachunku tej szkoły.				
311	—	Wydatki *netto* tej szkoły wyniosły 13.137 zł. 19 ct. dochody własne (obacz rubrykę X. poz. 40. dochodów) 5.140 „ 59 „ *Niedobór* zatem, pokryty z funduszu krajowego, wyniósł 7.996 zł. 60 ct. gdy zaś tenże, preliminowanym był w wysokości . 8.580 „ — „ wynik zatem okazuje się od budżetu *korzystniejszy* o kwotę 583 zł. — „ wedle poszczególnych wyjaśnień w specyalnem zamknięciu rachunku tej szkoły.				
—	—	Kredyt na ten cel budżetem uchwalony wynosił . . . 5.000 zł. Do tego: subwencya rządowa dodatkowo przyznana na ten rok i budżetem nie objęta w kwocie . . . . 2.000 „ Razem . . 7.000 zł. wydano w ciągu roku 1892. na plany, kosztorysy, koszta komisyjne i stemplowe . 532 zł. resztę zaś niezużytą . . 6.468 zł. przeniesiono do rachunku r. 1893. na dalsze koszta założenia tej szkoły. (L. W. 21.120/1893).				
1.726	29.168		706	25	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XV.		Z przeniesienia . .	259.120	51½	231.678
	201	Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie	19.877	94½	20.450
	202	Krajowa szkoła uprawy lnu w Gródku	3.859	94	3.880
	203	Szkoła weterynaryi we Lwowie:			
		a) Subwencya c. k. Rządowi . . . 2 000 zł. — ct.			
		b) Asekuracya budynku (Szumanówka) . 40 „ 86 „			
		c) Spłata Bankowi krajowemu 4½% pożyczki 12.400 zł. z pierwotnej 5% na 16.000 zł. zaciągniętej swego czasu w gal. Kasie oszczędności na realność Nr. 466¼ we Lwowie:			
		α) VII. i VIII. rata kapitału . . . 220 „ 63 „			
		β) 4½% odsetki . . . . . 523 „ 37 „			
		γ) ⅛% dodatek na administracyę . . 29 „ 08 „			
		δ) Koszta stemplowe . . . . . 2 „ 50 „			
		d) Na 4 stypendya dla uczniów szkoły kucia koni we Lwowie . . . . 225 „ — „	3.041	44	3.114
	204	Na wydanie atlasu geologicznego wraz z tekstem . .	—	—	2.500
	205	Towarzystwo rolnicze we Lwowie	3.000	—	3.000
	206	„ „ w Krakowie	3.000	—	3.000
	207*a*)	„ „ tatrzańskie „ „	400	—	400
	207*b*)	Oddziałowi Czarnohorskiemu Towarzystwa tatrzańskiego na dokończenie budowy dworku czarnohorskiego w Żabiu .	100	—	100
	208	Na badanie kraju celem zestawienia użytecznych kopalin i popularnego opisu ich występowania	1.125	—	1.500
		Do przeniesienia .	293.524	84	269.622

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
1.726	29.168	Potrąciwszy od ogólnego wydatku . . . . 7.000 „ dochód korelatywny z subwencyi rządowej . . 2.000 „ okazuje się kasowa wynikłość z roku 1892. *netto* . . 5.000 zł.	706	25	—	—
572	—	Wydatki *czyste* tej szkoły wyniosły 19.877 zł. 94½ ct. Dochody własne (obacz rubrykę X. poz. 41 dochodów). 4.087 „ 20 „ *Niedobór* zatem, pokryty z funduszu krajowego, wyniósł 15.790 zł. 74½ ct. tenże preliminowany był w wysokości . . . . 17.100 „ — „ wynik tedy od budżetu *korzystniejszy* o kwotę . . 1.309 zł. — ct. wedle poszczególnych wyjaśnień w specyalnem zamknięciu rachunku tej szkoły.				
20	—	Wydatki *czyste* tej szkoły wyniosły 3.859 zł. 94 ct. Dochody własne (obacz rubrykę X. poz. 42 dochodów) 2.283 „ 61 „ *niedobór* tedy, pokryty z funduszu krajowego, wyniósł 1.576 zł. 33 ct. a gdy tenże preliminowany był w wysokości . . 1.524 „ — „ wynik zatem od budżetu *niekorzystniejszy* o drobną stosunkowo kwotę . . . 52 zł. wedle poszczególnych wyjaśnień w specyalnem zamknięciu rachunku tej szkoły.				
73	—	*Wydatek mniejszy* z powodu mniejszej ilości udzielonych stypendyów.				
2.500	—	W tym roku wydatku nie było.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
375	—	*Wydatek mniejszy* wedle istotnej w tym roku potrzeby.				
5.266	29.168		706	25	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. cr.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XV.		Z przeniesienia . .	293.524	84	269.622
	209	Na chemiczno-technologiczne studya przeróbki nafty i wosku ziemnego	486	52	800
	210	Subwencye praktycznym szkołom wiercenia i górnictwa naftowego	2.738	57	3.200
	211	Na stacyę doświadczalną produktów naftowych . . .	950	—	900
	211*a)*	Na adaptacyę stacyi doświadczalnej dla produktów naftowych .	1.000	—	1.000
	212	Na zalesienie wydm piaszczystych:			305
		a) w okręgu roboczym tarnobrzeskim	305	—	400
		b) „ „ „ jarosławsko-cieszanowskim . .	400	—	400
		c) „ „ „ jaworowsko-mościskim . . .	400	—	700
		d) „ „ „ niskim	700	—	100
		e) „ „ „ krakowskim	100	—	
	213	Stypendya dla 2 uczniów, który ukończyli wyższą szkołę rolniczą w Dublanach, na kształcenie się na nauczycieli szkół średnich	800	—	800
	214	Stypendya dla uczniów krajowej szkoły leśnictwa we Lwowie	2.312	—	2.300
	215	Na stypendya dla abiturientów krajowej szkoły gospodarstwa lasowego wysyłanych na praktykę	711	—	800
	216	Stypendya dla górników i uczniów praktycznych szkół wiertniczych i akademij górniczych	2.312	50	3.000
	217	Dla kółek rolniczych, na koszta zakładania i lustracyj tychże, na urządzanie zjazdów i t. p.	5.000	—	5.000
	218	Na utworzenie funduszu pożyczkowego dla Kółek rolniczych, II. rata z uchwalonych 15.000 zł.	5.000	—	5.000
	219	Na koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło i zamknięcia miejsc zarazy za pomocą wojska i żandarmeryi.	—	—	1.000
	220	Umorzenie pożyczki 400 000 zł., zaciągniętej w Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, na założenie składów zbożowych i spirytusowych we Lwowie i w Krakowie:			
		a) VII. i VIII. rata kapitału . . . 10.073 zł. 08 ct.			26.492
		b) 4½% odsetki . . . . . 16.418 „ 92 „	26.492	—	16.051
	221	Na utrzymanie krajowych składów publicznych we Lwowie .	17.479	70	—
	—	Na pokrycie dachu na składach publicznych we Lwowie i na zakupno transportówek	3.164	—	21.425
	222	Na utrzymanie krajowych składów publicznych w Krakowie	24.708	19	359.295
		Do przeniesienia .	388.584	32	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
5.266	29.168		706	25	—	—
313	—	*Wydatek mniejszy* wedle potrzeby w tym roku.				
461	—	*Wydatek mniejszy* w miarę zgłoszeń i uznanej potrzeby.				
—	50	*Wydatek większy* z tytułu zwrotu c. k. Namiestnictwu należytości za gaz zużyty przez stacyę doświadczalną.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	12	Różnice wedle istotnej potrzeby w tym roku, w miarę zgłoszeń; w ogóle na stypendya do poz. 214., 215. i 216. wydano w roku 1892. *mniej* od budżetu o 764 zł.				
89	—					
687	—					
—	—					
—	—					
1.000	—	C. k. Namiestnictwo nie zażądało w r. 1892 zwrotu z tego tytułu.				
—	—					
—	—					
—	1.429	Wedle specyalnego zamknięcia rachunku.	—	—	380	93
—	3.164	*Wydatek niepreliminowany*, znachodzący jednak zupełne pokrycie w wykazanych w rubryce XV. dochodów poborach ze sprzedaży parceli gruntu, oraz starej blachy z rozebranego dachu (obacz tamże).				
—	3.283	Wedle specyalnego zamknięcia rachunku.	—	—	221	70
7.816	37.106		706	25	602	63

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 4., 5. i 8. kwietnia 1892. zł.
XV.		Z przeniesienia .	388.584	32	359.295
	222a)	Na rozszerzenie krajowych składów publicznych w Krakowie (*nadzwyczajne*)	—	—	*16.000*
	223	Krakowskiemu Towarzystwu gospodarskiemu, na wydawnictwo „Tygodnika rolniczego“	500	—	500
	224	Galicyjskiemu Towarzystwu leśnemu, na wydawnictwo organu Towarzystwa „Sylwan“	100	—	100
	225	Na utrzymanie 4. nauczycieli wędrownych rolnictwa dla włościan	7.125	46½	8.000
	226	Na zakupno środków demonstracyjnych przy nauce wędrowej gospodarstwa wiejskiego i na koszta przewozu tychże .	320	—	320 250
	227	Towarzystwu rybackiemu w Krakowie	250	—	2.000
	228	Towarzystwu dla podniesienia uprawy tytoniu w Galicyi .	2.000	—	3.300
	229	Na podniesienie gospodarstwa nabiałowego w Galicyi . .	4.800	—	
		Do przeniesienia { zwyczajne . . nadzwyczajne . .	403.679 —	78½ —	373.765 *16.000*

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
7.816	37.106		706	25	602	63
16.000	—	Wydatku nie było albowiem Jeneralna Dyrekcya kolei północnej, od której miano zakupić grunt na rozszerzenie składów — w obec szczupłej przestrzeni własnych gruntów, nie z nich odstąpić nie mogła. (LW. 33017/92).				
—	—					
—	—					
875	—	*Wydatek mniejszy* z powodu *intercalare*.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	1.500	Kredyt na ten cel budżetem uchwalony wynosił . . . 3.300 zł. — ct. Do tego subwencya rządowa dodatkowo przyznana i budżetem nie objęta a zarachowana w rubryce XVII. poz. 61 b. dochodów . . 1.500 „ — „ Razem do rozporządzalności 4.800 zł. ct. Z tego wydano: *a*) na płacę instruktora . . 1.999 zł. 92 ct. *b*) na środki do demonstracyj dla tegoż . . 286 „ 45 „ *c*) na naukę praktyczną mleczarstwa w krajowych niższych szkołach rolniczych (przyrządy) . . 115 „ 21 „ 2.401 „ 58 „ Przeniesiono do rachunku roku 1893. . . . . 2.398 „ 42 „ Razem wydano j. w. 4.800 zł. — ct. Pozorne przekroczenie w kwocie 1.500 zł. znajduje pokrycie w zmiankowanej wyżej subwencyi od c. k. Rządu.				
8.691 *16.000*	38.606 —		706 —	25 —	602 —	63 —

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Foszczegółnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 1., 4. i 8. kwietnia 1892. zł.
XV.		Z przeniesienia { zwyczajne . .	403.679	78½	373.765
		nadzwyczajne . .	—	—	*16.000*
	230	Krajowa komisya dla spraw rolniczych, oraz komisya naukowa i konferencye nauczycieli szkół niższych rolniczych (koszta podróży), do dyspozycyi Wydziału krajowego w porozumieniu z komisyą	1.595	45	3.000
	231	Na rozmaite zasiłki, mające na celu podniesienie rolnictwa i przemysłu rolniczego, tudzież wiedzy rolniczej, do dyspozycyi Wydziału krajowego, wyłącznie w porozumieniu z Komisyą dla spraw rolniczych	2.000	—	2.000
	232	Na podnosienie hodowli bydła (komitetom c. k. Towarzystwa gospodarsk. galic. we Lwowie i c. k. Towarzystwa roln. w Krakowie)	15.000	—	15.000
		Razem { zwyczajne . .	422.275	23½	393.765
		nadzwyczajne . .	—	—	*16.000*
		Suma rubryki XV. . .	422.275	23½	409.765
XVI.		**Na cele przemysłu.**			
		I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.			
					360
	233	W Bochni	360	—	360
	234	„ Brzeżanach	360	—	485
	235	„ Drohobyczu	485	—	400
	236	„ Gorlicach	400	—	600
	237	„ Jarosławiu	450	—	418
	238	„ Jaśle	418	—	464
	239	„ Kołomyi	464	—	1.600
	240	„ Krakowie (cztery szkoły po 400 zł.) . . .	1.600	—	370
	241	„ Lwowie (izraelicka im. Marka Bernsteina) . .	370	—	580
	242	„ Nowym Sączu	580	—	500
	243	„ Podgórzu	500	—	600
	244	„ Przemyślu	600	—	405
	245	„ Rzeszowie	405	—	500
	246	„ Samborze	500	—	590
	247	„ Stanisławowie	590	—	480
	248	„ Starym Sączu	480	—	500
	249	„ Tarnopolu	500	—	
					9.212
		Do przeniesienia .	9.062	—	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
8.691	38.606		706	25	602	63
16.000	—		—	—	—	—
1.405	—	*Wydatek mniejszy* wedle odbytych w tym roku komisyj i konferencyj.				
—	—					
—	—					
10.096	38.606		706	25	602	63
16.000	—		—		—	—
26.096	38.606		706	25	602	63
	12.510					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
150	—					
—	—					
—	—					
—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XVI.		Z przeniesienia .	9.062	—	9.212
	250	W Tarnowie	600	—	600
	251	„ Wadowicach	280	—	280
	252	„ Wieliczce	360	—	360
	253	„ Żółkwi	340	—	340
	254	Na nowe szkoły, które weszły w życie w roku 1892. . .	2.537	—	3.000
			13.179		14.792
		II. Szkoły przemysłowe zawodowe, połączone z warsztatami wzorowymi.			
		A. Dla wyrobów z drzewa i łoziny.			
	255	Szkoła koszykarska w Czerwonej Woli (dawniej w Jarosławiu)	840		840
	256	Szkoła „ w Jaśle	400	—	400
	257	Wzorowy warsztat kołodziejski w Grybowie . . .	1.200	—	1.200
	258	„ „ „ w Toustem . . .	1.320		1.320
	259	Krajowa szkoła kołodziejstwa i bednarstwa w połączeniu z kuźnią w Kamionce Strumiłowej, (zwyczajne) . . .	3.246	—	3.246
		(nadzwyczajne) . .	*300*	—	*300*
	260	Wzorowy warsztat stolarstwa i tokarstwa w Stanisławowie .	1.454	57	1.500
	261	„ „ stolarski i wyrobu zabawek dziecinnych w Żywcu	1.335	—	1.235
	262	Zasiłek dla warsztatu wyrobów drewnianych, utrzymywanego przez Spółkę huculską w Kołomyi	1.300	—	1.300
		Razem { zwyczajne . .	11.095	57	11 041
		{ *nadzwyczajne* .	*300*		*300*
		B. Dla wyrobów garncarskich.			
	263	Krajowa szkoła garncarska w Kołomyi	1.700	—	1.700
	264	Zasiłek na rozszerzenie budynku szkolnego w Kołomyi, rata II. *(nadzwyczajne)*	*1.000*	—	*1.000*
	265	Wzorowy warsztat garncarski w Porembie	1.544	—	1.544
	266	„ „ „ w Toustem	900	—	900
		Razem { zwyczajne . .	4.144	—	4 144
		{ *nadzwyczajne* .	*1.000*	—	*1.000*
		Do przeniesienia . { zwyczajne . .	28.418	57	28.977
		{ *nadzwyczajne* .	*1.300*	—	*1.300*

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
150	—		—	—	150	—
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
463	—					
613	—		—	—	150	
		Wydatki na ten cel wyniosły w r. 1892., ogółem . . . 2.737 zł.				
		ponieważ jednak od Dyrekcyi c. k. kolei państw. w Wiedniu wpłynął do LW. 42.276/1892 zasiłek roczny . . . 200 „				
—	—	przyznany od roku szkolnego 1892/93 dla szkoły przemysłowej w Stryju, — *czysta* przeto wynikłość tej pozycyi za rok 1892 wyniosła, j. o. wykazano . 2.537 zł.				
—	—	wedle potrzeby w tym roku.				
—	—					
45	—					
—	100	*Wydatek* nieco *mniejszy* wedle potrzeby w tym roku.	100	—	—	—
—	—					
45	100	*Wydatek większy*, pokryty obok wykazaną należytością czynną, z powodu nie wpłynięcia zasiłku od Wydziału powiatowego w Żywcu w kwocie 100 zł.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
658	100		100	—	150	—
—	—		—	—	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892 zł.	Wydatki w roku 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
XVI.		Z przeniesienia . { zwyczajne . / *nadzwyczajne* .	28.418 *1.300*	57 —	23.977 *1.300*
		C. Dla wyrobów ze skóry.			
	267	Wzorowy warsztat szewski w Uhnowie	800	04	800
		D. Dla wyrobów tkackich.			
	268	Krajowa szkoła tkacka w Krośnie	3.079	—	3.136
	269	Zasiłek na budowę nowego budynku szkolnego w Krośnie, w myśl uchwały sejmowej z dnia 12. Listopada 1890., *nadzwyczajne*	*1.000*	—	*1.000*
	270	Wzorowy warsztat tkacki w Błażowej	1.190	—	1.190
	271	„ „ „ „ Glinianach, zwyczajne . .	820	—	820
		nadzwyczajne . .	*150*	—	*150*
	272	„ „ „ „ Korczynie	970	—	970
	273	„ „ „ „ Kossowie	850	—	850
	274	„ „ „ „ Łańcucie	1.475	44	1.476
	275	„ „ „ „ Rychwałdzie	1.049	80	850
	276	„ „ „ „ Wilamowicach	1.100	—	900
	277	Szkoła sukiennicza w Rakszawie, *nadzwyczajne*			
		a) na zakupno realności . . . . 3.000 zł.			
		b) „ przebudowanie budynków . . . 8.500 „	*11.500*	—	*11.500*
		Razem { zwyczajne . / *nadzwyczajne* .	10.534 *12.650*	24 —	10.192 *12.650*
		E. Dla wyrobów koronkarskich.			
	278	Szkoła koronkarska w Kańczudze	763	05	763
	279	Krajowa szkoła koronkarska w Muszynie . . .	858	—	858
	280	„ „ „ „ Zakopanem, zwyczajne . .	2.500	—	2.500
		nadzwyczajne .	*1.000*	—	*1.000*
	281	Szkoła koronkarska u ŚŚ. Miłosierdzia w Przeworsku .	300	—	300
		Razem { zwyczajne . / *nadzwyczajne* .	4.421 *. 0 0*	05 —	4.421 *1.000*
		Do przeniesienia . { zwyczajne . / *nadzwyczajne* .	44.173 *14.950*	90 —	44.390 *14.950*

Wydatki. — Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
658 —	100 —		100 —	—	150 —	—
—	—		—	—	—	—
57	—	Pomimo nie wpłynięcia obok, w należytościach czynnych wykazanych zasiłków od zwierzchności gminnej za II. półrocze w kwocie 250 zł. i od Wydziału powiatowego za cały rok w kwocie 200 zł., okazały się wydatki w ogóle *mniejsze* o 57 zł., ponieważ zarząd szkoły, zaniedbawszy podnieść drugiej połowy asygnowanego mu ryczałtu na administracyę w kwocie 250 zł., utracił prawo do jej poboru.	450 —		250 —	
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
1	—					
—	—					
	200	*Wydatek większy*, pokryty wykazaną obok należytością czynną, ponieważ Wydział powiatowy w Żywcu nie uiścił zasiłku za rok 1892 w kwocie 200 zł.	200 —		—	—
—	200	*Wydatek większy*, pokryty wykazaną obok należytością czynną, z powodu nie wpłynięcia od zwierzchności gminnej zasiłku za rok 1892 w kwocie 200 zł.	200 —		—	—
—	—					
58 —	400 —					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
716 —	500 —		950 —		400 —	
			—		—	

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XVI.		Z przeniesienia { zwyczajne . .	44.173	90	44.390
		nadzwyczajne . .	*14.950*	—	*14.950*
		F. Subwencyonowane zakłady dla nauki robót kobiecych.			
	282	Szkoła wydziałowa im. św. Scholastyki w Krakowie . .	500		500
	283	Szkoła robót, utrzymywana przez Towarzystwo „Pracy kobiet“ we Lwowie	700	—	700
	284	Szkoła specyalna robót kobiecych u PP. Bendyktynek w Przemyślu	640	—	640
			1.840	—	1.840
		G. C. k. szkoły przemysłowe zawodowe subwencyonowane ze Skarbu krajowego.			
	285	C. k. szkoła zawodowa przemysłu drzewnego w Zakopanem, zwyczajne	1.500	—	1.500
		nadzwyczajne	*533*	—	*533*
	286	C. k. szkoła zawodowa w Świątnikach	667	—	667
	287	Zasiłek na zapomogi dla majstrów, kształcących się w c. k. szkole ślusarskiej w Świątnikach	500	—	500
	288	Zasiłek (rata II.) na wystawienie budynku dla szkoły ślusarskiej w Świątnikach, *nadzwyczajne*	*9.000*	—	*9.000*
	289	Zasiłek jednorazowy na wystawienie budynku dla wzorowego warsztatu kowalskiego w Sułkowicach, *nadzwyczajne* .	*9.999*	*94½*	*10.000*
		Razem { zwyczajne . .	2.667	—	2.667
		nadzwyczajne .	*19 532*	*94½*	*19.533*
		III. Wydatki ogólne na cele szkolnictwa przemysłowego.			
	290	Krajowa keramiczna stacya doświadczalna przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie, zwyczajne . . .	3.390	—	3.390
		nadzwyczajne . . .	*500*	—	*500*
	291	Na założenie stacyi doświadczalnej mechaniczno-technologicznej przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie, I. rata, *nadzwyczajne*	*2.500*	—	*2.500*
	292	Muzeum przemysłowe w Krakowie'	2.000	—	2.000
	293	„ „ we Lwowie	2.000	—	2.000
	294	Na wydawnictwo wzorów rysunkowych	950	—	1.500
			8.340	—	8.890
			3.000	—	*3.000*
		Do przeniesienia { zwyczajne . .	48.680	90	48.897
		nadzwyczajne . .	*34.482*	*94½*	*34.483*

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
716 —	500 —		950 —	— —	400 —	— —
—	—					
—	—					
—	—				

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XVI.			48.680	90	48.897
			34.482	*94½*	*34.483*
		Z przeniesienia . { zwyczajne .	8.340	—	8.890
		Z przeniesienia . { *nadzwyczajne* .	*3.000*	—	*3.000*
	295	Na stypendya przemysłowe	8.000	—	8.000
	296	Na nowe warsztaty powstać mające w roku 1892 *nadzwyczajne*	*2.553*	*69½*	*2.500*
	297	Dyety i koszta podróży inspektorów szkół przemysłowych .	220	79	1.600
		Razem { zwyczajne .	16.560	79	18.490
		Razem { *nadzwyczajne* .	*5.553*	*69½*	*5.500*
		IV. Wydatki komisyi krajowej dla spraw przemysłowych.			200
	298	Prenumerata czasopism i zakupno dzieł	200	—	
	299	Biuro komisyi krajowej dla spraw przemysłowych:			
		a) Koszta podróży i dyety . . . 358 zł. 22 ct.			
		b) Płaca sekretarza . . . . 1.000 „ — „			2.760
		c) „ pomocnika biurowego . . 360 „ — „	1.718	22	2.960
			1.918	22	
		V. Zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe.			7.000
	300	Na zasiłki bezzwrotne na cele przemysłowe	6.999	27½	60 000
	301	Dotacya krajowego funduszu przemysłowego (rata 7. i 8.) .	60.000	—	67.000
			66.999	27½	
		VI. Szkoły handlowe.			1.000
	302	Szkoła handlowa w Krakowie	1.000	—	
		Razem { zwyczajne .	135 159	18½	138.347
		Razem { *nadzwyczajne* .	*40.036*	*64*	*39.983*
		Suma rubryki XVI.	175.195	82½	178.330

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
716	500		950	—	400	—
—	—		—	—	—	—
550	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—					
—	—		—	—	24	—
1.379	54	Różnica drobna wedle koniecznej potrzeby.				
	—	*Wydatek mniejszy* wedle potrzeby w tym roku.				
1.929	—					
—	54					
—	—					
1.042	—					
1.042	—	*Wydatek mniejszy* z powodu znacznie mniejszych w tym roku kosztów dyet i podróży.				
	—					
1	—					
—	—					
1	—					
	—					
—	—					
3.688	500		950	—	424	—
—	54		—	—	—	—
3.688	554		950	—	424	—
3.134						

Liczba rubryki budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892 zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
XVII.	**Rozmaite wydatki.**			
	Sumaryczne zestawienie rubryki XVII.			
	Wydatki w budżecie wyszczególnione { zwyczajne . .	60.102	53	60.103
	{ *nadzwyczajne* .	*300.000*	—	*300 000*
	„ „ niewyszczególnione { zwyczajne . .	36.452	63½	—
	{ *nadzwyczajne* .	*10.936*	*81*	—
	Razem { zwyczajne . .	96.555	16½	60.103
	{ *nadzwyczajne* .	*310.936*	*81*	*300.000*
	Suma rubryki XVII. .	407.491	97½	360.103
	Wydatki w budżecie wyszczególnione.			
	Poszczególnienie.			
303	**Do rozporządzalności Wydziału krajowego.**			
	1. Zapomogi i wsparcia udzielone urzędnikom, dyurnistom i sługom.			
	Antoniewicz, sekretarz	100 zł. — ct.		
	Balzer, dyetaryusz konceptowy . . .	160 „ — „		
	Barbarowski, stróż	10 „ — „		
	Berezowski, asystent manipulacyjny . .	30 „ — „		
	Biliński, dyetaryusz rachunkowy . . .	45 „ — „		
	Borkowski, „ „	25 „ — „		
	Brzyski, oficyał	50 „ — „		
	Bubes, stróż	25 „ — „		
	Burczak, dyetaryusz manipulacyjny . .	25 „ — „		
	Chermiński, woźny	20 „ — „		
	Chmielewski, dyetaryusz manipulacyjny .	60 „ — „		
	Chudzikiewicz, ekspedytor	40 „ — „		
	Dauksza, praktykant rachunkowy . . .	25 „ — „		
	Durkalec, stróż	20 „ — „		
	Gadomski, dyetaryasz rachunkowy . .	25 „ — „		
	Gierasiński „ manipulacyjny . .	92 „ — „		
	Gostyna, stróż	10 „ — „		
	Grabowski, stróż	20 „ — „		
	Hupczyc, prokotolista rachunkowy . .	50 „ — „		
	Hupert, praktykant „	25 „ — „		
	Do przeniesienia .	857 zł. — ct.		

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—		1.000	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	36.452		36.452	63½	—	—
	10.937		—	—	—	—
—	36.452		37.452	63½	—	—
—	*10.937*		—	—	—	—
—	47.389		37.452	63½	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XVII.	303	Z przeniesienia . 857 zł. — ct.			
		Jamiński, dyetaryusz rachunkowy . . . 50 „ — „			
		Jankiewicz, „ manipulacyjny . . 40 „ — „			
		Jasiński, kancelista . . . . . 50 „ — „			
		Jędrzejowski, adjunkt konceptowy . . 100 „ — „			
		Komaniewski, dyetaryusz manipulacyjny . . 25 „ — „			
		Koniarski, „ „ . . 50 „ — „			
		Kowalski, „ „ . . 62 „ — „			
		Kratochwil, „ „ . . 45 „ — „			
		Krupa, „ „ . . 25 „ — „			
		Kunisch, protokolista . . . . . 50 „ — „			
		Lewicki, woźny . . . . . 15 „ — „			
		Lisiewicz, dyetaryusz rachunkowy . . 95 „ — „			
		Łatkowski, „ manipulacyjny . . 40 „ — „			
		Majewski, „ „ . . 30 „ — „			
		Marcinkowski, oficyał rachunkowy . . 31 „ 90 „			
		Michalczewski, dyetaryusz rachunkowy . . 25 „ — „			
		Martko, woźny . . . . . 40 „ — „			
		Niedźwiedzki, dyetaryusz manipulacyjny . 20 „ — „			
		Niesiołowski, „ rachunkowy . . 25 „ — „			
		Nowosad, stróż . . . . . 35 „ — „			
		Olpiński, rewident rachunkowy . . . 80 „ — „			
		Orłowicz, stróż . . . . . 20 „ — „			
		Paszkowski, dyetaryusz manipulacyjny . . 30 „ — „			
		Piotrowski, asystent „ . . 60 „ — „			
		Podlacha, woźny . . . . . 50 „ — „			
		Pogorzelski, stróż . . . . . 20 „ — „			
		Pol, dyetaryusz techniczny . . . . 25 „ — „			
		Policz, stróż . . . . . 20 „ — „			
		Rzeczycki, dyetaryusz manipulacyjny . . 25 „ — „			
		Sałamaszyński, stróż . . . . . 35 „ — „			
		Sawicki, dyetaryusz manipulacyjny . . 65 „ — „			
		Schmid Stanisław, dyetaryusz manipulacyjny . 30 „ — „			
		Semetkowski, rewident rachunkowy . . 100 „ — „			
		Seńczyszyn, stróż . . . . . 10 „ — „			
		Skwirczyński, dyetaryusz rachunkowy . . 25 „ — „			
		Sobek, asystent manipulacyjny . . . 50 „ — „			
		Strnad, dyetaryusz biura statystycznego . 25 „ — „			
		Sternal, „ konceptowy . . . 30 „ — „			
		Stocki, woźny . . . . . 50 „ — „			
		Stroynowski, dyetaryusz manipulacyjny . . 30 „ — „			
		Szczerban, „ „ . . 30 „ — „			
		Szim, „ „ . . 37 „ — „			
		Do przeniesienia . 2.557 zł. 90 ct.			

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki:		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł	ct.
zł.	zł.					

Liczba rubryki budżetu	po życyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XVII.	303	Z przeniesienia . 2.557 zł. 90 ct.			
		Szukatka, dyetaryusz rachunkowy . . . 80 „ — „			
		Turczyński, stróż . . . . . 22 „ — „			
		Tyblewicz, dyetaryusz konceptowy . . 40 „ — „			
		Uderski, „ rachunkowy . . 25 „ — „			
		Walter, praktykant „ . . . 40 „ — „			
		Wojciechowski, stróż . . . . . 10 „ — „			
		Wojcyk, froter . . . . . 10 „ — „			
		Wojtowicz, woźny . . . . . 15 „ — „			
		Wojtyna, stróż . . . . . 15 „ — „			
		Woroniecki, praktykant rachunkowy . . 30 „ — „			
		Zajączkowski, dyetaryusz konceptowy . . 80 „ — „			
		Zglinnicki, „ manipulacyjny . . 25 „ — „			
		Zimerman, adjunkt rachunkowy . . . 50 „ — „			
		Zych, aplikant „ . . . . 25 „ — „			
		2. Zapomogi udzielone gminom.			
		Batiatycze . . . . . 150 „ — „			
		Chłopy . . . . . 88 „ — „			
		Cieszanów . . . . . 100 „ — „			
		Ciszki . . . . . 150 „ — „			
		Dąbki . . . . . 80 „ — „			
		Doliny . . . . . 20 „ — „			
		Gródek . . . . . 300 „ — „			
		Hołhocze . . . . . 100 „ — „			
		Jastrzębiec . . . . . 40 „ — „			
		Kadcza . . . . . 60 „ — „			
		Kaimów . . . . . 300 „ — „			
		Komarówka . . . . . 40 „ — „			
		Kopyczyńce . . . . . 300 „ — „			
		Korsów . . . . . 24 „ — „			
		Łuszowice . . . . . 200 „ — „			
		Łużek dolny . . . . . 125 „ — „			
		Maków rustykalny . . . . . 45 „ — „			
		Martynów . . . . . 60 „ — „			
		Mikołajów . . . . . 200 „ — „			
		Mokrzyszów . . . . . 200 „ — „			
		Płotycz . . . . . 64 „ — „			
		Przystań . . . . . 100 „ — „			
		Romanówka . . . . . 100 „ — „			
		Ropczyce . . . . . 150 „ — „			
		Rozdół . . . . . 80 „ — „			
		Rozwadów . . . . . 300 „ — „			
		Rudna mała . . . . . 100 „ — „			
		Do przeniesienia . 6.500 zł. 90 ct.			

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XVII.	303	Z przeniesienia .	6.500 zł.	90 ct.	
		Rybniki	25 „	— „	
		Sarańczuki	60 „	— „	
		Siemów	60 „	— „	
		Skorodyńce	200 „	— „	
		Skwarzawa	200 „	— „	
		Szczakowa	150 „	„	
		Szczepańcowa	100 „	— „	
		Ulanów	300 „	— „	
		Usznia	100 „	— „	
		Wielopole mieszczańskie	200 „	— „	
		Wildental	200 „	— „	
		Żydaczów	100 „	— „	
		3. Zasiłki dla rozmaitych stowarzyszeń, zakładów, czasopism, tudzież dla osób kształcących się na prace naukowe, podróże etc.			
		Benedyktowicz, artysta malarz . . .	200 „	— „	
		Dublany szkoła ludowa na nadzwycz. wydatki	66 „	50 „	
		Fritsche, za wykłady o urządzeniu i ruchu gorzelń	60 „	— „	
		Heppen, na kształcenie się w szkole sztuk pięknych	50 „	— „	
		Jordan, za 200 egz. dziełka Dra Barzyckiego „O pielęgnowaniu zdrowia“ . .	30 „	— „	
		Komitet Internatu dla uczenic Seminaryum naucz. żeńskiego we Lwowie . .	500 „	— „	
		Komitet kolonii wakacyjnej dla dziatwy wyznania mojżeszowego	25 „	— „	
		Komitet Towarzystwa kolonii leczniczej rymanowskiej	300 „	— „	
		Konferencya Towarzystwa św. Wincentego à Paulo w Tarnowie, na założenie internatu	500 „	— „	
		Kółko rolnicze w Dublanach . . .	100 „	— „	
		Koszta udziału sztuki polskiej na Wystawie muzyczno-teatralnej we Wiedniu .	1.000 „	— „	
		Dr. Lewicki, na wydanie rusko-niemieckiego słownika wyrazów prawn.-administr. .	200 „	— „	
		Do przeniesien a .	11 227 zł.	40 ct.	

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XVII.	303	Z przeniesienia . 11.227 zł. 40 ct.			
		Merunowicz, zaliczka na wynagrodzenie za podręcznik dla pisarzy gminnych . 100 „ — „			
		Dr. Pawlik, na zwiedzenie gospodarstw środkowej Galicyi . . . . . 150 „ — „			
		Sobolewski inżynier, na wycieczkę naukową 100 „ — „			
		Staszkiewicz, słuchacz Akademii rolniczej we Wiedniu . . . . . 50 „ 10½ „			
		Stowarzyszenie głuchoniemych „Nadzieja“ . 100 „ — „			
		„ izr. rzemieślników „Jad-Charuzim“ . . . . . 100 „ — „			
		Stowarzyszenie pomocy w Akademii sztuk pięknych we Wiedniu . . . . 50 „ — „			
		Stowarzyszenie „Przytulisko polskie“ we Wiedniu . . . . . 100 „ — „			
		Tatara, na obznajomienie się z nauką rolnictwa dla młodzieży o wiadomościach elementarnych . . . . . 150 „ — „			
		Towarzystwo gorzelników polskich na wydawnictwo „Gorzelnika“ . . . . 100 „ — „			
		Towarzystwo przyjaciół uczącej się młodzieży we Lwowie . . . . . 100 „ — „			
		Towarzystwo św. Wincentego á Paulo w Stanisławowie, na założenie internatu . 500 „ — „			
		Warchoł, koszta podróży na kongres rybacki w Gdańsku . . . . . 120 „ — „			
		Wiesiołowski, uczeń szkół dublańskich . 50 „ — „			
		Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie na odbycie XXVI. walnego zgromadzenia . . . . . 200 „ — „			
		Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, za 150 egzempl. rocznika „Związku“ . . . . . 150 „ — „			
		4. Rozmaite inne.			
		Bartowa, wdowa po nauczycielu szkół dublańskich . . . . . 50 „ — „			
		Barycka, wdowa po dyetaryuszu rachunkowym 40 „ — „			
		Cisło, nauczyciel szkoły rolniczej w Jagielnicy 200 „ — „			
		Dr. Franckel, za materyały i wyjaśnienia w sprawie zamierzonej budowy nowego teatru we Lwowie . . . . 50 „ — „			
		Do przeniesienia . 13.687 zł. 50½ ct.			

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana według ustawy z dnia 8. kwietnia 1892 zł.
XVII.	303	Z przeniesienia . 13.687 zł. 50½ ct.			
		Fundacya stypendyjna ces. Franciszka Józefa I. na pokrycie niedoboru z r. 1892	599 „	— „	
		Gierasińska, wdowa po dyetaryuszu manipulacyjnym	50 „	— „	
		Gordon, sługa w szkole rolniczej w Horodence	50 „	10½ „	
		Gorzelnia w Dublanach na urządzenie laboratoryum	500 „	— „	
		Janowski, za typy planów szpitali prowincyonalnych	400 „	— „	
		Kalita, sierota po woźnym	15 „	— „	
		Kasprzycki, ogrodnik szkół dublańskich	50 „	— „	
		Kasprzycka, wdowa po ogrodniku szkół dublańskich	100 „	— „	
		Kobiernice, szkoła rolnicza na sprawienie przyrządów pożarnych	120 „	— „	
		Komaniewska, wdowa po dyetaryuszu manipulacyjnym	90 „	— „	
		Komitet wystawy przemysłu budowlanego we Lwowie, za miejsce zajęte pod wystawę projektów Wydziału krajowego	14 „	94 „	
		Koszta pogrzebu śp. Artura Zimermana, adjunkta rachunkowego	100 „	— „	
		„ sprawienia wieńca dla ś. p. Hipolita Czajkowskiego	52 „	50 „	
		„ adresu do Mistrza Jana Matejki	150 „	— „	
		„ wypiekania chleba dla biednych robotników przy regulacyi Nowego Brnia	50 „	— „	
		„ zakupna ram i portretów J. O. Ks. Marszałka Eustachego Sanguszki	106 „	— „	
		„ sprawozdań stenograficznych z ankiety kolejowej	75 „	— „	
		„ dekoracyi ścian wystawy biura melioracyjnego na Politechnice	23 „	35 „	
		Kotowiczowa, wdowa po gr. k. proboszczu	100 „	— „	
		Kowalewski, b. sługa szpitalny	40 „	— „	
		Kowalska, wdowa po dyetaryuszu manipulacyjnym	50 „	— „	
		Łopuszańska, wdowa po adjunkcie rachunk.	40 „	— „	
		Łuniewska, „ „ inżynierze	30 „	— „	
		Macherowa, „ „ dozorcy melioracyjnym w Dublanach	50 „	— „	
		Do przeniesienia . 16.543 zł. 40 ct.			

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XVII.	303	Z przeniesienia .	16.543 zł. 40 ct.			
		Markowski, nauczyciel szkoły rolniczej w Dublanach	150 „ — „			
		Olewińska, wdowa po protokoliście rachunk.	40 „ — „			
		Orzechowska, wdowa po rewidencie rachunk.	40 „ — „			
		Ożwad, sierota po koncepiście . . .	40 „ 50 „			
		Piotrowska, wdowa po dyetaryuszu manipulacyjnym	40 „ — „			
		Podarki noworoczne dla służby pocztowej i kolejowej:				
		w Wydziale krajowym . . .	62 „ — „			
		w Składach publicznych we Lwowie .	190 „ — „			
		Polniak, stróż archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie . . .	25 „ — „			
		Przibram w Czechach, wsparcie dla ofiar katastrofy w kopalni srebra . . .	500 „ — „			
		Przygodzka, wdowa po inżynierze . .	200 „ — „			
		Remuneracye świąteczne dla urzędników, dyetaryuszy i służby . . .	6.695 „ — „			
		Rozmaite drobne	50 „ 79 „			
		Sapałaczyńskie Joanna i Leontyna, siostry ś. p. rewidenta rachunkowego . .	50 „ — „			
		Dr. Sawczyński, koncepista, wynagrodzenie za prace w godzinach nadobowiązkowych, z powodu uczęszczania na kurs konsumcyjny w c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu	100 „ — „			
		Sikorski, asystent wyższej szkoły rolniczej w Dublanach	100 „ — „			
		Dr. Skałkowski b. lekarz wyższej szkoły rolniczej w Dublanach	100 „ — „			
		C. k. Skarb Państwa, spłata reszty gwarantowanej przez kraj pożyczki z r. 1885. (udzielonej na zasiewy jare), z powodu nieściągalności od dłużników:				
		od Edwarda Marynowskiego . .	333 „ 40 „			
		„ Benjamina Leiby Bleimana . .	4 „ 16 „			
		„ Franciszki Kowalczykowej . .	3 „ 55 „			
		„ Karola Nowakiewicza . .	65 „ 86 „			
		„ Joanny Peszkowskiej . . .	99 „ 98 „			
		„ Jana Sobola	4 „ — „			
		„ Maryana Srokowskiego . . .	500 „ — „			
		„ Wojciecha Stocha . . .	1 „ 50 „			
		„ Członków gminy Halicza . .	55 „ 67 „			
		Do przeniesienia .	25.994 zł. 81 ct.			

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					

Fundusz krajowy. Część I.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XVII.	303	Z przeniesienia . 25.994 zł. 81 ct.			
		Skrzynecka Zofia . . . . . 600 „ — „			
		Służba pomocnicza . . . . . 93 „ 60 „			
		Starcy zasłużeni, cele dobroczynne . . 2.000 „ — „			
		Strnadowa, wdowa po asystencie rachunk. 25 „ — „			
		Szaszkiewiczowa wdowa po gr. k. księdzu 25 „ — „			
		Szechowiczowa „ „ ruskim literacie 75 „ — „			
		Szeliski, weteran b. wojsk polskich . . 100 „ — „			
		Szukatki, dyetaryusza rachunkowego rodzina 50 „ — „			
		Szymański dyet. manip., dyurnum wypłacane przez czas jego słabości . . . 308 „ 40 „			
		Szymańska, wdowa po dyetaryuszu manipul. 50 „ — „			
		Wadyum, b. dozorca chorych w Kulparkowie 10 „ — „			
		Waliszewski, weteran b. wojsk polskich . 45 „ — „			
		Waydowska, wdowa po dyetaryuszu manip. 135 „ — „			
		Wąsowiczowa, żona b. „ „ . 55 „ — „			
		Zakrzewska, wdowa po sekretarzu . . 40 „ — „			
		Zamek w Olesku, należytość rządowa od aktu darowizny na rzecz kraju . . 151 „ 19 „			
		Zamek w Olesku, podatek domowo-klasowy od r. 1883—1889 . . . . . 180 „ 15 „			
		Zamek w Olesku, podatek domowy i gruntowy za r. 1892 . . . . . 61 „ 79 „	29.999	94	30.000
	304	Na fundacyę wieczystą im. Jego Ces. i Król. Apostolskiej Mości Cesarza Franciszka Józefa I., corocznie	12.000	—	12.000
	305	Dotacya dożywotnia J. E. Dra Franciszka Smolki . .	4.000	—	4.000
	306	„ „ J. W. Okrawa Pietruskiego . . .	5.000	—	5.000
	307	Dla księży Unitów Chełmskich, ich wdów i sierót . .	1.500	—	1.500
	308	Korosteńska Felicya, b. nauczycielka szkoły u pp. Klarysek w Starym Sączu, stały dar roczny z łaski . . .	80	—	80
	309	Subwencya dla kolei Pałahicze-Tłumacz, I. rata . . .	2.000	—	2.000
	310	Związkowi ochotniczych straży pożarnych	2.000	—	2.000
	311	Koszta utrzymania sierót: Maryi Amalii, Aleksandra i Teodora Wilków przez gminę Budapeszt	855	60	856
	312	Koszta utrzymania w Wiedniu sierót Maryi i Pauliny Andruchów	530	—	530
	313	Julia Szaszkiewicz, dar z łaski	100	—	100
	314	Komitetowi obchodu sześciowiekowej rocznicy śmierci królowej Kingi w Starym Sączu	100	—	100
	315	Komitetowi budowy pomnika ś. p. Aleksandra hr. Fredry .	100	—	100
	316	Pogorzelcom gminy Wielopole, do rozporządzalności Wydziału krajowego, przez Radę powiatową w Gródku . .	100	—	100
		Do przeniesienia .	58.365	54	58.366

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	...					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XVII.		Z przeniesienia .	58.365	54	58 366
	317	Komitetowi wystawy przemysłu budowlanego we Lwowie .	1.000	—	1.000
	318	Koszta utrzymania i przewozu Ignacego Garbaszewskiego z Wiednia do Knihinina, w zastępstwie gminy Puźniki	82	99	83
	319	Na pomoc dla dotkniętych nieurodzajem w roku 1891. *(nadzwyczajne)*	*100.000*	—	*100.000*
	320	Na podwyższenie funduszu pożyczkowego dla gmin na budowę koszar dla c. k. wojska do wysokości 1,200.000 zł. *(nadzwyczajne)*	*200.000*	—	*200.000*
	321	Koszta utrzymania J. i M. Łużańskich w Budapeszcie, w zastępstwie gminy Berehy	504	—	504
	322	Schmidowa Walerya, wdowa po rządcy szpitala w Przemyślu, jednorazowy dar z łaski	150	—	150
		Razem { zwyczajne . .	60.102	53	60.103
		Razem { *nadzwyczajne* . .	*300.000*	—	*300.000*
		Suma wydatków w budżecie poszczególnionych	360 102	53	360.103

Wydatki w budżecie niewyszczególnione.

A. Zwrotne.

a) Fundusze stypendyjne, na pokrycie chwilowych niedoborów . . . . . 357 zł. 22½ ct.

b) Zakopane, gmina, zaliczka na pokrycie kosztów zarządu . . . . . 300 „ — „

c) Gminy: Stróże, Żurawno, Czchów, Szczepanowice i Grojec, dopłacona gotówka przy zakupnie efektów . . . . 67 „ 07 „

d) Fundusze regulacyjne, zaliczki na pokrycie niedoborów w r. 1892.

α) Trześniówka . . . . 9.767 „ 20 „

β) Krzemienica . . . . 12.339 „ 15 „

γ) Kisielina . . . . 13.621 „ 99 „

36.452 63½ —

B. Bezzwrotne.

e) Koszta przygotowań na przyjęcie Najjaśniejszego Pana *(nadzwyczajne)* . . . . . *10.936* *81* —

Razem { zwyczajne . .	36.452	63½	—
Razem { *nadzwyczajne* . .	*10.936*	*81*	—
Suma wydatków w budżecie nieprzewidzianych .	47.389	44½	—

Wydatki.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—		1.000	—	—	—
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—		1.000	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		1.000	—	—	—
—	—	Wydatek ten znajduje pokrycie w przypisanej obok należytości czynnej.	36.452	63½	—	—
—	—					
—	36.452		36.452	63½	—	—
—	*10.937*		—	—	—	—
—	47.389		36.452	63½	—	—

Część II.

DOCHODY.

Z drukarni Pillera i Spółki we Lwowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892 zł.	Dochody w roku 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.	1	**Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych** . . .	—	—	—
II.		**Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych.**			
	2	Z kapitałów uposażenia kasy krajowej	21.606	82	5.000
III.		**Dochody z dróg krajowych.**			
	3	*Myta.*			
		1. Annopol, 2. Dąbie, 3. Ryszki, 4. Tuszów 1.600 zł. — ct.			
		5. Babice . . . . . 450 „ 50 „			
		6 Babińce, 7. Białokiernica, 8. Borszczów, 9. Iwanków, 10. Iwanie puste, 11. Korolówka, 12. Kozaczówka, 13. Kozaczyzna, 14. Krzywcze dolne, 15. Jezierzany, 16. Łanowce, 17. Perejmy, 18. Uście biskupie . . . . . 12.050 „ — „			
		19. Bagiennica . . . . . 2.750 „ — „			
		20. Kasperowce, 21. Dobrowlany, 22. Tłuste 3.325 „ 36½ „			
		23. Jarosław, 24. Bełzec, 25. Cieszanów, 26. Płaszów, 27. Oleszyce, 28. Wulka zapałowska . . . . . 16.315 „ — „			
		29. Biała karczma, 30. Buczacz, 31. Demianów, 32. Husiatyn, 33. Krzywe, 34. Monasterzyska, 35. Podkamień, 36. Panasówka, 37. Zaleszczyki, 38. Zalipie, 39. Podwołoczyska . . . . . 20.300 „ — „			
		40. Bieńczyce, 41. Zwierzyniec, 42. Mogiła 7.700 „ — „			
		43. Bieśnik, 44. Pomianowa, 45. Gnojnik, 46. Jwkowa, 47. Just . . . . 5.185 „ — „			
		48. Bircza, 49. Grabownica . . . . 3.400 „ — „			
		50. Błotnia . . . . . 1.086 „ — „			
		51. Bohutyn i Rozhadów . . . . 1.806 „ — „			
		52. Branice, 53. Kaszów, 54. Przeginia . 2.150 „ — „			
		Do przeniesienia . 78.117 zł. 86½ ct.			

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		—	—	—	—
—	16.607	*Dochód* znacznie *większy* według stanu kapitałów rozporządzalnych, od których procenta wpływały do funduszu krajowego. Stan ten kapitałów rozporządzalnych pomyślniejszym był z tego powodu, iż zaciągnięto od razu znaczniejszą pożyczkę (1,650.000 zł.) od funduszu propinacyjnego przyzwoloną do zaciągnienia na pokrycie niedoboru budżetowego roku 1892	—	—	—	—
			250	—	—	—
			250	—	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
III.	3	Z przeniesienia . 78.117 zł. 86½ ct.			
		55. Brzeżany, 56. Horodyszcze, 57. Kozowa	9.006	86	„
		58. Brzeźuica	752	40	„
		59. Busk	1.200	—	„
		60. Chełmek	731	17	„
		61. Chołojów	1.725	—	„
		62. Czortków, 63. Dżuryn, 64. Koszyłowce	1.568	71	„
		65. Dawidów, 66. Repechów, 67. Spilczyn	1.424	28	„
		68. Dawidkowce	900	—	„
		69. Darachów, 70. Dobropol, 71. Kurzany, 72. Kułce, 73. Szlachcińce, 74. Strussów, 75. Zbaraż	6.972	—	„
		76. Dębno, 77. Nowy Targ (Czarny Dunajec), 78. Nowy Targ (Biały Dunajec) 79. Obidowa	10.100	—	„
		80. Dynów. 81. Newistka	3.150	—	„
		82. Gładyszów. 83. Konieczna, 84. Ropica ruska, 85. Siary	6.200	—	„
		86. Gródek, 87. Zabełcze, 88. Stary Sącz, 89. Łękica, 90. Szczawnica	8.250	—	„
		91. Graboszyce, 92. Goryczkowce, 93. Skawce	4.400	—	„
		94. Gołkowice	3.500	—	„
		95. Gorzyce	1.020	—	„
		96. Halicz, 97. Jamnica, 98. Jezupol, 99. Miłowanie, 100. Pobereże, 101. Tłumacz	10.309	—	„
		102. Jasionka. 103. Sokołów, 104. Staromieście	5.175	—	„
		105. Jasienów	1.626	—	„
		106. Jeżowe, 107. Pioruuka	2.029	—	„
		108. Kluwińce, 109. Suchostaw	2.892	25	„
		110. Kodubińce, 111. Młynowce, 112. Załoźce	2.780	72	„
		113. Krogulec	250	—	„
		114. Kurów	963	24	„
		115. Krzyż	1.320	46	„
		116. Łącko	2.073	—	„
		117. Miechocin	1.353	81	„
		118. Mosty drogowe, 119. Mosty mostowe	1.300	—	„
		120. Mikulińce, (Most pod Śniatynem)	6.200	—	„
		121. Nieźwiska	1.120	—	„
		122. Nowy dwór	1.800	—	„
		123. Niedzica	524	35	„
		124. Olszany, 125. Przemyśl	4.328	—	„
		Do przeniesienia 185.063 zł. 11½ ct.			

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
			250	—	—	—
			1	—	—	—
			1.606	43	—	—
			19	28	—	—
			90	93	—	—
			983	54	—	—
			331	19	—	—
			662	46	—	—
			3.944	83	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie			Dochody w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
III.	3	Z przeniesienia 185.063 zł. 11½ ct.					
		126. Ottynia	2.015	„ — „			
		127. Podliski	4.232	„ 70 „			
		128. Porzecze, 129. Stawczany	2.020	„ — „			
		130. Pieczychwosty	1.608	„ — „			
		131. Puchary	675	„ — „			
		132. Przeworsk	1.613	„ 33 „			
		133. Raszków 134. Serafińce,	1.942	„ 50 „			
		135. Radwan	1.800	„ — „			
		136. Łapajówka	2.700	„ — „			
		137. Rozwadów	1.105	„ — „			
		138. Stecowa	1.802	„ „			
		139. Smykowce 140. Zagrobella	8.600	„ „			
		141. Szaflary, 142. Poronin,	2.595	„ — „			
		143. Stojanów	615	„ — „			
		144. Tyrawa wołoska, 145. Załuż	1.165	„ — „			
		146. Tyśmienica	1.702	„ — „			
		147. Wielowieś	1.292	„ 50 „			
		148. Żółkiew	3.105	„ — „	225.651	14½	216.000
	4	Odsetki zwłoki i kary konwencyonalne			947	72½	380
	5	Grzywny za przestępstwa drogowe			168	63	120
	6	Datki dobrowolne na budowę dróg krajowych od stron prywatnych:					
		1. Na drogę Lwów-Stojanów:					
		Rada powiatowa w Kamionce strumiłowej	1.350 zł. — ct.				
		Gmina Kamionka Strumiłowa	500 „ — „	1.850 zł. — ct.			
		2. Most pod Kurowem:					
		Rada powiatowa w Nowym Sączu		4.000 „ — „			
		3. Na drogę Rzeszów-Nadbrzezie:					
		Gmina Rozwadów	68 zł. 25 ct.				
		Ks. Hieronim Lubomirski	328 „ 62 „				
		Konopka Ksawery	600 „ — „				
		Baron Horoch Adam	500 „ — „				
		Gmina Wrzawy	25 „ — „	1.521 „ 87 „	7.371	87	8.820
		Do przeniesienia			234.139	37	225.320

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
			3.944	83	—	—
			987	30	—	—
			388	50	—	—
			116	50	—	—
—	9.651		5.437	13	—	—
—	568					
—	48					
		Należytość w datkach dobrowolnych wynosiła z końcem roku 1891. . . 31.364 zł. 24½ ct. Odpisano . . . . 164 „ 31 „ 31.199 zł. 93½ ct. Wpłacono w roku 1892 . 7.371 „ 87 „ Pozostaje z końcem r. 1892 23.828 zł. 06½ ct.				
1.448	—					
1.448	10.267		5.437	13	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
III.	6	Z przeniesienia . .	234.139	37	225.320
		Subwencye z funduszów państwowych uwidocznia się jedynie dla ewidencyi przed kolumną, gdyż odnośne dochody przeznaczone na specyalne cele, zaraz po otrzymaniu ich z c. k. głównej kasy krajowej, zostały asygnowane do wypłat. W zamknięciu rachunków funduszu krajowego rubr. X. wydatki na drogi, wypłacono:			
		1. Od c. k. Dyrekcyi lasów i domen na budowę drogi gminnej z Krynicy do Tylicza . . . . . 5.500 zł. — ct.			
		2. Od Skarbu Państwa na budowę drogi krajowej Dynów-Kańczuga II. rata . 45.000 „ — „			
		Razem 50.500 zł. — ct.			
		Suma rubryki III. .	234.139	37	225.320
IV.		**Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych.**			
	7	Od funduszu policyi krajowej	3.754	47	4.029
	8	„ „ szpitala św. Łazarza w Krakowie . . .	—	—	—
	9	„ „ „ lwowskiego	13.065	36½	—
	10	„ „ zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie .	—	—	—
		Suma rubryki IV. .	16.819	83½	4.029
V.		**Zwroty zaliczek z lat ubiegłych**			
	11	Od urzędników krajowych z płac	20.820	98	19.000
	12	„ szpitali powszechnych z rachunków kwartalnych . .	17.693	39	12.800
	13	„ gmin za dawniejsze koszta leczenia	793	44	700
	14	„ stron rozmaitych ze spraw drogowych	1.983	38	1.800
	15	Rozmaite:			
		a) Fundusze stypendyjne, zwroty na poczet zaliczek danych na pokrycie chwilowych niedoborów . . . . 1.859 zł. 06 ct.			
		b) Fundacya Pelagii Russanowskiej, zwrot zaliczki na wsparcie inwalidów . . 126 „ 31 „			
		Do przeniesienia . 1.985 zł. 37 ct.	41.291	19	34.300

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
1.448	10.267		5.437	13	—	—
1.448	10.267		5.437	13	—	—
	8.819					
274	—					
—	—					
—	13.065	Obacz specyalne zamknięcia rachunków odnośnych funduszów.				
	—					
274	13.065		—	—	—	—
	12.791					
—	1.821					
—	4.893					
—	94	Różnice z powodu niestałości dochodów tego rodzaju.				
	183					
		do poz. 15 a) Zwroty z funduszów stypendyjnych:				
		Ajwas . . . . . 26 zł. 08½ ct.				
		Barczewski (IV) . . . 278 „ 25 „				
		Dolliner . . . . . — „ 80 „				
		Egierski dla Egierskich (I) . 11 „ 83 „				
—		„ „ Siedleckich . . 7 „ — „				
	6.991	Janowski . . . . . — „ 44½ „				
		Kretowicz . . . . . 6 „ 50 „				
		Łazowski . . . . . 78 „ 46 „				
		Stupnicki . . . . . 1 050 „ 30 „				
		Zawadzki Franciszek . . 399 „ 39 „				
		Razem, jak wykazano . 1.859 zł. 06 ct.				

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
V.	15	Z przeniesienia .	1.985 zł. 37 ct.	41 291	19	34.300
		c) Fundusz zapomogi z roku 1863., częściowy zwrot na poczet udzielonej swego czasu zaliczki	65 „ 10 „			
		d) Nadwórna, Wydział powiatowy, zwrot wypłaconych zaliczkowo kosztów zastępstwa przed Trybunałem administrac.	50 „ — „			
		e) C. k. Namiestnictwo, zwrot niezużytego datku krajowego na budowę opaski na Dunajcu pod Strugą ad Tęgoborze .	545 „ 67 „			
		f) Dzieduszycki hr. Wojciech, c. k. konserwator, zwrot zaliczki 4 000 zł., udzielonej w r. 1884. na koszt restauracyi cerkwi miejskiej w Haliczu, wraz z narosłemi odsetkami	5.600 „ — „			
		g) Błażowa, Towarzystwo tkaczy, zwrot niezużytych zaliczek, danych swego czasu na zasiłki i stypendya dla tkaczy	361 „ — „			
		h) Komisya krajowa dla spraw przemysłowych, zwrot reszty zaliczki udzielonej dla warstatu wyrobów drzewnych w Kołomyi	13 „ 17 „			
		i) Ck. urząd podatkowy w Krakowie, zwrot mylnie w latach ubiegłych nadpłaconej dotacyi funduszowi szpitala św. Łazarza, jako wynik ostatecznego obrachunku	370 „ 92 „			
		k) Częściowy zwrot zaliczek z lat ubiegłych na koszta szczepienia . .	12 „ 93 „			
		l) Rozmaite zwroty zaliczek w sprawach melioracyjnych	495 „ 51 „			2.000
		m) Rozmaite drobne	8 „ — „	9.507	67	
		Suma rubryki V. . .		50.798	86	36.300
VI.		**Zwroty pożyczek.**				
	16-18	Sanok, gmina, 30 i 31 rata pożyczki 10.000 zł.:				964
		a) w kapitale	921 zł. 75½ ct.	964	—	
		b) w 6% odsetkach	42 „ 24½ „			
	19	Jasielska Spółka wodna, reszta z pożyczki bezprocentowej 1.500 zł. na regulacya Wisłoka		—	—	—
						964
		Do przeniesienia . .		964	—	

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	6.991		—	—	—	—
—	7.508	Różnice z powodu niestałości dochodów tego rodzaju.				
—	14 499		—	—	—	—
—	—	Reszta wierzytelności w kapitale z końcem roku 1892. wynosi 470 zł. 17½ ct.				
—	-	Dług w zupełności odpisany uchwałą Wys. Sejmu z d. 6. Maja 1893. (L. S. 783).				
—	—					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
VI.		Z przeniesienia .	964	—	964
	20	Łańcut, Wydział powiatowy, 10 rata (ostatnia) bezprocentowej pożyczki 4.500 zł., na budowę mostu na Wisłoku .	—	—	450
	21-23	Chorzelowska Spółka wodna dla odpływu wód w powiecie Mieleckim między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską, od pożyczki 6.300 zł.	494	21	743
	24	Fibich Władysław, zwrot reszty z zaliczki 6.490 zł., udzielonej na pogłębienie szybu w Ropiance, ostatnia 6 rata .	1.000	—	1.000
	25	Chrzanów, Wydział powiatowy, 3 rata bezprocentowej pożyczki 3.000 zł., dla ludności dotkniętej gradobiciem .	300	—	300
	26	Myślenice, Wydział powiatowy, 4 rata bezprocentowej pożyczki 3.000 zł. dla ludności dotkniętej gradobiciem .	300	—	300
	27	Wieliczka, Wydział powiatowy, 5 i 6 rata bezprocentowej pożyczki 3.000 zł., dla ludności dotkniętej gradobiciem .	300	—	300
	27*a*)	Kańczuga, szkoła koronkarska, 1 i 2 rata bezprocentowej pożyczki 200 zł., udzielonej na fundusz obrotowy . .	40	—	40
	27*b*)	Od Wydziałów powiatowych, zwrot bezprocentowych pożyczek, udzielonych dla ludności dotkniętej klęską nieurodzaju:			4.167
		1. Borszczów, Wydział powiatowy I. rata od pożyczki 25.000 zł.	4 166	66	583
		2. Brzesko, „ „ „ „ „ „ 3.500 „	583	—	1.333
		3. Brzozów, „ „ „ „ „ „ 8.000 „	1.333	34	1.666
		4. Buczacz „ „ „ „ „ „ 10.000 „	1.666	67	
		Do przeniesienia .	11.147	88	11.846

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
—	—					
450	—	*Dochodu nie było* z powodu nieuiszczenia ostatniej raty przez Wydział powiatowy (urgensy do L. W. 29.055/1893, 40.497/1893. i 48.551/1893). Reszta wierzytelności pozostała w sumie 450 zł. spłaconą została w roku 1893. do. L. W. 52.433/1893.				
249	—	*Dochód mniejszy* z powodu trudności ściągnięcia restancyj od stron konkurencyjnych za pośrednictwem c. k. urzędów podatkowych.	113	40	—	—
—	—	Pobrana kwota wpłynęła z tytułu zaległej raty za rok 1890. Urgens i wezwanie uregulowania spłaty zaległości do L. W. 64. 868/1892. Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi 3.000 zł.				
—	—	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 2.100 zł.				
—	—	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 1.800 zł.				
—	—	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 2.100 zł.				
—	—	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 160 zł.				
—						
—	—	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 20.833 zł. 34 ct.				
—	—	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 2.917 zł. — ct.				
—	—	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 6.666 zł. 66 ct.				
—	—	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 8.333 zł. 33 ct.				
699	—		113	40		—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. cr.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
VI.	27b)	Z przeniesienia .	11.147	88	11.846
		5. Chrzanów, Wydział powiatowy I. rata od pożyczki 5 000 ct.	834	—	833
		6. Czortków, „ „ „ „ „ „ 41.000 „	6.833	30	6.833
		7. Horodenka, „ „ „ „ „ „ 15.000 „	2.500	—	2.500
		8. Kolbuszowa, „ „ „ „ „ „ 12.000 „	2.000	—	2.000
		9. Mielec, „ „ „ „ „ „ 18.000 „	3.000	—	3.000
		10. Rohatyn, „ „ „ „ „ „ 4.000 „	485	50	666
		11. Ropczyce, „ „ „ „ „ „ 2 000 „	333	33	333
		12. Sokal, „ „ „ „ „ „ 9.000 „	1.500	—	1.500
		13. Stryj, „ „ „ „ „ „ 8.000 „	1.333	34	1.333
		14. Trembowla, „ „ „ „ „ „ 10.000 „	1.667	—	1.666
		15. Wadowice, „ „ „ „ „ „ 10.000 „	—	—	1.666
		16. Zbaraż, „ „ „ „ „ „ 18.000 „	3.000	—	3.000
		17. Złoczów, „ „ „ „ „ „ 1.500 „	250	—	250
		Do przeniesienia .	34.884	35	37.426

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	Należytości czynne z roku bieżącego ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	Należytości bierne z roku bieżącego ct.
699	—		113	40	—	—
—	1	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 4.166 zł. — ct.				
—	—	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892 wynosi . . . . . 34.166 zł. 70 ct.				
—	—	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 12.500 zł. — ct.				
—	—	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 10.000 zł. — ct.				
—	—	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 15.000 zł. — ct.				
180	—	*Dochód mniejszy* z powodu, iż nie wszystkie gminy uiściły odnośne raty. Urgens do LW. 35.153/1893. Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 3.514 zł. 50 ct.				
—	—	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 1.666 zł. 67 ct.				
—	—	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 7.500 zł. — ct.				
—	1	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 6 666 zł. 66 ct				
—	1	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 8.333 zł. — ct.				
1.666	—	*Dochodu nie było*, ponieważ z powodu potrzeby zużycia raty przypadającej w roku 1892. na pomoc ludności zagrożonej głodem, zezwolono spłatę pożyczki 10 000 zł. rozpocząć dopiero od 1. Stycznia 1893. L. W. 57.987/1891).				
—	—	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 15.000 zł. — ct.				
—	—	Reszta wierzytelności z końcem roku 1892. wynosi . . . . . 1.250 zł. – ct.				
2.545	3		113	40	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana według ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
VI.		Z przeniesienia .	34.884	35	37.426
	27c)	Zarząd centralny galic. Towarzystwa dla ogrodnictwa i pszczelnictwa we Lwowie, zwrot bezprocentowej pożyczki 500 zł., I. rata	—	—	50
	—	Głów, gmina w powiecie tarnowskim, zwrot reszty bezprocentowej pożyczki na zakupno nasienia i żywności .	39	—	—
	—	Sanok, komitet parafialny gr. kat., zwrot pożyczki bezprocentowej 1.200 zł. na restauracyę cerkwi, I. rata . .	120	—	—
	—	Uhnów, zarząd wzorowego warsztatu szewskiego, zwrot pożyczek 200 zł. i 300 zł. na zakupno materyałów, I. i II. rata	100	—	—
	—	Uhnów, j. w., zwrot drugiej pożyczki 500 zł. . . .	—	—	—
	—	Muszyna, szkoła koronkarska, zwrot zaliczki bezprocentowej 200 zł. na zakupno materyałów, I. rata . . .	20	—	—
	—	Zwroty pożyczek bezprocentowych, udzielonych Wydziałom powiatowym dla ludności dotkniętej klęską nieurodzaju w roku 1891. mianowicie:			
		Biała, Wydział powiatowy . . . . 3.000 zł.			
		Bochnia, „ „ . . . . 5.000 „			
		Brzesko, „ „ . . . . 3.500 „			
		Chrzanów, „ „ . . . . 4.000 „			
		Czortków, „ „ . . . . 1.000 „			
		Do przeniesienia . 16.500 zł.	35.163	35	37.476

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
2.545	3		113	40	—	—
50	—	*Nie było dochodu*, z powodu nieuiszczenia przypadającej raty. Urgensy do L. W. 41.339/1892, 29.070/1893, 35.019/1893 i 47.986/1893.				
—	39	*Dochód niepreliminowany* z zaległości od pożyczki, której ostatnia rata preliminowaną była na r. 1890. Po odpisaniu z powodu nowej klęski reszty wierzytelności 111 zł., dług ten został już w zupełności umorzonym (LW. 37.553/1893).				
—	120	*Dochód niepreliminowany* z nowej pożyczki, udzielonej w r. 1891 z rubr. XVII. poz. 314. wydatków w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 27. Listopada 1890., zwrotna w 10 ratach rocznych po 120 zł. od 1. Lipca 1892. (LW. 25.964|1891).				
—	100	*Dochód niepreliminowany* z nowych pożyczek, danych w r. 1891. z rubr. XVI. poz. 280. wydatków zwrotnych w 10 ratach półrocznych od 1. Stycznia 1892. (LW. 36.356/1891., i 42.437|1891).				
—	—	Nowa pożyczka, udzielona z rubr. XVI. poz. 300. wydatków, spłacalna w 10 ratach półrocznych od 1. Stycznia 1897. (LW. 20 739|1892).	500	—	—	—
—	20	*Dochód niepreliminowany* z nowej zaliczki, danej w r. 1891. z rubr. XVI. poz. 260. wydatków, zwrotnej w 10 ratach półrocznych od 1. Lipca 1892. (LW. 45.276|1891).				
2.595	282		613	40	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Specyfikacya	Dochody w roku 1892 zł.	Dochody w roku 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
VI.	—	Z przeniesienia . 16.500 zł.	35.163	35	37.476
		Dąbrowa, Wydział powiatowy . . . . 2.500 „			
		Gorlice, „ „ . . . . 3.000 „			
		Grybów, „ „ . . . . 3.000 „			
		Kolbuszowa, „ „ . . . . 4.000 „			
		Kraków „ „ . . . . 3.000 „			
		Mielec, „ „ . . . . 3.000 „			
		Myślenice, „ „ . . . . 4.000 „			
		Nisko, „ „ . . . . 3.000 „			
		Nowy Sącz „ „ . . . . 3 500 „			
		Nowy Targ „ „ . . . . 3 500 „			
		Pilzno, „ „ . . . . 3.000 „			
		Ropczyce, „ „ . . . . 3.500 „			
		Rzeszów, „ „ . . . . 2 500 „			
		Tarnów, „ „ . . . . 4.500 „			
		Tarnobrzeg, „ „ . . . . 2 000 „			
		Wadowice, „ „ . . . . 3 500 „			
		Wieliczka, „ „ . . . . 5.000 „			
		Żywiec, „ „ . . . . 3.000 „			
		Razem . 76.000 zł.	—	—	—
		Suma rubryki VI. . .	35.163	35	37.476
VII.		**Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie.**			6.000
	28	Subwencya c. k. Skarbu Państwa	6.000	—	
	29	Opłaty od uczniów: *a*) wpisowe . . . 38 zł.			330
		b) czesne . . . . 285 „	323	—	
	30	Czynsz dzierżawny z ogrodu na Szumanówce . . .	—	—	—
	—	Zwrot zaliczek udzielonych w latach ubiegłych . . .	372	50	
		Suma rubryki VII. .	6.695	50	6.330
VIII.		**Dochody krajowych szkół rolniczych i folwarku w Dublanach.**			17.463
	31	Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach	14.355	04	2.988
	32	Szkoła parobków „ „	2.445	73	17.415
	33	Folwark „ „	24.682	14	—
	34	Torfiarnia „ „	1.714	89½	1 800
	35	Szkoła gorzelnictwa „ „	2.400	—	39.666
		Suma rubryki VIII. .	45.597	80½	

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
2595	282		613	40	—	—
		Pożyczki bezprocentowe, udzielone z rubr. XVII. poz. 319. wydatków Wydziałom powiatowym na cel wymieniony w myśl uchwały Wysok. Sejmu z dn a 29. Marca 1892., spłacalne w 3 równych ratach rocznych, począwszy dopiero od 1. Października 1893. Należytość czynna z tego tytułu uwidoczniona obok w dotyczącej kolumnie.				
—	—		76.000	—	—	—
2.595	282		76.613	40	—	—
2.313						
—	—					
7	—	Obacz specyalne zamknięcie rachunków tej szkoły, oraz wyjaśnienia przy rubr. XV. poz. 191. wydatków.				
—	—					
	372					
7	372		—	—	—	—
	365					
3.108						
542	—	Obacz specyalne zamknięcia rachunków tych szkół, oraz wyjaśnienia przy rubr. XV. poz. 192—194. wydatków.				
—	—					
—	7.267					
	1.715	*Dochód nieprzeliminowany* ze sprzedaży torfu wyrobionego w r. 1890.				
—						
3.650	600	Obacz specyalne zamknięcie rachunku tej szkoły, oraz wyjaśnienie przy rubr. XV. poz. 195. wydatków.				
	9.582		—	—	—	—
	5.932					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
IX.		**Dochody krajowej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie.**			
	36	Szkoła średnia rolnicza w Czernichowie	27.099	45	51.550
	37	Folwark w Czernichowie	10.043	57	13.492
		Suma rubryki IX. .	37.143	02	65.042
X.		**Dochody innych szkół rolniczych krajowych.**			
	38	Niższa szkoła rolnicza w Horodence	2.867	27	2.994
	39	„ „ „ w Jagielnicy	4.331	61	2.960
	40	„ „ „ w Kobiernicach	5.140	59	4.868
	41	Szkoła ogrodnicza w Tarnowie	4.087	20	3.350
	42	„ uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku . .	2.283	61	2.356
		Suma rubryki X. . .	18.710	28	16.528
XI.		**Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich.**			
	43	Od szpitali powszechnych	579	27	600
XII.		**Dochód z przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z roku 1866.**			
	44	Wpływy ze zwrotu pożyczek, udzielonych Wydziałom powiatowym	5.900	48	7.178

Dochody. **Fundusz krajowy.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	Należytości czynne z roku bieżącego ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	Należytości bierne z roku bieżącego ct.
24.451	—	Obacz specyalne zamknięcie rachunków oraz wyjaśnienia przy rubr. XV. poz. 196–197 wydatków.				
3.448	—					
27.899	—		—	—	—	—
127	—	Obacz specyalne zamknięcie rachunków tych szkół, oraz wyjaśnienia przy rubr. XV. poz. 198—200., 201. i 202. wydatków.				
—	1.372					
—	272					
72	737					
199	—		—	—	—	—
	2.381					
	2.182					
21	—	*Dochód mniejszy*, ponieważ nie wpłynął wykazany obok w należytościach czynnych zwrot 20 zł. 73 ct. od szpitala powszechnego w Stanisławowie. Zwrot ten nastąpił dopiero na rachunek r. 1893. do (LW. 53.778|93.	20	73	—	—
1.278	—	*Dochód mniejszy* z powodu, iż Wydział powiatowy w Dąbrowie, mimo urgensów do (LW. 13.337|92 i 60.215|92,) tak zaległej jak i bieżącej raty nie uiścił.	41	46	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XIII.		**Dochody z kwaterunku żandarmeryi.**			
	45	Kwaterunkowe	11.211	25	10.017
	46	Noclegowe	17.304	50	16.616
	47	Udział administracyi politycznej	13.757	81½	13.145
	48	Dochód z gmachu lwowskiego	12.936		12.936
		Suma rubryki XIII.	55.209	56½	52.714
XIV.	49	**Dochód ze zwrotu podatków szupasowych.**			
		a) Od samopłacących . . . . 585 zł. 86½ ct.			
		b) „ gmin . . . . . 7.467 „ 11 „			
		c) „ obcych krajów . . . . 1 001 „ 90 „			
		d) „ rozmaite . . . . . 190 „ 04½ „	9.244	92	8.000
		Suma rubryki XIV.	9.244	92	8.000
XV.		**Dochody z krajowych Składów zbożowych i spirytusowych.**			
	50	We Lwowie	13.809	92	17.800
	51	W Krakowie	22.302	89	22.900
	51*a)*	Dochód z pożyczki zaciągnąć się mającej na zakupno gruntu dla krajowego Składu publicznego w Krakowie (*nadzwyczajne*)	—	—	*16.000*
	—	Dochód ze sprzedaży gruntu przy krajowym Składzie publicznym we Lwowie, oraz starej blachy z dachu (*nadzwyczajne*)	*3.164*	—	—
		Razem { zwyczajne	36.112	81	40.700
		Razem { *nadzwyczajne*	*3.164*	—	*16.000*
		Suma rubryki XV.	39.276	81	56.700

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
—	1.194	*Dochody większe*, wedle złożonych przez c. k. komendę żandarmeryi rach. do (LW. 46.831/93. i 49.874/93.)				
—	689					
—	613					
—	—					
—	2 496		—	—	—	—
			395	30½	—	—
			2.141	24	—	—
			5	47	—	—
—	1.245	*Dochód większy* z powodu wpływu zaległości z lat dawniejszych.	4	89	—	—
—	1.245		2 546	90½	—	—
3.990	—	Obacz specyalne zamknięcia rachunków tych składów.	1.482	78	—	—
597	—		2.092	51	—	—
16.000	—	*Dochodu nic było* z powodu niezaciągnięcia w mowie będącej pożyczki.				
—	3.164	W myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 5. Kwietnia 1892 sprzedano skrawek gruntu z parceli Nr. 3.801/I. za . . . . . 3.000 zł.				
4.587	—		3.575	29	—	—
16.000	3.164	Ze sprzedaży zaś starej blachy z dachu nad magazynem zbożowym otrzymano . . . . . 164 „	—	—	—	—
20.587	3.164	Razem 3.164 zł.	3.575	29	—	—
17.423		który to niepreliminowany dochód wspomniana zwyż uchwała przeznaczyła na koszta pobudowania dachu blaszanego na zbożowym magazynie, oraz na przykupno 50 beczek transportówek. Odnośne wydatki obacz w rubr. XV. poz. 221. a) wydatków.				

Fundusz krajowy.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XVI.	52	**Dochód z krajowych opłat konsumcyjnych . . .**	344 594	40½	325.000

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	19 594	Wpływy z tego tytułu wynosiły:	3.509	11½	5	75
		1. Czynsze dzierżawne krajowych opłat konsumcyjnych w kraju (z wyłączeniem miasta Lwowa i Krakowa i bez 30% dodatku od wina) . . . . 235.477 zł. 49 ct.				
		2. Opłaty konsumcyjne z miasta Lwowa wraz z 30% dodatkiem konsumcyjnym od wina wedle umowy do (L. W. 31.041/91) 46.000 „ — „				
		3. Opłaty konsumcyjne z miasta Krakowa z takim samym dodatkiem od wina, mianowicie: *a*) administrowane przez tęż gminę na mocy ugody do (L. W. 27.198/91). 30.696 zł. 74½ ct. *b*) wydzierżawione opłaty od wyrabianych trunków w mieście Krakowie do (L. W. 27.198/91). 4.650 „ — „ 35.346 „ 74½ „				
		4. Dochód z 30% dodatku krajowego do rządowego podatku od wina w powiatach pobieranego . . . . 24.735 „ 38 „				
		5. Prowizya zwłoki . . . 1.118 „ 95 „				
		6. Grzywny i kary kontrawencyjne . . . . . 775 „ 95 „				
		7. Przepadłe kaucye i wadya . 1.360 „ 11 „				
		Razem . 344.814 zł. 62½ ct.				
		a po strąceniu poniesionych wydatków na inseraty, drugi, koszta komisyjne, portorya, honorarya za czynności i t. p. . . . . 220 „ 22 „				
		pozostaje *czysty dochód* 344.594 zł. 40½ ct.				

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XVII.		**Rozmaite dochody.**			
		Sumaryczne zestawienie rubryki XVII.			
		A) Dochody w budżecie poszczególnione	49.281	03	51.491
		B) „ „ „ nieposzczególnione	2.806	98½	—
		Suma rubryki XVII. .	52.088	01½	51.491
		Poszczególnienie.			
		A) *Dochody w budżecie poszczególnione.*			
	53	Taksy krajowego archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie	616	—	300
	54	Od c. k. Skarbu Państwa zasiłek dla biura melioracyjnego przy Wydziale krajowym	1.000	—	1.000
	55	Od c. k. Skarbu Państwa zasiłek na utrzymanie kursu praktycznego dla dozorców melioracyjnych . . .	1.000	—	1.000
	56	Przypadkowe:			2.180
		a) Sprzedaż książek i druków	2.507	74	100
		b) Sprzedaż papierów wyszkartowanych i wzorów drukowych	144	46	
		c) Różne drobne	1	—	90
	57	Datki deklarowane przez Wydziały powiatowe na wykupno gruntów pod kolej transwersalną (c. k. państwową):			
		a) Buczacz, Wydział powiatowy . . 1.000 zł. — ct.			
		b) Czortków, „ „ . . — „ — „			
		c) Krosno, „ „ . . 631 „ 62 „			
		d) Limanowa „ „ . . — „ — „			
		e) Nowy Targ „ „ . . — „ — „			
		f) Sanok „ „ . . — „ — „			
		g) Stanisławów „ „ . . — „ — „			4.193
		h) Tłumacz „ „ . . 1.017 „ 69 „	2.649	31	
	—	Od c. k. Skarbu Państwa, zasiłek na założenie szkoły roln. w Uhersku	—	—	—
	58	Za analizy wykonane dla stron przez stacyę doświadczalną produktów naftowych	—	—	100
	59	Fundusz pożyczkowy Spółek wodnych, na umorzenie rat kapitału i odsetek od pożyczki 700.000 zł. . . .	38.362	52	38.528
	60	Od c. k. Skarbu Państwa zasiłek na utrzymanie 4 nauczycieli wędrownych	3.000	—	4.000
	61	Ryczałt od funduszów indemnizacyjnych	—	—	—
		Suma dochodów w budżecie poszczególnionych .	49.281	03	51.491

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	Należytości czynne z roku bieżącego ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	Należytości bierne z roku bieżącego ct.
2.210	—		2.767	31	—	—
—	2 807		59	37	—	—
2.210	2.807		2.826	68	—	—
	597					
—	316	Różnica na korzyść budżetu, z powodu niestałości dochodów tego rodzaju.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	328	Różnica na korzyść budżetu, z powodu niestałości dochodów tego rodzaju i wpływów z tytułu zaległości.	2.739	47	—	—
—	44		—	—	—	—
89	—	W roku 1892. nie było dochodu z tego tytułu oprócz wykazanego drobnego wpływu 1. zł., oraz przypisanej obok należytości czynnej.	27	84	—	—
1.544	—	*Dochód mniejszy* z powodu udzielonych przez Wys. Sejm uchwałami z dnia 16. Listopada 1889. (Limanowa) i z dnia 9. Maja 1893 (Nowy targ i Sanok) *moratoryów*, oraz z powodu zaległych u. Wydz. pow. w Czortkowie i Stanisławowie rat, o które urgowano do L. W. 31.948 1893.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
100	—	Patrz wyjaśnienia przy rubr. XV. poz. 200 a) wydatków.	—	—	—	—
165	—	W roku 1892. nie było żadnego dochodu z tego tytułu.	—	—	—	—
1.000	—	Obacz rubrykę XIV. poz. 179. wydatków, oraz specyalne zamknięcie rachunku tego funduszu.	—	—	—	—
—	—	*Dochód mniejszy*, ponieważ c. k. Rząd udzielił zasiłku w miarę istotnie poniesionego wydatku, z uwzględnieniem *intercalare*. Obacz rubrykę XV. poz. 225 wydatków.	—	—	—	—
2.898	688		—	—	—	—
2.210			2.767	31	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XVII.		*B) Dochody w budżecie nieposzczególnione.*			
		Bezzwrotne.			
		a) Fundusz kultury krajowej, pozostałość gotówki z roku 1892	1.256	08	—
		b) Zasiłek od c. k. Skarbu Państwa na podniesienie gospodarstwa nabiałowego	1.500	—	—
		c) Częściowy dalszy zwrot zdefraudowanych swego czasu w kasie powiatowej w Jaśle pieniędzy . . .	26	49½	—
		d) Dochody b. funduszu gmachu sejmowego, czynsz za używanie w roku 1892. kanału należącego do tegoż gmachu, wraz z odsetkami zwłoki	12	06	—
		e) Zwrot z p życzek na zasiewy udzielonych w roku 1880.	12	35	—
		Suma dochodów budżetem nieposzczególnionych .	2.806	98½	—
XVIII	62	**Dochód z 4% pożyczki,** zaciągniętej od c. k. Dyrekcyi funduszu propinacyjnego na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w roku 1892 (*nadzwyczajne*) . . .	*1.650.000*	—	*1,650.000*

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	Należytości czynne z roku bieżącego ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	Należytości bierne z roku bieżącego ct.
—	1 256	Według specyalnego zamknięcia rachunku tego funduszu, (obacz tamże.)				
—	1.500	Wedle przyznanego przez c. k. Rząd do L. W. 4.232/1892 zasiłku.				
—	27	Wpływ z tego tytułu *pro praeterito* wyniósł w roku 1892. odzyskaną w drodze prawnej kwotę brutto . . . . . 102 zł. 79 ct. Ponieważ zaś koszta intabulacyjne pretensyj funduszu krajowego wyniosły . . . . 76 „ 29½ „ *czysty* przeto dochód przyniósł, j. o. wykazano . . . . 26 zł. 49¼ ct. Z końcem roku 1892. wynosi jeszcze wierzytelność funduszu krajowego . 5.631 zł. 47½ ct.				
—	12	Przypisaną obok należytość czynną stanowią 6% odsetki od dłużnego kapitału 1.978 zł. 90 ct. z tytułu różnicy szacunkowej przy wzajemnej sprzedaży gruntu pod budowę gmachu sejmowego.	59	37	—	—
—	12					
—	2.807		59	37	—	—
—	—	W myśl uchwały finansowej Wys. Sejmu z dnia 9. Kwietnia 1892.	—	—	*1.650.000*	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XIX.	63	**Dodatki do podatków po 39 ct. od 1 zł. w. a. podatku z dodatkami.**			
		W c. k. urzędach podatkowych:			
		1. Andrychów	3.240	17	
		2. Bełz	21.598	63½	
		3. Biała	52.620	11½	
		4. Biecz	8.867	42	
		5. Bircza	6.921	93½	
		6. Bóbrka	23.026	23½	
		7. Bochnia	42.175	56½	
		8. Bohorodczany	16.663	85	
		9. Bolechów	9.349	35½	
		10. Borszczów	37.481	22½	
		11. Brody	37.560	12	
		12. Brzesko	30.398	49	
		13. Brzeżany	29.420	29½	
		14. Brzozów	30.542	43½	
		15. Buczacz	34.793	37	
		16. Bukowsko	9.493	07½	
		17. Busk	25.025	43½	
		18. Chodorów	29.100	81	
		19. Chrzanów	35.405	05	
		20. Cieszanów	17.604	93½	
		21. Czarny Dunajec	169	21½	
		22. Czortków	42.317	02	
		23. Dąbrowa	36.250	42½	
		24. Dębica	16.948	76	
		25. Dobczyce	12.415	83	
		26. Dobromil	14.910	12½	
		27. Dolina	21.852	30	
		28. Drohobycz	71.096	13½	
		29. Dubiecko	6.793	94	
		30. Dukla	12.123	66	
		31. Frysztak	9.773	76½	
		32. Gliniany	18.570	80½	
		33. Gorlice	22.469	83	
		34. Gródek	29.116	16½	
		35. Grybów	15.821	11½	
		36. Grzymałów	23.833	07½	
		37. Gwoździec	19.570	68½	
		38. Halicz	18.108	08½	
		39. Horodenka	44.044	05	
		Do przeniesienia	**937.473**	**50½**	

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.

Rachunek sumaryczny dodatków krajowych za rok budżetowy 1892. przedstawia się, jak następuje:

Dodatki krajowe	Zaległe po koniec r. 1891. Zł.	ct.	Bieżące na r. 1892. Zł.	ct.	Razem Zł.	ct.
a) Należytość . . .	1.451.533	53	4,308.853	64	5,760.387	17
b) Uiszczenie . . .	524.610	04	3,912.091	98	4,436.702	02
c) Zwroty opodatkowanym	13.636	28	8.701	50½	22.337	78½
d) Czysty dochód . .	510.973	76	3,903.390	47½	4,414.364	23½
e) Zaległość z końcem roku 1892.	926.923	49	396.761	66	1,323.685	15

Wydatność 1 centa dodatku krajowego wedle budżetu wynosić miała . . . 105.000 zł.
przyniosła zaś istotnie . . . 113 189 „
w skutek czego i *ogólny dochód* z dodatków krajowych jest *większy*.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XIX.	63	Z przeniesienia 937.473 zł. 50½ ct.			
		40. Husiatyn . . . . . 27.488 „ 30 „			
		41. Janów . . . . . 13.608 „ 59 „			
		42. Jarosław . . . . . 62.599 „ 36 „			
		43. Jasło . . . . . 28.163 „ 82½ „			
		44. Jaworów . . . . . 35.535 „ 78 „			
		45. Jordanów . . . . . 9.803 „ 42 „			
		46. Kalwarya . . . . . 13.184 „ 77 „			
		47. Kałusz . . . . . 30.939 „ 26 „			
		48. Kamionka . . . . . 14.622 „ 46 „			
		49. Kolbuszowa . . . . . 16.244 „ 79½ „			
		50. Kołomyja . . . . . 48.603 „ 82 „			
		51. Komarno . . . . . 5.235 „ 46 „			
		52. Kopyczyńce . . . . . 29.795 „ 97½ „			
		53. Kossów . . . . . 22.487 „ 48 „			
		54. Kozowa . . . . . 25.171 „ 66 „			
		55. Kraków . . . . . 251.031 „ 18½ „			
		56. Krosno . . . . . 27.151 „ 16 „			
		57. Krościenko . . . . . 8.499 „ 78 „			
		58. Krzeszowice . . . . . 13.586 „ 02 „			
		59. Kuty . . . . . 3.920 „ 12½ „			
		60. Leżajsk . . . . . 18.693 „ 53 „			
		61. Limanowa . . . . . 15.172 „ 41 „			
		62. Lisko . . . . . 20.051 „ 91 „			
		63. Lubaczów . . . . . 24.246 „ 10½ „			
		64. Lwów . . . . . 699.125 „ 34 „			
		65. Łańcut . . . . . 46.600 „ 08 „			
		66. Łopatyn . . . . . 5.390 „ 74½ „			
		67. Maków . . . . . 1.719 „ 44½ „			
		68. Mielec . . . . . 22.913 „ 38 „			
		69. Mielnica . . . . . 16.631 „ 73½ „			
		70. Mikołajów . . . . . 3.702 „ 74 „			
		71. Mikulińce . . . . . 18.050 „ 71 „			
		72. Monasterzyska . . . . . 17.903 „ 35½ „			
		73. Mościska . . . . . 30.188 „ 54 „			
		74. Mosty wielkie . . . . . 11 459 „ 39½ „			
		75. Mszana . . . . . 7.311 „ 84½ „			
		76. Muszyna . . . . . 9.408 „ 29½ „			
		77. Myślenice . . . . . 22.160 „ 35½ „			
		78. Nadworna . . . . . 21.139 „ 92 „			
		79. Nisko . . . . . 25 481 „ 38½ „			
		80. Niżankowice . . . . . 14.743 „ 89½ „			
		81. Nowy Sącz . . . . . 31.616 „ 47 „			
		Do przeniesienia 2,708.858 zł. 31 ct.			

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892 zł.	Dochody w roku 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
XIX.	63	Z przeniesienia 2,708.858 zł. 31 ct.			
		82. Nowytarg . . . . . 23.862 „ 34½ „			
		83. Obertyn . . . . . 21.604 „ 42½ „			
		84. Olesko . . . . . 11.273 „ 50 „			
		85. Oświęcim . . . . . 21.614 „ 43 „			
		86. Peczeniżyn . . . . . 16 937 „ 79 „			
		87. Pilzno . . . . . 21.853 „ 18½ „			
		88. Podgórze . . . . . 26.675 „ 14½ „			
		89. Podhajce . . . . . 59.494 zł. 95 ct.			
		90. Potok złoty . . . . . 13.367 „ 36 „			
		91. Pruchnik . . . . . 4 724 „ 87 „			
		92. Przemyśl . . . . . 78.823 „ 86½ „			
		93. Przemyślany . . . . . 18 449 „ 46 „			
		94. Radomyśl . . . . . 20.245 „ 82 „			
		95. Radziechów . . . . . 21.221 „ 15 „			
		96. Rawa . . . . . 27.398 „ 91 „			
		97. Rohatyn . . . . . 58.636 „ 05½ „			
		98. Ropczyce . . . . . 24.422 „ 43 „			
		99. Rozwadów . . . . . 16.157 „ 14½ „			
		100. Rudki . . . . . 32.747 „ 45 „			
		101. Rymanów . . . . . 9.952 „ 39 „			
		102. Rzeszów . . . . . 54.853 „ 58½ „			
		103. Sądowa Wisznia . . . . . 2,830 „ 39 „			
		104. Sambor . . . . . 56.380 „ 35½ „			
		105. Sanok . . . . . 25.686 „ 98½ „			
		106. Sieniawa . . . . . 14.458 „ 58 „			
		107. Skałat . . . . . 35.066 „ 24 „			
		108. Skole . . . . . 15.838 „ 64½ „			
		109. Śniatyn . . . . . 42.887 „ 01½ „			
		110. Sokal . . . . . 44.956 „ 71 „			
		111. Sokołów . . . . . 8.565 „ 39½ „			
		112. Stanisławów . . . . . 47 210 „ 38 „			
		113. Staremiasto . . . . . 19.160 „ 83½ „			
		114. Stary Sącz . . . . . 15 951 „ 85 „			
		115. Stryj . . . . . 43.343 „ 52 „			
		116 Strzyżów . . . . . 10.766 „ 09½ „			
		117. Szczerzec . . . . . 19.529 „ 03 „			
		118. Tarnobrzeg . . . . . 21.087 „ 18 „			
		119. Tarnopol . . . . . 78.756 „ 29½ „			
		120. Tarnów . . . . . 63.918 „ 88 „			
		121. Tłumacz . . . . . 22.927 „ 75 „			
		122. Tłuste . . . . . 25.229 „ 59½ „			
		123. Trembowla . . . . . 40.099 „ 46½ „			
		Do przeniesienia 3,947.825 zł. 76 ct.			

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XIX.	63	Z przeniesienia 3,947.825 zł. 76 ct.			
		124. Tuchów . . . . . 10.074 „ 12 „			
		125. Turka . . . . . 18.786 „ 39½ „			
		126. Tyczyn . . . . . 20.657 „ 97½ „			
		127. Tyśmienica . . . . . 14.395 „ 06½ „			
		128. Uhnów . . . . . 23.041 „ 78 „			
		129. Ustrzyki . . . . . 12.894 „ 45½ „			
		130. Wadowice . . . . . 30.541 „ 62 „			
		131. Wieliczka . . . . . 18.714 „ 64 „			
		132. Wiśnicz . . . . . 13.591 „ 85½ „			
		133. Wojnicz . . . . . 14.119 „ 78½ „			
		134. Zabłotów . . . . . 4.295 „ 05 „			
		135. Zaleszczyki . . . . . 28.419 „ 22 „			
		136. Załoźce . . . . . 15.360 „ 16½ „			
		137. Zbaraż . . . . . 45,888 „ 44½ „			
		138. Zborów . . . . . 27.407 „ 75 „			
		139. Złoczów . . . . . 40.140 „ 85 „			
		140. Żabno . . . . . 4.407 „ 07½			
		141. Żmigród . . . . . 9.229 „ 41½			
		142. Żółkiew . . . . . 33.864 „ 11 „			
		143. Żurawno . . . . . 13.476 „ 27½ „			
		144. Żydaczów . . . . . 22.481 „ 57½ „			
		145. Żywiec . . . . . 44 750 „ 85½ „			
		Suma rubryki XIX. . .	4.414.364	23½	4,095.000

Dochody.

Fundusz krajowy.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	319.364		396.761	66	—	—

LW. 2.053/92.

ALEGATY

1—12.

do zamknięcia rachunku funduszu krajowego za rok 1892.

(Rubr. XV. wydatków, — Rubr. VII., VIII., IX. i X. dochodów).

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1892.

1.	aleg.	Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie	str. 200
2.	„	a) „ rolnicza w Dublanach	„ 206
3.		b) „ parobków „	„ 218
4.	„	Folwark „	„ 222
5.	„	Szkoła gorzelnicza „	„ 232
6.	„	a) Szkoła rolnicza w Czernichowie	„ 240
7.	„	b) Folwark „	„ 252
8.	„	Szkoła rolnicza w Horodence	„ 264
9.	„	„ „ „ Jagielnicy	„ 270
10.	„	„ „ „ Kobiernicach	„ 276
11.	„	„ ogrodnicza w Tarnowie	„ 282
12.	„	„ uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku	„ 288
	„	Kraj. skład publiczny we Lwowie	„ 292
	„	„ „ „ w Krakowie	„ 296

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Wydatki. 1. Krajowa szkoła gospodarstwa

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca z dodatkami . . .	2.360	—	2.360
	2	Profesor fachowy drugi, płaca z dodatkami	2.140	—	2.140
	3	Profesor fachowy trzeci „ „	1.240	—	1.240
	4	Dwóch nauczycieli adjunktów do nauk podstawowych i zawodowych, płace z dodatkami	1.920	—	1.920
	5	Docenci (nauczyciele-pomocnicy)	3.505	—	2 870
		Razem . . .	11.165	—	10.530
	—	*Do tego*: zaliczki udzielone na płacę . . . 650 zł. — ct. po strąceniu ściągniętych rat bieżących . 225 „ — „	425	—	—
		Suma rubryki I. . .	11.590	—	10.530
II.		**Koszta administracyi.**			
	6	Druki, inseraty, portorya i inne wydatki kancelaryjne . . .	274	94	250
	7	Podatki	7	60	60
	8	Ubezpieczenie budynków i zbiorów	28	60	400
	9	Opał i oświetlenie	371	30	150
	10	Utrzymanie budynków	218	18	50
	11	Wewnętrzne urządzenie: *a*) utrzymanie	63	12	150
		b) uzupełnienie, *nadzwyczajne* . . .	150	—	540
	12	*a*) Dozorca domu i pomocnik dozorcy	540	—	75
		b) „ ogrodu na Szumanówce	90	25	1.545
		Razem { *zwyczajne* . . .	1.593	99	150
		Razem { *nadzwyczajne* . .	150	—	1.695
		Suma rubryki II. .	1 743	99	
		Do przeniesienia { zwyczajne . .	13.183	99	12.075
		Do przeniesienia { *nadzwyczajne* .	150	—	150

lasowego we Lwowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
	635	*Wydatek większy*, z powodu przydzielenia nauk zawodowych, rozszerzonych w myśl nowego planu nauk, jednemu z adjunktów; okazała się potrzeba powołania osobnego docenta (nauczyciela pomocniczego) do nauk matematycznych.				
—	635					
—	425	Wydatek nieprelimiowany zarachowuje się na stałą rubrykę w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 14 października 1874. Tenże znajduje zupełne pokrycie w wykazanej obok należytości czynnej.	425	—	—	—
—	1 060		425	—	—	—
—						
	25	*Wydatek większy* spowodowany nowym nakładem druków na świadectwa szkolne.				
12	—					
31	—	*Wydatki mniejsze*, według urzędowego wezwania płatniczego i obliczenia asekuracyi.				
29	—					
—		*Wydatek mniejszy*, niedający się ściśle naprzód obliczyć.				
—	68					
—	13	*Wydatki większe*, wedle istotnej potrzeby w tym roku.				
—	—					
—	—					
	15					
72		*Wydatek większy*, gdyż płaca dozorcy musiała być wyższą od preliminowanej.				
—	121					
—	—					
72						
	121					
	49					
—						
—	1.109		425	—	—	—
	—					

Wydatki. 1. Krajowa szkoła gospodarstwa

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Z przeniesienia { zwyczajne . .	13.183	99	12.075
		{ *nadzwyczajne* .	*150*	—	*150*
III.		**Środki naukowe.**			
	13	Biblioteka i czytelnia	298	40	300
	14	Laboratorya: *a*) chemii ogólnej i technologicznej . . . 90 zł.			
		b) botaniczno-fizyologicznej . . . . 60 „	150	—	150
	15	Muzea, zbiory i środki do demonstracyi i ćwiczeń:			
		zwyczajne nadzwyczajne			
		a) do geografii fizycznej i politycznej . 10 zł. — ct. 20 zł.			
		b) fizyki . . . . . 20 „ — „ 50 „			
		c) meteorologii i klimatologii . . . 20 „ — „ 150 „			
		d) geometryi wykreślnej i mechaniki . 49 „ 50 „ 50 „			
		e) inżynieryi leśnej . . . . . 50 „ — „ 250 „			
		f) botaniki, fizyologii, geognozyi, i mineralogii . . . . . 60 „ — „ — „			
		g) zoologii . . . . . 20 „ — „ — „			
		h) technologii chemicznej . . . . 50 „ — „ — „			
		i) leśnictwa w ogóle . . . . 150 „ — „ 100 „			
		Razem { zwyczajne . .	429	50	430
		{ *nadzwyczajne* . .	*620*	—	*620*
	16	Wycieczki naukowe z uczniami	860	70	800
	17	Utrzymanie ogrodu:			
		a) przy szkole . . . . . 79 zł. — ct.			
		b) na Szumanówce . . . . . 145 „ 87 „	224	87	300
		Razem { zwyczajne . .	1.963	47	1.980
		{ *nadzwyczajne* . .	*620*	—	*620*
		Suma rubryki III. . .	2.583	47	2.600
IV.		**Spłata pożyczki.**			
	18	Bankowi krajowemu we Lwowie spłata kapitału i odsetek XXXV. i XXXVI. rata: *a*) w kapitale . . . . 224 zł. 11 ct.			400
		b) w odsetkach . . . . 296 „ 69 „	520	80	
		Razem { zwyczajne . .	15.668	26	14.455
		{ *nadzwyczajne* . .	770	—	*770*
		Suma wydatków . . .	16.438	26	15.225

lasowego we Lwowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	1.109		425	—	—	—
—	—		--	—	—	—
2	--	Różnica drobna na korzyść budżetu.				
—	—					
1	—					
—	—					
—	61	*Wydatek większy* w miarę większej ilości urządzonych w tym roku wycieczek naukowych.				
75	—	*Wydatek mniejszy*, wedle potrzeby w tym roku.				
78	61					
—	—					
78	61					
17						
—	121	*Wydatek większy*, wedle pierwotnego planu umorzenia z powodu niewykonania konwersyi reszty długu na $4^1/_2\%$ pożyczkę w Banku krajowym. Reszta dłużnego kapitału z końcem r. 1892 wynosi 5.877 zł. 30 ct.				
17	1.230		425	—	—	
—	—					
17	1.230					
	1.213					

Dochody. 1. Krajowa szkoła gospodarstwa

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana według ustawy z dnia 3. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.	1	**Zasiłek z c. k. Skarbu Państwa**	6.000	—	6 000
II.	2	**Opłaty od uczniów:**			
		a) wpisowe . . . . . 38 zł.			
		b) czesne . . . . . 285 „	323	—	330
III.	3	**Czynsz dzierżawny** z ogrodu doświadczalnego na Szumanówce .	—		—
		Dochody rozmaite:			
		Uiszczone należytości z lat ubiegłych	372	50	—
		Suma dochodów . .	6 696	50	6.330
		Dotacya z funduszu krajowego	9.742	76	8 895
		Razem . .	16.438	26	15.225

Uwaga: Stan majątku funduszu szkoły wykazano przy funduszu krajowym

LW. 63.520/1893.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
7		Drobna różnica z powodu zmienności dochodów tego rodzaju				
—	—					
—	372	*Dochód większy*, niepreliminowany z tytułu zwrotu zaliczek, udzielonych na płace w latach ubiegłych.				
7	372					
—	848	Dotacya większa w miarę potrzeby pokrycia niedoboru.				
7	1.220		—	—	—	—
	1.213					

Liczba rubryki	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z roku 1892. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	Razem zł.	Razem ct.
		a) Wyższa szkoła rolnicza.						
		Wydatki.						
I.	1-15	Płace profesorów i docentów	19.850	50	—	—	19.850	50
II.	16-23	Inne płace	3.124	03	—	—	3.124	03
III.	24-28	Zasługi	2.122	96	50	—	2.172	96
IV.	29-42	Koszta administracyjne	7.165	85½	6.532	41	13.698	26½
V.	43-51	Potrzeby naukowe	6.601	62	480	—	7.081	62
VI.	52-53	Podatki i opłaty	512	70	—	—	512	70
VII.	54	Budowa internatu	—	—	5.000	—	5.000	—
—	—	Rozmaite nieprzewidziane	238	31	—	—	238	31
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych	39.615	97½	12.062	41	51.678	38½
		Dochody.						
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	7.500	—	—	—	7.500	—
II.	2	Subwencya z funduszu kultury krajowej	3.433	—	—	—	3.433	—
III.	3-7	Opłaty od uczniów	2.233	—	—	—	2.233	—
IV.	8	Dochód z pasieki	1	76	—	—	1	76
V.	9	Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu	83	28	—	—	83	28
VI.	10	Odsetki z legatu ś. p. Karola Skibińskiego	99	50	—	—	99	50
VII.	11	Ze sprzedaży obligów indemnizacyi i propinacyi	—	—	—	—	—	—
—	—	Rozmaite nieprzewidziane	1.004	50	—	—	1.004	50
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	37.323	34½	—	—	37.323	34½
		Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych	51.678	38½	—	—	51.678	38½
		b) Szkoła parobków i dozorców gospodarskich.						
		Wydatki.						
I.	1-5	Płace nauczycieli	2.911	86	1.530	50	4.442	36
II.	6-9	Koszta administracyjne	1.133	27	—	—	1.133	27
III.	10-11	Utrzymanie uczniów	7.290	84	—	—	7.290	84
IV.	12-15	Potrzeby naukowe	213	13	—	—	213	13
V.	16	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	47	79	—	—	47	79
—	—	Rozmaite nieprzewidziane	97	84	—	—	97	84
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych	11.694	73	1.530	50	13.225	23
		Dochody.						
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	1.500	—	—	—	1.500	—
II.	2-3	Opłaty i datki	177	—	—	—	177	—
III.	4	Zarobek uczniów	702	73	—	—	702	73
—	—	Rozmaite nieprzewidziane	66	—	—	—	66	—
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	10.779	50	—	—	10.779	50
		Suma dochodów rzeczywistych, budżetem objętych	13.225	23	—	—	13.225	23

Stan majątku

A) Wyższa szkoła rolnicza.

Stan czynny:

Należytości czynne: *a)* z roku bieżącego: w rubr. wydatków	852 zł. — ct.			852 zł. — ct.
„ dochodów	— „ — „			
b) z lat ubiegłych: w rubrykach wydatków:				
1) zaliczki na płacę (rubr. I. poz. 1—15)	587 zł. 50 ct.			
2) zaliczka na płacę ogrodnika (rubr. V. poz. 50a)	88 „ 50 „	676 zł. — ct.		
w rubrykach dochodów:				
1) opłaty od uczniów (rubr. III. poz. 3—7)	1.407 zł. 66 ct.			
2) za warzywa (rubr. V. poz. 9)	8 „ 73 „			
3) rozmaite	984 „ 25 „	2.400 „ 64 „		3.076 „ 64 „
		Razem		3.928 zł. 64 ct.

Stan bierny:

Należytości bierne		— „ — „
Czysty stan czynny		**3.928 zł. 64 ct.**

rolnicze w Dublanach.

Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. Kwietnia 1892.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżą ego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
20.640	—	20.640	789	—	—	—	789	—	852	—	—	—
3.030	—	3.030	—	—	94	—	—	94	—	—	—	—
2.140	50	2.190	17	—	—	—	17	—	—	—	—	—
6.132	6.450	12.582	—	—	1.033	83	—	1.116	—	—	—	—
6.730	480	7.210	129	—	—	—	129	—	—	—	—	—
1.169	—	1.169	656	—	—	—	656	—	—	—	—	—
—	5.000	5.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	238	—	—	238	—	—	—	—
39.841	11 980	51.821	1.591	—	1.365	83	1 591	1.448	852	—	—	—
							143					
7.500	—	7.500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3.433	—	3.433	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5.950	—	5 950	3 717	—	—	—	3.717	—	—	—	—	—
230	—	230	228	—	—	—	228	—	—	—	—	—
250	—	250	167	—	—	—	167	—	—	—	—	—
100	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34.358	—	34.358	—	—	1.004	—	—	1.004	—	—	—	—
51.821	—	51.821	4.112	—	3 969	—	4 112	3.969	—	—	—	—
							143					
2.490	1.375	3 865	—	—	422	155	—	577	90	—	—	—
1.340	200	1.540	207	200	—	—	407	—	—	—	—	—
7.344	—	7.344	53	—	—	—	53	—	—	—	—	—
430	—	430	217	—	—	—	217	—	—	—	—	—
40	—	40	—	—	8	—	—	8	—	—	—	—
—	—	—	—	—	98	—	—	98	—	—	—	—
11.644	1.575	13.219	477	200	528	155	677	683	90	—	—	—
								6				
1.500	—	1.500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
840	—	840	663	—	—	—	663	—	—	—	—	—
648	—	648	—	—	55	—	—	55	—	—	—	—
—	—	—	—	—	66	—	—	66	—	—	—	—
10.231	—	10.231	—	—	548	—	—	548	—	—	—	—
13.219	—	13.219	663	—	669	—	663	669	—	—	—	—
								6				

z końcem roku 1892.

B) Szkoła parobków.

Stan czynny:

Należytości czynne: *a*) z roku bieżącego: w rubrykach wydatków: zaliczki na płacę (rubr. I. poz. 1—5) 90 zł. — ct.
b) z lat ubiegłych: w rubr. wydatków: zaliczki na płacę (rubr. I. poz. 1—5) 7 zł. — ct.
w rubrykach dochodów: opłaty od uczniów: (rubr. II. poz. 2—3) . . . . . 25 „ — „ 32 „ — „
Razem . 122 zł. — ct.

Stan bierny:

Należytości bierne: . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . . 122 zł. — ct.

Wydatki. 2. a) Wyższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana według ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.		**Płace profesorów i docentów.**			
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca z dodatkami	1.432	60	2 760
	2	Sześciu profesorów fachowych, płace z dodatkami	8.878	92	8.800
	3	Dwóch adjunktów	2.000	—	2.000
	4	Asystent z obowiązkiem dodatkowych wykładów zoologii, płaca 600 zł., remuneracya 540 zł.	1.140	—	1 140
	5	Dwóch asystentów	1.068	—	1.200
	6	Docent ekonomii	945	—	1.080
	7	„ fizyki	800	—	800
	8	„ weterynaryi	480	—	480
	9	„ leśnictwa	221	98	240
	10	„ ustaw rolnych.	360	—	360
	11	„ ogrodnictwa	200	—	200
	12	„ melioracyi	240	—	240
	13	„ fizyologii zwierząt domowych	432	—	540
	14	„ historyi i literatury polskiej	600	—	600
	15	„ hodowli ryb i gospodarstwa stawowego	200	—	200
		Razem	18.998	50	20.640
	—	Do tego zaliczki udzielone na płacę 1.267 zł. po strąceniu ściągniętych rat bieżących 415 „	852	—	—
		Suma rubryki I.	19.850	50	20.640
II.		**Inne płace.**			
	16	Lekarz zakładowy	387	78	400
	—	Kasprzycka Julia, wdowa po ogrodniku, zasiłek	106	25	—
	17	Dr. Skałkowski Władysław, emerytowany lekarz zakładowy	200	—	200
	18	Anowa Berta, wdowa po prefesorze, dożywocie	300	—	300
	19	Kahane Aleksandra, wdowa po profesorze, dożywocie	600	—	600
	20	Kapelan	300	—	300
	21	Kasyer, zarazem rachmistrz	650	—	650
	22	Pisarz dyrekcyi	480	—	480
	23	Remuneracya dla pomocnika w bibliotece	100	—	100
		Suma rubryki II.	3.124	03	3.030

rolnicza w Dublanach. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	Należytości czynne z roku bieżącego ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	Należytości bierne z roku bieżącego ct.
1.327	—					
—	79					
—	—					
—	—					
132	—					
135	—					
—	—					
—	—	*Wydatki* w ogóle *mniejsze* o 1.641 zł., wedle obecnego stanu personalu nauczycielskiego, i z powodu ustąpienia, a tem samem i zamknięcia płacy dotychczasowego dyrektora z d. 30. maja 1892, LW. 25.046/92.				
18	—					
—	—					
—	—					
—	—					
108	—					
—	—					
—	—					
1.720	79					
1.641	—					
—	852	*Wydatek nieprelimiowany*, znajdujący zupełne pokrycie w obok wykazanej należytości czynnej.	852	—	—	—
1.641	852		852	—	—	—
789						
12	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, że posada ta dopiero z dniem 12. Stycznia 1892 obsadzoną została (LW. 49.725/1891).				
—	—					
—	106	*Wydatek niepreliminowany*, uskuteczniony na podstawie uchwały Wys. Sejmu z dnia 22. Września 1892. z przyznanego rocznego zasiłku w kwocie 150 zł. (LW. 47.710/92).				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
12	106		—	—	—	—
	94					

Wydatki. 2. a) Wyższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
III.		**Zasługi.**			
	24	Sługa szkolny, oraz ubranie dla tegoż	299	56	290
	25	Dwóch stróżów domowych	441	40	420
	26	Preparator i usługa dla uczniów w laboratoryach zwyczajne	1.128	—	1.200
		nadzwyczajne	*50*	—	*50*
	27	Pasiecznik i dozorca pola doświadczalnego	204	—	180
	28	Mudryk Wiktorya, wdowa po dozorcy	50	—	50
		Razem { zwyczajne	2.122	96	2.140
		Razem { *nadzwyczajne*	*50*	—	*50*
		Suma rubryki III.	2 172	96	2 190
IV.		**Koszta administracyjne.**			
	29	Zarząd:			
		a) potrzeby kancelaryjne 101 zł. 05 ct.			
		b) druki i inseraty 132 „ 41½ „			
		c) portorya i posyłki 95 „ 75 „			
		d) koszta podróży dyrekcyi 163 „ 80 „	493	01½	500
	30	Opał	1.382	51	1.050
	31	Oświetlenie	268	84	300
	32	*a*) Utrzymanie budynków i ogrodzeń	2.141	37	1.500
		b) Na budowę domu dla profesorów, *nadzwyczajne*	*5.908*	*83*	*5 750*
	33	Na restauracyę kaplicy wewnątrz i na jej urządzenie, *nadzwyczajne*	*600*	—	*600*
	34	Utrzymanie dziedzińca	103	66	100
	35	Ubezpieczenie budynków	372	21	400
	36	Najem pomieszkań *a*) dla kasyera, *b*) dla dwóch asystentów *c*) dla sługi szkolnego	380	—	412
	37	Płaca kominiarza	90	—	100
		Do przeniesienia { zwyczajne	5 231	60½	4.362
		Do przeniesienia { *nadzwyczajne*	*6.508*	*83*	*6 350*

rolnicza w Dublanach. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	10					
—	21					
72	—					
—	—	*Wydatki* w ogóle o 17 zł. *mniejsze*, wedle rzeczywistej potrzeby.				
—	24					
—	—					
72	55					
—	—					
72	55		—	—	—	—
17						
7	—	Różnica drobna na korzyść budżetu wedle potrzeby.				
—	333	*Wydatek większy*, z powodu opalania nowego i niezamieszkałego potąd domu dla profesorów, oraz z powodu, że z roku 1891 nie pozostał żaden zapas torfu, gdyż go nie wyrabiano, wskutek czego musiano opalać tylko drzewem.				
31	—	*Wydatek mniejszy*, wedle rzeczywistego kosztu.				
—	641	*Wydatek większy*, spowodowany konieczną restauracyą pomieszkania profesora Szyszyłowicza (LW. 13.628/92) i koniecznemi, a niezbędnemi naprawami przy budynku szkolnym.				
—	*159*	*Wydatek większy*, spowodowany kosztami obrukowania nowego domu profesorskiego (LW. 25.883/92).				
—	—					
—	3					
28	—	*Wydatek mniejszy*, zależny od przypadającej dywidendy.				
32	—					
10	—	*Wydatki mniejsze*, wedle rzeczywistego kosztu.				
108	977					
—	*159*					

Wydatki. 2. a) Wyższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana według ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
IV.		Z przeniesienia { zwyczajne . .	5.231	60½	4.362
		{ *nadzwyczajne* .	*6.508*	*83*	*6.350*
	38	Sprzęty i ruchomości:			
		a) utrzymanie	120	—	120
		b) uzupełnienie nowych, *nadzwyczajne*	*23*	*58*	*100*
	39	Koszta przewozu prelegentów	1 549	57	1.400
	40	Koszta lustracyi zakładu	58	55	100
	41	Koszta nabożeństwa	43	83	50
	42	Apteka i rozmaite inne	162	30	100
		Razem { zwyczajne	7.165	85½	6.132
		{ *nadzwyczajne*	*6.532*	*41*	*6.450*
		Suma rubryki IV. .	13.698	26½	12.582
V.		**Potrzeby naukowe.**			
	43	Eksperymenta przy wykładach	122	20	300
	44	Zbiory i muzea, utrzymanie i uzupełnienie { zwyczajne . .	1.237	09	1.010
		{ *nadzwyczajne* . .	*480*	—	*480*
	45	Laboratorya:			
		a) laboratoryum rolnicze *α*) na bibliotekę podręczną 402 zł. 95 ct.			
		b) „ chemiczne *β*) „ „ 668 „ 04 „			
		c) „ roślinno fizyologiczne *γ*) „ „ 319 „ 95 „			
		d) „ zootomiczne *δ*) „ „ 191 „ 19 „	1.582	13	1.515
		Do przeniesienia { zwyczajne . .	2.941	42	2.825
		{ *nadzwyczajne* .	*480*	—	*480*

rolnicza w Dublanach. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
108	977					
—	*159*					
—	—					
76	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, że niezakupiono szafy dla rolnictwa, na któren to cel kredyt ten częściowo przyznany został.				
—	149	*Wydatek większy*, z powodu zwiększonego stanu zamiejscowych docentów.				
41	—	*Wydatki mniejsze*, wedle potrzeby w tym roku.				
6	—					
—	62	*Wydatek większy*, spowodowany kosztem desinfekcyi zakładu w obec grożącej epidemii cholery.				
155	1.188					
76	*159*					
231	1.347		—	—	—	—
	1.116					
178	—					
—	227					
—	—	*Wydatki* w ogóle *większe*, o 116 zł. znajdujące zupełne pokrycie, w zaoszczędzeniu pod poz. 46. wydatków.				
—	67					
178	294					
—	—					

Wydatki. 2. a) Wyższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana według ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
V.		Z przeniesienia { zwyczajne . .	2.941	42	2.825
		{ *nadzwyczajne* . .	*480*	—	*480*
	46	Biblioteka i czytelnia:			
		a) na przykupno dzieł . . . . . 333 zł. 76 ct.			
		b) „ oprawę książek . . . . . — „ — „			1.000
		c) „ czasopisma . . . . . 463 „ 44 „	797	20	
					350
	47	Utrzymanie pola doświadczalnego	351	20	500
	48	Wycieczki naukowe z uczniami	454	14	30
	49	Utrzymanie pasieki	30	—	
	50	Ogród:			
		a) płaca ogrodnika . . . . . 579 zł. 90 ct.			
		b) utrzymanie ogrodu . . . . . 447 „ 76 „			1.025
		c) druk katalogu . . . . . — „ — „	1 027	66	
	51	Wynagrodzenie dla folwarku dublańskiego za straty, ponoszone wskutek zastosowania stanu inwentarza do potrzeb szkoły .	1.000	—	1.000
		Razem { zwyczajne .	6 601	62	6.730
		{ *nadzwyczajne* .	*480*	—	*480*
		Suma rubryki V. .	7.081	62	7.210
VI.		**Podatki i opłaty.**			66
	52	Podatek gruntowy i domowy	512	70	
	53	Odsetki od pożyczki hipotecznej w kapitale 24.500 zł. na budowę gorzelni	—	—	1.103
		Suma rubryki VI. .	512	70	1.169
VII.		**Budowa internatu.**			
	54	Na rozpoczęcie budowy z chwilą, gdy subwencya rządowa zapewnioną zostanie, *nadzwyczajne*	*5.000*	—	5.000
—	—	**Rozmaite nieprzewidziane.**	238	31	—

rolnicza w Dublanach. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct
178	294					
—	—					
203	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu zakupna dzieł tylko najpotrzebniejszych, oraz z powodu, że na oprawę				
—	1	książek w tym roku nic nie wydano.				
46	—	*Wydatek mniejszy*, wedle rzeczywistego kosztu, gdyż				
—	—	w tym roku nie urządzano wycieczek do odleglejszych miejscowości.				
—	3					
—	—					
427	298					
—	—					
427	298		—	—	—	—
129						
—	447	*Wydatek większy*, wedle wymiaru c. k. Urzędu po-				
1 103	—	datkowego.				
1 103	447	*Wydatku nie było* żadnego, gdyż nie zaciągnięto pro-	—	—	—	—
656		jektowanej pożyczki.				
—	—	Kredyt przeznaczony na budowę internatu, przenie-	—	—	—	—
		siono do rachunku roku 1893, gdyż dopiero				
		w tymże roku rozpoczęto budowę tegoż. (LW.				
		31.933/93.)				
—	238	*Wydatek nieprelimiowany*, spowodowany:	—	—	—	—
		a) zapomogą daną Kasprzyckiej, wdowie po ogrodniku, na pogrzeb męża. (LW. 19.071/92).				
		b) zapomogą daną adjunktowi Manasterskiemu na koszta kuracyi. (LW. 44 962/92).				
		c) sprawieniem modelu umundurowania dla uczniów (LW. 51.726/1892).				
		d) kosztem sprawienia sztanc do odciskania odznak dla uczniów. (LW. 6.218/93).				

Dochody. 2. a) Wyższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana według ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	7.500	—	7.500
II.	2	**Subwencya z funduszu kultury krajowej**	3.433	—	3.433
III.		**Opłaty od uczniów.**			
	3	Wpisowe	120	—	250
	4	Czesne	1.700	—	5.000
	5	Opłaty, za ćwiczenia w laboratoryach	175	—	200
	6	Na bibliotekę	68	—	200
	7	Na usługę	170	—	300
		Suma rubryki III.	2.233	—	5.950
IV.	8	**Dochód z pasieki**	1	76	230
V.	9	**Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu** . . .	83	28	250
VI.	10	**Odsetki z legatu ś. p. Karola Skibińskiego**	99	50	100
VII.	11	**Ze sprzedaży obligów indemnizacyi i propinacyi** . . .	—	—	—
—	—	**Rozmaite nieprzewidziane**	1.004	50	—
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	37.323	34½	34.358

rolnicza w Dublanach. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
130	—					
3.300	—					
25	—	*Dochody mniejsze*, wedle rzeczywistych wpływów, mianowicie z powodu, że budżet preliminował dochody od 50 uczniów, podczas gdy w tym roku było ich tylko 29, z których 20 uwolnionych od opłat szkolnych. (LW. 2.760/93 i 36.545/93).				
132	—					
130	—					
3.717	—		—	—	—	—
228	—	*Wydatki* w ogóle *mniejsze* (o 395 zł., *ad a*) z powodu że od kilku lat klimat dla pszczół bardzo jest niekorzystny	—	—	—	—
167	—	*ad b*) zaś z powodu, że w ogrodzie botanicznym wycięto stare drzewa owocowe i zaprowadzono kulturę roślin, wskutek czego nie było dochodu.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	1.004	*Dochody nieprelimiowane*, nieprzewidziane, mianowicie: *a*) od szkoły gorzelniczej za użycie laboratoryum chemicznego (obacz rubr. III. poz. 5. wydatki funduszu szkoły gorzelniczej) 80 zł. — ct. *b*) zwrot zaliczek na płacę udzielonych w latach ubiegłych . 924 „ 50 „ razem jak obok . . . 1.004 zł. 50 ct.	—	—	—	—
—	2.965	Dotacya *większa*, w miarę potrzeby pokrycia niedoboru: uwzględniwszy jednak nieprelimiowane zwrotne zaliczki na płace, udzielone w sumie 852 zł., obniży się wynik ten od budżetu *niekorzystniejszy* do kwoty 2.113 zł.	—	—	—	—

Wydatki. 2. b) Szkoła parobków i dozorców

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana według ustawy z dnia 6. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	a) Nauczyciel fachowy.	—	—	—
		b) Zastępstwo nauczyciela fachowego, *nadzwyczajne* . . .	*1.530*	*50*	*1.375*
	2	Dwóch nauczycieli pomocniczych, płace z dodatkami . . .	1.931	86	1.600
	3	Docent weterynaryi	150	—	150
	4	Katecheta	200	—	200
	5	Instruktor robót ręcznych	540	—	540
		Razem { zwyczajne .	2.821	86	2.490
		nadzwyczajne .	*1.530*	*50*	*1.375*
		Do tego zaliczki na płacę . . . . . 100 zł.			
		Po strąceniu rat bieżących . . . . . 10 „	90	—	—
		Ogółem { zwyczajne .	2.911	86	2.490
		nadzwyczajne .	*1.530*	*50*	*1.375*
		Suma rubryki I. .	4.442	36	3.865
II.		**Koszta administracyjne.**			
	6	Zarząd:			
		a) Remuneracya dyrektora . . . . 400 zł. — ct.			
		b) potrzeby kancelaryjne, inseraty, druki i portorya . . . . . 81 „ 75 „	481	75	500 240
	7	Opał i oświetlenie	240	—	
		a) Utrzymanie budynku szkolnego i ruchomości, ubezpieczenie i kominiarz	118	98	300 200
		b) Naprawa dachu *nadzwyczajne*	—	—	340
	8	Koszta nabożeństwa obrządku gr. kat.	292	54	1.340
		Razem { zwyczajne .	1.133	27	*200*
		nadzwyczajne .	—	—	
		Suma rubryki II. .	1.133	27	1.540
III.		**Utrzymanie uczniów.**			
	9	Stołowanie uczniów	5.130	35	5.184
	10	Odzież pościel i pranie	2.160	49	2.160
		Suma rubryki III. .	7.290	84	7.344

gospodarskich w Dublanach. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	155	*Wydatek większy*, zależny od ilości godzin wykładowych.				
—	332	*Wydatek większy*, spowodowany zastępstwem chorego nauczyciela (LW. 43.716 1891).				
—	—					
—	—					
—	—					
—	155					
—	332					
—	90	*Wydatek większy*, niepreliminowany, znajdujący pokrycie w obok wykazanej należytoś i czynnej.	90	—	—	—
—	422			—	—	—
—	155		90	—	—	—
—	577					
18	—	*Wydatek mniejszy*, wedle potrzeby.				
—	—					
181	—					
200	—					
8	—	*Wydatek mniejszy*, ad *a*) z powodu, że ograniczono się tylko na najniezbędniejsze naprawy budynków szkolnych; ad *b*) zaś z powodu, że naprawy dachu nie uskuteczniono w tym roku.				
207	—					
200	—					
407	—		—	—	—	—
53	—	*Wydatek mniejszy*, wedle rzeczywistego kosztu.				
—	—					
53	—		—	—	—	—

Wydatki i dochody. 2. b) Szkoła parobków i dozorców

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w r. 1892. zł.	Wynikłości w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	12	Zaprzęgi do demonstracyi	13	96	80
	13	Przybory do pisania i nauki uczniów	111	38	120
	14	Przykupno zwierząt do sekcyi	—	—	30
	15	Przykupno modeli, machin i narzędzi	87	79	200
		Suma rubryki IV. .	213	13	430
V.	16	**Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej**	47	79	40
—	—	**Rozmaite nieprzewidziane**	97	84	—
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	1.500	—	1.500
II.		**Opłaty i datki.**			
	2	Opłaty na utrzymanie uczniów	177	—	480
	3	Datki Rad powiatowych, Towarzystw gospodarczych i innych. .	—	—	360
		Suma rubryki II. .	177	—	840
III.	4	**Zarobek uczniów**	702	73	648
	—	**Rozmaite nieprzewidziane**	66	—	—
	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	10.779	50	10.231

gospodarskich w Dublanach. Wydatki i dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
66	—	*Wydatki mniej ze.* z powodu ograniczenia się do najkonieczniejszych tylko potrzeb.				
9	—					
30	—					
112	—					
217	—		—	—	—	—
—	8	Różnica drobna.	—	—	—	—
—	98	*Wydatek nieprelimiuowany*, spowodowany przeważnie konieczną potrzebą wynajęcia pomieszkania jednemu nauczycielowi (LW. 45.602/1892).	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
303	—	*Ddchód mniejszy*, wedle rzeczewistego wpływu. Ilość uczniów wynosiła 34.				
360	—	Datków dobrowolnych w tym roku nie było.				
663	—		—	—	—	—
—	55	*Dochód większy*, z powodu liczniejszych robót wykonanych przez uczniów.	—	—	—	—
—	66	*Dochód nieprelimiuowany*, uzyskany ze zwrotu zaliczek z lat ubiegłych.	—	—	—	—
—	548	Dotacya większa w miarę potrzeby pokrycia niedoboru; uwzględniwszy jednak niepreliminowane a zwrotne zaliczki na płace, udzielone w kwocie 90 zł., obniży się *niekorzystniejszy* ten od budżetu wynik kwotę 458 zł.	—	—	—	—

3. Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z roku 1892. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	Razem zł.	Razem ct.
		Wydatki.						
I.	1-19	Wydatki na gospodarstwo	13.144	02	4.167	—	17.311	02
II.	20	Cegielnia	9.616	05	—	—	9.616	05
III.	21-22	Podatki i opłaty	947	04	—	—	947	04
IV.	23-24	Spłata kapitałów i odsetków dłużnych	2.596	—	—	—	2.596	—
V.	25	Rozmaite nieprzewidziane	126	49	—	—	126	49
		Suma wydatków rzeczywistych, budżetem objętych	26.429	60	4.167	—	30.596	60
		Dochody.						
I.	1-4	Dochody z gospodarstwa	14.453	62	—	—	14.453	62
II.	5	Z cegielni	9.873	52	—	—	9.873	52
III.	6-8	Z dzierżaw	355	—	—	—	355	—
IV.	9	Rozmaite nieprzewidziane	—	—	—	—	—	—
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	5.914	46	—	—	5.914	46
		Suma dochodów rzeczywistych, budżetem objętych	30.596	60	—	—	30.596	60

Stan majątku

Stan czynny.

	Szczegół	Ogół
Należytości czynne w rubrykach dochodów:		
1. Z roku bieżącego	2.700 zł. 01 ct.	
2. Z lat ubiegłych:		
a) za ziemiopłody (rubr. I. poz. 1. *a*)	100 zł. 05 ct.	
b) z wynajętych łąk (rubr. I. poz. 2)	1.803 „ 15 „	
c) za mleko (rubr. I. poz. 3 *a*)	288 „ 72 „	
d) z lasu i stawów (rubr. I. poz. 4.)	12 „ 25 „	
e) z cegielni (rubr. II. poz. 5.)	759 „ 58 „	
f) z polowania (rubr. III. poz. 8.)	25 „ — „	
g) wartość materyałów budowlanych (rubr. IV. poz. 9)	1.137 „ 80 „	
	4.126 zł. 55 ct.	6.826 zł. 56 ct.
Czysty stan bierny		48.279 zł. 50 ct.
Zgodnie ze sumą stanu biernego		55.106 zł. 06 ct.

w Dublanach.

Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
9.675	4 170	13.845	615	370	4.084	367	—	3.466	—	—	559	84
500	—	500	—	—	9.116	—	—	9.116	—	—	—	—
850	—	850	—	—	97	—	—	97	—	—	—	—
2.425	—	2.425	—	—	171	—	—	171	—	—	—	—
50	—	50	—	—	77	—	—	77	—	—	—	—
13 500	4 170	17.670	615	370	13.545	367	—	12.927	—	—	559	84
16.360	—	16.360	2.048	—	142	—	1.906	—	2.700	01	—	—
600	—	600	—	—	9.274		—	9.274	—	—	—	—
405	—	405	50	—	—	—	50	—	—	—	—	—
50	—	50	50	—	—	—	50	—	—	—	—	—
255	—	255	—	—	5.659	—	—	5.659	—	—	—	—
17.670	—	17.670	2.148	—	15 075	—	2 006	14 933	2.700	01	—	—
								12.927				

z końcem roku 1892.

Stan bierny.

	Szczegół	Ogół
Należytości bierne w rubrykach wydatków:		
1. Z roku bieżącego	559 zł. 84 ct.	
2. Z lat ubiegłych:		
a) dokupno karmy (rubr. I. poz. 5) . . .	192 zł. 22 ct.	
b) kapitały dłużne galic. Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu (rubr. IV. poz. 23)	14.354 „ — „	
c) kapitał dłużny galic. Towarzystwu gospodarczemu (rubr. IV. poz. 24)	40.000 „ — „	54.546 „ 22 „
Suma stanu biernego . .		55.106 zł. 06 ct.

Wydatki. 3. Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.		**Wydatki na gospodarstwo.**			
	1	Płace i zasługi wraz z wynagrodzeniem administratora i częścią płacy kasyera	2.936	13	1.800
	2	Najem robotnika	4.470	30½	3.500
	3	Dukupno i zmiana nasienia	530	50	300
	4	Dokupno nawozów dopełniających	102	25	400
	5	Dokupno karmy, (owsa, makuchów, kiełków i t d.) . . .	3.297	09	2.000
	6	Zakupno barana, cienko wełnistego, 5—6 matek i barana rasy Colswalda, *nadzwyczajne*	—	—	*370*
	7	Zastąpienie zużytych koni i uprzęży, oraz powiększenie stanu koni	336	06	400
	8	*a*) Utrzymanie budynków i ogrodzeń	204	21	150
		b) Na budowę szpichlerza i remizy, *nadzwyczajne*	*3 367*	—	*3.000*
	9	Utrzymanie i naprawa maszyn i narzędzi, oraz kucie koni . .	649	09	350
	10	Utrzymanie rowów i dróg	—	—	50
	11	Wywóz stawarki i urządzenie stawów, *nadzwyczajne* . . .	*100*	—	*100*
	12	Maloracye łąk, *nadzwyczajne*	*300*	—	*300*
	13	Drenowanie pól, *nadzwyczajne*	*400*	—	*400*
	14	Zabezpieczenie od pożaru i zarazy	180	81	300
	15	Kuchnia folwarczna	253	11½	200
	16	Koszta kancelaryjne	40	94	25
	17	Światło i smarowidło	15	54	50
	18	Kultura lasu i plantacye nieużytków	—	—	50
	19	Rogatki, posyłki i jazdy w interesach folwarku	127	98	100
		Razem . . { zwyczajne . .	13.144	02	9.675
		{ *nadzwyczajne* .	*4.167*	—	*4.170*
		Suma rubryki I. . .	17.311	02	13.845

w Dublanach. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
		Wydatki w ogóle *większe* o 2.106 zł. spowodowane konieczną potrzebą zwiększenia służby folwarcznej i podwyższenia tejże płac, co wobec ciągle wzrastającej drożyzny w Dublanach, zupełnie jest usprawiedliwione.				
—	1.136					
—	970					
—	231					
298	—	*Wydatki* wogóle *mniejsze* o 67 zł. wedle potrzeby.	—	—	559	84
—	1.297	*Wydatek większy*, spowodowany drożyzną, powstałą w skutek nieurodzaju i ciągłych w roku 1892 klęsk elementarnych.				
370	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu braku sposobności zakupienia projektowanych baranów.				
64	—	*Wydatek mniejszy*, wedle rzeczywistej potrzeby.				
—	54	*Wydatek większy*, spowodowany licznemi a niezbędnemi naprawami przy budynkach folwarcznych.				
—	*367*	*Wydatek większy*, wedle rzeczywistego kosztu tej budowy.				
—	299	*Wydatek większy*, spowodowany konieczną potrzebą zakupna siewnika „Meliehra“.				
50	—	Wydatku w roku 1892 nie było żadnego.				
—	—					
—	—					
—	—					
119	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż uiszczono koszta ubezpieczenia tylko od pożarn.				
—	53	*Wydatek większy* spowodowany koniecznem zwiększeniem służby.				
—	16	*Wydatek większy* spowodowany zakupnem nowych ksiąg gospodarskich.				
34	—	*Wydatek mniejszy*, wedle potrzeby.				
50	—	Wydatku w tym roku nie było żadnego.				
—	28	*Wydatek większy*, niedający się ściśle naprzód obliczyć.				
615	4.084					
370	*367*					
985	4.451		—	—	559	84
	3.466					

Wydatki. 3. Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
II.	20	**Cegielnia**	9.616	05	500
III.		**Podatki i opłaty.**			
	21	Podatek gruntowy i domowy	679	29	582
	22	Należytość od przeniesienia własności folwarku, ósma rata . .	267	75	268
		Suma rubryki III. . .	947	04	850
IV.		**Spłata kapitałów i odsetków dłużnych.**			
	23	Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu we Lwowie:			
		a) 26. i 27. rata kapitału od pożyczki 5.000 zł. 93 zł. 84 ct.			
		5% odsetki . . . . . 206 „ 16 „ 300 zł.			
		b) 17. i 18. rata kapitału od pożyczki 11.600 zł. 174 zł. 35 ct.			
		5% odsetki . . . . . 521 „ 65 „ 696 „	996	—	825
	24	Renta c. k. galic. Towarzystwu gospodarczemu	1 600	—	1 600
		Suma rubryki IV. . .	2.596	—	2.425
V.	25	Rozmaite nieprzewidziane	126	49	50

w Dublanach. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	9.116	*Wydatek większy*, spowodowany wyrobem, większej ilości cegły, a pokrytej w zupełności znacznym dochodem ze sprzedaży tychże. (Obacz wyjaśnienie przy rubr. II. poz. 5. dochodów).	—	—	—	—
—	97	*Wydatek większy*, wedle wymiaru c. k. Urzędu podatkowego.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	97		—	—	—	—
—	171	*Wydatek większy*, z powodu, że zamierzonej konwersyi 5% pożyczek nie przeprowadzono, opłacono więc odsetki 5% zamiast preliminowanych 4½%. ad *a*) Pożyczka zaciągnięta wynosiła 5.000 zł. — ct. po koniec roku 1892. spłacono 947 „ 65 „ pozostaje dług . . . 4.052 zł. 35 ct.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	171	ad *b*) Pożyczka zaciągnięta wynosiła 11.600 „ — „ po koniec roku 1892. spłacono 1.298 „ 35 „ pozostaje dług . . . 10.301 zł. 65 ct.	—	—	—	—
—	77	Przekroczenie to spowodowanem zostało prestacyami szkolnemi, drogowemi, oraz subwencyą na potrzeby szkoły ludowej.	—	—	—	—

Dochody. 3. Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
		Dochody z gospodarstwa.			
I.	1	*a*) Ze sprzedaży ziemiopłodów . . . 7.371 zł. 02 ct. *b*) Za owies i siano dostarczone szkołom. . . 671 „ 33 „	8.042	35	8.900
	2	Z wynajętych łąk	1.141	56	1.000
	3	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych			
		a) Krowiarnia: *α*) mleko . . 3.648 zł. 36 ct. *β*) przychowek . — „ — „ *δ*) braki i opasy . 360 „ — „ 4.008 zł. 36 ct.			
		b) Nierogacizna . . . . . 218 „ 50 „			
		c) Owce . . . . . 23 „ 55 „			
		d) Ryczałt od szkół rolniczych za straty, wynikające z zastosowania inwentarza do potrzeb szkół 1.000 „ — „	5.250	41	6 180
	4	Z lasu i stawów	19	30	280
		Suma rubryki I. . . .	14.453	62	16 360

w Dublanach. Dochody.

W porownaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
858	—	Z uwzględnieniem obok wykazanej należytości czynnej, *dochody* w tej pozycyi były właściwie *większe* od preliminowanych o 1.473 zł. 31 ct. z powodu zwiększonej produkcyi ziemiopłodów dla gorzelni.	2.330	96	—	—
—	142	*Dochód większy*, wedle zawartych umów.				
		Dochód mniejszy, a mianowicie:				
		ad *a*) w pozycyi *α*) uzyskano ka sowo *mniej* . . . . 353 zł.	369	05	—	—
		mniejsza ta jednak wynikłość nietylko znajduje pokrycie w obok wykazanej należytości czynnej, lecz faktyczny do-				
929	—	chód jest *większy* o 17 zł.				
		w pozycyi *β*) *mniej* . . 400 „				
		z powodu, że cielęta pozostawiono do odhodowania.				
		w pozycyi *δ*) *mniej* . . 240 „				
		z powodu nizkich cen bydła wogóle, a szczególnie hraków.				
		ad *c*) uzyskano *mniej* . . . 36 „				
		gdyż tego rodzaju dochód nie da się z góry ściśle obliczyć (zależny od ilości młodych) 1.029 zł.				
		ad *b*) uzyskano *więcej* o . . . . 99 „				
		z powodu jak wyjaśnienie przy poz. *c*).				
		Z porównania wynik *mniejszy* jak obok o 930 zł.				
261	—	*Dochód mniejszy*, z powodu bardzo nieznacznej sprzedaży drzewa z lasu.	—	—	—	—
2.048	142		2.700	01	—	—
1.906						

Dochody. 3. Folwark.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana według ustawy z dnia 8. kwietnia 1892 zł.
II.	5	**Z cegielni**	9.873	52	600
III.		**Z dzierżaw.**			
	6	Z obligów propinacyjnych	210	—	230
	7	Czynsz z karczmy i dodanych gruntów	120	—	150
	8	Z polowania	25	—	25
		Suma rubryki III. . .	355	—	405
IV.	9	**Rozmaite nieprzewidziane**	—	—	50
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	5.914	46	255

w Dublanach. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	9.274	Dochód ze sprzedaży cegły wynosił w roku 1892 jak obok . . . . . 9.873 zł. 52 ct. Koszta wyrobu (jak rub. II. poz. 20. wydatków) wynosiły . . . 9.616 „ 05 „ Czysty więc dochód wynosi właściwie 257 zł. 47 ct. Wyższym jest zatem od preliminowanej nadwyżki w kwocie . . 100 zł. — — o . . . . . 157 zł. 47 ct.	—	—	—	—
20	—	*Dochód mniejszy* z powodu zmiany części efektów przez wylosowanie.	—	—	—	—
30	—	*Dochód mniejszy*, wedle zawartych umów z dzierżawcami.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
50	—		—	—	—	—
50	—	Dochodu nie było żadnego.	—	—	—	—
—	5.659	*Dotacya większa*, w miarę pokrycia niedoboru, przeważnie wskutek przekroczeń w rubr. I. wydatków, mniejszych zaś natomiast dochodów w rubr. I. dochodów. Atoli uwzględniwszy przewyżkę należytości czynnych nad biernemi w kwocie . . . 2.140 zł. wykazany zwyż wynik niekorzystniejszy 5.659 zł. obniży się właściwie do kwoty . . 3.519 zł.	—	—	—	—

Wydatki. 4. Krajowa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Kierownik szkoły zarazem kierownik gorzelni zakładowej . .	2.304	98	2.600
	2	Wynagrodzenie docentów	—	—	—
		Suma rubryki I. . . .	2.304	98	2.600
II.		**Koszta administracyjne.**			
	3	Druki, inseraty, portorya i t. d.	25	79	30
	4	Koszta przewozu prelegentów	39	15	60
		Suma rubryki II. . .	64	94	90
III.		**Potrzeby naukowe.**			
	5	Szkole rolniczej za użycie laboratoryum	80	—	80
	6	Przyrządy gorzelnicze laboratoryjne	45	47	50
		Suma rubryki III. . .	125	47	130
IV.	7	**Zapomogi dla uczniów**	810	—	300
V.	8	**Rozmaite drobne**	155	27	—
		Do przeniesienia . .	3.460	66	3.120

gorzelnicza w Dublanach. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
295	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ nie wykładano rachunkowości i administracyi, oraz z powodu, że kierownik szkoły był zarazem kierownikiem ćwiczeń w laboratoryum chemicznem.				
—	—					
295	—					
4	—	*Wydatek mniejszy*, wedle rzeczywistej potrzeby.				
21	—					
25	—					
—	—					
4	—	*Wydatek mniejszy*, wedle istotnej potrzeby.				
4	—					
—	510	*Wydatek większy*, znajdujący pokrycie w większych dochodach rubryki I. poz. 1. dochodów.				
—	155	*Wydatek większy*, spowodowany kosztem urządzonej dłuższej wycieczki naukowej uczniów w nadziei przyznania przez W. Sejm w budżecie na r. 1892 odnośnego kredytu, gdy tymczasem uchwałą z d. 8. kwietnia 1892, kredytu tego odmówiono.				
324	665					

Wydatki. 4. Krajowa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Z przeniesienia . .	3.460	66	3.120
—	—	**Wydatki ruchu gorzelni wraz z kosztem 9-cio dniowego ruchu dla nauki c. k. organów skarbowych . . . . . .**	2.778	28	—

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	Należytości czynne z roku bieżącego ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	Należytości bierne z roku bieżącego ct.
—	2.778	*Wydatek nie preliminowany*, gdyż dopiero w budżecie na rok 1893 rozdzielono szkołę gorzelniczą od gorzelni.	273	95	100	—
		Koszt ruchu gorzelni i utrzymanie tejże wedle rachunku za rok 1892 do LW. 63 981/93, przedstawia się jak następuje:				
		I. Koszta ruchu gorzelni.				
		A. Wydatki:				
		1. Płace gorzelnika, maszynisty i robotników oraz służby . . . . . 1 197 zł. 97 ct.				
		2. Za produkta do przeróbki . 2.724 „ 97 „				
		3. Opał . . . . . 834 „ 56 „				
		4. Oświetlenie . . . . 14 „ 66 „				
		5. Potrzeby kancelaryjne . . 4 „ 52 „				
		6. Utrzymanie maszyn . . . 50 „ 39 „				
		7. Asekuracya, podatek dochodowy i inne . . . . . 269 „ 95 „				
		8. Reszta należytości z budowy gorzelni: . . . . . 132 „ 80 „				
		9. C. k. Rządowi za ubytek czystego alkoholu . . . 21 „ 70 „				
		10. Przerobienie maszyn, przybory i aparaty do laboratoryum, oraz kanału odpływowego, *nadzwyczajne* . . . 1.265 „ 31 „				
		Suma wydatków . . 6.516 zł. 83 ct.				
		B. Dochody:				
		1. Zaoszczędzony, a przeniesiony z r. 1891 kredyt przyznany na tenże rok budżetem w Rubr. I. poz. 3. wydatków (LW. 56 023/92) . 1.000 zł. — ct.				
		2. C. k. Rząd, bonifikacya za wywieziony alkohol . . . 670 „ 92 „				
		3. Ze sprzedaży spirytusu . . 2.283 „ 19 „				
		4. Z funduszu gorzelni roku 1893. zwrot połowy kosztów przerobienia kanału odpływowego 169 „ 30 „				
		Suma dochodów . . 4.123 zł. 41 ct.				
324	3.443	I. Z porównania z sumą wydatków okazuje się: I. czysty wydatek . . 2 393 zł. 42 ct.	273	95	100	—

Wydatki. 4. Krajowa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892 zł.	Wydatki w roku 1892 ct.	Kwota preliminowana według ustawy z d. 8. kwietnia 1893. zł.
		Z przeniesienia . .	6.238	94	3.120
		Suma wydatków . .	6.238	94	3.120

gorzelnicza w Dublanach. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazuje się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazuje się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
324	3.443	**II. Koszta 9-cio dniowego ruchu dla nauki c. k. organów skarbowych (LW. 21.521/92).**	273	95	100	—
		A. Wydatki:				
		1. Produkta do przeróbki . 229 zł. 50 ct.				
		2. Płaca gorzelnika i słnżby 80 „ — „				
		3. Opał i oświetlenie . 107 „ — „				
		4. Utrzymanie maszyn . 12 „ 92 „				
		5. Koszta kancelaryjne . 16 „ 53 „				
		6. Opłata za spirytus . 58 „ 71 „				
		7. Za 3 beczki . . . 6 „ — „ 510 zł 66 ct.				
		B. Dochody:				
		1. Ze sprzedaży spirytusu . 117 zł. 30 ct.				
		2. Rozmaite drobne . . 8 „ 50 „ 125 „ 80 „				
		II. Z porównania czysty wydatek . . 384 zł. 86 ct.				
		Po zestawieniu sum czystych wydatków:				
		ad I. . . . . . 2.393 zł. 42 ct.				
		ad II. . . . . . 384 „ 86 „				
		okazuje się ogółem wydatek jak obok, 2.778 zł. 28 ct.				
		Na wydatek ten głównie wpłynęły koszta spowodowane koniecznem przerobieniem kanału odchodowego i maszyn, jak to wykazano przy poz. I. 10, oraz sprawieniem przyborów i aparatów do laboratoryum chemicznego.				
324	3.443		273	95	100	—
	3.119					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	2.000	—	1.500
II.	2	**Opłaty od uczniów**	400	—	300
		Suma dochodów . . .	2 400	—	1.800
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	3.838	94	1.320
		Razem . .	6.238	94	3.120

Stan majątku z końcem roku 1892.

		Szczegół	Ogół
Stan czynny.	1. Należytości czynne *z roku bieżącego* w rubryce „wydatków ruchu gorzelni:“		
	a) Folwark dublański za wywary . .	192 zł. 24 ct.	
	b) Wartość 170 litr rozcieńczonego spirytusu	81 „ 71 „	273 zł. 95 ct.
	2. Należytości czynne *z lat ubiegłych* w rubryce „Rozmaite dochody,“ za niesprzedane egzemplarze dzieła „Poradnik dla obsługi i nadzoru kotłów parowych		66 „ 50 „
	Suma stanu czynnego . .		340 zł. 45 ct.
Stan bierny.	Należytość bierna *z roku bieżącego* w rubryce „Wydatki ruchu gorzelni“, fund. folwarku w Dublanach za 50 g. kartofli		100 „ — „
	Czysty stan czynny . . .		**240 zł. 45 ct.**

gorzelnicza w Dublanach. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	500	*Dochód większy*, z powodu, że c. k. Rząd udzielił kwotę 500 zł. na zapomogi dla uczniów. (LW. 15.407/92).				
—	100	*Dochód większy*, wedle rzeczywistego wpływu.				
—	600					
—	2.519	*Dochód większy*, w skutek potrzebnej dotacyi na pokrycie nied boru, spowodowanego wydatkami ruchu gorzelni.				
—	3.119					

5. a) Krajowa średnia szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z roku 1892. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	Razem zł.	Razem ct.
		Wydatki.						
I.	1-10	Płace nauczycieli	18.320	29	—	—	18.320	29
II.	11-13	Inne płace i zasługi	2.452	13	—	—	2.452	13
III.	14-26	Koszta administracyjne	8.271	86½	24.279	31	32.551	17½
IV.	27-33	Utrzymanie uczniów	21.800	59	696	62	22.497	21
V.	34 41	Potrzeby naukowe	4.248	47½	—	—	4.248	47½
—	—	Rozmaite nieprzewidziane	856	78	—	—	856	78
		Suma wydatków rzeczywistych, budżetem objętych	55 950	13	24.975	93	80 926	06
		Dochody.						
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	6 000	—	—	—	6.000	—
II.	2-4	Opłaty od uczniów	20.455	70	—	—	20.455	70
III.	5	Dochód ze sprzedaży obligów propinacyjnych	—	—	—	—	—	—
IV.	6	Dochód z gospodarstwa i spiżarni	15	60	—	—	15	60
V.	7	Sprzedaż płodów z ogrodów i pola doświadczalnego	467	32	—	—	467	32
—	—	Rozmaite dochody	160	83	—	—	160	83
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	53.826	61	—	—	53.826	61
		Suma dochodów rzeczywistych, budżetem objętych	80.926	06	—	—	80.926	06

Stan majątku

Stan czynny.

		Szczegół	Ogół
Należytości czynne:			
1. Z roku bieżącego *a*) w rubrykach wydatków	1.132 zł. 23 „		
b) „ dochodów	264 „ 50 „	1.396 zł. 73 ct.	
2. Z lat ubiegłych: *a*) „ wydatków, a mianowicie: rubr. I. poz. 4. Dr. Stefczyk, zwrot nadpłaty w płacy	142 zł. 50 ct.		
rubr. III. poz. 15. za opał od funkcyon.	163 „ 73 „		
„ „ „Rozmaite nieprzewidziane" zaliczki uczniom	57 „ 08 „	363 zł. 31 ct.	
b) w rubrykach dochodów: rubr. II. poz. 2. opłaty od uczniów	135 „ — „	498 zł. 31 ct.	1.895 zł. 04 ct.
W porównaniu za stanem biernym			— „ — „
		Czysty stan czynny	1.895 zł. 04 ct.

L.W. 1.400/1894.

rolnicza w Czernichowie.

Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
17.420	—	17.420	—	—	901	—	—	901	541	96	—	—
2.330	—	2.330	—	—	122	—	—	122	—	—	—	—
5.160	24.400	29.560	—	120	3.111	—	—	2 991	461	76	—	—
18.230	850	19 080	—	153	3 570	—	—	3.417	2	10	—	—
3.655	—	3.655	—	—	593	—	—	593	—	—	—	—
—	—	—	—	—	857	—	—	857	126	41	—	—
46.795	25.250	72.045	—	273	9.154	—	—	8.881	1.132	23	—	—
5.000	—	5.000	—	—	1.000	—	—	1 000	—	—	—	—
22.100	—	22.100	1.644	—	—	—	1.644	—	264	50	—	—
—	23.300	23.300	23.300	—	—	—	23.300	—	—	—	—	—
150	—	150	134	—	—	—	134	—	—	—	—	—
1.000	—	1 000	533	—	—	—	533	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	160	—	—	160	—	—	—	—
20.495	—	20.495	—	—	33 332	—	—	33.332	—	—	—	—
48.745	23.300	72.045	25.611	—	34.492	—	25.611	34.492	264	50	—	—
								8.881				

z końcem roku 1892.

Stan bierny.

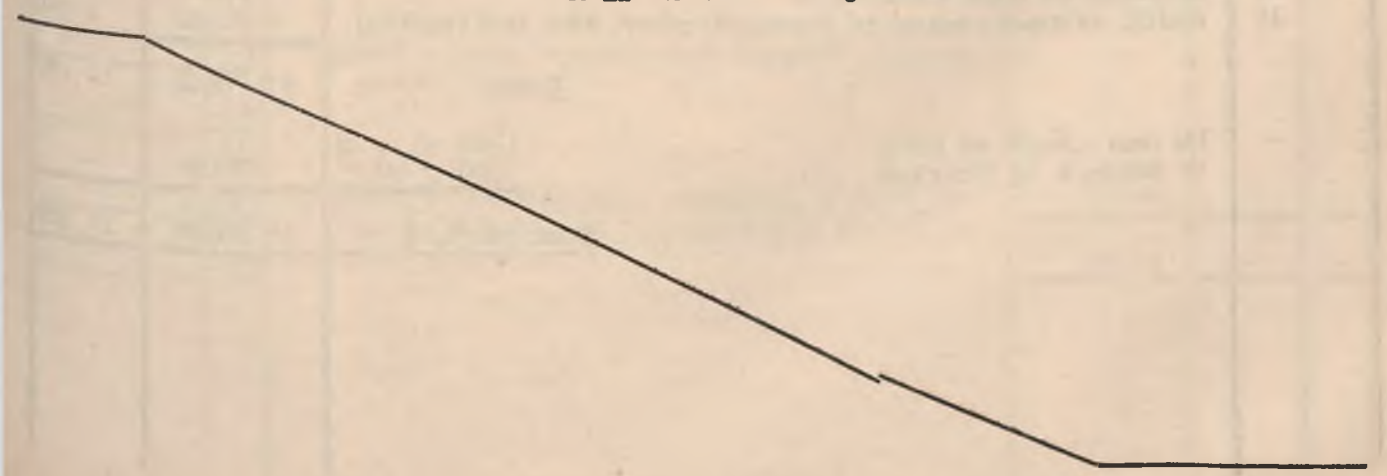

Wydatki. 5. a) Krajowa średnia szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel fachowy, zarazem dyrektor				
		płaca	1.700 zł.			
		dodatek aktywalny	360 „			
		„ osobisty	500 „	2.560	—	2.560
	2	5 nauczycieli fachowych do nauk zawodowych		7.603	29	7.200
	3	2 nauczycieli fachowych dla nauk zasadniczych		2.947	76	2.920
	4	Nauczyciel do nauk ogólnie kształcących		1.240	—	1.240
	5	Kapelan i katecheta (płaca, wikt, opał i światło)		920	69	1.050
	6	Docent weterynaryi i anatomii z fizyologią zwierząt . . .		833	26	800
	7	Docent leśnictwa		400	—	400
	8	Docent sadownictwa i warzywnictwa oraz chmielarstwa i uprawy wikli		100	—	100
	9	Instruktor do robót praktycznych		100	—	100
	10	Prefekt internatu i nauczyciel gimnastyki (płaca, wikt, opał i światło)		1.073	33	1.050
		Razem . .		17.778	33	17.420
—		Do tego zaliczki na płacę	1.435 zł. — ct.			
		Po strąceniu rat bieżących	893 „ 04 „	541	96	—
		Suma rubryki I. .		18.320	29	17.420

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	403	*Wydatek większy*, ponieważ przeniesiony profesor Wojciechowski, były dyrektor niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach, pobiera niepreliminowany tu dodatek pięcioletni i dawny dodatek aktywalny wyższy od preliminowanego o 100 zł. (LW. 34.151/1891), jakoteż z powodu, że profesorowi Kuhlowi wypłacono różnicę płacy przy stabilizacyi za czas od 1. do 30. czerwca 1891 (LW. 45.122/1892).				
—	28	*Wydatek większy*, spowodowany wypłaceniem niepreliminowanego drugiego pięciolecia profesorowi Birkenmajerowi (LW. 56.314/1892).				
—	—					
129	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu *intercalare*.				
—	33	*Wydatek większy*, z powodu, że za jeden miesiąc wypłacono docentowi należytość w stosunku do dawnej płacy 1.200 zł. rocznie, ponieważ docent weterynaryi wykładał jeszcze w tymże miesiącu fizyologię zwierząt.				
—	—					
—	—					
—	24	*Wydatek większy*, spowodowany większym kosztem opału.				
129	488					
	359					
—	542	*Wydatek niepreliminowany*, znajdujący zupełne pokrycie w wykazanej obok należytości czynnej.	541	96	—	—
—	901		541	96	—	—

Wydatki. 5. a) Krajowa średnia szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
II.		**Inne płace i zasługi.**			
	11	Kasyer, zarazem magazynier	923	12	800
	12	Pisarz dyrekcyi	500	—	500
	13	Służba zakładowa:			
		a) sługa szkolny (płaca 110 zł. — ct., wikt 100 zł. — ct.) .	250	—	250
		b) „ przy labor. chem. (płaca 141 zł. 31 ct. wikt 100 zł. — ct.)	241	31	250
		c) „ przy muzeach („ 47 „ 50 „ „ 100 „ — „)	147	50	150
		d) stróż domowy („ 80 „ — „ „ 100 „ — „)	180	—	180
		e) „ nocny i podwórz. („ 100 „ — „ „ 110 „ 20 „)	210	20	200
		Suma rubryki II. .	2.452	13	2„300
III.		**Koszta administracyjne.**			
	14	Zarząd:			
		a) pomoc kancelaryjna dla Kuratoryi szkoły	400	—	400
		b) potrzeby kancelaryjne szkoły	201	41	100
		c) druki i inseraty	79	99	100
		d) portorya i przesyłki	139	63	100
		e) koszta podróży w interesach zakładu	510	—	450
		f) koszta przewozu docentów zamiejscowych	162	—	200
	15	Opał	1 056	23	400
	16	Oświetlenie	478	80½	340
	17	Utrzymanie budynków i ogrodzeń: a) zwyczajne	2 771	79	800
		b) *nadzwyczajne* . . .	*879*	*31*	*1.000*
	18	Zabezpieczenie budynków i zbiorów	131	76	200
	18a.	Na rozszerzenie budynku szkolnego *nadzwyczajne*	*23 300*	—	*23.300*
	19	Najem pomieszkań dla funkcyonaryuszów szkoły	662	42	600
		Do przeniesienia { zwyczajne . .	6.594	03½	3.690
		{ *nadzwyczajne* .	*24.179*	*31*	*24.300*

rolnicza w Czernichowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	123	*Wydatek większy*, spowodowany tak jednorazową odprawą, udzieloną byłemu kasyerowi, jakoteż przyznanym nowo mianowanemu kasyerowi wiktem i opałem (LW. 45.859/1892).				
—	—					
—	—					
9	—	Różnice równoważące się.				
2	—					
—	—					
—	10					
11	133		—	—	—	—
	122					
—	—					
—	101					
20	—	*Wydatki w ogóle większe*, wedle istotnej potrzeby, przeważnie spowodowane założeniem nowych ksiąg kasowych i magazynowych.				
—	40					
—	60	*Wydatek większy*, spowodowany liczniejszemi podróżami w sprawie przedsięwziąć się mającej budowy internatu.				
38	—	*Wydatek mniejszy*, wedle rzeczywistego kosztu.				
—	656	*Wydatek większy*, z powodu wyższych cen węgla i koniecznej potrzeby lepszego opalania sal w ciągu ostrej zimy.	104	25	—	—
—	139	*Wydatek większy*, przeważnie z powodu koniecznej potrzeby sprawienia lamp do sal naukowych.				
—	1.972	*Wydatek większy*, spowodowany nowem oszacowaniem pozostałych z lat ubiegłych, a wskutek braku odpowiedniego przechowania częściowo zniszczonych materyałów budowlanych — oraz z powodu koniecznej potrzeby zrestaurowania pomieszkania dla kapelana i przebudowania kuchni zakładowej (LW. 54.749/1893).	357	51	—	—
120	—	*Wydatek mniejszy*, wedle rzeczywistego kosztu przebudowy domku profesorskiego, t. z. „Leśniczówki".				
68	—	*Wydatek mniejszy*, zależny od premii asekuracyjnej.				
—	—	Kredyt na budowę internatu przeniesiono do rachunku roku 1893, w którym to roku internat wybudowanym zostanie (LW. 25.137/1893).				
—	62	*Wydatek większy*, dla braku własnych pomieszkań nawet i dla służby.	—	—	—	—
126	3.030		461	76	—	—
120	—		—	—	—	—

Wydatki. 5. a) Krajowa średnia szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
III.		Z przeniesienia zwyczajne	6.594	03½	3.690
		Z przeniesienia *nadzwyczajne*	*24.179*	*31*	*24.300*
	20	Płaca kominiarza	116	05	100
	21	Sprzęty i ruchomości: a) zwyczajne	155	90	100
		b) *nadzwyczajne*	*100*	—	*100*
	22	Koszta lustracyi zakładu	303	13	200
	23	„ nabożeństwa	65	—	70
	24	Lekarz (500 zł.) apteka (178 zł. 48 ct.)	678	48	600
	25	Dowóz wody dla zakładu	157	86	250
	26	Utrzymanie dziedzińca	201	41	150
		Razem zwyczajne	8 271	86½	5.160
		Razem *nadzwyczajne*	*24 279*	*31*	*24 400*
		Suma rubryki III.	32 551	17½	29.560
IV.		**Utrzymanie uczniów.**			
	27	Żywność	15 270	41	12.350
	28	Opał do kuchni	400	—	400
	29	Służba;			
		a) dwóch chłopców do usługi uczniów (płaca i wikt)	362	22	230
		b) usługa uczniów wogóle	202	32	350
		c) służba kuchenna (płaca i wikt)	1.235	71	1.020
	30	Sprzęty;			
		a) do sal sypialnych infermeryi i jadalni: a) zwyczajne	55	43	100
		b) *nadzwyczajne*	*400*	—	*400*
		b) do kuchni i naczynia stołowe: a) zwyczajne	309	76	80
		b) *nadzwyczajne*	*138*	*42*	*150*
	31	Odzież	3 533	16	3.250
	32	Pościel: a) zwyczajne	95	41	150
		Pościel: b) *nadzwyczajne*	*158*	*20*	*300*
	33	Pranie bielizny i pościeli	336	17	300
		Razem zwyczajne	21.800	59	18 230
		Razem *nadzwyczajne*	*696*	*62*	*850*
		Suma rubryki IV.	22.497	21	19.080

rolnicza w Czernichowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
126	3.030		461	76	—	—
120	—		—	—	—	—
—	—	*Wydatek nieco większy*, wedle potrzeby w tym roku.				
—	16	*Wydatek większy*, z powodu większej liczby uczniów.				
—	56					
—	103	*Wydatek większy*, spowodowany liczniejszemi lustracyami ze strony władz dotyczących.				
5	—	*Wydatek mniejszy*, wedle istotnej potrzeby.				
—	78	*Wydatek większy*, spowodowany zakupnem środków desinfekcyjnych w czasie trwania w kraju epidemii cholery.				
92	—	*Wydatki* poniesione wedle potrzeby w ogóle *mniejsze* o 41 zł.				
—	51					
223	3.334					
120	—					
343	3.334		461	76	—	—
	2.991					
—	2.920		2	10	—	—
—	—					
—	132					
148	—					
—	216	*Wydatki* w ogóle *większe*, z powodu zwiększonej liczby uczniów, a tem samem zwiększeniem się wydatków na ich utrzymanie, znajdujące częściowe pokrycie w zwiększonych dochodach. Rub. II. poz. 2.				
44	—					
—	—					
—	230					
11	—					
—	283					
55	—	*Wydatki mniejsze*, gdyż wobec nieodpowiedniego na razie umieszczenia infirmeryi, dla której głównie wydatek był preliminowany, odłożono zakupno nowej pościeli aż do otwarcia internatu.				
142	—					
92	36	*Wydatek większy*, wedle potrzeby, spowodowany jak wyżej podano, zwiększeniu się liczby uczniów.				
247	3.817					
153	—					
400	3.817		2	10	—	—
	3.417					

Wydatki. 5. a) Krajowa średnia szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892 zł.
V.		**Potrzeby naukowe.**			
	34	Eksperymenta przy wykładach	201	39	165
	35	Zbiory i muzea	948	56	850
	36	Laboratorya	910	69	590
	37	Biblioteka i czytelnia:			
		a) przykupno dzieł	133	31	300
		b) oprawa książek	77	56	50
		c) czasopisma	123	69	100
	38	Ogród pomologiczny i warzywny:			
		a) płaca ogrodnika (500 zł.) pięciolecie (50 zł.)	550	—	550
		b) pomocnik ogrodnika (płaca i wikt)	237	50	230
		c) utrzymanie i uzupełnienie ogrodów	567	12½	400
	39	Ogród botaniczny	108	13	100
	40	Utrzymanie pola doświadczalnego	20	—	20
	41	Wycieczki naukowe	370	52	300
		Suma rubryki V.	4 248	47½	3 655
—	—	**Rozmaite nieprzewidziane**	856	78	—

rolnicza w Czernichowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	36	Wydatki w ogóle *większe* o 456 zł., wedle potrzeby w tym roku, z uwzględnieniem zwiększenia się liczby uczniów.				
—	99					
—	321					
167	—	*Wydatek* w ogóle *mniejszy*, o 115 zł. z powodu zarządzonej oszczędności z uwagi na większe wydatki poprzednich pozycyj.				
—	28					
—	24					
—	—					
—	7	Różnica drobna.				
—	167	*Wydatek większy*, spowodowany konieczną potrzebą sprawienia nowych okien inspektowych.				
—	8	Różnica drobna.				
—	—					
—	70	*Wydatek większy*, z powodu większej ilości uczniów biorących udział w wycieczkach.				
167	760		—	—	—	—
	593					
—	857	Wydatki rozmaite nieprzewidziane wykazywane dawniej przy Rubr. III. poz. 26. wstawiono obecnie do osobnej pozycyi dla dokładniejszej ewidencyi tego rodzaju wydatków. Wydatki te stanowią:	126	41	—	—
		a) koszta zastępstwa chorego profesora Dra Prażmowskiego przez profesora szkoły dublańskiej (LW. 54.087/1892);				
		b) koszta zastępstwa dyrektora szkoły przez adjunkta konceptowego Wydziału krajowego (LW. 34.127/92 i 45.856/92);				
		c) koszta szczepienia personalu zakładu (77 osób);				
		d) chwilowe zaliczki zwrotne udzielone uczniom, a znajdujące pokrycie w obok wykazanej należytości czynnej.				

Dochody. 5. a) Krajowa średnia szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	6.000	—	5.000
II.		**Opłaty od uczniów.**			
	2	Opłaty na utrzymanie	18.886	—	18.200
	3	Czesne	1.087	20	3.250
	4	Na usługę	482	50	650
		Suma rubryki II. . .	20.455	70	22.100
III.	5	**Dochód ze sprzedaży obligów propinacyjnych**, *nadzwyczajne* .	—	—	*23.300*
IV.	6	**Dochód z gospodarstwa i spiżarni**	15	60	150
V.	7	**Sprzedaż płodów z ogrodów i pola doświadczalnego** . .	467	32	1.000
—	—	**Rozmaite nieprzewidziane**	160	83	—
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	53 826	61	20.495

rolnicza w Czernichowie. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł		zł.	ct.	zł.	ct.
—	1.000	*Dochód większy*, z powodu przyznanej przez c. k. Ministerium rolnictwa wyższej subwencyi (LW. 4.233/1892).	—	—	—	—
—	686	*Dochód większy*, spowodowany zwiększeniem się liczby uczniów.	264	50	—	—
2.163	—	*Dochód mniejszy*, z powodu zwolnienia znacznej części ubogich uczniów od opłaty czesnego.	—	—	—	—
167	—	*Dochód mniejszy*, wedle rzeczywistych wpływów.	—	—	—	—
2 330	686		264	—	—	—
1.644						
23.300	—	Dochodu nie było z powodu, iż sprzedaż tych obligów nastąpi dopiero w roku 1893, (obacz wyjaśnie przy rubryce III poz. 18 *a*) wydatków).	264	50	—	—
134	—	*Dochód mniejszy*, wedle rzeczywistych wpływów.	—	—	—	—
533	—	*Dochód mniejszy*, ograniczony jedynie na sprzedaż płodów ogrodowych.	—	—	—	—
—	160	*Dochód nieprelimiowany*, mianowicie:	—	—	—	—
		a) dobrowolny datek Gołaszewskiego Napoleona w kwocie . . . . . 100 zł. — ct. na koszta uprzyjemnienia uczniom chwil wolnych od nauki, po strąceniu wydatków w kwocie . 30 „ — „ *netto* . . . . 70 „ — „				
		b) zwroty zaliczek na płace z lat ubiegłych . . . . . 65 „ 83 „				
		c) rozmaite drobne . . . . 25 „ — „ Razem wykazano . 160 zł. 83 ct.				
—	33.332	*Dotacya większa*, z powodu wykazanych przekroczeń poszczególnych rubryk wydatkowych. przeważnie zaś z tego powodu, iż obligów propinacyjnych przeznaczonych na budowę internatu (jak rubr. III. dochodów) nie spieniężono, który to dochód budżetem był objęty — natomiast zaś kredyt chwilowy na tęż budowę w rubryce III. poz. 18 *a*) wydatków przeniesiony został do rachunku roku 1893 na cel wymieniony. Jeśli od przewyżki dotacyi . . . 33.332 zł. potrąci się zwrotne zaliczki na płace udzielone w sumie zaokrąglonej . . 542 „ okaże się właściwy wynik *niekorzystniejszy* od budżetu o . . . 32.790 zł.	—	—	—	—

5. b) Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z roku 1892. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	Razem zł.	Razem ct.
		Wydatki.						
I.	1-13	Wydatki na gospodarstwo	5.982	80	2.434	97	8.417	77
II.	14-15	Las i plantacya wikla	1.297	19	750	—	2.047	19
III.	16	Wydatki na piec wapienny	5	70	—	—	5	70
IV.	17	Wydatki na cegielnię	2.421	48	—	—	2.421	48
V.	18-19	Wydatki na przewóz	57	54	—	—	57	54
VI.	20	Utrzymanie brzegów Wisły	184	86	—	—	184	86
VII.	21-26	Podatki i opłaty	324	40	125	—	449	40
VIII.	27	Spłata kapitałów i odsetków dłużnych	—	—	—	—	—	—
IX.	28	Fundusz dyspozycyjny dla dyrektora	232	17	—	—	232	17
X.	29	Rozmaite nieprzewidziane	84	49	—	—	84	49
—	—	Nadwyżka dochodów	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych	10.590	63	3.309	97	13.900	60
		Dochody.						
I.	1-6	Z gospodarstwa	3.069	04	—	—	3.069	04
II.	7-8	Z lasu i wikla	3.395	33	—	—	3.395	33
III.	9	Z rybołowstwa	60	—	—	—	60	—
IV.	10	Z pieca wapiennego	500	—	—	—	500	—
V.	11	Z cegielni	1.783	20	—	—	1.783	20
VI.	12	Z dzierżaw	200	—	—	—	200	—
VII.	13	Odsetki od kapitałów	942	—	—	—	942	—
VIII.	14-15	Lądowe i olborne	50	—	—	—	50	—
IX.	16	Rozmaite nieprzewidziane	44	—	—	—	44	—
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	3.857	03	—	—	3.857	03
		Suma dochodów rzeczywistych, budżetem objętych	13.900	60	—	—	13.900	60

Stan majątku

Stan czynny.

Należytości czynne: *a*) z roku bieżącego: w rubrykach wydatków	20 zł. — ct.	Szczegół.	Ogół.
„ dochodów	664 „ 33 „		684 zł. 33 ct.
b) z lat ubiegłych: *a*) w rubrykach wydatków:			
1. Rozmaite (rubr. X. poz. 29.)		100 zł. — ct.	
b) w rubrykach dochodów:			
1. Z gospodarstwa (r. I. poz. 1–6)	260 zł. 27 ct.		
2. Z pieca wapiennego (rubr. II. poz. 10)	49 „ — „		
3) Rozmaite (rubr. IX. poz. 16)	3.597 „ 95 „	3.907 „ 22 „	4.007 „ 22 „
Razem			4.691 zł. 55 ct.
W porównaniu ze stanem biernym			— „ — „
Okazuje się czysty stan czynny			4.691 zł. 55 ct.

w Czernichowie.

Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. Kwietnia 1892.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct
3.910	2.670	6.580	—	235	2.073	—	—	1.838	—	—	—	—
1.080	750	1.830	—	—	217	—	—	217	—	—	—	—
50	150	200	44	150	—	—	194	—	—	—	—	—
1.050	—	1.050	—	—	1.371	—	—	1.371	—	—	—	—
30	—	30	—	—	28	—	—	28	—	—	—	—
170	—	170	—	—	15	—	—	15	—	—	—	—
529	125	654	205	—	—	—	205	—	—	—	—	—
600	—	600	600	—	—	—	600	—	—	—	—	—
200	—	200	—	—	32	-	-	32	20	—	—	—
50	—	50	—	—	35	—	—	35	—	—	—	—
2.128	—	2.128	2.128	—	—	—	2.128	—	—	—	—	—
9 797	3.695	13 492	2.977	385	3.771	—	3.127	3.536	20	—	—	—
								409				
5.040	—	5.040	1.971	—	—	—	1.971	—	30	73	—	—
3.190	—	3.190	—	—	206	—	—	206	50	—	—	—
100	—	100	40	—	—	—	40	—	—	—	—	—
850	—	850	350	—	—	—	350	—	—	—	—	—
3.000	—	3.000	1.217	—	—	—	1.217	—	583	60	—	—
200	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
932	—	932	—	—	10	—	—	10	—	—	—	—
130	—	130	80	—	—	—	80	—	—	—	—	—
50	—	50	6	—	—	—	6	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	3 857	—	—	3.857	—	—	—	—
13.492	—	13.492	3.664	—	4.073	—	3.664	4.073	664	33	—	—
								409				

z końcem roku 1892.

Stan bierny.

Wydatki. 5. b) Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie		Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana według ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.				
I.		**Wydatki na gospodarstwo.**				
	1	Płace i zasługi: *a*) ekonom, płaca z dodatkami	539 zł 96 ct.			
		b) służba folwarczna	1.347 zł. 19 ct.	1 887	15	1.670
	2	Najem robotnika:				
		a) do gospodarstwa folwarcznego	874 zł. 19 ct.			600
		b) do chmielarni:				
		α) dodatek zawiadującemu chmielarnią	50 zł. — ct.			50
		β) utrzymanie i roboty przy chmielarni	159 zł. 46 ct.	1.083	65	150
	3	Dokupno i zmiana nasienia		454	15	250
	4	Dokupno nawozów dopełniających, *nadzwyczajne*		*219*	*18*	*250*
	5	Dokupno słomy i karmy		1.821	22	500
	6	*a*) dokupno inwentarza		—	—	150
		b) naprawa uprzęży, *nadzwyczajne*		*149*	*99*	*70*
	7	*a*) utrzymanie budynków: *α*) zwyczajne		19	45	50
		β) *nadzwyczajne*		*150*	—	*150*
		b) uzupełnienie i przeistoczenie obory (w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 5. kwietnia 1892)		—	—	—
		nadzwyczajne		*1.915*	*80*	*2.000*
	8	Naprawa narzędzi i sprzętów		346	29	100
	9	Dokupno maszyn i narzędzi: a) zwyczajne		65	41	150
		b) *nadzwyczajne*		—	—	200
	10	Utrzymanie rowów		188	40	100
	11	Zabezpieczenie od pożaru i gradobicia		68	98	90
	12	Koszta kancelaryjne		15	40	20
	13	Światło i smarowidło		32	70	30
		Razem zwyczajne		5.982	80	3.910
		Razem *nadzwyczajne*		*2.434*	*97*	*2.670*
		Suma rubryki I.		8.417	77	6.580

w Czernichowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	217	*Wydatki większe*, spowodowane pomnożeniem służby przy świniarni, znajdujące zaś w przewyżce dochodów rubryki I. poz. 2 b) zupełne pokrycie.				
—	274	*Wydatki większe* z powodu, że wedle miejscowych bardzo niekorzystnych stosunków musiano znacznie drożej opłacać robotników.				
—	—					
—	10					
—	204	*Wydatek większy*, ponieważ z powodu nieurodzajów, okazała się potrzeba dokupna większej ilości nasienia, aniżeli przewidywano.				
31	—	*Wydatek mniejszy* wedle potrzeby w tym roku.				
—	1.321	*Wydatek większy*, spowodowany brakiem własnych zapasów wskutek nieurodzajów, co również wpłynęło na wyższe ceny targowe.				
150	—	Wydatku nie było, obacz poz. 7 *b*) wydatków.				
—	80	*Wydatek większy* z powodu, że prócz nowych uprzęży dla koni, sprawiono uprząż dla stadnika (buhaja) używanego do zwożenia karmy.				
31	—	*Wydatek mniejszy*, stosownie do potrzeby w tym roku.				
—	—					
—	—					
84	—	*Wydatek mniejszy*, wedle rzeczywistego kosztu zakupna bydła przy zmianie rasy na simenthalską.				
—	246	W ogóle *wydatki* tych pozycyj mniejsze są o 39 ct. Naprawa starych narzędzi pociągnęła tak znaczne koszta, że musiano zaniechać zakupna garbarki konnej i innych wydatków nadzwyczajnych, na które preliminowano 200 zł.				
85	—					
200	—					
—	89	*Wydatek większy* z powodu nakazu c. k. władz częstszego odczyszczania rowów w czasie trwania epidemii cholery w kraju.				
21	—	*Wydatek mniejszy*, zależny od premii asekuracyjnej.				
4	—	Różnice drobne, wedle potrzeby.				
—	3					
261	2.364					
317	80					
606	2.444					
	1.838					

Wydatki. 5. b) Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
II.		**Las i plantacya wikla.**			
	14	Służba roboty i zalesienie: a) zwyczajne	841	42	680
		b) *nadzwyczajne*	*300*	—	*300*
	15	Wikle i ogrodnik, utrzymanie i uzupełnienie plantacyi:			
		a) zwyczajne	455	77	400
		b) *nadzwyczajne*	*450*	—	*450*
		Razem { zwyczajne	1.297	19	1.080
		Razem { *nadzwyczajne*	*750*	—	*750*
		Suma rubryki II.	2.047	19	1.830
III.	16	**Wydatki na piec wapienny**: a) zwyczajne	5	70	50
		b) *nadzwyczajne*	—	—	*150*
		Razem { zwyczajne	5	70	50
		Razem { *nadzwyczajne*	—	—	*150*
		Suma rubryki III.	5	70	200
IV.	17	**Wydatki na cegielnię**	2.421	48	1.050
V.		**Wydatki na przewóz.**			
	18	Naprawa dwóch łodzi ratunkowych	30	—	30
	19	Sprawienie nowego promu	27	54	—
		Suma rubryki V.	57	54	30
VI.	20	**Utrzymanie brzegów Wisły**	184	86	170
VII.		**Podatki i opłaty.**			
	21	Podatek gruntowy i domowy	136	08	275
	22	„ dochodowy z promu	4	66	32
	23	„ „ i zarobkowy od palenia wapna	68	—	86
	24	„ „ „ „ wyrobu cegły	8	48	11
	25	Opłata na utrzymanie dróg powiatowych, gminnych i własnych:			
		a) zwyczajne	76	32	75
		b) *nadzwyczajne*	*50*	—	*50*
	26	Składka na szkołę ludową: *a*) zwyczajne	30	86	50
		b) *nadzwyczajne*	*75*	—	*75*
		Razem { zwyczajne	324	40	529
		Razem { *nadzwyczajne*	*125*	—	*125*
		Suma rubryki VII.	449	40	654

w Czernichowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	161	*Wydatki większe ad poz. 14.* spowodowane koniecznem przeprowadzeniem robót przy uporządkowaniu lasu, jak niemniej z powodu większej eksploatacyi tegoż w celu przygotowania drzewa materyałowego do budowy internatu, *ad poz. 15.* zaś z powodu, że skutkiem budowy wałów nad Wisłą została znaczna część starego wikla zniszczoną, którą później bezzwłocznie do porządku doprowadzić należało, ażeby uniknąć pretensyj ze strony dzierżawcy dochodów z tychże wikli.				
—	—					
—	56					
—	—					
—	217					
—	—					
—	217		—	—	—	—
44	—	*Wydatki mniejsze*, ograniczono się bowiem tylko na niezbędną naprawę magazynu, wskutek zaś większych wydatków innych rubryk zaniechano zbudowania wewnętrznego płaszcza ogniotrwałego, na który to cel przyznany był kredyt nadzwyczajny w kwocie 150 zł.				
150	—					
44	—					
150	—					
194	—					
—	1.371	*Wydatek wiekszy* z powodu przygotowania większego zapasu cegły do budowy internatu. (Dochód z tego tytułu okaże się w r. 1893).	—	—	—	—
—	—					
—	28	*Wydatek nieprelimiuowany*, spowodowany kosztami komisyjnemi w sprawie przewozu na Wiśle.				
—	28		—	—	—	—
—	15	*Wydatek nieco większy*, nie dający się naprzód ścisle obliczyć.	—	—	—	—
139	—	*Wydatki mniejsze*, wedle nakazów płatniczych c. k. Urzędu podatkowego.				
27	—					
18	—					
3	—					
—	1					
—	—					
19	—					
—	—					
206	1					
—	—					
206	1		—	—	—	—
205						

Wydatki. 5. b) Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
VIII.		**Spłata kapitałów i odsetek dłużnych.**			
	27	Spłata wraz z odsetkami długu hipotecznego w kwocie 12.000 zł. .	—	—	600
IX.	28	**Fundusz dyspozycyjny dla Dyrektora**	232	17	200
X.	29	**Rozmaite nieprzewidziane**	84	49	50
—	—	**Nadwyżka dochodów**	—	—	2.128

w Czernichowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
600	—	*Wydatku nie było żadnego*, ponieważ pożyczki w tym roku niezaciągnięto.	—	—	—	—
—	32	*Wydatek większy*, spowodowany kosztem pomocy kancelaryjnej przy zakładaniu nowych ksiąg rachunkowych, kasowych i magazynowych. W znacznej części pokrywa go wykazana obok należytość czynna do zwrotu.	20	—	—	—
—	35	*Wydatek większy* spowodowany znaczniejszemi kosztami insercyjnemi.	—	—	—	—
2.128	—	*Nadwyżki dochodów nie było*, natomiast okazał się *niedobór*. (Obecz uzasadnienie przy poz. dochodowej „Dotacya z funduszu krajowego“).	—	—	—	—

Dochody. 5. b) Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.		**Z gospodarstwa.**			
	1	Ze sprzedaży płodów rolnych i chmielarni	—	—	1.200
	2	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:			
		a) krowiarnia . . . . . 1.025 zł. 98 ct.	—	—	2.000
		b) nierogacizna . . . . . 1.012 „ 66 „	—	—	800
		c) owczarnia . . . . . 137 „ 50 „	2.176	14	100
	3	Z wynajętych ról i pastwisk	507	—	340
	4	Czynsz z kuźni	40	—	40
	5	Za wynajęte konie	295	90	500
	6	Za nawóz stajenny do ogrodów	50	—	60
		Suma rubryki I. . .	3.069	04	5.040
II.		**Z lasu i wikla.**			
	7	Ze sprzedaży drzewa opałowego i budulcowego	1.400	33	1.120
	8	Z wikla i trawy wśród wikla	1.995	—	2.070
		Suma rubryki II. . .	3.395	33	3.190

w Czernichowie. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
1.200	—	Dochody wynosiły w tym roku 1.285 zł. z doliczeniem zaś wartości remanentu pozostałego z końcem roku 1892 . . . . 1.112 zł. 2.397 zł. gdy zaś wartość remanentów pozostałych z końcem r. 1891 oszacowano na . . . 2.370 zł. a koszta przy sprzedaży chmielu wynoszą . . . . . 27 zł. 2.397 zł. z porównania okazuje się zupełny brak dochodu *czystego* (l.W. 54.749/1893).				
974	—	*Dochód mniejszy*, z powodu zmiany rasy bydła, jak poz. 7 *b*) wydatków i z powodu, że pozycya ta była stale za wysoko preliminowana w ubiegłych latach i dochód rzeczywisty nigdy nie odpowiadał preliminowanej kwocie, wskutek czego już od roku 1893 Wys. Sejm dochód tej pozycyi zmniejszył o 1.000 zł.				
—	213	*Dochody większe* z powodu lepszej sprzedaży i większej ilości przychowków.				
—	37					
—	167	*Dochód większy* spowodowany zawarciem nowych umów już po sporządzeniu preliminarza budżetu na rok 1892.	6	50	—	—
—	—					
204	—	*Dochód mniejszy* gdyż w tym roku była tylko jedna para koni na folwarku.	24	23	—	—
10	—	*Dochód mniejszy* wedle obliczonej wartości nawozu danego na użytek ogrodu szkolnego.				
2.388	417		30	73	—	—
1.971						
—	281	*Dochod większy* wedle rzeczywistych wpływów wskutek większego zbytu drzewa w tym roku.				
75	—	*Dochód mniejszy* wedle kontraktu dzierżawy.	50	—	—	—
75	281		50	—	—	—
	206					

Dochody. 5. b) Folwark

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
III.	9	**Z rybołowstwa**	60	—	100
IV.	10	**Z pieca wapiennego**	500	—	850
V.	11	**Z cegielni**	1.783	20	3.000
VI.	12	**Z dzierżaw:**			
		a) z bud jarmarczych . . . . . 50 zł. — ct.			
		b) z promu na Wiśle . . . . . — „ — „			
		c) z budynków propinacyjnych . . . . 150 „ — „	200	—	200
VII.		**Odsetki od kapitałów.**			
	13	Z obligów propinacyjnych	942	—	932
VIII.		**Lądowe i olborne.**			
	14	Z lądowego	—	—	30
	15	Olborne za łamanie kamienia	50	—	100
		Suma rubryki VIII. . .	50	—	130
IX.	16	**Rozmaite nieprzewidziane**	44	—	50
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	3.857	03	—

W porownaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
40	—	*Dochód mniejszy*, z powodu obniżenia czynszu dzierżawnego.				
350	—	*Dochód mniejszy* z powodu, że w okolicy powstało kilka nowych pieców, co wpłynęło na obniżenie czynszu przy zawarciu nowej umowy.	—	—	—	—
1.217	—	*Dochód mniejszy*, gdyż wyrobioną cegłę pozostawiono na składzie do budowy internatu, część zaś tylko mogła być sprzedaną. Uwzględnić jednak należy wykazaną obok należytość czynną, która niekorzystny wynik obniża do kwoty 653 zł.	583	60	—	—
—	—		—	—	—	—
—	10	*Wydatek mniejszy* z powodu wylosowania efektów.	—	—	—	—
30	—	*Dochodu nie było* w tym roku żadnego.				
50	—					
80	—	*Dochody mniejsze* wedle rzeczywistych wyników, które z góry obliczyć się nie dadzą.	—	—	—	—
6	—		—	—	—	—
—	3.857	W budżecie na rok 1892 preliminowano *nadwyżkę dochodów* w kwocie . . 2.128 zł. okazał się natomiast *niedobór*, który musiał być pokryty dotacyą z funduszu krajowego w wysokości . . 3.857 zł. okazał się przeto wynik od budżetu *niekorzystniejszy* o . . . . 5.985 zł. przeważnie wskutek większych wydatków na gospodarstwo (rubr. I. wydatków) i niższych zeń dochodów (rubr. I. dochodów), oraz z powodu większych wydatków na cegielnię na cele przyszłej budowy internatu (rubr. IV. wydatku) podczas gdy z tejże samej racyi powstrzymać musiano sprzedaż wyrobionych cegieł (rubryka V. dochodów).	—	—	—	—

Wydatki. 6. Krajowa niższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik, płaca z dodatkami .	1.614	60	1.640
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca z dodatkami .	880	—	1.100
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca z dodatkami	600	—	600
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca z dodatkami . . .	550	—	550
	5	Katecheta obrz. łać. i gr. kat.	200	—	200
	—	Nauczyciel weterynaryi	87	50	
		Razem . .	3.932	10	4.090
	—	Do tego zaliczka udzielona na płacę . . . 125 zł. — ct. po strąceniu ściągniętych rat bieżących . . 6 „ 25 „	118	75	—
		Suma rubryki I. . .	4 050	85	4.090
II.		**Koszta administracyi.**			
	6	Zarząd:			
		a) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya . . . . . 97 zł. 10 ct.			
		b) sługa szkolny . . . . . 240 „ — „	337	10	340
	7	Opał	500	—	500
	8	Oświetlenie	99	62	100
	9	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz):			
		zwyczajne . . .	200	—	200
		nadzwyczajne . . .	*1.250*	—	*1.250*
	10	Sprzęty i ruchomości: zwyczajne	100	82	100
		nadzwyczajne	*75*	—	*75*
	11	Utrzymanie koni do posług administracyjnych	394	56	400
	12	Należytość rządowa od przeniesienia własności gruntów szkolnych z wymierzonych 463 zł. 75 ct., spłacalnych w 10 ratach, 7 rata	46	37½	46
	13	Podatek od gruntu szkolnego	27	83	25
		Razem { zwyczajne . .	1.706	30½	1.711
		Razem { *nadzwyczajne* . .	*1.325*	—	*1.325*
		Suma rubryki II. . .	3.031	30½	3.036
		Do przeniesienia { zwyczajne .	5.757	15½	5.801
		Do przeniesienia { *nadzwyczajne* .	*1.325*	—	*1.325*

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	Należytości czynne z roku bieżącego ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	Należytości bierne z roku bieżącego ct.
25	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, że posada z płacą przyznaną budżetem dopiero od 1. kwietnia 1892 nadaną została. (LW. 21.121/92).				
220	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, że posada ta pozostała jeszcze z płacą niższą od preliminowanej.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	87	*Wydatek większy*, z powodu że niemógł być zamianowany nauczyciel wędrowny z kwalifikacyą na				
245	87	nauczyciela weterynaryi po myśli rezolucyi Wysokiego Sejmu z dnia 8. kwietnia 1892 (Rub.				
158		XV. poz. 225 wydatków budżetu funduszu krajowego) któryby naukę weterynaryi wykładał.				
—	119	*Wydatek nieprelimiowany* zachowuje się na stałą rubykę w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia	118	75	—	—
158	119	14. października 1874; tenże znajduje zupełne	118	75	—	—
39		pokrycie w wykazanej obok należytości czynnej.				
3	—	*Wydatek* nieco *mniejszy*, wedle potrzeby w tym roku.				
—	—					
1	—					
—	—					
—	—					
—	1	Resztę kredytu przyznanego na naprawę ścian i sprawienie rynien, przeniesiono do rachunku roku 1893				
—	—	z powodu, że w roku 1892 zamierzone naprawy				
5	—	tylko w części przeprowadzone być mogły. *Wydatek* nieco *mniejszy*, wedle potrzeby.				
—	—					
—	3	*Wydatek większy*, wedle wymiaru c. k. Urzędu po-				
9	4	datkowego.				
—	—					
9	4					
5						
—	—					
44	—					

Wydatki. 6. Krajowa niższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Z przeniesienia { zwyczajne	5.757	15½	5.801
		Z przeniesienia { *nadzwyczajne*	*1.325*	—	*1 325*
III.		**Utrzymanie uczniów.**			
	14	Stołowanie	4.214	55	4.800
	15	Odzież, pościel i pranie	1.062	66	
	16	Lekarz, apteka i różne inne	344	76	150
		Suma rubryki III.	5.621	97	4.950
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	17	Potrzeby do nauki i pisania dla uczniów	118	90	120
	18	Środki naukowe:			
		a) modele, maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyj i ćwiczeń praktycznych . . . 134 zł. 25 ct.			
		b) biblioteka i czytelnia . . . . . 79 „ 73 „			
		c) ogród szkolny (nasiona okazów, nawozy itd.) 21 „ 75 „	235	73	250
	19	Ogródki doświadczalne do uprawy tytoniu (w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 11. listopada 1890), *nadzwyczajne*	*2*	*42*	*400*
		Razem { zwyczajne	354	63	370
		Razem { *nadzwyczajne*	*2*	*42*	*400*
		Suma rubryki IV.	357	05	770
V.		**Kursa specyalne.**			
	20	Kurs ćwiczeń dla szkoły straży pożarnej	13	92	40
	21	Kurs mleczarstwa	64	67	50
	22	Kurs uprawy tytoniu	60	—	60
		Suma rubryki V.	138	59	150
		Razem { zwyczajne	11.872	34½	11.271
		Razem { *nadzwyczajne*	*1.327*	*42*	*1·725*
		Suma wydatków	13.199	76½	12.996

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
44	—					
—	—					
—	447	*Wydatek większy*, z powodu liczniejszego stanu uczniów, który wynosił w roku 1892 przeciętnie miesięcznie 35, w preliminarzu zaś przyjęto za podstawę obliczenia tylko 32 uczniów.				
—	195	*Wydatki większe*, z powodu zakupna środków desinfekcyjnych (LW. 42.869/92) jakoteż i udzielenia zapomogi Włodzimierzowi Markowskiemu, nauczycielowi tamt. szkoły. (LW. 49.905/92).				
—	672					
1	—					
15	—	*Wydatek mniejszy*, wedle potrzeby w tym roku.				
398	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu zaniechania uprawy tytoniu, gdyż po zbadaniu stosunków okazał się brak wody, niepewność uprawy na gruntach dworskich i że wydatki byłyby o wiele większe już przez konieczną potrzebę postawienia suszarni, a któreby się zupełnie nie opłaciły. (LW. 10.030/1893)				
15	—					
398	—					
413	—					
26	—	*Wydatek mniejszy*, poniesiony w tym roku tylko na sprawienie aparatu sygnałowego i na drobne naprawki.				
—	15	*Wydatek* nieznacznie *większy*, wedle rzeczywistego nasztu zakupionych narzędzi mleczarskich.				
—	—					
26	15					
11						
70	672					
398	—					
468	672					
	204					

Dochody. 6. Krajowa niższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	2.000	—	2.000
II.	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów**	720	—	550
III.	3	**Dochód z ogrodu (pola) szkolnego i z ogródka doświadczalnego tytoniowego**	82	06	60
IV.	4	**Zarobek uczniów**	—	—	384
—	—	**Dochody rozmaite**	65	21	—
		Suma dochodów . .	2.867	27	2 994
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	10.332	49½	10.002
		Razem . .	13 199	76½	12.996

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny: Należytości czynne:

a) z roku bieżącego w rubryce wydatków . . . 118 zł. 75 ct.

b) z lat ubiegłych w rubryce dochodów (opłaty na utrzymanie uczniów) . . . . . 500 „ — „ 618 zł. 75 ct.

Stan bierny: Należytości bierne (c. k. Skarbowi Państwa reszta od przeniesienia własności) . . . . . 139 „ 12½ „

Czysty stan czynny . . . 479 zł. 62½ ct.

Wartość realności zarachowano przy funduszu krajowym.

LW. 56.297/93.

rolnicza w Horodence. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżęcego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	170	*Dochód większy*, z powodu wpłaty złożonej przez barona Heydla za jednego ucznia.				
—	22	*Dochód większy*, niedający się z góry ściśle obliczyć.				
384	—	Zarobku faktycznego uczniów nie było żadnego, ponieważ robocizna ich na folwarku miejscowym, o który szkoła jest oparta, nie przynosi żadnych korzyści właścicielowi tegoż. (LW. 994/92.)				
—	65	*Dochód większy nieprzeliminowany*, spowodowany zwrotem przez fundusz krajowy kosztów sprowadzenia narzędzi mleczarskich. (LW. 36.532/92 i 22.779/93).				
384	257					
—	331	Wynik niekorzystniejszy, w miarę potrzeby pokrycia niedoboru.				
384	588					
	204					

Wydatki. 7. Krajowa niższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892 zł.	Wydatki w roku 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik, płaca i dodatek aktywalny	1.415	04	1.440
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca i dodatek aktywalny	880	—	1.100
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca i dodatek na wikt	599	98	600
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca z dodatkami	686	66	670
	5	Katecheta obrz. łac. i gr. kat.	200	—	200
	—	Nauczyciel weterynaryi	225	—	—
		Suma rubryki I.	4.006	68	4.010
II.		**Koszta administracyi.**			
	6	Zarząd:			
		a) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya 38 zł. 25 ct.			
		b) sługa szkolny 205 „ — „	243	25	340
	7	Opał	400	50	400
	8	Oświetlenie	50	35	100
	9	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz:)			
		a) zwyczajne	250	—	250
		b) *nadzwyczajne*	500	—	*500*
	10	Sprzęty i ruchomości: *a*) zwyczajne	95	05½	100
		b) *nadzwyczajne*	*100*	—	*100*
	11	Utrzymanie koni do posług administracyjnych	231	44	200
	12	Czynsz dzierżawny za grunta odstąpione szkole przez skarb Jagielnicki	50	19	50
		Razem { zwyczajne	1.320	78½	1.440
		Razem { *nadzwyczajne*	*600*	—	*600*
		Suma rubryki II.	1.020	78½	2.040
		Do przeniesienia { zwyczajne	5.327	46	5.450
		Do przeniesienia { *nadzwyczajne*	*600*	—	*600*

rolnicza w Jagielnicy. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazuje się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
25	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu, że posada ta, dopiero od 1. kwietnia 1892 została nadaną. (LW. 21.121/92).				
220	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu, że posada ta pozostała jeszcze z płacą niższą od preliminowanej.				
—	—					
—	17	*Wydatek większy*, z powodu przyznania temuż nauczycielowi dodatku pięcioletniego o rocznych 50 zł. od 1. września 1892. (LW. 51.976/92).				
—	—					
—	225	*Wydatek większy*, z powodu, że nie mógł być zamianowany nauczyciel wędrowny z odpowiednią kwalifikacyą po myśli rezolucyi Wysokiego Sejmu z dnia 8. kwietnia 1892. (rubr. XV. poz. 225 wydatków budżetu funduszu krajowego).				
245	242					
3						
97	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu, że posada ta pozostała z płacą niższą od preliminowanej.				
—	1					
50	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu niższych cen nafty i zaprowadzenia możliwej oszczędności.				
—	—					
—	—	Kredyt przyznany na naprawę, tudzież na adaptacyę mleczarni przeniesiono do rachunku roku 1893. z powodu, że w roku 1892 nieprzeprowadzono zamierzonych adaptacyj.				
5	—					
—	—					
—	32	*Wydatek większy*, z powodu, iż w zamian za sprzedanego konia, kupiono innego.				
—	—					
152	33					
—	—					
152	33					
119						
122	—					

Wydatki. 7. Krajowa niższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Z przeniesienia { zwyczajne	5.327	46½	5.450
		Z przeniesienia { *nadzwyczajne*	*600*	—	*600*
III.		**Utrzymanie uczniów.**			
	13	Stołowanie	2.293	15½	4.500
	14	Odzież, pościel i pranie	1.304	47½	
	15	Lekarz, apteka i rozmaite inne	91	92	150
		Suma rubryki III.	3.689	55	4.650
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	16	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (książki, mapy, papier, zeszyty i t. d)	95	59	120
	17	Środki naukowe:			
		a) modele, maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyi i świczeń praktycznych:			
		α) zwyczajne	15	49	150
		β) *nadzwyczajne*	*253*	*26*	*300*
		b) biblioteka i czytelnia	207	21½	80
		c) ogród szkolny (nasiona okazów i t. d.)	4	27	20
	18	Ogródki doświadczalne do uprawy tytoniu (w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 11. listopada 1890), *nadzwyczajne*	*245*	*39½*	*200*
	19	Wycieczki z uczniami	—	—	50
		Razem { zwyczajne	322	56½	420
		Razem { *nadzwyczajne*	*498*	*65½*	*500*
		Suma rubryki IV.	821	22	920
V.		**Kursa specyalne.**			
	20	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	—	—	40
	21	Kurs mleczarstwa	—	—	50
	22	Kurs uprawy i suszenia tytoniu	100	—	100
		Suma rubryki V.	100	—	190
		Razem { zwyczajne	9.439	58	10.710
		Razem { *nadzwyczajne*	*1.098*	*65½*	*1.100*
		Suma wydatków	10.538	23½	11.810

rolnicza w Jagielnicy. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
122	—					
903	—	*Wydatek mniejszy,* niedający się ściśle naprzód obliczyć z powodu zmienności cen artykułów żywności.				
—	—					
58	—	*Wydatek mniejszy,* spowodowany lepszym stanem zdrowotnym zakładu.				
961						
24	—	*Wydatek mniejszy,* wedle istotnej potrzeby w tym roku.				
135	—	Wydatek wogóle *mniejszy,* z powodu, iż zamówione przyrządy nie zostały na czas dostarczone.				
47	—					
	127					
16	—					
—	46	*Wydatek większy,* spowodowany konieczną potrzebą sprawienia skrzyń inspektowych.				
50	—	Wydatku nie było, ponieważ w tym roku nie odbyła się żadna wycieczka naukowa.				
225	127					
47	46					
272	173					
99						
40	—	Wydatku w tym roku nie było żadnego.				
50	—					
—	—					
90	—					
1.271	—					
1	—					
1.272						

Dochody. 7. Krajowa niższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	2.000	—	2.000
II.	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów**	*550*	—	300
III.	3	**Czysty dochód** z gospodarstwa szkolnego	1.395	69½	300
IV.	4	**Zarobek uczniów**	385	91½	360
		Ogółem { zwyczajne	3.781	61	2.660
		Ogółem { *nadzwyczajne*	*550*	—	*300*
		Suma dochodów	4.331	61	2 960
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	6.206	62½	8.850
		Razem	10.538	23½	11.810

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny . . . . . —
Stan bierny . . . . . —
Wartość gruntów, będących własnością szkoły, wykazano przy funduszu krajowym.

LW. 50.832/1893.

rolnicza w Jagielnicy. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	*250*	*Dochód większy*, z powodu wpłaty złożonej przez oddział podolski Towarzystwa gospodarskiego, oraz przez księżnę Czartoryską za jednego ucznia.				
—	1.096	*Dochód* znacznie *większy*, wskutek znaczniejszej produkcyi zwierzęcej (mleko, hodowla i wypas świń).				
—	25	Wynikłość wedle obliczenia przez dyrekcyę wartości robocizny uczniów około gruntów szkoluych.				
—	1.121					
—	*250*					
—	1.371					
2.643	—	*Wynik korzystniejszy*, w miarę potrzeby pokrycia niedoboru.				
2 643	1.371					
1.272						

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana według ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik; płaca z dodatkami	1 500	—	1.740
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca z dodatkami	1.119	99	1 100
	3	Instruktor do robót ręcznych, i dozorca uczniów, płaca z dodatkiem na wikt	600	—	600
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca z dodatkami	550		700
	5	Katecheta obrz. łać.	150		150
	—	Nauczyciel weterynaryi	112	50	—
		Suma rubryki I.	4.032	49	4.290
II.		**Koszta administracyi.**			
	6	Zarząd: *a*) Koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya 77 zł. 42 ct. *b*) ślnga szkolny 172 „ — „	249	42	340
	7	Opał	546	82	400
	8	Oświetlenie	115	82	100
	9	Utrzymanie budynków: *a*) zwyczajne	222	46	200
		b) *nadzwyczajne*	*1.300*	—	*1.300*
	10	Sprzęty i ruchomości: *a*) zwyczajne	117	35	100
		b) *nadzwyczajne*	*100*	—	*100*
	11	Utrzymanie koni do posług administracyjnych	464	28	400
	12	Czynsz dzierżawny za folwark z inwentarzem	758	46	758
		Razem zwyczajne	2.474	61	2.298
		Razem *nadzwyczajne*	*1.400*	—	*1.400*
		Suma rubryki II.	3.874	61	3.698
		Do przeniesienia zwyczajne	6.507	10	6.588
		Do przeniesienia *nadzwyczajne*	*1.400*	—	*1.400*

rolnicza w Kobiernicach. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct
240	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu, że posada ta pozostała w roku 1892 z płacą niższą od preliminowanej.				
—	20	*Wydatek większy*, z powodu, że pobory nauczyciela fachowego wynosiły więcej, wskutek unormowania płacy uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 5. kwietnia 1892, oraz wskutek wypłaconego, a nieprelimiowanego dodatku pięcioletniego na tenże rok.				
150	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu, że nauczyciel nie pobierał przyznanego mu ryczałtu na pomieszkanie, otrzymawszy je *in natura*.				
—	112	*Wydatek większy*, z powodu, że nie mógł być zamianowany nauczyciel wędrowny z odpowiednią kwalifikacyą po myśli rezolucyi Wysokiego Sejmu z dnia 8. kwietnia 1892. (rub. XV. poz. 225 wydatków budżetu funduszu krajowego).				
390	132					
258						
91	—	*Wydatek* w ogóle *mniejszy*: *ad a*) wedle potrzeby w tym roku, *ad b*) z powodu, że posada sługi szkolnego pozostała jeszcze z płacą niższą od preliminowanej.				
—	147	*Wydatki większe* wedle istotnej potrzeby w tym roku.				
—	16					
—	23	*Wydatek* nieco *większy*, wedle potrzeby.				
—	—					
—	17	*Wydatek większy*, spowodowany liczniejszemi a koniecznemi naprawami sprzętów.				
—	64	*Wydatek większy*, spowodowany konieczną potrzebą sprawienia nowego wózka do wyjazdu.				
—	—					
91	267					
—	—					
91	267					
	176					

Wydatki. 8. Krajowa niższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Z przeniesienia: zwyczajne	6.507	10	6.588
		Z przeniesienia: *nadzwyczajne*	*1.400*	—	*1.400*
III.		**Utrzymanie uczniów.**			
	13	Stołowanie	3.275	71	4.500
	14	Odzież, pościel i pranie	810	80	
	15	Lekarz, apteka i rozmaite inne	501	55	150
		Suma rubryki III	4.588	06	4.650
IV.		**Potrzeby do nauki.**			
	16	Przybory do nauki i pisania dla uczniów	43	02	120
	17	Środki naukowe.			
		a) modele, maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyj i ćwiczeń praktycznych — zwycz. 65 zł. 18 ct. — nadzwycz. 300 zł. — ct.			
		b) biblioteka i czytelnia — zwycz. 72 „ 19 „ — nadzwycz. — „ — „			
		c) ogród szkolny — zwycz. 112 „ 63 „ — nadzwycz. — „ — „			
		Razem zwyczajne	250	—	250
		Razem *nadzwyczajne*	*300*	—	*300*
	18	Wycieczki z uczniami	26	97	50
		Razem zwyczajne	319	99	420
		Razem *nadzwyczajne*	*300*	—	*300*
		Suma rubryki IV	619	99	720
V.		**Kursy specyalne.**			
	19	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	19	90	40
	20	Kurs mleczarstwa	2	14	50
		Suma rubryki V	22	04	90
		Razem zwyczajne	11.437	19	11.748
		Razem *nadzwyczajne*	1.700	—	1.700
		Suma wydatków	13.137	19	13.448

rolnicza w Kobiernicach. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	176					
—	—					
413	—	*Wydatek większy*, niedający się ściśle naprzód obliczyć tak z powodu zmienności cen wiktuałów, jakoteż wskutek skrzętnej i zapobiegliwej gospodarki Dyrekcyi szkoły.				
—	352	*Wydatek większy*, spowodowany urządzeniem sali choleryczej, tudzież wynagrodzeniem za pomoc przy administracyi. (LW. 53.775/89).				
413	352					
61						
77	—	*Wydatek mniejszy*, wedle rzeczywistej potrzeby, wskutek pozostania zapasu przyborów z roku 1891.				
—	—					
—	—					
23	—	*Wydatek mniejszy*, spowodowany mniejszą ilością urządzonych w tym roku wycieczk.				
100	—					
—	—					
100	—					
20	—	*Wydatek mniejszy*, wedle potrzeby w tym roku.				
48	—	*Wydatek mniejszy*, spowodowany tylko drobnemi naprawkami przyrządów mleczarskich.				
68	—					
487	176					
—	—					
487	176					
311						

Dochody. 8. Krajowa niższa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	3.000	—	3.000
II.	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów**	494	60	690
III.	3	**Dochód z pola i ogrodu szkolnego**	111	29	60
IV.	4	**Dochód z dzierżawy folwarku**	1.224	54	758
V.	5	**Zarobek uczniów**	205	16	360
—	—	**Dochody rozmaite**: Uiszczona należytość z lat ubiegłych . .	105	—	—
		Suma dochodów . .	5.140	59	4.868
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	7.996	60	8.580
		Razem . . .	13.137	19	13.448

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny: Należytości czynne:

a) opłaty na utrzymanie uczniów, z roku bieżącego (w dziale dochodów) . . . . . 440 zł. — ct.

b) opłaty jak wyżej z lat ubiegłych (w dziale dochodów) . 290 „ — „

c) zwrot wydatków pozycyi „oświetlenie“, z lat ubiegłych (w dziale wydatków) . . . . . 3 „ — „ 733 zł. — ct.

Stan bierny: . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . . . . 733 zł. — ct

LW. 56.296/1893.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
195	—	*Dochód mniejszy*, z powodu, że Rady powiatowe w Białe i Bochni nie umieściły przypadających należytości, jak wykazana obok należytość czynna.	440	—	—	—
—	51	*Dochód* z pola szkolnego przyniósł brutto w roku 1892 . . . . . 137 zł. 22 zł. wydatki na ten cel wynosiły w ciągu tegoż roku . . . . 25 „ 93 „ Okazał się przeto *czysty dochód* 111 zł. 29 ct.				
—	467	*Dochód brutto* za sprzedany nabiał i ziemiopłody przyniósł w roku 1892 . . . 3.746 zł. 02 ct. wydatki zaś wynosiły w tym roku 2.521 „ 48 „ z porównania więc okazuje się *czysty dochód* jak obok . . 1.224 zł. 54 ct.				
155	—	*Dochód mniejszy* wedle obliczenia przez dyrekcyę wartości robót dokonanych przez uczniów na dzierżawionym folwarku i na ogrodzie szkolnym.				
—	105	*Dochód większy* niepreliminowany z tytułu zwrotu zaliczki na płacę.				
350	623					
	273					
584	—	*Wynik korzystniejszy* w miarę potrzeby pokrycia nidoboru.				
584	273		440	—	—	—
311						

Wydatki. 9. Krajowa szkoła

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota prelimino wana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
budżetu					
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel kierownik, płaca . . . . . 1.200 zł.			
		dodatek aktywalny . . . 140 „			
		ryczałt na pomieszkanie . . 240 „	1.580	—	1.580
	2	Nauczyciel fachowy pomocniczy, płaca . . . . 520 zł.			
		dodatek aktywalny . — „	520	—	780
	3	Nauczyciel pomocniczy do miernictwa i rysunków, płaca . .	180	—	240
	4	Nauczyciel fachowy do nauk elementarnych:			
		płaca . . . . . 619 zł.			
		dodatek aktywalny . . . — „			
		ryczałt na pomieszkanie . . — „	619	—	780
	5	Ochmistrz i dozorca robót, płaca	220	—	480
	6	Kapelan i katecheta, płaca	100	—	100
		Suma rubryki I. . .	3.219	—	3 960
II.		**Koszta administracyjne.**			
	7	Zarząd:			
		a) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya . 229 zł.			
		b) sługa szkolny . . . . . 180 „	409	—	280
	8	Opał	128	89	120
	9	Oświetlenie	44	71	50
	10	Utrzymanie budynków: *a*) zwyczajne	215	93	100
		b) *nadzwyczajne*	*10.000*	—	*10.000*
		Do przeniesienia { zwyczajne .	798	53	550
		nadzwyczajne .	*10.000*	—	*10.000*
		zwyczajne .	3.219	—	3.960

ogrodnicza w Tarnowie. **Wydatki.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
260	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu, że posada ta pozostała w roku 1892. prowizoryczną z płacą niższą od preliminowanej.				
60	—	*Wydatek mniejszey*, zależny od liczby godzin wykładanych przedmiotów.				
161	—	*Wydatek miejszy*, z powodu, że posada ta nie była w roku 1892. obsadzoną, wykłady zaś poruczono dwom nauczycielom z wynagrodzeniem za godziny wykładowe.				
260	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, jak uzasadnienie przy pozycyi 2.				
—						
741	—					
—	129	*Wydatek większy*, spowodowany przeważnie kosztami ogłoszenia konkursu na posadę nauczyciela fachowego do nauk elementarnych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. marca 1892., które to same koszta wyniosły około 100 zł.				
—	9	*Wydatek nieco większy*, wedle rzeczywistej potrzeby.				
5	—	*Wydatek mniejszy*, wedle rzeczywistego kosztu.				
—	116	*Wydatek większy*, spowodowany zwrotem magistratowi miasta Tarnowa, kosztów ubezpieczenia budynków szkolnych w latach 1889. do 1892. jak (LW. 2.816/1893), oraz konieczną potrzebą sprawienia nowych kadzi na deszczówkę.				
—	—	Kredyta przyznane uchwałą Wysokiego Sejmu z 21. marca 1892.				
		a) na cel postawienia budynku szkolnego w kwocie . . . . . 8.000 zł.				
		b) tudzież na rekonstrukcyę i rozszerzenie dotychczasowego budynku w kwocie . . . . . 2.000 „				
5	254	Razem . 10.000 zł.				
—	—					
741		przeniesiono do rachunku roku 1893 jak LW. 20.368/93.				

Wydatki. 9. Krajowa szkoła

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
II.		Z przeniesienia { zwyczajne . .	3.219	—	3.960
		{ zwyczajne . .	798	53	550
		{ *nadzwyczajne* .	*10.000*	—	*10.000*
	11	Sprzęty i ruchomości: *a*) zwyczajne.	63	75	50
		b) *nadzwyczajne*	*200*	—	*200*
		Razem { zwyczajne . .	862	28	600
		{ *nadzwyczajne* . .	*10.200*	—	*10.200*
		Suma rubryki II. . .	11.062	28	10.800
III.		**Utrzymanie uczniów.**			
	12	Stołowanie	2.717	45½	3.300
	13	Odzież, pościel i pranie	485	18	
	14	Lekarz, apteka i rozmaite inne wydatki	30	30	60
		Suma rubryki III. . .	3.232	91½	3.360
IV.		**Potrzeby do nauki.**			
	15	Przybory do nauki	89	03	80
	16	Zbiory środków do demonstrancyi	115	85	100
	17	Biblioteka i czytelnia	100	04	100
	18	Wycieczki naukowe	52	01	50
	19	Na dalsze melioracye i urządzenie, tudzież oparkanienie ogrodu szkolnego, *nadzwyczajne*	*2.006*	*82*	*2.000*
		Razem { zwyczajne . .	356	93	330
		{ *nadzwyczajne* . .	*2.006*	*82*	*2.000*
		Suma rubryki IV. . .	2.363	75	2.330
		Razem { zwyczajne . .	7.671	12½	8.250
		{ *nadzwyczajne* . .	*12.206*	*82*	*12.200*
		Suma wydatków . .	19.877	94½	20.450

ogrodnicza w Tarnowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
741	—					
5	254					
—	—					
—	14	*Wydatek większy*, wedle rzeczywistej potrzeby.				
—	—					
5	268					
—	—					
5	268					
	263					
98	—	*Wydatek mniejszy*, niedający się naprzód ściśle obliczyć z powodu zmienności cen artykułów żywności				
30	—	*Wydatek mniejszy*, wedle potrzeby w tym roku.				
128	—					
—	9	*Wydatki* nieco *większe*, wedle rzeczywistego kosztu niedającego się ściśle naprzód obliczyć.				
—	16					
—	—					
—	2	Różnice nieznaczne.				
—	6					
—	27					
—	7					
—	34					
579	—					
—	7					
579	7					
572						

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
		Subwencye.			
I.	1	Z c. k. skarbu Państwa	3.000	—	2.300
	2	Od gminy miasta Tarnowa	250	—	250
	3	Od Rady powiatowej w Tarnowie	300	—	300
		Suma rubryki I. . .	3.550	—	2.850
II.	4	**Opłaty na utrzymanie uczniów**	185	—	250
III.	5	**Dochód czysty z ogrodu szkolnego**	352	20	150
IV.	6	**Zarobek 20. uczniów w ogrodzie miejskim**	—	—	100
		Suma dochodów . .	4.087	20	3.350
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	15.790	74½	17.100
		Razem . .	19 877	94½	20.450

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny	— zł.	— ct.
Stan bierny	— „	— „
Czysty stan czynny . . .	— zł.	— ct.

Wartość nieruchomości zarachowano przy funduszu krajowym.

LW. 48.156/93.

W porownaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
--	700	*Dochód większy*, z powodu przyznanej przez c. k. Ministeryum rolnictwa wyższej subwencyi (LW. 4.233/92).				
—	—					
—	—					
—	700					
65	-	*Dochód mniejszy*, z powodu, że większa ilość ubogich uczniów musiała być przyjęta bezpłatnie jak LW. 19.936|93.				
—	202	*Dochód większy*, wedle rzeczywistej produkcyi.				
100	—	*Dochodu* z zarobku uczniów nie było, z powodu ciągłego zajęcia uczniów przy melioracyi i uprawie ogrodu szkolnego.				
165	902					
1.309	—	*Wynikłość mniejsza*, w miarę potrzeby pokrycia niedoboru.				
1.474	902					
572						

Wydatki. 10. Krajowa szkoła uprawy i wyprawy

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Kierownik, zarazem nauczyciel rolnictwa	799	92	800
	2	Nauczyciel zawodowy do uprawy i wyprawy roślin włóknistych	660	—	660
	3	Nauczyciel do nauk elementarnych	199	92	240
	4	Katecheta	60	—	60
	5	Relutum na pomieszkanie nauczycieli	200	—	200
		Suma rubryki I.	1.919	84	1.960
II.		**Koszta administracyi.**			
	6	Inspekcya zakładu	8	—	120
	7	Potrzeby kancelaryjne, druki i t. d.	68	78	50
	8	Opał i oświetlenie	88	48	120
	9	Utrzymanie i asekuracya budynków	117	62	100
	10	Utrzymanie inwentarza szkolnego	60	08	60
	11	Podatki	—	—	50
	—	Lekarz i apteka	33	01	—
		Suma rubryki II.	375	97	500
III.		**Potrzeby do nauki.**			
	12	*a)* Na utrzymanie i dokupno maszyn i narzędzi do uprawy roślin włóknistych	47	58	60
		b) Na utrzymanie narzędzi do uprawy roli	31	87	40
		c) moczarni	4	20	40
	13	Przybory do pisania i książki do nauki uczniów	10	38	60
	14	Zbiory okazów do demonstracyi	28	20	60
	15	Biblioteka i czytelnia	5	08	40
		Suma rubryki III.	127	31	300
IV.		**Utrzymanie uczniów.**			
	16	Stołowanie	1.230	67	1.120
	17	Odzież i pościel	206	15	
		Suma rubryki IV.	1.436	82	1.120
		Suma wydatków	3.859	94	3.880

Inu i konopi w Gródku. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—					
40	—	*Wydatek mniejszy*, że posada ta pozostała jeszcze z płacą niższą od preliminowanej.				
—	—					
—	—					
40	—					
112	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu, że koszta inspekcyi urzędnika fachowego dla spraw rolniczych zarachowano wprost na rubrykę II. poz. 28. *a*) wydatków funduszu krajowego.				
—	19	*Wydatek większy*, z powodu znaczniejszych kosztów inseracyjnych.				
32	—	*Wydatek mniejszy*, wedle istotnej potrzeby w tym roku.				
—	18	*Wydatek większy*, spowodowany zakupnem większej ilości tektury dachowej.				
—	—					
50	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż c. k. Urząd podatkowy dopiero w roku 1893. zażądał opłaty podatków.				
—	33	*Wydatek* niepreliminowany, a spowodowany konieczną potrzebą.				
194	70					
124						
12	—	*Wydatki mniejsze*, ad *a*) i *b*) spowodowane naprawami, jako też zakupnem najpotrcebniejszych tylko maszyn i narzędzi; ad *c*) wedle potrzeby.				
8	—					
36	—					
50	—	*Wydatki mniejsze*, wedle rzeczywistej potrzeby w tym roku.				
32	—					
35	—					
173	—					
—	317	*Wydatek większy*, niedający się ściśle naprzód obliczyć, z powodu zmienności cen artykułów żywności.				
—	317					
337	317					
20						

Dochody. 10. Krajowa szkoła uprawy i wyprawy

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	2.200	—	2.200
II.	2	**Dochod czysty z gospodarstwa szkolnego i wyrobu włókna** .	83	61	72
III.	3	**Zarobek uczniów**	—	—	84
		Suma dochodów . .	2.283	61	2.356
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	1.576	33	1.524
		Razem . .	3.859	94	3.880

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny	— zł.	— ct.
Stan bierny	— „	„
Czysty stan czynny . . .	— zł.	— ct.

LW. 56.808/93.

lnu i konopi w Gródku. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżęcego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	12	*Dochód brutto* z gospodarstwa szkelnego przyniósł w roku 1892. . . . . 324 zł. 05 ct. wydatki na ten cel wynosiły w tymże roku . . . . . 240 „ 44 „ *czysty* przeto *dochód* wyniósł, jak wykazono . . . . . 83 zł. 61 ct.				
84	—	Zarobku uczniów nie było żadnego.				
84	12					
—	52	Wynikłość n'eco *niekorzystniejsza*, w miarę potrzeby pokrycia niedoboru.				
84	64					
20						

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.		**Koszta zarządu.**			
	1	Dyrektor, płaca . . . . . 2.500 zł. — ct.			
		dodatek na fiakry . . . . . 500 „ — „	3.000	—	3 000
	2	Buchalter, płaca	1.600	—	1.500
	3	Likwidator „	1.214	—	1.200
	4	Kasyer „	800	—	800
	5	2. magazynierów płaca	1.650	—	1.600
	6	Maszynista „	600	—	600
	7	Woźny „	360	—	360
	8	Stróż nocny, zasługa	292	80	216
	9	Odźwierny, zarazem stróż domowy, zasługa	198	—	300
		Suma rubryki I. . .	9.714	80	9.576
II.		**Koszta administracyi.**			
	10	Należytości rządowe i opłaty stałe	974	96	954
	11	Opał, światło, gaz do motoru, smarowidło i t. p.	611	13	1.200
	12	Księgi i druki	242	37	100
	13	Dzienniki i inseraty	301	04	200
	14	Drobne potrzeby kancelaryjne	116	30	100
	15	Robocizna	2 701	56	2.100
	16	Czyszczenie torów, dojazdów i chodników	147	35	100
	17	Konserwacya (drobne naprawki)	584	99	100
	18	Kasa chorych	16	95	21
	19	Fundusz dyspozycyjny na noworoczne dla służby kolejowej, pocztowej i własnej, na koszta podróży i inne nieprzewidziane .	398	—	400
	—	Noworoczne dla służby (należytość z roku 1891)	267	—	—
		Suma rubryki II. . .	6.361	65	5.275
III.		**Expozytura cłowa.**			
	20	C. k. Asystent i nadstrażnik	1.403	25	1.200
	—	*Nadwyżka dochodów*	—	—	1.749
		Suma wydatków . .	17.479	70	17.800

dla zboża i spirytusu we Lwowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	100					
—	14					
—	—	*Wydatek* wogóle *większy*, o 164 zł. z powodu udzielenia zapomóg buchalterowi i magazynierowi włącznej kwocie 150 zł, tudzież wskutek zmiany likwidatora.				
—	50					
—	—					
—	—					
—	77					
102	—	*Wydatki większe*. o 25 zł. stosownie do umówionych wynagrodzeń.				
102	241					
	139					
—	21	*Wydatek większy*, wedle urzędowego wymiaru.	—	—	129	42
589	—	Wydano mniej przeważnie z powodu znacznie niższych	—	—	102	31
—	142	kosztów gazu użytego do motoru.	—	—	24	41
—	101		—	—	67	35
—	16	*Wydatki większe*, spowodowane rzeczywistą potrzebą,	—	—		—
—	602	tudzież zapłaceniem należytości biernych z roku	—	—	13	90
—	47	1891.	—	—	—	—
—	485	*Przekroczenie* tych *wydatków* powstało głównie z powodu koniecznej potrzeby rekonstrukcyi windy, kitowania dachu, przebudowania kominów w biurach, tudzież nieodzownych innych w preliminarzu nieprzewidzianych wydatków na urządzenia.	—	—	39	76
4	—		—	—	3	78
2	—	Różnice drobne.	—	—	—	—
—	267	*Wydatek* nieprelimiowany, mieszczący należytość bierną z roku 1891.	—	—	—	—
595	1.681		—	—	380	93
	1.086					
—	203	*Wydatek większy*, na podstawie wymierzonych przez c. k. władze skarbowe wynagrodzeń, tudzież z powodu uiszczenia należytości biernej z roku 1891.	—	—	—	—
1.749	—	Nadwyżki nie było żadnej. Obacz wyjaśnienie przy ostatniej pozycyi dochodów: „*Niedobór* pokryty	—	—	—	—
1.749	1.428	z funduszu krajowego“.	—	—	380	93
321						

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892 zł.	Dochody w roku 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.	1-8	Rachunek składowego od spirytusu	7.478	86	9.360
II	9-10	Rachunek manipulacyi magazynowej za spirytus	757	42	720
III.	11-16	Rachunek składowego od zboża	2 010	80	3.450
IV.	17 22	Rachunek manipulacyi magazynowej za zboże	2 517	78	4.020
V.		**Rachunek manipulacyi ogólnej.**			
	23	Dochód z asekuracyi, odsetek i warrantów	1 045	06	250
		Suma dochodów . .	13.809	92	17.800
—	—	*Niedobór* pokryty z funduszu krajowego	3 669	78	—
		Razem . . .	17.479	70	17.800

Stan majątku wykazany jest przy funduszu krajowym.

dla zboża i spirytusu we Lwowie. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z rokn bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
1.881	—		432	84	—	—
—	37		42	65	—	—
1.439	—		582	93	—	—
1.502	—	*Dochody* w ogóle *mniejsze*, o 3.990 zł. znajdują częściowe usprawiedliwienie w wykazanych obok należytościach czynnych.	240	14	—	—
—	795	Różnice powstały głównie z powodu, że na składzie nie było preliminowanej ilości zboża i spirytusu; zresztą dochody z tego tytułu nie mogą być dokładnie z góry obliczone; zależne są bowiem od ruchu i konjunktur handlowych, nie dających się naprzód przewidzieć.	184	22	—	—
4.822	832	*Niedobór* pokryty z funduszu krajowego, wyniósł w zaokrągleniu . . . . . 3.670 zł.	1.482	78	—	—
3.990	3.669	podczas gdy w budżecie na rok 1892 preliminowano *nadwyżkę dochodów* . 1.749 zł.				
3.990	3.669	wynik przeto kasowy od budżetu *niekorzystniejszy* o . . . . . 5.419 zł.				
321		uwzględniwszy jednak, iż przewyżka zaległych należytości czynnych wynoszących w zaokrągleniu . 1 483 zł. nad należytości bierne wynoszące . . . . . 381 „ wykazuje na korzyść zakładu . . 1 102 „				
		wynik ten *niekorzystniejszy* redukuje się do kwoty . . . . . 4.317 zł				
		wedle wyż podanych poszczególnych wyłuszczeń.				

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.		**Koszta zarządu i służby.**			
	1	Dyrektor. płaca	2 000	—	2.000
	2	Buchhalter, zarazem zastępca dyrektora, płaca	1.708	32	1.500
	3	Kontrolor magazynów, płaca	1.200	—	1.200
	4	Magazynier, „	1.200	—	1.200
	5	Kasyer, „	166	66	1.000
	6	Cenzor rzeczoznawca „	—	—	500
	7	Kancelista, „	800	—	600
	8	Registrator cłowy, „	660	—	600
	9	Maszynista, „	600	—	600
	10	Woźny i dwóch stróżów, zasługi	828	—	1.000
	—	Dyurnista	335	—	
		Suma rubryki I.	9.497	98	10 200
II.		**Koszta agministracyi.**			
	11	Podatki	1.211	65	1.000
	12	Utrzymanie budynków	985	64	700
	13	Zabezpieczenie od ognia i robotników	475	24	275
	14	Inseraty i potrzeby kancelaryjne	1.755	99	400
		Do przeniesienia	4.428	52	2.375
			9.497	98	10.200

dla zboża i spirytusu w Krakowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	208	*Wydatek większy* z powodu podwyższenia płacy buchaltera od 1. marca 1892 z 1.500 zł. na 1.750 zł.				
—	—					
—	—					
833	—	*Wydatek mniejszy* z powodu opróżnienia posady kasyera od 1. marca 1892.				
500	—	*Wydatku nie było*, gdyż nie okazała się potrzeba używania rzeczoznawcy w tym roku.				
—	200	*Wydatek większy* z powodu podwyższenia płacy od 1. marca 1892, za dodatkową czynność prowadzenia kasy, z 600 zł. na rocznych 800 zł.				
—	60	*Wydatek większy* z powodu podwyższenia płacy z dniem przyjęcia registratora (od 1. lutego 1892) z 600 zł. na 720 zł.				
—	—					
—	163	*Wydatek większy* z powodu zastępstwa kasyera przez kancelistę i potrzeby udzielenia temuż odpowiedniej pomocy kancelaryjnej.				
1.333	631					
702						
—	212	*Wydatek większy* wedle wymiaru c. k. urzędu podatkowego.				
—	286	*Wydatek większy* spowodowany naprawą dachu na magazynie i rynien, za którą zapłacono 176 zł 42 ct. niemniej zakupnem nowej wagi dycymalnej kosztem 107 zł. 34 ct.				
—	200	*Wydatek większy* z powodu nieprelimiowanego zabezpieczenia robotników w kasie chorych i od wypadków.				
—	1.356	*Wydatek większy*, znajdujący częściowe pokrycie wykazanem zaoszczędzeniem w wydatkach nieprzewidzianych (poz 17.) spowodowany on został przeważnie: *a*) Sprawieniem druków zapasowych za . . . . . 161 zł. — ct. *b*) Ubezpieczeniem urzędników i sług za . . . . . 155 „ 52 „ *c*) Sprawieniem telefonu za . . 140 „ — „ *d*) „ kożucha dla stróża za 35 „ — „ *e*) Rozdaniem kolendy za . . 356 „ 70 „ Razem . 848 zł. 22 ct.				
702	2.054					
—	—					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892 zł.
		Z przeniesienia . . .	9.497	98	10.200
			4.428	52	2.375
	15	Opał i światło	199	58	475
	16	Opłata kolei za drogę dojazdową	350	—	150
	17	Nieprzewidziane wydatki, do dyspozycyi Towarzystwa wzajemnego kredytu	704	35	1.000
		Suma rubryki II. . .	5.682	45	4.000
III.		**Expozytura cłowa.**			
	18-19	Płace etatowe i straży dochodzącej	1.769	25	1.850
		Suma rubryki III. . .	1.769	25	1.850
IV.		**Koszta najmu i ruchu.**			
	20-21	Robotnik dzienny do zboża i spirytusu	5.673	11	4.975
	22	Motor gazowy	304	24	400
	—	Rozmaite	1.342	64	—
	—	Procenta z rachunku Towarzystwa wzajemnego kredytu w Krakowie	438	52	—
		Suma rubryki IV. . .	7.758	51	5.375
	—	Nadwyżka dochodów oddana funduszowi krajowemu . . .	—	—	1.475
		Suma wydatków . .	24.708	19	22.900

dla zboża i spirytusu w Krakowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
702	2.054					
—	—					
275	—	*Wydatek mniejszy*, wedle istotnej potrzeby.				
—	200	*Wydatek większy*, z powodu spłaty zaległych należytośei.				
296	—	*Wydatek mniejszy* z powodu pokrycia niektórych wydatków tej pozycyi, z pozycyi 14 wydatków.				
571	2.254					
	1.683					
81	—	*Wydatek* pozornie *mniejszy* ze względu na wykazaną obok zaległość bierną.	—	—	221	70
81	—		—	—	221	70
—	698	*Wydatek większy* pokryty nadwyżkami dochodów z manipulacyi magazynowej wykazanemi w Rubryce II. i IV. dochodów (rozmaite) poz 8 i 17.				
96	—	*Wydatek mniejszy* w miarę używania motoru.				
—	1.343	*Wydatki rozmaite*, budżetem nieobjęte, pokryte są nadwyżkami dochodów z manipulacyi magazynowej w rubryce II. i IV. poz. 8 i 17. dochodów.				
—	438	Procenta zapłacono w myśl ugody Wydziału krajowego z Towarzystwem wzajemnego kredytu od podniesionych zaliczkowo kwot na potrzeby składu.				
96	2.479		—	—	221	70
	2.383					
1.475	—					
2.258	4.066					
—	1.808					

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.		**Składowe od spirytusu.**			
	1—2	Składowe	1.128	53	3.900
II.		**Manipulacya przy spirytusie.**			
	3	Wyładowanie wagonów	143	78	360
	4	Komisye akcyzowe odbiorcze	50	87	125
	5	Załadowanie cystern wagonowych	105	41	230
	6	Komisye akcyzowe wydawcze	40	—	85
	7	Ekspedycya wagonów	106	39	100
	8	Wystawienie warrantów i rozmaite	149	81	50
		Suma rubryki II.	596	26	950
III.		**Składowe od zboża.**			
	9	Składowe	8.438	85	7.200
IV.		**Manipulacya przy zbożu.**			
	10	Wyładowanie wagonów	1.897	99	2.800
	11	Czyszczenie, wietrzenie zboża i t. d.	2.778	48	3.500
	12	Załadowanie	1.677	36	2.800
	13	Komisye cłowe	646	50	800
	14	Wypożyczenie worów	124	07	100
	15	Ekspedycya wagonów	355	25	250
	16	Wystawienie warzantów	163	35	100
	17	Rozmaite	3.221	55	500
		Suma rubryki IV.	10.864	55	10.850
	—	Prowizya od frachtów	1.274	70	—
		Suma dochodów	22.302	89	22.900
	—	*Niedobór* pokryty z funduszu krajowego	2.405	30	—
		Razem	24.708	19	22.900

Stan majątku wykazany przy funduszu krajowym.

LW. 1.527/1894.

dla zboża i spirytusu w Krakowie. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
2.771	—		—	—	—	—
216	—	*Dochód* w ogóle *mniejszy*, gdyż nie było na składzie preliminowanej ilości spirytusu.	—	—	—	—
74	—		—	—	—	—
125	—		—	—	—	—
45	—	Mianowicie dochód ze składowego od spirytusu preliminowano od 5000 hl., było jednak na składzie tylko 1.810 hl.	—	—	—	—
—	6		—	—	—	—
—	100		—	—	—	—
460	106		—	—	—	—
354						
—	1.239		897	39	—	—
902	—		210	98	—	—
722	—		312	22	—	—
1.123	—	*Dochód* za składowe od zboża pozornie jest *większy*, z wpływów na zaległości czynne, w rzeczywistości jest on jednak *mniejszy*, gdyż nie było na składzie preliminowanej ilości zboża.	3	40	—	—
153	—		—	—	—	—
—	24		—	—	—	—
—	105		—	63	—	—
—	63		3	30	—	—
—	2.722		564	69	—	—
2.900	2.914		1.095	22	—	—
	14					
—	1.275	*Dochód większy*, nieprelimiowany.	99	90	—	—
3.125	2.528		2.092	51	—	—
597						
—	2.405	Wobec preliminowanej *nadwyżki* dochodów 1.475 zł. faktycznego zaś *niedoboru* . . . 2.405 „				
—	1.808	pokrytego z funduszu krajowego, okazuje się wynik od budżetu *niekorzystniejszy* o . . . . . 3.880 zł. wedle poszczególnych zwyż wyłuszczonych wyjaśnień. Niekorzystny ten jednak wynik kasowy obniżają znacznie wykazane przy rubryce III. i IV. wydatków należytości czynne.				

LW. 47.859|1893.

Alegat 10. do zamknięcia rachunku funduszu krajowego za rok 1892.

Wyciąg

z zamknięcia rachunkowego

podatków stałych

za rok

1892.

t. j. za czas od 1. stycznia 1892 po koniec marca 1893.

udzielony przez c. k. krajową Dyrekcyę Skarbu we Lwowie.

Z drukarni Pillera i Spółki we Lwowie.

Pozycya	Dział	Tytuł	Oznaczenie rubryk i przedmiotu wedle porządku preliminarza	Wynik od 1. stycznia 1892 po koniec marca 1893. za rok bieżący 1892. zł.	ct.	za lata ubiegłe zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Preliminarz na rok 1892. zł.	ct.
			Przychód.								
			A. Zwyczajne.								
1	12	—	Podatek gruntowy	913.559	46	4,542.083	97½	5,455.643	43½	4,950.000	—
2	13	—	„ domowy { czynszowy	356.030	45	1,429.212	83	1,785.243	28	1,586.000	—
			{ klasowy	239.010	57½	1,410.796	12	1,649.806	69½	1,530.000	—
3	14	—	5% podatek od dochodu z domów zwolnionych od podatku czynszowego	29.991	72	121.094	52½	151.086	24½	94.000	—
4	15	—	Podatek zarobkowy	113.456	67	779.307	51½	892.764	18½	780.000	—
5	16	—	Podatek dochodowy { *a*) z dochodu fasyonowanego	265.750	17½	1,322.130	46	1,587.880	63½	1,575 339	—
			{ *b*) od płac stałych . .	—	—	53.739	36	53.739	36	142.298	—
			{ *c*) od odsetek od obligów .	—	—	148.720	22	148.720	22	182.363	—
			Razem .	1,917.799	05	9.807.085	00½	11,724.884	05½	10,840.000	—

W y k a z

zwrotów podatkowych strąconych z przychodu za czas od 1. stycznia po koniec grudnia 1892.

Pozycya	Rodzaj podatku	Rok bieżący zł.	Rok bieżący ct.	Lata ubiegłe zł.	Lata ubiegłe ct.
1	Podatek gruntowy	33.569	00½	4.711	68
2	„ czynszowy	12.981	14	4.062	85½
3	„ klasowy	13.707	04	1.705	84½
4	5% podatek od dochodu z domów zwolnionych od podatku czynszow.	703	30	262	13
6	Podatek zarobkowy	7.673	85½	1.868	46½
6	Podatek dochodowy *a*) wedle fasyi	10.868	19	4.092	17
7	Podatek dochodowy *b*) od płac stałych	232	88½	4	55
8	Podatek dochodowy *c*) od odsetek od obligów	—	—	—	—
	Razem . .	79.735	41½	16.707	69½

W y k a z

zwrotów podatkowych strąconych z przychodu za czas od 1. stycznia po koniec marca 1893.

Pozycya	Rodzaj podatku	Rok bieżący zł.	Rok bieżący ct.	Lata ubiegłe zł.	Lata ubiegłe ct.
1	Podatek gruntowy	—	96	3.540	82
2	„ czynszowy	29	42½	3.171	09½
3	„ klasowy	—	—	1.784	52
4	5% podatek od dochodu z domów zwolnionych od podatku czynszow.	1	34	413	11½
5	Podatek zarobkowy	3	57	2.268	99
6	Podatek dochodowy *a*) wedle fasyi	17	73	1.521	90
7	Podatek dochodowy *b*) od płac stałych	58	36½	—	—
8	Podatek dochodowy *c*) od odsetek od obligów . . .	—	—	—	—
	Razem . .	111	39	12.700	44

L. W. 47.859/1893.

11. Alegat do zamknięcia rachunku funduszu krajowego za rok 1892.

Wykaz

należytości czynnych i biernych z lat ubiegłych.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Zaległości czynne zł.	ct.	bierne zł.	ct.
		Wydatki.				
II.	27*a*)	Rzecznik prawny za zastępstwo	300	91	—	—
	28*a*)	Koszta podróży i dyety w ogóle	1.280	42	—	—
	31*i*)	Rozmaite pomniejsze kancelaryjne	115	72	—	—
	33	Zaliczki na płace urzędników	12.124	36	—	—
	—	Taksy od dekretów nominacyjnych urzędników	1	25	—	—
III.	34	Zaliczki od gmin na koszta leczenia	2.003	97	—	—
	„	„ „ szpitali „ „ „	5.800	—	—	—
	„	Od samopłacących „ „ „	11.048	94	—	—
	„	Za sprawdzanie recept	10	88	—	—
	„	Zwroty rozmaite na koszta leczenia	1.501	60	—	—
IV.	36	Koszta szczepienia	70	86	85	16
IX.	103—119	Kwaterunkowe żandarmeryi	180	—	—	—
X.	122—127	Koszta zarządu dróg krajowych	307	34	—	—
	130	Utrzymanie „ „	1.438	01½	715	21
	134—136	Wydatki na myta	15	50	—	—
XII.	155	„ „ szupaśnictwo	—	—	23	57
XIII.	156	Biuro melioracyjne, zwroty za plany	155	80	—	—
	„	Zaliczki na płace inżyn. meliorac.	300	—	—	—
	161	Przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych i studyów dla powiatów, spółek wodnych i gmin	415	13	—	—
	164	Popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych	197	42	—	—
XIV.	166	Pożyczka z funduszu domestykalnego na budowę kulparkowską	—	—	25.186	44
	167	„ z kasy oszczędności na budowę kulparkowską	—	—	31.842	62
	168	„ „ „ zaciągnięta przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo	—	—	8.646	81
	170	„ zaciągnięta przez Zbór izraelicki w Krakowie	—	—	3.572	39
	172	Funduszowi szpitala św. Łazarza i funduszowi podrzutków w Krakowie	—	—	302.509	32
	174	Pożyczka z galic. kasy oszczędności na budowę pralni w szpitalu lwowskim	—	—	13.510	31
	175	Pożyczka z Banku krajowego na budowę skrzydła w szpitalu lwowskim	—	—	32.421	—
	177	Funduszowi pożyczki krajowej z roku 1873	—	—	117.534	66
		Do przeniesienia	37.268	11½	536.047	49

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Zaległości czynne zł.	ct.	bierne zł.	ct.
		Z przeniesienia .	37.268	11½	536.047	49
XIV	181	Połowa pożyczki z Banku krajowego na odbudowanie szpitala tarnowskiego	—	—	9.930	17
	182	Pożyczka z kasy oszczędności na hipotekę realności pod l. 70¼ we Lwowie (gmach c. k. Żandarmeryi) przejęta do spłaty przez fundusz krajowy . .	—	—	1.031	99
	183	Pożyczka od majątku zarodowego krajowego funduszu szkolnego, na pokrycie niedoboru tegoż funduszu w r. 1889	—	—	66.500	—
	186	Pożyczka z Banku krajowego dla dotkniętych w r. 1889 klęską nieurodzaju	—	—	222.500	—
	187	Pożyczka od funduszu policyi krajowej na częściowe pokrycie niedoboru roku 1890	—	—	132.859	—
XV.	191	Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie:				
		a) pożyczka na hipot. realności	—	—	5.877	30
		b) zaliczki na płacę	180	—	—	—
	201	Szkoła ogrodnicza w Tarnowie	37	—	—	—
	203	„ weterynaryi we Lwowie	—	—	11.574	65
	208	Badania głębszych pokładów ziemi	12.874	76	—	—
	220	Pożyczka na składy publiczne we Lwowie i Krakowie .	—	—	362.317	94
XVI.	263	Szkoła garncarska w Kołomyi	1.000	—	—	—
	285	C. k. szkoła fachowa dla wyrobów z drzewa w Zakopanem	26	77	—	—
	299	Biuro Komisyi przemysłowej	7	32	—	—
	300	Zasiłki na cele przemysłowe	3.564	66	—	—
	—	Warstat powroźniczy w Radymnie	664	20	—	—
XVII.	303	Do rozporządzalności Wydziału krajowego . . .	4.105	41	—	—
	—	Zaliczki c. k. Skarbowi Państwa	—	—	54.436	28
	—	Rozmaite budżetem nieprzewidziane	8.848	82	—	—
		Dochody.				
III.	3	Myta na drogach krajowych	3.751	24½	—	—
V.	6	Datki dobrowolne na budowę dróg krajowych . .	23.828	06½	—	—
	14	Od stron rozmaitych ze spraw drogowych . . .	679	25	—	—
VI.	15	Rozmaite zwroty z lat ubiegłych	5.526	27½	—	—
	16—18	Sanok gmina	470	17½	—	—
	20	Łańcut, Wydział powiat. na regulacyę Wisłoka . .	450	—	—	—
	21—23	Chorzelowska Spółka wodna	2.114	53	—	—
	24	Fibich Władysław w Ropiance	3.000	—	—	—
	25	Chrzanów, Wydział powiatowy	2.100	—	—	—
	26	Myślenice „ „	1.800	—	—	—
	27	Wieliczka „ „	2.100	—	—	—
	—	Chłopczyce, gmina	100	—	—	—
	—	Michniewicz Mieczysław (Moraczewski i Brudzewski) w Krygu)	850	—	—	—
	—	Marconi Leonard	3.125	—	—	—
	27*a*)	Kańczuga, szkoła koronkarska	160	—	—	—
		Do przeniesienia .	118.631	59½	1,403.074	82

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Zaległości czynne zł.	ct.	bierne zł.	ct.
		Z przeniesienia . .	118.631	59½	1,403.074	82
VI.	—	Sanok, gr. kat. komitet parafialny	1.080	—	—	—
	—	Uhnów, warsztat szewski	400	—	—	—
	—	Muszyna, szkoła koronkarska	180	—	—	—
	—	Szpital św. Zofii we Lwowie	10.000	—	—	—
	—	„ „ Ludwika w Krakowie	10.000	—	—	—
	27*b*)	Wydziały powiatowe — zwrot bezprocentowych pożyczek dla dotkniętych klęską nieurodzaju:				
		a) Borszczów	20.833	34	—	—
		b) Brzesko	2.917	—	—	—
		c) Brzozów	6.666	66	—	—
		d) Buczacz	8.333	33	—	—
		e) Chrzanów	4.166	—	—	—
		f) Czortków	34.166	70	—	—
		g) Horodenka	12.500	—	—	—
		h) Kolbuszowa	10.000	—	—	—
		i) Mielec	15.000	—	—	—
		k) Rohatyn	3.514	50	—	—
		l) Ropczyce	1.666	67	—	—
		m) Sokal	7.500	—	—	—
		n) Stryj	6.666	66	—	—
		o) Trembowla	8.333	—	—	—
		p) Wadowice	10.000	—	—	—
		r) Zbaraż	15.000	—	—	—
		s) Złoczów	1.250	—	—	—
	27*c*)	Zarząd Towarz. ogrodn.-pszczeln. we Lwowie .	500	—	—	—
VII.	30	Czynsz dzierżawny z ogrodu na Szumanówce .	166	66	—	—
XII.	44	Pozostały fundusz zapomogi z r. 1866. . . .	28.171	55	20	—
XIV.	49	Zwroty wydatków szupasowych	4.816	47	—	—
XVI.	52	Opłaty konsumcyjne	950	—	—	—
XVII	56*a*)	Sprzedaż książek i druków	15.456	93½	—	—
	56*c*)	Różne drobne	2.084	06	50	88
	57	Datki deklarowane przez Wydziały powiatowe na wykupno gruntów pod kolej transwersalną:				
		a) Buczacz	19.406	—	—	—
		b) Czortków	5.819	05	—	—
		c) Krosno	6.316	19	—	—
		d) Limanowa	9.383	44	—	—
		e) Nowy Targ	5.420	09	—	—
		f) Sanok	15.920	15	—	—
		g) Stanisławów	10.386	69	—	—
		h) Tłumacz	7.176	90	—	—
	—	Dochody byłego funduszu budowy gmachu sejmowego .	1.979	42	—	—
	—	Od sprawców kradzieży jasielskiej	5.631	47½	—	—
XIX.	—	Zwroty pożyczek udzielonych na zasiewy w r. 1880 .	46	74½	—	—
	63	Dodatki do podatków	926.923	49	—	—
	—	Zwrot lokacyi fund. regul. Łęgu	—	—	679	03
	—	„ „ „ „ Gniłej Lipy . . .	—	—	11.989	71½
	—	„ z rach przenośn. składów publ. w Krakowie .	1.649	93	—	—
		Razem . .	1,377.010	70	1,415.814	44½

II.

Fundusz szkolny krajowy.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1892.

Uwaga ogólna. Rachunek wydatków sporządziła c. k. Rada szkolna krajowa.

Do tego rachunku dołącza się:

a) Wykaz należytości czynnych i biernych z lat ubiegłych, pozostałych z końcem roku 1892.

b) Wykaz należytości, uiszczeń i zaległości zaliczek, udzielonych c. k. Radom szkolnym okręgowym po koniec roku 1892.

c) Wykaz zaoszczędzeń w zasiłkach dla funduszów szkolnych okręgowych, za czas od roku 1874 do końca roku 1892.

d) Wykaz zaległych z końcem roku 1892 zaliczek, udzielonych gminom na budynki szkolne.

LW. 47.301/1893.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z r. 1892. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	razem zł.	razem ct.
		Wydatki.						
		DZIAŁ I.						
		Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych						
I.	1–3	Na pokrycie niedoboru z powodu płac nauczycieli i nauczycielek etatowych, tudzież z powodu remuneracyj dla katechetów na rok 1891/2	570.498	84½	—	—	570.498	84½
II.	4	Na mniejsze potrzeby szkolne	42.762	—	—	—	42.762	—
III.	5	„ przybory naukowe	18.525	—	—	—	18.525	—
IV.	6	„ konferencye okręgowe.	19.774	—	—	—	19.774	—
V.	7	„ biblioteki „	4.125	—	—	—	4.125	—
VI.	8	„ rozmaite wydatki	15 393	—	—	—	15.393	—
VII.	9—10	„ utrzymanie szkół nowych	1.985	54	—	—	1.985	54
VIII.	11	„ płace nauczycieli i nauczycielek nadetatowych na rok 1891/2	274 181	64	—	—	274.181	64
IX.	12	Zaliczki zwrotne dla funduszów szkolnych okręgowych	—	—	66 475	26½	66.475	26½
		Suma działu I. . .	947.245	02½	66 475	26½	1,013 720	29
		DZIAŁ II.						
		Wydatki własne krajowego funduszu szkolnego.						
X.	13—14	Substytucye	92 261	01	—	—	92.261	01
XI.	15—23	Zasiłki czasowe dla szkół, utrzymywanych przez korporacye	—	—	16 084	—	16.084	—
XII.	24	Adjuta	—	—	—	—	—	—
XIII.	25—26	Remuneracye i zapomogi	36.083	55	—	—	36.083	55
XIV.	27	„ dla inspektorów okręgowych .	2.000	—	—	—	2 000	—
XV.	28—29	Podatki i daniny	344	05½	—	—	344	05½
XVI.	30	Koszta podróży i dyety	1.000	—	—	—	1.000	—
XVII.	31—33	Dodatki pięcioletnie	171.231	72	—	—	171.231	72
XVIII.	34	Dodatek do funduszu emerytalnego . . .	12.800	—	—	—	12 800	—
XIX.	35	Emerytury	—	—	4.242	91	4.242	91
XX.	36—66	Dary z łaski	4.765	26½	—	—	4.765	26½
XXI.	67—69	Potrzeby szkół ogólnej natury	7.256	—	—	—	7.256	—
XXII.	70	Przebieżne wydatki	28.052	88½	—	—	28.052	88½
XXIII.	71—72	Zasiłki na budowę szkół	—	—	23.600	—	23 600	—
		Suma działu II. . .	355 794	48½	43.926	91	399.721	39½
		Do tego suma działu I. . .	947.245	02½	66.475	26½	1,013.720	39
		Ogólna suma wydatków.	1,303.039	51	110.402	17½	1,413.441	68½

szkolny krajowy.

Kwota preliminowana według ustawy z dnia 28. marca 2. i 4. kwietnia 1892.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
									—	—	—	—
593.101	—	593.101	22.602	—	—	—	22.602	—	—	—	—	—
43.197	—	43.197	435	—	—	—	435	—	—	—	—	—
18.525	—	18.525	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19.774	—	19.774	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4.125	—	4.125	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—
15.447	—	15.447	54	—	—	—	54	—	—	—	—	—
7 390	—	7.390	5.405	—	—	—	5.405	—	—	—	—	—
284.226	—	284.226	10.044	—	—	—	10.044	—	—	—	—	
—	20.000	20.000	—	—	—	46.475	—	46 475	—	—	—	—
985.785	20.000	1,005.785	38.540	—	—	46 475	38.540	46.475	—	—	—	—
46.490	—	46.490	—	—	45.771	—	—	45.771	—	—	1.017	55
—	16 084	16.084	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39.800	—	39 800	3.716	—	—	—	3.716	—	—	—	551	50
2.000	—	2.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
650	—	650	306	—	—	—	306	—	—	—	—	—
1.000	—	1.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
196.652	—	196.652	25.420	—	—	—	25.420	—	—	—	3.420	94½
12 800	—	12.800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	5.000	5.000	—	757	—	—	757	—	—	—	232	75
5.073	—	5.073	308	—	—	—	308	—	—	—	200	32½
7.256	—	7.256	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12.324	—	12.324	—	—	15.729	—	—	15.729	—	—	38	0
—	23.800	23.800	—	200	—	—	200	—	—	—	200	—
324.045	44.884	368.929	29.750	957	61.500	—	30.707	61.500	—	—	5.661	37
985.785	20.000	1,005.785	38.540	—	—	46.475	38.540	46.475	—	—	—	—
1,309 830	64.884	1,374.714	68.290	957	61.500	46.475	69.247	107.975	—	—	5.661	37
								38.728				

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z r. 1892. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	razem zł.	razem ct.
		Dochody.						
I.	1—12	Odsetki od kapitałów	13.266	64	—	—	13.266	64
II.	13—17	Dochody z dóbr, realności i innych praw . .	174	57	—	—	174	57
III.	18—20	Dodatki	52	50	—	—	52	50
IV.	21	Zysk ze sprzedaży książek szkolnych . .	2.835	—	—	—	2.835	—
V.	22	Zapisy i darowizny	—	—	—	—	—	—
VI.	23	Taksy od spadków	9.485	15	—	—	9.487	25
VII.	24—28	Rozmaite wpływy	98.807	60½	—	—	98.807	60½
VIII.	29	Dodatek z c. k. Skarbu Państwa . . .	54.943	—	—	—	54.943	—
IX.	30	Zwrot zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne	9.672	21	—	—	9.672	21
—	—	Dodatek z funduszu krajowego	1,224.205	01	—	—	1,224.205	01
		Suma dochodów rzeczywistych, budżetem objętych	1,413.441	68½	—	—	1,413.441	68½

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1892.

Stan czynny.

Należytości czynne: *a*) z lat ubiegłych (zob. aleg. a) str. 322) 329.496 zł. 78½ ct.
b) z roku bieżącego . . . . 134.598 „ 11½ „ 464.094 zł. 90 ct.

Stan bierny.

Należytości bierne: *a*) z lat ubiegłych (zob al. *a*) str. 322) . . . . . — „ — „
b) z roku bieżącego . . . . . 5.661 zł. 37 ct. 5.661 „ 37 „

Czysty stan czynny 458.433 zł. 53 ct.

szkolny krajowy.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 28. marca 2. i 4 kwietnia 1892.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
14.117	—	14.117	850	—	—	—	850	—	885	04	—	—
171	—	171	—	—	4	—	—	4	1	57½	—	—
530	—	530	478	—	—	—	478	—	504	—	—	—
2.835	—	2.835	—	—	—	—	—	—	—		—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—
9.000	—	9.000	—	—	485	—	—	485	3.917	05	—	—
96.362	—	96.362	—	—	2.446	—	—	2.446	110.410	45	—	—
54.943	—	54.943	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15.000	—	15.000	5.328	—	—	—	5.328	—	18.880	—	—	—
1,181.756	—	1.191.756	—	—	42.449	—	—	42.449	—	—	—	—
1,374 714	—	1,374.714	6.656	—	45.384	—	6.656	45.384	134.598	11½	—	—
								38.728				

Uwaga. Wydatki większe od budżetu o . . . . . 38.727 zł. 68½ ct.
Dochody (nieuwzględniając dotacyi z funduszu krajowego) mniejsze o . . 3.719 „ 22½ „
Wynik zatem w ogóle nie korzystniejszy od budżetu o . . . 42.446 zł. 91 ct.

Wydatki. Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892 zł.	Wydatki w r. 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 28. marca, 2. i 4. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
		Dział I.			
I.		**Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych.**			
	1	Na pokrycie niedoboru z powodu płac i dodatków na pomieszkanie dla nauczycieli i nauczycielek etatowych	500.763	19½	500.835
	2	Na pokrycie niedob. na płace stałych nauczycieli religii 52.344 zł. — ct. i na remuneracye za udzielanie nauki religii 17.329 „ 65 „	69.673	65	92 204
	3	Na częściowe pokrycie płac nauczycieli szkół w Tyczynie, Jaśliskach, Brzozowie i Radymnie, odsetki od kapitału legowanego przez ś. p. biskupa Betańskiego a wcielonego do majątku zarodowego krajowego funduszu szkolnego po 15 zł. 60 ct. . .	62	—	62
		Suma rubryki I. . .	570.498	84½	593.101
II.	4	**Na mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe**	42.762	—	43.197
III.	5	**Na przybory naukowe**	18.525	—	18.525
IV.	6	**Na konferencye okręgowe**	19.774	—	19.774
V.	7	**Na biblioteki okręgowe**	4.125	—	4.125
VI.	8	**Na rozmaite wydatki**	15.393	—	15.447

szkolny krajowy. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
72	—	*Do rubryki I. poz. 1.* Wydatek mniejszy o 71 zł. 80½ ct. z powodu niepobrania należytości do końca grudnia 1892.	—	—	—	—
22.530	—	*Do rubryki I. poz. 2.* Wydatek mniejszy o 22.530 zł. 35 ct. ponieważ w wielu szkołach nieustanowiono jeszcze dla braku kandydatów stałych nauczycieli religii, lecz pornczono udzielanie nauki religii tymczasowo zastępcom za wynagrodzeniem 60% płacy stałego nauczyciela.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
22.602	—		—	—	—	—
435	—	*Do rubryki II. poz. 4.* Wydatek mniejszy o 435 zł. z powodu niepobrania należytości.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	...	—
54	—	*Do rubryki VI. poz. 8.* Wydatek mniejszy o 54 zł. z powodu jak przy rubryce II.	—	—	—	—

Wydatki. Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892 zł.	Wydatki w r. 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 28. marca, 2. i 4. kwietnia 1892. zł.
VII.		**Na utrzymanie szkół nowych.**			
	9	Na utrzymanie 78 szkół nowych dnia 1. września 1891 w życie wejść mających a w preliminarzach okręgowych nieuwzględnionych .	981	30	4.890
	10	Na utrzymanie 50 szkół, które mają być zorganizowane i wejść w życie 1. września 1892	1.004	24	2.500
		Suma rubryki VII. . .	1.985	54	7.390
VIII.	11	**Na płace i dodatki na pomieszkania dla nauczycieli i nauczycielek nadetatowych na rok 1891|2**	274.181	64	284.226
IX.	12	**Zaliczki zwrotne dla funduszów szkolnych okręgowych** (*Nadzwyczajne*)	*66.475*	*26½*	*20.000*
		Dział II. **Wydatki własne krajowego funduszu szkolnego.** **Substytucye.**			
X.	13	Na wynagrodzenie dla nauczycieli i nauczycielek za godziny nadobowiązkowe	82.450	15	39.718
	14	Na zastępstwo nauczycieli i nauczycielek nie pełniących obowiązków wskutek choroby lub innych przyczyn	9.810	86	6.772
		Suma rubryki X. . .	92.261	01	46.490

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
3.909	—	*Do rubryki VII. poz. 9.* Wydatek mniejszy o 3.908 zł. 70 ct. z powodu, że dla niektórych, nowopowstałych szkół, nie żądały Rady szkolne okręgowe zasiłku z funduszu szkolnego krajowego, pokrywając odnośne wydatki nadwyżkami dochodów miejscowych funduszów szkolnych.	—	—	—	—
1.496	—	*Do rubryki VII. poz. 10.* Wydatek mniejszy o 1.495 zł. 76 ct. ponieważ niektóre z nowozorganizowanych szkół nie weszły w życie z dniem 1. września 1892 bądź to dla braku nauczyciela lub też budynku szkolnego.	—	—	—	—
5.405	—		—	—	—	—
10.044	—	*Do rubryki VIII. poz. 11.* Wydatek mniejszy o 10.044 zł. 36 ct. z powodu jak przy rubryce II.	—	—	—	—
—	46.475	*Do rubryki IX. poz. 12.* Wydatek większy o 46.475 zł. 26½ ct. ponieważ z powodu braku gotówki, udzielono funduszom szkolnym okręgowym na pokrycie płac nauczycieli zaliczek ogółem 48.562 zł. 26½ ct. które przypisano do zwrotu w rubr. VII. poz. 24. dochodu, resztę zaś w kwocie 17.913 „ — „ wypłacono tytułem zaliczki Radzie szkolnej miejscowej w Krakowie, i przypis tejże do zwrotu znajduje się w rubr. VII. poz. 25 dochodów.	—	—	—	—
—	42.732	*Do rubryki X. poz. 13.* Wydatek większy o 42.732 zł. 15 ct. W wielu szkołach bowiem zaprowadzono z powodu wzmagającej się frekwencyi naukę półdzienną, wskutek czego udzielono nauczycielom za nadliczbowe godziny w myśl ustawy remuneracyi, do pokrycia których przyzwolona budżetem kwota okazała się niedostateczną.	—	—	661	71
—	3.039	*Do rubryki X. poz. 14.* Wydatek większy o 3.038 zł. 86 ct. z powodu większej liczby chorych nauczycieli, zastępstwa okazały się koniecznemi.	—	—	355	84
—	45.771		—	—	1.017	55

Wydatki. Fundusz.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892 zł.	Wydatki w r. 1892 ct	Kwota preliminowana według ustawy z d. 28. marca r. i 4. kwietnia 1892. zł.
XI.		**Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye.**			
	15	Dla szkoły klasztornej PP. Benedyktynek obrządku orm. we Lwowie	3.000	—	3.000
	16	„ „ „ PP. Klarysek w Starym Sączu . . .	1.000	—	1.000
	17	„ „ „ PP. Benedyktynek obrz. łać. w Przemyślu	1.584	—	1.584
	18	„ „ żeńskiej PP. Bazylianek w Jaworowie . . .	500	—	500
	19	„ „ „ w Krakowie	2.500	—	2.500
	20	„ „ „ św. Tomasza w Krakowie	500	—	500
	21	„ „ „ Augustyanek w Krakowie	500	—	500
	22	„ „ „ w Stryju	500	—	500
	23	„ „ wyznaniowej w Brodach	6.000	—	6.000
		Suma rubryki XI. . .	16.084	—	16.084
XII.		**Adjuta.**			
	24	Dla kandydatów i kandydatek stanu nauczycielskiego . . .	—	—	—
XIII.		**Remuneracye i zapomogi.**			
	25	Remuneracye zmienne i zapomogi dla nauczycieli	13.837	—	14.000
	26	Remuneracye za naukę robót ręcznych . . : . .	22.246	55	25.800
		Suma rubryki XIII. .	36.083	55	39.800
XIV.	27	**Remuneracye dla inspektorów okręgowych**	2.000	—	2.000
XV.		**Podatki i daniny.**			
	28	Na podatki i ekwiwalenta z gruntów i realności szkolnych . .	256	64½	500
	29	Na utrzymanie budynku szkolnego w Tarnowie, będącego w części własnością krajowego funduszu szkolnego	87	41	150
		Suma rubryki XV. . .	344	05½	650
XVI.		**Koszta podróży i dyety.**			
	30	Na koszta podróży i dyety dla nauczycieli przeniesionych ze względów służbowych	1.000	—	1.000

szkolny krajowy. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
163	—	*Do rubr. XIII. poz. 25.* Wydatek mniejszy o 163 zł. z powodu niepobrania należytości.	—	—	163	—
3 553	—	*Do rubryki XIII. poz. 26.* Wydatek mniejszy o 3.553 zł. częścią z powodu niepobrania należytości, częścią z powodu, że nie we wszystkich szkołach ludowych była udzieloną nauka robót ręcznych, dla których preliminowano przypadające wynagrodzenia.	—	—	388	50
3 716	—		—	—	551	50
—	—		—	—	—	—
243	—	*Do rubryki XV. poz. 28.* Wydatek mniejszy o 243 zł. $35^1/_2$ ct. z powodu, że przypadający podatek od gruntów szkolnych tylko częściowo w tym roku uiszczony został.	—	—	—	—
63	—	*Do rubryki XV. poz. 29.* Wydatek mniejszy o 62 zł. 59 ct. ponieważ w tym roku były mniejsze wydatki na adaptacye w budynku szkolnym tarnowskim.	—	—	—	—
306	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—

Wydatki. Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892 zł.	Wydatki w r. 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 28. marca, 2. i 4. kwietnia 1892. zł.
XVII.		**Dodatki pięcioletnie.**			
	31	Dodatki dla nauczycieli do tego czasu już asygnowane . . .			142.310
	31a	Na pokrycie wydatków, spowodowanych uchwałą sejmową z 2. kwietnia 1892	171.231	72	1.425
	32	Drugie, trzecie i czwarte dodatki w r. 1892 asygnować się mające			39 699
	33	Pierwsze dodatki w roku 1892 przypadające			13.218
		Suma rubryki XVII. .	171.231	72	196.652
XVIII.		**Dodatki do funduszu emerytalnego.**			
	34	Dodatek stale systemizowany dla nauczycieli etatowych i na zaopatrzenie wdów i sierot po nauczycielach	12 800	—	12.800
XIX.		**Emerytury.**			
	35	Na emerytury dla nauczycieli, którzy utracą posadę wskutek reorganizacyi szkół. (*Nadzwyczajne*)	*4.242*	*91*	*5.000*
XX.		**Dary z łaski.**			
		a) stałe:			
	36	Kloss Franciszka	35	—	35
	37	Hołubowicz Petronela	57	75	63
	38	Klesiewicz Julia	36	—	36
	39	Dubiel Amalia	63	—	63
	40	Prokopowicz Emilia	30	—	30
	41	Mikiewicz Eleonora	20	—	20
	42	Horakowska Marya	41	68½	39
	43	Praszałowicz Marya	40	—	40
	44	Kołdrasińska Zofia	79	94	80
	45	Januszewska Wiktorya	166	66	167
	46	Elzner Karolina	—	—	80
	47	Rogozińska Józefa	40	—	40
	48	Seniów Agata	25	61½	38
	49	Nowomiejska Karolina	55	44	51
	50	Oleksinowa Julia	—	—	80
		Do przeniesienia . .	691	09	862

szkolny krajowy. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
	—	*Do rubryki XVII. poz. 31 - 33.* Wydatek mniejszy o 25 420 zł. 28 ct. częścią z powodu niepobrania należytości po koniec grudnia 1892, częścią zaś dla tego, że przypadających dodatków pięcioletnich odmówiono lub sprawa przyznania jeszcze merytorycznie załatwioną być nie mogła.	—	—	—	—
25.420	—		—	—	3.420	94½
	—		—	—		
	—		—	—		
25.420	—		—	—	3.420	94½
—	—		—	—	—	—
757	—	*Do rubryki XIX. poz. 35.* Wydatek mniejszy o 757 zł. 9 ct. częścią z powodu niepobrania należytości po koniec grudnia 1892, częścią z powodu wstrzymania dalszej wypłaty emerytur wskutek śmierci.	—	—	232	75
—	—		—	—	—	—
5	—	*Do rubryki XX. poz. 37.* Wydatek mniejszy o 5 zł. 25 ct. z powodu niepobrania należytości.	—	—	15	75
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	7	50
—	—		—	—	—	—
—	3	*poz. 42.* Wydatek większy o 2 zł. 68½ ct. z powodu wypłacenia zaległości z roku 1891.	—	—	—	—
—	—		—	—	10	—
—	—	*poz. 44.* Wydatek mniejszy o 6 ct. z powodu jak przy poz. 37.	—	—	6	72
—	—	*pos. 45.* Wydatek mniejszy o 34 ct. z powodu jak przy poz. 37.	—	—	—	—
80	—	*poz. 46.* Wydatek mniejszy o 80 zł. ponieważ dalszą wypłatę z powodu śmierci zamknięto.	—	—	—	—
—	—		—	—	10	—
13	—	*poz. 48.* Wydatek mniejszy o 12 zł. 38½ ct. z powodu jak przy poz. 37.	—	—	12	81½
—	4	*poz. 49.* Wydatek większy o 4 zł. 44 ct. z powodu jak przy poz. 42.	—	—	—	—
80	—	*poz. 50.* Wydatek mniejszy o 80 zł. z powodu jak przy poz. 46.	—	—	—	—
178	7		—	—	62	78½

Wydatki. Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892 zł.	Wydatki w r. 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 28. marca, 2. i 4. kwietnia 1892 zł.
XX.		Z przeniesienia . .	691	09	862
	51	Ferencewiczowa Agata i dwie sieroty	125	—	125
	52	Rogoszewski Jan	157	50	90
	53	Jankowska Julia	158	33	100
	54	Lang Magdalena	—	—	51
	55	Witowska Julia	64	12	51
	56	Zaczkiewicz Helena	—	—	123
	57	Czaporowska Tekła	51	24	51
	58	Kamińska Tekla	44	83½	39
	59	Lepka Eutampia	51	24	51
	60	Kruczkowski Leopold	42	50	30
	61	Gromadka Jan	40	—	40
	62	Martusiewicz Marya	80	—	80
	63	Mliko Anna	30	—	60
	64	Guzkiewicz Aniela	79	92	80
	65	Strojkowa Julia	70	—	60
	65a	Bernadzikiewiczowa Antonina	20	—	20
	65b	Fedoryńczuk Arkadya	40	—	60
	65c	Kołtko Wiktorya	60	—	60
	65d	Makarewiczowa Marya	60	—	60
	65e	Dąbrowskiego Jana trzy sieroty	44	49	60
		Razem . .	1.910	26½	2.153
	66	*b*) Dary jednorazowe	2.855	—	2.920
		Suma rubryki XX. . .	4.765	26½	5.073
XXI		**Potrzeby szkół ogólnej natury.**			
	67	Na potrzeby szkół ogólne	1.000	—	1.000
	68	Na kurs wakacyjny nauki zręczności dla nauczycieli szkół ludowych a to:			
		a) w Sokalu . . . . . 800 zł.			
		b) w Krakowie . . . . . 800 „	1.600	—	1.600
	69	Na zakupno narzędzi do nauki zręczności	4.656	—	4.656
		Suma rubryki XXI. .	7.256	—	7.256

szkolny krajowy. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
178	7		—	—	62	78½
—	—		—	—	—	—
—	68	*poz. 52.* Wydatek większy o 67 zł. 50 ct. z powodu jak przy poz. 42.	—	—	—	—
—	58	*poz. 53.* Wydatek większy o 58 zł. 33 ct. z powodu jak przy poz. 42.	—	—	—	—
51	—	*poz. 54.* Wydatek mniejszy o 51 zł. z powodu jak przy poz. 46.	—	—	—	—
—	13	*poz. 55.* Wydatek większy o 13 zł. 12 ct. z powodu jak przy poz. 42.	—	—	—	—
123	—	*poz. 56.* Wydatek mniejszy o 123 zł. z powodu jak przy poz. 46.	—	—	—	—
—	—	*poz. 57* Wydatek większy o 24 ct. z powodu preliminowania w okrągłej kwocie.	—	—	12	88
—	6	*poz. 58.* Wydatek większy o 5 zł. 83½ ct. z powodu jak przy poz. 42.	—	—	9	66
—	—	*poz. 59.* Wydatek większy o 24 ct. z powodu jak przy poz 57.	—	—	—	—
—	13	*poz. 60.* Wydatek większy o 12 zł. 50 ct. z powodu	—	—	—	—
—	—	jak przy poz. 42.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
30	—	*poz. 63.* Wydatek mniejszy o 30 zł. z powodu jak przy poz. 37.	—	—	30	—
—	—	*poz. 64.* Wydatek mniejszy o 8 ct. z powodu jak przy poz. 37.	—	—	—	—
—	10	*poz. 65.* Wydatek większy o 10 zł. z powodu jak przy	—	—	—	—
—	—	poz. 42.	—	—	—	—
20	—	*poz. 65 b)* Wydatek mniejszy o 20 zł. z powodu jak	—	—	20	—
—	—	przy poz. 37.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
16	—	*poz. 65e)* Wydatek mniejszy o 15 zł. 51 ct. ponieważ należytość tę zaasygnowano dopiero od 4. kwietnia 1892.	—	—	—	—
418	175		—	—	—	—
65	—		—	—	65	—
483	175		—	—	200	32½
308						
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—

Wydatki. Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892 zł.	Wydatki w r. 1892 ct.	Kwota preliminowana we ile ustawy z d. 28. marca. 2. i 4. kwietnia 1892. zł.
XXII.		**Przebieżne wydatki.**			
	70	Z powodu mylnych zarachowań c. k. Urzędów podatkowych . .	28.052	88½	12 324
XXIII.		**Zasiłki na budowę szkół.**			
	71	Zasiłki bezzwrotne	6.800	—	7.000
	72	„ zwrotne	16.800	—	16.800
		Suma rubryki XXIII .	*23.600*	—	*23.800*

szkolny krajowy. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	15.729	*Do rubryki XXII. poz. 70.* Wydatek większy o 15.728 zł. 88½ ct. z powodu mylnych zarachowań c. k. Urzędów podatkowych.	—	—	38	30
200	—	*Do rubryki XXIII. poz. 71.* Wydatek mniejszy o 200 zł. z powodu niepobrania udzielonego zasiłku.	—	—	200	—
—	—		—	—	—	—
200	—		—	—	*200*	—

Dochody. Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892 zł.	Dochody w r. 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 28. marca, 2. i 4. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.		**Odsetki od kapitałów.**			
	1	Od 4½% obligacyj pożyczki krajowej z roku 1883 . . .	1.826	02	1.827
		Do przeniesienia . .	1.826	02	1.827

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
		Zestawienie ogólne.				
		Z początkiem roku 1892 stan efektów wynosił . . . . . 214.741 zł. 05 ct.				
		W roku 1892 spieniężono:				
		a) 5% listy krakowsk. zakł. kred. imien wart. 4.000 zł. — ct.				
		b) 6% książ. wkładkową Bank. kraj. na . . 129 „ 65 „ 4.129 zł. 65 ct.				
		Natomiast kupiono.				
		a) $4^1/_2$% listy zast. gal. Banku krajowego imien. wart. 4.000 zł. — ct.				
		b) $4^1/_2$% oblig. gal. poż. kraj. z r. 1883 imien. wart. 600 „ — „				
		c) dolokow. na 4% książ. gal. Banku krajowego 40 „ — „				
		d) zwrot 3. raty od fun. kr. w $4^1/_2$% list. zast. galic. Tow. kred. ziem. 9.500 „ — „ 14 140 „ — „				
		Z porównania przybyło efektów imiennej wartości . . . . 10.010 „ 35 „				
		Zatem stan efektów z końcem r. 1892 wynosi imiennej wartości . . 224.751 zł. 40 ct.				
1	—	*Do poz. 1.* Dochód mniejszy w zaokrągleniu o 1 zł. ponieważ od dochodu z odsetek w kwocie . . . . . 1827 zł. — ct. potrącono za kupon bierny . . — „ 98 „ przeto czysty dochód wynosił tylko 1826 zł. 02 ct.	—	—	—	—
1	—		—	—	—	—

Dochody. Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892 zł.	Dochody w r. 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 28. marca, 2. i 4. kwietnia 1892. zł.
I.		Z przeniesienia . .	1.826	02	1.827
	2	Od 4½% obligacyj pożyczki krajowej z roku 1884 . . .	3.199	50	3.199
	3	Od 4½% obligacyj pożyczki krajowej z roku 1888 . . .	27	—	27
	4	Od 6% listów zastawnych Zakładu kredytow. ziemsk. w Krakowie	420	—	600
	5	Od 4% listów zastawnych galicyjskiego Towarz. kredyt. ziemsk. .	24	—	24
	6	Od 4½% listów zastawnych galicyjsk. Towarz. kredyt. ziemsk. .	3.771	—	3.771
	7	Od 4½% listów zastawnych galicyjskiego Banku krajowego .	517	—	356
	8	4½% od kapitału wypożyczonego funduszowi krajowemu . .	3.420	—	3.420
	9	Od 4% książeczki wkładkowej Banku krajowego	—	—	6
	10	5% od kapitałów hipotekowanych w walucie wiedeńskiej . .	10	35	23
	11	5% od kapitałów hipotekowanych w walucie polskiej . . .	—		639
	12	5% od kapitałów hipotekowanych na realnościach w Krakowie .	51	77	225
		Suma rubryki I. .	13.266	64	14.117

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct
1	—		—	—	—	—
—	1		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
180	—	*Do poz. 4.* Dochód mniejszy z powodu wylosowania i zrealizowania tychże listów na 4000 zł., które przyniosły odsetek tylko za 3 miesiące 60 zł. a doliczywszy do tego odsetki od pozostałych listów im. wartości 6.000 zł. w kwocie . . . . . 360 „ więc okazuje się rzeczywisty dochód 420 zł.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	161	*Do poz. 7.* Dochód większy o 161 zł. z powodu przykupna 4000 zł. listów Banku krajowego za wylosowane 6% listy zast. Zakładu kredyt. ziemsk. w Krakowie na 4.000 zł. poz 4. Rzeczywisty dochód z tego tytułu wynosił . . 535 zł. 50 ct. a po strąceniu za kupon bierny . 18 „ 50 „ więc czysty dochód wynosił . 517 zł. — ct.	—	—	—	—
—	—	*Do poz. 8.* Kapitał wypożyczony fund. kraj. wynosił: *a*) efektami . . . . . 94.700 zł. — ct. *b*) gotówką . . . . . 33 „ 74 „ razem . 94.733 zł. 74 ct. Na to uiszczono: w roku 1890 . 9.233 zł. 74 ct. „ 1891 . 9.500 „ — „ „ 1892 . 9.500 „ — „ 28.233 zł. 74 ct. Zaległy kapitał z końcem r. 1892 wynosi . . . . . 66.500 zł. — ct.	—	—	—	—
6	—	*Do poz. 9.* Dochód mniejszy, z powodu niepobrania w tym roku odsetek, które się kapitalizują.	—	—	—	—
13	—	*Do poz. 10. 11. 12.* Dochód mniejszy z powodu nieściągnięcia odsetek zaległych i bieżących. Urgowano do LW. 27.078/1892.	22	76½	—	—
639	—		639	16	—	—
173	—		223	11½	—	—
1.012	162		885	04	—	—
850						

Dochody. Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892 zł.	Dochody w r. 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 28. marca 2. i 4. kwietnia 1892. zł.
II.		**Dochody z dóbr, realności i innych praw.**			
	13	Czynsz z wydzierżawionych gruntów w Zagórzu	5	—	5
	14	„ z ogrodu w Dunajowie	—	71	1
	15	„ „ „ w Krukienicach	3	78	2
	16	„ „ „ w Bieczu	3	15	1
	17	„ od gminy miasta Tarnowa za wynajęcie budynku, będącego w części własnością krajowego funduszu szkolnego . . .	161	93	162
		Suma rubryki II. .	174	57	171
III.		**Dodatki.**			
	18	Od c. k. Skarbu Salin zwrot $^1/_3$ części pensyj emerytalnych nauczycieli i nauczycielek szkoły głównej panieńskiej w Wieliczce .	—	—	490
	19	Od gminy Zaleszczyki dodatek na wydatki kancelaryjne . .	—	—	14
	20	Od żydowskiej gminy Tarnowskiej dodatek na utrzymanie IV. klasy przy szkole głównej	52	50	26
		Suma rubryki III. .	52	50	530
IV.	21	**Zysk ze sprzedaży książek szkolnych**	2.835	—	2.835
V.	22	**Zapisy i darowizny**	—	—	—
VI.	23	**Taksy od spadków**	9.485	15	9.000
VII.		**Rozmaite wpływy.**			
	24	Zwrot zaliczek funduszom szkolnym okręgowym udzielonych . .	36.001	52	40.000
		Do przeniesienia . .	36.001	52	40.000

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	2	*Do poz. 15. i 16.* Dochód większy z powodu ściągnięcia należytości zaległych.	—	—	—	—
—	2		1	57½	—	—
—	—		—	—	—	—
—	4		1	57½	—	—
490	—	*Do poz. 18.* Należytość zaległa z lat dawniejszych tej pozycyi wynosi . . . . 5.079 zł. 67 ct. bieżąca za rok 1892 . . . 490 „ — „ razem . 5.569 zł. 67 ct. została w roku 1893 dla braku tytułu prawnego do ściągnięcia odpisaną. (LW. 9.244/93).	490	—	—	—
14	—	*Do poz. 19.* Dochód mniejszy, albowiem na poczet należytości nic nieuiszczono.	14	—	—	—
—	26	*Do poz. 20.* Dochód większy z powodu uiszczenia należytości z roku poprzedniego.	—	—	—	—
504	26		504	—	—	—
478						
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	485	*Do poz. 23.* Dochód większy o 485 zł. z powodu zmienności tej rubryki. Ściągnięcie zaległości urgowano do LW. 31.920/92.	3.917	05	—	—
3.998	—	*Do rubryki VII. poz. 24.* Według alegatu pod *b*), zaległość zaliczek Rad szkolnych okręgowych wynosiła z końcem roku 1891 83.201 zł. 02½ ct. W roku 1892 udzielono nowych zaliczek . . . 48.562 „ 26½ „ razem . 131.763 zł. 29 ct. Na poczet tej należytości uiszczono w roku 1892 . 36.001 „ 52 „ Zaległość zatem z końcem roku 1892 wynosi . . 95.761 zł. 77 ct. z której przypada: *a*) za lata dawniejsze po koniec roku 1891 . . . 59.723 zł. 52 ct. *b*) z roku bieżącego . . 36.038 „ 25 „ Ściągnięcie powyższej należytości urgowano odezwami do LW.: 30.104/92, 60.230/92, 65.588/92 wystosowanemi zbiorowo do c. k. Rady szkolnej krajowej i do odnośnych c. k. Starostw.	36.038	25	—	—
3.998	—		36.038	25	—	—

Dochody. Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892 zł.	Dochody w r. 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 28. marca, 2. i 4. kwietnia 1892. zł.
VII.		Z przeniesienia . .	36.001	52	40.000
	25	Zwroty wydatków innych rubryk budżetowych	23.768	42	15.200
	26	Zwroty zaliczek z lat dawniejszych miasta Krakowa, Sanoka i Tarnopola	3	34	1.150
	27	Różne nieprzewidziane	9	97	12
	28	Zwroty zaoszczędzeń w zasiłkach, danych funduszom szkolnym okręgowym za czas od roku 1874 do końca roku 1892 . . .	39.024	35½	40.000
		Suma rubryki VII. .	98.807	60½	96.362

szkolny krajowy. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z rokn bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
3.998	—		36.038	25	—	—
—	8.569	*poz.* 25. Dochód większy o 8.568 zł. 42 ct. z powodu, że dochodów tego rodzaju nigdy z góry dokładnie obliczyć nie można. Urgowano do LW. 27.078/92. W zarachowanych dochodach mieści się z tytutu zwrotu mylnych wydatków z lat ubiegłych i z roku bieżącego kwota 22.796 zł. 63 ct. a zwroty korelatywne wynosiły . 971 „ 79 „ razem jak obok . 23 768 zł. 42 ct. W należytości czynnej tej pozycyi w kwocie . . . . . 18.065 zł. 17 ct. mieści się kwota . . 17.913 „ — „ wypłacona Radzie szkolnej miejscowej w Krakowie (patrz w rubr. IX. poz. 12. wydatków).	18.065	17	—	—
1.147	—	*poz.* 26. Dochód mniejszy z powodu ściągnięcia małej kwoty na poczet należytości zaległej. Urgowano do LW. 26.907/92, 26.908/92.	—	—	—	—
2	—	*poz.* 27. Dochód mniejszy o 2 zł. z powodu niestałości dochodów tego rodzaju.	—	—	—	—
976	—	*poz.* 28. Według alegatu *c*) należytość nadebranych zasiłków wynosiła:	56.307	03	—	—
6.123	8.569	z końcem roku 1891 . . 212.954 zł. 69 ct.	110.410	45	—	—
	2.446	z tego odpisano . . . 8.069 „ $01^1/_2$ „ pozostaje . 204.885 zł. $67^1/_2$ ct. W roku 1892 udzielono zasiłków w kwocie . . 56.307 „ 03 „ razem . 261.192 zł. $70^1/_2$ ct. Na poczet tej należytości uiszczono w roku 1892 . 39.024 „ $35^1/_2$ „ Zaległość zatem z końcem roku 1892 wynosi . . 222.168 zł. 35 ct. z której przypada na zaległość *a*) z lat dawniejszych 165.861 zł. 32 ct. *b*) z roku bieżącego 56 307 „ 03 „ O przyspieszenie zwrotu tej zaległości urgowano tak c. k. Radę szkolną krajową jakoteż c. k. Rady szkolne okręg. odezwami do LW. 61.300/92.				

Dochody. Fundusz

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 28. marca 2. i 4. kwietnia 1892. zł.
VIII.	29	**Dodatek z c. k. Skarbu Państwa**	54.943	—	54.943
IX.	30	**Zwrot zaliczek gminom na budynki szkolne udzielonych** .	9.672	21	15.000
—	—	**Dodatek z funduszu krajowego**	1,224.202	91	1,181.756

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		—	—	—	—
5.328	—	*Do rubr. IX.* Dochód mniejszy o 5 328 zł. 21 ct. z powodu nieściągnięcia zaległości pomimo urgensów do LW. 24.301/92. Zaległość tych zaliczek wynosiła z końcem roku 1891 . . . 57.725 zł. 02 ct. W roku 1892 udzielono nowych zaliczek w kwocie . . . 18.900 „ — „ razem . 76.625 zł. 02 ct. Na to uiszczono w roku 1892 . 9 672 „ 02 „ Zaległość z końcem r. 1892 wynosi 66.952 zł. 81 ct. z której przypada na zaległość. *a*) z lat dawniejszych . . . 48.072 zł. 81 ct. *b*) z roku bieżącego . . . 18.880 „ — „ razem j. w. . 66.952 zł. 81 ct. (Patrz alegat d).	18.880	—	—	—
—	42.447	Dochód większy o 42 446 zł. 91 ct. ponieważ pobrano z funduszu krajowego taką kwotę, jaka okazała się potrzebną na pokrycie niedoboru. Na rok 1892 na pokrycie niedoboru preliminowano uchwałą sejmową z dnia 4. kwietnia 1892 kwotę 1,181.756.	—	—	—	—

Alegat *a*) do zamknięcia rachunku krajowego funduszu szkolnego za rok 1892.

Wykaz należytości

czynnych i biernych z lat ubiegłych, pozostałych z końcem roku 1892.

Rubryki	Poszczególnienie	Należytości czynne zł.	ct.	bierne zł.	ct.
	Wydatki	—	—	—	—
	Dochody.				
I.	Odsetki od kapitałów	2.255	69½	—	—
II.	Dochody z dóbr, realności i innych praw	2.646	09	—	—
III.	Dodatki	5.109	44	—	—
VI.	Taksy od spadków	3.092	56½	—	—
VII.	Rozmaite wpływy	268.320	18½	—	—
IX.	Zwroty zaliczek, udzielonych gminom na budynki szkolne . .	48.072	81	—	—
	Suma . .	329.496	78½	—	—

Uwaga. Oprócz powyżej wykazanej należytości czynnej, prowadzi się w ewidencyi naszych ksiąg rachunkowych pretensya do skarbu Królestwa polskiego, a względnie Rządu rosyjskiego, w sumie 232.265 złp. 22 gr., czyli 58.066 zł. 43½ ct. w. a., o której wywalczenie odbywają się od lat wielu z wymienionym rządem płonne dotychczas układy.

Alegat *b)* do zamknięcia rachunku krajowego funduszu szkolnego za rok 1892.

WYKAZ

należytości, uiszczeń i zaległości zaliczek, udzielonych c. k. Radom szkolnym okręgowym po koniec roku 1892, na pokrycie potrzeb bieżących.

Liczba porz.	Nazwa c. k. Rady szkolnej okręgowej	Należytość: zaległa zł.	ct.	bieżąca zł.	ct.	razem zł.	ct.	Uiszczono w ciągu roku 1892. zł.	ct.	Zaległość z końcem grudnia 1892. zł.	ct.	Uwagi
1	Bóbrka . . .	1.505	37	—	—	1.505	37	111	66	1.393	71	
2	Bochnia . .	—	—	6.966	13	6.966	13	3.292	83½	3.673	29½	
3	Bohorodczany.	1.196	43	2.701	21½	3.897	64½	660	91½	3.236	73	
4	Brody . . .	1.257	79	2.163	81½	3.421	60½	—	—	3.421	60½	
5	Brzesko . .	—	—	800	—	800	—	383	34½	416	65½	
6	Brzozów . .	—	—	294	30	294	30	294	30	—	—	
7	Dąbrowa . .	—	—	245	61½	245	61½	245	61½	—	—	
8	Dolina . . .	277	54½	1.578	37½	1.855	92	277	54½	1.578	37½	
9	Drohobycz .	1.721	07	1.298	51	3.019	58	755	65	2.263	93	
10	Gródek . . .	4.826	94	—	—	4.826	94	4 826	94	—	—	
11	Husiatyn . .	176	26	1.676	20	1.852	46	1.852	46	—	—	
12	Jarosław . .	4.231	64½	2.639	33	6.870	97½	—	—	6 870	97½	
13	Jaworów . .	4.609	78½	—	—	4.609	78½	—	—	4.609	78½	
14	Kamionka . .	—	—	1.248	93½	1.248	93½	469	88	779	05½	
15	Kraków (zamiej.)	3.999	58	—	—	3.999	58	1.085	71	2.913	87	
16	Kraków (miejs.)	16.625	54	—	—	16.625	54	—	—	16.625	54	
17	Krosno . . .	—	—	864	53	864	53	—	—	864	53	
18	Lwów (zamiej.) .	—	—	6.487	42½	6.487	42½	—	—	6.487	42½	
19	Mielec . . .	7.011	13½	1.149	96	8.161	09½	—	—	8.161	09½	
20	Mościska . .	—	—	1.898	74	1.898	74	—	—	1.898	74	
21	Myślenice . .	—	—	384	99	384	99	—	—	384	99	
22	Pilzno . . .	2.167	92	410	71	2.578	63	1.216	66½	1.361	96½	
23	Przemyśl . .	4.766	83½	—	—	4.766	83½	2.213	37	2.553	46½	
24	Przemyślany .	247	37½	—	—	247	37½	247	37½	—	—	
25	Rawa . . .	—	—	1.437	92	1.437	92	—	—	1.437	92	
26	Rohatyn . .	2.951	22½	291	37½	3.242	60	41	27	3.201	33	
27	Rzeszów . .	8.046	24	2.447	87	10.494	11	231	84½	10.262	26½	
28	Sanok . . .	750	89	—	—	750	89	750	89	—	—	
29	Skalat . . .	317	50	90	92	408	42	408	42	—	—	
30	Stanisławów .	453	84½	85	42½	539	27	—	—	539	27	
31	Tarnobrzeg .	1.223	52	—	—	1.223	52	124	66	1.098	86	
32	Tarnów. . .	—	—	3.616	71	3.616	71	—	—	3.616	71	
33	Tarnopol . .	9.248	62½	4.898	98	14.147	60½	12.742	65½	1.404	95	
34	Trembowla .	—	—	471	11	471	11	—	—	471	11	
35	Wadowice . .	1.500	—	—	—	1.500	—	—	—	1.500	—	
36	Zaleszczyki .	1.027	41	246	10	1.273	51	638	00½	635	50½	
37	Żółkiew . .	680	43	1.598	00½	2.278	43½	1.598	00½	680	43	
38	Żydaczów . .	1.416	79	—	—	1.416	79	—	—	1.416	79	
39	Żywiec . . .	963	33	569	07	1.532	40	1.531	50½	—	89½	
	Razem .	83 201	02½	48.562	26½	131.763	29	36.001	52	95.761	77	

Z kwoty zaległej z końcem roku 1892	95.761	zł.	77 ct.
przypada: na zaległość z lat dawniejszych . . .	59.723	„	52 „
„ „ „ z roku 1892	36.038	„	25 „
Razem jak wyżej . .	95.761	zł.	77 ct.

Alegat *c)* do zamknięcia rachunku krajowego funduszu szkolnego za rok 1892.

WYKAZ

zaoszczędzeń w zasiłkach dla funduszów szkolnych okręgowych za czas od roku 1874 do końca roku 1892, ułożony na podstawie zamknięć rachunkowych 74 Rad szkolnych okręgowych, sporządzonych przez Radę szkolną krajową

Liczba porz.	Nazwa c. k. Rady szkolnej okręgowej	Należytość: zaległa z końcem roku 1891. zł.	ct.	bieżąca za rok 1892. zł.	ct.	razem zł.	ct.	Odpisano w r. 1892. zł.	ct.	Uiszczono w r. 1892. zł.	ct.	Pozostała zaległość z końcem roku 1892 zł.	ct.	Uwagi
1	Biała . . .	1.114	23½	186	99½	1.301	23	—	—	1.114	23½	186	99½	
2	Bóbrka . . .	—	—	17	42½	17	42½	—	—	—	—	17	42½	
3	Bochnia . .	17.642	97½	—	—	17.642	97½	154	26½	—	—	17.488	71	
4	Bohorodczany.	206	55	—	—	206	55	—	—	—	—	206	55	
5	Borszczów . .	1.326	07	1.005	59	2.331	66	—	—	1.326	07	1.005	59	
6	Brody . . .	437	96	35	05	473	01	—	—	—	—	473	01	
7	Brzesko . .	1	34	6	69	8	03	—	—	—	—	8	03	
8	Brzeżany . .	21	66	708	91	730	57	—	—	21	66	708	91	
9	Brzozów . .	1.143	23	243	83	1.387	06	—	—	1.143	23	243	83	
10	Buczacz . .	8	30	27	65½	35	95½	—	—	8	30	27	65½	
11	Chrzanów . .	2.523	54½	5	44½	2.528	99	—	—	1.196	38	1.332	61	
12	Cieszanów. .	533	04½	791	90	1.324	94½	426	63	106	41½	791	90	
13	Czortków . .	77	45	68	68	146	13	—	—	77	45	68	68	
14	Dąbrowa . .	524	63	65	27	589	90	—	—	524	63	65	27	
15	Dobromil . .	1	49	27	42	28	91	—	—	1	49	27	42	
16	Dolina . . .	83	27	11	41	94	68	—	—	—	—	94	68	
17	Drohobycz. .	16.962	87½	4.015	96½	20.978	84	—	—	—	—	20.978	84	
18	Gorlice . . .	637	07½	93	75½	730	83	—	—	637	07½	93	75½	
19	Gródek . . .	5.254	42	4.077	10½	9.331	52½	—	—	551	87	8 779	65½	
20	Grybów . .	1.029	45	—	—	1.029	45	—	—	1.029	45	—	—	
21	Horodenka .	2.724	68½	3.696	02	6.420	70½	—		2.724	68½	3.696	02	
22	Husiatyn . .	1.383	78	1.362	45	2.746	23	—	—	1.383	78	1.362	45	
23	Jarosław . .	5.407	27	—	—	5.407	27	3.465	45	—	—	1.941	82	
24	Jasło . . .	226	05½	—	—	226	05½	—	—	226	05½	—	—	
25	Jaworów . .	13.313	70	257	84	13.571	54	2.170	44½	—	—	11.401	09½	
26	Kałusz . . .	1.317	42	7	98	1.325	40	—	—	29	59	1.295	81	
27	Kamionka . .	14	16½	—	—	14	16½	—	—	14	16½	—	—	
28	Kolbuszowa .	350	01	310	76	660	77	—	—	350	01	310	76	
29	Kołomyja . .	2.385	87½	633	63½	3.019	51	—	—	—	—	3.019	51	
30	Kosów . . .	5	02	150	90	155	92	—	—	5	02	150	90	
31	Kraków (zamiej.)	1.205	15½	98	03	1.303	18½	—	—	1.205	15½	98	03	
32	Krosno . . .	1.170	59	109	62	1.280	21	—	—	1.170	59	109	62	
33	Limanowa . .	386	85	17	04	403	89	—	—	386	85	17	04	
34	Lisko . . .	1.281	87	4.098	33½	5 380	20½	—	—	1.281	87	4.098	33½	
35	Lwów (zamiej.) .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
36	Łańcut . . .	458	28	5	90	464	18	215	42½	242	85½	5	90	
37	Mielec . . .	1.372	95	607	53½	1.980	48½	—	—	435	04	1.545	44½	
38	Mościska . .	139	63	51	41	191	04	—	—	—	—	191	04	
39	Myślenice . .	830	08	10	61	840	69	—	—	830	08	10	61	
40	Nadwórna . .	774	18	596	17	1.370	35	464	37	309	81	596	17	
41	Nisko . . .	528	66½	51	72½	580	39	—	—	528	66½	51	72½	
42	Nowy Sącz .	971	80	—	—	971	80	—	—	775	30	196	50	
43	Nowy Targ .	3.091	26	4.562	87	7.654	13	—	—	3.091	26	4.562	87	
44	Pilzno . . .	1.588	26½	285	67½	1.873	94	—	—	—	—	1.873	94	
	Do przeniesienia	90.457	12½	28.303	60	118.760	72½	6.896	58½	22.729	03½	89.135	10½	

Liczba porz.	Nazwa c. k. Rady szkolnej okręgowej	Należytość: zaległa z końcem roku 1891. zł.	ct.	bieżąca za rok 1892. zł.	ct.	razem zł.	ct.	Odpisano w r. 1892. zł.	ct.	Uiszczooo w r. 1892. zł.	ct.	Pozostała zaległość z końcem roku 1892. zł.	ct.	Uwagi
	Z przeniesienia .	90.457	12½	28.303	60	118.760	72½	6.896	58½	22.729	03½	89.135	10½	
45	Podhajce . .	—	—	1.399	90	1.399	90	—	—	—	—	1.399	90	
46	Przemyśl . .	982	25	4.217	15½	5.199	40½	—	—	982	25	4.217	15½	
47	Przemyślany .	1	31	1.565	94½	1.567	25½	—	—	—	—	1.567	25½	
48	Rawa . . .	71	21	34	78	105	99	—	—	—	—	105	99	
49	Rohatyn . .	2.622	65½	—	—	2.622	65½	821	87	—	—	1.800	78½	
50	Ropczyce . .	1.942	79	2.008	07	3.950	86	—	—	1.942	79	2.008	07	
51	Rudki . . .	1	25	1.705	48½	1.706	73½	—	—	1	25	1.705	48½	
52	Rzeszów . .	379	88½	—	—	379	88½	—	—	379	88½	—	—	
53	Sambor. . .	4.092	52	481	89	4.574	41	—	—	578	73	3.995	68	
54	Sanok . . .	4.137	59	1.830	79½	5.968	38½	—	—	1.471	09½	4.497	29	
55	Skałat . . .	286	94½	542	68	829	62½	—	—	286	94½	542	68	
56	Śniatyn . .	2.001	26	632	40	2.633	66	—	—	2.001	26	632	40	
57	Sokal . . .	7	55	—	—	7	55	—	—	—	—	7	55	
58	Stanisławów .	530	95	—	—	530	95	—	—	530	95	—	—	
59	Staremiasto .	1.863	27	2.459	03½	4.322	30½	—	—	1.863	27	2.459	03½	
60	Stryj . . .	38.907	44	1.157	93	40.065	37½	—	—	2.679	—	37.386	37½	
61	Tarnobrzeg .	—	—	79	95	79	95	—	—	—	—	79	95	
62	Tarnopol . .	25.645	40	3.410	72½	29.056	12½	—	—	—	—	29.056	12½	
63	Tarnów . . .	8.308	80	—	—	8.308	80	—	—	17	23	8.291	57	
64	Tłumacz . .	969	49	1.444	27½	2.413	76½	282	46	687	03	1.444	27½	
65	Trembowla .	1.092	86	342	24	1.435	10	—	—	—	—	1.435	10	
66	Turka . . .	6	24	1.171	17	1.177	41	—	—	6	24	1.171	17	
67	Wieliczka . .	364	11	25	43	389	54	—	—	364	11	25	43	
68	Wadowice . .	9.045	25½	—	—	9.045	25½	34	98½	—	—	9.010	27	
69	Zaleszczyki .	1.184	05½	1.098	40	2.282	45½	—	—	1.184	05½	1.092	40	
70	Zbaraż . . .	33	37	499	65½	533	02½	—	—	33	37	499	65½	
71	Złoczów . .	14.143	10	68	67	14.211	77	—	—	485	16	13.726	61	
72	Żółkiew . .	1.602	08½	—	—	1.602	08½	33	11½	253	15½	1.315	81½	
73	Żydaczów . .	908	78½	405	11	1.313	89½	—	—	547	54½	766	35	
74	Żywiec . . .	1.365	13½	1.421	74	2.786	87½	—	—	—	—	2.786	87½	
	Razem .	212.954	69	56.307	03	269.261	72	8.069	01½	39.024	35½	222.168	35	

Z kwoty zaległej z końcem roku 1892	222.168 zł.	35 ct.
przypada: na zaległość z lat dawniejszych . . .	165.861 „	32 „
„ „ „ z roku 1892	56.307 „	03 „
Razem jak wyżej . .	222.168 zł.	35 ct.

Alegat *d)* do zamknięcia rachunku krajowego funduszu szkolnego za rok 1892.

WYKAZ

zaległych z końcem roku 1892 zaliczek, udzielonych gminom na budynki szkolne.

Powiat	Liczba porządkowa	Nazwa gminy		Należytość do spłaty zł.	ct.	Spłacono w r. 1892. zł.	ct.	Należytość pozostała z końcem r. 1892 zł.	ct.
Sambor	1	Barańczyce	gmina	200	—	—	—	200	—
Nowy Sącz	2	Bartków i Posadowa	„	80	—	20	—	60	—
Brzozów	3	Bartkówka	„	240	—	30	—	210	—
Wadowice	4	Barwałd	„	1.500	—	—	—	1.500	—
Sanok	5	Bazanówka	„	180	—	—	—	180	—
Sambor	6	Bereźnica szl. i rust.	„	270	—	—	—	270	—
Brzesko	7	Biesiadki i Zerków	„	800	—	—	—	800	—
Cieszanów	8	Bibale	„	200	—	50	—	150	—
Rudki	9	Błożew dolna	„	80	—	10	—	70	—
Stanisławów	10	Błudniki	„	140	—	—	—	140	—
Brody	11	Boratyn	„	150	—	60	—	90	—
Bóbrka	12	Bóbrka	miasto	50	—	50	—	—	—
Ropczyce	13	Brzezina	gmina	200	—	40	—	160	—
Kolbuszowa	14	Brzostowa góra	„	140	—	20	—	120	—
Łańcut	15	Brzoza królewska	„	140	—	35	—	105	—
Łańcut	16	Brzoza królewska	„	180	—	20	—	160	—
Bóbrka	17	Bukowina	„	200	—	40	—	160	—
Rudki	18	Burcze	„	200	—	40	—	160	—
Sambor	19	Burczyce	„	70	—	—	—	70	—
Kamionka	20	Busk	„	200	—	100	—	100	—
Staremiasto	21	Busowisko	„	180	—	20	—	160	—
Przemyśl	22	Buszkowice	„	140	—	120	—	20	—
Jaworów	23	Cetula	„	160	—	20	—	140	—
Jarosław	24	Chłopice	„	200	—	—	—	200	—
Horodenka	25	Chocimierz	„	250	—	100	—	150	—
Przemyśl	26	Chodnowice	„	180	—	20	—	160	—
Nisko	27	Cholewiana góra	„	240	—	40	—	200	—
Mościska	28	Chorośnica	„	350	—	—	—	350	—
Borszczów	29	Chudyjowce	„	200	—	20	—	180	—
Grybów	30	Cieniawa	„	500	—	50	—	450	—
Jarosław	31	Cieszacin wielki	„	160	—	40	—	120	—
Bochnia	32	Cikowice	„	400	—	—	—	400	—
Kolbuszowa	33	Cmolas	„	200	—	20	—	180	—
Sambor	34	Czaple	„	120	—	—	—	120	—
Skałat	35	Czerniszówka	„	70	—	10	—	60	—
Lwów	36	Czerepin	„	120	—	30	—	90	—
Sambor	37	Czukiew	„	1.000	—	—	—	1.000	—
Stryj	38	Daszawa	„	300	—	50	—	250	—
Dąbrowa	39	Dąbrowa	„	830	65½	207	70	622	95½
Sanok	40	Dąbrówka	„	350	—	50	—	300	—
Łańcut	41	Dembno	„	120	—	60	—	60	—
Brzesko	42	Dembno	„	140	—	20	—	120	—
Łańcut	43	Dębina	„	40	—	22	25	17	75
Zbaraż	44	Dobromirka	„	240	—	—	—	240	—
Nadwórna	45	Dora	„	150	—	30	—	120	—
Żółkiew	46	Doroszów wielki	„	200	—	40	—	160	—
Brody	47	Dubie	„	150	—	30	—	120	—
Stanisławów	48	Dubowa z Dechową	„	160	—	40	—	120	—
		Do przeniesienia .		12.370	65½	1.554	95	10.815	70½

Powiat	Liczba porządkowa	Nazwa gminy		Należytość do spłaty zł.	ct.	Spłacono w r. 1892. zł.	ct.	Należytość pozostała z końcem r. 1892 zł.	ct.
		Z przeniesienia .		12.370	65½	1.554	95	10.815	70½
Sanok	49	Dudyńce	gmina	140	—	20	—	120	—
Czortków	50	Dzuryn	„	1.200	—	—	—	1.200	—
Borszczów	51	Dzwiniaczka	„	600	—	—	—	600	—
Sanok	52	Falejówka z Raczkową	„	200	—	—	—	200	—
Skałat	53	Faszczówka	„	100	—	50	—	50	—
Lwów	54	Ganczary	„	100	—	50	—	50	—
Łańcut	55	Gedlarowa	„	120	—	30	—	90	—
Sanok	56	Głębokie	„	120	—	20	—	100	—
Bochnia	57	Gerczyce	„	240	—	30	—	210	—
Lwów	58	Głuchowice ad Gaje	„	210	—	30	—	180	—
Wieliczka	59	Gotkowice	„	800	—	—	—	800	—
Ropczyce	60	Góra ropczycka	„	180	—	20	—	160	—
Brzozów	61	Górki	„	180	—	20	—	160	—
Bochnia	62	Grabie	„	200	—	40	—	160	—
Przemyśl	63	Grochowce	„	300	—	50	—	250	—
Zaleszczyki	64	Gródek	„	500	—	—	—	500	—
Nisko	65	Gwoździec i Cisowlas	„	1.500	—	—	—	1.500	—
Kolbuszowa	66	Hadykówka	„	600	—	—	—	600	—
Przemyśl	67	Hermanowice	„	100	—	—	—	100	—
Zbaraż	68	Hnilice wielkie	„	1.500	—	—	—	1.500	—
Zbaraż	69	Hniliczki	„	300	—	60	—	240	—
Złoczów	70	Hodów	„	180	—	60	—	120	—
Zaleszczyki	71	Hołowczyńce	„	135	—	—	—	135	—
Zaleszczyki	72	Hołowczyńce	„	70	—	—	—	70	—
Staremiasto	73	Hołowiecko	„	270	—	30	—	240	—
Husiatyn	74	Husiatyn	„	320	—	80	—	240	—
Kolbuszowa	75	Huta przedborska	„	80	—	10	—	70	—
Stanisławów	76	Jamnica	„	105	—	—	—	105	—
Nisko	77	Jarocin	„	120	—	30	—	90	—
Brzozów	78	Jasienica	„	180	—	20	—	160	—
Brzesko	79	Jasień	„	100	—	100	—	—	—
Krosno	80	Jaszczew	„	240	—	40	—	200	—
Jaworów	81	Jazów nowy	„	180	—	40	—	140	—
Sanok	82	Jędruszkowce	„	200	—	20	—	180	—
Sanok	83	Jurowce	„	200	—	40	—	160	—
Wadowice	84	Izdebnik	„	100	—	100	—	—	—
Złoczów	85	Kalne	„	135	—	15	—	120	—
Nadwórna	86	Kamienne	„	200	—	40	—	160	—
Lwów	87	Kamienopol	„	150	—	—	—	150	—
Tarnów	88	Klikowa	„	50	—	50	—	—	—
Bochnia	89	Kłaj	„	240	—	30	—	210	—
Cieszanów	90	Kobielnica ruska	„	84	46	—	—	84	46
Wieliczka	91	Kobierzyn	„	240	—	40	—	200	—
Staremiasto	92	Kobło stare	„	160	—	—	—	160	—
Kolbuszowa	93	Kolbuszowa	„	420	—	70	—	350	—
Strzyżów	94	Konieczkowa	„	520	—	50	—	200	—
Kolbuszowa	95	Kosowa	„	600	—	—	—	600	—
Sanok	96	Kostarowce	„	180	—	60	—	120	—
Zbaraż	97	Korszyłówka	„	150	—	50	—	100	—
Przemyśl	98	Kosienice	„	180	—	30	—	150	—
Tarnów	99	Kowalowa	„	250	—	100	—	150	—
Lwów	100	Kozielniki	„	140	—	40	—	100	—
Jaworów	101	Krakowiec	miasto	180	—	30	—	150	—
		Do przeniesienia .		27.650	11½	3.149	95	24 500	16½

Powiat	Liczba porządkowa	Nazwa gminy		Należytość do spłaty zł.	ct.	Spłacono w r. 1892. zł.	ct.	Należytość pozostała z końcem r. 1892 zł.	ct.
		Z przeniesienia .		27 650	11½	3.149	95	24.500	16½
Rzeszów	102	Krasne	gmina	80	—	10	—	70	—
Rzeszów	103	Krasne	„	160	—	20	—	140	—
Lwów	104	Krasów	„	60	—	20	—	40	—
Dobromil	105	Kreców	„	160	—	20	—	140	—
Złoczów	106	Kropiwna i Uhorce	„	240	—	30	—	210	—
Rzeszów	107	Krzaczkowa	„	320	—	80	—	240	—
Sambor	108	Krużyki	„	180	—	20	—	160	—
Lwów	109	Krotoszyn	„	232	—	58	—	174	—
Myślenice	110	Krzyszkowice	„	300	—	100	—	200	—
Bochnia	111	Książnice	„	200	—	20	—	180	—
Lwów	112	Kulparków	„	360	—	50	—	310	—
Bochnia	113	Kierlikówka z Ujazdem i Rdzawa	„	180	—	—	—	180	—
Mościska	114	Lacka wola	„	150	—	—	—	150	—
Dobromil	115	Lacko	„	70	—	10	—	60	—
Gródek	116	Leśniowice	„	200	—	—	—	200	—
Lisko	117	Leszczowate	„	600	—	60	—	540	—
Bochnia	118	Leszczyna	„	800	—	—	—	800	—
Łańcut	119	Leżajsk	„	1.500	—	100	—	1.400	—
Grybów	120	Lipnica wielka	„	150	—	30	—	120	—
Łańcut	121	Łańcut	miasto	400	—	400	—	—	—
Brzesko	122	Łęki	gmina	180	—	20	—	160	—
Brzesko	123	Łęki	„	1.500	—	—	—	1.500	—
Nadwórna	124	Łojowa	„	120	—	15	—	105	—
Brzesko	125	Łoniowa	„	800	—	—	—	800	—
Jarosław	126	Łowce	„	120	—	—	—	120	—
Tarnopol	127	Magdalówka	„	360	—	120	—	240	—
Nadwórna	128	Majdan górny	„	200	—	40	—	160	—
Złoczów	129	Majdan gołogórski	„	80	—	40	—	40	—
Przemyślany	130	Majdan lipowiecki	„	270	—	30	—	240	—
Jarosław	131	Makowisko	„	200	—	40	—	160	—
Rzeszów	132	Malawa	„	1.000	—	—	—	1.000	—
Lisko	133	Monasterzec z Łukawicą	„	200	—	40	—	160	—
Nowy Sącz	134	Marcinkowice	„	80	—	20	—	60	—
Borszczów	135	Michałków	„	105	—	15	—	90	—
Borszczów	136	Mielnica	„	240	—	30	—	210	—
Brzesko	137	Milówka	„	500	—	—	—	500	—
Bóbrka	138	Mołotów z Demidowem	„	120	—	40	—	80	—
Mościska	139	Mościska	„	250	—	250	—	—	—
Lwów	140	Mostki	„	180	—	30	—	150	—
Staremiasto	141	Mszaniec	„	180	—	20	—	160	—
Mościska	142	Myślatycze	„	250	—	50	—	200	—
Skałat	143	Mysłowa	„	60	—	60	—	—	—
Tarnopol	144	Myszkowice	„	200	—	—	—	200	—
Nadwórna	145	Nadwórna	„	867	40	227	40	640	—
Zaleszczyki	146	Nagorzany	„	280	—	40	—	240	—
Lwów	147	Nawarya	„	200	—	—	—	200	—
Bochnia	148	Nieszkowice	„	240	—	—	—	240	—
Sambor	149	Nowoszyce	„	160	—	20	—	140	—
Chrzanów	150	Oklesna	„	1.500	—	—	—	1.500	—
Tłumacz	151	Okniany	„	170	—	30	—	140	—
Tłumacz	152	Okniany	„	80	—	10	—	70	—
Bochnia	153	Olchowa	„	180	—	20	—	160	—
Horodenka	154	Olchowiec	„	270	—	30	—	240	—
		Do przeniesienia .		45.134	51½	5.415	35	39.719	16½

Powiat	Liczba porządkowa	Nazwa gminy		Należytość do spłaty zł.	ct.	Spłacono w r. 1892. zł.	ct.	Należytość pozostała z końcem r. 1892 zł.	ct.
		Z przeniesienia .		45.134	51½	5.415	35	39.719	16½
Cieszanów	155	Oleszyce	gmina	400	—	100	—	300	—
Cieszanów	156	Oleszyce stare	„	200	—	100	—	100	—
Sambor	157	Ortyniec	„	150	—	—	—	150	—
Myślenice	158	Osielec	„	200	—	50	—	150	—
Ropczyce	159	Ostrów	„	180	—	60	—	120	—
Łańcut	160	Ostrów	„	160	—	20	—	140	—
Brzozów	161	Pawłokoma	„	175	—	25	—	150	—
Kołomyja	162	Peczeniżyn	miasto	160	—	20	—	140	—
Złoczów	163	Pietrzyce	gmina	80	—	20	—	60	—
Bochnia	164	Pierzchów	„	200	—	20	—	180	—
Borszczów	165	Piłatkowce	„	80	—	—	—	80	—
Sanok	166	Pisarowice	„	240	—	30	—	210	—
Zborów	167	Pleśniany	„	135	—	15	—	120	—
Przemyśl	168	Pleszowice	„	100	—	20	—	80	—
Nadwórna	169	Pniów	„	160	—	20	—	140	—
Stanisławów	170	Pobereże	„	400	—	100	—	300	—
Kamionka	171	Poburzany	„	160	—	—	—	160	—
Lwów	172	Podborce	„	150	—	100	—	50	—
Lwów	173	Polanka	„	180	—	30	—	150	—
Złoczów	174	Pomorzany	„	180	—	30	—	150	—
Buczacz	175	Porchowa	„	180	—	180	—	—	—
Lisko	176	Paraż	„	180	—	20	—	160	—
Brzesko	177	Porąbka	„	400	—	—	—	400	—
Krosno	178	Potok	„	160	—	—	—	160	—
Kolbuszowa	179	Przedbórz	„	160	—	—	—	160	—
Brzozów	180	Przedmieście dynowskie	„	180	—	20	—	160	—
Złoczów	181	Przewłoczna	„	180	—	30	—	150	—
Rzeszów	182	Przybyszówka	„	210	—	—	—	210	—
Brzozów	183	Przysietnica	„	180	—	20	—	160	—
Brzozów	184	Przysietnica	„	300	—	60	—	240	—
Nisko	185	Przyszów kameralny	„	80	—	—	—	80	—
Ropczyce	186	Pstrągowa	„	500	—	50	—	450	—
Ropczyce	187	Pstrągowa	„	900	—	—	—	900	—
Lwów	188	Pustomyty	„	60	—	20	—	40	—
Myślenice	189	Raba	„	105	—	15	—	90	—
Mościska	190	Radenice	„	210	—	30	—	180	—
Jarosław	191	Radymno	„	500	—	—	—	500	—
Kamionka	192	Radziechów	„	93	38	93	38	—	—
Sambor	193	Rajtarowice	„	150	—	30	—	120	—
Sambor	194	Rajtarowice	„	500	—	—	—	500	—
Łańcut	195	Rakszawa	„	200	—	20	—	180	—
Dolina	196	Reszniate	„	200	—	80	—	120	—
Ropczyce	197	Ropczyce	„	2.000	—	—	—	2.000	—
Skałat	198	Rosochowaciec	„	180	—	20	—	160	—
Lisko	199	Równia	„	200	—	40	—	160	—
Dolina	200	Rożniatów	„	300	—	—	—	300	—
Mielec	201	Ruda	„	120	—	20	—	100	—
Żywiec	202	Rychwałd	„	200	—	—	—	200	—
Rudki	203	Ryczychów	„	160	—	20	—	140	—
Gorlice	204	Rzepiennik stary	„	250	—	50	—	200	—
Wieliczka	205	Rzeszotary	„	1.200	—	—	—	1.200	—
Jaworów	206	Semerówka	„	180	—	20	—	160	—
Nadwórna	207	Sadzawka	„	180	—	—	—	180	—
		Do przeniesienia .		59.422	89½	7.013	73	52.409	16½

Powiat	Liczba porządkowa	Nazwa gminy	Należytość do spłaty zł.	ct.	Spłacono w r. 1892. zł.	ct.	Należytość pozostała z końcem r. 1892 zł.	ct.
		Z przeniesienia .	59.422	89½	7.013	73	52.409	16½
Lwów	208	Siedliska ad Tołszczew gmina	210	—	30	—	180	—
Tarnów	209	Siemiechów „	500	—	—	—	500	—
Sanok	210	Siemuszowa „	200	—	—	—	200	—
Łańcut	211	Siennów „	100	—	—	—	100	—
Jarosław	212	Sieniawa v Dybków i Wylewa „	1.262	96	424	44	838	52
Przemyśl	213	Sierakośce „	120	—	30	—	90	—
Myślenice	214	Skawa „	80	—	10	—	70	—
Lwów	215	Skniłów „	150	—	50	—	100	—
Złoczów	216	Skniłów „	210	—	60	—	150	—
Zbaraż	217	Skoryki „	200	—	—	—	200	—
Zaleszczyki	218	Słobudka koszytowiecka „	400	—	40	—	360	—
Staremiasto	219	Słochynia „	200	—	20	—	180	—
Lwów	220	Sołonka wielka „	210	—	—	—	210	—
Złoczów	221	Snowicz „	150	—	30	—	120	—
Kamionka	222	Spas „	150	—	30	—	120	—
Lwów	223	Stroniatyn „	100	—	100	—	—	—
Staremiasto	224	Strytki „	200	—	—	—	200	—
Przemyśl	225	Srednia „	160	—	20	—	140	—
Przemyśl	226	Stnbienko „	350	—	50	—	300	—
Gorlice	227	Strzeszyn „	200	—	40	—	160	—
Bóbrka	228	Snchodół „	200	—	40	—	160	—
Staremiasto	229	Suszyca rykowa „	180	—	—	—	180	—
Kamionka	230	Snszno „	210	—	30	—	180	—
Limanowa	231	Szczawa „	180	—	30	—	150	—
Lisko	232	Tarnawa górna i dolna gminy	180	—	40	—	140	—
Nadwórna	233	Tarnowica leśna gmina	179	76	30	—	149	76
Sokal	234	Tartaków miasteczko	400	—	80	—	320	—
Staremiasto	235	Terło szl. i rust. gmina	100	—	20	—	80	—
Staremiasto	236	Terszów „	180	—	20	—	160	—
Złoczów	237	Trościaniec mały „	180	—	60	—	120	—
Bochnia	238	Trzciana „	250	—	—	—	250	—
Kosów	239	Tudiów „	140	—	20	—	120	—
Turka	240	Turka „	225	36½	25	—	200	36½
Rzeszów	241	Trzebowiska „	160	—	20	—	140	—
Żółkiew	242	Udnów „	140	—	20	—	120	—
Łańcut	243	Urzejowice „	200	—	100	—	100	—
Borszczów	244	Uście biskupie „	300	—	—	—	300	—
Lisko	245	Ustyanowa „	200	—	20	—	180	—
Sambor	246	Waniowice „	270	—	30	—	240	—
Brzozów	247	Wesoła „	200	—	—	—	200	—
Brzesko	248	Wesołów „	60	04	60	04	—	—
Kamionka	249	Wierzbiany „	120	—	30	—	90	—
Lwów	250	Winniki „	300	—	300	—	—	—
Kamionka	251	Witków nowy „	300	—	60	—	240	—
Kraków	252	Witkowice „	269	—	59	—	210	—
Przemyśl	253	Witoszyńce „	200	—	40	—	160	—
Brzozów	254	Witryłów „	180	—	20	—	160	—
Husiatyn	255	Wola czarnokoniecka „	320	—	80	—	240	—
Staremiasto	256	Wola koblańska „	160	—	20	—	140	—
Mielec	257	Wola pławska „	160	—	—	—	160	—
Sanok	258	Wola senkowa „	240	—	30	—	210	—
Kolbnszowa	259	Wola sokołowska „	160	—	20	—	140	—
Kamionka	260	Wola derewlańska „	180	—	40	—	140	—
		Do przeniesienia .	71.300	02	9.292	21	62.007	81

Powiat	Liczba porządkowa	Nazwa gminy	Należytość do spłaty zł.	ct.	Spłacono w r. 1892. zł.	ct.	Należytość pozostała z końcem r. 1892 zł.	ct.
		Z przeniesienia .	71.300	02	9.292	21	62.007	81
Ropczyce	261	Wolica ługowa gmina	900	—	—	—	900	—
Nadwórna	262	Wołosów „	180	—	30	—	150	—
Rzeszów	263	Wysoka „	105	—	—	—	105	—
Rzeszów	264	Wysoka „	200	—	20	—	180	—
Przemyślany	265	Wyżniany „	140	—	20	—	120	—
Ropczyce	266	Zagorzyce „	1.000	—	100	—	900	—
Lwów	267	Zamarstynów „	160	—	—	—	160	—
Lwów	268	Zarudce „	140	—	20	—	120	—
Gródek	269	Zawidowice „	200	—	—	—	200	—
Bochnia	270	Zbydnów część I. „	200	—	40	—	160	—
Nowy Sącz	271	Zbyszyce i Wielkonosza „	180	—	30	—	150	—
Zborów	272	Zabin „	120	—	—	—	120	—
Lwów	273	Żurawniki „	200	—	80	—	120	—
Żydaczów	274	Żurawno „	1.400	—	—	—	1.400	—
Sambor	275	Zwór „	200	—	40	—	160	—
		Suma . . .	76.625	02	9.672	21	66.952	81

Uwaga.

Zaległość w kwocie 66.952 zł. 81 ct. rozpada się:

a) na zaległość z lat dawniejszych w kwocie 48.072 zł. 81 ct.
b) „ „ z roku 1892 w kwocie . . . 18.880 „ — „

Do L. 49 020/93.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

krajowego funduszu emerytalnego szkolnego

za rok 1892.

Sporządzono w Departamencie rachunkowym c. k. Namiestnictwa.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Liczba porząd.	Rubryka	Odpisano zł.	Odpisano ct.	Dopisano zł.	Dopisano ct.
	Majątek obrotowy.				
	I. Przychody.				
1	Odsetki od kapitałów	—	—	—	—
2	Datek stały z krajowego funduszu szkolnego	—	—	—	—
3	Zapisy i darowizny	—	—	—	—
4	Interkalarya od opróżnionych posad	—	—	—	—
5	Stałe wkładki nauczycieli i nauczycielek	157	30	—	—
6	Wkładki 2% za czas służby przedetatowej	—	—	53	06
7	Rozmaite przychody	—	—	—	—
8	Zwroty z emerytur czasowych	—	—	—	—
9	„ „ „ dożywotnich	—	—	—	—
10	„ „ pensyj wdów	—	—	—	—
11	„ „ dodatków na wychowanie sierót	16	72	—	—
12	Razem dochody własne	174	02	53	06
13	Zasiłek otrzymany z funduszu krajowego	—	—	—	—
14	Dodatkowy zasiłek z funduszu krajowego za rok 1891 . . .	2.671	11½	—	—
15	„ „ „ „ „ „ „ 1890 . . .	1 340	46½	—	—
16	Razem . . .	4.185	60	53	06
17	Do tego zapas kasowy z początkiem roku 1892	4 132	54	—	—
18	Ogółem				

Należytość						Uiszczenie		Budżet na rok 1892.	W porównaniu z kwotą budżetową okazuje się wynikłość				Zaległości czynne lub bierne			
zaległa		bieżąca		łącznie					pomyślniejsza		niepomyślniejsza		z początkiem roku 1892.		z końcem roku 1892.	
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct.
730	75	1.461	50	2.192	25	1.461	50	1.461	—	50	—	—	730	75	730	75
—	—	12.800	—	12.800	—	12.800	—	12.800	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5.336	48½	13.634	80	18.971	28½	15.249	41½	11.142	4.107	41½	—	—	5.336	48½	3.721	87
7.312	66½	50.014	99	57.327	65½	57.295	88½	36.423	20.872	88½	—	—	7.469	96½	31	77
3.134	46½	10.059	74½	13.194	21	12.088	69½	8.408	3.680	69½	—	—	3.081	40½	1.105	51½
122	93	2.110	49	2.233	42	2.078	57	—	2.078	57	—	—	122	93	154	85
—	—	31	66	31	66	21	11	—	21	11	—	—	—	—	10	55
11	88	358	21	370	09	351	55	—	351	55	—	—	11	88	18	54
4	45	—	—	4	45	—	—	—	—	—	—	—	4	45	4	45
34	72	26	27½	60	99½	50	76	—	50	76	—	—	51	44	10	23½
16.688	34½	90.497	67	107.186	01½	101.397	48½	70.234	31.163	48½	—	—	16.809	30½	5.788	53
—	—	119.240	—	119.240	—	119.240	—	119.240	—	—	—	—	—	—	—	—
9.855	16	—	—	9.855	16	—	—	—	—	—	—	—	12.526	27½	9.855	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.340	46½	—	—
26.543	50½	209.737	67	236.281	17½	220.637	48½	189.474	31.163	48½	—	—	30.676	04½	15.643	69
						5.145	71									
						225.783	19½									

Liczba porząd.	Rubryka	Odpisano zł.	Odpisano ct.	Dopisano zł.	Dopisano ct.
	Majątek obrotowy.				
	II. Wydatki.				
1	Emerytury czasowe	—	—	47	08
2	„ dożywotnie	2.072	76	—	—
3	Pensye wdów	969	77	—	—
4	Dodatki na wychowanie sierót	417	36	—	—
5	Odprawy i kwartały pośmiertne	552	50	—	—
6	Zwroty z interkalaryów	—	—	—	—
7	„ „ wkładek emerytalnych	73	43	—	—
8	Koszta zarządu	—	—	—	—
9	Rozmaite wydatki	93	80	—	—
10	Razem . . .	4.179	62	47	08
		4.132	54		
11	Do tego zwrot funduszowi krajowemu	—	—	—	—
12	Razem . . .	4.132	54	—	—
13	Do tego zapas kasowy z końcem roku 1892				
14	Ogółem . . .				

Należytość						Uiszczenie		Budżet na rok 1892.	W porównaniu z kwotą budżetową okazuje się wynikłość				Zaległości czynne lub bierne			
zaległa		bieżąca		łącznie					pomyślniejsza		niepomyślniejsza		z początkiem roku 1892.		z końcem roku 1892.	
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1.065	99	6.236	72	7.302	71	7.213	49	6.728	—	—	485	49	1.018	91	89	22
18.158	37½	113.382	69	131.541	06½	129.180	90½	114.500	—	—	14.680	90½	20.231	13½	2.360	16
7.340	50½	44.650	04½	51.990	55	50.445	91	44.900	—	—	5.545	91	8.310	27½	1.544	64
2.794	08½	14.886	24½	17.680	33	16.776	05	14.900	—	—	1.876	05	3 211	44½	904	28
2.204	57	6 875	75	9.080	32	8.255	32	7.357	—	—	898	32	2.757	07	825	—
1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
101	09	263	47	364	56	358	22	1.059	700	78	—	—	174	52	6	34
—	—	39	01	39	01	39	01	30	—	—	9	01	—	—	—	—
23	60	743	32	766	92	766	92	—	—	—	766	92	117	40	—	—
31.689	21½	187.077	25	218.766	46½	213.036	82½	189.474	700	78	24.263	60½	35.821	75½	5.729	64
											23.562	82½				
—	—	22.660	42	22.660	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22.660	42
31.689	21½	209.737	67	241.426	88½	213 036	82½	—	—	—	—	—	35.821	75½	28.390	06
						12.746	37									
						225.783	19½									

Bilans majątku obrotowego.

Licz. porz.	Przedmiot		Kwota zł.	Kwota ct.
	Stan czynny.			
1	Zapas kasowy z końcem roku 1891		5.145	71
2	Dochody wynosiły według liczby porządkowej 16 wykazu szczegółowego	220.637 zł. 48½ ct.		
3	a doliczywszy do tego zaległości czynne:			
	a) z lat ubiegłych	9.855 „ 16 „		
	b) z roku bieżącego	5.788 „ 53 „	236281	17½
4	Łącznie przeto		241.426	88½
	Stan bierny.			
5	Wydatki wynosiły według liczby porządkowej 10 wykazu szczegółowego ogółem	213.036 zł. 82½ ct.		
6	a doliczywszy do tego zaległości bierne . .	5 729 „ 64 „		
7	Razem		218.766	46½
8	W porównaniu stanu czynnego ze stanem biernym okazuje się zwyżka .		22.660	42

MAJĄTEK

krajowego funduszu emerytalnego szkolnego.

A) Zakładowy.

B) Powstały z nadwyżek dochodów, umieszczonych chwilowo w papierach wartościowych.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Liczba porząd.	Bliższe oznaczenie rubryk	Należytość						Uiszczenie		Zaległości czynne	
		zaległa		bieżąca		łącznie					
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	A. Majątek zakładowy. Przychody.										
	I. W efektach wartościowych.										
1	Zakupione obligacye . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Przepisane „ . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Zakupione listy zast. galic. Tow. kred. ziemsk.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Przepisane listy zast. galic. Tow. kred. ziemsk.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Książeczki Kasy Oszczęd.	—	—	—	—	—		—	—	—	—
6	Rozmaite przychody . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Łącznie . . .							—	—		
8	Do tego początkowy zapas kasowy							32.548	28		
9	Ogólna suma							32.548	28		
	II. W gotówce.										
10	Zapisy i darowizny . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Wartość sprzedanych obligacyj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	„ wylosowanych listów zastawnych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	„ sprzedanych listów zastawnych . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Rozmaite przychody . . .	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—
15	Razem . . .							—	—		
16	Do tego zapas kasowy z początkiem roku 1892 . .							—	—		
17	Ogółem . . .							—	—		

Liczba porząd.	Bliższe oznaczenie rubryk	Należytość						Uiszczenie		Zaległości bierne	
		zaległa		bieżąca		łącznie					
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Rozchody.										
	I. W efektach wartościowych.										
1	Sprzedane obligacye . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Obligacye wydane do przepisania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Wylosowane listy zastawne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Sprzedane „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Listy zastawne wydane do przepisania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Zrealizowane książeczki Kasy Oszczędności . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Rozmaite wydatki . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Łącznie . . .							—	—		
9	Do tego zapas kasowy z końcem roku 1892							32.548	28		
10	Ogółem . . .							32.548	28		
	II. W gotówce.										
11	Na zakupno obligacyj . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	„ „ listów zastaw.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	„ rzecz majątku obrotow.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Umieszczono w kasie oszczędności	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Rozmaite wydatki . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Razem . . .							—	—		
17	Do tego zapas kasowy z końcem roku 1892							—	—		
18	Ogółem . . .							—	—		

Bilans majątku zakładowego.

Liczba porząd.	Przedmiot	Kwota zł.	Kwota ct.
	I. W efektach wartościowych.		
1	Stan pokryty wynosił z końcem roku 1891	32.548	28
	A. Przybyło w r. 1892.		
2	Według liczby począdkowej 7 wykazu szczegółowego . . — zł. — ct.	—	—
	a doliczywszy do tego zaległości czynne . . . — „ — „	—	—
	Łącznie	32.548	28
	B. Ubyło w roku 1892.		
3	Według liczby porządkowej l. 8 wykazu szczegółowego, . — zł — ct.	—	—
	a doliczywszy do tego zaległości bierne . . . — „ — „	—	—
	Łącznie	—	—
4	W porównaniu wynosi stan z końcem roku 1892	32.548	28
	składający się z efektów wartościowych, uwidocznionych w wykazie szczegółowym lit. A.		
	II. W gotówce.		
5	Zapas kasowy wynosił z końcem r. 1891.	—	—
6	Przychody wynosiły według liczby porządkowej 15 wykazu szczegółowego.	—	—
	a doliczywszy do tego zaległości czynne	—	—
7	Łącznie	—	—
8	Wydatki wynosiły według liczby porządkowej 16 wykazu szczegółowego . . . . . — zł. — ct.	—	—
	a doliczywszy do tego zaległości bierne . . . — „ — „	—	—
9	Łącznie	—	—
10	W porównaniu okazuje się	—	—

Wykaz Lit. A.

majątku zakładowego w efektach wartościowych, powstałych z kwoty 20.000 zł. przyzwolonej z funduszów państwowych w r. 1870 na utworzenie majątku zakładowego krajowego funduszu szkolnego emerytalnego.

Licz. porz.	Bliższe oznaczenie efektów	Data	Serya	Liczba	Stopa %	Na kwotę pojedyńczo zł.	ct.	Na kwotę razem zł.	ct.
1	List zast. gal. Tow. kredyt. ziemsk.	1/1 1890	I.	382	4 1/2	10.000	—		
2	„ „ „ „ „ „	„	II.	2 017	„	5.000	—		
3	„ „ „ „ „ „	1/7 1890	II.	3.360	„	5.000	—		
4	„ „ „ „ „ „	„	II.	3.361	„	5.000	—		
5	„ „ „ „ „ „	„	II.	3.362	„	5.000	—		
6	„ „ „ „ „ „	„	III.	7.805	„	1.000	—		
7	„ „ „ „ „ „	„	III.	15.264	„	1.000	—		
8	„ „ „ „ „ „	„	V	7.849	„	100	—		
9	„ „ „ „ „ „	„	V.	15 583	„	100	—		
10	„ „ „ „ „ „	„	V.	15.584	„	100	—		
11	„ „ „ „ „ „	1/1 1882	V.	154	4	100	—		
12	„ „ „ „ „ „	„	V.	155	„	100	—	32.500	—
13	Książeczka kasy oszczędności . .	18/12 1890		33.944	„	48	28	48	28
	Ogółem . .							32.548	28

Liczba porząd.	Bliższe oznaczenie rubryk	Należytość						Uiszczenie		Zaległości czynne	
		zaległa		bieżąca		łącznie					
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	B. Majątek powstały z nadwyżek dochodów, umieszczonych chwilowo w papierach wartościowych.										
	Przychody.										
	I. W efektach wartościowych.										
1	Zakupione obligacye . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Przepisane „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Zakupione listy zastawne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Przepisane „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Książeczki Kasy Oszczędności	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Rozmaite przychody . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Razem . . .							—	—		
8	Do tego zapas kasowy z początkiem roku 1892 . .							258	37		
9	Łącznie . . .							258	37		
	*Ogólny zapas kasowy z początkiem r. 1892 wynosi . . 32.806 zł. 65 ct. od tego zapas kasowy majątku zakładowego wykazanego pod A) . . 32.548 zł. 28 ct. pozostaje zapas kasowy dla majątku wykazanego pod B) 258 zł. 37 ct.										
	II. W gotówce.										
10	Nadwyżka majątku obrotowego	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Zapisy i darowizny . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Wartość sprzedanych obligacyj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Wartość sprzedanych listów zastawnych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Wartość wylosowanych listów zastawnych . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Podjęto z Kasy Oszczędności	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Rozmaite przychody . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Razem . . .							—	—		
18	Do tego zapas kasowy z początkiem r. 1892 . . .							—	—		
19	Ogółem . . .							—	—		

Liczba porząd.	Bliższe oznaczenie rubryk	Należytość						Uiszczenie		Zaległości bierne	
		zaległa		bieżąca		łącznie					
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Rozchody.										
	W efektach wartościowych:										
1	Sprzedane obligacye . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Obligacye wydane do przepisania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Wylosowane listy zastawne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Listy zastawne wydane do przepisania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Sprzedane listy zastawne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Rozmaite wydatki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Zrealizowane książeczki kasy oszczędności	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Razem . . .							—	—		
9	Do tego zapas kasowy z końcem roku 1892 *)							258	37		
10	Łącznie . . .							258	37		
	*Ogólny zapas kasowy z końcem roku 1892. 32.806 zł. 65 ct. od tego zapas kasowy majątku zakładowego wykazanego pod A) . . 32.548 zł. 28 ct. pozostaje zapas kasowy dla majątku wykazanego pod B) . . 258 zł. 37 ct.										
	II. W gotówce.										
11	Na zakupno obligacyj . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	„ „ listów zast. .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Umieszczono w Kasie oszczędności	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Rozmaite wydatki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Do majątku obrotowego na pokrycie niedoboru . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Razem . . .							—	—		
17	Do tego zapas kasowy z końcem roku 1892							—	—		
18	Ogółem . . .							—	—		

Bilans

majątku, powstałego z nadwyżek dochodów krajowego funduszu szkolnego emerytalnego, umieszczonych chwilowo w papierach wartościowych.

L. porz	Przedmiot	Kwota zł.	Kwota ct.
	I. W efektach wartościowych.		
1	Stan pokryty wynosił z końcem roku 1891	258	37
	A. Przybyło w roku 1892.		
2	Według liczby porządkowej 7 wykazu szczegółowego	—	—
	a doliczywszy do tego zaległości czynne	—	—
	Łącznie . . .	258	37
	B. Ubyło w roku 1892.		
3	Według liczby porządkowej 8 wykazu szczegółowego	—	—
	a doliczywszy do tego zaległości bierne	—	—
	Łącznie . . .	—	—
4	W porównaniu więc nie okazuje się żadna zmiana		
5	i wynosi z końcem r. 1892	258	37
	składający się z efektów wartościowych, uwidocznionych w wykazie szczegółowym pod B.		
	II. W gotówce.		
6	Zapas kasowy wynosił z końcem roku 1891	—	—
7	Przychody wynosiły według liczby porządkowej 17 wykazu szczegółowego .	—	—
	a doliczywszy do tego zaległości czynne	—	—
	Ogółem . . .	—	—
8	Wydatki wynosiły według liczby porządkowej 16 wykazu szczegółowego . .	—	—
	a doliczywszy do tego zaległości bierne	—	—
	Łącznie . . .	—	—
9	W porównaniu okazuje się	—	—

Wykaz lit. B.

efektów wartościowych krajowego funduszu szkolnego emerytalnego z nadwyżek dochodów, umieszczonych chwilowo w papierach wartościowych.

Licz. porz.	Bliższe oznaczenie efektów	Data	Serya	Liczba	Stopa %	Na kwotę			
						pojedynczo		razem	
						zł.	ct.	zł.	ct.
1	Książeczka Kasy oszczędności	$^{15}/_{1}$ 1887		72.052	4	89	95	—	—
2	„ „ „	$^{29}/_{1}$ „		41.424	4	49	62	—	—
3	„ „ „	$^{2}/_{3}$ „		55.153	4	16	25	—	—
4	„ „ „	$^{11}/_{6}$ „		1.155	4	75	59	—	—
5	„ „ „	$^{13}/_{7}$ „		49.938	4	17	76	—	—
6	„ „ „	$^{18}/_{12}$ 1890		33.945	4	9	20	258	37

Wykaz

dochodów i wydatków krajowego funduszu szkolnego emerytalnego za rok 1892 według dzienników c. k. głównej Kasy krajowej we Lwowie.

Licz. porz.	W miesiącu	Dochody				Wydatki			
		w gotówce		w papierach wartościowych		w gotówce		w papierach wartościowych	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	styczniu 1892	3.056	56	—	—	1.447	72	—	—
2	lutym „	1.094	23	—	—	1.723	52½	—	—
3	marcu „	1.662	21	—	—	2.223	43	—	—
4	kwietniu „	1 675	38	—	—	1.770	34	—	—
5	maju „	72.753	73	—	—	68.865	55½	—	—
6	czerwcu „	21.341	39½	—	—	28.604	01	—	—
7	lipcu „	19.785	74	—	—	15.463	42½	—	—
8	sierpniu „	11.028	55	—	—	1.510	61	—	—
9	wrześniu „	12.073	14	—	—	1.683	04	—	—
10	październiku „	26.005	33	—	—	30.020	20½	—	—
11	listopadzie „	22.120	43	—	—	29.207	70	—	—
12	grudniu „	19.796	92½	—	—	15.871	83	—	—
13	styczniu 1892 za grudzień 1892	8.243	86½	—	—	14.645	43½	—	—
	Razem	220.637	48½	—	—	213.036	82½	—	—
	Zapas kasowy z początkiem i z końcem roku 1893	5.145	71	32.806	65	12.746	37	32.806	65
	Ogółem	225.783	19½	32.806	65	225.783	19½	32.806	65

Do L. 17.765/93.

UZASADNIENIE RÓŻNIC

do zamknięcia rachunku kraj. fund. emerytalnego szkolnego

za rok

1892.

Sporządzono w Departamencie c. k. Namiestnictwa.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Dochody. Fundusz krajowy

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892 zł.	Dochody w r. 1892 ct.	Kwota preliminowana według ustawy z d. 28. marca, 2. i 4. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.	1—4	Odsetki od kapitałów	1.461	50	1.461
II.	5	Datek stały z krajowego funduszu szkolnego	12.800	—	12.800
IV.	7	Interkalarya od opróżnionych posad	15 249	41½	11 142
V.	8	Stałe wkładki nauczycieli i nauczycielek	57 295	88½	36.423
VI.	9	Wkładki 2% za czas służby przedetatowej	12.088	69½	8.408
VII.	10	Rozmaite przychody	2.078	57	—
VIII.		Zwroty z emerytur czasowych	21	11	—
IX.		Zwroty z emerytur dożywotnich	351	55	—
XI.		Zwroty z dodatków na wychowanie sierót	50	76	

szkolny emerytalny. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody				Uzasadnienie różnic	Należytości			
					czynne		bierne	
mniejsze		większe			z roku bieżącego			
zł.	ct.	zł.	ct.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—	—	50	*ad I.* Wynikłość większa o 50 ct. z powodu, że preliminowano tylko w okrągłej sumie.	730	75	—	—
—	—	—	—		—	—	—	—
—	—	4.107	41½	*ad IV.* Wynikłość pomyślniejsza o 4.107 zł. 41½ ct. z powodu częściowej spłaty zaległości i zwiększonych interkalaryów w roku 1892.	3.721	87	—	—
—	—	20.872	88½	*ad V.* Wynikłość pomyślniejsza o 20.872 zł. 88½ ct. z powodu zapłacenia zaległości i z powodu znacznych wpływów wkładek emerytalnych w r. 1892 skutkiem zamianowania w r. 1892 większej liczby nauczycieli stałych.	31	77	—	—
—	—	3.680	69½	*ad VI.* Wynik pomyślniejszy o 3.680 zł. 69½ ct. z powodu jak do rubr. V.	1.105	51½	—	—
—	—	2.078	57	*ad VII.* Wynik pomyślniejszy o 2.078 zł. 57 ct. z powodu mylnych zarachowań c. k. Urzędów podatkowych.	154	85	—	—
—	—	21	11	*ad VIII.* Wynik pomyślniejszy o 21 zł. 11. ct. z powodu ściągnięcia nadebranej emerytury czasowej.	10	55	—	—
—	—	351	55	*ad IX.* Wynik pomyślniejszy o 351 zl. 55 ct. z powodu jak do rubryki VIII.	18	54	—	—
—	—	50	76	*ad XI.* Wynik pomyślniejszy o 50 zł. 76 ct. z powodu jak do rubryki VIII.	10	23½	—	—

Wydatki. Fundusz krajowy

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892 zł.	Wydatki w r. 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 28. marca, 2. i 4. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.	1	Emerytury czasowe	7.213	49	6.728
II.	2	Emerytury dożywotnie	129.180	90½	114.500
III.	3	Pensye dla wdów po nauczycielach	50 445	91	44.900
IV.	4	Dodatki na wychowanie sierót po nauczycielach	16.776	05	14.900
V.	5	Odprawy i kwartały pozgonne	8.255	32	7.357
VI.	6	Zwroty z wkładek emerytalnych	358	22	1.059
VII.	7	Zwroty z interkalaryów	1	—	—
VIII.	8	Koszta zarządu	39	01	30
IX.	9	Rozmaite wydatki	766	92	—

szkolny emerytalny. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki				Uzasadnienie różnic	Należytości			
mniejsze		większe			czynne		bierne	
					z roku bieżącego			
zł.	ct.	zł.	ct.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—	485	49	*ad I.* Wynik niepomyślniejszy o 485 zł. 49 ct. z powodu wypłacenia zaległości.	—	—	89	22
—	—	14.680	90½	*ad II.* Wynik niepomyślniejszy o 14.680 zł. 90½ ct. z powodu jak do rubryki I.	—	—	2.360	16
—	—	5.545	91	*ad III.* Wynik niepomyślniejszy o 5545 zł. 91 ct. jak do rubryki I.	—	—	1 544	64
—	—	1.876	05	*ad IV.* Wynik niepomyślniejszy o 1.876 zł. 05 ct. jak do rubryki I.	—	—	904	28
—	—	898	32	*ad V.* Wynik niepomyślniejszy o 898 zł. 32 ct. jak do rubryki I.	—	—	825	—
700	78	—	—	*ad VI.* Wynik pomyślniejszy o 700 zł. 78 ct. z powodu, że w bieżącym roku była mniejsza liczba nauczycieli, uprawnionych do żądania zwrotu wkładek emerytalnych.	—	—	6	34
—	—	1	—	*ad VII.* Wynik niepomyślniejszy o 1 zł. jak do rubryki I.	—	—	—	—
—	—	9	01	*ad VIII.* Wynik niepomyślniejszy o 9 zł. 1 ct. ponieważ w roku 1892 wypłacono należytość na rok poprzedni, która nie była objęta kwotą preliminowaną na koszta zarządu.	—	—	—	—
—	—	766	92	*ad IX.* Wynik niepomyślniejszy o 766 zł. 92 ct., wskutek mylnych zarachowań c. k. Urzędów podatkowych.	—	—	—	—

III.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

ODDZIAŁ CHORYCH i POŁOŻNIC,

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1892.

W załączeniu wykaz należytości czynnych i biernych z lat ubiegłych.

LW. 61.993/93.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyj budżetu	SUMARYUSZ	Oddział chorych — Wynikłości w roku 1892. zł.	ct.	Oddział położnic — Wynikłości w roku 1892. zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota preliminowana według ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		A. Wydatki.							
I.	1-14	Płace i emolumenta etatowe	34.318	44	2.649	—	36 967	44	37.029
II.	15-20	Koszta utrzymania osób nieetatowych	28.495	85	2.423	61	30.919	46	29.220
III.	21-33	Pensye i emerytury	6.802	51	604	—	7.406	51	7.462
IV.	34-37	Zaopatrzenia i dary z łaski	178	—	61	—	239	—	239
V.	38	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	—	—	—	—	—	—	100
VI.	39 40	Remuneracye i zapomogi	1.248	31	100	—	1.348	31	1.355
VII.	41-50	Koszta gospodarcze	99.492	57	6.234	14	105.726	71	98.557
VIII.	51-57	„ sanitarne	20.014	70	778	42	20.793	12	16.750
IX.	58	„ kancelaryjne	925	97	59	25	985	22	950
X.	59	„ kapliczne	262	92	17	—	279	92	240
XI.	60-62	Utrzymanie budynków 1. zwyczajne	4.686	13	337	58	5.023	71	3.630
		2. *nadzwyczajne*	*766*	*71*	*35*	—	*801*	*71*	*1.950*
XIa.	—	Budowa zakładu położnic *nadzwyczajne*	—	—	*70.000*	—	*70.000*	—	*70.000*
XII.	63-64	Odsetki od kapitałów dłużnych	1.408	—	352	02	1.760	02	1.760
XIII.	65	Podatki i daniny	24	59	2	—	26	59	20
XIV.	66-67	Rozmaite	677	49	43	—	720	49	625
XV.	68	Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic	—	—	21	60	21	60	30
XVI.	69	Ryczałt za utrzymanie dzieci w szpitalu św. Zofii	16 000	—	—		16.000	—	16.000
		Suma wydatków 1. zwyczajne	214.535	48	13.682	62	228.218	10	213.967
		2. *nadzwyczajne*	*766*	*71*	*70.035*	—	*70.801*	*71*	*71.950*
		Razem	215.302	19	83.717	62	299.019	81	285.917
—	70	Nadwyżka dochodów oddana funduszowi krajowemu	13.065	$36^1/_2$	—	—	13.065	$36^1/_2$	—
		Suma wydatków	228.367	$55^1/_2$	83.717	62	312.085	$17^1/_2$	285.917
		B. Dochody.							
I.	1 3	Dodatki	27.233	76	161	88	27.395	64	27.434
II.	4	Opłaty pośmiertne	9.949	48	—	—	9.949	48	8 300
III.	5-7	Zwroty kosztów leczenia	189.722	$29^1/_2$	13.290	30	203 012	$59^1/_2$	165.250
IV.	8	Rozmaite	1.462	02	222	60	1.684	62	150
		Razem	228.367	$55^1/_2$	13.674	78	242.042	$33^1/_2$	201.134
	9	Dotacya z funduszu krajowego*)	—	—	70.042	84	70.042	84	84 783
		Suma dochodów zgodna z wydatkami	228.367	$55^1/_2$	83 717	62	312.085	$17^1/_2$	285.917

*) W Rubr. XIa. mieści się koszt budowy domu położnic w kwocie 70.000 zł., a w dochodach poz. 9 dotacya na pokrycie pomienionego wydatku. Wydatek ten nie był objęty budżetem szpitala lwowskiego, a przyzwolony na ten cel kredyt zamieszczony jest w budżecie fund. kraj. Rubr. XI. poz. 164a.

powszechny we Lwowie.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
		Porównanie sumaryczne kwot preliminowanych z rzeczywistemi wynikłościami bez względu na pobraną dotacyę lub oddaną nadwyżkę przedstawia wyniki następujące:				
61	—		3.305	87	—	—
—	1.699					
56	—					
—	—	**I. W oddziale chorych:**				
100	—	**Wydatki** prelimin. wynosiły 201.060 zł.				
7	—	„ rzeczywiste . 215.302 „				
—	7.170	Wydatki *większe* o . . . . 14.242 zł.				
—	4.043	**Dochody** prelimin. wynosiły 188.728 zł.				
—	35	„ rzeczywiste . 228.367 „				
—	40	Dochody *większe* o . . . . 39 639 „				
—	1.394	**Wynik** *korzystniejszy o różnicę* w kwocie . . 25.397 zł.				
1.148	—					
—	—					
—	7	**II. W oddziale położnic:**				
—	95	**Wydatki** prelimin. z wyłączeniem kosztów budowy wynosiły 14.857 zł.				
—	—					
8	—	„ rzeczywiste (z wyłącz. kosztów budowy 70.000 zł.) . 13.718 „				
—	—					
232	14 483	Wydatki *mniejsze* o . . . . 1.139 zł.				
1.148	—	**Dochody** prelimin. wynosiły 12.406 zł.				
1.380	14.483	„ rzeczywiste . 13.675 zł.				
		Dochody *większe* o . . . . 1.269 „				
—	13.065	**Wynik** *korzystniejszy o sumę* w kwocie . . . 2.408 zł.				
1.380	27.548	Ogółem *wynik korzystniejszy* o sumę w kwocie 27.805 zł.	3.305	87	—	—
	26.168	zgodny *a)* z oddaną nadwyżką w kwocie 13.065 zł.				
		b) z mniej pobraną dotacyą . 14.740 „				
		czyli jak wyżej wykazano o 27.805 zł.				
39	—					
—	1.649		2.475	83	—	—
—	37.763		157.440	66	—	—
—	1.535					
39	40.947					
14.740	—					
14.779	40.947		159.916	49	—	—
	26.168	**Stan majątku z końcem r. 1892.**				

Należytości czynne:

Stan czynny:

1) W rubryce wydatków: *a)* bieżące . . . . 3.305 zł. 87 ct.
b) z lat ubiegłych (str. 404.) 333 „ 31 „ 3.639 zł. 18 ct.

2) W rubryce dochodów: *a)* bieżące . . . . 159.916 zł. 49 ct.
b) z lat ubiegłych (str. 404.) 65.724 „ 44 „ 225.640 „ 93 „

Razem . . 229.280 zł. 11 ct.

Stan bierny:

Należytości bierne . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . . . 229.280 zł. 11 ct.

Wydatki. **Krajowy szpital**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział chorych zł.	ct.	Oddział położnic zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
			Wydatki w roku 1892.						
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**							
	1	Dyrektor:							
		a) płaca	1.504	—	96	—	1.600	—	1.600
		b) 3 dodatki pięcioletnie	846	—	54	—	900	—	900
		c) dodatek na pomieszkanie	376	—	24	—	400	—	400
		d) opał	171	40	11	—	182	40	174
	2	7 prymaryuszów:							
		a) płaca	8.273	33	—	—	8.273	33	8.400
		b) dodatki pięcioletnie	2.605	—	—	—	2.605	—	3.206
	3	Profesor położnictwa	—	—	650	—	650	—	650
	4	8 sekundaryuszów I. klasy	4.198	18	600	—	4.798	18	4.800
	5	7 „ II. „	2.949	53	—	—	2.949	53	3.000
	6	Akuszerka I-sza: płaca	—	—	400	—	400	—	400
	7	Prosektor:							
		a) płaca	1.128	—	72	—	1.200	—	1.200
		b) dodatki pięcioletnie	564	—	36	—	600	—	600
	8	Chemik patologii: *a*) płaca	940	—	60	—	1.000	—	1.000
		b) dodatek pięcioletni	125	33	8	—	133	33	133
	9	2 kapelanów: *a*) płaca	847	25	54	—	901	25	1.200
		b) dodatki na pomieszkanie	188	—	12	—	200	—	400
	10	Rządca:							
		a) płaca	1.128	—	72	—	1.200	—	1.200
		b) dodatki pięcioletnie	564	—	36	—	600	—	600
		c) opał	171	40	11	—	182	40	174
		d) oświetlenie	34	—	2	—	36	—	41
	11	2 oficyałów:							
		a) płaca	1·890	63	121	—	2.011	63	2.000
		b) dodatki pięcioletnie	160	83	10	—	170	83	283
	12	2 pisarzy:							
		a) płaca	1.128	—	72	—	1.200	—	1.200
		b) dodatki pięcioletnie	364	69	23	—	387	69	388
		c) „ na pomieszkanie	188	—	12	—	200	—	200
	13	Woźny: *a*) płaca	376	—	24	—	400	—	400
		b) dodatki pięcioletnie	28	—	2	—	30	—	30
		c) „ na ubiór	47	—	3	—	50	—	50
	14	Odźwierny:							
		a) płaca	329	—	21	—	350	—	350
		b) dodatek na ubiór	47	—	3	—	50	—	50
		Razem	31.172	57	2.489	—	33.661	57	35.029
		Do tego:							
	14a	Zaliczki udzielone na płace 4.332 zł. 50 ct. Po strąceniu ściągniętych rat bieżących 1.026 „ 63 „	3.145	87	160	—	3.305	87	2.000
		Suma rubryki I.	34.318	44	2.649	—	36.967	44	37.029

powszechny we Lwowie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—					
—	—					
—	8	Z powodu wyższych cen drzewa.				
127	—					
601	—					
—	—					
2	—					
50	—					
—	—					
—	—	Z powodu interkalaryów.				
—	—					
—	—					
—	—					
299	—					
200	—					
—	—					
—	—					
—	9	Jak przy poz. 1d.				
5	—	Z powodu, że nie było potrzeby wyczerp. przyzwolonej kwoty				
—	12	Ogółem wydatek mniejszy z powodu śmierci oficyała Gra-				
112	—	lewskiego.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
1.396	29					
—	1 306	*Wydatek większy* znajduje pokrycie w zwrotach ściągniętych z płac. (Vide Rubr. IV. poz. 8 doch.)	3.305	87	—	—
1.396	1.335		3.305	87	—	—
61						

Liczba rubryki budżetu	Liczba porządkowa	Poszczególnienie	Oddział chorych zł.	Oddział chorych ct.	Oddział położnic zł.	Oddział położnic ct.	Razem zł.	Razem ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
			Wydatki w roku 1892.						
II.		**Koszta utrzymania osób nieetatowych.**							
	15	19 Sióstr Miłosierdzia:							
		a) płaca	1.435	—	85	—	1.520	—	1.520
		b) wikt z pieczywem i dodatkami .	3.679	03	217	05	3.896	08	3.705
		c) ryczałt za pranie bielizny . .	390	50	22	75	413	25	413
	16	Dyetaryusze, płaca	3.595	90	227	—	3.822	90	3.806
	17	Dla 2 dyetaryuszów wikt z pieczywem .	613	22	39	—	652	22	504
	18	Akuszerka II., płaca	—	—	300	—	300	—	300
	18a	2 stypendya stałe dla akuszerek po 120 zł.	—	—	120	—	120	—	240
	19	Służba oddziałowa:							
		a) płaca . . . 5.138 zł. 37 ct.							
		b) wikt z pieczywem 9.043 „ 65 „							
		c) gratyfikacye . . 150 „ — „							
		d) bluzy dla służby . 416 „ 50 „	13.662	71	1 085	81	14.748	52	12.840
	20	Służba wspólna:							
		a) płaca . . . 2.716 zł. 16 ct.							
		b) wikt z pieczywem . 2.650 „ 33 „							
		c) gratyfikacye . . 80 „ — „	5.119	49	327	—	5.446	49	5.892
		Suma rubryki II. .	28.495	85	2.423	61	30.919	46	29.220
III		**Pensye i emerytury.**							
	21	Grund Ludwika	206	—	13	—	219	—	219
	22	Burkhardt Franciszka	147	—	9	—	156	—	156
	23	Dr. Berthleff Karol	1.176	—	75	—	1.251	—	1.251
	24	Dr. Finger Józef	315	—	—	—	315	—	315
	25	Neuhauser Karolina	600	—	—	—	600	—	600
	26	Jaroszyńska Eugenia	313	20	20	—	333	20	333
	27-28	Koestlich Józefa, z dodatkiem na wychowanie dzieci	407	21	26	—	433	21	433
	29 30	Marczak Helena, z dodatkiem na wychowanie dzieci	428	—	27	—	455	—	455
	31	Dr. Chądzyński Jan, były prymaryusz .	1.238	40	—	—	1.238	40	1.238
	32	Grochalska Marya, była akuszerka .	—	—	385	—	385	—	385
	33	Piro Karol	290	—	18	—	308	—	308
	33a	Dr. Kilarski Józef	1.195	20	—	—	1.195	20	1.195
	33b	Gralewska Zofia, z dodatkiem na wychowanie dzieci	486	50	31	—	517	50	574
		Suma rubryki III. .	6.802	51	604	—	7.406	51	7.462

powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	191	*Wydatek większy* z powodu wyższych cen artykułów żywności.				
—	—					
—	17	Wydatek nieznacznie większy z powodu koniecznej potrzeby przynajęcia dyetaryusza na czas krótki do izby przyjęcia chorych.				
—	148	Z powodu jak przy poz. 15. lit. *b)*.				
—	—					
120	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż stypendya przyznano: akuszerce Szubert od 1. czerwca, zaś Paluch od 1. sierpnia 1892.				
—	1.909	*Wydatek większy* z powodu potrzeby przynajęcia służby, gdyż preliminowany stan wobec zwiększonej ilości chorych (Vide poz. 41 *a)* był nie wystarczający, a nadto z powodu wyższych cen artykułów żywności.				
446	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż nie było koniecznej potrzeby utrzymywania preliminowanego stanu służby.				
566	2.265					
	1.699					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
56	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, że pensya przypadała dopiero od dnia 2. kwietnia 1892.				
56	—					

Wydatki. **Krajowy szpital**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział chorych zł.	Oddział chorych ct.	Oddział położnic zł.	Oddział położnic ct.	Razem zł.	Razem ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
			Wydatki w roku 1892.						
IV.		**Zaopatrzenia i dary z łaski.**							
	34	Czarnecka Wiktorya	72	—	—	—	72	—	72
	35	Christl Laura	53	—	3	—	56	—	56
	36	Hammer Joanna	53	—	3	—	56	—	56
	37	Swoboda Marya	—	—	55	—	55	—	55
		Suma rubryki IV. .	178	—	61	—	239	—	239
V.	38	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych**	—	—	—	—	—	—	100
VI.		**Remuneracye i zapomogi.**							
	39	Za sprawdzanie recept . . .	148	31	—	—	148	31	155
	40	Remuneracye i zapomogi . . .	1.100	—	100	—	1.200	—	1.200
		Suma rubryki VI. .	1.248	31	100	—	1.348	31	1.355
VII.		**Koszta gospodarcze.**							
	41	Żywienie chorych:							
		a) Zwykła strawa i dodatki 61.204 zł. 62 ct.							
		α) Utrzymanie rekonwalescentów w zakładzie św. Józefa 1.031 „ 10 „	58.466	86	3.768	86	62.235	72	57.500
		b) 4 Siostry Miłosierdzia w kuchni:							
		α) płaca . . . . 320 zł. — ct.							
		β) wikt z pieczywem . 820 „ 20 „							
		γ) ryczałt za pranie . . 87 „ — „	1.154	20	73	—	1 227	20	1.187
		c) Koszta utrzymania służby kuchennej .	2.075	61	132	—	2.207	61	2 512
		d) Drzewo do kuchni . . .	1.664	—	106	—	1.770	—	1.700
		e) Naczynia i sprzęty kuchenne . .	321	56	20	—	341	56	350
		f) Pieczywo dla chorych . . .	7.705	72	404	26	8.109	98	7.800
		g) Wino dla chorych . . .	1.483	87	6	66	1.490	53	700
		Do przeniesienia .	72.871	82	4.510	78	77.382	60	71.749

powszechny we Lwowie.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
100	—	Z powodu, że nie było wypadków śmierci.				
7	—	*Wydatek mniejszy* na podstawie obrachunku z funduszem krajowym.				
—	—					
7	—					
		Przekroczenie tej pozycyi spowodowały wyższe ceny artykułów żywienia, niemniej też większa ilość dni żywienia (leczenia). W roku 1891 ilość dni leczenia wynosiła 253.610 dni. „ 1892 „ „ „ „ 269.863 „ wzrosła zatem o . . 16.253 dni.				
—	4.736	Dalszym powodem jest utrzymywanie rekonwalescentów w szpitaliku św. Józefa kosztem 1.031 zł. 10 ct.				
—	40	Z powodu jak przy poz. 15*b)* podano.				
304	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż wikt kosztował mniej od kwoty podwyższonej przez Wysoki Sejm z powodu przewidzianej drożyzny.				
—	70	Z powodu wyższych cen drzewa.				
8	—	Nie było koniecznej potrzeby wyczerpania prelim. kwoty.				
—	310	*Wydatek większy* z powodów podanych przy poz. 41*a)*.				
—	790	*Wydatek większy* spowodowany wzrostem ilości dni leczenia, nadto z powodu wyższych cen wina.				
312	5.946					

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział chorych zł.	Oddział chorych ct.	Oddział położnic zł.	Oddział położnic ct.	Razem zł.	Razem ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
			Wydatki w roku 1892.						
VII.		Z przeniesienia .	72.871	82	4 510	78	77 382	60	71.749
	42	Wikt lekarza dyżurnego . . .	389	21	25	—	414	21	393
	43	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj .	4 276	35	273	—	4 549	35	4.200
	44	Oświetlenie naftą z lampiarzem i innemi potrzebami	1.578	60	101	—	1.679	60	1.600
	45	Sprzęty, zakupno i naprawa . .	1.773	51	136	22	1.909	73	1.700
	46	Fiakrowe dla rządcy	188	—	12	—	200	—	200
	47	Utrzymanie ogrodu spacerowego . .	14	—	1	—	15	—	100
	48	Pralnia	7.913	16	505	—	8.418	16	7.568
	49	Bielizna, pościel i odzież:							
		a) Zakupno i naprawa . . .	9 430	18	603	14	10.033	32	10.000
		b) Siostra Miłosierdzia w magazynie bielizny	288	80	18	—	306	80	297
	50	Słoma do sienników	768	94	49	—	817	94	750
		Suma rubryki VII. .	99.492	57	6 234	14	105.726	71	98.557
VIII.		**Koszta sanitarne.**							
	51	Lekarstwa	8 746	39	399	36	9.145	75	7 100
	52	Potrzeby sanitarne . . .	8 917	95	320	14	9.238	09	7.300
	53	Szczudła, buty, opaski i t. p. . .	861	09	—	—	861	09	800
	54	Laboratoryum chemiczno-patologiczne .	60	45	4	—	64	45	100
	55	Prosektoryum	28	55	2	—	30	55	250
	56	Instrumenta chirurgiczne . . .	930	27	22	92	953	19	700
	57	Koszta pogrzebowe	470	—	30	—	500	—	500
		Suma rubryki VIII. .	20.014	70	778	42	20.793	12	16.750
IX.		**Koszta kancelaryjne.**							
	58	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne itp. . . .	925	97	59	25	985	22	950
X.	59	**Koszta kapliczne**	262	92	17	—	279	92	240

powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
312	5.946					
—	21	Z powodu jak przy poz. 15 *f)* wyjaśniono.				
—	349	*Wydatek większy* z powodu wyższych cen drzewa.				
—	80	" " " " nafty.				
—	210	*Wydatek większy*, gdyż była konieczna potrzeba sprawienia nowych łóżek żelaznych (LW. 10.910/92).				
—	—					
85	—	*Wydatek mniejszy* zastosowany do potrzeby.				
—	850	*Wydatek większy* z powodu zwiększonego stanu chorych, wyższych cen drzewa i nafty.				
—	33	*Wydatek nieznacznie większy* spowodowany wyższemi cenami.				
—	10	Uzasadnienie podano przy poz. 15. lit. *b)*.				
—	68	*Wydatek większy* z powodu wysokich cen, tudzież większej ilości chorych.				
397	7.567					
	7.170					
		Wydatki większe z powodu wzmagających się potrzeb sanitarnych, nadto z powodu wzrostu ilości dni leczenia. Epidemia wpłynęła także na zwiększenie wydatków desinfekcyjnych.				
—	2.046					
—	1.938					
—	61	*Wydatek większy* zastosowany do potrzeby.				
36	—	*Wydatki mniejsze* wedle rzeczywistej potrzeby.				
219	—					
—	253	Przekroczenie tej pozycyi uzasadnione jest sprawozdaniami prymaryusza oddz. chirurgicznego (LW. 48.623 i 49.238 ex 1892), któremi żądano sprawienia nieodzownie potrzebnych narzędzi.				
—	—					
255	4.298					
	4.043					
—	35	Wzrost ilości chorych powoduje większe wydatki kancelaryjne.				
—	40	*Wydatek większy* z powodu zakupna mszału (LW. 45.460/92).				

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział chorych — Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Oddział położnic — Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XI.		**Utrzymanie budynków.**							
	60	Konserwacye i reperacye:							
		a) zwyczajne	4.109	17	300	58	4.409	75	3.000
		b) *nadzwyczajne*:							
		α) zmiana rur spustowych, tudzież pokostowanie podłóg . .	*314*	*71*	*35*	—	*349*	*71*	*1.500*
		β) 5 nowych kuchenek kaflowych oddziałowych	*452*	—	—	—	*452*	—	*450*
	61	Asekuracya budynków	153	96	10	—	163	96	180
	62	Kominiarze i straż ogniowa . . .	423	—	27	—	450	—	450
		Razem { zwyczajne . .	4.686	13	337	58	5.023	71	3.630
		Razem { *nadzwyczajne* . .	*766*	*71*	*35*	—	*801*	*71*	*1.950*
		Suma rubr. XI. .	5.452	84	372	58	5.825	42	5.580
XI*a*.	—	**Budowa zakładu położnic** . .	—	—	70.000	—	70.000	—	70.000
XII.		**Odsetki od kapitałów dłużnych.**							
		Funduszowi stypendyjnemu Głowińskiego:							
	63	5% od kwoty 6.705 zł. 03 kr. m. k. za część budynku użytego dla oddz. położnic	—	—	352	02	352	02	352
	64	5% od kwoty 26.820 zł 11 kr. m k. za część budynku, użytego dla oddziału chorych	1.408	—	—	—	1.408	—	1.408
		Suma rubryki XII. .	1.408	—	352	02	1.760	02	1.760
XIII.	65	**Podatki i daniny**	24	59	2	—	26	59	20

powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	1.410	Wydatki tej pozycyi były większe z powodu reperacyi aparatu desinfekcyjnego kosztem 112 zł., tudzież, że była konieczna potrzeba uskutecznienia nieprzewidzianych większych napraw blacharskich.				
1.150	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż w r bieżącym z powodu przepełnienia szpitala chorymi nie można było pokostować podłóg.				
—	*2*	*Wydatek nieznacznie większy* wedle potrzeby.				
16	—	Wydatek ten zależny od wysokości zwrotów przez asekuracyę.				
—	—					
16	1.410					
1.150	*2*					
1.166	1.412					
	246					
—	—	Uchwałą W. Sejmu z dnia 4. kwietnia 1892. wyznaczono na budowę zakładu dla położnic wraz z kliniką położniczo ginekologiczną dla wykonania tej budowy w ciągu lat trzech kwotę . . . 245.000 zł. Na rachunek tego wstawił W. Sejm w rubr. XI. poz. 154 *a)* budż. fund. kraj. r. 1892 pierwszą ratę, którą w całości wydano w kwocie . . . . . 70.000 „ Pozostaje tedy do wydania na następne dwa lata kwota . . . . . 175.000 zł.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	7	Z powodu zapłacenia należytości ekwiwalentowej za V. dziesięciolecie LW. 51.700/92.				

Wydatki. **Krajowy szpital**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział chorych zł.	Oddział chorych ct.	Oddział położnic zł.	Oddział położnic ct.	Razem zł.	Razem ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
			Wydatki w roku 1892.						
XIV.		**Rozmaite.**							
	66	Utrzymanie biblioteki	119	64	7	—	126	64	125
	67	Przypadkowe:							
		a) 1. Rozmaite drobne nieprzewidziane . . 42 zł. 05 ct.							
		2. podwody dla chorych rekonwalescentów . 171 „ 80 „							
		3. połączenie telefonem mieszkania dyrektora 80 „ — „	275	85	18	—	293	85	200
		b) zastępstwa chorych i urlopowanych funkcyonaryuszów . . .	282	—	18	—	300	—	300
		Suma rubryki XIV. .	677	49	43	—	720	49	625
XV.		**Koszta utrzymania dzieci, zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic.**							
	68	Wynagrodzenie mamek za karmienie dzieci, których matki na oddział chorych przeniesiono . . .	—	—	21	60	21	60	30
XVI.	69	**Ryczałt za utrzymanie dzieci w szpitalu św. Zofii . . . . . .**	16.000	—	—	—	16.000	—	16.000
—	70	**Nadwyżka dochodów oddana funduszowi krajowemu . .**	13.065	$36^1/_2$	—	—	13.065	$36^1/_2$	—

powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		**Uzasadnienie różnic**	**Należytości**			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	1					
—	94	*Wydatek większy* z powodu potrzeby większej ilości podwód dla rekonwalescentów.				
—	—					
—	95					
8	—	*Wydatek mniejszy* zastosowany do potrzeby.				
...	—					
—	13.065	*Wydatek większy*, ponieważ dochody rzeczywiste tego oddziału były większe od preliminowanych o kwotę . . . . 39.639 zł. natomiast wydatki były większe od preliminowanych tylko o kwotę . . . 14.242 „ zatem okazała się nadwyżka . 25 397 zł. po pokryciu jednak niedoboru wykazanego w budżecie w kwocie . . . . 12.332 „ pozostała jeszcze nadwyżka . 13.065 zł.				

Dochody. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział chorych zł.	Oddział chorych ct.	Oddział położnic zł.	Oddział położnic ct.	Razem zł.	Razem ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
			Dochody w roku 1892.						
I.		**Dodatki.**							
	1	Od c. k. Skarbu za 681·58 metrów drzewa opałowego, część przypadająca na te oddziały	1.391	39	155	85	1.547	24	1.450
	2	Od kasy miejskiej $^1/_5$ część dochodu z myta	25.764	40	—	—	25.764	40	25.900
	3	Od kasy miejskiej na utrzymanie trupiarni	77	97	6	03	84	—	84
		Suma rubryki I. .	27.233	76	161	88	27.395	64	27.434
II.	4	**Opłaty pośmiertne**	9.949	48	—	—	9.949	48	8.300
III.		**Zwroty kosztów leczenia.**							
	5	Od funduszu krajowego galicyjskiego .	169.147	94	13.072	96	182.220	90	152.000
	6	Od samopłacących	11.231	$32^1/_2$	102	90	11.334	$22^1/_2$	8.900
	7	Od funduszów obcokrajowych i innych publicznych	9.343	03	114	44	9.457	47	4.350
		Suma rubryki III. .	189.722	$29^1/_2$	13.290	30	203.012	$59^1/_2$	165.250

powszechny we Lwowie. **Dochody.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	97	*Dochód większy* z powodu wyższych cen drzewa.				
136	—	Dochód ten naprzód ściśle obliczony być nie może.				
136	97					
39						
—	1.649	*Dochód większy* zależny od ilości znaczniejszych spadków.	2.475	83	—	—
—	30.221	*Dochód większy* z powodu zapłacenia w znacznej części zaległości z lat ubiegłych, nadto z powodu corocznego wzrostu ilości dni leczenia.	157.068	66	—	—
—	2 434	*Dochody większe* z powodu znaczniejszego ruchu chorych samopłacących, wreszcie z powodu zaprowadzenia kas chorych.	198	40	—	—
—	5.108		173	60	—	—
—	37.763	Z wykazanych obok zaległości czynnych z roku bież. w kwocie . . . 157.440 zł. 66 ct. i takichże zaległości z lat ubiegł. w kwocie 64.251 „ 65 „ Zatem w ogólnej kwocie 221.692 zł. 31 ct. przypada: *a)* Na oddział chorych: z roku bież. 156.723 zł. 86 ct. z lat ubiegł. 63.737 „ 93 „ 220.461 zł. 79 ct. *b)* Na oddział położnic: z roku bież. 716 zł. 80 ct z lat ubiegł. 513 „ 72 „ 1.230 „ 52 „ Strąciwszy z powyższych zaległości zarachowane należytości do zwrotu w rachunkach za III. i IV. kwartał 1892 a pobrane na rachunek roku 1893 w łącznej sumie . . 93.679 „ 94 „ Okazuje się ostateczna zaległość w kwocie . 126.781 zł. 85 ct. 1.230 zł. 52 ct. Ogółem w obu oddziałach . 128.012 zł. 37 ct. a zgodna z odnośnymi protokołami stanu chorych za r. 1892.	157.440	66	—	—

Dochody. **Krajowy szpital**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział chorych zł.	Oddział chorych ct.	Oddział położnic zł.	Oddział położnic ct.	Razem zł.	Razem ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
			Dochody w roku 1892.						
IV.	8	**Rozmaite.**							
		a) Rozmaite drobne	56	51	—	—	56	51	150
		b) Zwroty dawnych zaliczek udzielonych na płace	1.405	51	220	—	1.625	51	—
		c) Zwroty przeniesione z Rubr. VII. wydatków	—	—	2	60	2	60	—
		Suma rubryki IV.	1.462	02	222	60	1.684	62	150
	9	**Dotacya z funduszu krajowego** .	—	—	70.042	84	70.042	84	84.783

powszechny we Lwowie. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
93	—	*Dochód mniejszy*, ponieważ rzeczy po zmarłych nie sprzedawano, lecz rozdawano ubogim rekonwalescentom.				
—	1.625	*Dochód większy* budżetem nie objęty stanowi zwrot zaliczek wydanych i zarachowanych na rubryki stałe w myśl uchwały W. Sejmu z 14. października 1874.				
—	3	*Dochód ten* stanowi zwrot za zagubioną bieliznę przez b. akuszerkę M. Grocholską.				
93	1.628					
	1.535					
14.740	—	*Dochód mniejszy* z powodów przytoczonych przy poz. 70. wydatków.				

WYKAZ NALEŻYTOŚCI

czynnych i biernych z lat ubiegłych z końcem roku 1892.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Należytości czynne zł.	ct.	bierne zł.	ct.
		A. Wydatki.				
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**				
.	14*a*)	Zaliczki na płace	314	56	—	—
II.		**Koszta utrzymania osób nieetatowych.**				
	—	Zaliczki na płace	18	75	—	—
		Suma A. . .	333	31	—	—
		B. Dochody.				
II.		**Opłaty pośmiertne.**				
	4	Zaległe należytości od stron uprawnionych	1.472	79	—	—
III.	5—7	**Zwroty kosztów leczenia.**				
		a) od samopłacących . . . . . 2.108 zł. 63½ ct.				
		b) „ obcokraj. i innych funduszów publ. . 870 „ 61 „				
		c) „ stron rozmaitych i niewyśledzonych . 61.272 „ 40½ „	64.251	65	—	—
		Suma B. .	65.724	44	—	—
		Do tego: Suma A. .	333	31	—	—
		Razem . .	66.057	75	—	—

IV.

Fundusz podrzutków we Lwowie.

Zamknięcie rachunku

za rok

1892.

LW. 44.879/93.

Fundusz podrzutków

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1892. zł.	Wynikłości w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
I.		**Wydatki.**			
	1	**Potrzeby kancelaryjne** na druki i t. p.	—	—	10
II.		**Remuneracye i zapomogi.**			
	2	Akuszerce zakładu położnic za stręczenie żywicielek, tudzież pieluszkowe	—	—	10
	3	Żywicielkom za gorliwe pielęgnowanie dzieci w pierwszym roku życia	—	—	10
	4	Tymże za gorliwe dozorowanie dorosłych dzieci i na potrzeby szkolne	—	—	50
		Suma rubryki II. .	—	—	70
III.	5	**Koszta utrzymania dzieci**	144	—	264
IV.	6	**Koszta leczenia dzieci**	—	—	10
V.	7	**Zapomogi dla położnic**	5.316	—	4.000
VI.		**Rozmaite wydatki.**			
	8	Żywicielkom na koszta pogrzebowe ryczałt	—	—	10
	9	Zwrot kosztów utrzymania dzieci do gminy miasta Lwowa przynależnych	—	—	50
		Suma rubryki VI. .	—	—	60
		Suma wydatków .	5.460	—	4.414
		Dochody.			
—	1	**Dotacya z funduszu krajowego**	5.460	—	4.414

we Lwowie.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
10	—		—	—	—	—
10	—	Nie było żadnego wydatku.	—	—	—	—
10	—		—	—	—	—
50	—		—	—	—	—
70	—		—	—	—	—
120	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ żadne dziecię w roku przedmiotowym z zakładu położnic nie przybyło.	—	—	24	—
10	—	Nie było żadnego wydatku.	—	—	—	—
—	1.316	*Wydatek większy* z powodu większej ilości położnic, które się poddały praktyce lekarskiej.	—	—	—	—
10	—		—	—	—	—
50	—	Nie było żadnego wydatku.	—	—	—	—
60	—		—	—	—	—
270	1.316		—	—	24	—
	1.046					
—	1.046	*Dochód większy*, ponieważ w takiej wysokości pobrano dotacyę, jaka okazała się potrzebną do pokrycia wydatków.	—	—	—	—

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny:

Należytości czynne z lat ubiegłych:	Szczegół	Ogół
a) taksy od przyjęcia dzieci tutejszo- i obcokrajowych . . .	369 zł. 50 ct.	
b) zwrot kosztów utrzymania dzieci	72 „ 96 „	442 zł. 46 ct.

Stan bierny:

Należytość bierna z roku bieżącego	24 „ — „
Czysty stan czynny	**418 zł. 46 ct.**

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

V.

Krajowy zakład dla obłąkanych

na Kulparkowie.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1892.

W załączeniu wykaz należytości czynnych i biernych z lat ubiegłych.

LW. 61.994/93.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	SUMARYUSZ	Wynikłości w roku 1892. zł.	Wynikłości w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.	1-10	Płace i emolumenta etatowe	22.135	84	20.646
II.	11-16	Koszta utrzymania osób nieetatowych	34.791	13	35.470
III.	17-25	Pensye i emerytury	1.350	66	1.351
IV.	26-27	Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski	14	—	14
V.	28	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	15	—	40
VI.	29 30	Remuneracye i zapomogi	727	60	726
VII.	31-42	Koszta gospodarcze *a)* zwyczajne	110.799	14	97.400
		b) nadzwyczajne	*800*	—	*800*
VIII.	43-47	„ sanitarne	6 530	63	6.260
IX.	48	„ kancelaryjne	434	53	450
X.	49	„ kapliczne	200	—	200
XI.	50-54	„ utrzymania budynków, dróg i urządzeń *a)* zwyczajne	10.136	54	8.050
		b) nadzwyczajne	*3.096*	*48*	*3 004*
XII.	55	Podatki i daniny	78	15	120
XIII.	56-59	Rozmaite	2.772	47	1.900
XIV.	60	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe	55	32	50
XV.	61	Koszta podróży i dyety członków opieki nad obłąkanymi	18	60	150
XVI.	62 63	Na nowe budowy *(nadzwyczajne)*	*42 242*	—	*42.242*
		Suma wydatków rzeczywistych 1. zwyczajnych	190.059	61	173.827
		Suma wydatków rzeczywistych 2. *nadzwyczajnych*	*46.138*	*48*	*46.046*
		Ogólna suma wydatków	236.198	09	219.873
		Dochody.			
I.	1	Odsetki od kapitałów	230	—	230
II.	2-3	Dodatki	723	41	660
III.	4-5	Dochody z dóbr	17.189	02	9.890
IV.	6-8	Zwroty kosztów leczenia	178.312	71	165.500
V.	9-11	Rozmaite	2.054	92½	800
		Razem	198.510	06½	177.080
		Do tego:			
—	—	Dotacya pobrana z funduszu krajowego	37.688	02½	42.793
		Ogólna suma dochodów	236.198	09	219.873

obłąkanych na Kulparkowie.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
		Porównanie sumaryczne				
—	1.489	kwot preliminowanych z rzeczywistemi wynikłościami bez względu na pobraną dotacyę, przedstawia się następnie:	2.111	35	—	—
1.679	—	**Wydatki** prelimin. wynosiły 219.873 zł.				
—	—	a rzeczywiste . 236.198 „				
—	—	zatem te ostatnie były *większe* o kwotę 16.325 zł.				
25	—	**Dochody** prelimin. wynosiły 177.080 zł.				
—	2	rzeczywiste zaś . 198.510 „				
—	13 399	były zatem te ostatnie *większe* o kwotę 21.430 zł.				
—	—	**Wynik** w ogóle jest *korzystniejszym* od budżetu o różnicę w kwocie . 5.105 zł.				
—	271	zgodny z mniej pobraną dotacyą z funduszu krajowego pod poz. 12. dochodów.				
15	—					
—	—					
—	2.087					
—	*92*					
42	—					
—	872		674	91	—	—
—	5					
131	—					
—	—					
1.892	18.125		2.786	26	—	—
—	*92*					
1.892	18.217					
	16.325					
		Stan majątku z końcem roku 1892.				
—	—	*Stan czynny:*				
—	63	Należytości czynne: Szczegół: Ogół.				
—	7.300	1. W rubrykach wydatków:	27.804	65	—	—
—	12.812	*a)* Bieżące . 2.786 zł. 26 ct.	12	50	—	—
—	1.255	*b)* Z lat ub.				
—	21.430	(str. 426) 1.584 „ 03 „ 4.370 zł. 29 ct.	27.817	15	—	—
		2. W rubrykach dochodów:				
5.105	—	*a)* Bieżące . 27.817 zł. 15 ct.				
		b) Z lat ub.				
5.105	21.430	(str. 426) 30.931 „ 56 „ 58.748 „ 71 „ 63.119 zł.				
	16 325	*Stan bierny:*				
		Należytości bierne:				
		Z końcem r. 1892 nie było żadnych . — „				
		zatem czysty stan czynny 63.119 zł.				

Wydatki. **Krajowy zakład dla**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**			
	1	Dyrektor: *a)* Płaca	2.200	—	2.200
		b) Dodatek osobisty	800	—	800
		c) Dodatki pięcioletnie	600	—	600
	2	2 prymaryuszów *a)* Płaca	3.000	—	3.000
		b) Relutum za wikt	816	—	816
		c) Dodatki pięcioletnie	400	—	400
	3	2 sekundaryuszów: *a)* Płaca	2.000	—	2.000
		b) Relutum za wikt	816	—	816
	4	2 kapelanów: *a)* Płaca	800	—	800
		b) Relutum za wikt rz. kat. kapelana	300	—	300
		c) Wikt w naturze gr. „ „	314	48	324
		d) Dodatki pięcioletnie	200	—	200
	5	Rządca: *a)* Płaca	1.200	—	1.200
		b) Relutum za wikt	408	—	408
		c) Dodatki pięcioletnie	400	—	400
	6	2 oficyałów: *a)* Płaca	2.031	64	2.120
		b) Dodatki pięcioletnie	475	—	600
		c) Dodatki osobiste	475	—	600
	7	I. Pisarz: *a)* Płaca	598	33	600
		b) Relutum za wikt	359	—	360
		c) Dodatki pięcioletnie	—	—	240
	8	II. Pisarz: *a)* Płaca	400	—	400
		b) Relutum za wikt	360	—	360
		c) Dodatki pięcioletnie	100	—	100
	9	Woźny: *a)* Płaca	150	—	150
		b) Wikt z pieczywem	270	52	286
		c) Dodatek na ubior	50	—	50
		d) „ pięcioletni	30	—	30
	10	Odźwierny *a)* Płaca	150	—	150
		b) Wikt z pieczywem	270	52	286
		c) Dodatek na ubior	50	—	50
		Razem	20.024	49	20.646
		Do tego zaliczki udzielone na płace w kwocie 3.249 zł. — ct. po strąceniu rat bieżących 1.137 „ 65 „	2.111	35	—
		Suma rubryki I.	22.135	84	20.646

obłąkanych na Kulparkowie. **Wydatki.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
10	—	*Wydatek mniejszy* z powodu nieco niższych artykułów żywności.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
88	—	*Wydatki mniejsze* w skutek zmiany w osobie jednego oficyała od 1. sierpnia.				
125	—					
125	—					
2	—	*Wydatki mniejsze* w skutek interkulare spowodowane zmianą w osobie pisarza.				
1	—					
240	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
15	—	*Wydatek mniejszy* z powodu jak przy poz. 4 lit. *b)*				
—	—					
—	—					
—	—					
16	—	*Wydatek mniejszy* z powodu jak przy poz. 4 lit. *b)*				
—	—					
622	—					
—	2.111	*Wydatek niepreliminowany*, zarachowany tu w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 14. października 1874, znajdzie pokrycie w ściąganych zwrotach z płac.	2 111	35	—	—
622	2.111		2.111	35	—	—
	1.489					

Wydatki. Krajowy zakład dla

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
II.		**Koszta utrzymania osób nieetatowych.**			
	11	17 Sióstr Miłosierdzia oddziałowych:			
		a) Płaca	1.360	—	1.360
		b) Wikt z pieczywem i dodatkami	3.729	30	4.012
	12	Dyetaryusz: *a)* Płaca	455	—	458
		b) Relutum za wikt	358	—	360
	13	Służba wyższa:			
		a) Płaca: Maszynista . . . . 600 zł. — ct.			
		Ślusarz . . . . . 279 „ — „			
		Stolarz . . . . . 232 „ — „			
		Krawiec . . . . . 180 „ — „			
		Szewc . . . . . 180 „ — „			
		5 dozorców starszych . . . 862 „ 06 „			
		2 palaczy przy maszynie parowej . 324 „ 92 „	2.657	98	2.736
		b) Relutum za wikt maszynisty . . . 360 zł. — ct.			
		c) Wikt z pieczywem 8 osób służby wyższej . . . 1.781 zł 87 ct.			
		Wikt z pieczywem 3 osób służby wyższej. . 394 „ 06 „ 2.175 „ 93 „	2 535	93	2.772
	14	Służba oddziałowa:			
		a) Płaca	8.518	37	8.436
		b) Na podwyższenie płac	213	79	700
		c) Wikt z pieczywem	11 874	34	12.320
		d) Gratyfikacye z końcem roku	250	—	250
	15	Premia dla dozorczyni Długosz Apolonii 10 dukatów . .	58	25	60
	16	Służba domowa:			
		a) Płaca	1.136	45	1.188
		b) Wikt z pieczywem	1.593	72	1.768
		c) Gratyfikacye z końcem roku	50	—	50
		Suma rubryki II. .	34.791	13	36.470
III.		**Pensye i emerytury.**			
	17	Grund Ludwika, wdowa po rządcy	26	—	26
	18	Burkhardt Franciszka, wdowa po kontrolorze . . .	19	—	19
	19	Dr. Berthleff Karol, były dyrektor	149	—	149
	20	Kłosowski Jan, były dozorca	48	—	48
	21	Kłosowska Teresa, była dozorczyni	48	—	48
	22	Dr. Dobiński Włodzimierz, były prymaryusz . . .	566	66	567
	23	Wojtowicz Karolina, była akuszerka	184	—	184
		Do przeniesienia . .	1.040	66	1.041

obłąkanych na Kulparkowie. **Wydatki.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
283	—	*Wydatek mniejszy* z powodu jak przy poz. 4 lit. *b)*				
3	—	*Wydatki mniejsze* w skutek interkulare w d. 13. i 14. kwietnia przy zmianie osoby dyetaryusza.				
2	—					
		Wydatek pod l. *a) mniejszy* przy płacy ślusarza o 21 zł. (w skutek podwyższenia płacy z 22. zł. na 25 zł. dopiero od 1. sierpnia) wskutek interkulare od 19. do 31. sierpnia przy płacy stolarza . . . . . 8 „ wskutek interkularyów przy płacach 5 dozorców starszych . . . . . 38 „				
78	—	wskutek podwyższenia płacy 1 palacza z 13 zł. na 15 zł. dopiero w sierpniu . . 11 „ razem jak obok . 78 zł.				
236	—	*Wydatek mniejszy* wskutek interkularyów i z powodu jak przy poz. 4 lit. *b)*.				
—	82	*Wydatek większy* pod lit. *a)* ponieważ w miejsce powołanych do ćwiczeń wojskowych dozorców, którym zasługi wypłacano, musiano na przeciąg tego czasu przyjąć innych.				
486	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż podwyższenie płac nastąpiło dopiero od 1 lipca, a wymiar w stosunku do lat służby.				
446	—	*Wydatek mniejszy* wskutek interkularyów i z powodu jak przy poz. 4 lit. *b)*.				
—	—					
2	—	*Wydatek mniejszy* z powodu niższego kursu dukatów.				
51	—	*Wydatek mniejszy* wskutek interkularyów.				
174	—	*Wydatek mniejszy* „ „ i z powodu jak przy poz. 4 lit. *b)*.				
—	—					
1.761	82					
1.679						
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					

Wydatki. **Krajowy zakład dla**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
III.		Z przeniesienia . .	1.040	66	1.041
	24	Sterniuk Jakób, były odźwierny { *a)* tytułem emerytury 158 zł. *b)* jako pensya z łaski 92 „ }	250	—	250
	25	Węgrzyn Jan, były dozorca	60	—	60
		Suma rubryki III. .	1 350	66	1.351
IV.		**Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski.**			
	26	Christl Laura, sierota po kontrolorze	7	—	7
	27	Hammer Joanna, sierota po pisarzu	7	—	7
		Suma rubryki IV. .	14	—	14
V.	28	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych** . . .	15	—	40
VI.		**Remuneracye i zapomogi.**			
	29	Za sprawdzanie recept	127	60	126
	30	Remuneracye i zapomogi	600	—	600
		Suma rubryki VI. .	727	60	726
VII.		**Koszta gospodarcze.**			
	31	Żywienie chorych:			
		a) Zwykła strawa i dodatki	53.659	77	47.000
		Do przeniesienia . .	53.659	77	47.000

obłąkanych na Kulparkowie.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
25		*Wydatek mniejszy* gdyż tylko w jednym wypadku udzielono ustępującemu wskutek słabości ze służby dozorcy chorych daru z łaski.				
—	2	*Wydatek* nieznacznie *większy* przypadający na ten fundusz z rozdziału ryczałtu na ten cel przeznaczonego, w stosunku do ilości dni leczenia.				
—	—					
—	2					
—	6.660	*Wydatek większy* z powodu podrożenia mięsa od r. 1891 z przeciętnej ceny 46·49 ct. na 57·03 ct. na 1 kilo czyli o 10·54 ct., co stanowi zwiększenie wydatku przeszło o 3.000 zł., tudzież wzrostu ilości dni leczenia, która wynosiła w 1890 r. 215.149 dni „ 1891 „ 218.180 „ „ 1892 „ 230.014 „ gdy za podstawę do preliminarza na r. 1892 wzięto 225.000 dni leczenia, a rzeczywista ilość dni w tymże roku była wyższą o 5.014 Dalszym powodem zwiększenia się kosztu wiktu jest ta okoliczność, że dotychczas od wydatków na wyżywienie potrącano zyski z niektórych działów gospodarczych osiągnięte obecnie tego zaniechano wskutek wyrażonego życzenia komisyi budżetowej (w sprawozdaniu z dnia 31. marca 1892 r. do Wysokiego Sejmu przedłożonego) wstawiając je w rubryce III. pod poz. 4 dochodów z dóbr.				
—	6.660					

Wydatki. Krajowy zakład dla

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie			Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
VII.	31	Z przeniesienia . .			53.659	77	47.000
		b) 5 Sióstr Miłosierdzia:					
		α) Płaca roczna po 80 zł. . .	400 zł. — ct.				
		β) Wikt z dodatkami . .	1.096 „ 85 „		1 496	85	1.580
		c) Służba kuchenna i magazynowa:					
		α) Płaca	826 zł. 32 ct.				
		β) Wikt z pieczywem. . .	1.371 „ 83 „				
		γ) Gratyfikacye	40 „ — „		2.238	15	2.342
		d) Drzewo i węgle do kuchni			2.944	69	3.000
		e) Naczynia i sprzęty kuchenne			737	68	600
		f) Pieczywo z piekarzem			10.166	97	9.200
		g) Wino dla chorych			403	21	450
	32	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj			6.632	14	6.000
	33	Oświetlenie			1.764	22	1.550
	34	Sprzęty gospodarcze:					
		a) Zakupno i naprawa: 1. zwyczajne . . .			2.260	36	2.000
		a) Zakupno i naprawa: 2. *nadzwyczajne* . . .			*800*	—	*800*
		b) 1 Siostra Miłosierdzia: Płaca . .	80 zł. — ct.				
		Wikt z dodatkami	219 „ 37 „		299	37	316
		Do przeniesienia { 1. zwyczajne .			82.603	41	74.038
		Do przeniesienia { 2. *nadzwyczajne* .			*800*	—	*800*

obłąkanych na Kulparkowie. **Wydatki.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		**Uzasadnienie różnic**	**Należytości**			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	6.660	Zyski te w r. 1892 wynosiły: 1) Z utrzymania krów i produkcyi mleka . . . . . 640 zł. 65 ct. 2) Z chowu trzody chlewnej . . 924 „ 96 „ 3) Z kupna i bicia wołów . . 235 „ 19 „ Razem 1.800 zł. 80 ct. Zgodnie z powyższem życzeniem komisyi budżetowej zakład płacił gospodarstwu na Kulparkowie nie jak dotychczas po cenie produkcyi, t. j. po 4 i $4^1/_2$ centa za 1 litr, lecz po cenie targowej 7 centów począwszy od 1. czerwca, co przy produkcyi 7 miesięcznej w ilości 42.038 litrów w stosunku do $4^1/_2$ ct. stanowi większy wydatek o . . 950 zł. 95 ct.				
83	—	*Wydatki mniejsze* z powodu jak przy poz. 4 lit. *b)*				
104	—					
55	—	*Wydatek mniejszy* wskutek zarządzonych oszczędności.				
—	138	*Wydatek większy* wskutek mniejszego zapasu z roku ubiegłego.				
—	967	*Wydatek większy* z powodu wzrostu ilości dni leczenia, jak to przy poz. 31 lit. *a)* wykazano, tudzież wysokich cen zboża i mąki w pierwszych czterech miesiącach r. 1892.				
47	—	*Wydatek mniejszy* wskutek oszczędniejszej ordynacyi.				
—	632	*Wydatek większy* wskutek opalania więcej ubikacyj dla wzrastającej liczby chorych.				
—	214	*Wydatek większy* wskutek wzrostu ilości chorych, a stąd zaszłej potrzeby oświetlania więcej ubikacyj.				
—	260	*Wydatek większy* z powodu zakupna zwyczajnych sprzętów dla zwiększonej ilości chorych, oraz sprawienia różnych rekwizytów do sikawki pożarnej, kupna sieczkarni, 2 wanien miedz. itp.				
—	—					
17	—	*Wydatek mniejszy* z powodu jak przy poz. 4 lit. *b)*.				
306	8.871					
—	—					

Wydatki. **Krajowy zakład dla**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
VII.		Z przeniesienia { 1. zwyczajne . .	82.603	41	74.038
		{ 2. *nadzwyczajne* .	*800*	—	*800*
	35	Utrzymanie 2ch par koni z 2ma furmanami, naprawą wozów, uprzęży itp.	1.359	82	1.394
	36	Uprawa pól z połową kosztów utrzymania ogrodnika i innemi potrzebami	13.074	57	8.219
	37	Utrzymanie ogrodów warzywnych i owocowych z kosztem utrzymania ogrodnika	682	26	624
	38	Podatek gruntowy, i inne nieprzewidziane wydatki folwarku	105	—	105
	39	Utrzymanie parku i ogrodów spacerowych dla chorych . .	292	50	200
	40	Utrzymanie pralni:			
		a) Drzewo i inne potrzeby	4.497	85	4 422
		b) 2 Siostry Miłosierdzia: *α)* płaca . 160 zł. — ct.			
		β) Wikt z dodat. 438 „ 74 „	598	74	632
	41	Bielizna, pościel i odzież:			
		a) Zakupno i naprawa	6.496	98	6.500
		b) 1 Siostra Miłosierdzia *α)* płaca . 80 zł. — ct.			
		β) wikt z dodatk. 219 „ 37 „	299	37	316
	42	Słoma do sienników	788	64	950
		Suma wydatków { 1. zwyczajnych .	110.799	14	97.400
		{ 2. *nadzwyczajnych* .	*800*	—	*800*
		Ogólna suma rubryki VII.	111.599	14	98 200
		Koszta sanitarne.			
VIII.	43	Lekarstwa	550	08	900
	44	Potrzeby sanitarne	5.650	20	5 000
	45	Instrumenta chirurgiczne	99	17	100
	46	Utrzymanie prosektoryum	58	24	60
	47	Koszta pogrzebowe ubogich chorych i Sióstr Miłosierdzia, tudzież utrzymanie cmentarza	172	94	200
		Suma rubryki VIII.	6.530	63	6.260

obłąkanych na Kulparkowie. **Wydatki.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
306	8.871					
—	—					
34	—	*Wydatek mniejszy* z powodu cokolwiek niższej ceny siana.				
—	4.856	*Wydatek większy*, ponieważ pozycyą tą objętym jest koszt utrzymania krów, wołów i trzody chlewnej i zostaje zrównoważonym zyskami tych działów gospodarstwa wstawionymi do rubryki III. dochodów pod poz. 4.				
—	58	*Wydatek większy* wskutek staranniejszej uprawy, przez co i dochód z ogrodów znacznie się powiększył (vide Rubr. III. poz. 5 doch.)				
—	—					
—	92	*Wydatek większy* z powodu sprawienia 100 ławek stałych do siedzenia dla chorych.				
—	76	*Wydatek* pod lit. *a) większy* z powodu wzrostu ilości dni leczenia, jak to przy poz. 31 lit. *a)* wykazano.				
33	—	*Wydatek mniejszy* z powodu jak przy poz. 4 lit. *b)*.				
3	—	*Wydatek nieznacznie mniejszy* niedający się naprzód dokładnie obliczyć.				
17	—	*Wydatek mniejszy* z powodu jak przy poz. 4 lit. *b)*.				
161	—	*Wydatek mniejszy* wskutek zarządzonej oszczędności: w r. 1891 wydano słomy . . 55.225 klg.				
554	13.953	„ 1892 „ „ . . 34.770 „				
—	—	t. j. mniej o . 20.455 klg.				
554	13.953					
	13.399					
350	—	*Wydatek mniejszy* wskutek przyjętej zasady, aby użycie środków aptecznych ograniczyć do minimum, natomiast leczyć przechadzkami, zabawami tanecznemi, zajęciami w gospodarstwie polnem i ogrodowem, w warstatach rękodzielniczych itp.				
—	650	*Wydatek większy* wskutek panującej epidemii cholerycznej, przez co desinfekcya musiała być wzmocnioną przy cenach nadzwyczaj podrożałych.				
—	—					
2	—	*Wydatek nieznacznie mniejszy* niedający się naprzód dokładnie obliczyć.				
27	—	*Wydatek mniejszy* zależny od śmiertelności.				
379	650					
	271					

Wydatki. Krajowy zakład dla

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. cr.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
IX.		**Koszta kancelaryjne.**			
	48	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne itp.	434	53	450
X.	49	**Koszta kapliczne**	200	—	200
XI.		**Koszta utrzymania budynków, dróg i urządzeń.**			
	50	Konserwacye i reparacye z pokostowaniem podłóg: 1. zwyczajne .	7.113	28	5.500
		2. *nadzwyczajne* .	*3.096*	*48*	*3.004*
	51	Utrzymanie urządzeń mechanicznych	1.092	32	600
	52	Asekuracya budynków i ruchomości	581	63	600
	53	Kominiarze i straż ogniowa	550	—	550
	54	Utrzymanie dróg dojazdowych	799	31	800
		Suma wydatków: 1. zwyczajnych .	10.136	54	8.050
		2. *nadzwyczajnych* .	*3.096*	*48*	*3.004*
		Ogólna suma rubryki XI. .	13.233	02	11.054
XII.	55	**Podatki i daniny**	78	15	120
XIII.		**Rozmaite.**			
	56	Utrzymanie biblioteki lekarskiej	190	79	150
	57	Książki i czasopisma dla chorych	216	82	250
	58	Myto drogowe	211	24	200
	59	Przypadkowe:			
		a) Ubezpieczenie służby od wypadku choroby . .	46	67	70
		b) „ „ i robotników od wypadku .	117	92	130
		c) Zabawy z tańcami urządzane dla chorych . .	244	63	220
		Do przeniesienia . .	1.028	07	1.020

obłąkanych na Kulparkowie. **Wydatki.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości	
			czynne	bierne
			z roku bieżącego	
mniejsze	większe			
zł.	zł.		zł. ct.	zł. ct.
15	—	*Wydatek mniejszy* zastosowany do rzeczywistej potrzeby.		
—	—			
—	1.613	*Wydatek większy* wskutek nieprzewidzianych robót celem asanacyi zakładu i najbliższej okolicy z powodu zbliżającej się epidemii choleryczuej, przez urządzenie zbiornika murowanego i filtru dla oczyszczenia wody odpływowej, naprawę studni, tudzież adapcyi baraku cholerycznego.		
—	92	*Wydatek większy* ponieważ cena materyałów drzewnych na parkan sztachetowy była nieco wyższą od kosztorysowej.		
—	492	*Wydatek większy* wskutek zaszłej potrzeby odmienienia niektórych zużytych części składowych maszyn, tudzież znaczniejszej naprawy centryfugi do bielizny.		
18	—	*Wydatek mniejszy* z powodu zwrotu wyższej dywidendy od premij.		
—	—			
—	—			
18	2.105			
—	92			
	—			
18	2.197			
42	2.179 —	*Wydatek mniejszy* ponieważ należytość ekwiwalentową za r. 1892 w kwocie 52 zł. 13 ct. zapłacono dopiero w ciągu r. 1893.		
—	41	*Wydatek większy* z powodu, iż nabyto świeżo wydane dzieła lekarskie w dziedzinę psychiatryi i chorób nerwowych wchodzące.		
33	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ oprawę książek uskuteczniają obecnie sami chorzy, otrzymując za to wynagrodzenie dzienne 5 centów.		
—	11	*Wydatek większy*, ponieważ wskutek coraz zwiększającej się ilości chorych potrzeba posyłek do Lwowa i na dworzec kolei, stała się częstszą.		
23	—	*Wydatki mniejsze* odpowiednio do ilości ubezpieczonej służby i wysokości kosztu ich utrzymania.		
12	—			
—	24	*Wydatek większy*, ponieważ tu zaliczono koszta wycieczek z chorymi do teatru i na wystawę przemysłową, które nader korzystnie na nich oddziaływują.		
68	76			

Wydatki. Krajowy zakład dla

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
XIII.		Z przeniesienia .	1.028	07	1.020
		d) Zastępstwo chorych i urlopowanych funkcyonaryuszów	498	71	500
		e) Koszta przyjęcia komisyj i różne poczesne . .	43	87	60
		f) „ uroczystości rozdania nagród służbie dozorującej chorych	77	95	60
		g) Ryczałt na wydatki przełożonego obszaru dworskiego	20	—	20
		h) Fiakry dla Sióstr Miłosierdzia, tychże spowiednika, inżyniera Wydziału krajowego, nadzorującego roboty konserwacyjne, pastora na pogrzeby ewangielików itp. .	43	25	30
		i) Koszta przywozu chorych ze szpitala powszechnego we Lwowie do zwrotu od gmin przynależności .	793	78½	60
		k) Inne nieprzewidziane	266	83⅓	150
		Suma rubryki XIII.	2.772	47	1 900
XIV.	60	**Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe** .	55	32	50
XV.	61	**Koszta podróży i dyety członków komisyi opieki nad obłąkanymi**	18	60	150
XVI.		**Nowe budynki w zakładzie postawić się mające.**			
		Nadzwyczajne:			
	62	Na 2 pawilony z przyznanej kwoty 59.664 zł. płatnej w 2 ratach, pierwsza rata			
	63	**Na rozszerzenie budynku gospodarskiego** . . .	*42.242*	—	*42.242*

obłąkanych na Kulparkowie.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
68	76					
1	—					
16	—	*Wydatek mniejszy* stosownie do ilości komisyj, tudzież ze względów oszczędnościowych.				
—	18	*Wydatek większy* z powodu znaczniejszej okazałości dla zachęty służby.				
—	—					
—	13	*Wydatek większy*, ponieważ wskutek budowy pawilonów i rozszerzenia budynku gospodarskiego, zachodziła częstsza potrzeba wyjazdu inżyniera nadzorującego budowę.				
—	733	*Wydatek większy*, gdyż tu zaliczono obok kosztów przywozu w kwocie 122 zł. w. a. nadto koszta odstawienia umysłowo chorych do gmin przynależności, od tychże zwrotne w kw. 671 zł. 78½ ct.	671	78½		
—	117	*Wydatek większy*, gdyż zawiera koszt utrzymania drugiego odźwiernego przy bramie wjazdowej, przyjętego od 1. września 1892 w kwocie 161 zł. 84 ct.	3	12½		
85	957		674	91		
	872					
—	5	*Wydatek większy*, gdyż prócz zwykłej prestacyi na szkołę w kwocie 50 zł. przypadła jeszcze należytość konkurencyjna na potrzeby szkolne z repartycyi miejscowej rady szkoln. w kw. 5 zł. 32 ct.				
131	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż w r. 1892 zakład tylko Dr. Merunowicz i Dr. Czyżewicz raz jeden zwiedzili.				
—	—					

Dochody. **Krajowy zakład dla**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Foszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1894. zł.
I.		**Odsetki od kapitałów.**			
	1	4% od gal. oblig. propinacyjnych imien. wart. 5.750 zł. .	230	—	230
II.		**Dodatki.**			
	2	Od c. k. Skarbu relutum za drzewo opałowe . . .	623	41	560
	3	Od kasy miejskiej na utrzymanie drogi publicznej z Kulparkowa do Lwowa	100	—	100
		Suma rubryki II.	723	41	660
III.		**Dochody z dóbr.**			
	4	Dochód z pól i pastwisk	15.786	48	8.890
	5	Dochód z ogrodów	1.402	54	1.000
		Suma rubryki III. .	17 189	02	9.890
IV.		**Zwroty kosztów leczenia.**			
	6	Od funduszu krajowego galicyjskiego	152.679	27	135.000
	7	Od samopłacących	22.305	48	28.000
		Od funduszów obcokrajowych i innych publicznych . .	3.327	96	2.500
		Suma rubryki IV. .	178.312	71	165.500

obłąkanych na Kulparkowie. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	63	*Dochód większy* z powodu wyższej przez rząd policzonej ceny.				
—	—					
—	63					
—	6.897	*Dochód większy*, ponieważ tu obecnie zarachowuje się dochód z mleka i chowu krów, bicia wołów, oraz z chowu i bicia trzody chlewnej; patrz uzasadnienia do Rubr. VII. wyd. pod poz. 31 l. *a)* i poz. 36.				
—	403	*Dochód większy* wskutek staranniejszej uprawy, patrz uzasadnienie do Rubr. VII. wyd. poz. 37, oraz wskutek urodzaju kapusty.				
—	7.300					
		Wyniki gospodarki we własnym zarządzie przedstawiają się następnie: Dochody poz. 4 jak obok wynoszą . . . . . 15.786 zł. 48 ct.				
		Wydatki zaś w rubryce VII. poz. 36 13 074 „ 57 „				
		Z porównania okazuje się czysty zysk z pól i pastwisk . . 2.711 zł. 91 ct.				
		Dochody poz. 5 jak obok wynoszą 1.402 „ 54 „				
		Wydatki zaś w rubr. VII. p. 37 „ 682 „ 26 „				
		Z porównania okazuje się czysty zysk z ogrodów . . . 720 zł. 28 ct.				
—	17.679	*Dochód większy* z powodu większej ilości ubogich chorych, pomimo jednak przyrostu dni leczenia o 11.834 dni w stosunku do r. 1891 wydatek funduszu krajowego zmniejszył się o 536 zł. 51 ct.				
5.695	—	*Dochód mniejszy* z powodu mniejszej ilości chorych utrzymywanych według I. i II. klasy, a zostający w odwrotnym stosunku do poprzedniej pozycyi.				
—	828	*Dochód większy* z powodu większej ilości dni leczenia chorych tej kategoryi, z tych jednego na I. kl.	27.804	65		
5.695	18 507		27.804	65*)		
	12.812					

*) Z wykazanych obok należytości czynnych z roku bieżącego w kwocie . . . 27.804 zł. 65 ct. przypada:
a) od samopłacących . . 1.027 zł. 88 ct.
b) od fund. obcokrajowych i innych publicznych . . 458 „ 64 „
c) od stron rozmaitych niewyśledzonych . . 26.318 „ 13 „
razem jak wyżej 27.804 „ 65 „

Dochody. **Krajowy zakład dla**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892 zł.	Dochody w roku 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.
V.		**Rozmaite.**			
	9	Zwroty z zarobków chorych w myśl §. 22 statutu . .	381	70	400
	10	„ zaległych kosztów przywozu	30	—	100
	11	Przypadkowe: *a)* Czynsz z baraku propinacyjnego	32	—	48
		b) Ze sprzedaży rzeczy z użytku wydzielonych . .	—	—	120
		c) Depozyta po zmarłych	70	04	50
		d) Inne drobne nieprzewidziane	9	10	82
		Zwroty zaliczek na płace z lat ubiegłych, przeniesione z rubr. I. wyd. w kwocie	1.276	65	—
		Zwroty kosztów odstawienia rekonwalescentów i spokojnych nieuleczalnych przeniesione z rubr. XIII. wyd. . .	255	43½	—
		Suma rubryki V. .	2.054	92½	800
—	12	**Dotacya** pobrana z funduszu krajowego	37.688	02½	42.793

obłąkanych na Kulparkowie. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
18	—	*Dochód* nieznacznie *mniejszy* dla braku odpowiednich sal warstatowych, a które obecnie się przybudowują.				
70	—	*Dochód mniejszy*, gdyż badanie przynależności chorych do gmin, których obowiązkiem jest koszta te ponosić, daje władzom politycznym dużo zajęcia, a wnoszone rekursa sprawy przeciągają.	12	50	—	—
16	—	*Dochód mniejszy*, gdyż czynsz pobierano tylko po koniec sierpnia 1892, przeznaczając barak na szpital choleryczny.				
120	—	*Dochód mniejszy*, gdyż w r. 1892 wskutek ofiarowanych niskich cen nie sprzedano niczego, a sprzedaż nastąpiła dopiero w r. 1893.				
—	20	*Dochód większy* zależny od śmiertelności.				
73	—	*Dochód mniejszy*, jako nieprzewidziany, nie dający się naprzód ściśle oznaczyć.				
—	1.277	*Dochody większe* budżetem nie objęte są zwrotami kwot zaliczkowo wydanych, które w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 14. października 1874 r. zarachowano na rubryki stałe.				
—	255					
297	1.552		12	50	—	
	1.255					
5.105	—	*Dochód mniejszy* z powodu korzystniejszych wynikłości Rubr. IV dochodów „Zwroty kosztów leczenia“.				

WYKAZ NALEŻYTOŚCI

czynnych i biernych z lat ubiegłych.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Należytości czynne zł.	ct.	bierne zł.	ct.
		A. Wydatki.				
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**				
	1-10	Zaliczki na płace	5	25	—	—
IX.		**Koszta kancelaryjne.**				
	48	Zaliczki na stemple udzielone c. k. Prokuratoryi skarbu do procesów o koszta leczenia	32	46	—	—
XIII.		**Rozmaite.**				
	59	Różne zwroty oraz koszta odstawienia rekonwalescentów i spokojnych nieuleczalnych ze zakładu do gmin przynależności	1.546	32	—	—
		Suma A. . .	1.584	03	—	—
		B. Dochody.				
IV.		**Zwroty kosztów leczenia.**				
	7	*a)* od samopłacących . . . . . 5.749 zł. 78 ct.				
	8	*b)* „ funduszów obcokraj. i innych publ. . 516 „ 71 „				
	—	*c)* „ stron rozmaitych i niewyśledzonych . 24.135 „ 77 „	30.402	26	—	—
V.		**Rozmaite.**				
	10	Koszta przywozu umysłowo chorych z kraj. szpitala powsz. we Lwowie do zakładu, zwrotne od gmin przynależności 77 zł. 30 ct.				
	11	Zaliczki na płace z lat ubiegłych . . . 352 „ — „				
	12	Przypadkowe. Należytość z c. k. poczt. kasy oszczędn. 100 „ — „	529	30	—	—
		Suma B. .	30.931	56	—	—
		Do tego: Suma A. .	1.584	03	—	—
		Ogółem . .	32.515	59	—	—

VI.

Krajowy szpital św. Łazarza

w Krakowie.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1892.

Wykaz należytości czynnych i biernych z lat ubiegłych na str. 448/VI.

LW. 58.578/1893.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Oddział I. chorych		Oddział II. położnic		Oddział III. syfilitycznych		Oddział IV. obłąkanych		Wynikłość ogólna	
			Wynikłość z roku 1892									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		A. Wydatki.										
I.	1-16	Płace i emolumenta etatowe	17.642	13	2.357	15	5 477	63	5 507	90	30.984	81
II.	17-21	Koszta utrzymania osób nieetatowych	13.274	04	1.755	77	5 015	83	6 289	07	26 334	71
III.	22-22 c)	Pensye i emerytury	858	92	226	26	281	04	210	78	1 577	—
IV.	23-26	Zaopatrzenia odstawne i dary z łaski	109	20	12	60	196	42	37	80	356	02
V.	27	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VI.	28-29	Remuneracye i zapomogi	364	—	42	—	168	—	126	—	700	—
VII.	30 39	Koszta gospodarcze 1. zwyczajne	47.813	32½	5 422	71	20.953	80	20.043	22	94 233	05½
		2. *nadzwyczajne*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VIII.	40-47	„ sanitarne	7.866	31	475	22	2.078	14	1.277	48	11 697	15
IX.	48	„ kancelaryjne	673	75	77	74	310	96	233	22	1.295	67
X.	49	„ kapliczne 1. zwyczajne	130	—	15	—	60	—	45	—	250	—
		2. *nadzwyczajne*	*208*	—	*24*	—	*96*	—	*72*		*400*	—
XI.	50-54	Utrzymanie budynków 1. zwyczajne	3.066	86	345	36	1.381	41	1.286	93	6 080	56
		2. *nadzwyczajne*	*30.291*	*20*	*33*	*60*	*134*	*40*	*100*	*80*	*30 560*	—
XII.	55	Podatki i daniny	732	80	—	—	—	—	—	—	732	80
XIII.	56-59	Rozmaite	1.386	12½	278	85	387	44	290	58	2 342	99½
XIV.	60	Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na oddziale położnic	—	—	604	35	—	—	—	—	604	35
XV.	61-62	Koszta utrzymania mamek i dzieci w szpitalu św. Ludwika	12.000	—	5 227	48	—	—	—	—	17 227	48
XVI.	63-65	Zapisy	109	50	—	—	—	—	—	—	109	50
XVII.	66	Wydatki z prawa patronatu wynikłe	15	94	—	—	—	—	—	—	15	94
XVIII.	67-68	Dyety, koszta podróży, i różne inne	—	—	—	—	—	—	11	50	11	50
		Suma wydatków 1. zwyczajnych	106.042	90	16.840	49	36.310	67	35 359	48	194.553	54
		2. *nadzwyczajnych*	*30.199*	*20*	*57*	*60*	*230*	*40*	*172*	*80*	*30 960*	—
		Ogólna suma wydatków	136.542	10	16.898	09	36.541	07	35.532	28	225 513	54
		B. Dochody.										
I.	1—3	Odsetki od kapitałów	17.376	34	1.372	82	222	94	163	64	19.135	74
II.	4—8	Dochody z dóbr i realności	8.849	61	188	39	—	—	—	—	9 038	—
III.	9-11	Zwroty kosztów leczenia	74.485	40½	10.496	91	34.556	60	32.320	43	151.859	34½
IV.	12	Dochody rozmaite	1 273	07	50	50	—	—	35	—	1.358	57
		Suma dochodów:	101.984	42½	12 108	62	34.779	54	32 519	07	181.391	65
		Do tego:										
—	13	Dotacya pobrana z funduszu krajowego	34 557	67½	4 789	47	1 761	53	3 013	21	44.121	89½
		Ogóln suma dochodów	136 542	10	16.898	09	36 541	07	35 532	28	225 513	54

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny:

				Szczegół:	Ogół:
A) Należytości czynne: 1. W rubr. wydatków:	*a)* bieżące		643 zł. 98 ct.		
	b) z lat ubiegłych (str. 448/VI.)		482 „ 85 „	1.126 zł. 83 ct.	
2. „ dochodów:	*a)* bieżące		138.533 „ 66½ „		
	b) z lat ubiegłych (str. 448/VI.)		61.561 „ 12½ „	200.094 „ 79 „	201.221 zł. 62 ct.

Stan bierny:

B) Należytości bierne w rubr. wydatków z lat ubiegłych (str. 448/VI.)	4.066 „ 85
Czysty stan czynny	**197.154 zł. 77**

Św. Łazarza w Krakowie.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości: mniejsze zł.	większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości: czynne z roku bieżącego zł.	ct.	bierne z roku bieżącego zł.	ct.
			Porównanie sumaryczne				
31.469	484	—	kwot budżetem uchwalonych z rzeczywistymi wynikłościami poszczególnych oddziałów bez względu na pobraną z funduszu krajowego dotacyę, przedstawia wyniki następujące:	596	25	—	—
26.498	163	—					
250	—	1.327					
356	—	—					
			I. W oddziale chorych:				
50	50	—	*Wydatki* prelim. wynosiły 136.615 zł.				
700	—	—	rzeczywiste „ 136.542 „				
92.326	—	1.907	wydano *mniej* o . . . 73 zł.				
2.000	2.000	—	*Dochody* prelim. wynosiły 108.456 zł.				
11.860	163	—	rzeczywiste „ 101.984 „				
900	—	396	otrzymano *mniej* o . . 6.472 „				
250	—	—	**Wynik mniej korzystny** o różnicę . . . 6.399 zł.				
400	—	—					
6.148	67	—					
50.560	—	—	**II. W oddziale położnic:**	47	73	—	—
1.027	294	—	*Wydatki* prelim. wynosiły 16.191 zł.				
750	—	1.593	rzeczywiste „ 16.898 „				
450	—	154	wydano *więcej* o . . . 707 zł.				
			Dochody prelim. wynosiły 12.237 zł.				
16.400	—	827	rzeczywiste „ 12.109 „				
109	—	—	otrzymano *mniej* o . . 128 „				
150	134	—	**Wynik mniej korzystny** o sumę . . . 835 „				
300	288	—					
189.993	1.643	6.204	**III. W oddziale syfilitycznych:**				
32.960	2.000	—	*Wydatki* prelim. wynosiły 38.388 zł.				
222.953	3.643	6.204	rzeczywiste „ 36.541 „	643	98	—	—
		2.561	wydano *mniej* o . . 1.847 zł.				
			Dochody prelim. wynosiły 37.224 zł.				
			rzeczywiste „ 34.780 „				
19.128	—	8	otrzymano *mniej* o . . 2.444 „	26	30½	—	—
9.702	664	—	**Wynik mniej korzystny** o różnicę . . 597 „	50	—	—	—
156.600	4.741	—	7.831 zł.	138.457	36	—	—
100	—	1.259					
185.530	5.405	1.267	**IV. W oddziale obłąkanych:**				
27.423	—	6.699	*Wydatki* prelim. wynosiły 31.759 zł.				
212.953	5.405	7.966	rzeczywiste „ 35.533 „				
		2.561	otrzymano *więcej* o . . 3.774 zł.	138.533	66½	—	—
			Dochody prelim. wynosiły 27.613 zł.				
			rzeczywiste „ 32.519 „				
			otrzymano *więcej* o . . 4.906 „				
			Wynik korzystniejszy o różnicę . . . 1.132 „				
			a z porównania w ogóle mniej korzystny o różnicę w kwocie . . . . 6.699 zł. zgodny z wyższą o tę sumę pobraną dotacyą.				

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział I. chorych zł.	ct.	II. położnic zł.	ct.	III. syfilitycznych zł.	ct.	IV. obłąkanych zł.	ct.	Wynikłość ogólna zł.	ct.
			Wynikłość z roku 1892									
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**										
	1	Dyrektor, płaca . . . 1.600 zł. trzy dodatki pięcioletnie po 300 zł. . . . . 900 zł.	1.300	—	150	—	600	—	450	—	2.500	—
	2	5 prymaryuszów, płaca po 1200 zł. . . . . 6.000 zł. dodatki pięcioletnie po 200 zł. 2.600 „	5.200	—	—	—	1.800	—	1.600	—	8.600	—
	3	2 profesorów prymaryuszów dla okulistyki i położnictwa po . . 650 zł.	650	—	650	—	—	—	—	—	1.300	—
	4	7 sekundaryuszów I klasy po . 600 zł.	2.355	56	600	—	600	—	600	—	4.155	56
	5	5 „ II „ „ . 500 „	2.172	09	—	—	—	—	—	—	2.172	09
	6	Akuszerka, płaca . . . 267 zł. 74 ct. dodatki pięcioletnie . 70 „ — „	—	—	337	74	—	—	—	—	337	74
	7	Aptekarz, płaca . . . 800 zł. 2 dodatki pięcioletnie . . 200 „ dodatek na mieszkanie . . 200 „	624	—	72	—	288	—	216	—	1.200	—
	8	Prosektor, płaca	416	—	48	—	192	—	144	—	800	—
	9	Chemik patalogii, płaca	364	01	42	—	168	—	126	—	700	01
	10	Kapelan płaca . . . . 600 zł. dodatek na mieszkanie . . 200 „	416	—	48	—	192	—	144	—	800	—
	11	Rządca, płaca . . . 1.000 zł. — „ dodatki pięcioletnie . 250 „ — „ dodatek osobisty . . 191 „ 67 ct.	749	67	86	50	346	—	259	50	1.441	67
	12	2 oficyałów płaca po 1000 zł. 1.895 zł. 78 zł. dodatki pięcioletnie po 150 zł. . . . 675 „ — „	1.336	81	154	25	616	98	462	74	2.570	78
	13	2 pisarzy, płaca po 600 zł. 1.200 zł. — ct. dodatki pięcioletnie po 100 zł. . . . 300 „ — „ dodatki na mieszkanie po 100 zł. . . . 200 „ — „	884	—	102	—	408	—	306	—	1.700	—
	14	Dozorca domu obłąkanych płaca . . . . 391 zł. 67 ct. dodatek pięcioletni . 43 „ 60 „ relutum na mieszkanie . 280 „ — „ wikt II. kl. (wzmocn.) . 284 „ 41 „	—	—	—	—	—	—	999	68	999	68
	15	Woźny, płaca . . . 300 zł — ct. dodatki pięcioletnie . 200 „ — „ dodatek na ubiór . . 50 „ — „	286	—	33	—	132	—	99	—	550	—
	16	Odzwierny, płaca . . 150 zł. — ct. dodatki pięcioletnie . 120 zł. — ct. wikt II. klasy . . 241 „ 03 „ dodatek na ubiór . . 50 „ — „	291	74	33	66	134	65	100	98	561	03
		Razem . .	17.045	88	2.357	15	5.477	63	5.507	90	30.388	56
		Do przeniesienia .	17.045	88	2.357	15	5.477	63	5.507	90	30.388	56

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości: mniejsze zł.	większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	bierne zł.	ct.
2.500	—	—					
8.600	—	—					
1.300	—	—					
4.200	45	—	*Wydatki mniejsze* z powodu interkalaryów.				
2.500	328	—					
520	182	—					
1.200	—	—					
800	—	—	*Wydatki mniejsze* gdyż w skutek spensyonowania akuszerki, rządcy i jednego z oficyałów odpadły dodatki pięcioletnie. Wymierzone zaś tymże emerytury są wykazane w rubr. III. poz. 22. a—c.				
700	—	—					
800	—	—					
1.800	358	—					
2.750	179	—					
1.700	—	—					
988	—	12	*Wydatek większy* z powodu zwiększonego kosztu wiktu				
550	—	—					
561	—	—					
31.469	1.092	12					
31.469	1.092	12					

Wydatki Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Oddział I. chorych zł.	ct.	Oddział II. położnic zł.	ct.	Oddział III. syfilistycznych zł.	ct.	Oddział IV. obłąkanych zł.	ct.	Wynikłość ogólna zł.	ct.
			Wynikłość z roku 1892									
I		Z przeniesienia .	17.045	88	2.357	15	5.477	63	5.507	90	30.388	56
		Do tego:										
		Zaliczki udzielone na płace 659 zł — ct po strąceniu spłaconych rat. . . . . 98 „ 75 „	596	25	—	—	—	—	—	—	596	25
		Suma rubryki I. .	17.642	13	2.357	15	5.477	63	5 507	90	30 984	81
II.		**Koszta utrzymania osób nieetatowych.**										
	17	17 Sióstr Miłosierdzia:										
		a) Płaca:										
		α) 15 Sióstr oddziałowych po 80 zł. .	640	—	160	—	240	—	160	—	1.200	—
		β) 2 „ współuych po 80 zł. . .	83	20	9	60	38	40	28	80	160	—
		b) *α*) Wikt 17 Sióstr mił. po 204 zł 89 ct 3.483 zł. 13 ct.										
		β) 4 Sióstr emerytek po 204 zł 89 ct. . 819 „ 56 „										
		c) Pranie bielizny . 242 „ 81 „	2.404	63	498	10	968	—	674	77	4.545	50
	18	8 dyetaryuszów, płaca	1.976	—	228	—	912	—	684	—	3.800	—
	19	Służba wyższa:										
		a) Płaca:										
		Maszynista	390	—	45	—	180	—	135	—	750	—
		Odzwierny . . . 240 zł. — ct.										
		Stolarz . . . . 150 „ — „										
		Piekarz . . . . 150 „ — „										
		2 palaczy do maszyny po 144 zł. . . . 223 „ 33 „										
		2 nadzorców chorych dla I. i III. oddziału po 144 zł. . . . 242 „ 01 „										
		b) Wikt z pieczywem dla 7 osób po 156 zł. 64 ct. 1.096 „ 45 „	1.110	28	112	19	552	76	336	56	2.111	79
	20	Służba oddziałowa:										
		a) Płaca . . . 4.162 zł. 72 ct.										
		b) Wikt z pieczywem po 121 zł. 67 ct. . 7.056 „ 86 „										
		c) Gratyfikacye . 200 „ — „	5.449	05	562	01	1.561	19	3 847	33	11.419	58
	21	Służba wspólna:										
		a) Płaca 12 parobków 837 zł. 80 ct.										
		b) Wikt tychże po 121 zł. 67 ct. . 1.460 „ 04 „										
		c) Gratyfikacye . 50 „ — „	1.220	88	140	87	563	48	422	61	2.347	84
		Suma rubryki II. .	13.274	04	1.755	77	5.015	83	6.289	07	26.334	71

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Kwota preliminowedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości: mniejsze zł.	większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości: czynne z roku bieżącego zł.	ct.	bierne z roku bieżącego zł.	ct.
31.469	1.092	12					
—	—	596	*Wydatek nieprelimin.* znajduje pokrycie w przypisanych obok do zwrotu należytościach ściąganych z płac (vide rubr. IV. poz. 12. f. dochodów.	596	25	—	—
31.469	1.092	608		596	25		—
	484						
1.200	—	—					
160	—	—					
4.920	375	—	*Wydatek mniejszy* gdyż z preliminowanych 7mi Sióstr emerytek i postulantek pobierały wikt tylko 4 osoby w skutek czego okazał się koszt wiktu mniejszy o 618 zł. natomiast zaś zarachowano nieprelimin. wydatki pod c w kwocie . . . . . 243 zł. wydzielone z rubr. VII. poz 37 z porównania zatem mniej j. w. o kwotę . . . . 375 zł.				
3.843	43	—	*Wydatek mniejszy* z powodu interkalaryum.				
750	—	—					
2.307	195	—	*Wydatek mniejszy* z powodu niższego kosztu wiktu o kwotę . . . . . 142 zł. obliczonego do LW. 29240/893 oraz niższych wynagrodzeń pobranych przez palaczy i 1. nadzorcę o kwotę . . . . . 53 zł.				
10.964	—	456	*Wydatek większy* przeważnie z powodu utrzymywania większej ilości posługi dla zwiększonego stanu chorych.				
2.354	6	—	*Wydatek mniejszy* wynikł z różnicy wypłaconej niższej płacy o kwotę . . . . . 26 zł. i wyższego natomiast kosztu wiktu o . . 20 zł. z porównania zatem mniej o kwotę . . 6 zł.				
26.498	619	456		—	—	—	—
	163						

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Oddział I. chorych zł.	ct.	II. położnic zł.	ct.	III. syfilitycznych zł.	ct.	IV. obłąkanych zł.	ct.	Wynikłość ogólna zł.	ct.
			Wynikłość z roku 1892									
III.		**Pensye i emerytury.**										
	22	Bobrzyńska Zofia wdowa po prymaryuszu	250	—	—	—	—	—	—	—	250	—
	22a	Nycz Karol, były rządca. . . .	533	52	61	56	246	24	184	68	1.026	—
	22b	Przybyłowa Magdalena b. akuszerka .	—	—	156	—	—	—	—	—	156	—
	22c	Wojciechowski Wiktor, były oficyał .	75	40	8	70	34	80	26	10	145	—
		Suma rubryki III. .	858	92	226	26	281	04	210	78	1.577	—
IV.		**Zaopatrzenia odstawne i dary z łaski.**										
	23	Kudas Regina	—	—	—	—	73	—	—	—	73	—
	24	Flasińska Felicya	78	—	9	—	36	—	27	—	150	—
	25	Dudek Marya	31	20	3	60	14	40	10	80	60	—
	26	Tekielska Julia	—	—	—	—	73	02	—	—	73	02
		Suma rubryki IV. .	109	20	12	60	196	42	37	80	356	02
V.	27	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych**	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VI.		**Remuneracye i zapomogi.**										
	28	Urzędnicy c. k. kasy krakowskiej za prowadzenie czynności kasowych . .	104	—	12	—	48	—	36	—	200	—
	29	Funkcyonaryusze szpitalni . . .	260	—	30	—	120	—	90	—	500	—
		Suma rubryki VI. .	364	—	42	—	168	—	126	—	700	—
VII.		**Koszta gospodarcze.**										
	30	Żywienie chorych:										
		a) Zwykła strawa i dodatki . .	25.974	68	2.996	42	11.396	33	12.082	04	52.449	47
		b) 5 Siostr miłosierdzia zatrudnionych w kuchni:										
		α) Płaca po 80 zł. — ct. 400 zł. — ct.										
		β) Wikt „ 204 „ 89 „ 1.024 „ 45 „										
		γ) Pranie „ 11 „ 04 „ 55 „ 18 „	769	41	88	78	355	11	266	33	1.479	63
		c) Służba kuchenna i magazynowa:										
		α) Płaca 10 sług 530 zł. 87 ct.										
		β) Wikt tychże po 121 zł. 67 ct. 1.216 „ 70 „										
		γ) Gratyfikacye . 50 „ — „	934	75	107	85	431	41	323	56	1.797	57
		Do przeniesienia .	27.678	84	3.193	05	12.182	85	12.671	93	55.726	67

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Kwota preliminowedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	Należytości czynne z roku bieżącego ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	Należytości bierne z roku bieżącego ct.
250	—	—					
—	—	1.026	*Wydatki niepreliminowane* wynikły w skutek przyznania w ciągu roku przypadających emrytur w myśl statutu emerytalnego, znajdują częściowe pokrycie w rubr. I. poz. 6, 11, 12.				
—	—	156					
—	—	145					
250	—	1.327		—	—	—	—
73	—	—					
150	—	—					
60	—	—					
73	—	—					
356	—	—		—	—	—	—
50	50	—	Z tego tytułu nic nie wydano.	—	—	—	—
200	—	—					
500	—	—					
700	—			—	—	—	—
50.500	—	1.949	*Wydatek większy* spowodowały wyższe ceny artykułów żywności oraz większa ilość dni leczenia o 24.036 w porównaniu z drzyjętymi w preliminarzu 195 000. Ilość tych dni wynosiła w rokn 1890—196.901 „ 1891—215.540 „ 1892—219.036				
1.425	—	55	*Wydatek większy* z powodu zarachowania kosztu prania bielizny Sióstr Miłosierdzia wydzielonego z rubr. VII. poz 37.				
1.862	64	—	*Wydatek mniejszy* przeważnie z powodu pobieranego czasowo niższego wynagrodzenia.				
53.787	64	2.004		—	—	—	—

Wydatki. Fundusz szkolny

Liczba rubryki budżetu	Liczba porządkowa życyi	Poszczególnienie	Oddział I. chorych zł.	ct.	Oddział II. położnic zł.	ct.	Oddział III. syfilitycznych zł.	ct.	Oddział IV. obłąkanych zł.	ct.	Wynikłość ogólna zł.	ct.
			Wynikłość z roku 1892									
VII.		Z przeniesienia .	27.678	84	3.193	05	12.182	85	12.671	93	55.726	67
	30	*d)* Opał do kuchni	646	50	74	59	298	38	223	79	1.243	26
		e) Naczynia i sprzęty kuchenne .	116	12	13	40	53	59	40	19	223	30
		f) Pieczywo (drożdże i mąka) . .	3.113	95	360	54	1.644	83	1.690	86	6.810	18
		g) Wino dla chorych	671	97½	61	20	79	99	395	86	1.209	02½
	31	Lekarz dyżurny, wikt z pieczywem i winem	202	04	23	31	93	25	69	93	388	53
	32	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj .	4.111	44	474	39	1.897	59	1.423	19	7.906	61
	33	Oświetlenie: *a)* Koszt użytego gazu 17.186m^3 po 8·5 ct. . . . 1.460 zł. 81 ct. *b)* V. rata amortyzac. 813 „ 37 „ *c)* Nafta, świece i t. p. 1.421 „ 24 „ *d)* Lampiarz: *α)* płaca 70 zł. — ct. *β)* wikt 121 „ 67 „ 191 „ 67 „	2.026	38	232	59	930	35	697	77	3.887	09
	34	Sprzęty gospodarcze, zakupno i naprawa	986	26	113	51	454	05	340	54	1.894	36
	35	Utrzymanie jednej pary koni: *a)* Reperacya wozów i karma . . . 459. zł. 26 ct: *b)* Furman: *α)* Płaca 70 zł. — ct. *β)* wikt 121 „ 67 „ 191 „ 67 „	338	48	39	06	156	22	117	17	650	93
	36	Utrzymanie ogrodów: *a)* warzywnego	383	33	46	42	—		—	—	429	75
		b) spacerowego	64	60	7	15	28	62	21	46	121	83
		c) ogrodnik, płaca	187	20	21	60	86	40	64	80	360	—
	37	Utrzymanie pralni: *a)* Opał . . . 1.558 zł. 40 ct. *b)* mydło, krochmal itp. 967 „ 66 „ *c)* 2 Siostry Miłosierdzia: *α)* Płaca po 80· — 160·— *β)* Wikt „ 204·89 409.78 *γ)* Pranie . . 22 07 591 „ 85 „ *d)* Utrzymanie służby: *α)* Płaca 11 osób 616.— *β)* Wikt tychże po 121 zł. 67 ct. 1.338·37 1.954 „ 37 „	2.619	85	306	55	1.226	23	919	65	5.072	28
		Do przeniesienia .	43.146	96½	4.967	36	19.132	35	18.677	14	85.923	81½

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
53.787	64	2.004					
1.050	—	193	*Wydatek większy* wynikł z rozdziału rzeczywistego kosztu opału, przypadłego na kuchnię. LW. 10441/893.				
200	—	23	*Wydatek większy* spowodowany rzeczywistą potrzebą.				
6.850	40	—	*Wydatek mniejszy* nie dający się ściśle naprzód obliczyć.				
1.300	91	—	*Wydatki mniejsze* wedle rzeczywistej potrzeby i wynikłego				
392	3	—	obliczenia kosztów.				
6.600	—	1.307	*Wydatek większy* z powodu, że przeciętna cena węgli w porównaniu z ceną r. 1891 było wyższą o 2·823 centa na cetnarze cłowym a nadto że dla zbyt długotrwałej i ostrej zimy przyznana na ten cel kwota okazała się nie wystarczającą.				
4 205	318	—	*Wydatek mniejszy* przeważnie z powodu mniejszej ilości spotrzebowanego gazu w porównaniu z r. 1891 o 6.340 m. 3.				
1.800	—	91	*Wydatek większy* spowodowało zakupno kasy wertheimowskiej za kwotę 200 zł. (LW. 59908/892.				
642	—	9	*Wydatek nieznacznie większy* według rzeczywistej potrzeby.				
600	170	—	*Wydatek mniejszy* z powodu mniejszego obszaru ogrodu do uprawy przypadłego.				
150	28	—	*Wydatek mniejszy* zastosowany do rzeczywistej potrzeby.				
360	—	—					
5 612	590	—	*Wydatek mniejszy* z powodu wyłączenia kosztu prania bielizny Sióstr miłosierdzia, zarachowanego na właściwe rubryki i pozycye, wypłaty niższego wynagrodzenia praczkom, oraz, że wydatki pod b. wykazane w skutek zarządzonych oszczędności okazały się niższe od preliminowanych.	—	—	—	—
83 598	1.304	3.630		—	—	—	—

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział I. chorych		Oddział II. położnic		Oddział III. syfilitycznych		Oddział IV. obłąkanych		Wynikłość ogólna	
			Wynikłość z roku 1892									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
VII.		Z przeniesienia .	43.146	96½	4.967	36	19.132	35	18.677	14	85 923	81½
	38	Bielizna pościel i odzież:										
		a) Zakupno i naprawa:										
		1. zwyczajne . 7.007 zł. 64 ct.										
		2. *nadzwyczajne* . — „ — „										
		b) Siostry Miłosierdzia:										
		α) Płaca po 80 zł. . 160·—										
		β) Wikt po 204·89 . 409·78										
		γ) Pranie . 22·07 591 „ 85 „										
		c) Utrzymanie 2 szwaczek:										
		α) Płaca 2 . 137·70										
		β) Wikt 1 . 121·67 259 „ 37 „	4.432	16	428	33	1.713	36	1.285	01	7.858	86
	39	Słoma do sienników	234	20	27	02	108	09	81	07	450	38
		Suma wydatków { zwyczajnych .	47.813	32½	5.422	71	20.953	80	20.043	22	94 233	05½
		{ *nadzwyczajnych* .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		Ogólna suma rubryki VII. .	47.813	32½	5 422	71	20 953	80	20.043	22	94 233	05½
VIII.		**Koszta sanitarne.**										
	40	Lekarstwa	1.982	10	229	71	772	21	669	06	3.653	08
	41	Utrzymanie apteki:										
		a) Opał . . . 103 zł. 43 ct.										
		b) 2 Siostry Miłosierdzia:										
		α) Płaca po 80 zł. . 160·—										
		β) Wikt po 204·89 . 409·78										
		γ) Pranie . 22·07 591 „ 85 „										
		c) 2 laborantki:										
		α) Płaca . 114·—										
		β) Wikt po 121·67 . 243·34 357 „ 34 „	547	36	63	16	252	63	189	47	1.052	62
	42	Laboratoryum chemiczno-patologiczne .	50	—	—	—	50	—	—	—	100	—
	43	Potrzeby sanitarne	4.479	29	120	91	757	52	234	61	5 592	33
		Do przeniesienia .	7.058	75	413	78	1.832	36	1.093	14	10.398	03

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Kwota preliminowedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	Należytości czynne z roku bieżącego ct.	Należytości bierne zł.	Należytości bierne ct.
83.598	1.304	3.630					
2.000	*2.000*	—	Przyzwolonego kredytu w roku tym nie wydano, gdyż nie było koniecznej potrzeby, natomiast wstawiono ją do preliminarza na r. 1894.				
7.828	—	31	*Wydatek wiekszy* spowodowało nieznaczne przekroczenie wydatku pod a. 1. oraz za racbowanie kosztów pod b. *γ.* wyeliminowanych z poz. 37.				
900	450	—	*Wydatek mniejszy* z powodu, iż nie było potrzeby wyczerpania kwoty preliminowanej.				
92.326	1.754	3.661					
2.000	*2.000*	—					
94.326	3.754	3.661		—	—	—	—
	93						
3.200	—	453	*Wydatek większy* z powodu zwiększonej ilości chorych i dni leczenia wykazanych przy poz. 30 a; natomiast zaoszczędzono wydatki na potrzeby sanitarne pod poz. 43.				
1.060	7	—	*Wydatek miejszy* wynika z różnicy niższych kosztów pod a. c. *α.* wykazanych i nieprelimiowanego wydatku pod b. *γ.* wysliminowanego z poz 37.				
100	—	—					
6.200	608	—	*Wydatek mniejszy* zastosowany do rzeczywistej tylko potrzeby i nakazanych oszczędności. W pozycyi tej mieści się także koszt utrzymania 1 Siostry Miłosierdzia i 1 sługi w łącznej kwocie 203 zł. 90 ct przyjętych od 1 sierpnia 1892 dla magazynu sanitarnego utworzonego na skutek zarządzenia komisyi lustracyjnej. (LW 17.023 i 40.987/892.				
10.560	615	453		—	—	—	—

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Oddział I. chorych		Oddział II. położnic		Oddział III. syfilitycznych		Oddział IV. obłąkanych		Wynikłość ogólna	
			Wynikłość z roku 1892									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
VIII.		**Z przeniesienia** .	7.058	75	413	78	1.832	36	1.093	14	10 398	03
	44	Przybory opatrunkowe, jak szczudła, buty i t. p.	268	84	—	—	—	—	—	—	268	84
	45	Instrumenta chirurgiczne	345	82	39	18	156	75	117	56	659	31
	46	Koszta pogrzebowe	114	90	13	26	53	03	39	78	220	97
	47	Czynsz dzierżawny domu przedpogrzebowego	78	—	9	—	36	—	27	—	150	—
		Suma rubryki VIII. .	7.866	31	475	22	2 078	14	1 277	48	11.697	15
IX.		**Koszta kancelaryjne.**										
	48	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne i t. p.	673	75	77	74	310	96	233	22	1.255	67
X.		**Koszta kapliczne.**										
	49	Utrzymanie kościoła { 1. zwyczajne .	130	—	15	—	60	—	45	—	250	—
		{ 2 *nadzwyczajne*	*208*	—	*24*	—	*96*	—	*72*	—	*400*	—
		Suma rubryki X. .	338	—	39	—	156	—	117	—	650	—
XII.		**Utrzymanie budynków.**										
	50	Konserwacye i reparacye:										
		1. zwyczajne	1.928	94	209	28	837	13	878	73	3 854	08
		2. *nadzwyczajne*:										
		a) Budowa pawilonu	*30.000*	—	—	—	—	—	—	—	*30.000*	—
		a) Osuszenie ściany frontowej starego gmachu	*291*	*20*	*33*	*60*	*134*	*40*	*100*	*80*	*560*	—
	51	Utrzymanie wodociągów i maszyny parowej	489	43	61	25	244	98	183	73	979	39
	52	Asekuracya budynków i ruchomości .	130	32	15	04	60	15	45	10	250	61
	53	Komisarze i strużogniowa . . .	206	17	23	79	95	15	71	37	396	48
	54	Wynagrodzenie za czynności ochotnicze .	312	—	36	—	144	—	108	—	600	—
		Suma wydatków { zwyczajne .	3.066	86	345	36	1.381	41	1.286	93	6.080	56
		{ *nadzwyczajne* .	*30.291*	*20*	*33*	*60*	*134*	*40*	*100*	*80*	*30.560*	—
		Ogólna suma rubryki XI. .	33.358	06	378	96	1.515	81	1.387	73	36 640	56

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Kwota preliminowedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości mniejsze zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
10.560	615	453		—	—	—	—
300	31	—	*Wydatek mniejszy* zależny od podtrzeby.				
600	—	59	*Wydatek większy* z powodu przykupna instrumentów.				
250	29	—	*Wydatek mniejszy* z powodu mniejszej śmiertelności.				
150	—	—					
11.860	675	512		—	—	—	—
	163						
900	—	396	*Wydatek większy* z powodu nakładu wyczerpanego zapasu druków.	—	—	—	—
250	—	—					
400	—	—					
650	—	—		—	—	—	—
3.400	—	454	*Wydatek większy* spowodowało konieczne wybudowanie szopy na skład węgli za kwotę 550 zł. (LW. 50259/92),				
30.000	—	—	Według zamknięcia rachunku tej rubryki za r. 1891 (strona 420/1 poz 48. 2). przeniesiono na rok 1892 niewyczerpany kredyt w kwocie . . . . 62.182 zł. 83 ct. a pododaniu przyznanego na r. 1892 kredytu w kwocie . . . . 30.000 „ — „ otrzymano rozporządzalną sumę . 92.182 zł. 83 ct. W r. 1892 wydano jednak tylko . . 71.959 „ 41 ct. resztę zaś kredytu w kwocie . . 20.223 zł. 42 ct. przeniesiono do rachunku r. 1893.	47	73	—	—
			Potrąciwszy od ogólnej sumy rozporządzalnej 92.182 „ 83 „ przeniesiony kredyt na r. 1892 w kwocie 62.182 „ 83 „				
560	—	—	okazuje się czysty wydatek j. wyżej w kwocie . . . . . 30.000 „ — „				
1.500	521	—					
250	—	1	*Wydatek mniejszy* z powodu, że kosztowniejsze reparacye jakoteż przeistoczenia urządzeń mechanicznych wstrzymane zostały do roku 1893.				
398	1	—					
600	—	—					
6.148	522	455					
30.560	—	—					
36.708	522	455		47	73	—	—
	67						

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział I. chorych zł.	ct.	II. położnic zł.	ct.	III. syfilitycznych zł.	ct.	IV. obłąkanych zł.	ct.	Wynikłość ogólna zł.	ct.
			Wynikłość z roku 1892									
XII.		**Podatki i daniny.**										
	55	*a*) z gruntów i realności szpitalnych . 99 zł. 37 ct. *b*) Z dóbr w Prądniku czerwonym . . 633 „ 43 „ *c*) Z dóbr w Tropiszowie — „ — „	732	80	—	—	—	—	—	—	732	80
XIII.		**Rozmaite.**										
	56	Utrzymanie biblioteki lekarskiej . .	22	81	2	63	10	53	7	90	43	87
	57	Książki i czasopisma dla chorych . .	8	24	—	95	3	80	2	85	15	84
	58	Ubezpieczenie służby od wypadków .	24	12	2	78	11	13	8	35	46	58
	59	Rozmaite nieprzewidziane: *a*) Koszta sądowe, portorya i różne drobne 119 zł. 15½ ct. *b*) Koszta lustracyi szpitalu przez różne komisye . . . 924 „ 35 „ *c*) 5% odsetki od wypożyczonego kapitału 6.000 zł. na osuszenie gruntów w Tropiszowie za rok 1891 i 1892 (LW. 39.351 i 64.472 ex. 1892) . . . 546 „ 67 „ *d*) Zakupno aparatu destylacyjnego dla apteki szpitalnej (LW. 49.118/92) . . 207 „ 73 „ *e*) Zastępstwa chorych i urlopowanych urzędników . . 369 „ — „ *f*) urządzenie staeyi telefonicznej (LW. 11.938 i 39.925 ex 1892) . . . 70 „ — „	1.330	95½	272	49	361	98	271	48	2 236	90½
		Suma rubryki XIII. .	1.386	12½	278	85	387	44	290	58	2.342	99½
		Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na oddziale położnic.										
XIV.	60	Wynagrodzenie mamek za karmienie dzieci	—	—	604	35	—	—	—	—	604	35

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Kwota preliminowedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1879	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
	mniejsze	większe		czynne		bierne	
				z roku bieżącego			
zł.	zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
1.027	294	—	*Wydatek mniejszy* zależny od wymiaru a nadto z powodu że dzierżawca dóbr w Tropiszowie nie żądał zwrotu przypadającej należytości.	—	—	—	—
100	56	—	*Wydatki mniejsze* zastowane do rzeczywistej potrzeby.				
100	84	—					
50	4	—					
500	—	1.737	*Wydatek większy* zależny od wysokości wydatków nieprzewidzianych obok poszczególnionych.				
750	144	1.737		—	—	—	—
		1.593					
450	—	154	*Wydatek większy* z powodu większej ilości dzieci do karmienia oddanych jak i utrzymywanych. mamek z osseskami.	—	—	—	—

Wydatki. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział I. chorych		Oddział II. położnic		Oddział III. syfilistycznych		Oddział IV. obłąkanych		Wynikłość ogólna	
			Wynikłość z roku 1892									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
XV.		**Koszta utrzymania mamek i dzieci w szpitalu św. Ludwika.**										
	61	Utrzymanie mamek i dzieci ssących	—	—	5.227	48	—	—	—	—	5 227	48
	62	Ryczałt za leczenie i utrzymanie chorych dzieci	12.000	—	—	—	—	—	—	—	12.000	—
		Suma rubryki XV .	12.000	—	5.227	48	—	—	—	—	17 227	48
XVI.		**Zapisy.**										
	63	Szembeka na odprawianie Mszy św. .	37	50	—	—	—	—	—	—	37	50
	64	Wencla na obdzielanie rekonwalescentów	31	50	—	—	—	—	—	—	31	50
	65	Gałeckiego i Kłozowej na odprawianie Mszy św.	40	50	—	—	—	—	—	—	40	50
		Suma rubryki XVI. .	109	50	—	—	—	—	—	—	109	50
XVII.	66	**Wydatki z prawa patronatu wynikłe.**	15	94	—	—	—	—	—	—	15	94
XVIII.		**Dyety, koszta podróży i różne inne.**										
	67	W sprawach funduszu, jako właściciela dóbr	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	68	Dla członków komisyi opieki nad obłąkanymi	—	—	—	—	—	—	11	50	11	50
		Suma rubryki XVIII. .	—	—	—	—	—	—	11	50	11	50

św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Kwota preliminarza na rok bieżący wedle ust. Sejmu z dnia 8. kwietnia 1892. zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości: mniejsze zł.	większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	bierne z roku bieżącego zł.	ct.
4.400	—	827	*Wydatek większy* z powodu jak przy poz. 60.				
12.000	—	—					
16.000	—	827		—	—	—	—
38	—	—					
31	—	—					
40	—	—					
109	—	—		—	—	—	—
150	134	—	*Wydatki mniejsze* gdyż nie było potrzeby wyczerpania przyzwolonych kredytów.	—	—	—	—
150	150	—					
150	138	—					
300	288	—		—	—	—	—

Dochody. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Oddział I. chorych zł.	ct.	Oddział II. położnic zł.	ct.	Oddział III. syfilitycznych zł.	ct.	Oddział IV. obłąkanych zł.	ct.	Wynikłość ogólna zł.	ct.
			Wynikłość z roku 1892									
I.		**Odsetki od efektów, kapitałów i fundacyj.**										
	1	Od efektów	3.800	05	673	45	70	94	—	—	4.544	44
	2	Od kapitałów:										
		a) 4½% od reszty kapitału wypożyczonego funduszowi krajowemu .	12.471	06	699	37	—	—	—	—	13.170	43
		b) 4% od kapitału, należącego się od kahału żydowskiego w Olkusku .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	3	Od fundacyi	1.105	23	—	—	152	—	163	64	1.420	87
		Suma rubryki I. .	17.376	34	1.372	82	222	94	163	64	19.135	74
II.		**Dochody z dóbr i realności.**										
	4	Czynsz dzierżawny z dóbr Tropiszowa . . . 3.024 Rbl.	3.741	49	—	—	—	—	—	—	3.741	49
	5	Czynsz dzierżawny z Prądnika czerwonego	3.400	—	—	—	—	—	—	—	3.400	—
	6	Czynsz emfitentyczny z folwarku Przegini duchownej	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	7	Czynsz od c. k. Rządu za salę wykładową kliniki	150	—	—	—	—	—	—	—	150	—
	8	Dochód z ogrodów szpitalnych . .	1.558	12	188	39	—	—	—	—	1.746	51
		Suma rubryki II. .	8.849	61	188	39	—	—	—	—	9.038	—
III.		**Zwroty kosztów leczenia.**										
	9	Od funduszu krajowego galicyjskiego .	64.909	07	10.041	45	28.493	26	22.236	03	125.679	81
	10	Od samopłacących	5.339	95½	156	84	2.007	74	9.095	03	16.599	56½
	11	Od funduszów obcokrajowych i innych .	4.236	38	298	62	4.055	60	989	37	9.579	97
		Suma rubryki III. .	74.485	40½	10.496	91	34.556	60	32.320	43	151.859	34½

św. Łazarza w Krakowie. Dochody.

Kwota preliminowedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości mniejsze zł.	większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	bierne z roku bieżącego ct.	ct.
4.512	—	32	*Dochód większy* z powodu zwiększonego stanu efektów w posiadaniu będących.	—	—	—	—
13.171	—	—		—	—	—	—
9	9	—	Z tego tytułu dotąd nic nie ściągnięto mimomo ciągłych urgensów, ponawianych za pośrednictwem tutejszego c. k. Namiestnictwa. Łączna zaległość wynosi 264 zł. 18 ct.	9	43½	—	—
1.436	15	—	*Dochód mniejszy* gdyż obok wykazane zaległe odsetki z fundacyi Kaspra Małeckiego spłacone zostały wraz	16	87	—	—
19.128	24	32	z dłużnym kapitałem dopiero w r. 1893.	26	30½	—	—
		8					
4.052	311	—	*Dochod mniejszy* z powodu nader niskiego kursu rubli którymi czynsz dzierzawny bywa płacony.	—	—	—	—
3.400	—	—		—	—	—	—
50	50	—	Czynsz ten zapłacono dopiero w roku 1893.	50	—	—	—
150	—	—		—	—	—	—
2.050	303	—	*Dochód mniejszy* z powodu mniejszego zbioru jarzyn oraz przeistoczenia części ogrodu warzywnego na ogród spacerowy dla chorych.	—	—	—	—
9.702	664	—		50	—	—	—
			Strąciwszy jednak od ubocznego dochodu w kw. 1.746 zł. 51 ct. poniesione wydatki w rubr. VII. poz. 36 a.— c. w kwocie . . . . . 911 „ 58 „ okazuje się czysty dochód w kwocie . 834 zł. 93 ct.				
136.000	10 320	—	*Dochód mniejszy* mimo wzrostu chorych i dni leczenia z powodu, że z przedłożonych nam 4 rachunków kwartalnych wykreślono bardzo znaczną ilość pozycyj dla niedostatecznego zbadania stosunków majątkowych chorych jak i stron do płacenia kosztów obowiązkowych.	137.399	24	—	—
16.000	—	539	*Dochody większe* z powodu większej ilości chorych samopłacących tudzież ściągnięcia większej sumy zaległości	—	—	—	—
4.600	—	4.980	od funduszów obcokrajowych. i innych; w końcu z powodu zaprowadzenia kas chorych.	1.058	12	—	—
156.600	10 320	5.579	*) Strąciwszy z wykazanych powyżej zaległości czynnych	138.457	36*	—	—
	4.741						

Dochody. Krajowy szpital

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Oddział I. chorych		Oddział II. położnic		Oddział III. syfilitycznych		Oddział IV. obłąkanych		Wynikłość ogólna	
			Wynikłość z roku 1892									
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
IV.		**Dochody rozmate.**										
	12	*a*) Ze sprzedaży zużytych sprzętów i inne drobne . . 264 zł $34^1/_2$ ct. *b*) Za sprzedany powóz szpitalny . . 177 „ — „ *c*) Zwrot dłużnej sumy podatków z dóbr Rączna . . . 350 „ 17 „ *d*) Odsetki zwłoki od powyższej sumy dłużnej . . . 104 „ $75^1/_2$ „ *e*) Zwroty zapomóg udzielonych położnicom z lat ubiegłych 18 „ — „ *f*) Zwroty zaliczek na płace z lat ubiegłych 444 „ 30 „	1.273	07	50	50	—	—	35	—	1 358	57
	13	**Dotacya pobrana z funduszu krajowego**	34.557	$67^1/_2$	4.789	47	1.761	53	3 013	21	44.121	$88^1/_2$

św. Łazarza w Krakowie. Dochody.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 8. kwietnia 1892. zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości: mniejsze zł.	większe zł.	Uzasadnienie różnic	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
			roku bieżącego w kwocie . . 138.457 zł. 36 ct. i takichże zaległości z lat ubiegłych wykazanych na str. 448/VI. w kwocie 61.294 „ 30 „ zatem od ogólnej zaległej sumy . 199.751 zł. 66 ct. zarachowane należytości rachunkami za III i IV kwartał 1892 odziałów I. II. i III. oraz za IV kwartał 1892 odziału IV. w łącznej kwocie . . 77.697 „ 74½ „ które po zlikwidowaniu pobrane zostaną na rachunek roku 1893 pozostaje właściwa zaległość z końcem roku 1892 w kwocie . . . 122.053 zł. 91½ ct. zgodna z odnośnymi protokołami stanu chorych, za rok 1892.				
100	—	1.259	*Dochód większy* z powodu niestałości i zmienności poszczególnionych obok wpływów.	—	—	—	—
37.423	—	6.699	*Dochód większy* gdyż rzeczywiste wydatki były *większe* od preliminowanych o kwotę . . . . 2.561 zł, a natomiast dochody własne były *mniejsze* od preliminowanych o sumę . . . 4.138 „ co spowodowało do pobrania wyższej dotacyi jak obok w kwocie . . . . . 6.699 zł.	—	—	—	—

Wykaz należytości

czynnych i biernych z lat ubiegłych z końcem roku 1892.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Należytości czynne zł.	Należytości czynne ct.	Należytości bierne zł.	Należytości bierne ct.
		A. Wydatki.				
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**				
	1-16	Zwrot zaliczek na płace	40	—	—	—
VII		**Koszta gospodarcze.**				
	33	Zarząd gazowni miejskiej w Krakowie reszta za urządzenia gazowe . .	—	—	4.066	85
XIII.	59	**Rozmaite**	442	85	—	—
		Suma A. . .	482	85	4.066	85
		B. Dochody.				
I.	1-3	**Odsetki od kapitałów i fundacyj**	266	82½	—	—
III.		**Zwroty kosztów leczenia.**				
	9-12	*a)* Od samopłacących . . . . . 435 zł. 90 ct. *b)* „ funduszów obcokrajowych i innych . . . 6.864 „ 50 „ *c)* „ stron rozmaitych niewyśledzonych . . . 53 993 „ 90 „	61.294	30	—	—
		Suma B. . .	61.561	12½	—	—
		Do tego „ A. . .	482	85	4.066	85
		Razem . .	62.043	97½	4.066	85

VII.

FUNDUSZ POLICYI KRAJOWEJ.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1892.

LW. 51.380/93.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Wydatki — Fundusz policyi krajowej.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892 zł.	Wydatki w r. 1892 ct.	Kwota preliminowana według ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.	1	**Utrzymanie więźniów** w domach przymusowej pracy i poprawy .	1.021	47	2.000
II.	2	**Rozmaite**	258	08	5
		Suma wydatków rzeczywistych, budżetem objętych . .	2.279	55	2.005
	3	**Nadwyżka dochodów** przeniesiona do funduszu krajowego . .	3 754	47	4 029
		Suma wszystkich wydatków . .	6.034	02	6.034

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	22	*Do pozycyi 1.* Przekroczenie nie znaczne; wydatki tego rodzaju nie mogą być naprzód ściśle obliczone.	329	50	—	—
—	253	*Do pozycyi 2.* Przekroczenie powstało z powodu wypłaconych honoraryów za czynności przygotowawcze w celu urządzenia w kraju poprawawczych kolonij rolniczych, na mocy uchwały Wydziału krajowego do LW. 54 900/1892 i 59.243/1892.	—	—	—	—
—	275		—	—	—	—
275	—	*Do pozycyi 3.* Nadwyżka dochodów mniejsza od preliminowanej z powodu przekroczeń pozycyi 1. i 2.	—	—	—	—
275	275		329	50	—	—

Dochody. Fundusz policyi krajowej.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.	1	5% od kapitału zahipotekowanego na realności w Krakowie w sumie 109 zł. pol. 1 gr.	1	37	1
	2	$4^1/_2$% od kapitału 132.859 zł. wypożyczonego funduszowi krajowemu obacz budżet tegoż funduszu rub. XIV. poz. 187 wydatków)	5 978	65	5.979
	3	$4^1/_2$% od obligacyi galic. pożyczki krajowej z roku 1884	54	—	54
		Suma rubryki I.	6.034	02	6.034
II.	4	**Rozmaite**	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych zgodna z ogólną sumą wydatków	6 034	02	6.034

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Należytożć czynna. Zwrot kosztów utrzymania niewolńców w zakładzie przymusowej pracy i poprawy w Kornelburgu:

a) z lat ubiegłych	202 zł.		
odpisano	202 zł.	— zł.	— ct.
b) z roku bieżącego		329 „	50 „
Razem		329 zł.	50 ct.
Stan bierny		— zł.	— ct.
Czysty stan czynny		329 zł.	50 ct.

Zamknięcie rachunku na rok 1892. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—					
—	—		—	—	—	—

Wydatki *większe* od budżetu o . . . 275 zł.
Dochody *równe* budżetowi . . . . —
Wynik w ogóle *niekorzystniejszy* o . . 275 zł.

VIII. — XII.

Fundusz pożyczki krajowej
z roku 1883.

(Str. 456).

Fundusz pożyczki krajowej
z roku 1884.

(Str. 460).

Fundusz pożyczki krajowej
z roku 1885.

(Str. 464).

Fundusz pożyczki krajowej
z roku 1888.

(Str. 468).

Fundusz pożyczki krajowej
z roku 1891.

(Str. 472).

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU
za rok 1892.

Wydatki. VIII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1883.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
		a) **Rzeczywiste.**			
I.	1	**Umorzenie pożyczki** przez losowanie obligacyj	73.400	—	54.800
II.	2	**Wypłata kuponów** od obligacyj w obiegu będących . . .	150.707	25	154.140
III.		**Koszta administracyjne.**			
	3	C. k. Skarbowi Państwa 10% podatek dochodowy od kuponów .	15.070	72½	15.414
	4	„ „ „ należytość stemplowa od kuponów . .	819	64	823
	5	Potrzeby kancelaryjne, koszta inseracyjne, ⅛ prowizyi Bankom za pośrednictwo w wypłacie kuponów i inne pomniejsze . .	175	33	100
		Suma rubryki III.	16.065	69½	16.337
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych . .	240.172	94½	225.277
		b) **Zapas kasowy** z końcem roku 1892	—	—	
		Razem zgodnie ze sumą dochodów . .	240.172	94½	

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	18.600	*Wydatek większy*, ponieważ spłacono część zaległych obligacyj, dawniej wylosowanych	—	—	—	—
		Z emitowanych obligacyj na . . 3,800.000 zł. wylosowano zgodnie z planem umorzenia po koniec roku 1892 415.900 zł. spłacono zaś i ściągnięto z obiegu po koniec roku 1892 . . . 399.700 zł. pozostaje do spłacenia z końcem roku 1892 . . . . . 3,400.300 zł.				
3.433	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ nie wszystkie zapadłe kupony zgłoszono do wypłaty.	—	—	14.443	43
		Należytość kuponowa w roku 1892 wynosiła:				
		a) zaległa z lat ubiegłych . . 8.630 zł. 18 ct.				
		b) bieżąca dnia 1. maja i 1. listopada 1892 . . . . 154.140 „ — „				
		c) za nadpłacone kupony w latach ubiegłych . . . . . 2.380 „ 50 „				
		za nadpłacone kupony w r. 1892 2.171 „ 25 „				
		razem . . 167.321 zł. 93 ct.				
		od tego nadpłacone w r. 1892 kupony 2.171 „ 25 „				
		pozostaje należytość . . 165.150 zł. 68 ct.				
		spłacono w roku 1892 . . . 150.707 „ 25 „				
		pozostało do spłaty w zaległości . 14.443 zł. 43 ct.				
343	—	*Wydatek mniejszy*, odpowiednio do wypłaconych kuponów.	—	—	—	—
3	—		—	—	—	—
—	75	*Wydatki* te nie mogą być naprzód ściśle obliczone.	—	—	—	—
346	75		—	—	—	—
3.779	18.675		—	—	14.443	43
	14.896					

Dochody. VIII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1883.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
		a) **Rzeczywiste.**			
I.	1	**Uposażenie** z funduszu krajowego (rubr. XIV. poz. 171) na umorzenie obligacyj przez losowanie, na wypłatę kuponów, podatku dochodowego od tychże i na pokrycie wydatków administracyjnych	240.172	94½	225 277
		Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych . .	240.172	94½	225.277
		b) **Zapas kasowy** z początkiem roku 1892.	—	—	
		Razem . . .	240.172	94½	

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny . . . . . — — — —

Stan bierny.

Należytości bierne a to:

a) w rubryce z lat ubiegłych . .	3,400.300 zł. — ct.		
b) „ z roku 1892 . . .	14.443 „ 43 „	3,414.743 zł.	43 ct.
Czysty stan bierny		3,414 743 zł.	43 ct.

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzazadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	ct.	ct.
—	14.896	*Dochód większy* wedle potrzeby wykazanej przy pozycyi 1- 5 wydatków.	—	—	—	—
—	14.896		—	—	—	—

Wydatki. IX. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1884.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1882. zł.
		Wydatki.			
I.	2.	**Umorzenie** pożyczki przez losowanie obligacyj	14.500	—	13.800
II.	2.	**Wypłata kuponów** od obligacyj w obiegu będących . . .	40.439	25	41.193
III.		**Koszta administracyjne:**			
	5.	C. k. Skarbowi Państwa 10% podatek dochodowy od kuponów .	4.043	92½	4.119
	4.	„ „ „ należytość stemplowa	330	44	333
	3.	Potrzesy kancelaryne i ⅛% prowizyi Bankom za pośrednictwo w wypłacie kuponów i obligacyj	76	86	54
		Suma rubryki III. . .	4.451	22½	4.506
		Suma wydatków budżetem objętych . .	59.390	47½	59.499

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Wydatek.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czyne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct	zł.	ct.
—	700	*Wydatek większy*, ponieważ spłacono część zaległych obligacyj dawniej wylosowanych.	—	—	—	—
		Z emitowanych obligacyj na . . 1,000.000 zł.				
		wylosowano zgodnie z planem umorzenia po koniec r. 1892 95.000 zł.				
		spłacono i ściągnięto z obiegu po koniec roku 1892. . . . 92.600 zł.				
		pozostaje do spłacenia z końcem roku 1892 . . . . . 907.400 zł.				
754	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ nie wszystkie kupony do wypłaty zgłoszono.	—	—	2.626	50
		Należytość kuponowa wynosiła w roku 1892				
		a) zaległość z roku 1891 . . 1.006 zł. 50 ct.				
		b) za nadpłacone kupony w latach 1887—1891 . . . . 866 „ 25 „				
		za nadpłacone kupony w r. 1892 27 „ — „				
		c) bieżąca z dnia 1. maja i 1. listopada. . . . . 41.193 „ — „				
		Razem . . 43.092 zł. 75 ct.				
		od tego nadpłacone kupony od wylosowanych obligacyj . . 27 „ — „				
		pozostaje . . 43.065 zł. 75 ct.				
		wypłacono . . 40.439 „ 25 „				
		pozostaje w zaległości . . . 2.626 zł. 50 ct.				
75	—	*Wydatek mniejszy*, odpowiadający zrealizowanym kuponom.				
3	—					
—	23	*Wydatki* te nie mogą być naprzód ściśle obliczone.				
78	23		—	—	2.626	50
832	723					
109						

Dochody. IX. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1884.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowano według ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
1.	1.	**Uposażenie** z funduszu krajowego (rubr. XIV poz 173) na umorzenie obligacyj przez losowanie, na wypłatę kuponów, podatku dochodowego, należytości stemplowej i kosztów administracyjnych	59 390	47½	59.499
		Suma dochodów budżetem objętych. . .	59.390	47½	59.499

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny: . . . . . — zł. — ct.

Stan bierny:

Należytości bierne: w rubrykach wydatków.

a) z lat ubiegłych	907.400 zł. — ct.	
b) z roku 1892	2.626 „ 50 „	910.026 „ 50 „
Czysty stan bierny		**910.026 zł. 50 ct.**

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
109	—	Różnica odpowiadająca wynikłościom poz. 1—5 wydatków.	—	—	—	—
109	—		—	—		—

Wydatki. X. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1885.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana według ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.	1	**Umorzenie pożyczki** przez losowanie obligacyj	5.500	—	5.100
II.	2	**Wypłata kuponów** od obligacyj w obiegu będących . . .	14.566	50	14.645
III.		**Koszta administracyjne.**			
	3	C. k. Skarbowi Państwa 10% podatek dochodowy od kuponów .	1.456	65	1.464
	4	„ „ „ należytość stemplowa od kuponów . .	44	58	43
	5	Potrzeby kancelaryjne i inne pomniejsze	39	50	38
		Suma rubryki III. . .	1.540	73	1.545
		Suma wydatków budżetem objętych . .	21.607	23	21.290

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	400	*Wydatek większy*, ponieważ spłacono część zaległych obligacyj dawniej wylosowanych.	—	—	—	—
		Z emitowanych obligacyj na . . . 354.800 zł. wylosowano zgodnie z planem umorzenia po koniec r. 1892 33.200 zł. spłacono . . . . . 31.100 „ pozostaje tedy do spłacenia z końcem roku 1892 . . . . . 323.700 zł.				
79	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż nie wszystkie zapadłe kupony przedłożono do wypłaty.	—	—	1.077	50
		Należytość kuponowa w roku 1892 wynosiła:				
		a) zaległość z roku 1891 . . 920 zł. 25 ct.				
		b) bieżąca na dniu 1. maja i 1. listopada . . . . . 14.645 „ — „				
		c) za nadpłacone kupony w latach ubiegłych 78 zł. 75 ct. w roku 1892 13 „ 50 „ 92 „ 25 „				
		razem . . 15.657 zł. 50 ct.				
		od tego nadpłacone kupony od wylosowanych obligacyj . . 13 „ 50 „				
		pozostaje . 15.644 zł. — ct.				
		wypłacono . 14.566 „ 50 „				
		Pozostaje w zaległości . 1.077 zł. 50 ct.				
7	—	*Wydatek mniejszy*, odpowiadający zrealizowanym kuponom.				
—	2	*Wydatek większy*, odpowiednio do wypłaconych kuponów.				
—	1	Wydatki te nie mogą być naprzód ściśle obliczone.				
7	3		—	—	1.077	50
86	403					
	317					

Dochody. X. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1885.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana we ile ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.	1	Uposażenie z funduszu krajowego (rubr. XIV. poz. 176) na umorzenie obligacyj przez losowanie, na wypłatę kuponów, podatku dochodowego od tychże i kosztów administracyjnych . .	21.607	23	21.290
		Suma dochodów budżetem objętych . .	21.607	23	21.290

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny . . . . . — zł. — ct.

Stan bierny:

a) w rubryce I. wydatków z lat ubiegłych . . . . . 323.700 „ 50 „
b) „ II. „ z roku 1892 . . . . . 1.077 „ 50 „

Czysty stan bierny . . . . . **324.777 zł. 50 ct.**

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	317	Odnośnie do poz. 1—5 wydatków.	—	—	—	—
—	317		—	—	—	—

Wydatki. XI. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1888.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
		A. Rzeczywiste.			
I.	1	Umorzenie pożyczki przez losowanie obligacyj	4.600	—	5.100
II.	2	Wypłata kuponów od obligacyj w obiegu będących . . .	18.972	—	19.280
III.		**Koszta administracyjne.**			
	3	C. k. Skarbowi Państwa 10% podatek dochodowy od kuponów .	1.897	20	1.928
	4	Potrzeby kancelaryjne i $^1/_8$% prowizyi Bankom za pośrednictwo w wypłacie kuponów i obligacyj	42	24	30
		Suma rubryki III. .	1.939	44	1.958
		Suma wydatków budżetem objętych . .	25.511	44	26.338

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
500	—	Wydatek mniejszy, ponieważ nie wszystkich wylosowanych obligacyj zgłoszono do wypłaty.	—	—	—	—
		Z emitowanych obligacyjna . . 443.800 zł.				
		spłacono i ściągnięto z obiegu po koniec roku 1892 . . . 18.700 „				
		pozostaje tedy do spłacenia z końcem roku 1892 . . . . 425.100 „				
308	—	Wydatek mniejszy, gdyż nie wszystkie kupony przedstawiono do wypłaty.	—	—	350	75
		Należytość kuponowa w roku 1892 wynosiła:				
		a) zaległość w roku 1891 . 42 zł. 75 ct.				
		b) bieżąca na dzień 1. maja i 1. listopada . . . 19.280 „ — „				
		razem . 19.322 zł. 75 ct.				
		wypłacono . 18.972 „ — „				
		pozostaje w zaległości . 350 zł. 75 ct.				
31	—	Wydatek mniejszy, odpowiednio do wypłaconych kuponów.				
—	12	Wydatki te nie mogą być naprzód ściśle obliczone.				
31	12		—	—	—	—
839	12		—	—	350	75
827						

Dochody. XI. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1888.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.	1	Uposażenie z funduszu krajowego (rubr. XIV. poz. 178) na umorzenie obligacyj przez wylosowanie, na wypłatę kuponów, podatku dochodowego, od tychże i pokrycie wydatków administracyjnych	25.511	44	26.338
		Suma dochodów budżetem objętych . .	25.511	44	26.338

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny . . . . . — zł. — ct.

Stan bierny:

Należytości bierne: z lat ubiegłych . . . . 425.100 zł. — ct.
z roku bieżącego . . . . 350 „ 75 „ 425.450 zł. 75 ct

Czysty stan bierny . . 425.450 zł. 75 ct

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
827	—	Odnośnie do pozycyi 1—4 wydatków.	—	—	—	—
827	—		—	—	—	—

Wydatki. XII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1891.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.		*a)* **Rzeczywiste.**			
	1	**Umorzenie pożyczki** przez losowanie obligacyj	12.800	—	15.200
II.	2	**Wypłata kuponów** od obligacyj w obiegu będących . . .	58.160	—	59.554
III.		**Koszta administracyjne.**			
	3	C. k. Skarbowi Państwa 10% podatek dochodowy od kuponów .	5.816	—	5.955
	4	„ „ „ należytość od kuponów	361	66	362
	5	Potrzeby kancelaryjne i $^1/_8$% prowizyi Bankom za pośrednictwo w wypłacie kuponów i obligacyj	133	75	70
		Suma rubryki III. .	6.311	41	6.387
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych .	77.271	41	81.141
		b) **Zapas kasowy** z końcem roku 1892	—	—	
		Razem zgodnie ze sumą dochodów . .	77.271	41	

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
2.400	—	Z emitowanych obligacyj na . . 1,500.000 zł. wylosowano zgodnie z planem umorzenia po koniec r. 1892 22.600 zł. spłacono zaś po koniec r. 1892 . 14.200 „ pozostaje tedy do spłacenia z końcem roku 1892 . . . . 1,485.800 zł.	—	—	—	—
1 394	—	*Wydatek mniejszy*, gdyż nie wszystkie kupony przedłożono do wypłaty. Należytość kuponowa w r. 1892 wynosiła: *a*) zaległość z roku 1891 . . 3.098 zł. *b*) za nadpłacono kupony w r. 1892 4 „ *c*) bieżąca na dniu 1. maja i 1. listopada . . . . . 59.554 „ razem . . 62.656 zł. od tego nadpłacone kupony od wylosowanych obligacyj . . . 4 „ pozostaje . . 62.652 zł. wypłacono . . 58.160 „ pozostaje w zaległości . . 4.492 zł.	—	—	4.492	—
139	—	*Wydatek mniejszy*, odpowiednio do wypłaconych kuponów.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	64	Wydatki te nie mogą być naprzód ściśle obliczone.	—	—	—	—
139	64		—	—	—	—
3.933	64		—	—	4.492	—
3.869						

Dochody. XII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1891.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
		a) **Rzeczywiste.**			
I.	1	Uposażenie z funduszu krajowego (rubr. XIV. poz. 180) na umorzenie obligacyj przez losowanie, na wypłatę kuponów, podatku dochodowego i należytości stemplowej od tychże i pokrycie wydatków administracyjnych	68.173	41	81 141
		Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych .	68.173	41	81.142
		b) **Zapas kasowy** z początkiem roku 1892 . . .	9.098	—	
		Suma wszystkich dochodów [.	77.271	41	

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny . . . . . — zł. — ct.

Stan bierny:

Obligacye w obiegu będące	1,485.800 zł. — ct.	
Kupony zapadłe a niezrealizowane . . .	4.492 „ — „	1,490.292 „ — „
Czysty stan bierny		**1,490.292** zł. — ct.

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
12.968	—	*Dochód mniejszy* pokryto w części zapasem początkowym w kwocie 9.098 zł.	—	—	—	—
12.968	—	Odnośnie do poz. I—5 wydatków.	—	—	—	—
—	9.098					
3 869		(Różnica w porównaniach o 1 zł. większa, dla wyrównania wynikłości ogólnego sumaryusza).				

XIII. — XVI.

Fundusze samoistne niedotowane.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1892.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892 zł.	Wydatki w r. 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.	1	**Rozmaite**	—	—	5
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych . .	—	—	5
		Przeniesiono do majątku zarodowego	5.300	84	
		Suma wszystkich wydatków . .	5.300	84	
		Zapas z końcem roku 1892 w gotówce	5.541	63	
		Razem zgodnie z sumą dochodów . .	10.842	47	

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł	zł					
5	—	*Wydatek mniejszy*, z powodu że z tej rubryki żadnych kosztów nie poniesiono.	—	—	—	—
5	—		—	—	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892 zł.	Dochody w r. 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z. d. 8 kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.		**Odsetki.**			
	1	4% od kapitału wypożyczonego na budowę Zakładu kulparkowskiego według planu umorzenia	1.148	53	1.149
	2	4½% od listów zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego, ziemskiego	2 362	50	2.362
	3	4½% od obligacyi galic. pożyczki kraj. z roku 1883 33 zł. 75 ct. od tego odsetki bierne . . . . 18 „ 85 „	14	90	4
	4	4½% od obligacyi galic. pożyczki kraj. z roku 1884 580 zł. 50 ct. od tego odsetki bierne . . . . 14 „ 50 „	566	—	558
	5	4½% od obligacyi galic. pożyczki kraj. z roku 1885 76 zł. 50 ct. od tego odsetki bierne . . . . 43 „ 50 „	33	—	9
	6	4½% od obligacyi galic. pożyczki kraj. z roku 1889 18 zł. — ct od tego odsetki bierne . . . . 3 „ 05 „	14	95	—
	7	4½% od listów zastawnych galic. Banku krajowego . . .	1.401	75	1.658
	8	4% od książeczki Banku krajowego	—	—	1
		Suma rubryki I. . .	5 541	63	5.741
II.	9	**Sprzedaż dzieła** p. t. Poczet szlachty galicyjskiej i bukowińskiej	—	—	2
III.	10	**Rozmaite**	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych .	5.541	63	5.743
		Zapas z początkiem roku 1892 w gotówce	5.300	84	
		Suma wszystkich dochodów .	**10.842**	47	

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1882.

Stan czynny:

Zapas gotówki z końcem roku 1892 . . . 5.541 zł. 63 ct.
Stan bierny: . . . . . — „ — „
Czysty stan czynny . . **5.441** zł. 63 ct.

LW. 53.391/93.

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bierzącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
	11	*Do poz. 3. Dochód większy* z powodu jak wyjaśnienie do poz. 7.				
	8	*Do poz 4. Dochód większy* z powodu jak wyjaśnienie do poz. 7.				
	24	*Do poz. 5. Dochód większy* z powodu jak wyjaśnienie do poz. 7.				
	15	*Do poz. 6. Dochód większy* z powodu jak wyjaśnienie do poz. 7.				
255		*Do poz. 7. Dochód mniejszy*, który się tłumaczy większymi dochodami przy poz. 3, 4, 5 i 6 — tudzież że dochody funduszu nie wystarczyły na zakupno preliminowanej ilości efektów.				
1	—	*Do poz. 8. Dochód mniejszy*, gdyż odsetki kapitalizuje się.				
257	58		—	—	—	—
2	—	*Do poz. 9. Dochód mniejszy*, gdyż w ciągu roku 1892 żadnego egzemplarza nie sprzedano.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
259	58					
201						

Wydatki *mniejsze* od budżetu o . . . 5 zł.
Dochody „ „ „ o . . . 201 „
Wynik w ogóle *niekorzystniejszy* o . . . 196 zł.

Uwaga. Wykazany z końcem roku 1892 zapas ostateczny w kwocie 5.541 zł. 63 ct. użyty został w roku 1893 na pomnożenie majątku zarodowego.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w r. 1892. zł.	Wynikłości w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.	1	**Zwroty kar**	1	—	15
II.		**Rozmaite.**			
	2	Zasiłek dla szkoły rolniczej w Dublanach	3.433	—	3.433
	3	Nieprzewidziane	—	—	—
	4	Nadwyżka dochodów przeniesiona do funduszu krajowego . .	1.256	08	—
		Suma rubryki II. .	4.689	08	3.433
		Suma wszystkich wydatków .	4.690	08	3.448
		Dochody.			
I.	1	Odsetki od oblig. pożyczki krajowej z r. 1883., 1884., 1889. . .	1.948	50	1.948
II.	2	Kary za przestępstwa lasowe i wodne	2.741	58	1.500
III.	3	**Rozmaite**	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	4.690	08	3.448

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny.

Należytości czynne: *a*) z roku bieżącego . . . 231 zł. 88½ ct.
b) z lat ubiegłych . . . 2.258 „ 60 „ — 2.490 zł. 48½ ct.

Stan bierny.

Zwroty kar z lat ubiegłych . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . . — zł. — ct. 2.490 zł. 48½ ct.

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Wydatki. — Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
14	—	Wydatek mniejszy, ponieważ zwroty są przypadkowe.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	1.256	Wydatek większy odpowiedni niespotrzebowanym dochodom tegoż funduszu.	—	—	—	—
—	1.256		—	—	—	—
14	1.256		—	—	—	—
	1.242					
—	—		—	—	—	—
—	1.242	Dochód większy z powodu ściągnięcia zaległych grzywien.	231	88½	—	—
—	—		—	—	—	—
—	1.242		231	88½	—	—

Wydatki bez wliczenia nadwyżki dochodów przeniesionej do funduszu krajowego (poz. 4.) mniejsze od budżetu o . . . . . 14 zł.
Dochody większe od budżetu o . . . 1.242 „
Wynik w ogóle korzystniejszy o . . 1.256 zł.

Wydatki. XV. Fundusz stanowy sierociński.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892 zł.	Wydatki w r. 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.		**Utrzymanie sierot.**			
	1	Siedm miejsc w zakładzie św. Antoniego we Lwowie . . .	840	—	840
	2	Cztery miejsca w szkole ogrodniczej przy ogrodzie botanicznym we Lwowie	126	—	252
	3	Cztery miejsca w zakładzie św. Józefa w Krakowie . . .	—	—	480
	4	Jedno miejsce w zakładzie św. Wincentego we Lwowie . . .	—	—	115
		Suma rubryki I. .	966		1.687
II.	5	**Rozmaite**	—	—	5
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych . .	966	—	1.692
		Przeniesiono do majątku zarodowego	730	29	
		Suma wszystkich wydatków . .	1.696	29	
		Zapas z końcem roku 1892 w gotówce	852	85	
		Razem zgodnie ze sumą dochodów . .	2.549	14	

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł	zł		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		—	—	—	—
126	—	*Do poz. 2. Wydatek mniejszy* z powodu nieobsadzenia jednego miejsca przez cały rok, tudzież niepodniesienia stypendyum przez dwóch uczni za jedno półrocze.	—	—	63	—
480	—	*Do poz. 3. i 4. Wydatak mniejszy* z powodu nieobsadzenia miejsc.	—	—	—	—
115	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
5	—	*Do poz. 5. Wydatek mniejszy*, gdyż żadnych kosztów z tej rubryki nie poniesiono.	—	—	—	—
726	—		—	—	63	—

Dochody. XV. Fundusz stanowy sierociński.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892 zł.	Dochody w r. 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.		**Odsetki.**			
	1	4% od listów zastawnych galic. Towarzystwa kredytow. ziemsk.	44	—	44
	2	4½% „ „ „ „ „ „	1.170	—	1.170
	3	4½% od obligacyj galic. pożyczki krajowej z roku 1883 . .	382	50	382
	4	4½% „ „ „ „ „ „ 1884 . .	58	50	59
	5	4½% „ „ „ „ „ „ 1885 . .	13	50	13
	6	4½% „ listów zastawnych galic. Banku krajowego 155 zł. 25 ct.			
		od tego odsetki bierne . . . . 4 „ 90 „	150	35	108
	7	4% od książeczek Banku krajowego	—	—	1
		Suma rubryki I. . .	1.818	85	1.777
II.	8	**Rozmaite**	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych . .	1.818	85	1.777
		Zapas z początkiem roku 1892 w gotówce	730	29	
		Suma wszystkich dochodów . .	2.549	14	

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1892.

Stan czynny:	Zapas gotówki z końcem roku 1892	852 zł.	85 ct.
Stan bierny:	. . . . .	63 „	— „
	Czysty stan czynny	789 „	85 „

LW. 53.343/93.

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
—	42	*Do poz 6. Dochód większy* z powodu przykupna listów Banku krajowego, preliminarzem nie objętych.	—	—	—	—
1	—	*Do poz. 7. Dochód mniejszy*, gdyż odsetki kapitalizuje się.	—	—	—	—
1	42		—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
	41		—	—	—	—

Wydatki *mniejsze* od budżetu o . . . 726 zł.
Dochody *większe* od budżetu o . . . 41 „
Wynik w ogóle *korzystniejszy* o . . . 767 zł.

Uwaga. Czysty stan czynny z końcem roku 1892 wykazany w kwocie 789 zł. 85 ct. użyty został w roku 1893 na pomnożenie majątku zarodowego.

Wydatki. XVI. Fundusz hr. Aleksandra Stadnickiego.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyj budżetu	Poszczególnienie	Wynikłość w r. 1892. zł.	Wynikłość w r. 1892. ct.	Kwota preliminowano wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
I.	1	**Płaca** Dr. Antoniego Prochaski za czynności około wydawnictwa aktów grodzkich i ziemskich z archiwum bernadyńskiego. .	800	—	800
II.	2	30% **rabat księgarski** za sprzedaż aktów grodzkich	—	—	90
III.	3	**Koszta druku i oprawy** aktów grodzkich	166	80	1.560
IV.	4	**Rozmaite**	—	—	5
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych .	966	80	2 455
	5	Efekta spieniężone	844	27	
	6	Gotówka za spieniężone efekta wydana na pokrycie niedoboru w roku 1891	844	27	
		Suma wszystkich wydatków .	2.655	34	
		Zapas z końcem roku 1892 w gotówce	93	63½	
		Razem zgodnie ze sumą dochodów .	2 748	97½	

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic.	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—		—	—	—	—
90	—	*Wydatek mniejszy*, ponieważ w roku 1892 niebyło obrachunku z księgarnią, której powierzono sprzedaż aktów grodzkich.	—	—	—	—
1.393	—	*Wydatek mniejszy* z powodu że druk XVI tomu aktów grodzkich i ziemskich rozpoczął się dopiero w roku 1893.	—	—	—	—
5	—	*Wydatek mniejszy* gdyż w roku 1892 żadnych kosztów z tej rubryki nie poniesiono.	—	—	—	—
1.488	—					

Dochody. XVI. Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłość w r. 1892. zł.	Wynikłość w r. 1892. ct.	Kwota preliminowano w tabeli ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.	1	**Sprzedaż aktów grodzkich**	—	—	300
II.		**Odsetki.**			
	2	5% od austryackiej renty państwowej papierowej . 546 zł. — ct.			
	3	5% od obligacyj iudemnizacyjnych . . . . 179 „ 54½ „			
	4	4½% od obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1883 . 115 „ — „			
	5	4½% „ „ „ „ z r. 1889 . 69 „ — „			
	6	4% od listów zstawnych Banku krajowego. . . 99 „ — „			
	7	4% od książeczki Banku krajowego . . . . 38 „ 01 „	1.046	55½	1.004
III.	8	**Rozmaite**	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych .	1.046	55½	1.304
	9	Gotówka otrzymana za spieniężone efekta	844	27	
		Suma wszystkich dochodów .	1.890	82½	
		Zapas z początkiem roku 1892: *a*) w gotówce . 13 zł. 88 ct.			
		b) w efektach . 844 „ 27 „	858	15	
		Razem zgodnie z sumą wydatków .	2.748	97½	

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1892.

Stan czynny:	Zapas kasowy w gotówce	93 zł.	63½ ct.
Stan bierny:	. . . . .	— „	— „
	Czysty stan czynny	93 zł.	63½ ct.

LW. 53.344/93.

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
300	—	Dochód mniejszy z powodu jak wyjaśnienie przy rub. II. poz. 2 wydatków.	—	—	—	—
—	43	Dochód większy albowiem chwilowe lokacye przyniosły odsetki, które preliminarzem nie były objęte.	—	—	—	—
..	—					
300	43					
275	—					

Wydatki *mniejsze* od budżetu o 1.488 zł.
Dochody „ „ „ 257 „
Wynik w ogóle *korzystniejszy* o 1.231 zł.

z powodu, że druk XVI tomu aktów grodzkich rozpoczął się dopiero w roku 1893.

Wydatki. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycy budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1892. zł.	Wydatki w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 4. kwietnia 1892. zł.
		Wydatki.			
		a) **Rzeczywiste.**			
I.		**Umorzenie pożyczki przez losowanie obligacyj.**			
	1	Spłata obligacyj wylosowanych	34.300	—	29.300
II.		**Wypłata kuponów.**			
	2	Od obligacyj w obiegu będących	23.694	—	21 270
III.		**Koszta administracyjne.**			
	3	C. k. Skarbowi państwa 10% podatek dochodowy od kuponów .	2 369	40	2.127
	4	C. k. Skarbowi państwa należytość stemplowa od kuponów . .	156	63	150
	5	Potrzeby kancelaryjne prowizya Bankom za pośrednictwo w wypłacie kuponów i obligacyj i inne pomniejsze	104	69	100
		Suma rubryki III. . .	2.630	72	2.377
		Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych .	60.624	72	52 947
		Zapas kasowy z początkiem roku 1892	—	—	
		Razem zgodnie ze sumą dochodów . .	60.624	72	

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	5.000	*Wydatek większy*, z powodu zrealizowania obligacyj dawniej wylosowanych.	—	—	—	—
		Z emitowanych obligacyj na . . 1,600.000 zł.				
		wylosowano zgodnie z planem umorzenia od roku 1874 po koniec roku 1892 . 344.100 zł.				
		Z tego spłacono i ściągnięto z obiegu:				
		a) od roku 1874 do roku 1892 . . 333.200 „				
		b) fundusz pożyczki kraj. z r. 1883 po koniec r. 1892 wykupił z obiegu . 772.000 „				
		c) własne obligacye przedziurawiono . 154.800 „				
		Razem . . 1,260.000 „				
		pozostaje do spłacenia z końcem roku 1892 . . . . . 340.000 zł.				
—	2.424	*Wydatek większy*, z powodu wypłaty zaległych kuponów z lat ubiegłych.	—	—	—	—
—	242					
—	7					
—	5					
—	254		—	—	—	—
—	7.678					

Dochody. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dn a 4. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
		a) **Rzeczywiste.**			
I.		**Zwrot kapitału wypożyczonego.**			
	1	Od Wydziałów powiatowych	960	17	
II.		**Odsetki.**			3.000
	2	6% od kapitałów wypożyczonych Wydziałom powiatowym . .	545	23	
	3	10% i 6% odsetki zwłoki od Wydziałów powiatowych za niedotrzymanie terminów	208	10	
		Suma dochodów rzeczywistych budżetem objętych .	1.713	50	3.000
		b) **Przenośne.**			
	4	Zwrot zasiłku danego na budowę „Kulparkowską“	58.911	22	
		Razem . .	60.624	72	
		c) **Zapas kasowy z początkiem roku 1892**	—	—	
		Suma wszystkich dochodów .	60 624	72	

Zamknięcie rachunku za rok 1892. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z roku bieżącego			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
		Suma udzielonych pożyczek wynosiła				
		w kapitale . . . . 1,166.300 zł. — ct.				
		na to niszczono po koniec r. 1892 1,163.173 „ 17 „				
		pozostaje do ściągnięcia . 3.126 zł. 73 ct.				
1.287	—	Zaległość z tytułu odsetek annitetowych wynosiła:	23	49	—	—
		z końcem roku 1891 . . 5.286 zł 37 ct.				
		należytość bieżąca . . . 23 „ 49 „				
		razem . . 5 309 zł. 86 ct.				
1 287	—	na to:	23	49	—	—
		a) ściągnięto				
		w r. 1892 . 545 zł. 23 ct.				
		b) odpisano . 541 „ 50 „ 1.086 „ 73 „				
		pozostaje zaległość . 4.223 zł. 13 ct.				
		ad 3. Zaległość z r. 1891 wynosiła 1.664 zł. 70 ct.				
		ściągnięto w roku 1892 . . 208 „ 10 „				
		pozostało w zaległości . 1.456 zł. 60 ct.				

XVII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Pozycya		Szczegół zł.	Szczegół ct.	Ogół zł.	Ogół ct.
	Stan majątku z końcem roku 1892.				
	Stan czynny.				
1	Należytości czynne:				
	a) w rubrykach dochodów z lat ubiegłych	126.317	63		
	b) „ „ z roku 1892	23	49	126.341	12
	Stan bierny.				
2	Należytości bierne:				
	a) w rubrykach wydatków z lat ubiegłych	340.000	—		
	b) „ „ z roku 1892	—	—	340.000	—
	Czysty stan bierny . .	—	—	213.658	88

Rubryka budżetu		Należytości czynne zł.	Należytości czynne ct.	Należytości bierne zł.	Należytości bierne ct
	Wykaz należytości *czynnych i biernych z lat ubiegłych i z roku bieżącego.*				
	D o c h o d y.				
I.	Zwrot kapitału wypożyczonego Wydziałom powiatowym . .	3.126	73		
II.	Odsetki:				
	a) od wypożyczonego kapitału Wydziałom powiatowym . .	4.223	13		
	b) . . . . . za zwłokę . .	1.456	60		
	Zwrot zasiłku na budowę Kulparkowską	117.534	66		
	W y d a t k i.				
I.	Umorzenie pożyczki przez losowanie	—	—	340.000	—
II.	Wypłata kuponów	—	—		
	Razem . .	126.341	12	340.000	—

XVIII.

FUNDUSZ PODRZUTKÓW W KRAKOWIE.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1892.

LW. 58578/93.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Wydatki. Fundusz podrzutków

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1882 zł.	Wydatki w roku 1882 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1893. zł.
		Wydatki.			
I.		**Płace urzędników i sług.**			
	1	Funkcyonaryusze szpitalni za czynności przy tym funduszu . .	50	—	50
II.		**Potrzeby kancelaryjne.**			
	2	Druki, potrzeby do pisania i t. p.	—	—	20
II.		**Remuneracye.**			
	3	Za stręczenie żywicielek . . . . . — zł. — ct.			
	4	Za gorliwe pielęgnowanie dzieci . . . . 10 „ — „	10	—	20
IV.		**Koszta utrzymania podrzutków.**			
	5	Za utrzymanie dzieci, przyjętych w miarę własnych zasobów funduszu	1.308	77	1.489
V.	6	**Koszta leczenia**	—	—	10
VII.		**Zapomogi dla położnic.**			
	8	Dla położnic opuszczających z dziećmi bezpłatny oddział położnic .	2.910	—	2.900
VIII.		**Rozmaite.**			
	9	Koszta pogrzebowe, podróże i inne	35	02½	30
		Suma wydatków . .	4.313	79½	4.519
	10	**Do tego:** Nadwyżka dochodów oddana do majątku zarodowego tego funduszu	237	70½	—
		Ogólna suma wydatków . .	4.551	50	4.519

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazuje się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—					
20	—	*Wydatki mniejsze* według potrzeby.				
10	—					
180	—	*Wydatek mniejszy*, zastosowany do wysokości własnych funduszów i rzeczywistej potrzeby.				
10	—	Nie było potrzeby wydatku tej kwoty.				
—	10	*Wydatek większy* według rzeczywistej potrzeby i wypłaty zapomóg dla 485 położnic, które się poddały praktyce lekarskiej.				
—	5	*Wydatek większy*, dla zmienności tej rubryki.				
220	15					
	238	*Wydatek nieprelimiowany* wynikł z korzystniejszej różnicy rzeczywistych wynikłości w porównaniu z preliminowanymi.				
220	253		—	—	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892 zł.	Dochody w roku 1892 ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 8. kwietnia 1892. zł.
		Dochody.			
I.		**Odsetki od efektów, kapitałów i fundacyj.**			
	1	Od efektów	860	06	838
	2	$4^1/_2$% od reszty dłużnego kapitału, wypożyczonego funduszowi krajowemu	699	37	699
	3	5% od kapitału z fundacyi Tarły	82	07	82
II.	4	**Dochody z realności.**	—	—	—
III.	5	**Rozmaite**	—	—	—
		Suma dochodów . .	1.641	50	1.619
		Do tego:			
-	6	Dotacya z funduszu krajowego na zapomogi dla położnic . .	2.910		2.900
		Ogólna suma dochodów . .	4.551	50	4.519

w Krakowie. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytość			
			czynne		bierne	
			z roku bieżącego			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
—	22	*Dochód większy*, uzyskany z przykupna efektów.				
—	1	Mało znacząca różnica.				
—	—					
—	—					
—	—					
—	23					
—	10	*Dochód większy*, spowodowany wymogami rubr. VII. poz. 8. wydatków				
—	33		—	—	—	—

XIX.

Fundusz pożyczkowy

na drogi powiatowe i gminne.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1892.

LW. 46.850/93.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Dochody. Fundusz pożyczkowy na drogi

Zamknięcie rachunku

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem r. 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem r. 1892. ct.
		Dochody.						
		A) **Rzeczywiste.**						
	1	Dotacya z funduszu krajowego (rubr. X lit. D. poz. 132)	20.000	—	20.000	—	—	—
	2	Zwroty pożyczek udzielonych Wydziałom powiat. .	237.505	58	33.022	21	204.483	37
	3	Odsetki od lokacyi w funduszu krajowym . .	110	69	110	69	—	—
	4	Odsetki zwłoki od Wydziałów powiatowych . .	43	29	43	29	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych .	257.659	56	53.176	19	204.483	37
		B) **Przenośne.**						
	5	Lokacya na 3% rachunku bieżącym w funduszu krajowym za rok 1891 . . 3.631 zł. 92 ct. „ „ 1892 . . 51.217 „ 99 „	54.849	91	47.500	—	7.349	91
		Suma dochodów . .	312.509	47	100.676	19	211.833	28
	6	Zapas z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	400	—	—	—
		Razem . .			101.076	19	211.833	28

powiatowe i gminne. Wydatki.

za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem r. 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem r. 1892. ct.
		Wydatki.						
		A) Rzeczywiste.						
	1	Pożyczki bezprocentowe udzielone Wydziałom powiatowym:						
		α) Buczackiemu . . . . 5.000 zł.						
		β) Czortkowskiemu . . . 4.000 „						
		γ) Jarosławskiemu . . . 12.500 „						
		δ) Kamioneckiemu . . . 15.000 „						
		ε) Lwowskiemu . . . . 3.000 „						
		ϛ) Tarnowskiemu . . . . 3.000 „						
		ι) Tarnobrzeskiemu . . . 5.000 „	47.500	—	47.500	—		
		B) Przenośne.						
	2	Lokacya na 3% rachunku bieżącym w funduszu krajowym	51.217	99	51.217	99		
		Suma wydatków .	98.717	99	98.717	99		
		Zapas z końcem roku 1892 w gotówce . . .	—	—	2.258	20		
		Razem . .			101 076	19		

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny.

α) Zapas w kasie krajowej gotówką	2.358 zł. 20 ct.	
β) Zwroty pożyczek od Wydziałów powiatowych .	204.483 „ 37 „	
γ) Gotówka na lokacyi w funduszu krajowym . .	7.349 „ 91 „	
Suma stanu czynnego . .		214.191 zł. 48 ct

Stan bierny.

— „ — „

Czysty stan czynny	214.191 zł. 48 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1891	194.037 „ 50 „
okazuje się przyrost majątku o .	20.153 zł. 98 ct.

XX—XXIX.

Fundusze krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1892.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

XX. Fundusz regulacyi rzeki Gniłej Lipy (sekcya górna).

Zamknięcie rachunku za rok 1892

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		A) Fundusz zegulacyjny.						
		Dochody.						
		a) **Rzeczywiste:**						
	1	Datek z funduszu krajowego	—	—	—	—	—	—
	2	Datek z państwowego funduszu melioracyjnego .	—	—	—	—	—	—
	3	Datki konkurencyjne	—	—	—	—	—	—
	4	Odsetki od kapitałów lokowanych . . .	743	80	743	80	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych . .	743	80	743	80	—	—
		b) **Przenośne:**						
	5	Lokacya na 3% ruchunku bieżącym pozostałość z końcem roku 1891 .	11.989	71½	—	—	11.989	71½
	6	Zwrot udzielonych pożyczek Spółce wodnej: pozostołość z roku 1891 . 1000 zł. należytość z roku 1892 . 500 „	1.500	—	—	—	1.500	—
		Suma wszystkich dochodów . .	14.233	51½	743	80	13.489	71½
		c) **Zapas kasowy z początkiem roku 1892.** .	—	—	16 374	69	—	—
		Razem . .	—	—	17.118	49	—	—
		Wydatki.						
		a) **Rzeczywiste:**						
I.		*Wykupno młynów:*						
	1	Wykupno młyna w Firlejowie	101	82	101	82	—	—
	2—3	Wykupno młynów w Brzuchowicach i Moryszczowie	—	—	—	—	—	—
	3a	Koszta komisyjne	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki I. . .	101	82	101	82	—	—
II.		*Wykupno gruntów:*						
	4	Koszta komisyjne	39	05	39	05	—	—
	5	Wykupno gruntów	2.148	36	2.148	36	—	—
	6	Odszkodowanie za czasowo zajęte grunta . .	3	15	3	15	—	—
	7	Koszta intabulacyi	114	70	114	70	—	—
		Suma rubryki II. . .	2.305	26	2.305	26	—	—
III.		*Roboty ziemne:*						
	15	Dozór budowy	92	14	92	14	—	—
		Suma rubryki III. .	92	14	92	14	—	—
		Do przeniesienia .	2.499	22	2.499	22		

XX. Fundusz regulacyi rzeki Gniłej Lipy (sekcya górna).

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Z przeniesienia .	2.499	22	2.499	22		
IV.	16 22	*Mosty*:	—	—	—	—		
V.	—	*Konserwacya w czasie budowy*:						
	26	Obsiew szkarp: Robocizna	36	75	36	75		
	27	Czyszczenie łożyska i naprawa szkarp . . .	—	—	—	—		
	28	Straż rzeczna	354	—	354	—		
		Suma rubryki V. . .	390	75	390	75		
VI.	29-34	*Koszta zarządu*	8	44	8	44		
VII.		*Nieprzewidziane*:						
	35-59	Przepust Nr. 1—10. i Nr. 13—15 dodatkowe roboty	21	20	21	20		
		Suma wydatków rzeczywistych . .	2 919	61	2.919	61		
		b) **Przenośne**:						
	60	Raty kalaudacyjne przedsiębiorcy do budowy mostów i przepustów H. Dostala	80	18	80	18		
	61	Pożyczka udzielona Spółce wodnej . . .	500	—	500	—		
		Suma wszystkich wydatków . .	3.499	79	3.499	79		
		c) **Zapas** kasowy z końcem roku 1892 . . .	—	—	13.618	70		
		Razem . .	—	—	17.118	49		
		B) Fundusz konserwacyjny.						
		Dochody.						
	1	Ze sprzedaży trawy ze szkarp	490	40	490	40		
	2	Grzywny za szkody w wałach	—	—	—	—		
	3	Odsetki od kapitałów	24	33	24	33		
		Suma dochodów . .	514	73	514	73		
	4	**Zapas** kasowy z początkiem roku 1892. . .	—	—	725	33		
		Razem .	—	—	1.240	06		
		Wydatki.						
		Zapas kasowy z końcem roku 1892. . . .	—	—	1.240	06		

Uwaga. Opuszczone w niniejszem zamknięciu rubryki i pozycye nie miały żadnych wynikłości, zatem ich nie drukowano.

XX. Fundusz regulacyi rzeki Gniłej Lipy (sekcya górna).

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Stan funduszów z końcem roku 1892.

A) Funduszu regulacyjnego:

Stan czynny.

a)	Zapas kasowy w gotówce	13.618 zł. 70	ct.
b)	Na lokacyi na 3% rachunku bieżącym	11.989 „ 71½	„
c)	Wartość wykupionych gruntów	8.530 „ 46	„
d)	Wartość pozostałych materyałów, narzędzi i sprzętów	229 „ 54	„
e)	Należytość czynna (pożyczka udzielona Spółce wodnej)	1.500 „ —	„
	Suma stanu czynnego	35.868 zł. 41½	ct.

Stan bierny. — „ — „

Czysty stan czynny 35.868 zł. 41½ ct

B) Funduszu konserwacyjnego:

Stan czynny.	Zapas kasowy w gotówce	1.240 zł. 06 ct.
Stan bierny.		— „ — „
	Czysty stan czynny	1.240 zł. 06 ct.

Uwaga: Zapasy kasowe w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunku bieżącym w Banku krajowym.

LW. 1.327|94.

XXI. Fundusz regulacyi potoku Kisieliny.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		A) Fundusz regulacyjny.						
		Dochody.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z (unduszu krajowego	—	—	—	—		
	2	„ „ państwowego funduszu melioracyjnego .	—	—	—	—		
	3	Datki konkurencyjne	1.875	49	1.875	49		
	4	Rozmaite	—	—	—	—		
		Suma dochodów rzeczywistych .	1.875	49	1.875	49		
		b) **Przenośne**						
	5	Zaliczki pobrane	—	—	—	—		
	6	„ wyrachowane	—	—	—	—		
	7	Moraczewski, zwrot kosztów podróży i dyet .	54	92	54	92		
	8	Zaliczka z funduszu krajowego na pokrycie niedoboru	13.621	99	13.621	99		
		Suma wszystkich dochodów .	15 552	40	15.552	40		
		c) **Zapas** kasowy z początkiem roku 1892 . .	9.577	05	9 577	05		
		Razem . .	25.129	45	25.129	45		
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste.						
		A) Kisielina.						
I.		*Wykupno gruntów*:						
	1	Grunta pod nowe koryto rzeki	1.423	17	1.423	17		
	2—4	„ „ rowy do- i odpływowe, pod wał prawy i lewy	2	08	2	08		
	5	Odszkodowanie za grunta pod rowy materyałowe	—	—	—	—		
	6	Odszkodowanie za zniszczone plony . . .	838	45	838	45		
	7	Koszta komisyjne	65	30	65	30		
	8	„ intabulacyi	28	65	28	65		
		Suma rubryki I. . .	2.357	65	2.357	65		
II.		*Roboty ziemne*:						
	1	Trasowanie i profilowanie	58	15	58	15		
	2	Wykop z koryta rzeki z odwozem na wal prawy	4.966	60	4.966	60		
	3	„ „ „ „ „ „ „ „ lewy	3.787	19	3.787	19		
	4	„ „ „ „ „ „ „ odkład .	2.054	02	2.054	02		
	4a	„ dla przejazdu Nr 7. „ „ wał prawy	—	—	—	—		
	4b	„ „ „ Nr. 8. „ „ „ lewy.	—	—	—	—		
	5	„ z rowów materyałowych „ „ „ prawy	1.355	48	1.355	48		
	6	„ „ „ „ „ „ „ lewy .	584	63	584	63		
		Do przeniesienia .	12.806	07	12.806	07		
			2.357	65	2.357	65		

XXI. Fundusz regulacyi potoku Kisieliny.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Z przeniesienia .	2.357	65	2.357	65		
			12.806	07	12.806	07		
	7	Wykonanie nasypu prawego	619	97	619	97		
	8	„ „ lewego	574	62	574	62		
	9	Obsiew szkarp koryta	89	23	89	23		
	10	Dozór budowy	827	53	827	53		
	11	Materyały i narzędzia	486	95	486	95		
	12	Przygotowanie terenu pod wały	226	01	226	01		
		Suma rubryki II. . .	15.630	38	15.630	38		
III.		*Roboty ochronne*:						
	1	Darniowanie	658	80	658	80		
	2	Płotki i faszynada: Materyały	119	23	119	23		
		Robocizna	141	47	141	47		
		Suma rubryki III. . .	919	50	919	50		
IV.		*Budowa objektów*:						
	1—3	Szluza Nr. 1., 2. i 3.	—	—	—	—		
	4	Most Nr. 2. w Jadownikach mokrych:						
		Roboty ziemne	—	—	—	—		
		„ kowalskie . . .	—	—	—	—		
		„ ciesielskie . . .	—	—	—	—		
		Uzupełnienie rampy mostu . .	97	93	97	93		
		Razem . .	97	93	97	93		
	5	Przepust Nr. 5. Materyały	112	24	112	24		
		Roboty ziemne	23	47	23	47		
		„ ciesielskie . . .	67	97	67	97		
		„ kowalskie . . .	2	60	2	60		
		Razem . .	206	28	206	28		
	6	Przepust Nr. 6. Materyały	95	64	95	64		
		Roboty ziemne	22	54	22	54		
		„ ciesielskie . . .	71	85	71	85		
		„ kowalskie . . .	5	30	5	30		
		Razem . .	195	33	195	33		
	7	Przepust Nr. 7. Materyały	130	08	130	08		
		Roboty ziemne	18	17	18	17		
		„ ciesielskie . . .	98	70	98	70		
		„ kowalskie . . .	4	20	4	20		
		Ubezpieczenie	10	36	10	36		
		Razem . .	261	51	261	51		
		Suma rubryki IV. . .	761	05	761	05		
		Suma działu A) . .	19.668	58	19.668	58		

XXI. Fundusz regulacyi potoku Kisieliny.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		B) Kanały osuszające.						
		Wykop z koryta Olszówki z odwozem na odkład	575	75	575	75		
		C) Obwałowanie Dunajca i Wisły . .	—	—	—	—		
		D) Wydatki wspólne.						
I.		*Koszta zarządu:*						
	1	Koszta kancelaryjne	172	29	172	29		
	2	Kierownik budowy: płaca, dodatek budowlany i koszta podróży	1.678	66	1.678	66		
	3	Zastępca delegata: dyety i koszta podróży . .	4	84	4	84		
	4	Płatnik, wynagrodzenie i „ „ . .	335	30	335	30		
	5	Dozór po za okresem budowy	60	—	60	—		
	6	Rozmaite inne	38	17	38	17		
	7	Koszta inspekcyi robót	116	79	116	79		
	8	„ komisyi kolaudacyjnej	112	82	112	82		
		Suma rubryki I. . .	2.518	87	2.518	87		
II.		*Koszta utrzymania w czasie budowy:*						
	1	Czyszczenie koryta Kisieliny i wałów osuszających	488	91	488	91		
	2	Naprawa wałów Dunajca i Kisieliny . . .	116	85	116	85		
	3	„ przepustu Nr. 3. Materyały . . .	4	—	4	—		
		Roboty ciesielskie i ziemne .	49	94	49	94		
	4	„ „ Nr. 4 Materyały . . .	4	—	4	—		
		Roboty ciesielskie i ziemne .	4	20	4	20		
		„ kowalskie . . .	41	57	41	57		
	5	„ ramp i drogi równoległej wzdłuż wału pod Zofiowem	38	71	38	71		
	6	Dozór rzeki, wałów i kanałów	377	40	377	40		
	7	Przestawienie poręczy mostu Nr. 1. . . .	3	15	3	15		
		Suma rubryki II. . .	1.128	73	1.128	73		
III.		*Nieprzewidziane:*						
	1	Przepust Nr. 3. a) Materyały	95	64	95	64		
		Roboty ziemne . . .	79	03	79	03		
		„ ciesielskie . . .	96	29	96	29		
		„ kowalskie . . .	4	20	4	20		
		Razem . .	275	16	275	16		
	2	Przepust Nr. 5. a) Materyały	95	26	95	26		
		Roboty ciesielskie i ziemne .	60	40	60	40		
		„ kowalskie . . .	4	20	4	20		
		Razem . .	159	86	159	86		
		Do przeniesienia .	435	02	435	02		
			3.647	60	3.647	60		

XXI. Fundusz regulacyi potoku Kisieliny.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Z przeniesienia .	3.647	60	3.647	60		
			435	02	435	02		
	3	Przejazd Nr. 2. Żwirowanie ramp . . .	—	—	—	—		
	4	„ „ 9. Materyały	77	80	77	80		
		Roboty ciesielskie i ziemne .	65	44	65	44		
		„ „ 10. Materyały	102	—	102	—		
		Roboty ciesielskie i ziemne .	66	98	66	98		
		„ kowalskie . . .	3	20	3	20		
		Poręcze	8	65	8	65		
	5-14	Znaki kilometrowe i punkta stałe. . . .	43	98	43	98		
	15	Obsiew wałów Dunajca i Kisieliny . . .	138	12	138	12		
	16	Podniesienie drogi w Jadownikach mokrych .	77	28	77	28		
	17	Ograniczenie rzeki kopcami	25	43	25	43		
	18	Wykonanie mostku pod Zofiowem. . . .	4	68	4	68		
	19	„ „ na Olszówce	9	85	9	85		
	20	„ dwóch kładek	9	53	9	53		
		Suma rubryki III. . .	1.067	96	1.067	96		
		Suma działu D) . .	4.715	56	4.715	56		
		Suma kosztów budowy . .	24 959	89	24 959	89		
		Naprawa wodoskazu w Siedliszowicach . .	12	33	12	33		
		Odsetki od zaliczek funduszu krajowego . .	102	31	102	31		
		Suma wydatkow rzeczywistych .	25.074	53	25.074	53		
		b) Przenośne.						
	1	Moraczewski Maciej, zwrot kosztów podróży i dyet	54	92	54	92		
	2	Zwrot funduszowi krajowemu zaliczki udzielonej w roku 1892	—	—	—	—		
		Suma wszystkich wydatków .	25.129	45	25.129	45		
		c) **Zapas** kasowy z końcem roku 1892. . .	—	—	—	—		
		Razem . .	25.129	45	25.129	45		
		B) Fundusz konserwacyjny						
		Dochody.						
	1	Ze sprzedaży trawy ze szkarp rzeki i wałów .	11	90	11	90		
	2	Grzywny za szkody w szkarpach. . . .	7	—	7	—		
	3	Odsetki od kapitału	5	82	5	82		
	4	Rozmaite	3	50	3	50		
		Suma dochodów . .	28	22	28	22		
	5	**Zapas** kasowy z początkiem roku 1892. . .	193	87	193	87		
		Razem . .	222	09	222	09		
		Wydatki.						
		Zapas kasowy z końcem roku 1892. . . .	222	09	222	09		

Uwaga. Opuszczone w niniejszem zamknięciu rubryki i pozycye nie miały żadnych wynikłości, zatem ich nie drukowano.

XXI. Fundusz regulacyi rzeki Kisieliny.

Zamknięcie rachunków za rok 1892.

Stan funduszów z końcem roku 1892

A) Funduszu regulacyjnego.

S t a n c z y n n y.

a) Zapas kasowy w gotówce	— zł.	— ct.
b) Wartość pozostałych materyałów, narzędzi, sprzętów i przyborów mierniczych	1.921 „	73 „
c) „ wykupionych gruntów	3.133 „	76 „
Suma stann czynnego	5.055 zł.	49 ct.
Stan bierny	13.621 „	99 „
Czysty stan czynny	**8.566 zł.**	**50 ct.**

B) Funduszu konserwacyjnego.

S t a n c z y n n y.

Zapas kasowy w gotówce	222 zł.	09 ct.
Stan bierny	— „	— „
Czysty stan czynny	**222 zł.**	**09 ct.**

Uwaga: Zapasy kasowe w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 1.323/1894.

XXII. Fundusz regulacyi rzeki Łęgu.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		A) Fundusz regulacyjny.						
		Dochody.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego	14.000	—	14.000	—	—	—
	2	Datek z państwowego funduszu melioracyjnego	10.500	—	10.500	—	—	—
	3	Datki konkureneyjne	7.700	—	7.700	—	—	—
	4	Odsetki od kapitałów lokowanych	637	89	637	89	—	—
	5	Rozmaite	14	10	14	10	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	32.851	99	32.851	99	—	—
		b) **Przenośne.**						
	6	Lokacya na 3% rachunku bieżącym	679	03	—	—	679	03
	7	Zaliczki pobrane	—	—	—	—	—	—
	8	Zaliczki wyrachowane	—	—	—	—	—	—
	9	Zwrot od c. k. Starostwa w Tarnobrzegu wydatków na naprawę przerw powodziowych w wałach	1.340	54	1.004	34	336	20
		Suma wszystkich dochodów	34.871	56	33.856	33	1.015	23
		c) **Zapas kasowy** z początkiem rok 1892:						
		a) w gotówce 20.794 zł. 96½ ct.						
		b) w efektach 238 „ 43 „	—	—	21.033	39½	—	—
		Razem	—	—	54.889	72½	1.015	23
		Wydatki.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		*Wykupno gruntów:*						
	1	Koszta komisyjne	66	36	66	36		
	2	Grunta pod nowe łożysko rzeki	525	44	525	44		
	3	Grunta pod wał prawy	2.112	72	2.112	72		
	4	Grunta pod wał lewy	1.327	97	1.327	97		
	5	Odszkodowanie	1.446	22	1.446	22		
	6	Koszta intabulacyi	—	—	—	—		
		Suma rubryki I.	5.478	71	5 478	71		
II.		*Roboty ziemne:*						
	7	Trasowanie i profilowanie	272	20	272	20		
	8	Zdzieranie darni	331	51	331	51		
	9	Wykop z koryta rzeki z odwozem na wał prawy	67	86	67	86		
	10	Wykop z koryta rzeki z odwozem na wał lewy	170	74	170	74		
	11	Wykop z koryta rzeki z odwozem do starego łożyska	—	—	—	—		
	11a	Wykop z koryta rzeki z odwozem na odkład	—	—	—	—		
		Do przeniesienia	842	31	842	31		
			5.478	71	5.478	71		

XXII. Fundusz regulacyi rzeki Łęgu.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Z przeniesienia .	5.478	71	5.478	71		
			842	31	842	31		
	12	Wykop z rowów materyałowych z odwozem na wał prawy	5.652	84	5.652	84		
	13	Wykop z rowów materyałowych z odwozem na wał lewy	5.589	48	5.589	48		
	14	Wykonanie nasypu na wale prawym . . .	377	53	377	53		
	15	Wykonanie nasypu na wale lewym . . .	645	29	645	29		
	16	Darniowanie skarp rzeki	—	—	—	—		
	17a	Darniowanie szkarp wału prawego . . .	194	95	194	95		
	17b	Darniowanie szkarp wału lewego . . .	784	68	784	68		
	18	Obsiew szkarp wałów	68	—	68	—		
	19	Materyały i narzędzia	102	74	102	74		
	20	Dozór budowy	651	85	651	85		
		Suma rubryki II. .	14 909	67	14.909	67		
III.		*Ubezpieczenie brzegów*:						
	21a	Płotki. — Materyały	1 534	18	1.534	18		
	21b	Robocizna	1.007	72	1.007	72		
	21c	Obitki i kiszki faszynowe. Materyały . . .	476	85	476	85		
		Robocizna . . .	500	99	500	99		
		Suma rubryki III. .	3.519	74	3.519	74		
IV.		*Przepusty*:						
	40	Przepust Nr. 12. Roboty ziemne	11	98	11	98		
		Roboty ciesielskie . . .	36	40	36	40		
		Roboty murarskie . . .	266	15	266	15		
		Roboty kowalskie . . .	13	35	13	35		
	41	Przepust Nr. 13. Roboty ziemne	375	13	375	13		
		Roboty ciesielskie . . .	91	30	91	30		
		Roboty murarskie . . .	488	18	488	18		
		Roboty kowalskie . . .	23	81	23	81		
		Suma rubryki IV. .	1.306	30	1.306	30		
V.		*Koszta utrzymania w czasie budowy*:						
	43	Czyszczenie łożyska rzeki	505	66	505	66		
	44a	Naprawa szkarp rzeki. Materyały i robocizna .	1.341	29	1.341	29		
	44b	Naprawa szkarp wału prawego	506	53	506	53		
	$44b_1$	Naprawa szkarp wału lewego	601	88	601	88		
	44c	Sadzenie wikliny w rowach materyałowych . .	18	91	18	91		
	44d	Utrzymanie szluz i przepustów. Materyały i robocizna	237	29	237	29		
	45	Straż rzeczna i wałowa	277	35	277	35		
		Suma rubryki V. .	3.488	91	3.488	91		
VI		*Koszta zarządu*:						
	46	Najem lokalu na biuro	—	—	—	—		
	47	Sprzęty i potrzeby kancelaryjne	33	41	33	41		
		Do przeniesienia .	33	41	33	41		
			28.703	33	28.703	33		

XXII. Fundusz regulacyi rzeki Łęgu.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Z przeniesienia .	28.703	33	28.703	33		
			33	41	33	41		
	48	Przyrządy geodetyczne	74	67	74	67		
	49	Delegat, dyety i koszta podróży	31	62	31	62		
	50	Kierownik budowy — płaca, dodatek budowlany i koszta podróży	1.681	48	1.681	48		
	51	Wynagrodzenie płatnika	210	—	210	—		
	52a	Koszta inspekcyi robót	27	87	27	87		
	52b	Koszta komisyi kolaudacyjnej	106	62	106	62		
	52	Rozmaite drobne	122	94	122	94		
		Suma rubryki VI. .	2.288	61	2.288	61		
VIII.		*Nieprzewidziane*:						
	63	Budowa ramp i przejazdów. Materyały i robocizna	359	24	359	24		
	65	Znaki hektometrowe i kilometrowe . . .	75	30	75	30		
	68	Szluza nawadniająca	58	46	58	46		
	69	Akcya ratunkowa w czasie wielkiej wody . .	705	76	705	76		
	70	Przepust dodatkowy Nr. 19.	290	37	290	37		
	71	Regulacya potoku Osy	541	07	541	07		
	72	Podwyższenie nasypu wałów.	1.896	89	1.896	89		
	73	Zasypanie przerwy w przekopie wału . . .	543	67	543	67		
	74	Przepust dodatkowy Nr. 20.	327	24	327	24		
		Suma rubryki VIII. .	4.798	00	4.798	00		
		Suma wydatków rzeczywistych .	35.789	94	35.789	94		
		b) **Przenośne.**						
	77	Rata kolaudacyjna przedsiębiorcy R. Kanarka .	238	43	—	—	238	43
	78	Zwrot za c. k. Starostwo w Tarnobrzegu do rachunku roku 1891 wydatków na naprawę przerw powodziowych w wałach	1.340	54	1.340	54	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	37.368	91	37.130	48	238	43
		c) **Zapas** kasowy z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce 17.520 zł. 81½ ct.						
		b) w efektach 238 „ 43 „	—	—	17.759	24½	—	—
		Razem .	—	—	54.889	72½	238	43
		B) Fundusz konserwacyjny.						
		Dochody.						
	1	Ze sprzedaży trawy z wałów	339	82	339	82		
	2	Grzywny za szkody w szkarpach . . .	12	77	12	77		
	3	Odsetki od kapitałów	15	57	15	57		
		Suma dochodów .	368	16	368	16		
		Zapas kasowy z początkiem roku 1892 . .	—	—	519	06		
		Razem .	—	—	887	22		
		Wydatki.						
		Zapas kasowy z końcem roku 1892 . . .	—	—	887	22		

Uwaga. Opuszczone w niniejszem zamknięciu rubryki i pozycye nie miały żadnych wynikłości, zatem ich nie drukowano.

XXII. Fundusz regulacyi rzeki Łęgu.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Stan funduszów z końcem roku 1892.

A) Funduszu regulacyjnego.

Stan czynny.

a) Zapas kasowy: *α*) wgotówce	17.520 zł.	81½ ct.			
β) w książeczce wkładkowej Banku krajowego	238 „	43 „	17.759 zł.	24½ ct.	
b) Na lokacyi na 3% rachunku bieżącym			679 „	03 „	
c) Wartość wykupionych gruntów			25.443 „	47 „	
d) Wartość pozostałych materyałów, narzędzi, sprzętów i przyrządów geodetycznych			1.492 „	79 „	
e) Należytości czynne: zwrot od c. k. Starostwa w Tarnobrzegu wydatków na naprawę przerw powodziowych w wałach			336 „	20 „	
Suma stanu czynnego . .			45.710 zł.	73½ ct.	

Stan bierny:

Należytość bierna: Rata kolaudacyjna przedsiębiorcy R. Kanarka . .	238 zł.	43 ct.
Czysty stan czynny	**45.472 zł.**	**30½ ct.**

B) Funduszu konserwacyjnego.

Stan czynny: Zapas kasowy w gotówce	887 zł.	22 ct.
Stan bierny	— „	— „
Czysty stan czynny . . .	**887 zł.**	**22 ct.**

Uwaga. Zapasy kasowe w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 1.325/1894.

XXIII. Fundusz regulacyi rzeki Trześniówki.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		A) Fundusz regulacyjny.						
		Dochody.						
		a) **Rzeczywiste:**						
	1	Datek z funduszu krajowego	—	—	—	—		
	2	Datek z państwowego funduszu melioracyjnego	—	—	—	—		
	3	Datki konkurencyjne	—	—	—	—		
	4	Odsetki od kapitałów lokowanych	—	—	—	—		
	5	Rozmaite	31	29	31	29		
		Suma dochodów rzeczywistych	31	29	31	29		
		b) **Przenośne:**						
	6	Zaliczka od funduszu krajowego na pokrycie niedoboru	9.767	20	9.767	20		
	7	Depozyta	46	73	46	73		
		Suma wszystkich dochodów	9.845	22	9.845	22		
		c) **Zapas kasowy z początkiem roku 1892**	—	—	—	—		
		Razem	—	—	9.845	22		
		Wydatki.						
		a) **Rzeczywiste:**						
I.		*Wykupno gruntów:*						
	1	Koszta komisyjne	—	—	—	—		
	2	Grunta pod nowe łożysko rzeki	—	—	—	—		
	3	Grunta pod wał prawy	—	—	—	—		
	4	Grunta pod wał lewy	20	—	20	—		
	5	Odszkodowanie	97	50	97	50		
	6	Koszta intabulacyi	—	—	—	—		
		Suma rubryki I.	117	50	117	50		
II.		*Roboty ziemne:*						
	17	Dozór budowy	210	98	210	98		
		Suma rubryki II.	210	98	210	98		
III.	18-19	*Ubezpieczenie brzegów:*	—	—	—	—		
IV.	20-21	*Szluza murowana:*	—	—	—	—		
V.	22-39	*Dzieewięć przepustów betonowych:*	—	—	—	—		
VI.	—	*Koszta utrzymania w czasie budowy:*	—	—	—	—		
	40	Obsiew szkarp i zasadzenie rowów materyałowych	—	—	—	—		
	41	Czyszczenie łożyska rzeki	357	58	357	58		
		Do przeniesienia	357	58	357	58		
			328	48	328	48		

XXIII. Fundusz regulacyi rzeki Trześniówki,

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Z przeniesienia .	328	48	328	48		
			357	58	357	58		
	42	Naprawa wałów	92	82	92	82		
	43	Dozór rzeki	493	50	493	50		
		Suma rubryki VI. .	943	90	943	90		
VII.		*Koszta zarządu*:						
	44	Najem lokalu	—	—	—	—		
	45	Potrzeby i sprzęty kancelaryjne	21	—	21	—		
	46	Przybory miernicze	16	16	16	16		
	47	Zastępca delegata: dyety i koszta podróży . .	45	76	45	76		
	48	Kierownik budowy: płaca, dodatek budowlany i koszta podróży	391	52	391	52		
	49	Płatnik, wynagrodzenie	—	—	—	—		
	50a	Koszta inspekcyi robót	37	02	37	02		
	50b	„ komisyi kolaudacyjnej	—	—	—	—		
	50c	Inne pomniejsze	17	18½	17	18½		
		Suma rubryki VII .	528	64½	528	64½		
VIII.		*Nieprzewidziane*:						
	51	Most na Trześniówce	—	—	—	—		
	52	Szluza drewniania Nr. 3.	—	—	—	—		
	53	„ „ „ 4.	—	—	—	—		
	54	Kilometrowanie i hektometrowanie . . .	3	50	3	50		
	55	67) Przepust Nr. 15. Materyały	155	08	155	08		
	56	68) „ „ „ Robocizna	62	95	62	95		
	57	69) Przepust Nr. 16. Materyały	156	91	156	91		
	58	70) „ „ „ Robocizna	66	40	66	40		
	59	71 c) Regulacya górnej Żupawy	2.013	32	2.013	32		
	60	71 b) Ubezpieczenie „ „	257	22	257	22		
	61	71 c) Dozór budowy	60	—	60	—		
	62	71 d) Materyały do robót ziemnych . . .	55	30	55	30		
	63	71 e) Trasowanie i niwelowanie	11	75	11	75		
	64	72) Szluza drewniana na Żupawie Nr. 4. *a)* Materyały	433	65	433	65		
	65	73) Szluza drewniana na Żupawie Nr. 4. *b)* Robocizna	232	55	232	55		
	66	75) Rowy do przepustów	180	75	180	75		
	67	53) Różne inne	50	14	50	14		
		Suma rubryki VIII. .	3.739	52	3.739	52		
		Suma wydatków rzeczywistych .	5.540	54½	5.540	54½		
		Do przeniesienia .	5.540	54½	5.540	54½		

XXIII. Fundusz regulacyi rzeki Trześniówki.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Z przeniesienia .	5.540	54½	5.540	54½	—	—
		b) **Przenośne.**						
	68	**Zwrot funduszowi krajowemu udzielonej zaliczki** z roku 1891 . . 4.257 zł. 94½ ct. „ „ 1892 . . 9.767 „ 20 „	14.025	14½	4.257	94½	9.767	20
	69	Depozyta	46	73	—	—	46	73
		Suma wszystkich wydatków .	19.612	42	9.798	49	9.813	93
		c) **Zapas kasowy z końcem roku 1892** . .	—	—	46	73	—	—
		Razem .	—	—	9.845	22	—	—
		B) Fundusz konserwacyjny.						
		Dochody.						
	1	Ze sprzedaży trawy z wałów: *a*) Zaległość z r. 1891 . 4 zł. 20 ct. *b*) Należytość bieżąca . 599 „ 30 „	603	50	603	50	—	—
	2	Grzywny za szkody w szkarpach . . .	22	29	22	29	—	—
	3	Odsetki od kapitału	54	—	54	—	—	—
		Suma dochodów .	679	79	679	79	—	—
	4	**Zapas kasowy z początkiem roku 1892** . .	—	—	1.800	36	—	—
		Razem .	—	—	2.480	15	—	—
		Wydatki.						
	1	**Zapas kasowy z końcem roku 1892** . . .	—	—	2.480	15	—	—

Uwaga. Opuszczone w niniejszem zamknięciu rubryki i pozycye nie miały żadnych wynikłości, zatem ich nie drukowano.

XXIII. Fundusz regulacyi rzeki Trześniówki.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Stan funduszów z końcem roku 1892.

A) Funduszu regulacyjnego.

Stan czynny:

a) Wartość wykupionych gruntów	19.199 zł	46 ct.
b) Wartość pozostałych materyałów, narzędzi, sprzętów i przyborów miernicznych	238 „	14 „
c) Zapas kasowy	46 „	73 „
Suma stanu czynnego . .	19.484 zł.	33 ct.

Stan bierny:

Należytość bierna	9.813 „	93 „
Czysty stan czynny . .	**9.670 zł.**	**40 ct.**

B) Funduszu konserwacyjnego.

Stan czynny: Zapas kasowy w gotówce	2.480 zł.	15 ct.
Stan bierny:	— „	— „
Czysty stan czynny . .	**2.480 zł.**	**15 ct.**

Uwaga. Datki z funduszu krajowego i państwowego funduszu melioracyjnego, oznaczone ustawą z dnia 11. czerwca 1887 wpłacono już w całości. Zaległa należytość datków konkurencyjnych od członków Spółki wodnej wynosi 13.000 zł.

LW. 1.326/1894.

XXIV. Fundusz regulacyi potoku Krzemienicy i Babulówki oraz Trześni i Rowu.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		A) Fundusz regulacyjny.						
		Dochody.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego	12.400	—	12.400	—	—	—
	2	Datek z państwowego funduszu melioracyjnego	—	—	—	—	—	—
	3	Datki konkurencyjne	—	—	—	—	—	—
	4	Rozmaite	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	12.400	—	12.400	—	—	—
		b) **Przenośne.**						
	5	Zaliczki zwrócone i wyrachowane	42	—	—	—	42	—
	6	Zaliczki pozostałe w ręku byłego delegata pana Stanisława Dolańskiego w Baranowie	2.495	01	—	—	2.495	01
	7	Zaliczki pobrane z funduszu krajowego	12.339	15	12.339	15	—	—
		Suma wszystkich dochodów	27.276	16	24.739	15	2.537	01
		c) **Zapas kasowy z początkiem roku 1892**	1.333	46	1.333	46	—	—
		Razem	28.609	62	26.072	61	2.537	01
		Wydatki.						
		a) **Rzeczywiste.**						
		A) Krzemienica.						
I.		*Wykupno gruntów:*						
	1	Grunta pod nowe łożysko rzeki, pod wały	2.755	99	2.755	99	—	—
	2	Odszkodowanie	259	82	259	82	—	—
	3	Koszta komisyjne	36	84	36	84	—	—
	4	Koszta intabulacyi	15	30	15	30	—	—
		Suma rubryki I.	3.067	95	3.067	95	—	—
II.		*Roboty ziemne:*						
	5	Trasowanie i profilowanie	161	34	161	34		
	6	Zdzieranie darni	369	35	369	35		
	7	Wykop z koryta rzeki z odrzuceniem na bok lub odwozem do starego łożyska	2.076	03	2.076	03		
	8	Wykop z koryta rzeki z odwozem na wał prawy	1.887	03	1.887	03		
	9	Wykop z koryta rzeki z odwozem na wał lewy	1.125	76	1.125	76		
	10	Wykop z rowów materyałowych z odwozem na wał prawy	645	48	645	48		
	11	Wykop z rowów materyałowych z odwozem na wał lewy	2.043	28	2.043	28		
		Do przeniesienia	8.308	27	8.308	27	—	—
			3.067	95	3.067	95	—	—

XXIV. Fundusz regulacyi potoku Krzemienicy i Babulówki oraz Trześni i Rowu.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Z przeniesienia .	3.067	95	3.067	95		
			8.308	27	8.308	27		
	12	Wykonanie nasypu prawego	990	47	990	47		
	13	Wykonanie nasypu lewego	992	14	992	14		
	14	Materyały i narzędzia	716	01	716	01		
	15	Dozór budowy	733	76	733	76		
		Suma rubryki II. .	11.740	65	11.740	65		
III.	16-17	*Szluzy*	3	81	3	81		
IV.		*Przepusty*:						
	18	Przepust Nr. 1., 2., 3., 4. i 5.	—	—	—	—		
	19a	Przepust Nr. 6. Robocizna	5	03	5	03		
	19b	Przepust Nr. 7. Materyały	252	91	252	91		
		Robocizna	117	87	117	87		
	19c	Przepust Nr. 8. Materyały	257	43	257	43		
		Robocizna	105	87	105	87		
	19d	Przepust Nr. 9 Materyały	207	98	207	98		
		Robocizna	72	62	72	62		
	19e	Przepust Nr. 10. Materyały	206	66	206	66		
		Robocizna	74	91	74	91		
	19f	Przepust Nr. 11. Materyały	196	28	196	28		
		Robocizna	73	53	73	53		
		Suma rubryki IV. .	1.571	09	1.571	09		
V.		*Koszta utrzymania w czasie budowy*:						
	20	Obsiew szkarp i zasadzenie rowów materyałowych	38	06	38	06		
	21	Czyszczenie łożyska	698	63	698	63		
	22	Naprawa wałów	101	69	101	69		
	23	Straż rzeczna i wałowa	176	—	176	—		
		Suma rubryki V. .	1.014	38	1.014	38		
VI.		*Koszta zarządu*:						
	24	Najem lokalu na biuro	48	—	48	—		
	25	Sprzęty i potrzeby kancelaryjne	78	99	78	99		
	26	Przybory geodetyczne	34	58	34	58		
	27	Delegat, dyety i koszta podróży	13	24	13	24		
	28	Kierownik budowy, płaca, dodatek budowlany i koszta podróży	1.783	89	1 7	9		
	29	Wynagrodzenie płatnika	175	—	175	—		
	30	Inne drobne	100	26	100	26		
	30a	Koszta inspekcyi robót	40	57	40	57		
	30b	Koszta komisyi kolaudacyjnej	107	84	107	84		
		Suma rubryki VI. .	2.382	37	2.382	37		
		Do przeniesienia .	19.780	25	19.780	25		

XXIV. Fundusz regulacyi potoku Krzemienicy i Babulówki oraz Trześni i Rowu.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem r. 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem r. 1892. ct.
		Z przeniesienia .	19.780	25	19.780	25		
VII.		*Nieprzewidziane*:						
	31	Ubezpieczenie szkarp płotkami: Materyały . .	961	17	961	17		
		Robocizna . .	517	47	517	47		
	32	Darniowanie	951	17	951	17		
	33	Koszta komisyi dla oznaczenia okręgu konkurencyjnego	12	—	12	—		
	34	Znaki kilometrowe	17	11	17	11		
	35a	Budowa ramp i przejazdów	712	16	712	16		
	35b	Osuszenie niwy Wicie	10	58	10	58		
	35c	Przepust Nr. 7. Materyały	171	97	171	97		
		Robocizna	90	07	90	07		
	35d	Obitka faszynowa	142	67	142	67		
	35e	Mur bezpieczeństwa na Plusach	76	07	76	07		
	35f	Przepust Nr. 8a. Materyały	146	33	146	33		
		Robocizna	65	97	65	97		
	35g	Przepust Nr. 7b. Materyały	167	93	167	93		
		Robocizna	74	27	74	27		
	35h	Rowy osuszające	64	46	64	46		
	35i	Natarcie smołowcem mostów w Dymitrowie i Wojkowie	12	03	12	03		
	35k	Rekonstrukcya mostu w Zachniejowie: Materyały	76	87	76	87		
		Robocizna	20	67	20	67		
		Suma rubryki VII. .	4.290	97	4 290	97		
		Suma działu A) . .	24.071	22	24 071	22		
		B) Trześń.						
	1	Czyszczenie kanału	17	38	17	38		
	2	Obitka faszynowa przy kaskadzie w Wojtawiu:						
		Materyały	39	50	39	50		
		Robocizna	20	70	20	70		
	3	Straż rzeczna	150	—	150	—		
	4	Zarząd: *a*) Podróże kierownika	20	28	20	28		
		b) Drobne	2	40	2	40		
		Suma działu B) . .	250	26	250	26		
		C) Rów.						
II.		*Roboty ziemne:*						
	1—5	Trasowanie i profilowanie	33	26	33	26		
	6	Zdzieranie darni	—	15	—	15		
	7—8	Wykop z łożyska z odwozem na wał prawy .	226	72	226	72		
	9	Wykop z łożyska z odwozem na wał lewy . .	64	15	64	15		
		Do przeniesienia .	324	28	324	28		

XXIV. Fundusz regulacyi potoku Krzemienicy i Babulówki oraz Trześni i Rowu.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Z przeniesienia .	324	28	324	28		
	10	Wykop ze skrzyń z odwozem na wał prawy .	400	22	400	22		
	11	Wykop ze skrzyń z odwozem na wał lewy .	366	47	366	47		
	12	Wykonanie nasypu prawego	139	49	139	49		
	13	Wykonanie nasypu lewego	62	18	62	18		
	14	Materyały i narzędzia do robót ziemnych wraz z dowozem tychże	104	99	104	99		
	15	Dozór budowy	15	—	15	—		
		Suma rubryki II. .	1.412	63	1.412	63	—	—
VI		*Koszta zarządu:*						
	16-28	Płaca kierownika	135	—	135	—		
	29	Wynagrodzenie płatnika	25	—	25	—		
		Suma rubryki VI. .	160	—	160	—	—	—
VII.		*Rozmaite i nieprzewidziane:*						
	31	Ubezpieczenie płotkami	50	63	50	63		
	32	Ubezpieczenie darniną	21	65	21	65		
	35	Znaki hektometrowe	1	20	1	20		
		Suma rubryki VII. .	73	48	73	48	—	—
		Suma działu C) . .	1.646	11	1.646	11		
		Suma działu A) . .	24.069	22	24.069	22		
		Suma działu B) . .	250	26	250	26		
		Suma kosztów budowy .	25.965	59	25 965	59	—	—
	1	Odsetki od zaliczek pobranych z funduszu krajowego	107	02	107	02		
		Suma wydatków rzeczywistych .	26.072	61	26.072	61	—	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Zwrot funduszowi krajowemu udzielonej zaliczki	12.339	15	—	—	12.339	15
		Suma wszystkich wydatków .	38.411	76	26.072	61	12.339	15
		Zapas kasowy z końcem roku 1892 . . .	—	—	—	—	—	—
		Razem .	—	—	26.072	61	12.339	15
		B) Fundusz konserwacyjny.						
		Dochody.						
	1	Ze sprzedaży trawy z wałów	95	94	95	94	—	—
	2	Odsetki od kapitałów lokowanych . . .	2	29	2	29	—	—
		Suma dochodów . .	98	23	98	23	—	—
	3	**Zapas** kasowy z końcem roku 1892 . . .	—	—	76	48	—	—
		Razem .	—	—	174	71	—	—
		Wydatki.						
		Zapas kasowy z końcem roku 1892. . . .	—	—	174	71	—	—

Uwaga. Opuszczone w niniejszem zamknięciu rubryki i pozycye nie miały żadnych wynikłości, zatem ich nie drukowano.

XXIV. Fundusz regulacyi potoku Krzemienicy i Babulówki, oraz Trześni i Rowu.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Stan funduszów z końcem roku 1892.

A) Funduszu regulacyjnego.

Stan czynny.

a) Należytości czynne: zaliczki pozostałe w ręku byłego delegata pana Stanisława Dolańskiego	2.495	zł. 01	ct.
Zaliczki pozostałe w ręku kierownika budowy	42	„ —	„
b) Wartość wykupionych gruntów	2.755	„ 99	„
c) Wartość pozostałych materyałów i narzędzi	960	„ 43	„
Suma stanu czynnego .	6.253	zł. 43	ct.

Stan bierny.

Należytości bierne: zwrot funduszowi krajowemu udzielonej zaliczki . .	12.339	„ 15	„
Czysty stan bierny . . .	**6 075**	**zł. 72**	**ct.**

B) Funduszu konserwacyjnego.

Stan czynny. Zapas kasowy w gotówce	174	zł. 71	ct.
Stan bierny.	—	„ —	„
Czysty stan czynny . . .	**174**	**zł. 71**	**ct.**

Uwaga. Zapas kasowy funduszu konserwacyjnego w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunku bieżącym.

LW. 1.321/1894.

XXV. Fundusz regulacyi rzeki Brnia Nowego z dopływami.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		A) Fundusz regulacyjny.						
		Dochody.						
		a) **Rzeczywiste:**						
	1	Dodatek z funduszu krajowego	12 759	84	12.759	84		
	2	Datek z państwowego funduszu melioracyjnego	7.804	25	7.804	25		
	3	Datki konkurencyjne	90 889	24	90.889	24		
	4	Odsetki od kapitałów lokowanych	3 244	10	3.244	10		
	5	Rozmaite	111	16	111	16		
		Suma dochodów rzeczywistych	114 808	59	114 808	59		
		b) **Przenośne**	—	—	—	—		
		c) **Zapas** kasowy z początkiem roku 1892.	—	—	25 039	49		
		Razem	—		139 848	08		
		Wydatki.						
		A) Rzeczywiste:						
I.		*Wykupno gruntów:*						
	1—2	Grunta pod nowe koryto rzeki	1.749	21	1.749	21		
	3—7	Odszkodowanie za grunta	810	30	810	30		
	8	Koszta komisyjne	94	15	94	15		
	9	„ intabulacyi	19	40	19	40		
		Suma rubryki I.	2.673	06	2.673	06		
II.		*Roboty ziemne:*						
	1	Trasowanie i profilowanie	530	—	530	—		
	2	Wykop z wielkiego koryta	13.506	70	13.506	70		
	3	„ „ małego koryta	3.378	98	3.378	98		
	4	„ „ rowów materyałowych	343	09	343	09		
	5	Z koryta na wały i odkład	4 122	78	4.122	78		
	6	„ rowów „ „ „	72	15	72	15		
	7	Przygotowanie pod nasyp	168	44	168	44		
	8	Wykonanie nasypu	1.014	17	1.014	17		
	9	Dozór budowy	1.538	82	1.538	82		
	10	Materyały i narzędzia	2.185	32	2.185	32		
		Suma rubryki II.	26.860	45	26.860	45		
III.		*Roboty ochronne:*						
	1	Ubezpieczenie małego koryta *a)* Materyały	1.440	82	1.440	82		
		b) Robocizna	1.041	34	1.041	34		
	2	„ dużego „ *a)* Materyały	1.539	83	1.539	83		
		b) Robocizna	1.192	93	1.192	93		
		Do przeniesienia	5.214	92	5.214	92		
			29.533	51	29.533	51		

XXV. Fundusz regulacyi rzeki Brnia Nowego z dopływami.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
			29.533	51	29.533	51		
		Z przeniesienia . .	5.214	92	5.214	92		
	3	Obsiew wałów *a*) Materyały . .	158	93	158	93		
		b) Robocizna . .	42	38	42	38		
		Suma rubryki III. .	5 426	23	5.416	23		
IV.		Budowa objektów	1 510	43	1 510	43		
V.		*Konserwacya w czasie budowy*:						
	1	Czyszczenie koryta rzeki	3.735	09	3.735	09		
	2	Naprawa „ „	2.700	09	2.700	09		
	3	„ wałów	954	67	954	67		
	4	„ objektów	190	10	190	10		
	5	Dozór rzeki	631	56	631	56		
		Suma rubryki V. .	8.211	51	8 211	51		
VI.		*Koszta zarządu*:						
	1	Najem lokalu	163	10	163	10		
	2	Potrzeby i sprzęty kancelaryjne	132	48	132	48		
	3	Przybory miernicze	85	29	85	29		
	4	Delegat	98	82	98	82		
	5	Kierownik budowy	3.245	46	3.245	46		
	6	Płatnik	355	—	355	—		
	7	Koszta inspekcyi robót	217	37	217	37		
	8	„ komisyi kolaudacyjnej	—	—	—	—		
	9	Inne pomniejsze	170	18	170	18		
		Suma rubryki VI. .	4.467	60	4 467	60		
VII.		Nieprzewidziane	7 019	52	7.019	52		
		Suma wydatków rzeczywistych . .	56.158	80	56.158	80		
		b) Przenośne.						
		c) **Zapas** z końcem roku 1892.	—	—	83.689	28		
		Razem . .	—	—	139.848	08		
		B) Fundusz konserwacyjny.						
		Dochody.						
	1	Ze sprzedaży trawy z wałów, faszyn ect.	55	15	55	15		
	2	Odsetki od lokowanej gotówki	5	61	5	61		
		Suma dochodów . .	60	76	60	76		
	3	**Zapas kasowy z początkiem roku 1892.** . .	—	—	187	16		
		Razem . .	—	—	247	92		
		Wydatki.						
		Zapas kasowy z końcem roku 1892. . . .	—	—	247	92		

Uwaga. Opuszczone w niniejszem zamknięciu rubryki i pozycye nie miały żadnych wynikłości, zatem ich nie drukowano.

XXV. Fundusz regulacyi rzeki Brnia Nowego z dopływami.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

A) Funduszu regulacyjnego:

Stan czynny.

a) Zapas kasowy w gotówce	83.689 zł.	28 ct.
b) Wartość pozostałych materyałów, narzędzi, sprzętów i przyborów mierniczych	5.244 „	66 „
Suma stanu czynnego . .	88.933 zł.	94 zł.
Stan bierny.	— zł.	— ct.
Czysty stan czynny . . .	88.933 zł.	94 ct.

B) Funduszu konserwacyjnego:

Stan czynny.

Zapas kasowy w gotówce	247 zł.	92 ct.
Stan bierny . .	— „	— „
Czysty stan czynny . . .	247 zł.	92 ct.

Uwaga: Zapasy kasowe w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 1.324/1894.

XXVI. Fundusz regulacyi rzeki Biały i obwałowania prawego brzegu Dunajca.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		A) Fundusz regulacyjny.						
		Dochody.						
		a) **Rzeczywiste**						
	1	Datek z państwowego funduszu melioracyjnego .	—	—	—	—		
	2	Datek z funduszu krajowego	30.000	—	30.000	—		
	3	Datki konkurencyjne	—	—	—	—		
	4	Odsetki z kapitałów lokowanych	—	—	—	—		
		Suma dochodów rzeczywistych .	30.000	—	30.000	—		
		b) **Przenośne.**						
	5	C. k. Nadprokuratorya Państwa zwrot kosztów budowy baraku dla więźni w Świerczkowie .	1.898	10	98	10	1.800	—
	6	Kaucye	92	95	92	95	—	—
		Suma wszystkich dochodów. .	31.991	05	30.191	05	1.800	—
		Wydatki.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		*Roboty ziemne*:						
	1	Trasowanie i profilowanie	274	88	274	88		
	2	Zdzieranie darni	123	14	123	14		
	3	Karczowanie	—	—	—	—		
	4	Wykop z rzeki z odwozem na wał prawy . .	81	45	81	45		
	5	„ „ „ „ „ „ „ lewy . .	—	—	—	—		
	6	„ „ „ „ „ do starych łożysk .	—	—	—	—		
	7	„ z rowów materyałowych z odwozem na wał prawy	2.421	56	2.421	56		
	8	Wykop z rowów materyałowych z odwozem na wał lewy	—	—	—	—		
	9	Wykonanie nasypu na wale prawym . . .	458	35	458	35		
	10	„ „ „ „ lewym . . .	—	—	—	—		
	11	Wykop z potoków i kanałów osuszających z odwozem na brzeg	601	82	601	82		
	12	Materyały i narzędzia	202	58	202	58		
	13	Dozór robót ziemnych	394	24	394	24		
		Suma rubryki I. . .	4.558	02	4.558	02		
III.		*Objekty w wałach*:						
	22	Roboty ciesielskie *a)* Materyały	1.172	78	1.172	78		
	23	*b)* Robocizna	490	45	490	45		
	24	„ murarskie *a)* Materyały i narzędzia . .	2.208	47	2.208	47		
		b) Robocizna	506	99	506	99		
		Do przeniesienia .	4.378	69	4.378	69		
			4.558	02	4.558	02		

XXVI. Fundusz regulacyi rzeki Biały i obwałowanie prawego brzegu Dunajca.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Z przeniesienia .	4.558	02	4.558	02		
			4.378	69	4.378	69		
	26	Roboty kowalskie	18	63	18	63		
	27	Rozmaite: *a*) Roboty ziemne	602	82	602	82		
		b) Pompowanie wody	233	47	233	47		
		Suma rubryki II. . .	5.233	61	5.233	61		
VII.		*Koszta zarządu*:						
	42	Najem lokalu.	—	—	—	—		
	43	Sprzęty i potrzeby kancelaryjne	177	71	177	71		
	44	Przyrządy geodetyczne	61	19	61	19		
	45	Dyety i koszta podróży delegata	—	—	—	—		
	46	Dodatek budowlany, dyety, koszta podróży i płaca kierownika budowy	1.915	38	1.915	38		
	47	Wynagrodzenie kasyera.	75	—	75	—		
	48	Inne drobne	2	88	2	88		
		Suma rubryki VII. . .	2.232	16	2.232	16		
VIII.		*Rozmaite nieprzewidziane*:						
	49	Budowa ramp	137	86	137	86		
	52	Pogłębienie rowów odpływowych	589	62	589	62		
	55	Objekty dodatkowe	144	45	144	45		
	58	Zabudowanie potoków górskich i dorzecza Biały .	679	12	679	12		
		Suma rubryki VIII. .	1.551	05	1.551	05		
		Suma wydatków rzeczywistych .	13.574	84	13.574	84		
		b) Przenośne.						
	59	Budowa baraku dla więźniów w Świerczkowie .	1.898	10	1.898	10	—	—
	60	Zwrot kaucyi.	92	95	—	—	92	95
		Suma wszystkich wydatków .	15.565	89	15.472	94	92	95
		c) Zapas kasowy z końcem roku 1892. . .	—	—	14.718	11		
		Razem . .	—	—	30.191	05		

Uwaga. Opuszczone w niniejszem zamknięciu rubryki i pozycye nie miały żadnych wynikłości, zatem ich nie drukowano.

XXVI. Fundusz regulacyi rzeki Biały i obwałowania prawego brzegu Dunajca.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Stan funduszów z końcem roku 1892.

A) Funduszu regulacyjnego.

Stan czynny.

a) Zapas kasowy w gotówce	14.718 zł.	11 ct
b) Wartość pozostałych materyałów, narzędzi, sprzętów i przyborów mierniczych	4.990 „	03 „
c) Należytości czynne: C. k. Nadprokuratorya Państwa, zwrot kosztów budowy baraku dla więźni w Świerczkowie	1.800 „	— „
Suma stanu czynnego . .	21.508 zł.	14 ct
Stan bierny: Zatrzymane kaucye	92 „	95 „
Czysty stan czynny . .	**21.415 zł.**	**19 ct**

Uwaga. Zapasy kasowe w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunku bieżącym w Banku krajowym.

LW. 1.322/1894.

XXVII. Fundusz na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Datek z funduszu krajowego	10.394	—	10.394	—	—	—
	2	Datek z państwowego funduszu melioracyjnego .	—	—	—	—	—	—
	3	Datki konkurencyjne	—	—	—	—	—	—
	4	Odsetki od kapitałów lokowanych . . .	—	—	—	—	—	—
	5	Rozmaite	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów .	10.394	—	10.394	—	—	—
		Wydatki.						
		Zapas z końcem roku 1892	—	—	10.394	—	—	—

XXVIII. Fundusz na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Stryja.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Datek z funduszu krajowego	2.685	—	2.685	—	—	—
	2	Datek z państwowego funduszu melioracyjnego .	—	—	—	—	—	—
	3	Datki konkurencyjne	—	—	—	—	—	—
	4	Odsetki od kapitałów lokowanych	—	—	—	—	—	—
	5	Rozmaite	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów .	2.685	—	2.685	—	—	—
		Wydatki.						
		Zapas z końcem roku 1892	—	—	2.685	—	—	—

XXIX. Fundusz na uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
1		Datek z funduszu krajowego	14.533	—	14.533	—	—	—
2		Datek z państwowego funduszu melioracyjnego .	—	—	—	—	—	—
3		Datki konkurencyjne	—	—	—	—	—	—
4		Odsetki od kapitałów lokowanych	—	—	—	—	—	—
5		Rozmaite	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów .	14 533	—	14.533	—	—	—
		Wydatki.						
1		Na koszta podróży i dodatek budowlany dla dla kierownictwa budowy	150	—	150	—	—	—
		Suma wydatków .	150	—	150	—	—	—
		Zapas z końcem roku 1892	—	—	14.383	—	—	—
					14.533	—	—	—

LW. 47.859/1893.
Alegat do lit. B. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1892.

Lit. B.

Zamknięcie rachunku

FUNDUSZÓW SAMOISTNYCH

(niedotowanych)

budżetem nieobjętych

za rok

1892.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Indeks.

I. Fundusz pomnika Kościuszki 547
II. Fundusze stypendyjne 548
III. Administracya dóbr Winniki 564
IV. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych 567
V. „ niżankowicki „ „ 569
VI. „ posagowy Jana i Filipiny Komarnickich 571
VII. Zakład narodowy imienia Ossolińskich 573
VIII. Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego 575
IX. „ zapomogi z roku 1868 577
X. „ budowy domu podrzutków we Lwowie 578
XI. „ ś. p. Pelagii Russanowskiej dla inwalidów polskich 580
XII. „ szkół ludowych z roku 1872 582
XIII. „ Wincentego Łodzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych 586
XIV. „ Franciszka Kochmana dla literatów polskich 588
XV. „ „ „ „ dziewcząt służących 590
XVI. „ ś. p. Maryi de Prez Jędrzejowiczowej 592
XVII. „ pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego 594
XVIII. Fundacya Sandecka „Dom roboczy“ 596
XIX. „ Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolffowej dla obłąkanych ozdrowieńców 598
XX. „ ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin Hołhocze, Dobrowody, Wierzbów, Wolica i Zastawce 600
„ ś. p. Dra Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego im. „Najjaśniejszego Pana“:
XXI. Fundusz 1. „ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach“ 602
XXII. „ 2. „ku wspieraniu artystów i literatów“ 604
XXIII. „ 3. „ku popieraniu celów galic. Towarzystwa muzycznego we Lwowie“ 606
XXIV. „ 4. „ku wspieraniu ubogich sług prywatnych“ 608
XXV. „ 5. „posagowy dla ubogich dziewcząt służących“ 610
XXVI. „ 6. „ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła“ 613
XXVII. Fundacya Karola Belina Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej im. J. I. Kraszewskiego 615
XXVIII. „ imienia Antoniego Schiffnera 616
XXIX. „ Maryi Mochnackiej dla czterech ubogich ciemnych 618
XXX. „ Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan w Galicyi 620
XXXI. „ „Domu ubogich“ im. Ludwika i Anny Helclów w Krakowie 621
XXXII. Fundusz „Macierzy polskiej“ 624
XXXIII. Fundacya Feliksy Maryi z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców pochodzenia polskiego w kraju zawód rękodzielniczy lub przemysłowy podejmujących 626
XXXIV. Fundusz z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego 627
XXXV. „ ku podniesieniu rybactwa 628
XXXVI. Fundacya Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów w Krakowcu 629
XXXVII. „ Malwiny z Łukowskich Wirth i Teofili Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt 631
XXXVIII. „ posagowa ś. p. Maksymiliana i Franciszka Ksawerego Siemianowskich dla biednych moralnie prowadzących się dziewcząt 633
XXXIX. „ ś. p. Maksymiliana i Franciszka Ksawerego Siemianowskich dla ubogich wdów po nauczycielach szkół ludowych 635
XL. „ ś. p. Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolffowej „na rzecz przytułku dla dotkniętych wielką chorobą“ 637
XLI. „ ś. p. Leonarda Wężyka na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie 638
XLII. „ bursy imienia księcia Leona Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych 639
XLIII. „ Franciszka Steczkowskiego z Jasła 640
XLIV. „ posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego dla 5 panien szlacheckich 642
XLV. „ „ „ „ „ „ „ dziewcząt wiejskich 646
XLVI. „ „Domu ubogich“ w Strzeliskach nowych 648
XLVII. „ ś. p. Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych chorych i rekonwalescentów 649
„ imienia Józefa Kosvitzky'ego:
XLVIII. Fundusz 1. „dla ślepych w Krakowie“ 651
XLIX. „ 2. „dla wychowanków zakładu sierót pod wezwaniem św. Józefa w Krakowie“ 652
L. „ 3. „dla poprawionych zbrodniarzy w Krakowie“ 653
LI. „ zapomogowy im. Henryka Straszewskiego dla ubogich wyrobników w Boguchwale 654
LII. Depozyta gminne serwitutowe 655
LIII. „ ogolne 657

I. Fundusz pomnika Kościuszki. — Zamknięcie rachunku za r. 1892.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem r. 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem r. 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . . . 1.069 zł. — ct. od tego spieniężone . . . . . 1.000 „ — „ rzeczywiste przykupno . .	69	—	69	—	—	—
	2	**Zapas** z początkiem roku 1892: *a*) w gotówce . . . . . — zł. —½ ct. *b*) w efektach . . . . . 15.210 „ 02 „	—	—	15.210	02½	—	—
		Razem . . .	—	—	15.279	02½	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 1.050 zł. — ct. od tego za spieniężone efekta . . . 1.050 „ — „ czysty wydatek . . .	—	—	—	—	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1892 *a*) w gotówce . . . . . — zł. —½ ct. *b*) w efektach . . . . . 15.279 „ 02 „	—	—	15.279	02½	—	—
		Razem	—	—	15.279	02½	—	—
		Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.						
		Stan czynny: Zapas kasowy: *a*) w gotówce	—	—	—	—	—	00½
		b) w efektach:						
		1. 4½% listy zastawne galic. Towarzystwa kredyt. ziemskiego .	—	—	2.700	—		
		2. 4% „ „ „ „ „ „ .	—	—	5.300	—		
		3. 4½% „ „ „ Banku krajowego	—	—	6.200	—		
		4. 4½% obligacye galicyjskiej pożyczki krajowej z roku 1883 .	—	—	1.000	—		
		5. 4% książeczka Banku krajowego	—	—	79	02	15.279	02
		Suma stanu czynnego . .	—	—	—	—	15.279	02½
		Stan bierny	—	—	—	—	—	—
		Czysty stan czynny	—	—	—	—	15.279	02½
		Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891 . . .	—	—	—	—	15.210	02½
		okazuje się *przyrost* majątku w efektach o	—	—	—	—	69	—
		B. Majątek obrotowy.						
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów: *a*) od 5% obligacyj indemnizacyjnych . . 70 zł. 87 ct. *b*) „ 4½% listów zast. gal. Tow. kred. ziem. 121 „ 50 „ *c*) „ 4% „ „ „ „ „ „ 212 „ — „ *d*) „ 4½% „ „ „ Banku krajowego 282 „ 38 „	686	75	686	75	—	—
	2	Efekta nadesłane przez Komitet pomnika Kościuszki w Krakowie na rzecz majątku obrotowego	550	—	550	—	—	—
	3	Efekta zakupione . . . . . 158 zł. 32 ct. od tego spieniężone . . . . . 150 „ — „ rzeczywiste przykupno . .	8	32	8	32	—	—
		Suma dochodów . .	1.245	07	1.245	07	—	—
	4	**Zapas** z początkiem roku 1892	—	—	—	—	—	—
		Razem	—	—	1.245	07	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka odesłana Komitetowi zarządzającemu w Krakowie . .	686	75	686	75	—	—
	2	Gotówka wydana na zakupno efektów . . . 157 zł. 50 ct. od tego za spieniężone efekta . . . . 157 „ 50 „ czysty wydatek . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	686	75	686	75	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach	—	—	558	32	—	—
		Razem	—	—	1.245	07	—	—

Uwaga. Majątkiem tej fundacyi zarządza samoistnie Komitet istniejący w Krakowie i przedkłada Wydziałowi krajowemu corocznie sprawozdanie ze swych czynności (za rok 1892 patrz LW. 3.624/93). W roku 1892 Komitet pomnika nadesłał do przechowania w Kasie krajowej efekta imiennej wartości 550 zł. m. k. na rzecz majątku obrotowego z zastrzeżeniem, że efekta te służyć będą na ewentualne nadzwyczajne potrzeby kopca Kościuszki (LW. 7.387/92).

Wykazany zapas majątku obrotowego z końcem r. 1892 w efektach 558 zł. 32 ct. składa się obecnie:

1. z 5% obligacyj indemninacyjnych im. war. mon. konw. . 400 zł. — ct.
2. „ 4½% listów zastawnych Banku krajowego . . . 150 „ — „
3. „ 4% książeczki Banku krajowego na . . . . . 8 „ 32 „

razem j. w. . 558 zł. 32 ct.

LW. 38.046/1893.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892 ct.
		Dochody.						
I.		**Fundacye nowoprzybyłe:**						
	1	*Trojanowskiego Wincentego:*						
		a) 4% obligacye funduszu propinacyjnego . .	1.400 zł. — ct.					
		b) 5% premiowe listy zast. Banku hipotecznego	100 „ — „					
		c) 3% premiowe obligacye austr. Zakł. kredytow.	1.000 „ — „					
		d) 5% obligacye indem. galicyjskie . . .	700 „ — „					
		e) 4% książeczka galic. Kasy Oszczędności .	380 „ 51 „					
	2	*Dra Urbańskiego Franciszka:*						
		a) 5% listy zast. Banku hipotecznego . .	1.600 „ — „					
		b) 4½% listy zastawne galic. Towarz. kredyt. ziemskiego . . .	36.300 „ — „					
		c) książeczki udziałowe bukowińskiego Towarz. zaliczkowego w Czerniowcach w likwidacyi	3.575 „ — „					
		d) 4% książeczki galic. Kasy Oszczędności .	737 „ 07 „					
	3	*Soboty Karola:*						
		I. fundusz dla szkoły rolniczej w Dublanach i zawodu technicznego:						
		a) 4½% listy zast. galic. Towarz. kred ziemsk.	7.900 „ — „					
		b) 4% książeczka galic. Kasy Oszczędności .	1 „ 17 „					
		II. fund. dla wydziału prawniczego i medycznego:						
		a) 4½% listy zastawne galic. Towarz. kredyt. ziemsk. . . .	7.900 „ — „					
		b) 4% książeczka galic. Kasy Oszczędności .	1 „ 17 „					
		III. fund. dla szkoły w Kałuszu:						
		a) 4½% listy zast. galic. Towarz. kredyt. ziemsk.	1.900 „ — „					
		b) 4% książeczka galic. Kasy Oszczędności .	75 „ 51 „					
		Do przeniesienia . . .	63.570 zł. 43 ct.					

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Z przeniesienia . . . 63.570 zł. 43 ct.						
	4	*Bodziocha Tomasza*:						
		a) 4% listy zast. galic. Towarzystwa kredyt. ziemsk. . . . 100 „ — „						
		b) 4½% listy zast. galic. Towarz. kredyt. ziemsk. 14.900 „ — „						
		c) książeczka galic. Kasy Oszczędności . . 41 „ 20 „	78.611	63	78.611	63	—	—
II.	5	Wpływy na rzecz istniejących już fundacyj:						
		a) w gotówce . . . 954 zł. 07½ ct.						
		b) w efektach { należytość zaległa 21.700 zł. odpisano 1.650 „ } 20.050 „ — „						
		należytość bieżąca . . . 18.945 „ 51 „	39.949	58½	27.899	58½	12.050	—
III.	6	Kapitały hipotekowane spłacone: należytość zaległa 21.646 zł. 95½ ct. odpisano . . 5.768 „ 31 „	15.878	64½	—	—	15.878	64½
IV.	7	Gotówka za sprzedane realności . . .	35.201	49½	—	—	35.201	49½
V.	8	Gotówka przeniesiona z majątku obrotowego . . 36.344 zł. 15 ct.						
		Od tego gotówka przeniesiona do maj. obrotow. 573 „ 84½ „	35.770	30½	35.770	30½	—	—
VI.	9	*a*) Efekta zakupione	114 684	92	114.684	92	—	—
		b) Gotówka za spieniężone efekta . . .	77.082	84	77.082	84	—	—
		Suma dochodów . .	397.179	42	334.049	28	63.130	14
		Do tego:						
		a) Zapas kasowy z początkiem roku 1892:						
		α) w gotówce . . 33 zł. 75 ct.						
		β) w efektach . . 3,430.249 „ 29 „						
		b) Wartość dóbr i realności 149.147 „ 83 „	—	—	3,579.430	87	—	—
		Razem . . .	—	—	3,913.480	15	—	—
		Wydatki.						
	1	Efekta spieniężone	75.687	37	75.687	37	—	—
	2	Gotówka wydana na zakupno efektów . .	113.840	47	113.840	47	—	—
	3	Efekta wydane do winkulacyi . . 15.100 zł.						
		od tego odebrane z winkulacyi . 15.100 „	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	189.527	84	189.527	84	—	—
		Do tego:						
		a) Zapas kasowy z końcem roku 1892:						
		α) w gotówce . . 50 ct.						
		β) w efektach . . 3,574.803 zł. 98 „						
		b) Wartość dóbr i realności 149.147 „ 83 „	—	—	3,723.952	31	—	—
		Razem zgodnie ze sumą dochodów . .	—	—	3,913.480	15	—	—

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.	Szczegół zł.	Szczegół ct.	Ogół zł.	Ogół ct.
		Stan czynny:				
	1	Zapas kasowy: 1. w gotówce	—	—	—	50
		2. w efektach:				
		a) 5% obligacye indemnizacyjne	47.750	—		
		b) 6% „ galic. pożyczki krajowej z roku 1873	6.100	—		
		c) 4½% „ „ „ „ „ 1883	238.800	—		
		d) 4½% „ „ „ „ „ 1884	135.500	—		
		e) 4½% „ „ „ „ „ 1885	44.200	—		
		f) 4½% „ „ „ „ „ 1888	52.200	—		
		g) 4½% „ „ „ „ „ 1889	416.500	—		
		h) 4% „ „ „ „ „ 1891	24.000	—		
		i) 4% „ „ funduszu propinacyjnego	145.650	—		
		k) 6% listy zastawne Zakładu kredytowego krakowskiego	86.000	—		
		l) 4% „ „ galic. Towarz. kredyt. ziemsk.	141.600	—		
		m) 4½% „ „ „ „ „ „	1,536.300	—		
		n) 4½% „ „ „ Banku krajowego	462.300	—		
		o) 4½% „ „ „ „ hipotecznego	106.100	—		
		p) 3% „ „ austr. Zakładu kredytowego ziemsk.	1.400	—		
		r) 5% renty państwowe	71.500	—		
		s) 5% akcye Banku dla handlu i przemysłu	400	—		
		t) 5% „ kolei Karola Ludwika	36.400	—		
		u) — 10 sztuk akcyi użytkowania kolei Karola Ludwika	—	—		
		w) 4% losy państwowe z roku 1854	500	—		
		z) 4% „ „ „ 1860	4.000	—		
		α) — losy miasta Krakowa	60	—		
		β) 4% książeczki wkładkowe galic. Banku krajowego	10.184	—		
		γ) 4% „ „ „ Kasy oszczędności	3.784	98		
		δ) — „ „ innych kas i towarzystw zaliczkowych	3.575	—	3,574.803	98
	2	Należytości czynne	—	—	63.130	14
	3	Wartość dóbr i realności:				
		a) dobra Godowa z przyległościami własność fundacyi śp. Dydyńskiego	39.972	—		
		b) realność w Strzyżowie Nr. 97. „ „ „ „	3.527	—		
		c) dobra Winniki z przyległościami „ „ „ „	67.875	03		
		d) realność w Rzeszowie Nr. 7 i 9 „ „ „ „	37.773	80	149.147	83
		Suma stanu czynnego	—	—	3,787.082	45
		Stan bierny	—	—	—	—
		Czysty stan czynny			3,787.082	45

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Uwagi do zamknięcia rachunku majątku zarodowego.

1. Czysty stan czynny tego majątku wynosi z końcem roku 1892 jak wykazano 3,787.082 zł. 45 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891 w kwocie . . . 3,657.979 „ 32 „
okazuje się przyrost majątku o kwotę . . . 129.103 zł. 13 ct.

głównie z powodu przybycia nowych fundacyi i fruktyfikowania zapasów gotówki majątku obrotowego na rzecz majątku zarodowego:

A mianowicie:

Stan gotówki z końcem roku 1892 wynosi	— zł. 50 ct.		
„ „ „ „ 1891 wynosił	33 „ 75 „	ubytek o	33 zł. 25 ct
Stan efektów „ „ 1892 wynosi	3,574.803 „ 98 „		
„ „ „ „ 1891 wynosił	3,430.249 „ 29 „	przyrost o	144.554 zł. 69 ct.
z porównania okazuje się w ogóle przyrost o kwotę . .			144.521 zł. 44 ct.

Stan należytości czynnych:

z końcem roku 1892 wynosi	63.130 zł. 14 ct.		
„ „ 1891 wynosił	78.548 „ 45 „	ubytek o	15.418 zł. 31 ct.

(wskutek odebrania kapitału za zniesione prawo propinacyjne w dobrach Jacowce fundacyi Strzałkowskiego, tudzież odpisania należytości czynnej zarachowanej niewłaściwie na podstawie dokumentów bezwartościowych przy odbiorze fundacyi Dr. Jana Towarnickiego w zarząd kraju) z porównania zaś okazuje się czysty przyrost majątku jak wyżej wykazano o kwotę . . . . 129.103 zł. 13 ct.

2. Należytości czynne z tytułu wierzytelności hipotecznych wykazane z końcem roku 1892, pod poz. 6. dochodów, składają się z następujących poszczególnych kapitałów:

a) w fundacyi Łosia w sumie	6.363 zł. 64½ ct.	
b) „ „ Olszewskiego	4.200 „ — „	
c) „ „ Torosiewicza	5.000 „ — „	
d) „ „ Dr. Towarnickiego	315 „ — „	
Razem jak wykazano		15.878 zł. 64½ ct.

3. Wierzytelność z tytułu sprzedanych realności, wykazana pod poz. 7. dochodów z końcem roku 1892 stanowi dług funduszów obłąkanych i położnic, za nabytą w swoim czasie od funduszu Głowińskiego realność Popijarską w sumie . . . . . 35.201 zł. 49½ ct.

4. Oprócz wykazanych w stanie czynnym majątku pod poz. 1. t.) akcyi kolei Karola Ludwika na 36.400 zł., posiadają fundusze Konieckiego i Dr. Towarnickiego obecnie 10 sztuk akcyj „użytkowania“ tej kolei, akcye te z powodu wylosowania nie przynoszą rocznych odsetków, zaś w roku 1892 nie przyniosły zwykłej na nie przypadającej dywidendy.

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
I.		**Odsetki.**						
	1	Od papierów publicznych 156.507 zł. 01½ ct. od tego: odsetki bierne przy zakupnie efektów 508 „ 97 „	155.998	04½	155.998	04½	—	—
	2	Od książeczek Kasy oszczędności i Banku krajowego	435	90	435	90	—	—
	3	Od kapitałów hipotekowanych	4.539	86	4.164	86	375	—
		Suma rubryki I. .	160.973	80½	160.598	80½	375	—
II.		**Dochody z dóbr i realności.**						
	4	Nadwyżka z administracyi dóbr „Winniki“ (fund. Głowińskiego)	10.472	99½	10.472	99½	—	—
	5	Czynsz z parochii św. „Mikołaja“ należytość zaległa 2.670 zł. 03 ct. odpisano . . 2.670 „ 03 „	—	—	—	—	—	—
	6	Nadwyżka z administracyi dóbr „Godowa“ (fund. Dydyńskiego)	2.700	—	2.700	—	—	—
	7	Czynsz dzierżawny z dóbr „Jacowce“ (fund. Strzałkowskiego) . . . . . należytość bieżąca. 4.400 zł. 01 ct. zwrot nadpłaconego czynszu . — „ 01 „	4.400	—	4.400	—	—	—
	8	Nadwyżka z administracyi dóbr „Szypowce“ (fund. M. Stupnickiego)	3.250	—	3.250	—	—	—
	9	Nadwyżka z administracyi dóbr „Kochanówka“ (fund. Dr. Lachowicza)	1.500	—	1.500	—	—	—
	10	Nadwyżka z administracyi realności w „Rzeszowie., (Dr. Towarnickiego) . . .	1.026	31	1.026	31	—	—
	11	Czynsz dzierżawny z dóbr „Dzwonowa“ (fund. Boznańskiego) należytość . 642 zł. 50 ct. od tego koszta administracyjne. . . 201 „ 92 „	440	58	440	58	—	—
	12	Nadwyżka z administracyi realności w „Tarnopolu“ (fund. Strzałkowskiego) . . .	2.708	—	2.708	—	—	—
		Suma rubryki II. .	26.497	88½	26 497	88½	—	—
III.		**Dochody z innych funduszów.**						
	13	Zasiłek z funduszu krajowego dla fundacyi Cesarza Franciszka Józefa I.	1.060	84	1.060	84	—	—
	14	Dotacya z funduszu krajowego dla fundacyi Cesarza Franciszka Józefa I. jubileuszowej	12.000	—	12.000	—	—	—
		Suma rubryki III. .	13.060	84	13.060	84	—	—
		Do przeniesienia . .	200.532	53	200.157	53	375	—

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Z przeniesienia . .	200.532	53	200.157	53	375	—
IV.		**Dochody i zwroty rozmaite.**						
	15	Odsetki zwłoki i prowizye: należytość zaległa . . . 769 zł. 90 ct. odpisano . . . 60 „ 25 „ pozostało . . . 709 zł. 65 ct. do tego: należytość bieżąca . 3 zł. 81 ct.	713	46	709	54	3	92
	16	Wpływy i zwroty rozmaite	2.339	77	2.263	10	76	67
		Suma rubryki IV. .	3.053	23	2.972	64	80	59
		Suma wszyskich rubryk .	203.585	76	203.130	17	455	59
		Do tego:						
	17	**Zapas** kasowy z początkiem r. 1892, w gotówce	—	—	37.212	48	—	—
		Razem .	—	—	240.342	65	—	—
		Wydatki.						
I.		**Stypendya**						
	1	Wypłacone stypendya: . . . . . należytość zaległa . 6.109 zł. 25 ct. odpisano . 2.275 „ — „ pozostało . 3.834 zł. 25 ct. należytość bieżąca 129.270 „ 95 „ 133.105 zł. 20 ct. od tego zwrot nadpłaconych stypendyów . . 562 „ 25 „	132.542	95	127.701	36	4.841	59
	2	Opłaty za uczniów wychowywanych w c. k. zakładach wojskowych . . 10.294 zł. 12 ct. od tego: zwrot nadpłaty . 121 „ 51 „	10.082	61	10.082	61	—	—
		Suma rubryki I. .	142.625	56	137.783	97	4.841	59
II.		**Cele naukowe i dobroczynne.**						
	3	Subwencya szkole więźniów w Rzeszowie .	50	—	50	—	—	—
	4	„ bursom i iunym zakładom naukowym	1.565	90	1.415	90	150	—
	5	„ stowarzyszeniom i zakładom dobroczynnym	465	—	350	—	115	—
	6	Zapomogi na kształcenie młodzieży w specyalnych zawodach	590	—	590	—	—	—
	7	Wsparcia wdowom, sierotom i innym potrzebującym	795	—	745	—	50	—
		Suma rubryki II. .	3.465	90	3.150	90	315	—
III.		**Wsparcia jednorazowe.**						
	8	Piętnastu uczniom i uczennicom . . 420 zł. od tego zwrot wypłaconego wsparcia 20 „	400	—	400	—	—	—
	9	Z fundacyi Dr. Lachowicza dla krewnych .	1.238	—	1.238	—	—	—
	10	„ Strzałkowskiego „ „ .	250	—	250	—	—	—
		Suma rubryki III. .	1.888	—	1.888	—	—	—
		Do przeniesienia . .	147.979	46	142.822	87	5.156	59

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Z przeniesienia . .	147.979	46	142.822	87	5.156	59
IV.		**Subwencye stałe innym fundacyom.**						
	11	Kapitule katedralnej obrz. łać. we Lwowie .	446	46	446	46	—	—
	12	Zakładowi ubogich we Lwowie . . .	12	60	12	60	—	—
	13	Domowi kalek u św. Łazarza we Lwowie .	8	40	8	40	—	—
	14	Galicyjskiemu funduszowi religijnemu . .	57	54	57	54	—	—
	15	Kościołowi OO. Jezuitów we Lwowie . .	21	—	21	—	—	—
		Suma rubryki IV .	546	—	546	—	—	—
V.	16	**Legata i pensye**	2.833	33	2.799	96	33	37
VI.	17	**Alimentacye**	75	24	75	24	—	—
VII.	18	**Dodatki do funduszów**	—	—	—	—	—	—
VIII.		**Podatki i należytości rządowe.**						
	19	Podatki gruntowe, domowo-klasowe, dochodowe i t. p. z dodat.	755	14	755	14	—	—
	20	Należytość rządowa od przeniesienia majątku fundacyi w zarząd kraju tudzież ekwiwalent i inne opłaty	2.337	46	2.337	46	—	—
		Suma rubryki VIII. .	3.092	60	3.092	60	—	—
IX.		**Wydatki administracyjne.**						
	21	Płace nadkuratora i kuratorów Dr. Jana Towarnickiego, tudzież administratora fudacyi Dr. Antoniego Lachowicza	5.457	32½	5.457	32½	—	—
	22	Remuneracye stałe	460	—	460	—	—	—
	23	Konserwacye i budowy	4.730	45	4.730	45	—	—
		Suma rubryki IX. .	10.647	77½	10.647	77½	—	—
X.	24	Gotówka przeniesiona do majątku zarodowego . . 36.344 zł. 15 ct. od tego: przeniesiona z majątku zarodwego . . 573 „ 84½ „	35.770	30½	35.770	30½	—	—
XI.		**Wydatki i zwroty rozmaite.**						
	25	Koszta insercyjne	727	63	727	63	—	—
	26	Utrzymanie grobowca śp. fund. Laskowskich .	5	27	5	27	—	—
	27	Koszta stemplowe, portorya i inne 4.472 zł. 81 ct. od tego zwrot porta . . — „ 15 „	4.472	66	4.472	66	—	—
	28	Zwroty rozmaite	3.755	13½	1.859	06	1.896	07½
		Suma rubryki XI. .	8.960	69½	7.064	62	1.896	07½
		Suma wszystkich wydatków .	209.905	40½	202.819	37	7.086	03½
		Do tego:						
	29	**Zapas kasowy z końcem roku 1892 w gotówce**	—	—	37.523	28	—	—
		Razem zgodnie ze sumą dochodów .	—	—	240.342	65	—	—

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Stan majątku obrotowego z końcem roku 1892.	Szczegół zł.	Szczegół ct.	Ogół zł.	Ogół ct.
		Stan czynny:				
	1	Zapas kasowy w gotówce	37.523	28		
	2	Należytości czynne	455	59	37.978	87
		Stan bierny:				
	3	Należytości bierne	—	—	7.086	$03^1/_2$
		Czysty stan czynny	—	—	30.892	$83^1/_2$

Uwagi do zamknięcia rachunków majątku obrotowego.

1. Czysty stan czynny tego majątku wynosi z końcem roku 1992, jak wykazano . . . . . 30.892 zł. $83^1/_2$ ct.
   zaś w roku 1891 wynosił . . . . . 31.588 „ $52^1/_2$ „
   Z porównania okazuje się ubytek czystego stanu czynnego w roku 1892 o **695 zł. 69 ct.**
   z powodu zmniejszenia się należytości czynnych jużto przez uiszczenie, jużto przez odpisanie.
2. Zapas ostateczny w gotówce, wykazany jak wyżej pod poz. 29 w kwocie 37.523 zł. 28 ct. został po strąceniu należytości biernych odnośnych funduszów, sfruktyfikowany w roku 1893. na rzecz majątku zarodowego, przez przykupno papierów wartościowych, z pupilarnem bezpieczeństwem i lokacyą pozostałych po tem zakupnie nadwyżek gotówki na książeczki wkładkowe Banku krajowego.

Alegat A. do zamknięcia rachunków funduszów stypendyjnych za rok 1892.

Alfabetyczny wykaz wynikłości wedle

Majątek

Licz. porz.	Nazwa fundacyi	Zapas kasowy z początkiem roku 1892		Dochody w ciągu roku 1892		Razem		Wydatki w ciągu roku 1892		Zapas kasowy z końcem r. 1892		Należytość pozostała z końcem roku 1892			
												czynna		bierna	
		zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Aywas Grzegorz	11.935	52	1.046	50	12.982	02	518	75	12.463	27	—	—	—	—
2	Aywas Mikołaj	1.139	17	—	—	1.139	17	—	—	1.139	17	—	—	—	—
3	Artymowicz Jan	2.325	02	27	—	2.352	02	13	50	2.338	52	—	—	—	—
4	Barczewski I. (dla wszechnicy lwowskiej)	111.858	79	2.276	94	114 135	73	1.128	57	113.007	16	—	—	—	—
5	Barczewski II. (dla wszechnicy krakowskiej)	111.850	19	1.070	02	112.920	21	530	51	112.389	70	—	—	—	—
6	Barczewski III. (dla szkoły politechnicznej)	11.428	70	496	54	11.925	24	246	47	11.678	77	—	—	—	—
7	Barczewski IV. (dla panien pol.)	32.853	31	—	—	32.853	31	—	—	32.853	31	—	—	—	—
8	Bier Joel	8.799	67	31	22	8.830	89	15	61	8 815	28	—	—	—	—
9	Bodzioch Tomasz	—	—	15.870	09	15.870	09	418	99	15.451	10	—	—	—	—
10	Bohdanowicz Dominik	10.252	10	1.265	16	11.517	26	679	28	10 837	98	—	—	—	—
11	Boznański Leon	21.416	61	5.199	33	26.615	94	1.432	26	25 183	68	—	—	—	—
12	Broniewska Klementyna	1.975	52	198	20	2 173	72	160	90	2.012	82	—	—	—	—
13	Brześciańska Kunegunda	4.879	82	6	—	4.885	82	3	—	4.882	82	—	—	—	—
14	Brześciański Aleksander	5.748	95	11.409	90	17.158	85	10.789	13	6.369	72	—	—	—	—
15	Brzeski Damian	4.453	90	399	60	4.853	50	198	—	4.655	50	—	—	—	—
16	Brzeżany	1.731	—	6	—	1.737	—	3	—	1.734	—	—	—	—	—
17	Chełmecki Jan	1.514	60	2.395	20	3.909	80	2.408	40	1.501	40	—	—	—	—
18	Chlebowski Stanisław	1.336	97	17	—	1.353	97	8	50	1.345	47	—	—	—	—
19	Cesarz Franciszek Józef I.	55 497	33	—	—	55.497	33	—	—	55.497	33	—	—	—	—
20	„ „ „ (jubil.)	10.877	31	5.153	20	16.030	51	2.562	24	13.468	27	—	—	—	—
21	Cieszewski i Zawadzki	8.518	04	—	—	8.518	04	—	—	8.518	04	—	—	—	—
22	Czaykowski Hipolit	20.926	44	670	88	21.597	32	332	74	21.264	58	—	—	—	—
23	Czaykowski Waleryan a) zar.	100.000	—	—	—	100 000	—	—	—	100.000	—	—	—	—	—
	Czaykowski Waleryan b) rez.	2.210	44	9.190	38	11.400	82	4.554	69	6.846	13	—	—	—	—
24	Czerkawski Józef	5.117	94	449	20	5.567	14	222	80	5.344	34	—	—	—	—
25	Czuczawa Krzysztof	4.775	15	32	96	4.808	11	16	48	4 791	63	—	—	—	—
26	Dolliner Karolina	2.434	32	—	—	2.434	32	—	—	2.434	32	—	—	—	—
27	Br. Dulska Teodozya	4.796	12	396	40	5.192	52	269	12	4.923	40	—	—	—	—
28	Dydyński Antoni	81.536	71	10.103	10	91.639	81	10.006	20	81.633	61	—	—	—	—
29	Egierski dla Egierskich I.	7.167	—	—	—	7.167	—	—	—	7.167	—	—	—	—	—
30	„ „ „ II.	4.749	48	201	90	4.951	38	200	—	4.751	38	—	—	—	—
31	Egierski dla Siedleckich I.	6.955	96	212	95	7.168	91	205	50	6.963	41	—	—	—	—
32	„ „ „ II.	5.106	83	—	—	5.106	83	—	—	5.106	83	—	—	—	—
33	Englowa Teofila	5.700	—	541	37	6.241	37	368	81	5.872	56	—	—	—	—
34	Falkenfels Dyonizy	123	—	25	26	148	26	12	63	135	63	—	—	—	—
35	Gizela arcyksiężniczka	3.344	44	—	—	3.344	44	—	—	3 344	44	—	—	—	—
36	Głowiński Roch Samuel	570.803	12	14.576	15	585.379	27	11 344	50	574.034	77	35.201	49½	—	—
37	Hr. Gołuchowski Agenor	32.592	50	594	15	33.186	65	374	23	32 812	42	—	—	—	—
38	Ks. Harbut Jan	2.546	43	24	80	2.571	23	12	40	2.558	83	—	—	—	—
39	Br. Hauer Franciszek	2.381	77	17	—	2.398	77	8	50	2.390	27	—	—	—	—
40	Dr. Hoffman Korneli	20.049	75	—	—	20.049	75	—	—	20.049	75	—	—	—	—
41	Ks. Horecki Eliasz	5.635	14	35	—	5.670	14	17	50	5.652	64	—	—	—	—
42	Ks. Janowski Floryan Amand	2.469	69	10	—	2.479	69	10	—	2.469	69	—	—	—	—
43	Jankowscy Władysław i Marya	1.051	25	10	—	1.061	25	5	—	1.056	25	—	—	—	—
44	Jarosław	12.645	03	295	95	12.940	98	147	—	12.793	98	—	—	—	—
45	Jarosz Leonard	2.154	88	9	—	2.163	88	4	50	2.159	38	—	—	—	—
46	Jeleński Napoleon I. (dla szk. w Czernichowie)	11.249	46	1.247	70	12.497	16	1.245	75	11.251	41	—	—	—	—
47	Jeleński Napoleon II. (dla szk. w Łuczycach)	11.249	46	1.192	20	12.441	66	730	—	11.711	66	—	—	—	—
	Do przeniesienia	**1,350.164**	**83**	**86.704**	**25**	**1,436.869**	**08**	**51.205**	**46**	**1,585.663**	**62**	**35.201**	**49½**	—	—

poszczególnych funduszów stypendyjnych.

zarodowy.

Licz. porz.	Nazwa fundacyi	Zapas kasowy z początkiem roku 1892		Dochody w ciągu roku 1892		Razem		Wydatki w ciągu roku 1892		Zapas kasowy z końcem r. 1892		Należytość pozostała z końcem roku 1892			
												czynna		bierna	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	1,350.164	83	86.704	25	1,436.869	08	51.205	46	1,385.663	62	35.201	49½	—	—
48	Jezienicki	6.685	54	594	15	7 279	69	298	—	6.981	69	—	—	—	—
49	Jurgas Magdalena	11.014	31	537	52	11.551	83	281	12	11.270	71	—	—	—	—
50	Dr. Kaczkowski Antoni . .	6.524	39	2.126	44	8 650	83	2.083	71	6.567	12	—	—	—	—
51	Kallir Majer	7.327	34	621	85	7.949	19	308	—	7.641	19	—	—	—	—
52	Karol Ludwik arcyksiąże . .	9.091	04	407	73	9.498	77	401	94	9.096	83	—	—	—	—
53	Kiślicki Mikołaj	8.256	79	396	10	8 652	89	209	65	8.443	24	—	—	—	—
54	Koniecki Menard	70.293	60	1.292	20	71.585	80	860	34	70.725	46	—	—	—	—
55	Kopernik Mikołaj	1.531	84	9	—	1 540	84	4	50	1 536	34	—	—	—	—
56	Kopiński Adam	2 641	22	318	39	2.959	61	199	44	2.760	17	—	—	—	—
57	Korzelińska Sabina	7.778	37	1	86	7.780	23	—	93	7.779	30	—	—	—	—
58	Krakowska zakordonowa . .	87.932	51	1.801	95	89.734	46	1.416	35	88.318	11	—	—	—	—
59	Krakowiec	2.963	31	41	—	3.004	31	20	50	2.983	81	—	—	—	—
60	Dr. Krausnecker Piotr . . .	26.474	50	198	05	26.672	55	171	98	26.500	57	—	—	—	—
61	Ks. Kretowicz Paweł . . .	1.423	71	—	—	1.423	71	—	—	1.423	71	—	—	—	—
62	Krościenko	2 049	79	208	90	2.258	69	203	50	2.055	19	—	—	—	—
63	Kruszewska Marya	8 194	59	594	15	8.788	74	326	13	8.462	61	—	—	—	—
64	Krzeczunowicz Ignacy . . .	14.294	07	796	10	15.090	17	506	80	14.583	37	—	—	—	—
65	„ Walery . . .	7.884	41	198	05	8.082	46	125	10	7.957	36	—	—	—	—
66	Ks. Kucharski Jan	6.937	47	222	90	7.160	37	210	50	6.949	87	—	—	—	—
67	Kulczycki Jakób	10.253	44	598	—	10.851	44	400	65	10.450	79	—	—	—	—
68	Kurdwanowska Marya . . .	6.659	35	3	84	6 663	19	1	92	6.661	27	—	—	—	—
69	Dr. Lachowicz Antoni I. (stypendyjna)	24.035	98	632	14	24.668	12	902	25	23.765	87	—	—	—	—
70	Dr. Lachowicz Antoni II. (zapomogowa)	24.055	12	3.048	23	27.103	35	3.294	45	23.808	90	—	—	—	—
71	Laskowscy Zygmunt i Marya .	90.536	86	34.498	55	125.035	41	33.399	48	91.635	93	—	—	—	—
72	Hr. Lewicki Kajetan	26.656	08	2.429	31	29.085	39	2.282	33	26.803	06	—	—	—	—
73	„ Bazyli	4.045	13	198	05	4.243	18	119	45	4.123	73	—	—	—	—
74	Loewensteinowa Rozalia . .	3.146	33	18	94	3.165	27	9	47	3.155	80	—	—	—	—
75	Ładuński Stanisław	2.654	35	2.831	34	5.485	69	1.402	02	4.083	67	—	—	—	—
76	Łazowski Adolf	22.113	58	201	95	22 315	53	200	—	22.115	53	—	—	—	—
77	Hr. Łoś Feliks Antoni . . .	24.039	87	633	57	24.673	44	313	86	24.359	58	6.363	64½	—	—
78	Małecki Antoni	1.338	55	117	—	1.455	55	58	50	1.397	05	—	—	—	—
79	Matczyński Marek	19.902	02	198	05	20.100	07	151	31	19.948	76	—	—	—	—
80	Hr. Mieroszewski Jan . . .	19.165	80	47.403	14	66.568	94	46.964	87	19.604	07	—	—	—	—
81	Mickiewicz Adam I.	1.743	95	206	95	1.950	90	102	50	1.848	40	—	—	—	—
82	„ „ II. . . .	550	—	—	—	550	—	—	—	550	—	—	—	—	—
83	Mikiewicz Jędrzej	1.556	10	3	—	1.559	10	1	50	1.557	60	—	—	—	—
84	Mikołajów	9.637	36	241	73	9.879	09	119	89	9.759	20	—	—	—	—
85	Miller Maksymilian	1.079	22	160	94	1.240	16	159	69	1 080	47	—	—	—	—
86	Monasterzyska	3.586	04	198	05	3.784	09	147	94	3.636	15	—	—	—	—
87	Dr. Morawski Adam I. (familijna	1.539	89	198	05	1.737	94	131	10	1.60	84	—	—	—	—
88	Dr. Morawski Adam II. (niefamilijna)	5.861	57	198	05	6.059	62	115	10	5.944	52	—	—	—	—
89	Dr. Moysa Rosochacki Michał	6.321	73	284	37	6.606	10	141	21	6.464	89	—	—	—	—
90	Hr. Moszczeńska Ludwika . .	1.007	32	—	—	1.007	32	—	—	1.007	32	—	—	—	—
91	Nahaczów	1 390	34	198	05	1.588	39	187	70	1.400	69	—	—	—	—
92	Nawratil Jakób	1.522	06	140	30	1.662	36	70	15	1.592	21	—	—	—	—
93	Nielepiec Jędrzej	1.349	49	17	–	1.366	49	8	50	1.357	99	—	—	—	—
	Do przeniesienia .	1,955.211	16	191.729	19	2,146.940	35	149.519	79	1,997.420	56	41.565	14	—	—

Alfabetyczny wykaz wynikłości wedle

Majątek

Lica. porz.	Nazwa fundacyi	Zapas kasowy z początkiem roku 1892		Dochody w ciągu roku 1892		Razem		Wydatki w ciągu roku 1892		Zapas kasowy z końcem r. 1892		Należytość pozostała z końcem roku 1892			
												czynna		hierna	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	1,955.211	16	191.729	19	2,146.940	35	149.519	79	1,997.420	56	41.565	14	—	—
94	Niezabitowska Ludwika . .	29.423	35	1.141	81	30.565	16	666	03	29.899	13	—	—	—	—
95	Ks. Nowakowski Józef . . .	2.317	18	18	48	2.335	66	9	24	2.326	42	—	—	—	—
96	Obniski Filip	9.253	02	1	40	9.254	42	—	70	9.253	72	—	—	—	—
97	Ks. Olszewski Michał . . .	1.880	35	399	95	2.280	30	367	65	1.912	65	4.200	—	—	—
98	Oranż Abraham	2.522	95	207	41	2.730	36	102	73	2.627	63	—	—	—	—
99	Ks. Otowski Henryk	762	14	63	—	825	14	31	50	793	64	—	—	—	—
100	Ożańska	3.951	12	396	10	4 347	22	223	17	4.124	05	—	—	—	—
101	Paprocki Teodor Stanisław .	12.544	60	218	25	12.762	85	108	15	12.654	70	—	—	—	—
102	Parzelski Franciszek	5.350	53	198	05	5 548	58	110	95	5.437	63	—	—	—	—
103	Ks. Pawłowski Franciszek .	6.465	33	198	05	6.663	38	144	10	6.519	28	—	—	—	—
104	Petryczyn Prus Kazimierz . .	114.412	28	2.754	31	117.166	59	2.364	48	114.802	11	—	—	—	—
105	Pineles Jakób	6.190	50	198	05	6 388	55	128	30	6 260	25	—	—	—	—
106	Ks. Pitoń Jan	3.251	83	20	—	3.271	83	10	—	3 261	83	—	—	—	—
107	Ks. Pniewski Feliks	2.541	90	226	95	2.768	85	112	50	2.656	35	—	—	—	—
108	Ks. Popkiewicz Antoni . . .	12.059	98	601	90	12.661	88	573	20	12.088	68	—	—	—	—
109	Potocki	32.506	33	647	49	33.153	82	320	82	32.833	—	—	—	—	—
110	Ks. Pukalski Alojzy	47 467	21	3.961	—	51.428	21	2.114	60	49.313	61	—	—	—	—
111	Przemyśl	3.164	72	19	—	3.183	72	9	50	3.174	22	—	—	—	—
112	Radymno I.	1.806	27	227	25	2.033	52	112	65	1.920	87	—	—	—	—
113	„ II.	4.456	38	198	05	4.654	43	129	26	4.525	17	—	—	—	—
114	Dr. Rappaport Jakób . . .	1.625	90	9	—	1.634	90	4	50	1.630	40	—	—	—	—
115	Dr. Reifer Adolf	460	50	—	—	460	50	—	—	460	50	—	—	—	—
116	Rostocki Piotr Jakób . . .	8.580	50	990	25	9.570	75	501	35	9.069	40	—	—	—	—
117	Rudolf (arcyksiążę)	3.117	64	127	86	3.245	50	63	93	3.181	57	—	—	—	—
118	Russyan	21.179	72	400	—	21 579	72	363	30	21.216	42	—	—	—	—
119	Ks. Ryżnerski Walenty . . .	3 340	19	298	95	3.639	14	148	50	3 490	64	—	—	—	—
120	Rzeszów	3.595	39	198	05	3.793	44	188	60	3.604	84	—	—	—	—
121	Książe Sapieha Léon { a) zar. b) rez.	19.958	25	998	05	20.956	30	745	98	20.210	32	—	—	—	—
		4 655	57	396	10	5.051	67	200	79	4 850	88	—	—	—	—
122	Sarama Tomasz	3.149	84	587	32	3.737	16	441	55	3 295	61	—	—	—	—
123	Sącz	6.684	34	198	05	6.882	39	107	64	6.774	75	—	—	—	—
124	Schlesingerowie Jan i Tomasz	1.014	23	163	46	1.177	69	95	96	1.081	73	—	—	—	—
125	Schnell Franciszek	1.849	34	12	—	1.861	34	6	—	1.855	34	—	—	—	—
126	Seidler Chrystyan	2.317	96	20	10	2.338	06	10	05	2.328	01	—	—	—	—
127	Seeling-Saulenfels Ferdynand.	821	74	299	18	1.120	92	248	64	872	28	—	—	—	—
128	Sielecka Aniela	10.847	83	198	05	11.045	88	134	05	10.911	83	—	—	—	—
129	Siemianowscy I. (wszechnica i politechnika)	22.900	90	810	70	23.711	60	452	35	23.259	25	—	—	—	—
130	Siemianowscy II (szkoła sztuk pięknych)	22.703	46	220	71	22.924	17	162	84	22.761	33	—	—	—	—
131	Siemiradzki Henryk	2.523	08	4	92	2.528	—	2	46	2.525	54	—	—	—	—
132	Sołowijowie Jan i Wanda I. (szkoła Ind. w Herbutowie)	1.249	64	51	44	1 301	08	50	72	1.250	36	—	—	—	—
133	Sołowijowie Jan i Wanda II. (dla uczenic w Poturzycy).	599	53	50	—	649	53	25	—	624	53	—	—	—	—
134	Sozański Jan Franciszek Każ.	12.053	68	1.046	55	13.100	23	518	40	12 581	83	—	—	—	—
135	Skibiński Karol	5.725	66	5.630	87½	11.356	53½	5.629	99½	5.726	54	—	—	—	—
136	Ks. Skibiński Szczęsny I. . .	2.101	41	21	30	2.122	71	10	65	2 112	06	—	—	—	—
137	„ „ „ II. .	2.025	52	19	—	2.044	52	9	50	2.035	02	—	—	—	—
138	„ „ „ III. .	2 059	63	4.439	—	6.498	63	4.286	60	2.212	03	—	—	—	—
139	„ „ „ IV. .	2 116	35	21	54	2 137	89	10	77	2.127	12	—	—	—	—
	Do przeniesienia .	2,426.796	93	220.638	14½	2,647.435	07½	171.579	44½	2,475.855	63	45.765	14	—	—

poszczególnych funduszów stypendyjnych.

zarodowy.

Licz. porz.	Nazwa fundacyi	Zapas kasowy z początkiem roku 1892 zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1892 zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Wydatki w ciągu roku 1892 zł.	ct.	Zapas kasowy z końcem r. 1892 zł.	ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892 czynna zł.	ct.	bierna zł.	ct.
	Z przeniesienia .	2,426.796	93	220.638	14½	2,647.435	07½	171.579	44½	2,475.855	63	45.765	14	—	—
140	Ks. Skibiński Szczęsny V. .	2.045	31	19	—	2.064	31	9	50	2.054	81	—	—	—	—
141	„ „ „ ogólna .	1.745	26	—	—	1.745	26	—	—	1.745	26	—	—	—	—
142	Słapowie Rozalia i Karol . .	9.086	96	792	20	9.879	16	397	98	9.481	18	—	—	—	—
143	Słowacki Juliusz	8.018	58	40	—	8.058	58	20	—	8.038	58	—	—	—	—
144	Sobota Karol I	—	—	7.901	17	7.901	17	—	—	7.901	17	—	—	—	—
145	„ „ II.	—	—	7.901	17	7.901	17	—	—	7.901	17	—	—	—	—
146	„ „ III.	—	—	1.975	51	1.975	51	—	—	1.975	51	—	—	—	—
147	Spadwiński Antoni	12.464	23	198	05	12.662	28	137	15	12.525	13	—	—	—	—
148	Stanisławów	1.221	77	101	30	1.323	07	50	65	1.272	42	—	—	—	—
149	Stankiewicz Mogiła Szczepan.	22.095	75	792	20	22.887	95	480	72	22.407	23	—	—	—	—
150	Staszewski i Bielak	5.806	73	761	97	6.568	70	534	15	6.034	55	—	—	—	—
151	Stawek Jędrzej	3.902	76	283	06	4.185	82	235	68	3.950	14	—	—	—	—
152	Stowarz. urzędn. i sług kolei Karola Ludwika	1.307	—	65	—	1.372	—	32	50	1.339	50	—	—	—	—
153	Strissower Adolf	3.217	18	4.980	41	8.197	59	4.685	76	3.511	83	—	—	—	—
154	Strzałkowski Stanisław . . .	5.775	83	28.738	28	34.514	11	2.907	01	31.607	10	—	—	—	—
155	Stupnicki Marceli	24.071	35	—	—	24.071	35	—	—	24.071	35	12.050	—	—	—
156	„ Hipolit	2.197	13	198	05	2.395	18	181	60	2.213	58	—	—	—	—
157	Szachłacki de Barachka Winc.	33.802	34	831	28	34.633	62	414	08	34.219	54	—	—	—	—
158	Szmoniewski Józef	2.036	98	28	—	2.064	98	14	—	2.050	98	—	—	—	—
159	Tarnów	1.833	88	—	92	1.834	80	—	46	1.834	34	—	—	—	—
160	Tarnowski Franciszek . . .	8.604	77	10.335	23	18.940	—	10.217	89	8.722	11	—	—	—	—
161	Tchórznicka Honorata . . .	2.049	53	281	01	2.330	54	189	06	2.141	48	—	—	—	—
162	Teodorowiczówna Klementyna	1.558	22	82	69	1.640	91	82	69	1.558	22	—	—	—	—
163	Torosiewicz Emil	468	43	396	10	864	53	225	28	639	25	5.000	—	—	—
164	Dr. Towarnicki Jan	411.877	—	1.317	45	413.194	45	784	77	412.409	68	315	—	—	—
165	„ „ Bazylewicz .	27.869	73	601	90	28.471	63	564	05	27.907	58	—	—	—	—
166	Trojanowski Wincenty . . .	—	—	5.931	73	5.931	73	2.295	62	3.636	11	—	—	—	—
167	Unia lubelska	1.324	01	110	30	1.434	31	55	15	1.379	16	—	—	—	—
168	Dr. Urbański Franciszek . .	—	—	46.101	57	46.101	57	2.664	72	43.436	85	—	—	—	—
169	Uścieński Jędrzej	4.518	22	994	45	5.512	67	908	90	4.603	77	—	—	—	—
170	Dr. Warteresiewicz Maryan .	21.610	89	319	20	21.930	09	258	65	21.671	44	—	—	—	—
171	Wierzbicki Nieczuja Julian .	33.749	95	73	—	33.822	95	36	50	33.786	45	—	—	—	—
172	Wilczyński Konrad	3.220	20	—	—	3.220	20	—	—	3.220	20	—	—	—	—
173	Wystawa krajowa z r. 1877 .	20.017	83	1.005	75	21.023	58	908	72	20.114	86	—	—	—	—
174	Zawadzki Korwin Franciszek .	59.550	56	2.221	90	61.772	46	2.200	—	59.572	46	—	—	—	—
175	Zawadzki Rogala Antoni . .	7.977	96	222	99	8.200	95	110	52	8.090	43	—	—	—	—
176	Ziętkiewicz Wincenty . . .	1.760	78	351	91	2.112	69	285	76	1.826	93	—	—	—	—
177	Żalchocki Andrzej	75.851	42	1.292	20	77.143	62	799	37	76.344	25	—	—	—	—
178	Żebrowski Adam	49.121	64	396	10	49.517	74	219	21	49.298	53	—	—	—	—
179	Żurakowski Jan	131.725	93	1.441	93	133.167	86	714	14	132.453	72	—	—	—	—
	Suma . .	3,430.283	04	349.723	12½	3,780.006	16½	205.201	68½	3,574.804	48	63.130	14	—	—

Uwaga. Zapas ostateczny w ogólnej sumie 3,574.804 zł. 48 ct. stanowią:

a) efekta	3,574.803 zł.	98 ct.
b) gotówka (Dr. Antoni Lachowicz, zapomogowa) . . .	— „	50 „
Suma .	3,574.804 zł.	48 ct.

Alegat B. do zamknięcia rachunku funduszów stypendyjnych za rok 1892.

Alfabetyczny wykaz wynikłości wedle

Majątek

Liczba porz.	Nazwa fundacyi	Zapas kasowy z początkiem roku 1992		Dochody w ciągu roku 1892		Razem		Wydatki w ciągu roku 1892		Zapas kasowy z końcem r. 1892		Należytość pozostała z końcem roku 1892			
												czynna		bierna	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Aywas Grzegorz	518	75½	548	32	1.067	07½	518	75	548	32½	—	—	—	—
2	„ Mikołaj	—	—	49	50	49	50	26	08½	23	41½	—	—	—	—
3	Artymowicz Jan	13	50½	103	50	117	—½	103	50	13	50½	—	—	—	—
4	Barczewski I. (dla wszechnicy lwowskiej)	1.628	57½	5.059	19	6.687	76½	5.238	57	1.449	19½	—	—	200	—
5	Barczewski II. (dla wszechnicy krakowskiej)	530	51	5.043	82	5.574	33	5.240	51	333	82	—	—	—	—
6	Barczewski III. (dla szkoły politechnicznej)	246	47	518	12	764	59	496	47	268	12	—	—	—	—
7	Barczewski IV. (dla panien pol.)	—	—	1.478	25	1.478	25	1.478	25	—	—	—	—	793	87
8	Bier Joel	15	61	466	20	481	81	348	61	133	20	—	—	111	—
9	Bodzioch Tomasz	—	—	675	05	675	05	337	27	337	78	—	—	—	—
10	Bohdanowicz Dominik	345	58	490	42	836	—	755	86	80	14	—	—	—	—
11	Boznański Leon	7	17	1.886	68	1.893	85	1.893	85	—	—	—	—	16	12
12	Broniewska Klementyna	35	50½	88	06	123	56½	85	50	38	06½	—	—	—	—
13	Brześciańska Kunegunda	3	—	216	—	219	—	216	—	3	—	—	—	—	—
14	Brześciański Aleksander	255	07½	279	37½	534	45	522	96	11	49	—	—	—	—
15	Brzeski Damian	198	—	203	12	401	12	393	19	7	93	—	—	—	—
16	Brzeżany	3	—	76	50	79	50½	76	50	3	—½	—	—	—	—
17	Chełmecki Jan	—	—	79	—	79	—	79	—	—	—	—	—	36	65
18	Chlebowski Stanisław	8	50	58	50	67	—	58	50	8	50	—	—	—	—
19	Cesarz Franciszek Józef I.	483	—	3.553	84	4.036	84	4.036	84	—	—	—	—	—	—
20	„ „ „ jubil.	2.544	16	12.764	14	15.308	30	12.902	27	2.406	03	—	—	—	—
21	Cieszewski i Zawadzki	—	—	—	—	—	—½	—	—	—	—½	—	—	—	—
22	Czaykowski Hipolit	332	74	948	19	1.280	93	932	74	348	19	—	—	—	—
23	„ Waleryan	116	—	5.161	69	5.277	69	5.077	19	200	50			—	—
24	Czerkawski Józef	222	80½	234	62	457	42½	232	58	224	84½	—	—	—	—
25	Czuczawa Krzysztof	16	48½	211	50	227	98½	211	48	16	50½	—	—	—	—
26	Dolliner Karolina	—	—	100	80	100	80	100	80	—	—	—	—	8	92
27	Br. Dulska Teodozya	123	68	216	62	340	30	311	57	28	73	—	—	—	—
28	Dydyński Antoni	868	94	6.247	—	7.115	94	4.517	23	2.598	71	—	—	—	—
29	Egierski dla Egierskich I.	—	—	306	50	306	50	301	83	4	67	—	—	—	—
30	„ „ „ II.	—	—	206	50	206	50	195	—	11	50	—	—	—	—
31	„ „ Siedleckich I.	5	50	305	50	311	—	305	53	5	47	—	—	—	—
32	„ „ „ II.	—	—	222	—	222	—	222	—	—	—	—	—	3	20
33	Englowa Teofila	168	81½	259	06	427	87½	377	08	50	79½	—	—	—	—
34	Falkenfels Dyonizy	4	50	12	63	17	13	12	63	4	50	—	—	—	—
35	Gizela arcyksiężniczka	—	—	148	50	148	50	145	—	3	50	—	—	—	—
36	Głowiński Roch Samuel	4.936	55	37.800	07½	42.736	62½	33.692	99	9.043	63½	1	50	1.566	25
37	Hr. Gołuchowski Agenor	214	07	1.434	25	1.648	32	1.621	83	26	49	—	—	—	—
38	Ks. Harbut Jan	12	40½	112	50	124	90½	112	40	12	50½	—	—	—	—
39	Br. Hauer Franciszek	8	50	103	50	112	—	56	—	56	—	—	—	—	—
40	Dr. Hoffman Korneli	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	Ks. Horecki Eliasz	17	50½	241	—	258	50½	127	50	131	—½	—	—	110	—
42	Ks. Janowski Floryan Amand	—	—	108	—	108	—	104	44½	3	55½	—	—	—	—
43	Jankowscy Władysław i Marya	5	—	45	—	50	—	45	—	5	—	—	—	—	—
44	Jarosław	147	—	569	25	716	25	572	60	143	65	—	—	—	—
45	Jarosz Leonard	4	50	94	50	99	—	94	50	4	50	—	—	—	—
46	Jeleński Napoleon I. (dla szk. w Czernichowie)	462	50	485	37	947	87	482	36	465	51	—	—	200	—
47	Jeleński Napoleon II. (dla szk. w Łuczycach)	450	50	482	25	932	75	450	78	481	97	—	—	—	—
	Do przeniesienia	14.549	42	89.694	39	104 648	81	85.111	55	19.537	26	1	50	3.046	01

poszczególnych funduszów stypendyjnych.

o b r o t o w y.

Licz. porz.	Nazwa fundacyi	Zapas kasowy z początkiem roku 1892		Dochody w ciągu roku 1892		Razem		Wydatki w ciągu roku 1892		Zapas kasowy z końcem r. 1892		Należytość pozostała z końcem roku 1892			
												czynna		bierna	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	14.954	42	89.694	39	104.648	81	85.111	55	19.537	26	1	50	3.046	01
48	Jezienicki	290	30	303	75	594	05	290	45	303	60	—	—	—	—
49	Jurgas Magdalena	252	50½	576	33	828	83½	823	15	5	68½	—	—	—	—
50	Dr. Kaczkowski Antoni . .	34	93	503	85	538	78	267	88	270	90	—	—	—	—
51	Kallir Majer	308	—	317	25	625	25	617	10	8	15	—	—	—	—
52	Karol Ludwik arcyksiąże . .	1	94½	405	—	406	94½	405	16	1	78½	—	—	—	—
53	Kiślicki Mikołaj	182	55	372	—	554	55	228	16	326	39	—	—	—	—
54	Koniecki Menard	720	16	3.352	25	4.072	41	2.546	21	1.526	20	—	—	250	—
55	Kopernik Mikołaj	4	50	67	50	72	—	67	50	4	50	—	—	—	—
56	Kopiński Adam	117	—½	134	80	251	80½	234	05	17	75½	—	—	—	—
57	Korzelińska Sabina	—	93	346	50	347	43	347	02	—	41	—	—	—	—
58	Krakowska zakordonowa . .	683	05	3.962	25	4.645	30	4.027	—	618	30	—	—	52	50
59	Krakowiec	20	50	130	50	151	—	130	50	20	50	—	—	—	—
60	Dr. Krausnecker Piotr . . .	319	12½	1.190	25	1.509	37½	1.212	42	296	95½	—	—	—	—
61	Ks. Kretowicz Paweł . . .	—	—	62	50	62	50	62	50	—	—	—	—	—	90½
62	Krościenko	3	50½	90	—	93	50½	87	50	6	—½	—	—	—	—
63	Kruszewska Marya	261	87	371	25	633	12	277	59	355	53	—	—	—	—
64	Krzeczunowicz Ignacy . . .	281	50	593	25	874	75	481	68	393	07	—	—	—	—
65	„ Walery . . .	71	—½	353	25	424	25½	351	05	73	20½	—	—	—	—
66	Ks. Kucharski Jan	10	50	310	50	321	—	313	—	8	—	—	—	—	—
67	Kulczycki Jakób	191	55	448	50	640	05	633	62	6	43	—	—	—	—
68	Kurdwanowska Marya . . .	1	92	280	50	282	42	271	61	10	81	—	—	—	—
69	Dr. Lachowicz Antoni I. (stypendyjna)	110	28½	2.065	61	2.175	89½	1.912	98	262	91½	—	—	—	—
70	Dr. Lachowicz Antoni II. (zapomogowa)	103	94	2.072	91	2.176	85	1.892	33	284	52	—	—	—	—
71	Laskowscy Zygmunt i Marya .	857	62	5.087	25	5.944	87	5.442	79	502	08	—	—	—	—
72	Hr. Lewicki Kajetan	224	13	1.147	25	1.371	38	1.024	18	347	20	—	—	—	—
73	„ „ Bazyli	76	65	182	25	258	90	176	70	82	20	—	—	—	—
74	Loewensteinowa Rozalia . .	9	47½	139	50	148	97½	139	47	9	50½	—	—	—	—
75	Ładuński Stanisław	192	02	2.641	92	2.833	94	2.687	21	146	73	—	—	—	—
76	Łazowski Adolf	—	—	931	48	931	48	878	75	52	73	—	—	—	—
77	Hr. Łoś Feliks Antoni . . .	313	86	1.406	75	1.720	61	1.684	01	36	60	—	—	—	—
78	Małecki Antoni	58	50½	58	50	117	—½	110	37	6	63½	—	—	—	—
79	Matczyński Marek	202	29	893	25	1.095	54	727	34	368	20	—	—	315	—
80	Hr. Mieroszewski Jan . . .	397	20½	930	58½	1.325	79	1.212	51	115	28	—	—	—	—
81	Mickiewicz Adam I.	2	50	78	75	81	25	76	98	4	27	—	—	—	—
82	„ „ II. . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
83	Mikiewicz Jędrzej	1	50	67	50	69	—	67	50	1	50	—	—	—	—
84	Mikołajów	119	89½	434	25	554	14½	481	06	73	08½	—	—	—	—
85	Miller Maksymilian	1	25½	78	94	80	19½	47	25	32	94½	—	—	—	—
86	Monasterzyska	48	16	159	75	207	91	148	63	59	28	—	—	—	—
87	Dr. Morawski Adam I. (familijna)	65	—	69	75	134	75	65	47	69	28	—	—	—	—
88	Dr. Morawski Adam (II. nie familijna)	111	—½	263	25	374	25½	267	67	106	58½	—	—	—	—
89	Dr. Moysa Rosochacki Michał	141	21	285	75	426	96	401	68	25	28	—	—	—	—
90	Hr. Moszczeńska Ludwika . .	—	—½	45	15	45	15½	45	15	—	—½	—	—	—	—
91	Nahaczów	8	40½	60	75	69	15½	48	88	10	27½	—	—	—	—
92	Nawratil Jakób	70	15	73	50	143	65	80	20	63	45	—	—	—	—
93	Nielepiec Jędrzej	8	50½	58	50	67	—½	58	50	8	50½	—	—	—	—
	Do przeniesienia .	21.835	34	123.099	46½	144.934	80½	118.474	31	26.460	49½	1	50	3.664	41½

Alfabetyczny wykaz wynikłości wedle

Majątek

Lic. porz.	Nazwa fundacyi	Zapas kasowy z początkiem roku 1892 zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1892 zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Wydatki w ciągu roku 1892 zł.	ct.	Zapas kasowy z końcem r. 1892 zł.	ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892 czynna zł.	ct.	bierna zł.	ct.
	Z przeniesienia .	21.835	34	123 099	46½	144.934	80½	118.474	31	26 460	49½	1	50	3.664	41½
94	Niezabitowska Ludwika . .	466	03½	1.332	—	1.798	03½	1.771	26	26	77½	—	—	175	—
95	Ks. Nowakowski Józef . . .	9	24½	103	50	112	74½	99	24	13	50½	—	—	—	—
96	Obniski Filip	—	70	414	—	414	70	400	70	14	—	—	—	—	—
97	Ks. Olszewski Michał . . .	28	45	293	25	321	70	288	92	32	78	—	—	—	—
98	Oranż Abraham	102	73½	114	75	217	48½	210	96	6	52½	—	—	—	—
99	Ks. Otowski Henryk	31	50	31	50	63	—	61	50	1	50	—	—	—	—
100	Ożańska	169	03	330	07	499	10	319	98	179	12	—	—	—	—
101	Paprocki Teodor Stanisław .	108	15½	564	75	672	90½	408	62	264	28½	—	—	—	—
102	Parzelski Franciszek . . .	85	15	240	75	325	90	235	63	90	27	—	—	—	—
103	Ks. Pawłowski Franciszek . .	52	—½	290	25	342	25½	61	62	280	63½	—	—	236	—
104	Petryczyn Prus Kazimierz . .	695	73½	5.279	75	5.975	48½	5.516	98	458	50½	—	—	412	50
105	Pineles Jakób	67	80	276	75	344	55	268	27	76	28	—	—	—	—
106	Ks. Pitoń Jan	10	—½	144	—	154	—½	77	—	77	—½	—	—	—	—
107	Ks. Pniewski Feliks	112	50	114	75	227	25	223	03	4	22	—	—	—	—
108	Ks. Popkiewicz Antoni . . .	23	90½	525	25	548	15½	523	39	24	76½	—	—	—	—
109	Potocki	320	82½	1.469	25	1.790	07½	1.424	75	365	32½	—	—	157	50
110	Ks. Pukalski Alojzy	1.807	40	2.256	75	4.064	15	3.978	13	86	02	—	—	—	—
111	Przemyśl	9	50½	139	50	149	—½	139	50	9	50½	—	—	—	—
112	Radymno I.	112	65	83	25	195	90	195	90	—	—	—	—	—	—
113	„ II.	66	84½	200	25	267	09½	256	78	10	31½	—	—	—	—
114	Dr. Rappaport Jakób . . .	4	50½	67	50	72	—½	4	50	67	50½	—	—	—	—
115	Dr. Reifer Adolf	—	—	18	90	18	90	18	90	—	—	—	—	—	—
116	Rostocki Piotr Jakób . . .	479	15	393	75	872	90	858	69	14	21	—	—	—	—
117	Rudolf arcyksiąże	63	93	139	50	203	43	193	93	9	50	—	—	—	—
118	Russyan	32	80	951	75	984	55	947	57	36	98	—	—	—	—
119	Ks. Ryżnerski Walenty . . .	148	50	150	75	299	25	155	97	143	28	—	—	—	—
120	Rzeszów	7	50	159	75	167	25	82	97	84	28	—	—	75	—
121	Książe Sapieha Leon . . .	433	73½	1.276	30½	1.710	04	1.710	04	—	—	—	—	70	30½
122	Sarania Tomasz	66	50	145	50	212	—	197	47	14	53	—	—	—	—
123	Sącz	88	46½	299	25	387	71½	288	93	98	78½	—	—	—	—
124	Schlesingerowie Jan i Tomasz	67	50	45	94	113	44	67	50	45	94	—	—	—	—
125	Schnell Franciszek	6	—½	81	—	87	—½	81	—	6	—½	—	—	—	—
126	Seidler Chrystyan	10	05	103	50	113	55	100	05	13	50	—	—	—	—
127	Seeling Saulenfels Ferdynand	48	64	36	—	84	64	48	64	36	—	—	—	—	—
128	Sielecka Aniela	62	05	487	75	549	80	483	05	66	75	—	—	—	—
129	Siemianowscy I. (wszechnica i politechnika)	550	55½	972	44	1.522	99½	754	55	768	44½	—	—	—	—
130	Siemianowscy II. (szkoła sztuk pięknych)	55	92	959	37	1.015	29	971	59	43	70	—	—	—	—
131	Siemiradzki Henryk	2	46	112	50	114	96	112	46	2	50	—	—	—	—
132	Sołowijowie Jan i Wanda I. (szkoła lud. w Herbutowie)	—	—	50	—	50	—	—	—	50	—	—	—	—	—
133	Sołowijowie Jan i Wanda II. (dla uczenic w Poturzycy)	25	—	25	—	50	—	25	—	25	—	—	—	—	—
134	Sozański Jan Franciszek Kaz.	518	40	551	25	1.069	65	1.056	46	13	19	—	—	—	—
135	Skibiński Karol	—	88	403	61½	404	49½	—	20	404	29½	—	—	—	—
136	Ks. Skibiński Szczęsny I. .	10	65½	99	—	109	65½	95	65	14	—½	—	—	—	—
137	„ „ „ II. .	9	50	94	50	104	—	9	50	94	50	—	—	—	—
138	„ „ „ III. .	9	50	97	80	107	30	95	50	11	80	—	—	—	—
139	„ „ „ IV. .	10	77	99	—	109	77	95	7	14	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia .	28.827	48½	145.125	40½	173.952	89	143.393	36	30.560	53	1	50	4.796	72

poszczególnych funduszów stypendyjnych.

o b r o t o w y.

Licz. porz.	Nazwa fundacyi	Zapas kasowy z początkiem roku 1892		Dochody w ciągu roku 1892		Razem		Wydatki w ciągu roku 1892		Zapas kasowy z końcem r. 1892		Należytość pozostała z końcem roku 1892			
												czynna		bierna	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	28.827	48½	145.125	40½	173.952	89	143.392	36	30.560	53	1	50	4.790	72
140	Skibiński Szczęsny V. . . .	9	50½	94	50	104	—½	52	—	52	—½	—	—	42	50
141	„ „ ogólna .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
142	Słapowie Rozalia i Karol . .	386	42	414	—	800	42	398	85	401	57	—	—	—	—
143	Słowacki Juliusz	20	—½	360	—	380	—½	370	—	10	—½	—	—	—	—
144	Sobota Karol I.	—	—	177	75	177	75	—	—	177	75	—	—	—	—
145	„ „ II.	—	—	177	75	177	75	—	—	177	75	—	—	—	—
146	„ „ III	—	—	42	75	42	75	—	—	42	75	—	—	—	—
147	Spadwiński Antoni	58	95½	560	25	619	20½	471	98	147	22½	—	—	133	34
148	Stanisławów	50	65½	54	—	104	65½	100	65	4	—½	—	—	—	—
149	Stankiewicz Mogiła Szczepan .	303	68½	999	—	1.302	68½	907	68	395	—½	—	—	—	—
150	Staszewski i Bielak	137	65	266	06	403	71	152	10	251	61	—	—	—	—
151	Stawek Jędrzej	42	58	173	83	216	41	205	89	10	52	—	—	—	—
152	Stowarz. urzędn. i sług kolei Karola Ludwika	32	50	45	—	77	50	32	50	45	—	—	—	—	—
153	Strissower Adolf	144	35½	156	80	301	15½	149	90	151	25½	—	—	—	—
154	Strzałkowski Stanisław . . .	1.832	72½	7.731	46	9.564	18½	9.447	76	116	42½	75	17	158	37
155	Stupnicki Marceli	—	—	4.330	—	4.330	—	4.330	—	—	—	—	—	828	40½
156	„ Hipolit	14	50	96	75	111	25	55	50	55	75	—	—	—	—
157	Szachlacki de Barachka Winc.	409	40	1.461	11	1.870	51	1.852	19	18	32	—	—	—	—
158	Szmoniewski Józef	14	—½	90	—	104	—½	90	—	14	—½	—	—	—	—
159	Tarnów	—	46	81	—	81	46	80	46	1	—	—	—	—	—
160	Tarnowski Franciszek . . .	17	89	388	03	405	92	405	92	—	—	—	—	1	03
161	Tchórznicka Honorata . . .	90	—	137	07	227	07	91	—	136	07	—	—	—	—
162	Teodorowiczówna Klementyna	66	—	69	15	135	15	100	—	35	15	—	—	—	—
163	Torosiewicz Emil	166	92	259	17	426	09	426	09	—	—	378	92	236	67
164	Dr. Towarnicki Jan	2.253	70	19.561	19½	21.814	89½	21.814	89½	—	—	—	—	615	—
165	„ „ Bazylewicz .	32	05½	1.253	25	1.285	30½	1.133	07	152	23½	—	—	—	—
166	Trojanowski Wincenty . . .	—	—	207	96½	207	96½	5	48	202	48½	—	—	—	—
167	Unia lubelska	55	15½	58	50	113	65½	55	15	58	50½	—	—	—	—
168	Dr. Urbański Franciszek . .	—	—	2.081	89	2.081	89	1.198	14	883	75	—	—	—	—
169	Uścieński Jędrzej	80	—	200	25	280	25	132	25	148	—	—	—	—	—
170	Dr. Warteresiewicz Maryan .	58	65	972	—	1.030	65	958	65	72	—	—	—	—	—
171	Wierzbicki Nieczuja Julian .	36	50	1.516	50	1.553	—	1.516	50	36	50	—	—	—	—
172	Wilczyński Konrad	72	85	145	70	218	55	75	24	143	31	—	—	—	—
173	Wystawa krajowa z r. 1877 .	87	38	908	75	996	13	888	43	107	70	—	—	—	—
174	Zawadzki Korwin Franciszek	—	—	3.142	25	3.142	25	2.671	51	470	74	—	—	—	—
175	Zawadzki Rogala Antoni . .	110	52½	329	25	439	77½	379	37	60	40½	—	—	—	—
176	Ziętkiewicz Wincenty . . .	64	20	74	99	139	19	65	50	73	69	—	—	—	—
177	Żalchocki Andrzej	481	13	3.335	—	3.816	13	3.491	70	324	43	—	—	—	—
178	Żebrowski Adam	172	99½	2.117	—	2.289	99½	1.938	99	351	—½	—	—	105	—
179	Żurakowski Jan	1.081	64½	6.013	50	7.095	14½	5.460	32	1.634	82½	—	—	175	—
	Suma . .	**37.212**	**48**	**205.208**	**82½**	**242.421**	**30½**	**204 898**	**02½**	**37.523**	**28**	**455**	**59**	**7.086**	**03½**

III. Administracya dóbr Winniki.

Rubryka	Pozycya	Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
		A) Gospodarstwo gruntowe.						
I.	1	Czynsze dzierżawne z gruntów, łąk i ogrodów.	387	95	387	95	—	—
II.	2	Czynsze z budynków wydzierżawionych propinatorowi i zaległy z lat dawnych czynsz dzierżawny z propinacyi	12.009	63	648	—	11.361	63
III.	3	Zwroty kosztów zarządu	—	—	—	—		—
IV.		Dochody rozmaite:						
	4	Odsetki zwłoki	5.837	18	4.679	11	1.158	07
	5	Rozmaite wierzytelności i zwroty. . . .	2.971	92	—	—	2.971	92
		Suma rubryki IV. .	8.809	10	4.679	11	4.129	99
V.		**B) Gospodarstwo lasowe.**						
	6	Dochód ze sprzedaży drzewa opałowego . .	9.798	86	9.798	86	—	—
	7	„ „ „ „ materyałowego .	2.443	06	2.443	06	—	—
	8	„ z grzywien lasowych	51	10	10	—	41	10
	9	Zwroty kosztów rąbania	41	60	41	60	—	—
	10	Dochód z ubocznych użytków lasowych . .	267	30	267	30	—	—
		Suma rubryki V. .	12.601	92	12.560	82	41	10
		Suma wszystkich dochodów .	33.808	60	18.275	88	15.532	72
		Wydatki.						
I.		**A) Gospodarstwo gruntowe.**						
	1	Utrzymanie i adaptacye budynków gospodarskich	121	16	121	16	—	—
	2	Asekuracya tychże budynków . . 251 zł. 35 ct. od tego zwroty . . . . 128 „ 73 „						
		Czysty wydatek .	122	62	122	62	—	—
		Suma rubryki I. .	243	78	243	78	—	—
II.		**B) Gospodarstwo lasowe.**						
	3	Utrzymanie budyuków leśnych	260	92	260	92	—	—
	4	Koszta wyrębu drzewa opałowego . . .	1.264	55	1.264	55	—	—
	5	„ „ „ materyałowego . .	335	42	335	42	—	—
	6	Rozmaite wydatki:						
		a) tantyema i pniowe zarządcy lasów . .	447	51½	447	51½	—	—
		b) koszta kopania rowów granicznych . .	36	25	36	25	—	—
		c) „ utrzymania dróg lasowych . .	148	26	148	26	—	—
		Suma rubryki II. .	2 492	91½	2.492	91½	—	—
		Do przeniesienia . .	2.736	69½	2.736	69½	—	—

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Z przeniesienia . .	2.736	69½	2.736	69½	—	—
III.		**C) Koszta zarządu.**						
	7	Płaca zarządcy lasów, gajowych i kominiarza .	1.458	—	1.458	—	—	—
	8	Pensye i dary z łaski: *a*) należytość zaległa . 18 zł. *b*) należytość bieżąca . 116 „	134	—	134	—	—	—
	9	Emolumenta drzewem i gotówką	643	10	643	10	—	—
	10	Rozmaite:						
		a) koszta poniesione w sprawie przeciwko Salomonowi Tandowi o zaległe czynsze dzierżawne od propinacyi Winnickiej . . .	70	07	70	07	—	
		b) datek na premie szkolne	10	—	10	—	—	—
		c) wynagrodzenie straży leśnej tytułem nadwyżki od ściągniętych odszkodowań za przestępstwa lasowe w roku 1892 . . .	32	50	32	50	—	—
		d) dodatek drożyźniany dla zarządcy lasów i gajowych	149	80	149	80	—	—
		e) koszta leczenia gajowego	20	80	20	80	—	—
		f) „ stemplowe	21	22	—	—	21	22
		Suma rubryki III. .	2.539	49	2.518	27	21	22
IV.	11	**Podatki rządowe**: należytość . 2.217 zł. 03 ct. od tego zwrot nadpłaconego ekwiwalentu od majątku nieruchomego za lata 1891 i 1892 . 803 „ 96 „						
		Czysty wydatek .	1.413	07	1.413	07	—	—
V.		**Wydatki z prawa patronatu.**						
	12	Płaca księży i nauczycieli	598	50	589	70	8	80
	13	Emolumenta tychże drzewem	460	—	460	—	—	—
	14	Rozmaite: prestacya na rzecz szkoły ludowej w Winnikach i Podbereżcach	85	15	85	15	—	—
		Suma rubryki V. .	1.143	65	1.134	85	8	80
VI.	15	**Nadwyżka dochodów, przeniesiona do fundacyi stypendyjnej Głowińskiego** . . .	10.472	99½	10.472	99½	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	18.305	90	18.275	88	30	02

III. Administracya dóbr Winniki.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Stan funduszu z końcem roku 1892.

Stan czynny: Należytości czynne	15.532 zł. 72	ct.
Stan bierny: „ bierne	30 „ 02	„
Czysty stan czynny	**15.502 zł. 70**	ct
Z porównania z takimże stanem, wykazanym z końcem roku 1891	18.733 „ $59^1/_2$	„
okazuje się **ubytek** majątku o	**3.230 zł. $89^1/_2$**	ct.

który powstał wskutek ściągnięcia w tym roku znaczniejszej kwoty od Salomona Tanda, byłego dzierżawcy propinacyi Winnickiej, na poczet zaległych odsetek zwłoki (rub. IV. poz. 4 doch.).

Uwagi. Wartość tych dóbr zarachowano w ogólnem zamknięciu rachunkowem kompleksu funduszów stypendyjnych.

Zaległości czynne rubr. II. dochodów w kwocie 11.361 zł. 63 ct., tudzież rubr. IV. dochodów w kwocie 4.129 zł. 99 ct. stanowią restancye byłego propinatora Salomona Tanda, z którym proces cywilno-sądowy jest jeszcze w toku.

IV. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . 102 zł. 53 ct. od tego spieniężone . . 36 „ 93 „ rzeczywiste przykupno . .	65	60	65	60	—	—
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	64	55	64	55	—	—
		Suma dochodów .	130	15	130	15	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892: *a*) w gotówce . . . — zł. $00^1/_2$ ct. *b*) w efektach . . . 35.348 „ 06 „	—	—	35.348	$06^1/_2$	—	—
		Razem . .	—	—	35.478	$21^1/_2$	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 101 zł. 48 ct. od tego za spieniężone efekta . 36 „ 93 „ Czysty wydatek .	64	55	64	55	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1892: *a*) w gotówce . . . — zł. $00^1/_2$ ct. *b*) w efektach . . . 35.413 „ 66 „	—	—	35.413	$66^1/_2$	—	—
		Razem . .	—	—	35.478	$21^1/_2$	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy: *a*) w gotówce . . . . . — zł. $00^1/_2$ ct.

b) w efektach:

1) 5% listy zast. nieprem. galic. Banku hipotecznego	100 zł.	— ct.	
2) $4^1/_2$% „ „ gal. Towarzystwa kredyt. ziemsk.	1.100 „	— „	
3) 4% „ „ „ „ „ „	23.800 „	— „	
4) $4^1/_2$% „ „ „ Banku krajowego . .	10.400 „	— „	
5) 4% książeczka gal. Kasy oszczędności . .	13 „	66 „	35.413 „ 66 „
Suma stanu czynnego . .			35.413 zł. $66^1/_2$ ct.
Stan bierny:			— „ — „
Czysty stan czynny			35.413 zł. $66^1/_2$ ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891			35.348 „ $06^1/_2$ „
okazuje się **przyrost** majątku o			**65 zł. 60 ct.**

IV. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 5% nieprem. listów zast. gal. Banku hipotecznego . . . . 5 zł. — ct.						
		b) od 4½% listów zast. gal. Towarzystwa kredyt. ziemsk. . 49 „ 50 „						
		c) od 4% listów zast. gal. Towarzystwa kredyt. ziemsk. . 952 „ — „						
		d) od 4½% listów zast. gal. Banku krajowego . . 465 „ 75 „						
		e) od 4% książeczek gal. Kasy oszczędności . . . 2 „ 53 „						
		Razem . . 1.474 zł. 78 ct.						
		od tego odsetki bierne . — „ 10 „						
		Czysty dochód . . .	1.474	68	1.474	68	—	—
	2	Zapas z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	62	02	—	—
		Razem . .	—	—	1.536	70	—	—
		Wydatki.						
	1	Dożywocia inwalidów (55 po 25 zł., a 3 po 20 zł.)	1.435	—	1.435	—	—	—
	2	Koszta stemplowe	—	14	—	14	—	—
	3	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	64	55	64	55	—	—
		Suma wydatków . .	1.499	69	1.499	69	—	—
	4	Zapas z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	37	01	—	—
		Razem . .	—	—	1.536	70	—	—

Uwaga. Wykazany z końcem roku 1892 zapas w gotówce 87 zł. 01 ct. przeniesiono z początkiem roku 1893 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (patrz LW. 13.438/1893).

LW. 38.045/1893.

V. Fundusz niżankowicki inwalidów wojskowych.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione	21	86	21	86	—	—
	2	Gotówka przeniesiona z majątku obrotowego .	21	85½	21	85½	—	—
		Suma dochodów . .	43	71½	43	71½	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . zł. —½ ct.						
		b) w efektach . . . 2.568 „ 81 „	—	—	2 568	81½	—	—
		Razem . . .	—	—	2.612	53	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów. . .	21	86	21	86	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	2.590	67	—	—
		Razem . . .	—	—	2.612	53	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

1. 5% obligacye indemnizacyjne . . .	2.550 zł. — ct.		
2. 4% książeczka galic. Kasy oszczędności .	40 „ 67 „		
Suma stanu czynnego		2.590 zł.	67 ct.
Stan bierny:		„	— „
Czysty stan czynny		2 590 zł.	67 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		2.568 „	81½ „
okazuje się **przyrost majątku** o		21 zł.	85½ zł.

V. Fundusz niżankowicki inwalidów wojskowych.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów: *a)* od 5% obligacyj indemnizacyjnych . . . . 120 zł. 47 ct. *b)* od 4% książeczki gal. Kasy oszczędności . . . — „ — „	120	47	120	47	—	—
	2	**Zapas** z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	21	85½	—	—
		Razem . . .	—	—	142	32½	—	—
		Wydatki.						
	1	Dożywocia trzech inwalidów po 36 zł. . .	108	—	108	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	21	85½	21	85½	—	—
		Suma wydatków . .	129	85½	129	85½	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	12	47	—	—
		Razem . . .	120	47	142	32½		

Uwaga. Wykazany wyżej z końcem roku 1892 zapas w gotówce 12 zł. 47 ct. przeniesiono w roku 1893 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (patrz L. W. 13.256/1893).

LW. 38.420/1893.

VI. Fundusz posagowy Jana i Filipiny Komarnickich.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . 119 zł. 06 ct.						
		od tego spieniężone . . . 100 „ — „						
		rzeczywiste przykupno . .	19	06	19	06	—	—
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	17	16	17	16	—	—
		Suma dochodów . . .	36	22	36	22	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . - zł. —½ ct.						
		b) w efektach . . . 1.624 „ 26 „	—	—	1.624	26½	—	—
		Razem . . .	—	—	1.660	48½	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana za kupno efektów 117 zł. 16 ct.						
		od tego za spieniężone efekta 100 „ — „						
		czysty wydatek . .	17	16	17	16	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . — zł. —½ ct.						
		b) w efektach . . . 1.643 „ 32 „	—	—	1.643	32½	—	—
		Razem . . .	—	—	1.660	48½	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy *a*) w gotówce			zł. —½ ct.	
b) w efektach:				
1) 4½% listy zast. galic. Towarz. kredyt. ziemsk. .	400 zł. — ct.			
2) 4½% obligacye galic. pożyczki kraj z r. 1883 .	1.000 „ — „			
3) 4½% „ „ „ „ „ 1889 .	200 „ — „			
4) 4% książeczki galic. Banku krajowego . .	43 „ 32 „	1.643	„ 32	„
Suma stanu czynnego		1.643	zł. 32½	ct.
Stan bierny:		—	„ —	„
Czysty stan czynny		1.643	„ 32½	„
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		1.624	„ 26½	„
okazuje się przyrost majątku o		19	zł. 06—	ct.

VI. Fundusz posagowy Jana i Filipiny Komarnickich.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4½% listów zast. galic. Towarz. kred. ziemskiego . . . . 18 zł. — ct.						
		b) od 4½% obligacyj galic. pożyczki krajowej z r. 1883 . 45 „ — „						
		c) od 4½% obligacyj galic. pożyczki krajowej z r. 1884 . 4 „ 50 „						
		d) od 4½% obligacyj galic. pożyczki krajowej z r. 1889 . 4 „ 50 „	72	—	72	—	—	—
	2	**Zapas** z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	17	16	—	—
		Razem . . .	—	—	89	16	—	—
		Wydatki.						
	1	Wyposażenie Bokały Eudokii z Magierowa . .	50	—	50	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	17	16	17	16	—	—
		Suma wydatków . . .	67	16	67	16	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	22	—	—	—
		Razem . . .	—	—	89	16	—	—

Uwaga. Wykazany z końcem roku 1892 zapas gotówki 22 zł. w. a. sfruktyfikowano z początkiem roku 1893 na rzecz majątku zarodowego fundacyi (patrz LW. 29.676/93).

LW. 38.430/1893.

VII. Zakład narodowy imienia Ossolińskich.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

L. porz.	Dochody.	Gotówka zł.	Gotówka et.	Efekta zł.	Efekta et.
1	W Styczniu	—	—	10.000	—
2	„ Lutym	15	53	—	—
3	„ Marcu	2.442	31	21.592	31
4	„ Kwietniu	1.367	33	—	—
5	„ Maju	5.000	—	1.000	—
6	„ Czerwcu	7.203	05	250	—
7	„ Lipcu	452	—	500	—
8	„ Sierpniu	55	42	—	—
9	„ Wrześniu	1.234	62	—	—
10	„ Październiku	1.367	33	—	—
11	„ Listopadzie	—	—	—	—
12	„ Grudniu	8 915	35	16.243	30
	Suma dochodów	28.052	94	49.585	61
	Zapas z początkiem roku 1892	1.196	76½	210.921	04
	Razem	29.249	70½	260.506	65

VII. Zakład narodowy imienia Ossolińskich.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

L. porz.	Wydatki.	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta zł.	Efekta ct.
1	W Styczniu	—	—	10.000	—
2	„ Lutym	131	80	—	—
3	„ Marcu	4 342	31	—	—
4	„ Kwietniu	1 500	—	—	—
5	„ Maju	6 000	—	6.206	07
6	„ Czerwcu	4.344	04	1.008	08
7	„ Lipcu	575	58	—	—
8	„ Sierpniu	5	42	—	—
9	„ Wrześniu	—	—	—	—
10	„ Październiku	—	—	—	—
11	„ Listopadzie	1.000	—	—	—
12	„ Grudniu	11.207	43	1.154	05
	Suma wydatków	29 106	58	18.368	20
	Zapas z końcem roku 1892 *a*) w gotówce	143	12½	—	—
	b) w efektach:				
	1. Listy zastawne galic. Towarz kredyt. ziemsk. 140.400 zł. — ct.				
	2. Obligacye indemnizacyjne 56 810 „ — „				
	3. Obligacye pożyczki papieskiej (franków) 300 „ — „				
	4. Renty państwowe 2.500 „ — „				
	5. Pryorytety I. węgiersko-galicyjsk. kolei żelaznej. 2.000 „ — „				
	6. Książeczki Banku kraj. i galic. Kasy Oszczędości 2.970 „ 95 „				
	7. Obligacye propinacyjne 33.550 „ — „				
	Razem 238.530 zł. 95 ct.				
	Do tego kaucye:				
	Ostrowskiego, dzierżawcy dóbr 4½% listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego Ziemskiego 3.000 zł. — ct.				
	Książeczka Banku krajowego 607 „ 50 „	—	—	242.138	45
	Razem	29 249	70½	260 506	65

Uwagi. W sumie wydatków w gotówce 29.106 zł. 58 ct. mieści się ulokowana w Banku krajowym na rachunku bieżącym kwota 5 zł. 76 ct. w. a.

Kaucya w efektach imiennej wartości 3.607 zł. 50 ct. stanowi należytość bierną funduszu.

Funduszem tym zarządza kuratorya, ustanowiona przez założyciela i składa Wydziałowi krajowemu corocznie rachunek do sprawdzenia. — Kasa zaś krajowa w moc §. 41 listu fundacyjnego pobiera sumarycznie dochody i uskutecznia wydatki za asygnacyami kuratora, oraz przechowuje zapasy majątku zarodowego i nadwyżki majątku obrotowego.

LW. 44.085/93.

VIII. Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Zwroty od zapomożonych:						
		a) w kapitale	487	73	—	—	487	73
		b) w odsetkach annitetowych . . .	29	22½	—	—	29	22½
	2	4% odsetki od książeczki wkładkowej Banku krajowego	219	39	219	39	—	—
	3	Efekta zakupione	219	39	219	39	—	—
		Suma dochodów . .	955	73½	438	78	516	95½
	4	Zapas z początkiem roku 1892 w efektach . .	—	—	5.430	56	—	—
		Razem . . .	—	—	5.869	34		

VIII. Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . .	219	39	219	39		
	2	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	5.649	95		
		Razem . . .	—	—	5.869	34	—	—

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach: 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego . . . . . 5.649 zł. 95 ct.
Należytości czynne . . . . . 516 „ 95½ „

Suma stanu czynnego . . 6.166 zł. 90½ ct.

Stan bierny . . . . . — zł. — ct
Czysty stan czynny . . . . . 6.166 „ 90½ „
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891 . . . . . 5.947 „ 51½ „

Okazuje się przyrost . 219 zł. 39 ct.

LW. 43.610/93.

IX. Fundusz zapomogi z roku 1868.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Zwrot od zapomożonych:						
		a) w kapitale	128	91	23	43	105	48
		b) w odsetkach zaległych . 39 zł. 09 zł.						
		c) „ „ bieżących . 2 „ 58 „	41	67	41	67	—	—
		Suma dochodów . .	170	58	65	10	105	48
	2	**Zapas** z początkiem roku 1892 . . .	—	—	—	—	—	—
		Razem . .	—	—	65	10	—	—
		Wydatki.						
	1	Zwrot częściowy bezprocentowej zaliczki funduszowi krajowemu	5.047	58	65	10	4.982	48
	2	**Zapas** z końcem roku 1892	—	—	—	—	—	—
		Razem . .	—	—	65	10	—	—

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny: Wierzytelności u zapomożonych	105	zł. 48	ct.
Stan bierny: Reszta długu do funduszu krajowego	4.982	„ 48	„
Czysty stan bierny	4.877	„ —	„
Z porównania z takimże stanem z końcem roku roku 1891 . . .	4.879	„ 58	„
Okazuje się stan bierny majątku miejszy o	2	„ 58	„

Uwaga. Wierzytelności z końcem roku 1892 zalegają w powiecie grybowskim w kapitale . . . . . 105 zł. 48 ct.

LW. 43.600/93.

X. Fundusz budowy domu podrzutków we Lwowie.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 5% obligaeyi indemnizacyjnych . . . 174 zł. 82 ct.						
		b) od 4½% oblig. pożyczki krajowej z r. 1883 . . 31 „ 50 „						
		c) od 4½% listów zastaw. gal. Towarz. kred. ziem. 105 „ 75 „						
		d) od 4½% listów zast. gal. Banku hipotecznego . 10 „ — „						
		e) od 4½% listów zast. gal. Banku krajowego . . 180 „ — „	502	07	502	07	—	—
	2	Efekta zakupione . . . 953 zł 88 ct.						
		op tego spieniężone . . 454 „ 40 „						
		rzeczywiste przykupno . .	499	48	499	48	—	—
		Suma dochodów . . .	1.001	55	1.001	55	—	—
	3	Zapas z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . — zł. — ct.						
		b) w efektach . . 11.032 „ 83 „	—	—	11.032	83	—	—
		Razem	—	—	12.034	38	—	—

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . . . 956 zł. 47 ct. od tego za spieniężone efekta 454 „ 40 „						
		Czysty wydatek . .	502	07	502	07		
	2	Zapas z końcem roku 1892: *a*) w gotówce . . . — zł. — ct. *b*) w efektach . . . 11.532 „ 31 „			11.532	31		
		Razem	—	—	12.034	38	—	—

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy *a*) w gotówce . . . . . — zł. — ct.

b) w efektach:

1. 5% obligacye indemnizacyjne	3.700 zł. — ct.		
2. 4½% obligacye pożyczki kraj. z r. 1883 i 1889	800 „ — „		
3. 4½% listy zastawne gal. Tow. kred. ziem. .	2.300 „ — „		
4. 5% „ „ Banku hipotecznego . .	100 „ — „		
5. 4½% „ „ Banku krajowego . .	4.550 „ — „		
6. 4% książeczka Banku krajowego . . .	82 „ 31 „	11.532 „ 31 „	
Suma stanu czynnego		11.532 zł. 31 ct.	
Stan bierny		— „ — „	
Czysty stan czynny		**11.532 zł. 31 ct.**	
Z porównania z takimże stanem czynnym z końcem roku 1891 . . .		11.032 „ 83 „	
okazuje się przyrost majątku w efektach o . . .		499 zł. 48 ct.	

LW. 42.308/1893.

XI. Fundusz ś. p. Pelagii Russanowskiej dla inwalidów polskich.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . 4.279 zł. 50 ct. od tego spieniężone . . 4.196 „ 10 „ rzeczywiste przykupno . .	83	40	83	40	—	—
	2	**Zapas** z początkiem roku 1892: *a*) w gotówce . . . — zł. —½ ct. *b*) w efektach . . . 64.411 „ 30 „	—	—	64.411	30½	—	—
		Razem . . .	—	—	64.494	70½	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . . . . 4.196 zł. 10 ct. od tego za spieniężone efekta 4.196 „ 10 „ czysty wydatek . . .		—	—	—½	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1892: *a*) w gotówce . . . — zł. —½ ct. *b*) w efektach . . . 64.494 „ 70 „	—	—	64.494	70½	—	—
		Razem . . .	—	—	64.494	70½	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy: *a*) w gotówce			— zł.	—½ ct
b) w efektach:				
1. 6% listy zast krak. Zakładu kredyt. ziemsk. .	9.000 zł.	— ct.		
2. 5% niepr. listy zast. galic. Banku hipotecznego	1.600 „	— „		
3. 4½% listy zast. galic. Tow. kred. ziemsk. .	19.200 „	— „		
4. 4½% „ „ „ Banku krajowego . .	3.300 „	— „		
5. 4½% obligacye galic. pożyczki krajowej z r. 1883	24.000 „	— „		
6. 4½% „ „ „ „ „ 1888	6.100 „	— „		
7. 4½% „ „ „ „ „ 1889	1.200 „	— „		
8. 4% książeczka Banku krajowego . . .	94 „	— „	64.494 „	70 „
Suma stanu czynnego . . .			64.494 zł.	70½ ct.
Stan bierny			— „	— „
Czysty stan czynny			**64.494** zł.	**70½** ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891			64.411 „	30½ „
okazuje się **przyrost** majątku w efektach o			**83** zł.	**40** ct.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 6% listów zastaw. Zakładu kredytowego ziemskiego . . . . 540 zł. — ct.						
		b) od 5% list. zast. niepr. gal. Banku hipotecznego . . 82 „ 50 „						
		c) od 4½% list. zast. gal. Tow. kredyt. ziemskiego . . 886 „ 50 „						
		d) od 4½% list. zast. Banku krajowego . . . . 148 „ 50 „						
		e) od 4½% obligacyj gal. poż. kraj. z roku 1883 . . 1.080 „ — „						
		f) od 4½% obligacyj gal. poż. kraj. z roku 1888 . . 274 „ 50 „						
		g) od 4½% obligacyj gal. poż. kraj. z roku 1889 . 27 „ — „						
		razem . 3.039 zł. — ct.						
		od tego odsetki bierne . 44 „ 42 „						
		czysty dochód . . .	2.994	58	2.994	58	—	—
	2	**Zapas** z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	—	—	—	—
		Razem . . .	—	—	2.994	58	—	—
		Wydatki.						
	1	Dożywocia inwalidów polskich (patrz wykaz niżej)	2.850	—	2.850	—	—	—
	2	Rozmaite wydatki . . . . 63 zł. 27 ct.						
		od tego zwroty . . . . 45 „ — „						
		czysty wydatek . . .	18	27	18	27	—	—
	3	Zwrot zaliczki funduszowi krajowemu . . .	507	64	126	31	381	33
		Suma wydatków .	3.375	91	2.994	58	381	33
	4	**Zapas** z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	—	—	—	—
		Razem . . .	—	—	2.994	58	—	—

Wykaz szczegółowy wsparć dożywotnich w rok 1892.

1.	Borysewicz Szymon	300	zł.
2.	Brzosko Stanisław Eugeniusz Szymon . .	300	„
3.	Dobrzański Władysław Józef . . .	300	„
4.	Jarmiński Stanisław	300	„
5.	Malczewski Józef	300	„
6.	Michalowski Henryk	150	„
7.	Odynecki Tomasz	300	„
8.	Przetocki Franciszek	300	„
9.	Ręczyński Jerzy	300	„
10.	Rostkowska Józefa	300	„
	Razem jak wyżej . .	2.850	zł.

XII. Fundusz szkół ludowych z roku 1872.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytośc zł.	Należytośc ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Pobrano z książeczki Banku krajowego	88	10	88	10	—	—
	2	Efekta zakupione	100	—	100	—	—	—
	3	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	11	—	11	—	—	—
		Suma dochodów	199	10	199	10	—	—
	4	Zapas z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce zł. 00½ ct.						
		b) w efektach 99 995 „ 70 „	—		99.995	70½	—	—
		Razem			100.194	80½	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów	99	10	99	10	—	—
	2	Spieniężono książeczkę Banku krajowego	88	10	88	10	—	—
		Suma wydatków	187	20	187	20	—	
		Zapas z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce zł. 00½ ct.						
		b) w efektach 100.007 „ 60 „	—	—	100.007	60½	—	—
		Razem	—	—	100.194	80½	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy. *a)* w gotówce		— zł.	00½ ct.
b) w efektach:			
1) 4½% obligacye galic. pożyczki kraj. z r. 1883	10.500 zł. — ct.		
2) 4½% „ „ „ „ „ 1884	200 „ — „		
3) 4½% listy zast. galic. Tow. kred. ziemskiego	89.100 zł. — ct.		
4) 4½% „ „ „ Banku krajowego	200 „ — „		
5) 4% książeczka wkładkowa „ „	7 „ 60 „	100.007 zł.	60 – ct.
Suma stanu czynnego		.100.007 „	60½ „
Stan bierny:		— „	— „
Czysty stan czynny		.100.007 „	60½ „
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		. 99.995 „	70½ „
okazuje się **przyrost** majątku w efektach		11 „	90— „

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4½% listów zastaw. galic. Tow. kred. ziemsk . 4.009 zł. 50 ct.						
		b) od 4½% oblig. pożyczki kraj z r. 1883 . . 472 „ 50 „						
		c) od 4½% oblig. pożyczki kraj. z r. 1884 . . 9 „ — „						
		d) od 4½% listów zastawnych Banku krajowego . 7 „ 05 „	4.498	05	4.498	05		
	2	Zwrot od depozytów zasiłku tamże przechowanego na rzecz gminy Sędziszów, wydanego w r. 1888.	200	—	—	—	200	—
		Suma dochodów . .	4.698	05	4.498	05	200	—
		Zapas z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	1.096	—	—	—
		Razem . .	4.698	05	5.594	05	200	—
		Wydatki.						
	1	Zasiłki dla gmin na cele szkolne. . . .	5.215	—	3.780	—	1.435	—
	2	Spłata należytości rządowej (XVII. rata) . .	1.418	—	354	50	1.063	50
	3	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	11	—	11	—	—	—
		Suma wydatków . .	6.644	—	4.145	50	2.498	50
		Zapas z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	1.448	55	—	—
		Razem . .	—		5.594	05	2.498	50

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: *a*) zapas kasowy w gotówce	1.448 zł. 55 ct		
b) należytości czynne	200 „ — „	1.648 zł.	55 ct.
Stan bierny: należytości bierne		2.498 „	50 „
Czysty stan bierny		849 „	95 „

Uwaga. Dołącza się wykaz gmin, obdzielonych zasiłkami.
Z wykazanego powyżej zapasu gotówki z końcem roku 1892 w kwocie 1.448 „ 55 „
zatrzymano część na pokrycie zasiłków gminom przyznanych, a nie wypłaconych . . . . . 1.435 „ — „
resztę zaś w kwocie . . . . . 13 „ 55 „
ulokowano w roku 1893 na rzecz majątku zarodowego fundacyi.

LW. 29.050/1893.

Fundusz szkół ludowych z roku 1872. **Alegat do zamknięcia rachunku za rok 1892.**

Wykaz

zasiłków bezzwrotnych, udzielonych gminom na budynki szkolne i podniesionych w roku 1892.

Liczba porząd.	Asygnowano do L. W.	Nazwa gminy	Należytość		Uiszczono	Należytość pozostała z końcem roku 1892
			zaległa	bieżąca		
			złote austryackie			
1	54.384/92	Adamówka	—	100	—	100
2	„	Barwałd średni	—	130	130	—
3	„	Błażkowa	—	100	—	100
4	„	Błyszczywody	—	100	—	100
5	„	Buszcze	—	100	—	100
6	„	Buszkowice	—	100	100	—
7	32.798/91	Butelka niżna	100	—	100	—
8	54.383/92	Czołhynia	—	100	100	—
9	„	Derewłany	—	100	100	—
10	„	Dębno (Nowy Targ)	—	100	100	—
11	„	Dębno (Sanok)	—	100	100	—
12	„	Dołhe	—	100	100	—
13	„	Drohiczówka	—	100	100	—
14	„	Dzikowiec	—	100	100	—
15	23.570/89	Dobrostany	50	—	—	50
16	„	Góra motyczna	50	—	—	50
17	„	Haliczany	50	—	—	50
18	54.383/92	Ilnik	—	100	100	—
19	„	Kapuścińce	—	100	—	100
20	„	Konty	—	100	100	—
21	„	Królówka	—	100	100	—
22	23.570/89	Lubomierz	45	—	—	45
23	„	Łomnica	50	—	—	50
24	54.383/92	Łobozew	—	100	100	—
25	„	Łososina górna	—	100	100	—
26	„	Manasterzec	—	100	100	—
27	„	Matysówka	—	100	100	—
28	„	Niegowce	—	100	100	—
29	„	Niewistka	—	100	100	—
30	32.798/91	Nawojowa	100	—	—	100
31	23.570/89	Niedźwieć	45	—	—	45
32	„	Olszówka	45	—	—	45
33	„	Paszyn	50	—	—	50
34	23.762/90	Przewłoka	50	—	—	50
35	32.798/91	Pomorzany	100	—	100	—
36	54.383/92	Pleśna	—	100	—	100
37	„	Pleśniany	—	100	—	100
38	„	Podjarków	—	100	100	—
39	„	Podolec	—	100	100	—
40	„	Pokrowiec	—	100	100	—
41	„	Polany	—	100	100	—
42	„	Połonice	—	100	100	—
43	„	Pustynia	—	100	100	—
		Do przeniesienia	735	3.130	2.630	1.235

Liczba porząd.	Asygnowano do L. W.	Nazwa gminy	Należytość zaległa	Należytość bieżąca	Uiszczono	Należytość pozostała z końcem roku 1892
			złote austryackie			
		Z przeniesienia .	735	3.130	2.630	1.235
44	23 762/90	Remizowce	50	—	—	50
45	54.383/92	Skowierzyn	—	100	100	—
46	„	Słobódka drożyńska	—	100	100	—
47	„	Szarpańce	—	100	100	—
48	„	Targowica	—	100	100	—
49	„	Tarnoruda	—	100	—	100
50	„	Toporzysko	—	100	100	—
51	„	Wołoszynowa.	—	100	100	—
52	„	Zalesia	—	100	100	—
53	„	Zielona	—	100	100	—
54	„	Żuraki	—	100	100	—
55	33.468/86	Zagórzyce	150	—	150	—
56	23.570/89	Zyndranowa	50	—	—	50
57	33.798/91	Zaleszany	100	—	100	—
		Razem .	1.085	4.130	3.780	1.435

LW. 29.050/1893.

XIII. Fundusz Winc. Łodzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	**Zapas** z początkiem roku 1892 w efektach. .	—	—	59.633	51	—	—
		Razem . .	—		59.633	51	—	—
		Wydatki.						
	1	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	59.633	51	—	—
		Razem . .	—	—	59.633	51	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

1. $4^1/_2\%$ listy zastawne Banku krajowego . .	59 600 zł. — ct.	
2. 4% książeczka Banku krajowego . . .	33 „ 51 „	59.633 zł. 51 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny		**59.633 zł. 51 ct.**
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		59 633 „ 51 „
okazuje się, **iż stan majątku został niezmieniony**		— „ — „

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od $4^1/_2$% listów zast. gal. Banku kraj. .	2.682	—	2.682		—	—
	2	Zapas z początkiem roku 1892 w gotówce . .			1.342	$45^1/_2$	—	—
		Razem . .	—	—	4.024	$45^1/_2$	—	—
		Wydatki.						
	1	Premie dla czeladników	2.574	—	2 574	—	—	—
	2	Koszta losowania	90		90	—	—	—
	3	Koszta insercyjne	5	51	5	51	—	—
		Suma wydatków	2.669	51	2.669	51	—	—
	4	Zapas z końcem roku 1892	—	—	1 354	$94^1/_2$	—	—
		Razem . .	—	—	4.024	$45^1/_2$	—	—

Uwaga. Wykazany zapas ostateczny w gotówce 1.354 zł. $94^1/_2$ ct., ulokowany z początkiem roku 1893 tymczasowo na książeczkę wkładkową Banku krajowego, przeznaczony jest na cele losowania w r. 1893.

XIV. Fundusz Franciszka Kochmana dla literatów polskich.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . 400 zł. — ct.						
		od tego spieniężone . . . 127 „ 60 „						
		rzeczywiste przykupno .	272	40	272	40		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	272	40	272	40		
		Suma dochodów . .	544	80	544	80		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . — zł. — ct.						
		b) w efektach . . . 25.772 „ 92 „	—	—	25.772	92		
		Razem .	—	—	26.317	72	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 400 zł. — ct.						
		od tego za spieniężone efekta . 127 „ 60 „						
		czysty wydatek . .	272	40	272	40		
	2	Efekta wydane do winkulacyi . 400 zł — ct.						
		od tego pobrane z winkulacyi . 400 „ — „						
		czysty wydatek . .	—	—	—	—		
		Suma wydatków . .	272	40	272	40		
	3	**Zapas** z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . — zł. — ct.						
		b) w efektach . . . 26.045 „ 32 „	—	—	26.045	32		
		Razem . .	—	—	26.317	72	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

1. $4^1/_2$% listy zast. gal. Towarzystwa kred. ziemsk.	15.200 zł. — ct.	
2. 4% „ „ „ „ „ „	10.800 „ — „	
3. 4% książeczka Banku krajowego . . .	45 „ 32 „	26.045 zł. 32 ct.
Suma stanu czynnego . . .		26.045 „ 32 „
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		26.045 zł. **32** ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		25.772 „ 92 „
okazuje się **przyrost** majątku w efektach o		**272** zł. **40** ct.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość et.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4½% listów zast. gal. Towarzystwa kred. ziemsk. 675 zł. — ct.						
		b) od 4% listów zast. gal. Towarzystwa kred. ziemsk. . 434 „ — „						
		razem . . 1.109 zł. — ct.						
		od tego odsetki bierne . — „ 30 „						
		czysty dochód . .	1.108	70	1.108	70		
	2	Gotówka pobrana za spieniężone efekta . . . . . 1.500 zł. — ct.						
		od tego wydana na zakupno efektów . . . . . 817 „ 20 „						
		czysty dochód .	682	80	682	80		
		Suma dochodów . .	1.791	50	1.791	50		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . 1.089 zł. 60½ ct.						
		b) w efektach . . . 1.771 „ 50 „	—		2.861	10½		
		Razem . .	—	—	4.652	60½	—	—
		Wydatki.						
	1	Premie dla literatów	1.500	—	1.500	—		
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	272	40	272	40		
	3	Efekta spieniężone . . 1.500 zł. — ct.						
		od tego zakupione . . 817 „ 20 „						
		czysty wydatek . .	682	80	682	80		
	4	Rozmaite drobne (portorya)	2	47	2	47		
		Suma wydatków .	2.457	67	2.457	67		
	5	**Zapas** z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . 1.106 zł. 23½ ct.						
		b) w efektach . . . 1.088 „ 70 „	—	—	2.194	93½		
		Razem . .	—	—	4.652	60½	—	—

Uwaga. W myśl postanowienia aktu fundacyjnego §. 23. ¼ część czystych dochodów fundacyi przypada na pomnożenie majątku zarodowego, zaś ¾ części przypadają na premie dla literatów polskich; pozostałe tedy w majątku obrotowym ¾ części czystych dochodów lokuje się corocznie tymczasowo na książeczkę wkładkową galic. Banku krajowego, zanim użyte zostaną na premie, których najbliższe rozdanie nastąpi (w myśl ogłoszenia konkursu do LW. 65.863/92) w roku 1894.

Z wykazanego wyżej zapasu z końcem roku 1892 w gotówce 1.106 zł. 23½ ct. ulokowano z początkiem roku 1893 ¾ części na książeczkę Banku krajowego na rzecz majątku obrotowego, zaś ¼ część przeniesiono do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (patrz LW. 8.540/1893).

LW. 38.423/1893.

XV. Fundusz Frańciszka Kochmana dla dziewcząt służących.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . 600 zł. — ct. od tego spieniężone . . . 7 „ 78 „ rzeczywiste przykupno . .	592	22	592	22		
	2	Odsetki od efektów: *a*) od 4½% listów zast. gal. Towarzystwa kred. ziemsk 524 zł. 25 ct. *b*) od 4% listów zast. gal. Towarzystwa kred. ziemsk. . 68 „ 40 „ razem . . 592 zł. 65 ct. od tego odsetki bierne . — „ 38 „ czysty do hód . .	592	27	592	27		
		Suma dochodów . .	1.184	49	1.184	49		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892: *a*) w gotówce . . . 292 zł. 45 ct. *b*) w efektach . . . 13.291 „ 63 „	—	—	13 584	08		
		Razem . .	—	—	14.768	57	—	—

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 602 zł. 10 ct. od tego za spieniężone efekta . 7 „ 78 „ czysty wydatek . .	594	32	594	32		
	2	Efekta wydane do winkulacyi . 1.300 zł. — ct. od tego odebrane z winkulacyi 1.300 „ — „ czysty wydatek . .	—	—	—	—		
		Suma wydatków . .	594	32	594	32		
	3	**Zapas** z końcem roku 1892: *a*) w gotówce . . . 290 zł. 40 ct. *b*) w efektach . . . 13.883 „ 85 „	—	—	14.174	25		
		Razem . .	—	—	14.768	57	—	—

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy: *a*) w gotówce			290 zł. 40 ct.
b) w efektach:			
1. 4½% listy zast. gal. Tow. kred. ziem. . . .	12.100 zł. — ct.		
2. 4% „ „ „ „ „ „ w wal. austr.	1.500 „ — „		
3. 4% „ „ „ „ „ „ w mon. konw.	200 „ — „		
4. 4% książeczka gal. Banku krajowego . . .	83 „ 85 „		13.883 „ 85 „
Suma stanu czynnego . . .			14.174 zł. 25 ct.
Stan bierny			— „ — „
Czysty stan czynny			14.174 zł. **25** ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891			13.584 „ 08 „
okazuje się **przyrost** majątku o			**590** zł **17** ct.
a mianowicie: przybyło w efektach	592 zł. 22 ct.		
ubyło w gotówce	2 „ 05 „		
Czysty przyrost jak wyżej . .	**590** zł. 17 ct.		

Uwaga. Dopóki fundacya nie wejdzie w życie, fruktyfikuje się wszelkie dochody na rzecz majątku zarodowego. Wykazany wyżej zapas z końcem roku w gotówce 290 zł. 40 ct., sfruktyfikowano też w roku 1893 na rzecz tegoż majątku (patrz LW. 2.802/1893).

LW. 38.424/1893.

XVI. Fundacya ś. p. Maryi de Prez Jędrzejowiczowej.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . . 201 zł. 90 ct. od tego spieniężone . . . 116 „ 39 „						
		rzeczywiste przykupno . .	85	51	85	51	—	—
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	81	66	81	66	—	—
		Suma dochodów . .	167	17	167	17	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892: *a*) w gotówce . . . zł. —½ ct. *b*) w efektach . . . 7.786 „ 81— „	—		7.786	81½	—	—
		Razem . .	—	—	7.953	98½	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 198 zł. 05 ct. od tego za spieniężone efekta 116 „ 39 „						
		czysty wydatek . .	81	66	81	66	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1892: *a*) w gotówce . . . — zł. —½ ct. *b*) w efektach . . . 7.872 „ 32— „	—	—	7.872	32½	—	—
		Razem . .			7.953	98½	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy: *a*) w gotówce . . . — zł. —½ ct.

b) w efektach:

1) 4½% listy zast. gal. Tow. kred. ziemskiego	2.300 zł.	— ct.	
2) 4½% oblig. galic. pożyczki kraj. z roku 1883	4.000 „	— „	
3) 4½% „ „ „ „ „ 1884	1.000 „	— „	
4) 4½% „ „ „ „ „ 1885	200 „	— „	
5) 4½% „ „ „ „ „ 1889	300 „	— „	
6) 4% książeczka Banku krajowego . . .	72 „	32 „	7.872 zł. 32— ct.
Suma stanu czynnego . . .			7.872 zł. 32½ ct.
Stan bierny:			— „ — — „
Czysty stan czynny			7.872 „ 32½ „
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891			7.786 „ 81½ „
okazuje się **przyrost** majątku w efektach o			85 zł. 51— ct.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4½% listów zast. gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . . 103 zł. 50 ct.						
		b) od 4½% oblig. galic. pożyczki kraj. z roku 1883 180 „ — „						
		c) od 4½% oblig. galic. pożyczki kraj. z roku 1884 45 „ — „						
		d) od 4½% oblig. galic. pożyczki kraj. z roku 1885 13 „ 50 „						
		e) od 4½% oblig. galic. pożyczki kraj. z roku 1889 6 „ 75 „						
		Razem . . 348 zł. 75 ct.						
		od tego odsetki bierne . . — „ 85 „						
		czysty dochód . . .	347	90	347	90	—	—
	2	Zapas z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	81	66	—	—
		Razem . .	—	—	429	56	—	—
		Wydatki.						
	1	Dożywocia czterech wiekowych kobiet. . .	344	—	344	—	—	—
	2	Gotówka przeniesiona do majątku zarodowego .	81	66	81	66	—	—
		Suma wydatków . .	425	66	425	66	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	3	90	—	—
		Razem . .	—	—	429	56	—	—

Uwaga: Zapas ostateczny majątku obrotowego w gotówce 3 złr. 90 et. w. a. sfruktyfikowano z początkiem roku 1893 na rzecz majątku zarodowego fundacyi.

XVII. Fundusz pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4½% obligacyj galic. pożyczki kraj z r. 1883 . 927 zł. — ct.						
		b) od 4½% list. zast. Banku krajowego . . . . 789 „ 75 „						
		razem . . 1.716 zł. 75 ct.						
		od tego odsetki bierne . 1 „ 88 „						
		czysty dochód	1.714	87	1.714	87		
	2	Efekta zakupione . . . 2.303 zł 85 ct.						
		od tego spieniężone . . 142 „ 30 „						
		rzeczywiste przykupno	2.161	55	2.161	55		
		Suma dochodów . . .	3.876	42	3 876	42		
	3	Zapas z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . 848 zł. 25 ct.						
		b) w efektach . . . 37.749 „ 75 „	—	—	38.598	—		
		Razem . . .	—	—	42.474	42	—	—

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . . . . 2.290 zł. 55 ct. od tego za spieniężone efekta 142 „ 30 „						
		czysty wydatek . . .	2.148	25	2.148	25		
	2	**Zapas** z końcem roku 1892: *a*) w gotówce . . . 414 zł. 87 ct. *b*) w efektach . . . 39 911 „ 30 „	—	—	40.326	17		
		Razem . . .	—		42.474	42	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy: *a*) w gotówce			414 zł. 87 ct.
b) w efektach:			
1. 4½% obligacye galic. poż. kraj. z r. 1883 .	20.500 zł. — ct.		
2. 4½% „ „ „ „ „ 1889 .	100 „ — „		
3. 4½% listy zastawne Banku krajowego . .	19.300 „ — „		
4. 4% książeczka Banku krajowego . . .	11 „ 30 „	39.911	„ 30 „
Suma stanu czynnego		40.326	zł. 17 ct.
Stan bierny		—	„ — „
Czysty stan czynny		40.326	zł. 17 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		38.598	„ „
okazuje się **przyrost majątku** o		1.728	zł. 17 ct.
a mianowicie przybyło w efektach . . .	2.161 zł. 55 ct.		
ubyło w gotówce	433 „ 38 „		
Czysty przyrost j. w. .		1.728	zł. 17 ct.

Uwaga. Za wykazaną jako zapas ostateczny gotówkę 414 zł. 87 ct. zakupiono w roku 1893 efekta (patrz LW. 13.254/1893).

LW. 38.426/1893.

XVIII. Fundacya Sandecka „Dom roboczy“.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4½% listów zas. gal. Towarzystwa kredytowego ziems. . . . 220 zł. 50 ct.						
		b) od 4½% listów zas. gal. Banku krajowego . . . . 94 „ 50 „						
		c) od 4½% obligacyj gal. pożyczki krajowej z roku 1883 . . 513 „ — „						
		d) od 4½% obligacyi gal. pożyczki krajowej z roku 1885 . . 229 „ 50 „						
		e) od 4½% obligacyj gal. pożyczki krajowej z roku 1889 . . 36 „ — „						
		Razem . . 1.093 zł. 50 ct.						
		od tego odsetki bierne . . 18 „ 40 „						
		czysty dochód . .	1.075	10	1.075	10		
	2	Efekta zakupione . . . 1.600 zł. — ct.						
		od tego spieniężone . . 12 „ 20 „						
		rzeczywiste przykupno . .	1.587	80	1.587	80		
		Suma dochodów	2.662	90	2.662	90		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . 1.046 zł. 25½ ct.						
		b) „ efektach . . . 23.582 „ 59 ct.	—	—	24.628	84½		
		Razem . .	—	—	27.291	74½	—	—

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem rokn 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem rokn 1892. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . . . . 1.568 zł. 80 ct. od tego za spieniężone efekta 12 „ 20 „ czysty wydatek . .	1.556	60	1.556	60		
	2	**Zapas** z końcem rokn 1892: *a*) w gotówce . . . 564 zł. 75½ ct. *b*) „ efektach . . 25.170 „ 39 „	—	—	25.735	14½		
		Razem . . .	—	—	27.291	74½	—	—

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy: *a*) w gotówce			564 zł.	75½ ct.
b) „ efektach:				
1) 4½% listy zas. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . . .	4.900 zł.	— ct.		
2) 4½% listy zas. galic. Banku krajowego .	2.100 „	— „		
3) 4½% obligacye galic. pożyczki krajowej z rokn 1883	11.400 „	— „		
4) 4½% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1885	5.100 „	— „		
5) 4½% obligacye galic. pożyczki kraj. z r. 1889	1.600 „	— „		
6) 4% książeczka gal. Banku krajowego .	70 „	39 „	25.170 „	39 „
Suma stanu czynnego			25.735 zł.	14½ ct.
Stan bierny:			— „	— „
Czysty stan czynny			25.735 „	14½ „
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891			24.628 „	84½ „
okazuje się **przyrost** majątku o			1.106 zł.	30 ct.
a mianowicie: przybyło w efektach .	1.587 zł.	80 ct.		
ubyło w gotówce .	481 „	50 „		
Czysty przyrost jak wyżej			1.106 zł.	30 ct.

Uwaga. Dopóki fundacya na założenie „Domu roboczego“ w Sączu nie będzie mogła wejść w życie, powiększa się majątek zarodowy kapitalizowaniem wszelkiej rozporządzalnej gotówki, więc też i wykazany wyżej zapas z końcem roku 1892 w gotówce 564 zł. 75½ ct. użyty został z początkiem roku 1893 na zakupno efektów. (patrz LW. 24.747/93).

LW. 38.280/1893.

XIX. Fundacya Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolffowej dla obłąkanych ozdrowieńców.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione		34	53	34	53	
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .		34	53	34	53	
		Suma dochodów . .		69	06	69	06	
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892 w efektach . .	—	—	1.806	01		
		Razem . .	—	—	1.875	07	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów. . .		34	53	34	53	
	2	Zapas z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	1.840	54		
		Razem . .	—	—	1.875	07	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

1) 5%	obligacye indemnizacyjne . . .	1.350 zł. — ct.	
2) 4½%	listy zas. gal. Banku krajowego . .	400 „ — „	
3) 4%	ks. ążeczka „ „ „ . .	90 „ 54 „	1.840 zł. 54 ct.
Stan bierny:			— „ — „
Czysty stan czynny			1.840 zł. 54 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891.			1.806 „ 01 „
okazuje się przyrost majątku w efektach o			34 zł. 53 ct.

XIX. Fundacya Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolffowej dla obłąkanych ozdrowieńców.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 5% obligacyj indemnizacyjnych . . . . . 63 zł. 78 ct.						
		b) od 4½% listów zas. gal. Banku krajowego . . . . . 18 „ „ „	81	78	81	78		
	2	Gotówka za spieniężone efekta . 47 zł. 25 ct.						
		od tego na zakupno efektów . 37 „ 03 „						
		czysty dochód . .	10	22	10	22		
		Suma dochodów . . .	92	—	92	—		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . . 34 zł. 53 ct.						
		b) „ efektach . . . . 57 „ 47 „	—	—	92	—		
		Razem . .	—	—	184	—	—	—
		Wydatki.						
	1	Wsparcie dla ozdrowieńca za rok 1891 i 1892 .	94	50	47	25	47	25
	2	Efekta spieniężone . . . 47 zł. 25 ct.						
		ód tego zakupione . . . 37 „ 03 „						
		czysty wydatek . .	10	22	10	22	—	—
	3	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	34	53	34	53	—	—
		Suma wydatków . .	139	25	92	—	47	25
	4	**Zapas** z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . . 44 zł. 75 ct.						
		b) „ efektach . . . . 47 „ 25 „	—	—	92	—	—	—
		Razem . .	—	—	184	—	—	—

Uwaga. Wykazany wyżej zapas z końcem roku 1892 w gotówce 44 zł. 75 ct. przeniesiono w roku 1893 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku zfruktyfikowano (patrz LW. 30.379/93); zaś wykazany takiż zapas w efektach 47 zł. 25 ct. przeznaczony jest na wypłatę wsparcia za rok 1892 w tejże samej wysokości.

LW. 38.427/1893.

XX. Fundacya ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin Hołhocze, Dobrowody, Wierzbów, Wolica i Zastawce.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . . 300 zł. — ct.						
		od tego spieniężone . . . 78 „ 02 „						
		rzeczywiste przykupno .	221	98	221	98		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	216	58	216	58		
		Suma dochodów . .	438	56	438	56		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892 w efektach . .	—	—	23.927	73		
		Razem . .	—	—	24.366	29	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupuo efektów 294 zł. 60 ct.						
		od tego za spieniężone efekta . 78 „ 02 „						
		czysty wydatek . .	216	58	216	58		
	2	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	24.149	71		
		Razem . .	—	—	24.366	29	—	

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:			
1) $4^1/_2{}^0/_0$ listy zast. galic. Tow. kredyt. ziemsk.	10.100 zł. — ct.		
2) $4^1/_2{}^0/_0$ „ „ „ Banku krajowego .	12.500 „ — „		
3) $4^1/_2{}^0/_0$ obligacye galic. pożyczki kraj. z r. 1883	1.200 „ — „		
4) $4^1/_2{}^0/_0$ „ „ „ „ „ 1889	300 „ — „		
5) $4^0/_0$ książeczka gal. Banku krajowego . .	49 „ 71 „	24.149 zł. 71 ct.	
Stan bierny		— „ — „	
Czysty stan czynny		**24.149 zł. 71 ct.**	
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		23.927 „ 73 „	
okazuje się **przyrost majątku w efektach** o		**221 zł. 98 ct.**	

XX. Fundacya ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin Hołhocze, Dobrowody, Wierzbów, Wolica i Zastawce.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4½% listów zast. gal. Towarzystwa kred. ziemsk. . 454 zł. 50 ct.						
		b) od 4¼% listów zast. gal. Banku krajowego . . . . 562 „ 50 „						
		c) od 4½% obligacyj gal. pożyczki krajowej z roku 1883 . 54 „ — „						
		d) od 4½% obligacyj gal. pożyczki krajowej z roku 1889 . 6 „ 78 „						
		e) od 4% książeczek gal. Banku krajowego . . . . 18 „ 34 „	1.096	12	1.096	12		
	2	Efekta zakupione . . . . 1.205 zł. 73 ct.						
		od tego spieniężone . . . 866 „ 36 „						
		rzeczywiste przykupno .	339	37	339	37		
		Suma dochodów . .	1.435	49	1.435	49		
	3	Zapas z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . 553 zł. 44½ ct.						
		b) w efektach . . . 529 „ 50 „	—	—	1 082	94½		
		Razem . .	—	—	2.518	43½	—	—
		Wydatki.						
	1	Wsparcia włościanom gmin Hołhocze i t. d. .	866	36	866	36		
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	216	58	216	58		
	3	Gotówka wydana na zakupno efektów 1.205 zł. 73 ct.						
		od tego za spieniężone efekta . 866 „ 36 „						
		czysty wydatek . .	339	37	339	37		
		Suma wydatków .	1.422	31	1.422	31		
	4	Zapas z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . 227 zł. 25½ ct.						
		b) w efektach . . . 868 „ 87 „	—	—	1 096	12½		
		Razem . .	—	—	2.518	43½	—	—

Uwaga. Odsetki przypadające za cały rok od efektów majątku zarodowego lokuje się tymczasowo aż do miesiąca marca roku następnego na książeczki wkładkowe Banku krajowego; poczem z uzyskanej po spieniężeniu książeczek gotowizny ⅘ części rozdaje się tytułem zapomóg pomiędzy zubożałych włościan gmin Hołhocze, Dobrowody, Wierzbów, Wolica i Zastawce, zaś ⅕ część fruktyfikuje się na rzecz majątku zarodowego. Rozdawnictwem zapomóg zajmuej się osobna komisya, w myśl statutu utworzona pod nadzorem Wydziału powiatowego w Podhajcach.

Wykazanego wyżej zapasu z końcem roku w gotówce 227 zł. 25½ ct. i w efektach 868 zł. 87 ct. użyto w roku 1893 na cele fundacyi (patrz LW. 11673/1893).

LW. 38 279/93.

XXI. Fundacya ś. p. Dra Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana".

Fundusz I. „ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach".

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione	217	12	217	12		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	213	52	213	52		
		Suma dochodów . . .	430	64	430	64		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892 w efektach .	—	—	20.909	30		
		Razem . . .	—	—	21 339	94	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . .	213	52	213	52		
	2	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	21.126	42		
		Razem . . .	—	—	21.339	94	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

1. $4^1/_2\%$ obligacye galic. pożyczki krajowej z r. 1883	200 zł.	— ct.	
2. $4^1/_2\%$ „ „ „ „ „ 1884	1.000 „	— „	
3. $4^1/_2\%$ listy zast. gal. Banku krajowego . .	19.900 „	— „	
4. 4% książeczka gal. Banku krajowego . .	26 „	42 „	21 126 zł. 42 ct.
Suma stanu czynnego			21.126 zł. 42 ct.
Stan bierny:			— „ — „
Czysty stan czynny			**21.126 zł. 42 ct.**
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891			20.909 „ 30 „
okazuje się **przyrost** majątku w efektach o			**217 zł. 12 ct.**

XXI. Fundacya ś. p. Dra Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz I. „ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach“.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4½% obligacyj galic. poż. krajowej z roku 1883 . . 4 zł. 50 ct.						
		b) od 4½% obligacyj galic. poż. krajowej z roku 1884 . . 45 „ — „						
		c) od 4½% listów zastaw. Banku krajowego . . . . . 895 „ 50 „						
		razem . . 945 zł. — ct.						
		od tego odsetki bierne . . 2 „ 90 „						
		czysty dochód . . .	942	10	942	10		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	213	52		
		Razem . . .	—	—	1.155	62	—	—
		Wydatki.						
	1	Wsparcia dla dwóch wdów po adwokatach po . . . . . 360 zł. — ct.	720	—	720	—		
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	213	52	213	52		
		Suma wydatków . . .	933	52	933	52		
	3	**Zapas** z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	222	10		
		Razem . . .	—	—	1.155	62	—	—

Uwaga. Wykazany wyżej zapas z końcem roku 1892 w gotówce 222 zł. 10 ct. przeniesiono z początkiem roku 1893 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (patrz LW. 3.487/93).

LW. 38.048/1893.

XXII. Fundacya ś. p. Dra Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana".

Fundusz II. „ku wspieraniu artystów i literatów".

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . . 300 zł. ct.						
		od tego spieniężone . . . 71 „ 29 „						
		rzeczywiste przykupno . . .	228	71	228	71	—	—
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	226	01	226	01	—	—
	3	Kapitał hipotekowany do zwrotu od Kasyna miejskiego we Lwowie	20.000	—			20.000	—
		Suma dochodów . . .	20.454	72	454	72	20.000	—
	4	**Zapas** kasowy z początkiem r. 1892 w efektach .	—	—	271	40	—	—
		Razem . . .			726	12	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efekt. 297 zł. 30 ct.						
		od tego za spieniężone efekta 71 „ 29 „						
		czysty wydatek . . .	226	01	226	01	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	500	11	—	—
		Razem . . .	—	—	726	12	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy *a*) w efektach:

1. $4^1/_2$% listy zast. Banku krajowego	500 zł. — ct.	
2. 4% książeczka Banku krajowego	„ 11 „	500 zł. 11 ct.
b) Należytość czynna: kapitał hipotekowany do zwrotu od Kasyna miejskiego we Lwowie		20.000 „ — „
Suma stanu czynnego		20.500 zł. 11 ct.
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		**20.500 zł. 11 ct.**
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		20.271 „ 40 „
okazuje się **przyrost** majątku w efektach o		**228 zł. 71 ct.**

Uwaga. W myśl życzenia ś. p. fundatora śpieniężono w r. 1885 efekta imiennej wartości 20.000 zł. i wypożyczono Reprezentacyi Kasyna miejskiego we Lwowie kapitał w gotówce takiejże wysokości, który zabezpieczono aktem notaryalnym na realności Nr. konskryp. 962 dzielnica I. we Lwowie.

XXII. Fundacya ś. p. Dra Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz II. „ku wspieraniu artystów i literatów“.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki:						
		a) 6% od wypożyczonego kapitału Kasynu miejskiemu we Lwowie . . 1.200 zł. — ct.						
		b) od 4½% listów zast. Banku krajowego . . . . 15 „ 75 „						
		razem . . 1.215 zł. 75 ct.						
		od tego odsetki bierne . 2 „ 10 „						
		czysty dochód . . .	1.213	65	1.213	65	—	—
	2	**Zapas** z początkiem roku 1892 w gotówce .	—	—	226	01	—	—
		Razem . . .	—	—	1.439	66	—	—
		Wydatki.						
	1	Wsparcie dla jednego literata i jednego artysty po 280 zł. . . . . 560 zł. — ct.						
		od tego odpisano . . . — „ 04 „	559	96	559	96	—	—
	2	Stypendya dla dwóch artystek po 280 zł. — ct.	560	—	420	—	140	—
	3	Rozmaite wydatki	—	60	—	60	—	—
	4	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	226	01	226	01	—	—
		Suma wydatków . . .	1.346	57	1.206	57	140	—
	5	**Zapas** z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	233	09	—	—
		Razem . . .	—	—	1.439	66	—	—

Uwaga. Od wykazanego wyżej zapasu z końcem roku 1892 w gotówce . . . 233 zł. 09 ct.
potrącono zaległą należytość bierną (niepodniesioną ratę stypendyum Dąbrowskiej Władysławy Maryi za 1-sze półrocze roku szkolnego 1892/93) w kwocie . 140 „ — „
pozostałą zaś **czystą nadwyżkę** dochodów majątku obrotowego w kwocie . **93 zł. 09 ct.**
przeniesiono z początkiem roku 1893 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (patrz LW. 8.975/93).

LW. 38.049/1893.

XXIII. Fundacya ś. p. Dra Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz III. „ku popieraniu celów galicyjskiego Towarzystwa muzycznego we Lwowie“.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . . 100 zł. — ct.						
		od tego spieniężone . . . 53 „ 42 „						
		rzeczywiste przykupno	46	58	46	58		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	45	68	45	68		
		Suma dochodów . . .	92	26	92	26		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892 w efektach .	—	—	20.364	50		
		Razem . . .	—	—	20 456	76	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 99 zł. 10 ct.						
		od tego za spieniężone efekta . 53 „ 42 „						
		czysty wydatek . . .	45	68	45	68		
	2	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	20.411	08		
		Razem . . .	—	—	20.456	76	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:			
1 $4^1/_2$% obligacye galic. pożyczki kraj. z r. 1883 .	1.000 zł. — ct.		
2. $4^1/_2$% listy zast. galic. Banku krajowego . .	19.400 „ — „		
3. 4% książeczka galic. Banku krajowego . .	11 „ 08 „	20.411 zł.	08 ct.
Stan bierny:	. . . .	— „	— „
Czysty stan czynny	. . . .	**20.411 zł.**	**08 ct.**
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891	. . . .	20.364 „	50 „
okazuje się **przyrost** majątku w efektach o	. . . .	**46 zł.**	**58 ct.**

XXIII. Fundacya ś. p. Dra Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana".

Fundusz III. „ku popieraniu celów galicyjskiego Towarzystwa muzycznego we Lwowie".

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4½% oblig galic. poż. krajowej z r. 1883 . 45 zł. — ct.						
		b) od 4½% listów zast. galic. Banku krajowego . . 870 „ 75 „						
		razem . 915 zł. 75 ct.						
		od tego odsetki bierne . . — „ 70 „						
		czysty dochód . . .	915	05	915	05		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	479	58		
		Razem . . .	—	—	1.394	63	—	—
		Wydatki.						
	1	Subwencya dla galicyjskiego Towarzystwa muzycznego we Lwowie	866	90	866	90		
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	45	68	45	68		
		Suma wydatków . . .	912	58	912	58		
	3	**Zapas** z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	482	05		
		Razem . . .	—	—	1.393	63	—	—

Uwaga. Z wykazanego wyżej zapasu z końcem roku 1892 w gotówce . . . 482 zł. 05 ct.
części gotówki w kwocie . . . . . 436 „ 30 „
użyto z początkiem roku 1893 na wypłatę II-giej raty subwencyi za r. 1892 dla galicyjskiego Towarzystwa muzycznego we Lwowie resztę zaś w kwocie 45 zł. 75 ct.
przeniesiono w myśl listu fundacyjnego z początkiem roku 1893 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (patrz LW. 3.486/93).

LW. 38.050/93.

XXIV. Fundacya ś. p. Dra Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz IV. „ku wspieraniu ubogich sług prywatnych“.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . 609 zł. 75 ct. od tego spieniężone . . 525 „ 71 „						
		rzeczywiste przykupno . .	84	04	84	04		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	72	49	72	49		
		Suma dochodów . . .	156	53	156	53		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892 w efektach .	—	—	20.687	96	—	—
		Razem . . .	—	—	20 844	49	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . . . . 598 zł. 20 ct. od tego za spieniężone efekta 525 „ 71 „						
		czysty wydatek . . .	72	49	72	49		
	2	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	20.772	—		
		Razem . . .	—	—	20.844	49		—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:			
1. 6% obligacye galic. pożyczki krajowej z r.	1873	13.600 zł. — ct.	
2. 4½% „ „ „ „ „	1883	1.400 „ — „	
3. 4½% „ „ „ „ „	1885	200 „ — „	
4. 4½% „ „ „ „ „	1888	1.100 „ — „	
5. 4½% „ „ „ „ „	1889	500 „ — „	
6. 4½% listy zast. galic. Banku krajowego . .		500 „ — „	
7. 5% węgierska renta państwowa papierowa .		3.400 „ — „	
8. 4% książeczka galic. Banku krajowego . .		72 „ — „	20.772 zł. — ct.
Stan bierny:		. . . .	— „ — „
Czysty stan czynny		. . . .	20.772 zł. — ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		. . . .	20.687 „ 96 „
okazuje się **przyrost** majątku w efektach o		. . . .	84 zł. 04 ct.

XXIV. Fundacya ś. p. Dra Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana".

Fundusz IV. „ku wspieraniu ubogich sług prywatnych".

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 6% ogligacyj galic. poż. krajowej z roku 1873 . . 831 zł. — ct.						
		b) od 4½% oblig. galic. poż. krajowej z roku 1883 . . 60 „ 75 „						
		c) od 4½% oblig. galic. poż. krajowej z roku 1885 . . 9 „ — „						
		d) od 4½% obig. galic. poż. krajowej z roku 1888 . . 49 „ 50 „						
		e) od 4½% oblig. galic. poż. krajowej z roku 1889 . . 11 „ 25 „						
		f) od 4½% listów zast. Banku krajowego . . . . 22 „ 50 „						
		g) od 5% węgierskiej renty państwowej papierowej . . 170 „ — „						
		razem . . 1.154 zł. — ct.						
		od tego odsetki bierne . 1 „ 57 „						
		czysty dochód . . .	1.152	43	1.152	43		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	72	49		
		Razem . . .	—	—	1.224	92	—	—
		Wydatki.						
	1	Wsparcia	1 090	—	1.090	—		
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	72	49	72	49		
		Suma wydatków . . .	1.162	49	1.162	49		
	3	**Zapas** z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	62	43		
		Razem . . .	—	—	1.224	92	—	—

Uwaga. Wykazany wyżej zapas z końcem roku 1892 w gotówce 62 zł. 43 ct. przeniesiono w myśl aktu fundacyjnego z początkiem roku 1893 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (patrz LW. 8.973/93).

LW. 38.051/1893.

XXV. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz V. „posagowy dla biednych dziewcząt służących“.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . 863 zł. 43 ct.						
		od tego spieniężone . . . 512 „ 25 „						
		rzeczywiste przykupno . . .	351	18	351	18	—	—
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	53	93	53	93	—	—
	3	Efekta pobrane z majątku obrotowego (niepodniesiony posag w oznaczonym terminie Pauliny Kuźmiaciewiczówny)	261	25	261	25	—	—
		Suma dochodów . .	666	36	666	36	—	—
	4	Zapas z początkiem roku 1892 w efektach . .	—	—	10.235	75	—	—
		Razem . . .	—	—	10.902	11	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . . . . 848 zł. 53 ct.						
		od tego za spieniężone efekta . 794 „ 60 „						
		czysty wydatek . .	53	93	53	93	—	—
	2	Efekta spieniężone (książeczka galicyjskiej Kasy Oszczędności, posag Pauliny Kuźmiaciewiczówny)	261	25	261	25	—	—
		Suma wydatków . .	315	18	315	18	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1892 w efektach . . .	—	—	10.586	93	—	—
		Razem . . .	—	—	10.902	11	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach·			
1. 6% oblig. galic. pożyczki krajow. z r. 1873	6.000 zł. — ct.		
2. 4½% „ „ „ „ „ 1883	1.200 „ — „		
3. 5% węgierska renta państwowa papierowa .	3.300 „ — „		
4. 4% książeczka galic. Banku krajowego . .	86 „ 93 „	10.586 zł.	93 ct.
Stan bierny:		— „	— „
Czysty stan czynny		10.586 zł.	93 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		10.235 „	75 „
okazuje się **przyrost** majątku w efektach o		351 zł.	18 ct.

XXV. Fundacya ś. p. Dra Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz V. „posagowy dla biednych dziewcząt służących“.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów: *a*) od 6% obligacyj galicyjskiej pożyczki krajowej z roku 1873 . . . 390 zł. — ct. *b*) od 4½% obligacyj galic. pożyczki krajowej z roku 1883 . . . 19 „ 24 „ *c*) od 5% węgierskiej renty państwowej papierowej . . . . 165 „ — „	574	24	574	24	—	—
	2	Efekta zakupione: ulokowano na odrębne książeczki galic. Kasy Oszczędności posagi dla dwóch dziewcząt, wylosowane w roku 1892 po 267 zł. = 534 zł. po strąceniu jednak kwoty 26 zł. 70 ct. jako 5% od tychże posagów, wypłaconej przy losowaniu uprawnionym dziewczętom na rękę	507	30	507	30	—	—
		Suma dochodów . .	1.081	54	1.081	54		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892: *a*) w gotówce . . . . . 53 zł. 93 ct. *b*) w efektach . . . . 509 „ 92 „	—	—	563	85		
		Razem . . .	—	—	1.645	39	—	—

XXV. Fundacya ś. p. Dra Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana".

Fundusz V. „posagowy dla biednych dziewcząt służących".

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy	Należytość zł	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana jako dwa posagi w roku 1892 wylosowane, ulokowana tymczasowo na osobne książeczki galic. Kasy Oszczędności we Lwowie, po 253 zł. 65 ct. = . . 507 zł. 30 ct. 5% odsetki od tych posagów wypłacone uprawnionym dziewczętom przy losowaniu na rękę . 26 „ 70 „	534	—	534	—	—	—
	2	Cztery posagi ulokowane na osobne książeczki galic. Kasy Oszczędności we Lwowie, do wydania uprawnionym dziewczętom: *a*) należytość zaległa . . . 509 zł. 92 ct. *b*) „ bieżąca dwa posagi po 267 zł. = 534 zł. po strąceniu jednak kwoty 26 zł. 70 ct. jako 5% odsetki od tychże posagów, wypłaconej uprawnionym dziewczętom przy losowaniu na rękę należytość czysta . . 507 „ 30 „	1.017	22	261	25*)	755	97
	3	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	53	93	53	93	—	—
		Suma wydatków . .	1.605	15	849	18	755	97
	4	**Zapas** z końcem roku 1892: *a*) w gotówce . . . . . 40 zł. 24 ct. *b*) „ efektach . . . . . 755 „ 97 „	—	—	796	21	—	—
		Razem . . .	—	—	1.645	39	—	—

Uwaga. Potrąciwszy od wykazanego z końcem roku 1892 zapasu w kwocie . . 796 zł. 21 ct. niepodniesione dotąd posagi:

a) posag Antoniny Bochenek ulokowany na książeczkę galic. Kasy oszczędności Nr. 1529/91 na 248 zł. 67 ct.

b) posag Katarzyny Groszko ulokowany na książeczkę gal. Kasy oszczędności Nr. 74.340/92 „ 253 „ 65 „

c) posag Wiktoryi Ząbek ulokowany na książeczkę galic. Kasy oszczędności Nr. 74.341/92 „ 253 „ 65 „ 755 „ 97 „

pozostaje reszta zapasu z końcem roku 1892 w gotówce . . . 40 zł. 24 ct.

którą w myśl listu fundacyjnego przeniesiono w roku 1893 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (patrz L. W. 12 807/93).

*) Niepodniesiony w oznaczonym terminie posag Pauliny Kuźmiaciewiczówny, ulokowany na książeczkę galicyjskiej Kasy oszczędności Nr. 24.824/90 w kwocie 261 zł. 25 ct. przeniesiono w myśl listu fundacyjnego w roku 1892 do majątku zarodowego i na pomnożenie tegoż majątku użyto (patrz LW. 45 657/92).

LW. 38.052/93.

XXVI. Fundacya ś. p. Dra Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz VI. „ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła“.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytośc zł.	Należytośc ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . . 102 zł. 19 ct.						
		od tego spieniężone . . . 13 „ 22 „						
		rzeczywiste przykupno . .	88	97	88	97	—	—
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	85	88	85	88	—	—
		Suma dochodów . .	174	85	174	85	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892 w efektach . .	—	—	13.235	04	—	—
		Razem . . .	—	—	13.409	89	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . . . . 101 zł. 29 ct.						
		od tego za spieniężone efekta . 15 „ 41 „						
		czysty wydatek . . .	85	88	85	88	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach . . .	—	—	13.324	01	—	—
		Razem . . .	—	—	13.409	89	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:			
1. 5% austryacka renta państwowa papierowa	5.000 zł. — ct.		
2. 5% węgierska „ „ „	100 „ — „		
3. 4% „ „ złota	7.900 „ — „		
4. 4½% listy zastawne galic. Banku krajowego	300 „ — „		
5. 4% książeczka „ „ „	24 „ 01 „	13.324 zł. 01 ct.	
Stan bierny:		— „ — „	
Czysty stan czynny		13.324 zł. 01 ct.	
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		13.235 „ 04 „	
okazuje się **przyrost** majątku w efektach o		88 zł. 97 ct.	

XXVI. Fundacya ś. p. Dra Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz VI. „ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła“.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 5% austryackiej renty państwowej papierowej . . . 250 zł. — ct.						
		b) od 5% węgierskiej renty państwowej papierowej . . . 5 „ — „						
		c) od 4% węgierskiej renty złotej 372 „ 48 „						
		d) od 4½% listów zastawnych Banku krajowego . . 11 „ 25 „						
		razem 638 zł. 73 ct.						
		od tego odsetki bierne . . . — „ 70 „						
		czysty dochód . . .	638	03	638	03	—	—
	2	Zapas z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	115	88	—	—
		Razem . . .	—	—	753	91	—	—
		Wydatki.						
	1	Wsparcia dla dziewięciu chłopców uczących się rzemiosła:						
		a) należytość zaległa . . . 30 zł.						
		b) „ bieżąca . . . 540 „	570		570		—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	85	88	85	88	—	—
		Suma wydatków . .	655	88	655	88	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	98	03	—	—
		Razem . . .	—		753	91	—	—

Uwaga. Wykazany wyżej zapas z końcem roku 1892 w gotówce 98 zł. 03 ct. przeniesiono w myśl aktu fundacyjnego z początkiem roku 1893 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (patrz L. W. 13.255/93).

L. W. 38.053/1893.

XXVII. Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej imienia J. I. Kraszewskiego.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4½% listów zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . 45 zł. — ct.						
		b) od 4½% listów zastawnych gal. Banku krajowego . . . 90 „ — „	135	—	135	—		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . . . 60 zł. — ct.						
		b) w efektach . . . . 3.081 „ 42 „	—	—	3.141	42		
		Razem . . .	—	—	3.276	42	—	—
		Wydatki.						
	1	Dożywocie Klementyny z Kobrów Starzewskiej .	135	—	135	—		
	2	**Zapas** z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . . . 60 zł. — ct.						
		b) w efektach . . . . 3.081 „ 42 „	—	—	3.141	42		
		Razem . . .	—	—	3.276	42	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy: *a*) w gotówce		60 zł — ct.
b) w efektach:		
1. 4½% listy zastawne galic. Towarz. kredytow. ziemskiego	1 000 zł. — ct.	
2. 4½% listy zastawne galic. Banku krajowego	2.000 „ — „	
3. 4% książeczka galic. Banku krajowego . .	81 „ 42 „	3.081 „ 42 „
Suma stanu czynnego		3.141 zł. 42 ct.
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		3.141 „ 42 „
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		3.141 „ 42 „
okazuje się stan majątku niezmieniony		— zł. — ct.

Uwaga. Pozostały z końcem roku 1892 zapas w gotówce przeznaczony jest na wypłatę dożywocia za I-sze półrocze 1893 roku.
Fundacya wejdzie w życie dopiero po śmierci dożywotniczki.

LW. 38.054/1893.

XXVIII. Fundacya imienia Antoniego Schiffnera.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Zapas z początkiem roku 1892 w efektach . .	—	—	1.705	85		
		Razem . . .	—	—	1.705	85	—	—
		Wydatki.						
	1	Zapas z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	1.705	85		
		Razem . . .	—	—	1.705	85	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

1. $4^1/_2$% listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego	1.600 zł. — ct.	
2. Los miasta Krakowa	20 „ — „	
3. 4% książeczka galic. Banku krajowego. .	85 „ 85 „	1.705 zł. 85 ct.
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		1.705 zł. 85 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		1.705 „ 85 „
okazuje się, **iż stan majątku pozostał niezmieniony** . . .		— zł. — ct.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Zapas z początkiem roku 1892	—	—	—	—		
		Razem . . .	—	—	—	—	—	—
		Wydatki.						
	1	Zapas z końcem roku 1892	—	—	—	—		
		Razem . . .	—	—	—	—		—

Uwaga. Kupony od efektów pobiera wprost Antoni Schiffner na cele fundacyi.

LW. 38.060/1893.

XXIX. Fundacya Maryi Mochnackiej dla czterech ubogich ciemnych.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . . 200 zł. — ct. od tego spieniężone . . . 72 „ 80 „						
		rzeczywiste przykupno . .	127	20	127	20		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	125	—	125	—		
		Suma dochodów . . .	252	20	252	20		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892 w efektach .	—	—	4.494	35		
		Razem . .	—	—	4.746	55	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupuo efektów 197 zł. 80 ct. od tego za spieniężone efekta . 72 „ 80 „						
		czysty wydatek . . .	125	—	125	—		
	2	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	4.621	55		
		Razem . .	—	—	4.746	55	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:.

1. $4^1/_2$% listy zast. gal. Towarz. kredyt. ziemsk. .	4.400 zł. — ct.		
2. $4^1/_2$% obligacye gal. pożyczki kraj. z r. 1883 .	200 „ — „		
3. 4% książeczka gal. Banku krajowego . . .	21 „ 55 „	4.621 zł. 55 ct.	
Stan bierny:		— „ — „	
Czysty stan czynny		**4.621 zł. 55 ct.**	
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		4.494 „ 35 „	
okazuje się **przyrost majątku** w efektach o		**127 zł. 20 ct.**	

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4½% listów zastaw. gal. Towarzystwa kred. ziemsk. . 198 zł. — ct.						
		b) od 4% książeczki gal. Kasy oszczędności . . . . 28 „ 33 „						
		razem . . 226 zł. 33 ct.						
		od tego odsetki bierne . 1 „ 23 „						
		czysty dochód . . .	225	10	225	10		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	175	—		
		Razem . .	—	—	400	10	—	—
		Wydatki.						
	1	Wsparcia:						
		a) należytość zaległa . . . 225 zł — ct.						
		b) „ bieżąca . . . 75 „ — „						
		razem . . 300 zł. — ct.						
		od tego: *α*) odpisano . 125 zł.						
		β) zwrot korelatyw. 5 „ 150 „ — „						
		czysty wydatek . . .	150	—	150	—		
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	125	—	125	—		
		Suma wydatków . . .	275	—	275	—		
	3	**Zapas** z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	125	10		
		Razem . . .	—	—	400	10	—	—

Uwaga. Od wykazanego wyżej zapasu z końcem roku 1892 w gotówce . . . 125 zł. 10 ct.
potrącono kwotę . . . . . 100 „ — „
przeznaczoną na pokrycie półrocznych rat wsparć, płatnych z góry dnia 1. stycznia 1893;
resztę zaś w kwocie . . . . . **25 zł. 10 ct.**
przeniesiono z początkiem roku 1893 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (patrz LW. 29.051/93).

LW. 38.059/1893.

XXX. Fundacya Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan w Galicyi.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	**Stan** od roku 1884 niezmieniony, mianowicie:						
		a) 5% renta papierowa jednolitego, skonsolidowanego długu państwa, opiewająca na walutę austr. . . . . 32.900 zł. — ct.						
		b) 4% książeczka galic. Kasy oszczędności na . . . 68 „ 73 „						
		Ogółem w efektach imiennej wartości .	—	—	32.968	73	—	—
		B) Majątek obrotowy.						
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 5% obligacyj jednolitego długu państwa . . . 1.381 zł. 80 ct.						
		b) od 4% książeczek gal. Kasy oszczędności . . . 57 „ 94 „	1.439	74	1.439	74		
	2	Efekta zakupione . . . 1.696 zł. 80 ct.						
		od tego spieniężone . . 1.381 „ 80 „						
		rzeczywiste przykupno . .	315	—	315	—		
		Suma dochodów . .	1.754	74	1.754	74		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . . 315 zł. ct.						
		b) w efektach . . . . 1.066 „ 80 „	—	—	1.381	80		
		Razem . .	—	—	3.136	54	—	—
		Wydatki.						
	1	Zapomogi zubożałym włościanom pow. Bialskiego	1.439	74	1.439	74		
	2	Gotówka wydana na zakupno efekt. 1.696 zł. 80 ct.						
		od tego za spieniężone efekta . 1.381 „ 80 „						
		czysty wydatek . .	315	—	315	—		
		Suma wydatków . . .	1.754	74	1.754	74		
	3	**Zapas** z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . . — zł. — ct.						
		b) w efektach . . . . 1.381 „ 80 „	—	—	1.381	80		
		Razem . .	—	—	3 136	54	—	—

Uwaga. Odsetki od wyżej wykazanych efektów lokuje się w ciągu roku aż do terminu rozdawnictwa zapomóg w roku następnym. Powstały tym sposobem zapas ostateczny majątku obrotowego w książeczkach Banku krajowego 1.381 zł. 80 ct., użyty został w roku 1893 na rozdanie zapomóg.

LW. 37.917/1893.

XXXI. Fundacya „Domu ubogich“ im. Ludwika i Anny Helclów w Krakowie.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . 31.700 zł. — ct. od tego spieniężone . . 11.286 „ 20 „ rzeczywiste przykupno . .	20.413	80	20.413	80		
	2	Zapas z początkiem roku 1892: *a*) w gotówce . . . . 19.998 zł. — ct. *b*) w efektach . . . 905.087 „ 78 „	—	—	925.085	78		
		Razem . .	—	—	945.499	58	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . . . . 31.284 zł. 20 ct. od tego za spieniężone efekta 11.286 „ 20 „ czysty wydatek . . .	19.998	—	19.998	—		
	2	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	925 501	58		
		Razem . .	—	—	945.499	58	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy: *a*) w efektach:			
1. 4½% listy zastawne gal. Towarz. kredyt. ziemsk.	690.000 zł. — ct.		
2. 4½% „ „ „ Baku krajowego . .	163.500 „ — „		
3. 4½% obligacye galic. pożyczki kraj. z r. 1883 .	20.000 „ — „		
4. 4½% „ „ „ „ „ 1884 .	10.000 „ — „		
5. 4½% „ „ „ „ „ 1889 .	1.700 „ — „		
6. 4% „ „ propinacyi	40.300 „ — „		
7. 4% książeczka Banku krajowego	1 „ 58 „	925.501 zł. 58 ct.	
b) wartość dóbr i realności, jak wykazano w zamknięciu w roku 1891		729.667 „ 55 „	
Suma stanu czynnego		1,655.169 zł. 13 ct	
Stan bierny:		— „ — „	
Czysty stan czynny		**1.655.169 zł. 13 ct.**	
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		1.682 286 „ 20 „	
okazuje się **ubytek** majątku o		**27.117 zł. 07 ct**	
a mianowicie ubyło w gotówce	47.530 zł. 87 ct.		
z powodu, że część gotówki użyto na zakupno efektów na rzecz majątku zarodowego, resztę zaś, wskutek rozdziału w tym roku całego majątku fundacyi na majątek zarodowy, rezerwowy i obrotowy wykazano w majątku obrotowym jako zapas początkowy tegoż majątku w gotówce;			
przybyło zaś w efektach	**20.413 „ 80 „**		
Czysty ubytek w gotówce jak wyżej . . .		**27.117 zł. 07 ct.**	

XXXI. Fundacya „Domu ubogich“ im. Ludwika i Anny Helclów w Krakowie.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek rezerwowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego w myśl aktu fundacyjnego art. VII. ustęp 7. tytułem 10% czystych stałych dochodów:						
		a) za rok 1891 . . . 4.654 zł. 41 ct.						
		b) „ „ 1892 . . . 4.043 „ 26 „	8.697	67	8.697	67		
	2	Efekta zakupione	8.718	33	8.718	33	—	—
		Suma dochodów . . .	17.416	—	17.416	—		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892	—	—	—	—	—	—
		Razem . .	—	—	17.416	—	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów:						
		a) w kapitale . . . 8.631 zł. 33 ct.						
		b) za kupony bierne . . 66 „ 34 „	8.697	67	8.697	67		
	2	**Zapas** z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . — zł. — ct.						
		b) w efektach . . . 8.718 „ 33 „	—	—	8.718	33		
		Razem . .	—	—	17.416	—	—	—

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	C. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4½% listów zast. galic. Towarz. kred. ziemskiego . 31.275 zł. — ct.						
		b) od 4½% listów zast. galic. Banku krajowego . . . 7.357 „ 50 „						
		c) od 4½% obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1884 . . 225 „ — „						
		d) od 4½% obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1889 . . 9 „ — „						
		e) od 4% oblig. gal. propinacyi 1.652 „ — „						
		razem . . 40.518 zł. 50 ct.						
		od tego odsetki bierne . 245 „ 62 „						
		czysty dochód . . .	40.272	88	40.272	88		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	27 532	87		
		Razem . .	—	—	67.805	75	—	—
		Wydatki.						
	1	Koszta utrzymania ubogich nieuleczalnych i kalek tudzież koszta czasowego utrzymania rekonwalescentów, w czasie od 1. stycznia do 31. grudnia 1892	39.048	—	39.048	—		
	2	Zakupno mapy katastralnej	2	70	2	70		
	3	Gotówka wydana do majątku rezerwowego w myśl aktu fundacyjnego art. VII. ustęp 7. tytułem 10% czystych stałych dochodów:						
		a) za rok 1891 . . . 4 654 zł. 41 ct.						
		b) „ „ 1892 . . . 4.043 „ 26 „	8.697	67	8.697	67		
		Suma wydatków . . .	47.748	37	47.748	37		
	4	**Zapas** z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	20 057	38		
		Razem . .	—	—	67 805	75	—	—

Uwaga. Wskutek rozdziału w roku 1892 kapitału fundacyjnego na majątek zarodowy, rezerwowy i obrotowy, wykazany z końcem roku 1891 zapas (w zamknięciu rachunku za rok 1891) w gotówce 47.530 zł. 87 ct. rozdzielono w ten sposób, że w majątku zarodowym pozostawiono z tej gotówki kwotę (którą użyto na zakupno efektów) . . . 19.998 zł. — ct.
zaś w obrotowym kwotę (z której część użyto na utrzymanie „Domu ubogich“, zaś część przeniesiono do majątku rezerwowego) . . . 27.532 „ 87 „
Razem jak wyżej . . 47.530 zł. 87 ct.

Zapas majątku obrotowego z końcem roku 1892 w gotówce 20.057 zł. 38 ct. służy na pokrycie półrocznej raty na utrzymanie „Domu ubogich“.

LW. 38.058/93.

XXXII. Fundusz „Macierzy Polskiej“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . 2.637 zł. 21 ct. od tego spieniężone . . 2.613 „ 81 „						
		rzeczywiste przykupno . .	23	40	23	40		
	2	Zapas z początkiem roku 1892 w efektach .	—	—	36 751	52		
		Razem . .	—	—	36 774	92	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . . . . 2.613 zł. 81 ct. od tego za spieniężone efekta 2.613 „ 81 „						
		czysty wydatek . . .	—	—	—	—		
	2	Zapas z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	36.774	92		
		Razem . .	—	—	36.774	92	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

1. $4^1/_2$% listy zast. galic. Towarz. kredyt. ziemskiego	22.600 zł. — ct.		
2. $4^1/_2$% „ „ „ Banku krajowego . .	13.600 „ — „		
3. $4^1/_2$% obligacye galic. pożyczki krajowej z r. 1883	500 „ — „		
4. 4% książeczka Banku krajowego	74 „ 92 „	36 774 zł.	92 ct.
Stan bierny:		— „	— „
Czysty stan czynny		**36.774 zł.**	**92 ct.**
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		36.751 „	52 „
okazuje się przyrost majątku w efektach o		**23 zł**	**40 ct.**

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892 ct.
		Dochody.						
	1	Subwencye i datki dobrowolne:						
		a) subwencya z funduszu kraj. 5.000 zł. — ct.						
		b) „ od gm. m. Lwowa 200 „ — „						
		c) datki od rozmaitych osób . 40 „ — „	5.240	—	5.240	—		
	2	Dochody ze sprzedaży wydawnictw własnych .	2.657	77	2.657	77		
	3	Odsetki od efektów:						
		a) od 4½% listów zastawnych galic. Towarz. kredyt. ziemskiego . . 1.017 zł. — ct.						
		b) od 4½% listów zast. galic. Banku krajowego . . 612 „ — „						
		c) od 4½% obligacyj gal. pożyczki kraj. z r. 1883 . 22 „ 50 „						
		d) od 4% książeczki Tarnowskiej Kasy oszczędności . 92 „ 28 „						
		razem . 1.743 zł. 78 ct.						
		od tego odsetki bierne . 15 „ 28 „						
		czysty dochód . . .	1.728	50	1.728	50		
	4	Zaliczka zwrotna z funduszu krajowego . .	2.000	—	2.000	—		
		Suma dochodów . . .	11.626	27	11.626	27		
	5	**Zapas** z początkiem roku 1892	—	—	—	—		
		Razem . .	—	—	11.626	27	—	—
		Wydatki.						
	1	Koszta wydawnictw własnych:						
		a) honoraya autorskie i ryciny . 400 zł. — ct.						
		b) druk wydawnictw i rycin . 2.251 „ 79 „						
		c) wydawn. kalend. „Macierzy“ 150 „ — „						
		d) „ czasopisma „Niedziela“ 2.500 „ — „						
		e) „ „ „Gospodarz„ 200 „ — „						
		f) oprawa wydawn. „Macierzy“ 557 „ 01 „	6.058	80	6.058	80	—	—
	2	Zasiłki naukowe dla dzieci niezamożnych rodziców	500	—	500	—	—	—
	3	Koszta administracyi	1.147	79	1.147	79	—	—
	4	Wynagrodzenie sekretarza „Macierzy“ . .	300	—	300	—	—	—
	5	„ redaktora czasopisma „Gospodarz“	300	—	300	—	—	—
	6	„ sług za nadzór lokalu i sprzątanie	35	—	35	—	—	—
	7	Zwrot zaliczki funduszowi krajowemu . . .	3.907	13	2.907	13	1.000	—
		Suma wydatków . . .	12.248	72	11.248	72	1.000	—
	8	**Zapas** z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	377	55	—	—
		Razem . .	—	—	11 626	27	—	—

Uwaga. Wydatkami tej fundacyi zarządza „Rada wykonawcza“, na której żądanie asygnuje się wypłaty w miarę potrzeby. Czyste nadwyżki dochodów ze sprzedaży wydawnictw własnych składa Rada na rzecz fundacyi do Kasy krajowej, w której przechowany jest majątek fundacyi „Macierzy“.

Powyższy rachunek obejmuje tedy jedynie wynikłości, wypływające z obrotu kasowego w Kasie Wydziału krajowego.

Zapas z końcem roku 1892 w gotówce 377 zł. 55 ct. posłuży na pierwsze potrzeby fundacyi, nim odsetki wpłyną.

LW. 38.057/1893.

*

XXXIII. Fundacya Feliksy Maryi z hr. Golejewskich Czarkowskiej „dla rękodzielników i przemysłowców pochodzenia polskiego w kraju zawód rękodzielniczy lub przemysłowy podejmujących“.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	**Zapas** z początkiem roku 1892 w efektach . .	—	—	100.001	28	—	—
		Razem . . .	—	—	100.001	28	—	—
		Wydatki.						
	1	Efekta wydane do zamiany . 21.000 zł. — ct. od tego pobrane z wymiany . 21.000 „ — „						
		czysty wydatek . . .	—	—	—	—	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	100.001	28	—	—
		Razem . . .	—	—	100.001	28	—	—

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

1 5% nieprem. listy zas. galic. Banku hipotycznego	100.000 zł. — ct.	
2 4% książeczka galic. Banku krajowego . .	1 „ 28 „	100001 zł. 28 ct.
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		100.001 zł. 28 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		100.001 „ 28 „
okaznje się stan majątku **niezmieniony**		— zł. — ct.

Uwaga. Dochody z kuponów od efektów wyżej wykazanych, pobiera sama fundatorka aż do czasu wejścia w życie fundacyi.

XXXIV. Fundusz legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Zapas z początkiem roku 1892 w efektach . .	—	—	574	16		
		Razem . . .	—	—	574	16	—	—
		Wydatki.						
	1	Zapas z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	574	16		
		Razem . . .	—	—	574	16	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

1. 4% książeczka galic. Banku krajowego Nr. 682 (dla szkoły agronomicznej w Dublanach) .	287 zł. 08 ct.	
2. 4% książeczka galic. Banku krajowego Nr. 683 (na cele oświaty ludowej)	287 „ 08 „	574 zł. 16 ct.
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		574 zł. 16 ct.
Z porównaniem z takimże stanem z końcem roku 1891		574 „ 16 „
okazuje się stan majątku **niezmieniony**		— zł. — ct.

XXXV. Fundusz ku podniesieniu rybactwa.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Sciągnięte grzywny za przekroczenie ustawy rybackiej i uzyskane kwoty ze sprzedaży skonfiskowanych ryb i przyrządów rybackich . . . . . 188 zł 53 ct. po strąceniu mylnie przez c. k. Starostwo w Podhajcach nadesłanych grzywien . 10 „ — „	178	53	178	03	—	50
	2	Ze sprzedaży chromolitografowanej mapy obrazowej ryb krajowych	107	10	—	—	107	10
	3	Efekta zakupione	236	28	236	28	—	—
		Suma dochodów . . .	521	91	414	31	107	60
	4	**Zapas** z początkiem roku 1892: *a*) w gotówce . . . 58 zł. 25 ct. *b*) w efektach . . . 1251 „ 54 „	—	—	1.309	79	—	—
		Razem . . .	—	—	1.724	10	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . .	236	28	236	28	—	—
		Suma wydatków . . .	236	28	236	28	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1892: w efektach . .	—	—	1.487	82	—	—
		Razem . . .	—	—	1.724	10	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: 1 Zapas kasowy w efektach (książeczka wkładkowa Banku krajowego) . . . . . 1.487 zł. 82 ct.
2. Należytości czynne . . . . . 107 „ 60 „
Suma stanu czynnego 1.595 zł. 42 ct.
Od tego: Należytości bierne . . . . . — „ — „
Czysty stan czynny . . . . . 1.595 zł. 42 ct.
W porównaniu z czystym stanem czynnym wykazanym z końcem roku 1891 w kwocie 1.387 „ 89 „
okaznje się **przyrost** majątku o 207 zł. 53 ct.

a mianowice: 1. *a*) w efektach . . . . . 236 zł. 28 ct.
b) ubyło w gotówce (z zapasu początkowego roku 1892, który ulokowano) . . . . . 58 „ 25 „
pozostaje . . . . . 178 zł. 03 ct.
2. Należytości czynne:
a) z początkiem roku 1892: . . 78 zł. 10 ct.
b) z końcem roku 1892: . . . 107 „ 60 „
przybyło więc w należytościach czynnych . . . . . 29 „ 50 „
wogóle **przyrost** jak wyżej . 207 zł. 53 ct.

XXXVI. Fundacya Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów w Krakowcu.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.
		Dochody.						
	1	Zapas z początkiem roku 1892 w efektach . .	—	—	9.103	66		
		Razem . . .	—	—	9.103	66	—	
		Wydatki.						
	1	Zapas z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	9.103	66		
		Razem . . .		—	9.103	66	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

1. $4^1/_2$% listy zast. galic. Towarzystwa kredyt. ziemskiego	9.100 zł. — ct.	
2. 4% książeczka gal. Banku krajowego . .	3 „ 66 „	9.103 zł. 66 ct
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		9.103 zł. 66 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		9.103 „ 66 „
okazuje się stan majątku **niezmieniony**		— zł. — ct.

XXXVI. Fundacya Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów w Krakowcu.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od 4½% listów zast. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego	409	50	409	50		
	2	Efekta zakupione	409	50	409	50		
		Suma dochodów . . .	819	—	819	—		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	413	32		
		Razem . . .	—	—	1.232	32	—	—
		Wydatki.						
	1	Jałmużny rozdane ubogim izraelitom w Krakowcu	413	32	413	32		
	2	Gotówka wydana na zakupno efektów . . .	409	50	409	50		
		Suma wydatków . . .	822	82	822	82		
	3	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	409	50		
		Razem . . .	—	—	1.232	32	—	—

Uwaga. Wykazany wyżej zapas z końcem roku 1892 w efektach 409 zł. 50 ct. ulokowany tymczasowo na książeczkę Banku krajowego, użyty został z początkiem roku 1893 na cele fundacyi (patrz LW. 60.739/1892.

XXXVII. Fundacya Malwiny z Łukowskich Wirth i Teofili Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Zapas z początkiem roku 1892 w efektach .	—	—	8.404	60	—	—
		Wydatki.						
	1	Zapas z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	8.404	60	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

1. $4^1/_2\%$ listy zastawne gal. Banku krajowego .	8.400 zł. — ct.	
2. 4% książeczki galic. Banku krajowego . .	4 „ 60 „	8.404 zł. 60 ct.
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		8.404 zł. 60 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		8.404 „ 60 „
okazuje się, iż stan majątku pozostał **niezmieniony**		— zł. — ct.

XXXVII. Fundacya Malwiny z Łukowskich Wirth i Teofili Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów: od $4^1/_2\%$ listów zastawnych Banku krajowego	378	—	378	—	—	—
	2	Zapas z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	297	50		—
		Razem . .	—	—	675	50	—	—
		Wydatki.						
	1	Łukowskiej Teofili wydano na wsparcie za rok 1892 . . . . . 595 zł. 10 ct. od tego zwroty . . . 297 „ 60 „ czysty wydatek . . .	297	50	297	50	—	—
	2	Należytość rządowa wymierzona fundacyi od przeniesienia własności	402	—	80	40	321	60
		Suma wydatków . .	699	50	377	90	321	60
	3	Zapas z końcem roku 1892 w gotówce . .	-	—	297	60	—	—
		Razem . .	—	—	675	50	—	—

Uwaga. Wykazany wyżej zapas z końcem roku 1892 w gotówce 297 zł. 60 ct. zużyty został w roku 1892 na wsparcia dla osieroconych dziewcząt.

XXXVIII. Fundacya ś. p. Maksymiliana i Franciszka Ksawerego Siemianowskich dla biednych, moralnie prowadzących się dziewcząt.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Zapas z początkiem roku 1892 w efektach .	—	—	21.239	82		
		Razem . .	—	—	21.239	82	—	—
		Wydatki.						
	1	Zapas z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	21.239	82		
		Razem . .	—	—	21.239	82	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

1. 4% losy państwowe z roku 1860 . . .	500 zł. — ct.	
2. 5% austryacka renta srebrna . . .	20.650 „ — „	
3. 4% książeczka galic. Kasy oszczędności .	89 „ 82 „	21.239 zł. 82 ct.
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		21.239 zł. 82 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		21.239 „ 82 „
okazuje się stan majątku niezmieniony		— „ — „

XXXVIII. Fundacya ś. p. Maksymiliana i Franciszka Ksawerego Siemianowskich dla biednych, moralnie prowadzących się dziewcząt.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4% losów państwowych z roku 1860 . . . 20 zł. — ct.						
		b) od 5% austryackiej renty srebrnej . . . . 867 „ 30 „						
		c) od 4% książeczki Banku krajowego . . . . 8 „ 53 „	895	83	895	83		
	2	Gotówka za spieniężone efekta . 446 zł. 75 ct.						
		od tego wydano na zakupno efektów . . . . . 443 „ 65 „						
		czysty dochód . .	3	10	3	10		
		Suma dochodów . . .	898	93	898	93		
	3	Zapas z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . . 416 zł. 05 ct						
		b) w efektach . . . . 446 „ 75 „	—	—	862	80		
		Razem . .	—	—	1.761	73	—	—
		Wydatki.						
	1	Posagi dla trzech dziewcząt po 286 zł. ulokowane na osobne książeczki gal. Kasy oszczędności .	858	—	858	—		
	2	Koszta insercyjne	22	76	22	76		
	3	Efekta spieniężone i wydane c. k. Sądom powiatowym:						
		do depozytu . . . 1.304 zł. 75 ct.						
		od tego zakupione . . 1.301 „ 65 „						
		czysty wydatek . .	3	10	3	10		
		Suma wydatków . . .	883	86	883	86		
	4	Zapas z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . . 434 zł. 22 ct.						
		b) w efektach . . . . 443 „ 65 „	—	—	877	87		
		Razem . .	—	—	1.761	73	—	—

Uwaga. Wykazany wyżej zapas z końcem roku 1892 w gotówce 434 zł. 22 ct. i w efektach (książeczka Banku krajowego) 443 zł. 65 ct. użyty został w roku 1893 w części na wypłatę posagów, w części zaś przeniesiony do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowany (patrz LW. 24.536/93).

LW. 43.069/1893.

XXXIX. Fundacya ś. p. Maksymiliana i Franciszka Ksawerego Siemianowskich dla ubogich wdów po nauczycielach szkół ludowych.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . . 100 zł. — ct.						
		od tego spieniężone . . 71 „ 50 „						
		rzeczywisty przykupno . .	28	50	28	50		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	27	60	27	60		
		Suma dochodów . . .	56	10	56	10		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892 w efektach. .	—	—	21.849	08		
		Razem . .	—	—	21.905	18	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 99 zł. 10 ct.						
		od tego za spieniężone efekta . 71 „ 50 „						
		czysty wydatek . .	27	60	27	60		
	2	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	21.877	58		
		Razem . .	—	—	21.905	18	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

1. 4% losy państwowe z roku 1854 . . .	500 zł. — ct.		
2. 5% austryacka renta srebrna . . .	20.650 „ — „		
3. 4½% listy zastawne gal. Banku krajowego .	700 „ — „		
4. 4% książeczka galic. Banku krajowego .	27 „ 58 „	21.877 zł.	58 ct.
Stan bierny:		— „	— „
Czysty stan czynny		21.887 „	58 „
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		21.849 „	08 „
okazuje się **przyrost** majątku w efektach o		28 zł.	50 „

XXXIX. Fundusz ś. p. Maksymiliana i Franciszka Ksawerego Siemianowskich dla ubogich wdów po nauczycielach szkół ludowych.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4% losów państwowych loteryjnych . . . 16 zł. 80 ct.						
		b) od 5% austr. renty srebrnej 867 „ 30 „						
		c) od 4½% listów zastawnych galicyjsk. Banku krajowego 29 „ 25 „						
		razem . 913 zł. 35 ct.						
		od tego odsetki bierne . — „ 70 „						
		czysty dochód . .	912	65	912	65	—	—
	2	**Zapas** z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	27	60	—	—
		Razem . .	—	—	940	25	—	—
		Wydatki.						
	1	Wsparcia dożywotne dziewięciu wdowom po 100 zł.	900	—	883	30	16	70
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	27	60	27	60	—	—
		Suma wydatków . . .	927	60	910	90	16	70
	3	**Zapas** z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	29	35	—	—
		Razem . .	—	—	940	25	—	—

Uwaga. Od wykazanego wyżej zapasu z końcem roku 1892 w gotówce . . . 29 zł. 35 ct.
potrącono kwotę . . . . . 16 „ 70 „
wysokość niepodniesionych w roku 1892 przez Jadwigę Masiewiczową w Tuchowie dwóch rat miesięcznych za listopad i grudzień r. 1892 nadanego jej wsparcia; **resztę zapasu w kwocie** . . . . . 12 zł. 65 ct.
przeniesiono z początkiem roku 1893 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (patrz LW 13.257/93).

LW. 43.068/1893.

XL. Fundacya ś. p. Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolffowej „na rzecz przytułku dla dotkniętych wielką chorobą“.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 5% obligacyj indemnizac. 96 zł. 86 ct.						
		b) od 4½% listów zast. Banku krajowego . . . . 123 „ 75 „						
		razem . . 220 zł. 61 ct.						
		od tego odsetki bierne . . — „ 40 „						
		czysty dochód	220	21	220	21		
	2	Efekta zakupione	163	92	163	92		
		Suma dochodów . . .	384	13	384	13		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . 54 zł. 09½ ct.						
		b) w efektach . . . 4.772 „ 26 „	—	—	4.826	35½		
		Razem . . .	—	—	5.210	48½	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . .	162	87	162	87		
	2	**Zapas** z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . 111 zł. 43½ ct.						
		b) w efektach . . . 4.936 „ 18 „	—	—	5.047	61½		
		Razem . . .	—	—	5.210	48½	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy: *a*) w gotówce			111 zł. 43½ ct.
b) w efektach:			
1. 5% obligacye indemnizacyjne . . .	2.050 zł. — ct.		
2. 4½% listy zastawne gal. Banku krajowego .	2.800 „ — „		
3. 4% książeczka gal. Banku krajowego . .	86 „ 18 „	4.936 „ 18 „	
Suma stanu czynnego . . .		5.047 zł. 61½ ct.	
Stan bierny:		— „ — „	
Czysty stan czynny		**5.047 zł. 61½ ct.**	
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		4.826 „ 35½ „	
okazuje się **przyrost** majątku o		**221 zł. 26 ct.**	
a mianowicie: przybyło *a*) w gotówce . . .	57 zł. 34 ct.		
b) w efektach . . .	163 „ 92 „		
Czysty przyrost j. w. .		**221 zł. 26 ct.**	

Uwaga. Fundacya nie weszła jeszcze w życie. Wykazany wyżej zapas z końcem roku 1892 w gotówce 111 złr. 43½ ct. sfruktyfikowano w r. 1893 na rzecz majątku żelazuego fundacyi (patrz. LW. 24.770/1893).

LW. 43.114/1893.

XLI. Fundacya ś. p. Leonarda Wężyka na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4½% obligacyj gal. pożyczki krajowej z roku 1885 . . . 94 zł. 50 ct.						
		b) od 4½% obligacyj gal. pożyczki kraj. z roku 1889 . 6 „ 75 „						
		razem . . 101 zł. 25 ct.						
		od tego odsetki bierne . 1 „ 33 „						
		czysty dochód .	99	92	99	92		
	2	Efekta zakupione . . . . 200 zł. — ct.						
		od tego spieniężone . . . 49 „ 73 „						
		rzeczywiste przykupno .	150	27	150	27		
		Suma dochodów . .	250	19	250	19		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . 47 zł. 25 ct.						
		b) w efektach . . . 2.280 „ 22 „	—	—	2.327	47		
		Razem . . .	—	—	2.577	66	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 196 zł. 90 ct.						
		od tego za spieniężone efekta . 49 „ 73 „						
		czysty wydatek .	147	17	147	17		
	2	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	2.430	49		
		Razem . .	—	—	2.577	66	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

1. 4½% oblig. galic. pożyczki kraj. z r. 1885	2.100 zł. — ct.	
2. 4½% „ „ „ „ „ 1889	300 „ — „	
3. 4% książeczka galicyjskiego Banku kraj. .	30 „ 49 „	2.430 zł. 49 ct.
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		**2.430 zł. 49 ct.**
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		2.327 „ 47 „
okazuje się **przyrost** majątku o		**103 zł. 02 ct.**
a mianowicie: przybyło w efektach . . .	150 zł. 27 ct.	
ubyło w gotówce . . .	47 „ 25 „	
Czysty przyrost jak wyżej . .		**103 zł. 02 ct.**

Uwaga. Fundacya ta nie weszła jeszcze w życie, przeto wszelkie wpływy z odsetek od efektów majątku żelaznego fruktyfikuje się na tegoż pomnożeuie.

LW. 43.080/1893.

XLII. Fundacya bursy imienia księcia Leona Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4½% listów zast. gal. Towarzystwa kredytow. ziemsk. . 499 zl. 50 ct.						
		b) od 4½% listów zast. gal. Banku krajowego . . . . . 105 „ 75 „						
		c) od 4% książeczki Banku kraj. 7 „ 62 „						
		razem . . 612 zł. 87 ct.						
		od tego odsetki bierne . 6 „ 30 „						
		czysty dochód . .	606	57	606	57		
	2	Efekta zakupione . . . . 907 zł. 62 ct.						
		od tego spieniężone . . 62 „ 20 „						
		rzeczywiste przykupno . .	845	42	845	42		
		Suma dochodów . . .	1.451	99	1.451	99		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . 543 zł 50 ct.						
		b) w efektach . . . 13.060 „ 02 „	—	—	13.603	52		
		Razem . .	—	—	15.055	51	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów 899 zł. 52 ct.						
		od tego za spieniężone efekta . 62 „ 20 „						
		czysty wydatek . .	837	32	837	32		
	2	**Zapas** z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . 312 zł. 75 ct.						
		b) w efektach . . . 13.905 „ 44 „	—	—	14.218	19		
		Razem . . .	—	—	15.055	51	—	—

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy: *a*) w gotówce			312 zł. 75 ct.
b) w efektach:			
1) 4½% listy zast. gal. Towarzystwa kred. ziemsk.	11.100 zł. — ct.		
2) 4½% „ „ „ Banku krajowego . .	2.800 „ — „		
3) 4% książeczka Banku krajowego . . .	5 „ 44 „	13.905 „ 44 „	
Suma stanu czynnego		14.218 zł. 19 ct.	
Stan bierny:		— „ — „	
Czysty stan czynny		14.218 zł. 19 ct.	
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		13.603 „ 52 „	
okazuje się **przyrost** majątku o		614 zł. 67 ct.	
a mianowicie: przybyło w efektach	845 zł. 42 ct.		
ubyło w gotówce	230 „ 75 „		
Czysty przyrost jak wyżej . . .		614 zł. 67 ct.	

Uwaga. Fundacya ta wejdzie wówczas w życie, gdy dochody majątku żelaznego wystarczą na założenie bursy, opłacenie należytości rządowej i utrzymanie przynajmniej 10 uczniów. Zanim to nastąpi, kapitalizuje się wszelkie dochody majątku żelaznego na powiększenie tegoż majątku. Wykazany wyżej zapas z końcem roku 1892 w gotówce 312 zł. 75 ct., sfruktyfikowano też w roku 1893 na rzecz żelaznego majątku fundacyi (patrz LW. 25.163/1893).

XLIII. Fundacya Franciszka Steczkowskiego z Jasła.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione	12	40	12	40		
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego . .	12	40	12	40		
		Suma dochodów . . .	24	80	24	80		
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892 w efektach . .	—	—	2.774	35		
		Razem . . .	—	—	2.799	15	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . .	12	40	12	40		
	2	**Zapas** z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	2.786	75		
		Razem . . .	—	—	2 799	15	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

1) $4^1/_2$% listy zas. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . . .	1.300 zł. — ct.	
2) $4^1/_2$% listy zas. galic. Banku krajowego .	1.200 „ — „	
3) 4% książeczka galic. Kasy Oszczędności na	232 „ 67 „	
4) 4% „ „ Banku krajowego . .	54 „ 08 „	2.786 zł. 75 ct.
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		2.786 „ 75 „
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		2.774 „ 35 „
okazuje się **przyrost** majątku w efektach o		12 zł. 40 ct.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 4½% listów zast. galic. Towarz. kredytow. ziemskiego . . . . . 58 zł. 50 ct.						
		b) od 4½% listów zast. galic. Banku krajowego . . . . . 54 „ — „	112	50	112	50		
	2	**Zapas** z początkiem roku 1892 w gotówce	—	—	20	75		
		Razem . . .	—	—	133	25	—	—
		Wydatki.						
	1	Stypendyum dla jednego ucznia krajowej szkoły zawodowej dla nauki tkactwa w Krośnie:						
		a) należytość zaległa . . . 8 zł. 35 ct.						
		b) „ bieżąca . . . 100 „ — „						
		razem . . 108 „ 35 „						
		od tego odpisano . . . . — . 04 „						
		czysta należytość . . .	108	31	108	31		
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	12	40	12	40		
		Suma wydatków . . .	120	71	120	71		
	3	**Zapas** z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	12	54		
		Razem . . .	—	—	133	25	—	—

Uwaga. Wykazany wyżej zapas z końcem roku 1892 w gotówce 12 zł. 54 ct. przeniesiono w r. 1893 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano.

XLIV. Fundacya posagowa ś. p. Szczepana Zaręby

Zamknięcie rachunku

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Kapitał hipotekowany na dobrach Łużna z przyległościami . . . 100.000 zł. polsk. =	7.954	55	—	—	7.954	55
	2	Efekta zakupione . . . 1.287 zł. 93 ct. od tego spieniężone . . 1.195 „ 04 „ rzeczywiste przykupno . .	92	89	92	89	—	—
		Suma dochodów . . .	8.047	44	92	89	7.954	55
	3	**Zapas** z początkiem roku 1892: *a*) w gotówce . . . 81 zł. 34½ ct. *b*) w efektach . . . 15.898 „ 63 „	—	—	15.979	97½	—	—
		Razem . . .	—	—	16.072	86½	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . . . . 1.276 zł. 38 ct. od tego za spieniężone efekta 1.195 „ 04 „ czysty wydatek . .	81	34	81	34	—	—
	2	Efekta wydane do winkulacyi . 100 zł. — ct. od tego pobrane z winkulacyi 100 „ — „ czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . . .	81	34	81	34	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1892: *a*) w gotówce . . . — zł. —½ ct. *b*) w efektach . . . 15.991 zł. 52 ct.	—	—	15.991	52½	—	—
		Razem . . .	—	—	16.072	86½	—	—

Skrzyńskiego dla 5 panien szlacheckich

za rok 1892.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: *a*) Zapas kasowy: *α*) w gotówce			— zł.	—½ ct.
β) „ efektach:				
1) 4½% listy zast. gal Towarzystwa kredytowego ziemskiego	1.300 zł.	— ct.		
2) 4½% listy zast. gal. Banku krajowego	14.600 „	— „		
3) 4% książeczka „ „ „ na	91 „	52 „	15.991 „	52 „
b) Należytość czynna: kapitał hipotekowany na dobrach Łużna z przyległościami 100.000 złotych polskich = ...			7 954 „	55 „
Suma stanu czynnego			23.946 zł.	07½ ct.
Stan bierny:			— „	— „
Czysty stan czynny			**23.946 zł.**	**07½ ct.**
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891			24.934 „	52½ „
okazuje się **ubytek** majątku o			**988 zł.**	**45 ct.**
a mianowicie: ubyło w gotówce . .	1.081 zł.	34 zł.*)		
przybyło w efektach	92 „	89 „		
Czysty ubytek jak wyżej . .			**988 zł.**	**45 ct.**

*) Po wejściu tej fundacyi w życie z końcem roku 1891 rozdzielono też odpowiednio całą gotówkę 1081 zł. 34 ct. a mianowicie: gotówkę w kwocie . . . . . 1.000 zł. — ct
wykazano w majątku obrotowym (służyć mającą na wypłatę 5 posagów za r. 1891 po 200 zł.) resztę gotówkę w kwocie . . . . . 81 „ 34 „
pozostawiono w majątku zarodowym i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano. (LW. 26.313/92).

Uwaga: Od wykazanego wyżej pod **b**) kapitału 100.000 złp. = czyli 7.954 zł. 55 ct. wal. austr. obowiązani są właściciele dóbr Łużna z przyległościami co roku płacić 5% odsetki z dołu płatne, do Kasy Wydziału krajowego. (LW. 23.702/90).

XLIV. Fundacya posagowa ś. p. Zaręby

Zamknięcie rachunku

Rubryka	Pozycya	B. Majątek obrotowy.		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.							
	1	Odsetki: *a*) 5% od kapitału hipotekowego . .	407 zł. 67 ct.						
		b) od 4½% listów ząs. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . . .	58 „ 50 „						
		c) od 4½% listów zas. gal. Banku krajowego . . .	654 „ 75 „						
		d) od 4% książeczki gal. Kasy oszczędności	— „ 48 „						
		Razem	1.121 zł. 40 ct.						
		od tego odsetki bierne . .	1 „ 17 „						
		czysty dochód . . .		1.120	23	1.120	23	—	—
	2	Efekta zakupione	1.010 zł. — ct.						
		od tego wydane c. k. Sądowi jako nadany posag do tymczasowego przechowania . .	210 „ — „						
		czysty dochód . . .		800	—	800	—	—	—
		Suma dochodów . . .		1.920	23	1.920	23	—	—
	3	Zapas z początkiem roku 1892 w gotówce . .		—	—	1.000	—*	—	—
		Razem . . .			—	2.920	—	—	—
		Wydatki.							
	1	Posagi dla panien szlacheckich wydane do przechowania w depozycie c. k. Sądów:							
		a) jeden za rok 1891 w gotówce	200 zł — ct.						
		b) dwa za rok 1892, z których jeden ulokowany na książeczce gal. Kasy oszczędności zaś drugi w gotówce każdy po 210 zł. =	420 „ — „	620	—	620	—	—	—
	2	Rozmaite wydatki		24	70	24	70	—	—
	3	Gotówka wydana na zaknpno efektów . . .		800	—	800	—	—	—
		Suma wydatków . . .		1.444	70	1.444	70	—	—
	4	Zapas z końcem roku 1892:							
		a) w gotówce	675 zł. 53 ct.						
		b) w efektach	800 „ — „	—	—	1.475	53	—	—
		Razem . . .		—	—	2.920	23	—	—

*) Z powodu rozdziału majątku na zarodowy i obrotowy, wykazany zapas początkowy przeniesiono z majątku zarodowego.

Skrzyńskiego dla 5 panien szlacheckich.

za rok 1892.

Uwaga: Z wykazanego wyżej zapasu z końcem roku 1892 *a*) w gotówce . . 675 zł. 53 ct.
b) „ efektach . . 800 „ — „
razem j. w. . 1.475 zł. 53 ct.

przeniesiono w roku 1893 kwotę nierozdaną na posagi w gotówce . . . . . 665 „ 53 „

do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano; resztę zaś w kwocie . . . . . 810 zł. — ct.

z której część w kwocie 800 zł. — ulokowaną jest tymczasowo na książeczkę Banku krajowego — zarezerwowano na ewentualną wypłatę niepodniesionych posagów a mianowicie:

1) za rok 1891 — *a*) nadanych do LW. 45.937/1891 — Józefie Helenie dw. im. Piotrowskiej i Zofii Julii Rozalii tr. im. Siarkowskiej po **200** zł. = **400** zł. — ct
b) nadanego do LW. 54.391/1891 Bronisławie Michalinie dw. im. z Dębia Dębskiej w kwocie . . . . 200 „ — „

2) za rok 1892 — nadanego do LW. 58.971/1892 — Wandzie Michalinie dw. im. de Mogiła Stankiewiczównie w kwocie . . . 210 „ — „

Razem j. w. . . **810** zł. — ct.

LW. 44.392|1893.

XLV Fundacya posagowa ś. p. Zaręby

Zamknięcie rachunku

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Kapitał hipotekowany na dobrach Łużna z przyległ. 20000 zł. pol. =	1 590	91	—	—	1 590	91
	2	Efekta zakupione	215	06	215	06	—	—
	3	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	200	—	200	—	—	—
		Suma dochodów	2.005	97	415	06	1.590	91
	4	Zapas z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . 13 zł. 26 ct.						
		b) w efektach . . . 3.175 „ 58 „	—	—	3.188	84	—	—
		Razem	—	—	3 603	90	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów	213	26	213	26	—	—
	2	Zapas z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . — zł. — ct.						
		b) w efektach . . . 3 390 „ 64 „	—	—	3.390	64	—	—
		Razem	—	—	3.603	90	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: *a)* Zapas kasowy: *α)* w gotówce . . . . . zł. — ct.

β) w efektach:

1) $4^1/_2$% listy zast. galic. Tow. kredyt. ziemskiego	200 zł. — ct.	
2) $4^1/_2$% listy zast. galic. Banku kraj.	3.000 zł. — ct.	
3) $4^1/_2$% obligacye gal. pożyczki krajowej z roku 1883	100 „ — „	
4) 4% książeczki galic. Banku krajowego	49 „ 10 „	
5) 4% „ „ Kasy oszczędności	41 „ 54 „	3.390 „ 64 „

b) Należytość czynna: kapitał hipotekowany na dobrach Łużna z przyległościami 20.000 złotych polskich = ... 1.590 „ 91 „

Suma stanu czynnego . . . . 4.981 zł. 55 ct.

Stan bierny: . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . . . . . 4.981 zł. 55 ct.

Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891 . . . . . 4.979 „ 75 „

okazuje się przyrost majątku o . . . . . 1 zł. 80 ct.

a mianowicie: przybyło w efektach . . 215 zł. 06 ct.

ubyło w gotówce . . . 213 „ 26 „ *)

Czysty przyrost jak wyżej . . 1 zł. 80 ct.

*) Po wejściu w życie tej fundacyi z końcem roku 1891 rozdzielono też całą gotówkę 213 zł. 26 ct., a mianowicie: gotówkę w kwocie . . 200 zł. — ct. wykazano w majątku obrotowym (służyć mająca na wypłatę 10 posagów po 20 zł.) zaś resztę gotówki w kwocie . . 13 „ 26 „ pozostawiono w majątku zarodowym i na rzecz tego majątku sfruktyfikowano (patrz. LW. 35.893/892).

Uwaga: Od wykazanego wyżej pod b) kapitału 20.000 złp. = czyli 1590 zł. 91 ct. w. — obowiązani są właściciele dóbr Łużna z przyległościami co roku płacić 5% odsetki z dołu płatne, do Kasy Wydziału krajowego. (LW. 23.702/1890).

Skrzyńskiego dla dziewcząt wiejskich.

za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki: *a*) 5% od kapitału hipotekowanego . 81 zł. 53½ ct.						
		b) od 4½% listów zas. Towarzystwa kred. ziems. . . . 9 „ — „						
		c) od 4½% listów zas. gal. Banku krajowego . . . 130 „ 50 „						
		d) od 4½% obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1883 . 4 „ 50 „						
		Razem 225 zł. 53½ ct.						
		od tego odsetki bierne 1 „ 40 „						
		czysty dochód . . .	224	13½	224	13½	—	—
	2	Zapas z początkiem roku 1892 w gotówce . .	—	—	200	—*	—	—
		Razem . . .	—	—	424	13½	—	—
		Wydatki.						
	1	Posagi dla dziewcząt wiejskich — 7 po 20 zł — ct.	140	—	120	—	20	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego . .	200	—	200	—	—	—
		Suma wydatków . . .	340	—	320	—	20	—
	3	Zapas z końcem roku 1892 w gotówce . .	—	—	104	13½	—	—
		Razem . . .	—	—	424	13½	—	—

*) Z powodu rozdziału majątku na zarodowy i obrotowy, wykazany zapas początkowy przeniesiono z majątku zarodowego.

Uwaga: Z wykazanego wyżej zapasu z końcem roku 1892 w gotówce . . 104 zł. 13½ ct.
przeniesiono w roku 1893 część w gotówce . . . . . 24 „ 13½ „
do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano;
resztę zaś w gotówce . . . . . 80 zł. — ct.
zarezerwowano:

a) na wypłatę nadanego w roku 1892 (LW. 61.859/1892.) i przekazanego do wypłaty c. k. Urzędowi podatkowemu w Gorlicach (LW. 8.966/1893.) a niepodniesionego w roku 1892 posagu Antoniny z Kotowiczów Abromowej w gotówce . . . . . 20 zł. — ct.

b) na ewentualną wypłatę nadanych w roku 1892 (LW. 61.859/1892) lecz nie przekazanych jeszcze do wypłaty posagów:

1) Lisowskiej Maryanny w gotówce . . . 20 „ — „
2) Koziel Petroneli „ „ . . . 20 „ — „
3) Kowalskiej Magdaleny „ „ . . . 20 „ — „
Razem j. w. . . 80 zł. — ct.

LW. 44.391/1893.

XLVI. Fundacya „Domu ubogich“ w Strzeliskach nowych.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) od 5% oblig. indemnizac. . . 30 zł. 71 ct.						
		b) „ 5% „ jednolitego długu państwa . . 33 „ 60 „						
		c) „ 4½% listów zast. Banku krajowego . . 355 „ 50 „	419	81	419	81		
	2	Efekta zakupione	42		42			
		Suma dochodów . .	461	81	461	81		
	3	Zapas z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . . . 419 zł. 81 ct.						
		b) „ efektach . . . . . 9.360 „ 86 „	—	—	9.780	67		
		Razem . . .	—	—	10.242	48	—	—
		Wydatki.						
	1	Wydziałowi powiatowemu w Bóbrce odesłano odsetki na potrzeby domu ubogich . . .	377	81	377	81		
	2	Gotówka wydana na zakupno efektów . . .	42		42			
		Suma wydatków . .	419	81	419	81		
	3	Zapas z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . . . 419 zł. 81 ct.						
		b) „ efektach . . . . . 9.402 „ 86 „	—	—	9.822	67		
		Razem . . .	—	-	10.242	48	—	—

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy: *a*) w gotówce . . .			419 zł. 81 ct.
b) w efektach:			
1) 5% obligacye indemnizacyjne . . .	650 zł. — ct.		
2) 5% „ jednolitego długu państwa .	800 „ — „		
3) 4½% listy zas. gal. Banku krajowego .	7.900 „ — „		
4) 4% książeczka „ „ „ .	52 „ 86 „	9.402 „ 86 „	
Suma stanu czynnego		9.822 zł. 67 ct.	
Stan bierny:		— „ — „	
Czysty stan czynny		9.822 zł. 67 ct.	
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891.		9.780 „ 67 „	
okazuje się przyrost majątku o		42 zł. — ct.	

Uwaga. Wykazany wyżej zapas ostateczny w gotówce 419 zł. 81 ct. odesłano w myśl statutu fundacyjnego w roku 1893 Wydziałowi powiatowemu w Bóbrce, po potrąceniu 10% na pomnożenie majątku zarodowego (patrz LW. 6.219/93).

LW. 44.387/1893.

XLVII. Fundacya ś. p. Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych chorych i rekonwalescentów.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Zapas z początkiem roku 1892 w efektach . .	—	—	38.000	—	—	—
		Wydatki.						
	1	Zapas z końcem roku 1892 w efektach . .	—	—	38.000	—	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:
$4^1/_2\%$ listy zastawne galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego . 38.000 zł.
Stan bierny: . . . . . — „
Czysty stan czynny . . . . . 38.000 zł.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891 . . . . . 38.000 „
okazuje się, iż stan **pozostał niezmieniony.**

XLVII. Fundacya ś. p. Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych chorych i rekonwalescentów.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od 4½% listów zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego . .	1.710	—	1.710	—	—	—
		Wydatki.						
	1	Odsetki pobrała dożywotniczka p. Anna z Lundów Krzeczunowiczowa	1.710	—	1.710	—	—	—

Uwaga. Odsetki pobiera dożywotniczka p. Anna z Lundów Krzeczunowiczowa.

LW. 40.534/1893.

XLVIII. Fundacya im. Józefa Kosvitzky'ego.

Fundusz l. „dla ślepych w Krakowie".

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione	78	10	78	10		
	2	Odsetki od efektów:						
		a) od 4% obligacyj gal. pożyczki kraj. 48 zł. — ct.						
		b) od 5% renty srebrnej:						
		1) zaległe . . 2 zł. 10 ct.						
		2) bieżące . . 4 „ 20 „ 6 „ 30 „	54	30	54	30		
		Suma dochodów . . .	132	40	132	40		
	3	Zapas z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . 24 zł. — ct.						
		b) w efektach . . . 1.490 „ 22 „	—	—	1.514	22		
		Razem . . .	—	—	1.646	62	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana *a*) na zakupno efektów 78 zł. 10 ct.						
		b) za blankiety od rent — „ 20 „						
		Suma wydatków . . .	78	30	78	30		
	2	Efekta wydane do winkulacyi . 100 zł. — ct.						
		od tego odebrane z winkulacyi 100 „ — „						
		czysty wydatek . .	—	—	—	—		
		Suma wydatków . . .	78	30	78	30		
	3	Zapas z końcem roku 1892:						
		w efektach	—	—	1.568	32		
		Razem . . .	—	—	1.646	62	—	—

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:

1) 4% obligacye galic. pożyczki krajowej . . .	1.200 zł. — ct.		
2) 5% renta srebrna	100 „ — „		
3) 4% książeczka galic. Kasy oszczędności . .	268 „ 32 „	1.568 zł.	32 ct.
Suma stanu czynnego		1.568 „	32 „
Stan bierny:		— „	— „
Czysty stan czynny		1.568 zł.	32 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		1.516 „	32 „
okazuje się **przyrost** majątku o		52 zł.	— ct
a mianowicie: przybyło w efektach	54 zł. 10 ct.		
ubyło w należytościach czynnych . .	2 „ 10 „		
Czysty przyrost jak wyżej . . .		52 zł.	— ct.

Uwaga. Niniejsza fundacya w roku 1893 weszła w życie. Obecnie sfruktyfikowano wszelkie dochody na rzecz majątku zarodowego.

LW. 40.538/1893.

XLIX. Fundacya im. Józefa Kosvitzky'ego.

Fundusz II. „dla wychowanków zakładu sierót pod wezwaniem św. Józefa w Krakowie".

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione	168	20	168	20		
	2	Odsetki od efektów:						
		a) od 4% obligacyi gal pożyczki kraj. 96 zł. — ct.						
		b) od 5% renty srebrnej:						
		1) zaległe . . 5 zł. 25 ct.						
		2) bieżące . . 10 „ 50 „ 15 „ 75 „	111	75	111	75		
		Suma dochodów . . .	279	95	279	95		
	3	Zapas z początkiem roku 1892						
		a) w gotówce . . . 61 zł. 90 ct.						
		b) w efektach . . . 2.986 „ 78 „	—	—	3.048	68		
		Razem . . .	—	—	3.328	63	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana:						
		a) na zakupno efektów . . 168 zł. 20 ct.						
		b) za blankiet od nowo wydanej renty . . . . — „ 20 „						
		Suma wydatków . . .	168	40	168	40		
	2	Efekta wydane do winkulacyi . 250 zł. — ct.						
		od tego odebrane z winkulacyi 250 „ — „						
		czysty wydatek . .	—	—	—	—		
		Suma wydatków . . .	168	40	168	40		
	3	Zapas z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . 5 zł. 25 ct.						
		b) w efektach . . . 3 154 „ 98 „	—	—	3.160	23		
		Razem . . .	—	—	3.328	63	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy: *a*) w gotówce			5 zł. 25 ct.
b) w efektach:			
1) 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z r. 1891 .	2.400 zł. — ct.		
2) 5% renta srebrna	250 „ — „		
3) 4% książeczka gal. Kasy oszszędności. . .	504 „ 98 „	3.154 „ 98 „	
Suma stanu czynnego		3.160 zł. 23 ct.	
Stan bierny:		— „ — „	
Czysty stan czynny		**3.160 zł. 23 ct.**	
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891		3.053 „ 93 „	
okazuje się **przyrost majątku** o		**106 zł. 30 ct.**	
a mianowicie: przybyło w efektach	168 zł. 20 ct.		
ubyło w gotówce . . 56 zł. 65 ct.			
w należytościach czynnych 5 „ 25 „	61 „ 90 „		
Czysty przyrost jak wyżej . . .		**106 zł. 30 ct.**	

Uwaga. Niniejsza fundacya w roku 1893 weszła w życie. Obecnie sfruktyfikowano wszelkie dochody na rzecz majątku zarodowego. Wykazany wyżej zapas w gotówce 5 zł. 25 ct. sfruktyfikowano też w roku 1893 na rzecz tegoż majątku.

LW. 40.537/1893.

L. Fundacya im. Józefa Kosvitzky'ego.

Fundusz III. „dla poprawionych złoczyńców w Krakowie".

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	A. Majątek zarodowy.	Należytośc zł.	Należytośc ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione	78	10	78	10		
	2	Odsetki od efektów:						
		a) od 4% obligacyj galic. pożyczki krajowej z r. 1891 . . . 48 zł. — ct.						
		b) od 5% renty srebrnej:						
		1 zaległe . . 2 zł. 10 ct.						
		2. bieżące . . 4 „ 20 „ 6 „ 30 „	54	30	54	30		
		Suma dochodów . . .	132	40	132	40		
	3	Zapas z początkiem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . . . 26 zł. 10 ct.						
		b) w efektach . . . . . 1.488 „ 90 „	—	—	1.515	—		
		Razem . . .	—	—	1.647	40	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana: *a*) na zakupno efektów . . . . . 78 zł. 10 ct.						
		b) na blankiet od nowo wydanej renty — „ 20 „	78	30	78	30		
	2	Efekta wydane do winkulacyi . . 100 zł.	—	—	—	—		
		od tego odebrane z winkulacyi 100 „						
		Czysty wydatek . .	—		—	—		
		Suma wydatków . . .	78	30	78	30		
	3	Zapas z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . . . 2 zł. 10 ct.						
		b) w efektach . . . . . 1.567 „ — „	—	—	1.569	10		
		Razem . . .	—	—	1.647	40		

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy: *a*) w gotówce . . . . . 2 zł. 10 ct.

b) w efektach:

1. 4% obligacye galic. pożyczki kraj. z r. 1891	1 200 zł.	
2. 5% renta srebrna	100 „	
3. 4% książeczka Kasy oszczędności . . .	267 „	1.567 „ — „
Suma stanu czynnego . . .		1.569 zł. 10 ct.
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		1.569 zł. 10 ct.
Z porównania z takimże stanem z koncem roku 1891		1.517 „ 10 „
okazuje się przyrost majątku o		52 zł. — ct.
a mianowicie przybyło w efektach . . .	78 zł. 10 ct.	
ubyło w gotówce . . 24 zł. — ct.		
w należytości czynnej . 2 „ 10 „		
czysty przyrost jak wyżej	26 „ 10 „	52 zł. — „

Uwaga. Niniejsza fundacya w roku 1893 weszła w życie. — Obecnie sfruktyfikowano wszelkie dochody na rzecz majątku zarodowego. Wykazany wyżej zapas w gotówce 2 zł. 10 ct. sfruktyfikowano też w roku 1893 na rzecz tegoż majątku.

LW. 40.536/93.

LI. Fundusz zapomogowy imienia Henryka Straszewskiego dla ubogich wyrobników w Boguchwale.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione . . . . 319 zł. 77 ct.						
		od tego spieniężone . . 176 „ — „						
		rzeczywiste przykupno	143	77	143	77		
	2	Odsetki od efektów:						
		od 4% listów zast. gal. Tow kredyt. ziemskiego	86	—	86	—		
		Suma dochodów . . .	229	77	229	77		
	3	Zapas z początkiem roku 1892:						
		a) wgotówce . . . . 80 zł — ct.						
		b) w efektach . . . . 2.176 „ — „	—	—	2.256	—		
		Razem . . .	—	—	2.485	77	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . . . . 307 zł. 70 ct						
		od tego za spieniężone efekta 187 „ 70 „						
		czysty wydatek . . .	120	—	120	—		
	2	Efekta wydane do winkulacyi . 2.300 zł. — ct.						
		od tego odebrane z winkulacyi 2.300 „ — „						
		czysty wydatek . . .	—	—	—	—		
		Suma wydatków . . .	120	—	120	—		
	3	Zapas z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . . . 46 zł. — ct.						
		b) w efektach . . . . 2.319 „ 77 „	—	—	2.365	77		
		Razem . . .	—	—	2.485	77	—	—

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny: Zapas kasowy: *a*) w gotówce . . . . . 46 zł. — ct.

b) w efektach:

1. 4% listy zastawne gal. Tow. kredyt. ziemskiego 2.300 zł. — ct.
2. 4% książeczka Banku krajowego . . . 19 „ 77 „ 2.319 „ 77 „

Suma stanu czynnego . . . 2.365 zł. 77 ct.

Stan bierny: . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . . . . . 2.365 zł. 77 ct.

Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1891 . . . . . 2.256 „ — „

okazuje się przyrost majątku o . . . . . 109 zł. 77 ct.

a mianowicie przybyło w efektach . . . 143 zł. 77 ct.

ubyło w gotówce . . . . . 34 „ — „

czysty przyrost jak wyżej . . . . . 109 zł. 77 ct.

Uwaga. Dopóki fundacya nie wejdzie w życie, fruktyfikuje się wszelkio dochody na rzecz majątku zarodowego. Wykazany zapas w gotówce 46 zł. sfruktyfikowano w roku 1893 na rzecz tegoż majątku.

LW. 40.543/1893.

LII. Depozyta gminne serwitutowe.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Dochody.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
I.	1	Odsetki od 5% obligacyj indemnizacyjnych .	9.428	54	9.428	54		
	2	„ „ 4½% pożyczki krajowej z r. 1889 .	301	30	301	30		
	3	„ „ 4½% listów zastawnych galicyjskiego Banku krajowego	11.583	45	11.583	45		
II.		Efekta zakupione:						
	1	4½% obligacye pożyczki krajowej z r. 1889 .	13.400	—	13.400	—		
	2	4½% listy zastawne galic. Banku krajowego .	29.100	—	29.100	—		
	3	4% książeczki Banku krajowego . . .	43	39	43	39		
	4	4% książeczki galicyjskiej Kasy oszczędności .	1.000	—	1.000	—		
III.		Gotówka ze spieniężenia:						
	1	5% obligacyj indemnizacyjnych	13.177	37	13.177	37		
	2	4½% obligacyj galic. pożyczki krajowej z r. 1889	98	50	98	50		
	3	4½% listów zastawnych galic Banku krajowego	12.610	62	12.610	62		
	4	wylosowanych 5% obligacyj indemnizacyjnych .	28.507	50	28.507	50		
	5	wylosowanych 4½% listów zastawnych galicyjskiego Banku krajowego	1.550	—	1.550	—		
IV.	1	Taksy zwrócone za przepisanie 5% obligacyj indemnizacyjnych	—	64	—	64		
V.	1	Zamiana 5% obligacyj indemnizacyjnych . .	1.300	—	1.300	—		
	2	Zamiana 4½% listów zastawnych galicyjskiego Banku krajowego	16.800	—	16.800	—		
VI.	1	Zwrot zawinkulowanych 5% obligacyj indemniz.	1.550	—	1.550	—		
VII.	1	Zaliczki zwrócone	26	09	26	09		
		Suma dochodów . . .	140.477	40	140.477	40		
VIII.		Zapas z początkiem roku 1892:						
	1	w gotówce	4.222	45½	—	—		
	2	w 5% obligacyach galicyjskich indemnizacyjnych	161.100	—	—	—		
	3	w 4½% listach zastawnych galicyjskiego Banku krajowego	271.450	—	436.772	45½		
		Razem . .	—	—	577.249	85½	—	—

LII. Depozyta gminne serwitutowe.

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

Rubryka	Pozycya	Wydatki.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
I.		Kapitały wydane:						
	1	W gotówce	29.108	80	29.108	80		
	2	„ 5% winkulowanych obligacyach indemnizacyj.	9.500	—	9.500	—		
	3	„ 4½% obligacyach galic. pożyczki kraj. z r. 1889	400	—	400	—		
	4	„ 4½% listach zastawnych galic. Banku kraj.	23.650	—	23.650	—		
	5	„ 4% książeczkach galicyjskiego Banku kraj.	43	39	43	39		
	6	„ 4% książeczkach galic. Kasy oszczędności	1.000	—	1.000	—		
II.		Zwroty za kupony pro rata temporis:						
	1	Od 4½% obligacyj pożyczki krajowej z r. 1889	56	80	56	80		
	2	„ 4½% listów zastawnych Banku krajowego	341	72½	341	72½		
III.		Gotówka wydana na zakupno:						
	1	4½% obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1889	13.138	70	13.138	70		
	2	4½% listów zastawnych galic. Banku krajowego	28.834	46½	28.834	46½		
	3	4% książeczek galicyjskiego Banku krajowego	43	39	43	39		
	4	4% książeczek galicyjskiej Kasy oszczędności	1.000	—	1.000	—		
IV.		Efekta spieniężone:						
	1	5% obligacye galicyjskie indemnizacyjne	14.900	—	14.900	—		
	2	4½% obligacye galic. pożyczki kraj. z r. 1889	100	—	100	—		
	3	4½% listy zastawne galic. Banku krajowego	12.800	—	12.800	—		
	4	wylosowane 5% galic. obligacye indemnizacyjne	27.150	—	27.150	—		
	5	wylosowane 4½% listy zastawne galic. Banku krajowego	1.550	—	1.550	—		
V.	1	Zamiana 5% obligacyj indemnizacyjnych	1.300	—	1.300	—		
	2	„ 4½% listów zastawnych galic. Banku krajowego	16.800	—	16.800	—		
VI.	1	Do zawinkulowania wydane 5% obligacye indemnizacyjne	1.550	—	1.550			
VII.	1	Zaliczki dane	26	09	26	09		
		Suma wydatków	183.293	36	183.293	36		
		Zapas z końcem roku 1892:						
VIII.	1	W gotówce	8.956	49½	—	—		
	2	„ 5% obligacyach galicyjskich indemnizacyjnych	109 550	—	—	—		
	3	„ 4½% obligacyach gal. pożyczki kraj. z r. 1889	12.900	—		—		
	4	„ 4½% listach zastawnych galicyjskiego Banku krajowego	262.550	—	393.956	49½		
		Razem	—	—	577.249	85½	—	—

Stan depozytów serwitutowych z końcem roku 1892.

Stan czynny:	Zapas kasowy w gotówce	8.956	zł. 49½	ct.
	W 5% obligacyach indemnizacyjnych	109.550	„ —	„
	„ 4½% obligacyach galicyjskiej pożyczki krajowej z r. 1889	12.900	„ —	„
	„ 4½% listach zastawnych galicyjskiego Banku krajowego	262.550	„ —	„
	Należytość czynna	—	„ —	„
	Suma stanu czynnego	393.956	zł. 49½	ct.
Stan bierny:		—	„ —	„
Czysty stan czynny		393.956	zł. 49½	ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1891		436.772	„ 45½	„
okazuje się **ubytek** w depozytach serwitutowych		42.815	zł. 96	ct.

Uwaga. Depozyta te stanowią własność obcą, wykazuje się zatem wszelkie wynikłości w pełnym obrocie kasowym.

LW. 43.937/1893.

LIII. Depozyta ogólne. Zamknięcie rachunku za rok 1892.

L. porz.	Poszczególnienie.	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta zł.	Efekta ct
	Dochody.				
	A) **W kasie krajowej:**				
I.	Kaucye służbowe urzędników i sług, tudzież kaucye i wadya przedsiębiorców	4.971	86	57.981	32
II.	Kaucye i wadya przedsiębiorców przy drogach krajowych . .	15 453	42	28.737	10
III.	Kaucye i wadya dzierżawców opłat konsumcyjnych . . .	1.553	40	7.290	57
IV.	Taksy od dekretów nominacyjnych urzędników i sług . . .	255	81	—	—
V.	Podatek od płac urzędników	8.645	67	—	—
VI.	Mylne pobory c. k. kas rządowych	890	62	—	—
VII.	Depozyta rozmaite	235.503	88	295.383	98½
VIII.	Opłaty pośmiertne na rzecz szpitala powszechnego we Lwowie .	9.908	31	—	—
IX.	Depozyta funduszów stypendyjnych	533	25	4.313	50
X.	„ administracyi dóbr „Winniki“	—	—	—	—
XI.	„ szpitali krakowskich	105	—	105	—
XII.	„ ściągnięte od urzędników i sług, na rzecz asekuracyi krakowskiej	646	99	—	—
XIII.	Kondykta na płace urzędników	7.739	68	—	—
XIV.	Zwroty zasiłków chwilowych udzielanych dziennikom funduszowym	63.600	—	54.000	—
	Razem . . .	349.807	89	447.811	47½

LIII. Depozyta ogólne.

L. porz.	Poszczególnienie.	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta zł.	Efekta ct.
	B) **W c. k. kasach rządowych**	—	—	100	—
I.	W kasie szpitala powszechnego we Lwowie . . .	11.527	60	5.759	61
II.	„ zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie . .	8.258	93	4.404	15
III.	„ szpitali krakowskich	11.359	14	5.717	75
IV.	„ krajowej szkoły rolniczej w Dublanach . .	1.013	42	200	—
V.	„ funduszu folwarku	—	—	—	—
VI.	„ krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie .	5.696	59½	—	—
VII.	„ „ niższej szkoły rolniczej w Horodence .	62	09	—	—
VIII.	„ „ „ „ „ w Jagielnicy .	35	85	—	—
IX.	„ „ „ „ „ w Kobiernicy .	34	70	—	—
X.	„ „ funduszu szkoły ogrodniczej w Tarnowie .	9	—	—	—
	Razem . . .	387.805	22	463.992	98½
	Do tego przeprowadzonych gotówką bez udziału kasy krajowej .	75	68	—	—
	Suma dochodów . . .	387.880	90	463.992	98½

Zapas z początkiem roku 1892.

	Gotówka.	Efekta.
a) w kasie krajowej . . .	16.157 zł. 66½ ct.	318.725 zł. 74 ct.
b) w c. k. kasach rządowych .	— „ — „	2.850 „ — „
c) w c. k. kasie szpitala powszechnego we Lwowie .	674 „ 17 „	7.442 „ 50 „
d) w c. k. kasie zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie .	966 „ 48½ „	5.624 „ 92 „
e) w kasach szpitali krakowsk.	489 „ 21 „	17.085 „ 43 „
f) w kasie krajowej szkoły rolniczej w Dublanach . .	1.136 „ 24 „	6.710 „ — „
g) w kasie funduszu folwarku w Dublanach . . .	50 „ — „	— „ — „
h) w kasie krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie .	318 „ 70½ „	525 „ — „
i) w kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Horodence .	1 „ 84 „	— „ — „
j) w kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy .	— „ — „	— „ — „
k) w kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicy .	88 „ 88 „	50 „ — „
l) w kasie funduszu szkoły ogrodniczej w Tarnowie . .	22 „ 52 „	— „ — „
	19.905	71½ 359.013 59
	Razem . . .	407.786 61½ 823.006 57½

Zamknięcie rachunku za rok 1892.

L. porz.	Poszczególnienie.	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta zł.	Efekta ct.
	Wydatki.				
	A) W kasie krajowej:				
I.	Kaucye służbowe urzędników i sług, tudzież kaucye i wadya przedsiębiorców	5.011	86	49.897	40
II.	Kaucye i wadya przedsiębiorców przy drogach krajowych . .	15.315	35	27.246	42
III.	Kaucye i wadya dzierżawców opłat konsumcyjnych	4.445	42	2.574	—
IV.	Taksy od dekretów nominacyjnych urzędników i sług . . .	261	44	—	—
V.	Podatek od płac urzędników	9.366	55	—	—
VI.	Mylne pobory c. k. kas rządowych	1.115	32	—	—
VII.	Depozyta rozmaite	237.005	61½	387.251	14½
VIII.	Opłaty pośmiertne na rzecz szpitala powszechnego we Lwowie .	11.070	62	—	—
IX.	Depozyta funduszów stypendyjnych	483	25	—	—
X.	„ administracyi dóbr „Winniki“	47	84	—	—
XI.	„ szpitali krakowskich	105	—	100	—
XII.	„ ściągnięte od urrędników i sług na rzecz asekuracyi krakowskiej	645	02	—	—
XIII.	Kondykta na płace urzędników	6.753	40	—	—
XIV.	Zwroty zasiłków chwilowych udzielanych dziennikom funduszowym	63.600	—	54.000	—
	Razem . . .	355.226	68½	521.068	96½

LIII. Depozyta ogólne. Zamknięcie rachunku za rok 1892.

L. porz.	Poszczególnienie.	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta zł.	Efekta ct.
	B) W c. k. kasach rządowych:				
I.	W kasie szpitala powszechnego we Lwowie	11.310	63	5.552	91
II.	„ zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie . . .	7.787	57	1.368	27
III.	„ szpitali krakowskich	10.183	93	22.656	78
IV.	„ krajowej szkoły rolniczej w Dublanach . . .	615	19	10	—
V.	„ funduszu folwarku w Dublanach	—	—	—	—
VI.	„ krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie . .	5.489	35½	450	—
VII.	„ „ niższej szkoły rolniczej w Horodence . .	63	93	—	—
VIII.	„ „ „ „ „ w Jagielnicy . .	35	85	—	—
IX.	„ „ „ „ „ w Kobiernicy . .	94	70	—	—
X.	„ funduszu szkoły ogrodniczej w Tarnowie . . .	20	05	—	—
	Razem . . .	390.827	89	551.106	92½
	Do tego przeprowadzonych gotówką bez udziału kasy krajowej .	75	68	—	—
	Suma wydatków . . .	390.903	57	551.106	92½

Zapas z końcem roku 1892.

	Gotówka.	Efekta.
a) w kasie krajowej . . .	10.738 zł. 87 ct.	245.468 zł. 25 ct.
b) w c. k. kasach rządowych .	— „ — „	2.950 „ — „
c) w c. k. kasie szpitala powszechnego we Lwowie .	891 „ 14 „	7.649 „ 20 „
d) w c. k. kasie zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie .	1.437 „ 85 „	8.660 „ 80 „
e) w kasach szpitali krakowsk.	1.664 „ 42 „	146 „ 40 „
f) w kasie krajowej szkoły rolniczej w Dublanach . .	1.534 „ 47 „	6.900 „ — „
g) w kasie funduszu folwarku w Dublanach . . .	50 „ — „	— „ — „
h) w kasie krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie .	525 „ 94½ „	75 „ — „
i) w kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Horodence .	— „ — „	— „ — „
j) w kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy .	— „ — „	— „ — „
k) w kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicy .	28 „ 88 „	50 „ — „
l) w kasie funduszu szkoły ogrodniczej w Tarnowie . .	11 „ 47 „	— „ — „

	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta zł.	Efekta ct.
Razem . . .	16.883	04½	271.899	65
Razem . . .	407.786	61½	823.006	57½

Uwaga. Zapas kasowy z końcem roku 1892 stanowi zarazem należytość bierną tegoż rachunku.

LW. 47.859/93.
Alegat C. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1892.

Lit. C.

FUNDUSZE PROPINACYJNE MIAST.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1892.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Dochody. Fundusze

Rubryka	Pozycya	Sumaryusz	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
		Rzeczywiste.						
I.	1	Opłaty od szynkarzy	51.007	56½	30.000	18	21.007	38½
II.	2	Jednorazowe opłaty od zakładania browarów, gorzelń i miodosytni	2.000	—	500	—	1.500	—
III.	3	Grzywny za przestępstwa w sprawach propinacyjnych	943	25	130	40	812	85
IV.	4	Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych	—	35	—	35	—	—
V.	5	Odsetki zwłoki	417	14	417	14	—	—
VI.	6	Odsetki od kapitałów lokowanych . . .	45.855	08	45.855	08	—	—
VII.	7	Zasiłek z c. k. Skarbu Państwa . . .	108 525	78	108.525	78	—	—
VIII.	8	Rozmaite dochody, korelatywne zwroty wydatków rozmaitych nieprzewidzianych . .	12	—	—	—	12	—
		Suma dochodów rzeczywistych .	208.761	16½	185.428	93	23.332	23½
	9	Kupno i sprzedaż efektów:						
		a) w gotówce	58 811	97	58.811	97	—	—
		b) w efektach	260.118	76	260.118	76	—	—
							—	—
	10	Gotówka za wylosowane efekta . . .	4 050	—	4.050	—	—	—
	11	Winkulacya efektów	—	—	—	—	—	—
	12	Wymiana efektów	100 000	—	100.000	—	—	—
	13	Zwroty udzielonych pożyczek	28.197	13½	28.197	13½	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	659.939	03	636.606	79½	23.332	23½
		Zapas kasowy z początkiem r. 1892:						
		a) w gotówce . . 22.563 zł. 78½ ct.						
		b) w efektach . . 936.889 „ 32 „			959.453	10½		
		Ogółem . .			1,596.059	90		

propinacyjne miast. Wydatki.

Rubryka	Pozycya	Sumaryusz	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Wydatki.						
		Rzeczywiste.						
I.	1–2	Płace urzędników i dyetaryuszy rachunkowych Wydziału krajowego	2.248	80	2.248	80	—	—
II.	3	Potrzeby kancelaryjne	—	—	—	—	—	—
III.	4–5	Remuneracye	—	—	—	—	—	—
IV.	6	Rozmaite nieprzewidziane	194	95	194	95	—	—
V.	7	Koszta komisyi krajowej	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych .	2.443	75	2.443	75	—	—
	8	Kupno i sprzedaż efektów:						
		a) w gotówce	250.038	21	259.038	21	—	—
		b) w efektach	58.811	97	58.811	97	—	—
	9	Efekta wylosowane	4.050	—	4.050	—	—	—
	10	Winkulacya efektów	—	—	—	—	—	—
	11	Wymiana efektów	100.000	—	100.000	—	—	—
	12	Pożyczki udzielone	28.197	13½	28.197	13½	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	452.541	06½	452.541	06½	—	—
		Zapas kasowy z końcem roku 1892:						
		a) w gotówce . . 9.372 zł. 72½ ct.						
		b) w efektach . 1,134.146 „ 11 „			1,143.518	83½		
		Ogółem . .			1,596.059	90		

Rubryka	Pozycya	Stan czynny	Szczegół zł.	Szczegół ct.	Ogół zł.	Ogół ct.
		Stan majątku.				
	1	**Zapas kasowy:**				
		a) w gotówce	9.372	72½		
		b) w efektach:				
		α) 4½% listy zast. Banku krajowego . 833.600 zł. — ct.				
		β) 4½% „ „ Tow. kred. ziemsk. 299.700 „ — „				
		γ) 4% książeczki Banku krajowego . 846 „ 11 „	1,134.146	11	1,143.518	83½
	2	**Należytości czynne:**	—	—	23.332	23½
		Suma stanu czynnego . .	—	—	1,166 851	07

propinacyjne miast.

Rubryka	Pozycya	Stan bierny	Szczegół zł.	Szczegół ct.	Ogół zł.	Ogół ct.
		z końcem r. 1892.				
	1	Należytości bierne	—	—	—	—
	2	Czysty stan czynny	—	—	1,166.851	07
		Zgodnie ze sumą stanu czynnego .	—	—	1,166.851	07

Dochody. Fundusze

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1892.	
			zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Dochody.						
I.	1	**Opłaty od szynkarzy.**						
		W miastach:						
		1. Belz	402	17	292	39	109	78
		2. Bochnia	662	50	650	—	12	50
		3. Brody	1.010	—	940	—	70	—
		4. Dobromil	326	65	287	15	39	50
		5. Drohobycz	1.972	30	1.155	70	816	60
		6. Gródek	1.207	36½	705	38½	501	98
		7. Grybów	200	—	185	—	15	—
		8. Jarosław	2.015	69½	1.829	85½	185	84
		9. Jaryczów nowy	290	—	255	—	35	—
		10. Jasło	388	58	327	05	61	53
		11. Kołomyja	2 819	45	1.641	01	1.178	44
		12. Krosno	351	62½	299	12½	52	50
		13. Lubaczów	753	77	700	85	52	92
		14. Mrzygłód	10	—	10	—	—	—
		15. Myśleniec	252	50	212	50	40	—
		16. Nowy Targ	455	02	441	68	13	34
		17. Pilzno	217	50	217	50	—	—
		18. Podgórze	1.171	67	641	67	530	—
		19. Przemyśl	15.067	48	2.808	71	12.258	77
		20. Rzeszów	951	17	931	17	20	—
		21. Sambor	1.177	83	1.083	95	93	88
		22. Sanok	532	86	510	—	22	86
		23. Sącz nowy	998	34	998	34	—	—
		24. Sącz stary	210	—	210	—	—	—
		25. Skawina	197	50	125	—	72	50
		26. Śniatyn	1.001	63	735	48	266	15
		27. Sokal	560	—	390	—	170	—
		28. Stanisławów	6 022	06	2.601	91½	3 420	14½
		29. Staremiasto	202	50	165	—	37	50
		30. Starasól	153	82	123	96	29	86
		31. Stryj	1.417	59	1.296	94	120	65
		32. Tarnopol	2.442	46	2.070	78	371	68
		33. Tarnów	2.534	96	2.499	11	35	85
		34. Trembowla	492	36	309	82	182	54
		35. Wieliczka	680	—	590	—	90	—
		36 Złoczów	838	21	738	14	100	07
		37. Żółkiew	1 020	—	1.020	—		—
		Suma rubryki I.	51.007	56½	30.000	18	21.007	38½
II.	2	**Jednorazowe opłaty od zakładania browarów, gorzelń i miodosytni:**						
		1. Skawina	2.000	—	500	—	1.500	—
		Suma rubryki II.	2.000	—	500	—	1.500	—

propinacyjne miast. Dochody.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
III.	3	**Grzywny za przestępstwa w sprawach propinacyjnych:**						
		1. Bełz	13	20	13	20	—	—
		2. Jarosław	30	—	30	—	—	—
		3. Kołomyja	61	74	—	—	61	74
		4. Pilzno	10	—	10	—	—	—
		5. Przemyśl	85	—	—	—	85	—
		6. Rzeszów	150	—	—	—	150	—
		7. Śniatyn	72	20	32	20	40	—
		8. Sokal	47	—	30	—	17	—
		9. Stanisławów	25	—	—	—	25	—
		10. Stryj	55	—	5	—	50	—
		11. Tarnopol	249	11	—	—	249	11
		12. Tarnów	10	—	10	—	—	—
		13. Trembowla	135	—	—	—	135	—
		Suma rubryki III.	943	25	130	40	812	85
IV.	4	**Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych:**						
		1. Staremiasto	—	35	—	35	—	—
		Suma rubryki IV.	—	35	—	35	—	—
V.	5	**Odsetki zwłoki:**						
		1. Bełz	3	78	3	78	—	—
		2. Bochnia	5	29	5	29	—	—
		3. Brody	14	89	14	89	—	—
		4. Dobromil	6	63	6	63	—	—
		5. Drohobycz	14	87	14	87	—	—
		6. Gródek	15	97½	15	97½	—	—
		7. Grybów	2	33	2	33	—	—
		8. Jarosław	25	60	25	60	—	—
		9. Jaryczów nowy	1	51	1	51	—	—
		10. Jasło	7	59	7	59	—	—
		11. Kołomyja	31	23	31	23	—	—
		12. Krosno	3	89	3	89	—	—
		13. Lubaczów	2	03	2	03	—	—
		14. Mrzygłód	—	18	—	18	—	—
		15. Myślenice	2	17	2	17	—	—
		16. Nowytarg	1	54	1	54	—	—
		17. Pilzno	3	19	3	19	—	—
		18. Podgórze	2	03	2	03	—	—
		19. Przemyśl	91	67	91	67	—	—
		20. Rzeszów	1	46	1	46	—	—
		21. Sambor	10	64	10	64	—	—
		22. Sanok	4	57	4	57	—	—
		23. Sącz nowy	4	90	4	90	—	—
		Do przeniesienia	257	96½	257	96½	—	—

Dochody. Fundusze

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Z przeniesienia .	257	96½	257	96½	—	—
		24. Sącz stary	1	19	1	19	—	—
		25. Skawina	3	51	3	51	—	—
		26. Śniatyn	6	27	6	27	—	—
		27. Sokal	2	84	2	84	—	—
		28. Stanisławów	51	15½	51	15½	—	—
		29. Staremiasto	5	45	5	45	—	—
		30. Starasól	2	69	2	69	—	—
		31. Stryj	15	32	15	32	—	—
		32. Tarnopol	14	96	14	96	—	—
		33 Tarnów	22	21	22	21	—	—
		34. Trembowla	8	63	8	63	—	—
		35. Wieliczka	6	35	6	35	—	—
		36. Złoczów	7	56	7	56	—	—
		37. Żółkiew	11	04	11	04	—	—
		Suma rubryki V. .	417	14	417	14	—	—
VI.	6	**Odsetki od kapitałów lokowanych:**						
		1. od 4½% list. zast. Tow. kred. ziemsk. .	13.531	50	13.531	50	—	—
		2. „ 4½% „ „ Banku krajowego . .	31.317	42	31.317	42	—	—
		3. „ 4% książ. wkł. „ „ . .	386	12	386	12	—	—
		4. „ 4% lokacyi w funduszu krajowym . .	620	04	620	04	—	—
		Suma rubryki IV. .	45.855	08	45.855	08	—	—
VII.	7	**Zasiłek z c. k. Skarbu Państwa** za czas od 1. września 1891 do końca sierpnia 1891:						
		1. Bełz	1.116	36	1.116	36	—	—
		2. Bochnia	3.555	12	3.555	12	—	—
		3. Brody	2.213	64	2.213	64	—	—
		4. Dobromil	992	28	992	28	—	—
		5. Drohobycz	11 442	72	11.442	72	—	—
		6. Gródek	3.105	90	3.105	90	—	—
		7. Grybów	624	36	624	36	—	—
		8. Jarosław	4.298	64	4.298	64	—	—
		9. Jaryczów nowy	354	72	354	72	—	—
		10. Jasło	1.161	96	1.161	96	—	—
		11. Kołomyja	5.437	32	5.437	32	—	—
		12. Krosno	975	—	975	—	—	—
		13. Lubaczów	606	60	606	60	—	—
		14. Mrzygłód	59	52	59	52	—	—
		15. Myślenice	1.016	28	1.016	28	—	—
		16. Nowytarg	711	48	711	48	—	—
		17. Pilzno	575	16	575	16	—	—
		18. Podgórze	2.352	72	2.352	72	—	—
		19. Przemyśl	8.191	68	8.191	68	—	—
		20. Rzeszów	5 574	—	5.574	—	—	—
		21. Sambor	4.475	76	4.475	76	—	—
		Do przeniesienia .	58.841	22	58.841	22	—	—

propinacyjne miast. Dochody.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Z przeniesienia .	57.841	22	58.841	22	—	—
		22. Sanok	1.740	84	1.740	84	—	—
		23. Sącz nowy	2.442	12	2.442	12	—	—
		24. Sącz stary	1.208	64	1.208	64	—	—
		25. Skawina	530	76	530	76	—	—
		26. Śniatyn	2.386	20	2.386	20	—	—
		27. Sokal	2.896	32	2.896	32	—	—
		28. Stanisławów	2.265	24	2.265	24	—	—
		29. Staremiasto	1.171	68	1.171	68	—	—
		30. Starasól	692	04	692	04	—	—
		31. Stryj	5.032	44	5.032	44	—	—
		32. Tarnopol	8.405	64	8.405	64	—	—
		33 Tarnów	12.636	72	12.636	72	—	—
		34. Trembowla	1.475	40	1.475	40	—	—
		35. Wieliczka	2.128	32	2.128	32	—	—
		36. Złoczów	4.417	92	4.417	92	—	—
		37. Żółkiew	254	28	254	28	—	—
		Suma rubryki Va .	108.525	78	108.525	78	—	—
VIII.	8	**Rozmaite dochody.** Korelatywne zwroty wydatków rozmaitych nieprzewidzianych . .	12	—	—	—	12	—
	9	**Kupno i sprzedaż efektów:**						
		1. Efekta zakupione:						
		a) 4½% listy zast. Banku krajowego po kursie przeciętnym 99 zł. 46 ct. . . .	202.400	—	202.400	—	—	—
		b) 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego	57.718	76	57.718	76	—	—
		2. Gotówka za sprzedane 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego.	58.811	97	58.811	97	—	—
		Suma gotówką .	58.811	97	58.811	87	—	—
		Suma efektami .	260.118	76	260.118	76	—	—
	10	**Gotówka za wylosowane efekta:**						
		a) za 4½% list. zast. Banku krajowego .	3.050	—	3.050	—	—	—
		b) „ „ „ galic. Towarz. kredytowego ziemskiego	1.000	—	1.000	—	—	—
		Suma .	4.050	—	4.050	—	—	—
	11	**Winkulacya**	—	—	—	—	—	—
	12	**Wymiana:**						
		Pobrano z wymiany 4½% listy zast. Banku krajowego	100.000	—	100.000	—	—	—
	13	**Zwroty udzielonych pożyczek:**						
		Fundusz krajowy zwraca z 4% rachunku bieżącego.	28.197	13½	28.197	13½	—	—

Wydatki. Fundusze

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Należytość zł.	Należytość ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Wydatki.						
I.		**Koszta administracyjne:**						
		Płace urzędników i dyetaryuszy Wydziału krajowego:						
	1	Adjunkt rach. płaca roczna . . 1.200 zł. dodatek aktywalny . . . 240 „ „ pięcioletni . . . 150 „	1.590	—	1.590	—	—	—
	2	Dyurnum od 1. Stycznia do 31. Grudnia 1892 po 1 zł. 80 ct.	658	80	658	80	—	—
		Suma rubryki I. .	2.248	80	2.248	80	—	—
II.	3	**Potrzeby kancelaryjne:**	—	—	—	—	—	—
III.		**Remuneracye:**						
	4	Urzędników i dyetaryuszy Wydziału Krajowego	—	—	—	—	—	—
	5	C. k. urzędników i sekwestratorów podatkowych	—	—	—	—	—	—
IV.	6	**Rozmaite nieprzewidziane**	194	95	194	95	—	—
V.	7	**Koszta komisyi krajowej**	—	—	—	—	—	—
	8	**Kupno i sprzedaż efektów.**						
		1. Gotówka wydana na kupno: *a*) $4^1/_2\%$ listów zast. Banku krajowego: α) 112.800 zł. po 98 zł. 95 ct. 111.615 zł. 60 ct. β) 22.250 „ „ 99 „ — „ 22.027 „ 50 „ γ) 2.850 „ „100 „ 10 „ 2.852 „ 85 „ δ) 1.000 „ „100 „ 60 „ 1.006 „ — „ ε) 63.500 „ „100 „ 50 „ 63.817 „ 50 „ 202.400 zł. 201.319 zł. 45 ct.	201.319	45	201.319	45	—	—
		b) 4% książeczek Banku krajowego . .	57.718	76	57.718	76	—	—
		2. Efekta sprzedane: Wydano do spieniężenia 4% książeczki Banku krajowego	58.811	97	58.811	97	—	—
		Suma gotówką .	259.038	21	259.038	21	—	—
		Suma efektami .	58.811	97	58.811	97	—	—

propinacyjne miast. Wydatki.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
	9	Efekta wylosowane:						
		a) Wydano do zrealizowania $4^1/_2\%$ listy zast. Banku krajowego	3.050	—	3.050	—	—	—
		b) $4^1/_2\%$ listy zast. galic. Tow. kredytowego ziemskiego	1.000	—	1.000	—	—	—
		Suma . .	4.050	—	4.050	—	—	—
	10	**Winkulacya efektów**	—	—	—	—	—	—
	11	**Wymiana efektów:**						
		Wydano do wymiany $4^1/_2\%$ listy zast. Banku krajowego	100.000	—	100.000	—	—	—
		Pożyczki udzielone.						
	12	Funduszowi krajowemu na 4% rachunek bieżący.	28.197	$13^1/_2$	28.197	$13^1/_2$	—	—

L. W. 69.573/1893.

Stan majątku funduszów propinacyjnych miast (specyalnych)

z końcem roku 1892.

Pozycya	Nazwa miasta	4½% Listy zastawne Tow. kred. ziemsk. zł.	4½% Listy zastawne Banku krajowego zł.	4% książeczki wkładkowe Banku krajow. zł.	ct.	Gotówka zł.	ct.	Razem zł.	ct.
1	Bełz	2.900	8.900	—	39½	94	21½	11.894	61
2	Bochnia	8.000	23.600	37	—	236	80	31.873	80
3	Brody	12.100	22.600	17	03	134	40	34.851	43
4	Dobromil	4.200	8.550	21	66	187	43½	12.959	09½
5	Drohobycz	18.200	67.500	25	27½	1.004	40	86.729	67½
6	Gródek	9.200	22.850	3	01½	231	34½	32.284	36
7	Grybów	700	7.750	11	38½	50	72	8.512	10½
8	Jarosław	13.500	35.350	40	36	630	87½	49.521	23½
9	Jaryczów nowy	2.500	4.500	21	12	14	82	7.035	94
10	Jasło	2.000	10.700	1	40½	104	32	12.805	72½
11	Kołomyja	19.900	43.950	19	00½	388	03	64.257	03½
12	Krosno	2.600	7.400	8	42½	85	07	10.093	49½
13	Lubaczów	4.500	8.100	23	60	248	58	12.872	18
14	Mrzygłód	200	550	24	17½	3	76	777	93½
15	Myślenice	2.200	7.000	38	91½	89	89	9.328	80½
16	Nowytarg	2.500	7.900	27	88½	58	21	10.486	09½
17	Pilzno	2.200	5.200	39	84½	33	15	7.472	99½
18	Podgórze	6.500	18.700	11	96½	266	73	25.478	69½
19	Przemyśl	18.800	62.650	11	20½	639	60	82.100	80½
20	Rzeszów	8.900	36.200	32	86	408	74	45.541	60
21	Sambor	11.900	32.250	26	25	505	12	44.481	37
22	Sanok	3.600	13.400	36	45½	120	60	17.157	05½
23	Sącz nowy	11.400	23.700	6	22	179	90	35.286	12
24	Sącz stary	2.400	8.050	39	88	88	71	10.578	59
25	Skawina	200	4.250	9	82½	37	61	4.497	43½
26	Sniatyn	7.100	19.650	15	15½	158	66	26.923	81½
27	Sokal	5.000	17.800	—	65½	250	65	23.051	30½
28	Stanisławów	31.000	44.700	1	87	134	69	75.836	56
29	Staremiasto	2.200	7.400	46	44½	111	65	9.758	09½
30	Starasól	600	6.000	24	14½	60	95	6.685	09½
31	Stryj	8.300	36.350	42	78	640	37	45.333	15
32	Tarnopol	29.600	65.100	45	40½	760	61	95.506	01½
33	Tarnów	27.700	84.350	7	30½	903	19	112.960	49½
34	Trembowla	6.300	12.050	34	83½	106	08	18.490	91½
35	Wieliczka	3.700	13.850	8	48	225	77	17.784	25
36	Złoczów	7.100	26.450	41	21	347	07	33.938	28
37	Żółkiew	—	8.300	42	67	30	00½	8.372	67½
	Razem	299.700	833.600	846	11	9.372	72½	1,143.518	83½

LW. 47.859/93.
Alegat D. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1892

Lit. D.

FUNDUSZ POŻYCZKOWY DLA GMIN

na budowę koszar dla c. i k. wojska.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1892.

LW. 40164/93.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Dochody — Fundusz pożyczkowy dla gmin na budowę

Rubryka	Pozycya	Sumaryusz	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
		A. Rzeczywiste.						
I.	1	Dotacya funduszu koszarowego	200.000	—	200.000	—	—	—
II.	2	Zwrot pożyczek udzielonych gminom na budowę koszar, zaległa . 996.199 zł. 03 ct. bieżąca . 154.000 „ — „	1,150.199	03	80.764	25	1,069.434	78
III.	3	Odsetki od kapitałów chwilowo lokowanych .	2 239	91	2 239	91	—	—
IV.	4	Odsetki od rat na terminie niewpłaconych .	409	43	409	43	—	—
V.	5	Rozmaite dochody	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów rzeczewistych .	1,352.848	37	283 413	59	1,069.434	78
		B. Przenośne.						
		Gotówka odebrana z lokacyi rachunku bieżącego w funduszu krajowym	329.239	08	329·239	08	—	—
		Suma dochodów z lokacyi .	329.239	08	329.239	08	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	1,682.087	45	612.652	67	1,069.434	78
		C. Zapas z początkiem roku 1892. w gotówce	—	—	44.256	69½	—	—
		Ogółem .	—	—	656.909	36½	—	—

Stan majątku

	Szczegół.	Ogół.
1. Zapas kasowy w gotówce	— zł. — ct.	173.670 zł. 28½ ct.
2. Należytości czynne.		
Zwroty pożyczek od gmin	— „ — „	1,069.434 „ 78— „
Suma stanu czynnego .		1,243.105 zł. 06½ ct.

koszar dla c. i k. wojska. Wydatki

Rubryka	Pozycya	Sumaryusz	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Wydatki.						
		A. Rzeczewiste.						
I.	1	Pożyczki bezprocentowe udzielane gminom na budowę koszar dla c. i k. wojska . .	154.000	—	154.000	—	—	—
II.	2	Koszta kancelaryjne i rozmaite wydatki . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych .	154.000	—	154.000	—	—	—
		B. Przenośne.						
	3	Gotówka ulokowana na 3% rachunek bieżący w funduszu krajowym	329.239	08	329.239	08	—	—
		Suma wydatków z lokacyi .	329.239	08	329.239	08	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	483.239	08	483.239	08	—	—
		C. Zapas z końcem roku 1892. w gotówce .	—	—	173.670	28½	—	—
		Ogółem .	—	—	656.909	36½	—	—
		Wykazany z końcem roku zapas gotówki, z wyjątkiem ½ centa został ulokowany z dniem 1. stycznia 1893 na 3% rachunek bieżący w funduszu krajowym (LW. 7.704/93).						

z końcem roku 1892.

	Szczegół.	Ogół.
1. Należytość bierna	— zł. — ct.	— zł. — ct.
2. Czysty stan czynny	— „ — „	1,243.105 „ 06½ „
Zgodnie z sumą stanu czynnego .		1,243.105 zł. 06½ ct.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Dochody.						
I.		**Dotacya funduszu koszarowego**						
	1	W myśl specyalnej uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 5. kwietnia 1892, podniesiono z funduszu krajowego dotacyę w gotówce	200.000	—	200.000	—	—	—
		Suma rubryki I.	200.000	—	200.000	—	—	—
II.		**Zwroty pożyczek bezprocentowych udzielonych gminom na budowę koszar.**						
	2	*a)* od gminy: Bochnia	25.833	30	3.874	95	21.958	35
		b) „ „ Brzeżany	7.000	—	2.100	—	4 900	—
		c) „ „ Czortków	15.584	66	833	—	13.751	66
		d) „ „ Gródek	6.666	64	1 666	66	4.999	98
		e) „ „ Jarosław (zaległa 153.000·—, bieżąca 15.000·)	168.000	—	15.998	—	152.002	—
		f) „ „ Jaworów (zaległa 20.000·—, bieżąca 18.000·)	38.000	—	500	—	37.500	—
		g) „ „ Kołomyja	16.250	—	2.500	—	13.750	—
		h) „ „ Kraków	55.000	—	5.000	—	50.000	—
		i) „ „ Lwów	35.000	—	5.000	—	30.000	—
		k) „ „ Łańcut	1.834	—	166	—	1.668	—
		l) „ „ Nowy Sącz	26.046	32	2 915	34	23.130	98
		m) „ „ Przemyśl	136.261	—	5 414	—	130.847	—
		n) „ „ Rzeszów (zaległa 83.968·70, bieżąca 17.000·—)	100.968	70	4 790	66	90.178	04
		o) „ „ Sanok (zaległa 58.067·—, bieżąca 15.000·—)	73.067	—	2.556	—	70.511	—
		p) „ „ Stanisławów	68.336	—	8.332	—	60.004	—
		r) „ „ Stryj (zaległa 43.333·35, bieżąca 14.000·—)	57.333	35	1.833	33	55.500	02
		s) „ „ Tarnopol	70.836	—	6 248	—	64.588	—
		t) „ „ Trembowla	132.932	06	6.932	06	126.000	—
		u) „ „ Złoczów (zaległa 11.250·—, bieżaca 15.000·—)	26.250	-	2.598	—	23.652	—
		w) „ „ Żółkiew (zaległa 30.000·—, bieżąca 60.000·—)	90.000	—	1.506	25	88.493	75
		Suma rubryki II. (zaległa 996·199·03, bieżąca 154 000·—)	1,150.199	03	80.764	25	1,069 434	78
III.		**Odsetki od kapitałów chwilowo lokowanych.**						
	3	*a)* 3% odsetki od gotówki, lokowanej na rachunek bieżący w funduszu krajowym	2.239	91	2.239	91	—	—
		Suma rubryki III.	2.239	91	2.239	91	—	—

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
IV.		**Odsetki zwłoki od rat na terminie niewpłaconych.**						
	4	*a*) 6% odsetki zwłoki od gminy Żółkiew . .	245	—	245	—	—	—
		b) „ „ „ „ Nowy Sącz .	4	13	4	13	—	—
		c) „ „ „ „ Rzeszów . .	133	30	133	30	—	—
		d) „ „ „ „ Jaworów .	27	—	27	—	—	—
		Suma rubryki IV. .	409	43	409	43	—	—
V.		**Rozmaite dochody.**						
	5	*a*) Kołomyja, mylny pobór odsetek zwłoki . . — zł. 86 ct.						
		b) Trembowla, nadpłata rat 1.567 „ 94 „						
		Razem . 1.568 zł. 80 ct.						
		Od tego zwrot . . . 1 568 „ 80 „	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki V. .	—	—	—	—	—	—

Fundusz pożyczkowy dla gmin na budowę koszar dla c. i k. wojska.

Wydatki.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892. ct.
		Wydatki.						
I.		**Pożyczki bezprocentowe udzielone gminom na budowę koszar.**						
	1	*a*) gmina Sanok	15.000	—	15.000	—	—	—
		b) „ Jarosław	15.000	—	15.000	—	—	—
		c) „ Jaworów	18.000	—	18.000	—	—	—
		d) „ Rzeszów	17.000	—	17.000	—	—	—
		e) „ Złoczów	15.000	—	15.000	—	—	—
		f) „ Stryj	14.000	—	14.000	—	—	—
		g) „ Żółkiew	60.000	—	60 000	—	—	—
		Suma rubryki I. .	154 000	—	154 000	—	—	—
II.	2	**Koszta kancelaryjne i rozmaite wydatki** .	—	—	—	—	—	—

LW 47.859/93.
Alegat lit. E. do sprawozdania Wydziału krajowego o zaknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1892.

Lit. E.

Fundusz pożyczki krajowej z roku 1889. dla „Spółek wodnych."

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1892.

LW. 61.984/93.

Z Drkarni Ludowej we Lwowie.

Dochody. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1889. dla

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892 ct.
		Dochody.						
		a) Rzeczywiste.						
	1	Zwroty pożyczek, udzielonych Spółkom wodnym	325.197	11	13.476	57	311.720	54
	2	5½% odsetki od pożyczek i zaliczek, udzielonych Spółkom wodnym	36.775	91	33.255	43	3.520	48
	3	Odsetki zwłoki od Spółek wodnych za niedotrzymywanie rat pożyczkowych . . .	231	41	109	30	122	11
	4	4½% odsetki od kapitałów lokowanych chwilowo w funduszu krajowym . . .	17 396	77	17.396	77	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych .	379 601	20	64.238	07	315.363	13
		b) Przenośne.						
	5	Zwrot gotówki, ulokowanej na 4½% w funduszu krajowym	324.659	15	324.659	15	—	—
	6	Zaliczka otrzymana z funduszu kraj. (Rub. XIV. p. 179) na wypłatę obligacyj, kuponów i kosztów administracyjnych	38 362	52	38.362	52	—	—
	7	Zwroty zaliczek, udzielonych Spółkom wodnym na rachunek pożyczek	178.906	66	153.048	73	25.857	93
		Suma wszystkich dochodów . .	921.529	53	580.308	47	341.221	06
	8	**c) Zapas kasowy** z początkiem r. 1892 w gotówce	—	—	—	½	—	—
		Razem . .	—	—	580.308	47½	—	—

„Spółek wodnych.“ Dochody.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1892 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1892 ct.
		Wydatki.						
		a) Rzeczywiste:						
	1	Umorzenie pożyczki przez losowanie obligacyj.	681.700	—	7.800	—	673.900	—
	2	Wypłata kuponów od obligacyj w obiegu będących	30.596	75	30.519	—	77	75
	3	Koszta administracyjne	43	52	43	52	—	—
	4	Pożyczki udzielone Spółkom wodnym . .	205.525	76	205.525	76	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych .	917.866	03	243.888	28	673.977	75
		b) Przenośne.						
	5	Zwrot zaliczki funduszowi krajowemu (Rub. XVII. poz. 59 doch.) pobranej na wypłaty obligacyj, kuponów i kosztów administracyjnych	38.362	52	38.362	52	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	956.228	55	282.250	80	673.977	75
		c) Zapas kasowy z końcem roku w gotówce*)	—	—	298.057	67½	—	—
		Razem .	—	—	580.308	47½	—	—

UWAGA.

1) Z emitowanych obligacyj w imiennej wartości na . . 700.000 zł. — ct.
wylosowano i spłacono po koniec roku 1892 . . . 26.100 „ — „
pozostaje tedy do spłacenia z końcem roku 1892 jak przy poz. 1. wydatków wykazano . . . . . 673.900 „ — „

2) Należytość kuponów przypadająca do wypłaty w r. 1892 wynosiła a to:
a) zaległa z r. 1891 . . . 8 zł. 75 ct.
b) bieżąca za 1892 . . . 30.588 „ — „ 30.596 zł. 75 ct.
wypłacono w ciągu roku 1892 . . . . . 30.519 „ — „
pozostaje więc w zaległości jak pod poz. 2. wydatków wykazano . . . . . 77 zł 75 ct

*) Za pozostałą gotówkę 298.057 zł. 67½ ct. zakupiono z początkiem roku 1893 4% asygnaty kasowe Banku krajowego na 300.000 zł.

Stan majątku z końcem roku 1892.

Stan czynny:

1. Zapas kasowy w gotówce	298.057 zł.	67½ ct.		
2. Zwroty pożyczek udzielonych Spółkom wodnym . . .	311.720 „	54 „		
3. 5½% odsetki od Spółek wodnych przypadające po koniec roku 1892.	3.520 „	48 „		
4. Odsetki zwłoki od Spółek wodnych za niedotrzymywanie rat pożyczek	122 „	11 „		
5. Zwroty zaliczek udzielonych Spółkom wodnym	25.857 „	93 „	639.278 zł.	73½ ct

Stan bierny:

1. Obligacye w obiegu będące z końcem roku 1892 . . .	673.900 zł.	— ct.		
2. Kupony należne do wypłaty z końcem roku 1892 a nie zgłoszone	77 „	75 „	673.977 zł.	75 ct.
Czysty stan bierny .			34.699 zł.	01½ ct.

LW.47.859/1893.
Alegat F. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1891.

Lit. F.

Sumaryczne zestawienie

obrotu *brutto*

wszystkich funduszów krajowych

za rok

1892

a) Rachunek majątku obrotowego . . . . . str. 688—693
b) „ „ zarodowego . . . . . „ 694—703
c) „ depozytów . . . . . „ 704—705
d) Zestawienie ogólnego stanu majątku z końcem roku 1891. . . . . „ 706—707
e) Wykaz zapasów kasowych . . . . . „ 708—709
f) Poszczególnienie papierów wartościowych według ich rodzaju . . . . . „ 710—713
g) Wykaz dóbr i realności . . . . . „ 714

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1892. w kasie gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1892. gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	Razem gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.
	Fundusze dotowane ze środków kraju.														
I.	a) Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu	379.998	55½	.	.	519.182	.	18.544.342	37	55.658	86	18,924.340	92½	55.658	86
	b) Krajowe szkoły rolnicze w Dublanach	.	.	.	.	.	.	106.424	41	.	.	106.424	41	.	.
	c) Folwark w Dublanach	.	.	.	.	.	.	60.077	99	.	.	60.077	99	.	.
	d) Szkoła gorzelnicza w Dublanach	.	.	.	.	.	.	13.342	01½	.	.	13.342	01½	.	.
	e) Krajowa szkoła rolnicza i folwark w Czernichowie	.	.	.	.	.	.	129.948	47½	.	.	129.948	47½	.	.
	f) Krajowa szkoła roln. w Horodence	.	.	.	.	.	.	15.339	64	.	.	15.339	64	.	.
	g) „ „ „ w Jagielnicy	.	.	.	.	.	.	17.008	99½	.	.	17.008	99½	.	.
	h) „ „ „ w Kobiernicach	.	.	.	.	.	.	21.486	79	.	.	21.486	79	.	.
	i) „ „ ogrodn. w Tarnowie	.	.	.	.	.	.	22.826	80½	.	.	22.826	80½	.	.
II.	Fundusz szkolny krajowy	.	.	.	.	.	.	1,413.461	16½	.	.	1,413.461	16½	.	.
	Krajowy szpital powszechny we Lwowie.														
III.	Oddział chorych	.	.	.	.	.	.	559.213	62½	.	.	559.213	62½	.	.
IV.	„ położnic	.	.	.	.	.	.	108.211	68	.	.	108.211	68	.	.
V.	Fundusz podrzutków we Lwowie	.	.	.	.	.	.	5.460	.	.	.	5.460	.	.	.
VI.	Krajowy zakład dla obłąkanych w Kulparkowie	.	.	.	.	.	.	548.072	82	.	.	548.072	82	.	.
	Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.														
VII.	Oddział chorych	.	.	.	.	.	.	431.086	16½	.	.	431.086	16½	.	.
VIII.	„ położnic	.	.	.	.	.	.	22.743	02	.	.	22.743	02	.	.
IX.	„ syfilitycznych	.	.	.	.	.	.	44.114	93	.	.	44.114	93	.	.
X.	„ obłąkanych	.	.	.	.	.	.	40.141	14	.	.	40.141	14	.	.
XI.	Fundusz policyi krajowej	.	.	.	.	.	.	6.034	02	.	.	6.034	02	.	.
XII.	„ pożyczki „ z r. 1883	.	.	.	.	.	.	337.264	41½	.	.	337.264	41½	.	.
XIII.	„ „ „ „ 1884	.	.	.	.	.	.	79.054	52	.	.	79.054	52	.	.
XIV.	„ „ „ „ 1885	.	.	.	.	.	.	27.605	81	.	.	27.605	81	.	.
XV.	„ „ „ „ 1888	.	.	.	.	.	.	29.764	19	.	.	29.764	19	.	.
XVI.	„ „ „ „ 1891	9.098	.	.	.	.	.	78.140	91	.	.	87.238	91	.	.
XVII.	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	400	.	.	.	3.631	92	100.676	19	.	.	101.076	19	.	.
XVIII.	„ regulacyi rzeki Gniłej Lipy	17.100	02	.	.	.	.	11.006	43	.	.	28.106	45	.	.
XIX.	„ „ potoku Kisieliny	9.770	92	.	.	.	.	65.065	67	.	.	74.836	59	.	.
XX.	„ „ rzeki Łęgu	21.314	02½	238	43	.	.	102.537	22	.	.	123.851	24½	238	43
XXI.	„ „ „ Trześniówki	1.800	36	.	.	.	.	21.049	76	.	.	22.850	12	.	.
XXII.	„ „ potoku Krzemienicy i Babulówki oraz Trześni	1·409	94	.	.	.	.	74.876	65	.	.	76.286	59	.	.
XXIII.	„ „ rzeki Nowego Brnia z dopływami	25.226	65	.	.	.	.	283.320	24	.	.	308.546	89	.	.
XXIV.	„ „ „ Białej i obwałowania prawego brzegu Dunajca	.	.	.	.	.	.	77.965	99	.	.	77.965	99	.	.
XXV.	„ na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy	.	.	.	.	.	.	10.394	.	.	.	10.394	.	.	.
XXVI.	„ na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Stryja	.	.	.	.	.	.	2.685	.	.	.	2.685	.	.	.
XXVII.	„ na uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły	.	.	.	.	.	.	14.533	.	.	.	14.533	.	.	.
XXVIII.	Krajowy fundusz emerytalny szkolny	5.145	71	.	.	.	.	220.637	48½	.	.	225.783	19½	.	.
	Suma funduszów dotowanych	471.264	18	238	43	522.813	92	23,645.913	53½	55.658	86	24.117.177	71½	55.897	29
	Fundusze samoistne (niedotowane) budżetem objęte.														
XXIX.	Fundusz demestykalny	5.300	84	.	.	.	.	5.621	53	.	.	10.922	37	.	.
XXX.	„ kultury krajowej	.	.	.	.	.	.	4.690	08	.	.	4.690	08	.	.
XXXI.	„ stanowy sierociński	730	29	.	.	.	.	1.823	75	.	.	2.554	04	.	.
XXXII.	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	13	88	844	27	.	.	1.890	82½	.	.	1.904	70½	844	27
XXXIII.	„ pożyczki krajowej z r. 1873	.	.	.	.	.	.	78.013	32	.	.	78.013	32	.	.
XXXIV.	„ podrzutków w Krakowie	.	.	.	.	.	.	5.172	15	.	.	5.172	15	.	.
	Suma funduszów samoistnych budżetem objętych	6.045	01	844	27	.	.	97.211	65½	.	.	103.256	66½	844	27
XXXV.	Fundusz propinacyjny	22.563	78½	936.889	32	.	.	278.388	81½	360.118	76	300.952	60	1,297.008	08
XXXVI.	Fundusz pożyczkowy dla gmin na budowę koszar dla c. k. wojska	44.256	69½	.	.	.	.	614.221	47	.	.	658.478	16½	.	.
XXXVII.	Fundusz pożyczkowy z r. 1889 dla Spółek wodnych	.	½	.	.	.	.	580.321	97	.	.	580.321	97½	.	.

ątku obrotowego.

Wydatki w ciągu roku 1892.		Stan z końcem roku 1892.													
		w kasie				należytości						czysty stan			
						czynne				bierne		czynny		bierny	
						w bankach		inne							
gotówka		efekta		gotówka		efekta									
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
18,422.568	87	55.658	86	501.772	05½	.	.	675.435	.	1,997.934	40	3,117.253	46½	57.887	99	.	.
106.424	41	.	.	.	.	.	.	.	.	4.050	64	.	.	4.050	64	.	.
60.077	99	.	.	.	.	.	.	.	.	6.826	56	55.106	06	.	.	48.279	50
13.342	01½	.	.	.	.	.	.	.	.	340	45	100	.	240	45	.	.
129.948	47½	.	.	.	.	.	.	.	.	6.586	59	.	.	6.586	59	.	.
15.339	64	.	.	.	.	.	.	.	.	618	75	139	12½	479	62½	.	.
17.008	99½	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
21.486	79	.	.	.	.	.	.	.	.	733	.	.	.	733	.	.	.
22.826	80½	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1,413.461	16½	.	.	.	.	.	.	.	.	454.514	90	.	.	454.514	90	.	.
559.213	62½	.	.	.	.	.	.	.	.	227.870	84	.	.	227.870	84	.	.
108.211	68	.	.	.	.	.	.	.	.	1.409	27	.	.	1.409	27	.	.
5.460	.	.	.	.	.	.	.	.	.	442	46	24	.	418	46	.	.
548.072	82	.	.	.	.	.	.	.	.	63.119	.	.	.	63.119	.	.	.
431.086	16½	.	.	.	.	.	.	.	.	98.250	83	4.066	85	94.183	98	.	.
22.743	02	.	.	.	.	.	.	.	.	18 542	83	.	.	18.542	83	.	.
44.114	93	.	.	.	.	.	.	.	.	49.480	70	.	.	49.480	70	.	.
40.141	14	.	.	.	.	.	.	.	.	34.947	26	.	.	34.947	26	.	.
6.034	02	.	.	.	.	.	.	.	.	329	50	.	.	329	50	.	.
337.264	41½	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3,414.743	43	.	.	3,414.743	43
79.054	52	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	910.026	50	.	.	910.026	50
27.605	81	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	324.777	50	.	.	324.777	50
29.764	19	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	425.450	75	.	.	425.450	75
87.238	91	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1,490.292	.	.	.	1,490.292	.
98.717	99	.	.	2.358	20	.	.	.	.	211.833	28	.	.	214.191	48	.	.
13.247	69	.	.	14.858	76	.	.	.	.	22.249	71½	.	.	37.108	47½	.	.
74.614	50	.	.	222	09	.	.	.	.	5.055	49	13.621	99	.	.	8.344	41
105.443	21	.	.	18.408	03½	238	43	.	.	27.951	49	238	43	46.359	52½	.	.
20.323	24	.	.	2.526	88	.	.	.	.	19.437	60	9.813	98	12.150	55	.	.
76.111	88	.	.	174	71	.	.	.	.	6.255	43	12.339	15	.	.	5.911	41
224.609	69	.	.	83 937	20	.	.	.	.	5.244	66	.	.	89.181	86	.	.
63.247	88	.	.	14.718	11	.	.	.	.	6.790	03	92	95	21.415	19	.	.
.	.	.	.	10.394	.	.	.	.	.	.	.	.	.	10.394	.	.	.
.	.	.	.	2.685	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2.685	.	.	.
150	.	.	.	14.383	.	.	.	.	.	.	.	.	.	14.383	.	.	.
213.036	82½	.	.	12.746	37	.	.	.	.	15.643	69	5.729	64	22.660	42	.	.
23,497.995	30½	55.658	86	679.184	41	238	43	675.435	.	3,286.457	36½	9,783.815	77	1,485.324	53½	6,627.825	10
5.380	74	.	.	5.541	63	.	.	.	.	.	.	.	.	5.541	63	.	.
4.690	08	.	.	.	.	.	.	.	.	2.490	48½	.	.	2.490	48½	.	.
1.701	19	.	.	852	85	.	.	.	.	.	.	63	.	789	85	.	.
1.811	07	844	27	93	63½	.	.	.	.	.	.	.	.	93	63½	.	.
78.013	32	.	.	.	.	.	.	.	.	126.341	12	340.000	.	.	.	213.658	88
5.172	15	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
96.768	55	844	27	6.488	11½	.	.	.	.	128.831	60½	340.063	.	8 915	60	213.658	88
291.579	87½	162.861	97	9.372	72½	1,134.146	11	.	.	23.332	23½	.	.	1.166.851	07	.	.
484.807	88	.	.	173.670	28½	.	.	.	.	1,069.434	78	.	.	1,243.105	06½	.	.
282.264	30	.	.	298.057	67½	.	.	.	.	341.221	06	673.977	75	.	.	34.699	01½

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1892. w kasie gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	w bankach gotówka zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1892. gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	Razem gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.
	Fundusze samoistne (niedotowane) budżetem nieobjęte.														
I.	Fundusz pomnika Tadeusza Kościuszki	.	.	.	.	.	.	844	25	708	32	844	25	708	32
II.	Fundusze stypendyjne	37.212	48	.	.	.	.	205.208	82½	.	.	242.421	30½	.	.
III.	Administracya dóbr Winniki	.	.	.	.	.	.	19.208	57	.	.	19.208	57	.	.
IV.	Fundusz galic. inwalidów wojskowych	62	02	.	.	.	.	1.474	78	.	.	1.536	80	.	.
V.	„ niżankowicki inwalidów wojskowyah	21	85½	.	.	.	.	120	47	.	.	142	32½	.	.
VI.	„ posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	17	16	.	.	.	.	72	.	.	.	89	16	.	.
VII.	Zakład narodowy im. Ossolińskich	1 196	76½	.	.	1.034	91	28.052	94	.	.	29.249	70½	5.649	35
VIII.	Fundusz zapomogi b. obwodu tarnowsk.	.	.	5.430	56	.	.	219	39	219	39	219	39	.	.
IX.	„ „ z r. 1868	.	.	.	.	.	.	65	10	.	.	65	10	.	.
X.	„ budowy domu podrzutków we Lwowie	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XI.	„ Pelagii Russanowskiej (dla inwalidów polskich)	.	.	.	.	.	.	3.084	.	.	.	3.084	.	.	.
XII.	„ szkół ludowych z r. 1872	1.096	.	.	.	.	.	4.498	05	.	.	5.594	05	.	.
XIII.	„ Wincentego Łodzia Ponińskiego	1.342	45½	.	.	.	.	2.682	.	.	.	4.024	45½	.	.
XIV.	„ Franciszka Kochmana dla literatów polskich	1.089	60½	1.771	50	.	.	2.609	.	817	20	3.698	60½	2.588	70
XV.	„ Franciszka Kochmana dla dziewcząt służących	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XVI.	„ Maryi de Prez Jędrzejowiczowej	81	66	.	.	.	.	348	75	.	.	430	41	.	.
XVII.	„ pomnika ś. p. Agenora hr. Gołuchowskiego	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XVIII.	Fundacya sandecka „Dom roboczy“	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XIX.	„ Teresy hr. Weissenwolffowej dla obłąkanych wyzdrowieńców	34	53	57	47	.	.	129	03	37	03	163	56	94	50
XX.	„ ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin: Hołhocze, Dobrowody, Wierzbów, Wolica i Zastawce	553	44½	529	50	.	.	1.962	48	1.205	73	2.515	92½	1.735	23
XXI.	„ Dra Józefa Kazimierza Malinowskiego im. Najjaśniejszego Pana: 1) ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach	213	52	.	.	.	.	945	.	.	.	1.158	52	.	.
XXII.	2) ku wspieraniu artystów i literatów	226	01	.	.	.	.	1.215	75	.	.	1.441	76	.	.
XXIII.	3) ku popieraniu celów galic. Tow. muzycznego we Lwowie	479	58	.	.	.	.	915	75	.	.	1.395	33	.	.
XXIV.	4) ku wspieraniu ubogich sług prywatnych	72	49	.	.	.	.	1.154	.	.	.	1.226	49	.	.
XXV.	5) posagowa dla ubogich dziewcząt służących	53	93	509	92	.	.	574	24	507	30	628	17	1.017	22
XXVI.	6) ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła	115	88	.	.	.	.	638	73	.	.	754	61	.	.
XXVII.	„ Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy Stanisławowskiej	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XXVIII.	„ imienia Antoniego Schiffnera	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XXIX.	„ Maryi Mochnackiej dla czterech ubogich ciemnych	175	.	.	.	.	.	251	33	.	.	426	33	.	.
XXX.	Fundusz ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan	315	.	1.066	80	.	.	2.821	54	1.696	80	3.136	54	2.763	60
XXXI.	Fundacya „Domu ubogich“ imienia Ludwika i Anny Helclów w Krakowie: *a)* obrotowy	27.532	87	.	.	.	.	40.518	50	.	.	68.051	37	.	.
	b) rezerwowy	.	.	.	.	.	.	8.697	67	8.718	33	8.697	67	8.718	33
	Do przeniesienia	71.892	25½	9.365	75	1.034	91	328.312	14½	13.910	10	400.204	40	23 275	83

jątku obrotowego.

Wydatki w ciągu roku 1892.				Stan z końcem roku 1892.													
				w kasie				należytości						czysty stan			
								czynne									
								w bankach		inne		bierne		czynny		bierny	
gotówka		efekta		gotówka		efekta		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.										
844	25	150	.	.	.	558	32	.	.	.	.	.	.	558	32	.	.
204.898	02½	.	.	37.523	28	.	.	.	.	455	59	7.086	03½	30.892	83½	.	.
19.208	57	.	.	.	.	.	.	.	.	15.532	72	30	02	15.502	70	.	.
1.499	79	.	.	37	01	.	.	.	.	.	.	.	.	37	01	.	.
129	85½	.	.	12	47	.	.	.	.	.	.	.	.	12	47	.	.
67	16	.	.	22	.	.	.	.	.	.	.	.	.	22	.	.	.
29.106	58	.	.	143	12½	.	.	5	76	.	.	.	.	148	88½	.	.
219	39	.	.	.	.	5.649	95	.	.	516	95½	.	.	6.166	90½	.	.
65	10	.	.	.	.	.	.	.	.	105	48	4.982	48	.	.	4·877	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
3.084	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	381	33	.	.	381	33
4.145	50	.	.	1.448	55	.	.	.	.	200	.	2.498	50	.	.	849	95
2.669	51	.	.	1.354	94½	.	.	.	.	.	.	.	.	1.354	94½	.	.
2.592	37	1.500	.	1.106	23½	1.088	70	.	.	.	.	.	.	2.194	93½	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
426	51	.	.	3	90	.	.	.	.	.	.	.	.	3	90	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
118	81	47	25	44	75	47	25	.	.	.	.	47	25	44	75	.	.
2.288	67	866	36	227	25½	868	87	.	.	.	.	.	.	1.096	12½	.	.
936	42	.	.	222	10	.	.	.	.	.	.	.	.	222	10	.	.
1.208	67	.	.	233	09	.	.	.	.	.	.	140	.	93	09	.	.
913	28	.	.	482	05	.	.	.	.	.	.	.	.	482	05	.	.
1.164	06	.	.	62	43	.	.	.	.	.	.	.	.	62	43	.	.
587	98	261	25	40	24	755	97	.	.	.	.	755	97	40	24	.	.
656	58	.	.	98	03	.	.	.	.	.	.	.	.	98	03	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
301	23	.	.	125	10	.	.	.	.	.	.	.	.	125	10	.	.
3.136	54	1.381	80	.	.	1.381	80	.	.	.	.	.	.	1.381	80	.	.
47.993	99	.	.	20.057	38	.	.	.	.	.	.	.	.	20.057	38	.	.
8.697	87	.	.	.	.	8.718	33	.	.	.	.	.	.	8.718	33	.	.
336.960	46	4·206	66	63.243	94	19.069	19	5	76	16.810	74½	15.921	58½	89.316	33	6.108	28

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1892. w kasie gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1892. gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	Razem gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.
	Z przeniesienia . .	71.892	25½	9.365	75	1.034		328.312	14½	13.910	10	400.204	40	23.275	85
XXXII.	Fundusz „Macierzy polskiej“	.	.	.	.	.	.	11.641	55	.	.	11.641	55	.	.
XXXIII.	„ Feliksy Maryi Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XXXIV.	„ z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XXXV.	„ ku podniesieniu rybactwa . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
XXXVI.	Fundacya Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów w Krakowcu . .	413	32	.	.	.	.	409	50	409	50	822	82	409	50
XXXVII.	Fundacya Teofili i Malwiny Łukowskich dla osieroconych dziewcząt	297	50	.	.	.	.	675	60	.	.	973	10	.	.
XXXVIII.	„ Siemianowskich dla biednych dziewcząt	416	05	446	75	.	.	1 342	58	1.301	63	1.758	63	1.748	
XXXIX.	„ Siemianowskich dla wdów po nauczycielach szkół ludowych	27	60	.	.	.	.	913	35	.	.	940	95	.	
XL.	„ hr. Weissenwolffowej dla dotkniętych wielką chorobą .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
XLI.	„ ś. p. Leonarda Wężyka na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
XLII.	„ bursy imienia ks. Leona Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
XLIII.	„ Franciszka Steczkowskiego z Jasła	20	75	.	.	.	.	112	50	.	.	133	25	.	
XLIV.	„ posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego dla panien szlacheckich	1.000	.	.	.	.	.	1.121	40	1.010	.	2.121	40	1.010	
XLV.	„ posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego dla dziewcząt wiejskich	200	.	.	.	.	.	225	53½	.	.	425	53½	.	
XLVI.	„ „Dom ubogich“ w Strzeliskach nowych	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
XLVII.	„ Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych chorych i rekonwalescentów	.	.	.	.	.	.	1.710	.	.	.	1.710	.	.	
XLVIII.	Fundacya im. Józefa Kosvitzky'ego: 1) dla ślepych w Krakowie .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
XLIX.	2) „ wychowank. zakł. sierót pod wezwaniem św. Józefa w Krakowie	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
L.	3) dla poprawionych zbrodniarzy w Krakowie	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
LI.	Fundusz zapomogowy im. Henryka Straszewskiego dla ubogich wyrobników w Boguchwale	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
LII.	Depozyta gminne serwitutowe	4.222	45½	432.550	.	.	.	77.284	01	63.193	39	81.506	46½	495.743	
	Suma funduszów samoistnych budżetem nieobjętych . .	78.489	93	442.362	50	1.034	91	423.748	17	79.824	64	502.238	10	522.187	
	Rekapitulacya.														
	Suma funduszów dotowanych	471.264	18	238	43	522.813	92	23,645.913	53½	55,658	86	24,117.177	71½	55.897	
	„ „ samoistnych, budżetem objętych . . .	6.045	01	844	27	.	.	97.211	65½	.	.	103.256	66½	844	
	„ „ samoistnych, budżetem nieobjętych . .	78.489	93	442.362	50	1.034	91	423.748	17	79.824	64	502.238	10	522.187	
	„ funduszu propinacyjnego	22.563	78½	936 889	32	.	.	278.388	81½	360.118	76	300.952	60	1,297.008	
	„ pożyczkowego dla gmin na budowę koszar dla c. k. wojska	44.256	69½	.	.	.	.	614.221	47	.	.	658.478	16½	.	
	„ „ pożyczkowego z r. 1889. dla Spółek wodnych .	.	½	.	.	.	.	580.321	97	.	.	580.321	97½	.	
	Ogólna suma majątku obrotowego	622.619	60½	1,380.334	52	523.848	83	25,639.805	61½	495.602	26	26,262.425	22	1,875.096	
Uwaga.	Ogólna suma majątku obrotowego z końcem r. 1891.	593.886	73½												
	do tego: przeniesiono w roku 1892 z majątku zarodowego:														
	a) poz. 31. Fundacya „Dom ubogich“ Helclów w Krakowie	27.532	87												
	b) poz. 44. Fundacya ś. p. Szczepanu Skrzyńskiego dla 5 panien szlacheckich	1.000	.												
	c) poz. 55. Tegoż samego dla dziewcząt wiejskich .	200	.												

ątku obrotowego.

Wydatki w ciągu roku 1892.				Stan z końcem roku 1892.													
				w kasie				należytości						czysty stan			
								czynne									
gotówka		efekta		gotówka		efekta		w bankach		inne		bierne		czynny		bierny	
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
336.960	46	4.206	66	63.243	94	19.069	19		5	76	16.810	74½	15.921	58½	89.816	33	6.108	28
11.264	.	.	.	377	55	.	.	.	.	.	.	.	1.000	.	.	.	622	45
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
822	82	.	.	.	.	409	50	.	.	.	.	.	.	409	50	.	.	.
675	50	.	.	297	60	.	.	.	.	.	.	.	321	60	.	.	24	.
1.324	41	1.304	75	434	22	443	65	.	.	.	.	.	.	877	87	.	.	.
911	60	.	.	29	35	.	.	.	.	.	.	.	16	70	12	65	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
120	71	.	.	12	54	.	.	.	.	.	.	.	.	.	12	54	.	.
1.445	87	210	.	675	53	800	.	.	.	.	.	.	.	.	1.475	53	.	.
321	40	.	.	104	12½	.	.	.	.	.	.	.	20	.	84	13½	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1.710	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
72.549	97	110.743	89	8.956	49½	385.000	.	.	.	.	.	.	.	.	393.956	49½	.	.
428.106	74	116.464	80	74.131	36	405.722	34		5	76	16.810	74½	17.279	88½	486.145	05	6.754	73
23,437.993	30½	55.658	86	679.184	41	238	43	675.435	.		3,286.457	36½	9,783.815	77	1,485.324	53½	6,627.825	10
96.768	55	844	27	6.488	11½	.	.	.	.		128.831	60½	340.063	.	8.915	60	213.658	88
428.106	74	116.464	80	74.131	36	405.722	34		5	76	16.810	74½	17.279	88½	486.145	05	6.754	73
291.579	87½	162.861	97	9.372	72½	1,134.146	11	.	.		23.332	23½	.	.	1,166.851	07	.	.
484.807	88	.	.	173.670	28½	.	.	.	.		1.069.434	78	.	.	1,243.105	06½	.	.
282.264	30	.	.	298.057	67½	.	.	.	.		341.221	06	673.977	75	.	.	34.699	01½
25,021.520	65	335.829	90	1,240.904	57	1,549.106	88	675.440	76		4.868.087	79	10.810.136	[illegible]	4.890.021	93	6.882.987	72½

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1892.										Dochody w ciągu roku 1892.								Ra	
		w kasie				wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w bankach		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka	
		gotówka		efekta																	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Fundusze dotowane ze środków kraju.																				
1	A. Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu:																				
	a) Gmach sejmowy . .	.	.	.	.	1,318.154	64	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	b) Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie	.	.	.	.	39.848	36	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	c) Szkoły rolnicze i folwark w Dublanach .	19	12	2.312	90	232.560	40½	.	.	.	.	.	.	.	.	5.908	83	.	.	19	12
	d) Zakład w Czernichowie	.	.	23.319	.	155.675	41	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	e) Szpital św. Łazarza w Krakowie	.	.	.	.	381.761	30½	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	f) Krajowa szkoła rolnicza w Horodence .	.	.	.	.	24.275	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	g) Krajowa szkoła rolnicza w Jagielnicy .	.	.	.	.	2.020	25½	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	h) Krajowa szkoła rolnicza w Kobiernicach	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	i) Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie .	.	.	.	.	5.600	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	k) Gmach dla c. k. żandarmeryi we Lwowie	.	.	.	.	154.886	73	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	l) Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu wraz z urządzeniem we Lwowie . .	.	.	.	.	204.753	00½	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	m) Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu wraz z urządzeniem w Krakowie	.	.	.	.	194.120	39½	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	B) Była szkoła ogrodnicza w Czernichowie .	.	00½	370	67	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	00½
2	Fundusz szkolny krajowy	460	75	214.741	05	6.117	94½	18.149	43	.	.	4.129	65	23.640	.	.	.	.	.	4.590	40
	Krajowy szpital powszechny we Lwowie.																				
3	Oddział chorych	.	01½	1.524	68	354.291	58½	.	.	.	.	68	18	68	18	.	.	.	.	68	19½
4	„ położnic . . .	.	00½	1.037	06	15.747	78½	.	.	.	.	46	58	46	58	.	.	.	.	46	58½
5	Fundusz podrzutków we Lwowie	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
6	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	.	.	5.750	.	1,082.108	39	.	.	.	.	500	33	1.027	.	1.050	.	.	.	500	33
	Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.																				
7	Oddział chorych	.	.	88.983	25	413.950	07	295.814	51	.	.	6.858	37	6.913	87	.	.	.	.	6.858	37
8	„ położnic . . .	.	.	15.760	64	27.752	50	.	.	.	.	1.232	55	1.243	75	.	.	.	.	1.232	55
9	„ syfilitycznych .	.	.	4.007	82	5.699	19	.	.	.	.	501	30	500	80	.	.	.	.	501	30
10	„ obłąkanych . .	.	.	.	.	4.603	01	3.272	72	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
11	Fundusz policyi krajowej	.	.	1.371	02	.	.	27	25	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
12	Fundusz pożyczki krajowej z r. 1883	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
13	Fundusz pożyczki krajowej z r. 1884	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
14	Fundusz pożyczki krajowej z r. 1885	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
15	Fundusz pożyczki krajowej z r. 1888	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Do przeniesienia .	479	89	359.178	06	4,623.925	98	317.263	01	.	.	13.736	04	33.440	18	6.958	83	.	.	13.816	85

ątku zarodowego

zem		Wydatki w ciągu roku 1892.				Stan z końcem roku 1892.									
						w kasie				należytości				czysty stan	
wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	gotówka	efekta	wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	gotówka	efekta	wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	czynne		bierne	czynny	bierny
										w bankach	inne			
zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.
318.154 64	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	1,318.154 64	. .	. .	. .	. .	1,318.154 64	. .
39.848 36	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	39.848 36	. .	. .	. .	. .	39.848 36	. .
238.469 23	. .	. .	. .	. .	. .	19 12	2.312 90	238.469 23	. .	. .	. .	. .	240.801 25	. .
155.675 41	. .	. .	. .	. .	. .	. .	23.319 .	155.675 41	. .	. .	. .	. .	178.994 41	. .
381.761 30	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	381.761 30	. .	. .	. .	. .	381.761 30	. .
24.275 .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	24.275 .	. .	. .	. .	. .	24.275 .	. .
2.020 25	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	2.020 25	. .	. .	. .	. .	2.020 25	. .
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .
5.600 .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	5.600 .	. .	. .	. .	. .	5.600 .	. .
154.886 73	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	154.886 73	. .	. .	. .	. .	154.886 73	. .
204.753 00	. .	. .	. .	3.000 .	. .	. .	. .	201.753 00	. .	. .	. .	. .	201.753 00	. .
194.120 39	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	194.120 39	. .	. .	. .	. .	194.120 39	. .
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. 03	370 67	. .	. .	. .	. .	. .	370 67	. .
6.117 94	18.149 48	4.590 40	13.629 65	. .	. .	. .	224.751 40	6.117 94	18.149 48	. .	66.517 75	18.242 92	297.290 80	. .
354.291 58	. .	68 18	. .	. .	. .	. 01	1.592 88	354.291 58	. .	. .	2.000 .	28.161 18	329.723 27	. .
15.747 78	. .	46 58	. .	. .	. .	. 00	1.083 64	15.747 78	. .	. .	. .	7.040 30	9.791 12	. .
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .
1.083 158 39	. .	500 33	1.000 .	. .	. .	. .	5.777 .	1,083.158 39	. .	. .	. .	. .	1,088.935 39	. .
413.950 07	295.814 51	6.858 37	235 45	. .	5.132 75	. .	95.661 67	413.950 07	290.681 76	. .	. .	. .	800.296 50	. .
27.752 50	. .	1.232 53	708 56	. .	. .	. .	16.295 83	27.752 50	. .	. .	15.681 35	. .	59.729 68	. .
5.699 19	. .	501 30	500 50	. .	. .	. .	4.008 12	5.690 19	. .	. .	880 .	. .	10.587 31	. .
4.603 01	3.272 72	. .	. .	. .	. .	. .	. .	4.603 01	3.272 72	. .	. .	. .	7.875 73	. .
. .	27 25	. .	. .	. .	. .	. .	1.371 02	. .	27 25	. .	132.859 .	. .	134.257 27	. .
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .
4.630.884 81	317.263 91	13.797 71	16.074 19	3.000 .	5.132 75	19 14	376.544 11	4,617.884 81	312.157 18	. .	217.539 10	53.444 40	5,181.372 92	. .

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1892.										Dochody w ciągu roku 1892.								Ra	
		w kasie				wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w bankach		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka	
		gotówka		efekta																	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia . .	479	89	359.178	09	4,623.925	98	317.263	91	.	.	13.336	96	33.440	18	6.958	83	.	.	13.816	85
16	Fundusz pożyczki krajowej z r. 1891	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
17	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
18	Fundusz regulacyi rzeki Gniłej Lipy . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
19	Fundusz regulacyi potoku Kisielin . . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
20	Fundusz regulacyi rzeki Łęgu	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
21	Fundusz regulacyi rzeki Trześniówki	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
22	Fundusz regulacyi potoku Krzemienicy z Babulówką oraz Trześni	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
23	Fundusz regulacyi rzeki Nowego Brnia z dopł.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
24	Fundusz regulacyi rzeki Białej i obwałowania prawego brzegu Dunajca	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
25	Fundusz na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
26	Fundusz na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Stryja . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
27	Fundusz na uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły . .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
28	Krajowy fundusz szkolny emerytalny	.	.	32.548	28	.	.	.	.	.	.	.	.	258	37	.	.	.	.	.	.
	Suma funduszów dotowanych	479	89	391.726	37	4,625.925	98	317.263	91	.	.	13.336	96	33.698	55	6.958	83	.	.	13.816	85
	Fundusze samoistne (niedotowane), budżetem objęte.																				
29	Fundusz domestykalny .	.	01	96.772	23	.	.	.	.	.	.	5.696	84	5.790	24	.	.	.	.	5.696	85
30	„ kultury krajowej	.	.	43.371	19	.	.	.	.	.	.	100	.	101	90	.	.	.	.	100	.
31	„ stanowy sierociński	.	½ 00	40.315	68	.	.	.	.	.	.	730	29	736	59	.	.	.	.	730	½ 29
32	„ Aleksandra hr. Stadnickiego .	.	.	22.853	84	.	.	.	.	.	.	7.980	.	8.130	.	.	.	.	.	7.980	.
33	„ pożyczki krajowej z r. 1873 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
34	„ podrzutków w Krakowie . .	178	½ 65	19.796	21	.	.	.	.	.	.	1.428	21	1.381	11	.	.	.	.	1.606	½ 86
	Suma funduszów samoistnych, budżetem objętych	178	67	223.109	15	.	.	.	.	.	.	15.935	34	16.151	84	.	.	.	.	16.114	01
35	Fundusz propinacyjny .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
36	„ pożyczkowy dla gmin na budowę koszar dla c. i k. wojska .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
37	„ pożyczkowy z r. 1889. dla Spółek wodnych .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

jątku zarodowego.

Z czem		Wydatki w ciągu roku 1892.				Stan z końcem roku 1892.									
						w kasie				należytości				czysty stan	
										czynne		bierne			
wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	gotówka	efekta	wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	gotówka	efekta	wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	w kasie	inne		czynny	bierny
zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.
630.884 81	317.263 01	13.797 71	16.074 16	3.000 .	5.132 75	19 14	376.544 11	4,627.884 81	312.131 16	. .	217.938 10	53.444 40	5,481.072 92	. .

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1892. w kasie gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1892. gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	Ro gotówka zł.	ct.	efekta zł.
	Fundusze samoistne (niedotowane), budżetem nieobjęte.																					
1	Fundusz pomnika Tadeusza Kościuszki	.	½ 00	15.210	02	.	.	.	.	.	.	1.050	.	1.069	.	.	.	.	.	1.050	½ 00	16.279
2	Fundusze stypendyjne	33	75	3,430.249	29	149.147	83	21.646	95	.	.	114.381	06	235.342	06	.	.	.	.	114.414	81	3.665.591
3	Administracya dóbr Winniki	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
4	Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych	.	½ 00	35.348	06	.	.	.	.	.	.	101	48	102	53	.	.	.	.	101	48	35.450
5	Fundusz niżankowicki inwalidów wojskowych	.	½ 00	2 568	81	.	.	.	.	.	.	21	½ 85	21	86	.	.	.	.	21	86	2.590
6	Fundusz posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	.	½ 00	1.624	26	.	.	.	.	.	.	117	16	119	06	.	.	.	.	117	½ 10	1.743
7	Zakład narodowy imienia Ossolińskich	.	.	210.921	04	.	.	.	.	.	.	.	.	49.585	61	.	.	.	.	.	.	260.506
8	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
9	Fundusz zapomogi z r. 1868	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
10	Fundusz budowy domu podrzutków we Lwowie	.	.	11.032	83	.	.	.	.	.	.	956	47	953	88	.	.	.	.	956	47	11.986
11	Fundusz Pelagii Russanowskiej dla inwalidów polskich	.	½ 00	64.411	30	.	.	.	.	.	.	4.196	10	4.279	50	.	.	.	.	4.196	½ 10	68.690
12	Fundusz dla szkół ludowych z r. 1872	.	½ 00	99.995	70	.	.	.	.	.	.	99	10	100	.	.	.	.	.	99	½ 10	100.095
13	Fundusz Wincentego Łodzia Ponińskiego	.	.	59.633	51	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	59.633
14	Fundusz Franciszka Kochmana dla literatów polskich	.	.	25.772	92	.	.	.	.	.	.	400	.	800	.	.	.	.	.	400	.	26.572
15	Fundusz Franciszka Kochmana dla dziewcząt służących	292	½ 45	13.291	63	.	.	.	.	.	.	600	½ 43	1.900	.	.	.	.	.	892	½ 88	15.191
16	Fundusz Maryi de Prez Jędrzejowiczowej	.	½ 00	7.786	81	.	.	.	.	.	.	198	½ 05	201	90	.	.	.	.	198	½ 05	7.988
17	Fundusz budowy pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego	848	½ 25	37.749	75	.	.	.	.	.	.	1.859	½ 05	2.303	85	.	.	.	.	2.707	½ 30	40.053
18	Fundacya sandecka „Dom robotniczy"	1.046	½ 25	23.582	59	.	.	.	.	.	.	1.105	70	1.600	.	.	.	.	.	2.151	½ 95	25.182
19	Fundacya Teresy hr. Weissenwolffowej dla obłąkanych wyzdrowieńców	.	.	1.806	01	.	.	.	.	.	.	34	53	34	53	.	.	.	.	34	53	1.840
20	Fundacya ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych [illegible] gmin Hołłocze, Dobrowoty, Wierzbów, Wołosz i Zastawie	.	.	23.[illegible]27	73	.	.	.	.	.	.	294	60	300	.	.	.	.	.	294	60	[illegible]
21	Fundacya Dr. Józefa Kozmierza dla inwalidów imienia Najjaśniejszego [illegible]																					
	1) ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach	.	.	20.909	30	.	.	.	.	.	.	217	72	217	12	.	.	.	.	313	½ 32	21.222
	Do przeniesienia	2.220	74	3.885.821	56	149.147	83	21.646	½ 95	.	.	125.629	11	298.950	90	.	.	.	.	127.849	½ 85	4.184.772

jątku zarodowego.

zem		Wydatki w ciągu roku 1892.				Stan z końcem roku 1892.									
						w kasie				należytości				czysty stan	
wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	gotówka	efekta	wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	gotówka	efekta	wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	czynne		bierne	czynny	bierny
										w bankach	inne			
zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.
. .	. .	1.050 .	1.000 .	. .	. .	1/2 00	15.279 02	. .	. .	. .	. .	. .	15.279 02	. .
149.147 83	21.646 95	114.314 31	90.787 37	. .	5.768 31	. 50	3,574.803 98	149.147 83	15.878 64	. .	47.251 49	. .	3,787.082 45	. .
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .
. .	. .	101 4	36 93	. .	. .	1/2 00	35.413 66	. .	. .	. .	. .	. .	35.413 66	. .
. .	. .	21 86	. .	. .	. .	. .	2.590 67	. .	. .	. .	. .	. .	2.590 67	. .
. .	. .	117 16	100 .	. .	. .	1/2 00	1.643 32	. .	. .	. .	. .	. .	1.643 32	. .
. .	. .	. .	18.368 20	. .	. .	. .	242.138 45	. .	. .	. .	. .	3.607 50	238.530 95	. .
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .
. .	. .	956 47	454 40	. .	. .	. .	11.532 31	. .	. .	. .	. .	. .	11.532 31	. .
. .	. .	4.196 10	4.196 10	. .	. .	1/2 00	64.494 70	. .	. .	. .	. .	. .	64.494 70	. .
. .	. .	99 10	88 10	. .	. .	1/2 00	100.007 60	. .	. .	. .	. .	. .	100.007 60	. .
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	39.683 51	. .	. .	. .	. .	. .	39.683 51	. .
. .	. .	400 .	527 40	. .	. .	. .	26.045 32	. .	. .	. .	. .	. .	26.045 32	. .
. .	. .	602 48	1.307 78	. .	. .	290 40	13.883 85	. .	. .	. .	. .	. .	14.174 25	. .
. .	. .	198 05	116 89	. .	. .	1/2 00	7.872 32	. .	. .	. .	. .	. .	7.872 32	. .
. .	. .	2.292 48	142 30	. .	. .	414 87	39.911 30	. .	. .	. .	. .	. .	40.326 17	. .
. .	. .	1.587 20	12 20	. .	. .	1/2 564 75	25.170 39	. .	. .	. .	. .	. .	25.735 14	. .
. .	. .	34 53	. .	. .	. .	. .	1.840 54	. .	. .	. .	. .	. .	1.840 54	. .
. .	. .	294 60	78 02	. .	. .	. .	24.149 71	. .	. .	. .	. .	. .	24.149 71	. .
. .	. .	218 52	. .	. .	. .	. .	21.126 42	. .	. .	. .	. .	. .	21.126 42	. .
149 147 83	21.646 95	126.579 26	117.215 39	. .	5.768 31	1.270 05	4,267.537 07	149.147 83	15.878 64	. .	47.251 49	3.607 50	4.477.478 03	. .

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1892. w kasie gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1892. gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	R gotówka zł.	ct.	efekta zł.
	Z przeniesienia . .	2.220	74	3,885.821	56	149.147	83	21.646	95	.	.	125.629	11	298.930	00	.	.	.	.	127 849	85	4,384.752
	Fundacya Dra Józefa Kazimierza Malinowskiego imienia Najjaśn. Pana:																					
22	2) ku wspieraniu artystów i literatów . .	.	.	271	40	.	.	20.000	.	.	.	297	30	300	.	.	.	.	.	297	30	571
23	3) ku popieraniu celów Towarzystwa muzycznego we Lwowie .	.	.	20.364	50	.	.	.	.	.	.	99	10	100	.	.	.	.	.	99	10	20.464
24	4) ku wspieraniu ubogich sług prywatnych	.		20.687	90	.	.	.	.	.	.	598	20	609	75	.	.	.	.	598	20	21.297
25	5) posagowa dla ubogich dziewcząt służących .	.	.	10.235	75	.	.	.	.	.	.	848	53	1.124	68	.	.	.	.	848	53	11.360
26	6) ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła .	.	.	13.235	04	.	.	.	.	.	.	101	29	102	19	.	.	.	.	101	29	13.337
27	Fundacya Karola Belina Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej	60		3.081	42	.	.	.	.	.	.	135	.	.	.	.	.	.	.	195	.	3.081
28	Fundacya imienia Antoniego Schiffnera .	.	.	1.705	85	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.705
29	Fundacya Maryi Mochnackiej dla 4 ubogich cielonych . . .	.	.	4.494	35	.	.	.	.	.	.	197	80	200	.	.	.	.	.	197	80	4.694
30	Fundusz ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan .	.	.	32.968	73	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	32.968
31	Fundacya „Dom ubogich“ imienia Ludwika i Anny Helclów w Krakowie: Zapas z końcem roku 1891 47.530 zł. 87 ct. przeniesiono do maj. obrotow. . 27.582 „ 87 „	19.998	.	905.087	78	729.667	55	.	.	.	.	11.236	20	31.700	.	.	.	.	.	31.284	20	936.787
32	Fundusz „Macierzy polskiej“	.	.	36.751	52	.	.	.	.	.	.	2.613	81	2.637	21	.	.	.	.	2.613	81	39.388
33	Fundusz Feliksy Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców	.	.	100.001	28	.	.	.	.	.	.	.	.	21.000	.	.	.	.	.	.	.	121.001
34	Fundusz z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego	.	.	574	16	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	574
35	Fundusz ku podniesieniu rybactwa . . .	58	25	1.251	54	.	.	.	.	.	.	188	03	236	28	.	.	.	.	246	28	1.488
36	Fundacya Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów w Krakowie	.	.	9.103	66	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
37	Fundacya Teofili i Malwiny Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt	.	.	8.404	60	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8.404
38	Fundacya Siemianowskich dla biednych dziewcząt	.	.	21.239	82	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	21.239
39	Fundacya Siemianowskich dla wdów po nauczycielach szkół ludowych	.	.	21.849	08	.	.	.	.	.	.	99	10	100	.	.	.	.	.	99	10	21.949
	Do przeniesienia .	22.336	99	5,297.130	00	878.815	38	41.646	95	.	.	142.093	47	357.041	01	.	.	.	.	164.430	46	5,...

jątku zarodowego.

Zem		Wydatki w ciągu roku 1892.				Stan z końcem roku 1892.									
						w kassie				należytości				czysty stan	
										czynne		bierne		bierny	
wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	gotówka	efekta	wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	gotówka	efekta	wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	w bankach	inne		czynny		
zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.
149.147 83	21.646 95	126.579 29	117.215 39	. .	5.768 31	1.270 55	4,267.537 07	149.147 83	15.878 64	. .	47.251 49	3.607 50	4,477.478 09	. .	
. .	20.000 .	207 30	71 29	. .	. .	. .	500 11	. .	20.000 .	. .	. .	. .	20.500 11	. .	
. .	. .	99 10	53 42	. .	. .	. .	20.411 08	. .	. .	. .	. .	. .	20.411 08	. .	
. .	. .	598 20	525 71	. .	. .	. .	20.772 .	. .	. .	. .	. .	. .	20.772 .	. .	
. .	. .	848 53	773 50	. .	. .	. .	10.586 93	. .	. .	. .	. .	. .	10.586 93	. .	
. .	. .	101 29	13 22	. .	. .	. .	13.324 01	. .	. .	. .	. .	. .	13.324 01	. .	
. .	. .	135 .	. .	. .	. .	60 .	3.081 42	. .	. .	. .	. .	. .	3.141 42	. .	
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	1.705 85	. .	. .	. .	. .	. .	1.705 85	. .	
. .	. .	197 80	72 80	. .	. .	. .	4.621 55	. .	. .	. .	. .	. .	4.621 55	. .	
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	32.968 73	. .	. .	. .	. .	. .	32.968 73	. .	
729.667 55	. .	31.284 20	11.286 20	. .	. .	. .	925.501 58	729.667 55	. .	. .	. .	. .	1,655.169 13	. .	
. .	. .	2.613 81	2.613 81	. .	. .	. .	36.774 92	. .	. .	. .	. .	. .	36.774 92	. .	
. .	. .	. .	21.000 .	. .	. .	. .	100.001 28	. .	. .	. .	. .	. .	100.001 28	. .	
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	574 16	. .	. .	. .	. .	. .	574 16	. .	
. .	. .	246 28	. .	. .	. .	. .	1.487 82	. .	. .	. .	107 60	. .	1.595 42	. .	
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	9.103 66	. .	. .	. .	. .	. .	9.103 66	. .	
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	8.404 69	. .	. .	. .	. .	. .	8.404 69	. .	
. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	21.239 82	. .	. .	. .	. .	. .	21.239 82	. .	
. .	. .	59 10	71 50	. .	. .	. .	21.877 58	. .	. .	. .	. .	. .	21.877 58	. .	
8.815 38	41.646 95	163.099 90	153.036 86	. .	5.768 31	1.330 55	5,500.474 17	878.815 38	35.878 64	. .	47.359 09	3.607 50	6,460.250 84	. .	

Rachunek I

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1892. w kasie gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1892. gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	gotówka zł.	ct.	
	Z przeniesienia . .	22.336	99	5,297.130	—	878.815	38	41.646	95	.	.	142.093	47	357.041	01	.	.	.	.	161.430	46	5,6
40	Fundacya hr. Weissenwolffowej dla dotkniętych wielką chorobą	54	09	4.772	26	.	.	.	.	.	.	220	61	163	92	.	.	.	.	274	70	
41	Fundacya ś. p. Leonarda Wężyka na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie . . .	47	25	2.280	22	.	.	.	.	.	.	150	98	200	.	.	.	.	.	198	23	
42	Fundacya bursy imienia ks. Leona Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych	543	50	13.060	02	.	.	.	.	.	.	675	07	907	62	.	.	.	.	1.218	57	64
43	Fundacya Franc. Staczkowskiego z Jasła .	.	.	2.774	35	.	.	.	.	.	.	12	40	12	40	.	.	.	.	12	40	2
44	Fundacya posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego dla panien szlacheckich . .	81	34	15.898	63	.	.	7.954	55	.	.	1.195	04	1.387	93	.	.	.	.	1.276	38	17.28
45	Fundacya posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego dla dziewcząt wiejskich .	13	26	3.175	58	.	.	1.590	91	.	.	200	.	215	06	.	.	.	.	213	26	
46	Fundacya „Domu ubogich“ w Strzeliskach nowych	419	81	9.360	86	.	.	.	.	.	.	419	81	42	.	.	.	.	.	839	62	
47	Fundacya Piotra Krzeczanowicza dla nieuleczalnych chorych i rekonwalescentów .	.	.	38.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	38.00
	Fundacya imienia Józefa Kosvinsky'ego:																					
48	1) dla ślepych w Krakowie	24	.	1.490	22	.	.	.	.	.	.	54	30	178	10	.	.	.	.	78	30	1.668
49	2) dla wychowanków zakładu sierót pod wezwaniem św. Józefa w Krakowie	61	90	2.986	78	.	.	.	.	.	.	111	75	418	20	.	.	.	.	173	65	3.404
50	3) dla poprawionych zbrodniarzy w Krakowie	26	10	1.488	90	.	.	.	.	.	.	54	30	178	10	.	.	.	.	80	40	1.667
51	Fundusz zapomogowy im. Henryka Straszewskiego dla ubogich wyrobników w Boguchwale	80	.	2.176	.	.	.	.	.	.	.	273	70	2.619	77	.	.	.	.	353	70	4.795
52	Depozyta gminne serwitutowe	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Suma funduszów samoistnych budżetem nieobjętych	23.688	25	5,394.593	82	878.815	38	51.192	41	.	.	145.461	43	363.364	11	.	.	.	.	169.149	68	5,757.957

UWAGA.

Suma funduszów samoistnych budżetem nieobjętych z końcem 1891 wynosiła . . . 52.421 12

od tego przeniesiono do majątku obrotowego:

a) poz. 31. Fundacya „Dom ubogich“ Helclów w Krakowie 27.532 zł. 87 ct.

b) poz. 44. Fundacya ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego dla panien szlach. 1.000 zł.

c) poz. 45. Fundacya ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego dla dziewcząt wiejsk. 200 zł.

jątku zarodowego.

zem				Wydatki w ciągu roku 1892.						Stan z końcem roku 1892.											
										w kasie						należytości				czysty stan	
wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		czynne		bierne		czynny		bierny	
																				w bankach		inne					
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
878.815	38	41.646		163.099	½ 90	153.696	84	.	.	5.768	31	1.330	½ 55	5,500.474	17	878.815	38	35.878	½ 64	.	.	47.359	09	3.607	50	6,460.250	½ 34	.	.
.	.	.	.	103	27	.	.	.	.	.	.	111	½ 43	4.936	18	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5.047	½ 61	.	.
.	.	.	.	198	23	49	73	.	.	.	.	.	.	2.430	49	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2.430	49	.	.
.	.	.	.	905	82	62	20	.	.	.	.	312	75	13.905	44	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	14.218	19	.	.
.	.	.	.	12	40	.	.	.	.	.	.	.	.	2.786	75	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2.786	75	.	.
.	.	7.954	50	1.276	38	1.295	04	.	.	.	.	.	½	15.991	52	.	.	7.954	50	.	.	.	.	.	.	23.946	½ 07	.	.
.	.	1.590	91	213	26	.	.	.	.	.	.	.	.	3.390	64	.	.	1.590	91	.	.	.	.	.	.	4.981	55	.	.
.	.	.	.	419	81	.	.	.	.	.	.	419	81	9.402	86	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	9.822	67	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	38.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	38.000	.	.	.
.	.	.	.	78	30	100	.	.	.	.	.	.	.	1.568	32	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.568	32	.	.
.	.	.	.	168	40	250	.	.	.	.	.	5	25	3.154	98	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3.160	23	.	.
.	.	.	.	78	30	100	.	.	.	.	.	2	10	1.567	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.569	10	.	.
.	.	.	.	307	50	2.476	.	.	.	.	.	46	.	2.319	77	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2.365	77	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
878.815	38	51.192	½ 41	166.921	½ 77	158.029	81	.	.	5.768	31	2.227	½ 90	5,599.928	12	888.815	38	45.424	½ 16	.	.	47.359	09	3.607	50	6,570.147	½ 16	.	.

Rekapitulacya

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1892. w kasie gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1892. gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	Kapitały hipoteczne zł.	ct.	B gotówka zł.	ct.	efekta zł.	ct.	warto dóbr realno zł.
	Rekapitulacya.																							
	Suma funduszów dotowanych . .	479	88	391.726	37	4,623.925	96	317.263	91	.	.	13.336	06	33.698	55	6.958	83	.	.	13.818	85	425.424	92	4,330.8	
	Suma funduszów samoistnych, budżetem objętych	178	67	223.109	15	.	.	.	.	.	.	15.935	34	16.151	84	.	.	.	.	16.114	01	239.260	99	.	
	Suma funduszów samoistnych, budżetem nieobjętych	23.688	25	5,394.593	82	878.815	38	51.192	41	.	.	145.461	43	363.364	11	.	.	.	.	139.149	68	5,737.957	93	878.81	
	Suma majątku zarodawego	24.346	81	6,009.429	34	5,502.741	36	368.456	32	.	.	174.798	78	413.214	50	6.958	83	.	.	199.080	54	6,422.643	84	5,509.70	
	Suma majątku obrotowego . . .	622.619	60	1,380.334	52	.	.	.	.	523.848	83	25,639.805	61	495.602	26	.	.	.	.	26.262.425	22	1.875.936	77	.	
	Razem . .	646.966	41	7,389.763	86	5,502.741	36	368.456	32	523.848	83	25,814.539	34	908.816	76	6.958	83	.	.	26,461.505	76	8,298.580	62	5,509.70	
	Depozyta.																							
1	Depozyta w ogólności	16.157		321.575	74	.	.	.	.	.	.	349.883	57	447.911		.	.	.	.	366.041		769.487		.	
2	Depozyta szpitala powszechnego we Lwowie	674	17	7.442	50	.	.	.	.	.	.	11.527	60	5.759	61	.	.	.	.	12.201	77	13.202		.	
3	Depozyta zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie	966		5.624	92	.	.	.	.	.	.	8.258		4.404		.	.	.	.	9.225	42	10.029		.	
4	Depozyta szpitala św. Łazarza w Krakowie . . .	489	21	17.085	43	.	.	.	.	.	.	11.359	14	5.717	75	.	.	.	.	11.848	35	22.803	18	.	
5	Depozyta szkoły rolniczej w Dublanach	1.136	24	6.710	.	.	.	.	.	.	.	1.018	42	200	.	.	.	.	.	2.154	66	6.910	.	.	
6	Depozyta folwarku w Dublanach	50	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	50	.	.	.	.	
7	Depozyta szkoły rolniczej w Czernichowie	318	70	525	.	.	.	.	.	.	.	5.696	59	.	.	.	.	.	.	6.015	30	525	.	.	
8	Depozyta szkoły rolniczej w Horodence . . .	1	84	.	.	.	.	.	.	.	.	62	09	.	.	.	.	.	.	63	93	.	.	.	
9	Depozyta szkoły rolniczej w Jagielnicy	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	35	85	.	.	.	.	.	.	35	85	.	.	.	
10	Depozyta szkoły rolniczej w Kobiernicach . . .	88	88	50	.	.	.	.	.	.	.	34	70	.	.	.	.	.	.	123	58	50	.	.	
11	Depozyta szkoły ogrodnicz. w Tarnowie	22	52	.	.	.	.	.	.	.	.	9	.	.	.	.	.	.	.	31	52	.	.	.	
	Suma depozytów .	19.905	71	359.013	59	.	.	.	.	.	.	387.880	90	463.992		.	.	.	.	407.786		823.006		.	
	Do tego suma funduszów krajowych	646.966	41	7,389.763	86	5,502.741	36	368.456	32	523.848	83	25.814.539	34	908.816	76	6.958	83	.	.	26,461.505	76	8,298.580	62	5,509.70	
	Ogółem . .	666.872	13	7,748.777	45	5,502.741	36	368.456	32	523.848	83	26,202.420	24	1.372.809	74	6.958	83	.	.	26,869.292	37	9.121.587		5,509.7	

i depozyta.

e m	Wydatki w ciągu roku 1892.				Stan z końcem roku 1892.											
					w kasie		wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	należytości				czysty stan			
									czynne							
apitały hipoteowane	gotówka	efekta	wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	gotówka	efekta			w bankach		inne		bierne		czynny	bierny
zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.		zł. ct.	zł. ct.
7.283 91	13.797 71	16.074 16	3.000 .	5.182 75	19 14	409.350 76	4,627.884 81	812.131 16	. .		217.998 10		53.444 40		5,518.879 57	. .
. .	15.876 29	8.425 28	. .	. .	237 72	230.885 71	. .	. .	. .		42.509 12		. .		278.582 55	. .
1.192 31	166.921 77	158.029 81	. .	5.768 31	2.227 06	5,599.928 12	878.813 68	45.424 10	. .		47.359 06		3.607 50		6.570.147 10	. .
3.456 32	196.595 77	182.529 25	3.000 .	10.901 06	2.484 72	6,240.114 39	5,506.700 19	857.555 26	. .		307.866 31		57.051 90		12,357.609 22	. .
. .	25.021.529 65	335.829 90	. .	. .	1,340.904 57	1,540.106 88	. .	. .	675.440 76		4,866.087 79		10,815.186 40		4,390.941 32	6,882.987 72
3.456 32	25.218.116 42	518.359 15	3.000 .	10.901 06	1,343.389 29	7,780.221 27	5,506.700 19	857.555 26	675.440 76		5,173.894 10		10,872.188 30		16,747.950 54	6,882.987 72
															9,865.012 82	
. .	355.302 36	521.038 90	. .	. .	10.738 87	248.518 23	. .	. .	. .		. .		259.157 12		. .	. .
. .	11.310 63	5.552 91	. .	. .	891 14	7.049 20	. .	. .	. .		. .		8.540 34		. .	. .
. .	7.787 57	1.368 27	. .	. .	1.437 85	8.660 80	. .	. .	. .		. .		10.098 65		. .	. .
. .	10.183 56	22.650 78	. .	. .	1.664 42	146 40	. .	. .	. .		. .		1.810 82		. .	. .
. .	615 19	10 .	. .	. .	1.584 47	6.900 .	. .	. .	. .		. .		8.434 47		. .	. .
. .	. .	. .	. .	. .	50 .	. .	. .	. .	. .		. .		50 .		. .	. .
. .	5.489 35	450 .	. .	. .	525 94	75 .	. .	. .	. .		. .		600 94		. .	. .
. .	68 38	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .		. .		. .		. .	. .
. .	35 83	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .		. .		. .		. .	. .
. .	94 70	. .	. .	. .	28 88	50 .	. .	. .	. .		. .		78 88		. .	. .
. .	20 05	. .	. .	. .	11 47	. .	. .	. .	. .		. .		11 47		. .	. .
.	390.900 37	551.100 24	. .	. .	16.883 04	271.899 63	. .	. .	. .		. .		288.782 67		. .	. .
3.456 32	25.218.116 42	518.359 15	3.000 .	10.901 06	1,343.389 29	7,780.221 27	5,506.700 19	857.555 26	675.440 76		5,173.894 10		10,872.188 30		9,865.012 82	. .
3.456 32	25.609.016 79	1,069.459 39	3.000 .	10.901 06	1,360.272 33	8,052.121 90	5,506.700 19	857.555 26	675.440 76		5,173.894 10		11,160.971 00		9,865.012 82	. .

Zestawienie

ogólnego stanu majątku obrotowego wraz z majątkiem zarodowym z końcem r. 1892.

(po wyłączeniu skryptów, kart dłużnych i t. p. efektów bez wartości).

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Czysty majątek czynny				Razem			
		obrotowy		zarodowy		czynny		bierny	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	*a*) Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu	57.887	99	1,868.914	77	1,926.802	76	.	.
	b) Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie	.	.	39.848	36	39.848	36	.	.
	c) Szkoła rolnicza i folwark w Dublanach } w majątku obrotowym stan bierny 43.938 zł. 41 ct. „ zarodowym „ czynny 249.861 „ 25½ „	.	.	196.812	84½	196.812	84½	.	.
	d) Zakład w Czernichowie	6.586	59	179.365	08½	185.951	67½	.	.
	e) Szpital św. Łazarza w Krakowie	.	.	381.761	30½	381.761	30½	.	.
	f) Szkoła rolnicza w Horodence	479	62½	24.275	.	24.754	62½	.	.
	g) „ „ w Jagielnicy	.	.	2.020	25½	2.020	25½	.	.
	h) „ „ w Kobiernicach	733	.	.	.	733	.	.	.
	i) Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie	.	.	5.600	.	5.600	.	.	.
2	Fundusz szkolny krajowy	454.514	90	297.293	60½	751.808	50½	.	.
2a	Krajowy fundusz szkolny emerytalny	22.660	42	32.806	65	55.467	07	.	.
3	Krajowy szpital powszechny we Lwowie — Oddział chorych	227.870	84	329.723	27½	557.594	11½	.	.
4	„ „ „ „ — „ położnic	1.409	27	9.791	13	11.200	40	.	.
5	Fundusz podrzutków we Lwowie	418	46	.	.	418	46	.	.
6	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	63.119	.	1,088.935	39	1,152.054	39	.	.
7	Szpital św. Łazarza w Krakowie — Oddział chorych	94.183	98	800.293	50	894.477	48	.	.
8	„ „ „ — „ położnic	18.542	83	59.729	68	78.272	51	.	.
9	„ „ „ — „ syfilitycznych	49.480	70	10.587	31	60.068	01	.	.
10	„ „ „ — „ obłąkanych	34.947	26	7.875	73	42.822	99	.	.
11	Fundusz policyi krajowej	329	50	134.257	27	134.586	77	.	.
12	„ pożyczki krajowej z roku 1883.	.	.	.	.	.	.	3,414.743	43
13	„ „ „ „ 1884.	.	.	.	.	.	.	910.026	50
14	„ „ „ „ 1885.	.	.	.	.	.	.	324.777	50
15	„ „ „ „ 1888.	.	.	.	.	.	.	425.450	75
16	„ „ „ „ 1891	.	.	.	.	.	.	1,490.292	.
17	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	214.191	48	.	.	214.191	48	.	.
18	„ regulacyi rzeki Gniłej Lipy	37.108	47½	.	.	37.108	47½	.	.
19	„ „ potoku Kisielny	.	.	.	.	.	.	8.344	41
20	„ „ rzeki Łęgu	46.359	52½	.	.	46.359	52½	.	.
21	„ „ „ Trześniówki	12.150	55	.	.	12.150	55	.	.
22	„ „ potoku Krzemienicy z Babulówką i Trześnią	.	.	.	.	.	.	5.911	01
23	„ „ rzeki Brnia Nowego z dopływami	89.181	86	.	.	89.181	86	.	.
24	„ „ „ Białej i obwałowania prawego brzegu Dunajca	21.415	19	.	.	21.415	19	.	.
25	„ na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy	10.394	.	.	.	10.394	.	.	.
26	„ „ „ „ „ „ „ Stryja	2.685	.	.	.	2.685	.	.	.
27	„ „ uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły	14.383	.	.	.	14.383	.	.	.
28	„ domestykalny	5.541	63	127.695	39	133.237	02	.	.
29	„ kultury krajowej	2.490	48½	43.373	09	45.863	57½	.	.
30	„ stanowy sierociński	789	85	41.052	27½	41.842	12½	.	.
31	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	99	63½	23.389	84	23.483	47½	.	.
32	„ pożyczki krajowej z roku 1873.	.	.	.	.	.	.	213.658	88
33	„ podrzutków w Krakowie	.	.	58.071	95½	38.071	95½	.	.
34	„ pomnika Tadeusza Kościuszki	558	32	15.279	02½	15.837	34½	.	.
35	Fundusze stypendyjne	30.892	83½	3,787.082	45	3,817.975	28½	.	.
36	Administracya dóbr Winniki	15.502	70	.	.	15.502	70	.	.
37	Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych	37	01	35.413	66½	35.450	67½	.	.
38	„ niżankowicki „ „	12	47	2.590	67	2.603	14	.	.
39	„ posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	22	.	1.643	32½	1.665	32½	.	.
40	Zakład narodowy imienia Ossolińskich	148	88½	238.530	95	238.679	83½	.	.
41	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego	6.166	90½	.	.	6.166	90½	.	.
42	„ „ z roku 1868.	.	.	.	.	.	.	4.877	.
43	„ budowy domu podrzutków we Lwowie	.	.	11.532	31	11.532	31	.	.
44	„ Pelagii Russanowskiej } w majątku zarodowym stan czynny 64.494 zł. 70½ ct. „ obrotowym „ bierny 381 „ 33 „	.	.	64.113	37½	64.113	37½	.	.
45	„ szkół ludowych z roku 1872. } w majątku obrotowym stan bierny 349 zł. 95 ct. „ zarodowym „ czynny 100.007 „ 69½ „	.	.	99.157	65½	99.157	65½	.	.
46	„ Wincentego Łodzia Ponińskiego	1.354	94½	59.633	51	60.988	45½	.	.
47	„ Franciszka Kochmana dla literatów polskich	2.124	93½	26.045	32	28.240	25½	.	.
48	„ „ „ dziewcząt służących	.	.	14.174	25	14.174	25	.	.
49	„ Maryi de Prez Jędrzejowiczowej	3	90	7.872	32½	7.876	22½	.	.
50	„ pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego	.	.	40.326	17	40.326	17	.	.
	Do przeniesienia	1,546.843	95	10,146.868	71	11,693.712	66	6,798.081	48

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Czysty majątek czynny				Razem			
		obrotowy		zarodowy		czynny		bierny	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia . .	1,546.843	95	10,146.868	71	11,693.712	66	6,798.081	48
51	Fundacya Sandecka „Dom roboczy“	.	.	25.735	14½	25.735	14½	.	.
52	„ Teresy hr. Weissenwolffowej dla obłąkanych wyzdrowieńców	44	75	1.840	54	1.885	29	.	.
53	„ ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan	1.096	12½	24.149	71	25.245	83½	.	.
	„ Dra Józefa Malinowskiego:							.	.
54	1) ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach	222	10	21.126	42	21.348	52	.	.
55	2) ku wspieraniu artystów i literatów	93	09	20.500	11	20.593	20	.	.
56	3) ku popieraniu celów galic. Towarzystwa muzycznego we Lwowie . . .	482	05	20.411	08	20.893	13	.	.
57	4) ku wspieraniu ubogich sług prywatnych	62	43	20.772	.	20.834	43	.	.
58	5) posagowy dla ubogich dziewcząt służących	40	24	10.586	93	10.627	17	.	.
59	6) ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła	98	03	13.324	01	13.422	04	.	.
60	Fundacya Karola Belina Brzozowskiego dla bursy stu. sławowskiej	.	.	3.141	42	3.141	42	.	.
61	„ imienia Antoniego Schiffnera	.	.	1.705	85	1.705	85	.	.
62	„ Maryi Mochnackiej dla 4 ubogich ciemnych	125	10	4.621	55	4.746	65	.	.
63	„ ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan	1.381	80	32.968	73	34.350	53	.	.
64	„ Anny Helzlowej na rzecz „Domu ubogich“ w Krakowie a) obrotowy . . b) rezerwowy . .	20.057	38					.	.
		8.718	33	1,655.169	13	1,683.944	84	.	.
65	Fundusz „Macierzy polskiej“ } w majątku zarodowym stan czynny . . 36.774 zł. 92 ct. „ obrotowym stan bierny . . 622 „ 45 „	.	.	36.152	47	36.152	47	.	.
66	„ Feliksy Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców	.	.	100.001	28	100.001	28	.	.
67	„ z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego	.	.	574	16	574	16	.	.
68	„ ku podniesieniu rybactwa	.	.	1.595	42	1.595	42	.	.
69	Fundacya Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów w Krakowcu	409	50	9.103	66	9.513	16	.	.
70	„ Teofili i Malwiny Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt } w majątku obrotowym stan bierny 24 zł. — ct. „ zarodowym „ czynny 8.404 „ 60 „	.	.	8.380	60	8.380	60	.	.
71	„ Siemianowskich dla biednych dziewcząt	877	87	21.239	82	22.117	69	.	.
72	„ „ „ wdów po nauczycielach szkół ludowych	12	65	21.877	58	21.890	23	.	.
73	„ hr. Weissenwolffowej dla dotkniętych wielką chorobą	.	.	5.047	61½	5.047	61½	.	.
74	„ ś. p. Leonarda Wężyka na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie . .	.	.	2.430	49	2.430	49	.	.
75	„ bursy im. ks. Leona Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych	.	.	14.218	19	14.218	19	.	.
76	„ Franciszka Steczkowskiego z Jasła	12	54	2.786	75	2.799	29	.	.
77	„ posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego dla panien szlacheckich	1.475	53	23.945	07½	25.421	60½	.	.
78	„ „ „ „ „ „ dziewcząt wiejskich	84	13½	4.981	55	5.065	68½	.	.
79	„ „Domu ubogich“ w Strzeliskach nowych	.	.	9.822	67	9.822	67	.	.
80	„ Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych chorych i rekonwalescentów	.	.	38.000	.	38.000	.	.	.
	„ im. Józefa Kosvitzky'ego:							.	.
81	1) dla ślepych w Krakowie	.	.	1.568	32	1.568	32	.	.
82	2) „ wychowanków zakładu sierót pod wezw. św. Józefa w Krakowie .	.	.	3.160	23	3.160	23	.	.
83	3) „ poprawionych zbrodniarzy w Krakowie	.	.	1.569	10	1.569	10	.	.
84	Fundusz zapomogowy im. Henryka Straszewskiego dla ubogich wyrobników w Bochuchwale	.	.	2.365	77	2.365	77	.	.
85	Depozyta gminne serwitutowe	393.956	49½	.	.	393.956	49½	.	.
86	Fundusz propinacyjny	1,166.851	07	.	.	1.166.851	07	.	.
87	„ pożyczkowy dla gmin na budowę koszar dla c. k. wojska	1 243.105	06½	.	.	1.243.105	06½	.	.
88	„ „ z roku 1889. dla Spółek wodnych	.	.	.	.	.	.	34.699	01½
	Suma	4,386.050	23	12,311.743	08½	16.697.793	31½	6,832.780	49½
						9,865.012	82		

Objaśnienie.

Oprócz wyżej wykazanego majątku utrzymują się w ewidencyi pretensye niepewne (illiquida), to jest takie, co do których zachodzi wątpliwość, czy kiedykolwiek odebrane zostaną.

a) Przy funduszu szpitala św. Łazarza — Oddział chorych. . . . . 90.000 złp. — gr., czyli 22.500 zł. — ct. w a.

b) „ „ szkolnym krajowym . . . . . 232.256 „ 22 „ „ 58.066 „ 43½ „ „

c) „ funduszach stypendyjnych 10 sztuk akcyj użytkowania kolei Karola Ludwika, które z powodu wylosowania tychże akcyj nie przynoszą rocznych odsetków, lecz czasami przypadającą na nie dywidendę.

d) „ funduszu ś. p. Anny Helzlowej 9 sztuk akcyj użytkowania Towarzystwa c. k. austr. kolei państwowej, które przynoszą jak wyżej czasami dywidendę.

Wykaz zapasów kasowych

Liczba porządk.	Poszczególnienie	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta zł.	Efekta ct.
	A. W kasie krajowej.				
1	*a)* Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu	501.772	05½	.	.
	b) Szkoła rolnicza i była szkoła ogrodnicza w Czernichowie	.	00½	23.689	67
	c) „ „ w Dublanach	19	12	2.312	90
2	Fundusz szkolny krajowy	.	.	224.751	40
3	Krajowy szpital powszechny we Lwowie — Oddział chorych	.	01	1.592	86
4	„ „ „ „ „ — „ położnic	.	00½	1.083	64
5	Fundusz podrzutków we Lwowie	.	.	.	.
6	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	.	.	5.777	.
7	Szpital św. Łazarza w Krakowie — Oddział chorych	.	.	95.661	67
8	„ „ „ „ — „ położnic	.	.	16.295	83
9	„ „ „ „ — „ syfilitycznych	.	.	4.008	12
10	„ „ „ „ — „ obłąkanych	.	.	.	.
11	Fundusz policyi krajowej	.	.	1.371	02
12	„ pożyczki z roku 1883.	.	.	.	.
13	„ „ „ 1884.	.	.	.	.
14	„ „ „ 1885.	.	.	.	.
15	„ „ „ 1888.	.	.	.	.
16	„ „ „ 1891.	.	.	.	.
17	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	2.358	20	.	.
18	„ regulacyi rzeki Gniłej Lipy	14.858	76	.	.
19	„ „ potoku Kisielny	222	09	.	.
20	„ „ rzeki Łęgu	18.408	03½	238	43
21	„ „ „ Trześniówki	2.526	88	.	.
22	„ „ potoku Krzemienicy z Babulówką i Trześnią	174	71	.	.
23	„ „ rzeki Brnia Nowego z dopływami	83.937	20	.	.
24	„ „ „ Białej i obwałowania prawego brzegu Dunaju	14.718	11	.	.
25	„ na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy	10.394	.	.	.
26	„ „ „ „ „ „ Stryja	2.685	.	.	.
27	„ „ uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły	14.383	.	.	.
27½	„ szkolny krajowy emerytalny	12.746	37	32.806	65
28	„ domestykalny	5.541	64	102.508	94
29	„ kultury krajowej	.	.	43.373	09
30	„ stanowy sierociński	852	85½	41.052	27
31	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	93	63½	23.389	84
32	„ pożyczki krajowej z roku 1873.	.	.	.	.
33	„ podrzutków w Krakowie	237	70½	20.511	57
34	„ pomnika Tadeusza Kościuszki	.	00½	15.837	34
35	Fundusze stypendyjne	37.523	78	3,574.803	98
36	Administracya dóbr Winniki	.	.	.	.
37	Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych	37	01½	35.413	66
38	„ niżankowicki „ „	12	47	2.590	67
39	„ posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	22	00½	1.643	32
40	Zakład narodowy imienia Ossolińskich	143	12½	242.138	45
41	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego	.	.	5.649	95
42	„ „ z roku 1868.	.	.	.	.
43	„ budowy domu podrzutków we Lwowie	.	.	11.532	31
44	„ Pelagii Russanowskiej dla inwalidów polskich	.	00½	64.494	70
45	„ szkół ludowych z roku 1872	1.448	55½	100.007	60
46	„ Wincentego Łodzia Ponińskiego	1.354	94½	59.633	51
47	„ Franciszka Kochmana dla literatów polskich	1.106	23½	27.134	02
48	„ „ „ „ dziewcząt służących	290	40	13.883	85
49	„ Maryi de Prez Jędrzejowiczowej	3	90½	7.872	32
50	„ pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego	414	87	39.911	30
51	Fundacya Sandecka	564	75½	25.170	39
52	„ Teresy hr. Weissenwolffowej dla obłąkanych wyzdrowieńców	44	75	1.887	79
53	„ Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan	227	25½	25.018	58
	Do przeniesienia	729.123	46	4,895.048	64

z końcem roku budżetowego 1892.

Liczba porządk.	Poszczególnienie	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta zł.	Efekta ct.
	Z przeniesienia . .	729.123	46	4,895.048	64
	Fundacya Dra Józefa Malinowskiego:				
54	1) ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach .	222	10	21.126	42
55	2) ku wspieraniu artystów i literatów	233	09	500	11
56	3) ku popieraniu celów galic. Towarzystwa muzycznego we Lwowie .	482	05	20.411	08
57	4) ku wspieraniu ubogich sług prywatnych	62	43	20.772	.
58	5) posagowa dla ubogich dziewcząt służących	40	24	11 342	90
59	6) ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła . . .	98	03	13.324	01
60	„ Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej . . .	60	.	3.081	42
61	„ imienia Antoniego Schiffnera	.	.	1.705	85
62	„ Maryi Mochnackiej dla 4 ubogich ciemnych	125	10	4.621	55
63	„ ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan	.	.	34.350	53
64	„ „ Anny Helclowej na rzecz „Domu ubogich“ w Krakowie . .	20.057	38	934.219	91
65	Fundusz Macierzy polskiej	377	55	36.774	92
66	„ Feliksy Maryi Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców .	.	.	100.001	28
67	„ z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego	.	.	574	16
68	„ ku podniesieniu rybactwa	.	.	1.487	82
69	Fundacya Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów w Krakowie . .	.	.	9·513	16
70	„ Teofili i Malwiny Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt .	297	60	8.404	60
71	„ Siemianowskich dla biednych dziewcząt	434	22	21.683	47
72	„ „ „ wdów po nauczycielach ludowych . . .	29	35	21.877	58
73	„ hr. Weisenwolffowej dla dotkniętych wielką chorobą . . .	111	43½	4.936	18
74	„ ś. p. Leonarda Wężyka na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie .	.	.	2.430	49
75	„ bursy im. ks. Leona Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych	312	75	13.905	44
76	„ Franciszka Steczkowskiego z Jasła	12	54	2.786	75
77	„ posagowa śp. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego dla panien szlacheckich	675	53½	16.791	52
78	„ „ „ „ „ „ „ dziewcząt wiejskich	104	13½	3.390	64
79	„ „Dom ubogich“ w Strzeliskach nowych	419	81	9.402	86
80	„ Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych chorych i rekonwalescentów	.	.	38.000	.
81	„ im. Józefa Kosvitzky'ego: 1) dla ślepych w Krakowie . . .	.	.	1.568	32
82	2) dla wychowanków zakładu sierót pod wezw. św. Józefa w Krakowie	5	25	3.154	98
83	3) „ poprawionych zbrodniarzy w Krakowie	2	10	1.567	.
84	Fundusz zapomogowy im. Henryka Straszewskiego dla ubogich wyrobników w Boguchwale	46	.	2.319	77
85	Depozyta gminne serwitutowe	8.956	49½	385 000	.
86	Fundusz propinacyjny	9.372	72½	1,134.146	11
87	„ pożyczkowy dla gmin na budowę koszar dla c. k. wojska .	173 670	28½	.	.
88	„ „ z roku 1889. dla Spółek wodnych	298.057	67½	.	.
89	Depozyta	10.738	87	245.468	25
	Razem . .	1,254.128	20½	8,025.689	72
	B. W innych kasach.				
	W c. k. kasach rządowych	.	.	2.950	.
	„ kasie krajowego szpitala powszechnego we Lwowie, depozyta . .	891	14	7 649	20
	„ „ „ zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie, depozyta . .	1.437	85	8 660	80
	„ „ szpitali krakowskich „ . .	1.664	42	146	40
	„ „ krajowej szkoły rolniczej w Dublanach „ . .	1.534	47	6.900	.
	„ „ funduszu folwarku w Dublanach „ . .	50	.	.	.
	„ „ krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie „ . .	525	94½	75	.
	„ „ „ niższej szkoły rolniczej w Horodence „ . .	.	.	.	.
	„ „ „ „ „ „ w Jagielnicy „ . .	.	.	.	.
	„ „ „ „ „ „ w Kobiernicach „ . .	28	88	50	.
	„ „ „ szkoły ogrodniczej w Tarnowie „ . .	11	47	.	.
	Razem . .	6.144	17½	26.431	40
	Zestawienie sumaryczne.				
	A) W kasie krajowej	1,254.128	20½	8,025.689	72
	B) „ innych kasach	6 144	17½	26.431	40
	Suma . .	1,260.272	38	8,052.121	12

Poszczegól

papierów wartościowych według ich

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Priorytety	Listy zastawne					Obligacye
		I. węgiersko-galicyjskiej kolei żelaznej	Galic. Towarzystwa kredytowego ziemsk.	Galicyjskiego Banku hipot.	Zakładu kredyt. ziemsk. w Krakowie	Banku krajowego	austr. Zakładu kred. ziemskiego	indemnizacyjne
		Wartość						
1	a) Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu	—	—	—	—	—	—	—
	b) Krajowe szkoły rolnicze w Dublanach	—	—	—	—	2.000	—	—
	c) Folwark w Dublanach	—	—	—	—	100	—	—
2	Fundusz szkolny krajowy	—	32.500	—	—	—	—	—
2a	Krajowy fundusz szkolny emerytalny	—	93.900	—	6.000	11.900	—	—
3	„ szpital powszechny we Lwowie — Oddział chorych	—	100	—	—	1.300	—	—
4	„ „ „ „ — „ położnic	—	500	—	—	400	—	—
5	Fundusz podrzutków we Lwowie	—	—	—	—	—	—	—
6	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	—	—	—		—	—	—
7	Szpital św. Łazarza w Krakowie — Oddział chorych	—	26.400	400	—	41.600	—	—
8	„ „ „ „ — „ położnic	—	—	—	—	6.800	—	—
9	„ „ „ „ — „ syfilitycznych	—	—	—	—	4.000	—	—
10	„ „ „ „ — „ obłąkanych	—	—	—	—	—	—	—
11	Fundusz policyi krajowej	—	—	—	—	—	—	—
12	„ pożyczki „ z r. 1883	—	—	—	—	—	—	—
13	„ „ „ „ 1884	—	—	—	—	—	—	—
14	„ „ „ „ 1885	—	—	—	—	—	—	—
15	„ „ „ „ 1888	—	—	—	—	—	—	—
16	„ „ „ „ 1891	—	—	—	—	—	—	—
17	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	—	—	—	—	—	—	—
18	„ regulacyi rzeki Gniłej Lipy	—	—	—	—	—	—	—
19	„ „ potoku Kisieliny	—	—	—	—	—	—	—
20	„ „ rzeki Łęgu	—	—	—	—	—	—	—
21	„ „ „ Trześniówki	—	—	—	—	—	—	—
22	„ „ potoku Krzemienicy i Babulówki oraz Trześni	—	—	—	—	—	—	—
23	„ „ rzeki Nowego Brnia z dopływami	—	—	—	—	—	—	—
24	„ „ „ Białej i obwałowania prawego brzegu Dunajca	—	—	—	—	—	—	—
25	„ na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy	—	—	—	—	—	—	—
26	„ „ „ „ „ „ „ Stryja	—	—	—	—	—	—	—
27	„ „ uzupełnienienie obwałowania prawego brzegu Wisły	—	—	—	—	—	—	—
28	Fundusz domestykalny	—	52.500	—	—	31.150	—	—
29	„ kultury krajowej	—	—	—	—	—	—	—
30	„ stanowy sierociński	—	27.100	—	—	3.800	—	—
31	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	—	—	—	—	2.200	—	—
32	„ pożyczki krajowej z r. 1873	—	—	—	—	—	—	—
33	„ podrzutków w Krakowie	—	—	—	—	11.000	—	—
34	Fundusz pomnika Tadeusza Kościuszki	—	8.000	—	—	6.350	—	4(
35	Fundusze stypendyjne	—	1,677.900	103.100	86.000	462.300	1.400	47.7
36	Administracya dóbr Winniki	—	—	—	—	—	—	—
37	Fundusz galic. inwalidów wojskowych	—	24.900	100	—	10.400	—	—
38	„ niżankowicki inwalidów wojskowych	—	—	—	—	—	—	2.5
39	„ posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	—	400	—	—	—	—	—
40	Zakład narodowy im. Ossolińskich	2.000	143.400	—	—	—	—	56.8
41	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego	—	—	—	—	—	—	—
42	„ „ z roku 1868	—	—	—	—	—	—	—
43	„ budowy domu podrzutków we Lwowie	—	2.300	100	—	4.550	—	3.7
44	„ Pelagii Russanowskiej dla inwalidów polskich	—	19.200	1.600	9.000	3.300	—	—
45	„ szkół ludowych z roku 1872	—	89.100	—	—	200	—	—
46	„ Wincentego Łodzia Ponińskiego	—	—	—	—	59.600	—	—
47	„ Franciszka Kochmana dla literatów polskich	—	26.000	—	—	—	—	—
48	„ „ „ dla dziewcząt służących	—	13.800	—	—	—	—	—
49	„ Maryi de Prez Jędrzejowiczowej	—	2.300	—	—	—	—	—
50	„ pomnika ś. p. Agenora hr. Gołuchowskiego	—	—	—	—	19.300	—	—
51	Fundacya sandecka „Dom roboczy“	—	4.900	—	—	2.100	—	—
52	„ Teresy hr. Weissenwolffowej dla obłąk. wyzdrowieńców	—	—	—	—	400	—	1.8
53	„ śp. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan	—	10.100	—	—	12.500	—	—
	„ Dra Józefa Kazimierza Malinowskiego imienia Najjaśn. Pana:							
54	1) ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach	—	—	—	—	19.900	—	—
55	2) ku wspieraniu artystów i literatów	—	—	—	—	500	—	—
56	3) ku popieraniu celów galic. Towarzystwa muzyczn. we Lwowie	—	—	—	—	19.400	—	—
57	4) ku wspieraniu ubogich sług prywatnych	—	—	—	—	500	—	—
58	5) posagowa dla ubogich dziewcząt służących	—	—	—	—	—	—	—
59	6) ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła	—	—	—	—	300	—	—
	Do przeniesienia	2.000	2,255.300	108.300	101.000	737.850	1.400	112.1

nienie

rodzaju z końcem roku 1892.

Obligacye										Renty państwowe	Losy państwowe i inne	Akcye kolei		Akcye Banku dla handlu i przemysłu w Krakowie	Książeczki Kasy oszczędności, Banku kred. i Banku kraj.		Razem		Zapisy dłużne, weksle i inne dokumenta	
pożyczki krajowej z roku							komunalne Banku krajowego	pożyczki papierowej	galic. funduszu propinacyjnego			Karola Ludwika	węgiersko-północno-wschod. inne							
1873.	1883.	1884.	1885.	1888.	1889.	1891.														
imienne.																				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	751.955	80
—	—	—	—	—	—	—	—	—	21.300	—	—	—	—	—	389	67	23.689	67	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.900	—	—	—	—	—	312	90	2.312	90	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	306	65	32.806	65	—	—
—	41.200	71.100	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	40	224.751	40	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	192	86	1.592	86	—	—
—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	83	64	1.083	64	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.750	—	—	—	—	—	27	—	5.777	—	—	—
—	10.800	4.500	—	—	—	—	—	—	11.550	—	—	—	—	—	411	67	95.661	67	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	9.450	—	—	—	—	—	45	83	16.295	83	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	12	4.008	12	880	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800	—
—	—	1.200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	171	02	1.371	02	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Poszczegól

papierów wartościowych według ich

Liczba porz. ków.	Nazwa funduszu	Priorytety	Listy zastawne					Obligacye indemnizacyjne
		I. węgiersko-galicyjskiej kolei żelaznej	Galic. Towarzystwa kredytowego ziemsk.	Galicyjskiego Banku hipot.	Zakładu kredyt. ziemsk. w Krakowie	Banku krajowego	austr. Zakładu kred. ziemskiego	
		Wartość						
	Z przeniesienia . .	2.000	2,255.300	108.300	101.000	737.850	1.400	112.560
60	Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej . .	—	1.000	—	—	2.000	—	—
61	„ imienia Antoniego Schiffnera	—	1.600	—	—	—	—	—
62	„ Maryi Mochnackiej dla czterech ubogich ciemnych . . .	—	4.400	—	—	—	—	—
63	„ ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan . .	—	—	—	—	—	—	—
64	„ „Domu ubogich“ imienia Ludwika i Anny Helclów w Krakowie	—	690.000	—	—	163.500	—	—
65	Fundusz „Macierzy polskiej“	—	22.600	—	—	13.600	—	—
66	„ Feliksy Maryi Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców	—	—	100.000	—	—	—	—
67	„ z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego	—	—	—	—	—	—	—
68	„ ku podniesieniu rybactwa	—	—	—	—	—	—	—
69	Fundacya Abrahama Oranża dla ubogich izraelitów w Krakowie . .	—	9.100	—	—	—	—	—
70	„ Teofili i Malwiny Łukowskich dla osieroconych dziewcząt . .	—	—	—	—	8.400	—	—
71	„ Siemianowskich dla biednych dziewcząt	—	—	—	—	—	—	—
72	„ „ „ wdów po nauczycielach szkół ludowych .	—	—	—	—	700	—	—
73	„ hr. Weissenwolffowej dla dotkniętych wielką chorobą . . .	—	—	—	—	2.800	—	2.050
74	„ ś. p. Leonarda Wężyka na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie	—	—	—	—	—	—	—
75	„ bursy im. ks. Leona Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych	—	11.100	—	—	2.800	—	—
76	„ Franciszka Steczkowskiego z Jasła	—	1.300	—	—	1.200	—	—
77	„ posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego dla panien szlacheckich	—	1.300	—	—	14.600	—	—
78	„ posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego dla dziewcząt wiejskich	—	200	—	—	3.000	—	—
79	„ „Dom ubogich“ w Strzeliskach nowych	—	—	—	—	7.900	—	650
80	„ Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych chorych i rekonwalescentów	—	38.000	—	—	—	—	—
	„ im. Józefa Kosvitzky'ego:							
81	1) dla ślepych w Krakowie	—	—	—	—	—	—	—
82	2) dla wychowanków zakładu sierót pod wezwaniem św. Józefa w Krakowie	—	—	—	—	—	—	—
83	3) dla poprawionych zbrodniarzy w Krakowie	—	—	—	—	—	—	—
84	Fundusz zapomogowy im. Henryka Straszewskiego dla ubogich wyrobników w Boguchwale	—	2.300	—	—	—	—	—
85	Depozyta gminne serwitutowe	—	—	—	—	262.550	—	109.550
86	Fundusz propinacyjny	—	299.700	—	—	833.600	—	—
87	„ pożyczkowy dla gmin na budowę koszar dla c. i k. wojska .	—	—	—	—	—	—	—
88	„ „ z roku 1889 dla Spółek wodnych	—	—	—	—	—	—	—
	Suma papierów funduszowych . .	2.000	3,337.900	208.300	101.000	2,054.500	1.400	224.810
	Do tego: Depozyta	—	—	—	—	—	—	—
	Razem . .	2.000	3,337.900	208.300	101.000	2,054.500	1.400	224.810

nienie

rodzaju z końcem roku 1892.

Obligacye									Renty państwowe	Losy państwowe i inne	Akcye kolei			Książeczki Kasy oszczędności, Banku kred. i Banku kraj.		Razem		Zapisy dłużne, weksle i inne dokumenta	
pożyczki krajowej z roku						komunalne Banku krajowego	pożyczki papierskiej	galic. funduszu propinacyjnego			Karola Ludwika	węgiersko-północno-wschod i inne	Akcye Banku dla handlu i przemysłu w Krakowie						
1883	1884.	1885.	1888.	1889.	1891.														
imienne																			
00	384.100	272.200	53.200	60.000	424.600	24.100	—	300	238.600	106.700	4.560	36.400	—	400	33.255	16	4,982.525	16	1,277.985	11/12 88
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	81	42	3.081	42	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	85	85	1.705	85	—	—
—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	55	4.621	55	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32.900	—	—	—	—	1.450	53	34.350	53	—	—
—	20.000	10.000	—	5.000	5.400	—	—	—	40.300	—	—	—	—	—	19	91	934.219	91	—	—
—	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	74	92	36.774	92	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	28	100.001	28	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	574	16	574	16	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.487	82	1.487	82	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	413	16	9.513	16	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	60	8.404	60	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20.650	500	—	—	—	533	47	21.683	47	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20.650	500	—	—	—	27	58	21.877	58	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	18	4.936	18	—	—
—	—	—	2.100	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	49	2.430	49	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	44	13.905	44	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	286	75	2.786	75	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	891	52	16.791	52	—	—
—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90	64	3.390	64	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800	—	—	—	—	52	86	9.402	86	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38.000	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1.200	—	—	—	100	—	—	—	—	268	32	1.568	32	—	—
—	—	—	—	—	—	2.400	—	—	—	250	—	—	—	—	504	98	3.154	98	—	—
—	—	—	—	—	—	1.200	—	—	—	100	—	—	—	—	267	—	1.567	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	77	2.319	77	—	—
—	—	—	—	—	12.900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	385.000	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	846	11	1,134.146	11	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,455.700	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	470.405	76
.700	404.900	282.200	55.300	65.000	443.200	28.900	—	300	278.900	182.150	5.580	36.400	—	400	41.381	47	7,780.221	47	3,204.091	1/2 64
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	271.899	65	—	—
.700	404.900	282.200	55.300	65.000	443.200	28.900	—	300	278.900	182.150	5.580	36.400	—	400	41.381	47	8,052.121	12	3,204.091	1/2 64

Wykaz dóbr i realności

stanowiących własność funduszów krajowych z końcem roku 1892.

Liczba porządk.	Poszczególnienie	Wartość Szczegół zł.	ct.	Ogół zł.	ct.
I.	**Fundusz krajowy** w ściślejszem znaczeniu:				
	1. Realność pod Nr. 717 $^{2}/_{4}$ (gmach sejmowy)	1,318.154	64		
	2. „ „ „ 319, 320 i 336 $^{1}/_{4}$ na umieszczenie szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie	39 848	36		
	3. Szkoły rolnicze i folwark w Dublanach	238.469	23½		
	4. Zakład w Czernichowie	155.675	41		
	5. Szpital św. Łazarza w Krakowie (część wartości nowego gmachu szpitalnego Nr. 48 i 49/222 dzieln. II.)	381.761	30½		
	6. Szkoła rolnicza w Horodence	24.275	.		
	7. „ „ w Jagielnicy	2.020	25½		
	8. Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie	5.600	.		
	9. Gmach dla c. k. żandarmeryi we Lwowie	154 886	73		
	10. Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu we Lwowie	201.753	00½		*)
	11. „ „ „ „ „ w Krakowie	194.120	39½	2,716.564	33½
II.	**Fundusz szkolny krajowy:**				
	1. Budynek szkolny w Tarnowie	6.117	94½	6.117	94½
III.	**Krajowy szpital powszechny** we Lwowie:				
	1. Gmach popijarski we Lwowie Nr. 349 $^{1}/_{4}$				
	a) Oddział chorych . . . 354.291 zł. 58½ ct.				
	b) „ położnic . . . 10.103 „ 52 „	364 395	10½		
	2. Grunt zakupiony pod dom położnic pod nazwą „Wulka szpitalna“ należący do oddziału położnic	5.644	26½	370.039	37
IV.	**Krajowy zakład dla obłąkanych** na Kulparkowie:				
	1. Gmach nowo wybudowany Nr. 38 i 39 wraz z zabudowaniami folwarcznemi, gruntami i cegielniami	1,081.338	39		
	2. Realność z gruntem pod l. k. 768A $^{2}/_{4}$ we Lwowie	1.820	.	1,083.158	39
V.	**Szpital św. Łazarza** w Krakowie:				
	Gmach szpitalny w Krakowie Nr. 50/221 i 48/222, 49/222, dzieln. VI. na Wesołej z wszystkiemi przynależytościami i zabudowaniami				
	1. Oddział chorych:				
	a) Część wartości starego wspólnego gmachu Nr. 50/221 . . . 132.032 zł. 70 ct.				
	b) Wartość kościoła szpitalnego doń należącego 85.000 „ — „				
	c) Część wartości nowego gmachu szpitalnego Nr. 48 i 49/222 dz. VI. w Krakowie, łącznie z folwarkiem Blich . . . 59.567 „ 37 „				
	d) Dobra Tropiszów (w Królestwie polskiem) 110.250 „ — „				
	e) „ Prądnik czerwony (w W. Ks. Krak.) 27.100 „ — „	413.950	07		
	2. Oddział położnic wspólnie z funduszem podrzutków w Krakowie:				
	a) Część wartości starego gmachu 50/221	27.752	50		
	3. Oddział syfilitycznych (dawniej szpital św. Ducha) część wartości nowego gmachu szpitalnego Nr. 48 i 49/222	5.699	19		
	4. Oddział obłąkanych (dawniej szpital św. Ducha) część wartości nowego gmachu szpitalnego Nr. 48 i 49 222	4.603	01	452 004	77
VI.	**Fundusze stypendyjne:**				
	1. Fundusz Dydyńskiego:				
	a) Dobra Godowa z przyległościami . . . 39.972 zł. — ct.				
	b) Realność w Strzyżowie Nr. 97 . . . 3.527 „ — „	43.499	.		
	2. Fundusz Głowińskiego:				
	Dobra Winniki z przyległościami	67.875	03		
	3. Fundusz Dra Jana Towarnickiego realność w Rzeszowie Nr. 7 i 9	37.773	80	149.147	83
VII.	**Fundacya „Domu ubogich im. Ludwika i Anny Helclów“ w Krakowie:**				
	Budynek zakładowy z kaplicą i gruntami w Krakowie	729.667	55	729.667	55
	Razem	5,506.700	19	5,506.700	19

*) Oprócz wyżej wykazanych nieruchomości, posiada fundusz krajowy realność Marconich Nr. 976 $^{1}/_{4}$ we Lwowie i realność w Gródku na szkołę uprawy lnu, tudzież Zamek w Olesku, których wartość dopiero później będzie mogła być oznaczoną.

BIBLIOTEKA JAGIELL. CRACOVIENSIS

Aleg. 61.

418423
III 1894
61-242

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie przeistoczenia szkoły żeńskiej w Bochni na szkołę wydziałową.

Wysoki Sejmie!

Na wiosennej sesyi sejmowej z r. 1892 wniosła Reprezentacya gm. m. Bochni petycyę do Wysokiego Sejmu, w której między innemi prosiła o przekształcenie 6 klasowej szkoły żeńskiej na wydziałową. Petycya ta nie została przez Wysoki Sejm merytorycznie załatwioną, ale wraz z innemi przekazaną została Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

W celu dokładnego zbadania żądań gminy w powyższym kierunku, odniósł się Wydział krajowy przedewszystkiem do Rady szkolnej krajowej z zapytaniem, o ile w razie przeistoczenia tej szkoły na wydziałową zwiększy się wydatek na płacy nauczycielskie.

Według oznajmienia Rady szkolnej krajowej, wydatek na płace nauczycieli obecnej 6-klasowej szkoły żeńskiej w Bochni przedstawia się następująco:

Płaca nauczycielki kierującej z dodatkiem za kierownictwo . . .	700 zł.
Trzy nauczycielki po 600 zł. płacy i 10% płacy jako dodatek na mieszkanie	1980 „
Dwie nauczycielki młodsze po 360 zł, i po 10% płacy tytułem dodatku na pomieszkanie	792 „
Nauczyciel religii rz. kat. płaca z dodatkiem na pomieszkanie . . .	660 „
razem . . .	4132 zł.

nie licząc wydatku w kwocie 1188 zł. na płace trzech nauczycielek nadetatowych po 396 zł. dla dwóch klas równorzędnych w II. klasie i dla prowizorycznej klasy VII.

W razie przekształcenia powyższej szkoły na 4-klasową wydziałową, połączoną z 4-klasową pospolitą, wydatek wynosiłby:

Płaca dyrektorz z dodatkiem za kierownictwo	900 zł.
Płaca trzech nauczycielek szkoły wydziałowej z dodatkiem na mieszkanie po 770 zł.	2310 „
Płaca nauczycielki młodszej szkoły wydziałowej z dodatkiem na mieszkanie	462 „
Płaca katechety rzym. kat. szkoły wydziałowej z dodatkiem na mieszkanie	770 „
Płaca 3 nauczycielek starszych szkoły pospolitej z dodatkami na mieszkanie po 660 zł.	1980 „
Płaca nauczycielki młodszej tejże szkoły z dodatkiem na mieszkanie .	396 „

z przeniesienia . .	6818 zł.
a w porównaniu z teraźniejszym wydatkiem na 6 klasową szkołę . .	4132 „
więcej o . .	2686 zł.
Od tego potrącić jednak należy kwotę	396 „
na płacę z dodatkiem na pomieszkanie dla nadetatowej nauczycielki w teraźniejszej prowizorycznej 7 klasie, a wówczas nadwyżka wynosiłaby w całości tylko kwotę	2290 zł.

nie licząc jednakowoż wydatku na utrzymanie kursów uzupełniających, teoretycznego i praktycznego.

Na mocy uchwały Rady gminnej miasta Bochni z dnia 5 stycznia 1894 zeznali reprezentanci gminy m. Bochni deklaracyę mocą której, gmina ta zobowiązała się przyczyniać corocznie kwotą 1350 zł. na częściowe pokrycie zwiększonego wydatku na płace nauczycieli, wrazie przeistoczenia miejscowej szkoły żeńskiej na wydziałową, tudzież utrzymywać własnym kosztem kursa uzupełniające teoretyczny i praktyczny, o ile by te wydatki nie znalazły pokrycia w dochodach uzyskanych z opłat szkolnych i datków dobrowolnych. Nadto zobowiązała się gmina dostarczyć dla tej szkoły potrzebnych ubikacyj, opału, usługi i urządzenia.

Gmina m. Bochni niszcza na płace nauczycieli szół ludowych miejscowych corocznie kwotę 7.634 zł. 63 ct., nadto na spłatę dawnej zaległości prestacyi szkolnej niszczać musi corocznie kwotę 1.800 zł. Na pokrycie tych wydatków szkolnych zmuszoną jest Rada gminna nakładać na swych mieszkańcow dodatki do podatków bezpośrednich w wysokości 20%. Gdy się do powyższego wydatku doliczy dobrowolną prestacyę na szkołę wydziałową w sumie 1.350 zł., musi się przyjść do przekonania, że gmina ta większych ofiar bez uszczerbku dla innych zadań gospodarstwa gminnego, ponieść nie byłaby w stanie. Z tych powodów postanowił Wydział krajowy przedstawić Wys. Sejmowi stosowne wnioski w celu przeistoczenia szkoły żeńskiej w Bochni na szkołę wydziałową.

W petycyi na wstępie wspomnianej domagala się nadto gmina m. Bochni odpisania jej zaległej prestacyi na płace nauczycielskie z lat dawniejszych. Zaległość ta do funduszu szkolnego okręgowego wynosiła z końcem r. 1891 sumę 19.121 zł. 72 ct., a powstała w ten sposób, że gmina miasta Bochni zaraz od chwili zorganizowania szkół ludowych w tem mieście w r. 1875 popadła w restancye, nie uiszczając nałożonej na nią prestacyi na płace nauczycieli, wynoszącej pierwotnie 2.124 zł. 33 ct. rocznie. Wydatek ten był zatem pokrywany zaliczkowo z funduszu szkolnego krajowego, dopóki gmina nie została prawomocnie zobowiązaną do zwrócenia temu funduszowi całej zaległości naraz za czas ubiegły po koniec roku 1887, a narosłej do sumy 27.016 zł. 85 i pół ct.

Już w roku 1887 wniosła gmina m. Bochni petycyę do Wys. Sejmu o odpisanie jej tej zaległości. Petycyę tę odstąpił Wys. Sejm uchwałą z dnia 25. stycznia 1887 Radzie szkolnej kraj. z wezwaniem, by w porozumieniu z Wydziałem krajowym w ściągnięciu tej zaległości poczyniła gminie wszelkie możliwe ulgi i uwzględnienia. Wskutek tego Rada szkolna kraj. zgodnie z opinią Wydziału krajowego reskryptem z dnia 13. stycznia 1878 l. 17743 zezwoliła na spłatę powyższej zaległości w 15 rocznych ratach począwszy od 1. stycznia 1888 po 1801 zł. 05 ct. rocznie. Przez częściową spłatę zmniejszyła się ta zaległość z końcem r. 1891 do sumy 19121 zł. 70 ct.

Wobec powyższego stanu rzeczy odpisanie zupełne całej zaległości o co gmina miasta m. Bochni w petycyi swej prosiła, nie dałoby się niczem usprawiedliwić i dlatego Wydział krajowy petycyi tej gminy w powyższym kierunku popierać nie może.

Na podstawie powyższego sprawozdania, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

I. a) W miejsce dotychczasowej szkoły ludowej pospolitej żeńskiej w Bochni, utworzoną zostaje w tem mieście z początkiem roku szkolnego 1894/5 czteroklasowa szkoła wydziałowa żeńska, połączona z czteroklasową szkołą pospolitą, tudzież z kursami uzupełniającymi, a mianowicie; z kursem praktycznym robót kobiecych i kursem teoretycznym dla dorosłej młodzieży płci żeńskiej, a to w myśl załączonego pod A) statutu:

b. Wszystkie w art. XXIV ustawy z dnia 2 lutego 1885 (Dz. u. kr. nr. 29) wymienione wydatki na powyższą szkołę ponosić będzie gmina miasta Bochni z własnych funduszów.

c. Oprócz prestacyi dotychczasowych dobrowolnych i ustawą nałożonych na pokrycie płac nauczycieli, gmina miasta Bochni obowiązaną będzie dopłacać jeszcze corocznie kwotę 1.350 zł. (tysiąc trzysta pięćdziesiąt zł. w. a) na płace nauczycieli zorganizowanej szkoły wydziałowej. Reszta wydatków na płace dyrektora i nauczycielek powyższej szkoły ponosić będzie fundusz szkolny okręgowy względnie krajowy.

d. Wydatki na utrzymanie kursów uzupełniających teoretycznego i praktycznego, które przy powyższej szkole urządzić się mają, pokrywane będą z opłat szkolnych i dobrowolnych datków, a w razie gdyby opłaty i datki nie wystarczyły, będzie reszta kosztów pokrytą także z funduszów gminnych.

I. Sejm uchwala załączony pod A) statut.

II. Nad petycyą gm. miny Bochni o odpisanie zaległości z lat dawniejszych do funduszu szkolnego okręgowego, przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 5. stycznia 1894.

Eustachy Sanguszko w. r.
Marszałek krajowy.

Sprawozdawca
Antoni Jaxa Chamiec w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Projekt statutu

szkoły wydziałowej żeńskiej połączonej z pospolitą, tudzież kursów nauki dopełniającej w Bochni.

§. 1.

Cel szkoły wydziałowej żeńskiej wskazuje Art. IX krajowej ustawy szkolnej z dnia 2 lutego 1885. (Nr. 28 Dz. u. kr.)

§. 2.

Ze szkołą wydziałową łączą się kursa uzupełniające, teoretyczne i praktyczne.

§. 3.

Szkoła wydziałowa wraz z kursami uzupełniającemi tworzy organiczną całość i zostaje pod jedną dyrekcyą. Tej samej dyrekcyi podlega zarazem czteroklasowa żeńska szkoła ludowa pospolita, połączona ze szkołą wydziałową.

§. 4.

Językiem wykładowym tak szkoły pospolitej jak i wydziałowej, tudzież kursów uzupełniających jest język polski.

I. Szkoła wydziałowa.

§. 5.

Szkoła wydziałowa obejmuje kurs nauki czteroletniej o 4 klasach.

§. 6.

Warunkiem przyjęcia uczennicy do tej szkoły jest świadectwo z IV. klasy szkoły ludowej pospolitej, lub pomyślny wynik egzaminu wstępnego, przy którym kandydatka wykazać ma znajomość wszystkich przedmiotów, przepisanych planem naukowym dla kl. IV. czteroklasowych szkół żeńskich.

§. 7.

Prócz przedmiotów wskazanych Art. VII. i IX ustawy krajowej z dnia 2 lutego 1885, będą także udzielane język francuski i nauka muzyki jako przedmioty nadobowiązkowe.

§. 8.

Nauka odbywać się będzie wedle planu naukowego, wydanego przez c. k. Radę szkolną krajową.

§. 9.

Grono nauczycielskie szkoły wydziałowej żeńskiej składa się z dyrektora, katechety i 4 nauczycielek z kwalifikacyą do szkół wydziałowych. Rada szkolna okręgowa, a w razie wątpliwości Rada szkolna krajowa oznacza grupy kwalifikacyjne, do których uzdolnienie potrzebne mają wykazać kompetentki przy każdorazowem ogłoszeniu konkursu. Przytem należy tak postępować, ażeby wymaganiom planu naukowego co do rozkładu przedmiotów naukowych stało się zadość.

Kierownik ma się wykazać przynajmniej patentem nauczycielskim dla szkół wydziałowych.

§. 10,

Dyrektor i 4 nauczycielki dla 4 klas szkoły wydziałowej mają posady stałe. Stanowisko katechety określa osobna ustawa. (Dz. u. kr. nr. 71 z roku 1889).

II. Kurs uzupełniający teoretyczny.

§. 11.

W myśl art. XII. ustawy krajowej z dnia 2 lutego 1885 urządza się kurs uzupełniający w kierunku teoretycznym dla młodzieży dorosłej płci żeńskiej. Czas trwania tego kursu oznaczy Rada szkolna krajowa na przedstawienie Rady szkolnej miejscowej.

§. 12.

Kurs ten ma na celu uzupełnienie wykształcenia, udzielonego przez szkołę wydziałową i obejmować może następujące przedmioty:

a) Historyę literatury powszechnej z szczególnem uwzględnieniem literatury polskiej.

b) Historyę powszechną nowszych czasów.

c) Estetykę ze szczególnem uwzględnieniem utworów ducha polskiego.

d) Wiadomości z hygieny, pedagogii, dydaktyki o ile są potrzebne w przyszłem powołaniu kobiety.

e) Naukę gospodartwa domowego.

Liczbę godzin wyznacza Rada szkolna miejscowa, nauka zaś tak będzie rozłożoną, by uczennicom tego kursu umożliwić korzystanie z niektórych działów kursu praktycznego robót kobiecych.

§. 13.

Warunkiem przyjęcia jest ukończenie szkoły wydziałowej z dostatecznym postępem, lub złożenie egzaminu wstępnego z nauk w szkole wydziałowej udzielanych, a ilość uczennic nie może przekraczać w jednej klasie 45.

§. 14.

Nauk udzielać będą zawodowi nauczyciele lub nauczycielki przedstawiani corocznie przez Radę szkolną miejscową do zatwierdzenia Radzie szkolnej krajowej. Remuneracye wyznacza im Rada szkolna miejscowa.

§. 15.

Udzielający nauk na tym kursie zbierać się będą pod przewodnictwem dyrektora na konferencye peryodyczne, celem omawia-

nia kwestyi dotyczących kursu, a wnioski prredstawiane będą władzy nadzorczej.

§. 16.

Uczennice kursu teoretycznego składają na ręce dyrekcyi z początkiem każdego roku szkolnego wpisowe 1 zł., a oprócz tego z początkiem każdego miesiąca nauki opłatę, wynoszącą miesięcznie 2 zł. Opłaty te wpływają do kasy Rady szkolnej miejscowej i służyć będą na pokrycie wydatków z utrzymaniem kursu teoretycznego połączonych. Radzie szkolnej mjejscowej służy prawo podwyższenia ewentualnie zniżenia opłaty, także uwolnienia od połowy opłaty ubogich, odznaczających się w naukach uczennic na przedstawienie grona nauczycielskiego; jednak liczba uwolnionych nie ma przenosić $^1/_4$ ogółu uczennic.

III. Kurs praktyczny robót kobiecych.

§. 17.

W myśl ustawy krajowej z dnia 2 lutego 1885 art. XI. urządza się kurs praktyczny robót kobiecych.

§. 18.

Kurs ten obejmować będzie oddział krawiectwa i oddział białego szycia, a mianowicie obejmuje oddział białego szycia:

a) Naukę kroju bielizny w połączeniu z rysunkiem stosownym.

b) Cwiczenia w szyciu ręcznem i maszynowem według najlepszych metod, z uwzględnieniem metody szalenfeldowskiej i poznanie towarów.

Oddział krawiectwa obejmuje zaś:

a) Naukę kroju sukien w połączeniu z rysunkiem stosownym.

b) Wykonanie robót według najnowszych metod z uwzględnieniem nauki o kolorach i stylach, tudzież towaroznawstwa.

Oprócz tego mogą być na kursie praktycznym wykładane:

a) Rachunki kupieckie w połączeniu z buchalteryą.

b) tylistyka handlowa.

c) Geografia handlowa.

§. 19.

Czas trwania tego kursu, tudzież liczbę godzin nauki, oznacza Rada szkolna krajowa na przedstawienie Rady szkolnej miejscowej.

§. 20.

Na kurs praktycznych robót wpisać się mogą uczennice po ukończeniu z dostatecznym postępem szkoły wydziałowej, a także uczennice, które z takim postępem ukończyły tylko 4-klasową szkołę pospolitą lub wykażą wiadomości, odpowiadające tejże szkole, ale tylko pod tym warunkiem, że ukończyły 14-ty rok życia.

§. 21.

Etat sił nauczycielskich powyższego kursu t. j. liczbę nauczycielek, ich stanowisko (czy stałe, czy tymczasowe), ich płace i inne pobory, tudzież ich emeryturę uchwala Rada miejska i przedkłada do zatwierdzenia Radzie szkolnej krajowej.

§ 22.

Warunkiem uzyskania posady jest świadectwo dojrzałości, uzyskane w seminaryum nauczycielskiem, oraz świadectwo z ukończonych z dobrym postępem kursów robót kobiecych w szkole fachowej.

Nauczycielki tak tymczasowe, jakoteż stałe mianuje w myśl art. 10. ustawy z dnia 1. stycznia 1889 (Dz. u. kr. 16) na przedstawienie Rady miejskiej Rada szkolna okręgowa.

§. 23.

Przepisy dyscyplinarne, obowiązujące nauczycieli szkół ludowych stosują się także do nauczycielek na kursie robot kobiecych. Sprawy ich dyscyplinarne należą jednak do Rady szkolnej okręgowej, a tylko kara wymieniona w art. 24 lit *e*) ustawy z dnia 1. stycznia 1889 (Dz. u. k. Nr. 16) zastrzeżoną jest orzeczeniu Rady szkolnej krajowej.

§. 24.

Uczennice kursu praktycznego składają na ręce dyrekcyi z początkiem każdego roku wpisowe 1 zł., a nadto z początkiem każdego miesiąca nauki opłatę w kwocie 2 zł. Opłaty te wpływają do kasy Rady szkolnej miejscowej i służyć będą na pokrycie wydatków z utrzymaniem kursu praktycznego połączonych. Co do podwyższenia lub zniżenia, a względnie uwolnienia od połowy opłaty, obowiązują odnośne postanowienia §. 16. Uczennice kursu teoretycznego, uczęszczające na kurs robót, nie składają osobnej opłaty.

§. 25.

Po ukończeniu kursu praktycznego lub teoretycznego otrzymuje uczennica świadectwo, stwierdzające postęp w naukach.

§. 26.

Rada szkolna krajowa może na żądanie Rady miejskiej w miarę potrzeby rozszerzyć zakres nauki na kursach uzupełniających, tak praktycznym jak teoretycznym, a przeto zmienić postanowienia zawarte w §§. 12 i 18. statutu.

§. 27.

Co do ingerencyi dyrekcyi zakładu do kursu praktycznego stosuje się w zupełności §. 15, nadto obowiązaną jest dyrekcya do składania rocznych sprawozdań Radzie szkolnej krajowej za pośrednictwem Rady szkolnej miejscowej, a względnie okręgowej.

§. 28.

Rok szkolny rozpoczyna się dnia 1. września, a kończy się 30. czerwca uroczystym zamknięciem z wystawą prac uczennic.

L. W. 60633/93.

Aleg. 62.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie powiększenia funduszu pożyczkowego dla gmin na budowę szkół.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 20 maja 1893 przekazał Wysoki Sejm kilkanaście petycyj gmin wiejskich i miejskich o pożyczki na budowę szkół, Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia wniosku w porozumieniu z Radą szkolną krajową. Do powyższej uchwały dodał Wysoki Sejm uwagę, iż świeżo przeznaczył na budowę szkół wiejskich znaczny fundusz pożyczkowy, który na ten cel wystarczyć powinien i w granicach tegoż funduszu należy zatem w miarę potrzeby i możności uwzględnić wniesione do Sejmu petycye.

Petycyę gmin wiejskich o pożyczki na budowę szkół odstąpił Wydział krajowy Radzie szkolnej krajowej do załatwienia we własnym zakresie działania.

Inaczej ma się rzecz z petycyami gmin miejskich, które z utworzonego przez Wysoki Sejm funduszu pożyczkowego uwzględnione być nie mogły, gdyż fundusz ten przeznaczony został na budowę szkół wyłącznie dla gmin wiejskich

Z chwilą utworzenia stałego funduszu pożyczkowego dla gmin wiejskich, postanowił Wysoki Sejm nie wstawiać więcej do budżetu krajowego funduszu szkolnego corocznej dotacyi na pożyczki dla gmin na budowę szkół, dziś przeto ubogie miasteczka pozbawione zostały możności uzyskania tego rodzaju pomocy.

Wydział krajowy mając na uwadze powyższą okoliczność, oraz chcąc wykonać polecenie Wysokiego Sejmu, odniósł się do Rady szkolnej krajowej z prośbą o objawienie zdania, czyby nie należało wyjednać u Wysokiego Sejmu upoważnienia, ażeby w wyjątkowo uwzględnienia godnych wypadkach mogły także uboższe miasta i miasteczka korzystać ze stałego funduszu pożyczkowego na budowę szkół ludowych. Wydział krajowy wyraził zarazem zapatrywanie, iż takie wyjątkowe uwzględnienie gminy miejskiej, powinnoby nastąpić za porozumieniem się Rady szkolnej krajowej z Wydziałem krajowym.

Rada szkolna krajowa w odpowiedzi na powyższy wniosek Wydziału krajowego oświadczyła, iż przedewszystkiem musi zasadniczo odróżnić sprawę pożyczek na budowę szkół w gminach wiejskich od kwestyi udzielania pomocy podobnej gminom miejskim. Rada szkolna podniosła, że przemawiając w r. 1892 za utworzeniem funduszu pożyczkowego dla gmin wiejskich wykazała, jak wielką przeszkodę stanowi dla rozwoju szkolnictwa ludowego brak budynków szkolnych po wsiach i przytaczała, że według sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie wychowania publicznego, na rok 1890/1, istniało 209 szkół zorganizowanych a nieczynnych dla braku budynków, zaś 855 szkół czynnych miało budynki zupełnie zniszczone lub nieodpowiednie.

Ustanowione przez Wys. Sejm uchwałą z dnia 22 września 1892 fundusz pożyczkowy wynoszący po spieniężeniu efektów wartościowych ku temu przeznaczonych 228.692 złr. 30 ct. w. a. jest zdaniem Rady szkolnej krajowej niewątpliwie znacznym i dał jej środek do uchylenia w znacznej mierze istniejącego złego, nie mniej jednak okazał się fundusz ten w stosunku do faktycznych potrzeb kraju niewystarczającym.

Na dowód przytacza Rada szkolna kraj. że zaraz po ogłoszeniu o utworzeniu rzeczonego funduszu wpłynęło około 600 podań, popartych przez Rady szkolne okręgowe o udzielenie pożyczek z tego funduszu w kwocie po 1000 zł. do 6000 zł. w. a. na gminę.

Stosując się do wysokości danego funduszu i do zasad przyjętych mogła Rada szkolna kraj. uwzględnić prośby zaledwie 233 gmin, przyczem pożyczki udzielone wynosiły przeważnie tylko 1000 zł, w. a. i mniej, a tylko w wyjątkowych wypadkach po 1500 zł. do 2000 zł. w. a. (mianowicie 52 gmin otrzymało po 1500 złr. a 15 gmin po 2000 zł. w. a.), co już wyczerpało całkowicie rzeczony fundusz tak, iż prośby około 400 gmin wiejskich pozostały nieuwzględnione, nie mogą też być uwzględnione z tego funduszu petycye sejmowe gmin wiejskich o pożyczki bezprocentowe na budowę szkół odstąpione Radzie szkolnej krajowej przez Wydział krajowy.

Jakkolwiek z udzielonych pożyczek należy się spodziewać w roku przyszłym zwrotów, które będą mogły być użyte stosownie do przyjętych zasad na udzielenie pożyczek innym gminom, to jednak zwroty te wynosić będą dziesiątą część otrzymanych pożyczek i wystarczą zaledwie na udzielenie nowych pożyczek 15 do 20 gminom.

Wobec tego stanu rzeczy zatem, Rada szkolna krajowa oświadczyła Wydziałowi kraj., iż nie tylko nie może brać pod rozwagę możliwości użycia funduszu pożyczkowego dla gmin wiejskich na pożyczki także dla gmin miejskich, ale musi przedstawić uzasadnioną powyższymi stosunkami konieczną potrzebę podwyższenia funduszu pożyczkowego dla gmin wiejskich, których jeszcze wielka liczba jak dotąd albo ma budynki szkolne nieodpowiednie albo ich wcale nie ma.

Ponieważ uchwałą Wys. Sejmu z dnia 22 września 1892 nie wszystkie kapitały będące własnością majątku zarodowego funduszu szkolnego krajowego zostały użyte na utworzenie w mowie będącego funduszu pożyczkowego, albowiem oprócz kapitałów na ten cel oddanych pozostała jeszcze z rzeczonego majątku zarodowego suma 66.500 zł. w. a. wymieniona w preliminarzu wydatków funduszu szkolnego na rok 1893, przeto powiększenie funduszu pożyczkowego dla gmin wiejskich łatwo dałoby się — zdaniem Rady szkolnej krajowej — uskutecznić, gdyby Wys. Sejm zezwolił na przekazanie do tego funduszu powyższego kapitału 66.500 zł w. a. o co c. k. Rada szkolna krajowa uprasza.

Co do kwestyi udzielania gminom miejskim podobnej pomocy w celu zabezpieczenia odpowiedniego umieszczenia szkół ludowych w miastach i miasteczkach, oświadczyła Rada szkolna kraj. że sprawa ta jest również nadzwyczaj ważną i doniosłą i zasługuje na największą uwagę.

I tu budynki szkolne są przeważnie liche, zniszczone, nie odpowiadają wymogom ani pod względem rozmiaru ani pod względem hygienicznem i sanitarnym, dla szczupłości budynków klasy pojedyncze a nawet całe szkoły mieszczą sie kątem w lokalach najętych, często w takim sąsiedztwie, że młodzież narażoną jest na zgorszenie, demoralizacyę i to pod tym względem daleko więcej, niż to jest możliwem w gminach miejskich.

W miasteczkach i miastach zależeć nie mniej musi na tem, by szkoły miały swój własny budynek, gdzie nauka mogłaby się odbywać w spokoju.

A jednak stosunki gmin miejskich nie pozwalają im na to, by potrzebom w powyższym względzie zadość uczynić.

Przeważna część miast i miasteczek ma do walczenia z ciągłymi niedoborami, wydatki na administracyę gminną, na cele wojskowe, sanitarne, obowiązki pokrywania zwiększającego się coraz bardziej wydatku na płace nauczycieli, pochłaniają cały dochód i wysilają się wszystkie

jego źródła, tak iż gminy nie są wstanie uczynić zadość obowiązkowi dostarczenia odpowiedniego umieszczenia dla szkół, których często jest po kilka w jednej gminie.

To też zaraz po ogłoszeniu istnienia funduszu pożyczkowego dla gmin wiejskich, wpłynęło do Rady szkolnej krajowej przeszło 50 podań gmin miejskich o pożyczki z tego funduszu i to w znaczniejszych tylko kwotach, jakkolwiek było wiadomem, że fundusz ten przeznaczony jest tylko dla gmin wiejskich.

Istnieje więc niewątpliwie i tu — zdaniem Rady szkolnej krajowej — potrzeba udzielenia pewnej pomocy tym gminom, tak ze względu na stan szkół jak i ze względu na stosunki majątkowe.

Pod względem pokrycia kosztów budynków szkolnych zachodzi jednak ogromna różnica między gminami wiejskimi a miastami i miasteczkami.

Gdy w gminach wiejskich budynki szkolne stawiane według jednego prostego typu, mieszczą zazwyczaj tylko jedną izbę szkolną a najwięcej cztery, gdy one mogą być drewniane a koszta budowy jednoklasowej szkoły ludowej wraz z mieszkaniem dla nauczyciela wynosi zwyczajnie około 2 do 3 tysięcy zł. to w gminach miejskich, gdzie istnieją szkoły wyższego typu 5 i 6 klasowe budynki muszą być murowane, mieścić 6 do 8 sal naukowych, nie licząc klas równorzędnych, których często jest drugie tyle a nadto pomieszkanie dla kierownika szkoły.

Jeżeli budynek szkoły 5 klasowej mieszanej o 6 izbach szkolnych kosztuje 15 do 30 tysięcy zł., to koszt budynku szkoły 6 klasowej mieszanej o 8 klasach i kilku klasach równorzędnych liczyć można — zdaniem Rady szkolnej krajowej na 30 do 60 tysięcy zł. w. a.

Z tego wynika, że o ile koszt budynków szkolnych w miastach i miasteczkach większy jest od kosztu budynków szkolnych w gminach wiejskich, o tyle i pomoc udzielona miastom i miasteczkom musi być w tym samym stosunku większą niż dla gmin wiejskich.

Jeżeli się nadto zważy, że wiele gmin miejskich nie dla jednej lecz dla kilku szkół potrzebują budynków, to musi się przyjść do przekonania, że pomoc dla takich gmin jeżeli ma być skuteczną musi być bardzo wydatną i w tej mierze nie ma żadnego porównania między gminami wiejskiemi a miejskiemi.

Najniższa suma pożyczki dla gminy miejskiej musiałaby wynosić co najmniej 10.000 zł. w. a. w wielu wypadkach dwa razy tyle i więcej, wyznaczenie zatem na cel funduszu pożyczkowego dla miast i miasteczek sumy 100 lub 200 tysięcy złr. byłoby tylko półśrodkiem nieprowadzącym do celu.

Między kilkuset gminami miejskiemi, które niezawodnie wniosłyby petycye o pożyczki, wybór byłby w tym razie nadzwyczaj trudnym i Rada szkolna krajowa oświadczyła, iż wyboru takiego nie mogłaby się podjąć.

Rada szkolna kraj. wyraziła w końcu zdanie, że potrzeba udzielania gminom miejskim pomocy finansowej, w celu budowy szkół ludowych dałoby się uczynić zadość, tylko przez utworzenie na ten cel osobnego funduszu pożyczkowego, który musiałby wynosić co najmniej *500.000 złr.*

Rada szkolna krajowa powyższem pismem domaga się przedewszystkiem wcielenia do funduszu pożyczkowego dla gmin wiejskich na budowę szkół, reszty majątku zarodowego krajowego funduszu szkolnego. Rada szkolna krajowa oblicza ową resztę na sumę 66.500 złr., która wstawiona była w Rubryce I. pozycya 9 budżetu krajowego funduszu szkolnego z roku 1893, a która stanowiła resztę długu zaciągniętego przez fundusz krajowy w roku 1889 w pierwotnej sumie 94.733 złr. 74 ct.

Uchwałą z dnia 24 stycznia 1889 upoważnił mianowicie Wysoki Sejm Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w kwocie 94.059 złr. na pokrycie wydatków krajowego funduszu szkolnego, z powodu wejścia w życie ustawy krajowej z dnia 1 stycznia 1889 dz. u. kr. nr. 16 o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego. Wydział krajowy wykonując powyższe polecenie Wysokiego Sejmu, zaciągnął ową pożyczkę z majątku zarodowego krajowego funduszu szkolnego, a mianowicie w $4^1/_2\%$ listach zastawnych gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego imiennej wartości 94.700 złr. oraz gotówką kwotę 33 złr. 74 ct. Pożyczka ta miała być krajowemu

funduszowi szkolnemu zwróconą w dziesięciu rocznych ratach t. j. do 31 grudnia 1900. Z końcem grudnia 1893 uiści fundusz krajowy funduszowi szkolnemu dalszą ratę w sumie 9.500 złr wskutek czego reszta niespłaconego długu przypadającego od funduszu krajowego, funduszowi szkolnemu krajowemu wyniesie z dniem 1 stycznia 1894 sumę 57.000 złr.

Ponieważ Rada szkolna krajowa prosiła o wyjednanie u Wysokiego Sejmu wcielenia do funduszu pożyczkowego na budowę szkół, całej reszty majątku zarodowego krajowego funduszu szkolnego, przeto Wydział krajowy przedstawić musi przedewszystkiem Wysokiemu Sejmowi, wiele wynosić będzie majątek czynny krajowego funduszu szkolnego z początkiem stycznia 1894 roku.

1) W czasie między uchwałą Wysokiego Sejmu, którą postanowiono w r. 1892 utworzenie funduszu pożyczkowego, a wydaniem Radzie szkolnej krajowej kapitału z majątku zarodowego kraj. funduszu szkolnego, wylosowane zostały niektóre efekta należące do majątku zarodowego. Ze zwyżek uzyskanych z powodu losowania zakupiono nowe efekta, które nie zostały już wydane Radzie szkolnej krajowej. Fundusz szkolny krajowy posiada zatem obecnie z tego źródła.

$4^1/_2\%$ obligacye gal. pożyczki krajowej z roku 1883 Ser. A. nr. 325 na	100 zł. — ct.
4% listy zastawne gal. Banku krajowego Ser. II. nr. 2161, 2301, 2378 po 100 zł.	300 „ — „
Książeczkę gal. Banku krajowego nr. 288 na	71 „ 80 „
razem	471 zł. 80 ct.

2) Z końcem grudnia 1893 wpłyną do funduszu zarodowego 4% listy zastawne gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego, jako zwrot raty pożyczki zaciągniętej przez fundusz krajowy, jak to już wyżej wykazano w kwocie 9500 „ — „

3) Ponieważ fundusz krajowy zobowiązał się spłacać pożyczkę zaciągniętą w $4^1/_2\%$ listach zastawnych gal. Tow. kred. ziemskiego, t. j. w tych samych efektach, jakie otrzymał z funduszu szkolnego kraj. przy zaciąganiu pożyczki, a obecnie z powodu konwersyi tych listów, spłaca ratę pożyczkową w 4% listach, przeto z początkiem r. 1894, wpłynie jeszcze do funduszu szkolnego tytułem dopłaty konwersyjnej kwota 1064 „ — „

4) W końcu jako to wyżej wykazaliśmy, do majątku zarodowego funduszu szkolnego krajowego uiścić ma fundusz krajowy z tytułu pożyczki jeszcze kwotę 57000 „ — „

Majątek czynny funduszu szkolnego krajowego wynosić zatem będzie z początkiem roku 1894 sumę 68035 zł. 80 ct.

którą to sumę można by wcielić dodatkowo do funduszu pożyczkowego dla gmin wiejskich na budowę szkół.

Tutaj musi Wydział krajowy zauważyć, iż zamknięcie rachunków funduszu krajowego na rok 1892 wykazuje znaczną zwyżkę, która w części użytą być ma na spłatę długów, zatem powyższa reszta pożyczki w kwocie 57.000 zł. może być funduszowi szkolnemu krajowemu zwróconą.

Ponieważ Wys. Sejm uznał już pożyteczność funduszu pożyczkowego dla gmin wiejskich a jak się obecnie z pisma Rady szkolnej krajowej okazuje, dotychczasowy fundusz ustanowiony uchwałą Wys. Sejmu z dnia 22. września 1892, jest nie wystarczający — Wydział krajowy popiera odnośną propozycyę Rady szkolnej krajowej i wnosi, aby pozostała reszta majątku zarodowego krajowego funduszu szkolnego w sumie 68.035 zł. 80 ct. wcieloną została do utworzonego w r. 1892 funduszu pożyczkowego dla gmin wiejskich na budowę szkół.

Pozostaje jeszcze do załatwienia druga kwestya, poruszona w piśmie Rady szkolnej krajowej, t. j. kwestya ewentualnego utworzenia osobnego funduszu pożyczkowego dla gmin miejskich na budowę szkół.

Za utworzeniem osobnego funduszu pożyczkowego dla gmin miejskich w sumie 500.000 zł. Wydział krajowy przemawiać nie może, gdyż nie pozwala na to obecnie położenie finansowe naszego kraju. Fundusz krajowy ponosi już dziś znaczne ofiary na rzecz oświaty ludowej, wydatki kraj. funduszu szkolnego wzrastają z każdym rokiem a równocześnie i inne działy gospodarstwa krajowego wymagają corocznie zwiększonych nakładów. Na podstawie powyższego sprawozdania, Wydział krajowy wnosi,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Z majątku zarodowego krajowego funduszu szkolnego wydziela się z d. 1. stycznia 1894 resztę należących do jego składu efektów i gotówki, a mianowicie: $4^1/_2\%$ obligacyę gal. pożyczki kraj. imiennej wartości 100 zł., $4^1/_2\%$ listy zastawne gal. Banku krajowego w imiennej wartości 300 zł., książeczkę Banku kraj. nr. 288 na 71 zł. 80 ct.; 4% listy zastawne gal. Tow. kredytowego ziemskiego w imiennej wartości 9 500 zł. złożone z końcem r. 1893 jako rata pożyczki zaciągniętej przez fundusz krajowy dopłatę konwdrsyjną w kwocie 1064 zł., — wreszcie resztę nie spłaconego długu od funduszu krajowego w 4% listach zastawnych gal. Tow. kredytowego ziem w nominalnej wartości 57.000 zł., — razem przeto efekta i gotówkę w sumie ogólnej 68.035 zł. 80 ct. względnie efekta, któreby za wykazaną gotówkę zakupione zostały, i wciela się je do funduszu pożyczkowego dla gmin wiejskich na budowę szkół, utworzonego uchwałą Sejmu z dnia 22. września 1892.

2) Kraj zobowiązuje się opłacać funduszowi szkolnemu krajowemu od 1. stycznia 1894 do 31. grudnia 1912 t. j. przez czas trwania funduszu pożyczkowego corocznie taką kwotę, jaką wydzielone obecnie z majątku zarodowego tegoż funduszu na rzecz funduszu pożyczkowego na budowę szkół, efekta, w chwili ich wydzielenia corocznie tytułem odsetek przynosiły, od wydzielonej zaś gotówki odsetki po 4% rocznie.

Kraj poręcza, iż z rozwiązaniem funduszu pożyczkowego na budowę szkół w dniu 1. stycznia 1913 zostaną z funduszu pożyczkowego, a o ile by tenże nie wystarczał, z funduszu krajowego zwrócone funduszowi szkolnemu krajowemu na rzecz jego majątku zarodowego takie same efekta, jakie z niego na rzecz funduszu pożyczkowego wydzielone zostały, albo ich wartość w gotówce wedle kursu z dnia wydzielenia, tudzież cała kwota wydzielona w gotówce.

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 24. grudnia 1893.

Marszałek krajowy.
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Chamiec *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Do L. W. 69.001/93.

Aleg. 63.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z wykonania uchwał Wysokiego Sejmu w przedmiocie popierania niższorzędnych kolei żelaznych, oraz z innych czynności z tym przedmiotem w związku będących za czas od maja po koniec grudnia 1893.

Wysoki Sejmie!

Z wykonania uchwał Wysokiego Sejmu, wydanych podczas sesyi poprzedniej, oraz z innych czynności z tym przedmiotem w związku będących — Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi następujące sprawozdanie:

Najwyższem postanowieniem z d. 17. lipca 1893. otrzymał Najwyższą sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 13. maja 1893. projekt ustawy o popieraniu niższorzędnych kolei żelaznych.

Ustawa o popieraniu kolei niższorzędnych przez kraj.

Ustawa powyższa została ogłoszoną w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych w dniu 25. sierpnia b. r. (Część XII. Nr. 42.)

Celem wdrożenia akcyi tą ustawą zamierzonej, przystąpił Wydział krajowy do odnośnych prac przygotowawczych i powiększył w tym celu prowizorycznie siły Departamentu IV. dla czynności wchodzących w zakres ustanowić się mającego w swoim czasie w myśl §. 13. i 15. powołanej wyżej ustawy krajowego biura kolejowego celem załatwiania spraw techniczno-administracyjnych, tyczących się kolei lokalnych a w szczególności celem badania przedkładanych projektów ze stanowiska technicznego i komercyalnego.

Dalej mianował Wydział krajowy członków krajowej Rady kolejowej, powołanej do życia postanowieniem §. 14. pomienionej ustawy celem rozpatrywania projektów kolei lokalnych, które mają być przez kraj popierane, tudzież celem roztrząsania kwestyj, mogących się wyłonić co do budowy i eksploatacyi tychże kolei. Przytem zamierza Wydział krajowy odnośnie do postanowień §. 1.–3. ustawy o popieraniu niższorzędnych kolei żelaznych przygotować na podstawie przeprowadzić się mających studyów w czasie zastosowanym do sił rozporządzalnych, szczegółowy program kolejnego popierania budowy niższorzędnych kolei żelaznych, w miarę stopnia ich użyteczności dla ekonomicznych interesów kraju, obejmujący: czyto linie dotychczas z jakiejbądź strony projektowane, czy też podjętemi studyami wskazane.

Bliższe szczegóły dotyczące krajowej Rady kolejowej, krajowego biura kolejowego i programu kolejnego popierania niższorzędnych kolei żelaznych, podajemy w punktach 6. 7. i 8. niniejszego sprawozdania.

Uchwała w sprawie wstawiania w preliminarz funduszu krajowego na cele popierania kolei niższorzędnych rocznej dotacyi 300.000 zł. przez lat 30 począwszy od roku 1894

Według odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 14. sierpnia 1893. l. 9019, Najwyższem postanowieniem z dnia 17. lipca b. r. udzielone zostało zarazem Najwyższe zezwolenie dla uchwały Wysokiego Sejmu z d. 13. maja 1893 r. co do wstawiania w preliminarz funduszu krajowego na cele popierania kolei niższorzędnych rocznej dotacyi 300.000 złr. przez lat 30, począwszy od roku 1894., o ile przez to nastąpi stałe obciążenie kraju.

Stosownie do upoważnienia zawartego w powyższej uchwale Wysokiego Sejmu, Wydział krajowy wstawił w preliminarz funduszu krajowego na r. 1894. dotacyę w kwocie 300.000 złr. na cele popierania kolei niższorzędnych w myśl odnośnej ustawy krajowej z dnia 17. lipca 1893.

Uchwała o gwarancyi kraju za dopełnienie zobowiązań Banku krajowego wypływających z wydawania obligacyi kolejowych aż do wysokości 15 milionów zł. nominalnej wartości.

Najwyższem postanowieniem z dnia 18. sierpnia b. r. zatwierdzoną została uchwała Wysokiego Sejmu, którą przyjęto na kraj gwarancyę za dopełnienie zobowiązań Banku krajowego, wypływających z wydawania przez tenże Bank obligacyi kolejowych aż do wysokości 15 milionów złr. imiennej wartości. Szczegóły dotyczące przedkładamy w sprawozdaniu z czynności Departamentu IV.

Uchwała w sprawie zmiany statutu Banku krajowego celem umożliwienia mu pośredniczenia w dostarczaniu kapitałów potrzebnych do popierania budowy kolei niższorzędnych przez kraj.

Uchwaloną przez Wysoki Sejm dnia 17. maja b. r. zmianę statutu Banku krajowego, zatwierdziło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z interesowanemi ministerstwami reskryptem z dnia 7. października 1893. a ogłoszenie zmienionego statutu w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych zostało przez c. k. Prezydyum Namiestnictwa zarządzone.

Szczegóły dotyczące podajemy w sprawozdaniu z czynności Departamentu IV.

Uchwała w sprawie wyjednania w drodze ustawodawczej jak najdalej sięgających ulg podatkowych, należytościowych i stemplowych dla obligacyi kolejowych Banku krajowego, tudzież w sprawie przyznania tymże obligacyom charakteru walorów pupilarnych i kaucyjnych.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 17. maja b. r. zwrócił się Wydział krajowy odezwami z d. 7. lipca 1893. r. i 21. listopada 1893. r. w tej sprawie do c. k. Rządu centralnego za pośrednictwem c. k. Prezydyum Namiestnictwa. Na odezwy te nie nadeszła odpowiedź do czasu zamknięcia niniejszego sprawozdania.

Szczegóły co do wykonania tej uchwały, przedkładamy w sprawozdaniu z czynności Departamentu IV.

Uchwała w sprawie utworzenia krajowej Rady kolejowej przy Wydziale krajowym.

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 13. maja 1893. r. przystąpił Wydział krajowy do utworzenia krajowej Rady kolejowej, powołując w myśl §. 1. statutu organizacyjnego tejże Rady 7 członków za pośrednictwem wymienionych tamże korporacyi i 7 członków bezpośrednio według własnego uznania.

Na propozycye odnośnych korporacyi zamianowani zostali pp. dr. Zdzisław Marchwicki (Izba handlowo-przemysłowa we Lwowie), Józef Falter (Izba handl.-przem. w Krakowie), Oktaw Sala (Izba handl.-przem. w Brodach), ks. Adam Sapieha (Towarzystwo gospodarskie we Lwowie), Władysław Struszkiewicz (Tow. rolnicze w Krakowie), Józef Glanz (Tow. leśne we Lwowie) i Adam Trzecieski (Tow. naftowe w Jaśle).

Bezpośrednio według uznania Wydziału krajowego zamianowani zostali członkami kraj. Rady kolejowej pp.:

Dr. Henryk Koliszer, Dr. Juliusz Leo, Dr. Tadeusz Pilat, Dr. Gustaw Romer, Dr. Tadeusz Skałkowski, Karol Skibiński i Stanisław Szczepanowski.

Dotychczas nie zaszła potrzeba zwołania posiedzenia krajowej Rady kolejowej, a to z powodu okoliczności, wyłuszczonych w ustępie poniżej zamieszczonym, a odnoszącym się do uchwały Wysokiego Sejmu, powziętej w sprawie zaprowadzenia krajowego biura kolejowego przy Wydziale krajowym.

Uchwała z dnia 13 maja 1893 r. w sprawie zaprowadzenia krajowego biura kolejowego przy Wydziale krajowym i tymczasowego na ten cel kredytu.

Wysoki Sejm uchwałą tą polecił Wydziałowi krajowemu, by w stosownym czasie w celu zaprowadzenia krajowego biura kolejowego przy Wydziale krajowym przedłożył Wysokiemu Sejmowi projekt składu, organizacyi i zakresu działania tegoż biura. Równocześnie wyznaczył Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu dodatkowy na r. 1893. kredyt do wysokości 5.000 złr. w. a. w celu przyjęcia potrzebnych sił, jeżeli z powodu wejścia w życie ustawy o popieraniu kolei niższorzędnych przez kraj, czynności Departamentu IV. zwiększyłyby się o tyle, że załatwieniu tych czynności nie podołałyby będące do dyspozycyi siły.

Wydział krajowy uznał za potrzebne, ażeby celem należytego przeprowadzenia czynności przygotowawczych i załatwiania spraw bieżących z tego zakresu, tak w ogóle, jak ze względu na potrzebę częstego znoszenia się urzędowego w tych sprawach z c. k. Ministerstwem handlu i administracyą państwową w ogóle, poruczyć odnośne obowiązki osobnym fuukcyonaryuszom, przydzielonym do Departamentu IV. — Sprawy kolejowe załatwia więc od 1. lipca 1893 biuro tymczasowe utworzone w ten sposób, złożone z dwóch prowizorycznych referentów, administracyjnego i technicznego. Urzędnicy ci, podlegający bezpośrednio Szefowi Departamentu IV., oprócz załatwiania spraw bieżących, których do 28. grudnia 1893. r. przydzielono im 142, i brania udziału w urzędowych komisyach kolejowych, zajmują się ogólnem przygotowaniem przyszłej akcyi Wydziału krajowego, jak przygotowaniem odnośnych instrukcyi i ewidencyi, porządkowaniem spraw według odpowiedniego systemu, zbieraniem materyałów do prawidłowego i użytecznego na tem polu działania niezbędnych. Rewizyę ich referatów prowadzi urzędnik przełożony departamentu IV. Wydatki na urządzenie i utrzymywanie pomienionego prowizorycznego biura pokryto z kredytu dodatkowego 5000 złr. w. a. na r. 1893. przez Wysoki Sejm na ten cel udzielonego.

Dotychczas nie wpłynęły do Wydziału krajowego pozytywne projekty kolei lokalnych, oprócz świeżo przez c. k. Rząd zakomunikowanego projektu kolei z Przeworska do Rozwadowa. Z dość licznych jednak komisyi urzędowych, odbytych w r. 1893. w sprawie poszczególnych projektów, oraz z nader licznych tras, do końca 1893 dokonanych, dla których komisye w roku dopiero następnym wyznaczone zostaną, wnosić napewno należy, że wpływać będą niebawem do Wys. Sejmu lub do Wydziału krajowego mnogie podania o poparcie przez kraj poszczególnych projektów.

Alegat A.

W załączeniu pod *A.* przedkładamy wykaz tych w kraju projektowanych linii, których trasa, na podstawie udzielonych przez c. k. Ministerstwo handlu zezwoleń na roboty wstępne, w roku bieżącym lub w latach poprzednich z inicyatywy różnych osób podjętą i w znacznej mierze uskutecznioną została. Wykaz ten daje obraz, jak silny popęd inicyatywie prywatnej dała już dotąd ustawa krajowa z dnia 17. lipca 1893 r. o popieraniu niższorzędnych kolei żelaznych, a nawet poprzednio jeszcze sama zapowiedź krajowej na tem polu akcyi. Strącając z wykazu tego linie takie, które wariantami tylko są innych, okazuje się, iż zawsze jeszcze, już dotychczas pozytywnie projektowanych, bo

trasowanych lub niebawem trasować się mających, pozostaje około 1000 kilometrów kolei lokalnych, co do których z góry przewidywać należy, iż o ich poparcie przez kraj w myśl ustawy z d. 17. lipca 1893 r. wpływać będą podania.

Jeżeli z jednej strony z zadowoleniem witać należy to inicyatywy prywatnej rozbudzenie, to z tego zarazem wynikają konsekwencye pod względem potrzeby zaopatrzenia Wydziału krajowego w dostateczne siły pomocnicze dla sprostania najbliższym stąd wypływającym zadaniom.

Już samo rozpatrywanie przedkładanych projektów, które niebawem w znacznej wpływać będą liczbie, wymagać będzie wielorakich rozległych badań i studyów, technicznych, komercyalnych, ekonomicznych, statystycznych. Nie możemy zamilczeć, iż już przy dotychczasowych komisyach Wydział krajowy miał sposobność przekonać się, jak dalece przy projektowanych z inicyatywy prywatnej kolejach lokalnych brak bywa w operatach gruntowności i ścisłości pod wielu najważniejszymi względami, stanowiącymi o samych podstawach projektów. W ogóle badanie projektów takie, jakiego wymaga gruntowne ich ocenienie ze względu na kwestyę poparcia przez kraj, jego sposobów i rozmiarów, wymaga z natury rzeczy mnogich prac, a pod niektórymi względami wymaga ich niekiedy może więcej nawet, niż samo przez inicyatorów wygotowanie projektów.

Lecz jest to zaledwie początek zadania, i praca jedynie przygotowawcza, choć z istoty swej najważniejsza, jeśli akcya krajowa zdrowym ma postępować torem, na pewnych opierać się podstawach, i na ciężkie kraju nie narażać zawody.

Równocześnie należy w myśl postanowień §. 12. ust. 1. ustawy z dnia 17. lipca 1893, wdrażać i przeprowadzać pertraktacye i narady, zawierać wstępne umowy z interesowanymi, przeprowadzać potrzebne rokowania z administracyą państwową, opracowywać plany finansowania, przygotowywać potrzebne transakcye finansowe i t. p., a to wszystko, zanim Wydział krajowy będzie w możności przygotowania i przedłożenia Wysokiemu Sejmowi wniosków do uchwał w myśl §. 11. ustawy pomienionej.

Nieodzownemi są również dla całej na tem polu akcyi krajowej rozległe studya statystyczne, obejmujące statystykę ruchu kolei istniejących według stacyi i głównych kategoryi towarów, które obok statystyki ludności, stanowią na podstawie wypróbowanych gdzieindziej metod, niezmiernie doniosły materyał pomocniczy dla ocenienia, jaki ruch na projektowanych kolejach lokalnych może z największem prawdopodobieństwem wziętym być w rachunek. Pod tym względem wielkiej wartości będą stacyjne za 3 lata wstecz wykazy ruchu kolei galicyjskich — zarazem według licznych kategoryi towarów ułożone — których udzielenie Wydział krajowy sobie zapewnił. Należyte zużytkowanie tych materyałów ważnem będzie zadaniem.

Na podstawie tych i innych studyów zachodzi potrzeba opracowania wspomnianego już w punkcie 1 niniejszego sprawozdania programu co do kolejnego popierania przez kraj budowy kolei lokalnych. Nie rozumie przez to Wydział krajowy programu bezwzględnego i niezmiennego, gdyż na ewentualne odeń odstąpienie wpływać mogą i muszą różne czynniki, zwłaszcza gotowość i stopień przyczynienia się przez interesentów i państwo, lub też modyfikacyi jego wymagać mogą zmienione albo nowo powstałe stosunki. Wydział krajowy ma tu atoli na oku i za konieczny uważa jasny obraz i dyrektywę w tym kierunku, jakim kolejom lokalnym, w stosunkach obecnych, ze stanowiska interesów krajn i ze względu na szczupłe środki, mogące przez kraj na ich poparcie być użytymi, należałoby dawać pierwszeństwo, i jaka kolejność ich poparcia byłaby wskazaną, dzieląc je na odpowiedne grupy a względnie klasy kolei, zasługujących ze stanowiska powyższych interesów w pierwszym, drugim i dalszym rzędzie na uwzględnienie.

Program taki ułatwiłby niezmiernie przeprowadzenie z jak największym pożytkiem dla kraju całej akcyi zamierzonej, a inicyatywy prywatnej nietylko by nie tamował, lecz przeciwnie dawałby możność wywołania jej tam, gdzieby ona więcej może niż gdzieindziej była wskazaną, i gdzie wskazówką taką wywołać ją nie byłoby trudno. W ten sposób powołane by więc były do życia w pierwszym rzędzie takie koleje lokalne, które na większy ruch i na lepszą liczyćby mogły rentowność, co tem samem tak bardzoby ułatwiało i rozszerzało późniejszą dalsza akcyę kraju. Byłoby

w tem zarazem zabezpieczenie przeciw przypadkowości inicyatywy prywatnej i przeciw powstawaniu niezdrowych spekulacyjnych projektów.

Niemniej potrzebnem jest przekazanie spraw taryfowych tym samym przy Dep. IV. organom, którym sprawy kolejowe w ogóle są przydzielone. Wydział krajowy sądzi, iż chodzić przy tem winno nietylko o utrzymywanie ewidencyi taryf w myśl dawniejszych Wysokiego Sejmu uchwał, lecz zwłaszcza o studya porównawcze, któreby istotny przynieść mogły pożytek.

Należy mieć również na uwadze, iż według ostatniego ustępu § 12. ustawy z dnia 17. lipca 1893 Wydział krajowy „może także na prośbę interesowanych sporządzać projekty i obliczenia dochodów kolei niższorzędnych, za zwrotem kosztów tych czynności," — że zatem Wydział krajowy powinien być w możności zadosyćuczynienia takim stron interesowanych prośbom.

Jeżeli wprawdzie powołany ustęp ustawy nie nakłada na Wydział krajowy obowiązku zadośćuczynienia prośbom stron interesowanych o sporządzanie projektów i przeprowadzanie badań, lecz pozostawia to uznaniu i możności Wydziału krajowego, — to Wydział krajowy pozwala sobie podnieść, iż, zdaniem jego, właśnie w interesie najpożyteczniejszego ukształtowania się krajowej akcyi na tem polu leżałoby, iżby już w samem projektowaniu kolei lokalnych daną być mogła stronom interesowanym i na ich koszt pomoc Wydziału krajowego. W ten sposób unikniętoby w wielu razach powwstawania projektów niemających uzasadnienia, na mylnych lub niedostatecznych podstawach opartych, i w ogóle bądź przez nieznajomość rzeczy lub z innych powodów nie należycie opracowanych. Wydział krajowy, zamiast mieć bezproduktywne zadanie badania takich projektów i przeprowadzania połączonych z tem studyów na to tylko, aby ewentualnie wykazać brak ich podstaw, mógłby pożyteczniej, i to na koszt stron interesowanych, zamiast na koszt budżetu krajowego, temi samemi głównemi siłami — z czasowem tylko wedle potrzeby dodaniem pomocy — przygotowywać i opracowywać same projekty, zarazem upraszczając, ułatwiając i skracając przez to cały tok postępowania. Same wstępne już badania wskazywałyby Wydziałowi krajowemu, czy w ogóle ze stanowiska interesu krajowego należy w danym wypadku, i kiedy, przystąpić do przygotowania i opracowania projektu.

Z tych wszystkich powodów, aczkolwiek nieproponując jeszcze na razie stałego zorganizowania biura kolejowego i kwestyę stałej organizacyi zostawiając w zawieszeniu, iżby, w myśl sprawozdania komisyi kolejowej Wysokiego Sejmu z d. 7. Maja 1893 opartą być mogła na wynikach dłuższego doświadczenia i stwierdzonych samym spraw biegiem wymagań, — Wydział krajowy zaznaczyć winien już dziś potrzebę powiększenia sił prowizorycznego przy Departamencie IV. biura kolejowego w miarę wzrastających czynności, dla sprostania omówionym powyżej najbliższym zadaniom.

W ogólnej zatem tylko cyfrze preliminować może Wydział krajowy potrzebny na prowizoryczne biuro kolejowe kredyt. Opierając się na przyznanym przez Wysoki Sejm uchwałą z 13. Maja 1893 na rok 1893 za pół roku kredycie 5000 złr. w. a., zamieścił Wydział krajowy w preliminarzu wydatków budżetu krajowego na r. 1894 kredyt na ten cel wprawdzie tylko w kwocie 10.000 złr. w. a., lecz już dziś przewidzieć można, że przy wzroście czynności kredyt ten mógłby okazać się niedostatecznym.

Aby dać przykład, jaka w innych podobnych biurach zachodzi potrzeba sił i jak ich etat się przedstawia, przytoczymy Styryjski krajowy urząd kolejowy. Według informacyi z d. 25. listopada 1893 wprost z krajowego urzędu kolejowego Styryjskiego otrzymanej, dziś, w 3 lata po wejściu w życie tamtejszej ustawy krajowej o popieraniu budowy kolei lokalnych, skład tego urzędu jest następujący:

a) Kierownictwo centralne w Gracu:

1 dyrektor,
1 zastępca dyrektora,
1 urzędnik administracyjny,
2 inżynierów,
1 architekt,
1 konsulent dla spraw eksploatacyi (Betriebs Consulent)
1 buchalter,

2 rysowników,
1 woźny. — Razem osób 11. (etat na r. 1893 nie podany, — w r. 1891 wynosił on 23.515 złr. w. a.)

b) Oddział trasowniczy, razem osób 8 (etat nie wykazany, bo rozdzielony na różne konta).

c) Dwa oddziały budowy dla dwóch budujących się linii Murthalbahn i Kapfenberg — Au, — razem osób 22, (etat nie wykazany, bo rozdzielony na różne konta.)

Nie możemy wprawdzie brać wzoru z organizacyi Styryjskiego biura kolejowego, gdyż tam kraj sam buduje koleje i do tego cała zastosowaną jest organizacya biura. Ale pomijając oddział budowy, którego u nas, przynajmniej dotychczas, nie zachodzi potrzeba, i oddział trasowniczy, u nas ewentualnie na rachunek osób trzecich potrzebny, — samo biuro główne w kraju 5 razy co do ludności, $3^1/_2$ razy co do obszaru, większym niż Styrya, przy inicyatywie nagle obudzonej, szerokiej, a właśnie dla tego pewnej dyrektywy potrzebującej, tak wielkie ma, w tylu kierunkach, o których powyżej była mowa, zadania, iż jasnem jest, że żądany obecnie prowizoryczny kredyt w nader skromnych, w stosunku do nich, zakreślony jest ramach.

Na tem miejscu wreszcie nadmienić należy, iż mając na oku podniesioną poprzednio myśl przewodnią, że trzeba przyjść z pomocą chcącym projektować koleje lokalne, a zwłaszcza z powodu, iż Wydział krajowy miał sposobność przekonania się niejednokrotnie o nader nieraz niejasnem w kołach interesowanych rozumieniu zadań i warunków krajowej na tem polu akcyi, tudzież całego toku postępowania dla uzyskania koncesyi, — okazuje się niezbędna potrzeba należytego najszerszych kół pouczenia, by interesowanych od nieunikionych ztąd uchronić zawodów. W tym celu przygotowane zostały przez prowizoryczne biuro kolejowe **wskazówki** co do postępowania w zamiarze uzyskania pomocy kraju na rzecz projektowanych kolei lokalnych, z dołączeniem przeglądu obowiązujących przepisów, tyczących się projektowania kolei pomienionych.

Wskazówki powyższe, po ich ostatecznem sformułowaniu i zatwierdzeniu, ogłosi Wydział krajowy dla użytku interesowanych.

Uchwała z dnia 13 Maja 1893. r. z wezwaniem do c. k. Rządu w sprawie rewizyi ustawy państwowej o kolejach lokalnych z dnia 17. Czerwca 1887. r. (Dz. u. p. Nr. 81) tudzież odnośnych rozporządzeń ministeryalnych.

Rezolucye, tą uchwałą Wysokiego Sejmu objęte, przedłożone zostały niezwłocznie c. k. Rządowi. Owczesny c. k. Minister handlu powołując się na powyższe rezolucye Wysokiego Sejmu, odezwą z d. 8. czerwca 1893. zażądał nadto od Wydziału krajowego dalszej w tejże sprawie opinii w kierunku wskazanym pomienioną odezwą, którą załączamy pod B.

Wydział krajowy w odpowiedzi swej załączonej pod C. mógł opinię swoją nawiązać jedynie do rezolucyi Wysokiego Sejmu z d. 13. maja 1893 r. tak jako to w odezwie swojej rozumiał również Jego Eksc. p. Minister handlu. Zaznaczył też w odpowiedzi tej Wydział krajowy przedewszystkiem, iż przedstawiona w niej opinia ma na oku jedynie uzupełnienie i częściowe rozwinięcie rezolucyi Wysokiego Sejmu. Niepowtórzone przeto zostały w odpowiedzi Wydziału krajowego punkta, rezolucyami Wysokiego Sejmu z d. 13. maja 1893 r. objęte, w związku z którymi dopiero opinia przez Wydział krajowy przedstawiona jedną tworzy całość.

Alegat B.

Alegat C.

Oprócz wielu innych szczegółowych postulatów, miał Wydział krajowy w odpowiedzi swej J. E. p. Ministrowi handlu przedewszystkiem na oku, iż krajowa akcya na polu popierania budowy kolei lokalnych, wtedy tylko należycie rozwinąć się może, jeżeli w odpowiedni sposób i w należytych rozmiarach zapewnioną będzie równoległa akcya państwa, przez stworzenie ustawą potrzebnych na ten cel środków i przekazanie ich użycia administracyjnemu zakresowi działania c. k. Rządu. Silnie przekonanym jest Wydział krajowy, iż inaczej nie mogłaby zamierzonych celów dostatecznie osiągnąć postanowiona przez Wysoki Sejm w myśl ustawy z d. 17. lipca 1893 (Dz. u. k. N. 42) akcya krajowa.

Wydział krajowy wziął przeto na uwagę granice, do jakich — przeciętnie przynajmniej — dochodzić winna nieodzownie finansowa pomoc państwa dla kolei lokalnych (oczywiście dla kolei we właściwem znaczeniu lokalnych). Zastanawiając się nad temi granicami, widzimy, iż z nich zarazem wypływa wskazówka co do rozmiarów potrzebnej na tem polu pomocy państwa.

Z kierunku, w jakim c. k. Rząd wpływał na krajowe ustawy o popieraniu przez kraje budowy kolei lokalnych, konsekwentnie wypływają następujące konkluzye.

Główną myślą przewodnią trzech odnośnych krajowych ustaw — Styryjskiej, Czeskiej, Galicyjskiej — jest, że, choć w różny sposób, kraj wówczas dopiero udzielić może poparcia dla kolei lokalnej, gdy interesenci i państwo przyczynią się przynajmniej w $^1/_3$ części, względnie w $^1/_4$ części, względnie w $^3/_8$ częściach. Skoro zatem c. k. Rząd nie tylko akceptował, lecz usilnie popierał tę przewodnią myśl pomienionych ustaw krajowych, to oczywiście zastosowaną do niej być winna i myśl przewodnia równoległej akcyi państwowej, co do zgodnej z nią ze strony państwa pomocy. Z tego przeto samo przez się wynika, iż dla państwa wskazanem jest nadal trzymanie się głównie tej metody popierania kolei lokalnych, iżby państwo, obok interesentów, przyczyniało się co najmniej w granicach owej $^1/_3$ części względnie $^1/_4$, względnie $^3/_8$, t. j. tej części, która zwykle uważaną z góry być musi za niemogącą się rentować, chyba ewentualnie w dalszej przyszłości, — krajom zaś, by nie narażać ich finansów niemających samoistnych podstaw, zostawiając ułatwienie finansowania pierwszych $^2/_3$ części kapitału, w regule rentować się mogących i przy oględnem działaniu tylko wyjątkowo mogących pociągać kraj do dopłat ogółem nie zbyt wielkich.

Już na podstawie zebranych doświadczeń dobrze być musi wiadomem c. k. Rządowi, że rachować na to nie podobna, iżby, z nielicznymi i to w niektórych tylko krajach koronnych wyjątkami, interesenci — do których zaliczają się powiaty, gminy, obszary dworskie i osoby prywatne — w znaczniejszej mierze ową $^1/_3$ część pokrywać byli w możności, z góry więc wiadomo, iż część największą owej minimalnej $^1/_3$ części na państwo przypadać winna.

Zgadza się to także zupełnie z tem, iż od r. 1882. po dziś dzień, przy kolejach lokalnych tą metodą przez państwo popartych, udział państwa wynosił przeciętnie 27%, mimo to, iż do tych samych kolei przyczyniały się udziałem także i kraje, oprócz innych interesentów.

Tę też mniej więcej miarę, z samych wynikłą stosunków, doświadczeniem szeregu lat stwierdzoną, sądzi Wydział krajowy, iż decydujące czynniki i na przyszłość na oku mieć winny, gdy chodzi o obmyślenie źródeł i sposobów dla potrzebnej ze strony państwa pomocy, — a to tem więcej, iż obecnie po wejściu w życie w 3. krajach koronnych ustaw krajowych o popieraniu kolei lokalnych, ubywają w regule kraje z szeregu interesentów. Z owych co najmniej $33^1/_3$% względnie 25% względnie $37^1/_2$% wymaganych przez ustawy krajowe, można w ogólnem przecięciu kilku zaledwie procentów oczekiwać od interesentów najbliższych (powiaty, gminy, obszary dworskie, osoby prywatne). Może w niektórych wypadkach wynieść ich udział 10% i 20% choćby 33% i więcej, lecz za to w wielu innych wyniesie tylko 1%, 2%. Wysokość zresztą procentowa udziału interesentów różnie się i według tego przedstawi, jak kolej lokalna będzie miała być budowaną, bo kwota np. 10% kosztów budowy kolei lokalnej i ekonomicznej znaczyć będzie tylko 5% kosztów budowy kolei nazwanej wprawdzie lokalną, ale mającej w interesie państwa i innym służyć celom.

W każdym razie z owych minimalnych $33^1/_3$% względnie 25% względnie $37^1/_2$%, na państwo przypaść w ogóle winien ciężar główny, jeżeli ma na tem polu rozwinąć się istotnie akcya krajów, na której i państwu zależy tak wiele.

Wiadomo, z jakich powodów na przyszłość nie można brać miary z tego, iż na 3.400 klm. kolei lokalnych koncesyonowanych od r. 1880 po dziś dzień, budowa tylko 1.123 klm. zapewnioną została bezpośrednią finansową pomocą państwa, a reszta, czyli $^2/_3$ zbudowane zostały bez niej. Natomiast uznaną jest, jak powszechnie, tak i nie mniej przez c. k. Rząd, konieczna potrzeba, iżby rozwój sieci kolei lokalnych w zupełnie innem na przyszłość niż dotychczas następował tempie.

Jeżeli się bierze miarę z projektowanych kolei lokalnych w różnych krajach koronnych, to obok 15.700 klm. istniejących w Austryi ogółem dróg żelaznych, można potrzebę nowych linii lokalnych w całem państwie ocenić już teraz na mniej więcej 10.000 klm. do rozłożenia na pewną liczbę lat. Tak np. Styrya, mająca istniejących kolei 1200 klm., projektuje 800 klm. kolei lokalnych; potrzeby Galicyi i wielu innych prowincyi są stosunkowo jeszcze znaczniejsze.

Taki rzut oka daje możność niejakiego w ogólnych zarysach ocenienia rozmiarów potrzebnej pomocy państwa. Licząc 10.000 klm. przeciętnie po 40.000 złr. w. a. z uwzględnieniem wymogów rządowych,*) — przedstawia to inwestycyę 400 milionów, z których na państwo przypaść by musiało co najmniej około 100 milionów przez szereg lat np. 10—15, co czyni ciężar rocznych annuitetów stopniowo z roku na rok rosnący, a dochodzący po tym lat szeregu do $4^1/_4$ milionów złr. w. a.

Dopiero tak zakreślona akcya pomocnicza państwa dawałaby możność należytego u nas rozwinięcia akcyi krajowej w myśl ustawy z dnia 17. lipca 1893 r. o popieraniu niższorzędnych kolei żelaznych.

Co do szczegółów sformułowania przesłanej J. E. p. Ministrowi handlu opinii Wydziału krajowego tak w przedmiocie finansowej pomocy państwa i jej sposobów, jak w kwestyi innych zasad dla mającej opracować się nowej ustawy państwowej o koncesyonowaniu kolei lokalnych, tudzież dla odnośnych rozporządzeń ministeryalnych, powołujemy się na wymieniony powyżej alegat C.

Uchwała w sprawie pomocy kraju na rzecz budowy kolei lokalnej, któraby Brzeżany i Podhajce połączyła z kolejami Czerniowiecką i Karola Ludwika (Sprawa kolei Halicz-Tarnopol z odnogami).

Uchwałą z dnia 19. maja 1893. Wysoki Sejm postanowił:

1) polecić Wydziałowi krajowemu, by tenże przeprowadził ostateczne rokowania z c. k. Rządem w sprawie objęcia przez Rząd programem budowy kolei Halicz-Ostrów-(Tarnopol) także odnóg do Brzeżan i Podhajec — oraz rokowania z interesantami co do odpowiednich ofiar na rzecz budowy pomienionej sieci kolejowej.

2) Upoważnić Wydział krajowy, by do kosztów budowy powyższej kolei przyczynił się subwencyą bezzwrotną, któraby łącznie z ofiarami interesentów nie przenosiła sumy jednego miliona złr. w. a. i wydatek przypadający na fundusz krajowy pokrył w sposób przewidziany krajową ustawą o popieraniu kolei niższorzędnych.

W wykonaniu powyższej uchwały zwrócił się Wydział krajowy przedewszystkiem do interesentów celem uzyskania od nich oświadczeń co do wysokości datków, jakieby na pomieniony cel byli gotowi ze swej strony zapewnić, a zarazem zaprosił ich do licznego zgromadzenia się przy komisyi naznaczonej przez c. k. Namiestnictwo na d. 20. lipca 1893 r. w Brzeżanach, której przedmiotem w myśl odnośnego reskryptu c. k. Ministerstwa handlu było nie tylko przeprowadzenie rewizyi trasy kolei Halicz-Ostrów z odnogami do Brzeżan i Podhajec, ale także wzięcie pod rozwagę i omówienie trasy kolejowej Chodorów-Rohatyn-Podwysokie, co do których gen. Dyrekcya austr. kolei państwowych przeprowadziła studya techniczne. Do tej komisyi wydelegował Wydział krajowy dwóch członków ze swego grona, których zadaniem było z jednej strony rozpatrzenie się w projektach na miejscu, albowiem po dziś dzień jeszcze c. k. Rząd nie udzielił odnośnych projektów do przejrzenia, — z drugiej strony porozumienie się z interesentami i przy ich udziale powzięcie świadomości, o ile projektowane przez c k. Rząd kierunki tras kolejowych odpowiadają potrzebom miejscowym, a to w tym celu, aby Wydział krajowy mógł w myśl polecenia Wysokiego Sejmu przeprowadzić następnie ostateczne rokowania z c. k. Rządem, oparte na konkretnych podstawach. Tak z relacyj i oświadczeń interesentów jakoteż z badań i pertraktacyi, przeprowadzonych w czasie wspomnianej komisyi przez delegatów Wydziału krajowego, okazało się, że trasa proponowana przez c. k. Rząd z Halicza na Podwysokie, Mieczyszczów, Potutory do Ostrowa z odnogami Potutory-Brzeżany i Kozowa-Podhajce nie odpowiada, a w najlepszym razie odpowiada tylko w małym stopniu potrzebom okolicy Brzeżańsko-Podhajeckiej, z którego to powodu ofiarność interesentów na rzecz owej trasy zamyka się w granicach nader skromnych i bynajmniej nie odpowiadających oczekiwaniom, wyrażonym podczas dyskusyi przeprowadzonej w tym przedmiocie na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 19. maja 1893 r.

Główne zarzuty polegają w tem, że pierwotne projektowania trasa z Halicza na Litwinów (Rudniki) do Potutor, zastąpiona została trasą z Halicza na Podwysokie, Mieczyszczów do

*) Możnaby liczyć średnio po 25—30.000 złr. w. a., — lecz ze względu na większe wymagania jakie państwo w wielu wypadkach co do budowy kolei lokalnych stawia, wyższa cyfra średnia musi być przyjętą.

Potutor, zatem trasą bardzo odsuniętą od Podhajec, w znacznej części przybliżoną równolegle do szlaku kolei Lwowsko-Czerniowieckiej, zostawiającą raz na zawsze Brzeżany na swym boku, a wymagającą dla połączenia Podhajec, budowy odnogi z Potutor na Litwinów do Podhajec 23 klm. długiej, wówczas gdy przy trasie pierwotnej wystarczyłoby zbudować odnogę z Litwinowa lub Rudnik do Podhajec tylko 9 do 10 klm. długą, w którym to wypadku okolica Podhajecka zyskałaby zarazem korzystniejszą pod każdym względem komunikacyą.

Bardzo ważną, a pomijającą najżywotniejsze interesy Brzeżan i Podhajec okolicznością jest to, że zaniechawszy kierunek główny z Potutor na Litwinów do Halicza i zastąpiwszy go kierunkiem zdążającym z Potutor przez Mieczyszczów w stronę zachodnią aż do Podwysokiego, nie powziął c. k. Rząd postanowienia co do równoczesnej budowy linii z Podwysokiego na Rohatyn do Chodorowa.

Z tych to powodów ofiarność interesentów zamyka się w tak szczupłych granicach, że na rzecz projektowanej przez c. k. Rząd budowy kolei Halicz-Podwysokie-Ostrów z odnogami Potutory-Brzeżany i Kozowa-Podhajce dosięgała ona zaledwie sumy łącznej 25.000 złr. a względnie pod pewnymi warunkami 32.500 złr.; w razie zaś zastąpienia odnogi Kozowa-Podhajce odnogą Potutory-Podhajce, zbiorowa ofiarność interesentów na rzecz pomienionej sieci dochodzi do sumy 53000 złr. a względnie pod pewnymi warunkami 60.500 złr. w. a.

Ponieważ najwymowniejszy objaw opinii co do odpowiednich dla okolicy kierunków tras kolejowych stanowi stopień ofiarności interesentów w poparciu budowy kolei podług odnośnych kierunków, uważamy przeto za stosowne przedstawić w następującej tabelce wyniki zebrane w interesującym obecnie wypadku:

W razie budowy linii	Klm.	Ofiarność interesentów dosięga	t. j. średnio na 1 klm.
1) Halicz-Podwysokie-Potutory-Tarnopol z odnogami: *a)* Kozowa Podhajce *b)* Potutory Brzeżany	128	25.000 złr. w. a. względnie 32.500 złr. w. a.	195 do 254 złr. w. a.
2) Halicz-Podwysokie-Potutory-Tarnopol z odnogami: *a)* Potutory-Podhajce *b)* Potutory-Brzeżany	132	53.000 złr. w. a. względnie 60.500 złr. w. a.	401 do 459 złr. w. a.
3) Halicz-Podwysokie-Kurzany-Brzeżany-Potutory-Tarnopol z odnogą: Potutory-Podhajce	132	108.000 złr. w. a. względnie 115.500 złr. w. a.	818 do 875 złr. w. a.
4) Halicz-Litwinów-Potutory-Tarnopol z odnogami: Rudniki-Podhajce Potutory-Brzeżany	116	75.000 złr. w. a. względnie 82.000 złr. w. a.	646 do 711 złr. w. a.
5) j. w. ale bez odnogi: Potutory-Brzeżany	109	65.000 złr. w. a. względnie 72.500 złr. w. a.	596 do 665 złr. w. a.
6) Chodorów-Rohatyn-Podwysokie	44	34.500 złr. w. a. w notach	784 złr. w. a.
7) Chodorów - Podwysokie - Brzeżany-Potutory	69	104.500 złr. w. a.	1514 złr. w. a.
8) Chodorów - Podwysokie - Brzeżany-Potutory-Tarnopol z odnogą: Potutory-Podhajce	145	142.500 złr. w. a. względnie 150.000 złr. w. a.	483 do 1034 złr. w. a.

Zauważyć nadto należy, że na rzecz proponowanej przez gminę Brzeżany warjanty z Potutor na Brzeżany i Kurzany do Podwysokiego w miejsce trasy z Potutor na Mieczyszczów do Podwysokiego z odnogą Potutory-Brzeżany, oświadczenia interesentów wynoszą 70.000 złr. w. a. t. j. średnio **3.889** złr. w. a. na 1 klm. w czem największą ofiarność okazało miasto Brzeżany, oświadczając gotowość przyczynienia się w tym wypadku sumą 40.000 złr. w. a. do kosztów budowy.

Odnośnie do powyżej podanej tabelki zaznaczyć jeszcze należy, że jeżeli chodzi o wykazanie ofiarności interesentów wyłącznie na rzecz budowy odnóg przez c. k. Rząd projektowanych, to ofiarność ta na wypadek budowy odnogi Potutory-Brzeżany wynosi tylko **10.000** złr. w. a., na wypadek budowy odnogi Kozowa-Podhajce tylko 5.000 złr. w. a., a na wypadek budowy odnogi Potutory-Podhajce **33.000** złr. w. a.

Nie mogąc żadną miarą uznać datków na rzecz projektowanych przez c. k. Rząd odnóg za odpowiednie, ani też popierać kierunków trasy rządowej w ogóle, delegaci Wydziału krajowego ograniczyli się do złożenia następującego oświadczenia w protokóle komisyi rewizyi trasy:

„Delegaci Wydziału krajowego zgadzają się na zmianę trasy odnogi, mającej połączyć miasto Podhajce z projektowaną przez c. k. Rząd linią główną w ten sposób, aby odnoga ta łączyła miasto Podhajce ze stacyą w Potutorach a nie w Kozowie. Co do propozycyi reprezentacyi powiatu Brzeżańskiego i miasta Brzeżan, aby zamiast odnogi Potutory-Brzeżany, poprowadzić główną kolej z Potutor na Brzeżany do Podwysokiego, to delegaci Wydziału krajowego uznają, że życzenie powiatu Brzeżańskiego i gminy Brzeżan jest uwzględnienia godne, wszelako wobec okoliczności, że propozycya tej zmiany trasy jest nową, trasa ta nie jest zbadaną, a podpisani delegaci nie mają instrukcyi, przeto podpisani stanowczo oświadczyć się nie mogą i decyzyę w tym względzie pozostawić muszą Wydziałowi krajowemu. Przeciw projektowanej trasie kolei z Chodorowa na Rohatyn do Podwysokiego nie mamy nic do zaznaczenia; owszem uważamy za bardzo pożądane, aby kolej ta w jak najkrótszym czasie wybudowaną została, gdyż tego domagają się interesa wszystkich trzech powiatów i w ogóle całego kraju“.....

Wobec polecenia Wysokiego Sejmu, aby Wydział krajowy przeprowadził ostateczne rokowania z c. k. Rządem w sprawie budowy kolei Halicz-Tarnopol z odnogami do Brzeżan i Podhajec — która to budowa miałaby w pewnej mierze zaspokoić intencye uchwał Wysokiego Sejmu co do stworzenia kolei lokalnej, mającej w celach ekonomicznych połączyć Brzeżany i Podhajce z kolejami Czerniowiecką i Karola-Ludwika — odniósł się Wydział krajowy następnie do J. E. Pana Ministra handlu z przedstawieniem za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa, że deklarowanych przez interesentów ofiar żadną miarą za odpowiednie uznać nie może, a czując się przez to w obowiązku ponownego odniesienia się w tej sprawie do Wysokiego Sejmu, nie może też przedstawić c. k. Rządowi jakichkolwiek konkretnych oświadczeń co do pokrycia subwencyi z funduszu krajowego, w myśl ustawy krajowej o kolejach lokalnych z dnia 17. lipca 1893, na budowę projektowanej przez Rząd kolei.

Nie przedkładając J. E. Panu Ministrowi szczegółowo swych żądań, gdyż życzenia interesentów w ogóle są c. k. Rządowi znane, zaznaczył jednak Wydział krajowy, że punkt ciężkości tych żądań leżałby w objęciu dalszemi rokowaniami równoczesnego połączenia projektowanej sieci z Chodorowem. W końcu upraszał Wydział krajowy J. E. Pana Ministra o udzielenie stanowczego oświadczenia tak co do połączenia Brzeżan, względnie Podwysokiego, z Chodorowem, jak co do uczynienia zadość innym życzeniom interesentów, a to w tym celu, aby Wydział krajowy mógł wystąpić przed Wysokim Sejmem już nie z nadziejami lub przypuszczeniami, ale z ściśle określonemi pozytywnemi datami i wnioskami.

Odpowiedź J. E. Pana Ministra handlu z d. 29. listopada 1893 wyraża odmienne od Wydziału krajowego zapatrywanie się na uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 19. Maja 1893 r. co do poleconych Wydziałowi krajowemu rokowań z interesentami o odpowiednie z ich strony ofiary i ostatecznych z c. k. Rządem rokowań w przedmiocie trasy. Reskrypt ten J. E. pana Ministra handlu, w związku z uchwalonym przez Radę Państwa projektem ustawy dotyczącym budowy kolei żelaznej Halicz-Ostrów z odnogami, będzie przedmiotem oddzielnego sprawozdania Wydziału krajowego.

Tu już atoli uważa Wydział krajowy za stosowne zaznaczyć, że według świeżo przez obie Izby Rady państwa uchwalonego projektu ustawy w przedmiocie budowy kosztem skarbu państwa kolei głównej — drugorzędnej Halicz-Podwysokie-Mieczyszczów-Potutory-Ostrów z odnogami z Potutor do Brzeżan i Podhajec, budowa tychże dwu odnóg o łącznej długości 30 klm. zależną jest od zapewnienia na jej rzecz przez kraj i interesentów subwencyi bezzwrotnej w wysokości 1 miliona złr.

Osobną odezwą z dnia 2. września 1893 odniósł się Wydział krajowy do c. k. Rządu z prośbą o udzielenie mu dwukrotnie przed tem żądanych elaboratów tyczących się projektowanej kolei Halicz-Tarnopol z odnogami do Brzeżan i Podhajec, z których pierwsza miała być ewentualnie przedłużoną do Chodorowa. W istocie brak potrzebnych dat urzędowych i operatów nie tylko utrudnił znacznie Wydziałowi jego zadanie przy komisyi rewizyi trasy, ale nadto niedozwala mu gruntowniej zbadać sprawy tak w celu dalszych rokowań z c. k. Rządem, jak w celu szczegółowego przedstawienia jej przed Wysokim Sejmem. Zarazem domagał się Wydział krajowy udzielania mu w przyszłości na własność w odpowiednim czasie przed komisyą urzędową, jednego egzemplarza operatu każdej projektowanej przez Rząd kolei, któraby miała być w myśl ustawy krajowej o kolejach lokalnych przez kraj popartą.

Jakkolwiek skutkiem tej ponownej odezwy naszej oznajmił J. E. Pan Minister handlu, że polecił gen. Dyrekcyi kolei państwowych, ażeby operaty kolei Halicz-Tarnopol z odnogami sporządziła dla udzielenia ich Wydziałowi krajowemu, to jednak nie widział się spowodowanym obecnie do wydania ogólnego zarządzenia w przedmiocie drugiego punktu naszego żądania, nadmieniając, że zarząd państwowy co do budowy kolei przez siebie projektowanych, nie zaniecha udzielić Wydziałowi krajowemu odnośnych dat i dokumentów, potrzebnych do ocenienia pewnego danego projektu lub istotnych jego zmian.

Subwencya krajowa w sumie 500.000 zł. w. a. na rzecz budowy kolei wschodnio galicyjskich (podolskich.)

Z warunków, pod którymi Wysoki Sejm uchwałą z 5. kwietnia 1890 r. przyznał dla sieci kolei wschodnio-galicyjskich subwencyę w sumie 500.000 zł. w. a. w zamian za akcye zakładowe, dotychczas dopełnionym został tylko warunek *b)* co do zagwarantowania przez państwo 4% dochodu i umorzenia dla obligacyi pierwszeństwa i akcyi pierwszeństwa, gdyż ustawą państwową z dnia 8. kwietnia 1893 r. (Dz. u. p. nr. 19) przyznaną została ta gwarancya dla 9,000.000 zł. w. a. w obligacyach pierwszeństwa i dla 1,000.000 zł. w. a. w akcyach pierwszeństwa, pod warunkiem dostarczenia łącznie przez fundusz krajowy galicyjski i przez interesentów sumy 1,000.000 zł. w. a. w zamian za akcye zakładowe.

Niedopełnionymi dotychczas zostały dalsze warunki powołanej uchwały Wysokiego Sejmu:

c) że przed rozpoczęciem budowy kolei zapewnioną zostanie wpłata całego kapitału, potrzebnego na zupełne wykończenie całej budowy;

d) że przed rozpoczęciem budowy złoży przedsiębiorstwo deklaracyą, iż pomieniona kolej budowaną będzie ile możności siłami krajowemi;

e) że budowa powyższej kolei zostanie rozpoczętą najpóźniej w roku 1893.

Stan rzeczy, dotychczas Wydziałowi krajowemu wiadomy w sprawie tych kolei, jest następujący:

Z pisma c. k. Ministerstwa handlu z dnia 12. Lipca 1893. roku do Wydziału krajowego i z dołączonych doń alegatów wynika, iż udzielenie koncesyi na budowę rzeczonych kolei starającemu się o nią konsorcyum Władysława br. Baworowskiego i Sp., zależnem było już tylko: 1) od złożenia c. k. Namiestnictwu we Lwowie zeznanych w prawomocnej formie przez interesentów deklaracyi na pełną i terminową wpłatę podpisanych przez nich akcyj zakładowych, gdyż za deklarowane przez interesentów w inny sposób ofiary, przyjmowało c. k. Ministerstwo handlu ofiarowaną przez konsorcyum do wysokości 100,000 złr. w. a. porękę; 2) od zawarcia przez konsorcyum układu z c. k. generalną Dyrekcyą kolei państwowych tak o budowę jak i o zarząd kolei wschodnio-galicyjskich.

Równocześnie c. k. Ministerstwo handlu stawiało warunek, by konsorcyum przedsięwzięło potrzebne kroki, iżby zaraz po udzieleniu koncesyi ukonstytuowanem zostało towarzystwo akcyjne dla tych kolei, któreby na razie *(bis auf Weiteres)* siedzibę miało w Wiedniu, oraz by wystawiło mającej się przez c. k. Ministerstwo wskazać osobie generalne pełnomocnictwo do wykonywania wszystkich przez konsorcyum dopełnić się mających czynności aż do chwili ukonstytuowania się towarzystwa akcyjnego.

Czy, i o ile, konsorcyum, o którem mowa, warunków powyższych względem c. k. Rządu dotychczas dopełniło, nie jest Wydziałowi krajowemu wiadomem. Nie jest również Wydziałowi krajowemu wiadomem, iżby udzieloną już została koncesya.

Nie zaszła przeto potrzeba wykonania uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 5. kwietnia 1892 roku co do wypłaty subwencyi krajowej w sumie 500.000 zł. w. a. Ponieważ zaś skutkiem nierozpoczęcia budowy w r. 1893 pomieniona uchwała Wysokiego Sejmu w myśl ustępu *e*) tem samem zgasła, odniósł się Wydział krajowy w tym względzie do rzeczonego konsorcyum z żądaniem przedstawienia obecnego stanu sprawy koncesyi, przyczem oświadczył, iż w razie wniesienia przez konsorcyum podania o ponowienie uchwały sejmowej z dnia 5. kwietnia 1892 r., Wydział krajowy przedstawi w tym przedmiocie odpowiednie wnioski Wysokiemu Sejmowi.

Ze względu, że siedziba utworzyć się mającego dla kolei wschodnio-galicyjskich (podolskich) towarzystwa powinna znajdować się w kraju, wniósł Wydział krajowy w tym przedmiocie do c. k. Ministerstwa handlu przedstawienie, na które wszakże dotąd odpowiedzi nie otrzymał.

Sprawę tę poruszy Wydział krajowy w oddzielnem sprawozdaniu, które Wysokiemu Sejmowi w tym przedmiocie przedłoży, skoro nadejdzie odpowiedź na wspomnione powyżej pismo, wystosowane do konsorcyum starającego się o koncesyę na koleje podolskie.

Uchwały, któremi przekazano Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycye o subwencyonowanie lub budowę poszczególnych kolei do L. S. 107, 123, 193, 571, 577, 708, 732, 733, 759, 784, 793, i 848.

Wniesione w czasie ostatniej sesyi sejmowej petycye w liczbie 12 o subwencyonowanie lub budowę 7 linij kolejowych, o których mowa poniżej, nie dają podstawy do przedłożenia Wysokiemu Sejmowi odpowiedniego wniosku w tej mierze, a to w skutek zupełnego braku dat i warunków przepisanych ustawą krajową z dnia 17. lipca 1893, jaki te petycye przedstawiają.

1) Linija Szeparowce-Delatyn. Do L. S. 163/93 (123) i 145/93 (107) wniosła Rada miejska w Kołomyi, tudzież Towarzystwo kupców i przemysłowców w Kołomyi petycyę o subwencyę krajową 120 tysięcy zł. w 12 ratach na rzecz budowy pomienionej kolei lokalnej. Już w poprzedniem sprawozdaniu z czynności departamentu IV. po koniec roku 1892 Wydział krajowy przedstawił odnośnie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 5. kwietnia 1892, że oznajmił Drowi L. Goldfarbowi, ówczesnemu reprezentantowi spółki zamierzającej przyprowadzić do skutku budowę kolei Szeparowce-Delatyn, iż nie mogąc uznać przedłożonego projektu za dostateczny i dojrzały, nie może też Wysokiemu Sejmowi przedstawić wniosku w tej sprawie i odracza zbadanie projektowanej kolei do chwili, w której po przeprowadzeniu rewizyi trasy przez komisyę urzędową, spółka przedłoży Wydziałowi krajowemu — oprócz żądanych dat i dowodów — taki elaborat, jaki służy do zarządzenia rewizyi trasy. W załatwieniu wyżej wymienionych petycyj do L. S. 145/93 i 163/93 powołał się nadto Wydział krajowy na ustawę krajową z dnia 17. Lipca 1893 r. co do warunków, w jakich kraj poparcia swego projektowanym kolejom lokalnym udzielić może. Od tego czasu stosunki zmieniły się tylko o tyle, że rewizya trasy pomienionej kolei odbyła się 5. i 6. czerwca 1893 r., spółka nie wniosła jednak dotychczas ani żadnego projektu, ani żądanego nowego podania do Wydziału krajowego.

2) Linia Tłumacz-Horodenka, ewentualnie Tłumacz-Chocimierz-Obertyn-Gwoździec. Zarząd cukrowarni „Gumiński, Volter i Spółka“ w Tłumaczu wniósł do L. S. 1165/93 (848) prośbę o subwencyę w wysokości 30%. i pożyczkę bezprocentową w wysokości drugich 30% kosztów zamierzonej budowy kolei wązkotorowej z Tłumacza do Horodenki, które według tejże petycyi miały by wynosić około 260.000 względnie około 400.000 zł. Wobec zupełnego braku operatu

oraz szczegółów, tyczących się projektowanej kolei, Wydział krajowy oznajmił petentom, że nie może ocenić, czy i o ile budowa pomienionej kolei zasługiwałaby na poparcie ze strony kraju.

Mieszkańcy miasteczek Obertyna, Chocimierza, Gwoździca i okolicy wnieśli do L. S. 755/93 (577) petycyę o uchwalenie budowy kolei lokalnej Tłumacz-Chocimierz-Obertyn-Gwoździec. W załatwieniu tej petycyi powołał się Wydział krajowy na ustawę krajową z dnia 17. lipca 1893 r. co do warunków, w jakich kraj udzielić może poparcia swego kolejom lokalnym.

3) Linia z Rozwadowa do którejkolwiek stacyi szlaku kolejowego Rzeszów-Jarosław, ewentualnie linia z Rozwadowa do Przeworska z odnogą Rzeszów-Rudnik. W sprawie udzielenia subwencyi krajowej na budowę pomienionej kolei wniósł Wydział powiatowy w Nisku dwie petycye do Wysokiego Sejmu, mianowicie do L. S. 743|93 (571) i 1021|93 (759). Z tych samych powodów co w petycyach powyżej wymienionych Wydział krajowy ograniczył się w załatwieniu podań Wydziału powiatowego w Nisku do powołania się na odnośne postanowienia ustawy krajowej z dnia 17 lipca 1893 r.

4) Linia Kalwarya-Myślenice-Bochnia. Petycye Wydziału powiatowego w Myślenicach do L. S. 260|93 (193) i gminy Myślenice do L. S. 991|93 (733) o uznanie potrzeby i przyprowadzenie do skutku budowy tej kolei, załatwił Wydział krajowy jak wyżej.

5) Linie: *a)* z Chyrowa lub Sambora do Hrebenowa, *b)* z Ustrzyk dolnych do Hrebenowa, *c)* z Drohobycza do Turki. O uwzględnienie potrzeby budowy wymienionych kolei i uwzględnienie powiatu Turczańskiego przy uchwaleniu ustawy o kolejach lokalnych, wniosły petycye do Wysokiego Sejmu: Wydział powiatowy w Turce L. S. 946|93 (708) i Wydział powiatowy w Staremmieście L. S. 990|93 (732). Załatwiono jak wyżej

6) Sieć kolei lokalnych na Pokuciu. Gmina miasta Śniatyna wniosła petycyę do L. S. 1075|93 (793) o objęcie jej projektem sieci kolei lokalnych. W załatwieniu tej petycyi Wydział krajowy oświadczył Wydziałowi powiatowemu w Śniatynie, iż Wysoki Sejm pozostawia inicyatywie prywatnej projektowanie i szczegółowe opracowanie projektów kolei lokalnych.

7) Linia Zborów-Buczacz-Uścieczko. Pp. Romuald Moraczewski, Jerzy hr. Borkowski, Zofia Baronowa Czechowiczowa, Kalikst książę Poniński, i inżynier Łukasz Bodaszewski wnieśli prośbę do L. S. 1061|93 (784), ażeby Wysoki Sejm: *a)* poruczył Wydziałowi krajowemu bliższe rozpatrzenie i zbadanie wyżej proponowanej linii, tudzież postawienie pozytywnego co do tej linii wniosku; *b)* poparł u Rządu wniesioną przez nich prośbę o udzielenie zezwolenia na roboty przygotowawcze. W załatwieniu tej petycyi oznajmił Wydział krajowy interesowanym pod adresem inżyniera Bodaszewskiego, że *a)* celem przedstawienia jakiegokolwiek wniosku Wysokiemu Sejmowi musiałby Wydział krajowy poprzednio zbadać odnośne elaboraty techniczne i komercyalne, których jednakże petenci nie przedłożyli, zwłaszcza, że nie otrzymali jeszcze od Rządu zezwolenia na roboty przygotowawcze; *b)* że prośby wnoszone do Rządu o zezwolenie na roboty przygotowawcze dla tras kolejowych, nie wymagają i nie potrzebują poparcia ze strony krajowych władz autonomicznych.

Uchwała z d. 5 Kwietnia 1892 w sprawie wniosku posła Antoniewicza co do budowy kolei lokalnej do salin w Kałuszu i w sprawie petycyi o poparcie budowy kolei ze Stryja na Brzeżany do Tarnopola, z Kołomyji do Zaleszczyk i z Przybówki na Duklę do granicy węgierskiej

W odpowiedzi na odezwę Wydziału krajowego o spowodowanie jak najrychlejszego udzielenia mu elaboratu sporządzonego przez generalną dyrekcyę kolei państwowych, obejmującego badania wstępne co do projektu kolei od dworca kolejowego do salin w Kałuszu, oznajmiło c. k. Namiestnictwo, że według pisma c. k. generalnej dyrekcyi austryackich kolei państwowych z 27. lutego 1893, tak dla kolei dowozowej do salin w Kałuszu jak i dla kolei do salin w Bolechowie, Drohobyczu i Stebniku nie sporządzono żadnego projektu, lecz przeprowadzono tylko ogólne studya, wskutek czego generalna Dyrekcya nie może podać żadnych dat odnoszących się do projektu.

Co się tyczy kolei ze Stryja na Brzeżany do Tarnopola, przedstawiamy jej sprawę w ustępie następnym, dotyczącym kolei Halicz-Tarnopol.

Co do reszty spraw uchwałą z d. 5. kwietnia 1892 przekazanych Wydziałowi krajowemu, nie zmienił się w niczem stan rzeczy określony w przeszłorocznem sprawozdaniu, t. j. że odnośne konsorcya nie przedłożyły Wydziałowi krajowemu dotychczas żadnego z żądanych materyałów ani nowych podań nie wniosły.

Używanie dróg publicznych nierządowych do budowy i ruchu kolei żelaznych.

Celem wydania norm ogólnych, które mają być przestrzegane przy stosowaniu ustawy krajowej z d. 23. Stycznia 1891 (Dz. u. kr. Nr. 20) o używaniu dróg publicznych nierządowych do budowy kolei żelaznych i prowadzenia na nich ruchu, oraz do innych celów powszechnej użyteczności, udzielił Wydział krajowy odezwą z dnia 12. Grudnia 1892 wypracowany w biurach jego projekt odnośnych norm ogólnych c. k. Prezydyum Namiestnictwa do zaopiniowania.

Ponieważ w sprawie tej nieotrzymaliśmy dotychczas odpowiedzi, a zaszła już w kilku wypadkach potrzeba udzielenia zezwolenia na użycie drogi publicznej nierządowej do budowy kolei żelaznej, przeto w wypadkach tych Wydział krajowy starał się tylko stosować ile możności zasady przedstawione w pomienionym projekcie norm ogólnych.

Następującym przedsiębiorstwom udzielił Wydział krajowy zezwolenia na używanie dróg publicznych nierządowych do budowy i ruchu niżej wymienionych kolei żelaznych:

1° PP. Antoniemu i Maryi Batkom w Zakrzówku na użycie drogi powiatowej i gminnej pod kolej konną wąskotorową od kamieniołomu w Zakrzówku do prawego brzegu Wisły przy ujściu Wilgi (powiat Wielicki).

2° Zarządowi dóbr Rozwadowskich ks. Hieronima Lubomirskiego na użycie dróg gminnych pod kolej konną wąskotorową od lasu w Rzeczycy długiej do prawego brzegu Sanu (powiat Tarnobrzeski).

3° P. Stanisławowi Szczepanowskiemu na użycie dróg powiatowej i gminnych pod górniczą kolej konną wąskotorową z kopalni węgla w Dżurowie do przystanku Widynów kolei Lwowsko-Czerniowieckiej (powiat Śniatyński).

4°) Cukrowarni „Gumiński, Volter i Ska“ w Tłumaczu na użycie części drogi krajowej Tłumacz-Zaleszczyki, tudzież dróg i placów gminnych w obrębie miasta Tłumacza i gminy Gruszki pod kolej konną wąskotorową z cukrowarni w Tłumaczu do granicy gminy Jezierzan.

5° Michałowi Aderowi na używanie drogi krajowej Zakliczyn-Sącz-Niedzica w Jazowsku na przeciąg lat trzech pod budowę kolei konnej wąskotorowej od brzegu rzeki Dunajca do tartaku parowego w Jazowsku (powiat Nowosądecki).

Komisye urzędowe w sprawie nowych linij kolejowych.

Następujące komisye w sprawie nowych linij kolejowych odbyły się w r. 1893 przy udziale delegatów Wydziału krajowego lub też upoważnionych przez nas Wydziałów powiatowych:

1) Dnia 30. maja obchód administracyjny projektowanej kolei konnej wąskotorowej z cukrowarni w Tłumaczu do granicy gminy Jezierzan.

2) Dnia 5. czerwca rewizya trasy kolei lokalnej o normalnym torze z Szeparowiec do Delatyna.

3) Dnia 13. lipca rewizya trasy kolei industryjnej Łupków-Cisna o torze normalnym.

4) Dnia 20. lipca rewizya trasy kolei Halicz-Ostrów z odnogami do Brzeżan i Podhajec.

5) Dnia 16. sierpnia obchód administracyjny kolei dowozowej o normalnym torze od kolei Czerniowieckiej do placu wystawy krajowej we Lwowie.

6) Dnia 21. września rewizya trasy kolei Gorlice-Ropa-Konieczna.

7) Dnia 7. października obchód administracyjny toru dowozowego ze stacyi w Samborze do położonych w pobliżu składów firmy „Jan Liebig i Spka“.

8) Dnia 9. października obchód administracyjny konnego toru dowozowego ze stacyi Zator do szutrowiska nad Skawą.

9) Dnia 16. listopada obchód administracyjny części szlaku od klm. 0·00 do klm. 5·69 kolei Stanisławów-Woronianka.

10) Dnia 21. listopada komisya w sprawie doprowadzenia wody do stacyi i w sprawie projektowanych budynków kolei Stanisławów Woronianka.

11) Dnia 16. grudnia komisya w sprawie projektowanej konnej kolei wąskotorowej od stacyi w Marcinkowicach do kopalni nafty w Klęczanach.

Przedstawiwszy ogólny obraz czynności swoich w przedmiocie popierania niższorzędnych kolei żelaznych — Wydział krajowy uprasza:

Wysoki Sejm

raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności dotyczących popierania niższorzędnych kolei żelaznych za czas od maja po koniec grudnia 1893.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 31. grudnia 1893.

Eustachy Sanguszko w. r.
Marszałek krajowy.

Sprawozdawca:
Edward Jędrzejewicz w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Koleje lokalne projektowane.

Data przedwstępnej koncesyi	Kierunek trasy	Na czyje imię udzielono przedwstępną koncesyę	Długość w przybliżeniu klm.
	Projekta dawniejsze.		
4/8 1890	**Kalwarya**-Myślenice-Dobczyce-Gdów-**Bochnia**	Edward Uderski, Ludwik Seelig i Gustaw Dobiński	58
5/7 1891	**Trzebinia**-Regulice-**Alwernija**-Okleśnica-Ryczów-dolina Skawy-**Wadowice-Skawce** (rewizya trasy odbyła się 22/8 1892. Rząd oświadcza gotowość udzielenia koncesyi, lecz pomocy ze strony państwa odmawia.)	Juliusz Siegler von Eberswald	52
9/7 1891	**Dukla-Krosno-Przybówka** (Odnowiono 24/11 1891. Rewizya trasy odbyła się 11/6 1892).	August Lewakowski	34
17/9 1891	**Szczakowa-Chrzanów-Ryczów** (Zezwolenie odnawiane kilkakrotnie.)	Lindheim et C° w Wiedniu	40
29/10 1891	**Chabówka-Nowy Targ-Zakopane, Nowy-Targ-Maniów-Starawieś, Nowy Sącz-Krościenko-Maniów**	Michał Ader, Apolinary Dziewolski i Goldlust et C°.	45 28 60
8/11 1891	**Szeparowce**-Kniażdwór-Iwanowce - Sadzawka-Łanczyn-Dobrotów-**Delatyn** (Oduowiona 8/5 1892. Rewizya trasy odbyła się 8/6 1893.)	Dr. Leon Goldfarb w Kołomyi	27
14/11 1891	**Zabłotów**- (ewent. Wołoczkowce) Bełełuja-Toporowce-Jasieniów polny-**Zaleszczyki** z odnogą do **Horodenki**	Stanisław Szczepanowski i Bolesław Długoszewski	50 5
	Projekta nowe.		
15/4 1892	**Komańcza-Cisna** Rewizya trasy odbyła się 13/7 1893.)	Herman Czecz v. Lindenwald i Falter et Dattner	26
17/5 1892	**Żmigród**-Krempna-Kotań-Lipna-**Konieczna**	Dr. Karol Lewakowski	27

Data przedwstępnej koncesyi	Kierunek trasy	Na czyje imię udzielono przedwstępną koncesyę	Długość w przybliżeniu klm.
17/5 1892	**Dukla-Żmigród**-Rozdziele-**Gorlice**	Dr. Karol Lewakowski	39
17/5 1892	**Jasło**-Osiek-**Żmigród**	„ „ „	20
2/7 1892	**Gorlice-Ropa**-Ujście ruskie-**Konieczna** (Odnow. 10/5 1893. Rewizya trasy odbyła się 21 do 25/9 1893).	Wojciech Biechoński i Dr. Karol Neumann	43
9/8 1892	**Przeworsk**-Urzejowice-**Kańczuga**-Manasterz-**Jaworuik**-Szklary-**Bachórz**-Międzybrodzie-**Sanok** (wąskotorowa.)	Dr. Karol Lewakowski	75
25/8 1892	**Synowódźko wyżne**-Korczyn-**Kruszelnica-lasy skarbu Korczyńskiego** i Kruszelnickiego	Andrzej ks. Lubomirski	10
3/12 1892	**Rzeszów**-Zalesie-**Tyczyn**-Borek-Błażowa-Lubno-**Dynów** (wąskotorowa.)	Dr. Karol Lewakowski	35
16/12 1892	**Dukla-Barwinek** (kolej dowozowa)	„ „ „	17
2/1 1893	**Szeparowce-Kołomyja-Horodenka-Zaleszczyki** z odnogą z **Horodenki** do Dniestru naprzeciw **Uścieczka**	Jakób br. Romaszkan, Sobiesław hr. Mieroszowski, Stefan Zakrzewski i Stefan Grudziński	64 14
28/1 1893	**Zakopane-Nowy Targ-Szczawnica-Stary Sącz** (wąskotorowa.)	Dr. Karol Lewakowski	100
20/2 1893	**Nowy Targ-Chabówka** (wąskotorowa)	„ „ „	16
15/3 1893	**Chabówka-Nowy Targ-Stary Sącz** z odnogami **Nowy Targ-Zakopane** i **Maniowa-Starawieś**	Edward Uderski i Teodor Rybak w Krakowie	80 24 13
23/3 1893	**Borysław-Stebnik-Gaje wyżne**	Stan. hr. Żółtowski	20
12/6 1893	**Borki wielkie**-Chodaczków-Skałat-Krzywe-Zarubińce-**Grzymałów**	Leon hr. Piniński, Zygm. br. Romaszkan, Fel. hr. Bolesta Koziebrodzki, Wacław i Michał hr. Baworowscy, Jan Vivien de Châteaubrun, Dr. Maurycy Rozenstock	30
15/7 1893	**Kruszelnica-Turka** z odnogą z **Kropiwnika** przez Schodnicę do **Borysławia**	Adam ks. Lubomirski	70 15
8/8 1893	**Lwów-Janów** ewentualnie **Jaworów**	Bank hipoteczny, Wilhelm hr. Siemiński i Roman hr. Potocki	20 26

Data przedwstępnej koncesyi	Kierunek trasy	Na czyje imię udzielono przedwstępną koncesyę	Długość w przybliżeniu klm.
10/8 1893	**Peczeniżyn** albo **Szeparowce** do **Delatyna** wraz z linią **Przedmieście nadwórniańskie-Kołomyja**	Rada zawiadowcza kolei lokalnych kołomyjskich	26
23/10 1893	**Ustrzyki dolne-Ustrzyki górne** z odnogą do **Boberki** (normalnotorowa lub wąskotorowa.)	Kajetan i Ryszard Pizzighelli w Wiedniu	40 6
10/11 1893	**Tarnów-Szczucin** (wąskotorowa lub normalnotorowa.)	Jan br. Konopka w Brniu	36

Uwaga. Z ogółu tych projektowanych kolei lokalnych łącznej długości około 1.300 km. strącając linie, będące waryantami innych, pozostaje zawsze jeszcze około 1.000 klm., których trasa przeważnie przeprowadzoną już została i o których poparcie przez kraj niewątpliwie ubiegać się będą interesowani. Już więc same dotychczas powstałe projekta szerokich dochodzą rozmiarów. Zaznaczyć przytem należy, iż w liczbie wymienionych wyżej linii, dla których przez c. k. Ministerstwo handlu udzielone było zezwolenie na roboty przygotowawcze, znajduje się 6 linij wąskotorowych o łącznej w przybliżeniu długości 308 km. (226 km. wąskotorowych bezwarunkowo, 82 km. bądź wąskotorowych bądź normalnotorowych według uznania koncesyonaryuszy).

Odpis reskryptu c. k. Ministerstwa handlu z dnia 8. Czerwca 1893. L. 29170 do Wydziału krajowego we Lwowie.

Der — wie dem löblichen Landessauschusse bekannt — mit Ende dieses Jahres eintretende Ablauf der Wirksamkeit des gegenwärtig in Kraft stehenden Localbahngesetzes vom 17. Juni 1887 Rgbl. Nr. 81., erheischt im Verein mit dem in erhöhtem Masse zutage tretenden Bedürfnisse nach einer intensiven staatlichen Förderung des Baues von Localbahnen eine neue reichsgesetzliche Regelung des gedachten Gebietes des heimischen Verkehrswesens.

Bevor nun an die Ausarbeitung der einschlägigen, zur verfassungsmässigen Behandlung einzubringenden Gesetzesvorlage herangetreten wird, erachte ich es für geboten, im Wege einer Umfrage bei jenen Faktoren, welche ihrerseits bereits Gelegenheit hatten, sich mit der Förderung des Localbahnwesens intensiv zu beschäftigen und in dieser Hinsicht Erfahrungen zu sammeln, jene im gesetzlichen Wege sicherzustellenden, beziehungsweise neu einzuführenden Erleichterungen und Zugeständnisse in Bezug auf die Vorbereitung, die Anlage und den Betrieb von Local- und Strassenbahnen im Einzelnen klarzustellen, auf welche in Fach- und Interessentenkreisen besonderer Werth gelegt wird und welche sohin durch das zu erlassende Gesetz — unter Aufrechterhaltung des Prinzipes der Wahrung der Anpassungsfähigkeit der bezüglichen Normen gegenüber den besonderen Fällen — in den administrativen Wirkungskreis der Regierung zu überweisen wären.

Im Hinblick auf die eingehenden Studien, welche der löbliche Landesausschuss dem heimischen Localbahnwesen anlässlich der im Gegenstande eingeleiteten Action des Landes Galizien gewidmet hat, und anknüpfend an die in der letzten Session des galizischem Landtages gefassten Resolutionsbeschlüsse in Betreff der Abänderung des geltenden Localbahngesetzes, beehre ich mich, an Woldenselben das Ersuchen zu richten, die angedenteten Fragen auch seinerseits in Erwägung ziehen und die geschätzte Wolmeinung hierüber thunlichst bald, längstens aber bis 1. August l. J. anher mittheilen zu wollen.

D. w. o.

Odpis pisma Wydziału kraj. z dnia 19. grudnia 1893, L. 30864 do JE. JWgo Gundakera hr. Wurmbrand-Stuppach c. k. Ministra handlu we Wiedniu.

Ekscelencyo! Wydział krajowy królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem powitał z uznaniem i wdzięcznością odezwę Poprzednika Waszaj Ekscelencyi w Ministerstwie handlu wystosowaną pod dniem 8. czerwca 1893 r. L. 29.170 do Wydziału krajowego w sprawie objawienia opinii o zasadach, wedle których miałby być opracowanym projekt nowej ustawy o koncesyonowaniu kolei lokalnych, upatrywał w niej bowiem wyraz gorliwego starania o zadosyć uczynienie coraz silniej występującej potrzebie intensywniejszego niż dotąd popierania budowy kolei lokalnych przez państwo i z pełną też ufnością widzi obecnie, iż załatwienie doniosłej sprawy, o której owa odezwa traktuje, oddane jest w ręce Waszej Ekscelencyi tak szczerego i doświadczonego opiekuna i rzecznika rozwoju kolei lokalnych.

Przystępując do uczynienia zadość zaszczytnemu wezwaniu, zawartemu w powyżej powołanej odezwie, i wyłuszczenia tych zasad, jakieby miały zdaniem Wydziału krajowego znaleść wyraz w nowej ustawie, która ma być wydaną w miejsce tracącej z końcem roku 1894. moc obowiązującą ustawy z dnia 17. czerwca 1887 o kolejach lokalnych, zaznaczamy przedewszystkiem, że opinia nasza opierać się musi na rezolucyach w tym przedmiocie przez Wysoki Sejm naszego kraju koronnego na posiedzeniu z dnia 13. maja 1893 r. uchwalonych, które, jakkolwiek już były Wys. Rządowi zakomunikowane, pozwalamy sobie tu ponownie Waszej Ekscelencyi w odpisie przedłożyć, podnosząc, że celem poniżej podanych uwag jest jedynie uzupełnienie i częściowe rozwinięcie tych rezolucyi. Upraszamy tedy Waszą Ekscelencyę, byś raczył jedynie w tym duchu poniżej wyrażone propozycye nasze tłumaczyć i wziąć je pod rozwagę w związku z owemi uchwałami Sejmu.

I.

Nawiązując rzecz do wstępnego ustępu wspomnianych rezolucyj, traktującego o umożliwieniu systematycznego i skutecznego popierania finansowego kolei lokalnych przez państwo w drodze administracyjnej, tudzież do ustępu 6. tychże rezolucyi, w którym podniesiono myśl utworzenia nowego typu państwowych obligów dłużnych, mamy zaszczyt oznajmić, że Wydział krajowy co do tej najważniejszej a do rozwiązania najtrudniejszej kwestyi, podziela w całej pełni przekonanie wyrażone w powołanej powyżej odezwie poprzednika Waszej Ekscelencyi w urzędzie, iż rozwój sieci kolei lokalnych nie mógłby osiągnąć bez wydatnej pomocy finansowej Państwa tego stopnia, jakiego wymagają długo w tym kierunku zaniedbane ekonomiczne potrzeby ludów Monarchii, i jest zdania, że bez takiej pomocy Państwa, którą uważa za kardynalny warunek dalszego rozwoju, niemogłaby się też rozwinąć skutecznie akcya tych krajów koronnych, które w myśl krajowych ustaw o popieraniu budowy kolei lokalnych akcyę taką już podjęły lub w przyszłości podejmą.

Zajmując to stanowisko, nie traci jednak Wydział krajowy z oczu tych znacznych a przez Skarb Państwa już ponoszonych ciężarów na cele dróg żelaznych w ogóle i na wszystkie inne ogólno państwowe zadania i potrzeby, świadom też jest doniosłości eprawy utrzymania równowagi budżeto-

wej dla zachowania powagi Państwa, oceniając należycie wszelkie te względy, które znalazły wyraz w odezwie Wys. c. k. Ministerstwa handlu z dnia 18. lutego 1892. L. 18.991. a przeto sądzi, iż w odpowiedzi swej na kwestyę powyżej poruszoną nie może też nie objawić swej opinii także w sprawie środków, jakichby należało użyć celem zapewnienia odpowiedniej do stosunków i potrzeb finanasowej pomocy państwa dla budowy kolei lokalnych.

Przechodząc do szczegółów, nie może Wydział krajowy zalecać oznaczenia w przyszłej ustawie z góry procentowej wysokości udziału Państwa w kosztach budowy kolei lokalnych.

Również niemógłby Wydział krajowy oświadczyć się za przyjęciem w nowej ustawie zasady gwarancyi, dopuszczalnej zdaniem Wydziału krajowego jedynie w pojedyńczych wypadkach.

Mając zaś w ogóle na uwadze słuszną zasadę zaznaczoną w powołanej odezwie poprzednika Waszej Ekscellencyi z d. 8. czerwca 1893 r., iż przy ustaleniu zasad nowej Ustawy: „baczyć należy na możność zastosowania jej norm do szczególnych wypadków“ — sądzi Wydział krajowy:

a) Iż dla utworzenia dostatecznych środków na cele skutecznego finansowego popierania przez państwo budowy kolei lokalnych, byłoby wskazanem ustanowienie osobnych źródeł dochodu. Źródeł tych, któreby mogły być na ten cel specyalnie obmyślane, stale i wyłącznie nań oddane, niewyszczególniamy, sądzimy jednak, że między innemi możnaby tu zaliczyć oszczędności, wynikające w skutek powstania nowych kolei lokalnych w kosztach administracyi pocztowej, dalej w kosztach utrzymania dróg rządowych, exploatacyi domen państwowych, lasów, kopalni, hut i t. d. Z samej jednak natury powyższych źródeł wypływa, iż wydatność ich, równie jak innych źródeł dochodu, które w tym celu należałoby obmyśleć, nie podobna z góry ocenić, i że nie mogłyby one bynajmniej wystarczyć na zaspokojenie potrzeb odnośnych, a przeto samo przezsię rozumie się, iż prócz przeznaczenia w powyżej nakreślony sposób pewnych stałych źródeł dochodu na rzecz funduszu popierania budowy kolei lokalnych byłoby również niezbędnem wstawianie na ten cel w budżet państwa stałej rocznej dotacyi.

b) Z powyżej wymienionych lub zaznaczonych tylko źródeł dochodu winien być zdaniem Wydziału krajowego utworzony państwowy fnduszu na cele popierania budowy kolei lokalnych. — Użycie tego funduszu winno się opierać na zasadzie w ogóle ratalnej, dopuszczającej wszakże formy różnorodne. Z pomiędzy różnych sposobów zastosowania tej zasady oświadczamy się jednakże przeciw systemowi belgijskiemu, który, jako oparty na równych prawach udziału wszystkich uczestniczących czynników, nie może według naszego zdania należycie odpowiadać tak bardzo różnemu stopniowi ekonomicznego rozwoju poszczególnych naszego państwa krajów. Jako najbardziej do zalecenia będące sposoby uważamy:

1. Bądź, — w myśl punktu 6. rezolucyi Sejmu galicyjskiego — utworzzenie nowego typu państwowych obligów dłużnych, i to mianowicie obligów premiowych, aby z uzyskanych przez ich emisyę środków dostarczać — w zamian za akcye zakładowe — pomocy projektowanym kolejom lokalnym.

2. Bądź dostarczanie pomocy kolejom lokalnym przez przyznanie im annuitetów w wysokości zastępującej udział państwa w kapitale akcyi zakładowych.

Oczywistem jest, iż użycie tego funduszu kolei lokalnych na gwarancye w sposób dotychczas praktykowany, byłoby również zupełnie możliwem.

c) Stanowienie o takim współudziale państwa w budowie kolei lokalnych, winno przekazanem być w zakres administracyjnych agend Rządu, — w taki sposób, iżby ustawodawczo oznaczoną była jedynie maxymalna wysokość łącznej w ogóle pomocy państwa, i peryod czasu danego Rządowi umocowania.

Według naszego przekonania maxymalna ta wysokość winnaby oznaczoną być przynajmniej na 100 milionów złr. w. a., a czas umocowania na lat np. 10.

d) Wysokość rocznych łącznych dochodów określonego pod *b)* funduszu na cele popierania budowy kolei lokaluych należałoby przeto w taki sposób unormować, iżby zapewnionem było za-

moistne z funduszu tego opędzanie bądź annuitetów od kolejno emitowanych nowych obligów dłużnych państwa, bądź annuitetów kolejno zapewnionych kolejom lokalnym.

Według tego co powiedziano pod *c)*, maxymalna wysokość łącznych rocznych przychodów funduszu winnaby zatem, lecz dopiero po upływie owego peryodu np. lat 10, wynosić przynajmniej około $4^1/_4$ milionów zł. w. a.

e) Pożądanem by było zdaniem Wydziału krajowego powołanie do życia centralnej finansowej instytucyi, którąby, na podstawie uczestnictwa państwa, krajów, powiatów, gmin i t. d. miała za zadanie — z wyłączeniem budowy i zarządu kolei lokalnych — jednolite dla projektowanych kolei lokalnych finansowanie kapitałów.

II.

Uważamy dalej za potrzebne;

f) Iżby c. k. koleje państwowe, niemniej koleje główne w zarządzie państwa na własny rachunek, oraz koleje przez państwo gwarantowane, obowiązane były po cenie kosztów własnych, ewentualnie według stopy taryfy administracyjnej (Regietarif), przewozić wszelkie do budowy i do exploatacyi kolei lokalnych potrzebne materyały, oraz przedmioty wyekwipowania i urządzenia.

Zarazem winienby c. k. Rząd mieć upoważnienie do polecenia w poszczególnych wypadkach, według swego uznania, bezpłatnego nawet przewozu wszelkich do budowy kolei lokalnych potrzebnych materyałów, oraz przedmiotów wyekwipowania i urządzenia.

g) Iżby prawo peażu (péage) na kolejach lokalnych przyznawane kolejom w zarządzie państwa będącym, w taki było uregulowane sposób, aby zeń żadna dla kolei lokalnych niewynikała szkoda.

W tym celu należałoby na koleje państwowe nałożyć obowiązek, by przy konstruowaniu odnośnych taryf dla ruchu przechodowego po wspólnie używanym torze kolei lokalnej, nie obliczały niższej stopy taryfowej za część drogi stanowiącą linię wspólnej używalności, niż stopa tej kolei lokalnej, względnie stopa taryfowa dłuższej drogi kolejowej wiodącej do tegoż samego miejsca przeznaczenia.

III.

h) Nie naruszając prawa Rządu do rozstrzygania w każdym poszczególnym wypadku, należałoby postanowić w zasadzie, iż ubiegającym się o koncesyę na kolej lokalną pozostawionym być winien wolny wybór co do szerokości toru (czy 1·435, 1, 0·76, 0·60 metra), co do wagi szyn, co do taboru i t. p.

Jeśliby zaś przeciw temu wyborowi, na ekonomicznych stosunkach lokalnych opartemu, przemawiał jakiejbądź natury interes państwowy, w takim razie ewentualną zwyżkę kosztów budowy, wyekwipowania i urządzenia, równie jak utrzymania i ruchu projektowanej kolei lokalnej ponieść winno państwo.

i) Od kolei lokalnych wymaganem być nie może wykonywanie własnym kosztem konstrukcyi i urządzeń, żądanych przez władze wojskowe w celach militarnych.

k) Kolejom lokalnym przyznanem być winno prawo bezpłatnego dla własnych celów służbowych korzystania ze słupów telegraficznych państwowej sieci telegraficznej.

l) Koncessyonaryusze kolei lokalnych winni być wolni od ponoszenia kosztów czynności urzędowych spowodowanych pertraktacyami o koncessyę.

m) Podobnież wolne być winny koleje lokalne od ponoszenia kosztów nadzoru państwowego.

IV.

n) Przez okres czasu w każdej koncesyi oznaczyć się mający, niekrótszy niż lat przynajmniej 5 od otwarcia ruchu, winno zdaniem Wydziału krajowego być wolno przedsiębiorstwom

kolei lokalnych swobodnie ustanawiać taryfy, — oczywiście pod warunkiem, iż każda taryfa i każda jej zmiana winna przed wprowadzeniem w życie być ogłoszoną, iż stopa taryfowa równe winna mieć zastosowanie dla wszystkich pasażerów i dla wszystkich towarów jednego rodzaju, oraz iż wszelkie zniżki taryfowe dostępne być winny każdemu przy dopełnieniu jednakowych warunków zniżki.

Dopiero po upływie tego okresu czasu wchodzi w życie prawo Rządu zatwierdzania taryf oraz następuje ustanowienie maxymalnych jednostek taryfowych na podstawie odnośnych stosunków skonstatowanych danemi doświadczeniem spostrzeżeniami i rzeczywistym ruchem każdej kolei lokalnej, wraz z możliwie odpowiedniem uwzględnieniem finansowej przedsiębiorstwa sytuacyi i stosownego obok amortyzacyi oprocentowania kapitału zakładowego.

o) W tych krajach koronnych, które na podstawie Ustaw krajowych popierają budowę kolei lokalnych, ustauowienie maxymalnych jednostek taryfowych dla kolei lokalnych, faktycznie pomocą kraju popartych, ma mieć miejsce w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

V.

p) Praktykowane już w koncesyach warunki wykupu kolei lokalnych w każdym czasie przez państwo, winny ustawą być zapewnione, — w tym mianowicie kierunku, iż minimalna cena wykupu obejmować ma także odpowiednie oprocentowanie akcyi zakładowych.

q) Względem tych kolei lokalnych, które na podstawie osobnych krajowych ustaw o popieraniu kolei lokalnych powstały przy pomocy kraju, powiatów i gmin, prawo puścizny (Heimfallsrecht) służyć ma nie państwu samemu, lecz łącznie państwu, krajowi, powiatom i gminom pro parte rata dostarczonej pomocy lub przyjętego udziału.

r) W tych krajach koronnych, które z mocy specyalnych ustaw krajowych akcyą pomocniczą wspierają budowę kolei lokalnych, winien Rząd, przed udzieleniem przedsiębiorstwu prywatnemu koncesyi na budowę kolei lokalnej, zasięgnąć opinii Wydziału krajowego; — jeśliby zaś kraj zamierzał sam budować tę samą kolej lokalną, pierwszeństwo w uzyskaniu koncesyi winno być danem krajowi.

VI.

s) Dla kolei najniższego rzędu potrzeba odrębnych postanowień ustawodawczych, a koncesyonowanie takich kolei, jeżeli nie jest dla nich żądaną żadna finansowa od państwa pomoc, przekazać należy Wydziałowi krajowemu w porozumieniu z c. k. Rządem krajowym (Namiestnictwem).

VII.

Oprócz wniosków powyższych, które z natury swej wymagałyby pomieszczenia w projekcie nowej ustawy o koncesyonowaniu kolei lokalnych, przedstawiamy jeszcze następujące wnioski, odnoszące się do zmiao, któreby mogły być dokonane w drodze administracyjnej.

t) Należałoby ustanowić przy generalnej Dyrekcyi c. k. kolei państwowych osobny Wydział dla kolei lokalnych, a przy Dyrekcyach ruchu oddzielny naczelny zarząd dla ruchu tych wszystkich kolei lokalnych, które podlegają danej dyrekcyi ruchu.

Podobnież oddzielny Wydział dla spraw kolei lokalnych winienby być ustanowionym przy c. k. Generalnej Inspekcyi austryackich dróg żelaznych.

u) Na kolejach lokalnych w Galicyi, budowanych przy pomocy kraju lub przez kraj na podstawie ustawy krajowej z dnia 17. Lipca 1893 r., i ewentualnie oddanych w zarząd kolei państwowych, językiem służbowym winien być język polski.

w) W krajach koronnych, popierających budowę kolei lokalnych z mocy ustaw krajowych, jest potrzebnem:

1° (do §. 11. rozporządzenia c. k. Ministerstwa handlu z 29. Maja 1880 r.) iżby do opisanych w §. 9. tegoż rozporządzenia Komissyi dla rewizyi trasy i Komissyi stacyjnych należeli w charakterze członków komissyi delegaci Wydziału krajowego — o ileby tenże nie zaniechał ich wysłania, — zamiast że, jak dotychczas, według §. 11. pomienionego rozporządzenia, mogą w obradach komissyi uczestniczyć jako nieczłonkowie, co w zadziwiającej jest sprzeczności z rozporządzeniem Ministerstwa handlu z 25. Stycznia 1879, według którego, gdy chodzi o koleje główne, delegaci Wydziału krajowego są rzeczywistymi członkami tychże komissyi.

Powołani być winni na członków tych komisyi również delagaci Wydziałów powiatowych odnośnych powiatów.

2° (do §. 4. rozporządzenia Ministerstwa Handlu z 29. Maja 1880 r.) Do komissyi reambulacyjnych ma należeć także jako członek delegat Wydziału kraj. — o ile by tenże nie zaniechał go wysłać, — a delegatowi temu dozwolonem będzie dodać technicznego doradcę.

3° Wydziałowi kraj. winny być udzielone kopije operatów, które według § 1. rozp. Minist. z $^{29}/_{5}$ 1880, względnie §. 1. rozporz. Minist. z $^{25}/_{1}$ 1879, przedkładane są Ministerstwu handlu (1° mapa generalna, 2° szkic profilu podłużnego, 3° oszacowanie przypuszczalnych kosztów budowy, dochodów brutto i netto, itd. 4° wywód spodziewanej korzyści ekonomicznych itd.) Bez tych operatów i uprzedniego ich zbadania, uczestnictwo Wydziału krajowego w komissyach rewizyi trasy i komissyach stacyjnych przez swego delegata, nie może zadaniu należycie czynić zadość, albowiem Wydział krajowy nie może delegata swego zaopatrzyć w potrzebne instrukcye, zatem tenże imieniem Wydziału krajowego oświadczeń do protokołu składać nawet nie jest w możności.

Przedstawiwszy w ten sposób Waszej Excellencyi wnioski nasze, pozwalamy sobie raz jeszcze zwrócić uwagę na ścisły ich związek z powołanemi wyżej rezolucyami Sejmu galicyjskiego z dnia 13. maja 1893 r., i upraszając Waszą Excellencyę, by Wasza Excellencya raczył wziąść wnioski te w tem znaczeniu pod Swą rozwagę, wyrażamy nadzieję, że wygotowanie pod kierunkiem Waszej Excellencyi projektu przyszłej ustawy, oparte na uwzględnieniu interesów i opinii poszczególnych krajów Monarchii, rozwiąże i unormuje pomyślnie sprawę tak wielkiej doniosłości gospodarczej.

Aleg. 64.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wyjednał w drodze ustawodawstwa państwowego wydanie uzupełnienia §. 1. ustawy z dnia 28. maja roku 1881. L. 47. Dz. u. p. przeciw lichwie, któreby zawierało następujące postanowienie:

Występku w §. 1. określonego dopuszcza się także i podpada tej samej karze ten, kto nieruchomości w najem lub dzierżawę obejmując, umawia się z oddzierżawiającym lub odnajmującym o warunki, o których mu wiadomo, że przesadnością korzyści wydzierżawiającym lub wynajmującym przyznanych, sprowadzić muszą na oddzierżawiającego lub odnajmującego zgubę jego pod względem gospodarskim lub do niej się przyczynić, i że tej ich własności oddzierżawiający lub odnajmujący z powodu słabości rozumu, braku doświadczenia, wzburzonego umysłu lub przymusowego a niekorzystnego położenia materyalnego dostrzedz nie może.

Lwów dnia 17. stycznia 1894.

Dr. Julian Olpiński *w. r.*
wnioskodawca.

Rayski, Żardecki, Potoczek, W. Mizia, W. Stręk, Rogoyski, Michalski, Klemeusiewicz, Romanowicz, Dr. Sawczak, Kułaczkowski, Palch, T. Merunowicz, W. Romańczuk, Kowalski, Hamorak, Dr. Midowicz.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. s. 484/94.

Aleg. 65.

Wniosek.

Zważywszy, że komisye asenterunkowe, zakupujące konie dla c. k. Armii, nie zakupują takowych wprost od hodowców, lecz od tak zwanych liwerantów wojskowych;

zważywszy, że i zakupno źrebców do hodowli, a następnie do użytku w armii przeznaczonych, odbywa się nie w pewnych terminach — lecz dowolnie, tak że chodowcy o zakupnie tem wcale żadnej nie mają wiadomości;

zważywszy, że takie sposoby zakupna żadnej zgoła c. k. Skarbowi nie przynosząc korzyści, wyrządzają wielką krzywdę hodowcom, zniechęcają takowych, a tem samem szkodliwie oddziaływują na chów koni w kraju naszym, — wnoszę:

Wysoki Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, iżby stanowczo zaniechano praktykowany obecnie system zakupywania koni dla c. k. armii od stałych liwerantów i aby na przyszłość komisye asenterunkowe dla zakupna koni, tudzież dla zaknpna źrebców do hodowli — funkcyonowały w pewnych z góry oznaczonych miejscowościach i w należycie ogłoszonych terminach, tak, iżby hodowcy konie swoje komisyi przedstawiać i takowej wprost po cenach nstanowionych sprzedawać mogli, — wreszcie aby przy komisyach tych zasiadali także cywilni znawcy koni z głosem doradczym.

Lwów dnia 17. stycznia 1894.

E. Klemensiewicz w. r.
wnioskodawca.

Żardecki, Stręk, Dworski, Dr. Weigel, Dr. Midowicz, Kulaczkowski, Barański, G. Romer, Zbyszewski, Rayski, Tyczkowski, Lenartowicz, T. Merunowicz, Rutowski, St. Larysz, Niedzielski, Dr. Olpiński, Palch, Antoniewicz, Fruchtman, Romanowicz, Michalski, Rogoyski, Dr. Sawczak, Goldman.

Wniosek.

Aleg. 66.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie prowizoryum budżetowego na I. kwartał 1894.

Wysoki Sejmie!

Gdy w skutek spóźnionego zwołania sesyi sejmowej Wysoki Sejm nie mógł uchwalić budżetu krajowego na rok 1894 w takim czasie, aby z dniem 1. stycznia mógł Wydział krajowy asygnować wydatki i pobierać dochody na podstawie uchwalonej przez Wysoki Sejm a przez Najjaśniejszego Pana zatwierdzonej ustawy skarbowej, przeto chcąc zastrzedz Wysokiemu Sejmowi prawo budżetowe i dać prawną podstawę pobieraniu dodatków do podatków jak i koniecznym wydatkom zanim Wysoki Sejm budżet na rok 1894 uchwali i uchwała ta sankcyę monarszą uzyska, przedkłada Wydział krajowy wniosek na uchwalenie prowizoryum budżetowego do końca marca 1894.

Komisya budżetowa uznaje zgodnie z Wydziałem krajowym potrzebę uchwalenia prowizoryum budżetowego.

Gdy budżet na rok 1894 po raz pierwszy w skutek konwersyi funduszów indemnizacyjnych mieści w sobie nietylko budżet krajowy w ścisłem tego słowa znaczeniu, lecz i dawny budżet indemnizacyjny, gdy nadto według wniosku Wydziału krajowego na rok 1894 mają być pobierane dodatki do podatków o 3 ct. niższe niż w roku ubiegłym, przeto tak upoważnienie do poboru dodatków do podatków jak i upoważnienie Wydziału krajowego do czynienia wydatków z funduszu krajowego nie może być uchwalonem na podstawie budżetu na rok 1893 lecz na podstawie przedłożonego przez Wydział krajowy projektu budżetu na rok 1894.

Zarazem jednak sądzi komisya, że upoważnienie do wydatkowania nie może dotyczyć wydatków nadzwyczajnych a co do zwyczajnych tylko o tyle o ile wydatkowanie jest potrzebne do normalnego toku administracyi krajowej w granicach kwot nie wyższych od tych, które na te same cele w budżecie na rok 1893 przez Wysoki Sejm uchwalone zostały.

Komisya budżetowa przyjęła do wiadomości oświadczenie członka Wydziału krajowego i referenta finansowego, iż Wydział krajowy z praw przez uchwalenie prowizoryum budżetowego Mu przyznanych tylko w powyżej oznaczonych granicach korzystać będzie.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwaiić:

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do czynienia wydatków zwyczajnych z funduszu krajowego na rachunek roku budżetowego 1894 na podstawie przedłożonego przez Wydział krajowy preliminarza budżetu na rok 1894.

2. Sejm upoważnia do poboru dodatków na fundusz krajowy w wysokości 65 centów od każdego jednego złotego całej należytości państwowych podatków bezpośrednich. W mieście Krakowie tudzież w powiatach chrzanowskim i krakowskim pobierać się będzie tylko 51 centów dodatków.

3. Upoważnienia powyżej pod 1. i 2. udzielone, obowiązują po dzień 31. marca 1894.

4. Pobór dodatków do podatków na fundusze indemnizacyjne Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i Wielkiego Księstwa Krakowskiego od dnia 1. stycznia 1894 ustaje — i będą odtąd tylko ściągane zaległości tych dodatków za lata ubiegłe.

Lwów dnia 16. stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego i sprawozdawca:

Stanisław Badeni.

Z drukarni Pillera i Spółki we Lwowie.

Aleg. 67.

Przedłożenie rządowe.

L. 626
pr.

Do

Jego Ekscelencyi Jaśnie Oświeconego Księcia

Eustachego Sanguszki

Jego C. i K. Mości rzeczywistego tajnego Radcy, Marszałka krajowego etc. etc.

we

Lwowie

Jaśnie Oświecony Książę!

Na mocy Najwyższego upoważnienia z dnia 12 bm. i wskutek reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 13. bm. L. 139/M. J. mam zaszczyt złożyć do laski marszałkowskiej projekt ustawy, mocą której w mieście Przemyślu przekazane zostają niektóre czynności policyi miejscowej ustanowionemu dla tych czynności przez Rząd organowi rządowemu.

Racz Wasza Ekscelencyo zamieścić to przedłożenie na porządku dziennym najbliższego posiedzenia bieżącej sesyi Sejmu krajowego.

Przy tej sposobności racz Wasza Ekscelencya przyjąć zapewnienie o mojem wysokiem poważaniu.

Lwów, dnia 17. stycznia 1894.

Badeni.

USTAWA

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, którą w mieście Przemyślu pewne czynności policyi miejscowej przekazane zostają ustanowionemu dla tych czynności przez Rząd organowi rządowemu.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

W mieście Przemyślu zostają na mocy postanowienia ostatniego ustępu §. 23. ustawy krajowej z dnia 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24. wymienione w tym samym paragrafie pod lit. *b*, *g* i *h* czynności policyi miejscowej mianowicie: 1) czuwanie nad bezpieczeństwem osób i ich mienia, 2) policya nad czeladzią i wyrobnikami, niemniej wykonywanie przepisów o czeladzi służebnej, 3) policyjny dozór nad obyczajnością publiczną — przekazane ustanowionemu dla tych czynności przez Rząd organowi rządowemu.

§. 2.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg. 68.

Przedłożenie rządowe.

L. 625
pr.

Do

Jego Ekscelencyi Jaśnie Oświeconego Księcia

Eustachego Sanguszki

Jego C. i K. Mości rzeczywistego tajnego Radcy, Marszałka krajowego etc. etc.

w

miejscu.

Jaśnie Oświecony Książę!

Na mocy Najwyższego upoważnienia z dnia 12. b. m. i w skutek reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 13. b. m. L. 140/M. J., mam zaszczyt */. złożyć do laski marszałkowskiej jako wniosek rządowy projekt do ustawy, zmieniającej niektóre postanowienia o postępowaniu co do praw, podlegających według Ces. patentu z dnia 5. Lipca 1853 Nr. 130 dz. u. p. wykupowi lub regulacyi.

Upraszam Waszą Ekscelencyę, by raczył to przedłożenie rządowe umieścić na porządku dziennym najbliższego posiedzenia sejmowego.

Racz Wasza Ekscelencya przy tej sposobności przyjąć zapewnienie o mojem wysokiem poważaniu.

Lwów, dnia 17. Stycznia 1894.

Badeni.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, którą zmienia się niektóre postanowienia Cesarskiego patentu z dnia 5. Lipca 1853 Dz. pr. p. Nr. 130 i ustawy krajowej z dnia 26. Kwietnia 1871 Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 18. o wykupnie i regulacyi ciężarów gruntowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Z dniem ogłoszenia niniejszej ustawy ustaje działalność Władz dla spraw wykupu i regulacyi ciężarów gruntowych co do wszystkich praw wyszczególnionych w §. 1. i 2. Ces. patentu z dnia 5. Lipca 1853 Nr. 130. Dz. pr. p., które do tego dnia u c. k. komisyi krajowej dla spraw wykupu i regulacyi ciężarów gruntowych zgłoszone względnie prowokowane nie zostały (§. 6 patentu).

§. 2.

Spory o istnienie lub nieistnienie praw w poprzednim §. 1 wymienionych dotychczas nie zgłoszonych względnie nie prowokowanych, oraz spory co do punktów określonych w §. 7 lit. a) do włącznie f) Cesarskiego patentu z 5. Lipca 1853, nie będą nadal rozstrzygane przez Władze dla wykupu i uregulowania ciężarów gruntowych w myśl §. 34. powołanego patentu ustanowione, lecz mogą być rozpoznawane tylko przez Sądy w sumarycznem postępowaniu.

§. 3.

Orzeczenia wydane w myśl §. 34. powołanego patentu przez Władze dla wykupu i uregulowania ciężarów gruntowych, które po myśli §. 1. niniejszej ustawy należeć będą jeszcze do kompetencyi tych Władz, nie mogą być i nadal w drodze prawa kwestyonowane.

§. 4.

Wykupno lub regulacyę praw w §. 1 wymienionych, dotychczas niezgłoszonych, względnie nie prowokowanych, o ile prawa te nie są sporne lub wyrokiem sądowym ustalone zostały, przeprowadzać będą na żądanie obowiązanego lub uprawnionego, zamiast Władz dla wykupu i uregulowania ciężarów gruntowych, c. k. Władze polityczne.

§. 5.

Do wydania orzeczenia o wykupnie lub regulacyi powołane jest w I. Instancyi c. k. Namiestnictwo. Potrzebne w tym celu dochodzenia przeprowadzać będzie z polecenia c. k. Namiestnictwa z reguły to c. k. Starostwo, w którego obrębie położony jest grunt służebny. Do niego należeć będzie przeprowadzenie wszystkich czynności urzędowych, które według instrukcyi obwieszczonej rozporządzeniem ministeryalnem z dnia 31. Października 1857 N. 218. Dz. pr. p., pod względem wykupu lub regulacyi praw poruczone są c. k. komisyi miejscowej.

§. 6.

Przeciw orzeczeniom c. k. Namiestnictwa służy w nieprzekraczalnym terminie 6 tygodni rekurs do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, które rozstrzygać będzie w porozumieniu z c. k. Ministerstwem rolnictwa.

§. 7.

Koszta wynikłe z powodu dochodzeń co do wykupu lub regulacyi, pokrywane będą według przepisów obowiązujących w postępowaniu Władz politycznych, a o obowiązku uiszczenia ich orzec należy w toku instancyi.

§. 8.

Powyższe postanowienia mają być stosowane także do tych w §§. 1. i 2. Cesarskiego

patentu z dnia 5. Lipca 1853 wymienionych praw, które dopiero po ogłoszeniu tego patentu (§. 43) nabyte zostały, o ile te prawa już przed ogłoszeniem niniejszej ustawy nie zostały zgłoszone, względnie prowokowane u Władzy krajowej dla spraw wykupu i regulacyi ciężarów gruntowych.

§. 9.

Niniejsza ustawa nie narusza w niczem postanowień ustaw państwowych z 7. Czerwca 1883. Dz. pr. p. Nr. 92 i 94 o składaniu gruntów rolniczych i dzieleniu gruntów spólnych, o ile one odnoszą się do wymienionych w §. 1 ustęp 4 ad a) i b) Ces. patentu z 5. Lipca 1853 praw spólnego posiadania i używania gruntów, które istnieją między byłemi Zwierzchnościami a gminami — albo dawnymi poddanymi jakoteż między dwiema albo więcej gminami.

§. 10.

Postanowienia Ces. patentu z 5. Lipca 1853 i obwieszczonej rozporządzeniem ministeryalnem z 31. Października 1857. Dz. pr. p. Nr. 218 instrukcyi, o ile nie zostały zmienione niniejszą ustawą, obowiązywać będą tak Sądy jak i Władze polityczne.

Co do praw §. 1. niniejszej ustawy objętych, przestają obowiązywać postanowienia rozporządzenia ministeryalnego z 3. Września 1855 Dz. pr. p. Nr. 161 w ustępach 1 i 2.

§. 11.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, rolnictwa i skarbu.

L. 2.701/94.

Aleg. 69

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o zarządzie krajowych składów publicznych dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie za r. 1893.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z 16. maja 1893 przyjął Wysoki Sejm do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o zarządzie krajowych składów publicznych we Lwowie i Krakowie za rok 1892 i upoważnił Wydział krajowy do wykonania robót około osuszenia gruntu krajowego składu publicznego we Lwowie.

Roboty te zostały w większej części wykonane w r. 1893, reszta zaś wykonaną zostanie z wiosną roku 1894, w którym to celu wstawił Wydział krajowy do preliminarza na rok 1894 resztę potrzebnego kredytu w kwocie 375 zł.

Obok tych uchwał Wysokiego Sejmu zaznaczyła komisya gospodarstwa krajowego w dotyczącem sprawozdaniu o zarządzie krajowych składów za rok 1892 swoje zdanie jeszcze w następujących sprawach:

1) Nie uważała za wskazane już na ostatniej sesyi Wysokiego Sejmu proponować „uchwalenie rozszerzenia koncesyi składów na dział towarowy z powodu, iż z jednej strony „nie może uważać układów w Towarzystwie handlowem rozpoczętych za skończone i do „pewnego w tym kierunku działania zachęcające; — z drugiej strony konieczną jest rzeczą „oparcia wyrażonego przez Wydział krajowy prawdopodobieństwa na pewnych choć „w przybliżeniu do rzeczywistości podobnych cyfrach, na podstawie których możnaby „wszelkie konsekwencye tego kroku w obec Wysokiego Sejmu — kraju usprawiedliwić. „Łudzić się bowiem nie należy; a jedyny wzgląd problematycznego nawet zmniejszenia „(niedoboru), nie jest jeszcze wystarczającym, by rzecz zdecydowaną i uchwaloną być mogła.

„Zwłaszcza kwestya budowy nowej szopy na zboże a co najważniejsze koszta „urządzeń mechanicznych do wyciągania, przewietrzania i t. d. zboża w nowej szopie, a „względnie możność zastosowania dotychczas nowych urządzeń starego budynku do nowo „postawić się mającego, na uwagę wziętemi być powinny i stanowić także pewne daty do „przyszłych powziąć się mających uchwał sejmowych“.

W skutek tych uwag odniósł się Wydział krajowy ponownie pismem z 11. lipca 1893 l. 35.624 do galic. akc. Towarzystwa handlowego we Lwowie z oznajmieniem, że uzyskanie od Wysokiego Sejmu przychylnej uchwały co do rozszerzenia koncesyi składów

krajowych we Lwowie i Krakowie czyni komisya gospodarstwa krajowego w pierwszym rzędzie zawisłem od ukończenia rokowań z rzeczonem Towarzystwem co do warunków, pod którymi Towarzystwo to mogłoby mieć zapewnione stałe pomieszczenie w powyższych składach dla swych towarów i pod którymi udzieliłoby Wydziałowi krajowemu tytułem zaliczki na rachunek przyszłych należytości składowych potrzebną z powyższego powodu kwotę na cele inwestycyjne składów.

W odpowiedzi na to zaproszenie otrzymał Wydział krajowy pismo powyższego Towarzystwa z 2. sierpnia 1893 opiewające, „że obecnie żadnych wniosków w sprawie „składów publicznych nie przedkładamy, gdyż zamierzone urządzenie oddziału kolonialnego „w tej chwili nie ma widoków bliskiego urzeczywistnienia“.

Pismem zaś 11. lipca 1893 l. 35.622 odniósł się Wydział kraj. ponownie do pierwszego austr. akcyjnego Towarzystwa dla składów publicznych we Wiedniu o stanowczą odpowiedź na podane temuż Towarzystwu pismem tutejszem z 6. grudnia 1892 l. 59.782 i 65.068|92 warunki objęcia zarządu tutejszego składu krajowego.

Towarzystwo rzeczone odpowiedziało jednak pismem z 24. lipca 1893, że mogłoby wejść w rokowania z Wydziałem krajowym tylko na tych zasadach, iż Towarzystwo podjęłoby się rozszerzenia budynków, gdyby Wydział krajowy opłacał procenta i amortyzował potrzebny na ten cel kapitał, oraz objęłoby zarząd składu, gdyby zarząd ten mógł być sprawowany na wspólny rachunek.

Wydział krajowy odpowiedział przeto pismem z 16. września 1893 l. 39.481, że na tych warunkach nie może dalszych przeprowadzać rokowań, warunki te bowiem nie odpowiadają ani uchwale sejmowej, ani wielokrotnie objawionym życzeniom komisyi gospodarstwa krajowego.

Wszakże Wydział kraj. nie potrzebuje szukać aż w Wiedniu wyręczyciela w stawianiu lub rozszerzaniu budynków i nie potrzebuje dzielić się zyskami i stratami, zwłaszcza, że niedobory składu lwowskiego, jakkolwiek zwolna, jednakże stale się zmniejszają.

Wydział krajowy polecił dalej reskryptem z 11. lipca 1893 l. 35.624 Dyrekcyi składów krajowych we Lwowie i Krakowie, ażeby zebrała i Wydziałowi krajowemu przedłożyła daty statystyczne kolejowe co do ruchu towarów w miejscowych magazynach kolejowych — o ile ruch ten mógłby przenieść się do krajowych składów, oraz osobne przybliżone obliczenie dochodów i wydatków przyszłego działu towarowego, niezawisłe od dotychczasowego rachunku składów.

Dyrekcya składu krajowego we Lwowie przedłożyła zatem do LW. 64.406|93 szczegółowy wykaz obrotu towarów cłowych za r. 1891, 1892, do końca lipca 1893, podług którego to wykazu przejść miało przez stacyę Lwów w powyższym czasie 24 gatunków rozmaitych towarów (bez cukru) razem wagi 123.066 ctr. mtr. Z tego przyjmuje Dyrekcya jedną trzecią część jako przypuszczalny roczny obrót, to jest 41 wagonów towarów cłowych i 82 wagonów towarów krajowych, czyli razem 123 wagonów rocznie.

Licząc podług taryfy pierwszego austr. akcyjnego Towarzystwa dla publicznych domów składowych w Wiedniu 1 zł. 75 ct. jako przeciętną należytość tygodniową od wagonu, przyjmuje Dyrekcya dochód z samego składowego od 123 wagonów po 1 zł. 75 ct. przez 52 tygodni na . . . . . 11.193 zł.
dochód zaś z manipulacyi . . . . . 2.296 zł.
czyli razem . . 13.489 zł.

Natomiast wydatki przyjmuje Dyrekcya na robociznę, podatki, ekspozyturę cłową i gaz do motoru razem około 3 000 zł., tak, że pozostawałby dochód czysty przeszło 10.000 wystarczający oczywiście w zupełności nietylko na amortyzacyę, oprocentowanie kapitału i na inne nieprzewidziane wydatki, których potrzeba mogłaby, zdaniem Wydziału krajowego, skonstatowaną dopiero w czasie funkcyonowania działu towarowego, jak n. p. pomoc

kancelaryjna, osobny magazynier i t. d., ale także wystarczyłby na zupełne pokrycie ewentualnych niedoborów dotychczasowego zarządu.

Wydział krajowy zaznacza jednak ze swej strony, że powyższe obliczenie dochodu podaje jedynie dla zadośćuczynienia życzeniu komisyi gospodarstwa krajowego, tylko bowiem daty oparte na własnem doświadczeniu lub na doświadczeniu interesowanych a pokrewnych zakładów miejscowych, (których we Lwowie nie ma), mogłyby przedstawić przybliżony obraz dochodów i wydatków.

Jeśli Wydział krajowy w zeszłorocznem sprawozdaniu twierdził, że podług wszelkiego prawdopodobieństwa rozszerzenie koncesyi na dział towarowy przysporzyłoby składom stałego i znacznego dochodu w czasach zwykłych, a tem samem mogłoby także co najmniej zmniejszyć roczne niedobory tych instytucyi, to opierał się przy tem na fakcie, że towary jak n. p. cukier, kawa, rodzynki, ryż, żelazo i t. p. artykuły nadchodzące zwykle równomiernie i w znaczniejszej ilości do kraju, dłużej przechowywane bywają na składach, że składowe od podobnych artykułów, zajmujących zwykle mniej miejsca od zboża, jest droższe aniżeli składowe od zboża i że w ogóle artykuły tego rodzaju nie podlegają takim wypadkom jak zboże, które w jednym roku przepełni wszystkie magazyny, w drugim zaś nie zajmie i połowy tych magazynów.

Stąd też obliczenie dochodów i wydatków, jakoteż oznaczenie objętości potrzebnych magazynów działu towarowego, jest prawdopodobniejsze, aniżeli przy zbożu.

Wydział krajowy zaś już kilkakrotnie i to od samego założenia składu krajowego we Lwowie przedstawiał Wysokiemu Sejmowi, że magazyny tegoż składu są za małe, jeśli jako publiczne mają odpowiadać swemu celowi, to jest, jeśli chociaż w części mają zadość uczynić także potrzebom wywoływanym niezwykłymi stosunkami handlowymi i niezwykłymi stosunkami kraju, których to stosunków naprzód przewidzieć nie podobna.

Zaspokojenie bowiem potrzeb w takich właśnie warunkach oddawałoby bez porównania ważniejsze usługi rolnictwu i handlowi, aniżeli w czasach zwykłych, nadto zaś ściągnęłoby dla krajowego składu stałą klientelę, która poszukuje i stara się zabezpieczyć jedynie stałe pomieszczenie dla swoich towarów. Klientela taka stanowczo odstręcza się, jeśli się jej odmówi przyjęcia towaru.

Wydział krajowy poczuwa się do obowiązku zaznaczyć tu, że n. p. lwowski magazyn zbożowy nawet w ostatnich miesiącach roku 1893 — tak niekorzystnego dla produkcyi rolnej, nie mógł pomieścić zgłoszonego zboża. Podług relacyi bowiem Dyrekcyi składu z 3. listopada 1893 odmówiła ona przyjęcia 40 wagonów zboża.

Do LW. 68.281|93 zaś, wniosła do Wydziału krajowego Arcyksiążęca fabryka cukru w Chybi podanie o przyjęcie na skład cukru tejże fabryki.

Równocześnie zaś zastępca powyższej firmy Lamm i Sp. we Lwowie wyjaśnili w krótkiej drodze, że prócz cukru rzeczonej fabryki, utrzymywaliby na składzie także cukier innych fabryk, a to w ilości przeciętnie około 40 wagonów stale.

Wydział krajowy jednak, niemając koncesyi na tego rodzaju skład towaru, nie mógł oferty rzeczonej przyjąć.

Nadto zgłaszały i zgłaszają się ciągle rozmaite firmy o przyjęcie na skład zarówno we Lwowie jak i w Krakowie, mąki, miodu, żelaza, otrąb, nawozów sztucznych itp. towarów.

Znaczna część zaś podobnych towarów jak cukier, rodzynki, ryż, herbata, farby, gumy, bawełna, papier, mąka itd. niemogłyby być pomieszczone w magazynie, w którym odbywa się czyszczenie, wietrzenie i sortowanie zboża, kurz bowiem wydobywający się przy tego rodzaju manipulacyi, mógłby niejeden z pomienionych towarów zanieczyścić lub zniszczyć. Towary te zatem musiałyby być osobno pomieszczonymi, mianowicie w Krakowie użyty być może na ten cel magazyn cłowy Nr. 2, we Lwowie zaś aż do wybudowania

osobnej szopy, musiałby magazyn zbożowy być przedzielonym. W ten sposób zmniejszy się wprawdzie pojemność lwowskiego magazynu zbożowego, za to jednak spodziewa się Wydział krajowy zmniejszenia niedoboru.

Co do urządzeń mechanicznych w szopie osobnej, Wydział krajowy zaznacza, że nie zamierzał i nie zamierza innych wprowadzać, jak tylko takie, które potrzebne byłyby do ręcznej manipulacyi, to jest młynki, wózki, wagi, sortownik itd. co wszystko kosztowałoby około 2.000 zł.

Istniejące urządzenie mechaniczne w magazynie zbożowym, niemogłoby być zużytkowane, motor bowiem o sile 12 koni, obliczony jest tylko dla czynności w rzeczonym magazynie. Krakowskie dwie szopy przeznaczone dla zboża cłowego, nie mają również żadnego motoru.

Dyrekcya Składu krajowego w Krakowie nie przedłożyła wprawdzie rachunku dochodów i wydatków przyszłego działu towarowego, albowiem kolej odmówiła jej udzielenia dat odnośnych, daty te jednak co do krajowego Składu w Krakowie są zdaniem Wydziału krajowego i zdaniem Dyrekcyi powyższego Składu, zbyteczne, nie rozchodzi się tu bowiem na razie o żadne rozszerzenie budynków dla działu towarowego, a uzyskanie rozszerzenia koncesyi na dział towarowy — zdaniem również pomienionej Dyrekcyi, może przynieść jedynie korzyść dla funduszów składu.

Równocześnie przedłożyła Dyrekcya powyższego Składu oświadczenie krakowskiej Izby handlowej i przemysłowej, uznającej wprowadzenie działu towarowego do koncesyi składów krajowych, jako bardzo pożyteczne i pożądane.

Z tych wszystkich powodów ponawia Wydział krajowy swój wniosek zeszłoroczny o upoważnienie go do starania się o uzyskanie rozszerzenia koncesyi dotychczasowej Składów krajowych na dział towarowy (z wyjątkiem towarów łatwo zapalnych) za osobną, wymagającą Najwyższej sankcyi gwarancyą kraju w obec składających towar i w obec zarządu państwa i skarbu państwowego.

Wydział krajowy podaje dalej do wiadomości Wysokiego Sejmu, że wskutek silnego zarysowywania się przybudówki magazynu zbożowego we Lwowie, w której pomieszczone są jeszcze dotąd biura Dyrekcyi Składu, oraz wskutek zawalenia się sufitu w suterenach przybudówki frontowej mieszczącej w sobie biura magazynierów i straży cłowej, wydelegował Wydział krajowy Dyrektora oddziału technicznego Wydziału krajowego WP. Gustawa Reutta i budowniczego WP. Ludwika Radwańskiego do zbadania pomienionych przybudówek. Komisya ta złożyła do LW. 68.320|93 sprawozdanie, podług którego „stan rzeczonych przybudówek jest pod każdym względem krytyczny“. „Stropy częściowo runęły, tak, że tylko zarządzonemi przez budowniczego silnemi podstemplowaniami, udało się je podtrzymać; gdy jednak belki są prawie na wskróś przegniłe i spruchniałe, okazuje się potrzeba wymiany stropów.“

„Niemniej groźnym jest stan sklepień okiennych i drzwiowych, które niemal wszystkie są popękane, a znaczną ich część podpierają podstemplowania drewniane.“

„Również w wielu miejscach są i mury bardzo popękane, a nadto pokrycie dachowe tak zniszczone, że ze względów bezpieczeństwa tak biura jak i mieszkania służby znajdują się w stanie bardzo krytycznym i dalsze mieszkanie tamże stanie się w krótkim czasie niemożebnem“.

„Uwzględniwszy w dodatku bardzo znaczną wilgoć w biurach, wynikłą ztąd stęchliznę, powietrze niezdrowe i brak światła, musimy bezwarunkowo uznać, że dalsze tak urzędowanie jak i zamieszkanie jest niemożebne.“

„Zważywszy w końcu, że delożowanie w przybudówce od ulicy grodeckiej ze względów bezpieczeństwa życia osób tam przebywających jest sprawą naglącą, podpisana komisya przyszła do przekonania, iż należy przybudówkę tę rozebrać.“

Wobec tej opinii zarządzi Wydział krajowy na razie jeszcze pewne roboty ochronne, o ile one dadzą się zastosować, a w razie ostatecznej potrzeby, najem mieszkania, które według relacyi Dyrekcyi kosztować będzie około 600 zł. rocznie prócz niezbędnych adaptacyi obliczonych na kwotę około 300 zł.

2) Komisya gospodarstwa krajowego, zastanawiając się w swem ostatniem sprawozdaniu nad przyczynami usunięcia się producentów od składania swych produktów w magazynach krajowych, wyraziła zdanie, „że jedynie zdecentralizowanie składów w kraju temu anormalnemu położeniu rzeczy stanowczo kres położyć byłoby w możności.“

„Komisya gospodarstwa krajowego, rzucając to śmiałe twierdzenie, liczy się równocześnie z jego konsekwencyami i mniema, że osiągnięcie tego celu przez zakładanie licznych składów krajowych, jest rzeczą wprost niewykonalną“.

„Wysokość znacznych wkładów połączonych z założeniem takich składów, trudność i koszta administracyi tychże, uniemożliwić muszą na długi czas jeszcze wprowadzenie w czyn tej zasady.“

„Czy jednak akcya na tej zasadzie oparta nie byłaby na innej drodze możliwą i wykonalną, czy nie byłoby wskazanem zastanowić się nad założeniem przez Zarząd kolei państwowych Składów zbożowych na wszystkich ważniejszych stacyach kolejowych w kraju, na jakich podstawach i pod jakimi warunkami, to otwarte pytanie, które pozostawić musi komisya głębokiej rozwadze Wydziału krajowego.“

Wydział krajowy odniósł się więc do c. k. Rządu odezwą z 9. lipca 1893. L. 35.623, w której komunikując powyższą myśl komisyi, upraszał c. k. Rząd o łaskawe wzięcie projektu założenia w sposób powyższy wolnych Składów publicznych pod swą światłą rozwagę.

Podług dołączonéj ·/. w odpisie odezwy c. k. Namiestnictwa z 17. listopada 1893. L. 92.249 oświadczyło c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 9. listopada 1893. L. 15.577, że myśl wyżej poruszona znajduje swe załatwienie w przedłożonym przez c. k. Rząd Radzie państwa projekcie do ustawy o zakładaniu zawodowych stowarzyszeń rolników, oraz że co do poparcia sprawy niniejszej ze strony zarządów kolejowych, powinien Wydział krajowy bezpośrednio nawiązać rokowania z pomienionymi zarządami. **Alegat 1.**

Z tego powodu odniósł się Wydział krajowy w sprawie niniejszej pismem z 19. grudnia 1893. L. 62.379 do J. E. Dra Leona Bilińskiego, jako Prezydenta c. k. Generalnej Dyrekcyi austr. kolei państwowych a odpowiedź jest dopiero spodziewaną.

Taryfa i ulgi dla Składów krajowych.

Na podstawie wyczerpująco umotywowanego wniosku Dyrektora krajowego Składu Porcerego, uchwalił Wydział krajowy i wydał reskryptem z 28. listopada 1893. L. 62.637 jednolitą dla obydwu krajowych Składów taryfę dla zboża i spirytusu, ogłoszoną w Gazecie lwowskiej z 15. grudnia 1893. Nr. 285, tudzież w dzienniku rozporządzeń dla kolei i żeglugi w Wiedniu. Obowiązuje ona od 1. stycznia 1894.

Taryfa wojskowa dla zboża składanego w magazynach krajowych, a przeznaczonego dla magazynów wojskowych, obowiązuje w myśl uwiadomienia c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 10. grudnia 1893 L. 12.950 od dnia 1. listopada 1893 i ogłoszoną została w dzienniku rozp. dla kolei i żeglugi w Nrze 122. z dnia 21. października 1893. pod pozycyą 866.

Celem faktycznego uzyskania zaś refakcyi dla towarów przez krajowe składy przechodzących, wystosował Wydział krajowy do c. k. Prezydyum Namiestnictwa dołączoną /. w odpisie odezwę z 21 listopada 1893 L. 47.655 i oczekuje w tym względzie odpowiedzi. **Alegat 2.**

Preliminarze i zamknięcia rachunkowe.

Preliminarze Składów krajowych na rok 1894. i zamknięcia rachunkowe tychże Składów za rok 1892. dołączone są jako alegata odnośnych rubryk preliminarza funduszu krajowego na rok 1894. i zamknięcia rachunk. tegoż funduszu za rok 1892.

W tem miejscu zaznacza Wydział krajowy, że rekurs jego przeciw wymiarowi podatku domowo-czynszowego od magazynu zbożowego we Lwowie za rok 1892., dotychczas załatwiony nie został i że przeciw wymiarowi takiego podatku za rok 1893. nowy rekurs wniesiono.

Zmiana zarządu krajowego Składu w Krakowie.

Towarzystwo wzajemnego kredytu w Krakowie wniosło do Wydziału krajowego pismo z d. 5. lipca 1893. L. 2.489 następującej treści:

„Niniejszem mamy zaszczyt oznajmić, że zmuszeni jesteśmy jakkolwiek z wielką przykrością złożyć poruczony nam w swoim czasie zarząd krajowym Składem publicznym w Krakowie.

„Do tego kroku zniewala nas ta okoliczność, że Karol hr. Scipio, obecny dyrektor Składu oświadczył nam stanowczo, iż poza wypełnianiem swych obowiązków jako Dyrektor Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń i podpisanego Towarzystwa, nie może już nadal poświęcać się zarządowi Składem, na które to postanowienie hr. Scipiona wpłynęło głównie przygnębienie spowodowane ciężkiem w jego rodzinie nieszczęściem. Nie będąc w możności na przyszłość przelania naszego pełnomocnictwa — jak dotąd na wspólnego dyrektora — zniewoleni jesteśmy upraszać najuprzejmiej o zwolnienie nas od urzędowania Składem krajowym i to o ile możności z d. 1. października a najpóźniej 31. grudnia 1893.

„Będąc zawsze gotowi do usług dla kraju, ofiarujemy się Wysokiemu Wydziałowi krajowemu z naszą skromną pomocą w kierunku reorganizacyi w administracyi Składu krajowego, niemniej oświadczamy gotowość utrzymywania z Wysokim Wydziałem krajowym rachunku bieżącego dla potrzeb krajowego Składu publicznego w Krakowie, na podstawie umowy wzajemnie obowiązującej.

„Raczy Wysoki Wydział krajowy niniejsze oświadczenie nasze przyjąć do swej wiadomości i o powzięciu dotyczącej decyzyi nas powiadomić.“

W obec tego oświadczenia Wydział krajowy odpowiedział uchwałą z 7. lipca 1893. r. L. 35.628, że tylko z ubolewaniem zniewolony jest przyjąć powyższe wypowiedzenie, a to z dniem 1. października 1893., tudzież przyjąć do wiadomości ustąpienie w dniu powyższym JW. Karola hr. Scipiona z zarządu krajowego Składu w Krakowie i wyraził przytem Dyrekcyi Towarzystwa swe podziękowanie za bezinteresowne i li tylko dla dobra kraju sprawowanie zarządu wspomnianego Składu krajowego.

Zarazem przyjął Wydział krajowy z podziękowaniem, ofiarowaną przez pomienioną Dyrekcyę pomoc w przeprowadzeniu reorganizacyi zarządu krajowego składu, tudzież pomoc co do rachunku bieżącego dla potrzeb rzeczonego składu.

Zamierzając zaś wspomnianą wyzej reorganizacyę wprowadzić równocześnie z dniem 1. października 1893, wydelegował Wydział krajowy p. Ksawerego Porcerego, dyrektora składu kraj. we Lwowie, do Krakowa, celem porozumienia się z Dyrekcyą Towarzystwa wzaj. kredytu i dokładnego obznajomienia się ze stosunkami miejscowymi i całą manipulacyą w kraj. składzie krakowskim.

W załatwieniu zaś dotyczącego sprawozdania z komisyi, poruczył Wydział krajowy uchwałą z 16. wrześn a 1893 l. 41.344 tymczasowe pełnienie obowiązków dyrektora

krakowskiego składu kraj., dyrektorowi Porceremu i pozostawił na razie. z ustanowionych przez Towarzystwo wzaj. kredytu funkcyonaryuszów, buchaltera Długołęckiego, dalej Sokolnickiego, Łosztyna-Zyblikiewicza, Drzewickiego i Zubrzyckiego, dalej woźnego i dwóch stróżów — w tej myśli, że wniesie do Wysokiego Sejmu projekt systemizacyi etatu osób i płac funkcyonaryuszów obydwu składów krajowych, poczem dopiero miał być rozpisany konkurs na posady przy krajowym składzie w Krakowie.

Na zastępstwo magazyniera zbożowego w Krakowie wysłany został ze Lwowa magazynier Ortyński.

Byłemu zaś magazynierowi zbożowemu powyższego składu w Krakowie, wypłaciła Dyrekcya Towarzystwa wzajemnego kredytu tytułem trzechmiesięcznej odprawy kwotę 300 zł., a Wydział krajowy dla ułatwienia temuż magazynierowi najmu innego mieszkania kwotę 200 zł. z funduszu pomienionego składu.

W dniach od 28 września do 3 października 1893 nastąpił protokolarny odbiór krakowskiego składu od Towarzystwa wzaj. kredytu i oddanie Wydziałowi krajowemu względnie dyrektorowi Porceremu przez osobną komisyę Wydziału krajowego i delegata ze strony Towarzystwa wzaj. kredytu w osobie JW. Karola hr. Scipiona.

W załatwieniu odnośnego aktu odbiorczego udzielił Wydział krajowy uchwałą z 6. października 1893 l. 51.755 wspomnianej wyżej Dyrekcyi Towarzystwa wzaj. kredytu absolutoryum z ogólnego zarządu powyższym składem, sprawowanego do 30. września 1893 — z tem oznajmieniem, że absolutoryum z rachunków za rok 1892 i pierwsze trzy kwartały 1893, jako zależne od uchwały Wysokiego Sejmu, zostanie wydane dopiero po przyjęciu odnośnych rachunków przez Wysoki Sejm.

Z pomiędzy poszczególnionych wyżej funkcyonaryuszów składu w Krakowie, zrezygnował ze swej posady buchalter Długołęcki z dniem 31. grudnia 1893, pomocnik zaś biurowy Drzewicki został wzięty do wojska.

Ponieważ posada buchaltera nie mogła pozostać nieobsadzoną aż do ewentualnej systemizacyi etatu osób i płac funkcyonaryuszów składu, zamianował Wydział krajowy prowizorycznym buchalterem i zastępcą dyrektora składu Mieczysława Starzewskiego z płacą o rocznych 1.500 zł. począwszy od 1. stycznia 1894.

Z powodu tej nominacyi względnie z powodu objęcia urzędowania przez osobę nową, zmuszony jest Wydział krajowy pozostawić jeszcze przez pewien czas krótki dyrektora Porcerego w Krakowie aż do obznajomienia się nowego buchaltera z tokiem spraw i całą manipulacyą w Składzie.

W miejsce Drzewickiego upoważniliśmy Dyrekcyę Składu do przyjęcia innego pracownika.

Reorganizacyi, względnie systemizacyi etatu osób i płac funkcyonaryuszów składowych, postanowił Wydział krajowy na razie Wysokiemu Sejmowi jeszcze nie przedstawiać.

Z powodu złożenia zarządu krakowskiego Składu przez Dyrekcyę Towarzystwa wzajemn. kredytu i bezpośredniego objęcia tegoż zarządu przez Wydział krajowy, odniósł się Wydział krajowy do c. k. Ministerstwa handlu o zatwierdzenie stosownie zamienionego §. 3. i 4. regulaminu Składu i uzyskał zatwierdzenie tej zmiany na mocy reskryptu c. k. Ministerstwa handlu z 10. grudnia 1893 l. 65.356.

Wydział krajowy podaje dalej do wiadomości Wysokiego Sejmu, że korzystając ze znacznej dotacyi kasy krajowej, uzyskanej uregulowaniem funduszu krajowego przeprowadzoną konwersyą obligów indemnizacyjnych, wyznaczył dla obydwu Składów krajowych dotacyę kasową w formie lokacyi na 4% rachunku bieżącego półrocznie zamykanego.

W ten sposób wyrównany został rachunek bieżący Wydziału krajowego w Towarzystwie wzajemnego kredytu w Krakowie, otwarty na potrzeby tamtejszego Składu krajowego, stronom zaś korzystającym z pomienionego Składu zniżono z tego powodu stopę procentową z 7% na 5% od należytości płaconych przez tenże Skład w zastępstwie stron pomienionych (za fracht, cło i t. p.)

Wreszcie podajemy do wiadomości Wysokiego Sejmu, że na podstawie relacyi Dyrekcyi Składu w Krakowie z 29. marca i 4. maja 1893 l. 107 i 109 wykazujących konieczną i natychmiastową potrzebę wymiany pokrycia dachu szopy Nr. 3 papą, kosztem około 580 zł., upoważnił Wydział krajowy Dyrekcyę do wykonania odnośnych, budżetem na rok 1893 nieprzewidzianych robót.

Obrót zboża i spirytusu za r. 1893.

A) We Lwowie:

Alegat 3. Podług dołączonego ·/. wykazu wynosił obrót zboża jak następuje:

W zapasie z r. 1892 było:

72·9 wagonów; przybyło zaś w r. 1893:
287·7 „ zboża krajowego,
21·5 „ „ transitowego
382·1 wagonów razem, z czego wydano:
299·3 wagonów krajowego,
311 0 11·7 „ transitowego. Obrót zatem
693·1 wagonów, podczas gdy w r. 1892 obrót ten wynosił 665·7 wagonów, w roku zaś 1891 tylko 623·8 wagonów.

Alegat 4. Podług dołączonego ·/. wykazu wynosił obrót spirytusu jak następuje:

Zapas z r. 1892 wynosił:

7·9 wagonów; przybyło w r. 1893:
91·6 „ , razem przeto było;
99·5 „ ; z tego wydano:
90·0 „ ; obrót zatem w r. 1893:
189·5 „ , podczas gdy w r. 1892 obrót wynosił 183·2 wagonów, a w roku 1891 tylko 170·3 wagonów spirytusu.

Alegat 5. Poświadczeń składowych (warrantów) wydano w r. 1893 podług dołączonego ·/. wykazu, jak następuje:

1) Na zboże	37	sztuk	na	37	wagonów	wartości ubezpieczonej	. .	29.346 zł.
z r. 1892 reszta	5	„	„	4·8	„	„ „	. .	3.700 zł.
Razem	42	sztuk	na	41·8	wagonów	wartości ubezpieczonej	. .	33.046 zł.
W r. 1893 zwrócono	33	„	„	32·6	„	„ „	. .	25.796 zł.
pozostało	9	sztuk	na	9·2	wagonów	wartości ubezpieczonej	. .	7.250 zł.
W r. 1892 wydano	18	„	„	17·7	„	„ „	. .	15.600 zł.
W r. 1891 wydano	28	„	„	65·4	„	„ „	. .	67.181 zł.
2) Na spirytus	21	„	„	22·0	„	„ „	. .	33.339 zł.
Z r. 1892 reszta	1	„	„	0 5	„	„ „	. .	1.060 zł.
Razem	22	sztuk	na	22·5	wagonów	wartości ubezpieczonej	. .	34.399 zł.
W r. 1893 zwrócono	21	„	„	21·5	„	„ „	. .	32.859 zł.
pozostało	1	sztuk	na	1·0	wagonów	wartości ubezpieczonej	. .	1.540 zł.
W r. 1892 wydano	22	„	„	15·3	„	„ „	. .	32 101 zł.
W r. zaś 1891 „	1	„	„	3·0	„	„ „	. .	5.700 zł

B) W Krakowie:

Alegat 6. Podług dołączonego ·/. wykazu wynosił obrót zboża, jak następuje:

Zapas z r. 1892 wagonów	. .	83·4
przybyło zaś krajowego	. .	295·4
transitowego	. .	339.5
Razem	. . .	718·3
Wydano w ciągu r. 1893 krajowego 292.8 wag.		
transitowego 308·7 „	.	601·5
Zatem obrót wagonów zboża	.	1.319·8
W r. 1892 był obrót zboża	. .	1.901·8
W r. zaś 1891 był obrót zboża	.	3.014·0

Alegat 7. Podług dołączonego ·/. wykazu przyjęto w r. 1893 spirytusu 3 wagony
wydano zaś . . . . . 1 wagon
przeto obrót . . . . . 4 wagony.
W r. 1892 wynosił obrót . . . . . 36 wagonów,
w roku zaś 1891 . . . . . 92 wagonów.

Alegat 8. Podług dołączonego ·/. wykazu wynosił obrót warrantów, jak następuje:

1) na zboże wydano 3 sztuki na wartość ubezpieczoną . . .	3.400 zł.
z r. 1892 reszta 5 sztuk	5.330 „
razem 8 sztuk	8.730 zł.
Zwrócono w r. 1893 7 sztuk	7.830 „
pozostała 1 sztuka	1.100 zł.
W r. 1892 wydano warrantów 190 sztuk na 191 wagonów wartości	196.070 „
w r zaś 1891 „ „ 381 „ „ 397 „ „	395.369 „

2). Na spirytus nie wydano żadnego warrantu tak, jak i w latach poprzednich.

Na podstawie powyższego wywodu Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sprawozdanie Wydziału krajowego o zarządzie krajowych wolnych Składów publicznych dla zboża i spirytusu za r. 1893 Sejm przyjmuje do wiadomości.

2) Sejm przyjmuje w imieniu kraju zobowiązania, wynikające z odnośnych ustaw, a w szczególności gwarancyę tak w obec stron składających towary, jak w obec zarządu państwa i skarbu państwowego z powodu wyjednać się mającego rozszerzenia dotychczasowych koncesyi krajowych Składów publicznych połączonych z Składem wolnym dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie — na dział towarowy w ogóle z wyłączeniem olejów mineralnych.

3) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby postarał się o rozszerzenie nadanych już Wydziałowi krajowemu koncesyi na krajowe publiczne Składy wolne dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie — na dział towarowy w ogóle z wyłączeniem olejów mineralnych.

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem

Lwów dnia 9. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat 1. do sprawozdania Wydziału krajowego L. 2.701/1894.

Odpis

odezwy c. k Namiestnictwa z dnia 17. listopada 1893 L. 92.249/1893 do Wydziału krajowego.

Odnośnie do szacownej odezwy z dnia 9. lipca 1893 L. 35.623 c. k. Namiestnictwo ma zaszczyt zawiadomić Świetny Wydział krajowy, że Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 9. listopada 1893 L. 15.577/2.248 oznajmiło w sprawie używania krajowych Składów zbożowych przez rolników, oraz w sprawie projektowanego zakładania składów zbożowych na wszystkich ważniejszych stacyach kolejowych, co następuje:

Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa jest zdania, że obiecujące pomyślny skutek rozwiązanie tak ważnej dla rolniczej ludności kwestyi wspólnej sprzedaży rolnych produktów, co znowu zawisłem jest od istnienia odpowiednich składów, zdaje się być zapewnione projektem do ustawy o zakładaniu zawodowych Stowarzyszeń rolników, który Rząd wniósł do Izby posłów Rady państwa na pierwszem posiedzeniu obecnej sesyi.

Według tego projektu ustawy (Nr. 710 załączników do stenograficznych protokołów Izby posłów XI. sesya, 1893) mają być przez powstać mające powiatowe i krajowe stowarzyszenia rolników zakładane spichlerze i składy, w celu składania i wspólnej sprzedaży rolnych produktów stowarzyszonych.

Na wypadek przyjścia do skutku tej ustawy zdaje się być uzasadnionem przypuszczenie, że przewidzianie w niej zakładanie spichlerzy i składów w spomnianym celu znacznie się rozpowszechni i okaże się praktycznem, zwłaszcza, że cały szereg warunków, jako to: wpływające do Stowarzyszeń w myśl tej ustawy fundusze, następne połączenie zawodowych Stowarzyszeń z kasami zaliczkowemi, które będą powołane do zorganizowania tak kredytu osobistego, jakoteż kredytu opartego na złożonych przez Stowarzyszonych produktach, w szczególności zaś siła samej organizacyi, polegająca na fakcie, że rozpowszechnione po całym kraju Stowarzyszenia powiatowe, pozostające w łączności ze Stowarzyszeniem krajowem, rozwiną działalność przez mężów zaufania niemal w każdej gminie, za tem przemawia, że Stowarzyszenia rozwiną w tym kierunku żywą i dodatnią działalność.

W obec tego stanu rzeczy Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa może na razie wskazać tylko na urządzenia zamierzone przez omówiony wyżej projekt ustawy.

Gdyby jednak zarządy kolejowe były skłonne przychylić się do projektu Świetnego Wydziału krajowego, w którym to względzie jednak wdrożenie odnośnych rokowań musi być pozostawionem Świetnemu Wydziałowi, to zdaniem Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa, akcya ta w czasie powstania wspomnianych Stowarzyszeń zawodowych doznałaby istotnego poparcia przez opisane powyż zadania tych Stowarzyszeń i odwrotnie.

Odpis

odezwy Wydziału krajowego z dnia 21. listopada 1893, LW. 47.658 do Świetnego c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie.

Szacowną odezwą z 27. grudnia 1891. L. 12.642/pr. udzieliło nam Świetne c. k. Prezydyum odpowiedź Wysokiego c. k. Ministerstwa handlu z 14. grudnia 1891. L. 56.209 na rezolucyę Wysokiego Sejmu z 29. listopada 1890 w przedmiocie refakcyi od taryfy kolejowej dla krajowych składów publicznych we Lwowie i Krakowie. Podług tej odpowiedzi koleje państwowe nie udzielają żadnych takich [illegible], których warunki nie byłyby dostępne każdemu interesowanemu, składy więc krajowe winny podług tego reskryptu, w specyalnych wypadkach wnosić osobne podania o refakcyę a podania takie mają być rozpatrywane podług tych samych zasad, jak podania każdej innej partyi. Dotychczasowa wszakże praktyka wykazała, że składy krajowe nie mogły i nie mogą korzystać z przyznanych dotąd innym partyom refakcyi. Najpierwszym bowiem i najgłówniejszym warunkiem uzyskania refakcyi na kolejach państwowych jest podanie relacyi, to znaczy, z której i do której stacyi kolei transporta będą w ciągu roku nadawane. Otóż składy krajowe nie mogą żadną miarą naprzód znać podobnych relacyi nie mogą więc i starać się o uzyskanie refakcyi. Skutkiem tego nie mogą też rzeczone składy krajowe użyczać ani producentom, dla których w pierwszym rzędzie ustanowione zostały i którzy największe mają do zwalczania trudności w łatwym zbyciu swego produktu ani handlarzom nawet owych korzyści, jakie im podają spedytorowie i ajenci lub pojedyńcze firmy prywatne. Spedytorowie ci, ajenci, pojedyńcze firmy i w ogóle pośrednicy prywatni utrzymując już ze swego zawodu ciągłe stosunki z handlarzami i poszczególnymi firmami, mogą bez trudności dowiedzieć się zarówno o kierunku jak i ilości transportu, mogą więc tem łatwiej uzyskać refakcyę, względnie korzystać z refakcyi przyznanej transportom w pewnej relacyi. Wiedząc zaś dokładnie że składy krajowe podobnych stosunków z partyami nie utrzymują i utrzymywać nie mogą, wyzyskują swe stanowisko i pozbawiają składy znacznego obrotu a temsamem i dochodu. Znaną zaś jest rzeczą, że tego rodzaju pośrednicy zajmując się odnośnemi czynnościami tylko dla własnego zysku, podczas gdy składy krajowe na zysk wcale nie są obliczone, ani osiągnięcie zysku za swe zadanie uważać nie mogą. Przeciwnie dotychczas nietylko nie wykazały składy krajowe nawet równowagi między dochodami i wydatkami, ale wykazują znaczne, z funduszu krajowego pokrywane straty, wcale nie obejmujące amorty zacyi kapitału i odsetek od zaciągniętej na założenie rzeczonych składów $4^1/_2\%$ pożyczki krajowej w kwocie 400.000 zł., co stwierdzają corocznie przedkładane Wysokiemu Sejmowi zamknięcia rachunków. W tym stanie rzeczy składy krajowe niestety nie odpowiedziały dotąd nadziejom ani Wysokiego Sejmu, ani producentów, ani też potrzebom handlu i są właściwie tylko ciężarem funduszu krajowego. To też powstają i utrzymują się nawet w gronie posłów na Wysoki Sejm głosy domagające się zaniedbania tych instytucyi krajo-

wych i Wydział krajowy zniewolony byłby sam ze swej strony przedstawić odpowiednie wnioski pod uchwałę Wysokiego Sejmu, gdyby nie wstrzymywała go jeszcze nadzieja, że uzyskaniem stosownej refakcyi taryfy kolejowej i rozszerzeniem koncesyi składów krajowych na dział towarowy, będzie można złemu zaradzić. Rozchodzi się więc obecnie przedewszystkiem o uzyskanie zniżenia w ogóle taryfy kolei państwowych dla zboża, ziarn i nasion wszelkiego rodzaju, oraz dla spirytusu, a to dla każdego wagonu o pełnym ładunku zarówno do krajowych składów publicznych we Lwowie i Krakowie wchodzącego, jak i z tychże składów wychodzącego bez względu na stacyę nadawczą i odbiorczą i bez względu na linie kolei państwowych. Oznaczenie wysokości tego zniżenia taryfy (w pewnym procentowym stosunku) pozostawić musi Wydział krajowy ocenieniu i uznaniu c. k. Władz kompetentnych; zwraca tylko uwagę, w jak trudnem znajdują się składy krajowe położeniu w obec konkurencyi spedytorów, ajentów i prywatnych składów, w obec zatem konkurencyi pośredników mających w pierwszym rzędzie zysk na celu. Nadto ulga obecnie proszona pójdzie na wyłączną korzyść producentów i obrotu handlowego, a tylko spodziewany na tej podstawie wzmocniony obrót towarów w składach krajowych, może pokryć bieżące koszta administracyi.

Wydział krajowy uważa dalej za rzecz również niezbędną zarówno dla dobra producentów, jak i obrotu handlowego; uzyskanie od c. k. Władz kompetentnych takiego postanowienia, podług któregoby transporty idące w pewnych ściśle oznaczonych relacyach mogły zatrzymywać się w krajowych składach publicznych we Lwowie lub Krakowie bez utraty uzyskanego już prawa do specyalnej refakcyi. W przeciwnym bowiem razie składy rzeczone zamiast korzyści przyniosłyby interesentom stratę i musiałyby być omijane. Rozumie się, iż ktoby korzystał z refakcyi specyalnej, nie mógłby już korzystać z proszonej wyżej refakcyi ogólnej. Z uwagi więc, że rozchodzi się w pierwszym rzędzie o byt i rozwój składów publicznych we Lwowie i Krakowie jako instytucyi krajowych, oraz o utrzymanie tychże składów na wysokości zadania, zwłaszcza w obec konkurencyi tego rodzaju zakładów prywatnych, że rozchodzi się dalej o ulgi dla producentów i obrotu handlowego, wreszcie, że idzie o ukrócenie wyzysku ze strony wszelkiego rodzaju pośredników prywatnych, Wydział krajowy ma zaszczyt niniejszem odnieść się do Świetnego c. k. Prezydyum z usilną prośbą Świetne c. k. Prezydyum raczy sprawę niniejszą usilnem ze Swej strony poparciem przedłożyć c. k. Władzom kompetentnym do ile możności jak najrychlejszego uwzględnienia.

D. j. w.

Obrót zboża w krajowym składzie publicznym we Lwowie

od 1. stycznia do 31. grudnia 1893.

Miesiąc	Przyjęto				Wydano			
	Krajowe	Transitowe	Razem	Ubezp. wartość	Krajowe	Transitowe	Razem	Ubezp. wartość
	Kilogramów			zł.	Kilogramów			zł.
Zapas z 31. grud. 1892.	725.040	3.934	728.974	75.252	—	—	—	—
Styczeń 1893. . . .	493.003	3.419	496.422	85.838	292.534	—	292.534	71.433
Luty „ . . .	273.711	—	273.711	56.133	433.717	7.353	441.070	68.743
Marzec „ . . .	395.220	—	395.220	46.414	461.443	—	461.443	60.696
Kwiecień „ . . .	140.601	—	140.601	11.082	279.536	—	279.536	30.745
Maj „ . . .	186.433	—	186.433	12.240	387.921	—	387.921	28.371
Czerwiec „ . . .	316.335	—	316.335	20.700	345 303	—	345.303	22.498
Lipiec „ . . .	238.342	10.020	248.362	27.502	296.822	—	296.822	30.203
Sierpień „ . . .	16.026	—	16.026	1.066	140.830	—	140.830	9.094
Wrzesień „ . . .	85.431	9.920	95.351	6.675	55.138	19.940	75.078	6.036
Październik „ . . .	92.262	29.814	122.076	10.581	79.514	9.860	89.374	5.577
Listopad „ . . .	204.614	119.864	324.478	21.399	129.046	69.888	198.934	11.874
Grudzień „ . . .	435.253	42.396	477.649	34.966	91.531	9.869	101.400	9.307
Zapas z 31. grud. 1893.	—	—	—	—	608.936	102 457	711.393	55.271
Razem . .	3,602.271	219.367	3,821.638	409.848	3,601.271	219 367	3,821 638	409.848
Wydano . .	2,993.335	116.910	3,110.245	354.577				
Obrót . .	6,595.606	336.277	6,931.883	764.425				

Obrót spirytusu

w krajowym składzie publicznym dla zboża i spirytusu we Lwowie

za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1893.

Miesiąc	Przyjęto		Wydano	
	hektolitrostopni	Wartość ubezpieczona	hektolitrostopni	Wartość ubezpieczona
Stan z dniem 31. grudnia 1892 . .	79.552	17.554	—	—
Styczeń 1893 . . .	80.805	12.120	—	—
Luty „ . . .	184.447	27.669	1.232	185
Marzec „ . . .	303.081	45.527	1.018	153
Kwiecień „ . . .	117.971	17 696	4.211	928
Maj „ . . .	49.024	7.354	5.804	871
Czerwiec „ . . .	38 001	5.700	36.175	4.859
Lipiec „ . . .	59 432	8.942	104.919	16.242
Sierpień „ . . .	3.993	596	122.298	18.764
Wrzesień „ . . .	68 818	10.322	151.807	24.601
Październik „ . . .	10.274	1.541	241.304	37.768
Listopad „ . . .	—	—	136.928	20.543
Grudzień „ . . .	—	—	94.790	14.218
Stan z dniem 31. grudnia 1893 . .	—	—	94.962	15.889
Razem . . .	995.448	155.021	995.448	155.021
Wydano . . .	900.484	139.132		
Obrót ogólny od 1. stycznia do 31. grudnia 1893 . . . . (czyli 189·60 wagonów spirytusu).	1,895.932	294.153		

Obrót poświadczeń składowych (warrantów) w kraj. Składzie publicz. we Lwowie

od 1. stycznia do 31. grudnia 1893.

Miesiąc	Wydano						Ściągnięto					
	Zboże			Spirytus			Zboże			Spirytus		
	sztuk	kilogr.	Ubezp. wartość	sztuk	kilogr.	Ubezp. wartość	sztuk	kilogr.	Ubezp. wartość	sztuk	kilogr.	Ubezp. wartość
Stan z 31. grudnia 1892	5	48.232	3.700	1	5.038	1.060	—	—	—	—	—	—
Styczeń 1893	8	80.685	6.440	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Luty „	10	100.515	7.600	2	21.398	3.210	3	30.635	2.310	1	10.699	1.605
Marzec „	1	14.118	1.004	5	46.919	7.342	5	48.233	3 100	1	5 038	1 060
Kwiecień „	3	22.884	2.152	4	42.776	6.427	5	54 025	4.534	2	15.014	2.556
Maj „	1	10.070	800	5	56.616	8 492	6	53.323	5.052	1	10.699	1.605
Czerwiec „	3	30.062	2.400	—	—	—	8	80.218	5.900	—	—	—
Lipiec „	2	11.210	1.300	1	10.076	1.511	—	—	—	2	20.076	3 011
Sierpień „	1	10.020	700	2	21.889	3.275	1	10.070	800	3	31.734	4 760
Wrzesień „	—	—	—	2	20.548	3.082	4	40 082	3,100	5	62.115	9,328
Październik „	1	19.954	1.950	—	—	—	—	—	—	1	8 401	1.261
Listopad „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	29.330	4.398
Grudzień „	7	70.356	5.000	—	—	—	1	9.908	1.000	2	21.889	3.275
Stan z 31. grudnia 1893	—	—	—	—	—	—	9	91.612	7.250	1	10.265	1.540
Razem	42	418.106	33.046	22	225.260	34 399	42	418.106	33.046	22	225.260	34.399

Obrót zboża w krajowym Składzie publicznym w Krakowie

za rok 1893.

Miesiąc	Przyjęto				Wydano			
	Krajowego	Zagranicznego	Razem	Ubezpiecz. wartość zlr.	Krajowego	Zagranicznego	Razem	Ubezpiecz. wartość zlr.
	Metrycznych centnarów				Metrycznych centnarów			
Zapas z 1. stycznia 1893	5.114·41	3.228·—	8.342·41	67.541	—	—	—	—
Styczeń	4.162·20	2.504·83	6.667·03	61.104	1.669·58	1.639·38	3.308·96	34.853
Luty	3.501·57	1.683·43	5.185·—	48.605	1.914·29	1.145·—	3.059·29	32.111
Marzec	5.293·42	904·58	6.198·—	48.681	3.437·53	830·57	4.268 10	42.096
Kwiecień	781·22	1.727·43	2.508·65	17.568	3.327·04	1.495·89	4.822·93	38.704
Maj	2.771·02	4.390 86	7.161·88	48.811	3.453·55	3.611·43	7.064·98	47.239
Czerwiec	2.687·41	5.750·64	8.438 08	57.353	6.323·64	3.852·75	10.176·39	69.612
Lipiec	863·77	4.091·41	4.955·18	29.494	2.300·75	4.557·63	6·858·38	45.346
Sierpień	748 63	316·86	1.065·49	8.479	1.475·23	1.886·59	3.361·82	24.379
Wrzesień	1.452·68	2.172·40	3.625·08	25.816	1.689·44	4.840·65	6.530·09	44.039
Październik	2.041·09	3.747·08	5.788·17	48.719	1.443·71	2.551·99	3.995·70	29.449
Listopad	2.880·67	3.071·50	5.952·17	48.085	1.534·46	2.872·04	4.426·50	39.059
Grudzień	2.352·92	3.589·01	5.941·93	49.446	714·02	1.562·31	2.276 33	21.038
Zapas z 31. grudnia 1893	—	—	—	—	5.367·77	6.311·80	11.679·57	91.237
	34.651·01	37.178·03	71.829·04	559.162	34.651·01	37.178·03	71.829·04	559.162

Obrót spirytusu

w krajowym składzie publicznym w Krakowie

za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1893.

Miesiąc	Przyjęto		Wydano	
	hektoli-trostopni	ubezpieczona wartość zł.	hektoli-trostopni	ubezpieczona wartość zł.
Styczeń	—	—	—	—
Luty	—	—	—	—
Marzec	—	—	—	—
Kwiecień	—	—	—	—
Maj	—	—	—	—
Czerwiec	30.914	5 565	—	—
Lipiec	—	—	—	—
Sierpień	—	—	—	—
Wrzesień	—	—	—	—
Październik	—	—	—	—
Listopad	—	—	—	—
Grudzień	—	—	10.153	1.800
Zapas w dniu 31. grudnia 1893	—	—	20.761	3.765
Razem	30.914	5.565	30.914	5.565

Obrót poświadczeniami składowemi w kraj. Składzie publ. w Krakowie

za czas od 1. Stycznia do 31. Grudnia 1893.

	Wystawiono						Zwrócono					
	na zboże				na spirytus		na zboże				na spirytus	
	krajowe		zagraniczne				krajowe		zagraniczne			
	sztuk	Ubezpiecz. wartość złr.	sztuk	Ubezpiecz. wartość złr.	sztuk	Ubezpiecz. wartość złr.	sztuk	Ubezpiecz. wartość złr.	sztuk	Ubezpiecz. wartość złr.	sztuk	Ubezpiecz. wartość złr.
Stan w dniu 1. stycznia 1893	3	2.985	2	2.345	—	—	—	—	—	—	—	—
Styczeń	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Luty	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Marzec	1	580	—	—	—	—	1	1.200	—	—	—	—
Kwiecień	—	—	—	—	—	—	1	575	1	1.120	—	—
Maj	—	—	1	1.920	—	—	2	1.790	1	1.225	—	—
Czerwiec	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lipiec	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sierpień	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wrzesień	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Październik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Listopad	1	1.100	—	—	—	—	—	—	1	1.920	—	—
Grudzień	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stan w dniu 31. grudnia 1893	—	—	—	—	—	—	1	1.100	—	—	—	—
	5	4.665	3	4.265	—	—	5	4.665	3	4.265	—	—

L. W. kr. 37.111/1889, 17.813/1891 i 1.836/1894.

Aleg. 70

Sprawozdanie Wydziału krajowego

o zamknięciu rachunków fundacyi St. hr. Skarbka

za rok 1888.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy przedkłada ponowne Wysokiemu Sejmowi nie załatwiane na poprzedniej Sesyi pod A) zamknięcie rachunku funduszu obrotowego fundacyi Skarbkowskiej za rok 1888 wraz z bilansem B) wszystkich funduszów pod zarządem fundacyi Skarbkowskiej zostających z następującem sprawozdaniem:

Al. A
Al. B

Rachunek funduszu obrotowego za rok 1888 wykazuje dochody rzeczywiste w sumie . . . . . 283.969 zł. 89½ ct.
wydatki rzeczywiste w sumie . . . . . 297.335 „ 11 „
niedobór . . 13.365 zł. 21½ ct.

Niedobór ten powstał z następujących powodów:

1) Dochody preliminowano w sumie . . . . . 268.499 zł. 20 ct.
Wydatki „ „ . . . . . 269.214 „ 98 „
przeto nie dano pokrycia na wydatki w kwocie . . . . . 715 zł. 78 ct.

2) Wydatki preliminowano w sumie . . . . 269.214 zł. 98 ct.
uiszczenie wynosi . . . . . 297.335 „ 11 „
wynikłość tedy wyższa o kwotę . . . . . 28.120 „ 13 „

Ogólny niedobór powstały z powodu przekroczenia i braku pokrycia budżetowego wynosi przeto . . . . . 28.835 zł. 91 ct.
Gdy jednak osiągnięto większe dochody od preliminowanych o kwotę . 15.470 „ 69½ „
preliminowano bowiem . . . . . 268.499 zł. 20 ct.
uiszczenie zaś wynosi . . . . . 283.969 „ 89½ „
przeto właściwy niedobór za r. 1888 wynosi, jak wyżej wykazano, tylko 13.365 zł. 21½ ct.

Na pokrycie wyżej wykazanego niedoboru pobrała administracya fundacyi pożyczkę z obcych depozytów w kwocie 7.000 zł., nadto zużytkowano z pozostałości kasowej z r. 1887 kwotę 7.094 zł. 31½ ct. wynosiła ona bowiem z początkiem roku 1888. 7.224 zł. 14 ct., zaś wynosi z końcem roku 1888, jak świadczy zamknięcie rachunkowe 129 zł. 82½ ct.

Z pozostałości kasowej z roku 1887 użyto właściwie na pokrycie niedoboru roku 1888 kwotę 6.365 zł. 21½ ct., resztę zaś w kwocie 729 zł. 10 ct. wydano tytułem zaliczek zwrotnych i na częściowe pokrycie pożyczek.

W roku 1888 okazują się *netto* przekroczenia wydatków (po strąceniu odnośnych przewyżek dochodów) w następujących rubrykach:

Rubr.	II.	legata i gracye	2.996 zł. 65 ct.
„	III.	gmach teatru	7.063 „ 59 „
„	VII.	realności lwowskie	226 „ 63 „
„	XI.	zakład drohowyzki	8.542 „ 80½ „
„	XII.	przygodne	208 „ 13 „
		razem . .	19.037 zł. 80½ ct.

Oszczędności, względnie *netto* zwiększenie dochodów, wykazują następujące rubryki:

Rubr.	I.	zarząd	237 zł. 44 ct.
„	IV.	przedsiębiorstwo teatru	836 „ 02 „
„	V.	dobra	5.130 „ 51 „
„	IX.	prowizye czynne	184 „ 40 „
		razem . .	6.388 zł. 37 ct.
a że przekroczenia wynoszą			19.047 „ 80½ „
przeto ostateczne przekroczenie całego budżetu (bez wliczenia niedoboru budżetowego 715 zł. 78 ct. wynosi			12.649 zł. 43½ ct.

Sprawozdaniem z dnia 20. sierpnia 1889, podała Rada administracyjna fundacyi Wydziałowi krajowemu (L. W. 37.111/89) następujące wyjaśnienie poszczególnych pozycyj ważniejszych przekroczeń, względnie zaoszczędzeń:

Rubryka I. (Zarząd) zawiera między innemi pozycyę koszta podróży, które wykazują w roku 1888: przekroczenie 309 zł. 33 ct. i wynoszą 2.409 zł. 33 ct.

a mianowicie:

koszta podróży	Hr. Kuratora . .	298 zł. 62 ct.
„ „	członka Rady administracyjnej . .	20 „ 60 „
„ „	dyrektora . .	459 „ 77 „
„ „	urzędników . .	1.630 „ 34 „
	razem j. w. .	2.409 zł. 33 ct

Rubryka II. (Legata i gracye) wykazuje przekroczenie netto 2.996 zł. 65 ct. spowodowane przeważnie zwrotnym zasiłkiem do funduszu emerytalnego urzędników.

Rubryka III. (Gmach teatralny) wykazuje bardzo znaczne przekroczenia, raz z powodu znacznego powiększenia się zaległości w czynszach, a następnie z powodu przekroczenia kredytu na restauracye o kwotę 3.850 zł. 21 ct.

Zaległości w czynszach wzmagają się nieproporcyonalnie, gdyż wynosiły one:

w roku	1884	2.781 zł. 69 ct.
„	1885	3.378 „ 65 „
„	1886	4.864 „ 46 „
„	1887	5.956 „ 26 „
„	1888	8.162 „ 75 „

Wzmaganie to pochodzi z tej przyczyny, że obok bieżących zaległości czynszowych figuruje znaczna kwota z dawnych lat. Rada administracyjna postanowiła tych zaległości dawnych w tej nadziei

nie odpisywać, że częściowo bodaj, jak się to nieraz zdarzało, będą spłacone. W ogóle poleciła Rada administracyjna użycie środków przymusowych, aby zaległe czynsze ściągnąć i wskutek tego wpłynęła dotychczas na rachunek r. 1888. kwota 1.118 zł. 18 ct.

Wydatki na restauracye i rekonstrukcye w gmachu teatralnym wynosić miały 7.420 zł. — ct.
rzeczywiście zaś wydano . . . . . 11.270 „ 21 „
przekroczenie budżetu w kwocie . . . . . 3.850 zł. 21 ct.

Rada administracyjna sprawdziła i przekonała się, że ono spowodowanem zostało potrzebą przerobienia kilku mieszkań na lokale dla szkół ludowych i restauracyą mieszkania Hr. Kuratora.

Rubryka IV. (Przedsiębiorstwo teatru) wykazuje małe zaoszczędzenie przeważnie wskutek nieprzeprowadzonych restauracyi budżetem przewidzianych.

Rubryka V. (Dobra). Dochody w tej rubryce stanowią w głównej części:

dochody z propinacyi
„ z dzierżaw
„ z lasów

Co do dochodów z propinacyi zauważa się, że zaległości w czynszach wynoszą znaczną kwotę, bo . . . . . 10.436 zł. 26 ct.
Na poczet tych zaległości spłacono już w roku 1889 . . 1.464 zł. 45 ct.
opusty przyznane przez Radę administracyjną wynosiły . . 1.200 „ — „
2.664 zł. 45 ct.
ale nie zostały w księgach odpisane, bo pozwano dłużników o całą zaległość czynszu. W obec tego pozostaje za r. 1888 zaległość rzeczywista 7.771 zł. 81 ct.
podczas gdy kaucye dłużników wynoszą razem kwotę . . . . 7.110 „ 22 „

We wszystkich wypadkach potrzebą wskazanych wytoczono pozwy sądowe o zwrot zaległości.

W dochodach z dzierżaw wynosiły zaległości z końcem r. 1888 . 15.834 zł. 27 ct.
na to spłacono w r. 1889 . . . . . 10.156 „ 17½ „
pozostałą zaś zaległość w kwocie . . . . . 5.678 zł. 08½ ct.
zabezpieczają dostatecznie kaucye dłużników.

Zalegała także z końcem r. 1888 kwota . . 549 zł.
za pastwiska wydzierżawione włościanom w Żabiu
W ciągu roku 1889 spłacili dzierżawcy . . 285 zł.
zostali więc dłużni . . . . . 264 zł.

Ściągnięcie tej należytości jest wątpliwem, ale uwzględnić tu należy, że dochody z tego źródła podniesione zostały od czasu zmiany w zarządzie z kwoty . . . . 900 zł.
na . . . . . 1.735 „
a przeto przy tak podwyższonych czynszach trzeba być przygotowanym na pewną małą stratę, lub opóźnienie w wypłatach.

Z kolei wspomnieć należy o interesie naftowym w Rożniatowie na Rypnem.

Na zakupno blisko 3 morgów gruntów rustykalnych i zamianę innych, wydano wraz z kosztami ubocznemi . . . . . 1.899 zł. 73 ct.
za nabycie budynku od Horowitza na zakupionej parceli uczyniono wydatek w drodze zamiany wartości . . . . . 875 „ — „
wieże wiertnicze i rezerwoar żelazny od Segera kosztowały . . . 426 „ 62 „
razem wydano na przedsiębiorstwo naftowe . . . . . 3.201 zł. 35 ct.
a nadto zamieniono grunta dominikalne w ilości około 111 morgów za grunta gminne w przestrzeni około 26 morgów, celem rozszerzenia przedsiębiorstwa naftowego.

Wydatki objęte kwotą powyższą nie są jeszcze objęte inwentarzem funduszu obrotowego i w ogóle traktowane były te rachunki jako zaliczki do wyrachowania.

Dochód z przedsiębiorstwa naftowego wynosił od r. 1887 do sierpnia 1879, ale na rachunek roku 1888 . . . . . 1.172 zł. 63 ct.
a na rachunek r. 1889 kwotę . . . . . 74 „ 37 „
razem . . 1.247 zł. — ct.

W stosunku więc do inwestowanego kapitału (nie licząc ewentualnej straty, wypływającej z zamiany gruntów, gdyby się okazało, że mimo orzeczenia znawców nie znalazłoby się więcej nafty na zamienionym terenie), przedstawia się ten interes finansowo korzystnie.

Przypomnieć tu należy, że oprócz dochodów pobranych gotówką, posiada Fundacya dom wartości . . . . . 875 zł. — ct.
która to cyfra mieści się w sumie wydatków . . . . . 3.201 „ 35 „
posiada prawo pobierania 12% nafty z szybu wywierconego na jej gruncie i dającego ciągle pewną ilość nafty, nakoniec sprzedaje drzewo opałowe za dwa razy wyższą cenę, niż dawniej z lasów od kolei oddalonych.

W tej sprawie poleciła Rada administracyjna, ażeby rachunki z przedsiębiorstwa naftowego osobno i po formie prowadzone były, a inwestycye do majątku obrotowego dopisane zostały.

Zamiana gruntów powinna zostać co rychlej przez władze rządowe zatwierdzoną.

Dochód ze sprzedaży w lasach wynosił w r. 1888 . . . . . 65.885 zł. 27 ct.
był preliminowany w kwocie . . . . . 61.734 „ — „
okazuje się zwyżka . 4.151 zł. 27 ct.
co też główną część przewyżki w rubryce V. dochodów stanowi.

Dochód powyżej preliminarza przedstawia się w rewirach Iłów, Rozwadów, Stulsko i Opary, poniżej preliminarza w Brzozdowcach, Ostalowicach, Rożniatowie i Żabin, prawie na równi z preliminarzem w rewirze Smorze i Klimiec.

Rubryka VII. (Realności lwowskie) wykazuje przekroczenie . . . 226 zł. 63 ct.
pochodzące z różnicy czynszów dzierżawnych. Inne rubryki nie nastręczają żadnych uwag.

Rubryka XI. (Zakład drohowyzki) pod względem budżetowym przedstawia się jak następuje:

Fundacya wydatkowała . . . . 98.876 zł. 72½ ct
budżetami objętych było . . . . 89.345 „ 55 „
przekroczenie . . 9.531 zł. 17½ ct.

Gdy jednak pozostały z r. 1888 remanenta, powiększone o . . 7.179 „ 37 „
przeto właściwe przekroczenie budżetu ostatecznie i pr. netto wynosi . 1.351 zł. 80½ ct.

Przechodząc do poszczególnych pozycyj odnośnie do bilansu okazuje się:

1) a) *przekroczenia:*			
1) administracya . .	353 zł. 06 ct.		
2) odzież . . .	3.704 „ 90 „		
3) apteka i szpital .	1.382 „ 93½ „		
4) kaplica . . .	302 „ 76 „		
5) utrzymanie budynku .	3.953 „ 52 „		9.697 zł. 17½ ct.
b) *większe straty* dał ogród			485 „ 57 „
c) *mniejsze dochody:*			
1) młyn i rzeźnia . .	238 zł. 44½ ct.		
2) warstaty . . .	509 „ 94½ „		748 „ 30 „
razem do przeniesienia . . .			10.931 zł. 13½ ct.

z przeniesienia . . . 10.931 zł. 13½ ct

2) a) *zaoszczędzenia:*

1) żywność	3.565 zł. 06 ct.	
2) opał i światło	104 „ 95½ „	
3) pranie	67 „ 99½ „	
4) łazienki	7 „ 40 „	
5) szkoła	817 „ 10½ „	
6) rozmaite	572 „ 25 „	
razem . .	5.134 zł. 76½ ct.	

b) *większe dochody* wykazały:

1) folwark . .	1.306 zł. 92½ ct.	
2) piekarnia . .	331 „ 01 „	
3) pracownia krawiecka żeńska	2.806 „ 63 „	
razem . .	4.444 zł. 56½ ct.	9.579 zł. 33 ct.
Niedobór pr. netto		1.351 zł. 80½ ct.

Zamknięcie rachunków justyfikuje każde przekroczenie, względnie zaoszczędzenie budżetowe. Justyfikacye są uzasadnione; ograniczyć się więc wypada tylko do ważniejszych pozycyj.

Przekroczenie rubryki na odzież tłumaczy się rzeczywistą potrzebą i wstawieniem do budżetu niższej, niż potrzeba okazała kwoty.

Według 5-cio letniego przecięcia też coroczne przekroczenie tej rubryki wynosi 4.266 zł. 20 ct. Przekroczenie rubryki na aptekę i szpital tłumaczy przedewszystkiem epidemia: płonica i czerwonka, która we wrześniu 1888 w Zakładzie panowała.

Przekroczenie rubryki, utrzymanie budynków tłumaczy zamknięcie rachunkowe podobnie jak przekroczenie rubr. III. (odzież).

Prekroczenia te spowodowały także i nadzwyczajne wydatki, na co należało uzyskać przy układaniu budżetu przyzwolenia Rady administracyjnej i zatwierdzenia Wydziału krajowego, a mianowicie urządzenie t. z.:

pokoi gościnnych	418 zł. — ct.
aparat desinfekcyjny	450 „ — „
rekwizyta dla straży pożarnej . .	329 „ 70 „
utrzymanie ogrodu kosztowało netto .	1·130 „ 21 „
t. j. o	485 „ 57 „

więcej, niż budżet przewidywał.

Stan ten tłumaczy Dyrekcya Zakładu:

a) brakiem odpowiednich ubikacyj na przechowanie jarzyn,

b) znacznymi nakładami w r. 1887 dokonanymi z powodu prawie zupełnego zaniedbania ogrodu w latach ubiegłych.

Ogólny bilans majątku fundacyi wraz z należącymi funduszami wykazuje stan majątkowy fundacyi z końcem roku 1888 w sumie . . . . . 3,309.801 zł. 65½ ct.
a gdy tenże stan z końcem r. 1887 wynosił . . . . . 3,352.734 „ 46½ „
przeto okazuje się ubytek w majątku o . . . . . 42.932 zł. 81 „

Ubytek wykazują w swoim stanie majątkowym:

1. Majątek obrotowy przeważnie wskutek nowego oszacowania ruchomości w zakładzie drohowyskim z końcem r. 1888, co przez lat kilka nie miało dotąd miejsca i z powodu przekroczenia budżetowego o . . . . . 48.952 zł. 74 ct.

2. Majątek funduszu pożyczkowego o . . . . . 8 „ 73 „
z powodu naprzód pobranej prowizyi.

Powyższe ubytki wynoszą łącznie . . . . . 48.961 zł. 47 ct.

Przeciwstawiają się zaś tymże równoczesne przyrosty:

a) do funduszu asekuracyjnego . . . . . 3.113 zł. — ct.
przeważnie przez przyrost własny

b) do funduszu Władysława hr. Skarbka . . . . . 1.956 „ 10 „
z narosłych odsetek po strąceniu ciężarów

c) do funduszu emerytury urzędników . . . . . 959 „ 56 „

Przyrosty te dają sumę . 6.028 zł. 66 ct.

a potrąciwszy je od sumy ubytków, otrzymamy wykazane bilansem za rok 1888 ogólne obniżenie majątku o 42.932 zł. 81 ct.

Absolutoryum wydano Administracyi fundacyi Stanisława hr. Skarbka po wyjaśnieniach, przez kuratoryę fundacyi do L. W. 1.096/1891. i 17.813/1891. na wytknienia z rachunku za rok 1888 L. W. 37.111/89.

Po tem przedstawieniu rzeczy Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zamknięcie rachunku fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka za rok 1888 Sejm przyjmuje do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 2. Lipca 1891.

Marszałek krajowy:
Eustachy Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Antoni Jaxa Chamiec *w. r.*
Członek Wydziału Krajowego.

Alegat lit. A. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków fundacyi Stan. hr. Skarbka.

Fundacya Stanisława

Dochody.

Zamknięcie rachunku majątku

Rubryka	Poszczególnienie	Należytość zaległa zł.	ct.	Należytość bieżąca zł.	ct.	Należytość razem zł.	ct.	Uiszczenie zł.	ct.	Pozostałość ostateczna zł.	ct.	Na r. 1888 budżetem oznaczona kwota zł.	ct.	Z porównania z budżetem wynikłość mniejsza zł.	ct.	większa zł.	ct.
	A. Rzeczywiste.																
I.	Zarząd centralny	83	21	794	45	877	66	794	45	83	21	590	—	—	—	204	45
II.	Legata	—	—	3.568	30	3.568	30	500	—	3.068	30	—	—	—	—	500	—
III.	Gmach teatru	5.956	26	44.213	74	50.170	—	42.007	25	8.162	75	44.450	—	2.442	75	—	—
IV.	Przedsiębiorstwo teatru	—	—	9.281	20	9.281	20	9.227	44	53	76	9.281	—	53	56	—	—
V.	Dobra ziemskie	29.168	86½	207.605	37	236.774	23½	211.346	79	25.427	44½	200.807	—	—	—	10.539	79
VII.	Realności lwowskie	871	—	6.231	66	7.102	66	5.877	66	1.225	—	6.300	—	422	34	—	—
VIII.	Papiery wartościowe	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IX.	Prowizye czynne	—	—	6.539	60	6.539	60	6.539	60	—	—	6.355	20	—	—	184	40
X.	Spłaty długów hip. i prowizye bierne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XI.	Zakład Drohowyzki	1.521	93	5.943	77½	7.465	70½	5.943	77½	1.521	93	—	—	—	—	5.943	77½
XII.	Przygodne	104	49	1.741	13	1.845	62	1.732	93	112	69	716	—	—	—	1.016	93
	Razem	37.705	75½	285.919	22½	323.624	98	283.969	89½	39.655	08½	268.499	20	2.918	65	18.389	34½
	Odpisano zaległą należytość w rubr. V. w kwocie	440	85													15.470	69½
		38.146	60½														
	II. Przenośne.																
1	Dotacye	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
2	Pożyczki w gotówce	—	—	73.602	23	73.602	23	73.602	23	—	—						
3	„ w efektach	15.200	—	—	—	15.200	—	15.200	—	—	—						
4	Zaliczki zwrotne	11.855	27	5.533	95	17.389	22	4.892	10	12.497	12						
5	Lokacye chwilowe	—	—	20.000	—	20.000	—	20.000	—	—	—						
6	Storna kasowe	—	—	588	62	588	62	588	62	—	—						
7	Kaucye	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
	Razem	27.055	27	99.724	80	125.780	07	114.282	95	12.497	12						
	Zestawienie.																
	A. Dochody rzeczywiste	37.705	75½	285.919	22½	323.624	98	283.969	89½	39.655	08½						
	B. „ przenośne	27.055	27	99.724	80	126.780	07	114.282	95	12.497	12						
	Ogółem	64.761	02½	385.644	02½	450.405	05	398.252	84½	52.152	20½						
	Do tego:																
	I. Przyrost w r. 1888 materyałów i wyrobów							8.179	37								
	II. Zapasy kasowe z początkiem roku 1888.:																
	a) efektami 300 zł. — ct.																
	b) gotówka 7.224 „ 14 „																
	c) wartość materyałów i wyrobów 46.350 „ 81 „							53.874	95								
								460.307	16½								

hr. Skarbka.

obrotowego za rok 1888.

Wydatki.

Rubryka	Poszczególnienie	Należytość: zaległa zł.	ct.	bieżąca zł.	ct.	razem zł.	ct.	Uiszczenie zł.	ct.	Pozostałość ostateczna zł.	ct.	Na r. 1888 budżetem oznaczona kwota zł.	ct.	Z porównania z budżetem wynikłość: mniejsza zł.	ct.	większa zł.	ct.
	A. Rzeczywiste.																
I.	Zarząd centralny	—	—	22 577	01	22.577	01	22.577	01	—	—	22.610	—	32	99	—	—
II.	Legata	207	90½	15 505	30	15.713	20½	15.513	65	199	55½	12 017	—	—	—	3.496	65
III.	Gmach teatru	—	—	35.902	84	35 902	84	35.902	84	—	—	31.282	—	—	—	4.620	84
IV.	Przedsiębiorstwo teatru	72	50	7.845	92	7.918	42	7.773	42	145	—	8 663	—	889	58	—	—
V.	Dobra ziemskie	1.686	65	97.968	51	99.655	16	99.133	28	521	88	93 724	—	—	—	5.409	28
VII.	Realności lwowskie	254	13	779	16	1.033	29	1.033	29	—	—	1.229	—	195	71	—	—
VIII	Papiery wartościowe	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IX.	Prowizye czynne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
X.	Spłata długów hip. i prowizye bierne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XI	Zakład Drohowyzki	174	01	106.488	09	106.662	10	106.531	58	130	52	92.045	—	—	—	14.486	58
XII.	Przygodne	1.914	26½	21.570	55	23.484	81½	8.870	04	14.614	77½	7.644	98	—	—	1.225	06
	Razem	4.309	46	308 637	38	312.946	84	297.335	11	15.611	73	269.214	98	1.118	28	29.238	41
	Odpisano zaległą należytość w rubr. II. w kwocie 1 zł. 65 ct.															28.120	13
	„ „ XII. „ 50 „ — „	51	65														
		4.361	11														
	B. Przenośne.																
1	Dotacye — na rachunek budowy kaplicy cmentarnej	—	—	3	98	3	98	—	—	—	—						
2	Pożyczki w gotówce	20.153	22	73.602	23	93.755	45	66·689	48	27.069	95						
3	„ „ efektach	160.200	—	—	—	160.200	—	15.200	—	145.000	—						
4	Zaliczki zwrotne	—	—	5.523	95	5 533	95	5.533	95	—	—						
5	Lokacye chwilowe	—	—	20.000	—	20.000	—	20.000	—	—	—						
6	Storna kasowe	—	—	588	62	588	62	588	62	—	—						
7	Kaucye	43	78	—	—	43	78	—	—	43	78						
	Razem	180.397	—	99.728	78	280 125	78	108.012	05	172.113	73						
	Zestawienie.																
	A. Wydatki rzeczywiste	4.309	46	308.637	38	312.946	84	297.335	11	15.611	73						
	B. „ przenośne	180.397	—	99.728	78	280.125	78	108.012	05	172.113	73						
	Ogółem	184 706	46	408.366	16	593.072	62	405 347	16	187.725	46						
	Zapasy kasowe z 31 Grudnia 1888.:																
	a) gotówka 129 zł. 82½ ct.																
	b) efektami 300 „ — „																
	c) wartość materyałów i wyrobów Zakł. w Drohowyżu 56.052 zł. 11 ct mniej odłużną zaliczkę, Fundacyi 1.521 zł. 93 ct.																
	54.530 zł. 18 ct.							54.960	00½								
								460.307	16½								

Bilans ogólny majątków fundacyjnych za rok 1888.

I. Stan majątku zarodowego z końcem roku 1888.

Stan czynny:

1. Stan efektów nomin. wart.			
a) w kasie	141 272 zł. 38 ct.		
b) pożyczone majątkowi obrot.	145 000 „ — „	286.272 zł. 38 ct.	
2) Wartość Zakładu Drohowyzkiego		537.035 „ 57 „	
3) „ dóbr ziemskich		1,620.175 „ — „	
4) „ realności lwowskich		616.182 „ 79 „	
Suma stanu czynnego		3,059.665 zł. 74 ct.	
Stan bierny: Długi hipoteczne		341 „ 59 „	
Czysty stan czynny		**3,059 324 zł. 15 ct.**	
Z porównania z takimże stanem, z końcem roku 1887		3,059.324 „ 15 „	

został stan czynny z końcem roku 1888 bez zmiany.

II. Stan majątku obrotowego z końcem roku 1888

Stan czynny:

1) Zapas kasowy:			
a) w gotówce	129 zł. 82½ ct.		
b) w efektach	300 „ — „	429 zł. 82½ ct.	
2) Wartość wiktuałów, materyałów i wyrobów, tudzież wierzytelności za wyroby magazynu Zakładu Drohowyzkiego		54.530 „ 18 „	
3) Wartość inwentarza ruchomości		103.291 „ 15 „	
4) „ dóbr Kulików z Doroszowem		123.549 „ 98½ „	
5) Należytości czynne		52.152 „ 20½ „	
Suma stanu czynnego		333.953 zł. 34½ ct.	

Stan bierny:

1) Należytości bierne:			
a) w gotówce	42.725 zł. 46 ct.		
b) w efektach	145.000 „ — „	187.725 zł. 46 ct.	
Czysty stan czynny		**146.227 zł. 88½ ct.**	
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1887		195.180 „ 62½ „	
okazuje się **ubytek** majątku o		48.952 zł. 74 ct.	

III. Stan majątku funduszu własnej asekuracyi z końcem roku 1888.

Stan czynny:

1) Zapas kasowy:			
a) w gotówce	6.656 zł. 36 ct.		
b) w efektach	500 „ — „	7.156 zł. 36 ct.	
2) Należytości czynne w gotówce		7.124 „ 61 „	
Suma stanu czynnego		**14.280 „ 97 „**	
Stan bierny:		— —	
Czysty stan czynny		14.280 zł. 97 ct.	
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1887		11.167 „ 97 „	
okazuje się **przyrost** majątku o		3.113 zł. — ct.	

IV. Stan majątku funduszu Władysława hr. Skarbka z końcem roku 1888.

Stan czynny:		
Zapas kasowy:		
a) w gotówce	929 zł. 67 ct.	
b) w efektach	70.133 „ 11 „	71.062 zł. 78 ct.
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		**71.062 zł. 78 ct.**
Z porównanania z takimże stanem z końcem roku 1887		69.106 „ 68 „
okazuje się przyrost majątku o		1.956 zł. 10 ct.

V. Stan majątku funduszu emerytury urzędników z końcem roku 1888.

Stan czynny:		
1) Zapas kasowy:		
a) w gotówce	14 zł. 92 ct.	
b) w efektach	20.000 „ — „	20.014 zł. 92 ct.
2) Należytości czynne w gotówce		1.187 „ 09 „
Suma stanu czynnego		21.202 zł. 01 ct.
Stan bierny: Należytości bierne w gotówce		2.298 „ 30 „
Czysty stan czynny		18.903 zł. 71 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1887		17 944 „ 15 „
okazuje się przyrost majątku o		959 zł. 56 ct.

VI. Stan majątku funduszu pożyczkowego z końcem roku 1888.

Stan czynny:	
Należytości czynne w gotówce	1.114 zł. 62 ct.
Stan bierny:	
Należytości bierne w gotówce	1.112 „ 46 „
Czysty stan czynny	2 zł. 16 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1887	10 „ 89 „
okazuje się ubytek majątku	8 zł. 73 ct.

Zestawienie.

Stan czynny:				
I.	Majątku zarodowego	3,059.665 zł.	74 ct.	
II.	„ obrotowego	333.953 „	34½ „	
III.	Funduszu asekuracyjnego . . .	14.280 „	97 „	
IV.	„ Władysława hr. Skarbka .	71.062 „	78 „	
V.	„ emerytury urzędników . .	21.202 „	01 „	
VI.	„ pożyczkowego . . .	1.114 „	62 „	3,501.279 zł. 46½ ct.
Stan bierny:				
I.	Majątku zarodowego	341 zł.	59 ct.	
II.	„ obrotowego	187.725 „	46 „	
III.	Funduszu asekuracyjnego . . .	— „	— „	
IV.	„ Władysława hr. Skarbka .	- „	— „	
V.	„ emerytury urzędników . .	2.298 „	30 „	
VI.	„ pożyczkowego . . .	1.112 „	46 „	191.477 zł. 81 ct.
Czysty stan czynny				**3,309.801 zł. 65½ ct.**
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1887				3 352.734 „ 46½ „
okazuje się **ubytek** majątku o				**42.932 zł. 81 ct.**
a mianowicie:				
ubytek: *a*) w majątku obrotowym		48.952 zł.	74 ct.	
b) w funduszu pożyczkowym . . .		8 „	73 „	48.961 zł. 47 ct.
przyrost: *a*) w funduszu asekuracyjnym . .		3 113 zł.	— ct.	
b) „ Władysława hr. Skarbka .		1.956 „	10 „	
c) „ emerytury urzędników . .		959 „	56 „	6.028 zł. 66 ct.
Ubytek w roku 1888, jak wyżej .				42.932 zł. 81 ct.

L. W. kr. 33.879/1890 i 1836/94.

Aleg. 71.

Sprawozdanie Wydziału krajowego

o zamknięciu rachunków fundacyi St. hr. Skarbka

za rok 1889.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy przedkłada ponownie Wysokiemu Sejmowi niezałatwione na poprzedniej
Al. A. Sesyi pod *A*) zamknięcie rachunku funduszu obrotowego fundacyi skarbkowskiej za rok 1889
Al. B. i bilans dołączony pod *B*) wszystkich pod zarządem fundacyi skarbkowskiej zostających funduszów, oraz następujące sprawozdanie.

Na rok 1889 preliminowano w funduszu obrotowym dochody w sumie 285.745 zł. — ct.
wydatki „ 291.271 „ 33 „
przeto preliminowano wydatki większe od dochodów o kwotę . . . 5.526 zł. 33 ct.

Natomiast wykazuje rachunek fundnszu obrotowego za rok 1889:
dochody rzeczywiste w sumie . . . . . 312.067 zł. 96½ ct.
wydatki „ „ . . . . . 292.094 „ 29 „
nadwyżkę dochodów w sumie . . . . . 19.973 „ 67½ ct.

Rzeczywisty wynik gospodarki z roku 1889 jest tedy korzystniejszy w porównaniu z budżetem o 25.500 zł. ½ ct. zamknięcie rachunkowe bowiem wykazuje nadwyżkę dochodów j. w. w sumie . . . . . 19.973 zł. 67½ ct.
budżet zaś niedobór j. w. w sumie . . . . . 5.526 „ 33 „
razem przeto przedstawia się zwyżka na korzyść gospodarstwa w sumie 25.500 zł. ½ ct,

Porównując dochody i wydatki poszczególnych rubryk między sobą, z uwzględnieniem dochodów i wydatków według preliminarza, okazuje się w rezultacie zwyżka na korzyść gospodarstwa:

W rubryce I	(Zarząd)	w kwocie	763 zł. 43 ct.
„ II	(legata)	„	45 „ — „
„ III	(gmach teatralny)	„	1.174 „ 49 „
„ IV	(przedsiębiorstwo teatralne)	„	607 „ 09 „
„ V	(dobra ziemskie)	„	9.723 „ 43½ „
„ VII	(realności lwowskie) „	„	2.033 „ 71 „
„ IX	(prowizye czynne)	„	848 „ 14 „
„ XI	(zakład drohowyzki) „	„	9.780 „ 92 „
„ XII	(przygodne)	„	823 „ 79 „
		razem w sumie . .	25.500 zł. ½ ct.

Co do znaczniejszych wyżej poszczególnionych zwyżek podała Rada administracyjna fundacyi Wydziałowi krajowemu w sprawozdaniu swojem przedłożonem do LW. 33879/90 następujące wyjaśnienia:

Rubryka III. (gmach teatralny.)

Czysty dochód z gmachu teatralnego po strąceniu wydatków preliminowany był na rok 1889 w kwocie . . . . . 11.688 zł. — ct.
uzyskano zaś kwotę . . . . . 12.862 „ 49 „

W dochodach podniosła się znacznie wydatność czynszów o 3.154 zł. 91 ct. na co jednak wpłynęło z kwotą blisko 1000 zł. zmniejszenie się zaległości w czynszach; w wydatkach znaczniejsze przekroczenie, bo o 1.499 zł. 82 ct. wykazuje tytuł „pomniejsze reperacye," co tłumaczy się w ogóle złym stanem budynku.

Zaległości w czynszach wynosiły dnia 31. Grudnia 1888 . . . 8.162 zł. 75 ct.
z końcem roku 1889 . . . . . 7.189 „ 20 „
zmniejszyły się więc o . . . . . 973 zł. 55 ct.

Z zaległości wykazanych w sumie . . . . . 7.189 „ 20 „
odpisano stare nieściągalne zaległości w myśl uchwały Rady administracyjnej z d. 6. Grudnia 1889 . . . . . 4.052 „ 58 „
i polecono energicznie ściągnąć resztę . . . . . 3.136 zł. 62 ct.

Rubryka IV. (przedsiębiorstwo teatralne).

Tak w dochodach jak w wydatkach przedstawia tylko małoznaczące odskoki od uchwalonego w r. 1889 preliminarza budżetu.

Dochód czysty tej rubryki wynosi . . . . . 1.449 zł. 09 ct.

Rubryka V. (dobra.)

Według preliminarza wynosić miał w r. 1889 dochód z dóbr . . 218.081 zł. — ct.
wydatek „ . . 107.609 „ 53 „
Czysty dochód . . . . . 110.471 zł. 47 ct.

Osiągnięto zaś w dochodach . . . . . 223.522 zł. 85½ ct.
wydatki wynoszą . . . . . 103.327 „ 95 „
uzyskano w r. 1889 dochodu czystego . . . . . 120.194 zł. 90½ ct.

Zaległości bierne są w tych rubrykach nieznaczne, zaległości zaś
czynne zmniejszyły się w roku 1889 tylko o 1.027 zł. 45½ ct. i wynoszą 24.399 zł. 99 ct.
a po koniecznych odpisach . . . . . 23.869 „ 56½ „

Znaczniejsze różnice między wynikami a preliminarzem dochodów znachodzą się:

Kulików wykazuje większy dochód o 3.004 zł. 85 ct. skutkiem ściągnięcia znaczniejszej zaległości i odsprzedaży łąk.

Brzozdowce wykazują pomimo ściągniętych zaległości w czynszach dzierżawnych z lat ubiegłych 1.448 zł. 88½ ct., jeszcze mniejszy dochód o 1.202 zł. 46½ ct., co wynikło skutkiem umniejszenia sprzedaży drzewa w rewirach Brzozdowce i Iłów razem o kwotę 2.651 zł. 35 ct.

Drohowyże, w dochodach uzyskano nad preliminarz . . . . 4.937 zł. 57 ct.
lecz wydatek wynosi więcej o . . . . . 2.244 zł. 06 ct.

Na podwyższenie dochodu wpłynęło przedewszystkiem większa o 3.113 zł. 56 ct. sprzedaż drzewa w rewirze Stulsko, w wydatkach zaś główną pozycyę stanowi wydatek na utrzymanie budynków dzierżawnych 3.262 zł. 37 ct. (preliminowano 7.053 zł. 27 ct.

Przekroczenia tego można było przynajmniej formalnie uniknąć przez uzyskanie dalszego kredytu dodatkowego.

Opary. Dochód większy nad preliminarz o 3.049 zł. 03 ct. na co wpłynął uzyskany dochód z czynszu dzierżawnego i ściągniętych z tego tytułu zaległości 1.364 zł. 35 ct. i większej o 1.643 zł. 98 ct. sprzedaży drzewa opałowego.

Rożniatów. Dochody w roku 1889 mniejsze od preliminarza o 5.599 zł. 48 ct, a to przeważnie skutkiem zmniejszenia się dochodu z propinacyi o 1.788 zł. 81 ct. i ze sprzedaży drzewa opałowego o 3.033 zł. 10 ct. Lecz także i wydatki zmniejszyły się w tych dobrach o 3.532 zł. 66 ct. skutkiem mniejszych wkładów gospodarskich. Dochód czysty z tych dóbr obniża się, a budynki są w złym stanie z winy obecnego dzierżawcy. Ponieważ dzierżawca ten ustępuje w roku 1891, przeto zarządzono dopiero w roku 1890 przebudowanie gorzelni i restauracye innych budynków.

Smorze. Na przewyżkę dochodów o 2.073 zł. 23 ct. wpłynęły przeważnie: podniesienie dochodu z propinacyi o 521 zł. 78 ct., dochód z asekuracyi 446 zł., czynsz z pasz leśnych większy o 535 zł. 22 ct. i sprzedaż gontów większa o 453 zł. 77 ct.

Żabie wykazuje mniejszy wydatek o 3.399 zł. 78 ct. przeważnie skutkiem nieprzeprowadzenia wkładów w budynki, objętych w preliminarzu kwotą 5.880 zł. z czego wydano jedynie 160 zł. 95 ct.

Żydaczów wykazuje mniejszy wydatek o 1.251 zł. 68 ct. w czem mieści się kwota 800 zł. preliminowana, lecz nie wydana na ochronne roboty wodne.

Rubryka VII. (realności lwowskie)

dały dochodu ponad preliminarz	1.783 zł. 87 ct.
spowodowały zaś mniejszy wydatek na utrzymanie o	249 „ 84 „
razem korzystniejszy daly rezultat o	2.033 zł. 71 ct.

Na powiększenie dochodu wpłynęło korzystne wydzierżawienie folwarku na Janowskiem i znajdujących się tamże kamieniołomów.

Rubryki VIII, IX, X, i XII (nie nastręczają żadnych uwag.)

Rubr. XI. Zamknięcie rachunków Administracyi centralnej wykazuje w dochodach nie objętą preliminarzem przewyżkę dłużnych należytości

Zakładowi płatnych przez fundacyę	1.421 zł. 38 ct.
zwrot przez zakład dotacyi	8.346 „ 91 „
zaoszczędzenie netto w wydatkach	12 „ 93 „
razem . . .	9.780 zł. 92 ct.

Ponieważ jednak pozycye 1—3 i 5 Rubr. XI. w budżecie administracyi nie dotyczą specyalnego budżetu i zamknięcia rachunkowego Zakładu, przeto przechodząc do przedstawionego przez Dyrekcyę zakładu zamknięcia rachunkowego za rok 1889 i sprawozdania Dyrekcyi z dnia 15. Kwietnia 1890. L. 265 zauważa się:

Administracya centralna wydała na Zakład	99.354 zł. 37 ct.
przyjęła napowrót jako zwrot dotacyi	8.346 „ 61 „
wydano więc netto na utrzymanie Zakładu	91.007 zł. 76 ct.
w porównaniu więc z budżetem	99.775 „ 80 „
mniej o . .	8.768 zł. 04 ct.

Specyalny budżet zakładu na rok 1889 obejmował wydatki w kwocie . 205.162 zł. 70 ct.
dochody „ „ . . 105.386 „ 90 „
do pokrycia przez administracyę centralną . . . . . 99.775 zł. 80 ct.
w rzeczywistości zaś wydatki więcej wynosiły o . . . . . 34.540 „ 83 „
również dochody więcej o . . . . . 35.196 „ 83 „
zatem rezultat korzystniejszy o . . . . . 656 zł. — ct.

Powyższy korzystny rezultat Zakładu jest mniejszy o 8.112 zł. 04 ct. w porównaniu z wynikiem rachunku Administracyi centralnej wynoszącym 8.768 zł. 04 ct., a to z powodu zmniejszenia się remanentów z końcem roku 1889. Mianowicie: Remanenty wynosiły z początkiem roku 1889 — 56.052 zł. 11 ct., zaś z końcem tegoż samego roku wynoszą 47.940 zł. 07 ct. przeto mniej o kwotę 8.112 zł. 04 ct.

Porównując rzeczywiste wydatki . . . . . 239.703 zł. 53 ct.
z rzeczywistymi dochodami . . . . . 140.583 „ 73 „
okazuje się wydatek netto . . . . . 99.119 zł. 80 ct.

Ogólny bilans majątku fundacyi, wraz z należącymi funduszami, wykazuje stan majątkowy fundacyi z końcem roku 1889 w sumie . . . . . 3.325.729 zł. 16 ct.
a gdy tenże stan z końcem roku 1888 wynosił . . . . . 3,309.801 „ 65½ „
przeto okazuje się przyrost majątku o . . . . . 15.927 „ 50½ „

Przyrost wykazują w swoim stanie majątkowym:

1. Majątek obrotowy w kwocie . . . . . 13.503 zł. 09½ ct.
przeważnie skutkiem podwyższenia się wartości inwentarza ruchomości.
2. Majątek funduszu własnej asekuracyi w kwocie . . . . . 674 „ 45 „
przez przyrost własny.
3. Majątek funduszu Władysława hr. Skarbka w kwocie . . . 1.978 „ 69 „
z narosłych odsetek po potrąceniu ciężarów
4. Majątek funduszu pożyczkowego w kwocie . . . . . 23 „ 92 „
razem . . 16.180 zł. 15½ ct.

Ubytek wykazuje majątek funduszu emerytury urzędników w kwocie 252 zł. 65 ct. z powodu, że normalne dochody nie wystarczyły na opędzenie potrzeb funduszu.

Potrąciwszy ubytek od przyrostów, otrzymany wykazany bilansem za rok 1889, ogólny przyrost majątku o 15.927 zł. 50½ ct.

Ponieważ złożony rachunek przez administracyę fundacyi Stanisława hr. Skarbka za rok 1889 uznano za rzetelny, wydano pomienionej administracyi absolutoryum, oraz wezwano ją, ażeby się postarała o rychłe ściągnięcie zaległych czynszów.

Po przedstawieniu rzeczy Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zamknięcie rachunków fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka za rok 1889 Sejm przyjmuje do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 2. Lipca 1891.

Marszałek krajowy:
Eustachy Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Antoni Jaxa Chamiec *w. r.*
Członek Wydziału Krajowego.

Alegat litt. A. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków fundacyi Stan. hr. Skarbka.

Fundacya Stanisława

Dochody.

Zamknięcie rachunku majątku

Rubryka	Poszczególnienie	Należytość: zaległa zł.	ct.	bieżąca zł.	ct.	razem zł.	ct.	Uiszczenie zł.	ct.	Pozostałość ostateczna zł.	ct.	Na r. 1889 budżetem oznaczona kwota zł.	ct.	Z porównania z budżetem wynikłość: mniejsza zł.	ct.	większa zł.	ct.
	A. Rzeczywiste.																
I.	Zarząd centralny	83	21	964	63	1.047	84	1.000	68	47	61	570	—	—	—	430	68
II.	Legata	3.068	30	1.020	—	4.088	30	1.065	—	3.023	30	—	—	—	—	1.065	—
III.	Gmach teatru	4.110	17	46.912	50	51.022	67	47.886	05	3.136	62	44.378	—	—	—	3.508	05
IV.	Przedsiębiorstwo teatru	53	76	9.281	20	9.334	96	9.334	96	—	—	9 281	—	—	—	53	96
V.	Dobra ziemskie	24.897	02	222.495	40	247.392	42	223.522	85½	23.869	56½	218.081	—	—	—	5.441	85½
VII.	Realności lwowskie	1.225	—	6.858	87	8.083	87	8.083	87	—	—	6.300	—	—	—	1.783	87
VIII.	Papiery wartościowe	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IX.	Prowizye czynne	—	—	7.203	14	7.203	14	7.203	14	—	—	6.355	—	—	—	848	14
X.	Spłaty długów hip. i prowizye bierne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XI.	Zakład Drohowyzki	1.521	93	13.076	26	14.598	19	13.076	26	1.521	93	—	—	—	—	13.076	26
XII.	Przygodne	112	69	900	46	1.013	15	895	15	118	—	780	—	—	—	115	15
	Razem	35.072	08	308.712	46	343.784	54	312.067	96½	31.716	57½	285.745	—	—	—	26.322	96½
	Odpisano zaległą należytość w Rub. III. 4052.58 „ „ V. 530.42½	4.583	00½														
		39.655	08½														
	B. Przenośne.																
1	Pożyczki w gotówce	—	—	37.300	—	37.300	—	37.300	—	—	—						
2	„ w efektach	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
3	Zaliczki zwrotne	12.497	12	29.530	70	42.027	82	29.546	16	12.481	66						
4	Storna kasowe	—	—	11.856	17	11 856	17	11.856	17	—	—						
5	Od c. k. Rządu zwrot kaucyi złożonej z tytułu zadzierżawienia prawa propinacyi	—	—	1.265	—	1.265	—	—	—	1.265	—						
	Razem	12.497	12	79.951	87	92.448	99	78.702	33	13.746	66						
	Zestawienie.																
	A. Dochody rzeczywiste	35.072	08	308.712	46	343.784	54	312.067	96½	31.716	57½						
	B. „ przenośne	12.497	12	79 951	87	92.448	99	78.702	33	13.746	66						
	Ogółem	47.569	20	388.664	33	436.233	53	390.770	29½	45.463	23½						
	Do tego:																
	Zapasy kasowe z początkiem roku 1889.:																
	a) efektami 300 zł. — ct.																
	b) gotówka 129 „ 82½ „																
	c) wartość materyałów i wyrobów 54.530 „ 18 „							54.960	00½								
								445.730	30								

h. r. Skarbka.

obrotowego za rok 1889.

Wydatki.

Rubryka	Poszczególnienie	Należytość: zaległa zł.	ct.	bieżąca zł.	ct.	razem zł.	ct.	Uiszczenie zł.	ct.	Pozostałość ostateczna zł.	ct.	Na r. 1889 budżetem oznaczona kwota zł.	ct.	Z porównania z budżetem wynikłość: mniejsza zł.	ct.	większa zł.	ct.
	A. Rzeczywiste.																
I.	Zarząd centralny	—	—	24.917	25	24.917	25	24.917	25	—	—	25.250	—	332	75		
II.	Legata	199	55½	12.729	—	12.928	55½	12.729	—	199	55½	11 709	—	—	—	1.020	—
III.	Gmach teatru	—	—	35.023	56	35 023	56	35.023	56	—	—	32.690	—	—	—	2.333	56
IV.	Przedsiębiorstwo teatru	145	—	7.813	37	7.958	37	7.885	87	72	50	8 439	—	553	13	—	—
V.	Dobra ziemskie	521	88	102.971	68	103.493	56	103.327	95	165	61	107.609	53	4.281	58	—	—
VII.	Realności lwowskie	-	—	717	16	717	16	717	16	—	—	967	—	249	84	—	—
VIII	Papiery wartościowe	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IX.	Prowizye czynne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
X.	Spłata długów hip. i prowizye bierne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XI	Zakład Drohowyzki	130	52	104.523	52	104.654	04	103.102	14	1.551	90	99.806	80	—	—	3.295	34
XII.	Przygodne	14.614	77½	1.039	03	15.653	80½	4.391	36	11.262	44½	4.800	—	408	64	—	—
	Razem	15.611	73	289 734	57	305.346	30	292.094	29	13 252	01	291.271	33	5.825	94	6.648	90
																822	96
	B. Przenośne.																
	Pożyczki w gotówce	27.069	95	37.300	—	64.369	95	53.900	—	10.469	95						
	„ „ efektach	145.000	—	—	—	145.000	—	—	—	145.000	—						
	Zaliczki zwrotne	—	—	29.530	70	29.530	70	29.530	70	—	—						
1	Storna kasowe	—	—	11.856	17	11.856	17	11.856	17	—	—						
2	Kaucye	43	78	43	78	43	78	—	—	43	78						
3	Złożona kaucya c. k. Rządowi na zadzierżawienie prawa																
4	propinacyi	—	—	1.265	—	1 265	—	1.265	—								
5	Razem	172.113	73	79.951	87	252 065	60	96.551	87	155.513	73						
6																	
7	**Zestawienie.**																
	A Wydatki rzeczywiste	15.611	73	289.734	57	305.346	30	292.094	29	13.252	01						
	B. „ przenośne	172.113	73	79.951	87	252.065	60	96.551	87	155.513	73						
	Ogółem	187 725	46	369.686	44	557.411	90	388 646	16	168.765	74						
	Do tego:																
	I. Ubytek w roku 1889.																
	Wartości wyrobów i materyałów Zakładu Drohowyzkiego							8.112	04								
	II. Zapasy kasowe z końcem roku 1889.																
	a) efekta 300 —																
	b) gotówka 2.253 96																
	c) wartość materyałów i wyrobów Zakładu Drohowyzkiego 46.418 14							48.972	10								
								445.730	30								

Bilans ogólny majątków fundacyjnych za rok 1889.

I. Stan majątku zarodowego z końcem roku 1889.

Stan czynny:

1. Stan efektów nomin. wart.			
a) w kasie	141.272 zł. 38 ct.		
b) pożyczone majątkowi obrot.	145.000 „ — „	286.272 zł. 38 ct.	
2) Wartość Zakładu Drohowyzkiego		537.035 „ 57 „	
3) „ dóbr ziemskich		1,620.175 „ — „	
4) „ realności lwowskich		616.182 „ 79 „	
Suma stanu czynnego		3,059.665 zł. 74 ct.	
Stan bierny: Długi hipoteczne		341 „ 59 „	
Czysty stan czynny		**3,059.324 zł. 15 ct.**	
Z porównania z takimże stanem, z końcem roku 1888		3,059.324 „ 15 „	

został stan czynny z końcem roku 1888 bez zmiany.

II. Stan majątku obrotowego z końcem roku 1889.

Stan czynny:

1) Zapas kasowy:			
a) w gotówce	2.253 zł. 96 ct.		
b) w efektach	300 „ — „	2.553 zł. 96 ct.	
2) Wartość wiktuałów, materyałów i wyrobów, tudzież wierzytelności za wyroby magazynu Zakładu Drohowyzkiego		46.418 „ 14 „	
3) Wartość inwentarza ruchomości		115.744 „ 24 „	
4) „ dóbr Kulików z Doroszowem		118.317 „ 14½ „	
5) Należytości czynne		45.463 „ 23½ „	
Suma stanu czynnego		328.496 zł. 72 ct.	

Stan bierny:

1) Należytości bierne:			
a) w gotówce	23.765 zł. 84 ct.		
b) w efektach	145.000 „ — „	168.765 zł. 74 ct.	
Czysty stan czynny		**159.730 zł. 98 ct.**	
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1888		146.227 „ 88½ „	
okazuje się **przyrost** majątku o		13.503 zł. 09½ ct.	

III. Stan majątku własnej asekuracyi z końcem roku 1889.

Stan czynny:

1) Zapas kasowy:			
a) w gotówce	5.911 zł. 12 ct.		
b) w efektach	532 „ 79 „	6.443 zł. 91 ct.	
2) Należytości czynne w gotówce		8.511 „ 51 „	
Suma stanu czynnego		14.955 „ 42 „	
Stan bierny:		— —	
Czysty stan czynny		**14.955 zł. 42 ct.**	
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1888		14.280 „ 97 „	
okazuje się **przyrost** majątku o		674 zł. 45 ct.	

IV. Stan majątku funduszu Władysława hr. Skarbka z końcem roku 1889.

Stan czynny:		
Zapas kasowy:		
a) w gotówce	958 zł. 36 ct.	
b) w efektach	72.083 „ 11 „	73.041 zł. 47 ct.
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		**73.041 zł. 47 ct.**
Z porównanania z takimże stanem z końcem roku 1888		71.062 „ 78 „
okazuje się przyrost majątku o		1.978 zł. 69 ct.

V. Stan majątku funduszu emerytury urzędników z końcem roku 1889.

Stan czynny:		
1) Zapas kasowy:		
a) w gotówce	3 zł. 51 ct.	
b) w efektach	19.859 „ 43 „	19.862 zł. 94 ct.
2) Należytości czynne w gotówce		791 „ 42 „
Suma stanu czynnego		20.654 zł. 36 ct.
Stan bierny: Należytości bierne w gotówce		2.003 „ 30 „
Czysty stan czynny		18.651 zł. 06 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1888		18 903 „ 71 „
okazuje się ubytek majątku o		252 zł. 65 ct.

VI. Stan majątku funduszu pożyczkowego z końcem roku 1889.

Stan czynny:	
Należytości czynne w gotówce	803 zł. 62 ct.
Stan bierny:	
Należytości bierne w gotówce	777 „ 54 „
Czysty stan czynny	26 zł. 08 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1888	2 „ 16 „
okazuje się przyrost majątku o	23 zł. 92 ct.

Zestawienie.

Stan czynny:			
I.	Majątku zarodowego	3,059.665 zł. 74 ct.	
II.	„ obrotowego	328.496 „ 72 „	
III.	Funduszu asekuracyjnego . . .	14.955 „ 42 „	
IV.	„ Władysława hr. Skarbka .	73.041 „ 47 „	
V.	„ emerytury urzędników . .	20.654 „ 36 „	
VI.	„ pożyczkowego . . .	803 „ 62 „	3,497.617 zł. 33 ct.
Stan bierny:			
I.	Majątku zarodowego	341 zł. 59 ct.	
II.	„ obrotowego	168.765 „ 74 „	
III.	Funduszu asekuracyjnego . . .	— „ — „	
IV.	„ Władysława hr. Skarbka .	„ — „	
V.	„ emerytury urzędników . .	2.003 „ 30 „	
VI.	„ pożyczkowego . . .	777 „ 54 „	171.888 zł. 17 ct.
Czysty stan czynny			3,325.729 zł. 16 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1888			3 309.801 „ 65½ „
okazuje się **przyrost** majątku o			15.927 zł. 50½ ct.
a mianowicie:			
przyrost:	*a*) w majątku obrotowym	13.503 zł. 09½ ct.	
	b) w funduszu asekuracyjnym . . .	674 zł. 45 ct.	
	c) „ Władysława hr. Skarbka .	1.978 „ 69 „	
	d) „ pożyczkowym . . .	23 „ 92 „	16.180 zł. 15½ ct.
ubytek w funduszu emerytury urzędników			252 zł. 65 ct.
		Przyrost w roku 1889, jak wyżej .	15.927 zł. 50½ ct.

L. W. kr. 1.836/1894.

Aleg. 72.

Sprawozdanie Wydziału krajowego

o zamknięciu rachunków fundacyi St. hr. Skarbka

za rok 1890.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi dołączone pod A) zamknięcie rachunku
Al. A. funduszu obrotowego fundacyi Skarbkowskiej za rok 1890 wraz z bilansem B) wszystkich fun-
Al. B. duszów pod zarządem fundacyi Skarbkowskiej zostających z następującem sprawozdaniem:

Rachunek funduszu obrotowego za rok 1890 wykazuje dochody rzeczywiste w sumie . . . . . 422.905 zł. 97½ ct.
wydatki rzeczywiste w sumie . . . . . 434.364 „ 52 „
niedobór w sumie 11.458 zł. 54½ ct.
Potrąciwszy już budżetem przewidziany niedobór w sumie . . . 125 „ 91 „
(preliminowano bowiem dochody w sumie . 386.279 zł. 14 ct.
wydatki „ „ . 386.405 „ 05 „
niedobór j. w. w sumie 125 zł. 91 ct.)
okazuje się właściwy niedobór w sumie . . . . . 11.332 zł. 63½ ct.

Porównując dochody i wydatki poszczególnych rubryk między sobą, z uwzględnieniem odnośnych rubryk dochodów i wydatków wedle preliminarza, okazuje się w r. 1890 następujący rezultat gospodarstwa:

W porównaniu z budżetem *niekorzystniej* saldują:

Rubr.	V. (Dobra) . . .	o	1.657 zł. 18	ct.
„	VI. (Przedsiębiorstwo) .	„	453 „ 28	„
„	VII. (Realności lwowskie) .	„	188 „ 80	„
„	IX. (Prowizye czynne) .	„	4.183 „ 71	„
„	XI. (Zakład Drohowyzki)	„	6.650 „ 01½	„
	Razem .	o	13.132 zł. 98½	ct.

Natomiast *korzystniej* saldują:

Rubr.	I. (Zarząd) . .	o	172 zł. 80	ct.
„	II. (Legata) . .	„	520 „ —	„
„	III. (Gmach teatru) .	„	491 „ 20	„
„	IV. (Przedsięb. teatru)	„	78 „ 16	„
„	VIII. (Obrót w efektach	„	59 „ 47	„
„	XII. (Przygodne) . .	„	478 „ 72	„
	Razem .	o	1.800 zł. 35	„

a że przekroczenia wynoszą 13.132 zł. 98½ ct., przeto ostateczne przekroczenie całego budżetu wynosi 11.332 zł. 63½ ct. Sprawozdaniem z dnia 20. lipca 1891, podała Rada administracyjna fundacyi Wydziałowi krajowemu (LW. 35.718/91) następujące wyjaśnienie poszczególnych pozycyj ważniejszych przekroczeń, względnie zaoszczędzeń.

Rubryka I. i II. (Zarząd i Legata). Stanowią właściwy wydatek ogólnej administracyi

pierwsza z nich wyniosła w roku ubiegłym	23.677 zł. 20 ct.
druga zaś	10.689 „ — „
razem . . .	34.366 zł. 20 ct.

czyli o 1214 zł. 37 ct. mniej jak w r. 1889 zresztą obie te rubryki nie nasuwają żadnych dalszych uwag.

Rubryka III. (Gmach teatralny.) Czysty dochód z gmachu teatralnego po strąceniu wydatków wynosił w roku 1889 . . . . . 12.862 zł. 49 ct.
w roku zaś 1890 . . . . . 11.515 „ 91 „
czyli obecnie mniej o . . . . . 1.346 zł. 58 ct.

W dochodach największą cyfrę ubytku wykazują czynsze o kwotę 806 zł. 50 ct., natomiast w wydatkach Rubryka oświetlenie o 632 zł. 26 ct. po nad preliminarz.

Zaległości w czynszach po odpisaniu pozycyi nieściągalnych wykazane były w roku 1889 sumą 3.136 zł. 62 ct., natomiast obecnie wynoszą zaległości u 32-ch stron 3.523 zł. 55 ct. w tym przeważnie należytości od Dyrekcyi i artystów teatru.

Rubryka IV. (Przedsiębiorstwo teatralne.) Rubryka ta nie nasuwa żadnego powodu do uwag szczególnych.

Rubryka V. (Dobra). Według preliminarza wynosić miał w r. 1890
dochód z dóbr . . . . . 207.475 zł. 32 ct.
natomiast wydatek . . . . . 112.973 „ 08 „
a zatem spodziewany czysty dochód wynosić miał . . . . . 94.502 zł. 24 ct.

Rzeczywisty zaś dochód wynosił kwotę 92.845 zł. 06 ct., podczas gdy w roku 1889 przyniosły dobra na czysto 120.194 zł. 90½ ct. czyli o 27.349 zł. 84½ ct. więcej.

Ten znaczny ubytek w dochodzie czystym z dóbr tłómaczy dostatecznie odjęcie od 1. stycznia 1890 r. prawa propinacyi, które w r. 1889 przyniosło Fundacyi 31695 zł. 65 ct.

Porównując tę ostatnią cyfrę z umniejszeniem dochodu w roku 1890 okazuje się nawet powiększenie dochodu z innych gałęzi gospodarstwa o 4.345 zł. 80½ ct.

Porównując rzeczywisty dochód z prawa propinacyjnego w latach ubiegłych z dochodem w odsetkach, jakie reprezentuje kapitał wynagrodzenia w sumie 19.072 zł. 12 ct., okazuje się że skutkiem tegoż zniesienia prawa propinacyjnego Fundacya poniosła ubytek w dochodach o sumę 12.623 zł. 53 ct. rocznie.

Zaległości czynne w tej rubryce wynoszą po dokonanych odpisach 24.849 zł. 02 ct. i są okrągło o 1000 zł. wyższe jak w roku zeszłym, natomiast zaległości bierne są mało znaczące.

Czysty dochód z poszczególnych dóbr w r. 1890 przedstawia się jak następuje:

A) Dobra fund. obrotowego		4.475 zł. 99 ct.
B) Dobra fund. zarodowego.		
1. Brzozdowce	22.163 zł. 31 ct.	
2. Drohowyże	17.473 „ 56 „	
3. Opary	14.095 „ 38 „	
4. Ostałowice	7.877 „ 09 „	
Do przeniesienia . .	61.609 zł. 34 ct.	4.475 zł. 99 ct.

Z przeniesienia .	61.609 zł. 34 ct.	4.475 zł. 99 ct.
5. Rożniatów	5.523 „ 99 „	
6. Smorze	7.135 „ 24 „	
7. Żabie	11.167 „ 09 „	
8. Żydaczów	7.221 „ 72 „	
	92.657 zł. 38 ct.	
po strąceniu rozmaitych łącznych wydatków z dóbr . . .	4.288 zł. 31 ct.	88.369 zł. 07 ct.
		92.845 zl. 06 ct.

Przechodząc do uwag o poszczególnych dobrach zaznacza się co następuje:

Kulików wykazuje znaczny nie stojący nawet w stosunku do wartości dochód co jednak nie jest właściwym dochodem majątku ale zyskiem korzystnie użytego wynagrodzenia propinacyjnego na spłatę długu do majątku zarodowego.

Brzozdowce wykazują w rewirze Brzozdowieckim znaczne bo kwotę 2.000 zł. przekraczające zwiększenie się dochodu w porównaniu z rokiem poprzednim, również podnosi się, że zaległości czynne w tym majątku są dość nieznaczne.

Majątek Drohowyże przyniósł z uwzględnieniem ubytku dochodu propinacyjnego przychód prawie ten sam co w roku poprzednim, chociaż rewir Rozwadów dał o blisko 3.700 zł. mniej dochodu. Zaległości czynne wzrosły w tym majątku z kwoty 5.764 zł. 61 ct. do kwoty 9.495 zł. 40 ct. — w czem zaległości z dzierżawy i karczem kwotę przeszło 7.300 zł., zaś ze sprzedarzy drzewa w Stulsku kwotę 1.876 zł. 40 ct. wynoszą — w wydatkach wynosi przekroczenie po nad budżet 3.911 zł. 29 ct. a z tego kwota 1.067 zł. 76 ct. odnosi się do zwiększonych wydatków w rubryce podatki.

Dobra Opary. Podnosi się uzyskanie ze sprzedaży drzewa w rewirze Opary kwoty 1.856 zł. 14 ct. po nad preliminarz i zaznacza się, że zaległość czynszu dzierżawnego ze Słońska w sumie 1.452 zł. 88 ct. pozostała z roku 1889, w roku 1890 prawie w zupełności wpłynęła.

Dobra Ostałowice wykazują w roku ubiegłym dochód o przeszło 2.000 zł. wyższy, niż w r. 1889, co tłumaczy z jednej strony zmniejszenie się zaległości czynnych o 500 zł. i zwiększona sprzedaż drzewa, z drugiej zaś strony oszczędności w wydatkach na te dobra.

Dobra Rożniatów natomiast, które w r. 1889 przyniosły 10.397 zł. 18 ct., przyniosły w roku 1890 tylko 5.523 zł. 99 ct., co jednak w pierwszej linii przypisać należy ubytkowi dochodu z propinacyi w kwocie 5.562 zł. 19 ct. Zaległości czynne w tych dobrach wynoszą 7.233 zł. 39 ct., w obec stanu tych zaległości z r. 1889 7.433 zł. 85 ct. pomimo dokonanych odpisów nie ściągalnych zaległości w sumie 1.270 zł. 66 ct.

W wydatkach pomimo znacznego kredytu w sumie 3.442 zł. 60 ct. na utrzymanie budynków dzierżawnych przyznanego znaedodzi się przekroczenie na ten cel w sumie 1.951 zł. 61 ct.

Dobra Smorze i Klimiec nastręczają tylko tę uwagę że należytości czynne w roku ubiegłym z kwoty 1664 zł. $66^1/_2$ ct. podniosły się na 2069 zł. $12^1/_2$ ct.

Dobra Żabie wykazują w roku 1890 ubytek czystego dochodu o okrągłe 5.500 zł. pomimo że ubytek z powodu odjęcia prawa propinacyjnego wynosi tylko 3781 zł. 93 ct. Zmniejszenie też dochodu wykazuje przedewszystkiem rubr. dochód z drzewa wykazująca w roku ubiegłym o 2.000 zł. mniej jak w roku poprzednim. Zauważyć także wypada że zaległości czynne z paszy leśnej tylko nieznacznie się zmniejszają.

Majątek Żydaczów którego dochód o tyle się zmniejszył ile stanowi ubytek dochodu propinacyjnego nie nastręcza zresztą żadnych uwag jak tylko że w majątku tym zaległości czynne prawie nie istnieją.

Rubr. VI. VII. i VIII. nie nastręcza żadnych uwag.

Rubr. IX. (Prowizye czynne).

Rubryka ta zwiększoną została w przychodzie o kwotę przypisaną 15366 zł. jako prowizya od przyznanego kapitału propinacyjnego.

Gdy jednak jeszcze nie zostały wszystkie kapitały indemnizacyjne Fundacyi wydane, przeto wpłynęło z tego tytułu w roku 1890 tylko 6.540 zł. a 8826 zł. wpłynie dopiero w roku 1891.

Rubr. X. i XII. nie nastręczają żadnych uwag.

Rubr. XI. (Zakład Drohowyzki) traktowaną jest poniżej osobno łącznie z zamknięciem rachunków i sprawozdaniem tegoż Zakładu.

Wyniki obrotów w Zakładzie Drohowyzkim w r. 1890.

Z przedłożonego sprawozdania Dyrekcyi Zakładu Drohowyzkiego z 25/5 1891 r. l. 390. i zamknięcia rachunkowego popartego szczegółowemi wykazami i łącznikami okazuje się rezultat gospodarski w Zakładzie w porównaniu z preliminarzem dochodów i wydatków niekorzystniejszym o kwotę 6 859 zł. 80½ ct., która kwota wskutek przewyżki realizacyi zapasów magazynowych w sumie 209.79 umniejsza się właściwie do kwoty 6.650 zł. 01½ ct.

Specyalny budżet Zakładu na rok 1890 obejmował wydatki Zakładu	217.429 zł.	99 ct.
zaś dochody	124.235 „	15 „
Czyli pozostało do pokrycia z dochodów fundacyi	93 194 „	84 „
w rzeczywistości zaś wydatki były większe o	22.548 „	92 „
zaś dochody większe tylko o	15.689 „	11½ „
czem się tłomaczy przekroczenie o	6.859 „	79 „
a strąciwszy z przewyżki realizacyi remanentów	209 „	79 „
pozostaje	6.650 zł.	1½ ct.

jako wykazany tylekroteie ujemny rezultat finansowej gospodarki.

Koszt utrzymania Zakładu wynosił w r. 1890. netto 99.844 zł. 83½ ct. a mianowicie: wynosiły wydatki po strąceniu dochodów w odpowiednich rubrykach jak następuje:

Rubryka I. koszta administracyi .	14.812 zł.	79 ct.
„ II. Żywność . . .	36.570 „	14½ „
„ III. Odzież . . .	16.667 „	92½ „
„ IV. Opał i światło . .	3.172 „	25½ „
„ V. Pranie . . .	2.524 „	75 „
„ VI. Łazienki . . .	255 „	98 „
„ VII. Apteka i szpital .	2.188 „	22 „
„ VIII. Kaplica i cmentarz .	355 „	39½ „
„ IX. Szkoła . . .	13.370 „	49 „
„ X. Utrzymanie budynków	8.638 „	95½ „
„ XI. Ogród	158 „	81 „
„ XII. Rozmaite . . .	3.307 „	26 „
	107082 zł.	97½ ct.

Dochody własne zaś wynosiły:

Rubr. XII. Folwark . .	698 zł.	95 ct.
„ XIII. Piekarnia . .	704 „	30 „
„ XIV. Pracownia żeńska	3.125 „	16½ „
„ XV. Młyn i rzeźnia	261 „	37 „
„ XVI. Warsztaty .	2.238 „	54½ „
	7.028 zł.	33 ct
Utrzymanie tedy Zakładu wynosiło netto .	100.054 zł.	64½ ct.

podczas gdy koszt netto utrzymania Zakładu w r. 1889 wynosił 99.118 zł. 80 ct. przy czem dochody własne w roku 1890. były niższe o . . . 4.625 zł. 05 ct.
natomiast wydatki wyższe o . . . 3.690 „ 20½ „

Dochody własne z gospodarstwa i warsztatów rubryka XI. — XII. przyniosły w r. 1889. kasowo . . . . . 11.653 „ 38 „
w roku zaś 1890. . . . . 7.028 „ 33 „
czyli w roku bieżącym mniej o . . 4.625 zł. 05 ct.

Dochody własne z gospodarstwa i warstatów rubr. XI. — XVI. przyniosły w r. 1889 kasowo . . . . . 11.653 zł. 38 ct.
w roku zaś 1890 . . . . . 7.028 „ 33 „
czyli w roku bieżącym mniej o . . . 4.625 zł. 5 ct.

Bilansowo wykazane są zyski z tych rubryk w sumie 8.405 zł. 76½ ct. a preliminowane były w sumie 13.908 zł. 84½ ct. i niedopisaniu tego spodziewanego dochodu przypisać należy przeważnie wykazany ogólny niedobór.

Zaoszczędzenia wykazują rubryki II., II., III., VI., VII., IX. XI. i XVII. w łącznej sumie 1.056 zł 42 ct. natomiast Rubryki IV., V., VIII., X., XII., XIII., XIV., XV. i XVI. okazują przekroczenie w sumie 7.916 zł. 22½ ct.

Co do przekroczeń okazuje Rubryka X. (utrzymanie budynków) przekroczenie o kwotę 1.698 zł. 23½ ct.

Folwark okazuje tak przekroczenie w wydatkach o 551 zł. 54 ct. jak i mniejszy rezultat w dochodach o 657 zł. 51 ct., natomiast piekarnia przyniosła wprawdzie brutto dochodu o 470 zł. 62 ct. więcej, ale spowodowała większy wydatek o 766 zł. 32 ct.

Najgorszy rezultat przyniosła pracownia żeńska i młyn ze rzeźnią, pierwsza dała mniej dochodu o 2.831 zł. 67 ct. a spowodowała tylko o 1.056 zł. 82½ ct. mniej wydatku. Młyn zaś i rzeźnia spowodowały i większy wydatek o 1.037 zł. 21 ct. i przyniosły mniej dochodu 847 zł. 77 ct.

Ten ujemny rezultat gospodarki własnej tłómaczy Dyrekcya w dołączonych do zamknięcia rachunkowego uwagach z jednej strony zmniejszeniem produkcyi a podwyższeniem się kosztów tejże, a z drugiej strony wygórowanem budżetowaniem tych rubryk.

Remanenta z końcem roku wynoszą:

w zapasach	33.191 zł. 65 ct.
w gotowych wyrobach	5.534 „ 95½ „
w wierzytelnościach i należytościach . .	9.003 „ 65½ „
razem . .	47.730 zł. 26 ct.

Ogólny bilans majątku fundacyi, wraz z należącymi funduszami, wykazuje stan majątkowy fundacyi z końcem roku 1890 w sumie . . . . . 3.516.456 zł. 26½ct.
a gdy tenże stan z końcem roku 1889 wynosił . . . . . 3,325.729 „ 16 „
przeto okazuje się przyrost majątku o . . . . . 190.727 „ 10½ „

Przyrost wykazują w swoim stanie majątkowym:

1. Majątek zarodowy w kwocie . . . . . 163.750 zł. — ct.
   Przyrost ten, pochodzący z wynadgrodzenia za zniesienie prawa propinacyjnego, jest pozornym i będzie po myśli uchwały Rady administracyjnej z wartości inwentaryalnej dóbr potrącony.
2. Majątek obrotowy w kwocie . . . . . 20.748 zł. 86½ ct.
   przeważnie skutkiem podwyższenia się wartości inwentarza ruchomości.
3. Majątek funduszu własnej asekuracyi w kwocie . . . . 4.337 „ 85 „
   przez przyrost własny.

4. Majątek funduszu Władysława hr. Skarbka w kwocie . . . 2.060 „ 74 „
   z narosłych odsetek po potrąceniu ciężarów
5. Majątek funduszu pożyczkowego w kwocie z prowizyi od pożyczek . 15 „ 12 „

razem . . 190.912 zł. 57½ ct.

Ubytek wykazuje majątek funduszu emerytury urzędników w kwocie 185 zł. ct. 47 z powodu, że normalne dochody nie wystarczyły na opędzenie potrzeb funduszu.

Potrąciwszy ubytek od przyrostów, otrzymany wykazany bilansem za rok 1890, ogólny przyrost majątku o 190.727 zł. 10½ ct.

Ponieważ złożony rachunek przez administracyę fundacyi Stanisława hr. Skarbka za rok 1890 uznano za rzetelny, wydano pomienionej administracyi absolutoryum.

Wyłuszczywszy rzecz co do rachunków roku 1890, nadmienia się przytem iż sprawozdania Wydziału krajowego w zamknięciach rachunków za rok 1888 i 1888 — na poprzedniej sesyi nie zostały przez Wysoki Sejm załatwione, przedkłada się zatem osobno takowe ponownie.

Po przedstawieniu rzeczy Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zamknięcie rachunków fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka za rok 1890 Sejm przyjmuje do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 12. Stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Eustachy Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Antoni Jaxa Chamiec *w. r.*
Członek Wydziału Krajowego.

Alegat lit. A. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków fundacyi Stan. hr. Skarbka.

Fundacya Stanisława

Dochody.

Zamknięcie rachunku majątku

Rubryka	Poszczególnienie	Należytość: zaległa zł.	zaległa ct.	bieżąca zł.	bieżąca ct.	razem zł.	razem ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Pozostałość ostateczna zł.	Pozostałość ostateczna ct.	Na r. 1890 budżetem oznaczona kwota zł.	Na r. 1890 budżetem oznaczona kwota ct.	Z porównania z budżetem wynikłość: mniejsza zł.	mniejsza ct.	większa zł.	większa ct.
	A. Rzeczywiste.																
I.	Zarząd centralny	47	16	814	08	861	24	814	08	47	16	570	—	—	—	244	08
II.	Legata	3.023	30	—	—	3 023	30	1.020	—	2.003	30	500	—	—	—	520	—
III.	Gmach teatru	3.136	62	45.769	42	48.906	04	45.382	49	3.523	55	44.528	50	—	—	853	99
IV.	Przedsiębiorstwo teatru	—	—	9.380	70	9.380	70	9.283	20	87	50	9 281	20	—	—	12	—
V.	Dobra ziemskie	23.076	40½	300.612	10	323.688	0½	298.839	48	24.849	02½	300.128	24	1.288	76	—	—
VI.	Przedsiębiorstwo	—	—	3.860	72	3.860	72	1 360	72	2.500	—	1.500	—	139	28	—	—
VII	Realności lwowskie	—	—	6.639	13	6.639	13	6.520	—	119	13	6.800	—	280	—	—	—
VIII.	Papiery wartościowe	—	—	23.775	—	23.775	—	23.775	—	—	—	—	—	—	—	23.775	—
IX.	Prowizye czynne	—		26.878	19	26.878	19	18.037	49	8.840	70	22.221	20	4.183	71	—	—
X.	„ bierne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XI.	Zakład Drobowyzki	1.521	93	16.447	86½	17.969	79½	16.447	86½	1.521	93	—	—	—	—	16 447	86½
XII.	Przygodne	118	—	1 477	37	1.595	37	1.415	65	179	72	750	—	—	—	665	65
	Razem	30.923	41½	435.654	57½	466.577	99	422 905	97½	43.672	01½	386.279	14	5.891	75	42.518	58½
																36.626	83½
	Odpisano zaległą należytość w Rub. V. . . . 793.16	793	16														
		31 716	57½														
	B. Przenośne.																
1	Pożyczki w gotówce	—	—	38.900	—	38.900	—	38.900	—	—	—						
2	„ w efektach	—	—	103.000	—	103.000	—	103.000	—	—	—						
3	Zaliczki zwrotne	12.481	66	27.269	95	39 751	61	35.841	20	3.910	41						
4	Kaucye	1.265	—	4 108	—	5 373	—	2.000	—	3.373	—						
5	Storna kasowe	—	—	6.541	34	6 541	34	6.541	34	—	—						
	Razem	13.746	66	179.819	29	193 565	95	186.282	54	7 283	41						
	Od tego odpisano nieściągalną należytość *ad 3*			2	75												
				179.822	04												
	Zestawienie.																
	A. Dochody rzeczywiste	30.923	41½	435.654	57½	466.577	99	422.905	97½	43.672	01½						
	B. „ przenośne	13.746	66	179 819	29	193 565	95	186.282	54	7 283	41						
	Ogółem	44.670	07½	615 473	86	660.143	94	609.188	51½	50.955	42½						
	Do tego:																
	Zapasy kasowe z początkiem roku 1890.:																
	a) efektami . 300 zł. — ct.																
	b) gotówka . 2.253 „ 96 „																
	c) wartość materyałów i wyrobów . 46.418 „ 14 „							48.972	10								
								658.160	61½								

hr. Skarbka.

obrotowego za rok 1890.

Wydatki.

Rubryka	Poszczególnienie	Należytość: zaległa zł.	ct.	bieżąca zł.	ct.	razem zł.	ct.	Uiszczenie zł.	ct.	Pozostałość ostateczna zł.	ct.	Na r. 1890 budżetem oznaczona kwota zł.	ct.	Z porównania z budżetem wynikłość: mniejsza zł.	ct.	większa zł.	ct.
	A. Rzeczywiste.																
I.	Zarząd centralny	—	—	24 491	28	24.491	28	24.491	28	—	—	24.420	—	—	—	71	28
II.	Legata	199	55½	11 709	—	11.908	55½	11.709	—	199	55½	11 709	—	—	—	—	—
III.	Gmach teatru	—	—	33.866	58	33 866	58	33.866	58	—	—	33.503	79	—	—	362	79
IV.	Przedsiębiorstwo teatru	72	50	8 502	54	8.575	04	8 502	54	72	50	8 568	70	66	16	—	—
V.	Dobra ziemskie	165	61	206.262	17	206 427	78	205.994	42	433	36	205 626	—	—	—	368	42
VI.	Przedsiębiorstwo	-	—	814	—	814	—	814	—	—	—	500	—	—	—	314	—
VII.	Realności lwowskie	—	—	674	67	674	67	674	67	—	—	765	87	—	—	—	—
VIII	Papiery wartościowe	—	—	26.715	53	26.715	53	26.715	53	—	—	3.000	—	91	20	23.715	53
IX.	Prowizye czynne	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
X.	„ bierne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XI.	Zakład Drohowyzki	1.551	90	116.328	33	117.880	23	117.278	33	601	90	94.180	45	—	—	23.097	88
XII.	Przygodne	11.262	44½	2.318	17	13.580	61½	4.318	17	9.262	44½	4.131	24	—	—	186	93
	Razem	13.252	01	431 682	57	444.934	28	434.364	52	10 569	76	386.405	05	157	36	48.116	83
																47.959	47
	B. Przenośne.																
1	Pożyczki w gotówce	10.469	95	38.900	—	49.369	95	36.000	—	13.369	95						
2	„ efektach	145.000	—	—	—	145.000	—	103.000	—	42.000	—						
3	Zaliczki zwrotne	—	—	27.272	70	27.272	70	27.272	70	—	—						
4	Kaucye	43	78	4.108	—	4.151	78	4.108	—	43	78						
5	Storna kasowe	—	—	6541	34	6541	34	6.541	34	—	—						
	Razem	155.513	73	76.822	04	232 335	77	176.922	04	55.413	73						
	Zestawienie.																
	A. Wydatki rzeczywiste	13.252	01	431.682	27	444.934	28	434.364	52	10.569	76						
	B. „ przenośne	155.513	73	76.822	04	232.335	77	176.922	04	55.413	73						
	Ogółem	168.765	74	508.504	31	677.270	05	611 286	56	65.983	49						
	Do tego:																
	I. Ubytek w roku 1890.																
	Materyałów i wyrobów							209	81								
	II. Zapasy kasowe z końcem roku 1890.																
	a) efekta 300 —																
	b) gotówka 155 91																
	c) wartość materyałów i wyrobów Zakładu Drohowyzkiego 46.208 33																
								46.664	24½								
								658.160	61								

Bilans ogólny majątków fundacyjnych za rok 1890.

I. Stan majątku zarodowego z końcem roku 1890.

Stan czynny:			
1. Stan efektów nomin. wart.			
a) w kasie	408.022 zł. 38 ct.		
b) pożyczone majątkowi obrot.	42.000 „ — „	450.022 zł. 38 ct.	
2) Wartość Zakładu Drohowyzkiego		537.035 „ 57 „	
3) „ dóbr ziemskich		1,620.175 „ — „	
4) „ realności lwowskich		616.182 „ 79 „	
Suma stanu czynnego		3,223.415 zł. 74 ct.	
Stan bierny: Długi hipoteczne		341 „ 59 „	
Czysty stan czynny		**3,223.074 zł. 15 ct.**	
Z porównania z takimże stanem, z końcem roku 1889		3,059.324 „ 15 „	
okazuje się przyrost majątku o		163.750 zł. — ct.	

II. Stan majątku obrotowego z końcem roku 1890.

Stan czynny:			
1) Zapas kasowy:			
a) w gotówce	155 zł. 91½ ct.		
b) w efektach	300 „ — „	455 zł. 91½ ct.	
2) Wartość wiktuałów, materyałów i wyrobów, tudzież wierzytelności za wyroby magazynu Zakładu Drohowyzkiego		46.208 „ 33 „	
3) Wartość inwentarza ruchomości		126.373 „ 62 „	
4) „ dóbr Kulików z Doroszowem		22.470 „ 04½ „	
5) Należytości czynne		50.955 „ 42½ „	
Suma stanu czynnego		246.463 zł. 33½ ct.	
Stan bierny:			
1) Należytości bierne:			
a) w gotówce	23.983 zł. 49 ct.		
b) w efektach	42.000 „ — „	65.983 zł. 49 ct.	
Czysty stan czynny		**180.479 zł. 84½ ct.**	
Z porówuania z takimże stauem z końcem roku 1889		159.730 „ 98 „	
okazuje się **przyrost** majątku o		20.748 zł. 86½ ct.	

III. Stan majątku własnej asekuracyi z końcem roku 1890.

Stan czynny:			
1) Zapas kasowy:			
a) w gotówce	10.374 zł. 07 ct.		
b) w efektach	532 „ 79 „	10.906 zł. 86 ct	
2) Należytości czynne w gotówce		8.386 „ 41 „	
Suma stanu czynnego		**19.293 „ 27 „**	
Stan bierny:		— —	
Czysty stan czynny		**19.293 zł. 27 ct.**	
Z porównauia z takimże stauem z końcem roku 1889		14.955 „ 42 „	
okazuje się **przyrost** majątku o		4.337 zł. 85 ct.	

IV. Stan majątku funduszu Władysława hr. Skarbka z końcem roku 1890.

Stan czynny:		
Zapas kasowy:		
a) w gotówce	1.719 zł. 10 ct.	
b) w efektach	73.383 „ 11 „	75.102 zł. 21 ct.
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		**75.102 zł. 21 ct.**
Z porównanania z takimże stanem z końcem roku 1889		73.041 „ 47 „
okazuje się przyrost majątku o		2.060 zł. 74 ct.

V. Stan majątku funduszu emerytury urzędników z końcem roku 1890.

Stan czynny:		
1) Zapas kasowy:		
a) w gotówce	— zł. 40 ct.	
b) w efektach	19.855 „ 05 „	19.855 zł. 45 ct
2) Należytości czynne w gotówce		628 „ 44 „
Suma stanu czynnego		20.483 zł. 89 ct.
Stan bierny: Należytości bierne w gotówce		2.018 „ 30 „
Czysty stan czynny		18.465 zł. 59 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1889		18 651 „ 06 „
okazuje się ubytek majątku o		185 zł. 47 ct.

VI. Stan majątku funduszu pożyczkowego z końcem roku 1890.

Stan czynny:	
Należytości czynne w gotówce	709 zł. 62 ct.
Stan bierny:	
Należytości bierne w gotówce	668 „ 42 „
Czysty stan czynny	41 zł. 20 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1889	26 „ 08 „
okazuje się przyrost majątku o	15 zł. 12 ct.

Zestawienie.

Stan czynny:			
I. Majątku zarodowego	3,223.415 zł. 74 ct.		
II. „ obrotowego	246.463 „ 33½ „		
III. Funduszu asekuracyjnego . . .	19.293 „ 27 „		
IV. „ Władysława hr. Skarbka .	75.102 „ 21 „		
V. „ emerytury urzędników . .	20.483 „ 89 „		
VI. „ pożyczkowego . . .	709 „ 62 „	3,585.468 zł. 06½ ct.	
Stan bierny:			
I. Majątku zarodowego	341 zł. 59 ct.		
II. „ obrotowego	65.983 „ 49 „		
III. Funduszu asekuracyjnego . . .	— „ — „		
IV. „ Władysława hr. Skarbka .	— „ — „		
V. „ emerytury urzędników . .	2.018 „ 30 „		
VI. „ pożyczkowego . . .	668 „ 42 „	69.011 zł. 80 ct.	
Czysty stan czynny			3,516.456 zł. 2 ½ ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1889			3.325.729 „ 16 „
okazuje się **przyrost** majątku o			190.727 zł. 10½ ct.
a mianowicie:			
przyrost: *a*) w majątku zarodowym	163.750 zł. — ct.		
b) „ obrotowym	20.748 zł. 86½ ct.		
c) w funduszu asekuracyjnym . . .	4.337 zł. 85 ct.		
d) „ Władysława hr. Skarbka .	2.060 „ 74 „		
e) „ pożyczkowym . . .	15 „ 12 „	190.912 zł. 57½ ct.	
ubytek w funduszu emerytury urzędników			185 zł. 47 ct.
Przyrost w roku 1890, jak wyżej .			190.727 zł. 10½ ct.

LW. 64.896/93.

Aleg. 73.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego, którem przedkłada się preliminarze galic. funduszu propinacyjnego na rok 1894.

Wysoki Sejmie!

Nadesłane nam przez c. k. Dyrekcyę funduszu propinacyjnego preliminarze tegoż funduszu na r. 1894 wraz ze sprawozdaniem tejże c. k. Dyrekcyi mamy zaszczyt w myśl §. 41. ustawy z dnia 22. kwietnia 1889 dz. u kr. Nr. 30 przedłożyć z wnioskiem:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić załączone preliminarze galic. funduszu propinacyjnego na r. 1894 i sprawozdanie c. k. Dyrekcyi tegoż funduszu przyjąć do wiadomości.

Z Rady Wydziału kraj. Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 2. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:

Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:

Dr. Damian Sawczak *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

Odpis Sprawozdania

c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego z dnia 2. Grudnia 1893 z przedłożeniem preliminarzy na rok 1894.

Wysoki Sejmie!

Po myśli §. 41 ustawy z dnia 22. kwietnia 1889 dz. ust. kraj. Nr. 30 ma zaszczyt c. k. Dyrekcya galic. funduszu propinacyjnego przedłożyć niniejszem Wysokiej Izbie do uchwalenia preliminarze na rok 1894 mianowicie:

1. galic. funduszu propinacyjnego ogólnego,
2. „ „ „ zasobowego,
3. „ „ „ rezerwowego.

W osobnych załącznikach preliminarzy wyjaśniono przy odnośnych rubrykach różnice zachodzące między zatwierdzonym przez Wysoką Izbę na rok 1893 preliminarzem a wnioskiem c. k. Dyrekcyi na rok 1894

Z ogólnego stanowiska zauważa c. k. Dyrekcya do tych preliminarzy co następuje:

1. Co do gal. funduszu propinacyjnego ogólnego.

Dochody na rok 1894 preliminuje się w kwocie . . . 4,642 490 zł.
wydatki zaś w kwocie . . . . . 4,411.828 „
przeto zwyżkę dochodów w kwocie . . . . . 230.662 „
która w porównaniu z podobną zwyżką preliminowaną na rok 1893 w kwocie 208.211 „
jest większą o . . . . . 22.451 zł.
a to głównie z powodu wyższego dochodu w czynszach za wydzierzawiane prawo propinacyi.

2. Co do gal. funduszu propinacyjnego zasobowego.

Preliminowana na rok 1894 zwyżka w kwocie . . . 32.126 zł.
jest w porównaniu z zwyżką roku 1893 w kwocie . . . . . 21.892 „
większą o . . . . . 10.234 zł.
z powodu wpływu odsetek od nadwyżki dochodów ogólnego funduszu propinacyjnego za rok 1892 wcielonej do tego funduszu.

3. Co do gal. funduszu propinacyjnego rezerwowego.

Na rok 1894 preliminuje się dochody w ogólnej kwocie . . 242.543 zł.
wydatki zaś w kwocie . . . . . 99.472 „
przeto zwyżkę dochodów w kwocie . . . . . 143.071 zł.
którą w porównaniu do zwyżki uchwalonej na rok 1893 w kwocie . . 135.119 „
jest większą o . . . . . 7.952 zł.
a to z powodu zwiększenia się dochodów z odsetek czynnych o 7.912 zł. uzyskanych z fruktyfikacyi zaoszczędzenia roku 1892, tudzież zmniejszenia się wydatków na administracyę o 40 zł.

Zwyżka dochodów preliminowana na rok 1894 wynosi:

a)	w gal. funduszu propinacyjnym	ogólnym	230.662 zł.
b)	„ „ „	zasobowym	32.126 „
c)	„ „ „	rezerwowym	143.071 „
		razem	405.859 zł.

która wcieloną będzie do majątku zarodowego funduszu propinacyjnego zasobowego i rezerwowego i zużytą na zakupno papierów wartościowych.

W końcu wypada jeszcze nadmienić, iż tytułem wynagrodzenia za zniesione prawo propinacyi wyasygnowano uprawnionym po dzień 30. listopada 1893 w gotówce 33,463.290 zł. 63½ ct., zaś w 4% po koniec roku 1894 winkulowanych obligacyach nominalnie 23,316.900 zł. pozostaje przeto jeszcze do wyasygnowania w gotówce 380.993 zł. 64½ ct., zaś w obligacyach nominalnie 565.200 zł. Nadto przyznano i wyasygnowano uprawnionym tytułem odsetek od kapitałów w gotówce wyasygnowanych kwotę 311.810 zł. 78 ct.

Lwów dnia 2. grudnia 1893.

Badeni *w. r.*

Sumaryczny Preliminarz

galicyjskiego funduszu propinacyjnego

ogólnego

według rubryk

na rok 1894

(z 12 załącznikami).

Z c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego

Lwów, dnia 2. grudnia 1893.

Badeni *w. r.*

Sprawdzono w Departamencie rachunkowym c. k. Namiestnictwa.

Lwów, dnia 2. grudnia 1893.

L. porządkowa i Nr. załącznika	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z r. 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wniosek na r. 1894.	Uwaga
		zł. wal. austr.			
	Dochody				
1/1	Czynsze za wydzierżawione prawo propinacyi i dochody uzyskane przez wykonywanie tego prawa i we własnym zarządzie	3,435 811	3,505.845	3,540.841	
2/2	Opłaty od szynkarzy . .	199.998	204.000	200.000	
3	Opłaty od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni . .	25	—	—	
4/3	Grzywny za przekroczenia propinacyjne	3.470	3 500	3.500	
5/4	Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych .	95	20	20	
6/5	Odsetki zwłoki	11.646	7.000	7.000	
7/6	Zasiłek z milionowej subwencyi ze skarbu państwa . .	891.129	891 129	891.129	
8	Odsetki czynne od lokowanych kapitałów z dochodów bieżących i emisyi obligacyi propinacyjnych	70.162	—	—	
9	Rozmaite	10.707	—	—	
	Razem .	4,623 043	4,611.494	4,642.490	
	W porównaniu z wydatkami	—	4,403 283	4,411 828	
	pozostaje zwyżka . . .	—	208.211	230.662	
	o której użyciu zda się sprawę w zamknięciu rachunków na rok 1894.				

L. porządkowa i Nr. załącznika	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z r. 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wniosek na r. 1894.	Uwaga
		zł. wal. austr.			
	Wydatki				
1/1	Spłata kapitałów za wylosowane obligacye funduszu propinacyjnego	1,488.850	1,571.900	1,635.400	
2/2	Wypłata kuponów od obligacyj w obiegu będących . . .	2,359.663	2,298.083	2,234 578	
3/3	Prowizya c. k. uprz. Bankowi dla krajów koronnych w Wiedniu i Bankowi krajowemu we Lwowie za pośrednictwo w wypłacie wylosowanych obligacyj i zapadłych kuponów	2.193	3.200	3.200	
4/4	Należytość stemplowa od kwitów na pobór zasiłku ze skarbu państwa	2.790	2.790	2.790	
5/5	Podatek dochodowy od czynszów za wydzierżawione prawa propinacyi	535.800	527.250	535.800	
6/6	Podatek zarobkowy od dochodów uzyskanych przez wykonywanie prawa propinacyi we własnym zarządzie . .	60	60	60	
	Razem . .	4,389.356	4,403.283	4,411.828	

Załącznik Nr. 1. do Dochodów galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Rubryka: Czynsze za wydzierżawione prawa propinacyi i dochody uzyskane przez wykonywanie tego prawa we własnym zarządzie.

L. porządkowa	Poszczególnienie powiatów	Wynikłość z roku 1892	Kwota uchwalona na r. 1893	Wniosek na r. 1894	Uwaga
		Zł. wal. austr.			
1	Biała	69.155	69.534	70.959	
2	Bochnia	37.302	37.526	36 040	
3	Bohorodczany	37.460	37.460	37.460	
4	Borszczów	60.499	61.957	62.257	
5	Bóbrka	40.866	43.458	46.692	
6	Brody	54.005	54 489	53.166	
7	Brzesko	43.585	44 000	44 707	
8	Brzeżany	60.347	63.743	64 037	
9	Brzozów	28.578	29.749	29.686	
10	Buczacz	82.528	84.678	85.906	
11	Chrzanów	74.696	74.408	74.653	
12	Cieszanów	31.996	32.099	32.800	
13	Czortków	41.593	41.648	42.062	
14	Dąbrowa	22.039	22.006	21.133	
15	Dobromil	43.620	43.611	42.728	
16	Dolina	54.847	56.440	60.305	
17	Drohobycz	88.521	91.033	82.251	
18	Gorlice	40.301	40.878	40.928	
19	Gródek	29.334	30.327	30 308	
20	Grybów	13.413	13.483	13.644	
21	Horodenka	64.685	65 474	68.609	
22	Husiatyn	42.258	42.908	42.342	
23	Jarosław	58.862	60.167	59.222	
24	Jasło	40.052	40.910	41.834	
25	Jaworów	42.572	45 925	45.703	
26	Kałusz	40.994	42.331	41.441	
27	Kamionka	53.927	53.972	52 242	
28	Kolbuszowa	25.992	25.587	24.688	
29	Kołomyja	58.794	61.668	63.265	
30	Kossów	34.528	36.750	38.250	
31	Kraków	63.661	64.800	64.208	
32	Krosno	27.367	27.584	28.095	
33	Limanowa	32.929	33 478	32.821	
34	Lisko	56.978	57.138	55.661	
35	Lwów	84.644	88.495	84.701	
36	Łańcut	54.938	55.249	58.093	
37	Mielec	35.087	35.274	33.925	
38	Mościska	43.306	45.023	44.916	
39	Myślenice	36.318	36.701	37.284	
40	Nadwórna	45.336	45.814	64.590	

L. porządkowa	Poszczególnienie powiatów	Wynikłość z roku 1892	Kwota uchwalona na r. 1893	Wniosek na r. 1894	U w a g a
		Zł. wal. austr.			
41	Nisko	21.619	21 619	20.459	
42	Nowy Targ	27.228	27.523	27.395	
43	Nowy Sącz	59.116	62.111	61.693	
44	Pilzno	15.087	15.208	15 152	
45	Podhajce	52.163	52.728	52.244	
46	Przemyśl	73.454	75.186	75 051	
47	Przemyślany	38.257	38.477	38.742	
48	Rawa	43.317	44 027	41.178	
49	Rohatyn	56.413	56.758	59.912	
50	Ropczyce	40 563	39.544	40.261	
51	Rudki	30.131	34.222	35.418	
52	Rzeszów	63.927	63.947	62.453	
53	Sambor	53.814	38.847	39.731	
54	Sanok	49.114	49.351	48 701	
55	Skałat	46.491	47.030	47.236	
56	Śniatyn	30.631	31.905	33 543	
57	Sokal	50.164	50.543	51.328	
58	Stanisławów	62.120	64.438	65.932	
59	Staremiasto	21.433	21.338	22.414	
60	Stryj	50.032	50 092	51.615	
61	Tarnobrzeg	42.844	43.926	43.776	
62	Tarnopol	41.706	42.919	46.293	
63	Tarnów	18.004	18.028	17.438	
64	Tłumacz	56.104	56.885	58.872	
65	Trembowla	29.141	29.900	30.191	
66	Turka	21.147	22.454	22.889	
67	Wadowice	74.580	75.439	76 554	
68	Wieliczka	44.812	45.840	42.791	
69	Zaleszczyki	46.263	46.421	46.333	
70	Zbaraż	25.612	25 675	27.547	
71	Złoczów	71.855	73.835	74.435	
72	Żółkiew	41 691	41.521	42.629	
73	Żydaczów	41 861	44.833	44.158	
74	Żywiec	115.204	115.500	122.865	więcej o 34.996 zł.
	Razem	3,435.811	3,505.845	3,540.841	

Załącznik 2. do Dochodów

Rubryka: „Opłaty od szynkarzy“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wniosek na r. 1894.	Uwaga
		zł. wal. austr.			
1	Opłaty od szynkarzy . .	199.998	204.000	200.000	*Mniej o 4.000 zł.* ponieważ preliminuje się według wynikłości r. 1892 w zaokrąglonej kwocie.

Załącznik 3. do Dochodów

Rubryka: „Grzywny za przekroczenia propinacyjne“.

1	Grzywny za przekroczenia propinacyjne	3.470	3.500	3.500	

Załącznik 4. do Dochodów

Rubryka: „Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych“.

1	Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych .	95	20	20	

Załącznik 5. do Dochodów

Rubryka: „Odsetki zwłoki“.

1	Odsetki zwłoki	11.646	7.000	7.000	

Załącznik 6. do Dochodów

Rubryka: „Zasiłek z milionowej subwencyi ze skarbu państwa“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wniosek na r. 1894	U w a g a
		zł. wal. austr.			
1	Zasiłek z milionowej subwencyi ze skarbu państwa . .	891.129	891.129	891.129	

Załącznik Nr. 1. do Wydatków galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Rubryka: „Spłata kapitałów za wylosowane obligacye funduszu propinacyjnego“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1892	Kwota uchwalona na r. 1893	Wniosek na r. 1894	Uwaga
		Zł. wal. austr.			
1	Spłata kapitałów za wylosowane obligacye funduszu propinacyjnego	1,488.850	1,571.900	1,635.400	*Więcej o 63.500 zł.* Celem uzyskania kapitału na pokrycie wynagrodzenia właścicielom za odjęcie prawa propinacyi emitowano po myśli §. 5. ustawy z dnia 22. kwietnia 1889 (dz. ust. i rozporządzeń kraj. Nr. 30 z r. 1889) 4% obligacye w nominalnej wartości 62,200.000 zł. które po myśli §. 2. tej ustawy w przeciągu 26 lat począwszy od 1. stycznia 1890, przez losowanie umorzone być mają. Według preliminarza na r. 1892 pozostało jeszcze do spłacenia 56,269.250 zł. Według planu umorzenia, zatwierdzonego reskryptem wys. c. k. Ministerstwa skarbu z d. 31. maja 1889 do l. 2216/F. M. wynosi w roku 1894: I. rata płatna 30. czerwca 1894 809.600 zł. II. rata płatna 31. grudnia 1894 825.800 „ razem jak obok 1,635.400 zł. pozostanie jeszcze do spłacenia w następnych 21 latach 54,633.850 zł.

Załącznik Nr. 2. do Wydatków.

Rubryka: „Wypłata kuponów obligacyj w obiegu będących“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wniosek na r. 1894.	Uwaga
		Zł. wal. austr.			
1	Wypłata kuponów obligacyj w obiegu będących . .	2,359.663	2,298.083	2,234.578	*Mniej o 63.505 zł.* Według planu umorzenia zatwierdzonego reskryptem wys. c. k. Ministerstwa skarbu z d. 31. maja 1889 do l. 2216/F. M. wynosi należytość od kuponów płatnych w r. 1894, a mianowicie: od obligacyj w nominalnej wartości 56,269 250 zł. płatna 30. czerwca 1894 1,125.385 zł. od obligacyj w nominalnej wartości 55,459.650 zł. płatna 31. grudnia 1894 r. . , . 1,109.193 zł. razem 2,234.578 zł.

Załącznik Nr. 3. do Wydatków.

Rubryka: „Prowizya c. k. uprzyw. Bankowi dla krajów koronnych w Wiedniu i Bankowi krajowemu we Lwowie za pośrednictwo w wypłacie wylosowanych obligacyj i zapadłych kuponów“.

1	Prowizya c. k. uprz. Bankowi dla krajów koronnych w Wiedniu i Bankowi krajowemu we Lwowie za pośrednictwo w wypłacie wylosowanych obligacyj i zapadłych kuponów	2.193	3.200	3.200

Załącznik Nr. 4. do Wydatków.

Rubryka: „Należytość stemplowa od kwitów na pobór zasiłku ze skarbu państwa“.

1	Należytość stemplowa od kwitów na pobór zasiłku ze skarbu państwa	2.790	2.790	2.790

Załącznik Nr. 5. do Wydatków.

Rubryka: „Podatek dochodowy od czynszów za wydzierżawione prawa propinacyi“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893	Wniosek na r. 1894.	U w a g a
		Zł. wal. austr.			
1	Podatek dochodowy od czynszów za wydzierżawione prawa propinacyi	535.800	527.250	535.800	*Więcej o 8 550 zł.* ponieważ preliminuje się wynikłość roku 1892.

Załącznik Nr. 6. do Wydatków.

Rubryka: „Podatek zarobkowy od dochodów uzyskanych przez wykonywanie prawa propinacyi we własnym zarządzie“.

1	Podatek zarobkowy od dochodów uzyskanych przez wykonywanie prawa propinacyi we własnym zarządzie . .	60	60	60	

Sumaryczny Preliminarz

galicyjskiego funduszu propinacyjnego

zasobowego

według rubryk

na rok 1894

(z 1 załącznikiem).

Z c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego

Lwów, dnia 2. grudnia 1893.

Sprawdzono w Departamencie rachunkowym c. k. Namiestnictwa.

Lwów, dnia 2. grudnia 1893.

L. porządkowa i Nr. załącznika	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z r. 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wniosek na r. 1894.	Uwaga
		zł. wal. austr.			
	Dochody				
1/1	Odsetki czynne	22 008	21.892	32.126	
2	Nadwyżka dochodów gal. funduszu propinacyjnego za rok 1892	230.925	—	—	
	Razem . . .	252.933	21.892	32.126	
	W porównaniu z wydatkami	—	—	—	
	pozostaje zwyżka . . . . którą użyć się ma na zakupno papierów wartościowych.	—	21.892	32.126	

L. porządkowa i Nr. załącznika	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z r. 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wniosek na r. 1894.	Uwaga
		Zł. wal. austr.			
	Wydatki				

Załącznik Nr. 1. do Dochodów galic. fund. propinacyjnego zasobowego.

Rubryka: „Odsetki czynne“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1892	Kwota uchwalona na r. 1893	Wniosek na r. 1894	Uwaga
		Zł. wal. austr.			
	Odsetki czynne.				
	A. Od papierów wartościowych				
1	4% obligacye gal. funduszu propinacyjnego 546.600 zł.	—	—	21 864	
	B. Od lokowanych kapitałów.				
2	na 4% rachunku w kwocie . . . . 256.542 zł.	—	—	10.262	
	Razem . .	22.008	21.892	32.126	

Sumaryczny Preliminarz

galicyjskiego funduszu propinacyjnego

rezerwowego

według rubryk

na rok 1894

(z 13 załącznikami).

Z c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego

Lwów, dnia 2. grudnia 1893.

Sprawdzono w Departamencie rachunkowym c. k. Namiestnictwa.

Lwów, dnia 2. grudnia 1893.

L. porządkowa i Nr. załącznika	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z r. 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wniosek na r. 1894.	Uwaga
		Zł. wal. austr.			
	Dochody				
1/1	Odsetki czynne	237.757	234.631	242.543	
2	Rozmaite	1.038	—	—	
	Razem . . .	238.795	234 631	242.543	
	W porównaniu z wydatkami	—	99.512	99.472	
	pozostaje zwyżka . . . . . o której użyciu zda się sprawę w zamknięciu rachunków za rok 1894.	—	135.119	143.071	

L. porządkowa i Nr. załącznika	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z roku 1892	Kwota uchwalona na r. 1893	Wniosek na r. 1894	Uwaga
		Zł. wal. austr.			
	Wydatki				
1/1	Płace urzędników	24.270	24.100	26.440	
2/2	Płace sług	901	939	939	
3/3	Adjuta	800	800	800	
4/4	Dyurna	14.259	15.873	14.193	
5/5	Ryczałt do skarbu państwa na koszta utrzymania c. k. kasy gal. funduszu propinacyjnego	10.000	10 000	10.000	
6/6	Czynsze najmu	2 500	2.500	2.500	
7/7	Koszta administracyi powiatowej	21.470	27.000	27.000	
8/8	Dyety i koszta podróży członków Dyrekcyi	843	1.500	1.000	
9/9	Potrzeby kancelaryjne . . .	1.850	5.000	5.000	
10/10	Koszta zarządu	792	1.000	1.000	
11/11	Koszta sądowe	600	800	600	
12/12	Remuneracye, zapomogi i rozmaite nieprzewidziane wydatki	5.573	10.000	10.000	
	Razem .	83.898	99.512	99.472	

Załącznik Nr. 1. do Dochodów galic. funduszu propinacyjnego rezerwowego.

Rubryka: „Odsetki czynne“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wniosek na r. 1894.	Uwaga
		Zł. wal. austr.			
	Odsetki czynne.				
1	4½% listy zastawne Banku krajowego . . 499.150 zł.	—	—	22.462	
2	4½% obligacye pożyczki krajowej z roku 1883 . . 140.000 „	—	—	6.300	
3	4½% obligacye pożyczki krajowej z roku 1888 . . 212.100 „	—	—	9.544	
4	4½% obligacye pożyczki krajowej z roku 1889 . . 205.800 „	—	—	9.261	
5	4% listy zastawne austr. Zakł. kredytowego ziemsk. 150.000 „	—	—	6.000	
6	4% obligacye pożyczki krajowej z roku 1893 . . 210.000 „	—	—	8.400	
7	4% obligacye pożyczki komunalnej peszteńskiego Banku komercyalnego . . . . 100.000 „	—	—	4.000	
8	4% listy zastawn. gal. Towarzystwa kredyt. ziemsk. . 600.000 „	—	—	24.000	
9	4% obligacye gal. funduszu propinacyjnego . . 3,814.400 „	—	—	152.576	
	Razem . 5,931.450 zł.	237.757	234.631	242.543	

Załącznik Nr. 1. do Wydatków galic. funduszu propinacyjnego rezerwowego.

Rubryka: „Płace urzędników“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wniosek na r. 1894.	U w a g a
		Zł. wal. austr.			
	Oddział administracyjny.				
1	1 zastępca przewodniczącego płaca rocznie . . . 600 zł.				
2	1 c. k. radca Namiestnictwa, referent administracyjny i członek Dyrekcyi: płaca rocznie 2.800 zł. dodatek aktywalny rocznie 480 „ dodatek do osoby rocznie 1.000 „ 4.280 „				
3	1 stale urzędujący członek Dyrekcyi powołany przez Wydział krajowy, płaca rocznie 2.000 „				
4	1 c. k. starosta, zastępca referenta administracyjnego, płaca rocznie 700 „				
5	1 syndyk, płaca rocznie 3.000 „				
6	1 sekretarz Namiestnictwa, płaca rocznie . . . 1.400 zł. dodatek aktywalny rocznie . . . 360 zł. 1.760 „				
7	3 c. k. komisarzy powiatowych, płaca rocznie po 1.100 zł. 3.300 zł. dodatek aktywalny rocznie po 300 zł. 900 zł. 4.200 „				Od poz. 1 do 7. *Więcej o 2.020 zł.* z powodu przyrostu płacy c. k. sekretarza Namiestnictwa i zamianowania c. k. koncepisty c. k. komisarzem powiatowym.
	Oddział rachunkowy.				
8	1 c. k. radca rachunkowy płaca rocznie . . 1.400 zł. dodatek aktywalny . . 360 „ dodatek do osoby rocznie 500 zł. 2.260 zł.				
	do przeniesienia . .	15.063	14.520	16.540	

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893	Wniosek na r. 1894.	U w a g a
		Zł. wal. austr.			
	z przeniesienia . .	15.063	14.520	16.540	
9	1 c. k. rewident rachunkowy, płaca rocznie 1.100 zł. dodatek aktywalny rocznie 300 „ dodatek do osoby rocznie 400 „ 1.800 zł.				
10	1 c. k. oficyał rachunkowy, płaca rocznie 900 zł. dodatek aktywalny rocznie 240 zł. dodatek do osoby rocznie 300 zł. 1.440 „				
11	2 c. k. asystentów rachunkowych płaca rocznie 600 zł. 1.200 „ dodatek aktywalny rocznie po 180 zł. 360 „ dodatek do osoby rocznie po 200 zł. 400 zł. 1.960 „	6.767	7.140	7.460	Od poz. 8 do 11. *Więcej o 320 zł.* ponieważ stan urzędników powiększono o jednego c. k. asystenta rachunkowego.
	Oddział manipulacyjny.				
12	1 c. k. oficyał płaca rocznie . . 1.000 zł. dodatek aktywalny rocznie . . . . . 240 „	1.240	1 240	1.240	
	C. k. główna kasa krajowa jako kasa gal. funduszu propinacyjnego.				
13	1 c. k. dyrektor, dodatek do osoby rocznie 500 zł.				
14	1 c. k. kontrolor, dodatek do osoby rocznie . . . . . 400 zł.				
15	1 c. k. adjunkt, dodatek do osoby rocznie 300 „	1.200	1.200	1.200	
	Razem . .	24.270	24.100	26.440	

Załącznik Nr. 2. do Wydatków.

Rubryka: „Płace sług“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893	Wniosek na r. 1894.	Uwaga
		Zł. wal. austr.			
	Płace sług.				
1	2 woźnych płaca rocznie po 300 zł. . . 600 zł.				
2	1 woźny dodatek aktywalny rocznie . . 75 „				
3	1 stróż miesięcznie po 22 zł. . . . . 264 zł.	901	939	939	

Załącznik Nr. 3. do Wydatków.

Rubryka: „Adjuta“.

	Adjuta.				
	Oddział rachunkowy.				
1	2 praktykantów rocznie po 400 zł.	800	800	800	

Załącznik Nr. 4. do Wydatków.

Rubryka: „Dyurna“.

	Oddział administracyjny.				
1	1 rocznie . . . . 1.000 zł.	1.833	2.680	1.000	Do poz. 1. *Mniej o 1.680 zł.*, ponieważ dwie posady dyetaryuszów zwinięto.
	Oddział rachunkowy.				
2	4 dzien. po 2 zł.—ct. 2.920 zł.				
3	8 „ „ 1 „ 50 „ 4.380 „				
4	1 „ „ 1 „ 30 „ 475 „				
5	1 „ „ 1 „ — „ 365 „	8.023	8.140	8.140	
	Oddział manipulacyjny.				
6	1 rocznie . . . . 600 zł.				
7	1 dzien. po 1 zł. 40 ct. 511 „				
8	2 „ „ 1 „ 30 „ 949 „				
9	1 „ „ 1 „ 20 „ 438 „				
10	7 „ „ 1 „ — „ 2555 „	4.443	5.053	5.053	
	Razem .	14.299	15.873	14.193	

Załącznik Nr. 5. do Wydatków.

Rubryka: „Ryczałt do skarbu państwa na koszta utrzymania c. k. kasy galic funduszu propinacyjnego“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1892	Kwota uchwalona na r. 1893	Wniosek na r. 1894	Uwaga
		Zł. wal. austr.			
1	Ryczałt do skarbu państwa na koszta utrzymania c. k. kasy galic. funduszu propinacyjnego	10.000	10.000	10.000	

Załącznik Nr. 6. do Wydatków.

Rubryka: „Czynsze najmu“.

1	Czynsz najmu za lokalności dla Biura administracyjnego rachunkowego, registratury, ekspedytu i protokołów . .	2.500	2.500	2.500	

Załącznik Nr. 7. do Wydatków.

Rubryka: „Koszta administracyi powiatowej“.

1	Koszta administracyi powiatowej	21.470	27.000	27.000	

Załącznik Nr. 8. do Wydatków.

Rubryka: „Dyety i koszta podróży członków Dyrekcyi“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wniosek na r. 1894.	Uwaga
		Zł. wal. austr.			
1	Dyety i koszta podróży członków Dyrekcyi . .	843	1.500	1.000	*Mniej o 500 zł.* ponieważ preliminuje się wynikłość roku 1892 w zaokrąglonej kwocie.

Załącznik Nr. 9. do Wydatków.

Rubryka: „Potrzeby kancelaryjne“.

1	Potrzeby kancelaryjne . . .	1.850	5.000	5.000

Załącznik Nr. 10. do Wydatków.

Rubryka: „Koszta zarządu“.

1	Oświetlenie, opał, zapuszczenie i czyszczenie podłóg i liberya dla sług	792	1 000	1.000

Załącznik Nr. 11. do Wydatków.

Rubryka: „Koszta sądowe“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1892.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wniosek na r. 1894.	U w a g a
		Zł. wal. austr.			
1	Koszta sądowe	600	800	600	*Mniej o 200 zł.*, ponieważ preliminuje się wynikłość roku 1892.

Załącznik Nr. 12. do Wydatków.

Rubryka: „Remuneracye, zapomogi i rozmaite nieprzewidziane wydatki“.

1	Remuneracye, zapomogi i rozmaite nieprzewidziane wydatki	5 573	10.000	10.000	

Ls. 482/94.

Aleg. 74.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby:

Uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 12. Maja 1893, którą sprawozdanie komisyi gminnej o wniosku posła Fruchtmana w przedmiocie uchwalenia ustawy gminnej dla miast nieobjętych ustawą gminną z dnia 13. Marca 1889. Nr. 24. Dz. u. kr. i dla miasteczek odesłano Wydziałowi krajowemu do zbadania z poleceniem przedłożenia wniosków na najbliższej sesyi — i uchwałę Wysokiego Sejmu z 18., 19. i 20. Maja 1893, którą polecono Wydziałowi krajowemu, aby w dalszem wykonaniu uchwał sejmowych z 25. Stycznia 1887. i 24. Marca 1892. wygotował wnioski do zmiany ustawy gminnej z 12. Sierpnia 1866. w kierunku tą uchwałą wskazanym, wykonał i na najbliższejej sesyi projekta ustawy gminnej dla miast nieobjętych ustawą gminną z 13. Marca 1889. Nr. 24. Du. u. kr. i dla miasteczek tudzież dla gmin wiejskich Wysokiemu Sejmowi przedłożył.

Lwów 17. Stycznia 1894.

Dworski *w. r.*
wnioskodawca:

Albin Rayjski, Dr. Olpiński, Lenartowicz, Klemensiewicz, Michalski, Rogayski, Goldman, Weigel, Fruchtman, Palch, Romanowicz, Zbyszewski, Rutowski, T. Merunowicz, Dr. Midowicz, Żardecki, Dr. Czyżewicz.

Wnioski

LW. kr. 69.092/93.

Aleg. 75.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z rezultatów osiągniętych przy wykonanych dotychczas publicznych robotach melioracyjnych, tudzież wnioski w sprawie programu regulacyi wód i melioracyj w całym kraju.

Wysoki Sejmie!

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 6. kwietnia 1892 między innemi następującą uchwałę:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby na najbliższej sesyi przedłożył sprawozdanie z rezultatów osiągniętych przy wykonanych dotychczas robotach melioracyjnych, oraz program mających się w przyszłości przeprowadzić w całym kraju regulacyj i melioracyj z podaniem porządku ich wykonania ze względu na nagłość i ważność.“

W wykonaniu powyższej uchwały postanowił Wydział krajowy zasięgnąć przedewszystkiem opinii samych stron interesowanych co do rezultatów osiągniętych z wykonanych robót melioracyjnych, co się zaś tyczy programu regulacyi wód i melioracyj porozumiał się z c. k. Namiestnictwem i zażądał wykazu potrzeb od Reprezentacyi powiatowych.

W tym celu rozesłał Wydział krajowy do tych spółek, których roboty przedstawiają już pewną zamkniętą całość, okólnikiem z dnia 8. czerwca 1892 L. 19.642 kwestyonarz celem zebrania od interesowanych zwierzchności gmin i przełożeństw obszarów dworskich bliższych szczegółów co do następujących kwestyi:

1. czy i o ile główny cel wykonanych robót został już osiągniętym, mianowicie: ochrona od wylewów, należyte odprowadzenie wód wiosennych z roztopów śniegowych i letnich wód deszczowych, obniżenie stanu wody zaskórnej, wreszcie umożliwienie osuszenia gruntów rowami i drenami;

2. jakie korzyści gospodarskie osiągnięto z przeprowadzonych robót a w szczególności:

a) czy wykonane roboty melioracyjne podniosły wartość gruntów przez osuszenie lub zmianę kultury, n. p. moczaru na grunt orny, łąkę lub pastwisko;

b) czy po wykonaniu robót umożliwioną została wcześniejsza uprawa i zasiew gruntów na wiosnę, oraz uprawa ozimin, podczas gdy dawniej tylko zasiewy wiosenne były możliwe;

c) czy przez wykonaną melioracyę poprawił się stan łąk i pastwisk, mianowicie czy zamiast traw kwaśnych udają się obecnie trawy słodkie;

d) czy po wykonaniu robót melioracyjnych wprowadzono już uprawę nowych roślin użytkowych na gruntach objętych melioracyą;

e) czy i o ile po wykonaniu robót więcej się opłaca nawożenie gruntów, bądź to nawozem stajennym, bądź też nawozami mineralnymi (mączką kostną, żużlem Thomasa, kainitem);

f) czy po wykonaniu robót okazuje się staranniejsza uprawa roli i łąk, zwłaszcza na gruntach włościańskich;

3) wreszcie w jakiej wysokości liczyć można w przybliżeniu:

a) jednorazową szkodę z morga wyrządzoną przez wylew, który obecnie przez wykonane roboty został uchylonym;

b) podwyższenie rocznego dochodu z morga przez osuszenie i przedłużenie czasu wegetacyjnego roślin.

Przytoczony kwestyonarz wystosował Wydział krajowy do następujących spółek wodnych:

1. dla regulacyi Żabnicy;
2. dla regulacyi odpływu wód kanałem Zyblikiewicza;
3 dla regulacyi Nowego Brnia;
4. dla regulacyi Starego Brnia;
5. dla regulacyi odpływu wód między Wisłoką a drogą krajową dębicko tarnobrzeską;
6. dla regulacyi Krzemienicy;
7. dla regulacyi Trześniówki;
8. dla regulacyi Łęgu;
9. dla osuszenia bagien rudnickich;
10. dla regulacyi Wisłoka i Pielnicy;
11. dla regulacyi Gniłej Lipy;
12. dla regulacyi Kisieliny (na ręce c. k. Starostwa w Dąbrowej, jako zarządu spółki).

Przedsiębiorstwa pod 1. i 2. wymienione przyszły do skutku przed wejściem w życie państwowej ustawy melioracyjnej i nie korzystały z zasiłków państwowego funduszu melioracyjnego.

Ponieważ komisya gospodarstwa krajowego w sprawozdaniu swem z dnia 20. września 1892 L. s. 31. o przedłożeniu melioracyjnem Wydziału krajowego (alegat 45 do stenograficznych sprawozdań Sejmu z roku 1892—3) wyraziła życzenie, ażeby Wydział krajowy zdając sprawę z rezultatów osiągniętych przy wykonanych dotychczas robotach melioracyjnych, nie zaniedbał objąć tem sprawozdaniem subwencyonowanej z funduszu krajowego regulacyi rzek niespławnych, — zatem czyniąc zadość temu życzeniu, odnieśliśmy się odezwą z dnia 31. grudnia 1892 L. 58.280 także do c. k. Namiestnictwa o udzielenie nam opinii co do stanu regulacyi rzek niespławnych przez kraj subwencyonowanej, oraz osiągniętych przez nią skutków.

Co się tyczy programu regulacyi wód i melioracyj w całym kraju, Wydział krajowy ma zaszczyt zaznaczyć, że już okólnikiem z dnia 3. czerwca 1884 L. 27.741 zażądał w tym celu wykazu potrzeb i opinii od wszystkich Wydziałów powiatowych, oddziałów c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego i okręgowych Towarzystw rolniczych w obrębie c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, zestawiony zaś na podstawie otrzymanych sprawozdań wykaz rzek niespławnych potrzebujących regulacyi przedstawiliśmy Wysokiemu Sejmowi sprawozdaniem z dnia 26. września 1884 L. 40.734 (alegat 45 do stenograficznych sprawozdań z roku 1884).

Również w roku 1884 zarządził Wydział krajowy celem ułożenia programu regulacyi wód ankietę pod przewodnictwem podpisanego Członka Wydziału krajowego, ówczesnego szefa departamentu II., w której to ankiecie wziął udział dzisiejszy szef departamentu technicznego c. k. Namiestnictwa, p Maciej Moraczewski, a naszkicowany przez ankietę w ogólnych zarysach program miał zaszczyt Wydział krajowy podać do wiadomości Wysokiego Sejmu najpierw w powołanem sprawozdaniu z dnia 26. września 1884 L. 40.734, a następnie w przedłożeniu z dnia 10. grudnia 1886 L. 71.381 (alegat 53 do stenograficznych sprawozdań z r. 1886), które też ostatnie przedłożenie, a więc i zamieszczony w niem program, Wysoki Sejm uchwałą z d. 17. stycznia 1887 przyjął do wiadomości.

Jakkolwiek tedy materyał potrzebny do ułożenia programu regulacyi wód i melioracyj już w rokn 1884 został zebranym, to jednak z uwagi, że materyał ten dla oznaczenia wymaganego przez Wysoki Sejm porządku robót okazał się niedostatecznym, a 24 Wydziałów powiatowych, w których obrębie rzeki wielkie spustoszenia wyrządzają, wcale nie nadesłało sprawozdań na okólnik z r. 1884, zawezwaliśmy ponownie okólnikiem z d. 8. czerwca 1892 l. 19.642 wszystkie Wydziały powiatowe, ażeby w porozumieniu z oddziałami c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego, względnie c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, przedłożyły wykaz tych robót melioracyjnych, które ze względu na nagłość i ważność powinny być jak najrychlej wykonane.

Z wykazu tego poleciliśmy wyłączyć rzeki graniczne od strony państw ościennych Węgier, tudzież rzeki spławne (Wisłę, Dunajec od Zgłobic do ujścia, Wisłokę od Mielca do ujścia, San od Jarosławia do ujścia, wreszcie Dniestr od Żurawna do Okopów), które mają być regulowane wyłącznie kosztem skarbu państwa, a natomiast uwzględnić:

1. Większe rzeki karpackie, które w myśl kilkakrotnych rezolucyj Wysokiego Sejmu mają być regulowane przy 60%-wym zasiłku c. k. skarbu państwa, mianowicie: Sołę, Skawę, Rabę, Dunajec (od Zgłobic w górę), Wisłokę (od Mielca w górę), Wisłok, San (od Jarosławia w górę), Stryj, Świcę, Łomnicę, Bystrzycę sołotwińską i nadwórniańską, Prut i Czeremosz.

2. Regulacye mniejszych rzek i potoków, tudzież osuszenie rozległych bagien, które to roboty podpadają pod postanowienia państwowej ustawy melioracyjnej i dadzą się zrealizować w drodze specyalnych ustaw krajowych przy pomocy kraju i państwowzgo funduszu melioracyjnego, jak n. p. regulacye nizinnych dopływów Wisły wraz z obwałowaniem rzek spławnych regulowanych przez państwo, regulacye dopływów rzek karpackich pod 1) wyszczególnionych, regulacyą Bugu i Styru z dopływami, tudzież podolskich dopływów Dniestru, osuszenie znaczniejszych obszarów bagien i t. p.

3. Lokalne regulacye potoków i osuszenie mniejszych obszarów bagien, których rozmiary i koszta nie wymagają wydania osobnych ustaw krajowych, a które zasługują na poparcie z krajowej i państwowej dotacyi melioracyjnej.

Równocześnie odnieśliśmy się do c. k. Namiestnictwa o udzielenie opinii co do programu i porządku wykonania regulacyi rzek karpackich, która w myśl uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 17. października 1884 miała być przez c. k. Rząd podjętą, a mimo wniesionego w r. 1885 do Wys. Rady państwa projektu ustawy z powodu trudności finansowych dotychczas nie przyszła do skutku.

Wynik tych rokowań i zarządzeń, oraz wnioski, co do programu regulacyi wód i melioracyj przedkładamy Wysokiemu Sejmowi dopiero obecnie, gdyż potrzebny do tego materyał nie został nam przez strony interesowane przed sesyą z r. 1892—3 dostarczonym.

I. Rezultaty osiągnięte przy wykonanych publicznych robotach melioracyjnych.

Przedłożone przez Wydziały spółek wodnych daty odnoszące się do rezultatów z wykonanych robót niemniej też rozmiarów tych robót i kosztów budowy przedstawiają się następnie:

1. Regulacya Żabnicy.

Melioracya ta, jedna z pierwszych w kraju, przyszła do skutku w r. 1880 z inicyatywy posła na Sejm, p. Józefa hr. Męcińskiego przez zawiązanie dobrowolnej spółki wodnej i ma na celu osuszenie i ochronę od wylewów 2.479 morgów 679 kwadr. sążni w 9 gminach i obszarach dworskich powiatu tarnowskiego.

Roboty wykonane na podstawie projektu kraj. biura melioracyjnego obejmują regulacyę potoku Żabnicy na długości 14 kilometrów, 24 kilometrów obustronnych wałów, oraz 7 szluz i 63 przepustów drewnianych, wymagały zaś nakładu 23.133 zł. 70 ct. (niespełna 10 zł. na 1 morg), który częściowo pokrytym został zasiłkami kraju (5.600 zł), państwa (4.000 zł.) i Tarnowskiej kasy oszczędności (2.000 zł.).

Wedle relacyi przewodniczącego spółki p. Józefa hr. Męcińskiego z dnia 15. sierpnia 1892 i 8. listopada 1893 strony interesowane uważają to przedsiębiorstwo w ogóle za zupełnie udałe i uznają, że regulacya przyniosła im korzyści bardzo poważne a poniesione koszta opłaciły się im w zupełności. Przed regulacyą bowiem zdarzało się, że po ulewnych deszczach w kwietniu, maju lub czerwcu woda całe tygodnie na polach stała, wskutek czego w znacznej części a nawet w całości wygniły wszystkie ziemiopłody, a przy mokrej wiośnie wiele z tych gruntów zupełnie nie mogło być zasianych; dziś natomiast to się nie trafia, bo woda na tych gruntach stoi 12, najwyżej 24 godzin, to jest tak długo, dopóki nie opadnie w Żabnicy a szluzy w wałach się nie otworzą, a wód stojących całymi miesiącami na polach nie ma wcale od czasu regulacyi.

Przy topnieniu śniegów na wiosnę i po ulewnych deszczach różnicę między stanem dawniejszym a dzisiejszym widzi się ogromną; woda bowiem w Żabnicy, choć czasem jest jej pełne koryto, nie rozlewa się, bo wały ją trzymają.

W miarę jakości i położenia gruntów przyniosła regulacya Żabnicy większe lub mniejsze korzyści. W gminach Żabno i Targowisko kilkadziesiąt morgów moczaru, który był nieużytkiem prawie zawsze pełnym wody, jest dzisiaj wcale dobrym gruntem ornym, w Krzyżu umożliwiła regulacya prowadzenie gospodarstwa stawowego, i t. p.

Stan łąk jakkolwiek w tamtejszej okolicy nielicznych bardzo się poprawił. Dawniej bowiem łąki przynajmniej co drugi rok były zamulane wodami z pól, które nie miały odpływu dziś zaś zamulenie nie ma miejsca, gdzie właściciele rowy w porządku utrzymują.

Wszelkie czynności administracyjne, nadzór, rachunki i t. p. prowadzi bezpłatnie przewodniczący spółki, jedynym zaś płatnym organem jest strażnik rzeczny, który zarazem wykonuje roboty konserwacyjne.

W końcu zwraca spółka uwagę na niepraktyczność, bo zbyt krótką trwałość drewnianych objektów, które obecnie zastępuje szluzami i przepustami murowanymi z cegły zędrówki na cemencie, oraz na potrzebę przyspieszenia regulacyi Nowego Brnia w powiecie dąbrowskim, do którego wpada Żabnica.

2. Regulacya odpływu wód kanałem Zyblikiewicza.

Melioracya ta wykonana przez spółkę wodną ma na celu osuszenie 13.428 morgów z natury bardzo dobrej ziemi (namulisk Wisły i Dunajca w powiecie dąbrowskim). Wedle relacyi Wydziału spółki z d. 8. listopada 1893 i z dnia 6. stycznia r. b. wynosiły koszta budowy

81.664 zł. 37 ct. wysokość zaś całkowitego datku konkurencyjnego łącznie z kosztami administracyi, tudzież procentami i amortyzacyą zaciągniętych pożyczek (z wyłączeniem jednak subwencyi kraju i państwa 30 183 zł. 51 ct.) wynosi dotychczas 94 252 zł. 33 ct.

Sprawozdanie przewodniczącego Wydziału spółki p. Włodzimierza Sroczyńskiego z rezultatów wykonanych robót oparte na opinii, jaką interesowane gminy i obszary dworskie na ogólnem zgromadzeniu d. 28. czerwca 1892 wyraziły, opiewa w dosłownem brzmieniu jak następuje:

„Roboty główne na terytoryum spółki zostały już w zupełności wykończone; w praktyce jednak dziesięcioletniej okazała się potrzeba przeprowadzenia niektórych ulepszeń i zmian.

„Ulepszenia dotyczą pogłębienia, rozszerzenia i wzmocnienia wałów, niektórych rowów odpływowych, jakoteż rozszerzenia kanału głównego w Toniach w przestrzeni 500 m. i podwyższenia wałów na tej przestrzeni o 1,5 m.

„Zmiany zaś dotyczą rozdziału wód, których napływ do kanału głównego jest za wielki, tak, iż co roku woda przedziera i rozrywa wały kanału w Toniach i zalewa okoliczne grunta. Rozdział ten wód byłby bardzo praktycznym, a dałby się osiągnąć przez szluzę w Hubenicach położoną, przez którą część wód wpływających do kanału głównego dałaby się odprowadzić wprost do Wisły.

„Pomimo to regulacya wód przeprowadzona dotychczas spowodowała na całem terytoryum spółki obniżenie stanu wody zaskórnej i umożliwiła przeprowadzenie osuszenia za pomocą rowów otwartych i drenów. Wartość gruntów podniosła się w ogóle, a w szczególności wiele łąk wydających kwaśne trawy po części zamieniono na wyborne orne grunta, po części znacznie ulepszono.

„Z powodu ogólnego osuszenia gruntów i szybkiego odprowadzenia wód kanałem głównym zasiewy wiosenne dają się wcześniej przeprowadzać, uprawa roli jest staranniejszą, orka głębsza, płaska, lub w szerokie składy. Włościanie starają się powoli pod tym względem naśladować obszary gruntowe większe stojące w wyższej kulturze. Na pooranych nieużytkach w znacznej części przeprowadzono już uprawę roślin użytkowych.

„Z powodu wysokiej urodzajności tutejszych gruntów uprawialiśmy i uprawiamy rośliny kłosowe i okopowe w wyborowych gatunkach, jednakowoż obecnie, po przeprowadzeniu regulacyi wód i osuszeniu gruntów produkcya tych roślin jest obecnie znacznie wydatniejszą a płodozmian silniejszy. Skutkiem czego można przyjąć, że dochód przeciętny z morga w ogólności podniósł się mniej więcej o $^1/_4$ część. Cena zaś gruntów podwyższyła się w ogóle, a w szczególności przez przyprowadzenie do kultury gruntów zabagnionych, mniej więcej o 10 prc. Cyfry te jednakowoż są oznaczone w przybliżeniu i oparte na dotychczasowej praktyce, gdy jednakowoż stan spółki wodnej przez przeprowadzenie rozdziału wód, o którem powyżej wspomniano, zostanie zmieniony, a przez to i częste zalewy wód z kanału będą usunięte, to i korzyści, jakie osiągnęliśmy przez regulacyę wód, staną się prawdopodobnie znacznie donioślejsze".

Co się tyczy żądanych przez spółkę zmian względnie uzupełnień kanału głównego, Wydział krajowy ma zaszczyt nadmienić, że biuro melioracyjne uznało te żądania za zupełnie uzasadnione i wykonało w r. 1889 potrzebne zdjęcia niwelacyjne, roboty zaś potrzebne będą objęte projektem uzupełnienia obwałowania Wisły w powiecie Dąbrowskim.

3. Regulacya Nowego Brnia.

Rozpoczęta w myśl ustawy z d. 13. maja 1885 (Dz. u. kraj. Nr. 34) przez przymusową spółkę wodną regulacya Nowego Brnia z dopływami ogłoszoną została ustawą z dnia 29. sierpnia 1890 Dz. u. kraj. Nr. 43. za przedsiębiorstwo krajowe, które ma być przez Wydział krajowy wykończonem do roku 1896.

Do kosztów budowy, obliczonych na 460.000 zł. przyczyniają się: kraj 40%, państwowy fundusz melioracyjny i spółka wodna po 30% czyli po 138.000 zł., nadto spółka wodna pokryła koszta administracyi i katastru konkurencyjnego za czas, w którym prowadziła zarząd budowy.

W regulacyi tej, która ma na celu uchylenie wylewów i osuszenie, interesowanych jest 31.814 morgów 831 kwadr. sążni gruntów, przeciętny więc koszt melioracyi jednego morga wynosi 14 zł. 46 ct. w. a.

Wykazany przez spółkę wodną datek konkurencyjny łącznie z kosztami administracyi wynosi 201.387 zł. 2 ct. w. a., z czego okazuje się, że administracya spółki przed objęciem robót przez Wydział krajowy kosztowała 63.387 zł. 2 ct. Datek konkurencyjny wynosi od jednego morga roli od 25 zł. do 30 ct , łąki od 25 zł. do 38 ct., ogrodów od 30 zł. do 1 zł. 88 ct. pastwiska od 16 zł. 25 ct. do 15 ct., lasów od 10 zł. do 38 ct. w. a.

W sprawie rezultatów, osiągniętych przez wykonane dotychczas roboty regulacyjne doniósł Wydziałowi krajowemu przewodniczący spółki wodnej p. Wilhelm Habicht relacyą z d. 14. lipca 1892 l. 49, że wedle opinii inteligentnych gospodarzy, a mianowicie właścicieli obszarów dworskich, odpowiedź na rozesłany kwestyonarz wypadłaby we wszystkich punktach twierdząco, ponieważ jednak roboty nie są ukończone, Wydział spółki wstrzymał się od rozesłania kwestyonarza do interesowanych gmin i obszarów dworskich do czasu, kiedy cała regulacya będzie ukończoną. O ile wnosić można z natarczywych żądań gmin, ażeby przedewszystkiem na ich terytoryum prowadzić roboty, co oczywista ze względów technicznych i finansowych jest niemożliwem, uważają strony interesowane tę regulacyę za nagląco potrzebną i pożyteczną. Tę okoliczność potwierdza też Wydział powiatowy Dąbrowski, który w sprawozdaniach swych z zeszłorocznej powodzi zaznacza, że na przestrzeniach uregulowanych Nowego Brnia grunta wolne były od zalewu.

4. Regulacya Starego Brnia.

Regulacya ta podjętą została przez pierwszą w kraju dobrowolnie zawiązaną spółkę wodną i miała być wykonaną na podstawie projektu rządowego z r. 1873 kosztem 94.051 zł. 34 ct. Okręg konkurencyjny obejmuje 17.965 morgów 412 sążni kwadr. w 22 gminach i 20 obszarach dworskich powiatu Mieleckiego, datek zaś konkurencyjny od jednego morga obliczono na 9 zł. 70 ct. do 3 zł 22 ct.

Do kosztów robót uzupełniających obliczonych na 85.000 zł. przyczynia się w myśl ustawy z d. 1. lipca 1886 Dz. u. kraj. Nr. 67. kraj i państwowy fundusz melioracyjny datkami 30%. Kosztem tym miała być wykończoną regulacya Starego Brnia na długości 16 330 m. oraz korekcya dopływów: Brnika, Wiszni, Łukawca, tudzież 2 rowów Trzciańskiego i Księżnicko-Podleszańskiego na łącznej długości 32.934 metrów.

Relacyami z d. 25. lipca 1892 l. 680 i z d. 3. października 1893 l. 736 przedłożył nam przewodniczący spółki p. Dr. Henryk Brandt odpowiedzi 24 gmin względnie obszarów dworskich na rozesłany kwestyonarz, z których okazuje się następujący rezultat wykonywanych robót:

ad 1. Główny cel regulacyi, tj. ochrona od wylewów, został w całym okręgu konkurencyjnym, gdzie roboty ukończono, osiągniętym, bo chociaż wody wystąpią z łożysk kanałów przy roztopach śnieżnych i nawalnych deszczach, to jednak wkrótce ustępują i odpływają kanałami. Stan wody zaskórnej znacznie się obniżył, grunta zaś nadspodziewanie się osuszyły.

ad 2. Osiągnięte z regulacyi korzyści gospodarskie są bardzo znaczne, a mianowicie:

a) Wartość gruntów osuszonych podniosła się do 50% (o połowę), nad Wisłą zaś w gminie Ostrówku, gdzie grunta narażone były na zalew, o 100% (podwójnie).

b) Tak wiosenne, jak i jesienne zasiewy mogą rolnicy wcześniej wykonywać, gdyż grunta po wykonaniu regulacyi mogą być wcześniej uprawione.

c) Stan łąk i pastwisk poprawił się w ogóle, łąki nie podlegające zamuleniu dostarczają obecnie zdrowego siana dla bydła.

d) Na gruntach, gdzie dawniej uprawiano tylko owies, udaje się obecnie pszenica, tytoń, motka i ziemniaki. Wprowadzenia kultury nowych roślin użytkowych spodziewają się włościanie od kołek rolniczych.

e) Nawożenie gruntów nawozem stajennym opłaca się po regulacyi lepiej niż dawniej, gdyż woda nie wypłukuje go z ziemi. Nawozów mineralnych włościanie jeszcze nie używają.

f) Uprawa gruntów ornych i pielęgnowanie łąk są teraz staranniejsze i opłacają się, przed regulacyą zaś uprawa ta była niemożliwą.

ad 3. Jednorazową szkodę z morga przez wylew, która przez regulacyę została uchylona, obliczają włościanie na 10, 15, 20 do 25 zł., obszar dworski Kawęczyn zaś na 40 zł.

Podwyższenie rocznego dochodu z morga przez osuszenie oceniają włościanie na $^2/_3$ dawnego dochodu (gmina Trzciana), względnie na 10 do 20 zł., obszar dworski Kawęczyn zaś na $^1/_6$ dawnego dochodu.

O ile gminy i obszary dworskie, na których terytoryum roboty wykonano, uznają korzyści regulacyi, tem bardziej żalą się na spółkę strony interesowane, na których gruntach nie rozpoczęto jeszcze zaprojektowanych kanałów (obszary dworskie i gminy Podleszany, Rydzów i Książnice), podnosząc w odpowiedziach na kwestyonaryusz, że stosunki gospodarcze z powodu zabagnienia są u nich coraz gorsze, a nawet „szkoda krwawej pracy rolnika około uprawy“. Gdy z powodu wyczerpania funduszów spółki roboty przy tej regulacyi zostały wstrzymane, oświadczyło kilka gmin gotowość wykonania zaprojektowanych kanałów osuszających kosztem własnym, wskutek czego Wydział krajowy na prośbę ich był zniewolonym z wiosną r. 1893 wydelegować technika do wytyczenia robót.

5. Regulacya odpływu wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską.

Melioracya ta, mająca na celu osuszenie około 10.000 morgów gruntów, wykonaną została przez zawiązaną w r. 1884 spółkę wodną. Wedle aktu kolaudacyjnego z r. 1889 koszta budowy 45 844 metrów bież. kanałów, szluzy murowanej w wale Wiślanym, 14 przepustów i 14 mostów wynosiły 48.061 zł. 70 ct., które pokryte zostały po części zapomogami powodziowemi po r. 1884, tudzież pożyczką 12.600 zł. udzieloną spółce z funduszu krajowego i państwowego melioracyjnego (w myśl ustawy z d. 13. maja 1885. Dz. u. kr. Nr. 35).

Na rozesłany kwestyonarz w sprawie rezultatów osiągniętych przez wykonane roboty nie przedłożyła spółka odpowiedzi, w rozesłanym jednak przed kilkoma laty między Posłów Wysokiego Sejmu sprawozdaniu wykazał przewodniczący spółki znaczne korzyści, jakie przyniosło osuszenie gruntów w skutek wykonanych kanałów.

6 Regulacya Krzemienicy.

W myśl ustawy z d. 10. czerwca 1888. Dz. u. kr. Nr. 70 przyszła do skutku regulacya potoków: Krzemienicy, Babulówki, Rowu i Trześni między Rzochowem i Baranowem w powiatach Mieleckim i Tarnobrzeskim na długości 48.256 metrów, w drodze przedsiębiorstwa krajowego.

Do kosztów robót obliczonych na 155 000 zł. przyczynia się kraj 40%, państwowy fundusz melioracyjny zaś i konkurencya (przymusowa spółka wodna). datkami po 30%. Ustanowiony przez władzę polityczną okręg konkurencyjny obejmuje 18.120 morgów, 498 kwadrat. sążni, przeciętny zatem koszt melioracyi jednego morga wynosi 8 zł. 55 ct., a przeciętny datek konkurencyjny 2 zł. 57 ct. z jednego morga (bez kosztów administracyi spółki).

W czasie rozesłania kwestyonarza do Wydziałów spółek wykończoną była tylko regulacya potoku Trześni (w r. 1889), tudzież potoku Krzemienicy. Wskutek tego przewodniczący spółki p. Jan hr. Tarnowski z Malinia w relacyi z d. 6. grudnia 1892 podnosi, że się wstrzymał z rozesłaniem kwestyonarza do gmin i obszarów dworskich, gdyż rezultaty dopiero w kilka lat po ukończeniu robót będą widoczne, jak n. p. zmiana kultury, polepszenie gatunków traw na łąkach i t. p. Na podstawie jednak własnych spostrzeżeń donosi przewodniczący spółki, że gminy i obszary dworskie położone nad Krzemienicą w powiecie Tarnobrzeskim wskutek wykonanych robót ochronione zostały od wylewu cofki Wisły, a obok tego korzystają z szybszego zejścia wód wiosennych śniegowych i letnich.

Nadesłane przez delegatów Wydziału powiatowego w Mielcu odpowiedzi na kwestyonarz brzmią bardzo korzystnie dla robót wykonanych około regulacyi potoku T r z e ś n i w gminach i obszarach dworskich Rzochów, Rzyska i Wojsław, a mianowicie:

Wody zaskórne zostały przez regulacyą obniżone a osuszenie pól, które nie przylegają do potoku, może być każdej chwili za pomocą rowów przeprowadzone.

Pola osuszone dają znacznie większe rezultaty głównie z powodu niewymakania ziemiopłodów i parotygodniowej wcześniejszej siejby. Łąki dopiero teraz dają siano, bo przedtem były nieużytecznymi moczarami.

Roczny dochód z pól osuszonych podniósł się przynajmniej o 40 do 50%.

Odpowiedź obszaru dworskiego Wojsław opiewa w dosłownem brzmieniu następnie:

„Dla obszaru dworskiego Wojsław regulacya Krzemienicy jest dobrodziejstwem. 200 morgów różnego rodzaju gruntów zostało w zupełności lub częściowo osuszonych. W skutek przeprowadzonych robót można było według planu osuszyć rowami cały folwark, co poprzód z powodu braku spadku było niemożliwe. Dziś po każdej ulewie lub tajaniu śniegu, wody w tej chwili spadają.

„Najważniejszą jednak korzyścią jest osuszenie łąk, a właściwie stworzenie ich, bo z ogromnego obszaru zabagnionego i nie do użytku, zrobiły się łąki wprawdzie dziś jeszcze kwaśne, ale przy kulturze, mogące z czasem wydać pierwszej jakości siano.

„Podwyższenie dochodu z pól można przyjąć około 30%, zaś z łąk od 10 do 15 zł. z morgi, bo przedtem wcale dochodu nie było".

Opinia delegata Wydziału powiatowego co do rezultatów osiągniętych przez regulacyą Krzemienicy w gminie Wojków wypadła co do wszystkich punktów kwestyonarza przychylnie i podaje podniesienie dochodu z morga brutto na 15 do 20 zł., odpowiedź zaś na kwestyonarz z gminy Padew, gdzie roboty najpóźniej wykonano, tylko co do ochrony od zalewu twierdząco, zresztą zaś negatywnie.

7. Regulacya Trześniówki

Regulacya dolnej Trześniówki i potoku Żupawy wykonaną została w latach 1887 do 1891 na podstawie ustawy z d. 11. czerwca 1887 dz. u. kr. Nr. 43. w drodze przedsiębiorstwa krajowego. Roboty obejmują wedle projektu sporządzonego przez kraj. biuro melioracyjne regulacyą Trześniówki na długości 7.900 m., regulacyę Żupawy na długości 14.450 m., wały wsteczne Trześniówki łącznej długości 150 m., oraz 1 szluzę murowaną z kamienia łamanego i cały szereg przepustów betonowych dla ochronienia gruntów położonych po za wałami. Nadto z oszczędności funduszu regulacyjnego wykonano cztery szluzy do nawodnienia łąk na potoku Żupawie (1 kamienną i 3 drewniane), oraz regulacyą potoku Podrzecze wpadającego do Trześniówki.

Preliminowane w sumie 177.000 zł. pokryte zostały w wysokości 40% przez fundusz krajowy, w wysokości zaś po 30% przez państwowy fundusz melioracyjny i przymusową spółkę wodną.

Do okręgu spółki należy obszar gruntów 10.044 morgów, koszt więc przeciętny ochrony od zalewu i osuszenia jednego morga wynosi 17 zł. 62 ct., datek zaś konkurencyjny (bez kosztów administracyi spółki) 5 zł. 29 ct. z morga.

Podana przez Wydział spółki wysokość całkowitego datku konkurencyjnego wynosi 58.071 zł. 20 ct. w czem się mieszczą koszta administracyi spółki w kwocie 4.971 zł. 20 ct., maksymalny datek konkurencyjny z morga wymierzono na 17 zł. 28 ct., minimalny zaś na 1 zł. 68 ct.

Wedle sprawozdania Wydziału spółki z d. 30. lipca 1892 cel główny tej regulacyi, mianowicie zabezpieczenie od wylewów został w zupełności osiągniętym. Poprawa jakości łąk i pastwisk dotychczas tylko tam daje się spostrzegać, gdzie zbudowano szluzy do nawodnienia. Zresztą interesenci żądają większej liczby przepustów i rowów osuszających, oraz uregulowania górnego biegu Żupawy.

Opinie obszarów dworskich nad Trześniówką położonych, opiewają dla przedsiębiorstwa bardzo korzystnie, a mianowicie:

Grunta, zabudowania gospodarskie i domy mieszkalne po obu brzegach rzeki ochronione zostały od corocznych prawie wylewów.

Wody wiosenne z roztopów śnieżnych i letnie deszczowe prędzej niż dawniej spływają z pól przepustami do koryta rzeki, przez co obniża się stan wody zaskórnej i osuszenie gruntów rowami jest możliwe.

Wody lasowe, które dawniej zakwaszały grunta, są teraz wałami powstrzymane, wartość zaś gruntów się podniosła, gdyż uprawa jest łatwiejszą i wcześniejszą, a urodzaje już obecnie są o wiele lepsze i plony obfitsze. niż przed wykonaniem róbót regulacyjnych.

Gminy w odpowiedziach swych na kwestyonarz przyznają wprawdzie, że ochronione zostały od wylewów, żądają jednak, jak już powyżej wspomniano, wykonania większej liczby przepustów i rowów osuszających.

O ile żądania powyższe były uzasadnione, wydał już Wydział krajowy w r. 1892 i 1893. potrzebne zarządzenia, mianowicie co do budowy 3 przepustów nieprzewidzianych projektem i przedłużenia regulacyi Żupawy, które to roboty nie spowodują przekroczenia preliminowanej sumy kosztorysowej; co się tyczy zaś wykonania rowów drugorzędnych, to roboty te muszą być pozostawione stronom interesowanym.

8. Regulacya Łęgu.

W myśl ustawy z d. 1. lipca 1886. Dz. u. kraj. Nr. 65. wykonaną została w latach 1886 do 1893 regulacya Łęgu od granicy gminy Krawce do ujścia do Wisły w powiecie Tarnobrzeskim, jako przedsiębiorstwo krajowe.

Sporządzony przez kraj. biuro melioracyjne projekt obejmuje regulacyą tej rzeki na długości 20.787 m. wał prawy długości 19.494 m. wał lewy długości 21.692 m, oraz budowę 7 szluz murowanych, tudzież 14 przepustów częścią żelaznych, częścią betonowych.

Do kosztów regulacyi obliczonych na 245.000 zł. przyczynił się kraj zasiłkiem 40% państwowy zaś fundusz melioracyjny i przymusowa spółka wodna datkami po 30%.

Okręg konkurencyjny obejmuje obszar 17.898 morgów; przeciętny zatem koszt melioracyi jednego morga wynosi 13 zł. 69 ct., przeciętny datek konkurencyjny z morga 4 zł. 11 ct. w. a. Nałożony przez spółkę wodną całkowity datek konkurencyjny wynosi 82.531 zł. 31 ct. w. a. (z tego 9.031 zł. 31 ct. na administracyą spółki), maksymalny datek konkurencyjny z morga obliczono na 23 zł. 10 ct. w. a, minimalny na 44 ct. w. a.

Relacyą z dnia 22. lipca 1892 L. 170 przedłożył nam przewodniczący spółki wodnej, p. Henryk Dolański, odpowiedzi na kwestyonarz tylko ze strony gmin i obszarów dworskich nad dolnym biegiem Łęgu położonych, gdzie roboty ukończono; gminy i dwory nad górnym

Łęgiem położone wstrzymały się od przedłożenia sprawozdań, gdyż robót wówczas jeszcze nieukończono. Gminy Kotowa wola i Zaleszany nie uznają pożytku regulacyi Łęgu i domagają się uregulowania potoku Osy (dopływu Łęgu), niektóre zaś gminy i dwory nie przytykające bezpośrednio do Łęgu a podlegające inundacyi Łęgu, Wisły i Sanu oświadczyły, że regulacya Łęgu jest im obojętną.

Odpowiedzi nadesłane na kwestyonarz konstatują zgodnie, że ochrona gruntów od zalewu została osiągniętą; należyte jednak osuszenie gruntów nie jest jeszcze możliwem, gdyż w czasie gwałtownych wezbrań Łęg nanosi wielką ilość piasku z górnej nieuregulowanej przestrzeni w powiatach Niżańskim i Kolbuszowskim.

Wartość gruntów w skutek obwałowania podniosła się, a regulacya umożliwiła także uprawę ozimin. Nawożenie gruntów obecnie więcej się opłaca. gdyż woda ich nie zatapia w skutek silnych wałów, a rownież i uprawa roli jest staranniejszą. Jednorazową szkodę zrządzoną wylewami, które regulacya uchyliła, podają gminy na 10 zł. (Sokolniki), 30 zł. (Gorzyce i Zalesie gorzyckie) do 50 zł. (Wrzawy).

Przedkładając powyższe odpowiedzi, podniósł Wydział spółki naglącą potrzebę dalszej regulacyi Łęgu w górnej przestrzeni, czego też domagają się Reprezentacye powiatowe w Nisku i Kolbuszowy, a co wedle zdania biura melioracyjnego dla należytego utrzymania wykonanych robót regulacyjnych w powiecie Tarnobrzeskim jest koniecznem. Z uwagi, że rzeka Łęg w powiatach Niżańskim i Kolbuszowskim ma charakter potoku górskiego o szerokiem łożysku i odsypiskach nieużytecznych a regulacya na tej przestrzeni górnej wraz z zadrzewieniem odsypisk nie tyle przyniesie korzyści adjacentom, co właścicielom gruntów w dolnej przestrzeni, wypadnie prawdopodobnie traktować tę regulacyą jako przedsiębiorstwo mające na celu nieszkodliwe odprowadzenie wód górskich przy równoczesnem zwolnieniu stron interesowanych posiadających nieurodzajne piaskowe grunta od datków konkurencyjnych. Co się tyczy żądanej przez strony interesowane regulacyi potoku Osy, mamy zaszczyt nadmienić, że ta lokalna melioracya przeprowadzoną będzie przy pomocy krajowej i państwowej dotacyi melioracyjnej kosztem 2.053 zł. 38 ct., do pokrycia którego c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 28. listopada 1893 L. 20.144 postanowiło przyczynić się datkiem w kwocie 684 zł. 46 ct.

9. Osuszenie bagien Rudnickich.

Melioracya ta mająca na celu osuszenie zabagnionych pól, łąk i lasów za pomocą 4 kanałów (Jeżów, Niedźwiedzie, Groble i Stróża) łącznej długości 44.646 m. wykonaną została przez przymusową spółkę wodną w myśl ustaw z dnia 1. lipca 1886 Dz. u. kraj. Nr. 64 i z d. 19. września 1891 Dz. u. kraj. Nr. 70. Do kosztów budowy, które projekt sporządzony przez organa techniczne rządowe preliminował na 105.200 zł. (bez kosztów zarządu), przyczynił się kraj i państwowy fundusz melioracyjny datkami po 30%. W melioracyi tej interesowanym jest obszar 6.382 morgów 540 kwadr. sążni, tak iż koszt osuszenia jednego morga wynosi 16 zł. 49 ct. Podana przez spółkę wysokość całkowitego datku konkurencyjnego wynosi 74.056 zł. 27 ct., datek zaś konkurencyjny od morga wymierzono w klasie I. konkurencyjnej w kwocie 15 zł. 75 ct., w klasie II. na 10 zł. 50 ct., w klasie III. na 5 zł. 25 ct.

Przedłożone przez przewodniczącego spółki, p. Ferdynanda hr. Hompescha, odpowiedzi gmin na rozesłany kwestyonarz wypadły przeważnie negatywnie, co ze względu na jakość tamtejszych gruntów o glebie piaskowej, lub torfowej na podłożu piaskowem po części jest do wytłumaczenia.

Z wykonanego bowiem osuszenia właściciele gruntów wówczas dopiero odniosą rzeczywistą korzyść, skoro przystąpią do nawodnienia łąk, lub zaprowadzą kulturę torfowisk.

Wydział spółki w opinii swej zaznacza, że odpowiedzi gmin po większej części nie są zgodne z rzeczywistością, czego powodem jest obawa przed możliwem podwyższeniem podatku gruntowego.

Opinia Wydziału spółki co do skutków tej melioracyi opiewa następnie:

ad 1. Wszystkie kanały funkcyonują podczas wiosennych wód wezbranych bardzo dobrze, tylko przez zbytnie nagromadzenie takowych trafiały się często szkody, przyczem mosty, groble i szluzy narażone są na uszkodzenie.

ad 2. korzyści gospodarskie:

a) Podwyższenie wartości gruntów może dopiero wtedy nastąpić, jeżeli spółka wodna postara się o nawodnienie. Teraz może mieć znaczenie tylko intenzywna uprawa łąk nad kanałami położonych.

b) Przez wybudowanie kanałów stała się możliwą wcześniejsza uprawa roli. Przeważają grunta torfiaste zdatne do uprawy tylko po przykryciu ziemią. Piaskowe i gliniaste grunta nad kanałami bywają używane pod uprawę wikliny, lecz w małych rozmiarach.

c) Stan łąk w mokrym roku jest lepszy, w suchym gorszy; nawodnienie jest więc koniecznie potrzebne. Na łąkach gliniastych trafia się widoczne zamieranie porostu traw kwaśnych, a na piaszczystych i torfowych znika trawa zupełnie. Wszędzie potrzeba nawozu, pracy intenzywnej i nasienia, aby przemiana traw kwaśnych na słodkie nastąpić mogła.

d) Intenzywne gospodarstwo wprowadzono tylko na torfowiskach w Groblach, gdzie istnieje także stacya doświadczalna dla kultury torfowej. Rezultaty doświadczeń są zupełnie zadowalniające.

ad 3. Dawniej morg łąki dawał w przecięciu w 20 latach po 8 zł. renty rocznie, dziś wiele łąk wydaje podwójną i potrójną ilość siana. Wielkie upały zniżają jednak wydatność łąk, które potrzebują nawodnienia.

W końcu zaznacza Wydział spółki, że rezultaty osiągnięte z wykonanych kanałów są w polach i łąkach znakomite. Gdyby te kanały nie istniały, obszar dworski Rudnik z przyległościami byłby nie zebrał w latach 1891 i 1892 ani jednej fury siana z powodu nadzwyczajnych powodzi. Co do działania odwodnienia na lasy przyznaje Wydział spółki, że stare olchy i graby na tem cierpią i usychają, młode natomiast przy odpowiedniem pielęgnowaniu udają się łatwo, tak iż w ogóle pożytek jest większy, niż szkoda.

10. Regulacya Wisłoka i Pielnicy.

Regulacya ta przyszła do skutku w myśl ustawy z dnia 1 lipca 1886 Dz. u. kraj. Nr. 68 i ma być wykonaną przez przymusową spółkę wodną. Do kosztów robót w sumie 129.000 zł. (bez kosztów zarządu), które na podstawie projektu kraj. biura melioracyjnego obejmują regulacyę Wisłoka od Beska do Haczowa na długości 13.199 m. i regulacyą Pielnicy od Nowosielec do ujścia na długości 14.216 m, przyczyniają się kraj i państwowy fundusz melioracyjny datkami po 30%. W regulacyi interesowanym jest obszar 7.107 morgów bardzo urodzajnych gruntów na tak zwanem „Podolu sanockiem“, przeciętny zatem koszt ochrony jednego morga od zalewu i osuszenia wypada na 18 zł. 15 ct. Wykazany przez spółkę całkowity datek konkurencyjny z kosztami zarządu wynosi 84.463 zł. (32 863 ponad 40% kosztów budowy), maksymalny datek z jednego morga wymierzono na 34 zł. 3 ct., minimalny zaś na 3 zł. 96 ct.

Na podstawie własnych spostrzeżeń poczynionych w ostatnich dwóch latach, tj. od czasu, w którym główne przekopy otwarto, donosi Wydział spółki relacyą z dnia 13. września 1892 L. 72., w sprawie rezultatów osiągniętych z wykonanych robót, co następuje:

ad 1. Główny cel regulacyi został w całości osiągniętym albowiem od dwóch lat wody z koryta wcale nie wystąpiły pomimo że przybór wód był kilka razy bardzo wielki. Przy takim

samym przypływie wód przed regulacyą grunta gminy Beska i Trześniowa, a grunta i domy gminy Bzianki i przysiółka Poręby byłyby zupełnie zalane.

ad 2. a) Korzyści gospodarcze szczególnie w nizinie inundacyjnej Bzianki, Poręb i Trześniowa uderzają na pierwszy rzut oka; albowiem nie tylko podniosła się tam wartość gruntów o przeszło 100%, ale co ważniejsza, przysiółek Poręby składający się z dwudziestu kilku domów, zalewany kilka razy do roku przed regulacyą, traktował z obszarem dworskim w Besku o zamianę gruntów celem przesiedlenia się z domami, dzisiaj zaś nie tylko zamiar ten porzucił, ale nizina tamtejsza stała się jedną z najurodzajniejszych w okolicy.

b) Uprawa i zasiew gruntów dawniej zalewanych zostały przez regulacyę bardzo znacznie ułatwione.

c, d, e, f) Co do dalszych punktów kwestyonarza wobec nieukończonej jeszcze regulacyi spółka nie może dać odpowiedzi.

ad 3. Stanowczo może stwierdzić spółka, że:

a) szkody jednorazowe z każdego morga przez wylewy wód zrządzane można było liczyć na 5 zł.

b) Dochody zaś z każdego morga tak gruntów ornych, jak i łąk podniosły się co najmniej o 3 zł.

11. Regulacya Gniłej Lipy.

Ustawą z dnia 1. lipca 1886, Dz. u. kr. Nr. 69. ogłoszoną została regulacya Gniłej Lipy od Przemyślan do mostu rządowego w Rudzie na długości 22.539 metrów za przedsiębiorstwo krajowe. Regulacya ta wraz z zabudowaniem kilku jarów w Firlejowie i Kleszczównie wykonaną została przez Wydział krajowy w latach 1886 do 1890 z wyjątkiem przestrzeni 305 metrów powyżej młyna w Brzuchowicach, który dotychczas nie mógł być jeszcze wywłaszczonym.

Do kosztów budowy preliminowanych na 135.000 zł. przyczynia się fundusz krajowy datkiem 40%, państwowy zaś fundusz melioracyjny i przymusowa spółka wodna datkami po 30%.

Do okręgu konkurencyjnego wcielono 2.614 morgów 1.334 sążni kwadr., tak iż przeciętny koszt na morg wypada w kwocie 51 zł. 64 ct., a przeciętny datek konkurencyjny z morga 15 zł. 49 ct. W relacyach z dnia 7. września 1893 l. 40. i z dnia 24. października 1893 l. 45. wykazuje Wydział spółki datek konkurencyjny daleko wyższy, mianowicie 59.027 zł. 38 ct., w którym jednak mieszczą się już odsetki od zaciągniętej przez spółkę pożyczki. Maksymalny datek konkurencyjny z jednego morga wymierzono na 65 zł. 75 ct., minimalny zaś na 10 zł. 87 ct.

Sprawozdaniem z dnia 10. sierpnia 1892 l. 57 przedłożył przewodniczący Wydziału spółki, p. Roman Wybranowski, wyczerpujące odpowiedzi 22 gmin i obszarów dworskich na rozesłany kwestyonarz, z których okazuje się, że przeważna większość stron interesowanych, a szczególnie gminy mimo zbyt wysokich datków konkurencyjnych uznają pożytek z wykonanych robót.

Wedle opinii Wydziału spółki cel regulacyi został osiągniętym, a to głównie na przestrzeni od gościńca rządowego pomiędzy Brzuchowicami a Janczynem do mostu w Rudzie. Łąki należące do wsi Janczyna, Dusanowa, Korzelic z Hulkowem, Firlejowa, Kleszczówny i Rudy, zwłaszcza te, które dawniej zwykle stały pod wodą i tak były zabagnione, iż włościanie siano zrobione na tych łąkach musieli wynosić na plecach — wydają teraz po regulacyi w znacznej obfitości dobre siano, a w przyszłości, gdy te osuszone przestrzenie łąk, czy to wskutek samosiewu, czy wskutek nadsiewania szlachetniejszemi trawami obrosną, podniesie się znacznie ich wartość i wydatność. Łąki w tych miejscowościach zyskały bardzo wiele wskutek regulacyi;

niejeden z gospodarzy sprzedawszy zebrane na osuszonych łąkach siano, zyskał za jednoroczny plon tyle, ile zapłacić musiał w ciągu lat kilku na pokrycie kosztów regulacyi.

Mniejsze korzyści odniosły łąki położone w górnym biegu rzeki Gniłej Lipy od Brzuchowic do Przemyślan, które i przedtem nie były zanadto podmokłe, koszta regulacyi nie są odpowiednie do korzyści osiągniętych na tych łąkach; a jeżeli odniosły jaką korzyść, to jedynie tę, że obecnie nie są narażone tak jak dawniej po każdym kilkogodzinnym deszczu na wylewy rzeki — to też łąki te zyskały zaledwie 5 do 20% na wartości, podczas gdy łąki położone nad dolnym biegiem Gniłej Lipy zyskały znacznie, gdyż z pewnością podwoiła a nawet może i potroiła się ich wartość po regulacyi.

W końcu zauważa Wydział spółki, że po regulacyi nie nastąpiła zmiana kultury, lecz tylko niektóre lepiej położone części parcel właściciele obsadzają kapustą, lub obsiewają prosem.

Powyższe zapatrywanie Wydziału spółki co do mniejszych rezultatów regulacyi górnej przestrzeni Gniłej Lipy podzielają obszary dworskie: Meryszczów, Uszkowice i łacińskie probostwo w Przemyślanach; odmiennego jednak zdania są gminy i grecko-katolickie probostwa Wołków, Uszkowice, a po części Brzuchowice, tudzież obszar dworski Ostałowice, które także i regulacyę górnej przestrzeni tej rzeki przedstawiają jako dobrodziejstwo, odpowiadając twierdząco na wszystkie punkty kwestyonarza.

Co się tyczy wysokości jednorazowej szkody z morga, jaką wylew wyrządzał, a regulacya uchyliła, podają strony interesowane kwoty 4 zł. (dwór Przemyślany), od 5 do 12 zł. (dwór Janczyn), 17 zł. (gmina Dusanów), 20 zł. (gmina Firlejów), do 24 zł. (gmina Wołków).

Podwyższenie rocznego dochodu z morga oceniają interesowani na 5%, 25% do 300% dochodu, jaki mieli przed regulacyą.

W odpowiedziach na kwestyonarz podnoszą niektóre gminy i obszary dworskie potrzebę uregulowania dopływów Gniłej Lipy i równoczesnego zużytkowania tych dopływów do nawodnienia, jak np. gmina i dwór Meryszczów żąda regulacyi potoku Zielonego i nawodnienia łąk nadbrzeżnych, gmina Janczyn nawodnienia łąk z potoku Błotni. Wydział krajowy uznaje w zupełności potrzebę i pożytek tego rodzaju melioracyj lokalnych i gotów jest udzielić w tym celu stronom pomocy technicznej, oraz wyjednać ich subwencyonowanie z krajowej i państwowej dotacyi melioracyjnej. Również byłoby pożądanem wysłanie krajowego nauczyciela wędrownego do gmin nad Gniłą Lipą położonych celem pouczenia włościan co do pielęgnowania łąk i podsiewania ich nasionami traw słodkich, aby w ten sposób przyspieszyć zmianę wegetacyi.

12. Regulacya Kisieliny.

W myśl ustawy z dnia 1. lipca 1886 Dz. u. kr. Nr. 66. miała być wykonaną regulacya Kisieliny na długości 17.150 m. wraz z uporządkowaniem dopływów i wykonaniem kanałów osuszających na łącznej długości 23.450 m., tudzież obwałowaniem Wisły i lewego brzegu Dunajca na długości 21.500 m. w drodze przedsiębiorstwa krajowego. Do kosztów obliczonych na 175.000 zł. przyczynił się kraj 40%, państwowy fundusz melioracyjny zaś i przymusowa spółka wodna datkami po 30%.

Z powodu wyczerpania funduszu regulacyjnego musiała być w roku 1893 wstrzymaną budowa, dla wykończenia zaś robót mianowicie obwałowania lewego brzegu Dunajca i Wisły okazuje się potrzeba wydania nowej ustawy krajowej; jak to już bowiem Wydział krajowy miał sposobność zdać sprawę Wysokiemu Sejmowi w przedłożeniach melioracyjnych, obliczenie rozmiarów robót i preliminowane w kosztorysie kwoty zwłaszcza w dawnym projekcie rządowym dla obwałowania Wisły i Dunajca były niedostateczne.

Na rozesłany kwestyonarz odpowiedziało c. k. Starostwo w Dąbrowie w imieniu zarządu spółki, że wedle oświadczenia naczelników gmin i właścicieli obszarów dworskich na

ogólnem zgromadzeniu członków spółki dotąd tylko grunta położone w gminach Jadowniki mokre, Dęblin, Nowopole, Wola rogowska i Miechowice wielkie odniosły korzyści i to tylko częściowe z regulacyi, gdyż roboty w znacznej części nie są jeszcze ukończone. Tak zaś te gminy, jak i inne włączone do okręgu konkurencyjnego mają nadzieję, że odniosą korzyści w kwestyonarzu wymienione po zupełnem wykończeniu robót regulacyjnych, oraz oczyszczeniu i pogłębieniu dopływów.

Oprócz powyższych 12 robót publicznych przyszły jeszcze do skutku następujące przedsiębi orstwa melioracyjne, co do których Wydział krajowy nie żądał opinii od stron interesowanych, gdyż postęp robót był nieznacznym, albo też budowa wcale jeszcze nie została rozpoczętą.

13. Osuszenie bagien Niskich prowadzone w myśl ustawy z d. 1. lipca 1886 Dz. u. kr. Nr. 63, przez przymusową spółkę wodną. Do kosztów 20.220 zł. przyczynia się kra i państwowy fundusz melioracyjn y datkami po 20%.

14. Osuszenie bagien Oleskich prowadzone w myśl ustawy z d. 10. czerwca 1888 Dz. u. kraj. Nr. 71 przez przymusową spółkę wodną. Do kosztów obliczonych na 40.000 zł. przyczyniają się kraj i państwowy fundusz melioracyjny datkami po 20%.

15. Uzupełnienie obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim, przedsiębiorstwo powiatowe. W myśl ustawy z d. 9. czerwca 1889 Dz. u. kraj. Nr. 48 przyczynia się kraj i państwowy fundusz melioracyjny datkami po 40% do kosztów obliczonych na 680.600 zł., resztę zaś kosztów pokrywa powiat Tarnobrzeski. Przez te roboty ma być ochronionym od zalewu obszar 47.246 morgów.

16. Zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Stryja w powiecie Turczańskim, przedsiębiorstwo krajowe. Koszta w kwocie 10.738 zł. pokrywają po połowie kraj i państwowy fundusz melioracyjny w myśl ustawy z d. 4. sierpnia 1992 Dz. u. kraj. Nr. 67. Robót dotychczas nie rozpoczęto.

17. Zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy, przedsiębiorstwo krajowe. W myśl ustawy z d. 4. sierpnia 1892 Dz. u. kraj. Nr. 68. koszta robót w sumie 103.938 zł. pokrywają kraj i państwowy fundusz melioracyjny po połowie. Robót dotychczas nie rozpoczęto.

18. Regulacya rzeki Biały z dopływami i uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Dunajca, przedsiębiorstwo krajowe. Do kosztów obliczonych na 1,789.000 zł. przyczynia się kraj datkiem 609.800 zł., państwowy fundusz melioracyjny zasiłkiem 894.500 zł., państwowa dotacya budowli wodnych zasiłkiem 121.200 zł, powiat Dąbrowski datkiem 19 700 zł., Tarnowski 119.000 zł., Grybowski 24.800 zł. Budowę rozpoczęto w roku 1892.

19. Uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami, przedsiębiorstwo krajowe. W myśl ustawy z d. 19. października 1892 Dz. u. kraj. Nr. 78 przyczyniają się do kosztów obliczonych na 218.000 zł. kraj 40%, państwowy fundusz melioracyjny zaś i przymusowa spółka wodna datkami po 30% Roboty zarządzono zaraz po wejściu w życie ustawy w r. 1892.

20. Zabudowanie potoku Michałów w gminie Maniowy, przedsiębiorstwo krajowe. Koszta obliczone na 8.000 zł. pokrywa kraj i państwowy fundusz melioracyjny w myśl ustawy z d. 12. kwietnia 1893, Dz. u. kraj. Nr. 22 po połowie. Robót, które ma prowadzić sekcya Przemyska c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich, dotychczas nie rozpoczęto.

21. Zabudowanie potoku Niszkówki, przedsiębiorstwo krajowe. W myśl ustawy z d. 12. kwietnia 1893 Dz. u. kraj. Nr. 23, koszta obliczone na 25.726 zł. pokrywa kraj i państwo po połowie. Robót jeszcze nie rozpoczęto.

22. Osuszenie bagien w powiatach Łańcuckim i Jarosławskim, przedsiębiorstwo krajowe. W myśl ustawy z d. 26. kwietnia 1893 Dz. u. kraj. Nr. 28, przyczyniają się do kosztów budowy preliminowanych w sumie 86.250 zł., kraj 40%, państwowy zaś fundusz melioracyjny i przymusowa spółka wodna po 30%. Roboty rozpocznie Wydział krajowy dopiero w r. 1894, gdyż pierwsza rata zasiłku krajowego wstawioną została dopiero do preliminarza funduszu krajowego na rok 1894.

23. Regulacya Złotej Lipy, przedsiębiorstwo krajowe. W myśl ustawy z d. 10. maja 1893 Dz. u. kraj. Nr. 30 przyczynia się do kosztów w sumie 132.000 zł. kraj 40%, państwo zaś i przymusowa spółka wodna po 30%. Roboty rozpocznie Wydział krajowy dopiero w r. 1894 z powodów pod 22. przytoczonych.

24. Regulacya rzeki Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem, przedsiębiorstwo krajowe. W myśl ustawy z d. 1. maja 1893 Dz. u. kraj. Nr. 33 przyczyniają się do kosztów obliczonych na 1,600.000 zł. kraj i państwowa dotacya budowli wodnych zasiłkami po 40%, państwowy zaś fundusz melioracyjny zasiłkiem w wysokości 20%. Roboty, które prowadzić ma Administracya państwa, rozpoczęte zostaną dopiero w r. 1894.

25. Regulacya rzeki Bugu, przedsiębiorstwo krajowe. Sankcya uchwalonego przez Wys. Sejm d. 23. września 1892 projektu ustawy nastąpi dopiero w roku 1894, gdyż zasiłki państwowe na tę regulacyę wstawione zostały dopiero do preliminarza państwowego na rok 1894. Wedle tego projektu ustawy do kosztów budowy obliczonych na 594.000 zł. przyczyniać się mają fundusz krajowy zasiłkiem 40%, państwowy fundusz melioracyjny 30%, państwowa dotacya budowli wodnych ze względu na spław 20%, przymusowa zaś spółka wodna 10%.

W myśl rezolucyi Wysokiego Sejmu z d. 23. września 1892 rozpoczął Wydział krajowy roboty przy tej regulacyi w r. 1893, na razie na rachunek zasiłku krajowego.

26. Lokalna regulacya rzeki Wisłoki pod Jasłem wykonana przez zawiązaną w r. 1888 „spółkę wodną Jasielską“. Do kosztów budowy w kocie 3.986 zł. 90 ct. przyczyniła się spółka datkiem 49%, gmina miasta Jasła datkiem 50 zł., zeszta zaś kosztów pokrytą została subwencyami z funduszu krajowego.

Z powyższych 26 robót publicznych, których koszta przedstawiają sumę 7,224.382 zł. 38 ct., pięć przedsiębiorstw wykonanych zostało przez dobrowolne spółki wodne zawiązane na podstawie kraj. ustawy wodnej przed wejściem w życie państwowej ustawy melioracyjnej z d. 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116, szesnaście robót przypada na przedsiębiorstwa krajowe, z których jedno (regulacya Dniestru) wykonać ma c. k. Namiestnictwo, cztery na przymusowe spółki wodne zawiązane w myśl §. 45 kraj. ustawy wodnej, jedna zaś robota (obwałowanie Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim) jest przedsiębiorstwem powiatowem. Dwadzieścia dwa przedsiębiorstw otrzymało zasiłki z państwowego funduszu melioracyjnego, jedno 4% pożyczkę, nadto trzy przedsiębiorstwa (Biała, Dniestr i Bug) ze względu na spław są subwencyonowane z państwowej dotacyi budowli wodnych, a tylko trzy przedsiębiorstwa wykonane zostały bez pomocy państwowego funduszu melioracyjnego (Żabnica, kanał Zyblikiewicza i lokalna regulacya Wisłoki pod Jasłem).

Odpowiedzi na kwestyonarz Wydziału krajowego w sprawie rezultatów osiągniętych przez wykonane roboty melioracyjne nadesłały strony interesowane przeważnie w r. 1892, nie mogły więc objawić opinii co do efektu tych robót w ciągu obfitego w opady atmosferyczne r. 1893, w którym dwukrotna powódź kraj nasz nawiedziła. O ile Wydziałowi krajowemu ze sprawozdań Wydziałów powiatowych, tudzież kierowników budowy wiadomo, roboty prowadzone przez techników krajowych wytrzymały wszędzie próbę i cel swój osiągnęły; a chociaż częstokroć napór wielkiej wody wytrzymać musiały świeże nasypy wałów, szkody wyrządzone są w ogóle nieznaczne, co świadczy o staranności kierowników budowy. Odnosi się to przedewszystkiem do całego systemu robót melioracyjnych na Powiślu między Dunajcem a Sanem,

gdzie napływ wód górskich z dorzecza przeszło 50.000 km² jest największy, a gdzie z powodu najczęściejszych i najgroźniejszych klęsk powodziowych Wydział krajowy w myśl uchwał ankiety z r. 1884 roboty melioracyjne na razie skoncentrował. Otóż mimo że stan wielkiej wody Dunajca w r. 1893 dorównywał stanowi z r. 1884, a jak wiadomo, maximum wielkiej wody Wisły wywołuje woda Dunajcowa, szkody powodziowe w r. 1893 w powiatach Tarnobrzeskim i Mieleckim były bardzo nieznaczne, tak iż Wydziały powiatowe nie uważały za stosowne ich wykazywać, w powiecie zaś Dąbrowskim suma szkód powodziowych w r. 1893 wynosi 224.543 zł. (z powodu wylewu Dunajca, który jeszcze nie jest obwałowanym), podczas gdy szkody powodziowe w r. 1884 wynosiły: w powiecie Tarnobrzeskim 545.462 zł., w powiecie Mieleckim 661.354 zł., a w powiecie Dąbrowskim 634.584 zł.

Niemałą też korzyść kraj odnosi z wykonania robót melioracyjnych przez to, że przy tych drzedsiębiorstwach główną rubrykę kosztorysów stanowi robocizna, a ludność włościańska, mając w ciągu roku do dyspozycyi kilka miesięcy wolnych od zajęć gospodarskich, znajduje przy tych robotach obfite źródło zarobku i przyzwyczaja się do pilności, pracowitości, oszczędności i porządku.

W sprawie rezultatów osiągniętych przy lokalnych regulacyach rzek niespławnych wykonanych przy pomocy funduszu krajowego (w wysokości $^1/_3$ części kosztów) nadesłało nam c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 30. września 1893 L. 73.716 załączony ·/. wykaz, w którego ostatniej rubryce zamieszczone są uwagi co do stanu i skutku tych robót. Jak z tego wykazu wynika, wykonało c. k. Namiestnictwo na 6 dopływach karpackich Wisły (Rabie, Dunajcu, Popradzie, Wisłoce, Sanie i Wisłoku), tudzież na 5 dopływach Dniestru (Stryju, Świcy, Sukielu, Bystrzycy sołotwińskiej i nadwórniańskiej) 62.043 metrów bieżących budowli wodnych, któremi zabezpieczyło 101.371 metrów bieżących brzegów, przytem zaś uzyskało dotychczas 193·9005 hekt. odsypisk i spodziewa się zdobyć dalszy obszar 213·8569 hekt. gruntów.

./· Aleg. 1.

Odnośnie do zawartej w sprawozdaniu komisyi gospodarstwa krajowego z dnia 20. września 1892 L. S. 31 uwagi co do częstego powtarzania się dotacyj na regulacye rzek niespławnych w tych samych miejscowościach oznajmiło równocześnie c. k. Namiestnictwo, że powodem tego jest okoliczność, iż podobne budowle zarządza się często z koniecznej potrzeby dla natychmiastowego zabezpieczenia gruntów od zrywania, przyczem z braku funduszów przyjmuje się do projektu tylko najniezbędniejsze budowle. Należyte utrzymanie więc takich budowli nie połączonych w pewny system z natury rzeczy jest bardzo trudnem i wymaga znacznych kosztów, a nadto po wykonaniu zaprojektowanych budowli, lub też w ciągu budowy skutkiem zmiany układu rzecznego okazuje się następnie często potrzeba zarządzenia rozmaitych budowli uzupełniających, dla których potrzebne fundusze uchwala Wysoki Sejm ponownie pod tym samym tytułem. Wreszcie zwraca uwagę c. k. Namiestnictwo, że każda budowla wodna ulega zniszczeniu i wymaga konserwacyi, a przedewszystkiem budowle faszynowe, jakie przeważnie przy lokalnych regulacyach rzek niespławnych bywają zastósowywane.

II. Program regulacyi wód i melioracyj w całym kraju.

Zanim zdamy sprawę z opinij przedłożonych nam przez Wydziały powiatowe co do potrzeby i rozmiarów regulacyi wód i melioracyj, oraz przystąpimy do uzasadnienia programu tych robót, uważamy za wskazane przedstawić Wysokiemu Sejmowi po krótce stosunki hydrograficzne, geologiczne i meteorologiczne kraju, o ile takowe pozostają w ścisłym związku z tym przedmiotem, nie mniej też podział wód na kategorye ze względu na obowiązujące przepisy.

Dorzecza.

Kraj nasz przecina główny europejski dział wód, którego linia ciągnąca się od granicy Szląska grzbietem Karpat z małem zboczeniem przez Tatry na południe do Węgier po za ziemię Spiską, począwszy od Użockiego siodła, gdzie gościniec prowadzący z Turki do Węgier przekracza grzbiet karpacki, przechodzi w kierunku północno-zachodnim przez powiat Turczański w okolicę Ustrzyk dolnych w powiecie Liseckim, a zmieniając następnie kierunek bądź to na wschodni, bądź na północny w powiatach: Dobromil, Stare miasto, Sambor, Mościska, Rudki, Gródek, Lwów, Bóbrka, Przemyślany, Złoczów i Kamionka wkracza na granicy powiatów Kamioneckiego i Sokalskiego na terytoryum Wołynia. Z części kraju o powierzchni 40 103 kilometrów kwadratowych, położonej na wschód, względnie na północ od tej linii działowej, spływają wody łożyskiem Wisły do morza bałtyckiego, z reszty zaś powierzchni 38 394 km.^{2} do morza czarnego łożyskami Dniepru, Dniestru i Dunaju. Z powyższej powierzchni 38.394 km.^{2} przypada 1 943 km.^{2} na dorzecze Dniepru (Styru z Ikwą), 31.598 km.^{2} na dorzecze Dniestru, a 4.853 km.^{2} na dorzecze Dunaju (Prutu).

Ponieważ granice terenu opadowego Dniestru i Styru z Ikwą znajdują się w obrębie naszego kraju, zatem wykazane powierzchnie odpowiadają także dorzeczu tych dwóch rzek. Natomiast do powierzchni 4.853 km.^{2} należącej do dorzecza Pruta należy jeszcze dodać teren opadowy Czeremosza na terytoryum Bukowiny 1.096 km.^{2}, w skutek czego dorzecze Prutu na granicy naszego kraju wyniesie 5.949 km.^{2} Co się zaś tyczy wykazanego dorzecza Wisły, w którem się mieści powierzchnia zlewna Bugu 6.727 km.^{2}, to takowe po wyłączeniu Bugu, który wraz z Narwią dopiero poniżej Warszawy w królestwie Polskiem wpada do Wisły, przedstawia w obrębie Galicyi powierzchnię 33.376 km.^{2}, całe jednak dorzecze, z którego Wisła w Galicyi poniżej ujścia Sanu odprowadza wodę, wynosi 50.445 km.^{2} (w czem mieści się teren opadowy na Szląsku austryackim i pruskim, w ziemi Spiskiej na Węgrzech, tudzież w królestwie Polskiem).

Wzniesienie nad morzem.

Absolutnie najwyższy punkt terenu w naszym kraju znajduje się wedle kart generalnego sztabu w dorzeczu Wisły, mianowicie szczyt Rysy nad Morskiem okiem na granicy węgierskiej, który się wznosi 2.508 m. nad poziom morza (wyższe punkty terenu w dorzeczu Wisły znajdują się po za obrębem kraju w ziemi Spiskiej, jak: Garłuch 2.665 m., Łomnica 2.633 m., Lodowy szczyt 2.629 itp.); najniższy punkt terenu położony jest przy ujściu Zbrucza do Dniestru w Okopach i wznosi się 107 metrów nad poziom morza.

Stosunki wysokości w poszczególnych dorzeczach przedstawiają się następnie:

a) W dorzeczu Wisły: Najwyższy punkt działu wód u źródłowisk Wisły, góra Barania, na granicy Szląska austyackiego i powiatu Żywieckiego wznosi się 1.214 m. nad poziom morza. Od granicy Szląska okazuje dział wód Wisły w Karpatach i Tatrach następujące wysokości: 809 do 1.557 m. u źródeł Soły, 1.725 m. (Babia góra) u źródłowisk Skawy, 1.027 m. (Obidowa) do 1.311 m. (Niedźwica) u źródeł Raby i dopływów, powyżej 2.000 m. do 2.663 m. u źródeł Dunajca i Popradu, 999 m. u źródeł Biały, 817 do 885 m. u źródeł Ropy, 734 m. u źródeł Wisłoki, 502 m. (siodło Dukielskie) do 823 m. u źródeł Jasiołki, 849 m. u źródeł Wisłoka, 822 do 849 m. u źródeł Osławy, 1.153 m. do 1.348 m. (Tarnica) u źródłowisk Sanu.

Wzniesienie doliny Wisły nad morzem wynosi od 242 m. przy ujściu Białki na granicy Szląska do 142 m na granicy państwa w Chwałowicach.

Największe wzniesienia na dziale wód Bugu wynoszą: na drugorzędnym dziale Lwowsko-Tomaszowskim (od strony Sanu) 384 m. (Łysa góra), na dziale Gołogórskim (od strony Dniestru) 471 m. (Wapniarka w Nowosiółkach), 339 (Podhorce) do 415 (Olesko) od strony Dniepru. Najniższy punkt w dorzeczu Bugu, w obrębie kraju znajduje się na granicy królestwa Polskiego i wznosi się 183 m. nad poziom morza.

b) W dorzeczu Dniepru (Styru i Ikwy). Najwyższe wzniesienia działu wód dochodzą do 444 m. (Wysoki kamień) i 446 m. (Podkamień) nad morzem, najniższy zaś punkt w Strzemilczu na granicy kraju wznosi się 195 m. nad poziom morza.

c) W dorzeczu Dniestru.

Najwyższy punkt na dziale wód Dniestru i Stryja w powiecie Turczańskim wznosi się 933 m nad poziom morza (góra Rozłucz). Wyższe daleko punkty na grzbiecie karpackim znajdują się u źródłowisk dopływów Dniestru, mianowicie: 1.123 do 1.405 m w dorzeczu Stryja 1.288 m (Czarna Rzepa) u źródłowisk Oporu, 1.291 do 1443 m u źródeł Świcy, 1.288 do 1.742 m (Popadia) w dorzeczu Łomnicy, 1.679 m (Bojaryn) w dorzeczu Bystrzycy sołotwińskiej, przeszło 1.000 m do 1.792 m (Bratkowska) u źródeł Łomnicy nadwórniańskiej. Europejski dział wód od strony Sanu okazuje wzniesienia od 900 do 269 m, wzniesienia zaś od strony Bugu i Styru podano powyżej przy tych dorzeczach.

Brzegi Dniestru w jarze podolskim wznoszą się nad morze od 183 m w Koropcu do 107 m w Okopach, wyżyna jednak podolska tuż na lewym brzegu Dniestru okazuje wzniesienia od mniej więcej 300 m (w Koropcu) do 200 m (w Okopach).

d) W dorzeczu Dunaju (Prutu).

Najwyższe wzniesienie stanowi góra Kowerla na granicy węgierskiej u źródeł Prutu która się wznosi 2.058 m nad poziom morza, dalsze zaś najwyższe punty na dziale wód Prutu i Czeremosza mają wysokości 2.002 m (Munczel), 2026 m (Czarna hora), 1.526 m (Popadia), 1.734 m (Komanowe) u źródeł Czarnego Czeremosza. Najniższy punkt w dorzeczu Prutu znajduje się na granicy kraju przy ujściu Czeremosza i ma znamię 193 m.

Z powyższych dat okazuje się, że najwyżej w kraju są położone źródła tatrzańskich dopływów Wisły, po nich idą źródła Prutu i Czeremosza, karpackie zaś dopływy Wisły i Dniestru położone są mniej więcej na tej samej wysokości. Te rzeki noszą wybitny charakter wód górskich o wielkich spadach i gwałtownym biegu.

Wzniesienie źródłowisk Bugu, Styru i podolskich dopływów Dniestru jest stosunkowo nieznaczne, ztąd też bieg wód w tych dorzeczach jest leniwy.

Najniżej położonem jest w kraju łożysko Dniestru w jarze podolskim; ponieważ jednak teren obustronny wznosi się około 100 metrów nad łożysko Dniestru, zatem z pomiędzy dolin głównych rzek galicyjskich, okazuje się najniższa nizina nadwiślańska. Inne doliny rzek głównych w granicach kraju mało się różnią pod względem wzniesienia (najniższe brzegi Bugu położone są 183 m nad morzem, Prutu 193 m, Styru 195 m).

Spad i dorzecze rzek górskich.

Ponieważ na ustrój rzek i ich oddziaływanie na kulturę gruntów nadbrzeżnych obok innych warunków, spad i powierzchnia terenu opadowego przeważny wpływ wywierają, za tem dla umożliwienia należytego ocenienia programu regulacyi wód podajemy następujące zestawienie przybliżonego spadu, a zarazem dorzeczy rzek górskich:

Nazwa rzeki	Dorzecze w km²	Wysokość działu wód u źródeł nad morzem w metrach	Wysokość brzegów przy ujściu nad morzem w metrach	Różnica wysokości w metrach	Długość rzeki w km.	Spad w metrach na 1 klm. długości
a) dorzecze Wisły						
Soła	1.417	651	228	423	82	5,2
Skawa	1.165	869	223	646	90	7,2
Raba	1.672	756	184	572	121	4,7
Czarny Dunajec	474	2.142	577	1.565	50	31,3

Nazwa rzeki	Dorzecze w km²	Wysokość działu wód u źródeł nad morzem w metrach	Wysokość brzegów przy ujściu nad morzem w metrach	Różnica wysokości w metrach	Długość rzeki w km.	Spad w metrach na 1 klm. długości
Biały Dunajec	232	1.977	577	1.400	30	46,6
Dunajec	7.102	577	179	398	200	2,0
Poprad	2.666	2.435	292	2.143	140	15,3
Ropa	922	847	231	616	75	8,2
Jasiołka	512	823	225	598	74	8,1
Wisłoka	4.052	706	162	544	159	3,4
Wisłok	3.514	849	182	667	172	3,8
San	16.681	859	148	711	457	1,5
b) dorzecze Dniestru						
Dniestr	31.598	933	107	826	515	1,6
Stryj	3.071	981	251	730	208	3,5
Świca	1.502	1.261	238	1.023	93	11,0
Łomnica	1.517	1.608	217	1391	108	12,0
Bystrzyca sołotwińska . . .	1.556	1.426	232	1.194	76	15,7
Bystrzyca nadwórniańska . .	761	1.723	232	1.491	86	17·0
Bystrzyca połączona . . .	2.453	232	219	13	15	0,8
c) dorzecze Prutu						
Prut	3.374	1.997	193	1.804	143	12,5
Czeremosz	2.575	1.734	193	1.541	158	9,7

Podane w tem zestawieniu spady charakteryzują w ogóle ustrój poszczególnych rzek karpackich; spady te przeciętne jednak nie zupełnie zatrzymują swą ważność w średnim i dolnym biegu tych rzek. I tak wedle sporządzonego przez c. k. Namiestnictwo projektu generalnego regulacyi rzek galicyjskich wynosi spad w średnim i dolnym biegu na 1 kilometr:

Soły od 5,205 do 1,740 m;
Skawy od 5,22 do 1,153 m;
Raby od 2,900 do 0,427 m;
Dunajca od 2,933 do 1,001 m;
Popradu 3,601 m;
Wisłoki od 2,870 do 0,530 m;
Ropy 1,130 m;

Wisłoka od 0,769 do 0,545 m;
Sanu od 1,071 do 0,272 m;
Dniestru (między Rozwadowem a Żurawnem) od 0,180 do 0,203 m;
Stryja od 3,000 do 0,7 m;
Świcy od 8,290 do 1.56 m;
Łomnicy od 6,5 do 1,3 m;
Bystrzycy sołotwińskiej od 7,660 do 3,633 m;
Bystrzycy nadwórniańskiej od 5,028 do 2,190 m;
Bystrzycy połączonej 1,5 m.

Ze względu na spad i gwałtowność biegu grupowałyby się rzeki karpeckie w następującym porządku:

a) w dorzeczu Wisły:

1. Dunajec z Popradem; 2. Skawa; 3. Soła; 4. Raba; 5. Wisłoka z Ropą i Jasiołką; 6. Wisłok; 7. San;

b) w dorzeczu Dniestru:

1. Bystrzyca sołotwińska i nadwórniańska; 2. Świca; 3. Łomnica; 4. Stryj; 5. górny Dniestr.

Natomiast ze względu na wielkość dorzecza powyższe rzeki karpackie, potrzebujące regulacyi przedstawiają się w następującym porządku:

a) w dorzeczu Wisły: 1. San; 2. Dunajec; 3. Wisłoka; 4. Wisłok; 5. Raba; 6) Soła; 7. Skawa;

b) w dorzeczu Dniestru: 1. górny Dniestr z dopływami od źródeł do Rozwadowa (z dorzeczem około 5.000 km²); 2. Stryj; 3. Bystrzyca sołotwińska; 4. Łomnica; 5. Świca; 6) Bystrzyca nadwórniańska.

Ażeby sprostować wyrażone w r. 1885 w Wys. Radzie państwa mylne zapatrywanie, jakoby galicyjskie rzeki i potoki górskie miały mniejszy spad i mniej były niebezpieczne od rzek i potoków alpejskich, a tem samem nie zasługiwały na równe poparcie przez państwo, niech nam wolno będzie przytoczyć następujące daty odnoszące się do spadu potoków tatrzańskich:

a) w dorzeczu Czarnego Dunajca:

Potok Jasienica wypływa z wysokości 2.142 m (nad morzem) i ma spadu 872 m na długości 2.400 m, czyli 363 m na 1 kilometr;

potok Stara robota wypływa z wysokości 2.170 m i ma spad 975 m na długości 3.200 m, czyli okrągło 305‰;

potok Kościeliski (woda Kirowa) wypływa z wysokości 1.789 m na dziale wód i ma spadu 439 m na 1 kilometr;

b) w dorzeczu Białego Dunajca:

Młyński potok (dolina Strążyska w Zakopanem) wypływa w wysokości 1.733 m i ma spadu 693 m na długości 1.300 m, czyli 533‰;

potok Kondratowa dolina wypływa z wysokości 2.004 m i ma spadu 1.016 m na długości 4 700 m; czyli 216‰;

c) w dorzeczu Białki:

Sucha woda wypływa na wysokości 1.981 m i ma spadu od działu wód do Gąsienicowych stawów 298 m na długości 600 m, czyli 497‰;

Roztoka wypływa na wysokości 2.158 m i ma spadu od działu wód do Zadniego stawu 269 m na długości 200 m, czyli 1.345‰;

Rybi potok wypływa na wysokości 2.508 m i ma spadu od działu wód do Czarnego stawu 921 m na długości 1.000 m, czyli 921‰.

Stosunki geologiczne

Pod względem geotektonicznym kraj nasz przedstawia pięć odrębnych części:

1. Karpaty i podgórze karpackie odgraniczone od północy mniej więcej Wisłą od ujścia Białki po Kraków, dalej dawną koleją Karola Ludwika po Przemyśl, ztąd koleją Łupkowską do Chyrowa, dalej Dniestrem po Halicz i koleją Czerniowiecką po Śniatyn. Tę część kraju z większemi i mniejszemi wzniesieniami zajmują wedle przeglądowej mapy c. k. państwowego zakładu geologicznego w Wiedniu trzeciorzędne piaskowce karpackie (górny socen, flysz) i łupki (amfizylowe), z pod których wyłaniają się starsze warstwy formacyi kredowej (strzałka cieszyńska lub gault), a w Pieninach formacya jurajska U podnóża pagórków karpackich koło Wieliczki i Bochni, dalej między Przemyślem a Stryjem, tudzież w dorzeczu Łomnicy i obu Bystrzyc występują mioceniczne iły solonośne. Ubogie w minerały, lecz obfitujące w sól i naftę skały karpackie, z których nasze rzeki górskie (z wyjątkiem Dunajca i Popradu) wypływają, ulegają łatwo zwietrzeniu i erozyi przez wodę, a przytem wskutek przegródek łupkowych są nieprzepuszczalne, wskutek czego rzeki karpackie przepełnione są kamieniami i żwirem a w czasie większych opadów atmosferycznych wzbierają gwałtownie. Z drugiej strony mała oporność skał trzeciorzędnych przeciw działaniu mrozu, powietrza i wody przyczynia się do tego, że rumowisko górskie łatwo się rozkłada i ściera na piasek i namuł, który w dolinach rzek karpackich, oraz jej recypientów (Wisły, Dniestru i Prutu) tworzy najurodzajniejszą glebę napływową.

Dlatego też zabudowania potoków górskich i zalesienia mogą być uwieńczone w naszych Karpatach najpiękniejszym rezultatem, podczas gdy w Alpach podobne roboty choćby wielkim nakładem przez Rząd podjęte, częstokroć z powodu nieurodzajności skał (jak np. dolomitu) nie osięgną skutku.

W kotlinie Dniestru między Hordynią a Rozwadowem znajdują się największe w kraju co do obszaru bagna, składające się po części z torfu, po części zaś z namułu Dniestru i Strwiąża.

2. Tatry oddzielone od Karpat doliną Dunajca, stanowią odrębny utwór gór pod względem geologicznym. Rdzeń ich bowiem i najwyższe szczyty tworzą skały pierwotne (granit i gnajs), w stoku zaś północnym aż do doliny Nowotarskiej znachodzą się prawie wszystkie formacye osadowe ziemi. W dolinie Czarnego Dunajca a po części nad Białym Dunajcem znajdują się torfy górskie, które pod względem wartości opałowej pierwsze w kraju zajmują miejsce. W Tatrach wydobywano dawniej złoto i miedź po stronie spiskiej, a srebro i żelazo po stronie galicyjskiej, lecz z powodu trudności terenu i znacznych kosztów, eksploatacyi tej zaniechano. Żwir i kamienie pochodzące ze skał pierwotnych nie ulegają tak szybko zwietrzeniu i starciu przez wodę płynącą, jak piaskowce i łupki karpackie; dlatego też żwir granitowy sięga aż do dolnej przestrzeni Dunajca pod Radłów, rzeka zaś ta, wypływająca z najwyższych szczytów tatrzańskich, a niosąca przy wielkich wodach ogromne ilości szutru, należy do najgwałtowniejszych i najszkodliwszych.

3. Wielkie księstwo krakowskie przedstawia również pod względem geologicznym odrębną całość wyróżniającą się od formacyj karpackich, oprócz bowiem skał wulkanicznych (porfiru) znajdują się tam paleozoiczne formacye ziemi, jak dewońska i węglowa, dalej tryasowa, jurajska i kredowa, na łagodnych zaś stokach Wisły i pomniejszych dopływów dyluwialne żwiry pokryte w dolinach namułami rzecznymi. Ta część obfituje w płody górnicze (węgiel, galman i żelazo), wskutek czego przemysł w tej okolicy, zwłaszcza w powiecie Chrzanowskim, najbardziej jest rozwiniętym. Słabe wzniesienia terenu dają tu początek kilku mniej szkodliwym potokom wpadającym do Wisły.

4. Powiśle ograniczone ze strony południowej koleją Karola ludwika od Krakowa po dział wód pod Gródkiem, ze strony wschodniej europejskim działem wód, tudzież działem Lwowsko-Tomaszowskim, tak zwanem „Roztoczem“ a sięgające na północ do granic Królestwa Polskiego, zajmują dyluwialne piaski i żwiry, które spoczywają na trzeciorzędnych iłach i piaskach a w dolinach Wisły i jej karpackich dopływów przykryte są urodzajnym namułem rzecznym,

tak zwanemi „rędzinami“. Teren w tej części kraju jest przeważnie płaski z nieznacznemi wzniesieniami, przecinają go zaś oprócz dolnych biegów karpackich dopływów Wisły liczne potoki nizinne powodujące zabagnienie gruntów i tworzenie torfu nizinnego.

5. Cała reszta kraju od Roztocza i Wereszczycy na wschód, a od Dniestru po Halicz, tudzież kolei Czerniowieckiej na północ, należy wedle uzasadnionego zapatrywania profesora c. k. szkoły politechnicznej p. Niedźwiedzkiego do formacyj podolskich, z których jedno charakterystyczne ogniwo stanowi wyższa część formacyi kredowej. Na kredzie spoczywają tu piaskowce podolskie (wapień litawski), na nich najurodzajniejsza glina mamutowa (löss), w głęboko zaś werzniętych jarach Dniestru i jego podolskich dopływów od Koropca w dół wychodzą na jaw najstarsze formacye osadowe (dewon i sillur). Osobny obszar we formacyach podolskich stanowi Pobuże i dolina Styru, gdzie kreda i z niej powstałe „rumosze“, występują częstokroć na samą powierzchnię ziemi, i nie jest przykrytą piaskowcem podolskim, lecz albo gliną mamutową (ziemia Bełzka), albo dyluwialnymi piaskami i żwirami, wskutek czego doliny Bugu i Styru okazują wegetacyę i fizyognomię Powiśla.

Właściwe Podole i północna część Pokucia jest wyżyną, a dopływy Dniestru, płynące w głęboko wyżłobionych a wązkich dolinach nie wyrządzają szkód znaczniejszych; natomiast w płaskim terenie Pobuża i doliny Styru znajdują się liczne i rozległe moczary torfiaste.

Podolska glina mamutowa zajmuje oprócz wyżyny podolskiej północną część Pokucia (między Dniestrem a Prutem), pagórki na obu brzegach Dniestru od Bystrzycy w górę, Grzędy między Lwowem a Żółkwią, europejski dział wód między Gródkiem a Chyrowem, wyżynę lewego brzegu Sanu od Przemyśla do Jarosławia, rozciąga się na zachód wzdłuż kolei Karola Ludwika stokiem wybiegów karpackiego Podgórza do Wieliczki i Skawiny, tworząc niejako granicę między Powiślem a Karpatami i wciskając się po drodze dolinami rzek w Karpaty (doliną Wisłoka po Zarszyn i Rymanów, doliną Wisłoki po Kołaczyce, doliną Biały po Tuchów i Ryglice, doliną Raby po Gdów), ztąd zaś dochodzi prawym brzegiem Wisły aż do granicy szląskiej.

Zalesienie.

Na ogólny obszar naszego kraju 7,849.706 hektarów przypada na lasy 2,021.256 ha. czyli 25,75%, w porównaniu więc z krajami alpejskimi, gdzie n. p. w Tyrolu lasy zajmują 37,7% powierzchni, stosunek ten w Galicyi jest mniej korzystnym, a przy dotychczasowym wzroście ludności, która dla wyżywienia potrzebuje ziemi uprawnej, z czasem musi się jeszcze bardziej pogorszyć. Pod względem zalesienia, który wywiera wpływ przeważny na opady atmosferyczne, tudzież ilość wody w rzekach i jej przebieg, znajduje się więc Galicya w gorszem położeniu, aniżeli kraje alpejskie, i z tego powodu powinna liczyć przynajmniej na taką samą pomoc państwa przy uregulowaniu rzek górskich, jak kraje alpejskie, zwłaszcza, że nie mało przyczynił się u nas do pogorszenia stosunków meteorologicznych i klimatycznych sam Wysoki c. k. Rząd przez sprzedaż dóbr koronnych, jak to Wydział krajowy wykazał w swem sprawozdaniu powodziowem z r. 1884 (Alegat 73 do stenograf. sprawozd. sejmow. z roku 1884 pagina 16—17).

Co się tyczy rozmieszczenia lasów w kraju, to stosunkowo największy obszar zajmuj lasy na Podgórzu karpackiem, a mianowicie na Podgórzu zachodniem 28,32%, na Podgórzu zaś wschodniem 43 25% powierzchi. Niekorzystniejszy stosunek zalesienia na zachodzie tłumaczy się gęściejszą ludnością, która w wielu miejscach zajęła ziemię aż po dział wód pod kulturę rolną i pastwiska. Z tego też powodu obok zabudowania potoków górskich okazują się potrzebne zalesienia w Zachodnich Karpatach, oraz w górnem dorzeczu samego Dniestru, gdzie takie same zachodzą stosunki, jak i w dorzeczu Wisły.

Opady atmosferyczne.

Największy wpływ na stany wody w rzekach wywiera wysokość opadów atmosferycznych.

Wedle spostrzeżeń istniejących w kraju stacyj meteorologicznych, tudzież krajowych stacyj ombrometrycznych przedstawia się przeciętny opad roczny następnie.

Najwyższy opad roczny zaobserwowano w Zachodnich Karpatach na dziale wód między Sołą a Skawą (Babia góra) w wysokości 1.200 milimetrów, od 1.000 do 1.100 mm. opadu okazuje dział wód między Wisłą a Sołą (Barania góra), dalej Tatry, Karpaty u źródeł Raby, Wisłoki, Jasiołki, Wisłoka, Sanu, Łomnicy i obu Bystrzyc, 900—1.000 mm. na drugorzędnych działach wód między Sołą, Skawą, Rabą i Dunajcem, tudzież u źródeł Dniestru, Świcy, Prutu i Czeremosza, 800 do 900 mm. w Wielkiem Księstwie Krakowskiem na granicy Królestwa Polskiego, tudzież na Roztoczu między Lwowem a Tomaszowem, najniższy zaś opad 500 do 600 mm. przy ujściu Sanu do Wisły, w dolinie Bugu i Styru, tudzież na Podolu.

W ogóle przeciętna suma rocznego opadu odpowiada wzniesieniu terenu, oraz położeniu ku zachodowi, tak iż opady większe są w górach i na zachodzie, mniejsze zaś w nizinach i na wschodzie.

Największe opady atmosferyczne wykazują stacye położone na stokach grzbietów zwróconych prostopadle do kierunku wiatru południowo-zachodniego od strony tego wiatru, po przeciwległych zaś stokach i dolinach leżących po za takimi grzbietami tworzą się zacisza z mniejszymi opadami (dolina Żywiecka, Nowotarska, Nowosądecka, Ciężkowicka, Dobrzechowska, Turczańska, Bohorodczańska, Nadwórniańska, Żabieńska i t. p.).

Wezbrania i wylewy rzek karpackich następują po kilkudniowych ulewnych deszczach. Wysokość maksymalnego opadu jednodniowego wynosiła w milimetrach:

a) w r. 1882 w dorzeczu Dniestru i Prutu na stacyach: Łomna 28,3 (19. sierpnia), Chyrów 21,6 (19. sierpnia), Ławrów 22,6 (20. sierpnia), Staremiasto 21,2 (20. sierpnia), Sambor 59,5 (17. sierpnia), Stryj 85,9 (20. sierpnia), Bohorodczany 71,8 (19. sierpnia); Kołomyja 41,33 (19. sierpnia);

b) w r. 1884 w dorzeczu Wisły: na stacyach: Biała 71,8 (20. czerwca), Maków 83,4 (20. czerwca), Bochnia 76,2 (19. czerwca), Myślenice 83,0 (18. czerwca), Jadłownik 81,7 19. czerwca), Chronów 86,0 (18. czerwca), Zakopane 86,9 (19. czerwca), Poronin 77,3 (19. czerw.), Maniow 70,2 (19. czerwca), Dukla 89,3 (19. czerwca), Kołaczyce 67,4 (18. czerwca) Stara wieś 80,0 (19. czerwca).

Ilość wód i przebieg wielkiej wody w rzekach karpackich.

Wedle sporządzonego przez c. k. Namiestnictwo projektu generalnego regulacyi rzek galicyjskich wynosi ilość wody średniej z 1. kilometra kwadratowego na sekundę w dopływach karpackich Wisły od 1,3 do 17,5 litrów, w takichże zaś dopływach Dniestru od 1,4 do 16,6 litrów, podczas gdy ilość wielkiej wody z 1 km² na sekundę dosięga w dorzeczu Wisły 1.101 litrów, a w dorzeczu Dniestru 563 litrów.

Podobny rezultat wykazuje także sporządzony przez kraj. biuro melioracyjne projekt regulacyi jednej z rzek karpackich (Biały), wedle którego ilość najmniejszej wody z 1 km² na sekundę wynosi 3,6 litrów, ilość średniej wody 10,7 litrów, ilość zaś największej wody 1.200 litrów, tak iż stosunek najmniejszej wody do największej wynosi 1 : 331.

Te daty najlepiej dowodzą, jak ogromne ilości wody wielkiej prowadzą nasze rzeki karpackie z powodu nieprzepuszczalnego a łatwo wietrzejącego gruntu w ich dorzeczach, podczas gdy ten stosunek wód małych do wielkich w rzekach alpejskich jest daleko korzystniejszym, bo n. p. przy Adydze, której regulacya przeszło 10 milionów kosztowała, wynosi 1 : 19.

Również niekorzystnym jest przebieg wielkich wód na Wiśle i Dniestrze, na Wiśle bowiem schodzą się równocześnie wielkie wody Dunajca, Wisłoki i Sanu, na Dniestrze zaś wielkie wody Świcy, Łomnicy i obu Bystrzyc, uprzedzając falę swych głównych recypientów.

Wreszcie gdy w Niemczech wielkie wody wydarzają się na wiosnę a w austryackich krajach alpejskich w jesieni, to nasze rzeki karpackie wzbierają do roku dwukrotnie: raz przy zejściu lodów, a powtórnie w czerwcu, lipcu i sierpniu i w czasie tych letnich powodzi niszczą do szczętu plony rolne.

Kategorye wód.

Jak to już w sprawozdaniach z dnia 26. września 1884 l. 40.734 i z dnia 7. października 1884 l. 39.865 (Alegat 45 i 99 do stenograficznych sprawozdań sejmowych z r. 1884) Wydział krajowy miał zaszczyt przedstawić Wysokiemu Sejmowi, wszystkie roboty regulacyjne i melioracyjne w naszym kraju dzielą się na trzy kategorye:

I. Do pierwszej kategoryi należą budowle wodne wykonywane w celach państwowych wyłącznie kosztem skarbu państwa, które w myśl §. 4. Najwyższego postanowienia z d. 30. października 1830 mają na celu uspławnienie rzek, albo też zabezpieczenie brzegów rzek granicznych od strony państw ościennych i Węgier, jako terytoryum państwa.

Ze względu na spław objął c. k. Rząd pod swą pieczę w myśl Najwyższego postanowienia z dnia 11. listopada 1861 i poźniejszych rozporządzeń regulacyę następujących rzek, która miała być w 20 lat ukończoną:

1. granicznej Przemszy;
2. Wisły od ujścia Przemszy do Zawichostu;
3. Dunajca od Zgłobic do ujścia;
4. Wisłoki od Mielca do ujścia;
5. Sanu do Jarosławia do ujścia;
6. Dniestru od Żurawna do granicy państwa w Okopach.

Bez opieki zostają dotychczas:

1. graniczna Wisła od ujścia Białki do ujścia Przemszy;
2. Białka tatrzańska;
3. graniczny Dunajec od ujścia Białki tatrzańskiej do Szczawnicy, (gdzie przy pomocy kraju i państwa wykonano zaledwie kilka robót lokalnych dla zabezpieczenia drogi krajowej, oraz drogi gminnej z Czorsztyna do Sromowiec);
4. graniczny Poprad od Leluchowa do Piwniczny;
5. graniczny Bug;
6. graniczny Zbrucz.

II. Do drugiej kategoryi robót należą takie przedsiębiorstwa publiczne, które z powodu szczególnej doniosłości i kosztowności wymagają pomocy państwa w wyższym stopniu, aniżeli takową normuje państwowa ustawa melioracyjna z 30. czerwca 1884 Dz. u. p. N. 116. lub też za nadto wyczerpałyby państwowy fundusz melioracyjny.

Tu należą regulacye naszych większych rzek karpackich, o ile takowe nie pozostają pod pieczą rządową, mianowicie:

a) w dorzeczu Wisły: regulacya Soły, Skawy, Raby, Dunajca z Białą i Popradem, Wisłoki z Ropą i Sanu z Wisłokiem;

b) w dorzeczu Dniestru: regulacya górnego Dniestru, Stryja, Świcy ze Sukielem, Łomnicy z Czeczwą, Bystrzycy sołotwińskiej i nadwórniańskiej;

c) w dorzeczu Dunaju: regulacya Prutu i Czeremosza, która nie była objętą wnioskami Wydziału krajowego w r. 1884, gdyż wnioski te zmierzały do uregulowania tych rzek karpackich, które katastrofę powodziową wówczas spowodowały.

W powyższym wykazie nie zamieszczamy innych ważniejszych rzek górskich (Łososiny i Kamienicy wpadających do Dunajca, Wielopólki i Jasiółki wpadających do Wisłoki, Wiaru i Wyrwy wpadających do Sanu, Strwiąża, Błożewki, Bystrzycy, Tyśmienicy i Nieżachówki wpadających do górnego Dniestru; tudzież Oporu wpadającego do Stryja), gdyż rzeki

te zostały wyeliminowane z projektu generalnego c. k. Namiestnictwa z r. 1886; co się tyczy zaś zabudowań potoków górskich, to z uwagi, że c. k Ministerstwo rolnictwa obstaje przy subwencyonowaniu tych robót wyłącznie z państwowego funduszu melioracyjnego, wypada je zaliczyć do trzeciej kategoryi robót.

Z drugiej kategoryi robót zapewnionem zostało dotychczas w drodze specyalnych ustaw krajowych wykonanie regulacyi Biały i Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem.

III. Do trzeciej kategoryi robót należą regulacye reszty rzek górskich pod I. i II. nie wymienionych, wraz z zabudowaniem potoków górskich, regulacye wód nizinnych, obwałowania rzek państwowych, tudzież zbiorowe osuszenia, drenowania i nawodnienia gruntów. Roboty te mogą korzystać w myśl państwowej ustawy melioracyjnej z zasiłków państwowego funduszu melioracyjnego przy równoczesnem subwencyonowaniu z funduszu krajowego, jeżeli ich wykonanie i konserwacya zostają zapewnione w drodze specyalnych ustaw krajowych, albo też w miarę uznania c. k. Ministerstwa rolnictwa i Wydziału krajowego mogą być popierane jednorazowymi zasiłkami z państwowej i krajowej dotacyi dyspozycyjnej przeznaczonej na subwencyonowanie mniejszych melioracyj.

Tą kategoryą robót, których potrzeba daje się uczuwać w całym kraju, a z których wiele ma równie doniosłe znaczenie, jak regulacye rzek karpackich, (np. obwałowanie niziny nadwiślańskiej), zajmują się Wydział krajowy, powiaty, gminy i spółki wodne, gdyż wykonanie ich ma na celu prawie wyłącznie podniesienie kultury krajowej.

Opinie i żądania Reprezentacyj powiatowych i Towarzystw rolniczych co do regulacyi wód i melioracyj.

Celem dokładnego poznania potrzeb kraju i zebrania bliższych dat co do regulacyi wód i melioracyj rozsyłał Wydział krajowy trzykrotnie okólniki do Wydziałów powiatowych i Towarzystw rolniczych, a mianowicie:

1. okólnik z dnia 29. listopada 1878 L. 42.516, którego wynik profesor Dr. Tadeusz Pilat ogłosił w r. 1880 w zeszycie drugim rocznika piątego „Wiadomości statystycznych o stosunkach krajowych“;

2. okólnik z dnia 3. czerwca 1884 L. 27.741 (odpowiedzi na ten okólnik streszczono w alegacie 1. sprawozdania melioracyjnego Wydziału krajowego z r. 1884, aleg. 45 do stenogr. sprawozdań Sejmu);

3. wreszcie powołany na wstępie niniejszego sprawozdania okólnik z dnia 8. czerwca 1892 L. 19.642.

Zebrane w ten sposób w ciągu lat piętnastu materyały, niemniej też sprawozdania o dwukrotnych klęskach powodziowych w r. 1884 i 1893 dostarczyły Wydziałowi krajowemu dostatecznego substratu do poznania i ocenienia potrzeb kraju, oraz do ułożenia programu regulacyi wód i melioracyj w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. kwietnia 1892.

Opinie i żądania Reprezentacyj powiatowych w sprawie regulacyi wód i melioracyj przedstawiają się następnie:

I. Co do regulacyi rzek państwowych, tj. granicznych i spławnych (I. kategorya).

Z granicznych rzek, których dotychczas nie objęło państwo pod swą opiekę, potrzebuje wedle opinii bialskiego Wydziału powiatowego regulacyi i obwałowania przestrzeń Wisły od granicy szląskiej do ujścia Przemszy pod Oświęcimem. Wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 31. marca 1889 L. 16 701 c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z 18. sierpnia 1888 L. 11.560 zatwierdziło wprawdzie wypracowany przez c. k. Starostwo w Krakowie (c. k. radcę budownictwa p. Matulę) projekt regulacyi i obwałowania Wisły na tej przestrzeni, którego koszta obciążające Austryę obliczono na 376.966 zł. 23 ct., a Wydział krajowy odezwami z dnia 17. maja 1889 L. 14.888 i od 13. lutego 1891 L. 33.898 oświadczył gotowość

przedłożenia Wysokiemu Sejmowi wniosku na udzielenie zasiłku na pokrycie kosztów obwałowania preliminowanych w sumie 199.066 zł. 82 ct.; sprawa ta jednak dotychczas nie została pomyślnie załatwioną.

Dalej domaga się Wydział powiatowy nowotarski regulacyi granicznej przestrzeni Dunajca celem ochrony lewego brzegu (galicyjskiego) od zrywania, zwłaszcza że z powodu zmiany granicy wydarzają się tam między mieszkańcami granicznych gmin galicyjskich i węgierskich częstokroć krwawe zatargi.

Wreszcie żądają Wydziały powiatowe w Skałacie i Borszczowie lokalnych ubezpieczeń prawego brzegu Zbrucza, jako terytoryum państwa narażonego na podrywanie.

II. Co do regulacyi większych rzek karpackich drugiej kategoryi) powyżej już wyszczególnionych, to 37 powiatów podgórskich od Żywca i Biały aż po Kossów i Śniatyn, a więc połowa całego kraju, domaga się jak najrychlejszego jej zrealizowania. W sprawie tych regulacyj wpływają też corocznie do Wysokiego Sejmu liczne petycye, a najjaskrawszą ilustracyą ich potrzeby i nagłości są wykazy szkód powodziowych z roku 1884 w sumie 13,734.034 zł. i z r. 1893 w sumie dochodzącej do dziesięciu milionów złotych

Do tej kategoryi wód odnoszą się też liczne uchwały Wysokiego Sejmu, a mianowicie:

1. uchwała z dnia 6. października 1882 powzięta na wniosek posłów Jana hr Stadnickiego i Leona Chrzanowskiego;

2. cały szereg uchwał z dnia 17. października 1884;

3. uchwała z dnia 15. listopada 1890;

4. wreszcie uchwała z dnia 6. kwietnia 1892; któremi to uchwałami Wysoki Sejm uznał wykonanie regulacyi tej kategoryi rzek za nieodzownie konieczne.

III. Co do trzeciej kategoryi robót wodnych, tj. właściwych melioracyj, przedłożyły wszystkie Reprezentacye powiatowe uzasadnione żądania po części w bardzo wyczerpujących sprawozdaniach z wykazami rozmiarów robót potrzebnych bądź to dla ochrony gruntów nadbrzeżnych od zrywania i zalewu, bądź też dla podniesienia produkcyi rolniczej przez obniżenie stanu wód płynących i gruntowych, tudzież przez osuszenie i nawodnienie.

Ażeby nie rozszerzać zbytecznie ram niniejszego sprawozdania, ograniczamy się tu tylko do zestawienia według dorzeczy tych wód płynących, których uregulowania powiaty i towarzystwa rolnicze się domagają.

A. Dorzecze Wisły.

a) Lewe dopływy Wisły (W. Ks. Krakowskie):

1. potok Rudno,
2. Sanka z Morawicą,
3. Rudawa z Krzeszówką, Filipówką i Dulówką,
4. Dłubnia,
5. Białucha,
6. uzupełnienie obwałowania lewego brzegu Wisły od Krakowa do granicy Królestwa Polskiego.

b) Prawe dopływy Wisły (od granicy szląskiej do Zawichostu) z wyłączeniem większych rzek karpackich (drugiej kategoryi):

1. graniczna Białka ze Straconką;
2. Skawinka z Gościbią, Głogoszówką i Cedronką,
3. Wilga,
4. Drwinka,

5. Grabka,
6. Uszwica z Uszewką, Łętownią, Borówką i mniejszymi dopływami,
7. Górna Trześniówka,
8. Górny Łęg w powiatach Niżańskim i Kolbuszowskim,
9. Uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły, tudzież obu brzegów Raby i Wisłoki wraz z kanałami osuszającymi w powiatach: bocheńskim, brzeskim, dąbrowskim i mieleckim.

c) Dopływy Soły:

1. Żabnica,
2. Koszarawa,
3. Żylca,
4. Łękawka,
5. Węgierka (Bujakówka),
6. Pisarzówka,
7. Roczynka (Macocha),
8. Brzezinka,
9. zabudowanie potoków górskich.

d) Dopływy Skawy.

1. Skawica z dopływami,
2. Jachówka z dopływami,
3. Jaszczurówka,
4. Kleczówka (Wielka rzeka),
5. Wieprzówka.

e) Dopływy Raby:

1. Rdzawka,
2. Słonne,
3. Luboński potok,
4. Olszówka,
5. Mszana z dopływami,
6. potok Lubieński z dopływami,
7. Krzczonówka,
8. Trzebinka,
9. Bysinka,
10. Trzemeśna z dopływami,
11. Krzyworzeka z dopływami,
12. Stradomka z dopływami,
13. potoki górskie.

f) Dopływy Dunajca.

1. Czarny Dunajec z dopływami,
2. Biały Dunajec,
3. Ochotnica,
4. Słomka,
5. Kamienica,
6. Łubinka,

7. Smolnik,
8. Powroźnik,
9. Sienna (Jelnianka),
10. Bartkówka,
11. Łososina z dopływami,
12. Dopływy Biały w powiecie gorlickim (Rzepienik, Szalówka, Bieśninka i Turzanka),
13. potoki górskie.

g) Dopływy Wisłoki:

1. dopływy Ropy: Zdynia, Przysłopia, Ropka, Bystra, Stróżówka, Sękowa z pobocznicami, Moszczanka z pobocznicami, Libuszanka z pobocznicami, Sietnica, Olszynka i Bednarka,
2. Jasiółka z dopływem Chlebianka,
3. Iwla,
4. potoki: Chotowski, Gorzejowski, Januszkowski i Demborzyński,
5. Czarna,
6. Wielopólka z dopływami,
7. potok Ociecki,
8. mniejsze dopływy nizinne między Wielopólką a Mielcem,
9. potoki górskie.

h) Dopływy Wisłoka.

1. Murwawa (Taba),
2. Zmienniczka,
3. Lubatówka z pobocznicami: Łęg i Olszyna,
4. Lubla,
5. Stobnica,
6. Strug,
7. Czarna (Mrowla),
8. Mleczka.

i) Dopływy Sanu:

1. Olszaniczka z dopływami,
2. Osława,
3. Płowce,
4. Sanoczek,
5. Tyrawka,
6. Izdebki,
7. Hłudno,
8. Łubno,
9. Wiar i Wyrwa,
10. Wisznia z dopływami,
11. Ruda,
12. Łęg,
13. Szkło,
14. Wyrwa,
15. Wyczawa,
16. Lubaczówka z dopływami,

17. Lubienia,
18. Trzebośnia,
19. Tarnogóra,
20. Tanew z dopływami.

i) Górny Bug z dopływami:

1. Złoczówka,
2. Pełtew z pobocznicami: Gołogórka, Dumny potok, Przegnojówka, (Żeniówka) i Białka z Maruńką,
3. Sołotwa,
4. Bobrówka,
5. Chołojówka,
6. Kijowski potok,
7. Rata z Moszczanką, Świnią i Błotnią,
8. Sołokija,
9. Białystok,
10. Spasówka.

B. Dorzecze Dniepru.

Styr z dopływami:

1. Sydołówka (bagna Stojanowskie),
2. Słonówka,
3. Rzeczka,
4. Bołdurka,
5. Ostrówka,
6. Pusta z pobocznicami: Majdan (Krzywe), Berezówka i Czanyskie błoto.

C. Dorzecze Dniestru.

a) Lewe dopływy Dniestru:

1. Strwiąż z Błożewką,
2. Wereszczyca z Dobrostanką,
3. Szczerek,
4. Zubrzanka,
5. Potok Suchodolski z Boberką (Białym potokiem),
6. Świrz,
7. Gniła Lipa,
8. Złota Lipa,
9. Koropiec,
10. Strypa,
11. Seret (lokalne ubezpieczenia brzegów).

b) Prawe dopływy Dniestru:

(z wyłączeniem rzek drugiej kategoryi):

1. Tyśmienica z Bystrzycą i Trudnicą,
2. Letnianka,
3. Kłodnica,
4. Bereźnica,

5. Lubeszka,
6. Krechówka,
7. Siwka z dopływami Bolechówką i Kropiwnik,
8. Łukwa z Łukawicą.

c) Dopływy Stryja:

1. Smorzanka,
2. Huśnik,
3. Libuchówka,
4. Butlanka,
5. Ilniczek,
6. Stynawka,
7. Żeżawa.

d) Dopływy Świcy:

1. Turzanka,
2. potoki górskie.

e) Dopływy Łomnicy:

1. Kuźmienice,
2. Czerbul,
3. Turawa,
4. Bereźnica,
5. Duba (dopływ Czeczwy),
6. potoki górskie.

f) Dopływy Bystrzycy sołotwińskiej:

1. Sadzawka,
2. potoki górskie.

g) Dopływy Bystrzycy nadwórniańskiej:

1. Worona ze Strymbą,
2. potoki górskie.

D. Dorzecze Dunaju.

a) Dopływy Prutu:

1. Łucza z Łuczką,
2. Pistynka,
3. Rybnica,
4. Czerniawa,
5. Bełełuja.

b) Dopływy Czeremosza (nie przedłożono żądań).

Oprócz regulacyi powyżej wykazanych wód płynących w liczbie 166 żądają Wydziały powiatowe przeprowadzenia w szerszych rozmiarach następujących melioracyj:

a) osuszenia i nawodnienia:

1. bagien naddniestrzańskich w powiatach: Sambor, Rudki, Drohobycz i Żydaczów,
2. bagien nad potokiem Czarna wpadającym do Wisłoka w powiecie Rzeszowskim,
3. łąk podolskich w powiecie Skałackim;

b) osuszenia:

1. bagien w gminach: Żarki, Mętków, Jankowice, Rozkochów; Źródła, Balin, Luszowice, Chrzanów i Ciężkowice powiatu Chrzanowskiego,
2. bagien w gminach: Czernichówek, Zagacie, Wołowice, Cło, Węgrzynowice, Kościelniki, Wyciąże i Wolica powiatu krakowskiego,
3. 2.000 morgów łąk i gruntów ornych w gminach: Zimnawoda, Warzyce, Hankówka, Brzyszczki i Gorajowice powiatu Jasielskiego,
4. bagien nad Gołogórką w powiecie Złoczowskim,
5. bagien w gminach: Jabłonówka, Wierzblany, Humniska, Czanyż, Huta połonicka, Nieznanów, Hołojów, Stojanów, Tetewczyce, Peratyn, Mukanie, Sienków i Wolica baryłowa powiatu kamioneckiego,
5. 1.000 morgów bagien „Błotnia“ w powiecie Żółkiewskim,
7. 1.600 morgów łąk nad Moszczanką (dopływem Raty) w powiecie Rawskim;
8. moczarów między Junaszkowem a Sarnkami w powiecie Rohatyńskim;
9. moczarów torfowych w gminach: Toporowce, Targowica, Wierzbowce, Okno, Jasienów, Guszków, Woronów i Czortowiec powiatu Horodeńskiego:

c) nawodnienia:

1. 6.000 morgów łąk i pastwisk w powiecie Krośnieńskim,
2. 8.000 morgów łąk i pastwisk w powiecie Sanockim;

d) drenowania:

1. 25.000 morgów gruntów ornych w powiecie Krośnieńskim,
2. 32 000 morgów ról w powiecie Sanockim,
3. 9.000 morgów w gminach: Horpin, Derniów, Żelechów mały, Tadanie, Streptów, Nahorce, Rzepniów, Pobużany, Lanerówka, Busk, Jabłonówka, Wierzblany, Humniska, Adamy, Czanyż, Grabowa, Połoczna, Wolica derewlańska, Sokola i Berbeki powiatu Kamioneckiego,
4. 10.000 morgów gruntu w powiecie Stryjskim,
5. większych obszarów gruntów nieprzepuszczalnych w powiatach Brzozowskim, Stanisławowskim i innych podgórskich.

Z pomiędzy 74 powiatów nie zachodzi potrzeba podejmowania regulacyi wód i melioracyj wedle zdania odnośnych Reprezentacyj, tylko w sześciu powiatach podolskich (Zbaraż, Tarnopol, Trembowla, Husiatyn, Czortków i Zaleszczyki) oraz w powiecie Jaworowskim (w dorzeczu Sanu); Wydział powiatowy w Gródku oświadczył zaś, że wprawdzie regulacya Wereszczycy i Dobrostanki byłaby wskazaną i bardzo pożądaną, atoli ze względu na szczupłość możliwej subwencyi państwowej i krajowej, na razie nie reflektuje na podjęcie robót meloracyjnych i regulacyjnych.

Program regulacyi wód i melioracyj.

Z uwagi, że interesowane powiaty w sprawozdaniach swych poruszają sprawę regulacyi rzek państwowych, a Wysoki Sejm zajmując się tym przedmiotem po powodzi w r. 1884, zwrócił Swą uwagę również na te rzeki, które są głównymi recypientami wszystkich wód płynących, pozwalamy sobie przedstawić Wysokiemu Sejmowi wnioski co do programu regulacyi wód i melioracyj, które obejmują wszystkie trzy kategorye wód powyżej wykazane, a więc także rzeki spławne i graniczne, zostające pod wyłączną pieczą c. k. Rządu.

I. Rzeki państwowe (graniczne i spławne).

W sprawie regulacyi rzek granicznych pozwalamy sobie w myśl powyżej wykazanych żądań Wydziałów powiatowych w Biale, Nowym Targu, Skałacie i Borszczowie, zaproponować Wysokiemu Sejmowi rezolucyą do c. k. Rządu, ażeby stosownie do Najwyższego postanowienia z d. 30. października 1830 przeprowadził regulacyę granicznych rzek: Wisły od ujścia Białki do ujścia Przemszy, Dunajca i Zbrucza celem ochrony terytoryum państwa.

Co do rzek spławnych, zauważamy przedewszystkiem, że oprócz objętych obecnie pod opiekę c. k. Rządu Wisły, Dunajca, Wisłoki i Sanu, Sejmy Rzeczypospolitej w konstytucyach począwszy od r. 1557 uznały za spławne jeszcze następujące rzeki leżące w obrębie naszego kraju: Ropę, Bug, Styr, Tyśmienicę i Stryj. W tym samym przedmiocie powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z d. 17. października 1884 następującą uchwałę:

„Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem wzywa c. k. Rząd, aby roboty regulacyjne na przestrzeniach rzek spławnych pod jego wyłączną pieczą i zarządem zostających wykonywał raźniej i skuteczniej według własnego przedłożenia złożonego Izbom Rady państwa przy projekcie budżetu na r. 1884 i roboty te ukończył w terminach zakreślonych w tem przedłożeniu, najpóźniej zaś w lat piętnaście licząc od początku 1884 r., oraz aby rozszerzył swój zarząd i opiekę nad temi przestrzeniami rzek spławnych, które, po zebraniu dat, okażą się spławnemi, jak to w projekcie wspomnianym zapowiedział".

O ile Wydziałowi krajowemu wiadomo, rozszerzył c. k. Rząd dotychczas swoją opiekę w myśl powyższej rezolucyi tylko na przestrzeń Wisły od ujścia Przemszy do Krakowa dla ułatwienia spławu węgla pruskiego; uważamy zatem za wskazane przypomnieć tę rezolucyę c. k. Rządowi zwłaszcza co do objęcia pod zarząd i pieczę państwa przestrzeni Sanu między Jarosławiem a Przemyślem, której uspławienie leży w interesie ogólno-państwowym, a mianowicie w interesie obrony państwa.

Nadto w obec zamierzonej regulacyi rzek karpackich okazuje się potrzeba rychłego wykończenia regulacyi tych rzek państwowych, do których wpadają te rzeki karpackie, ażeby mieszkańców nizin nie narazić na większe wylewy, — i w tym celu pozwalamy sobie zaproponować Wysokiemu Sejmu uchwalenie odnośnej rezolucyi do c. k. Rządu.

II. Rzeki karpackie.

Długość rzek drugiej kategoryi objętych projektem c. k. Namiestnictwa z r. 1886, tudzież koszta regulacyi tych rzek przedstawiają się (według czasopisma technicznego z r. 1886 pag. 61 — gdyż odnośny projekt nie był udzielonym Wydziałowi krajowemu) następnie:

Nazwa rzeki	Długość w km.	Koszta regulacyi zł.
1. Soła	74.000	795.000
2. Skawa	74.000	798.000
3. Raba	86.720	893.000
4. Dunajec i Poprad	147.720	1,667.000
5. Wisłoka i Ropa	150.600	1,324.000
6. Wisłok	166.000	859.000
7. San	196.420	1,954.000
8. Stryj	87.000	1,339.000
9. Świca i Sukiel.	107.000	953.000
10. Łomnica i Czeczwa. . . .	93.000	790.000
11. obie Bystrzyce.	137.600	1,135.000
	1,320.060	12,507.000
Do tego 10% na zarząd . . .		1,251.000
Razem okrągło . . .	1,320.060	13,758.000

Czyli 10.423 a okrągło **10.500 zł. na 1 kilometr.**

Do powyższych rzek łącznej długości . . . . . 1.320 km.

przybywa:

1. Górny Dniestr od Rozwadowa do Hordyni, względnie Kornalowic długości 55 km. wraz ze Strwiążem od ujścia do wybiegu Młynówki Samborskiej długości 22 km., razem . . . . . 77 „

2. Prut od Dory do granicy bukowińskiej długości . . . . 96 „

3. Czeremosz od Uścieryk do ujścia . . . . . 74 „

tak iż łączna długość wszystkich rzek drugiej kategoryi, których regulacya w drodze ustawodawczej nie jest zapewnioną, wynosi . . . . . 1.567 km.

Wykazane powyżej koszta regulacyi 12 rzek w sumie . . . 13,758.000 zł.

podniosą się jeszcze o cały nakład potrzebny:

1. na regulacyę górnego Dniestru (78 km. po 20.000 zł. tudzież 10% na zarząd, biorąc miarę z kosztów regulacyi Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem według serpentynującego biegu) około . . . . . 1,694.000 „

2. na regulacyę Prutu 99 km. po 10.500 zł., około . . . . 1,040.000 „

3. na regulacyę Czeremosza (lewego brzegu galicyjskiego) 74 km. po 5.250 zł. . . . . 389.000 „

tak iż cały nakład na regulacyę 15 rzek karpackich wynosiłby około . . 16,881.000 zł.

bez kosztów zabudowań potoków górskich, tudzież zalesień, które miałyby być wykonane na podstawie specyalnych ustaw krajowych w drodze przedsiębiorstw krajowych przy 50% zasiłku państwowego funduszu melioracyjnego i kraju, podobnie jak zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy i Stryja.

Idąc za intencyą Wysokiego Sejmu wyrażoną w rezolucyi z dnia 6. kwietnia 1892, tudzież chcąc ułatwić c. k. Rządowi przeprowadzenie regulacyi wymienionych piętnastu rzek karpackich, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi i c. k. Rządowi wniosek na stopniowe przeprowadzenie tych regulacyj, z wyłączeniem zabudowań potoków górskich i zalesień, i to przy 60% zasiłku państwowym, któryby tylko w $^2/_3$ częściach był pokrytym bezpośrednio z c. k. skarbu państwa (etatu Ministerstwa spraw wewnętrznych), w $^1/_3$ części zaś z państwowego funduszu melioracyjnego, jak to normuje ustawa z dnia 1. maja 1893 Dz. u. kraj. Nr. 33. o regulacyi Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem.

Co do porządku wykonania tych regulacyj ze względu na ich nagłość i ważność, pozwalamy sobie postawić na pierwszem miejscu regulacyę górnego Dniestru powyżej Rozwadowa, która ma na celu osuszenie przeszło 41.000 morgów bagien i utworzenie z tych nieużytków urodzajnych łąk i ról za pomocą kolmatacyi, a którą Wysoki Sejm już w r. 1876 za nagłą uznał.

Zdjęcia szczegółowe dla tej regulacyi poruczone inżynierowi Szczepanowskiemu i elewowi Wiśniewskiemu pod kierunkiem dyrektora biura melioracyjnego, z powodu kilkakrotnych wylewów Dniestru nie mogły być w r. 1893 przeprowadzone; Wydział krajowy dołoży jednak starań, ażeby te studya w roku bieżącym zostały wykończone, projekt zaś wypracowany w ciągu roku 1894—5, mógł być Wysokiemu Sejmowi na sesyi w r. 1895 przedłożonym.

Co się tyczy dalszych czternastu rzek karpackich, mianowicie: siedmiu dopływów Wisły, pięciu dopływów Dniestru, oraz Prutu z Czeremoszem, to przedewszystkiem proponujemy równoczesne przeprowadzenie regulacyi jednego z dopływów Wisły oraz jednego z dopływów Dniestru, lub Prutu z Czeremoszem. Ze względu na wielkość dorzecza grupowałyby się rzeki karpackie w następującym porządku:

a) w dorzeczu Wisły: 1. San, 2. Dunajec, 3. Wisłoka, 4. Wisłok, 5. Raba, 6. Soła, 7. Skawa.

b) w dorzeczu Dniestru i Prutu: 1. Prut, 2. Stryj, 3. Czeremosz, 4. Bystrzyca sołotwińska, 5. Łomnica, 6. Świca, 7. Bystrzyca nadwórniańska.

Ponieważ jednak na Sanie i Dunajcu wykonało c. k. Namiestnictwo w ciągu ostatnich 10 lat przy pomocy kraju cały szereg regulacyj lokalnych, któremi najbardziej narażone brzegi już zabezpieczyło, zatem Wydział krajowy stawia te dwie rzeki na planie ostatnim a daje pierwszeństwo regulacyi Soły i rzek sąsiednich, gdzie opady atmosferyczne są najwyższe, prąd wody również bystry i szkodliwy, żądania stron i Reprezentacyj powiatowych natarczywe, a przytem kultura i gospodarstwo wodne (hodowla ryb) stoją na najwyższym stopniu, wskutek czego też grunta mają wysoką wartość.

Również i na wschodniem Podgórzu karpackiem rzeki o największym terenie opadowym, jak Prut i Czeremosz zająć muszą co do następstwa wykonania robót ostatnie miejsce a to ze względu na mniejsze stosunkowo opady atmosferyczne i mniejsze szkody, jakie kulturze krajowej wyrządzają

W uwzględnieniu wszystkich momentów w ogólnych uwagach tej części sprawozdania omówionych, tudzież wysokości szkód powodziami zrządzanych, żądań i opinij Reprezentacyj powiatowych, wreszcie robót lokalnych na poszczególnych rzekach już wykonanych, Wydział krajowy proponuje przeprowadzenie stopniowe począwszy od roku 1895 systematycznej regulacyi wymienionych 14 rzek karpackich w następującym porządku.

1. Soły i Łomnicy z Czeczwą od r. 1895;
2. Raby i Świcy ze Sukielem od r. 1896;
3. Wisłoki od Mielca w górę z Ropą i Bystrzycy nadwórniańskiej od r. 1897;
4. Skawy i Stryja od r. 1898;
5. Wisłoka i Bystrzycy sołotwińskiej od r. 1899;
6. Sanu i Prutu od r. 1900;
7. Dunajca z Popradem i Czeremosza od r. 1901.

Przy 15 letnim okresie budowy wykonaną by została regulacya 15 rzek karpackich w ciągu lat 22 przy 40% udziale kraju i stron interesowanych w kosztach, który to udział wynosiłby ogółem 6,700.000 zł., czyli przeciętnie 450.000 zł. (rocznie 30.000 zł.) na każdą rzekę.

Powyższy program stopniowego wykonania systematycznej regulacyi piętnastu rzek karpackich, na który c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 19. lipca 1892 l. 48.763 się zgodziło, przedstawiliśmy po zebraniu dat odnoszących się do szkód powodziowych z r. 1893 załączoną
Alegat 2. odezwą z dnia 2. stycznia r. b. l. 119. c. k. Namiestnictwu, a równocześnie udaliśmy się do JE. p. ministra dla Galicyi z prośbą o poparcie sprawy u JE. pp. Ministrów spraw wewnętrznych i rolnictwa.

Ten więc program mamy zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi do uchwały wraz z rezolucyą do c. k. Rządu, ażeby projekty techniczne regulacyi Soły i Łomnicy, która miałaby być rozpoczętą w r. 1895, poddał w ciągu roku bieżącego rewizyi ze względu na zaszłe od r. 1886 zmiany, oraz odnośne projekty ustaw przedłożył Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi.

Gdy program rzeczony znacznie obniża zobowiązania państwa proponowane przez sam c. k. Rząd w niedoszłym do skutku projekcie ustawy z r. 1885 tak co do terminów wypłaty datków państwa, jak i wysokości bezpośredniego udziału skarbu państwa, obciążając 20% państwowy fundusz melioracyjny ze szkodą dla właściwych robót melioracyjnych, wyrażamy nadzieję, że Wysoki c. k. Rząd, w uwzględnieniu świeżej zeszłorocznej klęski powodziowej wypełni dane krajowi dwukrotnie przyrzeczenia w sprawie regulacyi rzek karpackich.

III. Melioracye.

Ponieważ w ścisłym związku z regulacyą rzek karpackich pozostają zabudowania potoków górskich i zalesienia, które wedle decyzyi c. k. Ministerstwa rolnictwa mają być wykonane kosztem kraju i państwowego funduszu melioracyjnego, zatem przedewszystkiem wypada omówić porządek wykonania tych robót. W projekcie rządowym z r. 1886 były przewidziane zabudowania potoków górskich tylko przy pięciu karpackich dopływach Wisły (Soła, Skawa, Raba, Dunajec i Wisłoka), tudzież czterech dopływach Dniestru (Stryj, Łomnica i obie Bystrzyce). Z przeprowadzonego w ostatnich latach badania okazała się jeszcze nagląca potrzeba zabudowań potoków górskich oraz zalesień w dorzeczu górnego Dniestru; czy i o ile zaś tego rodzaju roboty będą potrzebne w dorzeczu Prutu, zależeć będzie od wyniku studyów fachowych organów c. k. Ministerstwa rolnictwa.

Z tych dziesięciu robót zapewnione zostały w drodze specyalnych ustaw krajowych zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy, a po części w dorzeczu Stryja (w powiecie Turczańskim), zabudowania bowiem dwóch potoków (Michalów i Niszkówka) wpadających do Dunajca mają tylko lokalne znaczenie. Co do pozostałych zatem 8 przesiębiorstw pozwalamy sobie zaproponować wykonanie ich równocześnie z regulacyą odnośnych rzek karpackich, a więc w porządku powyżej pod II. podanym. Wyjątek pod tym względem stanowić winno tylko zabudowanie potoków tatrzańskich z regulacyą Czarnego i Białego Dunajca, które, jak to w ogólnych uwagach wykazano, są najgwałtowniejsze i największe szkody wyrządzają, a które przed systematyczną regulacyą średniego i dolnego biegu Dunajca jak najrychlej muszą być wykonane. Jak ogromne szkody te potoki tatrzańskie w samych tylko komunikacyach wyrządzają, dowodzi sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 5. grudnia 1893 l. 55.342 (aleg. 31 do tegorocznych sprawozdań Sejmowych), wedle którego z ogólnej sumy szkód zrządzonych przez powódź w r. 1893 w komunikacyach krajowych 74.000 zł., przypada na okręg nowotarski i sądecki (górny Dunajec z potokami tatrzańskimi) 52.100 zł. czyli przeszło 70%.

Przechodząc do właściwych melioracyj, których projektowaniem i wykonaniem zajmuje się wyłącznie Wydział krajowy, pozwalamy sobie postawić na pierwszem miejscu kolmatacyą bagien naddniestrzańskich, która w myśl kilkakrotnych uchwał Wysokiego Sejmu winna być jak najrychlej wykonaną, a dla której studya przygotowawcze są w toku.

Zresztą co do programu robót melioracyjnych stoi Wydział krajowy na stanowisku zajętem w sprawozdaniach melioracyjnych z r. 1884 i 1886, a mianowicie oświadcza się za wykonaniem w pierwszym rzędzie tych robót, które mają na celu uchylenie groźnych klęsk powodziowych, lub też podniesienie produktywności wielkich obszarów gruntów.

Do takich robót należy: zabezpieczenie urodzajnej niziny nadwiślańskiej od powodzi które tam przybierają największe rozmiary i zagrażają życiu i mieniu luhzkiemu, oraz osuszenie rozległych moczarów w dolinie Bugu i Styru. Do wykonania tych robót zmierzały też pierwsze przedłożenia melioracyjne Wydziału krajowego z r. 1884 i 1885, które miały za przedmiot regulacyę kilku nizinnych dopływów Wisły, oraz Bugu i Pełtwi. Znaczna część robót na Powiślu tudzież regulacya Bugu i osuszenie bagien Oleskich zostały już przez Wysoki Sejm uchwalone i częściowo wykonane, pozostaje zaś do wykonania uzupełnienie wałów nadwiślańskich wraz z regulacyą nizinnych dopływów Wisły w powiatach: Krakowskim, Bocheńskim, Brzeskim, Dąbrowskim i Mieleckim (5 przedsiębiorstw), tudzież regulacya górnego Bugu, dopływów Bugu, Pełtwi z dopływami i Styru z dopływami.

Po wykończeniu tych robót, które przedstawiają największy interes dla państwa i kraju ze względu na dochody płynące z podatków, wypadnie przeprowadzić regulacyę dopływów górnego Dniestru między Rozwadowem a Samborem (Kłodnicy, Letnianki, Tyśmiennicy, Bystrzycy, Trudnicy, Wereszczycy, Strwiąża i Błożewki), które równocześnie zużytkowane zostaną

do nawodnienia łąk nadbrzeżnych; — następnie przyjdzie kolej na resztę bezpośrednich dopływów Wisły i prawych dopływów Dniestru, tudzież nizinnych pobocznie rzek karparckich, które znaczniejsze obszary zalewają, — dalej na regulacyę dopływów podgórskich rzek karpackich, gdzie teren inundacyjny jest najmniejszy, o ile te dopływy nie będą objęte projektem zabudowań potoków górskich, — a w końcu na podolskie dopływy Dniestru które zabagniają wprawdzie łąki nadbrzeżne w skutek spiętrzenia wody wywołanego licznymi zakładami wodnymi, których regulacya jednak wymagająca przedewszystkiem zniesienia tych zakładów, ze względu na wązkość dolin i szczupły teren inundacyjny okazuje się bardzo kosztowną a tem samem najmniej rentowną.

Porządek więc wykonania robót melioracyjnych, obok zabudowań potoków górskich tudzież kolmatacyi bagien naddniestrzańskich, byłby następujący:

1. uzupełnienie obwałowania Wisły wraz z regulacyą jej nizinnych dopływów między Krakowem a Zawichostem, tudzież regulacya Bugu, Pełtwi i Styru z dopływami;

2. regulacya dopływów górnego Dniestru między Rozwadowem a Samborem;

3. regulacya bezpośrednich dopływów Wisły powyżej Krakowa, prawych dopływów Dniestru i nizinnych dopływów rzek karpackich;

4. regulacya podgórskich dopływów rzek karpackich, ile takowe nie będą objęte projektem zabudowań potoków górskich;

5. regulacya podolskich (lewych) dopływów Dniestru poniżej Rozwadowa.

Regulacye dopływów miałyby być podejmowane w miarę postępu regulacyi rzek głównych, tak ażeby zwiększony napływ wody z rzek bocznych nie narażał adjacentów rzek głównych.

Proponowany porządek wykonania regulacyi nie obowiązywałyby Wydziału krajowego co do tych robót, dla których wskutek uchwał Wysokiego Sejmu projekty techniczne zostały już opracowane, lub też znajdują się w stadyum wykończenia (regulacya średniego i dolnego biegu Gniłej Lipy, regulacya Świerza i regulacya Żeżawy), tudzież co do wzorowych drenowań na Podgórzu karpackiem i wzorowych nawodnień na Podolu, jakie dla rozbudzenia tego rodzaju melioracyj w tych okolicach niezbędnie potrzebnych należałoby w drodze specyalnych ustaw krajowych przeprowadzić.

Ułożony przez krajowe biuro melioracyjne program regulacyi wszystkich trzech kategoryj wód udzielił Wydział krajowy tutejszemu Towarzystwu politechnicznemu do zaopiniowania. Nadesłany relacyą z d 8. stycznia r. b. l. 1. przez tę fachową korporacyę memo-
Aleg. 3. ryał mamy zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi w załączeniu ℣. ze względu na ważność sprawy w całej osnowie*).

Kanały spławne.

Przedkładając program regulacyi wód i melioracyj w całym kraju, Wydział krajowy nie spełniłby swego obowiązku, gdyby nie zwrócił uwagi Wysokiego Sejmu na sprawę niesłychanej doniosłości dla kraju, która zostaje w ścisłym związku z gospodarstwem wodnem, mianowicie poruszoną wnioskami posłów Jana hr. Stadnickiego (w r. 1880) i Dra Tadeusza Rutowskiego (w r. 1893) sprawy budowy dróg wodnych.

---

*) Uwaga. Dla ułatwienia oryentacyi zarządził Wydział krajowy sporządzenie 2 map przeglądowych Galicyi z projektowanemi i już wykonanemi robotami wodnemi, które to mapy oddał w kwietniu 1893 do odbicia jednemu z litografów lwowskich. Na wypadek gdyby te odbitki nie mogły być do niniejszego sprawozdania dołączone, wystawione będą w sali posiedzeń komisyi gospodarstwa krajowego 2 większe mapy uwidoczniające te roboty.

Jeżeli państwa sąsiednie, jak Francya i Niemcy, które eksportują wartościowe wyroby przemysłowe znoszące droższe koszta transportu, mimo bardzo gęstej sieci kolejowej zajmują się gorliwie budową i utrzymaniem kanałów spławnych, to tem bardziej powinny się tą sprawą zaopiekować rządy naszej monarchii, której całe prowincye, a między innemi kraj nasz, produkują płody rolnicze nie wytrzymujące wysokich kosztów transportu.

W poczuciu tej potrzeby Rzeczpospolita od początku siedemnastego wieku zajmowała się sprawą budowy dróg wodnych, które konstytucyami sejmowemi uchwalane z powodu wojen i zamieszek wewnętrznych w części tylko mogły być zbudowane. I tak:

1. w drugiej połowie 18. wieku wykonał własnym kosztem hetman Ogiński kanał łączący Dniepr z Niemnem za pomocą rzeki Jasiołdy i Szczawy, który nosi imię „Ogińskiego“;

2 uchwalony konstytucyą Sejmową z r. 1631 kanał Berezyński wykonanym został przez Rząd rossyjski w latach 1798 do 1805;

3. uchwalony konstytucyą Sejmową z r. 1775 kanał „królewski“ łączący Wisłę z Dnieprem za pomocą Prypeci i Piny do Muchawca i Bugu, wykonanym został przez Rząd rossyjski i nosi nazwę „kanału Augustowskiego“.

4. zainicyowany w 17. wieku kanał łączący Wisłę przez Narew z Niemnem i portem Windawskim nad morzem Bałtyckiem, wybudowanym został częściowo z początkiem bieżącego stulecia przez rząd rossyjski i nosi nazwę „kanału Windawskiego“.

I w obrębie naszego kraju zajmowała się Rzeczpospolita w r. 1767 projektem połączenia Wisły z Dniestrem przez San i Wisznię, który stanowiłby najkrótsze połączenie między morzem Bałtyckiem i Czarnem, — a po aneksyi Galicyi Rządy austryackie badały tę sprawę i przygotowywały projekty, ostatecznie jednak do wykonania tego kanału nie przystąpiono.

Gdy więc obecnie sprawa budowy kanałów spławnych, łączących Dunaj z Odrą, ewentualnie z Łabą i Wisłą poważnie jest traktowaną i Wys. Izba posłów Rady państwa powzięła już w tym przedmiocie rezolucyę do c. k. Rządu wskutek czego zachodzi obawa, że zboże węgierskie mając otwartą drogę wodną do Prus i Saksonii jeszcze bardziej obniży wartość naszej produkcyi rolniczej zwłaszcza we wschodniej części kraju, Wydział krajowy uważa za swój obowiązek przedstawić Wysokiemu Sejmowi potrzebę budowy dróg wodnych także w naszym kraju. Do takich dróg należy przedewszystkiem projektowany przez Rzeczpospolitą i c. k. Rządy austryackie kanał spławny, łączący Dniestr przez Wisznię i San z Wisłą, oraz kanał spławny, łączący Wisłę z Odrą, które to kanały umożliwiłyby tani transport płodów surowych kraju do Prus, w związku zaś z kanałem Odra-Dunaj do centra konsumcyjnego w państwie.

Jak doniosłe wynikłyby ztąd dla kraju korzyści, zbytecznem byłoby wyjaśniać, wystarczy tylko wskazać na gruntowne wywody wymienionych posłów, oraz memoryał Towarzystwa politechnicznego.

Naturalną zaś jest rzeczą, że tego rodzaju olbrzymie budowle może podejmować tylko państwo, jak to się dzieje w krajach sąsiednich, zwłaszcza, że rzeczone kanały spławne przecinają cztery prowincye i dotykają bezpośrednio obce państwo (Prusy) Dla tego Wydział krajowy ograniczyć się musi w tej sprawie do przedstawienia Wysokiemu Sejmowi rezolucyi w myśl odezwy swej z d. 6. września 1893 l. 29.097, którą przedłożył c. k. Rządowi niezałatwiony przez Wysoki Sejm wniosek posła Dra Rutowskiego (pag. 9. tegorocznego sprawozdania melioracyjnego.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy ma zaszczyt upraszać:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I.

Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 12. stycznia 1894 L. 69.092 z rezultatów osiągniętych przy wykonanych dotychczas publicznych robotach melioracyjnych Sejm przyjmuje do wiadomości.

II.

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby:

1. w myśl Najwyższego postanowienia z dnia 30. października 1830. przeprowadził regulacyę granicznych przestrzeni Wisły od ujścia Białki do ujścia Przemszy, Dunajca i Zbrucza, dla ochrony terytoryum państwa;

2. w myśl uchwały Sejmowej z dnia 17. października 1884 rozszerzył swą opiekę nad dalszemi przestrzeniami rzek spławnych, a w szczególności nad przestrzenią Sanu między Przemyślem a Jarosławiem;

3. przyspieszył regulacyę rzek spławnych, zostających pod wyłączną pieczą państwa.

III.

Sejm ponawiając uchwały swe z dnia 17. października 1884, z dnia 15. listopada 1890 i z dnia 6. kwietnia 1892 wzywa c. k. Rząd:

1. ażeby celem ochrony kraju od powtarzających się prawie corocznie klęsk powodziowych, obok regulacyi górnego Dniestru powyżej Rozwadowa przeprowadził regulacyę głównych rzek karpackich, w myśl odezwy Wydziału krajowego z dnia 2. stycznia 1894 l. 119 w następującym porządku:

a) Soły i Łomnicy z Czeczwą od r. 1895;

b) Raby i Świcy ze Sukielem od r. 1896;

c) Wisłoki od Mielca w górę wraz z Ropą i Bystrzycy nadwórniańskiej od r. 1897;

d) Skawy i Stryja od r. 1898;

e) Wisłoka i Bystrzycy sołotwińskiej od r. 1899;

f) Sanu od Przemyśla w górę i Prutu od r. 1900;

g) Dunajca z Popradem i Czeremosza od r. 1901.

2. ażeby zarządził w ciągu roku 1894 rewizyę projektów regulacyi Soły i Łomnicy tudzież opracowanie projektów zabudowań potoków górskich w ich dorzeczach, a odnośne projekty do ustaw przedłożył Sejmowi na najbliższej sesyi.

IV.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu:

1. ażeby wyjednał u c. k. Rządu przeprowadzenie zabudowań potoków górskich równocześnie z regulacyą głównych rzek karpackich, przedewszystkiem zaś zabudowanie potoków tatrzańskich wraz z regulacyą Czarnego i Białego Dunajca;

2. ażeby zarządził opracowanie projektów technicznych dla przedsiębiorstw melioracyjnych, oraz przedkładał Sejmowi odnośne projekty ustaw mające na celu wykonanie tych przedsiębiorstw w następującym porządku:

a) obok kolmatacyi bagien naddniestrzańskich projekty uzupełnienia obwałowania Wisły wraz z regulacyą jej nizinnych dopływów między Krakowem a Zawichostem, tudzież projekty regulacyi górnego Bugu i jego dopływów, oraz Pełtwi i Styru z dopływami;

b) projekty regulacyi dopływów górnego Dniestru między Rozwadowem a Samborem;

c) projekty regulacyi dopływów Wisły powyżej Krakowa, prawych dopływów Dniestru i nizinnych dopływów głównych rzek karpackich;

d) projekty regulacyi podgórskich dopływów rzek karpackich, o ile takowe nie będą objęte projektami zabudowań potoków górskich;

e) projekty regulacyi lewych dopływów Dniestru, poniżej Rozwadowa.

Regulacya dopływów ma być podejmowaną w miarę postępu robót koło regulacyi rzek głównych.

Powyższy porządek robót nie obowiązuje Wydziału krajowego co do tych melioracyj, dla których projekty techniczne są przygotowane, tudzież co do zbiorowych drenowań i nawodnień, jakie dla zachęty rolników w drodze specyalnych ustaw krajowych Wydział krajowy zamierza przeprowadzić.

V.

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przy zrealizowaniu projektu kanału łączącego Dunaj z Odrą zainicyował i przeprowadził budowę kanałów spławnych łączących Odrę z Wisłą i San z Dniestrem.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 12. stycznia 1894.

Sanguszko w. r.
Marszałek krajowy:

Sprawozdawca:
Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Wykaz

budowli wodnych wykonanych na rzekach niespławnych przy współudziale funduszu budowli wodnych, funduszu krajowego i stron prywatnych i rezultatów osiągniętych przez te budowle.

L. p.	Rzeka	Miejsce budowy	Powiat polityczny	Długość		Powierzchnia		Uwagi
				wykonanych budowli	zabezpieczonego brzegu	uzyskanych	spodziewanych	
				metrów		odsypisk hektarów		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1	Raba	Winiary	Wieliczka	1598	1900	0·5430	0·3069	Regulacya Raby przy współudziale funduszu krajowego rozpoczyna się od r. 1886. Budowle mające na celu regulacye z małymi wyjątkami utrzymują się bardzo dobrze. Odsypiska powstałe za tamami obsadzono już wikliną—koryto wyrabia się pomyślnie w trasie tamami ujętej. Mniej dobrze utrzymują się budowle dawniejsze pod Winiarami wykonane li tylko w celu zabezpieczenia brzegów, byłyby one o wiele skuteczniejsze gdyby Lisowski był je wykonał w czasie preliminowanym, skutkiem bowiem ociągania budowy uległy brzegi zerwaniu a stąd opaski musiały być wykonane w ostrzejszych łukach, wymagających znacznych kosztów utrzymania.
2	„	Kunice	„	334	770	1·0866	0·5391	
3	„	Falkowice	„	210	210	—	—	
4	„	Stadniki	„	936	1300	0·6735	0·3300	
5	„	Gdów	„	23	—	—	—	
6	„	Ujście solne	Bochnia	158	158	—	—	3 zamknięcia bocznego koryta.
7	Dunajec	Czorsztyn	Nowy Targ	451	426	1·2600	—	Budowa dopiero w r. 1893 została zarządzoną.
8	„	Sromowce wyższe	„	134	134	—	—	Budowle wykonane w Sądeckim okręgu budown. za współudziałem funduszu krajowego począwszy od r. 1885 utrzymują się w ogólności dobrze i prawie wszędzie zamierzony cel został osiągnięty; a jako najwybitniejszy przykład osiągniętych rezultatów niech służy przestrzeń od granicy Dąbrowy i Kurowa do granicy Białej wody i Marcinkowic, gdzie rzeka płynąca dawniej kilkoma ramionami w korycie 200 do 300 m. szerokim, obecnie budowlami skoncentrowaną została w koryto o normalnej szerokości i na całej długości nie tworzy ani jednego progu.
9	„	Czernice	Nowy Sącz	527	900	—	—	
10	„	Łączki	„	104	320	5·2000	2·0000	
11	„	Nowy Sącz (Wilki)	„	430	850	1·0000	0·2800	
12	„	Chełmiec	„	437	650	2·0000	1·2000	
13	„	Załubińcze	„	506	1000	0·3000	11·6500	
14	„	Zabełcze	„	1214	1530	1·0500	0·4000	
15	„	Wielogłowy	„	512	830	0·4500	8·0000	
16	„	Dąbrowa	„	823	950	4·8000	2·0000	Budowle wykazane na przestrzeni od Marcinkowic w górę aż do Chełmca, pozostają wprawdzie ze sobą w związku, wymagają jednak jeszcze wielu budowli uzupełniających; budowle zaś na przestrzeni od Marcinkowic na dół, nie pozostają ze sobą w żadnym związku, mają znaczenie czysto lokalne i służą po największej części do ochrony zagrożonych zrywaniem gruntów, miejscami także do ochrony drogi krajowej na prawym brzegu Dunajca położonej.
17	„	Kurów	„	646	1280	0·3000	0·5500	
18	„	Marcinkowice	„	633	1200	4·0000	6·8000	
19	„	Tęgoborza	„	1255	1750	0·4000	0·6000	
20	„	Zbyszyce	„	246	700	2·0000	1·5000	
21	„	Zbyszyce-Znamirowice	„	606	606	0·20 0	0·2000	
22	„	Lipie	„	540	645	0·4500	0.3000	Z natury rzeczy takie budowle ulegają większym uszkodzeniom i utrzymanie takich w dobrym stanie jest bardzo trudne i wymaga znacznych kosztów. Ożywiona od lat kilku działalność w kierunku zalesienia łoziną szutrowisk jakoteż zamykania narnulnikami starych odnóg przyczynia się bardzo korzystnie do uporządkowania właściwego koryta.
23	„	Rożnów	„	856	856	0·3800	0·2000	
24	„	Rostoka	„	728	728	0·1000	—	
25	„	Drużków	Brzesko	223	500	—	4.5500	
26	„	Piaski-Drużków	„	594	750	0·8200	0·1600	
27	„	Filipowice	„	2212	2316	39·7814	2.8280	Właściwa regulacya Dunajca w tarnowskim okręgu budowniczym przy współudziale funduszu krajowego zaczyna się w r. 1885 budową pod Janowicami wykonaną w latach 1885 i 1886.
28	„	Biskupice	„	1713	2000	2·7500	0 6000	
29	„	Wesołów	„	1254	1000	15·5795	1·1260	Od roku 1885 po koniec r. 1892, t. j. w ciągu 8. lat ostatnich wykonano na całej przestrzeni mniejsze lub większe objekta w takiej ilości, że dzisiaj niema prawie gminy w którejby nie budowano, niema już pionowych, zerwistych brzegów, oprócz przestrzeni Będziszyn-Czchów, części Filipowic i przestrzeni Dąbrówka
30	„	Charzewice	„	900	1000	0 8100	0·1000	
31	„	Melsztyn	„	64	140	0·4000	0·3350	
32	„	Zawada	„	205	600	2·0000	0·5000	

33	Dunajec	Zakliczyn	Brzesko	314	900	3·8000	0·6000	szczepanowska. Zawodzie-Łukanowice, które się obecnie reguluje, niema jednego kilometra zdziczałego koryta. Na całej zresztą długości, rzeka płynie zwartym korytem, spadek od Drużkowa do Wielkiej wsi rzec można wyrównany, chyżość mniej więcej jednostajna.
34	„	Lustawice	„	670	1030	3·9000	0·5000	
35	„	oztoka	„	596	1000	1·7400	2·0000	
36	„	Wróblowice	Tarnów	902	1020	1·3775	—	Regulacya spowodowała już obniżenie wody dające się w przybliżeniu ocenić co najmniej na 60 cm. względnie do stanu przed rokiem 1885. Cała długość Dunajca od Tropia do Zgłobic wynosi 31.600 klm., a według wykazu niniejszego długości zabezpieczonych brzegów 22.800 klm. — zaś długość obustronnych brzegów nie zostających wprawdzie w zerwaniu przy normalnej wodzie, ale wymagających zabezpieczenia ze względu na działanie wyższej wody wynosi 11.800 klm. Z tego okazuje się, że przy dobrych chęciach stron interesowanych, w tym stosunkowo krótkim czasie zrobiono wiele, zwłaszcza gdy się zważy, że dysponowano tylko małymi względnie funduszami na rzece o charakterze wybitnie górskim, tak ze względu na znaczną jej chyżość, na niejednostajne spadki i na wielkie masy toczonego żwiru granitowego, które znaczne trudności przedstawiają do zakładania plantacyi i utrudniają ściągnięcie tamy regulacyjnej, bo nie łatwo poddają się działaniu samej wody.
37	„	Janowice	„	917	1000	2·6360	0·7500	
38	„	Olszyny	Brzesko	1935	2200	7·1010	1·5800	
39	„	Sukmanie	„	648	800	0·8000	0·2000	
40	„	Gierowa janowicka	Tarnów	738	1000	3·7000	2·7330	
41	„	Wielka wieś	Brzesko	2206	2340	1·7400	0·1400	
42	„	Dąbrówka szczep.	Tarnów	421	250	1·0000	1·3520	
43	„	Zawodzie	Brzesko	266	600	3·0000	3.4556	
44	„	Szczepanowice	Tarnów	453	480	0·2900	0·1700	
45	„	Błonie	„	647	850	0·1905	1·8934	
46	„	Łukanowice	Brzesko	714	1050	3·6000	0·7500	Wobec takich warunków i osiągniętych rezultatów w tak krótkim stosunkowo czasie, rozwój budowli wodnych na Dunajcu w tarnowskim okręgu budowniczym uważać można co najmniej zadowalniającym. Zaznaczyć tu wypada, iż właściciele nadbrzeżnych gruntów kulturą wikliny stosunkowo bardzo mało się zajmują i na całej przestrzeni Dunajca niema właściciela, któryby znaczniejszy obszar obsadził.
47	Poprad	Cyganowice	Nowy Sącz	639	639	0·7100	—	Wszystkie budowle na Popradzie znajdują się w bardzo dobrym stanie i spowodowały znaczne obszary odsypisk obecnie w przeważnej części już kultywowanych.
48	„	Stary Sącz	„	330	560	2·9700	1·5000	
49	„	Biegowice	„	496	496	—	—	
50	Wisłoka	Niegłowice-Żółków	Jasło	1438	3000	9·2000	9·2000	Pierwszą budową wykonaną przy współudziale funduszu krajowego była budowa pod Mokrzcem zezwolona w r. 1888. Od tego czasu wykonano budowli ochronno-regulacyjnych 4.560 klm., które zabezpieczają 7.420 klm. brzegu. Wobec małych powierzchni kęp wiklowych, osobliwie powyżej Dębicy i zatem idącego braku faszyn wiklowych, ten postęp jako odpowiedni miejscowym stosunkom uważać należy.
51	„	Błażkowa	Pilzno	662	869	—	3·8389	
52	„	Klecie	„	706	899	2·8229	3·3940	
53	„	Skurowa	„	359	415	1·8511	—	
54	„	Dęborzyn	„	613	1574	0·8277	5·9049	
55	„	Mokrzec	„	549	625	6·7525	—	
56	„	Parkosz	„	772	1030	0·8573	0·9000	Wykonane budowle znaczniejsze pod Kleciem, Skurową, Dęboszynem, Parkoszem i Pilznionkiem, z których każde stanowi dla siebie już zamkniętą całość, utrzymuje się dobrze i nieznacznych konserwacyi wymagają. Zaznaczyć tu należy, że stosunki nad Wisłoką są wręcz przeciwne stosunkom nad Dunajcem, o ile bowiem strony interesowane nad Dunajcem energicznie ubiegają się o budowle celem ochrony brzegów od zerwania, a mniej zajmują się zagajeniem uzyskanych i istniejących odsypisk, o tyle właściciele gruntów nad Wisłoką przystępują z pewną wstrzemięźliwością do budowli samych, ale natomiast z wielką skwapliwością do kultywowania wikliny.
57	„	Pilznionek	„	408	460	—	0·5575	
58	„	Chotowa	„	11	20	0·0100	0·0100	
59	„	Głowaczowa	„	30	240	—	0·4200	
60	„	Podgrodzie	„	90	640	—	0·6400	
61	„	Żyraków	Ropczyce	75	90	—	0·0637	
62	„	Pustynia	„	263	500	—	1·5009	
63	„	Bobrowa-Brzeźnica	„	30	60	—	—	
64	San	Ulucz	Dobromil	129	500	1·1400	—	
65	„	Huszówka	„	378	—	—	3·0000	
66	„	Krzemienna	Brzozów	1147	1700	—	15·0000	
67	„	Jabłonica ruska	„	1080	1200	—	4·2000	

L. p.	Rzeka	Miejsce budowy	Powiat polityczny	Długość wykonanych budowli (metrów)	Długość zabezpieczonego brzegu (metrów)	Powierzchnia uzyskanych odsypisk (hektarów)	Powierzchnia spodziewanych odsypisk (hektarów)	Uwagi
1.	2.	3.	4.	5.		7.	8.	9.
68	San	Gdyczyna	Brzozów	679	900	1·1500	—	Regulacyę Sanu za współudziałem funduszów krajowych rozpoczęto w r. 1887 w przemyskim okręgu budowniczym.
69	„	Wara	„	411	400	—	—	
70	„	Bortkówka	„	745	1400	—	—	Wykonane budowle wodne utrzymują się w ogóle w dobrym stanie, a rezultaty osiągnięte zapomocą tych budowli celem lokalnej regulacyi są zadowalniające.
71	„	Bachórz	„	770	1500	2·0000	—	
72	„	Chodorówka	„	656	1000	—	2·3000	Ogółem wykonano w tym okręgu budowniczym 15.878 klm. budowli wodnych, nie wliczając w to przekopów, a zabezpieczono niemi 31.300 klm. brzegów. Odsypisk uzyskano 36·0900 hk. a powierzchnia spodziewanych odsypisk wynosi 120·0000 hk.
73	„	Pawłokoma	„	985	1100	—	1·6000	
74	„	Bachórzec	„	1116	2600	13·0000	0·5000	
75	„	Sielnica	Przemyśl	108	500	—	2·3000	
76	„	Ruska wieś	„	585	1800	4·0000	7·5000	
77	„	Nienadowa	„	330	1300	—	7·0000	
78	„	Iskań	„	2173	3900	12·0000	9·0000	
79	„	Bachów	„	1381	2400	—	7·0000	
80	„	Chyczyna	„	150	1000	—	1·5000	
81	„	Krzywcza	„	1051	1400	2·0000	2·0000	
82	„	Ostrów	„	76	2000	—	30·6000	
83	„	Przemyśl	„	382	2000	—	17·7000	
84	„	Sośnica	Jarosław	507	1500	—	9·0000	
85	Wisłok	Wiśniowa-Markuszowa	Jasło	1430	3100	16·0000	2·0000	Przekop zrealizował się z bardzo dobrym skutkiem a stare koryto po największej części jest zamulone.
86	„	Dobrzechów	Rzeszów	430	—	—	—	
87	Stryj	Chodowice	Stryj	533	1200	—	—	
88	„	Kawczy kąt	„	515	2000	—	—	
89	„	Hnizdyczów	Żydaczów	580	1700	—	—	
90	„	Żydaczów	„	957	2000	—	—	
91	Świca	Kniaziołuka	Dolina	259	850	—	—	
92	„	Tiapcze	„	263	600	—	—	
93	„	Balice podróżne	Żydaczów	177	300	—	—	
94	„	Balicze podgórne	„	152	300	—	—	
95	„	Sulatycze	„	139	—	—	—	Zezwolonych budowli dotychczas nie ukończono.
96	„	Lachowice podróżn.	„	—	—	—	—	Budowa dotychczas nie rozpoczęta.
97	„	Lachowice zarzecz.	„	—	—	—	—	Budowa nie rozpoczęta.
98	Świca-Sukiel	Łany sokołowskie	Stryj	285	285	—	—	
99	Bystrzyca nad.	Nadwórna	Nadwórna	329	500	—	—	
100	„	Nazawizów	„	527	1100	—	—	
101	„	Mykietyńce-Uhorniki	Stanisławów	402	1000	—	—	
102	Bystrzyca sołot.	Stare Bohorodczany	Bohorodczany	256	1700	—	—	Ostatnie wysokie wody zniszczyły.
			Ogółem . . .	62·043	101·371	193·9005	213·8569	

Odpis odezwy

Wydziału krajowego z dnia 2. stycznia 1894 L. 119 do Swietnego c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Wskutek pamiętnej powodzi z r. 1884 powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z d. 17. października 1884 cały szereg uchwał mających na celu zabezpieczenie kraju w przyszłości od podobnych klęsk elementarnych. Uwzględniając to nieszczęśliwe położenie kraju, wniósł Wysoki c. k. Rząd w r. 1885 do Wysokiej Rady Państwa projekt ustawy zapewniającej krajowi 60% zasiłek z c. k. Skarbu państwa na regulacyą najgroźniejszych 14 rzek karpackich a Najjaśniejszy Pan w Najwyższych mowach tronowych z dnia 22. kwietnia i 26. września 1885 raczył najłaskawiej zapewnić, że Wysoki c. k. Rząd zajmuje się potrzebnemi dochodzeniami celem podjęcia nagłych regulacyj rzek w Galicyi i w miarę ukończenia tych dochodzeń przedstawi ponowne wnioski Wysokiej Radzie Państwa.

Gdy mimo tych najłaskawszych przyrzeczeń Wielkodusznego Monarchy Wysoki c. k. Rząd nie ponowił w Radzie Państwa swego projektu o regulacyi rzek galicyjskich z r. 1885, widział się Wysoki Sejm zniewolonym tą piekącą kwestyą krajową przypomnieć Wys. c. k. Rządowi w nowych dwóch rezolucyach z d. 25. listopada 1890 i z d. 13. maja 1892, które Wydział krajowy poparł u Świetnego c. k. Namiestnictwa odezwami swemi z d. 9. czerwca 1891 L. 49777 i z d. 13. maja 1892 L. 19.539. Jakkolwiek od wzmiankowanej klęski powodziowej dziesiąty rok już upływa a w tym czasie krajowy przemysł rolniczy i konsumcya niemałą poniosły ofiarę dla naprawy finansów państwa, to jednak zaledwie powiodło się Wydziałowi krajowemu przy pomocy Reprezentacyi kraju w Radzie Państwa a zwłaszcza J. E. p. Prezesa Koła polskiego, zapewnić wykonanie regulacyi jednej rzeki karpackiej, objętej rządowym projektem z r. 1885. t. j. regulacyi Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem, cała zaś akcya regulacyi rzek karpackich z ogromną szkodą dla kraju poszła w odwłokę mimo, że w śródczasie Skarb państwa do regulacyi rzek alpejskich przyczynił się milionowymi datkami. Tymczasem w roku ubiegłym, w miesiącu czerwcu i sierpniu nawiedziła kraj nasz a szczególnie powiaty podkarpackie, dwukrotna powódź, która rozmiarami swymi przypomina katastrofę z r. 1884. Wedle nadesłanych przez Reprezentacye 34 powiatów sprawozdań (powiaty nowosądecki i drohobycki mają dopiero przedłożyć szczegółowe wykazy) zatopiły rzeki karpackie w r. 1893 na całem Podgórzu od Raby aż do Czeremosza przeszło 2.0.000 morgów najurodzajniejszych gruntów napływowych, zabrały 3 587 domów i zakładów wodnych, zerwały 15.689 morgów gruntów nadbrzeżnych, zasypały żwirem i rumowiskiem 25.598 morgów, które już przepadną dla kultury krajowej i wyrzą-

dziły szkody w plonach, zerwanych gruntach, tudzież komunikacyach powiatowych i gminnych w sumie **8,856.927 zł. w. a.**, w której nie mieszczą się jeszcze szkody wyrządzone w państwowych i krajowych komunikacyach, tudzież budowlach wodnych i robotach melioracyjnych.

Te, tak często powtarzające się klęski elementarne, które kraj rolniczy rujnują, wypędzając jego ludność do krajów zamorskich, dla szukania lepszych warunków egzystencyi, spowodowały Wydział krajowy, że postanowił ponownie na sesyi zwołanej na 10 b. m. przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wnioski w sprawie regulacyi rzek karpackich oraz udać się do Wysokiego c. k. Rządu z prośbą o pomoc państwa w myśl powołanych Najwyższych mów tronowych. Licząc się ze stosunkami finansowymi państwa i kraju przedłoży Wydział krajowy w myśl odezwy swej z dnia 8. czerwca 1892 L. 19.642 Wys. Sejmowi wniosek na stopniowe przeprowadzenie regulacyi rzek karpackich według programu, na który zgodziło się Świetne c. k. Namiestnictwo szacowną odezwą z d. 19. lipca 1892 L. 48.763.

Wedle tego programu obok regulacyi Dniestru od Rozwadowa do Sambora, która tak ze względu na spław jakoteż osuszenie i kolmatacyą bagien naddniestrzańskich pierwszorzędne zajmuje miejsce, a dla której studya przygotowawcze w roku bieżącym będą wykończone, miałyby być w drodze specyalnych ustaw krajowych zapewnione regulacye rzek karpackich w następującym porządku:

1) Soły i Łomnicy od r. 1895;

2) Raby i Świcy od r. 1896;

3) Wisłoki od Mielca w górę i Bystrzycy nadwórniańskiej od r. 1897;

4) Skawy i Stryja od r. 1898;

5) Wisłoka i Bystrzycy sołotwińskiej od r. 1899;

6) Sanu (na przestrzeni nie zostającej pod pieczą rządową) i Prutu od r. 1900;

7) Dunajca powyżej Zgłobic i Czeremosza od r. 1901.

Ażeby dalej w myśl intencyj Wys. c. k. Ministerstw rolnictwa i spraw wewnętrznych nie obciążać zanadto budżetu Ministerstwa spraw wewnętrznych, ma zaszczyt Wydział krajowy zaproponować przeprowadzenie regulacyi wymienionych pietnastu rzek karpackich z wyłączeniem zabudowań potoków górskich w myśl decyzyi wydanej przez Wys. c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z d. 12. marca 1892 L. 5.315 intymowanym szacowną odezwą z d. 16. marca 1892 L. 21.962 w sprawie regulacyi Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem a mianowicie:

1) państwowa dotacya budowli wodnych przyczyniaćby się miała do kosztów regulacyi rzek karpackich stosownie do zasadniczej decyzyi zawartej w reskrypcie Wys. c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 20. marca 1884 l. 966, intymowanym szacowną odezwą z d. 15. czerwca 1884 l. 2.733/pr. datkiem w wysokości czterdziestu procent kosztów;

2) państwowy fundusz melioracyjny datkiem w wysokości dwudziestu procent;

3) fundusz krajowy datkiem w wysokości czterdziestu procent z tem zastrzeżeniem, że ewentualnie na podstawie §. 51 kraj. ustawy wodnej wymierzone datki konkurencyjne miałyby służyć na częściowe pokrycie 40% zasiłku krajowego.

Równocześnie z podjęciem regulacyi jednej z wymienionych 15 rzek karpackich miałoby być w drodze ustawy krajowej zapewnionem i przeprowadzonem zabudowanie potoków górskich w odnośnem dorzeczu, którego koszta kraj i państwowy fundusz melioracyjny pokrywałyby po połowie, podobnie jak to ma miejsce przy zabudowaniu potoków górskich w dorzeczu Skawy.

Z podjęciem regulacyi rzek karpackich wypadnie także przyspieszyć roboty regulacyjne na ich głównych recypientach zostających pod wyłączną pieczą Wys. c. k. Rządu, ażeby okolice nadbrzeżne ochronić od zalewu wywołanego szybszym i większym napływem wód karpackich. Tej

potrzebie dał też Wys. c. k. Rząd wyraz w niedoszłym do skutku projekcie ustawy o regulacyi rzek galicyjskich z r. 1885 zamierzając zupewnić w drodze ustawy wyższe dotacye na uregulowanie rzek spławnych. Obecnie więc Wydział krajowy pozwala sobie uprzejmie upraszać Świetne c. k. Namiestnictwo o przedstawienie w tej sprawie stosownego wniosku Wys. c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych. Reasumując powyższe wnioski a co do ich uzasadnienia powołując się na tutejszą oeezwę z d. 9. czerwca 1891 l. 49.777 mamy zaszczyt upraszać gorąco Świetne c. k. Namiestnictwo o łaskawe wyjednanie u JE. pp. Ministrów spraw wewnętrznych i rolnictwa:

1) wydania zasadniczej decyzyi co do udziału państwowej dotacyi budowli wodnych i państwowego funduszu melioracyjnego w kosztach regulacyi rzek karpackich, oraz co do programu ich wykonania;

2) zarządzenia w roku bieżącym rewizyi projektów regulacyi Soły i Łomnicy, tudzież sporządzenia projektów zabudowań kotoków górskich w ich dorzeczu, tak ażeby te roboty po ustanowionym ich zapewnieniu mogły być rozpoczęte w r. 1895;

3) podwyższennia dotacyj państwowych na regulacyą rzek spławnych w Galicyi zostających pod wyłączną pieczą Wysogiego c. k. Rządu.

Uwagi

Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie, w sprawie programu regulacyi rzek galicyjskich i melioracyi, zamierzonego przez Wydział krajowy.

Dnia 2. stycznia 1894 na posiedzeniu Sekcyi hydrotechnicznej Towarzystwa Politechnicznego, przedstawił Dyrektor krajowego biura melioracyjnego, p. Andrzej Kędzior, program regulacyi rzek w Galicyi i melioracyi, oraz porządek, czyli następstwo w wykonaniu w przyszłości, który to program zamierza Wydział krajowy wnieść do Wysokiego Sejmu, na sesyi tegorocznej. — Program ten obejmuje: I. Rzeki spławne i graniczne, II. rzeki karpackie, III. mniejsze dopływy, osuszenia bagien i obwałowania, czyli tak zwane melioracye.

Towarzystwo Politechniczne w poczuciu obywatelskiego obowiązku i wobec doniosłości sprawy dla podniesienia dobrobytu i kultury kraju, ma zaszczyt przedłożyć swoje uwagi, co do tego programu.

Ad I. 1. 1) Zaznaczamy, że rezolucya do Wysokiego c. k. Rządu, o regulacyę granicznej Wisły, ma bardzo doniosłe znaczenie; w obec bowiem nader powolnego postępu robót regulacyjnych, zwłaszcza wzdłuż lewego brzegu Wisły, stan tej najważniejszej naszej arteryi wodnej bardzo mało, albo miejscami nawet zupełnie się nie polepsza. — Wskutek bowiem powyższych przyczyn koryto nie wyrabia się prawidłowo, lecz tworzą się i muszą się tworzyć ławice piaskowe, a to spowodowuje częste tworzenie się groźnych zatorów lodowych i niedostateczny odpływ wielkich wód, a w czasie niskiego stanu wody sprawia, że spław i żegluga są utrudnione, a czasami nawet niemożebne.

Wobec tego należałoby postarać się we właściwej drodze o przyspieszenie tych robót, zwłaszcza, że materyał hydrotechniczny, potrzebny do racyonalnego przeprowadzenia regulacyi na tej przestrzeni Wisły już od roku 1891-go jest przygotowany.

Ad I. 2. 2) Wobec znacznego handlu drzewem w górnej części Sanu, który tu stanowi główny przedmiot spławu, wielce pożądaną jest systematyczna regulacya nietylko na dolnej przestrzeni poniżej Jarosławia, ale także między Przemyślem a Jarosławiem.

Regulacya ta w ten sposób, jak na innych spławnych rzekach, powinna być przeprowadzona wyłącznie kosztem państwa, tem bardziej, że San, jako droga wodna, również ze względów strategicznych, dla Przemyśla, jako pierwszorzędnej fortecy, ma doniosłe znaczenie.

Ad I. 3. 3) Towarzystwo Politechniczne uważa przyspieszenie systematycznej regulacyi rzek spławnych, jako nader ważne, nietylko ze względów ekonomicznych dla kraju, lecz

także i z tego powodu, że jak doświadczenia w ościennych państwach i w naszym kraju (Przemsza i Wisła od Tyńca do Niepołomic) pouczają, jedynie systematyczna i w szybkiem tempie prowadzona regulacya prowadzi do celu i stosunkowo najmniejsze za sobą pociąga koszta.

W sprawie połączenia między sobą rzek spławnych kanałami żeglugi, pozwolimy sobie poniżej wypowiedzieć nasze zapatrywanie.

Ad II. Wobec ustawicznych klęsk powodziowych, spowodowanych jedynie dzikim stanem naszych rzek, a które to klęski szczególnie w roku ubiegłym dały się uczuć dotkliwie i dorównały największym pamiętnym spustoszeniom, zaznacza Towarzystwo Politechniczne ważność i konieczność regulacyi 15-tu, względnie 17-tu rzek karpackich niespławnych (funduszowych).

Z naciskiem jednak musimy podnieść, że tylko racyonalna i systematyczna regulacya tych rzek, wraz z uporządkowaniem dopływów z zabudowaniem potoków górskich, może doprowadzić do pożądanego celu, a stosunkowo najmniejszym kosztem.

Natomiast jesteśmy zdania, ażeby stanowczo odstąpić od dotychczas praktykowanego sposobu lokalnego zabezpieczania brzegów i częściowej rehulacyi, która, jak tylokrotne doświadczenie uczy, jest stanowczo kosztowniejsza, a pożądanego celu nie osiąga.

W wielu zaś wypadkach regulacya taka dorywcza bywa wprost szkodliwą, gdyż ubezpieczenie jednego brzegu spowodowuje najczęściej niekorzystne zmiany w korycie, a przez to utrudnia systematyczną regulacyę i przysparza znacznych kosztów.

Fundusze, poświęcane corocznie dotychczas na lokalne ubezpieczenia i częściową regulacyę, należałoby odtąd użyć jedynie na systematyczną i racyonalną budowę.

W sprawie wykonania tych robót, Towarzystwo Politechniczne ma zaszczyt dodać jeszcze następujące uwagi:

(Przy dotychczas wykonywanych robotach melioracyjnych, subwencyonowanych z państwowego funduszu melioracyjnego, projekty sporządzane przez Wydział krajowy, są dwukrotnie rozpatrywane przez organa rządowe, raz przez oddział techniczny c. k. Namiestnictwa, powtóre przez takiż oddział Ministerstwa spraw wewnętrznych. Przy wykonaniu zaś robót, Rząd ma prawo przeprowadzać inspekcyę takowych, a wreszcie kolaudacyą wspólnie z krajem.

Z tych względów byłoby naszem zdaniem wskazanem, ażeby i przy zamierzonej regulacyi rzek karpackich, do której kosztów fundusz krajowy ma się przyczynić udziałem 40%, kraj zastrzegł sobie pewną ingerencyę, podobnie, jaką wykonuje Rząd przy robotach melioracyjnych, przez siebie subwencyonowanych.

Mianowicie, Towarzystwo Politechniczne ośmiela się proponować, ażeby wszystkie sprawy, dotyczące regulacyi tych rzek, roztrząsane były przez Komisyę wspólną, złożoną z inżynierów rządowych i krajowych. — Komisya taka miałaby na celu: naprzód oznaczenie wytycznych punktów dla nowych studyów i zdjęć, o ile takowe okażą się potrzebne — następnie przy samem sporządzaniu nowego projektu, albo uzupełnieniu dawnego, zadaniem komisyi tej będzie ustalenie zasad tegoż i typów budowli, a wreszcie podczas wykonania robót regulacyjnych, komisya ta miałaby prawo inspekcyi i prawo czynienia stosownych uwag u dotyczącej władzy, czy to dla ewentualnych zmian projektu, lub też co do samego sposobu prowadzenia budowy.

Przy tej sposobności Towarzystwo Politechniczne pozwala sobie wznowić tyle już razy poruszoną sprawę pomnożenia sił technicznych rządowych.

Na każdym kroku bowiem doświadczenie poucza już obecnie, gdy systematyczna regulacya naszych rzek jest dopiero w stadyum ogólnego projektu, że dotychczasowe siły zupełnie nie wystarczają, do uczynienia zadość wzmagającym się z każdym dniem potrzebom kraju.

Zaznaczamy przytem, że dzisiejszy stan nauki hidrotechniki wymaga specyalnych bardzo obszernych studyów, a później wyłącznego oddania się temu przedmiotowi, tak w teoryi, jak i w praktyce. — Towarzystwo politechniczne sądzi przeto, że dla kraju naszego byłoby bardzo korzystnem, ażeby Rząd większą niż dotychczas uwagę raczył zwrócić na fachowe wykształcenie młodych sił technicznych przez udzielanie stypendyów na podróże za granicę i na zajęcie w praktyce, specyalnie w dziale budownictwa wodnego.

Ad III. Wyszczególniono tu najważniejsze dopływy naszych głównych rzek, na podstawie dat, zebranych w urzędowej drodze, jako najbardziej potrzebujące uporządkowania. — Wobec tego Towarzystwo Politechniczne jak najusilniej popiera ten program i z naciskiem zaznacza, że regulacya głównych arteryi wód, sama przez się, bez uporządkowania dopływów, nie odniesie i nie może odnieść pożądanego skutku.

Podnieść tu również musimy ekonomiczne znaczenie regulacyi tych drobnych dopływów, ze względu na wpływ, jaki wywierają na kulturę rolną, na umożliwienie osuszenia większych i mniejszych obszarów i na nawodnienia łąk, czyli jednem słowem, na melioracye rolne, które w kraju tak wybitnie rolniczym, jak nasz, są i będą zawsze pierwszorzędnej doniosłości.

Co się tyczy proponowanego porządku i następstwa wykonania tych melioracyi pierwszorzędnych, Towarzystwo Politechniczne uważa, że odpowiada on w zupełności potrzebie kraju i ważności ekonomicznej.

Ze względu zaś, że regulacya tych bocznych dopływów, umożliwia przeprowadzanie melioracyi rolnych, a przez to wraz z osuszaniem bagien i obwałowaniem rzek przynosi najprędzej bezpośrednie korzyści i przyczynia się ogromnie do ekonomicznego rozwoju kraju, Towarzystwo Politechniczne ma zaszczyt zwrócić uwagę na to, ażeby w dorocznym budżecie krajowym obok wydatków na regulacyę rzek karpackich, wydatki na melioracye, równorzędne miały miejsce i na równi traktowane bywały.

Jakkolwiek sprawa uspławnienia dróg wodnych, w szerszem tego słowa znaczeniu, nie była przedmiotem omawianego programu, to jednak Towarzystwo Politechniczne ze względu na wielką doniosłość tej kwestyi dla podniesienia kultury i rozwoju ekonomicznego całego kraju, uważa za stosowne przy niniejszej sposobności podnieść takową.

W kraju naszym powinno nam zależeć najbardziej, ażeby przez zniżenie opłat przewozu, rozszerzyć granicę obszaru sprzedaży produktów i umożebnić eksploatacyę płodów, które dotąd z powodu drogości transportu zużytkowane być nie mogły.

Tak jak koleje zmieniły wartość towarów i wywołały transport płodów, leżących odłogiem, z powodu trudności w ich przewożeniu na drogach i gościńcach, tak też każdy nowy środek przewozowy, przewyższający koleje taniością, wywoła nowe i mnogie przewozy i umożliwi, że wiele naszych płodów, do dziś nie eksploatowanych, lub w zbyt małym stopniu, uzyska przystęp i odbyt na targach europejskich.

Drogi wodne muszą więc wpłynąć bardzo korzystnie na poprawę rolnictwa, przyczynią się do zakładania nowych fabryk, ułatwią ruch przemysłowy w kopalniach, kamieniołomach i lasach i przez to podniosą w ogóle dobrobyt naszego kraju.

Z tych to właśnie przyczyn przodują nam kraje zachodnio europejskie; mając bowiem dla przywozu i rozwozu surowych produktów tanie drogi wodne do dyspozycyi, mogą także wyroby swoje taniej spieniężyć i wywołać konkurencyę, nie tak łatwo pokonać się dającą.

Jeżeli racyonalnie zbudowane drogi wodne uważane bywają tam za podstawę dalszego rozwoju ekonomicznego, to argument ten tem więcej powinien u nas być zastosowany, wobec tego, że właśnie w kraju naszym, tak wybitnie rolniczym, mamy produkta, mające mniejszą wartość w stosunku do swej objętości i ciężaru, jak zboże i drzewo, a tem samem nie znoszące drogich taryf przewozowych.

Dla porównania mamy zaszczyt przytoczyć, że koleje państwowe na głównych szlakach nie mogą prawie niżej 0·80 centa za kilometer i tonnę transportować, podczas, gdy należycie założone drogi wodne przewożą za połowę tej ceny, a nawet jeszcze taniej towary i to jeszcze z pewnym zyskiem. — Tak n. p. na rzece Łabie wynoszą ceny jednostkowe przewozu za wodą 0·28 do 0·47 centa, a pod wodę 0·42 do 0·69 centa, podczas, gdy średnia cena roczna przewozu koleją całymi wagonami wynosiła, n. p. w roku 1889 1·895 ct, a za transport węgla 1·34 do 0·95 ct. za kilometer i tonnę.

Gdy się zważy, jaką ważną rolę w przemyśle odgrywa węgiel kamienny, przyznać się musi, że w obec podwójnej, względnie potrójnej ceny przewozu węgla kolejami, trudno o skutecznym rozwoju przemysłu, a tem mniej o konkurencyi marzyć dopóty, dopóki się nie uzyska odpowiednich dróg wodnych. — To samo zupełnie da się powiedzieć co do przewozu produktów rolnych i drzewa.

Nie dość jednak rzeki dla spławu i żeglugi regulować, należy je także ze sobą połączyć za pomocą kanałów wodnych, ażeby uzyskać sieć dróg, rozgałęzionych na znaczną długość.

W tej mierze zaleca się przedewszystkiem połączenie Odry z Wisłą, ktora to droga stanie się ważną arteryą komunikacyjną, zwłaszcza, skoro wykonanym będzie kanał między Odrą a Dunajem.

Ważność tej drogi wodnej najlepiej objaśnia fakt, że rząd pruski z własnej inicyatywy polecił w roku 1880 wypracować projekt połączenia Odry z Wisłą pod Oświęcimem, na terytoryum Szlązka pruskiego. — Po wykonaniu zaś kanału Dunaj-Odra, będzie można Wisłę z tym kanałem na terytoryum austryackiem łatwiej połączyć.

Dalszem przedłużeniem tej najważniejszej drogi komunikacyjnej, którą przedewszystkiem dla wschodniej części, a specyalnie dla Podola ma pierwszorzędne znaczenie, byłby kanał, łączący San z Dniestrem przez Wisznię. — Po wybudowaniu tych dwóch kanałów i odpowiednio przeprowadzonej regulacyi Wisły, Sanu i Dniestru, a w końcu przy powstających coraz to nowych kolejach lokalnych, których trasę należałoby prowadzić poprzecznie do tych wodnych arteryi, powstałaby u nas nowa sieć najtańszych środków komunikacyjnych, najodpowiedniejszych dla płodów, które produkuje nasz kraj.

Zboże nasze i drzewo, na które na targach zagranicznych zawsze jest popyt, a które jedynie z powodu zbyt wysokich kosztów za przewóz kolejami, nie może na dalszych ogniskach ruchu handlowego i przemysłowego wytrzymać kokurencyi, znalazłoby we wszystkie strony świata otwarte, tanie wodne drogi. Na odwrót, cena produktów, które są dla podniesienia naszego przemysłu niezbędne, jak n. p. węgla kamiennego, a dla rolnictwa nawozów sztucznych i mineralnych, musiałaby wskutek transportu wodą znacznie się obniżyć i nie znajdzie się nikt, ktoby uważał czynność tę i akcyę w tym kierunku za niepotrzebną.

Nie od rzeczy będzie tu przytoczyć zapatrywanie komisyi francuskiej izby deputowanych w roku 1874, która co do potrzeby regulacyi i uzupełnienia dróg spławnych oświadczyła, że „nie zubożeliśmy tak dalece“, są słowa komisyi“, abyśmy z braku środków pozostawiali ten nader ważny czynnik w życiu przemysłowem i rolniczem na uboczu. — Poniósłszy wiele strat, nie sądźmy, że przez prostą oszczędność da się wszystko odzyskać. — Jeżeli chcemy wyrównać szczerby, jakie okoliczności w naszym majątku narodowym zrobiły, to starajmy się produkcyę naszą zwiększyć. — Aby jednak wiele i pod korzystnymi warunkami produkować, trzeba naprzód pomyśleć o ulepszeniu ekonomicznych środków przewozu, a za takie uważamy przeistoczenie i uzupełnienie naszych dróg spławnych“.

Że zapatrywania podobne na potrzebę uspławnienia rzek i budowę kanałów istniały i u nas w Polsce, najlepszym tego dowodem są wybudowane liczne kanały, jako to, kanał Berezyński, Ogińskiego, Augustowski, Windawski i Królewski.

Najlepiej zaś te zapatrywania ilustruje nieznany autor w dziełku swem, wydanem w roku 1767, pod tytułem: „Myśli o sposobach dania bespiecznego y wygodnego spławu Rzekom

Polskim, y Litewskim, podane Prześwietnym Komissyom Skarbowym Koronney y W. Xięstwa Litewskiego".

Treść tego dziełka polega na tem, że wobec opisanych tamże trudów spławu do portów północnych, a tem samem niedostatecznego i z wielkiem ryzykiem połączonego handlu, należy znieść wszystkie na rzekach przeszkody do żeglugi, dalej należy udogodnić spław statkami, rozszerzyć handel tak wewnętrzny, jak i zewnętrzny, zawierając traktaty handlowe".

Wreszcie autor zaznacza, że „cały naród do poprawienia rzek przyłożyć się powinien. Wszyscy do tego przyłożyć się zechcą: Kupcy człem, Dzierżawcy dóbr nadbrzeżnych pozwoleniem prącin y lasów, Rzeczpospolita obmyśleniem Dozorców y Rozporządzicielów roboty. Wszystkim w końcu wydatek się wróci, pierwszym łacność handlu. drugim pożytek spławu, ostatniey zasiadłość y szczęśliwość Kraju nadgrodzi starania y koszty. Oprócz tych pożytków inne tysiączne z wyczyszczenia Rzek wyniknęłyby dla kraju, a osobliwie, jeśli rzeki iuż należycie spławne tak będą połączone, ażeby wzdłuż y wszerz Kraiu żeglugę otworzyły".

Uzasadniwszy powyżej w krótkości, o ile na to ramy niniejszego memoryału pozwalały, jak dalece ważnym czynnikiem dla ekonomicznego rozwoju kraju naszego, są w ogóle uspławnione drogi wodne, Towarzystwo Politechniczne uważa za swój obowiązek podnieść w myśl wniosków posła, Jana hr. Stadnickiego, z dnia 13. lipca 1880 roku i posła, Dra Tadeusza Rutowskiego, z dnia 10. maja 1893, niezmierną dla kraju ważność:

1) jak najrychlejszego wykończenia regulacyi rzek Wisły, Sanu i Dniestru celem ich uspławnienia i

2) wybudowania kanału, łączącego Wisłę z jednej strony z Odrą, a z drugiej z Dniestrem.

We Lwowie dnia 8. stycznia 1894.

Za Sekretarza:
Pajączkowski.

Prezes:
Gostkowski.

LW. 2.321/94.

Aleg. 76.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o administracyi kraj. funduszu pożyczkowego na budowę koszar dla wojska za rok 1893.

Uchwałą z dnia 13. maja 1893 przyjął Wysoki Sejm do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o administracyi kraj. funduszu pożyczkowego na budowę koszar dla wojska za rok 1892.

W dalszym ciągu tego sprawozdania podaje Wydział krajowy do wiadomości Wysokiego Sejmu że odezwą z 9. maja 1893, L. 15.797 odnieśliśmy się ponownie do c. k. Namiestnictwa z prośbą, w której przedstawiliśmy, że kraj. fundusz pożyczkowy został do końca roku 1895 w zupełności wyczerpany, że przeto w latach 1894 i 1895 niemogliśmy żadnych innych pożyczek udzielić jak tylko te, na które promesy wydane już zostały.

Gdy wszakże niepodobna jest przypuszczać, by wobec tak obszernego programu budowy koszar (program ten podany został do wiadomości Wysokiego Sojmu w zeszłorocznem sprawozdaniu), w ciągu lat powyższych nie zaszła potrzeba budowy innych koszar prócz tych, na które przyrzeczoną została z funduszu krajowego bezprocentowa pożyczka, przeto zachodzi niezbędna potrzeba wczesnego obmyślenia środków na wypadek faktycznego przystąpienia do budowy koszar promesami nie objętych.

Z tego powodu przedstawił Wydział krajowy w powołanej wyżej odezwie prośbę, ażeby c. k. Rząd zechciał przyjąć na się zrealizowanie promes udzielonych już przez Wydział krajowy gminie miasta Tarnowa na pożyczkę w kwocie 200.000 zł. i gminie miasta Przemyśla 100.000 zł.

Co do tej ostatniej pożyczki, rzecz zmieniła się o tyle, że gmina miasta Przemyśla wniosła do Wydziału krajowego prośbę (LW. 28.550/93) o udzielenie jej zamiast powyższych 100.000 zł., kwotę 145.000 zł. zwrotną w 25 latach.

Wydział krajowy jednak nie mógł uwzględnić tej prośby, w skutek czego gmina odniosła się z tą prośbą do c. k. Namiestnictwa a Wydział krajowy odezwą swą z 11. listopada 1893. L. 58.083 prośbę rzeczoną usilnie poparł.

Dotąd jednak nieotrzymał Wydział krajowy odpowiedzi c. k. Rządu.

Co do ogólnego stanu kraj. funduszu pożyczkowego na budowę koszar, przedstawia się tenże jak następuje:

Z końcem roku 1892 wynosiła należytość od gmin		1,069.434 zł. 78 ct.
W roku 1893 wypłacono:		
Gminie Czortków	10.000 zł.	
„ Kraków	100.000 „	
„ Tarnów	50.000 „	
„ Żółkiew	60.000 „	220.000 „ — „
	Razem	1,289.434 zł. 78 ct.

Na to zwróciły gminy w r. 1893:

Bochnia	2.583 zł. 30 ct.	
Brzeżany	1.700 „ — „	
Czortków	2.499 „ — „	
Gródek	1.666 „ 66 „	
Jarosław	17.248 „ — „	
Jaworów	1.900 „ — „	
Kołomyja	2.500 „ — „	
Kraków	5.000 „ — „	
Lwów	5.000 „ — „	
Łańcut	166 „ — „	
Nowy Sącz	2.915 „ 34 „	
Przemyśl	9.914 „ — „	
Rzeszów	11.260 „ 66 „	
Sanok	5.119 „ — „	
Stanisławów	8.332 „ — „	
Stryj	7.626 „ 91 „	
Tarnopol	6.248 „ — „	
Trembowla	7.000 „ — „	
Złoczów	2.582 „ — „	
Żółkiew	1.493 „ 75 „	102.754 zł. 62 ct.

Pozostaje więc u gmin z końcem roku 1893 podług dołączonego ·/. wykazu		1,186.680 zł. 16 ct.
leg. Do tego zapas kasowy z końcem roku 1893		147.991 „ 84½ „
Stan czynny wynosi przeto z końcem r. 1893		1,334.672 „ ½ „
i powstał:		
1) z uchwalonego 11. stycznia 1888 kredytu		1,000.000 „ — „
2) z kredytu uchwalonego 5. kwietnia 1892		200.000 „ — „
3) z kredytu uchwalonego 24. września 1892		80.000 „ — „
4) z byłego funduszu ochotników wcielonego do funduszu koszarowego (LW. 58.614|93) efekta		51.749 „ 43½ „
5) z chwilowych lokacyi		2.620 „ 25 „
6) z 6% odsetek zwłoki		302 „ 32 „
Razem j. w.		1,334.672 zł. ½ ct.
W ogóle zaś wypłacono gminom do końca roku 1893, jak to stwierdza powołany wyżej wykaz		1,629.700 zł. — ct.
Gminy zwróciły do końca roku 1893 razem		443.019 „ 84 „
pozostaje zatem u gmin j. w.		1,186.680 zł. 16 ct.

Do końca roku 1893 przez Wydział krajowy wydane, lecz jeszcze nie zrealizowane promesy są następujące:

1)	Czortków (LW. 27706|92) reszta . . .	35.000 zł.
2)	Kołomyja (LW. 41828/93)	52.000 „
3)	Nowy Sącz (LW. 17392|92)	30.000 „
4)	Przemyśl (LW. 19882|92)	100.000 „
5)	Tarnów (LW. 8601|93) reszta	150.000 „
6)	Trembowla (LW. 14571|92)	15.000 „
7)	Żółkiew (LW. 28033|93) w skutek przekazanej przez Wysoki Sejm uchwałą z 20. maja 1893 Wydziałowi krajowemu do zbadania petycyi — do wypłaty w latach 1896 do 1900 po 30.000 zł. . . .	150.000 „
	Razem . .	532.000 zł.

Do LW. 67432|83 wniosła gmina miasta Gródka prośbę o pożyczkę 50.000 zł. na budowę koszar dla jednego batalionu piechoty. Nie przedłożyła jednak prócz uchwały Rady miejskiej żadnych innych dokumentów. Prośba ta znajduje się w toku załatwienia.

Uwaga: Wypłata pożyczki dla gminy Przemyśl i Tarnów nastąpiłaby dopiero wówczas, gdyby c. k. rząd nie uwzględnił wspomnianej na wstępie prośby Wydziału krajowego. Wypłacona już gminie Tarnów częściowa pożyczka w kwocie 50.000 zł. przypadłaby do zwrotu od c. k. Rządu.

Natomiast odmówił Wydział krajowy na zapytanie c. k. Namiestnictwa (LW. 41.282/93) przyrzeczenia pożyczki dla gminy miasta Rzeszowa na budowę koszar dla sztabu i dywizyi z trzech szwadronów ułanów landwerzyckich.

Wreszcie na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z 5-go kwietnia 1892 zezwolił Wydział krajowy gminie miasta Rzeszowa na konwersyę wszystkich dotychczasowych pożyczek koszarowych na kwotę ogólną 92.637 zł. 38 ct. do spłaty w latach 12 (LW. 11433/93), gminie Sanok na takąż samą konwersyę dotychczasowych pożyczek w ogólnej kwocie 70.511 zł. do zwrotu w latach 16 (LW. 13.960/93) gminie zaś Czortków zezwolono do LW. 35.917|93 spłacić pożyczkę w kwocie 45.000 zł. w ciągu lat. 20.

Na podstawie powyższego wywodu Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o administracyi kraj. funduszu pożyczkowego na budowę koszar dla wojska za rok 1893 Sejm przyjmuje do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 16. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:

Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:

Wereszczyński *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

Alegat I. do sprawozd. Wydziału krajowego LW. 2321/94.

Liczba porządkowa	Nazwa gminy	Wypłacono gminom po koniec roku 1893		Spłacone raty pożyczek po koniec roku 1893		Wysokość rocznych rat		Ostatnia rata przypada	Uwaga
		N. pożyczek	Złote w. a.	zł.	ct.	zł.	ct.		
1	Bochnia . .	1-a	16.000	5.999	94	1.333	32	1/7 1901	
		2-a	8.000	2.999	97	666	66	1/7 1901	
		3-a	7.000	2.625	04	583	32	1/7 1901	
2	Brzeżany . .	1-a	4.000	4.000	—	—	—		
		1-a	12.000	10.800	—	1.200	—	1/7 1894	
		2-a	6.000	4 000		500	—	1/10 1897	
3	Czortków . .	1-a	15.000	6.875	34	1.250	—	1/7 1900	LW. 35917/93. Uchwalono 45.000 zł. w ratalnych ratach po 10.000 zł. Spłata od 1/1 1895 w 20 latach po 2.250 zł.
		2-a	5·000	1.872	—	416	—	1/7 1901	
		3-a	10.000	—	—	—	—	1/7 1914	
4	Gródek . . .	1-a	20.000	16.666	68	1.666	66	15/12 1895	
5	Jarosław . .	1-a	35.000	17.504	—	2.916	—	1/7 1899	
		2-a	7.000	3.492	—	582	—	1/7 1899	
		3-a	150.000	50.000	—	12.500	—	1/7 1901	
		4-a	15.000	1.250	—	1.250	—	1/7 1904	
6	Jaworów . .	1-a	20.000	1.500	—	1.000	—	1/1 1912	
		2-a	18.000	900	—	900	—	1/7 1912	
7	Kołomyja . .	1-a	30.000	18.750	—	2.500	—	1/1 1898	
8	Kraków . .	1-a	60.000	15.000	—	5.000		1/7 1902	
		2-a	100.000	—	—	8.336	—	1/7 1905	
9	Lwów . . .	1-a	60.000	35.000	—	5.000	—	1/7 1898	
10	Łańcut . . .	1-a	2.000	498	—	166	—	1/7 1902	
11	Nowy Sącz .	1-a	25.000	11.451	—	2.082	—	1/1 1900	
		2-a	10.000	3.333	36	833	34	1/7 1901	
12	Przemyśl . .	1-a	15.000	13.750	—	1.250	—	1/7 1894	
		2-a	10.000	8.320	—	832	—	1/7 1895	
		3-a	20.000	4.165	—	1.666	—	1/1 1903	
		4-a	20.000	3.332	—	1.666	—	1/7 1903	
		5-a	90.000	4.500	—	4.500	—	1/7 1912	
13	Rzeszów . .	1-a	132.000	47.802	62	7.720	—	1/7 1904	Wszystkie pożycz. skonwertowano w jedną LW.11433/93 rozłożono na lat 12 od 1/1 93.
14	Sanok . . .	1-a	80.700	15.308	—	4.406	—	1/7 1908	przyrzeczono do L. W. 13960/93 skonwertować w jedną pożyczkę do spłaty w 16 latach od 1/1 1893.

Liczba porządkowa	Nazwa gminy	Wypłacono gminom po koniec roku 1893		Wypłacone raty pożyczek po koniec roku 1893		Wysokość rocznych rat		Ostatnia rata przypada	Uwaga
		N. pożyczek	Złote w. a.	zł.	ct.	zł.	ct.		
15	Stanisławów .	1-a	60.000	35.000	—	5.000	—	1/7 1898	
		2-a	40.000	13.328	—	3.332	—	1/7 1901	
16	Stryj . . .	1-a	22.000	8.249	91	1.833	32	1/7 1901	
		2-a	25.000	3.124	98	2.083	32	1/7 1904	
		3-a	14.000	1.752	—	1.168	—	1/7 1904	
17	Tarnopol . .	1-a	25 000	8.328	—	2.082	—	1/7 1901	
		2-a	50.000	8 332	—	4.166	—	1/7 1903	
18	Tarnów . .	1-a	50.000	—	—	2.984	—	15/7 1905	
19	Trembowla .	1-a	160.000	41.000	—	7.000	—	1/7 1910	
20	Złoczów . .	1-a	6.000	5.750	—	500	—	1/1 1894	
		2-a	25.000	4.180	—	2.082	—	1/7 1903	
21	Żółkiew . .	1-a	30.000	3.000	—	1.500	—	1/7 1911	
		2-a	120.000	—	—	6.000	—	1/7 1913	
	Razem . .		1,629.700	443.019	84	—	—		

Porównanie:

Wypłacono pożyczek	1,629.700 zł.	— ct.
Spłacono ratami	443.019 „	84 „
Pozostaje należytość od gmin z końcem roku 1893	1,186.680 zł.	16 ct.

L. W. 1839/94.

Aleg. 77.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zamknięcia rachunków funduszów indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i Wielkiego Księstwa Krakowskiego za rok 1892.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć niniejszem zamknięcie rachunków funduszów indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i wielkiego Księstwa Krakowskiego.

Powody zwiększenia się lub zmniejszenia wynikłości w dochodach lub wydatkach podane są w zamknięciu rachunkowem w wyjaśnieniach przy rubrykach i pozycyach. Wydatki na rzecz kosztów zarządu, na które preliminowaną była kwota 22.000 zł. podaje załączone zestawienie. są one mniejsze od kwoty preliminowanej blisko o 1250 zł.

Równie jak w roku poprzednim tak, też i w roku 1892. lokował Wydział krajowy wszelkie nadwyżki funduszów indemnizacyjnych w funduszu krajowym na 3%. Wskutek tego dochód z lokacyi wynosił w roku budżetowym 1892:

a) w Galicyi wschodniej	7.648 zł. 92 ct.
b) w Galicyi zachodniej	8.162 „ 84 „
c) w Wielkiem Księstwie Krakowskiem	4 „ 68 „
Razem	15.816 zł. 44 ct.

a po strąceniu odsetek biernych:

a) w Galicyi wschodniej	1.997 zł. 03 ct
b) w Galicyi zachodniej	99 „ 12 „
c) w Wielkiem Księstwie Krakowskiem	975 „ 11 „
Razem . . .	3.071 zł. 26 ct.
ezysty dochód z lokacyi nadwyżek kasowych wynosił	12.745 zł. 18 ct

a ponieważ z tego tytułu preliminowano:

a) w Galicyi wschodniej	6.000 zł. — ct
b) w Galicyi zachodniej	2.500 „ — „
c) w Wielkiem Księstwie Krakowskiem	260 „ — „
Razem . . .	8.760 zł. — ct.
przeto uzyskano z lokacyi nadwyżek większy dochód od preliminowanej kwoty	3.985 „ 18 „

W roku przedmiotowym podniosły się dochody w rub. IV. pochodzące z dodatków do podatków.

a) w Galicyi wschodniej o . . . . . 124.585 zł. 81½ ct.
b) w Wielkiem Księstwie Krakowskiem o . . . . . 20.833 „ 93 „
zmniejszyły się jednak
c) w Galicyi zachodniej o . . . . . 45.293 „ 13 „
które to różnice są wynikłością między rzeczywistemi cyframi dodatków indemnizacyjnych, obliczonych na podstawie faktycznie pobranych podatków za rok 1892, a między kwotą preliminowaną, a opierającą się na przypuszczalnej wysokości podatków. Ogólna wynikłość za miknięcia w porównaniu z budżetem przedstawia się, jak następuje:

a) w Galicyi wschodniej
dochody większe od budżetu o . . . . . 109.592 zł. 27 ct.
wydatki „ „ „ „ . . . . . 140 362 „ 83½ „
zatem wynik niekorzystniejszy o . . . . . 30.770 zł. 56½ ct.

b) w Galicyi zachodniej
dochody mniejsze od budżetu o . . . . . 7.118 zł. 71 ct.
wydatki większe o . . . . . 68.359 „ 09 „
a zatem wynik niekorzystniejszy o . . . . . 75.477 zł. 80 ct.

c) w Wielkiem Księstwie Krakowskiem
dochody większe od budżetu o . . . . . 16.731 zł. 16 ct.
wydatki „ „ „ „ . . . . . 16 243 „ 98½ „
a zatem wynik korzystniejszy o . . . . . 487 zł. 17½ ct.

Uchwałą z dnia 17. maja 1893. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sessyi sejmowej przedłożył w uzupełnieniu zamknięcia rachunków za r. 1891. wykaz dochodów rzeczywistych z dodatku indemnizacyjnego z roku 1891. dla wszystkich trzech funduszów indemnizacyjnych, oraz wykaz zaległości tego dodatku z końcem roku budżetowego 1891. wraz z uzasadnieniem kwot tych dochodów i zaległości.

Odnośnie do tej uchwały ma Wydział krajowy zaszczyt podać do wiadomości Wysokiemu Sejmowi co następuje:

Ponieważ obliczenie należytości i zaległości dodatków indemnizacyjnych, uskutecznione w zamknięciach rachunkowych za r. 1891. na podstawie wykazów przedłożonych przez ck. Urzędy podatkowe zostało powyższą uchwałą zakwestyonowane, przeto dla otrzymania niezawodnych cyfr zwróciliśmy się do ck. krajowej Dyrekcyi Skarbu pismem z dnia 6. grudnia 1893. L. 64.068 tu załączonem w odpisie o nadesłanie nam wykazów za rok 1891., sporządzonych na podstawie tamtejszych wykazów i ksiąg.

Pismem z dnia 18. Grudnia 1893. L. 117.520., które tu także w odpisie załączamy, zawiadamia nas ck. krajowa Dyrekcya Skarbu, że nie może udzielić żądanych wykazów zaległości dodatków, pozostałych z końcem r. 1891. ponieważ brak jej jeszcze rachunków rocznych kilkunastu urzędów podatkowych, którym udzielono zwłoki do późniejszego przedłożenia tych rachunków i że departament rachunkowy Dyrekcyi Skarbu nie prowadzi ani ksiąg ani takich zapisków, na podstawie których żądane wykazy sporządzićby można było

Wobec tego wykonanie polecenia Wysokiego Sejmu, zawartego w drugim ustępie staje się niemożliwe aż do czasu, póki nie otrzymamy wykazów c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu odpowiednio zrektyfikowanych.

Z wykazami zaległości za rok 1892. ma się rzecz podobnie, jak o tem świadczy pierwsza część załączonej odezwy ck. krajowej Dyrekcyi Skarbu. Są one częściowo tylko zrektyfikowane bo i za rok 1892 nie doszły jeszcze Dyrekcyi rachunki roczne z niektórych Urzędów podatkowych.

Jednakowoż Wydział krajowy dla braku innej podstawy i dla braku możności sprawdzenia wykazów w tym czasie, zniewolony był wstawić do zamknięcia rachunkowego za r. 1892. taką zaległość, jaką wykazują zestawienia Urzędów podatkowych, które nie mogły być w zupełności przez Dyrekcyę Skarbu sprawdzone i zatwierdzone.

Wydział krajowy wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Z rachunków funduszów indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i Wielkiego Księstwa Krakowskiego za rok 1892. udziela Sejm Wydziałowi krajowemu absolutoryum.

2. Wyjaśnienia Wydziału krajowego odnośnie do polecenia Sejmu co do uzupełnienia zamknięć rachunkowych indemnizacyjnych za rok 1891. przyjmuje Sejm do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 12. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Romanowicz *w. r.*
Członek Wydziału kraj.

FUNDUSZ INDEMNIZACYJNY

dla Galicyi wschodniej.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW

za rok

1892.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Fundusz indemnizacyjny

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z roku 1892. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	Razem zł.	Razem ct.
		A) Wydatki.						
I.	1	Koszta zarządu	12.475	46	—	—	12.475	46
II.	2	Spłata kapitałów przez losowanie	2,776.767	—	—	—	2,776.767	—
III.	3	Renty dla uprawnionych	887 732	72	—	—	887.732	72
IV.	4	Na zakupno obligacyj indemnizacyjnych	.	—	—	—	—	—
V.	5	Zaliczki zwrotne (przebieżne)	42.228	15½	—	—	42.228	15½
VI.	6	Rozmaite wydatki	166	47	—	—	1 6	47
—	6a	Zwrot zaliczek ze Skarbu Państwa	—	—	—	—	—	—
—	6b	Odsetki zapłacone od zaliczek oprocentowanych	1.997	03	—	—	1.997	03
		Suma wydatków	3,721.366	83½	—	—	3,721.366	83½
		Zapas z końcem roku 1892	—	—	—	—	299.065	97½
		Razem	—	—	—	—	4,020.432	81
		B) Dochody.						
I.	1—3	Od obowiązanych	16.573	23	—	—	16.573	23
II.	4—7	Własne dochody	19.728	64	—	—	19.728	64
III.	8	Zaliczki zwrócone (przebieżne)	920	58½	—	—	920	58½
IV.	9	Od kraju	2,419.794	81½	—	—	2,419.794	81½
V.	10-11	Ze Skarbu Państwa	1,233.579	—	—	—	1,233.579	—
		Suma dochodów	3,690.596	27	—	—	3,690.596	27
		Zapas z początkiem roku 1892.	—	—	—	—	329.836	54
		Razem	—	—	—	—	4,020.432	81

Galicya wschodnia.

Kwota preliminowana wedle ustawy z d 7. Kwietnia 1892.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z końcem roku 1892.			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
13.829	—	13.829	1.354	—	—	—	1.354	—	—	—	—	—
2,601.900	—	2,601.900	—	—	174.867	—	—	174.867	—	—	16,605.109	50
947.756	—	947.756	60.023	—	—	—	60.023	—	—	—	458.845	35½
15.732	—	15.732	15.732	—	—	—	15.732	—	—	—	—	—
1.250	—	1.250	—	—	40.978	—	—	40.978	40.002	76	—	—
537	—	537	371	—	—	—	371	—	—	—	14.892	55½
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,522.650	01
—	—	—	—	—	1.997	—	—	1 997	—	—	—	—
3,581 004	—	3,581.004	77.480	—	217.842	—	77.480	217.842				
								140.362				
14 072	—	14.072	—	—	2.501	—	—	2.501	23.482	52	119	50
36.644	—	36.644	16.915	—	—	—	16.915	—	—	—	—	—
1.500	—	1.500	579	—	—	—	579	—	2.290	91½	—	—
2,295.209	—	2,295.209	—	—	124.586	—	—	124.586	1,259.814	87	—	—
1,233.579	—	1,233.579	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3,581.004	—	3,581.004	17.494	—	127.087	—	17.494	127.087				
								109.593				
									1.325.591	06½	19,601.616	92

Wydatki. Fundusz indemnizacyjny.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 7. kwietnia 1892. zł.
		A) Wydatki.			
I.		**Koszta zarządu.**			
	1	*a*) Płace urzędników	1018	72	13.829
		b) Dodatki służbowe i osobiste	974	30	
		c) „ aktywalne	43	42	
		d) Płace sług	345	77	
		e) Dyurna	3.707	61	
		f) Remuneracye i zapomogi	1.269	70½	
		g) Potrzeby kancelaryjne	1.973	07½	
		h) Wydatki na indykaturę	3.142	86	
		Suma rubryki I.	12.475	46	13.829
II.	2	**Spłata kapitałów przez losowanie**	2,776.767	—	2,601.900
III.	3	**Renty dla uprawnionych**	887.732	72	947.756
IV.	4	**Na zakupno obligacyj indemnizacyjnych**	—	—	15.732
V.		**Zaliczki zwrotne** (przebieżne).			
	5	*a*) Zaliczki wydane na poczet płac etatowych i wydatków przez c. k. Urzędy podatkowe mylnie zarachowanych	2.228	15½	1.250
		b) Zaliczki udzielone własnym funduszom	40.000	—	—
		Suma rubryki V	42.228	15½	1.250

Galicya wschodnia. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z końcem roku 1892			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
1.354	—	*Do rubryki I* Wydatek mniejszy od kwoty preliminowanej o 1.353 zł. 54 ct. z powodu ograniczenia wydatków tej rubryki do wszelkiej możliwej oszczędności.				
1 354	—		—	—	—	—
—	174.867	*Do rubryki II.* Wydatek większy o 174.867 zł. ponieważ z wylosowanych w latach dawniejszych obligacyj więcej zgłoszono do spłaty.	—	—	16,605,109	50
60.023	—	*Do rubryki III* Wydatek mniejszy o 60.023 zł. 28 ct. ponieważ nie wszystkie zapadłe odsetki (między tymi od własnych obligacyj 13.876 zł.) zostały podjęte.	—	—	458.845	35½
15.732	—	*Do rubryki IV.* Wydatek mniejszy o 15.732 zł. z powodu że gotówki nzyskanej za wylosowane i zrealizowane obligacye użyto na pokrycie potrzeb bieżących, zbywającą zaś resztę lokowano w funduszu krajowym na 3%.	—	—	—	—
—	978	*Do rubryki V. p. 5. a)* Wydatek większy o 978 zł. 15½ ct. a po strąceniu zwróconych zaliczek, wykazanych w rubryce III. p. 8 doch. 920 zł. 58½ ct. właściwie większy tylko o . . 57 zł. 57 ct. a to z powodu, że okazała się potrzeba udzielenia więcej zaliczek zwrotnych.	2	76		
—	40.000	*Do poz. 6. b.* Wydatek większy o 40.000 zł. z powodu iż na pokrycie chwilowego niedoboru w funduszu Wielkiego Księstwa Krakowskiego okazała się potrzeba udzielenia zaliczki temuż funduszowi, która dopiero w roku 1893 zwróconą została.	40.000	—	—	—
—	40.978		40.002	76	—	—

Wydatki. Fundusz indemnizacyjny.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 7. kwietnia 1892. zł.
VI.	6	**Rozmaite wydatki**	166	47	537
—	6*a*)	**Zwroty zaliczek ze Skarbu Państwa.**			
		a) nieoprocentowane	—	—	—
		b) oprocentowane	—	—	—
		Suma .	—	—	—
	6*b*)	**Odsetki zapłacone od zaliczek oprocentowanych** . . .	1 997	03	—

Galicya wschodnia. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z końcem roku 1892			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
371	—	*Do rubr. VI.* Wydatek mniejszy o 370 zł. 53 ct. z powodu zmienności tej rubryki.	—	—	14.892	55½
—	—	*Do poz. 6. a.* Zaległość z końcem roku 1891 wynosiła . . . . . 2,357.325 zł. 01 ct.	—	—	2,522.653	01
—	—	Należytość bieżąca wynosi. . 165.321 „ — „	—	—	—	—
—	—	Stan długu wynosi zatem z końcem roku 1892 . . . 2,522.650 zł. 01 ct.	—	—	2,522.650	01
—	1.997	*Do poz. 6. b.* Wydatek większy o 1.997 zł. 03 ct. z powodu zapłacenia procentu od pożyczek zaciągniętych w Banku kraj. z funduszu krajowego i z fund. Wielkiego Ks. Krakowskiego na pokrycie chwilowego niedoboru. Wydatek ten kompensuje się z dochodem wykazanym w rubryce II. p. 7. doch. wynoszącym 7.648 zł. 92 ct.	—	—	—	—

Dochody. Fundusz indemnizacyjny.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 7. kwietnia 1892. zł.
		B) Dochody.			
I.		**Od obowiązanych.**			
	1	Wpłata kapitałów	1.761	95	2.353
	2	„ rent	433	25	284
	3	Odsetki za zwłokę i inne dochody:			
		a) Odsetki za zwłokę od rat w terminie niespłaconych . .	454	08	724
		b) Zwroty kosztów podróży	88	80½	967
		c) Taksy za blankiety do przepisania obligacyj indemnizacyjnych	9	50	83
		d) Zwroty za nadpłacone kupony przy wylosowanych obligacyach indemnizacyjnych	13.383	05½	9.032
		e) Zwroty rachunkowe i rozmaite inne	442	59	629
		Suma rubryki I. .	16.573	23	14.072
II.		**Własne dochody.**			
	4	Odsetki od obligacyi, będących własnością funduszu . . .	4	72	13 876
	5	Dochód ze sprzedaży obligacyj indemnizacyjnych, będących własnością funduszu	—	—	—
	6	Dochód ze zrealizowania własnych obligacyj wylosowanych . .	12.075	—	16.768
	7	Odsetki od chwilowych lokacyi nadwyżek	7.648	92	6.000
		Suma rubryki II. .	19.728	64	36.644

Galicya wschodnia. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z końcem roku 1892			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
591	—	*Do rubryki I. poz. 1.* Dochód mniejszy o 591 zł. 05 ct. ponieważ mimo użycia środków przymusowych nie wszystkie ściągnięto należytości.	15.399	26½	—	—
—	149	*Do poz. 2.* Dochód większy o 149 zł. 25 ct., ponieważ spłacono część zaległości z lat dawniejszych.	875	14½	—	—
270	—	*Do poz. 3.* Dochód większy ogółem o 2.943 zł. 03 ct. z powodu zmienności tego rodzaju dochodów.	5.401	13½	—	—
878	—		794	63	—	—
74	—		—	—	—	—
—	4 351		—	—	—	—
186	—		1.012	34½	119	50
1.999	4.500		23.482	52	119	50
—	2.501					
13 871	—	*Do rubr. II. poz. 4.* Dochód mniejszy o 13.871 zł. 28 ct. z powodu, że kupony od obligacyj indemnizacyjnych, należących do majątku funduszu nie zostały w roku przedmiotowym zrealizowane;	—	—	—	—
—	—	dochod ten mniejszy zrównoważony jest mniejszym wydatkiem, wykazanym w rubryce III. poz. 3. wydatków.	—	—	—	—
4.693	—	*Do poz. 6.* Dochód mniejszy o 4.693 zł. z powodu przypadkowości tych dochodów, których wysokości z góry dokładnie obliczyć nie można.	—	—	—	—
—	1.649	*Do poz. 7.* Dochód większy o . . . 1.648 zł. 92 ct.	—	—	—	—
18.564	1.649	Odsetki czynne wynoszą . . . 7.648 zł. 92 „	—	—	—	—
16.915		a po strąceniu odsetek biernych (R. — p. 6. *b*) wyd. . . . 1.997 „ 03 „ pozostaje właściwy dochód tej rubryki . . . . . 5.651 „ 89 „				
		a zatem dochód czysty jest właściwie mniejszy od preliminowanej kwoty o . . . . . 348 zł. 11 ct. z powodu, że nadwyżki dochodów, lokowane w funduszu krajowym nie dosięgły cyfry, któreby po 3% dała była preliminowany dochód.				

Dochody. Fundusz indemnizacyjny.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 7. kwietnia 1892. zł.
III.		**Zaliczki zwrócone** (przebieżne).			
	8	Zwroty z zaliczek danych na płace i mylne zarachowanie c. k. Urzędów podatkowych.	920	58½	1.500
IV.		**Od kraju.**			
	9	Dodatki indemnizacyjne do podatków:			
		a) od kontrybuentów	2,419.601	53½	2,295.209
		b) od Towarzystw kolejowych	193	28	
		Suma rubryki IV. .	2,419.794	81½	2,295 209
V.		**Ze Skarbu Państwa.**			
	10	Zasiłek bezzwrotny	1,068.254	—	—
	11	Pożyczka bezprocentowa	165.325	—	—
		Suma rubryki V. .	1,233.579	—	1,233.579

Galicya wschodnia. Dochody.

W porownaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z końcem roku 1892			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
579	—	*Do rubr. III. poz 8.* Dochód mniejszy o 579 zł. 41½ ct. z powodu zmienności tego rodzaju wpływów.	2.290	91½	—	—
—	124.586	*Do rubr. IV.* Dochód większy o 124.585 zł. 81½ ct.	1,259.787	46	—	—
		Zaległość z końcem roku budżetowego 1891 wynosiła . 842.129 zł. 42— ct.	27	41	—	—
—	124 586	Z końcem roku 1892 budżet wynosi . . . . . 1,259.814 „ 87— „	1,259.814	87	—	—
		(a to według wykazów przez Urzędy podatkowe Wydziałowi krajowemu przedłożonych, a przez c. k. krajową Dyrekcyę Skarbu częściowo sprawdzonych i zatwierdzonych LW. 68.299/93).				
—	—					
—	—	Zaległość czynna zwiększyła się zatem z końcem roku budżetowego 1892 o . . . 417.685 zł. 45 ct.	—	—	—	—
—	—	Kwota preliminowana w dodatkach indemnizacyjnych na r. 1892 wynosi 2,295.209 zł. — ct. rzeczywista zaś należytość wynosi 2,849.717 zł. 31 ct. a zatem rzeczywista należytość większą jest od preliminowanej o . . . 554.508 zł. 31 „				
		z porównania obu tych cyfr okazuje się różnica . . 136.822 „ 86 ct.				
		a po strąceniu zwróconych nadpłat . . . . . 12.237 „ 04½ „				
		pozostaje rzeczywista różnica wynikłości między kwotą preliminowaną a uiszczeniem w kwocie . . . 124.585 zł. 81½ ct.				

Do l. 1.839/94.

Wykazy pomocnicze

do

ZAMKNIĘCIA RACHUNKÓW

funduszu indemnizacyjnego

Galicyi wschodniej

za rok budżetowy

1892.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

1. Wykaz

należytości czynnych i biernych z końcem roku budżetowego 1892.

Liczba porząd.	Poszczególnienie		Kwota zł.	Kwota ct.
	A. Należytości czynne.			
1	Wpłata kapitałów		15.399	26½
2	„ rent		875	14½
3	Odsetki za zwłokę i inne dochody		7.208	11
4	Zapas własnych obligacyj indemnizacyjnych (fundusz rezerwowy)		232.470	—
5	Książeczka gal. Kasy oszczędności		3	19
6	Dodatki indemnizacyjne do podatków:			
	a) od towarzystw kolejowych	27 zł. 41 ct.		
	b) „ kontrybuentów	1,259.787 zł. 46 ct.	1,259.814	87
7	Zwrócone zaliczki:			
	a) Zwroty zaliczek danych na płacę i mylne zarachowania c. k. Urzędów podatkowych	2.293 zł. 67½ ct.		
	b) Zwrot zaliczki udzielonej funduszowi indemnizacyjnemu Wielkiego Księstwa Krakowskiego	40.000 zł. — ct.	42.293	67½
8	Pozostałość z rachunków z końcem roku budżetowego 1892		299.065	97½
	Razem		1,857.130	23
	B. Należytości bierne.			
9	Spłata kapitałów przez losowanie:			
	a) wylosowane, a dotąd niespłacone obligacye indemnizacyjne		234.003	—
	b) obligacye, które jeszcze mają być wylosowane		16,371.106	50
10	Renty dla uprawnionych		458.845	35½
11	Rozmaite wydatki		15.012	05½
12	Zwroty zaliczek ze Skarbu Państwa	nieoprocentowane	2,522.650	01
		oprocentowaoe	—	—
	Razem		19,601.616	92
	W porównaniu należytości biernych z należytościami czynnymi		1,857.130	23
	Pozostaje należytość bierna		17,744.486	69

2. Wykaz

stanu obligcyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej, tudzież pozostałej gotówki do dyspozycyi z końcem roku budżetowego 1892.

Liczba porząd.	Poszczególnienie	Nominalna wartość wal. aust. zł.	ct.
	A. Dochóód.		
1	Zapas z końcem roku budżetowego 1891:		
	a) w obligacyach indemnizacyjnych 232.900 M. K. czyli . . .	244.545	—
	b) w książeczce gal. Kasy oszczędności	3	19
2	Zakupione obligacye indemnizacyjne	—	—
3	Wymienione „ „	115.900	—
4	Książeczka Kasy oszczędności na	—	—
	Suma dochodów . .	360.448	19
	B. Wydatek.		
5	Z powodu wymiany obligacyi indemnizacyjnych	115.900	—
6	„ „ wylosowania „ „ . 11.500 zł. m. k.	12.075	—
7	„ „ sprzedania „ „ . —	—	—
8	Wydano książeczkę Kasy oszczędności na	—	—
	Suma wydatków . .	127.975	—
	W porównaniu dochodów z wydatkami pozostaje według dziennika głównego ostateczny zapas z końcem roku budżetowego 1892 a to:		
	w obligacyach indemnizacyjnych 221.400 zł. m. k. czyli 232.470 zł. — ct. w. a.		
	książeczka gal Kasy oszczędności . . . . 3 zł. 19 ct. w. a.	232.473	19

3. Wykaz

obrotu obligacyj indemnizacyjnych.

Liczba porząd.	Poszczególnienie	Nominalna wartość wal. aust. zł.	ct.
	Dochód.		
1	Zapas z roku zeszłego	—	—
2	Nowo wystawione obligacye indemnizacyjne	—	—
3	„ „ „ zamiast złożonych i zniszczonych obligacyj indemnizacyjnych z kaucyj wojskowych	—	—
4	Przepisane obligacye indemnizacyjne	60.770	—
5	Obligacye indemnizacyjne . { wykupione	—	—
	{ zniszczone	2,776.767	—
	Suma dochodów . .	2,837.537	—
	Wydatek.		
6	Zaspokojenie uprawnionych w kapitale	—	—
7	„ „ „ „ rentach zaległych	—	—
8	Wypłata dewinkulowanych oblig. indemnizacyjnych z kaucyj wojskowych	—	—
9	Przepisane obligacye indemnizacyjne	60.770	—
10	Do zniszczenia wydane obligacye indemnizacyjne	2,776.767	—
	Suma wydatków . .	2,837.537	—
	W porównaniu dochodu z wydatkiem według dziennika głównego z końcem roku budżetowego 1892 pazostaje ostateczny zapas . . .	—	—

4. Uwidocznienie

wpłat kapitałów, rent i odsetek ze strony obowiązanych.

	Przed rozpoczęciem wpłat podług planu umorzenia				Podług planu umorzenia					
	kapitały		renty		20-roczne raty kapitału		5% odsetki		annuitety	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Zaległość z końcem r. budżetowego 1891	158	09½	296	35½	8 601	60	725	23	8.461	38½
Przybyło w roku 1892:										
a) wskutek przypisań nowych . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) „ sprostowania . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bieżąca należytość rent i odsetek . .	—	—	7	48½	—	—	284	17	—	—
Razem .	158	09½	303	85	8.601	60	1.009	40	8.461	38½
Z tego odpada:										
a) w skutek kompensacyi . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) „ sprostowania przypisanych należytości . .	—	—	—	—	9	10	4	85½	50	76½
Rzeczywista należytość .	158	09½	303	85	8.592	50	1.004	54½	8.410	62
Na to wpłynęło w gotówce .	8	40	14	63	1.584	55½	418	62	168	99½
Zaległość z końcem r. budżetowego 1892 .	149	69½	289	22	7.007	94½	585	92½	8.241	62½

5. Wykaz

zlikwidowanych należytości uprawnionych, pokrycie i wypłata tychże.

	Kapitały wynagrodzenia		Renty zaległe		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Stan wydanych obligacyj indemnizacyjnych uprawnionym						
z końcem roku budżetowego 1891	7,244.380	50	12,137.496		19,381.876	50
Do tego przybyło w roku bieżącym	—	—	—	—	—	—
Razem . .	7,244,380	50	12.137.496	-	19,381.876	50
Odpada przez wypłatę wylowanych obligacyj	2.776.767	—	—	—	2,776.767	—
Odpada przez anulowanie	—		—	—	—	
Stan z końcem roku budżetowego 1892	4.467.613	50	12.137.496	-	16.605.109	50

6. Sprawdzenie

obrotu kapitałów czynnych i biernych, jakoteż obrotu przebieżnych rubryk.

	Kapitały czynne		Kapitały bierne		Zaliczki		Obce pieniądze		Uwaga
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
Pozostałość z początkiem roku . .	244.548	19	2,357.325	01	986	10½	—	—	
Przybyło w roku bieżącym budżetowym	—	—	165.325	—	42.228	15½	—	—	
Razem .	244 548	19	2,522 650	01	43.214	26	—	—	
Odpada w roku bieżącym . . .	12.075	—	—	—	920	58½	—	—	
„ „ „ wskutek odpisania .	—	—	—	—	—	—	—	—	
Pozostaje z końcem roku budżet. 1892	232.473	19	2,522.650	01	42.293	67½	—	—	

7. Wyszczególnienie

nadwyżek ulokowanych i wyjętych z funduszu krajowego w roku 1892.

	Kwota zł.	Kwota ct.
Pozostałość z końcem roku budżetowego 1891	—	—
Z nadwyżek za rok 1892. ulokowano w funduszu krajowym	2,301.000	—
Wyjęto z funduszu krajowego	2,301.000	—
Pozostaje na lokacyi z końcem roku budżetowego 1892.	—	—

FUNDUSZ INDEMNIZACYJNY

dla Galicyi zachodniej.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW

za rok

1892.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Fundusz indemnizacyjny

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z roku 1892. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	Razem zł.	Razem ct.
		A) Wydatki.						
I.	1	Koszta zarządu	6.804	74½	—	—	6.804	74½
II.	2	Spłata kapitałów przez losowanie	1,576.312	50	—	—	1,576.312	50
III.	3	Renty dla uprawnionych	568.423	97	—	—	568.423	97
IV.	4	Na zakupno obligacyj indemnizacyjnych	—	—	—	—	—	—
V.	5	Zaliczki zwrotne (przebieżne)	353	31½	—	—	353	31½
VI.	6	Rozmaite wydatki	41	44	—	—	41	44
—	6a	Kapitały w kwotach wyrównawczych dla uprawnionych	—	—	—	—	—	—
—	6b	Zwrot zaliczek ze Skarbu Państwa	—	—	—	—	—	—
—	6c	Odsetki zapłacone od zaliczek oprocentowanych	99	12	—	—	99	12
		Suma wydatków	2,152.035	09	—	—	2,152.035	09
		Zapas z końcem roku 1892					8.076	04
		Razem					2,160.111	13
		B) Dochody.						
I.	1—3	Od obowiązanych	13.575	70	—	—	13.575	70
II.	4—7	Własne dochody	84.707	84	—	—	84.707	84
III.	8	Zaliczki zwrócone (przebieżne)	102	88	—	—	102	88
IV.	9	Od kraju	786.749	87	—	—	786.749	87
V.	10-11	Ze Skarbu Państwa	1,191.421	—	—	—	1,191.421	—
		Suma dochodów	2,076.557	29	—	—	2,076.557	29
		Zapas z początkiem roku 1892.					83.553	84
		Razem					2,160.111	13

Galicya zachodnia.

Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 7. Kwietnia 1892.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z końcem roku 1892.			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
7.543	—	7.543	738	—	—	—	738	—	—	—	—	—
1,463.700	—	1,463.700	—	—	112.613	—	—	112.613	—	—	10,147.021	50
582.383	—	582.383	13.959	—	—	—	13.959	—	—	—	212.566	53
29.529	—	29.529	29.529	—	—	—	29.529	—	—	—	—	—
501	—	501	148	—	—	—	148	—	—	—	—	—
20	—	20	—	—	21	—	—	21	—	—	5.534	51½
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,127.349	99
—	—	—	—	—	99	—	—	99	—	—	—	—
2,083.676	—	2,083.676	44.374	—	112.733	—	44.374	112.733	—	—	—	—
								68.359				
7.240	—	7.240	—	—	6.336	—	—	6.336	3.395	14	12	87½
52.602	—	52.602	—	—	32.106	—	—	32.106	—	—	—	—
370	—	370	267	—	—	—	267	—	555	57	—	—
832.043	—	832.043	45.293	—	—	—	45.293	—	235.338	48½	—	—
1,191.421	—	1,191.421	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2,083.676	—	2,083.676	45.560	—	38.442	—	45.560	38.442				
								7.118				
									239.289	19½	12,492.485	41

Wydatki. Fundusz indemnizacyjny.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 7. kwietnia 1892. zł.
		A) Wydatki.			
I.		**Koszta zarządu.**			
	1	*a*) Płace urzędników	555	66½	7.543
		b) Dodatki służbowe i osobiste	531	42	
		c) „ aktywalne	23	76	
		d) Płace sług	188	52	
		e) Dyurna	2.022	36	
		f) Remuneracye i zapomogi	692	58	
		g) Potrzeby kancelaryjne	1.076	16	
		h) Wydatki na indykaturę	1.714	28	
		Suma rubryki I.	6.804	74½	7.543
II.	2	**Spłata kapitałów przez losowanie**	1,576.312	50	1,463.700
III.	3	**Renty dla uprawnionych**	568.423	97	582.383
IV.	4	**Na zakupno obligacyj indemnizacyjnych**	—	—	29.529
V.		**Zaliczki zwrotne** (przebieżne).			
	5	Zaliczki wydane na poczet płac etatowych i wydatków przez c. k. Urzędy podatkowe mylnie zarachowanych	353	31½	501

Galicya zachodnia. **Wydatki.**

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z końcem roku 1892			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
738	—	*Do rubr. I. poz. 1.* Ogólny wydatek tej rubryki mniejszy o 738 zł. 25½ ct. znajdujący uzasadnienie w zamknięcu rachunkowem przy tejże samej rubryce funduszu indemnizacyjnego dla Galicyi wschodniej.				
738	—		—	—	—	—
—	112.613	*Do rubr. II.* Wydatek większy o 112.612 zł. 50 ct. ponieważ w roku tym wypłacono większą należytość za obligacye wylosowane w latach poprzednich.	—	—	10,147,021	50
13.959	—	*Do rubr. III.* Wydatek mniejszy o 13.959 zł. 03 ct. z powodu, że nie wypłacono odsetek od własnych obligacyj indemnizacyjnych 20.102 zł., natomiast wypłacono więcej odsetek z lat ubiegłych.	—	—	212.566	53
29.529	—	*Do rubr. IV.* Wydatek mniejszy o 29.529 zł. z powodu, że gotówki otrzymanej za wylosowane obligacye indemnizacyjne, będącej własnością funduszu, użyto na pokrycie potrzeb bieżących ; każdoczesną zaś nadwyżkę lokowano w funduszu krajowym na 3%.	—	—	—	—
148	—	*Do rubr. V.* Wydatek mniejszy o 147 zł. 68½ ct. z powodu niestałości wydatków tej rubryki.	—	—	—	—

Wydatki. Fundusz indemnizacyjny.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 7. kwietnia 1892. zł.
VI.	6	**Rozmaite wydatki**	41	44	20
—	6*a*)	**Kapitały w kwotach wyrównawczych dla uprawnionych** . .	—	—	—
—	6*b*)	**Zwroty zaliczek ze Skarbu Państwa.**			
		a) nieoprocentowane	—	—	—
		b) oprocentowane	—	—	—
		Suma poz 6 b) .	—	—	—
	6*c*)	**Odsetki zapłacone od zaliczek oprocentowanych** . . .	99	12	—

Galicya zachodnia. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z końcem roku 1892			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	21	*Do rubr. VI.* Wydatek większy o 21 zł. 44 ct. z powodu, iż wydatków tej rubryki z góry ściśle obliczyć nie można.	—	—	5.534	51½
—	—		—	—	—	—
—	—	*Do poz. 6 b).* Zaległość bierna z końcem roku 1891 wynosiła . . . . 1,967.674 zł. 99 ct.	—	—	2,127.349	99
—	—	Zaliczki otrzymane w r. 1892 wynoszą . . . . 159.975 „ — „	—	—	—	—
—	—	Należytość bierna z końcem roku 1892 wynosi zatem . 2,127.349 zł. 99 ct.	—	—	2,127.349	99
—	99	*Do poz. 6 c).* Wydatek większy o 99 zł. 12 ct. budżetem nieobjęty z powodu zapłacenia odsetek od chwilowych pożyczek zaciągniętych w Banku krajowym i we własnych funduszach. Wydatek ten kompensuje się z dochodem wykazanym w rubryce II. poz. 7 dochodów.	—	—	—	—

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 7. kwietnia 1892. zł.
		B) Dochody.			
I.		**Od obowiązanych.**			
	1	Wpłata kapitałów	363	12½	578
	2	„ rent	47	67½	49
	3	Odsetki za zwłokę i inne dochody:			
		a) Odsetki za zwłokę od rent w terminach niezapłaconych. .	61	27	561
		b) Zwroty kosztów podróży	—	—	453
		c) Taksy za blankiety do przepisywania obligacyj indemnizacyjnych	6	90	33
		d) Zwroty za nadpłacone kupony przy wylosowanych obligacyach indemnizacyjnych	13.085	04	5.499
		e) Zwroty rachunkowe i rozmaite inne	11	69	67
		Suma rubryki I. .	13.575	70	7.240
II.		**Własne dochody.**			
	4	Odsetki od obligacyj indemnizacyjnych, będących własnością funduszu	—	—	20.102
	5	Dochód ze sprzedaży obligacyj indemnizacyjnych, będących własnością funduszu	—	—	—
	6	Dochód ze zrealizowania wylosowanych obligacyj własnych . .	76.545	—	30.000
	7	Odsetki od chwilowych lokacyj nadwyżek	8.162	84	2.500
		Suma rubryki II. .	84.707	84	52.602

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z końcem roku 1892			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
215	—	*Do rubryki I. poz. 1.* Dochód mniejszy o 214 zł. 87½ ct. z powodu, że nie ściągnięto wszystkich należytości mimo użycia środków przymusowych.	2.116	18½	—	—
1	—	*Do poz. 2.* Dochód mniejszy o 1 zł. z powodu jak poz. 1.	220	87½	—	—
500	—	*Do pozycyi 3.* Dochód większy ogółem o 6.551 zł. 90 ct.	995	59	—	—
453	—	z powodu zmienności tego rodzaju dochodów.	57	69	—	—
26	—		—	—	—	—
—	7.586		—	—	—	—
55	—		4	80	12	87½
1.250	7.586		3.395	14	12	87½
	6.336					
20.102	—	*Do rubryki II. poz. 4.* Dochód mniejszy o 20.102 zł. ponieważ nie zrealizowano kuponów od obligacyj indemnizacyjnych, będących własnością funduszu.	—	—	—	—
—	—	Brak tego dochodu zrównoważony jest mniejszym wydatkiem, (patrz rubr. III. poz. 3. wydatków).	—	—	—	—
—	46.545	*Do poz. 6.* Dochód większy o 46.545 zł. jako zależny od ilości wylosowanych obligacyj, których wysokości z góry obliczyć nie można.	—	—	—	—
—	5.663	*Do poz. 7.* Dochód większy o . . 5.662 zł. 84 ct. a po strąceniu odsetek biernych 99 „ 12 „	—	—	—	—
20.102	52.208	pozostaje właściwy dochód kwocie 5.563 zł. 74 ct.	—	—	—	—
	32.106					

Dochody. Fundusz indemnizacyjny.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 7. kwietnia 1892. zł.
III.		**Zaliczki zwrócone (przebieżne).**			
	8	Zwroty z zaliczek danych na płace i mylne zarachowanie c. k. Urzędów podatkowych.	102	88	370
IV.		**Od kraju.**			
	9	Dodatki indemnizacyjne do podatków:			
		a) od kontrybuentów	786.458	74	832.043
		b) od Towarzystw kolejowych	291	13	
		Suma rubryki IV. .	786.749	87	832.043
V.		**Ze Skarbu Państwa.**			
	10	Zasiłek bezzwrotny	1,031.746	—	—
	11	Pożyczka bezprocentowa	159.675	—	—
		Suma rubryki V. .	1,191.421	—	1,191.421

Galicya zachodnia. Dochody.

W porownaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z końcem roku 1892			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
267	—	*Do rubr. III. poz. 8.* Dochód mniejszy o 267 zł. 12 ct. z powodu zmienności tego rodzaju dochodów.	555	57	—	—
45.293	—	*Do rubr. IV.* Dochód mniejszy o 45.293 zł. 13— ct.	234.193	87½	—	—
		Zaległość z końcem roku budżetowego 1891. wynosiła . . 174.193 zł. 25 – ct.	1.144	61	—	—
45.293	—	Zaległość zaś z końcem roku budżetowego 1892 wynosi . . 235.338 „ 48½ „	235.338	48½	—	—
		(a to według wykazów przez c. k. Urzędy podatkowe, Wydziałowi krajowemu przedłożonych i przez c. k. krajową Dyrekcyę Skarbu częściowo zrektyfikowanych i zatwierdzonych).				
—	—		—	—	—	—
—	—	Zaległość czynna zwiększyła się zatem z końcem roku budżetowego . . . . 61.145 zł. 23½ ct.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
		Kwota preliminowana na rok 1892. wynosi . 832.043 zł.				
		rzeczywista zaś należytość wynosi na rok 1892. 851.787 zł. 09½ ct.				
		większą jest przeto od preliminowanej o . . 19.744 „ 09½ „				
		a potrąceniu nadpłat . 3.891 „ 99— „				
		jest właściwie większą o . . 15.852 zł. 10½ ct.				
		z porównania zaś obydwóch tych kwot okazuje się powyższa różnica w kwocie . . . . 45.293 zł. 13— ct.				

Do LW. 1.839/94.

Wykazy pomocnicze

do

ZAMKNIĘCIA RACHUNKÓW

funduszu indemnizacyjnego

Galicyi zachodniej

za rok budżetowy

1892.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

1. Wykaz

należytości czynnych i biernych z końcem roku budżetowego 1892.

Liczba porząd.	Poszczególnienie	Kwota zł.	Kwota ct.
	A. Należytości czynne.		
1	Wpłata na kapitały	2.116	18½
2	„ renty	220	87½
3	Odsetki za zwłokę i inne dochody	1.058	08
4	Zapas własnych obligacyj indemnizacyjnych (fundusz rezerwowy)	294.000	—
5	Książeczka gal. Kasy oszczędności	18	07
6	Dodatki indemnizacyjne do podatków:		
	a) od kontrybuentów	234.193	87½
	b) „ towarzystw kolejowych	1.144	61
7	Zwrócone zaliczki	555	57
8	Pozostałość z rachunków z końcem roku budżetowego 1892	8.076	04
	Razem	541.383	30½
	B. Należytości bierne.		
9	Spłata kapitałów przez losowanie:		
	a) wylosowane, a dotąd niespłacone obligacye indemnizacyjne.	34.631	50
	b) obligacye, które jeszcze mają być wylosowane	10,112.390	—
10	Renty dla uprawnionych	212.566	53
11	Rozmaite wydatki	5.534	51½
		12	87½
12	Zwroty zaliczek ze Skarbu Państwa { nieoprocentowane	2,127.349	99
	{ oprocentowaoe	—	—
	Razem	12,492.485	41
	W porównaniu należytości biernych z należytościami czynnymi	541.383	30½
	Pozostaje należytość bierna	11,951.102	10½

2. Wykaz

stanu obligcyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu indemnizacyjnego Galicyi zachodniej, tudzież pozostałej gotówki do dyspozycyi z końcem roku budżetowego 1892.

Liczba porząd.	Poszczególnienie	Kwota zł.	Kwota ct.
	A. Dochód.		
1	Zapas z końcem roku budżetowego 1891:		
	a) w obligacyach indemnizacyjnych 352.900 M. K.	370.545	—
	b) w książeczce gal. Kasy oszczędności na	18	07
2	Zakupione obligacye indemnizacyjne	—	—
3	Wymienione „ „	12.900	—
4	Książeczka Kasy oszczędności na	—	—
	Suma dochodów . .	383.463	07
	B. Wydatek.		
5	Z powodu wymiany	12.900	—
6	„ „ wylosowania	76.545	—
7	„ „ sprzedania	—	—
8	Wydano książeczkę Kasy oszczędności na	—	—
	Suma wydatków . .	89.445	—
	W porównaniu dochodów z wydatkami pozostaje według dziennika głównego ostateczny zapas z końcem roku budżetowego 1892 a to:		
	w obligacyach indemnizacyjnych . . . . 294.000 zł.		
	książeczka gal Kasy oszczędności na . . . . 18 zł. 07 ct.	294.018	07

3. Wykaz

obrotu obligacyj indemnizacyjnych.

Liczba porząd.	Poszczególnienie	Kwota zł.	Kwota ct.
	A. Dochód.		
1	Zapas z roku zeszłego	—	—
2	Nowo wystawione obligacye indemnizacyjne	—	—
3	„ „ „ zamiast złożonych i zniszczonych obligacyj indemnizacyjnych z kaucyj wojskowych	—	—
4	Przepisane obligacye indemnizacyjne	65.780	—
5	Obligacye indemnizacyjne { wykupione	—	—
	{ zniszczone	1,576.312	50
	Suma dochodów	1,642.092	50
	B. Wydatek.		
6	Zaspokojenie uprawnionych w kapitale	—	—
7	„ „ „ rentach zaległych	—	—
8	Wypłata dewinkulowanych oblig. indemnizacyjnych z kaucyj wojskowych	—	—
9	Przepisane obligacye indemnizacyjne	65.780	—
10	Do zniszczenia wydane obligacye indemnizacyjne	1,576.312	50
	Suma wydatków	1,642.092	50
	W porównaniu dochodu z wydatkami według dziennika głównego z końcem roku budżetowego 1892 pazostaje ostateczny zapas	—	—

4. Wyszczególnienie

wpłat kapitałów, rent i odsetek ze strony obowiązanych.

	Przed rozpoczęciem wpłat podług planu umorzenia				Podług planu umorzenia					
	kapitały		renty		20-roczne raty kapitału		5% odsetki		annuitety	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Zaległość z końcem r. budżetowego 1891	—	—	—	—	2.202	39	219	47½	276	92
Przybyło w roku 1892:										
a) wskutek przypisań nowych . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) „ sprostowania . . .	—	—	—	—	—	—	49	07½	—	—
Bieżąca należytość rent i odsetek . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem .	—	—	—	—	2.202	39	268	55	276	92
Na to wpłynęło w gotówce .	—	—	—	—	363	12½	47	67½	—	—
Zaległość z końcem r. budżetowego 1892 .	—	—	—	—	1.839	26½	220	87½	276	92

5. Wykaz

zlikwidowanych należytości pokrycie i wypłata tychże.

	Kapitały wynagrodzenia		Renty zaległe		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Stan wydanych obligacyj indemnizacyjnych uprawnionym						
z końcem roku budżetowego 1891	5,187.976	50	6,535.357	50	11,723.334	—
Do tego przybyło w roku bieżącym	—	—	—	—	—	—
Razem . .	5,187.976	50	6,535.357	50	11,723.334	—
Odpada przez wypłatę wylowanych obligacyj	1.576.312	50	—	—	1,576.312	50
Odpada przez anulowanie	—	—	—	—	—	—
Stan z końcem roku budżetowego 1892	3.611.664	—	6,535.357	50	10,147.021	50

6. Sprawdzenie

obrotu kapitałów czynnych i biernych, jakoteż obrotu przebieżnych rubryk.

	Kapitały czynne		Kapitały bierne		Zaliczki		Obce pieniądze		Uwaga
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
Pozostałość z początkiem roku 1892 .	370.563	07	1,967.674	99	328	13	—	—	Wykaz depozytów wszystkich trzech funduszów znajduje się na końcu zamknięcia rachunków.
Przybyło w roku bieżącym budżetowym	—	—	159.675	—	353	31½	—	—	
Razem .	370.563	07	2,127.349	99	681	44½	—	—	
Odpada w roku bieżącym . . .	76.545	—	—	—	102	88	—	—	
„ „ „ wskutek odpisania . . . . { 7 zł. 87½ ct. / 18 „ 12— „	—	—	—	—	22	99½	—	—	
Pozostaje z końcem roku budżet. 1892	294.018	07	2,127.349	99	555	57	—	—	

7. Wyszczególnienie

nadwyżek ulokowanych i wyjętych z funduszu krajowego w roku 1892.

	Kwota	
	zł.	ct.
Z nadwyżek za rok 1892. ulokowano w funduszu krajowym	1,353.000	—
Wyjęto z funduszu krajowego	1,353.000	—
Pozostaje na lokacyi z końcem roku budżetowego 1892.	—	—

FUNDUSZ INDEMNIZACYJNY

dla Wielkiego Ks. Krakowskiego.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW

za rok

1892.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Fundusz indemnizacyjny.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z roku 1892. zwyczajne zł.	zwyczajne ct.	nadzwyczajne zł.	nadzwyczajne ct.	Razem zł.	Razem ct.
		A) Wydatki.						
I.	1	Koszta zarządu	567	06	—	—	567	06
II.	2	Spłata kapitałów przez losowanie	160.650	—	—	—	160.650	—
III.	3	Renty dla uprawnionych	36.252	99	—	—	36.252	99
IV.	4	Zaliczki zwrotne (przebieżne)	44	88½	—	—	44	88½
V.	5	Rozmaite wydatki	317	94	—	—	317	94
—	5a	Odsetki zapłacone od zaliczek oprocentowanych	975	11	—	—	975	11
		Suma wydatków	198.807	98½	—	—	198.807	98½
		Zapas z końcem roku 1892					493	07½
		Razem					199.301	06
		B) Dochody.						
I.	1—3	Od obowiązanych	890	54½	—	—	890	54½
II.	4—8	Własne dochody	7.939	79	—	—	7.939	79½
III.	9—9a	Zaliczki zwrócone (przebieżne)	40.000	79	—	—	40.000	79
IV.	10	Od kraju	150.469	93	—	—	150.469	93
		Suma dochodów	199.301	06	—	—	199.301	06

Wielkie Księstwo Krakowskie.

Kwota preliminowana wedle ustawy z d 7. Kwietnia 1892.			Wynikłości są zatem:						Należytości			
			mniejsze		większe		w ogóle		czynne		bierne	
zwyczajne	nadzwyczajne	Razem	zwyczajne	nadzwyczajne	zwyczajne	nadzwyczajne	mniejsze	większe	z końcem roku 1892.			
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
629	—	629	62	—	—	—	62	—	—	—	—	—
148.050	—	148.050	—	—	12.600	—	—	12.600	—	—	557.109	—
33.848	—	33.848	—	—	2.405	—	—	2.405	—	—	118.994	54
30	—	30	—	—	15	—	—	15	—	—	—	—
7	—	7	—	—	311	—	—	311	317	94	269	09
—	—	—	—	—	975	—	—	975	—	—	—	
182.564	—	182.564	62	—	16.306	—	62	16.306				
								16.244				
1.571	—	1.571	681	—	—	—	681	—	236	50	—	—
51.351	—	51.351	43.411	—	—	—	43.411	—	—	—	—	—
12	—	12	—	—	39.989	—	—	39.989	59	60	40.000	—
129.636	—	129.636	—	—	20.834	—	—	20.834	60.569	67	—	—
182.570	—	182.570	44.092	—	60.823	—	44.092	60.823				
								16.731				
							Razem .		61.183	71	716.372	63

Wydatki. Fundusz indemnizacyjny.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z d. 7. kwietnia 1892. zł.
		A) Wydatki.			
I.		**Koszta zarządu.**			
	1	*a*) Płace urzędników	46	30½	
		b) Dodatki służbowe i osobiste	44	28	
		c) „ aktywalne	1	98	
		d) Płace sług	15	71	
		e) Dyurna	168	53	
		f) Remuneracye	57	71½	
		g) Potrzeby kancelaryjne	89	68	
		h) Wydatki na indykaturę	142	86	
		Suma rubryki I. .	567	06	629
II.	2	**Spłata kapitałów przez losowanie**	160.650	—	148.050
III.	3	**Renty dla uprawnionych**	36.252	99	33.848

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z końcem roku 1892			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
		Do rubr. I. Ogólny wydatek mniejszy o 61 zł. 94 ct. znajduje uzasadnienie w zamknięciu rachunkowem przy tejże rubryce funduszu indemnizacyjnego dla Galicyi wschodniej.				
62	—		—	—	—	—
—	12.600	*Do rubr. II.* Wydatek większy o 12.600 zł. ponieważ w roku przedmiotowym wypłacono większą należytość za obligacye wylosowane w latach poprzednich.	—	—	557.109	—
—	2.405	*Do rubr, III.* Wydatek większy o 2.404 zł. 99 ct. ponieważ w roku przedmiotowym wypłacono więcej odsetek z lat ubiegłych.	—	—	118 994	54

Wydatki. Fundusz indemnizacyjny.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w r. 1892. zł.	Wydatki w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 7. kwietnia 1892. zł.
IV.	4	**Zaliczki zwrotne** (przebieżne).			
		Zaliczki zwrotne wydane na płace etatowe i na wydatki przez c. k. Urzędy podatkowe mylnie zarachowane	44	88½	30
V.	5	**Rozmaite wydatki**	317	94	7
—	5*a*)	**Odsetki zapłacone od zaliczek oprocentowanych** . . .	975	11	—

Wielkie Księstwo Krakowskie. Wydatki.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z końcem roku 1892			
mniejsze zł.	większe zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	15	*Do rubr. IV.* Wydatek większy o 14 zł. 88½ ct. z powodu zmienności wydatków tej rubryki.	—	—	—	—
—	311	*Do rubr. V.* Wydatek większy o 310 zł. 94 ct. z powodu j. w.	317	94	269	09
—	975	*Do rubr. — poz. 5 a).* Wydatki większe, nieprelimiminowane o . . . . 975 zł. 11 ct. ponieważ zapłacono odsetki od chwilowych pożyczek, zaciągniętych na pokrycie potrzeb bieżących — lecz strąciwszy z tej kwoty odsetki czynne wykazane w Rubr. II. poz. 8. dochodów . 4 „ 68 „ pozostaje właściwy wydatek tej rubryki w kwocie . . . 970 zł. 43 ct.	—	—	—	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1892. zł.	Dochody w roku 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 7. kwietnia 1892. zł.
		B) Dochody.			
I.		**Od obowiązanych.**			
	1	Wpłata kapitałów	—	—	—
	2	„ rent	—	—	—
	3	Odsetki za zwłokę i inne dochody:			
		a) Odsetki za zwłokę od rat w terminie niezapłaconych . .	—	—	13
		b) Zwroty kosztów podróży	—	—	7
		c) Taksy za blankiety do przepisywania obligacyj indemnizacyjnych	—	40	2
		d) Zwroty za nadpłacone kupony przy wylosowanych obligacyach indemnizacyjnych	890	14½	1.490
		e) Zwroty rachunkowe i rozmaite inne	—	—	59
		Suma rubryki I. .	890	54½	1.571
II.		**Własne dochody.**			
	4	Odsetki od obligacyj indemnizacyjnych, będących własnością funduszu	5.328	84½	4.493
	5	Dochód ze sprzedaży obligacyj indemnizacyjnych, będących własnością funduszu	—	—	—
	6	Dochód ze zrealizowania własnych obligacyj wylosowanych . .	420	—	20.200
	7	Dochód z gotówki w zapasie kasowym	2.186	27	26.398
	8	Odsetki od pieniędzy funduszu, umieszczonym chwilowo na procent	4	68	260
		Suma rubryki II. .	7.939	79½	51.351

Wielkie Księstwo Krakowskie. Dochody.

W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
mniejsze	większe		z końcem roku 1892			
zł.	zł.		zł.	ct.	zł.	ct.
—	—	*Do rubr. I. poz. 3.* Dochód mniejszy ogółem o 680 zł. 45½ ct. z powodu zmienności tego rodzaju dochodów.	108	11	—	—
—	—		4	04½	—	—
13	—		102	12	—	—
7	—		15	66½	—	—
2	—		—	—	—	—
600	—		—	—	—	—
59	—		6	56	—	—
681	—		236	50	—	—
—	836	*Do rubr. II. poz. 4.* Dochód większy o 835 zł. 84½ ct. z powodu częściowego zrealizowania kuponów za rok ubiegły.	—	—	—	—
—	—		—	—	—	—
19.780	—	*Do poz. 6.* Dochód mniejszy o 19.780 zł. jako zależny od ilości wylosowanych obligacyj, czego z góry obliczyć nie można.	—	—	—	—
24.212	—	*Do poz. 7.* Dochód mniejszy o 24.211 zł. 73 ct. ponieważ przeniesiono do majątku obrotowego rzeczywisty zapas w gotówce z roku 1891. pozostały.	—	—	—	—
255	—	*Do poz. 8.* Dochód mniejszy o 255 zł. 32 ct. ponieważ w roku przedmiotowym mniejsze były chwilowe nadwyżki, niż je w budżecie na rok 1892. przewidziano.	—	—	—	—
44 247	836		—	—	—	—
43.411						

Dochody. Fundusz indemnizacyjny.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w r. 1892. zł.	Dochody w r. 1892. ct.	Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 7. kwietnia 1892. zł.
III.		**Zwrócone zaliczki.**			
	9	Zwrot zaliczek danych na poczet płac etatowych i mylne zarachowanie c. k. Urzędów podatkowych.	—	79	12
	9a	Zaliczka ktrzymana z funduszu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej na pokrycie potrzeb bieżących	40.000	—	—
		Suma rubryki III.	40.000	79	12
IV.		**Od kraju.**			
	10	Dodatek indemnizacyjny do podatków:			
		a) od kontrybuentów	150.075	87	129.636
		b) od Towarzystw kolejowych	394	06	
		Suma rubryki IV.	150.469	93	129.636

Wielkie Księstwo Krakowskie. Dochody.

W porownaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody		Uzasadnienie różnic	Należytości			
			czynne		bierne	
			z końcem roku 1892			
mniejsze	większe		zł.	ct.	zł.	ct.
zł.	zł.					
11	—	*Do rubr. III. poz. 9.* Dochód mniejszy o 11 zł. 21 ct. z powodu zmienności tej rubryki.	59	60	—	—
—	40.000	*Do poz. 9. a).* Dochód większy o 40.000 z powodu zaciągnięcia chwilowej pożyczki w funduszu indemnizacyjnym Galicyi wschodniej na pokrycie potrzeb bieżących. Zaliczka ta została wszakże w roku następnym rzeczonemu funduszowi zwróconą.	—	—	40.000	—
11	40.000		59	60	40.000	—
	29.989					
—	20.834	*Do rubr. IV.* Dochód większy o 20.833 zł. 93 ct. ponieważ z jednej strony zaległość dodatków indemnizacyjnych, która z końcem roku budżetowego 1891. wynosiła . . 71.062 zł. 72½ ct. wynosi z końcem roku 1892. tylko . . . . . 60.569 „ 67— „ a więc zmniejszyła się o . 10.493 zł. 05½ ct. z drugiej zaś strony preliminowano należytość dodatków indemnizacyjnych na 129.636 zł. istotna zaś należytość na rok 1892. wynosi 140.229 zł. 67 ct. a zatem więcej o . . . . . 10.593 zł. 67— ct. co daje różnicę . . . 21.086 zł. 72½ ct. a po strąceniu nadpłat za lata dawniejsze w kwocie . 252 „ 79½ „ pozostaje rzeczywista różnica między preliminarzem a uiszczeniem w sumie wykazanej . . . . . 20.833 zł. 93 ct. Zaległość z końcem roku budżetowego podano w kwocie 60.569 zł. 67 ct. na podstawie wykazów przez c. k. Urzędy podatkowe sporządzonych, a przez c. k. krajową Dyrekcyę Skarbu częściowo zrektyfikowanych i zatwierdzonych. (LW. 68.299/93).	60.569	67	—	—
—	20.834		60.569	67	—	—

*

Do LW. 1.839/94.

Wykazy pomocnicze

do

ZAMKNIĘCIA RACHUNKÓW

funduszu indemnizacyjnego

Wielkiego Ks. Krakowskiego

za rok budżetowy

1892.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

1. Wykaz

należytości czynnych i biernych z końcem roku budżetowego 1892.

Liczba porząd.	Poszczególnienie	Kwota zł.	Kwota ct.
	A. Należytości czynne.		
1	Wpłata na kapitały	108	11
2	„ renty	4	04½
3	Odsetki za zwłokę i inne dochody	442	28½
4	Własne obligacye indemnizacyjne z końcem r. 1892. (fundusz rezerwowy).	89.250	—
5	Dodatki indemnizacyjne		
	a) od kraju.	59.471	41
	b) „ kolei	1.098	26
6	Zaliczki zwrócone	59	60
7	Pozostałość z rachunków z końcem roku budżetowego 1892	493	07½
	Razem	150.926	78½
	B. Należytości bierne.		
8	Spłata kapitałów przez losowanie:		
	a) wylosowane, a dotąd niespłacone obligacye indemnizacyjne.	21.294	—
	b) obligacye, które jeszcze mają być wypłacone	535.815	—
9	Renty dla uprawnionych	118.994	54
10	Rozmaite wydatki	269	09
11	Zaliczka nie zwrócona do funduszu indemnizacyjnego Gal. wschodnej	40.000	—
	Razem	716.372	63
	W porównaniu należytości biernych z należytościami czynnemi	150.926	78½
	Pozostaje należytość bierna	565.445	84½

2. Wykaz

stanu obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu indemnizacyjnego Wielkiego Ks. Krakowskiego, tudzież pozostałej gotówki do dyspozycyi z końcem roku budżetowego 1892.

Liczba porząd.	Poszczególnienie	Nominalna wartość w wal. austr. zł.	ct.
	A. Dochody.		
1	Zapas z końcem roku budżetowego 1891:		
	a) w obligacyach indemnizacyjnych 85.400 M. K.	89.670	—
	b) w książeczce gal. Kasy oszczędności na	—	—
2	Zakupione obligacye indemnizacyjne	—	—
3	Wymienione „ „	—	—
4	Książeczka Kasy oszczędności na	—	—
	Suma dochodów . .	89.670	—
	B. Wydatek.		
5	Z powodu wymiany obligacyj indemnizacyjnych.	—	—
6	„ „ wylosowania „ „ 400 zł. M. K. . . .	420	—
7	Sprzedane obligacye indemnizacyjne		—
8	Wydana książeczka Kasy oszczędności na	—	—
	Suma wydatków . .	420	—
	W porównaniu dochodów z wydatkami pozostaje według dziennika głównego ostateczny zapas kasowy z końcem roku budżetowego 1892 a to w obligacyach indemnizacyjnych . . . . 85.000 zł. m. k. czyli książeczka gal. Kasy oszczędności na	89.250	—
		—	—

3. Wykaz

obrotu obligacyj indemnizacyjnych.

Liczba porząd.	Poszczególnienie	Nominalna wartość w wal. austr. zł	ct.
	A. Dochody.		
1	Zapas z roku zeszłego	—	—
2	Nowo wystawione obligacye indemnizacyjne	—	—
3	„ „ „ zamiast złożonych i zniszczonych obligacyj indemnizacyjnych z kaucyj wojskowych	—	—
4	Przepisane obligacye indemnizacyjne	13.980	—
5	Obligacye indemnizacyjne { wykupione	—	—
	{ zniszczone	160.650	—
	Suma dochodów	174.630	—
	B. Wydatki.		
6	Zaspokojenie uprawnionych w kapitale	—	—
7	„ „ „ rentach zaległych	—	—
8	Wypłata dewinkulowanych oblig. indemnizacyjnych z kaucyj wojskowych	—	—
9	Przepisane obligacye indemnizacyjne	13.980	—
10	Do zniszczenia wydane obligacye indemnizacyjne	160 650	—
	Suma wydatków	174.630	—
	Z porównania dochodów z wydatkami pazostaje z końcem roku budżetowego 1892 ostateczny zapas	—	—

4. Wyszczególnienie

wpłat kapitałów, rent i odsetek ze strony obowiązanych.

	Przed rozpoczęciem spłaty podług planu umorzenia				Podług planu umorzenia					
	kapitały		renty		20-roczne raty kapitału		5% odsetki		annuitety	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Zaległość z końcem r. budżetowego 1891	—	—	—	—	19	25½	4	04½	88	85½
Przybyło w roku 1892:										
a) wskutek przepisań nowych . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) „ sprostowania . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bieżąca należytość rent i odsetek . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem .	—	—	—	—	19	25½	4	04½	88	85½
Z tego odpada:										
a) w skutek kompensacyi . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) „ „ sprostowania . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
przypisanych należytości . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rzeczywista należytość .	—	—	—	—	19	25½	4	04½	88	85½
Na to wpłynęło w gotówce .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zaległość z końcem r. budżetowego 1892.	—	—	—	—	19	25½	4	04½	88	85½

5. Wykaz

zlikwidowanych należytości uprawnionych, pokrycie i wypłata tychże.

	Kapitały wynagrodzenia		Renty zaległe		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Stan wydanych obligacyj indemnizacyjnych uprawnionym wynosił z końcem roku budżetowego 1891. . . .	158.613	—	559.146	—	717.759	—
Do tego przybyło w roku bieżącym	—	—	—	—	—	—
Razem . .	158.613	—	559.146	—	717.759	—
Odpada przez wypłatę wylosowanych obligacyj . . .	158.613	—	2.037	—	160.650	—
Anulowano	—	—	—	—	—	—
Stan z końcem roku budżetowego 1892	—	—	557.109	—	557.109	—

6. Sprawdzenie

obrotu kapitałów czynnych i biernych, jakoteż obrotu przebieżnych rubryk.

	Kapitały czynne		Kapitały bierne		Zaliczki		Obce pieniądze		Uwaga
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
Zapas z początkiem roku 1892 . .	89.670	—	—	—	7	63	—	—	
Przybyło z powodu przeniesienia z funduszu Galicyi zachodniej . . .	—		—	—	7	87½	—	—	
Przybyło w roku bieżącym budżetowym	—	—	—	—	44	88½	—	—	
Razem .	89.670	—	—	—	60	39	—	—	
Odpada w roku bieżącym . . .	420	—	—	—	—	79	—	—	
„ „ „ wskutek odpisania .	—	—	—	—	—	—	—	—	
Pozostaje z końcem roku budżet. 1892	89.250	—	—	—	59	60	—	—	

7. Wyszczególnienie

nadwyżek ulokowanych i wyjętych z funduszu krajowego w roku 1892.

Poszczególnienie	Kwota zł.	Kwota ct.
Złożono w roku bieżącym w funduszu krajowym	128.000	—
Wyjęto „ „ „ z funduszu krajowego	128.000	—
Pozostaje z końcem roku budżetowego 1892. . . .	—	—

Alegat A. do LW. 1839/94.

Odpis

odezwy Wydziału krajowego z dnia 6. grudnia 1893. L. 64.068 do Świetnej c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu we Lwowie.

Na posiedzeniu sejmowem z dnia 17. maja br. powzięto następującą uchwałę: „Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby na przyszłej sessyi sejmowej przedłożył w uzupełnieniu zamknięcie rachunków za rok 1891., wykaz dochodów rzeczywistych z dodatku indemnizacyjnego w roku 1891 dla wszystkich trzech funduszów indemnizacyjnych, oraz wykaz zaległości tego dodatku z końcem roku budżetowego 1891. wraz z uzasadnieniem kwot tych dochodów i zaległości". Ażeby zadość uczynić temu poleceniu, Wydział krajowy uprasza uprzejmie Swietną c. k. krajową dyrekcyę Skarbu o nadesłanie nam w jak najkrótszym czasie wykazów za rok 1891., wymienionych w powyższej uchwale sejmowej, a sporządzonych na podstawie tamtejszych wykazów i ksiąg. Również prosimy Świetną c. k. krajową dyrekcyę Skarbu o jak najspieszniejsze załatwienie odezwy naszej z dnia 21. października br. do LW: 54.726. którą przesłaliśmy Świetnej ck. kraj. dyr. Skarbu, takież wykazy za rok 1892. z prośbą o sprawdzenie takowych na podstawie tamtejszych rachunków. Wymienione wykazy te za rok 1891, jakoteż za rok 1892, są nam jak najspieszniej potrzebne, gdyż brak ich wstrzymuje nasz Oddział rachunkowy w wykończeniu zamknięć rachunkowych funduszów indemnizacyjnych za rok 1892 dla Wysokiego Sejmu. D. j. w.

Odpis

odezwy c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu we Lwowie z dnia 18. grudnia 1893, L. 117.520/93. Do Wydziału krajowego we Lwowie.

Przesłane cenną odezwę z dnia 21. października 1893. L. 54.726 wykazy należytości czynnych i biernych w dodatku indemnizacyjnym za rok 1892. zwraca krajowa Dyrekcya Skarbu w załączeniu ·/. po częściowem sprostowaniu przez tutejszy Departament rachunkowy z uprzejmem nadmienieniem, że w zaklauzulowaniu tych wykazów poszczególnił rzeczony Departament rachunkowy te pozycye, względem których nie mógł sprostowania dokonać, a to z powodu, że dotyczące urzędy podatkowe dotąd odnośnych rachunków nie przedłożyły. Równocześnie udziela krajowa Dyrekcya Skarbu Świetnemu Wydziałowi w załączeniu ·/. odnośnie do cennej odezwy z dnia 6. grudnia 1893. L. 64.068 wykaz dochodów rzeczywistych w dodatkach indemnizacyjnych w roku 1891. wszystkich trzech funduszów indemnizacyjnych. Wykazu zaległości dodatków indemnizacyjnych, pozostałych z końcem roku 1891 nie może c. k. krajowa Dyrekcya Skarbu udzielić, ponieważ brakują rachunki roczne kilkunastu Urzędów podatkowych, którym udzielono zwłoki do późniejszego przedłożenia tych rachunków, zaś tutejszy Departament rachunkowy nie prowadzi ani ksiąg ani takich zapisków na podstawie których żądane wykazy sporządzićby można było. D. j. w.

Wykaz

kosztów zarządu wszystkich trzech funduszów indemnizacyjnych
za rok budżetowy 1892.

1)	Płace urzędników	1.997 zł. 19	ct.
2)	Dodatki służbowe i osobiste	1.550 „ —	„
3)	„ aktywalne	69 „ 16	„
4)	Płace sług	550 „ —	„
5)	Dyurna	6.370 „ 64	„
6)	Remuneracye i zapomogi	2.065 „ —	„
7)	Potrzeby kancelaryjne	3.148 „ 93½	„
8)	Wydatki na judykaturę	5.000 „ —	„
	Razem	20.750 zł. 92½	ct.

LW. 1.839/94.

Wykaz depozytów

wszystkich trzech funduszów indemnizacyjnych z końcem roku 1892.

Liczba porząd.	Przedmiot	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta zł.	Efekta ct.
1	Zapas depozytów wszystkich trzech funduszów z końcem r. 1891.	130	27½	115.410	—
2	Dochody depozytów we wszystkich trzech fund. z końcem r. 1892.	72.056	41½	1,862.046	31
	Razem . . .	72.186	69	1,977.456	31
3	Wydatki depozytów we wszystkich trzech fund. z koncem r. 1892.	72.186	69	1,826.018	31
	Zapas depozytów z końcem roku 1892. wynosi	—	—	151.438	—

Wykaz depozytów

LW. 2.501/94.

Aleg. 78.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego.

Wysoki Sejmie!

W myśl statutu komisyi krajowej dla spraw przemysłowych wszystkie sprawy tyczące się fachowej nauki przemysłowej w szkołach zakładnych i utrzymywanych kosztem kraju lub subwencyonowanych z funduszu krajowego, jak nie mniej wnioski co do udzielania zasiłków bezzwrotnych i pożyczek na cele bezpośredniego poparcia przemysłu krajowego, wreszcie wnioski co do rozdawnictwa stypendyów przemysłowych na cele naukowe należy do zakresu komisyi krajowej dla spraw przemysłowych.

Stosownie do postanowień statutu komisya krajowa dla spraw przemysłowych w swem sprawozdaniu z czynności, które za pośrednictwem Wydziału krajowego Wys. Sejmowi przedkłada obejmuje cały zakres szkolnictwa przemysłowego i podaje zupełny i wyczerpujący obraz czynności, jakie tak pod względem szkolnictwa fachowego przemysłowego, jako też pod względem bezpośredniego popierania przemysłu krajowego w wszystkich kierunkach podejmywała. Wydział krajowy to sprawozdanie komisyi krajowej dla spraw przemysłowych w całości *pod 1.* Wys. Sejmowi do wiadomości przedkładając, ogranicza się obecnie do przedstawienia tych spraw, które sprawozdaniem komisyi krajowej dla spraw przemysłowych objęte nie są i do umotywowania tych wniosków, które poniżej Wys. Sejmowi przedstawia. 1/

I.

Uchwały Wys. Sejmu.

Przed przystąpieniem do przedłożenia i umotywowania swych wniosków uważa jednak Wydział krajowy za swój obowiązek złożenia Wys. Sejmowi szczegółowo sprawy z wykonania poleceń, które Wys. Sejm uchwałami roku poprzedniego Wydziałowi krajowemu przekazał.

W załatwieniu sprawozdania sejm. komisyi przemysłowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego (Część I. komisya krajowa dla spraw przemysłowych, stypendya, zasilki, fundusz przemysłowy) powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 20. maja 1893 następującą uchwałę:

1. „Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego i dołączone do niego sprawozdanie z czynności kraj. komisyi dla

spraw przemysłowych o ile ono dotyczy wewnętrznej organizacyi krajowej komisyi, rozdawnictwa stypendyów i zasiłków i udzielenia pożyczek z funduszu przemysłowego.“

W dalszem załatwieniu sprawozdania sejm. komisyi przemysłowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności w sprawach przemysłowych 1. o szkołach przemysłowych uzupełniających 2. o sprawach podatkowych powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z 20. maja 1893 następujące uchwały:

I. 1. Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego z działalności na polu szkół przemysłowych uzupełniających do wiadomości;

2. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wydał polecenia władzom politycznym pierwszych instancyj, iżby jako władze przemysłowe przynaglały majstrów do posyłania terminatorów na uzupełniającą naukę przemysłową.

3. Sejm poleca Wydziałowi kraj., ażeby tenże nie ustawał w usiłowaniach powołania do życia nowych szkół przemysłowych uzupełniających w miejscowościach, w których czynniki lokalne sprawą tą dostatecznie nie zajęły się.

4. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby tenże prowadził dalej rokowania z gminą m. Lwowa, celem ujednostajnienia organizacyi szkół przemysłowych uzupełniających na zasadach normalnego statutu krajowego dla tychże szkół.

5. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przy układaniu budżetów szkół przemysłowych uzupełniających uwzględniał także wynagrodzenie za udzielanie nauki religii.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby tak jak dotąd nie ustawał w czuwaniu nad przemysłem domowym i o każdym fakcie nienależytego opodatkowania wykonujących pzzemysł domowy bezzwłocznie donosił c. k. Dyrekcyi Skarbu.

Wreszcie w załatwieniu II-ej części sprawozdania sejm. komisyi przemysłowej o przedłożeniu Wydziału krajowego, z czynności w zakresie przemysłu krajowego (Część II. szkoły zawodowe i warstaty wzorowe) powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 20. maja następujące uchwały:

III. Przyjmuje się do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego za rok 1892 z czynności w zakresie przemysłu krajowego.

IV. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby do preliminarza wydatków budżetu krajowego wstawił kwotę 2.500 zł. jako ostatnią ratę na pokrycie kosztów założenia mechaniczno-technologicznej stacyi doświadczalnej przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie.

V. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przyspieszył rokowania z c. k. rządem oraz z radą gminną Tarnopola i radami powiatowemi powiatów przyległych Tarnopolowi o założenie w Tarnopolu instrukcyjnego warstatu kowalskiego i ślusarstwa maszynowego, któryby miał być utrzymanym kosztem skarbu Państwa z pomocą zasiłków dawanych ze Skarbu krajowego i od innych czynników krajowych.

VI. Wzywa się c. k. rząd, ażeby się przyczynił do pokrycia nadzwyczajnych wydatków na budowę gmachu szkoły tkackiej w Krośnie.

Zestawiwszy te wszystkie uchwały Wys. Sejmu okaże się, że trzy uchwały mianowicie uchwały 1. I. 1. i III. są czysto formalnej natury, uchwały co do przyjęcia do wiadomości sprawozdania Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego; dwie uchwały I. 2. i VI. są rezolucyami do c. k. rządu, a sześć innych uchwał mianowicie uchwały pod I. 3. 4. 5. tudzież pod II. IV. V. są poleceniami wprost Wydziału krajowego wystosowanemi.

Co się tyczy uchwał formal[illegible] I. 1. i III. wymienionych Wydział krajowy nie ma nic do nadmienienia.

Co do rezolucyi do Rządu, to obie zostały zakomunikowane ck. Namiestnictwu, które tylko co do uchwały pod I. 2 wymienionej nadesłało odpowiedź, co do drugiej zaś uchwały pod VI. wymienionej do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania odpowiedź ze strony ck. Rządu nie nadeszła.

Ad I. 2. Odezwą z dnia 24. lipca 1893 nadesłało ck. Namiestnictwo odpis okólnika wydanego do władz przemysłowych I. instancyi, w którym c. k. Namiestnictwo wzywa ck. Starostów tudzież prezydentów miast Lwowa i Krakowa, aby przypomnieli przemysłowcom obowiązek ich, wysełania młodzieży rękodzielniczej na naukę do szkół przemysłowych uzupełniających w myśl postanowień §§. 74 a) i §. 100 noweli do ustawy przemysłowej z 8. marca 1885 (dz. u. p. Nr. 22), ewentualnie zmusili przemysłowców do ścisłego wykonywania tych obowiązków pod groźbą kar przewidzianych w §. 133, ust. przemysłowej.

Co do uchwał odnoszących się do Wydziału krajowego a wymienionych pod I. 3. 4. 5. II. IV. V. Wydział krajowy ma zaszczyt niniejszem zdać sprawę z wykonania każdego z poszczególnych wyżej wymienionych poleceń.

Ad I. 3. W uchwale tej Wysoki Sejm poleca Wydziałowi Krajowemu „aby nie ustawał w usiłowoniach powołania do życia nowych szkół przemysłowych uzupełniających, w miejscowościach, w których czynniki lokalne sprawą tą dostatecznie się nie zajęły“.

Wydział krajowy uważa za swój obowiązek oświadczyć, że z tą sama gorliwością z jaką zajmuje się od lat 14 powołaniem do życia sieci szkół przemysłowych uzupełniających zajmował się tą sprawą w roku ubiegłym i w przyszłości otaczaj ją będzie swą opieką. Wydział krajowy w rozszerzeniu oświaty na polu przemysłowem w szer[illegible]h młodzieży rękodzielniczej, tej przyszłej podwaliny rozwoju ekonomicznego w kraj[illegible] się głównej dźwigni ku podniesieniu naszego przemysłu krajowego. Dlatego zawsze [illegible] zwracał uwagę na podnoszenie poziomu istniejących szkół przemysłowych i rokroczne tworzenie nowych szkół przemysłowych.

Tą drogą doprowadził Wydział krajowy przy pomocy komisyi krajowej dla spraw przemysłowych do poważnego wzrostu szkół przemysłowych uzupełniających w kraju. I tak gdy w r. 1879 istniały tylko dwie szkoły przemysłowe uzupełniające w kraju, a mianowicie: we Lwowie miejska szkoła przem., założona i utrzymywana bez żadnej subwencyi kraju przez gminę miasta Lwowa i jedna szkoła prywatna uzupełniająca, izraelicka, fundacyi im. Bernsteina we Lwowie, od tego czasu liczba szkół przemysłowych uzupełniających wzrastała w następujący sposób;

W r.	1880	przybyło	nowych	szkół	przemysłowych uzupełniających	1 (Przemyśl)
„	1881	„	„	„	„ „	3 (Jarosław, Rzeszów, Tarnów)
„	1882	„	„	„	„ „	1 (Drohobycz)
„	1883	„	„	„	„ „	1 (Stanisławów)
„	1884	„	„	„	„ „	5 (4 w Krakowie i 1 w Kołomyi)
„	1885	„	„	„	„ „	2 (Brzeżany i Nowy Sącz)
„	1887	„	„	„	„ „	1 (Żółkiew)
„	1889	„	„	„	„ „	2 (Stary Sącz, Wadowice)
„	1890	„	„	„	„ „	4 (Bochn., Gorl., Jasło, Samb.)
„	1891	„	„	„	„ „	4 (Biała, Podg., Tarnop. Wiel.)
„	1892	„	„	„	„ „	2 (Nowy Targ, Stryj)
„	1893	„	„	„	„ „	4 (Brody, Krosno, Krak. Sanok)

Widzimy tedy, iż w pierwszem pięcioleciu 1879 — 1883 przybyło 6 szkół, czyli rocznie przybywało w przecięciu 1·2 szkół;

w drugiem pięcioleciu 1884 — 1888 przybyło 8 szkół, czyli rocznie przybywało w przecięciu 1·6 szkół;

w trzecim wreszcie pięcioleciu 1889 — 1893 przybyło szkół 16 czyli rocznie 3·2 szkół.

Dziś mamy w Galicyi 31 szkół przemysłowych uzupełniających z 76 oddziałami, 96 klasami, w których pobierało 4.517 uczni naukę od 266 nauczycieli. Na założenie dalszych szkół

przem. uzup. zgodziły się już zasadniczo i uchwaliły pewne prestacye gminy Sądowa Wisznia i Kałusz, nadto prowadzone są rokowania z gminami Radymnem, Trembowlą i Zaleszczykami co do założenia nowych szkół przem. uzup.

Dodawszy do tego 9 szkół przemysłowych uzupełniających we Lwowie, jeszcze nie zorganizowanych na zasadach normalnego statutu kraj. dla szkół przem. uzup. okaże się, że mamy dziś w kraju 40 szkół przem. uzup.

Z tego się okazuje, że Wydział krajowy tak w ostatnim roku, z którego niniejsze sprawozdanie składa, jako też i w latach poprzednich „nie ustawał w usiłowaniach powołania do życia nowych szkół przemysłowych uzupełniających", ale nie ustając w tem organizowaniu nowych przem. uzup. w kraju, utrwalał i ulepszał istniejące szkoły przemysłowe i starał się o ścisłe wykonanie planów naukowych organizacyjnych.

Ad I. 4. W uchwale tej Wys. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu „aby tenże prowadził rokowania z gminą miasta Lwowa celem ujednostajnienia organizacyi szkół przemysłowych uzupełniających na zasadach normalnego statutu krajowego dla tychże szkół". Czyniąc zadość temu poleceniu Wydział krajowy wszedł w rokowania z gminą m. Lwowa, a nadto udał się do ck. Ministerstwa oświaty z prośbą o przyznanie subwencyi na zorganizowanie szkół przem. uzup we Lwowie po 400 na szkołę, co na 9 szkół czyni 3.600 fl.

Wydział krajowy żywi niepłonną nadzieję, że zabiegi te u ck. rządu zostaną skutecznie poparte i że po przyznaniu subwencyi ze skarbu państwa przy przyczynieniu się funduszu krajowego, szkoły te w myśl intencyi Wysokiego Sejmu zorganizowane zostaną już w ciągu przyszłego roku szkolnego.

Ad I. 5. Poleceniu temu Wys. Sejmu Wydział krajowy przy układaniu budżetu szkół przemysłowych uzupełniających w ten sposób zadość uczynił, iż uwzględnił także wynagrodzenia za udzielania nauki religii, w skutek czego rubryka XVI. preliminarza funduszu krajowego znacznie podwyższoną być musiała. Wypływające ztąd podwyższenia w rubr. XVI. preliminarza funduszu krajowego szczegółowo podane zostały.

Ad II. W uchwale ad II. przytoczonej poleca Wys. Sejm Wydziałowi kraj. „aby tak jak dotąd nie ustawał w czuwaniu nad przemysłem domowym i o każdym fakcie nienależytego opodatkowania wykonujących przemysł domowy bezzwłocznie doniósł ck. kraj. Dyrekcyi skarbu".

Sprawa ta ma swoją historyę. Opodatkowanie przemysłu domowego z mocy ustawy od podatku zarobkowego uwolnionego, odbywa się z dwu przyczyn:

I. w skutek mylnego zastosowania ustawy o podatku zarobkowym przez niższe organa skarbowe, które niejednokrotnie zapoznając cechy znamienne przemysłu domowego pociągają wykonywujących ten przemysł włościan do opłacania podatku zarobkowego.

Podług obowiązujących przepisów i w myśl rozporządzenia ck. kraj. Dyrekcyi skarbu z dnia 20. lipca 1887 l. 25.587 (dodatek do Dziennika rozp. Ministerstwa skarbu Nr. 23 ex. 1887) przyznane jest uwolnienie od podatku zarobkowego gospodarzom gruntowym, których główne zatrudnienie gospodarstwo rolne stanowi i którzy obok rolnictwa przemysłem, jako ubocznym zatrudnieniem nie stale lecz czasowo w swych lokalach bez przemysłowych pomocników i w tak małym rozmiarze się zajmują, że takie poboczne zarobkowanie samo, a nawet w połączeniu z innemi zarobkowaniami tego rodzaju, nie wystarcza do samoistnego bytu.

Definicya tego typu przemysłu domowego, która u nas jest rozgałęzioną między włościanami w różnych kraju okolicach bywa przez niższe organa skarbowe fałszywie interpretowaną i z jej niezrozumienia lub mylnego tłumaczenia wynika jedna kategorya niesłusznych aktów opodatkowania przemysłu domowego.

II. Druga kategorya niesłusznego opodatkowania przemysłu domowego czerpie swe źródło w zapoznawaniu postanowień noweli przemysłowej z dnia 15. marca 1883 (dz. u. pr. Nr. 39) w §§. 11 — 14 odnośnie do postannwień o kartach przemysłowych.

Do wykonywania przemysłu rękodzielniczego wymagane jest poprzednio uzyskanie karty przemysłowej.

Do wykonywania przemysłu domowego w znaczeniu definicyi powyżej według rozp. c. k. kraj. Drzekcyi skarbu z dnia 20. lipca 1887 podanej, nie potrzeba uzyskania karty przemysłowej.

Rozporządzenie to wyraźnie zaznacza „że osobom, które obok gospodarstwa rolnego takiem ubocznem zatrudnieniem (przemysłem domowym) czasowo się zajmują, przysłuża uwolnienie od podatku zarobkowego także i wtedy, jeżeli z wyrobami swego przemysłu domowego targi sąsiednie tygodniowe lub jarmarki odwiedzają".

Natomiast wymaga Dyrekcya Skarbu kart przemysłowych od osób trudniących się przemysłem domowym, których głównej gałęzi utrzymania nie stanowi gospodarstwo rolne, lub którzy w ogóle wcale nie są posiadaczami gruntowymi i w swych mieszkaniach z członkami swych rodzin lub domownikami wyłącznie produkcyjną przemysłową czynnością w tak znacznym rozmiarze się trudnią, że ze swymi wyrobami, własnymi lub najętymi wozami nawet odleglejsze targi odwiedzają.

Jest to typ przemysłu domowego w naszym kraju nie tak powszechny, nie mniej jednak istniejący.

Zdarza się jednak, że włościanie, trudniący się czasowo obok gospodarstwa rolnego przemysłem domowym, ze swymi wyrobami na targi i jarmarki przebywają i tam chcąc swe towary łatwiej i bez wszelkich szykan ze strony władz skarbowych zbywać, starają się o uzyskanie karty przemysłowej nie przeczuwając w swej nieświadomości, że wtenczas chociażby udowodnili, że trudnią się przemysłem domowym, uwolnionym od podatku zarobkowego, z powodu uzyskania i posiadania karty przemysłowej bezwzględnie podpadają pod obowiązek opłacania podatku zarobkowego.

Granica pociągnięta w tem rozporządzeniu c. k. kraj. Dyrekcyi Skarbu, między przemysłem domowym, uwolnionym od opłacenia podatku zarobkowego, a przemysłem domowym na podstawie kart przemysłowych pociąganym do opłaty tegoż podatku jest tak zależną od ocenienia każdego poszczególnego wypadku przez odnośne władze skarbowe, że przy takiem chwiejnem kryteryum, rozmaitość praktycznego wykonywania tego rozporządzenia jest zgóry daną i umożliwioną.

W celu ochrony przemysłu domowego od ciężaru opodatkowania niesłusznego, Wydział krajowy ponownie odniósł się okólnikiem z dnia 9. czerwca 1893 do LW. 31.233 do wszystkich Wydziałów powiatowych do Dyrekcyi towarzyst tkackich w Łoźnej, Komarnie, Korczynie, Kossowie, Krośnie, Glinianach, Krościenku nad Dunajcem, Willamowicach, do towarzystw handlu skór w Podhajcach i Dobczycach, wyrobu obuwia w Rymanowie, do spółek magazynowych kowalskiej i szewskiej w Kołomyi, do spółki kuśnierzy w Starym Sączu, do towarzystw szewców w Dąbrowie i Próchniku, powroźników w Radymnie, kowali w Sułkowicach, garncarzy w Glinianach, do towarzystwa w Rychwałdzie, spółki ślusarskiej w Świątnikach górnych, do bazarów wyrobów przemysłu krajowego w Przemyślu i Krakowie, Spółki huculskiej w Kołomyi, towarzystwa handlowego i produkcyjnego w Łańcucie, tow. kuśnierzy w Tyśmienicy, garbarzy w Uhnowie, szewców w Witkowie Nowym, do Zarządu gal. okr. Tow. handlowego we Lwowie, do Wydziału Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie, wreszcie do krajowych szkół przemysłowych fachowych i warstatów naukowych.

W tych pismach Wydział krajowy zwrócił uwagę na rozporządzenie c. k. kraj Dyrekcyi Skarbu z 20. lipca 1887 l. 25.587, rozesłał je w odpisie i wezwał do rozpowszechnienia przepisów w niem zawartych w jak najszerszych kołach interesowanych, zwłaszcza w centrach przemysłu domowego, w gminach w których mieszkańcy trudnią się tym przemysłem oświadczając, „że gotów jest poprzeć każde słuszne żądanie Wydziałów powiatowych i towarzystw przemysłowych"

z wskazaniem, że od dokładności i wiarygodności szczegółów w podaniach zawartych zależeć będzie pomyślne załatwienie zażaleń.

Obok tego i niezależnie od tego Wydział krajowy jak dotychczas z własnej inicyatywy czuwał nad przemysłem domowym w każdym kierunku opiekując się jego rozwojem i stojąc na straży przed jego nieusprawiedliwionem opodatkowaniem tak i w roku ubiegłym starał się o każdym do jego wiadomości doszłym fakcie nienależytego opodatkowania donosić c. k. Prezydyum Namiestnictwa upraszając o zniesienie nieprawidłowych aktów wymiaru podatku co też w wielu wypadkach odniosło pożądany skutek.

Wszakże niemały szereg pism w tej mierze w roku ubiegłym wystowanych, świadczy nie tylko o tem, że Wydział krajowy nie ustaje w czuwaniu nad przemysłem domowym, ale nadto i o tem, że pomimo tej opieki przemysł domowy na nienależyte opodatkowanie narażanym bywa w wskutek nieznajomości znamion takiego przemysłu u niższych organów wykonawczych.

ad IV. Zeszłoroczne sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie przemysłu krajowego z dnia 10. marca 1892 LW. 4390 (Nr. 176) wskazało na potrzebę zwiększenia przeznaczonej dotacyi na urządzenie mechaniczno-technologicznej doświadczalnej stacyi przy c. k. szkole Politechnicznej we Lwowie.

Uchwałą z dnia 20. maja 1893 polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu aby „do preliminarza wydatków budżetu krajowego na r. 1894 wstawił kwotę 2.500 zł. jako ostatnią ratę na pokrycie kosztów założenia mechaniczno-technologicznej doświadczalnej stacyi przy c. k. Szkole Politechn. we Lwowie.

Wydział krajowy przy układaniu preliminarza Rubr. XVI. budżetu krajowego do tego upoważnienia się zastosował i kwotę wspomniana na powyższy cel do budżetu na r. 1894 wstawił.

Przy rokowaniach atoli w tej sprawie z c. k. Namiestnictwem i Rektoratem c. k. szkoły Politechnicznej we Lwowie, okazało się, koszta utrzymania tej stacyi nie będą tak nieznaczne (około 300 zł.) jak to pierwotnie mniemano.

Wydział kraj. przedstawił więc c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z dnia 20. listopada 1893 LW. 21.714 potrzebę przedstawienia c. k. Ministerstwu Wyznań i Oświaty, aby przy ewentualnem przeznaczeniu na ten cel funduszu ze Skarbu Państwa przyjął też c. k. Rząd na siebie i obowiązek utrzymywania tej stacyi, której kierownictwo winno spoczywać w ręku profesora państwowego zakładu, a której użyteczność dla postępów nauki jest powszechnie uznaną, a uprzystąpnienie dla celów praktycznych i dla potrzeb przemysłu jest w naszym kraju tak bardzo pożądanem.

ad V. Co do rokowań z c. k. rządem i gminą m. Tarnopola tudzież Rad powiatowych o założenie w Tarnopolu instrukcyjnego warstatu kowalstwa i ślusarstwa maszynowego, Wydział krajowy uważał za wskazane przeprowadzić naprzód rokowania z czynnikami miejscowymi zanim mógł wejść w rokowania z rządem.

Wydział krajowy prowadził te rokowania przy pośrednictwie komisyi kraj. dla spraw przemysłu krajowego przez jej delegata p. Jana Franke. Rokowania doprowadziły w dwu kierunkach do skutku: raz, że zgodzono się na wspólnem posiedzeniu na określenie programu szkoły, który uchwalono przyjąć podobnym do typu szkoły kowalstwa i ślusarstwa maszynowego w Celowcu; następnie, zapewnione zostały subwencye ze strony czynników miejcowych, Rada powiatowa tarnopolska oswiadczyła gotowość opłacenia 150 zł., rada powiatowa skałecka 200 zł. rocznie na utrzymanie tej szkoły. Po ukończeniu tych rokowań wejdzie Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. rządem celem najrychlejszego zorganizowania tej dla wschodniej części krajy tak bardzo potrzebnej szkoły.

Tym sposobem wywiązał się Wydział krajowy z obowiązku zdania sprawy o wykonaniu uchwał Wys. Sejmu i przystępuje do drugiej części swego sprawozdania.

II.

Petycye przekazane Wydziałowi krajowemu.

A) W załatwieniu sprawozdania Sejmowej komisyi przemysłowej powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 12 maja 1893 następną uchwałę:

Petycye do l. 186 (Maryi Przesławskiej),
l. 76 i 849 (Dawida Reicha),
l. 354 (Józefa Niewiadomskiego),
l. 654 (Rady szkolnej miejscowej w Dulczy wielkiej),
l. 724 (Franciszka Wężowicza),
l. 387 (Jana Semeniuka),
l. 156 (Jana Rożańskiego),
l. 602 (Walentego Końskiego)

przekazuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia po zasięgnięciu opinii krajowej komisyi przemysłowej.

Po wysłuchaniu komisyi krajowej dla spraw przemysłowych i zgodnie z jej wnioskiem Wydział krajowy załatwił odnownie

1. petycyą l. 654 Rady szkolnej miejscowej w Dulczy wielkiej o nadanie stypendyum Kazimierzowi Siębalowi na kształcenie się w naukowym zakładzie kołodziejskim i bednarskim w Kamionce Strumiłowej, gdyż tenże nie posiadał wieku i sił jakich się w tej szkole wymaga;
2. petycyą l. 724 Franciszka Wężowicza, właściciela warstatu mechanicznego we Lwowie o subwencyę na rozszerzenie zakładu;
3. petycyą l. 354 Józefa Niewiadomskiego, właściciela zakładu litograficznego we Lwowie o pożyczkę, z funduszu przemysłowego;
4. petycyą l. 602 Walentego Kańskiego o subwencyę;
5. petycyą l. 186 Maryi Przesławskiej o stypendyum na dalsze kształcenie się w szkole koronkarskiej w Zakopanem;
6. petycyą l. 75 i 849 Dawida Reicha, właściciela fabryki knotów i pasków we Lwowie o pożyczkę na rozszerzenie zakładu;
7. petycyą l. 387 Jana Semeniuka i Ks. Jana Ługowego o sprawienie tokarni i narzędzi rzeźbiarskich.

Natomiast uchwałą z dnia 21. grudnia 1893 uwzględnił Wydział krajowy zgodnie z wnioskiem komisyi krajowej dla spraw przemysłowych

8. petycyą l. 156 Jana Rożańskiego, właściciela fabryki suszarni owoców i przyznał mu promesę pożyczki z funduszu przemysłowego w kwocie 2.500 zł.

B) W załatwieniu sprawozdania komisyi budżetowej z petycyi o zasiłki na kształcenie się w rozmaitych gałęziach rolnictwa i przemysłu powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 20. maja 1893 następującą uchwałę:

„Petycyą l. 578/438 Władysława Bernadzikiewicza, ucznia wyższej szkoły przemysłowej w Krakowie o stypendyum na kształcenie się w przemyśle tkackim odseła się do Wydziału kraj.

Za zgodą i na wniosek komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, Wydział krajowy uchwałą z dnia 22 lipca 1893 do L. W.: 37332 udzielił panu Bernadzikiewiczowi stypendyum po 20 zł. miesięcznie celem umożliwienia mu kształcenia się zawodowego w krajowej szkole tkackiej w Krośnie pod specyalnem kierownictwem p. Henryka Gruszeckiego.

C) Na posiedzeniu z dnia 20 maja 1893 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Wszystkie petycye niezałatwione przez komisyę, jakoteż załatwione przez komisye, a do Wys. Sejmu nie wniesione, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do załatwiania".

W skutek tej uchwały Wys. Sejmu, Wydział krajowy pozwala sobie przedłożyć Wys. Sejmowi wnioski co do trzech petycyi które w tymże dziale Wydziałowi krajowemu przekazane zostały.

1. Stowarzyszenie pracy kobiet w Kołomyi prosi o udzielenie stałego zasiłku.

Stowarzyszenie to otrzymało już w roku 1892 jednorazowy zasiłek w kwocie 250 zł.

Cel Stowarzyszenia pracy kobiet w Kołomyi jest ze wszech miar godny poparcia. Stowarzyszenie to działa w kierunku systematycznego kształcenia kobiet i przysposabiania do pracy zarobkowej. Stowarzyszenie pracy kobiet w Kołomyi utrzymuje stałą szkołę robót ręcznych, którą prowadzi fachowo uzdolniona nauczycielka. W szkole tej zamożniejsze uczennice za opłatą, uboższe bezpłatnie pobierają naukę. Nadto urządza kursa specyalne z rachunkowości i kupiectwa, rysunków i malarstwa. Wreszcie utrzymując szwalnię dostarcza ubogim dziewczętom zarobku. W ten sposób Stowarzyszenie pracy kobiet w Kołomyi w swej szczupłej sferze szerzy oświatę i działa z wielkiem pożytkiem dla miasta.

Wydział krajowy po zasięgnięciu opinii komisyi krajowej dla spraw przemysłowych ma zaszczyt ze względu na przytoczone wyżej powody przedstawić Wys. Sejmowi wniosek na udzielenie „Stowarzyszeniu pracy kobiet w Kołomyi" stałej rocznej subwencyi w kwocie 250 zł. i taką sumę w preliminarzu Rubr. XVI budżetu kraj. wstawia.

2. Pani Teofila Czyrniańska, wdowa po Maksymilianie Czyrniańskim, kierowniku kraj. szkoły kołodziejstwa i bednarstwa w Kamionce Strumiłowej wniosła r. z. petycyą do Wys. Sejmu o wyznaczenie jej, w drodze łaski stałego rocznego zaopatrzenia z funduszów krajowych.

Petycya ta, przydzielona komisyi budżetowej jako nie załatwiona przez Wys. Sejm przekazaną została Wydziałowi kraj. do załatwienia.

Śp. Maksymilian Czyrniański był kierownikiem szkoły bednarstwa i kołodziejstwa w Kamionce Strumiłowej od r. 1884, w styczniu r. 1888 na tej posadzie został stabilizowany a w r. 1892 zeszedł ze świata, nie doczekawszy się prawa do pensyi dla wdowy — Wydział krajowy przyznał w obec tego reskryptem z dnia 24. lutego 1893 wdowie jedynie odprawę w kwocie 500 zł.

Służba ś. p. Maksymiliana Czyrniańskiego trwała lat 8, miesięcy 9, zasługi jakie około szkoły bednarstwa i kołodziejstwa w Kamionce Strumiłowej położył znane są w powiecie, Wydział krajowy i komisya kraj. dla spraw przemysłu je stwierdza; wdowa została bez wszelkich środków do życia, w obec tego za opinią i zgodą komisyi kraj. dla spraw przemysłowych Wydział krajowy wnosi, iżby Wys. Sejm raczył dla Teofili Czyrniańskiej, wdowy po kierowniku szkoły bednarsko-kołodz. w Kamionce Strumiłowej udzielić w drodze łaski stałe roczne zaopatrzenie dożywotne lub do powtórnego zamążpójścia w kwocie 400 zł. rocznie.

3. Uchwałą z dnia 20 maja 1893 przekazał Wys. Sejm między innemi w Sejmie niezałatwionemi petycyami także petycyę Towarzystwa handlu skór i wyrobów tkackich w Łańcucie w likwidacyi o darowanie zaległych podatków krajowych i indemnizacyjnych.

Towarzystwo znajduje się obecnie w likwidacyi z powodu tego, iż członkowie wybrali na kredyt skór za 3897 zł. 45 ct. nieczłonkowie zaś za sumę 13.733 zł. 22 kr. Do niekorzystnego bilansu przyczyniały się także wysokie podatki.

C. k. kraj. Dyrekcya skarbu rozporządzeniem z dnia 3 sierpnia 1893 l. 7913 na mocy zezwolenia c. k. Ministerstwa Skarbu z 20 stycznia 1893 l. 47140 w drodze łaski zezwoliła na odpisanie połowy podatku zarobkowego i dochodowego zalegającego za lata 1887—1891 w kwocie 353 zł. 98½ ct.

Zaległy podatek krajowy i indemnizacyjny według wykazu c. k. urzędu podatkowego w Łańcucie wynosił:

w roku 1887	—	28 zł. 10 ct.
1888	—	27 „ 61 „
1889	—	22 „ 13 „
1890	—	55 „ 58 „
1891	—	46 „ 15 „
1892	—	12 zł. 14 ct.

Zestawienie bilansów wykazuje następujęce cyfry zysku i straty:

	Zysk	Strata
rok 1884	— zł. — ct.	18 zł. 72 ct.
1885	— „ — „	122 „ 54 „
1886	296 „ 64 „	— „ — „
1887	267 „ 47 „	— „ — „
1888	290 „ 84 „	— „ — „
1889	199 „ 89 „	— „ — „
1890	201 „ 24 „	— „ — „
1891	— „ — „	708 „ 12 „
od 1/1 1891 — 15/7 92 w likwidacyi		478 „ 95 „
	1856 zł. 08 ct.	1328 zł. 35 ct.

okazuje się tedy przewyżka strat 72 zł. 27 ct.

Ze względu na to, że długi Towarzystwa wynoszą 15.614 zł. 41 ct., że Towarzystwo to padło nie wskutek nierzetelności kierownictwa i że obecnie ubodzy szewcy, którzy będąc członkami tego towarzystwa wpłacili udziały, dziś całkiem przepadłe są jedyną ofiarą tego upadku i ze względu dalej, iż towarzystwo to, gdyby dziś było istniało, musiałoby było być uwolnionem od płacenia dodatków krajowych do podatku na podstawie ustawy z dnia 11. kwietnia 1893 o uwolnieniu zakładów i spółek przemysłowych, tudzież przemysłowych towarzystw akcyjnych od dodatków do podatków: Wydział krajowy ma zaszczyt upraszać: Wys. Sejm raczy zwolnić wspomniane towarzystwo od płacenia zaległych dodatków krajowych i indemnizacyjnych.

III.

Wejście w życie ustawy z dnia 11. kwietnia 1893 Dz. ust. kr. Nr. 21. o uwolnieniu zakładów i spółek przemysłowych, tudzież przemysłowych towarzystw akcyjnych od dodatków do podatków.

Najwyższem postanowieniem z dnia 1. kwietnia 1893 udzielił Najj. Pan sankcyi uchwalonemu przez Sejm krajowy projektowi ustawy o uwolnieniu zakładów i spółek przemysłowych, tudzież towarzystw akcyjnych od dodatków do podatków.

Jak doniosłą być może ta ustawa dla przyszłego rozwoju przemysłu krajowego dziś tego zmierzyć nie można.

Jeżeli jednak przykłady krajów innych mogą nam służyć za analogią, to skutki takiej ustawy nie powinny dać długo czekać na siebie. Pierwszym oczywiście obowiązkiem Wydziału krajowego było postarać się o jak najszersze rozpowszechnienie wiadomości o sakcyonowaniu tej ustawy i jej postanowieniach.

Możliwie najszersze rozpowszechnienie daje jedyną gwarancyą, że te koła przemysłowe o których zainteresowanie w pierwszym rzędzie idzie, zostaną rychło i sumiennie poinformowane o dobrodziejstwach tego w polityce ekonomicznej naszego kraju doniosłego kroku.

Z tą prośbą o informowanie interesowanych kół przemysłowych odniósł się Wydział kraj. do Prezydyum Namiestnictwa i kraj. Dyrekcyi Skarbu — ze swej strony obwieścił Wydział kraj. tę ustawę w sposób najszerszy we wszystkich dziennikach krajowych, rozesłał ją do Wydziałów powiatowych, Magistratów miast, dyrekcyj szkół przemysłowych i warstatów zawodowych, do Izb Handlowych w kraju i Monarchii, do towarzystw przemysłowych i Izb inżenierskich w kraju i Monarchii.

C. k. Prezydyum Namiestnictwa oznajmiło nam odezwą z dnia 26. czerwca 1893 l. 7048, że odnośne egzemplarze dziennika ustaw krajowych (Nr. 21.) rozesłało do wszystkich c. k. Starostw z wezwaniem do pp. starostów, aby na tę ustawę zwrócili uwagę istniejących w powiecie stowarzyszeń przemysłowych.

W myśl §. 3. i 5. ustawy z 11. kwiet. 1893 (dz. u. kr. Nr. 21.) Wydział krajowy postanowił uwolnić od wszelkich niepaństwowych dodatków do podatków na okres lat 10.

1o Uchwałą z dnia 4. sierp. 1893 do LW. 36.051,
Kraj. Towarzystwo tkaczów w Komarnie;

2o Uchwałą z dnia 29. września 1893 do LW. 44.900,
Towarzystwo tkaczów w Kossowie;

3o Uchwałą z dnia 6. września 1893 do LW. 47.063,
Towarzystwo powroźnicze w Radymnie.

Nadto zgłosiły się z prośbą o uwolnienie od podatków krajowych i indemnizacyjnych na podstawie powyższej ustawy:

1. Fabryka maszyn Bredta w Otynii;
2. Mechaniczny zakład wyrobu nici i wstążek Süssi Spindel, M. Spindel i Scheind Locker;
3. Fabryka cukru Gumiński, Volter i Sp. w Tłumaczu;
4. Angielsko-austryacka parowa fabryka beczek Howden et Co.
(The Anglo-Austrian Steam Cosperage Syndicate Limited Howden et Co.).
5. Towarzystwo tkaczów w Olszanicy i w Korczynie.

Wszystkie te zgłoszenia są obecnie przedmiotem badania na miejscu i będą w najkrótszym czasie prawdopodobnie korzystnie załatwione.

IV.

Fundacye stypendyjne przemysłowe.

Pięć fundacyi stypendyjnych przeznaczonych jest wyłącznie na kształcenie uczniów w zawodzie przemysłowym, z tych dwie dopiero fundacyi jest zupełnie zorganizowanych w życie wprowadzonych, inne pozostają jeszcze w toku rokowań z władzami kompetentnymi.

Fundusze te są następujące:

1. Fundacya „Wystawy krajowej rolniczej i przemysłowej we Lwowie w r. 1877“ o o dwu stypendyach po 400 zł. dla rzemieślników i przemysłowców, którzy zawodowo w kraju wykształceni wiedzę swą i naukę za granicą uzupełnić pragną.

2. Fundacya Franciszka Steczkowskiego z Jasła dla robotników chcących się kształcić w swym rzemieśle poza obrębem m. Jasła.

Uchwałą Wydziału krajowego z dnia 10. listopadada 1893 LW. 50.694 stypendyum w kwocie 100 zł. nadane zostało Rymanowi Kundyckiemu, uczniowi warstatu szewskiego w Uhnowie.

3. Fundacya ks. Wojciecha Michny, proboszcza w Chłopicach dla popierania przemysłu domowego we wsi Krościenko wyższe pod Krosnem. Na ten cel złożone jest 2.000 zł. w gotówce tudzież cesyą odstąpiona wierzytelność hipotecznie ubezpieczona w kwocie 2.350 zł. na realności Lk. 590 w Nowym Sączu.

W roku ubiegłym w skutek śmierci fundatora przeprowadziło się zabezpieczenie majątku fundacyjnego.

Wygotowanie listu fundacyjnego jest w toku.

4. Fundacya stowarzyszenia oszczędności i kredytu urzędników i służby c. k. uprz. kolei Karola Ludwika we Lwowie, kwota 1100 zł. złożono w kasie kraj.

Spisanie aktu fundacyjnego natrafia na pewne trudności, z powodu że stowarzyszenie nie uczyniło zadość wymaganiom c. k. Namiestnictwa.

5. Dnia 24. maja 1882 złożyła w kasie Wydziału krajowego Pani Feliksa Marya z hr. Golejewskich Czarkowska kwotę 100.000 zł. w 5%listach zast. gal. Banku Hyp. przyznaczają tę sumę — z zastrzeżeniem dla siebie prawa dożywotniego poboru odsetek — na cele podniesienia rękodzielnictwa i przemysłu krajowego.

Wskutek tego została fundacya ukonstytuowaną listem fundacyjnym zeznanym przez Wydział krajowy 11. kwietnia 1884 do LW. 16.546, a zatwierdzonym przez c. k. Namiestnictwo 30. kwietn. 1884 l. 24.131.

Pismem z dnia 8. listopada 1888 adwokat dr. Henryk Szydłowski jako pełnomocnik Feliksy z hr. Golejewskich Czarkowskiej oświadczył w jej imieniu gotowość złożenia kwoty 200.000 zł. na powiększenie majątku fundacyi imienia Czarkowskich dla przemysłowców i rękodzielników i zarazem przedłożył nowy projekt listu fundacyjnego.

Po śmierci fundatorki w listopadzie r. 1893 złożył gal. Bank kredytowy dnia 11. grudnia do kasy krajowej w listach zastaw. gal. Tow. kred. dalszych 140.000 zł. z polecenia uniwersalnego spadkobiercy śp. Feliksy hr. z Golejewskich Czarkowskiej, Ordynata Tadeusza Czarkowskiego, na rzecz fundacyi stypendyjnej imieniem Czarkowskich.

Obecnie oczekuje tedy Wydział kraj. uzupełnienia tej kwoty do sumy 200.000 zł. poczem przystąpi natychmiast do wprowadzenia w życie tej fundacyi.

Znana patryotyczna działalność spadkobiercy szlachetnej fundatorki pozwala przypuszczać, że skoro tylko formalności pertraktacyi spadkowej ukończone zostaną, przystąpi on do uzupełnienia fundacyi do wysokości w piśmie dr. Henryka Szydłowskiego w imieniu fundatorki wymienionej.

V.

Zarządzenia w sprawie szkolnictwa przemysłowego.

1. Sprawy osobiste.

W celu zatrzymania sił nauczycielskich w szkołach zawodowych dla których zostały przyjęte, uważa Wydział krajowy za konieczne upraszać Wys. Sejm o uchwalenie wniosków co do stabilizowania na stanowiskach instruktorów tkackich Józefa Lagosza w Krośnie i Jana Standejskiego w Korczynie, a podniesienia płacy kierownikowi szkoły garncarskiej w Kołomyi p. Aleksandrowi Klimaszewskiemu do 15000 zł.

Wydział krajowy wnioski te stawia po wysłuchaniu zdania i na wniosek komisyi kraj. dla spraw przemysłowych — w tem przekonaniu, że dla dobra szkół utrzymanie tych sił jest niezbędne, a dla ich utrzymania na stanowiskach zajmowanych stabilizowanie dwu pierwszych i podniesienie płacy ostatniego jest konieczne.

Gdy jednak Jan Standejski przekroczył przepisany przez ustanowę służby krajowej wiek lat 40 Wydział kraj. uprasza równocześnie o udzielenie mu veniam aetatis.

Wskazując na motywa zawarte w tej mierze w sprawozdaniu komisyi kraj. dla spraw przemysłu, Wydział krajowy ze swej strony nic do nich więcej dodać nie może.

W rubryce XVI. poz. 306. preliminarzu budżetu krajowego na rok 1894 w stawia Wydział krajowy kwotę 960 zł. na płacę dla adjunkta kraj. ceramicznej stacyi doświadczalnej przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie.

Wydatek ten okazuje się z dwu powodów niezbędny. Nie tylko rozmiar prac i wymagania stawiane do ceramicznej stacyi doświadczalnej we Lwowie w ubiegłym roku tak znacznie wzrastają jak się o tem z dołączonego sprawozdania stacyi przekonać można (Alleg. VIII. spraw. kraj. komisyi dla spraw przemysłu) że czynnościom tym jeden człowiek podołać nie może, ale nadto okazało się, że nie można działania stacyi czynić zależnem od czynności jednego urzędnika, dzisiejszego jej kierownika. Okazało się to w roku zeszłym dowodnie, kiedy słuchacze technologii chemicznej c. k. Szkoły politechnicznej nie mogli w stacyi na wiosnę roku zeszłego odbyć 6-tygodniowego kursu praktycznego z powodu choroby kierownika stacyi. Okazuje się tedy jego zastępstwo niezbędnem dla uniknięcia przerw w wykonywaniu przepisanych statutem czynności stacyi.

Z drugiej strony Wydział krajowy ma obowiązek dbać o przygotowanie młodych sił fachowych na przyszłość i wychowanie następcy dla kierownictwa stacyi, co tylko przez ustanowionego stałego zastępstwa jest możliwe.

2. Rzeczowe.

Gminy Komarno i Rychwałd posiadają pomimo szczupłych środków jakiemi dysponować mogły szkoły tkackie.

Gmina Komarno przystępuje obecnie do wystawienia budynku dla szkoły tkackiej, ale ubóstwo jej, pomimo pomocy hr. Karola Lanckorońskiego nie dozwala jej dzieła tego własnemi dokonać siłami. Dlatego Wydział krajowy po zbadaniu stosonków tej gminy i po przekonaniu się o jej istotnej niemożebności ponoszenia tak wielkich ciężarów a przeświadczony o potrzebie założenia szkoły tkackiej w tej gminie, gdzie z dawien dawna tyle jest krosien, przedstawia poniżej Wys. Sejmowi wniosek wstawienia na ten cel do preliminarza rubr. XVI. kwoty 2.000 zł. Inaczej ma się rzecz z gminą Rychwałd. Ta, pomimo swego ubóstwa wybudowała szkołę tkacką kosztem 4.240 zł. a przed trzema laty wybudowała szkołę ludową kosztem 4.000 zł. Sumy te czerpała z pożyczek, którym teraz podołać nie może. To też i co do tej gminy Wżdział krajowy wnosi, aby na częściowe umorzenie kosztów budowy szkoły tkackiej, przyznać jej subwencyę w kwocie 2.000 zł., płatną w czterech ratach po 500 zł. począwszy od r. 1895.

VI.

Powiększenie krajowego funduszu przemysłowego.

W rozprawie pod rubr. XV. wydatków preliminarza funduszów krajowych na rok 1891 Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 27. listopada 1890 powziął między innemi następujące uchwały:

1. W celu rychlejszego uzupełnienia funduszu przemysłowego do sumy 300.000 fl. będzie skarb krajowy wypłacać corocznie przez trzy lata począwszy od r. 1891 po 60.000 fl.

2, W budżecie w r. 1891 w XVI. rubryce wydatków należy zamieścić jako 5 i 6 ratę uposażenia funduszu przemysłowego kwotę 60.000 fl.“

Dziś fundusz ten urosł do bardzo poważnej kwoty.

Dotacya 7 rat funduszu krajowego za lata 1988 — 1893 wynosi	300.000	złr.
Stan poprzedni	111.410	„
Przyrost po 30. czerwca 1893	36.867	„
Razem	448.277	zł.
Od tego odpisy	17.160	„
Stan 30. czerwca 1893	431.117	zł.

Z tej prawie półmilionowej sumy udzielono 106 pożyczek w kwocie 349.770 zł.

Tych 109 pożycsek rozdzielono w ten sposób, że przypadło:

28 pożyczek dla przemysłu tkackiego,
21 „ „ „ skórnego,
15 „ „ „ drzewnego,
14 „ „ „ metalowego,
6 „ „ „ ceramicznego,
22 „ „ innych gałęzi przemysłu.

Nadto w gal. akc. Towarzystwie handlowem posiada krajowy fundusz przemysłowy udziału w kwocie 50.000 zł.

Z tych 106 pożyczek z końcem czerwca 1893 już 30 było spłaconych tak, że w tym dniu jedynie 76 pożyczek było rozdanych z tych przypada na:

I. przemysł tkacki 10 pożyczek na kwotę 75.250 zł.
II. na przemysł skórny 14 pożyczek na kwotę 80.680 zł.
III. na przemysł drzewny 14 pożyczek na kwotę 42.061 zł.
IV. na przemysł metalowy 11 pożyczek na kwotę 52.155 zł.
V. na przdmysł ceramiczny 6 pożyczek na kwotę 42.645 zł.
VI. na inne gałęzie przemysłu 21 pożyczek na kwotę 59.861 zł.

Pożyczki te przyznawane były w kwotach różnych. Powyżej 10.000 zł. miały z końcem czerwca 1893:

1. Związkowa garbarnia w Rzeszowie 40.550 zł.
2. Grono założycieli fabryki blichu i apretury w Krośnie 25.000 zł.
3. Towarzystwo dla przemysłu tkackiego w Krośnie 24.350 zł.
4. Fabryka maszyn i narzędzi rolniczych Chylewskiego w Tarnowie 15.000.
5. Fabryka dachówek Lewińskiego we Lwowie 17.000 zł.
6. Fabryka dachówek w Niepołomicach 17.000 zł.

Oprócz tych najwyższych pożyczek udzielono:

Pożyczek od 5.000 do 10.000 zł. udzielono w przemyśle tkackim 1 na kwotę		10.000 zł.
w przemyśle skórnym 3 na kwotę		20.068 „
„ drzewnym 2 „ „		15.350 „
„ motalowym 2 „ „		13.800 „
„ ceramicznym — „ „		—
W innych gałęziach przemysłu 3 na kwotę		27.000 „
Według stanu z 30. czerwca 1393 było zatem 6 pożyczek najwyższych na sumę		123.900 „
10 pożyczek średnich na sumę		56.218 „
Razem 16 pożyczek na sumę		180.118 „

Reszta 60 pożyczek na sumy do 5.000 zł. wynosi razem 169.542 zł.

Jeżeli doliczymy udział kraj. funduszu przemysłowego w akcyjnym gal. Towarzystwie, handlowem w kwocie 50.000 zł. okaże się że w 17 wypadkach kraj. fundusz przemysłowy rozdzielony jest w sumie 230.118 zł., w 60 wypadkach w sumie 169.542 zł.

Popieranie rozwoju przemysłu fabrycznego jest w tej chwili jednem z najważniejszych zadań naszej polityki ekonomicznej. Że wspieranie przedsiębiorstw przemysłowych i wywoływanie nowych przedsiębiorstw przemysłowych, których w kraju nie ma, a które są niezbędne dla podniesienia naszej wytwórczości przy tych środkach, którymi w tej chwili Wydział krajowy może dysponować nie jest możliwe, to dla każdego, komu znane są warunki rozwoju przemysłu wielkiego jest niewątpliwem.

Krajowy fundusz przemysłowy stworzony hojnością Wys. Sejmu jest tak szczupły, że na rozbudzenie przemysłowości w szerszych rozmiarach w naszym kraju stanowczo nie wystarcza.

Skromne zasoby, którymi nasi przemysłowcy krajowi rozporządzają z pewnością nie mogą wystarczyć do rozwinięcia konkurencyi z wyrobami fabrycznymi pozakrajowymi a jednem z zadań istniejącego kraj. funduszu przemysłowego jest przyjście z pomocą tym licznym a w zasoby ubogim kołom przemysłowym, które tylko zachęty i pomocy potrzebują, aby swe przedsię-przedsiębiorstwa rozszerzyć i nowe zakładać mogły.

Wydział krajowy starał się w szczupłych granicach, zakreślonych cyfrą kraj. funduszu przemysłowego prowadzić rozpoczętą akcyę w kierunku wzpierania przedsiębiorstw przemysłowych i Wydział kraj. mniema, że czynił to ostrożnie, jak dotychczas skutecznie i z wielkim dla kraju pożytkiem. Jeżeli ta praca ma jednak w przyszłości przynieść dobre rezultaty fundusz przemysłowy stale powiększony być **musi.** Wydział kraj. liczy się z danem położeniem finansowem kraju i nie zamierza przedstawiać Wys. Sejmowi wniosku nawet na taką dotacyę kraj. funduszu przemysłowego, jaką Wys. Sejm dnia 27 listopada 1890 uchwalił w kwocie 60.000 zł. rocznie, Wydział krajowy przedstawia jedynie wniosek o powiększenie kraj. funduszu przemysłowego o dalszych 200.000 zł. w latach ośmiu w rocznych ratach po 25.000 zł.

Dzisiejsze fundusze rozdane są przeważnie na lat 5, tak że przyjąć można, że jeżeliby raty pożyczek były zawsze spłacane regularnie, z funduszu istniejącego rocznie około 85.000 zł. byłoby do rozporządzania, dodawszy do tego około 12.000 zł. jako dochód z odsetek byłoby około 90-kilku tysięcy rocznie do rozdania. W obec nader licznych zgłoszeń kwota ta jest wprost niewystarczającą. Jako dowód przytaczamy, że Wydział krajowy musiał w ostatnim roku 1892|3 odnównie załatwić 88 próźb o pożyczki z kraj. funduszu przemysłowego dla braku funduszów, pomimo, że znaczna liczba tych próźb zasługiwała bezwarunkowo na uwzględnienie Przyjąwszy tylko średnią cyfrę pożyczki na 3.500 zł. okazało by się, że dla zadośćuczynienia tym zgłoszeniom potrzeba było 308.000 zł.

Z tego się okazuje że wniosek o podwyższenie kraj. funduszu przemysłowego roczną dotacyą po 25.000 zł. przez lat 8 był nie tylko wyrazem odczutej nieuniknionej potrzeby, ale jest co do cyfry najskromniejszy, tembardziej, że w najbliższej przyszłości liczyć się będzie musiał kraj z potrzebą wytworzenia przemysłu przędzalnianego, który bez znacznej finansowej pomocy ze strony kraju powstać nie może.

Na podstawie powyższego wywodu i na podstawie dołączonego sprawozdania z czynności komisyi kraj. dla spraw przemysłowych Wydział krajowy wnosi, Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego i dołączone do niego sprawozdanie z czynności komisyi krajowej dla spraw przemysłowych.

II. Sejm powiększa krajowy fundusz przemysłowy na cele popierania przemysłu o 200.000 zł. Kwota ta ma być wypłaconą w ośmiu równych ratach przez lat ośm począwszy od roku 1894 po 25.000 zł. rocznie.

W budżet na rok 1894 w Rubr. XVI wydatków wstawia się kwotę 25.000 zł. jako pierwszą ratę nowo uzupełnionego funduszu.

III. 1. Sejm przeznacza Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 2.000 zł. na cele bezzwrotnego zasiłku dla gminy Rychwałd na częściowe umorzenie pożyczki zaciągniętej przez tęże gminę na budowę szkoły tkackiej w Rychwałdzie.

2. kwota ta ma być płatną w 4 równych ratach po 500 zł. rocznie przez lat cztery od roku 1895 począwszy.

IV. 1. Sejm przeznacza Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 2.000 zł. na cele bezzwrotnego zasiłku dla gminy Komarno na budowę szkoły tkackiej tamże.

2. W tym celu wstawia się w budżet krajowy do Rubr. XVI. wydatków jako pozycyę 292 a) kwotę 2.000 zł.

V. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby podniósł roczną płacę kierownika kraj. szkoły garncarskiej w Kołomyi, Aleksandra Klimaszewskiego do 1.500 zł. rocznie.

2. W tym celu podwyższa się pozycyę 275 rubr. XVI. budżetu kraj. na rok 1894 o 500 zł.

VI. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby stabilizował Józefa Lagosza, instruktora szkoły tkackiej w Krośnie na posadzie instruktora kraj. szkoły zawodowej dla nauki tkactwa w Krośnie, nadanej mu dekretem z dnia 21. stycznia 1887 do Nr. 4.741., oraz aby mu przyznał prawo do emerytury na równi z innymi stabilizowanymi urzędnikami krajowymi wymienionymi w §. 12. ust. 2. lit. b. statutu emerytalnego, uchwalonego przez Wys. Sejm 21. stycznia 1889, tudzież z zastosowaniem uchwały Sejmowej z dnia 3. stycznia 1874 i pod warunkami tą uchwałą określonymi wymierzał p. Józefowi Logaszowi trzy pięciolecia po 80 zł, w miarę ukończenia 5, 10 i 15 lat służby, pełnionej na posadzie instruktora kraj. szkoły zawodowego dla nauki tkackiej w Krośnie. Służba policzalna do emerytury poczyna się liczyć od dnia 1. lutego 1887 r. do kwinkweniów zaś od 1-go kwietnia 1892 r.

VII. 1. Sejm udziela Janowi Standejskiemu instruktorowi w krajowym naukowym warstacie tkackim w Korczynie veniam aetatis;

2. Sejm poleca Wydziałowi kraj., aby stabilizowrł Jana Standejskiego na posadzie instruktora szkoły zawodowej dla nauki tkactwa w Korczynie nadanej mu dekretem Wydziału krajowego z dnia 25. marca 1887., LW. 13.135/87. oraz aby mu przyznał prawo do emerytury na równi z innymi stabilizowanymi urzędnikami krajowymi wymienionymi w §. 12. ust. 2. lit. b. statutu emerytalnego, uchwalonego przez Wys. Sejm 21. stycznia 1889, tudzież z zastosowaniem uchwały Sejmowej z dnia 3. stycznia 1874 i pod warunkami tą uchwałą określonymi wymierzał p. Janowi Standejskiemu trzy pięciolecia po 80 zł, w miarę ukończenia 5. 10 i 15 lat służby, pełnionej na posadzie instruktora kraj. szkoły zawodowego dla nauki tkackiej w Korczynie. Służba policzalna do emerytury poczyna się liczyć od dnia 25. marca 1887 r. do kwinkweniów zaś od 1. stycznia 1889.

VIII Sejm ustanawia w kraj. ceramicznej stacyi doświadczalnej przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie posadą adjunkta z płacą 960 zł. rocznie.

IX. Sejm przyznaje Stowarzyszeniu pracy kobiet w Kołomyi stały roczny zasiłek w kwocie 250 zł. i w tym celu wstawia kwotę 250 zł. do Rubr. XVI. wydatków budżetu kraj. na r. 1894.

X. Sejm przyznaje pani Teofili Czyrniańskiej wdowie po śp. Maksymilianie Czyrniańskim kierowniku szkoły bednarsko-kołodziejskiej w Kamionce strum. dar z łaski o rocznych 400 zł. i w tym celu wstawia tę kwotę do budżetu kraj. w Rubr. XVI. wydatków.

XI. Sejm zezwala na odpisanie Towarzystwu handlu skór i wyrobów tkackich w Łańcucie w likwidacyi, zaległych dodatków kraj. i indemnizacyjnych.

Z Rady Wydziału krajowego król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 13. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Członek Wydziału krajowego
Romanowicz *w. r.*
sprawozdawca.

Z drukarni i litografii Pillera i Sp. we Lwowie.

SPRAWOZDANIE

z czynności

Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych

za czas od 1. września 1892 do końca listopada 1893.

LWÓW,
Z I. Związkowej drukarni we Lwowie.
1893.

Wysoki Wydziale krajowy!

Mając przed sobą cel, wskazany jasno statutem i uchwałami Wys. Sejmu, pracowała Komisya kraj. dla spraw przemysłowych i w roku ubiegłym nad sprawami wykształcenia przemysłowego, nad wspieraniem zdrowych przedsiębiorstw przemysłowych w kraju i nad wywoływaniem takich, które, pomimo sprzyjających warunków, nie są w kraju dotychczas reprezentowane.

W zakresie szkolnictwa nie zaniedbuje Komisya tworzenia nowych instytucyj, lecz kieruje się w tem pewną ostrożnością, stara się przedewszystkiem istniejące utrwalać i ulepszać, a nie narażać funduszów na bezpłodne wydatki tam, gdzie brak należycie przygotowanych sił nauczycielskich udaremniałby najpiękniejsze nawet plany organizacyjne Jeżeli więc przytem nie postępuje Komisya w tempie tak pospiesznem, jakby to może z ponawianych przez Wys. Sejm uchwał co do zakładania nowych szkół wypływało, to usprawiedliwia powolność swą dążeniem do gruntowności i trwałości tego, co przy współdziałaniu jej dla wykształcenia przemysłowego w kraju ma być zdziałanem

Za niedostateczną możnaby również poczytać akcyę Komisyi przemysłowej w kierunku wspierania przedsiębiorstw przemysłowych i wywoływania takich, które w kraju byłyby pożądane. Tutaj nie ograniczała działania Komisyi nadmierna oględność — bo oględność równająca się matematycznej pewności, byłaby błędem w sprawach przemysłowych — lecz granice ciasne dane są w samejże cyfrze funduszu przemysłowego, który, pomimo wotowanych hojnie przez Wys. Sejm zasiłków, nie dorósł jeszcze do tych rozmiarów, ażeby mógł być za potężny czynnik w rozwoju przemysłu krajowego poczytany. Ktokolwiek rozważy, jak znacznemi sumami rozporządza dziś przemysł zagraniczny, jakie miliony rzuca bez wahania w inwestycye fabryczne — ten musi uznać, że dążenie do wytworzenia zwycięskiej konkurencyi wyrobom zagranicznym, przy tych skromnych kapitałach, jakiemi przemysłowcy krajowi rozporządzają i tej nieznacznej pomocy, jakiej im kraj dotychczas udzielał — należy uważać za ideał niedościgniony. Sam przemysł domowy, krzepiący się dziś bezwątpienia bardzo znacznie w różnych zakresach, nie sprosta tej walce konkurencyjnej — a że nietylko on jest przedmiotem starań Komisyi, nie może Komisya spuszczać z oka, że w tym dziale jej zadań przedewszystkiem wzmocnienie funduszu przemysłowego jest wskazane i daje temu wyraz w końcowych swych wnioskach.

Niemałą wagę przywiązuje Komisya do wskazanego jej współdziałania w powszechnej Wystawie krajowej, która w r. 1894 ma przyjść we Lwowie do skutku. Zadaniem jej będzie przedstawić bez czczej chełpliwości, lecz szczegółowo i sumiennie wszystko to, co za pomocą szkół przemysłowych i warsztatów naukowych w kraju dla przemysłu zdziałano. Lecz zadania tego nie uważa Komisya za jedyne. Przyczynienie się wszelkiemi drogami do tego, aby dać krajowi na Wystawie poznać swoje własne zasoby i dotychczasowe usiłowania w dziedzinie przemysłu, aby przemysłowcom przedstawić najnowsze zdobycze w zakresie mechaniki, która

tak szybko i na tak odmienne tory wszelką produkcyę przemysłową sprowadza — poczytuje Komisya także za swój obowiązek. Postanowiła też oprócz zajęcia się pawilonem szkół zawodowych, na który Wysoki Sejm już na ostatniej sesyi fundusze uchwalić raczył, poprzeć także usiłowania Dyrekcyi Wystawy, dążące do tego, ażeby przy pomocy c. k. Muzeum technologicznego w Wiedniu wystawić o ile możności jak najdokładniejszy komplet małych motorów i maszyn pomocniczych, dzieli bowiem to przekonanie, że maszyny tego rodzaju, zdwajając siły małego przemysłowca i zbrojąc go jeszcze najskuteczniej do walki z produkcyą fabryczną, mają w naszych warunkach i pod względem socyalnym i pod względem ekonomicznym niepospolite znaczenie.

Zanim sprawozdanie to dotknie szczegółów, należy z głębokim żalem podnieść ubytek niepowetowany, jaki Komisya w składzie swym poniosła. Zapisujemy tu mianowicie ustąpienie J. E. Włodzimierza hr. Dziedn szyckiego z Komisyi kraj dla spraw przemysłowych. Na kilkakrotnie ponawiane pisma, domagające się uwolnienia od współdziałania w Komisyi, przyjęła w końcu Komisya rezygnacyę J. E. hr. W. Dzieduszyckiego na posiedzeniu z dnia 23. lipca br. wysyłając następujące, przez wszystkich członków Komisyi podpisane pismo:

„Ekscelencyo! Ulegając niezłomnemu postanowieniu Waszej Ekscelencyi, którego i najgorętsze prośby nasze zmienić nie zdołały, przyjmujemy z żalem do wiadomości, iż Wasza Ekscelencya z grona członków Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych ustępujesz i zastępstwo przewodniczącego jej składasz. Nie łudzimy się, ażebyśmy mogli ubytek ten kiedykolwiek zastąpić. Jeśli bowiem rozbudziło się w kraju żywe pragnienie odrodzenia ekonomicznego na podstawach narodowych — jeśli się krzewi szczera miłość dla wszystkiego co swojskie, co z łona ludu w szeregu wieków wyłoniło się jako sztuka i przemysł — jeśli są wybitne usiłowania artystów, ażeby z tej skarbnicy rodzinnej, tak pełnej oryginalnych motywów, brać wątek do dalszego rozwoju sztuki i przemysłu — to głównie Tobie, Ekscelencyo, kierunek ten kraj ma do zawdzięczenia. Wywierałeś też Ekscelencyo tak przeważny wpływ na prace krajowej Komisyi przemysłowej od początków jej istnienia, że jeśli są wybitne owoce jej pracy, to Tobie, Ekscelencyo, największa stąd część zasługi przypada. Stwierdzić to i uznać staje się dziś naszym obowiązkiem.

„A jeśli mamy wiarę, że i w dalszem działaniu swem zdoła Komisya kraj. dla spraw przemysłowych być krajowi pożyteczną, to dlatego, że trzymać się będzie tych pięknych tradycyj, któreś Ty, Ekscelencyo, wytworzył i którym musi być wierną, chcąc, aby praca nad wskrzeszeniem przemysłu na gruncie narodowym była i nadal skuteczną. Mamy jednak nadzieję, że chociaż zdala od Komisyi, raczysz ją zawsze Ekscelencyo wspierać swą światłą radą i bogatem doświadczeniem, bo nie będziesz się mógł odłączyć od tego, co jest główną życia Twego zasługą i chwałą.

„Racz przyjąć Ekscelencyo wyrazy najgłębszego poważania“.

Przechodzimy obecnie do szczegółowych działów sprawozdania z czynności Komisyi i do treściwego przedstawienia tych zakładów, które pod zarządem Komisyi pozostają.

I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.

Podobnie jak w r. 1890, tak i na sesyach z d. 1. kwietnia 1892 i z d. 20. maja 1893 powziął był Wys. Sejm uchwałę, polecającą Wydziałowi krajowemu, ażeby „nie ustawał w usiłowaniach powołania do życia nowych szkół przemysłowych uzupełniających w miejscowościach, w których czynniki lokalne sprawą tą dostatecznie się nie zajęły“.

W obec tak stale objawianej woli Wys. Sejmu i wezwania Wydziału, iżby sprawy zakładania nowych szkół uzupełniających z oka nie spuszczano, czyniła Komisya dalsze w tej mierze kroki, a chociaż w miastach mniej ludnych i mniej zasobnych na większe natrafia trudności, przecież zdołała w kilku miejscowościach zawiązać rokowania, dające nadzieję osiągnięcia pożądanego celu, i w trzech miastach już w ciągu r. 1893 otworzyła nowe szkoły przemysłowe uzupełniające. Miejscowościami temi są: Kraków, gdzie przyszła do skutku piąta szkoła przemysłowa uzupełniająca na Dajworze, na tych samych podstawach jak poprzednie, Sanok, o którym już w przeszłorocznem sprawozdaniu była mowa i Krosno. Liczymy zatem obecnie 31 szkół przemysłowych uzupełniających, t. j. o trzy więcej niż w r. 1892.

Jakie są koszta utrzymania tych szkół, ile z tego pokrywają fundusze lokalne, ile zaś fundusz krajowy i skarb państwa — jaka była liczba klas i uczniów i które zawody rękodzielnicze uczniów tych dostarczały, jakie siły nauczycielskie brały udział w nauce, wykazują dołączone tu ·/. trzy tabele statystyczne. Brak dat szczegółowych co do szkół w Brodach i w Sanoku usprawiedliwa się tem, że szkoły te były już wprawdzie w roku szkolnym 1892/3 zorganizowane, lecz w skutek rozmaitych przeszkód zwlekło się w tych miastach otwarcie rzeczonych szkół aż do początku roku szkolnego 1893/4. Szkoły na Dajworze w Krakowie i w Krośnie zostały już w ciągu roku szkolnego 1892/3 otwarte, dotyczące daty szkół tych są zatem w wykazach zamieszczone.

·/. Aleg. I—III.

Na założenie dalszych szkół przemysłowych uzupełniających zgodziły się już zasadniczo i uchwaliły pewne prestacye gminy: Sądowa Wisznia i Kałusz. Gdy w pierwszej z tych gmin wsparła usiłowania zarządu gminnego znakomita ofiarność rejenta miejscowego Wgo Włodzimierza Stronczka, a w obu gminach Wydziały powiatowe z funduszów swych gminom przyszły w pomoc, zatwierdziła Komisya kraj. dla spraw przemysłowych i Wydział krajowy dotyczące uchwały; organizacya szkół tych wszakże nie dojrzała jeszcze do tego stopnia ażeby nauka mogła się była w nich już z początkiem b. roku szkolnego rozpocząć.

Rokowania prowadzone z gminami w Radymnie, Trembowli i Zaleszczykach dają nadzieję doprowadzenia do pożądanego wyniku, co się zaś tyczy gmin Gródka, Doliny, Łańcuta, Śniatyna i Żywca musiały być dalsze rokowania dla niedostateczności ofiarowanych prestacyj na razie zaniechane.

Przeszkodą w szybszem zakładaniu szkół przemysłowych uzupełniających jest między innemi brak należycie ukwalifikowanych nauczycieli rysunku, t. j. przedmiotu nauki, któremu w planie szkół przemysłowych jak najsłuszniej pierwszorzędną ważność przyznano.

Brakowi temu zaradza c. k. Rząd przy pomocy zasiłków z funduszu krajowego w ten sposób, że urządza od czasu do czasu przy c. k. państwowych szkołach przemysłowych specyalne pięciomiesięczne kursa nauki rysunków dla wybitniejszych nauczycieli ludowych, którzy nietylko sami wprawy w rysunku nabierają, lecz, co ważniejsza, obznajamiają się z tokiem i metodyką udzielania tego przedmiotu w szkołach przemysłowych, tak, aby po odbyciu kursu, jako nauczyciele w rzeczonych szkołach mogli być czynni. Otóż i w zimie r. z., a mianowicie od 1. października 1892 do końca lutego 1893, odbył się taki kurs pięciomiesięczny i 14 nauczycieli ludowych nabyło kwalifikacyi do nauczania rysunku w szkołach przemysłowych uzupełniających. Na zasiłki stypendyjne, umożliwiające im utrzymanie (po 25 zł. miesięcznie) w czasie nauki, koszta podróży i zakupno najpotrzebniejszych przyborów, wypłacił fundusz krajowy 2000 zł., wszelkie inne koszta nauki ponosił c. k. Rząd, który nadto udzielił rzeczonym nauczycielom po 19 zł. na przybory rysunkowe.

Do kosztów utrzymania wykazanych 31 szkół w ciągu b. r. przyczynił się skarb państwa nietylko subwencyą 13.200 zł., o jaką się do niego Komisya i Wydział krajowy udały, i która do preliminarzów szkół tych była wstawioną, lecz nadto przyznał c. k. Rząd zasiłek 400 zł. w. a. szkole przemysłowej uzupełniającej w Krośnie, która już od drugiego kursu roku szkolnego 1892/3 była czynną, a prócz tego udzielił szkołom przemysłowym uzupełniającym w Białej i Tarnopolu po 200 zł. w. a. na uzupełnienie środków naukowych. Część zasiłku dla szkoły przem. uzupełniającej w Brodach, z powodu nieotwarcia tejże, został szkole przemysłowej uzupełniającej w Tarnopolu (200 zł.) na pokrycie wykazanych niedoborów przyznany.

Kwota subwencyi rządowej na szkoły przemysłowe uzupełniające, o którą Komisya kraj. dla spraw przemysłowych memoryałem z d. 18 czerwca b r. l. 282 do Wys. c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświecenia na r. 1894 się udała, wynosi 19.741 zł. w. a. jest przeto o 5.744 zł. w. a. wyższą od tej, którą Wys. c. k. Rząd w r. b. przyznał, mamy wszakże niepłonną nadzieję, że mimo tej nadwyżki, w uznaniu pożyteczności szkół przemysłowych uzupełniających, kwota powyższa bez wszelkiego okrawywania, podobnie jak lat poprzednich, będzie przez c. k. Rząd krajowi na ten cel przyznaną.

Powód takiej podwyżki żądań, stawianych do c. k. Rządu, leży nie tyle w naturalnem wzmożeniu się wymagań szkół dawniej już założonych, ile w potrzebach, wykazanych na utrzymanie szkół nowych, a między temi na 9 szkół przemysłowych uzupełniających, które we Lwowie mają być zorganizowane.

Co do tej organizacyi szkół we Lwowie, a raczej przekształcenia istniejących obecnie i z miejskiemi szkołami ludowemi połączonych kursów nauki dopełniającej na samoistne szkoły przemysłowe uzupełniające, działa Komisya na podstawie uchwał Wys. Sejmu z dnia 1. kwietnia 1892 i z d. 20. maja 1893, polecających Wydziałowi krajowemu, ażeby co do ujednostajnienia organizacyi szkół przemysłowych uzupełniających na zasadach normalnego statutu z gminą m. Lwowa rokowania prowadził. Otóż rokowania te są w toku i jest wszelka nadzieja, że w początkach roku 1894 nastąpi pożądane zorganizowanie dziewięciu szkół przemysłowych uzupełniających we Lwowie, i to właśnie dało powód Komisyi, że o potrzebną na ten cel subwencyę ze skarbu państwa już w powołanym memoryale się upomniała.

Te same powody wpłynęły również na podwyżkę 5.721 zł. w rubr. XVI. preliminarza funduszu krajowego na r. 1894. Uzasadnieniem żądanej podwyżki są właśnie powołane powyżej uchwały Wysokiego Sejmu. Do tych uchwał należy dołączyć jeszcze i uchwałę z d. 20 maja 1893, którą polecono uwzględniać wynagradzanie za udzielanie nauki religi w szkołach przemysłowych uzupełniających, a która to uchwała w budżetach rzeczonych szkół uwzględnioną została.

Między uchwałami Wys. Sejmu z d. 20. maja 1893 mieściło się także wezwanie do c. k. Rządu, „ażeby wydał polecenie władzom politycznym pierwszej instancyi, iżby jako władze przemysłowe przynaglały majstrów do posyłania terminatorów na uzupełniającą naukę przemysłową“. Otrzymawszy wiadomość o tej uchwale, uczyniło jej c. k. Namiestnictwo zadość,

⁄. Aleg. IV. wydawszy pod d. 24. lipca b. r. L. 54.378, załączony tu okólnik ⁄. do c. k. Starostów i Prezydentów miast Lwowa i Krakowa. Odpis okólnika tego przesłał Wydział krajowy zarządom szkół przemysłowych uzupełniających do wiadomości i zastosowania.

O ile z jednej strony pożądanem jest wzmożenie się frekwencyi szkół przemysłowych uzupełniających, o tyle z drugiej strony czuła się Komisya kraj. dla spraw przemysłowych obowiązaną czuwać, ażeby przez nadmierne przepełnianie klas uczniami, nie posiadającymi żadnego początkowego przygotowania, nie udaremniano skutków nauki i nie zniżano jej do poziomu niewłaściwego, lub nie narażano funduszu krajowego na zbyt wygórowane wydatki przez tworzenie klas równorzędnych. Gdy się ta ostatnia tendencya, dążąca do wytworzenia osobnych oddziałów dla analfabetów w niektórych szkołach przemysłowych objawiła, ujrzała się Komisya zniewoloną wydać do zarządów szkół przemysłowych pod d. 6. października 1893. L. 504 za-
⁄. Aleg. V. łączony tu ⁄. okólnik, który przyjmowanie analfabetów do szkół przemysłowych ogranicza i wskazuje ciążący na c. k. władzach szkolnych obowiązek udzielania im nauki dopełniającej, o ile się jeszcze w obowiązkowym wieku szkolnym znajdują.

Przechodząc do szczegółów organizacyi i działania szkół przemysłowych uzupełniających, które tabelami statycznemi objęte być nie mogły, przedstawia się rzecz jak następuje:

1. Biała. Szkoła przemysłowa uzupełniająca jest połączona ze szkołą etatową męską.

Wpisy uczniów na rok szkolny 1892/93. przeprowadzono w ostatnich dniach września, a rok szkolny rozpoczęto dnia 2. października. Nauka odbywała się w ubikacyach szkoły etatowej męskiej i żeńskiej w poniedziałki, czwartki i piątki od $6^1/_2$ do $8^1/_2$ godziny wieczór, we wtorki od $6^1/_2$ do $7^1/_2$ godziny (religia) i w niedziele od 10 do 12 godziny przedpołudniem. Ogółem udzielano w kursach przygotowawczych i w kursie przemysłowym po dziewięć godzin tygodniowo. Nauki rysunków udzielano w trzech oddzielnych grupach według zawodów uczniów i biegłości tychże w rysowaniu.

Kierownik odbył z gronem nauczycieli cztery konferencye, na których obradowano o postępie i frekwencyi uczniów, oraz omawiano środki, prowadzące do utrzymania i zapewnienia karności szkolnej. Protokóły konferencyjne przedkładano w odpisie Wydziałowi szkolnemu i stanowiły one podstawę do zarządzeń, które tenże na swych posiedzeniach dla dobra szkoły uchwalił.

Rok szkolny zakończono dnia 28. maja 1893 uroczystością szkolną, połączoną z wystawą rysunków i piśmiennych prac uczniów pod przewodnictwem p. Franciszka Vogta, fabrykanta i radnego miasta Białej, w obecności c. k. starosty p. Jerzego Piwockiego, członków Wydziału szkolnego, radnych miasta i licznych uczestników ze sfer rzemieślniczych i przemysłowych. Wypracowania piśmienne i rysunki uczniów budziły żywe zainteresowanie i wywołały głośne pochwały tak ze strony przewodniczącego jak i obecnych przemysłowców. Po skończonej uroczystości, obejmującej przemówienia i deklamacye, rozdano uczniom, którzy w przedmiotach naukowych zrobili bardzo dobre postępy, uczęszczali do szkoły regularnie i zachowali się wcale dobrze, nagrody w koronach. (1—5).

W skład Wydziału szkolnego wchodzą:

Dr. Jan Rosner, adwokat krajowy i burmistrz miasta, jako przewodniczący. Ks. Józef Hamerlak, proboszcz i wicemarszałek Rady powiatowej bialskiej, delegat Rady powiatowej. Dr. Herman Czecz de Lindenwald, poseł do Rady państwa. marszałek Rady powiatowej bialskiej, delegat Wydziału krajowego. Samuel Fränkel, fabrykant likierów, delegat Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie. Franciszek Vogt, fabrykant i radny miasta, delegat Kasy oszczędności miasta Białej. Dr. Maciej Kwieciński, lekarz praktyczny i radny miasta, delegat Rady gminnej. Karol Kunz, mydlarz i radny miasta, delegat Rady gminnej.

Henryk Kühn, fabrykant i radny miasta, delegat cechu sukienniczego. Józef Wiśniowski, kierownik szkoły.

Grono nauczycielskie stanowili:

Józef Wiśniowski, kierownik szkoły etatowej męskiej i żeńskiej, prowadził kierownictwo zakładu. Jan Bieroński, nauczyciel starszy, uczył rachunków i rysunku zawodowego w kursie przemysłowym. Alojzy Schaschek, nauczyciel starszy, uczył rachunków i rysunku zawodowego w kursie przemysłowym. Jan Broszkiewicz, nauczyciel starszy, uczył języka polskiego i niemieckiego i pisania w kursie II. przygotowawczym. Franciszek Farny, nauczyciel młodszy, uczył rachunków w II. kursie i rysunku geometrycznego. Roman Dworzański, nauczyciel starszy, uczył języka polskiego i niemieckiego i pisania w I. kursie przygotowawczym. Jan Dudziński, nauczyciel starszy, uczył rachunków i rysunków w I. kursie przygotowawczym. Ks. Michał Góra, uczył religii rzymsko-kat. w oddziele polskim, a ks. Jan Migdał w oddziele niemieckim.

2. **Bochnia.** Nauka odbywa się w salach szkolnych siedmioklasowej szkoły żeńskiej. Frekwencya była ciągle nieregularną. Nauki udzielano codziennie od 7—9 wieczór z wyjątkiem soboty, w niedzielę od $9^1/_2$—$11^1/_2$ rano. Na kursie przygotowawczym było 10 godzin tygodniowo (rysunki dwa razy w tygodniu po 2 godziny ze względu niedostatecznego uzdolnienia uczniów). Na kursach przemysłowych nauka rysunków również dwa razy w tygodniu po 2 godziny, a stąd liczba godzin na obu kursach po 12 godzin tygodniowo. Uczniowie nie płacili nic za naukę, ani za przybory naukowe, szkoła dawała uczniom: książki, pióra, atrament, ołówki, rysiki, tabliczki, papier, zeszyty, i t. d., a obowiązani byli tylko przynosić z sobą gumy na lekcye rysunków. Młodzież wszystkich trzech kursów przystępowała trzy razy w ubiegłym roku do św Sakramentów. W ciągu roku otrzymało 14 najbiedniejszych uczniów wsparcie w odzieniu i bieliźnie. Na ten cel złożyli Dr. Antoni Leonard Serafiński z funduszu ubogich 21 zł., z własnej kieszeni 5 zł., Kierownik prof. Henryk Machnicki 7 zł. 55 ct. Razem 33 zł. 55 ct.

Doroczny popis po nabożeństwie dziękczynnem odbył się uroczyście wobec licznych gości, a mianowicie: c. k. Starosty Michała Kerekjarto, c. k. Radcy górniczego Antoniego Strzelbickiego, burmistrza dra A. L. Serafińskiego, radców miejskich pp. Antoniego Brandta, adw. dra Władysława Michnika i licznego zastępu inteligencyi i rękodzielników. Celującym uczniom rozdano nagrody w książeczkach kasy oszczędności (po 5 zł.) przez kasę oszczędności ofiarowanych, w książkach do nabożenstwa i czytania.

W ciągu roku szkolnego wizytował szkołę c. k. krajowy inspektor szkół p. Jan Franke, nadto odbył kilka wizytacyi także przewodniczący Wydziału szkolnego.

W skład Wydziału szkolnego wchodzili:

Dr. Antoni Leonard Serafiński, adwokat i burmistrz miasta Bochni, jako przewodniczący. Dr. Władysław Michnik, adwokat i Marek Gatty, wiceburmistrz, delegaci Rady miejskiej. Henryk Machnicki, profesor gimnazyalny, członek Rady miejskiej, (z końcem roku: Jan Różański, nauczyciel szkół wydziałowych, zastępca kierownika), Jędrzej Pawulski, majster ślusarski, członek Rady miejskiej, delegat rękodzielników miejscowych.

Grono nauczycielskie stanowili:

Henryk Machnicki, profesor gimnazyalny, (z końcem roku Jan Różański) kierownik, Ks. Jan Wnękowicz, katecheta szkół ludowych w Bochni, uczył religii we wszystkich trzech klasach. Michał Szklarz, profesor gimnazyalny w Bochni, uczył rachunków, stylistyki przemysłowej i buchalteryi w obu klasach kursu przemysłowego. Wiktoryn Hostynek, nauczyciel szkół ludowych w Bochni, uczył języka polskiego na kursie przygotowawczym. Józef Kozłowski, nauczyciel szkół ludowych w Bochni, uczył języka polskiego na kursie przygot. Jan Łukowski, nauczyciel szkół ludowych w Bochni, uczył języka polskiego w obu klasach na

kursie przemysłowym. Jan Różański, nauczyciel szkół wydziałowych, uczył rysunków we wszystkich klasach obu kursów.

3. Brody. W skład Wydziału szkolnego weszli: M. Kulak, burmistrz jako przewodniczący, Oktaw Sala, prezes Rady powiatowej jako delegat tejże, Lazar Bloch i Józef Klotzek, delegaci Rady miejskiej, Hirsch Kapelusz i Izydor Katz, jako delegaci Izby handlowej, Stanisław Kapłański, kierownik szkoły ludowej pięcioklasowej.

Grono nauczycielskie stanowią: Stanisław Kapłański, kierownik, ks. Michał Lachiewicz, katecheta rz. kat., ks. Jan Dawidowicz, kat. gr. kat., Aron Friedman naucz. religii mojżesz., Leonard Moczarowski, naucz. szkoły ludowej, dla języka polskiego, Józef Teuwin nauczyciel szkoły izraelickiej, dla nauki języka niemieckiego, Grzegorz Onufrów dla nauki rysunków, Włodzimierz Korczyński, nauczyciel szkoły ludowej dla nauki rachunków, Jan Gawlikowski, profesor gimnazyalny, dla stylistyki, Józef Klotzek, profesor gimnazyalny, dla nauki języka niemieckiego na kursie przemysłowym, Tadeusz Cwojdziński prof. gimnazyalny, dla nauki rachunków na kursie przemysłowym.

Nauka rozpoczęła się dopiero z początkiem roku szkolnego 1893/4.

4. Brzeżany. Nauka odbywała się w ubikacyach męskiej szkoły ludowej w niedziele od godziny 9. do 1 popołudniu, w poniedziałki zaś, wtorki i czwartki wieczorem od godziny 6. do 8., a począwszy od kwietnia od 7.—9. Uczniowie uczęszczali na naukę także w święta obu obrządków. W niedziele słuchali w kościele i cerkwi mszy św., odprawianej dla uczniów szkół gimnazyalnych i ludowych, przed godziną 9., a do spowiedzi i komunii św. przystępowali przed świętami Bożego Narodzenia i Zmartwychwstania Pańskiego. Zachowanie się młodzieży w szkole i poza szkołą było w całości odpowiednie.

Kierownik odbył z gronem nauczycieli pięć konferencyj, na których podawał do wiadomości grona rozporządzenia władz i uchwały Wydziału szkolnego, a gospodarze klas odczytywali sprawozdania z przerobionego materyału naukowego, postępu, zachowania się i frekwencyi uczniów; nadto przeprowadzano klasyfikacyę uczniów, a kierownik dawał gronu nauczycielskiemu dydaktyczno-pedagogiczne wskazówki, oparte na spostrzeżeniach w czasie hospitacyi klas.

Dzięki gorliwej opiece nad szkołą ze strony c. k. starostwa frekwencya w bieżącym roku polepszyła się. Członkowie Wydziału szkolnego zwiedzili szkołę trzy razy w ciągu roku. Wydział szkolny odbył w b. roku szkolnym sześć posiedzeń.

Rok szkolny zakończono dnia 14 maja b. r. uroczystem nabożeństwem. Po południu odbył się publiczny popis pod przewodnictwem delegata Wydziału krajowego dra Franciszka Grzegorczyka, c. k. dyrektora gimnazyalnego, przy udziale reprezentantów władz miejscowych, członków Wydziału szkolnego i rzemieślników różnych korporacyj. Delegat Wydziału zdając sprawę z popisu oświadcza, iż „gorliwe usiłowania nauczycieli uwieńczył pomyślny skutek, przewyższający oczekiwania“. Po odbytem popisie rozdano uczniom, którzy w przedmiotach naukowych zrobili bardzo dobre postępy, uczęszczali do szkoły regularnie i zachowali się wcale dobrze, nagrody w książeczkach brzeżańskiego Towarzystwa zaliczkowego.

W skład Wydziału szkolnego wchodzili:

Gärtler Józef, burmistrz, przewodniczący. Dr. Zauderer Albert, prymaryusz szpitala, delegat Rady powiatowej (skarbnik), Radecki Stanisław, delegat Rady miejskiej, Baczyński Mikołaj, profesor gimnazyalny, kierownik, Merl Karol, zastępca burmistrza, przewodniczący Stowarzyszenia rękodzieln., delegat Rady miejskiej, Ogonowski Paweł, przewodniczący Stowarzyszenia szewców i krawców reprezentant rękodzielników.

Grono nauczycielskie stanowili: Baczyński Mikołaj, kierownik, ks. Malinowski Franciszek, katecheta rz. kat., ks. Ostap Niżankowski, katecheta gr. kat., Sanat Bazyli, prof. gimn., Kazienko Jan, starszy nauczyciel szkół ludowych. Wojciechowski Jan,

starszy nauczyciel szkół ludowych. Bazylewski Józef, starszy nauczyciel szkół ludowych. Błaszkiewicz Tomasz, nauczyciel szkół ludowych. Bielawski Józef, nauczyciel szkół ludowych. Lewandowski Kalikst, nauczyciel szkół ludowych.

5. **Drohobycz.** Rok szkolny — jedenasty z rzędu — rozpoczął się w dniu 2. października. Frekwencya nie była dość regularną. Po zamknięciu wpisów nie przyjęto zgłaszających się później uczniów, co do których nie było nadziei, że wezmą naukę na seryo i będą regularnie uczęszczali. Prowadzenie się młodzieży jest z każdym rokiem lepsze. Oprócz nauki udzielano też uczniom książek do czytania z utworzonej w tym celu biblioteki. W czasie wielkanocnym przystępowała młodzież do spowiedzi i komunii świętej. Grono odbywało co dwa miesiące klasyfikacyę uczniów a w połowie maja b. r. klasyfikacyę roczną. Zarząd szkolny odbył w ciągu roku 6 posiedzeń, na których omawiano i załatwiano sprawy administracyjne szkoły.

Po 8-miesięcznej nauce zakończono rok szkolny d. 28. maja nabożeństwem w cerkwi OO. Bazylianów i popisem z wystawą prac piśmiennych i rysunkowych uczniów. Na popis, który się odbył pod przewodnictwem delegata Wydziału krajowego Dra Wiktora Lechowskiego, zaproszono reprezentacye miejscowe i korporacye rzemieślnicze.

Do Wydziału szkolnego należą: Ochrymowicz Ksenofont, burmistrz miasta Drohobycza, przewodniczący. Niewiadomski Jan, kasyer Towarzystwa zaliczkowego w Drohobyczu, delegat przemysłowców. Przybylski Józef, kierownik szkoły. Szufa Karol, kontrolor Tow. Zaliczkowego w Drohobyczu, jako delegat tegoż Towarzystwa. Buczyński Franciszek, c. k. adjunkt sądowy, jako drugi delegat Towarzystwa zaliczkowego. Bussek Jan, c. k. nadkomisarz urzędu górniczego, jako delegat Rady powiatowej w Drohobyczu. Hampel Władysławy, c. k. inspektor okręgowy i Harlender Rudolf, dyrektor szkoły miejskiej, jako delegaci oddziału Towarzystwa pedagogicznego w Drohobyczu.

Grono nauczycielskie stanowią: Przybylski Józef, kierownik szkoły, profesor gimn. Arendt Adolf, prof. gimn., uczył rysunków w I. i II. klasie przem. po 3 godz. i 2 godz. rysunków zawodowych, razem tygodniowo godzin 8. Biela Jan, prof. gimn., uczył języka pol. i stylistyki przemysłowej w II. klasie przem. 3 godz. tyg. Blumenblatt Joachim, naucz. relig. mojż. we wszystkich klasach 2 godz. tyg. Buczacki Włodzimierz, naucz ludowy, uczył rachunków i pisania w I. kl. przygot. 2 godz. tyg. Harlender Rudolf, dyr. szkoły miejskiej uczył rachunków w II. kl. przygot. 2 godz. tyg. Kunaniec Mikołaj, naucz. lud., uczył języka pol. w II. kl. przygot. 3 godz. tyg. Ks. Lisiński Jan, wikaryusz miejscowy, uczył religii rzym. kat. we wszystkich klasach 2 godz. tyg. Łukasiewicz Leonard, naucz. lud., uczył języka pol. w I. kl. przygot. 3 godz. tyg. Moskwa Roman, prof. gimn., uczył matematyki w I. kl. przem. i w II. kl. przem. po 2 godz. tyg. i rysunków w II. kl. przygot. 2 godz. tyg. Ks. Ralko Justyn, katecheta o. gr. kat. uczył religii tegoż obrządku we wszystkich kl. 2 godz. tyg. Staromiejski Józef, prof. gimn., uczył jęz. pol. i stylist. przem. w I. kl. przem. 3 godz. tyg. Stojałowski Bazyli, naucz. lud., uczył języka ruskiego zbiorowo 1 godz. tyg.

6. **Gorlice.** Rok szkolny rozpoczęto 17. września. Frekwencya dzięki energicznemu poparciu ze strony c. k. Starosty była zadowalniająca. Karność nie pozostawiała nic do życzenia. W klasach był wzorowy spokój, szczególniej na kursach wyższych, — bójki uliczne, krzyki, których się młodzież początkowo dopuszczała, prawie znikły, do czego przyczynił się w znacznej części zbawienny wpływ ks. katechety. Młodzież uczęszczała gremialnie w każdą niedzielę i święto do kościoła pod przewodnictwem nauczycieli, do spowiedzi i komunii św. przystępowała kilkakrotnie.

Kierownik odbył z gronem nauczycieli ośm konferencyj, na których odczytywano sprawozdania z przerobionego materyału, obradowano o postępie, pilności i frekwencyi uczniów,

omawiano środki prowadzące do utrzymania i zapewnienia karności szkolnej, zapoznawano się z rozporządzeniami władz i uchwałami Wydziału szkolnego, oraz zastanawiano się nad sposobem i tokiem nauczania, a równocześnie zestawiano plan z poszczególnych przedmiotów na każdy miesiąc i ten zaciągano w dziennikach lekcyjnych. Klasyfikacyę uczniów za każdy kwartał, przeprowadzano również na konferencyach i tę uroczyście w obec całego grona uczniom odczytywano — doświadczenie pouczyło bowiem, iż ten sposób odbywania klasyfikacyi kwartalnej zbawienny wpływ wywierał na postęp w naukach.

Zakład zwiedzał w ostatnich dniach roku szkolnego prezes Wydziału szkolnego p. Wojciech Biechoński.

Rok szkolny zakończono 14. maja b. r. uroczystem nabożeństwem, któremu asystowały bractwa rzemieślnicze ze światłem i chorągwiami — dalej popisem pod przewodnictwem marszałka Rady powiatowej, Edwarda Miłkowskiego i przy współudziale licznych uczestników ze sfer rzemieślniczych i inteligencyi. Po skończonym popisie i przemowie przewodniczącego do młodzieży, pracodawców i nauczycieli, rozdano uczniom ze stopniem celującym nagrody pieniężne w książeczkach Tow. zal., które reprezentowały kwotę 104 zł.; nadto obdarzono uczniów z dobrym postępem za regularne uczęszczanie i przyzwoite zachowanie się, książkami do czytania w ozdobnej oprawie wartości 40 zł. Uczniom nadzwyczajnym, uczęszczającym wyłącznie na naukę rysunków, wyrażono piśmienne uznanie, które wręczył im przewodniczący egzaminu z życzeniem, by ten pierwszy dyplom był wstępem do podobnych nagród w ich zawodzie.

W skład Wydziału szkolnego wchodzili: Biechoński Wojciech, prezes miasta Gorlic, przewodniczący. Dr. Józef Radomyski, delegat Towarzystwa zaliczkowego. Ks. kanonik Żabicki Marceli, proboszcz w Gorlicach, delegat Rady powiatowej. Płocki Władysław, właściciel dóbr ziemskich, delegat Towarzystwa zaliczkowego. Skwarczowski Karol, kierownik uzupełniającej szkoły przemysłowej. Jankiewicz Józef, obywatel, delegat Rady miejskiej miasta Gorlic. Stabach Henryk, obywatel, delegat Rady miejskiej miasta Gorlic.

Grono nauczycielskie stanowią: Skwarczowski Karol, kierownik szkoły. Ks. Kraus Gabryel, wikaryusz, udzielał religii we wszystkich klasach. Rakucki Józef, kierownik gorlickiej szkoły 4-klasowej ludowej, udzielał rysunków w I. i II. klasie kursu przygotowawczego i rachunkowości w II. klasie przemysłowej. Śmietana Jan, starszy nauczyciel szkoły męskiej w Gorlicach, uczył języka polskiego w II. klasie kursu przygotowawczego, w I. i II. klasie uzupełniającej, a stylistyki w I. i II. klasie uzupełniającej szkoły przemysłowej. Resiuła Stanisław, starszy nauczyciel szkoły 4-klasowej męskiej w Gorlicach, uczył rachunków w I. kl. i rysunków w I. i II. klasie uzupełniającej szkoły przemysłowej. Weinberg Bertold, starszy nauczyciel szkoły 4-klasowej męskiej w Gorlicach, udzielał rachunków w I. i II. klasie kursu przygotowawczego — nadto religii mojżeszowej w całej szkole. Sroczyński Mieczysław, uczył języka polskiego i pisania w I. klasie kursu przygotowawczego a śpiewu w całej szkole.

7. Jarosław. Nauka rozpoczęła się dnia 22. września i udzielaną była w niedziele od 10. rano do 2. po południu, w poniedziałki i czwartki od 6. do 8, względnie od 7. do 9. wieczorem. Frekwencya nie była dość regularną, w skutek czego tok nauki cierpiał. Mimo to, dzięki gorliwej pracy nauczycieli, postęp w nauce był widoczny.

Doroczny popis odbył się dnia 14. maja pod przewodnictwem burmistrza Dr. Adolfa Dietziusa, w obecności wiceprezesa Rady powiatowej Dr. Władysława Jahla i kilku majstrów, a zakończony został rozdaniem nagród pilnym uczniom i zachęcającemi przemówieniami kierownika szkoły i przewodniczącego.

Do Wydziału szkolnego wchodzą: Dr. Adolf Dietzius, burmistrz, jako przewodniczący, Książę Jerzy Czartoryski, delegat Wydziału krajowego, Stanisław hr. Siemieński,

delegat Wydziału powiatowego. Ksiądz Franciszek Wojnar, kierownik szkoły. Ignacy Rychlik i Dr. Władysław Grabowski, delegaci Rady miejskiej.

Grono nauczycielskie stanowili: Ks. Franciszek Wojnar, kierownik. Józef Dziewoński, profesor gimnazyalny, uczył rysunków odręcznych i fachowych. Walenty Głowiński, nauczyciel gimnazyalny, uczył rachunków, buchalteryi i rysunków geometrycznych. Antoni R. Uhma, nauczyciel gimnazyalny, uczył języka polskiego. Michał Mekler, kierownik szkoły ludowej, uczył stylistyki. Ks. Stanisław Falęcki, zastępca katechety gimnazyalnego, uczył religii. Adolf Alszer, nauczyciel szkoły ludowej, uczył kaligrafii i języka polskiego Tomasz Dutkiewicz, zastępca nauczyciela gimnazyalnego, uczył rysunków odręcznych. Stanisław Bar, nauczyciel ludowy, uczył rachunków. Ambroży Knobloch, nauczyciel ludowy, uczył języka polskiego.

8. **Jasło.** Rok szkolny rozpoczęto dnia 1. października. Nauka odbywała się w salach miejscowego gimnazyum w poniedziałki, wtorki, środy i czwartki wieczorem od godziny 6—8, a w porze cieplejszej od godz. 7—9, w niedziele od godz. 10—11 przed poł. Na kursie przygotowawczym udzielano nauki w 7 godz., na kursie przemysłowym w 8 godzinach tygodniowo.

Naukę zakończono dnia 15. maja klasyfikacyą i rozdaniem świadectw uczniom, którzy ukończyli drugą klasę przemysłową, oraz rozdzieleniem nagród w pieniądzach i książkach uczniom celującym, jak i tym, którzy uczęszczali na naukę chętnie i regularnie.

Frekwencya była w ogóle bardzo nieregularną, szkoła miała do walczenia z niechęcią majstrów, a nie doznawała pod tym względem dość pomocy u władz.

Do Wydziału szkolnego należeli: Metzger Alojzy, burmistrz miasta, przewodniczący. Sienkiewicz Klemens, c. k. dyrektor gimnazyalny i kierownik szkoły. Palch Romuald, poseł na Sejm krajowy, delegat Rady powiatowej. Sękiewicz Józef, profesor gimnazyalny, delegat Kasy oszczędności. Zacharyasz Michał, emerytowany dyrektor szkoły ludowej i Wolski Antoni, delegaci rady gminnej. Olbrychtowicz Jan, delegat przemysłowców.

Grono nauczycielskie stanowili: Sienkiewicz Klemens, kierownik. Ks. Łysta wka Franciszek, katecheta. Brzostowicz Kaspar, uczył rachunków przemysłowych. Maślak Włodzimierz, uczył języka polskiego i stylistyki przemysłowej. Ostrowski Józef, uczył języka polskiego, pisania i rachunków. Stopiński Jędrzej, uczył rysunków geometrycznych i zawodowych.

9. **Kołomyja.** Rok szkolny rozpoczął się dnia 2. października, a zakończono go w d. 11. czerwca 1893 publicznym popisem, na którym obecni byli członkowie Wydziału zarządzającego, oraz reprezentanci rękodzielników. Z popisem łączyła się wystawa piśmiennych i rysunkowych prac młodzieży. Frekwencya była nieregularną i nie starano się dość energicznie o podniesienie tejże. Kurs handlowy dla braku uczniów nie był otwarty.

W skład Wydziału szkolnego wchodzili: Asłan Jakób, burmistrz jako przewodniczący. Ks. kan. Jan Kowblański, Dr. Maksymilian Trachtenberg, Dr. Euzebiusz Schuster, delegaci Rady miejskiej. Schädel, pastor ewangielicki. Euzebiusz Szajdzicki kierownik szkoły. Włodzimierz Korzeniewicz nauczyciel.

Grono nauczycielskie stanowili: E. Szajdzicki, profesor gimnazyalny, ks. Józef Jarosz i ks. Mikołaj Łepki, katecheci, Dawid Silberbusch, nauczyciel religii mojżeszowej, Józef Brajer, Jan Czerkawski, Arkadyusz Małecki i Ludwik Mikuła, nauczyciele gimnazyalni, Łucyan Baeker, budowniczy, Dyonizy Krzyczkowski, technik, Stanisław Daczyński, artysta-malarz, Michał Charęża, Erazm Czechowicz, Jerzy Kawalec i Jan Stetkiewicz, nauczyciele szkoły ludowej.

10. **Kraków.** Szkoła na Kleparzu. Zapisy do szkoły nie mogły być w dniach na to przepisanych zamknięte. Uczniowie zgłaszali się później, a wielu, mimo przedłożenia Magistratowi wykazu majstrów, którzy nie zapisali uczniów, nie zgłosiło się wcale. Frekwencya była

nieregularna, nie wywierano odpowiedniego nacisku na majstrów, aby przestrzegali uczęszczania młodzieży rękodzielniczej na naukę.

Młodzież przystępowała do spowiedzi i komunii świętej, a od połowy lutego uczęszczała co niedziela o godz. 9. na nabożeństwo do kościoła ks. Pijarów. Naukę posiłkowano wypożyczaniem książek do czytania. Grono nauczycielskie odbyło cztery konferencye, na których odczytywano sprawozdania o toku nauki. W lutym lustrował szkołę i inne szkoły przemysłowe uzupełniające w Krakowie c. k. Radca szkolny J. Franke i odbył z nauczycielami konferencyę.

Popis doroczny, połączony z wystawą prac piśmiennych i rysunków odbył się d. 15. maja pod przewodnictwem Radcy miejskiego p. T. Chęcińskiego i delegata biskupiego ks. kan. Józefa Krukowskiego. Uczestniczył przy popisie tylko jeden majster. Pilnym uczniom rozdano nagrody w książeczkach Kasy oszczędności (razem 38 zł. 75 ct.) pochodzące z fundacyi śp. Dietla i z krakowskiej Kasy oszczędności.

Zarząd tej szkoły, jak i wszystkich innych szkół przemysłowych uzupełniających w Krakowie, sprawuje komisya przemysłowa z łona Rady m. Krakowa wybrana, pod przewodnictwem Prezydenta miasta.

Grono nauczycielskie stanowią: Aleksander Pająk, kierownik szkoły, ks. Zygmunt Karaś, katecheta, Józef Balcarczyk, Wojciech Guzdek, Tomasz Klimonda, Jan Motak, Józef Parczyński, Paweł Paszcza, Ludwik Peszkowski, Roman Sworzeniowski, Jan Szpakowski, Stanisław Wajda i Franciszek Żmuda, nauczyciele szkoły ludowej.

11. Kraków. Szkoła w Ogrodzie angielskim. Frekwencya wzmogła się, powiększa się z każdym rokiem i jest dość regularną. Nauka odbywała się codziennie, oprócz soboty i świąt statutem objętych, od godz. 7 do 8½ wieczorem, a w niedziele od godz. 10 do 12 przed południem.

W dniu 15. maja odbył się popis doroczny pod przewodnictwem radców miejskich: Dra Franciszka Kasparka, Dra Stanisława Paszkowskiego, Józefa Jawornickiego, ks. kan. T. Midowicza, oraz ks. Piotra Strzelichowskiego, jako delegata biskupiego.

Grono nauczycielskie stanowią: Władysław Lachowicz, kierownik szkoły, ks. Dr. Wojciech Gac, katecheta, Jan Samborski, Jan Klimunt, Maryan Rudnicki, Julian Krókowski, Edward Hannytkiewicz, Józef Krzanowski, Henryk Wacięga, Walery Krzanowski, nauczyciele szkół ludowych.

12. Kraków. Szkoła na Smoleńsku. W czterech dniach (11. do 14. września), przeznaczonych na wpisy, mało uczniów się zgłosiło, dopiero w pierwszych miesiącach roku szkolnego napływali zwolna. Na ten powtarzający się zwyczaj zapisywania się do szkoły utyskuje kierownik tejże. „Zwyczaj ten — czytamy w jego sprawozdaniu — wprowadzony przez majstrów i uczniów, przeciw któremu dotychczas nie umiano czy nie chciano skutecznie wystąpić, utrudnia w najwyższym stopniu zadania szkoły i demoralizuje młodzież szkolną“.

Naukę zakończono w dniu 15. maja popisem, na którym obecny był c. k. delegat Namiestnictwa JW. Kazimierz Laskowski i delegat książęco-biskupi. Kierownik szkoły uzyskał wyrazy uznania od władz przełożonych za skuteczną działalność i energiczne kierownictwo.

Celującym uczniom przyznano nagrody pieniężne z funduszów miejskich po 2 i 3 zł. w ogólnej kwocie 31 zł. w. a.

Grono nauczycielskie stanowią: Julian Maciołowski, kierownik szkoły, ks. Ludwik Fonferko, katecheta, Leopold Miaskowski, Kaźmierz Brochocki, Tadeusz Woźny, Mieczysław Gotkiewicz, Franciszek Sembrat i Antoni Juszczyński, nauczyciele szkół ludowych.

13. Kraków. Szkoła na Kaźmierzu. Naukę rozpoczęto w d. 15. września; co do toku jej i karności uczniów odbyto w ciągu roku trzy konferencye, a zakończono rok szkolny popi-

sem publicznym pod przewodnictwem radców miejskich, wydelegowanych przez komisyę przemysłową i delegatów c. k. Rady szkolnej okręg. miejskiej.

Celującym uczniom rozdane zostały nagrody pieniężne w łącznej kwocie 31 zł. w. a.

Grono nauczycielskie stanowią: Majer Munk, kierownik szkoły, Majer Schlesinger, Karol Drozdowski, Salomon Spitzer, Ignacy Neuger, Tadeusz Woźny, Szymon Zeitner, Mensase Metalman, Franciszek Sembrat, Stanisław Michalski, nauczyciele szkół ludowych.

14. Kraków. Szkoła na Dajworze. Nauka w tej szkole, otwartej wskutek przepełnienia szkoły na Kaźmierzu i konieczności tworzenia kilku klas równorzędnych, została z dniem 1. stycznia 1893 rozpoczętą i odbywała się przez $9^1/_2$ godzin tygodniowo. Wszyscy uczniowie należeli do wyznania mojżeszowego. Na zakończenie roku szkolnego odbył się dnia 15. maja wieczorem popis publiczny pod przewodnictwem c. k. inspektora okręgowego p. Stanisława Twaroga.

Celującym uczniom rozdano nagrody pieniężne z funduszów miejskich w kwocie 23 zł. 25 ct. i 6 zł. ofiarowane przez p. Feldmana, oraz srebrny zegarek z odpowiednim napisem, ofiarowany dla najpilniejszego ucznia przez Radcę miejskiego p. H. Johna.

Grono nauczycielskie stanowią: Józef Balcarczyk, kierownik szkoły, Antoni Armhaus, Bernard Bieder, Edward Kacz, Adolf Lilienthal, Leon Silberstein, nauczyciele szkół ludowych, Jakób Mojżesz, Leon Selzer i Abraham Tłumak, nauczyciele religii.

15. Krosno. Szkoła, utworzona na mocy uchwały Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych z d. 10. grudnia 1892 l. 930 i rozporządzenia Wydz. kraj. z d. 23. grudnia 1893 L. 57.555, otwartą została już w dniu 15. stycznia 1893 z liczbą 129 uczniów. Stworzono odrazu dwie klasy kursu przygotowawczego i 1 klasę kursu przemysłowego; II. klasa kursu przemysłowego wchodzi w życie w roku szkolnym 1893/4.

Do Wydziału szkolnego należą:

Dr. Feliks Czajkowski, burmistrz miasta Krosna, jako przewodniczący, Henryk Gruszecki, dyrektor krajowej szkoły tkackiej w Krośnie, delegat Wydziału krajowego, Dr. Aleksander Kocay, lekarz, delegat Rady miasta Krosna, Tomasz Kotula, kierownik uzupełniającej szkoły przemysłowej, Kazimierz Orpiszewski, właściciel dóbr ziemskich, delegat Wydziału Rady powiatowej, Dr. Jan Wain, emerytowany c. k. lekarz powiatowy, delegat rady miasta Krosna.

Grono nauczycielskie stanowią: Tomasz Kotula, kierownik, Biesiakiewicz Jan (udzielał języka polskiego w II. klasie kursu przygotowawczego, razem 3 godziny tygodniowo); Daniszewski Franciszek Ksawery (udzielał rysunków w I. i II. klasie kursu przygotowawczego, tudzież w I. klasie kursu przemysłowego, razem 6 godzin tygodniowo); Kisielewski Henryk (udzielał rachunków w I. i II klasie kursu przygotowawczego, a języka polskiego i stylistyki przemysłowej w I. klasie kursu przemysłowego, razem 6 godzin tygodniowo); Kotłowski Piotr (udzielał rachunnków w I. klasie kursu przemysłowego, razem 3 godziny tygodniowo); Wanat Jan (udzielał języka polskiego w I. klasie kursu przygotowawczego, razem 5 godzin tygodniowo); Ks. Wiśniewski Łukasz (udzielał nauki religii we wszystkich klasach, razem 2 godziny tygodniowo).

16. Lwów. Izraelicka szkoła przemysłowa uzupełniająca im. Marka Bernsteina. Wpisy uczniów rozpoczęły się w d. 1. września 1892. Na 112 zapisanych uczniów było 9 stypendystów fundacyi M. Bernsteina a 9 fundacyi bar. Hirscha, którzy kosztem fundacyi umieszczeni są u rozmaitych majstrów. Nauki udzielano, począwszy od 6. września, pięć razy tygodniowo w godzinach wieczornych z wyjątkiem świąt żydowskich i uroczystych świąt katolickich. Frekwencya była w ogóle dość dobrą. Sprawiono w roku ubiegłym biblioteczkę szkolną dla uczniów, za kwotę 70 zł. Rok szkolny zamknięto popisem publicznym w dniu 31. maja.

Szkoła odzyskała subwencyę rządową, która jej była w r. 1891 z powodu niezadowalniającego stanu nauki odjętą. Stan naki znacznie się polepszył.

W skład zarządzającej komisyi szkolnej wchodzą: Dr. Jecheskel Caro, rabin i kaznodzieja lwowski, jako przewodniczący, Samuel Klaerman, zast. przewodn., członek komitetu fundacyi br. Hirscha, Blumenfeld Henryk, aptekarz, radny m. Lwowa, Dr. Goldman Bernard, poseł na Sejm kraj. i radny m. Lwowa, Emil de Mieses, inżynier kolei państwowych, Schapira Jakób, malarz szyldów i lakiernik, Dr. Sternberg Bernard, emeryt. dyr. izr. szkoły głównej, Porjes Zygmunt, rękawicznik i bandażysta, Weich Szymon, ślusarz, delegaci Tow. „Jad Charuzim“, Mandel Salamon, kierownik szkoły.

Grono nauczycieli stanowią: Mandel Salamon, kierownik szkoły (uczył czytania w kl. I. i II.); Federbusch Herman, nauczyciel szkoły izr. męskiej (uczył języka niemieskiego i rachunków na kursie przygotowawczym); Głowacki Justyn, nauczyciel c. k. szkoły przemysłowej państw. (uczył rysunków odręcznych i geometr. w kl. I.); Kłapkowski Władysław, profesor c. k. szkoły przem. państw. (uczył rysunków zawodowych w kl. II.); Niemczykiewicz Konstanty, nauczyciel c. k. wyższej szkoły realnej (uczył rysunków na kursie przygotowawczym); Rein Edward, nauczyciel szkoły izr. męskiej (uczył religii na kursie przygotowawczym i w kl. I. i II.); Schlag Samuel, nauczyciel szkoły izr. męskiej (uczył rachunków w kl. I.); Teitelbaum Wolf, nauczyciel szkoły izr. męskiej (uczył języka polskiego na kursie przygotowawczym); Zbierzchowski Władysław, profesor c. k. szkoły realnej (uczył stylistyki w kl. I. i II., rachunków przemysł. i buchalteryi w kl. II.)

17. **Nowy Sącz.** Nauka trwała od 18. września 1892 do 14. maja 1893 a odbywała się w niedzielę od godz. 10. do 12. w południe, a w poniedziałki, wtorki, środy i czwartki od god. 7. do 9. wieczór. Frekwencya była w niektórych miesiącach dosyć, w innych niezupełnie regularną, zależnie od tego, czy pracodawcy obarczeni byli mniej lub więcej pracą warsztatową, w którym to ostatnim razie, wyzyskując siły robocze terminatorów, niechętnie ich na naukę posyłali. Najregularniej stosunkowo uczęszczali do szkoły uczniowie z warsztatów kolei państwowej, których zarząd, wspierając z całą energią usiłowania dyrekcyi szkoły, czuwał nad regularną frekwencyą swych uczniów. W ścisłym związku ze stanem frekwencyi pozostawał postęp młodzieży w naukach. Uczniowie, którzy z zamiłowaniem i chętnie garnęli się do nauki i regularnie uczęszczali do szkoły, zrobili postęp zadowalniający; postęp zaś uczniów, którym pracodawcy stawiali przeszkody w regularnem uczęszczaniu do szkoły, okazał się mniej wydatny; inni znowu uczniowie, którzy bardzo nieregularnie uczęszczali do szkoły, nie mogli być klasyfikowani. Zachowanie się młodzieży rzemieślniczej w salach wykładowych podczas nauki i w ogóle w budynku szkolnym, a także poza szkołą, było zupełnie odpowiednie; swawole uliczne i inne wybryki rubaszne, do których ta młodzież tak jest skora, ustały prawie zupełnie. Wogóle wpływ nauki, łagodzącej obyczaje niesforne, sumienna praca i takt grona nauczycielskiego, wystarczały zupełnie do prowadzenia uczniów. Obok nauki religii wielce dodatnim czynnikiem około umoralnienia tej młodzieży były egzorty, zaprowadzone z początkiem roku szkolnego wskutek rozporządzenia Komisyi krajowej dla spraw przemysłowysh z dnia 30. czerwca 1892 L. 464, która przesłała odpis instrukcyi, wydanej przez Ordynaryat biskupi w Tarnowie dla katechetów udzielających nauki religii w szkołach przemysłowych. Egzorty te, zastósowane do stopnia wykształcenia i potrzeb duchowych młodzieży rękodzielniczej, odbywały się co niedzielę po nabożeństwie, i przyczyniły się do tego, że uczniowie daleko liczniej, niż w poprzednich latach, uczęszczali do kościoła. Zachętą dla młodzieży do tej pomyślniejszej frekwencyi na wspólne nabożeństwa była także nauka śpiewu, której jeden z p. p. nauczycieli bezinteresownie przez pół godziny, przed wyjściem do kościoła udzielał. W ciągu roku przystąpiła młodzież dwukrotnie do spowiedzi i komunii św.

Wydział szkolny odbył w ciągu roku cztery posiedzenia, załatwiając na nich sprawy administracyjne, lub przyjmując do wiadomości sprawozdania kierownika szkoły. Grono nauczy-

cielskie zgromadzało się co dwa miesiące na konferencye zwyczajne, na których obradowano nad tokiem nauki, karności uczniów i uregulowaniem ich frekwencyi.

Rok szkolny zakończono nabożeństwem w kościele parafialnym, a następnie publicznym popisem, który się odbył dnia 14. maja b. r. pod przewodnictwem prof. Michała Sękowskiego, delegata Wydziału krajowego, w obecności prezesa i członków komisyi nadzorczej, grona nauczycielskiego, tudzież zaproszonych gości z inteligencyi i pracodawców.

Po skończonym popisie rozdano uczniom, odznaczającym się chwalebnemi obyczajami pilnem uczęszczaniem do szkoły i dobrym postępem, odpowiednie nagrody.

W skład Wydziału szkolnego wchodzili: Dr. Karol Slavik, burmistrz, jako przewodniczący, Michał Sękowski, prof gimn., delegat Wydziału kraj., Jan Szaflarski, emer. c. k. kapitan, delegat kasy oszczędności, Waleryan Kraszewski, kierownik szkoły przemysłowej, Dr. Berson Leon, adwokat kraj., delegat fundacyi bar. Hirscha. Dobrowolski Ludwik, urzędnik Kasy Oszcz., delegat Rady miasta., Kosman Jan, kierownik szkoły męskiej, delegat Tow. pedag., Miczyński Kazimierz, właściciel dóbr, delegat Rady powiatowej, Miler Karol, kupiec, delegat miasta, Smyczyński Ludwik, inżynier, deleg. c. k. Dyrekcyi kolei państwowej.

Grono nauczycielskie stanowią: Kraszewski Waleryan, nauczyciel 6 klas. szkoły męskiej, kierownik zakładu; Barbacki Leon, nauczyciel szkoły 6-klasowej, (udzielał nauki rachunków przemysłowych i buchalteryi na kursie przemysłowym; razem 5 godzin tygodniowo); Bysiek Wojciech, nauczyciel nadetatowy szkoły 6-klasowej, (udzielał nauki języka polskiego w klasie II. kursu przygotowawczego, razem 2 godziny tygodniowo); Kowalski Antoni, nauczyciel szkoły 6-klasowej, (uczył stylistyki przemysłowej na kursie przemysłowym, razem 4 godziny tygodniowo); Launhardt Józef, nauczyciel gimnazyalny, (udzielał nauki języka niemieckiego na kursie przemysłowym, razem 2 godziny tygodniowo); Marek Jan, nauczyciel 6-klasowej szkoły męskiej, uczył rysunków w klasie I. kursu przygotowawczego i na kursie przemysłowym, razem 10 godzin tygodniowo); Misiewicz Ferdynand, nauczyciel szkoły 6-klasowej, (udzielał nauki języka polskiego i rachunków w klasie I., a nauk przyrodniczych kursu przygot. razem 7 godzin tygodniowo); Pawłowski Ludwik, nauczyciel nadet. szkoły 6-klas. męsk. (uczył rachunków i rysunków w II. kl. kursu przygot. razem 4 godz. tygodn.); Ks. Wątorek Józef, katecheta szkoły 6-klasowej męskiej, udzielał nauki religii we wszystkich klasach, razem z egzortami 5 godz. tygodn.).

18. Nowy Targ. Szkoła założoną została w r. 1893 i przebyła dopiero pierwszy rok swego istnienia. Naukę rozpoczęto d. 16. września 1893 uroczystem nabożeństwem i przemowami objaśniającemi cel i korzyści szkoły na wspólnem zgromadzeniu uczniów, członków Wydziału szkolnego, nauczycieli i licznej publiczności.

Nauka odbywała się w ubikacyach 5-klasowej męskiej szkoły ludowej w niedziele od 1 do 4 po południu, w poniedziałki, wtorki i środy od godziny 6 do 8, począwszy od kwietnia w niedziele od godziny 2 do 5, a w inne dni od 7 do 9 wieczorem. Zachowanie się młodzieży w dwóch wyższych kursach było bardzo dobre, na I. kursie przygotowawczym mniej odpowiednie. Uczęszczanie do szkoły w miesiącach zimowych było bardzo dobre, ku końcu zaś kwietnia i w maju trochę nieregularne, zwłaszcza tych uczniów, którzy przy gospodarstwie są zatrudnieni. Grono nauczycielskie odbywało co drugą niedzielę konferencye, na których omawiano sprawy w zakres pedagogiczno-dydaktyczny wchodzące.

Rok szkolny zakończono 28-go maja b. r. uroczystem nabożeństwem, odprawionem w kościele parafialnym o godzinie 9 rano; po południu odbył się publiczny popis pod przewodnictwem delegata Wydziału krajowego, D-ra Marcina Kozłeckiego, adwokata kraj. przy udziale władz miejscowych, członków Wydziału szkolnego, przemysłowców i rodziców uczniów.

W skład Wydziału szkolnego wchodzą: Potkanowicz Jakób, burmistrz, jako przewodniczący, Ks. Geissler Ernest, del. Rady miejskiej, Glosser Andrzej, del. Rady

powiat., Dr. Kozłecki Marcin, del. Wydz. kraj., Kwieciński Michał, del. Rady miejsk., Zaczek Szymon, kierownik szkoły.

Skład grona nauczycielskiego stanowią: Zaczek Szymon, kierownik 5-kl. szkoły męsk., Ks. Leśniak Andrzej, wikary rz. kat, Stefański Józef, Kolbiarz Bartłomiej, Góralik Jan, Rysiewicz Franciszek, Bilut Aleksander, nauczyciele szkoły ludowej.

19. Podgórze. Szkoła ukończyła drugi rok swego istnienia i po raz pierwszy otwartą w niej była II. klasa kursu przemysłowego. Wpisy rozpoczęto dnia 11. września 1892, lecz wskutek pojawienia się cholery zamkniętą była szkoła od d. 19. września do 6. listopada 1892 Uczęszczanie do szkoły nie było regularne, tak, że Wydział szkolny był zmuszonym pracodawców upominać. Zachowanie się uczniów w szkole i poza szkołą było odpowiednie. Młodzież przystępowała do spowiedzi wielkanocnej i Komunii św. Grono nauczycielskie odbyło 4 konferencye, a Wydział szkolny I. posiedzenie.

W dniu 16. lutego lustrował szkołę c. k. Radca J. Franke, a członkowie Wydziału szkolnego zwiedzali ją w ciągu roku. Dnia 28. maja zakończono rok szkolny popisem publicznym, przy współudziale członków Wydziału szkolnego, reprezentantów władz miejscowych, przemysłowców i rzemieślników. Celującym uczniom rozdano nagrody w książeczkach wkładkowych po 5 i 3 zł. w. a.

Do Wydziału szkolnego należeli: Roman Klein, burmistrz miasta Podgórza jako przewodniczący, Emil Serkowski, c. k. inżynier starszy, delegat rady miejskiej, Dr. Aronsohn, delegat rady miejskiej, Gustaw Baruch, delegat Wydziału krajowego, Wojciech Bednarski, kierownik szkoły przemysłowej uzupełniającej.

Grono nauczycielskie stanowią: Wojciech Bednarski, dyrektor 5-cio kl szkoły męskiej, Ks. Józef Tomasik, nauczyciel religii przy c. k. gimnazyum w Podgórzu, (uczył religii na kursie przygotowawczym i kursie przemysłowym dwie godzin tygodniowo), Salomon Spitzer, nauczyciel starszy przy XVI. szkole w Krakowie, (uczył religii mojż. 1 godzina tygodniowo), Ferdynand Jasieński, nauczyciel starszy 5-cio kl. szkoły, (uczył czytania i stylistyki w szkole przem. 6 godzin tygodniowo), Antoni Domański, nauczyciel starszy 5-cio-kl szkoły, (uczył języka polskiego na kursie przygotowawczym 2 godziny tygodniowo), Józef Stępień, nauczyciel starszy przy 5-cio kl. szkole, (uczył rachunków i buhalteryi w kl. II. 2 godzin tygodniowo), Józef Hahn, nauczyciel młodszy 5-cio kl. szkoły, (uczył rysunków w klasie I. i II. 7 godz. tygodniowo do dnia 1 marca 1893), Feliks Taroni, nauczyciel młodszy 5-cio kl. szkoły, (uczył rysunków w klasie I. i II. 7 godz. tygodniowo, od dnia 1 marca 1893 r.), Kazimierz Janusz, nauczyciel młodszy 5-cio klas. szkoły, (udzielał języka niemieckiego na kursie przygotowawczym 1 godzinę tygodniowo i rachunków w klasie I. 2 godziny tygodniowo), Stanisław Bierczyński, nauczyciel młodszy 5-cio klas. szkoły, (uczył na kursie przygotowawczym rysunków 2 godziny tygodniowo i rachunków 2 godziny tygodniowo)

20. Przemyśl. Rok szkolny rozpoczęto dnia 4. września 1892 uroczystem nabożeństwem w obu katedrach. Nauka odbywała się w ubikacyach sześcioklasowej szkoły ludowej męskiej w poniedziałki, wtorki i czwartki wieczorem po dwie godziny, w niedziele po trzy godziny, a w piątki po jednej godzinie na tydzień. Ogółem udzielano nauki w klasie pierwszej przygotowawczej po siedm godzin, w drugiej przygotowawczej po dziewięć, a w dwóch klasach przemysłowych po dziesięć godzin tygodniowo. Nauki rysunków udzielano uczniom pierwszej klasy przemysłowej w dwóch oddziałach, ponieważ sala rysunkowa dla wszystkich uczniów tej klasy nie wystarczała. Młodzież przystępowała w ciągu roku dwukrotnie do spowiedzi i komunii św. Uczniowie klas przemysłowych pilnie korzystali z biblioteczki szkolnej, zaopatrzonej

w dziełka treści pouczającej, pomnażanej z dobrowolnych datków, składanych na ten cel przez uczniów, którzy szkołę opuszczają.

Kierownik odbył z gronem nauczycieli cztery konferencye, na których obradowano o postępie i frekwencyi uczniów, oraz omawiano środki prowadzące do utrzymania i zapewnienia karności szkolnej. Protokoły konferencyjne przedkładano Wydziałowi szkolnemu i stanowiły one podstawę do zarządzeń, które tenże na swych posiedzeniach dla dobra szkoły uchwalił.

Rok szkolny zakończono dnia 14. maja 1893 publicznym popisem pod przewodnictwem Dra Leona Ziemiańskiego w obecności licznych uczestników ze sfer rzemieślniczych w ogóle, a przewodniczących towarzystw przemysłowych w szczególności. Jak w poprzednich latach tak i w tym roku odpowiedzi uczniów, oraz wypracowania piśmienne i rysunki tychże budziły żywe zainteresowanie obecnych.

Do Wydziału szkolnego należą: Dworski Aleksander, naczelnik miasta, delegat Wydziału krajowego, przewodniczący. Ks. Łękawski Teofil, kanonik, delegat rady powiatowej. Majerski Ferdynand, przełożony Towarzystwa przemysłowców budownictwa, delegat rady miejskiej. Dr. Ziemiański Leon, lekarz, delegat rady miejskiej. Linde Stanisław, komisarz i delegat c. k. starostwa. Dr. Skórski Wacław, prezes Izby adwokackiej, delegat Kasy oszczędności. Dornwald Michał, przełożony Towarzystwa przemysłowców wyrobów kruszcowych, delegat towarzystw przemysłowych. Harwot Jerzy, profesor gimnazyalny, kierownik szkoły.

Skład grona nauczycielskiego: Harwot Jerzy, profesor gimnazyalny; Goliński Stanisław, profesor gimnazyalny (uczył stylistyki fachowej i języka niemieckiego w klasie II. przemysłowej); Bobek Kazimierz, prof gimn. (uczył nauk przyrodniczych w I. i II. klasie przem., oraz rachunków przemysłowych i buchhateryi w II. klasie przemysł.); Kossowicz Jan, zastępca nauczyciela gimnazyalnego (uczył stylistyki przemysłowej w I. klasie przemysł.); ks. Bieda Konstanty, uczył religii rzym. kat.; Ks. Mryc Michał, uczył religii gr. kat.; Krzanowski Wiktor, kierownik szkoły 6 klas. męsk. (udzielał rysunków w klasach drugiej przygotowawczej, I. a. i II. przemysł.); Czykiel Teofil, nauczyciel ludowy (uczył rysunków w klasie I. b. przemysł.); Patryn Tomasz, nauczyciel ludowy (udzielał języka niemieckiego i rachunków w klasie I przemysł., oraz języka niemieckiego w II. przygotowawczej); Piotrowski Grzegorz, nauczyciel ludowy (uczył rysunków w klasie I., historyi i geografii w klasie II. przygotowawczej); Koczyrkiewicz Szymon, nauczyciel ludowy (uczył języka polskiego i pisania w I. klasie przygotowawczej, a języka niemieckiego w II. klasie przygotowawczej).

21. Rzeszów. Rok szkolny rozpoczął się uroczystem nabożeństwem d. 15. września. Frekwencya była nieco lepszą niż w latach poprzednich, chociaż majstrowie przytrzymują nieraz uczniów przy pracy po godzinie 7. wieczorem, o której się nauka rozpoczyna. Zachowanie uczniów było odpowiednie; dwa razy w ciągu roku przystępowali do spowiedzi i komunii św. Naukę zakończono d. 14. maja popisem publicznym, któremu przewodniczył delegat Wydziału krajowego p. Leon Schott. Obecni byli c. k. starosta, radca namiestnictwa, Dr. Adam Fedorowicz, ks. proboszcz Gryziecki, c. k. inspektor szkolny okręgowy Steczkowski, wybitniejsi przemysłowcy i majstrowie. Delegat Wydziału krajowego wyraża się pochlebnie o postępie uczniów w nauce, o wypracowaniach pisemnych, rachunkowych i o rysunkach, przedstawionych na popisie; podnosi też gorliwą pracę nauczycieli. Na zakończenie popisu przemówił do terminatorów p. radca namiestnictwa Dr. Fedorowicz, upominając, aby korzystali z dobrodziejstw szkoły i kształcili się, bo rzemieślnikom naszym więcej nauki potrzeba, ks. proboszcz zaś zachęcał młodzież do życia cnotliwego i naśladowania pobożnych przodków. Między najgodniejszych uczniów rozdzielono nagrody w książeczkach kasy oszczędności, w ogólnej wysokości 65 zł., do której to kwoty oprócz funduszu szkoły, przyczynił się p. starosta kwotą 25 zł., ks. proboszcz kwotą 10 zł. i Kasa zaliczkowa kwotą 10 zł. w. a.

W klasyfikacyi uderza, iż na kursie przygotowawczym, liczącym 45 uczniów, 22 uczniów nie wykazało postępu. Tłumaczy się to okolicznością, że owi 22 byli analfabetami. Postanowiono też analfabetów nie przyjmować.

W skład Wydziału szkolnego wchodzili: Leon Schott, burmistrz, jako przewodniczący, Wojciech Kalinowski i Ludwik Proczkowski, delegaci gminy, Andrzej Pelar, delegat kasy oszczędności w Rzeszowie, Władysław Towarnicki imieniem fundacyi Towarnickiego, Franciszek Gotwald, kierownik szkoły.

Grono nauczycielskie stanowią: Franciszek Gotwald, dyrektor szkoły wydziałowej żeńskiej, ks. Stanisław Stankiewicz, katecheta, Stanisław Piotrowski, naucz. rysunków, Leon Cholewkiewicz, inżynier, Leon Urbański, Jan Krawecki i Leon Kublin, nauczyciele szkół ludowych.

22. Sambor. Nauka odbywała się prawidłowo przez przeciąg ośmiu miesięcy od 15. września 1892 do 15. maja 1893. Frekwencya była wogóle dość dobra, choć zawsze jest jeszcze do walczenia z obojętnością i niechęcią majstrów. Wykształceńsi rękodzielnicy szli w pomoc zarządowi szkoły. Rada miejska okazała swą troskliwość o szkołę, przeznaczając w nowowybudowanym gmachu gimnazyalnym trzy zupełnie odrębne, wielkie ($70\,m^2$) sale na pomieszczenie tejże. Dopiero teraz swobodnie i całkiem odpowiednio traktowaną być może nauka rysunków. C. k. starosta nie odmawia nigdy szkole swej pomocy, a kasa oszczędności przeznaczyła 50 zł. na nagrody dla najpilniejszych uczniów.

Dnia 15. maja odbyło się w auli gimnazyalnej uroczyste zamknięcie roku szkolnego, połączone z wystawą prac uczniów. Uroczystość tę zaszczycili swą obecnością c. k. starosta, duchowieństwo obu obrządków, burmistrz miasta, obecnym był też liczny zastęp radnych, nauczycieli i około 20 majstrów. Dziesięciu celującym uczniom dano nagrody w książeczkach kasy oszczędności, a najlepszemu, który przez wszystkie trzy lata żadnej lekcyi nie opuścił i w rysunkach bardzo dobre postępy czynił, ofiarował kierownik szkoły srebrny zegarek.

W skład Wydziału szkolnego wchodzą: Dr. Ignacy Budzynowski, burmistrz, jako przewodniczący; Bronisław Bukietyński, Dr. Józef Steuerman, Ludwik Słotwiński, delegaci gminy, ks. Herman Kulisch, deleg. Rady powiatowej, Franciszek Neuheimer, deleg. korpor. przemysłowców, dr. I. Petelenz, kierownik szkoły.

Grono nauczycielskie stanowią: Dr. Ignacy Petelenz, dyrektor c. k. gimnazyum, ks. Aleksy Watulewicz, katecheta, Teofil Zosel, Mikołaj Łaszkiewicz, Władysław Śluzar i Emil Petzold, nauczyciele gimnazyalni i Stanisław Głogowski, nauczyciel sem. naucz. męskiego.

23. Sanok. Szkoła zorganizowana dopiero na podstawie uchwały Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych z d. 24. maja 1893 L. 117 rozporządzeniem Wydziału kraj. z d. 24. czerwca L. 9685. Nauka rozpoczęła się dnia 9 października 1893. Zapisało się na kurs przygotowawczy 32, do I. klasy kursu przemysłowego 22. uczniów.

W skład Wydziału szkolnego wchodzą: Cyryl Ładyżyński, burmistrz, jako przewodniczący, Dr. Jan Gaweł i ks. Bazyli Czemarnik, delegaci gminy, Dr. Tytus Lemer, delegat Wydziału krajowego, Tomasz Tokarski, kierownik szkoły.

Grono nauczycielskie stanowią: Tomasz Tokarski, dyrektor gimnyzalny, jako kierownik, ks. Józef Sidor, katecheta rz. kat., ks. Józef Moskalik, katecheta gr. kat., Jan Strojek, Antoni Kwiatkowski, Leon Lemoch, profesorowie gimnazyalni, Leopold Biega, kierownik szkoły ludowej, Jędrzej Olszański, nauczyciel szkoły ludowej.

24. Stanisławów. Rok szkolny rozpoczął się dopiero 5. października 1892 i trwał do 18. maja 1893. Nauka odbywała się cztery razy w tygodniu od godz. 7. do 9. wieczór, w niedziele zaś od godz. 2. do 3. popołudniu (religia). Porannej nauki w niedziele nie było wcale. W grudniu 1892 lustrował szkołę c. k. Radca szkolny J. Franke. Stosownie do jego wskazó-

wek zwinięto istniejący przedtem kurs analfabetów, a utworzono natomiast niższy kurs rysunkowy dla słabiej przysposobionych uczniów.

Frekwencya była dobra, bo c. k. starostwo popierało energicznie szkołę i przynaglało majstrów do posyłania terminatorów na naukę. Spostrzeżono, że wogóle najchętniej uczęszczają na nankę ci uczniowie, którzy już dłużej są w szkole, poznali bowiem wartość nauki, a liczą się i z tem, że świadectwo szkoły przemysłowej jest im do bliskiego już wyzwolenia potrzebne. Zachowanie uczniów nie dawało powodu do zażaleń w szkole, zdarzały się tylko wybryki przy opuszczaniu budynku szkolnego, ale i te coraz rzadziej. Około Wiekiejnocy przystępowała młodzież do spowiedzi i komunii św.

D. 28. maja odbyło się uroczyste zamknięcie roku szkolnego, połączone z wystawą rysunków i piśmiennych wypracowań uczniów. Członkowie Wydziału szkolnego i przełożeni stowarzyszeń rzemieślniczych uczestniczyli w tej uroczystości. Uroczystość zakończyła się rozdaniem nagród i gorącem przemówieniem miejscowego kaznodziei i katechety ks. dr. Bandurskiego, który od siebie także książkami i obrazkami pamiątkowemi młodzież poobdarzał.

W skład Wydziału szkolnego wchodzą: Dr. Walery Szydłowski, burmistrz, jako przewodniczący, Hersch Halpern i Stanisław Maksymowicz, delegaci gminy, Grzegorz Nowicki, deleg. Tow. pedagogicznego, Edmund Bączalski, kierownik szkoły.

Grono nauczycielskie stanowią: Edmund Bączalski, profesor szkoły realnej, ks. dr. Władysław Bandurski i ks. Włodzimierz Dymnicki, katecheci, Józef Bittner, Emil Bernhardt, Franciszek Miazga, nauczyciele szkoły realnej, Hilary Hołubowicz, naucz. gimn., Włodzimierz Baranowski, Kazimierz Hollender i Michał Nadachowski, nauczyciele szkół ludowych.

25. Stary Sącz. Począwszy od 15. września 1892 odbywała się nauka w salach miejscowej szkoły ludowej męskiej w poniedziałki, wtorki i piątki wieczorem od godz. 7. do 9. w porze cieplejszej, a od 6. do 8. w zimie, tudzież w niedzielę przed południem. Ogółem udzielano tygodniowo w klasach przygotowawczych po 8, w przemysłowych po 9 godzin nauki. Nauka rysunków w II. klasie kursu przemysłowego, z powodu znaczniejszej frekwencyi, odbywała się w dwóch oddziałach. Frekwencya podniosła się.

W ciągu roku przystępowała młodzież dwukrotnie do spowiedzi i komunnii św. a ogólne zachowanie tejże było zadowalniające. Utworzona z uczniów orkiestra szkolna pod kierunkiem p. Naturskiego rozwija się statecznie. Należy tu podnieść ofiarność reprezentacyi miasta Starego Sącza, która na sprawienie lepszych instrumentów muzycznych przeznaczyła z własnych funduszów kwotę 80 zł. w. a.

Na zakończenie roku szkolnego odbył się dnia 15. maja popis publiczny, który oprócz młodzieży i nauczycieli zgromadził znacznie liczniej niż w latach poprzednich, przemysłowców miejscowych z przełożonymi korporacyj, oraz reprezentantów duchowieństwa, rady powiatowej, Rady miejskiej i Rady szkolnej miejscowej. Przewodniczący popisowi delegat Wydziału krajowego wyraża się w sprawozdaniu swem pochlebnie o wyniku popisu; odpowiedzi uczniów były jasne i zadowalniające, karność młodzieży i postawa ich bardzo dobra. Po odczytaniu klasyfikacyi rozdano celującym uczniom nagrody w książkach do nabożeństwa, oraz treści historycznej i przemysłowej, poczem produkowała się orkiestra uczniów, co się przyczyniło do podniesienia uroczystości popisu. Połączona z popisem wystawa rysunków i prac piśmiennych uczniów, zwróciła na siebie powszechną uwagę. „Z wystawy tej – pisze delegat Wydziału krajowego — odnieśli zwiedzający sami pożytek i przekonali się namacalnie o doniosłych usługach szkoły dla miejscowego przemysłu, skoro młodzież, zaledwie po kilku latach nauki do takich doprowadziła rezultatów“. Na zakończenie popisu przemawiali: przewodniczący popisowi delegat, kierownik szkoły i duchowni, dziękując nauczycielom i zachęcając uczniów do dalszej pracy, a majstrów do popierania szkoły.

W skład miejscowego Wydziału szkolnego wchodzą: Wojciech Pawlikowski, burmistrz miasta jako przewodniczący, Adolf Przybylski i Wojciech Tokarczyk, delegaci miasta, Stanisław Rosół, kierownik szkoły.

Grono nauczycielskie stanowią: Stanisław Rosół, kierownik miejscowej szkoły ludowej, (uczył rysunków wolnoręcznych, geometrycznych i zawodowych); ksiądz Antoni Kurasiewicz, katecheta, (uczył religii rz. kat. we wszystkich klasach); Jan Godłowski, naucz., (prowadził całkowicie I. oddział przygotowawczy); Franciszek Japoł, nauczyciel, (prowadził całkowicie II. oddział uzupełniający); Jan Kamiński, naucz., (prowadził całkowicie I. oddział uzupełniający); Karol Kmiecicki, nauczyciel, (prowadził całkowicie II. oddział przygotowawczy).

26. Stryj. Szkoła ukończyła dopiero pierwszy rok swego istnienia. Naukę rozpoczęto po uroczystem nabożeństwie dnia 15. października 1892. Rezultat wpisów przeszedł wszelkie oczekiwania. Mimo pozornej obojętności majstrów w toku rokowań o założenie szkoły, zapisało się do niej odrazu 226 uczniów, tak, że trzeba było urządzić oddziały równorzędne. Pomiędzy zapisanymi było 24 z ukończoną klasą II. szkoły ludowej, 68 z ukończoną klasą III. szkoły ludowej, 129 z ukończoną klasą IV. szkoły ludowej, 3 z I. klasą gimnazyalną, a dwóch z II. i III. klasą gimnazyalną. Otworzono też odrazu obie klasy kursu przygotowawczego.

Dla braku dostatecznych środków naukowych i przepełnienia, nie szła nauka w pierwszych tygodniach dość raźnie, ale nauczyciele zapobiegliwością swą i gorliwością starali się braki te wynagradzać. Frekwencya w różnych okresach była rozmaita; najlepsza w miesiącach zimowych, pogorszyła się z nadejściem wiosny, kiedy w warsztatach prywatnych i kolejowych praca się zwiększyła. Wielu uczniów wyjeżdżało z majstrami i czeladnikami w okolicę do roboty. W ogólności wszakże można uważać frekwencyę za dostateczną, a ocenieniu temu odpowiada wcale dobry wynik klasyfikacyi, bardzo ściśle przeprowadzonej.

Zachowanie się młodzieży w oddziale starszym było wzorowe — oddział młodszy wiele zrazu dawał do czynienia, a szczególną niesfornością odznaczała się młodzież szewska i kilku żydków, skorych do zaczepki. Dało się jednak niesforność ułagodzić i w ciągu kilku miesięcy doprowadzić całą młodzież do porządku. „W ogólności można powiedzieć — pisze dyrektor szkoły — że chociaż materyał pod niejednym względem wskutek zupełnego zaniedbania przykry i trudny do prowadzenia, przecież nie jest on zupełnie pozbawiony poczucia tego, co lepsze i przyzwoite, z czasem przeto, gdy szkoła przemysłowa bardziej się wżyje w tutejszy organizm społeczny, można się spodziewać lepszych rezultatów, jeżeli postronne wpływy ujemne nie wezmą góry nad wpływem dodatnim szkoły. Nie należy to do niej, ona bowiem stara się przez rzetelne rozświecanie umysłów i ogrzewanie serc zaszczepiać odporność przeciw ujemnemu oddziaływaniu, ale ona ani go zgnieść, ani dróg jego śledzić nie może. Tu inne organa powinny spełnić sumiennie swój obowiązek, a natenczas i szkoła łatwiej do celu dotrze“.

Rok szkolny zakończono dnia 4. czerwca uroczystem nabożeństwem i publicznym popisem w sali magistratu przy współudziale reprezentanta c. k. starostwa, burmistrza, przedstawicieli gminy, majstrów i reprezentantów władz i korporacyj, przyczyniających się do utrzymania szkoły. Zgromadzeni przeglądali z zajęciem piśmienne wypracowania i rysunki uczniów. Wielu z majstrów stwierdziło, że czeladź, odkąd chodzi do szkoły, chętniej i korniej w warsztatach pracuje. Po odczytaniu klasyfikacyi rozdano między najlepszych uczniów nagrody w książeczkach kasy oszczędności po 2 do 5 zł. w. a., a na zakończenie zagrała muzyka kolejowa, złożona po części i z uczniów szkoły przemysłowej.

Ciepłemi słowy przemawiał na popisie do młodzieży delegat gminy p. Zygmunt Zatwarnicki, którego staraniom i żarliwości szkoła bardzo wiele zawdzięcza. Wiele poparcia użyczał szkole również p. Władysław Majewski, naczelnik warsztatów kolejowych i delegat Wydziału krajowego.

W skład Wydziału szkolnego wchodzą: Ludwik Göttinger, burmistrz, jako przewodniczący, Zygmunt Zatwarnicki, delegat gminy i zastępca przewodniczącego, Dr. Filip Fruchtman, delegat gminy, Stanisław Majewski, delegat Wydziału krajowego, Jan Cieślikowski, delegat kolei państwowej, ks. Julian Fedusiewicz, delegat Towarzystwa zaliczkowego, Dr. Karol Petelenz, kierownik szkoły.

W skład grona nauczycielskiego wchodzą: Dr. Karol Petelenz, dyrektor gimnazyalny, Feliks Blauth, inżynier kolejowy (uczył rysunków w obu oddziałach II. klasy), Jan Dutkiewicz, katecheta rz. kat., Eugeniusz Gromnicki, katecheta gr. kat., Julian Kostecki, profesor gimnazyalny (uczył języka ruskiego), Michał Kurek, profesor gimnazyalny (uczył języka polskiego w II. kl. b), Andrzej Niebieszczański, profesor gimnazyalny (uczył języka polskiego w I. a), Antoni Pabijan, profesor gimnazyalny (uczył języka polskiego w I. b), Bolesław Wasylewski, inżynier kolejowy (uczył rysunków w I. a i b), Teodor Wasylewski, profesor gimnazyalny (uczył języka polskiego w II. a), Jan Wachnianin, profesor gimnazyalny (uczył rachunków w I. a i b), Stanisław Ziobrowski, profesor gimnazyalny (uczył rachunków w II. a i b).

27. **Tarnopol.** Szkoła istnieje od 15. września 1891 i została w r. 1892/3 drugą klasą kursu przemysłowego uzupełniona. Nauka odbywa się w salach Seminaryum nauczycielskiego w poniedziałki, wtorki, środy i czwartki od godziny 6 do 8 wieczorem, w niedzielę od godziny 10 do 12 przed południem. Rok szkolny 1892/3 rozpoczęto w dniu 15. września.

Uczęszczanie uczniów było dość regularne a zachowanie się pod względem religijno-moralnym tak w szkole jak i poza szkołą odpowiedne. Młodzież przystępowała w ciągu roku do spowiedzi i komunii św. Grono nauczycielskie odbyło w ciągu roku 5 konferencyj, na których obradowano o postępie i frekwencyi uczniów, a nadto ułożono szczegółowy plan lekcyjny.

W ciągu roku szkolnego hospitował szkołę przemysłową c. k. krajowy inspektor szkół i członek Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, Jan Franke, również zwiedzał w ciągu roku szkołę prezes Wydziału B. Studziński.

Rok szkolny zamknięto d. 14 maja publicznym popisem pod przewodnictwem wicemarszałka Rady powiatowej Dr. Stanisława Głogiera w obecności prezesa Wydziału Bolesława Studzińskiego i licznych uczestników ze sfer rzemieślniczych w ogóle, a przewodniczących tutejszych Towarzystw przemysłowych w szczególności.

Wypracowania piśmienne i rysunki uczniów budziły żywe zainteresowanie między uczestnikami popisu.

W skład Wydziału szkolnego wchodzą: Bolesław Studziński, komisarz rządowy jako prezes miasta, przewodniczący, Dr. Jonasz Mantel, adwokat krajowy, Pohorecki Szczęsny emeryt. profesor gimnazyalny, delegaci miasta; Schütz Bernard, delegat brodzkiej Izby przemysłowej i handlowej, Michałowski Emil, kierownik szkoły przemysłowej.

Grono nauczycielskie stanowią: Michałowski Emil, dyrektor c. k. Seminaryum nauczycielskiego, Ks. Librewski Władysław rzym. kat. katecheta c. k. Seminaryum nauczycielskiego uczył religii, Ks. Markowski Adam gr. kat. katecheta c. k. Seminaryum nauczycielskiego uczył religii, Dr. S. Taubeles kierownik 4 kl. szkoły wyznaniowej uczył religii mojżeszowej, Strutyński Edward profesor gimnazyalny (uczył języka polskiego i stylistyki przemysłowej w klasie II, przemysłowej), Ochnicz Sylwester nauczyciel c. k. Seminaryum nauczycielskiego (uczył rysunków na kursie przygotowawczym i w klasie I. przemysłowej), Turecki Zygmunt nauczyciel c. k. Seminaryum nauczycielskiego (uczył języka polskiego, stylistyki przemysłowej i rachunków w klasie I. przemysłowej).

28. **Tarnów.** Nauka odbywała się w budynku szkoły 7-klasowej męskiej w niedziele od 9½ do 11½ w poniedziałki, wtorki, środy, czwartki, piątki i soboty od 7 do 9 wieczorem.

Liczba uczniów zmniejszyła się w skutek zaprowadzenia kursów przemysłowych w izraelickiej szkole fundacyi barona Hirscha, gdzie się terminatorowie izraeliccy zapisują. Zachowanie młodzieży było dobre; szkoła zdołała usunąć lub przynajmniej złagodzić objawy zdziczenia młodzieży rzemieślniczej.

W każdą niedzielę, po wysłuchaniu egzorty, udawała się młodzież zakładu do kościoła na mszę świętą. Do spowiedzi i komunii św. przystępowała młodzież w bieżącym roku szkolnym dwa razy. W niedziele i święta po południu gromadziła się młodzież w zakładzie, gdzie jej WW. ks. ks. Dutkiewicz, Gadowski, Łączewski, prałat Łukowski i Muchowicz odczytywali lub opowiadali powiastki, ustępy z historyi, żywoty świętych itd.

Uchwałą Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych z dnia 23. lipca, zatwierdzono otwarcie dwuklasowego kursu handlowego przy szkole przemysłowej uzupełniającej.

Publiczny popis odbył się dnia 14. maja pod przewodnictwem p. A. Rucińskiego, profesora seminaryum jako delegata Wydziału kraj., w obecności reprezentantów gminy, zakładów przemysłowych i pokaźnego grona majstrów, szczególnie młodej generacyi. „Prace uczniów z zakresu stylistyki, rysunków i rachunków — pisze delegat Wydziału krajowego — starannie i porządnie wykonane, a w ilości znacznej, dawały wierny obraz rozwoju szkoły w minionym roku a one, jak i odpowiedzi ustne, świadczyły o sumiennej pracy nauczycieli".

Przy końcu popisu rozdano celującym uczniom nagrody w książkach do czytania i książeczkach kasy oszczędności.

W skład Wydziału szkolnego wchodzą: Rogoyski Witold, burmistrz miasta Tarnowa, przewodniczący, Dr. Karol Benoni, dyrektor c. k. gimnazyum, delegat Wydziału krajowego, zastępca przewodniczącego, Kowalski Ludwik, delegat Kasy oszczędności, Nowicki Franciszek, emeryt. dyrektor c. k. semin. naucz, delegat Rady miejskiej, Szancer Artur, delegat Rady powiatowej, Szeligiewicz Stanisław, reprezentant przemysłowców, Parasiewicz Hipolit, kierownik szkoły.

Skład grona nauczycielskiego stanowili: Parasiewicz Hipolit, profesor c. k. seminaryum nauczycielskiego, kierownik szkoły, Albrecht Karol, nauczyciel 7-klasowej szkoły, (uczył stylistyki przemysłowej w kl. I. i II. przemysłowej, tygodniowo godzin 6), Ciejka Jan, c. k. inspektor okręgowy (uczył rachunków geometrycznych i buchalteryi w klasie I. i II. przemysłowej, tygodniowo godzin 5), Ks. Łączewski Tomasz, wikary katedralny, (uczył religii w oddziale a i b klasy przygotow., w klasie I. i II. przem. tygodniowo godzin 2), Małeta Józef, nauczyciel 7-klasowej szkoły (uczył rysunków w oddziale a i b klasy przygot. i rysunków geometrycznych w kl. I. przemysłowej tygodniowo godzin 6), Mazurkiewicz Aleksander, nauczyciel 4 klasowej szkoły, (uczył języka polskiego w oddziale b klasy przygotowawczej, tygodniowo godzin 3), Mendocha Henryk, dyrektor 7-klasowej szkoły, (uczył rachunków w oddziale a i b klasy przygot., tygodniowo godzin 4), Migdał Franciszek, nauczyciel 7-klasowej szkoły, (uczył rysunków wolnoręcznych w kl. I. i II. przemysłowej, tygodniowo godzin 6), Nieszczyński Stanisław, technik, (uczył rysunków mechanicznych tygodniowo godzin 4), Rypuszyński Janusz, inżynier cywilny, (uczył rysunków budowniczych, tygodniowo godzin 4), Szypuła Teodor, nauczyciel 7-klasowej szkoły, (uczył języka polskiego w oddziale a klasy przygotowawczej, tygodniowo godzin 3).

29. **Wadowice.** Po otwarciu roku szkolnego w dniu 11. września uroczystem nabożeństwem, rozpoczęto naukę w dniu 15. września i udzielano jej w niedzielę i święta od godziny 9½ do 11½ przed południem, zaś w poniedziałki, wtorki, czwartki i piątki od godziny 7-mej do 9-tej wieczór. Podstawą nauki był plan przepisany, a obejmował on po 8 godzin tygodniowo w obu klasach oddziału przygotowawczego, po 9 godzin tygodniowo w obu klasach kursu przemysłowego. Uczniowie przystępowali w ciągu roku dwa razy do spowiedzi i komunii św.

Rok szkolny zakończono dnia 21. maja uroczystem nabożeństwem i popisem publicznym w przytomności członków Wydziału szkolnego i gości. Przy końcu popisu odczytano klasyfikacyę uczniów i rozdano nagrody, składające się z książeczek powiatowej kasy oszczędności (w łącznej kwocie 44 zł.) pomiędzy najpilniejszych uczniów, którzy oraz uczynili największy postęp w nauce.

W skład Wydziału szkolnego wchodzili: Dr. Jan Iwański burmistrz, jako przewodniczący, Seweryn Arzt, kierownik szkoły, Aleksander Gostkowski, właśc. dóbr i Juliusz Israel, przemysł. z Andrychowa, delegaci rady powiatowej, Tomasz Figler malarz i Franciszek Foltyn, księgarz i właśc. drukarni, delegaci rady miejskiej.

Grono nauczycielskie stanowili: Seweryn Arzt, c. k. dyrektor gimnazyalny, Michał Frąckiewicz, c. k. profesor gimnazyalny, (uczył języka polskiego i stylistyki w II. klasie przemysłowej, 3 godziny tygodniowo), Ks. Fr. Gołba, katecheta szkół ludowych, (uczył religii we wszystkich klasach, 3 godziny tygodniowo), Ignacy Hoszowski, c. k. profesor gimnazyalny (udzielał nauki języka polskiego w II. oddziale przygotowawczym i rachunków w I. i II. klasie przemysłowej, 7 godzin tygodniowo), Tadeusz Kołomłocki, nauczyciel rysunków w c. k. gimnazyum, (udzielał rysunków w I. i II. klasie przemysłowej, 6 godzin tygodniowo), Józef Kurowski, nauczyciel c. k. gimnazyum, (udzielał nauki stylistyki i języka polskiego w I. klasie przemysłowej, w 3 godz. tygodniowo), Teodor Prus, nauczyciel szkoły ludowej, (uczył rysunków w I. i II. oddziale przygotowawczym, 3 godz. tygodniowo), Franciszek Prezentkiewicz, kierownik szkoły ludowej, (uczył rachunków w I. i II. oddziale przygotowawczym, 4 godz. tyg.), Franciszek Zając, nauczyciel szkoły ludowej, (uczył pisania i czytania w I. oddziale przygotowawczym, w 4 godz. tygodniowo).

30. Wieliczka. Szkoła istnieje od 1 stycznia 1891 i liczy obecnie kurs przygotowawczy i dwie klasy kursu przemysłowego. Nauka odbywa się w lokalu 5-klasowej szkoły ludowej męskiej w poniedziałki, wtorki, środy i czwartki od godziny 6-tej do 8-mej wieczorem a w niedziele od godziny 10-tej do 12-tej przed południem. Frekwencya polepsza się z każdym rokiem.

Młodzież rzemieślnicza chętnie uczęszcza do szkoły, ale majstrowie nie czują dotąd jej potrzeby, wskutek czego swych terminatorów mimo upomnień nieregularnie do szkoły posyłają. Coroczne jednak wzmaganie się frekwencyi daje otuchę, że chlebodawcy uznają potrzebę i pożyteczność szkoły i liczba uczęszczających znacznie się podniesie. Karność była prawie zupełnie zadowalniająca. Nie słychać było po ulicach krzyków, do których młodzież rzemieślnicza jest skłonną. Do podniesienia karności przyczyniło się obok sumiennej wychowawczej działalności grona, także staranie ks. katechety, który troskliwą opieką, jaką nad młodzieżą rzemieślniczą roztaczał, przyczyniał się do jej umoralnienia.

Uczniowie przystępywali w wielki tydzień do spowiedzi i komunii św.

Popis publiczny odbył się dnia 25. maja, w obecności reprezentantów miasta i korporacyj rzemieślniczych.

W skład Wydziału szkolnego wchodzą: Wilhelm Koch, burmistrz miasta, przewodniczący, Sylwery Miszke, c. k. starszy radca górniczy, Stanisław Oksza Strzelecki, c. k. radca górniczy, Antoni Mazurkiewicz, kupiec, przełożony cechu zbiorowego, Stanisław Mrowec, c. k. radca górniczy, Franciszek Groele, kierownik szkoły.

Grono nauczycielskie stanowią: Groele Franciszek, kierownik szkoły 5-klasowej męskiej, Ablewicz Aleksander, nauczyciel 5-klasowej szkoły ludowej, (uczył języka polskiego i pisania w kursie przygotowawczym 2 godziny tygodniowo), Adamus Antoni, nauczyciel 5-klasowej szkoły męskiej, (uczył stylistyki w I. i II. klasie przemysłowej 3 godziny tygodn.), X. Frączek Karol, katecheta w szkołach 5-kl. i 3-kl. męskich, (uczył religii we wszystkich klasach 2 godziny tygodniowo), Kowalczyk Jan, nauczyciel w 5-kl. szkole męskiej, (uczył

rachunków w kursie przygotowawczym i języka polskiego w klasie I. przemysłowej 4 godziny tygodniowo), Michalski Henryk, nauczyciel w szkole 5-kl. męskiej, egzaminowany nauczyciel rysunków, (uczył rysunków na kursie przygotowawczym i w obu klasach przemysłowych 8 godzin tygodniowo), Olkusznik Wojciech, naucz. w 5-kl. szkole męskiej, (uczył języka polskiego i rachunków w II. klasie przemysłowej 3 godziny tygodniowo), Rink Antoni, nauczyciel w 5-kl. szkole męskiej, (uczył języka niemieckiego na kursie przygotowawczym i rachunków w klasie I. przemysłowej 3 godziny tygodniowo).

31. Żółkiew. Po ośmiomiesięcznej nauce na podstawie przepisanego planu nauki, zakończono rok szkolny nabożeństwem w kościele OO. Dominikanów a popołudniu publicznym popisem w obecności członków Wydziału szkolnego i licznie zebranych przemysłowców i rękodzielników. Przy końcu popisu, po odczytaniu klasyfikacyi, przemówił do młodzieży szkolnej, rodziców jej i chlebodawców kierownik szkoły, poczem przewodniczący Wydziału szkolnego wyraził gronu szkolnemu uznanie za skuteczną pracę.

W skład Wydziału szkolnego wchodzą: Eugeniusz Rozwadowski, burmistrz, jako przewodniczący, Ignacy Cukier i ks. Karol Bauch, delegaci gminy, Leopold Hauser, delegat wys. c. k. Ministerstwa, Józef Hejda, delegat Wydziału kraj., Tadeusz Starzyński, delegat Rady pow., Filip Siarkiewicz, kierownik szkoły.

Grono nauczycielskie stanowią: Filip Siarkiewicz, kierownik szkoły ludowej, ks. Mikołaj Kulczycki, rz. kat. i ks Omelian Kozaniewicz gr. kat, katecheci, Herz Ehrlich, naucz. rel. mojż. Feliks Daniłowicz, budowniczy miejski, Jan Mayer, Teodozy Laurecki, Józef Welk i Jan Daczyszyn, nauczyciele szkoły ludowej.

Stósownie do uchwały Wys. Sejmu z dnia 1. kwietnia 1892 dążyła Komisya już w roku ubiegłym do uregulowania stosunku swojego i całego zarządu szkół przemysłowych do c. k. władz rządowych. Usiłowano mianowicie określić wzajemne współdziałanie w tej mierze na podstawie §. 3. statutu Komisyi Dało to powód do utworzenia nowego organu, t. z. delegacyi Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych i załączonego tu ℣. Aleg. VI. regulaminu ℣. dla tejże, który na posiedzeniu Komisyi pełnej z dnia 6. listopada 1892 został uchwalony. W myśl regulaminu powołano tedy stałą sekcyę administracyjną z dodaniem dwóch członków Komisyi, Dr. Józefa Wereszczyńskiego i Jana Rottera, wybranych z pełnej Komisyi do szczegółowego traktowania spraw wykształcenia przemysłowego z dotyczącymi przedstawicielami c. k. Rządu. Nastąpiło też d. 6. stycznia 1893 wspólne posiedzenie pod przewodnictwem JE. hr. Namiestnika. Gdy jednakże co do przedłożonego równocześnie projektu statutu normalnego dla szkół przem. uzupełn. wyłoniły się pewne wątpliwości, przeto rozpoczęto obecnie rokowania względem ustawodawczego uregulowania tej sprawy w duchu uchwały sejmowej z d. 11. stycznia 1888.

W ścisłym związku z tym przedmiotem stoi także żądanie Wys. Sejmu, ażeby Komisya opracowała projekt stałej organizacyi krajowego nadzoru nad szkołami przemysłowemi uzupełniającemi. Dopóki stosunek władz do siebie zasadniczo nie zostanie określony, trudno już dziś wynaleść i określić z całą ścisłością prawa i zakres nadzoru dla dotyczących organów krajowych. Nie pozostają jednak już i dziś szkoły przemysłowe uzupełniające bez fachowego nadzoru, gdy bowiem w ciągu zeszłego roku członek Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, p. Jan Franke, objął urząd c. k. krajowego inspektora szkół, do którego specyalnie lustrowanie szkół realnych i przemysłowych należy, i czynności te obecnie w daleko szerszym spełnia zakresie, niż poprzednio, gdy tylko z ramienia Komisyi szkoły przemysłowe zwiedzał — uzyskało szkolnictwo w osobie jego bardzo pożądany łącznik pomiędzy działaniem c. k Rządu a władz autonomicznych w sprawach wykształcenia przemysłowego i na równi z c. k. Rządem korzysta z cennych jego spostrzeżeń, czynionych przy sposobności lustracyi szkół przemysłowych.

II. Szkoły przemysłowe zawodowe.

Wykaz istniejących w r. 1893 przemysłowych szkół zawodowych, podział ich na lata nauki i liczbę uczniów, mieści w sobie załączona tu ·/. tabela. Wymaga ona objaśnień szczegółowych co do szkół i warsztatów, których organizacya w roku szkolnym 1892/3 została dokonaną.

·/. Aleg. VII.

Postępując porządkiem, zachowanym w tabeli i preliminarzu, wskazujemy najprzód na nowo utworzoną szkółkę koszykarską w Dzurowie. Mając na uwadze potrzebę równomiernego rozszerzania szkół zawodowych w całym kraju, a w szczególności uwzględnianie wschodnich powiatów, gdzie dotąd mniej w tym względzie zdziałano, podjęła Komisya kraj. dla spraw przemysłowych myśl poruszoną przez Wydział powiatowy śniatyński co do utworzenia w powiecie tamtejszym szkoły koszykarskiej. Wskazana przez Wydział powiat. miejscowość Dzurów, okazała się po bliższem zbadaniu miejscem stosownem na szkółkę tego rodzaju, już to z powodu, że domowy przemysł grubszych wyrobów koszykarskich w okolicy tamtejszej istnieje, jużto to, że obszar dworski Dzurowa, uprawia kilka gatunków łozy koszykarskiej i obowiązał się dostarczać jej szkole (w pierwszym roku bezpłatnie), a Wydział powiatowy przyjął na siebie zobowiązanie przeznaczać rocznie 100 do 150 zł. na pokrycie kosztów umieszczenia szkoły opał, oświetlenie, obsługę i pomieszkanie dla nauczyciela.

Z uwagi, iż warsztat koszykarski kosztownych inwestycyj nie wymaga i może małemi zasobami być utrzymany, postanowiono w granicach powyższych przystąpić do założenia szkółki. Na instruktora wybrano Jerzego Dziaducha, wychowanka szkoły koszykarskiej w Jarosławiu (Czerwonej Woli) za wynagrodzeniem 432 zł. rocznie, a zakupiwszy potrzebne narzędzia, wysłano go wraz z tym inwentarzem na miejsce w celu rozpoczęcia nauki koszykarskiej i oddano naukę tę pod nadzór właściciela Dzurowa, Wgo Włodzimierza Zagórskiego i śniatyńskiego Wydziału powiatowego. Zarządzenia te, zatwierdzone uchwałą Komisyi z dnia 30. kwietnia r. b., nie były płonne, znaleźli się uczniowie, szkółka weszła w życie, a zaopatrzona następnie znaczniejszą ilością wybornych modeli, zakupionych w szkole koszykarskiej w Czerwonej Woli, uczy wiejską młodzież wyrobu koszów, kufrów, mebli ogrodowych, żardynierek i wogóle grubszych wyrobów łozinowych.

Wydział powiatowy, zdając nam sprawę o tej szkółce, wspomina, że na razie były trudności w zaprowadzeniu nauki koszykarstwa, bo włościanie miejscowi patrzyli z niedowierzaniem na rzecz dla nich nową, lecz pierwsze te trudności zostały przez ludzi dobrej a niezłomnej woli wkrótce pokonane. „W szczególności—pisze Wydział—jest to zasługą p. Włodzimierza Zagórskiego, który otaczając szkołę ojcowską opieką, nie szczędzi trudu i ofiar z ideą dla dobra ludu. Tym szczerym i wytrwałym zabiegom zawdzięczyć należy, że do szkółki uczęszcza obecnie 18 uczniów miejscowych i zamiejscowych. Nauczyciel p. Dziaduch bardzo chętny, pracowity i zręczny, pilnością swoją i przystępną nauką niemało przyczynia się do rozwoju szkółki, a dodając otuchy uczniom, pobudza ich chęci do pracy. Postęp w naukach widoczny. Już i ludek wiejski podziwia gotowe, ładne wyroby rąk swej dziatwy, a bardziej, że w przyszłości może być korzyść z tej pracy, inaczej zaczyna pojmować i cenić wartość takiej nauki. Niepomiernie przyczynia się także i Wydział powiatowy do rozwoju szkółki koszykarskiej, gdyż udziela 8 jej uczniom stypendyum po 20 zł. na 10 miesięczny kurs nauki. Uczniowie pobierają naukę i pracują w szkole 10 godzin dziennie".

Uważając tedy byt szkółki koszykarskiej w Dzurowie za zapewniony i potrzebę jej przynajmniej na pewien szereg lat za uzasadnioną, wprowadza ją Komisya, jako stałą, do preliminarza na rok 1894.

Szkoła koszykarska w Jaśle, jak to już w zeszłorocznem sprawozdaniu zapowiedziano, weszła w związek z założonem tam właśnie „Krajowem towarzystwem dla wyrobów koszykarskich“, które zamierza na szerszą skalę koszykarstwo jako przemysł lokalny rozwinąć. Skutkiem tego zmieniono także instruktora i jest nadzieja, że rozszerzy się zakres szkoły dotychczas dość ograniczony.

Wzorowy warsztat kołodziejski, który do końca roku szkolnego 1891/2 znajdował się w Toustem, został już stanowczo do Grzymałowa przeniesiony i pod opiekę skałackiego Wydziału powiatowego oddany. Zakład ten przechodzi tak gruntowne przeobrażenie, że należy go obecnie za zupełnie nową szkołę kołodziejską poczytać. Po przeniesieniu szkoły z dniem 1. września, umieścił ją Wydział powiatowy prowizorycznie w budynku na cel ten przez hr. L. Pinińskiego odstąpionym, i przystąpił natychmiast do budowy szopy, kuźni i budynku na warsztat kołodziejski i mieszkanie kierownika na gruncie własnym, na cel ten zakupionym. Budynki te, do których powiat kwotą 4.800 złr. się przyczynia, wymagają pomocy i z funduszów krajowych, szczególnie co do wewnętrznego ich wyposażenia; wprowadzono też odnośne pozycye i do preliminarza na rok 1894 w tem przeświadczeniu, że postawienie wzorowego warsztatu kołodziejskiego, jedynego na całe Podole, na lepszej stopie, niż istniejący poprzednio warsztat w Toustem, jest zamiarem, który ze wszech stron znaleść powinien poparcie. Ułożenie statutu i instrukcyi i w ogóle nowa organizacya tego zakładu są w toku; na razie prowadzoną jest w niem nauka warsztatowa dawnemi siłami i wedle dotychczasowego programu, z dodaniem godzin, obejmujących teoretyczne wiadomości uzupełniające.

W krajowym warsztacie dla stolarstwa i tokarstwa w Stanisławowie, który przed dwoma laty został zreorganizowanym, pełni od czasu tej reorganizacyi obowiązki kierownika p. Stanisław Merunowicz, a skuteczną działalność jego ocenia pochlebnie kuratorya zakładu. P. Merunowicz zamianowany został z płacą roczną 800 zł. w. a. Gdy płaca ta nie odpowiada wynagrodzeniu kierowników w zakładach równorzędnych i w mieście stosunkowo tak drogiem jak Stanisławów nie może być uważana za dostateczną, uchwaliła Komisya na posiedzeniu z dnia 23. lipca b. r., ażeby w uwzględnieniu podania p. Merunowicza płacę jego roczną do 960 zł. w. a. podnieść i podwyżkę tę wstawiła do preliminarza na r. 1894.

Dla nowego warsztatu garncarskiego w Toustem, który został zreorganizowanym i rozszerzonym, zamianowano na wniosek Komisyi z dnia 28. kwietnia b. r. kierownika, będącego oraz nauczycielem rysunków, w osobie p. Antoniego Goligowskiego, który dotychczas wzorowy warsztat garncarski w Porembie Żegocie prowadził. Na miejsce tegoż mianowanym został od 15. lipca b. r. kierownikem warsztatu w Porembie p. Władysław Szczytnioki b. asystent techniki lwowskiej, technolog z zakresem ceramiki znakomicie obznajomiony.

Co do kierownika kraj. szkoły garncarskiej w Kołomyi, p. Aleksandra Klimaszewskiego, który od 15. sierpnia r. 1890 z energią człowieka, przejętego gorąco swojem powołaniem i ze znakomitem znawstwem zawodowem szkołę tę prowadzi, przedstawia Komisya przy końcu wniosek o podniesienie płacy temuż na 1500 zł. rocznie. Dopełnia tem jedynie obowiązku sprawiedliwości, gdyż płaca dotychczasowa p. Klimaszewskiego jest niższą niż płace tych kierowników szkół zawodowych, którzy podobnie jak on ukończone studya techniczne posiadają, i przy niższem wynagrodzeniu za swą żmudną pracę nie daliby się na tych stanowiskach utrzymać.

W zakresie przemysłu skórnego mamy do zapisania nową szkołę szewską w Witkowie Nowym w powiecie kamioneckim.

Znakomite podniesienie przemysłu szewskiego, jakie osiągnięto przez założenie szkoły szewskiej w Uhnowie, zachęciło i inne, domowym przemysłem szewskim trudniące się miasteczka, do ubiegania się o podobne szkoły.

Korzystne warunki do zorganizowania naukowego warsztatu szewskiego nastręczyły się przydewszystkiem w Witkowie Nowym. Ludność tego miasteczka trudni się oddawna wyrobem obuwia i sprzedażą tegoż po jarmarkach, zarobek wszakże, jakiego jej ten przemysł domowy dostarcza, zmniejszył się wskutek niekorzystnych warunków zakupna materyału i konkurencyi z obuwiem zgrabniej wyrabianem a taniem. Uczuto więc potrzebę ulepszenia wyrobu i warunków zaopatrywania się w materyał, i skutkiem tego, przy pomocy prezesa Wydziału powiatowego w Kamionce i właściela obszaru dworskiego w Witkowie, hr. Stanisława Badeniego, zawiązało się tamże stowarzyszenie zarobkowe szewców, a Wydział powiatowy kamionecki zobowiązał się dostarczyć bezpłatnie, na razie na przeciąg lat pięciu, lokalu na umieszczenie szkoły szewskiej i drzewa na opał tejże. Skorzystała z tych prestacyj Komisya, a znalazłszy odpowiednią siłę na kierownika warsztatu szewskiego w osobie nauczyciela miejscowego, pana Władysława Lewickiego, który obznajmił się z zakresem wyrobu obuwia w Uhnowie i w szkole szewskiej w Wiedniu, oraz przysposobionego w Uhnowskiej szkole instruktora, Piotra Kollera — przystąpiła do zorganizowania szkoły. Przy pomocy zasiłków z funduszu krajowego sprawiono potrzebne przybory i narzędzia, nadano szkole statut, wzorowany na statucie szkoły szewskiej w Uhnowie, a zatwierdzony rozporządzeniem Wydziału krajowego z dnia 7. lutego br. l. 5.495, i obecnie jest już szkoła w ruchu.

Celem szkoły — jak opiewa statut — jest „kształcić praktycznie przez wyuczanie wykonywania robót szewskich, głównie zaś wyrabianie butów i trzewików dla ludności okolicznej, przy użyciu ulepszonych przyborów i narzędzi, tudzież teoretycznie przez udzielanie nauki rysunków i innych przedmiotów pomocniczych“. Uczniowie winni mieć przynajmniej 14 lat ukończonych i wiadomości, jakie daje ukończona szkoła ludowa; dopuszczani są także uczniowie nadzwyczajni, tj. praktykujący już starsi szewcy. Rok szkolny trwa od 1. września do 15. lipca, a praca wasztatowa stanowi podstawę wykształcenia uczniów. Szkoła została dnia 1. maja br. otwartą i liczy 27. uczniów. Jako zakład zupełnie już uregulowany wprowadzamy ją do preliminarza na rok 1894.

Już w poprzednich sprawozdaniach Komisyi była mowa o krokach przygotowawczych, mających na celu urządzenie szkoły sukienniczej w Rakszawie. Prace te przygotowawcze zostały w rb. zakończone. Na zakupionym przez fundusz krajowy gruncie, z częściowem użyciem budynków dawniejszych, stoją dziś gotowe budynki szkolne, obejmujące tkalnię, sale szkolne, przędzalnię i farbiarnię, wyposażone już w przeważną część przyrządów, potrzebnych do pracy i nauki. Kierownikiem zakładu został zamianowany p. Stanisław Anczyc, ukończony technik, który specyalnemi studyami w naukowych i fabrycznych zakładach sukienniczych i farbierskich do objęcia tych czynności starannie się przysposobił. Instruktorami dla tkactwa i farbierstwa są mianowani dwaj byli stypendyści, pp. Jan Trojnar i Józef Wiech, którzy odbyli teoretyczną i praktyczną naukę w Bielsku i Biale. Przepisy organizacyjne, określające cel, zakres, i szczegółowy ustrój krajowej szkoły sukienniczej w Rakszawie, zostały na podstawie wniosków Komisyi rozporządzeniem Wydziału krajowego z dnia 25. sierpnia br. l. 43.709 wydane, i szkoła weszła już z początkiem listopada w życie.

Główne postanowienia statutu określają cel zakładu jak następuje:

„§. 1. Krajowa szkoła sukiennicza ma na celu podniesienie przemysłu sukienniczego w Rakszawie i jej okolicy przez teoretyczne i praktyczne kształcenie uczniów w tkactwie sukienniczem i farbierstwie, tudzież obznajamianie ich z innemi czynnościami, odnoszącemi się do wyrobu sukna, jak przędzalnictwo, apretura i t. d. Oprócz tego jest zadaniem szkoły danie wychowańcom szkoły takiego wykształcenia ogólnego, jakie dla samoistnego sukiennika jest potrzebne.

§. 2. Zakład obejmuje:

1. Oddział dla uczniów zwyczajnych z nauką całodzienną, na którym nauka trwa dwa, a w razie potrzeby trzy lata.

2. Oddział dla starszych, urządzony czasowo według uznania Wydziału krajowego.

Nauki udziela się bezpłatnie na podstawie planu, ustanowionego przez Wydział krajowy na wniosek Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych.

§. 3. Oddział I przeznaczony jest dla uczniów zwyczajnych zakładu, którzy mają się uczyć sukiennictwa metodą szkolną.

Uczniem zwyczajnym może być chłopiec, który ma przynajmniej 14 lat ukończonych, jest fizycznie uzdolniony do pracy przy krosnach tkackich i ukończył z dobrym postępem szkołę ludową lub w inny sposób nabył dostatecznej biegłości w przedmiotach przepisanych dla szkół ludowych.

Pierwszeństwo do przyjęcia mają chłopcy pochodzący z Rakszawy, z zamiejscowych zaś ci, którzy otrzymali stypendyum z funduszów publicznych z wyraźnem poleceniem pobierania nauki w szkole sukienniczej w Rakszawie.

Uczniowie posiadający początki tkactwa praktycznego otrzymają pierwszeństwo przed innnymi.

Przyjęcie uczniów zwyczajnych odbywa się tylko z początkiem roku szkolnego.

Uczniów nadzwyczajnych w regule na oddział I. przyjmować nie można. Wyjątkowo, w uznania godnych wypadkach, może być uczeń nadzwyczajny przyjęty, jednak tylko za zezwoleniem Wydziału krajowego.

§. 4. Na oddział II. przyjmowani będą sukiennicy w celu obznajomienia ich z ulepszonemi sposobami wyrobu sukna. Kursa na oddziale II. będą urządzone w miarę potrzeby i miejsca tylko czasowo. O ich otwarciu i zakresie stanowi każdorazowo Wydział krajowy w porozumieniu z Komisyą krajową dla spraw przemysłowych na wniosek Zarządu szkoły".

Co do materyałów potrzebnych warsztatowi szkoły i handlu wyrobionemi przez warsztat tkaninami, opiera się szkoła o istniejące w Łańcucie Towarzystwo produkcyjne i handlowe. Dotyczący paragraf statutu brzmi jak następuje:

„§. 8. Wszelkich materyałów dla wyrobu tkanin na warsztatach szkoły, w szczególności odpowiedniej przędzy i materyałów farbiarskich, wyjąwszy te materyały, które dla prób naukowych przez samą szkołę z przeznaczonego na ten cel kredytu zakupione zostaną, dostarcza szkole bezpłatnie Towarzystwo produkcyjne i handlowe w Łańcucie, a to w ilości i jakości stosownie do potrzeby, wykazanej przez kierownika szkoły; natomiast otrzymuje Towarzystwo gotowe wyroby, wyprodukowane z dostarczonych przez nie bezpłatnie materyałów surowych, wszelako za zwrotem wykazanych przez szkołę, względnie jej kierownika, wynagrodzeń, przypadających za te wyroby uczniom zakładu. Na Towarzystwie ciąży także obowiązek postarania się o apreturę wykonanych przez szkołę wyrobów".

W dziale tkactwa mamy jeszcze jeden nowy zakład do zanotowania t. j. wzorowy warsztat tkacki w Gorlicach. Z inicyatywy gminy miasta Gorlic, która się zobowiązała dać potrzebne pomieszczenie, opał, światło i usługę dla wzorowego warsztatu tkackiego, oraz 150 zł. rocznie na pomieszkanie dla nauczyciela, zarządziła Komisya zbadanie lokalnych stosunków, a uznawszy je za wielce sprzyjające rozwojowi przemysłu tkackiego i uzyskawszy dalszą prestacyę 200 zł. rocznie z funduszów powiatowych na utrzymanie rzeczonego warsztatu, przystąpiła Komisya do dalszych czynności organizacyjnych. Statut i przepisy organizacyjne, zgodne w głównych szczegółach ze statutem i przepisami szkoły tkackiej w Rychwałdzie i innych szkół tego rozmiaru, zostały wzorowemu warsztatowi w Gorlicach na mocy uchwał Komisyi z dnia 5. lipca i 16 października br. nadane, kuratorem szkoły zamianowano zasłużonego i niezmordowanego burmistrza Gorlic p. Wojciecha Biechońskiego, zarządzono dostarczenie krosien tkackich i innych przyrządów niezbędnych do wyposażenia warsztatu naukowego, zatwierdzono układ, zawarty z Towarzystwem tkackim w Krośnie, które dostarczać ma szkole

tkackiej w Gorlicach przędzy i zająć się sprzedażą jej wyrobów — i pozostaje tylko zamianowanie instruktora, aby szkoła mogła być otwartą.

Ubikacya, którą na sale warsztatowe i naukowe szkoły tkackiej przeznaczono, jest obszerną, jasną, ze wszech miar dogodną i mieści się w dużym, nowo wybudowanym budynku szkolnym, obok którego i szkoła przemysłowa uzupełniająca ma swe pomieszczenie. Uczniowie szkoły tkackiej będą też dodatkowo z nauki w szkole przemysłowej uzupełniającej korzystali. Gdy jest nadzieja, że sprzęty, krosna i wszelkie przybory będą już niebawem gotowe i nominacya sił nauczycielskich będzie mogła być zaraz z początkiem r. 1894 przedsięwziętą, wprowadzono już szkołę tkacką w Gorlicach, jako zakład zupełnie uregulowany, do preliminarza na rok 1894.

Nie tak łatwo idą prace przygotowawcze, tyczące się szkoły tkackiej w Horodence. W sprawozdaniu zeszłorocznem, budując na okoliczności, że dzięki darowi prywatnemu realność dla przyszłej szkoły tkackiej w tem mieście została zapewnioną, wyrażaliśmy nadzieję, że jeszcze w ciągu r. 1893 organizacya tej szkoły będzie mogła przyjść do skutku. Gdy się jednakże okazało, że ofiarowany szkole budynek w takim jest stanie, iż nie wytrzymałby niezbędnej adaptacyi, i że trzebaby raczej od fundamentów nową budowę wyprowadzić chcąc celowi odpowiednie pomieszczenie dla szkoły uzyskać — poszła rzecz w odwłokę i jest jeszcze w pertraktacyach, dążących do tego, ażeby nie obciążać funduszu krajowego zbyt wielkiemi wydatkami, gdyby wypadło przyczynić się do kosztów wystawienia nowego budynku.

Od dłuższego już czasu czynione są także usiłowania, ażeby w Komarnie, gdzie Towarzystwo tkaczy od kilku lat już istnieje i gdzie przemysł tkacki wiele rąk i krosien zatrudnia, szkołę tkacką zorganizować. Wszelkie usiłowania rozbijały się wszakże o ubóstwo gminy i niemożność dostarczenia budynku, gdzieby szkoła bezpłatnie mogła być umieszczoną. W ostatnich czasach oświadczył hr. Karol Lanckoroński gotowość przyjścia w pomoc gminie materyałami na potrzebną budowę. Z drugiej strony udała się gmina Komarno i tamtejsze Towarzystwo tkackie do Komisyi kraj. dla spraw przemysł o pomoc z funduszów krajowych. Komisya uznaje, że w tym wypadku, uwzględniwszy silny rozwój tkactwa w Komarnie, należałoby wyjątkowo przyczynić się z funduszu krajowego do zabezpieczenia lokalu szkole, i dlatego wstawiła do projektu preliminarza, w dziale wymogów nadzwyczajnych, kwotę 2.000 zł. w. a. na postawienie budynku szkolnego dla szkoły tkackiej w Komarnie.

Pomiędzy końcowemi wnioskami zamieszczono także wniosek o subwencyę bezzwrotną 2000 zł. dla gminy Rychwałd na częściowe umorzenie kosztów, które gmina ta poniosła na wystawienie budynku dla tamtejszej szkoły tkackiej. Jestto wypadek wyjątkowy, gdyż wedle dotychczasowych zasad działania, domaga się Komisya wszędzie zupełnego ponoszenia wydatków przez gminy na umieszczenie szkoły. Za wyjątkiem tym przemawia ubóstwo gminy, która, rzuciwszy się na dzieło, przechodzące jej siły finansowe, nie może się dziś wydobyć z zaciągniętych na ten cel długów.

Gmina Rychwałd składa się zaledwo ze 160 numerów i liczy około 1015 ludności, przeważnie ubogiej, której górskie grunta nie wystarczają na utrzymanie i gdzie właśnie rozwinięty przemysł domowy podnosić ma dochód z pracy. Gmina ta poniosła już przed trzema laty wydatek około 4000 zł. na budowę szkoły ludowej pospolitej, miała większe wydatki na reparacyę kościoła i budynków parafialnych, a nareszcie wystawiła w r. 1889 budynek dla szkoły tkackiej kosztem 4.240 zł. Pieniądze na to potrzebne uzyskała z pożyczki, której dotychczas spłacić nie zdołała i mała jest nadzieja, ażeby to mogła wkrótce uskutecznić. Gdy zaś szkoła ta dobrze się rozwija i powinna być podtrzymaną, przemawia Komisya najgoręciej za tem, ażeby Wys. Sejm, przychodząc gminie w pomoc, dał jej zasiłek 2000 zł. na częściowe umorzenie długu, zaciągniętego na wystawienie szkoły tkackiej.

Bliższą uwagę zwróciła Komisya na przemysł powroźniczy w Radymnie. Istniejącemu tam od kilkunastu lat Towarzystwu powroźniczemu, któremu Wydział krajowy pożyczkami z funduszu przemysłowego przychodził w pomoc, powiodło się uprawiany z dawien dawna przemysł powroźniczy w Radymnie ożywić i rozwinąć. Na wyroby radymniańskie, tak potrzebne w gospodarstwie rolnem, w handlu i przemyśle, zwrócono uwagę w całym kraju i poczęto się w nie zaopatrywać. Lecz w miarę rozszerzania produkcyi i coraz większego popytu, okazała się potrzeba ulepszenia wyrobu i zaopatrzenia robotników w ulepszone przyrządy. Zajęła się tedy Komisya przemysłem powroźniczym w Radymnie z zamiarem ulepszenia i ułatwienia produkcyi. Członek Komisyi c. k. inspektor przemysłowy A. Nawratil zbadał urządzenia i najnowsze przyrządy powroźnicze za granicą, i najniezbędniejsze z nich sprowadzono na koszt funduszu krajowego. Nadto, zgodnie z powziętym już dawniej zamiarem, sprowadzono i ugodzono należycie wykształconego powroźnika, Alberta Wegnera, i ustanowiono go na koszt funduszu krajowego instruktorem powroźnictwa przy Towarzystwie powroźniczem. Zarządzenia te pobudziły Towarzystwo powroźnicze w Radymnie do tem energiczniejszego działania. Wytężyło ono wszystkie swe siły, aby wystawić budynek na warsztat związkowy, rozszerza produkcyę swą przy pomocy dalszych maszyn, których mu Komisya dostarcza, szuka odbiorców w instytucyach i władzach, którym wyroby powroźnicze w większych ilościach są potrzebne — jednem słowem organizuje ten przemysł domowy w takich rozmiarach, ażeby istotnie dać w nim środek utrzymania znacznej części mieszkańców w Radymna.

W obec takiej żywotności Towarzystwa, uważa Komisya dłuższe utrzymanie instruktora i warsztatu instrukcyjnego dla powroźnictwa w Radymnie za wskazane i uzasadnione, i wprowadza też koszta na ten cel, jako wydatek regularny, do preliminarza na rok 1893, a zajmie się w dalszym ciągu wydaniem przepisów, które stosunek instruktora do Towarzystwa i tok nauki bliżej uregulują.

W analogiczny sposób, nie idąc na tworzenie szkoły, lecz przychodząc tylko częściowo w pomoc rozwiniętemu przemysłowi domowemu, zajęła się Komisya dalszem popieraniem przemysłu hafciarskiego w Makowie. Wiadomo z poprzednich sprawozdań, że już od jesieni r. 1890 była tam wysłaną na koszt funduszu krajowego hafciarka, panna Anna Szczepankówna, celem pouczania i doskonalenia dziewcząt w hafcie, którym znaczna część kobiet i dziewcząt w Makowie sią zajmuje. Zarządzenie to nie wydało jednak spodziewanych owoców. Okazała się wkrótce potrzeba bardziej pobudzającego, inteligentnego oddziaływania na hafciarki makowskie, ażeby je do przyjęcia nowych technik i wzorów, jednem słowem do postępu w zacofanym przemyśle domowym zachęcić. Korzystając tedy z pomocy dyrektora szkoły wydziałowej im. św. Scholastyki w Krakowie, p. Antoniego Gettlicha, wyszukała Komisya bardziej samodzielną i wszechstronnie w hafciarskiej sztuce wykształconą siłę w osobie nauczycielki kwalifikowanej panny Józefy Płacheckiej, a przepisawszy jej plan nauki, na dwa lata rozłożony, i dodawszy do pomocy pannę A. Szczepankównę, powierzyła jej kierownictwo nauki haftów w Makowie.

Zarządzeniem tem nie jest jeszcze wszystko osiągnięte, Komisya czyni bowiem w dalszym ciągu usiłowania, ażeby naukę haftu oprzeć o Towarzystwo zarobkowe hafciarek, któreby roztropną organizacyą dostarczania materyałów i zamówień oraz zajęciem się handlową stroną przemysłu, wpływało na podniesienie zarobku hafciarek, dotychczas nadzwyczaj niskiego. Starania o powołanie do życia takiego Towarzystwa zarobkowego są w toku, obecnie zaś zyskało się choć tyle, że gmina, dla starań Komisyi dotychczas obojętna, zgadza się już przyjąć na siebie pewien udział w dostarczeniu lokalu, na naukę haftu potrzebnego, i hafciarki zwracać poczynają baczniejszą uwagę na reformę swego przemysłu.

Wedle sprawozdania z końcem roku szkolnego 1892/3. uczęszczało na na naukę haftu 45 uczennic, będących także uczennicami szkoły ludowej. Pracowały one po 4 do 5 godzin dziennie

i pobierały naukę w dwóch oddziałach, niższym i wyższym, w ubikacyach miejscowej szkoły ludowej. Z końcem roku szkolnego, w dniu 26. czerwca, urządziła kierowniczka wystawę robot dziewcząt, którą z ciekawością zwiedzano.

Pozostaje nam jeszcze zdanie sprawy z kroków przedwstępnych, które Komisya poczyniła, w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 5. kwietnia 1892, celem założenia instrukcyjnego warsztatu kowalstwa i ślusarstwa maszynowego w Tarnopolu. Delegat Komisyi krajowej p Jan Franke przeprowadził w tej sprawie z reprezentantami miasta Tarnopola i powiatów Tarnopol, Trembowla i Skałat na wspólnem posiedzeniu rokowania, na podstawie określonego ogólnikowo programu szkoły, który najbardziej zbliża się do urządzenia szkoły takiej w Celowcu, i w skutek tej konferencyi wezwane zostały dotyczące Rady powiatowe, aby złożyły deklaracye, czem zechcą do założenia i utrzymania pomienionej szkoły się przyczyniać. Dotychczas deklarowały się Rada powiatowa tarnopolska z prestacyą 150 złr. a Rada powiatowa skałacka z prestacyą 200 złr. rocznie.

Komisya dołoży starań, ażeby deklaracye te w jaknajkrótszym czasie uzupełnić i wejść w porozumienie z ck. Rządem, co do założenia rzeczonej szkoły jako zakładu rządowego.

Szczegóły organizacyjne, tyczące się szkół i warsztatów zawodowych, nie objęte odnośną tabelą statystyczną, przedstawiają się jak następuje:

1. Czerwona Wola (dawniej w Jarosławiu). Szkoła koszykarska założona w r. 1879. W skład zarządu szkolnego wchodzą: J. E. ks. Jerzy Czartoryski kurator szkoły, August Szczurowski delegat rządu, Edward Micewski delegat Rady powiatowej.

Instruktor fachowy: Franciszek Gondek, administrator Józef Dąbrowski.

Reskryptem Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych z dnia 19. grudnia L. 901 został szkole nadany nowy statut, wprowadzający pewne zmiany, spowodowane przeniesieniem szkoły z Jarosławia do Czerwonej Woli. Cel szkoły: Uczyć lud wyrobu koszyków, aby miał poboczny zarobek w czasie, wolnym od zajęć gospodarskich; kurs dwuletni. Nauka i praca dzienna, jedenaście godzin, obejmuje: rozeznawanie i obrabianie materyałów, łatwe wyroby z całego i łupanego pręcia, kosze i meble, kosze galanteryjne, kosze z imitacyi palmowej, szuwaru i sitniku itp. Ukończeni uczniowie wracają przeważnie do zawodu rolniczego.

2. Jasło. Szkoła koszykarska założona w r. 1884, obecnie w związku z Krajowem Towarzystwem dla wyrobów koszykarskich w Jaśle. W skład zarządu szkolnego wchodzili: Klemens Sieńkiewicz c. k. dyrektor gimnazyalny, T. Brąglewicz właściciel realności i kupiec, Ernest Buresz, Klaudyusz Angerman, inżynier kolei państwowej, Stopiński nauczyciel ludowy.

Instruktor fachowy: Wachowicz.

Uczniowie otrzymują przeważnie całe utrzymanie, wspólne pomieszkanie, opał, światło i żywność, o ile na to fundusze pozwalają.

3. Dzurów (powiat Śniatyński) Szkółka koszykarska, założona w r. 1893. Nadzór sprawuje Wydział powiatowy w Śniatynie. Kurator szkoły: Włedzimierz Zagórski.

Instruktor fachowy: Jerzy Dziaduch.

4. Grybów. Krajowa szkoła kołodziejstwa założona w roku 1890. W skład zarządu wchodzą: Edmund Klemensiewicz kurator zakładu, Dr. Adam Jakubowski burmistrz, zastępca kuratora, Karol bar. Brunicki i A. Wejda delegaci Rady powiatowej, Alojzy Muszyński administrator, Jan Czapliński delegat Stowarz. przemysłowego.

Instruktor fachowy: Andrzej Skoplak, Franciszek Sklepkowicz, przodownik warsztatowy, ks. Jan Stasiński katecheta, Józef Tabeau naucz. przedmiotów dopełniających.

Uczniowie rekrutują się przeważnie z pomiędzy synów miejscowych i okolicznych rolników i małomieszczan.

5. **Grzymałów.** Wzorowy warsztat kołodziejski, założony w Toustem w roku 1882 i przeniesiony w r. 1892 do Grzymałowa.

Nadzór sprawuje Wydział powiatowy skałacki. Administrator zakładu: Stefan Stróżecki, Instruktorowie fachowi: Andrzej Ciupik kołodziej, Michał Kolanowski kowal.

Zakład znajduje się w toku reorganizacyi.

6. **Kamionka strumiłowa.** Krajowa szkoła kołodziejstwa i bednarstwa, założona w roku 1884. W skład zarządu szkoły wchodzą: Dr. Stanisław hr. Badeni jako przewodniczący, Alfred Stecki, Klemens Torosiewicz, Dr. Władysław Stupnicki, ks. Michał Cegielski, Wojciech Eliasiewicz i Aleksander Malinowski, członkowie komitetu.

Kierownik zakładu: Edward Paudler, ks. Michał Cegielski i ks. Aleksander Dobrowolski, katecheci, Jędrzej Hyk instruktor kołodziejstwa, Józef Wienc instruktor bednarstwa, Karol Laskowski majster kowalski, Józef Jazienicki, pomocnik kowalski, Anatol Jaworski nauczyciel przedmiotów uzupełniających.

W r. 1893 nastąpiła zmiana w kierownictwie w skutek śmierci byłego kierownika śp. Maksymiliana Czyrniańskiego.

Uczniowie pochodzą przeważnie z pomiędzy synów włościan. Średni wiek uczniów 16 lat. Zakład posiada trzy oddziały tj. kołodziejski, bednarski i kowalski. Nauka w każdym oddziale trwa 4 lata.

7. **Stanisławów.** Krajowy warsztat zawodowy dla nauki stolarstwa i tokarstwa. założony w r. 1884, a zreorganizowany w r. 1891. W skład zarządu szkoły wchodzą: Dr. Walerian Szydłowski burmistrz, jako kurator zakładu, Józef Jaegerman i Hersz Halpern, delegaci Rady miejskiej, Józef Jabłonowski, delegat Rady powiatowej, Michał Rembacz, delegat Kasy oszczędności, Teodor Birnbaum, inspektor fachowy, Ferdynand Fiedler, reprezentant miejscowych stolarzy.

Kierownik i instruktor fachowy: Stanisław Merunowicz; przodownik warsztatowy: Robert Terczka. Ks. Dr. Władysław Bandurski katecheta, Hilary Hołubowicz prof. gimn. i Władysław Latoszyński prof gimn., jako nauczyciele pomocniczy.

Uczniami są przeważnie synowie mieszczan, kilku z pomiędzy warstwy urzędniczej, jeden syn obywatela wiejskiego. Po zreorganizowaniu szkoły, obejmującej trzy lata nauki, było po koniec zeszłego roku szkolnego dopiero dwie klasy. Szkoła ma 15 warsztatów stolarskich, 4 snycerskie i 6 tokarń z wszelkiemi narzędziami. Cel kształcenia: praktyczne stolarstwo, przytem wprawa w tokarstwie i rzeźbie ornamentalnej. Uczniowie zwyczajni pracują we wszystkich działach przez 10 godzin dziennie; nadzwyczajni tylko w pewnych godzinach i w poszczególnych kierunkach.

8. **Żywiec.** Krajowy warsztat naukowy dla stolarstwa i wyrobu zabawek, założony w r. 1888. W skład zarządu szkoły wchodzą: Herman Czecz de Lindenwald, kurator zakładu, Karol Ringer, sekretarz Rady pow., zastępca kuratora, Ludwik Dubowski, burmistrz, Jan Mierowski i Antoni Olszowski, delegaci gminy.

Kierownik szkoły: Władysław Niemczynowski, instruktor fachowy, Paweł Prydatkiewicz, nauczyciele pomocniczy: Władysław Nowotarski, Franciszek Zimnal, Jan Gołąb, nauczyciele szkoły ludowej.

Nauka rozciąga się na cztery lata, opiera się na robocie warsztatowej, obejmuje rysunek geometryczny, ornamentalny i konstrukcyjny oraz przedmioty dopełniające. Szkoła rozwija się znacznie lepiej i ma dość zamówień pod obecnem kierownictwem. Na podstawie przedmiotów wyrobionych obliczają uczniowie sami koszta wyrobu. Z uczniów, którzy naukę ukoń-

czyli, kształcił się jeden dalej jako snycerz w Zakopanem, dwóch pozostaje w fabrykach w Białej. Gmina postanowiła wystawić własny budynek dla szkoły, która dotąd w ubikacyach miejscowej szkoły ludowej niedostatecznie jest pomieszczona. Stan nauki w szkole i w warsztacie lustrował z końcem maja b. r. członek Komisyi krajowej dyr. J. Rotter.

9. Kołomyja. Naukowy warsztat dla wyrobów z drzewa, założony w r. 1890 przez zarząd Huculskiej spółki przemysłowej, subwencyonowany z funduszu krajowego. Statut warsztatu, mieszczący warunki subwencyonowania, został zatwierdzony rozporządzeniem Wydziału krajowego z dnia 15. stycznia 1892 L. 53835/91.

W skład kuratoryi warsztatu wchodzą: Edmund hr. Starzeński kurator i przewodniczący, Karol Głuchowski delegat Wydziału kzaj., Dr. Mikołaj Fedorowicz, ks. Mikołaj Łepki i Hilarion Harasymowicz (zastępca przewodniczącego i administrator zakładu), delegaci Huculskiej spółki, Dr. Teofil Okuniewski, delegat Rady powiatowej w Horodence, ks. Michał Lewicki, delegat Rady powiatowej w Kołomyi.

Instruktor fachowy: Jan Biłeńki, Alfred Beer, nauczyciel rysunków.

Wysoki Sejm uchwałą z dnia 18. listopada 1890 uchwalił subwencyę ryczałtową 1300 zł. rocznie na utrzymanie powyższego zakładu, w którym ma być pielęgnowaną i wydoskonaloną technika snycerska huculska i bogate jej motywa ornamentalne.

10. Kołomyja Krajowa szkoła garncarska, założona w r. 1876, od r. 1886 zreorganizowana jako zakład krajowy. W skład zarządu szkoły wchodzą: Edmund hr. Starzeński, kurator, Karol Głuchowski, delegat gminy, Franciszek Jasiński, delegat Rady powiatowej, Jan Budzianowski, delegat stowarzyszenia garncarzy.

Kierownik szkoły: Aleksander Klimaszewski, Stanisław Daczyński, nauczyciel rysunków, Stefan Skrypniczuk, werkmistrz, Antoni Kostrubiak, przodownik warsztatowy.

W lipcu r. b. lustrował szkołę członek Komisyi kraj. dla spr. przem. prof. J. Zacharjewicz i przekonał się, że postęp uczniów w technologii gliny i pracach warsztatowych, tak w toczeniu naczyń jak i w kaflarstwie, jest znaczny, a po części znakomity, bardzo dobry w rysunkach i rachunkach; sposób nauczania odpowiedni. Odbyto w szkole także trzy kursa dla drenarzy, a dreny w ciągu tej nauki wykonane są znakomite. Uczniowie (strycharze) po odbyciu tych kursów idą wprost do praktyki. Pożądaną jest fachowo a popularnie napisana instrukcya dla fabrykacyi drenów.

Z uczniów, którzy naukę ukończyli, pracuje 8-miu w kaflarstwie, 10-ciu w garncarstwie, trzech porzuciło zawód garncarski.

11. Poremba Żegota. Krajowy warsztat wzorowy garncarski, założony w r. 1889. W skład zarządu szkoły wchodzi: Michał Bóbr, kurator zakładu.

Kierownik zakładu: Władysław Szczytnicki, Franciszek Miękiński, werkmistrz.

Uczniami są synowie włościan. Z tych, którzy szkołą ukończyli, został jeden wysłany na koszt stypendyum rządowego do Znajmu, sześciu znalazło zajęcie w zakładach keramicznych w kraju.

12. Touste. Krajowy warsztat garncarski założony w roku 1886, zreorganizowany w r. 1892 na podstawie statutu, zatwierdzonego rozporządzeniem Wydziału kraj. z d. 30. sierpnia 1892 L. 41362.

Zarząd miejscowy stanowią: Władysław Fedorowicz, kurator, ks. Michał Czaczkowski zastępca kuratora.

Kierownik warsztatu: Antoni Goligowski, Albin Biłous, werkmistrz, Danyło Kokolski podmajstrzy.

Uczniami są przeważnie synowie miejscowych garncarzy i innych rękodzielników.

13. Uhnów. Krajowy warsztat wzorowy szewski, założony w r. 1889, przekształcony na zakład krajowy w r. 1891. W skład zarządu szkoły wchodzą: Franciszek Jędrzejowicz kurator zakładu, Aleksander Celewicz, kierownik. Instruktor fachowy: Adam Gottmann. Uczniowie zwyczajni pracują od 8-mej rano do 6-tej wieczór, z przerwą na obiad, uczniowie nadzwyczajni od 1 grudnia do końca marca od 6-tej do 8-mej wieczór. Uczniowie zwyczajni wyrobili w ubiegłym roku 445 par obuwia, 276 reparacyi i 55 sztuk drobnych naprawek, za co pobrali 319 zł. 32 ct. tytułem wynagrodzenia. Uczniowie nadzwyczajni, otrzymawszy za pośrednictwem jednego z szewców lwowskich zamówienie i materyał, wyrobili 250 par trzewików i butów kawalerzyckich dla wojska. Wyrób ich uznała c. k. intendantura za bardzo dobry. Na zakończenie roku szkolnego urządzono dnia 15. lipca wystawę fachowych rysunków, nadto uczniowie zwyczajni wykonali w obec zaproszonych gości branie miary, przykrawanie podług wziętej miary i modelu, i zdejmowanie form nogi gipsem, a podług takowego przyrządzenie kopyt Z pomiędzy uczniów, którzy naukę ukończyli, jest jeden instruktorem w Witkowie, pięciu pracuje we Lwowie, 2 w Krakowie, 2 na prowincyi, 1 w Mödlingu, 4 zaś zajęło się w samymże Uhnowie wspólnie z rodzicami przy pomocy maszyny wyrobem ulepszonego obuwia na sprzedaż.

14. Witków krajowy warsztat szewski założony w r. 1893.

Kurator zakładu: Stanisław hr. Badeni, zastępca kuratora: ks. Teofil Korczyński, proboszcz gr. kat. w Witkowie

Kierownik warsztatu: Władysław Lewicki, instruktor: Piotr Koller.

15. Krosno. Krajowa szkoła tkacka, założona w r. 1889. W skład zarządu szkoły wchodzą: August Gorayski, kurator zakładu, Stanisław Janik, delegat gminy, ks. Jan Szałay, delegat Wydziału powiat., Stanisław Starowiejski, dr. Feliks Czajkowski, delegaci Wydziału kraj. Kaźmierz Orpiszewski, reprezentant towarzystwa tkackiego.

Kierownik szkoły: Henryk Gruszecki, Franciszek Daniszewski, nauczyciel rysunków, Józef Lagosz, instruktor, Andrzej Kuryłas, pomocnik do nadzoru robót praktycznych.

Z uczniów, którzy naukę w szkole ukończyli, wyjechało dwóch do Królestwa polskiego na posady dwóch majstrów, pięciu pracuje w tkalni miejscowego Towarzystwa tkackiego, jeden jest pomocnikiem w samejże szkole tkackiej, jeden pracuje w domu na własny rachunek. Obecnie jest w szkole 39 krosien w ruchu i odpowiednia ilość przyrządów pomocniczych Szkoła oparta o miejscową spółkę tkacką.

16. Błażowa. Wzorowy warsztat tkacki, założony w r. 1884, uregulowany statutem z r. 1891. W skład zarządu szkoły wchodzą: Zdzisław Skrzyński, kurator, Władysław Jędrzejowicz, delegat Wydziału krajowego, Władysław Rylski i Ignacy Modliszewski, delegaci Towarzystwa tkackiego. Instruktor fachowy: Marcin Brzęk.

Szkoła w związku ze spółką tkacką w Krośnie. Uczniami są przeważnie synowie miejscowych lub okolicznych tkaczy rolników.

17. Gliniany. Krajowy warsztat wzorowy tkacki, założony w r. 1886, zreorganizowany jako zakład krajowy statutem z r. 1890. W skład zarządu szkoły wchodzą: Franciszek hr. Potulicki, kurator zakładu, ks. Filemon Reszetyłowicz, delegat Wydziału krajowego, Edward Brückner, delegat Rady powiatowej, Szczepan Fernezy, delegat gminy; Rudolf Koerber, delegat Towarzystwa zaliczkowego, Józef Wolf, delegat spółki tkackiej.

Instruktor techniczny: Jan Jurajda, Franciszek Hyblik, pomocnik, Tadeusz Toczyski, nauczyciel przedmiotów uzupełniających.

Uczniowie w wieku 14 do 20 lat, pomiędzy nimi 10 izraelitów, wspomaganych zasiłkami z fundacyi bar. Hirscha Szkoła w związku z miejscowem Towarzystwem tkackiem. Ukończeni uczniowie pracują dla Towarzystwa, inni u siebie w domu.

18. Korczyna. Wzorowy warsztat tkacki, założony w r. 1886, uregulowany statutem z r. 1891. W skład zarządu szkoły wchodzą: ks. Jan Szałay, jako przewodniczący, Jakób Pelczar, Franciszek Gonet i Franciszek Urbanek, delegaci gminy i towarzystwa tkackiego. Maciej Jurasz, Dyrektor Towarzystwa tkackiego.

Szkoła przeniosła się w roku ubiegłym do obszernego, okazałego budynku murowanego, który wystawiło Towarzystwo tkackie. Uczniami są tylko synowie miejscowych tkaczy. Ukończywszy naukę prowadzą wraz z rodzicami dalej przemysł tkacki.

19. Kosów. Wzorowy warsztat tkacki, założony w r. 1882. Zarząd szkoły sprawują delegaci miejscowego Towarzystwa tkackiego, a w szczególności pp. Edwin Windakiewicz i Stanisław Bursa.

Instruktor fachowy: Bronisław Babiak.

Jest w toku reorganizacya szkoły na zakład krajowy i nadanie jej odpowiednich statutów. W liczbie 18 uczniów jest 6 starozakonnych, z których trzej utrzymują zasiłki z fundacyi bar. Hirscha. Uczniowie przeważnie miejscowi, pracujący następnie jako pomocnicy tkaczy na własny rachunek.

20. Łańcut. Krajowy warsztat wzorowy tkacki im. Franciszka Józefa, założony w r. 1890. W skład zarządu szkoły wchodzą: Hr. Roman Potocki, kurator zakładu, Bolesław Żardecki i Jan Cetnarski, delegaci Rady powiatowej, Józef Gaweł i Marcin Szulc, delegaci gminy, Jakób Krzan i Ludwik Pusz, delegaci spółki tkackiej.

Instruktor fachowy: Bazyli Pyptiuk, Bazyli Gąsiecki przodownik.

Uczniami są przeważnie synowie rolników. Utrzymywaną jest dla nich staraniem Zarządu szkoły bursa, gdzie mają mieszkanie i wikt. Szkoła w związku z miejscową spółką tkacką.

21. Rychwałd. Krajowy warsztat wzorowy tkacki, założony w r. 1891. W skład zarządu szkoły wchodzą: Antoni Michałowski, kurator Zakładu, ks. Jan Kos, delegat Wydziału krajowego, Wojciech Szwed, delegat Rady powiatowej, Jan Cebrat, delegat gminy, Karol Ringer, delegat spółki tkackiej.

Instruktor fachowy: Wawrzyniec Gubała.

Uczniami są synowie miejscowych rolników tkaczy. Szkoła w związku z miejscową spółką tkacką.

22. Wilamowice. Wzorowy warsztat tkacki, założony w r. 1887. W skład zarządu szkoły wchodzą: Dr. Herman Czecz de Lindenwald, kurator zakładu, ks. Andrzej Kondolewicz, delegat Rady powiatowej, Jan Kaleta, burmistrz i Jan Nowak delegaci gminy, Michał Foks, delegat spółki tkackiej.

Instruktor fachowy: Aleksander Zugaj, Józef Nika, przodownik. Ks. Andrzej Kondolewicz udziela uczniom dobrowolnie religii.

Między uczniami jest trzech izraelitów, jeden z nich pobiera zasiłek z fundacyi bar. Hirscha.

Z uczniów, którzy naukę w zakładzie ukończyli, udał się jeden do Czech, jeden do Andrychowa, inni pracują na miejscu. Szkoła jest w związku z miejscową spółką tkacką.

23. Kańczuga. Szkoła koronkarska, założona w r. 1882, zorganizowana nowym statutem w r. 1888. W skład komitetu zarządzającego wchodzą: Stefan Prek, przewodniczący, ks. Roman Olkuszewski, ks. Antoni Dymnicki i Jan Chmura, członkowie komitetu.

Kierowniczka szkoły: Bar. Magdalena Czechowiczowa, nauczycielki pomocnicze: Anna Nicpoń i Zuzanna Wołoszyńska.

Uczennice, dzieci mieszczan lub włościan. Te, które naukę w szkole ukończyły, wyrabiają w domu koronki na własną rękę, niektóre pracują w tym zawodzie po domach prywatnych lub idą na nauczycielki robót koronkarskich.

24. **Muszyna** Szkoła koronkarska założona w r. 1887. W skład komitetu zarządzającego wchodzą: Ks. kanonik Andrzej Gruszka, jako kurator i przewodniczący, Hr. Helena Stadnicka z Nawojowej i Antonina Krynicka, z ramienia Wydziału krajowego, Jan Arlet, dalegat Rady powiatowej, Józef Medwecki burmistrz, jako reprezentant gminy.

Kierowniczka szkoły: Aniela Kuhn, ks. Jędrzej Konieczny, katecheta, Karolina Pyrć, pomocnicza nauczycielka koronkarstwa, Julia Ortyńska, nauczycielka przedmiotów uzupełniających.

Uczennice, przeważnie córki włościańskie, skończywszy naukę wracają zazwyczaj do swych zajęć gospodarstwa domowego i zajmują się pobocznie wyrobem koronek jako przemysłem domowym.

25. **Zakopane**. Krajowa szkoła koronkarska, założona w r. 1883. W skład komitetu zarządzającego wchodzili: Ks. kan. Józef Stolarczyk, jako przewodniczący (umarł), dr. Andrzej Chramiec, delegat Wydziału krajowego i Franciszek Neużil.

Kierowniczka szkoły: Józefa Neużilowa, Franciszek Neużil dla rysunków, Wincenty Regiec dla przedmiotów dopełniających, Agnieszka Topór Anna Chyc i Filomena Skupień pomocnicze nauczycielki.

Na 49 uczennic, 39 jest zamiejscowych; przeważnie dzieci rolników. Po ukończeniu nauki wracają do gospodarstwa i koronkarstwa.

Jakie czynności przeprowadziła w r. 1892/3 krajowa stacya keramiczna, która nietylko zajmuje się badaniem i ocenianiem materyałów keramicznych, lecz dzielnie wspiera także rozwój szkół garncarskich w kraju, podaje szczegółowo załączone tu ·/. sprawozdanie Stacyi.

·/. Aleg. VIII.

Co do c. k. zawodowej szkoły ślusarskiej w Świątnikach nadmieniamy, że nowo budujący się gmach tejże jest już na ukończeniu i od roku szkolnego 1894/5 będzie mógł być na użytek szkoły oddany. W zarządzie tej szkoły zasiadają dwaj delegaci Wydziału krajowego. Gdy w r. 1893 upłynęło trzechlecie, na które byli delegowani, przedstawiła Komisya Wydziałowi krajowemu, ażeby ich na dalsze trzechlecie jako swych reprezentantów delegował. Są to dwaj członkowie Komisyi, pp. Leon Chrzanowski i dr. Ferdynand Weigel.

Kursa praktycznych robót kobiecych pod kierunkiem dyr. A. Gettlicha, przy szkole wydziałowej im. św. Scholastyki w Krakowie, które fundusz krajowy corocznie kwotą 500 zł. subwencyonuje, ukończyły w roku ubiegłym 10-ty rok swego istnienia. Szczegółowe sprawozdania szkoły stwierdzają, że kursa te wywarły wielki wpływ na rozwój i postęp robót kobiecych; uczennice szkoły św. Scholastyki działają już w wielu miejscach jako nauczycielki, budzą zamiłowanie do robót ręcznych i zyskują sobie uznanie. Do Wieliczki, Kołomyi i do Makowa udały się w ostatnich czasach abituryentki kursów krakowskich, aby zająć miejsca nauczycielek. Wystawy urządzane w gmachu szkolnym z końcem roku szkolnego odznaczają się zawsze bogactwem okazów we wszelkich kierunkach pracy kobiecej i celują zarówno smakiem jak i praktycznością, mogącą zapewnić utrzymanie pracującej kobiecie.

Specyalna szkoła robót przy konwencie PP. Benedyktynek w Przemyślu ukończyła już szósty rok swego istnienia i rozwija się pod każdym względem pomyślnie pod kierownictwem ks. kan. Łękawskiego. Obejmuje ona cztery oddziały: oddział szycia ręcznego (półroczny), oddział szycia maszynowego (półroczny), oddział krawiecczyzny (całoroczny), oddział haftu (całoroczny). Pobocznie udziela się nauki wyrobu koronek, a uczennicom, mającym zamiar zdawać egzamin na nauczycielki, udziela się jeszcze dodatkowo robót drutowych, deskowych, pasmanteryj, robót wiązanych i szydełkowych. Z końcem roku bywają urządzane wystawy robót szkolnych.

III. Pożyczki, zasiłki na cele przemysłowe i stypendya.

Przystępując do wyliczenia zasiłków i pożyczek, które Komisya kraj. dla spraw przemysłowych Wydziałowi krajowemu w roku ubiegłym do udzielenia zaleciła, należy na niektóre szczególniejszą zwrócić uwagę.

Przedewszystkiem uważała Komisya za swój obowiązek poprzeć usiłowania tych drobniejszych przemysłowców i rękodzielników, którzy pragną wyrobami swemi obesłać powszechną Wystawę kraj. r. 1894, a trudno im ponieść odnośnych wydatków. Nie chcąc wszakże i nie mogąc wchodzić w tej mierze w ocenienie siły kredytowej i zamiarów każdego z przemysłowców poszczególnie, użyła Komisya tej drogi, że rozdała pewne kwoty do rąk komitetów lokalnych, które się w celu popierania Wystawy potworzyły, za ich poręką do rozdzielenia pomiędzy przygotowujących się do Wystawy przemysłowców i rękodzielników. Od pożyczek tych postanowiono nie pobierać żadnego procentu, z uwagi wszakże, że cel ich jest ściśle określony i że w regule sprzedaż przedmiotu wystawowego powinna by zwrot udzielonej nań kwoty zapewnić, dano pożyczki te na krótki termin, tj. do spłaty w dniu 1. stycznia 1895. W ten sposób udzielono lokalnemu komitetowi we Lwowie 15.000 zł., w Krakowie 10.000 zł, w Rzeszowie i Bochni po 600 zł., w Przemyślu 3.000 zł.

Z kredytu przyznanego w rubryce XVI. (poz. 290) na wydawnictwo wzorów rysunkowych poparto wydanie dalszych zeszytów, obejmujących „Zabytki przemysłu artystycznego w Polsce“, zbierane i ogłaszane przez prof. Sławomira Odrzywolskiego w Krakowie, oraz „Metodyczne wzory rysunkowe“, wydawane przez Dyrektora c. k. państwowej szkoły przemysłowej w Krakowie i członka Komisyi kraj. dla spraw przem. p. Jana Rottera. Trzeci i czwarty zeszyt pierwszego z pomienionych dzieł, a drugi zeszyt „Metodycznych wzorów“, przeznaczonych przeważnie dla szkół przemysłowych uzupełniających, ukażą się niebawem w handlu księgarskim.

Ponadto przyszła Komisya w pomoc p. Stanisławowi Barabaszowi, profesorowi rysunków w krakowskiej c. k. szkole przemysłowej, do wydania cennego zbioru wzorów rysunkowych płaskiego ornamentu, opartych wyłącznie na motywach, których świątynie i stare budowle krakowskie w takiej pełni rysownikowi dostarczają.

Z kredytu, przeznaczonego na bezzwrotne zasiłki na ogólne cele przemysłowe, przyznano w roku ubiegłym, podobnie jak w latach poprzednich, po 500 zł. w. a. obu miejskim Muzeom przemysłowym we Lwowie i Krakowie celem rozpisania konkursowych nagród na najlepsze wyroby rękodzielnicze. Tym razem rozpisało Muzeum lwowskie konkurs na najlepsze roboty stolarskie w połączeniu z tokarstwem i snycerstwem, oraz na roboty introligatorskie — Muzeum krakowskie zaś na roboty najcelniejsze z zakresu jubilerstwa i introligatorstwa galanteryjnego. Zarządy Muzeów nie przedstawiły nam jeszcze sprawozdań o wyniku konkursów.

Oprócz tych dwóch kwot, mając na celu potrzebę popierania kierunków przemysłowo-artystycznych, dążących do odrodzenia przemysłu na gruncie motywów rodzimych, zgodziła się Komisya na wniosek Zarządu Muzeum przemysłowego miejskiego we Lwowie, aby przeznaczyć 1000 zł. na udzielenie nagród konkursowych za najlepsze w tym kierunku prace.

Muzeum określiło myśl swoją jak następuje:

„Wybitną charakterystyką teraźniejszej epoki we wszystkich niemal krajach jest dążenie, ażeby utwory i produkcye miejscowe z dziedziny rękodzieł i przemysłu odznaczały się oryginalnością pomysłów, z zachowaniem wyraźnego piętna indywidualności narodowej.

„Dążenie takie, pobudzając do czynnej i samodzielnej pracy, działając ożywczo na fantazyę osobistą artystów i rękodzielników, wytworzyło za granicami naszego kraju nowy i różnorodny charakter teraźniejszych dzieł sztuki i rzemiosł

„Do zwrotu i pomyślnych wyników w tym nowym kierunku przyczyniły się znakomicie konkursa, ogłaszane przez muzea i stowarzyszenia przemysłowe, powołujące rękodzielników i artystów do tworzenia oryginalnych projektów na wyroby przemysłu artystycznego. Ten zaś akt zachęty pokrewnych czynników do wspólnej pracy, wytrwale podtrzymywany, przysporzył rozwojowi sztuki rękodzielniczej niezaprzeczone korzyści.

„Takiego aktu zachęty i inicyatywy potrzebaby i u nas, a instytucye jak muzea przemysłowe w pierwszym rzędzie winne podnieść i wdrożyć stałą i wytrwałą pracę, aby rękodzieła nasze artystyczne rozwijały się pod względem swej stylizacyi i ornamentyki na podstawach swojskich, aby tym sposobem nabyły one ponownie piętno indywidualności narodowej.

„Rękodzielnicy nasi stracili niestety nietylko wszelką tradycyę form i dekoracyi swojskiej, ale zerwali także łączność z tem, co jeszcze nie stało się tradycyą, co jeszcze żyje wśród społeczeństwa. Wyroby ich naśladują bezmyślnie w formie i ornamentacyi wyroby obce i pozbawione są zupełnie samodzielnej twórczości. A pochodzi to stąd, iż rękodzielnik nasz posiłkuje się jedynie wzorami zaczerpniętemi z obcych publikacyj, niemieckich przeważnie, które setkami zalewają nasz kraj, stając się jedyną karmą, częstokroć niezdrową i niesmaczną dla naszego rękodzielnika. Brak więc dobrych, na narodowych motywach osnutych wzorów dla naszych rękodzieł, daje się uczuć tem dotkliwiej, że, jakto przyznać trzeba, z wzrastającą niewątpliwie biegłością naszego rękodzielnika, budzi się w nim ambicya artystyczna i chęć tworzenia czegoś nowego.

„Brakowi temu zadość się uczyni, jeżeli zainteresuje się naszych architektów, artystów i rękodzielników dla spraw i potrzeb przemysłu krajowego w ten sposób, że się ich zachęci do wytwarzania i dostarczania potrzebnych wzorów. W tym więc celu wskazanem jest, ażeby Muzeum nasze ogłaszało co roku konkursa nietylko na wyroby rękodzielnicze, ale przeważnie na projekta oryginalnych wzorów dla tych wyrobów. Tą drogą bowiem jedynie możnaby wkrótce uzyskać zasób wzorów w charakterze rodzimym na wytwory rękodzielnicze, czem zadość się uczyni niejednokrotnie wyrażonemu żądaniu, tak ze strony publiczności naszej jak i rzemieślników.

„Zasadniczą podstawą takich konkursów mają być następujące warunki:

I. Wzory projektowane winne opierać się na motywach swojskich. Byłoby przeto pożądanem, aby projekta konkursowe, dotrzymując tego warunku, opatrzone były zarazem w objaśnienia, z jakiego źródła t. j. z jakiego wyrobu ludowego, z jakich sprzętów lub pomników starożytnych w Polsce, motywa zostały zaczerpnięte.

II. Zabytki form i dekoracyi swojskiej mają służyć tylko jako źródła motywów, na podstawie których powstałby dalszy rozwój stylizacyi rodzimej. Ze względu przytem, że obecnie idzie również o to, ażeby motywa te były logicznie zastosowane do nowoczesnych potrzeb, do odmiennych obecnie warunków użycia wyrobów rękodzielniczych, przeto drugą zasadą konkursów być powinno, aby o premie ubiegające się wzory nie były niewolniczem naśladowaniem lub prostą kopią, ale swobodnem zastosowaniem i rozwinięciem dawnych motywów i miały w dostatecznym stopniu cechę samoistnej kompozycyi.

III. Prace konkursowe powinny uwidaczniać techniczną stronę budowy przedmiotu, przeto rysunki mają być wykonane ściśle fachowo, z zastosowaniem się do materyału i techniki pewnego rękodzieła, tak, ażeby wykonanie przedmiotu nie nastręczało takich trudności, które wymagałyby innych środków jak te, któremi rękodzielnik nasz obecnie rozporządza. Projekta przeto powinny obejmować nietylko ogólne przedstawienie n. p wnętrza lub części ze-

wnętrznej mieszkania, ale zarazem poszczególne przedmioty narysowane być muszą w trzech projekcyach ortogonalnych t. j. w rzucie pionowym, poziomym i poprzecznym przekroju.

IV. Przedmiotem prac konkursowych będą z kolei: a) wszelkie potrzeby urządzenia wewnętrznego prywatnych pomieszkań wogóle, b) w dalszej przyszłości: urządzenia kościelne i zakładów publicznych. W ten sposób konkursa obejmować będą wszystkie rękodzieła.

V. W konkursach mogą ubiegać się o nagrody tylko krajowcy bez względu na stan i zawód konkurujących".

Opierając się na tym zasadniczym poglądzie na sprawę, mającą doniosłość niezaprzeczoną dla rozwoju przemysłu krajowego i pragnąc jak najwięcej prac konkursowych wywołać, wyznaczyła Komisya pięć nagród za najlepsze prace, a to w kwocie 300 zł., 250 zł., 200 zł. 150 zł. i 100 zł. w. a.

Jaki jest wynik konkursu, nie doniosło jeszcze Muzeum Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych.

Zgodnie z wnioskami Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych przyznał Wydział krajowy następujące pożyczki z funduszu przemysłowego:

1. Cirinowi Władysławowi, właścicielowi zakładu stolarskiego we Lwowie, 3% pożyczkę w kwocie 1000 zł. za poręką osób przyjętych przez Bank.

2. Baczyńskiemu Janowi, właścicielowi fabryki bulionu i konserw mięsnych we Lwowie, dodatkową 3% pożyczkę w kwocie 2000 zł. zwrotną w 20 ratach kwartalnych.

3. Lenardowi Janowi, właścicielowi pracowni stolarskiej we Lwowie, 3% pożyczkę w kwocie 4000 zł. zwrotną w 20 ratach kwartalnych. Pożyczkę zabezpieczono hipotecznie.

4. Towarzystwu wyrobu i sprzedarzy szat liturgicznych w Krośnie 3% pożyczkę w kwocie 4000 zł, zwrotną w 16 ratach kwartalnych za poręką pp. Augusta Gorayskiego i Stanisława Biechońskiego.

5. Dr. Ciesielskiemu Teofilowi we Lwowie na wyrób win i miodów owocowych 3% pożyczkę w kwocie 7000 zł. zwrotną w 20 ratach półrocznych. — Pożyczkę zabezpieczono hipotecznie.

6. Towarzystwu tkackiemu w Wilamowicach 3% pożyczkę w kwocie 3000 zł. zwrotną w 20 ratach kwartalnych i za osobistą poręką członków Dyrekcyi.

7. Towarzystwu tkackiemu w Komarnie 3% pożyczkę w kwocie 4000 zł. na weksel z podpisem członków Dyrekcyi.

8. Spółce ślusarskiej w Świątnikach 3% pożyczkę w kwocie 1300 zł. za osobistą po ręką członków Dyrekcyi.

9. Śliwińskiemu Janowi, właścicielowi fabryki organów i harmoniów we Lwowie, pożyczkę 3% w kwocie 10000 zł, którą zabezpieczono hipotecznie.

10. Ibjańskiemu Wacławowi pożyczkę 3% w kwocie 10000 zł. na założenie fabryki sztucznej sadzy w Dublanach. Pożyczkę zabezpieczono hipotecznie.

11. Raczyńskiej Klarze pożyczkę 3% w kwocie 1000 zł. na podniesienie wyrobów białoskórniczych w Nowym Sączu. Pożyczkę zabezpieczono hipotecznie i poręką osobistą.

12. Towarzystwu tkackiemu w Komarnie dalszą 3% pożyczkę w kwocie 4000 zł. na weksel podpisany przez członków Dyrekcyi.

13. Krakowskiemu Komitetowi wystawy krajowej r. 1894 pożyczkę bez % w kwocie 10000 zł. w celu umożliwienia rzemieślnikom wzięcia udziału w Wystawie. Pożyczkę zabezpieczono hipotecznie i poręką osobistą.

14. Pierwszemu gal. i W. Ks. krakowskiego Towarzystwu dostaw rękodzielniczych dla c. k. armii pożyczkę bez % w kwocie 1400 zł. na zakupno dalszych maszyn. Pożyczkę zabezpieczono akceptem członków Dyrekcyi.

15. Niedźwiedzkiemu Józefowi i Spółce, fabryce pieców kaflowych w Dębnikach, pożyczkę 3% w kwocie 4000 zł. zwrotną w 20 ratach kwartalnych. Pożyczka została zabezpieczoną hipotecznie.

16. Leonardowi i Romanowi braciom Muranyi, właścicielom parowej fabryki parkietów w Krakowie, pożyczkę 3% w kwocie 10000 zł. za ubezpieczeniem hipotecznem.

17. Musiałowi Leonowi, właścicielowi pracowni szpuntów do beczek w Jaćmierzu, pożyczkę 3% w kwocie 1500 zł. Pożyczkę zabezpieczono hipotecznie.

18. Komitetowi lokalnemu wystawy krajowej we Lwowie pożyczkę bez % w kwocie 15000 zł. celem dania możności rękodzielnikom do wzięcia udziału w wystawie. Pożyczkę zabezpieczono akceptem osób przyjętych przez Bank krajowy.

19. Waligórze Antoniemu, właścicielowi pracowni narzędzi rolniczych w Starym Sączu, 3% pożyczkę w kwocie 1000 zł. za ubepieczeniem hipotecznem.

20. Głowackiemu Ludwikowi, właścicielowi fabryki pudełek kartonowych w Zamarstynowie pod Lwowem, pożyczkę 3% w kwocie 1200 zł za ubezpieczeniem hipotecznem.

21. Rzeszowskiemu Komitetowi lokalnemu Wystawy krajowej r. 1894 pożyczkę bez % w kwocie 600 zł. na weksel podpisany przez przewodniczącego Komitetu.

22. Goreckiemu Józefowi, właścicielowi pracowni ślusarskiej w Krakowie, pożyczkę 3% w kwocie 2000 zł.

23. Woronieckiemu Franciszkowi, właścicielowi fabryki fortepianów w Przemyślu, pożyczkę 3% w kwocie 1500 zł. za hipotecznem ubezpieczeniem na realności tegoż.

24. Bocheńskiemu Komitetowi lokalnemu Wystawy krajowej we Lwowie pożyczkę bez % w kwocie 600 zł. za poręką pozostawioną uznaniu Banku krajowego.

25. Dr. Szujskiemu Władysławowi, właścicielowi fabryki zapałek w Krowodrzy, pożyczkę 3% w kwocie 6000 zł. za zabezpieczeniem hipotecznem.

26. Stypule Józefowi w Tarnawie (pow. Wadowice) pożyczkę 3% w kwocie 1500 zł. na podniesienie wyrobu mebli ogrodowych. Pożyczkę zabezpieczono hipotecznie.

27. Towarzystwu szewców w Witkowie pożyczkę 3% w kwocie 1000 zł.

28. Przemyskiemu Komitetowi lokalnemu Wystawy krajowej r. 1894 pożyczkę bez % w kwocie 3000 zł. za ubezpieczeniem, pozostawionem uznaniu Banku krajowego.

29. Towarzystwu powroźniczemu w Radymnie pożyczkę 3% 10000 zł. na pokrycie kosztów budowy własnego warsztatu.

30. Towarzystwu produkcyjnemu i handlowemu w Łańcucie pożyczkę 3% w kwocie 16000 zł. na urządzenie przędzalni i apretowni przy szkole sukienniczej w Rakszawie. Pożyczkę postanowiono zabezpieczyć hipotecznie na wystawić się mającym budynku, nadto przyjęto poręką p. B. Żardeckiego.

Zasiłki bezzwrotne udzielono:

1 Towarzystwu handlowemu i produkcyjnemu w Łańcucie 300 zł. na koszta założenia.

2. Janowi Bieli, garncarzowi w Brodłach 400 zł. na pokrycie kosztów urządzenia warstatu garncarskiego.

3. Jakóbowi Kuli na sprawienie warstatu stolarskiego jednorazowo 75 zł.

4. Zarządowi Muzeum przemysłowego miejskiego we Lwowie 500 zł. na nagrody konkursowe za wyroby rękodzielnicze stolarskie i introligatorskie w kraju wykonane.

5. Zarządowi Muzeum przemysłowego miejskiego we Lwowie 1000 zł. na nagrody konkursowe za projekta wzorów opartych na motywach rodzimych.

6. Spółce szewskiej w Witkowie nowym 300 zł. na koszta założenia.

7. Dyrekcyi c. k. zawodowej szkoły ślusarskiej w Świątnikach 300 zł. na sprawienie warstatów dla dwóch ukończonych uczniów.

8. Stowarzyszeniu pracy kobiet w Kołomyi jednorazowo 250 zł.

9. Barabaszowi Stanisławowi, profesorowi c. k. państwowej szkoły przemysłowej w Krakowie 500 zł. na wydawnictwo wzorów rysunkowych.

10. Kuźniewiczowi Michałowi zakupiono narzędzia kamieniarskie za kwotę 34 zł. 94 ct.

11. Koralewiczowej Ewelinie jednorazowo 60 zł. zasiłku na rozpowszechnienie wyrobów keramicznych.

12. Kosowskiemu Kaźmierzowi, stelmachowi, 150 zł. celem dalszego kształcenia się za granicą.

13. Lewandowskiemu Konstantemu 300 zł. na założenie warsztatu białoskórniczego we Lwowie.

W rozdawnictwie zasiłków stypendyjnych uczniom przemysłowych szkół zawodowych musiała Komisya ze względu na szczupłość funduszów a podnoszącą się liczbę szkół i uczniów, zejść niżej w wysokości przyznawanych zasiłków, a także ograniczyć liczbę stypendyów w poszczególnych zakładach. Odnosi się to szczególniej do c. k. szkół zawodowych w Zakopanem i Świątnikach, gdzie niemal połowę całego na stypendya przeznaczonego kredytu rozdawano. Okoliczność ta zniewoliła Komisyę i Wydział krajowy do zwrócenia uwagi c. k. Rządu, że i on w wydatniejszej niż dotąd mierze powinienby uboższych uczniów szkół swych zasilać i spowodowała uszczuplenie kwoty, dla uczniów szkół tych dawniej z fuduszu krajowego przeznaczanej, a obdzielenie z niej młodzieży innych nowo utworzonych zakładów.

W roku 1893 rozdano stypendyów 183, a jak się one na poszczególne zakłady roz- ·/. Aleg. IX. padają i komu zostały nadane, wykazuje dołączona tu ·/. tabela. Wedle zawodów otrzymało stypendya:

1.	Uczniów koszykarskich	5
2.	„ kołodziejskich	8
3.	„ stolarskich, tokarskich i rzeźbiarskich	56
4.	„ tkackich	50
5.	„ ślusarskich	14
6.	„ garncarskich	14
7.	„ kamieniarskich	1
8.	„ szewskich	1
9.	„ drukarskich	1
10.	na naukę drzeworytnictwa	1
11.	dla nauczycieli kursu rysunkowego w Krakowie	14
12.	„ uczniów innych zawodów artystycznych .	12
13.	„ uczennic koronkarskich i hafciarek . .	6
	Razem jak powyżej .	183

Oprócz powyższych stypendyów poszczególnych przyznano:

1. Dyrekcyi c. k. państwowej szkoły przemysłowej w Krakowie na wsparcia dla biednych uczniów 150 zł.

2. Zarządowi warsztatu kołodziejskiego w Grybowie ryczałt 235 zł. na zasiłki stypendyjne dla uczniów i 150 zł. jako dodatek do kosztów utrzymania internatu dla tychże.

Po raz pierwszy w r. 1893 przystąpiono też do rozdania stypendyów handlowych, na które w preliminarzu zeszłorocznym rubryki XVI. (poz. 300) kwota 2000 zł. w. a. przez Wys. Sejm uchwaloną została. Otrzymali z tej kwoty:

1. Jan Zacharyasz Bielski, uczeń akademii handlowej w Wiedniu, rocznie . 500 zł.
2. Dr. Stanisław M. Pietraszkiewicz, uczeń akademii handlowej w Antwerpii, rocznie . . . . . 500 „
3. Adam W. P. Rybowski, uczeń akademii handlowej w Pradze, rocznie . 350 „
4. Włodzimierz Gulin, celem udania się na studya do akademii handlowej w Wiedniu, rocznie . . . . . 350 „
5. Eugeniusz Cieśla, uczeń w. szkoły handlowej w Krakowie, rocznie . 300 „

Rachunek krajowego funduszu przemysłowego za II. półrocze 1892 i I. półrocze 1893 przedstawia się jak następuje:

A.

Cyfry obrotowe funduszu przemysłowego za II. półrocze 1892.

Przychód:

Stan w Kasie Banku krajowego po 30/6 1892	9.765 zł.	— ct.
Spłaty pożyczek	34.357 „	97 „
Pobrane odsetki	4.669 „	94 „
„ „ zwłoki	74 „	69 „
Razem . . .	48.867 zł.	60 ct.

Rozchód:

Pożyczki wydane:			
Perier Henryk	3.000 zł.		
Wystawa nieustająca w Krakowie . .	4.800 „		
Dobrzański & cons.	400 „		
Towarzystwo dostaw dla armii . .	10.000 „		
Baczyński Jan	2.000 „		
Towarz. wyrobu szat liturg. Krosno .	4.000 „		
Goebl Robert	3.000 „		
Lenard Jan	4.000 „		
Knauer Ferdynand	10.000 „		
Cirin Władysław	1.000 „		
Dr. Ciesielski Teofil	3.000 „	45.200 zł	— ct.
Koszta ogólne		49 „	12 „
Prowizya Banku krajowego		253 „	48 „
Stan lokacyi w kasie Banku krajowego po 31/12. 1892 . . .		3.365 „	— „
Razem . . .		48.867 zł.	60 ct.

A. a)

Cyfry obrotowe funduszu przemysłowego za I. półrocze 1893.

Przychód:

Stan lokacyi w Banku krajowym z d. 31/12. 1892	3.365 zł.	— ct.
Spłaty pożyczek	19.815 „	20 „
Pobrane odsetki	4.326 „	39 „
„ „ zwłoki	99 „	79 „
Dywidenda od udziału w Gal. akcyjnem Tow. handlowem	1.250 „	— „
Dotacya Wydziału krajowego na rok 1893	60.000 „	— „
Razem	88.856 zł.	38 ct.

Rozchód:

Pożyczki wydane:			
Gal. Tow. dostaw rękodz. dla armii	1.400 zł.		
Komarno Towarzystwo tkaczy	4.000 „		
Dr. Ciesielski Teofil (reszta)	4.000 „		
Rojowski Kazimierz	2.000 „		
Sliwiński Jan	10.000 „		
Ibjański Wacław	10.000 „		
Raczyńska Klara	1.000 „	32.400 zł.	— ct.
Koszta ogólne		16 „	38 „
Udział w Gal. akc. Tow. handlowem		25.000 „	— „
Stan lokacyi w Banku krajowym		31.440 „	— „
Razem		88.856 zł.	38 ct.

B.

Bilans

stałego funduszu przemysłowego z dniem 31. grudnia 1892.

Stan czynny:

Kapitał z pożyczek udzielonych:			
przemysłowi tkackiemu	26=74.890 zł.	— ct.	
„ skórnemu	21=84.739 „	44 „	
„ drzewnemu	15=44.463 „	71 „	
„ metalowemu	14=57.320 „	— „	
„ ceramicznemu	5=41.745 „	97 „	
innym gałęziom przemysłu	19=33.916 „	34 „	
pożyczek	100	337.075 zł.	46 ct.
Udział w Gal. akcyjn. Tow. handlowem wraz z dywidendą za rok 1892		26.250 „	— „
Kasa Banku krajowego		3.365 „	— „
Razem		366.690 zł.	46 ct.

Stan bierny:

Aktywa przyjęte od Wydziału krajowego z dniem 1. stycznia 1888	111.410 zł. 08 ct.	
mniej odpisy z polecenia Wydziału krajowego	17.160 „ 98 „	94.249 zł. 10 ct.
Dotacya 6 rat z funduszu przemysłowego na rok 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892		240.000 zł. — ct.
Przyrost do dnia 31. grudnia 1892		32.441 „ 36 „
Razem		366.690 zł. 46 ct.

B. *b*)

Bilans

stałego funduszu przemysłowego z dniem 30. czerwca 1893.

Stan czynny:

Kapitał z pożyczek udzielonych:		
przemysłowi tkackiemu	28=75.250 zł. — ct.	
„ skórnemu	21=80.686 „ 46 „	
„ drzewnemu	15=42.061 „ 16 „	
„ metalowemu	14=52.155 „ — „	
„ ceramicznemu	6=42.645 „ 97 „	
innym gałęziom przemysłu	22=56 861 „ 67 „	
pożyczek	106	349.660 zł. 26 ct.
Udział w gal. akcyjnem Towarzystwie handlowem		50.000 „ — „
Stan netto rach. bieżącego w Banku krajowym		31.440 „ — „
Koszta ogólne		16 „ 38 „
Razem		431.116 zł. 64 ct.

Stan bierny:

Aktywa przyjęte od Wydziału krajowego z dniem 1. stycznia 1888	111.410 zł. 08 ct.	
mniej odpisy	17.160 „ 98 „	94.249 zł. 10 ct.
Dotacya 7 rat z funduszu kraj. na rok 1888 1889, 1890, 1891, 1892, 1893		300.000 „ — „
Przyrost po 30 czerwca 1893		36.867 „ 54 „
Razem		431.116 zł. 64 ct.

C.

Wyprowadzenie cyfrowe stanu pożyczek po dzień 31. grudnia 1892.

Stan pożyczek z dniem 31. grudnia 1891		306.927 zł. 89 ct.
Wydane pożyczki w r 1892		93.200 „ — „
Razem		400.127 „ 89 „
Za potrąceniem:		
Spłat pożyczek w r. 1892	58.459 zł. 25 ct.	
Odpisów	4.593 „ 18 „	63.052 „ 43 „
Stan pożyczek po dzień 31/12. 1892		337.075 zł. 46 ct.

C. c)

Wyprowadzenie cyfrowe stanu pożyczek po dzień 30. czerwca 1893.

Stan pożyczek z dniem 31. grudnia 1892	337.075 zł.	46 ct.
Wydane pożyczki w I. półroczu 1893	32.400 „	— „
	369 475 zł.	46 ct.
Spłaty wynosiły w I. półroczu	19.815 „	20 „
Stan z dniem 30/6. 1893 . . .	349.660 zł.	26 ct.

Sprawozdanie niniejsze kończy Komisya kraj. dla spraw przemysłowych następującemi wnioskami:

Wysoki Wydział krajowy raczy:

I. Załączony tu preliminarz wydatków na cele przemysłowe wcielić do preliminarza krajowego na r. 1894 i przedłożyć go Wys. Sejmowi do uchwalenia.

II. Uchwalić w zasadzie potrzebę powiększenia funduszu przemysłowego dalszą dotacyą dwukroć stotysięcy zł. w. a. w ośmiu ratach rocznych po 25.000 zł. i uwzględniając wstawioną już do załączonego preliminarza pierwszą ratę, przedstawić uchwałę tę Wys. Sejmowi do zatwierdzenia.

III. Przedłożyć Wys. Sejmowi stabilizowanie na stanowiskach instruktorów szkół tkackich Józefa Lagosza w Krośnie i Jana Standejskiego w Korczynie.

IV. Przedstawić Wys. Sejmowi wniosek na podniesienie płacy kierownika krajowej szkoły garncarskiej w Kołomyi Aleksandra Klimaszewskiego do 1500 zł. rocznie.

V. Przedstawić Wys. Sejmowi wniosek przyznania gminie Rychwałd bezzwrotnego zasiłku na częściowe umorzenie kosztów budowy szkoły tkackiej, w kwocie 2000 zł., płatnych w czterech ratach po 500 zł. rocznie.

VI. Przedstawić Wys. Sejmowi wniosek przyznania subwencyi 2000 zł. na wystawienie budynku dla szkoły tkackiej w Komarnie, urządzić się mającej przy współudziale gminy i miejscowego Towarzystwa tkackiego.

We Lwowie dnia 21. grudnia 1893.

Przewodniczący Komisyi kraj. dla spraw przem.
Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

I. WYKAZ

kosztów utrzymania szkół przemysłowych uzupełniających w roku 1892/3.

Liczba bieżąca	Siedziba szkoły	Fundusze miejscowe										Subwencye						Razem		Uwaga
		Gminy		Fundacye		Kasy oszczędności		Towarzystwa zalicz.		Opłaty szkolne		Inne fundusze miejsc.		Rad powiatowych		Izb przem. handl.		Funduszu krajowego		Funduszu państwa				
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
1	Biała	200	—	—	—	200	—	—	—	—	—	30	—	200	—	200	—	550	—	550	—	1.930	—	
2	Bochnia	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	360	—	360	—	1.220	—	
3	Brody	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	500	—	500	—	500	—	1.900	—	
4	Brzeżany	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—	—	—	438	—	438	—	1.226	—	
5	Drohobycz	400	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—	150	—	—	—	570	—	570	—	1.740	—	
6	Gorlice	200	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	200	—	—	—	540	—	540	—	1.680	—	
7	Jarosław	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	600	—	600	—	1.500	—	
8	Jasło	375	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	418	—	418	—	1.211	—	
9	Kołomyja	600	—	—	—	300	—	—	—	80	—	330	—	150	—	—	—	515	—	515	—	2.490	—	
10	Kraków na Kleparzu	1.260	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	400	—	2.071	—	
11	„ w Ogrodz. ang.	785	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	400	—	1.596	—	
12	„ na Smoleńsku	868	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	400	—	1.679	—	
13	„ na Kazimierzu	1.853	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	400	—	2.664	—	
14	„ na Dajworze	1.292	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	—	—	1.700	—	Subwencyi rządowej nie było. Wedle prelim. na r. szkol. 1893/4.
15	Krosno	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—	—	—	575	—	575	—	1.550	—	
16	Lwów, Bernsteina, izr.	—	—	1.530	—	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	426	—	426	—	2.482	—	
17	Nowy Sącz	350	—	—	—	200	—	—	—	—	—	200	—	300	—	—	—	600	—	600	—	2.250	—	
18	Nowy Targ	100	—	—	—	—	—	72	—	—	—	50	—	200	—	—	—	500	—	500	—	1.422	—	
19	Podgórze	720	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	365	—	365	—	1.450	—	
20	Przemyśl	500	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	300	—	—	—	600	—	600	—	2.200	—	
21	Rzeszów	200	—	200	—	200	—	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	440	—	440	—	1.580	—	
22	Sambor	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	—	500	—	1.400	—	
23	Sanok	307	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	320	—	320	—	947	—	jak poz. 15.
24	Stanisławów	250	—	—	—	70	—	—	—	—	—	80	—	150	—	—	—	590	—	590	—	1.730	—	
25	Stary Sącz	480	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	480	—	480	—	1.440	—	
26	Stryj	300	—	—	—	—	—	100	—	—	—	220	—	100	—	—	—	500	—	500	—	1.720	—	
27	Tarnopol	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—	—	—	550	—	550	—	1.550	—	
28	Tarnów	400	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	600	—	600	—	1.900	—	
29	Wadowice	400	—	—	—	200	—	—	—	—	—	364	—	100	—	—	—	218	—	218	—	1.500	—	
30	Wieliczka	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	360	—	360	—	1.120	—	
31	Żółkiew	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	380	—	380	—	1.260	—	
	Razem	14.790	—	1.782	—	1.470	—	422	—	80	—	1.374	—	2.900	—	700	—	14.495	—	14.095	—	52.108	—	

II. Statystyka szkół przemysłowych uzupełniających z funduszu kraj. subwenc. za r. szkolny 1892|3.

Liczba bieżąca	Siedziba szkoły	Ilość oddziałów	Ilość klas	Ilość uczniów zapisanych	Ilość uczniów klasyfikowanych	Procent uczniów klasyfikowanych	Postęp uczniów: celujący	Postęp uczniów: dobry i dostateczny	Postęp uczniów: niedostateczny	Wiek uczn.: do lat 18	Wiek uczn.: wyżej lat 18	Wyznanie uczniów: rzym. kat.	Wyznanie uczniów: grec. kat.	Wyznanie uczniów: innych wyzn. chrześćijan.	Wyznanie uczniów: mojżeszow.	Ilość nauczycieli: szkół ludow.	Ilość nauczycieli: szkół średn. i innych	Ilość nauczycieli: Razem	Uwaga
1	Biała	3	3	183	127	70	14	77	36	161	22	161	.	11	11	3	4	7	
2	Bochnia	2	3	96	58	60	5	32	21	71	25	91	.	1	4	5	2	7	
3	Brody	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	Szkoła weszła dopiero w życie w r. 1893/4.
4	Brzeżany	2	4	195	146	74·87	3	90	53	182	13	86	56	.	53	8	2	10	
5	Drohobycz	4	4	163	127	78·88	12	84	31	156	7	78	43	.	42	8	4	12	
6	Gorlice	2	4	200	166	88	28	118	20	191	9	90	.		110	6	.	6	
7	Jarosław	4	4	207	155	70·05	8	89	58	188	19	153	23	.	31	4	5	9	
8	Jasło	2	3	91	74	56	6	28	40	91		74	.	.	17	1	5	6	
9	Kołomyja	4	4	156	83	51	2	61	20	155	1	44	34	3	75	8	7	15	
10	Kraków na Kleparzu	3	5	267	166	65	16	69	81	193	74	263	1	2	1	13	.	13	
11	„ w Ogrod. ang.	2	3	223	197	88	13	128	56	131	92	221	2	.	.	10	.	10	
12	„ na Smoleńsku	2	4	167	143	85	15	83	45	109	58	166	.	1	.	8	.	8	
13	„ na Kazimerzu	2	4	170	140	82·35	8	89	43	170	.	.	.	.	170	10	.	10	
14	„ na Dajworze	2	1	130	105	80	8	80	17	127	3	.	.	.	130	9	.	9	
15	Krosno	.	3	131	110	84	3	72	35	126	5	101	.	.	30	7	.	7	
16	Lwów (Bernsteina) izrael.	3	3	112	80	71	12	43	25	91	21	.	.	.	112	5	4	9	
17	Nowy Sącz	2	4	232	156	67·24	7	130	19	199	33	161	3	8	60	8	1	9	
18	Nowy Targ	3	2	73	69	94·50	14	42	13	73	.	54	.	.	19	6	.	6	
19	Podgórze	1	2	116	81	79·76	7	57	17	99	17	94	.	.	22	9	1	10	
20	Przemyśl	5	4	311	191	61	11	133	47	267	44	201	70	1	39	6	5	11	
21	Rzeszów	3	3	123	105	85	7	55	43	83	40	123	.	.	.	3	4	7	
22	Sambor	3	3	97	51	53	19	24	8	82	15	82	3	.	12	1	6	7	
23	Sanok	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	jak pod 3).
24	Stanisławów	3	6	134	95	71	6	61	28	127	7	67	14	3	50	4	6	10	
25	Stary Sącz	4	4	173	124	72	9	92	23	167	6	152	.	3	18	5	1	6	
26	Stryj	4	2	225	153	66	6	86	61	69	156	138	57	6	24	2	10	12	
27	Tarnopol	3	3	81	66	81	13	28	25	72	9	22	12	.	47	9		9	
28	Tarnów	2	4	178	126	77	16	83	27	120	58	154	11	.	13	12	3	15	z kursem handlowym
29	Wadowice	2	2	104	81	79		40	41	75	29	75	.	.	29	4	5	9	
30	Wieliczka	3	3	93	65	60·45	1	48	16	92	1	80	.	.	13	7	1	8	
31	Żółkiew	1	2	86	54	62	5	42	7	66	20	31	19	.	36	9	.	9	
	Razem	76	96	4517	3294	72·9	274	2064	956	4733	784	2862	348	39	1168	190	76	266	

III. Statystyka uczniów szkół przemysłowych uzupełniających za rok 1892/3 według ich zawodów.

Liczba bieżąca	Siedziba szkoły	Rok założenia	1 Szewców	2 Ślusarzy	3 Krawców	4 Stolarzy	5 Kupców	6 Murarzy	7 Kowali	8 Malarzy	9 Blacharzy	10 Introligator.	11 Rzeźników	12 Piekarzy	13 Zegarmistrz.	14 Złotników	15 Kamieniarzy	16 Fryzyerów	17 Rymarzy	18 Stelmachów	19 Bednarzy	20 Tapicerów	21 Tokarzy	22 Garncarzy	23 Koszykarzy	24 Mechaników	25 Czapników	26 Kominiarzy	27 Lakierników	28 Szklarzy	29 Kuśnierzy	30 Innych zaw.	Razem
1	Biała	1891	32	29	25	16	7	—	2	8	6	1	8	7	—	—	—	4	5	2	2	1	1	—	—	—	1	—	—	1	—	25	183
2	Bochnia	1890	24	5	5	17	1	—	7	6	1	2	10	2	—	—	3	3	2	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	2	2	96
3	Brody	1893	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Brzeżany	1885	48	6	18	17	1	23	8	1	3	1	4	4	—	1	—	4	2	—	9	—	1	4	—	—	—	—	—	1	—	39	195
5	Drohobycz	1882	45	5	23	13	10	1	4	1	—	—	6	3	—	2	—	—	2	4	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	38	163
6	Gorlice	1890	32	10	41	6	34	—	5	2	4	—	7	9	1	1	—	1	1	—	1	—	—	3	—	—	5	—	—	2	6	29	200
7	Jarosław	1881	15	15	10	15	1	44	13	11	4	3	8	—	8	—	—	3	1	8	3	1	—	6	1	1	—	1	—	—	3	32	207
8	Jasło	1890	26	4	14	7	2	1	2	2	1	2	5	—	1	—	—	1	1	—	1	—	1	—	9	1	—	—	3	1	—	9	91
9	Kołomyja	1884	10	7	4	8	27	3	6	1	2	1	2	—	6	1	2	—	1	6	1	1	1	24	—	2	—	1	2	—	—	36	156
10	Kraków na Kleparzu	1884	43	55	27	26	—	3	18	8	5	4	1	3	—	—	10	2	3	1	—	9	7	—	—	6	—	1	2	—	—	33	267
11	Kraków w Ogrodzie ang.	1884	34	41	16	25	—	—	7	1	13	13	19	3	—	—	16	2	4	—	2	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	20	223
12	Kraków na Smoleńsku	1884	28	25	32	24	—	—	3	4	2	10	2	—	1	3	—	—	1	—	2	2	2	—	—	1	1	7	9	1	—	14	167
13	Kraków na Kaźmierzu	1884	10	1	25	3	29	—	—	5	3	3	—	1	5	14	—	12	6	—	—	5	1	—	—	—	2	—	—	13	23	170
14	Kraków na Dajworze	1893	3	—	29	3	16	—	—	4	7	1	—	—	1	5	—	9	—	—	—	10	—	—	—	—	2	—	2	7	13	20	130
15	Krosno	1893	25	4	16	15	15	10	3	3	6	2	6	2	—	—	2	—	9	—	—	—	—	—	—	—	1	2	13	2	1	5	131
16	Lwów(Bernsteina)izr.	1862	4	18	9	5	16	—	—	11	2	2	1	—	3	5	—	4	2	—	—	2	—	—	1	1	—	—	—	—	1	12	112
17	Nowy Sącz	1885	28	35	24	21	20	7	2	7	6	4	7	14	4	3	1	6	—	1	—	4	6	—	—	—	—	1	—	—	—	31	232
18	Nowy Targ	1892	12	3	4	4	5	3	1	1	5	—	5	8	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—	2	—	1	—	5	11	73
19	Podgórze	1891	21	21	9	5	—	8	3	5	2	—	—	—	—	2	2	1	2	4	1	—	—	—	—	10	—	—	—	2	—	17	116
20	Przemyśl	1880	23	92	15	37	1	27	32	3	7	2	12	5	4	2	—	—	3	5	7	2	5	8	—	—	—	1	1	—	—	18	311
21	Rzeszów	1881	25	15	2	23	—	11	3	5	—	2	9	—	—	—	—	2	2	1	1	1	—	—	—	6	—	1	—	—	—	13	123
22	Sambor	1890	16	5	5	6	3	21	4	3	1	—	1	—	2	—	—	2	1	—	1	3	—	—	—	1	—	—	—	1	—	21	97
23	Sanok	1893	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Stanisławow	1883	10	30	12	20	2	—	6	—	7	—	—	1	7	2	—	1	1	1	—	1	2	—	5	3	—	—	—	—	—	23	134
25	Stary Sącz	1889	56	20	5	7	15	—	7	2	4	—	4	—	—	—	—	—	6	2	—	—	1	1	—	—	4	2	—	—	22	15	173
26	Stryj	1892	23	97	9	17	7	3	11	—	10	2	1	3	5	1	—	2	2	—	2	1	9	—	—	9	—	—	3	—	2	6	225
27	Tarnopol	1891	12	12	11	11	1	1	3	1	4	—	1	—	—	4	—	—	2	3	—	4	2	—	—	3	—	—	4	1	1	—	81
28	Tarnów	1881	30	31	19	19	13	26	3	10	1	2	1	1	1	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	13	178
29	Wadowice	1889	27	6	11	4	14	1	2	—	4	2	13	3	2	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	8	104
30	Wieliczka	1891	6	15	14	2	3	4	3	1	3	—	5	3	—	—	—	1	2	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	25	93
31	Żółkiew	1887	10	5	6	16	8	3	2	—	—	—	2	5	3	—	—	3	1	2	1	—	1	—	2	—	2	—	1	1	—	12	86
	Razem		678	612	440	392	251	200	160	106	113	59	140	77	54	46	36	65	62	42	48	47	43	49	18	44	20	24	45	25	71	550	4517

Alegat IV. do sprawozdania z czynności Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych.

Odpis

okólnika c. k. Namiestnictwa z d. 24. lipca 1893. L. 54.378 wydanego do wszystkich P.P. c. k. Starostów i W.W. p.p. Prezydentów król. stoł. miast Lwowa i Krakowa.

Według sprawozdania Sejmowej komisyi przemysłowej o szkołach przemysłowych uzupełniających ponawiają się nieustannie skargi, że majstrowie nie posyłają młodzieży rękodzielniczej na naukę do szkół przemysłowych uzupełniających.

Sejm krajowy powziął też na posiedzeniu z dnia 20. maja 1893. następującą uchwałę: „Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wydał polecenia władzom politycznym pierwszej instancyi, „iżby jako władze przemysłowe przynaglały majstrów do posyłania terminatorów na uzupeł- „niającą naukę przemysłową.“ — C. k. Namiestnictwo wzywa Panów c k. Starostów, których to dotyczy, tudzież W.W. Panów Prezydentów miast Lwowa i Krakowa, aby przypomnieli przemysłowcom obowiązki ich w tej mierze przepisane w §§. 75 a) i 100 noweli do ustawy przemysłowej z 8. marca 1885 (Dz. p. p. Nr. 22) i tych przemysłowców, którzy wskazanych obowiązków nie dopełniają, przynaglali do posyłania terminatorów do uzupełniających szkół przemysłowych, a przekraczających te przepisy pociągali do odpowiedzialności w myśl §. 133. ustawy przemysłowej.

Alegat V. do sprawozdania z czynności Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych.

Odpis

okólnika Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych do Zarządów szkół przemysłowych uzupełniających z dnia 6. października 1893. L. 504.

Z kilku Wydziałów szkolnych szkół przemysłowych uzupełniających, jużto przy sposobności przedkładania preliminarzy, jużto we wnioskach oddzielnych, przedstawione były Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych żądania, mające na celu tworzenie klas równorzędnych na kursach przygotowawczych, uzasadniane tem, iż pomiędzy terminatorami rękodzielniczymi zgłaszają się także do szkół przemysłowych uzupełniających analfabeci, których oddzielnie traktować należy.

W skutek tych żądań czuje się Komisya krajowa dla spraw przemysłowych obowiązaną zwrócić uwagę szanownego Wydziału szkolnego, że początkowe kształcenie analfabetów nie jest i nie może być zadaniem szkoły przemysłowej uzupełniającej, że przeto tam, gdzie taka ilość uczniów się zgłosi, iż w jednej klasie nie możnaby im udzielać nauki, obowiązkiem kierownika szkoły będzie wyłączyć przedewszystkiem tych, którzy początków nauki elementarnej nie posiadają i wykaz ich udzielić c. k. Radzie szkolnej okręgowej do dalszego zarządzenia, gdyż młodzież taka, o ile obowiązkowi szkolnemu nie uczyniła zadość, a jest w wieku odpowiednim, może być jeszcze do uczęszczania na naukę dopełniającą w szkole ludowej przynagloną.

Klasy równorzędne na kursie przygotowawczym są w ogóle ze względu nadmiernych kosztów niedopuszczalne i mogłyby być tylko wyjątkowo w uwzględnieniu nadzwyczajnych okoliczności i za poprzedniem przyzwoleniem Wydziału krajowego otwierane.

Do tych zasad zechce się szanowny Wydział szkolny stosować zarządzając tamtejszą szkołą przemysłową urupełniającą.

Alegat VI. do sprawozdania z czynności Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych.

Regulamin

dla Delegacyi Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych w celu udzielania c. k. Rządowi doradczej pomocy w sprawach wykształcenia przem.

§. 1. Do udzielania c. k. Rządowi doradczej pomocy w sprawach wykształcenia przemysłowego stosownie do §. 3. statutu Komisyi, uprawnioną jest Sekcya administracyjna z przybraniem dwu członków Komisyi, którzy będą wybierani na każdem posiedzeniu plenarnem, i których mandat trwa od jednego posiedzenia plenarnego do następnego.

Tak wzmocniona Sekcya administracyjna stanowi Delegacyę Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych do traktowania spraw wykształcenia przemysłowego z c. k. Rządem.

§. 2. Delegacya udzielać będzie opinii swej czy to z inicyatywy Rządu czy z inicyatywy własnej na posiedzeniach wspólnych z reprezentantami c. k. Rządu pod przewodnictwem Namiestnika lub jego zastępcy.

§. 3. Zachowując wszelkie prawa, przysługujące Komisyi w myśl jej statutu, co do szkół przemysłowych, zostających pod zarządem lub nadzorem Wydziału krajowego, a nie uwłaczając prawu zwierzchniczego nadzoru nad szkolnictwem, zastrzeżonemu ustawami dla c. k. Rządu, przekazuje Komisya swej Delegacyi następujące sprawy do wspólnego załatwiania z c. k. Rządem:

a) dawanie opinii we wszelkich sprawach tyczących się urządzenia, planu nauki i nauczycieli szkół przemysłowych, ze skarbu państwa utrzymywanych;

b) dawanie opinii w sprawie rozdawnictwa stypendyów i zasiłków, udzielanych ze skarbu państwa na cele wykształcenia przemysłowego;

c) przedstawianie c. k. Namiestnictwu delegatów c. k. Rządu, do Wydziałów szkolnych lub Kuratoryi szkół przemysłowych;

d) przyjmowanie do wiadomości sprawozdań c. k. Inspektora rządowego z lustracyj odbytych w szkołach przemysłowych i wydawanie opinii co do zarządzeń na tej podstawie;

e) przygotowywanie wniosków co do subwencyi ze skarbu państwa dla szkół przemysłowych.

§. 4. W sprawach tyczących się organizacyi nowego rodzaju szkół przemysłowych, zakładania nowych szkół lub przekształcania istniejących już szkół przemysłowych w kraju, w sprawach mogących spowodować znaczne, a w budżecie krajowym nieprzywidziane obciążenie funduszu krajowego, lub nareszcie w sprawach, w których to Delegacya uzna za potrzebne, może być daną opinia c. k. Rządowi tylko na podstawie uchwał Komisyi pełnej.

§. 5. Z posiedzeń wspólnych Delegacyi i reprezentantów c. k. Rządu, na których Delegacya opinię swoją przez głosowanie i uchwały wypowiada, spisywanym będzie w dwóch egzemplarzach protokół, jeden dla c. k. Rządu, drugi dla Komisyi.

§. 6. Delegacya zdaje sprawę z czynności swych na plenarnych posiedzeniach Komisyi na podstawie protokołów obrad i innych aktów.

Alegat VII. do sprawozd. z czynności Komisyi kraj. dla spraw przemysł.

Frekwencya szkół przemysłowych zawodowych w roku 1892/3.

Liczba bieżąca	Nazwa zakładu	Liczba uczniów (uczennic) zwyczajnych na kursie I	II	III	IV	nadzwyczajn.	Razem	Pracuje razem uczniów (uczennic)		Ukończyło naukę z dobrym postępem
	Dla wyrobów z drzewa i łoziny.									
1	Czerwona Wola, szkoła koszykar.	21	18	—	—	2	41	w koszykarstwie	61	15
2	Jasło, szkoła koszykarska . . .	12	—	—	—	8	20			5
3	Grybów, warsztat kołodziejski .	4	7	8	—	1	20	w kołodziejstwie	85	3
4	Grzymałów „ „ . .	13	2	2	—	—	17			—
5	Kamionka str. szkoła kołodziejsk	17	11	13	7	—	48			10
6	Stanisławów warsztat stolarski .	10	9	—	—	7	26	w stolarstwie, tokarstwie, rzeźbiarstwie.	175	—
7	Żywiec „ „ . .	6	5	4	1	1	17			3
8	Kołomyja, warsztat wyrobów drzewnych (Spółka Huculska).	8	—	—	—	1	9			—
9	Zakopane c. k. szkoła przem. drzew.	40	30	25	15	13	123			101
	Dla wyrobów garncarskich.									
10	Kołomyja kraj. szkoła garncarska	2	12	5	5	6	30	w garncarstwie	56	23
11	Poremba wzor. warszt. garncarski	3	2	8	—	2	15			7
12	Touste „ „ „	2	4	5	—	—	11			3
	Dla wyrobów ślusarskich.									
13	Świątniki c. k. szkoła ślusarska	12	11	8	—	—	31	w ślusarstwie	31	—
	Dla wyrobów ze skóry.									
14	Uhnów, wzorowy warszt. szewski	11	19	—	—	33	63	w szewstwie	90	50
15	Witków „ „ „	27	—	—	—	—	27			—
	Dla wyrobów tkackich.									
16	Krosno, kraj. szkoła tkacka . .	15	22	15	—	2	54	w tkactwie	208	9
17	Błażowa wzor. warsztat tkacki .	4	4	4	—	4	16			3
18	Gliniany „ „ „ . .	1	3	14	—	6	24			10
19	Korczyna „ „ „ . .	6	5	3	3	—	17			3
20	Kossów „ „ „ . .	7	5	6	—	4	22			2
21	Łańcut „ „ „ . .	3	6	5	1	4	19			7
22	Rychwałd „ „ „ . .	12	9	—	—	—	21			—
23	Wilamowice wzor. warsztat tkacki	34	1	—	—	—	35			24
	Dla wyrobów koronkarskich.									
24	Kańczuga, szkoła koronkarska .	24	10	12	10	1	57	w koronkarstwie	137	48
25	Muszyna „ „ . .	3	8	8	—	2	21			9
26	Zakopane „ „ . .	15	9	10	15	10	59			16
	Zakłady dla nauki robót kobiecych.									
27	Kraków szkoła im. św. Scholastyki	75	40	39	27	—	181	w robotach kobiecych	335	102
28	Lwów szkoła Tow. pracy kobiet	35	46	3	—	5	89			11
29	Przemyśl szkoła w klasztorze PP. Benedyktynek	22	19	24	—	—	65			9
30	*Lwów Stacya doświad. keramiczna*					1	1		1	—
	Razem . . .	444	317	221	84	113	1.179		1.179	473

Sprawozdanie

z czynności „krajowej keramicznej Stacyi doświadczalnej przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie“ za czas od 1. sierpnia 1892. do 1. października 1893.

I. Stacya jako zakład naukowy praktyczny.

a) Celem przysposobieniu się zawodowo do przemysłu keramicznego odbył ukończony chemik-technolog tutejszej c. k. Szkoły politechnicznej p. Władysław Szczytnicki praktyczną naukę w Stacyi od 15. października 1892 do 15. kwietnia 1893. Kończąc tę praktykę przebywał p Szczytnicki za zezwoleniem Wysokiego Wydziału jako stypendysta we fabryce wyrobów kamionkowych Ks. Adama Sapiehy w Rawie ruskiej, zostającej pod zarządem fachowym kierownika Stacyi.

Od 1. zaś września 1893. pełni p. Szczytnicki obowiązki kierownika „krajowego Warstatu garncarskiego w Porembie“.

b) Słuchacze Wydziału technologii chemicznej tutejszej c. k. Szkoły politechnicznej nie mogli w Stacyi odbyć na wiosnę r. b. przypadający 6 tygodniowy kurs praktyczny, a to z powodu choroby kierownika Stacyi w tym czasie. Rzeczony kurs odbędzie się w r. 1894. od 15. stycznia począwszy.

c) W braku zakładu modelerskiego naukowego, urządzonego do potrzeb przemysłu keramicznego, zostaje w Stacyi od 15. kwietnia 1893 r ukończony uczeń Szkoły kołomyjskiej p. Zygmunt Dzbański jako stypendysta Wysokiego Wydziału krajowego, gdzie pracuje pod głównym kierunkiem artystycznym profesora Juliana Zachariewicza, otrzymując nadto modelerskie wskazówki od przodownika pracowni profesora L. Marconiego. Zaprojektowane łaskawie przez Członka Komisyi przemysłowej krajowej profesora J. Zachariewicza dla szkół garncarskich krajowych nowe typowe formy (ozdobione plastycznie lub rysunkowo) bywają zwykle próbnie najpierw z gliny w Stacyi sporządzone, poczem model zostaje ustalony i forma z gipsu w Stacyi odlana.

W tej mierze praktykuje p. Dzbański pośrednio i technologicznie w keramice w Stacyi.

Sporządzone tym sposobem modele, formy i dekoracye zostają następnie do szkół garncarskich krajowych wysyłane jako wzory i do zużytkowania warsztatowego.

II. Stacya jako zakład do badania materyałów surowych, wydawania technicznych orzeczeń i udzielania praktycznych przepisów do fabrykacyi.

a) Tak ze względu na rozwój szkół jak i Wystawę krajową w r. 1894. udzieliła Stacya szkołom garncarskim krajowym w Kołomyi, Porembie i Toustem poczet różnych przepisów keramicznych. Z tych przedewszystkiem podnieść należy przepisy dla Poremby, wyrażające 50% i więcej użycia piasku mulikowego do wyrobu naczynia brunatnego, białego, rur wodociągowych, kominowych, kloakowych, i płytek chodnikowych kamionkowych.

b) Sporządziła dla fabryki wyrobów kamionkowych Ks. Adama Sapiehy w Rawie masę nową z użyciem piasku mulikowego (fabryki rawskiej) a to do sporządzania tych samych wyrobów jak dla Poremby.

c) Sporządziła dla wyrażonej fabryki rawskiej i dla „krajowego warstatu w Porembie“ masę keramiczną, umożliwiającą wyrob sztucznych kamieni jako osełek do kós i sierpów, kamieni do ostrzenia narzędzi rzemieślniczych, nczy kuchennych, scyzoryków, do szlufowania kafli, do gładzenia ołówków, do medalionów kamiennych i t. d. Tu winienem zaznaczyć, że sztuczna ta masa moja jest wytrzymalsza od naturalnych kamieni i tańsza o 50% i więcej od zagranicznych tego rodzaju wyrobów kamiennych.

d) Wprowadziła staoya dla umniejszenia wrażliwości naczynia kamionkowego na wpływ bezpośredni ognia (t. j. gdy naczynie to na otwór blatu kuchni lub na wolny ogień jest postawione) nową, dotąd nieużywaną formę, polegającą na wzniesieniu dna naczynia od brzegów ku środkowi, a to od 6 mm. (średnio) i więcej stosownie do wielkości garnka, ryneczki i t. p.

Fabryce rawskiej i „krajowemu Warstatowi garncarskiemu w Porembie“ udzieliłem tę nową moję formę do użytku.

e) Sporządziła dla fabryki pieców kaflowych i majoliki na „Kasztelówce“ we Lwowie emalii i polew 29·195 kg.

f) Sporządziła dla fabryki pod e) przepisy techniczne do fabrykacyi polewy fioletowo-brunatnej i emalii koloru malachitowego.

g) Zbadała zaś Stacya i stronom orzeczenie fachowe wydała:

1. Że z obszaru dworskiego w Laszkach zawiązanych 2 gatunki gliny nadają się tylko do wyrobu cegły.

2. Że z obszaru dworskiego „Kadłubiska“ (w powiecie cieszanowskim) przysłana glina i piasek nadają się tylko do wyrobu cegły.

3. Że z obszaru dworskiego „Streptów“ 1. glina nadaje się do wyrobu rurek drenowych i wyrobów strycharskich, — 2. zaś inne gliny są przydatne jako materyał do schudzenia glin tłustych

4. Że z obszaru dworskiego „Komarów“ (w powiecie stanisławowskim) 2 gliny nadają się do wyrobu rurek drenowych i dachówek falcowanych a mulik do schudzenia glin tłustych.

5. Że z obszaru dworskiego Jaryczowa nowego (w powiecie lwowskim) 3 materyały glinne są nieprzydatne do wyrobu rurek drenowych.

6. Że z obszaru dworskiego „Dąbrowa“ 2 gatunki gliny (dostarczone przez inżyniera Adolfa Stopfa w Tarnowie) nadają się do wyrobu rurek drenowych i dachówek falcowanych a 1 piasek do schudzenia tych glin.

7. Dla celów melioracyjnych zbadała ilość i wielkość różnoraką piasku:

a) z 6 materyałów ziemnych z obszaru dworskiego „Streptów“ pochodzących;

b) z 5 materyałów ziemnych z obszaru dworskiego „Laszki“ (w pow. jarosławskim) pochodzących;

c) z 6 materyałów ziemnych z obszaru dworskiego Łazy-Moszczany (w pow. jarosławskim) pochodzących;

d) z 3 materyałów ziemnych z obszaru dworskiego „Wysocko“ (w powiecie jarosławskim pochodzących.

8. Że z obszaru dworskiego „Leszczowate“ (w powiecie liskim) 1 gatunek gliny przydatny jest do wyrobu rurek drenowych, a 1 gatunek gliny do schudzenia gliny tłustej.

9. Że z obszaru dworskiego „Osiek“ (w powiecie bialskim) 2 gatunki gliny są przydatne do wyrobów strycharskich, rurek drenowych, dachówek falcowanych i wyrobów garncarskich a 1 gatunek gliny do schudzenia powyższych glin.

10. Że z obszaru dworskiego „Jabłonka“ (w powiecie brzozowskim) 1 gatunek gliny jest przydatny do wyrobów strycharskich, rurek drenowych, dachówek falcowanych, wyrobów garncarskich i kaflarskich.

11. Że z obszaru dworskiego „Błozew“ (w powiecie staromiejskim) przysłana glina przydatna jest do wyrobu rurek drenowych.

12 Że glina z obszaru dworskiego „Wiśniowa nad Wisłokiem“ (w powiecie jasielskim) nadaje się do wyrobów strycharskich, rurek drenowych, dachówek falcowanych, wyrobów garncarskich i kaflarskich.

13. Że z obszaru dworskiego „Krzywaczka“ (w powiecie myślenickim) 1 glina nadaje się do wyrobów strycharskich, rurek drenowych, dachówek falcowanych i wyrobów garncarskich a 1 do wyrobu cegły.

14. Że z obszaru dworskiego „Nowe sioło“ (w powiecie cieszanowskim) przysłana glina nadaje się do wyrobu cegły.

15. Że z obszaru dworskiego „Czechy“ (w powiecie brodzkim) materyał glinianomarglowy nie nadaje się do wyrobów keramicznych, piasek zaś przydatny do schudzenia gliny tłustej.

16. Że z obszaru dworskiego „Zamulińce“ (w powiecie kołomyjskim) 2 gatunki gliny nadają się do wyrobów strycharskich, rurek drenowych, dachówek falcowanych, wyrobów garncarskich i kaflarskich.

17. Że z obszaru dworskiego „Pawlikowice“ (w powiecie wielickim) 2 gatunki gliny są przydatne do wyrobow strycharskich, rurek drenowych i dachówek falcowanych; 3 gatunki gliny przydatne do wyrobu cegły, 2 gatunki gliny do schudzenia gliny tłustej.

18. Że z obszaru dworskiego „Podwysokie“ (w powiecie rudeckim) 2 gliny nadają się do wyrobów strycharskich, rurek drenowych i dachówek falcowanych.

19. Że glina z gruntów br Franciszka Romaszkana, dostarczona przez pow. Towarzystwo handlowe w Stanisławowie, nadaje się do wyrobów strycharskich, rurek drenowych, dachówek falcowanych, wyrobów garncarskich i kaflarskich.

20. Że glina z obszaru „Mokrzany wielkie“ (w pow. mościskim) nadaje się do tych samych wyrobów jak pod 18. podano.

21. Że z obszaru dworskiego „Uhrynów górny“ (w powiecie stanisławowskim) 3 gliny są przydatne do tych samych wyrobów jak podano pod 19.

22. Że z obszaru dworskiego „Porchowa“ (w powiecie buczackim) 2 gliny nadają się do wyrobów strycharskich, rurek drenowych, dachówek falcowanych i wyrobów kaflarskich, z tych jedna nadto i do wyrobów garncarskich, 2 zaś inne materyały są nieprzydatne do wyrobów keramicznych.

23. Że z obszaru dworskiego „Błudniki“ (w powiecie stanisławowskim) 1 glina nadaje się do wyrobu cegły, fajansu włoskiego i wyrobów kaflarskich.

24 Że z obszaru dworskiego „Chodorów“ (w powiecie bobreckim) 1 gatunek gliny nadaje się do wyrobów strycharskich, kaflarskich i rurek drenowych, a 1 gatunek gliny do wyrobu cegły i schudzenia gliny tłustej.

h) W wykonaniu nadzoru fachowego nad szkołami garncarskiemi krajowemi odbyłem z Członkiem Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych profesorem Julianem Zacharjewiczem lustracyą szkoły garncarskiej w Kołomyi i Toustem Jakie zarządzenia i wnioski poczyniłśmy, jest uwidocznione w sprawozdaniach dotyczących z lustracyi.

i) Oprócz dalszego badania materyałów surowych od licznych stron nadesłanych, zajmuje się obecnie Stacya sporządzeniem emalii i palety farb dla wprowadzić się mającego wyrobu fajansu włoskiego w „krajowym Warstacie garncarskim w Toustem“.

E. Krzen.

Wykaz stypendyów, udzielonych w r. 1892|3 uczniom szkół zawodowych.

Liczba bieżąca	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład, w którym stypendysta się kształcił	Wysokość zasiłku stypendyjnego: miesięcznie zł.	Wysokość zasiłku stypendyjnego: jednorazowo zł.	Uwaga
1	Grygl Maciej		5	—	
2	Kwiatkowski Edward		8	—	
3	Mamel Błażej	Czerwona Wola szkoła koszykarska	8	—	
4	Romak Piotr		8	—	
5	Siekierski Ludwik		4	—	
6	Głodek Władysław	Grybów warstat kołodziejski	5	—	
7	Buczyński Bartłomiej		6	—	
8	Gajerski Antoni		12	—	
9	Jurkiewicz Eugeniusz	Kamionka kraj. szkoła kołodziejstwa i bednarstwa	5	—	
10	Kossowski Kaźmierz		30	—	
11	Prytuła Stefan		6	—	
12	Romanowy Wasyl		5	—	5 zł. na podróż
13	Bereza Eustachy	Neutitschein, fabryka powozów	—	100	
14	Adamowski Stanisław		6	—	
15	Blarowski Władysław		8	—	
16	Borowiec Teofil		8	—	
17	Buras Michał		6	—	
18	Chwalibóg Tadeusz		8	—	
19	Chudoba Ignacy		8	—	
20	Ciślak Jakób		6	—	
21	Dutkiewicz Tomasz		6	—	
22	Fuk Aleksander		6	—	
23	Gałka Stanisław		8	—	
24	Gąsiorowski Józef		6	—	
25	Grzesiak Józef		6	—	
26	Gromosiak Aleksy		6	—	
27	Goliński Jan	Zakopane	8	—	
28	Góraś Jędrzej		6	—	
29	Hutnik Antoni	c. k. szkoła zawodowa	6	—	
30	Iwanienio Iwan		6	—	
31	Keklak Szymon	dla przemysłu drzewnego	8	—	
32	Klocek Franciszek		6	—	
33	Linhardt Roman		8	—	
34	Maciołowski Józef		8	—	
35	Malik Teofil		8	—	
36	Marze Józef		8	—	
37	Migacz Wojciech		6	—	
38	Muniak Jędrzej		6	—	
39	Noworyta Józef		6	—	
40	Pelczarski Bronisław		8	—	
41	Piela Michał		6	—	
42	Popiel Jan Seweryn		12	—	
43	Poynar Emil		6	—	

Liczba bieżąca	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład, w którym stypendysta się kształcił	Wysokość zasiłku stypendyjnego miesięcznie zł.	Wysokość zasiłku stypendyjnego jednorazowo zł	Uwaga
44	Rączka Stanisław		8	—	
45	Rusiniak Konstanty		5	—	
46	Saroma Karol		6	—	
47	Schab Józef		6	—	
48	Szanecki Ludwik		6	—	
49	Szczepkowski Jan	Zakopane	8	—	
50	Schneider Rudolf		6	—	
51	Sokulski Michał	c. k. szkoła zawodowa	—	60	na ręce Wydz.
52	Surówka Augustyn	dla przemysłu drzewnego	6	—	pow. w Łańcucie
53	Tereszczuk Piotr		8	—	
54	Uscki Włodzimierz		8	—	
55	Wilk Jan		6	—	
56	Zarosły Władysław		6	—	
57	Ziober Wojciech		6	—	
58	Chorubski Stanisław		8	—	
59	Duraj Marcin		6	—	
60	Koszykiewicz Roman		8	—	
61	Kruszyński Zygmunt	Żywiec	8	—	
62	Mingelgrün Juliusz		6	—	
63	Pękalski Stanisław	warstat stolarsko-tokarski	6	—	
64	Sapeta Ferdynand		8	—	
65	Szlagór Tomasz		8	—	
66	Wajdeczka Józef		8	—	
67	Ciezka Piotr		—	50	na r. szk. 1892/3
68	Drozdowski Piotr		—	50	
69	Dylski Zygmunt		—	25	„
70	Ilnicki Jan		—	30	„
71	Korzeniowski Kazimierz		—	25	„
72	Mazulak Józef	Kołomyja	—	25	„
73	Oleksyn Jan	krajowa szkoła garncarska	—	25	„
74	Piskozub Benedykt		—	30	„
75	Racki Antoni		—	25	„
76	Siomak Jan		—	25	„
77	Tomaszewski Aleksy		—	25	„
78	Wojciechowski Kazimierz		—	25	„
79	Dzbański Zygmunt	Lwów keramiczna stacya do-	25	—	
80	Szczytnicki Władysław	świadczalna	25	—	
81	Kurniewicz Hrehory	Lwów u J. Markowskiego rzeźb.	25	—	
82	Kundycki Roman	Uhnów, warstat szewski	10	—	
83	Bilski Władysław	Błażowa, warstat tkacki	5	—	
84	Troynar Jan	Bielsk, fabryka sukna	30	—	
85	Wiech Józef		30	—	
86	Czajkowski Jan		5	—	
87	Chachuła Michał		3	—	
88	Chachuła Andrzej		5	—	
89	Fedyszyn Hryń	Gliniany, warstat tkacki	5	—	
90	Hupałowski Michał		5	—	
91	Janicki Stanisław		5	—	

Liczba bieżąca	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład, w którym stypendysta się kształcił	Wysokość zasiłku stypendyjnego miesięcznie zł.	Wysokość zasiłku stypendyjnego jednorazowo zł.	Uwaga
92	Krawiec Grzegorz		8	—	
93	Mazurski Józef		6	—	
94	Ratuszyński Michał		5	—	
95	Rychwicki Jan	Gliniany warsztat tkacki	6	—	
96	Szafrański Jan		5	—	
97	Sotnyk Józef		3	—	
98	Tymiak Dmytro		4	—	
99	Bernadzikiewicz Władysł.		20	—	
100	Bukojemski Stanisław		10	—	
101	Gonet Jan		5	—	
102	Kolanko Józef		5	—	
103	Kłosowicz Feliks		10	—	
104	Kowalski Franciszek	Krosno krajowa szkoła tkacka	10	—	
105	Myrta Tomasz		8	—	
106	Oleksiuk Włodzimierz		8	—	
107	Przybocki Andrzej		5	—	
108	Stempfle Leopold		12	—	
109	Strzelecki Teofil		10	—	
110	Winiarski Kazimierz		10	—	
111	Gąsiorek Wincenty		5	—	
112	Kostelik Jędrzej		5	—	
113	Marszałek Wincenty		5	—	
114	Mazok Wojciech	Rychwałd warsztat tkacki	5	—	
115	Mrozek Antoni		5	—	
116	Pyrgies Józef		5	—	
117	Rusin Michał		5	—	
118	Czerna Franciszek		8	—	
119	Dank Kazimierz		5	—	
120	Ferka Mieczysław		8	—	
121	Foks Jan		5	—	
122	Grabiec Wojciech		5	—	
123	Kotlarczyk Ludwik		8	—	
124	Kołodziejczyk Leon	Wilamowice warsztat tkacki	5	—	
125	Kubica Wojciech		5	—	
126	Kuczmierczyk Katarzyna		5	—	
127	Mądrala Wojciech		5	—	
128	Roznerówna Maryanna		3	—	
129	Skęczka Franciszek		5	—	
130	Suchoń Karol		5	—	
131	Waligórska Karolina		3	—	
132	Gemserówna Anna	Zakopane szkoła koronkarska	8	—	
133	Wojtanowicz Maryanna		4	—	
134	Anczyc Stanisław	Wiedeń Muzeum technologicz.	80	—	i 20 zł. na opłatę taks szkolnych
135	Wszeteczka Rudolf		25	—	
136	Bałła Józef		35	—	
137	Drozdowski Mikołaj	Wiedeń Muzeum dla sztuki i przemysłu	20	—	
138	Kudelski Karol		35	—	
139	Krupski Julian		35	—	

Liczba bieżąca	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład, w którym stypendysta się kształcił	Wysokość zasiłku stypendyjnego miesięcznie zł.	Wysokość zasiłku stypendyjnego jednorazowo zł.	Uwaga
140	Łuszczyński Zygmunt	Wiedeń Muzeum dla sztuki i przemysłu	35	—	
141	Miziewicz Kazimierz		35	—	
142	Olejak Marceli		35	—	
143	Podgórski Edward		35	—	
144	Ziembowski Mieczysław		35	—	
145	Fedorowicz Zdzisław	Wiedeń Zakład Karola Schilda	15	—	
146	Jaworski Stanisław	Kraków państw. szkoła przem.	10	—	
147	Zajdzikowski Maksymilian		10	—	
148	Biega Leopold	Kraków pięciomiesięczny kurs rysunkowy w państwowej szkole przemysłowej dla nauczycieli rysunków szkół przemysłowych uzupełniających	25	—	12 zł. na podróż
149	Czaprański Aleksander		25	—	20 „ „ „
150	Gacek Edward		25	—	20 „ „ „
151	Goralik Jan		25	—	13 „ „ „
152	Kleczyński Julian		25	—	12 „ „ „
153	Lewicki Apolinary		25	—	16 „ „ „
154	Nadachowski Michał		25	—	22 „ „ „
155	Osada Antoni		25	—	10 „ „ „
156	Onufrow Grzegorz		25	—	20 „ „ „
157	Popowicz Mieczysław		25	—	20 „ „ „
158	Turek Józef		25	—	12 „ „ „
159	Tarczyński Józef		25	—	9 „ „ „
160	Widajewicz Mieczysław		25	—	28 „ „ „
161	Walewski Jan		25	—	22 „ „ „
162	Dydekówna Marya	Lwów państw. szkoła przem	10	—	
163	Gutowska Wanda		10	—	
164	Matecka Zofia		10	—	
165	Matuszewski Kazimierz		12	—	
166	Piotrowska Stefania		12	—	
167	Siedmiograj Michał		12	—	
168	Bała Paweł	Świątniki c. k. zawodowa szkoła ślusarska	4	—	
169	Bodroń Piotr		12	—	
170	Cholewa Stanisław		4	—	
171	Dziewoński Jan		5	—	
172	Gabryś Jan		8	—	
173	Haja Władysław		4	—	
174	Książek Jan		3	—	
175	Kurleta Piotr		4	—	
176	Lenczowski Jan		4	—	
177	Lignar Karol		15	—	
178	Momocki Maryan		15	—	
179	Rogosz Józef		5	—	
180	Ruszkiewicz Józef		10	—	
181	Zabłocki Walenty		4	—	
182	Chęciński Józef	Paryż szkoła artyst. drukarstwa	—	600 frank.	
183	Starzyńska Wanda	Paryż zakład nauk. drzeworytn.	—	400 frank.	

PRELIMINARZ

wydatków funduszu krajowego

na cele popierania przemysłu w kraju

na rok 1894.

(Rubryka XVI. budżetu krajowego)

zestawiony

przez Komisyę krajową dla spraw przemysłowych.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Część I.

PRELIMINARZE

poszczególnych zakładów.

Część I.

PRELIMINARZE

przedmiotowo-metodyczne

I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.

1. **Biała**. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Subwencye:					
a) od gminy . . .	200	200	—	200	
b) z kasy oszczęd. w Białej	200	200	—	200	
c) od cechu sukienniczego .	30	30	—	30	
d) z Izby handlowo-przemysłowej w Krakowie. .	200	200	—	200	
e) z Rady powiatowej . .	200	200	—	200	
f) od Rządu . . .	550	477	—	477	
g) z funduszu krajowego .	550	477	—	477	
Razem .	1.930	1.784	—	1.784	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) za kierownictwo . .	300	300	—	300	
b) nauka	1.264	1.264	—	1.264	
2. Środki naukowe . . .	120	120	—	120	
3. Wydatki administracyjne .	100	100	—	100	
4. Pokrycie niedoboru z r. 1892	146	—	—	—	
Razem .	1.930	1.784	—	1.784	

2. **Bochnia**. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.					
Subwencye:					
a) od gminy . . .	500	500	—	500	
b) od Rządu . . .	360	490	—	490	
c) z funduszu krajowego .	360	490	—	490	
Razem .	1.220	1.480	—	1.480	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	200	200	—	200	
b) nauka	890	1150	—	1150	
2. Środki naukowe . . .	80	80	—	80	
3. Wydatki administracyjne .	50	50	—	50	
Razem .	1.220	1.480	—	1.480	

3. **Brody.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Preliminarz szczegółowy jeszszcze nia uchwalony.					
Wstawia się zasiłek:					
z funduszów krajowych	500	500	—	500	
i ze skarbupaństwa	500	500	—	500	
Razam	1.000	1.000	—	1.000	

4. **Brzeżany.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:				
a) od gminy	200	200	—	200
b) od Rady powiatowej	150	150	—	150
c) od Rządu	438	435	—	435
d) z funduszu krajowego	438	435	—	435
Razem	1.226	1.220	—	1.220

Rozchód.

1. Płace:				
a) kierownictwo	170	170	—	170
b) nauka	902	903	—	903
2. Środki naukowe	90	80	—	80
3. Wydatki administracyjne	64	67	—	67
Razem	1.226	1.220	—	1.220

5. **Drohobycz.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye.				
a) od gminy	400	400	—	400
b) od Rady powiatowej	150	150	—	150
c) od Towarz. zaliczkowego	50	50	—	50
d) od Towarzystwa pedagogicznego	—	15	—	15
e) od Rządu	570	580	—	580
f) z funduszu krajowego	570	580	—	580
Razem	1.740	1.775	—	1.775

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.420	1.480	—	1.480	Więcej z powodu większej ilości godzin.
2. Środki naukowe	50	50	—	50	
3. Wydatki administracyjne	70	45	—	45	
Razemm	1.740	1.775	—	1.775	

6. **Gorlice**. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Subwencye:					
a) od gminy . . .	200	200	—	200	
b) od Rady powiatowej .	200	200	—	200	
c) od Tow. zaliczkowego .	200	200	—	200	
d) od Rządu . . .	540	538	—	538	
e) z funduszu krajowego .	540	538	—	538	
Razem .	1.680	1.676	—	1.676	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	150	200	—	200	
b) nauka	1.400	1.226	—	1.226	
2. Środki naukowe . . .	50	150	—	150	
3. Wydatki administracyjne .	80	100	—	100	
Razem .	1 680	1.676		1.676	

7. **Jarosław**. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.					
Subwencye:					
a) od gminy . . .	200	200	—	200	
b) od Rady powiatowej .	100	100	—	100	
c) od Rządu . . .	600	600	—	600	
d) z funduszu krajowego .	600	600	—	600	
Razem .	1.500	1.500	—	1.500	
Rozchód.					
Niedobór z r. 1892 . .	50	—	—	—	
1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	200	200	—	200	
b) nauka	1.170	1.210	—	1.210	
2. Środki naukowe . . .	55	60	—	60	
3. Wydatki administracyjne .	25	30	—	30	
Razem .	1.500	1.500	—	1.500	

8. **Jasło.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894 Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Pozostałość kasowa z r. 1893.	—	—	100	100	
Subwencye:					
a) od gminy . . .	375	375	—	375	
b) od Rządu . . .	418	325	—	325	
c) z funduszu krajowego .	418	325	—	325	
Razem .	1.211	1.025	100	1.125	

Rozchód.				
1. Płace:				
a) kierownictwo . . .	150	200	—	200
b) nauka	941	775	—	775
2. Środki naukowe . .	55	80	—	80
3. Wydatki administracyjne .	65	70	—	70
Razem .	1.211	1.125	—	1.125

9. **Kołomyja.** Szkoła uzupełniająca przemysłowo-handlowa.

Przychód.				
Subwencye:				
a) z funduszu rzemieślniczego	330	330	—	330
b) od gminy . . .	600	600	—	600
c) od Rady powiatowej .	150	150	—	150
d) od Kasy oszczędności .	300	110	—	110
e) od Rządu . . .	515	515	—	515
f) z funduszu krajowego .	515	515	—	515
Opłaty uczniów	80	80	—	80
Razem .	2.490	2.300	—	2.300

Rozchód.				
1. Płace:				
a) kierownictwo . . .	300	300	—	300
b) nauka	2.000	1.785	—	1.785
2. Środki naukowe . .	150	65	—	65
3. Wydatki administracyjne .	40	150	—	150
Razem .	2.490	2.300	—	2.300

10. **Kraków.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca na Kleparzu.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Subwencye:					
a) od gminy . . .	1.260	1.330	—	1.330	
b) z funduszu Dietla .	11	8	—	8	
c) od rządu . . .	400	400	—	400	
d) z funduszu krajowego .	400	400	—	400	
Razem .	2.071	2.138	—	2.138	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	180	180	—	180	
b) nauka	1.572	1.600	—	1.600	
2. Środki naukowe . . .	50	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne .	269	258	—	258	
Razem .	2.071	2.138	—	2.138	

11. **Kraków.** Szkoła przemysłowa uzupeł. w Ogrodzie angielskim.

Przychód.					
Subwencye:					
a) od gminy . . .	785	1.312	—	1.312	
b) z funduszu Dr. Dietla .	11	8	—	8	
c) od rządu . . .	400	400	—	400	
d) z funduszu krajowego .	400	400	—	400	
Razem .	1.596	2.120	—	2.120	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	180	180	—	180	
b) nauka	1.216	1.600	—	1.600	
2. Środki naukowe . . .	—	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne .	200	240	—	240	
Razem .	1.596	2.120	—	2.120	

12. **Kraków.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca na Smoleńsku.

Przychód.	W roku 1893. prelimino-wano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwy-czajne zł.	Nadzwy-czajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Subwencye:					
a) od gminy . . .	868	991	—	991	
b) z funduszu Dr. Dietla .	11	8	—	8	
c) od Rządu . . .	400	400	—	400	
d) z funduszu krajowego .	400	400	—	400	
Razem .	1.679	1.799	—	1.799	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	180	180	—	180	
b) nauka	1.216	1.216	—	1.216	
2. Środki naukowe . . .	100	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne .	183	303	—	303	
Razem .	1.679	1.799	—	1.799	

13. **Kraków.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca na Kaźmierzu.

Przychód.					
Subwencye:					
a) od gminy . . .	1.853	1.022	—	1.022	
b) z funduszu Dr. Dietla .	11	8	—	8	
c) od Rządu . . .	400	400	—	400	
d) z funduszu krajowego .	400	400	—	400	
Razem .	2.664	1.830	—	1.830	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	180	180		180	
b) nauka	2.128	1.216	—	1.216	
2. Środki naukowe . . .	100	150	—	150	
3. Wydatki administracyjne .	256	284	—	284	
Razem .	2.664	1.830	—	1.830	

14. **Kraków.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca na Dajworze.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne złr.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Subwencye:					
a) od gminy . . .	—	1.292	—	1.292	
b) z funduszu Dr. Dietla .	—	8	—	8	
c) od Rządu. . . .	—	400	—	400	
d) z funduszu krajowego .	—	400	—	400	
Razem .	—	2.100	—	2.100	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	—	180	—	180	
b) nauka	—	1.246	—	1.246	
2. Środki naukowe . . .	—	400	—	400	
3. Wydatki administracyjne .	—	274	—	274	
Razem .	—	2.100	—	2.100	

15. **Krosno.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy . . .	—	250	—	250	
b) od Rady powiatowej .	—	150	—	150	
c) od Rządu. . . .	—	575	—	575	
d) z funduszu krajowego .	—	575	—	575	
Razem .	—	1.550	—	1.550	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	—	150	—	150	
b) nauka	—	1.220	—	1.220	
2. Środki naukowe . . .	—	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne .	—	80	—	80	
Razem .	—	1.550	—	1.550	

16—24. **Lwów**. Kursa nauki dopełniającej w miejskich szkołach ludowych im. św. Anny, im. św. Antoniego, im. Czackiego, im. Elżbiety, im. św. Marcina, im. A. Mickiewicza, im. Piramowicza i im. Staszica.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Preliminarze szczegółowe jeszcze nie uchwalone.					
Wstawia się zasiłki:					
z funduszów krajowych .	—	3.600	—	3.600	
i ze skarbu państwa . .	—	3.600	—	3.600	
Razem .	—	7.200	—	7.200	

25. **Lwów**. Izr. szkoła przemysłowa uzupeł. im. M. Bernsteina.

Przychód.

Subwencye:				
a) z fundacyi Marka Bernsteina	1.530	1.530	—	1.530
b) od zboru izraelickiego .	100	100	—	100
c) od Rządu . . .	426	426	—	426
d) z funduszu krajowego .	426	426	—	426
Razem .	2.482	2.482	—	2.482

Rozchód.

Niedobór z r. 1893 . . .	298	146·35	—	146·35
1. Płace:				
a) kierownictwo . . .	300	300·—	—	300·—
b) nauka	1.264	1.264·—	—	1.264·—
2. Lokal i opał	360	330·—	—	330·—
3. Usługa	60	60·—	—	60·—
4. Środki naukowe . . .	100	231·65	—	231·65
5. Wydatki administracyjne .	100	150·—	—	150·—
Razem .	2.482	2.482·—	—	2.482·—

26. **Nowy Sącz.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Subwencye:					
a) od gminy . . .	350	350	—	350	
b) od Rady powiatowej .	300	300	—	300	
c) od Kasy oszczędności .	200	200	—	200	
d) od Dyrekcyi c. k. kolei państw.	—	150	—	150	
e) od Rządu. . . .	600	600	—	600	
f) z funduszu krajowego .	600	600	—	600	
g) z fundacyi bar. Hirscha.	200	200	—	200	
Razem .	2.250	2.400	—	2.400	

Rozchód.					
Niedobór z r. 1893 . . .	—	370	—	370	
1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	200	200	—	200	
b) nauka	1.800	1.580	—	1.580	
2. Środki naukowe . . .	150	150	—	150	
3. Wydatki administracyjne .	100	100	—	100	
Razem .	2.250	2.400	—	2.400	

27. **Nowy Targ.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.					
Subwencye:					
a) od gminy . . .	100	100	—	100	
b) od Rady powiatowej .	200	200	—	200	
c) od Stow. przem. i rękodz.	50	50	—	50	
d) od Towarz. zaliczkow. .	72	72	—	72	
e) od c. k. Rządu . .	500	500	—	500	
f) od funduszu krajowego .	500	500	—	500	
Razem .	1.422	1.422	—	1.422	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	100	150	—	150	
b) nauka	862	1.122	—	1.122	
2. Środki naukowe . . .	80	80	—	80	
3. Potrzeby kancelaryjne i premie dla uczniów . . .	65	70	—	70	
4. Pierwsze zaopatrzenie szkoły w przybory naukowe . .	315	—	—	—	
Razem .	1.422	1.422	—	1.422	

28. **Podgórze**. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W soku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894 Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Pozostałość kasowa z r. 1892 .	—	—	418·23	418·23	Szkoła była zamknięta z powodu cholery, ztąd zapas kasowy.
Subwencye:					
a) od gminy . . .	720	715·77	—·—	715·77	
b) od Rady powiat. w Wieliczce	—	50·—	—·—	50·—	
c) z funduszu krajowego .	365	101·—	—·—	101·—	Mniej z powodu jak wyżej.
d) od Rządu . . .	365	101·—	—·—	101·—	
Razem .	1·450	967·77	418·23	1·386·—	

Rozchód.

1. Płace:				
a) kierownictwo . . .	150	150	—	150
b) nauka	1.100	1.036	—	1·036
2. Środki naukowe . . .	120	120	—	120
3. Wydatki administracyjne .	80	80	—	80
Razem .	1.450	1.386	—	1.386

29. **Przemyśl**. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:				
a) od gminy . . .	500	500	—	500
b) od Rady powiatowej .	300	300	—	300
c) od Kasy oszczędności .	200	200	—	200
d) od Rządu . . .	600	550	—	550
e) z fuuduszu krajowego .	600	550	—	550
Razem .	2.200	2.100	—	2.100

Rozchód.

1. Płace:				
a) kierownictwo . . .	250	250	—	250
b) nauka	1.780	1 685	—	1.685
2. Środki naukowe . . .	100	100	—	100
3. Wydatki administracyjue .	70	65	-	65
Razem .	2.200	2.100	—	2.100

30. **Rzeszów.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Subwencye:					
a) od gminy . . .	200	200	—	200	
b) od Rady powiatowej .	100	100	—	100	
c) od Kasy oszędności .	200	150	—	150	
d) z funduszu Towarnickiego	200	100	—	100	
e) od Rządu . . .	440	600	—	600	
f) z funduszu krajowego .	440	600	—	600	
Razem .	1.580	1.750	—	1.750	
Rozchód.					
Niedobór z r. 1892 . . .	—	150	—	150	
1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	250	250	—	250	
b) nauka	1.080	1.200	—	1.200	
2. Środki naukowe . . .	150	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne .	100	50	—	50	
Razem .	1.580	1.750	—	1.750	

31. **Sambor.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.					
Subwencye:					
a) od gminy . . .	400	400	–	400	
b) od Rządu . . .	500	525	—	525	
c) z funduszu krajowego .	500	525	—	525	
Razem .	1.400	1.450	—	1.450	
Rozchód.					
Niedobór z r. 1893 . . .	—	13	—	13	
1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	260	260	—	260	
b) nauka	990	990	—	990	
2. Środki naukowe . . .	90	107	—	107	
3. Wydatki administracyjne .	60	80	—	80	
Razem .	1.400	1.450	—	1.450	

32. **Sanok**. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Preliminarz szczegółowy jeszcze nie uchwalony.					
Watawia się zasiłek:					
z funduszów krajowych .	—	320	—	320	
i ze skarbu państwa . .	—	320	—	320	
Razem .	—	640	—	640	

33. **Stanisławów**. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.				
Pozostałość kasowa z r. 1893 .	—	—	150	150
Subwencye:				
a) od gminy . . .	250	250	—	250
b) od Rady powiatowej .	150	150	—	150
c) od Kasy oszczędności .	70	70	—	70
d) z fund. bar. Hirscha .	80	100	—	100
e) od Rządu . . .	590	535	—	535
f) z funduszu krajowego .	590	535	—	535
Razem .	1.730	1.640	150	1.790
Rozchód.				
1. Płace:				
a) kierownictwo . . .	250	250	—	250
b) nauka	1.382	1.384	—	1.384
2. Środki naukowe . . .	50	100	—	100
3. Wydatki administracyjne .	48	56	—	56
Razem .	1.730	1.790	—	1.790

34. **Stary Sącz**. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Subwencye:					
a) od gminy . . .	480	590	—	590	
b) od Rządu . . .	480	590	—	590	
c) z funduszu krajowego .	480	590	—	590	
Razem .	1.440	1.770	—	1.770	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	150	200	—	200	
b) nauka	1.155	1.355	—	1.355	
2. Środki naukowe . . .	75	115	—	115	
3. Wydatki administracyjne .	60	100	—	100	
Razem .	1.440	1.770	—	1.770	

35. **Stryj**. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy . . .	—	300	—	300	
b) od Rady powiatowej .	—	100	—	100	
c) od Towarz. zaliczkowego	—	100	—	100	
d) od zarządu c. k. kolei państwowych . . .	—	200	—	200	
e) od Rządu . . .	—	500	—	500	
f) z funduszu krajowego .	—	680	—	680	
g) opłaty uczniów . .	—	20	—	20	
Razem .	—	1.900	—	1.900	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	—	250	—	250	
b) nauka	—	1.520	—	1.520	
2. Środki naukowe . . .	—	80	—	80	
3. Wydatki administracyjne .	—	50	—	50	
Razem .	—	1.900	—	1.900	

36. **Tarnopol.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894 Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Subwencye:					
a) od gminy	400	448	—	448	
b) od Rady powiatowej	50	50	—	50	
c) od Rządu	550	486	—	486	
d) z funduszu krajowego	550	486	—	486	
e) od Izby handlowej w Brodach	—	100	—	100	
Razem	1.550	1.570	—	1.570	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.150	1.240	—	1.240	Więcej ze względu na zwiększenie się ilości godzin.
2. Środki naukowe	120	50	—	50	
3. Wydatki administracyjne	80	80	—	80	
Razem	1.550	1.570	—	1.570	

37. **Tarnów.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.					
Subwencye:					
a) od gminy	400	400	—	400	
b) od Rady powiatowej	200	300	—	300	
c) od Kasy oszczędności	100	150	—	150	
d) od Towarzystwa zaliczk.	—	50	—	50	
e) od Rządu	600	788	—	788	
f) z funduszu krajowego	600	788	—	788	
Razem	1.900	2.476	—	2.476	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	240	300	—	300	
b) nauka	1.500	2.016	—	2.016	
2. Środki naukowe	100	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne	60	60	—	60	
Razem	1.900	2.476	—	2.476	

38. **Wadowice.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Pozostałość z roku 1892 . .	364	—	—	—	
Subwencye:					
a) od gminy . . .	400	400	—	400	
b) od Rady powiatowej .	100	100	—	100	
c) od Kasy oszczędności .	200	200	—	200	
d) od Rządu	218	365	—	365	
e) z funduszu krajowego .	218	365		365	
Razem .	1 500	1.430	—	1.430	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	150	150	—	150	
b) nauka	1 160	1 090	—	1.090	
2. Środki naukowe . . .	100	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne .	90	90	—	90	
Razem .	1.500	1.430	—	1.430	

39. **Wieliczka.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy . . .	400	400	—	400	
b) od Rządu . . .	360	360	—	360	
c) z funduszu krajowego .	360	360	—	360	
Razem .	1.120	1.120	—	1 120	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	120	120	—	120	
b) nauka	870	870	—	870	
2. Środki naukowe . . .	80	80	—	80	
3. Wydatki administracyjne .	50	50	—	50	
Razem .	1.120	1.120	—	1.120	

40. **Zółkiew.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1893. prelimino-wano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwy-czajne zł.	Nadzwy-czajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Subwencye:					
a) od gminy . . .	300	300	—	300	
b) od Rady powiatowej .	200	200	—	200	
c) od Rządu . . .	380	360	—	360	
d) z funduszu krajowego .	380	360	—	360	
Razem .	1.260	1.220	—	1.220	
Rozchód.					
Niedobór	60	30	—	30	
1. Płace:					
a) kierownictwo : . .	125	125	—	125	
b) nauka	925	915	—	915	
2. Środki naukowe . . .	100	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne .	50	50	—	50	
Razem .	1.260	1.220	—	1.220	

II. Szkoły fachowe i warsztaty naukowe.

A. Szkoły dla wyrobów z drzewa i łoziny.

41. **Czerwona Wola.** Szkoła koszykarska

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	2.500	1.900	—	1.900	
Subwencye:					
a) od Rady powiatowej	200	200	—	200	
b) od c. k. Rządu	600	600	—	600	
c) z funduszów krajowych	890	600	250	650	
Razem	4.190	3.300	250	3.550	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) nauczyciela	400	400	—	400	
b) pomocnika	80	80	—	80	
2. Koszta nadzoru	200	150	—	150	
3. Wynajem lokalu	—	—	—	—	Dostarcza bezpłatnie J. O. ks. Jerzy Czartoryski.
4. Opał	100	120	—	120	
5. Oświetlenie	40	40	—	40	
6. Materyał surowy	800	700	—	700	
7. Sprzęty i inne	220	190	—	190	
8. Rozmaite inne wydatki	100	200	—	200	
9. Farba, trzcina, gwoździe	200	180	—	180	
10. Robotnikom wynagrodzenie	2.000	1.200	—	1.200	
11. Wydatki kancelaryjne	50	40	—	40	
12. Wydatki z powodu wystawy krajowej	—	—	250	250	
Razem	4.190	3.300	250	3.550	

42. **Jasło.** Szkoła koszykarska.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	1.150	1.400	—	1.400	
3. Subwencye:					
a) od Rady powiatowej .	100	100	—	100	
b) od c. k. Rządu . .	200	300	—	300	
c) z funduszów krajowych .	400	380	80	400	
Razem .	1.850	2.180	80	2.360	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo . . .	250	420	—	420	
b) administrator . . .	—	120	—	120	
c) wypłata za robotę . .	440	550	—	550	
d) utrzymanie (wikt) chłopców	300	350	—	350	
2. Wynajem lokalu . . .	120	120	—	120	
3. Opał i oświetlenie . . .	60	60	—	60	
4. Materyał	500	500	—	500	
5. Maszyna do tarcia łoziny .	120	—	—	—	
6. Rozmaite inne wydatki . .	60	60	—	60	
7. Wydatki z powodu wystawy krajowej.	—	—	80	80	
Razem .	1.850	2.180	80	2.260	

43. **Dżurów.** Krajowa szkółka koszykarska.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	*ad 1.* Dochodu ze sprzedaży wyrobów nie wciąga się na razie, przeznaczając go na zakupno materyału i wynagrodzenie uczniów.
2. Subwencye:					
a) od gminy . . .	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	—	—	—	—	Umieszczenie bezpłatne.
c) od c. k. Rządu . .	—	200	—	200	
d) z funduszów krajowych .	—	336	30	366	
3. Inne dochody:	—	—	—	—	
Razem .	—	536	30	566	

Rozchód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Płace:					
Instruktor	—	432	—	432	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	Dostarcza bezpłatnie Wydział powiatowy w Sniatynie w myśl zobowiązania z dnia 21. paźdz. 1892 L. 1439.
3. Opał	—	—	—	—	
4. Oświetlenie	—	10	—	10	
5, Usługa	—	24	—	24	
6. Materyał	—	—	—	—	*ad 6.* Dostarcza właściciel obszaru dworskiego.
7. Środki naukowe . . .	—	50	—	50	
8. Rozmaite inne wydatki . .	—	20	—	20	
9. Wydatki z powodu Wystawy krajowej	—	—	30	30	
Razem .	—	536	30	566	

44. **Grybów**. Krajowy warsztat naukowy kołodziejski.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wn.osek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	150	400	—	400	Dochód ze sprzedaży preliminowano po potrąceniu wynagrodzenia za robociznę.
3. Subwencye:					
a) od gminy	—	—	—	—	Gmina daje budynek, opał, oświetlenie i usługę bezpłatną w wartości 300 zł.
b) od Rady powiatowej	300	300	—	300	
c) od c. k. Rządu	1.500	900	—	900	W przypuszczeniu, że Wys. Rząd udzieli takiej samej subwencyi (zwyczajnej) jak w roku 1893.
d) z funduszów krajowych	2.720	1.740	230	1.970	
Razem	4.670	3.340	230	3.570	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownik	600	600	—	600	Jak w latach poprzednich.
b) administrator	300	300	—	300	dto
c) nauczyciel	250	250	—	250	dto
d) katecheta	50	50	—	50	dto
e) przodownik warsztatowy	300	450	—	450	W myśl uchwały do LW. 52.408/93.
f) przodownik kowalski	—	500	—	500	W tym roku będzie wybudowaną kuźnia, a zatem i kowal być musi, a za niższą cenę nie dostanie odpowiedniego kowala.
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	Dostarcza gmina miasta Grybowa w naturze.
3. Opał	—	—	—	—	
4. Oświetlenie	—	—	—	—	
5. Usługa	—	—	—	—	
6. Materyał kołodziejski	400	200	—	200	Mniej z powodu, iż już w poprzednich latach materyału nagromadzono, jednakowoż corocznie potrzeba inwentarz materyałów uzupełniać.
7. Środki naukowe	120	120	—	120	
8. Narzędzia warsztatowe, jako też reperacya zepsutych	500	120	—	120	
9. Dostawa materyałów	30	30	—	30	
10. Budowa kuźni	800	—	—	—	
11. Zakupno żelaza i węgli	—	550	—	550	Gdy będzie kuźnia i kowal, potrzeba koniecznie funduszu na zakupno żelaza i węgla.
12. Asekuracya budynków własnych. materyałów i wyrobów	—	50	—	50	Budynki własne szkolne, jak suszarnia, kuźnia, wozownia tudzież materyały zapasowe i gotowe wyroby muszą być ubezpieczone.
13. Narzędzia i urządzenie kuźni	500	—	—	—	
14. Rozmaite wydatki	120	120	—	120	
15. Budowa wozowni	700	—	—	—	
16. Wydatki z powodu Wystawy krajowej	—	—	230	230	
Razem	4.670	3.340	230	3.570	

45. **Grzymałów.** Warsztat naukowy kołodziejski.

P r z y c h ó d.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	U z a s a d n i e n i e:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	2.000	2 000	—	2.000	
Subwencye:					
a) od gminy	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej	350	350	—	350	
c) od Towarzystwa	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu	1.200	900	300	1.200	
e) z funduszów krajowych	2.720	1.260	4.910	6·170	
Razem	6.270	4.510	5.210	9.720	

R o z c h ó d.					
1. Płace:					
a) kierownik i nauczyciel rysunków	700	700	—	700	
b) pomocnik administrator	240	240	—	240	
c) majster kołodziejski	480	480	—	480	
d) podmajstrzy	180	180	—	180	
e) majster kowalski	480	480	—	480	
2. Wynajem lokalu	1.500	—	4.000	4.000	
3. Opał	20	50	—	50	
4. Oświetlenie	60	60	—	60	
5. Usługa	—	60	—	60	
6. Materyał: drzewo, żelazo, koks i t. d.	1.750	1.750	—	1.750	
7. Środki naukowe	500	150	1.050	1.200	
8. Rozmaite inne wydatki	160	160	—	160	
9. Wynagrodzenie uczniów za robotę	200	200	—	200	
10. Wydatki z powodu wystawy krajowej	—	—	160	160	
Razem	6 270	4.510	5.210	9.720	

46. **Kamionka stumiłowa.** Krajowy naukowy zakład kołodziejski i bednarski.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych kołodziejskich . .	1.550	2.540	—	2.540	
2. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych bednarskich . .	300	400	—	400	
3. Subwencye:					
a) od Rady powiatowej .	—	—	—	—	
b) od c. k. Rządu . .	700	700	—	700	
c) z funduszów krajowych	3.011	2.960	160	3.120	
Razem .	5.561	6.600	160	6.760	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownikowi . .	1.000	1.000	—	1.000	
b) katechecie obrz. gr. kat.	50	50	—	50	
c) katechecie obrz. rz. kat.	50	50	—	50	
d) nauczycielowi szkoły lud.	120	120	—	120	
e) majstrowi kołodziejsk.	480	480	—	480	
f) majstrowi bednarsk. .	450	450	—	450	
g) majstrowi kowalskiemu	600	600	—	600	
h) czeladnikowi kołodziejskiemu . . .	180	144	—	144	Kwota wystarczająca na rok 1894.
i) czeladnikowi kowalsk.	144	180	—	180	Okazuje się potrzeba podniesienia płacy (z powodu ciężkiej pracy).
2. Wynajem lub utrzymanie lokalu i asekuracya budynku.	330	350	—	350	Wynajem i ubezpieczenie wyniesie tyle na rok 1894.
3. Opał z dostawą . . .	40	60	—	60	Kwota 40 zł. okazuje się za małą z powodu rozszerzenia budynku szkolnego.
4. Oświetlenie	50	50	—	50	
5. Usługa	72	72	—	72	
6. Zakupno materyału drzewnego	250	400	—	400	Podwyższenie tłumaczy się większą ilością uczniów i większą ilością wyrobów.
7. Przybory do pisania i rysowania (środki naukowe) .	130	180	—	180	
8. Wydatki administracyjne i rozmaite inne	148	152	—	152	
9. Zakupno żelaza z dostawą .	700	1.000	—	1.000	Z powodu większej ilości wyrobów wykończonych i sprzedanych.
10. „ węgla i koksu .	120	200	—	200	
11. „ i naprawa narzędzi	25	150	—	150	Z powodu zużycia tychże i większej ilości uczniów, stosownie do poz. 6.
12. Dostawa materyałów drzewnych	60	100	—	100	
13. Wydatki kancelaryjne . .	12	12	—	12	
14. Uczniom IV. roku za wyroby bednarskie i kołodziejskie .	250	400	—	400	Z powodu większej ilości uczniów i wyrobów, tłumaczy się większą ilość sprzedaży.
15. Za wypłatanie i lakierowanie wózków	300	400	—	400	
16. Wydatki z powodu wystawy	—	—	160	160	
Razem .	5.561	6.600	160	6.760	

47. Stanisławów. Krajowy naukowy warsztat stolarski i tokarski.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	400	400	—	400	
2. Subwencye:					
a) od gminy	800	800	—	800	
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100	
c) z kasy oszczędności	200	200	—	200	
d) od c. k. Rządu	700	850	—	850	
e) z funduszów krajowych	1.160	1.440	300	1.740	
Razem	3 360	3.790	300	4.090	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownik i nauczyciel fachowy	800	960	—	960	Więcej o 160 zł. za prowadzenie administracyi.
b) nauczyciel snycerstwa	420	420	—	420	
c) „ stylistyki	160	160	—	160	Po 1 zł. za godzinę.
d) „ rachunków	80	80	—	80	Po 1 zł. za godzinę.
e) pomocnik dla stolarstwa	—	240	—	240	Z powodu większej ilości uczniów jest konieczna potrzeba dwóch pomocników warsztatowych z pomiędzy uczni warsztatu wybranych.
f) pomocnik dla tokarstwa	—	180	—	180	
Administracya	150	—	—	—	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	800	800	—	800	
3. Opał	100	100	—	100	
4. Oświetlenie	50	50	—	50	
5. Usługa	120	120	—	120	
6. Materyał	200	200	—	200	
7. Środki naukowe	150	150	—	150	
8. Rozmaite inne wydatki	70	70	—	70	
9. Wynagrodzenie uczniom za roboty i zapomogi	200	200	—	200	
10. Przybory do rysunków dla dla ubogich uczniów	60	60	—	60	
11. Wydatki z powodu wystawy	—	—	300	300	
Razem	3.360	3.790	300	4.090	

48. **Zywiec**. Krajowy warsztat naukowy dla stolarstwa i zabawek.

Przychód.	W roku 1893. prelimino-wano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwy-czajne zł.	Nadzwy-czajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	600	600	—	600	
2. Subwencye:					
a) od gminy	200	200	—	200	
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100	
c) od c. k. Rządu	1.000	1.000	—	1.000	
d) z funduszów krajowych	800	1.050	490	1.540	
3. Materyał miękki i bukowy od gminy	300	300	—	300	
Razem	3.000	3.250	490	3.740	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownika	800	800	—	800	
b) instruktora fachowego.	600	600	—	600	
c) nauczyciela geometryi i rysunków	150	150	—	150	
d) nauczyciela języka polskiego i korespondencyi	150	150	—	150	
e) nauczyciela języka niemieckiego	150	150	—	150	
f) nauczyciela rachunków i rachunkowości	150	150	—	150	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	Dostarcza gmina.
3. Opał	—	—	—	—	„ „
4. Oświetlenie	—	—	—	—	„ „
5. Usługa	—	—	—	—	„ „
6. Materyał	300	400	200	600	Ponieważ szkoła spotrzebowuje wiele materyału dębowego, jaworowego, trzęsniowego, i fournierów, których gmina dostarczać nie jest obowiązaną i ponieważ zakład powinien posiadać większy zapas drzewa, któryby mógł przynajmniej przez lat 3 wysychać, wstawia się nadzwyczajne 200 zł.
7. Środki naukowe i przybory dla ubogich uczniów	100	100	—	100	Na prenumeratę jednego czasopisma technicznego i zakupno nowszych dzieł fachowych.
8. Rozmaite inne wydatki jak portorya etc.	200	200	—	200	Tu zalicza się też kwotę na oprawę dzieł bibliotecznych, naklejenie wzorów na tektury w celu uchronienia od zniszczenia.
9. Środki pomocnicze warsztatowe	—	100	—	100	Na zakupno kleju, gwoździ, bajców, farb i olejów, dalej zamków i okuć i rzeczy do wykończenia robót potrzebnych.
10. Wypłaty uczniom za roboty	400	400	—	400	
11. Wydatki z powodu wystawy	—	—	140	140	
12. Uzupełnienie inwentarza	—	50	150	200	W celu zakupienia 2 warsztatów stolarskich i odpowiednich narzędzi, jakoteż uzupełnienia wyniszczonych i zużytych. — Wrazie założenia w przyszłym roku szkolnym 1893/94 kursu zabawkowego osobno, potrzebną by była suma 400 zł. na sprawienie inwantarza specyalnego dla tego fachu.
Razem	3.000	3.250	490	3.740	

B. Szkoły garncarskie.

49. **Kołomyja.** Krajowa szkoła garncarstwa.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	1.400	1.400	—	1.400	
2. Subwencye:					
a) od gminy	48	—	—	—	Opuszcza się jako wypłacane bezpośrednio stróżowi.
b) od Rady powiatowej	50	50	—	50	
c) od c. k. Rządu	2.630	2.600	—	2.600	
d) z funduszów krajowych	2.700	1.560	400	1.960	
Razem	6.828	5.610	400	6.010	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownika	1.000	1.000	—	1.000	
b) nauczyciela rysunków	800	800	—	800	
c) przodownika do nauki toczenia i formowania	480	480	—	480	
d) werkmistrza do nauki kaflarstwa	650	650	—	650	
e) przodownika do nauki modelowania	480	480	—	480	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—		—	Dostarcza gmina m. Kołomyi.
3. Opał	—	—	—	—	
4. Oświetlenie	—	—	—	—	
5. Usługa	348	300	—	300	Obok tego gmina wypłaca bezpośrednio stróżowi 48 zł., które z dochodów strącono.
6. Materyał	600	500	—	500	Obniżono z powodu zapasów.
7 Środki naukowe	470	300	—	300	
8. Rozmaite inne wydatki	200	200	—	200	
9. Wynagrodzenie uczniów	400	400	—	400	
10. „ robotników dziennych	200	200	—	200	
11. Wynagrodzenie praktykantów, czeladzi, i majstrów	200	300	—	300	
12. Wydatki z powodu wystawy	—	—	400	400	
13. III. rata zasiłku na budynek	1.000	—	—	—	Czwartą ratę na budynek wstawiono w rubr. XVI. pod osobną pozycyą. (Uchw. Sejm. z 18. listopada 1893).
Razem	6.828	5.610	400	6.010	

50. **Poremba.** Krajowy naukowy warsztat garncarski.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	600	600	—	600	
2. Subwencye:					
a) od gminy . . .					
b) od Rady powiatowej .	50	50	—	50	
c) od c. k. Rządu . .	1.800	1.800	—	1.800	
d) z funduszów krajowych	1.036	806	200	1.006	
3. Inne dochody: od Hr. Józefa Szembeka	50	150	—	150	
Razem .	3.536	3.406	200	3.606	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownika warsztatu .	900	900	—	900	
b) werkmistrza „ .	600	600	—	600	
c) pomiesz. dla kierownika	120	120	—	120	
d) „ werkmistrza	84	84	—	84	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	240	120	—	120	Tyle wynajem kosztuje.
3. Opał	80	100	—	100	Opał 7 pieców wynosi taką kwotę.
4. Oświetlenie	50	50	—	50	
5. Usługa	132	132	—	132	
6. Materyały	100	100	—	100	
7. Środki naukowe . . .	150	150	—	150	
8. Rozmaite inne wydatki .	50	50	—	50	
9. Opał pieców technicznych .	280	300	—	300	Na opał pieców technicznych potrzebną jest taka kwota.
10. Tantyemy dla uczniów .	300	250	—	250	W roku przyszłym będą sami młodsi uczniowie dlatego mniejsza tantyema.
11. Tantyemy dla nauczycieli .	150	150	—	150	
12. Na kurs dla majstrów i czeladzi	300	300	—	300	Majstrowie i czeladnicy mniej na kurs majsterski teraz uczęszczają.
13. Wydatki z powodu Wystawy	—	—	200	200	
Razem .	3.536	3.406	200	3.606	

51. **Touste.** Krajowy naukowy warsztat garncarski.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	600	1.000	—	1.000	Z powodu dochodów rzeczywiście uzyskanych w roku 1892 w kwocie 800 zł. jakoteż w skutek rozszerzenia warsztatu i zamianowania nowej fachowej siły nauczycielskiej w osobie kierownika preliminuje się wyższą kwotę.
2. Subwencye:					
a) od gminy					
b) od Rady powiatowej .					
c) od c. k. Rządu . .	1.300	1.300	—	1.300	
d) z funduszów krajowych	900	1.070	200	1.270	
3. Inne dochody:					
Od Wgo p. Władysława Fedorowicza	300	300	—	300	
Razem.	3.100	3.670	200	3.870	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) Kierownik . . .	900	900	—	900	
b) dodatek na pomocnika dla kierownika . .	—	120	—	120	
c) Werkmistrz . . .	600	630	—	630	
d) Podmajstrzy . .	200	200	—	200	
e) Administrator . .	100	—	—	—	Administracyę prowadzić będzie nowo zamianowany kierownik.
f) Przodownicy . .	240	360	—	360	
g) Nauczyciel przedmiotów pomocniczych .	150	150	—	150	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	W. Fedorowicz dostarcza bezpłatnie.
3. Opał	200	200	—	200	
4. Oświetlenie	30	30	—	30	
5. Usługa	80	80	—	80	
6. Materyał	300	300	—	300	
7. Środki naukowe . . .	200	200	—	200	
8. Wynagrodzenie za robociznę	—	400	—	400	
9. Rozmaite inne wydatki. .	100	100	—	100	
10. Wydatki z powodu Wystawy	—	—	200	200	
Razem .	3.100	3.670	200	3.870	

C. Szkoły dla wyrobów ze skóry.

52. **Uhnów.** Krajowy naukowy warsztat szewski.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
2. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	650	—	—	—	*ad 2.* Pozycyę tę opuszcza się z powodu, że koszta wyrobu i dochód ze sprzedaży wyrobów prowadzone są oddzielnie z rachunkami pożyczki, danej szkole na fundusz obrotowy.
3. Subwencye:					
a) od gminy . . .	100	200	—	200	
b) od Rady powiatowej .	200	200	—	200	
c) od c. k. Rządu . .	420	420	—	420	
d) z funduszów krajowych	600	600	150	750	
Razem .	1.970	1.420	150	1.570	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownik . . .	300	300	—	300	
b) werkmistrz . . .	600	600	—	600	
2. Wynajem lokalu . . .	420	300	—	300	
3. Opał		74	—	74	
4. Oświetlenie		10	—	10	
5. Usługa		36	—	36	
6. Materyał	—	—	—	—	
7. Utrzymanie inwentarza i środki naukowe	130	80	—	80	
8. Rozmaite inne wydatki .	20	20	—	20	
9. Wynagrodzenie uczniów .	400	—	—	—	*ad 9. i 10.* Opuszcza się z powodu pod poz. 2. w dziale dochodów przytoczonego.
10. Spłata zaliczki na materyał	100	—	—	—	
11. Wydatki z powodu wystawy	—	—	150	150	
Razem .	1.970	1.420	150	1.570	

53. **Witków.** Krajowy naukowy warsztat szewski.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	Dochód z wyrobów służy na umorzenie zaliczki udzielonej na materyał i wynagrodzenie dla uczniów.
2. Subwencye:					
a) od gminy . . .	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	—	—	—	—	Rada powiatowa daje lokal i opał.
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	—	350	—	350	
e) z funduszów krajowych	—	380	200	580	
3. Inne dochody . . .	—	—	—	—	
Razem .	—	730	200	930	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownik warsztatu, remuneracya . . .	—	200	—	200	
b) instruktor . . .	—	400	—	400	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	*ad 2. i 3.* Dostarcza bezpłatnie Rada powiatowa kamionecka na mocy uchwały z d. 31/10 1892 L. 2689 i z d. 21/11 1892 L. 3469.
3. Opał	—	—	—	—	
4. Oświetlenie	—	24	—	24	
5. Usługa	—	36	—	36	
6. Materyał	—	—	—	—	*ad 6.* Na materyał i wynagrodzenie uczniów dano oddzielnie zaliczkę z funduszu przemysłowego umarzającą się z dochodu z wyrobów.
7. Środki naukowe . . .	—	50	100	150	
8. Rozmaite inne wydatki .	—	20	—	20	
9. Wydatki z powodu wystawy	—	—	100	100	
Razem .	—	730	200	930	

D. Szkoły tkackie

54. **Krosno.** Krajowa szkoła tkacka.

a) Szkoła.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	
2. Subwencye:					*ad 2.* Nie preliminuje się dochodu z tego tytułu, ponieważ zakład robi na rachunek miejscowego Towarzystwa tkaczy, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jako też do celów naukowych.
a) od gminy . . .	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	200	200	—	200	
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	3.500	3.500	—	3.500	
e) z funduszów krajowych	3.798	3 748	600	4 348	
3. Inne dochody . . .	—	—	—	—	*ad 3.* Gmina miasta Krosna daje budynek dla szkoły i nauczycieli w wartości 2900 zł. rocznego czynszu. Wartość tę opuszcza się w przychodzie i rozchodzie jako nie będącą przychodem i rozchodem gotówkowym.
Razem .	7.498	7.448	600	8.048	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownika . . .	1.500	1.700	—	1.700	*ad 1a)* Kierownikowi należy się pierwsze pięciolecie na mocy rozporządzenia Wydziału krajowego l. 21.563 z d. 3. maja 1893 roku.
b) nauczyciela rysunków .	960	960	—	960	
c) nauczyciela przedmiotów fachowych . .	960	960	—	960	
d) instruktora . . .	720	720	—	720	
e) przodownika . .	420	420	—	420	
f) nauczycieli przedmiotów pomocniczych .	576	646	—	646	*ad 1. f*) Dotychczas nie była udzielana nauka religii. Komitet szkolny postanowił od roku szkolnego 1893/94 wprowadzić naukę religii po 2 godziny tygodniowo; licząc w roku 86 godzin nauki po 80 ct. okazała się potrzeba podniesienia tej rubryki o 70 zł.
g) pisarza w kancelaryi kierownika . . .	300	300	—	300	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	*ad 2.* Dostarcza gmina miasta Krosna, obacz „Uzasadnienie przychodu“ do poz. *ad 3.*
3. Opał	420	500	—	500	*ad 3* Podług danych z dwóch lat gdy cały budynek szkolny się opala, okazała się potrzeba około 42 sągów drzewa; licząc drzewa bukowego sąg jeden z porąbaniem po 12 zł. 70 ct. wydatek na opał wyniesie około 535 zł.
4. Oświetlenie	130	130	—	130	*ad 4.* Oświetlenie sal naukowych, korytarzy oraz oświetlenie 40 krosien (każde krosno wymaga osobnej lampy).
5. Usługa	192	192	—	192	
6. Materyał	100	100	—	100	*ad 6.* Materyału potrzebnego do nauki uczniów do wyrobu tkanin dostarcza spółka tkacka, kierownik i nauczyciele muszą jednak na osobnych na ten cel przeznaczonych warsztatach każdą nową tkaninę, każdy nowy wzór wprzódy na próbę wykonać, ażeby oznaczyć sposób prowadzenia osnowy wątku itp. i w tym celu wstawił się powyższy wydatek.
Do przeniesienia .	6.278	6.628	—	6.628	

Przychód.	W roku 1893. prelimino-wano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwy-czajne zł.	Nadzwy-czajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
Z przeniesienia .	6.278	6.628	—	6.628	
7. Środki naukowe . . .	600	200	200	400	*ad 7.* Na dalsze pomnożenie środków naukowych, urządzenie zakładu w nowym budynku i uzupełnienie inwentarza.
8. Kancelaryjne wydatki . .	200	200	—	200	
9. Wydatki z powodu wystawy	—	—	400	400	
Razem .	7.078	7.028	600	7.628	

b) Pracownia do wyrabiania wzorów i wybijania kartonów.

Przychód.					
Dotacya ze skarbu krajowego .	—	—	—	—	Pracownia zaopatrzona jest w potrzebne maszyny i przyrządy do wybijania kartonów potrzebnych przy krosnach zaopatrzonych w nicielnice i przyrządy Jacquarda i używanych do wyrobów wzorzystych adamaszkowych i t. p.
Rozchód.					
1. Płace:					
a) wynagrodzenie kierow.	120	120	—	120	Pracownia dostarcza kartonów dla szkoły tkackiej w Krośnie i zaopatruje we wzory i kartony wszystkie warsztaty wzorowe, utrzymywane z funduszów krajowych, a także na żądanie za zwrotem kosztów pojedynczych tkaczy. Wyposażenie stanowią tektury służące do wyrabiania kartonów oraz fundusz na naprawę przyrządów i narzędzi znajdujących się obecnie w zakładzie.
b) wynagrodzenie pomocn.	60	60	—	60	
2. Wyposażenie pracowni .	120	120	—	120	
Razem .	300	300	—	300	

c) Pracownia do wyrabiania krosien tkackich.

Przychód.					
Dotacya ze skarbu krajowego .	—	—	—	—	W pracowni wyrabiają się wszystkie krosna i przyrządy, o ile przedmioty te w kraju wykonać się dadzą, w celu urządzenia i zaopatrzenia warsztatów wzorowych tkackich utrzymywanych z funduszu krajowego. Tylko te części składowe kupuje się po za krajem, które na miejscu wyrabiać się nie dadzą.
Rozchód.					
Wydatek na opędzenie kosztów, zakupno materyałów, naprawę narzędzi i t. p. . .	120	120	–	120	Funduszu potrzebnego na sporządzenie tych krosien dostarcza każdy warsztat wzorowy w miarę przyzwolonego budżetu. Szkoła dostarcza wszystkich przyrządów bez doliczania jakiegokolwiek zysku.
Zestawienie rozchodu: *a*) szkoła . .	7.078	7.028	600	7.628	
b) kartoniarka .	300	300	—	300	
c) pracownia krosien	120	120	—	120	
Razem .	7.498	7.448	600	8.048	

55. **Błażowa.** Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	
2. Subwencye:					
a) od gminy . . .	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	60	60	—	60	
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	250	250	—	250	
e) z funduszów krajowych	1.190	870	150	1.020	
3. Inne dochody	—	—	—	—	
Razem .	1.500	1.180	150	1.330	

Rozchód.					
1. Płace:					
Instruktora	600	600	—	600	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	240	260	—	260	Pomieszkanie dla instruktora o 20 zł. droższe.
3. Opał	80	90	—	90	Opał podrożał.
4. Oświetlenie	20	20	—	20	
5. Usługa	60	60	—	60	
6. Materyał	—	—	—	—	
7. Środki naukowe . . .	450	100	—	100	
8. Rozmaite inne wydatki .	50	50	—	50	
9. Wydatki z powodu wystawy	—	—	150	150	
Razem .	1.500	1.180	150	1.330	

13. **Gliniany.** Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	*ad 1.* Nie preliminuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Towarzystwa tkaczy, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy.
2. Pozostałość kasowa z końcem roku 1892	160	—	—	—	
3. Subwencye:					
a) od gminy Gliniany .	120	120	—	120	
b) od Rady powiatowej w Przemyślanach . .	50	50	—	50	
c) od Towarzystwa z fundacyi br. Hirscha .	200	200	—	200	
d) od c. k. Rządu . .	800	790	—	790	
e) z funduszów krajowych	800	530	400	930	
Razem .	2.130	1.690	400	2.090	

Rozchód.

1. Płace:					*ad 1, b)* Zwiększone czynności jako też panująca drożyzna z jednej, a z drugiej strony zupełne oddanie się swemu zadaniu spowodowały komitet już na rok 1893 podnieść płacę przodownikowi o 5 zł. w. a. miesięcznie.
a) instruktor fachowy .	700	700	—	700	
b) przodownik . . .	360	420	—	420	
c) nauczyciel pomocniczy .	150	150	—	150	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	120	120	—	120	*ad 2, 3, 4* Dostarcza Towarzystwo zaliczkowe w Glinianach w myśl ugody zawartej aktem notaryalnym w Glinianach dnia 17. kwietnia 1890 L. R. 12810 przy pomocy 120 zł. ze strony gminy.
3. Opał					
4. Oświetlenie					
5. Usługa	20	20	—	20	
6. Materyał	—	—	—	—	
7. Środki naukowe . . .	750	250	200	450	
8. Rozmaite inne wydatki . .	30	30	—	30	*ad 8.* Z powodu wystawy krajowej we Lwowie w roku 1894 preliminuje się nadzwyczajny wydatek na koszta transportu wyrobów i inne wydatki.
9. Wydatki z powodu Wystawy .	—	—	200	200	
Razem .	2.130	1.690	400	2.090	

57. **Gorlice.** Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—				*ad 1.* Nie preliminuje się, gdyż warsztat wyrabia tkaninę na rachunek Towarzystwa tkackiego w Krośnie, które materyału dostarcza i wyrób spienięża.
2. Subwencye:	—	—		—	
a) od gminy . . .	—	150	—	150	*ad 2/a.* Relutum za pomieszkanie dla instruktora.
b) od Rady powiatowej .	—	200	—	200	*ad 2/b.* Na podstawie zobowiązania z 14. lipca 1892 L. 1223.
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	—	400	-	400	
e) z funduszów krajowych	—	400	500	900	
Razem .	—	1.150	500	1.650	

Rozchód.					
1. Płace:					*ad 1)* Na naukę teoretyczną nie preliminuje się nic, gdyż uczniowie warsztatu tkackiego mają uczęszczać do miejscowej szkoły przemysłowej uzupełniającej.
a) Instruktor . . .	—	600	—	600	
b) Pomieszkanie, opał i światło dla instruktora	—	150	—	150	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	*ad 2, 3, 4, 5.* Dostarcza bezpłatnie gmina w myśl deklaracyi z dnia 26. października 1892.
3. Opał	—	—	—	—	
4. Oświetlenie	—	—	—	—	
5. Usługa	—	—	—	—	
6. Materyał	—	100	—	100	*ad 6.* Kredyt na pierwszy zapas materyału naukowego. Materyału do tkania dostarczać ma Towarzystwo tkackie w Krośnie (Prządka).
7. Środki naukowe . . .	—	200	400	600	*ad 7.* Kredyt nadzwyczajny preliminuje się na sporządzenie sześciu warsztatów, snowarki, bardy i t. d.
8. Rozmaite inne Wydatki .	—	100	100	200	*ad 8.* Preliminuje się kredyt nadzwyczajny na sprawienie potrzebnych sprzętów dodatkowych.
Razem .	—	1.150	500	1.650	

58. Korczyna. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	W roku 1895. prelimino-wano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwy-czajne zł.	Nadzwy-czajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Dochody własne zakładu .	—	—	—	—	*ad 1.* Nie wstawia się z powodu, że zakład wyrabia tkaniny na rachunek Towarzystwa tkackiego.
2. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	*ad 2.* Towarzystwo dostarcza przędzy bezpłatnie.
3. Subwencye:					*ad 3.* Gmina dostarcza lokalu, opału, oświetlenia i obsługi.
a) od gminy . . .	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	—	—	—	—	
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	850	600	—	600	
e) z funduszów krajowych	1.140	750	150	900	
Razem .	1.990	1.350	150	1.500	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) instruktora tkactwa .	720	720	—	720	
b) przewodnika . .	300	300	—	300	*ad 1. b.* Posada dotąd nie obsadzona. Zarząd warsztatu chce ze swoich uczniów jednego wybrać.
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	*ad 2* Gmina i Towarzystwo tkackie dostarcza odpowiedniego pomieszczenia w nowo wymurowanym budynku, gdzie się zmieści do 24 warsztatów.
3. Opał	—	—	—	—	*ad 3. 4.* i *5.* Dostarcza gmina i Towarzystwo tkackie.
4. Oświetlenie	—	—	—	—	
5. Usługa	—	—	—	—	
6. Materyał	—	—	—	—	*ad 6.* Dostarcza Towarzystwo tkackie bezpłatnie.
7. Środki naukowe . . .	630	250	—	250	
8. Rozmaite inne wydatki .	40	80	—	80	
9. Urządzenie sali wykładowej i kancelaryi instruktora .	300	—	—	—	
10. Wydatki z powodu wystawy	—	—	150	150	
Razem .	1.990	1.350	150	1.500	

59. **Kosów**. Warsztat wzorowy tkacki.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	
2. Subwencye:					
a) od gminy	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100	
c) od Towarzystwa	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu	540	540	—	540	
e) z funduszów krajowych	650	550	150	700	
Razem	1.290	1.190	150	1.340	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) instruktora	500	500	—	500	
b) przodownika	300	300	—	300	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	
3. Opał	—	—	—	—	
4. Oświetlenie	—	—	—	—	
5. Usługa	80	80	—	80	
6. Materyał	—	—	—	—	
7. Środki naukowe	260	230	—	230	
8. Wydatki administracyjne	50	80	—	80	
9. Wydatki z powodu Wystawy krajowej	—	—	150	150	
Razem	1.190	1.190	150	1.340	

60. Łańcut. Krajowy naukowy warsztat tkacki im. Franciszka Józefa.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Dochody własne zakładu .	—	—	—	—	*d 1.* Nie preliminuje się z tego powodu, że warsztat wyrabia towary na rachunek miejscowego Towarzystwa, które dostarcza potrzebnych materyałów surowych i płaci uczniom za robotę.
2. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	Nie preliminuje się z powodu wymienionego pod poz. 1.
3. Subwencye:					
a) od gminy . . .	250	250	—	250	
b) od Rady powiatowej .	300	300	—	300	
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	250	400	—	400	
e) z funduszów krajowych	1.590	1.200	150	1.350	
4. Inne dochody	—	—	—	—	
Razem .	2.390	2.150	150	2.300	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) instruktora . . .	600	600	—	600	
b) przodownika . .	400	460	—	460	Dodatek na pomieszkanie 60 zł.
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	Dosta za gmina w wartości 300 zł.
3. Opał	200	250	—	250	
4. Oświetlenie . . .	50		—		
5. Donajęcie lokalu . . .	240	240	—	240	
6. Usługa	180	180	—	180	
7. Materyał	—	—	—	—	Dostarcza Towarzystwo.
8. Środki naukowe . . .	500	200	—	200	
9. Rozmaite inne wydatki .	40	40	—	40	Jak w roku 1893.
10. Pomieszkanie instruktora .	180	180	—	180	Jak w roku 1893.
11. Wydatki z powodu wystawy	—	—	150	150	
Razem .	2.390	2.150	150	2.300	

61. **Rychwałd.** Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Subwencye:					
a) od gminy . . .	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	200	200	—	200	
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	*ad 3. c.* Towarzystwo tkackie dostarcza przędzy i wynagradza uczniom za roboty.
d) od c. k. Rządu . .	300	400	—	400	
e) z funduszów krajowych .	700	900	150	1.050	
Razem .	1.200	1.500	150	1.650	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) instruktor fachowy . .	500	500	—	500	
b) nauczyciel czytania, pisania i rachunków . .	300	300	—	300	
c) prowadzący księgi . .	100	100	—	100	
d) przodownik warsztatowy.	—	300	—	300	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	
3. Opał	—	—	—	—	*ad 3, 4, 5.* Gmina dostarcza lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
4. Oświetlenie	—	—	—	—	
5. Usługa	—	—	—	—	
6. Materyał	—	—	—	—	
7. Środki naukowe . . .	200	200	—	200	
8. Rozmaite inne wydatki . .	100	100	—	100	
9. Wydatki z powodu wystawy.	—	—	150	150	
Razem .	1.200	1.500	150	1.650	

62. **Wilamowice.** Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	
2. Subwencye:					
a) od gminy	200	200	—	200	
b) od Rady powiatowej	50	50	—	50	
c) od Towarzystwa	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu	250	250	—	250	
e) z funduszów krajowych	650	590	270	860	Więcej z powodu rozszerzenia zakładu.
Razem	1.150	1.090	270	1.360	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) Instruktor	600	600	—	600	
b) Przodownik	300	240	—	240	Preliminuje się tylko 240 ponieważ tyle przodownik pobiera.
2. Wynajem lub (utrzymanie) lokalu	—	—	—	—	*ad 2, 3, 4, 5,* dostarcza gmina w naturze.
3. Opał	—	—	—	—	
4. Oświetlenie	—	—	—	—	
5. Usługa	—	—	—	—	
6. Materyał	—	—	—	—	*ad 6.* Dostarcza Towarzystwo tkackie.
7. Środki naukowe	200	200	100	300	Więcej z powodu rozszerzenia zakładu.
8. Rozmaite inne wydatki	30	30	20	50	
9. Na zabezpieczenie od ognia inwentarza szkolnego	20	20	—	20	
10. Wydatki z powodu Wystawy	—	—	150	150	
Razem	1.150	1.090	270	1.360	

63. **Rakszawa.** Krajowa szkoła sukiennicza.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	*ad 1.* Materyałów dostarcza Towarzystwo produkcyjne-handlowe w Łańcucie i ono zajmuje się sprzedażą wyrobów szkoły.
2. Subwencye:					
a) od gminy . . .	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	—	500	—	500	
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	—	1.000	1 500	2.500	
e) z funduszów krajowych .	—	2.300	1.800	4.100	
Razem	—	3.800	3.300	7.100	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownik . . .	—	1.200	—	1.200	Oprócz płacy mają wolne pomieszkanie i opał.
b) przodownik tkacz . .	—	600	—	600	
c) przodownik farbiarz .	—	600	—	600	
d) nauczyciel pomocniczy .	—	240	—	240	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	2.500	2.500	*ad 2.* Lokal własny; preliminuje się tylko na pierwsze urządzenie wewnętrzne budynku szkolnego i farbiarni.
3. Opał	—	360	—	360	
4. Oświetlenie	—	120	—	120	
5. Usługa	—	180	—	180	
6. Materyał	—	200	—	200	
7. Srodki naukowe . . .	—	200	800	1.000	
8. Rozmaite inne wydatki . .	—	100	—	100	
Razem .	—	3.800	3.300	7.100	

64. **Radymno.** Krajowy naukowy warsztat powroźniczy.

P r z y c h ó d.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894 Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—
2. Subwencye:				
a) od gminy . . .	—	—	—	—
b) od Rady powiatowej .	—	—	—	—
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—
d) od c. k. Rządu . .	—	400	—	400
e) z funduszów krajowych	—	350	450	800
Razem .	—	750	450	1.200

Uzasadnienie:

R o z c h ó d.

1. Place:				
Instruktor	—	600	—	600
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	—	—	—	—
3. Opał	—	—	—	—
4. Oświetlenie	—	—	—	—
5. Usługa	—	—	—	—
6. Materyał	—	—	—	—
7. Środki naukowe . . .	—	100	450	550
8. Rozmaite inne wydatki. .	—	50	—	50
Razem .	—	750	450	1.200

ad 2, 3, 4. 5. Lokalu na warsztat oraz na mieszkanie instruktora udziela Towarzystwo powroźnicze w Radymnie.

ad 6. Toż samo Towarzystwo dostarcza materyału i zajmuje się sprzedażą wyrobów.

E. Szkoły koronkarskie.

65. Kańczuga. Szkoła koronkarska.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	1.500	1.700		1.700	
2. Subwencye.					
a) od gminy	24	24		24	
b) od Rady powiatowej .	100	100	—	100	
c) od Rządu	410	400	—	400	
d) z funduszu krajowego .	763	696	—	796	
Razem .	2.797	2.920	100	3 020	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierowniczki . . .	700	700	—	700	*ad 1/a, b, c.* C. k. Ministeryum wypłaca subwencyę pod warunkiem, że użytą zostanie jako remuneracya dla kierowniczki i dwóch pomocnic w wysokości tu wykazanej.
b) nauczycielki pomocniczej I.	240	240	—	240	
c) nauczycielki pomocniczej II.	180	180	—	180	
d) remuneracya dla kierowniczki	160	160	—	160	
e) remuneracya dla nauczycielki pomocniczej I . .	20	20	—	20	
f) remuneracya dla nauczycielki pomocniczej II. . .	20	20	—	20	
2. Lokal	—	—	—	—	*ad 2.* Kwota przyznana kierowniczce szkoły, pani Br. Czechowiczowej, mieści w sobie zarazem wynagrodzenie za to, że w jej domu odbywa się nauka. W zastępstwie czynników miejscowych dostarcza zatem pani Br. Czechowiczowa lokalu.
3. Opał	60	80	—	80	
4. Oświetlenie	20	30	—	30	
5 Usługa	97	90	—	90	
6 Materyał.	150	250	—	250	
7. Środki naukowe . . .	20	20	—	20	
8. Rozmaite inne wydatki . .	30	30	—	30	
9. Zapłata uczenic za robotę koronek.	1.100	1.100	—	1.100	
10. Wydatki z powodu Wystawy krajowej	—	—	100	100	
Razem .	2 797	2.920	100	3.020	

66. **Muszyna**. Krajowa szkoła koronkarska.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894 Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	600	600	—	600	
2. Subwencye:					
a) od gminy	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej . .	300	300	—	300	
c) od Towarzystwa . . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . . .	200	200	—	200	
e) z funduszów krajowych .	688	528	180	708	
Razem . .	1.788	1.628	180	1.808	

Rozchód.

1. Płace:					
a) Nauczycielka koronek . .	360	360	—	360	
b) Nauczycielka pomocnica .	180	180	—	180	
c) Nauczycielka przedmiotów teoretycznych . . .	180	180	—	180	
d) Katecheta	48	48	—	48	
e) Remuneracya za naukę rysunkow	120	120	—	120	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	60		—	—	Dostarcza gmina miasta Muszyny bezpłatnie.
3. Opał	40	—	—	—	
4. Oświetlenie		—	—	—	
5. Usługa	40	40	—	40	
6. Materyał	100	100	—	100	
7. Środki naukowe . . .	60	60	80	140	Kwotę 80 zł. na zakupno nowych wzorów.
8. Rozmaite inne wydatki . .	50	40	—	40	
9. Uzupełnienie inwentarza .	50	—	—	—	
10. Wynagrodzenie uczenic za roboty	500	500	—	500	
11. Wydatki z powodu Wystawy	—	—	100	100	
Razem . .	1.788	1.628	180	1.808	

67. **Zakopane.** Krajowa szkoła koronkarska.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	500	3.000	—	3.000	Preliminuje się więcej na podstawie wynikłości z roku 1892.
2. Subwencye:					
a) od gminy . . .	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	—	—	—	—	
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	550	550	—	550	
e) z funduszów krajowych .	2.040	2.040	200	2.240	
Razem .	3.090	5.590	200	5.790	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierowniczki szkoły .	920	920	—	920	
b) nauczycielki . . .	360	360	—	360	
c) pomocnicy pierwszej .	180	180	—	180	
d) pomocnicy drugiej . .	180	180	—	180	
e) nauczyciela rysunków .	240	240	—	240	
f) katechety . . .	30	30	—	30	
g) nauczyciela czytania, pisania i rachunków . .	120	120	—	120	
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	400	400	—	400	
3. Opał	100	100	—	100	
4. Oświetlenie	60	60	—	60	
5. Usługa	100	100	—	100	
6. Materyał	100	450	—	450	Na podstawie wynikłości z roku 1892.
7. Środki naukowe . . .	60	60	—	60	
8. Rozmaite inne wydatki .	240	240	—	240	
9. Wynagrodzenie uczenic za robotę	—	2.150	—	2.150	Na podstawie wynikłości z roku 1892.
10. Wydatki z powodu wystawy	—	—	200	200	
Razem .	3.090	5.590	200	5.790	

F. Zakłady subwencyonowane.

68. **Kraków**. Kursa robót i kurs handlowy przy szkole wydziałowej żeńskiej imienia św. Scholastyki.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Dochody własne zakładu .	800	1.000	—	1.000	*ad 1.* Z opłat szkolnych i wpisowego.
2. Subwencye:					
a) od gminy . . .	7.565	11.630	—	11.630	
b) od c. k Rządu . .	700	700	—	700	
c) z fundnszu krajowego .	500	500	—	500	
Razem .	9.565	13.830	—	13.830	

Rozchód.				
1. Płace:				
a) Antoni Gettlich, dyrektor	400	400	—	400
b) Marya Mayerberg . .	900	900	—	900
c) Marya Buczkowska . .	700	700	—	700
d) Helena Jaworska . .	700	700	—	700
e) Ksawera Chlebowska .	700	700	—	700
f) Władysława Mühln .	700	700	—	700
g) Kornelia Mayerberg .	700	700	—	700
h) Pochwalski Władysław .	700	700	—	700
i) Januszówna . . .	—	150	—	150
j) Lekcye w kursie handlow.	1.000	1.000	—	1.000
2. Wynajem lokalu . . .	2.185	5.800	—	5.800
3. Opał	200	500	—	500
4. Oświetlenie	50	—	—	—
5. Usługa	230	230	—	230
6. Środki naukowe . . .	200	350	—	350
7. Rozmaite inne wydatki . .	200	300	—	300
Razem .	9.565	13.830	—	13.830

69. **Lwów.** Szkoła robót, utrzymywana przez Towarzystwo pracy kobiet.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Dochody własne zakładu:					
a) procent od kapitału .	45	45	—	45	
b) wpłaty uczenic . .	360	265	—	265	*ad 1. b*) Mmniej na podstawie wypadkości z roku ubiegłego i potrzeby uwalniania od opłaty ubogich uczenic.
c) prowizye biura wywiad. .	4	12	—	12	
d) wkładki członków . .	365	331	—	331	
2. Subwencye:					
a) od gal. Kasy oszczędności	300	300	—	300	
b) od c. k. Rządu . .	500	500	—	500	
c) z funduszów krajowych .	700	700	—	700	
3. Wpływy przygodne z wieczorków, loteryj fantowych i t. p.	526	—	456	456	
Razem .	2.800	2.153	456	2.609	

Rozchód.				
1. Płace:				
a) administratorka . .	400	400	—	400
b) nauczycielka szycia .	300	300	—	300
c) pomocnica . . .	180	180	—	180
d) nauka przedmiotów teoretycznych i rysunków .	330	200	—	200
2. Wynajem lokalu . . .	1.000	1.000	—	1.000
3. Opał	120	104	—	104
4. Oświetlenie	40	30	—	30
5. Usługa	130	135	—	135
6. Materyał.	150	102	—	102
7. Środki naukowe . . .	50	78	—	78
8. Podatki, stemple, druki, książki rachunkowe, potrzeby kancelaryjne.	100	80	—	80
Razem .	2.800	2.609	—	2.609

70. **Przemyśl.** Szkoła robót kobiecych.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Dochody własne zakładu .	—	—	—	—	
a) z opłat uczenic . .	200	300	—	300	
b) z nadwyżek budżetowych z lat ubiegłych . .	—	—	240	240	
2. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	180	300	—	300	
Subwencye:					
a) od gminy . . .	660	660	—	660	
b) od Rady powiatowej .	100	100	—	100	
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	250	250	—	250	
e) z funduszów krajowych .	420	250	—	250	
Razem	1.810	1.860	240	2.100	

Rozchód.					
1. Płace;					
a) nauczycielka krawieczyzny	500	500	—	500	
b) nauczycielka haftów .	500	500	—	500	
c) pomocnica do krawieczyzny	100	100	—	100	
d) pomocnica do haftu .	100	200	—	200	
2. Wynajem lokalu i opał . .	—	—	—	—	*ad 2.* Klasztor daje lokal bezpłatnie, a szkoła robot korzysta z opału przez miasto dla szkoły wydziałowej dostarczanego.
3. Oświetlenie	20	20	—	20	
4. Usługa	60	80	—	80	
5. Materyał	180	300	—	300	
6. Środki naukowe . . .	200	150	—	150	
7. Rozmaite inne wydatki . .	100	150	—	150	
8. Uzupełnienie inwentarza .	50	100	—	100	
Razem .	1.810	2.100	—	2.100	

71. Zakopane. C. k. zawodowa szkoła przemysłu drzewnego.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Dochody własne zakładu .	—	—	—	—	
2. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	*ad 2.* Nie preliminuje się nic z powodu, że zakupują się przybory do nauk teoretycznych dla uczniów, udziela się biedniejszym uczniom zapomogi, pokrywa się różne drobne wydatki szkolne a nadwyżka dolicza się do funduszu obrotowego.
Subwencye:					
a) od gminy	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	—	—	—	—	
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu. . .	20.400	16.680	—	16.680	
e) z funduszów krajowych .	2.400	1.650	—	1.650	
Razem .	22.800	18.330		18.330	

Rozchód.				
1. Płace dyrektora, nauczycieli i sługi szkolnego . .	14.700	13.880	—	13.880
2. Wynajem lokalu . . .	1.250	1.100	—	1.100
3. Opał	400	400	—	400
4. Oświetlenie	150	150	—	150
5. Usługa	400	400	—	400
6. Materyał	200	—	—	—
7. Środki naukowe . . .	1.000	1.600	—	1.600
8. Rozmaite inne wydatki .	500	500	—	500
9. Stypendya dla uczniów .	200	200	—	200
10. Wybudowanie i urządzenie warsztatu maszynowego .	4.000	—	—	—
11. Urządzenie	—	100	—	100
Razem .	22.800	18 330	—	18.330

72. Świątniki. C. k. zawodowa szkoła ślusarska.

Przychód.	W roku 1893 preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	
2. Subwencye:					
a) od gminy . . .	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej .	100	100	—	100	
c) od Towarzystwa . .	—	—	—	—	
d) od c. k. Rządu . .	11.713	12.173	—	12.173	
e) z funduszów krajowych .	1.577	2.112	—	2.112	
Razem .	13.390	14.385	—	14.385	

Rozchód.				
1. Płace:	7.600	8.540	—	8.540
2. Wynajem (lub utrzymanie) lokalu	150	180	—	180
3. Opał	425	600	—	600
4. Oświetlenie	100	100	—	100
5. Usługa	240	240	—	240
6. Materyał	4.000	3.700	—	3.700
7. Środki naukowe . . .				
8. Asekuracya	25	25	—	25
9. Stypendya rządowe . .	300	300	—	300
10. Szkoła majstrów . . .	500	500	—	500
11. Konserwacya budynku . .	50	200	—	200
Razem .	13.390	14.385	—	14.385

73. **Lwów**. Krajowa keramiczna stacya doświadczalna przy c. k. szkole politechnicznej.

Przychód.	W roku 1893. preliminowano zł.	Wniosek na rok 1894. Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	Uzasadnienie:
1. Dochody własne:					
a) opłata za badania materyałów na ich przydatność przemysłową, niemniej opłaty od przemysłowców, fabryk i w ogóle od stron za czynności w ich interesie przez stacyę wykonane . . .	500	500	—	500	
b) dochód ze sprzedaży typowych wyrobów stacyi, jak wzorów zastosowania szkliw, polew, farb, emalij i nowych technik stacyj . . .	100	100	—	100	
c) opłaty od praktykantów, pobierających naukę w stacyi.	30	30	—	30	
2. Dotacya z funduszu krajowego	3.390	4.350	—	4.350	
Razem . .	4.020	4.980	—	4.980	

Rozchód.					
1. Płaca dyrektora stacyi 2000 zł. dodatek aktywalny 360 zł. dodatek za pięciolecie 200 zł. razem	2.560	2.560	—	2.560	
2. Płaca adjunkta	—	960	—	960	
3. Płaca laboranta po 45 zł. miesięcznie	540	540	—	540	
4. Usługa po 20 zł. miesięcznie	240	240	—	240	
5. Uzupełnienie ingredyencyj keramicznych . . .	100	100	—	100	
6. Opał lokalu stacyi . .	150	150	—	150	
7. Opał do pieców technicznych	120	120	—	120	
8. Gaz do oświetlenia i do celów technicznych . . .	100	100	—	100	
9. Koszta kancelaryjne, frachty i portorya	80	80	—	80	
10. Biblioteka i czasopisma .	80	80	—	80	
11. Wydatki nieprzewidziane .	50	50	—	50	
12. Lokal stacyi.	—	—	—	—	
Razem . .	4.020	4.980	—	4.980	

Część II.

PRELIMINARZ OGÓLNY

WYDATKÓW

funduszu krajowego na cele popierania przemysłu w kraju

na rok 1894.

(Rubr. XVI. budżetu krajowego).

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
I.		**Na cele przemysłu.**			
		I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.			
	1	W Białej	477		477
	2	„ Bochni	490		490
	3	„ Brodach	500		500
	4	„ Brzeżanach	435		435
	5	„ Drohobyczu	580		580
	6	„ Gorlicach	538		538
	7	„ Jarosławiu	600		600
	8	„ Jaśle	325		325
	9	„ Kołomyi	515		515
	10	„ Krakowie na Kleparzu	400		400
	11	„ „ w Ogrodzie angielskim	400		400
	12	„ „ na Smoleńsku	400		400
	13	„ „ na Kaźmierzu	400		400
	14	„ „ na Dajworze	400		400
	15	„ Krośnie	575		575
	16	„ Lwowie u św. Anny	400		400
	17	„ „ „ „ Antoniego	400		400
	18	„ „ „ im. Czackiego	400		400
	19	„ „ „ „ Elżbiety	400		400
	20	„ „ „ św. Maryi Magdaleny	400		400
	21	„ „ „ „ Marcina	400		400
	22	„ „ „ im. Piramowicza	400		400
	23	„ „ „ „ Staszica	400		400
	24	„ „ „ „ Mickiewicza	400		400
	25	„ „ „ „ Bernsteina izraelicka	426		426
	26	„ Nowym Sączu	600		600
	27	W Nowym Targu	500		500
	28	W Podgórzu	101		101
	29	„ Przemyślu	550		550
	30	„ Rzeszowie	600		600
	31	„ Samborze	525		525
	32	„ Sanoku	320		320
	33	„ Stanisławowie	535		535
	34	„ Starym Sączu	590		590
	35	„ Stryju	680		680
	36	„ Tarnopolu	486		486
	37	„ Tarnowie (z kursem handlowym)	788		788
	38	„ Wadowicach	365		365
	39	„ Wieliczce	360		360
	40	„ Żółkwi	360		360
	41	Na nowo założyć się mające szkoły w roku 1894	—	2 500	2.500
		Razem	18.421	2 500	20.921
		Do przeniesienia	18.421	2.500	20.921

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
—	550	
388	360	
—	500	Wedle poszczególnych preliminarzy dołączonych do sprawozdania krajowej komisyi dla spraw przemysłowych.
348	438	
440	570	
—	540	
600	600	Jak na rok 1893.
418	418	Wedle szczegółowych preliminarzy dołączanych do sprawozdania krajowej komisyi dla spraw przemysłowych.
464	515	
400	400	
400	400	Jak na rok 1893.
400	400	
400	400	
—	—	Szkoła weszła dopiero w roku 1893 w życie.
—	—	
—	—	Przekształcenie kursów dopełniających przy miejskich szkołach pospolitych we Lwowie na szkoły przemysłowe uzupełniające jest w toku wskutek uchwały sejmowej z dnia 20 maja 1893. O zasiłek ze skarbu państwa na każdą z tych szkół po 400 zł. udano się już do c. k. Rządu — tutaj preliminuje się zasiłki tejże samej wysokości z funduszu krajowego.
—	—	
—	—	
—	—	
—	—	
—	—	
—	—	
285	426	
580	600	Jak na rok 1893.
—	500	
—	365	Preliminuje się znacznie mniej, gdyż szkoła była w roku szkolnym 1892/3 przez pewien czas z powodu cholery zamknięta, w skutek czego zaoszczędzono 418 zł. 23 ct. na utrzymanie szkoły w roku 1893/94.
575	600	Jak poz. 1.
405	440	Więcej o 160 zł. z powodu konieczności pokrycia niedoboru z lat poprzednich.
—	500	Jak poz. 1.
—	—	Szkoła wchodzi dopiero w r. szkolnym 1893/4 w życie.
590	590	Jak poz. 1.
470	480	Więcej z powodu znacznie większej liczby godzin.
—	500	Więcej z powodu bardzo znacznej liczby uczniów i potrzebnych dla nich oddziałów.
—	550	Jak poz. 1.
585	600	Więcej z powodu otwarcia dodatkowego kursu handlowego w r. 1892/93.
232	218	Nadwyżka wskutek większej liczby godzin.
—	360	Jak na rok 1893.
340	380	Jak poz. 1.
2 400	2 000	Więcej gdyż wskutek uchwały Wys. Sejmu z dnia 20. maja 1893 toczą się żywsze rokowania o zakładanie dalszych szkół przemysłowych uzupełniających.
10 720	15.200	
10.720	15.200	

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia . .	18.421	2.500	20.921
II.		**II. Szkoły przemysłowe zawodowe połączone z warsztatami naukowymi.**			
		A) Dla wyrobów z drzewa i łoziny.			
	42	Szkoła koszykarska w Czerwonej Woli	600	250	850
	43	„ „ w Jaśle	380	80	460
	44	Krajowa szkółka koszykarska w Dżurowie	336	30	366
	45	Krajowy naukowy warsztat kołodziejski w Grybowie . .	1.740	230	1.970
	46	Naukowy warsztat kołodziejski w Grzymałowie . . .	1.260	4.910	6.170
	47	Krajowy naukowy zakład kołodziejski i bednarski w połączeniu z kuźnią w Kamionce strumił.	2.960	160	3.120
	48	Krajowy naukowy warsztat stolarski i tokarski w Stanisławowie	1.440	300	1.740
	49	Krajowy naukowy warsztat stolarski i wyrobu zabawek w Żywcu	1.050	490	1.540
	50	Zasiłek dla warsztatu wyrobów drewnianych, utrzymywanych przez Spółkę huculską w Kołomyi.	1.300	—	1.300
		Razem . .	11.066	6.450	17.516
		B) Dla wyrobów garncarskich.			
	51	Krajowa szkoła garncarska w Kołomyi	1.560	400	1.960
	52	Zasiłek na rozszerzenie budynku szkolnego w Kołomyi . .	—	1.000	1.000
	53	Krajowy naukowy warsztat garncarski w Porembie . .	806	200	1.006
	54	„ „ „ „ w Toustem . .	1.070	200	1.270
		Razem . .	3.436	1.800	5.236
		C) Dla wyrobów ze skóry.			
	55	Krajowy naukowy warsztat szewski w Uhnowie . . .	600	150	750
	56	„ „ „ „ w Witkowie . . .	380	200	580
		Razem . .	980	350	1.330
		Do przeniesienia . .	33.903	11.100	45.003

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
10.720	15.200	
1.000	890	Nadwyżka w rubr. wydatków nadzw. z powodu kredytu na koszta obesłania wystawy
350	400	kraj. przez Zakład, wydatki zaś zwyczajne według szczegółowego preliminarza.
—	—	Szkoła wchodzi dopiero w życie.
2.150	2.720	Jak poz. 42.
1.320	2.720	Dalsze koszta urządzenia staraniem powiatu przeniesionej i nowymi budynkami wyposażonej szkoły.
3 326	3.011	Jak poz. 42.
1.270	1.160	Jak poz. 42. i wskutek podniesienia płacy instruktora.
1.335	800	Jak poz. 42.
1.300	1.300	
12.051	13 001	
3.100	1.700	Jak poz. 42.
1.000	1.000	Czwarta rata zasiłku na wystawienie budynku w myśl uchw. sejm. z d. 18. listop. 1890.
2.348	1.036	Jak poz. 42.
899	900	
7.347	4.636	
399	600	Jak poz. 42.
—	—	Szkoła weszła dopiero w roku 1893 w życie.
399	600	
30.517	33.437	

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.		Z przeniesienia .	33.903	11 100	45.003
		D) Dla wyrobów tkackich.			
	57	Krajowa szkoła tkacka w Krośnie	3.748	600	4.348
	58	Zasiłek na budowę nowego budynku szkolnego . . .	—	3.500	3.500
	59	Krajowy naukowy warsztat tkacki w Błażowej . . .	870	150	1.020
	60	„ „ „ „ w Glinianach . . .	530	400	930
	61	„ „ „ „ w Gorlicach . . .	400	500	900
	62	„ „ „ „ w Korczynie . . .	750	150	900
	63	„ „ „ „ w Łańcucie . . .	1.200	150	1.350
	64	„ „ „ „ w Rychwałdzie . .	900	150	1.050
	65	„ „ „ „ w Wilamowicach . .	590	270	860
	66	Naukowy „ „ w Kossowie . . .	550	150	700
	67	Krajowa szkoła sukiennicza w Rakszawie	2.300	1.800	4.100
	68	Zasiłek na budowę szkoły tkackiej w Komarnie . . .	—	2.000	2.000
		Razem . .	11.838	9.820	21.658
		E) Dla wyrobów powroźniczych.			
	69	Krajowy naukowy warsztat powroźniczy w Radymnie . .	350	450	800
		F) Dla wyrobów koronkarskich.			
	70	Szkoła koronkarska w Kańczudze	696	100	796
	71	Krajowa szkoła koronkarska w Muszynie	528	180	708
	72	„ „ „ w Zakopanem . . .	2.040	200	2 240
	73	Szkółka koronkarska u SS. Miłosierdzia w Przeworsku . .	300	—	300
		Razem . .	3.564	480	4.044
		G) Subwencyonowane zakłady dla nauki robót kobiecych.			
	74	Szkoła wydziałowa im. św. Scholastyki w Krakowie . .	500	—	500
	75	Szkoła robót utrzymywana przez Towarzystwo Pracy kobiet we Lwowie	700	—	700
	76	Szkoła specyalna robót kobiecych u PP. Benedyktynek w Przemyślu	250	—	250
	77	Towarzystwo pracy kobiet w Kołomyi	250	—	250
		Razem . .	1 700	—	1.700
		Do przeniesienia . .	51.355	21.850	73.205

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893	Wyjaśnienia
30.517	33 437	
4.339	3 798	Jak poz. 42.
1.000	3.500	Zasiłki na budynek szkolny w myśl uchwał sejmowych z dnia 12 listopada 1890 i 24. września 1892
1.190	1.190	Jak poz. 42.
900	800	
—	—	Szkoła wchodzi dopiero w życie.
970	1.140	Jak poz. 42.
776	1.590	
870	700	
480	650	
960	650	
—	5.000	Preliminuje się 4.100 zł. na utrzymanie i urządzenie wewnętrzne budynku szkolnego i farbiarni.
—	—	Sprawa założenia szkoły w toku, kwota preliminowana jest zasiłkiem dla gminy na wystawienie budynku.
11.485	19.018	
—	—	Dopiero w roku 1893 wprowadzony w życie.
1.163	763	Jak poz 42.
763	688	
2.391	2.040	
300	300	Jak na rok 1893.
4.617	3.791	
500	500	Jak na rok 1893.
700	700	
500	420	Mniej z powodu zaoszczędzeń z lat przeszłych.
—	—	W roku 1893 otrzymało Stowarzyszenie zasiłek z ogólnej kwoty na zasiłki, obecnie przedstawia się je oddzielnie do zasiłku stałego.
1.700	1.620	
48.319	57.866	

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.		Z przeniesienia . .	51.355	21.850	73.205
		H) C. k. szkoły przemysłowe zawodowe subwencyonowane ze skarbu krajowego.			
	78	C. k. szkoła zawodowa dla przemysłu drzewnego w Zakopanem	1.650		1.650
	79	C. k. szkoła zawodowa ślusarska w Świątnikach . .	1.612		1.612
	80	Zasiłek na zapomogi dla majstrów kształcących się w szkole ślusarskiej w Świątnikach	500		500
	—	Reszta kredytu na wystawienie budynku dla szkoły ślusarskiej w Świątnikach	—		—
	81	Zasiłek na utrzymanie warsztatu kowalskiego w Sułkowicach .	440		440
		Razem . .	4.202	—	4 202
III.		**III. Wydatki ogólne na cele szkolnictwa przemysłowego.**			
	82	Krajowa keramiczna stacya doświadczalna przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie.	4.350		4.350
	83	Na założenie stacyi doświadczalnej mechaniczno-technologicznej przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie ostatnia rata	—	2.500	2.500
	84	Muzeum przemysłowe we Lwowie	2.000		2.000
	85	Muzeum przemysłowe w Krakowie	2.000		2.000
	86	Na wydawnictwo wzorów rysunkowych dalsza rata .	1.500		1.500
	87	Na stypendya przemysłowe:			
		a) na zasiłki dla kandydatów kształcących się na nauczycieli szkół przemysłowych uzupełniających . .	2.000		2.000
		b) na inne stypendya przemysłowe	8.000		8.000
	88	Na nowe warsztaty powstać mające w r. 1894 . . .	—	2.000	2.000
	—	Druki rachunkowe dla szkół zawodowych . . .	—		—
	89	Koszta inspekcyi i nadzoru szkół przemysłowych . .	1.600		1.600
		Razem . .	21.450	4.500	25.950
IV.		**IV. Wydatki Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych.**			
	90	Prenumerata czasopism i zakupno dzieł	200		200
	91	Biuro komisyi krajowej dla spraw przemysłowych:			
		a) Koszta podróży, dyety i inne wydatki . . 1.400			
		b) Płaca sekretarza 1.200			
		c) Dodatek osobisty do płacy sekretarza . . 600			
		d) Płaca pomocnika biurowego . . . 480	3.680		3.680
		Razem . .	3.880	—	3.880
		Do przeniesienia . .	80.887	26.350	107.237

Preliminarz na rok 1894. Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
48.319	57.866	
1.500	1 650	Jak na rok 1893.
1.138	667	Z powodu większych kosztów utrzymania nowego budynku.
—	500	Jak na rok 1893.
10.000	10.000	W roku 1893 wstawiono resztę przyznanego kredytu.
—	—	
12.638	12.817	
3.260	3 390	Więcej z powodu wprowadzenia nowej posady asystenta.
—	2.500	W myśl uchwały Sejmowej z 20. maja 1893 Ls. 1.177.
2 000	2.000	
2.000	2.000	
1.500	1.500	Jak na rok 1893.
2.000	2 000	
6.000	6.000	Wskutek znacznego pomnożenia się szkół i liczby uczniów wstawia się o 2.000 zł. więcej.
2.361	2 500	Więcej z powodu rokowań o zakładanie dalszych szkół zawodowych.
—	1 500	
1.034	1.600	Jak na rok 1893.
20.155	24.990	
200	200	Jak na rok 1893.
2 776	3 560	Więcej z powodu, że płacę pomocnika biurowego podwyższono o 120 zł. w skutek zwiększonych czynności.
2.976	3.760	
84.088	99.433	

Wydatki. Fundusz krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	80.887	26.350	107.237
V.		**V. Zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe.**			
	92	Na zasiłki bezzwrotne na cele przemysłowe . . .	7.000	—	7.000
	93	Dotacya krajowego funduszu przemysłowego . . .	25.000	—	25.000
		Razem . .	32 000	—	32.000
VI.		**VI. Szkoły handlowe i zasiłki na popieranie wykształcenia handlowego.**			
	94	Szkoła handlowa w Krakowie	1.000	—	1 000
	95	Na stypendya dla młodzieży handlowej	2.000	—	2.000
		Razem . .	3.000	—	3 000
		Suma rubryki XVI. . .	115.887	26.350	142.237
		Zestawienie.			
		I. Szkoły przemysłowe uzupełniające	18 421	2.500	20.921
		II. Szkoły zawodowe	37.136	19.350	56.486
		III. Wydatki ogólne na cele szkolnictwa przemysłowego.	21.450	4 500	25.950
		IV. Wydatki komisyi krajowej dla spraw przemysłowych	3.880	—	3.880
		V. Zasiłki i pożyczki przemysłowe	32 000	—	32.000
		VI. Szkoły handlowe i zasiłki	3.000	—	3.000
		Razem . .	115.887	26.350	142.237
		W porównaniu z budżetem 1893 r. .	138.663	30.770	169.433
		mniej o .	22.776	4.420	27.196

Preliminarz na rok 1894.

Wydatki.

Wynikłość z roku 1891.	Kwota uchwalona na r. 1893.	Wyjaśnienia
84.088	99.433	
6.999	7.000	Jak na rok 1893.
60.000	60 000	Wydatek ten uzasadniono osobnem sprawozdaniem z czynności krajowej komisyi dla spraw przemysłowych.
66.999	67.000	
1.000	1.000	Jak na rok 1893.
—	2.000	
1.000	3.000	
152.087	169.433	

LW. 795/94.

Aleg. 79.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowych niższych szkolach rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach, — o założyć się mających nowych szkołach rolniczych, — tudzież o szkole uprawy i wyprawy lnu w Gródku.

Wysoki Sejmie!

W organizacyi krajowych niższych szkół rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach, nie zaszła żadna zasadnicza zmiana. Wydział krajowy dąży wytrwale w kierunku jaki odpowiednio do miejscowych warunków i na podstawie poczynionych doświadczeń, szkołom tym wytknął, a w sprawozdaniu swojem z dnia 10. października 1890 LW. 43323, Wysokiemu Sejmowi przedłożonem obszernie przedstawił i umotywował. Mianowicie: w szkołach niższych rolniczych w Horodence i Dublanach dąży się głównie do wykształcenia dobrych pomocników (organów administracyjnych wykonawczych: pisarzy ekonomicznych, dozorców folwarcznych i polnych i t. p.) dla większych gospodarstw, w szkołach zaś Jagielnickiej i Kobiernickiej, dąży się przedewszystkiem do wykształcenia synów włościańskich na przyszłych samoistnych gospodarzy gruntowych.

Wydział krajowy świadom jest trudności jakie się nasuwają rychłemu osiągnięciu celu tego, — wypowiedział to kilkakrotnie w poprzednich sprawozdaniach swoich, — niemniej jednakże, śledząc pilnie rozwój szkół w wytkniętym kierunku, utwierdza się w przekonaniu, że postępując systematycznie a wytrwale, dojdzie do zamierzonego celu. Liczba synów włościańskich, wstępujących do krajowych niższych szkół rolniczych w Jagielnicy i Kobiernicach, zwiększa się z każdym rokiem, a obecnie prawie wszyscy uczniowie tych dwóch szkół są synami włościan; gospodarze gruntowi interesują się coraz więcej tymi szkołami i przyjeżdżają nawet z dalszych okolic do Jagielnicy i Kobiernic, ażeby się bądź egzaminom przysłuchać, bądź gospodarstwom przypatrzyć, a następstwem każdej z takich odwiedzin jest, że o umieszczenie w szkole ich synów lub krewnych proszą, — w końcu, jako najwięcej pouczający i zachęcający fakt: że już kilku uczniów bądź bezpośrednio po ukończeniu nauk (Jagielnica), bądź po krótkiej służbie przy gospodarstwie większem

(Kobiernice), na ojcowiznę powróciło, i jedni przy ojcu na gruncie pozostają, drudzy zaś samoistnie ojcowskie gospodarstwo prowadzą.

Znaczny też wpływ na podniesienie gospodarstw włościańskich, — przez wprowadzenie racyonalnej uprawy roli, użycie poprawnych a dla małych gospodarstw gruntowych odpowiednich maszyn i narzędzi, lepszego utrzymywania inwentarza żywego i obchodzenia się z nawozem stajennym, — wywierają gospodarstwa szkolne, we wszystkich działach przez uczniów obrabiane i prowadzone na dochód, a nie na okaz.

Gospodarstwo szkoły Jagielnickiej (na obszarze 30. morgowym) prowadzi się według planu przez referenta naszego fachowego, p. Strusiewicza, w porozumieniu z Dyrekcyą szkoły, wypracowanego; — a że plan ten miejscowym stosunkom odpowiada, dowodem najlepszym powiększające się z każdym rokiem dochody, jakie zajęły miejsce dawniejszych niedoborów. Dochód z gospodarstwa szkoły Jagielnickiej, wynoszący w roku ekonomicznym 1891/92 z 30. morgowego obszaru **835** zł. **45** ct. w. a. podniósł się w r. 1892/93 do **1.176** zł. **50** ct. w. a. Prawda, że dzięki wspaniałomyślności właściciela Jagielnicy, hr. Lanckorońskiego, opłaca szkoła za 21 morgów gruntu (reszta, t. j. 9 morgów jest własnością szkoły), tylko 50 zł. w. a. czynszu dzierżawnego, — zawsze jednakże wynik powyższy jest bardzo poważny i zadawalający.

Że korzystny ten wynik przypisać należy nietylko samemu — aczkolwiek dobrze obmyślanemu — planowi gospodarskiemu, ale w znacznej mierze także pilności, oszczędności i zapobiegliwości kierownika szkoły, p. Świeżawskiego, z przyjemnością i uznaniem konstatuje tutaj Wydział krajowy.

Na podobnych podstawach jak w szkole Jagielnickiej wypracowany został plan gospodarstwa szkolnego szkoły Kobiernickiej. Organizacya wprawdzie tego gospodarstwa nie została jeszcze we wszystkich szczegółach przeprowadzoną, najpierw z powodu braku potrzebnego inwentarza żywego (o czem poniżej jest mowa) i koniecznych prac przygotowawczych tudzież melioracyi gruntów. Że jednakże to, co dotychczas, mianowicie w roku 1892 i 1863, zrobiono, dobrze świadczy o gospodarstwie szkolnem i prowadzącym toż gospodarstwo kierowniku szkoły, p. Bielskim, dowodem, że w miejsce dawniejszego znacznego niedoboru, już w pierwszym roku (1892) dochód z gospodarstwa pokrył czynsz dzierżawny 758 zł. 46 wynoszący (za 49 m. 1.194 □) właścicielowi Kobiernic opłacany pozostawiając jeszcze ładną zwyżkę. Według tymczasowego zestawienia rachunków za rok 1893 liczyć już można na znaczną zwyżkę, jaka po opłaceniu czynszu dzierżawnego z dochodów gospodarstwa pozostanie.

Szkoła Horodeńska, jak wiadomo, nie ma własnego gospodarstwa, a korzysta tylko z obszernego i wzorowo prowadzonego gospodarstwa właściciela Horodeńki.

We wszystkich trzech szkołach istnieją, — niezależnie od gospodarstwa szkolnego a względnie folwarcznego, — pola okazowe, do uprawy tych roślin w gospodarstwie wiejskiem w ogóle ważnych, z którymi uczniowie dokładnie obznajomieni być powinni, które jednakże, ze względu na miejscowe warunki, ani w gospodarstwie szkolnem, ani folwarcznem uprawiane nie są. — Na tych polach okazowych demonstruje się uczniom sposób i skutki użycia nawozów fabrycznych, w gospodarstwie szkolnem nieużywanych. Każda szkoła posiada także osobny ogród warzywny, uprawiany przez uczniów, pod kierunkiem tego nauczyciela który ogrodnictwa uczy.

Nauki w krajowych niższych szkołach rolniczych udzielane były w roku 1892/93 przez tych samych nauczycieli jak w latach poprzednich. — W pierwszym jednakże półroczu zaszła bardzo dla rozwoju szkół niekorzystna zmiana. Oto najpierw opuścił służbę krajową egzamioowany nauczyciel fachowy szkoły Kobiernickiej p. Kontanty Bielecki, otrzymawszy korzystniejszą posadę jako nauczyciel seminaryum nauczycielskiego, a Wydziałowi krajowemu nie udało się pozyskać na jego miejsce odpowiednio ukwalifikowanej osobistości; — następnie zrezygnowali z posad Instruktorów p. Cholewa w Kobiernicy, powołany na prow, kierownika szkoły rolniczej zimowej w Cieszynie, — a p. Pastuszak w Jagielnicy, który otrzymał korzystną posadę ekonoma na dwoch folwarkach w majątku, w którym był dawniej na praktyce. — Nauczyciela fachowego w szkole Kobiernickiej zastępuje tymczasowo krajowy nauczyciel wędrowny p. Bazyli Korol. — Instruktor Cholewa dał się przez Dyrekcyą nakłonić do pozostania jeszcze na zajmowanej posadzie widokami, że Wysoki Sejm, uznając doniosłe znaczenie, jakie mają Instruktorowie przy niższych szkołach rolniczych, zechce tychże w najbliższym czasie stabilizować, — Intruktor jednakże Pastuszak opuścił stanowczo zajmowaną posadę.

Jakkolwiek Wydział krajowy ma nadzieję że z wysłanych za granicę stypendystów, kandydatów na nauczycieli do szkół niższych rolniczych (Klimkiewicz i Dąbrowski) wykształci się wkrótce należycie ukwalifikowany następca p. Bieleckiego dla Kobiernic, — i że wysyłając jeszcze dwóch lub czterech podobnych kandydatów, będzie można przysposobić nauczycieli tak dla szkół już istniejących, jak i powstać mających, — to jednakże dla tem łatwiejszego pozyskania jednych, a pewniejszego przywiązania drugich do służby nauczycielskiej w krajowych niższych szkołach rolniczych, potrzeba koniecznie zrównać ich pod względem materyalnym, to jest pod względem płacy i dodatków aktywalnych i pięcioletnich, z nauczycielami gospodarstwa wiejskiego przy seminaryach nauczycielskich, z którymi równą kwalifikacyę posiadać muszą.

Grożącemu szkołom brakowi odpowiednich Instruktorów starał się Wydział krajowy w ten sposób zapobiedz, że skoro tylko dowiedział się w relacyi inspekcyonującego niższe szkoły rolnicze referenta swego, że jest uzasadniona obawa, iż pozostający dotychczas w słnżbie Instruktorowie skłonią się do przyjęcia ofiarowanych im korzystniejszych posad, postanowił przyjąć do każdej szkoły jednego z ukończonych uczniów krajowych niższych szkół rolniczych, w charakterze praktykanta, któryby, pomagając kierownikowi szkoły przy gospodarstwie, a instruktorowi przy dozorze wykonywania przez uczniów prac gospodarskich, nabył z czasem potrzebnego uzdolnienia bądź do zastąpienia instruktora przy szkołach istniejących, bądź też do zajęcia posady instruktora przy szkołach projektowanych. — W przekonaniu, że Wysoki Sejm uzna pożyteczność tego zarządzenia, przyjął Wydział krajowy z początkiem roku szkolnego 1893/94 jako praktykantów, a zarazem pomocników Instruktora, w szkole Horodeńskiej: Alojzego Josta, byłego ucznia tej szkoły, — w szkole Jagielnickiej byłego jej ucznia Kazimierza Dymnickiego, a w szkole Kobiernickiej byłego ucznia szkoły Horodeńskiej Antoniego Foltę. — Z relacyi kierowników szkół można wnosić, iż dwóch z przyjętych w roku 1993 praktykantów wyrobi się na zdolnych Instruktorów. Koszta utrzymania tych praktykaetów pokrył Wydział krajowy w roku 1893 z oszczędnosci częściowo w Rubr. I., a względnie II. (Jagielnica), częściowo zaś w Rubr. III. budżetów szkół odnośnych. — Na rok 1894 wstawił Wydział krajowy do budżetów każdej z trzech powyżej wymienionych krajowych niższych szkół rolniczych po 150 zł. w Rubr. III., na utrzymanie wspomnianych praktykantów i uprasza Wysoki Sejm jak najusilniej o zatwierdzenie tego zarządzenia i uchwalenie preliminowanego na rok 1894 nie wielkiego wydatku. Lecz i tu starania o przysposobienie potrzebnych dla szkół Instruktorów nie zapobiegną brakowi a przynajmniej częstej ich zmianie, jeżeli w miejsce dotychczasowych niestałych posad, nie zostaną ustanowione stałe etatowy posady Instruktorów, dające ludziom, którzy dłuższy szereg lat z pożytkiem dla szkoły służyli, prawo do emerytury na lata późniejsze, kiedy już w służbie czynnej na swoje i swojej rodziny utrzymanie nie będą mogli pracować.

Nauka weterynaryi, udzielana po koniec roku 1892 przez dojeżdzających, a często posady swe zmieniających Weterynarzy powiatowych, została ostatecznie uregulowaną w krajowych niższych szkołach rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach, przez obsadzenie posady krajowego nauczyciela wędrownego weterynaryi, utworzonej uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 20 maja 1893. — Drogą konkursu nadał Wydział krajowy posadę tą, na razie pro wizorycznie, c. k. weterynarzowi powiatowemu p. Teofilowi Sochaniewiczowi, i w myśl wniosków zawartych w zeszłorocznem Sprawozdaniu Wydziału krajowego o nauczycielach wędrownych, jak niemniej i w Sprawozdaniu Sejmowej komisyi gospodarstwa krajowego z dnia 15 maja 1893 L. s. 1120, poruczył mu (dekretem do Lw. 57102) udzielanie nauki weterynaryi w każdej z trzech szkół, w kursach sześciotygniowych kolejno się odbywających, według planu przez Wydział krajowy zatwierdzonego.

Spostrzeżenia poczynione przez delegatów Wydziału krajowego do egzaminów, jak niemniej lustrujących krajowe niższe szkoły rolnicze przy innej sposobności, spowodowały Wydział krajowy do bliższego zbadania, czyli i w jakim kierunku należałoby zmienić dotychczasowy szczegółowy plan nauki i jej rozkład na poszczególne okresy czasu, jak niemniej termin przyjmowania uczniów i egzaminatorów końcowych. — W tym celu postawił też Wydział krajowy dorocznej konferencyi nauczycieli krajowych niższych szkół rolniczych do rozbioru odpowiednie pytania. Wynik tych badań i oparte na nich wnioski, przedłoży Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi.

Tu zaznacza tylko Wydział krajowy, że unormowanie nauki podstawowej z działu przyrodoznawstwa, tak co do zakresu jak i formy udzielania tejże nauki zapewnił sobie Wydział krajowy częściowo pozyskaniem D-ra Oleskowa do napisania „Botaniki popularnej", zastosowanej do potrzeb praktycznego rolnika i tego stopnia rozwoju umysłowego, jaki posiadają uczniowie szkół niższych rolniczych w przecięciu, — częścią zarządzeniem przetłómaczenia bardzo popularnego dziełka D-ra Nesslera, pod tytułem: „Naturwissenschaftlichen Leitfaden" dla rolników i ogrodników napisanego.

Przerobienie skryptów z Rolnictwa i Hodowli, odpowiednio do uwag krytycznych i wskazówek, przez komisyę specyalną (z łona komisyi naukowej wyznaczonej) udzielanych, jest w toku. Napisaniem zaś podręcznika Administracyi i Rachunkowości zajmie się prawdopodobnie, w myśl propozycyi zrobionej na ostatniem posiedzeniu komisyi naukowej, referent nasz fachowy p. Strusiewicz.

Sprawą odnoszącą się do wszystkich krajowych niższych szkół rolniczych, które są przedmiotem niniejszego sprawozdania, a ważną, jest potrzeba udzielania kierownikom tych szkół pomocy kancelaryjnej pisarskiej. Zważyć bowiem trzeba, że kierownik niższej szkoły rolniczej jest nietylko bezpośrednim odpowiedzialnym kierownikiem naukowym i administracyjnym szkoły, ale także kierownikiem i administratorem internatu, prowadzącym (jak w Jagielnicy i Kobiernicach) wikt uczniów we własnym zarządzie, że jest (z wyjątkiem kierownika szkoły Dublańskiej) kasyerem i rachmistrzem, przy obrocie wynoszącym po stronie wydatków przeszło 12.000 zł. rocznie, i że (znowu z wyjątkiem tylko szkoły Dublańskiej) jest kierującym praktyką uczniów i administratorem kilkudziesięciomorgowego gospodarstwa szkolnego, będąc zarazem nauczycielem fachowym z kilkunastoma w tygodniu godzinami zajęcia w szkole. Że przy takiem obarczeniu pracą, sprawy biurowe, wygotowanie na czas sprawozdań i rachunków, utrzymywanie w porządku ksiąg inwentarzy, i t. p. jest prawie niemożliwe, a przecież konieczne, nikt wątpić nie może. Nieporządkom i zaniedbaniom, z tąd — a nie z winy kierowników — pochodzącym, da się przynajmniej częściowo w ten sposób zapobiedz, że się doda Dyrekcyi pomoc kancelaryjną pisarską, do utrzymywania protokołów, rege-

strów i całej manipulacyi kancelaryjnej. Na ten też cel wstawił Wydział krajowy minimalną kwotę 120 zł. w rubrykę II. budżetów szkół niższych rolniczych — i uprasza Wysoki Sejm o uchwalenie tego skromnego wydatku.

Po przedstawieniu najważniejszych spraw odnoszących się do wszystkich krajowych niższych szkół rolniczych, przystępuje Wydział krajowy do wykazania potrzeb każdej z osobna:

W szkole Horodeńskiej, pierwszą i konieczną jest: dokończenie odrestaurowania budynków istniejących (piece, podłogi, poddasza, rynny, i t. d.) i adaptacyi pomieszkania dla praktykanta — pomocnika instruktora, a względnie uzyskanie pomieszczenia na większą liczbę uczniów, która z 30. do 35, a w roku 1893/94 do 38. podniesioną być musiała. Koszta tej restauracyi a względnie adaptacyi wynosić będą okrągło 300 a względnie 500 zł., — razem 800 zł. — Kwotę tę wstawił Wydział krajowy jako wydatek nadzwyczajny w budżet szkoły na rok 1894 rubryka II. pozycya 9. — i uprasza Wysoki Sejm o uchwalenie tejże, jak niemniej o uchwalenie kwoty 500 zł. wstawionej w budżet szkoły jako jednorazowy nadzwyczajny wydatek (rubryka IV. pozycya 20.) na postawienie małej suszarni wzorowej do suszenia liścia tytoniowego, bez której założony (w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 11. listopada 1890) ogród doświadczalny do uprawy tytoniu i zaprowadzony osobny kurs nauki uprawy tytoniu, nie przyniosą spodziewanego pożytku.

O kredyt na oparkanienie zakładu prosić będzie Wydział krajowy w przyszłym roku.

W szkole Jagielnickiej, oprócz 300 zł. w. a. wstawionych w Budżet szkoły na r. 1894, jako wydatek nadzwyczajny, na odnowienie ogrodzeń zakładu (R. II.) potrzebną jak znaczniejsza kwota na rozszerzenie budynków szkolnych, przeznaczonych na pomieszczenie uczniów i mieszkania nauczycieli. — Jak wiadomo Wysokiemu Sejmowi z poprzednich sprawozdań Wydziału krajowego i Dyrekcyi szkoły, dla trzech oddziałów uczniów istnieją w Jagielnicy tylko dwie sale naukowe, — sali zaś rekreacyjnej, w którejby spocząć mogli uczniowie, nie zajęci nauką i praktyką lub zająć się tu czytaniem, nie ma wcale. — Wskutek tego ani sale naukowe, ani sypialne, nie mogą być utrzymane w należytym porządku i czystości, nie licząc innych niedogodności, jakie z tego powodu wynikają, jak np. niemożność zatrudnienia w salach uczniów wszystkich trzech oddziałów na raz, w porach, w których po za obrębem szkoły zajęci być nie mogą. — Nie ma też w budynkach szkolnych odpowiedniego pomieszkania dla Instruktora, — a okoliczność, że dotychczasowy Instruktor umieszczony być musiał w ciasnej przybudowie korytarza, wpłynęła (oprócz głównej przyczyny poprzód wskazanej) w znacznej części na jego postanowienie zrezygnowania z zajmowanej posady. — W zakładzie nie ma dalej pomieszkania dla nauczyciela do nauk elementarnych, który dla tego musi mieszkać po za obrębem szkoły, w najętem pomieszkaniu w miasteczku. — Że wskutek tego nauczyciel ten nie może zarówno z innymi współdziałać w dozorze i prowadzeniu uczniów, i że z tego inne niedogności i szkody dla zakładu wynikają, nie potrzeba dowodzić.

Tym wszystkim brakom tamującym normalny rozwój zakładu, zapobiedz można tylko przez postawienie odpowiednich rozmiarów budynku nowego, albo też rozszerzenie istniejącego.

Wydział krajowy zarządził też wypracowanie planów i kosztorysów, z których się okazuje, że

1) rozszerzenie istniejącego budynku głównego murowanego, przez postawienie piąterek po nad pomieszkaniem dotychczasowem kierownika i nauczyciela fachowego, kosztowałoby okrągło (przy 271 m.□ zabudowanej powierzchni) 6.500 zł. w. a.
2) postawienie osobnego domu mieszkalnego dla dwóch rodzin (o zabudowanej powierzchni 330 m.□) kosztowałoby okrągło 9.500 zł. Ponieważ jednakże rozszerzenie budynku istniejącego, piąterek, nie dałoby pomieszkań dosyć wygodnych (brak piwnic i wychodków,) — postawienie zaś budynku szkolnego osobnego wydaje się zbyt kosztowne, przeto postanowił Wydział krasprawę tę jeszcze raz zbadać, zanim formalny wniosek Wysokiemu Sejmowi przełoży, — a na teraz uprasza tylko o upoważnienie przygotowania wszystkiego co potrzeba, ażeby wspomniane

rozszerzenie budynków w krajowej niższej szkole rolniczej w Jagielnicy, mogło być w roku 1895-tym uskutecznione, kosztem nie przekraczającym kwoty 9.000 zł.

W szkole Kobiernickiej pokryto nowym dachem pomieszkanie Instruktora i tak zwaną oficynę murowaną, w której adaptowano dawną kuchnię i spiżarnię na pomieszkanie nauczyciela nauk elementarnych, przerobiono wozownię na kuchnię, spiżarnię i pomieszkanie dla gospodyni, a drewutnię i izbę stolarską na obszerną jadalnię służącą zarazem na czytelnię uczniom, — uskuteczniono także gruntowne naprawy w budynku głównym, w którym, mianowień w pomieszkaniu kierownika, latający grzyb drzewny wielkie wyrządził spustoszenia — i wyczerpano zupełnie kredyt na ten cel pod R. II. poz. 9. budżetu szkoły na rok 1893 dozwolony. — Wielu jednakże jeszcze koniecznych, a nawet gwałtownych napraw i rekonstrukcyi wymagają budynki szkolne, mianowicie: pokrycie nowym dachem, urządzenie umywalni dla uczniów, adaptacya poddasza na infirmę i garderobę (skład sukien, bielizny, obuwia i t. p. uczniów), dalsze odnowienie podług grzybem zniszczonych i td. — Na te wszystkie koniecznie potrzebne naprawy rekonstrukcye wstawił Wydział krajowy w budżet szkoły za r. 1894 kwotę 900 zł., jako wydatek nadzwyczajny — i uprasza o uchwalenie tego wydatku.

Znacznego także wkładu wymaga gospodarstwo szkolne, mianowicie na odnowienie krowiarni i uzupełnienia jej stanu do liczby odpowiadającej potrzebnem gospodarstwu. — Skontatowawszy przez weterenarza powiatowego i krajowego u niektórych krów obory Kobiernieckiej tubcykulozę w wysokim stopniu rozwiniętą, u innych uzasadnione podejrzenie zakażenia tą chorobą, zarządził Wydział krajowy sprzedaż, na razie tych sztuk, które do hodowli użyte być już nie mogły, i od których mleko używane być nie powinno. — Uzyskana ze sprzedaży tej kwota **633** zł. **47** ct. nie weszła do ogólnego rachunku przychodów, ale przechowaną została jako depozyt, przeznaczony na zakupno w miejsce sprzedanych krów, innych. — Pozostałe 5 krów nie nadają się do dalszej hodowli, nietylko ze względu na bardzo różne pochodzenie (2 szwyc, 1 glaner, 2 krajowe) ale takie z powodu niezadowalającej mleczności. — Wydział krajowy postanowił przeto i te krowy sprzedać, a za kwotę zrealizowaną (400 do 500 zł.) dodaną do powyższej kwoty 633 zł. i uzupełnioną w odpowiedniej wysokości kredytem przez Wysoki Sejm dozwolonym, zakupić 8 młodych krów i buhaja rozpłodowego. Według opinii krajowej komisyi rolniczej byłoby wskazanym zaprowadzić w Kobiernicach oborę rasy Kuhland lub w ogóle bydła mniejszego, ale mlecznego, pochodzenia Berneńskiego. — Do tego potrzebną jest, oprócz funduszu ze sprzedaży bydła zrealizowanego i zrealizować się mającego, jeszcze kwota w wysokości **1200** zł. O udzielenie więc kredytu w tej wysokości uprasza Wydział krajowy, zapewniając, że przy terazniejszem trybie gospodarstwa szkolnego nakład ten w inwentarz żywy, stanowiący kapitał zakładowy gospodarstwa, w kilku latach umorzony zostanie.

Bliższe szczegóły odnoszące się do stanów krajowych niższych szkół rolniczych zawarte są w dołączonych sprawozdaniach Dyrekcyi tych szkół (alegat 1, 2, 3.).

Alegat 1, 2 i 3.

Szkoła uprawy i wyprawy lnu w Gródku, nie uległa żadnym w ostatnim roku zmianom. Z przyczyn w poprzednich sprawozdaniach przytoczonych, nie może się ona należycie rozwijać — i przyłączoną być ma do niższej szkoły rolniczej w Krośnie lub okolicy Krosna, jeżeli powiedzie się uzyskać tu grunt do uprawy lnu, a osobliwie dla zakładu moczenia lnu, odpowiedni.

Kierownikiem tej szkoły, a zarazem nauczycielem rolnictwa był po koniec roku 1793 p. Władysław Ancuta; nauczycielem uprawy i wyprawy lnu był p. Jan Górski; religii uczył ksiądz Igdacy Rybicki, a nauk elementarnych p. Antoni Zieliński. Uczniów w internacie utrzymywanych było 9-ciu. Z rocznika, którzy w roku 1891/92 jednoroczny kurs nauki ukończyńczyli, powróciło 2-ch na własne gospodarstwo gruntowe, — a 4-ch przyjętych zostało do szkoły Horodeńskiej.

Sprawa założenia nowych szkół rolniczych niższych w Uhorsku i Krośnie doznała zwłoki, niezależej od Wydziału krajowego.

Już po przedłożeniu Wysokiemu Sejmowi ostatniego sprawozdania Wydziału krajowego (LW. 44.008/92), zawiadomił s. p. bar. Romaszkan Wydział krajowy, że c. k. Namiestnictwo nie zatwierdziło aktu fundacyjnego przez ś. p. bar. Romaszkana sporządzonego, a przez Wydział krajowy reskryptem z dnia 19. lutego 1892 przyjętego. W skutek tego przedłożył ś. p. bar. Romaszkan, w miejsce zakwestyonowanego aktu fundacyjnego, projekt aktu darowizny, odpowiadający wymogom c. k. Namiestnictwa, który odstąpiony został do zaopiniowania Syndykowi Wydziału krajowego, z upoważnieniem, ażeby co do punktów wątpliwych lub spornych porozumiał się w krótkiej drodze z ś. p. bar. Romaszkanem lub tegoż prawym doradcą, który też pod d. 7. czerwca 1893 (LW. 28.804) oznajmił, że na proponowaną zmianę stylizacyi aktu notaryalnego się zgadza.

Równocześnie traktował Wydział krajowy z ś. p. Romaszkanem o wyznaczenie ofiarowanych dla szkoły 30 m. gruntu w innem dogodniejszem miejscu, któryby nie potrzebywał tak znacznych kosztów (przesło 3.600 zł.) na samo osuszenie i zabezpieczenie odpływu wód z niego odprowadzanych — i nie powodował tak znacznego powiększdnia kosztów budowy zakładu (kilku tysięcy zł.), jak grunt pierwotnie przez ś. p. bar. Romaszkana wyznaczony. Z sprawozdania bowiem Wydziału krajowego, na ostatniej sesyi Wysokiemu Sejmowi przedłożenego, wiadomo, że ze względu, iż poziom wody podgruntowej niedałby się na gruncie tym niżej jak do 1.25 m. od powierzchni obniżyć, potrzebaby mury piwniczne przynajmiej o 1 m. po nad powierzchnię gruntu podnieść, mury budynku warstwami izolacyjnymi od podsiąkającej wilgoci zabezpieczyć, a nadto jeszzze podwórze i dostęp do zakładu odpowiednio podsypać. Koszta te równałyby się wartości gruntu darowaneg i czyniłyby darowiznę iluzoryczną.

Ś. p. ofiarodawca okazał się skłonnym do wyznaczenia innego dla szkoły a głównie pod budynki przydatniejszego gruntu; — choroba jednakże a następnie śmierć nie dozwoliły mu zamiaru tego wykonać. Wydział krajowy ma wszakże uzasadnioną nadzieję, że spadkobiercy ś. p. bar. Romaszkana spełnią jego ostatnie zamiary, i że zwłoka w rozpoczęciu budowy szkoły na korzyść tejże wyjdzie.

Co do Krosna, to przekonał się Wydział krajowy, że grunt, z pomiędzy wszystkich przez miasto Krosno dla szkoły ofiarowanych, jeszcze za najlepszy uznany, jakkolwiek do uprawy lnu się nie nadający, mianowicie tak zwany „szpitalny“ w obrębie gminy Krosna a przy granicy Białobrzegów położony, i obejmujący w trzech parcelach 54 morgów, jest dla szkoły zupełnie nie odpowiedni, a to z tego powodu, że jedyna parcela płaska, na której mogłyby stanąć budynki, podlega wylewowi Wisłoka. W ostatnim roku pokrywała tę parcelę woda Wisłoka przeszło na 1 m. wysokości.

Tylko grunta bezpośrednio przy folwarku miejskim „Suchodoł“ położone, wraz z folwarkiem (czyli budynkami folwarcznymi) pośród gruntów tych na wzniesieniu położonym, byłyby na szkołę niższą rolniczą, połączoną z zakładem moczenia i wyprawy lnu tem więcej odpowiednie, że tuż koło folwarku przepływa strumyk, z którego wody korzystać można. Do folwarku tego, zostającego w dzierżawie, należy jednak 130 morgów, a Magistrat miasta Krosna nie jest skłonny, z całego tego komplektu 30 do 40 morgów na cele szkoły wydzielić, chociażby za opłatą wysokiego czynszu. Wydział krajowy wezwał wszakże krośniański Wydział powiatowy, ażeby o pozyskanie wspomnianego folwarku z 30—40toma morgami gruntu się starał. Na przypadek gdyby starania te okazały się bezskuteczne, czyni Wydział krajowy poszukiwania za inną odpowiedniejszą miejscowością w zachodniej części kraju, w której możnaby niższą szkołę rolniczą, głównie dla włościan przeznaczoną — i z zakładem wyprawy lnu połączoną — założyć.

Przysposobienie nauczycieli fachowych (do nauki gospodarstwa wiejskiego) dla krajowych niższych szkół rolniczych.

Z funduszu przez Wysoki Sejm na rok 1893 przy rozprawie budżetowej uchwalonego, nadał Wydział krajowy stypendya po 500 zł. rocznie (oprócz zwrotu kosztów podróży) dwom kandydatom chcącym się kształcić na nauczycieli fachowych krajowych niższych szkół rolniczych:

1. Henrykowi Klimkiewiczowi i 2. Franciszkowi Dąbrowskiemu.

Obydwaj są uczuiami średniej szkoły rolniczej Czernichowskiej. Pierwszy odbył, po ukończeniu szkoły, pięcioletnią praktykę gospodarską i temu wyznaczył Wydział krajowy na rok 1893/94. akademię Hohenheimską; drugiego posiadającego krótką praktykę, ale natomiast egzamin kfalifikacyjny na nauczyciela szkół ludowych, którego też obowiązki kilka lat pełnił, wysłał Wydział krajowy do wyższej szkoły rolniczej w Liebwerdzie. Obydwom kandydatom przepisał Wydział krajowy dokładnie kierunek i porządek studyów. Pierwszy będzie mógł ukończyć nauki swoje w lutym lub marcu 1895; drugi zaś dopiero w lipcu 1895, poczem jeszcze będzie się musiał udać na krótką chociażby praktykę gospodarską. Prawdopodobnie obydwaj ci kandydaci użyci będą w istniejących już szkołach rolniczych, dla nowopowstających potrzeba przygotować przynajmniej dwóch innych i w tym to celu podniósł Wydział krajowy w budżecie na rok 1894 projektowanym kwotę na stypendya dla kandydatów nauczycielskich wyznaczoną, do 2000 zł. w. a.

Konferencye doroczne nauczycieli krajowych niższych szkół rolniczych i pokrewnych.

Trzecia konferencya nauczycielska odbyła się w dniu 17. grudnia 1893 w obecności c. k. Radcy rządowego i Inspektora szkół rolniczych JW. Władysława Struszkiewicza, jakoteż delegata c. k. krajowej Rady szkolnej, Inspektora kraj. JW. Dr. Dniestrzańskiego.

Do rozbioru na tej konferencyi wyznaczył Wydział krajowy następujące tematy:

1. Czy dotychczasowy termin rozpoczynania roku szkolnego i przyjmowania do szkoły nowo wstępujących uczniów, tudzież termin egzaminów rocznych i końcowych w krajowych niższych szkołach rolniczych jest zupełnie odpowiedni? — a jeżeli nie — dlaczego? i jakie zmiany byłyby tu wskazane? (ref. pp. Bielski i Swieżawski).

2. Czyli i jakie zmiany byłyby wskazane w dotychczasowym szczegółowym planie nauk dla krajowych niższych szkół rolniczych przepisanym? (referent p. Bastgen).

3. Czy uzasadnionem jest wypowiadane przez niektórych nauczycieli zdanie, że — z małymi tylko wyjątkami — młodzież, która po ukończeniu obowiązkowej nauki elementarnej w szkołach ludowych do niższej szkoły rolniczej wstępuje, nie jest dostatecznie przygotowaną, Ażeby mogła należycie korzystać z nauk w tej szkole udzielanych? — i jak temu niedostatecznemu przygotowaniu elementarnemu zaradzić? (ref. pp. Stepek i Ziemiański).

Motywa do naznaczenia powyższych tematów, podane są poprzednio w niniejszym sprawozdaniu. Tak pisemne referaty, starannie opracowane, jak i przeprowadzona dyskusya, dostarczyły materyałów, z których Wydział krajowy skorzysta przy wnioskach swoich, jakie w najbliższem sprawozdaniu swojem Wysokiemu Sejmowi przedłoży.

We wszystkich sprawach odnoszących się do krajowych niższych szkół rolniczych zasięgał Wydział krajowy opinii krajowej komisyi dla spraw rolniczych, a względnie jej sekcyi stałej. — Inspekcyą zaś nad szkołami temi poruczał Wydział kraj. fachowemu referentowi swemu.

Na podstawie powyższego sprawozdania, Wydział krajowy uprasza:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiaoomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych niższych szkołach rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach, w szkole uprawy i wyprawy lnu w Gródku, tudzież o sprawie założenia newych szkół rolniczych niższych w Uhersku i Krośnie.

2. Sejm zatwierdza zaprowadzoną przez Wydział krajowy Instytucyę praktykantów przy krajowych niższych szkołach rolniczych kształcących się na Instruktorów dla tychże szkół — i wstawia dla nich po **150** zł. do budżetów każdej z powyż wymienionych szkół, do rubryki „utrzymania uczniów".

3. Sejm uznaje potrzebę udzielenia kierownikom krajowych niższych szkół rolniczych pomocy kancelaryjnej (pisarskiej) — i wstawia na ten cel do budżetów szkolnych po 120 zł. do ruaryki „koszta zarządu".

4. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby poczynił potrzebne przygotowania, iżby rozszerzenie budynków szkolnych w krajowej niższej szkole rolniczej w Jagielnicy mogło być uskutecznione w roku 1895, kosztem nie przekraczającym kwoty 9000 zł. w. a.

5. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt do 1200 zł. w. a. na zmianę obory w krajowej niższej szkole rolniczej w Kobiernicach.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 9. stycznia 1894.

Marszałek krajowy
Eustachy Sanguszko w. r.

Sprawozdawca
Tadeusz Romanowicz w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

Dyrekcyi krajowej niższej szkoły rolniczej w Horodence

za rok 1892/93.

I. Ogólne wiadomości o szkole.

Cel szkoły. Celem szkoły, wytkniętym rozporządzeniem Wysokiego Wydziału krajowego z dnia 30. września 1890 L. 39.408, jest: kształcenie pomocników (tj. niższych organów wykonawczych) dla gospodarstw większych. Gospodarstwo wzorowe, o które szkoła jest oparta, obejmujące przeszło 3.600 morgów, a obok hodowli bydła, koni i nierogacizny, także gorzelnię i młyn, nareszcie warsztaty kołodziejski i mechaniczny, daje możność praktycznego pouczania wychowanków tej szkoły we wszystkich działach tegoż gospodarstwa i dokładnego obznajomienia (na mocy umowy z właścicielem gospodarstwa zawartej), ze szczegółami przyszłych ich obowiązków.

Nauka teoryczna i praktyczna, obejmująca przedmioty statutem wskazane, jest skierowana do celu na wstępie wskazanym, i rozłożona na lat trzy.

Rok szkolny rozpoczyna się w regule z dniem 1 lipca, a kończy 30 czerwca.

Warunki przyjęcia uczniów są następujące:

Chcący wstąpić jako uczeń do tej szkoły powinien:

1. Najdalej do 15. maja b. r. wnieść do Dyrekcyi szkoły w Horodence podanie z dołączeniem:

a) Metryki urodzenia udowodniającej, że kandydat ukończył 16 rok życia;

b) Świadectwa szkolnego z ukończenia szkoły ludowej z dobrym postępem;

c) Świadectwa moralności i dotychczasowego zatrudnienia, wystawionego przez właściwego duszpasterza i Zwierzchność gminną;

d) Świadectwa zdrowia, wystawionego przez lekarza.

2. W dniu oznaczonym przez Dyrekcyę poddać się egzaminowi wstępnemu, z którego kierownik szkoły osądzi, czyli kandydat jest dostatecznie umysłowo rozwinięty i posiada dostateczne wykształcenie elementarne, aby mógł korzystać należycie z nauki w szkole rolniczej w Horodence udzielanej. (Termin do tego egzaminu naznacza się na drugą połowę czerwca).

3. Otrzymawszy zapewnienie przyjęcia, złożyć do rąk kierownika szkoły pisemne zobowiązanie rodziców, opiekunów lub protektorów, poręczające regularną wypłatę należytości przypadających zakładowi za utrzymanie ucznia.

Synowie ubogich rodziców mogą otrzymać **bezpłatne utrzymanie** w zakładzie; w tym celu winni wnieść osobne podanie do Wydziału krajowego na ręce Dyrekcyi.

4. Każdy wstępujący do zakładu, powinien być zaopatrzony w dostateczną bieliznę i dobre obuwie (buty juchtowe z cholewami).

Koszt utrzymania. Za całe utrzymanie, t. j. pomieszkanie, opał i światło, pościel i pranie bielizny, wikt i ubranie (oprócz bielizny), płaci się do kasy zakładu 150 zł. rocznie, w ratach półrocznych z góry.

Stypendya. Dla szkoły Horodeńskiej przeznaczone są następujące stypendya: Z funduszów Rady powiatowej Horodeńskiej: 3 stypendya po 150 zł. i z funduszów gminy miasta Horodenki dla młodzieży do miasta tego przynależnej: 1 stypendyum na 100 zł. rocznie.

Egzamina i świadectwa. Przy końcy każdego roku szkolnego składają uczniowie egzamina roczne z wszystkich przedmiotów nauki, przed komisyą egzaminacyjną i wobec delegatów Wysokiego Wydziału krajowego. O wyniku tego egzaminu, który stanowi o przejściu ucznia na rok wyższy, zawiadamia kierownik szkoły listownie rodziców lub opiekunów każdego ucznia.

Po okończeniu zaś całego trzechletniego kursu nauk z postępem przynajmniej dostatecznym, obowiązany każdy uczeń złożyć egzamin końcowy czyli główny, z całości zawodowej nauki, przed osobną komisyą egzaminacyjną. W razie pomyślnego wyniku tego egzaminu, otrzymuje abiturient „Świadectwo ukończenia nauk“, w którem poświadczony jest ogólny postęp w naukach stopniami: celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny; a zachowanie się stopniami: zupełnie odpowiednie, odpowiednie lub zaledwie odpowiednie. Kandydat, który egzaminu końcowego pomyślnie nie złożył, otrzymuje z ogólnego postępu w naukach stopień: niedostateczny.

II. Skład grona nauczycieli

jest następujący:

1. Roman Bastgen, kierownik zakładu i nauczyciel fachowy; uczy: rolnictwa, prowadzenia regestrów gospodarczych (rachunkowości), przepisów polowych i kieruje nauką praktyczną.

2. Włodzimierz Grodzki, drugi nauczyciel fachowy; uczy: hodowii zwierząt domowych i elementarnych wiadomości z nauk przyrodniczych.

3. Włodzimierz Markowski, nauczyciel do nauk elementarnych ogólnie kształcących; uczy: języka polskiego i ruskiego, geografii i historyi ojczystej, rachunków, rysunków i kaligrafii.

4. Michał Stadnicki, instruktor uczy wykonywania wszelkich prac gospodarskich i pełni obowiązki dozorcy uczniów.

5. Obowiązki katechyty obrz. rz. kat. pełnił do 1. września 1892. ks. Edward Seńków, do 24. kwietnia 1893 ks. Jan Wojciechowski, a następnie ks. Ludwik Martynowicz. Obowiązki katechyty obrz. gr. kat. pełnił do 12. kwietuia 1893 ks. Aleksander Sobolewski, a na jego miejsce przedstawiła kuratorya szkoły ks. Stefana Osadcę.

III. Nauki w szkole udzielane.

Nauka w krajowej niższej szkole rolniczej w Horodence jest teorytyczną i praktyczną. Zakres i treść poszczególnego przedmiotu nauki, zastosowanej do celu szkoły, podane zostały dokładnie w sprawozdaniu Dyrekcyi z r. 1890/91. W roku szkolnym 1892/93 nie zaszły pod tym względem żadne zmiany. — Dyrekcya więc ogranicza się na podaniu rozkładu nauk i krótkiem objaśnieniu sposobu nauczania praktyki gospodarskiej.

a) Nauki udzielane w kraj. niższej szkole rolniczej w Horodence, rozłożone były w sposób następujący:

1. W okresie zimowym (od 15. października do 15. kwietnia) na tydzień godzin:

		Rok I.	Rok II.	Rok III.	Razem	
Księża katecheci:	Religia i egzorty	2	1	1	4	4
Nauczyciel: W. Markowski:	Język polski i ruski	7	4	3	14	
	Rachunki	5	3	2	10	
	Geografia i historya Polski . .	2	2	—	4	
	Kaligrafia i rysunki	3	3	2	8	36
Nauczyciel: W. Grodzki:	Wiadomości z zoologii	1	—	—	1	
	Wiadomości z botaniki	2	2	—	4	
	Wiadomości z fizyki i chemii	2	5	—	7	
	Hodowla zwierząt gospodarskich .	—	4	4	8	20
Nauczyciel-kierownik: R. Bastgen:	Rolnictwo	—	3	10	13	
	Rachunkowość	—	—	3	3	
	Przepisy polowy	—	—	1	1	
	Raporta z zajęć praktycznych . .	1	1	1	3	20
	Razem . . .	25	27	28		80

2. W okresie jesiennym (od 1. września do 15. października) i wiosennym (od 15. kwietnia do 15. czerwca) na tydzień godzin:

		Rok I.	Rok II.	Rok III	Razem	
Księża katecheci:	Religia i egzorty	1	1	1	3	3
Nauczyciel: W. Markowski:	Język polski i ruski	3	2	2	7	
	Rachunki	3	2	1	6	
	Geografia i historya Polski . .	1	1	—	2	15
Nauczyciel: W. Grodzki:	Wiadomości z zoologii	1	—	—	1	
	Wiadomości z botaniki	2	2	—	4	
	Wiadomości z fizyki i chemii	2	2	1	5	
	Hodowla zwierząt gospodarskich	—	3	3	6	16
Nauczyciel-kierownik: R. Bastgen:	Rolnictwo	—	2	8	10	
	Rachunkowość	—	—	2	2	
	Raporta z robót gospodarskich (wspólnie)	6	6	6	6	18
	Razem . . .	19	21	24		52

b) Nauka **praktyki gospodarskiej** rozpoczyna się z uczniami roku pierwszego, od wyuczenia wykonania wszelkich robót ręcznych gospodarskich, przy użyciu narzędzi ręcznych (kopanie, motyczenie, żęcie, koszenie, wiązanie etc.) i niektórych robót narzędziami zaprzężnymi (oranie, włóczenie, wałkowanie). W roku drugim używa się uczniów przeważnie do wykonania prac narzędziami i maszynami zaprzężnymi (oranie, młócenie, pielenie, płużkowanie, grabanie grabarką, cięcie sieczki, włóczenie etc.), a w czasie żniwa do dozoru przy zbiorze jako pomocników uczniów roku 3go do zwózki i składania stert. W roku trzecim: do prac maszynami (siewnikem, młocarnią parową) i jako dozorców poszczególnych robót.

Uczniowie roku 3. pełnią po kolei służbę pisarza takowego i służbę ekonoma.

Celem wyuczenia pielęgnowania inwetarza, wyznacza się przez cały rok po dwóch uczniów (jeden z drugiego a jeden z pierwszego roku) do obsługi krowiarni, wołarni roboczej i opasowej, fornalki i stada, owiec i trzody, pod nadzorem ucznia roku 3. pełniącego służbę włodarza.

W okresie zimowym pełni po dwóch uczniów tygodniową służbę w gorzelni, a nadto są zajęci w kuźni i stelmacharni.

Z wszelkich wykonywanych, względnie dozorowanych robót, składają uczniowie codziennie raporta ustne i pisemne, a z pełnionych służb tygodniowych przy inwentarzu, raporta tygodniowe.

W roku szkolnym ubiegłym urządzono trzy kursa specyalne a to: kurs mleczarstwa, uprawy tytoniu i pożarnictwa. W roku 1893/94 urządzony zostanie nadto kurs weterenaryi.

Kurs mleczarstwa. Do urządzenia kursu mleczarstwa wyznaczył Wysoki Wydział krajowy krajowego instruktora mleczarstwa Dr. U. W. Massalskiego. Kurs trwał dni 10, od 19. do 28. sierpnia 1892. Do korzystania z kursu przeznaczeni zostali uczniowie roku 2 i 3. Przy wykładach i demonstracyach byli zawsze obecni: nauczyciel hodowli zwierząt p. W. Grodzki i instruktor robót p. M. Stadnicki. Kierownik szkoły hospitował naukę codziennie.

Nauka teoryczna odbywała się według planu nauki mleczarstwa, dla krajowych niższych szkół rolniczych rozporządzeniem Wysokiego Wydziału krajowego z dnia 17. sierpnia L. 36265 postanowionego.

Kurs uprawy tytoniu. Nauki uprawy tytoniu udzielał p. Zygmunt Jakliński c. k. oficyał fabryki tytoniu w Jagielnicy, według planu przez Wys. Wydział kraj. zatwierdzonego do L. 37259/92. W ostatnim dniu kursu odbyła się ogólna repetycya przedmiotu w obecności Przewodniczącego kuratoryi, kierownika szkoły i wszystkich nauczycieli.

Kurs pożarnictwa. Nauki pożarnictwa udzielał P. Markowski, nauczyciel nauk elementarnych w szkole tutejszej, który objął naczelnictwo szkolnej straży pożarnej — i w porze letniej w niedzieli i święta, odbywa z uczniami ćwiczenia strażackie w godzinach popołudniowych.

IV. Środki naukowe.

1. Najważniejszym środkiem do praktycznej nauki gospodarstwa wiejskiego we wszystkich jego działach, jest gospodarstwo J. W. Jakóba bar. Romaszkana, z którego szkoła w sposób poprzód podany korzysta.

2. Do środków naukowych zaliczyć należy także ogród szkolny i półko do uprawy roślin okazowych, obejmujące 12600 metrów kwadratowych powierzchni. Na polku tem, podzielonem na poletka po 1800^{m2}, uprawia się w zmianowaniu następujące rośliny: kukurudza, pszenica, kartofle, jęczmień, konicz, żyto i owies. Nadto na poletkach osobnych uprawia się: trawy, lucerna, buraki, tytoń i chmiel. Różne gatunki i odmiany roślin okazowych,

uprawia się osobno na 110 poletkach po 14^{mas} każde*). Wszelką pracę tak w ogrodzie jak i na polu okazowem szkolnem wykonują wyłącznie uczniowie.

3. Muzeum obejmujące zbiory potrzebne do nauki okazowej z rolnictwa, hodowli zwierząt, mleczarstwa i nauk przyrodniczych.

4. Księgozbiór, obejmujący dzieła z dziedziny nauk zawodowych, przyrodniczych i ogólnie kształcących, podręczniki dla uczniów, tudzież czasopisma rolnicze.

V. Frekwencya uczniów.

Na rok 1892/93 zgłosiło się do Dyrekcyi o przyjęcie do szkoły 48 kandydatów, z których przypuszczono do egzaminu wstępnego 32, odpowiadających wszystkim prepisanym warunkom przyjęcia. Z tych przyjęła Dyrekcya, na podstawie złożonego egzaminu wstępnego, 17 kandydatów na rok I., — na rok II. przeszło 11, a na rok trzeci przeszło z ubiegłego roku szkolnego 8 uczniów, — razem przyjętych zostało na początku roku szkolnego, na mocy upoważnienia Wysokiego Wydziału krajowego, 36 uczniów.

Z końcem roku szkolnego 1892/93 przystąpiło do egzaminu końcowego ogólnego 8miu uczniów, z których otrzymali „Świadectwo ukończenia nauk“:

1. Alojzy Jost z postępem bardzo dobrym.
2. Edward Stanslicki „ „ dobrym.
3. Piotr Zdan „ „ dobrym.
4. Antoni Folta „ „ dobrym.
5. Wawrz. Kozioł „ „ dostatecznym.
6. Karol Krafft „ „ dostatecznym.
7. Antoni Chruscielewicz „ „ dostatecznym.

Nie złożył egzaminu głównego z postępem dostatecznym:

8. Jan Konobi.

Egzamina powyższe odbyły się w obecności: c. k. Radcy rzędowego i Inspektora kultury JW. Włodz. Struszkiewicza, — delegata Wys. Wydziału krajowego i referenta spraw rolniczych Wgo Z. Strusiewicza, — i członków kuratoryi: JW. Jakóba bar. Romaszkana i JW. L. Cieńskiego.

VI. Wiadomości o byłych uczniach.

Z wymienianych powyżej uczniów, którzy w roku 1892/93 trzechletni kurs nauk ukończyli, otrzymali za pośrednictwem Dyrekcyi umieszczenie przy większych gospodarstwach, ponajwiększej części jako pisarze folwarczni:

Edward Stanslicki u bar. Romaszkana w Horodence.
Piotr Zdan u W. Lud. Cieńskiego w Oknie.
Wawrz. Kozioł u W. M. Siemiginowskiego w Torskiem.

Alojzy Jost, pozostał jako praktykant i pomocnik Instruktora przy szkole Horodeńskiej.

---

*) Na pólku okazowem prowadziła Dyrekcya dalej rozpoczęte w roku zeszłym doświadczenia z uprawą buraków cukrowych, celem zbadania możności korzystnej uprawy tej rośliny w tutejszej glebie i tutejszych warunkach klimatycznych. Uprawiono te same co poprzednie odmiany: Vilmorin, Imperial, Szląskie, Desprez, Ziemann i Ukraińskie.

Antoni Folta umieszczony został jako praktykant i pomocnik Instruktora przy szkole rolniczej w Kobiernicach.

Jan Konobi, otrzymał miejsce u JW. Stan. hr. Dzieduszyckiego w Gwozdcu.

Antoni Chruscielewicz zaś jest u stryja swego na Bukowinie.

Z uczniów, którzy wyszli ze szkoły w r. 1891/92 pozostają wszyscy na posadach, które otrzymali na polecenie Dyrekcyi, — z wyjątkiem Jana Kosińskiego, który opuścił służbę u p. Menzla w Pawełczu, a przyjął u p. Jahna w Tłumaczu.

VII. Sprawy internatu.

Do pomieszczenia uczniów służą: 4. sale sypialne, 1. czytelnia, 2. sale naukowe i 1. jadalnia. W salach sypialnych urządzono w roku 1891. pomieszczenie dla 35. uczniów. Każdy uczeń dostaje łóżko żelazne (wojskowe), siennik wypchany słomą, poduszkę wypełnioną sieczką, koc wojskowy, 4. prześcieradła, 3. poszewki, stołek drewniany przy łóżku. Jedna szafka przedzielona na dwie połowy, z dwoma drzwiczkami oddzielnie zamykanymi, służy do przechowania ubrania i bielizny dla dwóch uczniów. Sale sypialne są przez cały dzień zamknięte. Otwiera się je na godziny do spania przeznaczone, t. j. od 9. względnie $9^1/_2$ wieczorem do 4. względnie $4^1/_2$ godz. rano. Urządzenie czytelni składa się ze stołu ustawionego w podkowę, ławek i szaragów do zawieszania zwierzchnich ubrań. Tutaj pozostają uczniowie w godzinach wolnych od lekcyi i zajęć praktycznych.

Do sali jadalnej odpowiednio urządzonej, wchodzą uczniowie tylko dla spożycia śniadania, obiadu i wieczerzy.

Sal naukowych jest dwie. Chociaż szkoła ma trzy kursa, wystarczają dwie sale naukowe, gdyż najwyżej dwa lata (w porze zimowej) mają lekcye, a przynajmniej jeden rok zajęty pracami gospodarskiemi. Jedna sala naukowa urządzona jest dla 16, druga dla 20 uczniów.

Uczniowie dostają w każdym roku po dwa ubrania, t. j. zimowe, sporządzone z ciemnosiwego, grubego sukna, i letnie, sporządzone z zegeltuchu. Na cały czas pobytu dostaje uczeń kożuch węgierski. Kożuchy były dotąd niepokrywane, w bieżącym roku pokryto wszystkie suknem. Ubranie zimowe uzupełnia czapka krojem wojskowem, letnie — kapelusz słomkowy.

Wikt uczniów składa się ze śniadania, objadu i kolacyi. Śniadanie podaje się o godzinie $4^1/_2$ względnie 5. rano w lecie, a o godzinie $6^1/_2$ w zimie. Na śniadanie dostaje uczeń $^1/_2$ litry niezbieranego zgotowanego mleka i 400 gr. chleba razowego. Obiad podaje się o godzinie 12 w południe, a to w poniedziałek: zupę grochową i kartofle; we wtorek: zupę kartoflaną i fasolę na kwaśno; w środę: zupę grochową i kluski ze serem; w czwartek: rosół z kartoflami, mięso z kapustą i pierogi; w piątek barszcz z kartoflami i kasza jaglanna (lub lemieszka kokurudzianna); w sobotę: zupę grochową z grzankami i ryż, w niedzielę: rosół z ryżem, mięso z kartoflami. Do objadu dostaje uczeń 300 gr. chleba. Wieczerza o godzinie 8 względnie $8^1/_2$, a to w poniepziałek: kluski z serem i słoniną; wtorek: kolesza z mlekiem; środa: kasza hreczanna z masłem lub mlekiem; czwartek: kartofle ze słoniną lub kwaśuem mlekiem; piątek: fasola na kwaśno; sobota: kluski z serem i masłem; niedziela: kasza jaglanna z masłem. Do kolacyi dostaje uczeń 300 gr. chleba.

Bezpośredni nadzór nad uczniami sprawują wszyscy pp. nauczyciele mieszkający w budynkach zakładowych, a to po kolei przez tydzień, pod kierunkiem dyrektora szkoły.

W ciągu roku szkolnego chorowało (trzech) 3 uczniów, dwóch na czerwonkę, jeden na tyfus. Wszyscy pomieszczeni byli w tutejszym szpitalu powiatowym

Celem zapobieżenia rozszerzeniu się powyżej wymienionych chorób, jak niemniej i grożącej epidemii cholery, zarządziła Dyrekcya, z upoważnienia Wysok. Wydziału krajowego dworazowe w tygodniu wizytacye lekarskie (Dr. Antoni Roszko), — tudzież podawanie uczniom gorącej herbaty dwa razy dziennie.

VIII. Budynki szkolne.

Budynki szkolne zostały według planu przez Dyrekcyę przedłożonego, a przez Wysoki Wydział krajowy zatwierdzonego, w roku sprawozdania odrestaurowane kosztem funduszu na ten cel budżetem szkolnym wyznaczonego.

Dyrekcya jest obowiązaną ponownie zwrócić uwagę Wysokiego Wydziału krajowego, że trwałe i należycie zabezpieczające ogrodzenie całego obejścia szkolnego wraz z polem szkolnem, jest niezbędnie potrzebne.

Z Dyrekcyi krajowej niższej szkoły rolniczej w Horodence.

We Wrześniu 1893.

Sprawozdanie

dyrekcyi krajowej niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy za rok 1892/93.

I. Ogólne wiadomości o szkole.

Cel szkoły. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy, założona staraniem Wydziału krajowego i ofiarnością JW. Karola hr. Lanckorońskiego, ma na celu kształcenie i wychowanie na zdolnych gospodarzy praktycznych przedewszystkiem synów włościańskich, którzyby w przyszłości, osiadłszy na gruntach, mogli wzorem swym przyczynić się do podniesienia gospodarstwa włościańskiego.

Pomimo starań Wysokiego Wydziału krajowego i Dyrekcyi szkoły, bardzo mało zgłasza się jeszcze takich kandydatów, którzyby po skończeniu szkoły na ojcowiznach swych gospodarowali. zamożniejsi bowiem podolscy włościanie nie czują jeszcze potrzeby kształcenia swych synów w szkołach rolniczych.

Dyrekcya przeto zwraca ponownie uwagę, iż Rady powiatowe powinnyby na pierwszem miejscu zająć się tą sprawą usilnie i starać się oświecić zamożniejszych gospodarzy włościańskich, że dobrodziejstwo wyświadczą swym synom, a przytem ich następcom w dziedzictwie, jeśli umieszczać ich będą w krajowej niższej szkole rolniczej, gdzie nie tylko wyuczą się praktycznie postępowego gospodarowania, ale i moralnie należycie przysposobieni i wychowani będą. Również Towarzystwa rolnicze i Kółka rolnicze mogłyby zająć się pouczeniem gospodarzy rolnych o znaczeniu krajowych niższych szkół rolniczych, przeznaczonych dla synów włościan, i przyczynić się do rychlejszego osiągnięcia celu na wstępie wskazanego.

Warunki i termin przyjęcia kandytatów do szkoły.

Chcący wstąpić do krajowej niższej szkoły rolniczych w Jagielnicy powinien:

1. Najdalej do 15. maja wnieść do Dyrekcyi szkoły w Jagielnicy (poczta Jagielnica) podanie, z dołączeniem:

a) metryki urodzenia, udowadniającem, że kandydat ukończył 16-ty rok życia.

b) świadectwa szkolnego z ukończenia szkoły ludowej z dobrym postępem;

c) świadectwa moralności i dotychczasowego zatrudnienia, wystawionego przez właściwego duszpasterza i zwierzchność gminną;

d) świadectwa zdrowia, wystawionego przez lekarza.

2. W dniu oznaczonym przez Dyrekcyę złożyć egzamin wstępny, z którego kierownik szkoły osądzi, czyli kandydat jest dostatecznie umysłowo rozwinięty i czy posiada potrzebne

wykształcenie elementarne, ażeby mógł korzystać należycie z nauk w szkole rolniczej udzielanych. (Termin do tego egzaminy przypada w drugiej połowie czerwca każdego roku).

Za koszt utrzymania ucznia, t. j. wikt, ubranie (oprócz bielizny), pościel, pomieszkanie, opał, światło i pranie, płaci się do kasy zakładu 150 złr. rocznie, w ratach półrocznych z góry. Od opłaty tej uwolnieni bywają niezamożni uczniowie.

Synowie jednakże włościan, posiadających własne gospodarstwo rolne, przyjęci będą przed innymi kandydatami i otrzymają bez względu na ich stan majątkowy, bezpłatne otrzymanie (pomieszkanie, pościel, pranie i wikt), **tudzież ubranie w zakładzie, kosztem funduszu krajowego.**

Każdy wstępujący do zakładu, czy to na własny koszt, czy na fundusz krajowy, powinien być zaopatrzony w dostateczną bieliznę i dobre juchtowe buty.

Trwanie nauk i rozpoczęcie roku szkolnego.

Nauka cała w krajowej niższej szkole rolniczej w Jagielnicy trwa lat trzy. Rok szkolny rozpoczyna się w regule z dniem 1. lipca a kończy 30. czerwca.

Egzamina i świadectwa.

Przy końcu każdego roku szkolnego składają uczniowie egzamina roczne z wszystkich przedmiotów nauki, przed komisyą egzaminacyjną. O wyniku tego egzaminu, który stanowi o przejściu ucznia na rok wyższy, zawiadamia kierownik szkoły listownie rodziców lub opiekunów każdego ucznia. — Uczeń który przy egzaminie rocznym nie otrzymał przynajmniej dostatecznego postępu z wszystkich przedmiotów nauki, nie może przejść na rok wyższy.

Po ukończeniu zaś całego trzechletniego kursu nauk, zdaje każdy uczeń egzamin końcowy, czyli główny, z całości nauk zawodowych (rolnictwa, hodowli zwierząt domowych i administracyi), przed osobną komisyą egzaminacyjną, a w razie pomyślnego wyniku tego egzaminu, otrzymuje Świadectwo ukończenia nauk, w którem jest wyrażony ogólny postęp w naukach stopniami: celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny, a zachowanie się stopniami: zupełnie odpowiednie, odpowiednie, a względnie zaledwie odpowiednie. Świadectwo to służy jako dowód wiedzy wymaganej do zawodu rolniczego na małej posiadłości (gospodarstwie włościańskim).

Uczeń, który egzaminu końcowego z postępem przynajmniej dostatecznym nie złożył, otrzymuje świadectwo, w którem stopień niedostateczny wiedzy w szkole nabytej jest wyraźnie podany.

II. Skład grona nauczycieli

jest następujący:

1. Antoni Świeżawski, kierownik zakładu i nauczyciel fachowy, uczy: rolnictwa, i zarządu gospodarskiego, tudzież ustaw mających styczność z gospodarstwem, razem tygodniowo $10^1/_2$ godzin; — do niego też należy prowadzić całe gospodarstwo szkolne.

2. Franciszek Cisło, drugi nauczyciel fachowy, uczy: hodowli zwierząt domomych, wstępnych wiadomości z nauk przyrodniczych, ogrodnictwa i pszczelnictwa, razem tygodniowo godzin 15.

3. Zygmunt Ziemiański, nauczyciel do nauk elementarnych ogólnie kształconych, uczy: rachunków, geografii, języka polskiego i ruskiego, kaligrafii, rysunków, tudzież historyi, razem tygodniowo 24 godzin.

4. Karol Pastuszak, instruktor, uczy wykonywania wszelkich prac ręcznych i dozoruje uczniów przy pracach gospodarskich.

5. Ksiądz Eliasz Matkowski, gr. kat. proboszcz w Świdowej, uczy religii obu obrz. w 2 godzinach tygodniowo, a ksiądz E. Seńków, wikary obrz. łac. w Jagielnicy, miewa egzorty raz na tydzień w miesiącach letnich.

6. Władysław Michalski, weterynarz powiatowy, uczył weterynaryi 2 godzin tygodniowo, a

7. Zygmunt Jakliński, c. k. oficyał fabryki tytoniu w Jagielnicy, uczył szczegółowej uprawy tytoniu, po 2 godzin tygodniowo w okresie wiosennym i jesiennym.

III. Nauki w szkole udzielane.

a) Nauka teoretyczna. Rodzaj i treść nauk wszystkich podane zostały w sprawozdaniu za rok 1890/91. — Na roku pierwszym przeważają nauki elementarne ogólnie kształcące i podstawowe. Na roku drugim rozpoczynają się nauki zawodowe rolnicze, i te przeważają na trzecim roku.

b) Nauka praktyczna ma swą główną podstawę w gospodarstwie szkolnem. Uczniowie zajęci są codziennie w gospodarstwie szkolnem, mianowicie przez 9 miesięcy (t. j. od 1. października do końca czerwca) uczniowie tylko jednego roku lub dwóch lat naprzemian, a przez 3 letnie miesiące uczniowie wszystkich trzech lat. Oprócz tego kolejno po dwóch uczniów obsługuje przez cały tydzień konie, dwóch bydło, dwóch świnie i owce a jeden pełni służbę gumiennego (ogólną).

Nauczyciele fachowi i instruktor wskazują uczniom właściwe i poprawniejsze wykonanie robót gospodarskich, oraz wśród roboty dają stosowne objaśnienia, zwracając uwagę na zwyczajne błędne wykonania, jakoteż na właściwy cel roboty i jej skutki, zależne od stosownej pory wykonania. Nauczyciel fachowy rolnictwa a zarazem kierownik szkoły, kieruje całem gospodarstwem, i dozoruje bezpośrednio uprawy roślin; nauczyciel zaś fachowy hodowli zwierząt domowych, dozoruje bezpośrednio utrzymania inwentarza żywego gospodarstwa szkolnego i obchodzenia się z nabiałem. — Instruktor jest nietylko nauczycielem robót ręcznych, ale także głównym dozorcą pracujących uczniów w gospodarstwie, przyczem w razie dalszego rozrzucenia robót, bywa posiłkowany przez nauczycieli fachowych, w czasie wolnym od nauki szkolnej.

Tym sposobem uczniowie ucząc się pod okiem nauczycieli, obrabiają sami całe gospodarstwo szkolne, bez najemnego robotnika, — a przez cały trzyletni peryod nauki ma każdy uczeń dosyć sposobności do nabrania należytej wprawy w wykonaniu wszelkich prac przy gospodarswie.

IV. Środki naukowe.

1. Głównym środkiem naukowym jest gospodarstwo szkolne na obszarze 30 morgowym, z odpowiednimi budynkami i własnym inwentarzem (O gospodarstwie tem dalej pod IX). Nadto służą do demonstracyi i ćwiczeń przy nauce:

2. Polko do uprawy roślin okazowych, na którem na małych grządeczkach uprawia się te z ważniejszych roślin gospodarskich, które na polu należącem do gospodarswa szkolnego nie są uprawiane.

3. Zbior fizykalny, obejmujący 140 sztuk okazów.

4. Zbiór zoologiczny i hodowlany, obejmnjący zwierzęta wypchane, szkielety konia, krowy; okazy z masy papierowej: serca, żołądka, wymienia krowy, dolnej części nogi końskiej (do rozbierania). Okazy z gipsu typów zwierząt rasowych (2 konie, 2 krowy, 3 barany, 1 świnia) dalej uprząż na konie i woły, przyrządy do mleczarstwa i t. d.

5. Zbiór botaniczny obejmuje: 14 okazów z masy papierowej, tablice ścienne, zielniki roślin pożytecznych i chwastów, zbiory nasion i t. p.

6. Zbiór mineralogiczny: okazów minerałów, skał i skamielin sztuk 100.

7. Biblioteka składa się z dzieł dotyczących:

a) rolnictwa, hodowli zwierząt domowych i przelnictwa	340	dziełek	
b) nauk przyrodniczych	49	„	
c) książek do nauki d.a uczniów	22	„	(w 262 egz.)
d) różnej treści	439	„	
Razem	840	dziełek	

8, Do nauki i zajęcia uczniów w porach roku, w których przy gospodarstwie mało zatrudnieni być mogą, służy warstat kołodziejski i stolarski z tokarnią, w którym uczniowie wykonują naprawki narzędzi gospodarskich.

V. Frekwencya uczniów.

W roku szkolnym 1892/93 było uczniów na pierwszym oddzinle (roku): 13, na drugim 9 a na trzecim 8, razem 30.

Według wieku było: mających lat 16 = 8; — lat 17 = 9; — lat 18 = 5; — lat 19 = 4; — lat 20 = 2; — lat 21 = 2.

Z uczniów tych ukończyło przed wstąpieniem do tutejszem szkoły: szkołę ludową 29; — I. klasę gimnazyalną 1.

Według powiatów było: z czortkowskiego 9; — z borszczowskiego 1; — z buczakiego 4; — z husiatyńskiego 4; — z rzeszowskiego 2; — z zaleszczyckiego 3; — z borszczowskiego, bobreckiego, horodeńskiego, cieszanowskiego, złoczowskiego, żółkiewskiego i sokalskiego po 1 uczniu.

Według zatrudnień rodziców było synów włościańskich 23; — synów rzemieślników 3; — synów urzędników prywatnych 3; — syn sługi dworskiego 1.

Cały kurs nauki ukończyli w roku szkolnym 1892/93 następni uczniowie:

1. Dymnicki Kazimierz	z postępem	bazdzo dobrym.
2. Skrzypiński Stanisław	„	„
3. Ilnicki Józef	„	dobrym.
4. Berezowski Michał	„	dostatecznym.
5. Dybiński Maryan	„	„
6. Kowtaluk Teofil	„	„
7. Rewakowski Hilary	„	„
8. Szastkow Piotr	„	„

VI. Wiadomości o byłych uczniach.

Z uczniów którzy ukończyli szkolę w r. 1891/92 zostało na gospodarstwach rodzicielskich 4; — przy większych gospodarstwach było 5, z tych 2 wzięto w tym roku do wojska; — jeden jest pisarzem w sądzie.

VII. Sprawy internatu.

Uczniów 30 mieści się w 2-ch salach sypialnych; w jednej 9, a w drugiej 21.

Sale sypialne są cały dzień zamknięte, a uczniowie przebywkją w dzień — o ile nie są w gospodarstwie szkolnem zatrudnieni — tylko w 3-ch salach naukowych. Urządzenie osobnej

sali rekracyjnej okazuje się koniecznem. — Ale i sale sypialne pomieścić mogą zaledwie tylko 30 uczniów, byłoby więc rzeczą wskazaną, ażeby budynek szkolny tak rozszerzyć, iżby można było przynajmniej 36 uczniów pomieścić, i by uczniowie mieli osobną salę rekracyjną.

Pościel uczniów składa się z siennika, prześcieradła, poduszki sieczką napchanej i z 2-ch koców (jeden letni jeden zimowy).

Ubranie otrzymują uczniowie następujące: na 3 lata jedną czapkę wełnianą, 1 kożuszek i 1 guńkę, na 2 zimy 1 parę spodni wełnianych (hołosznie) do pracy; coroczuie zaś 1 spodnie i kamizelkę sukienne, tudzież kurtkę i spodnie letnie odświętne. W miarę zaś użycia, do roboty ubranie z angielskiego kortu i obuwie.

Stołowanie uczniów odbywa się we własnym zarządzie. Jest to sposób najtańszy wyżywienia uczniów i bardzo odpowiedni przy własnem gospodarstwie, bo produkta tegoż dają się należycie spieniężyć. Daje to sposobność wdrażać uczniów w oszczędne gospodarstwo domowe, bo każdy kolejno miesięcznie pełni służbę szafarza, wydając do kuchni artykuły spożywcze na wagę według przepisu. Uczniowie sami zajmują się przeróbką mleka i tym sposobem mają najlepszą naukę praktycznego a należytego obchodzenia się z nabiałem i użycia seperatora i innych poprawnych przyrządów w gospodarstwie nabiałowem.

Nadzór bezpośredni w internacie wykonuje kierownik szkoły, przy pomocy głównie instruktora oraz nauczyciela fachowego; nauczyciel zaś do nauk elementarrych nie może posiłkować w nadzorze uczniów, bo w braku pomieszczenia w zakładzie, mieszka we wsi w znaczniejszej odległości.

Stan zdrowotny uczniów był, w porównaniu do roku ubiegłego, dość dobry. Jeden tylko był wypadek ciężkiej choroby, mianowicie zapalenia płuc, z wynikiem pomyślnym. — Oględzin lekarskich było w szkole 14, a w domu u lekarza 55.

VIII. Budynki szkolne.

Budynki szkolne, opisane w poprzednich sprawozdaniach, nie uległy zmianie.

Tu podnosi Dyrekcya ponownie konieczną potrzebę wybudowania jednego domu parterowego, w którymby się mieściło pomieszkanie kierownika z kancelaryą, oraz mieszkanie jednego nauczyciela lub instruktora. Dotychczasowe pomieszkanie kierownika zająłby nauczyciel lub instruktor i ubyłby roczny wydatek w kwocie 120 złr. za mieszkanie nauczyciela po za obrębem zakładu najmywane, a nadto usunęłoby się wiele niedogodności wypływających z tego, że nauczyciel musi mieszkać po za obrębem zakładu — i uzyskało pomieszczenie na większą liczbę uczniów.

IX. Gospodarstwo szkolne.

1. Obszar ziemi o powierzchni 30 morgów, do gospodarstwa tego należący, obejmuje tylko samą rolę, a to: 21 morgów obok budynków szkolnych, w jednym kawałku (własność JW. hr. Lanckorońskiego), i 9 morgów w 4 parcelach obok siebie, w obrębie gminy Ułaszkowce położonych, od budunku szkolnego około 3 kilom. oddalonych, a zakupionych na własność szkoły z funduszu krajowego. — Łąk gospodarstwo szkolne nie posiada, podobnie jak wielka część posiadłości podolskich.

2. Budynki gospodarskie są następujące: 1. stajnia z trzema przedziałami, na krowy, buhaja i cielęta oraz z osobną komorą na przysposobienie paszy (mieszczącą sieczkarnię i szarpacz do buraków), 2. stajnia z czterymi oddziałami na konie robocze, jałownik, wozownię i stelmasznię; 3. budynek mieszczący wagę dla bydła z osobnym wchodem, chlewnię i dre-

wutnię zakładową; 4 stodoła wraz z szpichlerzem pod jednym dachem; 5. szopa na słupach 4ro-metrowych na zboże w snopie i paszę; w jednej piątej części tej szopy urządzono suszarnię tytoniu.

3. Inwentarz martwy używany w gospodarstwie szkolnem obejmuje: pług Sacka (D. 8 M.), 1 pług Claytona, 1 pług 4-skiboby o drewnianej ramie, 1 kultywator, 1 parę bron żelaznych diagonalnych i 1 parę bron drewnianych lżejszych, siewnik 9-rzędowy Sacka, znaczniki, wałek drewniany, dalej: okopywacz, pielnik konny, dwa wozy, młocarnię ręczną sztyftową Claytona, sieczkarnię Bentala, szarpacz do buraków, śrótownik, grabie ręczne mechaniczne, młynek do czyszczenia zboża rafowy, i polski (walnię) z fabryki Claytona, trieur Kühnego; ręczne: grace, motyki, rydle, widła, kosy, klepadła do kos i inne w gospodarstwie potrzebne ręczne narzędzia.

4. Inwentarz żywy składa się z koni roboczych, bydła rogatego i trzody chlewnej. Do jesieni 1891 utrzymane były także i owce, — dla braku pastwiska, zostały jednakże sprzedane z przyzwoleniem Wydziału krajowego.

a) Koni roboczych zwykłych fornalskich, zakupowanych w miarę potrzeby, utrzymuje się sztuk 4.

b) Bydła rogatego utrzymuje się stale 6 krów, 3 jałowki, dwoje cieląt oraz 1 buhaja (od dwóch lat utrzymuje się zamiast buhaja własnego, buhaj subwencyjny rasy Simmenthal). Dla utrzymania krowiarni w należytej ilości i dla odmłodzenia jej, przysadza się co roku jedna lub dwie cieliczek, co roku też przybywa z jałownika jedna krowa pierwiastka, a najstarszą, albo mniej mleczną krowę sprzedaje się.

Dwuletnie jałówki przyucza się do pociągu, aby później jako krowy, mogły posiłkować roboty sprzężajne.

Buhaj subwencyjny rasy Simmentahalskiej, dopuszcza się według instrukcyi Towarzystwa gosp. do krów włościan, za opłatą, która znaczniejszą część kosztów utrzymania tego buhaja pokrywa.

Mleka od 6 krów utrzymuje się w przecięciu rocznem około 1200 litrów (w roku 1892/93=1195 litr.), które oddaje się na rachunek stołowania uczniów, licząc w lecie po 4 centy, a w zimie po 4½ za litr. W tej samej cenie bywa też mleko stronom sprzedawane. Mleko i produkta przeróbki mleka wystarczają nie tylko na potrzeby zakładu, ale pozostaje jeszcze pewna ilość do spieniężenia, mianowicie od czasu zaprowadzenia Seperatora (Alpha-baby).

c) Trzoda chlewna składa się z 1 knura, 2 macior, 1 wieprzka opasowego i 2 prosiąt. Świnie gospodarstwa szkolnego stanowią chlewnię zarodową, wielkiej rasy Yorkshire; (knur i dwie maciory są zakupione na współkę z Towarzystwem gospodarskiem galic.), ale hodowla jest skierowaną tylko na sprzedaż prosiąt odsadnych, — mały odchowek materyału żeńskiego, — i na opas dla własnej potrzeby. Knura dopuszcza się także do macior włościańskich. Podstawą żywienia świń stanowią w zimie: drobne ziemniaki z gospodarstwa własnego, a z kuchni oskrobiny ziemniaczane (dla stosownego unormowania karmy dokupuje się grysu); w lecie zaś głównem pożywieniem są: młoda lucerna i odpadki kuchenne i nabiałowe (serwatki).

5. Etatu służby gospodarskiej nie ma żadnego, bo uczniowie sami obrabiają i obsługują całe gospodarstwo szkolne, które porachunkiem płaci zarobek uczniów (co najmniej 400 złr.).

Bliższe szczegóły odnoszące się do gospodarstwa, objęte są osobnym planem gospodarskim, który dyrekcya na podstawie wskazówek otrzymanych z Depart. II. Wydziału krajzwego w porozumieniu z referentem tego Depart. p. Strusiewiczem wypracowała i Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia przedłożyła.

Wynik gospodarstwa w ubiegłym roku szkolnym 1892/93 był następujący:

1. W dziale produkcyi rolnej:

Gatunek płodu	Przestrzeń		Plon							Uwaga
			w ziarnie			w słomie	w głębiach	w sianie	w liściach	
			celny	średni	pośred.					
	morgi	sąż.□	kilogramy							
Żyto	1	40	1240	—	20	1866	—	—	—	Z 1 morga ziarna 1209 kg.
Pszen. na ug. g.	4	223	5778	50	53	8457	—	—	—	„ 1393 „
„ w konicz.	2	188	1952	32	22	2447	—	—	—	„ 931 „
Jęczmień . .	2	188	2960	70	—	3452	—	—	—	„ 1398 „
Owies rozpierz.	—	1569	1116	—	—	1342	—	—	—	„ 1178 „
„ węgierski	1	1200	2664	—	—	3841	—	—	—	„ 1522 „
Groch Victorya	1	126	1473	—	—	2111	—		—	„ 1377 „
Owies jako podpora . . .	—	—	241	—	—	—	—	—	—	„ 225 „
Groch zwycz. .	—	1200	1037	—	—	1115	—	—	—	„ 1382 „
Owies jako podpora . . .	—	—	57	—	—	—	—	—	—	„ 76 „
Wyka . . .	—	400	366	—	—	423	—	—	—	„ 1464 „
Kukurudz. Cinquantino na gnoju gr. sł.	1	60	1500	—	—	1602	—	—	—	„ 1456 „
Kuk. Cinq. na grunt. mocn.	—	1275	1821	—	—	3067	—	—	—	„ 2285 „
Kuk. niby sekl. grunt. mocn.	—	425	628	—	—	974	—	—	—	„ 2656 „
Fasola . . .	—	200	217	—	—	203	—	—	—	„ 1739 „
Ziemn. Aurora	1	100	—	—	—	—	19008	—	—	bulw 17925 „
„ Earle rose mięszane .	—	266	—	—	—	—	1821	—	—	„ 10953 „
Ziemn. Dabers.	—	266	—	—	—	—	2064	—	—	„ 12415 „
„ Champion	—	266	—	—	—	—	2045	—	—	„ 12500 „
Buraki past. .	1	100	—	—	—	—	40258	—	—	głąbi 37979 „
March. z mak.	—	600	121	—	—	—	2300	—	—	„ 6100 „
Koniczyna myszami znisz.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kon. 1. pokos	2	—	—	—	—	—	—	3068	—	siana 1534 „
„ 2. „	1	1200	—	—	—	—	—	1724	—	„ 991 „
„ nasienna .	—	400	28	—	—	—	—	—	—	ziarna 121 „
Mohar na siano	—	868	—	—	—	—	—	1764	—	siana 3251 „
Kukur. zwycz. na siano .	—	300	—	—	—	—	—	1749	—	„ 9496 „
Mieszanka na siano . . .	1	200	—	—	—	—	—	2328	—	„ 2060 „
Lucerna 1. pok.	—	750	—	—	—	—	—	1716	—	„ 3660 „
Kapusta . .	—	200	—	—	—	—	675	—	—	mszyce zniszczyły
Tytoń . . .	—	700	—	—	—	—	—	—	571	liści 1395 z
Zielona pasza	2	1100	—	—	—	—	—	—	—	jedn. morga
Ugor	1	1000	—	—	—	—	—	—	—	
Pole okazowe	—	600	—	—	—	—	—	—	—	
Razem .	30	—	23199	152	95	30930	68171	12359	571	

2. W dziale produkcyi zwierzęcej:

a) Krowiarnia; Stan 30. czerwca 1893: 5 krów, 1 jałówka 3-letnia na ocielenіu, 2 jałówek $2^1/_3$ rocznych odlatowanych, 1 jałówka $1^1/_2$ roczna i 1 cieliczka półroczna, buhaj 2-letni.

Udój mleka:

Nr. I. krowa swego chowu „Malina“, (urodziła cieliczkę 15. grudnia 1892, która się wychowuje) dała mleka (nie licząc wyssanego przez cielę) . .	2.368	litrów
Nr. II. krowa swego chowu „Ostra“, (po drugiem cielęcie) dała mleka .	2.228	„
Nr. III. „Tworzna“ siwa Mürztal, (urodziła cieliczkę 8/3 1893, sprzedana 15/3, dała mleka	2.263	„
Nr. IV. „Dzika“ siwa Mürztal, sprzedana 15 lipca 1892, dała . .	55	„
Nr. V. „Śmiała“ czerwona swego chowu (urodziła cieliczkę 2/3 1893) dała	2.499	„
Nr. VI. „Łagodna“ swego chowu (urodziła cieliczkę 24/5 1893) dała .	2.011	„
razem:	11.424	litrów

Wszystkie cielęta zakupili sąsiedzi na chów.

b) Trzoda chlewna. Stan 30. czerwca 1892: 1 knur 3-letni, dwie maciory 3-letnie, 2 wieprze 1-roczne, 5 prosiąt 2-miesięcznych i 9 ośmiodniowych.

Nr. I. Maciora Yorkshire z Schwechat urodziła 22 prosiąt, sprzedane po 10 zł. za 220 zł.

Nr. II. Maciora Yorkshire z Schwechat urodziła 18 prosiąt, sprzedano 2 za 35 zł. 14-ro prosiąt zostało na rok nowy.

Nawozem stajennym wyprodukowanym od powyżej wymienionego inwentarza żywego i 4 koni roboczych, wygnojono:

na polach głównego płodozmianu .	3.75	morgi	po	200	q.	czyli 750 q.
na przykupionym polu . . .	2.25	„	„	200	„	„ 450 „
pod tytoń i kapustę	0.25	„	„	300	„	„ 75 „
pod koński ząb i ogród . . .	2.50	„	„	200	„	„ 500 „
Znawożono razem	8.75	morgów		ilością		1.775 q. nawozu.

Nawóz utrzymuje się ciągle pod bydłem i prześciela się gnojem końskim i świńskim Urabia się też kompost z odchodów ludzkich, plewideł i z ziemi, który polewa się gnojówką schodzącą do zbiornika z pod krów. Kompost ten używa się na zasilenie lucerny.

Pod względem finansowym przedstawia się wynik gospodarstwa szkolnego w roku 1892/93 jak następuje:

I. Ogólne.

Rozchody (Dług):		*Przychody (Mienie):*	
Czynsz dzierżawy z pola A. .	50 zł. 19 ct.	. . . . .	— zł. — ct.
Podatek z pola B. . . .	12 „ 70 „	. . . . .	— „ „
Ubezpieczenie budynków . .	32 „ 12 „	. . . . .	— „ — „
Utrzymanie budynków . .	9 „ 52 „	. . . . .	— „ — „
Razem .	104 zł. 53 ct.	Razem .	— „ — „

II. Inwentarz martwy:

1. Maszyny i narzędzia:

Wartość na początku r. 1892/93:	890 zł. — ct.	Wartość inwentarza martwego z końcem roku 1892/93 t. j. 30. czerwca 1893 po odnowieniu	791 zł. 89 ct.
Utrzymanie i odnowienie .	88 „ $62^1/_2$ „		
Razem .	928 zł. $62^1/_2$ ct.	Razem .	791 zł. 89 ct.

2. Uprząż:

Wartość na początku r. 1892/93 50 zł. — ct.
Odnowienie i utrzymanie . . 9 „ — „
Razem . 59 zł. — ct.

Wartość uprzęży z końcem roku 1892/93 po odnowieniu . 45 zł. — ct.
Razem . 45 zł. — ct.

III. Inwentarz żywy:

a) roboczy:

Wartość na początku r. 1892/93 (3 = 300 zł., 1 = 150 zł.) 450 zł. — ct.
Dokupiono konia 6-letniego . 160 „ — „
Razem . 610 zł. — ct.

Wartość koni z końcem r. 1892/93
3 konie z r. poprzedniego . 270 zł. — ct.
1 koń nowo przykupiony . . 160 „ — „
Razem . 430 zł. — ct.

b) bydło rogate:

Wartość na początku r. 1892/93:

6 krów wagi 2854 kil.
3 jałówek „ 1018 „
1 ciele „ 179 „
Razem 4051 kil. po 20 ct.: 810 zł. — ct.

Wartość bydła rogatego r końcem r. 1892/93:
5 krów wagi 2625 kil.
4 jałówek „ 1920 „
1 ciele „ 190 „
Razem 4735 kil. po 20 ct.: 947 zł. — ct.

c) nierogacizna:

Wartość 1. lipca 1892:
1 knur wagi 133 kil.
1 maciora „ 142 „
1 „ „ 152 „
1 wieprz „ 124 „
551 kil. po 30 ct.: 165 zł. 30 ct.
6 prosiąt po 2 zł. . . . 12 „ — „
Razem 177 zł. 30 ct.

Wartość 30. czerwca 1893:
1 knur wagi 150 kil.
1 maciora „ 165 „
1 „ „ 180 „
2 wieprzki „ 180 „
Razem 675 kil. po 30 ct.: 202 zł. 50 ct.
5 prosiąt odsadz. po 5 zł. . 25 „ — „
9 „ cyckowych po 1 zł. . 9 „ — „
Razem . 236 zł. 50 ct.

IV. Zapasy płodów rolnych:

Pozostałość z roku ubiegłego:

a) płody zwierzęce . . — zł. — ct.

b) płody roślinne:

jęczmień obr.	408 kilo	po 5.20	= 21.22
hreczka śr.	26 „	5.—	= 1.30
kukurudza	681 „	6.—	= 40.86
owies	161 „	6.05	= 8.46
wyka	53 „	5.—	= 2.65
mohar	31 „	10.—	= 3.10
grys	82 „	4.05	= 3.69
koniczyna	1 „	0.42	= 42

Razem . 81 zł. 70 ct.

Pozostałość na rok przyszły:

a) płody zwierzęce . — zł. — ct.

b) płody roślinne:

jęczmień cz.	77 kilo	po 5.—	= 3.85
„ obr.	74 „	4.—	= 2.96
owies	942 „	5.07	= 53.69
groch	476 „	7.—	= 33.32
kukurudza	736 „	51.—	= 37.53
hreczka czel.	12 „	7.—	= 0.84
„ śred.	26 „	4.—	= 1.04
wyka	138 „	5.—	= 6.90
mohar	30 „	10.—	= 3.00
bobik	36 „	5.—	= 1.85
łubin żółty	10.5 „	5.—	= 0.55
lnianka	10.5 „	6.—	= 0.65
ziemniaki	487 „	1.—	= 4.87
grys	90 „	3.05	= 3.15

Razem . 154 zł. 20 ct.

V. Obroty bieżące w ciągu r. 1892/93.

I. Na rachunek produkcyi zwierzęcej.

a) Konie robocze.

Gotówką:			**Gotówką:**		
Kucie koni	15 zł.	80 ct.	Za skórę z konia padłego	4 zł.	— ct.
Zdjęcie skóry z padłego konia	— „	70 „	Za stare podkowy	1 „	56 „
Przykupno ziar. na obr. 7105 kil.	303 „	90 „			
Porachunkiem:			Porachunkiem	— „	— „
Obsługa uczniów w stajni 115 dni	11 „	50 „			
Z własnego gospodarstwa:			**W własnem gospodarstwie:**		
Na obroki ziarna 327 kil.			Roboczych dni parokonnych 260 q.		
Na paszę siana 2016 „			Produkcya gnoju 280 „		
„ „ i ściół. słomy 13618 „					
Razem gotówką i porachunk.	331 zł.	90 ct.	Razem gotówką i porachunk.	5 zł.	56 ct.

b) Bydło rogate:

Gotówką:			**Gotówką:**		
Weterynarz i lekarstwa	22 zł.	12 ct.	Za krowę chorą	25 zł.	— ct.
Odnowienie inwent. martwego	2 „	43 „	Za 5 cieląt 220 kil. po 20 ct.	44 „	— „
Ubezpieczenie buhaja subwenc. i stempel na kwit	1 „	94 „	Skokowe od buhaja subwencyjn. od włościan po 30 ct.	22 „	80 „
Dokupienie karmy:			Subwencya Towarzystwa gospod. za 60 skoków buhaja płatna 1. października 1893	72 „	— „
Makuchów 960 kil. = 33.57			**Porachunkiem i gotówką**		
Grysu 2829 „ = 100.82			Za mleko		
Soli 80 „ = 9.11½			6434 litrów po 4 = 257.36		
Słomy 12873 „ = 89.96			4224 „ „ 4½ = 234.62		
	233 „	46½ „		481 „	98 „
Porachunkiem:					
Obsługa uczniów 363¾	36 „	37½ „			
Z własnego gospodarstwa:			**W własnem gospodarstwie:**		
Mleka 530 litrów			Wyprodukowano gnoju 1425 q.		
Ziarna 1721 kil.					
Siana 9362 „					
Głąbi 42501 „					
Słomy 14500 „					
Razem	296 zł.	23 ct.	Razem	645 zł.	78 ct.

c) Trzoda chlewna.

Gotówką:			**Gotówką:**		
Czyszczenie wieprzków i obcinanie racic	— zł.	40 ct.	Za 27 prosiąt odessanych	278 zł.	— ct.
Koszta sprzedaży prosiąt	3 „	98 „	Za dopuszczanie knura 30 razy 50 ct.	15 „	— „
Do przeniesienia	4 zł.	38 ct.	Do przeniesienia	293 zł.	— ct.

Z przeniesienia .		4 zł.	38 ct.
Karma dokupiona:			
Grys	1484 kil. = 52.67½		
Jęczmień	650 „ = 26.—		
Kukurudza	541 „ = 21.64		
	100 „	31½	„
Porachunkiem:			
Obsługa uczniów 76½ dnia .		7 „	65 „
Mleka zbier. 438 litr. = 8.91			
Maślanki	306 „ = 3.06		
Serwatki	602 „ = 1.21½		
	13 „	18½	„
Z gospodarstwa własnego			
Ziarna	65 kil.		
Pośladu	98 „		
Ziemniaków	5273 „		
Słomy	4170 „		
Plew	459 „		
Razem .		125 zł.	53 ct.

Z przeniesienia .		293 zł.	— ct.
Porachunkiem:			
Za jednego wieprza tłustego 195 kil. po 38·10 ct. . .		74 „	38 „
W własnym gospodarstwie:			
produkcya gnoju 60 q.			
Razem .		367 zł.	38 ct.

2. Na rachunek produkcyi roślinnej

a) folwarcznej.

Gotówką:			
Zakupna nasion . . .		31 zł.	49½ ct.
„ nawozów . .		5 „	— „
Odstawa zboża . . .		— „	40 „
Ubezpieczenie zboża od ognia	19·92		
Ubezpieczenie zboża od gradu	48·91		
	68 „	83	„
Porachunkiem:			
Robocizna uczniów 2929½ dni		292 „	95 „
W własnem gospodarstwie			
Robocizna sprzężajna 260 dni			
Nawozu stajennego użyto 1775 q.			
Razom .		399 zł.	67½ ct.

Gotówką ze sprzedaży i porachunkiem na stołowanie uczniów.			
Za żyta	1190½ kil.	=	67·81
„ pszenicy czelnej	7278 „	=	556.19
„ „ średn	80 „	=	4·80
„ jęczmień	2700 „	=	135·—
„ kukurudzy	3707 „	=	200·78
„ groch	1959 „	=	155.74
„ owies	1500 „	=	83·—
„ fasoli	204½ „	=	10·22½
„ maku	115·2 „	=	37.27
„ ziemniaków	16326 „	=	264·75½
„ nasiona różne		=	16·52
„ głąbie		=	2·88
„ plewy		=	2·44
Razem .		1437 zł.	41 ct.

W własnem gospodarstwie spotrzebowano:

Na siew na ziarno.

żyta	152·5 kil.		
jęczmienia	148 „	na paszę	23 kil.
pszenicy	413 „	„ „	— „
owsa	213 „	„ „	108 „

wyki	28	kil.	na paszę	265	kil.
kukurudzy	50	„	„	64	„
fasoli	15½	„			
lucerny			„	8½	„
koniczyny			„	38	„
traw			„	6	„
ziemniaków	2852	„			
buraków			„	9·1	„

Karma podana przy inwentarzu żywym

b) Pole tytoniowe.

Gotówką:		Gotówką:	
Asekuracya od gradobicia . .	3 zł. 65 ct.	Za liście tytoniowe 571 kil. .	105 zł. 74 ct.
Drut, szpagat i t. p. . . .	8 „ 07 „		
Porachunkiem:			
Robocizna uczniów 536½ dni .	53 „ 65 „		
Z własnego gospodarstwa gnoju 40 q.			
Robocizna sprzężajna dni 2			
Razem .	65 zł. 37 ct.	Razem .	105 zł. 74 ct.

Zestawienie.

		Dług:		Mienie:	
I. Wydatki ogólne		104	53	—	—
II. Inwentarz martwy: 1. maszyny i narzędzia .		928	62½	791	89
2. uprząż		59	—	45	89
III. Inwentarz żywy: *a*) roboczy		210	—	430	—
b) bydło rogate . . .		810	—	947	—
c) nierogacizna . . .		177	30	236	50
IV. Zapasy płodów i materyałów		81	70	154	10
V. Obroty bieżące w r. 1892/93.					
1. rachunek produkcyi zwierzęcej:					
a) konie robocze gotówką . . .		331	90	5	56
b) bydło rogate „ . . .		296	33	645	78
c) trzoda chlewna „ . . .		125	53	367	38
2. rachunek produkcyi roślinnej.					
a) folwarcznej		399	67½	1437	41
b) pole tytoniowe		65	37	105	74
Razem .		3989	96	5166	46
Po strąceniu wydatków (w tych 402 zł. 12½ ct. policzonych za pracę uczniów)				3989	96
Zostaje dochód .				1176	50

Czyli z 1 morga **39 zł. 21 ct.**, od czego wszakże należałoby jeszcze odliczyć czynsz dzierżawny w wysokości w Jagielnicy opłacanej.

Dyrekcya krajowej niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy.

Sprawozdanie

Dyrekcyi krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach za r. 1892/93.

I. Ogólne wiadomości o szkole.

Cel szkoły. Głównym celem krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach jest przysposobić synów włościan do zawodu gospodarzy-rolnych, a to nietylko przez udzielanie im teoretycznej i praktycznej nauki we wszystkich działach gospodarstwa wiejskiego, ale także przez ugruntowanie i uzupełnienie wykształcenia ogólnego, w szkole ludowej nabytego, jak nie mniej prze pielęgnowanie strony moralnej i religijnej wychowańców szkoły i zaprawianie ich do ścisłego i sumiennego wykonywania wszelkich obowiązków.

Warunki i termin przyjęcia kandydatów do szkoły.

Chcący być do krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach przyjęty, powinien:

1. Wnieść do Dyrekcyi szkoły w Kobiernicach (poczta Kęty) najdalnj do dnia 15. maja o przyjęcie podanie, z dołączeniem:

a) metryki urodzenia, udowodniającej, że kandydat ukończył 16-ty rok życia;

b) świadectwa szkolnego z ukończenia szkoły ludowej z dobrym postępem;

c) świadectwa moralności i dotychczasowego zatrudnienia, wystawionego przez właściwego duszpasterza i zwierzchność gminną;

d) świadectwa zdrowia.

2. W dniu oznaczonym przez Dyrekcyą złożyć egzamin wstępny, z którego kierownik szkoły osądzi, czy kandydat jest dostatecznie umysłowo rozwinięty i czy posiada potrzebne wiadomości elementarne, ażeby z nauk w szkole niższej rolnicwej udzielanych mógł iależycie korzystać. — (Termin do tego egzaminu przypada na drugą połowę czerwca k. r.).

Za koszt utrzymania ucznia, t. j. wikt, ubranie (oprócz bielizny) pościel, pomieszkanie, opał, światło i pranie, płaci się do kasy zakładu 150 złr. rocznie, w ratach półrocznych z góry.

Od opłaty tej uwolnieni bywają niezamożni uczniowie.

Synowie jednakże włościan, posiadających własne gospodarstwo rolne, przyjęci będą przed innymi kandydatami i otrzymają, bez względu na ich stan majątkowy, bezpłatne utrzymanie (pomieszkanie, pościel, pranie i wikt) **tudzież ubranie w zakładzie, kosztem funduszu krajowego.**

Każdy wstępujący do zakładu, czy to na własny koszt, czy na fundusz krajowy, powinien być zaopatrzony w dostateczną bieliznę i dobre juchtowe buty.

Trwanie nauki i rozpoczęcie roku szkolnego.

Nauka cała w krajowej niższej szkole rolniczej w Jagielnicy trwa lat trzy. — Rok szkolny rozpoczyna się w regule z dniem 1. lipca a kończy 30. czerwca.

Do roku 1891/2 istniał w szkole kobiernickiej tylko dwuletni kurs nauk. — Odtąd zaś zaprowadzono kurs trzechletni, na mocy uchwały Wys. Sejmu z dnia 5. kwietnia 1892 i stosownie do otrzymanych wskazówek Wysokiego Wydziału krajowego, przekonawszy się, że w naszych stosunkach krajowych, — gdzie z powodu nizkiego jeszcze stanu rozwoju rolnictwa, osobliwie włościańskiego, abituryent szkoły niższej rolniczej nie ma możności uzupełnić wiedzę nabytą w szkole, późniejszą praktyką gospodarczą, i gdzie zatem musi być uczeń już w czasie nauki teoretycznej w szkole, wdrażany w praktykę gospodarczą na folwarku szkolnym, — niepodobna w czasie dwuletniego kursu przygotować należycie do zawodu rolniczego młodzież, przychodzącą do szkoły ze zbyt niskim poziomem wykształcenia elementarnego, jakie szkoła ludowa daje.

Egzamina i świadectwa.

Przy końcu każdego roku szkolnego składają uczniowie egzamina roczne z wszystkich przedmiotów nauki, przed komisyą egzaminacyjną. O wyniku tego egzaminu, który stanowi przejście ucznia na rok wyższy, zawiadamia kierownik szkoły listownie rodzi- lub opiokunów każdego ucznia. — Uczeń, który przy egzaminie rocznym nie otrzymał przynajmniej dostatecznego postępu z wszystkich przedmiotów nauki, nie może przejść na rok (oddział) wyższy.

Po ukończeniu zaś całego trzechletniego kursu nauk, obowiązany jest każdy uczeń składać egzamin końcowy czyli główny z całości nauk zawodowych (rolnictwa, hodowli zwierząt domowych i administracyi). przed osobną komisyą egzaminacyjną, a w razie pomyślnego wyniku tego egzaminu otrzymuje **Świadectwo ukończenia nauk,** w którem podany jest ogólny *postęp w naukach* stopniami: *celujący*, — *bardzo dobry*, — *dobry*, — *dostateczny*, a *zachowanie się* stopniami: *zupełnie odpowiednie*, — *odpowiednie*, — *zaledwie odpowiednie*. — Świadectwo to służy jako dowód wiedzy wymaganej do zawodu rolniczego na małej posiadłości gruntowej (gospodarstwie włościańskiem).

Abiturient, który gezaminu końcowego z postępem przynajmiej dosąatecznym nie złożył, otrzymuje świadectwo w którem stopień niedostateczny wiedzy w szkole nabytej jast wyraźnie podany.

II. Skład grona nauczycieli

był następujący:

1. Edmund Bielski, p. o. nauczyciela fachowego i kierownika szkoły, uczył w ubiegłym roku szkolnym: rolnictwa, administracyi i rachunkowości, — razem tygodniowo 10 godzin w okresie letnim, a 12 godzin w okresie zimowym, — a nadto prowadził gospodarstwo szkolne przy pomocy instruktora.

2. Konstanty Bielecki, drugi nauczyciel fachowy, uczył: hodowli zwierząt domowych i elementarnych wiadomości z nauk przyrodniczych, — razem tygodniowo 16, względnie 22 godz., a nadto zajmywał się ogrodem i okazowem polem szkolnem.

3. Mieczysław Rożański, nauczyciel do nauk elementarnych, uczył: języka polskiego, Rachunków, Geometryi, Geografii i Historyi ojczystej, Kaligrafii i Rysunków, — razem tygodniowo 18, a względnie 24 godzin.

4. Przemysław Cholewa, Instruktor, uczył mleczarstwa w 2 godzinach tygodniowo w okresie zimowym, — oprócz wykonywania wszelkich prac gospodarskich i pomocy przy prowadzeniu gospodarstwa szkolnego.

5. Ksiądz Benedykt Pysz, uczył religii w 2 godzinach tygodniowo, i miewał exhorty po mszy św., którą odprawiał w niedziele i Święta w kościółku miejscowym.

Uczył też uczniów szkoły tutejszej nadobowiązkowo i z powodzeniem śpiewu.

III. Nauki w szkole udzielane.

Nauka w krajowej niższej szkole rolniczej w Kobieernicach udzielana, jest teoretyczną (w salach wykładowych) i praktyczną (przy gospodarstwie szkolnem: w stajniach, stodole i w polu).

Nauka ta rozdzielona jest na dwa okresy: zimowy (od 1. października do 1. kwietnia) i letni (od 1. kwietnia do 1. października). W okresie pieawszym (zimowym) przeważa nauka w salach, a praktyka ograniczoną jest do zwykłych prac na folwarku szkolnm; — w okresie letnim przeważa nauka praktyczna. W miesiącach letnich, w czasie nagłych i ważnych prac gospodarskich, które uczniowie sami wykonują, ustaje w regule nauka teoretyczna w oddziałach wyższch, — a tylko uczniowie nowo przyjęci mają dziennie 2 godzin nauki z nauk elementarnych, jako przygotowanie do nauk rozpoczynających się w okresie zimowym.

Treść nauk, podana w poprzednich srrawozdaniach Dyrekcyi, rozłożoną została w myśl rozporządzenia Wys. Wydziału krajowego w ten sposób na lat trzy, że na roku I-szym przeważają nauki elementarne ogólnie kształcące i podstawowe, a na roku II-gim rozpoczynają się nauki zawodowe, które przeważają i znajdują zakończenie w roku III-cim.

Nauka w salach udzielana (teoretyczna), o ile być może poglądowa i ściśle do praktyk zastosowana, uznpełnianą jest nauką praktyczną przy wykonywaniu wszelkich prac gospodarskich na polu, folwarku i w stajniach.

Idąc za przewodnią wskazówką przepisów w Statucie podanych, używani bywają uczniowie w ogóle do wszelkich prac gospodarczych. Przy każdej pracy rozpoczynającej się wyjaśnia się

w pierwszym rzędzie cel a następnie właściwy sposób jej wykonania. W pracach tych tak długo bywają uczniowie ćwiczeni, dopóki nie nabiorą należytej wprawy.

Kiedy osiągnęło się już to zadanie, przyzwyczaja się uczni do tego, aby potrafili sobie dokładnie zdać sprawę, ile czasu potrzeba na dobre wykonanie pewnej roboty, czyli, ile tej roboty może jeden robotnik wykonać, a stąd dalsze wnioskowanie, ile dana robota w pewnych stosunkach miejscowych kosztować będzie. Chodzi bowiem o to, aby roboty praktyczne nie były czystym mechanizmem, lecz żeby były w całem tego słowa znaczeniu prawdziwą praktyczną nauką, gdyż nie ulega wątpliwości, że dopiero w ten sposób przeprowadzona nauka praktyczna, może być rzeczywiście korzystną.

Uczniowie roku I. jako fizycznie słabsi, bywają zwykle używani do prac lżejszych, a przytem mniej zręczności wymagających; uczniowie starsi, z roku II, bywają używani już do wszelkich robót gospodarskich; kiedy pierwszych używa się do robót wykonywanych narzędziami ręcznemi, to drugich już do robót wykonywanych narzędziami i machinami zaprzęgowemi.

Uczniowie odbywają nadto kolejno tygodniowe służby przy pojedynczych działach gospodarstwa, a zwykle do jednego ucznia starszego przydziela się jeden z uczniów młodszych, aby tym sposobem, pracując przy starszym koledze, wprawiał się do tych wszystkich czynności, które go czekają w blizkiej przyszłości.

Uczniowi służbowi sporządzają przy końcu tygodnia, zwykle w niedzielę, pisemne ze swych czynności sprawozdanie, które przez kierownika przegiądane, dają temat do omawiania i objaśniania różnych spraw i czynności gospodarskich.

IV. Środki naukowe.

Środki naukowe, szczególnie z działu nauk zawodowych, zostały w ubiegłym roku znacznie pomnożone. Za kwotę przeszło 680 zł. zakupiła Dyrekcya i Kuratorya szkoły:

Siewnik ręczny Sacka 9-rzędowy; siewnik ręczny 1-rzędowy Sacka; plewnik ręczny uniwersalny Sacka; siewnik szerokorzutny ręczny Losonczon; młocarnię ręczną Clayton-Schutleworth; szarpacz do buraków Clayton-Schutleworth; sieczkarnię ręczną Clayton-Schutleworta; pługów Sacka sztuk 2; młynek rafowy Schubartha; 22 sztuk rozmaitych narzędzi ręcznych ulepszonych.

Zaopatrzono nadto skład narzędzi w rozmaite najpowszechniej używane, a uczniom do praktyki służące, narzędzia jak: kosy, sierpy i t. p.

W końcu zakupiono 5 modeli (gipsowych odlewów) ras bydła rogatego.

Biblioteka szkolna powiększyła się w bieżącym roku sprawozdania o kilkanaście książek naukowych, przesłanych na polecenie referenta spraw rolniczych Wgo p. Strusiewicza z księgarni Seyfartha & Czajkowskiego ze Lwowa, oraz o kilka broszur z dziedziny gospodarstwa wiejskiego, przysłanych przez Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa; w końcu przez roczniki pism perjodycznych rolniczych, przenumerowanych przez samą szkołę.

Ogród szkolny i okazowy. Tuż przy zakładzie znajdujący się ogród, uważany jest jako pole okazowe-demonstracyjne. W ogrodzie tym ćwiczą się uczniowie we wszystkich uprawach ręcznych; tu obznajamiają się uczniowie z uprawą i pielęgnowaniem wszystkich roślin gospodarskich, których w gospodarstwie szkolnem nie uprawia się.

Na poletkach w ogrodzie zasiewaue bywają także rozmaite odmiany zbóż ozimych i jarych, z któremi robi się doświadczenia co do rozwoju, wzrostu i rezultatu w plonach. Uprawa i ho-

dowla nasion roślin okopowych, a przedewszystkiem nasion buraków pastewnych i marchwi pastewnej, znajdują tutaj także swoje zastosowanie.

Gospodarstwo szkolne. O głównym środku naukowym, to jest gospodarstwie szkolnem jest mowa w osobnym IX-tym rozpziale niniejszego sprawozdania.

V. Frekwencya uczniów.

W roku szkolnym niniejszego sprawozdania zapisano z dniem 1go Lipca 1892 uczniów: 27miu, z tych przypada przyjętych z roku I. na rok II. 15
nowo przyjętych na podstawie egzaminów wstępnych 13
Razem jak wyżej . . 27

Z liczby tej było: synów włościańskich . . . 22
niższej służby lasowej 2
oficyalistów ekonomicznych . . . 1

Odnośnie do wieku liczyło: . . 2 po lat 20
4 „ „ 19
9 „ „ 18
3 „ „ 17
7 „ „ 16

Religii rzymsko katolickiej było: 23, grecko katolickiej 1, protestanckiej 1.

Przygotowanie naukowe: 1 ukończył 2 klasę gimnazyalną, 2 ukończyło 1 klasę gimnaz. 22 szkółę ludową.

Uczniów tych dostarczyły powiaty: Bialski 2, — Bocheński 3, — Borszczowski 1, — Bóbrecki 1, — Brzeski 2, — Krakowski 6, — Krośnieński 1, — Limanowski 2, — Mielecki 2, — Rzeszowski 2, — Wadowicki 1, — Żywiecki 1, — Szląsk-Cieszyn 1.

Nadmienić tu wypada, iż zgłoszeń o przyjęcie do szkoły było 26, z tych wezwano do egzaminu wstępnego tylko 19tu, jako posiadających wymagane przygotowanie elementarne; a z tych stosownie do wyniku egzaminu wstępnego przyjęto: 12tu. Stosownie bowiem do otrzymanych od władzy zwierzchniej wskazówek, przyjmuje Dyrekcya tylko takich kandydatów, których pod względem umysłowem za dostatecznie dojrzałych uważa, ażeby mogli z nauk rolniczych teoretycznych i praktycznych należycie korzystać i w ten sposób wynagrodzili znaczne koszta na ich utrzymanie i naukę przez kraj łożone.

VI. Wiadomości o byłych uczniach.

Z 12tu uczniów, którzy ukończyli szkołę z dniem 30go Czerwca 1892, 2ch (Stanslicki i Kozioł) udało się na rok jeden do krajowej niższej szkoły rolniczej w Horodence, w celu obznajomienia się tamże z gospodarstwem większem, 1 (Siuta Wojciech) wzięty do wojska, 9ciu zaś zostało umieszczonych w gospodarstwach większych mianowicie:

Adamaszek Józef, w dobrach hr. Stadnickiego.
Bobak Dymitr, u p. Sandoza.
Zub Józef, u p. br. Laraisz w Bulowicach.
Sarna Antoni, u p. Olgi Hallerowej w Jurczycach.
Jonkisz Antoni, u dzierżawcy dóbr Arcyksięcia Albrechta w Jawiszowicach.
Sandacz Franciszek, u protestanckiego Pastora w Błędowicach na Szląsku.

Töpfer i Ryszpier, jako synowie oficyalistów prywatnych, powrócili do domów rodzielskich, a ztąd na posady w majątkach większych. Jeden tylko Walczyk, który otrzymał świadectwo z postępem niedostatecznym, pozostawał prawie przez rok cały w domu przy rodzicach, dopiero obecnie po odejściu od p. Hallerowej Antoniego Sarny, który został wzięty do wojska, dostał się na tegoż miejsce do Jurczyc.

Z przyjemnością konstatuje Dyrekcya, że jeden z najlepszych uczniów tutejszej szkoły Adamaszek Józef, umieszczony w dobrach hr. Stadnickiego, powrócił na duże, bo 40 morgowe gospodarstwo ojcowskie, gdy ojciec jego stary nie był już w stanie sam gospodarstwo prowadzić. Prowadzenie się tegoż Adamaszka Józefa i jego zalety w ogóle jako gospodarza, są według zapewnień ks. proboszcza z Bestwiny jak najlepsze.

VII. Sprawy internatu.

Tryb życia w zakładzie uregulowany jest dokładnie „Podziałem czasu“ ułożonym na okresy letni i zimowy, podług „Regulaminu“ przez Wysoki Wydział krajowy wydanego.

Nadzór nad uczniami, tak w salach naukowych, sypialniach i jadalni, jakoteż we wszystkich miejscach w obrębie Zakładu położonych, wykonują w kolei tygodniowej pp. nauczyciele, a wszelkie z ich strony zrobione spostrzeżenia bywają notowane dla wiadomości i użytku Dyrekcyi w osobnej na ten cel ustanowionej księdze inspekcyjnej.

Nadzór nad uczniami po za Zakładem wykonuje zawsze Instruktor.

W pogodne dnie niedzielne i świąteczne odbywają uczniowie przechadzki pod nadzorem jednego z pp. nauczycieli inspekcyę trzymającego.

Ćwiczenia straży ogniowej pod kierunkiem p. Rożańskiego (nauczyciela do nauk elementarnych) odbywają się w niedziele od godziny 2 do 4 popołudniu.

W lecie, w czasie pogodnym, po robotach, używają uczniowie wspólnej kąpieli, — w zimie zaś, dozwolona jest w dnie świąteczne ślizgawka, na odnodze rzeki Soły, tuż po za ogrodem szkolnym przepływającej.

Kuchnia dla uczniów prowadzi się we własnym zarządzie, przysparza to wprawdzie wiele pracy i kłopotów Dyrekcyi, lecz na razie jest to konieczne ze względów oszczędnościowych, tem więcej, że jest to może jedyny sposób zapewniający uczniom wikt zdrowy i dostatni.

Wiktuały sprowadza się zwykle w większych ilościach do magazynu, skąd tygodniowo wedle liczby stołowników i raz ustanowionego spisu potraw, oraz wyznaczonej ilości na osobę, wydawane bywają do spiżarni zostającej pod bezpośrednim kluczem gospodyni zakładowej. Chleb wypieka się również w domu, z mąki żytniej pytlowanej Nr. 2, do której dodaje się mąka pośledna pszenna i żytnia, z własnego zboża w miejscowym młynie kobiernickim mielona. Tym sposobem gospodarstwo ma możność korzystnego spieniężenia zboża, a i szkoła nie małą korzyść odnosi, bo ma zawsze tańszą aniżeli z handlu sprowadzoną mąkę.

Obok umieszczone wykazy, tak wymiaru wiktuałów na jedną osobę, jakoteż spis i porządek ustanowionych potraw, na przeciąg jednego tygodnia w porze zimowej i letniej, dostarczają wszystkich w tym kierunku potrzebnych dat i wskazówek.

Wykaz i porządek tygodniowy wiktu uczniów

w okresie letnim od 1. Kwietnia do 30. Września.

Dnie	Śniadanie		Obiad		Podwieczorek	Wieczerza
	pierwsze	drugie				
Niedziela	Mleko z chlebem	Chleb ze smalcem	Rosół z fasolą	Sztuka mięsa z ziemniakami i kapustą	Chleb ze smalcem powidłami lub mlekiem	Kluski kładzione omaszczone słoniną
Poniedziałek	„ „	„ „	Barszcz zabielany z ziemniakami	Kasza jaglana ze słoniną	„ „ „	Krupnik z ryżu omaszczony słoniną
Wtorek	„ „	„ „	Rosół z ryżem	Sztuka mięsa z fasolą na kwaśno	„ „ „	Żurek z ziemniakami (barszcz z mąki) ze słoniną
Środa	„ „	„ „	Zupa ziemniaczanna	Pęcak z grochem ze słoniną	„ „ „	Krupnik jęczmienny lub kukurudzianny omaszczony słoniną
Czwartek	„ „	„ „	Rosół z ryżem	Sztuka mięsa z ziemniakami i kapustą	„ „ „	Żurek z ziemniakami ze słoniną
Piątek	„ „	Chleb z masłem	Barszcz zabielany z grochem	Ryż na mleku z cukrem i cynamonem	Chleb z masłem	Krupnik z kaszy jaglanej z mlekiem
Sobota	„ „	Chleb ze smalcem	Kapuśniak z ziemniakami	Pęcak z fasolą ze słoniną	Chleb ze smalcem	Krupnik z ryżu ze słoniną

Wykaz i porządek tygodniowy wiktu uczniów

w okresie zimowym od 1. Października do 31. Marca.

Dnie	Śniadanie	Obiad		Podwieczorek	Wieczerza
Niedziela	Mleko z chlebem	Rosół z fasolą	Sztuka mięsa z ziemniakami i kapustą	Chleb ze smalcem	Kluski kładzione omaszczone słoniną
Poniedziałek	„ „ „	Barszcz zabielany z ziemniakami	Kasza jaglana ze słoniną	Chleb z powidłami	Krupnik z ryżu omaszczony słoniną
Wtorek	„ „ „	Rosół z ryżem	Sztuka mięsa z fasolą na kwaśno	Chleb ze smalcem	Żurek z ziemniakami (barszcz z mąki) ze słoniną
Środa	„ „ „	Zupa ziemniaczanna	Pęcak z grochem ze słoniną	Chleb z powidłami	Krupnik jęczmienny lub kukurudzianny omaszczony słoniną
Czwartek	„ „ „	Rosół z ryżem	Sztuka mięsa z ziemniakami i kapustą	Chleb ze smalcem	Żurek z ziemniakami ze słoniną
Piątek	„ „ „	Barszcz zabielany z grochem	Ryż na mleku z cukrem i cynamonem	Chleb z powidłami	Krupnik z kaszy jaglanej z mlekiem
Sobota	„ „ „	Kapuśniak z ziemniakami	Pęcak z fasolą ze słoniną	Chleb ze smalcem	Krupnik z ryżu omaszczony słoniną

Wymiar wiktuałów spiżarnianych na 1. osobę wedle ustanowionego spisu potraw

na porę zimową, t. j. od 1. Października do 31. Marca:

Dnie tygodnia	chleba	mąki	kaszy	ryżu	fasoli i grochu	ziemniaków	mięso	słonina	smalec	powidła	sól	mleko	kapusta	barszcz	Cukier, pieprz, cynamon, cybula, ocet itp.	Uwaga
	w k i l o g r a m a c h															
Niedziela	0·5	0·3	—	—	0·20	0·60	0·18	0·02	0·02	—	0·025	0·5	0.25	—	w odpowiednich małych ilościach	
Poniedziałek	0·5	0·02	0·20	0·10	—	0·60	—	0·02	—	0·03	0·025	0·75	—	0·25		
Wtorek	0·5	0·04	—	0·10	0·40	0·60	0·16	0·02	0·02	—	0·025	0·5	—	0·50		
Środa	0·5	0·02	0·40	—	0·40	0·60	—	0·03	—	0·03	0·025	0·5	—	—		
Czwartek	0·5	0·02	—	0·10	—	1·20	0·16	0·02	0·02	—	0·025	0·5	0·25	0·50		
Piątek	0·5	0·02	0·20	0·10	0·20	—	—	—	—	0·03	0·025	1·25	—	0·25		
Sobota	0·5	0·02	0·20	0·10	0·20	0·60	—	0·03	0·02	—	0·025	0·5	0·25	—		
Razem tygodniowo	3·5	0·44	1·00	0·50	1·20	4·20	0·50	0·14	0·08	0·09	0·175	4·50	0·75	1·50		
Na cały okres zimowy	91·00	11·44	26·00	13·00	31·20	109·20	13·00	3·64	2·08	2·34	4·55	117·80	19·50	39·00		

na porę zaś letnią, t. j. od 1. Kwietnia do 30. Września:

Razem tygodniowo	4·20	0·44	1·00	0·50	0·80	4·20	0·50	0·14	0·24	0·04	0·175	4·50	0·75	1·50		
Na cały okres letni	109·20	11·44	26·00	13·00	20·80	109·20	13·00	3·64	6·24	1·04	4·55	117·00	19·50	39·00		

W porze letniej, przy większej pracy fizycznej, dostają uczniowie 5 razy dnia, w porze zaś zimowej 4 razy na dzień, jedzenie. I ilość, szczególniej chleba, bywa w lecie wyższa wymierzana.

Koszt wyżywienia 1. ucznia, licząc do tego i wyżywienie służby zakładowej, wynosił **130 zł.**

Ubranie uczniów, kosztem funduszu krajowego wszystkim uczniom dawane, składa się z dwóch garniturów letnich (2 bluzy i 2 pary spodni), z jednego garnituru zimowego (1 bluza, 1 para spodni); nadto dostają uczniowie płaszcz sukienny i kożuszek. Nakrycie głowy stanowią w lecie kapelusz filcowy, w zimie czapka wełniana. Na letnie ubrania dostarcza drelichów Towarzystwo Tkaczy w Wilamowicach; na ubrania zimowe, fabryka sukna i kortów F. Zajączka w Kętach; kożuszków kuśnież z Kęt Kubicki; kapeluszy Majcherczyk z Kęt a czapek wełnianych Kółko rolnicze w Tyńcu.

Wszystkie ubrania robi miejscowy krawiec Kanty Sztafa.

Ubrania kosztują przeciętnie:

bluza z drewichu . .	1 zł. 60 ct.,	spodnie z drelichu . . .	1 zł. 10 ct.
spodnie sukienne . .	4 „ 60 „	bluza sukiena ciepła . . .	9 „ 50 „
płaszcz sukienny . .	10 „ 80 „	kożuszek	10 „ — „
		czapka wełniana	— „ 90 „

Ubrania letnie dostają uczniowie co roku, zimowe i okrycie na lat 2. Kożuszki na czas od 3—4 lat: stąd koszt ubrania 1 ucznia wypada rocznie: na **22 zł. 56 ct.**

Pościel dostarczana uczniom składa się: z poduszki wypchanej grubą wełną owczą, obwleczonej kolorową podszewką, z 1 koca letniego i 1 zimowego, z dwóch prześcieradeł (na siennik i pod koc) i z siennika wypchanego słomą.

Bielizna jakoteż ubrania letnie piorą się co tydzień w praczkarni szkolnej i zmieniają uczniom.

VIII. Budynki szkolne.

W głównym budynku szkolnym pomieszczone są:

A) Na parterze: 2 sale naukowe, z których pierwsza ma 37·96 m², druga 30·55 m² powierzchni.

Kancelarya Dyrekcyi o powierzchni 31·36 m².

Mieszkanie kierownika, składające się z 4 pokoi i kuchni, ogólnej powierzchni 152·2 m².

2 przedsionki, w których umieszczone są szafy z okazami i porozwieszane rozmaite okazy na ścianach.

B) Na piętrze:

1. 4 sale sypialne.
2. Infirmerya.
3. Umywalnia dla uczniów.

W budynku pobocznym tak zwanym „oficyną“ mieści się:

Mieszkanie składające się z 3 pokoi i kuchni nauczyciela do nauk elementarnych.

Kuchnia, pralnia, spiżarnia i pokój gospodyni.

Sala jadalna i zarazem czytelnia dla uczniów.

W roku niniejszego sprawozdania poczynione zostały w obydwóch budynkach szkolnych znaczne adaptacye kosztem z górą 1.500 zł. a mianowicie:

A) W gmachu głównym, wskutek uznanej potrzeby powiększenia mieszkania dla kierownika, przyłączono dawną salę naukową do jego pomieszkania; ze sali jadalnej przedzielonej ścianką, dla urządzenia wejścia osobnego do mieszkania kierownika, urządzono kancelaryę; z dawnej kancelaryi i pokoiku zajmowanego dawniej przez nauczyciela fachowego, urządzono salę naukową i td.

B) Budynek „Oficyną“ zwany został prawie zupełnie przerobiony. Z kuchni, spiżarni i pokoju służby kuchennej, urządzone zostało pomieszkanie dla na uczyciela do nauk elementarnych, — natomiast z dawnej wozowni, urządzono kuchnię zakładową, spiżarnię i pokój dla gospodyni, — zaś ze stajenki i drewutni przerobiono salę jadalną Pralnia pozostała na dawnem miejscu. Tym sposobem uzyskano nietylko pomieszkania dla nauczyciela do nauk elementarnych, mieszkającego dawniej bardzo niewygodnie na wsi w wynajętym domku włościańskim, ale usunięto niedogodności wynikające z tego powodu, że kuchnia w innym budynku (oficynach) a jadalnia w innym (budynku głównym) umieszczone dawniej były.

IX. Gospodarstwo szkolne.

Całe gospodarstwo szkolne, obejmujące w ogóle przestrzeń gruntów 49 morgów 1194 □ wraz z przynależnemi budynkami gospodarczemi, zadzierżawione zostało przez Wysoki Wydział krajowy od właściciela Kobiernic Wgo Czecza de Lindenwald na lat 14. to jest: od 1 kwietnia 1891. do 31 Grudnia 1904, za czynsz roczny po 14 zł. z morga wraz z budynkami (696 zł. 50 ct. rocznie).

Do dzierżawy tej przyjęto także inwentarz żywy i martwy ruchomy na folwarku się znajdujący, — a mianowicie bydło rogate 3580 kg. żywej wagi, a 28 ct. za 1 kg., wartości 1167 zł. 56 ct. — 73 sztuk inwentarza martwego ruchowego ogólnej wartości 381 zł. 45 ct. Razem Inwentarz żywy i martwy wartości 1549 zł. 65 ct. od której opłaca się 4% czynszu, co czyni 61 zł. 96 ct. Cały zatem czynsz dzierżawny za grunta i inwentarz żywy i martwy ruchomy opłaca się rocznie 758 zł. 46 ct.

Z ogólnej przestrzeni gruntów wypada na:

grunta orne	morgów 40,	sążni	kwadrat.	534.
łąki . .	„ 8,	„	„	891.
ogrody .	„ —	„	„	1369.
Razem	morgów 49,	sążni	kwadrat.	1194.

Rozkawałkowanie i oddalenie tych gruntów jest dla gospodarstwa nie korzystne. Średnie oddalenie gruntów od folwarku wynosi około 2000 metrów.

Położenie wszystkich gruntów wogóle z wyjątkiem 4 morgowego pagórka „Górnicą“ zwanego, jest nizkie, stanowią one równą, po części zaklęsłą płaszczyznę, z lekkim ku stronie wschodniej spadkiem.

Przeważną część, około 35 morgów gruntów, położonych przy granicy wsi Bujakowa, na południowo-zachodniej stronie od folwarku, stanowią ciężkie gliny i tak zwane rzadkie glinki, spoczywające na ilastych nieprzepuszczalnych podglebiach. Są to wogóle grunta nieprzepuszczalne i nadzwyczaj do uprawy trudne.

Reszta (13 morg.) gruntów, na tak zwanej „Zawieżmcy“, położonych, na południowej stronie od folwarku, stanowi grunt glinkowo-piaszczysty (napływowy), są to grunta dosyć przepuszczalne, spoczywające jednak na szutrowiskach i warstwach kamienistych.

Łąki, których jest 8½ morgów, są w całem tego słowa znaczeniu liche, dające zaledwie po 10 ctm. siana kwaśnego z 1 morga.

Ogród, wynoszący 1369 sążni kwadratowych, oddany został na rachunek szkoły do użytku pp. nauczycieli.

Budynki gospodarskie są następujące:

Stajnia murowana sklepiona dla koni — długość 11·3 metr. szerokość 8 metr. wysokość do sklepienia 3·2 metrów.

Stajnia również murowana sklepiona dla bydła rogatego i trzody chlewnej, długość 27 metrów, szerokość 8 metr. wysokość 3·2 metra; stajnia ta została w roku niniejszego sprawozdania w poprzek ścianą 12 calową przemurowana na 2 części, z których jedna większa, 17 metr. długości, przeznaczoną jest na utrzymywaną liczbę bydła rogatego, druga zaś mniejsza, 10 metrów długości, na

umieszczenie machin i narządzi gospodarczych i szkolnych. Nad stajnią mieszczą się wszystkie zapasy pasz a mianowicie siano i konicz.

Spichlerz murowany, długi 18 metr. szeroki 9·5 metr. wysoki 6 metrów, dwupiętrowy, w którym prócz zboża, utrzymuje się w osobnej przedziałce wszystkie narzędzia ręczne do ćwiczeń praktycznych dla uczniów, urządzony tu jest także skład na zapaśne wiktuały spiżarnianne, prócz tego osobny przedział na zapaśną garderobę uczniowską. Dach gontowy tego spichlerza potrzebuje odnowienia.

Stodoła murowana długości 40 metrów, szerokości 12·5 metr. wysokości 4 metry, — kryta gontem, służy do pomieszczenia wszelkich plonów w snopie; po omłocie zaś zboża przechowuje się tu wszystkie słomy i plewy. — Dach potrzebuje gwałtownie odnowienia.

Dwie piwnice murowane, służą do pomieszczenia znacznej części produkowanych gospodarstwie ziemniaków i buraków.

Inwentarz martwy, do gospodarstwa szkolnego należący, jest zupełnie niewystarczający.

Gospodarstwo posiłkuje się machinami i narzędziami szkolnemi, których dostateczny zapas posiada szkoła, przedewszystkiem zaś w ciągłem użyciu są: 2 pługi Sacka, do których należą także uniwersalne części składowe, jak: pogłębiacz, wyorywacz ziemiaków, eksterpator, i brona mała, siewnik 2 metrowy rzędowy Sacka uniwersalny, siewnik 1 metrowy rzędowy Sacka, młocarnia ręczna Claytona, sieczkarnia o 2 nażach Claytona, szarpacz do buraków Claytona, młynek rafowy Schubarta, Pług 4 lemieszowy Eckerta i t. p. inne.

Inwentarz żywy: Składa się z koni roboczych, bydła rohatego i trzody chlewrej.

a) koni roboczych jest 4, z tych 2 są wzięte na utrzymanie z c. k. armii z Krakowa.

b) bydła rogatego była liczba zmienna:

Z dniem 1 Stycznia 1892 było krów dojnych 7 (4 krowy rasy Szwyc, 1 krowa rasy Glan 2 krowy rasy krajowej) 1 buhaj (rasy Szwyc) i 3 jałówek (1 jałówka 2letnia 2 cieliczki po półroczne) W ciągu roku sprzedano 3 krów 1 buhaja, tym sposobem z końcem roku 1892 pozostało 4 krowy i 1 jałówka cielna, która 10 stycziia 1893 ocieliła się i do krów dojnych policzoną została a i 2 jałówki półtora roczne. Kwota 553 zł. 47 ct. ze sprzedaży krów i buhaja uzyskaną, przeznaczoną została rozporządzeniem Wysok. Wydziału krajowego na zakupno innych krów, i w tym celu jako depozyt przechowaną. — Dla uzupełnienia krowiarni do stanu normaleego potrzeba jednakże oprócz tego jeszcze około 1.200 zł. w. a.

Trzody chlewnej było na początku roku tylko 3-je prosiąt, zakupionych w Kozach. W ciągu roku 1892 kupiono dwie loszki Yorkische od p. Sandora z Prokociua i 1-go knurka rasy Yorkische z zarodowej obory JWP. Szczepana hr. Tarnowskiego z Malinia.

Etat służby gospodarskiej składa się z 2-ch parobków do koni i 1-go parobka do bydła. Utrzymanie tej służby jost kosztowne, a jak w tutejszych stosunkach nawet bardzo obciążające budżet gospodarczy.

Parobek taki pobiera rocznie:

płacy w gotówce	40	zł.	— ct.
Ordynarya w naturze:			
Żyta 340 kg. à 7.5 zł. = ...	25	„	50 „
Pszenicy 180 kg. à 8 zł. = ...	14	„	40 „
Jęczmienia 160 kg. à 6.50 zł. = ...	10	„	40 „
15 Ct. m. węgla à 0·75 = ...	11	„	25 „
1 metr ^{3} drzewa = ...	1	„	25 „
12 kg. słoniny à 0·65 zł. = ...	7	„	80 „
365 litrów mleka à 5½ ct. = ...	20	„	7 „
400 □ pola znawożonego i obrobionego pod ziemniaki = . .	10	„	— „
mieszkanie	20	„	— „
Razem .	160	zł.	67 ct

Jeśli się policzy nawet 300 dni roboczych, w których parobcy mogą być zatrudnieni, gdyż reszta odlicza się niedziele i święta, to wypada przeciętnie na 54 centów każdy dzień utrzymywanego parobka.

Dyrekcya ma wszakże nadzieję, że wobec uregulowanych stosunków i systematycznego używania uczniów do wszelkich prac gospodarskich, będzie mogła już od 1. stycznia 1894 zredukować znacznie dotychczasowy stan służby folwarcznej. Zmiana ta wyjdzie na korzyść nietylko gospodarstwa, ale i nauki praktycznej ucznia, a to tem pewniej, że według rozporządzenia Wydziału krajowego ma być odtąd utrzymywany przy szkole praktykant gospodarski, (były uczeń szkoły, kształcący się na Instruktora), który może być znaczną pomocą w dozorze uczniów przy wykonywaniu prac gospodarskich.

Wyniki gospodarstwa szkolnego z roku 1892

były następujące:

1. W dziale produkcyi rolnej.

Gatunek plonu	Przestrzeń		Plon							Uwaga
			w ziarnie			w słomie	w głąbiach	w sianie	w paszy zielono skoszonej	
	morg.	sążni kwadr.	celnem	średnim	odjemnem					
			Kilogramów							
Rzepak	1	—	475	—	—	1600	—	—	—	
Żyto	2	—	2393	—	50	4220	—	—	—	
Pszenica	1	1200	2113	291	164	4770	—	—	—	
Żyto z grochem i wyką zim.	1	400	283	—	—	1250	—	—	11000	
Pszenica „ „ (Odmłynkowano z powyższych mieszan.)	1	—	680	—	—	3450	—	—	—	
wyki i grochu zim.	—	—	310	—	—	—	—	—	—	
Jęczmień	3	600	3389	—	43	4100	—	—	—	
Owies	11	1158	9024	—	700	11780	—	—	—	
Wyka	—	478	300	—	—	500	—	—	—	
Fasola w ziemniakach	—	—	134	—	—	400	—	—	—	
Ziemniaki	2	400	—	—	—	—	14500	—	—	
Buraki pastewne	2	400	—	—	—	—	27200	—	—	
Siano z pól i z łąk	12	1536	—	—	—	—	—	17300	—	
Pasza zielona miesz.	6	1048	—	—	—	—	—	—	54000	
We własnej gospod. Razem	47	420	19100	291	957	32070	41700	17300	65000	
Z gruntów folwarcznych:										
Parobcy w deputacie	—	1200	—	—	—	—	—	—	—	
Ogród oddany do użytku pp. nauczycieli	—	1369	—	—	—	—	—	—	—	
Bulwisko, szkółka i inne	—	1405	—	—	—	—	—	—	—	
Razem	2	764	—	—	—	—	—	—	—	
Suma ogólna gruntów	49	1194	—	—	—	—	—	—	—	

W dziale produkcyi zwierzęcej.

a) **Krowiarnia:** Stan z dniem 1 stycznia 1892: krów 7, jałówek 3 i 1 buhaj, a z dniem 31 grudnia 1892: krów 4, jałówka cielna 1, jałówek niecielnych 2 i 1 buhaj.

Udój mleka: Krowa „Venus“ rasy Szwyc, (urodziła byczka 15. Września, który został sprzedany 29. Września 1892). dała w ciągu roku, oprócz 2 tygodniowego karmienia cielęcia . . . . . 2000 litrów mleka.

Krowa „Kunda“ rasy Szwyc, (urodziła 15. Maja cieliczkę sprzedaną dnia 28. Maja), dała w roku . . . . . 2064 „ „

Krowa „Białota“ rasy Glan, (urodziła cieliczkę 7. Listopada 1892, sprzedaną na rzeź 20. Listopada), dała w ciągu roku, oprócz 2 tygodniowego kzrmienia cielęcia . . . . . 1224 „ „

Krowa „Malina“ rasy krajowej, (urodziła 23. Czerwca byczka, sprzedanego 28. Lipca), dała . . . . . 1908 „ „ i karmiła ciele przez 35 dni.

Krowa „Ceres“ rasy Szwyc (jałowa) sprzedana 22. Grudnia 1892, a do tego czasu dała mleka . . . . . 864 „ „

Krowa „Kolleta“ sprzedana 1. Maja 1892, do tego czasu dała . 572 „ „

Krowa „Wydra“ (urodziła cielę dnia 5. Lipca, sprzedane dnia 10. Sierpnia), sprzedana dnia 22. Grudnia 1892, do tego czasu dała . . 1610 „ „

Razem . 9742 litrów mleka.

Otrzymane mleko oddaje się w pierwszym rzędzie do kuchni zakładowej, przez 6 miesięcy letnich po 5 centów, a przez 6 miesięcy zimowych po 6 centów za 1 litr. Po tejże samej cenie sprzedaje się mleko stronom.

W ostatnich trzech miesiącach, t. j. Październiku, Listopadzie i Grudniu, wzięto do przeróbki na masło (przy użyciu centryfugi): mleka litrów 2278, z których odebrano: 1737 litrów mleka chudego, oddanego do kuchni szkolnej po $2^1/_2$, a względnie po 3 centy za litr i otrzymano: 70·05 kg. masła po cenie od 95—105 centów za 1 kg., a nadto 387 litrów maślanki, spotrzebowanej częściowo w kuchni znkładowej po 2 centy za litr, częściowo zaś dla trzody chlewnej.

b) **Trzody chlewnej:** Stan wynoszący na początku roku 1892: trzy sztuk młodzieży, powiększony został przez przykupno i wynosił z dniem 31. Grudnia 1892: 1 knur 8mio miesięczny, 2 lochy po 9 miesięcy i 9 sztuk prosiąt dwutygodniowych.

W ciągu roku wypasiono i sprzedano szkole za 142 zł. sztuk 3 na kuchnię.

c) **Nawóz:** Nawozu, który bywa z pod wszystkiego inwentarza codziennie uprzątywany, wyprodukowano 1890 Ct. m.

Nawóz układany bywa na gnojarni w stosy, przesypywany ziemią i polewany gnojówką. Nawozem tym wygnojono 8 morgów 1448° □, czyli okrągło dano po 210 Ct. m. na morg.

Pod względem finansowym przedstawia się wynik gospodarstwa szkolnego za rok 1892 jak następuje:

I. Ogólne.

Rozchody (Dług).		*Przychody (Mienie):*	
Czynsz dzierzawny z folwarku .	758 zł. 46 ct.	Koszt adaptacyi stajni do umorzenia w latach następnych $^9/_{10}$ z 75 zł. 43 ct.	67 zł. 90 ct.
Ubezpieczenie budynków od ognia	28 „ 13 „		
Adaptacya stajni krowiarni .	75 „ 43 „		
Razem .	862 zł. 02 ct.	Razem .	67 zł. 90 ct.

II. Inwentarz martwy.

1. Maszyny i narzędzia:

Wartość na początku roku 1892	299 zł. 35 ct.	Wartość inwentarza martwego z końcem roku 1892 po odnowieniu	408 zł. 92 ct.
Utrzymanie i odnowienie . .	159 „ 36 „		
Razem .	458 zł. 71 ct.	Razem .	408 zł. 92 zł.

2. Uprząż:

Wartość na początku roku 1892	38 zł. — ct.	Wartość uprzęży z końcem roku 1892 wynosi	38 zł. — ct.
Utrzymanie i odnowienie . .	22 „ 60 „		
Razem .	60 zł. 60 ct.	Razem .	38 zł. — ct.

III. Inwentarz żywy.

a) roboczy:

Wartość na początku roku 1892 (Nadto dwa konie rządowe na utrzymaniu, za które gwarancya wynosi 650 zł.)	160 zł. — ct.	Wartość z dniem 31 Grudnia 1892:	
		1 koń z roku poprzedniego .	80 zł. — ct.
		Kupiona klacz ze źrebięciem .	105 „ — „
Dokupno klaczy w Sierpniu ze źrebięciem	105 „ — „		
Razem .	265 zł. — ct.	Razem .	185 zł. — ct.

b) przychowek:

	zł. — ct.	Wartość źrebięcia z dnia 31. Grudnia 1892	30 zł. — ct.
Razem .	— zł. — ct.	Razem .	30 zł. — ct.

c) bydło rogate:

Wartość z dnia 1. Stycznia 1892:		Wartość bydła z dnia 31. Grudnia 1892:	
7 krów wagi 2850 kg.		4 krowy 1730 kg.	
1 buhaj „ 670 „		1 jałówka cielna 380 „	
3 jałówki „ 400 „		2 jałówki $1^1/_2$ rocz. 440 „	
Razem . 3920 kg.		Razem 2550 kg.	
wedle przyjętej kontraktowo ceny po 28 ct. za 1 kg. żywej wagi	1097 zł. 60 ct.	wedle tejsamej ceny á 28 ct. za 1 kg. żywej wagi . . .	714 zł. — ct.
Razem .	1097 zł. 60 ct.	Razem .	714 zł. — ct.

d) Trzoda chlewna:

Wartość z dnia 1. Stycznia 1892:		Wartość z 31. Grudnia 1892:	
3 sztuk młodzieży . . .	40 zł. — ct.	2 loszki Yorkschire } z przy-	60 zł. — ct.
Przykupiono 2 loszki } „ 1 knurka } . .	51 „ 96 „	1 knur „ } kupna	35 „ — „
		9 sztuk prosiąt . . .	45 „ — „
Razem .	91 zł. 96 ct.	Razem .	140 zł. — ct.

IV. Zapasy płodów rolnych.

Pozostałość z roku 1891 (ubiegłego):

Pszenicy	132 kg.	á 9·60	= 12 zł.	67 ct.
Jęczmienia	77 „	„ 7·—	= 5 „	39 „
Owsa	77 „	„ 6·—	= 4 „	62 „
Nasienia buraków			2 „	— „
Makuch	15 „	„ 12·—	= 1 „	80 „
Srót kukurudziany	734 „	„ 7 ¼	= 53 „	21 „
Sól	6 „	„ 12·—	= 0 „	72 „
Razem .			80 zł.	41 ct.

Pozostałość na rok 1893 (przyszły):

Żyta w ziarnie 1010 kg. á 6 zł.	= 60·60			
„ w snopie 5 kóp 34 sn. 6 zł.	= 33·40		94 zł.	— ct.
„ odjemnego	50 kg.	á 2 zł.	= 1 „	— „
Pszenicy	1300 „	„ 8 „	= 104 „	— „
„ odjemnej	250 „	„ 5 „	= 12 „	50 „
„ pośledniej	164 „	„ 2 „	= 3 „	28 „
Jęczmienia	3287 „	„ 6 „	= 197 „	22 „
„ pośledn.	43 „	„ 1·50 „	= — „	64 „
Owsa	5680 „	„ 5 „	= 284 „	— „
Wyki	300 „	„ 5·5 „	= 16 „	— „
Fasoli	134 „	„ 6 „	= 8 „	04 „
Groch zimowy	110 „	„ 8 „	= 8 „	80 „
Ziemniaki	10900 „	„ 1·5 „	= 163 „	50 „
Otręby	310 „	„ 4·6 „	= 14 „	26 „
Nasienie mieszanki zimowej (pszenicy z wyką 680 kg. wyki i grochu zimowego 200 kg. á 5 zł.	=		44 „	— „
Siano	8000 kg.		120 „	— „
Słoma	21.625 „		— „	— „
Ściółka ze stawów	600 „		— „	— „
Buraki	20.800 „		— „	— „
Soli	21 „		2 „	25 „
Razem .			1071 zł.	74 ct.

V. Obroty bieżące w roku 1892.

Na rachunek produkcyi zwierzęcej.

a) konie robocze.

Gotówką:

Kucie koni	42 zł.	55 ct.	
Przykupno kukurudzy i mliwa 533 kg. á 7 zł. . . .	41 „	09 „	
Przykupno soli 64½ kg. . .	7 „	74 „	
Ściółka ze stawów 1204 kg. . .	4 „	— „	
Płaca 2ch parobków . . .	80 „	— „	

Porachunkiem:

Deputat parobków: (kukurkdza, słonina, węgle i drzewo) . .	33 „	62 „	
Światło, lekarstwo	13 „	59 „	

Z własnego gospodarstwa:

Na obroki ziarna: jęczmienia 72 kg. owsa celnego 5293 „ „ pośled. 700 „	6065 kg.	

Gotówką:

Za sprzedanego konia okulawionego	20 zł.	— ct.
Premia koni rządowych . .	10 „	— „

Porachunkiem: — „ — „

We własnym gospodar.

Roboczych dni parokonnych zużytkowanych przy gospodarstwie 324 dni.

Wyprodukowanego nawozu 370 q.

Na paszę siana	5759 „
„ „ koniczu	2045 „
„ „ słomy	1440 „
Na ściółkę słomy	3882 „
Ordynarya parobków:	
Żyta	455 „
Pszenicy	362 „
Jęczmienia	316 „
Ziemniaków	200 „

Razem gotówką i porachunkiem 222 zł. 59 ct. (nie licząc wartości zużytkowanych, a na miejscu wyprodukowanych ziemiopłodów).

Razem gotówką i porachunkiem 30 zł. — ct. (nie licząc wartości robocizny ciągłej i nawozu w gospodarstwie zużytkowanych).

b) przychowek

Gotówką: . . . . — zł. — ct.
Porachunkiem: . . — „ — „
Z własnego gospodar.
Mleka dla źrebięcia 166 litr. . — „ — „
Razem . — zł. — ct.

Gotówką: . . . — zł. — ct.
Porachunkiem: . — „ — „
We własnem gospod. — „ — „
Razem . — zł. — ct.

c) bydło rogate.

Gotówka:

Światło, weterynarz i lekarstwo .	16 zł. 80 ct.
Płaca 1 parobka	40 „ — „
Dzierżawa pastwiska . . .	50 „ — „
Ściółka ze stawów 6555 kg. . .	17 „ 82 „
Przykupno karmy:	
Koniczu 1160 kg. . . .	43 „ 87 „
Otrąb 2459 „ . . .	154 „ 15 „
Makuchu 212½ „ . . .	22 „ 28 „
Soli 119 „ . . .	14 „ 28 „
Kukurudzy zmełtej 15 kg. . .	1 „ 50 „
Do depozytu:	
na zakupno krów i buhaja w miejsce sprzedanych . .	553 „ 47 „
	= 914 zł. 17 ct.

Gotówka:

Za sprzedane bydło:		
1 buhaj	172 zł. — ct.	
3 krowy	306 „ 47 „	553 zł. 47 ct.
1 jałówka	75 „ — „	
4 cieląt		64 „ 16 „
Skokowe od buhaja . . .		1 „ 80 „
		= 619 zł. 43 ct

Porachunkiem:

Pastuch za kukurudzę, słoninę, węgle i drzewo	23 zł. 58 ct.

Porachunkiem i gotówką:

za mleko pełne (5960 litrów) i chude (1688 „) .	466 „ 80 „
za 2 litry śmietany . . .	— „ 50 „
za 60·43 kg. masła . . .	62 „ 37 „
361½ litr. maślanki . . .	7 „ 24 „

Z własnego gospodar.

Siana	3178 kg.
Słomy i plewy	8899 „
Buraków	9733 „
Owsa	572 „

We własnem gospod.

mleka na ordynaryę	1076 litr.
„ dla źrebięcia	166 „
„ dla cielęcia	900 „

Wyprodukowano nawozu 1430 Ct. m.

Paszy zielonej	65000 „		
Słomy na ściółkę	5125 „		
Ordynarya pastucha:			
Żyta	120 „		
Pszenicy	180 „		
Jęczmienia	158 „		
Ziemniaków za żyto	300 „		
Razem gotówką i porachunkiem		937 zł. 75 ct.	Razem gotówką i porachunkiem . 1156 zł. 34 ct.

d) Trzoda chlewna.

Gotówka.		Gotówka:
Przykupno karmy:		
Otrąb 150 kg.	9 zł. 6 ct.	Za 3 sztuki zabite na rzecz Zakładu 142 zł. — ct.
Kukurudza 353 kg. . .	27 „ 20 „	
Mliwo pośladu . . .	— „ 50 „	
Z własnego gospodarstwa:		We własnem gospodarstwie:
Maślanki 25 litr.		produkcya nawozu 91 Ct. m.
Żyta 3 kg.		
Jęczmienia pośledniego 340 „		
Pszenicy pośledniej 15 „		
Buraków 550 „		
Ziemiaków 1200 „		
Plew 250 „		
Osypki z pośladu 143 „		
Razem gotówką . . .	36 zł. 76 ct.	Razem gotówką i porachunkiem 142 zł. — ct.

Na rachunek produkcyi roślinnej.

Gotówka.		Gotówka ze sprzedaży i porachunkiem.		
Ubezpieczenie od ognia plonów	6 zł. 23 ct.	Rzepak	475 kg.	42 zł. 54 ct.
Zakupno nasion . . .	202 „ 41 „	Pszenicy	717 „	118 „ 12 “
Kopanie rowów . . .	103 „ 67 „	„ średniej	541 „	
Robocizna najęta . . .	86 „ 79 „	Nasienie mieszanki zim.	50 „	4 „ — „
Porachunkiem:		Jęczmienia	1500 „	120 „ — „
Robocizny uczniów . .	198 „ 10 „	Ziemiaków	7168 „	224 „ 40 „
		dla koni szkolnych:		
		Owsa	2850 „	192 „ 90 „
		Siana	4196 „	94 „ 41 „
		Słomy	2500 „	43 „ 75 „
Obsiew jesienny w r. 1891 na r. 1892.		Obsiew jesienny w r. 1892 na r. 1893.		
Rzepaku 17 zł. à 12·20 zł.	= 2 zł. 7 ct.	Żyta 338 kg. . . .		21 zł. 97 ct.
Żyta 266 „ à 10·— „	= 26 „ 60 „	Pszenicy 589 „ . . .		48 „ 59 „
Pszenicy 329 „ à 9·— „	= 29 „ 71 „	Mieszanki 231 „ . . .		11 „ 65 „
Mieszanki zim. 127 „ à 10·— „	= 12 „ 70 „			
We własnem gospodarstwie:				
Robota sprzężajna parokonna dni 324				
Nawozu stajeneego użyto 1890 Ct. m.				
Do przeniesienia .	668 zł. 28 ct.	Do przeniesienia .		922 zł. 33 ct.

Z przeniesienia .	668 zł. ct.	Z przeniesienia .	668 zł. 33 ct.
		Wysiano z wiosną r. 1892; na ziarno:	
		Jęczmienia	295 kg.
		Owsa	1261 „
		Wyki	50 „
		Fasoli	42 „
		Ziemniaków	1360 „
		na paszę:	
		Jęczmienia	85 „
		Owsa	176 „
		Wyki	250 „
		Grochu	75 „
		Kukurydzy	100 „
		Końskiego zębu	50 „
		Buraków pastewnych	30 „
		Koniczu	60 „
		Tymotki	10 „
Razem .	668 zł. 28 ct.	Razem gotówką i porachunk. .	922 zł. 33 ct.

Zestawienie.

		Dług zł.	Dług ct.	Mienie zł.	Mienie ct.
I. Wydatki ogólne		862	2	67	90
II. Inwentarz martwy:	a) Machiny i narzędzia .	458	71	408	92
	b) Uprząż	60	60	38	—
III. Inwentarz żywy:	a) roboczy	265	—	185	—
	b) pęzychowek . . .	—	—	30	—
	c) bydło rogate . . .	1097	60	714	—
	d) trzoda chlewna . .	91	96	140	—
IV. Zapasy płodów rolnych		80	41	1071	74
V. Obroty bieżące w ciągu roku 1892					
1. Na rachunek produktów zwierzęcych:					
a) konie robocze		222	59	30	—
b) przychowek		—	—	—	—
c) bydło rogate		937	28	1156	34
d) trzoda chlewna		36	76	142	—
2. Na rachunek produktów roślinnych . .		668	28	922	33
	Razem .	4781	21	4906	23
Po strąceniu wydatków obliczonych na . . . . (do których jednakże zaliczono już **178** zł. 10 ct. za pracę uczniów, **758** zł. 46 ct. zapłacony czynsz dzierżawy i **553** zł. 47 ct. w depozycie na zakupno bydła, razem: **1490** zł. **3** ct.)				4781	21
	Zostaje zwyżka .			125	zł. 2 ct.

X. Kronika szkoły.

W roku niniejszego sprawozdana, w Zielone Świątki, podjęła Dyrekcya w towarzystwie całego grona nauczycieli ze wszystkimi uczniami wycieczkę do gospodarstwa w Malcu, własności WP. Karola Hempla, członka kuratoryi szkoły kobiernickiej.

Celem tej wycieczki było nietylko zwiedzieć dobrze urządzone i prowadzone gospodarstwo rolne, ale przedewszystkiem zapoznać się z kulturą łąk metody Rimpaua, którą obecnie p. Hempel z bardzo świetnym rezultatem, zamieniając stawy mało produktywne na znakomity 2-u kośne łąki, wydające do 50 Ct. m. dobrego siana z morga, przeprowadza.

Pan Hempel przyjął całą szkołę z prawdziwą serdecznością, wszędzie i na każdym kroku wyjaśniał osobiście dotyczące szczegóły, przedstawiał rezultaty i wlał w słuchających to mocne przeświadczenie, że tylko umiejętną a wytrwałą pracą, opartą na dokładnym rachunku, przychodzi gospodarz do pożądanych wynikow z gospodarstwa.

Dyrekcya pozwala sobie, za korzyść jaką odniosła szkoła z wycieczki do Malca, oraz za całą gościnność, złożyć na tem miejscu WP. Karolowi Hemplowi serdeczne podziękowanie.

Oprócz osób biorących udział przy egzaminach rocznych, a których już Dyrekcya miała zaszczyt na wstępie nadmienić, raczyli z urzędu w ciągu roku szkolnego odwiedzić szkołę kobiernicką; JW. panowie: Dr. Herman Czecz, prezes kuratoryi; Jerzy Piwocki, c. k. stasosta; tudzież Z. Strusiewicz, referent spraw i szkół rolniczych w Wydziale krajowym.

Odwiedziło też szkołę naszą wiele innych zacnych gości interesujących się szkołą, a między innemi: ksiądz W. Pawlikowski, proboszcz z Jaworznia; ks. P. Graczyński, proboszcz z Międzybrodzia; ks. J. Pajączkowski, proboszcz z Morawicy; ks. M. Momot, proboszcz z Inwałdu; pp.: T. Markoin z Krakowa, Major Woźniak z Kęt i w. i., oraz liczni gospodarze włościanie, którzy przybyli zwiedzić i poznać szkołę, przed oddaniem do nich swych synów, a następnie odwiedzenia tychże.

Z Dyrekcyi krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach.

We wrześniu 1893 r.

L. s. 632/94.

Aleg. 80.

Wniosek.

Ustawa państwowa z 7. maja 1874. Dz. u. p. Nr. 50, orzeka w §. 35, że ogół katolików tego samego obrządku w parafi mieszkających, stanowi gminę parafialną a konsekwentnie w §. 36. przepisuje, że w razie potrzeby należy na członków gminy parafialnej nałożyć datki konkurencyjne t. j. dodatki do podatków.

Z tego wynika, że w gminie parafialnej nie zamieszkali, chociaż w tejże gminie posiadają majątek nieruchomy, nie są obowiązani do opłat konkurencyjnych. Sprzeczność między powyższemi postanowieniami a §. 8. ustawy konkurencyjnej z 15. sierpnia 1866 (Dz. u. kr. Nr. 28) nabrała istotnie znaczenia przez kilkakrotne orzeczenia trybunału administracyjnego na podstawie których właściciele posiadłości ziemskich, uwolnieni są od opłat konkurencyjnych z tego tytułu, że w obrębie parafii nie mają stałego zamieszkania.

Zważywszy, że wyłączanie się właścicieli znacznych obszarów ziemi, którzy nie są parafianami w myśl ustawy państwowej z 7. maja 1874, przerzuca niesłusznie znaczny ciężar na gminy i innych właścicieli zamieszkujących parafię.

Zważywszy, że jeżeli tego rodzaju uwalnianie się od opłat konkurencyjnych co raz bardziej się rozpowszechni — stanie się to z wielkim uszczerbkiem dla naszych kościołów i ciężarem przechodzącym siły nie jednej parafii.

Zważywszy, że przy częstej zmianie własności w naszym kraju podstawa do konkurencyi ulega także bardzo donośnem fluktuacyom, co wytwarza nieprawidłowe stosunki konkurencyjne.

Zważywszy, że coraz liczniejsze dają się słyszeć głosy domagające się reformy w tym kierunku ustawy państwowej a w następstwie ustawy konkurencyjnej.

Zważywszy, że zasada ta konkurencyjna wypływająca z powołanej ustawy państwowej z 7. maja 1884 r. jest wręcz przeciwna tradycyi naszej narodowej i przywiązaniu do Kościoła.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby wyjednał w drodze ustawodawczej zmianę ustawy państwowej z dnia 7. maja 1874 (dz. u. p. Nr. 50) w tym kierunku, żeby mocą ustawy krajowej mogli być pociągani do konkurencyi kościelnej także katolicy odnośnego obrządku nie mieszkający w parafii jeżeli w jej obrębie posiadają majątek nieruchomy.

Adam Jędrzejowicz w. r.
wnioskodawca.

Gorayski, Sylwester Sembratowicz, Zamoyski, Raczyński, Paszkowski, J. Męciński, Tom. Rozwadowski, K. Scipio, Zoll, A. Wodzicki, Adam Skrzyński, St. Larysz Niedzielski, St. Tarnowski (sen.), G. Romer, Fr. Jędrzejowicz, St. Tarnowski (jun.), Zdzisław Skrzyński, Jan Trzecieski, S. Badeni, M. Rey, Stanisław Stadnicki, Żardecki, Potoczek, Stręk.

Ls. 631/94.

Aleg. 81.

Wniosek.

Zważywszy, że obowiązująca obecnie ustawa drogowa wskutek nierównego rozkładu ciężarów jest niesprawiedliwą;

zważywszy, że do równomiernego rozkładu ciężarów jako podstawa obliczenia służyć może najodpowiedniej wysokość opłacanych podatków bezpośrednich.

Podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt ustawy drogowej, oparty na następujących zasadach:

1. Do budowy i utrzymania dróg gminnych zatrzymują się prestacye w naturze.
2. Podstawą do wymiaru prestacyi w naturze tak dla gmin jak i dla obszarów dworskich, będzie wysokość opłacanych podatków bezpośrednich. — Opłacający niżej 2 zł. podatku, winien odrobić jeden dzień, lub też wartość dnia roboczego opłacić.
3. Każdemu z obowiązanych do odrobienia prestacyi pozostawia się wolność opłaty tejże prestacyi częściowo, lub w całości gotówką.
4. Rada powiatowa dla swego powiatu oznacza corocznie wartość dnia roboczego.
5. Budowa i utrzymanie mostów należy pod bezpośredni Zarząd Wydziału powiatowego.
6. Obowiązek obszarów dworskich wydawania materyału drzewnego, o ile przeciętna wartość tegoż nie przewyższa w ciągu roku 5% dodatków do opłaconych przez obszar dworski podatków bezpośrednich, znosi się w zupełności.
7. Do funduszu powiatowego dróg gminnych wpływają:

a) Kwoty opłacane tytułem 3-procentowego dodatku do podatków bezpośrodnich (jak w dotychczasowej ustawie).

b) Spłaty za prestacye w całości lub częściowe nieodrobione.

Lwów dnia 19. stycznia 1894.

wnioskodawcy:
Bolesław Żardecki,
Albin Rayski.

T. Merunowicz, Palek, Potoczek, Stręk, Mizia, Harasymowicz, Rożankowski, Ochrymowicz, Hamorak, Huryk, Weigel, Romanowicz, Goldman, Dr. Midowicz, Dr. Olpiński, Klemensiewicz, Michalski, Lenartowicz, Fruchtmann, Wiktor, Zbyszewski, Dworski.

Wniosek.

Alog. 82.

Wniosek.

Zważywszy, że rójka chrabąszcza majowego co cztery lata się powtarza, która właśnie na bieżący rok przypada, a teraz już z powodu ilości pędraków znaczne szkody się odczuwa, tak w kulturach lasowych, jakoteż i w ziemiopłodach rolnych, a mianowicie ziemniakach;

zważywszy, że wszystkie kraje koronne w państwie austryackiem posiadają ustawę o przymusowem tępieniu chrabąszcza majowego, a mianowicie (Niższa Austrya i Styrya z 10. grudnia 1868, Czechy, Bukowina, Gorycya, Gradyska, Tyrol i Vorarlberg z 30. kwietnia 1870, Morawa z 14. czerwca 1870, Kraina 17. czerwca 1887, Szląsk 30. czerwca 1870, Istrya z 2. września 1870, Karyntya z 14. stycznia 1870. i Salzburg z 18. stycznia 1870.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Wzywa się Wydział krajowy do ułożenia projektu do ustawy o przymusowem tępieniu chrabąszcza majowego, i do przedłożenia tego projektu na najbliższej sesyi sejmowej.

II. Z powodu, że główna rójka chrabąszcza majowego w tym roku przypada, a ustawa o tępieniu tak szybko wejść w życie nie może, poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wydał okólnik do wszystkich obszarów dworskich i gmin, a zarazem do c. k. Wysokiego Rządu, aby na podstawie §§. 50. i 51. ustawy lasowej polecił Władzom powiatowym tępienie chrabąszcza podczas rójki w roku 1894.

Fr. Jędrzejowicz w. r.
wnioskodawca.

J. Stadnicki, St. Tarnowski sen., Zamoyski, Tom. Rozwadowski, G. Romer, S. Koziebrodzki, St. Tarnowski (jun.) Ed. Micewski, E. Jędrzejowicz, Krzysztofowicz, J. Vivien, Stan. Jędrzejowicz, St. Larysz Niedzielski, Jan Trzecieski, Sala, K. Scipio, Skrzyński.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

L. s. 762/94.

Alleg. 33.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujące zasady ustawy łowieckiej.

1. Każdemu, co ma przynajmniej 50 hkt. t. j. 86 morgów, wolno polować na tym okręgu polowania.

2. Obejście i ogród powinny być wyjęte z pod dzierżawy prawa polowania, a to w celu zabezpieczenia każdemu spokój domowy. Ponieważ za możliwe szkody w ogrodzie nie powinien być nikt wynagradzany, dla tego należy uznać w ogrodzie każdemu samodzielne prawo polowania.

3. Z mniejszych gruntów wolno tworzyć spółki polowe dla utworzenia okręgu polowania.

4. Polowanie, które należy do spółki, ma być oddane albo wydzierżawione jednemu w drodze dobrowolnej ugody. Ten jeden odpowiada przed władzą za przepisy polowania.

5. Polowanie gromadzkie za zgodą wszystkich właścicieli może być wydzierżawione w drodze dobrowolnej ugody, gdy zaś nie ma zgody, ma być wydzierżawione w drodze licytacyi w gminie. W tym wypadku Wydziałowi powinno przysłużać prawo zatwierdzenia.

6. Do dzierżawy licytacyi mają prawo najwięcej dający, a z tych pierwszeństwo współwłaściciele gruntów.

7. Brak karty na broń nie stanowi przeszkody posiadania albo wydzierżawienia i licytacyi polowania.

8. Na dowód uprawnienia do polowania otrzymuje się kartę wyśliwską, za taką kartę myśliwską nic się nie płaci.

9. Dziki, lisy i inne szkodliwe zwierzęta wolno każdemu na swoim gruncie strzelać i jakimkolwiek innym sposobem łapać i zabijać, choćby prawo polowania było w innych rękach.

10. Żądamy, aby szkody i przekroczania polowe, z prawa polowania wynikłe, podpadały pod policyę polową-gminy i pod dozór straży polowej w myśl ustawy polowej. Dla strzelania dzikich szkodliwych zwierząt, straży polowej powinno przysłużać prawo noszenia broni palnej. Tak samo i dochodzenie szkód polowych z polowania wynikłych, czy przez zwierzynę dziką zrządzonych, odbywać się ma w sposób w ustawie polowej przepisany tj. w gminie i przez gminę.

Lwów 20. Stycznia 1894.

S. Potoczek
wnioskodawca.

W. Stręk, Mizia, Klemensiewicz, Palch, Rayski, Dr. Olpiński, W. Romańczuk, Kułaczkowski, Okuniewski, Siczyński, Dr. Midowicz, Antoniewicz, Hamorak, A. Barabasz, Huryk, Rożankowski.

Wniosek

L. W. 65.483/93.

Aleg. 84.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zakładania powiatowych i gminnych kas oszczędności na podstawie nowego wzorowego statutu dla tychże kas, wydanego reskryptem ck. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 19. maja 1892 l. 1139.

Wysoki Sejmie!

W sprawozdaniu z czynności departamentu I. Wydziału krajowego za rok 1892. (stron 26. 27. i 28) zawiadomiliśmy Wys. Sejm, iż ck. Rząd reskr. z 19. maja 1892. L. 1.139. wydał nowy wzorowy Statut, dla powiatowych i gminnych kas oszczędności, w zasadniczych postanowieniach niezgodny z przepisami ustawy gminnej i ustawy o Reprezentacyi powiatowej i że z tego powodu wnieśliśmy do ck. Rządu dołączone tu w odpisie przedstawienie z 2. listopada 1892 L. 46.580., żądając uchylenia ze statutu tych postanowień.

Na przedstawienie rzeczone otrzymał Wydział krajowy załączoną pod ·|. odpowiedź ck. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 24. maja 1893. L. 9.538 intymowaną nam odezwę ck. Namiestnictwa z dnia 4. czerwca 1893. L. 44.690. Podług tej odpowiedzi, nie uwzględnił ck. Rząd ani jednego z postulatów Wydziału krajowego.

Najważniejszem z postanowień nowego wzorowego statutu jest to, które założyć się mającym kasom oszczędności na podstawie gwarancyi gminy lub powiatu, odbiera cechę autonomicznych instytucyj kredytowych, a stwarza z nich instytucye samodzielnie urządzone, tylko pod nadzorem państwa zostające.

Wobec takiego postanowienia statutu nie mogłaby być wykonywaną żadna kontrola ze strony Rady miejskiej, Reprezentacyi powiatowej, Wydziału krajowego nad majątkiem gminnych kas oszczędności a ze strony Rady powiatowej i z Wydziału krajowego nad majątkiem powiatowych kas oszczędności.

Wydział krajowy mając z mocy ustawy nałożony na siebie obowiązek naczelnego nadzoru nad zakładowym majątkiem powiatów i gmin uważał przeto powyższe postanowienie statutu w drodze zwykłego rozporządzenia ministeryalnego zaprowadzone — jako ograniczenie zakresu działania dotyczących władz autonomicznych, sprzeczne z przepisami ustawy gminnej i ustawy o Reprezentacyi powiatowej.

Wydział krajowy bowiem jest zdania, iż udzielając ze swej strony zezwolenia na porękę powiatu za instytucyę powiatowej kasy oszczędności a względnie Rada pow. za gminną kasę oszczędności może zezwolenie takie tylko w takiem razie udzielić, jeżeli każdego czasu będzie możliwe wglądnięcie w agendy kasy a względnie możliwe będzie wykonywanie kontroli nad jej interesami.

Inaczej ani Wydział krajowy ani Reprezentacye powiatowe i gminne nie mogłyby się wywiązać z obowiązku i odpowiedzialności za całość zakładowego majątku gmin i powiatów na nich nałożonej.

Ck. Rząd wychodzi w powyższej odpowiedzi z zapatrywania, iż uchylenie ze statutu w mowie będącego postanowienia sprzeciwiałoby się normom regulatywu dla kas oszczędności z 2. września 1844. Wydział krajowy jednak na to zauważyć musi, iż właśnie na podstawie tego regulatywu wydało ck. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z 17. czerwca 1872 L. 1.081. wzorowy statut, podług którego powstały już w kraju liczne powiatowe i gminne kasy oszczędności o charakterze zakładów gminnych i powiatowych, że zatem aż do wydania powołanym na wstępie reskryptem ministeryalnym nowego wzorowego statutu ck. Rząd nie upatrywał w swoim pierwotnym wzorze statutu żadnej sprzeczności z regulatywem z r. 1844. Nadto już w przedstawieniu naszem wyżej powołanem i dołączonem zaznaczyliśmy, że kontrola władz autonomicznych obok władz rządowych może leżeć tylko w interesie samych instytucyj kas oszczędności.

W takim składzie rzeczy czuł się Wydział krajowy zniewolonym mimo, iż nowy statut zawiera wiele bardzo doniosłych szczególnie dla rozwinięcia przemysłu i rękodzielnictwa nowych
Alegat 3. postanowień, zawiadomić Wydziały powiatowe załączonym pod 3) okólnikiem, iż będzie odmawiał przyzwolenia swego na udzielenie ze strony powiatów gwarancyi za powiatowe kasy oszczędności i zarazem wezwał Wydziały powiatowe, iżby tej samej zasady przestrzegały odnośnie do powstać mających gminnych kas oszczędności.

Gdy wszakże Wysoki Sejm licznemi uchwałami a ostatnią z dniem 28. listopada 1890 polecił Wydziałowi krajowemu popieranie i zachęcanie Reprezentacyi powiatowych i gminnych do zakładania instytucyj kredytowych, a powyższy nowy wzorowy statut kas oszczędności zakładanie miejskich kas oszczędności w wysokim stopniu utrudnia, a zakładanie powiatowych kas oszczędności nawet uniemożliwia, gdy z tego powodu zastój nastąpić musi w rozbudzonej już akcyi ku stwarzaniu podobnych kredytowych instytucyj lokalnych, co oddziałać musi niekorzystnie na stosunki ekonomiczne kraju, przeto Wydział krajowy powołując się na motywa przytoczone w powołanem na wstępie i tam dołączonem przedstawieniu LW. 46.580|92 przedstawia Wysokiemu Sejmowi następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się ck. Rząd, ażeby z nowego wzorowego statutu dla gminnych i powiatowych kas oszczędności wydanego reskryptem ck. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 19. maja 1892. L. 1.139. uchylił dodatkowe postanowienie zamieszczone w drugim ustępie §. 2. podług którego kasy oszczędności nie mają być zakładami gminnymi względnie powiatowymi lecz instytucyami samodzielnemi, jedynie tylko pod kontrolą państwową zostającemi.

2. Wstawił napowrót do §. 43. postanowienie, że co do ważności i zapadania uchwał Wydziału obowiązują odnośne postanowienia ustawy gminnej względnie ustawy o Reprezentacyi powiatowej.

3. Uchylił z §. 25. dodatkowe postanowienie, iż pożyczki z takich kas udzielone być mogą krajom, powiatom i gminom tylko za uzyskaniem poprzednio zezwoleniem władzy politycznej.

Wreszcie 4. Uchylił §. 10. ograniczenie wkładek do 1 zł. zamiast do 25 ct. w. a. z §. 11. zaś postanowienie, że stopa procentowa od wkładek ma być tem niższą, im wyższy kapitał został złożony.

Z Rady Wydziału krajowego król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 5. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Członek Wydziału krajowego
Wereszczyński *w. r.*
sprawozdawca.

Z drukarni i litografii Pillera i Sp. we Lwowie.

ODPIS

odezwy Wydziału krajowego z dnia 2. listopada 1892 l. 46580 do c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Udzielony nam przy szacownej odezwie z 16-go września b. r. l. 71385 nowy wzorowy statut dla kas oszczędności gminnych i powiatowych ustanowiony reskryptem Wysokiego c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 19 maja r. b. L. 1139, zawiera wiele nowych postanowień, które zdaniem naszem nie mogą się przyczynić do rozbudzenia u Reprezentacyj gmin i powiatów intencyi zakładania kas oszczędności. Owszem żywimy wielką obawę, iż owe wprowadzone zmiany mogą dotychczasowe nasze usiłowania, zmierzające ku powiększeniu liczby kas oszczędności w kraju udaremnić.

1) Mamy tu przedewszystkiem na myśli jasno i kategorycznie wyrzeczone postanowienie w §. 2, iż kasa oszczędności nie ma być zakładem gminnym a względnie powiatowym, lecz instytucyą samodzielnie założoną i urządzoną a stojącą pod nadzorem państwa. Nie wchodząc w motywa, jakie Wys. c. k. Rząd skłonić mogły do zamieszczenia takiego postanowienia, Wydział krajowy mając obowiązek stać na straży praw samorządu i całości zakładowego majątku gmin i powiatów, widzi się zniewolonym wypowiedzieć zdanie iż przyjęcie powyższego postanowienia do statutu narusza przepisy ustawy gminnej i ustawy o reprezentacyi powiatowej a nadto uniemożliwia zabezpieczenie gmin a względnie powiatów od szkody z poręki wyniknąć mogącej. Wydział krajowy nie może podzielać zapatrywania, jakoby założona przez gminę lub powiat kasa oszczędności uważaną być miała za instytucyę samodzielną. Instytucya ta bowiem nie mogłaby sama powstać, gdyby jej nie zasilił fundusz gminy względnie powiatu i nie mogłaby się rozwijać, gdyby się nie opierała na gwarancyi gminy lub powiatu. I mimo ustanowienia tego kapitału zarodowego, który przez gminy bardzo często a przez powiaty zwykle i wyłącznie z pożyczki uzyskany zostaje, oraz mimo poręki swojej, mają być obecnie Rady gminne względnie Rady powiatowe pozbawione prawa dyspozycyi. Co najważniejsze zaś, — projektowane postanowienie wyklucza już z góry możliwość wykonywania kontroli i nadzoru nad stanem majątkowym kasy ze strony poręczającej Rady gminnej lub poręczającej Rady powiatowej. Nadto uszczuplonym zostaje zakres i atrybucya władz nadzorczych. Reprezentacya powiatowa bowiem, która zatwierdzać ma uchwałę Rady gminnej, poręczającej za kasę gminną, pozbawioną zostaje wszelkiej ingerencyi i wszelkiego wpływu na sprawy majątkowe kasy. Na takie same stanowisko bierne skazuje powzięte w zwykłej drodze postanowienie ministeryalne także Wydział krajowy w obec kas zakładanych zarówno przez gminę jak i powiat, co wszystko jednak z przepisami §§. 98 i 99 ustawy gminnej z r. 1866, §§. 101 i 102 ustawy z 13 marca 1889 Nr. 24, Dz. u. kr. oraz §§. 25 i 48 ust. o repr. pow. pogodzić się nie da. Rada powiatowa a względnie Wydział krajowy miałyby zatem udzielać przyzwolenia na zakładanie kas już z tem przeświadczeniem z góry, że na te instytucye żadnego wpływu ani żadnej nad niemi kontroli mieć nie będą. Przeciwko kontroli ze strony c. k. Rządu Wydział krajowy nie może mieć nic do

zarzucenia; owszem jest zdania, że i najdalej idąca kontrola może tylko korzystnie oddziałać na interesa kasy, bo taka wzmocnić tylko może zaufanie do instytucyi i tem samem znakomicie się przyczynić do jej rozkwitu. Dla tego też Wydział krajowy opierając się na powołanych wyżej postanowieniach ustawowych, w interesie majątku gmin i powiatów i w interesie powodzenia samejże przyszłej instytucyi przemawiać musi za utrzymaniem jak najobszerniejszej kontroli, wszakże nietylko ze strony c. k. Rządu ale także i władz autonomicznych. Odmówienie zaś tej kontroli władzom autonomicznym, Wydział krajowy uważać musi, jako sprzeczne z powyższemi postanowieniami ustaw — mogące nadto zwichnąć intencye c. k. Rządu zarówno jak i kraju. Zachodzi bowiem całkiem uzasadniona obawa, iż w podobnych warunkach gminy i powiaty nie będą skłonne do zakładania u siebie kas oszczędności a i Wydział krajowy wahać się będzie musiał z udzielaniem swojego przyzwolenia przynajmniej powiatom na zakładanie podobnych kas. Konsekwencyą zaś tego może być, iż zamiast tak pożądanych kas oszczędności powstawać będą w kraju tylko zwykłe kasy pożyczkowe.

2) Dalszą zmianą, której z naszego stanowiska milczeniem pominąć nie możemy, jest iż w §. 43 wyeliminowano z dawnego statutu możliwy do umieszczenia ustęp, według którego ważność uchwał, zapadłych na posiedzeniach Wydziału kasy oszczędności; ocenianą być miała według przepisów ustawy gminnej a względnie ustawy o reprezentacyi pow. Wypuszczenie tego ustępu z nowego statutu zdaje się być następstwem, wprowadzenia do §. 2. wyżej omówionego postanowienia zasadniczego. Brak takiego postanowienia jednak, szczególnie co do postępowania członków Dyrekcyi w sprawach w §. 44. ust. gm. z r. 1866 względnie §. 40. ust. miejskiej z r. 1889 przewidzianych, Wydział krajowy nie może uważać ze względu na interesa zakładu, za wskazane. Wprawdzie zachowanie się członków Dyrekcyi w podobnych zdarzyć się mogących wypadkach, może być w regulaminie unormowane, Wydział krajowy jednak pragnąc, ażeby instytucyom kas oszczędności przywrócony został właściwy im charakter zakładów gminnych a względnie powiatowych, wyrazić również musi życzenie, ażeby we wszelkich kwestyach kasy, gdzie to jest możliwem, miały zastosowanie przepisy ustawy gminnej lub ustawy o reprezentacyi powiatowej.

3) Dalsze nowo wprowadzone postanowienie, na które Wydział krajowy pozwala sobie zwrócić uwagę Świetnego c. k. Namiestnictwa jest to dodane do §. 25. statutu zastrzeżenie, iż pożyczki krajom powiatom i gminom udzielane być mogą tylko za uzyskanem od wypadku do wypadku zezwolen em władzy politycznej.

Wydział krajowy jest zdania, iż skoro gminy lub powiaty ręczą całym majątkiem swoim za zakład, nie może zachodzić najmniejsza obawa, ażeby one, a względnie kraj nadużyły kredytu w swoich własnych iustytucyach. Nadużycie bowiem takie, odbiłby się musiało na ich własnym majątku. Dostateczną gwarancyą nato, że kredyt tylko na właściwe cele i tylko do granic możliwości czerpanym będzie, powinien być ten ustawowy przepis, na mocy którego do zaciągnięcia większych pożyczek potrzebnem jest przyzwolenie autonomicznej władzy nadzorczej. Zresztą obecność komisarza rządowego przy powzięciu takich uchwał przez Dyrekcyę kasy powinna być dostateczną rękojmią dla ochrony interesów zakładu, jak jest nią wówczas, kiedy dyrekcya zezwala na większe pożyczki dla stron prywatnych. Wydział krajowy nie widzi tedy żadnego uzasadnionego powodu, dlaczegoby tego rodzaju pożyczki wymagać miały wyjątkowego traktowania, a natomiast upatruje w tem wielkio utrudnienie dla gmin i powiatów w szybkiem uzyskaniu potrzebnego im kredytu w ich własnej instytucyi, co również przyczynić się nie może do chętnego zakładania kas oszczędności. 4) W końcu Wydział krajowy nie może pominąć i tych nowych postanowień statutu, na mocy których minimum wkładek oznaczono na 1 zł. zamiast 25 ct. i ustanowiono stopę procentową dla wkładek w ten sposób, iż takowa tem niższą być powinna, im większy kapitał złożony został. Postanowienia rzeczone, zdaniem Wydziału krajowego, nie mogą leżeć w interesie instytucyi kas oszczędności, zamykają bowiem przystęp oszczędnościom drobnym a zmuszają do wycofania oszczędności znaczniejszych, w ogóle więc przyczynią się do znacznego

umniejszenia kapitału obrotowego. To są uwagi, które Wydział krajowy uważał za swój obowiązek przedstawić Świetnemu c k. Namiestnictwu w interesie rozwoju i powiększenia w miastach i powiatach liczby kas oszczędności z prośbą uprzejmą, iżby Świetne ck. Namiestnictwo zechciało je wziąć pod swoją światłą rozwagę, i jeżeli we własnym zakresie uchylenia ze statutu lub odpowiedniej modyfikacyi powyżej powołanych postanowień zarządzić nie może, raczyło nasze zdanie zakomunikować Wys. ck. Ministerstwu spraw wewnętrznych z wnioskiem przychylnym. Jeżeliby bowiem postanowienia powyższe w statucie zatrzymane być miały, Wydział krajowy znalazłby się w bardzo trudnem położeniu względem popierania zamiarów zakładania takich kas w kraju a to pomimo iż nowy wzorowy statut zawiera wiele innych bardzo doniosłych zmian w urządzaniu kas mogących znakomicie wpłynąć na podźwignięcie rolnictwa i drobnego przemysłu. O skutku niniejszego naszego przedstawienia zechce nas Świetne ck. Namiestnictwo w swoim czasie zawiadomić.

Alegat 2. do sprawozdania Wydziału krajowego L. 65488/93.

L. 9537.

ODPIS.

Unter Bezugnahme auf die Berichte vom 2. Dezember 1892 Z. 92.264 und vom 13. April 1893 Z. 30.189 betreffend die Zuschrift des galizischen Landesasschusses vom 2. November 1892 Z. 46580, mit welcher die Änderung mehrer Bestimmungen des mit dem h. o. Erlasse vom 19. Mai 1892 Z. 1139 hinausgegebenen neu redigirten Musterstatutes für Gemeinde und Bezirkssparkassen angeregt wurde, wird der kk. Statthalterei Nachstehendes eröffnet;

Die in dem neuen Musterstatute für Sparkassen niedergelegten Grundsätze involvieren keineswegs ein Abgehen von der bisher in Sparkassenangelegenheiten beobachteten Praxis vielmehr wurde bei der Ausarbeitung des neuen Musterstatutes die Absicht verfolgt, einerseits die in der Praxis bei der Errichtung von Sparkassen beobachteten Grundsätze präzieser zum Ausdrucke zu bringen als dies in dem früherem Musterstatute der Fall war, anderseits aber die im Laufe der Jahre im Hinblicke auf die geänderten Credit- und Geldverhältnisse vielen Sparkassen zugestandenen Abweichungen von den Bestimmungen des früheren Musterstatutes, sowie die durch einige neue Gesetze bedingten Änderungen des Letzteren zu berücksichtigen.

Was insbesondere die in der vorangeführten Note des galizischen Landesausschusses hervorgehobenen Bestimmungen des §. 2. des neuen Musterstatutes anbelangt, dass die von Gemeinden oder Bezirken errichteten Sparkassen keine Gemeinde beziehungsweise Bezirksanstalten, sondern selbständig errichtete und organisirte unter Staatsaufsicht stehende Institute sind, so wurde mit diesen Bestimmungen lediglich ein Prinzip zum Ausdrucke gebracht, welches durch die gesetzlichen Normen des Regulatives über die Bildung, Einrichtung und Überwachung der Sparkassen vom 2. September 1844 bedingt ist von der Staatsverwaltung in der Praxis auch immer ausnahmlos aufrecht erhalten wurde.

Die den Sparkassen im Sinne dieses Regulatives gestellten Aufgaben reichen über den Kreis eines bestimmten Territoriums, beziehungsweise einer einzelnen Gemeinde oder eines einzelnen Bezirkes hinaus.

Der universell gemeinnützige Zweck dieser Institution berührt vielwehr unmittelbar das Staatsinteresse und macht eine einheitliche Behandlung der sämmtlichen Sparkassen seitens der Staatsverwaltung nothwendig ohne Unterschied ob dieselbe von Gemeinden oder Bezirken oder von Vereinen in's Leben gerufen wurden.

Demgemäss wurde auch bisher in Übereinstimmung mit den im Sparkassenregulative niedergelegten Grundsätzen bei der Errichtung von Sparkassen daran festgehalten, dass dieselben als selbstständig organisirte unter Staatsaufsicht stehende Institute mit eigener vermögensrechtlicher Existenz zu behandeln sein.

Die Gemeinde und Bezirkssparkassen unterscheiden sich somit sowohl rücksichtlich ihrer Zwecke als auch hinsichtlich ihrer inneren Organisation wesentlich von Gemeinde oder Bezirksanstalten im Sinne der Gemeindeordnung und des Gesetzes über die Bezirksvertretungen und können daher auch die Bestimmungen der letztangeführten Gesetze auf dieselben nicht angewendet werden.

Allerdings kann nicht verkannt werden, dass die Gemeinden und Bezirke ein berechtigtes Interresse an den Gedeihen der unter ihrer Haftung errichteten Sparkassen haben.

Diesem Standpunkte ist jedoch in den Bestimmungen der verschiedenen Sparkassenstatuten und insbesondere auch in den §§. 32 — 34 des neuen Musterstatutes genügend Rechnung getragen, indem in diesem letzteren Bestimmungen ausdrücklich vorgesehen ist, dass der Sparkassaausschuss von der Gemeinde beziehungsweise von der Bezirksvertretung gewählt wird oder dass der jeweilige Gemeinde beziehungsweise Bezirksausschuss zugleich die Geschäfte des Sparkatsausschusses besorgt ferners dass der jeweilige Bürgermeister beziehungsweise der Obmann der Bezirksvertretung ohne Wahl Mitglied des Sparkassenausschusses und der Sparkassa-Direktion zowie Vorsitzender des Sparkassaausschusses sein kann.

Hingegen wäre eine Überwachung und Controlle der Gemeinde und Bezirkssparkassen durch die autonomen Behörden; wie eine solche bei den Gemeinde und Bezirksanstalten Platz zu greifen hat, mit dem Charakter der Sparkassen als selbständiger Institute, sowie mit den positiven Bestimmungen des §. 27. des Sparkassaregulatives nicht vereinbar, wonach alle Sparkassen der Aufsicht der Staatsverwaltung unterliegen, und ist das kk. Ministerium des Innern daher zu seinem lebhaften Bedauern nicht in der Lage den diesbezüglichen Anregungen des Galizischen Landesausschusses auf Abänderung des §. 2 des Musterstatutes zu entsprechen.

Selbstverständlich wird es aber für die Staatsverwaltung keinem Anstande unterliegen, einzelnen Falles in Angelegenheit der Vermögens Gebahrung einer Gemeinde oder Bezirkssparkassa dem Landesausschusse etwa gewünschte Anskünfte zu geben.

Was weiters die im §. 43. des früheren Musterstatutes für Sparkassen enthaltene Eventual-Bestimmung betrifft, wonach rücksichtlich der Beschlussfähigkeit und Abstimmung im Ausschusse der Sparkassa die betreffenden Bestimmungen der Gemeindeordnung beziehungsweise des Gesetzes über die Bezirksvertretung massgebend sein können, so wurde diese Bestimmung in das neu redigirte Musterstatut nichtmehr herübergenommen, nach dem dieselbe die irrthümliche Auslegung ermöglicht, als ob die Sparkassen lediglich als Gemeinde oder Bezirksanstalten von den betreffenden autonomen Körperschaften verwaltet würden.

Mit Rucksicht auf die vorstehenden Ausführungen erachtet das k. k. Ministerium des Innern daher auch die Wiederaufnahme der in Rede stehenden Bestimmung in das Musterstatut nicht für opportim und muss sich die Prüfung über die Zulässigkeit von neuen den Verwaltungsorganismus einer Gemeinde, oder Bezirkssparkassa betreffenden Statutenbestimmungen welche sich nicht innerhalb des Rahmes des mehrerwähnten mit dem h. o. Erlasse vom 19-ten Mai 1892 Z. 1139 hinausgegebenen Musterstatutes bewegen im einzelnen Falle vorbehalten.

Der im §. 25. Punkt 6. dieses Musterstatutes aufgenommene Bestimmung dass die Veranlagung der Sparkassaeinlagen und des eigenthümlichen Vermögens der Sparkassen in Darlehen

an Lander, Bezirke und Gemeinden nur mit fallweiser einzuholender Bewilligung der politischen Landesstelle zulässig ist, war durch die Norm des Schlussabsatzes des §. 19. des Sparkassenregulatives sowie durch die Erwägung geboten, dass bei diesen Verwendungsarten, insbesondere bei der Gewährung von Sparkassadarlehen an die eigenen Bezirke beziehungsweise Gemeinden nach den gemachten Erfahrungen die Gefahr nahe liegt, dass eine Sparkassa von lokalpolitischen Gesichtspunkten ausgehend, einen über mässig grossen Theil ihres Vermögens in solchen weitsichtigen Forderungen anlegt.

Auch in dieser Beziehung vermag das k. k. Ministerium des Innern daher den Ansinnen des galizischen Landesausschusses auf Abänderung der bezeichneten Bestimmung nicht zu entsprechen.

Anlagend endlich die Bestimmung des §. 10. des Musterstatutes, wonach der Minimalbetrag der Sparkassaeinlagen mit 1 fl. festgesetzt wurde, wird bemerkt dass bereits seit Errichtung der Postsparkassa den neugegründeten Sparkassen die Annahme von Beträgen unter 1 fl. als Einlagen nicht zugestanden wurde.

Diesem bisher allgemein beobachteten Prinzipe wurde in der vorangeführten Bestimmung des Musterstatutes Rechnung getragen und muss es sich das Ministerium des Innern vorbehalten vorkommenden Falles im Einvernehmen mit den betheiligten Ministerien zu entscheiden ob und in wie weit von diesem Prinzipe in Hinkunft wird abgegangen werden können wobei selbstverständlich auf die praktischen Bedürfnisse der Bevölkerung jede thunliche Rücksicht genommen werden wird.

Die Beilagen der Eingans angeführten Berichte folgen im Anschlusse zur weiteren, Veranlassung zurück.

Wien, am 24. Mai 1893.

Für den k. k. Minister des Innern. **An die k. k. Statthalterei in Lemberg.**

Alegat 3. do spr. LW. 65488/93.

Odpis okólnika LW. kr. 28946/93 do Wydziałów powiatowych.

Odezwą z 16. września 1892, l. 46.580 udzieliło c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu do wiadomości nowy statut wzorowy dla powiatowych i miejskich kas oszczędności wydany przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z dnia 19. maja 1892 l. 1139.

Ponieważ do statutu tego wprowadzono nowe zasadnicze postanowienia sprzeczne z przepisami ustawy gminnej i ustawy o reprezentacyi powiatowej, tudzież krępujące samodzielność tych instytucyi, widział się Wydział krajowy zniewolonym wnieść do c. k. Rządu memoryał z żą-
·/· daniem uchylenia ze statutu takich postanowień.

Memoryał ten dołączamy w odpisie ·/. dla bliższej informacyi Wydziału powiatowego
2/1 o motywach naszego żądania. Przedstawienie nasze nie odniosło jednak skutku, jak świadczy

otrzymana na nie odpowiedź c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, którą Wydziałowi powiatowemu w załączeniu $^{2}/_{1}$ udzielamy.

Wydział krajowy nie mogąc w obec tego przyjąć na siebie odpowiedzialności w obec Wys. Sejmu za majątki powiatów zaangażowane w istytucyi, nad którą Wydziałowi krajowemu nie przysłuża nadzór, postanowił nie zezwalać Reprezentacyom powiatowym na udzielanie poręki za tego roozaju zakłady finansowe tj. urządzane według postanowień nowego wzorowego statutu, i o tem wszystkie Reprezentacye powiatowe uprzedzić.

Tej samej zasady zechce Wydział powiatowy przestrzegać również odnośnie do miejskich kas oszczędności, gdyby takowe na podstawie tego nowego statutu w powiecie powstać miały.

Lwów dnia 30 sierpnia 1893.

Z drukarni Pillera i Sp.

Aleg. 85.

Sprawozdanie Wydziału krajowego

o zamknięciu rachunków fundacyi St. hr. Skarbka

za rok 1891.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi dołączone pod A) zamknięcie rachunku Al. A. funduszu obrotowego fundacyi Skarbkowskiej za r. 1891 wraz z bilansem pod B) wszystkich fun- Al. B. duszów pod zarządem fundacyi Skarbkowskiej zostających z następującem sprawozdaniem:

Na rok 1891 preliminowano w majątku obrotowym:

dochody w sumie	287.717 zł. 62	ct.
wydatki w sumie	294.307 „ 79	„
przeto preliminowano wydatki większe od dochodów o kwotę . . .	6.590 „ 17	„

Natomiast wykazuje rachunek funduszu obrotowego za rok 1891 do-

chody rzeczywiste w sumie	349.709 „ 32	„
wydatki rzeczywiste w sumie	345.603 „ 23	„
nadwyżkę dochodów w sumie	4.106 zł. 09	ct.

Rzeczywisty wynik gospodarki z roku 1891 jest tedy korzystniejszy w porównaniu z budżetem o kwotę 10.696 zł. 26 ct., zamknięcie rachunkowe

bowiem wykazuje nadwyżkę dochodów j. w.	4.106 zł. 09	ct.
budżet zaś niedobór j. w.	6.590 „ 17	„
przedstawia się przeto zwyżka na korzyść gospodarstwa w sumie . .	10.696 zł. 26	ct.
a odliczywszy od tego zawierające się w powyższym wyniku efekta stano-		
wiące cbcą własność w kwocie	200 „ —	„
otrzymamy czystą nadwyżkę	10.496 zł. 26	ct.

Porównując dochody i wydatki poszczególnych rubryk między sobą, z uwzględnieniem dochodów i wydatków wedle preliminarza, okazuje się w rezultacie zwyżka na korzyść gospodarstwa w rubryce,

I. Zarząd centralnoy o . .	37 zł. 34	ct.
IV. Przedsiębiorstwo teatralne .	323 „ 33	„
V. Dobra ziemskie . . .	17.593 „ 56	„
VI. Przedsiębiorstwo . . .	218 „ 75	„
VIII. Obrót w efektach . . .	763 „ 05	„
IX. Prowizye czynne . . .	5.809 „ 06	„
XII. Przygodne	22 „ 98	„
razem o . .	24.768 zł. 07	ct.

Natomiast *niekorzystniej* saldują:

II. Legata i gracye o . . .	500 zł. — ct.
III. Gmach teatralny o . . .	2.893 „ 54 „
VII. Realności lwowskie o . .	714 „ 04 „
XI. Zakład w Drohowyżu . .	10.164 „ 23 „
razem o . .	14.271 zł. 81 ct.

Jeżeli od wyniku korzystniejszego	24.768 zł. 07 ct.
potrącimy niekorzystny	14.271 „ 81 „
otrzymamy j. w.	10.496 zł. 26 ct.

jako ogólny korzystniejszy wynik w porównaniu z budżetem.

Co do główniejszych wyżej poszczególnionych różnic podała Rada administracyjna fundacyi Wydziałowi krajowemu w sprawodaniu swem z d. 7. sierpnia 1893 l. 1173/92 (LW. kr. 43.070/93) następujące wyjaśnienia:

Rubr. I. Zarząd centralny i **rubr. II.** Legata i gracye przedstawiają właściwy wydatek na administracyę ogólną.

Wydatek ten wynosił 38.040 zł. 13 ct. i był o stosunkowo nieznaczną kwotę 107 zł. 48 ct wyższy od preliminarza.

Dochód zaś w obu tych rubrykach wynosił 714.82 ct. — o 144 zł. 82 ct. nad preliminarz.

Rubryka III. „Gmach teatralny“ dochody 41.896 zł. 83 ct. mniej o 2.686 zł. 17 ct. niż preliminowano — wydatki 36.184 zł. 16 ct. o 207 zł. 37 ct. więcej od preliminarza — czysty dochód zatem 5.712 zł. 67 ct. o 2.893 zł. 54 ct. mniejszy od preliminarza.

Powodem tego gorszego wyniku są znaczne w stosunku do dochodu zaległości czynne t. j. zaległości czynszu u lokatorów, które wynosiły z końcem r. 1890 kwotę 3.523 zł. 55 ct. zaś z końcem r. 1891 kwotę 5.209 zł. 28 ct. wzrosły zatem o 1.685 zł. 73 ct.

Rada administracyjna spodziewa się, że energicznem ściąganiem zaległości dawnych i niedopuszczaniem do powstawania nowych usunie się przynajmniej wzrost tych zaległości narażających fundacyę na straty.

Rubryka IV. „Przedsiębiorstwo teatralne“ — dochody 9.477 zł. 59 ct. 196 zł. 39 ct. więcej niż preliminowano wydatki 8.026 zł. 76 ct. o 126 zł. 94 ct. mniej od preliminarza — dochód czysty 1.450 zł. 83 ct. o 323 zł. 33 ct. nad preliminarz.

Rubryka V. „Dobra ziemskie“ przedstawia bardzo pomyślny wynik gospodarki.

W budżecie na rok 1791 preliminowano dochód z dóbr na. . .	196.297 zł. 22 ct.
wydatek na	106.996 „ 34 „
Czysty dochód zatem	89.300 zł. 88 ct.
W rzeczywistości zaś było w r. 1891 dochodu	220.619 „ 51 „
Wydatku . . .	113.725 „ 07 „
Czystego dochodu zatem .	106.894 zł. 44 ct.

Był więc dochód rzeczywisty od preliminasza wyższy o 24.322 zł. 29 ct. wydatek wyższy o 6.728 zł. 73 ct. — Czysty dochód zatem wyższy o **17.593 zł. 56 ct.**

Ten wzrost przypisać należy przeważnie temu iż w r. 1891 kilka kontraktów dzierżawnych zgasło a przy nowym wydzierżawieniu udało się uzyskać wyższy czynsz a powtóre zwiększonemi dochodami z lasów.

Rubryka VI. „Przedsiębiorstwa“ obejmuje przedsiębiorstwo sprzedaży drzewa opałowego we Lwowie i przedstawia 2.575 zł. dochodu o 525 zł. więcej a 806 zł. 25 ct. w wydatkach o 306 zł. 25 ct. więcej niż preliminowano. Wynik netto zatem o 218 zł. 75 ct. korzystniejszy od preliminarza.

Rubr. VII. „Realności lwowskie“ dochody 5.868 zł. 56 ct. o 931.44 mniejsze od budżetu, wydatki 687.47 zł. o 217 zł. 40 ct. mniejsze, wynik zatem netto o 714.04 gorszy od preliminо-

wanego na co wpłynął głównie zmniejszony czynsz z folwarku na Janowskiem i zaległości, czynszu z kamieniołomu.

Rubr. IX. „Prowizye czynne“ przedstawia 32.161 zł. 26 ct. dochodu o 5.809 zł. 06 ct. więcej niż preliminowano, na co głównie wpłynęła kwota 5.499 zł. jako 4% od obligów propinacyjnych która w r. 1891 wpłynęła za r. 1890.

Rubr. XII. „Przygodne“ przedstawia w dochodach 803 zł. 08 ct. o 26 zł. 92 ct. mniej niż preliminowano i w wydatkach 3 860 zł. 09½ ct. o 49 zł. 90 ct. więcej niż preliminowano. Na wydatki te składa się 2.000 zł. na wyrównanie należytości ekwiwalentowaj za lata ubiegłe i 1860 zł. rozmaitych wydatków.

Specyalny budżet zakładu na rok 1891 obejmował wydatki w kwocie	213.896 zł. 11	ct.
dochody w kwocie	123.373 „ 80	„
wydatek netto do pokrycia z ogólnych dochodów Fundacyi . . .	96 522 zł. 31	ct.
Według zamknięcia rachunków, zaś rzeczywisty wynik gospodarki roku 1391 był następujący: Wydatki wynosiły	256.851 „ 61	„
Dochody wynosiły	149.883 „ 53	„
Pokryto zatem z ogólnych dochodów fundacyi	106.968 zł. 53	ct.
w porównaniu z preliminowaną kwotą	96 522 „ 31	„
wynik gorszy o	10.445 zł. 76	ct.
ponieważ wydatki wyniosły	256.851 „ 61	„
zamiast preliminowanych	219.896 „ 11	„
zatem więcej o .	36 955 zł. 49	ct.
dochody zaś przyniosły . 149.883 zł. 53 ct.		
zamiast preliminowanych . 123.373 zł. 80 ct.		
a zatem więcej o . .	26 509 zł. 73	ct.
wynik gorszy jak wyżej o	10.445 zł. 76	ct.

Niekorzystny ten wynik Rada administracyjna objaśnia głównie jak następuje:

Rubr. II. „Żywność“ ma przekroczenie 3516 zł. 40 ct. a po potrąceniu większego o 197 zł. 6 ct dochodu, rzeczywiste przekroczenie wyniesie 3319 zł. 34 ct. co jest dostatecznie usprawiedliwione znacznem bardzo podwyższeniem ceny artykułów spożywczych w całym kraju, jakie nastąpiło w drugiej połowie roku 1891.

Znaczne, bo 3627 zł. 38 ct wynoszące przekroczenie rubryki IV. „Opał“ usprawiedliwione jest w zamknięciu tem, że koszta dostawy drzewa z rewirów dla wszystkich działów zakładu w ciągu całego roku, niesłusznie zachowano na tę rubrykę, zamiast te koszta rozdzielić na wszystkie działy.

W Rubr. VII. „Apteka i szpital“ przekroczenie 981 zł. usprawiedliwione jest znaczenie zwiększoną liczbą starców którzy głównie powodują wydatki tej rubryki.

W Rubr. XIII. „Piekarnia“ przekroczenie wydatku o kwotę 1317 złr. które skutkiem wyższego dochodu redukuje się do kwoty 418 zł. usprawiedliwionem jest podwyższeniem cen zboża i mąki.

W Rubr. XIV. „Pracownia krawiecka żeńska‘ przekroczenie w wydatkach o 592 zł. powiększone jeszcze do kwoty 1561 zł. tem że dochody tej rubryki wynoszą o 969 zł. mniej niż preliminowano — znajduje usprawiedliwienie z jednej strony we większym obrocie, z drugiej zaś w tem iż obniżono ceny wyrobów dostarczonych dla zakładu, przez co uzyskano zaoszczędzenie w rubryce „Odzież“. Bilansowo wykazuje pracownia zysk 3505 zł.

Przekroczenie wydatków w rubryce XV. „Młyn i rzeznia“ o znaczną kwotę 4779 zł. zredukowane zwiększeniem dochodów tej rubryki o 2884 zł. do kwoty 1895 zł, znajduje usprawiedliwienie w podwyższeniu cen zboża i bydła.

Ogólny bilans majątku fundacyi, wraz z należącymi do niej funduszami wykazuje stan majątkowy fundacyi z końcem roku 1891 w sumie 3,359.397 zł. 04½ ct.
a gdy tenże stan z końcem roku 1890 wynosił . . . . . 3.352.906 „ 26½ „
przeto okazuje się przyrost majątku o . . . . . 6.490 zł. 78 ct.

Przyrost wykazują w swoim stanie majątkowym:

1)	Majątek zarodowy	100 zł. —	ct.
2)	„ obrotowy	2.119 „ 06	„
3)	„ funduszu asekuracyjnego	2.249 „ 79	„
4)	„ „ Wł. hr. Skarbka	2.204 „ 85	„
5)	„ „ pożyczkowego	25 „ 33	„
	razem . . .	6.699 zł. 03	ct.

Ubytek zaś wykazuje majątek funduszu emeryturyy urzędników kwocie 208 zł. 25 ct.

Z porównania: przyrostu . . . . . 6.699 zł. 03 ct.
z ubytkiem . . . . . 208 „ 25 „
okazuje się ogólny przyrost majątku jak wyżej 6.490 zł. 78 ct.

Ponieważ przedłożony rachunek przez administracyę fundacyi Stanisława hr. Skarbka za rok 1891 uznano za rzetelny, wydano pomienionej administracyi absolutoryum.

Po przedstawieniu rzeczy Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zamknięcie rachunków fundacyi ś. p. Stanisława hr Skarbka za rok 1891 Sejm przyjmuje do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 16. Stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Eustachy Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Antoni Jaxa Chamiec *w. r.*
Członek Wydziału Krajowego.

Alegat lit. A. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków fundacyi Stan. hr. Skarbka.

Fundacya Stanisława

Dochody. Zamknięcie rachunku majątku

Rubryka	Poszczególnienie	Należytość: zaległa zł.	ct.	ieżąca zł.	ct.	razem zł.	ct.	Uiszczenie zł.	ct.	Pozostałość ostateczna zł.	ct.	Na r. 1891 budżetem oznaczona kwota zł.	ct.	Z porównania z budżetem wynikłość: mniejsza zł.	ct.	większa zł.	ct.
	A. Rzeczywiste.																
I.	Zarząd centralny	47	16	714	82	761	98	714	82	47	16	570	—	—	—	144	82
II.	Legata	2.003	30	—	—	2.003	30	—	—	2.003	30	500	—	1.500	—	—	—
III.	Gmach teatru	3.523	55	43.582	56	47.106	11	41.896	83	5.209	28	44.583	—	2.686	17	—	—
IV.	Przedsiębiorstwo teatru	87	50	9.390	09	9.477	59	9.477	59	—	—	9.281	20	—	—	196	39
V.	Dobra ziemskie	24.849	02½	217.576	77	242.425	79½	220.619	51	21.806	28½	196.297	22	—	—	24.322	29
VI.	Przedsiębiorstwo	2.500	—	3.100	—	5.600	—	3.025	—	2.575	—	2.500	—	—	—	525	—
VII	Realności lwowskie	119	13	6.720	—	6.839	13	5.868	56	970	57	6.800	—	931	44	—	—
VIII.	Papiery wartościowe	—	—	16.100	—	16.100	—	16.078	—	22	—	—	—	—	—	16.076	—
IX.	Prowizye czynne	8.840	70	26.515	26	35.355	96	32.165	26	3.190	70	26.356	20	—	—	5.809	06
X.	„ bierne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XI.	Zakład Drohowyzki: zaległe 1.521 zł. 93 ct. odpis 1 521 „ 93 „	—	—	19.060	67	20.582	60	19.060	67	—	—	—	—	—	—	19.060	67
XII.	Przygodne	179	72	803	08	982	80	803	08	179	72	830	—	26	92	—	—
	Razem	42.150	08½	343.563	25	385.713	33½	349 709	32	36.004	01½	287.717	62	4.144	53	66.136	23
																61.991	70
	B. Przenośne.																
1	Pożyczki w gotówce	—	—	56.100	—	56.100	—	56.100	—	—	—						
2	Zaliczki zwrotne	3.913	16	11.987	60	15.900	76	12.632	49	3.268	27						
3	Kaucye	3.373	—	—	—	3.373	—	—	—	3.373	—						
4	Chwilowe lokacye	—	—	908	92	908	92	908	92	—	—						
	Razem	7.286	16	68.996	52	76.282	68	69.641	41	6.641	27						
	Od tego odpisano nieściągalną należytość *ad 3*	2	75	—	—	2	75	—	—	2	75						
		7 283	41	68.996	52	76.279	93	69.641	41	6 638	52						
	Zestawienie.																
	A. Dochody rzeczywiste	42.150	08½	343.563	25	385.713	33½	349.709	32	36.004	01½						
	B. „ przenośne	7.283	41	68.996	52	76 279	93	69.641	41	6.638	52						
	Ogółem	49.433	49½	412.559	77	461.993	26½	419.350	73	42.642	53½						
	Do tego:																
	Zapasy kasowe z początkiem roku 1891.:																
	a) efektami 300 zł. — ct.																
	b) gotówka 155 „ 91½ „																
	c) wartość materyałów i wyrobów 46.208 „ 33 „							46.664	24½								
								466.014	97½								

hr. Skarbka.

obrotowego za rok 1891.

Wydatki.

Rubryka	Poszczególnienie	Należytość: zaległa zł.	ct.	bieżąca zł.	ct.	razem zł.	ct.	Uiszczenie zł.	ct.	Pozostałość ostateczna zł.	ct.	Na r. 1891 budżetem oznaczona kwota zł.	ct.	Z porównania z budżetem wynikłość: mniejsza zł.	ct.	większa zł.	ct.
	A. Rzeczywiste.																
I.	Zarząd centralny	—	—	26 331	13	26.331	13	26.331	13	—	—	26.223	65	—	—	107	48
II.	Legata	199	55½	11.709	—	11.908	55½	11.709	—	199	55½	11 709	—	—	—	—	—
III.	Gmach teatru	—	—	36.184	16	36 184	16	36.184	16	—	—	35.976	79	—	—	207	37
IV.	Przedsiębiorstwo teatru	72	50	8.026	76	8.099	26	8 026	76	72	50	8 153	70	126	94	—	—
V.	Dobra ziemskie	433	36	113.349	76	113 783	12	113.725	07	58	05	106 996	34	—	—	6.728	73
VI.	Przedsiębiorstwo	—	—	806	25	806	25	806	25	—	—	500	—	—	—	306	25
VII.	Realności lwowskie	—	—	687	47	687	47	687	47	—	—	904	87	217	40	—	—
VIII	Papiery wartościowe	—	—	18.114	95	18.114	95	18.114	95	—	—	3.000	—	—	—	15.114	95
IX.	Prowizye czynne	—	—	—	—	—	—	—	—			—	—	—	—	—	—
X.	„ bierne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XI.	Zakład Drohowyzki	601	90	125.611	28½	126.213	18½	126 158	34½	54	84	96.933	44	—	—	29.224	90½
XII	Przygodne	9.262	44½	1.860	09½	11.122	54	3.860	09¼	7.262	44½	3 910	—	49	90½	—	—
	Razem	10.569	76	342 680	86	353.250	62	345 603	23	7 647	39	294.307	79	334	24½	51 689	68½
																51.295	44
	B Przenośne.																
1	Pożyczki w efektach	44.000	—	—	—	44 000	—	—	—	44.000	—						
2	„ „ gotówce	13.369	95	56.100	—	69.469	95	50.000	—	19.469	95						
3	Zaliczki zwrotne	—	—	11.987	60	11.987	60	11.987	60	—	—						
4	Kaucye	43	78	—	—	43	78	—	—	43	78						
5	Chwilowe lokacye	—	—	908	92	908	92	908	92	—	—						
	Razem { w efektach	44.000	—	—	—	44.000	—	—	—	44.000	—						
	Razem { w gotówce	13.413	73	68.996	52	82.410	25	62.896	52	19.513	73						
	Zestawienie.																
	A. Wydatki rzeczywiste	10.569	76	342.680	86	353.250	62	345.603	23	7.647	39						
	B. „ przenośne { w efekt.	44.000	—	—	—	44.000	—	—	—	44.000	—						
	„ „ { w gotów.	13.413	73	68.996	52	82.410	25	62.896	52	19.513	73						
	Ogółem { w efektach	44.000	—	—	—	44.000	—	—	—	44.000	—						
	Ogółem { w gotówce	23.983	49	411.677	38	435.660	87	408 499	75	27.161	12						
	Do tego:																
	I. Ubytek w roku 1891.																
	Materyałów i wyrobów							420	24½								
	II. Zapasy kasowe z końcem roku 1891.																
	a) efekta 500 —																
	b) gotówka 10.806 89½																
	c) wartość materyałów i wyrobów Zakładu Drohowyzkiego 45.788 08¼							57.094	98								
								466.014	97½								

Bilans ogólny majątków fundacyjnych za rok 1891.

I. Stan majątku zarodowego z końcem roku 1891.

Stan czynny:

1) Wartość dóbr ziemskich			1,620.175 „ — „
2) „ Zakładu Drohowyzkiego			537.035 „ 56 „
3) „ realności lwowskich			616.182 „ 79 „
4. Stan efektów nomin. wart.			
a) w kasie	588.322 zł. 38 ct.		
b) pożyczone majątkowi obrot.	44 000 „ — „		632.322 zł. 38 ct.
Suma stanu czynnego			3,405.715 zł. 73 ct.

Stan bierny:

1. Długi hipoteczne		341 zł. 58 ct.	
2. Kapitał wynagrodzenia za zniesione prawo propinacyjne	384.150 zł. — ct.		
mniej niepodniesioną kwotę	38 400 „ — „	345.750 zł. — ct.	346.091 zł. 58 ct.
Czysty stan czynny			**3,059.624 zł. 15 ct.**

Z porównania z takimże stanem,
z końcem roku 1890: 3.223.074 zł. 15 ct.
mniej niepotrącone z wartości
dóbr pobrane w roku 1890
fekta propin. . . . 163.550 zł. — ct.

	3,059.524 zł. 15 „
okazuje się przyrost majątku o	100 zł. — ct.

II. Stan majątku obrotowego z końcem roku 1891.

Stan czynny:

1) Zapas kasowy:			
a) w gotówce	10.806 zł. 89½ ct.		
b) w efektach	500 „ — „		11.306 zł. 89½ ct.
2) Wartość wiktuałów, materyałów i wyrobów, tudzież wierzytelności za wyroby magazynu Zakładu Drohowyzkiego			45.788 „ 08½ „
3) Wartość inwentarza ruchomości			139.256 „ 21 „
4) „ dóbr Knlików z Doroszowem			14.766 „ 30 „
5) Należytości czynne			42.642 „ 53½ „
Suma stanu czynnego			253.760 zł. 02½ ct.

Stan bierny:

1) Należytości bierne:			
a) w gotówce	27.161 zł. 12 ct.		
b) w efektach	44.000 „ — „		71.161 zł. 12 ct.
Czysty stan czynny			**182.598 zł. 90½ ct.**
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1890			180.479 „ 84½ „
okazuje się przyrost majątku o			2.119 zł. 06 ct.

III. Stan majątku własnej asekuracyi z końcem roku 1891.

Stan czynny:		
1) Zapas kasowy:		
a) w gotówce	3.350 zł. 88 ct.	
b) w efektach	554 „ 30 „	3.905 zł. 18 ct.
2) Należytości czynne		17.637 „ 88 „
Suma stanu czynnego		**21.543 „ 06 „**
Stan bierny:		— —
Czysty stan czynny		**21.543 zł. 06 ct.**
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1890		19.293 „ 27 „
okazuje się **przyrost majątku** o		2.249 zł. 79 ct.

IV. Stan majątku funduszu Władysława hr. Skarbka z końcem roku 1891.

Stan czynny:		
Zapas kasowy:		
a) w gotówce	2.207 zł. 06 ct.	
b) w efektach	75.100 „ — „	77.307 zł. 06 ct.
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		**77.307 zł. 06 ct.**
Z porównanania z takimże stanem z końcem roku 1890		75.102 „ 21 „
okazuje się przyrost majątku o		2.204 zł. 85 ct.

V. Stan majątku funduszu emerytury urzędników z końcem roku 1891.

Stan czynny:		
1) Zapas kasowy:		
a) w gotówce	82 zł. 06 ct.	
b) w efektach	19.862 „ 64 „	19.944 zł. 70 ct.
2) Należytości czynne w gotówce		315 „ 94 „
Suma stanu czynnego		20.260 zł. 64 ct.
Stan bierny: Należytości bierne w gotówce		2.003 „ 30 „
Czysty stan czynny		18.257 zł. 34 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1889		18 465 „ 59 „
okazuje się ubytek majątku o		208 zł. 25 ct.

VI. Stan majątku funduszu pożyczkowego z końcem roku 1891.

Stan czynny:	
1) Należytości czynne w gotówce	329 zł. 62 ct.
Stan bierny:	263 „ 09 „
Czysty stan czynny	66 zł. 53 ct.
Z porównania z takimże stanem z końcem roku 1889	41 „ 10 „
okazuje się przyrost majątku o	25 zł. 33 ct.

Zestawienie.

Stan czynny:

I.	Majątku zarodowego	3,405.715 zł. 73 ct.	
II.	„ obrotowego	255.281 „ 95½ „	
III.	Funduszu asekuracyjnego . . .	21.543 „ 06 „	
IV.	„ Władysława hr. Skarbka .	77.307 „ 06 „	
V.	„ emerytury urzędników . .	20.260 „ 64 „	
VI.	„ pożyczkowego . . .	329 „ 62 „	3,780.438 zł. 06½ ct.

Stan bierny:

I.	Majątku zarodowego	346.091 zł. 58 ct.	
II.	„ obrotowego	72.683 „ 05 „	
III.	Funduszu asekuracyjnego . . .	— „ — „	
IV.	„ Władysława hr Skarbka .	- „ — „	
V.	„ emerytury urzędników . .	2.003 „ 30 „	
VI.	„ pożyczkowego . . .	263 „ 09 „	421.041 zł. 02 ct.
		Czysty stan czynny . .	**3,359.397 zł. 04½ ct.**

Z porównania z takimże stanem z końcem r. 1890 . 3,516.456 zł. 26½ ct.
po strąceniu podniesionych efektów w r. 1890 za zniesione prawo propinacyjne 163.550 zł. — ct. 3,352.906 zł. 26½ ct.
okazuje się **przyrost** majątku o . . . . . **6.490 zł. 78 ct.**
a mianowicie:

a)	w majątku zarodowym	100 zł. — ct.	
b)	„ obrotowym	2.119 zł. 06 ct.	
c)	w funduszu asekuracyjnym . . .	2.249 zł. 79 ct.	
d)	„ Władysława hr. Skarbka .	2.204 „ 85 „	
e)	„ pożyczkowym . . .	25 „ 33 „	6.699 zł. 03 ct.
ubytek w funduszu emerytury urzędników			**208 zł. 25 ct.**
		Przyrost w roku 1891, jak wyżej .	**6.490 zł. 78 ct.**

L. s. 841/94.

Aleg. 86.

Wniosek.

Sejm uchwala na poparcie misyi katolickich w kraju kwotę 3.000 zł. do rozporządzalności Wydziału krajowego.

Lwów 16. Stycznia 1894.

Emil Torosiewicz w. r.
wnioskodawca.

Arcybiskup Morawski, arcybiskup Isakowicz, Stanisław Polanowski, Mikołaj Wolański, Tyszkowski, Gniewosz, Korytowski, W. Gnoiński, Wereszczyński, Stan. Dzieduszycki, Krzysztofowicz, Siemiginowski, Bronisław Horodyski, Abrahamowicz, Kowalski, Klemens Dzieduszycki.

L. s. 842/94.

Aleg. 87.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd ponownie, ażeby przyspieszył zaprowadzenie przymusu ubezpieczenia budynków od szkód ogniowych w duchu uchwał Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z 19. stycznia 1888, 26. listopada 1889 i 20. maja 1893.

Lwów 22. stycznia 1894.

Teofil Merunowicz *w. r.*
wnioskodawca:

Dworski, Zbyszewski, Lenartowicz, Palch, Rogoyski, Dr. Midowicz, Weigel, Żardecki, Fruchtmann, Michalski, Klemensiewicz, Jan Trzecieski, Romanowiez, Skałkowski, Potoczek, Ochrymowicz.

L. s. 840/94.

Alog. 88.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyznaje Julii Szaszkiewiczowej 75 letnej staruszce wdowie po Markianie Szaszkiewiczu poecie ruskim począwszy od 1. Stycznia 1894 tytułem dożywotniego stałego zaopatrzenia 300 zł. rocznie.

Lwów 20. Stycznia 1894.

Dr. Julian Olpiński w. r.
wnioskodawca.

Rayski, T. Merunowicz, Mizia, Lenartowicz, Kowalski A. Barabasz, S. Sembratowicz, Sawczak, Ochrymowicz, Klemensiewicz, Weigel, Dr. Antoniewicz, Dr. Midowicz, Dworski, Michalski, Palch, Kułaczkowski, Herasymowicz, Goldman, Mandyczewski, Stręk, Okuniewski, Teliszewski, Huryk, Hamorak, Fruchtman, Żardecki, Potoczek, Rożankowski, Rogoyski, Korol.

L. s. 811/94.

Aleg. 89.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o czynnościach V. departamentu Wydziału krajowego za rok 1893.

Wysoki Sejmie!

Najsmutniejszem złem z jakiem walczyć mają nasze szpitale jest coraz większa ilość chorób kiłowych. W wschodniej Galicyi we Lwowie jest najgorzej, męski oddział kiłowy w szpitalu lwowskim bolesny sprawia widok. Po otwarciu nowego gmachu dla położnic i klinik umieszczenie będzie lepsze ale któż zapewni czy największe ofiary kraju zmniejszą tę niebezpieczną dla przyszłości ludności chorobę, kiedy znaczna ilość wojska, dawniejsze zaniedbanie, brak ścisłej kontroli nad prostytucyą nie rokują znaczniejszego polepszenia stosunków.

Kuracya chorego w przecięciu w szpitalach krajowych kosztuje przeszło o 5 złotych więcej niż kuracya w szpitalach prowincyonalnych. Wydawałoby się, że powinno być odwrotnie, gdy administracya mniejszych zakładów stosunkowo zwykle bywa droższą. Zdaje się, że mozolne poszukiwanie przynależności chorych w skutkach swych niemal zawsze zawodne wymaga licznego personalu — może kiedyś okaże się, że mniej kosztownem byłoby dla funduszu krajowego, w wątpliwych wypadkach zaniechać poszukiwań przyjmując za udowodnione ubóstwo chorego.

Do kosztów kuracyi niemało przyczynia się drogie żywienie. Trzy krajowe szpitale spotrzebowały w jednym roku 6.898 kil. kawy. Cykoryę szpital we Lwowie kupuje z fabryki Bodenbach, jak w obec takiego postepowania mogą się utrzymać w kraju fabryki, jak może się rozwinąć tak korzystna dla rolnika uprawa cykoryi, koców i cykoryi nie umieją odszukać w kraju niektóre zakłady krajowe!

W Białej pan Inspektor na propozycyę lekarza polecił zmiejszenie ilości mięsa a powiększenie ilości jarzyn i legomin jako więcej zgodne ze sposobem żywienia się ludności okolicznej, nie w tych słowach ale o to samo upominały się dawno i często komisye pragnąc reformy nawet w szpitalach krajowych. Dać chorym żywność prostą i tanią, obniżyć wydatki, na chorego, by większej liczbie nieść pomoc bez znaczniejszego obciążania budżetu krajowego, oto chlubna droga na której Wydział krajowy i lekarze dobrze zasłużyć się mogą krajowi i cierpiącej ludzkości, tu zdaniem komisyi szczytne zadanie; droga kuracya, wspaniałe gmachy to pozór tylko miłości bliźniego.

Jasno wypowiadamy swe zdanie z całą swobodą, bo wielokrotnie podnosiliśmy w latach ubiegłych inicyatywę Wydziału krajowego w pracy w tym kierunku.

Komisye, którym Wysoki Sejm polecał składać sprawozdania o czynnościach V. departamentu niejednokrotnie utyskiwały w ostatnich latach na gorszą administracyę, odległego od siedziby Wydziału krajowego, szpitalu w Krakowie. Obecnie miły spełnia komisya administracyjna

obowiązek, konstatując, że nie miała by już prawa zrobienia podobnej uwagi, nieprawidłowości bowiem, dzięki energii Wydziału krajowego w krakowskim szpitalu nie istnieją. By w krótkich wyrazach dać dowód skuteczności zarządzeń Wydziału krajowego, przytaczamy dwa zdania ze sprawozdania Wydziału o szpitalu Krakowskim: „węgiel jest wszędzie zamknięty i wydaje się na miarę i wagę, a w skutek tego okazała się w porównaniu z dawnymi wydatkami oszczędność do 40%“. — Koszt oświetlenia w r. 1892 wynosił 3887 fl. oszczędność w skutek ścisłej kontroli w porównaniu z dawnymi wydatkami wynosi obecnie do 40%“

W Krakowie zatem postęp, w innych szpitalach prawidłowy nadzór, rzetelna praca. Wyniki leczenia (prócz w Krakowie) dobre. Przeciętna śmiertelność w lwowskim szpitalu 7·4%, ta sama w szpitalach prowincyonalnych, w Krakowie 10·2%. Na 24 szpitali prowincyonalnych wyższa śmiertelność była tylko w jednym szpitalu w Nowym Sączu. Zakład położnic we Lwowie (prymaryusz prof. poseł Czyżewicz) zasłużył na najzaszczytniejszą wzmiankę. W roku 1892 na 1094 pacyentek, żadna nie umarła, w Krakowie w tym czasie z 569 leczonych kobiet, zmarło niestety dziesięć.

Na oddziale osesków w Krakowie, na 178 dzieci zmarło 84 — niemal połowa.

Komisye opieki nad obłąkanymi przedstawiły dwa sprawozdania dość sprzeczne, zwiedzano zakład partyami, wskazanem by było, by komisya zejść się mogła dla wyjaśnienia w obszerniejszym komplecie. W krótce skończone będą w Kulparkowie nowe dobudowy, ważny to moment dla zakładu.

Przepełnienie w naszych szpitalach jest wielkie, słusznie podnosi to sprawozdanie Wydziału krajowego; sprawozdanie to, pisane dla Sejmu, powinno być tak pod tym względem jak i każdym innym szczere, ale malowania rzeczy czarniej jak są, należy się tem więcej wystrzegać, zdaniem komisyi, że jest powszechnie wiadomem, iż dziennikarstwo czerpie szczegóły z tych sprawozdań. Posłów sejmowych obznajomionych z przedmiotem barwa ponura nie przerazi, ale w kraju a i po za krajem złe robi wrażenie, podawanie rzeczy senzacyjnych jak n. p.: „w Brodach w dniu inspekcyi znalazłem 74 chorych w 53 łóżkach“. Nie obznajomiony z istotnym stanem rzeczy mniemać musi, że po dwóch chorych leży na jednem łóżku. Tak naturalnie nie było, bo w schludnym i dobrym tym szpitalu taki fakt nigdy nie zaszedł, jedynie tylko w chwilach większego zgłaszania się chorych dla nadliczbowych wnoszą czyste i dobre sienniki.

W Wadowicach, w Tarnopolu, sytuacya jest istotnie przykra, ale dla Wadowic Wysoki Sejm już uchwalił subwencyę, a sprawa dobudowy w Tarnopolu jest w toku — poco podoosić zło nieistniejące? — dość mamy biedy rzeczywistej, Sejm zaś uwzględnia wszystkie potrzeby; nowe budowle w Krakowie, we Lwowie, w Kulparkowie w ostatnich latach dużo kosztowały — czy administracya i wyniki lecznicze polepszą się w stosunku do wielkiej ofiarności kraju? To pytanie, które przyszłość dopiero rozwiąże.

Jak roku zeszłego tak i za miniony rok obecnie kosztem Wydziału krajowego wyszła osobna broszura „Sprawozdanie ze szpitali prowincyonalnych za rok 1892“. Sprawozdania lekarzy nieco szczupłe prawie pobieżne. Przy każdym szpitalu dodano, często nader interesujące szczegóły z przeszłości zatytułowane „Krótka historya“ O szpitalu we Lwowie na pierwszej stronnicy książki czytamy: „Szpital ten założony przez Cesarza Józefa II. w r. 1783 w budynku popijarskim“. Gdy przy innych szpitalach podano dokładniejsze wiadomości i wzmianki o zakładach dawniejszych, przytaczamy w dopisku kilka słów o szpitalu we Lwowie *).

Jako osobną broszurę rozdano: „Pamiętnik oddziału chirurgicznego wydany przez prof. Obalińskiego“. Koszta druku w nieprzekraczalnej kwocie 450 zł. uchwalił Wydział krajowy pokryć

---

*) W dokumencie wystawionym przez Błog. Jakóba Strzemie Arcybiskupa halickiego już 19. kwietnia 1399 r. wzmiankowano o wówczas istniejącym szpitalu lwowskim pod wezwaniem Św. Ducha (ak. gr. i z. T. III. Nr. 68). W XV. wieku mieszczanie i rajcy lwowscy założyli dla biednych chorych mieszczan i podróżnych szpital Św. Elżbiety niewątpliwie znaczny gdy Papież Marcin V. polecił bisku-

z rubryki I. poz. 3. (druki sejmowe) pod warunkiem złożenia 200 egzemplarzy w V. departamencie Wydziału. Nie w jednem trudno podzielić zdanie szanownego profesora. Niewątpliwie krytyka często ostra szczególnie gdy profesor pisze o Siostrach Miłosierdzia, śmieje się z instrukcyi wydanych przez Wydział krajowy, narzeka na Namiestnictwo, Radę zdrowia, Sejm nawet. Są tam jednak i opinie zasługujące na wszechstronne zbadanie np. zakwestyonowanie potrzeby posady dyrektora w szpitalach krajowych, rok temu podobną myśl poruszono już nawet wśród rozpraw w Wysokiej Izbie. — Końcowy ustęp o potrzebach ulepszeń i wkładów przytaczamy w całości. „Na to wszystko potrzeba pieniędzy, pieniędzy i jeszcze raz pieniędzy! Kraj daje ile tylko może a wydatki rosną z każdym rokiem, tak, że może daje już nad siły a pieniędzy tych koniecznie potrzeba, bo kwestya szpitalna to jedna z piekących kwestyi socyalnych! Lecz pytam się dlaczego my się mamy spuszczać na kraj? dlaczego się nie zapatrzymy na inne i to bogate narody? Wszak Anglicy chyba najbogatszym narodem a ich szpitale obok fundacyi pierwotnych i zapomogi od Rządu lub miasta stoją przeważnie składkami dobroczynnemi, do których wzywa zarząd każdego szpitala wprost publicznie. Jestem przekonany, że i u nas przyjąłby się ten zwyczaj znakomicie, lecz musi ktoś wziąść w tem inicyatywę; najodpowiedniejszem zdaje mi się do tego być kollegium lekarzy ordynujących“.

Komisya administracyjna z przyjemnością zauważyła, że poczynione uwagi w sprawozdaniach lustracyjnych bada ściśle V. departament Wydziału krajowego. Uwagi pana inspektora o szpitalu w Śniatynie pozornie sprzeczne z zeszłorocznem zdaniem komisyi, jak wyjaśniono, są tylko fachową opinią pana inspektora a nie wzmianką o jakichkolwiek poleceniach Wydziału krajowego, gdy zatem istnieje istotne wzajemne porozumienie, komisya uważa za zbyteczne proponować Wysokiemu Sejmowi uchwalenie jakichkolwiek rezolucyj szczegółowych, a to tem bardziej że w najważniejszej sprawie, którą podnosi corocznie komisya, to jest w sprawie powierzenia w szpitalach prowincyonalnych opieki i usługi zakonom, wiele przygotowano a niewątpliwe osiągnięcie znakomitych rezultatów, tam gdzie już jest zakonna pomoc zachęci Wydział krajowy do tem gorliwszej pracy na tem polu.

W Stanisławowie, w Stryju, w Przemyślu i Tarnowie w najkrótszym czasie, mamy nadzieję, będą w szpitalach zakonnice. Zasłużony prezydent miasta Przemyśla zamierza sprowadzić do szpitalu służebniczki, któreby i niższą zastąpiły służbę. Jeżeli, co zapewne stanie się, zamieni pan prezydent projekt w czyn odda wielką usługę krajowi całemu, kto wie czy dodatnio nie rozstrzygnie otwartą zawsze kwestyę niższej usługi po szpitalach nawet krajowych, która chroma niestety od lat wielu. Kiedyś obok sióstr miłosierdzia może będą i służebniczki — zakon ten obsługuje w Komarnie wzorowo jeden z najlepszych prywatnych szpitali jaki posiadamy.

Komisya administracyjna ma zaszczyt postawić wniosek Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie z V. departamentu Wydziału krajowego za czas od 1 stycznia po koniec listopada 1893 roku.

We Lwowie 20. stycznia 1894.

Zastępca Przewodniczącego: **Koziebrodzki.**

Sprawozdawca: **Trzeciecki.**

---

powi przemyskiemu potwierdzić fundacye mocą apostolską (4. kwietnia 1418 roku Ak. gr. i z T. IV. Nr. 40.). Sąd ziemski lwowski stwierdza dalej 22 czerwca 1457, że Jan Chodorowski z Brzozdowic zapisał szpitalowi lwowskiemu zostającemi pod zarządem Rady miejskiej trzy wsie Bołszowce, Nahoryniec i Łuczany. W XVII wieku relacya ks. Biskupa Pirawskiego sufragana lwowskiego wspomina we Lwowie szpitale Św. Elżbiety, Św. Ducha i Św. Stanisława, później przybywa więcej fundacyi a po upadku Rzeczypospolitej Rząd austryacki polecił przenieść szpitale do domu fundacyi ks. Biskupa Głowińskiego, to jest do gmachu, w którym do dziś dnia pozostaje.

Aleg. 90.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o wniosku Wydziału krajowego z dnia 17. Listopada 1893 L. 30.777 dotyczącym przyznania technikom dyplomowanym i kandydatom notaryalnym prawa wybierania Radnych miejskich we Lwowie i Krakowie.

Wysoki Sejmie!

Ustawami krajowemi z dnia 30. stycznia 1890 Nr. 21 i 22 dz. u. kr. przyznano technikom dyplonowanym i kandydatom notaryalnym czynne prawo wyborcze do Sejmu i Rad gminnych. Ustawy te jednak nie zmieniły statutów stołecznych miast Lwowa i Krakowa, i w tych miastach wymienionym osobom i dotąd czynne prawo wyborcze do Rad miejskich z tytułu osobistej kwalifikacyi nie przysługuje.

Petycya Towarzystwa politechnicznego we Lwowie o przyznanie technikom prawa wybierania do Rad miejskich także we Lwowie i Krakowie, na zeszłej sesyi Wys. Sejmu nie przyszła na porządek dzienny, i na mocy uchwały Wys. Sejmu z dnia 20. maja 1893 została przekazaną Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

W skutek tego Wydział krajowy sprawozdaniem z dnia 17. listopada 1893, L. 30.777 przedłożył Wys. Sejmowi dwa projekta do ustaw zmieniających statuta miasta Lwowa i Krakowa w kierunku ową petycyą żądanym, wydanym już ustawom krajowym z dnia 30. stycznia 1890 Nr. 21 i 22 dz. u. kr. zupełnie odpowiadającym,

Komisya prawnicza, której Wys. Sejm uchwałą z dnia 10. stycznia 1894, L. S. 25 sprawozdanie Wydziału krajowego do zbadania przekazał, była wprawdzie zdania, że jakkolwiek wydawanie i zmiana statutów miejskich należy wyłącznie do kompetencyi ustawodawstwa krajowego, — to przecież tam gdzie chodzi o zmianą statutów miast stołecznych kraju należało by pierwej zasięgnąć zdania tak poważnych korporacyi, jakiemi są reprezentacye tych miast, zwłaszcza gdy §. 42 lit. a statutu miasta Lwowa i §. 64 l. 1 statutu miasta Krakowa radzie miejskiej nadaje prawa obradowania nad zmianą statutu i uchwalania wniosków do takich zmian.

Z uwagi jednak, że w ubecnym przypadku chodzi o stosunkowo drobne zmiany statutów, nie mogące mieć stanowczego wpływu na skład reprezentacyi miejskich, — z dalszej uwagi że w obec słuszności żądań techników i kandydatów notaryalnych wątpić nie można, że reprezentacye miast Lwowa i Krakowa nie odmówiły by im czynnego prawa wyborczego, — z uwagi

nareszcie że zapytywanie Rad miejskich Lwowa i Krakowa o ich zdanie przewlekało by załatwienie sprawy przynajmniej na rok jeden, Komisya prawnicza sądziła, że w tym przypadku można przystąpić do merytorycznego załatwienia sprawy bez poprzedniego wysłuchania zdania reprezentacyi miast stołecznych.

Co do rzeczy samej, komisya podziela w całości zdanie Wydziału krajowego, że po wydaniu ustaw krajowych z dnia 30 stycznia 1890 Nr. 21 i 22 dz. u. kr. przyznających technikom dyplomowanym i kandydatom notaryalnym z tytułu osobistej kwalifikacyi czynne prawo wyborcze do reprezentacyi gminnych w całym kraju, nie można tym ozobom odmawiać tego prawa w miastach stołecznych, gdzie największa ich liczba i najpoważniejsi reprezentaci ich stanów są zamieszkali.

Komisya zgadza się przeto na wnioski Wydz. kraj., uważa jednak za potrzebne poczynić niektóre zmiany stylistyczne. Mianowicie sądzi komisya że w obywóch projektach do ustawy należy opuścić słowa „bez względu na opłatę podatków“.

W ustawie z dnia 30 stycznia 1890 słowa te musiały być umieszczone, bo ta ustawa jest dodatkiem do §. 1 ust. 2. ordynacyi wyborczej dla gmin, który to ustęp obejmuje tylko takich wyborców, którzy bez względu na opłatę podatków mają prawo głosowania przy wyborze rad gminnych. Ustawy obecnie projektowane jednak stanowić mają dodatkami do §. 1 ordyn. wyb. dla miasta Lwowa i §. 22 statutu miasta Krakowa, te paragrafy zaś obejmują nietylko przynależnych do gminy ale także u c z e s t n i k ó w g m i n y; uczestnikiem gminy zaś jest tylko ten, kto podatek w gminie opłaca (§. 3 statutu krakowskiego i §. 8 statutu lwowskiego); uczestnik więc musi podatek opłacać, nie można zatem o nim powiedzieć, że ma prawo głosowania bez względu na opłatę podatku.

Aby zaś usunąć wszelką wątpliwość co do pytania, do jakiej kategoryi wyborców ustawa techników i kandydatów notaryalnych zalicza, umieszcza komisya przy cytowaniu §. 1 ust. 2 ordynacyi wyborczej dla Lwowa „lit. *g*“, a tak samo przy cytowaniu §. 22 statutu krakowskiego „lit. *g*“ gdzie jako wyborcy z tytułu osobistej kwalifikacyi wymienieni są adwokaci, notaryuszy, doktorowie fakultetów itp.

Komisya w art. I projektowanych ustaw dodała także ustęp: „jeżeli te osoby są obywatelami Państwa austryackiego“; dodatek ten jest potrzebny ze względu na to, że także uczestnicy gminy do głosowania są dopuszczeni, a uczestnikiem być może także obrokrajowiec, który nigdy prawa głosowania mieć nie może.

Na końcu należało w ustawie dla miasta Krakowa oznaczyć, w którem kole wyborczem nowi ci wyborcy mają głosować.

Komisya wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączone pod A i B projekta do ustaw.

Lwów dnia 19. stycznia 1894.

Przewodniczący:
Z o l l *w. r.*

Sprawozdawca:
Fruchtman *w. r.*

A.

Ustawa

z dnia . . . . . zawierająca dodatek do §. 1. ordynacyi wyborrzej dla gminy król. stoł. miasta Lwowa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Art. I.

Prawo wybierania Radnych miejskich mają z pomiędzy przynależnych do gminy i uczestników, oprócz osób w ust. 2. lit. *g* §-fu 1. ordynacyi wyborczej dla gminy król. stoł. miasta Lwowa z dnia 14. Października 1870 Dz. u. kr. Nr. 79 wymienionych także:

a) technicy, którzy studya swoje w jednej z wyższych szkół technicznych austryackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzamina państwowe z dobrym skutkiem złożyli;

b) kandydaci notaryalni, którzy posiadają wszystkie warunki do uzyskania posady notaryalnej ustawą przepisane;

jeżeli te osoby są obywatelami Państwa austryackiego.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

B.

Ustawa

z dnia ..... zawierająca dodatek do §. 22. i 32. prowizorycznego statutu dla król. stoł. miasta Krakowa.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Prawo głosowania na radców miejskich mają oprócz osób w §. 22. lit. *g.* prowizorycznego statutu dla gminy król. stoł. miasta Krakowa z dnia 1. Kwietnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 7, wymienionych, także:

a) technicy, którzy studya swoje w jednej z wyższych szkół technicznych austryackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzamina państwowe z dobrym skutkiem złożyli;

b) kandydaci notaryalni, którzy posiadają wszystkie warunki do uzyskania posady notaryalnej ustawą przepisane, jeżeli te osoby są obywatelami Państwa austryacuiego.

Ci wyborcy umieszczeni będą w pierwszem kole wyborczem (§. 32. statutu dla kr. stoł. miasta Krakowa z dnia 1. kwietnia 1866. Dz. u. kr. Nr. 7).

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi zpraw wewnętrznych.

Z drukarni Pillera i Sp.

Aleg. 91.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o wniosku posła Fruchtmana dotyczące uchylenia postanowień §. 8. rozp. minist. z dn. 26. maja 1890 Nr. 93. dz. p. p. i zaniechania wymierzania potrójnej należytości w razie niedostarczenia marek stemplowych w wypadkach §. 4. ustawy z dnia 31. marca 1890 Nr. 53. dz. p. p. przewidzianych.

Wysoki Sejmie!

Ustawą państwową z dnia 31. marca 1890 Nr. 53. dz. p. p. zniżone zostały należytości prawne za przeniesienie własności rzeczy nieruchomych w wypadkach §. 1. tej ustawy przewidzianych, a zniżenie to stopniowanem jest w miarę wartości przeniesionej nieruchomości w ten sposób, iż należytość od przeniesienia nieruchomości wynosi: jeżeli wartość jej kwoty 500 zł. nie przenosi 1% jeżeli wartość 4000 zł. nie przenosi $1^1/_2$%, a jeżeli 8000 zł. nie przenosi 1% i $1^1/_2$%.

Rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy przez ministerstwa sprawiedliwości i Skarbu dnia 26. maja 1890 dz. p. p. Nr. 93. wydane jednak w §. 8. opiewa, że „za przeniesienie idealnych części jakiejś nieruchomości ulgi §. 1. ustawy z dnia 1. marca 1893 Nr. 53. dz. p. p. wtedy tylko przyznane być mogą, jeżeli wartość nieruchomości, z której idealne części mają być przeniesione, nie przenosi kwot 500 zł., 4000 zł. lub 8000 zł.“

To postanowienie rozporządzenia wykonawczego uważa wnioskodawca za niezgodne ze samą ustawą i domaga się jego uchylenia.

Komisya prawnicza, której wniosek posła Fruchtmana uchwałą z dnia 15. stycznia 1894 przekazany został, zbadawszy tę sprawę, — doszła do przekonania, że §. 8. cytowanego rozporządzenia ministeryalnego ścieśnia w sposób dla opodatkowanych bardzo dotkliwy dobrodziejstwa §-u 1. ustawy z dnia 31 marca 1890, i że takie ścieśnienia ulg w postanowieniach samej ustawy uzasadnionem nie jest.

W ustawie z dnia 31. marca 1890 komisya ani jednego zdania ani jednego wyrazu znaleść nie mogła, któreby naprowadzić mogły na wniosek, że ustawa wyklucza od ulg przyznanych przeniesienie idealnych części nieruchomości. — Właściciel idealnej części domu może jedną część domu zamieszkiwać, a współwłaściciel nieruchomości dla gospodarstwa rolnego przeznaczonej, może przecież grunta swoje sam uprawiać, i tym sposobem wymaganiom §. 1. ustawy z dnia 31. marca 1890 zadość uczynić.

Ściśnienie ulg ustawowych powołanym § 8 rozp. minist. z dnia 26. maja 1890 wprowadzone szczególnie w naszym kraju bardzo dotkliwie na ludność wiejską i małomiejską oddziaływa. Przeważna bowiem część przenoszeń na wypadek śmierci obejmuje nieruchomości w wartości niżej 500 zł. Zdarza się jednak bardzo często że w księgach gruntowych spadkobierca wpisany jest jako właściciel idealnej części jakiejś nieruchomości. Jeżeli tedy cała nieruchomość warta np. 600 zł. a spadkobisrca intabulowany jest sa właściciela n. p. $^2/_3$ części, które zatem tylko 400 zł. są warte, to pomimo tego, że i pozostała nieruchomość i cały czysty spadek nie więcej jak 400 zł. warte, cytowany §. 8. odmawia spadkobiercy ulg należytościowych, dla tego że ktoś jeszcze za właściciela $^1/_3$ części jest intabulowany i cała nieruchomość warta więcej niż 500 złr.

Dla kraju naszego postanowienie §. 8. jest jem uciążliwsze, ponieważ co do gospodarstw rolniczych u nas wspólna własność pro indiviso istnieje chyba w teoryi i w księgach hypotecznych, w rzeczywistości zaś każdy spółwłaściciel posiada część fizycznie wydzieloną i sam ją uprawia i nie znajdzie się może w całym kraju wypadek, gdzieby włościanie gospodarstwo rolne pro indiviso razem posiadali i używali.

Jeżeli mimo to często w księgach hypotecznych kilka osób jako spółwłaściciele jednego ciała tabularnego w „idealnych“ częściach jest wpisanych, to taki stan tabularny nie odpowiada rzeczywistości i pochodzi tylko stąd, że sędzia zakładający księgę hipoteczną nie badał rzeczy na gruncie, lecz trzymał się tylko swoich zapisków i aktów sądowych.

W skutek §. 8. rozp. min. w bardzo licznych przypadkach spadkobiercy pozbawieni są ulg ustawą im przyznanych bez wszelkiej racyi, bez wszelkiej podstawy prawnej; a tym sposobem rozporządzenie ministeryalne częściowo w niwec obraca dobrodziejstwa, jakie ustawodawca dla biednej albo niezamożnej klasy ludności obmyślił.

Komisya prawnicza jest przeto zdania, że istotnie domagać się należy uchylenia §. 8. rozp. minist. z dnia 26. maja 1890 Nr. 93 dz. u. p.

Tyle co do pierwszej części wniosku posła Fruchtmana.

Co się zaś tyczy drugiej części tego wniosku, to i ta zostaje w związku z ustawą z d. 31. marca 1890 Nr. 51 dz. p. p.

Jeszcze ustawą z d. 13. grudnia 1862 Nr. 89 dz. p. p. przepisano, że jeżeli spadek obejmuje same tylko rzeczy ruchome a należytość spadkowa od niego uiścić się mająca nie przenosi kwoty 20 zł., należytość taką wymierzy sąd spadek pertraktujący, a spadkobierca uiści ją markami stemplowemi na akcie sądowym przylepić się mającemi.

§. 4. ustawy z d. 31. marca 1890 Nr. 53 dz. p. p. rozciąga ten przepis także na wszystkie spadki w §. 1. l. 1. tejże ustawy wymienione.

Podczas gdy liczba spadków, w których według ustawy z d. 13. grudnia 1862 Nr. 89. dz. p. p. należytość markami stemplowemi uiszczoną być miała, była bardzo szczupła i prawie nigdy do włościan się nie odnosiła, to liczba ta w skutek przepisu §. 4. ust. z dnia 31. marca 1890 ogromnie się powiększyć musiała, bo z małymi wyjątkami prawie każdy spadek włościański pod ten przepis będzie subsumowany.

Praktyka w tej mierze była taka, że sąd wymierzył należytość spadkową i polecił spadkobiercy dostarczyć do dni 8 stempli, a jeżeli spadkobierca nie wykonał polecenia, kazał od niego kwotę potrzebną przymusowo ściągnąć.

Od niejakiego czasu zdybać się można z inną zupełnie i bardzo uciążliwą praktyką.

Jeżeli władza skarbowa przy sposobności rewizyi stemplowych w aktach sądowych, spostrzega, iż spadkobierca w terminie 8 dniowym stempli nie dostarczył, uważa to za ukrocenie stemplowe, i wymierza — a co gorzej — ściąga od spadkobierców potrójną należytość.

Takie postępowanie jest niesłychanie uciążliwe i dla ludności bardzo szkodliwe.

Wiadomo przecie, że nasza ludność wiejska i małomiejska (i taka tylko ludność ma do zynienia ze spadkami w §. 1. l. 1. ust. z 31. marca 1890 wymienionemi), nigdy prawie zapa-

sów gotówki nie posiada, że dla uiszczenia jakiejkolwiek spłaty podatku itp. o potrzebną kwotę osobno starać się musi i że są pory roku, w których ona mimo najusilniejszych starań, pieniędzy dostać nie może, chyba że rzuci się w ręce lichwiarzy. Ściągając należytości spadkowe, trzeba postąpić z ową wyrozumiałością, jaką dyktuje dobrze zrozumiany interes ekonomiczny ludności i znajomość stosunków krajowych.

Skarb Państwa w skutek takiej wyrozumiałości nic nie traci, bo dekret dziedzictwa przed uiszczeniem należytości nie będzie wydanym.

Jeżeli bogaty spadkobierca nie uiszcza w terminie należytości spadkowej wynoszącej tysięcy guldenów, to kara za to jest tylko ta, że płaci procenta zwłoki po 5%.

Jeżeli zaś biedak ma dostarczyć markę na kilka guldenów, (o co jemu może trudniej jak bogatemu płacić tyleż tysięcy) i tego do dni 8 nie uczyni, ściąga się od niego trzykrotną należytość!

Jest to surowość i nierówność w traktowaniu biedniejszych, która żadną miarą usprawiedliwić się nie da.

Komisya prawnicza niechce wdać się w rozbiór pytania czy taka praktyka odpowiada przepisom ustawy, i czy władze skarbowe swego ferworu urzędowego za daleko nie posuwają. W każdym razie tej anomalii zaradzić należy, a komisya sądzi, że to w drodze administracyjnej stać się może, ponieważ wyższe władze skarbowe mają prawo opuszczać podwyższone należytości stemplowe, a zatem c. k. Rząd może niższym władzom skarbowym polecić, aby w wypadkach tu poruszonych podwyższonych należytości stemplowych nie ściągały.

A gdyby w drodze administracyjnej temu zaradzić nie można, to sprawa jest dość ważna, aby ją w drodze ustawodawczej załatwić.

Komisya pzawnicza uważa więc obie części wniosku posła Fruchtmana za uzasadnione i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd

1) Aby uchylił postanowienia §. 8. rozp. Ministerstwa sprawiedliwości i skarbu z dnia 26. maja 1890 Nr. 93. dz. p. p. i przyznał ulgi w wymiarze należytości prawnych §-em 1. ustawy z dnia 31. marca 1890, L. 53. Dz. p. p. zaprowadzone także w wypadkach przeniesienia idealnych części takich nieruchomości, których wartość kwoty 500 zł., 4000 zł. ewentualnie 8000 zł przewyższa, jeżeli wartość przeniesionej części idealnej zostaje w ramach ustawą z dnia 31. marca 1890, L. 53. Dz. p. p. zakreślonych;

2) aby w drodze administracyjnej a ewentualnie w drodze ustawy uchylił dotychczasową praktykę, według której c. k. władze skarbowe w wypadkach, w których c. k. Sądy należytość spadkową, markami stemplowemi uiszczać się mającą, wymierzają, — w razie niedostarczenia marek stemplowych w ośmiodniowym terminie — potrójną należytość od osób obowiązanych ściągają.

Lwów dnia 19. stycznia 1894.

Przewodniczący:
Zoll w. r.

Sprawozdawca:
Fruchtman w. r.

LW. kr. 3.620/94.

Aleg. 92.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o szkołach rolniczych, szkole gorzelniczej, gorzelni, folwarku i torfiarni w Dublanach.

Wysoki Sejmie!

Odwołując się do naszego sprawozdania z dnia 18. kwietnia 1893 L. 19.465, które na ostatniej sesyi Wysokiego Sejmu przedłożyliśmy a które nie zostało załatwione, mamy zaszczyt złożyć następujące dalsze sprawozdanie z czynności odnoszących się do zakładów dublańskich.

Szkoła wyższa.

Budowa internatu postępowała bardzo raźnie — obecnie jest on już pod dachem i wszystko pozwala przypuszczać, że tak jak pierwotnie postanowiono budynek będzie gotów w lipcu bieżącego roku i z początkiem roku szkolnego 1894/5 zostanie oddany do użytku szkole.

Koszta budowy internatu, wedle zatwierdzonego kosztorysu wyniosą . 66.732 zł.

Na pokrycie tych kosztów przyznał już Wysoki Sejm w latach 1891, 1892 i 1893 kwotę . . . . . 25.000 „

pozostaje jeszcze do pokrycia . . . . . 41.732 zł.

z których w rubryce tej preliminuje się 36.800 zł., reszta zaś 4.932 zł. przypadnie do pokrycia w r. 1895. Do kosztów budowy przyczynia się c. k. Skarb Państwa kwotą 33.200 zł. płatną jednak w latach 1893—1898, po 5.000 zł. w roku zaś 1899 — 3.200 zł Odpowiednie raty subwencyi rządowej za lata 1893 i 1894 w kwocie 10 000 zł. wstawiono w rubryce 1b) dochodów.

Na wniosek Kuratoryi uchwalił Wydział krajowy powiększyć pokoiki przeznaczone dla uczniów, mianowicie przez rozszerzenie głównego traktu budynku o 0·78 m. wzdłuż budynku, gdzie nie ma rezalitów, a równocześnie przez zwężenie korytarzy z szerokości 2·30 m. na 2·00 m w skutek czego uzyskano pokoje głębsze o jeden metr. Pokoje te wynoszą zatem na I. piętrze 4·55 m. zamiast 3·55 m. na II piętrze 4·85 zamiast 3·85. Koszt jaki za sobą rozszerzenie to pociągnęło wynosi około 2.000 zł. Wydział krajowy sądzi jednak, że ze względu na korzyść, jaką przyniesie powiększenie tych ubikacyi, w których uczniowie przepędzać będą wielką część dnia i noc. Wysoki Sejm użycie tej kwoty usprawiedliwić raczy.

Na wniosek architekty p. Cybulskiego, postanowił Wydział krajowy poczynić również pewne zmiany w konstrukcyi sali jadalnej i stropu między salą szermierki i rekreacyjną, mające na celu wygodę, a względnie wzmocnienie.

Koszt tych robót obrachowano na 200 zł.

Z proponowanych w ostatniem sprawozdaniu dalszych robót mających na celu zapewnienie lepszego światła dla korytarzy internatowych, w obec tego, że Wydział krajowy nie mógł uzyskać na czas odpowiedniego kredytu, wykonano, tylko roboty po jednej stronie gmachu. W ten uposób dano kurytarzom światło z jednej strony, uwzględniono potrzebę założenia drugich schodów w razie rozszerzenia budynku, liczba zaś pokojów mieszkalnych nie uległa redukcyi tak że na I i II piętrze znajduje się ich jak pierwotnie projektowano 40.

W obec zbliżającego się terminu wprowadzenia w życie internatu, pozwala sobie Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wnioski co do uchwalenia potrzebnego na ten cel kredytu.

Kwotę potrzebną na urządzenie wewnętrzne internatu, wstawił Wydział krajowy do preliminarza na rok 1894. Kwota ta wynosi 10.000 zł. i mieści w sobie koszta urządzenia pokoi mieszkalnych, sal rekreacyjnej, gimnastycznej jadalnej, infirmeryi, wszystkich ubikacyi gospodarczych etc.

Aleg. A. Załączone w alegacie A. zestawienie uzasadnia szczegółowo zużycie wyżej wymienionej kwoty.

Celem uzyskania odpowiedniego materyału do ułożenia regulaminu i instrukcyi, jakie mają obowiązywać w internacie dublańskim, poczynił Wydział krajowy wszelkie kroki, jakie uważał za potrzebne. Postarał się zatem Wydział krajowy o przepisy, obowiązujące w innych podobnych zakładach, wysłał swoim kosztem ludzi fachowych i to przed kilku laty jak wiadomo prof. Godlewskiego, a w ostatnim roku p. Juliusza Frommla do zagranicznych zakładów naukowych rolniczych, połączonych z internatami, zasięgał opinii ankiety, złożonej z reprezentantów ciała profesorskiego szkoły dublańskiej, z kuratoryi jakoteż innych ludzi fachowych, wreszcie zasięgnął także opinii krajowej komisyi dla spraw rolniczych.

Opinie wszystkich tych kompetentnych czynników godziły się w jednym kierunku całkowicie a mianowicie w tym, że ułatwiając uczniom egzystencyę materyalną w Dublanach i dając im możność jak najprzyjemniejszego spędzenia chwil wolnych od zajęcia, należy zastosować cały przymus naukowy, należy z całą stanowczością wymagać od nich tego, aby czas na nauki przeznaczony poświęcali pracy w tem przekonaniu, że spełniając w ten sposób z całą skrupulatnością obowiązki względem siebie, spełnia zarazem obowiązki względem kraju.

Wydział krajowy postanowił też w pierwszem rzędzie ściśle przestrzegać obecnie już obowiązującego przymusu egzaminowego i zagrażającego uczniowi utratą roku w razie niezdania egzaminu i przeprowadzić przymus moralny do nauki przez nałożenie na ucznia obowiązku uczęszczania na wszelkie wykłady, ćwiczenia, demonstracye, konwersatorya etc. Skuteczne przeprowadzenie tego przymusu uważa Wydział krajowy za tak ważne i dla dobra szkoły potrzebne, że uchwalił wprowadzić do przepisów dyscyplinarnych postanowienie, pozwalające zastosować do ucznia nie czyniącego należytych postępów w naukach, najsroższą karę dyscyplinarną, tj. wydalenie nawet w tym wypadku, choćby zachowanie się jego pod innym względem nie dawało do zastosowania tej cenzury powodu.

Odpowiednio do tej głównej zasady ułożone zatem zostaną przepisy porządkowe a mianowicie tak, aby uczniowie mieli zupełny spokój w internacie, który jedynie może im umożliwić wypełnianie obowiązków na nich nałożonych, i przepisy dyscyplinarne, mające zapewnić wypełnianie tych obowiązków. Wszystkie przepisy zdążać będą do tego, aby wpoić w uczniów przekonanie, że dbałość o zachowanie godności i dobrej sławy szkoły jest dla każdego ucznia obowiązkiem honorowym, że zatem tak w szkole jak i poza szkołą powinni się odznaczać

wzorową przyzwoitością, zamiłowaniem do nauk i szlachetnem pragnieniem kształcenia się na pożytecznych krajowi obywateli. Przepisy te mieć będą także na celu wpajanie w uczniów zamiłowania do zachowania porządku i dobrego obyczaju, przez co wdrażać się będą wcześnie do poszanowania praw ustanowionych przez przełożone nad nimi władze.

Wszelkie przepisy tyczące się urządzenia internatu na powyższych zasadach oparte, wyda Wydział krajowy po wysłuchaniu opini krajowej Komisyi rolniczej.

Koszta utrzymania ucznia obrachowane zostały stosownie do opinii wszystkich czynników fachowych i stosownie do opinii Komisyi gospodastwa krajowego, wyrażonej w sprawozdaniu z dnia 28. marca 1892, w ten sposób, że są one zgodne z kosztami rzeczywistymi, że mianowicie wciągnięto w rachubę odpowiednią kwotę na amortyzacyą i oprocentowanie kapitału, użytego na budowę i urządzenie internatu, rzeczywiste koszta żywienia i obsługi i stosunkową kwotę na pokrycie kosztów administracyi.

Koszta te przedstawiają się na razie jak następuje:

1. Kwota potrzebna na amortyzacyę kosztów wyłożonych przez kraj na budowę i urządzenie z uwzględnieniem w skromnej wysokości kosztów konserwacyi budynku .	60 zł.
2. za wikt	200 „
3. $^1/_{40}$ część utrzymania przełożonego i portyera . . .	45 „
4. za uniform, obsługę, pranie, opał i światło . . .	205 „
Razem .	510 zł.

Cyfry powyższe nie mogą być ścisłe, przytacza je jednak Wydział krajowy w celu uzasadnienia opłaty, jaką na razie będzie od uczniów żądał, wychodząc z zasady, że żądana opłata powinna w całości pokryć koszta utrzymania.

Ponieważ czesne wynosi .	100 zł.
wpisowe . . .	5 „
przeciętna opłata za laboratorya . .	4 „
„ „ za usługę w szkole .	4 „
razem .	113 zł.

koszt utrzymania, wyżywienia, ubrania ucznia i koszt wszystkich za niego uiszczanych opłat wyniesie razem rocznie kwotę około 623 zł.

Jest to stosunkowo dość znaczna kwota i wskutek tego zamykająca dla pewnej części uboższych uczniów szkołę dublańską. Celem uniknięcia tego proponuje Wydział krajowy utworzenie dwunastu miejsc funduszowych, któreby mogły być nadawane uboższej młodzieży, kwalifikacyami swojemi zupełnie na to zasługującej. Młodzież uczęszczająca do szkoły dublańskiej pod względem majątkowym dzieli się na dwie kategorye — bogatszych, którzy przeważnie jako synowie większych właścicieli ziemskich przybywają do szkoły celem nabycia potrzebnych im do administracyi własnym majątkiem wiadomości — i tych utrzymanie i nauka nigdy mniej kosztować nie mogła — i uboższych którzy pragną kształcić się na administratorów cudzych majątków lub na nauczycieli szkół rolniczych a którzy utrzymują się z pomocą stypendyów z pracy rąk własnych i dla których opłacanie 623 zł. rocznie stanowiłoby często nieprzezwyciężoną przeszkodę do uczęszczania do szkoły dublańskiej. Ponieważ odsunięcie od szkoły tej kategoryi uczniów przeważnie bardzo pracowitych, wyrządziłoby prawdziwą szkodę naszemu społeczeństwu, pozwala sobie Wydział krajowy przedstawić wniosek, dążący do utrzymania tej kategoryi uczniów w szkole dublańskiej w liczbie 12 i to tem śmielej, że wydatek na proponowane miejsce funduszowe będzie jedynym wydatkiem, połączonym z zaprowadzeniem internatu — opłaty bowiem uczniów jak wyżej nadmieniliśmy nie tylko pokrywają koszta utrzymania, ale amortyzują także kapitał zakładowy.

Koszt utrzymania ucznia przez 10 miesięcy, obliczony w przybliżeniu jak wyżej podano na 510 zł., wyniesie na 12 uczniów 6.120 zł. Zważywszy, że internat wejdzie w życie z dniem 1. października, a część tych kosztów jak n. p. za uniform musi być na cały rok naprzód poniesioną, Wydział krajowy uprasza o kredyt na ten cel w kwocie 2.000 zł.

Nie spuścił Wydział krajowy z uwagi okoliczności, że w szkole dublańskiej udzielane bywają stypendya — kwota jednak ogólna tych stypendyów nie jest znaczną — lecz w każdym razie umożliwi pewnej dalszej ilości uczniów, ponad proponowaną liczbę dwunastu, pobyt w zakładzie przez częściowe pokrycie kosztów. — Będzie to tem więcej wskazane, że trudno jest przypuścić, aby wszyscy inni uczniowie, oprócz zaopatrzonych miejscami funduszowemi, byli w możności pokryć wszystkie koszta pobytu w szkole, choćby nawet uwzględniono możliwość uwolnienia od czesnego.

Oprócz kwoty 2.000 zł. na pokrycie utrzymania 12 uczniów nie żąda Wydział krajowy na ostatnie 3 miesiące r. 1894 żadnego kredytu na utrzymanie internatu a to z powodu, że koszta te powinny być pokryte — jak to powyżej podano — kwotą przez Wysoki Sejm przeznaczoną na niezamożnych uczniów, oraz kwotami uiszczanemi przez tych, którzy na własny koszt w internacie będą umieszczeni. Czy kwota 2.000 zł. właśnie w r. 1894 będzie wystarczającą, zawisłem będzie od ilości uczniów. Wydział krajowy nie potrzebuje osobno podnosić, że począwszy od r. 1895 preliminarz powyżej w przybliżeniu podanych wydatków i dochodów będzie przedkładał do uchwały Wysokiego Sejmu.

Jako zastępca i pomocnik dyrektora w sprawach internatowych funkcyonować będzie przełożony internatu. Ponieważ płaca jego znajduje także pokrycie w opłatach uczniów, wniosek nasz odnoszący się do przełożonego internatu, zdąża tylko do ustanowienia przez Wysoki Sejm takiej posady, nie wymaga jednak osobnego kredytu.

Podobnie ma się rzecz z posadą portyera przy internacie, który powinien być stałym funkcyonaryuszem ze względu na potrzebę zaufania, jakie posiadać powinien.

Ze zmian personalnych nie wiele mamy w przeciągu czasu, do którego się odnosi niniejsze sprawozdanie do zaznaczenia.

Posada dyrektora zakładu nie mogła być niestety dotychczas obsadzoną, pomimo, że Wydział krajowy czynił liczne w tym kierunku starania. Konkurs nie przyniósł żadnych pod tym względem rezultatów, przyniósł jednak tę korzyść, że dał nam sposobność uzyskania dla Dublan dwóch sił nauczycielskich. Pierwszą z nich jest p. Juliusz Olszowy, asystent katedry rolnictwa na akademii rolniczej w Wiedniu, drugi p. Józef Pomorski, ukończony agronom politechniki rygskiej, wyszczególniony złotym medalem. Obydwaj wykazywali się praktyką odbytą po świetnem ukończeniu studyów, pierwszy w wielkich dobrach morawskich i węgierskich, drugi w własnym majątku Leszczkowie pod Opatowem.

Powołanie tak p. Olszowego jak i Pomorskiego nastąpiło na podstawie zgodnej opinii tak Kuratoryi szkoły jak i Komisyi dla spraw rolniczych

Opierając się na tej opinii, nie wahał się Wydział krajowy ofiarować p. Olszowemu żądanej przez niego wyższej płacy, niż ona jest etatem profesorowi przyznaną, p. Pomorskiemu zaś zapewnić płacę profesorską i zobowiązać się do wyrobienia mu u Wysokiego Sejmu przyznania odpowiedniego stanowiska.

Co się tyczy wysokości płacy przyznanej p. Olszowemu, to wynosi ona stałej pensyi 2.000 zł. i 600 zł. dodatku tytułem wynagrodzenia za zajęcia przy stacyi doświadczalnej, której wprowadzenie w życie Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu polecił, a co do której wnioski Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi w niniejszem sprawozdaniu przedstawia.

Wobec dzisiejszego etatu, który dla profesora przeznacza 1.440 zł. płacy, przyznanie płacy w kwocie 2.000 zł. obejmuje przyznanie dodatku osobistego w kwocie 560 zł. Wniosku jednak na przyznanie tego dodatku Wydział krajowy nie stawia w nadziei, że Wysoki Sejm przychyli się do przedłożonego niżej wniosku Wydziału krajowego w sprawie ustanowienia etatu osób i płac ciała profesorskiego w Dublanach. W tym wypadku będzie Wydział krajowy w możności przyznać także p. Pomorskiemu wymagane przez niego jako warunek pozostania w Dublanach stanowisko profesora.

Z tego, co tutaj przytoczyliśmy, raczy Wysoki Sejm powziąć przekonanie, że trudności w pozyskiwaniu odpowiednich osobistości na posady profesorów w Dublanach wzrastają z każdym rokiem i że z tymi środkami, jakimi Wydział krajowy rozporządza, to jest przy obecnym etacie płac coraz trudniej przychodzi zapełnić powstające w gronie profesorskiem szkoły dublańskiej luki.

W ostatniem swojem sprawozdaniu podniósł Wydział krajowy te trudności i postawił wnioski co do zmiany etatu osób i płac grona profesorów wyższej szkoły rolniczej w Dublanach.

Wysoki Sejm uznał te trudności, o których dopiero co wspomnieliśmy już w r. 1889, polecając Wydziałowi krajowemu, aby rozstrząsnął powody, dla których one zachodzą i obmyślił środki zaradcze, a ewentualnie przedłożył odpowiednie wnioski.

Spełniając to polecenie, Wydział krajowy zgodnie z opinią Kuratoryi, której wnioski dalej idące nawet ograniczył, przedłożył Wysokiemu Sejmowi wyczerpujące sprawozdanie, wykazując w niem, że jednym z najgłówniejszych powodów tego objawu, jest zanadto skromne udotowanie profesorów dublańskich w stosunku do profesorów innych zakładów równorzędnych i poczynił wnioski podwyższenia płac profesorskich.

Od profesorów dublańskich wymaga się, aby mieli kwalifikacye, uprawniające ich do starania się o posady przy wyższych zakładach naukowych państwowych, nadto od profesorów fachowych żąda się znakomitej wiedzy praktycznej i teoretycznej w obranym zawodzie. Obok tego od wszystkich wymagamy, aby nabytą wiedzą umieli w sposób przystępny dzielić się z uczniami, t. j. aby umieli wykładać, i już samą zewnętrzną formą nauki słuchaczów do niej pociągać. Obowiązkowe zajęcia zabierają, przeciętnie biorąc, każdemu z profesorów czternaście do szesnastu godzin tygodniowo, jest to niewątpliwie dużo, jeżeli się zważy, że wymiar pracy w innych szkołach wyższych nie sięga wyżej 10—12 godzin.

Obecne pobory profesorskie wynoszą w stałej płacy 1.300 zł. w dodatku aktywalnym 140 zł. razem zatem 1.440 zł. Płaca Dyrektora zaś 2.000 i 360 zł. razem 2.360 zł. Dodatki pięcioletnie są wymierzone dla wszystkich posad w równej kwocie 200 zł. Po najdłuższej zatem służbie dochodzą profesorowie do płacy 1.900 zł. i 140 zł. dodatku aktywalnego, Dyrektor zaś do 2.600 zł. i 360 zł. dodatku aktywalnego, a po wysłużeniu przepisanych lat i po przejściu w stan spoczynku otrzymują pierwsi 1.900 zł. a ostatni 2.600 zł. tracąc zarazem dodatek aktywalny i prawo do wolnego pomieszkania.

Zważywszy zaś, że profesorowie szkoły politechnicznej i państwowej szkoły weterynaryi, zatem zakładu równorzędnego z wyższą szkołą rolniczą w Dublanach przy jednakowych kwalifikacyach z stosunkowo mniejszem zajęciu, otrzymują obok dodatku aktywalnego 480 zł. stałą płacę 1.800 zł. i prawo do pięciu dodatków kwinkwenalnych po 200 zł., że zatem dojść mogą do płacy 3.280 zł. a przy przejściu na emeryturę otrzymać 2.800 zł. przyznać musimy, że uposażenie grona nauczycielskiego w Dublanach jest więcej niż skromne.

Okoliczność, że profesorowie wyżej wymienionych państwowych zakładów nie mają wolnego mieszkania, które przysługa profesorom dublańskim, nie można żadną miarą wciągać w porównanie, profesorowie bowiem tych zakładów mieszkają w stolicy kraju, mogą zatem mało znaczącym kosztem dać dzieciom swoim odpowiednie ich zdolnościom wykształcenie i osobiście

niem kierować, podczas gdy znaną jest rzeczą, że wychowanie dzieci profesorów dublańskich połączone jest z wysokiemi ofiarami materyalnemi.

Pomija Wydział krajowy tę okoliczność, że profesorowie dublańscy nie pobierają żadnych opłat i taks egzaminowych, co także pewien dochód stanowi. Pominąć jednakże tego nie można, że wiele potrzeb życia codziennego podrożeć musi potrzebą sprowadzania ich ze Lwowa.

Uboczne zajęcia, jakie profesorowie dublańscy w celu pomnażania swoich dochodów podejmować się muszą, wyczerpują ich siły, a odciągają ich bardzo często od pracy ściśle naukowej, którąby mogła im, szkole i postępowi rolnictwa w kraju większe przynieść korzyści.

Nic dziwnego zatem, że tak trudno przychodzi uzupełnić luki, jakie potworzyły się w gronie profesorskiem po śmierci profesorów Aua i Kahanego, i ustąpieniu dyrektora Lubomęskiego i profesora Jentysa.

Młody a uzdolniony kandydat nauczycielski tylko wyjątkowo zgłosi się o posadę w Dublanach, że zaś obeznane z praktyką rolniczą fachowe siły nie reflektuje wcale na posadę nauczycielską, dowodem wynik ostatniego konkursu i rezultaty starań, jakie Wydział krajowy w sprawie wynalezienia odpowiedniej osobistości na dyrektora czynił.

Komisya gospodarstwa krajowego w sprawozdaniu swojem z dnia 15. listopada 1890 wnioski Wydziału krajowego w całości przyjęła, uznając w zupełności motywa, jakie Wydziałem krajowym przy przedkładaniu ich kierowały, i ze względu na starszych profesorów, którzy przez proponowane polepszenie płac nic prawie pod względem wymiaru pensyi emerytalnej nie zyskaliby, wprowadziła komisya pewne modyfikacye we wniosku, polecając Wydziałowi krajowemu obmyślenie planu, normującego emeryturę tych profesorów.

Wydział krajowy z całem przekonaniem, że przez polepszenie bytu profesorów dublańskich uzyska się ułatwienie w uzupełnieniu braków w ich gronie i że się wymaganiom słuszności zadość uczyni, pozwala sobie w całości powtórzyć swój wniosek z r. 1893 i uprasza usilnie Wysoki Sejm, aby raczył uchwalić ten wniosek.

Pismami z d. 7. listopada 1893 L. 31 i 32 przesłała nam Kuratorya krajowych szkół rolniczych w Dublanach podania adjunkta tejże szkoły, pełniącego obowiązki profesora administracyi, Dr. Stefana Pawlika i docenta ekonomii Dr. Jana Pawlikowskiego, w których obydwaj upraszają o zamianowanie ich stałymi profesarami krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach.

Dr. Pawlik pracuje w szkole dublańskiej od 11. kwietnia 1890 roku i wykładał w tym okresie czasu rachunkowość wiejską, szacowanie dóbr, organizacyę gospodarstw wiejskich i w zastępstwie okonomię rolniczą. Przez cały ten czas pełnił Dr. Pawlik obowiązki swoje ku zupełnemu zadowoleniu tak Dyrekcyi, jak Kuratoryi i Wydziału krajowego, wykonując przytem wszelkie prace, jakie dla dobra szkoły za potrzebne uznane. jemu do wykonania powierzone zostały. Gdy także kwalifikacye formalne p. Pawlika do zajęcia posady profesora szkoły dublańskiej są zupełnie wystarczające, p. Pawlik bowiem posiada ukończoną szkołę średnią, akademię rolniczą w Wiedniu, egzamin kwalifikacyjny nauczycielski, uzyskany w tejże akademii i godność doktora filozofii, uważa Wydział krajowy za stosowne do prośby jego przychylić się i zatrzymać go w ten sposób dla szkoły. Stałoby się to jednak mogło tylko wtedy, gdyby Wysoki Sejm zaprojektowaną przez Wydział krajowy zmianę etatu uchwalić zechciał.

P. Dr. Pawlikowski pracuje jako docent w Dublanach od lat dwóch, wykładając ekonomię polityczną, politykę ekonomiczną i zarząd. Przez cały ten czas dał Dr. Pawlikowski dowody niepospolitego uzdolnienia i zapału, z jakim w powierzonym sobie zakresie działał. P. Pawlikowski od nadania mu tytułu i charakteru profesora wyższej szkoły uczynił zależnem dalsze pozostanie swoje w tej szkole. — Wydział krajowy zaś przekonany, że ustąpienie p. Pawlikowskiego przyniosłoby zakładowi Dublańskiemu poważną stratę — sądzi, że ustąpieniu temu można

zapobiedz bardzo małym wydatkiem, przez przyznanie p. Pawlikowskiemu posady profesora wyższej szkoły dublańskiej extra statum, przywiązanej tylko do jego osoby. P. Pawlikowski pobiera obecnie jako docent 1080 zł. płacy — ponieważ zaś po zamianowaniu profosorem, p. Pawlikowski objąłby wykłady ustaw rolnych, do czego zupełną posiada kwalifikacyę, a które są obecnie w rękn dojeżdżającego docenta za wynagrodzeniem w kwocie 360 zł., kwota, jakąby dla dopełnienia obecnie proponowanej płacy profesorskiej przyznać należało, wynosi tylko 100 zł. rocznie.

Wydział krajowy stawia na końcu niniejszego sprawozdania odpowiedni wniosek.

Dekretem z miesiąca września zamianował Wydział krajowy p. Szczęsnego Sikorskiego prowizorycznym nauczycielem w szkole rolniczej w Czernichowie, wskutek czego opuścił on w połowie października zajmowane przez siebie stanowisko w szkole dublańskiej.

Sprawy przygotowania odpowiednich sił, któreby w przyszłości w krajowych szkołach rolniczych zająć mogły posady profesorskie nie spuścił Wydział krajowy z oka. Dwom ukończonym uczniom szkoły dublańskiej, którzy egzamina główne poskładali z postępem celującym pp. Mieczysławowi Pańkowskiemu i Stanisławowi Dzierzbickiemu, nadał Wydział krajowy stypendya, pierwszemu 1000 zł. na wyjazd za granicę w celu dalszych studyów w kierunku hodowli zwierząt domowych, drugiemu w kwocie 400 zł. na umożliwienie mu odbycia praktyki gospodarczej w kraju, po której ukończeniu mógłby udać się za granicę, celem oddania się dalszym studyom.

Pismem z dnia 24. lipca 1893 L. 39721 zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, że p. Minister rolnictwa powierzył c. k. Radcy rządowemu p. Władysławowi Struszkiewiczowi państwową inspekcyę szkoły wyższej dublańskiej.

Stosownie do §. 17. przepisów egzaminowych zamianował Wydział krajowy członkami komisyi egzaminacyjnej dla egzaminów głównych na czas od 15. czerwca 1893 do 15 czerwca 1894 pp. Bronisława Skibniewskiego, Tadeusza Langiego, Stanisława hr. Stadnickiego, Kazimierza Wiktora, Władysława Struszkiewicza i Wincentego Gnoińskiego.

Za zezwoleniem Wydziału krajowego przybudował były dyrektor Lubomęski w roku 1882, do domu przeznaczonego na jego mieszkanie, własnym kosztem piętrowe skrzydło, zawierające cztery pokoje. Za przybudowkę tę wraz z pięcioletniem prawem jej używania, które p. Lubomęskiemu jeszcze przysługuje, żąda on kwotę 2 750 zł. W myśl warunków przyzwolenia przypadałaby jednak p. Lubomęskiemu tylko kwota 2.550 zł. Ponieważ przybudówka ta przedstawia wartość odpowiadającą tej kwocie, Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi na końcu niniejszego sprawozdania wniosek upoważnienia go do zakupienia tej budowli i przyznania mu na ten cel odpowiedniego kredytu.

Do tego wniosku skłania Wydział krajowy tak wzrost zbiorów szkoły, jakoteż i potrzeba przydzielenia gabinetów niektórym z nauczycieli, a głównie okoliczność, że wypadnie dać odpowiednie pomieszczenie stacyi doświadczalnej. Nabycie tej przybudówki umożliwi także odpowiedni rozkład laboratoryum rolniczego i botanicznego.

Stacya doświadczalna.

Uchwałą z d. 20. maja 1893 polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu:

1. aby z dniem 1. stycznia 1894 r. utworzył w Dublanach i Czernichowie stacye doświadczalne rolnicze, których prowadzenie poruczy miejscowym nauczycielom chemii i botaniki.

2. aby w preliminarzu budżetu na r. 1894 przedstawił projekt budżetu stacyi doświadczalnych i podał do wiadomości Sejmu odpowiednie instrukcye.

3. aby do subwencyonowania tych stacyi ze skarbu państwa przeprowadził z c. k. Rządem dalsze rokowania.

Ponieważ zwołanie Wysokiego Sejmu nastąpiło w takiej porze, że uchwalenie potrzebnego na wyżej wymieniony cel kredytu nie mogło nastąpić, zmuszony był Wydział krajowy wprowadzenie w życie stacyj doświadczalnych odłożyć.

Stosując się do wskazówek Komisyi gospodarstwa krajowego, wyrażonych w sprawozdaniu z d. 15. maja 1893, zamierza Wydział krajowy utworzyć przy szkole rolniczej w Dublanach stacye doświadczalne bez czynienia ich odrębnemi instytucyami i bez oddawania ich w ręce osobnym funkcyonaryuszom.

Funkcye odnoszące się do prowadzenia stacyi zamierza Wydział krajowy w myśl wyżej powołanej uchwały oddać co do kontroli nasion prof. Szyszyłowiczowi, co do kontroli nawozów i gleby pod kierownictwem prof. Wawnikiewicza prof. Olszowemu i Pomorskiemu i osobnemu asystentowi.

W sprawozdaniu swojem z d. 11 maja 1892 wyraziła krajowa Komisya dla spraw rolniczych opinię, że na założenie takiej stacyi doświadczalnej w Czernichowie potrzebną będzie kwota 2.500 zł., na założenie zaś stacyi w Dublanach, które posiadają odpowiednie ku temu urządzenia nie preliminowała Komisya żadnych kosztów.

Kiedy obecnie Wydział krajowy przystąpił do ułożenia projektu założenia stacyi doświadczalnej w Dublanach i zażądał skreślenia odpowiednich planów od profesorów chemii i botaniki pp. Dr. Wawnikiewicza i Szyszyłowicza, okazało się, że bez dokupienia pewnych specyalnych przyrządów i aparatów o założeniu stacyi mowy być nie może.

Prof. Wawnikiewicz przedstawił następujący kosztorys:

Sprzęty:

1.	Dwa stoły chemiczne po 45 zł.	90 zł.
2.	„ duże stoły obudowane na środek pokoju	80 „
3.	Umywalnia do mycia naczyń	45 „
4.	Cztery szafy na przyrządy, szkła, odczynniki, książki, próbki przysyłane do analizy i t. p. po 30 zł.	120 „
5.	Sprzęty pokojowe	85 „

Przyrządy:

1.	Waga analityczna	300 „
2.	„ do tarowania	75 „
3.	Aparat Kiejdola do oznaczania azotu	70 „
4.	Naczynia do analiz miarowych	150 „
5.	Młynek	20 „
6.	Przyrządy do analizy mechanicznej ziemi	50 „
7.	Odczynniki i pierwszy zapas chemikaliów	300 „
8.	Najpotrzebniejsze podręczne książki	150 „
	Razem	1.535 zł.

Profesor Szyszyłowicz zestawił zaś następujący preliminarz kosztów urządzenia stacyi botanicznej:

1.	Separator dla oznaczania czystości nasion	57 zł.
2.	Mieszek do odplewiania wedle Nobbego	6 „
3.	Aparat do ilościowego oznaczania zanieczyszczeń wedle Weinzierla	30 „
4.	Sitka do tego potrzebne	13 „
5.	„ „ oznaczania kanianki	12 „
6.	Diaphanoskop dla oznaczania głuchych nasion	10 „
7.	Waga hektolitrowa i aparat jednolitrowy	74 „

8.	Aparat do wypławiania plew	25 „
9.	Farinometr wedle Prinza	13 „
10.	„ „ Grobeckera	10 „
11.	Obcęgi dla owsa i jęczmienia	4 „
12.	Thermostet	60 „
13.	Thermogaletor i termometr	14 „
14.	Diaphanoskop dla oznaczenia szklistości	50 „
15.	Zbiór traw, koniczów i zafałszowań	50 „
16.	Zbiór mącznych produktów i zafałszowań	32 „
17.	Książki, formularze i inne druki	200 „
18.	Stół pod wagę	20 „
19.	Stół zwykły do robót	45 „
20.	Szafa na zbiory	45 „
21.	Szkła i odczytnniki	80 „
22.	Porto i opakowanie	50 „
	Razem	900 zł.

Razem zatem koszta założenia stacyi wyniosą kwotę 2.435 zł., koszta utrzymania zaś przedstawiają się jak następuje:

1.	Wynagrodzenie profesora botaniki	600 zł.
2.	„ dwóch profesorów rolnictwa	1.200 „
3.	Płaca osobnego asystenta	600 „
4.	Remuneracya asystentowi botaniki	100 „
5.	Służący	360 „
6.	Dotacya dla obydwóch stacyi po 250 zł.	500 „
	Razem	3.360 zł.

Na utrzymanie stacyi preliminowała komisya dla spraw rolniczych 3000 zł. wyżej zestawiony preliminarz zatem zatem nie przedstawia wielkiej różnicy.

Połowę kosztów tak założenia jak i utrzymania stacyi spodziewamy się w myśl dotychczasowego porozumienia się z c. k. Rządem uzyskać od tegoż

Z tego też powodu wniosek Wydziału krajowego, przedstawiony na końcu niniejszego sprawozdania, dąży do uzyskania od Wysokiego Sejmu kredytu w wysokości połowy kosztów urządzenia i utrzymania stacyi doświadczalnych w Dublanach od dnia 1 lipca 1894.

Tutaj pozwalamy sobie zawiadomić już Wysoki Sejm, że w tym roku nie proponujemy jeszcze urządzenia podobnej stacyi w Czernichowie. Powodem tego jest chęć doświadczenia, jak stacya w Dublanach się rozwinie i czy wymaganiom całego kraju nie odpowie. Proponowane piorwotnie przez Wydział krajowy stacye były stacyami doświadczalnemi w właściwem tego słowa znaczeniu, nie zaś tylko kontrolnemi, jakiemi są stacye, których utworzenia Wysoki Sejm zażądał i które obecnie proponujemy. Według wniosku Wydziału krajowego miały one być założone od razu na dość znaczną stopę i stanowić instytucyę, której główną część czynności miały stanowić doświadczenia polne wykonywane albo przez nią samą na miejscu i po całśm kraju, albo pod jej dozorem po rozmaitych miejscowościach kraju. Wobec tego, że Wysoki Sejm na założenie takiej instytucyi się nie zgodził, wskazanem jest doświadczenie, o ile jedna stacya kontroli i oceny nasion, nawozów i gleby rozporządzająca tylu fachowymi siłami i uposażona w odpowiednie środki, mianowicie obszerne laboratoryum, zdoła uczynić zadość zgłaszaniom z całego kraju.

Instytucye, jakie obowiązywać będą w stacyach kontrolnych w Dublanach, będą w myśl żądania c. k. Rządu, stawiającego to za warunek udzielenia subwencyi, identyczne co

do zasad z instrukcyami obowiązującemi w stacyach w San Michele, Przerowie, Oberhermsdorf i t. d.

Taksy będą ustanowione również w tej samej wysokości, jak w podanych tutaj stacyach.

Dochód z taks przeznaczony będzie na pokrycie zwiększonych wydatków stacyi, publikacye i remuneracye funkcyoraryuszów w miarę dokonanych ocen.

Szkoła niższa.

Załączone sprawozdanie Dyrekcyi za rok 1892/3 daje obraz działalności tej szkoły. Ilość uczniów wynosiła 34, wyszło zaś ze szkoły po zdaniu egzaminu 15.

Lustracye szkoły, odbyte w rozmaitych czasach, wykazały stateczny postęp w rozwoju tego zakładu.

Równocześnie z zaprowadzeniem internatu w szkole wyżej w Dublanach wzmogą się czynności dyrektora w ten sposób, że kierownictwo szkoły niższej bez możności zastępstwa i bez stałej pomocy będzie stanowiło dla niego ciężar, któremu wobec zwiększonej jeszcze odpowiedzialności podołać nie będzie w możności. Wydział krajowy przewiduje zatem, że zajdzie potrzeba ustanowienia zastępcy dla kierownictwa szkołą niższą i sprawę tę we właściwym czasie poruszy.

Jak już w ostatniem sprawozdaniu donosiliśmy zmarł dnia 2. grudnia 1892 nauczyciel pomocniczy w szkole niższej, Maryan Barta, pozostawiając wdowę bez żadnego zaopatrzenia. Ś. p. Barta zajmował tę posadę przeszło lat dziesięć, bo od 1. lutego 1882 r. i obowiązki swoje wypełniał, jak okazuje się z poświadczenia Dyrekcyi z dnia 27. stycznia 1888 gorliwie i sumiennie ku pożytkowi uczniów i zadowoleniu Dyrekcyi. Wydział krajowy sądzi, że w tych warunkach ś. p. Barta miał zupełne prawo do stabilizacyi na tej posadzie, tem bardziej, że podobne posady w innych krajowych szkołach niższych są stabilizowane. Ze względu zatem na to, tudzież ze względu na brak środków utrzymania, w jakim się wdowa po nim znajduje, Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi wniosek przyznania jej rocznej dotacyi w kwocie 250 zł. przyczem powoduje się nietylko względami słuszności ale i nadzieją, że ten dowód opiekowania się ze strony Wysokiego Sejmu osieroconemi przez funkcyonaryuszów krajowych rodzinami nawet w tych wypadkach, w których brak formalnego zobowiązania, będzie zachętą do pracy dla innych.

Opróżnione po ś. p. Barcie miejsce, nadał Wydział krajowy na podstawie rozpisanego konkursu prowizorycznie p. Maryanowi Młotkowi, byłemu nauczycielowi ludowemu w Dublanach, a gdy tenże posady tej się zrzekł, które to zrzeczenie Wydział krajowy dekretem z dnia 14. listopada 1893 r. L. 57685 do wiadomości przyjął, rozpisał Wydział krajowy na nią konkurs.

Szkoła gorzelnicza.

Powołując się na nasze poprzednie sprawozdanie donosimy Wysokiemu Sejmowi, że szkoła gorzelnicza została otwartą w roku obecnym, jak zwykle dnia 1. października. Gorzelnia szkolna znajduje się już w ruchu.

Liczba uczniów wynosi 23. Tak jak to już w poprzedniem sprawozdaniu nadmieniliśmy, sprawowanie uczniów w roku zeszłym i ich pilność zasługuje na zupełne uznanie. Podobnie ma się rzecz i w tym roku. W wykładach przestrzega kierownictwo kierunku praktycznego na co wskazuje zresztą dobór prelegentów przeważnie właśnie z kół praktycznych.

Podniesioną w ostatniem sprawozdaniu kwestyę lepszego zużytkowania brahy, omawia Wydział krajowy niżej przy folwarku.

Sprawa założenia stacyi doświadczalnej gorzelniczej nie mogła być posuniętą wiele naprzód z tego powodu, że kierownik szkoły gorzelniczej obarczony licznemi zajęciami, nie mógł zgromadzić potrzebnego materyału do skreślenia projektu założenia tej stacyi.

Na wniosek kierownika szkoły, zdążający do otworzenia przy gorzelni krajowej kilkunastodniowego kursu dla gorzelników praktykujących, który przedłożyliśmy do zaopiniowania Komisyi dla spraw rolniczych, uchwalił Wydział krajowy wprowadzenie w życie takiego kursu i przeznaczył na to odpowiednie fundusze, modyfikujące projekt p. kierownika, w myśl opinii Komisyi rolniczej w tym kierunku, aby kurs ten dla praktycznych gorzelników był zarazem kursem dla właścicieli gorzelń. Zgłoszeń nadeszło dosyć, gdy jednak na liczne zapytania, kierownik szkoły musiał odpowiadać, że mieszkania, jakie byłyby do dyspozycyi znajdują się przeważnie w chałupach wieśniaczych, odwołało tylu ze zgłaszających się swoje przybycie, że kurs odbyć się nie mógł.

Jak w roku przeszłym, tak i w tym odbył się dziewięciodniowy kurs praktyczny dla straży skarbowej.

Folwark.

Obszerniejszy rys obecnego rozwoju gospodarstwa dublańskiego podaliśmy w naszem ostatniem sprawozdaniu.

Tutaj nadmieniamy, że rok obecny, tak pod każdym względem dla ogółu rolników w kraju niepomyślny, dał się uczuć także bardzo dotkliwie folwarkowi dublańskiemu.

W powołanem wyżej sprawozdaniu mieliśmy zaszczyt zawiadomić Wysoki Sejm, że stan obory dublańskiej z powodu rozszerzającej się coraz więcej gruźlicy u krów rasy Algau, skłania Wydział krajowy do wysprzedania krów tej rasy.

Zarazem polecił Wydział krajowy pp. prof. Pańkowskiemu i Kubickiemu, aby przeprowadził dokładne naukowe doświadczenia co do tej choroby i przedstawili wnioski co do zastąpienia krów rasy Algau inną rasą.

Rezultat bardzo dokładnych badań, określili pp. Pańkowski i Kubicki w memoryałach, przedłożonych Wydziałowi krajowemu dnia 7. grudnia 1893, które tu w załączeniu jako alegaty D. i E. przedkładamy.

Alegat D. i E.

Na podstawie powyższych memoryałów przychyla się Wydział krajowy do zapatrywania prof. Pańkowskiego, że pomimo niekorzystnego stanu zdrowia obory dublańskiej w interesie doświadczeń w sprawie tak wielkiej doniosłości dla hodowców bydła, obora dublańska nie powinna być w całości wysprzedaną i dalsze doświadczenia w kierunku przez prof. Pańkowskiego wskazanym tak co do szerzenia się tej choroby jak i co do sposobu możności zapobieżenia się temu szerzeniu i w ogóle w każdym kierunku, powinny być najściślej naukowo przeprowadzone.

Z drugiej zaś strony folwark dublański nie może być pozbawiony zawodu bydła, któregoby stale hodować nie zamierzał i nie może ograniczyć się do utrzymywania obory li tylko do experymentów naukowych przeznaczonych.

Dlatego Wydział krajowy proponuje Wysokiemu Sejmowi zakupno nowej rasy bydła w niewielkiej ilości sztuk, a to głównie z tego powodu, że bydło to nowo sprowadzonej rasy będzie musiało być utrzymywanem w najściślejszem i zupełnem odosobnieniu od pozostałej części dzisiejszego bydła, na co użyć się dające części stajni w skromnych tylko rozmiarach pozwalają.

Co do rasy bydła, któraby miała być sprowadzoną musi to być rasa bydła górskiego a to z powodu, że głównie wysprzedać będzie trzeba krowy rasy Algau, przeważnie zaś zatrzymać Anglery. W interesie zatem szkoły leży pozyskanie okazów rasy górskiej.

Administracya folwarku proponuje dwie rasy do wyboru Simenthalery i Ayrshiry. Którą z tych dwóch ras dla Dublan zakupić wypadnie, podda Wydział krajowy rozstrzygnięciu Komisyi dla spraw rolniczych

Ze sprzedaży reszty Algauerów uzyska folwark do 2000 zł. co razem z kwotą 3000 zł. wstawioną w budżet dozwoli na zakupno około 10—12 sztuk.

W pozycyi 7 budżetu folwarku preliminuje Wydział krajowy jako nadzwyczajny wydatek kwotę 2500 zł. na budowę stajni dla 25 sztuk bydła opasowego, ze względu na potrzebę lepszego zużytkowania dostarczanych przez gorzelnię wywarów. Od lat 3, jak istnieje gorzelnia folwark jest zobowiązanym z góry do odbierania wywarów, których do karmienia krów i jałownika używać nie może i nie powinien, chyba w ilości małej jako dodatku do wody. Na pomieszczenie więcej jak sześciu sztuk bydła opasowego nie pozwala przy normalnym stanie bydła zawodowego pojemność stajni obecnej. Brakuje w niej również urządzeń, koniecznych do dobrego zużytkowania wywarów, a tem samem i do wykonywania opasu zgodnie z zasadami racyonalnej praktyki, jak to należałoby się w obec zadania, jakie ma folwark przy szkołach rolniczych.

Dotychczas mało tylko wywarów mógł folwark zużytkowywać — większą ich część oddawał on drobnym odbiorcom na wieś, co jednak połączone było z trudnościami, bo za uzyskany wywar musieli oni oddawać obornik na potrzeby folwarku.

Koszt budowy porządnej stajni murowanej oznaczony jest na 100 zł. dla jednej sztuki. Doświadczenia przy budowie obecnej stajni, która dokonaną była we własnym zarządzie stwierdzają, że koszt ten jest odpowiednio oznaczonym.

Wydział krajowy jest zdania, że zbudowanie tej stajni jest niezbędnie potrzebnem. Już komisya budżetowa podnosiła tę okoliczność, że gorzelnia sprzedaje tanio brahę folwarkowi — dziwić się jednak temu trudno, gdy folwark zużytkować odpowiednio brahy nie może i gdy płacąc drożej byłby narażony stanowczo na straty. Zbudowanie stajni opasowej umożliwi z jednej strony lepsze zużytkowanie brahy, a z drugiej strony da sposobność tak uczniom szkoły wyższej, jak i niższej zapoznać się praktycznie z nową a tak ważną gałęzią gospodarstwa.

Wydział krajowy uprasza zatem usilnie Wysoki Sejm o przyzwolenie wymienionego wyżej kredytu.

Torfiarnia.

Rok 1893, w którym od 1. maja do 31. sierpnia padał deszcz w Dublanach przez dni 48, nie mógł być pomyślnym dla produkcyi torfu, która właśnie dni pogodnych bardzo potrzebuje. Torf do odpowiedniego wyschnięcia potrzebuje trzech tygodni blisko nieprzerwanej pogody — a tych w ciągu całego lata nie było. To też nadzwyczajnych wysiłków potrzeba było, aby torf wyrobiony jako tako zebrać.

Maszyny torfowe były w tym roku od dnia 8. maja do 16. lipca, czyli po obliczeniu świąt i dni ulewnego deszczu przez 45 dni w ruchu.

Na naprawę maszyn, kopanie i zbieranie torfu wydano w przybliżeniu 3500 zł. — a wyrobiono torfu na opał wedle praktykowanego obliczenia 7000 Ctn. metr. i oprócz tego, około 1000 ctn. metr. przydatnych na proszek torfowy.

Proszek ten wyrabia administracya torfiarni maszynami, które Wydział krajowy od inżyniera Blautha za 300 zł. zakupił i które zaraz w pierwszym roku się wypłacą

Do wyrobu wyżej wymienionej ilości torfu wśród najkorzystniejszego czasu, przyczyniło się jedynie użycie kolejki żelaznej (szose) którą fundusz folwarku dublańskiege zakupił na swoją własność a koszt wydany ma być spłacany corocznie aż do umorzenia z części dochodów z eksploatacyi torfu. Obecnie, tejże kolejki używa folwark do wywożenia stawarki na pole.

Dochód stanowczy z rozsprzedaży torfu, obecnie obliczyć się nie da dokładnie, gdyż jeszcze więcej jak połowa jest nierozprzedaną. Torf opałowy sprzedaje się po 60 ct. za 100 kilo w miejscu a po 50 ct. na wywóz, a proszek torfowy po cenie od 1 zł. 20 ct. do 1 zł. 40 ct. za 100 kilo zależnie od oddalenia miejsca dokąd bywa transportowany.

Dotąd, dla Magistratu m. Lwowa, do Kulparkowa, do sklepu Ważnego i do dyrekcyi Skarbu w Czortkowie, sprzedano około 400 ctn. mtr. proszku, gdyż w lecie suchego więcej nie było.

Zapas 1000 q torfu na proszek powyżej powołany, potrzeba zachować na lato, gdyż dostarczać będą tak ściółki dla żywego inwentarza jak też i proszku do desinfekcyi na potrzeby „Wystawy krajowej“ do Lwowa. Sprzedaż torfu na proszek i ściółkę, lepiej się opłaca jak na opał i coraz więcej jest poszukiwany.

Wyrobem proszku tłumaczy się też, iż gdyby pogoda była dopisała byłby znaczny zarobek na torfie w r. 1893 a obecnie, nawet wśród najniemożebniejszych stosunków przecież straty prawdopodobnie nie będzie.

Skreśliwszy w ten sposób przebieg roboty i przybliżony rezultat eksploatacyi torfu w r. 1893, ma Wydział krajowy zaszczyt podać Wysokiemu Sejmowi do wiadomości, że na r. 1894 zamierza wyprodukować 5000 ctn. mtr. torfu na opał, i 2000 ctn. mtr. torfu na proszek i ściel, której produkowanie jak się okazało opłaca się lepiej, niż produkowanie torfu na opał.

Na podstawie powyższych wywodów wnosi Wydział krajowy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego o szkołach rolniczych, szkole gorzelniczej, gorzelni, folwarku i torfiarni przyjmuje Sejm do wiadomości.

II. 1. Sejm ustanawia dwanaście miejsc funduszowych w internacie dublańskim dla uczniów ubogich a odpowiednio ukwalifikowanych.

2. Na pokrycie kosztów, połączonych z temi miejscami funduszowemi otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu na rok 1894 kredytu w kwocie 2000 zł.

III. I. ustęp A. B 1., 2 i 3. ustanowionego uchwałami sejmowemi z 8. kwietnia 1876 etatu osób i płac grona nauczycielskiego krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach tracą moc obowiązującą i mają opiewać jak następuje:

A. Grono nauczycielskie krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach składa się:

I. Z siedmiu stałych profesorów fachowych, z których jeden jest równocześnie dyrektorem zakładu.

II. Z dwóch stałych adjunktów.

III. Z odpowiedniej liczby docentów.

B. I. 2. Pierwszy profesor fachowy wyższej szkoły rolniczej, oraz dyrektor szkół rolniczych w Dublanach otrzymuje wolne pomieszkanie i pobiera:

roczną stałą płacę w kwocie . . .	2.400 zł.
dodatek aktywalny w rocznej kwocie .	360 „
i dodatek pięcioletetni	300 „

3a) Czterech stałych profesorów fachowych wyższej szkoły rolniczej otrzymuje wolne pomieszkanie i pobiera:

roczną stałą płacę w kwocie . . .	2.000 zł.
dodatek aktywalny w rocznej kwocie .	360 „
dodatek pięcioletni w kwocie . . .	200 „

3b) Dwóch stałych profesorów fachowych wyższej szkoły rolniczej otrzymuje wolne pomieszkanie i pobiera:

roczną stałą płacę w kwocie . . .	1.300 zł.
dodatek aktywalny w rocznej kwocie .	240 „
dodatek pięcioletni w kwocie . . .	200 „

3c) Dwóch stałych adjunktów wyższej szkoły pobiera obok wolnego pomieszkania:

stałą roczną płacę w kwocie . . .	1000 zł.
dodatek aktywalny w rocznej kwocie .	200 „
dodatek pięcioletni w kwocie . . .	100 „

Uchwała niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1894.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby obmyślił plan normujący emeryturę profesorów tracących kwinkwenia i którzy w czasie przejścia na emeryturę nie będą korzystali z zamierzonego polepszenia.

IV. Sejm upoważnia Wydział krajowy do obsadzenia jednej posady profesora extra statum z równoczesnem zwinięciem posady docenta ekonomii i docenta ustaw rolnych i wstawia na ten cel do budżetu szkolnego rubr. I wyrównawczą kwotę 100 zł.

V. 1. Sejm ustanawia następujący etat osób i płac personalu internatowego:

1. przełożony internattu, płaca . . .	1000 zł.
wikt	240 „
opał i oświetlenie	100 „
trzy dodatki pięcioletnie po . . .	100 „
2. portyer, płaca	150 „
wikt	180 „
opał i oświetlenie	40 „
ubranie	60 „
dodatki pięcioletnie po	40 „

2 Przełożony jest urzędnikiem, portyer sługą krajowym

VI. Sejm przyjmuje do wiadomości zarządzenie Wydziału krajowego w sprawie rozszerzenia pokoików internatowych i zmiany w konstrukcyi sali jadalnej i stropu między salą szermierki a salą rekreacyjną, pociągające za sobą koszta w kwocie 2200 zł.

VII. Na zakupienie od p. Lubomęskiego przybudówki do domu dyrektorskiego, otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu kredyt w kwocie 2.550 zł.

VIII. Sejm przyznaje wdowie po nauczycielu niższej szkoły rolniczej p. Helenie Bartowej, dożywotni zasiłek w rocznej kwocie 250 zł.

Na urządzenie i utrzymanie stacyi kontrolnych chemicznej i botanicznej wstawia Sejm do budżetu krajowego na rok 1894:

1.	na urządzenie	1.220 zł.
2	na utrzymanie za pół roku . . .	840 „
	razem . .	2.060 zł.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 16. Stycznia 1894.

Marszałek krajowy
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Usprawiedliwienie kwoty 10.000 zł.

wstawionej do budżetu szkoły wyższej dublańskiej na urządzenie wewnętrzne internatu.

1. Urządzenie pokoi mieszkalnych:					
	łóżko z materacem	20 zł.			
	stół	8 „			
	szafka	14 „			
	umywalnia	12 „			
	szafka przy łóżku	6 „			
	2 krzesełka	5 „			
	wieszadło	1 „			
		68 zł.	razem dla 40 pokoi		2.720 zł.
	pościel:				
	poduszka	6 zł.			
	kołdra	8 „			
	6 prześcieradeł	10 „			
	3 poszewki	3 „			
	3 ręczniki	6 „			
		30 zł.	razem dla 40 pokoi		1.200 zł.
2. Urządzenie sali jadalnej:					
	50 krzeseł	125 zł.			
	4 stoły	80 „			
	2 kredensy	120 „			
	dekoracya ścian i okien	50 „			375 zł.
	bielizna stołowa				200 „
	porcelana				250 „
3. Urządzenie sali rekreacyjnej:					
	50 krzeseł	125 zł.			
	duży stół	80 „			
	10 stolików	120 „			
	fortepian	600 „			
	bilard	600 „			
	gry	50 „			
	dekoracya	100 „			1.675 zł.
4. Urządzenie sali gimnastycznej:					
	przyrządy gimnastyczne	300 zł.			
	przyrządy do szermierki	250 „			550 zł.
5. Urządzenie infirmeryi:					
	10 łóżek z pościelą i potrzebnymi meblami				750 zł.
6. Urządzenie kancelaryi					150 „
7. Urządzenie pomieszkania dla służby					150 „
8. Story do okien w całym gmachu					200 „
9. Urządzenie dzwonków elektrycznych					500 „
10. Sprawienie lamp wiszących i stołowych					400 „
11. Urządzenie kuchni i ubikacyi gospodarczych					780 „
					10.000 zł.

Sprawozdanie

Dyrekcyi krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach za rok szkolny 1892/3.

Znaczne trudności w obsadzeniu katedry rolnictwa a skutkiem tego bardzo spóźnione rozpoczęcie wykładów z tej nauki przez zastępców było powodem, że nauka nie odbywała się w tym roku szkolnym prawidłowo. Bo chociaż przedmiot w głównych działach został z małemi wyjątkami wyłożony, skutkiem szybkiego nauczania i uczenia się do egzaminu głównego, warunki racyonalnej pedagogiki zachowane być nie mogły. Tak kolegium profesorów jakoteż Dyrekcya dokładały wszelkich starań, aby uczniowie skutkiem tych braków jaknajmniej szkody ponieśli, a rezultat egzaminu głównego przekonywa, że starania te nie były daremne.

Dyrekcya musi zauważyć, że uczniowie kraj. wyższej szkoły rolniczej przez cały rok szkolny ogólnie, odznaczali się pilnością i wytrwałością w pracach naukowych, o czem wyniki egzaminów szczegółowych przekonywują.

Zwierzchnie Władze lustrowały tak szkołę wyższą jakoteż i niższą kilkakrotnie a mianowicie: Referent szkół w Wydziale krajowym JW. Dr. Wereszczyński zwiedzał szkołę w październiku 1892, kwietniu, maju, lipcu i wrześniu 1893 r.

JW. PP. Tadeusz Langie i Stanisław Hr. Stadnicki członkowie kuratoryi odwiedzali szkołę w maju i lipcu b. r. a c. k. Radca Ministeryalny JW. Władysław Struszkiewicz we wrześniu 1892 i w maju 1893 r.

C. k. Radca Namiestnictwa JW. Dr. Juliusz Kleeberg asystował jako komisarz rządowy przy ustnym egzaminie głównym.

Frekwencya.

W roku szkolnym 1892/3 uczęszczało do krajowej szkoły wyższej rolniczej w Dublanach uczniów, a mianowicie:

pozostałych w szkole w roku 1891/2	uczniów	zwyczajnych .	19
	„	nadzwyczajnych .	3
przyjętych w roku 1892/3	„	zwyczajnych .	14
	„	nadzwyczajnych .	3
		Razem uczniów	39

Według przygotowania naukowego, można ich podzielić:

przybyli do szkoły z wyższych zakładów naukowych . . .	5
„ „ „ na podstawie egzaminów dojrzałości . .	17
„ „ „ na podstawie długoletniej praktyki . .	5
„ „ „ na podstawie egzaminu wstępnego . . .	12

Dzieląc według społecznego stanowiska ojców było:

Synów właścicieli większych posiadłości ziemskich . . .	18
„ dzierżawców	3
„ właścicieli mniejszych posiadłości	1
„ oficyalistów gospodarskich	6
„ przemysłowców, urzędników i innych	11

Wysłuchali wszystkich wykładów, które szkoła podaje i opuściło ją uczniów zwyczajnych 5

Egzamina.

Egzaminów szczegółowych złożono ogółem		95
Wypadło ze stopniem celującym	7	
„ „ bardzo dobrym	27	
„ „ dobrym	31	
„ „ dostatecznym	30	
Razem	95	

Według nauk dzielą się powyższe egzamina następująco:

z fizyki	11
z chemii	15
z mineralogii, peteografii i geologii	14
z botaniki ogólnej, szczegółowej i fizyologii roślin . . .	15
z zoologii, anatomii i fizyologii zwierząt domowych . . .	13
z inżynieryi wiejskiej „	13
z ekonomii politycznej i skarbowości	14

Kollokwiów obowiązujących, oraz w celach uwolnienia od opłat szkolnych, jak również w celu uzyskania stypendyów złożono w b. r. w ogólnej liczbie 39

Egzamin główny po ukończeniu studyów złożyło 5

Komisya egzaminacyjna przyznała tymże kandydatom następujące stopnie:

z postępem celującym . . .	2
„ bardro dobrym . .	1
„ dobrym . . .	2

Gdy w zeszłym roku 1891/2 do egzaminu głównego z uczniów III roku zgłosiło się 50% uzyskawszy absolutoryum, w bieżącym roku już 80%. Wprowadzenie nowych przepisów z r. 1891, jak to już w zeszłym roku podniesiono, wpływa na ten pomyślny rezultat. Na podstawie tegorocznego jeszcze pomyślniejszego wyniku egzaminów szczegółowych, sądzimy, że w roku przyszłym wynik egzaminów głównych przewyższy wszelkie dotychczas uzyskane rezultaty.

Stypendya i uwolnienia od opłat.

Stypendya z rozmaitych fundacyi pobierało 13 uczniów w łącznej kwocie 3.323 zł.

Od wniesienia opłat szkolnych uwolniła Kuratorya szkoły:

w półroczu zimowem . . .	22 uczniów
w półroczu letniem . . .	23 „

Wycieczki rolnicze.

Wycieczką większą doroczną w której wzięli udział Profesorowie z uczniami II. i III. roku urządzono w celu zwiedzenia gospodarstw i zakładów fabrycznych w Stanisławowskiem: w dobrach Kamienna W. Grzegorza Głuchowskiego, następnie w Tyśmienicy W. Zygmunta Regenstreiffa i Spk., a w końcu Tłumacz W. Emila Jahna.

Uczestnikom wycieczki do Kamiennej daną była sposobność poznania głośnej już dziś w kraju całym hodowli tamtejszej bydła Simmenthalskiego

Dzięki głównie niestrudzonej działalności miejscowego właściciela dóbr, W. Grzegorza Głuchowskiego, rozwija się tam ona nadzwyczaj pomyślnie od lat dwunastu tak, że oprócz racyonalnie prowadzonej zawodowej obory dworskiej, posiada Kamienna obecnie przeszło 100 sztuk bydła wymienionego zawodu, należących do włościan, którzy pod kierownictwem i za przykładem z góry idącym stali się hodowcami tak zamiłowanymi i skrzętnymi, że galicyjskie Towarzystwo gospodarskie nie wahało się założyć w Kamiennej drugiej obory zarodowej włościańskiej, celem tem skuteczniejszego ich poparcia na polu podniesienia chowu bydła.

Zwiedzenie fabryki drożdży prasowanych przy gorzelni W. Zygmunta Regenstreiffa i Spk w Tyśmienicy nastręczyło uczestnikom wycieczki sposobności poznania oprócz tych wzorowo prowadzonych technicznych przedsiębiorstw przemysłowych, także i stajni opasowej, największej i najbardziej interesującej w naszym kraju.

Daną była sposobność widzenia około 500 sztuk wołów z rozmaitych ras w różnych okresach opasu i stosowania racyonalnej praktyki do tego kierunku produkcyi rolniczej.

Pobyt wreszcie dwudniowy w rozległych majątkach ziemskich W. Jahna w Tłumaczu, miał na celu obznajomienie uczestników wycieczki z całą organizacyą dużego, postępowego gospodarstwa wiejskiego, poznanie tegoż w szczegółach i wykazanie jego właściwości ze względu na kierunek przemysłowy, jaki reprezentuje znajdująca się w niem cukrownia.

Obszerne plantacye buraków cukrowych w różnych stadyach rozwoju były dobrym przedmiotem demonstracyjnym. Pouczającem było zwiedzenie licznej obory bydła czystej rasy Szwyc, od długiego już czasu w majątku tym z powodzeniem hodowanego, które zwłaszcza pod względem przydatności na inwentarz roboczy okazało się zupełnie zadowalniającem.

Nakoniec zwiedzenie cukrowni zrekonstruowanej według wymagań nowoczesnej techniki przy objaśnieniach, których uczestnikom wycieczki nie szczędziła miejscowa Dyrekcya i administracya, uzupełniło szereg materyału naukowego całej wycieczki.

Prócz zwykłych sobotnich wycieczek na pola folwarczne lub gminne w obrębie Dublan leżące, w celach bądź bonitacyjnych, bądź zademonstrowania czy to uprawy mechanicznej czy pewnych szczegółów uprawy szczegółowej roślin gospodarskich, przedsięwzięto kilka wycieczek z uczniami II. i III. roku w najbliższą okolicę Dublan.

W konwersatoryach rolniczych okazywały się już wyraźne skutki tych wycieczek, co też przypisać musimy wzorowej pilności uczniów, objawiających się w nieopuszczeniu ani jednej wycieczki i żywemu interesowaniu się samym przedmiotem.

Wycieczek takich odbyło się 4, z których jedna zabrała cały dzień czasu, mianowicie wycieczka do Starego Sioła, inne po pół dnia. Zwiedzono całe gospodarstwo w Starem Siole,

a przedewszystkiem roboty wiosenne około chmielu, a dalej gospodarstwa w Prusach, Jaryczowie i Grzędzie.

Nad wyraz życzliwe przyjęcie szkoły przez wszystkich szanownych właścicieli i ich zastępców, zniewala nas do wyrażenia wdzięczności i serdecznego podziękowania na tem miejscu— zwłaszcza, że sposobność do korzystania ze wzorowych praktyk większych gospodarstw w kraju nastręcza się niezbyt często.

Zmiany w ciele nauczycielskiem.

Dekretem do L. 34.844 zamianował Wysoki Wydział krajowy p. Karola Malsburga docentem w szkole do wykładów z zakresu hodowli.

Dekretem do L. 47.710 stabilizował Wysoki Wydział krajowy p. Piotra Manasterskiego, adjunkta wyższej szkoły na tejże posadzie.

Na podstawie rozporządzenia Wysokiego Wydziału krajowego L. 33.765 objął wykłady ogrodnictwa prof Dr. Ignacy Szyszyłowicz.

Rozporządzeniem z dnia 14. grudnia 1892 L. 58 267 poruczył Wysoki Wydział krajowy wykłady chemii gleby i nawozów w zastępstwie p. Tadeuszowi Czaykowskiemu, adjunktowi szkoły gorzelniczej w Dublanach.

Resztę wykładów rolnictwa poruczył Wysoki Wydział krajowy p. J. Szczęsnemu Sikorskiemu, asystentowi przy katedrze rolnictwa.

Dekretem z dnia 10. stycznia 1893 L. 1445 poruczył Wysoki Wydział krajowy Dr. Stefanowi Pawlikowi prowizoryczne pełnienie obowiązków profesora administracyi.

Dekretem z dnia 17. marca 1893 L. 13.941 nadał Wysoki Wydział krajowy p. Józefowi Kubickiemu docentowi weterynaryi w uznaniu zasług przez przeciąg 25 letniej działalności w szkole, tytuł profesora.

Dekretem z dnia 7. kwietnia 1893 L. 2623 stabilizował Wysoki Wydział krajowy Dr. Romana Wawnikiewicza na zajmowanej posadzie w Dublanach na podstawie nabycia obywatelstwa.

Rozporządzeniem L. 14.588 poruczył Wysoki Wydział krajowy Dr. Mieczysławowi Kowalewskiemu, docentowi zoologii wykłady fizyologii zwierząt w zastępstwie Dr. Gustawa Piotrowskiego, któremu Wysoki Wydział krajowy udzielił urlopu rocznego rozporządzeniem z dnia 29. lipca 1892 L. 34.951 dla studyów za granicą.

Dekretem do L. 14.589 poruczył Wysoki Wydział krajowy Dr. Michałowi Rozłuckiemu, lekerzowi zakładowemu, prowizoryczne pełnienie obowiązków asystenta przy katedrze botaniki.

Podróże i prace członków ciała nauczycielskiego.

Celem rozświecenia poruczonej przez krakowskiego profesora p. Adametza kwestyi pochodzenia i systematyki bydła krajowego, przedsięwziął doc. Karol Malsburg dwukrotną wycieczkę w doliny Prutu i Czeremoszu i tam studyował bydło huculskie w okolicy Czarnej Hory. Dalej zwiedzał w tym samym celu pas kraju między Bugiem a Styrem położony, gdzie w okolicy Radziechowa, Toporowa i Stanisławczyka znachodzi się bydło brunatne nizinnej rasy krajowej, a rezultaty odnośnych badań naukowych będą umieszczone w roczniku wyższej szkoły Dublańskiej na rok 1893.

Prace Dr. Stefana Pawlika drukowane w roku sprawozdawczym z dziedziny organizacyi gospodarstwa wiejskiego.

1. Gospodarstwo „ekstenzywne i intenzywne“ w Rolniku.
2. Rzut oka na gospodarstwo wiejskie w Galicyi w „Ekonomiście“.

Prace prof. Dr. Szyszyłowicza:

Monographie der Caryocaraccae (Engler u. Pratl die natürlichen Pflanzenfamilien Tom III.)

Monographie der Maregraviaccae (Tom III).

Monographie der Theaceae (Tom III).

Dr. Jan Pawlikowski redagował czasopismo „Ekonomista Polski“ w którem umieszczał artykuły dotyczące polityki agrarnej. Większą rozprawę napisał wspólnie z Dr. Jentysem „O potrzebie i środkach poprawy stosunków handlu nawozami“.

Większość członków ciała nauczycielskiego bierze czynny udział w pracach około wystawy krajowej, gdzie jako referenci sekcyi i podsekcyi zajmują się wypracowaniem programów i urządzeniem odnośnych działów wystawy.

Czynności na polach doświadczalnych i pracowni rolniczej.

Sprawozdanie z czynności dokonanych na polu doświadczalnem skromnie się przedstawia. Główne pole z wczesną wiosną zajętem zostało w większej swej części pod budowę internatu, a co najważniejsze, altana wegetacyjna skutkiem tej budowy nie mogła służyć do doświadczeń, co sprawiło, że już rozpoczęte próby musiały zostać zawieszonemi. Na pozostałym kawałku pola wykonywano w dalszym ciągu próby aklimatyzacyjne z różnemi odmianami zbóż i okopowizn, prócz tego rozpoczęto lub kontynuowano próby z uprawą roślin, które u nas dotąd wcale, lub tylko wyjątkowo uprawiają się jak n. p. z wyką piaskową (Vicia vinosa), z lędzwianem leśnym (Lathyrus silvestris), gorczycą białą (Sinapis albo), jako przedplonem i na zielony pognój z łubinem białoziarnistym (Lupinus angustifolius v. alba), z złotochróstem (Ulex europeus), wreszcie z koniczyną amerykańską. Powtórzono również próby ze zwalczeniem Phytophory na ziemniakach, przyczem nie uprzedzając obszerniejszego w tym względzie sprawozdania, nadmienić należy, iż rezultaty, jak na rok bardzo zarazie kartofli sprzyjający, były nadspodziewanie dobre.

Pracownia rolnicza zostawała do 15. lipca 1893 pod kierownictwem p. Czajkowskiego, poczem objął ją w zastępstwie p. Sikorski, który na czas feryj otrzymał do pomocy chemika; w tym czasie wykonano dla stron prywatnych ogółem 17 prac, a dla pola doświadczalnego 170 prac.

Stacya meteorologiczna.

Na stacyi meteorologicznej kraj. wyższej szkoły rolniczej w Dublanach w roku 1892/3 podobnie jak i lat poprzednich prowadzone były pełne obserwacye 2-iej klasy, przyczem funkcyonował też termometr samozapisujący systemu Richard'a, nabyty dla stacyi w roku ubiegłym.

Rezultaty obserwacyj były stale komunikowane sekcyi meteorologicznej komisyi fizyograficznej Akademii Umiejętności w Krakowie, oraz centralnemu Instytutowi meteorologicznemu w Wiedniu (Central Anstalt für Meteorologie und Erdmagnetismus in Wien).

W roku sprawozdawczym dokonaną została weryfikacya barometru stacyi Dublańskiej przez Dr. Wierzbickiego z ramienia sekcyi meteorologicznej komisyi fizyograficznej Akademii Umiejętności w Krakowie.

Środki naukowe.

Na środki naukowe wydano w r. budżetowym kwotę 6902 zł., w której mieści się wydatek 1000 zł. na odszkodowanie gospodarstwa folwarcznego; dalej wydatek 1075 zł. na utrzymanie ogrodu i pasieki, jakoteż 454 zł na wycieczki naukowe profesorów z uczniami.

Dla pracowni rolniczej zakupiono 4 palniki systemu Barthla t. j. 3 syirytusowe i 1 benzynowy, zastępują one przynajmniej częściowo płomienie gazowe. Sprowadzono 5 egzemplarzy aparatów do mechanicznej analizy ziemi podług metody Kühn-Wagnera, oraz cały system sitek do takiej analizy podług wzorów doświadczalnej stacyi w Halli; nakoniec nabyto sitko do oznaczenia miałkości w mączce żużlowej Thomas'a.

Zbiór rolniczy uzupełniono kilkodziesięcioma okazami nasion roślin gospodarskich.

Do muzeum mechaniki rolniczej sprawiono modele przekrojów większych machin w wykonaniu plastycznem podług pomysłu profesora E. Perels'a.

Do muzeum zootomicznego przybyło w roku 1892/3:

90 egzemplarzy wypchanych zwierząt kręgowych, przeważnie ptaków (48 egz.) i ssących (39 egz.) zwierząt szkodliwych lub pożytecznych w gospodarstwie. W ten sposób zbiór ten niedalekim jest skompletowania.

Zbiór preparatów anatomicznych: kośćce, preparat układu krwionośny konia (nastrzykany) żołądek owcy do wydymania i t. p. zwierząt ssących, oraz niższych zwierząt z grupy owadów i robaków (sztuk 10).

Do biblioteki podręcznej pracowni zootomicznej dzieł 28.

Do zbiorów fizykalnych nabyto 4 termometry ziemne w oprawie systemu Lamond'a sferometr Abbe de la Rue; śrubę mikrometryczną, galwanometr Stöhrera oraz 6 termometrów rtęciowych.

Stacya meteorologiczna otrzymała fotografujący insolator Maurera (photographischer Sonnenschein-Autograph), oraz nową budkę drewnianą dla swych termometrów.

Dla pracowni botanicznej zakupiono środki naukowe potrzebne do demonstracyi dla wykładu systematyki i uzupełniono przyrządy do badań bakteorologicznych. Zakupiono wzorowy zbiór traw szwajcarskich, wydany przez profesora Steblera; aparaty do badań powietrza i wody, piec steralizacyjny oraz przybory potrzebne do kultur.

W ogrodzie botanicznym zaczęto wprowadzać reorganizacyę ku skierowaniu działalności tegoż w kierunku rolnictwa. Odnowiono i rozszerzono kollekcyę normalną roślin z przewodnią myślą demonstracyjnego uprawiania tych roślin, które są polecone przez reklamę rolniczą. Założono kulturę jarzyn uprawianych w środkowej Europie. Również rozszerzono szkółkę drzew owocowych tak ziarnowych jakoteż pestkowych najszlachetniejszych, w kraju aklimatyzowanych.

Do biblioteki przybyło: nowych dzieł 231, z których bezpłatnie 61 (przeważnie wydawnictwa Akademii).

Czasopism prenumerowano 53.

Sprawy administracyjne.

Budowa domu przeznaczonego na pomieszkania dla uczniów wyprowadzona pod dach. Kaplica zakładowa została wymalowaną przez p. Dülla skromnie ale gustownie i trwałemi farbami olejnemi, byłoby do życzenia jednak wybudowanie małego chóru, przez co zwiększyłoby się miejsce dla pomieszczenia nabożnych, co okazuje się bardzo potrzebnem.

Postawiono statuę Matki Boskiej przy drodze w lasku, dłuta p. Markowskiego.

Ustawiono zegar słoneczny przed zakładem kraj. wyższej szkoły.

Dnia 27. listopada 1893. **Dyrekcya kraj. szkół rolniczych w Dublanach.**

T. Rylski.

Sprawozdanie

Dyrekcyi krajowej niższej szkoły rolniczej w Dublanach za rok szkolny 1892/3.

Nauka planem szkolnym przepisana została w tym roku szkolnym zupełnie wyczerpaną. Zmian znacznych w szkole nie było, nauka odbywała się normalnie i bez przerwy.

Kurs szkolny teoretyczny trwał jak zwykle przez 7 miesięcy, t. j. od 8. października do 8. maja; w czasie lata t. j. od 8. maja do 8. października zajęci byli uczniowie pracami praktycznemi w polu przy gospodarstwie folwarcznem, na polu doświadczalnem, w pasiece i w ogrodzie.

I w peryodzie zimowym zajmowano uczniów pracami przy gospodarstwie folwarcznem, a mianowicie uczniów I R. po 4 dni tygodniowo, zaś uczniów II i III R. po 2 dni tygodniowo.

Nauki udzielali w r. 1892/3:

Ks. Dr. Błażej Jaszowski, religii w 1 godz. tygodniowo.

Kazimierz Pańkowski prof wyższej szkoły rolniczej i administrator folwarku, uprawy roli i szczegółowej uprawy roślin 4 godziny tygodniowo. Tenże objął po Dyr. Lubomęskim kierownictwo prowadzenia zapisków i raportów gospodarskich w 2 godzinach tygodniowo.

Dr. Roman Wawnikiewicz, wstępne wiadomości z nauk przyrodniczych, 4 godziny tygodniowo.

Tomasz Rylski, prof. wyższej szkoły rolniczej, naukę o narzędziach i maszynach rolniczych i użycie tychże — w 2 godzinach tygodniowo.

Jan Szczęsny Sikorski, asystent i docent szkoły wyższej, ogólnej części rolnictwa 3 godziny tygodniowo.

Michał Stepek, pomocniczy nauczyciel szkoły niższej, uczył hodowli zwierząt gospodarskich, rachunków, geometryi, rysunków i pszczelnictwa 24 godzin tygodniowo.

Józef Kubicki, prof. wyższej szkoły rolniczej, weterynaryi 2 godzin tygodniowo.

Jan Blauth, docent wyższej szkoły rolniczej, melioracyj rolniczych 2 godzin tygodniowo.

Maryan Młotek, pomocniczy nauczyciel szkoły niższej, uczył czytania, pisania, gramatyki polskiej z ćwiczeniami stylistycznemi, geografii i historyi 24 godzin tygodniowo.

Od 1. października 1892 do 30. września 1893 r. pracowali uczniowie na folwarku dni roboczych 4225, reszta na polu doświadczalnem i w ogrodzie.

Za tę pracę zapłaciła kasa folwarczna do kasy szkolnej — kwotę 823 zł. 22 ct.

Bezpośredni dozór w szkole i przy wykonaniu robót przez uczniów miał instruktor szkoły Jan Smal. Uczniowie niższej szkoły tworzą również dobrze zorganizowaną straż pożarną, ćwiczenia odpowiednie prowadzi nauczyciel Michał Stepek wraz z instruktorem.

W roku 1891/2 przeszło z r. I na r. II uczniów	6
„ „ r. II na r. III „	14
Razem przeszło z r. 1891/2 uczniów	20

Na podstawie egzaminu przyjęto:

na rok I . . .	12
na rok II . . .	4
na rok III . . .	1
Razem . .	17

Było więc z pozostałymi z r. poprzedniego w czasie rozpoczęcia kursu szkolnego	37
Wskutek braku wszelkiej zdolności ustąpiło	3
Pozostało z dniem egzaminu	34

Z tej liczby ukończyli szkołę i otrzymali świadectwa uzdolnienia na dozorców robót polnych i stajennych, oraz na pisarzy ekonomicznych:

z postępem celującym	3
z postępem bardzo dobrym . . .	5
z postępem dobrym	5
z postępem dostatecznym . . .	2
Razem .	15

Przy wstąpieniu do szkoły wykazali się świadectwami:

z ukończoną szkołą ludową i nauką dopełniającą	16
z ukończoną szkołą wydziałową . .	2
z ukończoną 1, 2, 3, 4, 5 klasą gimnazyalną .	19
Razem .	37

Według wieku było:

między 16—18 lat	17
między 18—20 lat	13
między 20—22 lat	3
między 22—24 i powyżej	4
Razem .	37

Według obrządku:

rzymsko katol.	32
grecko katol.	5
Razem .	37

Według stanu:

Synów rzemieślników i kupców . . .	2
„ urzędników	4
„ oficyalistów	15
„ włościan	16
Razem .	37
W Galicyi urodzonych	36
W Królestwie polskiem	1
Razem .	37

Podług zamknięcia rachunkowego wydano w r. budżetowym 1892 na utrzymanie uczniów w zakładzie kwotę . . . . . 7.393 zł.

Uiścili opłaty szkolne w kwocie . . . . 177 zł.

Na środki naukowe wydano kwotę . . . . 346 „

Stan zdrowotny był zupełnie zadowalniający — żadnej słabości cięższej, ani epidemicznej, nie było w zakładzie.

Dublany dnia 22. listopada 1893.

T. Rylski.

Zdanie sprawy

o stanie zdrowia bydła w oborze Dublańskiej.

Dla pewnych objawów chorobowych wzniecających podejrzenie istnienia Gruźlicy (tuberculosis) zabito w Dublanach dwie krowy w m. marcu r. b. celem stwierdzenia przez sekcyę istotnego stanu rzeczy.

Na zwłokach obu rzeczonych krów wykryłem w istocie zmiany gruźlicze tak w narzędziach jamy piersiowej (płuca i gruczoły limfatyczne międzyoskrzelowe) jakoteż i brzusznej (gruczoły limfatyczne kiszkowe).

Na wnioski z mej strony Zarząd folwarku polecił mięso z krów zabitych zagrzebać a stajnię, dla niesprzyjającej wówczas pory roku, dorywczo tylko zdezinfekcyonować. Ogólne badanie wszystkich bydląt porozumiano się przeprowadzić w m. kwietniu.

Przy przedsięwziętem badaniu ogólnem w pomienionym czasie znalazłem 63 sztuk bydła rozmieszczonych w 3 stajniach, t. j. w głównej (A), w środkowej (B) i skrajnej (C) a mianowicie: buhajów 3, krów dojnych 39, jałówek do 2½ lat 16, cieląt 5.

Dotychczasowe sposoby badania bydła rogatego w kierunku choroby gruźliczej, jak napukiwania klatki piersiowej i jej wysłuch, ocena kaszlu, różnice ciepłomierza, jakość odżywiania się bydlęcia i stan wyczuwalnych gruczołów limfatycznych — nie dają rzetelnej podstawy do łatwego rozpoznania w mowie będącej choroby na żyjącem zwierzęciu, — wszelako mając wyjaśnienia przez sekcyę osiągnięte każdy objaw chorobowy, choćby na pozór mało znaczący, musi być na wagę wzięty i w dalszej obserwacyi należycie oceniany, jak tego doświadczenie uczy.

Tymi względami powodowany, rozdzieliłem sztuki zbadane na następujące kategorye:

1. Do pierwszej weszły sztuki bydła zaopatrzone dwoma krzyżykami jako wyraźniej podejrzane a to bądź dla wynalezionych gurkowatych zwiększeń i stwardnień gruczołów limfatycznych pod skórą porozrzucanych, których liczba zwracała na się uwagę, bądź dla mniej lub więcej utrudnionego oddechu z zaostrzeniem pęchyrzykowatem lub też rzężeniem drobnobańkowem. Takich sztuk było cztery.

2. Do drugiej zaliczono sztuki z pojedynczymi tu i ówdzie pod skórą wyczuwalnymi guzkami powyżej wyrażonego znaczenia. Takich sztuk było pięć. Do obu kategoryi należały krowy dojne, u których wszakże tak w gruczołach wymienowych, jak i sąsiednich limfatycznych nie zdołano odszukać jakichkolwiek zmian chorobowych.

3. Trzecią kategoryę stanowiło bydło u którego żadnych zboczeń wykryć nie zdołałem a więc pozornie zdrowe. Cyfra tegoż wynosiła 54.

Głównie podejrzanemi były krowy „Allgau“, mniej „Angeln“.

Po przedstawieniu stanu rzeczy i wzajemnem porozumieniu się z profesorem Wp. Pańkowskim zajęto się i bezzwłocznie przeprowadzono następujące środki ochronne i tępiące:

I. Krowy kategoryi pierwszej umieszczono w stajni C. z zamiarem szybkiego wyzbycia się na rzeź.

II. Krowy kategoryi drugiej (mniej podejrzane) zajęły stajnię B. celem dalszej obserwacyi.

III. Reszta bydła pozornie zdrowego (kategorya trzecia) pozostaje w stajni A., — ta wszelako jak i inne dwie mają uledz ścisłej desinfekcyi, która

IV. polegała na odrapaniu wyprawy ścian, usunięciu nawozu, wybieleniu całej stajni (A. B. C.) wraz z sufitem, wapnem z domieszką chloru wapna w stosunku, jak 1 : 10. Tąż mięszaniną wybielono żłoby, słupy i zlano stanowiska. Nadto, każdą ze stajen nasycono gazem chlorowym, poczem wietrzono do 8 tygodni.

V. Uzyskane mleko zaleciłem zagotowywać aż do wrzenia.

VI. Młodzieży do chowu przeznaczonej nie wyzbywać poza obręb folwarku Dublańskiego.

VII. Ponowne badanie ogólne przeprowadzić w pięć do sześciu miesięcy ze względu, iż gruźlica u bydła rozwija się powoli, — a w takim okresie łatwo stać się może uwydatnienie różnicy w stanie zdrowia.

W pierwszych dniach b. m. badałem ponownie. Ogólny stan cyfrowy wynosił sztuk 54 a mianowicie: buhajów 2, krów dojnych 37, jałówek do 2 lat 12, cieląt 3. Kategoryi pierwszej z kwietnia wyzbyto się na rzeź. Status praesens następujący:

a) Kategoryi pierwszej (z 2 krzyżykami) sztuk 3,

b) kategoryi drugiej (z 1 krzyżykiem) sztuk 21,

c) kategoryi trzeciej (pozornie zdrowych) sztuk 30.

Zestawienie cyfr z kwietnia i listopada daje obraz bardzo przypuszczalnego szerzenia się rzeczonej choroby. Jakkolwiek u niektórych sztuk kategoryi drugiej nie postąpiły zmiany chorobowe przez ciąg sześciu miesięcy tak dalece, iżby je obecnie do pierwszej przenieść należało, u innych wyraźnie jest status quo ante, to jednakże nowy przybytek do obu kategoryi zmusza do niezbyt pomyślnego rokowania.

Gruźlica u bydła rogatego (tuberculosis) nosząca do niedawna miano perlicy (Cachexia boum sarcomatosa), według dzisiejszych zapatrywań nauki stanowi identyczną chorobę z gruźlicą u ludzi a polega na wtargnięciu do ustroju pasorzytów swoistych, kształtu laseczkowatego, zwanych Bacillus tuberculosis, które to żywiąc się i rozmnażając pociągają za sobą zmiany nowotworowo-rozpadowe, w narzędziach dokąd je los zapędził. Przez tworzenie zarodników i wydawanie ich z wydzielinami śliny, śluzu, mleka, wydychanem powietrzem choroba ta udzielić się może osobnikom zdrowym. Gruźlica więc dziś uważaną jest za chorobę zakaźną i zaraźliwą nietylko dla bydła rogatego, ale i dla trzody chlewnej i... dla człowieka.

W pierwszym okresie jej rozwoju, przy ogniskach chorobowych na małej przestrzeni danych narzędzi np. w płucach, gruczołach limfatycznych wewnątrz położonych przedstawia wielkie trudności w rozpoznaniu, albowiem nie wykazuje objawów istotnego stanu chorobowego dowodzących.

Najnowsze zdobycze naukowe, jakkolwiek jeszcze należycie nie wyklarowane, zalecają injekcye tuberkuliny Kocha, jako środka rozpoznawczego. Na t. z. kongresie tuberkulicznym w Paryżu przed trzema laty, Nocard podniósł dobre strony tuberkuliny w kierunku powyższym. Tenże, jak również i Siedamgrodzky w Saksonii sprawdzili przez injekcyę niemal $^3/_4$ tuberkulicznych bydląt w danych stajniach. Degive w Brukseli zaleca także tuberkulinę, jako środek rozpoznawczy.

W obec powyżej sprawdzonego i nakreślonego stanu zdrowia bydła obory Dublańskiej, mam zaszczyt przedstawić dwa rodzaje wniosków.

Pierwszy z nich, ze stanowiska ekonomicznego oceniony, zdąża do celu t. j. wytępienia gruźlicy ale powoli, i nie pociąga za sobą kosztów wkładowych — nie przynosi jednak nauce żadnych możliwych zdobyczy naukowych.

A) Opiewa on:

a) Sztuki zaopatrzone dwoma krzyżykami zbyć na rzeź w czasie jak najkrótszym

z warunkiem wszakże, by powiadomiono podpisanego o dokonanej sprzedaży rzeźnikom ze Lwowa lub ze Zniesienia a to celem możliwej sekcyi.

b) Oddzielnie postawione bydło kategoryi drugiej obserwować w kierunku zwiększenia się lub nie objawów chorobowych. — W wypadku pierwszym zbyć je na rzeź, — w ostatnim zatrzymać w obserwacyi na czas dalszy.

c) Bydło pozornie zdrowe (kategoryi 3) pozostawić w stajni A. i badać ponownie za cztery do pięciu miesięcy.

d) Do chowu nie sprzedawać młodzieży aż do czasu nabrania pewności o wytępieniu gruźlicy.

e) Uzyskane mleko gotować aż do wrzenia. Surowego dla ludzi nie zbywać. Według Forstera prątki gruźlicze bywają uśmierzane temperaturą + 80° C. w 5ciu minutach, — w + 95° C. w jednej minucie.

B) Wniosek drugi nierównie szybszym tępem zmierza do celu, jest wszakże kosztowniejszym i może narazić na pewien, choć nieznaczny, % pomyłek. Polega on na zastosowaniu injekcyi tuberkuliny, jako środka pomocniczego do rozpoznania tajonej gruźlicy. Gdyby jedna lub druga sztuka bydła po dokonaniu tego zabiegu okazywały reakcyą wykrytą termometrem o + 1° lub + 1½° C. ponad normę, natenczas uważaną być ma za chorą i jako taka zabitą a sekcya ma być korektą okazanej za życia reakcyi. Stać się jednak może, że niektóre osobniki dotknięte innemi chorobami, jak przewlekłym katarem oskrzelowym, chorobą motylicową etc. również reagują nawet dosyć silnie.

Straty w podobnych wypadkach dopatrywać się należy:

aa) W koszcie tuberkuliny i jej zastosowaniu.

bb) W możliwem uśmierceniu sztuk innemi przejściowemi chorobami dotkniętych.

cc) W przymusowej sprzedaży na rzeź sztuk reagujących, — co na razie mogłoby znacznie spustoszyć stajnie.

Zważywszy jednak powolny a wyjątkowo tylko przerwany rozwój tej choroby skutkiem otorbienia się ognisk chorobowych, bo koszta strat różnią się o tyle, że w obec wniosku A. rozdzielają się na czas dłuższy, są więc mniej dotkliwe. W obec wniosku B. gromadzą się na raz i to przeraża.

W obec właściciela obory, jako jednostki, zachodziłyby może dziś jeszcze niejakie skrupuły w zalecaniu wniosku B z powodu pewnego % omyłek. Dla stajni Dublańskiej śmiem go zalecić, albowiem wyniki troskliwie notowane i oceniane, mogłyby w sprawie powyższej przynieść krajowi korzyści. Dziś, gdy chów bydła w Galicyi dosięgnął poważnej wysokości — gdy w dziale tym znajdujemy znaczne subwencye rok rocznie wydawane, — gdy i kasa krajowa ze szczodrą ponosi ofiarę — gdy tu i owdzie w kraju a nawet w oborach zarodowych sprawdzono istnienie gruźlicy. Stwierdzenie injekcyi tuberkuliny jako dodatnie lub nawet jako ujemne miałoby swą doniosłość. W przypadku pierwszym zyskałoby miano środka praktycznego, — w drugim ochroniłoby właścicieli pochopnych od chwytania się nowości.

W każdym razie szkoła Dublańska, jako instytucya naukowa, mogłaby w swoim czasie zabrać głos i ogłoszeniem swej pracy przyczynić się w kierunku naukowym, co dla chowu bydła, hygieny mięsa i mleka mogłoby być nieocenioną zdobyczą.

Tak czy inaczej przez Wysoką Władzę rozstrzygniętem zostanie, należałoby już dziś przedsięwziąć badania naukowe mleka uzyskanego już z każdej z 3ch kategoryi krów, już może od sztuk pojedynczych więcej namarkowanych czyli w ich mleku, mimo braku zmian w wymionach, nie znajdują się bakterye tuberkuliczne. — Badania mikroskopowe z barwieniem, oraz kultury, sądzę, mogłyby być podjęte przez instytut botaniczny naszej szkoły.

Dublany dnia 15. listopada 1893.

Prof. *Józef Kubicki.*

Alegat E. do Sprawozdania Wydziału krajowego LW. 3620/94.

Wysoki Wydziale krajowy!

W myśl rozporządzenia Wysokiego Wydziału krajowego do L. 27594 odebr. 30. października r. b. a spowodowanego odezwą Wysokiego c. k. Namiestnictwa L. 40.564 podpisana administracya ma zaszczyt odpowiedzieć, że już przy wnioskach swoich do preliminarza budżetu folwarcznego na r. 1894, przedstawionych Wysokiemu Wydziałowi krajowemu w czerwcu b. r. starała się wskazać środki zdążające do stanowczego uchylenia niebezpieczeństwa szerzenia się gruźlicy u bydła w oborze dublańskiej.

Ponieważ proponowana w owych wnioskach radykalna reforma obory nie da się przeprowadzić bez interwencyi Wysokiego Sejmu, skoro niezbędne są do tego większe fundusze; odniosła się zatem administracya równocześnie w krótkiej drodze do JW. szefa I. Departamentu aby z Jego przynajmniej wiedzą i za Jego zgodą przeprowadzić rychłe zbrakowanie bydła o chorobę gruźlicy więcej podejrzanego, w szczególności zaś bydła algańskiego, o którem na podstawie doświadczenia ostatnich 2 do 3 lat zwątpić wypadało, czy się przy zastosowaniu najradykalniejszych nawet, a zarazem najracyonalniejszych środków hodowlanych, będzie mogło ostać na przyszłość w Dublanach.

Ponowna ścisła rewizya całej stajni*) dokonana z wiosną r. z. przez uproszonego do tego prof. Kubickiego i w asystencyi lekarza zakładowego Dr. Rozłuckiego, wykryła 6 krów bardziej podejrzanych; wedle sprawozdania prof. Kubickiego, które administracya równocześnie załącza, najbardziej podejrzanych było 4.

Administracya folwarku wszakże nie ograniczyła się na wybrakowaniu owych najbardziej podejrzanych sztuk 4-ch, lecz sprzedała doraźnie na rzeź 6 sztuk krów algańskich, 1 krowę i 1 jałówkę rasy Angelu, oraz 2 buhaje t. j. 2-letniego Algańskiego własnego chowu i schodzącego z pola oryginalnego anglera razem przeszło sztuk 10.

Zarządzono nadto rozdział bydła podejrzanego i rzekomo zdrowego — radykalną desinfekcyę stajni — utrzymanie wszystkiego bydła prawie przez 2 miesiące pod gołem niebem a w tym czasie najdokładniejsze przewietrzanie stajen, zgoła wszystko, co tylko w interesie zdrowia bydła a rzekomo w interesie konsumentów mleka leżeć mogło.

Podpisana administracya nie lekceważyła zresztą nigdy znaczenia gruźlicy dla stajni ze względu na dziedziczność choroby tej u bydła, dlatego zawsze przestrzegała aby nie tylko nie zatrzymywać do rozpłodu ale nawet do użytku krów lub jałówek, które jak się to w każdej oborze zdarza, symptomatyzowały się sporadycznie jako nie zupełnie zdrowe.

I chociaż przez cały okres lat 14-tu odkąd administruję folwark na rachunek funduszu krajowego, utrzymywano zawsze zatem bez wyjątku wszystko bydło w lecie na najlepszych podsiewanych pastwiskach z dodatkiem koniczu i mięszanek w zimie zaś wyłącznie na suchych mięszankach z samych doborowych materyałów z wykluczeniem absolutnem wszelkich pasz parzonych, kiszonych lub fermentowanych,

*) Radykalna desinfekcya w połączeniu z brakowaniem zarządzona była już w r. 1890/1.

nie zdołano przecież zapobiedz ani sporadycznemu występowaniu gruźlicy u bydła alganskiego, ani ostatecznemu zdegenerowaniu bydła tego w ostatnich latach — objawiającemu się nie skarłowaceniem wzrostu lub gorszym wyglądem (przeciwnie waga przeciętna krów statecznie się zwiększyła) lecz chorobliwością cieląt i coraz wyraźniejszem symptomazytowaniem choroby gruźlicznej — zaczem stan bydła algauskiego zmniejszać się musiał wobec anglerów.

Już w sprawozdaniu podpisanego, zamieszczonem w Rocznikach szkoły za rok 1887 pozwoliłem sobie zwrócić uwagę interesowanych czytelników na to, co przed zaprowadzeniem alganerów w Dublanach w r. 1872 Komitetowi gal. Towarz. gospod. przedstawiłem, a co przy każdej sposobności uczniom szkół dublańskich powtarzam, że stosunki klimatyczne tutejsze absolutnie nie odpowiadają bydłu par excellence alpejskiemu jakiem jest w szczególności rasa siwobrunatna — zwyrodnienie chorobliwe tegoż prędzej czy później nieuniknionem czynią. Potwierdziło się to niestety w różnych krajach, w bardzo licznych oborach pomimo bardzo racyonalnego hodowania i mimo nawet regularnego co lat parę odświeżania krwi.

Temu losowi uległy z więcej znanych pierwszorzędne liczne stada zawodowe: szwyckie w państwie Węgierskiem Altenburskiem, w Cieszyńskiem i Żywieckiem — w Kromierzyskiem Simentalery i Szwyce; Simentalskie i algauskie w dobrach księcia Schwarzenberga — Simentalery w Sassinie w Morawii i w Ołomunieckiem państwie simentalery i Szwyce. Historya upadku tych obór przypada na okres od 1860 do 1880, nie mówiąc o b. wielu oborach mniejszych lub dalszych.

A cały dzisiejszy stan alganerów w Państwie Węgierskiem, Altenburskiem przeszło 1600 sztuk liczący jest w stadyum degeneracyi tuberkulicznej, choć się o tem jeszcze oficyalnie nic nie mówi.

Wychowu przychowku na sprzedaż, którego domaga się w swojem sprawozdaniu prof. Kubicki, zaniechała administracya u algauerów od lat 3-ch przeszło, w rasie anglerów od lat 2-ch, co może świadczyć o sumienności administracyi i w tym kierunku, bez wszelkiej pobudki z zewnątrz.

Algauery w Dublanach uległy ich nieuniknionemu losowi, przepowiadanemu im przez podpisanego przed 20-ma laty, chociaż administracya zdołała stworzeniem im jak najlepszych warunków egzystencyi i wykwintnym doborem, zdołała podnieść mleczność całej obory w ostatnim lat dziesiątku w dwójnasób i doprowadzić ją do możliwie w tut. warunkach prawie najwyższej. Także i drobna rasa anglerów doszła w niespełna 10 latach z pierwotnej wagi krów oryginalnych 320 kilogr. do 460 klg. (u wielu krów wyżej), zaś w mleczności przeciętnej 2500 klgr. rocznie od sztuki; może to śmiało współzawodniczyć z oborami najlepszemi, zwłaszcza, że i % tłuszczu powyżej 3 6 w niczem nie ustępuje rasie algauskiej w Dublanach.

Niestety zawdzięczyć trzeba wpływowi degenerujących algauerów, że gruźlica nie oszczędziła dziś i anglerów z natury ich subtelnej konstytucyi do zarażenia się skłonnych.

Tego zatajać trudno — ale też z drugiej strony trudno administracyi nie odpierać obaw, że mleko od krów tuberkulicznych, mimo zupełnego braku ognisk chorobowych w gruczołach mlecznych, jest dla zdrowia konsumentów bezwarunkowo szkodliwem

Z doświadczeń sławnego bakterjologa Pasteura godzi się przytoczyć, że mleko samic a więc i kobiet gruźliczych nie zawiera śladów bacilów tuberkulicznych, bo im błony zwierzęce przefiltrować się nie pozwalają. Z długoletnich doświadczeń praktycznych miejscowych wolno odwołać się do faktu, że w ciągu kilkunastu lat w których gruźlica rozwijała się u bydła algauskiego (sądząc ze sporadycznych jej objawów), na paręset corocznych konsumentów mleka z obory tutejszej, ani jeden nie szwankował na zdrowiu. Bo nigdy nie dopuszczono do zajęcia wymienia przez gruźlicę. Jedyny fakt zajęcia wymienia podejrzanem zapaleniem w tym roku, natychmiastowe oddanie krowy algauskiej rzeźnikowi za sobą poprowadził.

I gdyby istotnie mleko od krów podejrzanych o gruźlicę miało być tak bardzo szkodliwem jak to dość powszechnie mniemamy, byłaby prawdopodobnie uległa tuberkulozie bodaj większa część mieszkańców w tych krajach, n. p. w Saksonii, w Niemczech północnych, w Belgii ect., gdzie razem z upowszechnieniem najmleczniejszych zawodów bydła, procent renegującego na tuberkulinę Kocha dochodzi przerażającej wysokości przeszło $^3/_4$ całego stanu obór.

Ciekawe w tym kierunku są relacye, które zawiera październikowy zeszyt: „Zeitschrift für Fleisch-und Milchhygiene red. v. Dr. med. Robert Ostertag prof. an der thierärztlichen Hochschule in Berlin“ a do których się w opinii swej o oborze tutejszej i prof. Kubicki odwołuje.

Rada, którą podaje Nocard, aby dla zapobieżenia szerzeniu się gruźlicy pomiędzy bydłem, rozdzielać chore bydło od zdrowego, mając na oku wielką zaraźliwość, wydaje się ze wszech miar racyonalną.

Siedamgrotzky skonstatował gruźlicę w oborach mlecznych w Saksonii przez wstrzykiwanie tuberkuliny u 76, względnie 79% całego stanu badanego bydła; w Belgii dochodzi % gruźliczych sztuk od $^2/_3 - ^3/_4$ całego stanu badanych obór, podobnie jak w Niemczech półn. Degive podając o stosowaniu tuberkuliny w Belgii od grudnia r. 1892 poleca: „Tuberkulin-Depot z instytutu Pasteur w Paryżu“ urządzony dla ułatwienia nabywania tejże przy wyższym instytucie weterynaryjnym w Brukseli (Porcya do jednorazowego użycia kosztować ma 40 centimów; zaś najusilniej renagować mają wobec tuberkuliny te zwierzęta, u których choroba gruźlicy tylko w bardzo słabym stopniu rozwinięta).

Z doświadczeń Eichhorn'a w Dreznie wynika że i kozy których mleko polecane i używane dla suchotników, podlegają w bardzo wysokim % (do 68%) gruźlicy, zaczem on jak i Siegen (przy sposobności rozpraw na 3 kongresie tuberkulicznym) polecają injekcje tuberkuliny jako środka rozpoznawczego dla gruźlicy u zwierząt żywych.

Trudno wobec tak przekonywujących doświadczeń powag naukowych nie uznać, że tuberkulina, której wartość dla zagrożonych suchotami ludzi nie potwierdziła się dotychczas, da się z dobrym skutkiem użyć do praktycznego rozpoznawania choroby lub zarodu gruźlicy u bydła. A gdyby nawet przypuścić można jakiś procent pomyłek przy dochodzeniu stanu zdrowia u zwierząt rozpłodowych, a zatem i pewien % strat, to przecież skutek uważać trzeba wszędzie tam, gdzie lepsza hodowla łączy się z wielkimi nakładami a nie jest bez doniosłego wpływu na hodowlę rozległych okręgów hodowlanych — jako ogromną zdobycz bogatą w następstwa, choć na razie przykrą i zniechęcającą najzagorzalszych hodowców.

Zdaje się, że projekt Nocarda: aby na razie poddawać injekcyi tuberkuliny zwierzęta mające współzawodniczyć o nagrody z funduszów publicznych, rychło zmieni się w wielu krajach w ustawę — która jedynie, niewątpliwie ułatwi także zakupującym materyał rozpłodowy (zarodowy), dobry wybór — a który dziś właśnie wskutek najnowszych (wyżej powołanych) relacyi dających tak smutne świadectwo najcelniejszem rasom mlecznym, tak mocno został zakwestyonowany!

Mając na uwadze znaczne coroczne nakłady, które kraj łoży i łożyć zamierza przez szereg lat, aby tak doniosłą gałęź produkcyi gospodarskiej jaką jest hodowla bydła rogatego podnieść, i jeszcze niestosunkowo większe ofiary jakie ponoszą dla tego samego celu interesowani w pierwszym rzędzie hodowcy, koniecznie uznać trzeba za rzecz słuszną i wskazaną: przeprowadzić na bydle dublańskiem doświadczenia z tuberkuliną jako środkiem rozpoznawczym.

Czy atoli zarządzenie takie poprowadzi w ślad za sobą taką ustawę, któraby w sposób oględny, ze stanowiska ekonomicznego usprawiedliwić się dający przysporzyła w przyszłości pożytku gospodarstwu krajowemu — roztaczając równocześnie należną opiekę nad

interesami ciężko opodatkowanych ziemian z jednej, a nad rzekomo zagrożonem zdrowiem konsumentów mleka z drugiej strony, podpisana administracya wątpić sobie pozwala.

Jak już powyżej wspomniano, a zaznaczono wcześnie i zgodnie z prawdą, stoi podpisana administracya od dawna stanowczo na straży interesów konsumentów mleka z obory folwarcznej, i brakuje najskrupuletniej każdą podejrzaną sztukę bydła już od szeregu lat, chociaż nieraz z ujmą dla doraźnych interesów folwarku. Nie dopuściła zatem ani razu do tego, aby podać w wątpliwość zdrowotność mleka z obory tutejszej.

Na teraz ma sobie administracya za obowiązek, zawiadomić Wysoki Wydział krajowy, że po ostatniej przed dwoma tygodniami dokonanej rewizyi całej stajni, uznane przez profesora Kubickiego za więcej podejrzane 3 krowy — poleciła z własnej inicyatywy zapuścić a więc nie doić, lecz karmić na rzeź, a mleko od reszty podejrzanych osobno pomieszczonych, w stanie przegotowanym oddawać na spożycie.

Ścisłość w przedstawieniu wszystkich szczegółów będących w związku z ważną sprawą która stoi przed nami, wymaga sprostowaniu pomyłek jakie zaszły w przedłożeniu prof. Kubickiego. Przy rewizyi wiosennej znalazł tenże prócz poddanych sekcyi 2 krów gruźlicznych mocniej podejrzanych dwoma krzyżykami oznacz. krów . . . 6
w drugiej kateg. podejrzanych jedn. „ „ „ 10
nadto między jałownikiem sztuk 5
razem sztuk . 21

pozostało zatem przy ówczesnym stanie 63 sztuk nie 54 ale 42 sztuk niepodejrzanych

Po sprzedaniu 10 sztuk, między któremi były 2 buhaje, 1 jałówka 4 let. niepłodna i 1 krowa nie podejrzane, przedstawia prof Kubicki stan dzisiejszy:

z dwoma krzyżykami krów .	3
z jednym krzyżykiem krów .	10
„ „ jałownika sztuk	5
i buhaja .	1
razem	19

Już po rewizyi odstawiono jako bardziej podejrzana 1 krowa
mniej więcej podejrzanych zatem . . 20, okazuje przy dzisiejszym stanie 54 szt. nie podejrzanych 34.

Zważywszy że tak pomiędzy sprzedanemi w lecie 10 sztukami znachodziły się 4 wcale przez prof Kubickiego nie podejrzywane — jak że w uwzględnieniu przytoczonych wyżej numerów znajdują się dziś pomiędzy całym stanem bydła takie, które jak n. p. krowy: Fryga i Nr. 7 na wiosnę dwoma krzyżykami oznaczone (zatem bardziej podejrzane), przeszły po ostatniej rewizyi do kategoryi mniej podejrzanych, podczas gdy uznane na wiosnę za podejrzane: Nr. 4. 18. 25, 128 uchodzą po świeżo przeprowadzonej rewizyi za zupełnie zdrowe — a przynajmniej nie podejrzane – krowę zaś Nr. 28 widziała się administracya już także po ostatniej rewizyi spowodowaną, zaprzestać doić (choć do ostatnich dni 7½ litrów mleka dawała) — i odstawić pomiędzy najbardziej podejrzane.

Zgodzić się trzeba koniecznie z zapatrywaniem prof. Kubickiego: że weterynarya nie rozporządza dziś środkami „któreby dawały rzetelną podstawę do łatwego rozpoznania choroby gruźlicy na żyjącem zwierzęciu“.

Nie zapoznawając jednak znaczenia gruźlicy dla folwarku dublańskiego, którego interesa w obec dzisiejszych wyrównanych i pożądanych własności bydła wielce użytecznego są niewątpliwie na przyszłość mocno zagrożone, ale jeszcze bardziej w obec doniosłości usiłowań przez wszystkie sfery podejmowanych, aby stan hodowli bydła rogatego w kraju podnieść zgadza się podpisana administracya z tym wnioskiem prof. Kubickiego, który zmierza przez zastósowanie injekcyi tuberkuliny do tego, aby stwierdzić znaczenie tego środka rozpoznawczego dla bydła rozpłodowego w szczególności.

Stanowisko czasowego administratora folwarku nie daje się co prawda pogodzić z takiem zapatrywaniem — bo niezawodnie wystarczyłoby, stosując środki ostrożności dotychczasowe, ograniczając się do zadań zyskownej produkcyi mleka do której system gospodarstwa w znacznej mierze został w Dublanach zastósowanym — doraźne pozbycie wszystkiego bydła, zakupno świeżego stanu i spokojne wyczekiwanie dalszego biegu wypadków. A chociażby wypadło do uzyskanej ze sprzedaży dzisiejszego bydła kwoty dołożyć nawet i parę tysięcy złotych, chcąc od razu zakupić możliwie najlepszy materyał, dałby się ów nakład dostatecznie usprawiedliwić korzyściami jakie przy dzisiejszym stanie kultury roli i łąk w Dublanach, folwark osiągałby każdego roku. Zarządzenie takie byłoby nierównie praktyczniejszem w obec możliwości zajęcia się z dawna, energią wychowem materyału rozpłodowego dla innych hodowców — gdyby nawet obowiązywać miała ustawa zabraniająca chowu zwierząt o gruźlicę podejrzanych.

Na tem jednak nie zyskałaby tak samo nic hodowla krajowa, jak wogóle nie zyskiwała nigdy dytychczas, ilekroć zwijano pierwszorzędne obory czy w kraju czy po za jego granicami, czy to z powodu zarazy płucnej czy też gruźlicy.

Ale zdaniem administracyi, które wyraziła po rewizyi stajni w tym roku na wiosnę wobec prof. Kubickiego i Dra Rozłuckiego, nie rozchodzi się tu już o samo stwierdzenie odpowiedności tuberkuliny jako środka rozpoznawczego u bydła podejrzywanego słusznie o zażewie gruźlicy tem bardziej, o ile jest mleczniejsze.

Dotychczasowe, chociaż w najnowszym dopiero czasie zrobione, ale dostatecznie liczne doświadczenia, zdają się nie wiele w tym kierunku pozostawiać do życzenia i zdają się także mówić dość wyraźnie, że dobra mleczność obór, zawodów i ras idzie w towarzystwie z gruźlicą. Ta ostatnia oczywiście tem łatwiej, t. j. spieszniej i pewniej opanowuje ogół, jeżeli przebojem wprowadza się nowe rasy, w warunki bytu najsprzeczniejsze częstokroć z ich naturą.

Doświadczenia, które należałoby wdrożyć w Dublanach, powinny mieć na celu także rozjaśnienie tej tak bardzo dotychczas zawiłej i niejasnej sprawy:

1. Czy mleko od krów reagujących wobec tuberkuliny jest już bezwarunkowo zakaźnem i dla zdrowia konsumentów szkodliwem?

2. Czy mleko krów uchodzących za podejrzane przy pomocy badań zwykłych rozpoznawczych fachowych, zawiera baccilusy gruźliczne, jeżeli ognisk chorobowych w gruczołach mlecznych brak?

3. Czy mleko pozostające w stajni przez czas trwającego podoju krów, chociaż wprost z wymienia świeżo udojone nie zawiera zarodników, stać się może szkodliwem przez wpływ powietrza stajennego, jeżeli pomiędzy krowami są takie, które podejrzywać można o gruźlicę? lub

4. na które reaguje tuberkulina?

5. Czy wreszcie niezupełnie wyjaśniona kwestya: o ile nawet przegotowane mleko od krów niosących zarazek, lub mleko zarażone przez zetknięcie z powietrzem stajennem, może być szkodliwe dla zdrowia innych zwierząt, godną jest uwagi lub nie?

Że dla pozyskania odpowiedzi na te wszystkie pytania, niewystarczą same prace bakteryologiczne, poparte choćby najsumienniejszemi badaniami mikroskopowemi — ale że je uzupełniać muszą równocześnie wykonywane próby żywienia najprzystępniejszych dla zarazków, zwierząt młodych, mlekiem od krów podejrzanych, reagujących na tuberkulinę, lub mlekiem zakażonem — rozumie się samo przez się.

Prace w tych rozmaitych kierunkach uzupełniono także możliwymi obserwacyami: o ile krowy mimo reagowania na tuberkulinę, mogłyby być użytemi bez obawy do celów rozpłodowych, miałyby dlatego najwłaściwsze pomieszczenie w Dublanach, że nietylko jest tutaj

wypadkowo odpowiedni materyał żywy, ale nie brak i laboratoryów i zajętych przy nich sił, któreby może tylko odpowiednio wytkniętem zadaniem zorganizować, albo i dodaniem osobnego asystenta i laboranta uzupełnić wypadało.

Chodziłoby zatem głównie o powołanie całego personalu badawczego i o wyposażenie tegoż w odpowiednie środki na czas dłuższy — administracya zaś nie wątpi, że w czyichkolwiek rękach pozostanie nadal folwark, nie przestanie on nigdy gotowością do ofiar służyć celom naukowym szkoły już z natury swojego przeznaczenia — zwłaszcza, że w tym wypadku rozchodzi się o ważne usługi dla całego gospodarstwa krajowego.

Gdyby Wysoki Wydział krajowy czuł się spodowanym do wydania rozporządzeń odnoszących się do wskazanego celu, a tem samem ostać by się miał jeszcze i nadal w stanie nie wiele zmienionym teraźniejszy zastęp bydła — śmiałaby podpisana administracya zapytać:

Czy byłoby po myśli Wysokiego Wydziału krajowego, aby do pokrywania krów z rasy Angeln, których stan wyłącznie trzeba mieć w najbliższej przyszłości na oku, użyto buhajów z tej odmiany bydła na zachodnich kresach kraju, która uchodzi za krajową — a która zajmując przeważnie okręg Wadowicki, poniekąd Sądecki, Nowotarski i sąsiedni, zdrową konstytucyą na uwzględnienie zasługuje.

Wobec zwłaszcza tych przerażających na razie wyników, do jakich doprowadziło użycie Kochiny w Niemczech północnych i w Belgii, zachodziła by obawa, czy nowym importom choćby najoględniej wybranych buhajów oryginalnych z ras nizinnych zachodnich, nie posunęło by się gruźlicy w oborze Dublańskiej do stopnia spotęgowanego.

Zapewne i bezradni na razie hodowcy zachodu, zarządzą jakieś środki zapobiegające złemu na przyszłość.

Zresztą zamierzałaby administracya wobec dzisiejszego stanu rzeczy, po stósownem zbrakowaniu teraźniejszego stanu bydła folwarcznego, uzupełnić takowy na razie bydłem ze wspomnianych okolic naszego kraju.

A może przeważy wkrótce i u nas zdanie, które usiłowałem zawsze, jak długo miałem głos pomiędzy gorącymi zwolennikami myśli podniesienia hodowli bydła rogatego w kraju, podnosić do zadań pierwszorzędnych, że: w poprawie bydła krajowego, gdziekolwiek takowe jeszcze niezwyrodniałem znaleść można, w uszlachetnianiu takowego choć dłuższą drogą lepszego wychowu i doboru — przeważniej leży siła produkcyjna tego ogółu hodowców, na którą importem zwłaszcza ras pierwszorzędnych, zwłaszcza najwybredniejszych — tylko wyjątkowo z pożytkiem oddziaływać można.

Godnym przeto głębokiego zastanowienia się i poważnej a nieuprzedzonej rozwagi jest ten wynik nowoczesnych badań rzeczoznawców, który na rozległym obszarze hodowlanym środkowej i zachodniej Europy, konstatuje $^2/_3$ do wyżej $^3/_4$ części całego stanu wielu obór pierwszorzędnych, ...tuberkulicznym!

Dublany, dnia 1. Grudnia 1893.

Za administracyę folwarku:
prof. Kazimierz Pańkowski.

LW. 67.869/9 3.

Aleg. 93

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia przy szkołach rolniczych w Dublanach i Czernichowie stałych posad kasyerów-rachmistrzów i pisarzy.

Wysoki Sejmie!

W ubiegłej sesyi sejmowej Wydział krajowy przedłożył był Wysokiemu Sejmowi w tym samym przedmiocie sprawozdanie, które jednak nie zostało przez Wysoki Sejm załatwione. Obecnie pozwala je sobie Wydział krajowy przedłożyć ponownie, jednakowoż z odmiennymi nieco wnioskami, które wypadło poczynić z uwagi na zmieniony stan rzeczy, jaki się wytworzył w ciągu tego roku.

Mianowicie fungują w szkołach rolniczych w Dublanach i Czernichowie jako kasyerzy szkolni i rachmistrze osobni funkcyonaryusze, których zadaniem jest prowadzenie i zestawianie wszelkich rachunków szkolnych i wypłata asygnat; w Czernichowie zaś oprócz tego obowiązkiem takiego rachmistrza jest zarząd magazynem szkolnym. Posady te tak ważne dla porządku w administracyi tych dwóch zakładów nie są stałe ani etatowe. Sprawuje je w jednym zakładzie prowizorycznie mianowany funkcyonaryusz, w drugim urzędnik rachunkowy Wydziału krajowego, do funkcyi tej przydzielony.

Podobne obsadzenie tych miejsc jak dotychczasowe doświadczenia okazały, sprowadza wiele niedogodności. Na posady te może Wydział krajowy powoływać tylko takich ludzi, którzyby zasługiwali na zupełne zaufanie, a zarazem byli zdolnymi rachmistrzami i do tego ze względu na bardzo znaczną pracę, bardzo sumiennymi i pracowitymi. Chcąc takich ludzi uzyskać, musi Wydział krajowy zapewnić im emolumenta i prawa, odpowiadające uzdolnieniu i kwalifikacyom, jakich od nich żąda. W Dublanach funkcyę tę spełnia urzędnik rachunkowy Wydziału krajowego ku zupełnemu zadowoleniu przełożonych władz. Przez eksponowanie jednakże takie urzędnika rachunkowego, jakkolwiek nie jest on przez czas przydzielenia go do Dublan płacony w rubr. II. budżetu funduszu krajowego, osłabia się z jednej strony Oddział rachunkowy o jednę pożyteczną siłę, z drugiej strony krzywdzi się urzędnika, który właśnie z powodu celujących zdolności i większej gorliwości do czynności tej przeznaczony a usunięty z oczu swoich bezpośrednich

przełożonych jest w awansie pomijany. W Czernichowie spełniał te funkcye niestabilizowany funkcyonaryusz i spełniał je, pomimo niestrudzonej pracy w ten sposób, że Wydział krajowy był zmuszony go usunąć. Następnie powierzył Wydział krajowy te funucye w zastępstwie dyetaryuszowi Oddziału rachunkowego, który nie mogąc dla braku wprawy w prowadzeniu tak różnorodnych czynności, jakie ma do spełniania kasyer, rachmistrz i magazynier w Czernichowie, pracy tej podołać — z posady ustąpił.

Wprawdzie powiodło się Wydziałowi krajowemu pozyskać na razie na tę posadę człowieka odpowiedniego, któremu jednak, chcąc go tam mieć, musiał przyznać obok wyznaczonych budżetem rocznych 800 zł. wikt, opał i światło, reprezentujące kwotę 350 zł. budżetem nieprzewidzianą. Że jednak to pozyskanie jest tylko chwilowem i że funkcyonaryusz ten w razie nadarzonej, korzystniejszej posady obecną porzucić może, bo go z nią nic nie wiąże, tego dowodzić byłoby zbytecznem.

Wydział krajowy sądzi przeto, że jest rzeczą konieczną utworzenie stałych etatowych posad kasyerów a zarazem rachmistrzów dla obydwóch szkół, przyczem sądzi, że płace tych funkcyonaryuszów, którzy mieć będą wszelkie prawa urzędników krajowych, powinny być zastosowane do zadania, które na nich ciążyć będzie.

Tak w Dublanach jak i w Czernichowie nie wystarczy obecnie jeden tylko funkcyonaryusz, w Dublanach wejdzie w życie internat, którego administracya wymagać będzie bardzo wiele czynności rachunkowych i manipulacyjnych; — w Czernichowie z powodów, które podaliśmy w naszem zeszłorocznem sprawozdaniu o szkole, okazuje się potrzeba oddania Dyrekcyi do dyspozycyi funkcyonaryusza, któryby obok innych funkcyi a mianowicie funkcyi magazyniera, sprawował obowiązki sekretarza Dyrekcyi. Wydatki na płacę kasyera i rachmistrza i na pisarza w szkole rolniczej w Dublanach wynosić mają według preliminarza na rok 1894 kwotę 1390 zł. w Czernichowie 1650. Ponieważ Wydział krajowy sądzi, że dla tych pomocników rachunkowych i manipulacyjnych, których wprowadzenie jest niezbędnem ze względu na potrzebę odpowiedniej administracyi tych zakładów krajowych, należałoby wyznaczyć płacę 600 zł. i wolne pomieszkanie, wydatki na ten cel, wynosiłyby w Dublanach 1800 zł., to jest byłyby wyższe o 410 zł. w Czernichowie również 1800 zł., to jest więcej niż obecnie o 150 zł. Wydział krajowy sądzi, że wydatki te będą zrównoważone uzyskanemi korzyściami przez umożebnienie większej kontroli nad magazynami szkolnymi w Czernichowie.

W Dublanach wszelkie tego rodzaju prace załatwiał przy pomocny pisarza obecny funkcyonaryusz we wzorowym porządku, przy obecnem jednak bliskiem znacznem i przy jeszcze znaczniejszem powiększeniu pracy rachunkowej i administracyjnej w Dublanach, musiałby Wydział krajowy do załatwienia niektórych spraw wysyłać swoich urzędników, coby pociągałe za sobą wydatki a nie wpływało dodatnio na tok urzędowania ani w Wydziale krajowym, ani w szkole.

Z tych powodów wnosi Wydział krajowy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm ustanawia etat administracyjny w szkołach rolniczych w Dublanach i Czernichowie jak następuje:

w Dublanach:

a) kasyer a zarazem rachmistrz, płaca	1200 zł.
dodatki pięcioletnie po	150 „
b) pisarz, płaca	600 „
dodatki pięcioletnie	50 „

w Czernichowie:

a) kasyer a zarazem rachmistrz, płaca	1200	zł.
dodatki pięcioletnie po	150	„
b) pisarz, płaca	600	„
dodatki pięcioletnie po	50	„

Wszyscy ci funkcyonaryusze są urzędnikami krajowymi.

II. Etat niniejszy wchodzi w życie z dniem 1. kwietnia 1894.

III. Na pokrycie zwiększonych wydatków na etat administracyjny w obu szkołach przyznaje Sejm Wydziałowi krajowemu kredyt dodatkowy na rok 1894 w kwocie 420 zł. z czego przypada na szkołę dublańską 308 zł. na szkołę czernichowską 112 zł.

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 9. stycznia 1894.

Marszałek krajowy.
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Wereszczyński *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

LW. 794/94.

Aleg. 94.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie za rok 1893.

Wysoki Sejmie!

Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie jest jeszcze w okresie przejściowym organizacyi, tak pod względem urządzenia materyalnego jak i personalu nauczycielskiego. Wskutek trudnych warunków, w jakich się znajduje, rozwija się ona wprawdzie powoli, ale stale i prawidłowo, dzięki z jednej strony Kuratoryi szkoły, która w każdej sprawie wytrawną a życzliwą radą swoją i pomocą Dyrekcyę wspiera, z drugiej zaś strony energii i wytrwałości kierownika szkoły.

Temu to współdziałaniu zawdzięczać należy między innymi, że użytkowanie ogrodu miejskiego, dla praktyki uczniów, zabezpieczone zostało przynajmniej na razie, przez powołanie kierownika szkoły p. Maciaszka do komisyi ogrodowej Rady miejskiej i poruczenie mu kierownictwa i kontroli nad ogrodem miejskim. Objąwszy to kierownictwo, za wiedzą i zezwoleniem Wydziału krajowego, może kierownik szkoły, odpowiednio do celów nauki, przeznaczać uczniów do wykonywania różnych prac dla ogrodnika ważnych, których nie mógłby jeszcze teraz dostarczyć im w ogrodzie szkolnym. Ze sprawozdania bowiem zeszłorocznego wiadomo Wysokiemu Sejmowi, że Magistrat miasta Tarnowa uwolnił od obowiązków ogrodnika miejskiego p. Kazimierza Waśniewskiego, który od samego początku założenia krajowej szkoły ogrodniczej w Tarnowie (t. j. od jej przeniesienia z Czernichowa) pełnił, za zgodą Reprezentacyi miasta, obowiązki drugiego (pomocniczego) nauczyciela fachowego tej szkoły. Połączenie tych dwóch obowiązków uznano za konieczne, gdyż jedynym środkiem do nauki praktycznej uczniów szkoły ogrodniczej w Tarnowie był ogród miejski z należącymi do niego szklarniami, a tylko ten mógł środek wspomniany należycie wyzyskać, bez nieporozumień pomiędzy zarządem ogrodu a Dyrekcyą szkoły, kto nim bezpośrednio i odpowiedzialnie zarządzał. Dlatego też, zobowiązała się reprezentacya gminy miasta Tarnowa, deklaracyą z dnia 16. listopada 1887 L. 11.197: obsadzać posadę ogrodnika miejskiego tylko za zgodą i porozumieniem Wydziału krajowego.

Kiedy wszakże Magistrat przyjął na miejsce p. Waśniewskiego innego ogrodnika, nie posiadającego dostatecznej kwalifikacyi do udzielania nauki w szkole, a chociażby tylko praktyki w ogrodzie, nie można było w inny, jak tylko powyżej wspomniany sposób niekorzystne ztąd dla szkoły skutki usunąć.

Sprawa zwolnienia reprezentacyi miasta Tarnowa od obowiązku przyjętego przytoczoną powyżej deklaracyą, o co Magistrat prosił, a co kuratorya szkoły bezwarunkowo, krajowa zaś komisya rolnicza warunkowo popierała, — a o czem Wydział krajowy obszernie relacyonował w ostatniem sprawozdaniu swojem, — jest jeszcze w toku. Niezależnie jednakże od wyniku rokowań, jakie Wydział krajowy prowadzi z reprezentacyą gminy miasta Tarnowa, w myśl opinii krajowej komisyi rolniczej (mianowicie by gminę miasta Tarnowa od jej zobowiązań zwolnić za odpowiednią rekompensatą), postanowił Wydział krajowy, na wniosek kuratoryi szkoły, rozpisać konkurs na posadę drugiego nauczyciela fachowego.

W skutek konkursu rozpisanego pod dniem 25. września 1893 L. 38.937 zgłosiło się jednakże tylko sześciu kandydatów. Żaden jednakże z nich nie posiada wymaganej kwalifikacyi, to jest tego teoretycznego wykształcenia zawodowego obok gruntownej praktyki, któreby kandydata do zawodu nauczycielskiego w praktycznej szkole ogrodniczej usposabiało.

Ponieważ jednak pomiędzy zgłaszającymi się kandydatami jest dwóch doświadczonych ogrodników praktycznych, z których jeden przeszło 15, a drugi przeszło 20 lat w zawodzie ogrodniczym pracują, a którzy mogliby być (według zdania Dyrekcyi) dobrymi nauczycielami praktyki ogrodniczej, czyli instruktorami, zażąda Wydział krajowy opinii kuratoryi i komisyi rolniczej, czyli nie byłoby wskazanem, przyjąć jednego z nich jako instruktora, któryby uczył praktyki i dozorował ogrodu według wskazówek kierownika szkoły, — ten zaś objąłby nankę teoretyczną wszystkich działów ogrodnictwa.

Taki podział pracy dozwoliłby swobodnie czynić starania celem pozyskania odpowiednio ukwalifikowanego drugiego nauczyciela, albo też nauczyciela takiego wykształcić.

Posada nauczyciela etatowego dla nauk elementarnych ogólnie kształcących i podstawowych, została obsadzoną drogą konkursu, ponownie pod dniem 17. lutego 1893 L. 6.485 przez Wydział krajowy rozpisanego. Z pomiędzy 17 kandydatów uznała krajowa komisya rolnicza, której Wydział krajowy podania wszystkich kandydatów do zbadania przedstawił, czterech jako takich, którzy warunkom konkursu i potrzebom szkoły ogrodniczej najlepiej odpowiadają. Zdania kuratoryi szkoły, które Wydział krajowy do przedstawienia jednego z kandydatów zawezwał, były podzielone: kiedy bowiem jedni (większość) byli za powołaniem nauczyciela do nauk elementarnych z niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach, p. Mieczysława Rożańskiego, to drudzy przemawiali za p. Wiktorem Tabeau z Tarnowa. Wydział krajowy rozstrzygnął konkurs na korzyść p. Tabeau, za którym także i kierownik szkoły przemawiał, a to z tego powodu, że przeniesienie p Rożańskiego do Tarnowa byłoby połączone ze szkodą dla krajowej niższej rolniczej w Kobiernicach, gdzie tenże bardzo pożytecznie działa i nie mógłby być łatwo zastąpionym. P. Tabeau objął obowiązki nauczyciela w szkole ogrodniczej w Tarnowie z dniem 3. września 1893; do tego zaś czasu uczyli nauk elementarnych ogólnie kształcących i pomocniczych nauczycieli miejscowych szkół ludowych pp. Jan Ciejka i Józef Paszkowicz.

Po objęciu obowiązków przez p. Wiktora Tabeau uregulował Wydział krajowy (rozporządzeniem do LW. 55.584/93 rozkład i wymiar godzin na nauki elementarne ogólnie kształcące i podstawowe p. Tabeau przydzielone.

W roku 1893, czynni byli jako nauczyciele krajowej szkoły ogrodniczej w Tarnowie pp.:

1. Wojciech Maciaszek, nauczyciel fachowy i kierownik szkoły;
2; Kazimierz Waśniewski, zastępca drugiego nauczyciela fachowego;
3. Erancisek Vetulani, kierownik expozytury biura melioracyjnego (rysunki i miernictwo).
4. Jan Ciejka i Józef Pankowicz, nauczyciele szkół miejskich (nauki elementarne ogólnis kształcące i podstawowe) do końca sierpnia 1893 — a od początku września 1893: Wiktor Tabeau;
5. Ochmistrzem był: Franciszek Niklas;
6. Obowiązki katechety pełnił — z uznania godną gorliwością — Wawrzyniec Okulicki.

Nauka, udzielana ile możności przystępnie i ściśle do przyszłego zawodu wychowanków szkoły ogrodniczej zastosowana, rozdzieloną jest na dwa okresy: w okresie pierwszym sześciomiesięcznym, to jest od 1. kwietnia do 30. września, odbywa się nauka praktyczna prawie wyłącznie, gdyż tylko 4 do 8 godzin nauki tygodniowo uczniowie w sali szkolnej mają, a wszelkie yrace w ogrodach szkolnych wykonują, bez pomocy robotnika najętego, — w okresie zaś drugim, trwającym od 1. października do końca marca, odbywają się przeważnie nauki teoretyczne w salach szkolnych, nauka zaś praktyczna o tyle, o ile prace o inspektach, cieplarni i szklarni miejskiej sposobność do tego dają.

Wynik nauki jest pomyślny, o ile z egzaminów wnosić można; — uczniowie, którzy cały trzechletni kurs nauk ukończyli, znajdują łatwo pomieszczenie — pozostają w obranym zawodzie i zadawalniają swoich służbodawców. — Jednemu z najlepszych uczniów (Lichańskiemu) udzielił Wydział krajowy stypendyum i wysłał go za granicę celem dalszego kształcenia,

Ogród szkolny doprowadzouy został do stanu użytecznego. Zrygolowany, zwapniony, w części dolnej nasypem dobrej ziemi na jedną do kilku stóp podniesiony, daje ładne i obfite plony warzyw. Za warzywa sprzedane wpłynęło w roku 1892 do kasy 201 zł., w roku zaś 1893: 352 zł. 20 ct. Ze szkółek drzew owocowych i krzewów ozdobnych spodziewać się można dopiero za lat kilka dochodów, jeżeli obawy Wydziału krajowego, wypowiedziane w poprzednich sprawozdaniach, okażą się nieuzasadnionymi. — Ubiegła zima (1892/93) wyrządziła znaczne szkody o kulturach drzew owocowych, — a jakkolwiek kultury nie stracone, gdyć drzewka nizko uszlachetniane, można było nisko pościnać, wskutek czego nowe i bardzo ładne wydały pędy, — zawsze jednakże został rok czasu stracony.

Budyyek szkolny murowany, mający — w myśl wywodów zawartych w Sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 26. lutego 1892 LW. 10.311 Wysokiemu Sejmowi przedłożonem, służyć szkole na okres przejściowy,—został na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu postawiony i jest już pod dach wyprowadzony, jednakże jeszcze nie wykończony. Do kierowania i dozoru tej budowy powołał Wydział krajowy komitet złożony z pp. Witolda Rogojskiego, członka kuratoryi szkoły, jako przewodniczącego, dalej pp. Adolfa Dobrzyńskiego, Józefa hr.

Męcińskiego i Leopolda Płazińskiego, członków kuratoryi, Szczęsnego Zaremby, autora planu i kosztorysu budynku, a w końcu kierownika szkoły Wojciecha Maciaczka.

Komitet ten oddał budowę w przedsiębiorstwo p. Franciszkowi Hackbeilowi na podstawie rozpisaniania ofert, a przewodniczący Wny Rogajski wypłaca należytości wszelkie, z zaliczek udzielanych mu do wyrachowania z kasy krajowej.

Na wiosnę 1893 będzie budynek ten całkiem wykończony, poczem przystąpi się do adaptacyi i rozszerzenia starego budynku drewnianego, w którym mają być pomieszczone sypialnie dla dczniów, pomieszkanie dla ochmistrza i kuchnia.

Na wewnętrzne urządzenie tych budynków i zamknięcie przynajmniej od strony frontowej, wstawił Wydział krajowy w budżet szkolny na rok 1894 kwotę 1000 zł. jako jednorazowy nadzwyczajny Wydatek i o zatwierdzenie tego preliminarza uprasza.

·/. Alegat Dołączone ·/. sprawozdanie Dyrekcyi daje dokładny obraz stanu i stosunków szkoły uwainia przeto Wydział krajowy od podawania tu bliższych szczbegółów do szkoły ogrodniczej w Tarnowie się odnoszących.

Wydział krajowy uprasza przeto:

Wysoki Sejm rsczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie, za rok 1893, przyjmuje Sejm do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 9. stycznia 1894

Marszałek krajowy:
Sanguszko *m. p.*

Sprawozdawca:
Tadeusz Romanowicz *m. p.*
Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

Dyrekcyi krajowej szkoły ogrodniczej w Tarnowie

za rok szkolny 1892/3.

I. Ogólne wiadomości o szkole.

Celem krajowej szkoły ogrodniczej w Tarnowie jest wykształcenie ogrodników, uzdolnionych do prowadzenia ogrodów wiejskich.

Do tego celu zdąża szkoła nietylko przez udzielanie wychowankom swoim zawodowej wiedzy, ale także przez ugruntowanie i uzupełnienie wykształcenia ogólnego, jakie ze szkoły ludowej przynoszą, jak nie mniej przez pielęgnowanie ich strony moralnej i religijnej.

Wszyscy uczniowie utrzymywani są w internacie.

Do szkoły może być przyjęty każdy kandydat, który: 1. wykaże się, że ukończył przynajmniej 15 lat życia, odbył z dobrym postępem obowiązkową naukę w szkole ludowej, jest fizycznie i umysłowo zdrów i nienagannych obyczajów; 2. w terminie przez Dyrekcyę naznaczonym złoży egzamin wstępny, służący do ocenienia, czyli kandydat jest w ogóle dostatecznie rozwinięty umysłowo, ażeby mógł korzystać z nauk w tej szkole udzielanych

Kandydaci, którzy odbyli przynajmniej **jednoroczną praktykę ogrodniczą**, a czynią zadość powyżej wymienionym warunkom, mają pierwszeństwo do przyjęcia.

Koszta utrzymania ucznia w zakładzie wynoszą 165 zł. rocznie, za co otrzymuje mieszkanie, pościel, wikt, pranie światło i ubranie, prócz bielizny i obuwia, w które każdy wstępujący zaopatrzony być powinien dostatecznie z domu.

Synowie ubogich rodziców przyjęci być mogą na koszt funduszu krajowego.

Nauka trwa lat trzy, a rok szkolny rozpoczyna się z dniem 1. kwietnia każdego roku.

Przy końcu każdego półrocza szkolnego składają uczniowie egzamin ze wszystkich nauk udzielanych w tym czasie, jakoteż i z nabytej wprawy w wykonywaniu prac i czynności zawodowych.

O wyniku egzaminu zawiadamia kierownik szkoły listownie rodziców lub opiekunów każdego ucznia.

Uczeń, który przy egzaminie z drugiego (zimowego) półrocza nie otrzymał przynajmniej dostatecznego postępu z każdego przedmiotu nauki, nie może przejść na rok wyższy. Pozwolenie do powtarzania zaniedbanego roku udzielić może Wysoki Wydział krajowy na

przedstawienie kierownika szkoły, jeżeli uczeń wytrwałą pracą i wzorowem zachowaniem się na to zasługuje.

Po ukończeniu całego trzechletniego kursu nauk zdaje każdy uczeń egzamin końcowy czyli główny, z całości nauk zawodowych, przed osobną komisyą egzaminacyjną, a w razie pomyślnego wyniku tego egzaminu otrzymuje „świadectwo ukończenia nauk“, wystawione według wzoru, przez Wys. Wydział krajowy zatwierdzonego.

Jeżeli zaś uczeń egzaminu tego nie złoży z postępem przynajmniej dostatecznym, otrzymuje świadectwo odbycia całego kursu nauk ze stopniem niedostatecznym nabytej w szkole wiedzy. Innych świadectw uczniom szkoła nie wydaje.

II. Nauki w szkole udzielane.

Nauka jest teoretyczną i praktyczną i obejmuje następujące przedmioty:

a) Z nauk ogólnie kształcących i podstawowych:

1. Religia, 2. język polski, 3. język niemiecki, 4 poprawne czytanie i pisanie używanych w botanice łacińskich nazw roślin, 5. arytmetyka i geometrya z miernictwem praktycznem, 6. geografia, 7. kaligrafia, 8. rysunki, 9. elementarne wiadomości z nauk przyrodniczych podstawowych, 10. botanika ogólna i ogrodnicza;

b) Z nauk zawodowych:

1. Zasady ogólne ogrodnictwa, 2. warzywnictwo, 3. sadownictwo, 4. kwiaciarstwo, 5. hodowla drzew i krzewów ozdobnych, oraz 6. zasady zakładania i utrzymywania ogrodów;

c) Z nauk pomocniczych:

1. Uprawa chmielu, 2 uprawa wikiiny koszykarskiej, 3. pszczelnictwo.

Treść wszystkich powyższych nauk podaną została w zeszłorocznem sprawozdaniu Dyrekcyi.

Nauka teoretyczna odbywa się w izbach szkolnych i bywa popieraną (o ile na to środki i zbiory szkoły pozwalają) demonstracyami w szkole i ogrodzie, nauka przedmiotów fachowych i pomocniczych bywa zawsze demonstrowaną w ogrodzie i stwierdzaną licznymi przykładami tak podczas ćwiczeń praktycznych w ogrodach szkolnych i ogrodzie miejskim, jakoteż w ogrodach prywatnych, do których odbywają uczniowie wycieczki.

Podręczników używają uczniowie tylko przy nauce przedmiotów ogólnie kształcących i podstawowych (z wyjątkiem botaniki), nauk fachowych i pomocniczych uczą się uczniowie z wykładu nauczyciela, który w sposób jak można najzrozumialszy i treściwy naukę podaje, a przy powtarzaniach i demonstracyach według potrzeby uzupełnienia i objaśnia.

Naukę praktyczną pobierali uczniowie przedewszystkiem w ogrodach szkolnych i ogrodzie miejskim, a także i w ogrodach prywatnych, o ile te dostarczały materyału potrzebnego do nauki, którego na razie ogród szkolny dostarczać nie mógł.

W ogrodzie szkolnym uczyli się uczniowie praktycznie: przyrządzania kompostów uprawy ziemi, rozmnażania, uprawy i przechowywania roślin warzywnych i produkcyi nasion; dalej: rozmnażania, uprawy i hodowli drzew i krzewów owocowych, uprawy chmielu i wikliny, koszykarskiej. W ogrodzie miejskim uczyli się: uprawy roślin kwiatowych, gruntowych i szklarniowych, rozmnażania, uprawy i hodowli drzew i krzewów ozdobnych, utrzymywania trawników i ogrodu spacerowego, wysadzania kłębów i kwietników kobiercowych. Do nauki praktycznej w prowadzeniu drzew owocowych w formach karłowych, używani byli uczniowie w ogrodach prywatnych.

Nauka teorytyczna w szkole udzielaną bywa przedewszystkiem w okresie zimowym, w 24 godzinach tygodniowo na roku Iszym, w 26 na roku IIgim, a w 18 na roku IIIcim. W okresie zaś (półroczu) letnim, w którym uczniowie głównie nauką praktyczną są zajęci, odbywa się nauka tylko z przedmiotów ogólnie kształcących i podstawowych, po kilka godzin tygodniowo, mianowicie po 8 godzin na roku Iszym i IIgim, a 3 godzin na tydzień z uczniami roku IIIgo.

Nauka praktyczna odbywa się przez cały rok pod kierunkiem nauczycieli fachowych, przeważnie zaś w półroczu letnim.

III. Skład grona nauczycieli i nauki przez nich udzielane.

1. Kierownik zakładu, nauczyciel fachowy **Wojciech Maciaszek**, uczył: warzywnictwa, — sadownictwa, — kwieciarstwa szklarniowego, — chmielarstwa, — uprawy wikliny koszykarskiej i pszczelnictwa, tudzież układania sprawozdań tygodniowych z dokonanych prac, a to w szesnastu godzinach na tydzień, prócz demonstracyj z sadownictwa, warzywnictwa i kwieciarstwa szklarniowego i nauki praktycznej przy inspektach, w ogrodach i szklarniach.

2. Nauczyciel fachowy pomocniczy **Kazimierz Waśniewski**, b. ogrodnik miejski, uczył: ogólnych zasad ogrodnictwa, — kwieciarstwa gruntowego, — krzewoznawstwa, — botaniki ogrodniczej — i zoologii zastosowanej do potrzeb praktycznego ogrodnika, w 16 godzinach na tydzień razem.

3. Katecheta **ks. Okulicki**, udzielał nauki religii w obu półroczach po 1 godzinie tygodniowo na wszystkich trzech latach.

4. Nauczyciel pomocniczy do nauki rysunków i miernictwa, **Franciszek Vetulani**, kierownik ekspozytury kraj. biura melioracyjnego w Tarnowie, uczył miernictwa, budownictwa ogrodowego i rysunków, na wszystkich trzech latach w 3 godzinach tygodniowo.

5. Nauczyciel pomocniczy do nauk elementarnych, **Józef Pankowicz**, kierownik trzyklasowej szkoły pospolitej na Strusinie ad Tarnów, uczył: języka polskiego, — języka niemieckiego — geografii z historyą — i kaligrafii w 15 godzinach tygodniowo.

6. Nauczyciel pomocniczy do nauk elementarnych **Jan Ciejka**, nauczyciel siedmioklasowej szkoły ludowej w Tarnowie, uczył: arytmetyki i geometryi, tudzież elementarnych wiadomości z nauk przyrodniczych, w 10 godzinach tygodniowo.

7. Ochmistrz (dozorca uczniów) **Franciszek Niklas**, nadzorował uczniów przy zajęciach praktycznych.

IV. Środki naukowe szkoły.

Do wymienionych już w zeszłym roku skromnych środków naukowych przybyło:

Zbiorek minerałów i skał ważniejszych.

Zbiór nasion chwastów ogrodowych.

Zielnik roślin pożytecznych i chwastów, uzupełniany roślinami zbieranymi przez uczniów podczas wycieczek.

Modele kwiatów, Brendla, z masy papierowej.

Tablice kwiatostanów.

Zbiorek owadów szkodliwych w ogrodownictwie.

Kilkanaście nowych dzieł i podręczników zawodowych.

Czasopisma fachowe prenumerowane w liczbie sześciu.

V. Frekwencya uczniów.

Z początkiem roku szkolnego 1892/93 zapisanych było do szkoły ogrodniczej 20 uczniów. mianowicie: na I roku: 9, — na II roku: 6, — na III roku: 5. (Na rok I. zgłosiło się 17 kandydatów, z tych jednakże zostało przyjętych, na podstawie egzaminów wstępnych, tylko: 9).

Wszyscy uczniowie byli religii rzymsko-katolickiej. Pod względem wieku było:

z ukończonym 16 rokiem życia: 6
„ „ 17 „ „ 7
„ „ 18 „ „ 4
„ „ 19 „ „ 3

Przygotowanie uczniów było następujące:

z 3 klasą szkoły ludowej uczniów: 9
z 4 „ „ „ „ 8
z 2 „ „ średniej „ 2
z 4 „ „ „ „ 1

Pochodzenie uczniów:

Z powiatów: brzeskiego 1, — podhajeckiego 1, — niskiego 1, — tarnowskiego 1, — bocheńskiego 2, — ropczyckiego 2, — dąbrowskiego 3, — sandeckiego 1, — chrzanowskiego 1, — krakowskiego 1, — wielickiego 2, — z gubernii siedleckiej 2.

Pod względem stanu i zajęcia rodziców było:

Synów urzędników 1, — nauczycieli 1, — oficyalistów prywatnych 3, mieszczan 2, — rękodzielników 2, — włościan 9, — służby folwarcznej 2.

W ciągu roku szkolnego opuścili zakład dobrowolnie: Jan Gruzel, — Antoni Pisarek, — Jan Szewczyk, — Antoni Warnicki.

Przy końcu więc roku szkolnego było uczniów:

na I roku 5
na II „ 6
na III „ 5
razem 16

VI. Egzamina.

Z pięciu uczniów roku I złożyło egzamina roczne:

z postępem bardzo dobrym 1.
„ „ dobrym 3.
„ „ dostatecznym 1.

Z sześciu uczniów roku II złożyło egzamina:

z postępem bardzo dobrym 1
„ „ dobrym 2
„ „ dostatecznym 3

Z pięciu uczniów roku III złożyło egzamina:

z postępem bardzo dobrym 1
„ „ dobrym 3

nie składał egzaminu z powodu służby wojskowej 1 (Wawrz Gunia).

Do egzaminu końcowego przystąpili i otrzymali „świadectwo ukończenia nauk“:

Tadeusz Lisowski ze stopniem bardzo dobrym.
Antoni Gramski ze stopniem dobrym.
Henryk Berlik ze stopniem dobrym.
Antoni Michalik ze stopniem dostatecznym.

Z uczniów, którzy w roku 1892 naukę w szkole ogrodniczej ukończyli, udali się na praktykę do ogrodu JW. Pana Romana hr. Potockiego w Łańcucie 2, — do c. k. ogrodu botanicznego w Krakowie 1, — do ogrodu miejskiego w Krakowie 1.

Egzamina półroczne przeprowadzono w dniu 15. października 1891 pod przewodnictwem delegata Wys. Wydziału krajowego W. p. prof. Zygmunta Strusiewicza, w obecności delegata konsystoryalnego ks. Walentego Gadowskiego, katechety c. k. Seminaryum nauczycielskiego, i członków Kuratoryi szkoły, mianowicie: JWPP. radcy Namiestnictwa i starosty Płazińskiego, Adolfa Dobrzyńskiego, prezesa rady powiatowej tarnowskiej, Józefa hr. Męcińskiego, posła na Sejm krajowy i Leszczyńskiego, delegata gminy miasta Tarnowa.

Egzamina roczne odbyły się w dniu 28 i 29. marca, w obecności członków Kuratoryi szkoły.

Egzamina końcowe odbyły się w dniu 30. marca przed komisyą egzaminacyjną, złożoną z delegata Wys. Wydziału krajowego, kierownika szkoły p. W. Maciaszka i nauczyciela fachowego p. K. Waśniewskiego. We wrześniu raczył zwidzieć tutejszy zakład JE. Marszałek ks. Sanguszko.

W ciągu roku szkolnego zwidzany był zakład kilkakrotnie przez członków Kuratoryi szkoły i delegata Wysokiego Wydziału krajowego.

VII. Wiadomości o byłych uczniach.

Uczniowie, którzy w roku 1890, 1891 i 1892 opuścili zakład, pozostają:

Ligęza Kazimierz, na posadzie ogrodnika u JWP Hr. Koziebrodzkiego w Chlebowie.

Urbańczyk Antoni, na praktyce w Medyce u JWP. Pawlikowskiego.

Molewicz Kazimierz, na praktyce u Pana Waśnieńskiego w Nowym Sączu.

Chwastowicz Stefan i Schweichlen Piotr, wyjechali do Ameryki.

Tabaj Wojciech, na posadzie ogrodnika u JE. Hr. Jaworskiego w Skwarzawie.

Duda Stanisław, na posadzie ogrodnika u W. Pani Maryi Horodyńskiej w Zbydniowie.

Lichański Władysław, na praktyce w ogrodach JWP. Hr. Stanisława Potockiego w Krzeszowicach.

Dreziński Karol, na III. roku c. k. Seminaryum nauczycielskiego w Tarnowie.

Szczudło Jan, na praktyce w c. k. botanicznym ogrodzie w Krakowie.

Rozenblat Filip, na praktyce w ogrodach JW. P. Hr. Potockiego w Łańcucie.

Nowak Jan, na posadzie ogrodnika przy fabryce kwasu siarkowego w Gorlicach.

Babraj Franciszek, na praktyce w ogrodzie zdrojowym w Krynicy.

Łabuz Czesław, na posadzie ogrodnika przy Seminaryum duchownem w Tarnowie.

Koza Michał, przy wojsku.

VIII. Sprawy internatu.

Uczniowie w liczbie 20 pomieszczeni są w trzech izbach sypialnych, w dwóch po siedmiu, a w jednej sześciu.

W okresie letnim wstawają uczniowie o godzinie 4½, a wzimowym o 5½. Po umyciu się, ubraniu i pościeleniu swych łóżek, odmawiają krótką modlitwę wspólnie z ochmistrzem, poczem udają się do ogrodu w lecie, a w zimie do izb szkolnych; sypialnie zaś po zamieceniu ich (którą to czynność uczniowie I. i II. roku z kolei dziennej pełnią), zostają cały dzień zamknięte, — dopiero o godzinie 9 wieczór zostają otwarte, t. j. kiedy uczniowie po odmówieniu wspólnej modlitwy udają się spać.

Pościel uczniów składa się z siennika, poduszki sianem wypchanej, koca wełnianego podszytego prześcieradłem i prześcieradła na siennik. Prócz tego każdy uczeń dostaje szafkę na ubranie i bieliznę.

Uczniowie otrzymują w zakładzie ubranie: na lato po dwie pary ubrań drelichowych i kapelusz słomkowy, na zimę burkę, czapkę wełnianą i płaszcz, tudzież uniform ze sukna stalowej barwy.

Koszt ubrań: Ubrania drelichowe po 3·80 zł.; kapelusze po 0·25 zł.; burki po 12 zł.; czapki wełniane po 1·20 zł.; ubranie sukienne po 15 zł.; płaszcze po 12 zł.; czapki po 0·90 zł.

Wikt dla uczniów jest we własnej administracyi, i składa się: ze śniadania o 7½, obiadu o 12¼, i kolacyi o 7¼ godzinie.

Każdy uczeń dostaje:

Na śniadanie: 700 gramów chleba i ½ litra mleka.

Na obiad w poniedziałek: Rosół z ryżem, mięso z ogórkiem i kasza jaglana ze słoniną; we wtorek: rosół z ziemniakami, mięso z ćwikłą i groch ze słoniną; we środę: rosół z fasolą białą, mięso z sosem i kluski ze słoniną; we czwartek: rosół z kaszą perłową, mięso z kapustą i ziemniaki ze słoniną; w piątek: zupa ziemniaczana, kminkowa lub grzybowa i fasola z masłem; w sobotę: zupa grochowa i kluski z masłem; w niedzielę: rosół z grysikiem, mięso z marchewką i pieczeń z kapustą.

Na kolacyę: w poniedziałek: ziemniaki ze słoniną i ½ litry kwaśnego mleka; we wtorek: kasza jęczmienna i ½ litry mleka słodkiego; we środę: ziemniaki ze słoniną i ½ litry mleka kwaśnego; we czwartek: kasza jaglana i ½ litry mleka słodkiego; w piątek: ziemniaki z masłem i ½ litry mleka kwaśnego; w sobotę: ryż i ½ litry mleka słodkiego; w niedzielę kasza perłowa i ½ litry mleka słodkiego.

W okresie zimowym dostają uczniowie na śniadanie barszcz na przemian z mlekiem, na kolacyę zamiast mleka kwaśnego do ziemniaków barszcz się podaje.

Mięsa na obiad 143 gramów, a pieczeni 125 gramów na jednego ucznia.

Koszta wiktu z dodaniem zapłaty gospodyni, dziewki, praczki, opału, naczyń kuchennych, oraz rzeczy potrzebnych do prania i naprawiania bielizny, wynosiły 2594 zł. 83 ct. (w tem służba w kwocie 169 zł. 80 ct.; naczynia do kuchni 83 zł. 19 ct.; opał 90 zł. i przybory do prania i naprawiania bielizny 50 zł.; razem 392 zł. 99 ct.). W koszcie tym mieści się już koszt spowodowany zarządzeniem Wysokiego Wydziału krajowego z powodu obawy cholery, mianowicie koszt zakupna wina czerwonego, herbaty, cytryn i t. p.

Nadzór nad uczniami w zakładzie i ogrodzie wykonuje kierownik szkoły przy pomocy ochmistrza (dozorcy uczniów). Wszyscy nauczyciele będąc tylko dochodzącymi nie mogli go w tem wyręczyć. Stosunki te zmienią się na korzyść zakładu, kiedy w miejsce dotychczasowych niestałych nauczycieli pomocniczych, zamianowani zostaną na podstawie rozpisanego konkursu nauczyciele stali i wyłącznie w szkole ogrodniczej czynni.

Stan zdrowotny uczniów był zadowalniający, bo prócz lekkich słabości, które tylko dwa lub najwyżej trzy dni trwały; jeden tylko Śliski na reumatyzm przez 2½ miesiąca chorował.

Wskutek obawy występującej tu i owdzie w kraju naszym epidemii cholery, zarządził Wysoki Wydział krajowy wszelkie środki ostrożności, które też z całą ścisłością zostały wykonane. Izby sypialne, szkolne, jadalnia, były bielone, — podłogi, ławki, łóżka, szafki i wszelkie sprzęty były często myte gorącym ługiem, a następnie skrapiane kwasem karbolowym; miejsca zaś najwięcej uczęszczane dezinfekcyonowano często i starannie. Woda do picia podawana była przegotowana i ostudzona, po dodaniu kilku kropel kwasu solnego do szklanki. Po obiedzie dostawali uczniowie czerwone wino, a rano i po kolacyi herbatę.

Uczniom wzbroniono wszelkiej styczności z osobami obcymi.

Szczere uznanie i gorące podziękowanie wyraża Dyrekcya na tem miejscu fizykowi miejskiemu Dr. Walczyńskiemu, który przez cały rok udzielał bezinteresownie pomocy lekarskiej a do spełnienia zarządzeń Wysokiego Wydziału krajowego bardzo wiele Dyrekcyi pomógł przysyłaniem ludzi do przeprowadzania gruntownej dezinfekcyi, jakoteż i udzielaniem środków dezinfekcyjnych bezpłatnie.

IX. Budynki szkolne.

Braki i niedostatki w budynkach szkolnych wykazane w sprawozdaniu Dyrekcyi za rok 1891/92, a niedozwalające szkole zorganizować się należycie, będą już w roku 1893/94 przynajmniej częściowo usunięte zarządzonem już przez Wydział krajowy wybudowaniem domu szkolnego (w którym mieścić się mają trzy sale do nauki, gabinet na zbiory, kancelarya Dyrekcyi i skromne pomieszkanie dla kierownika szkoły, jak niemniej adoptacyą starego budynku w którym się obecnie mieszczą sypialnie uczniów, pokój ochmistrza i kancelarya Dyrekcyi.

Zarządzenie to usunie jednakże — jak już wspomniano — tylko częściowo dające się uczuwać braki i niedostatki. — Pomieszkanie dla nauczyciela fachowego, pomocniczego, i dla nauczyciela do nauk elementarnych jest niezbędnie potrzebne w obrębie samego zakładu, ażeby nauczyciele ci mogli należycie wspierać kierownika szkoły, w dozorze i prowadzeniu uczniów. — Oparkanienie zakładu, wybudowanie studni i postawienie szklarni należą do niezbędnych potrzeb szkoły.

X. Ogród szkolny.

Ogród szkolny, jako główny środek naukowego szkoły, został według możności urządzony:

Jest tu już wszystkiego po trosze, czego do popierania nauki koniecznie potrzeba, resztę w miarę środków, stale i systematycznie według przyjętego planu, uzupełniać się będzie z każdym rokiem.

Szkółkę drzew owocowych pomnożono o jeden dział i tak się ma postępować, by otrzymać sześcioletnią rotacyę drzewek owocowych, a od r. 1896 będzie już corocznie 1200 — 1500 drzewek w koronach do zbycia.

Zasadzony w zeszłym roku dział drzew owocowych został w bieżącym roku uszlachetniony.

Wszystkie drogi w ogrodzie obsadzono drzewami owocowymi. — Pod stroną południową parkanu posadzono winorośl, brzoskwinie i morele.

Parkan około inspektów obsadzono z wewnątrz morelami, brzoskwiniami i winoroślą, z zewnątrz na wschodniej stronie pakrkanu jabłoniami, na zachodniej gruszami, a na północnej późnymi wiśniami.

Drzewka pod parkanami będą prowadzone jako karłowe rozpinane, — koło dróg jako wysokopienne; te drzewka mają służyć jako matki, z których zrazy i oczka zbierać się ma do uszlachetnienia młodych drzewek.

Zasadzono jeden dział drzewkami i krzewami ozdobnymi, z których już niektóre zdatne są do posadzenia w parku.

Zasadzono kolekcyę drzew i krzewów ozdobnych, która ma służyć tak do rozmnażania, jakoteż i poznawania gatunków drzew ozdobnych. Powiększono kolekcyę wierzby koszykarskiej.

Dwie grzędy brzeżne (rabaty) wzdłuż środka ogrodu, użyto pod hodowlę kwiatów letnich, w celu zaznajomienia uczniów z uprawą i pielęgnowaniem kwiatów w ogrodzie.

Na środku ogrodu wysadzono kląb z roślin liściastych, który otoczono kwiatami wysadzonymi w sposób mazaikowy, by uczniom dać sposobność zapoznania się i z tym sposobem ubierania ogrodu.

Jeden mały dział przeznaczono na tak zwane klasy botaniczne, które niczem innem nie są, jak tylko zestawieniem wszystkich gatunków i ich odmian, hodowanych w ogrodzie szkolnym, aby uczeń miał łatwiejszy przegląd, prędzej mógł je zapamiętać i porównać na miejscu.

Z roślin warzywnych uprawiano nie tylko te gatunki, które największe w ogrodach wiejskich mają zastosowanie, ale i te, które każdy dobry ogrodnik znać i chodować umieć powinien.

W inspektach uprawiano tylko takie rośliny, których uprawę wczesną ogrodnik znać musi, jak: kalafiory, ziemniaki, sałata, rzodkiewka, ogórki, melony, kawony, fasola i t. p. każdego gatunku po jednej skrzyni, pod 4 oknami. Resztę skrzyń użyto w celu wychowania rozsady warzyw i kwiatów.

Na kilku grzędach hodowano rośliny nasienne, nie tylko w celu zysku, ile, by nauczyć jakim sposobem można otrzymać nasienie własne. Z hodowlą tą jest najwięcej kłopotu, bo nie mając odpowiedniej piwnicy, nie można należycie przezimować wysadków.

Próbowano je przezimowywać w kopcach i dołach, ale grunt ciężki, zimny, zatrzymujący wilgoć, niekorzystnie wpływa, i przed wiosną największa część, a po mokrej jesieni wszystkie są zepsute.

Nawozem z pod inspektów, śmieciami z ulic i placów miejskich (temi ostatniemi po należytem przegniciu) i kompostem z wypielonych zielsk i rozmaitych odpadków, znawożono grunt dobrze, a uprawą pod zimę należycie spulchniono, tak, że wierzchnia warstwa wcale zadawalniająco się przedstawia i jest nadzieja, że grunt ogrodowy w krótce do dobrego stanu doprowadzony zostanie

Wynik produkcyi płodów był następujący:

Ze sprzedaży drobnej w ciągu lata pobrano gotówką . .	240 zł. 20 ct.
Rachunkiem za oddane do kuchni zakładowej . . .	112 „ — „
Razem przychód brutto z ogrodu . .	352 zł. 20 ct.

(O 66 zł. więcej jak w roku ubiegłym).

Wiele roślin uprawianych, dochodów nie przyniosło, a hodowane być musiały dla nauki uczniów.

Nasiona dobre użyte zostały na własną potrzebę, bądź do zasiewu, bądź do pomnożenia zbioru nasion, a podrzędniejsze użyte były do wprawiania uczniów do siewu rzutowego.

Ostra i długotrwała zima nie przeszła bez pozostawienia śladów po sobie w ogrodzie szkolnym, z trzech stron odsłoniętym i na silne prądy wschodnich i zachodnich wiatrów wystawiony.

Szczególniej ucierpiały młode szlachetne grusze, jabłonie mniej. Pierwsze zmarzły do dołu, drugie mniej więcej do połowy od góry. Dzięki jednak niskiemu sposobowi uszlachetniania, część pod śniegiem zostająca nie została zmarzniętą. Drzewka ścięte na wiosnę, 10 cm. nad ziemią, wypuściły wprawdzie z dolnej części szlachetnej pięknie pędy, — jednakże cały rok wzrostu jest stracony.

W ogródku przy budynkach szkolnych, obejmującym około 2000 m² hoduje się kolekcyę drzewek obejmującą 70 odmian jabłoni, 70 grusz, 10 brzoskwiń, 4 orzechów laskowych i 6 pożeczek, w celu otrzymania zrazów do uszlachetniania dziczków; — nadto kolekcyę róż, obejmującą 100 odmian i 18 starych drzew owocowych, które jednak z powodu wielkiej starości i cienia prawie wcale nie rodzą. U stóp tych starych drzew umieszczono 4 pnie pszczół, z których dwa dawniej kupiono, a dwa przez odkłady uzyskano.

Do sprawionych dawniej urządzeń i sprzętów ogrodniczych przykupiono 10 skrzyń i 40 okien inspektowych za kwotę 228 zł. 48 ct., wózek dwukołowy z beczką do rozwożenia wody po ogrodzie, i wózek dwukołowy ze skrzynią na wierzchu do wożenia ziemi, warzyw i t. p. oba po 34 zł., sprawiono więc ruchomości za 296 zł. 48 ct. Do uzupełnienia potrzeb ogrodowych należałoby kupić sikawkę tłokową ręczną na dwóch kołach, do skrapiania drzew i podlewania roślin na dalszą odległość, 5 skrzyń i 20 okien inspektowych, w końcu wystawić małe szklarnie do demonstracyj, mianowicie: zimną, ciepłą, rozmnażalnię i do uprawy wczesnej owoców (forsownię). Koszt szklarni w przybliżeniu wyniósłby przeciętnie po 1000 zł. za cztery 4000 zł. sikawki, 100 skrzyń i okien 120 zł. razem 4220 zł. Tym sposobem miałaby szkoła środki naukowe na szereg lat zapewnione.

XI. Kronika szkoły.

Egzamin z półrocza letniego odbył się w dniu 30. września 1892 pod przewodnictwem JWP. Tadeusza Romanowicza, członka Wydziału krajowego, w obecności Delegata konsystoryalnego ks. J. Jaworskiego, kanonika katedralnego i członków Kuratoryi szkoły.

Egzamina roczne i końcowe odbyły się w dniach 27., 28. i 30. marca b. r. w obecności JWP. Władysława Struszkiewicza c. k. Radcy rządowego i Inspektoru kultury krajowej, w obecności Delegata konsystoryalnego ks. J. Jaworskiego, kanonika katedralnego, Delegata Rady powiatowej, Gminy miasta Tarnowa i Członków Kuratoryi szkoły.

Przy końcu egzaminów raczył przybyć JE. Marszałek ks. E. Sanguszko i był obecny podczas egzaminów praktycznych.

Odwiedzinami swemi raczyli zaszczycić szkołę w ciągu roku: JE. Marszałek ks. E. Sanguszko, J. W. Władysław Struszkiewicz, Dr. Józef Rostafiński, profesor uniwersytetu Jagiellońskiego; Sewer Maciejowski, powieściopisarz; Bolesław Małecki, inspektor ogrodów miejskich w Krakowie, — oraz członkowie Kuratoryi szkoły.

Oprócz kilku naukowych wycieczek do ogrodów JE. Marszałka ks. Sanguszki w Gumniskach, zwiedzili starsi uczniowie w pierwszych dniach września, pod przewodnictwem kierownika szkoły, ogrody krakowskie, mianowicie c. k. ogród botaniczny, ogrody i plantacye miejskie, park krakowski i Dra Jordana, Zakłady handlowe Tenglera i Freegego oraz Zakład Józefitów; następnie udali się do ogrodów JWP. Hr. Potockiego w Krzeszowicach.

Nie pierwszy to raz wypełnia Dyrekcya nader miły obowiązek złożenia na tem miejscu szczerego podziękowania WWPP. właścicielom i kierownikom wspomnianych Zakładów tak za życzliwe udzielanie bardzo cennych rad i wskazówek uczniom, którzy rzeczywisty pożytek z wycieczki tej odnieśli, jakoteż i za serdeczną gościnność z jaką uczniów podejmowali.

Z Dyrekcyi krajowej szkoły ogrodniczej.

Tarnów we wrześniu 1893 r.

Wojciech Maciaszek,
kierownik szkoły.

LW. 51.970/93.

Aleg. 95.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie subwencyi dalszej na zalesienie wydm piaszczystych w powiecie Niskim.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 22. stycznia 1887. przeznaczył Wys. Sejm na zalesienie wydm piaszczystych w powiecie Niskim na lat siedm, począwszy od 1. stycznia r. 1887. do końca grudnia 1893. po 700 zł. rocznie.

O postępie prac około zalesienia wydm piaszczystych w powiecie Niskim, składał Wydziałowi krajowemu, kierujący temi pracami c. k. kraj. inspektor lasów szczegółowe sprawozdania, które przy odnośnych sprawozdaniach Wydziału krajowego Wys. Sejmowi przedkładane bywały.

Zdawało się, że prace około zalesienia wydm piaszczystych w powiecie Niskim w ciągu tych lat 7 pomyślnie ukończone zostaną. Niestety nieprzewidziane klęski elementarne, a w szczególności długotrwałe posuchy w ostatnich latach, a więcej jeszcze uszkodzenia kultury leśnej przez pędraki, chrząszcza majowego (melolouta vulgaris) spowodowały, że zalesienie wydm piaszczystych w tym powiecie nie mogło być przeprowadzone w zakreślonym pierwotnie terminie siedmioletnim.

Klęski te spowodowały bowiem, że przestrzenie, które już w dawniejszych latach zalesione zostały i piękną rokowały przyszłość w skutek niemal zupełnego zniszczenia przez pędraki, po raz wtóry musiały być na nowo zalesione.

Dołączony do sprawozdania c. k. krajowego inspektoratu lasowego wykaz wedle ostatniego stanu sporządzony, podajemy poniżej, gdyż daje on najdokładniejszy obraz przestrzeni wydm piaszczystych w powiecie Niskim.

Wedle tego wykazu wynosi ogólna przestrzeń wydm piaszczystych 1824 morgów, z tej zalesionem jest do końca 1893. r. 1.417 morgów, pozostaje tedy z końcem r. 1893. do zalesienia 407 morgów.

Dotychczasowe doświadczenie stwierdziło, że w ciągu roku można było przy danych siłach roboczych i dotychczasowych funduszach na ten cel rocznie przeznaczonych zalesić około 100 morgów.

Zalesienie tedy pozostałej reszty 407 morgów wymagać będzie jeszcze 4-letniej pracy, jeżeli rocznie 101·75 morgów zalesionem będzie. Dotychczasowe koszta zalesienia, koszta dozoru, kancelaryjne wydatki leśnika etc. wynosiły 6 zł. za morg.

Łączne koszta zalesienia 407 mórg, wynosiłyby tedy 2.442 zł. Przyjąwszy, że praca ta w 4 latach miałaby być dokonaną, potrzebaby rocznie okrągło 620 zł. co w obec dotychczasowej subwencyi 700 zł., przedstawia roczne zaoszczędzenie w kwocie 80 zł.

Wydział krajowy uważa potrzebę uzupełnienia zalesień wydm piaszczystych w powiecie Niskim za uzasadnioną i niezbędną.

W obec tego zaś, że subwencya uchwały Wys. Sejmu z dnia 22. stycznia 1887. na zalesienie wydm piaszczystych, w pow. Niskim na lat 7 po 700 zł. przyznaną z końcem r. 1893. wygasła; w obec niewątpliwych korzyści, jakie przynosi zakulturowanie wydm piaszczystych dla okolic kraju, w których te kultury się zakłada; w obec tego, że korzyści te gminy wiejskie, które przyjrzały się skutkom zalesienia wydm piaszczystych, same z uznaniem przyznają, czemu i Wys. Sejm w kilkakrotnych swych uchwałach dawał wyrazy:

Wydział krajowy postanowił przedłożyć Wys. Sejmowi wniosek, aby na dalsze zalesienie pozostałych 407 mórg wydm piaszczystych w powiecie Niskim, Wys. Sejm raczył przyznać na lat 4, począwszy od 1. stycznia 1894. do końca grudnia 1897. dalszą subwencyę po 620 zł. rocznie.

C. k. Ministerstwo rolnictwa przyznało reskryptem z dnia 28. marca 1887. l. 2.418/305. na utrzymanie leśnika przy zalesieniu wydm piaszczystych w pow. Niskim ustanowionego w kwocie rocznej 900 zł. na lat 7. Subwencya ta zgasła z końcem r. 1893.

W obec tego Wydział krajowy wnosi, aby w razie dalszego przyznania przez W ys Sejm subwencyi w kwocie 620 zł. na zalesienie wydm piaszczystych w powiecie Niskim wypłaconą była pod warunkiem, jeżeli c. k. rząd nadal utrzymywać będzie z własnych funduszów fachowo wykształconego leśnika, któryby pracą około zalesienia wydm piaszczystych w pow. Niskim kierował.

Na podstawie powyższego wywodu Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm krajowy wyznacza na koszta dalszego zalesienia wydm piaszczystych — w powiecie Niskim kwotę 2.480 zł. płatną w 4 rocznych ratach po 620 zł., począwszy od 1. stycznia 1894.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wypłacenia subwencyi powyższej pod warunkiem, że: 1. właściciele wydm piaszczystych, które mają być zalesione, dostarczą bezpłatnie robociznę potrzebną do wykonania wszelkich prac około projektowanych zalesień, niemniej grunt pod szkółki i potrzebny do ich ogrodzenia materyał; 2. że c. k. rząd będzie utrzymywał swoim kosztem leśników fachowo wykształconych, którzyby pracami — około zalesienia kierowali, a nadto Wydziałowi krajowemu prawo ingerencyi i kontroli co do sposobu użycia subwencyi z funduszu krajowego niniejszą uchwałą wyznaczonego zastrzega się.

3. Na wypłatę wyżej wymienionej subwencyi otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 620 zł. na rok 1894.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 16. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Romanowicz *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Zestawienie.

Nazwa gmin katastralnych	Wydmy piaszczyste obejmują łączną przestrzeń w	Z tej przestrzeni wypada na		Ile lat będzie potrzeba do zalesienia obok wymienionej przestrzeni	Na tej podstawie wypada corocznie zalesić przestrzeń	Uwaga
		już zalesione	nie zalesione			
	morgach	morgów		lat	morgów	
Zarzycze	50·0	40·0	10·0	2	5·0	Zalesienia w roku 1893. wykonać się mające, już zostały wliczone do płaszczyzn zalesionych — zatem z końcem roku 1893. pozostaje 407 morgów do zalesienia.
Kłyżów	150·0	120·0	30·0	3	10·0	
Pysznica	180·0	130·0	50·0	3	16·7	
Studzieniec	12·0	10·0	2·0	1	2·0	
Domostawa	180·0	130·0	50·0	3	16·7	
Mostki (Nalepy)	2·5	2·5	.	.	.	
Jarocin	30·0	25·0	5·0	2	2·5	
Kurzyna mała	20·0	15·0	5·0	2	2·5	
„ wielka	12·0	10·0	2·0	1	2·0	
Dąbrówka	25·0	22·0	3·0	2	1·5	
Wulka tanewska	26·0	20·0	6·0	2	3·0	
Ulanów	200·0	160·0	40·0	3	13·33	
Glinianka	5·0	5·0	.	.	.	
Dąbrowica	15·0	12·0	3·0	2	1·5	
Bukowina	4·0	4·0	.	.	.	
Bieliny	35·0	30·0	5·0	2	2·5	
Pławo	80·0	60·0	20·0	2	10·0	
Nisko	7·0	7·0	.	.	.	
Racławice	50·0	40·0	10·0	2	5·0	
Wolina	4·0	1·0	3·0	1	3·0	
Przędzel	26·0	15·0	11·0	2	5·5	
Stróża	5·0	5·0	.	.	.	
Rudnik	200·0	140·0	60·0	3	20·0	
Kopki	5·0	5·0	.	.	.	
Tarnogóra	5·0	5·0	.	.	.	
Łętownia	20·0	15·0	5·0	2	2·5	
Steinau	8·0	3·0	5·0	2	2·5	
Kamień	10·0	10·0	.	.	.	
Jeżów	280·0	240·0	40·0	3	13·33	
Jatta	7·0	5·0	2·0	1	2·0	
Saykowa	3·0	3·0	.	.	.	
Cisów las	15·0	12·0	3·0	1	3·0	
Gwoździec	30·0	24·0	6·0	2	3·0	
Korabina	15·0	12·0	3·0	1	3·0	
Laski	15·0	5·0	10·0	2	5·0	
Bojanów	20·0	12·0	8·0	2	4·0	
Stany	16·0	16·0	.	.	.	
Słup maziarma	2·0	2·0	.	.	.	
Przyszów szlachecki	5·0	5·0	.	.	.	
„ kameralny	50·0	40·0	10·0	2	5·0	
Razem	1824·5	1417·5	407·0	.	.	

Aleg. 96

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej odnośnie do wniosku Wydziału krajowego, co do zakupna realności na cele szpitalne i co do kredytu na czynności przygotowawcze do budowy kliniki chorób wewnętrznych i chirurgicznej.

Wysoki Sejmie!

Każdy szpital powinien, wedle istniejących przepisów i ze względu na cele lecznicze mu przekazane, posiadać osobny lokal, zupełnie oddzielony od reszty budynków szpitalnych; w celu umieszczenia tamże chorych na niemoce zaraźliwe, i odłączenia tych chorych od innych chorych w szpitalu umieszczonych, — a to dlatego, aby w samym szpitalu, te choroby zakaźne innym udzielić się nie mogły. O ile każdy człowiek, szukający opieki w szpitalu, poddać się musi porządkowi w tym zakładzie ustalonemu, o tyle ma prawo wymagać, aby w tymże szpitalu nie nabył choroby, często cięższej od tej, na którą szuka pomocy, a każdy szpital, chcąc temu słusznemu żądaniu zadość uczynić, ma mieć możność odłączenia chorych zakaźnych od innych form chorobowych. To ogólne prawidło urządzenia szpitali oparte na zasadach naukowych, uznane zostało wszędzie i nie ma w tej sprawie w sferach lekarskich żadnej różnicy zapatrywań. Tak samo przyjęła je ankieta przez Wydział krajowy w celu ustalenia planu normalnego szpitala dla Galicyi zwołana i w plan ten włożyła, odrębne ubikacye dla umieszczenia chorób zaraźliwych, i to jako nieodzowny warunek.

Dla wyjaśnienia sprawy musimy nadmienić, że taki pawilon izolacyjnym zwany, nie jest szpitalem dla chorób zakaźnych nagminnych, którego urządzenie, nie do szpitala, tylko do obowiązków gminy należy. Różnica między tymi dwoma zabudowaniami jest jasna i prosta. Tak zwane sporadyczne, pojedyncze przypadki chorób zakaźnych, wydarzają się w miastach wielkich przez rok cały. Czasami ograniczają się na przypadki pojedyncze, czasami zaś szerzą się szybko i obejmując znaczną ilość osób jedną i tą samą chorobą dotkniętych, wywołują wystąpienie nagminne czyli epidemję. Tak przypadki sporadyczne, jakoteż i pierwsze przy rozszerzyć się mającej epidemii przyjmuje z ustawy szpital. Te przypadki musi odłączać od reszty chorych, aby nie wywołał szerzenia się tych chorób zakaźnych w swych własnych zabudowaniach endemją zwanego. Szpital dalej oznacza pierwszy z znaczniejszego lub małego przypływu chorych jednego rodzaju zakaźnego, występującą sporadyczność choroby, lub też jej nagminność, on ma obowiązek na podstawie ilości przypadków u siebie umieszczonych donieść władzom sanitarnym o grożącej lub wybuchłej epidemii, a dopiero od czasu w którym takowa jako taka uznaną została, wolny jest od obowiązku przyjmowania takich chorych w swoje mury i odsyła ich do szpitalu epidemicznego przez gminę prowadzonego.

Z natury rzeczy wypływa, że pawilon izolacyjny szpitalny musi leżeć w przyzwoitem, z góry oznaczonem, oddaleniu od budynków szpitalnych, mieć osobną służbę i o ile możności osobny personal lekarski, inaczej nie ma izolacyi.

Szpital lwowski pomimo swojej wielkości, nie ma pawilonu izolacyjnego. Powstał z budynku na szpital nie budowanego, rozszerzając się miał na celu umieszczenie coraz to więcej przypływających chorych, a dotąd nie był w możności zdobyć się na wypełnienie tej kardynalnej potrzeby szpitala, chociażby znośnie urządzonego. Nieodzowna atoli potrzeba odłączania chorych zakaźnych — poparta niejednokrotnie rozszerzaniem się tych chorób na oddziałach szpitalnych zawsze przepełnionych — nalegania władz sanitarnych i lekarzy szpitalnych znagliły Wydział krajowy prędzej, niżby mógł pomyśleć o żądaniu kredytu na budowę osobnego pawilonu izolacyjnego, do wynajęcia pawilonu izolacyjnego szpitalu św. Zofii i przeznaczenia go na cele szpitalne. Pawilon ten od głównego budynku szpitaliku św. Zofii należycie oddalony, przybliżył się zanadto do budynków szpitala głównego.

Zbudowany dla szpitala małego nie może naturalnie wystarczyć na potrzeby szpitala powszechnego, tym bardziej, że i swoich chorych zakaźnych nadal w tym pawilonie umieszczać musi. Pomijając więc już koszta z używania tego pawilonu dla szpitala wynikłe, który je w myśl układu dzierżawnego ponosi; pawilon ten jest za mały i źle położony i w tej formie i wielkości nie odpowiada celom szpitalnym. Występuje więc konieczność oddania pawilonu izolacyjnego szpitalowi św. Zofii, dla którego jest odpowiednim i wystarczającym, a wybudowania pawilonu własnego dla szpitala głównego, oczywiście w rozmiarach dla niego potrzebnych.

Szpital powszechny we Lwowie ma takie położenie, że nie posiada żadnych gruntów zapasowych, na których mógłby umieścić potrzebne mu do rozszerzania się budynki. Ostatni grunt przylegający do tego zakładu nabył Wydział krajowy w myśl polecenia Wys. Sejmu na budowę zakładu dla położnic. Prawie jednocześnie z dokonanem nabyciem gruntu życzenie kraju, tylekrotnie przez Wys. Izbę objawione, t. j. wskrzeszenie fakultetu lekarskiego we Lwowie spełnione zostało i uchwałą Wys. Sejmu przyczynił się do powstania tego nowego przybytku wiedzy i pracy Kraj nasz nie tak, jak go stać było, ale jak mógł tylko, wierny tradycyi bronienia kultury zachodniej w czasach walki i niesienia jej na wschód w czasie pokoju. Wtenczas już okazało się, że umieszczenie wszystkich gmachów, których fakultet lekarski potrzebuje obok siebie na jednym obszarze, jak być powinno, nie jest możliwe, gdyż na to nie było miejsca i możności zakupienia tego, które do szpitalu przylega. Kupiony zatem plac dla zakładu położnic postanowiono przepołowić. Jednę połowę oddać temu zakładowi urządzonemu już dla kliniki uniwersyteckiej, a drugą użyć na budowę dwóch klinik fakultetu lekarskiego t. j. wewnętrznej i chirurgicznej. Z tem atoli postanowieniem znikła prawie możność zyskania dalszego miejsca na rozszerzanie szpitala powszechnego, a zarazem wystąpiła konieczność połączenia budynków klinicznych na gruncie szpitalnym leżących z budynkami medycyny teoretycznej powstającymi na gruncie przez gminę miasta Lwowa fakultetowi lekarskiemu ofiarowanym, a które grunta oddzielone są od siebie ulicą Piekarską i parcelami do domów tejże ulicy należącymi. W ślad rysujących się fasad budynków fakultetu lekarskiego poszły z natury rzeczy przyległe parcele gruntowe w cenie. Położenie terenu szpitala zrobiło, że przeprowadzenie kanalizacyi w nowych budynkach klinicznych z użyciem i połączeniem tejże z kanalizacyą szpitala głównego, musiało się pokazać bardzo kosztownem i z małymi spadkami.

Przypadek zrządził, że jedna z przyległych parcel, łącząca właśnie ulicę Piekarską z obszarem szpitalnym, możliwą się stała do nabycia. Na niej prócz gruntu do połączenia z ulicą potrzebnego, prócz spadku, dozwalającego na bardzo dobrą i tanią z powodu bliskości objektów wybudowanych, kanalizacyą, stoją mury domu, który właściciel dla swego użytku chciał zbudować, a nie mógł dokończyć z powodu śmierci.

Tę to parcelę postanowił nabyć Wydział krajowy, zużyć dom na niej będący na budowę pawilonu izolacyjnego i załatwić tem samem kwestye budowlane zakładów klinicznych i szpitalnych. Po długich pertraktacyach zawarty został układ z właścicielką realności panią Schimserową, wedle którego z ceny ugodowej 25.000 zł. przypada na grunt 16.800 zł., a na wartość domu o parterze wysokim i suterynach, blachą krytego 8.200 zł. Nie licząc więc domków parterowych starych na tejże realności jeszcze stojących, nabywa fundusz krajowy realność o froncie 47 m. do ulicy Piekarskiej zwróconym, 135 m. długości, t. j. po 9.50 c. za jeden sążeń kwadratowy. Dalej nabywa dom murowany wartości 8 200 zł. zupełnie odpowiednio położony odnośnie do budynków szpitalnych i klinicznych i w całości zużyć się dający na budowę pawilonu izolacyjnego dla chorób zaraźliwych; nabywa dalej możność połączenia szpitalu i klinik z budynkami medycyny teoretycznej, nareszcie i możność doskonałej i krótszej kanalizacyi z upustem do ulicy Piekarskiej, co znów nietylko pod względem technicznym, ale i sanitarnym niemałe ma znaczenie. Nie ulega bowiem wątpliwości, że skierowanie upustów kanałów wszystkich szpitali lwowskich do jednej ulicy Łyczakowskiej, najniekorzystniej oddziaływało na infekcyę terenu tejże ulicy i bardzo jest racyonalnem, aby odprowadzanie odpadków szpitalnych odbywało się nie jedną, ale więcej rurami kanałowymi, naturalnie odpowiednio zbudowanymi.

Wobec tego Komisya budżetowa uważa nabycie realności p. Schimserowej przez Wydział krajowy jako korzystne dla funduszu krajowego i potwierdzenie zrobionego już układu Wysokiemu Sejmowi usilnie poleca.

Aby sprawa pawilonu izolacyjnego stanowczo załatwioną być mogła, potrzeba po nabyciu realności p. Schimserowej wykończyć budynek murowany tamże stojący i takowy rozszerzyć. Ilość bowiem chorych w szpitalu lwowskim i frekwencya tychże, a mianowicie przypadków zaraźliwych, przez długi przeciąg czasu wskazują z całą ścisłością, że pawilon taki musi obejmować 40 łóżek. W tym celu potrzebną jest dobudowa. Wedle przedłożonych szkiców i kosztorysów tak na zużycie i dokończenie istniejącego budynku murowanego, jakoteż na jego rozszerzenie za pomocą dobudowy, do potrzebnej przestrzeni na umieszczenie 40 łóżek, nareszcie na wykonanie ogrodzeń, bruków, kanalizacyi i drogi dojazdowej, potrzebną jest okrągła kwota 16.000 zł. w. a. Obliczeniu temu nie można nic zarzucić, a ponieważ zrobione jest przez tego samego architektę, który prowadzi budowę zakładu położnic, przeto ścisłość tego obliczenia i dokładność z możliwą oszczędnością połączona, nie ulega żadnej wątpliwości.

Dlatego komisya budżetowa przedkłada Wys. Izbie i ten wydatek do przyjęcia na fundusz krajowy, jako konieczny.

W myśl umowy zatwierdzonej przez Wysoki Sejm uchwałą z 24. Marca 1892, obowiązał się fundusz krajowy, wybudować na gruncie dla zakładu położnic zakupionym dwie kliniki uniwersyteckie t. j. chorób wewnętrznych i chirurgicznych. Skarb Państwa przyczyni się do tej budowy kwotą 100.000 zł. Kliniki te mają być w dniu 1. Kwietnia 1897 do użytku oddane.

Ponieważ dotychczas prócz surowych szkiców okazujących tylko wielkość budynków nie ma żadnych wykonanych i przyjętych planów i kosztorysów, nie można obliczyć jaki wydatek fundusz krajowy w myśl powyższego układu ponieść będzie musiał i koniecznem jest rozpocząć roboty przedwstępne. Doświadczenie w ogóle, a szczegółowo przy budowie zakładu położnic nabyte, wykazuje, że takie prace przygotowawcze trwają wcale długo. Aby więc w terminie układem unormowanym wykonać budowę klinik, należy już w r. b. jak słusznie Wydział krajowy przytacza, rozpocząć prace przygotowawcze, tym bardziej, że takowe połączone są z koniecznością zwołania ankiety, oraz przedłożenia planów władzom rządowym centralnym, które zastrzegły sobie ostateczne zatwierdzenie planów odpowiednio celom szkolnym. Nie ulega przytem żadnej wątpliwości, że ingerencya w obradach ankiety tych profe-

sorów, którzy przyznaczeni będą do prowadzenia klinik budować się mających na fakultecie lekarskim we Lwowie byłaby nader pożądaną. Jest to jedyny sposób wykonania tych budowli, jak one być powinny i zastosowania ich właśnie do kierunku dydaktycznego tych, co je prowadzić będą, a który to kierunek jest prawie u każdego fachowca jego osobistą właściwością. W każdym razie koniecznem jest wyznaczenie jakiejś kwoty, na pokrycie kosztów przygotowawczych, która to kwota z natury rzeczy w pierwszej linii na wyrobienie planów i kosztorysów budowy użytą być ma. Wydział krajowy żąda kwoty 3.000 zł. i takowa ze względu, że się rozchodzi o budowę dwóch klinik, jest całkiem skromnie obliczoną.

Komisya budżetowa w obec przytoczonych wywodów, zgodnie z Wydziałem krajowym wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy.

I. Sejm zatwierdza kontrakt zawarty przez Wydział krajowy w dniu 21. Listopada 1893. z p. Wiktoryą Szimserową o kupno realności pod l. k. 381 i $382^{4}/_{4}$ we Lwowie położonej i udziela Wydziałowi krajowemu kredyt nadzwyczajny na r. 1894 w sumie 41.000 zł.

a to:

a) na wypłatę ceny kupna . . . . . 25.000 „

b) na koszta adaptacyi i rozszerzenia powyższej realności na pawilon chorych zakaźnych kwotę . . . . . 16.000 „

II. Sejm zatwierdza wstawiony do preliminarza budżetu na rok 1894 kredyt w sumie . . . . . 3.000 „ na czynności przygotowawcze, ułożenie programu, planu i kosztorysu budowy klinik wewnętrznej i chirurgicznej, laboratoryum i kuchni .

Lwów dnia 24. Stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Czyżewicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. 97.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej w przedmiocie prośby gminy Czarnołośce w powiecie Tłumackim o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 230 zł. 16 ct. uiszczonej gminie m. Stanisławowa, tytułem zwrotu kosstów utrzymania sierót po śp. Włodzimierzu Raczyńskim.

Wysoki Sejmie!

Sprawa ta wchodzi po raz drugi na stół Wysokiej Izby, była już przychylnym wnioskiem załatwiona przez komisyę budżetową w r. 1893, ale z braku czasu spadła z porządku dziennego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego wykazuje, że:

Stefan Raczyński w r. 1846. nabył obszar dworski w Czarnołościach i tym sposobem nabył tamże prawa obywatelstwa. Dobra te sprzedał w r. 1847, nie nabył nigdzie prawa przynależności i umarł w zakładzie kulparkowskim w październiku 1890 r. pozostawiając dwóch nieletnich synów. Obaj ci synowie przez $1^1/_2$ roku byli na utrzymaniu gminy Stanisławów, która z powodu tego zażądała zwrotu 230 zł. 16 ct. od gminy Czarnołośce.

Gmina Czarnołośce, która zupełnie przypadkowo i to wprost z winy niejasnych przepisów o swojszczyźnie przyszła do obowiązku opłacania kosztów utrzymania dzieci swego członka, który rok tylko w niej mieszkał i na zawsze ją opuścił, jest biedną i nie posiada funduszów do zaspokojenia potrzeb własnych. Zmuszona do pokrycia kwoty 230 zł. 16 ct. zapożyczyć się musiała, i opłaca na własne potrzeby 57% dodatku do podatków.

Komisya budżetowa wnosi zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Koszta utrzymania małoletnich dzieci po śp. Włodzimierzu Raczyńskim w kwocie 230 zł. 16 ct. narosłe, a gminie m. Stanisławów przez gminę Czarnołośce zwrócone, przyjmuje się na fundusz krajowy. R. XVII.

Lwów dnia 24. stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Czyżewicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

L. s. 929.

Aleg. 98.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej w przedmiocie petycyi Zwierzchności gminy Mokrzany wielkie w powiecie Mościskim o odpisanie należącej się funduszowi krajowemu od tej gminy kwoty 68 zł. 85 ct. z tytułu połowy kosztów leczenia Leopolda Rogalskiego.

Wysoki Sejmie!

W załatwieniu petycyi gminy Mokrzany polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu zbadać stosunki majątkowe tej gminy i przedłożyć wnioski. Wydział krajowy wykazuje, że gmina Mokrzany opłaca podatku 444 zł. 17 ct,. a dodatku 90% na pokrycie niedoborów, ma więc wszelką podstawę do uznania jej jako gminę biedną, która nie jest wstanie zapłacić funduszowi krajowemu połowy kosztów leczenia Leopolda Rogalskiego, do tej gminy przynależnego, w kwocie 68 zł. 85 ct.

Komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm upoważnia Wydział krajowy do odpisania z funduszu krajowego kwoty 68 zł. 85 ct. należącej się od gminy Mokrzany wielkie z tytułu połowy kosztów leczenia Leopolda Rogalskiego w szpitalu lwowskim w r. 1872.

Lwów dnia 24. stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Czyżewicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. 99.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej do wniosku Wydziału krajowego, żądającego kredytu na postawienie muru granicznego w szpitalu św. Łazarza w Krakowie.

Wysoki Sejmie!

Dnia 1. grudnia 1893. zawalił się mur graniczny w długości 7 metrów, oddzielający grunta szpitalu św. Łazarza od prywatnej realności.

Wydział krajowy sprawdził, że cały mur graniczny w długości 80 metrów w takim jest stanie, że z wiosną zburzonym i nowym zastąpionym być musi. Koszta obliczono w przybliżeniu na 800 zł. w. a.

Komisya budżetowa zgadza się na ten konieczny wydatek, sądzi jednak, że 80 metrów bieżących muru granicznego nie może więcej potrzebować jak 90 m^3 muru, które najwięcej po 8 zł. kosztować powinny. Ze względu że materyał i fundamenta starego muru częściowo zużyć się dadzą i że mur ten jako nie od ulicy położony, nie potrzebuje być ozdobnym wnosi Komisya:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Poleca się wstawić do R. XI p. 55 ustęp 2 budżetu szpitala św. Łazarza w Krakowie na rok 1894 kwotę siedmset zł. jako wydatek nadzwyczajny na postawienie 80 m. bież. muru granicznego między oddziałem chorób zakaźnych a sąsiednią realnością.

Lwów, dnia 24. stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Czyżewicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. 100.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej odnośnie do przedłożenia Wydziału krajowego w sprawie przyjęcia kosztów utrzymania umysłowego kaleki Mateusza Kowalczyka w domu ubogich w Budapeszcie na fundusz krajowy.

Wysoki Sejmie!

Mateusz Kowalczyk, którego matka jak sprawdzono przynależną jest do gminy Kamyka w powiecie bocheńskim i zarobkowała w szpitalu w Budapeszcie, jako posługaczka chorych, przyjęty był z powodu choroby umysłowej do szpitalu obłąkanych w Peszcie. Dwukrotnie zażądano odstawienia go do gminy przynależnej, ale oba razy nie mogło to nastąpić z powodu, iż choroba na przewiezienie nie zezwalała. Następnie umieszczono go w domu ubogich w Peszcie, z którego nareszcie został oddany gminie przynależnej, która ciężar jego utrzymania ponosić musi.

Gmina Kamyk, zniszczona w roku ubiegłym wylewem wód górskich, dopłaca na potrzeby własne 53% dodatków do podatków bezpośrednich nie jest wstanie zapłacić 111 zł. 33 ct. w. a. które się od niej gminie Budapeszt należą, bez zupełnej ruiny.

Wobec tego stanu rzeczy Komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym i powiatowym w Bochni wnosi.

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Koszta utrzymania umysłowego kaleki Mateusza Kowalczyka w budapeszteńskim domu ubogich przez Magistrat tamtejszy od gminy Kamyk powiatu Bocheńskiego w kwocie 111 zł. 33 ct. żądane, przyjmuje Sejm na fundusz krajowy.

W tym celu ma być do budżetu na r. 1894. wstawioną kwota 111 zł. 33 ct. R. XVII.

Lwów 24. stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Czyżewicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. 101.

Sprawozdanie

komisyi bzdżetowej o petycyi gminy Szkło w sprawie przyjęcia na fundusz krajowy kosztów utrzymania Katarzyny Kozak w miejskim zakładzie dla nieuleczalnych we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Z polecenia Wys. Sejmu zbadał Wydział krajowy tę sprawę i przedłożył sprawozdanie, z którego okazuje się, że:

1. Katarzyna Kozak po wydaleniu jej, jako nieuleczalnej ze szpitala we Lwowie przebywała 7 miesięcy w zakładzie dla nieuleczalnych we Lwowie, skąd na polecenie c. k. Starostwa Jaworów przez rodzinę męża odebraną została. Za ten pobyt należy się Magistratowi m. Lwowa 81 zł. 50 ct.

2. Takowa przynależną jest do gminy Szkło, nieposiada funduszów na opłacenie powyżej wykazanej kwoty.

3. Gmina Szkło jest bardzo ubogą i nie może ponieść tak wysokiego wydatku.

Wobec tego wnosi komisya budżetowa zgodnie z wnioskiem Wydziału kraj.:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Koszta utrzymania Katarzyny Kozak w zakładzie nieuleczalnych we Lwowie, należące się od gminy Szkło temuż zakładowi w kwocie 81 zł. 50 ct. pokryć ma fundusz krajowy. Rubr. XVII.

Lwów dnia 24. stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Czyżewicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

L. s. 923.

Aleg. 102.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej odnośnie do przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi gminy Falkenberg w pow. Dobromil o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 564 zł. 33 ct. w. a. należącej się gminie miasta Budapeszt za utrzymanie Anny i Karola Majerów.

Wysoki Sejmie!

Sprawa, którą przedkładamy, weszła po raz pierwszy na stół Wys. Izby 20. grudnia 1886, drugi raz jako sprawozdanie Wydziału krajowego 12. maja 1893, a po raz trzeci obecnie. Jest ona zarazem dowodem konieczności uregulowania prawa przynależności. Jan Majer urodził się i przebywał w Falkenbergu do roku 1836. Jako mały chłopiec oddany został przez ojca do piekarza w Przemyślu i ztamtąd wzięty do wojska. Wyszedł z pułkiem na Węgry, pozostał tamże stale, tam się ożenił i do gminy rodzinnej ani do kraju nie wrócił. Żona jego nigdy w Falkenbergu nie była. Po śmierci Majera zostało 5 dzieci, dwoje małoletnich i niezaopatrzonych t. j. Anna i Karol. Tych dwoje dzieci odebrała gmina Budapeszt na utrzymanie. Najzupełniej legalnie wyrobiła dla nich przynależność do gminy Falkenberg po ojcu tamże urodzonym i zażądała od tej gminy kosztów utrzymania ich w kwocie 564 zł. 33 ct. Wszelkie przedstawienia gminy tak co do prsynależności tych dzieci jakoteż i płacenia za nich kosztów utrzymania, całkiem prawnie rozstrzygnięte zostały odmownie i dawno już nabyło prawomocności orzeczenie co do obowiązku zapłaty tej kwoty przez gminę.

Wydział krajowy sprawdził powyższe dane, oraz sprawdził, że gmina Falkenberg w pow. Dobromil posiada dochodów z majątku własnego 2 zł. 70 ct. rocznie i na potrzeby własne dopłaca 112% od podatków bezpośrednich. Na zapłatę pretensyi gminy Budapeszt należałoby nałożyć na gminę Falkenberg jeszcze 200% dodatku do podatków.

Wobec tego stanu rzeczy wnosi komisya budżetowa zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Koszta utrzymania Anny i Karola Majerów w kwocie 564 zł. 33 ct., należące się gminie miasta Budapeszt od gminy Falkenberg przyjmuje się na fundusz krajowy. R. XVII.

Lwów dnia 24. stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni

Sprawozdawca:
Czyżewicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

L. S. 922.

Aleg. 103.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej w przedmiocie petycyi gminy Kryczka w powiecie Bohorodczany o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 705 zł. 80 ct., względnie 724 zł. 96 ct., należącej się gminie miasta Budapeszt na utrzymanie czworga małoletnich sierot po ś. p. Jerzym Daszkiewiczu.

Wysoki Sejmie!

Sprawa ta weszła do Wys. Izby w r. 1892, po raz drugi jako sprawozdanie Wydziału krajowego w r. 1893. wniesiona. Jerzy Daszkiewicz, mieszkaniec gminy górskiej Krzyczka w powiecie Bohorodczany, poszedł jak inni z tych stron do Węgier, bo w domu nie potrafił zarobić na życie. Umarł w Budapeszcie i zostawił 4 małoletnich sierot: Edwarda, Paulinę, Karola i Stefana. Wedle istniejących przepisów po śmierci ojca oddano te sieroty gminie Budapesztu, gdzie przebywały. Gmina ta zażądała od gminy Krzyczka odebrania dzieci pozostałych po przynależnym do niej Jerzym Daszkiewiczu. Dochodzenia wykazały, że tenże rzeczywiście miał prawo przynależności do gminy Kryczka. Na prośby tej gminy, która nie miała nawet funduszu do opłacenia kosztów powrotu pozostałych dzieci, umieścił takowe w r. 1889. magistrat miasta Budapesztu bezpłatnie w Peszcie. Do tego atoli czasu, t. j. przez lat 3, utrzymywał je swoim kosztem, i zażądał zwrotu tych kosztów w łącznej kwocie 724 zł. 96 ct. w. a. Żądanie to jest prawnie uzasadnione i prawomocne.

Gmina Kryczka posiada majątek, którego roczny dochód wynosi 18 zł. 30 ct. w. a. Na opędzenie koniecznych potrzeb opłaca dodatki 40—45%, a gdyby koszta żądane przez miasto Budapeszt opłacić miała, musianoby jej nałożyć dodatek 135% podatków wynoszący. Okoliczności przytoczone stwierdzone są tak przez Wydział krajowy, jakoteż przez Radę powiatową i Starostwo. Przynależność Jerzego Daszkiewicza i jego gminy także jest niewątpliwie stwierdzoną. Kwota 724 zł. 96 ct. w. a. zapłaconą być musi, bo się prawnie należy, a gmina jej bezwzględnie zapłacić nie może.

Komisya budżetowa wobec tego stanu rzeczy, który innego nie dozwala wyjścia, zgodnie z wnioskami Wydziału krejowego, Wydziału powiatowego i c. k. Starostwa w Bohorodczanach, wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Koszta utrzymania Edwarda, Pauliny, Karoliny i Stefana Daszkiewiczów w kwocie 724 zł. 96 ct. w. a., należącej się gminie miasta Budapeszt od gminy Kryczka, przyjmuje się na fundusz krajowy. R. XVII.

Lwów dnia 24. stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Czyżewicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. 104.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej odnośnie do przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Łąkty dolnej o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 312 zł. 90 ct. tytułem kosztów utrzymania nieletniego Jana Jagielskiego w Buda-Peszcie.

Wysoki Sejmie!

Andrzej Jagielski urodził się w gminie Łąkta dolna. Jako wojskowy przebywał długi czas w Węgrzech, tam się ożenił i miał córkę Magdalenę. Takowa powiła w Peszcie w r. 1890. nieślubne dziecię Jana, którego gmina Buda-Peszt odebrała i za utrzymanie jego przyznano jej 312 zł. 90 ct. Wedle ustawy o przynależności, z urzędu nadano takową Magdalenie Jagielskiej po ojcu, a jej nieślubnemu synowi po jego matce, w gminie Łąkta dolna pow. bocheńskiego.

W ten sposób gmina ta przegrała wszelkie przedstawienia wnoszone przeciw zapłacie kosztów utrzymania Jagielskiego Jana. Ratując się zażądała od rodziny Andrzeja Jagielskiego w Łąkcie dolnej zamieszkałego zwrotu tych kosztów i tę sprawę atoli najzupełniej i całkiem prawnie przegrała. Dalej stwierdził Wydział krajowy, że własne dochody gminy Łąkta dolna wynoszą ogółem 23 zł. 30 ct., gmina jest biedną i dopłaca do podatków 42% rocznie. Gdyby miała zapłacić należytość gminie w Buda-peszcie potrzeba jeszcze podwyższyć dodatki do podatków o 50% rocznie.

Wobec tego wnosi komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym.

Wysoki Sejm raczy uchwalić.

Koszta utrzymania Jana Jagielskiego w kwocie 312 zł. 90 ct. należące się gminie miasta Buda-Pesztu od gminy Łąkty dolnej powiatu bocheńskiego, przyjmuje się na fundusz krajowy. R. XVII.

Lwów dnia 24. Stycznia 1894.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Czyżewicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. 105.

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi Towarzystwa uprawy tytoniu.

Towarzystwo uprawy tytoniu staje ponownie przed Wys. Sejmem z prośbą o udzielenie subwencyi, a to w kwocie 3.400 zł. na przeciąg lat trzech. Subwencya ma posłużyć na opłatę instruktorów, zakładanie rozsadników, utrzymanie stacyi doświadczalnej i opędzenie pomniejszych wydatków Towarzystwa. Opierając się na doświadczeniu kilkoletniem, oświadcza Komitet Towarzystwa uprawy tytoniu, iż najskuteczniejszym środkiem podniesienia tej gałęzi gospodarstwa i przysporzenia zysków plantatorom, jest pouczanie ich przez specyalnego instruktora o warunkach i zasadach dobrej uprawy i o właściwem postepowaniu przy zbiorze, suszeniu i składaniu liści tytoniowych.

Instruktor ma objeżdżać gminy, w których tytoń bywa uprawiany kilka razy do roku, mianowicie: w kwietniu i maju, podczas zakładania rozsadników, w lecie w czasie sadzenia i obłamywania liści, wreszcie w jesieni podczas sortowania i składania plonu. Obowiązkiem instruktora jest również być obecnym przy oddawaniu tytoniu do fabryk rządowych, co zawsze w miesiącach Grudniu i Styczniu się odbywa, ażeby się przekonać o ile plantatorowie zastosowali się do udzielonych im wskazówek, wytknąć błędy, wskazać jakie złe skutki i straty sprowadza niedbałe suszenie i sortowanie liścia. Czynność instruktora trwa z bardzo małemi przerwami cały rok, a doświadczenie uczy, iż pierwsze wykłady i wskazówki mało znajdują posłuchu, dopiero gdy się plantatorowie przekonają o skuteczności rad przez instruktora udzielanych, chętnie zbierają się na wykłady i stosują do jego poleceń.

Słusznie też postąpiło Towarzystwo uprawy tytoniu, ograniczając czynność instruktora w r. 1893 do 40 gmin, które on według spraw. Towarz. objechał cztery razy. Jest to droga najwłaściwsza, najskuteczniejszy sposób działania, lecz ileż to lat by zeszło, zanimby ten jedyny do dziś instruktor objechał wszystkie gminy, w których tytoń bywa uprawiany. Gmin takich jest 500, a plantatorów tytoniu 20.000.

Ustanowienie drugiego instruktora jest niewątpliwie potrzebnem. Uznając to poparł Wydział krajowy myśl Towarzystwa uprawy tytoniu, ażeby się odnieść do c. k. rządu o subwencyę na drugiego instruktora. Starania te odniosły pożądany skutek o tyle, iż c. k. Ministerstwo rolnictwa udzieliło 1000 zł. subwencyi a przypuszcza, iż resztę kosztów utrzymania tego drugiego instruktora pokryje fundusz krajowy.

Zważywszy, że czynność instruktora trwa cały rok, że wymaga ciągłych objazdów, co znaczne powoduje koszta, zupełnie słusznie domaga się Towarzystwo uprawy tytoniu, żeby płaca instruktorów zrównaną została z płacą wędrownych nauczycieli i instruktora mleczarstwa, to jest, żeby wynosiła 2000 zł. rocznie wraz z kosztami podróży.

Rozwój tej gałęzi produkcyi rolnej leży w interesie drobnych właścicieli i całej południowo-wschodniej części kraju, a nie mniej i w interesie Państwa, które bardzo znaczną część rocznej potrzeby liści tytoniowych zakupuje za granicą, więc można się spodziewać, iż c. k. Rząd w uznaniu pożytecznej działalności instruktorów, nie odmówi swej pomocy i dla obydwóch instruktorów udzieli po 1000 zł.

Przedkładając Wys. Sejmowi w roku 1890 wniosek udzielenia subwencyi Towarzystwu uprawy tytoniu wypowiedziała komisya gosp. kraj. zapatrywanie, iż zakładanie wzorowych szop do suszenia tytoniu mało przysporzy pożytku. Użyteczność takich szop okazała się istotnie nie wielką, dla tego odstąpiło Towarzystwo uprawy tytoniu od myśli dalszego budowania tych wzorowych suszarń, natomiast oświadcza się za zakładaniem rozsadników z których plantatorom zdrową, odpowiednio wypielęgnowaną rozsadę tytoniu rozdawać zamierza.

Takich rozsadników założono w r. 1893 sześć. Założenie jednego wspólnego rozsadnika kosztuje taniej, niżeli zakładanie osobnych rozsadników przez każdego plantatora; taki wspólny rozsadnik można założyć wcześnie, ochronić go szkłami, czego plantatorowie dla znacznych kosztów oszklenia prawie nigdy nie czynią i wychować silną lepiej rozwiniętą rozsadę, co jest koniecznym warunkiem osiągnięcia dobrego plonu. Bardzo często na Podolu się trafiające przymrozki majowe niszczą rozsadniki tytoniu jeżeli nie są oszklone, plantatorowie muszą je po raz drugi zakładać, sadzą młode słabo rozwinięte roślinki do gruntu, sadzą późno w czerwcu, a w takich wypadkach nigdy dobrego plonu spodziewać się nie można. To też słusznie przywiązuje Towarzystwo uprawy tytoniu taką wagę do zakładania wczesnych oszklonych rozsadników, co jednak dla znacznych kosztów napotyka na trudności.

Towarzystwo płaci za 1 metr kwadratowy rozsadnika racyonalnie założonego 80 centów; i preliminuje na rok 1894-ty na ten cel 600 zł. — oprócz tego płacą plantatorowie po 50 centów za rozsadę z jednego metra kwadratowego, która wystarcza na obsadzenie ćwierć morga tytoniu. Dla lepszej zachęty zamierza Towarzystwo uprawy tytoniu wypłacać osobno premje za wzorowe rozsadniki i żąda na ten cel 200 zł. a komisya gospodarstwa krajowego uznaje tę myśl podniesioną przez krajową komisyę rolniczą, jako bardzo użyteczną i praktyczną.

Działalność Towarzystwa uprawy tytoniu jest niewątpliwie użyteczną, świadczy o tem sprawozdanie z czynności przedkładane rok rocznie Wydziałowi krajowemu. świadczy okólnik ck. Namiestnictwa do władz politycznych, aby wspierały działalność instruktorów przez Towarzystwo utrzymywanych. Staraniem Towarzystwa uzyskano podwyższenie cen przy zakupnie tytoniu w latach 1890, 1891 i 1892 wskutek czego, jak nie mniej wskutek lepszej uprawy i staranniejszego sortowania liści przeciętna cena uzyskana przez plantatorów podniosła się z 13 zł. na 19 zł. za 100 klgr. Towarzystwo utrzymuje w Zabłotowie stacyę doświadczalną, gdzie różne gatunki tytoniu bywają uprawiane a w porozumieniu z komitetem Tow. gospodarskiego wydało Towarzystwo podręcznik o uprawie tytoniu dla użytku włościan plantatorów.

Ogólna kwota wydatków, którą Tow. uprawy tytoniu będzie miało do pokrycia w roku 1894 wynosi 5.000 zł. a to:

na dwóch instruktorów . . .	4.000	zł.
„ zakładanie wzorowych rozsadników .	600	„
„ premiowanie „ „ . .	200	„
„ stacyę doświadczalną w Zabłotowie .	100	„
„ koszta kancelaryjne . . .	100	„
Razem .	5.000	zł.

Przypuszczać należy, że c. k. Rząd nie odmówi swego poparcia Towarzystwu i podobnie jak na wędrownych nauczycieli i na instruktora mleczarstwa także i dla dwóch instruktorów uprawy tytoniu udzieli z funduszów państwowych po 1000 zł. subwencyi. Pozostanie do pokrycia kwota 3.000 zł., której udzielenie komisya gosp. kraj. jak najusilniej popiera. Na podstawie powyższego sprawozdania wnosi komisya gosp. krajowego.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Kwota 3.000 zł. przeznacza się do rozporządzenia Towarzystwa uprawy tytoniu jako subwencya roczna na przeciąg lat trzech 1894, 1895 i 1896 pod warunkiem, że projekt użycia tej kwoty przedłożony będzie rok rocznie Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia.

2) Poleca się Wydziałowi krajowemu poczynienie starań u c. k. rządu, ażeby wyjednał w drodze konstytucyjnej subwencyę z funduszów państwowych w kwocie 2.000 zł. rocznie dla dwóch instruktorów uprawy tytoniu na przeciąg lat trzech 1894, 1895 i 1896.

Przewodniczący:
Sapieha *w. r.*

Sprawozdawca:
J. Gnoiński *w. r.*

Z drukarni i litografii Pillera i Sp. we Lwowie.

L. W. 3.751/94.

Aleg. 106.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie sprzedaży parceli gruntowej, należącej do obszaru dworskiego w Dublanach.

Wysoki Sejmie!

Zmarły w zeszłym roku inżynier Wacław Ibjański zwrócił się był do Wydziału krajowego z prośbą o wydzierżawienie mu na dłuższy szereg lat części nieużytków dublańskich, położonych w miejscu od folwarku zbyt odległem, na którychby mógł wybudować fabrykę sadzy drukarskiej, korzystającą z torfowisk przyległych do tych nieużytków

Mając na względzie, że tego rodzaju przedsiębiorstwo, dotąd w kraju nieznane, może się rzeczywiście rozwinąć, a tem samem umożliwić na szerszą skalę zużytkowanie bogatych torfowisk dublańskich zapewniając zarazem stały zarobek okolicznym mieszkańcom, tudzież z uwagi, że parcela gruntowa, o której wydzierżawienie p. Ibjański upraszał, stanowi istotny nieużytek, oddzielony od reszty pól folwarcznych i z trzech stron włościańskiemi gruntami otoczony, Wydział krajowy przychylił się do prośby petenta i uchwałą z 19. lipca 1892. wypuścił mu tę parcelę za stosownym rocznym czynszem w trzydziestoletnią dzierżawę, zezwalając na wystawienie na niej budynków fabrycznych i na wydobywanie torfu z pobliskiej łąki, jednakowoż z zastrzeżeniem, że dzierżawca usunie po ekspiracyi kontraktu budynki własnym kosztem.

Na mocy tej umowy wystawił śp. Ibjański na tej parceli, oznaczonej l. k. 1.104, a mierzącej 4 morgi 950□°, następujące budynki:

1. Dom mieszkalny dla administracyi zakładu z stajnią, wozownią i lodownią.
2. Obszerny dom mieszkalny na pomieszczenie 8 rodzin robotników fabrycznych.
3. Budynek w którym się mieści już umontowana fabryka gazu.
4. Budynek wykończony na pomieszczenie fabryki sadzy oraz składu.
5. Budynek na skład torfu.

W trakcie wykonywania tych robót, dokonanych kosztem przeszło 30.000 złr., gdy do puszczenia w ruch fabryki brakło tylko aparatu do osadzania sadzy, zmarł 9. listopada 1893. Ibjański nie pozostawiwszy dostatecznego funduszu na ostateczne wykończenie fabryki i na puszczenie jej w ruch. Pozostała po nim wdowa i sukcesorka p. Jadwiga Ibjańska udała się tedy do Wydziału krajowego z prośbą o wyjednanie u Wysokiego Sejmu zezwolenia na sprzedaż wymienionej parceli folwarku dublańskiego, albowiem tylko jako właścicielka gruntu i fabryki będzie mogła skorzystać z kredytu potrzebnego do wykończenia fabryki i puszczenie jej w ruch, dając na niej hipoteczne zabezpieczenie.

Z uwagi, że parcela, o której sprzedaż się rozchodzi, stanowi jak powiedziano oddzielną enklawę piasczystych nieużytków od dawna nieuprawianych, oddzielonych zupełnie od innych gruntów folwarcznych, że sprzedaż jej zdaniem Administracyi folwarku dublańskiego nie przyniesie żadnego uszczerbku folwarcznemu gospodarstwu i nie popsuje figury pozostałego obszaru. Wydział krajowy mniema, że nie należałoby stawiać trudności w przyjściu do skutku przedsiębiorstwa, mającego widoki pomyślnego rozwoju, a nadto zapewniającego folwarkowi dublańskiemu pewien dochód z eksploatacyi torfu oznaczony według umowy na 160 zł. w. a. rocznie z morga i dlatego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm zezwala na sprzedaż z obszaru dworskiego w Dublanach, będącego własnością funduszu krajowego 4 morgów 950 kwadratowych sążni z parceli oznaczonej l. k. 1104 Jadwidze z Malinowskich Ibjańskiej i upoważnia Wydział krajowy do zawarcia z nią kontraktu kupna i sprzedaży za cenę oznaczoną na podstawie oszacowania rzeczoznawców oraz do wydzielenia sprzedanej części z ciała tabularnego obszaru dworskiego w Dublanach.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 22. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Wereszczyński *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Z drukarni Pillera i Spółki.

L. 59.221/93.

Aleg. 107.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie dyet i kosztów podróży urzędników Wydziału krajowego, którzy odbywają podróże urzędowe z tytułu nadzoru Wydziału krajowego nad gminami i reprezentacyami powiatowemi.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 15. Października 1881 uregulował Wys. Sejm należytości dyet i kosztów podróży funkcyonaryuszów przy Wydziale krajowym i zakładach krajowych.

Według przepisów tej uchwały należą się urzędnikom Wydziału krajowego następupujące koszta podróży i dyety:

a) za podróż koleją należytość za bilet II. klasy,

b) za podróż końmi 1 zł. od mili i wynagrodzenie za myto,

c) urzędnikom z płacą stałą 1.500 i wyżej dyety po 5 zł. na dzień,
urzędnikom z płacą stałą 1.000 zł. aż do 1.500 zł. po 4 zł. dziennie,
dla wszystkich innych urzędników po 3 zł. dziennie.

Porównując powyższą normę dyet i kosztów podróży z normą dyet i kosztów podróży jaka przed 15. Października 1881 obowiązywała, okazuje się znaczna redukcya co do kosztów podróży, gdyż poprzednio przysługiwało urzędnikom krajowym prawo obliczenia kosztów podróży według taryfy, ustanowionej dla urzędników państwowych.

W niedługim czasie po wejściu w wykonanie uchwały z d. 15. Października 1881 przekonał się Wydział krajowy na podstawie doświadczenia, że dyety i koszta podróży oznaczone w tej uchwale są niewystarczające, jak to następujący wywód okazuje:

Co do kosztów podróży:

Jeżeli urzędnik Wydziału krajowego wyjeżdża ze Lwowa fiakrem, — we Lwowie nie ma zresztą innych zaprzęgów do wynajęcia, — natenczas należytość 1 zł. od mili jest zupełnie nie wystarczającą, gdyż fiaker lwowski nie pojedzie za wynagrodzeniem po 1 zł. od mili.

Jeżeli urzędnik wyjeżdża na komisyę koleją żelazną natenczas należy mu się jedynie zwrot za bilet II. klasy i zwrot za opłatę pakunku. Wszystkie inne wydatki, a ktokolwiek jeździ koleją, wie że są w podróże za dnia a jeszcze więcej nocną porą, muszą być pokryte z dyet.

Jeżeli miejsce urzędowania nie jest w pobliżu stacyi kolei żelaznej, natenczas urzędnik Wydziału krajowego udający się od stacyi kolejowej w głąb kraju, musi korzystać z tych zaprzęgów (fiakrów), które na stacyi kolejowej na podrożnych czekają.

Otóż chyba z bardzo małymi wyjątkami nie pojedzie żaden fiaker ani inny zaprząg stojący przy staoyi kolejowej w głąb kraju za wynagrodzeniem po 1 zł. od mili, a na wielu stacyach kolei żelaznej, szczególniej przy złym stanie drogi w porze jesiennej lub wiosennej potrzeba zapłacić 2 i 3 razy tyle, ile przyznane wynagrodzenie wynosi.

Wyszukiwania innych tańszych zaprzęgów byłoby dla nieobznajomionego z miejscowymi stosunkami połączone ze stratą czasu, a zatem z kosztem funduszu krajowego i nie doprowadziłoby zresztą do celu, bo oboy który podróż odbyć musi jest zazwyczaj wyzyskiwany. Jedynym tańszym zaprzęgiem, który komisyonujący używać może, do czego jednak nie jest obowiązany mając prawo do zaprzęgu dla samego siebie, jest szybkowóz rządowy, a używać go może tylko wtedy, jeżeli szybkowóz kursuje w tym kierunku, w jakiem urzędnik jechać musi, jeżeli na odejście szybkowozu nie potrzeba długo czekać, a w końcu, jeżeli miejsca w szybko wozie nie są zamówione lub obsadzone.

Co do dyet, to Wydział krajowy zrobił to doświadczenie że takowe są albo zupełnie nie wystarczające na pokrycie wydatków hotelowych i utrzymania które z każdym rokiem są większe, albo wystarczają zaledwie, a przecież i to zważyć należy, że odzież w dłuższych podróżach ulega bardzo szybkiemu zniszczeniu; wypadki strat są prawie nieuniknione, a nadto, urzędnik musi zakupić sobie rozmaite przybory podróżne i cieplejsze okrycia, cieplejsze obówie, czapki, płaszcze, i t. d. czego by wszystkiego we Lwowie mieszkając nie potrzebował.

Następnie podnieść musi Wydział krajowy, że pomiędzy dyetami i kosztami podróży urzędników krajowych a dyetami i kosztami podróży urzędników państwowych niema prawie żadnego porównania, jak to dołączona tabela udowadnia. **(Al. 1.)**

Co do kosztów podróży zaprzęgami, to także są prawie podwójne, a przytem zapomnąć nie należy, że urzędnik państwowy, mieszkający na powiecie, obznajomiony z stosunkami miejscowymi, może sobie łatwo wyszukać jak najtańszy zaprzęg i ma zazwyczaj swojego stałego furmana. Tych wszystkich ulg i ułatwień niema urzędnik Wydziału krajowego przyjeżdzający ze Lwowa.

Co do kosztów podróży koleją żelazną, to urzędnicy państwowi, pobierający płacę 2000 zł., mają już prawo do jazdy I. klasą kolei i pobierają dyety 6·50 ct., a przy płacy 2800 zł., 8 zł.

Wobec powyżej skreślonych stosunków zmuszony był Wydział krajowy wielokrotnie przyznawać urzędnikom Wydziału krajowego, którzy na komisye wyjeżdzali, do ich dyet i kosztów podróży dodatkowe remuneracye, gdyż nie mógł dopuścić do tego, ażeby urzędnik, pracujący gorliwie w poruczonych mu sprawach i narażający częstokroć swe zdrowie, nadwyżkę rzeczywistych wydatków ze swej kieszeni pokrywał.

Ponieważ powyższy stan rzeczy jest anormalny, przeto Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi w załączeniu projekt do uchwały z tą uwagą, że nadwyżka wydatków funduszu krajowego, jaka wskutek tego powstanie, wyniesie do roku, po zniesieniu dodatkowych remuneracyi, zaledwie kilkaset zł. w. a. Jednak i ten wydatek kilkuset zł. redukuje się do minimum, wobec faktu, że koszta dochodzeń ponoszą członkowie zwierzchności, jeżeli są uznani winnymi, względnie gminy i powiaty, które deklarują się z góry ponosić koszta komisyjne.

Z Rady Wydziału kraj. Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 10. listopada 1893.

Marszałek krajowy:

***Sanguszko** w. r.*

Sprawozdawca:

***Wereszczyński** w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

Alegat do LW. 59.221/93.

Uchwała

Urzędnicy Wydziału krajowego delegowani przez Wydział krajowy na komisye z tytułu nadzoru Wydziału krajowego nad gminami i reprezentacyami powiatowymi pobierać będą nadal dyety według następnej skali:

a) urzędnicy ze stałą płacą 2.500 zł i wyżej po 7 zł. na dzień.
b) urzędnicy ze stałą płacą 1.500 aż do 2.500 zł. 6 zł. dziennie.
c) urzędnicy ze stałą płacą 1.000 aż do 1.500 zł. 5 zł. dziennie.
d) dla wszystkich innych urzędników po 4 zł. dziennie.

Wszelkie dalsze przepisy co do dyet i kosztów podróży urzędników Wydziału krajowego zawarte w uchwale Sejmu z dnia 15. pazdziernika 1881 pozostają niezmienione.

W Y

płaconych przy

1. Dyet.

Ranga	P ł a c a	Dyeta	Do obok wymienionej dyety należy się koni pocztowych.	Kolej klasy	U w a g a
I.	12.000 zł. rocznie.	20 zł. — ct.	4	I.	[1]) Dz. pp. z 18. czerwca
II.	10.000 „	17 „ 50 „	4	I.	1873. Nr. 115.
III.	8.000 „	15 „ — „	4	I.	
IV.	7.000 „	12 „ 50 „	4	I.	[2]) Dyety pobiera się jeżeli odległość co najmniej 1. mila (2 godzin drogi) — ale nawet i przy mniejszej jak 1 milowej odległości — gdy komisya trwa więcej jak pół dnia.
V.	4.500—5.500—6.000	10 „ 50 „	2	I.	
VI.	2·800—3.200 - 3.600	8 „ — „	2	I.	
VII.	2 000—2.200 - 2.400	6 „ 50 „	2	I.	
VIII.	1.400—1.600—1.800	5 „ — „	2	II.	
IX.	1.100—1.200—1.300	4 „ — „	2	II.	
X.	900— 950—1.000	3 „ 50 „	2	II.	
XI.	600— 700— 800	3 „ — „	2	II.	

KAZ

c. k. Urzędach

2. Milowego.

Powiat	Należytość według 1 kilom. ct.	Uwaga
Brzeżany, Bóbrka, Podhajce, Przemyślany Rohatyn	18·4	Przy extrapoczcie należy się nadto
Czortków, Borszczów, Husiatyn, Zaleszczyki	19·4	[1]) 1/4 jezdnego.
Kołomyja, Horodenka, Kossów, Śniatyn	19.0	[2]) poczesne pocztyliona 68 ct.
Kraków, Bochnia, Brzesko, Chrzanów, Wieliczka	20·2	[3]) smarowanie na gościncu pocztowym co 15 klm. a na prywatnej drodze co 30 klm. po 14 ct.
Lwów, Gródek	19·4	[4]) przeprzęgowe co 15 klm. po 8 ct.
Przemyśl, Jarosław, Jaworów, Mościska	19·0	
Rzeszów, Łańcut, Nisko, Tarnobrzeg	19.4	
Sambor, Drohobycz, Rudki, Staremiasto, Turka	18·4	
Nowy Sącz, Gorlice, Grybów, Limanowa, Nowytarg	19·4	
Sanok, Brzozów, Dobromil, Krosno, Lisko	20·2	
Stanisławów, Bohorodczany, Buczacz, Nadwórna, Tłumacz	19·4	
Stryj, Dolina, Kałusz, Żydaczów	18·2	
Tarnopol, Skałat, Trembowla, Zbaraż	19.0	
Tarnów, Dąbrowa, Jasło, Kolbuszowa, Mielec, Pilzno, Ropczyce	19·4	Ogólne przepisy o milowem — vide Dz. pp. Nr. 169 z 3. lipca 1854.
Wadowice, Biała, Myślenice, Żywiec	20 2	
Złoczów, Brody, Kamionka	18·2	
Żółkiew, Cieszanów, Rawa, Sokal	19·0	

Powyższy wymiar milowego ważny jest od 1. października 1893 do 31. marca 1894 (co pół roku zmienia się).

L. s. 793.

Aleg. 108.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o kraj. szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie, za rok 1893.

Wysoki Sejmie!

Załączone sprawozdanie Dyrekcyi krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie
Alegat ·/. (Alegat) ·/. daje dokładny pogląd na obrany stan tejże szkoły, nauki w niej wykładane i odbywane ćwiczenia, jak niemniej i skutki usiłowań Wydziału krajowego i grona nauczycieli, ażeby szkoła ta przygotowywała nietylko teoretycznie, ale zarazem, o ile w szkole jest możliwem i praktycznie, wykształconych leśników, jakich kraj nasz potrzebuje.

Dyrekcya stwierdza, co Wydział krajowy wypowiedział już w zeszłorocznem sprawozdaniu swojem Wysokiemu Sejmowi przedłożonem, że przeprowadzona organizacya szkoły „wpłynęła dodatnio na wykształcenie uczniów“. Że szkoła rozwija się, aczkolwiek stosunkowo wolno, w kierunku wytkniętym jej nowym planem naukowym, świadczy relacya znawcy Wgo Sieglera d' Eberswald, którego, jako członka komisyi rolniczej, Wydział krajowy na przewodniczącego komisyi egzaminacyjnej do egzaminów końcowych w roku 1893 zaprosił. W relacyi swej z dnia 12. sierpnia 1893 powiada p. Siegler, że zauważył, iż „nauka bez uszczerbku w kształceniu teoretycznem nierównież więcej zwróconą jest ku wzbudzeniu praktycznego poglądu uczniów, a niżeli to w dawniejszych latach zauważyłem i dzięki temu wychodzą uczniowie ze szkoły z dostatecznem pojęciem, w których warunkach zastosowanie znajdują poznane zasady teoretyczne“. — Dodać tu należy, że p. Siegler sąd swój opiera nietylko na spostrzeżeniach podczas egzaminów poczynionych, ale także w czasie zajęcia uczniów w praktyce leśniczej; — od czasu bowiem kiedy Wydział krajowy wysyła uczniów krajowej szkoły gospodarstwa lasowego na praktykę wakacyjną, a abiturientów jej na praktykę roczną, przyjmuje ich p. Siegler każdego roku do lasów dóbr Krzeszowickich — i zajmuje się nimi.

Że jednakże, pomimo tego pomyślnego rozwoju, wiele jeszcze jak do zdziałania, że tak pod względem teoretycznej jak i praktycznej nauki są pewne niedostatki, to już Wydział krajowy wypowiedział w poprzednich swoich sprawozdaniach.

Celem usunięcia jednego z najdotkliwiej dających się uczuwać niedostatków, postanowił Wydział krajowy wysłać jednego z młodszych nauczycieli, mianowicie p. Bronisława Lipińskiego, w podróż naukową za granicę, ażeby dokładniej poznał racyonalne sposoby eksploatacyi lasów, nowsze systemy urządzenia tychże i utrzymywania ich wydatności, i aby zapoznał się ze stosunkami handlowymi drzewa.

Według postanowienia Wydziału krajowego, powziętego na Radzie dnia 3. grudnia 1892 (LW. 51.677/92), po zaciągnięciu opinii krajowej komisyi rolniczej i wysłuchaniu Dyrekcyi szkoły, miał p. Lipiński wyjechać w podróż wspomnianą po pierwszem półroczu roku szkolnego 1892/93, to jest z początkiem kwietnia 1893. — Gdy jednakże Dyrekcya, którą Wydział krajowy wezwał (dn. 3. grudnia 1892 Lw. 51.677) ażeby przedłożyła projekt zastępstwa p. Lipińskiego na czas jego podróży, pod dniem 6. lutego 1893, l. 388/92 (Lw. 6970/93) oznajmiła, że starania jej o wyszukanie odpowiedniego zastępcy nie wydały żadnego rezultatu, a nauczyciele szkoły lasowej są zbyt obarczeni, ażeby mogli p. Lipińskiego zastępywać, że jednakże Dyrekcya nie wątpi, że w mowie będące zastępstwo da się łatwiej urządzić od początku nowego roku szkolnego 1893/94, — gdy i kuratorya szkoły oświadczyła się pod d. 22. lutego 1893 l. 23 (Lw. 9580/93) za tem, ażeby wyjazd p. Lipińskiego do końca roku szkolnego odroczyć, gdyż „poszukując czas dłuższy, będzie można z pewnością wynaleść zastępcę“ — widział się Wydział krajowy zniewolony odroczyć wyjazd p. Lipińskiego w myśl zgodnych wniosków Dyrekcyi i kuratoryi szkoły.

Nadzieje te jednakże zawiodły, ani Dyrekcyi ani kuratoryi nie udało się po koniec roku szkolnego wyszukać odpowiedniego zastępcę, i wtedy to (dnia 25 lipca 1893 Lw. 39.100) postanowił Wydział krajowy, w myśl propozycyi p. Lipińskiego, przez Dyrektora szkoły popartej, rozłożyć podróż naukową p. Lipińskiego na dwa okresy — i wysłać go na razie tylko na trzy miesiące (sierpień, wrzesień i październik) do Szwecyi i Niemiec. Można bowiem było łatwiej godziny wykładowe p. Lipińskiego zająć wykładami innych nauczycieli w czasie jednego miesiąca (października), niżeli p. Lipińskiego w jego wykładach cały rok zastępywać, gdyby się nie udało z poza grona nauczycielskiego odpowiedniego zastępcę pozyskać.

Bezpośrednio po takiem załatwieniu powyższej sprawy znalazła się szkoła w nierównie trudniejszem położeniu: Najpierw Dyrekcya, a następnie kuratorya szkoły, zawiadomiły Wydział krajowy (Lw. 39.450/93 i 40.150/93) że p. Demianowski, wykładający przeszło 10 lat miernictwo i Budownictwo, a od kilku lat matematykę zastosowaną i administracyę, a nadto uczący rysunków i łowiectwa, zamierza już od miesiąca września 1893 (tj. przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego) opuścić służbę krajową, a przyjąć ofiarowaną mu służbę rządową.

Wtedy to zajął się Wydział krajowy sam wyszukaniem fachowo wykształconego młodego człowieka, któryby z początkiem zbliżającego się roku szkolnego mógł p. Lipińskiego, a ewentualnie także i p. Demianowskiego częściowo zastąpić, a z czasem i na profesora leśnictwa wyrobić.

Korzystając ze wskazówek posła Dr. Rutowskiego, którego sprawozdawca o wyszukanie w Wiedniu odpowiedniego kandydata upraszał, wezwał Wydział krajowy (pod d. 8. sierpnia 1893 L. 41842) byłego słuchacza Akademii rolniczo-leśniczej w Wiedniu p. Michała Janeczko, który wszystkie egzamina z wyszczególnienieniem poskładał i przy egzaminie ścisłym dyplomowym stopień „doskonale uzdolniony“ (vorzüglich befähigt) otrzymał, ażeby celem bliższego porozumienia ich i omówienia warunków do Lwowa przybył. Na podstawie rokowań przeprowadzonych z p. Janeczko przez sprawozdawcę, w porozumieniu z dyrektorem i przewodniczącym kuratoryi szkoły, powołał Wydział krajowy p Janeczkę (LW. 49.636/93) do zastępywania nauczyciela — adjunkta na rok 1893/4 i odniósł się do ck. Ministerstwa rolnictwa o udzielenie mu na ten czas urlopu (P. Janeczko bowiem, nie mając pewności czyli powołanym zostanie, wstąpił do służby rządowej, przy zarządzie dóbr Nadworniańskich).

W pierwszych dniach września 1893, p. Demianowski na zapytanie nasze oświadczył, że pozostanie na zajmowanej posadzie. Wydział krajowy jednakże, pomny na trudności jakie przed-

stawiały się w wyszukaniu odpowiedniego dla p. Lipińskiego zastępcy — i chcąc mieć już zaztępcę takiego zapewnionego, czy to gdyby p. Lipiński mógł bez przerwy rozpoczętą podróż kończyć, czy też gdyby tenże, powróciwszy na pierwsze półrocze, z początkiem drugiego półrocza w dalszą podróż się udał, wezwał p. Janeczkę do bezzwłocznego przybycia, skoro otrzymał zawiadomienie ck. Ministerstwa, że przychylając się do prośby Wydziału krajowego, udzieliło temuż na rok szkolny 1893/94 urlopu.

Równocześnie wezwał Wydział krajowy (pod d. 4. listopada 1893 LW. 57108) tak Dyrekcyę jak i kuratoryę szkoły, ażeby przedstawiły „wnioski swe co do zajęcia p. Janeczki, powołanego głównie do ewentualnego zastępstwa p. Lipińskiego, wysłanego w podróż naukową".

Na wniosek Dyrekcyi pod dniem 12. listopada 1893 l. 290, na ręce kuratoryi szkoły przedłożony i przez przewodniczącego tejże kuratoryi pismem z d. 13. listopaea 1893 l. 40 (LW. 59.502/93) poparty, zatwierdził Wydział krajowy projekt Dyrekcyi, według którego p. Janeczce poruczonym został wykład „Użytkowania lasu" (pozyskania płodów leśnych), z obowiązkiem, ażeby bywał na wykładach i demonstracyach przedmiotów wykładanych przez p. Lipińskiego, by przygotowawszy się w ten sposób, tak pod względem treści jak i formy wykładów, mógł po nim objąć bezpośrednio dalsze wykłady i demonstracye. Załatwienie jednakże wniosku Dyrekcyi, ażeby p. Lipiński w marcu 1894 (tj. już po pierwszem półroczu 1893|94) udał się w dalszą podróż naukową, i by od tego czasu p. Janeczko zastępstwo jego objął, adroczył Wydział krajowy aż do przedłożenia przez p. Lipińskiego sprawozdania z wyniku jego dotychczasowej podróży naukowej, a zarazem i z tego powodu, ażeby miał możność przekonać się dokładnie, czyli p. Janeczko, posiadający gruntowne wykształcenie fachowe, świadectwami udowodnione, posiada także inne przymioty dobremu nauczycielowi potrzebne.

Wydział krajowy uwolnił p. Demianowskiego na wniosek Dyrekcyi, poparty przez przewoeniczącego kuratoryi (LW. 40.150/93), od wykładów budownictwa lądowego i wodnego, tudzież rysunków i powołał do tychże, na propozycyę dyrekcyi i przewodniczącego kuratoryi, p. Władysława Widta, inżyniera cywilnego i zastępcę profesora geodezyi przy ck. szkole politechnicznej we Lwowie, wyznaczając temuż, jako nauczycielowi pomocniczemu (docentowi) 500 sł. w. a.

Oprócz więc wymienionych w sprawozdaniu dyrekcyi (alegat) nauczycieli, czynni są obecnie jeszcze pp. Michał Janeczko i docent Władysław Widt.

Celem przygotowania na przyszłość potrzebnych sił nauczycielskich, rozpisał Wydział krajowy konkurs na stypendya, przez Wysoki Sejm przeznaczone dla kandydatów chcących się na nauczycieli leśnictwa kształcić. Na wniosek krajowej komisyi dla spraw rolniczych, udzielił Wydział krajowy wspomniane stypendya słuchaczom studyum leśniczego na akademii rolniczo-leśniczej w Wiedniu: Stanisławowi Górskiemu i Stanisławowi Sokołowskiemu. Pierwszy z nich, (St. Górski) ukończony prawnik, a obecnie słuchacz trzeciego roku studyum leśniczego, pobierający stypendyum rządowe w wysokości 400 zł., otrzymał na rok 1893/94 stypendyum dodatkowe w kwocie 300 zł. z funduszu krajowego, na podstawie szczegółowego planu dalszych studyów Wydziałowi krajowemu przedłożonych, — drugi zaś, (St. Sokołowski), maturzysta, a od roku 1880 leśniczy praktyczny, z egzaminem państwowym na gospodarza lasowego (wyższym), słuchacz pierwszego roku studyum leśniczego w Wiedniu, otrzymał z funduszu krajowego stypendyum w kwocie 600 złr. w. a.

Jak na wstępie powiedziano, pomimo znacznego postępu w kierunku wykształcenia praktycznego uczniów krajowej szkoły gospodarstwa lasowego, skonstatowanego przez delegatów

Wydziału krajowego, dają się jeszcze pod tym względem uczuwać pewne niedostatki. Niedostatki te, ujawniają się najwyraźniej przy egzaminie ogólnym z całości nauk zawodowych, przy którym egzaminandzi otrzymują temat do pisemnego wypracowania, mającego wykazać że zdają sobie sprawę, w jakich warunkach i w jaki sposób w praktyce zastosować mają nabytą z różnych działów leśnictwa wiedzę.

Ponieważ pomimo przedkładanych świadectw, przyjmowani do szkoły bardzo mało wiadomości z odbytej praktyki przynoszą — kilkutygodniowa zaś praktyka wakacyjna, na jaką uczniowie po skończeniu roku drugiego a przed rozpoczęciem roku trzeciego nauki, obowiązani są odbyć według wskazówek Dyrekcyi szkoły, już z tego powodu jest niedostateczną, że uczniowie ci nie słuchali jeszcze najważniejszych działów nauki leśnictwa, głównie na trzecim roku wykładanych—zamierza Wydział krajowy zaprowadzić w najbliższym czasie obowiązkową praktykę wakacyjną również i dla uczniów r. III-go; po odbyciu dopiero tej drugiej kilkutygodniowej praktyki, według instrukcyi przy sprawozdaniu Wydz. krajowego L. 7634/92 za rok 1891 Wysokiemu Sejmowi przedłożonej, przystępowaliby uczniowie do egzaminu końcowego ogólnego.

Praktyka ta kilkutygodniowa, na którą udawaliby się uczniowie po egzaminach z ostatniego półrocza III-go roku, posłużyłaby nietylko do częściowego uzupełnienia nabytej wiedzy teoretycznej osobistemi spostrzeżeniami, tudzież datami z praktyki zaczerpniętymi, ale także w pewnym stopniu do odpoczynku umysłowego po wysilającej pracy w ostatniem półroczu.

W roku 1893 podobnie jak i roku poprzedniego, nauczyciele krajowej szkoły gospodarstwa lasowego brali udział w czynnościach po za obrębem szkoły i ich obowiązków, ale w zakresie tychże zawodu leżących. — Mianowicie: Dyrektor Tyniecki wysłany był przez Wydział krajowy do zbadania kultur torfowych i stacyi doświadczalnej tychże kultur w Rudniku, — Prof. Demianowski zajęty był w czasie wakacyi organizacyą i kontrolą lasów prywatnych, — a Prof.-adiunkt Lipiński, przed wyjazdem za granicę, czynny był w komisyi organizacyjnej i lustracyjnej lasów miasta Lwowa.

Sprawa sprzedaży gruntu na „Szumanówce“, a względnie zamiany gruntu tego na inny do użytku krajowej szkoły gospodarstwa lasowego odpowiedniejszy, mało postąpiła. — Na odezwę naszą LW. 55.221|92 oznajmiło c. k. Namiestnictwo, że c. k. Ministerswo Wyznań i oświaty zgodziło się na oddanie Wydziałowi krajowemu powierzchni około 2 morgowej gruntu, o którym w Sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 21. kwietnia 1893 LW. 19.797|93 mowa była, pod warunkiem wszakże, że Wydział krajowy postawi kosztem funduszu krajowego i kosztem tegoż funduszu utrzymywać będzie, parkan, pomiędzy gruntem w użytku c. k. Szkoły weterynaryi pozostającym, a gruntami sprzedać się mającymi.

Na warunek ten, a mianowicie na część drugą tegoż, nie mógł się Wydział krajowy zgodzić — przedstawił niemożność przyjęcia takiego warunku odezwą do LW. 59.928|93 i ofiarował uiścić do kasy rządowej na postawienie wymaganego parkanu kwotę 666 zł. obliczoną kosztorysem przez oddział techniczny Wydziału krajowego jako na postawienie takiego parkanu potrzebną.

Odezwą z dnia 11 listopada 1893 L. 86.992 zawiadomiło c. k. Namiestnictwo, że gotowe przedstawić Ministerstwu Wyznań i oświecenia wniosek na odstąpienie od warunku utrzymywania parkanu, ponieważ jednakże kwota przez Wydział krajowy ofiarowana wydaje mu się niedostateczną, zapytuje, czy Wydział krajowy zgodziłby się na to, ażeby Namiestnictwo zarządziło

wystawienie parkanu, odpowiedniego potrzebie, a wysokość kosztów — które dopiero po zabezpieczeniu robót mogą być dokładnie wiadome — fundusz krajowy przedsiębiorcy wypłacił. Na taki nieokreślony warunek nie mógł się Wydział krajowy zgodzić. Sprawa więc jeszcze w toku. Po jej ostatecznem załatwieniu postanowił Wydział krajowy rozpisać oferty, a przy załatwieniu tychże zastosuje się do uchwały Wysokiego Sejmu w sprawie petycyi Towarzystwa łyżwarskiego w dniu 18 maja 1893 powziętej. Nadmienić tutaj musi Wydział krajowy, że komisya rzeczoznawców, do oszacowania sprzedać się mającego gruntu przez Wydział krajowy wydelegowana, oszacowała wartość tego gruntu na 14.000 zł. w. a. przy parcelacyi częściowej.

Kończąc niniejsze Sprawozdanie Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej Szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie, za rok 1893 przyjmuje Sejm do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 19. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Członek Wydziału krajowego
Romanowicz *w. r.*
sprawozdawca.

Sprawozdanie

Dyrekcyi krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, za rok szkolny 1892/93.

Przystępując do sprawozdania za rok 1842/93, stwierdza Dyrekcya, że reforma szkoły polegająca na rozłożeniu nauki na lat trzy i wprowadzeniu systematycznych ćwiczeń praktycznych i częstych wycieczek do lasów, wpłynęła dodatnio na wykształcenie fachowe uczniów, jak to się okazało przy końcowym ogólnym egzaminie z przedmiotów ściśle leśniczych, jakoteż na zadaniach z urządzenia lasu a nawet na sprawozdaniach z praktyki wakacyjnej, przez uczniów wypracowanych.

Rozkład nauki na trzy lata umożliwił rozszerzenie wykładów wszystkich nauk a głównie nauk ważnych dla leśniczego, mającego być kiedyś samoistnym gospodarzem leśnym; — zwiedzenie zaś lasów podczas wycieczek dopełnia bardzo skutecznie przepisaną przed— szkolną jednoletnią praktykę leśniczą, prawie zawsze bardzo wątpliwej wartości, jeżeli kandydat odbywał ją tylko dla dopełnienia warunków przyjęcia.

Nauki w krajowej szkole gospodarstwa lasowego wykładane są następujące:

I. Nauki zawodowe główne:

Encyklopedya leśnicza, jako wstęp do nauki leśnictwa (Propädeutyka).
Uprawa i pielęgnowanie lasu.
Ochrona lasu.
Użytkowanie lasu.
Wymiar drzew i drzewostanów.
Oszacowanie wartości lasu.
Urządzenie gospodarstwa lasowego.
Administracya leśna i rachunkowość.
Łowiectwo i rybactwo.
Inżynierya leśnicza (geodezya, budownictwo, regulacya i zabudowanie dzikich potoków, melioracye leśne).

II. Nauki podstawowe i pomocnicze:

Język polski i niemiecki.
Geografia fizyczna i polityczna.

Matematyka ogólna i zastosowona.
Fizyka experymentalna.
Meteorologie i klimatylogia.
Chemia ogólna.
Technologia leśna.
Geometrya wykreślna.
Mechanika ogólna i zastosowana.
Rysunki.
Mineralogia i geologia.
Pedologia (ziemioznawstwo).
Botanika ogólna i szczegółowa leśnicza.
Zoologia ogólna i szczegółowa leśnicza.
Ekonomia społeczna.
Statystyka leśnicza.
Ustawodawstwo.
Encyklopedya rolnictwa.

Wykłady odbywają się, z wyjątkiem soboty przeznaczonej na wycieczki, codziennie, w regule w godzinach przedpołudniowych.

Demonstracye i ćwiczenia praktyczne, tudzież konserwatorya z leśnictwa, a w końcu i nauka rysunków, odbywaję się w regule o godzinach popołudniowych.

Trwanie nauk. Nauka teoretyczna i praktyczna w krajowej szkole gospodarstwa lasowego rozłożoną jest na lat trzy, w ten sposób, że na roku pierwszym wykładane są nauki podstawowe, na następujących zaś dwóch latach, nauki zawodowe leśnicze główne, tudzież pomocnicze. Rozkład ten nauk umożebnia przyjmowanie bezpośrednio na drugi rok nauki takich kandydatów, którzy szkołę średnią ogólną z egzaminem dojrzałości ukończyli i posiadają już dostateczne przygotowanie z nauk podstawowych, ażeby cały kurs nauki zawodowej w dwóch latach ukończyć.

Egzamina w krajowej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie są: 1. półroczne promocyjne, które każdy uczeń składać jest obowiązany w terminie oznaczonym; i 2. końcowe ogólne (przed osobną komisyą egzaminacyjną) z całości nauk zawodowych głównych. Dopiero po złożeniu tego egzaminu otrzymać może uczeń: „świadectwo ukończenia nauk".

Warunki przyjęcia uczniów są następujące:

A. Na rok pierwszy nauki:

1) ukończenie 17. roku życia.
2) ukończenie z dobrym postępem 6 klas gimnazyalnych lub szkoły realnej,
3) wykazanie się odbyciem przynajmniej jednorocznej praktyki w leśniciwie pod kierunkiem egzaminowanego gospodarza leśnego,
4) kandydaci, którzy nie posiadają studyów pod 2. wymienionych, mogą być przyjęci na podstawie egzaminu wstępnego, jeżeli przynajmniej 4. klasę gimnazyalną lub szkoły realnej ukończyli.

B. Na rok drugi nauki, przyjęci być mogą kandydaci, którzy czyniąc zadość warunkom pod A. 1 do 3 wymienionym, wykażą nadto, że szkołę średnią ogólną z egzaminem

dojrzałości ukończyli, a w terminie przez Dyrekcyę naznaczonym złożą egzemin wstępny z nauk przyrodniczych, w zakresie na pierwszym roku nauki w krajowej szkole gospodarstwa lasowego wykładanym.

Tak kandydaci na rok I. jak i na rok II. nauki. muszą udowodnić świadectwem lekarskim że są zdrowi i fizycznie dobrze rozwinięci.

Grono nauczycielskie i wykładane przez nie przedmioty w roku szkolnym 1891/92.

A) Nauczycieli stali:

1) Dyrektor szkoły: Prof. Władysław Tyniecki wykładał: Encyklopedyę leśnictwa (Propädeutykę) i literaturę leśnictwa. — Hodowlę i pielęgnowanie lasu. — Mineralogię i geologię. — Pedologię (gruntoznawstwo).

2) Prof. Zygmunt Demianowski: Administracyę leśniczą. — Szacowanie wartości lasu. — Matematykę zastosowaną. — Geodezyę. — Budownictwo. — Łowiectwo.

3) Prof. adjunkt Bronisław Lipiński: Urządzenie gospodarstwa lasowego. — Wymiar drzew i drzewostanów. — Użytkowanie lasu. — Rachunkowość. — Zabudowanie dzikich potoków.

4) Prof. adjunkt Bronisław Błocki: Botanikę ogólną i leśniczą. — Zoologię ogólną i leśniczą. — Meteorologię i klimatologię. — Ochronę lasa.

5) Jedna posada Profesora fachowego nieobsadzona.

B) Docenci:

1) Marceli Białobrzeski: Język polki i niemiecki. — Geografia fizyczna i polityczna.
2) Dr. Władysław Zajączkowski: Matematyka.
3) Dr. Placyd Dziwiński: Geometrya wykreślna.
4) Dr. Zdzisław Stanecki: Fizyka eksperymentalna.
5) Bogdan Maryniak: Mechanika ogólna i zastosowana.
6) Dr. Bronisław Radziszewski: Chemia ogólna.
7) Dr. Bronisław Pawlewski: Technologia.
8) Dr. Władysław Ostrożyński: Ustawodawstwo.
9) Zygmunt Strusiewicz: Encyklopedya rolnictwa.

Środki naukowe.

Biblioteka szkolna prowadzona jest i nadal przez dyrektora Tynieckiego. Zwiększyła się o 80 dzieł nowych, nie licząc tomów i zeszytów dzieł większych zwolna wychodzących. Zakupywano tylko najpoważniejsze naukowe dzieła, między któremi kilka jest bardzo drogich wydań, koniecznych jednak w bibliotece szkolnej naszej, ponieważ potrzebne bywają profesorom, w bibliotekach zaś lwowskich, przystępnych ogółowi (publicznych), z reguły nie znajdują się.

Przy końcu roku darowała pani Lipińska, wdowa po śp. profesorze uniwersytetu Mikołaju Lipińskim, partyę książek treści przyrodniczej, geograficznej i filozoficznej, które jeszcze nie są wysortowane i wciągnięte w inwentarz.

Prenumerowano następujące czasopisma:

1. Land- und forstvirthschaftliche Unterrichtszeitnng.
2. Zeitschrift für Forst und Jagdwesen.
3. Forstvirthschaftliches Centralblatt.

4. Centralblatt für das gesammte Forstvesen.
5. Allgemeine Forst und Jagdzeitung.
6. Oesterreichische Forst-Zeitung.
7. Waidmanns-Heil!
8. Oesterreichische botanische Zeitschrift.
9. Ekonomista polski.
10. Wędrowiec.

W darze od Towarzystwa leśnego galicyjskiego otrzymuje szkoła czasopismo Sylwan.

Z biblioteki korzystali nietylko nauczyciele ale i uczniowie szkoły bardzo często. Ponieważ czytelnię w gmachu szkolnym nie ma gdzie urządzić, przeto dzieła i czasopisma wypożyczane bywają do domu za rewersem.

Zbiory botaniczne i zoologiczne, oddane p. adj. Błockiemu, były dokompletowywane dokupnem okazów zoologicznych i roślinami na wycieczkach zbieranemi. Z kupionych okazów zoologicznych są najważniejsze bardzo piękne preparaty, przedstawiające rozwój szarańczaka, owadów, żaby i ryby.

Zbiory mineralogiczne i petrograficzne pod zarządem dyr. Tynieckiego zostały pomnożone nowymi, częścią kupionymi, częścią darowanymi okazami. Zakupiono też zasadnicze postacie sześciu układów krystalograficznych z drutu i skalę twardości, dla pedologii zaś aparat do szlamowania ziemi Nobel'a.

Zbiór narzędzi do hodowli lasu, pod dozorem dyr. Tynieckiego, pomnożył się tylko niewielu narzędziami do uprawy ziemi przy praktycznych ćwiczeniach.

Zbiór narzędzi do miernictwa, będący pod dozorem prof. Demianowskiego, pomnożony został kilkoma bardzo cennymi nabytkami jak: Przyrząd de oznaczania południka astronomicznego, Teodolit repytycyjny, Talhygraf Schlesingera, krzyż pryzmatyczny Bauernfeinda i inne pomniejzze.

Zbiór narzędzi do mierzenia drzew, pod dozorem p. adj. Lipińskiego, wzbogacił się nabytkiem; klupy metalowej Friedrichs'a, klupy cyrklowej, klupy laskowej, Dendrohypsometru i ksylometru Hartiga.

Dyrekcya zakupiła średni (13 × 18 cm.) aparat fotograficzny Wernera do użytku przy wycieczkach, mianowicie do zdejmowania obrazów takich przedmiotów, które ulegać mogą z czasem zepsuciu a dokładna ich podobizna jest dla nauki ważną.

Ogród botaniczny pomnożony został cennymi okazami zakupionymi u Diecka w Zöschen i Späthe w Berlinie, jakoteż zbiorem wierzb otrzymanym bezpłatnie z leśnej doświadczalni w Mariabrunn, ale niestety ucierpiał też bardzo dotkliwie w ciągu zimy z r. 1892 na rok 1893 przez niezwykłe mrozy, które kilka nader rzadkich gatunków drzew i krzewów uszkodziły lub zniszczyły. Słoty długotrwałe, jakoteż w niezwykłej ilości grasujące pędraki, wyrządziły też dotkliwe straty w części ogrodu szkółkowej.

Frekwencya uczniów i egzamina.

Na rok szkolny 1892/93 zgłosiło się 23 kandydatów, z których przyjęto na rok pierwszy 17, mianowicie:

a) Bez egzaminu wstępnego 5.
b) Po złożeniu egzaminu wstępnego 6.
c) Jako repetentów 6.

Niezdali egzaminu wstępnego 3.
Niedopuszczeni zostali do egzaminu 3.

R o k II.

Na rok drugi zapisanych było 14 uczniów, z tych:
a) Przeszli z roku I. na II-gi 12-tu.
b) powtarzali rok II-gi 2.

R o k III.

Na roku trzeciem było zapisanych 8 uczniów.

Stan uczniów na początku roku szkolnego 1892/93 był więc następujący:

Na roku	I. . .	17
„ „	II. . .	14
„ „	III. . .	8
	razem .	39

Stan ten zmienił się jednak w ciągu roku szkolnepo, mianowicie:

Z I. roku ubyło 4:
Filewicz Jan,
Kędzierski Jan,
Kraśnicki Piotr,
Markowski Feliks.

Z roku II. ubyło 5:
Chrzanowski Bronisław,
Derzko Joachim,
Lipski Konstanty,
Pająk Władysław,
Tascher Józef.

Z roku III. ubył jeden przez śmierć:
Repka Ludwik.

Z końcem roku szkolnego 1892/93 było więc uczniów:

na I.	roku . .	13
„ II.	„ . .	9
„ III.	„ . .	7
	razem . .	29

Wynik egzaminów z drugiego półrocza roku szkolnego 1882/93 był następujący:

N a r o k u I.

Do egzaminu przystępowało uczniów 13. z tych:
a) otrzymało bezwarunkowe przejście na rok II. uczniów 8;
b) przeszło z poprawką 4;
c) nie otrzymał przejścia na rok II. 1.

N a r o k u II.

Do egzaminu przystępowało uczniów 9, z tych otrzymało:
a) bezwarunkowo przyjście na rok trzeci 7;
b) przeszło z poprawką 2.

N a r o k III.

Do egzaminu przystępowało uczniów 7. z których

a) 6 złożyło egzamin z postępem upoważniającym do złożenia egzaminu końcowego ogólnego, mianowicie:

1. Batycki Kazimierz,
2. Bernolak Antoni,
3. Dembiński Czesław,
4. Kolowski Iwan,
5. Olszewski Aleksander.
6. Zajkow Gabriel,

b) Nie zdał egzamin 1.

Tych sześciu uczniów przystąpiło do egzaminu ogólnego końcowego, który zdało jednak tylko pięciu, z następującymi postępami:

Batycki K. — z postępem dobrym,
Bernaluk A. — „ dostatecznym,
Dembiński Cz. — „ dobrym,
Kolowski J. — „ dostatecznym,
Zajkyw S. — „ dobrym.

Tak więc pięciu uczniów ukończyło trzechletni kurs nauk z egzaminem ogólnym końcowym.

Jednemu uczniowi pozwolono składać egzamin powtórnie po upływie jednego roku.

Wszystkie egzamina były przeprowadzone ściśle podług przepisu, w obecności assesorów proponowanych przez Dyrekcyę i zatwierdzonych przez Wysoki Wydział krajowy; — końcowy ogólny zaś egzamin odbył się w obec delegata kuratoryi i komisarzy mianowanych przez Wydział krajowy i c. k. Namiestnictwo. Klasyfikacye odbywały się bardzo ściśle z uwzględnieniem wypracowań i sprawozdań pisemnych tak z wycieczek kursowych jak i praktyk wakacyjnych, jakoteż z uwzględnieniem praktycznych ćwiczeń, przy egzaminie z 2go półrocza III. roku, z szczególnem uwzględnieniem wypracowania pisemnego (elaboratu) z urządzenia lasu, opartego na przykładzie rzeczywistym i na datach z niego wziętych. Te elaboraty załącza Dyrekcya.

Ćwiczenia praktyczne i wycieczki naukowe.

Rok szkolny 1892/93 niesprzyjał w ogóle wycieczkom naukowym i ćwiczeniom praktycznym po za obrębem szkoły z powodu niestałości pogody.

Ćwiczenia praktyczne odbywały się tak w obrębie szkoły jak po za nią, kierowali zaś niemi nauczyciele Błocki, Demianowski, Lipiński, Dziwiński, Białobrzeski, Maryniak i dyr. Tyniecki.

Ćwiczenia w obrębie szkoły urządzane były w ogrodzie szkolnym i w salach wykładowych, nie tylko w godzinach popołudniowych na ćwiczenia przeznaczonych, ale także w soboty, jeżeli z ważnych powodów nie było wycieczki lub ćwiczeń po za obrębem szkoły.

Ćwiczenia po za obrębem szkoły całodzienne i dłuższe, jako dopełnienie nauki teoretycznej na objektach rzeczywistych, były szczególnie starannie przeprowadzone; najrozleglejsze ćwiczenia praktyczne przeprowadzali pp. Demianowski z miernictwa i Lipiński z urządzenia, bo nietylko po za obrębem szkoły i wielodniowe ale dopełniane wypracowaniami w szkole. Pp. Błocki i

Tyniecki odbywali ćwiczenia podobne głównie przy sposobności wycieczek pół- i jednodniowych umyślnie przedsiębranych w bliższe i dalsze okolice Lwowa.

Wycieczek większych, jednodniowych, połączonych z ćwiczeniami praktycznemi było 12, mianowicie.

a) Botaniczno zoologiczne z I. rokiem, pod przewodnictwem p. Błockiego:

1) 29. października 1892 do Zubrzy i Sichowa.
2) 2. listopada 1892 do Brzuchowiec.
3) 12. listopada 1892 do Winnik.
4) 15. kwietnia 1893 do Hołoska.
5) 6. maja 1893 do Brzuchowiec i Hołoska.
6) 30. maja 1893 do Winnik.
7) 3. czerwca 1893 do Brzuchowiec i Hołoska.
8) 10. czerwca 1893 do Zubrzy
9) 17. czerwca 1893 do Lesienic.
10) 24. czerwca 1893 do Brzuchowic.

b) geologiczne z I. rokiem:

11) 13. maja do Grybowic z dyr. Tynieckim. (Uczniowie złożyli pisemne sprawozdanie).

c) technologiczna z II. i III. rokiem.

12) 8. lipca do Skolego dla zwiedzania tartaków, składów drzewa i wielkich szkółek pod kierunkiem prof. Maryniaka i dyr. Tynieckiego.

Kilkodniowe praktyczne świczenia odbywały się z II. i III. rokiem w lesie winnickim.

a) Ćwiczenia z Miernictwa pod kierunkiem p. Demianowskiego od dnia 19. do 24. i od 26. do 27. czerwca włącznie; przerwa spowodowana była ulewnemi deszczami.

b) Ćwiczenia z urządzenia lasu pod kierunkiem p. Lipińskiego, w dniach 14, 18, 21, 24, 26 i 27. czerwca. Przerwy spowodowane czyścią słotnym czasem, częścią koniecznością przerobienia zebranych dat w szkole.

Wycieczki leśnicze były w wyższym jeszcze stopniu utrudnione niżeli ćwiczenia praktyczne, przeważnie w bliskości Lwowa odbywane. W jesieni roku 1892 nie podjęto żadnej dłuższej wycieczki z powodu obawy przed cholerą, na wiosnę zaś i i początku lata r. 1893 gdy zwykle czas najprzyjemniejszy wycieczkom, były one często utrudniane niepogodą; najważniejsza zaś wycieczka, obliczona na 5 do 6 dnia, wycieczka do Mizunia i w góry tamtejsze, uniemożliwiona została strasznemi ulewami i powodziami, które właśnie gdy przybyliśmy na wycieczkę, nawiedziły tamtejsze strony i zmusiły nas do powrotu już z Wygody. Najlepszą wskazówką trudów i położenia naszego może być, że przy odwrocie, zmuszeni koniecznością, przebyliśmy drogę z Doliny do Bolechowa wzdłuż toru kolejowego pieszo, przy nieustającej ulewie i pod grozą zamknięcia między wezbranemi ramionami rzeki Świcy i kilkudniowego głodu, gdyby mosty kolejowe na ramionach rzeki zostały przerwane. W Bolechowie przyjął nas i ulokował na noc pan Hetper c. k. zarządca lasów; bez jego życzliwej pomocy pomieszczenie tylu uczniów i trzech prof. byłoby w małem, ludnością przepełnionem miasteczku, połączone z największemi trudnościami.

Pomimo przeszkód odbyto pod przewodnictwem dyrektora Tynieckiego, prof. Demianowskiego i prof. adj. Lipińskiego, łącznie z nieudałą wycieczką do Mizunia, wycieczek większych 13. Z 9 wycieczek uczniowie składali pisemne sprawozdania, które następnie po przeglądnięciu przez dotyczących profesorów i ocenieniu, były przedmiotem repietytoryum i konwersatoryów.

Wycieczki te były:

1) dnia 22. października 1892 z II-gim rokiem do Brzuchowic i Hołoska, dyrektor Tyniecki.

2) dnia 5. listopada 1892 z II-gim rokiem do Biłohorszczy, prof. Demianowski.

3) dnia 23. listopada 1892 z III-cim rokiem do Winnik, pr. adj. Lipiński.

4) dnia 14. stycznia 1893 z II-gim i III-cim rokiem do Brzuchowic, dyr. Tyniecki i pr. adj. Lipiński.

5) dnia 18. marca 1893 z III-cim rokiem do Winnik, pr. adj. Lipiński.

6) dnia 18. marca 1693 z I-ym i II-gim rokiem do Brzuchowic i Hołoska, dyrektor Tyniecki.

7) dnia 15. kwietnia 1893 z I-ym i II-gim rokiem do Brzuchowic i Hołoska z dyrektonem Tynieckim.

8) dnia 6. maja 1893 z II-gim i III-cim rokiem do Sądowej Wiszni, dyrektor Tyniecki i pr. adj. Lipinski.

9) dnia 19. maja 1893 z II-gim i III-cim rokiem do Basiówki, prof. Demianowski i pr. adj. Lipiński.

10) w dniach 5, 6 i 7. czerwca 1893 z II-gim i III-cim rokiem, dyr. Tyniecki, prof. Demianowski i pr. adj. Lipiński.

Oprócz tego uczniowie II-go i III-go roku odbyli trzy wycieczki jednodniowe pod przewodnictwem pp. Demianowskiego i Lipińskiego do Brzuchowic i Zubrzy w dniach 12. listopada 1892, 15. i 27. kwietoia 1893, przy których, oprócz ogólnego pouczenia, odbyły się głównie ćwiczenia z narzędziami mierniczemi, przeto uczniowie nie składali sprawozdań pisemnych.

Większość wycieczek tegorocznych odbywała się w lasach, będących własnością gminy miasta Lwowa, za zezwoleniem J. Wielm. prezydenta Mochnackiego; przy wszystkich wycieczkach pp. leśniczowie rewirów zwiedzanych, kilkakrotnie także inspektor lasów miejskich p. Schupp Roderyk, towarzyszyli nam i udzielali wszelkich żądanych wyjaśnień, ułatwiając takiem postępowaniem osiąganie celów naukowych wycieczek.

Wycieczka do Sądowej Wiszni (6. maja 1893) miała na celu zwiedzenie zalesień zwiewnych piasków w tamtej okolicy. P. Linderski, kierownik zalesień na piaskach w powiatach mościskim i jaworowskim, przybył umyślnie z Jaworowa i przewodniczył nam w całej okolicy, dając potrzebne objaśnienia.

Podczas wycieczki do Skolego, przyjął nas bardzo gościnnie w imieniu właścicieli Skolego dyrektor tych dóbr p. Weissbach, który nam również nietylko przy oglądaniu zakładów tamtejszych leśno przemysłowych ale także w szkółkach na ogromną skalę założonych, jakoteż w lesie był niezmordowanym i doskonałym przewodnikiem.

Wycieczek leśnych było więc w r. 1892/3 razem z nieudałą wycieczką do Mizunia 13, łącznie zaś z wycieczkami dla szczegółowych celów naukowych (botanika, zoologia, geologia mechanika zastosowana) było w r. szkolnym 1892/3 ćwiczeń praktycznych po za obrębem miasta razem 26 i 2 wielkie praktyczne ćwiczenia.

Praktykę wakacyjną odbyć obowiązanych było 9 uczniów, przechodzących z II-go roku na III-ci, odbyło ją jednak tylko 8, uczeń Barbaszewski bowiem, z powodu słabości, praktyki wakacyjnej nie odbywał, obowiązany jest jednak ją odbyć po ukończeniu III-go roku, poczem dopiero przypuszczony zostanie do końcowego ogólnego egzaminu.

Praktyka wakacyjna:

a) z zasiłkiem na utrzymanie, udzielonym przez Wys. Wydział krajowy, odbyli:

1) Krygowski Teofil w dobrach Brody.

2) Kukaczka Józef w dobrach ks. Jerzego Czartoryskiego.

3) Reichart Eranciszek w dobrach fundacyi śp. hr. Skarbka.

4) Signio Hipolit w dobrach hr. Karola Lańckorońskiego.

5) Szczur Wilhelm pod kierownictwem pensyonowanego radcy leśnego Brodowicza, w lasach należących do dóbr Oslak, Cyrzuka i Bratkowice.

b) bez zasiłku na utrzymanie odbywać mieli praktykę wakacyjną i z wyjątkiem Caczewa we wskazanych miejscach odbyli:

6) Caczew Trifon w lasach c. k. dóbr rządowych.

7) Chołoniewski Tomasz pod kierownictwem profesora Demianowskiego w lasach hr. Baworowskiego.

8) Popow Iwan w lasach c. k. dóbr państwowych.

Sprawozdania i dzienniki z praktyki złożyli wszyscy w krótce po rozporzęciu roku szkolnego 1893|94 w Dyrekcyi, która w myśl rozporządzenia Wydziału krajowego przydzielała je kolejno profesorom fachowym do oceny, poczem były przedmiotem publicznych z uczniami przeprowadzonych konwersatoryów ze stosownem pouczeniem, a następnie na sesyi umyślnie zwołanej dnia 3. grudnia 1893 roku były przedmiotem szczegółowej dyskusyi i oceny, w skutek czego trzy sprawozdania zostały uczniom zwrócone do uzupełnienia, między temi sprawozdaniami Caczewa, który otrzymawszy jako żonaty człowiek dwutygodniowy urlop, udał się do Bułgaryi, gdzie zatrzymany niebezpieczeństwem choiery, szerzącej się na Węgrzech i w naddunajskich prowincyach, zwiedzał lasy swojej ojczyzny, z czego złożył sprawozdanie przez nikogo nie koramizowane i niedostateczne.

Ze stypendyów dla abituryentów na jednoroczną praktykę korzystał z uczniów, którzy rok szkolny 1891|92 ukończyli, tylko jeden: Teodor Schmidt, który ją odbył w lasach rządowych, należących do c. k. zarządu w Dobromilu. Sprawozdania miesięczne składał regularnie, ogólnego sprawozdania jednak dotąd nie złożył.

Drugim abituryentem stypendystą był Podczaszyński Michał, który szkołę ukończył z dobrym postępem w roku szkolnym 1890|91, ale zmuszony odbyć służbę wojskową jednoroczną, otrzymał stypendyum dopiero w roku 1892. Na początek udał się do dóbr hr. A. Potockiego Krzeszowice, z powodu jednakże dłuższej choroby musiał praktykę w miesiącu marcu 1893 przerwać.

Stypendya szkolne nadane były ogółem 21 uczniom. Po szczególe korzystali z nich:

Na I roku dziesięciu.

Na II roku ośmiu.

Na III roku czterech.

Zakończając ogólne sprawozdanie za rok szkolny 1892|93 wyrazić musi Dyrekcya podziękowanie wszystkim członkom grona nauczycielskiego, tak stałym jak niestałym, że Dyrekcyę wspierali gorliwie we wszystkich pracach, mających na celu pomyślny rozwój szkoły i dobre wykształcenie jej uczniów.

Lwów dnia 15. grudnia 1893.

Władysław Tyniecki

Dyrektor krajowej szkoły gospodarstwa lasowego.

Z drukarni Pillera i Sp.

Ls. 1.031/94.

Aleg. 109.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesyi Sejmowej przedłożył projekt do ustawy zmieniającej a względnie uzupełniającej art. 19. ustawy krajowej o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych z dnia 2. maja 1873. Nr. 250 dz. u. k. (brzmieniu ustawy z dnia 2. lutego 1885. Nr. 29. dz. u. kr.) w tym kierunku, aby obowiązek miast i miasteczek, posiadających własny majątek zakładowy, do ponoszenia wydatków na utrzymanie nauczycieli szkół ludowych samą ustawą ścisle był określony i by mieszkańcy tych miast i miasteczek co do obowiązku ponoszenia ciężarów szkolnych z innemi obywatelami kraju byli zrównani.

Fruchtman
wnioskodawca.

Weigel, Dworski, Palch, T. Merunowicz, Lenartowicz, Zbyszewski, Rogoyski, Ochrymowicz, Ed. Micewski, Dr. Midowicz, Skałkowski, Romanowicz, Michalski, Goldman, Herasimowicz, Dr. Olpiński, Klemensiewicz.

L. s. 1030/94.

Aleg. 110.

Wniosek.

Zważywszy, że przemysł tkacki w kraju bardzo się rozwinął.

Zważywszy, że len produkowany jest w kraju w bardzo znacznej ilości, jednakowoż całe zapasy lnu zakupywane bywają przez handlarzy dla przędzalń za granicę — zkąd tkacze, spółki i stowarzyszenia dla braku przędzalni w kraju, gotową już do wyrobu przędzę częstokroć dostarczoną w mniej dobrym gatunku z konieczności zakupują i sprzedają.

Zważywszy wreszcie na to, że przez założenie przędzalni w kraju podnieść się może produkcya lnu — producent uzyskać wyższą cenę a tkacz tańszy i co do jakości lepszy materyał.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby poczynił studya przygotowawcze, do utworzenia w kraju przemysłu przędzalnianego i przysposobił dla niego odpowiednie siły techniczne.

2. Sejm wstawia na ten cel do rubryki XVI. fuuduszu krajowego na rok 1894 kwotę 1500 zł. do rozporządzenia Wydziału krajowego w porozumieniu z krajową komisyą przemysłową.

Lwów, dnia 27. stycznia 1894.

Wnioskodawca
Żardecki w. r.

Weigel, T. Merunowicz, Klemensiewicz, Goldmann, Romanowicz, Strąk, Mizia, Potoczek, Fruchtmann, Tyszkowski, Dworski, Dr. Olpiński, Gorayski, Rogoyski, Michalski, Dr. Midowicz, Zbyszewski, Rożankowski, J. Romańczuk, Czyżewicz, Hamorak, Lenartowicz, Palch.

L. s. 1032/1894.

Aleg. 111.

Wniosek.

Bez wątpienia spełnia kobieta najpiękniej i najnaturalniej swój obowiązek w obec społeczeństwa i kraju, jeżeli wstąpiwszy w stan małżeński, utworzy rodzinę. Legalna rodzina jest bowiem podstawą całego ustroju społecznego i państwowego.

Jak długo liczba kobiet odpowiada mniej więcej liczbie mężczyzn, t j. mniejszą od liczby mężczyzn, boć przecież wiadomo, że nie każdy mężczyzna w stan małżeński wstępować może, a i państwo swojemi urządzeniami nie stoi temu na przeszkodzie, albo gdyby chociaż przy niewielkiej zwyżce liczby kobiet ponad liczbę mężczyzn, gospodarka domowa mogła zająć zbędne ręce kobiece i dać im samym utrzymanie, w takim razie możnaby kobietę pozostawić jej własnej samopomocy i przygotować ją w młodym wieku, tylko do obowiązków matki i gospodyni domu.

Gdy jednak spis ludności z roku 1890 w jednym tylko naszym kraju wykazuje na 3,260.438 mężczyzn (razem z wojskiem) 3,347.385 kobiet, tak, że na 1000 ludności przypada 493 mężczyzn a 507 kobiet;

gdy na 65.639 wdowców przypada aż 227.795 wdów (patrz wiadomości statystyczne prof. Dra Pilata t. XIII. zeszyt I.);

gdy państwo akceptując celibat księży łacińskich i niedozwalając owdowiałym księżom gr. k. obrządku wstępować po raz drugi w stan małżeński, małżeństwo w tym licznym stanie całkiem wyklucza, a względnie wdowieństwo koniecznem czyni;

gdy państwo w stanie oficerskim, przez zaprowadzenie wysokich kaucyj małżeńskich, małżeństwo w tym jeszcze liczniejszym i może jeszcze najbardziej do małżeństwa zdolnym stanie czyni prawie niemożliwem, albo tylko bardzo rzadkiem;

gdy państwo, powołując młodych ludzi, jakkolwiek z ukończonemi studyami uniwersyteckiemi do swojej służby, tak skąpo ich opłaca, albo i w cale nie opłaca, że wszystkim tym praktykantom i askultantom możność wstępowania w stan małżeński zupełnie odbiera;

gdy odbywająca się w naszych oczach nagła zmiana gospodarki indywidualnej, która dotychczas zajmowała po prywatnych domach wiele sił kobiecych — na gospodarkę fabryczną, gdzie maszyna te ręce zbędnemi uczyniła, odjęła możność wszelkiego zarobku produktywnego;

przeto pozostawienie przy takich stosunkach całej i to fizycznie słabszej połowy rodu ludzkiego bez pomocy państwa i kraju, jest ciężkim grzechem, który na całem społeczeństwie pomścić się musi.

Odpowiedzialność państwa i kraju musi być tu tem większa, ile że przez ich urządzenia (jak celibat, kaucye małżeńskie oficerów, bezpłatna praktyka po urzędach i t. p.), odjętą bywa możność małżeństwa głównie kobiecie stanu średniego, tej kobiecie, dla której z powodu braku majątku z jednej, a niedostatecznego przygotowania naukowego z drugiej strony, małżeństwo jest zarazem kwestyą życia, a przez to jest dla niej najniezbędniejszem.

Podpisani domagają się zatem. ażeby, idąc za przykładem wszystkich państw europejskich (z wyjątkiem chyba tylko Turcyi) i za przykładem całej północnej Ameryki — idąc za głosem wszystkich najinteligentniejszych kobiet w całym kraju naszym, ruskiego wiecu kobiecego w Stryju, odbytege we wrześniu 1891 — za głosem walnego wiecu kobiecego, odbytego w zeszłym roku we Lwowie, dalej za głosem inteligentnych kobiet Polek z Krakowa, domagających się założenia wyższej szkoły żeńskiej w Krakowie, wreszcie za głosem petycyi Rusinek galicyjskich i bukowińskich do Rady państwa — dano kobietom naszym możność zarobkowania w zawodach, wymagających ścisłego przygotowania naukowego.

Dając kobietom wykształcenie naukowo-fachowe, a tem samem możność zarobkowania przy pomocy nauki, my tem samem:

a) zwiększymy liczbę prawych małżeństw, które dotychczas najczęściej dlatego były niemożliwe, iż zarobek męża nie wystarczał na utrzymanie rodziny, a żona sama niczego zarobić nie umiała;

b) tym kobietom stanu średniego, którym nie sądzono wyjść za mąż, damy możność uczciwego i uszlachetniającego zarobku;

c) kobiety, które przyroda obdarzyła wyższemi zdolnościami, nie będą zniewolone z powodu braku utrzymania zwiększać konkurencyi tych nieszczęsnych pracownic igłą i t. p. robotnic, nie mogących przy najcięższej pracy zarobić na wyżywienie siebie samych;

d) uwolnimy tysiące dziewcząt od ciężkiej i nieszczęsnej dla nich konieczności uważania zamężcia za kwestyę swojej egzystencyi i wychodzenia za mąż dla kęsa chleba.

Podpisani wnoszą przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Wysoki Rząd, by przystąpił w najbliższej przyszłości do założenia na razie przynajmniej jednego gimnazyum żeńskiego w kraju i by przytem wziął pod rozwagę, czy nie dałoby się przekształcić jednej z istniejących szkół wydziałowych żeńskich w ten sposób, ażeby 4 wyższe klasy tej szkoły uzupełnić (z ewentualną zmianą planu naukowego) przedmiotami niższego gimnazyum męzkiego, a do tych klas dodać 4 klasy wyższe, odpowiadające gimnazyum męzkiemu wyższemu.

Lwów dnia 27. stycznia 1894.

Wnioskodawca
Dr. Okuniewski *w. r.*

Teliszewski, Romanczuk, Barabasz, Huryk, Hamorak, Kułaczkowski, Korol, Herasimowicz, Siczyński, Ochrymowicz, Antoniewicz, Tyszkowski, Klemensiewicz, Stręk, Dr. Olpiński, Sawczak, Kowalski, Weigel, Rogoyski, Rożankowski, Dr. Midowicz, Palch, Żardecki.

Aleg. 112.

Sprawozdanie

komisyi gosdodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie kursu praktycznego dozorców melioracyjnych, tudzież organizacyi krajowej służby dozorców melioracyjnych. (LW. kr. 62.777/93.)

Wysoki Sejmie!

Z końcem listopada 1893 upłynął trzechletni okres nauki teoretycznej i praktycznej na kursie dozorców melioracyjnych. Siedmnastu uczniów tego kursu podda się, w myśl §. 13 statutu organizacyjnego, egzaminowi głównemu z końcem zimy b. r.

W roku 3cim nauki wykazano w naukach teoretycznych u 1go ucznia stopień celujący, u 4-ch bardzo dobry, u 8miu dobry a u 4ch dostateczny. Dla nauki praktycznej był przydzielony jeden uczeń do regulacyi Kisieliny, dwóch do regulacyi Biały i obwałowania prawego brzegu Dunajca, dwóch do regulacyi Krzemienicy, czterech do obwałowania Wisły i Sanu, jeden do osuszenia bagien Oleskich a siedmiu do melioracyi prywatnych a z tych wykazało w dziale praktycznej nauki, siedmiu stopień celujący, czterech bardzo dobry, pięciu dobry, a jeden dostateczny. Korzystny ten wynik nauki z uznaniem przyjmując, przypisać go należy sumiennym usiłowaniom kierownictwa kursu i wykładających nauki teoretyczne jak też prowadzących roboty.

Koszta utrzymania kursu na rok 1893 wykazują w wydatkach kwotę . . . . . 3.348 zł. 95 ct.

gdy zaś dotacya Wys. Sejmu . . .	2.500 zł.	
zasiłek Wys. ck. Ministerstwa rolnictwa . .	1.000 „	
razem . . .		3.500 zł. wynosiły,

przeto okazuje się za rok 1893 zaoszczędzenie w kwocie 151 zł. 5 ct.

Preliminarz wydatków kursu na rok 1894, z powodu zwiększenia liczby stypendystów z 10-ciu na 15-tu, w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 9. maja 1893, wskazuje większą potrzebę o 1.000 zł. którato zwyżka w połowie z funduszu krajowego, w połowie zaś w myśl reskryptu Wys. ck. Ministerstwa rolnictwa z dnia 12. kwietnia 1893 do l. 5.031 ze skarbu Państwa pokrytą będzie. Tak tedy egzystencya kursu tego, którego prowadzenie cieszy się uznaniem tak Wys. Sejmu jak i ck. Ministerstwa rolnictwa, na dalsze trzechlecie jest zapewnioną. Zgłaszających się do przyjęcia kandydatów ilość dostateczna; tu jednak komisya gospodarstwa krajowego czuje się obowiązaną do uwagi, której przestrzeganie Wydziałowi krajowemu poleca. Nie ilość uczęszczających, ale jakość uczniów rozstrzygnie o wartości i pożyteczności kursu i jakkolwiek

znaczna dosyć liczba funkcyonaryuszy tego rodzaju w krótce będzie potrzebną, gdyż jak wykazaliśmy w odnośnem sprawozdaniu dotyczącem tego przedmiotu w roku 1892 do L. S. 824, same ekspozytury bióra melioracyjnego zaabserbują 50-ciu, dla robót dotowanych z państwowego funduszu melioracyjnego licząc po 2-ch na każdego kierownika budowy potrzeba 28-miu, oprócz ustanowienia konduktorów dla konserwacyi robót publicznych jak też nadzorowanie konserwacyi melioracyj prywatnych w najbliższej przyszłości na podstawie kredytu melioracyjnego dokonywanych, to jednak przy koniecznie wymaganej sumienności i ścisłości w wykonaniu robót jak też spełniania innych wymagań tej trudnej a pełnej odpowiedzialności i znaczenia służby — powinni na ten kurs być przyjmowani jedynie tylko ludzie, dający poprzedniem życiem swojem gwarancyę tego rodzaju kwalifikacyi. Nadto zaś energiczny nadzór i pewna wojskowa karność i sprężystość, mogą zapewnić korzystne ich działanie.

Wobec tych wymagań, które do tych funkcyonaryuszy stawiać należy, Wydz. kraj. słusznie proponuje odpowiednią ich organizacyę opartą na wzorach wielk. księstwa Badeńskiego i królestwa Węgierskiego — jedynie tylko licząc się ze stosunkami naszemi odpowiednio do takowych normuje inaczej ich wynagrodzenia i dyety, ustanawiając dwie kategorye dozorców melioracyjnych, a do służby nadzorczej do konserwacyi publicznych robót melioracyjnych ustanowić chce oddzielnych konduktorów melioracyjnych i tak:

1) dozorca meliorcyjny miałby pobierać wynagrodzenie roczne 360 zł. w. a. (30 zł. miesięcznie a 1 zł. dziennie);

2) starszy dozorca melioracyjny, wynagrodzenie roczne w kwocie 540 zł. w. a.)45 zł. miesięcznie, a 1 zł. 50 ct. dziennie).

Za czas zajęcia przy robotach w polu pobierałby tak dozorca jak i starszy dozorca, oprócz zwrotu kosztów podróży w wysokości oznaczonej dla sług krajowych dyety w kwocie 50 centów dziennie, lub w miejsce tego, mieszkanie i utrzymanie.

Pobory dozorców (płacę, koszta podróży i dyety) miałyby pokrywać strony interesowane, t. j. odnośne fundusze budowy i właściciele gruntów, podejmujący roboty melioracyjne (w myśl §. 10· uchwalonej przez Wysoki Sejm instrukcyi służbowej dla biura melioracyjnego przy Wydziale krajowym); natomiast płace dozorców melioracyjnych, przeznaczonych do wykonywania melioracyj prywatnych za czas, kiedy ci dozorcy nie są zajętymi w polu, lecz pomagają inżynierom w czynnościach biurowych, pokrywałby fundusz krajowy z dotacyi przeznaczonej na utrzymanie dozorców drenarskich przy ekspozyturach.

Co się tyczy służby nadzorczej do konserwacyi publicznych robót melioracyjnych, Wydział krajowy proponuje ustanowienie oddzielnych konduktorów melioracyjnych na wzór krajowych konduktorów drogowych z tą odmianą, że miałaby być utworzoną tylko jedna ranga konduktorów melioracyjnych z płacą roczną 600 zł., dodatkiem rocznym na mieszkanie 100 zł., ryczałtem rocznym na objazdy w kwocie 100 zł. i prawem do trzech pięcioleci po 50 zł. W ten sposób wynosiłyby roczne pobory ·konduktora melioracyjnego (bez ryczałtu na objazdy) 700 złr., podczas gdy te same pobory konduktorów drogowych wynoszą od 575 zł. do 900 zł. w. a. Pobory konduktorów melioracyjnych miałyby pokrywać odnośne fundusze konserwacyjne publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych.

Przyjęcie na dozorcę melioracyjnego byłoby zależnem od ukończenia krajowego kursu praktycznego dozorców melioracyjnych i złożenia z dobrym skutkiem egzaminu głównego; rangę starszego dozorcy melioracjnego otrzymaliby dozorcy, odznaczający się znajomością rzeczy i gorliwoscią w służbie po kilkoletniej praktyce; na posadę zaś konduktorów byliby powoływani tacy starsi dozorcy zaufania godni, którzy posiadają odpowiednią inteligencyę, oraz potrafią samodzielnie prowadzić kancelaryą i rachunki.

Liczba konduktorów i dozorców zależną będzie od ilości ustawowych przedsiębiorstw melioracyjnych, oraz rozmiarów wykonujących się melioracyj prywatnych, a miałaby być ustanowioną w miarę rzeczywistej potrzeby przez Wydział krajowy.

Dla zapewnienia dozorcom i konduktorom melioracyjnym emerytury a ich wdowom i sierotom pensyi i zaopatrzenia, proponuje Wydział krajowy ustanowienie oddzielnego funduszu emerytalnego na wzór Węgier.

Do funduszu tego któryby pozostawał pod zarządem Wydziału krajowego, miałyby wpływać:

1) opłaty konduktorów i dozorców w wysokości 4% ich płac;
2) kary pieniężne na konduktorów i dozorców za przekroczenia służbowe;
3) datki dobrowolne spółek i właścicieli gruntów, wykonujących roboty melioracyjne;
4) roczna dotacya funduszu krajowego w kwocie 500 zł., począwszy od r. 1895.

Niedobory funduszu emerytalnege dozorców, miałby pokrywać fundusz krajowy.

Co się tyczy wymiaru emerytury, pensyj wdowich i zaopatrzenia sierot, proponuje Wydział krajowy zastosowanie postanowień statutu emerytalnego dla urzędników manipulacyjnych i sług Wydziału krajowego, tak, iżby konduktorzy i dozorcy po 40-letniej nieprzerwanej służbie, otrzymali pełną emeryturę.

Z propozycyami temi komisya gospodarstwa krajowego się zgadza i przedkłada takowe do przyjęcia Wysokiemu Sejmowi. W myśl uwagi powyżej w sprawozdaniu zawartej proponuje zaostrzenie §. 4. ust. 1-go instrukcyi służbowej dla krajowych dozorców melioracyjnych, której inne postanowienia nie wymagają bliższego wyjaśnienia. Komisya gospodarstwa krajowego ma więc zaszczyt wnieść:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 28. listopada 1893 l. 62.777 o krajowym kursie praktycznym dozorców melioracyjnych.

Alegat ·/. II. Sejm zatwierdza załączoną ./· instrukcyę służbową dla krajowych dozorców melioracyjnych.

Przewodniczący:

Sapieha.

Sprawozdawca:

Struszkiewicz.

Instrukcya służbowa

dla krajowych dozorców melioracyjnych.

Zadanie krajowych dozorców melioracyjnych.

§. 1. Krajowi dozorcy melioracyjni są organami pomocniczymi krajowego biura melioracyjnego i mają zadanie:

1) wykonywać prowadzone przez inżynierów biura melioracyjnego roboty publiczne i prywatne, oraz pomagać tymże inżynierom w czynnościach kancelaryjnych;

2) prowadzić roboty konserwacyjne przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych pod nadzorem inżynierów biura melioracyjnego.

Kategorye dozorców i ich wynagrodzenie.

§. 2. Do wykonywania i bezpośredniego dozoru robót w §. 1. wyszczególnionych ustanawia się następujące kategorye dozorców:

1) konduktorów melioracyjnych do konserwacyi robót publicznych;

2) starszych dozorców — i

3) dozorców melioracyjnych do wykonywania i dozoru tak melioracyj publicznych, jak i prywatnych.

O przyjęciu dozorców, które jest zależnem od ukończenia kursu praktycznego przy biurze melioracyjnem i złożenia z dobrym skutkiem egzaminu głównego, tudzież o liczbie dozorców stanowi Wydział krajowy. Rangę starszego dozorcy otrzymać może dozorca, odznaczający się znajomością rzeczy i gorliwością w służbie po kilkoletniej praktyce, miejsce zaś konduktora starszy dozorca, który nadto obeznanym jest z manipulacyą kancelaryjną i prowadzeniem rachunków.

Pobory dozorców melioracyjnych wynosić mają:

1) konduktora melioracyjnego:

a) płaca roczna	600	zł.
b) dodatek roczny na mieszkanie .	100	„
c) ryczałt roczny na objazdy . .	100	„
d) trzy pięciolecia po 50 zł.;		

2) starszego dozorcy melioracyjnego:

płaca roczna	540	zł.

3) dozorcy melioracyjnego:

płaca roczna	360	„

W czasie zajęcia w polu otrzymują dozorcy i starsi dozorcy oprócz zwrotu kosztów podróży, mianowicie należytości trzeciej klasy za podróż koleją, a 6,6 centów od jednego kilometra za podróż końmi, wynagrodzenie dzienne (dyety) w kwocie 50 centów lub w miejsce tego wynagrodzenia mieszkanie i utrzymanie.

Uczniowie krajowego kursu praktycznego dozorców melioracyjnych otrzymują za czas zajęcia przy robotach w polu oprócz powyższych dyet i zwrotu kosztów podróży płacę miesięczną w kwocie 15 zł. w. a. (50 ct. w. a. dziennie).

Pobory konduktorów melioracyjnych (płacę, dodatek na mieszkanie i ryczałt na objazdy) pokrywają fundusze konserwacyjne publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych, płace zaś, wynagrodzenia dzienne (dyety) i koszta podróży dozorców i starszych dozorców, zarówno jak i uczniów, odnośne fundusze budowy, względnie właściciele gruntów podejmujący roboty melioracyjne.

Dozorcy przydzieleni ekspozyturom do wykonywania melioracyj prywatnych otrzymują płacę za czas, w którym nie są zajęci w polu, z funduszu kraj (dotacyi ekspozytur na utrzymanie dozorców drenarskich).

W razie powołania do służby wojskowej nie otrzymują dozorcy żadnego wynagrodzenia z funduszu krajowego.

Wypłata poborów dozorców za czas ćwiczeń wojskowych i wojny zależną będzie od każdorazowej decyzyi Wydziału krajowego.

Stosunek służbowy dozorców.

§. 3. Konduktorzy i dozorcy melioracyjni podlegają pod względem służbowym i dyscyplinarnym Wydziałowi krajowemu.

Bezpośrednim przełożonym konduktorów jest dyrektor krajowego biura melioracyjnego, dozorcy zaś podlegają bezpośrednio kierownikom budowy i ekspozytur biura melioracyjnego.

Postanowienie dyscyplinarne.

§. 4. Bezpośredni przełożeni mają prawo karać konduktorów i dozorców napomnieniem ustnem i napomnieniem pisemnem, gdyby zaś te napomnienia nie odniosły skutku, grzywnami od 1 do 5 zł., które to grzywny wpływają do funduszu emerytalnego dozorców.

Konduktorom i dozorcom nie wolno przedsiębrać żadnych robót na własną rękę, a w szczególności nie wolno przyjmować od właścicieli gruntów pieniędzy dla wypłacania robotników. Przekroczenie tych dwóch zakazów, niemniej też bezskuteczna trzykrotna kara pieniężna pociąga za sobą wydalenie ze służby z pozbawieniem prawa do emerytury, które to pozbawienie jednak dopiero po przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego orzeczonem być może.

Przewinienia, które w myśl ustanowy służby krajowej mogą dać powód do wytoczenia śledztwa dyscyplinarnego, winni bezpośredni przełożeni bezzwłocznie podać do wiadomości Wydziału krajowego.

Śledztwo dyscyplinarne przeprowadza delegowany przez Wydział krajowy inżynier biura melioracyjnego, wyrok zaś wydaje Wydział krajowy na podstawie wniosków Członka Wydziału krajowego, któremu biuro melioracyjne jest przydzielonem.

Listy służbowe.

§. 5. Dla konduktorów i dozorców melioracyjnych mają być założone według formularza, mającego się wydać przez Wydział krajowy listy służbowe, które przechowują i corocznie uzupełniają ich bezpośredni przełożeni.

Dowody przysięgi złożonej przez stałych konduktorów i dozorców mają być w listach służbowych przechowywane.

Urlopy i przeszkody służbowe.

§. 6. Urlopów do dni ośmiu w ciągu tego samego roku kalendarzowego udzielać mogą konduktorom i dozorcom ich bezpośredni przełożeni, urlopów na czas dłuższy udziela Wydział krajowy.

W razie choroby lub przeszkody w służbie (powołania do ćwiczeń wojskowych) winien tak konduktor, jak i dozorca zawiadomić natychmiast swego przełożonego, a na żądanie, lub w razie dłuższej choroby wykazać się świadectwem lekarza.

Zaopatrzenie dozorców w przyrządy i rekwizyta.

§. 7. Przedmioty i narzędzia potrzebne do konserwacyi i wykonania robót zakupuje Wydział krajowy dla konduktorów i dozorców na wniosek ich bezpośrednich przełożonych.

Konduktorzy i dozorcy obowiązani są czuwać sumiennie nad całością narzędzi do użytku im oddanych i są odpowiedzialni za uszkodzenie lub stratę, pochodzące z ich niedbalstwa.

Z końcem każdego roku mają być przedkładane inwentarze wszystkich przedmiotów wraz z opisaniem ich stanu i podaniem wartości, a mianowicie: przez konduktorów bezpośrednio Wydziałowi krajowemu, przez dozorców za pośrednictwem ich przełożonych.

Raporty służbowe.

§. 8. Konduktorzy prowadzący roboty konserwacyjne, winni co miesiąc przedkładać Wydziałowi krajowemu sprawozdania ze stanu i postępu robót, tudzież rachunki, bądź to bezpośrednio, bądź też za pośrednictwem ustanowionych w tym celu organów administracyjnych (delegatów lub Wydziałów powiatowych.)

Dozorcy, zajmujący się wykonaniem melioracyj prywatnych, obowiązani są przedkładać swym przełożonym inżynierom:

1) raport tygodniowy, w którym ma być zamieszczony postęp roboty wraz z krótkiem jej opisaniem i usprawiedliwieniem, tudzież program roboty na przyszły tydzień ze szkicem sytuacyjnym;

2) sprawozdanie miesięczne według wydanego przez Wydział krajowy formularza, które ma wykazać rozmiar i koszta wykonanych robót.

Książeczki służbowe i wypłata należytości obciążającej fundusz krajowy.

§. 9. Każdy dozorca, przydzielony do wykonywania melioracyj prywatnych, otrzymuje książeczkę służbową, w której właściciele gruntów zapisują rodzaj wykonującej się melioracyi, dzień rozpoczęcia i ukończenia roboty, oraz wypłaconą dozorcy należytość (płacę, dyety i koszta podróży).

Z końcem roku przedłożyć ma dozorca tę książeczkę wraz z wykazem dni, w których nie był zajętym w polu, swemu przełożonemu inżynierowi do sprawdzenia i obliczenia należytości (płacy), obciążającej fundusz krajowy w myśl §. 2. niniejszej instrukcyi.

Należytość dozorcy, obciążającą fundusz krajowy, asygnuje Wydział krajowy na podstawie sprawdzonego przez inżyniera wykazu i książeczki służbowej.

Fundusz emerytalny.

§. 10. Dla zabezpieczenia emerytury konduktorom i dozorcom melioracyjnym, tudzież pensyj ich wdowom i sierotom, ustanawia się osobny fundusz emerytalny, którym zarządza Wydział krajowy.

Fundusz ten ma być utworzonym:

1) z opłat konduktorów i dozorców w wysokości 4% ich płacy;

2) z grzywien nakładanych w myśl §. 4. niniejszej instrukcyi;

3) z datków dobrowolnych spółek wodnych i właścicieli gruntów podejmujących roboty melioracyjne;

4) z dotacyi rocznej funduszu krajowego w wysokości 500 zł. począwszy od r. 1895.

Niedobór funduszu emerytalnego pokrywa fundusz krajowy.

Uiszczanie opłat dozorców do funduszu emerytalnego.

§. 11. Datki konduktorów i dozorców do funduszu emerytalnego mają być ściągane co miesiąc przy wypłacie ich poborów (miesięcznie 2 zł. z płacy konduktora, 1 zł. 80 ct. z płacy starszego dozorcy, a 1 zł. 20 ct. z płacy dozorcy).

Zajęci przy melioracyach prywatnych, lub przy spółkach wodnych dozorcy nadsyłać mają powyższe datki punktualnie co kwartału do kasy krajowej.

Dozorca, który najdalej w 15 dniach po upływie kwartału nie uiści do kasy krajowej zaległych datków, podlega karze pieniężnej w kwocie 1 zł., która wpływa do funduszu emerytalnego.

Dozorca, który całorocznego datku najdalej do 15. stycznia następnego roku nie uiści, traci cały ten rok służby, zarówno jak i częściowo wpłacony datek.

Lokacya funduszu emerytalnego.

§. 12. Zapasy funduszu emerytalnego mają być lokowane w obligacyach galicyjskiej pożyczki krajowej, listach zastawnych galicyjskiego Banku krajowego, lub na książeczkę galicyjskiej kasy oszczędności.

Wymiar emerytur, tudzież pensyi wdowich i sierocińskich.

§. 13. Mianowani przez Wydział krajowy stali konduktorzy i dozorcy melioracyjni mają prawo do emerytury pod warunkami zastrzeżonymi w statucie emerytalnym dla urzędników i sług krajowych (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 53. z r. 1889).

Emerytura ta wynosi:

1) po 10 latach służby czterdzieści procent (40%) płacy;

2) za każdy rok następny po dwa procent (2%) płacy, tak, że funkcyonaryusze ci po czterdziestu latach nieprzerwanej służby otrzymują całą płacę, jako emeryturę.

Co do przeniesienia konduktorów i dozorców w stały lub czasowy stan spoczynku, policzalności lat służby, wyłączenia od prawa emerytury lub jej utraty, tudzież odprawy, dalej co do pensyi, odprawy i kwartału pośmiertnego wdów i zaopatrzenia sierót po konduktorach i dozorcach melioracyjnych, obowiązywać ma powołany statut emerytalny dla urzędników i sług krajowych.

Postanowienie końcowe.

§. 14. W sprawach nieprzewidzianych niniejszą instrukcyą obowiązuje konduktorów i dozorców melioracyjnych uchwalona przez Sejm dnia 23. marca 1866 ustanowa służby krajowej.

Z drukarni Pillera i Spółki.

L. S. 1011.

Aleg. 113.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku p. Franciszka Jędrzejowicza i petycyi zjednoczonego Towarzystwa dla pszczelnictwa i ogrodnictwa we Lwowie, w sprawie tępienia chrząszcza majowego.

Wysoki Sejmie!

W kraju prawie wyłącznie rolniczym, jakim jest nasz kraj, jest obowiązkiem Reprezentacyi krajowej w pierwszym rzędzie starać się o podniesienie rolnictwa, a tem samem o usunięcie wszelkich przeszkód na tem polu. Kraje naszej Monarchii, które pod względem rolnictwa wyżej stoją, wyprzedziły nas pod tym względem i prawie bez wyjątku osobnemi ustawami starały się zapobiedz strasznym klęskom, które nie tylko zmniejszyć, lecz także odwrócić potrafi inteligencya i siła ludzka.

Wiadomem jest powszechnie, że owady szkodliwe wyrządzają olbrzymie szkody w gospodarstwie rolnem i lasowem, a nawet w ogrodach i sadach, przez podgryzanie roślin pożytecznych i niszczenie liści i łodyg roślinnych. Najstraszniejszym szkodnikiem jest niezawodnie chrząszcz majowy.

Wysoki c. k. Rząd starał się w dawnych czasach o niszczenie tego szkodnika, jak o tem świadczą: Okólnik z dnia 29. marca 1777 r. rozporządzenie Guberni z dnia 9. kwietnia 1821 L. 3.017, które po dzisiejszy dzień nie zostały zniesione. A ponieważ rzeczony szkodnik również i lasom znaczną wyrządza szkodę, świadczą i §§. 50. i 51. ustawy z dnia 3. października 1852. Dz. u. p. Nr. 250, że Rząd i na tem polu o uchylenie złego się starał.

Również c. k. Rząd krajowy sprawą tak ważną gorliwie się zajmował — w ostatnich czasach rozesłał okólniki z 21. listopada 1893 L. 91.960 do wszystkich Starostw całego kraju z poleceniem zdania sprawy o zarządzeniach do końca marca 1894., a o wyniku tępienia szkodnika do końca lipca 1894 r.

Ustawy specyalnej do dzisiejszego dnia niestety nie mamy, któraby złemu zaradzić mogła, a ze względu na ważność sprawy jest ona nader pożądaną.

Komisya tedy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Wzywa się Wydział krajowy do ułożenia projektu ustawy o przymusowem tępieniu chrząszcza majowego, i do przedłożenia tego projektu na najbliższej sesyi sejmowej.

II. Z powodu, że główna rójka chrząszcza majowego w tym roku przypada, a ustawa o tępieniu tak szybko wejść w życie nie może, poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wydał okólnik do wszystkich gmin i obszarów dworskich z pouczeniem i wezwaniem do tępienia chrząszcza majowego.

III. Aby wezwał Rząd krajowy do współdziałania na podstawie §. 50. i 51. ustawy lasowej.

IV. Tem uważa się petycya z 17. stycznia 1894. p. L. 519|435 zjednoczonego Towarzystwa galic. dla ogrodnictwa i pszczelnictwa we Lwowie za załatwioną.

We Lwowie dnia 26. stycznia 1894. r.

Przewodniczący:
Sapieha.

Sprawozdawca:
Dr. M. Antoniewicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. **114.**

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o petycyi gminy miasta Krakowa względem przyznania jej prawa pobierania opłat od publicznych widowisk na rzecz funduszu ubogich miejscowych.

Wysoki Sejmie!

Gmina miasta Krakowa wniosła petycyę do Wysokiego Sejmu, ażeby w drodze ustawy wolno jej było pobierać pewne opłaty na rzecz funduszu ubogich gminy od wszelkich przedstawień teatralnych, produkcyi gimnastycznych i tym podobnych widowisk po za obrębem teatru miejskiego się odbywających.

Motywa w petycyi wymienione zasługują bezprzecznie na uwzględnienie.

Zanim gmina teatr własny wybudowała, znajdowało się przedsiębiorstwo teatralne w budynku rządowym, a przedsiębiorcy przysługiwało prawo pobierania pewnych opłat od wszelkich przedstawień, widowisk i t. p.

Z chwilą przeniesienia teatru do nowego gmachu własnością gminy będącego, przywilej ten dla przedsiębiorcy ustał, a gmina przez przeniesienie tych opłat na rzecz funduszu ubogich radaby przysporzyć temuż funduszowi bardzo pożądanych dochodów bez zaprowadzenia nowego obciążenia, gdyż jak wykazano, opłaty te na rzecz innego uprawnionego już istniały.

Rok rocznie budżet miejski wykazuje znaczny wzrost wydatków gminy na dobroczynność publiczną, podczas gdy dochody ubogich wzrastają w niepomiernie wolnym stosunku.

Dla dalszego uzasadnienia petycyi przedkłada gmina miasta Krakowa stosunek dochodów i wydatków funduszu ubogich z całego szeregu lat, z których biorąc jako przykład rok 1891-szy okazuje się, że dochody wynosiły kwotę 9.984 zł., a wydatki 27.841.

Zważywszy, że stan finansowy miasta Krakowa świetnym nie jest, a Rada miejska wszelkich dokłada starań, by swoje finanse uporządkować i do możliwie pomyślnego doprowadzić stanu, uchwalenie przez Wysoki Sejm załączonej ustawy pozwoli gminie rozwijać dalej swą pełną ofiarność i działalność względem ubogich. Komisya administracyjna zaznacza, że podobne, jak załączona ustawy zostały dla miast Lwowa i Przemyśla przez Wysoki Sejm uchwalone i sankcyę Monarszą otrzymały.

Z tych więc powodów przychyla się komisya administracyjna do żądania wyrażonego w petycyi Miasta Krakowa i wnosi:

·/. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony ·/. projekt ustawy.

Uchwałą powyższą załatwiona zostaje petycya l. 264.

Lwów dnia 26. Stycznia 1894.

Przewodniczący:
Zaleski *w. r.*

Sprawozdawca:
A. Wodzicki *w. r.*

Ustawa

z dnia . . . . . o opłatach od widowisk na rzecz funduszu ubogich gminy miasta Krakowa, obowiązujących w obrębie tejże gminy.

Zgodnie z uchwałą Sejmu mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam:

Art. I.

Gminie miasta Krakowa pozwala się pobierać na rzecz funduszu miejscowych ubogich następujące opłaty policyjne.

1. Od balów urządzanych za opłatą wstępu w publicznych lub prywatnych lokalach po 10 zł., uwolnione od opłaty są bale na cele dobroczynne.

2. Od przedstawień teatralnych, z wyjątkiem urządzanych przez zarząd teatru miejskiego lub jego dzierżawcę, dalej od koncertów, sztuk konnych, gimnastycznych, ogni sztucznych i t. p. po 5, 10 lub 20 zł.

3. Od menażeryi, panoram, kosmoram, ciemnic optycznych (camera obscura), figur woskowych i t. p. po 3, 6 lub 10 zł. tygodniowo, zaś po 10, 20 lub 30 zł. miesięcznie.

Wymierzając wysokość uiścić się mających opłat według postanowień ustępów 2. i 3. uwzględnić należy sławę artystyczną występujących osób, lub rozmiary przedsiębiorstwa.

Art. II.

Każde ukrócenie dochodu fundnszu miejscowych ubogich z powyższych opłat karane będzie, prócz kary policyjnej za popełnione wykroczenie, grzywną przypadającą funduszowi miejscowych ubogich dwu do pięciokrotnej wysokości ukróconej opłaty, a w razie niemożności ściągnięcia tej grzywny aresztem, przyczem za każde 5 zł. grzywny wymierzyć należy 24 godzin aresztu.

Art. III.

Wymiar i pobór tych opłat, postępowanie karne należą do tej władzy, do której należy udzielanie pezwoleń policyjnych na bale, przedstawienia i t. p.

Art. IV.

Pod względem odwołania się od zarządzeń co do poboru powyższych opłat, tudzież od orzeczeń karnych, obowiązują ogólne postanowienia w tej mierze wydane dla władz administracyjnych.

Art. V.

Wykonanie tej ustawy poruczam mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg. **115.**

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowdgo w Kosowie na terytoryum gminy Kosów Stary.

Wysoki Sejmie!

Nieodzowna potrzeba przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego w Kosowie na terytoryum bezpośrednio z nim graniczącej gminy Kosów Stary wypływa z następujących powodów:

Obecnie lokalności c. k. Sądu powiatowego w Kosowie są pomieszczone w realności p. l. 131. w rynku, a reszta zaś w budyuku eraryalnym obok budynku c. k. Starostwa położonym.

Jak dalece pomieszczenie biur sądowych jest nie odpowiednie, dowodzi okoliczność że spowodu, iż budynek pod l. 131 groził kilkakrotnie zawaleniem musiano biura sądowe prowizorycznie umieścić w realnościach gminnych.

Nadto ponieważ ten budynek jest wśród domostw żydowskich położony, w razie pożaru nie możliwą rzeczą by było uratować księgi gruntowe i akta sądowe od zniszczenia.

Umieszczenie aresztów jest również nie odpowiednie: budynek ten, położony na gruntach wilgotnych, przytyka do dwóch ulic i ułatwia w wysokim stopniu porozumiewanie się więźniów z ludnością.

Wyż wymienione powody skłoniły Prezydyum c. k. Sądu Wyższego krajowego we Lwowie, w braku odpowiedniego lokalu na pomieszczenie Sądu powiatowego i aresztów w Kosowie, wznieść odpowiedni budynek na gruntach skarbowych w gminie przyległej Stary Kosów, bezpośrednio graniczących z terytoryum miejskiem, a mianowicie na parceli gruntowej $^{2}/_{1}$.

Grunta i budynki od strony północnej tej parceli położone, są jednak na terytoryum gminy miasta Kosowa.

W obec tego zachodzi potrzeba przeniesienia siedziby Sądu powiatowego z „Kosowa miasteczka do Kosowa Starego“, a gdy według §. 2. ust. z 11. czerwca 1868 Nr. 59 d. u. p. zmiana taka może nastąpić tylko po wysłuchaniu opinii Sejmu krajowego, Prezydum c. k. Wyższego Sądu krajowego zwróciło się w tym celu odezwą z dnia 7. czerwca 1993. do Wydziału krajowego, załączając zarazem wniesione w tej sprawie do c. k. Ministerstwa sprawiedliwości c. k. Wyższego Sądu krajowego protesta gminy miasta Kosowa i 36 mieszkańców miasta Kosowa, którzy podnoszą, że to przeniesienie ich interesa doznają uszczerbku.

Wydział powiatowy w Kosowie udziela jednak swą opinię, że uznaje konieczną potrzebę przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego i że zarzuty naprowadzane w powyżej wymienionych protestach, nie są tego rodzaju, iżby mogły oddziaływać niekorzystnie na załatwianie spraw w sądzie, jeżeli jego siedziba znajdować się będzie nie w centrum miasta Kosowa, lecz na jego granicy.

W skutek tego oświadczenia więc komisya prawnicza zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl §. 2. ustawy z d. 11. czerwca 1878 N. 59 D p p. udziela c. k. Rządowi opinię za przeniesieniem siedziby c. k. Sądu powiatowego w Kosowie na terytoryum gminy „Kosów Stary“.

Lwów dnia 26. Stycznia 1893.

Przewodniczący:
Zoll.

Sprawozdawca:
Lenartowicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. 116.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o wniosku Wydziału krajowego w sprawie wyłączenia gmin Koziniec, Ponikiew i Kaczyna z okręgu Sądu powiatowego w Andrychowie a przydzielenie ich do okręgu miejsko-delegowanego Sądu w Wadowicach.

Wysoki Sejmie!

Położenie terytoryalne gmin Koziniec, Ponikiew, Kaczyna, liczących 1.954 mieszkańców razem tworzących trzy odrębne gminy polityczno-administracyjne, a jedną gminę katastralną, wpisaną do jednej księgi gruntowej, tudzież środki komunikacyjne wykazują niezbicie, iż słuszną i sprawiedliwą jest rzeczą, by gminy te oddalone 7—8 kilometrów od Wadowic, siedziby c. k. Starostwa, do którego one należą, zaś 8—11 kilometrów w linii powietrznej od Andrychowa, z którym komunikacya z powodu złych dróg jest utrudnioną — były wyłączone z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Andrychowie i przydzielone do okręgu c. k. Sądu miejsko-delegowanego w Wadowicach.

Ścieżki względnie drożyny leśne, przez góry prowadzące, po których się mieszkańcy rzeczonych gmin obecnie do Andrychowa dostają, w czasie niepogody i w porze zimowej, jużto z powodu zasp śnieżnych, jużto z powodu wezbrania licznych w tej okolicy potoków górskich są nie do przebycia, jednem słowem przez znaczną część roku wszelka komunikacya między wymienionemi gminami a Andrychowem jest przerwaną. Wówczas można tylko drogą przez Wadowice dostać się do Andrychowa, czyli przebywać przestrzeń 18—19 kilom. t. j. dwa razy większą. Tem niekorzystnem położeniem wymienionych gmin w obec Andrychowa, oraz utrudnioną komunikacyą tłumaczy c. k. Sąd obwodowy w Wadowicach okoliczność, że mieszkańcy gmin rzeczonych mimo rzeczywiście znacznego obrotu gruntowego i handlowego i wywiązujących się stąd spraw spornych stosukowo mało przysparzają czynności c. k. Sądowi powiatowemu w Andrychowie. Również prawidłowy tok spraw i pożądany pospiech w wymiarze sprawiedliwości cierpi obecnie wskutek utrudnionej komunikacyi, doręczanie pism sądowych i wezwań dla stron doznaje częstokroć zwłoki lub innych przeszkód, które z powodu niestawiennictwa stron lnb świadków pociągają za sobą udaremnienie terminów lub innych czynności urzędowych.

Przeciwnie, wskutek ułatwionej komunikacyi rzeczone gminy pozostają w żywych stosunkach handlowych z Wadowicami, a to tem bardziej, że liczne targi i jarmarki

tamże przedstawiają im pożądaną sposobność korzystnego zbytu ziemiopłodów i wyrobów przemysłu domowego.

Nie mniej musi się i to wziąć na uwagę, że Wadowice są zarazem siedzibą Starostwa, Sądu obwodowego, gimnazyum, Rady powiatowej, Rady szkolnej okręgowej i że każdy przybywający z rzeczonynh gmin do Wadowic może jednym zachodem zamiast czas niepotrzebnie tracić na podróżach, wszystkie sprawy swoje pozałatwiać.

Wszystkie władze, których opinię w tym względzie zasięgnięto, oświadczyły się zgodnie za wyłączeniem gmin Ponikiew, Koziniec i Kaczyna z okręgu Sądu powiatowego w Andrychowie i przydzielenie do okręgu miejsko-delegowanego Sądu w Wadowicach.

Przeciw wydzieleniu gmin wymienionych z okręgu Sądu powiatowego w Andrychowie, wniosła wprawdzie gmina miasta Andrychowa protest z ewentualną prośbą, aby na wypadek uwzględnienia petycyi rzeczonych gmin w miejsce tychże przydzielone zostały do okręgu Sądu powiatowego w Andrychowie gminy: Bulowice, Wilkowice, Czaniec, Gierałtowice, Przybrasz, Kocierz górny i dolny uzasadniając swe sprzeciwienie względnie prośbę tem, że dochody miasta Andrychowa i jej mieszkanców ucierpiały znacznie w skutek wydzielenia w ciągu lat ostatnich najbogatszych i najludniejszych gmin z okręgu Sądu powiatowego w Andrychowie.

W ten sam sposób motywowaną petycyę wniosła gmina miasta Andrychowa do Wysokiego Sejmu dnia 13. maja 1893, która jako niezałatwiona uchwałą z dnia 20. maja 1893. przekazaną została Wydziałowi krajowemu.

Powody jednak naprowadzone tak w proteście jak i w rzeczonej petycyi nie są jednak zdaniem c. k. Sądu obwodowego w Wadowicach tego rodzaju, iżby w obec nich miały ustępować względy państwowo-administracyjne, tudzież względy na materyalne interesa mieszkańców wyż wymienionych gmin, obecnym stanem więcej upośledzonych, aniżeliby to miało miejsce u mieszkańców miasta Andrychowa w razie zmniejszenia obrębu terytoryalnego i ludności Sądu powiatowego w Andrychowie w skutek wyłączenia gmin Koziniec. Ponikwi i Kaczyny z obrębu tegoż Sądu.

Co się zaś tyczy prośby gminy miasta Andrychowa, aby na ten wypadek wyłączono gminy Bulowiec, Witkowice i Czaniece z okręgu Sądu powiatowego w Kętach, gminy Gierałtowice i Przybradz z okręgu Sądu powiatowego w Zatorze, gminy Kocierz górny i dolny z okręgu Sądu powiatowego w Slemieniu i do okręgu Sądu powiatowego w Andrychowie przyłączono, to dochodzenia przeprowadzone wykazały, że tak względy na położenie geograficzne i środki komunikacyjne owych gmin, jakoteż i względy techniczne i sądowo-administracyjne stoją uwzględnieniu tej prośby na przeszkodzie.

Z tych powodów tedy komisya prawnicza zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl §. 2. ustawy z 11. czerwca 1868 r. Nr. 59. Dz. p. p. oświadcza c. k. Rządowi opinię za uwzględnieniem petycyj gmin Ponikiew, Koziniec i Kaczyna o wyłączenie ich z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Andrychowie, a przydzielenie do okręgu miejsko-delegowanego Sądu w Wadowicach, a za odmownem załatwieniem prośby gminy miasta Andrychowa.

Lwów dnia 26. Stycznia 1893.

Przewodniczący: *Zoll.*

Sprawozdawca: *Lenartowicz.*

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. 117.

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 6. listopada 1893 L. W. 52.151 w przedmiocie przeniesienia gmin Świniarsko z przysiółkiem Maławieś, tudzież gminy Gaj i Niszkowa z Szymanowicami z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Starym Sączu do okręgu c. k. Sądu deleg. miejskiego w Nowym Sączu.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy, któremu Wysoki Sejm uchwałą z dnia 26. marca 1892. r. do l. s. 282 przekazał petycyę gmin Świniarsko, Maławieś, Gaj, Niszkowa i Szymanowice o przeniesienie takowych z właściwego im dotąd okręgu c. k. Sądu powiatowego w Starym Sączu, do okręgu c. k. Sądu miejsko deleg. w Nowym Sączu, zbadawszy wszechstronnie sprawę, przyszedł z wnioskiem przychylenia się do żądania petycyonujących gmin, a to z powodów następujących:

Gminy Świniarsko z Małą wsią, Gaj i Niszkowa z Szymanowicami leżą po lewej stronie Dunajca naprzeciwko miasta Nowego Sącza, odległe najwięcej od niego o 3 kilometry, z którem łączy je dobra komunikacya, bo droga rządowa i most na tejże drodze, w którem wszystkie swe potrzeby załatwiają i gdzie jest c. k. Starostwo, Wydział powiatowy tudzież wszystkie inne władze i instytucye; natomiast od Starego Sącza, z którym dzisiaj są połączone, oddalone są o 7 kilometrów, mają komunikacyę jak najgorszą, bo drogami gminnemi, a nadto przeprawiać się muszą przez Dunajec bądź promem pod Brzeźną, bądź w bród przez rzekę, gdzie częstokroć wydarzają się wypadki utopienia, a częstokroć przy większej wodzie przeprawa jest niemożliwą, z powodu czego gminy te zmuszone są do Sądu lub Urzędu podatkowego zdążać przez Nowy Sącz i nakładać 12 kilometrów drogi, lub przez Podegrodzie i na most pod Gołkowicami 13 kilometrów drogi.

Z tego powodu Rada powiatowa w Nowym Sączu, na posiedzeniu z 31-go maja 1892. jednogłośnie oświadczyła się za uwzględnieniem żądania petycyonujących gmin.

Sąd krajowy wyższy w Krakowie, oznajmił w odezwie 13-go grudnia 1892 l. 18.908, iż ze względu na korzyści dla ludności rzeczonych gmin zasadniczo nie miałby nic do zarzucenia przeciw projektowanemu przesunięciu tych gmin, atoli zwraca uwagę, że okręg Sądu delegowanego w Nowym Sączu, do którego obecnie należy już 141 gmin porozrzucanych na wielkiej przestrzeni z ludnością 56.134 jest zanadto obszerny i że w interesie należytego wymiaru sprawiedliwości, należałoby raczej okręg ten uszczuplić, a względnie rozdzielić na dwa okręgi sądowe i dlatego, dopóki nie wyłoni się praktyczny wniosek na rozdzielenie terytoryum obecnego Sądu miejsk. delegowanego w Nowym Sączu, uważa żądane przez petycyonujące gminy przesunięcie za przedwczesne.

Wydział krajowy mając na uwadze istniejącą w kraju tendencyę do powiększania liczby sądów powiatowych, sądził, iż należy korzystać z przychylnego usposobienia c. k. Wyższego sądu

krajowego w Krakowie i podnieść inicyatywę w kierunku ustanowienia nowego c. k. Sądu powiatowego w okolicy Nowego Sącza i dlatego ponownie odniósł się do Reprezentacyi powiatowej w Nowym Sączu z wezwaniem, ażeby zechciała się zająć bliższem zbadaniem potrzeby kreowania nowego c. k. Sądu powiatowego w tamtejszej okolicy z wskazaniem odpowiedniej miejscowości na siedzibę przyszłego sądu i z uwzględnieniem ile możności równomiernego rozdziału ludności obecnych okręgów sądowych w tamtejszym powiecie.

W wykonaniu tego polecenia Wydział powiatowy oznajmił, że na kreowanie nowego c. k. Sądu powiatowego w tamtejszej okolicy uważał za najodpowiedniejszą tak pod względem rozdzielenia zbyt rozległego c. k. Sądu miej. deleg. w Nowym Sączu, jak i pod względem korzystnego przydzielenia gmin i obszarów dworskich najdalej na północ położonych miejscowość Zbyszyce i w tym celu zażądał od gmin i obszarów dworskich oświadczenia się co do ewentualnego przydzielenia ich do przyszłego c. k. Sądu powiatowego w Zbyszycach. Jednak nadspodziewanie nawet miejscowości wysunięte najdalej od Nowego Sącza, oświadczyły się przeważnie przeciw przydzieleniu ich do Zbyszyc, podając za powód centralizacyę urzędów w Nowym Sączu, tudzież łatwość pozbycia i nabycia wszelkich produktów w temże mieście.

Taki materyał przygotowawczej pracy do kreowania nowego c. k. Sądu powiatowego w Zbyszycach przedłożył Wydział powiatowy pełnej Radzie powiatowej na posiedzeniu z 25-go września 1893 r., która przy bliższem rozpatrzeniu tej sprawy, nie chcąc działać w brew woli i życzeniu interesowanych gmin i obszarów dworskich, uchwaliła obstawać przy pierwotnej swej uchwale z 31-go maja 1893 r., t. j. za wydzieleniem gmin Świniarsko z Małą wsią, Gaj i Niszkowa z Szymanowicami z okręgu Sądu powiatowego w Starym Sączu, a za przydzieleniem ich do okręgu Sądu m. del. w Nowym Sączu, zaznaczając, iż rzeczą c. k. Rządu będzie pomnożyć wedle potrzeby siły konceptowe i manipulacyjne przy powiększonym z tego powodu c. k. Sądzie powiatowym miejsko-delegowanym w Nowym Sączu.

Komisya prawnicza podzielając w zupełności motywa Wydziału krajowego i z uwagi, że wszystkie kompetentne Władze uznały słuszność żądania petycyonujących gmin, zaś Sądom jako to: c. k. Sądowi krajowemu wyższemu, c. k. Sądowi obwodowemu w Nowym Sączu i miejsko delegowanemu w Nowym Sączu, chodzi tylko o przeciążenie pracą, co snadnie przez dodanie jednej siły konceptowej przy c. k. Sądzie miejsko-delegowanym w Nowym Sączu, złagodzonem być może -- ile że wedle relacyi c. k. Sądu powiatowego w Starym Sączu z dnia 13. października 1892 l. 10 656 gminy rzeczone nie wiele do czynienia dają — wnosi:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem raczy uchwalić:

Na mocy §. 2. ustawy z dnia 11. czerwca 1868 Nr. 59 Dz. u. p. udziela się c. k. Rządowi opinię, iż pożytecznem będzie dla mieszkanców gmin Świniarsko z przysiółkiem Mała wies i obszarem dworskim Świniarsko, dalej gmin Gaj i Niszkowa z Szymanowicami, aby je wydzielono z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Starym Sączu, a przyłączono do okręgu c. k. Sądu powiatowego miejsko-delegowanego w Nowym Sączu.

Lwów dnia 23. stycznia 1894.

Przewodniczący:
Zoll.

Sprawozdawca:
Klemensiewicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. 118.

Sprawozdanie

Komisyi petycyjnej z petycyi gminy Srogów górny w sprawie przyjęcia na fundusz krajowy 1) koszta utrzymania nieletniej Małgorzaty Czaban narosłe a należne Magistratowi w Budapeszcie w kwocie 369 zł. 39 ct. w. a. 2) utrzymanie tejże nieletniej Małgorzaty Czaban do 12go. roku życia.

Wysoki Sejmie!

C. k. Starostwo w Sanoku rozporządzeniem z dnia 25. listopada 1893 r. l. 20.226 zawezwało zwierzchność gminną Srogów górny, iżby w jak najkrótszym czasie złożyła kwotę ryczałtową 369 zł. 39 ct. należną Magistratowi w Budapeszcie za utrzymanie i przewiezienie do Sanoka nieletniej Małgorzaty Czaban. Z odezwy Magistratu w Budapeszcie z daty 31 sierpnia 1893. l. 35. 986, jak również i z rozporządzenia c. k. Starostwa okazuje się że koszta narosły:

a) Za utrzymanie nieletniej od 13. sierpnia 1890 do 6. czerwca 1892 czyli za 1 rok 9 mies. 26 dni co czyni	351 zł. 47 ct.
b) przewóz z Budapesztu do Sanoka	17 zł. 92 ct.
Ogółem .	369 zł. 39 ct.

Gmina Srogów górny w petycyi swej uprasza:

1. O przyjęcie kosztów utrzymania nieletniej Małgorzaty Czaban wykazanych w wysokości 369 zł. 39 ct. na fundusz krajowy, względnie o udzielenie tejże gminie bezwłocznej zapomogi w kwocie wyżej oznaczonej.

2. Utrzymanie nieletniej do lat 12tu kosztem kraju przez danie zasiłku gminie w wysokości 60 zł. rocznie lub też o pomieszczenie jej w zakładzie sierót również kosztem funduszu krajowego.

Komisya postanowiła petycyę załatwić merytorycznie mając na uwadze, że akta Wydziału krajowego, treść petycyi, rozporządzenie c. k. Starostwa w Sanoku i zasięgnięte informacye w krótkiej drodze dostarczają potrzebnych materyałów. Z aktów Wydziału krajowego odnoszących się do zwrotu kosztów leczenia nieżyjącej już Irmy (Maryi) Czaban matki nieletniej Małgorzaty jak również z treści petycyi okazuje się co następuje.

Jurko Czaban zarobnik rodem ze Srogowa górn. przed 45ciu laty opuścił wieś rodzinną i przeniósł się na stały pobyt do Budapesztu, tamże ożenił się z Węgierką i z tego małżeństwa pozostała jedyna córka Irma (Marya).

Jurko vel Jerzy Czaban zmarł przed 10ciu laty, a przed nim jeszcze żona jego Węgierka, pozostała zaś córka Irma (Marya) powiła nieślubną córkę Małgorzatę i w krótce po

rozwiązaniu zmarła. Po Irmie Maryi Czaban nie pozostało żadnego majątku ani w Budapeszcie ani w Srogowie górnym, co poświadczają powołane już akta Wydziału krajowego, a najlepszym dowodem braku majątku jest jeszcze i ta okoliczność, że po wszechstronnem zbadaniu całego stanu rzeczy koszta leczenia w szpitalu w Budapeszcie zmarłej Irmy Maryi Czaban, matki Małgorzaty poniósł w zupełności fundusz krajowy. Udowodnioną zupełnie jest rzeczą, że nieletnia Małgorzata Czaban ma tytuł przynależności do gminy Srogów górny i że nie posiada żadnego majątku.

Zważywszy, że po myśli ustawy z 3. grudnia 1863 r. Dz. p. p. N. 165 gmina Srogów górny, jako gmina prrynależności do ponoszenia kosztów jest zobowiązaną.

Zauważywszy, że gmina Srogów górny jest ubogą, bowiem członkowie gminy posiadają grunta nadzwyczaj rozdrobnione, stosunkowo bardzo małą ilość bydła pociągowego, a na wydatki administracyjne w gminie opłacają 35 procent dodatków do podatków, ponadto cała gmina dotknięta została w ostatnich latach klęskami elementarnemi, przeto zapłacenie stosunkowo znacznej kwoty 369 zł. 39 ct. magistratowi w Budapeszcie spowoduje niewątpliwie zupełne osłabienie siły podatkowej członków tejże gminy.

Zauważywszy, że żądanie gminy odnoszące się do utrzymania nieletniej Małgorzaty Czaban do lat 12tu kosztem funduszu krajowego, bądź to przez udzielanie stałego zasiłku lub też pomieszczenie w Zakładzie sierót jest nieuzasadnione, bowiem ciężar utrzymania nieletniej rozłożony na długi szereg lat nie może gminy zbyt obciążać.

Komisya petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Koszta utrzymania nieletniej Małgorzaty Czaban w kwocie 369 zł. 39 ct. należne magistratowi w Budapeszcie przyjmuje się na fundusz krajowy.

2. Nad prośbą gminy Srogów górny, a odnoszącą się do utrzymania kosztem funduszów krajowych nieletniej Małgorzaty Czaban do 12. roku życia, przechodzi się do porządku dziennego.

Lwów, 25. stycznia 1894.

Przewodniczący:
Klemensiewicz.

Sprawozdawca
Żardecki.

Z drukarni Pillera i Spółki.

LWkr. 4.214/94.

Aleg. 119.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 20. maja 1893. uchwalił Wysoki Sejm:

1) Sprawozdanie Wydziału krajowego o szkole i folwarku w Czernichowie przyjmuje Sejm do wiadomości.

2) Byłemu kasyerowi panu Janowi Wojnie przyznaje Sejm odprawę w wysokości pobieranej przez niego całorocznej płacy.

3) Na rozszerzenie chlewów przyznaje Sejm kredyt w kwocie 500 zł.

Pomimo bardzo niesprzyjającej dla budowy tegorocznej pory zdołano doprowadzić roboty około rozszerzenia gmachu szkolnego do tego stopnia, że skrzydło nowe powstające znajduje się już pod dachem i że czeka tylko na wyprawienie z zewnątrz, co na wiosnę dokonanem zostanie.

Tymczasem te roboty, które w czasie zimowym mogą być wykonywane wewnątrz gmachu, postępują dalej. Centralne ogrzewanie gmachu jest już zaprowadzone, i o ile dotychczas można było się przekonać, będzie dobrze funkcyonować.

Również wykonany już jest wodociąg, którym doprowadzono wodę, z zakupionego u włościanina źródła. Wodociąg funkcyonuje bardzo dobrze — a woda, dopływająca wodociągiem w zupełnie dostatecznej ilości zbadana chemicznie przez prof. Trochanowskiego okazała się bardzo dobrą i pod każdym względem odpowiednią. Wobec urządzenia wodociągu odpada obecnie znaczny wydatek, preliminowany rokrocznie na dowóz wody do zakładu.

Z końcem lata zostaną wszystkie prace około nowego skrzydła budynku, jak również około rekonstrukcyi obecnego budynku dokonane, tak że z rokiem szkolnym 1894/5 nastąpi niewątpliwie oddanie budynku na użytek szkoły.

Na budowę tę zapreliminował Wysoki Sejm uchwałą z dnia 5. kwietnia 1892. kwotę 60.000 zł., której połowa pokrytą zostanie ze subwencyi rządowej, wpływającej ratami a mianowicie w r. 1893. w kwocie 5.000 zł., z 1894 w kwocie 10.000 zł., w r. 1895 w kwocie 10.000 zł., w r. 1896 wreszcie w kwocie 5.000 zł. Na poczet tej kwoty uchwalił Wysoki Sejm w r. 1892. kwotę 23.300 zł.

Obecnie wstawił Wydział krajowy w preliminarz budżetu na r. 1894 kwotę 31.700 zł. resztę zaś t. j. 5.000 zł. wypadnie pokryć w roku 1895. Część przyznanej na tę budowę subwencyi z c. k. Skarbu państwa wstawiono w rubr. I poz. 2 dochodów.

Alegat.

Daty co do ilości uczniów w szkole czernichowskiej, jak również daty co do postępu w naukach, okazanego przy egzaminach podaje dyrekcya w załączonem tu sprawozdaniu.

Nadmienić tu wypada, że wynik egzaminów okazał się bardzo pomyślnym. Pominąwszy tę okoliczność, że z pomiędzy uczniów drugiego i trzeciego roku razem w liczbie 46 nie został ani jeden reprobowany a 9 zdało egzamin z odznaczeniem, przyznać musieli wszyscy obecni na egzaminie, że widocznie nauka podawaną jest uczniom w sposób zupełnie odpowiedni — odpowiedzi uczniów świadczyły bowiem, że przedmiot rozumieją.

Niestety nie możemy równie pochlebnie wyrazić się o zachowaniu się uczniów. Z przyczyny że Dyrekcya uczniowi wydalonemu odmówiła ponownego przyjęcia opuścili wszyscy uczniowie dnia 30. listopada 1893 szkołę i pomimo wezwania Kuratoryi, która żądała natychmiastowego powrotu do dnia 2. grudnia do szkoły nie powrócili. Wskutek tego zarządziła Kuratorya zamknięcie szkoły i nowe wpisy, wzywając Dyrekcyę, aby przyjęła wszystkich uczniów z wyjątkiem ucznia, którego sprawa stała się powodem tak dla Zakładu nieprzyjemnego zajścia. Wydział krajowy zatwierdził wyżej wymienione zarządzenia, a zarazem zarządzenia Kuratoryi celem odroczenia terminu nadania stypendyów, zarazem z powodu, że przez wystąpienie uczniów z Zakładu i przez zarządzenie nowych wpisów została nauka przez pewien czas zaniedbaną, ograniczył Wydział krajowy ferye świąteczne tylko do samych dni świątecznych.

Przy nowych wpisach zgłosiło się tylko 43 uczniów.

Na prośbę wniesioną przez p. Dr. Adama Prażmowskiego, przeniósł go Wydział krajowy dekretem z d. 16. czerwca 1893 L. 30.143 w czasowy stan spoczynku, wyznaczając mu tytułem płacy emerytalnej kwotę 645 zł. Przeniesienie to nastąpiło na podstawie opinii, wydanej przez c. k. Referenta krajowego spraw zdrowia, Radcę Namiestnictwa, Dr. Józefa Merunowicza, według której prośba p. Prażmowskiego o przeniesienie w stan spoczynku była uzasadnioną.

Na miejsce p. Prażmowskiego zamianował Wydział krajowy prowizorycznym nauczycielem asystenta wyższej szkoły rolniczej w Dublanach p. Jana Szczęsnego Sikorskiego, poruczając mu wykłady rolnictwa.

Zastępstwo dyrektora Dra Łaszczyńskiego, który w celu poratowania zdrowia musiał udać się na trzymiesięczny urlop, obejmujący dwa miesiące wakacyjne i miesiąc wrzesień, poruczył Wydział krajowy w pierwszym miesiącu ks. kapelanowi Jelonkowi, w dwóch ostatnich swojemu adjunktowi konceptowemu, p. Marcelemu Białobrzeskiemu.

Pismem z dnia 24. lipca 1893 L. 39.721 zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, że p. Minister rolnictwa powierzył c. k. Radcy rządowemu p. Władysławowi Struszkiewiczowi państwową inspekcyę szkoły czernichowskiej.

Dekretem z dnia 16. września 1893 L. 47.551 uwolnił Wydział krajowy p. Stanisława Gadomskiego, pełniącego obowiązki kasyera w zakładzie Czernichowskim od obowiązków, zarazem poruczył te obowiązki p. Stanisławowi Eminowiczowi, emerytowanemu c. k. majorowi.

Już kilkakrotnie zwracał Wydział krajowy w swoich sprawozdaniach uwagę Wysokiego Sejmu na brak odpwiednich pomieszkań dla profesorów czernichowskich, co zresztą skonstatowała także komisya gospodarstwa krajowego. Wydział krajowy rozporządza obecnie w Czernichowie sześcioma pomieszkaniami dla profesorów, mających rodziny. Z sześciu wyżej przytoczonych po-

mieszkań cztery znajduje się w tak zwanej „kamienicy,“ domu piętrowym, wybudowanym już przez Wydział krajowy, dwa zaś w domu starym, zwanym „leśniczówką“. Pierwsze cztery mieszkania są wszystkie dobre i odpowiednie — dwa ostatnie są nieodpowiednie, wilgotne i zimne. Na wykonanie dobudówki, osuszenie i zabezpieczenie od zawilgocenia tych mieszkań raczył Wysoki Sejm, uznając potrzebę tego, przyzwolić Wydziałowi krajowemu odpowiednie kredyty. Mieszkań potrzebuje Wydział krajowy ośm dla profesorów a dziewiąte dla lekarza obecnie zatem, mając do rozporządzenia tylko sześć mieszkań musi donajmować trzy mieszkania na wsi, co kosztuje 880 zł. rocznie, a wobec tego, że mieszkania te są pod każdym względem nieopowiednie, daje powód do ustawicznych skarg i utyskiwań zajmujących te pomieszkania profesorów, którzy udowadniają świadectwami lekarskimi, że tak oni, jak i ich rodzina tracą zdrowie w tych pomieszkaniach. W r. 1893 doszło do tego, że Wydział krajowy musiał przyznać prof. Trochanowskiemu odpowiednie relutum za pomieszkanie, tak, żeby mógł swoją rodzinę umieścić w Krakowie, a oprócz tego oddać p. Trochanowskiemu do rozporządzenia kawalerskie pomieszkanie i przyznać mu wikt w zakładzie.

Już w ostatniem swojem sprawozdaniu wspominał Wydział krajowy, że uważa za korzystniejsze dla funduszu krajowego zbudować dom na dwa pomieszkania profesorskie. Odpowiednią kwotę tj. 10.000 zł. wstawił Wydział krajowy w preliminarz budżetu krajowego na r. 1894. Przez dobudowanie dwóch pomieszkań, i przez rekonstrukcyę pomieszkań na „leśniczówce“ uzyskalibyśmy razem ośm pomieszkań, które wprawdzie nie wystarczyłyby jeszcze na pomieszczenie wszystkich profesorów i funkcyonaryuszów, ułatwiłoby jednak znacznie zadania Wydziału krajowego co do odpowiedniego przydzielenia mieszkań i uwolniło go od zarzutów, że funkcyonaryusze krajowi otrzymują w zakładzie krajowym także pomieszkania, w których tylko z uszczerbkiem dla zdrowia przebywać mogą.

Budowa domu zostałaby przeprowadzoną we własnym zarządzie, według planów profesora Kuhla.

Plan ten i kosztorys znajduje się w kancelaryi sejmowej. Kosztorys wynosi kwotę 9.044 zł. reszta do preliminowanych 10.000 zł. przeznaczona jest na roboty ziemne na około domu i na wynagrodzenie kierownictwa budowy.

Wybudowanie tego domu, dla którego jedynie odpowiedniem miejscem jest miejsce, na którem obecnie stoi waląca się karczma, spowoduje nieznaczny ubytek w dochodach folwarku, karczma ta bowiem wynajęta jest obecnemu dzierżawcy propinacyi za kwotę 40 zł. rocznie.

Ubytek ten jednak jest pozornym, budynek bowiem znajduje się w takim stanie, że w najkrótszym czasie, może nawet już w roku 1894 stanie się nieprzydatną do użytku. Rekonstrukcya tego walącego się budynku, spowoduje koszta, nie stojące w żadnym stosunku do możliwego dochodu z czynszu.

Wydział krajowy uprasza zatem Wysoki Sejm o upoważnienie go do wybudowania tego domu i o uchwalenie potrzebnego na to kredytu.

Przeznaczona przez Wysoki Sejm uchwałą z dn. 20. maja 1893 kwota 500 zł. na rozszerzenie chlewów, została na ten cel zużytkowaną. Rozszerzenie chlewu zostało już uskutecznione i umożliwia dalszy rozwój tej części gospodarstwa folwarcznego.

Budowa stodoły, na którą Wysoki Sejm przyznał kredyt w kwocie 2500 zł. została wykonaną — kredyty potrzebne na dokupno kieratu, rekonstrukcyę młocarni, naprawę śrutownika, sieczkarni i t. p. uzasadniamy szczegółowo w budżecie.

Wskutek wykazanej w sprawozdaniu Komisyi gospodarstwa krajowego z r. 1889 koniecznej potrzeby wykupienia dwóch zagród włościańskich do zabudowań folwarcznych od strony

południowej przytykających, a w środku pól położonych, przeprowadził Wydział krajowy potrzebny z włościanami rokowania i po zawotowaniu przez Wysoki Sejm przedłożonych w tej mierze wniosków, w których Wydział krajowy żądał upoważnienia do uzyskania tych gruntów w drodze zamiany i odpowiedniej dopłaty, została sprawa doprowadzoną do tego punktu, że pozostaje tylko uzyskać potrzebne wpisy tabularne, mające zabezpieczać własność nabytych przez folwark czernichowski jako też i przez włościan parceli. Do uzyskania tych wpisów jednak konieczną jest uchwała Wysokiego Sejmu, zezwalająca wyraźnie na wydzielenie z folwarku odnośnych parceli i uchwała, któraby ze względu na zawarte w niej uszczuplenie majątku zakładowego kraju, mogła być przedłożoną do Najwyższej sankcyi.

Odpowiedni wniosek, mający obecnie już charakter czysto formalny ma Wydział krajowy zaszczyt przedłożyć niżej, kończąc niniejsze sprawozdanie, wnosi Wydział krajowy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do średniej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie przyjmuje Sejm do wiadomości.

2) Sejm upoważnia Wydział krajowy do wybudowania domu, mieszczącego dwa pomieszkania dla profesorów i wstawia na ten cel do budżetu na rok 1894 kwotę 10.000 zł.

3) W zamian za nabyte dla zaarondowania gruntów folwarcznych parcele włościańskie, wydziela się z ciała tabularnego obszaru dworskiego w Czernichowie parcele gruntowe l. kat. $53/_1$ część nową liczbą kat. $53/_9$ oznaczonej, mierzącej 195□, dalej z parceli gruntowej l. kat. 469| części oznaczonej nową liczbą kat. $469|_3$, a mierzącej 1340□°, wreszcie z parceli gruntowej l. kat. 516 części, oznaczonej nową liczbą kat. $516|_3$ mierzącej 950□° i upoważnia się Wydział krajowy do oddania wyżej wymienionych parcel w posiadanie Franciszkowi i Maryannie Ryszkom, i Izydorowi Michno, a względnie ich prawonabywcom.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 23. stycznia 1893.

Marszałek krajowy:
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego:

Sprawozdanie

szkoły rolniczej w Czernichowie za rok szkolny 1892|93.

W ciągu roku szkolnego 1892|93 szkoła postępowała prawidłowym biegiem. Jedyne niezwyczajne a pomyślne zdarzenie, jakie w kronice szkolnej zapisać należy, jest rozpoczęcie budowy nowego internatu, który z wiosną r. 93go począł z ziemi wyrastać.

Należy się spodziewać, że gmach ten odpowie wszelkim wymaganiom dobrze urządzonego internatu, i dozwoli wprowadzić ład i porządek w każdym dziale.

Stosowne pomieszczenie uczniów, i niemniej dostarczenie doskonałej źródlanej wody za pomocą wodociągu, przyczynią się niezawodnie do poprawienia stanu zdrowotności, który dotąd pozostawia wiele do życzenia.

Niemniej i kaplica urządzona w nowym gmachu, okrom dodatniego wpływu moralnego, uchroni od nieprawidłowości, które pociąga za sobą wychodzenie uczniów po za obręb zakładu.

Profesorowie.

W roku szkolnym 1892/93 wykładali:

Administracyę, Rachunkowość, Ekonomię } prof. Wojciechowski

Zootechnikę na II. kursie — Dyr. Łaszczyński

Zootechnikę „ III. „, Anatomię i fizjol. zwierząt, Rybołostwo i mleczarstwo } prof. Piotrowski

Rolnictwo naprzemian prof. Prażmowski od 8/9 — 30/10 92.
„ Sikorski „ 22/11—Bożego Nar.
„ Łaszczyński „ 25/2 —28|3 93.
„ Jentys „ 12|4 — 3|6 93.

„ na II kursie wykładał p. Wojciechowski w letnim półr.

Chemię ogólną, rolniczą i technolog. prof. Trochanowski,

Fizykę, matemat., meteorologię prof. Birkenmajer,

Budownictwo, melioracyę, Miernictwo i mechan. rolniczą } prof. Kuhl,

Botanikę, zoologię i mineralog. prof. Nowakowski,

Język polski na przemian { Ks. Jeż przez mies. wrzesień / prof. Stefczyk przez m. list. i grudz. / ks. Jelonek od styczn. do czerw.

Religię ks. Jelonek od paźdź. począwszy.

Historę, język niem., geografię i ustawy agron., prof. Stefczyk do do połowy stycznia — potem zastępowali go do końca roku szkolnego pp. X. Jelonek, Kuhl, Żakowski,

Weterynarję — prof. Uniw, Jagiell. dr. Walentowicz,

Leśnictwo — prof. Renius,

Sadownictwo — prof. Rużyczka,

Praktykę gospodarczą prowadził prof. Żakowski.

Uczniowie.

W roku szkolnem 1892|93 uczęszczało:

na kurs I. — 22 uczniów,
„ „ II. — 26 „
„ „ III. — 20 „
razem 68 uczniów.

z kursu I. uzyskało promocye 17 uczniów, (1 z odznaczeniem)
„ II. „ „ 26 uczniów (5 z odznaczeniem)
„ III. zdali egzamin główny wszyscy (4 z odznaczeniem).

W dniu 1. września było zgłoszonych 39 kandydatów na kurs I.

Egzamina główne odbywały się w dniach 24. i 26. czerwca 1892 w obecności Jaśnie Wielmożnego Radcy Wereszczyńskiego, Wgo delegata Laskowskiego, Panów profesorów Janczewskiego, Czarnomskiego, Adametza i Lubomęskiego.

Po skończonych czynnościach egzaminowych doręczył Jaśnie Wielm. Delegat dwom celującym uczniom Rudnickiemu i Danieleckiemu nadgrodę Jeleńskiego, przeznaczoną dla kończącego z odznaczeniem ucznia.

Razem z uczniami składał także egzamin końcowy miejscowy nauczyciel ludowy Franciszek Dąbrowski, któremu Wysoki Wydział i Świetna Kuratorya udzieliły do tego upoważnienia.

W skład komisyi egzaminacyjnej wchodzili:

Prof. Wojciechowski ck. administracyi,
„ Dr. Jentys „ rolnictwa,
„ Piotrowski „ zootechniki,
„ Łaszczyński „ „

Wycieczki naukowe.

W roku szkolnym 1892;3 odbyły się z uczniami III. roku dwie większe wycieczki naukowe, a mianowicie:

1. do dóbr Tarnowskich, J. E. Księcia- Marszałka Eustachego Sanguszki pod kierownictwem podpisanego w towarzystwie profesorów Trochanowskiego i Piotrowskiego w dniach 26, 27, 28 i 29 kwietnia 1893. Na wycieczce tej towarzyszył nam wszędzie i udzielał światłych wyjaśnień sam dyrektor dóbr Tarnowskich Wielm. Habicht przy pomocy podwładnych sobie urzędników miejscowych. Młodzież tutejsza miała sposobność zapoznać się w tym znacznym obszarze majątkowym ze znakomitą metodą użycia gruntów pod pojedyncze rodzaje kultury, z których podnieść należy: racyonalne zalesienia i użytkowanie lasów; zużytkowanie wody opadowej i podskórnej z wyżej położonych gruntów na zalanie stawów. Wody z przypływających potoków w części do zalania stawów, w części do nawodniania łąk, dalej zmianowanie kultury stawowej z łąkowo-pastwiskową; użycie odpowiednich gruntów na pastwiska względnie łąki, na chmielarnie. Pod względem zastosowania różnych kierunków produkcyi i płodozmianów w bardzo znacznej obszarem kulturze polowej była sposobność zapoznania się z wielką rozmaitością tak ze względu na wybór roślin jak ilość pól użytkowych, jak niemniej użycie środków nawozowych, pracy i sposobów obróbki, stosownie do bardzo wielkiej rozmaitości gruntów bardzo różniących się od siebie jakością i położeniem.

Dalszym przedmiotem pouczenia drogą demonstracyi, było gromadzenie i konserwowanie nawozów jakoteż utrzymanie i przysparzanie siły nawozowej przez korzystanie racyonalne z najrozmaitszych jej źródeł, nastręczających się Zarządowi dóbr Tarnowskich. Nader pouczające były stosowane sposoby chowania i użytkowania inwentarzy żywych z ścisłem uwzględnieniem stosunków miejscowych naturalnych i zbytu na produkta hodowlane, a nadmienić trzeba, że stosunki te, przedstawiają dość wielką rozmaitość. Także przemysłowe gałęzie, znajdujące zastosowanie w dobrach Tarnowskich, były wdzięcznym przedmiotem demonstracyjnym, z których zwiedzane były gorzelnia, browar, fabryka parowa cegły i sączków, i takaż fabryka wyrobów drzewnych (materyały tarte i stolarnia).

Należy się szczera wdzięczność dyrektorowi tych dóbr Wielm. Habichtowi za niezmordowane trudzenie się przez cały czas pobytu naszego na wycieczce w celu udzielania wyjaśnień i pouczeń na każdym kroku i nad każdym przedmiotem, tak jak i jego współpracownikom za równą uprzejmość i gotowość, z jaką nam przewodniczyli i udzielali potrzebnych wyjaśnień.

2. W dniach 15. 16, 17 i 18 maja 1893 odbyła się również pod kierownictwem podpisanego w towarzystwie profesora Piotrowskiego, druga, nadzwyczaj pouczająca wycieczka do dóbr J. C. W. Arcyksięcia Albrechta, na Ssląsk. Samo wymienienie Najdostojniejszego Właściciela i kraju, w którym dobra jego przez nas zwiedzane są położone, wystarczy dla ocenienia ważności tej wycieczki.

I tu mieli uczniowie sposobność zapoznania się z urządzeniem majątku największych rozmiarów, znajdującego się w całości w bardzo wysokiej kulturze i na wysokim stopniu intenzywności, którego produkcya polowa oparta na przemyśle cukrowniczym i hodowli zwierząt z szczególnem uwzględnieniem kierunku mleczności i wychowu remonty, inwentarza użytkowego.

Całość produkcyi dóbr Cieszyńskich uzupełnia się licznemi gałęziami specyalnemi przemysłu jak olejarnią, przędzalnią, rektyfikacyą spirytusu, browarem, urządzonym według wszelkich wymogów postępu wiedzy i wynalazków itd.; oprócz tego nie można pominąć wysoko rozwiniętego górnictwa i hutnictwa oraz bardzo znacznych obszarów lasowych. Organizacya wielkomajątkowa w całem słowa znaczeniu: każdy dział produkcyi z odrębnem kierownictwem działowem i odrębnym urzędem administracyjnym odnosi się ze sprawami swojemi do dyrekcyi kameralnej, której przedstawiciel jest naczelnym zwierzchnikiem dla wszystkich gałęzi produkcyi. — W ciągu wycieczki zwiedzali uczniowie oprócz kilku dystryktów ekonomicznych, — w których mieli sposobność zapoznać się z większą ilością płodozmianów, uwzględniających przeważnie bądźto produkcyę buraków cukrowych, bądź produkcyą paszy, bądźteż produkcyą roślin przemysłowych i handlowych oraz przemysł gorzelniany (który również w dobrach Cieszyńskich istnieje jako gałęź pomocnicza gospodarstwa na pojedynczych dystryktach), a przedewszystkiem zastosowany wszędzie do jakości gruntów, — w dalszym ciągu fabrykę cukru w Chybi, browar w Cieszynie, olejarnię i rektyfikarnię spirytusu w Mostach, przędzalnię w Cieszynie, kopalnie węgla w Karwinie.

Przez cały czas wycieczki towarzyszył wszędzie biorącym w niej udział p. inspektor gospodarstwa Mayer i udzielał przy pomocy panów zarządców i urzędników miejscowych cennych wyjaśnień i pouczenia.

Przyjęcie nasze i połączone z niem ułatwienie w rozpatrzeniu się w tym labiryncie majątkowem przez beziteresowne dostarczenie podwód, oraz okazaną gotowość ze strony wszystkich tamtejszych panów służenia naszemu celowi na każdym kroku, było świadectwem tak niespodziewanej dla nas gościnności i życzliwości, uzupełnionej nadto podejmowaniem nas na obiadach prawdziwie szczerem, że wrażenia najmilsze i poczucie wdzięczności dla Najdost. Właściciela i Jego przedstawicieli w dobrach Cieszyńskich pozostaną długo i na zawsze w sercach uczestników wycieczki, jak niemniej cały zakład do wdzięczności jest zobowiązanym.

Oprócz tych wycieczek podjętych na obszarze majątkowym Arcyksięcia Albrechta, starał się podpisany zapoznać swoich uczniów także ze sposobem gospodarowania i urządzeniem gospodarstw Szlązkich włościan i w tym celu zwiedził w jednym półdniu gospodarstwa pp. Jerzego Cienciały i Pawła Cienciały w Mistrzowicach, a oprócz tego gospodarstwo włościańskie p. Dra franc. Michejdy w Mostach. I tu nastręczyła się sposobność zapoznania się z postępem w rozwoju gospodarstw włościańskich Szlązkich, którego w gospodarstwach włościańskich naszych niestety długo jeszcze nie łatwo będzie można dostrzedz. Pojedyncze gałęzie gosp., jak pszczelnictwo, sadownictwo, gospodarstwo nabiałowe i dobra gospod. nawozowa, która tam stanowi podstawę dobrobytu i siły produktywnej, u nas jeszcze w zaniedbaniu pozostaje. — Za krótki czas okresu letniego, który przed egzaminami stoi do dyspozycyi szkole, nie zezwolił niestety na wykonanie więcej wycieczek.

Biblioteka.

Podobnie jak w przeszłym roku w przesłanem sprawozdaniu o stanie biblioteki Krajowej średniej Szkoły rolniczej w Czernichowie należy przedewszystkiem położyć nacisk na niską dotacyę przeznaczoną w budżecie szkolnym na zakupno książek. Kwota 300 zł. na powiększenie biblioteki zwykle nie wystarcza nawet na sprowadzenie dzieł fachowych dla ich wysokiej ceny, a na książki literackiej i historycznej treści nic nie pozostaje, a przecież są one koniecznie potrzebne dla Szkoły Czernichowskiej, w której młodzież prócz fachowego także ogólne wykształcenie otrzymuje. I gdyby nie dobrowolna ofiarność Rodziców i Opiekunów wstępujących do internatu czernichowskiego uczniów, nie byłoby możliwem działu historycznego i literackiego w miarę potrzeb ogólnego wykształcenia młodzieży i postępu nauki powiększać. Z tych powodów mamy nadzieję, że Wysoki Wydział krajowy podniesie dotacyę do wysokości kwoty umieszczonej w budżecie na bibliotekę, która w dzisiejszym stanie nie może zadowolnić ani profesorów ani uczniów mających szczerą, prawdziwą chęć do kształcenia się jak to ilość rewersów na pożyczone książki u bibliotekarza złożonych okazuje.

Stacya oceny nawozów sztucznych kraj. szkoły rolniczej w Czernichowie.

W roku szkolnym 1892/3 kierujący stacyą oceny nawozów sztucznych wykonał 73 ilościowych rozbiorów, nadesłanych próbek. Cyfra powyższa rozdziela się następująco;

| | | |

a braku miejsca w laboratoryum, są uczniowie wszystkich trzech lat dzieleni na dwa oddziały. Zakres pracy uczniów w laboratoryum pozostaje prawie ten sam, jaki wykazują sprawozdania z lat poprzednich (1889—1891/2).

Folwark.

Skutkiem zezwolenia Wysokiego Wydziału na zmianę bydła w Czernichowie, sprzedano korzystnie istniejące dotąd krowy Holenderskie i takowe zastąpiono dziewięcioma wyborowemi krowami zakupionemi na Morawie z obory pana Kudielki, kilkakrotnie premiowanej na wystawach we Wiedniu. Należy na tem miejscu wyrazić uprzejme podziękowanie Wmu Seelingowi który był łaskaw towarzyszyć nam w podróży i pomagać przy wyborze i zakupnie bydła.

Krowy te są po większej części czystej rasy Simmenthal, niektóre zaś zdradzają pochodzenie od Kuhlandów, zakupione zaś zostały bez przekroczenia kwoty pobranej za dawne krowy. Z przyznanej zaś przez Wysoki Sejm sumy 2.000 zł., wydano tylko 700 zł. na zakupno oryginalnego Simmenthalera sprowadzonego z Szwajcaryi za łaskawem staraniem Wgo Karola Czecza. Pozostała reszta posłuży do sprowadzenia przy sposobności ze Szwajcaryi cielnych jałowic.

Cielęta uchowane z zakupionych krów dochodzą regularnie do wagi 400 kil. przed ukończeniem roku, i znajdują zawsze chętnych nabywców po cenie 45 ct. za kilogram. Trzoda, podobnie jak w ubiegłych latach dostarczała szkole tuczników — zarodowe zaś maciory Berkshire i dużej białej rasy angielskiej dostarczały prosiąt licznym nabywcom w cenie po 75 ct. za kilogr.

LW. 4.338/94.

Alog. 120.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia z posiadłości, powstałych z rozparcelowanych dóbr tabularnych Golce, nowej gminy administracyjnej pod nazwą „Majdan“ w powiecie niskim.

Wysoki Sejmie!

Uchwalony na posiedzeniu Wys. Sejmu z dnia 5. kwietnia 1892 projekt ustawy o utworzeniu z posiadłości i powstałych z rozparcelowanych dóbr tabularnych Golce nowej gminy administracyjnej pod nazwą „Majdan“ w powiecie niskim nie uzyskał Najwyższej sankcyi.

Według odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 3. października 1893 L. 10.848 powody odmowy są następujące:

C. k. krajowa Dyrekcya Skarbu, której powyższy projekt ze strony c. k. Namiestnictwa udzielony został, do zaopiniowania, podniosła ze stanowiska administracyi skarbu zarzut, iż w razie utworzenia z osady Majdan nowej gminy katastralnej składaćby się musiała przyszła gmina katastralna „Golce“ z siedmiu kompleksów gruntów terytoryalnie z sobą niepołączonych i przedzielonych posiadłościami należącemi do Majdanu, co ze względu na utrzymanie ewidencyi katastru podatku gruntowego jest niedopuszczalne.

Zarazem zaproponowała jednak c. k. krajowa Dyrekcya Skarbu sposób, w jaki możnaby te trudności uchylić, gdyby zachodziła niezbędna konieczność utworzenia z miejscowości Majdan osobnej gminy katastralnej.

Na tem miejscu pozwala sobie Wydział krajowy zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu, iż c. k. krajowa Dyrekcya Skarbu zapatrywała się na sprawę tak, jak gdyby tu rochodziło się o utworzenie nowej gminy katastralnej, podczas gdy projekt ustawy miał na celu jedynie utworzenie nowej gminy administracyjnej.

Powyższe uwagi c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu udzieliło c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą dnia 7. października 1892 l. 10.831 Wydziałowi krajowemu z żądaniem zastosowania się do nich.

Wydział pow. w Nisku uzupełnił sprawę w żądanym kierunku, mianowicie spowodował uchwały Rad gminnych w Golcach i Jarocinie zezwalających na to, ażeby kompleksy gruntów

przez c. k. krajową Dyrekcyę skarbu oznaczone, zostały ze związku gminy katastralnej Golce wyłączone i do nowej gminy katastralnej Majdan wcielone.

W szczególności Rada gminna w Golcach uchwałą z 28. stycznia 1893 zgodziła się na wcielenie parcel stanowiących nadany jej za zniesione służebności ekwiwalent, oznaczony obecnie liczbami katastralnemi 214, 1248, 1249, 1250 i 1315, zaś Rada gminna w Jarocinie uchwałą z tej samej daty za wcielenie takiegoż ekwiwalentu oznaczonego liczbą katastralną 2256/1 do związku gminy Majdan.

W skutek tej zmiany otrzymać miała przyszła gmina Majdan szersze granice, aniżeli jej w projekcie ustawy naznaczono.

Zachodziła przeto potrzeba zmiany stylizacyi projektu, co oczywiście tylko w drodze ustawodawczej nastąpić mogło; — i dla tego też Wydział krajowy, przedkładając tę sprawę napowrót do sankcyi odezwą swoją z 22. lutego 1893 l. 5779, zwrócił na tę okoliczność uwagę c. k. Prezydyum Namiestnictwa. I z tego też właśnie powodu rzeczony projekt nie uzyskał Sankcyi.

Przedkładając ponownie Wysokiemu Sejmowi tę sprawę z odpowiednio zmienionym projektem ustawy, Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi następujące swoje zapatrywania na kwestyę poruszoną w sprawie niniejszej przez c. k. krajową Dyrekcyę skarbu.

Jak to Wydział krajowy przedstawił już w sprawozdaniu swojem z 3. kwietnia 1892 l. 1621 miejscowość Majdan powstała z rozparcelowanej posiadłości tabularnej Golce stare, która to posiadłość należała i należy do gminy katastralnej Golce.

Dobra Golce stare były niezmiernie obdłużone o czem włościanie nabywając z nich poszczególne parcele nie wiedzieli. Groziło tedy kilkuset rodzinom, z różnych stron kraju na miejsce przybyłym, wywłaszczenie i kompletna ruina.

Dzięki osobistym staraniom i zabiegom Prezydyum Wydziału powiatowego w Nisku udało się temuż Prezydyum zwolnić owe dobra od długów i wyjednać dodatkowe założenie a raczej uzupełnienie księgi gruntowej dla gminy katastralnej Golce, do której wprowadzono nowych 343 wykazów hipotecznych, obejmujących z wyjątkiem jednej parceli, całą dawniejszą posiadłość tabularną „Golce stare“.

Otóż te wszystkie 343 posiadłości, którym nadano nazwę „Majdan“ mają wspólną księgę gruntową z gminą Golce i jak dawniej obszar dworski Golce stare tak obecnie miejscowość Majdan należy pod względem katastru podatku gruntowego do gminy Golce i razem z nią stanowi jedną gminę katastralną czyli podatkową.

Chodziło teraz więc owym osadnikom o to, ażeby mieli swój własny zarząd gminny.

Ustawa gminna nigdzie nie wymaga, ażeby gminę administracyjną stanowić miał obszar gruntów terytoryalnie z sobą połączonych i stanowiących pewną zaokrągloną przestrzeń.

Owszem z określenia gminy z §. 1. ustawy gminnej wynika, że terytoryum pewnej gminy administracyjnej może zawierać części gruntów innych gmin administracyjnych.

Takich gmin jest mnóstwo w kraju, jak niemniej i takich, gdzie kilka gmin administracyjnych tworzy jedną gminę podatkową.

W danym wypadku miejscowość Majdan stanowi łącznie z Golcami jedną gminę katastralną, utworzenie zatem z niej gminy administracyjnej, nie mogłyby w operatach katastru gruntowego żadnej spowodować zmiany.

Przypis zaś podatków bezpośrednich odrębnie dla gminy administracyjnej Golce a odrębnie dla gminy administracyjnej Majdan nie może zdaniem Wydziału krajowego, żadnym podlegać trudnościom. Przedewszystkiem bowiem wszystkie posiadłości stanowić mające przyszłą gminę znajdują się w obrębie jednej gminy katastralnej, dalej posiadłości te otrzymały nowe numera porządkowe domów, i osobne nowe wykazy hipoteczne, w których każda parcela jest zapisaną

a każdy właściciel musi mieć niewątpliwie doręczony także arkusz posiadania. Wreszcie c. k. Urząd podatkowy w Nisku odezwą swoją z 31. sierpnia 1891. l. 2.112 do Wydziału powiatowego w Nisku wykazał, jaka jest ogólna kwota podatkowa przypisana na osadników w Majdanie, z czego wynikać się zdaje, iż przypis podatku dla gminy Golce i dla osady Majdan utrzymywanym jest w osobnej ewidencyi.

Są więc wszelki dane do sporządzenia tabel podatkowych dla każdej z obu tych gmin odrębnie.

Trudności przeto, jakie c. k. krajowa Dyrekcya Skarbu podniosła tutaj, zdaniem Wydziału krajowego wcale nie zachodziły.

Skoro iednak czynniki interesowane zgodziły się z żądaniem tej władzy, Wydział krajowy nie miał powodu remonstrować przeciw takiemu żądaniu.

Zapatrywanie to uważał Wydział krajowy przedstawić Wys. Sejmowi za swój obowiązek, raz dlatego, iżby go nie spotkał zarzut niedostatecznego przygotowania sprawy, powtóre zaś dlatego, iż nie jest to jedyny wypadek, gdzie tego rodzaju trudności — podnoszą c. k. władze podatkowe, przeciw tworzeniu nowych gmin administracyjnych.

Wydział krajowy wnosi tedy:

Raczy Wys. Sejm załączony projekt ustawy ·/. uchwalić.

·/.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 27. Stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Wereszczyński *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o utworzeniu z posiadłości powstałych z rozparcelowanych dóbr tabularnych Golce nowej gminy administracyjnej pod nazwą Majdan w powiecie Niskim.

Zgodnie z uchwałą Sejmu mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam jak następuje:

Art. I.

Posiadłości powstałe wskutek rozparcelowania majętności tabularnej Golce, objęte wykazami hipotecznymi księgi gruntowej dla gminy katastralnej Golce, począwszy od porządkowej liczby 84 (osiemdziesiąt cztery) do l. 426 (czterysta dwadzieścia sześć) włącznie, tudzież objęte spisem I. obejmującym dobro publiczne oznaczone liczbami katastralnemi 1230, 1234 do 1239 włącznie i 2365 wreszcie parcela gruntowa l. kat. 2256/1, stanowiąca ekwiwalent gminy Jarocin i l. k. 214, 1248, 1249, 1250 i 1315 stanowiące ekwiwalent gminy Golce, stanowić mają nową samoistną gminę administracyjną pod nazwą „Majdan".

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowie spraw wewnętrznych.

L. W 4.982/94.

Aleg. 121.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wewnętrznego urządzenia krajowego zakładu położniczo-ginekologicznego.

Wysoki Sejmie!

Przedkładając Wysokiemu Sejmowi sprawozdaniem z dnia 17. marca 1892 r. do l. 13.569 plan i kosztorys budowy kraj. zakładu położnic upraszał Wydział krajowy w ustępie III. wniosków o kredyt w kwocie 22.500 złr. na koszta wewnętrznych urządzeń tego zakładu, w ustępie IV. zaś o upoważnienie do rokowań w sprawie zaprowadzenia stacyi wodnej i motorów.

W załatwieniu powyższego sprawozdania przedstawiła komisya budżetowa Wys. Sejmowi wnioski o uchwalenie tylko kredytów potrzebnych w r. 1892, 1893 i 1894 na budowę zakładu, ze względu zaś na potrzebę wyczerpujących badań i rokowań w kierunku urządzenia stacyi wodnej i motorów — odłożyła komisya decyzyę o wnioskach Wydziału krajowego w przedmiocie kosztów wewnętrznego urządzenia do czasu, kiedy badania w obu tych kwestyach poparte dokładnymi kosztorysami i planem przeprowadzone zostaną.

Uchwałą na dniu 4. kwietnia 1892 do l. s. 1.688 powziętą — zatwierdził Wysoki Sejm powyższe wnioski komisyi budżetowej.

Z powodu zbyt spóźnionego przedstawienia oferty ze strony znanej firmy Siemens i Halskie, (które ze względu na konieczność bardzo żmudnych obliczeń i sporządzenia projektów dopiero w ostatnich dniach nastąpiło) nie byliśmy w możności poddania tej sprawy ocenieniu ankiety fachowej przed zebraniem Wysokiego Sejmu i przedstawienia wniosków w jednej i drugiej kwestyi stosownie do życzenia zawartego w motywach sprawozdania komisyi budżetowej.

Firma powyższa bowiem stara się również o objęcie przedsiębiorstwa oświetlenia elektrycznego także klinik teoretycznych rządowych, która to okoliczność wywołuje potrzebę wspólnego porozumienia się z c. k. Rządem tak co do kwestyi urządzenia, jak i rozdziału kosztów oświetlenia elektrycznego klinik teoretycznych rządowych ewentualnie i zakładów krajowych, jeśli koszta tego oświetlenia równać się będą mniej więcej wydatkom na oświetlenie gmachu szpitala według obecnego systemu lub takowe przynajmniej nie o wiele przekroczą.

Budowa krajowego zakładu położnic wedle warunków kontraktu z przedsiębiorcą zawartego ukończoną być ma w dniu 22. czerwca b. r. Wątpić atoli należy, czy ze względu na zbyt świeże mury i naturalną wilgotność ścian zwiększoną skutkiem nadmiernie słotnego okresu budowy przenieść będzie można ze względoów zdrowotnych oddział położnic z głównego szpitala do nowego zakładu choćby w ciągu zimy b. r.

Z tego też powodu nie mniej z uwagi na znaczne wydatki na cele szpitalne w roku 1894 Wysokiemu Sejmowi do uchwał przedstawione Wydział krajowy nie zamierzał żądać kredtu na sprawienie wewnętrznych urządzeń już w roku bieżącym t. j. natychmiast po odebraniu budowy zwłaszcza, gdy szczegóły i warunki tych urządzeń dopiero po zupełnem jej ukończeniu i zbadaniu właściwości i przeznaczenia poszczególnych ubikacyi należycie ocenić będzie można.

Wydział krajowy sądzi tedy, iż gdy przeniesienie oddziału położnic do nowego zakładu chociaż w późnej jesieni ewentualnie w zimie r. b. okaże się możliwem, należy na razie posłużyć się urządzeniami dotychczasowemi a dopiero po rozlokowaniu chorych przystąpić do zbadania i ocenienia kwestyi nowych urządzeń opartego już niejako na funkcyonowaniu zakładu w nowym gmachu.

Przewidując zaś rychłe ukończenie rokowań w przedmiocie motorów i oświetlenia, tudzież ustalenie jak najdokładniejszego obrazu całego urządzenia wewnętrznego zakładu we wszystkich szczegółach — z drugiej strony atoli — nie mając pewności, czy Wysoki Sejm zbierze się jeszcze w ciągu roku bieżącego na ponowną sesyę — przedwstępne czynności zaś celem zamówienia urządzeń wewnętrznych zapewne w ciągu r. b. rozpocząć wypadnie — Wydział krajowy ma zaszczyt prosić, Wysoki Sejm raczy wedle załączonego obliczenia, ułożonego na podstawie opinii znawców, którego szczegóły przy zastosowaniu możliwej oszczędności poddane jeszcze zostaną ścisłej rozwadze i ocenieniu ankiety fachowej — uchwalić:

Sejm upoważnia Wydział krajowy do wstawienia w preliminarz budżetu szpitala lwowskiego na rok 1895 kwoty 22.500 zł. na sprawienie sprzętów do wewnętrznego urządzenia zakładu położnic.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 26. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Hoszard *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Obliczenie szczegółów

urządzenia wewnętrznego zakładu dla położnic.

Nr.	**Parter:**	zł.	
1.	Wchód. Dwie tablice na różne obwieszczenia	5	
2.	Przedsionek. Cztery ławki 2½ metrowe po 5 zł. i dwie spluwaczki po 2 zł.	24	
3.	Kancelarya przyjęcia: 2 biurka (20) balzak (30), parawan (8), ławki 2 (10), 6 krzeseł 18	106	
4.	Siostra Miłosierdzia i magazyn: biurko, 3 szafy, 2 krzesła, spluwaczka	103	
5.	Portyer: Stół (6), krzesła dwa (16), szafka (10), tablica (4), spluwaczka (2)	28	
6.	Pokój poczekalny dla chorych: ławki, krzesła, stolik, spluwaczka	35	
12. i 21.	Łazienki: wanny 2, wieszadła, spluwaczki, krzesła, ławeczki	58	
13. i 22.	Kuchenka i służba: łóżko, stolik zamykany, 2 krzesła, wieszadło, spluwaczka	66	
14. i 23.	Sala porodowa: 6 łóżek z całem urządzeniem	600	
15. i 24.	Szatnia i pokój inspekcyjny: wieszadło, sofka, krzesła, stolik, spluwaczka	69	
16.	Mieszkanie akuszerki według wyrachowania Dyrektora (l. 40.278/91)	193	
17., 18., 19. i 20.	Brzemienne 20 łóżek z urządzeniem	2.000	
25.	Mieszkanie asystenta klinicznego według wyrachowania Dyrektora	272	
26.	Kancelarya: biurko, balzak, fotel, krzesła, szafa, wieszadło, spluwaczka	87	
27.	Pokój profesora: Stół, kanapka, 4 foteliki, szafa, umywalnia, spluwaczka	115	
28.	Pracownia: stół, 4 krzesła, trzy szafy, wieszadło, spluwaczka	95	
29. i 30.	4 brzemienne: cztery łóżka z urządzeniem całem	400	
		4.256	(30 łóżek)
	I. piętro:		
1.	Kaplica z urządzeniem wewnętrznem	1.500	
2.	Ambulatoryum jak na parterze	24	
3. i 4.	Separatki dla 4 płacących	400	
5. i 6.	Mieszkanie akuszerki według obrachowania Dyrektora	193	
12.	Przedpokój i poczekalnia, wieszadła, stół, krzesła, spluwaczka	20	
13.	Pokój dla przygotowania wykładów, biurko, fotel, 3 krzesła, szafka	60	
14.	Sala wykładowa: tablica czarna, stół fotel, krzesło	100	
15.	Sale 15. 17., 18., 19., 23., 26. i 27. dla położnic na 49 łóżek	4.900	
16.	Kuchenka i posługa	66	
20. i 21.	Przedpokój przed salą wykładową i kancelarya	106	
22.	Położnice: 8 łóżek a ewentualnie sala wykładowa	800	
24.	Kuchenka i posługa	66	
25.	Położnice: 5 łóżek	500	
		8.735	(66 łóżek)
	II. piętro:		
1., 19., 20., 21. i 22.	Urządzenie sześciu separatek na 8 łóżek	800	
2.	Czekalnia, jak w parterze	24	

Nr.		zł.
3. i 4.	Antiseptyka i laparotomia	500
5. i 6.	Mieszkanie asystenta według obrachowania Dyrektora	272
12. i 23.	Dwa magazyny, stół, po 2 krzesła, 3 szafy, spluwaczka	206
13.	Przedpokój sali operacyjnej: sofka, stolik, wieszadło, spluwaczka	40
14.	Sala operacyjna: urządzenie sali, sterylizator, filtry	1.500
15.	Pokój do przygotowania do operacyj: umywalnia, stolik, wieszadło, spluwaczka	53
16. i 18.	Dwie sale dla chorych ginekologicznych na 14 łóżek	1.400
17. i 24.	Kuchenka, służba, wanna	100
25. i 26.	Sałe chorych na 15 łóżek	1.500
27.	Mieszkanie akuszerki, według obrachowania Dyrektora	193
28.	Kuchenka	16
29.	Sala porodowa dla 2 septycznych	260
30., 31., 32. i 33.	Septyczne: 5 łóżek	500
		7.364 (44 łóżek)

W razie urządzenia w suterenach sal dla 30 brzemiennych 2.066.

Całe więc wewnętrzne urządzenie zakładu dla położnic na 140 łóżek, kosztowałoby w przybliżeniu 22.511 czyli po 161 zł. na łóżko, z tego na 75 łóżek klinicznych przypadłoby 12.075 a na oddział 10.436.

Aleg. 122.

Wniosek.

Zważywszy, że uchwała sejmowa z dnia 13. maja 1893. postanawia wstawić do budżetu krajowego przez lat 30 po 300.000 złt. na cele popierania budowy kolei lokalnych;

zważywszy, że o konsekwencyi tej uchwały nie mógłby kraj zaciągać pożyczek, ani kupować tytułów kolejowych o dłuższym planie umorzenia jak lat 30, względnie na łat tyle, ile jeszcze trwa obowiązek kraju wstawiania do budżetu po 300.000 złt. rocznie;

zważywszy, że całe powodzenie tej akcyi budowy kolei lokalnych zależy głównie do tego, by pomoc kraju była pojedynczym liniom dana w takich warunkach, któreby możliwie ułatwiły dostarczenie kapitału budowlanego, którego inwestowanie w kolejach co najmniej na lat 75 musi być obliczonem.

Przyjmując oprocentowanie 4% i $^1/_4$% dodatku administracyjnego rocznie, odpowiada roczna rata amortyzacyjna na 300.000 zł. rocznie na lat 30 kapitałowi około 5,000.000 zł.

„ „ 57 „ „ 6,500.000 „

„ „ 75 „ „ 7,000.000 zł. okrągło.

Zważywszy, że i ta ostatnia cyfra nie jest wysoką na nasze potrzeby, a pierwsza o tyle jeszcze trudności przedstawia, że na 30 lat przeznaczona, jednak musi być finansowana na lat 75.

Mamy zaszczyt prosić:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Uchwałę sejmową z dnia 13. maja 1893 a brzmiącą: „upoważnia się Wydział krajowy do wstawienia w preliminarz funduszu kraj. na cele popierania kolei niższego rzędu w myśl powyższej ustawy rocznej dotacyi w kwocie 300.000 złt. przez lat 30 począwszy od roku 1894 znosi się; — a natomiast:

Upoważnia się Wydział kraj. do wstawienia w preliminarz funduszu kraj. na cele popierania budowy kolei niższego rzędu w myśl ustawy kraj. z dnia 17. lipca 1893. Dz. u. i rozp. kr. Nr. 42 rocznej dotacyi w kwocie 300.000 złt. przez lat 75 począwszy od roku 1894.

Władysław Struszkiewicz w. r.
wnioskodawca.

Sapieha, Onyszkiewicz, Klemens Dzieduszycki, Adam Jędrzejowicz, Adam Skrzyński, St. Tarnowski (sen.), W. Gnoiński, Zdzisław Skrzyński, Tyszkiewicz, Szeptycki, Hoszard, Stan. Stadnicki, Łączyński, Paszkowski, Ed. Micewski, Polanowski, Koziebrodzki, G. Romer, Rey, J. Męciński, J. Puzyna, Stan. Jędrzejowicz, Romanowicz, Fr. Jędrzejowicz, E. Zagórski, Schnell.

Aleg. 123.

Wniosek.

Ustawą z dnia 23. Maja 1883 Nr. 83 Dz. p. p. o utrzymywaniu ewidencyi katastru gruntowego porneczoną została ta czynność rządowym geometrom, których obowiązkiem jest o zaszłych zmianach donosić c. k. Sądom prowadzącym księgi hipoteczne.

Wobec zaprowadzenia ksiąg gruntowych w całym kraju, a mianowicie przy każdym Sądzie powiatowym, zachodzą nieodzowne potrzeby, aby c. k. geometra rządowy, utrzymujący ewidencyę katastru gruntowego, podawał zaszłe zmiany do wiadomości Sądów.

Temu zadaniu geometrowie obecnie urzędujący podołać nie mogą, gdyż ich jest zbyt szczupła liczba, mianowicie tylko jeden przy każdem c. k. Starostwie. Skutkiem tego zdarza się często, że c. k. Sądy powiatowe przeprowadzają pertraktacye spadkowe na podstawie dat, dostarczonych przez urząd hipoteczny, a niezgodych z faktycznym stanem rzeczy.

Następstwem tego jest wymiar należytości spadkowych od całych gospodarstw włościańskich bez uwzględnienia na dokonany już podział, co jest połączone z przeciążeniem i krzywdą ubogiej ludności.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby w drodze rozporządzenia pomnożył liczbę c. k. geometrów ewidencyjnych w kraju naszym urzędujących tak, by przy każdym c. k. Sądzie powiatowym jeden geometra urzędował.

Lwów 29. Stycznia 1894.

Fr. Jędrzejowicz w. r.
wnioskodawca.

J. Męciński, Sala, Klemens Dziedzszycki, Zagórski, Brykczyński, Wiktor, Paszkowski, Stan. Tarnowski (sen.), Adam Jędrzejowicz, Abrahamowicz, F. Vivien, St. Dzieduszycki, Wład. Struszkiewicz, Sękowski, Trzeciecki, Łączyński.

L. s. 1.12794/.

Aleg. 124.

Wniosek.

Zważywszy, że postanowienia patentu z 20. października 1849. o podatku dochodowym nie są odpowiednie zmienionym stosunkom ekonomicznym i doprowadzają do przeciążenia podatkowego wielu instytucyj finansowych w naszym kraju, mianowicie kas oszczędności;

że zasady opodatkowania, przyjęte w ustawie z dnia 27. grudnia 1880. Nr. 151 Dz. pr. p. dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, tudzież kas zaliczkowych, mogą być zastosowane do wszystkich instytucyj, obowiązanych do publicznego składania rachunków, nawet bez całkowitej zmiany obecnego systemu podatkowego;

że taka zmiana ustawodawcza położyłaby kres wielu strasznym zażaleniom na nierówność obciążenia podatkowego, a jest wielce wskazaną wobec stwierdzonej kilkunastoletniem doświadczeniem pożyteczności ustawy z 27. grudnia 1880;

podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby przedłożył do konstytucyjnego traktowania projekt ustawy, normującej opodatkowanie instytucyj, obowiązanych do publicznego składania rachunków, tudzież funduszów publicznych, na zasadach przyjętych w ustawie z dnia 27. grudnia 1880 Nr. 151 Dz. p. p.

We Lwowie 27. stycznia 1894.

Skałkowski *w. r.*
wnioskodawca.

J. Puzyna, G. Romer, F. Vivien, Abrahamowicz, St. Stadnicki, St. Brykczyński, M. Rey, J. Męciński, Pilat, S. Koziebrodzki, Wład. Struszkiewicz, Onyszkiewicz, F. Paszkowski, W. Gnoiński, Fruchtman, Z. Dębowski, Szeptycki.

Aleg. 125.

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej o przedłożeniu rządowem z projektem do ustawy zmnieniającej niektóre postanowienia o postępowaniu co do praw podlegających według ces. patentu z dnia 5. lipca 1853 Nr. 130 Dz. p. p. wykupowi lub regulacyi

Wysoki Sejmie!

Ces. patentem z dnia 5. lipca 1853 Nr. 130 Dz. p. p. (§. 33 i nast.) ustanowione zostały osobne władze dla przeprowadzenia wykupu lub regulacyi ciężarów gruntowych §§ 1 i 2 tego patentu objętych, a władze te w kraju naszym od roku 1857 dotąd w całej pełni istnieją i urzędują, koszta zarządu zaś ponosi w myśl §. 42 pat. fundusz krajowy w rocznej kwocie 5000 zł.

Wiadomo, że w okresie 36 letnim od r. 1857 do 1893 wspomnione władze dziesiątki tysięcy spraw serwitutowych ostatecznie załatwiały. Wszystkie sprawy po koniec roku 1889 zgłoszone lub prowakowane z bardzo małemi tylko wyjątkami, w ostatnim stadyum roztrzygnięcia się znajdującemi, są już załatwione, a później nieznaczna tylko ilość zgłoszeń lub prowakacyi wpłynęła, mianowicie w r. 1890 85 nowych spraw, w r. 1891 35, a w r. 1892 8 spraw nowych, a z tych także już większa część jest ukończoną lub blisko zakończenia.

Ztąd można wnioskować, że w kraju już bardzo mała tylko istnieje liczba ciężarów gruntowych podlegających postanowieniom pat. z dnia 5. lipca 1853, a z całą stanowczością można twierdzić, że pozostałe jeszcze nie zgłoszone ciężary gruntowne tego rodzaju są mniej ważne albo wcale nieznaczne, inaczej bowiem strony intresowane w ciągu tak długiego czasu nie byłyby zaniechały zgłoszenia lub prowakacyi.

Dla tej przypuszczalnie bardzo drobnej liczby mniej ważnych wypadków, które może w kraju jeszcze istnieją i w przyszłości interwencyi władz by wymagały, nie potrzebną już jest odrębna i wyjątkowa organizacya władz jak ją cytowany patent ces. z r. 1853. zaprowadził, można już bez narażenia na szwank interesów kraju i jego mieszkańców, wrócić do zwyczajnej judykatury sądów i władz politycznych, a trzeba to uczynić już teraz tem bardziej, że przez to usunie się jedno z ostatnich (a może nawet już ostatnie), urządzeń wyjątkowych, wywołanych zmianą stosunków ekonomicznych i społecznych kraju wskutek zniesienia stosunku poddańczego powstałą, a nadto fundusz krajowy dość znaczną roczną kwotę zaoszczędzi.

Z uznaniem przeto przyjąć należy inicyatywę c. k. Rządu, który w przedłożonym Wysokiemu Sejmowi pismem Jego Excelencyi Pana Namiestnika z dnia 17. stycznia 1894, L. 625/pr. projekcie do ustawy, dąży do zakończenia czynności władz dla wykupu i regulacyi ciężarów gruntowych istniejących i ostatecznego zniesienia tych władz.

To przedłożenie rządowe przekazał Wysoki Sejm uchwałą z dnia 20. stycznia 1894 komisyi prawniczej, która zbadawszy takowe, doszła do przekonania, że zasady w tym projekcie przyjęte są słuszne i potrzebom tak kraju jak i stron interesowanych zupełnie odpowiadają.

Projekt rządowy wychodzi przedewszystkiem z tego założenia, że strony interesowane, które przed ogłoszeniem nowej, obecnie projektowanej ustawy, już zgłosiły lub prowokowały w c. k. krajowej komisyi dla wykupu lub regulacyi ciężarów gruntowych pewną sprawę, już przez to samo nabyły prawo aby ich roszczenia rozpoznawane były przez tę komisyę według przepisów dotąd istniejących, i że prawa tego pozbawiać ich nie można, zwłaszcza że postępowanie przed komisyą krajową jest dla stron znacznie łatwiejszem i mniej kosztownem, aniżeli postępowanie sądowe i zwykłe polityczne.

Dlatego projekt ustawy postanowia w §. 1. że na teraz ustaje działalność władz serwitutowych tylko dla tych spraw, które po dzień ogłoszenia nowej ustawy, jeszcze zgłoszone, względnie prowokowane nie były; z tego wypływa a contario, że sprawy po dzień ogłoszenia nowej ustawy już zgłoszone lub prowokowane, i nadal będą rozpoznawane i rozstrzygane przez władze serwitutowe, i że te władze po ukończeniu wiszących spraw istnieć przestaną. Jakkolwiek przy loicznej interpretacyi §. 1. w brzmieniu projektem rządowym przedstawionem, wniosek ten rozumie się sam przez się, komisya przecież sądziła, że dla jesności ustawy należy zaraz w pierwszym paragrafie affirmatywnie i wyraźnie zaznaczyć nie tylko w których wypadkach działalność władz serwitutowych na przyszłość ustaje, ale także w których wypadkach po ogłoszeniu nowej ustawy, władze te jeszcze urzędować mają i kiedy ostatecznie będą uchylone. Z temi postanowieniami łączy się ściśle zastrzeżona §. 3. projektu rządowego nienaruszalność orzeczeń dotychczasowych władz serwitutowych, po ogłoszeniu nowej ustawy wydanych, i dlatego komisya sądziła, że to zastrzeżenie zaraz w §. 1. ma być umieszczone, wskutek czego §. 3. projektu rządowego odpada.

Te uwagi tłómaczą zmiany, jakie Komisya w §. 1. projektu rządowego poczyniła, które to zmiany są czysto stylistyczne, a zasady przez c. k. Rząd przyjętej wcale nie naruszają.

W §. 1. należało oprócz praw §§. 1. i 2. patentu z dnia 5. lipca 1853. objętych także wymienić prawa w ustawie krajowej z dnia 26. kwietnia 1871. L. 18. dz. u. kr. wyrażone, ponieważ i te prawa równie postanowieniom patentu z dnia 5. lipca 1853 podlegają.

Ponieważ przypuszczamy możliwość, że w kraju jeszcze istnieją ciężary gruntowe podlegające wykupnu lub regulacyi w myśl patentu z r. 1853. i że strony interesowane po ogłoszeniu nowej ustawy domagać się będą co do tych ciężarów interwencyi władz, to po usunięciu §-fem 1. projektowanej ustawy działalności dotychczas istniejących władz serwitutowych, potrzeba oznaczyć ustawą te władze, które na przyszłość powołane będą do rozstrzygnięcia takich spraw. W tej sprawie należy rozróżnić między sporami natury prawnocywilnej, t. j. sporami o to, czy roszczone prawo i w jakim rozmiarze istnieje lub nie, a kwestyą czy i w jaki sposób prawo istniejące wykupione lub uregulowane być ma.

Co do pierwszej części, t. j. co do sporu z prawa prywatnego, nie pozostaje nic innego, jak przywrócenie kompetencyi sądów; bo choćby ustawa rozstrzygnięcie takich sporów przekazała władzy politycznej, zawsze stronom wolną by została droga prawa przed sądami (art. 15. ust. z dnia 21. grudnia 1867. Nr. 144. dz. u. p.)

Projekt rządowy zastrzega tylko, aby postępowanie przed sądami było sumaryczne, a Komisya dodała, aby sądy w tem postępowaniu zastosowały także przepisy §. 2.,

4. i 5. rozp. minist. z dnia 24. paźdz. 1860. L. 249. obowiązującego tylko w Galicyi, które znakomite ułatwienia przysparzają stronom w sporze będącym.

Inne zmiany §. 3. projektu rządowego (§. 2. projektu Komisyi) przez Komisyę poczynione są czysto stylistycznej natury.

Co się zaś tyczy kwestyi, czy w danym wypadku ciężar gruntowy ma być wykupiony lub uregulowany i w jaki sposób jedno lub drugie nastąpić ma, to w tej mierze nie rozstrzyga już prawo prywatne, lecz względy publiczne; mianowicie względy na interesa ekonomiczne i społeczne kraju, a postanowienia patentu z r. 1853. do tego się odnoszące noszą wybitną cechę prawa publicznego, i dla tego do rozstrzygnięcia tej kwestyi władze polityczne winne być powołane.

Tej zasadzie odpowiada w zupełności §. 4. projektu rządowegn (§. 3. proj. Kom.).

Rozchodziłoby się tylko o to, czy i nadal by należało zachować różnicę między prawami, które z urzędu mają być wykupione lub uregulowane, a temi, które tylko na żądanie jednej ze stron interesowanych wykupnu lub regulacyi winne ulegać.

Ze względu na małą liczbę uprawnień podlegających postanowieniom patentu z r. 1853, jakie w kraju jeszcze istnieć mogą, i ze względu na to, że one na ogólne stosunki ekonomiczne i społeczne kraju (właśnie dla małej ich liczby i małego znaczenia) szkodliwego wpływu wywierać nie mogą, komisya sądzi, że należy uchylić wspomnianą różnicę, i orzec, że władze polityczne odtąd tylko na żądanie stron w podobnych sprawach wkraczać mogą. Komisya jest w tem zgodną z projektem rządowym. I w tym §-fie Komisya poczyniła zmiany tylko stylistyczne, które wyjaśnień nie potrzebują.

Dalsze postanowienia projektowanej ustawy są tylko koniecznym wynikiem zasad w poprzednich paragrafach przyjętych i do wykonania nowej ustawy i usunięcia możliwych wątpliwości niezbędnie potrzebne.

Komisya sądzi przeto, że należy je przyjąć wedle projektu rządowego i proponuje tylko zmianę stylistyczną w §. 9. proj. rząd. (§. 8 projektu Komisyi).

Komisya wnosi tedy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną ustawę.

Lwów, 26. stycznia 1894.

Przewodniczący:
Zoll.

Sprawozdawca
Fruchtman.

Z drukarni Pillera i Spółki.

USTAWA

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, którą zmienia się niektóre postanowienia Cesarskiego patentu z dnia 5. lipca 1853. Dz. pr. p. Nr. 130 i ustawy krajowej z dnia 26. kwietnia 1871. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 18. o wykupnie i regulacyi ciężarów gruntowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Z dniem ogłoszenia niniejszej ustawy ustaje działalność Władz dla spraw wykupu i regulacyi ciężarów gruntowych co do wszystkich praw wyszczególnionych w §. 1 i 2. Ces. patentu z dnia 5. Lipca 1853 Nr. 130. Dz. pr. p., i w ustawie krajowej z dnia 26 Kwietnia 1871 Nr. 18 dz. u. k. które do tego dnia u c. k. komisyi krajowej dla spraw wykupu i regulacyi ciężarów gruntowych zgłoszone względnie prokowane nie zostały (§. 6 patentu). Odtąd władze te załatwiać będą tylko takie sprawy, które do dnia ogłoszenia niniejszej ustawy w wspomnianej c. k. komisyi krajowej już były zgłoszone względnie prowokowane a orzeczenia ich w myśl §. 34 patentu wydane i nadal w drodze prawa zaczepione być nie mogą. Po ukończeniu spraw jeszcze po ogłoszeniu niniejszej ustawy do ich kompetencyi należących, władze te istnieć przestaną.

§. 2.

Od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy wszelkie spory o to, czy prawa w poprzednim

§. 1 wymienione, dotychczas nie zgłoszone względnie nie prowakowane istnieją lub nie, tudzież spory co do punktów określonych w §. 7. lit. *a* do włącznie *f* ces. patentu z dnia 5. lipca 1853 Nr. 130 dz. p. p. mogą być wytaczane tylko przed sądami, które takie spory rozstrzygać będą w drodze procesu sumarycznego z zastosowaniem §. §. 2. 4. i 5. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 24 Października 1860 Nr. 249 dz. p. p.

§. 3.

Wykupno lub regulacyę praw w §. 1 wymienionych, dotychczas niezgłoszonych, względnie nie prowokowanych, o ile prawa te zgodnem oświadczeniem stron lub wyrokiem sądowym ustalone zostały, przeprowadzać będą na żądanie obowiązanego lub uprawnionego, c. k. Władze polityczne.

§. 4.

Do wydania orzeczenia o wykupnie lub regulacyi powołane jest w I. Instancyi c. k. Namiestnictwo. Potrzebne w tym celu dochodzenia przeprowadzać będzie z polecenia c. k. Namiestnicswa z reguły to c. k. Starostwo, w którego obrębie położony jest grunt służebny. Do niego należyć będzie przeprowadzenie wszystkich czynności urzędowych, które według instrukcyi obwieszczonej rozporządzeniem ministeryalnem z dnia 31 Października 1857 N. 218. Dz. pr. p., pod względem wykupu lub regulacyi praw poruczone są c. k. komisyi miejscowej.

§. 5.

Przeciw orzeczeniom c. k. Namiestnictwa służy w nieprzekraczalnym terminie 6 tygodni rekurs do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, które rozstrzygać będzie w porozumieniu z c. k. Ministerstwem rolnictwa.

§. 6.

Koszta wynikłe z powodu dochodzeń co do wykupu lub regulacyi, pokrywane będą według przepisów obowiązujących w postępowaniu Władz politycznych. O obowiązku uiszczenia ich orzec należy w toku instancyi.

§. 7.

Powyższe postanowienia mają być stosowane także do tych w §§. 1. i 2. Cesarskiego

patentu z dnia 5. Lipca 1853 i w ustawie krajowej z dnia 26. Kwietnia 1871 L. 18. Dz. u. k. wymienionych praw, które dopiero po ogłoszeniu tego patentu (§. 43) nabyte zostały, o ile te prawa już przed ogłoszeniem niniejszej ustawy nie zostały zgłoszone, względnie prowokowane u Władzy krajowej dla spraw wykupu i regulacyi ciężarów gruntowych.

§. 8.

Niniejsza ustawa nie narusza w niczem postanowień ustaw państwowych z 7. Czerwca 1883. Dz. pr. p. Nr. 92 i 94 o składaniu gruntów rolniczych i dzieleniu gruntów spólnych, o ile one odnoszą się do wymienionych w §. 1 ustęp 4 ad a) i b) Ces. patentu z 5. Lipca 1853 praw spólnego posiadania i używania gruntów.

§. 9.

Postanowienia Ces. patentu z 5. Lipca 1853 i obwieszczonej rozporządzeniem ministeryalnem z 31. Października 1857 Dz. pr. p. Nr. 218 instrukcyi, o ile nie zostały zmienione niniejszą ustawą, obowiązywać będą tak sądy jak i Władze polityczne.

§. 10.

Co do praw §. 1. niniejszej ustawy objętych, przestają obowiązywać postanowienia rozporządzenia ministeryalnego z 3. Września 1855 Dz. pr. p. Nr. 161 w ustępach 1 i 2.

§. 11.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, rolnictwa i skarbu.

LW. 1.110/94.

Aleg. 126.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o sprawozdaniu Wydziału kraj. z d. 20. czerwca 1893 do LW. kr. 30.780|1893, względnie projektu ustawy, tyczącej się ulg legalizacyjnych w sprawach hipotecznych drobiazgowych.

Wysoki Sejmie!

Dnia 10. stycznia 1894 r. do Ls. 27 przekazał Wysoki Sejm komisyi prawniczej swojej sprawozdanie Wydziału krajowego L. 30.780/93 do opinii.

Wydział krajowy tem sprawozdaniem ponowił przedłożenie swoje z dnia 13. maja 1892 Nr, 44.142 (aleg. 22) odnośnie do uchwały Wysokiego Sejmu z d. 29. listopada 1890, którą mu polecono, aby przedłożony projekt ustawy co do ulg legalizacyjnych w sprawach drobiazgowych hipotecznych po zasięgnięciu opinii Rad powiatowych i innych kompetentnych czynników, czy i o ile ta ustawa pożądaną będzie dla ludności włościańskiej w kraju naszym, zbadał i z wyników tegoż zdał sprawę z odpowiedniemi wnioskami na najbliższej sesyi sejmowej.

Gdy wynik tych badań był ten, że wyższe Sądy krajowe we Lwowie i Krakowie, Izby notaryalne i adwokackie, Towarzystwa prawnicze i przeważna liczba Rad powiatowych oświadczyły się p r z e c i w zaprowadzeniu w kraju naszym ustawy państwowej z d. 5. czerwca 1890 (Nr. 107 dz. u. p.), uważając ją nie tylko za niepożądaną, ale wręcz zgubną dla ludności krajowej, co przyznał nawet reprezentant Rządu, przy dyskusyi nad ustawą tą w Radzie państwa, (względem Galicyi) Wydział krajowy obecnie przy bardzo gruntownem i wyczerpującem zestawieniu wszystkich za lub przeciw naprowadzanych argumentów, doszedł do przekonania, że ustawy tej Wysokiemu Sejmowi do zastosowania w kraju zalecić nie może.

Sprawozdanie to Wydziału krajowego jest tak bezstronne i nad argumentami — za i przeciw — z najdokładniejszą znajomością stosunków krajowych się zastanawiające, że komisya prawnicza, która przedmiotem tym w ubiegłych sesyach sejmowych się również zajmowała — a ile z opinią swoją dla braku czasu na porządek dzienny nie weszła — jednomyślnie uznała, jakoż nic gruntowniejszego i właściwszego nad sprawozdanie Wydziału krajowego przedstawić się nie da; który doszedł po zbadaniu całej sprawy — do ostatecznego wyniku, że gdy Ministerstwo sprawiedliwości jeszcze w roku 1872 i 1873 do Nr. 240 i 1446 poleciło sądom powiatowym, ażeby zgłaszającym się do nich stronom legalizowały dokumenta drobiazgowe hipoteczne w każdym czasie i bez względu na to, czy jest w miejscu obecny notaryusz lub nie, nawet przy sposobności czynności komisyjnej po za siedzibą Sądu, która to legalizacya ze strony Sądu stosunkowo tańsza od notaryalnej, wszakże także nie kosztownej, ludowi wiejskiemu wszelkiego kosztu unikającemu bardziej pożądaną i dogodną okazać się zdolna — chyba przypomnąć jedynie wypada Sądom, wykonywanie reskryptów Ministerstwa sprawiedliwości z r. 1872 i 1873 j. w.

Co gdy Sądy wyższe krajowe jak wiadomo i tak czyniły — a sądom powiatowym za zasługę poczytać przyrzekły — jeżeli się tą legalizacyą w interesie ludu wiejskiego gorliwie zajmować będą - komisya prawnicza kwoli przypomnieniu raczej od czasu do czasu reskryptów nadmienionych c. k. Sądom powiatowym w kraju — zgodnie z końcowym wnioskiem Wydziału krajowego przedstawia:

Wysoki Sejm przyjmując tak wyczerpujące sprawozdanie Wydziału krajowego do wiadomości raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby celem przeniesienia ulgi, ludności wiejskiej w kosztach legalizacyi zechciał przypominać c. k. Sądom powiatowym włożony na nie obowiązek, legalizowania zgłaszającym się stronom dokumentów hipotecznych.

Lwów dnia 26. stycznia 1894.

Przewodniczący:
Zoll.

Sprawozdawca:
Weigel.

L. s. 84/94.

Aleg. 127.

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o petycyi Zarządu głównego towarzystwa pedagogicznego (l. s. 84) nauczycieli okręgu żydaczowskiego, samborskiego, grodeckiego, nauczycieli szkół ludowych w Krakowie, członków kółka pedagogicznego rozdolskiego, mikołajowskiego, nauczycieli okręgu kołomyjskiego i niżańskiego (l. s. 89, 443, 576, 577, 578, 579, 698, 749) w przedmiocie zmiany §§. 35, 40, 45, 46, 47, 49 i 52 tyt. IV. ustawy szkolnej krajowej z dnia 1. stycznia 1889.

Wysoki Sejmie!

Sprawa, poruszona powyższemi petycyami, dotyczy głównie zniżenia wymaganych dotąd lat służby nauczycieli szkół ludowych, celem uzyskania całkowitej płacy jako emerytury, tudzież polepszenia bytu wdów i sierót po nauczycielach. Sprawa ta była już kilkakrotnie przedmiotem narad komisyi szkolnej. I tak już w r. 1882. przy obradach nad projektem Wydziału krajowego do zmiany trzech ustaw szkolnych — komisya szkolna oświadczyła się za zniżeniem w powyższym celu liczby lat służby nauczycieli szkół ludowych z 40 na 35. Tosamo powtórzyła komisya szkolna w swojem sprawozdaniu z dnia 13. stycznia 1886 r., a w sprawozdaniu z 20. stycznia 1887. wnosiła, przekazać wniosek i petycye w tym przedmiocie Wydziałowi krajowemu z poleceniem wszechstronnego zbadania i zużytkowania przy zamierzonem ułożeniu projektów zmiany ustaw szkolnych z r. 1873., następnie polecić Wydziałowi krajowemu, aby wziął pod rozwagę sprawę konstytucyjnej kontroli Reprezentacyi kraju nad funduszem emerytalnym nauczycieli szkół ludowych i wnioski swe w tym przedmiocie na następnej sesyi sejmowej przedłożył.

Jakkolwiek żaden z powyżej przytoczonych wniosków nie wszedł na porządek dzienny Wysokiej Izby, to jednak w roku następnym, gdy Wysoki Sejm zajmował się reformą ustaw szkolnych, taksamo Wydział krajowy, jakoteż komisya szkolna w projektach swoich wnosiły zniżenie lat służby, po którychby nie można nauczycielowi odmówić przeniesienia w stan spoczynku i całej emerytury, z 40 na 35, a komisya szkolna w sprawozdaniu swojem wyraźnie oświadczyła, iż to uczyniła ze względu na to, że praca nauczycieli ludowych jest nader męczącą, zaś nauczyciele szkół wyższych już po 30 latach dostępują pełnej emerytury. Dodała wszakże komisya w końcu, że efekt finansowy tego zniżenia nie da się w cyfrach obliczyć.

Gdy ten przedmiot wszedł na porządek dzienny posiedzenia Wysokiej Izby z 17. grudnia 1887, większość oświadczyła się za wniesioną wówczas poprawką posła Adama Jędrzejowicza, według której dopiero po 40-letniej służbie nauczyciel ma prawo żądać przenie-

sienia w stały stan spoczynku z pełną emeryturą. Skutkiem rzeczonej uchwały, do której powzięcia bardzo wiele przyczyniła się ta okoliczność, iż nie obliczono efektu finansowego proponowanej przez komisyę zmiany i oddziaływania jej na fundusz krajowy, pozostał pod tym względem stan taki sam, jaki był zaprowadzony ustawą z r. 1873.

Tymczasem nauczyciele ludowi ciągle domagają się owej zmiany, która też nigdy nie schodzi z porządku dziennego obrad Towarzystwa pedagogicznego.

Zdaniem Komisyi niepodobna jednak w tej zwłaszcza chwili. kiedy projektowana wnioskiem hr. Stanisława Badeniego zmiana ustawy szkolnej w sprawie prestacyi na utrzymanie szkół ludowych wpłynąć musi na znaczne obciążenie funduszu krajowego, spuszczać z oka efektu finansowego, jakiby zmiana ustawy szkolnej co do lat służby, jakkolwiek już kilkakrotnie była przez Komisyę Wysokiej Izby do uchwalenia polecaną, za sobą pociągnęła, w jaki mianowicie sposób oddziaływałaby na szkolny fundusz emerytalny i fundusz krajowy. Uwzględnienie tego efektu finansowego jest tem potrzebniejsze, skoro z sprawozdań Wydziału krajowego o krajowym funduszu szkolnym emerytalnym, przedłożonych Wysokiej Izbie pod dniem 17. października 1887 (Al. 9. z r. 1887/8) i pod dniem 1. października 1889 (Al. 57 z r. 1889), tudzież z sprawozdania Komisyi budżetowej o tym funduszu na r. 1893 (Al. 39. z r. 1892) okazuje się, iż niedobór w funduszu szkolnym emerytalnym, który musi być pokrywany z funduszu krajowego, wzmaga się z każdym rokiem i na r. 1893 obliczony był na 125.325 zł. w. a. Trzeba nadto zważyć, iż skutkiem projektowanej zmiany emerytura nauczyciela po wysłużonych 10ciu latach zwiększałaby się po każdym następnym roku w razie przejścia na stały stan spoczynku, nie, jak dotąd o $^1/_{40}$ ale o $^1/_{35}$ część jego płacy, obowiązek zaś nauczycieli płacenia stałych wkładek do funduszu emerytalnego ustawałby, nie jak dotąd, po 40to letniej, ale już po 35cio-letniej służbie.

Jakkolwiek przeto Komisya szkolna obecnie także uznaje ważne powody, które wywołały kilkakrotne wnioski jej dawniejsze i do których petenci się odwołują, to jednak nie mogłaby wystąpić z przychylnym sprawie wnioskiem, dopóki oddziaływanie go na fundusz krajowy nie będzie jak najdokładniej obliczone i ocenione.

Domagać się tego należy tembardziej, skoro petenci domagają się także korzystniejszego jak dotąd wymiaru emerytur dla wdów i zasiłków na wychowanie sierót po nauczycielach.

Dlatego wnosi Komisya szkolna:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycye Zarządu głównego towarzystwa pedagogicznego (l. s. 84) nauczycieli okręgu żydaczowskiego, samborskiego, grodeckiego, nauczycieli szkół ludowych w Krakowie, członków kółka pedagogicznego, rozdolskiego, mikołajowskiego, nauczycieli okręgu kołomyjskiego i niżańskiego (l. s. 89, 443, 576, 577, 578, 579, 698, 749) w przedmiocie zmiany §§. 35, 40, 45, 46, 47, 49 i 52 tyt. IV. ustawy szkolnej krajowej z dnia 1. stycznia 1889 r. odstępuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby sprawę żądanej w nich zmiany artykułów powyższych ustawy szkolnej zbadał, oddziaływanie jej na fundusz krajowy dokładnie obliczył i po porozumieniu się z Radą szkolną krajową odpowiedne wnioski na następującej sesyi powtórzył.

Lwów, 27. stycznia 1894.

Przewodniczący:
Czartoryski.

Sprawozdawca:
Zoll.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. 128.

Sprawozdanie

komisyi szkolnej o sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego Departamentu III.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 10. stycznia 1894. przekazał Wysoki Sejm komisyi szkolnej do załatwienia tę część sprawozdania z czynności Wydziału krajowego, która dotyczy departamentu III.

Do zakresu działania tego departamentu Wydziału krajowego należą sprawy, tyczące się wychowania publicznego, o ile one wchodzą w zakres czynności Wydziału krajowego, zakładów naukowych, sprawy tyczące się wyznań religijnych, sprawy wszystkich fundacyj i zakładów dobroczynnych, tudzież Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich, Zakładu fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka, sprawy teatrów polskich we Lwowie Krakowie, oraz teatru ruskiego, Zakładu emerytury aktorów lwowskich, sprawy szlacheckie, sprawy tyczące się konserwacyi pomników historycznych, wydawnictwa aktów grodzkich i ziemskich, sprawy osobiste urzędników i sług Wydziału krajowego w ogóle, oraz zwierzchnego kierownictwa oddziału manipulacyjnego przy Wydziale krajowym, sprawy tyczące się Sejmu w szczególności kancelaryi sejmowej, utrzymywanie lokalności Wydziału krajowego i Sejmu i t. d.

Członek Wydziału krajowego kierujący departamentem III. jest zarazem zastępcą Marszałka krajowego w Wydziale krajowym, wskutek czego prowadzi superrewizyę aktów z trzech departamentów, a w razie nieobecności Ks. Marszałka aprobuje wszystkie akta wychodzące z Wydziału krajowego i przewodniczy jego obradom. Nadto jest on także delegatem Wydziału krajowego do Rady szkolnej krajowej.

Przystępując do szczegółowego omówienia spraw, poruszonych w sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności depart. III., podnieść należy, że uchwalona na ostatniej sesyi ustawa, zmieniająca §. 9 ustawy krajow. o konkurencyi kościelnej i parafialnej, nie otrzymała dotychczas Najwyższej Sankcyi. Również do chwili obecnej nie odpowiedział Rząd wcale, czy, i jaką decyzyą powziął na rezolucyę Wysokiego Sejmu, uchwaloną równocześnie ze zmianą powyższej ustawy, aby jak najrychlej przeprowadzono taką zmianę w ustawie państwowej z 7. maja 1874 r., którąby umożliwiła zmianę ustawy krajowej w celu uwolnienia parafian, utrzymujących publiczny kościół nie parafialny, od obowiązku konkurowania do wydatków na budynek kościoła parafialnego (macierzystego).

Ponieważ tak w komisyi jak i Sejmie przywiązywano do tej kwestyi wielką wagę, przeto komisya szkolna wyraża nadzieję, że Wydział krajowy nie spuści tej sprawy z oka i poczyni odpowiednie kroki u Rządu, w celu wyjednania przychylnego jej załatwienia.

Kwestyą regularnego zwoływania Sejmu krajowego corocznie w pewnym ustalonym terminie, poruszoną na ostatniej sesyi sejmowej zajął się Wydział krajowy z uznania godną gorliwością. Wysoki Sejm uchwalił na posiedzeniu z dnia 12. maja 1893 wezwanie do Rządu, ażeby sesya sejmowa była odtąd zwoływaną co roku stale w jednym czasie, a to przynajmniej na siedm tygodni, a nadto polecił Wydziałowi krajowemu, ażeby potrzebne w tym celu rokowania z Rządem przeprowadził i zdał z nich sprawę Sejmowi.

Wydział krajowy wystósował zaraz po zamknięciu zeszłorocznej sesyi obszerny i wszechstronnie motywowany memoryał do ówczesnego prezydenta ministrów, hr. Taaffego, w którym domagał się spełnienia życzeń Sejmu Wydział krajowy zaproponował Rządowi, aby dla Sejmów wyznaczono czas przez część m. grudnia, cały styczeń, a w razie potrzeby przez pierwsze dni lutego. Jakkolwiek dla naszego Sejmu proponowany okres sesyjny, ze względu na przypadające w m. grudniu i styczniu święta obrz. łac. i greckiego, przedstawia pewne trudności, to jednak jest on o wiele korzystniejszym od sesyj zwoływanych w czasie robót polnych, w którym znaczna część posłów, zawodowych rolników z trudnością może wydalić się z domu.

Wprawdzie obecna sesya nie została zwołaną w czasie powyżej oznaczonym, to jednak wyjątkowy fakt ten da się usprawiedliwić wypadkami politycznymi w Radzie państwa, które pociągnęły za sobą zmianę rządu.

Komisya wyraża nadzieję, że w przyszłości sesye sejmowe zwoływane będą w czasie uznanym przez Wydział krajowy za najodpowiedniejszy.

W sprawie teatru polskiego we Lwowie podnosi Wydział krajowy w swem sprawozdaniu, iż rozpoczęta w roku 1892 na szerszą skalę akcya w celu podniesienia poziomu artystycznego sceny lwowskiej, prowadzona była w dalszym ciągu w r. 1893 przez Wydział krajowy wspólnie z komisyą dla artystycznego nadzoru sceny polskiej.

Wydział krajowy stwierdza, że obecnie, dzięki znacznemu powiększeniu wypróbowanych sił w personalu dramatu, umożliwione zostało stworzenie przyzwoitego ensamblu, a powierzenie p. Żelazowskiemu obowiązków reżysera, daje gwarancyę należytego wystawiania sztuk. Zmiany wprowadzone uprawniają — zdaniem Wydziału krajowego — do nadziei, że scena lwowska przy dalszej kontroli ze strony, do tego powołanej, odpowie słusznym wymaganiom. Ostatnie sprawozdanie komisyi dla artystycznego nadzoru sceny polskiej we Lwowie, przedłożone Wydziałowi krajowemu już w ciągu miesiąca stycznia b. r. stwierdza, że w ciągu IV. kwartału r. 1893 dyrekcya teatru lwowskiego w zakresie dramatu i komedyi rozwinęła rzeczywiście staranniejszą działalność i czyniła usiłowania, ażeby wskazywane braki w kierownictwie artystycznem teatru przynajmniej w części usunąć. Reżyserya jest obecnie staranniejszą.

Również repertoar sztuk przedstawianych w ubiegłym kwartale świadczy wogóle o większej staranności dyrekcyi w doborze utworów scenicznych. W ciągu tych 3 miesięcy wystawiono 13 sztuk nowych, pomiędzy któremi przeważna liczba (9) pochodziła od polskich autorów. Co do innych sztuk, bądź wznawianych, bądź stale na repertuarze będących, zaznacza komitet, że dyrekcya starała się zachować większą równowagę, tak pomiędzy poważniejszą komedyą i dramatem, a krotochwilą i farsą, jak pomiędzy autorami polskimi a obcymi.

W szczegółach możnaby, — zdaniem komisyi artystycznej — nie jedno wytknąć, pomiędzy innemi zbyt rzadkie wystawianie dawniejszych, a uznanej wartości sztuk polskich n. p. Fredry (ojca), jakoteż opóźnianie się z przedstawieniem nowych utworów polskich, zwykle wcześniej grywanych na innych scenach niż we Lwowie. Komisya przyznaje jednakowoż, że i w tym względzie stwierdzić należy postęp ku lepszemu, który uważać należy za początek dalszej energicznej akcyi, prowadzonej w tym samym duchu, a mającej na celu zarówno podniesienie po-

ziomu artystycznego sceny lwowskiej, jako też utrzymanie i pielęgnowanie charakteru jej polskiego. Od teatru z funduszów krajowych subwencyonowanego mamy prawo domagać się, aby on nie hołdował gustom panującym, choćby one posiadały nawet największą popularność.

Komisya też szkolna wyraża przekonanie, że szczególnie dla przedstawień niedzielnych popołudniowych przeznaczonych dla szerokich warstw ludności, dobór sztuk powinien być bardzo staranny i wolny od niezdrowych prądów, obecnie z zachodu do nas napływających a to tak pod względem etycznym jako też i społecznym. Przeciwnie, przedstawienia te, winny czerpać przeważnie z literatury ojczystej, ożywionej uczuciem zdrowego patryotyzmu o tendencyi moralnej, podnoszącej ducha i uszlachetniającej uczucie.

W dziale opery zaznacza Wydział krajowy, że ubiegły sezon zimowy był jednym z najświetniejszych, jakie Lwów miał kiedykolwiek. Do tego przyczyniło się najwięcej zaangażowanie p. Myszugi, śpiewaka znakomitego, który od początku do końca sezonu był nigdy nie słabnącą atrakcyjną siłą. Również inne siły solowe były szczęśliwie dobrane.

Obecny sezon zapowiada się również dobrze. Dyrekcya zaangażowała bowiem ponownie p. Myszugę, który podczas Wystawy krajowej należeć będzie do składu opery tutejszej. Dotychczas występowało już z powodzeniem kilka śpiewaczek i śpiewaków, którzy przy pomocy subwencyi krajowej kształcili się w śpiewie, a obecnie występują na tutejszej scenie. Pna Colonnese, która jako dobra śpiewaczka podoba się publiczności.

Jedną z głównych przyczyn, dla których publiczność zwłaszcza zamożniejsza, niechętnie uczęszcza do teatru we Lwowie, jest fatalny stan gmachu teatralnego, a w szegółności nieznośne wyziewy uczuwać się dające w sali widzów. To też z uznaniem podnosi komisya, że Wydział krajowy z całą energią poczynił stosowne kroki w celu przeprowadzenia gruntownej assanacyi gmachu teatralnego. Jak to ze sprawozdania Wydziału krajowego wynika, fundacya hr. Skarbka, jako właścicielka budynku teatralnego zarządziła przedwstępne studya w tym celu; z aktów Wydziału krajowego przekonała się komisya, że roboty w pewnej części zostały już wykonane, reszta zaś robót ma być z początkiem wiosny r. b. przeprowadzoną. Komisya nie wątpi, że Wydział krajowy czuwać będzie z całą ścisłością nad doprowadzeniem gmachu teatralnego do należytego stanu.

Teatr polski w Krakowie otrzymał nowy wspaniały budynek. Gmina m. Krakowa wydzierżawiła teatr p. Pawlikowskiemu; kontrakt odnośny nie został jednakowoż dotąd Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia przedłożony. Wydział krajowy jeszcze przed rozpisaniem konkursu na dzierżawę teatru przeprowadził z gminą m. Krakowa rokowania co do przyznania reprezentacyi kraju stanowczego wpływu na losy teatru polskiego w Krakowie. Odnośne postanowienia mają być w kontrakcie dzierżawnym zamieszczone.

W tej sprawie przedłożył zresztą Wydział krajowy osobne sprawozdanie, — komisya ogranicza się zatem do uwagi, że gdy przedstawienia w nowym teatrze krakowskim dopiero z końcem października 1893 r. się rozpoczęły, a komisya artystyczna, ustanowiona dla nadzoru tamtejszej sceny polskiej, dotąd nie przedłożyła Wydziałowi krajowemu sprawozdania, nie ma tedy podstawy do wydania sądu o dotychczasowej działalności artystycznej nowego dyrektora teatru w Krakowie.

Teatr ruski subwencyonowany również z funduszu krajowego, a zostający od początku r. 1893 pod bezpośrednim zarządem „Ruskiej Besidy“ we Lwowie uległ reorganizacyi. Wprowadzono bowiem nowy regulamin, zaprowadzający konieczną karność między personalem, wzbogacono i ulepszono repertoar. Personal liczy obecnie 20 osób. W ciągu 1 półrocza 1893 dano ogółem 105 przedstawień na prowincyi.

Wobec tego, że teatr ruski pobiera znaczną subwencyę z funduszu krajowego, komisya wyraża życzenie, ażeby Wydział krajowy w przyszłości podawał do wiadomości Sejmu więcej szczegółowe sprawozdanie o stanie tego teatru i jego rozwoju pod względem narodowym, ażeby Sejm miał możność oceniania, o ile przyznanie subwencyi jest użyteczne i odpowiada swemu

celowi. Zarazem należy podać do wiadomości Sejmu, kto wchodzi w skład komisyi, powołane do artystycznego nadzoru teatru ruskiego.

Sprawa restauracyi kościoła w Bieczu i dzieł sztuki, znajdujących się w tym kościele doczekała się przychylnego załatwienia. Rząd udzielił bowiem w r. 1893 na ten cel subwencyi w kwocie 3000 złr. Natomiast sprawa restauracyi kościoła i klasztoru w Tyńcu mimo urgensów Wydziału krajowego nie została dotąd załatwioną. Ministerstwo nie powzięło bowiem jeszcze decyzyi, czy, i jaką kwotą przyczynić się należy do tej restauracyi.

Komisya wyraża nadzieję, że Wydział krajowy sprawy tej również z oka nie spuści, i będzie się starał o wyjednanie na ten cel wydatnej subwencyi z funduszów państwowych.

Sprawa połączenia aktów i ksiąg znajdujących się w archiwach gminnych z archiwami aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i Krakowie postępuje z każdym rokiem nieco naprzód. Wydział krajowy co roku ma do zanotowania kilka gmin, które bądź archiwalia, bądź też tylko inwentarze swych archiwaliów nadsyłają do przechowania w jednem z krajowych archiwów.

W dalszym ciągu musi komisya podnieść, że na kilka rezolucyj, uchwalonych przez Sejm, Rząd nie dał dotąd żadnej odpowiedzi.

Mianowicie mimo urgensów Wydziału kraj. nie odpowiedział Rząd na uchwałę sejmową z dnia 8. mają 1893 r. wzywającą go, ażeby powiększył płacę nauczycieli szkół średnich i otworzył dla nich możność awansu, dającego zasługującym coraz lepsze utrzymanie i stanowisko.

Również nie odpowiedział Rząd na ponowioną w petycyi sejmowej Towarzystwa prawniczego we Lwowie kwestyę, aby prawo polskie uznane zostało za przedmiot egzaminacyjny przy egzaminach ścisłych na wydziale prawa i administracyi w obu uniwersytetach w kraju.

Co do sprawy wykonania uchwały sejmowej z dnia 20. maja 1893 tyczącej się internatów przy seminaryach dla nauczycieli szkół ludowych i petycyi kuratoryi internatu w Tarnowie i internatów krakowskich oraz korespondencyi w tej ważnej sprawie pomiędzy Wydziałem kraj. i Radą szkolną kraj., — komisya umotywowawszy obszernie swoją opinią i wnioski odstąpiła je za zezwoleniem Wysokiego Sejmu z dnia 20. stycznia 1894. komisyi budżetowej.

W sprawach szkolnictwa ludowego przedłożył Wydział krajowy osobne sprawozdanie oraz sprawozdanie Rady szkolnej krajowej o stanie krajowych szkół ludowych i seminaryów nauczycielskich za r. 1892/3. Również osobnem sprawozdaniem przedstawiono Wysokiemu Sejmowi wniosek w sprawie przekształcenia szkoły żeńskiej w Bochni na szkołę wydziałową. Sprawa podobnego przeistoczenia szkoły żeńskiej w Sanoku pozostaje jeszcze w stadyum rokowania.

Wskutek wprowadzonego ustawą z dnia 15. czerwca 1892 r. Nr. 40. dz. u. kraj. podwyższenia płac nauczycielskich w szkołach ludowych, zaszła potrzeba oznaczenia sposobu pokrycia wynikłego stąd większego wydatku. Sprawa ta musiała w myśl art. XIX. ustawy z dnia 2. lutego Nr. 29. dz. u. kraj. oprzeć się o Wydział krajowy we wszystkich wypadkach w których chodziło o przyznanie miastom i miasteczkom, posiadającym własny majątek zakładowy, odpowiedniego zasiłku z funduszu szkolnego okręgowego a względnie krajowego. Liczba tych spraw była dość znaczna, przysporzyły one zatem wiele czynności Wydziałowi krajowemu. Komisya musi podnieść z uznaniem, że Wydział krajowy przy załatwianiu tych spraw opierał swą opinię na wszechstronnem i dokładnem zbadaniu stanu majątkowego gmin i w równej mierze przestrzegał, ażeby ani funduszu krajowego bez koniecznej potrzeby nie obciążyć, ani też nie nałożyć na gminy ciężaru przechodzącego ich siły.

Względem petycyi nauczycieli i wdów po nauczycielach o stałe zaopatrzenie, dary z łaski, lub policzenie lat służby; względem petycyj rozmaitych gmin o obniżenie ciążących na nich na mocy dobrowolnych zobowiązań prestacyj szkolnych, a wreszcie względem powiększenia dotacyi funduszu pożyczkowego na budowę szkół, przedłożył Wydział krajowy osobne sprawozdanie,

które będzie przedmiotem osobnego załatwieni . Komisya szkolna poprzestaje zatem na zanotowaniu faktu przedłożenia tych sprawozdań.

Z początkiem r. sz. 1893/4 wprowadził Wydział krajowy w życie trzy fundacye, a mianowicie: fundacyę familijną Waleryana Czajkowskiego, w której istnieją cztery wsparcia dożywotnie po 600 złr. i cztery stypendya po 400 złr. rocznie; fundacyę ś. p. Ludwiki z hr. Duninów Borkowskich Niezabitowskiej (3 stypendya po 500 złr.) i fundacyę ś. p. Ks. Jana Nowaka (2 stypendya po 150 złr.).

W ciągu roku 1892/3 ukonstytuowano 5 fundacyj, przybyło zaś nowych 6, między tymi 2 tylko warunkowe.

Sprawozdanie o dawniejszych fundacyach, dotąd nieukonstytuowanych, wykazuje, iż Wydział krajowy ze swej strony dokłada wszelkich starań, ażeby ukonstytuowanie i aktywowanie tych fundacyj ile możności przyspieszyć.

Z początkiem r. sz. 1893/4 rozpisał Wydział krajowy konkurs na stypendya z 60 fundacyj z których 22 pozostaje w rozdawnictwie Wydziału krajowego, nieograniczonem prawami osób prywatnych. Nadanie stypendyów o które wpłynęło ogółem około 1900 podań, nastąpiło w dniu 5. stycznia b r. Nadano ogółem stypendyów 113; z tych 18 z tytułu pokrewieństwa. Liczba nadanych stypendyów jest w porównaniu z ubiegłym rokiem szkolnym niższą o 34, gdyż przeprowadzona konwersya $4^1/_2\%$ listów zastawnych gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego na 4% pociągnęła za sobą konieczność zwinięcia wielu opróżnionych stypendyów.

Sprawozdanie Wydziału krajowego podaje tylko cyfrowe zestawienie obrotu funduszów „Macierzy polskiej“ ponieważ takowa posiada swój zarząd, kuratoryę i radę wykonawczą i wedle swego statutu nie jest zobowiązaną do składania Wydziałowi krajowemu specyalnych sprawozdań.

Komisya jednak szkolna w drodze prywatnej otrzymała od „Macierzy polskiej“ jej sprawozdanie za rok 1893, przygotowane na doroczne posiedzenie kuratoryi wraz z radą wykonawczą.

Sprawozdanie to podaje, że w r. 1893 wydano 38.000 egzemplarzy książeczek, z których 33.526 egzemplarzy rozprzedano; abonentów zaś mają: tygodnik „Niedziela 1000, dwutygodnik: „Gospodarz wiejski“ 750, a kalendarz „Macierzy“ rozszedł się w liczbie 3.000 egzemplarzy.

Jeżeli zważy się na taniość tych peryodycznych wydawnictw, bo „Niedziela“ kosztuje rocznie 2 złr., „Gospodarz wiejski“ tylko 60 ct., to trzeba przyznać że liczba ich abonentów jest zbyt szczupłą, a zainteresowanie się publiczności wydawnictwami „Macierzy“ za małe.

Komisya szkolna wyraża nadzieję, że inteligentne warstwy społeczeństwa naszego, zważając na doniosłość zadań „Macierzy polskiej“, zechcą gorliwiej niż dotąd interesować się wydawnictwami tej czysto narodowej instytucyi, zaś Zarząd „Macierzy“ dołoży ze swej strony wszelkich możebnych starań, ażeby wydawnictwa „Macierzy“ uczynić dla ludu bardziej poczytnemi, tak doborem treści, jako i formy.

Lud nasz jest poważnym; myśli poważnie i żąda, ażeby do niego poważnym sposobem przemawiano.

Literatura ludowa musi też posiadać w sobie tę cechę, aby była chętnie przez lud czytaną, a lud zraża się do książki lub czasopisma, które dla jego niższego wykształcenia przemawia do niego jako do małoletniego, w doborze treści, a językiem zniża się do jego gwary, o której on wie że jest niższą od języka wykształconych warstw, i podawanie mu książki, naśladującej tę gwarę uważa chłop nasz za rzecz jemu ubliżającą.

Do ważniejszych czynności dep. III. należą również sprawy szlacheckie, w których Wydział krajowy bądź wystawia certyfikaty szlachectwa we własnym zakresie działania, bądź też przedkłada ze swą opinią prośby, wystosowane do Tronu o uznanie staropolskiego szlachectwa.

Sprawy tego rodzaju z każdym rokiem coraz więcej się mnożą. W roku ubiegłym wygotował Wydział krajowy we własnym zakresie działania około 50 certyfikatów szlachectwa, ogólna liczba exhibitów w sprawach szlacheckich doszła do 250 numerów.

Komisya szkolna poruszyła tu tylko te sprawy, sprawozdaniem z czynności dep. III. Wydziału krajowego objęte, które należą do komisyi szkolnej, a przedewszystkiem nastręczają jej pole do poczynienia odpowiednich uwag.

Kończąc niniejsze sprawozdanie, komisya szkolna stwierdza z uznaniem, że mimo zwiększenia się czynności dep. III. — gdyż liczba exhibitów przydzielonych temu departamentowi do załatwienia w roku 1893 wzrosła do 10.268, podczas gdy w roku 1892 była tylko 8.842, panuje w tym departamencie wzorowy ład, sprężystość i skrupulatność w załatwianiu poruczonych mu czynności. W obecnej chwili, zaledwie kilkanaście exhibitów pozostało z roku 1893 niazałatwionych, reszta są to bieżące sprawy, które weszły w pierwszych dniach stycznia b. r. do protokołu podawczego Wydziału krajowego.

Ten wzorowy porządek, panujący w departamencie III. jest tem więcej uznania godnym, gdy się zważy, że szef departamentu tego z powodu piastowania godności Zastępcy Marszałka krajowego, z natury rzeczy obarczony licznemi agendami, umie znaleść dość czasu do wykonywania niezbędnej kontroli, ułatwionej mu wprawdzie przez odpowiednio dobrany i wykonywający swe obowiązki personal urzędniczy.

Na tem kończąc przegląd czynności departamentu III. komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy przyjąć sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności dep. III. do wiadomości.

Sprawozdawca:
M. Rey

Przewodniczący:
Czartoryski

Aleg. 129.

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o sprawozdaniu c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie szkół średnich galicyjskich w r. szk. 1892/93.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie szkół średnich w r. 1892/93 ułożone według tegosamego sposobu, co poprzednie, zawiera trzeźwy a jasny pogląd na sprawy, dotyczące tej kwestyi szkół. W krótkim wstępie podaje Rada szkolna niejako wskazówkę, według której pragnęłaby, aby oceniano wiadomość o jej czynnościach i rozwoju zakładów naukowych. Zaznacza ona, że praca około reorganizacyi nauki według obowiązującego systemu dobiegła prawie do kresu, że zatem teraz „powinien w szkołach średnich zapanować okres spokoju, poświęcony sumiennemu i rozważnemu prowadzeniu dokonanej już i w całości już przejrzeć się dającej reorganizacyi“, niezamącony „uczuciem niepewności“, które wywołały dokonywane zmiany, a które ze swej strony spowodowało chwiejność w wykonywaniu rozporządzeń.

Komisya szkolna podziela w zupełności stanowisko, zajęte przez Radę szkolną krajową i wraz z nią wyraża życzenie, aby „na jakiś czas przynajmniej ucichły głosy, domagające się koniecznie coraz nowych reform szkolnictwa, a społeczeństwo wyczekało na owoc podjętych obecnie usiłowań“. Jeżeli także b. kierownik najwyższej Magistratury oświaty w Monarchii, broniąc humanistycznego gimnazyum podczas rozpraw budżetowych w r. ub. prosił o cierpliwość, niewątpliwie słuszniej jeszcze nasza Rada szkolna może się jej domagać. Bo wszakże w kraju naszym obowiązujący system nigdy wpierw nie został ściśle przeprowadzony. Do jakich zatem wyników jest zdolen doprowadzić, o tem będzie można przekonać się dopiero wtedy, gdy rozporządzenia centralnej Władzy, mianowicie zaś plany, instrukcye i podręczniki wydane lub polecone przez Radę szkolną krajową w myśl ogólnego systemu a z dokładnem uwzględnieniem stósunków i potrzeb naszego kraju i naszej ludności, zostaną ściśle zastósowane i w praktyce okażą siłę swej wartości i znaczenia. A okazać mogą jedynie w szeregu lat pracy nauczycieli i uczniów, pracy równomiernej i ożywionej wiarą w cele i sposoby nauczania, nie tamowanej w obranym pochodzie przez głośne utyskiwania na system szkolny. Niezawodnie pożądane są i u nas rozważania i dyskusye na temat ewentualnej reformy szkół, pożądanym i potrzebnym jest poważny rozbiór zagadnień, które nigdzie nie schodzą z porządku dziennego, ale nie stać nas na eksperymenta, które nawet w sąsiedniem państwie w nierównie korzystniejszych warunkach, choć były podjęte z takim zasobem zapału, doświadczenia i sił intellektualnych i ma-

teryalnych, nie przyniosły pożądanego rozwiązania pytań i nikogo nie zadowoliły. Byłyby one zresztą u nas o tyle mniej usprawiedliwione, że nie ma u nas takiego zamieszania, jak gdzieindziej, a istniejące dwa typy szkół średnich odpowiadają dwom głównym prądom, objawiającym się w pedagogii nowoczesnej i czynią zadość odmiennym skłonnościom i zapatrywaniom społeczeństwa i młodzieży. Jeden z tych typów jest to gimnazyum zwane klasycznem, gdyż pragnie udzielać wyższego ogólnego wykształcenia na podstawie języków staroklasycznych i ich literatur, ale nie ma u nas od dawna charakteru starożytniczego, bo już Zarys organizacyjny przyznał t. zw. realiom szerokie przestrzenie w gimnazyalnej nauce. W ostatnim zaś czasie stanowczo przeobrażono gimnazyum w szkołę humanistyczną, której zadaniem rozbudzić głębsze zrozumienie duchowo-historycznego żywota narodu, do którego młodzież należy i w ogóle rozwoju cywilizacyi zachodniej. Rada szkolna krajowa podejmowała usilne i skuteczne starania i zabiegi w różnych kierunkach, aby gimnazya nietylko w teoryi, lecz w rzeczywistośoi sprostały temu zadaniu jako szkół humanistyczno-narodowych. Na szczególne uznanie zasługuje opieka, którą otoczyła ojczyste języki naszej młodzieży.

Komisya szkolna zaznaczyła już w poprzednich sprawozdaniach znaczne zasługi Rady szkolnej około poprawy nauki języka polskiego. A Rada szkolna nie zaprzestała na chwilę dalszej pracy, i ciągłym jej staraniom zawdzięczyć należy, że w gimnazyach z językiem wykładowym polskim nauka tego języka i jego literatury rozwinęła się pomyślnie i zajęła przynależne, potrzebami szkoły nowoczesnej wskazane, stanowisko pola środkowego, około którego grupują się inne nauki, niewątpliwie także nauka filologii łacińskiej i greckiej Ostatnie sprawozdanie Rady szkolnej przynosi nowe dowody troskliwości o język polski, jakoto wiadomość, że dalej prowadzono pracę około ulepszenia podręczników, mianowicie: wydano Wypisy dla klasy II. i III. i nowe wydanie Wzorów prozy i poezyi dla klasy V., a powtórne skrócone wydanie części I. Wypisów polskich dla klas wyższych jest w toku. Szczególnie zaś radosną jest wiadomość, że plan lekcyjny tego przedmiotu i instrukcya szczegółowa zostały zatwierdzone przez Pana Ministra W. i O. i uzyskały moc obowiązującą od początku roku szkolnego 1893/94. Tak tedy stało się wreszcie zadość rzeczywistej potrzebie i gorącemu życzeniu samych nauczycieli, którzy w publikacyach zasłużonego Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych przedłożyli już przed kilku laty projekt instrukcyi i ogłosili wiele cennego materyału, z którego Rada szkolna korzystać nie omieszkała. Rozsyłając instrukcyę, dołączyła Rada szkolna krajowa okólnik, o którym tutaj czyni się wzmiankę dla ustępu końcowego. Powiedziano tam, że instrukcya obowiązywać ma nauczycieli, „o ile odnosi się do wyboru i podziału materyału, nauki i zawiera szczegółowe wykonanie planu nauki, inne zaś wskazówki dydaktyczne, zawarte w instrukcyi mają raczej cechę rady, niż rozkazu“. Postanowienie to zgodne jest z zasadami rozumnej dydaktyki, gdyż pozostawia nauczycielom pewną swobodę, która im dozwoli w wytkniętych granicach i określonych rozmiarach traktować przedmiot według indywidualnego zapatrywania, a wątpliwości nie ulega, że nauczanie skrępowane przepisami aż do najdrobniejszych szczegółów przestałoby być nauczaniem.

Równie doniosłe a pożyteczne i korzystne zmiany nastąpiły w nauce języka ruskiego. Wprowadzono do szkół galicyjskich pisownię fonetyczną, uchwaloną przez zwołaną umyślnie w tym celu ankietę, a zatwierdzoną przez Pana Ministra W. i O Równocześnie wydano plan nauki i szczegółową instrukcyę do nauczania języka ruskiego; weszły one w życie od początku bieżącego roku szkolnego a są opracowane według tychsamych zasad, co plan i instrukcya do nauki języka polskiego. Tak więc i ten dla młodzieży ruskiej pierwszorzędny przedmiot został należycie uregulowany, a nowe, według wskazówek zawartych w instrukcyi opracowane, podręczniki, których pojawienie się Rada szkolna zapowiada, dostarczą we właściwym wyborze odpowiedniego materyału. W osobnym wreszcie okólniku oznajmiła Rada szkolna Dyrekcyom, że w zakładach, w których udziela się nauki języka ruskiego, jako przedmiotu względnie obowią-

zkowego, wyznaczona liczba dwóch godzin tygodniowo dla każdej klasy mogłaby w danym razie na wniosek Dyrekcyi być powiększoną. W tymsamym okólniku Rada szkolna wystósowała do młodzieży polskiej i ruskiej słowa zachęty, aby brała udział w nauce drugiego języka krajowego, a więc polska ruskiego, a ruska, uczęszczająca do klas z ruskim językiem wykładowym, polskiego. Komisya szkolna przyznaje tym dwom rozporządzeniom tyle wagi, że uznała za stósowne, wskazać na nie w niniejszem sprawozdaniu.

Nauce języka niemieckiego Rada szkolna bez przerwy baczną i gorliwą poświęca uwagę. Rok ubiegły przyniósł nową część Wypisów na klasę VII., w bieżącym pojawi się część ostatnia na klasę VIII., która zamknie szereg podręczników, normujących naukę języka niemieckiego według nowego planu. Normy zaś te i plan cały wydają się najstósowniejszymi dla naszych stósunków; wolno więc żywić nadzieję, że ostateczne wyniki odpowiedzą oczekiwaniom, byleby one nie były zbyt wygórowane.

Co się tyczy nauki języków klasycznych, postępowała Rada szkolna dalej tą drogą, na którą wstąpiła przed kilku laty, i zaznacza, że przynajmniej w niektórych zakładach osiągnęła zadowalniające wyniki. Uszczuplenie materyału gramatycznego, o ile to bez ujmy dla, postępu i wartości lektury nastąpić może, rozszerzenie zakresu lektury szkolnej i prywatnej obznajomienie uczniów ze światem starożytnym — te cele przyświecały Radzie szkolnej, a ku dopięciu tych celów zmierzała ona nietylko za pomocą przepisów szczegółowych, kontroli nauki oraz doboru książek i wydań podręcznych, lecz użyła nadto dwóch środków, którym Komisya szkolna w zupełności przyklasnąć jest zniewolona.

Jednym z nich było postawienie na porządku dziennym konferencyi dyrektorów sprawy lektury autorów klasycznych w klasach wyższych. Drugi dopiero w drobnej części został przeprowadzony, lecz w niedalekiej przyszłości niezawodnie zostanie wykonany: gimnazya otrzymają w przeciągu lat kilku poczet okazów poglądowych z zakresu archeologii klasycznej, a więc tablice ścienne, fotografie, odlewy ze starożytnych dzieł sztuki. Na tegorocznej Wystawie krajowej zamierza Rada szkolna wystawić oprócz innych zbiorów także zbiór środków naukowych tego rodzaju, a zbiór ten ma stać się wzorem dla gabinetów archeologicznych gimnazyalnych. Myliłby się, ktoby się obawiał, że tym sposobem do organizmu szkolnego wsunięty zostanie nowy przedmiot. Archeologia klasyczna i historya sztuki w ogóle, a starożytnej w szczególności, nie nadają się zgoła z różnych przyczyn do nauki w szkołach średnich. Zresztą i myśleć nawet o tem niepodobna, aby nowy ciężar włożyć na barki uczniów. Materyał szkolnej nauki żadną miarą nie ma być powiększony, owszem idzie o to, aby ułatwić pokonanie materyału.

Nauka filologii w gimnazyach, mianowicie lektura utworów, osobliwie starożytnych, łatwo się posuwa do przecenienia strony formalistycznej. Powinna więc uzyskać uzupełnienie, a to zgodnie ze świetnym postępem umiejętności w ostatnich dziesiątkach lat w kierunku rzeczowym. W uczniach należy wzbudzić a raczej wzmocnić zamiłowanie do świata starożytnego, ożywić wyobrażenia i tradycyę o świetności tego świata, lekturę trzeba uczynić gruntowniejszą, skuteczniejszą i ponętniejszą. Tego zaś dokonać można tylko przy uwzględnieniu pomników, które rzucają sporo światła na tradycyę literacką, a na widzów działają form swych pięknością i szlachetnością. W szkołach wiele i ciągle czyta się i pisze, a wskutek tego wrodzony każdemu w mniejszym lub większym stopniu dar czynienia spostrzeżeń zmysłowych słabnie i tępieje. Nauka matematyki i historyi naturalnej oraz rysunki mają uzdolnienie do jasnych zmysłowych pojęć wykształcić; to uzdolnienie może i winno przez stósowne zużytkowanie materyału archeologicznego rozwinąć się i spotęgować.

Co do innych przedmiotów mieszczą się w sprawozdaniu Rady szkolnej krótsze wiadomości, gdyż w ich nauce nie zaszły żadne albo tylko małe zmiany. I tak w niczem nie zmieniła się nauka religii rzymsko- i grecko-katolickiej. Lecz ważna sprawa odpowiednich podręczników dla tejże nauki znacznie posunęła się naprzód. Rada szkolna donosi,

że Ordynaryaty biskupie w kraju utworzyły połączoną komisyę z siedzibą we Lwowie, złożoną z duchownych, która ma zająć się rewizyą dawnych i przygotowaniem nowych książek Komisya szkolna z prawdziwą radością fakt ten zapisuje, w nadziei, że nowe książki ułatwią księżom katechetom pracę około wszczepienia w umysły młodzieży prawd wiary i ugruntowania w ich sercach zasad etyki chrześcijańskiej.

Również stan nauki religii mojżeszowej pozostał według oświadczenia Rady szkolnej takim, jak go przedstawiono w sprawozdaniu za r. 1891/92. Ten zaś stan jest niezadowalniającym tak z powodu braku odpowiednich podręczników, jak też z powodu braku kwalifikowanych nauczycieli. Komisya szkolna uważa zmianę za niezbędnie konieczną i w tym duchu przedkłada rezolucyę (rezol. I.).

Nowe podręczniki wyszły: do nauki historyi powszechnej II. tom Dziejów powszechnych prof. Dr. Zakrzewskiego, oraz Opowiadania z dziejów starożytnych Dr. Semkowicza dla kl. II., do mineralogii podręcznik prof. Łomnickiego, a w literaturze matematycznej szkolnej objawił się nawet ruch żywszy. Na wspomnianej zaś konferencyi dyrektorów przeprowadzono obszerną dyskusyę o nauce matematyki, historyi naturalnej i geografii w klasach niższych.

Drugi typ szkół średnich, szkoła realna, uzyskała nareszcie to, czego Wysoki Sejm w rezolucyach przez Komisyę szkolną poleconych i Rada szkolna się domagała. Rozporządzeniem z d. 10. maja 1893 uchylił Pan Minister W. i O. przestarzały plan z r. 1872, a wprowadził nowy. Ten nowy plan wpłynął stanowczo na charakter i organizacyę szkoły realnej. Przestała ona być tem, czem była dotychczas, szkołą mniejwięcej zawodową, a stała się szkołą ogólnie kształcącą, przygotowującą jednak do życia i różnych zawodów sposobem odmiennym, aniżeli gimnazyum, mianowicie zapomocą t zw. realiów i języków nowoczesnych. Uszczuplono więc oprócz nauki kaligrafii, naukę chemii, określono zadanie nauki geografii w klasach wyższych w ten sposób, że uczniowie mają poznać bliżej stósunki produkcyi i warunki komunikacyi, wprowadzono zaś jako nowy przedmiot począwszy od klasy III. naukę języka francuskiego, a do nauki języka polskiego „wprowadzono jako część integralną poznanie świata starożytnego, w klasach niższych przez opowiadania z mitologii, czasów bohaterskich i życia publicznego i prywatnego Greków i Rzymian, w klasach wyższych zaś przez czytanie i objaśnianie wzorowych polskich przekładów arcydzieł starożytnych“. Wprowadzenie języka francuskiego jako przedmiotu obowiązkowego czyni zadość silnie odczuwanej potrzebie praktycznej, a zarazem podniesie niezawodnie poziom ogólnego wykształcenia uczniów szkół realnych, ku czemu zmierza również obznajomienie ich z podaniami i życiem Greków i Rzymian i z arcydziełami ich literatury w przekładach. Komisya szkolna uważa i tę nowość za szczęśliwą i w ogóle zgadza się z dokonanemi zmianami, żywi także nadzieję, że wynik ich będzie pomyślny.

Wynik nauki szkolnej w ogóle, mianowicie też nauki w szkołach średnich, określonej planami lekcyjnymi, zawisł od różnych okoliczności i czynników, jakoto od warunków, wśród których nauka szkolna się udziela, od uczniów, którzy ją pobierają, wreszcie nie najmniej od nauczycieli, którzy jej udzielają. Co się tyczy warunków wspomnianych, te polepszyły się cokolwiek, ale nie tyle, jakby tego życzyć sobie należało, co i Rada szkolna krajowa w swem sprawozdaniu zaznacza. Polepszyły się one najpierw przez to, że z początkiem b. roku szkolnego liczba uczniów szkół gimnazyalnych w porównaniu z rokiem szkolnym 1892/93 zmniejszyła się o 178 uczniów, który to ubytek rozkłada się różnie na poszczególne gimnazya, mianowicie w ten sposób, że 5 gimnazyów przeszło pod względem liczby frekwentantów do niższej kategoryi, dwa zaś gimnazya do wyższej. Ubytek ten, „znamienny wobec statecznie od r. 1887 rosnącej frekwencyi gimnazyów“, uważa Rada szkolna słusznie już z tych względów za objaw pomyślny, iż równocześnie zwiększyła się frekwencya szkół realnych o 136 uczniów i że zna-

cznie także wzrosła liczba uczniów w szkołach przemysłowych krakowskiej i lwowskiej a nawet w seminaryach nauczycielskich. Można tylko życzyć sobie gorąco, aby świeżo zorganizowane szkoły ludowe pięcio- i sześcio-klasowe, tudzież istniejące już lub powstać mające szkoły przemysłowe i inne fachowe, odciągnęły od gimnazyów wszystkich tych uczniów, którzy do gimnazyów się zapisywali po części w braku innych szkół odpowiednich, wielekroć bez zamiaru ukończenia całego kursu, bez zamiłowania do studyów klasycznych i bez potrzebnych zdolności. Zwiększenie liczby szkół realnych przyniosłoby niezawodnie także dalszą pożądaną ulgę gimnazyom. Z radością wita przeto Komisya szkolna oznajmienie Rady szkolnej, iż poczyniła stósowne kroki w sprawie rozszerzenia tarnopolskiej niższej szkoły realnej na wyższą. Ponawia zaś rezolucyę przedstawioną Wysokiemu Sejmowi przed dwoma laty:

Sejm wzywa c. k. Rząd, aby przystąpił do założenia wyższej szkoły realnej w Tarnowie (rezol. II).

Mimo zmniejszenia się liczby uczniów została z początkiem b roku szkolnego pomnożona ilość klas w gimnazyach i to klas głównych, mianowicie przez otwarcie po jednej klasie polskiej w gimnazyum w Podgórzu i w gimnazyum V. we Lwowie oraz po jednej klasie ruskiej w gimnazyach w Kołomyi i Przemyślu. Wzrost liczby uczniów był powodem otwarcia dwóch klas równorzędnych w szkołach realnych. Prywatny Zakład wychowawczo-naukowy OO. Jezuitów w Bąkowicach pod Chyrowem uzyskał w styczniu roku ubiegłego prawo szkoły publicznej dla siedmiu klas, co w części niezawodnie przyczyniło się do wzrostu frekwencyi tego zakładu już w r. szkolnym 1892/3 w stósunku do roku poprzedniego. Rozszerzenie tego prawa na całe gimnazyum z prawem odbywania egzaminów dojrzałości, ogłoszone już po wydrukowaniu sprawozdania Rady szkolnej, sprowadzi może jeszcze większy wzrost uczniów w tymże zakładzie w niedalekiej przyszłości.

W każdym więc razie nastały pomyślniejsze nieco warunki umieszczenia uczniów. Lecz stósunek klas równorzędnych do klas głównych jest zawsze jeszcze anormalny, bo przedstawia się zawsze jeszcze jak 1:2, biorąc ogólną cyfrę klas na uwagę (w gimnazyach: 219 klas gł. a 110 równorzędnych, w szkołach realnych: 25 klas głównych i 12 równorzędnych). Stósunek ten zmienia się w poszczególnych gimnazyach, w pewnej ich liczbie na lepsze, w niektórych zaś gimnazyach, osobliwie w krakowskich i lwowskich oraz w gimnazyum w Przemyślu, znacznie na gorsze. Jakie stąd wynikają niedogodności i niekorzyści, tego niepotrzeba szeroko rozwijać.

W gimnazyach przepełnionych naukę powierzać trzeba siłom pomocniczym, po większej części niedoświadczonym i nieegzaminowanym. Dyrektor takiego zakładu z trudem tylko może wykonywać nadzór skuteczny, nie może dostatecznie wpływać na tok nauki, ani kierować dość sprężyście całością. A co niemniej jest ważnem, klasy równoległe nie znajdują wielekroć pomieszczenia w głównym budynku, lecz w innych oddalonych, a do użytku szkolnego wcale się nie nadających domach prywatnych. Najliczniejsze z wszystkich w kraju gimnazyów, gimnazyum w Przemyślu wzrosło już do takich rozmiarów, że jego stanowczy rozdział na dwa zakłady zapowiedziany w sprawozdaniu Rady szkolnej na niedaleką przyszłość, wydaje się ze względów pedagogicznych wskazany i pożądany. Zakład ten miał w ubiegłym roku szkolnym w 18 klasach 771 uczniów; z początkiem najbliższego roku szkolnego utworzoną będzie siódma klasa z językiem wykładowym ruskim.

Wiadomo powszechnie, że budynki szkolne nie tylko są za szczupłe, lecz w znacznej części zgoła nieodpowiednie i że nie czynią zadość, raczej nieraz urągają wszelkim wymaganiom hygieny szkolnej i to nie tylko na prowincyi, lecz w Krakowie i Lwowie. Wysoki Rząd widzi te niedostatki. Sprawozdanie Rady szkolnej za ubiegły rok wymienia trzy pozycye większych wydatków na budowę gmachów szkolnych w Przemyślu, Buczaczu i Jaśle;

raty w tym roku wypłacone wynosiły 95.000 zł. w. a. Lecz tu nierównie znaczniejszych nakładów dla szeregu innych szkół potrzeba.

Komisya szkolna z wdzięcznością przyjęła do wiadomości oświadczenie Pana Namiestnika w przemówieniu, wygłoszonem na I. posiedzeniu tegorocznej sesyi, że uważa kwestyę budynków gimnazyalnych za piekącą i że uznaje bardzo obfitą pomoc Państwa za nieodzowną. Ten wzgląd, że sprawa jest piekąca i nagła, skłania też Komisyę szkolną do przedstawienia odnośnej rezolucyi (III).

A z tą rezolucyą łączy się ściśle inna (rezol. IV), dotycząca gimnastyki. Przy każdej szkole średniej powinna istnieć sala gimnastyczna; gdzie jej dotychczas niema, powinna być co rychlej wybudowana. Zarazem należałoby naukę gimnastyki uregulować w sposób odpowiedni i uczynić ją przedmiotem obowiązkowym, w tem naturalnie znaczeniu, że tylko ci uczniowie brać w niej udział będą zniewoleni, którym na to pozwala ich organizm i stan zdrowia.

Byłoby również pożądanem, aby kierownikami ćwiczeń byli rzeczywiści nauczyciele mający akademickie wykształcenie, a do udzielania gimnastyki należycie przygotowani i przez Komisyę, któraby mogła być integralną częścią istniejących Komisyi egzaminacyjnych, kwalifikowani. Z przyjemnością dowiedziała się Komisya szkolna, że wycieczki, gry i zabawy dla młodzieży szkolnej urządzano w różnych zakładach także w roku ubiegłym, i że Rada szkolna sprawy fizycznego rozwoju młodzieży nie spuszcza z oka, lecz popiera ją usilnie w zakresie swych środków i kompetencyi. Zaprowadzenie jednorazowej nauki przedmiotów obowiązkowych w poważnej ilości szkół średnich t. j. wszędzie, gdzie na to warunki miejscowe zezwalały, może młodzieży zapewnić więcej czasu i sposobności do przechadzki, ślizgawki, kąpieli i zabaw stósownych.

Ćwiczenia gimnastyczne i odpowiednio zorganizowane wycieczki i zabawy mogą też i muszą zbawiennie oddziałać na zachowanie się młodzieży i jej karność w szkole i poza szkołą. Za jeden z środków do utrzymania karności poza szkołą a zarazem i za środek do wzbudzenia wśród młodzieży poczucia godności i koleżeństwa, uważano u nas niemal powszechnie umundurowanie uczniów szkół średnich. Komisya szkolna także ze swej strony wyraża podziękowanie Panu Ministrowi Oświecenia, że dwukrotnie przez Wysoki Sejm uchwaloną, a przez Radę szkolną usilnie popieraną rezolucyę w sprawie umundurowania zmienił w rozporządzenie i że równocześnie, mając na uwadze brak funduszów u znacznej części naszej młodzieży, zezwolił na wyjątkowe ustępstwa w długim okresie przejściowym.

W kierunku wychowawczym szkoła zdziałać może niejedno, ale nie może zdziałać wszystkiego. W tem dziele wychowania wielką odgrywają rolę inne czynniki, w pierwszym rzędzie rodzice i opiekunowie Ważną tedy jest sprawą uregulowanie stósunku dozoru domowego do szkoły. Sprawę tę umieszczono na porządku obrad wspomnianej już konferencyi dyrektorów. Przedstawił ją tamże jeden z c. k. krajowych inspektorów szkół średnich, a to na podstawie zdań i wniosków, przedłożonych Radzie szkolnej przez poszczególne grona nauczycielskie. Także na walnem zgromadzeniu Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych, odbytem w Krakowie w maju roku przeszłego, zastanawiano się nad tym przedmiotem na mocy dwóch referatów członków Towarzystwa.

Tak w jednem jak w drugiem zgromadzeniu rozwinęli mowcy obraz ponury, osobliwie co się tyczy t. zw. stancyi, w których biedni uczniowie szukać muszą pomieszczenia, i wpływów szkodliwych, na które ogół młodzieży jest wystawiony. Naprawa stósunków nie jest łatwą; rozporządzenia Władz szkolnych w całej pełni złemu zaradzić nie będą mogły. Rada szkolna poczuwa się do obowiązku rozpoczęcia akcyi w różnych kierunkach, nie chce jej wszakże rozpocząć, dopóki opinia publiczna nie objawi swego zdania. Pragnie więc wywołania dyskusyi w sprawie stosunku domu do szkoły i apeluje w tym względzie do publiczności. Szczególnie trudnem jest pytanie, w jaki sposób należy zorganizować kontrolę t. zw. stancyi. Zgodne zaś są zapatrywania wszystkich, co głos zabierali w tej sprawie, że w naszych warunkach korzyści

niewątpliwe przyniosłoby zakładanie internatów i skierowanie stypendyów, ile można, na ten cel. Z zadowoleniem konstatuje też Rada szkolna, że samo zainteresowanie się ogółu nauczycieli sprawą pozaszkolnych stosunków ucznia wydało pożądane owoce, albowiem zwróciło uwagę rodziców, władz i dobrze myślących obywateli na potrzebę zaradzenia różnym brakom i niedostatkom, wywołało gorliwe zajęcie się bursami, w których pomieszczoną jest młodzież uboga i przyczyniło się do zakładania nowych burs.

Co się tyczy trzeciego czynnika, o którym wyżej była mowa, t. j. nauczycieli, Komisya szkolna konstatuje z przyjemnością i uznaniem, że dzięki staraniom Rady szkolnej zwiększyła się w ubiegłym roku szkolnym liczba stałych profesorów o 14, równocześnie zaś zniżyła się liczba zastępców o 7. Mimo to stosunek liczebny suplentów do stale mianowanych nauczycieli jest zawsze jeszcze nieproporcyonalny. Albowiem nie wliczając dyrektorów i katechetów (ani rzeczywistych, ani pomocniczych) w poczet nauczycieli, przedstawia stan z d. 1. października 1893 r. następujące cyfry: na 394 profesorów i nauczycieli rzeczywistych przypada 188 zastępców, z pomiędzy tych zaś tylko 16 egzaminowanych, 6 z częściową kwalifikacyą, a 166 niegzaminowanych. W obec tej szczupłej liczby suplentów egzaminowanych, Rada szkolna była w trudnem położeniu co do obsadzenia wakujących lub nowoutworzonych posad, osobliwie posad z językiem wykładowym ruskim, a nawet posad z językiem wykładowym polskim; co gorsza, wstrzymać się nawet musiała z wnioskami obsadzenia kilku posad aż do wyniku kwalifikacyjnych egzaminów, które się odbędą w czerwcu r. b. Gdy jednak oprócz tych posad i innych, opróżnionych wskutek naturalnego ubytku sił nauczycielskich, wypadnie zapewne w niedalekiej przyszłości obsadzić kilkanaście nowych posad, o których utworzenie Rada szkolna ze znaną gorliwością usilnie zabiega, zachodzi poważna obawa, czy się znajdą odpowiednie siły. Tak więc sprawa, która od szeregu lat zajmuje uwagę Wysokiego Sejmu, wraca i tego roku na porządek dzienny.

Dwie okoliczności rozróżnić należy: najpierw fakt, że niedostateczna liczba młodzieńców poświęca się studyom filozoficznym w tym zamiarze, aby objąć obowiązki nauczycieli w szkołach średnich, powtóre fakt, że kandydaci zawodu nauczycielskiego wielce się opóźniają z składaniem egzaminów.

Co się tyczy pierwszego, w sprawozdaniach Komisyi szkolnej z ostatnich trzech lat mieści się szereg uwag nad pytaniem, w jakiby sposób można wzmocnić siłę atrakcyjną zawodu nauczycielskiego. Nie powtarzając tego, co już tam wyłuszczono szczegółowo, zaznaczyć tylko należy, że do naprawy stosunków, do wzbudzenia zamiłowania do zawodu nauczycielskiego w liczniejszem gronie zdolnej młodzieży, Wysoki Sejm i Władze szkolne niewątpliwie w znacznej mierze, ale zawsze tylko w części, przyczynić się mogą.

Tym środkiem od Wysokiego Rządu ostatecznie i wyłącznie zawisłym, jest oprócz odszczególnień i osobistych dodatków podwyższenie płac i zapewnienie awansu nauczycielom szkół średnich w ogólności. Wysoki Sejm uchwalił w tej myśli w roku ubiegłym rezolucyę, Rada szkolna zaś przedłożyła ją z gorącem od siebie poparciem i z szeregiem wniosków szczegółowych Panu Ministrowi Oświecenia. Komisya szkolna uważa za właściwe, ponowić życzenie i w tym roku w formie tej samej, co roku przeszłego. (rezol. V.).

Nie ulega jednak wątpliwości, że i społeczeństwo samo wiele zdziałać może w tym kierunku, otaczając stan nauczycielski należnym szacunkiem, odwzajemniając mu się za uciążliwą pracę i trudy około wykształcenia i wychowania synów szczerem uznaniem, mając wyrozmiałość dla zdarzających się wszędzie, a w naszych stosunkach łatwiej niż gdzieindziej usprawiedliwić się dających usterek i niedokładności, tem bardziej że Władze szkolne pilnie czuwają nad wszystkiem i niedostatkom i błędom szczerze a w właściwy sposób starają się zaradzić.

Komisya szkolna ma przekonanie, że stan nauczycielski w szkołach średnich naszego kraju w przeważnej swej części rozumie i ocenia słusznie szczytne zadania swego stanowiska

i dokłada sił, aby je spełnić rzetelnie i w duchu prawdziwie obywatelskim. Także działalność pewnej liczby nauczycieli poza szkołą, osobliwie na polu piśmiennictwa szkolnego i pedagogicznego świadczy o tem pochlebnie. Rada szkolna chwalebne te usiłowania ze swej strony popierała i naukowego ducha w ciele nauczycielskim starała się podnieść i utrwalić. Do tego celu zmierzało — aby tylko kilka szczegółów wymienić — wysłanie jednego nauczyciela w roku ubiegłym, a dwóch w bieżącym, w podróż do Włoch i Grecyi; polecenie, aby profesorowie filologii i historyi brali udział w osobnych kursach z zakresu arsheologii klasycznej i historyi sztuki, zaprowadzonych przez Pana Ministra dla nauczycieli szkół średnich w obydwóch Uniwersytetach krajowych; wreszcie zachęcenie dyrektorów i profesorów do wzięcia udziału w „Zjeździe filologów i pedagogów“, który się odbywał w Wiedniu w dniach od 24. do 27. maja roku przeszłego.

Im lepiej wywiązywać się będzie ciało nauczycielskie z właściwych swych obowiązków i im wyższe zajmie stanowisko w dziedzinie nauki, tem większą otoczy się powagą na zewnątrz, tem większy urok wywierać będzie na młodzieńców i zdoła przyciągnąć do zawodu nauczycielskiego niejednego z tych, którzy dzisiaj od niego stronią.

Na starszych profesorach ciąży moralny obowiązek, aby wpływem swym oddziaływali na młodszych kolegów pobudzająco i zachęcająco, aby im nie skąpili rad i wskazówek, aby byli względem nich życzliwymi i pobłażliwymi współpracownikami. Zgodność zapatrywań co do celów i zadań nauki szkolnej, poczucie koleżeństwa i wyrozumiałość wzajemna między nauczycielami są nieodzownym warunkiem pomyślnego rozwoju szkół.

Wielkie zadanie mają w tej mierze do spełnienia dyrektorowie, powinni oni być nie tylko administratorami, lecz przedewszystkiem duchowymi kierownikami zakładów. Oni też przedewszystkiem mają trudny obowiązek, wdrażać kandydatów młodych do praktyki nauczycielskiej, i znaczną część czasu i sił temu obowiązkowi poświęciby powinni.

Niestety ciężaru pracy czysto administracyjnej dotychczas, ile wiadomo, dyrektorom nie odjęto, ze szkodą dla owych wyższych i ważniejszych obowiązków. Komisya szkolna przykłada wielką wagę do tego, aby dyrektorowie zostali zwolnieni od czynności czysto administracyjnych. Dlatego, jak kilkakrotnie już, tak samo i w niniejszem sprawozdaniu objawia życzenie, aby dyrektorowie otrzymali pomocników, którzyby te czynności spełniali. W sprawozdaniu Rady szkolnej nie ma wzmianki żadnej, kiedy to nastąpi i czy można się w ogóle tego spodziewać. Natomiast zaznaczony jest tam inny fakt doniosły: na wzór konferencyi dyrektorów w państwach niemieckich, odbyła się w marcu roku ubiegłego we Lwowie pod przewodnictwem pana Wiceprezydenta Rady szkolnej pierwsza konferencya dyrektorów krajowych szkół średnich z współudziałem członków Rady szkolnej i delegatów obydwóch Komisyi egzaminacyjnych — pierwsza w kraju i pierwsza w całej Monarchii. Cele tego zebrania określił przewodniczący w wstępnem przemówieniu: Rada szkolna chciała z dyrektorami omówić przeszkody i trudności, z któremi w ogóle, osobliwie zaś teraz przy wprowadzeniu nowej metody nauczania mają do walczenia, chciała im dać sposobność do swobodnego wypowiedzenia zapatrywań swych na różne potrzeby pedagogiczne i dydaktyczne szkół średnich. W niniejszem sprawozdaniu wymieniono już kilka tematów, które były przedmiotem narad tejże konferencyi. Do najważniejszych punktów programu należał rozbiór pytania: „Jak należy kandydatów stanu nauczycielskiego, mianowanych zastępcami nauczycieli, wprowadzać w obowiązki i praktykę nauczycielską?“ Po referatach referentów i korreferentów następowała przy każdem pytaniu szczegółowa i pouczająca dyskusya. Słusznie więc Rada szkolna wypowiada nadzieję, że sprawozdanie z obrad konferencyj, świeżo ogłoszone drukiem, będzie cennym przyczynkiem dla naszej literatury pedagogiczno-dydaktycznej.

W końcu słów kilka poświęcić należy sprawie suplentów nieegzaminowanych.

W zeszłorocznem sprawozdaniu wyłożono szczegółowo, jakie ulgi Rada szkolna w porozumieniu z obiema Komisyami egzaminacyjnemi uważałaby za potrzebne. Na przedstawienie, uczynione Ministerstwu W. i O. nie nadeszła dotychczas żadna odpowiedź. Egzamin odbywa się zatem według niezmienionych przepisów z r. 1884. Nie jest on bezsprzecznie łatwy, osobliwie w niektórych grupach, lecz jego trudności nie są tak znaczne, by uważać je można za jedyną, albo nawet główną przeszkodę w pomyślnem osiągnięciu celu, by one to wyłącznie albo głównie odstraszały kandydatów od ukończenia egzaminów, zwłaszcza że obie Komisye egzaminacyjne krajowe czynią kandydatom wszelkie ułatwienia, jakie tylko regulamin egzaminacyjny dopuszcza. Coraz częściej zdarzają się wypadki, że kandydaci, którzy zaraz po ukończonem quadrienium zabrali się do pracy egzaminowej, w stosunkowo krótkim przeciągu czasu otrzymują żądaną kwalifikacyę, mianowicie jeżeli albo wcale nie wstąpili do służby nauczycielskiej albo dopiero po wypracowaniu zadań domowych. Z tego wynika, że nowe położenie, w które się ukończony słuchacz przenosi, trudne i żmudne obowiązki nauczycielskie, wreszcie wielokrotnie brak dzieł i innych środków pomocniczych na prowincyi stają kandydatom na zawadzie. Wstąpienie do służby oddziaływa niekorzystnie naturalnie przedewszystkiem na tych kandydatów, którzy jużto z własnej winy, już też z powodu braku środków utrzymania nie korzystali należycie z nauk akademickich w ciągu czterechlecia, gdyż musieli wiele czasu poświęcać na prace, przynoszące im pewien dochód, a nie mające z nauką uniwersytecką żadnego związku. Wreszcie i to jest pewnem, że niejednemu słuchaczowi wykład nauk na Wydziałach filozoficznych, uwzględniający ubocznie tylko wymagania egzaminu, nie przynosi tego bezpośredniego pożytku, jakiegoby on pragnął ze względu na egzamin. Wolność nauczania, przyznana profesorom uniwersyteckim z jednej strony i wolność słuchania, czego słuchacz chce i w jakim porządku, z drugiej strony jest niewątpliwie podstawą bytu i rozwoju Wydziału filozoficznego i nauk w nim wykładanych. Nasuwa się przecie myśl, że bez ujmy dla tej tak cennej swobody możeby się dały zaprowadzić w poszczególnych dyscyplinach pewne obowiązkowe kollegia, którychby przyszli kandydaci zawodu nauczycielskiego w pewnem następstwie słuchać i z którychby egzamin składać byli zniewoleni. Kwestya ta stoi w związku z tylekroć już omawianą kwestyą pedagogicznego wykształcenia przyszłych nauczycieli. Są to pytania tak doniosłe a wymagają one tak obszernych studyów i dochodzeń i sprowadziłyby tyle zmian także w organizacyi Wydziałów filozoficznych, że Komisya szkolna nie może ich w tym związku ani rozwiązać, ani nawet szczegółowo rozebrać. Kończy więc uwagą, że może Wysoki Rząd uzna za stosowne, zająć się także tem pytaniem, zasięgnąwszy opinii zgromadzeń profesorskich na Wydziałach filozoficznych, Komisyi egzaminacyjnych, Rad szkolnych krajowych, oraz ankiety osobnej, w tym celu powołanej.

Na podstawie powyższych wywodów Komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawodanie c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie szkół średnich galicyjskich w roku szkolnym 1892/3 przyjmuje się do wiadomości.

Rezolucye:

I. Wzywa się c. k. Rząd, aby naukę religii mojżeszowej w szkołach średnich w stosowny sposób uregulował.

II. Wzywa się c. k. Rząd ponownie, aby przystąpił do założenia wyższej szkoły realnej w Tarnowie.

III. Wzywa się c. k. Rząd, aby zaradził rażącym niedostatkom w pomieszczeniu niektórych szkół średnich jużto przez wybudowanie własnym nakładem obszernych, dogodnych i wymaganiom hygieny odpowiadających gmachów

szkolnych już też przez dostarczenie pomocy pieniężnej gminom miejskim w celu postawienia takichże gmachów szkolnych, a to najpierw w Krakowie i Lwowie.

IV. Wzywa się c. k. Rząd, aby naukę gimnastyki w szkołach średnich w odpowiedni sposób uregulował i uczynił przedmiotem obowiązkowym, oraz aby się postarał o wybudowanie w jak najkrótszym przeciągu czasu przy każdej szkole średniej odpowiedniej sali dla gimnastyki.

V. Wzywa się c. k. Rząd ponownie, aby powiększył płacę nauczycieli szkół średnich i otworzył dla nich możność awansu, dającego zasługującym coraz lepsze utrzymanie i stanowisko.

We Lwowie dnia 23. stycznia 1894.

Przewodniczący:
J. Czartoryski.

Sprawozdawca:
Ćwikliński.

Aleg. 130.

Przedłożenie rządowe.

L. 1079
pr.

Z c. k. Prezydyum Namiestnictwa.

Do

Jego Ekscelencyi Jaśnie Oświeconego Księcia

Eustachego Sanguszki

Marszałka krajowego, c. i k. rzeczywistego tajnego Radcy, etc. etc.

we

Lwowie.

Jaśnie Oświecony Książę!

Na mocy Najwyższego upoważnienia Jego c. i k. Apostolskiej Mości z dnia 24. stycznia 1894 i wskutek reskryptu Jego Eksc. Pana Ministra wyznań i oświecenia de pr. 29. stycznia 1894 l. 1760 mam zaszczyt złożyć do laski Marszałkowskiej dołączony projekt ustawy o organizacyi Szkoły politechnicznej we Lwowie.

Racz Jaśnie Oświecony Książe zamieścić to przedłożenie rządowe na najbliższem posiedzeniu obecnej sesyi Sejmu krajowego.

Przy tej sposobności racz przyjąć Jaśnie Oświecony Książe zapewnienie mego wysokiego poważania.

Lwów dnia 30. stycznia 1894.

Badeni.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o organizacyi Szkoły politechnicznej we Lwowie.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam, co następuje:

Artykuł I.

Na podstawie §§. 11. lit. *i*) i 12. ustawy zasadniczej Państwa z dnia 21. Grudnia 1867. Dz. pr. p. Nr. 141, ustanawia się następujące zasady organizacyi Szkoły politechnicznej we Lwowie.

Artykuł II.

Ministrowi oświecenia poruczonem jest wykonanie tej ustawy, a w szczególności wydanie Statutu organizacyjnego Szkoły politechnicznej na podstawie tych zasad organizacyi.

Zasady organizacyi Szkoły politechnicznej we Lwowie.

§. 1.

Celem Szkoły politechnicznej jest udzielać gruntownego wykształcenia teoretycznego, a o ile to w szkole jest możebnem, także praktycznego w zawodach technicznych, a przedewszystkiem w tych zawodach, dla których istnieją w zakładzie osobne Szkoły fachowe.

§. 2.

W szkole politechnicznej istnieją następujące szkoły fachowe:

a) szkoła budownictwa i inżynieryi (budowli wodnych, budowy dróg i kolei żelaznych);

b) szkoła budownictwa lądowego (budowli lądowych i architektury);

*c)*szkoła budowy maszyn;

d) szkoła chemiczno-techniczna (dla chemii technicznej).

Minister oświecenia po przesłuchaniu grona profesorów może zarządzić założenie nowych szkół fachowych, albo oddziałów.

§. 3.

Urządzenie Szkoły politechnicznej polega na zasadzie wolności nauczania i uczenia się.

§. 4.

Język polski jest językiem wykładowym Szkoły politechnicznej.

§. 5.

Nauki udzielają profesorowie zwyczajni i nadzwyczajni, docenci prywatni i docenci, pobierający wynagrodzenie, zaś języków i sztuk uczą nauczyciele.

Do pomocy profesorów mogą być ustanowieni asystenci, zaś dla tych z doświadczeniami połączonych przedmiotów, których słuchacze pobierają praktyczną naukę, konstruktorowie.

§. 6.

Prywatni docenci dopuszczani będą do wykładania wszystkich tych przedmiotów, które służyć mogą do poparcia celów Szkoły politechnicznej.

Pod względem habilitacyi prywatnych docentów będą analogicznie stosowane postanowienia obowiązujące w uniwersytetach, o ile nie zostaną wydane w tej mierze odrębne postanowienia.

Dyplom złożonego ścisłego egzaminu z odnośnego oddziału fachowego Szkoły politechnicznej posiada dla habilitacyi równe znaczenie, jak dyplom doktorski.

§. 7.

Konstruktorowie i asystenci będą mianowani przez grono profesorów na wniosek właściwych profesorów fachowych na przeciąg dwóch lat szkolnych, a ich nominacya przedstawioną będzie Ministrowi oświecenia do zatwierdzenia.

W razie odpowiedniej aplikacyi, może być służba ich przedłużoną na przeciąg dalszych dwóch lat, a w razach na szczególne uwzględnienie zasługujących, może nastąpić za zezwoleniem Ministra oświecenia jeszcze dalsze przedłużenie tej służby.

§. 8.

Kierownictwo Szkoły politechnicznej poruczone jest gronu profesorów, na którego czele stoi Rektor.

§. 9.

Rektora wybiera na przeciąg jednego roku szkolnego grono profesorów z pomiędzy zwyczajnych profesorów Szkoły politechnicznej. Wybór ma być przedstawiony Ministrowi oświecenia do zatwierdzenia.

Dodatek funkcyjny służący Rektorowi, oznaczony będzie w drodze rozporządzenia.

W razie przeszkody zastępować będzie Rektora jego poprzednik w urzędzie (Prorektor).

§. 10.

Grono profesorów składa się ze zwyczajnych i nadzwyczajnych profesorów, oraz z zastępców, wybranych na przeciąg jednego roku szkolnego przez docentów prywatnych i docentów pobierających wynagrodzenie. Docenci prywatni i docenci, pobierający wynagrodzenie wybierają razem dwóch lub jednego zastępcę do grona profesorów, a to w miarę tego, czy liczba ich razem przekracza pięć lub nie.

§ 11.

Grono profesorów odpowiedzialnem jest za stan Szkoły politechnicznej pod względem naukowym i dyscyplinarnym. Grono wykonywa nadzór nad ekonomicznym zarządem Szkoły, i za ten zarząd o tyle odpowiada, o ile odnośne zarządzenia polegają na uchwałach grona.

Grono profesorów sprawuje w pierwszej in-

stancyi władzę dyscyplinarną nad wszystkimi funkcyonaryuszami Szkoły politechnicznej. Wszystkie sprawy, które nie są przekazane wyraźnie rektorowi, albo dziekanom szkół fachowych, albo w razie ustanowienia kollegiów szkół fachowych (§. 12. alinea 3.) tymże kollegiom, należą do zakresu działania grona profesorów.

§. 12.

Dla bezpośredniego kierownictwa spraw szkół fachowych wybiera grono profesorów z pomiędzy profesorów dla każdej szkoły fachowej jednego dziekana na przeciąg dwóch lat szkolnych.

Wybór ma być przedstawiony Ministrowi oświecenia do zatwierdzenia.

Rektor i Prorektor nie mogą być równocześnie dziekanami.

Gdyby w przyszłości utworzenie kollegiów szkół fachowych dla strzeżenia interesów pojedynczych szkół fachowych okazało się potrzebnem lub pożądanem, wydanie odpowiedniego zarządzenia zastrzega się drodze rozporządzenia.

§. 13.

Słuchacze Szkoły politechnicznej są albo zwyczajni, albo nadzwyczajni.

§. 14.

Jako słuchacze zwyczajni będą przyjęci ci, którzy uzyskali ważne w obrębie państwa świadectwo dojrzałości z gimnazyum lub szkoły realnej, przyczem uczniowie gimnazyalni udowodnić jeszcze mają dostateczną wprawę w rysunkach geometrycznych i wolnoręcznych.

O ile przyjęcie słuchaczy zwyczajnych nastąpić może na podstawie świadectw innych zakładów, zorganizowanych jako szkoły wyższe, oznacza Minister oświecenia.

§. 15.

Jako słuchacze nadzwyczajni mogą być przyjęci tacy, którzy nie żądają przyjęcia jako słuchacze zwyczajni, albo którzy nie posiadają uzdolnienia do wstąpienia do szkoły jako słuchacze zwyczajni. Od słuchaczy nadzwyczajnych wymaga się udowodnienia wieku co najmniej lat 18, i tych wiadomości przygotowawczych, które potrzebne są dla zrozumienia wykładów, na które uczęszczać pragną.

§. 16.

Słuchacze nadzwyczajni nie mają prawa domagać się uwolnienia od czesnego, ani prawa użytkowania ze stypendyów.

§. 17.

Przy przyjęciu do Szkoły politechnicznej ma każdy słuchacz uiścić taksę immatrykulacyjną, mającą się wymierzyć przez Ministra oświecenia. Taksa ta ma być ponownie złożoną, jeżeli słuchacz nie był zapisany przez dwa po sobie następujące półrocza, albo przez dłuższy przeciąg czasu.

Uwolnienie od opłaty tej taksy nie może mieć miejsca.

§. 18.

Słuchacze zwyczajni mają uiszczać czesne, które wymierza się za każde półrocze bez różnicy Szkoły fachowej, do której są wpisani, i bez względu na liczbę godzin nauki, na które uczęszczać chcą. Czesne, mające się uiszczać za każde półrocze przez słuchaczy nadzwyczajnych, oznaczonem będzie według liczby godzin w tygodniu, w których pobierają naukę.

Wymiar czesnego ustanawia Minister oświecenia.

§. 19.

W razie udowodnionego ubóstwa, nienagannego sprawowania się, i co najmniej dobrego postępu w studyach, mogą słuchacze zwyczajni być w całości lub w połowie uwolnieni od opłaty czesnego. Orzeczenie o uwolnieniu służy gronu profesorów.

Bliższe postanowienia o uwolnieniu od opłat czesnego, wydane będą w drodze rozporządzenia.

§. 20.

Wymiar czesnego za nadzwyczajne wykłady docentów prywatnych i nauczycieli niepłatnych z funduszów państwowych, oznaczają ciż sami nauczyciele, a grono profesorów go zatwierdza.

§. 21.

Ażeby słuchaczom umożliwić nabycie w ciągu pewnej oznaczonej liczby lat jak najzupełniejszego, ile możności, wykształcenia w kierunkach

fachowych w §. 2. wskazanych, ułoży grono profesorów dla każdej Szkoły fachowej plany nauk i przedłoży je Ministrowi oświecenia do zatwierdzenia.

Słuchacze jednak nie mają obowiązku zastosowania się do tych planów nauk.

§. 22.

Uczęszczanie na wykłady, zachowywanie się akademickie, a ewentualnie także postęp w nauce pojedynczych przedmiotów, potwierdza się słuchaczom zwyczajnym w książkach legitymacyjnych, ważnych na cały czas studyów.

Słuchaczom nadzwyczajnym potwierdza się uczęszczanie na wykłady, i zachowywanie się akademickie, w arkuszach legitymacyjnych, wydanych na rok jeden.

Dla udowodnienia postępu w studyach, mogą słuchacze, którzy zadość uczynią warunkom, zakreślonym w tej mierze w Statucie organizacyjnym, otrzymać świadectwa postępu w pojedynczych przedmiotach nauki.

W Szkole politechnicznej odbywają się dla każdego z kierunków fachowych, w §. 2. wskazanych, egzamina państwowe według norm w tym względzie obowiązujących.

§. 23.

W celu stwierdzenia wyższego naukowego uzdolnienia w zawodzie technicznym, względnie w celu uzyskania stopnia akademickiego w tymże zawodzie, odbywają się egzamina dyplomowe.

Za złożenie egzaminu dyplomowego uiszczaną być ma taksa, wymierzyć się mająca przez Ministra oświecenia.

Na dowód złożonego egzaminu wystawionym będzie dyplom. Prawa i prerogatywy z uzyskaniem tego dyplomu połączone, będą uregulowane osobnemi postanowieniami.

§. 24.

Bliższe postanowienia o egzaminach dyplomowych wydane będą przez Ministra oświecenia, w drodze rozporządzenia.

LW. kr. 4.311/94.

Aleg. 131.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatu Czortków na udzielenie poręki dla pożyczki gminy Czortków w kwocie 65.000 zł. na budowę domu dla powiatowej Dyrekcyi Skarbu, tudzież na zobowiązanie się powiatu do przyczynienia się kwotą 20.000 zł. na rzecz budowy kolei wschodnio-galicyjskich.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 12. lipca 1893 L. 979 przedłożył Wydział powiatowy w Czortkowie do zatwierdzenia uchwałę Rady powiatowej z 3. czerwca 1893, którą postanowiono przyczynić się z funduszów powiatowych kwotą 20.000 zł. do pokrycia kosztów budowy wschodnio-galicyjskich kolei żelaznych, upraszając zatwierdzenie tej uchwały po myśli §. 24. ust. o Repr. pow. Kwota powyższa ma być uzyskaną w myśl uchwały Rady powiatowej z 17. marca 1893, w drodze osobnej pożyczki.

Wydział krajowy, zbadawszy stan majątkowy powiatu, przyszedł do przekonania, że nietylko do udzielenia zezwolenia na zaciągnięcie powyższego zobowiązania potrzebną jest ustawa krajowa, ale co więcej, że już przed powołaną wyżej uchwałą Rady powiatowej z dnia 3. czerwca 1893 powiat Czortków potrzebował takiego zezwolenia ustawodawczego na zaciągnięte przedtem zobowiązania.

Rada powiatowa bowiem uchwałą z dnia 11. lipca 1892 udzieliła swą porękę dla pożyczki gminy Czortków w kwocie 65.000 zł. na budowę domu dla powiatowej Dyrekcyi Skarbu. Uchwała ta nie została Wydziałowi krajowemu przedłożoną do zatwierdzenia, jak tego wymagają postanowienia §§. 24. i 25. ustawy o Reprezentacyi powiatowej. (O uchwale tej dowiedział się Wydział krajowy dopiero przez swoją komisyę).

Stan zaś obciążenia powiatu podług przedłożonego inwentarza na rok 1892, tudzież dodatkowo przedłożonego wykazu długów powiatu po koniec września 1893 przedstawia się jak następuje:

A) Dług w galicyjskiej Kasie oszczędności z pożyczki na kupno domu dla Reprezentacyi powiatowej w resztującej kwocie . . . . 8.934 zł. 93 ct.

B) Reszta z pożyczki głodowej zaciągniętej z funduszu krajowego w roku 1890 w kwocie 25.000 zł . . . . . 19.777 „ 21 „

C) Reszta z pożyczki głodowej zaciągniętej w roku 1890 w funduszu krajowym w kwocie 16.000 . . . . . 12.666 „ 70 „

D) funduszowi krajowemu pożyczka głodowa z roku 1892 . 1.000 „ — „

E) pożyczka drogowa z funduszu krajowego na budowę dróg w powiecie . . . . . 6.000 „ — „

F) funduszowi publ. dojazdu kolej. na budowę dróg gminnych 2.000 „ — „

razem . 50.378 zł. 84 ct.

Doliczywszy do tego poręke powiatu dla pożyczki gminy Czortków na budowę domu dla powiatowej Dyrekcyi Skarbu w kwocie . . . 65.000 zł.

przedstawi się stan obciążenia powiatu w kwocie . . . 115.378 zł. 84 ct.

Gdy suma podatków bezpośrednich przypisanych w powiecie na rok 1892 wynosi 119.938 zł. 89 ct., a z tego Wydział krajowy zezwolić może na obciążenie 50% t. j. w kwocie 59.969 zł. 44 ct. a. w. przeto z porównania tej kwoty 59.969 zł 44 ct. z wykazanem powyżej stanem obciążenia, okazuje się przekroczenie w kwocie 55.409 zł., prócz datku powiatu w kwocie 20.000 zł. na rzecz kolei wschodnio-galicyjskich.

Zachodzi tu zatem wypadek przewidziany w §. 24. ust. o Repr. pow., w którym potrzeba ustawodawczego zezwolenia na obciążenia powiatu.

Sprawozdaniem z dnia 30. października 1893 L. 1399. usprawiedliwia Wydział powiatowy nieprzedłożenie Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia uchwały Rady powiatowej z dnia 11. lipca 1892 w sposób następujący:

Wydział powiatowy wychodził z założenia, że tylko takie zobowiązania uważać należy po myśli ustawy za obciążenie powiatu, które nie znajdują pokrycia w stanie czynnym majątku powiatowego. że zaś ten stan czynny według przedłożonego inwentarza przedstawiał wartość 38.480 zł 10 ct. przeto właściwe obciążenie powiatu wynosi zdaniem Wydziału pow. jedynie kwotę 11 898 zł 74 ct., a nie 50.378 zł. 84 ct. Poręki udzielonej przez powiat gminie miasta Czortkowa na budowę domu dla c. k. pow Dyrekcyi Skarbu nie uważa Wydział powiatowy za obciążenie powiatu, albowiem z poręką tą powiat żadnego faktycznego ciężaru na siebe nie przyjął, skoro raty amortyzacyjne od w mowie będącej pożyczki płacić będzie gmina miasta Czortkowa a nie powiat, raty te pokryte zostaną całkowicie czynszem najmu opłacać się mającym przez c. k. Rząd za użycie realności na cele c. k. pow. Dyrekcyi Skarbu skoro wreszcie powiat nie bierze na siebie żadnego ryzyka, pożyczka bowiem zahipotekowaną zostanie na wybudować się mającej realności, a prócz tego Wydziałowi powiatowemu służy w myśl §. 70. ust. gm. prawo wstawienia do budżetu gminy potrzebnej na zapłacenie raty sumy i rozpisanie w tym celu dodatków gminnych w odpowiedniej wysokości.

Wydział powiatowy twierdzi dalej, że z powodów powyższych na udzielenie poręki powiatu dla pożyczki gminy Czortków w kwocie 65.000 zł. wystarcza uchwała Rady powiatowej, na zaciągnięcie zaś zobowiązania w kwocie 20.000 zł. a. w. na cele budowy kolei wschodnio-galicyjskich, potrzebne jest tylko zezwolenie Wydziału krajowego.

Wydział krajowy jednak zapatrywania tego podzielać nie może. Przedewszystkiem bowiem zdaniem Wydziału krajowego, obwiązany jest Wydział powiatowy już w mocy §. 25. ust. o Repr. pow. uzyskać od Wydziału krajowego zatwierdzenia uchwały Rady powiatowej dotyczącej jakiegokolwiek obciążenia majątku powiatu.

Następnie zaś postanowienia §. 24. powyższej ustawy nie dopuszczają interpretacyi, jakoby z ogólnego stanu biernego miał być potrącony ogólny stan czynny majątku po-

wiatu i dopiero nadwyżka stanu biernego miała przedstawiać wartość ciężącego na powiecie zobowiązania.

Wydział krajowy uznaje jednak, iż udzielenie poręki powiatu dla pożyczki gminy Czortków w kwocie 65.000 zł. jest zupełnie uzasadnidne pożytkiem, jaki odniesie miasto Czortków a w części i powiat wskutek ustanowienia c. k. powiatowej Dyrekcyi Skarbu w Czortkowie. Ustanowienie zaś tej Dyrekcyi w Czortkowie uczynił Rząd zawisłem od dostarczenia przez gminę na ten cel potrzebnego pomieszczenia. Dalej powiększy gmina tanim kosztem swój majątek zakładowy, czynsz bowiem z najmu od gminy domu dla Dyrekcyi wystarcza na pokrycie rat amortyzacyjnych zaciągniętej pożyczki. Wreszcie liczyć się należy z faktem dokonanym, że pożyczka zaciągniętą została w mylnem przeświadczeniu, jakoby poręka udzielona przez powiat w formie obecnej była wystarczająca, tudzież że gmach dla Dyrekcyi Skarbu został już postawiony a Dyrekcya systemizowaną została z dniem 1, sierpnia 1893. Tak samo uzasadnioną jest uchwała Rady powiatowej z 3. czerwca 1893, którą postanowiono przyczynić się z funduszu uzyskać się mającego w drodze osobnej pożyczki w kwocie 20.000 zł. a. w. do pokrycia kosztów budowy wschodnio-galicyjskich kolei żelaznych, uchwała ta bowiem zapadła w myśl intencyi Wysokiego Sejmu, który uchwałą z dnia 19. maja 1893 przechodząc do porządku dziennego nad dotyczącym wnioskiem o udzielenie z funduszu krajowych dodatkowej subwencyi 100.000 zł. na budowę kolei wschodnio-galicyjskich wyraził przekonanie, iż kwota ta pokrytą zostanie w drodze ofiarności powiatów i stron interesowanych.

Za wspomnianą kwotę 20.000 zł. mają być zakupione akcye zarodowe przyszłych kolei wschodnio-galicyjskich.

Z tych powodów Wydział krajowy wnosi:

Wysoski Sejm raczy uchwalić:

Załączony projekt ⁄. ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 26. stycznia 1893.

Marszałek krajowy:

Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:

Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Alegat do LW. 4.311/94.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w przedmiocie poręki Reprezentacyi powiatowej w Czortkowie dla pożyczki gminy Czortków w kwocie 65.000 zł. na budowę domu dla c. k. powiatowej Dyrekcyi Skarbu, tudzież pożyczki tejże Reprezentacyi w kwocie 20.000 zł. na rzecz budowy kolei lokalnych wschodnio-galicyjskich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Reprezentacyi powiatowej w Czortkowie zezwala się dodatkowo na udzielenie imieniem powiatu czortkowskiego, poręki dla pożyczki 65.000 zł. w. a. przez gminę miasta Czortków na budowę domu dla c. k. powiatowej Dyrekcyi Skarbu w Czortkowie zaciągniętą, tudzież na zaciągnięcie imieniem powiatu czortkowskiego pożyczki w kwocie 20.000 zł. a. w. celem przyczynienia się tą kwotą do pokrycia kosztów budowy kolei lokalnych wschodnio-galicyjskich w zamian za akcye zarodowe tychże kolei w odpowiedniej wartości nominalnej.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

LW. kr. 64.200/93.

Aleg. 132.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi gminy Zarzecze w pow. Jarosławskim o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 224 zł. 12 ct. w. a. należącej się gminie m. Lwowa za utrzymanie i leczenie Józefa Ignacego Folty.

Wysoki Sejmie!

Reskryptem z dnia 27. kwietnia 1893 l. 29.423 zatwierdziło c. k. Namiestnictwo we Lwowie orzeczenie c. k. Starostwa w Jarosławiu z 2. grudnia 1892 l. 33.191, którem przyznano Józefowi Ignacemu 2 im. Folcie przynależność do gminy Zarzecze. Przeprowadzone bowiem przez c. k. Starostwo dochodzenie wykazało, że tenże Folta w czasie od 1. kwietnia 1844 do 1. kwietnia 1855 a zatem przez więcej niż 10 lat służył jako ogrodniczek na obszarze dworskim w Zarzeczu, nabył zatem w myśl §. 26. patentu konskrypcyjnego z 1804 r. przynależność do gminy Zarzecze, a następnie nie służąc nigdzie przez czas dłuższy przynależności tej nie utracił.

Tem samem orzeczeniem zasądzono gminę Zarzecze na zwrot gminie miasta Lwowa kosztów otrzymania i leczenia Folty, które według ostatecznego rachunku przedłożonego c. k. Starostwu w Jarosławiu przez Magistrat m. Lwowa odezwą z 15. lipca 1893 l. 8.274., wyniosły aż do odebrania Folty przez gminę Zarzecze kwotę 224 zł. 12 ct. w. a. Na koszta te złożyło się:

1. Utrzymanie Folty w zakładzie dla nieuleczalnych we Lwowie w czasie od 9. września do 13. listopada 1891 zatem 66 dni po 37 ct. dziennie . . . . . 24 zł. 42 ct.

2. Leczenie Folty w prywatnym szpitalu Sióstr Miłosierdzia we Lwowie za czas od 14. listopada 1891 do 30 czerwca 1892., zatem 230 dni po 37 ct. dziennie . . . . . 85 „ 10 „

3. Utrzymanie Folty w zakładzie dla nieuleczalnych we Lwowie w czasie od 1. listopada 1892 do 12. sierpnia 1893 t. j. do dnia odebrania Folty przez gminę Zarzecze po 40 ct. dziennie . . . 114 „ 60 „

Razem zatem 224 zł. 12 ct.

Według inwentarza budżetów i zamknięć rachunkowych dochody własne gminy Zarzecze są bardzo skromne a mianowicie 12 zł. 60 ct. jako procent od obligacyi gminnych, 5 zł.

30 ct. jako czynsz z prawa polowania oraz dochód z opłat za użytkowanie pastwiska gminnego w obszarze 38 morgów 48 sążni w ogólnej kwocie około 100 zł. rocznie, wystarczających zaledwie na opłatę podatku i ekwiwalentu.

Dochody te nie wystarczają na pokrycie potrzeb gminy to też musi ona rok rocznie nakładać dodatki gminne do podatków bezpośrednich przypisanych na rok 1893 w kwocie 581 zł.

Dodatki te wynosiły łącznie z dodatkim szkolnym i konkurencyjnym (ten ostatni wynosi co roku 5%):

w roku 1891 . . . . 42½%
„ 1892 . . . . 43½%
„ 1893 . . . . 50½%

Wobec takiego ubóstwa i obciążenia gminy Zarzecze, zwrot kosztów utrzymania Józefa Ignacego Folty z funduszów tejże gminy byłby dla kontrybuentów nadzwyczaj uciążliwy należałoby bowiem nałożyć nowy dodatek gminny do podatków bezpośrednich w wysokości 30% czyli razem około 88% niepodobna zaś doradzać sprzedaży gruntu lub obligacyi stanowiących jedyny majątek zakładowy gminy.

Z tych powodów Wydział krajowy zgodnie z wnioskiem Wydziału powiatowego w Jarosławiu, przedkłada Wysokiemu Sejmowi wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Koszta utrzymania Józefa Ignacego Folty w kwocie 224 zł. 12 ct. należące się gminie miasta Lwowa przyjmuje się na fundusz krajowy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 26. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:

Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:

Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

L. W 791/94.

Aleg. 133.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o czynnościach odnoszących się do podniesienia hodowli bydła.

Wysoki Sejmie!

Czynności odnoszące się do podniesienia hodowli bydła rogatego w kraju są dwojakie:

1. wprowadzenie w życie ustawy z dnia 20. lipca 1892 o licencyonowaniu buhajów i ntrzymywaniu buhajów gminnych;

2. użycie subwencyi przez Wysoki Sejm na podniesienie hodowli bydła przeznaczonej.

ad 1. Przepisy wykonawcze do ustawy z dnia 20. lipca 1892, w myśl polecenia Wysokiego Sejmu z dnia 4. kwietnia 1892 przez Wydział krajowy, w porozumieniu z komitetami centralnym obu krajowych Towarzystw rolniczych, wypracowane a na posiedzeniu dnia 20. maja 1893 roku przez Wysoki Sejm do wiadomości przyjęte, przesłane zostały pod dniem 10. czerwca 1893 LW. 27.050 c. k. Namiestnictwu, celem zarządzenia ogłoszenia tychże w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych. Na żądanie c. k. Namiestnictwa zarządził Wydział krajowy przetłumaczenie tych przepisów na język niemiecki i ruski (LW. 35.896/93) i przesłał tłumaczenia te c. k. Namiestnictwu do dalszego urzędowania (LW. 41.900/93).

Po koniec roku 1893 przepisy wspomniane nie zostały wprawdzie jeszcze ogłoszone, — Wydział krajowy jednakże przygotował wszystko, ażeby z początkiem roku 1894 komisye licencyonujące czynności swoje rozpocząć mogły. I tak:

Rozesłał do wszystkich Wydziałów powiatowych po 12 egzemplarzy broszurki pod tytułem „Rady dla utrzymujących buhaje rozpłodowe“ przez referenta Wydziału krajowego opracowanej, a przez Macierz polską wydanej (książeczka 60), w której zamieszczone zostały: Ustawa hodowlana z dnia 20. lipca 1892, — Przepisy wykonawcze do tej ustawy i Instrukcya dla komisyi licencyonujących, wraz z wzorami Wykazów wymaganych przepisami wykonawczymi.

Zarządził wydrukowanie wszelkich Regestrów, Wykazów i Poświadczeń, przepisami wykonawczymi wskazanych, a bądź dla komisyi licencyonujących, bądź dla utrzymujących buhaje na okres jednego roku potrzebnych, (koszt druku tego pokrył Wydział krajowy z kwoty 30.000 zł. a mianowicie z pozycyi *C*, na podniesienie hodowli bydła przeznaczonych, w myśl sprawozdania sejmowej komisyi gospodarstwa krajowego z dnia 17. maja 1893).

W myśl §. 4go ustawy z dnia 20. lipca 1892, ustanowił — po zasięgnięciu opinii Wydziałów powiatowych, komitetów centralnych obu krajowych Towarzystw rolniczych i krajowej komisyi rolniczej — okręgi licencyonowania buhajów w każdym powiecie politycznym — i zamianował dla

każdej komisyi przewodniczącego i jego zastępcę. Uskutecznioną też już została w wielu powiatach organizacya komisyi licencyonujących, w wielu jednakże jest jeszcze w toku, a to z powodu trudności w wyszukaniu potrzebnej liczby gospodarzy, którzyby mogli i chcieli podjąć się dość uciążliwej czynności członków komisyi licencyonujących. Z tego też powodu widział się Wydział krajowy zniewolonym, pierwotnie ustanowioną liczbę okręgów w niektórych powiatach znacznie zredukować.

W końcu: Rozesłał (LW. 64.461/94) do wszystkich Wydziałów powiatowych potrzebną ilość druków na „Wykazy stanu bydła rogatego“ w gminach i obszarach dworskich, (które — według §. 8. przepisów wykonawczych — służyć mają komisyom licencyonującym do orzeczenia, ile licencyonowanych buhajów znajdować się ma w każdej gminie), z poleceniem, ażeby druki te rozesłały do wszystkich naczelników gmin, a względnie przełożonych obszarów dworskich, z wezwaniem, by je dokładnie wypełnili i dnia 15. stycznia b. r. do biura Wydziału powiatowego odesłali. Równocześnie odniósł się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa z prośbą o wydanie stosownego polecenia c. k. Starostwom powiatowym, iżby te, w sposób jaki za najstosowniejszy uznają, wpłynęły ze swej strony na naczelników gmin, by przesłane im druki wykazowe należycie wypełnili i właściwym Wydziałom powiatowym odesłali. — Według otrzymanych relacyi, gminy i obszary dworskie niektórych powiatów uczyniły już zadość wezwaniu temu.

Jak powyżej wspomniano pokrył Wydział krajowy koszt potrzebnych dla komispi licencyonujących druków, pieczęci i t. d. z funduszu na podniesienie hodowli bydła przeznaczonego. Na koszta jednakże spowodowane czynnością komisyi licencyonujących, skoro te — po ogłoszeniu przepisów wykonawczych — funkcyonować zaczną, mianowicie: na koszta podróży i diety przewodniczących komisyi i weterynarzy, (które w myśl ostatniego ustępu §. 4go ustawy z dnia 20 lipca 1892 pokryte być mają z funduszu krajowego), wyznaczony być musi osobny kredyt. Wysokość minimalną tego kredytu obliczył Wydział krajowy na rok 1894 na 10.000 zł., wstawił go w Rub. XV. poz. 223 c. projektu budżetu krajowego na rok 1894 — i uprasza Wysoki Sejm o uchwalenie tegoż.

ad 2. Subwencyę przez Wysoki Sejm na podniesienie hodowli bydła w kwocie 30.000 zł. na r. 1893 przeznaczoną, rozdzielił Wydział krajowy pomiędzy obydwa krajowe Towarzystwa rolnicze w tym samym stosunku jak w roku 1892, zarezerwował wszakże z kwoty przypadającej dla c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego 3.000 zł., a z kwoty przypadającej na c. k. Towarzystwo rolnicze krakowskie 2.000 zł., na pokrycie kosztów wprowadzenia w życie komisyi licencyonujących, a to w myśl wywodów zawartych w sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 2. maja 1893 l. 21.441 przez Wysoki Sejm do wiadomości przyjętym. Ze względu jednakże, że po koniec roku 1893 komisye licencyonujące jeszcze funkcyonować nie zaczęły, a przygotowanie druków, pieczęci i t. p. tylko około 1.200 zł. kosztowało, zostanie reszta z kwoty zarezerwowanej wypłaconą obu Towarzystwom rolniczym w odpowiednim stosunku.

Szczegółowy plan uzycia subwencyi krajowej., łącznie z państwową, przez Wydział krajowy wyjednaną, podany w sprawozdaniu zeszłorocznem Wydziału krajowego, nie uległ dotychczas zmianie. Wydział krajowy zwrócił wszakże uwagę komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego na opinię sejmowej komisyi gospodarstwa krajowego, wypowiedzianą w jej sprawozdaniu z dnia 17. maja 1893 roku, że byłoby wskazanem, ażeby można było na premiowanie wzorowych stajen włościańskich, zakupno dla gmin nasion roślin pastewnych i wydawnictwo dziełek popularnych o hodowli bydła i t. p. uzyskać odpowiednią subwencyę ze Skarbu państwa, a kwoty na te cele z subwencyi krajowej przeznaczone, użyć na pomnożenie stacyi buhajów subwencyjnych.

Ze względu że rachunki na rok 1893 nie mogły być jeszcze zamknięte, nie przedłożyły też komitety obu krajowych Towarzystw rolniczych szczegółowych sprawozdań z użycia subwencyi krajowych i państwowych na podniesienie hodowli bydła w roku 1893 pobranych. — Z dotychczasowych sprawozdań komitetów obu krajowych Towarzystw rolniczych Wydziałowi krajowemu przedłożonych, wypływa wszakże, że komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego scentralizował całą akcyę podniesienia hodowli bydła w swoim ręku i sam tą akcyą przy pomocy inspektorów i biura kieruje,

podczas kiedy komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego Towarzystwom rolniczym okręgowym znaczniejszą część czynności przydziela i pomiędzy nie subwencye na podniesienie hodowli bydła otrzymane rozdziela. (Według sprawozdania komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego z dnia 13. grudnia 1893 l. 1.375, przeznaczył tenże komitet z subwencyi na rok 1893 otrzymanych:

a) na utrzymanie istniejących i tworzenie nowych stacyi buhaji: Towarzystwom rolniczym okręgowym w Białej, Jaśle, Krakowie i Wieliczce po 1.000 zł., a Towarzystwom rolniczym okręgowym w Bochni, Brzesku, Mielcu, Nowym Sączu, Rzeszowie, Tarnowie i Wadowicach, po 400 zł.;

b) na premiowania zaś bydła włościańskiego po 200 zł. na każdy powiat, należący do obrębu Towarzystwa rolniczego krakowskiego, do wypłaty odnośnym Towarzystwom okręgowym).

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 1. kwietnia 1892 wstawił Wydział krajowy w budżet wydatków z funduszu krajowego na r. 1894 w Rub. XV. poz. 223, pod:

a) kwotę 12.500 zł. jako drugą ratę przeznaczoną na utworzenie stałego funduszu pożyczkowego w kwocie 50.000 zł., — a pod

b) kwotę 30.000 zł. na inne środki podniesienia hodowli bydła, pomiędzy obydwa krajowe Towzrzystwa rolnicze rozdzieloną.

Kończąc niniejsze sprawozdlnie Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego za rok 1893 o czynnościach odnoszących się do podniesienia hodowli bydła.

2. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na rok 1894 kredyt w wysokości 10.000 zł. na pokrycie kosztów komisyi licencyonujących w myśl §. 4go ustawy z dnia 20. lipca 1892 i wstawia tę kwotę do rubryki XV. budżetu krajowego na r. 1894.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 29. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:
Romanowicz *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Aleg. 134.

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego z petycyi Spółki wodnej dla regulacyi Trześniówki o zasiłek na częściowe pokrycie datku konkurencyjnego mającego się uiścić przez włościan.

Wysoki Sejmie!

W skutek rekursów wnoszonych przez Dyrekcyę byłej kolei Karola Ludwika a obecnie c. k. kolei państwowych przeciw wymiarowi datku konkurencyjnego, nałożonego na kolej lokalną Dębica Nadbrzezie Rozwadów, obniżyło c. k. Ministerstwo rolnictwa w roku 1891 a c. k. Namiestnictwo w roku 1893 wartość nieruchomości kolejowych, przez co ściągnięty już od członków spółki według pierwotnego wymiaru w r. 1888 datek konkurencyjny okazuje się niedostatecznym i nowa repartacya datków musi być przeprowadzoną.

Wysokość datku konkurencyjnego w myśl ustawy z d. 11. czerwca 1887. Dz. u. kr. Nr. 43 wynosi 53.100 zł. w. a. (30% sumy kosztorysowej 177.000 zł. w. a.). Do tego datku konkurencyjnego, jaki do funduszu regulacyjnego ma być uiszczonym, doliczyła spółka przy pierwszej repartycyi w r. 1888 kwotę 2,741 zł. 8 ct. na administracyą, tak iż za podstawę repartycyi pierwszej przyjęto sumę 55.841 zł. 8 ct., z czego na kolej przypadało 10.793 zł. 28 ct.

Obecnie po obniżeniu wartości nieruchomości kolejowych przyjęła spółka za podstawę repartycyi sumę nieco wyższą, mianowicie 57,340 zł. 26 ct., gdyż preliminowana pierwotnie na administracyą kwota 2.741 zł. 8 ct. okazała się niedostateczną. Z repartycyi tej wypadł datek konkurencyjny kolei państwowych w kwocie 6.997 zł. 5 ct. (mniejszy od pierwotnego o 3.796 złr. 23 ct.), nadwyżka zaś datku konkurencyjnego powstała z obniżenia datku kolei i podwyższenia kosztów administracyi przedstawia się w okręgu konkurencyjnym Trześniówki następnie:

a) *Posiadłości dworskie:*

1. Dzików z przyległościami	1.408	zł. 86	ct.
2. Koćmierzów	182	„ 74	„
3. Zarzekowice	139	„ 99	„
4. Zalesie gorzyckie	51	„ 68	„
5. Sokolniki	6	„ 11	„
razem posiadłości dworskie	1.769	zł. 38	ct.
b) *Posiadłości włościańskie*	2.891	„ 60	„
c) *Droga krajowa*	548	„ 43	„
ogółem	5.209	zł. 41	ct.

Nadto zalegają z uiszczeniem datków wymierzonych przy pierwszej repartycyi w r. 1888:

a) Dwory;				
1. Dzików	z kwotą	— zł.	— ct.	
2. Koćmierzów	„	241 „	55 „	
3. Zarzekowice	„	12 „	65 „	
4. Zalesie gorytckie	„	— „	— „	
5. Sokolniki	„	— „	— „	
razem	z kwotą	254 zł.	20 ct.	
b) Posiadłości włościańskie;				
Przy regulacyi Trześniówki	z kwotą	608 zł.	24 ct.	
„ „ Zupary	„	174 „	18 „	
c) Droga krajowa	„	— „	— „	
Ogółem	z kwotą	1.036 zł.	62 ct.	

Z powyższego obliczenia okazuje się, że nadwyżka datków konkurencyjnych włościańskich (2.891 zł. 60 ct.), wraz z zaległością z pierwszej repartycyi w okręgu konkurencyjnym Trześniówki (608 zł. 24 ct.) wynosi 3.499 zł. 84 ct., zgodnie z kwotą podaną w petycyi.

Ściągnięcie tego nieprzewidzianego datku konkurencyjnego z obszarów dworskich i drogi krajowej nie natrafi na trudności. Natomiast rozłożenie datku 3.499 zł. 84 ct. na tysiące parcel posiadłości włościańskich wymaga wiele żmudnej, a nieproduktywnej pracy rachunkowej, której koszta dosięgną prawie wysokości całego datku. Nadto włościanie należący do okręgu konkurencyjnego Trześniówki dotknięci zostali w roku 1891 klęską powodzi zatorowej Wisły, a gdy mimo ubóstwa uiścili dotychczas znaczny datek konkurencyjny w sumie 17.898 zł. 83 ct. po części za pomocą egzekucyi politycznej, Wydział spółki podnosi w petycyi, że dalsze przymusowe ściąganie dodatkowych prestacyi konkurencyjnych byłoby połączonem z wielkiemi trudnościami i uprasza Wysoki Sejm o udzielenie zasiłku na pokrycie połowy tych dodatkowych prestacyj, oraz o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa dalszej na ten cel subwencyi w tej samej wysokości.

Uznając podane przez spółkę motywa petycyi, tudzież pragnąc nie odstręczać włościan od tyle pożytecznych dla rolnictwa robót melioracyjnych, Komisya gospodarstwa krajowego przychyla się do prośby Wydziału spółki, zwłaszcza że połowa przypadającego na Kraj zasiłku w kwocie 1.749 zł. 92 ct. znajdzie pokrycie w dotacyi dyspozycyjnej wstawionej przez Wydział krajowy do budżetu krajowego na rok 1894, i ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić.

Petycyą do l. s. 258 Wydziału spółki wodnej dla regulacyi Trześniówki o umorzenie dodatkowych prestacyj włościańskich, przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu z poleceniem udzielenia zasiłku w kwocie 1.749 zł. 92 ct. z dotacyi dyspozycyjnej r. 1894 przeznaczonej na popieranie mniejszych melioracyj, oraz wyjednania dalszego na ten cel zasiłku z państwowej dotacyi melioracyjnej w tej samej wysokości.

Lwów dnia 30. Stycznia 1894 r.

Przewodniczący:
Sapieha.

Sprawozdawca:
J. Tarnowski.

L. 1.029.

Aleg. 135.

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o sprawozdaniu c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie wychowania publicznego w latach szkolnych 1891/2 i 1892/3. Szkoły ludowe i seminarya nauczycielskie.

Rada szkolna krajowa, odwołuje się na treść swoich dawnych sprawozdań, powtarza że głównemi przeszkodami przy rozwoju szkolnictwa ludowego u nas były: brak nauczycieli, brak lokalów szkolnych, niestosowny plan nauki ułożony jednakowo dla szkół wiejskich i miejskich. Uczyniono w ciągu ostatnich dwóch lat bardzo wiele aby tym trojakim brakom zaradzić.

Sejm podwyższył płace nauczycieli ludowych ustawą z dnia 15. Czerwca 1892. Najniższą płacę nauczyciela na wsi podniesiono z 250 zł. na 300 zł., a płacę starszego nauczyciela w miasteczkach podniesiono 300 na 450 zł. rocznie. Stopniowe polepszanie się bytu nauczyciela pozostającego długo na swojem stanowisku: pobierającego kwinkwenya, zapewnia mu w późniejszych leciech dostatek, do którego nie można zresztą dójść w służbie publicznej nie zdawszy egzaminów uniwersyteckich. Nauczyciel na wsi może dojść do płacy 650 zł. rocznie z mieszkaniem, ogrodem i morgiem roli; kierownik szkoły ludowej w mieście pobiera po 25-leciech służby 1250 zł., rocznej płacy, i ma oprócz tego mieszkanie.

Rada szkolna krajowa przeprowadziła bezzwłocznie uchwałę sejmu. Prócz tego, sądząc że to jest krzywdą dla kwalifikowanego nauczyciela, jeśli zostaje na nadetatowej posadzie, zamieniła nadetatowe posady na stałe wszędzie, gdzie tylko potrzeba nadetatowych sił nauczycielskich okazała się zwyczajna ilość dzieci uczęszczających do szkoły. Powstało tym sposobem 164 nowych szkół dwuklasowych, 16 trzechklasowych, 33 czteroklasowych.

Obok istniejących dotąd 25 szkół sześcioklasowych, powstało w przeciągu ostatnich dwóch lat 24 nowych szkół sześcioklasowych, a byt nauczycieli ludowych poprawił się znowu znacznie przez to podnoszenie szkół do wyższego typu. Jak wielkie ofiary poniósł kraj na polepszenie materyalnych stosunków nauczycieli, widać już z tego, że wydatek na płace i emerytury nauczycieli wzrósł w tych latach o 562.162 zł. i 38 ct., to jest o więcej jak o pół miliona.

Rząd nie omieszkał także zająć się polepszeniem losu nauczycieli szkół ludowych, i potworzył posady na których mogą się cieszyć dobrobytem jaki nie był niegdyś dla żadnego nauczyciela ludowego dostępnym. Na wniosek Rady szkolnej krajowej założył c. k. rząd trzy nowe szkoły ćwiczeń, i pomnożył ilość klas równorzędnych przy seminaryach, zapewniając nauczycielom przy szkołach ćwiczeń, płacę która po 25 leciech służby może dojść do sumy 1500 zł. rocznie, a posuwając niektórych nauczycieli szkół ludowych na stanowisko nauczycieli przy seminaryach nauczycielskich z płacą i rangą nauczycieli szkół średnich.

Pan minister oświaty ustanowił wreszcie na podstawie ustawy państwowej z dnia 8. Czerwca 1892, o stabilizacyi inepektorów, przeważnie z pośrodka nauczycieli ludowych sześćdziesięciu inspektorów z płacą i rangą urzędników państwowych IX. i VIII. rangi, umożliwiając tem samem awans rzeczywisty dla nauczycieli ludowych.

Że to wszystko nie mogło od razu pomnożyć ilości nauczycieli, jest rzecz oczywista, bo nauczycielem powinien być tylko człowiek, który ukończył studya seminarystyczne; ale Rada szkolna krajowa wykazuje że frekwencya do seminaryów nauczycielskich wzmogła się w latach ostatnich. W roku 1891/2 było uczniów w seminaryach 915, jest ich teraz 1546, w roku 1891 wstąpiło do seminaryum na rok przygotowawczy uczniów 314, a w roku 1893 486. Rada szkolna krajowa nie tai jednak obawy że wielka część seminarzystów odpadnie w ciągu nauki, i że rzeczywisty wzrost ilości nauczycieli nie odpowie nadziei. Dotychczasowe bowiem doświadczenie poucza nas że większa znacznie część seminarzystów zapisanych na rok przygotowawczy opuszcza zakład zanim na czwarty kurs przejdzie.

Brak sił nauczycielskich jest istotnie bardzo dotkliwym. Z jego powodu musiano zastanowić zakładanie nowych szkół prawie w zupełności. Założono ich wszystkiego w ostatnich dwóch latach 94, tam gdzie gmina bydynek szkolny wystawiła i gdzie się zamianowania nauczyciela domagała. Ale zrobiono to kosztem dawniej istniejących szkół, tak że stosunki pod tym względem pogorszyły się raczej a nie polepszyły, bo 96 szkół straciło w tym samym czasie nauczycieli, tak że liczba szkół nie czynnych dla braku nauczycieli wzrosła z 225 na 321 a wynosi na podstawie zaczerpniętej autentycznej informacyi w dniu 1. stycznia 1894 378.

W roku 1892/3 brakło nauczycieli dla 542 klas, tak że około 50.000 dzieci nie mogło uczęszczać do szkoły, mimo to że szkoły były dla nich pobudowane i zorganizowane. Stan ten pogorszył się jeszcze obecnie. A jest w tem krzywda, nietylko dzieci pozbawionych nauki, ale także gmin które poniosły znaczne koszta, na pobudowanie i rozszerzenie szkół, a które żadnej korzyści z tego nie mają.

Otóż rada szkolna krajowa zastanawiając się nadtem, jakby można na przyszłość zapewnić sobie dostateczną ilość nauczycieli ludowych, doszła do przekonania, że nędza jest głównym powodem dla którego tylu uczniów opuszcza seminaryum przed ukończeniem nauki. Uczniowie ci pochodzą z najuboższych warstw społeczeństwa, a wtedy tylko nie żyją w warunkach upokarzających, niezdrowych i nieznośnych, jak pobierają jedno ze stypendyów państwowych albo krajowych, zapewniających przeciętnie po 64 zł. rocznego utrzymbnia. Takich stypendyów jest jednak wszystkiego obecnie 896, tak że 650 uczniów jest pozostawionych na łaskę nielitościwego losu. Trudno przypuszczać aby ci uczniowie wytrwali, i Rada szkolna krajowa czyni u c. k. rządu i u sejmu krajowego najgorętsze starania o powiększenie kwot na stypendya dla seminarzystów, w przekonaniu że dzisiaj, w obec polepszenia bytu i widoków awansu nauczycieli i w obec wielkiego wzrostu frekwencyi w seminaryach zależy zapewnienie krajowi potrzebnej liczby nauczycieli, tylko od znacznego, stanowczego, powiększenia kwot stypendyjnych.

Komisya szkolna nie wątpi że pomnożenie stypendów przyczyni się nie tylko do utrzymania większej liczby seminarzystów w szkole, aż do ukończenia IV. kursu, ale także do powiększenia frekwencyi w seminaryach nauczycielskich, nie może jednak w sobie stłumić wątpliwości co do tego czy to pomnożenie samo jedno zapobieże brakowi nauczycieli. Jakkolwiek się szkoły wydziałowe męskie dotąd u nas niestety nie przyjęły, czuje znaczna część ludności potrzebę wykształcenia nieco większego jak te które jest dostępne w szkołach ludowych, choć nie dorównającego temu które dają szkoły średnie i posela swoje dzieci do seminaryów, korzystając przytem ze stypendyów, niepowziąwszy jednak stanowczego zamiaru, aby ci synowie zostali kiedyś istotnie nauczycielami ludowymi. Ilość seminarzystów nie daje przeto miary ilości przyszłych kandydatów stanu nauczycielskiego. Rzeczą powszechnie wiadomą jest

to, że mniemają u nas iż matura w seminaryum nauczycielskiem jest dla dziewcząt surogatem matury gimnazyalnej, a zawody niemające nic wspólnego ze stanem nauczycielskim pociągają do siebie z każdym rokiem większą ilość seminarzystów męskich i nawet kwalifikowanych już nauczycieli, którym się uśmiecha służba pod bronią, na świeżym powietrzu, dająca możność wykazywania dorosłym obywatelom.

Te nawet seminarzystki które wstąpiły do seminaryum z istotną chęcią obrania sobie zawodu nauczycielskiego czują trwogę na myśl tego co je czekać może, jeśli się znajdą wśród wsi jakiejś dalekiej od wszelkiego życia cywilizowanego i jeśli tam będą narażone na dotkliwe upokorzenia ze strony wieśniaków i rad szkolnych miejscowych nie chętnych dla szkoły i dla nauczycielki i ta trwoga wstrzymuje je nieraz w chwili w której mają naprawdę rozpocząć życie nauczycieli wiejskich.

Pragnąc tedy aby wszyscy seminarzyści obierali sobie potem zawód nauczycielski a nie inny, należałoby się przedewszystkiem pomnożyć w kraju naszym ilość szkół wydziałowych męskich, czyniąc tem samem zadość potrzebie szerokich warstw społecznych. Skoro się szkoły wydziałowe męskie u nas na prawdę przyjmą, nie będzie się już młodzież garnąć bez potrzeby ani do seminaryum nauczycielskiego, ani do niższego gimnazyum, bez zamiaru obrania sobie zawodów do których te szkoły przygotowują,

W seminaryach nauczycielskich należy się zwrócić uwagę na takie wychowanie uczniów, któreby ich pouczyło o zacności zawodu nauczycielskiego, i któreby ich przysposobiało do takiego życia jakie przypaść musi w udziale nauczycielom ludowym. Wychowanie to jest prawie tylko możliwem w internatach nauczycielskich, a bywa łatwiejszem do osiągnięcia w seminaryum założonem w małem miasteczku, w którym warunki życia przypominają życie wiejskie, to jest życie ogromnej większości nauczycieli ludowych. Dlatego komisya szkolna, popierając gorąco żądanie rady szkolnej krajowej aby pomnożono stypendya nauczycielskie, spogląda z największą życzliwością na istniejące już internaty przy seminaryach nauczycielskich, a domagając się jak najrychlejszego założenia nowych seminaryów nauczycielskich, a to po miasteczkach, wyraża nadzieję że nadejdzie chwila w której wszyscy seminarzyści będą mogli odbierać odpowiednie wychowanie, po internatach przyspasabiających ich do bogobojnego, zacnego a poważanego lubo skromnego żywota. Najstosowniejby było już dziś gdyby używano stypendyów na zapewnienie uczniom utrzymania w dobrym internacie.

Należy się jednak także dodać nauczycielom zachęty przez wszechstronne zajęcie się losem szkoły, tak aby mogli jak najskuteczniej budzić u ludu zamiłowanie do oświaty. Instytucya inspektorów okręgowych oddaje znakomite przysługi w tym względzie, pragnęłaby tedy komisya szkolna aby zamianowano inspektorów okręgowych tam także gdzie ich dotąd niema, aby umożliwiono tym inspektorom bardziej nieustanną styczność z nauczycielami i szkołami ludowemi, uwalniając ich od nieustannej pracy kancelaryjnej, przez pomnożenie sił kancelaryjnych przy radach szkolnych okręgowych.

Potrzeba jednak także aby się całe społeczeństwo zajęło jak najsumienniej sprawą szkół ludowych. Komisya szkolna zwraca się przedewszystkiem do duchowieństwa z gorącą prośbą, aby przy nauczaniu religii, popierało usiłowania szkolnictwa, kładąc nacisk na praktyczne obowiązki chrześcijanina w rodzinie i społeczeństwie, i nadając tem samem dziełu oświaty ludowej owe święcenie, które kościół jedynie takiemu dziełu nadać może, jeśli zechce swego potężnego wpływu użyć w celu ugruntowania istotnie chrześcijańskiej cywilizacyi u ludu naszego.

Jako drugą ważną przeszkodę przy rozwoju naszego szkolnictwa przytacza Rada szkolna krajowa brak budynków szkolnych. Liczba uczni wzrasta z każdym rokiem, powstają

coraz nowe klasy przy istniejących szkołach, a nie ma gdzie uczniów pomieścić, gdzie nowe klasy urządzać.

Aby temu brakowi zapobiedz, a gminom przyjść w pomoc, przeznaczył Sejm uchwałą swoją z dnia 22. września 1892 r. kwotę 228.692 zł. 30 ct. na fundusz pożyczek bezprocentowych na budowę szkół w gminach wiejskich. Fundusz został w roku 1893 rozpożyczony między 233 gmin, a zwroty częściowe pożyczki umożliwią budowę nowych 20 budynków rocznie.

Rada szkolna krajowa zwraca uwagę Sejmu na położenie miast i miasteczek, potrzebujących nierównie więcej nowych budynków szkolnych, a także biednych i w dodatku zadłużonych i porusza myśl utworzenie funduszu pożyczkowego dla tych miejscowości, wynoszącego pół miliona.

Że sprawa rozłożenia ciężarów przy budowie szkół będzie osobnym przedmiotem obrad Sejmu, przeto komisya wstrzymuje się w niniejszem sprawozdaniu od wszelkich uwag co do myśli podanej przez Radę szkolną krajową. Wyraża tylko przekonanie że Rada szkolna krajowa nie omieszka czuwać nad tem, aby nowe budowy szkolne nie były zbyt kosztownemi, a były stawiane w sposób odpowiadający potrzebom ludności dla której szkoła jest przeznaczoną i warunkom miejscowym.

Trzecim szkopułem przy dotychczasowym rozwoju oświaty były zdaniem Rady szkolnej krajowej plany nauki, ułożone zbyt szablonowo, nie odróżniające potrzeb wiejskiej i miejskiej ludności i dlatego niepraktyczne. Komisya szkolna dowiaduje się z żywą przyjemnością o tem że Rada szkolna krajowa zaradziła temu istotnemu błędowi wygotowawszy osobne plany nauki dla szkół miejskich i wiejskich. W szkołach miejskich jest nauka o wiele obszerniejsza i ma na oku przemysłowe potrzeby, w szkołach wiejskich będzie udzielanym skromniejszy zakres nauki, a będzie zwróconą uwaga na rolnictwo. Uczyniło się tem zadość życzeniom Sejmu, komisyi szkolnej i rzetelnej potrzebie.

Nowe książki ludowe, zastosowane do nowych planów wyszły już po części, a mianowicie:

Dla szkół wiejskich: I., III. i IV. część szkółki czyli czytanki, część I. i II. rachunków i wzory rusynków, w języku polskim, a szkoła narodna, czast' I. Bukwar; Początki nauki niemeckoho jazyka dla IV. kl. narodnych szkił; Knyżka rachunkowa dla szkił narodnych w języku ruskim.

Dla V. i VI. klasy szkół miejskich oraz dla szkół wydziałowych: Polska książka do czytania dla chłopców; Niemiecka książka do czytania dla dziewcząt; Opowiadania z dziejów kraju rodzinnego i Wiadomości z historyi naturalnej.

Nowe książki ruskie zostały drukowane pisownią fonetyczną.

Komisya szkolna wyraża jeszcze przy tej sposobności swoje zadowolnienie z powodu, że w wykonaniu rezolucyi sejmowej uwzględniła Rada szkolna krajowa, przy układzie nowych książek, potrzebę zaznajomienia młodzieży z dziejami ojczystemi. Część III. i IV. Szkółki mieszczą w sobie rozdziały, z których dzieci nabędą wyobrażenie o przebiegu dziejów Polski i Rusi od zaprowadzenia Chrześcijaństwa, aż do zgonu Jana Sobieskiego; a Opowiadania z dziejów kraju rodzinnego, dają w ręce młodzieży miejskiej dobrze ułożony podręcznik historyi ojczystej.

Kończąc jednak swoje sprawozdanie musi komisya szkolna zaznaczyć, że pozostaje jeszcze do wypełnienia jeden wielki brak w wychowaniu publicznem tej części młodzieży, która ani do wyższych ani do średnich szkół nieuczęszcza.

Sprawozdanie niniejsze nadmieniło już o tej okoliczności, że istnieje u nas błędne wyobrażenie że zdanie matury seminarystycznej jest dla dziewcząt tem, czem bywa matura gimnazyalna lub realna dla chłopców. Dlatego uczęszcza do seminaryów wiele panienek nie za-

mierzających wcale obrać sobie zawodu nauczycielskiego. Dają tem dowód chęci i potrzeby nabycia ogólnego wykształcenia, któreby sięgało ponad poziom nauki udzielanej w szkole ludowej i wydziałowej, a doznają o tyle zawodu, że muszą się w seminaryum nauczycielskiem uczyć wielu rzeczy, jedynie dla nauczycieli potrzebnych, a że nie mogą tam nabyć tego wykształcenia, którego się domagamy dziś od kobiety mającej żyć, pośród najbardziej oświeconych warstw społeczeństwa

Aby uczynić zadość niezbędnej potrzebie wykształcenia wyższego dla tych panienek, których przeznaczeniem jest obcowanie z najbardziej wykształconymi mężczyznami, potrzeba założyć w kraju także takie szkoły, któreby mogły dać młodzieży żeńskiej możność nabycia wiedzy, na podstawie planów odmiennych od tych, które obowiązują w szkołach średnich, ale dążących do podobnego celu i do tego samego mniej więcej poziomu.

Komisya szkolna wnosi natępujące rezolucye:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Rady szkolnej krajowej o stanie szkół ludowych w latach 1891/2 i 1892/3.

II. Sejm wzywa Wysoki c. k. Rząd, aby na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył Sejmowi wnioski, mające na celu założenie obok istniejących już szkół wydziałowych, szkoły wydziałowe żeńskie o szerszem planie nauczania.

III. Sejm wzywa Wysoki c. k Rząd, aby już w tym roku przystąpił do założenia nowych seminaryów nauczycielskich.

IV. Sejm wzywa Wysoki c. k. Rząd, by w każdym okręgu szkolnym mianował osobnego inspektora tudzież siły pomocnicze i kancelaryjne przy Radach szkolnych okręgowych stosownie do zachodzących potrzeb wzmocnił.

Przewodniczący:
Czartoryski.

Sprawozdawca:
Wojciech Dzieduszycki.

LW. 5.192|94.

Aleg. 136.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o wykonaniu uchwał Wysokiego Sejmu w sprawie objęcia sprzedaży soli warzonki w zarząd kraju.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 1. marca 1892 LW. kr. 10.583 r. 1892. — przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi następujący wniosek:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby przeprowadził z Ministerstwem skarbu rokowania co do objęcia przez kraj w 59 powiatach sprzedaży soli warzonki na podstawie maksymalnej ceny, której w żadnej miejscowości przekroczyćby nie można, a na którą składałaby się tylko cena eraryalna, koszta transportu i możliwie najniższa prowizya dla sprzedawców. — Z wyniku tych rokowań Wydział krajowy zda sprawę i poczyni odpowiednie wnioski na najbliższej sesyi sejmowej.“

Komisya gospodarstwa krajowego, której Wysoki Sejm wniosek ten do zbadania i zdania sprawy poruczył, zgodziła się na zapatrywanie Wydziału krajowego, iż przez ujęcie sprzedaży soli warzonki w zarząd kraju będzie można cenę soli w drobnej sprzedaży obniżyć i ustalić, zapobiegając przez to wyzyskiwaniu ludności na tym niezbędnym dla każdego artykule. — Sądziła jednak, że należy przyspieszyć korzyści, jakie ludność z tego odniesie i dla tego przedłożyła Wys. Sejmowi wnioski upoważniające Wydział krajowy nie tylko do przeprowadzenia rokowań z ck. Ministerstwem skarbu ale też i do objęcia zarządu sprzedaży soli bez ponownego odnoszenia się do Wys. Sejmu, jak tylko rokowania te pomyślnym skutkiem uwieńczone zostaną. Dając zaś Wydziałowi krajowemu upoważnienie o tyle dalej idące aniżeli te, o które sam Wydział krajowy upraszał, komisya gospodarstwa krajowego dołączyła ogólne wskazówki, których się w organizacyi sprzedaży soli trzymać należy.

Przychylając się do wniosków komisyi powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 9. kwietnia 1892 następującą uchwałę:

I. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby przeprowadził rokowania z ck. Ministerstwem skarbu co do objęcia przez kraj w 59 powiatach sprzedaży soli warzonki.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy, aby w razie pomyślnego wyniku tych rokowań bezzwłocznie przystąpił do objęcia sprzedaży soli w zarząd kraju, przyczem przestrzegać winien następujących postanowień:

1. Wydział krajowy przeprowadza organizacyę sprzedaży soli i zarządza nią przy pomocy Wydziałów powiatowych albo też wskazanych przez Wydziały instytucyj lokalnych, które Wydział krajowy za odpowiednie uzna; nie ma jednak prawa odstąpienia komukolwiek w przedsiębiorstwie ogólnego interesu sprzedaży soli.

2. Administracya sprzedaży soli ma być tak urządzoną, aby o ile możności w każdej gminie istniały miejsca sprzedaży soli.

3. Cena jednego kilograma czyli topki soli ma być w każdej miejscowości stałą i nie może przewyższać jedenastu centów.

4. W miejscowościach, w których według przeprowadzonych dochodzeń jest obecnie praktykowaną cena niższa od jedenastu centów, cena ta podwyższoną nie będzie.

5. Zarząd sprzedaży soli ma być administrowany oddzielnie od funduszu krajowego tak, aby ani funduszu tego na straty nie narażał, ani też do przysporzenia zysków funduszowi krajowemu nie zmierzał.

6. Możliwe zwyżki zarządu sprzedaży soli będą użyte wyłącznie na utworzenie odpowiedniego funduszu rezerwowego, ewentualnie na dalsze obniżenie cen soli.

III. Wzywa się ck. Rząd, ażeby urządził na znaczniejszych dworcach kolejowych składy soli konsumentom przystępne.

IV. 1. Wzywa się ck. Rząd, ażeby w porozumieniu z Rządem węgierskim jak najprędzej postarało się o sprzedaż taniej soli dla bydła.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby poczynił kroki ku temu celowi wskazane.

W wykonaniu tych uchwał Wydział krajowy przedewszystkiem wystosował do c. k. Ministerstwa skarbu memoryał z d. 29. kwietnia 1892 L. 19.993 — w którym pozostawiając sprawę soli bydlęcej do osobnego przedstawienia a poprzestając na razie na sprawie soli warzonki, upraszał 1) o przyznanie Wydziałowi krajowemu dla 59 powiatów w Galicyi, w których sól warzonka jest konsumowana, prawa pierwszeństwa w zakupnie soli tak „by każda salina $^{8}/_{9}$ części swej produkcyi a ewentualnie i całą produkcyę, wydawała Wydziałowi krajowemu na podstawie jego zamówień.“ — 2) O udzielenie Wydziałowi krajowemu 3-miesięcznego kredytu na cenę pobranej soli — przy czem zobowiązaliśmy się tę sól w drobnej sprzedaży po cenie nie wyższej jak 11 ct. za 1 kilogr. (za topkę) sprzedawać.

Odpowiedzi na ten nasz memoryał oczekiwaliśmy aż do końca roku 1892. Dopiero w ostatnich dniach grudnia otrzymaliśmy odezwę c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu, która zawiadomiła nas o warunkach, zawartych w reskrypcie c. k. Ministerstwa Skarbu z d. 11. grudnia 1892 L. 40.296 — na których to warunkach Ministerstwo gotowem jest oddać nam 420.000 centn. metr. soli warzonki do drobnej sprzedaży i udzielić nam kredytu 3-miesięcznego do wysokości 945.000 zł.

Alegat 1. Warunki te dołączamy do niniejszego sprawozdania (Alegat 1.) Zażądano też od Wydziału krajowego, ażeby do dni 30 od otrzymania reskryptu oświadczył, czy na warunkach tych sprzedaż soli obejmie. Jakkolwiek warunki te są pod niektóremi względami uciążliwe, Wydział krajowy sądził, iż będzie można przezwyciężyć powstałe stąd trudności i zgodził się na te warunki, zwłaszcza gdy obawa o niekorzystną dla kraju interpretacyę wyrazów „za każdoczesnem odwołaniem“ została osobistem porozumieniem się w kompetentnem miejscu usunięta. Skutkiem tego Wydział krajowy odezwą z dnia 28. stycznia 1893 L. 3.339 — oznajmił c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu iż warunki przyjmuje i na ich podstawie do objęcia zakupna i sprzedaży soli warzonki przystąpi — tudzież że co do bliższych szczegółów i terminu objęcia gotów jest każdej chwili przystąpić do bezpośrednich rokowań z Prezydyum Dyrekcyi Skarbu. Rokowania te przeciągnęły się do końca marca — poczem Wydział krajowy oświadczył, iż od 1-go lipca 1893 gotów jest objąć sprzedaż soli.

W ten sposób w pierwszych dniach kwietnia przystąpiono do czynności organizacyjnych — które odnosić się musiały: a) do organizacyi Zarządu sprzedaży soli w Wydziale krajowym; — b) do urządzenia spedycyi; — c) do utworzenia składów po powiatach. — Do ułożenia projektu organizacyi Zarządu wybrał Wydział krajowy ze swego grona komisyę, która uchwaliła „Ogólne postanowienia o organizacyi Zarządu sprzedaży soli". Postanowienia te, zatwierdzone na Radzie Wydziału z dnia 4go kwietnia 1893 załączamy do niniejszego sprawozdania (alegat 2). **Alegat 2.** Równocześnie uchwalono preliminarz rocznych wydatków zarządu — który obliczono tak, ażeby wydatki te mogły być całkowicie pokryte dochodem z lokacyi gotówki, gromadzącej się w kasie w skutek uzyskanego 3-miesięcznego kredytu — co w razie całkowitego wyczerpania przyznanego nam kontyngentu, powinno uczynić do 25.000 zł. rocznie.

Wydział krajowy jednak poszedł w preliminowaniu wydatków poniżej tej kwoty — uchwalił bowiem:

a) na koszta personalu biura — (9 urzędników i woźny) . . .	10.850 zł.
b) na koszta podróży i dyety	4.000 „
c) na potrzeby biura t. j. lokal, opał, światło, potrzeby kancelaryjne i t. p.	2.700 „
razem .	17.550 zł.

Personal z 9 osób złożony okazał się bezwarunkowo koniecznym. Sprawy, które biuro ma załatwiać są:

a) ogólny fachowy zarząd, opracowanie wszelkich projektów, bezpośrednie kierownictwo spraw a łącznie z tem kontrola składów, tudzież spedycyi — do tych czynności ustanowiono fachowego referenta i dwóch kontrolorów, którzy prawie bezustannie są w podróży;

b) czynność konceptowa, korespondencya z zastępcami, spedycyą i władzami — do tego przeznaczone tylko jednego adjunkta;

c) manipulacya i ekspedycya: jeden manipulant, któremu jednak rychło musiano dodać dyurnistę;

d) rachunkowość i łącznie z tem wydawanie asygnat na nadchodzące od zastępstw zamówienia — do czego przeznaczono rachmistrza i kalkulanta.

Ze względu zaś, że kasa krajowa, obarczona swemi zwykłemi czynnościami musi pełnić zarazem funkcye kasy sprzedaży soli — a Oddział rachunkowy prowadzić kontrolę — dobrano jeszcze jedną siłę pomocniczą do kasy krajowej i jedną do Oddziału rachunkowego.

Tak zorganizowane biuro sprzedaży soli otrzymało w myśl instrukcyi dla Wydziału krajowego kierownika w osobie inżyniera górnika p. Leona Syroczyńskiego.

Do komisyi sprzedaży soli należą pod przewodnictwem ks. Marszałka lub jego zastępcy Członkowie Wydziału krajowego dr. Józef Wereszczyński i T. Romanowicz, jako szef departamentu IIgo do którego sprawa ta przydzieloną została — tudzież inżynier Syroczyński.

Równocześnie przystąpiono do organizacyi sprzedaży po powiatach. Na Radzie Wydziału z dn. 8go kwietnia 1893, uchwalono pierwszy w tej sprawie okólnik do Wydziałów powiatowych (L. W. kr. 17.282 z r. 1893) W okólniku tym Wydział krajowy w ogólnym zarysie przedstawił przyszłą organizacyę, oznajmił Wydziałom powiatowym, ile składów i w których miejscowościach każdego powiatu utworzyć zamierza i wezwał Wydziały powiatowe, ażeby wzięły „pod ścisłą rozwagę, czy proponowane miejscowości ze względu na stosunki lokalne, w szczególności na łatwość komunikacyi danej miejscowości z okolicą, na ilość targów i jarmarków — odpowiedne będą na urządzenie w nich składów" ewentualnie zaś, aby postawiły wnioski, „w których innych jeszcze miejscowościach składy soli należałoby utworzyć". Zarazem przesłano Wydziałom powiatowym formularz, w którym Wydziały miały wypisać nazwy gmin, jakie do każdego

składu przydzielić należy, wraz z cyfrą ludności każdej gminy, celem oznaczenia na tej podstawie wysokości rocznego kontyngentu dla każdego składu.

Równocześnie zajął się Wydział krajowy rokowaniem z Dyrekcyą kolei państwowych w sprawie taryf i sposobu przeprowadzenia obrachunków — o czem będzie mowa niżej — tudzież ułożeniem instrukcyi dla zastępców do sprzedaży soli w poszczególnych składach — wreszcie rozganizowaniem spedycyi.

Instrukcyę dla zastępców uchwalił Wydział krajowy na posiedzeniu z dnia 21. kwietnia
Alegat 3. 1893. Załączamy ją do niniejszego sprawozdania. (Alegat 3.)

Co do spedycyi — Wydział krajowy mniemał, iż najlepiej będzie oddać ją w ręce jednego przedsiębiorstwa — a to z jednej strony dla tego, że stosunki z jednem przedsiębiorstwem zamiast z dziewięcioma, są o wiele łatwiejsze zarówno dla korespondencyi i manipulacyi jak i dla rachunkowości — z drugiej zaś strony dla tego, że większe przedsiębiorstwo większą daje rękojmię dotrzymania warunków. To też, gdy zgłosiła się do Wydziału krajowego spółka spedycyjna złożona z galicyjskiego akcyjnego Towarzystwa handlowego, tudzież z pp. Skarzyńskiego, Kunaszowskiego i Scazighiny — gdy Wydział krajowy dokładnie i szczegółowo zbadał jej ofertę i porównał z kilkoma innemi, jakie równocześnie otrzymał i gdy przeprowadził kilkakrotne z oferentami rokowania — uchwalił ofertę Tow. handlowego i sp. przyjąć i oddać mu spedycyę we wszystkich 9 salinach. Instrukcyę dla tego naszego pełnomocnika do spedycyi, na posiedzeniu
Alegat 4. z dn. 22. maja 1893 uchwaloną, zamieszczamy w załączeniu (alegat 4.)

W ciągu tych trudnych i uciążliwych rokowań o spedycyę nadchodziły z Wydziałów powiatowych odpowiedzi na wspomniany wyżej okólnik z dnia 8. kwietnia.

Pierwszą odpowiedź otrzymaliśmy dnia 17. kwietnia, ostatnią dnia 10. maja 1893.

Wydziały powiatowe przeważnie zgodziły się na zaproponowany przez nas podział powiatów na poszczególne okręgi składów, gdzie zaś przedstawiły nam odmienne wnioski, tam Wydział krajowy w największej ilości wypadków wnioski te uwzględnił a tylko wyjątkowo zamiast proponowanego przez Wydział powiatowy składu ustanowił filie.

Następowała teraz najtrudniejsza ale i najważniejsza część pracy organizacyjnej — t.j. ustanowienie ceny soli w drobnej sprzedaży w powiatach i składach, tudzież oznaczenie wysokości prowizyi dla zastępców, mających sól po składach sprzedawać.

Co do ceny — miał Wydział krajowy w uchwale Wysokiego Sejmu wyraźne polecenie od którego odstępować nie może, t. j. iż cena nie ma być nigdzie wyższą od dotychczasowej, nigdzie też wyższą niż 11 centów za kilogram (topkę).

Dalszą zaś wskazówką było, że interes cały ma być tak prowadzonym, ażeby funduszu krajowego nie narażał na straty ani też nie przysparzał mu zysków — skutkiem czego wszelkie możliwe zwyżki mają iść tylko na polepszenie interesu, ewentualnie na dalsze obniżenie ceny.

Stosując się do tego polecenia — Wydział krajowy swoje obliczenie cen oparł na materyale, dostarczonym mu przez Towarzystwo handlowe, a zebranym z końcem roku 1891. Były to wykazy, nadesłane przez Wydział powiatowe, c. k. Starostwa, tudzież przez Zastępstwa Banku krajowego (przeważnie Towarzystwa zaliczkowe) a obejmujące dla każdego powiatu cztery kategorye cen:

a) w mieście powiatowem —
b) w innych miastach powiatu —
c) w gminach wiejskich —
d) na obszarach dworskich

Dla każdej zaś z tych czterech kategoryj podano ceny najwyższe, najniższe i przeciętne osobno w miesiącach zimowych a osobno w letnich.

Na podstawie tego materyału i ściśle do niego się stosując, Wydział krajowy ustanowił cenę:

po $9^1/_2$ centa dla 8 składów
po 10 centów dla 31 „
po $10^1/_2$ „ „ 84 „
po 11 „ „ 119 „

Następnie jednak, a głównie w miesiącach wrześniu i październiku, przystąpił Wydział krajowy do obniżenia cen w bardzo wielu składach — a mianowicie zniżył cenę z 11 na $10^1/_2$ na 10 ct. w 13 składach (w 8 powiatach) i z 10 na $9^1/_2$ ct. w 2 składach tak, że ostatecznie cena soli w drobnej sprzedaży jest obecnie oznaczona na:

$9^1/_2$ ct. w 10 składach
10 „ 44 „
$10^1/_2$ „ 129 „
razem 242 składów.

Trudniejsza była sprawa z oznaczeniem wysokości prowizyi dla zastępców. Tutaj musiał Wydział krajowy baczyć, aby funduszu krajowego nie narazić na straty i ile możności prowizyę tak oznaczyć, ażeby po opłaceniu eraryalnej ceny soli, dalej kosztów opakowania, spedycyi, frachtu kolejowego lub kołowego a wreszcie prowizyi dla zastępcy, pozostała jeszcze jakaś rezerwa — zwłaszcza, że pewna ilość składów wobec oznaczonej przez Wysoki Sejm maksymalnej ceny 11 ct. za topkę musiała się kalkulować ze stratą, skutkiem czego trzeba było starać się o pewien choćby skromny zysk na innych składach, względnie powiatach. Zachowując tedy te względy, Wydział krajowy w oznaczeniu wysokości prowizyi kierował się także tą myślą, iż w większych centrach ludności, gdzie obrót będzie znaczniejszy, można zastępcom niższą prowizyę od 1 centn. metr. wyznaczyć, co będzie zrównoważone wyższym obrotem.

Dodać jeszcze należy — że wszystkie wnioski tak co do ceny soli w drobnej sprzedaży jak i co do wysokości prowizyi i wynagrodzenia na dowóz dla tych zastępców, których składy są więcej niż o 3 kilometry odległe od stacyi kolejowej, na której sól odbierają — będą opracowane przez biuro, a następnie rozpatrywane szczegółowo w komisyi sprzedaży soli i przedkładane do uchwały Wydziałowi krajowemu.

Mając w ten sposób dany 1) podział każdego powiatu na okręgi składów 2) cenę soli w drobnej sprzedaży w każdym składzie — 3) wysokość prowizyi dla każdego składu tudzież wynagrodzenia za dowóz ze stacyi — mógł Wydział krajowy przystąpić do ostatniej czynności organizacyjnej t. j. do obsadzenia składów odpowiedniemi zastępcami. W tym celu wystosował do Wydziałów powiatowych okólnik, który jako najlepiej intencye Wydziału krajowego charakteryzujący do niniejszego sprawozdania załączamy (alegat 5); pomimo że najważniejsza część jego znaną jest Wysokiemu Sejmowi z odpowiedzi, jaką na posiedzeniu z dnia 19-go maja 1893 dał Członek Wydziału krajowego T. Romanowicz na interpelacye, wniesione przez posłów Kl. Dzieduszyckiego i St. Gniewosza. W okólniku tym wezwaliśmy Wydziały powiatowe, aby najdalej do 10-go czerwca przedstawiły nam kandydatów na zastępców sprzedaży soli, ile możności terno na każdy skład. Dołączyliśmy też do okólnika osobne ogłoszenie do rozpowszechnienia w powiatach (alegat 6). **Alegat 5.** **Alegat 6.**

Odpowiedzi Wydziałów powiatowych opóźniały się dość znacznie, przyczem jednak uwzględnić należy, że termin przez nas oznaczony był istotnie bardzo krótki. Skutkiem tego opóźnienia, dopiero w drugiej połowie czerwca można było przystąpić do obsadzenia składów — przyczem znowu wnioski wszystkie przechodziły naprzód przez obrady komisyi, zanim weszły do Wydziału krajowego. Na posiedzeniu Wydziału z dnia 24. czerwca obsadzono składy w 56 powiatach — dnia 3. lipca załatwiono pozostałe 4 powiaty — a dnia 8. lipca obsadzono 52 składy

w mieście Lwowie. Tu bowiem przyjęto organizacyę odmienną, niż w innych miejscowościach. Nie ustanowiono jednego zastępcy na całe miasto — ale zrobiono układ z firmą spedycyjną K. Tuszyńskiego o dostawę soli z kolei do poszczególnych składów, te zaś Wydział krajowy bezpośrednio nadaje. Organizacya ta okazała się istotnie dobrą. Sprowadzamy większe zapasy soli (zawsze całemi wagonami), spedytor nasz umieszcza je w swoim magazynie na kolei — zastępcy zaś nasi, którymi są prawie bez wyjątku drobni kupcy i kramarze, na każde zamówienie, pokryte gotówką, otrzymują sól wprost do swego składu.

W toku tych organizacyjnych czynności oczekiwaliśmy długo szczegółowych przepisów ministerstwa co do całej manipulacyi przy poborze soli. Nadeszły one wreszcie w pierwszych
Alegat 7. dniach lipca — a załączamy je tu w całości (alegat 7), charakteryzują one bowiem najlepiej znaczne trudności, jakie mamy w tej czynności do zwalczenia tak co do manipulacyi jak i co do rygorów w razie nie dość szybkiego wybierania kontyngentu.

Wspomnieliśmy wyżej o piśmie, wystosowanem do c. k. generalnej Dyrekcyi kolei państwowych w Wiedniu. W piśmie tem z dnia 8. kwietnia 1893 L. Wydziału krajowego 17.281 zwróciliśmy się do generalnej Dyrekcyi z przedstawieniem, jak bardzo ważną rolę w handlu solą odgrywają taryfy kolejowe i jak wygórowana ich wysokość utrudnia osiągnięcie głównego w tej sprawie celu, t. j. potanienie ceny soli dla konsumentów. Prosiliśmy zatem:

1) o obniżenie taryf do możliwie najniższych granic, oświadczając, iż w takim razie będziemy mogli znaczną ilość soli, obecnie transportowanej kołami, przewozić koleją;

2) o przyznanie nam tej ulgi, ażeby przesyłki półwagonowe mogły być obliczane według tej samej, niższej, podstawy taryfowej, jak przesyłki całowagonowe — mamy bowiem wiele składów, które nie będą mogły całych wagonów na raz zamawiać;

3) wreszcie, ażeby fracht nie był wypłacany zaraz przy wysyłce, ale żeby wszystkie rachunki koncentrowały się w lwowskiej Dyrekcyi ruchu, która miesięcznie razem będzie nam je przedkładać, my zaś zaraz po przedłożeniu wypłacać je będziemy.

Ta ostatnia ulga została nam przyznaną — a jest ona dla nas wielkiem ułatwieniem w naszej manipulacyi. Uwolniono nas też od zwykłego w takich razach obowiązku składania kaucyi. Wszakże z ubolewaniem zapisać musimy, że pierwszy i drugi punkt naszej odezwy pozostał bez uwzględnienia — Dyrekcya bowiem odmówiła nam wszelkiego obniżenia taryfy. Przyrzekła tylko, iż gotową jest wziąć pod rozwagę możliwość ulg w tych relacyach, w których dotychczas sól nigdy kolejowo transportowaną nie była i zawezwała nas, abyśmy przedłożyli wykaz tych stacyj kolei państwowych, do których dotychczas dostawiano sól drogą kołową a do których moglibyśmy, przy obniżeniu taryfy dowozić je koleją.

Wykaz taki przedłożyliśmy odezwą z dnia 12-go lipca 1893 L. 33.030 na ręce lwowskiej Dyrekcyi ruchu, oświadczając, że przy zniżeniu frachtu dla wykazanych miejscowości o 15 do 20% mógłby się Wydział krajowy zobowiązać, iż wszystkie przesyłki do tych miejscowości tylko koleją przesyłać będzie. Na to niestety nie mamy dotychczas odpowiedzi.

W tych warunkach rozpoczęła się czynność sprzedaży soli w połowie lipca. Zamówienia od zastępców zaczęły nadchodzić już od dnia 8. lipca, wszakże z powodu opóźnienia w przesłaniu nam wspomnianych wyżej szczegółowych warunków, ekspedycya sama mogła się rozpocząć dopiero od dnia 15. lipca.

Wynik obrotu od tego dnia po dzień 31. grudnia 1893 jest następujący:

Miesiąc:	Ilość pobranej soli w centn. metr.
lipiec	12.911
sierpień	18.745
wrzesień	18.584
październik	21.874
listopad	18.219
grudzień	15.868
razem .	106.201

Jeżeli zważymy, że z przyznanego nam rocznego kontyngentu w ilości 420.000 centn. metr. wypada przeciętnie na miesiąc 35.000 centn. metr. — to ażeby kontyngent wyczerpać, powinniśmy byli pobrać w przeciągu $5^1/_2$ miesięcy 192.500 centn. metr. — pobrało się zaś tylko 106.201 centn. metr. t. j. tylko 55·17% a więc bardzo mało nad połowę.

Wynik ten jest stanowczo niepomyślny. Zanim jednak przedstawimy jego powody i sposoby ich usunięcia — podamy jeszcze cyfry, odnoszące się do finansowej strony tej sprawy. Zamknięcia rachunków za ten wstępny okres nie przedkładamy, z powodu, iż nie mogło ono jeszcze być sporządzone według obowiązujących nas form, a tem mniej sprawdzone i skontrolowane. Sądzi też Wydział krajowy iż jako pierwszy peryod rachunkowy przyjąć należy czas od otwarcia interesu po koniec roku bieżącego — a więc czas, w którym z okresu prób i doświadczeń przejdzie się już do zupełnie uregulowanego obrotu Z tych powodów pierwsze zamknięcie rachunków przedłożyć zamierzamy po zamknięciu bieżącego roku kalendarzowego. Biuro wszakże sporządziło ze swoich bardzo ściśle prowadzonych ksiąg rachunkowych surowy bilans na dzień 31. grudnia 1893. Bilans ten zestawiony jest możliwie pessymistycznie — ponieważ a) z należytości jakie Wydział krajowy ma u zastępców za tablice i druki, przyjęto do stanu czynnego tylko połowę, chociaż niewątpliwie znacznie więcej odebrać się powinno, b) przyjęło na ten pierwszy okres umorzenie całej połowy kosztów wstępnych, tj. wydatków poniesionych na urządzenie bióra i wszelkich wydatków przed dniem 1. lipca, które jako koszta wprowadzenia interesu w życie, w każdem tego rodzaju przedsiębiorstwie rozkładane bywają na kilka lat. Jeżeliśmy tutaj przyjęli okres umorzenia jednoroczny i w pierwszem półroczu umarzamy całą połowę, czynimy to tylko z ostrożności, ażeby bilans nie był zestawiony optymistycznie. Z tak ułożonego bilansu wynika na dzień 31. grudnia 1893 czysty zysk dla funduszu solnego w kwocie 2492 zł. po pokryciu wszelkich wydatków na przewóz i administracyę, tudzież po pokryciu połowy kosztów wprowadzenia interesu w ruch. Fundusz krajowy nie jest zatem na żadną stratę narażony i pod tym względem stało się zadość uchwale Wysokiego Sejmu z d. 9. kwietnia 1892.

Spełnioną też została wola Wysokiego Sejmu w uchwale tej wyrażona, ażeby sól w drobnej sprzedaży nie była nigdzie droższą niż dotychczas, nigdzie też nie przekraczała ceny 11 ct. za topkę. Porównanie cen przez Wydział krajowy ustanowionych, z cenami, jakie podane zostały w r. 1891 przez Wydziały powiatowe, ck. Starostwa i Towarzystwa zaliczkowe, przekonywa, że najważniejszy cel całej akcyi, t.j. potanienie soli, został istotnie osiągnięty. Samo pojawienie się nasze na targu solnym wywołało ten skutek, że konkurencya handlarzy obniżyła ceny soli w handlach od nas niezależnych, a gdy i Wydział krajowy nie tylko w pierwotnych swych uchwałach nie przekroczył nigdzie granicy 11 centów, następnie zaś — jak już poprzednio wspomniano — w bardzo znacznej ilości składów poszedł jeszcze dalej w zniżeniu ceny — to możemy twierdzić stanowczo, że obecnie sól wszędzie jest sprzedawana taniej, niż przed wprowadzeniem krajowej sprzedaży. W samych początkach podnosiły się tu i ówdzie bardzo nieliczne skargi na droższą cenę. Były to jednak tylko sporadyczne, tu i ówdzie i to chwilowo podnoszone skargi, które od dłuższego czasu już się nie powtarzają.

Jeżeli mimo osiągnięcia tego głównego celu, to jest obniżenia ceny soli, nazwaliśmy wynik niepomyślnym, to głównie dla tego, że z przyznanego nam kontyngentu

wyczerpaliśmy w tym pierwszym okresie $5^1/_2$ miesięcy bardzo mało nad połowę, skutkiem czego w ręku konkurencyi nie krępowanej żadnem zobowiązaniem ani ograniczeniem co do wysokości ceny soli w drobnej sprzedaży, pozostała zbyt wielka ilość soli. Jeżeliby ta konkurencya doprowadziła do tego, żeby wybierana przez nas ilość jeszcze się zmniejszyła w takim razie „wolny handel“ — niczem, jak powiedzieliśmy, nie krępowany, mógłby znowu dowolnie ceny w drobnej sprzedaży oznaczać. Kwestya wyczerpywania kontyngentu, Wydziałowi krajowemu wyznaczonego, jest zatem kwestyą dla ustalenia obniżonej ceny najżywotniejszą. Dla nas zaś jest ona o tyle jeszcze ważną, że im więcej soli naszym zastępcom będziemy sprzedawać, tem mniejszym zarobkiem na sprzedaży możemy się zadowolić, wtedy bowiem sama lokacya gotówki, jaką skutkiem uzyskania trzymiesięcznego kredytu rozporządzamy, pokrywa nam zupełnie koszta administracyi, a drobny zarobek wystarczy na utworzenie koniecznej rezerwy. I dla tego kiedy w początkach organizacyi zwracaliśmy uwagę głównie na obniżenie ceny dla konsumentów, co też, jak wyżej przytoczono, w wielkiej ilości składów i powiatów zrobiono — zwracamy teraz główną uwagę na to, ażeby można doprowadzić do wyczerpywania całego kontyngentu. Że zaś Wydział krajowy nie może zakupywać i magazynować soli przez zastępców nie zamówionej i nie zapłaconej, magazynowanie bowiem ze zbyt wielkiem ryzykiem jest połączone — przeto od zastępców głównie zależy czy Wydział krajowy zdoła kontyngent wyczerpać czy nie.

Położenie zastępców zaś musimy oceniać bardziej niż się to w początkach działo, ze stanowiska kupieckiego.

Kiedy w początkach wszystkie głosy z kraju, zgodnie z zapatrywaniem naszem, taniość lub drogość soli mierzyły wysokością ceny przez konsumentów opłacanej, to obecnie i zastępcy sami i koła nieinteresowane, taniością soli nazywają cenę, jaką nam zastępca płaci. Zastępca zatem, który ma od nas bardzo dobre warunki, którz pobiera wysoką prowizyę albo wysokie wynagrodzenie za dowóz ze stacyi kolejowej, mówi, że sól jest tania; jeżeli zaś przypadkiem dowie się że jakiś konkurent jego sprowadza sobie sól do tej samej miejscowości po cenie tańszej aniżeli on nam płaci, w takim razie skarzy się, że sól jest droga. I ze swego kupieckiego stanowiska ma on do pewnego stopnia racyę, dla kupca bowiem nie inną miarą taniość jakiegoś artykułu da się mierzyć jak tylko tem, ile jego ten artykuł z dostawą do samego magazynu kosztuje. Jest jednak pewna liczba zastępców, którzy skarzą się na tę mniemaną drogość naszej soli i tej drogości winę niepowodzenia swego przypisują, chociaż winę oni sami ponoszą. Jeżeli wzięli się do interesu bez znajomości rzeczy i bez gotówki — jeżeli interesem tym się nie zajmują, ale pod pozorem ustanowienia funkcyonaryusza poprostu interes za stałą opłatą innemu odstąpili, skutkiem czego prowizya na dwóch rozdzielona, oczywiście wystarczyć nie może, jeżeli nie pamiętają o tem że lepiej zadowolić się małym, ale często powtarzającym się zyskiem, aniżeli mieć w kalkulacyi zysk wielki ale sprzedawać bardzo mało — takim razie interes iść nie może. Takich zatem zastępców, którzy interes źle prowadzą a głównie takich o których notorycznie wiadomo że go pod pozorem pełnomocnictwa subarendowali, musimy co rychlej zastąpić takimi, którzy interes znają, sami prowadzić go będą i całą usilność w to włożą, aby zaopatrując w sól całą okolicę, mieć zarobki stałe a często się powtarzające, jednem słowem sprzedawać więcej, choćby zysk na jednym centnarze był mniejszy.

Ale z drugiej strony można też i warunki naszym zastępcom przyznawane w wielu jeszcze składach polepszyć, w ten sposób wzmocnić ich siłę konkurencyjną i zapewnić sobie lepsze niż dotąd wyczerpywanie kontyngentu. Jaskrawo tutaj rzuca się w oczy różnica pomiędzy temi trzema salinami. które tak są od kolei oddalone, że sól z nich wyłącznie tylko drogą kołową się rozchodzi, a temi, z których sól się wysyła koleją.

Pierwsze — t. j. Kossów, Łanczyn i Delatyn zaopatrują w sól 11 powiatów wschodnich i południowych, a mianowicie: Bohorodczany, Borszczów, Buczacz, Horodenka, Kołomyja, Kossów,

Nadwórna, Śniatyn, Stanisławów, Tłumacz, Zaleszczyki. Kontyngent dla tych powiatów wyznaczony, wynosi rocznie 69.014 centn. metr. tak, że w przeciągu $5^1/_2$ miesięcy powinne były wybrać 31.630 centn m., wybrały jednak tylko 5.261 centn. m. t. j. 16.6% kontyngentu.

Resztę kraju zaopatrują saliny w Kałuszu, Dolinie, Bolechowie, Drohobyczu, Stebniku i Lacku. Kontyngent powiatów z tych salin zaopatrywanych wynosi 350.986 centn. m., powinne więc były za $5^1/_2$ miesięcy wybrać 160.869 centn. m. a wzięły 100.940 czyli 62.75%.

Różnica między temi dwiema cyframi jest istotnie jaskrawą: tam mniej niż $^1/_5$, tutaj więcej niż $^3/_5$ kontyngentu wyczerpane, tam interes oczywiście zwichnięty i nieudały, tutaj wprawdzie nie świetnie ale w każdym razie znacznie lepiej rozwinięty.

I dla tego przystępując do uzdrowienia interesu, trzeba te dwie kategorye salin rozdzielić.

Powodem absolutnego niepowodzenia interesu w salinach tak zwanych pokuckich, jest okoliczność, iż tutaj scentralizowana spedycya, wychodząca z saliny samej, nie wytrzyma konkurencyi z dostawą okolicznościową. Powiaty wyżej wymienione, pobierające sól z salin pokuckich, mają ciągłe handlowe stosunki z okolicami, w których te saliny są położone. Mogą zatem dla interesu solnego wyśmienicie wyzyskiwać te stosunki i korzystać z powrotu fur wiozących od nich zboże, spirytus i t. p. ażeby za bardzo niską cenę dostawić sobie sól. Spedycya scentralizowana w salinie, zorganizowana tak, iżby na każde zawołanie miała dostateczną ilość furmanek — daje wprawdzie tę ważną korzyść, iż może wysyłkę każdej chwili uskutecznić, nie czekając „okazyi“— ale z natury rzeczy musi być droższą. Ten był główny powód niepowodzenia w tych powiatach, które sól biorą z salin pokuckich.

I dla tego też Wydział krajowy wdrożył obecnie rokowania z Towarzystwem handlowem i Spółką — ażeby odstąpiła od spedycyi i dostawy z tych trzech salin, na co druga strona już się zgodziła. Jeżeli co do szczegółów i warunków tej zmiany nastąpi porozumienie, w takim razie oddamy naszym zastępcom w składach głównych tych trzech powiatów dostawę tak, aby sami o dowóz soli się starali. Odpowie to życzeniom, przez tych zastępców od samego początku wypowiadanym. Od ich energii, rzutkości i zapobiegliwości zależeć będzie, żeby sobie dostawę tak zorganizowali, ażeby mogli wyzyskać wszelkie „okazye“ a wtedy stosunki w tych 11 powiatach stanowczo się polepszą.

Inaczej rzecz się ma z powiatami, które pobierają sól z salin, leżących przy kolejach. Tutaj scentralizowana spedycya, zwłaszcza gdy idzie o przesyłki kolejowe, przedstawia o wiele więcej korzyści, i z większą łatwością konkurować może ze spedycyą prywatną. Tutaj uzdrowienie interesu, który już o wiele bliższym jest dojścia do rzeczywistego powodzenia, skoro się przeszło 3/5 kontyngentu wyczerpuje, nastąpić może innemi środkami. Musimy przedewszystkiem uregulować dostawy tak, aby powiaty i składy, które kalkulują się ze stratą, doprowadzić przynajmniej do równowagi. Nie da się to wszędzie osiągnąć — sądzimy jednak, że pozostaną chyba nieliczne a na ogół interesu bardzo mało wpływające wyjątki. Gdy zaś Wysoki Sejm uchwałą z dnia 9-go kwietnia zakreślił nam jako maksymalną granicę ceny 11 ct. za topkę — to nie mógł nie być świadomym tego, iż w niektórych okolicach cena ta będzie możliwą tylko przy stracie dla funduszu solnego, którą to stratę zarobkiem na innych składach i powiatach pokryć się musi.

Rozpoczęliśmy też już pracę w tym kierunku, ażeby tym wszystkim składom, na których mamy dotychczas pewne większe zarobki, polepszyć warunki pobierania od nas soli — a mówiąc wyraźnie, podnieść im prowizyę. Wychodzimy przy tem z tego założenia, że jeżeli na jakim składzie któryby miał np. 1.000 cent. metr. rocznego kontyngentu, mamy 10 centów zarobku na centnarze, ale ten skład wyczerpuje tylko połowę kontyngentu, daje więc tylko 50 zł. rocznie zarobku funduszowi solnemu — to lepiej jest zadowolić się zyskiem o połowę mniejszym, prowizyę zastępcy podnieść jeszcze o 5 ct. na centnarze, ale zapewnić sobie wyczerpanie kontyngentu.

Akcya ta została już rozpoczęta, — wnioski są już w znacznej części opracowane i w ciągu miesiąca lutego będą mogły być załatwione.

Ale przyznając wyższe prowizye zastępcom, wzmacniając ich siłę konkurencyjną, uczynimy to zależnem od warunku wyczerpywania kontyngentu, tak, że na wypadek gdyby do pewnego oznaczonego terminu warunek ten nie został dotrzymanym, zastrzeżemy sobie prawo powrócenia do dawnego wymiaru prowizyi a ewentualnie i odebrania zastępstwa.

W ten sposób Wydział krajowy spodziewa się, iż dojdzie do wyczerpania kontyngentu w tych wszystkich powiatach, które zaopatrują się w sól z salin, leżących przy kolei, a które już teraz pobierają 62% przeznaczonej dla nich soli.

Wydział krajowy bynajmniej nie tai przed Wysokim Sejmem, iż dotychczasowy rozwój interesu solnego nie jest tak pomyślnym, jak się spodziewano — ani też nie przeczy, iż doświadczenie kilkomiesięczne odsłoniło pewne błędy w organizacyi pierwotnej. — Wszakże o to doświadczenie oparty, świadom tego, co naprawić trzeba i można, sądzi Wydział krajowy, iż nie należy się zniechęcać ale całą usilność w to włożyć, ażeby osiągnąwszy już cel główny, tj. potanienie ceny soli dla konsumenta, osiągnąć i drugi, którym jest ustalenie tej ceny takie, ażeby nie mogła zachodzić obawa powrotu do dawnej dowolności.

Że zaś oprócz wskazanych wyżej środków także i obniżenie zbyt wysokich taryf kolejowych do osiągnięcia celu tego przyczynić się może — przeto Wydział krajowy czyni odpowiedni wniosek.

Na podstawie powyższego wywodu Wydział krajowy wnosi.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o wykonaniu uchwał Sejmu w sprawie objęcia sprzedaży soli warzonki w zarząd kraju.

2) Sejm wzywa ck. Rząd, aby taryfy dla przewozu soli na kolejach żelaznych znacznie obniżył, a przynajmniej o tyle, by dla półwagonowych przesyłek soli przyjętą była taka sama podstawa obliczania frachtu, jak dla całowagonowych.

Z Rady Wydziału krajowego król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 29. stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Sanguszko *w. r.*

Członek Wydziału krajowego
Romanowicz *w. r.*
sprawozdawca.

Z drukarni i litografii Pillera i Sp. we Lwowie.

WARUNKI

udzielenia Wydziałowi krajowemu kredytu na sól topkową.

Das Finanz-Ministerium erklärt sich bereit, vorbehaltlich des jederzeitigen Widerrufens unter den, im Folgenden näher bezeichneten Bedingungen zu verfügen, dass dem Landesausschusse für den Ankauf von Südsalz bei den 9 ostgalizischen Südwerken: Kossów, Lanczyn, Delatyn, Kałusz, Dolina, Bolechów, Stebnik, Drohobycz und Lacko um den Tarifpreis (unverpackt, ab Wage des betreffenden Salzverschleissmagazines) zum ausschliesslichen Vertriebe dieses Salzes in den 59 Bezirken Ost-Galiziens ein dreimonatlicher Credit bis zu dem Betrage von Neunhundertfünfundvierzig Tausend (945.000) Gulden ö. W. gewärth und jährlich eine Salzmenge von 420.000 Meterzentner in den, von der k. k. Finanz-Landes-Direction für jede der 9 Salinen Ostgaliziens zu bestimmenden Theilquantitäten und Lieferungsterminen bei den betreffenden Salinen zur Ausfolgung bereit gehalten werde.

Die Bedingungen hiefür sind folgende:

1) Der Landesausschuss bestellt bei der k. k. Finanz-Landes-Direction längstens einen Monat im Vorhinein das von ihm während des nächsten Monates benöthigte und auszufassende Südsalzquantum, welches aber in der Regel den zwölften Theil des gesammten, obbezeichneten Jahresquantums von 420.000 Meterzentnern nicht übersteigen soll.

Die Finanz-Landes-Direction gibt dem Landesausschusse in Erledigung der vorerwähnten monatlichen Vorausbestellung noch vor Beginn des betreffenden Ausfassungsmonates bekannt, welche Theilquantitäten von der bestellten Menge und in welchen Terminen innerhalb des betreffenden Monates dieselben bei jeder einzelnen der obgenannten 9 Salinen für den Landesausschuss bereit gehalten respectiwe von diesem zu beziehen sein werden.

In dieser Richtung bleibt der Finanz-Verwaltung vollkommen freie Hand gewährt. Sollte das, der einen oder anderen der 9 Salinen im vorhinein zugewiesene Theilquantum in der Folge aus irgend einem Grunde bei diesen Salinen nicht effectuirbar werden, so kann insbesondere von der Finanz-Landes-Direction dieses Theilquantum nachträglich noch an eine oder mehrere der übrigen Salinen überwiesen werden.

Dagegen nimmt die Finanz-Verwaltung keinen Einfluss darauf, nach welchen der 59 Bezirke Ostgaliziens das Salz versendet wird.

3) Die Südsalzmenge, welche der Landesausschuss auf Grund der Erledigung der monatlichen Vorausbestellung bei einer oder mehreren der betreffenden Salinen zugleich auf einmal beziehen will und auch auf einmal auszufassen hat, muss mindestens 2.000 Meterzentner betragen.

Behufs Erwirkung der Ausfolgungsanweisung hat der Landesausschuss bei der k. k. Landes-Finanz-Direction durch einen derselben namhaft zu machenden Bevollmächtigten mit-

telst gehörig gestempelten Eingabe einen Wechsel einzureichen, welcher von einem öffentlichen Creditinstitute acceptirt und spätestens drei Monate a dato der Überreichung, bei der k. k. Landeshauptcasse in Lemberg zahlbar ist.

4) Die Summe der laufenden, noch nicht eingelösten Wechselbeträge darf den Betrag von 945.000 fl. ö. W. auf keinen Fall übersteigen. Sobald die schwebende Wechselschuld die Höhe dieses Betrages erreicht hat, wird entweder jeder weiter überreichte Wechsel zurückgestelt, oder mit der Salzanweisung auf Grund desselben so lange zugewartet werden, bis von Seite der k. k. Landeshauptcasse in Lemberg darüber die Anzeige eingelangt sein wird, dass ein entsprechender Wechselbetrag zur Einlösung gelangt und hiedurch die Wechselschuld derart vermindert werden ist, dass letztere auch im Falle der Annahme der neuüberreichten Wechsel die vorbezeichnete Grenze nicht überschreitet.

5) Nach Richtigsbefund und Annahme jedes einzelnen Wechsels wird von der k. k. Finanz-Landes-Direction nach den diesfalls erst näher festzusetzenden Modalitäten, die Anweisung des, jenem Betrage, auf welchen die auf einmal überreichten Wechsel lauten, nach dem Tarifpreise entsprechenden Südsalzquantums bei den betreffenden k. k. Salzverschleissämtern unter gleichzeitigen Verständigung des Landesausschusses verfügt werden.

6) Die hiernach angewiesene und bei den betreffenden Salinen bereit gehaltene Salzmenge muss von den bei jeder dieser Saline zu bestellenden und der Finanz-Landes-Direction namhaft zu machenden Bevollmächtigten (Spediteuren) des Landesausschusses längstens binnen 14 Tagen nach erfolgter Anweisung wirklich übernommen werden, widrigens über dieselbe anderweitig verfügt werden kann, ohne dass dem Landesausschusse ein Anspruch zustünde, später dafür vollen oder theilweisen Ersatz zu verlangen.

7) Da der Tarifpreis nur für das franco Wage des betreffenden Ärarial-Magazins gestellte Südsalz gilt, hat der Landesausschuss die, ewentuell für die Überstellung des Salzes auf die Transportmittel und für die Verpackung auflaufenden und vom Salzverscheissamte, Nebengebüren dem Ärar 14 Tage nach Ablauf jedes Monates auf Grund der von jedem Salzverscheissamte monatlich zu verfassenden, detaillirten Spesenrechnung bar zu vergüten.

8) Zur Sicherstellung des Salzpreiscredites und der zu vergütenden Spesen (Zahl. 7.) hat der Landesausschuss eine Caution im Betrage von neunhundertfünfundvierzigtausend (945.000) Gulden ö. W. bar oder in, gemäss den bestehenden Vorschriften zur Cautionsleistung zulässigen Effecten nach dem Börsencurse des Erlagstages jedoch nicht über den Nominalwerth bei der k. k. Landeshauptcassa in Lemberg zu erlegen. Im Falle des Erlages verzinslichen Effecten, werden die jeweilig fällig werdenden Coupons nach Vorschrift gegen Quittung dem Landes-Ausschusse selbstverständlich ausgefolgt. In die vom Landes-Ausschusse bei Erlag dieser Caution beizubringende Widmungs-Urkunde, welche dem Finanz-Ministerium vorher zur Genehmigung vorzulegen sein wird, ist ausdrücklich die Ermächtigung des Ärars anzuerkennen: dass im Falle einer nicht rechtzeitig erfolgenden Einlösung fällig gewordener Wechsel oder Bezahlung der im Punkte 7 bezeichneten Nebenspesen die betreffenden Schuldbeträge aus dieser Caution ohne vorheriges gerichtliches Einschreiten hereinzubringen und zu diesem Behufe die ewentuell erlegten Effecten auf der Börse veräussert werden können.

Sobald in einem der vorerwähnten Fälle ein Theil der Cautions vom Ärar eingezogen werden sein sollte, ist der Landesausschuss verpflichtet, die Caution sofort wieder auf den vollen Betrag von 945.000 fl. zu ergänzen, widrigens die Annahme neuer Wechsel, respective die Anweisung von Salz auf Grund derselben sistirt werden würde.

9) Die Finanz-Verwaltung nimmt auf den Vertrieb des vom Landesausschusse bezogenen Südsalzes in 59 östlichen Bezirken Galiziens keinen directen Einfluss. Jedoch ist der Landes-Ausschuss verpflichtet, dafür zu sorgen, dass in jeder Salzniederlage, für welche er Salz aus

den genannten Salinen bezieht, dasselbe im Einklange mit dem gesetzlich bestehenden Salzfreihandels-Prinzipe an Jedermann zum Verbrache oder Weiterverkaufe verkauft und bei diesem Salzverkaufe Niemand bevorzugt werde.

Im Übrigen wird der Erwartung Ausdruck gegeben, dass der Landes-Ausschuss den Salzvertrieb nach den, vom galizischen Landtage in der Sitzung am 9 April 1892 unter I und II gefassten Beschlüssen und zwar insbesondere derart organisiren werde, dass

a) hiebei nicht die Erzielung eines Gewinnes sondern lediglich die Verbilligung der Salzdetailpreise in den fraglichen Bezirken im Auge gehalten und

b) bei Errichtung der Niederlagen im Einverständnisse mit jenen Bezirks-Ausschüssen oder sonstigen autonomen Corporationen vorgegangen werde, welchen von der Finanz-Verwaltung der Bezug eines bestimmten Quantums Südsalzes directe aus den ostgalizichen Salinen derzeit zugestanden ist und diese Begünstigung sodann mit dem Zeitpunkte der Eröffnung des besagten Credites für den Landesausschuss entzogen werden müsste.

Ogólne postanowienia
o organizacyi zarządu sprzedaży soli.

§. 1.

Zarząd sprzedaży soli wykonywa Wydział krajowy za pomocą:
a) Komisyi sprzedaży soli.
b) Biura sprzedaży soli.

§. 2.

Komisya sprzedaży soli składa się pod przewodnictwem Marszałka krajowego lub jego zastępcy:
a) z Szefa tego Departamentu Wydziału krajowego, do którego sprawa sprzedaży soli przydzieloną będzie.
b) z jednego członka Wydziału krajowego przez Wydział wybranego.
c) z jednego starszego Urzędnika konceptowego, przez Wydział krajowy do kemisyi wydelegowanego.

§. 3.

Biuro sprzedaży soli pozostaje pod zwierzchnim kierunkiem Szefa tego departamentu Wydziału krajowego, któremu sprawa ta przydzieloną zostanie. Marszałek krajowy wszakże może w myśl §. 24 (ustęp 3.) Instrukcyi dla Wydziału krajowego wyznaczyć jednego urzędnika konceptowego Wydziału krajowego jako kierownika biura sprzedaży soli.
Biuro składa się prócz wspomnianego powyżej kierownika
a) z fachowego referenta,
b) z dwóch kontrolorów,
c) z adjunkta,
d) z rachmistrza i kalkulanta,
e) z manipulanta.
Prócz tego przydzieloną będzie dla spraw sprzedaży soli jedna siła pomocnicza do kasy krajowej i jedna do Oddziału rachunkowego Wydziału krajowego.

§. 4.

Komisya sprzedaży soli przygotowuje dla obrad i uchwał Wydziału krajowego:
a) projekt organizacyi sprzedaży soli w myśl uchwał Wys. Sejmu i ugody z ck. Administracyą skarbową,

b) wszelkie wnioski i projekta, jakieby w tej sprawie Wys. Sejmowi i ck. Rządowi przedkładać należało,

c) projekt organizacyi biura i ewentualnych jej zmian — wnioski co do mianowania funkcyonaryuszów biura, ich stosunku służbowego i wysokości wynagrodzenia,

d) instrukcye dla biura, dla spedycyi i dla składów miejscowych,

e) wnioski co do osób lub instancyj, którym mają być powierzone agencye spedycyjne przy salinach i składy miejcowe,

f) wnioski co do wymiaru prowizyi dla osób pod *e*) wymienionych, wysokości ich kaucyj i warunków rozwiązania stosunku z nimi,

g) wnioski co do fruktyfikacyi zasobów kasowych, utworzenia i sposobu użycia funduszu rezerwowego i ewentualnego obniżenia cen soli.

h) wnioski co do ewentualnego rozszerzenia działalności także na sól bydlęcą i na sól kamienną.

§. 5.

Komisya prowadzi kontrolę administracyjną nad biurem, przedkłada Wydziałowi kraj. roczne zamknięcia rachunków i preliminarze wydatków.

§. 6.

Całą manipulacyę wraz z ekspedycyą prowadzi biuro sprzedaży soli — czynności kasowe Kasa krajowa — zwierzchnią kontrolę rachunkową Oddział rachunkowy Wydziału krajowego — wszystkie na podstawie instrukcyj, które Wydział krajowy na wniosek komisyi wyda.

Zarówno biurowa jak i rachunkowa manipulacya Zarządu sprzedaży soli wykonywaną będzie tak, ażeby wszelkie korespondencye zwłaszcza ze spedycyami i z magazynami tudzież czynności rachunkowe prowadzone były zawsze a jour.

§. 7,

Biuro załatwia jako currentia, pod wyższą aprobatą ale bez odnoszenia się do Komisyi a względnie do Rady Wydziału krajowego:

a) wszelkie zamówienia soli w granicach przyznanego przez ck. Rząd kredytu.

b) obrachunki z magazynami, ze spedytorami tudzież z ck. Rządem i wszelkie wynikające stąd procesa rachunkowe.

c) obrachunki frachtów z ck. Dyrekcyą kolei państwowych.

d) wszelkie czynności, będące tylko wykonaniem już powziętych uchwał Wydz. kraj.

§. 8.

Urzędnicy, zajęci w biurze sprzedaży soli, nie są stałymi urzędnikami. Podlegają oni władzy dyscyplinarnej Wydziału krajowego i wszelkie postanowienia ustanowy służbowej z wyjątkiem postanowień o emeryturze, o pensyi wdowiej i o pięcioleciach, mają do nich zastosowanie z tą wszakże odmianą, iż na wypadek rozwiązania stosunku służbowego nie wskutek przekroczenia dyscyplinarnego, zastrzeżony będzie dla obu stron półroczny termin wypowiedzenia.

§. 9.

W granicach uchwał Wys. Sejmu z dnia 9 kwietnia 1892 i reskryptu c. k. Ministerstwa z dnia 11. grudnia 1892 L. 40.296, przeprowadzoną będzie organizacya sprzedaży soli na tej zasadzie, iż w każdym powiecie istnieć będzie odpowiednia ilość składów (magazynów) w stosunku do ludności, rozległości i geograficznego położenia powiatu. Staraniem zarządu będzie

ilość tych magazynów ile możności powiększyć. W miarę potrzeby może być także założony w powiecie magazyn główny powiatowy, z którego inne składy w powiecie sól pobierać będą.

Co do ilości i siedziby składów, tudzież co do urządzenia głównego magazynu powiatowego, nie mniej co do osobistości lub instytucyj, którym magazyny i składy powierzone być mają, zasięgnąć należy opinii Wydziału powiatowego.

W każdej salinie ustanowioną będzie spedycya, której zadaniem będzie sól z saliny pobierać, opakowywać i na miejsce przeznaczenia posyłać.

§. 10.

Składy zamawiają sól w Zarządzie sprzedaży soli w Wydziale krajowym — stąd zaś zamówienie odchodzi najdalej w przeciągu 24. godzin do spedycyi w salinie, skąd bezzwłocznie, a znowu najpóźniej w przeciągu 24 godzin zamówiona ilość soli będzie wysłaną.

Składy przy zamówieniu przesyłają do Kasy krajowej całą kwotę, przypadającą za zamówioną sól, potrącając tylko dla siebie umówioną prowizyę.

Utrzymujący składy będą obowiązani starać się o to, aby okoliczne gminy zawsze w porę w sól były zaopatrzone. W tym celu do każdego składu przydzielony będzie rejon sąsiednich gmin.

Składom nie wolno sprzedawać soli powyżej ceny przez Wydział krajowy ustanowionej.

Spedytorowie pobierać będą prowizyę jako wynagrodzenie za spedycyę.

Wypłata frachtu kolejowego następuje z Zarządu sprzedaży soli w Wydziale krajowym.

§. 11.

Na podstawie powyższych zasad wydane będą szczegółowe, instrukcye dla biura co do wszelkich działów jego czynności, dla spedycyj w salinach, tudzież dla głównych magazynów powiatowych i dla składów miejscowych.

We Lwowie dnia 8. kwietnia 1893.

INSTRUKCYA

dla zastępców Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielk. Księstwem Krakowskiem do sprzedaży soli.

Art. 1.

Kto może być zastępcą Wydziału krajowego do sprzedaży soli.

Zastępcą Wydziału krajowego do sprzedaży soli może być każda pełnoletnia i własnowolna osoba, z wyjątkiem tych, które za zbrodnię lub przestępstwo, popełnione z chęci zysku, karane były.

Wydział krajowy może także zamianować zastępcą osobę moralną, instytucyę, korporacyę, spółkę i t. p.

Wrazie zamianowania kilku osób wspólnie zastępcami Wydziału krajowego do sprzedaży soli, będą osoby te za wszelkie postanowienia zawarte w niniejszej instrukcyi, jako też za wykonanie wszelkich, przez Wydział krajowy wydanych rozporządzeń, dotyczących sprzedaży soli do niepodzielnej ręki odpowiedzialnemi.

Art. 2.

Obowiązki zastępcy Wydziału krajowego do sprzedaży soli.

Obowiązki, które zastępca do sprzeday soli według postanowień niniejszej instrukcyi wykonywać będzie są następujące:

a) sprzedawać sól tak w głównym składzie jak i w filiach po cenach stałych przez Wydział krajowy oznaczonych;

b) starać się o to, aby w okręgu jego soli nigdy nie zabrakło;

c) utrzymywać odpowiedni lokal na skład i sprzedaż;

d) koszta ze sprzedażą soli połączone, a to tak w głównym składzie jak i filiach pokrywać z przyznanej mu przez Wydział krajowy prowizyi.

Art. 3.

Przepisy dotyczące lokalu głównego składu i sprzedaży soli.

Lokal głównego składu i sprzedaży soli powinien się znajdować ile możności w centrum danej miejscowości.

Każdy z zastępców jest obowiązany na dni 14 przed rozpoczęciem sprzedaży podać Wydziałowi krajowemu pisemnie do wiadomości liczbę konskrypcyjną domu, w którym lokal głównego składu i sprzedaży mieścić się będzie.

Lokal przeznaczony na główny skład i sprzedaż ma być suchy i nie wolno utrzymywać w nim takich przedmiotów, któreby swym zapachem lub innemi własnościami szkodliwie oddziaływały na sól, n. p. nie wolno w tym lokalu utrzymywać oleju mineralnego, skór bydlęcych, szmat i tp.

Lokalu tego nie wolno zastępcy bez poprzedniego zezwolenia Wydziału krajowego zmienić.

Art. 4.

Napis na lokalu głównego składu i sprzedaży soli.

Na lokalu głównego składu i sprzedaży soli ma być umieszczoną tablica z napisem: „Krajowa sprzedaż soli — cena za topkę... groszy (centów)".

Tablicę z takim napisem otrzyma zastępca sprzedaży od Wydziału krajowego za zwrotem kosztów.

W razie potrzeby ma Wydział krajowy prawo nałożyć na zastępcę do sprzedaży obowiązek utrzymywania filij do sprzedaży soli w miejscowości głównego składu, jakoteż w okręgu do tego składu należącym, a zastępca obowiązanym będzie na każdej filii umieścić również tablicę z napisem.

Art. 5.

Bliższe postanowienia dotyczące sprzedaży.

Zastępca ma sprzedawać sól konsumentom i drobnym handlarzom przyczem uważać należy na zaspokojenie w pierwszym rzędzie w okręgu dla niego oznaczonym potrzeb konsumentów; dopiero w dalszym rzędzie może zastępca sprzedawać drobnym handlarzom i to w ilościach ile możności małych, w celu obdzielenia jak największej liczby drobnych handlarzy.

Sprzedaż soli z głównego składu nie będzie ograniczoną na samą miejscowość tego składu, lecz obejmie okręg, który osobnem rozporządzeniem Wydziału krajowego oznaczonym zostanie.

Również drogą rozporządzenia oznaczonem zostanie minimum rocznego zapotrzebowania soli dla głównego składu, czem jednak sprzedaż nie ma być tak ograniczoną aby w razie potrzeby nie można i większej ilości zamówić.

W głównym składzie ma się znajdować zawsze zapas soli w dostatecznej ilości, którą dla pojedynczych składów Wydział krajowy osobno oznaczy.

Samo przez się rozumie się, że wobec zasady wypowiedzianej w ustawie o cłach i monopolach z roku 1835 wolno zastępcy sprzedawać sól konsumentom i handlarzom nie zamieszkałym w jednej z miejscowości do okręgu jego należących, tak samo wolno konsumentom lub handlarzom z okręgu pewnego składu nabywać sól gdzieindziej.

Art. 6.

Przepisy dotyczące zamówienia soli i potwierdzenia odbioru takowej.

Każdą posyłkę soli należy zamawiać w Wydziale krajowym, a to w następujący sposób:

Zastępca otrzym od Wydziału krajowego książeczkę, w której każda kartka składać się będzie z trzech części a mianowicie z zamówienia, potwierdzenia i juksty, przyczem obejmować będzie 60 kartek.

Każda kartka książeczki zamówień jest numerowaną liczbami porządkowemi w ten sposób, że ta sama cyfra każdej kartki znajduje się na zamówieniu, potwierdzeniu i jukscie.

Zamówienia należy zawsze uskuteczniać wedle liczb porządkowych gdyby zaś która kartka zepsuła się, należy zamówienie i potwierdzenie odbioru odłączyć i odesłać do Wydziału krajowego.

Odpowiednio do ilości kartek w książeczce otrzyma zastępca także odpowiednią ilość kopert adresowanych do Wydziału krajowego, które służyć mają do ekspedycyi zamówień i posyłek pieniędzy.

Zamawiając sól, należy na części kartki oznaczonej „zamówienie“ wypełnić cyframi i literami ilość zamówionych topek, tudzież wysokość równocześnie wysłanej kwoty pieniężnej i zaopatrzyć zamówienie własnoręcznym podpisem.

Skrobanie i poprawianie cyfer lub liter jest niedozwolone, w razie zaś pomyłki należy odnośną kartkę z zamówieniem i potwierdzeniem odłączyć i odesłać te dwie części kartki przy najbliższym zamówieniu do Wydziału krajowego a jukstę przekreślić.

Każde zamówienie na sól ma być wysłane tylko w kopercie, dostarczonej zastępcy przez Wydział krajowy, a razem z zamówieniem ma być nadesłaną przypadająca kwota obliczona w ten sposób, że z ceny sprzedaży przez Wydział krajowy wyznaczonej, potrąconą będzie tylko umówiona prowizya dla zastępcy.

Sól ma być zamawianą przynajmniej 3 razy w miesiącu, przyczem jak najściślej obowiązanym będzie zastępca przestrzegać, by zamówienia wysyłał w czas tak, aby w głównym składzie tegoż nie okazał się nigdy brak soli.

Zamówiona sól dostawioną będzie zastępcy do miejscowości składu względnie ostatniej stacyi kolejowej.

Zauważa się, że przy dostawie soli koleją od dnia zamówienia do dnia dostawy na miejsce głównego składu potrzeba 10 dni czasu, przy dostawie zaś kołami najwyżej 6 dni.

Posyłki soli, wysyłane koleją, będą zawsze adresowane pod nazwiskiem zastępcy do sprzedaży, obowiązkiem zaś tegoż będzie posyłkę odebrać bezzwłocznie po doręczeniu przez stacyę kolejową zawiadomienia o jej nadejściu.

W razie zaliczenia przez zarząd kolejowy czynszu składowego, lub też innych należytości, oprócz należytości przewozowej, obowiązkiem będzie zastępcy uiścić takowe z własnych funduszów.

Obowiązkiem zastępcy jest sprowadzać sól tylko za pośrednictwem Wydziału krajowego, w przeciwnym bowiem razie bezzwłocznie od zastępstwa wykluczonym będzie.

Po nadejściu każdej zamówionej partyi soli obowiązanym będzie zastępca zaraz przy najbliższem zamówieniu po odbiorze soli nadesłać wraz z tem zamówieniem potwierdzenie, że zamówioną sól odebrał, gdyby jednak przed zamówieniem nowej partyi soli, zamówiona poprzednio sól — co się tylko wyjątkowo zdarzyć może — jeszcze nie została dostawioną, w takim razie potwierdzenie odnośne przy następnem zamówieniu obowiązanym będzie zastępca nadesłać Wydziałowi krajowemu.

Równocześnie z potwierdzeniem obowiązanym będzie zastępca nadesłać także list przewozowy przy posyłkach dostawianych koleją.

Oprócz zamówień szczegółowych obowiązanym będzie zastępca do wnoszenia każdego miesiąca zawiadomienia, ile w przybliżeniu topek (klgr.) potrzebować będzie w danym miesiącu. Zawiadomienia takie mają być wnoszone na druku dostarczonym zastępcy przez Wydział krajowy, a to w ostatnich dniach przedostatniego miesiąca np. zawiadomienie na miesiąc sierpień ma być wniesione z końcem czerwca.

Art. 7.

Wynagrodzenie za ubytek lub uszkodzenie soli w transporcie.

Gdyby w czasie przewozu koleją pojedyncze topki soli znacznie uszkodzone zostały n. p. były pęknięte, pokruszone, obowiązkiem zastępcy będzie do dni trzech, licząc od dnia odbioru soli, donieść o tem Wydziałowi krajowemu i szczegółowo podać, ile topek i w jakim stopniu zostało uszkodzonych.

Przy odbiorze soli transportowej kołowo należy bezzwłocznie w obecności woźnicy zbadać, czy pojedyncze topki nie są uszkodzone, a w razie twierdzącym należy tego samego dnia, w którym sól odebrano, donieść o tem Wydziałowi krajowemu.

Doniesienie ma być wniesione na przepisanym druku.

Wydział krajowy, o ile możliwem to będzie, zbada z czyjej winy uszkodzenie nastąpiło i odpowiednio do wyniku dochodzenia zarządzi co wypadnie.

W razie wniesienia doniesienia po terminie wyżej oznaczonym, nie ma zastępca prawa do żądania jakiegokolwiekbądź odszkodowania.

Art. 8.

Środki służące do opakowania, jak worki, skrzynki i t. p. dostarcza spedytor, które też pozostają jego własnością, obowiązkiem zaś zastępcy do sprzedaży jest zwrócić te środki własnym kosztem do stacyi nadawczej t. j tej, z której sól odbierać będzie.

Art. 9.

Wynagrodzenie za dowóz soli ze stacyi kolejowej do miejsca składu.

Jeżeli miejsce głównego składu i sprzedaży soli oddalonem będzie od najbliższej stacyi kolejowej niżej 3 kilometrów, obowiązanym będzie zastępca ponieść koszta dowozu soli ze stacyi kolejowej do głównego składu z własnych funduszów, t. j. pokryć z prowizyi; przy oddaleniu zaś 3ech, lub też powyżej 3ech kilometrów, otrzyma odpowiedne uwzględnienie w wysokości prowizyi, jeźli własnemi podwodami sól ze stacyi kolejowej do miejsca składu sprowadzać będzie.

Uwzględnienie to oznaczonem zostanie w odrębnem rozporządzeniu Wydziału krajowego.

Art. 10.

Cena soli w głównych składach.

Sól sprzedawać można całemi topkami po pół topki i po $^1/_5$ części w stanie zaś zmielonym nie wolno będzie sprzedawać soli.

Ze względu na różnicę w kosztach dowozu soli z pojedynczych salin do składów, cena soli nie może być we wszystkich składach jednolitą,

lecz dla pojedynczych składów osobnemi rozporządzeniami Wydziału krajowego oznaczoną zostanie.

Wagi pojedynczych topek nie wolno zmniejszać przez obcinanie, ocieranie jednej topki o drugą, ani też w jakikolwiek inny sposób, a to pod karą bezzwłocznego odebrania zastępstwa.

Oznaczoną cenę wolno pobierać tak od konsumentów, jak i handlarzy i kupców; wyżej oznaczonej ceny bezwarunkowo, ani żądać, ani też pobierać nie wolno.

Tak samo więcej od oznaczonej ceny nie wolno będzie pobierać za pół topki lub $^1/_5$ część topki.

Zauważa się, że pół topki ma mieć najmniej 470 do 500 gramów, a $^1/_5$ część topki 185 do 200 gramów wagi.

Art. 11.

Czas, w którym lokal ma być otwarty.

Lokal głównego składu i sprzedaży soli ma być otwarty codziennie nie wyłączając niedziel i świąt — w porze od 1. kwietnia do 31. października, od godziny 6ej rano do 9ej wieczór — a w porze od dnia 1. listopada do 31 marca, od 7ej rano do 9ej wieczór.

W niedzielę od godziny 12 w południe lokal może być zamknięty.

Art. 12.

Postanowienia dotyczące grzywien za przekroczenia.

W razie niedopełnienia jednego z postanowień zawartych w niniejszej instrukcyi, nałoży Wydział krajowy grzywny a mianowicie:

a) w razie samowolnej zmiany lokalu — grzywna od 5 zł. (10 koron) do 10 zł. (20 koron);

b) w razie nieumieszczenia chociażby przez najkrótszy przeciąg czasów tablicy z napisem „Krajowa sprzedaż soli — cena za topkę centów (groszy)...“, ulegnie zastępca grzywnie od 10 zł. (20 koron) do 20 zł. (40 koron);

c) w razie skonstatowania braku soli z winy zastępcy chociażby przez najkrótszy czas nałożoną będzie grzywna od 10 zł. (20 koron) do 20 zł. (40 koron);

d) w razie pobrania, a nawet żądania od kupujących wyższych cen od oznaczonych w art. 8ym niniejszej instrukcyi — grzywna od 50 zł. (100 koron) do 100 zł. (200 koron);

e) w razie gdyby zbadano, że lokal sprzedaży nie był otwarty w godzinach w art. 9-ym niniejszej instrukcyi oznaczonych — grzywna od 5 zł. (10 koron) do 10 zł. (20 koron).

Art. 13.

Postanowienia dotyczące kaucyi.

Na zabezpieczenie dopełnienia obowiązków instrukcyą niniejszą wskazanych, złoży zastępca do sprzedaży odpowiednią kaucyę w effektach, którym przyznano pupilarne bezpieczeństwo.

Kaucya ma być złożona w kasie krajowej Wydziału krajowego na dni 14 przed rozpoczęciem zastępstwa sprzedaży soli.

Zwrot kaucyi nastąpi po upływie czasu, na który zastępcy udzielo-

nem zostanie upoważnienie do sprzedaży soli, a to najdalej w trzy miesiące po upływie tego czasu pod warunkiem, że wszelkie rachunki pomiędzy Wydziałem krajowym a zastępcą wyrównane zostaną.

Art. 14.

Cofnięcie upoważnienia do sprzedaży.

Wydziałowi krajowemu służy prawo, w razie przekonania się, że zastępca prowadzi sprzedaż nie z korzyścią dla konsumentów lub też w razie kilkakrotnego co najmniej 3 krotnego ukarania, do odebrania upoważnienia na zastępstwo za poprzedniem jednomiesięcznem wypowiedzeniem.

Art. 15.

W razie cofnięcia upoważnienia udzielonego przez Ministerstwo Skarbu Wydziałowi krajowemu, traci swą moc upoważnienie udzielone do zastępstwa przy sprzedaży, przyczem ustanowiony zastępca żadnego prawa mieć nie może do roszczenia sobie od Wydziału krajowego jakiegokolwiek odszkodowania.

Art. 16.

Wydanie dodatkowych przepisów.

Wydział krajowy zastrzega sobie, że w razie uznania może wprowadzić zmiany poszczególnych przepisów; obowiązkiem zaś zastępcy będzie do do nich się zastosować.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem krakowskiem.

We Lwowie dnia 25. kwietnia 1893.

Alegat 4. do sprawozdania Wydziału kraj. L 5.192/94.

INSTRUKCYA

dla pełnomocnika Wydziału krajowego do opakowania i ekspedycyi soli.

Art. 1.

Obowiązki pełnomocnika.

Obowiązkiem pełnomocnika do opakowania i ekspedycyi soli jest:

a) odbierać na rachunek Wydziału kraj. sól wedle poleceń szczegółowych przez Wydział kraj. do pełnomocnika wysyłanych codziennie a co najmniej 2 do 3 razy tygodniowo.

b) odebraną sól tak opakować, by w dobrym stanie na miejsce przeznaczenia przybyła.

c) odstawić odebraną sól wedle polecenia Wydziału kraj. do stacyi kolejowej i załadować lub też odwieść kołowo do składów miejsca przeznaczenia.

d) po dokonaniu codziennych ekspedycyj donieść o tem Wydziałowi kraj. najpóźniej do 24 godzin.

e) donieść o każdorazowem chociażby chwilowem zmniejszeniu się produkcyi soli w salinie.

f) wszelkie koszta z opakowaniem i ekspedycyą soli połączone pokrywać ma pełnomocnik z prowizyi przez Wydział kraj. temuż przyznanej.

Art. 2.

Bliższe postanowienia dotyczące odbioru soli z ck. urzędu sprzedaży soli.

Pełnomocnikowi wolno będzie odbierać na rachunek Wydziału kraj. tylko tę ilość soli, jaka będzie każdorazowo podana w szczegółowem poleceniu.

W poleceniu będą poszczególnione ilości soli, jakie mają być wysłane do pojedynczych składów koleją, lub też kołowo.

Pełnomocnik obowiązanym będzie bezzwłocznie po utrzymaniu szczegółowego polecenia udać się z niem do urzędu sprzedaży soli — wykazać się tem poleceniem przed urzędnikami, którym wydawanie soli jest poruczone i poleconą ilość soli z magazynów rządowych odebrać.

Przy odbiorze należy uważać czy pojedyncze topki, jakie z magazynu rządowego będą wydawane nie są pęknięte lub też nadtłuczone, a w takim razie należy te topki zwrócić urzędowi sprzedaży soli i zażądać wymiany na topki nieuszkodzone.

Każde polecenie dotyczące odbioru soli ma być wykonane do 24 a najdalej do 48 godzin, to znaczy, że w czasie tym ma być sól z magazynów rządowych odebraną i wedle polecenia wyekspedyowaną.

Jeśli polecenie Wydziału kraj. doręczonem zostanie przedsiębiorcy w dniu, w którym ck. urząd sprzedaży soli, nie wydaje soli z magazynów w takim razie obowiązanym będzie przedsiębiorca w najbliższym dniu wydawania soli — sól z magazynu odebrać i wedle polecenia wyekspedyować.

Art. 3.

Postanowienia dotyczące ekspedycyi soli.

Po odebraniu soli z magazynu ck. urzędu sprzepaży soli obowiązanym będzie pełnomocnik wynieść sól do szopy ładunkowej, jakoteż:

a) przy transporcie koleją opakować sól w ten sposób, by w nieuszkonym stanie do miejsca przeznaczenia nadeszła i tak opakowaną odstawić do stacyi kolejowej i załadować.

b) Przy transporcie kołowo wprost ze saliny do miejsca przeznaczenia, obowiązkiem pełnomocnika będzie opakować tę sól do wozów lub na sanie również w ten sposób, by w nieuszkodzonym stanie na miejsce przeznaczenia była dostawioną.

Środki służące do opakowania, jakoteż dostawy soli czyto kołowo czy też koleją, obowiązanym będzie przedsiębiorca dostawić własne. Środki te pozostają zawsze własnością przedsiębiorcy a zastępcy do sprzedaży soli — obowiązani będą najdalej do dni 8-u licząc od dnia odbioru soli zwrócić środki służące do opakowania pod adresem przedsiębiorcy.

Zastępcy do sprzedaży soli obowiązani będą zapłacić za każdy w powyższym 8-dniowym terminie niezwrócony worek po 30 ct. w. a., zaś za każdą nie zwróconą skrzynkę po 1 zł. w. a.

Środki służące do opakowania mogą najwyżej 10% wagi soli wynosić.

Rzeczą pełnomocnika będzie — postarać się w zarządzie kolejowym o potrzebną do ekspedycyi ilość wagonów i dokładać starań, by posyłka jak najspieszniej została wyekspedyowaną.

W wypadkach przeszkód elementsrnych, jak powodzi, zasp śnieżnych i t. p. nie ponosi przedsiębiorca odpowiedzialności za spóźnioną dostawę.

Listy przewozowe dotyczące pojedynczych posyłek koleją otrzymywać będzie pełnomocnik z Wydziału kraj. wraz z poleceniami co do wysyłania soli. W listach tych podany będzie adres odbiorcy, jakoteż ilość nadać się mającej soli.

Art. 4.

Przepisy dotyczące doniesień o wykonaniu każdorazowych poleceń co do ekspedycyi soli.

Bezzwłocznie po wyekspedyowaniu soli obowiązanym jest pełnomocnik, na druku temuż przez Wydział krajowy dostarczonym donieść, jakie ilości soli do pojedynczych składów odesłał, a równocześnie ma nadesłać recepisy nadawcze na posyłki koleją wysłane.

Oprócz tych doniesień obowiązanym będzie pełnomocnik przedkładać z każdej saliny z osobna dwa razy w miesiącu, a to 2-go i 16-go każdego miesiąca wykaz w którym ma być podana:

a) sumarycznie w kilogramach (topkach) ilość soli wysłanej koleją.

b) według pojedynczych składów ilość soli wysłanej kołowo, a to dla każdego składu z osobna.

Wykaz ten powinien obejmować tylko te ilości soli, które faktycznie skutkiem szczegółowych poleceń zostały wyekspedyowane od 1-go do 15-go włącznie, względnie od 16-go do ostatniego dnia każdego miesiąca, przyczem ma być w tym wykazie podana kwota przypadającej prowizyi.

Prowizya przedsiębiorcy.

Art. 5.

Za usługi, które przy transporcie koleją obejmują: wyniesienie soli z magazynu, opakowanie jej, dostarczenie własnych środków do opakowania, dostawę do stacyi kolejowej, względnie transport kołowo, będzie przyznaną przedsiębiorcy prowizya, którą obliczać się będzie od czystej wagi soli t. j. po potrąceniu wagi środków służących do opakowania, przyczem się zauważa, że 100 topek przyjmuje się za równe 1-mu metr. cent.

Wypłata prowizyi uskuteczniana będzie z dołu dwa razy w miesiącu, i to dopiero po sprawdzeniu, że sól, którą pełnomocnik na podstawie szczegółowych poleceń miał wyekspedyować — została rzeczywiście zastępcy do sprzedaży, dostawioną.

Art. 6.

Odpowiedzialność pełnomocnika za uszkodzenie soli.

Od chwili wyniesienia soli z magazynu ck. urzędu sprzedaży soli, spada wszelka odpowiedzialność za uszkodzenie lub zniszczenie soli na pełnomocnika.

Wydział kraj. ma prawo w razie, gdyby uszkodzenie soli, pod którem rozumie się pęknięcie lub nadszczerbienie — wynosiło 10% pojedynczej posyłki — nałożyć na przedsiębiorcę obowiązek odszkodowania w kwocie, jaką uzna za stosowną odpowiednio do uszkodzenia.

Gdyby wysłana koleją sól skutkiem wypadku, lub innych przyczyn nie z winy pełnomocnika pochodzących została w części lub w całości w czasie transportu zniszczoną, otrzyma przedsiębiorca przypadającą prowizyę; natomiast przy wysłaniu soli drogą kołową, odpowiada przedsiębiorca za wszelkie nawet przypadkowe uszkodzenie.

Gdyby więc wysłana drogą kołową sól częściowo lub w całości została w transporcie zniszczoną, lub z jakiejkolwiekbądź innej przyczyny na miejsce przeznaczenia nie przybyła, obowiązanym będzie pełnomocnik stratę tę pokryć t. j. zamówić bezzwłocznie w Wydziale kraj. taką ilość soli, jaka zniszczoną została i odesłać do zastępcy upoważnionego do sprzedaży, dla którego zniszczona partya soli miała być wysłaną.

Wynagrodzenie za dostawę otrzyma pełnomocnik w takim wypadku dopiero po nadejściu potwierdzenia od zastępcy, że zamówioną sól otrzymał.

Art. 7.

Zmiana dostawy kolejowej na kołową i odwrotnie.

Wydział krajowy ma prawo w każdej chwili, o ile to uzna za korzystne zmienić dostawę soli do pojedynczych miejscowości koleją na dostawę kołową, względnie dostawę kołową na dostawę kolejową.

Przy zmianie miejscowości, do których sól jest dostawioną do stacyi kolejowej, na dostawę wprost z magazynów urzędu sprzedaży soli drogą kołową aż do miejsca głównego składu — prowizya za opakowanie i transport soli drogą kołową zostanie unormowaną dodatkowem rozporządzeniem.

Przy zmianie dostawy drogą kołową na dostawę kolejową, otrzyma pełnomocnik prowizyę, przyjętą dla odnośnej saliny.

Art. 8.

Postanowienia dotyczące kar pieniężnych.

W razie niedopełnienia obowiązków nałożonych niniejszą instrukcyą, a w szczególności:

a) w razie niewyekspedyowania soli w przeciągu 24ech, najdalej 48 godzin po otrzymaniu polecenia co do posyłki soli,

b) w razie nieprzedłożenia Wydziałowi kraj. do 24. godzin po ekspedycyi każdej partyi soli — sprawozdania, jako też recepisów nadawczych przy posyłkach soli koleją, zapłaci pełnomocnik tytułem grzywny w każdym z tych wypadków od 5 do 10 zł. w. a., w miarę uznania Wydziału krajowego.

Jeżeli do dni 14 po doręczeniu zawiadomienia o nałożeniu grzywny nie uiści pełnomocnik tejże, upoważnionym będzie Wydział kraj. do ściągnięcia grzywny z kaucyi.

Również upoważnionym będzie Wydział kraj. do pokrycia z kaucyi wszelkich strat, jakieby wynikły dla Wydziału kraj. skutkiem niedopełnienia obowiązkow instrukcyą tą nałożonych.

Wszelkie w ten sposób czyli też skutkiem nałożonej grzywny dokonane umniejszenie kaucyi, winien przedsiębiorca najdalej w przeciągu 14 dni uzupełnić.

Art. 9.

Postanowienia dotyczące kaucyi.

Na zabezpieczenie dopełnienia obowiązków, obowiązanym jest pełnomocnik (na wezwanie Wydziału krajowego) złożyć kaucyę.

Zwrot kaucyi nastąpi po upływie czasu, na który upoważniony będzie pełnomocnik do prowadzenia interesu spedycyi i opakowania, najdalej zaś do trzech miesięcy po upływie tego czasu i pod warunkiem, że wszelkie rachunki, jakie Wydział krajowy w pełnomoctnictwie mieć będzie — zostaną wyrównane.

Art. 10.

Zgaśnięcie pełnomocnictwa.

Na wypadek, gdyby Ministerstwo Skarbu cofnęło udzielone Wydziałowi kraj. prawo pierwszeństwa do poboru soli — uważanem będzie stosunek pełnomoctnictwa za rozwiązany od czasu tego cofnięcia, a pełnomocnik nie może sobie rościć z tego tytułu żadnych pretensyj do jakiegokolwiek odszkodowania.

Art. 11.

Dodatkowe rozporządzenia.

Wydział krajowy zastrzega, że w razie uznania może niniejszą instrukcyę zmienić pod względem przepisów formalnych, obowiązkiem zaś pełnomocnika będzie, do tych zmian się zastosować.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 22. maja 1893.

Okólnik

Wydziału krajow. do 60 Wydziałów powiat. z dn. 21. maja 1893 L. 19057

W załatwieniu tamtejszego sprawozdania z dnia . . . . . oznajmia się Wydziałowi powiatowemu, że w tamtejszym powiecie uchwalono utworzyć główne składy sprzedaży soli w miejscowościach . . . . . przyczem przydzielono do składu w . . . . . następujące miejscowości (następuje wymienienie wszystkich składów i wszystkich przydzielonych do nich gmin).

Gdy Wydział krajowy nie mógł ze względu na trudności manipulacyjne utworzyć składów w tych wszystkich miejscowościach, które Wydział powiatowy proponował, przeto w miejscowościach przez nas pominiętych, a mianowicie w . . . . .

utworzone będą filie, co nie wyklucza utworzenia filij jeszcze w innych miejscowościach powiatu. Utworzenie tych filij zechce nam Wydział powiatowy zaproponować, mając wzgląd na to, ażeby zapewnić wszystkim gminom stałe zaopatrywanie się w sól, przyczem należy starać się o to, żeby ile możności na każde 3000 ludności była jedna filia. W miejscowościach zaś w których będą główne składy, należy oprócz głównego składu w każdym razie filię urządzić choćby liczba ludności nie wynosiła 3000 głów.

Wydział powiatowy zechce przedłożyć nam na niniejszy okólnik w podwójnym egzemplarzu wykazy miejscowości dla każdego głównego składu z osobna t. j. na osobnym arkuszu przyczem gdyby uważał, że powyższy przydział pojedynczych miejscowości przez nas uskuteczniony jest nieodpowiedni, może zmienić przydział ten wedle swego uznania, a zarazem ma dla okręgu każdego składu zaproponować miejscowości na urządzenie filij.

Przy każdej miejscowości do pojedynczych okręgów należący ma być podane także ilość głów.

Przesyłając równocześnie instrukcyę dla zastępców nowych, którzy mają w składach sól sprzedawać, wyjaśniamy niniejszem całą organizacyę sprzedaży soli, mającą wejść w życie z dniem 1. lipca b. r.

1) Różnica główna między dotychczasowym poborem soli a tym, który zaprowadzamy, polega w tem, że gdy dotychczas musiano po sól z powiatu do saliny posyłać t. zw. wekturantów — obecnie sól będzie wprost do powiatu względnie głównego składu na zamówienie dostawiana.

W tym celu pierwszym krokiem naszym było zorganizowanie spedycyi, którą powierzyliśmy galic. akcyj. Towarzystwu handlowemu i Spółce.

2) Drugą czynnością do której właśnie obecnie przystępujemy, jest organizacya samej sprzedaży.

Sprzedaż tę wykonywać będą w składach nasi zastępcy według postanowień załączonej instrukcyi.

Zastępcy zamawiają sól wprost w Wydziale krajowym, przesyłając przy każdem zamówieniu gotówkę, równającą się cenie sprzedaży, przez Wydział krajowy postanowionej, z potrąceniem tylko prowizyi, która dla każdego składu oznaczoną została.

3) Zastępcy otrzymują sól dostawioną albo wprost na miejsce jeżeli transport wprost na miejsce z saliny drogą kołową się odbywa, albo też do najbliższej stacyi kolejowej, skąd będą obowiązani sami ją sobie dostawić — za co jeżeli odległość składów od stacyi wynosi najmniej 3 kilometry lub więcej otrzymywać będą osobne wynagrodzenie.

4) Do każdego składu będzie przydzielony okręg gmin, które w składzie tym w sól zaopatrywać się mają. — Rzeczą Wydziału powiatowego będzie, gminom polecić, ażeby się starały o regularne zakupno soli w dostatecznej ilości, i żeby drobiazgowa sprzedaż soli w miejscu poruczoną była osobom, które nie będą podnosić ceny przez Wydział krajowy postanowionej.

5) Filie mają się zaopatrywać w sól nie przez zamówienia w Wydziale krajowym, ale w składach głównych.

Filie obowiązane będą na lokalu swym zamieszczać tak samo jak główne składy, tablice z podaniem ceny sprzedaży.

Nazwiska utrzymujących filie mają być podane do wiadomości Wydziału krajowego, który ma prawo odmówić swego zatwierdzenia albo i w następnym czasie filię odebrać temu, który ją utrzymywać będzie.

Za postępowanie filii, zwłaszcza co do pobieranej przez nią ceny, odpowiada zastępca w składzie głównym do którego filia należy.

6) Gdy Wydział krajowy otrzymał prawo poboru 420.000 metr. centnarów czyli 42,000.000 topek soli co czyni nieco więcej nad 8 klgr. na głowę ludności rocznie, — przeto ilość ta będzie w tym stosunku na poszczególne powiaty i składy rozdzieloną, z uwzględnieniem wszakże dotychczasowych i przyszłych doświadczeń, co do różnic w ilości konsumowanej soli jakie pomiędzy pojedynczemi powiatami zachodzą.

7) Co do ceny soli Wydział krajowy ma w uchwałach Sejmu z dnia 9. kwietnia 1892 dane wskazówki, których ściśle przestrzegać będzie.

Według tych uchwał cena soli nie będzie nigdzie wyższą niż obecnie — nigdzie też nie ma przewyższać za topkę ceny 11 centów (22 groszy).

Stosownie do tego ustanawiamy dla tamtejszego powiatu cenę topki soli: dla składu w

Równocześnie oznaczamy prowizyę dla następców naszych w składzie w . . . . na centów

od jednego metr. centnera czyli 100 topek.

Niezależnie od tej prowizyi wynagradzać będziemy w myśl ustępu 3go niniejszego okólnika dowóz od stacyi kolejowej do składu.

Wysokość tego wynagrodzenia ma każdy kompetujący o główny skład, od stacyi kolejowej najmniej 3 kilometry odległej, w podaniu swem zaoferować a Wydział powiatowy zechce z kompetentami, których nam zaleci przeprowadzić rokowania celem możliwego obniżenia zażądanego przez nich wynagrodzenia.

Tak się przedstawia w ogólnym zarysie organizacya przez nas zamierzona.

Organizacyę tę zamierza Wydział krajowy przeprowadzić w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 9. kwietnia 1892 przy pomocy i współudziale Wydziałów powiatowych.

Współudział ten w dwojaki sposób jest możliwy:

a) albo Wydział powiatowy sam obejmuje sprzedaż soli czy to w samem tylko mieście powiatowem, czyli też we wszystkich składach w powiecie;

b) albo przedstawia Wydziałowi krajowemu osoby lub instytucye, którym zastępstwo powierzyć radzi.

ad a) W pierwszym razie Wydział powiatowy musiałby z funduszów powiatu złożyć Wydziałowi krajowemu kaucyę, tudzież przy każdem zamówieniu przesyłać całą cenę zamówionej soli jak wyżej *ad 2* — i oczywiście ponosiłby całe ryzyko. W składach lub składzie Wydziału powiatowego musieliby wtedy być ustanowieni funkcyonaryusze Wydziału powiatowego, za których Wydział powiatowy odpowiadać będzie.

Wszelkie postanowienia załączonej instrukcyi, odnoszą się wtedy wprost do Wydziału powiatowego tak jak do osób prywatnych, nie wyjmując postanowień o kontroli i o grzywnach, tudzież o zakazie subarendowania w jakikolwiek sposób i pod jakąkolwiek firmą.

ad b) W drugim wypadku Wydział powiatowy nie angażuje funduszów powiatu, nie ponosi żadnego ryzyka — a przyjmuje tylko moralną odpowiedzialność za to, iż przedstawi Wydziałowi krajowemu osoby, lub instytucye, rzeczywiście zaufania godne, tudzież obowiązek wykonywania nad niemi kontroli, nie uwłaczając tej kontroli, którą Wydział krajowy wprost od siebie wykonywać będzie.

Przy przedstawieniu nam osób lub instytucyj do prowadzenia głównych składów — zechce się Wydział powiatowy kierować następującemi zasadami.

I. Celem głównym jest tu zapewnienie konsumentom tak w siedzibie głównego składu jak i w okolicznych gminach, iż będą mogli otrzymywać sól po cenie niskiej przez Wydział krajowy ustanowionej a na wszystkie pory roku stałej i jednakowej i że nie będą narażeni na wyzyskiwanie — tudzież zapewnienie Wydziałowi krajowemu, iż zamówienie i zapłata odbywać się będzie ściśle i punktualnie, bez narażenia konsumentów na przerwy w poborze soli a Wydziału krajowego na moralną wobec kraju odpowiedzialność.

II. Dlatego też udzielenie zastępstwa sprzedaży soli nie ma być aktem łaski i pomocy dla kogoś, kto tego potrzebuje, kto się o to stara w mylnem pojęciu, że ze skromnej prowizyi wyżyć potrafi albo, że będzie mógł swoje upoważnienie komu innemu odsprzedać i pobierać niezapracowane dochody.

III. W pierwszym zatem rzędzie, należy proponować osoby czy instytucye, które mają lub z łatwością mieć mogą odpowiedni lokal, mają w podobnych sprawach doświadczenie i nie będą w sprzedaży soli szukać głównego źródła swego utrzymania.

Spodziewamy się i prosimy, ażeby Wydział powiatowy dawał pierwszeństwo porządnie prowadzonym stowarzyszeniom utrzymującym sklepiki miejskie i małomiejskie, zwierzchnościom gminnym, jeżeli są sprężyste i rządzą gminą bez zarzutu — wreszcie rzetelnym kupcom lub innym osobom prywatnym.

Toć samo odnosi się do filii i do tych osób czy instytucyj, którym w poszczególnych gminach drobiazgowa sprzedaż soli będzie powierzona.

Wyłuszczywszy w ten sposób zasady, na których Wydział krajowy organizacyę sprzedaży wykonywać zamierza, wzywamy Wydział powiatowy, aby najdalej do dnia 10. czerwca zechciał nam przedstawić swoje propozycye, przyczem w razie przyjęcia drugiego sposobu, należy nam na każdy skład główny przedstawić ile możności trzech kandydatów.

Załączamy w tym celu instrukcyę dla składów głównych w 10 egzemplarzach dla informacyi stron.

Pojedynczych egzemplarzy nie należy informującym się stronom na własność dawać lecz tylko udzielić do przeczytania i przechować u siebie, gdyż po zamianowaniu zastępców do sprzedaży obowiązanym będzie każdy z nich jeden egzemplarz instrukcyi podpisać, który Wydział powiatowy tutaj przedłoży, drugi zaś egzemplarz otrzyma każdy zastępca dla siebie.

Równocześnie Wydział krajowy ogłasza w pismach publicznych, iż reflektujący na objęcie sprzedaży soli w głównych składach mają wnosić podania przez Wydział powiatowy do Wydziału krajowego.

Ogłoszenie to załączamy także celem rozpowszechnienia w kołach interesowanych.

Podania jakie wpływać będą należy zaciągnąć do arkusza zbiorowego, który równocześnie przesyłamy, a w rubryce 4ej podać co do każdego kompetenta opinię Wydziału. W relacyi zaś, do której ten arkusz zbiorowy ma być załączony z wszystkiemi podaniami, należy nam przedstawić 3 kandydatów na każdy skład.

Wreszcie zwracamy uwagę, iż udzielone nam przez c. k. Rząd prawo poboru soli jest odwołalne, że zatem stosunek nasz z zastępcami do sprzedaży soli w razie takiego odwołania zostanie bez względu czy tym zastępcą będzie Wydział powiatowy czy też kto inny.

Ostateczny termin przedłożenia nam relacyi oznaczamy na dzień 10. czerwca b. r. a na dotrzymanie tego terminu z całym naciskiem nalegać musimy.

We Lwowie dnia 21. maja 1893.

LW. 19.057/93.

OGŁOSZENIE

Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w sprawie poruczenia zastępstw do sprzedaży soli warzonki.

Z dniem 1. lipca 1893 obejmuje Wydział krajowy na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 9. kwietnia 1892 i decyzyi Wysokiego Ministerstwa skarbu z dnia 11. grudnia 1892 L. 40.296 spredaż soli warzonki w następujących powiatach: Bóbrka, Bohorodczany, Borszczów, Brody, Brzeżany, Brzozów. Buczacz, Cieszanów, Czortków, Dolina, Dobromil, Drohobycz, Gorlice, Gródek, Horodenka, Husiatyn, Jarosław, Jasło, Jaworów, Kałusz, Kamionka strumiłowa, Kolbuszowa, Kołomyja, Kossów, Krosno, Lisko, Lwów, Łańcut, Mielec, Mościska, Nadwórna, Nisko, Pilzno, Podhajce, Przemyśl, Przemyślany, Rawa, Rohatyn, Ropczyce, Rudki, Rzeszów, Sambor, Sanok, Skałat, Śniatyn, Sokal, Stanisławów, Staremiasto, Stryj, Tarnobrzeg, Tarnopol, Tłumacz, Trembowla, Tarnów, Turka, Zaleszczyki, Zbaraż, Złoczów, Zółkiew i Żydaczów.

W każdym powiecie urządza Wydział krajowy składy sprzedaży soli w główniejszych miejscowościach powiatu.

Składy te poruczone będą zastępcom przez Wydział krajowy na propozycyę Wydziału powiatowego mianowanym.

Zastępcą do sprzedaży soli może być każda osoba pełnoletnia i własnowolna jako też i osoby moralne jak Wydziały powiatowe, gminy, instytucye, korporacye, stowarzyszenia, spółki i t. p.

Podania o poruczenie zastępstw sprzedaży soli mają być wnoszone przez **Wydział powiatowy do Wydziału krajowego.**

Do podania ma być dołączone:

a) świadectwo moralności,

b) dowód ukończenia 24 roku życia.

c) poświadczenie miejscowej władzy co do obecnego sposobu zarobkowania.

Przy wniesieniu podania należy złożyć wadyum **200 (dwieście)** zł. w. a., zaś po otrzymaniu zastępstwa winien zastępca wadyum to uzupełnić do wysokości **kaucyi,** która wynosić będzie od **200 do 400 zł. na każdy** skład.

W razie niezłożenia kaucyi w oznaczonym terminie wadyum przepada a skład będzie komu innemu oddany.

Przy składach, które nie są położone bezpośrednio przy linii kolejowej a co najmniej 3 kilometry są oddalone od stacyi kolejowej, ma kompetent podać wysokość wynagrodzenia jakiego żąda za dowóz metrycznego cetnara czyli 100 topek za całą przestrzeń od stacyi kolejowej do miejsca składu.

W których miejscowościach powiatu będą składy utworzone, dalej do których składów będzie dochodzić sól koleją a do których wprost z saliny kołami, wreszcie jaka będzie cena soli w drobnej sprzedaży i jak wysoką prowizyę otrzyma zastępca — o tem dowiedzieć się można w każdym Wydziale powiatowym, gdzie też kompetenci otrzymają do przejrzenia instrukcyę zawierającą szczegółowo obowiązki jakie ciążą na zastępcach.

Podania wnosić należy najdalej do dnia 3. czerwca b. r. na ręce Wydziału powiatowego tego powiatu, w którym leży miejscowość tego składu, o który kompetent się stara.

Z Rady Wydziału krajowego król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 21. maja 1893.

WARUNKI

pod którymi Wydział krajowy królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem otrzymywać będzie na kredyt sól warzonkę z wschodnio galicyjskich warzelni w Kossowie, Delatynie, Łanczynie, Kałuszu, Dolinie, Bolechowie, Stebniku, Drohobyczu i Lacku, do rozsprzedaży w 59 powiatach wschodniej Galicyi.

§. 1.

Wydziałowi krajowemu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem zapewnia się z zastrzeżeniem każdoczesnego odwołania wydawanie soli warzonki z 9 wschodnio-galicyjskich warzelni a mianowicie w Kossowie, Łanczynie, Delatynie, Kałuszu, Dolinie, Bolechowie, Stebniku, Drohobyczu i Lacku pod warunkami poniżej określonymi aż do ilości rocznych czterystu dwudziestu tysięcy (420.000) metrycznych cetnarów za uiszczeniem ceny taryfowej do rozsprzedaży, która jednak tylko w 59 powiatach wschodniej Galicyi przedsiębraną być może. Sól w mowie będącą wydawać się będzie Wydziałowi krajowemu do sprzedaży w częściowych ilościach i w terminach dostawy, które krajowa Dyrekcya skarbu we Lwowie dla każdej z wyż wymienionych 9 warzelni każdego miesiąca wyznaczy.

Zarazem zezwala się na kredytowanie Wydziałowi krajowemu ceny kupna przypadającej wedle każdocześnie obowiązującej ogólnej taryfy sprzedaży za sól, którą Wydział krajowy w powyższy sposób pobierze aż do kwoty dziewięciuset czterdziestu pięciu tysięcy (945.000) złotych reńskich a. w. na przeciąg trzech miesięcy.

§. 2.

Wydział krajowy zamawiać będzie w c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu przynajmniej miesiąc naprzód ilość soli warzonki, która na następny miesiąc będzie potrzebną i w tym miesiącu pobraną.

Ilość tej soli nie może z reguły przekraczać jednej dwunastej części całej wyżej oznaczonej rocznej ilości 420.000.

§. 3.

C. k. krajowa Dyrekcya skarbu załatwiając wzmiankowane miesięczne zamówienie, oznajmiać będzie Wydziałowi krajowemu (wzór A) jeszcze przed rozpoczęciem odnośnego miesiąca, w którym sól ma być pobraną w jakich częściach zamówiona ilość soli i w jakich terminach w każdej z wyżej wspomnianych 9 warzelni będzie w odnośnym miesiącu w zapasie, względnie będzie mogła być pobraną.

W tym kierunku zastrzega sobie administracya skarbowa zupełną swobodę działania.

Gdyby się następnie okazało, że przekazana do jednej z 9 warzelni ilość soli z jakiego kolwiek bądź powodu nie może być z tamtąd pobraną, w takim razie c. k. krajowa Dyrekcya skarbu może dodatkowo przekazać pobór tej ilości do innej lub kilku innych warzelni.

Administracya skarbowa nie będzie natomiast wywierała żadnego wpływu na to, do którego z 59 powiatów wschodniej Galicyi sól wysłaną zostanie.

§. 4.

Do wydania względnie poboru soli warzonki w ilości dla Wydziału krajowego na miesiąc naprzód przez krajową Dyrekcyę skarbu przy każdym z wyż wymienionych 9 wschodnio-galicyjskich urzędów sprzedaży soli (§. 3.) wyznaczonej, potrzeba w każdym pojedynczym wypadku osobnego zamówienia ze strony Wydziału krajowego, względnie osobnej asygnaty ze strony krajowej Dyrekcyi skarbu we Lwowie.

W celu uzyskania rzeczonej asygnaty będzie Wydział krajowy przedkładał krajowej Dyrekcyi skarbu za pośrednictwem wymienić się mającego pełnomocnika weksel i to podaniem należycie ostemplowanem (zamówienie na sól).

Weksel ten, który ma być wystawiony przez Wydział krajowy wedle załączonego wzoru B, akceptowany przez jedną z publicznych instytucyj kredytowych przez tę ostatnią bezpośrednio na c. k. główną kasę krajową we Lwowie (jako remittenta) żyrowany i we Lwowie płatny, powinien obejmować cały czas udzielonego kredytu oraz opiewać na całą kwotę, która wypadnie jako cena kupna według każdocześnie obowiązującej ogólnej taryfy sprzedaży za tę część soli jaką Wydział krajowy chce pobrać naraz przy jednym, lub też przy kilku z owych 9 urzędów sprzedaży soli.

Czas trwania kredytu t. j. okres rozpoczynający się z dniem wniesienia wekslu w ciągu którego owa kwota ma być wypłaconą w gotówce, nie może przekraczać trzech miesięcy.

W podaniu, którem ten weksel przedłoży, ma Wydział krajowy dokładnie oznaczyć pojedyncze urzędy sprzedaży soli, przy których — i części soli, jakie z całej ilości wekslem pokrytej przy każdym z tych urzędów sprzedaży soli, życzy sobie pobierać.

Rozumie się samo przez się, iż każdy weksel musi być wedle skali ostemplowany.

W tym względzie należy przestrzegać postanowień ustawy z 8. marca 1876 (Dz. p. p. Nr. 26.

§. 5.

Po sprawdzeniu i przyjęciu każdego wekslu c. k. krajowa Dyrekcya skarbu wystawi asygnatę (wzór C) na ilość soli odpowiadającą według ceny taryfowej kwocie, na którą opiewa wniesiony weksel. Ta asygnata zostanie wydaną do urzędów sprzedaży soli, oznaczonych przez Wydział krajowy w dotyczącem podaniu, zgodnie z załatwieniem w myśl §. 3. miesięcznego za-

mówienia, względnie na częściowe ilości soli przypadające na każde z tych urzędów, o czem Wydział krajowy równocześnie zawiadomiony zostanie.

§. 6.

W ten sposób zaasygnowaną i w odnośnych warzelniach w zapasie utrzymywaną ilość soli mają pełnomocnicy (spedytorowie) Wydziału krajowego ustanowieni przy każdej warzelni c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu wymienieni pobrać w terminach oznaczonych w odnośnej asygnacie.

Gdyby jednak ta ilość soli nie została pobraną w ciągu 3 a najdłużej 5 dni po wyznaczonym terminie, wtedy rzeczoną solą rozporządzi się w inny sposób a Wydziałowi krajowemu nie będzie przysługiwać prawo żądania, aby za tę sól później w całości lub częściowo inną sól otrzymał.

Wolno jednak będzie Wydziałowi krajowemu dziennie pobierać zaasygnowaną sól w częściowych ilościach.

§. 7.

Celem poboru asygnowanej ilości soli w właściwym czasie oznajmi Wydział krajowy odnośnemu pełnomocnikowi (spedytorowi) natychmiast po otrzymaniu zawiadomienia że c. k. krajowa Dyrekcya skarbu realizując miesięczne zamówienie, oznaczyła ilości w jakich i termina w których sól ma być pobraną (§. 3.), albo przynajmniej zaraz po otrzymaniu uwiadomienia o asygnacie na sól (§. 5.) i poleci mu, aby przygotował na czas dostateczną ilość worków lub innych materyałów pakunkowych jak siano etc., wreszcie aby postarał się o dostawienie potrzebnych do zabrania soli podwód i miał je w pogotowiu.

§. 8.

C. k. urząd sprzedaży soli udzieli nadto otrzymaną asygnatę (§. 5.) natychmiast po nadejściu tejże pełnomocnikowi (spedytorowi) Wydziału krajowego do wglądnięcia i wiadomości.

Tę okoliczność potwierdzi pełnomocnik (spedytor) na odnośnej asygnacie swoim podpisem.

§. 9.

Ilość soli, która ma być na raz pobraną, wyda każdym razem urząd sprzedaży sol pełnomocnikowi (spedytorowi) Wydziału krajowego za potwierdzeniem odbioru loco waga magazynu sprzedaży soli.

Na powyższem potwierdzeniu odbioru (wzór D.) które pełnomocnik podpisze, ma być uwidocznioną nietylko waga pobranej soli i przypadająca za nią cena kupna, lecz i ta okoliczność, czy ta sól została pobraną na kredyt czy też za gotówkę §. 13.).

To potwierdzenie odbioru wystawione przez pełnomocnika, ma to samo znaczenie, jak gdyby było wystawione przez Wydz. kraj. i stanowi zupełny dowód pobrania przez Wydział kraj. wyrażonej tamże ilości soli, jakoteż ewentualnego kredytowania przypadającej za nią ceny kupna.

§. 10.

Po odebraniu soli bez podniesienia zarzutów przez pełnomocnika Wydziału krajowego przy wadze magazynu sprzedaży soli, nie przyjmuje administracya skarbowa żadnej odpowiedzialności za jakikolwiek niedobór na wadze lub za uszkodzenie soli.

§. 11.

Ponieważ sól wydaje się kupującemu po cenie ustanowionej w każdocześnie obowiązującej taryfie sprzedaży soli, loco waga odnośnego magazynu rządowego bez opakowania, będzie Wydział krajowy zwracał skarbowi państwa na podstawie miesięcznego szczegółowego rachunku, który każdy urząd sprzedaży soli ma sporządzać, koszta dostawienia soli od wagi do podwód, tudzież koszta opakowania poniesione przez urząd sprzedaży soli, a to najdalej w ciągu 14 dni po upływie każdego miesiąca.

Ponieważ według §, 47. instrukcyi dla galicyjskich urzędów sprzedaży soli z roku 1857 wzbroniony jest obcym wstęp do wnętrza skarbowych magazynów soli, przeto wynoszenie soli z magazynu za bramę magazynową może być uskutecznione tylko przez ludzi przy urzędach sprzedaży soli do pakowania ustanowionych.

Za to wynoszenie soli będzie Wydział krajowy uiszczać wynagrodzenie po 2 ct. za każde 100 kg. soli.

Za dostawę soli od bramy magazynu do podwód i za opakowanie ma Wydział krajowy uiszczać dalsze wynagrodzenie po 2 ct. za 100 kg. soli, razem zatem za wyniesienie, dostawę i opakowanie, 4 ct. za 100 kg.

Wolno jednak Wydziałowi krajowemu powierzyć dostawę soli od bramy magazynowej aż do podwód, jak niemniej opakowanie tejże, własnym ludziom.

§. 12.

Na zabezpieczenie kredytu na cenę kupna soli tudzież kosztów które mają być zwracane (§. 11) ma Wydział krajowy złożyć kaucyę w kwocie dziewięciuset czterdziestu pięciu tysięcy zł. a. w. według jednego ze sposobów zabezpieczenia, wymienionych w ustępie I. punkt 3. reskryptu Ministerstwa skarku z 13. czerwca 1893 l. 47387 ex 1892 (Dz. rozp. Nr. 29. ex 1893), przedkładając dotyczący dokument przeznaczenia lub poręki. Ten dokument ma być sporządzony analogicznie do wzorów przepisanych w powołanym reskrypcie Ministerstwa skarbu, dla każdego z trzech sposobów zabezpieczenia, a nadto obejmować konta podane w §. 11.

§. 13.

W następujących wypadkach wstrzyma Administracya skarbowa natychmiast dalsze asygnowanie, względnie wydanie soli na kredyt Wydziałowi krajowemu a tem samem zastanowi przyjmowanie nowych weksli, w skutek czego będzie można asygnować i wydawać Wydziałowi krajowemu sól tylko po poprzedniem uiszczeniu w c. k. głównej kasie krajowej we Lwowie ceny kupna w gotówce (bez przyznania jakiegokolwiek dyskonta).

a) jeżeli bieżący dług wekslowy t. j. suma bieżących jeszcze niespłaconych kwot wekslowych osiągnie nwotę 945.000 zł. a. w.

b) jeżeli upłynie okres czasu, do którego należą poszczególne wypadki kredytowania w zabezpieczeniu wymienionego.

c) w razie złożenia kaucyi w papierach wartościowych, albo zabezpieczenia jej na hypotece, jeżeli wartość tej kaucyi, bądźto w skutek ściągnięcia części kaucyi przez sarb Państwa bądź też w skutek jakiej innej przyczyny o tyle się zmniejszy, że wartość kaucyi nie będzie już pokrywała kwoty 945.000 zł. a. w.

d) w razie zabezpieczenia skarbu Państwa za pomocą poręki instytucyi kredytowej, jeżeli ta instytucya przed upływem wyżej oznaczonego okresu czasu popadnie w konkurs, albo wstrzyma lub zawiesi swoje wypłaty.

Uprawnienie Wydziału krajowego do kredytu pozostanie w wypadkach wyżej oznaczonych tak długo w zawieszeniu, dopóki w wypadku pod a) wymienionym, nie zostanie zrealizowaną odpowiednia kwota wekslowa, przez co bieżący dług wekslowy takiemu ulegnie zmniejszeniu, że nawet w razie przyjęcia nowych weksli, dług ten nie przewyższy sumy 945.000 zł. W wypadkach pod c) i d) podanych, pozostaje to uprawnienie tak długo w zawieszeniu, dopóki Wydział krajowy nie uzupełni, względnie nie odnowi zabezpieczenia już nie wystarczającego, lub nie zastąpi innem zabezpieczeniem.

§. 14.

Każdy weksel wniesiony przez Wydział krajowy, a przyjęty przez krajową Dyrekcyę skarbu, jeśli wcześniej zrealizowanym nie zostanie, ma być w dniu płatności — do którego to dnia ten weksel pozostanie w przechowaniu c. k. głównej kasy krajowej we Lwowie — przez tę kasę przedłożony do zapłaty odnośnej instytucyi kredytowej, która weksel akceptowała. Jeżeli zaś instytucya kredytowa podała na wekslu osobę w miejscu płatności wekslu zamieszkałą, która za nią ma uiścić zapłatę w miejscu płatności, natenczas przedłożyć należy weksel tej osobie do zapłaty.

Jeżeli dłużna kwota wekslowa nie zostanie w całości zapłaconą, ma główna kasa krajowa założyć natychmiast protest z powodu niedotrzymania terminu wypłaty i zawiadomić o tem krajową Dyrekcyę skarbu przedkładając weksel wraz z protestem wekslowym, tudzież uwiadomić pisemnie najdalej w przeciągu 2 dni po założeniu protestu Wydział krajowy o niezapłaceniu wekslu. W tej mierze wystarczy, jeśli pismo z odnośnem zawiadomieniem zostanie w powyższym terminie nadane na pocztę jako polecone.

Jeżeli Wydział krajowy mimo zawiadomienia nie zapłaci natychmiast całej dłużnej kwoty wekslowej, c. k. krajowa Dyrekcya skarbu we Lwowie niezwłocznie wdroży i przeprowadzi ściągnięcie niezapłaconej kwoty wekslowej wraz z odsetkami zwłoki i kosztami, oraz wszystkich innych kwot Wydziałowi krajowemu kredytowanych, a zarazem doniesie o tem Ministerstwu skarbu celem ewentualnego odwołania udzielonego Wydziałowi krajowemu uprawnienia do kredytu. Rozumie się samo przez się, że aż do nadejścia odnośnej decyzyi Ministerstwa skarbu należy wstrzymać wszelkie dalsze wydawanie soli Wydziałowi krajowemu na kredyt.

§. 15.

Administracya skarbu nie będzie wywierała bezpośredniego wpływu na sprzedaż soli pobranej przez Wydział krajowy w 59 powiatach wschodniej Galicyi.

Wydział krajowy jednak starać się będzie o to, aby w każdym składzie, dla którego Wydział krajowy sól z wymienionych warzelni pobiera, stosownie do obowiązujących zasad wolnego handlu solą, sprzedawano sól każdemu, bądź dla własnego użytku, bądź w celu dalszej rozsprzedaży i by przy tej sprzedaży soli nikomu nie dawano pierwszeństwa przed innymi.

Rozumie się samo przez się, że oddanie rozsprzedaży soli Wydziałowi krajowemu zawisło względnie w przyszłości wydawanie soli zależeć będzie od dopełnienia tego warunku, iż tenże Wydział krajowy zorganizuje sprzedaż soli według uchwały powziętej przez Sejm galicyjski na posiedzeniu z dnia 9. kwietnia 1892 a mianowicie w ten sposób, że:

a) nie będzie miał na oku ciągnienie zysków, lecz wyłącznie obniżenie ceny soli w drobnej sprzedaży w odnośnych powiatach i że

b) przy urządzaniu składów postępować będzie w porozumieniu z Wydziałami powiatowymi lub z innymi autonomicznymi korporacyami, które obecnie na podstawie przyznanego im

przez administracyę skarbową prawa, pobierają bezpośrednio pewną ilość soli ze wschodnio-galicyjskich salin, a którym to ułatwienie będzie odebrane z chwilą w której Wydział krajowy wspomnianą sprzedaż soli obejmie.

§ 16.

C. k. urzędy sprzedaży soli mają sporządzić z końcem każdego miesiąca na podstawie rejestru sprzedaży soli względnie na podstawie potwierdzeń odbioru, wręczonych im w myśl §. 9. przez pełnomocnika Wydziału krajowego wykaz (wzór E) soli w miesiącu przez Wydział krajowy pobranej.

W wykazie tym ma być podana data, ilość soli za każdym razem wydana, suma miesięczna i kwota pieniężna przypadająca za całą ilość soli.

Wykaz powyższy ma być przedłożony c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu najdalej do dnia 2-go następnego miesiąca.

Wydział krajowy zawiadomi ze swej strony po upływie każdego miesiąca również najdalej do 2-go następnego miesiąca c. k. krajową Dyrekcyą skarbu pisemnie na podstawie dostarczonych mu przez jego pełnomocników dat o ilości soli pobranej w ciągu ubiegłego miesiąca i o przypadającej za nią kwocie pieniężnej a to szczegółowo co do każdej z 9 salin.

§. 17.

Nadto mają c. k. urzędy sprzedaży soli przy końcu każdego miesiąca, a mianowicie również najpóźniej do 2-go następnego miesiąca, przedkładać c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu szczegółowy wykaz poniesionych na rachunek Wydziału krajowego kosztów (§. 11), które to koszta Wydział krajowy będzie obowiązany na wezwanie (wzór G) zapłacić w głównej kasie krajowej we Lwowie najdalej do dnia 14. miesiąca następującego po tym miesiącu, w którym owe koszta były poniesione.

§. 18.

C. k. krajowa Dyrekcya skarbu sporządzi na podstawie dat dostarczanych miesięcznie przez urzędy sprzedaży soli wykaz (wzór H) tych ilości soli, które Wydziałowi krajowemu na podstawie złożonych weksli albo zapłaconej gotówki asygnowane i przez Wydział krajowy rzeczywiście pobrane zostały, jak również wykaz dokonanej spłaty pojedyńczych weksli.

Ten wykaz przedkładać się będzie po sprawdzeniu przez Departament rachunkowy i sprostowaniu możliwych różnic najdalej do dnia 10 następnego miesiąca c. k. Ministerstwa skarbu.

§. 19.

C. k. urzędy sprzedaży soli mają zarachowywać wydane Wydziałowi krajowemu na kredyt materyały solne w osobnym, wyłącznie do tego przeznaczonym rejestrze, powołując dokładnie w dotyczącej kolumnie artykuł rozchodu dziennika Conto-Corrente.

Ostateczne sumy tych rejestrów należy wykazywać z końcem każdego miesiąca pod osobnymi artykułami, a mianowicie:

a) sumę materyału solnego w dzienniku rozchodu materyałów solnych i

b) sumę wartości (cenę kupna) w dzienniku etatu skarbowego w kolumnie pieniężnej w przychodzie.

Wartość pobranej przez Wydział krajowy soli mają nadto urzędy sprzedaży soli zarachowywać na rachunek c. k. głównej kasy krajowej we Lwowie w dzienniku Conto-corrente na rozchód, powołując w odnośnej kolumnie numery bolet rejestrów.

W końcu mają urzędy sprzedaży soli zarachowywać w dzienniku Conto-corrente na rozchód na rachunek lwowskiej c. k. głównej kasy krajowej koszta poniesione ewentualnie dla Wydziału krajowego jako zaliczki zwrócić się mające przez tenże Wydział.

§. 20.

C. k. główna kasa krajowa ma zarachowywać złożone w niej przez Wydział krajowy weksle, jak gotówkę na przychód w dzienniku Conto-corrente jako zwroty zaliczek, wydanych przy odnośnych urzędach sprzedaży soli.

Ponieważ weksle uważane być mają jako gotówka, przeto w dniu zapadłości przy spłacie weksli zarachowanie nie nastąpi; należy jedynie w kasie weksel zastąpić gotówką i o tem donieść krajowej Dyrekcyi skarbu, podając zarazem daty percepty.

Koszta, które urzędy sprzedaży soli ewentualnie poniosą, a które w myśl §. 13. Wydział krajowy ma zwrócić, będzie c. k. główna kasa krajowa przy spłacie zarachowywać w dzienniku Conto-corrente na przychód jako zwroty zaliczek wydanych przy odnośnych urzędach sprzedaży soli.

Gdyby Wydział krajowy nie zapłacił tych kosztów do dnia 14. następnego miesiąca, natenczas doniesie (wzór J.) o tem c. k. główna kasa krajowa krajowej Dyrekcyi skarbu, która wyda dalsze zarządzenie celem ściągnięcia tych kosztów.

§. 21.

Warunki powyższe wejdą w życie z dniem 1. lipca 1893 r.

L. W. 3.881/94.

Aleg. 137.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia nowych sądów kolegialnych z siedzibą w Bochni i w Tarnobrzegu.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z 26. marca 1892 powziął Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi prawniczej następującą uchwałę:

„Petycyę miasta Bochni o utworzenie nowego Sądu obwodowego z siedzibą w Bochni udziela się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia odpowiedniego wniosku na najbliższej sesyi sejmowej."

„Niniejszem sprawozdaniem załatwioną zo taje zarazem petycya Rady powiatowej Bocheńskiej w tym samym przedmiocie do L. 1.219/92 wniesiona."

Na temże samem posiedzeniu z 26. marca 1892 i również w załatwieniu sprawozdania Komisyi prawniczej powziął Wys. Sejm drugą uchwałę;

„Petycyę Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu do L. 424 i petycyę Wydziału powiatowego w Kolbuszowej do L. 968 o uznanie potrzeby ustanowienia sądu obwodowego dla północnych powiatów sądowych nad Wisłą i Sanem położonych, do Sejmu wniesione, udziela Sejm Wydziałowi krajowemu do dokładnego zbadania, czy zachodzi potrzeba ustanowienia nowego Sądu obwodowego dla tamtejszej okolicy i w której miejscowości najwłaściwszą byłaby siedziba dla tego Sądu a zarazem przedłożenia w swoim czasie Sejmowi sprawozdania w tym względzie."

Z wykonania tych poleceń Wydział krajowy dopiero obecnie jest w możności zdać sprawę Wysokiemu Sejmowi, ponieważ dotyczące dochodzenia zaledwie teraz mogły być przeprowadzone przez c. k Władze sądowe, które uznały potrzebę łącznego traktowania obu powyższych spraw, jako w ścisłym ze sobą związku zostających.

Odezwą z 16. stycznia b. r. L. 92 (L. W. 3881/94) c. k. Sąd krajowy wyższy w Krakowie przedłożył operat dochodzenia w sprawie utworzenia nowego Sądu kolegialnego z siedzibą w Bochni, zaś odezwą z 7. marca 1893 L. 3460 (LW. 14.049/93) operat w sprawie utworzenia Trybunału I. instancyi między Wisłą a Sanem.

Wedle jednozgodnej opinii Władz sądowych nie ulega wątpliwości, że rozległość trybunałów I. instancyi w Galicyi rozporządzeniem Ministerstwa z dnia 24. kwietnia 1854 Nr.

111 Dz. p. p. ustanowionych, jest za wielka; gdy w innych krajach koronnych utworzono osobne Trybunały sądowe dla każdego byłego obwodu administracyjnego, to w Galicyi połączono po dwa dawne obwody administracyjne w jeden okręg Trybunału pierwszej instancyi.

Taka rozległość obszaru Trybunałów sądowych powoduje, że ludność pozbawioną zostaje szerszej opieki prawnej, jaka jest skupioną w sądach kolegialnych i wywołuje te skutki, że do rozpraw sądowych wyznaczane być muszą dłuższe termina, że w sprawach pilnych, w których krótkie termina wyznaczane być winny z powodu niestawienia się wszystkich stron lub świadków zbyt daleko mieszkających, częste odraczanie rozpraw następować musi, co połączone jest ze stratą czasu dla sądów, z kosztami dla stron a w sprawach karnych i dla skarbu Państwa; wreszcie ludność zwleka i ociąga się z wzywaniem pomocy sądowej, co w następstwie sprowadza częste komplikacye spraw później wnoszonych.

Podział przeto niektórych zbyt rozległych okręgów sądowych usprawiedliwiony jest względami na wymiar sprawiedliwości i potrzeby ludności.

Co do ustanowienia Trybunału I. instancyi w Bochni, to tak c. k. Sąd krajowy wyższy, jakoteż c. k. Sąd krajowy w Krakowie, tudzież wszystkie c. k. Sądy powiatowe, należące do okręgu krakowskiego, dalej c. k. Starostwa w Bochni i w Brzesku, wreszcie Reprezentacye tych powiatów, jednozgodnie uznają konieczną potrzebę założenia Sądu obwodowego w Bochni dla powiatów sądowych Bochnia, Wiśnicz, Brzesko, Radłów, Wojnicz i Niepołomice.

Okręg krakowskiego Sądu krajowego jest stanowczo za wielki, składa się bowiem oprócz miasta Krakowa z 15 powiatów sądowych, liczy obszaru 4291·76□ kilometrów z ludnością 521.307 i 577 gmin katastralnych.

Wymienione wyżej powiaty sądowe, mające należeć do Sądu obwodowego w Bochni, tworzą zwartą całość geograficzną w znacznej części rzekami Wisłą, Rabą i Dunajcem naturalnie odgraniczoną, a południowo wschodnie ich części tak dalece zbaczają od Krakowa, że przeciętna ich ztamtąd odległość wynosi przeszło 80 klm.

Na całym obszarze tych powiatów ruch handlowy i przemysłowy jest bardzo znaczny, a liczne przedsiębiorstwa jak młyny parowe, fabryki gipsu cegieł i dachówek, browary, gorzelnie i tartaki przemysł tkacki i zakłady koszykarskie i t. d. i t. d. wywołują liczne stosunki prawne, które siłą faktu wywołują ruchliwą akcyę prawną w dziale spraw wekslowych, handlowych i karnych wyłącznie orzecznictwu sądów kolegialnych zostawionych.

Na siedzibę takiego sądu obwodowego nadaje się najbardziej Bochnia, jako dawne miasto cyrkularne i siedziba wszystkich dzisiejszych Władz i instytucyi, licząca 9.000 mieszkańców i posiadające dogodne budynki mieszkalne, kilkanaście budynków rządowych, z których odpowiednie przeistoczenie dzisiejszego gmachu sądowego dla projektowanego Trybunału nie powinno narazić c. k. Skarbu państwa na wielkie koszta.

Okręg nowego sądu obwodowego w Bochni obejmowałby 1751·96□ klm. 191.856 mieszkańców, 255 gmin katastralnych — 6 powiatów sądowych i nie należałby bynajmniej do najmniejszych z istniejących. Przy Krakowie zostałby Kraków z obszarem 57·70 km. 74.593 mieszkańców, powiat administracyjny krakowski z powiatami sądowymi Kraków i Liszki, Chrzanów, Krzeszowice, Wieliczka, Podgórze, Dobczyce i Skawina razem 8 powiatów sądowych z obszarem 2597·50 klm, — 329.451 mieszkańców i 322 gmin katastralnych.

Za utworzeniem Trybunału I. instancyi w Bochni oświadczył się już raz Wysoki Sejm na posiedzeniu z 4. maja 1875 na wniosek Wydziału krajowego przedstawiony sprawozdaniem z 5. lutego 1875 L.W. 17.908.

Co do utworzenia takiegoż Trybunału I. instancyi w północno wschodniej części kraju między Wisłą a Sanem, to również tak c. k. Sąd krajowy wyższy jakoteż Sąd krajowy w Krakowie, dalej sądy obwodowe w Rzeszowie i Tarnowie, wszystkie sądy powiatowe w tamtej części kraju położone, wreszcie wszystkie Starostwa i Reprezentacye powiatowe w Tarno-

brzegu, Mielcu, Kolbuszowie i Nisku godzą się na to, że założenie sądu obwodowego w tej części kraju jest niezbędnie potrzebnem.

Okolica bowiem między Wisłą a Sanem obejmuje wielki obszar ziemi, która pozbawiona jest szerszej opieki prawnej.

Utworzenie w tym zakątku kraju nowego Trybunału I. instancyi miałoby dla ludności tej części kraju wielkie znaczenie cywilizacyjne i ekonomiczne: dzisiejsze okręgi sądów obwodowych w Tarnowie i Rzeszowie są za wielkie i nie mogą wpływać na należyty wymiar sprawiedliwości w tak odległych stronach jak Tarnobrzeg, Nisko, Rozwadów i t. d.

Tylko wybór miejsca na siedzibę tego nowego sądu obwodowego trafia na rozmaite przeszkody i trudności. C. k. Sąd wyższy krajowy, c. k. Sąd krajowy w Krakowie, dalej Sąd obwodowy w Rzeszowie, uznając potrzebę utworzenia nowego Trybunału I. instancyi w okolicy między Wisłą a Sanem, wskazały jako najodpowiedniejsze miejsce Tarnobrzeg, dla powiatów sądowych Tarnobrzeg, Rozwadów, Nisko, Ulanów, Kolbuszowa i Mielec. C. k. wyższy Sąd krajowy w Krakowie tę opinię swoją co do wyboru Tarnobrzegu na siedzibę przyszłego Sądu obwodowego między Wisłą a Sanem zaznaczył w dwukrotnych swych odezwach z 7. marca 1893 L. 3.460 i z 16. stycznia 1894 L. 92, oznajmiając zarazem, iż ze względu na położenie geograficzne oraz na społeczne i ekonomiczne stosunki nie mógłby ani Kolbuszowy, ani Mielca, ani Niska, ani Rozwadowa zalecić na siedzibę przyszłego Sądu obwodowego i oświadcza się stanowczo za wyborem Tarnobrzegu na ten cel.

Reprezentacye powiatowe Kolbuszowy, Mielca, Niska i Tarnobrzegu w uchwałach swych powziętych z powodu wezwania naszego z dnia 23. kwietnia 1892 L. 15.979 do oświadczenia się, którą miejscowość uważają za najwłaściwszą dla przyszłego Trybunału I. instancyi — tudzież c. k. Starostwa tych miejsc oświadczyły się każde za miejscem swego urzędowania i to tak dalece, że n. p. Mielec i Kolbuszowa w razie utworzenia nowego Sądu obwodowego w Tarnobrzegu, oznajmiają, iż wolą pozostać przy dzisiejszym stanie rzeczy i na wybór Tarnobrzega pod żadnym warunkiem nie mogą się zgodzić.

C. k. Sąd obwodowy w Tarnowie proponuje inny rozdział, mianowicie wydzielenie z okręgu krakowskiego sądów powiatowych w Brzesku, Radłowie i Wojniczu i przydzielenia takowych do okręgu tarnowskiego a natomiast wydzielenie z Tarnowa sądów powiatowych w Mielcu, Radomyślu, Ropczycach i Dębicy i utworzenie z nich jak również ze sądów powiatowych Rozwadów, Tarnobrzeg, Kolbuszowa nowego Trybunału I. instancyi z siedzibą w Mielcu.

C. k. Sąd krajowy wyższy w Krakowie w odezwie swej z 16. stycznia 1894 L. 92 oświadcza się przeciw temu projektowi, uważając go za zwodniczy i nieprzedstawiający żadnych korzyści a najbardziej i dlatego przeciw niemu występuje, że w takim razie musiałby upaść wniosek na utworzenie sądu kolegialnego w Bochni, którego utworzenie c. k. wyższy Sąd krajowy w Krakowie w pierwszym rzędzie jako niezbędnie potrzebny uznaje.

Cała korzyść polegałaby na tem, że okręg tarnowskiego sądu obwodowego przez przydzielenie doń powiatów Brzesko, Radłów, Wojnicz, a wydzielenie powiatów Dembica, Mielec, Radomyśl i Ropczyce, byłby więcej zaokrąglony a miasto Tarnów byłoby mniej więcej w pośrodku położone. Natomiast zaś przez odpadnięcie najbardziej ruchliwych powiatów Dembica, Mielec, Radomyśl i Ropczyce, którym powiaty Brzesko, Radłów i Wojnicz równoważyć nie mogą, czynność przy tarnowskim sądzie obwodowym bardzo znacznie by się zredukowała, gdy przeciwnie krakowski sąd krajowy nieznaczną doznałby ulgę przez odłączenie powiatów Brzesko, Radłów i Wojnicz, chociażby te dwa ostatnie powiaty na odległości zyskały, atoli z tej bliskości położenia z powodu braku komunikacyi przez rzekę Dunajec nie mogłyby nawet korzystać.

Wydział krajowy ze swej strony oświadcza się w kwestyi wyboru siedziby Sądu kolegialnego między Wisłą a Sanem ze zdaniem wyższego c. k. Sądu krajowego w Krakowie,

które w tym względzie musi uważać za najkompetentniejsze. Tarnobrzeg bowiem, jakkolwiek położony jest na granicy Państwa i z tego powodu nie można mu przyznać bardzo korzystnego położenia, to za to ze względu na stosunki ekonomiczne, społeczne i handlowe przedstawia wszelkie warunki na siedzibę Sądu kolegialnego. Jest to jedyna miejscowość w tej części kraju, gdzie w razie utworzenia sądu obwodowego znalazłoby się należyte pomieszczenie biór sądowych, a władze sądowe przedłożyły nawet deklaracye poszczególnych właścicieli domów, w których zobowiązują się do pobudowania nowych domów i podniesienia piątr w razie utworzenia w Tarnobrzegu Sądu kolegialnego.

Tych wszystkich warunków nie przedstawiają ani Mielec, ani Kolbuszowa, ani Nisko, ani też wreszcie Rozwadów; — każda z tych miejscowości pod względem ruchu handlu i przemysłu nie mają wielkiego znaczenia, Kolbuszowa pozbawiona jest wszelkich środków komuni kacyjnych a nadto tak Mielec, jak Kolbuszowa za blisko położone są Sądów kolegialnych w Tarnowie i Rzeszowie.

Wydział krajowy oświadcza się przeto za wyborem Tarnobrzegu na siedzibę przyszłego Sądu kolegialnego, mimo że w tej samej sprawie w r. 1875 w sprawozdaniu swem z 6. lutego 1875 LW. 17.958 oświadczył się za Kolbuszową i że również Wysoki Sejm na posiedzeniu z 4. maja 1875 idąc za zdaniem Komisyi prawniczej za Kolbuszową się oświadczył.

W ten sposób przyszły Sąd obwodowy z siedzibą w Tarnobrzegu obejmowałby 6 powiatów sądowych z obszarem 51.99 mil kwadratowych z ludnością 208.520.

Poprzestając na tem przedstawieniu rzeczy Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem odwołując się do swej uchwały z 4. maja 1875 wyraża ponownie c. k. Rządowi swoje zdanie, iż w interesie należytego wymiaru sprawiedliwości, oraz w interesie kraju i ludności zachodzi konieczna i niezbędna potrzeba utworzenia Trybunałów I. instancyi w Bochni i Tarnobrzegu.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 26. Stycznia 1894.

Marszałek krajowy
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Damian Sawczak w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Aleg. 138.

Wniosek.

Projekty do ustaw o zawodowych stowarzyszeniach rolników i o posiadłościach rentowych, które rząd wniósł w październiku roku zeszłego do Rady państwa, wprowadzają przymusową organizacyę powiatowych i krajowych stowarzyszeń rolników i poruczają im cały szereg zadań jak zakładanie składów na płody rolnicze, sprzedaż i zakupno płodów na rachunek stowarzyszonych, pośrednictwo w pożyczkach hipotecznych, ajencye ubezpieczeń, zakładanie szpitali i domów przytułku i t. d. a następnie przydzielają tym stowarzyszeniom czynności odnoszące się do zakładania i nadzorowania posiadłości rentowych. Stowarzyszenia mają nabywać na licytacyi lub z wolnej ręki posiadłości ziemskie i oddawać je w stałe posiadanie rolnikom zawodowym za opłatą długoletniej renty odpowiadającej wyłożonemu na nabycie kapitałowi, który ma się uzyskiwać przez wypuszczenie listów rentowych. Posiadłości rentowe według projektu nie mogą być obciążane, prócz długu rentowego dalszym jeszcze długiem i nie podlegają egzekucyi ze strony innych wierzycieli; bez osobnego pozwolenia nie mogą być sprzedawane, nie są też przedmiotem zwykłego postępowania spadkowego, lecz podlegają odrębnym na ten wypadek przepisom.

Wymienione projekty do ustaw mają nadzwyczaj wielkie znaczenie dla ludności rolniczej, której część najznaczniejszą t. j. wszystkich właścicieli ziemi łączą obowiązkowo związki korporacyjne a następnie dla całego ustroju własności rolniczej i jej stosunków kredytowych, który to ustrój w razie przyjęcia projektów uległby radykalnej przemianie. Cele obu projektów mianowicie: oparcie kredytu rolniczego, na podstawach odpowiadających bardziej naturze gospodarstwa rolnego, dalej utworzenie związków z samychże rolników, które uchyliłyby zbytecznych pośredników i wprowadziły w życie rozmaite urządzenia wspólne wspierające gospodarstwo stowarzyszonych — są godne uznania, jednakże sposób ich urzeczywistnienia obmyślany dla wszystkich krajów austryackich jednostajnie we wszystkich szczegółach nastręcza liczne i poważne trudności wątpliwości. Już z tego względu należałoby, aby Wys. Sejm, jako reprezentacya kraju rolniczego rozpatrzył owe projekty i objawił co do nich swe zapatrywanie na podstawie znajomości stosunków i potrzeb kraju naszego.

Jednakże jeszcze inny wsgląd każe zająć się owymi projektami. Sprawa organizacyi stowarzyszeń rolniczych jest sprawą kultury krajowej i za taką uważano ją w innych krajach koronnych, uchwalając dawniej ustawy o powiatowych stowarzyszeniach rolników. Sprawa posiadłości rentowych jest również sprawą kultury krajowej, a w znacznej części t. j. pominąwszy postanowienia wprowadzająee zmiany w prawie cywilnem, postępowaniu sądowem. Ponieważ sprawy kultury krajowej w myśl §. 18 statutu krajowego należą do Sejmu krajowego, przeto wypada rozpatrzyć i oznaczyć granice kompetencyi ustawodawstwa krajowego.

Ze względu na krótkość sesyi sejmowej i rozmiary tej ważnej sprawy, rozpatrzenie jej dokładne w ciągu sesyi nie jest możliwem, przeto podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu jako komisyi, aby projekty do ustaw o posiadłościach rentowych i o zawodowych stowarzyszeniach rolników wniesione przez Rząd do Izby deputowanych Rady państwa rozpatrzył tak ze stanowiska kompetencyi ustawodawczej jak ze względu o ile one potrzebom i stosunkom naszego kraju odpowiadają i po zasięgnięciu opinii towarzystw rolniczych i instytucyi kredytowych przedłożył Sejmowi odpowiednie wnioski na początku najbliższej sesyi sejmowej.

We Lwowie 3. lutego 1894.

Pilat *w. r.*
wnioskodawca.

Z. Dembowski, Popowski, St. Stadnicki, W. Gnoiński, Mik. Torosiewicz, Krzysztofowicz, Paszkowski, Abrahamowicz, Skałkowski, Onyszkiewicz, J. Gnoiński, A. Jędrzejowicz, G. Romer, Klemens Dzieduszycki.

L. s. 1253/1894.

Aleg. 139.

Wniosek

Zważywszy, że wybudowanie linii kolejowej łączącej Rozwadów z jedną ze stacyj kolei państwowej (dawnej Karola Ludwika) jest ze wszech miar wskazane i znajduje poparcie u c. k. Rządu;

zważywszy, że w tym celu przeprowadzona trasa z Rozwadowa do Przeworska nie odpowiada ekonomicznym i handlowym potrzebom kraju, gdyż z Przeworska ku południowi niema dalszego połączenia kolejowego ani też projektowanem nie jest, a tem samem zamierzona linia kolejowa miałaby jedynie znaczenie lokalne;

zważywszy, że zawiązało się konsorcyum dla budowy kolei Rzeszów-Dynów-Rymanów z dalszą odnogą do Dukli i do granicy węgierskiej, trasa tej linii wykończoną została i dotyczące operata zostały przedłożone Wydziałowi krajowemu;

zważywszy, że tego rodzaju linia kolejowa od granicy Królestwa Polskiego do Węgier, która przecina całą szerokość kraju miałaby w sieci kolei lokalnych znaczenie pierwszorzędne i doniosłe dla podniesienia ekonomicznego znacznej przestrzeni, kraju dotykałaby kilku większych miast i miasteczek i wpłynęła na rozwój handlu i industryi;

zważywszy, że przyjście do skutku tych dwóch linii w ścisłym ze sobą stoi związku, podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby

I. zarządził wykonanie trasy kolejowej z Rozwadowa na Leżajsk do Rzeszowa;

II. przeprowadził rokowanie z c. k. Rządem i władzami wojskowemi i ze stronami interesowanemi celem wykonania budowy tej kolei w najkrótszym czasie.

Lwów dnia 3. luteg 1894.

Stanisław Jędrzejowicz w. r.
Wnioskodawca:

Paszkowski, G. Romer, Gorayski, A. Wodzicki, J. Stadnicki, J. Wiktor, Dr. Midowicz, Zdzisław Skrzyński, A. Jędrzejowicz, Wł. Struszkiewicz, Fr. Jędrzejowicz, S. Tarnowski (jun.), Zbyszewski, Pilat, K. Badeni.

LW. 1.121/94.

Aleg. 140.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o wniosku posła Olpińskiego w sprawie uzupełnienia ustawy o lichwie.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu sejmowem z dnia 17. stycznia 1894 przedłożył poseł Olpiński wniosek następujący:

Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wyjednał w drodze ustawodawstwa państwowego wydanie uzupełnienia §. 1. ustawy z dnia 28. maja 1881 L. 47 Dz. u. p. przeciw lichwie, któreby zawierało następujące postanowienie:

Występku w § 1 określonego dopuszcza się także i podpada tej samej karze ten, kto nieruchomości w najem lub dzierżawę obejmując, umawia się z oddzierżawiającym lub odnajmującym o warunki, o których mu wiadomo, że przesadnością korzyści wydzierżawiającym lub wynajmującym przyznanych, sprowadzić muszą na oddzierżawiającego lub odnajmującego zgubę jego pod względem gospodarskim lub do niej się przyczynić, i że tej ich własności oddzierżawiający lub odnajmujący z powodu słabości rozumu, braku doświadczenia, wzburzonego umysłu lub przymusowego a niekorzystnego położenia materyalnego dostrzedz nie może.

Wniosek ten przekazany został komisyi prawniczej do sprawozdania.

Zasadniczą myślą wnioskodawcy — jak to z przemówienia jego w izbie z dnia 19. stycznia 1894 wynika — jest ochrona ludności włościańskiej od wywłaszczenia — ochrona jednostek ekonomicznie i intelektualnie słabszych od karygodnego wyzyskiwania.

Pociągnięcie granicy między karygodnem wyzyskiwaniem, a indywidualną ekonomiczną wolnością należy do najtrudniejszych zadań reformy społecznej. Gdzie się kończy ta wolność, gdzie się zaczyna karygodna swawola — odpowiedź stanowią zasady etyczne; — ujęcie wszakże tego rozgraniczenia w normy prawne nastręcza nie małych trudności. Wnioski stawiane w tym kierunku przez jednego z naszych reprezentantów w Radzie państwa — mianowicie w komisyi obradującej nad projektem kodeksu karnego nie dały się utrzymać.

Komisya podzielając tendencyę przedłożonego wniosku nie oświadczyła się za formą kodyfikacyi obraną przez szanownego wnioskodawcę z powodów następujących:

Wyzyskiwanie ludności włościańskiej nieogranicza się do przypadku przez wnioskodawcę przytoczonego. Wiadomości statystyczne z roku 1893 (zeszyt II.) wykazują czternaście rodzajów obejścia ustawy o lichwie, co do których zachodzi krytoryum wyzyskiwania określone w §. 1. ustawy z dnia 28. maja 1881.

Należałoby więc albo wszystkie przypadki typowego wyzyskiwania taksatywnie wyliczyć, albo też żądać uzupełnienia ustawy istniejącej w tym kierunku, ażeby w ogóle świadome „bez mierne“ wyzyskiwanie niedostatku lub niedołęstwa było wzbronionem.

Umowy tego rodzaju są albo ukrytymi interesami kredytowymi (§. 916 ust. cyw.) podpadają więc według §. 2 o lichwie karom w § 1 tejże ustawy postanowionym, i życzyćby tylko należało, żeby §. 2 ustawy z dnia 28. maja 1881 był należycie interpretowany — albo też nie mają one nic wspólnego z kredytem, a wtedy chcąc im zapobiedz należałoby uzupełnić ustawę.

Projektowane uzupełnienie podnoszące jeden wyłącznie rodzaj wyzysku — mogłoby mieć ten skutek, że najniesumienniejsze wyzyskiwanie niewchodzące w zakres tego jednego rodzaju niepodlegałoby karze.

Chcąc przeto skutecznie bronić ludność włościańską i w ogóle jednostki ekonomicznie słabsze od karygodnego wyzyskiwania — nie można — zdaniem komisyi — ograniczać się do jednego przypadku.

Komisya generalizując myśl wnioskodawcy nie łudzi się wcale, że przeprowadzenie jej ustawodawcze niespotka żadnych trudności. Ograniczenie tej miary indywidualnej wolności, jaka do ekonomicznego życia i rozwoju jest konieczną — nie jest dopuszczalnem. Ograniczenia mogą więc dotyczeć tylko najjaskrawszych rodzajów oczywistego bezmiernego wyzyskiwania.

Z powyższych uwag komisya prawnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby w drodze ustawodawczej uzupełnił ustawę o lichwie w tym kierunku, iżby karom w §. 1 tejże ustawy oznaczonym podlegały — prócz interesów kredytowych — także inne umowy, w których jedna strona wyzyskując świadomie niedostatek, niedołęstwo rozumu, brak doświadczenia lub wzruszenie umysłu strony drugiej — zapewnia sobie lub innym niestosunkowo wysokie zyski, które bezmiernością sprowadzić mogą majątkową tejże ruinę.

Lwów dnia 30. stycznia 1894.

Przewodniczący:
Zoll.

Sprawozdawca:
Władysław Czaykowski.

L. W. kr. 1165/94.

Aleg. 141.

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego o szkole ogrodniczej w Tarnowie.

Wysoki Sejmie!

Mimo trudnych warunków w jakich szkoła ogrodnicza w Tarnowie się znajduje, rozwija się ona normalnie; żywy interes i pieczołowita opieka kuratoryi, przyczynia się wiele do zmniejszenia trudności a energia i świadomość rzeczy kierownika szkoły, tak pod względem fachowym jak i wychowawczym zasługują na uznanie. Zużytkowanie ogrodu miejskiego dla praktyki uczniów ułatwionem zostało przez to, że dyrektor szkoły do komisyi ogrodniczej miejskiej powołanym został, a gdy reprezentacya gminy miasta Tarnowa zobowiązała się deklaracyą z dnia 16. listopada 1893 l. 11.197, obsadzać posadę ogrodnika miejskiego tylko za zgodą i porozumieniem się z Wydziałem krajowym, przeto ta potrzebna harmonia w kierownictwie ogrodu miejskiego i szkoły, na przyszłość zdaje się być zapewnioną.

Tymczasem zaś zarząd miasta na miejsce dawniej w ogrodzie i szkole funkcyonującego, przyjął innego ogrodnika nieposiadającego potrzebnych kwalifikacyi do wykładania w szkole i prosił o zwolnienie od powyższego zobowiązania i tak komisya krajowa rolnicza jak i kuratorya, żądanie to poparły.

Wydział krajowy rozpisał konkurs na 2-go nauczyciela fachowego, wskutek którego jednak na 6-ciu zgłoszonych, żaden z kandydatów nie posiada wymaganej kwalifikacyi naukowej. Dwóch jednak z nich posiada udowodnione praktyczne wykształcenie i zupełnie dobre kwalifikacye na nauczycieli praktyki ogrodniczej; jeden więc z nich przyjęty, mógłby objąć posadę instruktora i dozorowałby ogrodu za wskazówkami Dyrektora, ten zaś objąłby naukę teoretyczną wszystkich działów ogrodnictwa, co jako tymczasowe zarządzenie, nim znajdzie się odpowiednio ukwalifikowany drugi nauczyciel fachowy zaleconem być może.

Na podstawie konkursu nadał Wydział krajowy posadę nauczyciela dla nauk elementarnych p. Wiktorowi Tabeau.

Wynik egzaminów jest pomyślny; uczniowie ukończeni zostają przy zawodzie i łatwo znajdują pomieszczenie, a jednego z najlepszych uczniów (Lichańskiego) wysłał Wydział krajowy za granicę, celem dalszego kształcenia się.

Uporządkowany ogród szkolny przedstawia się dobrze. Za warzywa wpłynęło 201 zł. w roku 1892, a w roku ubiegłym przyniosły takowe kwotę 352 zł. 20 ct. Za kilka lat spodziewać się można dochodów ze szkółek drzew i krzewów, jeżeli obawy wypowiadane dawniej co do tego działu produkcyi, okażą się nieusprawiedliwionemi.

Nowy murowany budynek dla szkoły, który w myśl sprawozdania Wydziału krajowego z 26. lutego 1892 Wysokiemu Sejmowi przedłożonego, ma służyć szkole na czas przejściowy, został pod dach wyprowadzony i w roku bieżącym do użytku oddany będzie, poczem przystąpi się do naprawy i rozszerzenia starego budynku drewnianego, przeznaczonego na pomieszczenie sypialni dla uczniów, pomieszkanie dla ochmistrza i kuchnię. Wstawione na ten cel 1000 zł. w budżet szkoły na rok 1894, są potrzebne koniecznie.

Na podstawie powyższych wywodów komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie za rok 1893 przyjmuje się do wiadomości.

Przewodniczący.
Sapieha.

Sprawozdawca.
Struszkiewicz.

Aleg. 142.

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o wniosku posła A. Jędrzejowicza w sprawie konkurencyi kościelnej.

Wysoki Sejmie!

Żądanie zmiany ustawy konkurencyjnej jest uzasadnione i sprawa ta nie po raz pierwszy jest przedmiotem obrad w Wysokim Sejmie. W r. 1883 wybrana przez Sejm komisya konkurencyjna przedłożyła swój projekt, który proponując niektóre zmiany w obowiązującej dotąd ustawie z 15. Sierpnia 1866 musiał się liczyć z postanowieniami ustawy państwowej z dnia 7. maja 1874. Po przeprowadzonej w Wys. Sejmie ogólnej dyskusyi nad tym projektem zwrócony tenże został ponownie komisyi do rozpatrzenia i zdania sprawy, tymczasem sesya sejmowa została zamknięta. Nowa komisya konkurencyjna w r. 1884 wybrana, wzięła pod rozwagę w toku ogólnej rozprawy wypowiedziane zdania, które jednomyślnie występowały przeciw obarczeniu gmin, nieraz ich siły przechodzącym ciężarem z powodu zwolnienia właścicieli obszarów dworskich w parafii dotyczącej niezamieszkałych od datków konkurencyjnych. Już wtenczas napotkano się z trudnościami wypływającemi z §. 35. ustawy państwowej z 7. maja 1874 i te stanęły na przeszkodzie usunięcia podniesionych wadliwości.

Jak wiadomo powołany §. 35. ustawy państwowej powiada: „ogół katolików tego samego obrządku w parafii mieszkających, stanowi gminę parafialną“ a konsekwentnie §. 36. orzeka, że w razie potrzeby należy na członków gminy parafialnej nałożyć podatki, t. j. datki konkurencyjne. Pomimo więc, że na podstawie §. 8. ustawy konkurencyjnej krajowej z 15. sierpnia 1866 powoływano do konkurencyi wszystkich posiadających w obrębie parafii majątek nieruchomy, to jednakże każdy w parafii niezamieszkały, w myśl jasnego postanowienia ustawy państwowej w drodze rekursu do Trybunału administracyjnego od tych ciężarów uwolniony był a w konsekwencyi tego, cała należytość musiała być rozłożoną na gminę i ewentualnie na ten obszar dworski, którego właściciel jest w parafii zamieszkały.

Liczne w tym kierunku wydane judykatury Trybunału administracyjnego ustaliły zasadę, do której się dziś władze polityczne stosują, a jakie to wywołuje rozjątrzenie w gminach, to każdemu z doświadczenia wiadome. Tysiące morgów w rękach najzamożniejszych właścicieli i znaczne majątki należące do obcokrajowców wolne są zupełnie od ciężarów konkurencyjnych a jednak na tych obszarach mieszkają tegoż właściciela oficyaliści i słudzy, którzy kościoła potrzebują. Słusznie też prawo kościelne postanawia, że tacy „forenses“ do pokrycia wydatków konkurencyjnych pociągani być mają.

Postanowienie §§. 35 i 36. ustawy państwowej nie da się niczem uzasadnić, bo chociaż do konkurencyi przyczyniają się osoby, to jednak w miarę opłaconego w parafii podatku stałego,

zaś podatek ten niszcza właściciel z majątku, bez względu czy w parafii mieszka lub nie mieszka; jak ta okoliczność nie mniejsza majątku jego, tak też nie powinien wpływać na uchylanie się od obowiązków względem kościoła.

Już w r. 1884 podnoszono, jakie z tego powodu powstać by musiało zamięszanie, jakie poziomu religijnego i moralnego obniżenie, jaka kościołów ruina i jaka dla społeczeństwa naszego szkoda! Powtarzając te słowa komisya administracyjną, nic więcej dodać nie potrzebuje, a uznając konieczność stanowczej i spiesznej reformy w tym kierunku, przychyla się w zupełności do postawionej przez wnioskodawcę rezolucyi.

Przy tej sposobności zwraca komisya uwagę na drugą rezolucyę podniesioną również w r. 1884, a mianowicie co do osób prawnych, która sprawa wnioskiem w mowie będącym objętą nie jest. Wówczas odczuło potrzebę domagania się niewątpliwej interpretacyi §. 10. ustawy konkurencyjnej krajowej w tym duchu, że osoby prawne jak „skarb państwa, fundusz publiczny, stowarzyszenia lub gminy“ mające własność nieruchomą w obrębie, jakiej parafii mają się przyczyniać do opłat konkurencyjnych tak jak inni parafianie. Do uchwalenia odnośnej rezolucyi przyczyniły się sprzeczne dekreta Trybunału administracyjnego, jako też oświadczenie komisarza rządowego, dane w Sejmie przy rozprawie konkurencyjnej w r. 1884.

W odpowiedzi jaką udzielił c. k. Rząd w roku 1887 na powyższą rezolucyę czytamy „że w judykaturze Wys. c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty, uznawaną jest moc obowiązująca §. 10. ustawy kościelno konkurencyjnej a wskutek tego obecnie nie zachodzi bezpośrednia konieczność podjęcia akcyi ustawodawczej w tym kierunku“. Jestto wprawdzie zapewnienie, ale nie kategoryczne, a gdy nadto sprawa ta podniesioną została w r. 1892 na zjeździe Biskupów w Wiedniu, komisya administracyjna uważa za właściwe również tę drugą rezolucyę z r. 1887 powtórzyć i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd o wyjednanie w drodze ustawodawczej zmiany ustawy państwowej z dnia 7. maja 1874 (Dz. u. p. Nr 50) w tym kierunku, aby:

a) mocą ustawy krajowej mogli być pociągani do konkurencyi kościelnej także katolicy odnośnego obrządku nie mieszkający w parafii, jeżeli w jej obrębie posiadają majątki nieruchome.

b) Obowiązek konkurencyi kościelnej osób prawnych w myśl §. 10. ustawy krajowej z 15. sierpnia 1866, nie ulegał żadnej wątpliwości.

Zastępca Przewodniczącego
Koziebrodzki.

Sprawozdawca
Adam Jędrzejowicz.

Alleg. 143.

Sprawozdanie

komisyi gminnej o sprawozdaniu z czynności Departamentu I. Wydziału krajowego.

Wysoki Sejmie!

Rozpatrzywszy się w sprawozdaniu Wydziału krajowego za rok 1893 Dep. I. widzi się kom. gminna spowodowaną, podnieść przedewszystkiem usilne starania Wydziału krajowego skierowane ku wzmożeniu nadzoru nad zarządem majątków i zakładów gminnych oraz czynności administracyjnych, podległych mu władz autonomicznych. Już w roku zeszłym zaznaczyła komisya gminna z uznaniem, czynności w tym kierunku podjęte; te same czynności, w r. 1893 znacznie rozszerzone, przyczynią się niezawodnie do polepszenia i ujednostajnienia administracyi autonomicznej, gdyż nie podlega wątpliwości iż zaniedbaniu dawnych lat przypisać można w znacznej mierze, tak liczne wypadki drastycznych nieporządków i nadużyć, przez organa Wydziału krajowego wykrytych i w sprawozdaniach z lat ostatnich wykazanych; przypuścić można i przyjąć należy, że podobne wykroczenia, z rozwinięciem energiczniejszego nadzoru, coraz rzadszemi się staną: a gdy w tym roku, Wydział krajowy widział się spowodowanym, przedłożyć w tym celu Wysokiemu ejmowi, projekt organizacyi osobnego biura lustracyjnego to komisya gminna, może tylko jak najgorliwiej popierać usiłowania Wydziału krajowego w celu uzyskania dostatecznych sił do czynności lustracyjnych mu potrzebnych, wyrażając jednak przekonanie o potrzebie pomnożenia sił lustracyjnych, komisya gminna niewidzi konieczności utworzenia osobnego biura lustracyjnego.

W ścisłym związku z wyżej traktowanym przedmiotem, stoi ustęp sprawozdania na stronnicy 14. przyznający, że Wydział krajowy, niemógł uczynić zadość, bardzo licznym skargom i zażaleniom (217 podań), żądającym kontroli lub opieki nad majątkami gminnymi lub zakładami, a to dla braku sił urzędniczych. Komisya wyraża opinię, że nie należałoby dopuścić, aby Wydział krajowy w przyszłości mógł się znaleść w podobnym położeniu dążąc dalej do uporządkowania administracyi, wyraża komisya gminna mniemanie, że byłoby życzenia godnem, żeby Wydział krajowy wziął inicyatywę w sprawie ujednostajnienia regulaminów i instrukcyi kasowych dla Rad powiatowych.

Postanowienie Wydziału krajowego, użycia moralnego przymusu dla podległych mu władz autonomicznych, aby się ściślej i gorliwiej do poleceń Wydziału krajowego stosowały, wyrażone zapowiedzią, że niepełniące swoich obowiązków władze autonomiczne, Wys. Sejmowi, dorocznie w sprawozdaniach wykazywać będzie, może komisya gminna z całem uznaniem podnieść zarówno ze wszystkimi środkami dążącymi do podniesienia ducha porządku i poczucia obowiązku w kraju. Zdaniem komisyi gminnej, należałoby także w wykazach lustracyjnych odstąpić od dotychczas praktykowanej pobłażliwości i wymieniać w sprawozdaniach gminy lub powiaty,

w których znaczniejsze nieporządki lub nadużycia wykryto. W żadnym razie jednak nie należałoby dopuszczać aby przewlekano załatwienie zażaleń tak jak to się stało w sprawie gminy Lipsko, powiatu Cieszanowskiego (stronica 9 a sprawozdania), tłumaczenie komisyi powiatowej wyznaczonej do zbadania tej sprawy, niemoże być uważane za wystarczające, a postępowanie takie podkopuje ufność ludności w powagę i sprawiedliwość władz autonomicznych.

Komisya gminna wyraża ubolewanie, że sprawa zasystowanej przez c. k. komisarza rządowego uchwały Rady nadzorczej Banku krajowego, w sprawie pożyczki gminie Kamienna przyznanej, dotychczas przez c. k. Rząd załatwioną nie została. Zwłoka ta jest bowiem dla interesowanej gminy nader dotkliwą.

Komisya gminna wyraża życzenie i nadzieję, że sprawa kosztów ponoszonych przez gminy w sprawach wojskowych, przez c. k. Rząd, rychło uregulowaną zostanie.

Z petycyi niezałatwionych przez Sejm, zasługiwałyby na podniesienie petycya miasteczka Żurawna, żądająca uregulowania stosunków prawnych majątku gminnego.

Komisya gminna nie znalazła w tegorocznym sprawozdaniu wzmianki, jak zostały zużytkowane wnioski posłów: Niedzielskiego i Jana Gnoińskiego, żądające uregulowania służby i emerytury urzędników autonomicznych powiatowych; a przekazanych Wydziałowi krajowemu.

Dalej: w jakiem stadyum znajduje się petycya miasta: Monasterzyska: str. 41 z roku 1892

Komisya gminna, niemoże zgodzić się na sposób, w jaki, polecenie Sejmu dane Wydziałowi krajowemu. w sprawie reformy gminnej, jest w sprawozdaniu Wydziału krajowego traktowane Komisya uważa decyzję Sejmu, za stanowczo obowiązującą, dla Wydziału krajowego. W celu usunięcia tej nieprawidłowości, jak też i drugiej, to jest: zupełnego przepominania wniosków i spraw przekazanych przez Sejm Wydziałowi krajowemu w sesyach minionych, w sprawozdaniu z lat następnych, wnosi komisya gminna następujące rezolucye:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ponownie aby uchwałom Sejmowym z dnia 25 stycznia 1887 i 24. marca 1892 zadość czyniąc, odpowiednie wnioski wygotował i na najbliższej sesyi przedłożył.

II. poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wykazywał w sprawozdaniach swoich to o ile sprawy jemu przez Sejm przekazane załatwionemi zostały, a wymieniał w każdorocznem sprawozdaniu wszystkie sprawy, które Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia polecił a które jeszcze załatwionemi nie zostały

Rezolucyą Nr. 1. załatwionym zostaje wniosek posła Dworskiego i Towarzyszy z dnia 17. stycznia 1894. do l. 482.

III. Załatwiając petycye Nr. 55 do 65 1,28, 132 do 148, 201, 219, 224, 330, 339 do 415 442 do 449, 570 do 609, 704 do 738, 740, 752, 801 do 803, 807, 739, 741 do 733, w sprawach reformy gminnej i wyborczej i w sprawie wniosków p. p. Rutowskiego, Pilata i Stanisława Potoczka, wnosi komisya gminna:

Wysoki Sejm raczy te z małemi waryantami prawie jednobrzmiące petycye przykazać Wydziałowi krajowemu jako materyał do studyum nad projektem reformy gminnej.

Wojciech Dzieduszycki
Przewodniczący.

Tom. Rozwadowski
Sprawozdawca.

Aleg. 144.

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej, w sprawie urządzenia krajowej osady poprawczej dla nieletnich wychowańców, i krajowego Zakładu przymusowej pracy i poprawy dla dorosłych mężczyzn, przedłożony Sprawozdaniem Wydziału krajowego z dnia 21. listopada 1893. L. W. 29526|93.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy odnośnie do uchwał Wysokiego Sejmu z roku 1890. i 1892., zabrał się z pochwały godną energją zebraniem potrzebnych materyałów, dążących do wprowadzenia w życie w kraju naszym zakładów pracy przymusowej i poprawczych, które od lat 20-tu, bo od roku 1874. licznemi petycyami, a następnie w roku 1883. wnioskiem Merunowicza do Wysokiego Sejmu wniesionym, były żądane.

W roku bieżącym, podane zostały w tym kierunku trzy petycye a to; do L. s. 115 od gminy król. stołecz. miasta Lwowa, — do L. s. 262 od Rady stołecz. król. miasta Krakowa, — i do L. s. 302 od Dyrekcyi galicyjskiego stowarzyszenia opieki nad uwolnionymi więźniami we Lwowie — o pomieszczenie zakładów, w pobliżu tych miast, i o szybsze wprowadzenie ich w życie. Dochodzenia w różnych kierunkach, bądź to za pomocą zwoływanej ankiety bądź też pisemnych sprawozdań przeprowadzone, umożliwiły Wydziałowi krajowemu złożenie nader wyczerpującego sprawozdania, z dnia 3-go maja 1893. roku, w którym też były podane konkretne wnioski dążące:

I. do zakupna na rzecz kraju odpowiedniego majątku dla zaprowadzenia tamże osady rolniczo-poprawczej dla 150-u nieletnich chłopców.

II. następnie do sporządzenia planów i kosztorysów, wznieść się mających budynków.

III. do przeprowadzenia rokowań z c. k. Rządem, co do wysokości przyczynienia się Skarbu państwa, do kosztów założenia zakładu w myśl ustawy państwowej z dnia 24-go maja 1885 D. p. p. l. 90.

Sprawozdanie to na poprzedniej sesyi Wysokiego Sejmu, niezałatwione, Wydział krajowy obecnie ponownie przedłożył, z tą jednakowoż stanowczą odmianą, iż wnosi na zakupno dwóch majątków, a to jednego w środkowej części kraju dla osady rolniczo-poprawczej dla 150-u nieletnich chłopców, drugiego zaś większego we wschodniej części kraju, dla zakładu pracy przymusowej dla 300-u starszych skazańców;

a powtóre wnosi Wydział krajowy, na użycie dla pokrycia wydatków oprócz funduszu policyi krajowej, ewentualnie funduszu krajowego.

Komisya administracyjna, jakkolwiek w zasadzie uznaje potrzebę zaprowadzenia w kraju naszym oprócz osady rolniczo-poprawczej dla nieletnich chłopców, także dwóch przynajmniej zakładów pracy przymusowej dla starszych skazańców, z uwagi, iż Wysoki Sejm w uchwale swojej z d. 21. listopada 1890. wyraźnie zastrzegł, iż najsamprzód wprowadzony ma być w życie zakład, względnie kolonia rolniczo-poprawcza dla nieleletnich chłopców, — iż Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, wyszukanie odpowiedniego obszaru, dla takiego zakładu polecił, — dalej z uwagi, iż obecny stan finansów krajowych, pomimo znacznego polepszenia, przez zeszłoroczną konwersyę długów indemnizacyjnych, jeszcze w obecnym roku nie jest w stanie, z funduszów krajowych ponosić na cel założenia zakładów pracy przymusowej dla starszych skazańców, wydatku w najlepszym razie przynajmniej 300.000 zł. wynoszącego, — dalej z uwagi, że przez zaprowadzenie poprzednie zakładu rolniczo-poprawczego dla nieletnich skazańców, przekonamy się dowodnie, o ile zakład, na tych zasadach oparty, przyniesie korzyści dla umoralnienia jednostek w zakładzie umieszczonych, — wreszcie z uwagi, że dotychczas nie zostały przez Wydział krajowy rozpoczęte kroki, co do procentowego udziału Skarbu państwa w kosztach założenia domów pracy przymusowej według treści ustawy z dnia 24-go maja 1885. L. 90. nie uważa za stosowne już obecnie zalecać Wysokiemu Sejmowi, zakupno dwóch majątków, podczas gdy stanowczo jest za kupnem jednego odpowiedniego majątku, na urządzenie kolonii rolniczo-poprawczej dla 150-u małoletnich chłopców.

Również komisya administracyjna, nie będzie doradzać Wysokiemu Sejmowi, użycia już w tym roku, jakiejkolwiek części funduszu krajowego, na urządzenie domów poprawy i pracy przymusowej, gdyż przeznaczony w pierwszej linii, na ten cel fundusz samoistny policyi krajowej, już w zupełności zwrócony, a według preliminarza na rok 1894., wynoszący w effektach 135.500 zł. — uznajemy na podstawie danych w sprawozdaniu Wydziału krajowego przytoczonych, za dostateczny — nie tylko na zakupno, ale przy zapewnionej, z ustawy z dnia 24-go maja 1885. pomocy rządowej także na urządzenie a względnie na pokrycie kosztów utrzymania i administracyi rzeczonego zakładu.

Oprócz powyższych uwag pozwalamy sobie jeszcze przytoczyć, iż:

1. Przy zakładaniu domów względnie kolonii rolniczo poprawczych i pracy przymusowej, nie tylko kraj ale i administracya całego państwa, ma co najmiej, równomierny interes, aby tą drogą dążyć do umoralnienia podupadłych jednostek, z czego wynika, że i przyczynianie się skarbu państwa, do kosztów założenia takich zakładów, już też co najmniej równomiernie rozdzielone być powinno. A gdy c. k. Rząd, w Austryi w kraju daleko bogatszym, przy założeniu zakładu pracy przymusowej w Korneuburgu, przyczynił się do kosztów ilością 370.000 zł. czyli 53-ma procentami ogólnych wydatków, możemy słusznie wymagać, aby i dla naszego kraju jeżeli nie większa, to przynajmniej nie mniejsza procentowo pomoc ze skarbu państwa była wymierzoną.

2. Komisya administracyjna zauważa, że nie odpowiednie byłyby nadmierne wydatki na okazałe budowy przy zaprowadzeniu, tak osady rolniczo-poprawczej dla nieletnich chłopców, jak i domów pracy przymusowej dla starszych skazańców, i w tym względzie zaleca jak najdalszej idące oszczędności; tem bardziej ile że Wysoki Sejm już uznał w zasadzie, że nie system koszarowy, i umieszczanie zakładów po miastach, ale system rolniczo rodzinny, jest dla ludności naszego kraju, dla jej sposobu życia i stopnia wykształcenia bardziej wskazany, że nadto domy poprawy i pracy przymusowej w innych krajach Monarchii Austryackiej, dla naszych stosunków są nie odpowiednie, i byłyby może tak poszukiwane przez niepoprawnych skazańców, jak obecnie, szczególnie w czasie zimowym nasze domy karne, dające ciepły i bezroboczy prawie przytułek, znacznej liczbie obecnych przestępców.

Skazaniec młodociany, a nawet i starszy, jeżeli domy poprawy i pracy przymusowej, mają wyjść na ich pożytek, i na pożytek ogółu, przez przywrócenie społeczeństwu, jednostek umoralnionych, nie powinni w tych zakładach używać wygód, do jakich przyszłe ich życie i stosunki społeczne i majątkowe, zwyczajnym trybem nie doprowadzą.

Nie jest tu jeszcze na czazie zastanawiać się nad szczegółami pomieszczenia i utrzymania, podziału pracy fizycznej i środków moralno religijnych, dla młodocianych i starszych skazańców używać się mających, tu wystarczy oznaczyć jedynie zasadniczo, że w domach poprawy i pracy przymusowej, powinna być środkiem do poprawy, ciągła i do sił jednostek zastosowana praca, i rozważne religijno-moralne wykłady obok nauk przyrodniczych, tudzież zajęć rękodzielniczych, do pojęcia i stanu jednostek zastosowanych.

W tym kierunku zwrócić należy uwagę na następującą okoliczność:

W połowie tego wieku Don Bosco w Turynie wytworzył odrębną szkołę wpływania na zaniedbanych chłopców. Zdumiewające rezultaty jakie otrzymał, zwracają na siebie uwagę w całym świecie.

W zakładach Salesiańskich w Turynie, wychowuje się według tej metody, przeszło stu polaków, którzy rozejdą się po kolonjach i domach Salesiańskich.

Komisya ma nadzieje że pośród polaków Salesianów, znaleźlibyśmy najlepszych kierowników kolonii rolniczo poprawczej, i wyraża nadzieje, że Wydział krajowy, zniesie się z X. Markiewiczem i innemi Salesianami i w danym wypadku przygotuje wnioski w sprawie powołania Salesianów polaków, do objęcia kierownictwa; a w każdym razie zbada szczegółowo system Salesiański dla zaniedbanych chłopców X. Markiewicza.

3. Zauważa Komisya administracyjna dalej, że dołączone przez Wydział krajowy do sprawozdania.

a) Statut krajowej osady poprawczej dla nieletnich chłopców;

b) Regulamin domowy dla nieletnich wychowańców osady poprawczej;

Są operatami bardzo skrzętnie i szczegółowo opracowanemi, że w razie wprowadzenia w życie zakładu, powinny być w całości przyjęte, tembardziej ileże operata przedłożone mają za podstawę statuta i regulamina zakładów w Austryi już istniejących, i odpowiadają postanowieniom ustawy z dnia 24. maja 1885. i zastrzeżeniom tamże co do nadzoru rządowego zamieszczonym.

Według ustawy dopiero powołanej ustęp drugi §. 11. statuta i regulaminy, czyli porządki domowe zakładów pracy przymusowej podlegają zatwierdzeniu Rządu. Gdy szczegóły niektóre w przedłożonym statucie i regulaminie, mogłyby dać powód, do odmiennych zapatrywań, ze strony c. k. Rządu, uważamy za stosowne, polecić Wydziałowi krajowemu, aby tak statut jak i Regulamin dla osady rolniczo poprawczej dla nieletnich chłopców, po uprzedniem porozumieniu się z c. k. Namiestnictwem, Sejmowi ponownie przedłożył.

4. Co do miejsca w którym osada rolniczo poprawcza dla nieletnich chłopców, ma być pomieszczoną, zauważyć musi Komisya administracyjna, że Wydział krajowy, uzbierał liczną wiązankę ofert gotowych do kupna majątków i takowe Wysokiemu Sejmowi w sprawozdaniu z dnia 18. marca 1892. L. W. 52864/91 przedłożył. Komisya uznaje słuszność uzasadnienia w obecnym sprawozdaniu Wydziału krajowego zamieszczonego, iż „nabycia na rzecz kraju majątków, na urządzenie w mowie bedących zakładów, nie da się w inny sposób wykonać, jak przez udzielenie Wydziałowi krajowemu ogólnej dyrektywy i umocowania do zakupna, albowiem ofiarujący na sprzedaż majątki swoje, nie mogą pod tym względem oczekiwać, na odnośne uchwały Wysokiego Sejmu, już choćby tylko z tego powodu, iż w czasie między wniesieniem oferty a jej przyjęciem przez Wysoki Sejm, bardzo znaczne zmiany miejscowych stosunków tudzież ceny kupna ofiarowanych majątków, zajść mogą".

Wszelako gdy ostateczne wprowadzenie w życie zakładu poprawczego dla nieletnich chłopców, według treści ustawy z r. 1885, podlega także rozpatrzeniu c. k. Rządu, zaś ze strony kraju zawisłem będzie od Wysokości przyznanej pomocy ze Skarbu państwa; przeto dozwalając zakupno majątku, potrzebnego na zakład, musi zastrzedz sobie Sejm, ostateczne zatwierdzenie kupna, i z tego powodu Komisya administracyjna, co do zakupna majątku dla osady rolniczo poprawczej dla nieletnich chłopców, postawi odpowiedny wniosek, pod uchwałę Wysokiego Sejmu.

5. Co do kosztów utrzymania zakładu dla nieletnich chłopców, przedstawia sprawozdanie Wydziału krajowego wyniki zebrane, nietylko z zarządu podobnego zakładu w Studzieńcu w Królestwie polskim, ale także z zakładów poprawczych i pracy przymusowej w innych krajach Cesarstwa Austryackiego, mianowicie w Korneuburgu, w Eggenburgu i w Bernie; wszelako wykazane w tych zakładach koszta utrzymania, nie mogą być dla naszego zakładu miarodajne, gdyż już założenie samo na innych opiera się podstawach.

Podczas gdy zakłady w Austryi urządzone są po miastach z systemem koszarowym, i ograniczone na dochód z pracy wyrobów rękodzielniczych przez załogę zakładu wytworzonych, tudzież gdy najbardziej do naszego zakładu, zbliżony zakład w Studzieńcu, tylko niedostateczny posiada obszar gruntu do wyżywienia korygiendów małoletnich, u nas podług powziętej uchwały Wysokiego Sejmu, wyposażonym ma być zakład rolniczo poprawczy dla nieletnich chłopców w dostateczną ilość gruntu ornego, z potrzebnym do gospodarstwa obszarem łąk, przezco będzie w możności, dostarczyć produktów do zupełnego wyżywienia całej osady rolniczo poprawczej, jeżeli tylko zarząd będzie sprężyście, uczciwie i oszczędnie prowadzonym.

W każdym razie rubryka na szupaśnictwo, w naszym budżecie krajowym w ilości 25.000 zł. preliminowana, gdyby nawet jakie dodatki na utrzymanie osady rolniczo poprawczej dla nieletnich chłopców były potrzebne, na pokrycie takowych, aż nadto będzie dostateczną.

Dopiero po zakupnie potrzebnego obszaru, po wystawieniu koniecznych, lub przysposobieniu istniejących budynków, będzie Wydział krajowy w możności obliczyć z całą dokładnością ilość potrzebnego kapitału, na stopniowe wprowadzenie rentownego gospodarstwa i co za tem idzie obliczyć koszta na utrzymanie korygiendów małoletnich wymagane.

Na tych wywodach, komisya administracyjna przedstawia po części zgodnie z Wydziałem krajowym, pod uchwałę wysokiego Sejmu, następujące wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem krakowskiem, postanawia, z funduszu samoistnego policyi krajowej, urządzić w kraju po myśli ustawy z dnia 24-go maja 1885. Nr. 90. D. u. p. osadę rolniczo-poprawczą dla 150-u nieletnich chłopców.

2. Sejm, w celu wprowdzenia w życie tego zakładu, upoważnia Wydział krajowy, do zakupna na rzecz kraju, pod jak najkorzystniejszymi warunkami, majątku ziemskiego lub obszaru, położonego w środkowej części Galicyi, z tem wyraźnem zastrzeżeniem, iż ważność kontraktu kupna, zawisła od zatwierdzenia Sejmu.

3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby sporządził:

a) plany i kosztorysy niezbędnie wznieść się mających budynków, lub przeistoczenia istniejących, z wszelką możliwą oszczędnością.

b) kosztorysy na wewnętrzne urządzenie zakładu.

c) kosztorysy do stopniowege podniesienia gospodarstwa rolnego i przemysłu gospodarskiego, wraz z urządzeniem warsztatów rzemieślniczych.

d) projekt etatu, dla przyszłej administracyi zakładu, wraz z preliminarzem budżetu, nareszcie.

e) Statut i regulamin czyli porządek domowy dla krajowej osady rolniczo-poprawczej, dla nieletnich chłopców, opracowany w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

4. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w myśl §. 2-go Ustawy z dnia 24-go maja 1885. L. 90. D. u. p. przeprowadził z c. k. Rządem, rokowania względem przyczynienia się Skarbu państwa, w możliwie wysokim stosunku procentowym, do kosztów założenia zakładu.

5. Wyniki rokowań z c. k. Rządem, wymienione w punkcie 3. plany, kosztorysy, projekta, statut i regulamin, tudzież sprawozdanie z wykonanych w tym przedmiocie czynności, przedłoży Wydział krajowy Sejmowi, na przyszłej sesyi.

6. Wniesioną do L. 551 przez Jakóba Bleichera petycyę, a względnie ofertę, co do sprzedaży majątku Orlinek ad Duńkowice, na urządzenie kolonii poprawczej dla nieletnich chłopców, odstępuje Sejm Wydziałowi krajowemu, do urzędowania.

7. Powyższemi uchwałami zostały także załatwione petycye na początku sprawozdania nadmienione, mianowicie L. 115. petycya stoł. król. miasta Lwowa, — L. 262. petycya Rady stoł. król. miasta Krakowa, — i L. 302. petycya Dyrekcyi galic. stowarzyszenia opieki nad uwolnionymi więźniami.

Lwów dnia 29. stycznia 1893.

Przewodniczący
Koziebrodzki.

Sprawozdawca:
Zbyszewski.

Z drukarni Pillera i Spółki.

L. W. kr. 1180/94.

Aleg. 145.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej w przedmiocie przedłożenia Wydziału krajowego z dnia 3. listopada 1893 LW. 55.763 z projektem ustawy o przeniesienie gmin Fehlbach, Kobylnica ruska i Kobylnica wołoska, tudzież obszarów dworskich w Kobylnicy ruskiej i wołoskiej z okręgu Reprezentacyi powiatowej w Cieszanowie do okręgu takiejże Reprezentacyi w Jaworowie.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 15. października 1883 powziął Wysoki Sejm uchwałę, w której oświadczył się za tem, aby miejscowości Kobylnica ruska, Kobylnica wołoska i Fehlbach mieszczące się w okręgu Sądu powiatowego w Lubaczowie i c. k. Starostwa w Cieszanowie — przeniesione zostały do okręgu Sądu powiatowego w Krakowcu i Starostwa w Jaworowie. Wskutek tej uchwały zarządziło c. k. Ministerstwo sprawiedliwości rozporządzeniem z dnia 10. października 1893 L. 18.219 wydzielenie powyżej wymienionych gmin tudzież obszarów dworskich z okręgu Sądu powiatowego w Lubaczowie i przyłączenie ich do okręgu Sądu powiatowego w Krakowcu, c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych zaś rozporządzeniem z dnia 26. września 1893 r. L. 3.166 wyłączenie tychże gmin i obszarów dworskich z powiatu Cieszanowskiego, a wcielenie ich do okręgu c. k. Starostwa w Jaworowie. Rozporządzenia te weszły już w życie z dniem 1. stycznia 1894.

Dla uporządkowania czynności, a względnie dla zrównania granic powiatu politycznego z autonomicznym stosownie do §. 3 ustawy o Reprzentacyi pow. potrzeba obecnie zmienić także okręgi Reprezentacyi powiatowych w Cieszanowie i Jaworowie.

Z tego powodu zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego — komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Dołączony projekt ustawy.

Lwów dnia 1. lutego 1894.

Za przewodniczącego:
Koziebrodzki.

Sprawozdawca:
Szeptycki.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w przedmiocie zmiany obszarów Reprezentacyi powiatowych w Cieszanowie i Jaworowie.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam:

Art. I.

Gminy Fehlbach, Kobylnica ruska i Kobylnica wołoska, tudzież obszary dworskie w Kobylnicy ruskiej i wołoskiej mają być przeniesione z okręgu Reprezentacyi powiatowej w Cieszanowie do okręgu Reprezentacyi powiatowej w Jaworowie.

Art. II.

Ustawa niniejsza wejdzie w wykonanie z dniem 1. stycznia roku następnego po jej ogłoszeniu.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. s. 1163/1894.

Aleg. 146.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej z przedłożenia Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków funduszów krajowych za rok 1892.

Wysoki Sejmie!

Przedłożone przez Wydział krajowy zamknięcie rachunków za rok 1892, a komisyi budżetowej do zdania sprawy przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 19. stycznia 1894 przekazane, obejmuje dwa główne działy:

A) Fundusze budżetem objęte, i

B) fundusze budżetem nieobjęte.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje dział *A)* t. j. fundusze budżetem objęte. Fundusze samoistne budżetem nieobjęte, jak również zamknięcie rachunków funduszu propinacyjnego miast będzie przedmiotem osobnych sprawozdań.

Fundusze objęte niniejszem sprawozdaniem dzielą się na 3 części, a mianowicie

1. Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu,
2. Fundusze dotowane ze skarbu krajowego, i
3. Fundusze samoistne budżetem objęte.

We formie zamknięć żadna nie nastąpiła zmiana zasadnicza. Wydział krajowy stosował się ściśle do uchwał sejmowych z dnia 14. października 1878 i z dnia 21. grudnia 1885, jak również do uwag komisyi budżetowej w poprzednich sprawozdaniach zawartych.

Po tych kilku wstępnych uwagach, przystępujemy do pierwszej części naszego zadania, to jest do zdania sprawy z zamknięcia rachunków

Funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu.

Uchwalony na rok 1892 budżet funduszu krajowego, ustanowił ogół wydatków zwyczajnych na kwotę 6,143.898 zł., nadzwyczajnych na kwotę 529.303 zł., razem wydatki wynosić miały podług budżetu krajowego 6.673.201 zł. Dochody ustanowione zostały zwyczajne 5,016.374 zł., nadzwyczajne 1,666.000 zł., ogół więc dochodów miał wynosić 6,682.374 zł. Podług budżetu więc miała pozostać nadwyżka dochodów w kwocie 9.173 zł.

Wynik rzeczywisty wykazuje cyfry następujące: wydatki zwyczajne 6,268.827 zł., nadzwyczajne 522.402 zł., ogół więc rzeczywistych wydatków wynosił 6,791.229 zł. Dochody rzeczywiste wynosiły: zwyczajne 5,385.069 zł., nadzwyczajne 1,653.164 zł. czyli razem

7,038.233 zł. Z porównania rzeczywistych wydatków z rzeczywistymi dochodami okazuje się nadwyżka dochodów w kwocie 247.004 zł., a gdy budżetowa nadwyżka miała wynosić tylko 9.173 zł. przeto okazuje się, że rzeczywisty wynik był *korzystniejszy* od budżetu o 237.831 zł. Należy jednak przytem uwzględnić, że nie zrealizowano obligacyj propinacyjnych w wartości 23.300 zł. uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 5. kwietnia 1892 na rozszerzenie budynku szkolnego w Czernichowie przeznaczonych, a przeniesiono z rachunku roku 1892 na rachunek roku 1893 kwotę 23.300 zł. jako przyznany kredyt na rozszerzenie budynku szkolnego, właściwie więc wynik rzeczywisty był *korzystniejszy* od budżetu o 261.131 zł.

Poniżej szczegółowo omawiać będziemy rubryki i pozycye wydatków i dochodów wykazujące w rzeczywistej wynikłości znaczniejsze zboczenia od uchwalonego budżetu, tutaj jednak już zaznaczamy, że Wydział krajowy uzasadniając te różnice przytoczył powody dla których wynik rzeczywisty był większy lub mniejszy od kwoty preliminowanej. Komisya budżetowa badała podane przez Wydział krajowy powody, a przy niektórych pozycyach zażądała bliższych wyjaśnień, szczegółowych rachunków i wykazów, i na tej podstawie opiera swoje w ciągu niniejszego sprawozdania czynione uwagi.

Wydatki.

Jak powyżej wykazano ustanowił Wysoki Sejm na rok 1892 wydatki zwyczajne na 6,143.898 zł., nadzwyczajne 529.303 zł. Zamknięcie rachunków wykazuje ogół wydatków rzeczywistych w kwocie 6,791.229 zł.. a mianowicie zwyczajne 6,268.827 zł., nadzwyczajne 522.402 zł. Z porównania budżetu z rzeczywistym wynikiem okazuje się, że w wydatkach nadzwyczajnych wydano mniej niż preliminowano o 6.901 zł. podczas gdy w wydatkach zwyczajnych wydano więcej niż preliminowano o 124.929 zł. a ogół przekroczeń wynosi 118.028 zł. Komisya budżetowa uważa za potrzebne nadmienić, że nie cała powyższa cyfra stanowi przekroczenie we właściwem znaczeniu tego słowa, ponieważ w niektórych pozycyach zarachowywano wydatki *brutto*. którym odpowiadają większe niż preliminowano dochody *brutto*.

Szczegółowe badanie poszczególnych rubryk tego działu wykazuje, że w rubr I., II., V, VIII., X, XI., XII., XV., (nadzwyczajne) XVI., wydano ogółem mniej niż preliminowano o 58.866 zł., zaś w rubryce III., IV., VII., IX., XIII., XIV., XV., (zwyczajne) i XVII., przekroczono preliminowane kwoty o 176.894 zł. Z porównania tych dwóch sum, okazuje się ogólne przekroczenie w dziale wydatków w kwocie 118.028 zł. jak powyżej wykazano.

Dla lepszego przeglądu przejdziemy naprzód rubryki, które wykazują wydatki rzeczywiste mniejsze od preliminowanych.

Rubryka I.

Koszta reprezentacyi kraju.

Rozpada się na dwa działy:

A) Sejm krajowy; B) Wydział krajowy. Oba te działy wykazują wydatki rzeczywiste mniejsze od preliminowanych, pierwszy o 3.477 zł., drugi o 870 zł., a to głównie z powodu krótszego trwania sesyi sejmowej, i z powodu tego, że nie zachodziła potrzeba powoływania zastępców członków Wydziału krajowego.

Rubryka II.

Koszta zarządu.

Z tej rubryki wydano ogółem 313.980 zł. zamiast preliminowanych 314.990 zł. czyli mniej o 1.010 zł. Dział płac etatowych wykazuje stosunkowo znaczne zaoszczędzenie 10.922 zł. z powodu interkalaryów, te jednakże interkalarya spowodowały znaczniejsze wydatki na dyurnistów, którzy chwilowo i prowizorycznie musieli zapełnić luki powstałe z powodu ubytku sił etatowych. Do tej rubryki wprowadził też Wydział krajowy nową pozycyę a mianowicie „na pokrycie połowy należytości stemplowych od dekretów nominacyjnych urzędników i sług.“ Należytości te płacą w połowie urzędnicy a w połowie fundusz krajowy. W zastępstwie urzędników płaci fundusz krajowy także połowę na tychże przypadającą, którą następnie w miesięcznych ratach od nich ściąga. W roku budżetowym zapłacił fundusz krajowy ogółem 2.887 zł., z której jednak część przypadającą na urzędników po ściągnięciu w ciągu roku budżetowego rat miesięcznych, stanowiącą kwotę 1.089 zł. przypisano do zwrotu i wykazano jako należytość czynną. Dawniej Wydział krajowy opłacał te należytości z funduszu dyspozycyjnego, a w roku 1892 przy uchwalaniu budżetu na rok 1893 wysoki Sejm zezwolił na wyznaczenie na ten cel specyalnego kredytu. Na tej podstawie Wydział krajowy w zamknięciu rachunków za rok 1892 przeniósł ten wydatek do rubryki II.

Rubryka V.

Wydatki sanitarne.

Dawniej rubryka ta jedną tylko miała pozycyę mianowicie $^1/_3$ część za lekarstwa dla epidemicznie chorych. Od r. 1892 przybyła nowa pozycya „koszta podróży lekarzy okręgowych“. Na te wydatki preliminował budżet 2.000 zł. rzeczywiście zaś wydano tylko 241 zł., a to z powodu, że w r. 1892 było obsadzonych tylko 5 posad lekarzy okręgowych.

Rubryka VIII.

Utrzymanie pomników historycznych.

Wykazuje drobne zaoszczędzenie w kwocie 195 zł.

Rubryka X.

Drogi krajowe.

Na potrzeby tej rubryki preliminowano w wydatkach zwyczajnych 806.844 zł. w nadzwyczajnych 73.000 zł. Wynik rzeczywisty wykazuje w tym dziale wydatki zwyczajne 789.982 zł., nadzwyczajne 71.088 zł. Wydano więc mniej niż preliminowano: w wydatkach zwyczajnych o 16.862 zł. w nadzwyczajnych o 1.912 zł., czyli razem wydano mniej o 18.774 zł. Ogólne te cyfry nie dają jednak dokładnego obrazu gospodarki Wydziału krajowego w dziale komunikacyi i dlatego komisya budżetowa zbadała poszczególne działy tej rubryki. Działów tych jest 5 a mianowicie: A) Koszta zarządu; B) Nowe budowy; C) Utrzymanie dróg; D) Zasiłki na drogi powiatowe i gminne; E) Wydatki na myta; F) Zaopatrzenia.

W dziale A. prelimowano na koszta zarządu 130.459 zł. a wydano 133.093 zł. czyli więcej o 2.634 zł. Właściwe wydatki odnoszące się do tego działu wynosiły 131.854 zł. i przewyższyły preliminarz o 1.495 zł. W tem przekroczeniu mieści się kwota 542 zł. wypłacona tytułem kosztów podróży i dyet członkom ankiety w sprawie kolei lokalnych, dalej koszta zakupna nowego walca drogowego i wypłata kwartału pośmiertnego wdowie po konduktorze. Oprócz tych przekroczeń wydano także z tej rubryki zaliczki na płace, których z końcem roku budżetowego zostało niespłaconych 1.139 zł. O udzielaniu i zarachowywaniu tych zaliczek Komisya budżetowa wypowiedziała swoje zdanie w sprawozdaniu z zamknięcia rachunków za r. 1891, a jak z wyjaśnienia Wydziału krajowego widać, zarządził Wydział krajowy by na przyszłość stosowano się pod tym względem do życzenia komisyi budżetowej, przez Wys. Sejm zaaprobowanego.

W dziale B. preliminowano na nowe budowy 30.000 zł., a na rekonstrukcyę dróg 20.000 zł. Z tej ostatniej kwoty nie wydano 863 zł. właściwie wydano na rekonstrukcyę dróg 11.266 zł. lecz z funduszu tego pożyczono funduszowi budowy drogi Przewosk-Kańczuga kwotę 7.871 zł. i z tego powodu pozostałość wynosi 863 zł.

Na utrzymanie dróg preliminowano w dziale C. 399.600 zł. a wydano tylko 389.700 zł. mniej o 9.900 zł. Mniejszy ten wydatek nie jest właściwie zaoszczędzeniem, ponieważ z roku budżetowego pozostały należytości bierne w kwocie przeszło 10.000 zł. a to z tego powodu, że niektórzy przedsiębiorcy należytości swoje odebrali po 30 czerwca 1893.

Jak z natury rzeczy wypływa, dział D. o ile się odnosi do zasiłków na drogi powiatowe i gminne, nie wykazuje różnicy między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem. W tym dziale była także preliminowana kwota 20.000 zł. na „datki konkurencyjne na budowę i utrzymanie publicznych dojazdów kolejowych“. Na te potrzeby jednak wydano tylko 10.410 zł. a to według rzeczywistej potrzeby.

W dziale E. „wydatki na myta“ nie zachodziła potrzeba wydania całej preliminowanej kwoty tak w dziale wydatków zwyczajnych jak i nadzwyczajnych. W rzeczywistości wydano ogółem w tym dziale mniej niż preliminowano o 1.257 zł.

W dziale F. „zaopatrzenia“ przekroczono preliminowaną kwotę o 204 zł. z powodu przyznanych emerytur i pensyi wdowach.

Rubryka XI.

Dotacye dla zakładów krajowych.

Na te potzeby preliminowano w dziale wydatków zwyczajnych 102.313 zł. a wydano tylko 90.223 zł. czyli mniej o 12.090 zł. Uzasadnienie różnic znajduje się poniżej przy omawianiu zamknięć rachunkowych poszczególnych zakładów.

Rubryka XII.

Wydatki na szupaśnictwo.

Wynosiły 25.458 zł., zamiast preliminowanych 27.000 zł. Mniejsze te wydatki w kwocie 1.542 zł. nie są w całości zaoszczędzeniem, ponieważ z roku budżetowego pozostały należytości bierne w kwocie 1.158 zł.

Rubryka XV.

Wydatki na cele rolnictwa i górnictwa.

W dziale wydatków nadzwyczajnych tej rubryki preliminowano 16.000 zł. na rozszerzenie krajowych składów publicznych w Krakowie. Kwoty tej nie wydano, ponieważ nie można było zakupić od kolei północnej potrzebnego gruntu. Z tego też powodu nie zrealizowano pożyczki, która na ten cel była przyzwolona.

Rubryka XVI.

Wydatki na cele przemysłu.

Na wszystkie działy tą rubryką objęte preliminował budżet kwotę 178.330 zł. w rzeczywistości zaś wydatki te wynosiły tylko 175.196 zł. czyli mniej od preliminarza o 3.134 zł. Dział I. „szkoły przemysłowe uzupełniające“, II. „szkoły przemysłowe zawodowe“ V. Zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe i dział VI. „szkoły handlowe“ albo nie wykazują żadnych różnic między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem, albo różnice te są nieznaczne. Główne zaoszczędzenia miały miejsce w działach III. i IV. wydatki ogólne na cele szkolnictwa przemysłowego i wydatki komisyi krajowej dla spraw przemysłowych a to przeważnie wskutek niższych niż preliminowano wydatków na koszta podróży i dyety tak inspektorów szkół przemysłowych jak i członków krajowej komisyi przemysłowej.

W następujących rybrykach wynik rzeczywisty jest *większy* od uchwalonego budżetu.

Rubryka III.

Koszta leczenia ubogich chorych.

Budżet preliminował na te koszta kwotę 840.000 zł., rzeczywisty zaś wynik wykazuje koszta w kwocie 859.226 zł. czyli więcej o 19.226 zł. Przy układaniu preliminarza w r. 1892 znane były wyniki z r. 1890. W tym roku było dni leczenia 1,330.744 w roku zaś budżetowym 1892 takich dni było 1,405.673 czyli więcej o 74.929 dni leczenia. Kwota na ten cel w r. 1892. wydana jest o blisko 8.000 zł. większa od kwoty 851.239 zł. wydanej na ten sam cel w r. 1891, w którym dni leczenia było 1,400.450. Dla należytego ocenienia wynikłości tej rubryki, należy ją badać w związku z rubr. XI. wydatków i z rubr. IV. i V. dochodów. Budżet preliminował wydatki rubr. III. na kwotę 840.000 zł., a wydatki rubr. XI. tytułem dotacyi dla zakładów szpitalnych 94.999 zł. W dochodach preliminował budżet kwotę 13.500 zł. tak, że koszta leczenia w obszernem słowa tego znaczeniu miały wynosić podług budżetu 921.499 zł. rzeczywiste zaś wyniki wykazują cyfry następujące: wydatki rubr. III. 859.226 zł. wydatki rubr. XI. o ile się odnoszą do kosztów leczenia 81.853 zł. razem 941.079 zł. Dochody z tego tytułu wynoszą w rubr. IV. 13.605 zł. a w rubr. V. 18.487 zł. czyli razem 31.552 zł., z czego wynika, że wydatki rzeczywiste wynosiły 909.527 zł. to jest mniej od preliminowanych 921.499 zł. o 11.972 zł.

Rubryka IV.

Koszta szczepienia.

Na te wydatki preliminował budżet 65.000 zł. a wydano 70.017 zł. to jest więcej o 5.017 zł. Przekroczenie miało miejsce w poz. 36 „koszta podróży i dyety lekarzy z po-

wodu szczepienia. Na ten cel preliminowano 55.000 zł. a wydano 60.208 zł. Na wynikłości tej pozycyi Wydział krajowy nie ma wpływu. Wydatki te likwidowane bywają na podstawie rachunków przedkładanych przez c. k. Namiestnictwo. Wydatki te wynosiły w r. 1889. 54.361 zł., w r. 1890 58.347 zł., a w r. 1891. doszły do kwoty 60.689 zł. Ten ciągły wzrost wydatków na koszta podróży z powodu szczepienia nie uszedł uwagi Wydziału krajowego, to też w r. 1893. odbywała się z tego powodu częsta wymiana odezw między Wydziałem krajowym a c. k. Namiestnictwem.

Rubryka VII.

Wydatki na cele wykształcenia i oświaty.

Na wydatki tą rubryką objęte, preliminował budżet ogólną kwotę 1,486.476 zł., wydano zaś 1,527.707 zł. czyli więcej o 41.231 zł. W całej tej rubryce trzy tylko pozycye wykazują różnicę między preliminarzem a wynikłością, a to w dwóch pozycyach na korzyść budżetu a w jednej na niekorzyść budżetu. Jeden członek rady szkolnej krajowej nie odebrał należytości tytułem przyznanej pensyi w kwocie 957 zł., a z powodu interkalaryów wydano na stypendya dla seminarzystów mniej niż preliminowano o 118 zł. Natomiazt wypłacił fundusz krajowy o 42.449 zł. więcej niż preliminowano z tytułu pokrycia niedoboru funduszu szkolnego krajowego. Uzasadnienie tego przekroczenia znajduje się poniżej przy omawianiu specyalnego zamknięcia rachunków funduszu szkolnego krajowego.

Rubryka IX.

Kwaterunkowe żandarmeryi.

Potrzeby tej rubryki od kilku lat budżetowane są *brutto*, to jest bez uwzględnienia zwrotów z tego samego tytułu, które to zwroty uwidocznione są w rubryce XIII. dochodów. Budżet preliminował wydatki tej rubryki na kwotę 163.599 zł., dochody zaś w rubr. XIII. na kwotę 52.714 zł. tak że czysty wydatek miał wynosić 110.885 zł. W rzeczywistości wynosiły wydatki 168 958 zł., dochody 55.210 zł. a czysty wydatek wynosił 113.748 zł., to jest więcej niż preliminowano o 2.863 zł. Przekroczenie to spowodowane głównie podniesieniem czynszu najmu pomieszkań w ciągu roku.

Rubryka XIII.

Budowy wodne i melioracye.

Rubryka ta rozpada się na dwa działy: A) „Biuro melioracyjne i studya przygotowawcze“ i B) „Wykonanie budowli wodnych“. Na potrzeby działu I preliminował budżet 44.557 zł. a wydano 51.131 zł. czyli więcej o 6.574 zł. głównie z powodu przekroczenia o 5.466 zł., w poz. 161 na „przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych i studyów dla powiatów, spółek wodnych i gmin“. Budżet obliczał te wydatki na 5.000 zł. a one wynosiły w rzeczywistości 10.466 zł., a spowodowały to przekroczenie liczniejsze zgłoszenia, którym Wydział krajowy pomocy technicznej odmówić nie mógł. Część tego wydatku zwróconą zostanie z właściwych funduszów regulacyjnych po wejściu tychże w życie.

W dziale B) „Wykonanie budowli wodnych“ jedna tylko pozycya wykazuje znaczniejsze przekroczenie preliminowanej kwoty, a mianowicie w poz. 163 kk. preliminowano do rozporządzalności Wydziału krajowego 5.000 zł. a wydano 6.072 zł. a to z powody istotnej potrzeby stosownie do uzasadnionych wniosków Namiestnictwa. Kwoty przeznaczone w budżecie na poszczególne regulacye, figurują w zamknięciu rachunków jako wydano. Wydatki te jednak tylko w części są istotnie poniesione, przeważnie zaś przeniesione zostały do rachunku r. 1893 w myśl uchwały sejmowej z dnia 6. kwietnia 1892, mocą której prawo wydatkowania tych kredytów przysłuża Wydziałowi kraj. do końca roku budżetowego 1893.

Rubryka XIV.

Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże.

Na te potrzeby preliminował budżet ogółem 1,384.360 zł. Zamknięcie rachunków wykazuje rzeczywisty wydatek z tego tytułu 1,406.627 zł. czyli więcej o 22.267 zł. Różnice wykazane przy poszczególnych pożyczkach emisyjnych będą omawiane poniżej przy specyalnych zamknięciach tych rachunków. Na tem miejscu podnieść należy poz. 184, w której na odsetki od chwilowych pożyczek preliminowano 15.000 zł. a wydano 27.501 zł. Wydatek ten wykazany jest w tej pozycyi *brutto* to jest bez uwzględnienia dochodów tytułem odsetek czynnych z lokacyi dotacyi kasowej. Budżet preliminował na odsetki bierne 15.000 zł., na odsetki czynne 5.000 zł., czysty więc wydatek na odsetki miał w r. budżetowym wynosić 10.000 zł. Zamknięcie rachunków wykazuje odsetki bierne 27.501 zł, odsetki czynne 21.607 zł., czysty więc wydatek na odsetki wynosił tylko 5.895 zł. i był mniejszym od preliminowanego o 4.105 zł.

Rubryka XV.

Na cele rolnictwa i górnictwa.

W dziale wydatków zwyczajnych tej rubryki preliminował budżet kwotę 393.765 zł. a wydano 422 275 zł., wydano więc więcej niż preliminowano o 28.510 zł. W poz. 191 do 203 włącznie, mieszczą się w tej rubryce wydatki na szkołę lasową, szkoły rolnicze i folwarki w Dublanach i Czernichowie, wszystkie niższe szkoły rolnicze i szkołę weterynaryi. Z wyjątkiem szkoły rolniczej w Dublanach, niższych szkół rolniczych w Jagielnicy i Kobiernicach, szkoły ogrodniczej w Tarnowie, szkoły uprawy lnu w Gródku i szkoły weterynaryi, wykazują pozostałe szkoły i folwarki w Dublanach i Czernichowie mniej lub więcej znaczne przekroczenia. Ogólna suma tych przekroczeń wynosi 28.884 zł. Uzasadnienie tych różnic znajduje się poniżej przy sprawozdaniu o szczegółowych zamknięciach rachunków tych szkół i folwarków. Poniżej również przy szczegółowem zamknięciu rachunków będzie mowa o przekroczeniach na utrzymanie składów publicznych w Krakowie i we Lwowie. Pozostałe pozycye tej rubryki z wyjątkiem poz. 229, albo żadnej nie wykazują różnicy między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem, albo nieznaczne różnice na korzyść budżetu, które ze strony komisyi budżetowej bliższego wyjaśnienia nie wymagają.

W poz. 229 tej rubryki preliminowano „na podniesienie gospodarstwa nabiałowego w Galicyi“ kwotę 3.300 zł. a zamknięcie rachunków wykazuje wydatek w kwocie 4.800 zł. to jest więcej o 1.500 złr. Właściwie wydano rzeczywiście tylko 2402 złr. zaś kwotę 2.398 złr. przeniesiono na r. 1893. Przekroczenie kredytu w tej pozycyi jest jednak tylko pozorne, ponie-

waż do kwoty przeniesionej na r. 1893 wliczono także uzyskaną subwencyę ze skarbu państwa której budżet nie preliminował, a którą dla porządku budżetowego wykazano w rubr. XVII. dochodów funduszu krajowego.

Rubryka XVII.

Rozmaite wydatki

Rubryka ta rozpada się na dwa działy A) „Wydatki w budżecie wyszczególnione“ i B) „wydatki w budżecie niewyszczególnione“. Dział pierwszy nie wykazuje żadnej różnicy między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem. Natomiast wykazuje dział drugi wydatki zwyczajne 36.453 zł. i nadzwyczajne 10.937 zł., które w budżecie nie były przewidziane. Wydatki zwyczajne należą do kategoryi zwrotnych bo stanowią zaliczki dane na pokrycie chwilowych niedoborów funduszów stypendyjnych i funduszów regulacyjnych. Wydatek nadzwyczajny spowodowany został przygotowaniami na przyjęcie Najjaśniejszego Pana w r. 1892.

Dochody.

Budżet na r. 1892 preliminował dochody funduszu krajowego wraz z dodatkiem do podatków, opłatami konsumcyjnemi i nadzwyczajnym dochodem z przyzwolonej pożyczki na ogólną kwotę 6,682.374. zł. Zamknięcie rachunków zaś wykazuje te dochody w wysokości 7,038.233 zł. Dochody rzeczywiste więc były *większe* od preliminowanych o 355.859 zł. Zauważyć przytem należy, że nie skorzystano z przyzwolonej sprzedaży obligów propinacyjnych wartości 23.300 zł. na rozszerzenie budynku szkolnego w Czernichowie i nie zaciągnięto przyzwolonej pożyczki 16.000 zł. na zakupno gruntu dla krajowego składu w Krakowie, że natomiast uzyskano dochód niepreliminowany w kwocie 3.164 zł. ze sprzedaży skrawka gruntu z parceli Nr. 3801. Gdy trzy te kwoty uwzględnimy przy zestawieniu porównania między preliminowanymi dochodami a rzeczywistym wynikiem okaże się, że zamknięcie rachunków wykazuje właściwie wynik rzeczywisty korzystniejszy od budżetu o 381.995 zł.

W dziale dochodów cztery tylko rubryki wykazują wpływy rzeczywiste mniejsze od preliminowanych, odnoszą się one do zwrotu pożyczek, do dochodów ze szkoły rolniczej w Dublanach i ze szkoły i folwarku w Czernichowie do wpływów tytułem przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogowego z r. 1866 i do dochodów ze składów publicznych we Lwowie i Krakowie. Pozostałe rubryki i pozycye wykazują mniej lub więcej znaczne różnice między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem na korzyść budżetu między temi podnieść należy dochody z krajowych opłat konsumcyjnych, które przewyższyły preliminarz o 19.594 zł. zamiast preliminowanych 325.000 zł. dały one 344.594 zł.

Największą różnicą na korzyść budżetu wykazuje rubr. XIX „d o d a t k i d o p o d a t k ó w“. Dochód z tego tytułu preliminowany na kwotę 4,095.000 zł. przyniósł w rzeczywistości 4,414.364 zł. czyli więcej o 319.364 zł. Budżet na r. 1892 ustanawiając dodatek do podatków w wysokości 39 ct. od 1 złr. przyjął wartość jednego centa dodatku na kwotę 105.000 zł. Wydatność zaś centa przyniosła istotnie 113.189 zł., wskutek czego i ogólny dochód z dodatków krajowych jest większy od preliminarza o wykazaną powyżej kwotę.

Należytość bieżąca na rok 1892 wynosiła właściwie 4,308.853zł. czyli na 1 cent dodatku przypada kwota 110.483 zł. Na poczet tej należytości, po uskutecznionych zwrotach 8 702 zł. wpłynęło tylko 3,903 390 zł., tak że zaległość z roku budżetowego wynosi 396.761. zł. Z końcem r. 1891 wynosiła zaległość 1,451.533 zł., na poczet tych zaległości uiszczono w ciągu roku budżetowego 510.974 zł., zwrócono opodatkowanym 13.636 zł., tak że z dawnych

zaległości pozostało 926.923 zł. a ogólna kwota zaległości z końcem roku budżetowego 1892 wynosi 1,323.685 zł. i w porównaniu z rokiem 1891 zmiejszyła się o 127.848 zł.

Ogół wydatków funduszu krajowego wynosił	6,791.229 zł.
„ dochodów bez wliczenia pożyczki	5,388.233 „
Nadwyżka wydatków wynosiła	1,402.996 zł.
a gdy na pokrycie niedoboru budżetowego Wysoki Sejm upoważnił Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w kwocie	1,650.000 zł.
pozostała nadwyżka dochodów, czyli pozostałość z rachunków w kwocie .	247.004 zł.

Jak w sprawozdaniach swoich z zamknięć rachunkowych za lata poprzednie, tak i w niniejszem sprawozdaniu komisya budżetowa badała dotychczas wyniki poszczególnych rubryk i pozycyj tak działu wydatków jak i dochodów, bez względu na to, czy te wydatki a względnie dochody objęte odnośnemi rybrykami, należą do jednej kategoryi wydatków względnie dochodów, lub czy poszczególne rubryki wyczerpują wszystkie wydatki jednej i tej samej kategoryi.

Dla uzupełnidnia tego sprawozdania, komisya budżetowa podaje poniżej także wynik cyfrowy głównych działów gospodarki krajowej, bez względu na rubryki i pozycye, w których wydatki są uwidocznione a przy równoczesnem uwzględnieniu dochodów odnośnych działów gospodarki krajowej.

Wyniki te podajemy w ogólnych cyfrach i procentowym stosunku, a procentowy ten stosunek porównywamy z wynikłością lat 1890 i 1891 i z budżetem na r. 1893.

W 10 głównych działach, na które finansowa gospodarka Wydziału krajowego w roku budżetowym się rozpada, wydatki były następujące:

		Wynikłości			Budżet
		w % w roku 1892.	w % w roku 1890.	w % w roku 1891.	w % na rok 1893.
I.	Na reprezentacyę i zarząd . . . 459.175 zł.				
	w stosunku do ogółu czystych wydatków	7·45	9·10	8·75	6·36
II.	Na cele zdrowotne . . . . . 1,058.826 „				
	w stosunku do ogółu czystych wydatków	17·20	19·25	21·90	18·78
III.	Na cele oświaty . . . . . 1,543.244 „				
	w stosunku do ogółu czystych wydatków	25·10	26·63	26·40	27·09
IV.	Na drogi i komunikacye . . . 624.299 „				
	w stosunku do ogółu czystych wydatków	10·10	15·85	13·90	20·46
V.	Na budowy wodne i melioracye . . 246.784 „				
	w stosunku do ogółu czystych wydatków	4·00	4·85	5·25	5·00
VI.	Na cele rolnictwa i górnictwa . . 371.893 „				
	w stosunku do ogółu czystych wydatków	6·05			
VII.	Na cele przemysłowe . . . . 176.196 „		6·85	8·30	6·73
	w stosunku do ogółu czystych wydatków	2·85			
VIII.	Na cele bezpieczeństwa publicznego . 128.298 „				
	w stosunku do ogółu czystych wydatków	2·10	2·77	2·40	4·05
IX.	*a)* Na umarzanie pożyczek . . 928.078 „				
	b) Na odsetki . . . . . 418.579 „				
	w stosunku do ogółu czystych wydatków	21·85	13·80	11·95	11·35
X.	Na rozmaite dobroczynne . . . 204.652 „				
	w stosunku do ogółu czystych wydatków	3·30	0·90	1·15	0·18

Wydatki objęte temi działami wynoszą	6,161.954 zł.
Dochód z dodatków i z opłat konsumcyjnych	4,758.958 „
Wydatki nie pokryte dodatkami i opłatami	1,402.996 „
Na pokrycie niedoboru budżetowego przyzwolono na pożyczkę .	1,650.000 „
Pozostała nadwyżka dochodów . . .	247.004 zł.

która jako pozostałość z rachunków weszła do preliminarza na r. 1894.

Komisya budżetowa widzi się jednak spowodowaną zaznaczyć, że powyżej wykazane wydatki na poszczególne działy gospodarki krajowej, obejmują wyłącznie wydatki czynione na te działy z funduszu krajowego w ścisłem znaczeniu tego słowa; Natomiast nie są objęte powyższem wykazem wydatki, łożone na te same działy gospodarki krajowej przez gminy, powiaty, instytucye, zakłady, korporacye, spółki i towarzystwa, bądź to z funduszów własnych i specyalnych na ten cel przeznaczonych, bądź to z dodatków do podatków bezpośrednich i opłat pośrednich.

Jako alegaty do zamknięcia rachunków funduszu krajowego, dołączył Wydział krajowy szczegółowe zamknięcia rachunków: 1) szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, 2) szkół rolniczych, folwarku i szkoły gorzelniczej w Dublanach, 3) szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie, 4) niższych szkół rolniczych w Horodence, Jagielnicy, Kobiernicach, 5) szkoły ogrodniczej w Tarnowie, 6) szkoły uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku, i 7) krajowych składów publicznych we Lwowie i Krakowie.

Kraj. szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Wydatki tej szkoły preliminowane na 15.225 zł. wynosiły w rzeczywistości 16.438 zł., czyli więcej o 1.213 zł. głównie z powodu przekroczenia kwoty przeznaczonej w rubr. I. na płace nauczycieli.

Na te potrzeby preliminowano kwotę 10.530 zł. a wydano 11.165 zł. czyli więcej o 635 zł. W myśl nowego planu nauk rozszerzono zakres nauk zawodowych, które poruczono jednemu z adjunktów i okazała się potrzeba powołania osobnego docenta do nauk matematycznych. Nadto udzielono z tej rubryki zaliczek na płace z których z końcem roku budżetowego pozostało niespłaconych 425 zł. Wydatek ten nie był w budżecie przewidziany. W znacznej części ma ten wydatek pokrycie w nieprelimiowanych wpływach tytułem zwrotu zaliczek z lat ubiegłych uwidocznionych w dziale dochodów, rubr. III. rozmaite.

Dochody preliminowane na 6.330 zł. przyniosły 6.696 zł. a fundusz krajowy, który miał pokryć nadwyżkę wydatków w kwocie 8.895 zł. zapłacił z tego tytułu 9.743 zł. czyli więcej niż preliminowano o 848 zł.

Krajowa szkoła rolnicza w Dublanach.

Wyższa szkoła rolnicza.

Wydatki tej szkoły preliminowane na kwotę 51.821 zł. wynosiły w rzeczywistości 51.678 zł. to jest mniej o 143 zł. Dochody preliminowane na kwotę 17.463 zł. dały tylko 14.355 zł. t. j. mniej o 3.108 zł. Fundusz krajowy, który pokrywa niedobór tej szkoły, musiał z tego tytułu ponieść wydatek w kwocie 37.323 zł. zamiast preliminowanych 34.358 zł. czyli więcej o 2.965 zł. W dziale wydatków tej szkoły nie ma komisya żadnych uwag do poczynienia. W rubrykach i pozycyach tego działu, wynikłość rzeczywista nieznacznie tylko różni się od preliminarza i to w ostatecznym rezultacie na korzyść budżetu. Natomiast wykazuje dział dochodów znaczniejszą różnicę między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem. W rubr. III. tego działu, preliminowano tytułem „opłat od uczniów“ 5.950 zł., a wpłynęło tylko 2.233 zł. czyli mniej o 3.717 zł. Zamiast bowiem 50 uczniów, na których refektował budżet, było ich w roku budżetowym tylko 29, a z tych Wydział krajowy uwolnił 20 od opłat szkolnych. Nie jest rzeczą komisyi budżetowej zbadanie czy i o ile uwolnienia te były uzasadnione i konieczne, komisya poprzestaje na skonstatowaniu, że od czasu pod-

wyższenia czesnego, wpływy z tego tytułu nie tylko że się nie zwiększyły ale z każdym rokiem są mniejsze z powodu zbyt licznych stosunkowo uwolnień.

Powyżej wykazaliśmy że fundusz krajowy zapłacił na utrzymanie tej szkoły więcej niż preliminowano o 2.965 zł. Jeżeli się jednak zważy, że preliminowanej na odsetki od pożyczki hipotecznej kwoty 1.103 zł. na ten cel nie wydano, ponieważ pożyczki hipotecznej projektowanej nie zaciągnięto, okaże się, że właściwy wynik niekorzysty w porównaniu z budżetem wynosi 4.068 zł.

Szkoła parobków i dozorców gospodarskich w Dublanach.

Wydatki rzeczywiste tej szkoły w kwocie 13.225 zł. były tylko o minimalną kwotę 6 zł. większe od preliminowanych 13.219 zł. Dochody były preliminowane na kwotę 2.988 zł. a wynosiły w rzeczywistyści tylko 2.446 zł. czyli mniej o 542 zł. a to wyłącznie z powodu mniejszych wpływów tytułem „opłat za utrzymanie uczniów“ i „datków“. Dobrowolnych datków nie było żadnych a budżet preliminował z tego tytułu dochód w kwocie 360 zł. Pomimo, że ilość uczniów wynosiła 34 opłata na ich utrzymanie preliminowana na 480 zł. dała tylko 177 zł. Ogólny wynik przedstawia się mniej korzystnie od budżetu w większych wydatkach o 6 zł. i w mniejszych dochodach o 542 zł. razem o kwotę 548 zł. To też fundusz krajowy pokrył potrzeby tej szkoły w kwocie 10.779 zł. zamiast preliminowanych 10.231 zł.

Folwark w Dublanach.

Na wydatki folwarku (bez cegielni) preliminowano kwotę 17.170 zł. a wydano w rzeczywistości 20.980 zł. Dochody folwarku preliminowane na 16.815 zł. przyniosły podług zamknięcia rachunków 14.810 zł., wydatki rzeczywiste były większe od preliminowanych o 3.910 zł. a dochody mniejsze o 2.005 zł. Dla przedsiębiorstwa „Cegielnia“ preliminował budżet wydatki 500 zł. a dochód 600 zł., a czysty dochód z cegielni preliminowany był na 100 zł., która to kwota miała służyć na częściowe pokrycie budżetowego niedoboru w kwocie 355 zł. Rzeczywisty zaś wynik z cegielni wykazuje wydatki 9.616 zł. dochody 9.873 zł. a czysty dochód w kwocie 257 zł. posłużył na zmiejszenie rzeczywistego niedoboru z gospodarstwa na folwarku, który z kwoty 6.171 zł. zredukowany został do kwoty 5.914 zł.

Wykazane powyżej przekroczenie wydatków mieści się głównie w rubr. I. „Wydatki na gospodarstwo“, na które preliminowano 9.675 zł. a wydano 13.144 zł. t. j. więcej o 3.466 zł. przyczem zauważyć należy, że preliminowanej na zakupno baranów w dziale wydatków nadzwyczajnych kwoty 370 zł. nie wydano, ponieważ baranów nie kupiono. Właściwie więc przekroczono w tej rubryce preliminowaną kwotę o 3.836 zł. Wydział krajowy tłómaczy to przekroczenie potrzebą zwiększenia służby folwarczej i podwyższenia płacy tejże, również drożyzną powstałą wskutek nieurodzaju i ciągłych w roku budżetowym klęsk elementarnych. Nieurodzaje te i drożyzna spowodowały potrzebę do kupna paszy za kwotę 3.297 zł. o 1.297 zł. wyższą od preliminowanej. O przekroczeniu kwoty preliminowanej na wyrób cegieł była już powyżej mowa jak również i o tem, że zwiększona produkcya cegieł dała wyższy niż preliminowano dochód.

W dziale dochodów niedopisała również rubr. I. dochody z gospodarstwa. Budżet preliminował takowe na kwotę 16.360 zł. a rzeczywiste dochody wynosiły tylko 14.453 zł. t. j. mniej o 1.906 zł. Zauważyć jednak należy, że pozostał zapas ziemiopłodów za kwotę

2.331 zł., która jako należytość czynna uwidocznioną została. Z tej należytości czynnej należy jednak strącić należytość czynną z r. 1891 w kwocie 1.900 zł., która w ciągu r. 1892 w całości prawie zrealizowaną została. Z porównania rzeczywistych dochodów z rzeczywistymi wydatkami okazuje się nadwyżka wydatków wynosząca 6.173 zł. zredukowana przez nadwyżkę dochodów z cegielni do kwoty 5.916 zł. a pokryta z funduszu krajowego. Ponieważ budżet przewidywał z tego tytułu wydatek 255 zł., przeto fundusz krajowy musiał ponieść większy niż preliminowano wydatek o 5.661 zł.

Krajowa szkoła gorzelnicza w Dublanach.

Koszta utrzymania tej szkoły preliminowane na 3120 złr. wynosiły w rzeczywistości 3461 złr. t. j. więcej o 341 złr. głównie z powodu większych niż preliminowano wydatków na zapomogi dla uczniów. Przekroczenie to całkowite ma pokrycie w wyższej o 500 złr. subwencyi rządowej, przeznaczonej na „zapomogi dla uczniów“. Dochody tej szkoły preliminowane na 1.800 zł. wynosiły 2400 zł. z powodu przytoczonej powyżej większej subwencyi rządowej o 500 zł. i większego o 100 zł. od preliminowanego dochodu tytułem opłat od uczniów. Zestawienie rzeczywistych dochodów z wydatkami daje nadwyżkę wydatków w kwocie 1.061 zł. pokrytą z funduszu krajowego, a gdy budżet preliminował na ten cel 1320 zł. przeto wydano na tę szkołę mniej niż preliminowano o 259 zł. W powyższem zestawieniu uwzględniliśmy cyfry dochodów i wydatków zawarte w zamknięciu rachunków o ile odnoszą się do szkoły gorzelniczej. Wydział krajowy w przedłożonem zamknięciu rachunków zaliczył także do wydatków tej szkoły straty poniesione z powodu ruchu gorzelni i koszta 9 dziennego ruchu dla nauki c. k. organów skarkowych. Podług zestawienia Wydziału krajowego wynosiły koszta ruchu gorzelni ogółem 6516 zł., dochód zaś wynosił 3123 zł. czyli że ruch gorzelni dał stratę w kwocie 3393 zł. Cyfra ta zmniejszoną została o 1000 zł. które w r. 1891 preliminowane lecz nie wydane, przeniesione zostały na r. 1892. Pozostał więc czysty wydatek w kwocie 2393 zł. Koszta 9 dniowego kursu dla nauki organów skarbowych wynosiły 385 zł. Obie te kwoty musiały być pokryte z funduszu krajowego.

Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Budżet na r. 1892 preliminował dla tej szkoły wydatki zwyczajne 46.795 zł., nadzwyczejne 25.250 zł. Rzeczywisty wynik wykazuje wydatki zwyczajne 55.950 zł. nadzwyczajne 24.976 zł. W wydatkach nadzwyczajnych więc wydano mniej niż preliminowano o 274 zł. natomiast przekroczono preliminarz wydatków zwyczajnych o 9.155 zł. Wszystkie rubryki działu wydatków zwyczajnych wykazują mniej lub więcej znaczne przekroczenia kwot preliminowanych. Przekroczenia te są dostatecznie wyjaśnione w zamknięciu rachunków a spowodowane zostały przeważnie w skutek znaczniejszej liczby uczniów a tem samem zwiększeniem się wydatków na ich utrzymanie i większemi wydatkami na potrzeby naukowe. Dochody zwyczajne preliminowane na 28.250 zł. wynosiły tylko 27.100 zł. czyli mniej o 1150 zł. Skarb państwa przyznał tej szkole na r. 1892 o 1000 zł. większą subwencyę (z 5000 zł. na 6000 zł). Natomiast nie dopisały wpływy tytułem „czesnego od uczniów“ z powodu zwolnienia znacznej części ubogich uczniów od tej opłaty.

Na pokrycie nadzwyczajnego wydatku na rozszerzenie budynku szkolnego preliminował budżet nadzwyczajny dochód w kwocie 23.300 zł. ze sprzedaży obligacyi propinacyjnych. Obligacyi tych w roku budżetowym nie sprzedano, przeto nie było preliminowa-

nego dochodu nadzwyczajnego. Wprawdzie i wydatek nadzwyczajny właściwie zrobiony nie został ponieważ w roku 1892 rozszerzenia budynku nie uskuteczniono, Wydział krajowy jednak z uwagi że nie mógł wstawić ponownie tego wydatku do preliminarza na r. 1893 który układany był w lecie 1892 i że miał zamiar rozszerzenie potrzebne budynku uskutecznić w r. 1893 odstąpił w tym wypadku od przyjętej normy budżetowania i zamykania rachunków że wszelkie kwoty w roku budżetowym nie wydane idą do pozostałości, przeniósł preliminowaną i uchwaloną za r. 1892 kwotę na rachunek r. 1893. Z tego też powodu niedobór tej szkoły, który w dziale wydatków zwyczajnych wynosił kwotę 10.032 zł., podwyższony został na 33.332 zł. Cały ten niedobór pokryty został w r. 1892 z funduszu krajowego, a wydatek ten znajdzie częściowe pokrycie we wpływach ze sprzedaży obligów propinacyjnych które będą uwidocznione w zamknięciu rachunków za r. 1893.

Folwark w Czernichowie.

Wydatki folwarku preliminowane na 10.314 zł. bez wliczenia wydatków preliminowanych na cegielnię, wynosiły 11.479 zł. czyli więcej o 1.165 zł. Dochody folwarku preliminowano na 10.492 zł. wynosiły w rzeczywistości 8.260 zł. czyli mniej o 2.232 zł. Z gospodarki więc na folwarku preliminował budżet nadwyżkę dochodów w kwocie 178 zł. Zamknięcie rachunków zaś wykazuje nadwyżkę wydatków w kwocie 3.219 zł., a różnica na niekorzyść budżetu wynosi 3.397 zł., a to przeważnie wskutek większych wydatków na gospodarstwo i niższych z tego gospodarstwa dochodów.

W dziale wydatków preliminowano na dokupno słomy i karmy 500 zł. a wydano z tego tytułu 1.821 zł. z powodu braku własnych zapasów wskutek nieurodzaju. W dziale dochodów preliminowano ze sprzedaży płodów rolnych i chmielarni 1.200 zł., w rzeczywistości zaś dochodu z tego tytułu nie było żadnego. Z krowiarni preliminowano dochód 2.000 zł., a rzeczywisty dochód wynosił tylko 1.026 zł. t. j. mniej o 974 zł. z powodu zmiany rasy bydła. Dochód z tego tytułu był stale za wysoko preliminowany, z którego to powodu na r. 1893 preliminował budżet ten dochód na 1.000 zł.

Również niepomyślny był wynik z eksploatacyi cegielni na folwarku. Na wyrób cegieł preliminował budżet 1.050 zł., a ze sprzedaży wyrobionych cegieł miała wpłynąć kwota 3.000 zł. Budżet więc przewidywał z cegielni czysty dochód 1.950 zł. W rzeczywistości zaś wynosiły wydatki 2.421 zł., a ze sprzedaży cegieł wpłynęła kwota 1.783 zł., tak że czysty wydatek wynosi 638 zł. Wydział krajowy tłómaczy niekorzystny ten rezultat kasowy tem, że wyrobioną cegłę pozostawiono na składzie do budowy internatu, część zaś tylko mogła być sprzedaną, przyczem Wydział krajowy zwraca uwagę na należytość czynną, która z tytułu cegielni z końcem r. 1892 wynosi 583 zł. W zamknięciu rachunków Wydział krajowy nie podał ilości wyrobionej cegły, ani wartości cegły pozostawionej na składzie do budowy internatu. Komisya budżetowa zażądała przedłożenia jej ksiąg i wykazów oryginalnych. Księgi te i wykazy zawierają szczegółowe pozycye wydatków łożonych na cegielnię. Ogólna ich suma w r. 1892 wynosi kwotę 2.421 zł., co się zgadza z cyfrą podaną w zamknięciu rachunków w dziale wydatków folwarku.

Co się zaś tyczy dochodów rzecz się ma tak. W księgach folwarku w Czernichowie zapasy pozostałe z roku budżetowego bywają sprzedawane następnemu rokowi w wartości szacunkowej. Wartość szacunkowa tych zapasów wstawia się do dochodów roku budżetowego, obciążając jednocześnie tą kwotą rok następny. Rok budżetowy 1892 objął remanent z r. 1891 za cenę 1.325 zł., zaś rokowi 1893 oddał remanent wartujący 3.108 zł. Różnicę wartości remanentu objętego i remanentu oddanego w kwocie 1.783 zł. wstawiono w r. 1892 jako dochód z cegielni. Oprócz tego sprzedano w r. 1892 w trzech partyach ce-

głę za 583 zł. na kredyt, która kwota jako należytość czynna wstawioną została. Ogółem więc z kampanii r. 1892 cegielnia dała 2.366 zł., a że wyrób cegieł kosztował w tym roku 2.421 zł., więc właściwie cegielnia wykazuje czystą stratę 55 zł. zamiast preliminowanego czystego dochodu w kwocie 1.950 zł. Z ksiąg i wykazów komisya budżetowa nie mogła się dowiedzieć czy i w jakiej ilości i wartości pozostał jeszcze inny zapas cegieł, oprócz wzmiankowanego powyżej remanentu wartości 3.108 zł. odstąpionego rokowi 1893. Księgi i wykazy szczegółowe takiego zapasu nie wykazują. Pomimo więc wyjaśnień zawartych w zamknięciu rachunków komisya budżetowa musi uważać ostateczny wynik eksploatacyi cegieł za bardzo niekorzystny. Eksploatacya ta nie jest obowiązkową i dla tego zdaniem komisyi budżetowej, Wydział krajowy powinien sprawę tę gruntownie zbadać i zastanowić się czy dalsze prowadzenie tej eksploatacyi leży w interesie funduszu krajowego.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie.

Krajowa szkoła uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku.

Szczegółowe zamknięcia wszystkich tych szkół, wykazują nieznaczne różnice między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem. W dwóch szkołach różnice te wypadły na niekorzyść budżetu a mianowicie w szkole w Horodence o 331 zł. a to z powodu że tytułem zarobku uczniów preliminowano 384 zł. a w rzeczywistości nie było z tego tytułu żadnego dochodu. Właściciel bowiem miejscowego folwarku nie płaci nic za robociznę uczniów. rzekomo dlatego, że mu ta robocizna żadnej korzyści nie przynosi. W szkole gródeckiej wynikłość była niekorzystną o minimalną kwotę 52 zł. W pozostałych trzech szkołach wynik rzeczywisty był korzystniejszy od budżetu a to w szkole w Jagielnicy o 2.643 zł. w szkole w Kobiernicach o 584 zł., w szkole ogrodniczej w Tarnowie o 1.474 zł. Pomyślne te rezultaty osiągnięte zostały przeważnie wskutek mniejszych wydatków na utrzymanie uczniów i większych dochodów tytułem zarobku uczniów. W szkole ogrodniczej w Tarnowie była też i subwencya państwowa większa od preliminarza o 700 zł., zamiast bowiem preliminowanych 2.300 zł. wynosiła ta subwencya 3.000 zł.

Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu we Lwowie.

Większe od preliminowanych wydatki i mniejsze od preliminowanych dochody, spowodowały wynik rzeczywisty niekorzystniejszy o 5.419 zł., wskutek czego fundusz krajowy zamiast preliminowanego z tego składu dochodu w kwocie 1.749 zł. musiał pokryć niedobór w kwocie 3.670 zł. Niepomyślny ten rezultat ma częściowe pokrycie w pozostałych zaległościach czynnych, które po strąceniu pozostałych zaległości biernych wykazują kwotę 1.102 zł., tak że niekorzystny wynik redukuje się do kwoty 4.317 zł. Przekroczenie to w pewnej części powstało wskutek udzielania zapomóg i remuneracyj. Komisya budżetowa zauwa, że wydatki tej kategoryi mają i winne być czynione tylko o tyle, o ile kredyty na ten cel uchwalone były. Różnice te tłumaczy Wydział krajowy tem, że na składzie nie było preliminowanej ilości zboża i spirytusu. Z tego powodu preliminowane dochody niedopisały, ogółem o 3.990 zł. podczas gdy koszta zarządu i koszta administracyi nie tylko się nie zmniejszyły, ale nawet przekroczyły preliminowane kwoty o 1.428 zł. zauważyć

przytem należy, że w wydatkach zawartych w zamknięciu rachunków składów zbożowych niema kwoty potrzebnej na oprocentowanie i amortyzacyę kapitału, użytego na założenie składów zbożowych we Lwowie i Krakowie. Oprocentowanie i amortyzacyą zaciągniętej w tym celu pożyczki, uskutecznia fundusz krajowy w rubr. XV. swojego budżetu.

Zwracając uwagę Wysokiego Sejmu na ten już po raz drugi powtarzający się niekorzystny wynik krajowych składów publicznych, komisya budżetowa nie przeoczyła bynajmniej, że to są instytucye młode, które niezdołały pozyskać sobie klienteli odpowiedniej, może dla krótkości czasu swego istnienia. Wraz z inicyatorami tych krajowych zakładów, komisya budżetowa żywi nadzieję, że z czasem klientela ta wzrośnie i krajowe składy spełnią zadanie w rozwoju ekonomicznym kraju, jakie Wysoki Sejm miał na oku, powołując te zakłady do życia. Przytem wszystkiem komisya budżetowa nie może zataić uwagi, że nie tylko w stosunku do obecnego stanu składów i ruchu w nich się odbywającego, ale także w stosunku do ruchu jaki się w bliskiej przyszłości rozwinąć może, koszta zarządu są za wysokie. W roku 1892 koszta zarządu tj. płace urzędników i personalu kancelaryjnego wynosiły przeszło 70% wszystkich *brutto* dochodów. Niezwykły ten stosunek wydatków stałych do dochodów zmiennych, musi z natury rzeczy niekorzystnie wpłynąć na finansowe rezultaty każdego przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego.

Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu w Krakowie.

Większe niż preliminowano wydatki o 3.283 zł. i mniejsze niż preliminowano dochody o 597 zł. spowodowały wynik w ogóle niekorzystny o 3.880 zł. Zamiast więc nadwyżki dochodów w kwocie 1.475 zł. która miała wpłynąć do funduszu krajowego, zamknięcie wykazuje nadwyżkę wydatków przez fundusz krajowy pokrytą w kwocie 2.405 zł. Uwagi poczynione powyżej przy omawianiu finansowych rezultatów składów lwowskich, odnoszą się także i do składów krakowskich, z tą tylko odmianą, że w składach krakowskich stosunek kosztów zarządu do *brutto* dochodów wynosi tylko 45%.

Przechodzimy do drugiej części naszego zadania to jest do zdania, sprawy z zamknięć rachunków funduszów ze skarbu krajowego dotowanych.

Fundusz szkolny krajowy.

Wydatki.

Wydatki tego funduszu rozpadają się na dwa działy a mianowicie: Dział I. „zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych“; Dział II. wydatki własne krajowego funduszu szkolnego.

W dziale I. preliminował budżet wydatki zwyczajne na kwotę 985.785 zł., nadzwyczajne na 20.000 zł. Rzeczywisty wynik zaś wykazuje w tym dziale wydatki zwyczajne w kwocie 947.245 zł., nadzwyczajne 66.475 zł. Wydatki zwyczajne więc były mniejsze od preliminowanych o 38540 zł., a w wydatkach nadzwyczajnych przekroczono preliminarz o kwotę 46.475 zł.

W dziale B) preliminował budżet wydatki zwyczajne na kwotę 324.045 zł., nadzwyczajne na 44.884 zł. Rzeczywisty wynik wykazuje wydatki zwyczajne w kwocie 355.794 zł.

nadzwyczajne 43.927 zł. W tym dziale więc przekroczono kwotę preliminowaną na wydatki zwyczajne o 31.749 zł., zaś w dziale wydatków nadzwyczajnych wydano mniej niż preliminowano o 957 zł. W obu działach razem wziętych wynosiły wydatki zwyczajne mniej niż preliminowano o 6.791 zł., a przekroczono preliminarz w wydatkach nadzwyczajnych o 45.518 zł.

Brak kandydatów na stałe posady nauczycieli religii, spowodował zaoszczędzenie kwoty 22.530 zł. w rubr. I. poz. 2. przeznaczonej na pokrycie niedoboru na płace stałych nauczycieli religii. Udzielanie religii poruczono tymczasowo zastępcom za wynagrodzeniem 60% stałej płacy.

Z preliminowanej w rubr. VII. na utrzymanie szkół nowych kwoty 7.390 zł., wydano tylko 1.986 zł. po części dlatego, że niektóre nowozorganizowane szkoły dla braku nauczycieli lub budynku szkolnego nie weszły w życie, po części zaś z tego powodu, że dla niektórych nowo powstałych szkół, rady szkolne okręgowe pokryły wydatki nadwyżkami dochodów miejscowych funduszów szkolnych.

„Na płace i dodatki na pomieszkania dla nauczycieli nadetatowych“, wydano 274.182 zł., zamiast preliminowanych 284.226 zł., czyli mniej o 10.044 zł., a to przeważnie z powodu niepobrania należytości. Preliminowana w tym dziale jako wydatek nadzwyczajny kwota 20.000 zł. na „Zaliczki zwrotne dla funduszów szkolnych okręgowych“ przekroną została o kwotę 46.475 zł., rzeczywisty bowiem na ten cel wydatek wynosił 66.475 zł Rada szkolna krajowa tłómaczy to przekroczenie konieczną potrzebą udzielania funduszom szkolnym okręgowym większych niż przewidywano zaliczek, na pokrycie płac nauczycieli. Między temi zaliczkami figuruje też Rada szkolna miejscowa w Krakowie z kwotą 17.913 zł.

W dziale II. funduszu szkolnego krajowego preliminowano w rubr. X. „na wynagrodzenie dla nauczycieli i nauczycielek za godziny nadobowiązkowe“ 39.718 zł., a na zastępstwo nauczycieli chorych 6.772 zł., wydano zaś rzeczywiście na wynagrodzenia 82.450 zł., a na zastępstwa 9.811 zł. Wzmagająca się frekwencya spowodowała zaprowadzenie w wielu szkołach nauki półdziennej, wskutek czego musiano nauczycielom przyznać remuneracye za nadobowiązkowe godziny w ogólnej kwocie znacznie większej od preliminowanej.

Pomijając pozostałe rubryki i pozycye tego działu, wykazujące mniej znaczne różnice między preliminarzem a rzeczywistymi wydatkami, podnieść należy poz. 26. rubr. XIII., w której preliminowano 25.800 zł. na remuneracye za naukę robót ręcznych, a wydano tylko 22.247 zł., a to z powodu, że zapewne dla braku odpowiednich sił, nauka robót nie była udzielaną we wszystkich szkołach, dla których budżet preliminował wynagrodzenie. „Na dodatki pięcioletnie“ preliminowano w rubr. XVII. ogólną sumę 196.652 zł.. a wydano tylko 171.232 zł., czyli mniej niż preliminowano o 25.420 zł. Kwota w tej rubryce preliminowane służyć ma na pokrycie dodatków już przyznanych i tych dodatków, które w ciągu roku budżetowego przyznane być mają. Z tej ostatniej kategoryi odpada jednak rokrocznie pewna kwota, ponieważ w niektórych wypadkach rada szkolna z powodu braku ustawowych wymogów odmawia przypadających dodatków pięcioletnich, albo też sprawa przyznania tych pięcioleci się przewleka i w roku budżetowym merytorycznie załatwioną nie jest. Zauważyć jednak należy, że z kwoty 25.420 zł. mniej wydanej potrącić należy kwotę 3.421 zł., pozostałą w zaległości biernej z powodu niepobrania przez uprawnionych, należytości po koniec Grudnia 1892 r.

„Mylne zarachowania urzędów podatkowych“ wynosiły w roku budżetowym 28.053 zł. zamiast przewidywanych w budżecie z przecięcia 12.324 zł. Wydatki te są przebieżne i zostają w związku z rubryką VII. dochodów, w której tytułem zwrotów wydatków innych rubryk budżetowych preliminowano 15.200 zł., a rzeczywiste wpływy wynosiły 23.768 zł. czyli więcej o 8.569 złr.

Dochody.

Dochody własne funduszu szkolnego krajowego preliminowane na kwotę 192.958 zł. wynosiły w rzeczywistości tylko 189.237 zł. czyli mniej o 3.721 zł. Mniejsze niż preliminowano wpływy wykazują główne dwie pozycye, a mianowicie poz. 24 zwrot zaliczek funduszom szkolnym okręgowym udzielonych i poz. 30 zwrot zaliczek gminom na budynki szkolne udzielonych. Fundusze szkolne okręgowe tytułem zwrotu zaliczek spłaciły w roku budżetowym 36 002 zł. zamiast preliminowanych 40.000 zł., a gminy tytułem zwrotu pożyczek zapłaciły 9.672 zł. zamiast preliminowanych 15.000 zł. Pomimo urgensów ze strony Wydziału krajowego tak do Rady szkolnej krajowej jak i do starostw, nie zdołano ściągnąć więcej zaległości. W dołączonych do zamknięcia rachunków alegatach, Wydział krajowy wykazuje szczegółowo stan tych zaległości — z tych alegatów okazuje się że zaległości u rad szkolnych okręgowych tytułem udzielonych im pożyczek wynoszą ogółem 95.762 zł., z których przypada na zaległości z lat dawniejszych 59.724 zł. a za należytości z roku budżetowego 36.038 zł. Zaległości u gmin tytułem udzielonych im pożyczek na budowę szkół wynosiły ogółem 66.953 zł., a z których przypada na zaległości z lat ubiegłych 48.073 zł. a na należytość z roku budżetowego 18.880 zł. Dla uzupełnienia wykazu należytości czynnych funduszu szkolnego krajowego, podajemy jeszcze za Wydziałem krajowym stan zaległości u funduszów szkolnych okręgowych tytułem zaoszczędzeń w zasiłkach dla funduszów szkolnych okręgowych za czas od 1874 do końca roku 1892. Zaległości te wynoszą ogółem 222.168 zł. i rozpadają się na zaległości z lat dawniejszych 165.861 zł. i na należytości z r. 1892 w kwocie 56.307 zł.

Wydatki funduszu szkolnego krajowego wynosiły . . .	1,413.442 zł.
Dochody własne funduszu szkolnego krajowego wynosiły .	189.237 „
niedobór wynosił	1,224.205 zł.

i pokryty został z funduszu krajowego, a gdy na ten cel budżet preliminował kwotę 1,181.756 zł. przeto wydano z tego tytułu więcej niż preliminowano 42.449 zł. zgodnie z wykazanemi powyżej większymi wydatkami o 38.728 zł. i mniejszymi dochodami o 3.721 zł.

Krajowy fundusz szkolny emerytalny.

Majątek zakładowy tego funduszu nie doznał w roku budżetowym żadnej zmiany. Wynosi on kwotę 32.548 zł. w papierach wartościowych w zamknięciu rachunkowem wyszczególnionych. Tak samo nie doznał zmiany majątek zakładowy B, powstały z nadwyżek dochodów umieszczonych chwilowo w papierach wartościowych. Wynosi on z końcem roku budżetowego kwotę 258 zł.

Majątek obrotowy tego funduszu miał w dochodach swoich preliminowaną kwotę 70.234 zł. a w wydatkach 189.474 zł. a nadwyżkę wydatków miał pokryć fundusz krajowy i to w kwocie 119.240 zł. Oprócz tej subwencyi, którą fundusz emerytalny pobrał całą miał ten fundusz rzeczywiste dochody w kwocie 101.397 zł. a rzeczywiste wydatki 213.037 zł. Z zestawienia cyfr okazuje się, że fundusz ten miał ogółem nadwyżkę dochodów w kwocie 7.600 zł. przez co też pozostałość kasowa, która z początkiem roku 1892 wynosiła kwotę 5.146 zł. podniosła się do kwoty 12.746 zł. z końcem r. 1892. Bilans majątku obrotowego t. j. porównanie stanu biernego ze stanem czynnym, wykazuje z końcem r. 1892 nadwyżkę stanu czynnego w kwocie 22.660 zł. która przypisaną została do zwrotu funduszowi krajowemu. Kwota ta obejmuje pozostałość kasową powyżej wykazaną w kwocie 12.746 zł. i nadwyżkę należytości czynnych, ponad należytości bierne w kwocie 9.914 zł.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Na oba oddziały tego szpitala preliminował budżet w wydatkach zwyczajnych 213.967 zł., w nadzwyczajnych 1 950 zł., czyli razem 215.917 zł. Dochody własne szpitala miały podług preliminarza wynosić 201.134 zł., a nadwyżkę wydatków w kwocie 14.783 zł. miał pokryć fundusz krajowy. Niezależnie od powyższych cyfr objętych budżetem, wyznaczył Wysoki Sejm uchwałą z d. 4. kwietnia 1892 na budowę zakładu dla położnic wraz z kliniką położniczo ginekologiczną w ciągu lat 3 kwotę 245.000 zł., a pierwszą ratę w kwocie 70.000 zł. wstawił Sejm jako kredyt dodatkowy do budżetu na r. 1892. W ciągu roku budżetowego wydano na częściową budowę całą preliminowaną na ten rok kwotę.

Podług przedłożonego przez Wydział krajowy zamknięcia rachunków wynosiły rzeczywiste wydatki 229.020 zł., a to w wydatkach zwyczajnych 228.218 zł., w nadzwyczajnych 802 zł. Dochody rzeczywiste wynosiły 242.042 zł. Z porównania rzeczywistych dochodów z rzeczywistymi wydatkami okazuje się nadwyżka dochodów w kwocie 13.022 zł., która wpłynęła do funduszu krajowego. Podług budżetu miał szpital pobrać dotacyę w kwocie 14.783 zł., podług zamknięcia rachunków zaś szpital nietylko że dotacyi nie pobrał, ale nadto zwrócił funduszowi krajowemu kwotę 13.022 zł. Okazuje się tedy, że wynik rzeczywisty był korzystniejszy w porównaniu z budżetem o 27.805 zł. Poniżej przy omawianiu dochodów tytułem zwrotu kosztów leczenia ubogich chorych wykażemy, że cyfry te uledz muszą zmianie.

Wydatki.

Rubr. I. „Płace i emolumenta etatowe“ wykazuje wydatki rzeczywiste w kwocie 33.662 zł. mniejsze od preliminowanych 35.029 zł. o 1.376 zł. z powodu interkalaryów. Gdy jednak z tej rubryki udzielone były zaliczki na płace w kwocie 1.306 zł. ponad preliminarz, przeto wykązane powyżej zaoszczędzenie zredukowane zostało do drobnej kwoty 61 zł. Zauważyć należy, że nieprelimiowany wydatek na zaliczki ma całkowite pokrycie w nieprelimiowanych wpływach tytułem zwrotu zaliczek z lat ubiegłych w kwocie 1.625 zł.

Potrzeba przynajęcia służby wobec zwiększonej ilości chorych i wyższe ceny artykułów żywności, spowodowały przekroczenie kwoty przeznaczonej na „służbę oddziałową“ o 1.909 zł. Zamiast bowiem preliminowanych z tego tytułu 12.840 zł. wydano 14.749 zł.

Na „koszta gospodarcze“ preliminowano w rubr. VII. 98.557 zł., rzeczywiste wydatki jednak wynosiły 105.727 zł. czyli więcej niż preliminowano o 7.170 zł. Większa niż preliminowano ilość dni żywienia i wyższe ceny tak artykułów żywności jak i drzewa i nafty, spowodowały przekroczenie kwot preliminowanych w poszczególnych pozycyach tej rubryki. Komisya budżetowa uważa wszystkie te przekroczenia za usprawiedliwione. Wzmagające się od kilku lat wydatki na wino dla chorych, są wynikiem rzeczywistej potrzeby. W uwzględnieniu tych potrzeb komisya budżetowa wstawiła do preliminarza na rok 1894 kwotę 1.520 zł. na wino dla chorych.

W rubr. VIII. preliminowano na „koszta sanitarne“ ogólną kwotę 16.750 zł. a wydano rzeczywiście 20.793 zł. czyli więcej o 4.043 zł. Na usprawiedliwienie tego przekroczenia przytacza Wydział krajowy: wzrost ilości dni leczenia, wzmagające się potrzeby sanitarne i epidemię w szpitalu, która wpłynęła na zwiększenie wydatków desinfekcyjnych.

Dochody.

W dziale dochodów wykazuje rubr. III. „zwroty kosztów leczenia“ znaczniejsze różnice między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem. Dochód z tego tytułu od funduszu krajowego miał wynosić 152.000 zł. a rzeczywiste wpływy wynosiły 182.221 zł. czyli więcej o 30.221 zł. O tę sumę też którą szpital pobrał z funduszu krajowego ponad preliminarz, zmniejsza sie kwota jaką Wydział krajowy wykazuje jako pomyślny wynik finansowej gospodarki szpitala. Korzystny ten wynik wyrażony w cyfrach, miał podług zamknięcia rachunków wynosić 27.805 zł. Gdy jednak uwzględnimy, że tytułem zwrotu kosztów leczenia pobrał szpital od funduszu krajowego ponad preliminarz 30.221 zł., okaże się że właściwie wynik był niekorzystny o 2.416 zł. Znaczniejszy ruch chorych płacących za koszta leczenia a zwłaszcza zaprowadzenie kas chorych, spowodowały znaczniejsze wpływy tytułem opłat za koszta leczenia. Wpływy te wynosiły ogółem 20.792 zł. zamiast preliminowanych 13.250 zł.

Dochody szpitala powszechnego wynosiły	. .	242.042 zł.
Wydatki „ „ „	. .	229.020 „
Nadwyżka dochodów	. .	13.022 zł.

wpłynęła do funduszu krajowego.

Fundusz podrzutków we Lwowie.

Wydatki tego funduszu preliminowane na 4.414 zł. wynosiły w rzeczywistości 5.460 zł. czyli więcej o 1.046 zł, a to z powodu większych niż preliminowano wydatków na zapomogi dla położnic. Dochodów własnych fundusz ten nie posiada żadnych, a fundusz krajowy pokrywa wszystkie jego potrzeby, z tego też powodu fundusz krajowy tytułem dotacyi dla fnnduszu podrzutków wydał więcej niż preliminowano o 1.046 zł.

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Wydatki.

Budżet na r. 1892 preliminował na ten zakład wydatki zwyczajne w kwocie 173.827 zł. W rzeczywistości zaś wydatki te wynosiły 190.060 zł. czyli więcej o 16.233 zł. W wydatkach nadzwyczajnych nieznaczna tylko zachodzi różnica między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem. W dziale wydatków zwyczajnych trzy rubryki wykazują znaczniejsze różnice między preliminarzem a zamknięciem rachunków a mianowiaie: rubr. I. „płace i emolumenta etatowe“. Właściwe wydatki tej rubryki wynosiły 20.022 zł. zamiast preliminowanych 20.646 zł. czyli mniej o 622 zł. z powodu interkalaryów.

Z tej rubryki jednak dawano także zaliczki na płace, które nie były preliminowane. Z udzielonych z tej rubryki zaliczek pozostało z końcem roku budżetowego niespłaconych 2.111 zł.; z tego powodu rubryka ta wykazuje przekroczenie w kwocie 1489 zł. Nadmienić przytem należy, że przekroczenie to ma całkowite prawie pokrycie w uzyskanych wpływach tytułem zwrotu zaliczek z lat ubiegłych, również niepreliminowanych, w kwocie 1.277 zł.

Rubr. VII „Koszta gospodarcze“. Koszta te miały wynosić podług budżetu kwotę 97.400 zł., a wynosiły w rzeczywistości 110,799 zł. czyli więcej o 13.399 zł. Na to przekroczenie złożyły się głównie 2 pozycye a mianowicie: poz. 31. żywienie chorych „zwy-

kła strawa i dodatki“. Zamiast preliminowanych 47.000 zł. wydano z tego tytułu 53.660 zł. czyli więcej o 6.660 zł. Przekroczenie to znajduje usprawiedliwienie we wzroście ilości dni leczenia, znacznem stosunkowo podrożeniu ceny mięsa, zamiast przeciętnej ceny 46·50 kosztowało ono 57 ct. i w tej także okoliczności, że w dawniejszych latach od wydatków na wyżywienie potrącano zyski z niektórych działów gospodarczych osiągnięte, w r. budżetowym zaś na życzenie komisyi budżetowej aprobowane przez Wys. Sejm zaniechano tego sposobu zarachowania i wstawiono zyski osiągnięte w rubr. III. dochodów pod poz 4. O ile przekroczenie spowodowane zostało odmiennym sposobem zarachowania, o tyle jest ono tylko rachunkowem a nie rzeczywistem, bo ma zupełne pokrycie w uwidocznionych w rubr, III. poz. 4 wyższych dochodach z tych działów gospodarki na folwarku kulparkowskim. Kwotę tę oblicza Wydział krajowy na 1.800 zł.

Drugą pozycyą tej rubryki wykazującą znaczniejsze przekroczenie jest poz. 36 uprawa pól i inne potrzeby gospodarskie. Zamiast preliminowanych 8.219 zł. wydano 13.075 zł, czyli więcej o 4.856 zł. I to przekroczenie jest wynikiem odmiennego sposobu zarachowania; w tej pozycyi bowiem mieści się także koszt utrzymania krów, wołów i trzody chlewnej i zrównoważonym zostaje zyskami tych działów gospodarstwa uwidocznionymi w rubr. III. dochodów. Rubr. XI. „koszta utrzymania budynków“. Na te koszta preliminowano 8.050 zł. a wydano 10.197 zł. czyli więcej o 2.087 zł. Przekroczenie to spowodowane zostało nieprzewidzianemi robotami celem asanacyi zakładu z powodu grożącej epidemii cholerycznej.

Dochody.

Dochody zakładu preliminowane na kwotę 177.080 zł. dały w rzeczywistości 198.510 zł. czyli więcej o 21.430 zł. Z wyjątkiem rubr. I. wszystkie pozostałe rubryki wyzują rzeczywiste dochody większe od preliminowanych. W rubr. III. wynosiły dochody „z pól i pastwisk“ 15.786 zł. zamiast preliminowanych 8.890 zł. czyli więcej o 6.897 zł. Nadwyżka ta służy na pokrycie większych wydatków w rubr. VII. poz. 31 a. w kwocie 1.800 zł. i poz. 36 w kwocie 4.856 zł., o czem powyżej była mowa. Tytułem „zwrotu kosztów leczenia“ pobrał zakład od funduszu krajowego 152.679 zł. zamiast preliminowanych 135.000 zł., czyli więcej o 17.679 zł. Wykazany w rubr. V. poz. 11 a. tytułem zwrotu zaliczek z lat ubiegłych dochód w kwocie 1.277 zł., służy na częściowe pokrycie nieprelimowanego wydatku, tytułem udzielonych pożyczek wykazanego w rubr. I. wydatków.

Wydatki zakładu na Kulparkowie wynosiły 236.198 zł.
Dochody „ „ „ „ 198.510 „
Niedobór w kwocie . . 37.688 zł.

pokryty został z funduszu krajowego. A gdy z tego tytułu budżet preliminował wydatek w kwocie 42.793 zł., przeto wydano mniej niż preliminowano o 5.105 zł. Jeżeli się jednak zważy, że tytułem zwrotu kosztów leczenia zakład kulparkowski pobrał od funduszu krakrajowego więcej niż preliminowano o 17.679 zł., okaże się, że właściwie fundusz krajowy wydał na utrzymanie zakładu na Kulparkowie w roku budżetowym 1892 więcej niż preliminował budżet o 12.574 zł.

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Wydatki tego szpitala preliminowane na ogólną kwotę 222.953 zł. wynosiły w rzeczywistości 225.514 zł., czyli więcej o 2.561 zł., a gdy się uwzględni, że preliminowanej w wydatkach nadzwyczajnych kwotę 2.000 zł. na sprawienie nowej bielizny nie wy-

dano, a kwotę tę wstawiono do budżetu na r. 1894., okaże się właściwe przekroczenie w dziale wydatków zwyczajnych o 4.561 zł. Kwota ta rozpada się na kikanaście pozycyj, które w zamknięciu rachunków dostatecznie są uzasadnione i ze strony komisyi budżetowej bliższego wyjaśnienia nie wymagają.

Dochody.

Dochody własne szpitala preliminowane na kwotę 185.530 zł. wynosiły tylko 181.392 zł., czyli mniej o 4.138 zł. Tytułem zwrotu kosztów leczenia pobrano od płacących za siebie i od funduszów obcokrajowych, więcej niż preliminowano o 5.579 zł. po części z powodu zaprowadzenia kas chorych. Od funduszu krajowego pobrał szpital z tego tytułu 125.680 zł. zamiast preliminowanych 136.000 zł. czyli mniej o 10.320 zł., z powodu niedostatecznego zbadania stosunków majątkowych chorych, jak i stron do płacenia kosztów obowiązanych.

Wydatki szpitala św. Łazarza w Krakowie wyniosły 225.514 zł.
Dochody „ „ „ „ „ „ 181.392 „
Niedobór w kwocie 44.122 zł.

pokryty został z funduszu krajowego. A gdy z tego tytułu budżet preliminował wydatek w kwocie 37.423 zł., przeto fundusz krajowy z tego tytułu wydał więcej o 6.699 zł. Jeżeli się jednak zważy, że tytułem zwrotu kosztów leczenia, fundusz krajowy wydał mniej niż preliminowano o 10.320 zł., okaże się, że właściwy wynik był korzystniejszy od budżetu o 3.621 zł.

Fundusz podrzutków w Krakowie.

Wydatki tego funduszu preliminowane na kwotę 4.519 zł. wynosiły w rzeczywistości tylko 4.314 zł., czyli mniej o 205 zł. Dochody wraz z dotacyą funduszu krajowego preliminowane na 4.519 zł. wynosiły 4.552 zł. t. j. więcej o 33 zł. Wynik rzeczywisty był tedy korzystniejszy od budżetu o ogólną kwotę 238 zł. i tę nadwyżkę wcielono do majątkui zarodowego funduszu podrzutków w Krakowie.

Fundusz policyi krajowej.

Dochody tego funduszu zgodnie z preliminarzem wynosiły 6.034 zł.; wydatki zaś preliminowane na 2.005 zł. wynosiły w rzeczywistości 2.280 zł. t. j. więcej o 275 zł. z powodu honorariów za czynności przygotowawcze w celu urządzenia w kraju poprawczych kolonij rolniczych. Nadwyżka dochodów w kwocie 3.754 zł. przeniesiona została do funduszu krajowego. A dochód ten funduszu krajowego był mniejszy od preliminowanego o 275 zł., a to zgodnie z rzeczywistym wynikiem funduszu policyi krajowej mniej pomyślnym o kwotę 275 zł.

Fundusz pożyczki krajowej z r. 1883.
Fundusz pożyczki krajowej z r. 1884.
Fundusz pożyczki krajowej z r. 1885.
Fundusz pożyczki krajowej z r. 1888.
Fundusz pożyczki krajowej z r. 1891.

Wszystkie te fundusze nie mają własnych dochodów. Potrzeby ich pokrywa fundusz krajowy, a różnice między preliminarzem a rzeczywistym wynikiem zależą od tego, czy mniej lub więcej niż preliminowano zgłoszono do wypłaty obligacyj wylosowanych, czy mniej lub więcej niż preliminowano zgłoszono do wypłaty płatnych kuponów. Różnice te wynoszą we funduszach pożyczek krajowych z roku 1883 i 1885 na niekorzyść budżetu funduszu krajowego kwotę 15.213 zł. zaś w pożyczkach z r. 1884, 1888 i 1891 na korzyść budżetu funduszu krajowego kwotę 13.904 zł.

Trzecia część naszego zadania obejmuje fundusze samoistne niedotowane.

Fundusz domestykalny.
Fundusz stanowy sierociński.
Fundusz kultury krajowej.
Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Wszystkie te fundusze nieznaczne tylko wykazują różnice między budżetem a rzeczywistym wynikiem, a pozostałości kasowe użyte zostały bądź na powiększenie majątku zarodowego, bądź też oddane zostały funduszowi krajowemu.

Fundusz pożyczki krajowej z r. 1873.

Dochody tego funduszu preliminowane były na kwotę 3.000 zł. wydatki podług budżetu miały wynosić 52.947 zł., budżet więc przewidywał nadwyżkę wydatków w kwocie 49.947 zł. Zamknięcie rachunków zaś wykazuje dochody tego funduszu kwocie 1.714 zł. wydatki zaś w kwocie 60.625 zł. a fundusz krajowy pokrył niedobór w sumie 58.911 zł. Tytułem spłaty obligacyj wylosowanych preliminowano na podstawie planu umorzenia 29.300 zł. wydano zaś o 5.000 zł. więcej, a tytułem wypłaty kuponów preliminowano 21.270 zł. a wypłacono o 2.424 zł. więcej, a to z powodu zrealizowania obligacyj dawniej wylosowanych i wypłaty kuponów zaległych z lat ubiegłych. Z końcem roku 1892 pozostała do spłacenia kwota 340.000 zł. Tytułem spłaty kapitału wypożyczonego powiatom i odsetek od tych kapitałów, preliminowano ogółem 3.000 zł., wpłynęła zaś tylko kwota 1.714 zł. Z końcem roku 1892 pozostało do ściągnięcia 3.127 zł. w kapitale, 4.223 zł. tytułem odsetek annuitetowych i 1 456 zł, tytułem odsetek zwłoki. Z zalegających tytułem odsetek kwot, pewna część będzie musiała być odpisaną.

Fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne.

Fundusz ten dotowany od szeregu lat kwotami corocznie przez Wysoki Sejm uchwalonemi, posiadał z końcem roku 1892 majątek w wysokości 214.191 zł, a mianowicie: zapas kasowy w gotówce 2.258 zł., gotówkę ulokowaną w funduszu krajowym 7.350 zł. i w pożyczkach udzielonych Wydziałom powiatowym 204.483 zł. W porównaniu z końcem roku 1891, majątek ten powiększył się o 20.154 zł. która to kwota powstała z dotacyi funduszu krajowego 20,000 zł. i z odsetek w kwocie 154 zł.

Fundusz krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych.

Fundusz regulacyi rzeki Gniłej Lipy (sekcya górna.)

Koszta robót dokonanych w roku 1892 wynosiły 3.500 zł. i pokryte zostały częścią z uzyskanych z lokacyi odsetek, częścią z pozostałości kasowej z roku poprzedniego. Z końcem roku 1892 fundusz ten posiadał czysty stan czynny 35.868 zł., w której kwocie mieści się gotówka bądź w kasie bądź też na lokacyi w kwocie 25.608 zł.

Fundusz regulacyi potoku Kisieliny.

Suma wydatków poniesionych na roboty w r. 1892 dokonane, wynosiła 25.129 zł. Na pokrycie tego wydatku użyto pozostałości kasowej 9.577 zł. i dochodów z datków konkurencyjnych i rozmaitych 1.930 zł., a brakującą kwotę 13.622 zł. pożyczono z funduszu krajowego. Z końcem roku 1892 fundusz ten wykazywał czysty stan bierny 8.566 zł.

Fundusz regulacyi rzeki Łęgu.

Na roboty w roku 1892 dokonane, wydano ogółem 37.130 zł. Wydatki te pokryto dochodami z subwencyi funduszu krajowego 14.000 zł., z subwencyi z państwowego funduszu melioracyjnego 10.500 zł. z datków konkurencyjnych 7.700 zł., z odsetek 652 zł. i ze zwrotu od starostwa 1.004 zł. Pozostałą kwotę 3.274 zł. wzięto z pozostałości kasowej. Fundusz ten wykazuje z końcem roku 1892 czysty stan czynny w kwocie 45.472 zł. z czego gotówką 18.438 zł.

Fundusz regulacyi rzeki Trześniówki.

Na roboty wydał ten fundusz w r. 1892 kwotę 9.845 zł., a gdy własnych dochodów miał tylko 78 zł. przeto fundusz krajowy pokrył zaliczkowo nadwyżkę wydatków w kwocie 9.767 zł. Z końcem r. 1892 posiadał ten fundusz czysty stan czynny 9.670 zł., licząc wartość wykupionych gruntów na kwotę 19.199 zł. Zaległa należytość datków konkurencyjnych od spółki wodnej wynosi z końcem 1892 r. 13.000 zł.

Fundusz regulacyi potoku Krzemienicy i Babulówki oraz Trześni i Rowu.

Wydatki spowodowane dokonanemi w ciągu roku robotami wynosiły 26.072 zł. Na pokrycie tej kwoty użyto pozostałości kasowej 1.333 zł., datku z funduszu krajowego 12.400 zł., a pozostałą resztę pokryto pożyczką z funduszu krajowego w kwocie 12.339 zł. Z końcem r. 1892 fundusz ten miał czysty stan bierny 6.075 zł. W zeszłorocznem naszem sprawozdaniu zaznaczyliśmy już, że należytość wykazana w stanie czynnym tego funduszu tytułem pozostałej u p. Stanisława Dolańskiego zaliczki w r. 1893 uiszczoną została

Fundusz regulacyi rzeki Brnia nowego z dopływami.

Przy tej regulacyi dokonano w ciągu roku robót za kwotę 56.158 zł., a gdy fundusz ten miał ogółem dochodów 114.808 zł. przeto pozostałość z r. 1892 wynosiła 58.650 zł., a gdy do tego dodamy pozostałość z końcem r. 1891 w kwocie 25.039 zł., otrzymamy sumę pozostałości kasowej 83.689 zł. Z końcem r. 1892 wynosił czysty stan czynny tego funduszu 88.933 zł.

Fundusz regulacyi rzeki Biały i obwałowania prawego brzegu Dunajca.

W r. 1892 wydał ten fundusz na roboty regulacyjne 15.473 zł., a gdy dochody wynosiły 30.191 zł., a mianowicie: datek z funduszu krajowego 30.000 zł. rozmaite drobne 191 zł., przeto pozostał o końcem r. 1892 zapas kasowy w kwocie 14.718 zł. Czysty stan czynny tego funduszu wynosi 21.415 zł.

Fundusz na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy.

Fundusz na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Stryja.

Fundusz na uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami.

W r. 1892 nie wykonywano żadnych robót na rachunek tych funduszów, a figurują w zamknięciu rachunków dla tego, że wszystkie te fundusze pobrały z funduszu krajowego tytułem datków preliminowane dla nich kwoty, które ulokowane zostały na rachunku bieżącym w banku krajowym. Ten sposób zarachowania przy tych funduszach wyjątkowo jest usprawiedliwiony, ponieważ wiadomo było, że roboty zaczną się w r. 1893, a nie było możności wstawienia tych kwot ponownie do preliminarza na r. 1893.

Zdawszy w powyższy sposób sprawę z przekazanego jej zamknięcia rachunków i opierając się na wywodach i uwagach w niniejszem sprawozdaniu zawartych komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Uchwała pierwsza.

Sejm udziela Wydziałowi krajowemu absolutoryum z rachunków funduszu krajowego, funduszów dotowanych ze Skarbu krajowego, funduszów samoistnych budżetem objętych, złożonych za rok budżetowy 1892.

Uchwała druga.

Powyższe absolutoryum udzielone Wydziałowi krajowemu, obejmuje także absolutoryum dla c. k. Rady szkolnej krajowej z działu wydatków funduszu szkolnego krajowego.

Uchwała trzecia.

Pozostałość z rachunków z r. 1892 w sprawdzonej wysokości 247.004 zł., wstawia się do rubr. I. dochodów preliminarza na r. 1894.

Lwów dnia 30. stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:
Stanisław Badeni.

Sprawozdawca:
Dr. B. Goldman.

Z drukarni Pillera i Spółki.

L. S. 1103/94.

Alog. 147.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o zamknięciu rachunku galicyjskiego funduszu propinacyjnego za rok 1892, tudzież o preliminarzu tegoż funduszu za rok 1894.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy przedłożył sprawozdaniem z 6. maja 1893. zamknięcie rachunków funduszu propinacyjnego za rok 1892. udzielone mu przez c. k. Dyrekcyę galic. funduszu propinacyjnego odezwą z 12. kwietnia 1893. To sprawozdanie Wydziału krajowego zostało Komisyi budżetowej dopiero 18. maja 1893. przydzielone, a gdy sesya sejmowa już 20. maja 1893. zamkniętą została, niemożliwem było Komisyi budżetowej wspomniane rachunki zbadać i załatwić.

Obecnie Wydział krajowy wzniósł tę sprawę ponownie, skutkiem czego Komisya budżetowa, wykonując polecenie Wysokiego Sejmu, przystępuje do załatwienia rzeczonego zamknięcia rachunków za rok 1893. obojmując niniejszem sprawozdaniem także budżet na rok 1894. podobnie jak to stało się podczas sesyi sejmowej w roku 1892.

Zamknięcie rschunkowe za rok 1892. obejmuje, jak w latach poprzednich, cztery fundusze, a mianowicie:

I. fundusz propinacyjny ogólny
II. „ „ zasobowy
III. „ rezerwowy obrotowy
IV. „ „ zasobowy

We wszystkich tych funduszach wykazują zamknięcia rachunkowe rezultat korzystny, a wypowiedziana przez Komisyę budżetową w r. 1892. nadzieja, że dzięki administracyi wzorowej fundusze będą się znacznie zwiększać, ziściła się w zupełności.

Sprawozdanie c. k. Dyrekcyi galic. propinacyjnego z 12. kwietnia 1893. wykazuje:

ad I. w ogólnym funduszu propinacyjnym nadwyżkę dochodów 230.924 zł. 83 ct., którą przeniesiono do funduszu zasobowego;

ad II. w zasobowym funduszu propinacyjnym, zwiększenie tego funduszu o sumę 237.003 zł. 99 ct. mianowicie przez wymienioną właśnie nadwyżkę dochodów ogólnego funduszu, i odsetki od papierów wartościowych, będących w powiadaniu tego zasobowego funduszu;

ad III. w rezerwowym funduszu obrotowym, który pokrywa koszta zarządu, nadwyżkę dochodów w sumie . . . . . 155.294 zł. $18^1/_2$ ct. z której kwotę 155.207 zł $12^1/_2$ ct. do zarodowego majątku przeniesiono;

ad IV. w rezerwowym funduszu zarodowym wzrot kapitału o sumę . . . . . 170,690 zł. 72 ct. mianowicie przez przeniesienie wykazanej właśnie nadwyżki 155.207 zł. 12½ ct. i inne wypływy.

Powiększenie zatem majątku obu funduszów propinacyjnych t. j. ogólnego i rezerwowego w r. 1892. wynosiło razem 443.692 zł. 71 ct. z czego, jak właśnie przytoczyliśmy, na zasobowy fundusz ogólny przypada 273.001 zł. 99 ct. a na zarodowy majątek funduszu rezerwowego przypada 170.690 zł. 72 ct.; od objęcia zarządu tych funduszów z końcem r. 1892 z rąk Wydziału krajowego pomnożyła c. k. Dyrekcya funduszu propinacyjnego majątek funduszowy o 2, 733.140 zł. 63 ct.

W obec tak świetnych rezultatów Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie c. k. Dyrekcyi galic. funduszu z dnia 12. kwietnia 1893. i wyraża uznanie jej działalności.

Przechodząc do poszczególnych zamknięć rachunkowych przedkładamy:

I.

Zamknięcie rachunku galicyjskiego funduszu propinacyjnego ogólnego za rok 1892.

DOCHODY.

1. Z czynszów propinacyjnych preliminowano dochód .	3.445.357 zł. — ct.
wpłynęło	3.435.810 „ 55 „
zatem mniej o . . .	9.546 zł. 45 ct.
lecz gdy pozostała z końcem roku należytość do ściągnięcia .	28.126 „ 71½ „

przeto wynikłość rachnnkowa tej pozycyi dochodów jest tylko pozornie niekorzystniejszą od budżetu, gdyż z tej zaległości blisko połowa wpłynęła w początku roku 1893.

2. Z opłat szynkarskich preliminowano dochód . .	203.000 zł.
wpłynęło	199.997 „ 50½ ct.
zatem mniej o . . .	3.002 zł. 49½ ct.

a pozostała do ściągnięcia kwota 18.286 zł. 85 ct.

3. Z opłat od zakładnania nowych gorzelni i browarów Wysoki Sejm żadnego nie preliminował dochodu; wpłynęło wprawdzie z tych opłat tylko 25 zł., lecz wykazano jako zaległość do ściągnięcia 10. 075 zł. w. a.

4. Grzywny propinacyjne przyniosły . . .	3.469 zł. 76 ct.

t. j. prawie tyle, ile preliminowano, gdyż w tej pozycyi budżetu wstawioną była kwota 3.500 zł.

5. Subwencya państwowa wpłynęła w preliminowanej kwocie	891.129 „ 22 „
6. Odsetki od lokowanych kapitałów przyniosły . .	70.162 „ 40½ „

a z tego źródła żaden dochód nie był budżetem przewidziany. Dochód ten powstał wskutek spóźnionego zgłaszania się uprawnionych do odbioru gotówki posiadaczy wylosowanych obligacyi i kuponów, pod-

czas gdy gotówka na te wypłaty potrzebna była już nagromadzona w kasach Dyrekcyi i została korzystnie umieszczoną.

7. Wreszcie tytułem rozmaitych dochodów wpłynęła kwota . . . . . 10.707 zł. 30 1/2 ct.
również w budżecie nie przewidziana, a pochodząca z inkasowania kaucyi dzierżawców, którzy warunków kontraktowych nie dotrzymali.

Suma dochodów . . . . . 4.623.042 „ 72 1/2 „
w porównaniu z sumą preliminowaną . . . . . 4.550.186 zł. — „
już większa o . . 72.856 zł. 72 1/2 ct.

WYDATKI.

Rzeczywiste wydatki na wypłatę wylosowanych obligacyi były o kwotę . . . . . 22.000 „ — „
mniejsze od sumy budżetem przewidzianej, gdyż nie wszystkie obligacye w terminie przedłożono.

Natomiast wydatek na wypłatę kuponów przekroczył preliminowaną sumę o . . . . . 542 „ — „
z powodu zgłoszenia do wypłaty kuponów z lat poprzednich.

Tytułem prowizyi bankowej wydano o kwotę . . 1.007 „ 15 „
mniej, aniżeli preliminowano.

Podatki wynosiły zamiast preliminowanej sumy . . 527.161 „ — „
faktycznie . . . 535.799 „ — „
zatem więcej o . . 8.638 zł. 71 ct.

Suma wydatków przewidzianych w budżecie wynosiła . 4.403.182 „ — „
wydano faktycznie . . . . . 4.389.355 „ — „
zatem mniej o . . . 13.826 „ — „

Ogólny przeto wynik administracyjny był według zamknięcia o 86.682 zł. 90 1/2 ct. korzystniejszy od budżetu.

II.

Zamknięcie rachunku galicyjskiego funduszu propinacyjnego zasobowego za rok 1892.

Fundusz ten, tworzący się z nadwyżek administracyjnych, wykazuje w dochodach całą nadwyżkę z zarządu propinacyi w sumie . . . . . 230.924 zł. 83 ct.
oprócz tego narosłe odsetki . . . . . 22.008 „ 16 „
suma dochodów . . 252.932 zł. 99 ct.
którą wcielono do majątku zarodowego, przez co ten majątek wzrósł do sumy . . . . . 803.141 „ 82 „

III.

Zamknięcie rachunku galicyjskiego funduszu propinacyjnego rezerwowego w majątku obrotowym za rok 1892.

Dochody tego funduszu preliminowano w budżecie na . . . 230.974 zł. — ct.
wpłynęło faktycznie . . . . . 248.794 „ 78 1/2 „
zatem więcej o . 7.820 zł. 78 1/3 ct.

a to głównie z powodu zwiększonych odsetek, w skutek pomnożenia kapitałów tego funduszu nadwyżkami z lat poprzednich.

W dziale wydatków, który obejmuje wszystkie koszta administracyjne, połączone z zarządem prawa propinacyi, widzimy znaczne zaoszczędzenia, a mianowicie wydano mniej

w poz. 7. koszta administracyi powiatowej o . . . . . 5.530 zł. 50 ct.
w poz. 9. potrzeby kancelaryjne o . . . . . 5.149 „ 38 „
w poz. 12. remuneracye, zapomogi i wydatki nieprzewidziane o . . 4.426 „ 99 „

W ogóle suma wydatków administracyjnych jest mniejszą o kwotę 17.378 „ 62 „ od sumy dozwolonej w budżecie — co świadczy o nader ścisłej oszczędności, przestrzeganej przy korzystaniu z kredytu, objętego budżetem.

IV.

Zamknięcie rachunku galicyjskiego funduszu propinacyjnego rezerwowego w majątku zarodowym za rok 1892.

Dochody tego funduszu, którego budżet nie był uchwalony, wykazuje zamknięcie rachunków w sumie . . . . . 158.874 zł. $70^1/_2$ ct.

Suma ta powstała głównie z nadwyżki dochodów obrotowego majątku funduszu rezerwowego za rok 1892, która wynosiła 155.207 zł. $12^1/_2$ ct.; oprócz tego wpłynęły drobne kwoty z zaległych opłat szynkarskich, grzywn propinacyjnych i t. p. pochodzących jeszcze z czasów przed wykupnem prawa propinacyi.

W wydatkach wykazuje zamknięcie tylko drobną kwotę 9 zł. 61 ct. z powodu zwróconej grzywny.

Stan majątku zarodowego funduszu rezerwowego wykazany jest z końcem roku 1892 w następujących cyfrach:

papiery wartościowe tego funduszu	5,326.950 zł. — ct.
kapitały lokowane	336.470 „ — „
gotówka	78.362 „ 72 „
razem . .	5,741.791 zł. 72 ct.
a w porównaniu rokiem poprzednim okazuje się powiększenie majątku zarodowego o kwotę	170.690 „ 72 „

Jeżeli do zarodowego majątku funduszu rezerwowego w sumie	5,741.791 zł. 72 ct.
doliczymy majątek zasobowego funduszu ad II. wykazany . .	803.141 „ 82 „
to otrzymamy stan majątku funduszu propinacyjnego w łącznej sumie	6,544.933 zł. 54 ct.
W porównaniu ze stanem majątku z końcem r. 1891 wzrósł majątek, jak już na wstępie zaznaczyliśmy, o kwotę . . .	443.692 „ 71 „

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zamknięcie rachunków galicyjskiego funduszu propinacyjnego za rok 1892 przyjmuje Sejm do wiadomości i te rachunki zatwierdza.

Przystępując do przedłożenia preliminarzy na rok 1894. zauważa Komisya budżetowa, że c. k. Dyrekcya galic. funduszu propinacyjnego, podobnie jak w latach poprzednich, trzy odrębne preliminarze ułożyła, mianowicie:

I. galic. fundnszu propinacyjnego ogólnego
II. „ „ „ zasobowego
III. „ „ „ rezerwowego

Wszystkie te preliminarze są korzystniejsze od rezultatów z lat ubiegłych, a mianowicie, jak zauważyła Dyrekcya w sprawozdaniu do Wysokiego Sejmu z dnia 2. grudnia 1893., którem rzeczone preliminarze przedkłada, przedstawiają się spodziewane nadwyżki w porównaniu z budżetami na rok 1893. uchwalonemi, korzystniej:

ad I. w funduszu propinacyjnym ogólnym o kwotę . . . . 22.451 zł.
ad II. w funduszu zasobowym . . . . . 10.234 „
ad III. w funduszu rezerwowym o . . . . . 7.952 „

Ogólna zaś nadwyżka dochodów wszystkich trzech wymienionych tu funduszów wynosi razem według rzeczowych preliminarzy . . . . . 405.859 zł.
i o tę sumę spodziewa się Dyrekcya powiększyć w roku bieżącym majątek funduszu propinacyjnego.

Po tych uwagach przechodzimy do poszczególnych preliminarzy,

I.

Budżet galicyjskiego funduszu propinacyjnego ogólnego na rok 1894.

Główny dochód tego funduszu, t. j. czynsze od dzierżawców prawa propinacyi, preliminuje Dyrekcya w sumie . . . . . 3,540.841 zł.
która to suma jest wynikiem kwot, preliminowanych na pojedyncze powiaty według zawartych kontraktów, a wyższą jest od sumy na rok 1893. uchwalonej o . . . . . 34.996 „

Z opłat szynkarskich preliminuje Dyrekcya dochód w okrągłej sumie . 200.000 „
co odpowiada wynikłości z r. 1892.

Dochód z subwencyi państwowej preliminowany jest w kwocie . 891.129 „
jak w poprzednim budżecie.

W dziale wydatków najważniejsze pozycye dotyczą wypłaty kuponów i wylosowanych obligacyi; te wydatki są obliczone zgodnie z planem losowania, reskryptem Ministerstwa skarbu z 3. października 1889. L. 4558 załatwiony.

Bardzo znaczną sumę preliminuje Dyrekcya na podatek dochodowy, a mianowicie 535.800 zł. t. j. tyle i w r. 1892. faktycznie zapłacono.

Przyjmując zatem w całości preliminarz Dyrekcyi, wnosi Komisya budżetowa:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący budżet dochodów i wydatków galicyjskiego funduszu propinacyjnego ogólnego na rok 1894.

DOCHODY.

poz. 1.	czynsze propinacyjne	3,540.841 zł.
„ 2.	opłaty od szynkarzy	200.000 „
„ 3.	opłaty od zakładania gorzelni	— „
„ 4.	grzywny	3.500 „
„ 5.	ze sprzedaży skonfiskowanych przedmiotów	20 „
„ 6.	odsetki zwłoki	7.000 „
„ 7.	subwencya rządowa	891.129 „
	Suma dochodów . .	4,642.490 zł.

WYDATKI.

poz. 1.	wypłata wylosowanych obligacyi	1,635.400 zł.
„ 2.	wypłata kuponów	2,234.578 „

poz. 3.	prowizye bankowe	3.200 zł.
„ 4.	należytości stemplowe	2.790 „
„ 5.	podatek dochodowy	535.800 „
„ 6.	„ zarobkowy	60 „
	Suma wydatków . .	4,411.828 zł.

Nadwyżka dochodów 230.662 zł.

Zanim przejdziemy do dalszych preliminarzy na rok 1894., uważamy za obowiązek nasz następującą uczynić uwagę co do pozycyi 3. rubryki dochodów ogólnego funduszu propinacyjnego „opłaty od zakładania nowych gorzelni“, w której to pozycyi zamknięcie rachunków wykazało zaległość 10.075 złr. w. a. — w preliminarzu budżetu zaś żadnej kwoty nie wstawiono.

Dyrekcya funduszu propinacyjnego nie spodziewa się zatem żadnego dochodu z tego źródła, jakkolwiek w zamknięciu rachunkowem z r. 1892. wykazaną była z tytułu tych opłat znaczna należytość do ściągnięcia i mianowicie 4.100 złr. z r. 1892. a z lat poprzednich 6.000 zł., z których to kwot tylko 25 zł. zapłacono, a reszta pozostała na rachunek roku następnego i została zapłaconą w r. 1893.

Istotnie liczyć nie można na dochody z tego tytułu, skoro sankcyonowaną została uchwalona na ostatniej sesyi Wys. Sejmu ustawa, która przyznane właścicielom majętności tabularnych w r. 1875. uwolnienie od opłat przy zakładaniu nowych gorzelni lub browarów — i nadal w mocy utrzymuje.

Ustawa ta z dnia 30. listopada 1893. nie dozwala oczywiście nakładać w przyszłości podobnych opłat na właścicieli tabularnych, i dlatego słusznie żadnego ztąd dochodu nie preliminowano.

Lecz obok tego nasuwa się pytanie, jak należałoby postąpić z opłatami już ściągniętemi, zanim jeszcze rzeczona ustawa Najwyższą sankcyę otrzymała.

W sprawozdaniu komisyi prawniczej z d. 8. maja 1893. odnoszącem się do tej ustawy wykazano, że Wysoki Sejm nigdy nie miał zamiaru pozbawić właścicieli dóbr tabularnych prawa zakładania nowych gorzelni lub browarów — bez opłaty 2.000 zł., że zatem należy tylko w drodze autentycznej interpretacyi §. 23. ustawy z r. 1875. uchylić wszelką wątpliwość, że właścicielom tabularnym i nadal to uwolnienie służy.

Tę interpretacyę autentyczną Sejm uchwalił, a to w formie uzupełnienia rzeczonego §. 23. ustawy z r. 1875., którym zapewniono wspomnianym właścicielom uwolnienie od rzeczonej opłaty; skoro zatem dla tej interpretacyi uzyskaną została Najwyższa sankcya, — to wynika ztąd, że wszelkie interpretowanie §. 23. w sposób odmienny było błędne, że zatem orzeczenia władz i Trybunału administracyjnego, zobowiązujące właścicieli tabularnych do uiszczenia tej opłaty 2.000 zł. od nowych gorzelni, polegały tylko na mylnej interpretacyi, a w obec ustawy z d. 30. listopada 1893. brak tym orzeczeniom legalnej podstawy.

Nie można też w tym wypadku twierdzić, że gdy ustawy w regule nie działają wstecz, przeto orzeczenia administracyjne, które przed wydaniem tej interpretacyi stały się prawomocnemi, muszą nienaruszone pozostać, że zatem owe opłaty już ściągnięte nie mogą być zwrócone.

Skoro bowiem reprezentacya kraju, który przyjął gwarancyę za zobowiązania funduszu propinacyjnego, i któremu przypaść ma fundusz rezerwowy, pozostały po ściągnięciu z obiegu obligacyi, — kategorycznie oświadcza, że nigdy nie zamierzała odejmować właścicielom tabularnym wspomnianego uwolnienia od owej opłaty 2.000 zł., a to oświadczanie, w formie ustawy wydane, sankcyę otrzymało, — to w obec takiej interpretacyi woli Sejmu mogłaby c. k. Dyrekcya funduszu propinacyjnego uwzględniać podania tych właścicieli, którzyby

udali się do Dyrekcyi o zwrot opłat, jakie od nich zostały ściągnięte przed sankcyonowaniem ustawy z 30. listopada 1893.

Orzeczenia bowiem administracyjne, nakładające na obywateli pewne ciężary na korzyść funduszów publicznych, nie mogą być traktowane na równi z wyrokami sądowemi, rozstrzygającemi sporne prawa prywatne, — a tylko do takich wyroków sądowych zastosować należy z całą ścisłością, zasadę wypowiedzianą w §. 8. ust. cyw., że interpretacya tylko do spraw w przyszłości rozstrzyganych (für alle noch zu entscheidende Rechtsfälle) ma być zastosowaną. Byłoby też ze wszech miar zgodnem z zasadami słuszności, gdyby c. k. Dyrekcya funduszu propinacyjnego zechciała postąpić w myśl wskazówki zawartej w dekrecie nadwornym z 28. lipca 1808. (Mayerhofer I. pag. 727), którym dozwolono władzom administracyjnym badać ponownie sprawą już rozstrzygniętą, jeżeli zaszły takie okoliczności, które mogą rozstrzygnięcie sprawy istotnie zmienić. Tego rodzaju wznowienie postępowania jest też dozwolone we wszystkich sprawach administracyjnych, gdzie nie rozchodzi się o prywatne spory, gdzie zatem z decyzyi już wydanej nie powstały prawa prywatne.

Komisya budżetowa jest też przekonaną, że przy rozstrzygnięciu ewentualnych podań właścicieli c. k. Dyrekcya funduszu propinacyjnego uwzględni wyraźną wolę i intencyę Sejmu, która po wysłuchaniu rzeczonego sprawozdania komisyi prawniczej z d. 8. maja 1893. przez uchwalenie ustawy na dniu 30. listopada 1893. sankcyonowanej w sposób niedwuznaczny objawioną została.

II.

Budżet galicyiskiego funduszu propinacyjnego zasobowego na rok 1894.

Dyrekcya preliminuje w dziale dochodów tylko odsetki od obligacyi propinacyjnych do funduszu tego należących, tudzież od lokowanej gotówki, a nie preliminuje żadnej nadwyżki z dochodów ogólnego funduszu za rok 1894.

Komisya budżetowa wnosi zatem zgodnie z Dyrekcyą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący budżet dochodów i wydatków galic. funduszu propinacyjnego zasobowego na rok 1894.

Dochody:

poz. 1. odsetki . . . . . 32. 126 zł.

Wydatki . . . . . — —

III.

Budżet galicyjskiego funduszu propinacyjnego rezerwowego na rok 1894.

W dziale dochodów preliminuje Dyrekcya tylko odsetki od kapitałów, należących do zarodowego majątku tego funduszu.

Preliminarz wydatków jest całkiem zgodny z budżetem na rok 1893. przyjętym z tą tylko drobną różnicą, że jest podwyższenie o kwotę 2.340 zł. w poz. 1. płace urzędników, a są obniżenia w poz. 4. djurna o kwotę 1.680 zł., w poz. 8. dyety o kwotę 500 zł. a wreszcie w poz. 11. koszta sądowe o 200 zł. tak, iż suma preliminowanych na rok 1894. wydatków administracyjnych, które w myśl ustawy fundusz rezerwowy pokrywa, jest o 40 zł. niższą od sumy na rok 1893. budżetu dozwolonej.

Komisya budżetowa wnosi zatem zgodnie z preliminarzem Dyrekcyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący budżet dochodów i wydatków galic. funduszu propinacyjnego rezerwowego na zok 1894.:

DOCHODY.

poz. 1. odsetki od kapitałów . . . . . 242.543 zł.

WYDATKI.

poz.	1.	płace urzędników	26.440 zł.
„	2.	płace sług	939 „
„	3.	adjuta	800 „
„	4.	djurna	14.193 „
„	5.	ryczałt do skarbu państwa na koszta utrzymania kasy . . .	10.000 „
„	6.	czynsz najmu lokalu biérowego	2.500 „
„	7.	koszta administracyi powiatowej	27.000 „
„	8.	dyety i koszta podróży członków Dyrekcyi	1.000 „
„	9.	koszta kancelaryjne	5.000 „
„	10.	koszta zarządu	1.000 „
„	11.	koszta sądowe	600 „
„	12.	renumeracye, zapomogi i wydatki nieprzewidziane . . .	10.000 „
		Suma wydatków .	99.472 zł.

Nadwyżka dochodów 143.071 zł.

We Lwowie, dnia 28. stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Skałkowski.

Z drukarni Pillera i Spółki.

L. s. 1242/94.

Aleg. 148.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej w przedmiocie ulg podatkowych dla Wielkiego Księstwa Krakowskiego z powodu konwersyi długu indemnizacyjnego.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy w sprawozdaniu z dnia 14. Kwietnia 1893. o ulgach podatkowych dla kontrybuentów miasta Krakowa, tudzież powiatów krakowskiego i chrzanowskiego z powodu konwersyi — obliczył, że sprawiedliwe odszkodowanie tych opodatkowanych wynosić powinno w kapitale 1.057.513 zł. 12 ct, a rozkładając tę sumę na lat dwanaście wykazał, że ekwiwalentem tej sumy jest roczna rata 111.823 zł. 75 ct. — czyli przy wydatności centa podatkowego w kwocie 8.546 zł. 72 ct. — roczna ulga podatkowa 14 centów przez dwanastoletni okres czasu, a względnie ulga $^{76}/_{10}$ centów na czas 25 letni, ogółem więc w przeciągu 25 lat 190 centów. Rozkładając tą ilość centów na pięć okresów pięcioletnich w ten sposób, że ulga w pierwszym pieciolecin wynosi 12 centów, następnie, co pięć lat o 2 centy mniej, a w ostatnim pięcioleciu tylko 3 centy, Wydział krajowy przedłożył Sejmowi projekt dotyczącej ustawy, w którym jednak zamieniając centy na grosze, wymienił opust, na centy obliczony, w podwójnej ilości groszy. To było oczywiście mylnem, gdyż korona jest połową złotego, zatem chcąc wyrazić opust w walucie koronowej należało te same ilości groszy wymienić, jakie przy obliczeniu na austryacką walutę centami wymieniono. Podwajając zaś ilość groszy, i odnosząc tę podwójoną cyfrę do korony, zamiast do złotego, wyprowadzoną z obrachunku ulgę podatkową w dwójnasób zwiększono.

Tą samą pomyłkę popełniła i komisya budżetowa, gdy doszedłszy na podstawie obrachunku, cokolwiek odmiennego od obliczeń Wydziału, do opustu w wysokości $8^{26}/_{100}$ centów przez lat 25, co czyni 206 centów przez cały okres 25 letni, rozłożyła tę ilość centów na sześć okresów, następnie zaś, zamieniając rezultat rachunku na walutę koronową, znowu mylnie podwoiła ilość groszy, zamiast pozostawić cyfrę bez zmiany.

Wypadł zatem i we wniosku komisyjnym opust podatkowy dwa razy wyższy od tego, który wynika z obrachunku.

Wydział krajowy, dostrzegłszy dostrzegłszy tę pomyłkę, zdał o tem sprawę Sejmowi i przedłożył projekt ustawy, zgodny z przeszłoroczną uchwałą Wysokiego Sejmu, lecz w stylizacyi zawierającej już sprostowanie rzeczonej pomyłki tak, iż przyznanym będzie taki sam opust w groszach, jaki został obliczony na centy.

Komisya budżetowa wnosi zatem zgodnie z Wydziałem krajowym:

Wysoki Sejm raczy uchwalić ustawę o ulgach podatkowych dla Wielkiego Księstwa Krakowskiego według załączonego projektu.

We Lwowie 2. Lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Skałkowski w. r.

Ustawa

o ulgach dla opodatkowanych miasta Krakowa, tudzież powiatów krakowskiego i chrzanowskiego, z powodu konwersyi długu indemnizacyjnego Galicyi wschodniej, Gzlicyi zachodniej i Wielkiego Ks. Krakowskiego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Przy wymiarze dodatków do podatków na potrzeby funduszu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem będą opodatkowanym miasta Krakowa, tudzież powiatów krakowskiego i chrzanowskiego, przyznawane następujące ulgi:

Wymienieni opodatkowani opłacać będą w okresach poniżej wyrażonych od ilości groszy dodatku do każdej korony podatków bezpośrednich, dla całego kraju przyzwolonych — mniej:

W latach od r. 1894 do 1898 włącznie o 14 groszy.

„ „ 1899 „ 1903 „ „ 11 „

„ „ 1904 „ 1908 „ „ 8 „

„ „ 1909 „ 1913 „ „ 5 „

„ „ 1914 „ 1916 „ „ 4 „

„ „ 1917 „ 1918 „ „ 2 „

Od roku 1919 będą wyżej wymienieni opodatkowani opłacać dodatki do podatków na potrzeby funduszu krajowego w tej samej wysokości, jaka dla opodatkowanych w całym kraju oznaczona będzie.

Art. II.

Ustawa ta wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1894.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi skarbu.

LS. 1.241/94.

Alleg. 149.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej w przedmiocie płac urzędników konceptowych Wydziału krajowego.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy, na skutek petycyi urzędników koncceptowych, przedłożył Wysokiemu Sejmowi wniosek zmierzający do zrównania płac tych urzędników z płacami pobieraucmi przez urzędników w służbie rządowej.

Komisya budżetowa, której ten wniosek został przekazay, konstatuje przedewszystkiem, że uchwała Wysokiego Sejmu z roku 1892, dotycząca powiększenia etatu urzędników konceptowych, wcale nie odnosiła się do płac tych urzędników, które pozostały bez zmiany od roku 1874.

Wspomnianą właśnie uchwałą z r. 1892, powiększono wprawdzie znacznie ilość urzędników konceptowych, lecz równocześnie zredukowano liczbę dyurnistów. Ilość posad wyższych pozostała według uchwały z roku 1892. niezmienioną (3 radców, 6 sekretarzy) zatem zmiana etatu w roku 1892. nie powiększyła poborów, połączonych z posadami kouceptowemi, ani też nie polepszyła widoków awansu na wyższe posady.

Urzędnicy konceptowi Wydziału, prosząc o zrównanie ich poborów z płacą urzędników rządowych, przytaczają na poparcie swej prośby, że skoro wymaganą jest w służbie Wydziału taż sama kwalifikacya naukowa, co w służbie rządowej, a nadto widoki awansu są mniejsze, ze względu na małą ilość posad wyższych, to nie jest słusznem, aby urzędnicy krajowi byli w poborach swoich znacznie gorzej uposażeni, aniżeli urzędnicy w służbie rządowej pracujący.

Komisya budżetowa, rozpatrnjąc wniosek Wydziału, przyszła do przekonania, że istotnie różnice między płacami w eta ie krajowym a płacami w etacie rządowym są znaczne, mianowicie przy posadach niższych, a jakkolwiek pod niejednym względem są urzędnicy krajowi korzystniej sytuowani od rządowych, mianowicie co do emerytury, kwinkweniów i t. p., to jednak zdaniem komisyi, korzyści te nie mogą równoważyć różnicy co do płac.

Komisya poinformowała się także co do etatu urzędników konceptowych Magistratu miasta Lwowa, którzy także mają kwalifikacyę naukową, wymaganą od urzędników politycznych, względnie od urzędników konceptowych Wydziału, i przekonała się, że reprezentacya miasta Lwowa jeszcze w roku 1888 zrównała płace urzędników konceptowych gminy z płacami etatu rządowego.

Obecnie tak przedstawia się porównanie płac urzędników rządowych, względnie urzędników Magistratu lwowskiego, z płacami urzędników krajowych:

Rząd		Magistrat lwowski		Wydział krajowy	
Radca Namiestnictwa	3280	Wiceprezydent	3600	Radca Wydziału kraj.	3280
		Starszy radca	2880		
Starosta	2420	Radca	2320	Sekretarz	2360
Sekretarz Namiestnictwa	1760	Sekretarz	1760	Wicesekretarz	1540
Komisarz	1400	Komisarz	1400	Adjunkt	1200
Koncepista	1140	Koncepista	1140	Koncepista	800
Najniższe adjutum praktykanta	500	Najniższe adjutum	500	Najniższe adjutum	360

Zestawienie to, obejmujące normalne pobory służbowe, t. j. płace stałe z dodtkami aktywalnemi, wykazują, że w randze najwyższej są pobory urzędników Wydziału zupełnie równe z poborami urzędników rządowych, gdyż radca Wydziału ma płacę radcy Namiestnictwa; w drugim stopniu jest jeszcze mała różnica, gdyż pobory sekretarza Wydziału są tylko o 60 zlr. niższe od poborów c. k. starosty; w niższych jednak stopniach są już różnice znaczne.

Mianowicie pobiera wicesekretarz Wydziału o 220 zł. mniej, aniżeli równi mu rangą urzędnicy Namiestnictwa lub Magistratu.

Adjunkt konceptowy w Wydziale pobiera o 200 zł. mniej, aniżeli c. k. komisarz w Namiestnictwie lub komisarz Magistratu, lub wreszcie adjunkt sądowy.

Koncepista pobiera w Wydziale krajowym o 340 zł. mniej, aniżeli w Namiestnictwie lub Magistracie; pobory jego są prawie $^1/_3$ część niższe od równorzędnych mu urzędników politycznych lub gminnych.

Nawet przy adjutach jest różnica o 140 zł. na niekorzyść urzędników Wydziału.

Komisya budżetowa zażądała od Wydziału krajowego szczegółowych wykazów imiennych, obejmujących wiek, dzień wstąpienia do służby, dzień nominacyi przedostatniej i ostatniej urzędników konceptowych, tudzież urzędników oddziału rachunkowego.

Z tych wykazów komisya nabyła przekonanie, że szansy awansu są dla urzędników konceptowych niekorzystne.

W obec małej ilości posad wyższych muszą oni często przez szereg lat pozostawać w niższej randze, dopóki się nie otworzy możność awansu.

Także w porównaniu z urzędnikami rachunkowymi położenie urzędników konceptowych niemoże być nazwane pomyślnem.

Urzędnicy rachunkowi bowiem, nie potrzebując wykazywać tej naukowej kwalifikacyi, jaka jest wymaganą od urzędników konceptowych, wstępują wcześniej do służby i awansują już, zanim ich rówieśnicy rozpoczęli służbę publiczną.

Porównanie rzeczonych wykazów personalnych przekonuje, że między urzędnikami rachunkowymi są tacy, którzy osiągnęli już stopień oficyała z płacą 1080 zł. lub nawet adjunkta z płacą 1440 zlr. podczas gdy rówieśnicy ich, straciwszy kilka lat na studyach uniwersyteckich, doszli w służbie konceptowej tylko do stopnia koncepisty z płacą 800 zł., — a nawet ci, którzy zostali adjunktami, pobierają tylko 1200 zł.

Taki stan rzeczy niemoże być z pożytkiem dla służby krajowej, gdyż utrudnia Wydziałowi krajowemu, uzykanie zdolnych sił do działu konceptowego.

Komisya budżetowa zgadza się przeto z wnioskiem Wydziału, aby przystąpić do zrównania płac konceptowych urzędników krajowych z płacami rządowemi.

Komisya zgadzając się na ten wniosek, obciążający budżet nowym a znacznym wydatkiem stałym, wypowiada jednak to przekonanie, że w razie przyjęcia tego ciężarn na fundusz krajowy przez Wysoki Sejm, powinien Wydział krajowy wstrzymać się przez dłuższy czas od wszelkich przedłożeń, któreby powiększały wydatki w rubryce kosztów administracyjnych.

Zarazem wyraża komisya tę pewność, że urzędnicy konceptowi w uwzględnieniu ich petycyi przez Wysoki Sejm znajdą zachętę do dalszej jak najgorliwszej pracy, a będą o tem pamiętać, że jeżeli reprezentacya kraju, znajdującego się, mimo uregulowania budżetu, w trudnej sytuacyi finansowej, do ich przedstawień w kierunku podwyższenia poborów służbowych chętnie się przychyla, to kraj ma prawo liczyć nietylko na dokładność i ścisłe wypełnianie agend urzędowych, ale także na głębokie przejęcie się ważnością obowiązków ze stanowiskiem urzędnika krajowego połączonych, bez czego wszelkie urzędowanie, zwłaszcza w służbie administracyjnej, nawet przy zupełnem zachowaniu formalnego porządku i ładu binrowego, staje się jednak niepożytecznem.

Wreszcie zauważa komisya, że nie uznała za potrzebne zalecić Wysokiej Izbie do przyjęcia tej części wniosku Wydziału, która zmierza do zrównania płacy oficyałów rachunkowych z płacą urzędników tejże rangi w służbie rządowej, zwłaszcza że ten ustęp sprawozdania Wydziału, w którym jest mowa o potrzebie zrównania rzeczonej płacy, nie jest niczem innem motywowany tylko powołaniem się na to, że płaca urzędników rządowych rachunkowych w służbie rządowej X. rangi jest o 60 zł. wyższa od płacy oficyałów krajowego bióra rachunkowego, a takie uzasadnienie nie wydaje się komisyi wystarczającem.

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

W miejsce dotychczasowego etatu płacy urzędników konceptowych Wydziału krajowego ustanawia się następujący etat płac i innych poborów służbowych:

Radcy: płaca	2.800 złr.
dódatek aktywalny	480 „
„ pięcioletni	400 „
Sekretarze: płaca	2.000 „
dodatek aktywalny	420 „
„ pięcioletni	200 „
Wicesekretarze: płaca	1.400 „
dodatek aktywalny	360 „
„ pięcioletni	200 „
Adjunkci konceptowi: płaca	1.100 „
dodatek aktywalny	300 „
„ pięcioletni	100 „
Koncepiści: płaca	900 „
dodatek aktywalny	240 „
„ pięcioletni	80 „
Aplikanci konceptowi: adjutum 3 po	600 „
3 po	500 „

We Lwowie 2. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:

Stanisław Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:

Skałkowski *w. r.*

Aleg. 150.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego z projektem ustawy o poborze opłat od spadków, na rzecz funduszu szkolnego krajowego.

Wysoki Sejmie!

Niemal we wszystkich krajach koronnych, zastąpiono już nowszą ustawą dekret kancelaryi nadwornej z 7. lipca 1808 o poborze opłat od spadków, na rzecz funduszu szkół normalnych. U nas myśl reformy podniosła sejmowa komisya szkolna z r. 1890. W sprawozdaniu lustracyjnem z czynności III. departamentu (referent poseł hr. Rey), zamieszczono następny ustęp: „Taksy spadkowe pobierane na rzecz funduszu szkolnego krajowego, przyniosły w roku 1889 kwotę 9.322 zł. Komisya szkolna zwraca uwagę Wydziału krajowego, na potrzebę stosowniejszego unormowania tych opłat, wymierzanych obecnie w trzech stopniach (1 zł. 5 ct., 2 zł. 10 ct. 4 zł. 20 ct.), w ten sposób, że wysokość taksy (pobieranej od każdego spadku w kwocie 315 zł. lub wyżej) zależy nie od kwoty spadku, tylko od tego do jakiej klasy społeczeństwa spadkodawca należał, komisya przeto uważa za stosowne przedłożyć do uchwały Wysokiemu Sejmowi, rezolucyę: Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zajął się sprawą reform opłat od spadków, pobieranych na rzecz byłego funduszu szkół normalnych a obecnie funduszu szkolnego krajowego i odpowiednie przedłożył wnioski na najbliższej sezyi sejmowej".

Wysoki Sejm uchwalił tę rezolucyę 29. listopada 1890 r.

W wykonaniu polecenia Wydział krajowy przedłożył w r. 1893 Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy według wzoru ustaw istniejących w innych krajach koronnych.

Komisya szkolna sejmowa, do której projekt Wysoki Sejm odesłał, nie załatwiła przedłożenia, przeprowadzono jednak ogólną rozprawę. Podnoszono przeciw reformie pewne wątpliwości, głównie obawy, że podwyższenie dochodu z tego źródła, dotknęłoby przeważnie własność nieruchomą, obciążoną i tak już wysoką należytością skarbową.

Wyrażono życzenie w każdym razie obniżenia taryfy w pozycyach środkowych i wytknięto brak obliczenia przypuszczalnego efektu finansowego reformy.

Tej sesyi Wydział krajowy przedłożył Wysokiemu Sejmowi ponownie niezmieniony projekt ustawy i obliczenie domniemane wydatności podatku na 22.000 zł. a. w.

Komisya administracyjna, której przedłożenie Wysoki Sejm przekazać raczył godzi się z zapatrywaniem, że reformę dekretu przeprowadzić trzeba a w projekcie dołączonym ustawy wprowadziła następne ważniejsze zmiany.

1. Uwolnienie zupełne spadków poniżej 500 zł., co niewątpliwie spowoduje ubytek roczny w dochodach co najmniej 3.000 zł., jednak jest nieodzowną chyba koniecznością.

2. Bardzo znaczne obniżenie taryfy przy średnich spadkach a pozostawienie najwyższej opłaty 50 centów od 100 zł. dopiero przy majątkach powyżej 200.000 zł.

3. Podwojenie znacznie zniżonych opłat w wypadkach, gdy spadek na innych niż najbliższych przechodzi spadkobierców.

W tem podwojeniu opłat (Wydział krajowy proponował podwyższenie tylko o 50%), sądzi komisya, znajdzie się odszkodowanie funduszu krajowego za obniżenie taryfy, gdyby jednak tak być nawet nie miało, i gdy istotnie projekt komisyi miał być znacznie mniej wydatnym, to i tak komisya obstawałaby przy propozycyi obniżenia opłat od spadków po najbliższych krewnych.

Spadek po rodzicach nie jest zdaniem komisyi przybytkiem majątku spadkobierców, przeciwnie chwila śmierci podpory rodziny pogarsza jej położenie, jak w najkrytyczniejszem momencie znaczniejsze jeszcze nakłada ciężary?

Spadki po obcych lub dalekich krewnych w rzeczywistości nader często, prawie zawsze bywają polepszeniem bytu materyalnego, łatwiej wtedy i podwójną zapłacić opłatę.

By uwydatnić proponowane obniżenie, zestawiamy taryfy obydwóch projektów.

Jeżeli czysty spadek przewyższa 1.000 zł. wynosi opłata od każdych 100 zł. przy spadkach:

(Projekt Wydziału krajowego)				(Projekt komisyi)			
nad	1.000— 5.000 zł.	po	25 ct.	nad	1.000— 5.000 zł.	po	15 ct.
„	5.000—10.000 „	„	30 „	„	5.000— 10.000 „	„	20 „
„	10.000—20.000 „	„	35 „	„	10.000— 20.000 „	„	25 „
„	20.000—30.000 „	„	40 „	„	20.000— 40.000 „	„	30 „
„	30.000—40.000 „	„	45 „	„	40.000— 60.000 „	„	35 „
„	40.000 i wyżej	„	50 „	„	60.000 - 100.000 „	„	40 „
				„	100.000—200.000 „	„	45 „
				„	200.000 i wyżej	„	50 „

Inne zmiany są często stylistyczne, zresztą szczegółowszem rzeczy opisaniem, głównie w uwzględnieniu uwag c. k. Ministerstwa nadesłanych w ostatniej chwili, uwag cennych bardzo bo opartych na doświadczeniu zebranem w innych krajach koronnych, gdzie ustawy podobne już dość długo istnieją.

Wymierzanie i pobór opłat przekaznje §. 8. władzom powołanym do wymiaru i poboru należytości rządowych, zdaniem komisyi, zmiana to podwójnie korzystna; nie obarczymy bowiem nową pracą Sądów i tak przeciążonych a zapewnimy prawidłowsze ustawy wykonanie.

Główne zmiany wyjaśniwszy, komisya ma zaszczyt postawić wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

We Lwowie dnia 2. lutego 1894.

Zastępca Przewodniczącego
Koziebrodzki.

Sprawozdawca
Jan Trzecieski.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o poborze opłat od spadków na rzecz funduszu szkolnego krajowego.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

§. 1.

Od każdego spadku, do którego pertraktacyi powołanym jest, według ogólnych prawideł o kompetencyi sądów, którykolwiek z c. k. sądów Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem ma być uiszczoną na rzecz funduszu szkolnego krajowego opałata, jeżeli wartość czystego spadku przewyższa kwotę 500 zł. a. w. (1.000 koron).

§. 2.

Opłata ta wynosi stałą kwotę jednego zł. (dwóch koron) jeżeli czysty spadek nie przewyższa sumy 1.000 zł. a. w. (2.000 koron).

§. 3.

Jeżeli czysty spadek przewyższa sumę 1.000 zł. a. w. (2.000 koron) wynosi opłata od każdych 100 zł. a. w. (200 koron) przy spadkach:

zł. a. w.	koron			
nad 1.000— 5.000	(2.000— 10.000)	po	15 ct.	(30 groszy)
„ 5.000 - 10.000	(10.000— 20.000)	„	20 „	(40 „)
„ 10.000— 20.000	(20.000— 40.000)	„	25 „	(50 „)
„ 20.000— 40.000	(40.000— 80.000)	„	30 „	(60 „)
„ 40.000— 60.000	(80.000—120.000)	„	35 „	(70 „)
„ 60.000—100.000	(120.090—200.000)	„	40 „	(80 „)
„ 100.000—200.000	(200.000—400.000)	„	45 „	(90 „)
„ 200.000 i wyżej	(400.000 i wyżej)	„	50 „	(1 koronie).

§. 4.

Według zasad podanych powyżej w §. 2. i 3. wymierzoną będzie opłata wtedy, jeżeli spadek przechodzi na wdowę a względnie wdowca po spadkodawcy albo też na jego krewnych w linii zstępnej lub wstępnej (dziedziców koniecznych).

Jeżeli spadek w całości lub części przypada innym spadkobiercom, opłata od spadku względnie od części spadku wymierzaną będzie w kwocie podwójnej.

Ułamki poniżej 100 zł. (200 koron) wpływają wprawdzie na oznaczenie stopy, według której w myśl §. 3. ma być wymierzoną opłata, przy oznaczeniu jednak cyfry samej opłaty, nie będą one uwzględniane.

§. 5.

Wartość należącego do spadku majątku nieruchomego, położonego po za granicami Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, jak niemniej długi, które na takim majątku nieruchomym w ten sposób są ubezpieczone, że reszta spadku za nie prawnie nie odpowiada, nie będą brane w rachubę przy obliczaniu czystego spadku.

Długi natomiast, za które cała spuścizna prawnie odpowiada, będą przy tem obliczaniu potrącane, chociażby na owych nieruchomościach były ubezpieczone.

§. 6.

Zapisy na cele szkolne, dla jakich fundusz szkolny krajowy jest przeznaczony, będą policzone na poczet opłaty od spadków na rzecz funduszu szkolnego krajowego.

§. 7.

Zapisy na cele dobroczynne, naukowe lub humanitarne mogą być uwolnione od opłaty na rzecz funduszu szkolnego krajowego, jeżeli przeznaczone są ku popieraniu moralnych lub materyalnych interesów kraju lub jego mieszkańców, nie zaś tylko wyłącznie na korzyść pojedynczych osób lub rodzin. O uwolnieniu orzeka Wydział krajowy w każdym poszczególnym wypadku. Od orzeczenia Wydziału krajowego niema odwołania.

§. 8.

Te same władze, które powołane są do wymierzania i ściągania rządowej należytości prawnej od przeniesienia własności na wypadek śmierci, wymierzać i ściągać będą według postanowień niniejszej ustawy z analogicznem zastosowaniem przepisów, ustaw i rozporządzeń dla rządowych należytości prawnych, opłaty od spadków na rzecz funduszu szkolnego krajowego. W wypadkach, w których należytość spadkową uiszcza się markami stemplowemi mają strony wymierzoną przez sąd na rzecz

funduszu szkolnego krajowego opłatę uiścić w urzędzie podatkowym i z dokonanej zapłaty wykazać się przed sądem przed przyznaniem spadku.

Nieuiszczone opłaty ściągane będą w ten sam sposób jak zaległe podatki.

C. k. sądy obowiązane będą nadsyłać Wydziałowi krajowemu co pół roku wykazy spadków przyznanych w ciągu półrocza, których wartość przewyższa 500 zł. (1.000 koron).

§. 9.

Od opłat nieuiszczonych w przeciągu dni 30 po doręczeniu nakazu zapłaty, pobierane będą 5% odsetki za zwłokę, a to licząc od dnia następującego po ostatnim dniu powyższego terminu.

Od opłat nieprzewyższających kwoty 1 zł. (2 koron) tudzież od ułamków poniżej 1 zł. (2 koron) odsetki za zwłokę nie będą liczone.

§. 10.

Dekret kancelaryi nadwornej z 7. lipca 1808 o pobieraniu taksy od spadków na rzecz funduszu szkół normalnych i wszystkie następne rozporządzenia w tym przedmiocie, będą miały odtąd zastosowanie tylko w tych wypadkach, w których spadkodawca zmarł przed wejściem w życie niniejszej ustawy.

§. 11.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie trzydziestego dnia po jej ogłoszeniu.

§. 12.

Wykonanie tej ustawy poruczam moim ministrom wyznań i oświaty, finansów i sprawiedliwości.

Aleg. 151.

Sprawozdanie

komisyi gminnej o przedłożeniu rządowem z projektem do ustawy, którą w mieście Przemyślu pewne czynności policyi miejscowej przekazane zostają ustanowionemu przez Rząd organowi rządowemu.

Wysoki Sejmie!

Miasto Przemyśl, liczące przeszło 35.000 mieszkańców, jest siedzibą dwóch biskupstw, licznych władz i urzędów, wielu władz wojskowych i fortecznych, różnych zakładów naukowych, oraz zakładów fabrycznych i przemysłowych, zaliczyć więc go trzeba do znaczniejszych miast kraju, a jako miejsce forteczne jest dla państwa wielkiego znaczenia.

Przemyśl, gdzie łączą się dwie koleje, przy znacznym ruchu handlowym i przemysłowym i ciągłym rozwoju robót fortyfikacyjnych, ma znaczny ruch obcych i wielki napływ robotników pozamiejscowych, co czyni potrzebę ścisłego nadzoru dla utrzymania porządku i bezpieczeństwa publicznego.

Z tych powodów ustanowił Wysoki Rząd osobny organ t. j. komisaryat w Przemyślu w r. 1892 do sprawowania policyi nad obcymi i będących w związku z tem agend. Czynności te wykonuje dotąd tamtejsze Starostwo. Agendy przekazane temu komisaryatowi są w ścisłym związku z agendami policyi miejscowej, należącemi na mocy ustawy gminnej z dnia 13. marca 1889 dla 30 miast, do własnego zakresu działania gmin, które to czynności miejscowa policya gminna spełnia. Nie ulega wątpliwości, że zjednoczenie tych czynności w rękach organu rządowego w interesie państwa jest pożądane, ułatwi sprawowanie agend policyi państwowej, które ma na celu utrzymanie spokoju i porządku publicznego w mieście fortecznem ze względów państwowych nader ważnego.

Dalej obowiązkiem policyi miejscowej jest czuwanie nad czeladzią i wyrobnikami i wykonywanie przepisów o czeladzi służbowej, które to czynności należą podług ustawy gminnej dla 30 miast §. 23 lit. g. do własnego zakresu działania gminy — są one także w ścisłym związku z agendami policyi państwowej. Ze względu, że czeladź i wyrobnicy przybywają najczęściej z różnych stron i obcych miejsc i jest ludnością napływową, komisaryat sprawujący policyę nad obcymi, może tylko częściowo nad tą klasą ludności czuwać, co musi utrudniać wykonywanie czujności policyjnej nad bezpieczeństwem osób i ich mienia. Nie zapoznając ważności miejscowości ze względów państwowych jest pożądanem, aby dział ten policyi miejscowej przeszedł w ręce organu rządowego.

Trzeci dział czynności policyi miejscowej, który należy wedle §. 23 lit. h. ustawy gminnej do własnego zakresu działania gminy, jest policyjny dozór nad obyczajnością publiczną.

Że czuwanie nad obyczajnością publiczną jest bardzo ważnym czynnikiem do utrzymania spokoju i porządku w gminie, nie da się zaprzeczyć, wziąwszy na uwagę, że często opilstwo bywa powodem zaburzeń, a karczmy szynki są miejscami, gdzie zdarzają się nadużycia a nawet zbrodnie. Połączenie i tej czynności w jednym ręku ułatwiłoby utrzymanie spokoju i porządku publicznego i powiększyłoby bezpieczeństwo osób i ich mienia.

Z powodu, że w łonie komisyi powstała kwestya, czy nadzór sanitarny nad prostytucyą należy do czynności objętych lit. h. — zaznacza komisya, zgodnie z oświadczeniem c. k. komisarza rządowego, że nadzór sanitarny nad prostytucyą, jako należący do policyi zdrowia podług ustawy gminnej §. 23. lit. f. dla 30 miast, pozostaje w własnym zakresie działania gminy.

Z uwagi, że gmina miasta Przemyśla przekazując na mocy ustawy niektóre czynności wyżej określone organom rządowym, umniejszy swoje wydatki, oraz zapobiegnie się możliwym nieporozumieniom, wynikającym z powodu funkcyonowania dwóch rodzajów organów bezpieczeństwa — komisya gminna, której przedłożenie rządowe w tej sprawie uchwałą z dnia 20. stycznia 1894 przekazane zostało, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony pod A. projekt ustawy.

Niniejszem załatwia się petycyę pod l. 1.123.

We Lwowie 2. lutego 1894.

Przewodniczący:
Wojciech Dzieduszycki.

Sprawozdawca:
Łaczyński.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, którą w mieście Przemyślu pewne czynności policyi miejscowej przekazane zostają ustanowionemu dla tych czynności przez Rząd organowi rządowemu.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

W mieście Przemyślu zostają na mocy postanowienia ostatniego ustępu §. 23. ustawy krajowej z dnia 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24. wymienione w tym samym paragrafie pod lit. *b*, *g* i *h* czynności policyi miejscowej mianowicie: 1) czuwanie nad bezpieczeństwem osób i ich mienia, 2) policya nad czeladzią i wyrobnikami, niemniej wykonywanie przepisów o czeladzi służebnej, 3) policyjny dozór nad obyczajnością publiczną — przekazane ustanowionemu dla tych czynności przez Rząd organowi rządowemu.

§. 2.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg. 152.

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie melioracyjne Wydziału krajowego, które Wysoki Sejm uchwałą z dnia 15. stycznia 1894. przydzielił Komisyi gospodarstwa krajowego do załatwienia, obejmuje następujące cztery główne działy:

I. Wykonanie uchwał sejmowych i załatwienie petycyj Wydziałowi krajowemu przekazanych.

II. Wnioski w sprawie podjęcia dwóch nowych publicznych robót melioracyjnych.

III. Uzasadnienie preliminowanych na rok 1894 wydatków na budowle wodne.

IV. Wykaz czynności biura melioracyjnego i zmiany w jego personalu.

Idąc za sprawozdaniem Wydziału krajowego pozwala sobie Komisya gospodarstwa krajowego w tym samym porządku przedstawić Wysokiemu Sejmowi swe uwagi i wnioski.

I.

Uchwalone przez Wysoki Sejm na posiedzeniach z dnia 6. kwietnia 1892 i z dnia 23. września 1892 projekty do ustaw:

1) o regulacyi rzeki Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem;

2) o regulacyi Złotej Lipy;

3) o osuszeniu bagien w powiatach Łańcuckim i Jarosławskim;

4) o zabudowaniu potoku Michalów;

5) o zabudowaniu potoku Niszkówki;

uzyskały w ciągu roku 1893. Najwyższą sankcyą; natomiast projekt ustawy o regulacyi Bugu otrzyma konstytucyjne zatwierdzenie dopiero w roku bieżącym, skoro Rada państwa uchwali przyrzeczone dla tej regulacyi zasiłki z państwowego funduszu melioracyjnego i dotacyi na budowle wodne.

Z powyższych pięciu przedsiębiorstw już sankcyonowanych regulacya Złotej Lipy i osuszenie bagien Łańcucko Jarosławskich, których wykonaniem zająć się ma Wydział krajowy, mogą być rozpoczęte dopiero w roku bieżącym, gdyż pierwsze raty zasiłków krajowych nie były równocześnie z projektami ustaw uchwalone.

Dalsze trzy przedsiębiorstwa, mianowicie: regulacya Dniestru, którą ma prowadzić c. k.

Namiestnictwo, tudzież zabudowanie potoków Michalów i Niszkówka, które ma wykonać sekcya Przemyska c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potokow górskich, winny były w myśl obowiązujących nstaw być podjętemi w r. 1893, co jednak dotychczas nie nastąpiło.

Opóźnienie robót przy regulacyi Dniestru usprawiedliwia Wydział krajowy zmianą projektu, która wymaga nowych pertraktacyj w sprawie wykupna gruntów, powodem zaś opóźnienia zabudowań potoków górskich jest brak sił fachowych w sekcyi Przemyskiej oddziału leśnotechnicznego.

Z uwagi, że z powodu tego braku sił w wymienionej sekcyi zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Stryja i Skawy, dotychczas nie zostało podjęte, jakkolwiek specyalne ustawy termin zozpoczęcia robót na rok 1892 naznaczyły a zasiłki państwowe i krajowe od r. 1892 do budżetu są wstawiane. Komisya gospodarstwa krajowego wzraca uwagę Wysokiego Sejmu na tę okoliczność i pozwala sobie zaproponować uchwalenie rezolncyi do c. k. Rządu, ażeby siły fachowe sekcyi Przemyskiej wzmocnił odpowiednio do potrzeb kraju.

Przy wydaniu rozporządzeń wykonawczych do specyalnych ustaw melioracyjnych natrafia Wydział krajowy w ostatnich latach na trudności ze strony c. k. Ministerstwa rolnictwa, jakkolwiek układane przez Wydział krajowy projekty tych rozporządzeń są identyczne z obowiązującymi już dawniejszemi rozporządzeniami wykonawczemi zatwierdzonemi przez to Ministerstwo. Objekcye stawia mianowicie Ministerstwo w dwóch kierunkach: raz wzbrania się wypłacać zasiłki państwowe w r ó w n y c h ratach rocznych, co utrudnia porządny tok budowy, a powtóre żąda eliminowania z zarządów budowy, delegatów Wydziału krajowego, jakkolwiek ta instytucya przy budowie dróg krajowych i dotychczasowych robotach melioracyjnych okazała się odpowiednią i dla ekonomicznego przeprowadzenia robót pożyteczną.

Dla przedsiębiorstwa regulacyi Biały i obwałowania prawego brzegu Dunajca powiodło się Wydziałowi krajowemu po całorocznej korespondencyi uzyskać regularną wypłatę zasiłków państwowych w ratach rocznych z góry, przy innych zaś przedsiębiorstwach o mniejszych rozmiarach Wydział krajowy poczynił ustępstwa.

Również zaakomodował się Wydział krajowy do żądań Ministerstwa rolnictwa w sprawie usunięcia delegata względnie ograniczenia jego wpływu w zarządzie budowy, tak iż przy robotach prowadzonych przez Wydział krajowy delegat ma być tylko organem doradczym kierownika budowy, przy zabudowaniach zaś potoków górskich delegat ma być zupełnie usuniętym.

Załatwienie petycyi Wydziałowi krajowemu przekazanych nie daje powodu Komisyi do ujemnych uwag; — przeciwnie zaznacza Komisya, że wszystkie uchwały Wysokiego Sejmu, jak i petycye zostały ściśle wykonane i załatwione, co świadczy o porządnym toku urzędowania

II.

Wydział krajowy przedkłada obecnie Wysokiemu Sejmowi dwa projekty do ustaw mające na celu przeprowadzenie dwóch nowych przedsiębiorstw melioracyjnych:

1) regulacyi jednego z dopływów Pełtwi, mianowicie potoku Dumnego w powiatach lwowskim i kamieneckim kosztem 57.600 złr.

2) uzupełnienia obwałowania lewego brzegu Dunajca od mostu kolejowego w Bogumiłowicach do Biskupic radłowstkich w powiatach tarnowskim i brzeskim kosztem 140.000 złr.

Obydwie te roboty publiczne mają być przeprowadzone w drodze przedsiębiorstw krajowych, wskutek czego udział kraju w kosztach w myśl państwowej ustawy melioracyjnej wynosić musi przynajmniej 40%, udział zaś państwowego funduszu melioracyjnego i konkurencyi po 30%.

Całkowity datek kraju wynosić zatem będzie:

1. przy regulacyi potoku Dumnego	23.040 złr.	
2. przy obwałowaniu lewego brzegu Dunajca . . .	56.000 „	
Razem	79.040 „	

Regulacya potoku Dumnego ma być wykonaną w ciągu lat 2, obwałowanie zaś lewego brzegu Dunajca w ciągu lat 4; roczne zatem raty zasiłku krajowego wynosić będą przy regulacyi potoku Dumnego po 11.500 złr., przy obwałowaniu lewego brzegu Dunajca po 14.000 złr.

W regulacyi potoku Dumnego, która ma na celu osuszenie łąk nadbrzeżnych i ochronę od zwyczajnych dorocznych zalewów, interesowanym jest obszar 1262 morgów gruntów, tak iż koszt melioracyi 1 morga wynosi 45 złr. 70 ct. w. a.

Obwałowanie lewego brzegu Dunajca ma na celu ochronę od zwyczajnych i nadzwyczajnych wylewów a po części osuszenie 4.790 morgów; nakład więc potrzebny na ochronę od zalewów i osuszenie 1 morga wynosi 29 złr. 23 ct.

Projekty techniczne obu tych melioracyj uznało c. k. Ministerstwo rolnictwa za odpowiedne, a zarazem przyznało na ich wykonanie 30% zasiłek z państwowego funduszu melioracyjnego.

Gdy więc te projekty są pod każdym względem dojrzałe i należą do tej kategoryi robót, które w programie Wydziału krajowego stoją na pierwszym planie, nadto zaś jeszcze wykonanie ich odpowiada powziętym już poprzednio uchwałom Wysokiego Sejmu, Komisya gospodarstwa krajowego zaleca Wysokiemu Sejmowi przedłożone przez Wydział krajowy projekty ustaw do przyjęcia, oraz uchwale nie na rok 1894 pierwszych rat zasiłków krajowych, tak ażeby roboty mogły być w roku bieżącym rozpoczęte.

Co do kodyfikacyi projektu ustawy o obwałowaniu lewego brzegu Dunajca, zażądał p. komisarz rządowy zmian §§. 1, 5 i 7 w tym kierunku, ażeby postanowienia tych paragrafów były identyczne z odnośnemi postanowieniami projektu ustawy o regulacyi potoku Dumnego.

Zmiany te mają na celu:

1. wyeliminowanie terminu wykonania robót z §. 1;

2. zmianę sposobu wypłat corocznych rat, zasiłków kraju i państwowego funduszu melioracyjnego w tym kierunku, że raty te nie mają być wypłacane do funduszu budowy z góry, lecz w miarę potrzeby dla wykonania robót programem objętych (§. 5);

3. zamieszczenie w ostatnim ustępie §. 7 postanowienia, według którego czas trwania budowy, termina płatności i sposób uiszczania datków określić ma dopiero rozporządzenie wykonawcze wydane przez Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem, a zatwierdzone przez Ministerstwo rolnictwa.

Z uwagi że obwałowanie lewego brzegu Dunajca należy do mniejszych przedsiębiorstw, które nie wymagają zabezpieczenia dostawy znaczniejszych ilości materyałów, a tem samem znaczniejszych zapasów gotówki. Komisya gospodarstwa krajowego przyjęła proponowane zmiany projektu ustawy, zwłaszcza że i Wydział krajowy na żądanie c. k. Ministerstwa rolnictwa zaakceptował już podobne zmiany przy mniejszych przedsiębiorstwach melioracyjnych, jak obwałowanie prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami, zabudowania rozmaitych potoków górskich i regulacya potoku Dumnego.

III.

Preliminowane przez Wydział krajowy na rok 1894 wydatki na budowle wodne skazują nadzwyczajny wzrost w porównaniu z r. 1893 w kwocie 161.043 zł. w. a., czyli 53%.

Nadwyżka ta nadzwyczajna wedle wyjaśnienia Wydziału krajowego jest wyjątkowa i spowodowaną została dwukrotną klęską powodziową, jaka kraj nasz dotknęła w czerwcu i sierpniu 1893 r. W dwóch tylko bowiem pozycyach, mianowicie w zasiłkach na miejscowe regulacye rzek karpackich i na mniejsze roboty melioracyjne wynosi ten nadzwyczajny wydatek 82.313 zł.

Oprócz dotacyi na regulacyę potoku Dumnego i obwałowanie lewego brzegu Dunajca, co do których komisya gospodarstwa krajowego przedstawiła powyżej swą opinię, ma jeszcze komisya do ocenienia preliminowane przez Wydział krajowy wydatki:

1) na utrzymanie referenta administracyjno-prawnego dla spraw melioracyjnych (poz. 142 l.);
2) na lokalne regulacye rzek niespławnych (poz. 149);
3) na popieranie mniejszych robót melioracyjnych (poz. 151).

ad. 1) Referent administracyjno-prawny dla spraw melioracyjnych.

W biurze melioraeyjnem zachodzi ten wyjątkowy wypadek, że technicy oprócz projektowania i wykonania robót mają sobie przydzielone prowadzenie całego referatu, wygotowywanie sprawozdań dla Wysokiego Sejmu, redakeyą projektów ustaw, rozporządzeń wykonawczych i instrukcyj, podczas gdy te agendy przy innych władzach, a nawet w departamencie IV. Wydziału krajowego porneczone są urzędnikom konceptowym. O ile z dotychczasowego rozwoju robót melioracyjnych wnosić można, sprawy na tem wcale nie ucierpiały; jednakże wobec wzrostu czynności i liczby ekshibitów która w rokn 1893 dosięgała cyfry 400 miesięcznie, dalej w obec żądania c. k. Ministerstwa rolnictwa, ażeby dyrektor biura osobiście kontrolował wykonujące się roboty, Wydział krajowy przyszedł do przekonania, że ten urzędnik który przeważnie referat melioracyjny prowadzi, nadal nie będzie w stanie sprostać swemu zadaniu, jeżeli nie ma zaniedbywać kontroli robót na miejscn, która częstokroć jest daleko ważniejszą od czynności biurowych.

Z tego powodu, tudzież chcąc dla kierowników bndowy zapewnić pomoc prawną przy wywłaszczeniu i intabnlacyi gruntów, które dotychczas idą oporem i narażają fundusze budowy na znaczne wydatki, przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi wniosek na utworzenie w binrze melioracyjnem posady referenta administracyjno-prawnego w randze i z poborami sekretarza konceptowego, któryby się zajmował załatwianiem spraw bieżących, a obok tego przeprowadzał wykupno i intabulacyę gruntów przy krajowych przedsiębiorstwach melioracyjnych.

Ponieważ wedle zdania Wydziału krajowego szczupły personal urzędników konceptowych nie dozwala na przydzielenie osobnego nrzędnika konceptowego do załatwiania spraw melioracyjnych, z drugiej strony zaś w interesie robót okazuje się niezbędnem, ażeby dyrektor biura melioracyjnego oceniał sprawy nie według relacyi pisemnych, lecz na podstawie osobistego zbadania stanu na miejscn. Komisya gospodarstwa krajowego widzi się zniewoloną przyjąć wniosek Wydziału krajowego co do ustanowienia referenta administracyjno prawncgo w biurze melioracyjnem i przedstawia takowy Wysokiemu Sejmowi do uchwały.

Co się tyczy żądanej przez Wydział krajowy na ten cel dotacyi, to z uwagi, że posada wymieniona po ewentualnem rezpisanin konkursu może być obsadzoną najwcześniej z dniem 1. kwietnia 1894, redukuje komisya takową do kwoty 1800 zł.

ad 2) Na lokalne regulacye rzek niespławnych, które w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. października 1882 kraj subwencyonuje zasiłkami w wysokości $^1/_3$ części kosztów, preliminuje Wydział krajowy zgodnie z wnioskiem c. k. Namiestnictwa następujące dotacye na rok 1894

1)	na regulacyę	Soły	6176 zł. w. a.
2)	„ „	Raby	6627 „
3)	„ „	Dunajca	32457 „
4)	„ „	Popradu	977 „
5)	„ „	Wisłoki	6893 „
6)	„ „	Wisłoka	1754 „
7)	„ „	Sanu	33916 „
8)	„ „	Stryja	1500 „
9)	„ „	Świcy	5900 „
19)	„ „	Łomnicy . . .	2000 „
11)	„ „	Bystrzycy . . .	5597 „
		Do przeniesienia .	193.797 złr. w. a.

		Z przeniesienia .	103797 zł. w. a.
12)	„	„ na premiowanie zawiklin odsypisk . . .	1000 „
13)	„	„ do dyspozycyi Wydziału krajowego . . .	20000 „
		razem . .	124797 zł. w. a.

czyli o 65,802 zł. ponad dotacyę uchwaloną na rok 1893.

Na kwotę 104.797 zł. w. a. przedłożył Wydział krajowy szczegółowy preliminarz z reszty zaś, mianowicie 20000 zł., która służyć ma jako dotacya dyspozycyjna, przyznał już Wydział krajowy na żądanie c. k. Namiestnictwa tytułem $33^1/_2\%$ zasiłków krajowych na dalsze miejscowe regulacye Raby, Dunajca, Wisłoka, Sanu i Świcy łączną kwotę 15.249 zł. 50 ct. tak iż właściwie pozostaje rosporządzalna dotacya zaledwie w kwocie 4.750 zł. 50 ct.

Ze względu na wielkie szkody, jakie zeszłoroczna dwukrotna powódź wyrządziła, tudzież potrzebę wykonania nagłych budowli ochronnych zaleca komisya Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia całą przez Wydział krajowy proponowaną dotacyę w sumie 124.797 zł.; wyraża jednak oczekiwanie, że w razie podjęcia przez c. k. Rząd systematycznej regulacyi rzek karpackich wydatki na podobne miejscowe roboty ochronne stopniowo się obniżą.

ad 3) Dotacya na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 26. listopada 1889, preliminuje Wydział krajowy w wysokości 36.516 zł. a mianowicie: na regulacyę Czeczwy pod Strutynem niżnym, naprawę wałów nadwiślańskich w powiatach krakowskim, wielickim i bocheńskim, roboty uzupełniające przy osuszeniu bagien Niskich i Rudnickich, przełożenie prawego wału Sanu w Czekaju pniowskim, odbudowanie szluz w wałach Uszwicy i Uszewki, popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk w czterech miejscowościach (Rudnik, Korsów, Ludzimierz i Carny Dunajec) i na zakładanie fabryk drenarskich w łącznej kwocie 26.516 zł., tudzież do dyspozycyi Wydziału krajowego w kwocie 10.000 zł. w. a.

Ponieważ wykazane szczegółowo przez Wydział krajowy dotacye w kwocie 26.516 zł. bądź to wstawione zostały do preliminarza w skutek osobnych uchwał Wysokiego Sejmu, bądź też służyć mają na pokrycie $33^1/_3\%$ zasiłku krajowego dla tych robót, które już uzyskały zasiłki z państwowej dotacyi melioracyjnej pod warunkiem równoczesnego subwencyonowania przez kraj, zatem komisya zaleca je Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia bez zmiany. Również oświadcza się komisya za uchwaleniem dotacyi dyspozycyjnej w kwocie 10.000 zł. tem bardziej, że z dotacyi tej przyrzeczone już zostały zasiłki w łącznej kwocie 7.344 zł. 33 ct., a Wysoki Sejm w ciągu bieżącej sesyi przekazał już Wydziałowi krajowemu kilka petycyj do uwzględnienia przez udzielenie subwencyi z tej właśnie dotacyi.

Przy rozprawie nad wnioskiem Wydziału krajowego co do udzielenia subwencyi krajowej dla 2 nowych stacyj w Ludzimierzu i Czarnym Dunajcu, które c. k. Ministerstwo rolnictwa zamierza w roku bieżącym założyć celem prowadzenia doświadczeń tak z kulturą torfowisk, jak i eksploatacyi ich na ściółkę i opał, uchwaliła komisya zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu na pierwszorzędne znaczenie, jakie ta sprawa ma dla kraju. Według dat zebranych przez Wydziały powiatowe a zamieszczonych w sprawozdaniu za rok 1888/9 (pag 172 — 175) wynosi obszar torfowisk w kraju przydatnych na opał 13165 mogów i odpowiednich pod kulturę 79.243 morgi.

Daty powyższe jak Wydział krajowy podnosi, nie są zupełne, gdyż w kraju naszym znajduje się daleko większy obszar nieużytków torfowych, których Wydziały powiatowe nie wykazały.

Wobec rezultatów osiągniętych za granicą i wobec doświadczeń zrobionych już i w kraju naszym należy i ten teren tyle przydatny dla produkcyi rolnej należytą otoczyć opieką. Dotychczas urządzone i w życie wprowadzone stacye doświadczalne w Rudniku i Korsowie i mające w 1894 r. wejść w życie w Ludzimierzu i w Czarnym Dunajcu a wreszcie projektowana przez

Wydział krajowy około Oleska, nie wystarczają; w kilku bowiem jeszcze punktach kraju a mianowicie na Podolu, w cieszanowskim i w stryjskim powiecie, wreszcie w powiecie chranowskim celem pokazania na miejscu, jak się te kultury robią i jak się prowadzą, stacye takie założone być winny.

Tak jednak liczba tych stacyi jak ich rozłożenie geograficzne przedstawiają pewne trudności administracyjne a powodzenie tych kultur głównie od tego zawisło czy prowadzenie ich będzie prawidłowe i fachowe. Każde doświadczenie nie przeprowadzone fachowo i nie udałe, może rzecz samą choćby najkorzystniejszą zaprzepaścić na lata — a zresztą rzeczy te nie robią się za darmo — czuwać więc należy by grosz publiczny nie był zmarnowany, a da się to osiągnąć jedynie wtenczas, jeżeli fachową pomoc i kierownictwo tych stacyi będzie zapewnionem. Wprowadzenie w kulturę tych znacznych przestrzeni a dotychczas nieprodukcyjnych leży tak w interesie kraju jak i Rządu. Z uznaniem przyjąć należy dotychczasową gotowość popierania tej akcyi ze strony c. k. ministerstwa rolnictwa i nie ma wątpliwości, że c. k. Rząd i dalsze kroki nasze na tem polu wydatnie poprzeć zechce.

Z tych powodów komisya pozwala sobie przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na uchwalenie rezulucyi do Wydziału krajowego

1) ażeby w ciągu roku 1894 wyjednał u c. k. Rządu założenie dwóch dalszych stacyi doświadczalnych dla kultury torfowisk i eksploatacyi torfu na opał i ściółkę w okolicy Oleska i na Podolu.

2) ażeby w najbliższym czasie postarał się o siłę fachową do prowadzenia doświadczeń z kulturą i eksploatacyę torfowisk, oraz przeprowadził rokowania z c. k. Rządem co do zapewnienia na ten cel stałej dotacyi rocznej z c. k. skarbu państwa.

Na urządzenie stacyi doświadczalnych w okolicy Oleska i na Podolu, proponuje komisya otwarcie Wydziałowi krajowemu kredytu na rok 1894 w wysokości 2000 zł.

IV.

Przedłożone przez Wydział krajowy sprawozdanie z czynności biura melioracyjnego za rok 1892/3, wykazuje znaczny wzrost robót, zwłaszcza w dziale melioracyi prywatnych, co przypisać należy uchwalonej przez Wysoki Sejm (d. 6. kwietnia 1892) bezpłatnej pomocy technicznej

I tak wykonało biuro melioracyjne w czasie od 1. lipca 1892 po koniec czerwca 1893 zdjęcia dla 76 robót (z tego 12 robót publicznych), wypracowało lub kontynuowało 70 projektów (dla 11 robót publicznych a 59 prywatnych) i prowadziło budowę lub nadzorowało 75 robót (13 publicznych a 62 prywatnych.

Nadto przeprowadziło to biuro liczne badania wstępne i komisye — brało udział w obradach spółek wodnych i zajmowało się referatem wszystkich spraw wodnych i melioracyjnych (przeszło 4.000 ekshiditów w ostatnim roku), poszczególni zaś urzędnicy tego biura mieli poruczone wykłady na kraj. kursie praktycznym dozorców melioracyjnych, w kraj. szkołach rolniczych w Dublanach i w szkole ogrodniczej w Tarnowie.

W końcu zaznaczyć musi komisya, że o ile administracya i kierownictwo w techniczne melioracyi krajowych nic nie pozostawiają do życzenia, a nawet przedkładane przez Wydział krajowy projekty techniczne, państwowe władze centralne zaliczają do najlepszych w Austryi, o tyle nie domaga strona rachunkowa.

Dowodem tego jest fakt, że Wydział krajowy po raz pierwszy nie przedłożył Wysokiemu Sejmowi szczegółowego sprawozdania z postępu budowy przy publicznych robotach melioracyjnych za rok 1892, gdyż jakkolwiek kierownicy budowy w przepisanych terminach sporządzili operaty wykonawcze, oddział rachunkowy dotychczas ich nie sprawdził i nie załatwił.

Z uwagi, że tego rodzaju opóźnienia w załatwianiu rachunków pociągają za sobą zwłokę w przeprowadzaniu kolandacyi, oraz w przebkładaniu c. k. Rządowi operatów wykonawczych w terminach przepisanych rozporządzeniami wykonawczemi, komisya widzi się zniewoloną zalecić Wydziałowi krajowemu jak najrychlejsze usunięcie tego nie ładu w oddziale rachunkowym.

Na podstawie powyższego sprawozdania komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wirdomości sprawozdanie Wydziału krajowego z d. 19. grudnia 1893 l. 64.941 o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

II. Sejm przyznaje na regulacyę rzek niespławnych w myśl uchwały swej z dnia 6. października 1882 w rubr. XIII. poz 149 wydatków na rok 1894 następujące zasiłki:

(a	na regulacyę	Soły pod Miłówką i Ciscem . . .	1619 zł.
b)	„ „	„ „ Wieprzem i Zabłociem . . .	2000 „
c)	„ „	„ „ Żywcem i Zarzeczem . . .	2557 „
d)	„ „	Raby pod Dąbrowicą	930 „
e)	„ „	„ „ Marszowicami	1360 „
f)	„ „	„ „ Dobczycami, Niezdowem i Winiarami	1500 „
g)	„ „	„ „ Winiarami	1007 „
h)	„ „	„ „ Stadnikami i Gdowem . . .	1000 „
i)	„ „	„ „ Krzyżanowicami	830 „
k)	„ „	Dunajca pod Zabełczem i Chełmcem . .	1826 „
l)	„ „	„ „ Białą wodą	333 „
m)	„ „	„ „ Witowicami dolnemi . .	1652 „
n)	„ „	„ „ Podegrodziem i Stadlem . .	1600 „
o)	„ „	„ „ Trąbkami i Drużkowem . .	800 „
p)	„ „	„ „ Filipowicami	2000 „
r)	„ „	„ „ Biskupicami i Charzewicami .	2000 „
s)	„ „	„ „ Zakliczynem i Wesołowem .	800 „
t)	„ „	„ „ Rostoką i Lusławicami . .	1900 „
u)	„ „	„ „ Janowicami	1464 „
w)	„ „	„ „ Wielką wsią	1493 „
x)	„ „	między Wielką wsią a Szczepanowicami .	3345 „
y)	„ „	pod Szczepanowicami	2236 „
z)	„ „	Dunajca pod Dąbrówką i Łukanowicami .	1800 „
aa)	„ „	„ „ Wesołowem	1408 „
ab)	„ „	„ „ Zakliczynem	1116 „
ac)	„ „	„ „ Charzewicami	2463 „
ad)	„ „	„ od mostu pod Melsztynem do Wróblowic	4221 „
ae)	„ „	Poprodu pod Starym Sączem . . .	977 „
af)	„ „	Wisłoki pod Brzyskami i Bukową . .	1000 „
ag)	„ „	„ „ Błażkową	867 „
ah)	„ „	„ „ Dęborzynem	1426 „
ai)	„ „	„ „ Pilzunionkiem i Lipinami . .	2000 „
ak)	„ „	„ „ Rzemieniem i Rzochowem .	1600 „
al)	„ „	Wisłoka pod Wiśniową i Cieszyną . .	879 „
am)	„ „	„ „ Dobrzechowem	875 „

an)	na regulacyę Sanu pod Hroszówką	200 zł.
ao)	„ „ „ „ Jabłonicą ruską	3200 „
ap)	„ „ „ „ Nozdrzcem	800 „
ar)	„ „ „ „ Chodorówką	900 „
as)	„ „ „ „ Bachorcem i Sielnicą . . .	800 „
at)	„ „ „ „ Ruską wsią i Nienadową . .	1000 „
au)	„ „ „ „ Bachowem	1903 „
aw)	„ „ „ „ Przemyślem	6.867 „
ax)	„ „ Sanu pod Przemyślem i Ostrowem . .	6804 „
ay)	„ „ „ „ Wilczą i Buszkowicami . . .	8000 „
az)	„ „ „ „ Sośnicą i Składem solnym . .	3432 „
bb)	„ „ Stryja pod Chodowicami	500 „
bc)	„ „ „ „ Pokrowcami i Kawczym kątem .	1000 „
bd)	„ „ Świcy „ Hoszowem i Kniaziołuką . .	1300 „
be)	„ „ „ „ Włodzimircami	300 „
bf)	„ „ „ „ Baliczami zarzecznemi i podgórnemi	500 „
bg)	„ „ „ „ Mielniczem i Dubrawką . .	1300 „
bh)	„ „ Świcy i Sukielu pod Sokołowem . .	2500 „
bi)	„ „ Łomnicy pod Tużyłowem i Dołhem . .	1500 „
bk)	„ „ „ „ Błudnikami i Temerowcami .	500 „
bl)	„ „ Bystrzycy pod Nazawizowem	800 „
bm)	„ „ „ „ Uhrynowem, Jamnicą i Jezupolem	2000 „
bn)	„ „ „ „ Bohorodczanami . . .	500 „
bo)	„ „ „ „ Mykietyńcami i Uhornikami .	2297 „
bp)	„ premiowanie zawikłania odsypisk na rzekach podkarpackich	1000 „
br)	do rozporządzalności Wydziału krajowego	20000 „
	ogółem . . .	124797 zł.

III. Sejm przyznaje na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały swej z dnia 26. listopada 1889 w Rubr. XIII. poz. 151. wydatków na rok 1894 następujące dotacye:

a)	na regulacyę Czeczwy pod Strutynem niżnym . . .	1383 zł.
b)	na naprawę wałów nadwiślańskich uszkodzonych zatorami w lutym 1893 roku w powiatach: krakowskim, wielickim i bocheńskim	1290 „
c)	na roboty uzupełniające przy osuszeniu bagien niskich .	2687 „
d)	na przełożenie prawego wału Sanu w Czekaju pniowskim (w myśl uchwały z dnia 9. maja 1893)	2333 „
e)	na odbudowanie szluz w wałach Uszwicy i Uszewki . .	800 „
f)	na roboty uzupełniające przy osuszeniu bagien rudnickich .	9023 „
g)	na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk w Rudniku, Korsowie, Ludzimierzu i Czarnym Dunajcu po 1.000 zł. razem	4000 „
h)	na zakładanie fabryk drenarskich (w myśl uchwały z dnia 6. kwietnia 1892)	5000 „
i)	do dyspozycyi Wydziału krajowego	10000 „
	razem .	36516 zł.

Uchwalone na doświadczenia z kulturą torfowisk w Ludzimierzu i Czarnym Dunajcu zasiłki krajowe mogą być w roku 1894 tylko pod tym warunkiem wypłacone, jeżeli c. k. Rząd udzieli na ten cel dalszej subwencyi przynajmniej w tej samej wysokości.

IV. Poleca się Wydziałowi krajowemu ażeby:

1) wyjednał u c. k. Rządu w ciągu roku 1894 założenie dwóch stacyj doświadczalnych dla kultury i eksploatacyi torfowisk w okolicy Oleska i na Podolu w najodpowiedniejszej do tego miejscowości;

2) postarał się w najbliższym czasie o siłę fachową do kierowania doświadczeniami z kulturą i eksploatacyą torfowisk, tudzież do udzielania pomocy technicznej właścicielom gruntów, przeprowadził rokowania z c. k. Rządem o wyznaczenie na ten cel stałej dotacyi z c. k. Skarbu państwa i wynik tych rokowań wraz z wnioskiem przedłożył Sejmowi na jednej z najbliższych sesyj.

Na założenie stacyj pod 1) wskazanych otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu kredyt na rok 1894 do wysokości 2.000 zł. w. a.

V. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby na urządzenie fabryk drenarskich w kraju przyznał w roku 1894 subwencyę 5.000 zł. z państwowej dotacyi melioracyjnej.

VI. Sejm ustanawia w krajowem biurze melioracyjnem posadę stałego referenta administracyjno-prawnego w randze sekretarza z poborami unormowanymi w uchwale sejmowej z dnia 3. stycznia 1874, tudzież z prawami wpływającemi z ustanowy służby krajowej i statutu emerytalnego.

Na cel powyższy otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu kredyt na rok 1894 do wysokości 1.800 zł. w. a.

Aleg. 112. VII. Sejm uchwala załączone ·/. projekty ustaw:

a) o regulacyi potoku Dumnego;

b) o obwałowaniu lewego brzegu Dunajca od mostu kolejowego w Bogumiłowicach do Biskupic radłowskich.

VIII. Sejm przyznaje na rok 1894 tytułem pierwszych rat zasiłków krajowych:

a) na regulacyę potoku Dumnego dotacyę w kwocie 11.520 zł.

b) na obwałowanie lewego brzegu Dunajca od mostu kolejowego w Bogumiłowicach do Biskupic radłowskich dotacyę w kwocie 14.000 zł.

IX. Z uwagi, że zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Stryja i Skawy, tudzież potoków Michalów i Niszkówka nie zostało rozpoczęte w terminach oznaczonych obowiązującemi ustawami, mianowicie w r. 1892 i 1893, z powodu braku sił technicznych w sekcyi Przemyskiej c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich, Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby siły techniczne tej sekcyi powiększył odpowiednio do potrzeb kraju.

X. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydatkowania kwot preliminowanych w rubryce XIII. na rok 1894 aż do końca lutego 1896 r. a to według zasad przyjętych przy podobnych rubrykach budżetu państwowego.

Lwów dnia 2. lutego 1894.

Przewodniczący:
Sapieha.

Sprawozdawca
J. Tarnowski.

Ustawa

z dnia . . . . . o regulacyi potoku Dumnego.

Za zgodą Sejmu Mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Regulacya potoku Dumnego od stawu w Kukizowie do mostu gminnego w Lisku w powiatach lwowskim i kamioneckim ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1893 preliminujący koszta robót na 57.600 zł.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracyą państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta regulacyi włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 1. i §. 4. ustępu 1. ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr 116, bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze polityczne oznaczyć się mającym, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 38. według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się uskutecznić, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Do rozłożenia i ściągnięcia datków stron interesowanych w §. 3. pod c) wymienionych zawiązaną będzie przez Administracyę państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do wyboru i liczby członków Wydziału tej spółki określi statut przez władzę polityczną ułożyć się mający.

§. 5.

Datki oznaczone w §. 3 pod a) b) i c) mają być oddane do rozporządzenia w czasie budowy w równych ratach rocznych z tem ograniczeniem, że rzeczywista wypłata zasiłków kraju i państwowego funduszu melioracyjnego odbywać się ma w granicach pojedynczych rat rocznych w miarę potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót regulacyjnych po skończeniu budowy ma być utworzonym oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1) z kwoty osiągniętej ze sprzedaży uzyskanych przez regulacyę gruntów;

2) z odsetek tej kwoty, jakie narosną w czasie budowy.

Dalsze postanowienia co do rozkładu reszty kosztów utrzymania na kraj i strony interesowane, ewentualnie utworzenia w tym celu jednej lub więcej spółek wodnych i innych zarządzeń potrzebnych do konserwacyi wykonanych robót wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 7.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych, zarówno jak i zarząd funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i stronom interesowanym przyznanym zostaje wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, co do czasu trwania budowy, terminów płatności i sposobu uiszczania datków, oraz co do ewentualnego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, określi rozporządzenie wykonawcze ułożone przez Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem, a zatwierdzone przez Ministerstwo rolnictwa,

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Ustawa

z dnia . . . . . o obwałowaniu lewego brzegu Dunajca od mostu kolejowego w Bogumiłowicach do Biskupic radłowskich.

Za zgodą Sejmu Mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Obwałowanie lewego brzegu Dunajca od mostu kolejowego w Bogumiłowcach do Biskupic radłowskich ma być wykonane jako przddsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1891, preliminujący koszta robót na 140.000 zł.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracyą państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć fundnszu budowy.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6 ust. 1 i §. 4 ust. 1 ustawy z dnia 30. czerwca 1884 dz. u. p. Nr. 116 bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym, przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. kraj. ust. wodnej z dnia 14. marca 1875 (dz. ust. kraj. Nr. 38) według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Dle rozłożenia i ściągnięcia datków prywatnych stron interesowanych w §. 3. pod c) wymienionych, zawiązaną będzie przez Administracyę państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do wyboru i liczby członków Wydziału tej spółki, określi statut przez władzę polityczną ułożyć się mający.

§. 5.

Datki oznaczone w §. 3. pod a) b) i c) mają być oddane do rozporządzenia w czasie budowy w równych ratach rocznych z góry z tem ograniczeniem, iż rzeczywista wypłata zasiłków kraju i państwowego funduszu melioracyjnego odbywać się ma w granicach pojedynczych rat rocznych w miarę potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z dochodów uzyskanych z wydzierżawienia wału ochronnego,

2. z corocznych datków kraju i prestacyj konkurencyjnych.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i prestacyj konkurencyjnych na konserwacyę, ewentualnie utworzenia w tym celu jednej lub więcej spółek wodnych i innych zarządzeń potrzebnych dla utrzymania wykonanych budowli wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 7.

Wykonanie robót oraz zarząd funduszu budowlanego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, któremu podobnie jak i stronom interesowanym przyznanym będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, co do czasu trwania budowy, terminów płatności i sposobu uiszczania datków, oraz co do ewentualnego współdziałania rządowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, określi rozporządzenie wykonawcze ułożone przez Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem, a zatwierdzone przez Ministerstwo rolnictwa.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

L. s. 1181/94.

Aleg. 153.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie wykonywania naczelnego nadzoru nad gminami i reprezentacyami powiatowemi w myśl obowiązujących ustaw.

Wysoki Sejmie!

Chcąc przedstawić dokładny obraz wykonywania nadzoru nad gminami i reprezentacyami powiatowemi, należałoby skreślić cały rozwój naszego życia gminnego i powiatowego, przedstawić historycznie genezę naszych ustaw, ulepszenia tychże w miarę potrzeb, wreszcie cały materyał uchwał sejmowych i sprawozdań Wydziału krajowego, opartych na datach zbieranych w całym kraju, na lustracyach i na blisko 30 letniem doświadczeniu od wejścia w życie ustaw, będących podwaliną rozwoju naszego samorządu. Praca taka, wymagająca głębokich studyów i długiego czasu, przechodziłaby zakres działania komisyi administracyjnej, której zadaniem ocenić, czy wnioski Wydziału krajowego dążące do wzmocnienia sił urzędowych celem skuteczniejszego nadzoru są usprawiedliwione i o ile.

Badając ściśle akta sejmowe i Wydz. krajowego w tym kierunku od r. 1874 a więc od lat 20, przychodzimy do rezultatu, że stale i konsekwentnie Wysoki Sejm dążył do ściślejszego nadzoru nad gminami i reprezentacyami powiatowemi, wychodząc z zasady, że kontrola jest jednym z najważniejszych czynników ustroju autonomicznego, a raczej jego podwaliną. Nowelle do ustawy gminnej i o repr. pow., wielokrotne uchwały Sejmowe, sprawozdania komisyi lustracyjnych, gminnych i administracyjnych świadczą dosadnie, że Sejm z tej drogi nigdy nie zeszedł, przeciwnie, dąży ustawicznie do wzmocnienia autonomii przez zaprowadzenie ładu i porządku, przez częstsze lustracye gmin i powiatów, czy to celem uchylenia nadużyć przez niewiadomość lub złą wolę powstałych, czy też działając prewencyjnie dla dawania wskazówek, nauczenia i obrony.

Nie było jednego zdania w Wysokim Sejmie wypowiadającego przeciwne zapatrywanie ale zawsze podnoszono z uznaniem działalność w tym kierunku Wydziału krajowego, żądano dalszego i stalszego nadzoru osobliwie nad majątkiem gmin i powiatów.

Dla illustracyi niechaj posłużą niektóre daty i tak:

Zmiana §. 98 ust. gmin. o nadzorze nad urzędowaniem repr. gmin z r. 1874 i następnie ustawa z 15. lutego 1883.

Zmiana §. 48 ust o r. p. o nadzorze nad urzędowaniem repr. pow. (z r. 1885).

Zmiana §. 102 ust. gmin. o władzy dyscyplinarnej nad zwierzchnością gminną i o nadzorze władz wyższych nad urzędnikami gmin wiejskich (w r. 1883).

Sprawozdanie komisyi lustracyjnej o czynnościach Wydz. kraj. za czas od 1. lipca 1884 do 30. czerwca 1885 z rezolucyą przez Sejm uchwaloną:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu aby w celu zapobieżenia nadużyciom w gospodarstwach gmin wiejskich w kraju, przeprowadzał częstsze lustracye tych gospodarstw tak długo, jak tego stosunki wymagać będą".

Sprawozdanie komisyi gminnej o sprawozdaniu Wydz. krajowego z czynności Dep. I. za czas od 1. lipca 1888 do 30. czerwca 1889.: „Zadaniem władzy nadzorczej powinno być działanie prewencyjne zapobiegające nieprawidłowościom i nadużyciom gospodarki gminnej. Wydział krajowy powinien zarządzić od czasu do czasu fachowe lustracye gospodarki gminnej miast pierwszorzędnych przy współudziale delegatów powiatowych. Również i Wydziały powiatowe potrzebują opieki, rady i wskazówek. Byłoby więc w interesie samorządu, aby zmiana §. 48 o r. p. nie pozostała martwą literą i ażeby Wydział krajowy robił częściej z niej użytek".

Wys. Sejm przyjął to sprawozdanie do wiadomości.

Sprawozdanie komisyi gminnej o czynnościach Dep. I. za czas od 1. lipca 1889 do 30. czewca 1890, w którem komisya, następnie Sejm wyraża uznanie za zorganizowanie i przeprowadzenie przez Wydział krajowy odpowiedniej kontroli nad czynnościami reprezentacyi pow. i gmin z tem, aby czynności Wydziału krajowego w tym kierunku z energią rozszerzone zostały.

Już w r. 1875 żądał Wydział krajowy podniesienia etatu urzędników, uzasadniając swój wniosek tem, że skoro poruczono mu najwyższy nadzór nad majątkiem gmin, przeto do załatwienia czynności z taką kontrolą połączonych niezbędne jest pomnożenie liczby urzędników w dziale konceptowym i w dziale rachunkowym. Komisya administracyjna jednak nie zgodziła się, a w następstwie Sejm także odrzucił ten wniosek. W r. 1878 ponowił Wydział to żądanie i wówczas komisya budżetowa przyszła z wnioskiem o zwiększenie etatu urzędników, jedynie ze względu zwiększonej liczby delegowanych komisyi dla nadzoru nad majątkami gmin i powiatów, dodając, że komisya budżetowa uznaje w zupełności potrzebę takiej kontroli bezpośrednio przez Wydział krajowy. Wysoki Sejm wniosek powyższy zamienił w uchwałę. Z tych samych motywów nastąpiła w r. 1882 reorganizacya oddziału rachunkowego. Pomijamy bardzo wiele innego materyału, jak samoistne wnioski poselskie, sprawozdanie i dyskusye w Sejmie, dowodzące, że ciągle, aż do ostatnich czasów, myśl wzmocnienia samorządu za pomocą silniejszego nadzoru nie schodzi z porządku dziennego naszych obrad i prac ustawodawczych. Zastanowić się dalej musimy, jak Wydział krajowy spełnia swoje zadanie, w jaki sposób odbywają się lustracye, czy takowe odniosły pożądany skutek, a wreszcie, czy Wydział krajowy posiada dostateczne siły do wykonywania nadzoru.

Z tytułu naczelnego nadzoru nad zakładowemi majątkami gmin i powiatów przeprowadza Wydział krajowy lustracyę za pomocą komisyi, w której skład wchodzi jeden urzędnik konceptowy i jeden rachunkowy. W prawidłowym stanie rzeczy ogranicza komisya dochodzenie swoje do gospodarki z ostatnich trzech lat, jeżeli jednak natrafi na ślad jakich nieprawidłowości, rozciąga dochodzenie i na dalsze lata wstecz. Trudno z góry oznaczyć czas potrzebny do przeprowadzenia jednej takiej lustracyi, zależy to bowiem od różnorodności agend i rozmaitości funduszów. Według twierdzenia Wydziału opartego na doświadczeniu, przeciętnie potrzeba 7 dni z wyjątkiem większych miast, gdzie dla zlustrowania magistratów potrzebaby dla każdego liczyć 10 dni.

Zachodzi pytanie, czy i o ile Wydz. krajowy spełniać ma obowiązek wykonywania kontroli nad gminami przez komisyę ze swego łona, czy też nie należałoby pozostawić obowiązek ten wydziałom powiatowym. Co do gmin wiejskich, nie podlega żadnej wątpliwości, że wydziały powiatowe obowiązek ten nietylko mają ale powinny go spełnić własnemi siłami. Inaczej się rzecz przedstawia w miastach i miasteczkach. Otóż pominąwszy okoliczności, iż członkowie reprezentacyi gmin miejskich są zwykle członkami reprezentacyi pow. to zważyć należy, iż gminy miejskie rozporzą-

dzają znaczniejszemi funduszami i posiadają znaczniejszy majątek zakładowy: tam manipulacya rachunkowa jest więcej utrudniona i często zagmatwana. Przeprowadzenie lustracyi w takich gminach wymaga więcej fachowych sił, których zwykle jest brak w reprezentacyach powiatowych. W takim składzie rzeczy systematyczne wykonywanie nadzoru przez komisye z ramienia Wydziału kraj. rozciąga się według podanych dat na 74 wydziałów i 240 gmin miejskich, razem 323 urzędów a potrzebny czas do przeprowadzenia tyleż lustracyi obliczony na 2351 dni.

Gdyby lustracye wykonywać miała tylko jedna komisya (to jest jeden urzędnik konceptowy przy pomocy urzędnika rachunkowego) i urzędowała stale to, odliczywszy dnie świąteczne, taka komisya mogłaby przeprowadzić wszystkie lustracye dopiero w 8 latach. Zważyć jednakże należy, że często bądźto wskutek wyjątkowych stosunków, bądź na żądanie Wydziałów powiatowych i w wypadkach rekursu zmuszony jest Wydział krajowy zsyłać komisye i do gmin wiejskich a także po przeprowadzonej już lustracyi wdrażać dochodzenia dyscyplinarne przeciwko zarządom gmin; co oczywiście powoduje przerwę w peryodycznych lustracyach. Na podstawie tych dat Wydział krajowy nie mógłby wcześniej dokonać lustracyi jak w 9 latach. Jeżeli kontrola ma być skuteczną, musi być częściej odbywaną a chociaż komisya administracyjna nie idzie tak daleko jak Wydział krajowy, który domaga się, aby lustracya odbywała się co 3 lata i w tym celu proponuje utworzenie trzech komisyi przeznaczonych jedynie do spełnienia tych obowiązków, to jednak pewne przyspieszenie terminu takiej kontroli jest wskazane. W sprawozdaniu Wydziału krajowego podniesioną także została potrzeba delegowania urzędników na komisarzy rządowych do gmin, których reprezentacye zostały rozwiązane. W roku 1893 postawiono wniosek na rozwiązanie Rad gminnych w Krakowcu, Staremmieście, Haliczu i Brzostku, ustanowiono zaś komisarzy rządowych tylko w dwóch pierwszych miejscowościach a niezałatwiono dotąd sprawy Halicza i Brzostka dla braku urzędników na komisarzy rządowych. Podnieść także należy częstą potrzebę przeprowadzenia likwidacyj funduszów gminnych a to w razie wykrycia nieładu w księgach kasowych i nadużycia w administracyi funduszami; w końcu zachodzi potrzeba udzielania nieraz powiatom i gminom pomocy do uporządkowania rachunków, zakładania ksiąg i t. p. w którym to celu potrzeba także mieć każdej chwili urzędników rachunkowych do dyspozycyi. Likwidacye takie muszą być również na żądanie sądów karnych przeprowadzane i trwają w ogóle czas dłuższy.

Chcąc przedstawić działalność w tym kierunku Wydziału krajowego dołącza komisya administracyjna wykaz przeprowadzonych lustracyi w ostatnich $7^1/_2$ latach to jest od 1 lipca 1886 do 30 listopada 1893, jakoteż wykaz °/. próśb o wydelegowanie komisyi z Wydziału krajowego celem lustracyi gospodarki gminnej względnie powiatowej w latach 1892 i 1893. **Alegat 1.** **Alegat 2.**

Z tych dat okazuje się, że w ostatnich latach liczba lustracyi znacznie się zwiększyła, jednak Wydział krajowy nie był w możności zadość uczynić wszystkiem w tym kierunku stawianym żądaniom i tak w roku: 1892 na 37 podań o wydelegowanie komisyi uwzględniono tylko 8, oprócz tego zarządzono 23 lustracyi w innych miejscowościach, zaś w roku 1893 na 33 prośby wysłano 9 komisyi a wydelegowano 19 z własnej inicyatywy; w tych obydwu latach weszło nadto 262 zażaleń na gospodarkę gminną, z których prawie każda kwalifikowała się do załatwienia wysłaniem komisyi na miejsce. Byłoby niezawodnie ciekawem zbadać, jaki rezultat odniosły tego rodzaju lustracye, jednak praca taka wymagałaby dłuższego czasu niż zakreślony dla komisyi administracyjnej, ale tutaj pozytywne daty mogą być zastąpione doświadczeniem, które stwierdza, że lustracye zdziałały bardzo wiele, uregulowały niejedną nieprawidłowość, uratowały znaczny majątek gmin i powiatów, zaprowadziły ład w gospodarce, porządek w rachunkowości itp.

Po przedstawieniu tego stanu rzeczy komisya administracyjna musi jeszcze odpowiedzieć na pytanie, czy obecne siły Wydziału kraj. wystarczają na spełnienie powyższych obowiązków i o ile wniosek Wydziału kraj. jest usprawiedliwiony?

Uznając najzupełniej, że kontrola jest jednym z najważniejszych czynników ustroju autonomicznego a raczej jego podwaliną, to jednak nie podziela komisya administracyjna zapatrywa-

nia Wydziału krajowego, aby lustracya powiatów i gmin miejskich, co trzy lata była konieczną. Komisye lustracyjne powinny być wysyłane jak dotychczas tam, gdzie tego nieodzowna okazuje się potrzeba, zaś kontrola prewencyjna, której doniosłość uznajemy w całej pełni, może być rozciągniętą na znacznie dłuższy okres czasu i systematycznie unormowana, dla tego komisya administracyjna nie uważa za konieczne podniesienie etatu urzędników tak, jak Wydział krajowy proponuje a mianowicie w dziale konceptowym o jednego radcę, jednego sekretarza, dwóch wicesekretarzy i jednego adjunkta a w dziale rachunkowym o 2 adjunktów, dwóch oficyałów i trzech asystentów. Również nie może doradzać komisya administracyjna utworzenia osobnego etatu urzędników konceptowych i rachunkowych dla lustracyi — byłoby to stworzeniem nowego oddziału przy Wydziale krajowym, co tak ze względów oszczędnościowych jak i rozdziału prac w Wydziale nie jest wskazane. Oceniając wnioski Wydziału krajowego nie można przemilczeć, że dopiero w roku 1892 na wniosek komisyi budżetowej uchwalił Wysoki Sejm reorganizacyę konceptowego etatu służbowego, na podstawie której ustanowiono 33 posad urzędników konceptowych; etat ten według sprawozdania komisyi budżetowej odpowiada urządzeniu biur Wydziału krajowego których jest 6 tak, że odliczając trzech radców wypada na każde biuro po jednym sekretarzu, wicesekretarzu, adjunkcie, koncepiście i aplikancie, natomiast skreślony został powyższą uchwałą sejmu cały szereg dyetaryuszy i urzędników nadetatowych. Jeżeli zatem z jednej strony nie jest wskazanem od niedawno uchwalonego etatu odstępować i to w tak znacznej mierze to z drugiej strony należy się liczyć z faktami, które komisya administracyjna uznać musi, że pomimo przeprowadzonej reorganizacyi siły pracowników w biurach nie wzrosły, a w Dep. I. prowadzącym sprawy lustracyi gmin nawet się zmniejszyły, następnie, że według oświadczeń szefów wszystkich departamentów liczba urzędników jest zaledwie wystarczającą do załatwienia czynności obowiązkowych biurowych.

Względy finansowe odgrywają także ważny moment w ocenieniu wniosku Wydziału krajowego, dlatego też nie możemy proponować tak znacznego i stałego obciążenia budżetu kraj.. jakie by pociągnęło za sobą uchwalenie w dziale konceptowym 5 stałych posad a między niemi 4-go radcy, zaś w dziale rachunkowym 7 posad. Zwiększony tak etat obciążyłby budżet rocznie kwotą 17.300 zł. nie licząc pięcioleci. Powiększenie jednak sił w celu odbywania lustracyi a mianowicie powiększenie liczby urzędników konceptowych o jednego sekretarza i wicesekretarza, zaś rachunkowych o jednego adjunkta i asystenta, którzyby głównie zajęci objazdami gmin i powiatów mogli przyczynić się do skutecznego nadzoru i przeprowadzenia większej liczby lustracyi, jest według zdania komisyi administracyjnej wskazane a nawet konieczne. Tak podniesiony etat obciąży budżet kwotą rocznie 6.420 zł. plus pięciolecia. Budżet krajowy może ponieść ten nie tak znaczny wydatek, który sowicie się opłaci w porównaniu z donośnemi rezultatami, jakie prawidłowe wykonywanie kontroli wykazuje. Komisya administracyjna wierna zasadom tylekroć przez Wysoki Sejm wypowiedzianym w kierunku wykonywania nadzoru przez wyższe organa samorządu krajowego nad niższemi i w poczuciu koniecznej potrzeby dania Wydziałowi krajowemu większych sił do spełnienia tych tak ważnych zadań wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Celem skutecznego wykonywania naczelnego nadzoru nad gminami i reprezentacyami powiatowemi w myśl obowiązujących ustaw zwiększa się etat urzędników konceptowych o jednego sekretarza i jednego wicesekretarza a w dziale rachunkowym o jednego adjunkta i jednego assystenta i upoważnia się Wydział krajowy do obsadzenia tych posad.

Przewodniczący:
Koziebrodzki.

Sprawozdawca:
Adam Jędrzejowicz.

1892.

Prośby o wydelegowanie komisyi z Wydziału krajowego celem lustracyi gospodarki gminnej względnie powiatowej weszły z następujących miejscowości:

1) Brzeżany (gmina)
2) Biłka szlachecka (Lwów)
3) Butyna (Żółkiew)
4) Bukaczowce (Rohatyn) — komisyę wysłano
5) Cieszanów (powiat) „ „
6) Czerepin (Lwów)
7) Ciężkowice (Grybów)
8) Chorostków (Husiatyn) — Wydz. powiat. prosił o zesłanie tej komisyi
9) Dobromil (gmina)
10) Haczów (Brzozów)
11) Jasień (Kałusz)
12) Lisowice (Zaleszczki)
13) Obertyn (Horodenka)
14) Piaski (Lwów)
15) Podhajce (powiat)
16) Podhajce (gmina)
17) Pokropiwna (Tarnopol)
18) Rosulna (Bohorodczany)
19) Sanok (gmina)
20) Sidorów (Husiatyn)
21) Skole (Stryj)
22) Stojanów (Kamionka)
23) Słoboda (Brzeżany)
24) Tłumacz (gmina)
25) Turka (powiat) — komisyę wysłano
26) Tłusteńkie (Husiatyn) „ „
27) Tyśmienica (Tłumacz) „ „
28) Ugarsthal (Kałusz)
29) Uście biskupie (Borszczów)
30) Uścieczko (Zaleszczyki)
31) Wadowice (powiat) — prośba o ponowną komisyę
32) Wadowice (gmina) — prośba o ponowną komisyę
33) Wola dobrostańska (Gródek)
34) Zaleszczyki (powiat) — komisyę wysłano
35) Zakopane (Nowy Targ) „ „
36) Złoczów (powiat) „ „
37) Żurawica (Przemyśl).

Zatem na 37 próźb uwzględniono tylko 8. Prócz tego komisye były zesłane do następujących miejscowości:

1) Bochnia (powiat)
2) Borysław (Drohobycz)
3) Czabarowka (Husiatyn)
4) Dąbrowa (powiat)
5) Dolina (powiat)
6) Gorlice (powiat)
7) Husiatyn (gmina)
8) Huczko (Dobromil)
9) Jordanów (Myślenice)
10) Kęty (Biała)

11) Krosno (powiat)
12) Kurzany (Brzeżany)
13) Myślenice (powiat i gmina)
14) Pilzno (powiat)
15) Probużna (Husiatyn)
16) Rzeszów (gmina)
17) Rohatyn (gmina)
18) Stanisławów (gmina)
19) Sokal (gmina)
20) Stryj (gmina)
21) Tarnopol (gmina)
22) Wadowice (powiat i gmina)
23) Żabno (Dąbrowa).

W tym samym czasie weszły do Wydziału krajowego zażalenia na gospodarkę gminną ze 100 miejscowości, a prawie każde zażalenie kwalifikowało się do załatwienia komisyą na miejscu.

1893.

Prośby o delegowanie komisyi z Wydziału krajowego celem lustracyi gospodarki gminnej względnie powiatowej weszły z następujących miejscowości:

1) Binarowa (Gorlice)
2) Chrzanów (powiat)
3) Cieszanów (powiat)
4) Demnia (Brzeżany)
5) Dołhe (Tłumacz)
6) Halicz (Stanisławów) o ponowną komisyę.
7) Jasienów górny (Kossów) — komis. wysłano
8) Krakowiec (Cieszanów) — „ „
9) Kęty (Biała)
10) Kołbuszowa (powiat) — komisyę wysłano
11) Kołomyja (gmina)
12) Kulików (Żółkiew)
13) Kudryńce (Borszczów)
14) Lubaczów (Cieszanów)
15) Łętownia (Myślenice)
16) Mosty wielkie (Żółkiew) — komisyę wysłano
17) Nisko (powiat)
18) Oświęcim (Biała)
19) Myślenice (powiat)
20) Podhajce (powiat) — komisyę wysłano
21) Podbuż (Drohobycz)
22) Pomorzany (Złoczów) Wydz. powiat. prosi o zesłanie komisyi
23) Popielniki (Śniatyn)
24) Stawczany (Gródek) — komisyę wysłano
25) Tłuste (Zaleszczyki)
26) Wieliczka (gmina)
27) Wola radziszowska (Myślenice) — komisyę wysłano
28) Wysoczanka (Stanisławów)
29) Zawoja (Kałusz)
30) Zasławie (Rawa)
31) Złoczów (powiat) komisyę wysłano
32) Żółkiew (powiat)
33) Zborów (Złoczów)

Zatem na 33 prośby wysłano 9 komisyj.

Prócz tego wydelegował Wydz. kraj. komisye do następujących miejscowości;

1) Biała (gmina)
2) Brzesko (powiat)
3) Brzeżany (gmina)
4) Borszczów (powiat)

5) Brody (powiat)
6) Brzostek (Pilzno)
7) Czarny Dunajec (Nowy Targ)
8) Ciężkowice (Grybów)
9) Halicz (Stanisławów)
10) Horodenka (powiat)
11) Kossów (powiat)
12) Kołomyja (powiat)
13) Rzeszów (powiat)
14) Rohatyn (powiat)
15) Staremiasto (powiat i gmina)
16) Tyśmienica (Tłumacz)
17) Zaturzyn (Podhajce)
18) Zawisznia (Sokal)
19) Żółkiew (gmina)

Zażalenia na gospodarkę gminną nadeszły ze 162 gmin w ogóle.

Prawie każde zaś z tych zażaleń kwalifikowało się do załatwienia wysłaniem komisyi na miejsce.

Alegat 2 do sprawozdania komisyi administracyjnej L. s. 1181/94.

Wykaz

lustracyi przeprowadzonych w Wydziałach powiatowych i gminach przez Wydział krajowy

L. porz.	Lustracya w		Na żądanie	Delegowani		Ilość dni		
	Wydziale powiatowym	Gminie		koncept.	rachunk.	kon.	rach.	
w czasie od 1. lipca 1886 do 30. czerwca 1887.								
1	—	Oświęcim	Wp. w Białej	Michalczewski	—	7	—	
2	—	Podburz	—	Stadnicki	—	13	—	
3	—	Starasól	—	Pierożyński	—	10	—	
4	—	Rzeczyca	c. k. Sądu w Uhnowie	—	Szajnok	—	35	
5	—	Przeworsk	Wp. w Łańcucie	Michalczewski	—	6	—	
6	—	Tylicz	Wp. w Nowym-Sączu	Michalczewski	—	7	—	
7	—	Skawina	Wp. w Wieliczce	Michalczewski i Schworm	—	11	—	
8	—	Dobczyce			—	7	—	
9	—	Świątniki	Wp. w Wieliczce	Schworm	—	9	—	
10	—	Krakowiec	Wp. Jaworów	Michalczewski	—	5	—	
11	—	Ruzdwiany	—	Michalczewski	—	5	—	
12	—	Daszawa	Wp. Stryju	—	Paklerski	—	6	
13	—	Sambor	—	Michalczewski	—	8	—	
14	—	Żółkiew	—	Machalczewski	—	11	—	
15	—	Nowy targ	—	—	Paklerski	—	9	
16	Nowy targ	—	—	—	Paklerski	—	9	
17	—	Horodenka	—	Michalczewski	—	8	—	
w czasie od 1. lipca 1887 do 30. czerwca 1888.								
1	—	Krystynopol	Wp. w Sokalu	—	Paklerski	—	29	
2	—	Kobiernice	Wp. w Białej	—	Paklerski	—	57	
3	—	Jezierna	—	—	Szajnok	—	8	
4	—	Krakowiec	—	Michalczewski	—	4	—	
5	—	Podgórze	Wp. w Wieliczce	—	—	19	—	
6	—	Stanisławów	—	—	—	3	—	
7	—	Brody	—	Michalczewski	—	6	—	
8	—	Dolina	—	Michalczewski	—	8	—	
9	—	Nowy-Sącz	—	—	—	8	—	
10	Cieszanów		Wydziału pow.	—	Tranda	—	8	na koszt powiatu.

w czasie od 1. lipca 1888 do 30. czerwca 1889								
1	Kałusz	—	—	—	Tranda	—	10	z mocy §. 48. ust. o Rp. na koszt powiatu.
2	Podhajce	—	—	—	Paklerski	—	22	dtto
3	Śniatyn	—	—	—	Wronowski	—	10	dtto
4	Turka	—	—	—	Paklerski	—	24	dtto
5	—	Kołomyja	na prośbę Wydz. pow.	Michalczewski	—	11	—	
6	—	Nowy-Sącz	} w Nowym Sączu	Michalczewski	—	3	—	
7	—	Stary-Sącz		Michalczewski	—	8	—	
8	—	Piwniczna	" "	Michalczewski	—	13	—	na koszt powiatu
9	—	Złoczów	na prośbę Wp. Złoczów	Michalczewski	—	8	—	
10	—	Czernichowce	na prośbę Wp. Zbaraż	Schworm	—	9	—	
11	—	Żółkiew	na prośbę Wp. Żólkiew	—	Paklerski	—	34	
12	—	Jarosław	na żądan. Wp. Jarosł.	Michalczewski Brąglewicz	Paklerski Kossowski	27	26	
13	—	Dolina	na prośbę Wp. Dolina	—	Paklerski	—	38	
14	Cieszanów	—	na prośb. Wp. Cieszan.	—	Tranda	—	8	na koszt powiatu
15	Stryj	—	na prośbę Wp. Stryj.	—	Paklerski	—	11	na koszt powiatu
w czasie od 1. lipca 1889 do 30. czerwca 1890. Zorganizowanie nadzoru systematycznego z powodu sprawozd. komisyi gm. i dyskusyi w Wys. Sejmie.								
1	Cieszanów	—	Wp. w Cieszanowie	—	Tranda	—	8	
2	Chrzanów	—	—	Michalczewski	Wronowski	5	5	
3	Bohorodczany	—	—	Michalczewski	—	8	—	
4	Brzeżany	—	—	—	Paklerski	—	25	na koszt powiatu
5	Gorlice	—	—	Michalczewski	—	3	—	
6	Grybów	—	—	Michalczewski	Kossowski	9	9	
7	Kołomyja	—	—	Michalczewski Schworm	Kossowski	10	10	
8	Nisko	—	—	—	Paklerski	—	32	na koszt powiatu
9	Nowy-Targ	—	—	Michalczewski	—	9	—	
10	Ropczyce	—	—	Michalczewski	Wronowski	4	4	
11	Sokal	—	—	Michalczewski	—	4	—	
12	Tarnobrzeg	—	—	Michalczewski	Wronowski	6	6	
13	Trembowla	—	—	Dr. Lewicki	Kossowski	12	24	
14	Zbaraż	—	—	Michalczewski	Wronowski	9	20	
15	Żółkiew	—	—	—	Paklerski	—	53	na koszt powiatu
16	Żywiec	—	—	Michalczewski	Wronowski	5	5	
17	—	Trembowla	Wp. w Trembowli	Michalczewski	—	7	—	
18	—	Peczeniżyn	—	Schworm	Kossowski	4	4	
19	—	Złoczów	—	Michalczewski	—	7	—	
20	—	Biała	—	Michalczewski	—	10	—	

L. porz.	Lustracya w		Na żądanie	Delegowani		Ilość dni		
	Wydziale powiatowym	Gminie		koncept.	rachunk.	kon.	rach	
21	—	Gorlice	—	Michalczewski	—	7	—	
22	—	Brody	—	„	—	8	—	
23	—	Sokal	—	„	—	9	—	
24	—	Jabłonów	—	Schworm	Kossowski	8	8	
25	—	Staremiasto	—	Brąglewicz	Paklerski	6	16	
26	—	Ropczyce	—	Michalczewski	Wronowski	3	3	
27	—	Horodenka	—	„	—	10	—	
28	—	Gródek	—	„	—	8	—	
29	—	Wilamowice	Wp. w Białej	—	Paklerski	—	30	
30	—	Monasterz	Zwierz. gmin.	Schworm	—	17	—	
31	—	Budzanów	Wp. w Tremb.	Michalczewski	Kossowski	6	4	
32	—	Perehińsko	—	Schworm	—	8	—	
33	—	Lisiatycze	—	„	—	4	—	
34	—	Gwoździec	—	„	Kossowski	7	7	
35	—	Muszyna	—	„	dtto	10	10	
36	—	Tylicz	—	„	dtto	6	6	
37	—	Piwniczna	—	Michalczewski	—	3	—	
38	—	Mosty wielkie	—	—	Paklerski	—	15	
39	—	Makowa rust.	—	Schworm	—	4	—	
w czasie od 1. lipca 1890 do 31. października 1891.								
1	Staremiasto	—	—	Brąglewicz	Paklerski	5	15	
2	Nowy Sącz	—	—	—	Paklerski Kossowski	— —	13 47	Założ. ksiąg, zamkn. rach. na koszt pow.
3	Buczacz	—	—	—	Paklerski	—	12	
4	Dolina	—	—	Michalczewski	„	10	22	
5	Jaworów	—	—	„	Wronowski	9	43	Likwid. na koszt pow.
6	Gródek	—	—	Schworm	Kossowski Paklerski	17 —	34 12	Uporządkow. rach. i założenie ksiąg.
7	Limanowa	—	Wydz. pow.	Michalczewski	„	7	50	Likwid. na koszt pow.
8	Wieliczka	—	—	„	Wronowski	9	9	
9	Dobromil	—	—	„	„ Paklerski	5 —	5 25	Uporz. rach. na żąd.
10	Kałusz	—	—	—	„	—	9	prezesa Rady pow.
11	Tarnobrzeg	—	Wydz. pow.	—	Wronowski	—	9	Sporz. zamn. rach. na
12	Biała	—	—	Michalczowski	„	6	6	koszt powiatu.

13	Wadowice	—	—	Kwiatkowski	Wronowski	5	56	Likwid. na koszt pow.
14	Stryj	—	—	Szworm	Kossowski	8	8	
15	Sambor	—	—	„	„	13	13	
16	Drohobycz	—	—	„	„	17	37	Uporz. rach. na koszt oow.
17	Żydaczów	—	—	„	„	10	10	
18	Myślenice	—	—	Michalczewski	Tranda	5	5	
19	Tłumacz	—	—	„	—	5	—	
20	Husiatyn	—	—	Szworm	Kossowski	9	9	
21	Łancut	—	—	Michalczewski	Tranda	9	58	Likwid. na koszt pow.
22	Rawa	—	—	„	Wronowski	8	8	
23	Kraków	—	—	„	Tranda	3	3	
24	—	Bochnia	—	„	Lewartowski	7	7	
25	—	Husiatyn	—	Szworm	Kosssowski	17	17	
26	—	Nowy targ	—	Michalczewski	—	8	—	
27	—	Myślenice	—	„	—	11	—	
28	—	Bestwinka	Wydz. pow. Brała	„	—	7	—	
29	—	Wadowice	—	„	Wronowski	5	76	Likwid. na koszt gminy
30	—	Kalwarya	—	Kwiatkowski	—	5	—	
31	—	Świątniki	posła Wgo dr. Weigla	Michalczewski	—	6	—	
32	—	Śniatyn	—	Dr. Lewicki	Kossowski	17	34	Uporz. rach. na koszt gm.
33	—	Knihinin	—	Michalczewski / Kwiatkowski	—	8	—	
34	—	Krościenko	—	Szworm	—	11	—	
35	—	Oleksińce	—	„	—	9	9	
36	—	Dehowa	ck. Sądu w Brzeżan.	—	Paklerski	—	19	
37	—	Kopeczyńce	—	Szworm	Kossowski	13	13	
38	—	Kęty	—	Michalczewski	—	4	—	

w czasie od 1. listopada 1891 do 31. grudnia 1892.

1	Dąbrowa	—	—	Szworm	Kossowski	8	12	
2	Brzeżany	—	—	Michalczewski	—	2	—	
3	Czortków	—	—	Szworm	Wronowski	13	11	
4	Dolina	—	—	Brąglewicz	„	9	9	
5	Drohobycz	—	—	Szworm	—	11	—	Lustracya fund. drog. wspólnie z inżynierem H. Czaplickim
6	Gorlice	—	—	Michalczewski	—	5	—	
7	Horodenka	—	—	„	Wronowski	12	13	
8	Jasło	—	—	Brąglewicz	Lewartowski	8	8	
9	Krosno	—	—	Michalczewski	—	5	—	
10	Pilzno	—	—	Brąglewicz	—	5	—	
11	Podhajce	—	—	Szworm / Michalczewski	—	9	—	
					—	5	—	
12	Rohatyn	—	—	„	Wronowski	7	52	Likwidacya na koszt pow.
13	Śniatyn	—	—	Dr. Lewicki	Lewartowski	13	12	

L. porz.	Lustracya w		Na żądanie	Delegowani		Ilość dni		
	Wydziale powiatowym	Gminie		koncept.	rachunk.	kon.	rach.	
14	Zaleszczyki	—	—	Szworm	Lewartowski	24	37	Uporządkowanie rachunków na koszt pow.
15	Brzesko	—	—	Michalczewski	Wronowski	5	5	
16	Bochnia	—	—	dtto	dtto	5	5	
17	Mielec	—	—	dtto	dtto	5	5	
18	Wieliczka	—	Prezesa Rady pow.	—	Wronowski	—	15	na koszt powiatu (Sporządzenie rachunków)
19	Turka	—	Wydziału powiatow.	—	Paklerski	—	22	dtto
20	Tarnobrzeg	—	dtto	—	Wronowski	—	20	dtto
21	Złoczów	—	dtto	—	Paklerski	—	26	dtto
22	Rawa	—	dtto	—	Lewartowski	—	13	dtto
23	Cieszanów	—	dtto	—	Tranda	—	7	dtto
24	—	Żabno	—	Szworm	Kossowski	7	6	
25	—	Kraków	—	Jw. Wereszczyński / Michalczewski	Paklerski	8	4	
26	—	Podgórzo	—	Michalczewski	—	6	—	
27	—	Brzeżany	—	dtto	—	5	—	
28	—	Sanok	Magistratu	dtto	Wronowski	7	14	Uporządkowanie na koszt gminie
29	—	Podhajce	c. k. Starostwa	Szworm	—	12	—	
30	—	Kęty	Wp. w Białej	Michalczewski	Wronowski	11	37	Uporządkowanie rachunków na koszt gminy
31	—	Dobromil	Zwierzch. gminna	dtto	dtto	11	11	na koszt gminy
32	—	Bursztyn	—	dtto	Paklerski	2	23	
33	—	Bukaczowce	Wp. w Rohatynie	—	Wronowski	—	13	na koszt powiatu
34	—	Biecz	Wp. w Gorlicach	Michalczewski	—	6	—	dtto
35	—	Huczko	—	dtto	Kossowski	8	20	
36	—	Dobra szlach.	—	—	dtto	—	16	
37	—	Kałusz	Wp. w Kałuszu	—	Paklerski	—	29	na koszt powiatu
38	—	Rzeszów	—	Michalczewski	Kossowski / Paklerski	19 / —	8 / 11	
39	—	Dolina	—	dtto	—	9	—	
40	—	Tarnopol	—	dtto	Wronowski / Paklerski	12 / —	12 / 174	Likwidacya na koszt gm.
41	—	Zakopane	—	dtto	—	9	—	
42	—	Borysław	—	dtto	—	6	—	
w czasie od 1. stycznia 1893 do 30. listopada 1893.								
1	Brody	—	—	Bręglewicz	Lewartowski	8	33	Uporz. rach. na koszt p.
2	Borszczów	—	—	„	„	14	61	Likwidacya na koszt p.
3	Kolbuszowa	—	Prezesa Rady pow.	Michalczewski	Paklerski	8	11	

4	Kołomyja	—	Prezesa Rady pow.	Michalczewski	Paklerski	6	—	
5	Kossów	—	—	„	Wronowski	8	8	
6	Nisko	—	—	Brąglewicz	Lewartowski	11	36	Uporządk. na koszt pow.
7	Staremiasto	—	—	Michalczewski	Wronowski	5	5	
8	Złoczów	—	Delegacya urzędnika rach. na prośbę pow.	Brąglewicz	Paklerski	5	10	
9	Cieszanów	—	Wydz. pow.	—	Tranda	—	8	na koszt pow.
10	Rohatyn	—	„	—	Wronowski	—	9	„
11	Czortków	—	„	—	„	—	16	„
12	—	—	Magistratu	—	Paklerski	—	8	na koszt gminy
13	—	Brzeżany	Wydziału pow.	Michalczewski	—	5	—	
14	—	Żółkiew	—	„	—	7	—	
15	—	Krakowiec	Wydz. pow. Żółkiew	„	—	4	—	na koszt powiatu
16	—	Mosty wielkie	—	„	Wronowski	7	7	
17	—	Tyśmienica	—	„	„	8	8	
18	—	Oświęcim	Delegacya urzędnika rach. na prośbę gm.	„	„	7	40	Likwidacya na koszt gminy
19	—	Halicz	—	„	—	10	—	
20	—	Ciężkowice	—	„	Wronowski	6	6	
21	—	Staremiasto	—	Brąglewicz	—	8	—	
22	—	Brzostek	—	Michalczewski	—	6	—	
23	—	Podhajce	—	„	—	5	—	
24	—	Nowy Targ	—	„	—	4	—	
25	—	Zaturzyn	ck. Prokurator państ. we Lwowie	Brąglewicz	—	4	—	
26	—	Stawczany	—	Michalczewski	Wronowski	4	4	
27	—	Jasieniów	—	Brąglewicz	Lewartowski	10	10	
28	—	Zawisznia Wola radziszow.	ck. Sądu Myśleniae	—	Wronowski	—	15	
29	—	W zarządzie wspólnego majątku 7-iu gmin czarnodunajeck.	—	Michalczewski	Wronowski	6	26	Likwidacya na koszt gminy

zestawienie rachunków

Zestawienie

przeprowadzonych przez Wydział krajowy lustracyi w ostatnich $7\frac{1}{2}$ latach tj. od 1. lipca 1886 do 30. listopada 1893.

W czasie	W wydziałach powiatowych	W miastach pow. tj. 33 Magistr. i 42 innych Zw. gmin.	W innych miastach i miasteczk.	W gmin. wiejskich	Razem	Ilość dni	
						konc.	rach.
od 1. lipca 1886 do 30. czerwca 1887	1	4	7	5	17	107	59
od 1. lipca 1886 do 30. czerwca 1888	1	5	3	1	10	48	102
od 1. lipca 1888 do 30. czerwca 1889	6	6	2	1	15	79	183
od 1. lipca 1889 do 30. czerwca 1890	16	10	6	7	39	236	304
od 1. lipca 1890 do 31. październ. 1891	23	7	3	5	38	288	693
od 31. październ. 1891 do 31. grudnia 1892	23	9	6	4	42	290	650
od 1. stycznia 1893 do 30. listopada 1893	11	5	7	6	29	160	321
Ogółem	81	46	34	29	190	1.208	2.312

Z 81 komisyi po Wydziałach powiatowych przypada:

Na właściwe lustracye 51 komisyi
„ powtórzone lustracye 6 „
„ pomoc rachunkową 24 „

W gminach miejskich podlegających ustawie miejskiej z r. 1889
przeprowadzono lustracyę w 21 gminach
powtórzono „ w 5 „

Nadto przeprowadzono lustracyę w Krakowie mieście.

Aleg. 154.

Sprawozdanie

Komisyi drogowej o czynnościach Departamentu IV. za czas od 1. Stycznia do końca Grudnia 1893.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 10. stycznia 1894. przekazał Wysoki Sejm komisyi drogowej do zbadania sprawozdania Wydziału krajowego z czynności Departamentu IV. w czasie od 1. stycznia do końca grudnia 1893.

W skutek powyższego polecenia, Komisya drogowa przedkłada następujące sprawozdanie:

Wypracowane przez poprzednią komisyę drogową sprawozdanie z dnia 13. Maja 1893 r. z czynności Departamentu IV. za rok 1892 spadło z porządku obrad z powodu zamknięcia Wysokiego Sejmu, a Wydział krajowy stosując się do życzeń komisyi i do proponowanej Uchwały i Rezolucyi — załatwił podniesione sprawy bądź bezpośrednio we własnym swoim zakresie działania, bądź odnosząc się do Wysokiego Rządu. O ile w tej mierze nie stało się w zupełności zadość uchwałom i uwagom poprzedniej komisyi drogowej, nastąpi wznowienie odnośnych spraw w niniejszem sprawozdaniu.

1. Reorganizacya Oddziału techniczno-drogowego na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 1. kwietnia 1892 została ukończoną, a równocześnie przeprowadzono uregulowanie okręgów dróg krajowych, ustalając ich liczbę na 12.

Mimo to jednak niektóre sprawy nie znalazły dość spiesznego załatwienia, co należy przypisać częścią nadzwyczajnym robotom, spowodowanym powodziami i słotami ubiegłego roku, częścią zaś okoliczności, że dotąd tak czynności biura techniczno-kolejowego, jakoteż dozór nad budynkami krajowemi spełniane są przez siły Oddziału techniczno-drogowego.

Jest zatem do życzenia, by na przyszłość tak działalność personalu technicznego w biurze kolejowym, jak również nieodzowny fachowy nadzór nad licznemi budynkami krajowemi, były sprawowane bez uszczerbku spraw techniczno-drogowych.

Oddział techniczno-drogowy, zgromadziwszy z poszczególnych powiatów, sporządził wykazy statystyczne dróg krajowych, powiatowych i gminnych, obejmujące szcze-

gółowy kataster dróg i objektów, porównania pojedyńczych kategoryi dróg w stosunku do powierzchni i ludności, tudzież zestawienia obejmujące także drogi rządowe i koleje.

Byłoby do życzenia, aby statystyka ta, uzupełniona wykazami kosztów budowy i udzielonych subwencyi, została wydrukowaną.

Podobnie jak we wszystkich urzędach w kraju, czynności biurowe Departamentu IV. wykazują stały wzrost exhibitów, a mianowicie:

w roku 1891. wpłynęło liczb . . . 6.657
„ „ 1892. „ „ . . . 8.039
„ „ 1893. „ „ . . . 8.158

Komisya przytem stwierdza, że w ogóle czynności Departamentu IV. ujawniają dążność do zachowania uznania, zyskanego w latach poprzednich.

2. Z ustaw i uchwał Wysokiego Sejmu wymagających Najwyższej Sankcyi, otrzymały takową:

2 na pobór kopytkowego;
19 „ „ myt drogowych;
12 „ „ „ mostowych;
14 „ „ „ przewozowych.

3. Z uchwał sejmowych nie podlegających Najwyższej Sankcyi, okazują się jako ważniejsze;

a) Przyznanie z funduszu krajowego dla subwencyonowania dróg powiatowych i gminnych zasiłku w wysokości 70% rzeczywistych kosztów budowy drogi Kossów-Jasionów, w powiecie Kossowskim;

b) Wydziałowi powiatowemu w Grybowio, wyjątkowa subwencya 75% kosztów budowy drogi gminnej Wojnarowa-Korzenna;

c) Podwyższenie przyznanych już przedtem subwencyi na budowę dróg, powiatom:
Zbarazkiemu . . z 6.000 zł. na . 8.000 zł.,
Kolbuszowskiemu . „ 3.000 „ „ . 4.000 „
Nadwórniańskiemu do 70% kosztów budowy,
Sokalskiemu z 40% na 50% kosztów budowy.

Komisya drogowa wyraża życzenie, ażeby w przyszłych sprawozdaniach Departamentu IV. umieszczano preliminowaną cyfrę kosztów budowy tych dróg, na które udzielono subwencyi z funduszu krajowego.

4. Stosując się do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 12. maja 1892, wdrożył Wydział krajowy rokowania z Prezydyum Generalnej Dyrekcyi austryackich kolei państwowych, w celu uzyskania ulg taryfowych przy transporcie •myteryałów do budowy dróg. Rezultat dwukrotnych, obszernie umotywowanych przedstawien jest dotąd bardzo mało znaczący. Ogólnego obniżenia taryfy przewozowej, Generalna Dyrekcya odmawia z obawy wpływu ujemnego podobnego zarządzenia na dochód z linii zachodnich c. k. kolei państwowych, i przyznaje li tylko po koniec roku 1894. nieznaczne opusty dla przewozu szutru w ściśle ograniczonych relacyach stacyjnych na linii Halicz-Husiatyn i to jeszcze pod zastrzeżeniem, aby Wydział krajowy zobowiązał się, iż c a ł ą dostawę szutru w oznaczonych relacyach dokonywać będzie tylko koleją żelazną.

Wobec tak fiskalnego stanowiska, jakie tą odpowiedzią zajęła wobec Galicyi Generalna Dyrekcya kolei państwowych, komisya uważa za rzecz konieczną, by Wydział krajowy ponowił energiczne rokowania w tej sprawie i starał się usunąć niczem nieuzasadnione uprzedzenia, które w sferach decydujących uniemożliwiają wprowadzenie w życie tak ra-

cyonalnej a dla okolic pozbawionych materyałów drogowych, nader pożądanej uchwały sejmowej.

5. Petycye przez Wysoki Sejm przekazane Wydziałowi krajowemu, zostały załaswione Co zaś do wniosków posłów Paszkowskiego i Stanisława Jędrzejowicza, tudzież posłów Żardeckiego i Rayskiego. domagających się zmian obecnie obowiązującej ustawy drogowej, spadłych z porządku obrad poprzedniego Sejmu, i przekazanyoh Wydziałowi krajowemu, komisya drogowa nie wdaje się w tym miejscu w krytykę ani wniosków samych ani opinji o nich Wydziału krajowego, a to z powodu, że wnioski te, wznowione na obecnej sesyi sejmowei, są przedmiotem oddzielnego referatu.

6. Drogi krajowe. Na jedynym budującym się szlaku Kańczuga-Dynów, wywłaszczenia prawie ukończono, i wykazano dotychczas:

Robót ziemnych na 22 klm., pozostaje 5 klm.
Mostów zbudowano 61, pozostaje 25.
Szutru dostawiono na 20 klm., pozostaje 7.
Wykończono drogę zupełnie na 17 klm., pozostaje 10.

Na drogach nie zniszczonych klęskami elementarnemi wykonano tylko małoznaczące roboty rekonstrukcyjne.

Natomiast bardzo znaczne roboty i połączone z niezwykłemi wydatkami, spowodowały kilkakrotne powodzie i nieustanne słoty połączone częstokroć z urwaniem chmur, a zupełne we wielu miejscach zniszczenie dróg i przerwy komunikacyi wymagały natychmiastowej naprawy. Przeprowadzenie całkowite tychże było niemożliwem, część więc tych rekonstrukcyi będzie wykonaną dopiero w roku bieżącym.

Koszta tych robót (stanowiących przedmiot oddzielnego sprawozdania departamentu IX. do LW. 55.342) wynoszą ogółem 74.000 zł. mianowicie:

w okręgu:	w r. 1893:	w r. 1894:
nowotarskim	10.800 zł.	19.000 zł.
krakowskim	500 „	—
sądeckim	17.300 „	5.000 „
przemyskim	3.300 „	—
brzeżańskim	2.700 „	1.000 „
stanisławowskim	4.400 „	10.000 „
Razem	39.000 zł.	35.000 zł.

Korzystając z uchwały Wysokiego Sejmu z 27. września 1892, dozwalającej virement, pokryto powyższy wydatek w roku 1893 częścią z rubr. X. pozycya 117 b budżetu (rekonstrukcye dróg krajowych) częścią zaś z Rubr. X. pozycya 118 (utazymanie dróg krajowych) kwotę 35.000 zł. preliminowaną do ukończenia tej rekonstrukcyi w ciągu r. 1891, wstawiono do budżetu na rok 1894 jako wydatek nadzwyczajny.

Nie tylko jednak kosztowne rekonstrukcye spowodowały zeszłoroczne klęski elementarne lecz zarazem utrudnienie, opóźnienie, a częstokroć nawet udaremnienie normalnych robót konserwacyjnych, które mimo zwiększonych kosztów, pozostawiły drogi krajowe w gorszym niż przedtem stanie, i wymagać będą także w roku 1894 znaczniejszych niż zwykle wydatków na konserwę.

Koszta utrzymania dróg krajowych wynosiły na 1 kilometr:

w roku 1890 w przecięciu 250·80 zł.
„ „ 1891 „ „ 223· „
„ „ 1892 „ „ 222· „
„ „ 1893 „ „ 221·67 „

Dalsze obniżenie kosztów utrzymania dróg krajowych, może jednak nie jest bezwzględnie pożądanem gdyż wymagałoby zaniechania dwu kategoryi robót, które jakkolwiek wymagają na razie większego nakładu, tem samem jednak zapewniają znaczne i trwałe oszczędności w latach późniejszych, a mianowicie:

a) stopniowe (w miarę zniszczenia) zastąpienie znaczniejszych mostów drewnianych, mostami murowanemi;

b) użycie lepszego materyału szutrowego i doprowadzenie pokładów szutrowych do normalnej grubości. Dotychczasowe w tym kierunku przedsięwzięte roboty zmniejszyły do 17.000 metrów sześciennych brakującą do normalnej grubości — ilość szutru na 1.200 kilometrach dróg krajowych, która w roku 1871 wynosiła 623.000 metrów sześciennych.

Zdaniem komisyi, dalsze prowadzenie robót konserwacyjnych w tym kierunku by doprowadzić pokłady szutru do normalnej grubości, jest nieodzownem.

W ciągu roku 1893 wydzierżawiono ponownie 22 stacye mytnicze na drogach krajowych; cena wywołania wynosiła łącznie 23.172 zł. przy licytacyach uzyskano rzeczywiście 23.071 zł.

Dwie stacye mytnicze objęto czasowo we własny zarząd, na 10-ciu zaś stacyach przeprowadzono relieżytacyę za koszt i niebezpieczeństwo zawodnych dzierżawców.

Dochód ogólny z myt na drogach krajowych wynosił w roku 1891 211.497·85 zł. (o 3.013·83 zł. mniej niż w roku poprzednim), na rok 1892 preliminowano takowy na 216.000 zł., uzyskano zaś w rzeczywistości 225.651·14 zł., wzrósł zatem w porównaniu z rokiem 1891 o 9.651·14 zł. Kontrakta dzierżawne na rok 1893 opiewają na 227.623 zł.

Zbudowano 3 nowe domki mytnicze a zrestaurowano 4 domki.

Z końcem roku 1891 wynosiły zaległości w dochodach mytniczych, po odpisaniu nieściągalnych, kwotę 3.751·24 zł., przeciw odnośnym dzierżawcom wdrożono kroki sądowe.

7. Drogi powiatowe i gminne.

Ukończono budowę 10 dróg, w budowie zaś znajduje się obecnie 83 ważniejszych dróg w 53 powiatach, z których 10 budowano w roku 1893. podług projektów i pod technicznym kierunkiem inżynierów krajowych, podczas gdy dla niektórych innych, służba drogowa wypracowała projekty.

Z uwagi, że niektórym powiatom z powodu spóźnionych zgłoszeń, pomocy technicznej odmówiono, komisya wyraża życzenie, by pomoc ta została im udzieloną w roku bieżącym.

Subwencyi na budowę dróg powiatowych i gminnych udzielono w roku 1892. na 65 duktów w 50 powiatach w kwocie łącznej . . . . . 254.930 zł. 59 ct.

Po strąceniu subwencyi Dyrekcyi domen i lasów

w kwocie	5.500 zł.	
tudzież dobrowolnego datku Wydziału w Rohatynie w kwocie	2.000 „	7.500 „ — „
wynosiły rzeczywiste wydatki z funduszu krejowego		247.430 zł. 59 ct.

Porównanie długości dróg tak rządowych lub przez Rząd budowanych, jak dojazdów kolejowych, dróg krajowych, powiatowych i gminnych (szutrowanych), wykazuje rażącą nierównomierność uposażenia pojedyńczych powiatów w ten najważniejszy czynnik ekonomicznego rozwoju kraju, jakiemi są bezsprzecznie środki komunikacyjne. I tak widzimy n. p. powiaty posiadające dróg bitych różnych kategoryi po 278 kilometrów (Sanok), a nawet 285 kilometrów (Jasło) w przeciwstawieniu do 39 kilometrów (Rudki), a nawet 27 kilometrów (Sokal).

Gdy jednak porównanie absolutnej długości dróg w pojedyńczych powiatach, ze względu na nierówną rozległość tychże, może się okazać niedokładnem, można zupełnie racyonalnie porównać ilość kilometrow danych powiatów redukowaną w stosunku na 1 kilometr kwadratowy powierzchni; wówczas znajdziemy: 0·58 kilometra (Kraków) i 0.38 kilometra (Limanowa) wobec 0·04 (Brody i Zbaraż).

Nakoniec biorąc za podstawę porównania ludność pojedyńczych powiatów, okaże się nam długość dróg w kilometrach na 1000 mieszkańców: 4·32 klm. (Pilzno) i 3·41 (Limanowa) przeciw 0·45 kilometra (Zbaraż) i 0·30 (Sokal)!

Są to cyfry dość wymowne, gdyż, jak z tych przykładów wypływa, najdotkliwszy brak środków komunikacyjnych nie dotyka bynajmniej okolice nieproduktywne, lecz te części kraju i te powiaty, które będąc pozbawione odpowiednich materyałów, a przedewszystkiem szutru rzecznego, a nawet pokładów kamiennych, zmuszone są tem samem do nader kosztownej budowy gościńców, na które ich własne środki, mimo najlepszych chęci, żadną miarą wystarczyć nie mogą, dla których zatem silna pomoc z funduszów krajowych jest nieodzowną.

Komisya drogowa jest zdania, że możliwe złagodzenie tych rórnic co do dróg bitych w stosunku do powierzchni i do ludności pojedyńczych powiatów, powinno być główną dyrektywą przy corocznym rozkładzie subwencyi na pojedyńcze powiaty, a to w ten sposób, że nie należałoby ryczałtu przeznaczonego na subwencye rozdzielać w równym stosunku odsetkowym na pojedyńcze żądane kwoty, lecz redukcya ta powinna być znaczniejszą co do powiatów już obecnie korzystniej uposażonych w środki komunikacyjne, redukcya zaś mniejsza lub żadna winna być zastosowana do tych powiatów, w których mimo ich ofiar pieniężnych, drogi bite dla braku kamienia a tem samem wygórowanej ceny budowy, są niedostateczne.

Co do powiatów zaś, które dotąd stosunkowo zbyt mało ponosiły ofiar, jest rzeczą konieczną, by Wydział krajowy inicyował akcyę w celu nakłonienia Wydziałów powiatowych do podjęcia tych robót drogowych, które dla potrzeb ich ludności okażą się potrzebnemi.

Będąc nadto przekonany, że dotychczasowa na ten cel przeznaczona kwota 300.000 zł. jest niewystarczającą, a zważywszy, iż Budżet krajowy, dzięki przeprowadzonej konwersyi, ma znaczniejsze do rozporządzenia fundusze inwestycyjne, komisya uważa za odpowiedne, by Wydział krajowy w przyszłych budżetach kwotę tę podwyższył.

Drogi powiatowe i gminne dotkliwie zostały uszkodzone przez wylewy i nieustanne słoty zeszłoroczne. Daty zebrane przez Wydział krajowy w 28 powiatach najbardziej tą klęską dotkniętych wykazują szkody do 300.000 zł. Cyfra ta jednak w rzeczywistości przedstawia się daleko wyższą.

Jako niezbędną do przywrócenia przerwanych komunikacyj okazała się kwota 185.520 zł. Wydział krajowy atoli, dla braku funduszów w kilku zaledwie wypadkach mógł udzielić pomocy w skromnych kwotach.

8. Zakładowy fundusz na drogi powiatowe i gminne, wynosił od r. 1883. po koniec 1891 roku . . . . . 190.000 zł.
Dotacya na rok 1892 . . . . . 20.000 „
Razem . 210.000 zł.

Po koniec roku 1891 udzielano Wydziałom powiatowym bezprocentowych pożyczek w kwocie . . . . . 308.050 zł. — ct.
w r. 1892. 7 powiatom . . . . . 47.500 „ — „
Razem 33 powiatom . 355.550 zł. — ct.

Spłacono na rachunek tych pożyczek	151.066 „ 63 „
pozostaje więc do zwrotu w następnych latach	204.483 zł. 37 ct.
Ulokowano na 3% rachunek bieżący	7.349 „ 91 „
Zapas kasowy wynosił	2.358 „ 20 „
Razem .	214.191 zł. 48 ct.
a gdy wykazany w r. 1891 majątek wynosił , ...	194.037 „ 50 „
przeto okazuje się przyrost w kwocie	20.153 zł. 98 ct.

9. Mimo częstych upomnień Wydziałów powiatowych co do przekładania wykazów obrotu miejscowych funduszów dróg gminnych, Wydział krajowy i za rok 1891 nie mógł przedłożyć kompletnego zestawienia dla braku dat z 11 powiatów.

Wartość prestacyi w 63 powiatach przekracza 1 miljon, należytości w materyale drzewnym 82.000 zł. Dotacye z funduszów powiatowych dróg gminnych 218.000, a doliczając dochody inne, obrót tych funduszów dosięga $1^1/_2$ miljona.

Przeciętny koszt utrzymania 1 kilometra dróg gminnych wynosił 34 zł. 43 ct.

Pozostałości kasowe tych funduszów wynosiły kwotę 99.279 zł. $62^1/_2$ ct.

10. Zamknięcie rachunków powiatowych funduszów dróg gminnych, obejmujące 69 powiatów, wykazuje dochody w łącznej kwocie . . . . . 904.743 zł. 08 ct.

Wydatki w kwocie . . . . . 821.844 „ 59 „

Zwyżka więc . 88.984 zł. 86 ct.

przeniesiono na rachunek r. 1892 po uwzględnieniu niedoboru wykazanego przez Wydział powiatowy łańcucki w kwocie 6.086 zł. 37 ct.

Dodatnim objawem jest stały i donośny wzrost obrotu tych funduszów.

Wynosiły one bowiem:

w roku	1888.	Dochody	308.186 zł.	99 ct.	Wydatki	231.840 zł.	69 ct.
„ „	1889.	„	669.108 „	42 „	„	557.342 „	48 „
„ „	1890.	„	918.447 „	$83^1/_2$ „	„	801.015 „	60 „
„ „	1891.	„	904.743 „	08 „	„	821.844 „	59 „

11. Publiczne dojazdy kolejowe. W ciągu roku ukończono 3 dojazdy, a część jednego dojazdu została przełożoną kosztem c. k. skarbu wojskowego.

W toku są roboty na dwóch dojazdach.

Wnioski względem budowy nowych 8 dojazdów przedłożyły 5 Wydziały powiatowe, co do których rozpoczęto przedwstępne czynności.

Do oświadczeń zeszłorocznych z 32 Wydziałów, przybyło w roku ubiegłym 6 oświadczeń wypowiadających, że na razie nie zachodzi wcale potrzeba budowy nowych dojazdów kolejowych. Mimo to Wydział krajowy nie omieszkał okólnikiem zwrócić uwagę Wydziałów powiatowych na korzyść wyzyskania sprzyjających warunków, które ułatwiają budowę dojazdów w drodze konkurencyi.

12 Kwota należąca się funduszowi krajowemu z tytułu datków deklarowanych na budowę dróg krajowych, zmniejszyła się po koniec roku 1892. do kwoty 23.828 zł. Faktyczna zaległość ratalna wynosiła 4.444 zł. 83 ct.

13. Rachunki funduszów pro praeterito budowy 17 dróg krajowych i powiatowych w 12. powiatach, przedstawia się po koniec roku 1892., jak następuje:

Należytości czynne od stron konkurencyjnych . . .	132.184 zł. 91 ct.
Zapasy kasowe	14.321 „ $70^1/_2$ „
Razem	146.511 zł. $61^1/_2$ ct.
Należytości bierne stronom konkur. za przerobne .	136.450 „ 08 „
Przewyżka	10.061 zł. $53^1/_2$ ct.

14. Rewizya myt prywatnych została i w roku ubiegłym dalej prowadzoną. Kilka dawnych koncesyi odnowiono, część takowych jest obecnie przedmiotem badań w odnośnych Wydziałach powiatowych.

15. Kontrola nad miastami pobierającemi kopytkowe, stwierdziła:

a) w Brodach, Jarosławiu, Rzeszowie, Stanisławowie, Tarnopolu i Tarnowie rezultat pomyślny;

b) w Brzeżanach, Kołomyi i Przemyślu dało powód do szczegółowych wytknięć;

c) w Buczaczu okazało potrzebę oddania Wydziałowi powiatowemu poboru kopytkowego i zarządu drogami i ulicami miasta.

d) w Nowym Sączu trafiła na jawną renitencyę, mającą widocznie swe źródło w mniemaniu, że gmina, uzyskawszy swego czasu koncesyę kopytkową na czas nieograniczony, nie podlega kontroli Wydziałów krajowego i powiatowego.

Komisya jest zdania, że w razie dalszego uchylania się gminy Nowy Sącz z pod kontroli władz autonomicznych. Wydział krajowy powinien spowodować rewizyę koncesyi tej gminy na pobór kopytkowego.

16. Droga pienińska, zbudowana w znaczniejszej części na terytoryum węgierskim, została częścią przez powodzie, częścią spuszczaniem drzew z przyległych lasów węgierskich znacznie uszkodzona. Naprawa jej i udział w tejże funduszów krajowych jest obecnie przedmiotem rokowań z rządem węgierskim.

17. Subwencye państwowe na budowę dróg i mostów nieerarialnych wynosiły:

w roku 1891	289.500 zł.	— ct.
„ „ 1892	278.025 „	78 „
„ „ 1893	184.905 „	— „
Razem	752.430 zł.	78 ct.
Cała na ten cel zezwolona kwota wynosi	968.502 zł.	— ct.

Stosując się do wskazówek poprzedniej komisyi drogowej, (sprawozdanie z dnia 13. maja 1893) Wydział krajowy odniósł się do c. k. Prezydyum Namiestnictwa o uzyskanie znaczniejszych subwencyi rządowych na budowę dróg t. zw. strategicznych, a względnie o wyjednanie u Wysokiego Rządu stałej corocznej i znaczniejszej niż dotąd dotacyi, nakoniec o zabezpieczenie kosztów konserwacyi dróg budowanych na żądanie i pod dozorem c. k. Rządu.

W odpowiedzi swej, c. k. Prezydyum Namiestnictwa oznajmiło, że c. k. Ministerstwo ustanawiając program dzielący drogi strategiczne na 3 kategorye, postanowiło, że dopóki pierwsza kategorya tych dróg nie będzie zupełnie uporządkowaną. (co nastąpi dopiero może za 5 do 6 lat) o subwencyonowaniu kategoryi 2 lub 3 dróg wspomnianych na razie mowy być nie może.

Z uwagi atoli, że drogi strategiczne 2. i 3. kategoryi w wielu wypadkach mają donośne znaczenie dla okolic, które przecinają i wobec faktu, że w latach ostatnich Wysoki Rząd kilkakrotnie bądź sam wykonywał, bądź subwencyonował budowy dróg 2. i 3. kategoryi, a nawet nie objętych wcale pierwotnym programem dróg strategicznych, komisya wznawia zeszłoroczne polecenie, by Wydział krajowy ponowił swe przedstawienie u Wysokiego Rządu, i wszelkich starań dołożył w celu uzyskania:

a) znaczniejszych subwencyi na budowę dróg strategicznych;

b) zabezpieczenie ze strony c. k. Rządu kosztów konserwacyi dróg budowanych na żądanie i pod dozorem c. k. Rządu.

Zaznacza się przytem, że droga gminna Chodorów-Rohatyn tymczasowo jest utrzymywana przez Wydział krajowy na rachunek c. k. Rządu.

18. C. k. Namiestnictwo oznajmiło, że na przedstawienie Wydziału krajowego zarządziło roboty przedwstępne celem wygotowania projektu na złagodzenie spadków, a względnie przełożenia rządowego gościńca Dobromilskiego pod Turką.

Na tem miejscu komisya zaznacza konieczność, by Wydział krajowy, stosując się do odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 20. Lipca 1893, mógł temuż podać do wiadomości, do jakich przestrzeni gościńców rządowych odnoszą się uzasadnione zażalenia, spowodowane niedostateczną konserwacyę tych gościńców.

19. Ubezpieczenie robotników (od wypadków) zajętych przy robotach drogowych prowadzonych we własnym zarządzie Wydziału krajowego spowodowało wydatek w kwocie 255 zł. 10 ct.

Co do ubezpieczenia robotników na wypadek choroby, postanowił Wydział krajowy, robotników i drożników zajętych przy budowach skoncentrowanych, ubezpieczyć w najbliższej powiatowej kasie chorych, za wszystkich zaś innych robotników przyjąć na siebie obowiązek świadczeń przewidzianych w ustawie.

20. Sprawy wytoczone przed Trybunał administracyjny znalazły następujące załatwienie:

2 spraw odrzucił Trybunał bez rozprawy.

2 odrzucił po przeprowadzeniu rozprawy.

1 sprawę rozstrzygnął na niekorzyść Wydziału krajowego.

5 spraw nie zostało dotąd rozstrzygniętych.

21. C. k. Dyrekcya poczt i telegrafów uwiadomiła Wydział krajowy o utworzeniu w ciągu 1893 roku 31 urzędów pocztowych a 2 urzędów pocztowych i telegraficznych.

22. Z polecenia Wydziału krajowego, oddział techniczno-drogowy przygotowuje 6 okazów na Wystawę krajową 1894 r. a to: mapy, projekta robót, wykazy i modele.

23. Ustępy Sprawozdania Departamentu IV. odnoszące się do spraw kolejowych i Banku krajowego są przedmiotem sprawozdań odnośnych komisyi sejmowych.

Na podstawie powyższych wywodów komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Departamentu IV. Sejm przyjmuje do wiadomości.

Lwów dnia 29. stycznia 1894.

Przewodniczący:
J. Męciński.

Sprawozdawca:
Sala.

Z drukarni Pillera i Spółki.

L. W. 1169/94.

Aleg. 155.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o szkole rolniczej, gorzelniczej, gorzelni, folwarku i torfiarni w Dublanach.

Wysoki Sejmie!

Na wstępie niniejszego sprawozdania zaznacza komisya, że sprawa ze wszystkich najważniejsza i najpilniejsza, sprawa obsadzenia posady dyrektora szkoły wyższej dublańskiej dotąd nie została załatwioną, a to pomimo ułatwień daleko sięgających, jakie w tej sprawie uchwałą Wysokiego Sejmu dla Wydziału krajowego postanowione zostały.

Komisya gospodarstwa krajowego trwa silnie przy zdaniu, że byle znaleść kandydata odpowiedniego, żadnymi względami kierować się nie należy, lecz zważać przedewszystkiem na charakter uzdolnienia i praktyczny kierunek człowieka na tę posadę powołać się mającego.

Komisyi wiadome jest, że Wydział krajowy czynił w tej sprawie rozliczne starania, że na różne strony rozpoczynał układy, że układy podobne i dziś są w toku; niestety, jak dotąd, nie doprowadziły one do pożądanego skutku, a bądź co bądź dopóki ta sprawa pomyślnie nie zostanie załatwioną, to w szkole, cecha prowizoryczna tamować będzie i nadal rozwój pożądanej zmiany i w innych kierunkach. Gdy obecnie budowa internatu jest na ukończeniu, a budynek z końcem roku szkolnego 1894/5 zostanie oddany do użytku, brak kierownika, brak regulaminu i instrukcyi dla nowego zakładu, gdy już tylko kilka miesięcy czasu pozostaje, nie da się dostatecznie usprawiedliwić, odroczenie zaś sprawy do ostatniej chwili jest pod każdym względem niekorzyścią i deprymująco oddziaływa. Trudności z jakiemi Wydział krajowy ma do walczenia, przy obsadzie wakujących posad w Dublanach i Czernichowie, nie tylko leżą w tem, że wysokość płacy, jaką kraj daje, nie stoi we właściwym stosunku do kwalifikacyi wymaganych, ale trudność leży przeważnie w tem, że cały ustrój administracyjny jest maszyną ciężką i bardzo skombinowaną. Każda sprawa, która nieraz od szybkiego załatwienia zależy, musi przechodzić przez skomplikowany alembik różnych i różnorodnych opinii, a tem samem opóźniają się uchwały i utrudniają postanowienia

Ta okoliczność rozważana w komisyi przy sprawozdaniu o szkole Dublańskiej odnosi się właściwie do wszystkich szkół rolniczych krajowych i dotyczących kuratoryi. Szkoły te w różnych warunkach i różnych czasach powstały — a pojedynczo ustanowione statuta organizacyjne zawierają często sprzeczne postanowienia, które z obecnym stanem rzeczy się nie zgadzają, uproszczone i uregulowane być winny. W tym celu też wprowadza komisya na końcu niniej-

szego sprawozdania rezolucyę, polecającą Wydziałowi krajowemu, by na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt zmian organizacyi ciał nadzorczych przy wszystkich rolniczych zakładach krajowych.

Aby uniknąć fałszywej interpretacyi, komisya zastrzedz się musi przeciw temu, jakoby jakiekolwiek zarzuty przeciw obywatelskim czynnościom członków poszczególnych kuratoryi szkoły dublańskiej miały być powodem tej proponowanej zmiany, która wyłącznie ma na oku uproszczenie i zcentralizowanie całej administracyi dla wszystkich szkół rolniczych.

Przystępując do samego sprawozdania, komisya zaznacza, że budowa internatu postępowała bardzo raźno, a obecnie budynek jest już pod dachem i wszystko pozwala przypuszczać, że jak pierwotnie postanowiono, budynek będzie gotów w lipcu b. r. i z początkiem roku szkolnego 1894/5 zostanie oddany do użytku internatu.

Koszta budowy internatu wedle zatwierdzonego kosztorysu wynoszą 66.732 złr. Na pokrycie tych kosztów przyznał już Wysoki Sejm w latach 1891, 2 i 3 kwotę 25.000 złr. pososłaje więc jeszcze do pokrycia 41.732 złr., z których w rubryce tej prelimiuuje się 36.800 złr. reszta zaś 4.923 złr. przypadnie do pokrycia w r. 1895.

Do kosztów budowy przyczynia się c. k. Skarb państwa kwotą 33.200 złr. płatną jednak w latach od 1893—8 po 5000 złr., w r. zaś 1899, 3300 złr. Odpowiednie raty subwencyi kradowej za r. 1893/4 10000 zł. wstawiono w rubryce pierwszej B. dochodów. Na wniosek kuratora uchwalił Wydział krajowy powiększyć pokoiki przeznaczone dla uczniów przez rozszerzenie głównego budynku a równocześnie przez zwężenie kurytarza z szerokości 2·30 m. na 2 m. wskutek czego uzyskano pokoje głębsze o 1 m. Koszt, jaki za sobą rozszerzenie to pociągnęło wynosi około 2000 zł.

Na wniosek architekty p. Cybulskiego postanowił Wydział krajowy poczynić również pewne zmiany w konstrukcyi sali jadalnej i stropu między salą szermierki a rekreacyjną, mające na celu wygodę a względnie wzmocnienie sali. Koszta robót obrachowano na 200 zł.

Te zarządzenia zbadała komisya na miejscu, uznała za odpowiednie i przy tej sposobności zwraca komisya uwagę Wydziału krajowego jeszcze na jedną okoliczność, mianowicie na piece w nowo budowanym Zakładzie. Gdy w projekcie i kosztorysie nie uwzględnił tej zasady, że w Dublanach, mających właśnie wyrób torfu, należy opalenie budynków do tego materyału zastosować, przeto obecnie jeszcze jest na czasie, aby Wydział krajowy porozumiał się z przedsiębiorcą p. Cybulskim, tak, aby paleniska w piecach nie z pokoju, ale z kurytarza były dorobione, a nawet zdaniem komisyi byłoby wskazanem wykreślić z kosztorysu kwotę przeznaczoną na piece dla przedsiębiorcy, a postawić w własnym zarządzie bardzo dobre kaflowe w miejscu w Dublanach wyrabiane. Różnica w conie wynosi 10 złr. a przy 40 piecach 400 złr. którą to kwotę Wydział krajowy z fundnszu na wewnętrznę urządzenie Zakładu pokryć może.

W załączonym do sprawozdania alegacie pod A) uzasadnia Wydział krajowy, że na koszta urządzenia pokoi mieszkalnych, sali rekreacyjnej, gimnastycznej, infirmeryi, jadalni i wszystkich ubikacyi gospodarczych, kredyt do wysokości 10.000 złr. jest niezbędny.

Komisya potrzebę tego kredytu uznaje, jednakowoż sądzi, że w tej kwocie pomieścić należy uporządkowanie obejścia i dojazd do zakładu. Co do przepisow tyczących się urządzeń zakładu, ułożenia regulaminu i instrukcyi, jakie mają obowiązywać w internacie dublańskim oświadcza Wydział krajowy, że po wysłuchaniu opinii kierownika i komisyi rolniczej przepisy te wydane i ogłoszone zostaną. Obecnie zaznacza tylko Wydział krajowy, że koszta utrzymania ucznia obrachowane zostały stosownie do opinii wszystkich czynników fachowych i stosownie do opinii komisyi gospodarstwa krajowego, wyrażonej w sprawozdaniu z dn. 28. marca 1892 w ten sposób, że są one zgodne z kosztami rzeczywistymi, że mianowicie wciągnięto w rachubę odpowiednią kwotę na amortyzacyę i oprocentowanie kapitału, użytego na budowę i urządzenie internatu, tudzież rzeczywiste koszta żywienia i obsługi.

Koszta te przedstawiają się na razie następująco:

1) Koszta potrzebne na amortyzacyę kosztów wyłożonych przez kraj na budowę i urządzanie z uwzględnieniem skromnej wysokości kosztów konserwacyi budynku . . . 60 zł.
2) Za wikt . . . . . 200 „
3) Za $^1/_{40}$ utrzymania przełożonego i portyera . . . . . 45 „
4) Za uniform, obsługę, pranie, opał i światło . . . . . 205 „

Razem . . . . . 510 zł.

Cyfry powyższe nie mogą być ścisłe, przytacza je Wydział krajowy w celu uzasadnienia opłaty, jakiej na razie będzie od uczniów żądał, wychodząc jedynie z zasady, że żądana opłata powinna w całości pokryć koszta utrzymania.

Ponieważ czesne wyniesie 100 zł. wpisowe 5 zł., opłata na laboratorya i obsługę 8 zł. razem 113 zł., przeto koszt utrzymania, wyżywienia, ubrania ucznia i koszt wszystkich za niego uiszczanych opłat wyniesie razem rocznie kwotę około 623 zł. Jest to stosunkowo dość znaczna kwota i wskutek tego zamykająca dla pewnej części uboższych uczniów szkołę dublańską. Celem uniknienia tego proponuje Wydział krajowy utworzenie 12 miejsc funduszowych, któreby mogły być nadawane uboższej młodzieży, kwalifikacyami swojemi zupełnie na to zasługującej.

Młodzież, uczęszczająca do szkoły dublańskiej dzieli się na 2 kategorye: bogatszych, którzy przeważnie, jako synowie większych właścicieli ziemskich przybywają do szkoły celem nabycia potrzebnych im do administracyi własnym majątkiem wiadomości, a tych utrzymanie i nauka nigdy mniej kosztować nie może; druga kategorya są to uczniowie ubożsi, którzy pragną się kształcić na administratorów cudzych majątków, lub na nauczycieli szkół rolniczych, a którzy utrzymują się z pomocą stypendyów, z pracy rąk własnych i dla których 623 zł. rocznie stanowiłoby nieprzezwyciężoną przeszkodę do uczęszczania do szkoły dublańskiej.

Ponieważ odsunięcie od szkoły tej kategoryi uczniów przeważnie bardzo pracowitych wyrządziłoby prawdziwą szkodę naszemu społeczeństwu, Wydział krajowy przedstawia wniosek, dążący do utrzymania uczniów w szkole dublańskiej w liczbie 12 i to tem śmielej, że wydatek na proponowane miejsca funduszowe będzie jedynym wydatkiem połączonym z zaprowadzeniem internatu.

Koszt utrzymania ucznia obliczony w przybliżeniu, jak wyżej podano na 510 zł. wynosi na 12 uczniów 6.120 zł., a zważywszy, że internat wejdzie w życie dopiero z dniem 1. października a część z tych kosztów, jak n. p. za uniform musi być na cały rok naprzód poniesiona, Wydział krajowy uprasza o kredyt na ten cel w wysokości 2.000 zł.

Również nie spuścił Wydział krajowy z uwagi tej okoliczności, że w szkole dublańskiej udzielane bywają stypendya, które umożliwiają pewnej dalszej ilości uczniów po nad proponowaną liczbę 12 pobyt w zakładzie przez częściowe pokrycie kosztów.

Będzie to tem więcej wskazane, że trudno jest przypuścić, aby wszyscy inni uczniowie, prócz zaopatrzonych miejscami funduszowemi, byli w możności pokryć wszystkie koszta pobytu w szkole, choćby nawet uwzględniwszy możliwość uwolnienia od czesnego.

Jako zastępca i pomocnik dyrektora w sprawach internatowych fungować będzie przełożony internatu; ponieważ płaca jego znajduje także pokrycie w opłatach uczniów, wniosek Wydziału krajowego zdąża tylko do ustanowienia przez Wysoki Sejm takiej posady, która jednak nia wymaga osobnego kredytu. Podobnie ma się rzecz z posadą portyera przy internacie, który powinien być stałym funkcyonaryuszem ze względu na potrzebę zaufania, jaką posiadać powinien.

Poczęwszy od r. 1895 preliminarz dziś w przybliżeniu podany, będzie już mógł szczegółowo rok rocznie Wysokiemu Sejmowi być przedkładanym.

Powyż przytoczone zapatrywania Wydziału krajowego o zarządzeniach mających nastąpić w nowym internacie, chociaż może jeszcze nie zbyt cyfrowo dokładne, komisya co do zasad wytycznych zupełnie podziela, jednak przy tej sposobności przypomina komisya powziętą jeszcze

w r. 1890 uchwałę, że z chwilą otwarcia w szkole dublańskiej internatu na razie frekwencya eksternistów jest wykluczona. Biorąc tę okoliczność na uwagę, a łącząc z nią jeszcze ważniejszą, mianowicie tę, że Wydział krajowy stosując się do życzenia Sejmu nie może internatu otwierać, jak długo trwa cecha prowizorycznego zarządu, nie może również w brew opinii Sejmu mianować dyrektorem jednego z grona obecnych profesorów, przeto mogła by zajść okoliczność, że w r. 1894 internat otwartym nie będzie. Na ten wypadek oświadcza komisya, znając usposobienie Sejmu, że lepiej jest otwarcie internatu o rok opóźnić, niż pod presyą ostatecznej konieczności, zrobić wyhór nie odpowiedni, i w samym zawiązku spaczyć kierunek internatu, do którego Sejm wielką wagę przywiązuje, jako do czynnika żywotnego, na podstawie którego cała szkoła dublańska reorganizowaną być ma.

Co do zmian personalnych oświadcza Wydział krajowy, że w drodze rozpisanego konkursu pozyskał w roku bieżącym dla szkoły dwóch nauczycieli, mianowicie p. Józefa Olszowego, asystenta katedry rolniczej na akademii rolniczej w Wiedniu i p. Józefa Pomorskiego, ukończonego agronoma politechniki Rygskiej.

W obydwu jednak wypadkach musiał Wydział krajowy odstąpić od norm etatem przyznanych, a usprawiedliwia to tem, że postąpił za zgodą i wskazówką tak kuratora szkoły, jak i komisyi dla spraw rolniczych. Do tej dycyzyi przyczyniła się jeszcie i ta okoliczność, że z wejściem w życie internatu miał Wydział krajowy polecenie od Sejmu przedłożyć swój projekt co do unormowania i podwyższenia płac dla nauczycieli w Dublanach. Celem załatwienia tego polecenia, zasięgnął Wydział krajowy rady kuratoryi i zawezwał dyrekcyę szkoły do dania swojej opinii. Tak ze sprawozdania kuratoryi, jak i z relacyi dawniejszej dyrekcyi wynika, że główny, a właściwie jedyny powód, że tak trudno uzupełnić powstające w gronie profesorów dublańskich luki, leży w tem, że wysokość płacy, jaką się daje tym profesorom nie stoi we właściwym stosunku do pracy i do kwalifikacyi od nich wymaganych.

Od profesorów nauk zasadniczych wymaga się kwalifikacyj tychsamych, jakich potrzeba do uzyskania posady profesora przy wyższych państwowych zakładach. Od profesorów nauk zawodowych żądamy, aby ukończyli studya w wyższej szkole rolniczej, zdali wszystkie egzamina kształcili się co najmniej 3 lata w przedmiocie specyalnie obranym i byli obeznani z praktyką rolniczą. Profesorowie zaś działów praktycznych muszą posiadać zupełną praktykę gospodarską i znać gospodarstwa w kraju i za granicą. Słowem ubiegający się o posadę profesora w Dublanach młody człowiek, musi nie tylko tyle pracować ile profesor każdego innego równorzędnego państwowego zakładu, aby uzyskać odpowiednie kwalifikacye, ale nadto on musi dla swego przygotowania o wiele więcej poświęcać czasu i dłużej czekać na posadę.

Nie tylko jednak uzyskanie kwalifikacyi jest dla profesora w Dublanach mozolniejsze, jest on i cięższymi obarczony obowiązkami, bo gdy liczba godzin wykładowych w wyższych instytucyach państwowych dosięga 10 godzin tygodniowo, profesorowie w Dublanach mają przeciętnie 14 godzin wykładów i ćwiczeń, wynagrodzenie jednak przy tej samej trudności uzyskania kwalifikacyi, a czasem może i cięższej i przy większem obarczeniu obowiązkami, jest w Dublanach szczuplejsze, a co najdotkliwsze, po pracy całego życia emerytura o wiele skromniejsza.

Profesorowie szkoły politechnicznej lub szkoły weterynaryi, a zatem zakładu równorzędnego z wyższą szkołą rolniczą pobierają rocznej pensyi 1.800 złr. dodatku aktywalnego 480 złr mają prawo do 5 dodatków kwinkwenialnych po 200 złr., przeto zaraz na początek otrzymują 2 280 złr. po 25 latach służby dochodzą do płacy 3.280 złr. i mogą uzyskać emeryturę w wysokości 2.800 złr.; natomiast profesor w Dublanach pobiera 1.300 złr. pensyi, dodatku aktywalnego 140 złr. i ma prawo do 3 tylko pięcioleci po 200 złr., na początek dostaje zatem 1440 złr., czyli 840 złr mniej. Po 15 latach służby może dojść do 2.400 złr., a gdy dalej płaca nie wzrasta po 25 latach służby pobiera on 1240 złr. mniej, aniżeli tamci profesorowie, a w ślad tego ma prawo do emerytury o 900 złr. mniejszej, bo tylko 1900 złr. wynoszącej.

Nadto nie należy zapomnieć, jak o wiele w trudniejszem położeniu znajdują się profesorowie szkoły na wsi umieszczonej pod względem możności dania dzieciom wychowania, trudnośc które wolnem pomieszkaniem nigdy nie mogą być zrównoważone. To były powody, które zmusiły Wydział krajowy do preliminowania w rubryce nadzwyczajnych wydatków tak często podwyższenia płac dla tych sił, które dla zakładu nabywać trzeba było. Obecnie więc przedkłada Wydział krajowy cały projekt reformy uchwały sejmowej z dnia 8. kwietnia 1876 r. etatu osób i płac grona nauczycielskiego.

Wyrażając rzecz cyfrowo byłoby na przyszłość 4 profesorów pobierających rocznej pensyi 2000 złr., 360 złr. dodatku aktywalnego z prawem do 3 pięcioleci po 200 złr., 3 innych pobierałoby 1300 złr. rocznie, dodatku aktywalnego 240 złr. i z tem samem prawem do pięcioleci, rownież w etacie adjunktów wprowadza Wydział krajowy pewne zmiany.

Są to młodzi ludzie rozpoczynający zawód nauczycielski, którzy winni mieć, jeżeli nie doświadczenie, to przynajmniej uzdolnienie i kwalifikacye profesorskie, a mimo to długie lata muszą nieraz czekać, nie mogąc osięgnąć posady i płacy profesorskiej. Należy im dać zachętę do zawodu, a nie pozwalać na zmrożenie chęci do niego, brakiem wszelkich widoków.

Dotąd pobiera adjunkt 800 złr. bez żadnych praw dodatków na przyszłość, obecnie zamierza Wydział krajowy przeznaczyć dla nich pensyi 1000 złr., dodatku aktywalnego 200 złr. i 3 pięciolecia.

Naturalaym porządkiem rzeczy podwyższając płace profesorów reguluje Wydział krajowy także dotacyę dyrektora. Zamiast 2000 złr. stałej płacy pobierałby dyrektor 2400 złr., zamiast 3 kwinkweniów po 200 złr. brałby 3 po 300 złr., a dodatek aktywalny pozostałby jak dotąd 360 złr.

Wyrażając rzecz cyfrowo musi komisya zaznaczyć, że zmiana ta w budżecie na rok 1894. odbija się następująco, Preliminarz na rok 1894. w rubryce 1. pozycya od 1. do 17. włącznie; na płace profesorów i docentów wynosi 22.680 złr. przez wprowadzenie nowego etatu pozycya ta wynosić będzie 26.260 złr.

O ile zmiana taka zaciążyć może w przyszłości na budżecie, trudno obrachować, na każdy sposób obciążenie nie będzie znaczące i nie przykroczy pewnych granic i tak nie bardzo rozległych, naturą rzeczy określonych, a uczyni zadość uczuciu sprawiedliwości i ulży najcięższej trosce ludzi żyjących z umysłowej nie bardzo lukratywnej pracy.

Nie należy zapomnieć, że pięciolecia, jako zwiększenie pensyi wchodzą w rachubę przy wymierzeniu emerytury, że zatem podniesiona ich liczba będzie nie tylko podniesieniem o pewną kwotę płacy profesora lecz przy schyłku jego zawodu, będzie ona zabezpieczeniem znośniejszej egzystencyi w epoce życia, kiedy siły nie pozwalają żadnej podejmować pracy, a wydatki bywają największe.

Wychodząc z tego punktu zapatrywania uważa też komisya gospodarstwa krajowego zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego, że jeżeli się uznaje potrzebę zabezpieczenia losu przyszłych pokoleń, sprawiedliwość wymaga, aby tą samą miarą coś odmierzyć i obecnym.

Rachunek wykazuje, że obecnie pracujący starsi profesorowie co do natury prawie żadnego polepszenia nie doznają z prostej przyczyny, że tracą kwinkwenia a wysłużyć ich jeszcze kilka nie wiele mają widoków i dlatego komisja wnosi:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby obmyślał plan normujący emeryturę profesorów tracących kwinkwenia a którzy w czasie przejścia na emeryturę nie będą korzystali z zamierzonego polepszenia.

Stacya doświadczalna.

Uchwałą z dnia 20. maja 1893. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu

1) aby z dniem 1. stycznia 1894. utworzył w Dublanach i Czernichowie stacye doświad-

czalne rolnicze, których prowadzenie poruczy miejscowym nauczycielom chemii i botaniki;

2) aby w preliminarzu budżetu na rok 1894. przedstawił projekt stacyi doświadczalnej i podał do wiadomości Sejmu odpowiednie instrukcye;

3) aby do subwencyonowania tych stacyi ze Skarbu państwa przeprowadził z c. k. Rządu dalsze rokowania.

Stosując się do uchwały Wysokiego Sejmu i do wskazówek komisyi gospodarstwa krajowego wyrażonych w sprawozdaniu z 15. maja 1893. zamierza Wydział krajowy utworzyć przy szkole rolniczej w Dublanach stacyę doświadczalną, bez czynienia jej odrębną instytucyą i bez oddawania ich w ręce osobnych funkcyonaryuszów. Funkcye odnoszące się do prowadzenia stacyi zamierza Wydział krajowy w myśl wyżej powołanej uchwały oddać co do kontroli nasion profesorowi Szyszyłowiczowi, co do nawozów i gleby pod kierownictwo profesorom Olszowemu i Pomorskiemu.

Kiedy obecnie Wydział krajowy przystąpił do ułożenia projektu założenia stacyi doświadczalnej w Dublanach, zażądano streszczenia odpowiednich planów od profesorów chemii i botaniki. Przy tem okazało się, że bez dokupienia pewnych specyalnych przyrządów i aparatów o założeniu stacyi mowy być nie może. Potrzeby na urządzenie wynoszą 2.435 złr. koszta zaś utrzymania stacyi przedstawiają się następująco:

wynagrodzenie profesorowi botaniki	600 złr.
2 profesorów rolnictwa	1200 „
płaca osobnego asystenta	600 „
remuneracya asystenta botaniki	100 „
służący	360 „
dotacya dla obydwu stacyi po 250 złr.	500 „
Razem . .	3.360 złr.

Połowę kosztów tak założenia jak utrzymania stacyi spodziewa się Wydział krajowy, wmyśl dotychczasowego porozumienia się z c. k. Rządem od tegoż otrzymać.

Komisya gospodarstwa krajowego, godząc się z preliminarzem Wydziału krajowego, co do zakupna niezbędnych przedmiotów na urządzenie odnośnego laboratoryum stacyi doświadczalnej, sądzi, że w preliminarzu kosztów utrzymania, uszczuplając pewne pozycye można pomieścić także i ten koszt, w którym się mieści niezbędne dziś przy szkole dublańskiej założenie pola doświadczalnego. Urządzenie pola doświadczalnego jest tem więcej wskazane, że obecnie używana przestrzeń na ten cel jest częścią zajęta przez nowy internat a zacieniona obydwoma bydynkami, nie odpowiada celowi. Licząc, że c. k. Rząd przyjmie na siebie połowę kosztów, jakie z utrzymania stacyi doświadczalnej w Dublanach wypadną, potrzeba w r. 1894. asygnować z funduszów krajowych na ten cel kwotę 2.060 złr.

Szkoła niższa.

Załączone sprawozdanie dyrekcyi za rok 1892/3 daje obraz działalności tej szkoły. Ilość uczniów wynosiła 34, wyszło zaś ze szkoły po zdaniu egzaminu 15. Lustracye szkoły odbywały się w rozmaitych czasach i wykazały dostateczny postęp w rozwoju Zakładu.

Równocześnie z zaprowadzeniem internatu w szkole wyższej w Dublanach wzmoże się czynność dyrektora w ten sposób, że kierownictwo szkoły niższej bez możności zastępstwa i stałej pomocy będzie stanowiło ciężar, któremu w obec zwiększonej odpowiedzialności podołać nie będzie wstanie. Wydział krajowy sądzi zatem, że zajdzie potrzeba ustanowienia kierownika dla szkoły niższej i tę sprawę we właściwym czasie poruszyć zamierza.

Dnia 2. grudnia 1892. r. umarł nauczyciel przy szkole niższej Maryan Barta, zostawiając wdowę bez żadnego zaopatrzenia. Śp. Barta zajmował tę posadę 10 lat, od 1. lutego r. 1882., obowiązki swoje wypełniał, jak się okazuje z poświadczenia dyrekcyi gorliwie i sumiennie.

Wydział krajowy sądzi, że w tych warunkach Śp. Barta miał zupełne prawo do stabilizacyi. Ze względu zatem na to, tudzież ze względu na brak środków utrzymania wdowy pozostałej po nim, Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi wniosek przyznania wdowie rocznej dotacyi 250 złr.

Opróżnione po śp. Barcie miejsce nadał Wydział krajowy na podstawie rozpisanego konkursu prowizorycznie Maryanowi Młotkowi, byłemu nauczycielowi ludowemu w Dublanach, a gdy tenże się tej posady zrzekł, rozpisał Wydział krajowy na nią nowy konkurs.

Szkoła gorzelnicza.

Liczba uczniów wynosiła w roku ubiegłym 23. Sprawowanie uczniów i ich piluość zasługują według opinii kierownika na zupełne uznanie. W wykładach przestrzegano kierunku praktycznego, na co wskazuje dobór prelegatów przeważnie ze szkół praktycznych.

Jak w roku przeszłym tak i w tym odbył się 9 dniowy kurs praktyczny dla straży skarbowej. Komisya ze swej strony zwraca uwagę, na niestosowne urządzenie paleniska w gorzelni. W Dublanach, gdzie torf jest na miejscu winny paleniska tak być urządzone, ażeby ten opał można spożytkować, obecnie zaś przekonała się komisya, że używa się tylko samego drzewa do opału.

Folwark.

Obora folwarku Dublańskiego wymaga doraźnej zmiany. Na 54 sztuk bydła uległo 20 przypadłości rozszerzającej się w tej stajni gruźlicy, a i reszta pozostała, choć nie dotknięta zarazą, to jednak poniekąd podejrzana tak dalece, że cała stajnia jako opasowa wysprzedaną być winna.

Po zupełnej desinfekcyi i oczyszczeniu stajni należy sprowadzić do Dublan nową rasę, któraby i dla szkoły i z pożytkiem dla folwarku mogła być prowadzoną.

W obec wejścia w życie ustawy hodowlanej, w obec tak znacznej potrzeby rozpłodników, zdaniem komisyi powinna obora w Dublanach stać się pepinierą zarodową dla rasy Simenthal i Oldenburg. W tym celu zdaniem komisyi należałoby zakupić 12 sztu pełnej krwi Simenthal i buhaja, tudzież 12 sztuk Oldenburg i odpowiedniego rozpłodnika. Licząc w przecięciu po 300 zł. krowę, a po 500 zł. buhaja, potrzeba na ten cel 8.200 zł.

Na pokrycie tego jednorazowego chociaż znacznego wydatku, powinno wpłynąć do kasy krajowej co najmniej 4.000 zł. ze sprzedaży 54 sztuk obecnej obory, zaś resztę winien pokryć fundusz krajowy i w tym celu komisya wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Na zakupno nowej obory na folwarku w Dublanach, otwiera się Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 4.000 zł. Aby jednak folwark dublański nie doznał uszczuplenia w sile nawozowej przez zmniejszenie obory, sądzi komisya zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego, że należy przy gorzelni w Dublanach postawić i urządzić stajnię opasową na 25 sztuk bydła. Urządzenie takiej stajni umożliwi z jednej strony lepsze użytkowanie brahy, a z drugiej strony da sposobność tak uczniom szkoły wyższej, jak i niższej zapoznać się praktycznie z nową i tak

ważną gałęzią gospodarstwa. Ten nadzwyczajny wydatek mógłby być pokryty kwotą 2.500 zł., zważywszy jednak, że materyał na stajnię nie jest jeszcze przygotowany, zważywszy, że w roku bieżącym budowa internatu ma być wykończoną, komisya sądzi, że budowę stajni opasowej na rok 1895 odroczyć należy. Aby jednak materyał już w tym roku mógł być przygotowany, a robota z wiosną roku 1895 rozpoczętą, komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

Sejm upoważnia Wydział krajowy do postawienia w r. 1895 stajni opasowej przy gorzelni w Dublanach na sztuk 25, tak aby koszt tej budowy kwoty 2.500 zł. nie przekroczył.

Torfiarnia.

Eksploatacya torfu w Dublanach w roku ubiegłym wyszła nareszcie z epoki prób i doświadczeń i zdaje się, jest dziś na drodze pomyślnego rozwoju. Kierownictwo prowadzi kasyer szkoły p. Maryan Krasuski odpowiednio i gorliwie. Na naprawę maszyn, kopanie i zbieranie torfu wydano w przybliżeniu 3.500 zł. a wyrobiono torfu na opał 7.000 cetnarów metrycznych i prócz tego około 1000 cetn. metr. przetartego na proszek. Proszek ten wyrabia administracya torfiarni maszynami, które Wydział krajowy od inżyniera Blauta za 300 zł. zakupił i które zaraz w pierwszym roku się wypłaciły. Do wyrobu wyż wymienionej ilości torfu wśród niekorzystnej pory, przyczyniło się jedynie użycie kolejki żelaznej, którą folwark dublański na swoją własność zakupił, a koszt wydany ma być spłacany co rocznie aż do umorzenia z części dochodów z eksploatacyi torfu. Obecnie tej kolei używa folwark do wywożenia stawarki na pole. Dochód stanowczy ze sprzedaży torfu nie da się obecnie dokładnie obliczyć, gdyż więcej niż połowa jeszcze nie jest rozsprzedaną. Cena torfu opałowego ustanowiona za 100 kg. w miejscu 60 ct., na wywóz 50 ct., proszek torfowy po cenie od 1 zł. 20 ct. do 1 zł. 40 ct. za 100 kg., zależnie od oddalenia miejsca dokąd bywa transportowany.

Komisya gospodarstwa krajowego przy niniejszem sprawozdaniu pragnie zaznaczyć, że w obec potrzeby opału dla gorzelni i internatu, produkcya torfu w Dublanach zwiększoną być winna, a zarazem sądzi, że cena za cetnar metryczny przy większej produkcyi da się z 60 ct. na 45 ct. obniżyć. Gdy dalej przekonała się komisya, że ten sam kierownik p. Krasuski zajmuje się gorliwie wyrobem pieców kaflowych z gliny, która na ten cel jest gatunkowo bardzo dobra w Dublanach, komisya sądzi, że Wydział krajowy przemysł ten choćby tylko na własne potrzeby rozszerzyć i podnieść w Dublanach powinien. Na to potrzeba nowego pieca, który za 400 zł. wymurować można i odpowiedniej szopy, która także kwoty 400 zł. nie przeniesie.

Tym niewielkim kosztem można sobie zapewnić do budynków krajowych tanie i dobre piece, zaś folwarkowi Dublańskiemu przysporzy się nowe źródło dochodów.

Na podstawie powyższego sprawozdania, komisya gospodarstwa krajowego przedkłada Wysokiemu Sejmowi następujące wnioski:

Wysoki Sejm uchwalić raczy.

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o szkołach folwarku, gorzelni jak również sprawozdanie o exploatacyi torfu w Dublanach.

II. Sejm przyjmuje do wiadomości zarządzenia Wydziału krajowego w sprawie rozszerzenia pokoików internatowych pociągające za sobą koszta w kwocie 2.200 zł.

III. Sejm ustanawia następujący etat osób i płac personalu internatowego:

1. Przełożony internatu płaca 1000 zł.
   „ „ wikt 240 zł.
   „ „ opał i światło 100 zł.
   „ „ trzy dodatki pięcioletnie po 100 zł.
2. Portyer płaca 150 zł.
   „ wikt 180 zł.
   „ opał i oświetlenie 40 zł.
   „ ubranie 60 zł.
   „ dodatki pięcioletnie po 40 zł.
3. Przełożony jest urzędnikiem, portyer sługą krajowym.

IV. *a*) Sejm ustanawia dwanaście miejsc funduszowych w internacie dublańskim dla uczniów ubogich a odpowiednio ukwalifikowanych.

b) Na pokrycie kosztów połączonych z temi miejscami funduszowemi, otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu kredyt na r. 1894 w kwocie 2.000 zł.

V. Sejm postanawia że pierwszy ustęp A. tudzież B. I. 2. 3. ustanowionego uchwałami Sejmowemi z 8. kwietnia 1876 etatu osób i płac grona nauczycielskiego krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach tracą moc obowiązującą i mają opiewać jak następuje:

A. Grono nauczycielskie krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach składa się:

I. Z Dyrektora.

II. Z siedmiu stałych profefesorów fachowych.

III. Z dwóch stałych adjunktów.

1V. Z odpowiedniej liczby docentów.

B. 1. Dyrektor wyższej szkoły w Dublanach otrzymuje wolne pomieszkanie i pobiera:
roczną stałą planę w kwocie 2.400 zł.
roczny dodatek aktywalny 360 zł.
dodatek pięcioletni 300 zł.

2. Czterech stałych profesorów fachowych wyższej szkoły rolniczej otrzyma wolne pomieszkanie i pobiera:
roczną stałą płacę w kwocie 2.000 zł.
roczny dodatek aktywalny 360 zł.
dodatek pięcioletni 200 zł.

3. Trzech stałych profesorów fachowych wyższej szkoły rolniczej otrzyma wolne pomieszkanie i pobiera:
roczną stałą płacę w kwocie 1.300 zł.
roczny dodatek aktywalny 240 zł.
dodatek pięcioletni 200 zł.

4. Dwóch stałych adjunktów wyższej szkoły pobiera obok wolnego pomieszkania
roczną stałą płacę 1.000 zł.
roczny dodatek aktywalny 200 zł.
dodatek pięcioletni 100 zł.

Uchwała niniejsza wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1894.

VI. Na zakupno nowej obory bydła zarodowego dla folwarku w Dublanach, Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu w budżecie na rok 1894 kredyt do wysokości 4.000 zł.

VII. Sejm upoważnia Wydział krajowy do postawienia w roku 1895 stajni opasowej przy gorzelni w Dublanach na sztuk 25, tak aby koszt tej budowy kwotę 2.500 nie przekroczył.

VIII. Na urządzenie i utrzymanie stacyi kontrolnej i doświadczalnej w Dublanach wstawia Sejm do budżetu krajowego na rok 1894 zł. 2.060.

IX. Wdowie po nauczycielu szkoły niższej, p. Helenie Bartowej przyznaje Sejm dotacyę roczną w kwocie 250 zł.

Zarazem raczy Wysoki Sejm uchwalić następujące rezolucye:

1. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt zmian organizacyi ciał nadzorczych przy wszystkich zakładach rolniczych krajowych.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby obmyślił plan normujący emeryturę profesorów tracących kwinkwenia i który w czasie przejścia na emeryturę nie będą korzystali z zamierzonego polepszenia.

Lwów dnia 30. stycznia 1894.

Przewodniczący:
Sapieha.

Sprawozdawca
Stanisław Jędrzejowicz.

LW. 5.037/94.

Aleg. 156.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie subwencyi krajowej na rzecz budowy kolei wschodnio-galicyjskich (podolskich).

Wysoki Sejmie!

Uchwała z dnia 5. kwietnia 1892, którą Wysoki Sejm przeznaczył jednorazową subwencyę w sumie 500.000 zł. na rzecz budowy sieci kolei lokalnych wschodnio-galicyjskich (podolskich) z Tarnopola do Zaleszczyk, Skały i Iwania pustego (Mielnicy), w zamian za akcye zakładowe przedsiębiorstwa tychże kolei, straciła moc obowiązującą, gdyż jeden z warunków, pod jakiemi subwencya ta przyznaną została, a mianowicie warunek „że budowa powyższej kolei zostanie rozpoczętą najpóźniej w roku 1893“ nie został dopełnionym.

Z odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 23. stycznia 1894 L. 5618 i dołączonego do niej odpisu reskryptu c. k. Ministerstwa handlu z 11. stycznia 1894 L. 64.037/93 wystosowanego do konsorcyum ubiegającego się o koncesyę na budowę pomienionej kolei — okazuje się, że trudności, które stały na przeszkodzie uzyskaniu od c. k. Rządu koncesyi, a przeto także rozpoczęciu w 1893 r. budowy pomienionej sieci kolei podolskich, zostały usunięte, albowiem uzupełnienie udziałów miejscowych interesentów do sumy 500.000 zł. zostało zapewnione, która to kwota łącznie z subwencyą krajową w sumie 500.000 zł. stanowi ów udział w kosztach budowy, a względnie warunek, od dopełnienia którego w myśl ustawy państwowej z dnia 8. kwietnia 1893 Nr. 60 dz. u. p. zależną jest przyznana na ten cel przez państwo gwarancya rat procentowych i amortyzacyjnych od 9,000.000 zł. w obligacyach pierwszeństwa i 1,000.000 zł. w akcyach pierwszeństwa.

Po uzupełnieniu udziałów miejscowych interesentów c. k. Ministerstwo handlu poczyniło już odpowiednie kroki celem wyjednania Najwyższej koncesyi na budowę kolei podolskich z zastrzeżeniem, że jeszcze przed ogłoszeniem pomienionej koncesyi Wysoki Sejm wznowi uchwałę Swą z dnia 5. kwietnia 1892 w przedmiocie subwencyonowania tej budowy kwotą 500.000 zł. a deklaracye, któremi reprezentacye powiatowe w Czortkowie i Zaleszczykach obowiązały się do datków na rzecz tychże kolei, w myśl § 24. ustawy o reprezentacyi powiatowej, zatwierdzone zostaną.

Na tej podstawie c. k. Namiestnictwo uprasza Wydział krajowy w powołanej wyżej odezwie o wyjednanie u Wysokiego Sejmu jeszcze w bieżącej sesyi utrzymania w mocy uchwały z dnia 5. kwietnia 1892.

Z powodów powyżej wyłuszczonych Wydział krajowy oświadcza się za wznowieniem uchwały pomienionej ze zmianą warunków odpowiadającą obecnemu stanowi rzeczy.

Na pokrycie wydatku potrzebnego do wypłaty jednorazowej subwencyi w kwocie 500.000 zł. nie proponuje Wydział krajowy uchwalenia nowego kredytu, gdyż już w budżecie krajowym na rok 1893 (Rubr. XVII. poz. 308) wstawioną została na wypłatę rzeczonej subwencyi kwota powyższa, która za przyzwoleniem Wysokiego Sejmu mogłaby być użytą na ten cel w roku 1894.

Na podstawie powyższego wywodu Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. W celu zabezpieczenia budowy sieci kolei lokalnych wschodnio-galicyjskich (podolskich) z Tarnopola do Zaleszczyk, Skały i Iwania pustego (Mielnicy) Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem utrzymuje w mocy uchwałę swą z dnia 5. kwietnia 1892, którą na ten cel przeznaczoną została jednorazowa subwencya z funduszu krajowego w sumie pięciuset tysięcy złr. w. a.

II. Sejm przyznaje powyższą pomoc pod następującymi warunkami:

a) że w zamian za tę subwencyę otrzyma Reprezentacya kraju Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem akcye zakładowe przedsiębiorstwa sieci kolei wschodnio-galicyjskich w nominalnej wartości 500.000 zł. w. a.,

b) że resztę potrzebnego kapitału zakładowego pomienionych kolei, o ile nie zostanie dostarczoną przez miejscowych interesentów, w zamian za akcye zakładowe, zbierze przedsiębiorstwo zapomocą wypuszczenia walorów pierwszeństwa (akcye pierwszeństwa i obligacye pierwszeństwa) na podstawie gwarancyi, której udzieliło państwo na mocy ustawy państwowej z dnia 8. kwietnia 1893 (Nr. 60. Dz. u. p.) w celu zabezpieczenia 4% dochodu na oprocentowanie i umorzenie walorów rzeczonych,

c) że przed rozpoczęciem budowy kolei zapewnioną zostanie wypłata całego kapitału potrzebnego na zupełne wykończenie całej sieci kolejowej powyżej oznaczonej,

d) że przed rozpoczęciem budowy złoży przedsiębiorstwo deklaracyę, iż pomieniona kolej budowaną będzie ile możności siłami krajowemi,

e) że budowa powyższej kolei zostanie rozpoczętą najpóźniej w roku 1894.

III. Jeżeli warunki objęte uchwałą II. zostaną dopełnione, wypłaci Wydział krajowy po otrzymaniu akcyj zakładowych przedsiębiorstwa wymienionych w tejże uchwale, subwencyę krajową w sumie 500.000 zł. w. a. do rąk tych osób, które przedsiębiorstwo kolejowe do odbioru tej sumy i do pokwitowania w swojem zastępstwie prawnie upoważni.

IV. Upoważnia się Wydział krajowy do użycia na wypłatę subwencyi powyższej kredytu uchwalonego na ten cel w budżecie krajowym na rok 1893.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 29. Stycznia 1894.

Marszałek krajowy:
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Edward Jędrzejowicz w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Aleg. 157.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego do L. 648/1894 którem przedłożoną została petycya prezydenta m. Krakowa imieniem gminy krakowskiej o udzielenie subwencyi z funduszów krajowych w kwocie 250.000 zł. na pokrycie kosztów budowy teatru w Krakowie.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu w dniu 22. stycznia 1887 powziął Wysoki Sejm na wniosek komisyi budżetowej następujące uchwały:

1. Przyznaje się w zasadzie gminie miasta Krakowa na rzecz budowy nowego teatru subwencya w kwocie 100.000 zł. zastrzegając Sejmowi decyzyę czy subwencya ta ma być wypłaconą gminie w kapitale czy też polegać ma na przyjęciu zobowiązania do płacenia procentów i amortyzacyi od pożyczki w kwocie 100.000 zł., którąby gmina m. Krakowa zaciągnęła.

2. Ostateczne przyznanie subwencyi zależnem jest od warunku, aby Rada m. Krakowa szczegółowy plan budowy Sejmowi za pośrednictwem Wydziału krajowego przedłożyła. Rzeczą Wydziału krajowego będzie plany Sejmowi ze swoją opinią przedłożyć.

3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przedłożył Sejmowi na przyszłej sesyi po porozumieniu się z Reprezentacyą m. Krakowa wnioski, któreby normowały i zapewniały Reprezentacyi kraju a względnie Wydziałowi krajowemu stanowczy wpływ na losy teatru polskiego w Krakowie od chwili wybudowania nowej sali teatralnej.

4. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na przyszłej sesyi sejmowej przedłożył wnioski co do formy w jakiej subwencya w punkcie 1) oznaczona udzieloną być ma.

Od powyższej w roku 1887 powziętej uchwały nie miał Wysoki Sejm sposobności zajmowania się sprawą budowy teatru w Krakowie, gdyż aż do ukończenia bndowy teatru Reprezentacya m. Krakowa nie poczyniła żadnych kroków dla zastosowania się do uchwał pod 2) i 3) powziętych a Wydział krajowy nie wykonał polecenia w uchwale 4-tej mu danego.

Gdy w roku 1893 budowa ukończoną w zupełności została wniósł prezydent m. Krakowa dnia 17. stycznia b. r. imieniem Reprezentacyi miejskiej na ręce Wydziału krajowego petycę do Wysokiego Sejmu o przyznanie gminie m. Krakowa subwencyi z funduszów krajowych na pokrycie kosztów budowy teatru w kwocie 250.000.

Petycya gminy m. Krakowa o subwencyę wyższą od tej, która w roku 1887 w zasadzie przyznaną została opiera się głównie na fakcie, iż podczas gdy kosztorys, który był podstawą uchwały z r. 1887 opiewał na 440.000 zł. to koszt rzeczywisty budowy wynosi 760.000 zł. nie licząc wartości placu pod budowę teatru użytego.

Na pokrycie kosztów budowy teatru otrzymała gmina m. Krakowa z legatu ś. p. Kruzera 78.364 zł., od kasy Oszczędności w Krakowie 13 286 zł., razem 91.650 zł. Gdy zaś koszt budowy wynosił 760.000 zł. przeto gmina m. Krakowa wydała dotąd z własnych funduszów 683.500 zł.

Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi petycyę m. Krakowa z wnioskiem, by Wysoki Sejm zmieniając częściowo uchwałę w r. 1887 powziętą przyznał gminie m. Krakowa na pokrycie kosztów budowy teatru subwencyę w kwocie 150.000 zł.

Komisya budżetowa przedewszystkiem zauważać musi, iż główny warunek uchwały z r. 1887: „Ostateczne przyznanie subwencyi zależnem jest od warunku, aby Rada m. Kra„kowa szczegółowy plan budowy Sejmowi przedłożyła“ — spełniony przez Reprezentacyę m. Krakowa nie został a przeto formalnie uchwała z r. 1887 Wysoki Sejm obowiązywać przestała.

Zdaniem Reprezentacyi m. Krakowa warunkowi temu stało się zadość przezto, że plan teatru został Wydziałowi krajowemu w roku 1892 przedłożony. Twierdzenie to jednak polega na niezupełnie trafnej interpretacyi uchwały z r. 1887, iż Wysoki Sejm życzył sobie, by mu plan budowy przedłożony został po dokonanej budowie.

Komisya budżetowa sądzi jednak zgodnie z Wydziałem krajowym, że nie zastosowanie się do tego choć zasadniczego warunku nie może być dla Wysokiego Sejmu powodem odmowy subwencyi a to tem bardziej, że nowy teatr odpowiada co do wewnętrznego urządzenia nietylko głównemu celowi, ale pod względem wytworności i praktyczności może wytrzymać porównanie z wszystkimi teatrami o tych samych rozmiarach, które w ostatnich latach zbudowane były.

Gmina m. Krakowa przez budowę nowego teatru przyczyniła się nietylko do podniesienia teatru w Krakowie lecz oddała niewątpliwie teatrowi polskiemu wogóle znakomitą usługę, która nietylko na uznanie ale i na materyalne poparcie ze strony Reprezentacyi zasługuje.

Wysoki Sejm przyznając w r. 1887 w zasadzie subwencyę w kwocie 100 000 zł. przychylił się w zupełności do życzenia gminy miasta Krakowa, która obliczając wówczas koszt budowy na 440.000 zł. prosiła o subwencyę z funduszu krajowego w kwocie 100.0000 zł.

Gdy jednak koszt budowy wynosi 760.000 zł. a gmina miasta Krakowa otrzymała na fundusz budowy teatru z legatu ś. p. Kruzera 78.364 zł. a od krakowskiej Kasy Oszczędności 13.286 zł., przeto dotąd wydało miasto Kraków na budowę teatru z własnych funduszów 683 500 zł. Wobec tak znacznego kosztu budowy zgadza się komisya budżetowa z wnioskiem Wydziału krajowego, by Wysoki Sejm przyznał gminie miasta Krakowa na koszta budowy teatru subwencyą w kwocie 150.000 zł.

Szczegółowe rachunki kosztów budowy teatru dotąd przedłożone nie są, gdyż jeszcze przez Reprezentacyę miejską sprawdzone nie zostały. Według wyjaśnień przez prezydenta miasta Krakowa w dodatkowo do Wysokiego Sejmu wniesionej petycyi pierwotna kwota kosztorysowa 440.000 zł. została następnie podwyższoną na 585.000 zł., która jednak przekroczoną być musiała z powodu kosztów znacznych na oświetlenie elektryczne, kosztów kurtyny przez Siemiradzkiego malowanej, bogatszej dekoracyi wnętrza, podwyższenia całego teatru o 80 centimetrów i konieczności zaprowadzenia już podczas budowy wielu ulepszeń, które ani projektowane ani też preliminowane nie były. Dodać tu jeszcze należy, że ogólny koszt budowy obejmuje cały szereg wydatków jak uporządkowanie i brukowanie placu, kanalizacye, chodnik

i t. d., które jakkolwiek z budową teatru zostają w związku niemniej do kosztów budowy jako takiej nie należą.

Co do formy w jakiej subwencya ta wypłaconą być ma wnosi Wydział krajowy, by kraj przyjął zobowiązanie do płacenia procentów i amortyzacyi od pożyczki w kwocie 150.000 zł., którą by gmina m. Krakowa zaciągnęła.

Komisya budżetowa podziela zapatrywanie Wydziału krajowego z tem jednak zastrzeżeniem, iż roczny procent wraz z amortyzacyą nie może wynosić więcej jak 5 od sta przez lat 51 tak że kraj przyjąłby zobowiązanie opłacania przez lat 51 roczną ratę na procenta i amortyzacyę 7.500 zł. bez żadnych dalszych opłat lub kosztów.

Wydział krajowy wnosi, by pierwszą ratę na procenta i amortyzacyę wstawić do projektu budżetu na r. 1895. Gdy jednak budowa już zupełnie skończoną jest stan funduszów miasta Krakowa wymaga, by pożyczka jeszcze w tym roku zaciągniętą została, przeto komisya budżetowa wnosi, by Wysoki Sejm już w budżecie na rok 1894 półroczną ratę w racyonalnej kwocie 3.750 zł. uchwalił

Już w r. 1887 polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, by przedłożył po porozumieniu z Reprezentacyą miasta Krakowa wnioski, któreby normowały i zapewniały Reprezentacyi kraju a względnie Wydziałowi krajowemu stanowczy wpływ na losy teatru polskiego w Krakowie od chwili wybudowania nowego teatru. Po przeprowadzeniu rokowań zgodził się Wydział krajowy uchwałą z dnia 11. lipca 1893 na następujące określenie praw Reprezentacyi kraju a względnie Wydziału krajowego.

Reprezentacya kraju a względnie Wydział krajowy mieć będzie prawo:

1. Zatwierdzać warunki umowy o dzierżawę nowego teatru w Krakowie będącego wyłączną własnością gminy miasta Krakowa;

2. odmówić zatwierdzenia umowy o dzierżawę tego teatru jeżeliby osoba dzierżawcy nie dawała należytej rękojmi lub gdyby wybór jego odbył się nieprawidłowo;

3. w razie wstrzymania przez Wydział krajowy rocznej subwencyi na utrzymanie teatru przeznaczonej z powodu nieodpowiedniego kierownictwa teatrem pod względem artystycznym nastąpi rozwiązanie umowy o dzierżawę teatru;

4) Wydział krajowy mianuje dwóch członków komisyi teatrajnej mającej czuwać nad dopełnieniem zobowiązań przez dzierżawcę teatru przyjętych.

Komisya teatralna składać się będzie z dwóch członków mianowanych przez Wydział krajowy i dwóch członków wybranych przez Radę miejską krakowską a przewodniczyć będzie prezydent miasta. Wydział krajowy zastrzega jednak wyraźnie, że w decyzyi swej co do przyznawania subwencyi pozostanie niezależnym od uchwał komisyi teatralnej;

5. Jeżeliby Sejm krajowy subwencyi rocznej na utrzymanie teatru krakowskiego nie uchwalił natenczas służyć będzie Wydziałowi krajowemu tylko prawo w punkcie 1. i 2. określone lecz nie będzie miał prawa żądania rozwiązania umowy dzierżawnej;

Przez powyższą umowę został wpływ Reprezentacyi kraju w sposób zupełnie odpowiedni unormowany. Interpretacya tej umowy zdaje się jednak już w tej chwili nie zupełnie odpowiadać myśli i intencyi obu stron, które te umowy zawarły. Wydział krajowy bowiem zatwierdził wprawdzie zasady na podstawie których umowa o zawarcie dzierżawy teatru zawartą być ma, jednak dzierżawa teatru oddaną została obecnemu dyrektorowi bez zatwierdzenia Wydziału krajowego.

W obecnym wypadku byłby wprawdzie Wydział krajowy nie wątpliwie wydzierżawienie teatru p. Pawlikowskiemu zatwierdził gdyż dawał on zupełnie rękojmie, iż losy teatru w odpowiednie ręce oddane zostały jednak na przyszłość umowa między Reprezentacyą m. Krakowa a Wydziałem krajowym zawarta interpretowaną być winna tak, iż umowa z dzierżawcą teatru musi być pierwej przez Wydział krajowy zatwierdzoną, niż teatr dzierżawcy oddany zostanie.

Komisya budżetowa sądzi, iż umowa musi być w tym kierunku zmienioną, by to zastrzeżenie już dziś z umowy wypływające wyraźnie wypowiedziane zostało.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. zmieniając częściowo swą uchwałę z dnia 22. stycznia 1887 r. Sejm przyznaje gminie miasta Krakowa na pokrycie kosztów budowy nowego teatru miejskiego w Krakowie subwencyę w kwocie 150.000 zł. z funduszu krajowego, która w ten sposób ma być wypłaconą, że kraj przyjmie zobowiązanie do płacenia procentów i rat amortyzacyjnych pożyczki w kwocie 150.000 zł., przez gminę miasta Krakowa zaciągnąć się mającej. Rata roczna na opłacenie procentów i amortyzacyi nie może być wyższą jak 7.500 zł. przez lat 51.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by w porozumieniu z gminą miasta Krakowa czuwał nad tem, by pożyczka zaciągniętą została pod możliwie najkorzystniejszymi warunkami.

3. W rubryce VII poz. 63. l. budżetu na r. 1894 wstawia się kwotę 3.750 zł. jako półroczną ratę od pożyczki 150.000 zł. przez gminę miasta Krakowa zaciągnąć się mającej.

4. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by uzupełnił umowę z Reprezentacyą miasta Krakowa w dniu 11. lipca 1893 do L 36.472 w tym kierunku, iż umowa o dzierżawę teatru wchodzi w życie dopiero wtedy, gdy przez Wydział krajowy zatwierdzoną zostanie a przed jej zatwierdzeniem teatr dzierżawcy oddanym być nie może.

Lwów, dnia 2. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego i sprawozdawca:

Stanisław Badeni.

L. S. 178/94.

Aleg. 158.

Sprawozdanie

Komisyi petycyjnej o petycyach stowarzyszeń wzajemnej pomocy dyaków gr. kat. dyecezyj przemyskiej i stanisławowskiej, o poprawę ich bytu materyalnego w drodze miany ustawy konkurencyjnej z roku 1866.

Wysoki Sejmie!

Dwa stowarzyszenia wzajemnej pomocy dyaków gr. kat. dyecezyj przemyskiej i stanisławowskiej, ponowiły w tym roku podania do Wysokiego Sejmu, w których upraszają o zmianę §. 12. ustawy o konkurencyi parafialnej z roku 1866 w przypuszczeniu, iż wpłynęłoby to na poprawę ich bytu materyalnego. Mianowicie życzą sobie petenci, ażeby ustawą unormowaną została nominalna płaca dyaków gotówką na 120 zł. rocznie.

W motywach obu tych jednobrzmiących petycyj znajduje się ustęp, w którym powiedziano, że dyacy domagają się tylko „zrównania“ ich płac z poborami, jakie normować ma §. 12. ustawy konkurencyjnej z roku 1866 dla organistów rz. kat. obrządku, że więc chodzi poniekąd o uchylenie jakiejś krzywdy, którą ponosić muszą dyacy w obec bardziej niby przez ustawę protegowanych organistów rz. k. obrządku.

Lecz ani w 12. paragrafie ani w ogóle w całej ustawie nie ma mowy o oznaczeniu wysokości płac organistów. Jeżeli przeto dyacy gr. k. dyecezyj Przemyskiej i Stanisławowskiej przypuszczają że ustawa ich tylko pomija, oznaczając natomiast minimalne płace dla organistów rz. k. obrządku, to są w błąd wprowadzeni

W obec tego stanu rzeczy nasuwałby się wniosek, zalecający proste przejście do porządku dziennego nad obu temi petycyami.

Komisya petycyjna sądzi jednak, iż byłoby wskazanem, ażeby Wydział krajowy w opowiedzi na owe petycye sprostował zawarte w nich mylne twierdzenie, jakoby §. 12. ustawy konkurencyjnej z r. 1866 normował płace organistów rz. k. obrządku z krzywdą dla dyaków gr. k. obrządku.

W tej myśli Komisya petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycye Towarzystw wzajemnej pomocy dyaków gr. k. dyecezyj Przemyskiej i Stanisławowskiej o poprawę ich bytu materyalnego w drodze zmiany §. 12. ustawy o konkurencyi parafialnej odstępuje się Wydziałowi krajownmu do odpowjedniego załatwienia.

Lwów, 22. stycznia 1894.

Przewodniczący:
Klemensiewicz.

Sprawozdawca:
T. Merunowicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Ałg. 159.

Sprawozdanie

mniejszości komisyi petycyjnej o petycyach stowarzyszeń wzajemnej pomocy diaków gr. kat. dyecezyi Przemyskiej i Stanisławowskiej o poprawę ich bytu materyaluego w drodze zmiany ustawy konkurencyjnej z dnia 15. sierpnia 1866 Nr. 28.

Wysoki Sejmie!

Dwa stowarzyszenia wzajemnej pomocy diaków gr. kat. dyecezyj Przemyskiej i Stanisławowskiej ponowiły w tym roku podanie do Wysokiego Sejmu, w których upraszają o zmianę przepisu §. 12. konk. ustawy z 15. sierpnia 1866 Nr. 28 w ten sposób, ażeby unormowano płacę diaków w rocznej kwocie 120 zł. W tym kierunku t.j. poprawienia bytu materyalnego diaków wnieśli oni w 1886 r. 6 petycyj, a w 1889 r. do L. 913 jedną petycyę.

Nad pierwszymi petycyami przeszedł Wysoki Sejm do porządku dziennego, nad ostatnią zastanawiała się komisya petycyjna szczegółowo i uchwaliła petycyę tę przekazać Wydziałowi krajowemu do wszechstronnego zbadania, szczególnie w kierunku zabranych na rzecz funduszów szkolnych tak zwanych diakówek i zdania sprawy na następnej sesyi sejmowej. Sprawa ta nie przyszła jednak na porządek dzienny sesyi sejmowej a Wydział krajowy zwrócił petentom petycyę ich, nie uznawszy za odpowiednie zbadanie tej sprawy.

Komisya petycyjna sądzi, że żądanie powyższych stowarzyszeń z następujących powodów na wzgląd zasługuje:

1. Do odprawy liturgicznej koniecznym jest współudział diaka. Żądać więc od kogoś koniecznej pracy a nie dbać a nawet nie wglądnąć w jego potrzeby materyalne, zdaniem komisyi nie uchodzi, zwłaszcza jeżeli się ogólnie znaczenie i wagę liturgii uznaje.

2. Aż do roku 1860 wydawał Rząd na zasadzie dekr. gub. z 13. grudnia 1816 L. 56.114 i z 16. marca 1818 L. 20.552 na potrzeby kościelne po wsiach i miasteczkach

dla kuratów obrz. gr. kat. . . . 32 zł. 38 ct. m. k.
„ „ „ łać. . . . 50 „ m. k.

a nadto systemizowano pauszale rocznych 50 zł. m. k. na utrzymanie służby kościelnej przy kościołach obrządku łacińskiego.

Przy uchwalaniu ustawy konkurencyjnej z 16. sierpnia 1866 zrównano wprawdzie potrzeby kościelne łacińskiego i greckiego obrządku, uchwalając dla obydwóch po 50 zł., ale dla utrzymania sług kościelnych uchwalono tylko dla łacińskiego obrządku 50 zł (razem więc 100 zł.), podczas gdy dla gr. kat. obrządku nic nie uchwalono, motywując to

wedle zdania ówczesnego sprawozdawcy (p. Kabata) tem, „iż parochowie obrządku gr. kat. na sługi i organistę nic nie potrzebują“.

Zapatrywanie to ówczesnego sprawozdawcy dziś może być niezrozumiałem, bo przecież tak dobrze kościół jak i cerkiew musi mieć kogoś do obsługi i jeżeli łaciński ksiądz potrzebuje koniecznie do liturgii organisty, to grecko katolicki diaka. Ale zapatrywanie to stanie jasnem, skoro się zważy następującą okoliczność:

Diaki we wschodniej Galicyi mieli od dawien dawna niemal w każdej wsi do mieszkania przyznaną chatkę t. zw. diakówkę wraz z ogródkiem, a prócz tego unormowane datki na potrzeby swoje.

Gdy po roku 1848 poczęto zakładać po naszych wsiach szkoły, a brak był nauczycieli, spełniali po wsiach diaki funkcyę nauczycielską. Taki stan zastała Rada szkolna krajowa, gdy objęła szkoły z pod zarządów konsystorzy.

Nastąpiła organizacya szkół, dawnych diaków-nauczycieli usunięto a zastąpiono nowymi siłami nauczycielskiemi, ale diakówki, ogrodu a i we wielkiej mierze datków nie zastąpiono nowymi funduszami, tylko *jure caduco* wzięto jako fundusz szkolny.

I stąd to pochodzi, że w r. 1866 można było twierdzić, iż słudzy kościelni i diacy gr. kat. nic nie potrzebują, co jednak dziś wszelką racyę straciło.

Wobec tego sądzi komisya petycyjna, że żądanie stowarzyszeń diaków o zrównanie ich ze służbą kościelną jest uzasadnione, i że temu słusznemu żądaniu najlepiej by w ten sposób zadość uczyniono, gdyby w §. 12. kon. ust. wypuszczono słowa: „a przy kościołach obrządku łacińskiego także“, tudzież gdyby po słowach: „otrzyma paroch na pokrycie tychże od parafian kwotę ryczałtową, która łącznie z pokryciem w §§. 1. i 2. wskazanem, nie może przenosić rocznie“ opuszczono słowa: „przy parafiach obrządku łacińskiego“ i „a przy parafiach obrządku greckiego kwoty 50 zł.“

Z uwagi jednak że sprawa niniejsza przez Wydział krajowy jeszcze badaną nie była, wnosi mniejszość komisyi petycyjnej:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby petycye stowarzyszeń wzajemnej pomocy diaków gr. kat. dyecezyi Przemyskiej i Stanisławowskiej w porozumieniu z gr. kat. ordynaryatami w kierunku wskazanym w uchwale komisyjnej z 14. listopada 1889 zbadał i na najbliższej sesyi Sejmowi o tem sprawę zdał.

Lwów dnia 22. stycznia 1894.

Sprawozdawca:

Dr. Okuniewski.

Barabasz, Hamorak.

Z drukarni Pillera i Spółki.

L. s. 304 i 468.

Aleg. 160.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej w sprawie petycyi Towarzystw ratunkowych we Lwowie i Krakowie upraszających o subwencye z funduszów krajowych.

Wysoki Sejmie!

Towarzystwa ratunkowe są instytucyami, których celem jest w centrum większego miasta utrzymywać dzień i noc stałą inspekcyę lekarską w celu niesienia natychmiastowej bezpłatnej pomocy w nagłych przypadkach czy to zasłabnięcia czy to skaleczenia. Powstają one na wzór wiedeńskiego Tow. ratunkowego, którego twórcą jest filantrop Br. dr. Munop, który wraz z hr. Wilczkiem nie tylko zajmuje się rozpowszechnieniem tej szlachetnej myśli, ale własnym kosztem urządza takie Towarzystwo zaopatrywując je w drogie potrzebne przybory i wozy transportowe dla chorych.

Ogólnie wiadomą jest rzeczą, jak wzniosła jest pomoc takiego towarzystwa w każdem wielkiem mieście, które czy to przy każdym nagłym przypadku lub skaleczeniu pierwsze jest na miejscu, pierwsze daje pomoc rannemu i opatrzywszy go z własnych funduszów odnosi własnemi podwodami czy to do domu czy też do szpitala. Naturalnie Towarzystwa te pokrywają swoje potrzeby z ofiarności publicznej i z opłaty rocznej swych członków. Towarzystwo krakowskie udzieliło od czerwca 1891 roku w 3562 przypadkach pierwszej pomocy, Tow. lwowskie od 8. maja 1893 w 1152 przypadkach. Tow. krakowskie ma 120 członków z roczną wkładką po 4 zł., lwowskie 334 członków płacących po 1 zł. rocznie To są jego dochody stałe, resztę kosztów pokrywa dobroczynność publiczna. Ponieważ wydatki tych instytucyi są znaczne, a działalność ich pożyteczna i humanitarna, przeto Kom. budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Towarzystwu ratunkowemu ochotniczemu we Lwowie i Towarzystwu ratunkowemu ochotniczemu w Krakowie, udziela się rocznej subwencyi każdemu po zł. trzysta wal. austr. i na ten cel wstawia się kwotę 600 zł. w. a. w R. XVII. budżetu na rok 1894 do dyspozycyi Wydziału krajowego.

Lwów dnia 31. stycznia 1894,

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Czyżewicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

L. s. 1.240/94.

Aleg. 161.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej odnośnie do przedłożenia Wydziału krajowego w sprawie utworzenia w szpitalu św. Łazarza w Krakowie oddziału dla chorób krtani.

Wysoki Sejmie!

Nauka lekarska praktyczna jest tak obszerną, iż nie wystarcza jej podział na działy główne, a każdy z nich rozpada jeszcze dalej na osobne specyalności, stanowiące przedmiot pracy całego życia dla pojedynczych lekarzy.

Dla tego fakulteta lekarskie mają dla takich poddziałów osobnych profesorów, a to w celu wykształcenia i w tej gałęzi nauki lekarzy praktycznych. Jedną z takich specyalności są choroby krtani, niezmiernie ważne dla ludzkości, bo obejmują grupy chorób, wyrywających tysiące ofiar, jak n. p. dyfterya. Fakultet medyczny krakowski posiada do tego działu osobnego profesora, Dr. Mieczysława Pieniążka, znanego ze swojej działalności w świecie naukowym. Atoli pomimo, że to dział medycyny praktycznej, więc tylko na chorych wyuczyć się daje, nie ma dla niego kliniki. Tak samo nie posiada takiego oddziału szpital powszechny w Krakowie, chociaż podobne oddziały od dawna już w większych szpitalach się znajdują. Brak takiego oddziału wywołuje konieczność umieszczania do niego należących chorych, na innych oddziałach szpilalnych, gdzie nie wchodząc w zawodową pracę prowadzącego oddział, stanowią rodzaj koniecznego balastu i nie mają fachowej opieki. Brak zaś kliniki sprowadza niemożność należytego wykształcenia uczniów w tej gałęzi medycyny. Dlatego od dłuższego już czasu uprasza Wydział lekarski w Krakowie władze szpitalne o utworzenie takiego oddziału. Wydział krajowy zaś choś uznawał jego potrzebę, z powodu braku miejsca utworzyć go nie mógł.

Obecnie po wybudowaniu pawilonu chirurgicznego i rozlokowaniu chorych w starym budynku szpitalnym, odszukano miejsce w suterenach tego pawilonu na łóżek dziesięć, o dwóch salkach, dla mężczyzn i kobiet, umieszczonych w pawilonie wschodnim i zachodnim, do których przylegają 2 pokoiki, jeden dla profesora prowadzić mającego oddział, a drugi dla posługaczki. Profesor Dr. Pieniążek obowiązał się bezpłatnie prowadzić ten oddział, oraz sprawić szafę na instrumenta, jego prywatną własnością będące, które do użytku chorych oddaje. Umieszczenie w pawilonie chirurgicznym dlatego jest potrzebne, że przypadki chorób krtani są często operacyjne, i tak sala operacyjna oddziału chirurgicznego, jako też mieszkający tamże sekundaryusz tego oddziału, w celach leczniczych użyci być mogą.

Co do wydatków na urządzenie tego oddziału, jakie Wydział krajowy oblicza, to komisya budżetowa sądzi, że oddział ten nie jest kreowaniem nowego oddziału i powię-

kszeniem stanu chorych szpitala św. Łazarza, tylko przeniesieniem pewnej części chorych i to przeważnie oddziału chirurgicznego do innych ubikacyj tegoż samego oddziału, umieszczeniem ich razem w 2 salkach i oddaniem w celu kuracyi zgłaszającemu się specyaliście. Z tego wynika, że nadzór tak lekarski jak i szpitalny i obsługa tych chorych, obecnie już dla nich istniejące i nadal zużyte być mogą — tak samo jak i urządzenie z bielizną dla tych chorych obecnie już oddane i nadal im służyć powinny. Dlatego komisya budżetowa, nie widzi potrzeby urządzania oddziału tak, jakby go całkiem nie było, tylko dopełnienia braków jego, z odłączenia go od reszty chorych szpitalnych i urządzenia jako całość samoistną, wynikłych. Ponieważ dalej ilość osób do obsługi chorych na rok 1894 o osób 8 w myśl wniosków Wydziału krajowego podniesioną i przez komisyę budżetową przyjętą została dla szpitalu św. Łazarza, a podwyższenie to objęło ogólną potrzebę zakładu, a więc i tych chorych, których pomieści oddział chorób krtani, przeto słusznem jest, aby jedna osoba do posługi chorych z tych 8, o które stan podwyższono, temu oddziałowi dodaną, a nie jeszcze jedna, tj. 9-ta kreowaną była.

Zgadzając się zatem z wnioskiem Wydziału krajowego, obniża komisya budżetowa koszta proponowane i wnosi!

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Poleca się Wydziałowi krajowemu utworzenie w szpitalu św. Łazarza oddziału dla chorób krtani o 10 łóżkach, w celu odpowiedniejszego umieszczenia tych chorych, obecnie po innych oddziałach rozmieszczonych, w suterenach pawilonu chirurgicznego, z przyjęciem oferty Prof. Dr. Pieniążka.

Jako zasiłek na dopełnienie urządzenia tego oddziału wstawia się do budżetu szpitala św. Łazarza w Krakowie na rok 1894 kwotę 1.081 złr., a mianowicie:

1. *W Rubr. II.* Koszta utrzymania osób nieetatowych poz. 17. Siostry Miłosierdzia:		
a) płaca 1 siostry miłosierdzia	80 złr.	— ct.
b) wikt 1 „ „	190 złr.	— ct.
c) pranie bielizny	11 złr.	— ct.
d) na wyekwipowanie jednorazowo	200 złr.	— ct.
Razem . .	481 złr.	— ct.
2. *W Rubr. VII.* poz. 39, 2 „sprzęty gospodarcze“ kwotę . .	300 złr.	— ct.
i w poz. 43, 2 „bielizna, pościel i odzież“	300 złr.	— ct.
Ogółem j. w. . .	1.081 złr.	— ct.

We Lwowie dnia 31. grudnia 1893.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Czyżewicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

L. S. 1233.

Aleg. 162.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej w przedmiocie kredytu na pogłębienie studni przy pralni krajowego szpitala we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Wysokiego Sejmu w budżecie na r. 1891 wstawioną była w rubr. XI. pod poz. 59. lit. b), a kwota 1.800 zł., na pogłębienie studni przy praczkarni krajowego szpitała we Lwowie. Żądanie to Wydziału krajowego, oparte było na ofercie inżyniera p. Ed. Machana, który za powyższą kwotę, zobowiązał się wzmiankowaną robotę wykonać, gdy jednak w ośm dni po rozpoczęciu powierzonych mu robót p. Ed. Machan oświadczył, że od dalszych robót odstępuje, a innego fachowego przedsiębiorcy, któryby wówczas podjął się z gwarancyą pomyślnego wyniku pogłębienia studni, znaleść nie było można, robót zaniechano, a uchwalony przez Wysoki Sejm kredyt, z powodu niewyczerpania go w należytym czasie pozostał w funduszu krajowym.

Obecnie Dyrektor szpitala, przedłożył Wydziałowi krajowemu, ofertę fachowego studziarza p. Szymona Trzemeskiego, który za ogólnem wynagrodzeniem 2.000 zł. zobowiązał się przerobić i urządzić studnię przy praczkarni szpitala w taki sposób, iż dostarczać będzie dostatecznej ilości wody.

Ponieważ oferta pana Trzemeskiego daje wszelkie gwarancye pomyślnego przeprowadzenia podjętej roboty, a brak wody coraz to silniej czuć się szpitalowi daje przeto Komisya budżetowa, z godnie z żądaniem Wydziału krajowego, przedkłada niniejsze sprawozdanie z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm udziela Wydziałowi krajowemu kredyt nadzwyczajny na rok 1894. w sumie 2.000 zł. na koszta pogłębienia i urządzenia studni przy pralni krajowego szpitala powszechnego we Lwowie.

Kwota ta 2.000 zł. ma być wstawioną do wydatków szpitala krajowego we Lwowie w Rub. XI. poz. 61. lit. b.) nadzwyczajne ustęp 3.

Lwów, 28. stycznia 1894.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Marchwicki.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Do l. s. $\frac{492}{404}$ 1894.

Aleg. 163.

Sprawozdanie

komisyi drogowej w przedmiocie petycyi zbiorowej gmin Zawadka i okolicznych i obszarów dworskich o poprawienie drogi gminnej Sędziszów-Strzyżów.

Wysoki Sejmie!

W dniu 12. maja 1893 wniosły zwierzchności gminne i przełożeni obszarów dworskich w Zawadce, Narosinie, Rożance, Pstrągowej, Małej, Broniszowie, Strzyżowie, Przedmieściu strzyżowskiem, Wielopolu skrzyńskiem, Bystrzycy dolnej i górnej wraz z urzędem parafialnym w Dobrzechówce, do którego miejscowości Zawadka i Grodzisko należą, zbiorową do Wysokiego Sejmu petycyę o udzielenie znaczniejszej subwencyi i pomocy technicznej na poprawę a względnie przełożenie i wyszutrowanie drogi gminnej Sędziszów-Strzyżów w miejscowości Grodzisko w powiecie rzeszowskim między Zawadką a Rożanką przez dwie góry poprowadzonej z tego powodu, że ta część drogi po zawiejach śnieżnych, wiosennych roztopach lub słotach jest do nieprzebycia, a jak urząd parafialny w Dobrzechowie stwierdza, niemożebną prawie rzeczą staje się w takich czasach udzielenie posługi duchownej w szkole lub chorym. Komisya drogowa zeszłorocznej sesyi w sprawozdaniu swem z dnia 15. maja 1893, które pod obrady Wysokiego Sejmu wcale nie przyszło, lecz uchwałą z dnia 20. maja 1893 przekazanem zostało Wydziałowi krajowemu po załatwienia, udzieliła pomienioną petycyę zbiorową Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia. W wykonaniu tego polecenia przesłał Wydział krajowy z uznania godnym pospiechem już pod dniem 13. czerwca 1893 odpis petycyi Wydziałom powiatowym w Rzeszowie, Jaśle i Ropczycach z poleceniem, aby stan rzeczy w petycyi przedstawiony po wzajemnem porazumieniu się zbadały natychmiast i następnie złożyły Wydziałowi krajowemu sprawozdanie. Na ponowne wezwanie Wydziału krajowego odpowiedział tylko Wydział powiatowy w Jaśle sprawozdaniem z dnia 28. września, w którem wyjaśnił, iż droga gminna Sędziszów-Strzyżów, w obrębie powiatu Jasielskiego przechodzi jedynie przez dwie gminy Zawadkę i Rożankę, z których w pierwszej jest dobrą, zaś w drugiej wymaga przełożenia i wyszutrowania, których to robót koszt na 2.900 zł. w. a. obliczył i oświadczył, że gotów jest za udzieleniem odpowiedniej subwencyi do poprawy drogi w Różańce przystąpić, a w końcu nadmienił, że drogi tej najgorszy stan jest w miejscowości Grodzisko, do powiatu Rzeszowskiego należącej. W załatwieniu tego sprawozdania przyznał Wydział krajowy, na posiedzeniu w dniu 20. października r. z., w zasadzie subwencyą na poprawę przeznaczonej drogi pod warunkiem, jeżli Wydziały powiatowe uczynią zadość warunkom jego okólników, i o uchwale tej bezzwłocznie wszystkie Wydziały powiatowe zawiadomił.

Na zawiadomienie o przyznaniu subwencyi krajowej żaden z Wydziałów powiatowych nie dał Wydziałowi krajowemu żadnej odpowiedzi, a Wydział powiatowy w Rzeszowie, w którego obrębie właśnie owa część drogi najgorsza, komunikacyą utrudniająca leży, na upomnienie po raz czwarty doń w miesiącu grudniu roku zeszłego wystósowane, wcale nie odpowiedział.

W tegorocznej sesyi znów w tej sprawie wpłynęła petycya z gorącą prośbą o spieszne pomyślne i skuteczne załatwienie petycyi zeszłorocznej i konieczne spowodowanie obowiązanych do uskutecznienia roboty niezbędnej.

W obec stanu rzeczy dopiero wyłuszczonego wnosi komisya drogowa.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Ponowioną tetycyą gmin i obszarów dworskich Zawadka i okolicznych z dnia 17. stycznia 1894. l. $\frac{492}{404}$ przekazuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia po myśli zeszłorocznej uchwały i spowodowania w sposób ustawą zakreślony odnośnych Wydziałów powiatowych do spiesznej naprawy drogi gminnej Sędziszów-Strzyżów.

Lwów dnia 26. Stycznia 1894.

Przewodniczący:
J. Męciński *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Midowicz *w. r.*

Alag. 164.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o wniosku posła Merunowicza w sprawie wezwania c. k. Rządu o przyspieszenie zaprowadzenia przymusu ubezpieczania budynków od szkód ogniowych.

Wysoki Sejmie!

Niemal we wszystkich krajach koronnych uznano już, że należy dążyć do zaprowadzenia przymusu ubezpieczania budynków od ognia.

Ważna ta sprawa nigdzie nie ma tak doniosłego znaczenia jak w naszym kraju, gdzie ubezpieczenie niestety jest tak mało rozpowszechnione. Wyprzedzamy tylko Istyryę i Bukowinę. Gdy w niektórych krajach ilość ubezpieczonych domów dochodzi do 90%, u nas w przecięciu nawet co czwarty dom nie jest ubezpieczony. W trzech zaledwie powiatach (Sokal, Kraków, Sambor) zaasekurowano trochę nad połowę domów a w całym szeregu powiatów (Trembowla, Borszczów, Bohorodczany, Limanowa, Nadwórna, Kosów, Nowy Targ, Żywiec) przeszło 90% domów jest nieubezpieczonych.

Nietylko w Monarchii austryackiej ale na całym obszarze ziem polskich ostatnie pod tym względem zajmujemy miejsce. Dlatego też tylekrotnie Wysoki Sejm uchwalał rezolucye zmierzające do zaprowadzenia przymusu.

Delegacya nasza w Radzie państwa dąży wytrwale do spełnienia żądań Wysokiego Sejmu, trudności jednak są nie małe, głównie wobec różnych mniemań, co do najwłaściwszego sposobu załatwienia kwestyi.

Sejm niższo austryacki a może i wpływowe sfery urzędnicze w Wiedniu pragną centralizacyi i upaństwienia.

Z Styryi, Karyntyi, Krainy i Moraw nadchodzą żądania ukrajowienia asekuracyi; jedynie Sejmy Czech i Galicyi domagają się przymusu z pozostawieniem właścicielom wolności wyboru instytucyi, w którejby swe budynki ubezpieczać mieli.

Komisya asekuracyjna Rady państwa wybrała podkomitet, któremu polecono pogodzenie różnych prądów. W podkomitecie jak i później w komisyi zgodzono się na projekt ustawy ogólnej, w której ramach znajdzie uwzględnienie zasada wypowiedziana w niesankcyonowanej ustawie galicyjskiej z roku 1888.

Najgłębsze mamy przekonanie, że tylko na tej drodze uzyskać możemy rozwiązanie dodatnie przymusu ubezpieczania, należy nam przeto poprzeć uchwałą Sejmu starania Reprezentacyi naszej w Radzie państwa, aby przychylne nam wnioski komisyi w pełnej Izbie uchwalono,

należy zaznaczyć, że Sejm niezłomnie obstaje przy swych uchwałach, tak co do przymusu jak i co do pozostawienia wolności właścicielom budynków w wyborze jednej z uprawnionych instytucyi.

Poseł Merunowicz wnioskiem swym pragnął spowodować uchwalenie rezolucyi. Komisya administracyjna, dzieląc w zupełności zapatrywania wnioskodawcy zgodnie z nim ma zaszczyt prosić:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby przyspieszył zaprowadzenie przymusu ubezpieczania budynków od szkód ogniowych, w duchu uchwał Sejmu królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskiem z dnia 19. stycznia 1888, 26. listopada 1889 i 20. maja 1893.

Lwów dnia 5. lutego 1894.

Przewodniczący:
S. Koziebrodzki.

Sprawozdawca
Jan Trzecieski.

L. s. 1306/94.

Aleg. 165.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z d. 1. Grudnia 1893 L. 47.950 w sprawie wydzielenia przysiółka Kalasantówki ze związku gminy politycznej Bucniów w powiecie tarnopolskim, a przydzielenia go do gminy Chodaczków wielki w tym samym powiecie.

Wysoki Sejmie!

Wyczerpujące sprawozdanie Wydziału krajowego w powyższej sprawie, oparte na dokumentach urzędowych tak c. k. władz rządowych jakoteż i autonomicznych, które to dokumenta komisya administracyjna miała sposobność zbadać przy roztrząsaniu sprawy, wykazuje, że wyłączenie przysiółka Kalasantówki ze związku gminy Bucniów, a przyłączenie go do gminy Chodaczków wielki jest dla tego przysiółka korzystnem. Z drugiej strony zamierzone „wydzielenie“ i „przydzielenie“ nie wpłynie ujemnie na gospodarkę finansową odnośnych gmin.

Rada powiatowa i c. k. Starostwo w Tarnopolu, jakoteż Rady gminne w Bucniowie i w Chodaczkowie wielkim zgadzają się na wydzielenie przysiółka Kalasantówki ze związku gminy Bucniów i przydzielenie go do gminy politycznej Chodaczków wielki.

Gdy przysiółek Kalasantówka żadnego majątku nie posiada a mieszkańcy jego zgodnie z życzeniem gmin Bucniowa i Chodaczkowa wielkiego zrzekli się wszelkiej pretensyi do majątków tych gmin, gdy przeto stało się zadość wymogom §. 2 ustawy gminnej z d. 12. sierpnia 1866 D. u. k. N. 19. Gdy wreszcie zamierzone „wyłączenie“ i „przydzielenie“ nie pociągnie za sobą żadnej zmiany granic katastralnych, przeto komisya wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym:

Wysoki Sejm raczy uchwalić

zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego załączony projekt ustawy.

Zastępca Przewodniczącego:
Koziebrodzki *w. r.*

Sprawozdawca:
Mikołaj Torosiewicz *w. r.*

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem o wyłączenie przysiółka Kalasantówki ze związku gminy politycznej Bucniów powiatu tarnopolskiego a przydzielenie do związku gminy politycznej Chodaczkowa wielkiego w tym samym powiecie.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam jak następuje:

Art. I.

Przysiółek Kalasantówka zostaje wyłączonym ze związku gminy politycznej Bucniów, w powiecie tarnopolskim i przydzielony pod względem administracyjnym do związku gminy Chodaczkowa wielkiego w tym samym powiecie.

Art. II.

W trzy miesiące po ogłoszeniu niniejszej ustawy mają być rozwiązane Rady gminne w Bucniowie i Chodaczkowie wielkim i przeprowadzone nowe wybory.

Art. III.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Aleg. 166.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o sprawozdaniu i wnioskach Wydziału krajowego „w przedmiocie akcyi pomocniczej z powodu klęsk powodziowych w r. 1893“ oraz o wniosku posła Skałkowskiego i towarzyszy przedłożonym Wysokiej Izbie „z powodu klęsk nieurodzaju i powodzi, które dotknęły rolników w kraju naszym w roku ubiegłym“.

Wysoki Sejmie!

Na pierwszem posiedzeniu sejmowem w dniu 10. b. m. przedłożył poseł Skałkowski i towarzysze wniosek dążący do złagodzenia zgubnych następstw klęsk nieurodzaju i powodzi które dotknęły kraj nasz w r. z. W pierwszym ustępie tego wniosku proponowali wnioskodawcy, „aby wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, iżby przedstawił Sejmowi jak najrychlej odpowiednie wnioski co do wyznaczenia z funduszów krajowych stosownej sumy, któraby umożliwiła udzielenie pomocy ludności włościańskiej zagrożonej głodem i pozbawionej środków do poczynienia zasiewów wiosennych, niemniej też znajdującym się w podobnie trudnem położeniu właścicielom mniejszych folwarków i dzierżawcom“.

Sprawozdanie o „akcyi pomocniczej z powodu klęsk powodziowych w 1893 r.“ żądane przez posła Skałkowskiego i towarzyszy w powyższym ustępie wniosku, przygotowane już dawniej przez Wydział krajowy, przedłożył Wydział krajowy wys. Sejmowi na posiedzeniu 13. t. m., a wys. Izba sprawozdanie to, oraz wspomniany wyżej wniosek posła Skałkowskiego przekazała komisyi budżetowej do roztrząśnienia i przedłożenia sobie odpowiednich wniosków. Komisya spełniwszy to zadanie przedstawia co następuje:

Wskutek długotrwających deszczów w ciągu czerwca, lipca i sierpnia roku ubiegłego wezbrały wszystkie rzeki i rzeczki w naszym kraju a w szczególności potoki górskie i dwukrotną powodzią: najprzód 5. i 6. czerwca, następnie większym jeszcze wylewem 11., 12. i 13. sierpnia zniszczyły wiele okolic w 37 powiatach, zburzyły lub uszkodziły 3.587 budynków, zabrały lub zasypały kamieniami i piaskiem przeszło 41.286 morgów gruntów ornych, zniszczyły zboże i zamuliły trawy na przestrzeni 276.521 morgów ziemi ornej i łąk, uszkodziły wiele dróg krajowych i budowli wodnych. Wydział krajowy w sprawozdaniu swojem przedłożonem Sejmowi wymienił środki które zarządził sam i które przedsięwziął c. k. rząd w celu niesienia pomocy doraźnej poszkodowanym powodziami; mianowicie: podał w sprawozdaniu wykazy zasiłków rozdanych w powiatach za pośrednictwem Wydziałów powiatowych

a zaczerpniętych ze skarbu krajowego, oraz przytoczył wykaz kwot rozdzielonych w tychże powiatach przez c. k. Namiestnictwo z sumy danej ze skarbu państwa. Równocześnie wydał Wydział krajowy i c. k. Namiestnictwo rozporządzenie w celu zebrania dokładnych dat o rozmiarach klęski zrządzonej przez powodzie.

Te zarządzenia przedsięwzięte przez Rząd i Wydział krajowy, wydane rozporządzenia i złożone wykazy przytoczył Wydział krajowy w sprawozdaniu przedłożonem wys. Sejmowi i w dodanych do niego alegatach; przeto nie będziemy tu tego powtarzać szczegółowo. Streszczając je tylko powiemy, że na doraźną pomoc po pierwszej i drugiej powodzi dano: po 1 sze Wydział krajowy z skarbu krajowego 30 050 zł, którą to sumę rozdzieliły Wydziały powiatowe od 7 czerwca do 20 października w 22 powiatach w zasiłkach na zakup żywności dla ludności wiejskiej dotkniętej klęskami elementarnemi. Po 2-gie Cesarz z szkatuły własnej dał 6.000 zł. a. w. zaś c. k. rząd, wskutek rozporządzenia cesarskiego z 23. sierpnia r. z. udzielił z skarbu państwa sumę 150.000 zł. w. a. które to sumy rozdzieliło c k. Namiestnictwo za pośrednictwem starostw między poszkodowane powodzią powiaty, częścią na zapomogi w celu przedewszystkiem zakupienia zboża na zasiewy zimowe, powtóre dla pokrywania wydatków na roboty użytku publicznego, jako to: na budowę i naprawę dróg i mostów i przywrócenie komunikacyj przerwanych przez powódź, na obwałowanie rzek, osuszanie bagien i t. p. których to robót wykonanie przysporzyło zarobku dla ludności nawiedzonej klęską wylewów.

Wspomnieliśmy już wyżej, że Wydział krajowy zawezwał Wydziały powiatowe o zebranie i nadesłanie dat dokładnych wykazujących rozmiar klęski i ocenienie szkód wyrządzonych przez powodzie w 1893 r. Wskutku tego zawezwania, 32 Wydziałów powiatowych nadesłało szczegółowe wykazy szkód zrządzonych przez wylewy, zaś cztery Wydziały przedstawiły ogólnikowe tylko ocenienie szkód, a jeden Wydział, mianowicie nowosądecki nie nadesłał żadnego wykazu, lecz tylko ogólnikowy raport, iż znaczne szkody powódź w powiecie tym zrządziła. Otóż z tych wykazów przytoczonych w sprawozdaniu Wydziału krajowego, widzimy, że szkody zrządzone powodziami w 1893 r. w tych 36 powiatach, z których wykazy nadesłano, były bardzo wielkie. Albowiem wezbrane wody: zabrały całkiem grunta orne na przestrzeni 15.688 morgów, zasypały kamieniami i żwirem grunta orne na przestrzeni 25.598 morgów, zatopiły zboża i trawy na przestrzeni 171.416 morgów gruntów włościańskich i na 57.819 morgach gruntów dworskich, a samą szkodę w plonach zatopionych oceniono na 4,584 276 zł. w. a uniosły, zniszczyły lub uszkodziły 3.587 budynków, zniszczyły lub uszkodziły wiele dróg publicznych i mostów, a szkody zrządzone przez powódź na drogach i mostach obrachowano na 326.288 zł, zniszczyły wiele budowli wodnych w których szkodę obliczono na 139 881 zł. Ogół szkód obliczonych szczegółowo w tych wykazach a zrządzonych przez powodzie w r. z w 36 powiatach, wynosi sumę 9,850.927 zł. w a. Według tych szczegółowych wykazów, wylew wód poczynił szkody w 1 684 gminach zamieszkałych przez 487 318 rodzin, z których 72.020 rodzin było poszkodowanych przez powódź.

Lecz nietylko w tych 36 powiatach, których Wydziały przedłożyły szczegółowe ocenienie szkód zrządzonych tam przez powodzie, ale także w powiecie nowosądeckim powódź zrządziła wielkie spustoszenia, o oo uskarzał się Wydziałowi krajowemu tameczny Wydział powiatowy. Nadto według urzędowych raportów, w dziesięciu powiatach jest dotkliwy brak paszy dla bydła, mianowicie w powiatach: kamioneckim, kolbuszowskim, mościskim, rawskim, rzeszowskim, samborskim, sokalskim, staromiejskim, złoczowskim i żółkiewskim, a to z powodu, iż w powiatach tych zebrano, wskutku słoty, mało paszy a nadpsutej.

Jednak aby poznać cały rozmiar klęsk elementarnych, które w roku ubiegłym dotknęły kraj nasz a szczególnie ludność w nim rolniczą, należy rozważyć, że prócz szkód zrządzonych powodziami czerwcową i sierpniową r. z., ocenionych szczegółowo w wykazach dołączonych do sprawozdania Wydziału krajowego, wyrządziły także olbrzymią szkodę w zbiorach

na całej przestrzeni naszego kraju długotrwałe deszcze i słoty w porze dojrzewania zboża i żniw, wskutek czego znaczna część zboża porosła na pniu lub pożęta i zniszczała. Na olbrzymią wynikłą stąd szkodę zwrócił uwagę Wysokiego Sejmu wniosek przedłożony przez posła Skałkowskiego i towarzyszy a roztrząsany przez komisyę budżetową.

Lecz szkód wszystkich zrządzonych nawet przez same powodzie w 36 powiatach a ocenionych na 9,850.927 zł w a. nie jest w stanie bynajmniej wynagrodzić ani skarb państwa ani skarb kraju naszego. Starać się jedynie można, aby zasiłkami bezzwrotnymi lub pożyczkami danemi na dostarczenie chwilowo żywności dla zniszczonych przez powódź oraz dla zakupienia zboża na zasiewy i na roboty publiczne, wreszcie w celu dostarczenia większego zarobku dla ludności, usunąć lub złagodzić przynajmniej najgorsze następstwa tych klęsk elementarnych.

Wydziały powiatowe z 30 powiatów zniszczonych powodziami w r. z. przedłożyły także wykazy, w których przytoczyły kwoty potrzebne dla usunięcia złych następstw zniszczeń zrządzonych przez powodzie. Mianowicie: że dla włościan, których pola zalały wezbrane wody i zniszczyły plon tych pól przed zbiorem, potrzeba na wyżywienie 646 611 zł. w. a.; na zakupno paszy dla inwentarza będącego własnością tych włościan potrzeba 592.658 zł.; na zakupno zboża na zasiewy ozime 263.622 zł.; na zakup zboża na zasiewy wiosenne dla włościan potrzeba 373.151 zł. w. a.; na naprawę dróg uszkodzonych powodzią 203.487 zł. w. a. na rekonstrukcyę zniszczonych budowli wodnych i budowę nowych a nieodzownych 304.420 zł. w. a. Przeto według tych wykazów złożonych przez Wydziały powiatowe, potrzeba w 30 powiatach dla usunięcia wszystkich złych następstw klęski powodziowej 2,434.145 zł. w. a.

Jednak ani Wydział krajowy, ani komisya budżetowa nie mogą doradzać Wysokiemu Sejmowi, aby domagał się z skarbu państwa i uchwalał z skarbu krajowego tak wielkie zasiłki, iżby pokryły nietyko sumę 2,434.145 zł. żądaną dla usunięcia wszystkich złych następstw powodzi w 30 powiatach, ale także któraby pokryła zasiłki dla tych powiatów zniszczonych przez wylewy rzek, których Wydziały powiatowe nie złożyły szczegółowych wykazów. Obok tego należy zważyć, że znaczną część sumy 646.611 zł. żądanej w wykazach Wydziałów powiatowych na zasiłki dla wyżywienia ludności w gminach nawiedzionych powodzią, zastąpią sumy przeznaczone na naprawę dróg uszkodzonych powodzią i na rekonstrukcyę zniszczonych przez wylew rzek budowli wodnych; albowiem sumy wyznaczane na te roboty powiększą znacznie zarobek ludności tych okolic, przeto dostarczą jej pieniędzy na zakupienia żywności lub zboża do siewu.

Wydział krajowy w sprawozdaniu swojem przytoczywszy wykazy mieszczące ocenienie szkód zrządzonych w 36 powiatach przez wylew rzek i przybliżone obrachowanie ile potrzeba pieniędzy dla usunięcia wszystkich złych następstw klęski powodziowej w 30 tylko powiatach, przystąpił następnie do przedstawienia akcyi pomocniczej dla złagodzenia skutków klęski powodziowej.

Mianowicie: Wydział krajowy przedstawił, że chociaż nie rozporządzał jakimkolwiek kredytem któryby Sejm wyznaczył w budżecie na r. 1893 dla niesienia pomocy ludności dotkniętej klęską powodzi, której nie przewidywano, jednak zaraz po otrzymaniu wiadomości o powodziach, wydał, za pośrednictwem Wydziałów powiatowych, od 6 czerwca do 20 października r. z. 30.050 zł w. a. na bezzwrotne zasiłki udzielone na zakup żywności dla ludności wiejskiej dotkniętej klęskami elementarnemi w 22 powiatach wymienionych w dołączonym do sprawozdania wykazie, oraz zażądał pomocy od c. k. rządu. C. k. Namiestnictwo, oprócz 6.000 zł. w. a. danych przez Najjaśniejszego Pana z prywatnej szkatuły, rozdzieliło za pośrednictwem starostw 150.000 zł. w. a. wyznaczonych skarbu państwa na mocy rozporządzenia cesarskiego z 23 sierpnia r. z., między wszystkie powiaty zniszczone powodzią, przeznaczając rozdzielane kwoty częścią na zasiłki bezzwrotne dla najuboższej ludności dla zakupienia zbożą

na zasiew, na poprawę domów uszkodzonych przez wylew wód, na umożliwienie przezimowania inwentarza żywego, zaś w największej części na roboty użytku publicznego w okolicach zniszczonych powodzią, w celu dostarczenia zarobku dla ludności włościańskiej oraz w celu naprawienia szkód zrządzonych przez wylew rzek lub dla zapobieżenia tym wylewom.

Dalej Wydział krajowy w sprawozdaniu przytoczył, iż oprócz wspomnianych wyżej 150.000 zł. w. a. danych bezzwotnie z skarbu państwa na mocy rozporządzenia cesarskiego z 23 sierpnia r. z., Rada państwa ustawą z 27 grudnia r. z. wyznaczyła z skarbu państwa 200.000 zł. w. a. jako bezzwotny zasiłek w celu niesienia dalszej pomocy dla ludności kraju naszego zniszczonej powodziami, a suma ta zostaje jeszcze w całości do użycia. Następnie wspomniał Wydział krajowy, że w dwóch wnioskach swoich przedłożonych Wysokiej Izbie na teraźniejszej sesyi, wykazał potrzebę, aby Sejm wyznaczył 74 000 zł. w. a. na rekonstrukcyę dróg krajowych, poprzerywanych lub uszkodzonych w r. z. przez wody wezbrane, a 92.313 zł. na budowle ochronne przy rzekach karpackich, których to budowli nagłą potrzebę wykazały powodzie zeszłoroczne. Przeto Wydział krajowy zażądał już w dwóch innych swych przedłożeniach, wyznaczenia z skarbu krajowego 166.313 zł. w. a. na roboty publicznej użyteczności w okolicach zniszczonych w r. z. wylewami rzek, których to robót wykonanie dostarczy znacznego zarobku tamecznej ludności wiejskiej a przeto dostarczy jej części pieniędzy potrzebnej na zakup żywności i ziarna do siewu. Wreszcie w końcu swego sprawozdania przedłożył Wydział krajowy Sejmowi następujące wnioski w celu niesienia dalszej pomocy gospodarzom wiejskim dotkniętym powodziami w r. z.

„Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie akcyi pomocniczej z powodu klęsk powodziowych w r. 1893

2. Sejm przyznaje do rozporządzenia Wydziału krajowego na zasiłki dla gospodarzy wiejskich w okolicach nawiedzonych w r. 1893 powodziami, sumę 100.000 zł. w. a., z zastrzeżeniem, że ma być z niej przedewszystkiem pokryty wydatek dotychczas na ten cel poniesiony.

Sejm wstawia do budżetu krajowego za rok 1894 sumę 100 000 zł. w. a. na zasiłki pod 2. wzkazane.

4. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby stosownie do potrzeb wykazanych urzędownie przez Wydziały powiatowe w porozumieniu z c. k. Starostwami, wyjednał z c. k. skarbu państwa w drodze konstytucyjnej bezprocentową pożyczkę dla potrzebujących pomocy gospodarzy wiejskich, dotkniętych w r. 1893 powodziami, na zakupno nasion na zasiewy, w wysokości 500.000 zł. w. a., zwrotną, pod gwarancyą kraju, w sześciu równych ratach rocznych, począwszy od dnia 1 stycznia 1895.

5. Sejm imieniem kraju poręcza zwrot sumy pożyczkowej 500.000 zł. z zastrzeżeniem, że pożyczki będą rozdzielane w porozumieniu i za zgodą Wydziału krajowego i upoważnia Wydział krajowy do zeznania odpowiedniego dokumentu poręczającego.

6. Sejm wzywa c. k. Rząd o wyjednanie w drodze właściwej, ażeby gminom w Galicyi, dotkniętym brakiem paszy wskutek zeszłorocznych powodzi i nieurodzaju, wydano bezpłatnie odpowiednią ilość soli spiżowej pośledniejszego gatunku dla poprawienia karmy bydlęcej.“

W tych więc wnioskach Wydział krajowy proponuje po 1-sze, aby Wysoki Sejm — oprócz wyznaczenia z skarbu krajowego 74.000 zł. na rekonstrukcyę dróg krajowych zniszczonych przez powódź w r z. i 92.313 zł. żądanych z tego skarbu krajowego na naprawę i uzupełnienie budowli wodnych zniszczonych przez zeszłoroczne wylewy rzek — wyznaczył z skarbu krajowego 100.000 zł., z której to sumy pokrytą byłaby najprzód suma 30.050 zł. wydana już przez Wydział krajowy na dostarczenie w r. z. żywności dla ludności wiejskiej w powiatach

zniszczonych powodzią, zaś reszta tej sumy t j. 69.950 zł. użyta byłaby dalej na zasiłki dla gospodarzy wiejskich w okolicach dotkniętych wylewami wód w r. z. Komisya budżetowa zważywszy: że jeżeli Wysoki Sejm uchwali, jak się spodziewa, dwa wyżej wspomniane wnioski Wydziału krajowego, które przekazał Sejm do rozstrząśnienia swym komisyom drogowej i gospodarswa krajowego, wnioski wyznaczające 166.313 zł. w. a na rekonstrukcyę dróg krajowych i budowli wydnych zniszczonych przez powódź, a przeto pośrednio na powiększonie zarobku ludności w okolicach powodzią dotkniętych, — zgadza się z wnioskiem Wydziału krajowego przedłożonym w sprawozdaniu tu rozstrząsanem, aby Wysoka Izba przyznała do rozporządzedzenia Wydziału krajowego na zasiłki bezwrotne dla gospodarzy rolników zniszczonych klęskami elementarnemi w 1893, sumę 100.000 zł. w. a., z zastrzeżeniem, iż z tej sumy ma być przedewszystkiem pokryty wydatek 30.050 zł. w. a., poniesiony już dotychczas na tenże sam cel. Uczynić tu winna komisya budżetowa uwagę, że jeźli Wysoki Sejm te trzy wyżej przytoczone wnioski uchwali, udzieli przez to z skarbu krajowego sumę 266.313 zł. dla usunięcia lub złagodzenia złych skutków klęski powodziowej w r. z.

Po 2 gie, Wydział krajowy przypomniawszy w swem sprawozdaniu, iż z skarbu państwa wyznaczono, mocą rozporządzenia cesarskiego z 23 sierpnia, sumę 150 000 zł. jako zasiłek bezzwrotny dla niesienia pomocy ludności w okolicach powodzią zniszczonych, zaś ustawą w grudniu r. z. uchwaloną wyznaczając z skarbu państwa zasiłek bezzwrotny w sumie 800 000 zł. w. a. dla krajów dotkniętych w r. z. klęskami elementarnemi, wyznaczono z sumy tej 200.000 zł. w. a. dla Galicyi, — sądzi słusznie że pomoc ta z skarbu państwa jest niedostateczną i proponuje, aby Wysoki Sejm wezwał c. k. rząd, iżby wyjednał z skarbu państwa w drodze konstytucyjnej pożyczkę bezprocentową 500.000 zł w. a. dla gospodarzy wiejskich w Galicy potrzebujących pomocy a zniszczonych w r. z powodziami i dodaje, aby Sejm imieniem kraju p o r ę c z y ł zwrot tej pożyczki w sześciu równych rocznych ratach.

Komisya budżetowa zgadza się z tem zdaniem, że oprócz 266.313 zł. w. a któreby według powyższych wniosków dał skarb krajowy bezwrotnie dla usunięcia najgorszych następstw powodzi zeszłorocznej, i oprócz 350.000 zł., które na tenże cel wyznaczono już z skarbu państwa bezwrotnie, to jest że oprócz 616.313 zł. (z których dotąd dopiero 180.000 zł. w. a. rodzielono) potrzeba jeszcze przynajmniej pół miliona zł. w celu usunięcia lub złagodzenia najgorszych skutków powodzi zeszłorocznych Lecz komisya budżetowa przedstawia i n n y s p o s ó b zebrania tego pół pół miliona zł., sposób słuszniejszy a nadto k o r z y s t n i e j s z y tak dla kraju jak dla ludności zniszczonej powodzią. Albowiem komisya budżetowa zważywszy:

Po 1-sze: że skarb państwa w długim szeregu lat dawniejszych ciągnął z naszego kraju dochody a mało łożył na podniesienie go pod względem materyalnym. Po 2-gie zważywszy, iż pomimo wielokrotnych żądań i wniosków Sejmu i posłów polskich w Radzie państwa zasiadających, rząd zaniedbał regulacyę rzek w Galicyi, które wskutek tego niszczą co lat parę najżyźniejsze okolice naszego kraju, a skarb krajowy już musiał kilkakrotnie zaciągać wielkie pożyczki dla złagodzenia przynajmniej najgorszych następstw klęsk powodziowych. Po 3-cie zważywszy, iż z mocy ustawy uchwalonej przez Radę państwa w grudniu r. z. wyznaczającej zasiłki bezzwrotne z skarbu państwa dla krajów dotkniętych klęskami elementarnemi w r. r., dano dla Czech, (oprócz doraźnej pomocy udzielonej poprzednio w lecie r. z.) zasiłek bezzwrotny pół miliona zł. w. a jakkolwiek w Czechach był tylko nieurodzaj z powodu długotrwałej posuszy; zaś dla Galicyi wyznaczono tą ustawą w grudniu uchwaloną tylko zasiłek bezzwrotny 200.000 zł. w. a. Albowiem nie były przedłożone jeszcze wówczas szczegółowe sprawozdania i wykazy przedstawiające wielki rozmiar klęsk, które w r. z. kraj nasz dotknęły; mianowicie nie były przedłożone szczegółowe wykazy wielkich szkód zrządzonych przez powodzie a ocenionych na 9,800.000 zł., obok ogromnych strat jakie poniósł kraj cały przez trzechmiesięczne deszcze, które zniszczyły znaczną część zbiorów na całej przestrzeni Galicyi — i wy-

kazy nieodzownych potrzeb dla wyżywienia ludności w powiatach powodzią zniszczonych, dla dostarczenia jej zboża na zasiew i paszy dla wyżywienia bydła — a wykazy te są teraz przedłożone.

Z tych wszystkich powodów komisya budżetowa sądzi, że skarb państwa powinien krajowi naszemu dotkniętemu tak ciężkiemi klęskami w r. z. przyjść w pomoc zasiłkiem bezzwrotnym wynoszącym sumę przynajmniej taką jaką wynosił zasiłek otrzymany z tego skarbu przez Czechy. Przeto komisya budżetowa wnosi, aby Wysoki Sejm domagał się, iżby oprócz 150.000 zł., które dano z skarbu państwa w sierpniu r. z dla niesienia pomocy okolicom Galicyi zniszczonym powodzią i oprócz 200 000 zł. w. a., które wyznaczono z tego skarbu na tenże cel mocą ustawy uchwalonej w grudniu r. z., podwyższono jeszcze teraz, gdy wykazy przedstawiające rozmiar klęski są złożone, zasiłek bezzwrotny z skarbu państwa o 200.000 zł. w. a. Odpowiedni wniosek przedkłada komisya budżetowa w zakończeniu niniejszego sprawozdania. Jeźli ten wniosek Sejm uchwali a c. k. rząd na drodze konstytucyjnej go przeprowadzi, w takim razie bezzwrotne zasiłki z skarbu państwa dane dla usunięcia najgorszych skutków powodzi i klęsk elementarnych, które w r. z. rozniosły tak wielkie zniszczenie w kraju naszym, wynosiłyby 550 000 zł. w. a.

W następstwie tego podwyższenia o 200.000 zł. w. a zasiłków bezzwrotnych z skarbu państwa, potrzeba jeszcze przynajmniej 300.000 zł. w. a. dla dopełnienia całej sumy niezbędnej dla złagodzenia najgorszych skutków powodzi i klęsk elementarnych zeszłorocznych. Komisya budżetowa po porozumieniu się z naczelnikiem Departamentu skarbowego, członkiem Wydziału krajowego, sądzi, że z funduszów krajowych, mianowicie z funduszu dotacyi kasy krajowej można użyć w r. b. 300.000 zł. w. a. wyłącznie na pożyczki bezprocentowe zwrotne w sześciu następnych latach, pożyczki dawane Radom powiatowym, któreby z kwot pożyczonych udzielały pożyczek bezprocentowych gospodarzom rolnikom zniszczonym przez klęski elementarne, na zakup zboża na zasiewy, na zakup paszy dla inwentarza żywego i na inne nieodzowne potrzeby gospodarcze. Zwroty tych pożyczek wpływałyby w sześciu następnych latach do funduszu stanowiącego dotacyę kasy krajowej. Wniosek takiej treści przedstawia komisya na końcu swego sprawozdania.

Ponieważ zaś nietylko włościanie są poszkodowani przez wylewy wód, ale także właściciele małych folwarków i dzierżawcy, których cały tegoroczny zbiór powódź zniszczyła a nawet grunta w części żwirem zasypała, znajdują się w bardzo smutnem położeniu, nie mają ani ziarna na zasiew ani paszy dla bydła, ani pieniędzy na ich kupno; przeto komisya budżetowa we wnioskach swoich przedłożonych Wysokiemu Sejmowi do uchwały, projektuje, że zasiłki i pożyczki bezprocentowe udzielane być mają „gospodarzom rolnikom“ zniszczonym przez klęski elementarne. Nazwa ta „gospodarze rolnicy“ obejmuje tak włościan jak właścicieli małych folwarków i dzierżawców oraz mieszczan w miasteczkach zamieszkałych przez ludność rolniczą.

Jednak oprócz klęski powodzi, wszyscy gospodarze wiejscy w naszym kraju ponieśli w r. z. wielkie szkody przez słoty i deszcze, które zniszczyły zboża i pasze na pniu lub nie pozwoliły ich sprzątnąć. Z tego powodu wielu gospodarzy rolników nie jest w stanie zapłacić podatków przed przyszłymi zbiorami; przeto komisya budżetowa wnosi także, aby Wysoki Sejm wezwał, iżby c. k. rząd polecił władzom skarbowym, aby wstrzymały do końca września r b. przymusowe ściąganie podatków od podatkujących dotkniętych klęskami elementarnemi.

Natomiast komisya budżetowa zważywszy, iż c. k. rząd polecił już rozdać bezpłatnie 10.000 cetnarów soli gospodarzom wiejskim dla poprawienia nadpsutej paszy dla bydła i wykonanie tego polecenia jest właśnie w toku; zważywszy dalej, że rozpocznie się od 1 lutego r. b. ustawą polecona sprzedaż, po zniżonych, cenach soli dla bydła, której na podstawie

ilości bydła w dniu 31. grudnia 1890 roku, wyznaczono 147.000 cetnarów dla sprzedania w Galicyi; z tych powodów komisya budżetowa sądzi dzisiaj już zbytecznem 6-ty wniosek Wydziału krajowego o wezwanie rządu, aby wyjednał w drodze właściwej, iżby gminom w Galicyi dotkniętych brakiem paszy wskutek zeszłorocznej powodzi wydano bezpłatnie odpowiednią ilość soli spiżowej poślepniejszego gatunku dla poprawienia karmy byelęcej.

Nakoniec komisya budżetowa mniema, że przedstawiając ogrom klęski zrządzonej przez zeszłoroczne powodzie w kraju naszym, uchwalając znaczne zasiłki z skarbu krajowego bynajmniej niebogatego i domagając się także zasiłków z skarbu państwa dla złagodzenia przynajmniej najgorszych skutków wyrządzonych przez wylewy rzek, należy ponowić tylokrotnie czynione wezwanie, aby c. k. Rząd przedłożył Radzie państwa pzojekt ustawy mającej na celu systematyczną regulacyę rzek galicyjskich.

Z powodów rozwiniętych w niniejszem sprawozdaniu, komisya budżetowa przedkłada Wysokiej Izbie do uchwały wnioski następujące:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o akcyi pomocniczej z powodu klęsk zrządzonych przez powodzie w roku ubiegłym 1893.

2. Sejm przyznaje do rozporządzenia Wydziału krajowego na zasiłki dla gospodarzy rolnych zniszczonych przez klęski elementarne w 1893 r. sumę 100.000 zł. w. a. z zastrzeżeniem, że z niej ma być przedewszystkiem pokryty wydatek 30 050 zł. w. a. poniesiony dotychczas na cel wyżej wymieniony. Sumę tę 100.000 zł. w. a. należy zamieścić w XVII rubryce wydatków w budżecie krajowym na rok 1894.

4. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby zważywszy, iż według urzędowych a szczegółowych obrachowań sporządzonych przez Wydziały powiatowe w porozumienru z naczelnikami powiatów, szkody zrządzone przez powodzie w r. z. w 36 powiatach Galicyi oceniono na 9.850927 zł. w. a. nie wliczając w tę sumę szkód zrządzonych przez wylewy rzek w innych powiatach; powtóre zważywszy, że według urzędowych wykazów, dla usunięcia tylko złych następstw klęski powodziowej, potrzeba 1,926.228 zł. w. a. na czasowe wyżywienie ludności włościańskiej w okolicach zniszczonych powodziami, na zakup zboża do siewu dla włościan i na zakup paszy dla bydła będącego własnością włościan, (nie wliczając już do powyższej sumy kwot potrzebnych na naprawę dróg, mostów i budowli wodnych zniszczonych przez powodzie), — wyjednał z c. k. skarbu państwa na drodze konstytucyjnej, oprócz zasiłku 200.000 zł. w. a. przyznanego dla Galicyi ustawą z 27. grudnia 1893 r., zasiłek bezzwrotny 200.000 zł. w. a. na pokrycie części wymienionych wyżej potrzeb w celu złagodzenia najgorszych skutków powodzi.

4. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby z funduszów krajowych, a mianowicie z funduszu dotacyi kasy krajowej, użył, w miarę potrzeby 300.000 zł. w. a. wyłącznie na pożyczki bezprocentowe udzielane Radom powiatowym, które z kwot przez się pożyczonych udzielać będą pożyczek bezprocentowych gospodarzom rolnikom zniszczonym w roku zeszłym przez klęski elementarne, na zakup zboża na zasiewy, na zakup paszy dla inwentarza żywego i na inne nieodzowne potrzeby gospodarcze. Pożyczki te będą zwracane w sześciu rocznych równych ratach począwszy od roku 1895. Zwroty te wpływać mają do funduszu stanowiącego dotacyę kasy krajowej.

5. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby na drodze konstytucyjnej wyjednał uwolnienie od stempli, opłat i należytości skarbowych, zapisy dłużne i wszelkie dokumenta prawne, zdziałane z powodu zaciągnienia pożyczek wymienionych w powyższej 4-ej uchwale sejmowej z funduszu krajowego przez Rady powiatowe a od tychże Rad przez poszkodowanych klęskami elementarnemi.

6. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby polecił władzom skarbowym w Galicyi, iżby wstrzymały do końca września r. b. przymusowe ściąganie podatków od podatkujących dotkniętych klęskami elementarnemi w roku zeszłym.

7. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby ponownie przedłożył Radzie państwa projekt ustawy mającej na celu systematyczną regulacyę rzek galicyjskich.

8. Wszystkie petycye wniesione do Sejmu o zapomogi bezzwrotne lub pożyczki bezprocentowe z powodu zniszczeń zrządzonych przez powodzie i klęski elementarne przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu, aby zbadawszy stan rzeczy, uwzględnił je jak najrychlej w miarę i sposób wskazany w powyższych uchwałach lub odstąpił te petycye Radom powiatowym, które zbadawszy stan rzeczy przedstawiony w każdej petycyi, uwzględnią żądania petentów w miarę potrzeby i odpowiednio powyższym uchwałom, z kwot danych pod rozporządzenie Rad lub pożyczonych im bezprocentowo na mocy powyższych uchwał. Mianowicie z tem poleceniem przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu następujące petycye wniesione do Sejmu o zapomogi lub pożyczki z powodu zniszczenia przez powodzie i klęski elementarne: petycyę l. 81. księdza Zachariasza Czesnoka, grecko-katolickiego proboszcza w Hyrowie w powiecie krośnieńskim o zapomogę z powodu zniszczenia jego gruntu i plonów przez wylew potoków górskich; petycyę l. 119 Zwierzchności gminy Posady dolnej w powiecie sanockim, o udzielenie bezzwrotnej zapomogi z powodu szkód przez wylew rzeki Taby; petycyę l. 259 Zwierzchności gminy Dobranowice poszkodowanej przez deszcze i burze, o zapomogę na zakup zboża na zasiew; petycyę l. 267 p. Piotra Garbaczyńskiego, właściciela folwarku Mokrzec w powiecie pilzneńskim, zniszczonego trzechkrotnym wylewem w r. z. rzeki Wisłoki, o zapomogę lub pożyczkę z funduszów na ten cel wyznaczonych; petycyę l. 279 p. Cypryana Leszczyja nauczyciela szkoły ludowej w Czerniowie powiecie rohatyńskim, zniszczonego wylewem rzeczki Świerz, o udzielenie mu zapomogi; petycyę l. 332 Zwierzchności gminy Terszakowa w powiecie rudeckim, zniszczonej przez wylewy Dniestru i Bystrzycy, o zapomogę na zakupienie zboża dla wyżywienia się i zasiewów; petycyę l. 333 Zwierzchności gminy Manasterca w powiecie stryjskim, zniszczonej wylewem Dniestru, o zapomogę na kupno zboża dla wyżywienia się i zasiewu; petycyę l. 335 gminy miasta Radymna w powiecie jarosławskim, dotkniętej klęską powodzi i nieurodzaju, o zapomogę i wstrzymanie egzekucyi podatków; petycyę l. 499 p. Tadeusza Strzeleckiego właściciela folwarku Wola krecowska w powiecie sanockim, którego grunta wezbrany potok górski Lachawka zasypał w części żwirem i kamieniami, na reszcie gruntów plony zupełnie zniszczył i zrujnował budynki, o zapomogę lub pożyczkę bezprocentową; petycyę l. 500 Wydziału Rady powiatowej nowotargskiej, bo pola wielu gmin w tym powiecie zniszczyły wezbrane potoki górskie, o zapomogę dla ludności tych gmin; petycyę 501 p. Bojomira Eminowicza dzierzawcy folwarku Równe w powiecie krośnieńskim, który utracił cały zbiór tegoroczny przez powódź i wylew rzeki Jasiółki 11 sierpnia, o bezprocentową pożyczkę na zakup zboża do siewu i paszy dla bydła oraz dla wyżywienia czeladzi; petycyę l. 693 Zwierzchności gminy Łahodowce w powiecie przemyskim, której ludność cierpi niedostatek z powodu zniszczenia zbiorów przez deszcze, o zapomogę dla wyżywienia się; petycyę l. 694 p. Juliana Zdzieńskiego dzierzawcy folwarku Stankowa w powiecie liskim, zniszczonemu przez powódź w czerwcu i sierpniu r. z., o zasiłek bezzwrotny lub pożyczkę bezprocentową na zakup zboża do siewu i paszy; petycyę l. 695 Zwierzchności gminy Hołuczków w powiecie sanockim, poszkodowanej przez deszcze i wylew wód, o bezzwrotną zapomogę; petycyę l. 696 p. Oleksy Szczura i innych członków Zwierzchności gminy Wola krecowska w powiecie sanockim, której ludność zniszczona klęską elementarną a prócz tego tyfusem, prosi o zapomogę bezzwrotną; petycye l. 939 Wydziału Rady powiatowej samborskiej, o udzielenie powiatowi pożyczki bezprocentowej przynajmniej w kwocie 15.000 zł. w. a. dla niesienia pomocy ludności gmin zniszczonych przez powódź w r. z; petycyę l. 127

dziewięćdziesięciu gospodarzy w Haliczu, o zapomogę z powodu zniszczenia przez wylew Dniestru; petycyą l. 464 księdza Jana Nejdoch gr. katolickiego proboszcza w Ninonicach o zasiłek z powodu zniszczenia przez wylew Sanu; petycyę l. 549 Zwierzchności gminy Saska kameralna w powiecie drohobyckim, o zapomogę z powodu zniszczeń zrządzonych przez wylew Dniestru; petycyę l. 829 mieszkańców przysiółka Babina Zarzecznego o potrzebne budowle wodne w celu zabezpieczenia tego przysiółka od wylewów rzeki Łomnicy; petycyę l. 890 gminy Zurkotyn w powiecie turczańskim, o zapomogę na żywność i siew z powodu zniszczenia pól i plonów przez wylew potoków górskich; petycyę l. 891 gminy Saska kameralna w powiecie drohobyckim, o zapomogę i pożyczką bezprocentową 1.200 zł. dla wyżywienia się, bo cały plon zeszłoroczny zniszczył wylew Dniestru; petycyę l. 849 księdza Maksyma Kalinicza grec. katolickiego proboszcza w Zakotynie w powiecie turczańskim, o zasiłek dla częściowego wynagrodzenia szkód zrządzonych powodzią; petycyę l. 938 Zwierzchności gminy Zakomarcze w powiecie złoczowskim, o zasiłek dla zakupienia zboża za zasiew wiosenny, albowiem cały zbiór zeszłoroczny zniszczony został przez klęski elementarne; petycyę l. 958 Zwierzchności gminy Głogowiec w powiecie łańcuckim o zapomogę i roboty w celu ubezpieczenia brzegów rzeki Wisłoki, która w każdym wezbraniu wód i w zeszłorocznem wylewie obrywa brzegi, zabiera grunta i grozi zalaniem wsi; petycyę l. 970 Zwierzchność gminy Wierbiąż w powiecie rudnickim, o zasiłek bezzwrotny i pożyczkę bezprocentową dla złagodzenia szkód zrządzonych przez powódź; petycyę l. 997 Zwierzchności gminy Białki, o zasiłek na roboty w celu zwrócenia granicznej rzeki Białki do dawnego koryta, bo w czasie powodzi w r. z. zmieniła koryto odcinając na stronę węgierską kilkadziesiąt morgów pastwiska będącego własnością gminy Białki; petycyę l. 1002 komitetu ratunkowego okręgu dynowskiego w powiecie brzozowskim, o zasiłki bezzwrotne dla ludności zniszczonej powodzią w tym okręgu, przyczem komitet powołuje się na sześć petycyj następnych od l. 1003 do liczby 1008; petycyę l. 1003 gminy miasta Dynowa o udzielenie zasiłku bezzwrotnego, z powodu zupełnego zniszczenia plonów na gruntach mieszkańców tej gminy leżących nad Sanem przez wylew tej rzeki; petycyę l. 1004 zwierzchności gminy Wołodza o udzielenie zasiłku bezzwrotnego na żywność i zasiew, bo wylew Sanu w r. z. zniszczył zupełnie plony na wszystkich gruntach należących do mieszkańców tej gminy; petycyę l. 1005 zwierzchności gminy Bachórz z przysiołkiem Chodorówką, o zasiłek bezzwrotny dla zakupienia żywności i zboża na zasiew wiosenny, z powodu zupełnego zniszczenia plonów zeszłorocznych przez wylew Sanu; petycyę l. 1006 zwierzchności gminy Wara w powiecie brzozowskim, o zasiłek bezzwrotny na żywność i zasiew, bo plony w r. z. zniszczyła powódź z wylewów Sanu i rzeczki Izdebka; petycyę l. 1007 zwierzchnosci gminy Bartkowka w powiecie brzozowskim, o zasiłek bezzwrotny na zasiew wiosenny, z powodu zniszczenia zrządzonego wylewem Sanu; petycyę l. 1008 zwierzchności gminy Siedliska w powiecie brzozowskim, o udzielenie mieszkańcom gminy zasiłku bezzwrotnego na żywność, na zasiew i na kupno paszy dla bydła, bo cały plon zniszczył w r. z. wylew Sanu.

We Lwowie dnia 27 stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca
Leon Chrzanowski.

LW. 1.373/94.

Aleg. 167.

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej z przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia nowych sądów kolegialnych z siedzibą w Bochni i Tarnobrzegu (l. s. 1302).

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z 26. marca 1892 powziął Wysoki Sejm na wniosek komisyi prawniczej następujące uchwały:

1. „Petycyę miasta Bochni o utworzenie nowego Sądu obwodowego z siedzibą w Bochni udziela się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia odpowiedniego wniosku na najbliższej sesyi sejmowej.“

2. „Petycyę Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu do L. 424 i petycyę Wydziału powiatowego w Kolbuszowej do L. 968 o uznanie potrzeby ustanowienia sądu obwodowego dla północnych powiatów sądowych nad Wisłą i Sanem położonych, do Sejmu wniesione, udziela Sejm Wydziałowi krajowemu do dokładnego zbadania, czy zachodzi potrzeba ustanowienia nowego Sądu obwodowego dla tamtejszej okolicy i w której miejscowości najwłaściwszą byłaby siedziba dla tego Sądu a zarazem przedłożenia w swoim czasie Sejmowi sprawozdania w tym względzie.“

Na podstawie sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 26. stycznia b. r. l. 3.881 Komisya prawnicza przedkłada Wysokiej Izbie następujące sprawozdanie:

Wedle jednozgodnej opinii Władz sądowych nie ulega wątpliwości, że rozległość trybunałów I. instancyi w Galicyi rozporządzeniem Ministerstwa z dnia 24. kwietnia 1854 Nr. 111 Dz. p. p. ustanowionych, jest za wielka; gdy w innych krajach koronnych utworzono osobne Trybunały sądowe dla każdego byłego obwodu administracyjnego, to w Galicyi połączono po dwa dawne obwody administracyjne w jeden okręg Trybunału pierwszej instancyi. Wprawdzie utworzono od tego czasu już kilka nowych Trybunałów I instancyi, pozostały jednak zawsze jeszcze niektóre zbyt rozległe okręgi sądowe, których podział usprawiedliwiony jest względami na wymiar sprawiedliwości i potrzeby ludności.

Co się tyczy ustanowienia Trybunału I. instancyi w Bochni, to tak c. k. Sąd krajowy wyższy, jakoteż c. k. Sąd krajowy w Krakowie, tudzież wszystkie c. k. Sądy powiatowe, nale-

żące do okręgu krakowskiego, dalej c. k. Starostwa w Bochni i w Brzesku, wreszcie Reprezentacye tych powiatów, jednozgodnie uznają konieczną potrzebę założenia Sądu obwodowego w Bochni dla powiatów sądowych Bochnia, Wiśnicz, Brzesko, Radłów, Wojnicz i Niepołomice.

Okręg krakowskiego Sądu krajowego jest stanowczo za wielki, składa się bowiem oprócz miasta Krakowa z 15 powiatów sądowych, liczy obszaru 4291·76 □ kilometrów z ludnością 521.307 i 577 gmin katastralnych.

Wymienione wyżej powiaty sądowe, mające należeć do Sądu obwodowego w Bochni, tworzą zwartą całość geograficzną w znacznej części rzekami Wisłą, Rabą i Dunajcem naturalnie odgraniczoną, a południowo wschodnie ich części tak dalece zbaczają od Krakowa, że przeciętna ich ztamtąd odległość wynosi przeszło 80 klm.

Na całym obszarze tych powiatów ruch handlowy i przemysłowy jest bardzo znaczny, a liczne przedsiębiorstwa jak młyny parowe, fabryki gipsu cegieł i dachówek, browary, gorzelnie i tartaki, przemysł tkacki i zakłady koszykarskie i t. d. i t. d. wywołują liczne stosunki prawne, które siłą faktu wywołują ruchliwą akcyę prawną w dziale spraw wekslowych, handlowych i karnych wyłącznie orzecznictwu sądów kolegialnych zostawionych.

Na siedzibę takiego sądu obwodowego nadaje się najbardziej Bochnia, jako dawne miasto cyrkularne i siedziba wszystkich dzisiejszych Władz i instytucyi, licząca 9.000 mieszkańców i posiadające dogodne budynki mieszkalne, kilkanaście budynków rządowych, z których odpowiednie przeistoczenie dzisiejszego gmachu sądowego dla projektowanego Trybunału nie powinno narazić c. k. Skarbu państwa na wielkie koszta.

Okręg nowego sądu obwodowego w Bochni obejmowałby 1751·96 □ klm. 191.856 mieszkańców, 255 gmin katastralnych — 6 powiatów sądowych i nie należałby bynajmniej do najmniejszych z istniejących. Przy Krakowie zostałby Kraków z obszarem 57·70 km. 74.593 mieszkańców, powiat administracyjny krakowski z powiatami sądowymi Kraków i Liszki, Chrzanów, Krzeszowice, Wieliczka, Podgórze, Dobczyce i Skawina razem 8 powiatów sądowych z obszarem 2597·50 □ klm, — 329.451 mieszkańców i 322 gmin katastralnych.

Za utworzeniem Trybunału I. instancyi w Bochni oświadczył się już raz Wysoki Sejm na posiedzeniu z 4. maja 1875 na wniosek Wydziału krajowego przedstawiony sprawozdaniem z 5. lutego 1875 LW. 17.908.

Co się następnie tyczy utworzenia nowego Trybunału I. instancyi w północno wschodniej części kraju między Wisłą a Sanem, to również tak c. k. Sąd krajowy wyższy jakoteż Sąd krajowy w Krakowie, dalej sądy obwodowe w Rzeszowie i Tarnowie, wszystkie sądy powiatowe w tamtej części kraju położone, wreszcie wszystkie Starostwa i Reprezentacye powiatowe w Tarnobrzegu, Mielcu, Kolbuszowie i Nisku godzą się na to, że założenie sądu obwodowego w tej części kraju jest niezbędnie potrzebnem.

Tylko wybór miejsca na siedzibę tego nowego sądu trafia na rozmaite trudności. C. k. Sąd wyższy krajowy, c. k. Sąd krajowy w Krakowie, dalej sąd obwodowy w Rzeszowie, wskazały jako najodpowiedniejsze miejsce Tarnobrzeg, dla powiatów sądowych Tarnobrzeg, Rozwadów, Nisko, Ulanów, Kolbuszowa i Mielec. C. k. wyższy Sąd krajowy w Krakowie tę opinię swoją zaznaczył w dwukrotnych swych odezwach z 7. marca 1893 L 3.460 i z 16 stycznia 1894 L. 92, oznajmiając zarazem, iż ze względu na położenie geograficzne oraz na społeczne i ekonomiczne stosunki nie mógłby ani Kolbuszowy, ani Mielca, ani Niska, ani Rozwadowa zalecić na siedzibę przyszłego Sądu obwodowego i oświadcza się stanowczo za wyborem Tarnobrzegu na ten cel.

Reprezentacye powiatowe Kolbuszowy, Mielca, Niska i Tarnobrzegu w uchwałach swych powziętych z powodu wezwania Wydziała krajowego z dnia 23. kwietnia 1892 L. 15.979 do oświadczenia się, którą miejscowość uważają za najwłaściwszą dla przyszłego Trybunału I. instancyi — tudzież c. k. Starostwa tych miejsc oświadczyły się każde za miejscem swego urzędowania i to tak dalece, że n. p. Mielec i Kolbuszowa w razie utworzenia nowego Sądu

obwodowego w Tarnobrzegu, oznajmiają, iż wolą pozostać przy dzisiejszym stanie rzeczy i na wybór Tarnobrzega pod żadnym warunkiem nie mogą się zgodzić.

C. k. Sąd obwodowy w Tarnowie proponuje inny rozdział, mianowicie wydzielenie z okręgu krakowskiego sądów powiatowych w Brzesku, Radłowie i Wojniczu i przydzielenia takowych do okręgu tarnowskiego a natomiast wydzielenie z Tarnowa sądów powiatowych w Mielcu, Radomyślu, Ropczycach i Dębicy i utworzenie z nich jak również ze sądów powiatowych Rozwadów, Tarnobrzeg, Kolbuszowa nowego Trybunału I. instancyi z siedzibą w Mielcu.

C. k. Sąd krajowy wyższy w Krakowie w odezwie swej z 16. stycznia 1894 L. 92 oświadcza się przeciw temu projektowi, uważając go za zwodniczy i nieprzedstawiający żadnych korzyści a najbardziej i dlatego przeciw niemu występuje, że w takim razie musiałby upaść wniosek na utworzenie sądu kolegialnego w Bochni, którego utworzenie c. k. wyższy Sąd krajowy w Krakowie w pierwszym rzędzie jako niezbędnie potrzebny uznaje.

Cała korzyść polegałaby na tem, że okręg tarnowskiego sądu obwodowego przez przydzielenie doń powiatów Brzesko, Radłów, Wojnicz, a wydzielenie powiatów Dembica, Mielec, Radomyśl i Ropczyce, byłby więcej zaokrąglony, a miasto Tarnów byłoby mniej więcej w pośrodku położone. Natomiast zaś przez odpadnięcie najbardziej ruchliwych powiatów Dembica, Mielec, Radomyśl i Ropczyce, którym powiaty Brzesko, Radłów i Wojnicz równoważyć nie mogą, czynność przy tarnowskim sądzie obwodowym bardzo znacznie by się zredukowała. gdy przeciwnie krakowski sąd krajowy nieznaczną doznałby ulgę przez odłączenie powiatów Brzesko. Radłów i Wojnicz, chociażby te dwa ostatnie powiaty na odległości zyskały, atoli z tej bliskości położenia z powodu braku komunikacyi przez rzekę Dunajec nie mogłyby nawet korzystać.

Wydział krajowy ze swej strony oświadcza się w kwestyi wyboru siedziby Sądu kolegialnego między Wisłą a Sanem za zdaniem wyższego c. k. Sądu krajowego w Krakowie, które w tym względzie musi uważać za najkompetentniejsze. Tarnobrzeg bowiem, jakkolwiek położony jest na granicy Państwa i z tego powodu nie można mu przyznać bardzo korzystnego położenia, to za to ze względu na stosunki ekonomiczne, społeczne i handlowe przedstawia wszelkie warunki na siedzibę Sądu kolegialnego. Jest to jedyna miejscowość w tej części kraju, gdzie w razie utworzenia sądu obwodowego znalazłoby się należyte pomieszczenie biór sądowych, a władze sądowe przedłożyły nawet deklaracye poszczególnych właścicieli domów, w których zobowiązują się do pobudowania nowych domów i podniesienia piątr w razie utworzenia w Tarnobrzegu Sądu kolegialnego.

Tych wszystkich warunków nie przedstawiają ani Mielec, ani Kolbuszowa, ani Nisko, ani też wreszcie Rozwadów; — każda z tych miejscowości pod względem ruchu, handlu i przemysłu nie ma wielkiego znaczenia, Kolbuszowa pozbawiona jest wszelkich środków komunikacyjnych a nadto tak Mielec, jak Kolbuszowa za blisko położone są Sądów kolegialnych w Tarnowie i Rzeszowie.

Wydział krajowy oświadcza się przeto za wyborem Tarnobrzegu na siedzibę przyszłego Sądu kolegialnego, mimo że w tej samej sprawie w r. 1875 w sprawozdaniu swem z 6. lutego 1875 LW. 17.958 oświadczył się za Kolbuszową i że również Wysoki Sejm na posiedzeniu z 4. maja 1875 idąc za zdaniem Komisyi prawniczej za Kolbuszową się oświadczył.

W ten sposób przyszły Sąd obwodowy z siedzibą w Tarnobrzegu obejmowałby 6 powiatów sądowych z obszarem 51.99 mil kwadratowych z ludnością 208.520.

Chociaż atoli wszystkie interesowane organy uznają potrzebę założenia nowego sądu obwodowego w północno-wschodniej części kraju pomiędzy Wisłą i Sanem, a tak wyższy Sąd krajowy w Krakowie, jakoteż Wydział krajowy oświadczają się za Tarnobrzegiem, jako jedynym miastem dla umieszczenia takiego Sądu, to Komisya prawnicza nie może jeszcze sprawy powyższej poczytać za dosyć dojrzałą, iżby już obecnie Wysokiej Izbie przedstawić mogła wniosek na wyrażenie opinii za Tarnobrzegiem jako siedziby nowego Sądu obwodowego.

Niepodobna bowiem nie uwzględniać wcale opozycyi przeciwko temu wyborowi ze strony interesowanych Rad powiatowych w Mielcu, Nisku i Kolbuszowy a to tembardziej, skoro zapatrywania tychże doznaje poparcia również i ze strony tamtejszych starostw. Bardzo ważną pod tym względem jest szczególniej ta okoliczność, że w razie ustanowienia sądu obwodowego w Tarnobrzegu powiat Mielecki wolałby być przydzielony tak, jak dotąd, do Sądu Tarnowskiego a powiat Kolbuszowski, do Sądu Rzeszowskiego. Pożądaną byłaby również w tej sprawie opinia c. k. Namiestnictwa. Wreszcie pożądaną byłaby także opinia Sądu obwodowego w Tarnowie na przypadek, gdyby ustanowionym został Sąd obwodowy w Bochni, na okręgi sądów powiatowych, Bochnia, Wiśnicz, Brzesko, Radłów, Wojnicz i Niepołomice, albowiem Sąd Tarnowski w swojej opinii, oświadczającej się za wyborem Mielca na siedzibę Sądu obwodowego wyraził się na podstawie całkiem innej kombinacyi, według której okręgi sądów powiatowych Radłów, Wojnicz i Niepołomice miałyby przydzielonymi być do Sądu obwodowego Tarnowskiego.

Na podstawie powyższego wywodu Komisya szkolna wnosi przeto:

1. Sejm Królestwa Galacyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, odwołując się do swej uchwały z 4. maja 1875 wyraża ponownie c. k. Rządowi swoje zdanie, iż w interesie należytego wymiaru sprawiedliwości, oraz w interesie kraju i ludności zachodzi konieczna potrzeba utworzenia trybunału I. instancyi w Bochni, któryby obejmował okręgi sądów powiatowych w Bochni, Wiśniczu, Brzesku, Radłowie, Wojniczu i Niepołomicach.

2. Poleca się krajowemu Wydziałowi, aby co do wyboru najwłaściwszej miejscowości na siedzibę nowego Sądu obwodowego dla północno-wschodniej części kraju pomiędzy Wisłą i Sanem uzupełnił badania swoje w kierunku, wskazanym w sprawozdaniu Komisyi prawniczej i odpowiedny wniosek na następnej sesyi przedłożył.

Lwów 6. lutego 1894.

Przewodniczący oraz Sprawozdawca:
Zoll m. p.

Aleg. 168.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o petycyi Zwierzchności gminnych Zalipia i Podlipia o wyłączenie tych gmin z c. k. Sądu powiatowego w Żabnie i przyłączenie ich do c. k. Sądu powiatowego w Dąbrowie (L. s. 850, p. 727).

Wysoki Sejmie!

Gminy Zalipia i Podlipia już kilkakrotnie domagały się wyłączenia od okręgu Sądu powiatowego w Żabnie i przyłączenia do okręgu Sądu powiatowego w Dąbrowie, do którego dawniej należały. Jednakże Wysoki Sejm nie uwzględniał dotąd tych petycyi, a to głównie przez wzgląd na niekorzystną opinię wyższego Sądu krajowego w Krakowie.

Nie da się jednak zaprzeczyć, iż przyczyny, do których te gminy się odwołują, są bardzo ważne i wymagają jak najdokładniejszego zbadania.

Komisya prawnicza wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę Zwierzchności gminnych Zalipia i Podlipia o wyłączenie tych gmin z c. k. Sądu powiatowego w Żabnie i przyłączenie ich do c. k. Sądu powiatowego w Dąbrowie odstępuje się Wydziałowi krajowemu do ponownego dokładnego zbadania przytoczonych w niej okoliczności i przedłożenia odpowiedniego wniosku na następnej sesyi.

Lwów dnia 6. lutego 1894.

Przewodniczący oraz sprawozdawca:

Zoll.

L. s. 1307/94.

Aleg. 169.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany etatu oddziału manipulacyjnego.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy wniósł do Wysokiego Sejmu przedłożenie, którem wykazuje niedostateczny, w obec zwiększonej czynności, stan urzędników oddziału manipulacyjnego, skutkiem czego w oddziale tym zatrudniony być musi stale liczny poczet dyurnistów.

Nie odpowiada to, zdaniem Wydziału, interesom służby publicznej, gdyż nieraz ważne czynności urzędowe muszą być poruczane ludziom, którzy nie są niczem związani trwale z urzędem, w którym pracują. Nie jest też w innych urzędach manipulacyjnych praktykowane, aby liczba dyurnistów była w takim anormalnym stosunku do liczby urzędników.

W c. k. Namiestnictwie jest w biórze manipulacyjnym 32 urzędników a 40 dyurnistów, zatem na 4 urzędników przypada 5 dyurnistów.

W biurze manipulacyjnem Wydziału krajowego jest 11 urzędników a 26 dyurnistów, zatem stosunek prawie dwa razy niekorzystniejszy.

Ten stan rzeczy, nieodpowiedni w czasie zwykłych czynności Wydziału, pogarsza się jeszcze podczas obrad sejmowych, kiedy Wydział kilku urzędników manipulacyjnych przeznacza do kancelaryi sejmowej.

Wydział krajowy proponuje zmienić te stosunki przez powiększenie etatu urzędników oddziału manipulacyjnego, co jednak bez obciążenia natychmiastowego budżetu da się przeprowadzić.

W obecnym etacie biura manipulacyjnego, biuro to liczy, oprócz czterech wyższych posad tylko 4 kancelistów i 3 asystentów. Z tej liczby dwóch urzędników pracuje w innych oddziałach, mianowicie jeden w departamencie V., a jeden w biurze statystycznem. W miejscu tych stale po za biurem manipulacyjnem zatrudnionych urzędników mianował Wydział dwóch innych extra statum, przez co ilość 7 niższych urzędników, w tem biurze zajętych uzupełniona została.

Obecnie proponuje Wydział krajowy, aby te dwie od 4 lat istniejące posady extra statum zamienić na etatowe, tudzież by utworzyć sześć posad nowych mianowicie:

3 pisarzy z płacą po . . . 600 zł.
3 aplikantów „ „ . . . 360 „

Wynikłoby ztąd dodatkowe obciążenie budżetu kwotą 2880 zł. lecz według wniosku Wydziału krajowego taż sama kwota wykreśloną być ma z pozycyi, obejmującej wydatek na dyurnistów.

Będzie zatem, pomimo tej zmiany etatu, wydatek w dotyczącej rubryce budżetu niepowiększony. Pozostałaby tylko kwestya większego obciążenia w przyszłości etatu emerytalnego przez to, że miejce osób, nie uprawnionych do żadnego zaopatrzenia, w razie niezdolności do służby, zajmą urzędnicy stali.

Lecz ten wzgląd nie powinien, zdaniem komisyi, przeszkadzać uregulowaniu stosunków personalnych w biurze manipulacyjnem w sposób zgodny z potrzebą prawidłowego toku czynności urzędowych.

Komisya budżetowa wnosi zatem zgodnie z Wydziałem krajowym:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) następujący etat urzędników oddziału manipulacyjnego:

1 Dyrektor kancelaryi, płaca	2000	złr.
wolne pomieszkanie, 48 metrów sześciennych drzewa opałowego,		
dodatek na fiakry rocznie	50	„
trzy dodatki pięcioletnie po	200	„
1 Archiwista, płaca	1500	„
dodatek aktywalny	300	„
trzy dodatki pięcioletnie po	175	„
1 Expedytor, płacą	1300	„
dodatek aktywalny	270	„
trzy dodatki pięcioletnie po	160	„
1 Protokolista, płaca	1200	„
dodatek aktywalny	240	„
trzy dodatki pięcioletnie po	150	„
4 kancelistów, płaca	1000	„
dodatek aktywalny	200	„
trzy dodatki pięcioletnie po	100	„
5 asystentów, płaca	700	„
dodatek aktywalny	100	„
trzy dodatki pięcioletnie po	50	„
3 pisarzy etatowych, płaca	600	„
trzy dodatki pięcioletnie po	50	„
3 aplikantów adjutum	360	„

2) Przy nominacyach aplikantów manipulacyjnych Wydział krajowy wymagać będzie tych samych kwalifikacyi, co od innych urzędników oddziału manipulacyjnego.

Aplikanci nie składają przsięgi, tylko przyrzeczenie; nie są też uprawnieni do emerytury, ani do pięcioletnich dodatków, a w razie usunięcia ich ze służby lub dobrowolnego ustąpienia nie mają oni żadnych praw do zaopatrzenia z funduszu krajowego.

W projekcie budżetu na rok 1894, komisya zmieniła odpowiednio pozycye 23 i 24 rubryki II. wydatków, podwyższając o kwotę 2880 złr. płace urzędników manipulacyjnych, a obniżając o tąż samą kwotę 2880 złr. wydatek preliminowany na dyurnistów oddziału manipulacyjnego.

We Lwowie 7. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
Stanisław Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:
Skałkowski *w. r.*

L. s. 1375/94.

Aleg. 170.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej ze sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie podwyższenia płac nauczycieli stolarstwa i tokarstwa, tudzież nauczyciela rysunków i snycerstwa przy szkole wydziałowej męskiej w Sokalu.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy, zdając sprawę z petycyi Jana Szmieszki, pomocnika nauczyciela stolarstwa i tokarstwa przy szkole wydziałowej w Sokalu o podwyższenie płacy, po zasięgnięciu opinii Rady szkolnej krajowej wykazał potrzebę podwyższenia płac nauczycieli stolarstwa i tokarstwa, tudzież nauczyciela rysunków i snycerstwa z 600 na 700 zł. Rada szkolna krajowa w odezwie do Wydziału krajowego uzasadnia powyższą zmianę, trudnością pozyskania odpowiednich sił za 600 zł. i potrzebą zrównania płac nauczycieli modelowania, fachowych rysunków oraz stolarstwa i snycerstwa z płacami, jakie pobierają inni nauczyciele szkoły wydziałowej męskiej w Sokalu.

Z tych powodów wnosi komisya zgodnie z wnioskiem Rady szkolnej krajowej.

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Płaca nauczyciela fachowych rysunków modelowania i snycerstwa, oraz płaca nauczyciela stolarstwa i tokarstwa przy szkole wydziałowej męskiej w Sokalu wynosić będzie począwszy od 1. stycznia 1894 po 700 zł. rocznie.

2. Zwyżkę wydatku spowodowaną podwyższeniem płac nauczycieli fachowych przy szkole wydziałowej męskiej w Sokalu, pokrywać będzie fundusz szkolny krajowy.

Lwów dnia 6. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
Stanisław Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:
W. Kozłowski *w. r.*

L. s. 1.351/94.

Aleg. 171.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej, odnośnie do wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie wewnętrznego urządzenia krajowego zakładu położniczo-ginekologicznego.

Wysoki Sejmie!

W myśl wniosku komisyi budżetowej z 9. listopada 1890 r., polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu zakupić grunt dla wybudowania na nim zakładu położniczego, oraz wyznaczył na przygotowawcze roboty kwotę 2.000 zł. w. a. W wykonaniu tej uchwały zwołał Wydział krajowy ankietę, która po dłuższej czynności opracowała projekt dla budowy tego zakładu, o przybliżonym koszcie 234.000 zł. budynku, a 22.500 na urządzenie wewnętrzne, do celów szpitalnych. Odnośny wniosek wszedł w lutym 1892 do Wysokiej Izby. Dokładne wykończenie kosztorysów wykazało już wówczas, że koszt ten, po odtrąceniu wszelkich możliwych oszczędności powiększy się do kwoty 245.000 zł. dla budynku. Dlatego jeszcze w ciągu tej samej sesyi w marcu 1892, Wydział krajowy przedkładając plany i kosztorysy budynku już wykończone, zażądał uchwalenia kredytu na rok 1892 w kwocie 90.000 zł., 1893 100.000 zł., a na 1894 54.000 zł.

Jednocześnie zażądał Wydział krajowy na koszta urządzenia wewnętrznego kwoty 22.500 zł. Na podstawie sprawozdania komisyi budżetowej z 27. marca 1892 r., polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu rozpoczęcie budowy zakładu położniczego w ciągu lat trzech i wstawienie na koszta tej budowy na rok 1892 kwoty 70.000 zł., na rok 1893 kwoty 120.000 zł., a na rok 1894 na dokończenie budowy 55.000 zł.

Co do żądanego przez Wydział krajowy kredytu na urządzenie wewnętrzne zakładu w kwocie 22.500 zł., uznała komisya budżetowa, że kredyt na koszta tego urządzenia dopiero później, na podstawie planu tego urządzenia i kosztorysu, oznaczyć i sprawę tę załatwić pragnie i dlatego tego wydatku do kredytów na zakład położnic w r. 1892 jeszcze nie wstawiła.

Na tejże samej sesyi Wysokiej Izby, w marcu 1892 wniósł Wydział krajowy projekt umowy z c. k. Administracyą Państwa w sprawie umieszczenia klinik w szpitalu powszechnym we Lwowie, dla przyszłego fakultetu medycznego wszechnicy lwowskiej. Umowa ta przez Wysoką Izbę na podstawie sprawozdania komisyi sanitarnej przyjętą została. Zakład dla położnic będzie zarazem kliniką uniwersytecką dla przyszłego fakultetu lekarskiego, a wskutek tego w myśl art. 1. umowy, wkładającego na kraj obowiązek wybudowania klinik, wenerycznej, chirurgicznej i położniczo-ginekologicznej, nabył prawa do otrzymania w myśl art. XIII. umowy części kwoty, które Rząd do kasy Wydziału krajowego na budowę tych klinik wypłacić się obowiązał.

Wedle art. IV. umowy z c. k. Administracyą Państwa, zobowiązał się atoli także kraj dostarczyć do wszystkich klinik, a więc i do kliniki położniczo-ginekologicznej całego urządzenia wewnętrznego, o pokrycie kosztów, którego Wydział krajowy już w roku 1892 upraszała, Wysoki Sejm na wniosek komisyi budżetowej z r. 1892, odnośną kwotę 22.500 zł. na późniejsze lata odłożyć polecił.

Obecnie zakład dla położnic jest na ukończeniu. W r. 1894 oddanym zostanie do dyspozycyi Wydziału krajowego i zachodzi konieczna potrzeba urządzić go także dla przyjęcia chorych. Kosztorys Wydziału krajowego do sprawozdania dołączony, oblicza koszt jego na okrągłe 22.500 zł. Obliczenie odpowiada potrzebie i jest wcale skromne. Zakupno wymaga znaczniejszego czasu i wiele zachodów. Dlatego aby zakład położnic mógł jako taki zacząć funkcyonować z początkiem roku 1895, chociaż już pół roku pierwej zupełnie w budowie wykończony, oddanym zostanie; zachodzi konieczna potrzeba, aby już w roku 1894 zająć się szczegółowo jego urządzeniem i kosztа tegoż urządzenia, zaraz w początku roku 1895 módz wypłacić, inaczej ono gotowe na rok 1895 być nie może.

Wobec tego wnosi komisya budżetowa zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Upoważnia się Wydział krajowy do wstawienia w preliminarz budżetu szpitala lwowskiego na r. 1895 kwoty 22.500 zł. na sprawienie sprzętów do wewnętrznego urządzenia zakładu położnic.

Lwów dnia 6. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Czyżewicz w. r.

LS. 1352/84.

Alog. 172.

Sprawozdanie.

komisyi budżetowej odnośnie do wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi gminy Zarzecze w pow. Jarosławskim o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 224 zł. 14. ct. w. a. należącej się gminie m. Lwowa za utrzymanie i leczenie Józefa Ignacego Folty.

Wysoki Sejmie!

Józef Ignacy Folta przynależnym jest do gminy Zarzecze, a przynależność ta z urzędu nadaną mu została.

Gmina Zarzecze posiada majątek o dochodzie wystarczającym zaledwie na opłatę podatku i ekwiwalentu. Dodatki do podatków na potrzeby miejscowe wynosiły w 1893 $50^1/_2\%$ do których trzebaby dodać jeszcze 30% do podatków, aby gmina mogła zapłacić koszta utrzymania i leczenia Józefa Folty, albo sprzedać pastwisko gminne, które posiada.

Wobec tego komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Koszta utrzymania Józefa Ignacego Folty w kwocie 224 zł. 12 ct. w. a. należące się gminie miasta Lwowa przyjmuje się na fundusz krajowy.

Lwów dnia 6. Lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
Stanisław Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:
Czyżewicz *w. r.*

Sprawozdanie.

Aleg. 173.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego do L. 516. w sprawie popierania uprawy i wyprawy lnu.

Wysoki Sejmie!

W myśl reskryptu Wysokiego Ministerstwa Rolnictwa z dnia 28. Marca 1893 do L. 25.926 w sprawie popierania uprawy lnu, w którym też Wysokie Ministerstwo obiecuje przyznanie odpowiednich subwencyi, zwołał Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego Krakowskiego ankietę, na dniu 4. Lipca 1893 i wysłuchawszy jej zdania, oraz rozważywszy opinie wypowiedziane na ankiecie w tejże sprawie zwołanej przez Ministerstwo rolnictwa, w dniach 16. i 20. Lutego 1893 roku, przedłożył temuż Wysokiemu Ministerstwu następujące wnioski subwencyjne:

1. Na stypendya na wyjazd do Belgii dla przyszłych kierowników mających się założyć zakładów, któreby zakupywały u producentów len na pniu, lub zaraz po wysuszeniu, i takowy na swój rachuuek przerabiały i sprzedawały . . . . . 2.000 zł.

2. Na różnicę ceny kupna w od sprzedaży plantatorom nasienia lnu belgijskiego lub tyrolskiego . . . . . 1.000 zł.

3. Na subwencyonowanie doświadczeń z nasieniem produkowanym w kraju z nasienia lnu belgijskiego i tyrolskiego . . . . . 1.000 zł.

4. Na ulepszone przyrządy i narzędzia do wyprawy lnu, które plantatorom po niższych cenach sprzedawane być mają . . . . . 1.000 zł.

R a z e m . . 5.000 zł.

Gdy w tym kierunku dalej Komitet Towarzystwa rolniczego krakowskiego wystosował do Wysokiego Sejmu petycyę do L. 516, w której zwraca uwagę Wysokiego Sejmu na to, że gdyby nawet Wysokie Ministeryum przychylnie załatwiło wyżej wyszczególnione wnioski, to aby gorliwe starania Komitetu około podniesienia uprawy i wyprawy lnu pożądany odniosły skutek, potrzeba jeszcze, by włościanie zajmujący się uprawą lnu, pouczani byli za pomocą przystępnych i praktycznie pouczających wykładów wędrownych instruktorów, któreby jak najczęściej i w jak największej liczbie miejscowości urządzać należało.

Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego uprasza przeto Wysoki Sejm, aby na stypendya dla kształcenia młodzieży za granicą, na przyszłych instruktorów uprawy i wyprawy lnu, wstawić polecił w budżet wydatków krajowych na rok 1894 kwotę 2000 zł.

Dalej zaś na wynagrodzenie i zwrot kosztów podróży tychże inspektorów kwotę 3000 zł. Komisya Gospodarstwa krajowego, nie zapoznając bynajmniej możności podniesienia uprawy i wyprawy lnu w kraju naszym, nie może jednak być zdanie, by sprawa ta tak znacznych nakładów na teraz wymagała.

Wysłanie jednego, a najwyżej dwóch młodych ludzi za granicę, w celu zwiedzenia okolic gdzie uprawa lnu wysoko jest posuniętą. Dla nabycia tamże wiadomości dla przyszłych instruktorów potrzebnych, uważa komisya gospodarstwa krajowego za zupełnie tymczasowo dostateczne a kwotę tysiąc zł. za wystarczającą na ten cel. Co zaś do drugiego żądania komitetu Towarzystwa rolniczego, to jest 3000 zł. na zwrot kosztów podróży i wynagrodzenia dla instruktorów, to ponieważ takowych dotąd nie ma i w myśl wniosku pierwszego mają być dopiero wysłani za granicę stypendyści dla przygotowania się na instruktorów, a dopiero po powrocie z zagranicy jako instruktorowie w kraju użyci być mają. Komisya gospodarstwa krajowego są dzi, iż wstawienie w budżet krajowy wyżej wspomnianej kwoty 3000 zł. jest przedwczesne.

Zważywszy dalej, iż tylko w razie otrzymania żądanych od Wysokiego Ministerstwa rolnictwa subwencyi, instruktorowie skutecznie działalność swoją rozwinąć mogą.

Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

W załatwieniu petycyi Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego do L. 516 na stypendya dla młodzieży mającej kształcić się za granicą na instruktorów uprawy i wyprawy lnu, wstawia się w budżet krajowy na rok 1894 kwotę 1000 zł.

Lwów dnia 6. Lutego 1894.

Przewodniczący:
Jan Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
S. Brykczyński w. r.

L. s. 277/94.

Alog. 174.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi p. Walentego Tarsińskiego kierującego szkołą ludową w Tarnowie w kwestyi wynadgrodzenia za bezpłatnie pełnione obowiązki pisarza kuratoryi szkoły ogrodniczej w Tarnowie.

Wysoki Sejmie!

Przed zaprowadzeniem szkoły krajowej ogrodniczej w Tarnowie, które rozporządzeniem Wydziału krajowego z dnia 9-go października 1888 nastąpiło, istniała w Tarnowie od r. 1881 prywatna szkoła ogrodnicza, ofiarnością Rady miejskiej i prywatnemi datkami utrzymywana, przedewszystkiem jednak istnienie swoje zawdzięczała szkoła ta ofiarnemu poświęceniu i staraniom p. Tarsińskiego, któren cały swój wolny czas od obowiązków w szkole ludowej, tak nauczaniu w szkole ogrodniczej jak i zbieraniem dla niej funduszów, jak również prowadzeniu i nadzorowaniu młodzieży tam umieszczonej poświęcał. Po przyjęciu zakładu tego na fundusz krajowy, od dnia 9-go października 1888 aż do objęcia posady przez obecnego kierownika szkoły p. Maciaszka a więc aż do dnia 19-go stycznia 1890 pełnił p. Tarsiński obowiązki kierownika tej szkoły prowizorycznie za osobnem wynagrodzeniem, które za cały ten czas kwotę 300 zł. wyniosło, Od tego zaś czasu pełnił p. Tarsiński obowiązki pisarza kuratoryi aż do roku 1893 i jedynie tylko za rok pierwszy 100 zł. wynagrodzenia za te czynności otrzymał, za dalsze zaś lata mimo wniosków i żądań kuratoryi Wydział krajowy odmawiał wynagrodzenia nie mając na ten cel funduszów, a petycyi w tym kierunku zeszłego roku przez p. Tarsińskiego wniesionej Sejm niezałatwił.

Zważywszy, że p. Tarsiński pełniąc bezpłatnie obowiązki pisarza kuratoryi przez lat dwa, oprócz tego różne koszta kancelaryjne i portorya z własnych pokrywał funduszów.

Zważywszy, że zajęcie to nie pozwalało mu na użycie wolnego czasu na inne zajęcia, które mogłyby mu były przynieść chociaż skromny dochód.

Zważywszy wreszcie powyżej podniesioną ofiarność p. Tarsińskiego dla szkoły tarnowskiej i uznając takową, komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

W załatwieniu petycyi p. Walentego Tarsińskiego d. l. s. 277 przyznaje się temuż za dokonywane czynności przy szkole ogrodniczej w Tarnowie ryczałtowe wynagrodzenie w kwocie 100 zł. z rubryki wydatków XVII.

Lwów dnia 6. lutego 1894.

Przewodniczący:
J. Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Wład. Struszkiewicz w. r.

L. s. 1.349/94.

Aleg. 175.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie sprzedaży parceli gruntowej, należącej do obszaru dworskiego w Dublanach.

Wysoki Sejmie!

Na krańcu pól dublańskich w miejscu najodleglejszem od gospodarczych zabudowań leży piasczysty nieużytek, otoczony z trzech stron włościańskiemi gruntami. Na części tego nieużytku, którą był wziął w trzydziestoletnią dzierżawę zmarły przed pół rokiem inżynier Ibjański, pobudował on za zezwoleniem Wydziału krajowego fabrykę, mającą wyrabiać sadzę drukarską. Budował ją zaś w tem miejscu dla tego, ponieważ pragnął korzystać z bogatych pokładów torfowych, które mu miały dostarczyć dobrego a stosunkowo nie drogiego materyału opałowego, wyrabianego własnym kosztem za opłatą do kasy folwarku dublańkiego 160 zł. za każdy wyeksploatowany morg torfowisk.

W trakcie wykonywania tych robót, dokonanych kosztem przeszło 30.000 złr., gdy do puszczenia w ruch fabryki brakło tylko aparatu do osadzenia sadzy, zmarł 9. listopada 1893. Ibjański nie pozostawiwszy dostatecznego funduszu na ostateczne wykończenie fabryki i na puszczenie jej w ruch. Pozostała po nim wdowa i sukcesorka p. Jadwiga Ibjańska udała się tedy do Wydziału krajowego z prośbą o wyjednanie u Wysokiego Sejmu zezwolenia na sprzedaż wymienionej parceli folwarku dublańskiego, albowiem tylko jako właścicielka gruntu i fabryki będzie mogła skorzystać z kredytu, potrzebnego do wykończczenia fabryki i puszczenia jej w ruch, dając na niej hipoteczne zabezpieczenie.

Wydział krajowy wysłuchawszy opinii Administracyi folwarku dublańskiego popiera prośbę p. Ibjańskiej, komisya gospodarstwa krajowego zbadawszy rzecz na miejscu jest także tego zdania, że przez sprzedaż tej parceli, która stanowi odzielną enklawę piasczystych nieużytków nigdy nie uprawianych i oddzielonych zupełnie od innych gruntów folwarcznych, nie zrobi się żadnego uszczerbku gospodarstwu folwarcznemu, natomiast umożliwi się powstanie przedsiębiorstwa, które ma widoki rozwoju a nadto przyniesie folwarkowi dublańskiemu dochód z torfu, oznaczony według umowy, zawartej między Wydziałem krajowym a przedsiębiorstwem, na 160 zł. rocznie z morga.

Na podstawie powyższego przedstawienia komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm zezwala na sprzedaż z obszaru dworskiego w Dublanach, położonego w powiecie lwowskim a będącego własnością kraju, 4 morgów 950 kwad. sążni z parceli, oznaczonej l. k. 1104, tudzież na wydzielenie sprzedanej części z ciała tabularnego obszaru dworskiego w Dublanach.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do sprzedania wyżej wymienionej części parceli za cenę, jaką uzna za odpowiadającą wartości, i do zawarcia kontraktu kupna i sprzedaży z tem zastrzeżeniem, że należytość za sporządzenie kontraktu i należytości prawne ma ponieść strona kupująca.

Lwów dnia 7. lutego 1894.

Przewodniczący:
J. Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Stanisław Jędrzejowicz w. r.

Aleg. 176.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego w przedmiocie urządzenia kursów rolniczych przy szkołach ludowych.

Wysoki Sejmie!

Od roku 1879 istnieją przy sześciu szkołach ludowych w kraju subwencyonowane z funduszu państwowego dopełniające kursa rolnicze, które mają zadanie podawać młodzieży nie obowiązanej do uczęszczania na naukę codzienną gruntowniejsze wiadomości z nauki gospodarstwa wiejskiego wychodzące po za zakres tego, co w tej gałęzi nauk przyswojonem być może na nauce codziennej i na nauce dopełniającej.

Rada szkolna krajowa w odezwie swej z dnia 4. stycznia 1894. l. 61. wystosowanej do Wydziału krajowego, stwierdza, że kursa te pomimo dłuższego istnienia nie rozwinęły się dotąd należycie i nie wydały spodziewanych korzyści a to głównie z tego powodu, że kierownictwo ich powierzyć musiano nauczycielom nie posiadającym potrzebnego uzdolnienia i że na naukę gospodarstwa wiejskiego tak szczupłą wyznaczono ilość godzin, iż o przysposobienie uczniów do przyszłego zawodu rolniczego nie mogło być mowy.

Niedostatki te były c. k. Radzie szkolnej krajowej dobrze znane, lecz do usunięcia ich nie można było prędzej przystąpić, aż dokonaną została reforma planów naukowych, podyktowana głównie ustawą krajową z dnia 2. lutego 1885. (Dz. u. kr. Nr. 28).

Przez dokonanie tej reformy i nadanie szkołom wiejskim przez plany i książki naukowe odpowiedniego kierunku, utworzono dopiero podstawę, na której dalsze wykształcenie młodzieży wiejskiej w kierunku praktycznym można oprzeć. C. k. Rada szkolna krajowa postanowiła też obecnie przystąpić do zreformowania i rozszerzenia powyżej wymienionych kursów rolniczych.

W tym celu zwołała ankietę i wysłuchawszy zdania rzeczoznawców, w jakiby sposób wspomniane kursa urządzić należało, uchwaliła projekt zasad, który komisya do wiadomości Wysokiemu Sejmowi podaje:

Projekt zasad

urządzenia kursów rolniczych przy szkołach ludowych.

1. Na mocy artykułu 4. i 12. ustawy krajowej z dnia 2. lutego 1885 (Dz. u. kr. Nr. 53.) urządzać należy stopniowo dopełniające kursa rolnicze.

2. Kursa te połączone będą ze szkołami ludowemi cztero-klasowemi po wsiach, miasteczkach, z charakterem rolniczym, przy których gmina dostarczy potrzebnego ogrodu i pola, oraz osobnej sali szkolnej, a założone będą o ile możności po jednej w każdym okręgu szkolnym

3. Zadaniem dopełniających kursów rolniczych będzie: rozwijać na podstawie nabytych w szkole ludowej wiadomości uzdolnienia uczniów do przyszłego zawodu rolniczego, przez udzielanie najgłówniejszych wiadomości z nauki gospodarstwa wiejskiego i pomocniczych nauk oraz przez praktyczne ćwiczenia i demonstracye.

4. Nauka teoretyczna odbywać się będzie tylko w kursie zimowym od 1. października do końca kwietnia. Ćwiczenia i demonstracye praktyczne trwać będą przez rok cały, z wyjątkiem czasu pilnych robót gospodarskich.

5. Nauka teoretyczna traktować się będzie na podstawie osobnej dla tych kursów ułożyć się mającej książki do czytania, praktyczna zaś w ogrodzie i polu szkolnem, oraz w gospodarstwach praktycznych w sąsiedztwie.

6. Czas trwania nauki rozciąga się na przeciąg trzech lat, w zimie w 10 ciu godzinach tygodniowo na każdym kursie, w lecie w kilku godzinach.

7. Przedmiotami nauki będą: 1) wiadomości wstępne z nauk przyrodniczych, potrzebne dla gospodarstwa (kurs I.); 2) nauka rolnictwa i hodowli (kurs II. i III.); 3) najgłówniejsze zasady gospodarstwa a w szczególności urządzania stowarzyszeń rolniczych i ustawy, dotyczące gospodarstwa (kurs III.); 4) rachunki i geometrya; 5) stylistyka.

8. Uczęszczać na kursa rolnicze będzie młodzież miejscowa, która ukończyła szkołę ludową, mogą zaś brać w niej udział także uczniowie zamiejscowi. Udział w kursach rolniczych zastępuje obowiązek uczęszczania na ogólną naukę dopełniającą.

9. Nauki gospodarstwa wiejskiego udzielać będzie na kursach nauczyciel ludowy wykształcony dodatkowo praktycznie w niższych szkołach rolniczych i egzaminowany z gospodarstwa w myśl artykułu V. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 31. lipca 1886 Nr. 52.

10. Nauczyciel gospodarstwa będzie zarazem kierownikiem szkoły ludowej i kursów z nią połączonych.

Powodzenie tych kursów, mających się według tego projektu przy szkołach cztero-klasowych niższego typu wprowadzić, zawisło zdaniem Rady szkolnej krajowej w pierwszym rzędzie od przysposobienia nauczycieli, którym się kierownictwo tych kursów powierzy. Od tych kierowników żądać się będzie nie tylko fachowych wiadomości z nauki gospodarstwa wiejskiego, lecz także dokładnego obznajomienia się z praktyką gospodarską i zarządzeń gospodarstw włościańskich, a to głównie z uwagi na to, że nauka na tych kursach ma być ściśle zastosowana do przyszłych potrzeb uczniów i zmierzać będzie ku temu, aby uczniów należycie uzdolnić do racyonalnego gospodarowania na roli, którą w przyszłości po rodzicach odziedziczą. Takiego praktycznego wykształcenia nie mogą im, zdaniem Rady szkolnej krajowej, udzielić seminarya nauczycielskie, chociaż w ostatnich latach zaprowadzono w nich naukę gospodarstwa, udzielaną przez profesorów fachowych, gdyż seminarya nie rozporządzają gospodarstwem praktycznem wzorowem. Potrzeba jest zatem pewną liczbę kwalifikowanych i w gospodarstwie zamiłowanych nauczycieli wiejskich wysełać na jeden rok za urlopem na dalszą naukę teoretyczną i praktyczną do niższych szkół rolniczych i na ten czas udzielić im odpowiednie stypendyum w kwocie około 300 zł. Stypendyści przysłuchiwaliby się nauce teoretycznej jako hospitanci, korzystaliby ze zbiorów zakładu i pomocy nauczycieli w nauce własnej, a równocześnie braliby udział we wszystkich ćwiczeniach praktycznych i demonstracyach.

Mając powyższe względy na uwadze, Rada szkolna krajowa odniosła się do Wydziału krajowego z prośbą o wyjednanie u Wysokiego Sejmu dotacyi w kwocie 3.000 zł. na wyznaczenie dziesięcin stypendyów po 300 zł. dla frekwentantów, których się z grona nauczycieli szkół ludowych na te kursa powoła. Z kredytu tego tylko część w kwocie 1.000 zł. w. a. przypadnie do wypłaty w roku bieżącym, gdyż nauka rozpocznie się dopiero w miesiącu wrześniu.

Zarazem upraszała Rada szkolna krajowa o wyjednanie dla niej w Wysokim Sejmie upoważnienia, aby powyższy wydatek w kwocie 1.000 zł. mogła pokryć z oszczędności budżetowych funduszu szkolnego krajowego roku bieżącego.

Po uchwaleniu przez Wysoki Sejm kredytu, zamierza Rada szkolna krajowa odnieść się zaraz do Wydziału krajowego w sprawie umieszczenia stypendystów w niższych szkołach rolniczych, a zarazem przystąpić do opracowania szczegółowego urządzenia planu i książek samychże kursów rolniczych na podstawie załączonego projektu zasad.

Wprowadzenie nauki dopełniającej rolniczej w szkołach ludowych dla młodzieży wiejskiej, która przepisaną naukę elementarną ukończyła, uważa komisya za nader pożądaną.

Bo chociaż nie może być tu mowy o systematycznej nauce rolniczej to w każdym razie szkoła taka przygotuje część młodzieży włościańskiej do zawodu, który ją czeka zaraz bezpośrednio na roli ojczystej, lub zachęci do dalszego kształcenia się w niższych krajowych szkołach rolniczych.

Warunkiem powodzenia takich kursów jest jednakże, ażeby nauczyciele do kierowania temi kursami powołani, byli należycie teoretycznie i praktycznie przygotowani. Osiągnięcie zaś tego celu dałoby się zdaniem komisyi zapewnić przez urządzenie specyalnych jednorocznych kursów przy jednej lub drugiej krajowej niższej szkole rolniczej. Tam nauczyciel przyswoi sobie sposób nauczania, gospodarstwo zaś i zbiory naukowe stanowić dla niego będą środek demonstracyi i praktycznej nauki.

Na razie taki rok przygotowawczy dla przyszłych kierowników kursów rolniczych przy szkołach ludowych wystarczy' zwłaszcza że znajdą się w gronie nauczycieli ludzie zdolni, chętni i już z zawodem praktycznym gospodarstwa rolnego obeznani. Gdy jednak z czasem potrzeba kandydatów wzmagać się będzie, przyjdzie może chwila, gdzie na ten cel osobną szkołę założyć wypadnie, której charakter i cecha będzie wzorowe gospodarstwo włościańskie.

Komisya nie może jednak przy tej sposobności pominąć uwagi, iż gdy podniesienie rolnictwa i gospodarstwa krajowego leży zarówno w interesie kraju jak i państwa, słuszną byłoby rzeczą, ażeby do urzeczywistnienia tego pożytecznego dzieła, jakiem jest przygotowanie sił nauczycielskich do nauki gospodarstwa wiejskiego, przyczynił się Skarb państwa subwencyą w tej samej wysokości, w jakiej kraj przyczynić się zamierza.

Gdyby zatem w latach następnych okazała się potrzeba wyznaczenia z funduszu krajowego pewnej dotacyi na stypendya dla nauczycieli gospodarstwa wiejskiego lub urządzenie odrębnej szkoły sądzi Wydział krajowy, iż wyznaczenie takiej dotacyi należałoby uczynić zawisłem od przyzwolenia z funduszów państwowych subwencyi w tej samej wysokości.

Gdy jednak Rada szkolna krajowa preliminuje na ten cel w roku bieżącym wydatek w kwocie 1.000 zł. i spodziewa sie go pokryć z oszczędności budżetowych r. b. przeto komisya ogranicza się na razie do przedstawienia Wysokiemu Sejmowi żądanego przez Radę szkolną krajową wniosku, upoważniającego do pokrycia wydatku na stypendya z oszczędności budżetowych.

Wysoki Sejm raczy tedy uchwalić:

1. Sejm upoważnia Radę szkolną krajową do użycia kwoty 1.000 zł. z zaoszczędzeń budżetu krajowego funduszu szkolnego z roku 1894 na stypendya dla wykształcenia nauczycieli gospodarstwa wiejskiego przy szkołach ludowych.

2. Sejm przyjmuje do wiadomości projekt zasad urządzenia kursów rolniczych przy szkołach ludowych.

3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby wszedł w rokowania z c. k. rządem co do udziału skarbu Państwa w kosztach urządzenia i popierania kursów dla nauczycieli jako też i co do kosztów nauki rolniczej przy szkołach ludowych.

Lwów dnia 5. Lutego 1894.

Przewodniczący:
J. Tarnowski *w. r.*

Sprawozdawca:
Stanisław Jędrzejowicz *w. r.*

L. S. 1.309/94.

Aleg. 177.

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o administracyi krajowego funduszu pożyczkowego na budowę koszar dla wojska za r. 1893.

Wysoki Sejmie!

Aleg. 1. Fundusz pożyczkowy na budowę koszar, którego powstanie uwidocznione w al. 1,
Aleg. 2. a pożyczki udzielone gminom oraz raty spłacone przez gminy po koniec 1893 w Aleg. 2. wynosił 31. grudnia 1893 1,377.777 zł. 07 ct. a mianowicie:

należytości od gmin . . . 1,186.680 zł. 16 ct.
zapas kasowy . . . . 191.096 „ 91 „

Doliczywszy do zapasu kasowego raty, które gminy obowiązane są zapłacić w ciągu 1894 roku a których suma wynosi: 112.451 zł. 94 ct., mamy 304.548 zł. 85 ct., któremi fundusz koszarowy w ciągu 1894 r rozporządzać może.

W końcu 1893 r. zostały wydane następujące jeszcze nie zrealizowane promesy:

1. Czortków	(z 1892 r.)	reszta	płatne w 1894 i 1895 r.	35 000 zł.
2. Kołomyja	(z 1893 r.)	—		52.000 „
3. Nowy Secz	(z 1892 r.)	—		30.000 „
4. Przemyśl	(z 1892 r.)	—		100.000 „
5. Tarnów	(z 1893 r.)	reszta		150.000 „
6. Trembowla	(z 1892 r.)	—		15 000 „
7. Żółkiew	(z 1893 r.)	—		150.000 „
do wypłaty w latach 1896 do 1900.				
			Razem	532.000 zł.

Odtrąciwszy zatem promesę wydaną Żółkwi, płatną od 1896 r. otrzymamy sumę 382.000 zł. A ponieważ fundusz koszarowy będzie miał w 1894 r. 304.548 zł. do rozporządzenia, zatem pozostanie jeszcze na rachunek wydanych już promes 78.000 zł. do wypłacenia w 1895 r. Przychody w r. 1895 będą wynosiły około 112.000 zł. Pozostanie więc w r. 1895 około 34.000 zł. dla zadość uczynienia dalszym żądaniom gmin, mających budować koszary, czyli innemi słowy fundusz koszarowy w latach 1894 i 1895 jest prawie wyczerpanym.

Dnia 6. Grudnia 1893 r. wniosła gmina miasta Gródka prośbę o pożyczkę 50.000 zł. na budowę koszar dla jednego batalionu piechoty. Ponieważ jednak gmina nie przedłożyła

żadnych dokumentów, żądaniu jej dotychczas nie uczyniono zadość. Na budowę tych koszar kładzie wielki nacisk Komenda 10. korpusu i c. k. Namiestnictwo, a wobec stanu funduszu koszarowego Wydział krajowy po uzupełnieniu podania gminy Gródek żądanemi dokumentami, mógłby jej wydać promesę płatną w 1895 i 1896 r. którą można wyeskontować w banku krajowym.

W kwietniu 1892 r. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby przeprowadził z c. k. Rządem rokowania w celu uzyskania zasiłku z c. k. Skarbu dla gmin a względnie dla kraju na budowę koszar. W wykonaniu tej uchwały udał się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa z prośbą o ułożenie wspólnie z kompetentnemi władzami wojskowemi programu budowy koszar dla wojska. Program ten znajduje się w sprawozdaniu komisyi administracyjnej o administracyi funduszu pożyczkowego na budowę koszar za rok 1892. Zarazem oznajmiło c. k. Namiestnictwo w swej odezwie z 16. grudnia 1892, że zamierza przedłożyć program budowy koszar c. k. Ministerstwu obrony krajowej, z wnioskiem na coroczne udzielanie z c. k. Skarbu państwa funduszowi krajowemu bezprocentowych zaliczek zwrotnych. W odezwie do c. k. Namiestnictwa z 9. Maja 1893 r. przedstawia Wydział krajowy że krajowy fundusz pożyczkowy dla koszar został do końca 1895 r. w zupełności wyczerpany, że przeto w latach 1894 i 1895 nie mógłby żadnych innych pożyczek udzielać jak te, na które promesy zostały już wydane. Gdy jednak wobec tak obszernego programu budowy koszar zachodzi potrzeba obmyślenia środków na wypadek faktycznego przystąpienia do budowy koszar promesami nie objętych, przeto uprasza Wydział krajowy c. k. Rząd, aby zechciał przyjąć na siebie zrealizowanie promes udzielonych gminie miasta Tarnowa na pożyczkę w kwocie 200.000 zł. i gminie miasta Przemyśla 100.000 zł.

Gdy jednak gmina miasta Przemyśla wniosła do Wydziału krajowego prośbę o udzielenie jej zamiast 100.000 zł. kwotę 145.000 zł. zwrotnych w 25 latach, którą Wydział krajowy nie mógł uwzględnić, odniosła się gmina miasta Przemyśla z tą prośbą do c. k. Namiestnictwa, a Wydział krajowy odezwą z 11. listopada 1893 r. prośbę rzeczoną usilnie poparł. Dotąd jednak nie otrzymał Wydział krajowy odpowiedzi od c. k. Rządu.

Żądanie zasiłku z c. k. Skarbu dla gmin a względnie dla kraju na budowę koszar jest ze wszech miar słusznem, a to ze względu, że w chwili gdy ustawa kwaterunkowa z roku 1879 postanowiła, że nie państwo ale pojedyncze kraje koronne obowiązane są dostarczać koszar dla wojska istniało bardzo wiele koszar rządowych w Austryi wyższej i niższej, Czechach, Morawie i innych krajach koronnych, w Galicyi zaś istniało ich bardzo mało. Wedle urzędowego wykazu Min. wojny z 1886 r. stałało 51 batalionów 2-go (wiedeńskiego) korpusu w koszarach rządowych, a tylko 7 batalionów, t. j. niespełna $^1/_8$ część stała w koszarach będących własnością kraju, gmin lub osób prywatnych. W Czechach było $^3/_4$ wojsk pomieszczonych w koszarach rządowych a tylko $^1/_4$ w koszarach należących do kraju, gmin lub do prywatnych. Natomiat w Galicyi zaledwie $^1/_3$ część była pomieszczona w koszarach rządowych a $^2/_3$ trzeba było ulokować w koszarach dostarczanych przez kraj, gminy lub prywatnych ludzi.

Od tego czasu przeniesiono komendę korpuśną z Berna do Przemyśla, liczba pułków kawaleryi oraz innych oddziałów mających konsystować w Galicyi wzrosła i wciąż jeszcze wzrasta. Wskutek tego rośnie zapotrzebowanie koszar. Wobec tych wyjątkowych okoliczności, ponieważ ustawa kwaterunkowa nakłada na Galicyę niepomierne ciężary, słusznem jest, aby Wydział, wykonując uchwałę Wysokiego Sejmu z kwietnia 1892 r. domagał się od Wysokiego Rządu zasiłku dla gmin a względnie dla kraju na budowę koszar.

Ustawa z 1879 r. jest nietylko uciążliwą zwłaszcza dla Galicyi. Przepisuje ona tak wiele formalności, że lata całe trwają nim zapadnie postanowienie, że na jakimś placu koszary mają być budowane. Powtóre zawiera ona wiele luk. Brak w niej postanowień o szpitalach, o tak zwanych domach wczasu (Marodehäuser), o magazynach dla pospolitego ruszenia. Na-

reszcie stała się ona jeszcze ciężarą z powodu jej wykonania. W koszarach normalnych płaci bowiem skarb państwa za jednego żołnierza 6 ct. dziennie, a za żołnierza w koszarach dorywczych tylko 3 5 ct. Chcąc zatem powstrzymać niepomierny wzrost kosztów, wynikający z pomieszczenia wojska w koszarach normalnych, wydano: „Anleitung für die Anlage von neu zu erbaudenen Kasernen“ licząca 741 paragrafów i usiłowano na mocy któregobądź z tych paragrafów nowo zbudowane koszary klasyfikować jako dorywcze. Chcąc wszystkim wymaganiom zadośćuczynić trzeba budować pałace. Koszary w Göding i Bisenz, każda na jeden pułk kawaleryi, kosztowały po 1,200.000 zł. Miasto Oedenburg wybudowało koszary pod dozorem zarządu wojskowego i mimo to musiało prowadzić proces o uznanie ich za normalne koszary. Wydział krajowy morawski wybudowawszy kosztem kraju koszary w Bernie musiał trzy lata walczyć o uznanie ich za normalne.

Nic dziwnego zatem, że sprawa budowy koszar przewleka się, i że w interesie sprawy samej, jakoteż i w interesie krajów koronnych, obowiązanych dostawić koszary wojsku należy się domagać zmiany ustawy kwaterunkowej z 1879 r.

Przy tem należy zwrócić uwagę gmin, mających dostarczać koszary dla wojska, na system barakowy, wydoskonalony przez Eksc. feldmarszałka porucznika Juliana Roszkowskiego komendanta Przemyśla, który jest i lepszym i o jakie 30% tańszym od zwyczajnych koszar. System ten może być zastosowanym wszędzie, gdzie grunt nie jest zbyt drogim, gdyż wymaga większego placu, aniżeli jeden duży, kilkupiątrowy gmach. Baraki mogą być także klasyfikowane jako koszary normalne, jeżeli są murowane, zawierają wszelkie wymagane ubikacye i odpowiadają żądanym rozmiarom co do powierzchni i sześcianu. Plany takich normalnych koszar barakowych znajdują się w dyrekcyi inżynieryi 1. 10. i 11. korpusu i interesenci mogą je tam oglądać.

Po koniec zeszłego roku doszły nareszcie do końca, długo bardzo toczące się negocyacye między c. k. Rządem a pewnym kapitalistą, mającym budować pod Krakowem koszary dla 3 szwadrów kawaleryi na własny rachunek. Byłoby pożądanem aby i w innych miastach znajdowali się tacy przedsiębiorcy, coby ułatwiło kwestyę dostarczania koszar dla wojska.

Nareszcie na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z 5. kwietnia k892 r. zezwolił Wydział krajowy gminie miasta Rzeszowa na skonwertowanie wszystkich dotychczasowych pożyczek koszarowych na kwotę ogólną 92.637 zł. 38 ct. do spłaty w 12 latach, gminie Sanok na takąż samą konwersyę dotychczasowych pożyczek w ogólnej kwocie 70.511 zł. do zwrotu w latach 16, a gminie Czortków zezwolono na spłatę pożyczki w kwocie 45 000 zł. w ciągu lat 20.

Na podstawie powyższych wywodów wnosi komisya administracyjna:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego o administracyi krajowego funduszu pożyczkowego na budowę koszar dla wojska za r. 1893 Sejm przyjmuje do wiadomości.

2. Wzywa się Wysoki Rząd, aby wniósł do Rady Państwa nowy projekt ustawy kwaterunkowej.

Zastępca przewodniczącego
S. Koziebrodzki.

Sprawozdawca
Popowski.

Alegat 1. do Sprawozdania Komisyi administracyjnej Ls 1309/94.

Stan funduszu pożyczkowego na budowę koszar przedstawia się z końcem roku 1893 jak następuje:

Należytości czynne od gmin.		1,186.680 zł. 16 ct.
Zapas kasowy w przybliżeniu		191.096 „ 91 „
razem . .		1,377.777 zł. 07 ct.

i powstał:

1. z uchwalonego 11. stycznia 1888 kredytu .	1,000.000 zł.	— ct.	
2. z kredytu uchwalonego 5. kwietnia 1892 .	200.000 „	— „	
3. „ „ 24. września 1892 .	80.000 „	— „	
4. z byłego funduszu ochotników wcielonego do funduszu koszarowego (LW. 58614/93) .	51.749 „	43½ „	
5. z chwilowych lokacyi a) po koniec roku 1892 . . . 40.917·81			
b) za I. półrocze 1893 . 2.620·25	43.538 „	06 „	
6. z 6% odsetek zwłoki: a) po koniec roku 1892 . . . 2.187·25½			
b) za I. półrocze 1893 . . 302 32	2.489 „	57½ „	
razem j. w.			1,377.777 zł. 07 ct.

U w a g a: Zapas kasowy z końcem roku 1893 może być wykazany obecnie tylko w przybliżeniu, a to z powodu, że nieprzeprowadzono jeszcze obrachunku z funduszem krajowym co do należących się funduszowi koszarowemu odsetek z chwilowych lokacyi za II. półrocze 1893, obrachunek taki może przeprowadzić Oddział rachunkowy dopiero przy sporządzeniu ścisłego zamknięcia rachunku za rok 1893 do czego termin ustanowiony został przez Wysoki Sejm do końca marca każdego roku. Wedle ścisłego zamknięcia rachunku za rok 1892 stan funduszu koszarowego wynosił 1,243.105 zł. 06½ ct.

a to: Należytość od gmin	1,069.434 zł. 78 ct.
Zapas kasowy	173.670 „ 28½ „

Alegat 2. do sprawozdania komisyi administracyjnej. Ls. 1309/94.

Liczba porządkowa	Nazwa gminy	Wypłacono gminom po koniec roku 1893		Spłacone raty pożyczek po koniec roku 1893		Wysokość rocznych rat w r. 1893		Ostatnia rata przypada		Uwaga
		Nr. pożyczek	Zł. w. a.	zł.	ct.	zł.	ct.			
1	Bochnia . . .	1-a	16.000	5.999	94	1.333	32	1/7	1901	
		2-a	8.000	2 999	97	666	66	1/7	1901	
		3-a	7.000	2.625	04	583	32	1/7	1901	
2	Brzeżany . .	1-a	4.000	4.000	—	—	—			
		1-a	12 000	10.800	—	1.200	-	1/7	1894	
		2-a	6.000	4 000	—	500	—	1/10	1897	
3	Czortków .	1-a	15.000	6 875	34	1.250	—	1/7	1900	LW. 45917/93. Uchwalono 45.000 zł. w ratalnych ratach po 10.000 zł. Spłata od 1/1 1895 w 20 latach po 2·250 zł.
		2-a	5 000	1.872	—	416	—	1/7	1901	
		3-a	10.000	—	—	—	—	1/7	1914	
4	Gródek . . .	1-a	20.000	16.666	68	1 666	66	15/12	1895	
5	Jarosław . .	1-a	35.000	17.504	—	2.916	—	1/7	1899	
		2-a	7.000	3.492	—	582	—	1/7	1899	
		3-a	150.000	50.000	—	12.500	—	1/7	1901	
		4-a	15.000	1.250	—	1.250	—	1/7	1904	
6	Jaworów .	1-a	20.000	1.500	—	1.000	—	1/1	1912	
		2-a	18.000	900	—	900	—	1/7	1912	
7	Kołomyja . .	1-a	30.000	18.750	—	2.500	—	1/1	1898	
8	Kraków . . .	1-a	60.000	15.000	—	5.000	—	1/7	1902	
		2-a	100.000	—	—	8 336	-	1/7	1905	
9	Lwów . .	1-a	60.000	35.000	—	5.000	—	1/7	1898	
10	Łańcut . .	1-a	2.000	498	—	166	—	1/7	1902	
11	Nowy Sącz	1-a	25.000	11.451	—	2 082	—	1/1	1900	
		2-a	10.000	3.333	36	833	34	1/7	1901	
12	Przemyśl . .	1-a	15.000	13 750	—	1.250	—	1/7	1894	
		2-a	10.000	8·320	—	832	—	1/7	1895	
		3-a	20.000	4.165	—	1.666	—	1/1	1903	
		4-a	20.000	3 332	—	1.666	—	1/7	1903	
		5-a	90.000	4.500	—	4.500	—	1/7	1912	
13	Rzeszów . . .	1-a	132.000	47.802	62	7.720	—	1/7	1904	Wszystkie pożyczki skonwertowano w jedną LW. 11.433/93 rozłożono na lat 12 od 1/1 1893.
14	Sanok	1-a	80.700	15.308	—	4.406	—	1/7	1908	przyrzeczono do L. W. 13960/1893 skonwertować w jedną pożyczką do spłaty w 16 latach od 1/1 1893.

Liczba porządkowa	Nazwa gminy	Wypłacono gminom po koniec roku 1893		Wypłacone raty pożyczek po koniec roku 1893		Wysokość rocznych rat w 1893 *)		Ostatnia rata przypada		Uwaga
		Nr. pożyczek	Zł. w. a.	zł.	ct.	zł.	ct.			
15	Stanisławów	1-a	60.000	35.000	—	5.000	—	1/7	1898	
		2-a	40.000	13.328	—	3.332	—	1/7	1901	
16	Stryj . . .	1 a	22·000	8.249	91	1.833	32	1/7	1901	
		2-a	25.000	3.124	98	2.083	32	1/7	1904	
		3-a	14.000	1.752	—	1.168	—	1/7	1904	
17	Tarnopol . .	1-a	25.000	8.328	—	2.082	—	1/7	1901	
		2-a	50.000	8.332	—	4.166	—	1/7	1903	
18	Tarnów . . .	1-a	50.000	—	—	2.984	—	15/7	1905	
19	Trembowla .	1-a	160.000	41.000	—	7.000	—	1/7	1910	
20	Złoczów . . .	1-a	6.000	5.750	—	500	—	1/1	1894	
		2-a	25.000	4.180	—	2.082	—	1/7	1903	
21	Żółkiew . .	1-a	30.000	3.000	—	1.500	—	1/7	1911	
		2-a	120.000	—		6.000	—	1/7	1913	
	Razem . .		1,629.700	443.019	84	112.451	94			

*) Mówimy dla tego w 1893, że suma ta zmienia się; wzrasta gdy się nowe pożyczki wydaje, a zmniejsza w razie gdy Wydział zezwala na spłacanie jej przez dłuższy przeciąg lat, lub gdy się jaka pożyczka umorzy.

Porównanie:

Wypłacono pożyczek	1,629.700 zł. — ct.
Spłacono ratami	443.019 „ 84 „
Pozostaje należytość od gmin z końcem roku 1893	1,186.680 zł. 16 ct.

Aleg. 178.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o przedłożenie Wydziału krajowego co do dalszych czynności w sprawie konwersyi długu indemnizacyjnego i w sprawie urządzenia administracyi pożyczek krajowych.

Wysoki Sejmie!

Przedłożeniem z d. 14. listopada 1893. zdał Wydział krajowy sprawę z dokonanej konwersyi długu indemnizacyjnego, a Wys. Sejm uchwałą z d. 20. maja 1893. przyjął to sprawozdanie do wiadomości.

Obecnie Wydział krajowy przedkłada Wys. Sejmowi sprawozdanie z dalszych czynności w sprawie konwersyi i w sprawie urządzenia administracyi pożyczek krajowych.

ad 1. Co do dalszych czynności spowodowanych przez konwersyę, był Wydział krajowy przedewszystkiem zajęty wypłatą tych obligacyj indemnizacyjnych, które do konwersyi zgłoszone nie zostały. Obligacyj takich było ogółem na $3^1/_2$ miljona, a potrzebnej na ten cel gotówki dostarczyło konsorcyum które sfinansowało pożyczkę z r. 1893. Wymiana kwitów tymczasowych na obligacye nowej pożyczki i wypłata półrocznych procentów była dalszą czynnością organów Wydziału krajowego. Zadania tego dokonała ustanowiona kasa pożyczek krajowych, której jako filii kasy krajowej zdane zostały oprócz pożyczki konwersyjnej także wszystkie dawniejsze pożyczki krajowe.

Po uskutecznieniu wypłat i wymianie kwitów tymczasowych zajęła się kasa pożyczek krajowych winkulowaniem obligacyj nowej pożyczki, która to czynność musiała być uskutecznioną do 1. sierpnia to jest do dnia pierwszego losowania. Czynności te terminowe dokonane zostały w oznaczonym terminie tylko dzięki wytężającej pracy zajętych przy nich funkcyonaryuszów.

W toku załatwiania wszystkich tych spraw przez kasę pożyczek krajowych, Wydział krajowy przekonał się, że kasa ta, z powodu zgromadzenia w niej wszystkich pożyczek krajowych, mając sobie oddane czynności odnoszące się do oprocentowania i umarzania funduszu, wynoszącego blisko 40 milionów, przybrała charakter instytucyi ściśle

finansowej, i że zatrzymanie dla tej kasy wszelkich norm urzędowych wskazanych dotychczasowemi instrukcyami, musi się obijać na pospiechu w załatwianiu poruczonych jej spraw. Z tego to powodu Wydział krajowy wypracował specyalną dla tej kasy instrukcyę, która przy zachowaniu wszelkiej najdokładniejszej kontroli pozostawia kasie pożyczek krajowych w pewnej mierze wolną rękę we wszystkich jej czynnościach czysto manipulacyjnych.

Rachunek z konsorcyum, które pożyczkę sfinansowało, zakończony został zupełnem wyrównaniem obopólnych pretensyj, a wzmiankowane w sprawozdaniu Wydziału krajowego drobne różnice są już obecnie załatwione w myśl żądań Wydziału krajowego. To też Wydział krajowy był już w możności zwrócenia Unionbankowi reszty kaucyi zabezpieczającej dopełnienia zobowiązań tego konsorcyum.

W myśl uchwał sejmowych miał Wydział krajowy uzyskane przez operacyę konwersyjną zwyżki obrócić na spłatę dawniejszych pożyczek emisyjnych i pożyczki krótkoterminowej 1,650.000 zł. zaciągniętej z funduszu propinacyjnego. Gdy jednak ta pożyczka jest 4%, a dawniejsze pożyczki emisyjne są $4^1/_2$%, przeto było staraniem Wydziału krajowego uzyskać prolongatę spłaty długu propinacyjnego, ażeby za to przyspieszyć spłatę pożyczek $4^1/_2$%.

Dyrekcya funduszu propinacyjnego zgodziła się na prolongatę 1 miljona do końca r. 1894., wskutek czego mógł Wydział krajowy porozumiawszy się z członkami komitetu doradczego wypowiedzieć pożyczkę emisyjną z r. 1885 na dzień 1. listopada 1893.

W sprawie bonifikacyi podatku dochodowego od kuponów od obligacyj indemnizacyjnych, które przez konwersyę i spłatę ściągnięte zostały z obiegu, Wydział krajowy zawarł z c. k. rządem umowę, na podstawie której spłata należącej się rządowi kwoty 347.989 zł. rozłożoną została na kwartalne coraz zmniejszające się raty podług ułożonej tabeli począwszy od 1. października 1893. do 1. października 1897.

ad 2. Co do urządzenia administracyi pożyczek krajowych, to wykazaliśmy już powyżej, że dla tej administracyi ustanowioną została oosobna „kasa pożyczek krajowych", będąca filią kasy krajowej, dotowana przez tęż kasę i tworząca z nią jedną całość.

Przeznaczeniem tej kasy jest: 1. wypłacać płatne kupony od obligacyj pożyczek krajowych wszystkich emisyj, 2. spłacać wylosowane obligacye tych pożyczek, 3. winkulować i dewinkulować przedkładane jej w tym celu obligacye i 4. załatwiać wszystkie czynności kasowe, mające związek z funduszami pożyczkowymi, poruczone jej przez Wydział krajowy. Powiększenie dotychczasowych pożyczek emisyjnych o pożyczkę konwersyjną wynoszącą blisko 28 milionów przyspożyło także i oddziałowi rachunkowemu bardzo wiele i różnorodnych czynności. Oprócz bowiem ściągania należytościdawnych funduszów indemnizacyjnych, które przeszły na rachunek funduszu krajowego, ma biuro oddziału rachunkowego, któremu powierzona jest pożyczka z r. 1893, obowiązek załatwiać wszelkie sprawy rachunkowe odnoszące się do wszystkich pożyczek krajowych, a w pierwszym rzędzie relikwidacyę czyli skontrolowanie wypłat poczynionych przez kasę. Obok tego biuro to obowiązane jest zestawiać preliminarze, zamknięcia rachunków tych pożyczek i wszelkie wykazy żądane przez komisyę kontroli długu państwa, przygotowywać i przeprowadzać losowania, zestawiać wykazy losowania, urgować, sprawdzać i reponować kwity na zapłacone ekwiwalenty, sprawdzać i kontrolować dzienniki depozytów i t. p.

Wszystkich tych czynności nie jest Wydział krajowy w możności załatwiania przy dotychczasowym etacie służby kasowej i z dotychczasowymi siłami służby rachunkowej i dla tego Wydział krajowy domaga się pomnożenia etatu służby kasowej o 4 nowe posady a to po jednej z każdej z 4 najniższych kategoryi i o przyjęcie 6. nowych funkcyonaryuszów do służby rachunkowej.

Wydatki z tem powiększeniem połączone, mają wynosić: w dziale kasowym 3.920 zł., a w dziale rachunkowym 4.505 zł. czyli razem 8.425 zł. A gdy na zarząd funduszami indemnizacyjnymi preliminowaną była na r. 1893. kwota 16.000 zł. (bez kwoty 5.000 zł. przeznaczonej na judykaturę) okazuje się koszt proponowanego powiększenia etatu kasy i dyurnistów dla oddziału rachukowego o 7.575 zł. mniejszym od kwoty preliminowanej na r. 1893.

Oprócz zmiany etatu kasy krajowej i powiększenia liczby funkcyonaryuszów oddziału rachunkowego, proponuje Wydział krajowy podwyższenia płacy dla kontrolora i kasyera z 1.200 na 1.400 zł., a motywuje swój wniosek tem, że awans urzędników kasowych oddzielonych od oddziału rachunkowego, jest tak powolnym, iż obecnie znajduje się w kasie krajowej kilku urzędników, którzy już przed kilku laty trzecie dodatki pięcioletnie na tej samej posadzie uzyskali, że gdyby ci urzędnicy, przy ich zdolnościach i pracowitości, byli się znajdowali w oddziale rachunkowym, byliby dawno już zajęli wyższe posady niż te, które obecnie w kasie zajmują, przyczem zauważyć należy, że urzędnicy kasy, a mianowicie kontrolor i kasyer mają jeszcze uciążliwy obowiązek złożenia kaucyi.

Komisya budżetowa nie może odmówić słuszności przytoczonym powyżej powodom dla uzasadnienia potrzeby powiększenia etatu służby kasowej i pomnożenia liczby funkcyonaryuszów w oddziale rachunkowym we wskazanych powyżej granicach budżetowych.

Co do propowanego polepszenia dla kontrolora i kasyera z 1.200 na 1.400 zł. Komisya budżetowa zgadza się na wniosek Wydziału krajowego, a czyni to komisya i z tego powodu, że urzędnicy ci pozostają w służbie krajowej od lat 23 a względnie 22, a od lat przeszło 18 w tej samej randze adjunktów, podczas gdy w oddziale rachunkowym urzędnicy ze służbą etatową 10-12 lat są już rewidentami.

W myśl powyższych wywodów komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego o dalszych czynnościach w sprawie konwersyi długu indemnizacyjnego i w sprawie urządzenia administracyi pożyczek krajowych, przyjmuje Sejm do wiadomości.

2. a) Sejm ustanawia następujący etat osób i płac personalu kasy krajowej wstawiając odpowiedni kredyt do budżetu krajowego na r. 1894. rubr. II. poz. 19.

1.	Dyrektor kasy płaca	2.000 zł.	
	dodatek aktywalny	360 „	
	dodatki pięcioletnie po		200 zł.
2.	Zastępca dyrektora płaca	1.600 „	
	dodatek aktywalny	300 „	
	dodatki pięcioletnie po		200 „
3.	Kontrolor płaca	1.400 „	
	dodatek aktywalny	240 „	
	dodatki pięcioletnie po		150 „
4.	Kasyer płaca	1.400 „	
	dodatek aktywalny	240 „	
	dodatki pięcioletnie po		150 „
5.	2. adjunktów płaca po 1.200 zł. dod. aktywalny po 240 zł.	2.880 „	
	dodatki pięcioletnie po		150 „
6.	2. oficyałów płaca po 900 zł. dod. aktywalny po 180 zł.	2.160 „	
	dodatki pięcioletnie po		90 „
7.	2. asystentów płaca po 700 zł. dod aktywalny po 100 zł.	1.600 „	
	dodatki pięcioletnie po		50 „
	do przeniesienia . .	14.180 zł.	

	z przeniesienia . .	14.180 zł.	
8.	2. praktykantów płaca po 600 zł.	1.200 „	
	dodatki pięcioletnie po		50 „
9.	woźny płaca	600 „	
	dodatek aktywalny	50 „	
	dodatki pięcioletnie po		30 „
		16.030 zł.	

2. b) Sejm wstawia w rubr. II. poz. 24. e) budżetu na r. 1894. dla zarządu długu krajowego (dyurna) 4.505 zł.

Lwów dnia 6. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
Stanisław Badeni.

Sprawozdawca:
Goldman.

Z drukarni Pillera i Spółki.

L. s. 1405/94.

Aleg. 179.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej w przedmiocie przyznania datku na wychowanie sierotom pozostałym po ś. p. Dr. Żegocie Krówczyńskim, byłym prymaryuszu szpitala lwowskiego.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 20. maja 1893 do L. 1157/s przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na przyszłej sesyi sejmowej, petycyę L. s. 900 Dr. Józefa Merunowicza opiekuna małoletnich czworga sierot po ś. p. Dr. Żegocie Krówczyńskim o przyznanie w drodze łaski datku na wychowanie.

Stosując się do uchwały powyższej, Wydział krajowy wezwał opiekuna małoletnich sierot o dokładne przedstawienie stanu majątkowego pozostałego po ś. p. Dr. Żegocie Krówczyńskim— a po zbadaniu przedłożonych dokumentów przekonał się że $^4/_5$ przewyżki stanu czynnego nad biernym jest czysto fikcyjne składające się z wierzytelności nieściągalnych — lub żadnych nie przynoszących dochodów — co się zaś dotyczy pozostałej po ś. p. Krówczyńskim realności takowa obciążona jest długiem 10114 zł. — a gdy wartość szacunkowa tej realności wynosi 16400 zł. — przeto łatwo zrozumieć że po zapłaceniu raty amortyzacyjnej od ciężącego długu oraz podatków i danin — żaden dochód pozostać nie może — i dla uniknięcia licytacyi — chcąc jakiś mały kapitalik uratować dla pozostałych sierot realność tę jaknajprędzej sprzedać należy.

Komisya budżetowa stwierdziła powyższe szczegóły i w uwzględnieniu bardzo gorliwej i pełnej poświęcenia służby ś. p. Dr. Żegoty Krówczyńskiego — jak również w obec tej okoliczności że faktycznie tylko 4 miesiące służby brakowało mu do nabycia prawa do emerytury po myśli §. 4 statutu emerytalnego względnie uzyskania dodatku na wychowanie dzieci przewidzianego w §. 22 tegoż statutu.

Komisya budżetowa ma zaszczyt przedstawić następujący wniosek:

Wysoki Sejm uchwalić raczy!

Sejm upoważnia Wydział krajowy do przyznania dla czworga małoletnich sierot pozostałych po ś. p. Dr. Żegocie Krówczyńskim, b. prymaryuszu szpitala lwowskiego, zmarłym na dniu 1. lutego 1893, dodatku na wychowanie po myśli §. 22. statutu emerytalnego a to w kwocie czterysta (400) zł. w. a. rocznie dla wszystkich.

Sejm przyznaje Wydziałowi krajowemu na cel powyższy jako kredyt nadzwyczajny za rok 1893.

a) kwotę . . . . . 367 zł.
b) zaś na rok 1894 jako kredyt nadzwyczajny kwotę 400 zł.

Lwów dnia 28. Stycznia 1894.

Zastępca Przewodniczącego

Stanisław Badeni.

Sprawozdawca

Marchwicki.

L. s. 1371/94.

Aleg. 180.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności Departamentu VI. za czas od 1. stycznia po koniec października 1893.

Wysoki Sejmie!

W zakresie czynności departamentu VI. zaszła tylko ta zmiana że od roku 1893 sprawy fundacyi dla inwalidów wojskowych, przydzielone zostały do Departamentu III. Wydziału krajowego.

Liczba exhibitów zmniejszyła się w porównaniu z takim samym czasokresem r. 1892. o 480. Wszystkie exhibita zostały załatwione.

Departament VI. wykonał wszystkie polecenia Wysokiego Sejmu Wydziałowi krajowemu udzielone — w zakres jego wchodzące: — z tych niektóre sprawy uzyskały już pożądany skutek, jak wydzielenie gminy i obszaru dworskiego Zalesie z okręgu sądowego w Złotym Potoku i przydzielenie do okręgu sądowego w Monasterzyskach, wydzielenie gminy i obszaru dworskiego Piwoda z okręgu sądowego w Sieniawie i przydzielenie do okręgu sądowego w Jarosławiu tudzież ustanowienie z dniem 1. stycznia 1894. c. k. Sądu powiatowego w Jaworznie; inne są w toku bądź dochodzeń Wydziałów powiatowych bądź u c. k. Władz rządowych pozostają, co przypisać należy okoliczności iż czas od ostatniej sesyi sejmowej do teraźniejszej był za krótki do przeprowadzenia dochodzeń potrzebnych, a usprawiedliwia także, iż Wydział krajowy nie przedłożył wszystkich sprawozdań których przedłożenie na najbliższej sesyi Wysoki Sejm polecił.

Sprawozdania przedłożone, z których najważniejsze o przedłużeniu ustawy z dnia 20. marca 1891. Nr. 35. Dz. u. kr. tyczącej się poboru krajowych opłat konsumcyjnych, o urządzeniu krajowej osady poprawczej dla nieletnich wychowańców i krajowego zakładu przymusowej pracy i poprawy dla dorosłych mężczyzn, wreszcie projekt ustawy łowieckiej, przydzielone dotyczącym komisyom będą przedmiotem sprawozdań tych komisyi.

Co do ważniejszych spraw załatwianych przez Departament VI. podnosi komisya prawnicza następujące: wedle zawiadomienia c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z dnia 7. stycznia 1894. L. 15696. Wydziałowi krajowemu udzielonego zatwierdziło c. k. Ministerstwo sprawiedliwości projekt kontraktu budowy gmachu sądowego w Stryju, który ma dnia 31. grudnia 1895. administracyi do użytku być oddany — tak iż aktywowania tegoż c. k. Sądu obwodowego w r. 1896. spodziewać się należy.

W uwolnieniu od służby w pospolitem ruszeniu funkcyonaryuszy władz autonomicznych na czas do końca marca 1894. rezultat był korzystniejszy jak w ubiegłych latach; na przedstawionych bowiem przez Wydział krajowy do uwolnienia 354. funkcyonaryuszów uwolniono zupełnie 268. zaś 25. do 15. dni po uruchomieniu tej siły zbrojnej.

Sprawa zrównania kwaterunkowego c. k. żandarmeryi z wynagrodzeniem za kwaterunek c. i kr. armii, nie została dotąd przez c. k. Rząd załatwiona; Wydział krajowy odniósł się w tej sprawie do c. k. Prezydyum Namiestnictwa i do J. Exc. Ministra dla Galicyi p. Apolinarego Jaworskiego z prośbą o poparcie rezolucyi Wysokiego Sejmu w Ministerstwie Obrony krajowej. Spodziewać się można iż sprawa ta dla kraju tem ważniejsza bo stan żandarmeryi w kraju naszym co roku się powiększa a koszta umieszczenia rosną; przy życzliwem poparciu c. k. Prezydyum Namiestnictwa i J. Exc. Ministra dla Galicyi p. Apolinarego Jaworskiego wkrótce i sprawiedliwie załatwioną zostanie

W sprawie przestrzegania przy egzekucyach podatków przepisów ustawy z dnia 10. czerwca 1887. Nr. 74. Dz. u. p. i innych, o przedmiotach wyjętych z pod egzekucyi, wydała c. k. krajowa Dyrekcya Skarbu dnia 10. października 1893. L. 2027, dołączone do sprawozdania rozporządzenie do c. k. Starostw, wzywające je ażeby nad ścisłem wykonywaniem pouczenia do władz egzekucyjnych z dnia 4. sierpnia 1887. L. 1055 czuwały.

Spór graniczny w okolicy Morskiego Oka zostaje wedle sprawozdania Wydziału krajowego w zawieszeniu, Rząd bowiem austryacki i Rząd węgierski zgodziły się na wysłanie komisyi reambulacyjnej celem sporządzenia mapy uwidoczniającej na podstawie zebranych materyałów wszystkie w rozmaitych epokach na spornem terrytorium dokonane pomiary, która to czynność na miejscu dopiero z wiosną roku bież. będzie mogła być rozpoczętą; z tego powodu deputacya do Najwyższego tronu została na później odłożoną.

Wskutek polecenia Wysokiego Sejmu przygotowuje Wydział krajowy wyczerpujący Memoryał i wywód historyczno-prawny na podstawie materyałów archiwalnych zebranych we Lwowie, Krakowie, Wiedniu i Warszawie przez D-ra Aleksandra Czołowskiego wedle opinii ankiety z ludzi fachowych złożonej za pracę literacką uznanych i drukiem ogłoszonych, który przedłożony będzie c. k. Rządowi.

W sprawie policyi ogniowej nie ponawia Wydział krajowy projektu ustawy w zeszłym roku Wysokiemu Sejmowi przedłożonego a niezałatwionego z powodu, iż tenże zawisł od poprzedniej reformy ustawy gminnej i ustawy budowlanej dla wsi, z uwagi jednak na olbrzymie szkody na jakie kraj przez pożary jest narażony, tudzież w przekonaniu że stratom tym w wielu wypadkach przy należytem przestrzeganiu istniejących przepisów zapobiedz by można, postanowił Wydział krajowy zebrać wszystkie przepisy i rozporządzenia dotyczące policyi ogniowej i rozesłać je gminom w osobnej broszurce, a czuwa za pośrednictwem Wykziałów powiatowych nad tem ażeby stosownie do postanowień ustawy o policyi ogniowej dla miast i miasteczek z 15. lutego 1891. zorganizowane zostały w tychże gminne lub ochotnicze straże pożarne i uchwalone regulaminy ogniowe, wedle wzoru przez Wydział krajowy udzielonego z uwzględnieniem szczególnych warunków miejscowych, — wreszcie ażeby gminy zaopatrzyły się w dostateczną ilość przyborów pożarnych.

Ażeby zaradzić brakowi środków materyalnych na nabycie narzędzi ratunkowych, uzyskał Wydział krajowy od Dyrekcyi wzajemnych ubezpieczeń oświadczenie, iż gotową jest do udzielania gminom na zakupno narzędzi ogniowych znaczniejszych pięcioprocentowych pożyczek w kilku latach spłacalnych, a nadto przeznaczać pewne dotacye dla nowo organizowanych ochotniczych straży pożarnych, co zdaniem komisyi prawniczej znacznie przyczynić się powinno tak do organizowania nowych ochotniczych straży pożarnych jak do prędszego zaopatrzenia się gmin w narzędzia ratunkowe.

Na wezwanie Wysokiego Sejmu do c. k. Rządu uchwalone dnia 28. marca 1892. dotyczące przymusowego ubezpieczenia od ognia nie otrzymał Wydział krajowy dotąd odpowiedzi; — sprawę też podniósł poseł Merunowicz wnioskiem z dnia 22. stycznia 1894. do Wysokiego Sejmu przedłożonym.

W sprawie reformy ustawy o należytościach przedstawiła komisya prawnicza w sprawozdaniu o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności Departamentu VI. za czas od 1. paź-

dziernika 1891. do końca roku 1892., które nie przyszło pod obrady, Wysokiemu Sejmowi wniosek: Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby z użyciem zebranego materyału ponowił u Wys. Rządu, kroki celem wyjednania rewizyi ustaw z dnia 9. lutego 1850. Nr. 50. Dz. u. p. i z dnia 13. grudnia 1862. Nr. 89. Dz. u. p. i usunięcia uciążliwości tylokrotnie w Radzie państwa i w Sejmach krajowych podnoszonych i wykazywanych.

Uchwałą z dnia 16. maja 1893. wezwał Wysoki Sejm c. k. Rząd aby przedłożył do konstytucyjnego traktowania projekt ustawy o należytościach systematycznie opracowany, uwzględniając przy tem potrzebę uproszczenia postanowień prawnych i ulżenia ludności.

Zważywszy, iż ustawy o należytościach z r. 1850. i 1862. są tak zawiłe i niejasne, a setkami rozporządzeń c. k. Ministerstwa Skarbu mającemu je objaśnić i uzupełnić stały się jeszcze więcej niejasnemi; zważywszy iż bardzo wiele tych rozporządzeń wydawanych do władz skarbowych nie są umieszczone w Dzienniku ustaw państwa, a więc nie mają właściwie mocy obowiązującej, a mimo tego znajdują zastosowanie przy wymiarze należytości w skutek czego nawet przez c. k. Władze skarbowe niejednakowo bywają tłumaczone, skutkiem czego strony częstokroć narażone zostają na dotkliwe i niepowetowane szkody.

Zważywszy, że Rada państwa i Wysoki Sejm domagały i domagają się od r. 1861. rozlicznemi uchwałami i rezolucyami rewizyi tych ustaw, zważywszy że, co komisya prawnicza zaznacza, sam Rząd przed przeszło 30 laty uznał ustawę o należytościach za niedokładną i potrzebującą reformy, ile że ówczesny Minister Skarbu przy obradowaniu w Izbie posłów do Rady państwa nad ustawą z dnia 13. grudnia 1862. na 134 posiedzeniu I. sesyi Rady państwa oświadczył, iż potrzebę reformy ustawy o należytościach uznaje i że roboty przygotowawcze do takowej od dłuższego czasu są w toku — a zdaniem komisyi prawniczej czas przeszło 30 lat, był wystarczającym do ukończenia tych robót; zważywszy wreszcie że wedle zasięgniętej w Departamencie VI. informacyi Wydział krajowy wygotował Memoryał, który w tej sprawie przedłożony zostanie c. k. Rządowi - mniema komisya prawnicza, że ze względu na to iż sprawa jest nagląca, poparcie memoryału uchwałą Wysokiego Sejmu będzie pożytecznem.

Zaznaczając na koniec że przeglądnąwszy czynności Departamentu VI. Wydziału krajowego przekonała się, iż Wydział krajowy utrzymuje w ewidencyi sprawy dotąd nie załatwione i stara się o przyspieszenie załatwienia tychże;

Komisya prawnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Departamentu VI. do wiadomości.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w jak najkrótszym czasie przedłożył do konstytucyjnego traktowania projekt ustawy o należytościach, systematycznie opracowany, uchylający wszystkie obowiązujące obecnie ustawy i przepisy o stęplach i należytościach, uwzględniający przy tem potrzebę uproszczenia postanowień prawnych i ulżenia ludności.

Lwów dnia 31. stycznia 1894.

Przewodniczący
Zoll.

Sprawozdawca
Dworski.

L. s. 1248/94.

Aleg. 181.

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o wniosku posła Stanisława Badeniego, zmiany ustawy o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych.

Poseł Stanisław Badeni postawił na posiedzeniu sejmowem dnia 15. stycznia 1894 wniosek zmierzający do zmiany niektórych artykułów tytułu II. obecnie obowiązującej w kraju naszem ustawy o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych. (Patrz alegat D.)

Wniosek ten został przekazany Komisyi szkolnej, a że zmieniał zasadnicze podstawy tytułu drugiego wyżwymienionej ustawy, w którym mowa o kosztach zakładania i utrzymywania szkół, przeto komisya szkolna uważała za swój obowiązek rozważyć, o ile zasady, wedle których uchwalono przed 21 laty ten tytuł, powinny w całości lub części pozostać w mocy obowiązującej.

W myśl ówczesnego sejmu była najpilniejszą sprawa zapewnić nauczycielom ludowym takie warunki bytu, któreby mogły ludzi porządnych i posiadających pewne wykształcenie nakłonić do obrania zawodu nauczycielskiego. W tym celu odwoływano się do ofiarności społeczeństwa, a uznając potrzebę tego, aby się kraj jako całość przyczynił do kosztów utrzymania szkół ludowych, mniemano że pomoc ogółu powinna się ograniczyć do zasiłku na utrzymanie nauczycieli. Już i wtedy odzywały się w Sejmie bardzo poważne głosy z przestrogą, że sam koszt na utrzymanie nauczycieli będzie tylko częścią kosztu utrzymania szkół, i że budowanie budynków szkolnych, ich naprawa, utrzymanie i opał sal szkolnych i tym podobne wydatki, mogą i muszą doprowadzić do kosztów bardzo znacznych i ciężkich, którym fundusze szkolne miejscowe z wielką tylko trudnością podołają. Przeważało jednak zdanie, że pomoc ze strony kraju i społeczeństwa dawana mocą ustawy, powinna się ograniczyć do zasiłku na utrzymanie nauczycieli, a składano koszta inne szkolne na barki ludności miejscowej, odwoływając się do tradycyjnego w tej mierze obyczaju a pocieszając się myślą, że ani budowy szkolne, ani utrzymanie szkoły nie powinny być rzeczą zbyt kosztowną.

Zdaniem ówczesnego Sejmu powinni przedewszystkiem ci ponosić koszta szkolne, którzy ze szkoły korzystają. Myśl nałożenia opłaty szkolnej, choćby tylko w poszczególnych wypadkach nie znalazła poparcia w Izbie i postanowiono ją zastąpić dodatkami opłacanemi przez gminę i obszar dworski, przedewszystkiem na owe utrzymanie nauczycieli, o którem mniemano że spowoduje o wiele znaczniejszą część kosztów szkolnych i które obliczano wówczas na 1.400.000 reńskich. W tym celu miały gminy opłacać dodatek 12% od podatków bezpośrednich, a obszary

dworskie podobny dodatek 4%. Nierówność tych prestacyj usprawiedliwiona tem, że nierównie mniej dzieci, osiadłych na obszarach dworskich, uczęszcza do szkoły. Na podstawie przyjętej zasady wydawała się prestacya obszarów dworskich wygórowaną a wysokość jej usprawiedliwiano chęcią zespolenia dworu z gminą w jeden duchowy organizm ponoszący wspólne ofiary na tak wzniosły cel jakim jest oświata ludowa. Kwoty te miały płynąć do funduszu szkolnego miejscowego i miały być pobierane w ten sam sposób jak inne opłaty gminne, a do tego funduszu należą także dochody miejscowego majątku szkolnego, ofiary wynikłe z dobrowolnych zobowiązań, datki i kary pieniężne ściągane od rodziców za opieszałość w posyłaniu dzieci do szkoły. Fundusz szkolny miejscowy może jedynie wyjątkowo i za zezwoleniem Rady szkolnej okręgowej być użytym na inne cele, jak na utrzymanie nauczyciela, o ile się temu nie sprzeciwiała wola zapisodawców; tylko dochód z kar pieniężnych może być użyty na zaopatrywanie ubogich dzieci w odzież i przybory szkolne już na mocy uchwały rady szkolnej miejscowej.

Dopiero o ile dochody funduszu szkolnego miejscowego nie wystarczają na utrzymanie nauczycieli, mają gminy prawo żądać zasiłku z funduszu szkolnego okręgowego, do którego wszyscy już mieszkańcy (a względnie właściciele) okręgu szkolnego opłacają roczną prestacyę do wysokości 4% od podatków bezpośrednich w miarę rzeczywiście zachodzącej potrzeby. Gminy jednak posiadające własny majątek zakładowy nie otrzymały prawa do zasiłku od rady okręgowej; owszem ustanowiono, że miały łożyć także powyżej 12% podatków bezpośrednich na utrzymanie nauczycieli, a Rada szkolna okręgowa względnie krajowa mogą wprawdzie tym gminom udzielić zasiłku, ale nie są do tego obowiązane.

Owe na mieszkańców okręgu szkolnego nakładane dodatki do podatków, aż do wysokości 4% podatków bezpośrednich, zapisy, darowizny i dochody miejscowych funduszów szkolnych przeznaczone na utrzymanie nauczycieli miały wpływać do funduszu szkolnego okręgowego. Z tego funduszu miano opłacać nauczycieli, a kraj miał się przyczynić dopiero wtedy, jeśliby inne dochody funduszu okręgowego nie wystarczyły. Sejm mniemał bowiem, że po tych którzy bezpośrednio ze szkół korzystają, odnoszą z nich największą korzyść okoliczni mieszkańcy i że oni powinni w pierwszej linii udzielać pomocy gminom, którym fundusze miejscowe nie wystarczają. Podobnież z funduszów okręgowych miano opędzać wydatki na biblioteki i przybory szkolne i na konferencye nauczycielskie okręgowe. W gminach tworzących dla siebie osobny okręg szkolny, jest mocą ustawy fundusz szkolny miejscowy oraz funduszem okręgowym.

Utworzono fundusz szkolny krajowy z dawnego funduszu szkół normalnych; oprócz dochodów z tego funduszu i dodatku przez skarb państwa corocznie do tego funduszu wypłacanego miały płynąć do funduszu szkolnego krajowego kwoty, corocznie na ten cel przez Sejm uchwalane. Z funduszu szkolnego krajowego miano opłacać dodatki do płacy nauczycieli przyznawane co lat pięć i zasiłki do funduszu emerytalnego. Oprócz tego miał się fundusz krajowy przyczynić do kosztów utrzymania nauczycieli o tyle, o ile nie wystarczą na ten cel dochody funduszów miejscowych i okręgowych.

Wydatki na budowę i utrzymanie szkół miały być opędzane środkami gminy z pomocą obszarów dworskich, opłacających na te cele trzecią część tego, coby opłacały, gdyby do związku gminnego należały. Gminy nie mają prawa do żadnych zasiłków na te cele, ani z okręgowych ani z krajowych funduszów; co najwięcej mogą otrzymać z łaski pożyczki bezprocentowe, spłacane ratami na koszta zakładania albo powiększania szkół.

Na takiej to podstawie uorganizował Sejm z roku 1872/3 nasze szkolnictwo ludowe i podstawy te pozostały dotąd nie wzruszonemi. Ustawa z dnia 2. lutego 1885 zmieniła wprawdzie nominalną wysokość prestacyi na fundusze miejscowe i powiatowe stanowiąc, że gminy będą opłacać 9% a obszary dworskie 3% dodatku do podatków bezpośrednich na utrzymanie nauczycieli i że mieszkańcy okręgu szkolnego będą składać najwyżej 3% dodatki do podatków do funduszów okręgowych. Ale ta nominalna zmiana została uchwaloną z tego jedynie powodu, że pod-

stawa obliczania dodatków zmieniła się była tymczasem, a wysokość rzeczywista prestacyi i wzajemny ich stosunek, żadnej nie uległy zmianie.

Tymczasem, naturalnym skutkiem uchwalenia ustaw szkolnych z r. 1873 był i jest pomyślny rozwój naszego szkolnictwa ludowego i połączony z nim wzrost kosztów na szkoły ludowe łożonych. Kiedy obliczano przed 21 laty koszt utrzymania nauczycieli na 1.400.000 zł. a. w. wynosiły one w r. 1893 już 2,920.000 zł. a koszta zakładania i utrzymywania szkół ludowych okazały się nierównie znaczniejszemi od tych których się niegdyś spodziewano, tak, że niema już mowy o tem, aby można te potrzeby opędzać zapomocą tradycyjnej gospodarki gminnej. Ciężar szkolnictwa bywa istotnie bardzo wielkim w gminach wiejskich i niepodobna stać dalej na tem stanowisku, na którym stali niegdyś twórcy dzisobowiązującej ustawy i żądać, aby uboga ludność naszych wsi i miasteczek ponosiła ciężary szkolne bez znaczniejszej jak dotąd pomocy od całego społeczeństwa.

Komisya szkolna mniema, że chcąc ulżyć gminom ubogim pod względem prestacyi szkolnych należy się w pierwszym rzędzie powołać do pomocy obszary dworskie, które należąc do jednego związku szkolnego z gminą, zwykły tradycyjnie udzielać swoim uboższym sąsiadom pomocy we wszystkich sprawach, a mianowicie tam, gdzie sprawa lokalna jest zarazem sprawą całego społeczeństwa. Dlatego komisya szkolna przychyla się do wniosku posła Stanisława Badeniego i wnosi aby wszystkie obszary dworskie i gminy ponosiły odtąd równe ciężary na cele szkolne. Sądzi jednak że na tem poprzestać nie należy i że trzeba aby cały kraj przyczyniał się odtąd w znaczniejszej mierze do kosztów utrzymania szkół ludowych.

Komisya szkolna wnosi zgodnie z posłem Stanisławem, Badenim, aby prestacye gminy i obszaru dworskiego na utrzymanie nauczycieli miejscowych szkół ludowych ustanowiono na 6%. Od tej prestacyi będą jedynie tam wolne gminy i obszary dworskie, gdzie szkoły nie zostały dotąd zorganizowane i gdzie ludność nie korzysta ze szkolnictwa ludowego. W miastach jednak, w których nauczyciele pobierają znacznie wyższe płace i w których szkoły ludowe odpowiadają potrzebom o wiele zamożniejszej ludności, będzie nadal obowiązywać dotychczasowa wysokość prestacyi, której obniżenia komisya szkolna domaga się jedynie w chęci przyniesienia ulgi tym gminom które z trudnością sprostać mogą nałożonym na nie ciężarom. Naturalnie obniżona 6% stopa dodatków do podatków na utrzymanie nauczycieli nie będzie także obowiązywała w miastach i miasteczkach posiadających własny majątek zakładowy przeznaczony na cele publiczne. Komisya szkolna wnosi jednak, aby te gminy w których dochód z majątku zakładowego nie przenosi procentu zaciągniętych długów, były traktowane na równi z gminami nie posiadającem majątku zakładowego.

Chcąc aby wszystkie uboższe gminy uczuły ulgę wynikającą z 3% obniżenia dodatków do podatków bezpośrednich na utrzymanie nauczycieli, wnosi dalej komisya szkolna, aby zobowiązania dobrowolne stron konkurencyjnych, o ile utrzymanie nauczycieli miały na celu, zostały o 3% dodatków do podatków bezpośrednich obniżone, tam gdzie wogóle nastąpi dla gminy obniżenie prestacyi ustawą określonej.

Oprócz tych prestacyi na utrzymanie nauczycieli, pragnie komisya szkolna utrzymać i nadal prestacyę 3% okręgową.

Dla uproszczenia rachunkowości wnosi komisya szkolna aby wszystkie dotąd wspomniane pobory, z wyjątkiem prestacyi w naturze, do których się strony konkurencyjne niegdyś zobowiązały, które podobnie jak inne dobrowolne zobowiązania zostaną wliczone do uiszczonej prestacyi, a które mogą być za zgodą stron zamienione w prestacyę pieniężną, wpływały wprost do funduszu krajowego, i były pobierane przez urzęda podatkowe, w taki sam sposób jak inne dodatki krajowe. Strony konkurencyjne odniosą przytem tę korzyść, że dodatki do podatków na utrzymanie nauczycieli zostaną im odliczone w latach klęski, w których odpust podatkowy im będzie udzielonym. Aby wszyscy mogli z tej także ulgi korzystać, wnosi dalej komisya szkolna

aby dozwolono stronom konkurencyjnym zamienić swoje zobowiązania dobrowolnie na składania corocznej kwoty pieniężnej na utrzymanie nauczycieli, na obowiązek uiszczenia, odpowiadającego tejże kwocie procentu dodatków do podatków bezpośrednich.

Komisya szkolna wnosi przeto aby fundusze szkolne okręgowe, i dotychczasowe fundusze szkolne miejscowe, przeznaczone na utrzymanie nauczycieli zostały zwinięte i wcielone do funduszu szkolnego krajowego, który będzie odtąd bezpośrednio opłacał nauczycieli. W myśl komisyi szkolnej, będzie jednak Rada szkolna krajowa mogła w porozumieniu z Wydziałem krajowym pozostawić fundusz okręgowy w miastach tworzących osobny okręg szkolny. Fundusz okręgowy będzie w tych miastach opłacać nauczycieli. Funduszem krajowym będzie i nadal zarządzać Wydział krajowy, a dochodami jego będzie rozporządzać Rada szkolna krajowa; funduszem okręgowym w tych miastach w których istnieć będzie, będzie zarządzać gmina, a dochodami jego będzie rozporządzać Rada szkolna okręgowa.

Jakkolwiek podniesienie prestacyi obszarów dworskich na nauczycieli zastąpi w znacznej części ubytek dochodów spowodowany przez obniżenie prestacyi gmin, to jednak nie pokryje nawet połowy rożnicy, dlatego że siła podatkowa obszarów dworskich wynosi tylko trzecią mniej więcej część siły podatkowej gmin. Komisya szkolna nie tai przeto tego przed sejmem, że w razie przyjęcia jej wniosków spadnie na fundusz szkolny krajowy znacznie większy ciężar, i że kraj będzie odtąd znacznie większą sumę dopłacał na utrzymanie nauczycieli. Komizya szkolna sądzi jeduak że tak być powinno, i że kraj cały powinien się przyczynić do ulgi zamierzonej dla gmin uboższych. Gdyby obszary dworskie miały same jedne przejąć na siebie ciężar zdjęty z owych gmin, stałaby się pewna niesprawiedliwość nie dająca się niczem wytłómaczyć, a Sejm musi cały kraj powołać do wspólnych ofiar. W tej też myśli stawia komisya szkolna dalsze swoje wnioski.

Doświadczenie wieloletnie dowiodło że wydatki na budowę i utrzymanie szkół, wbrew oczekiwaniom twórców obecnie obowiązującej ustawy, znacznie więcej od wydatków na utrzymanie nauczycieli na gminach zaciężyły. Dla ich pokrycia powstały wszędzie osobne fundusze szkolne miejscowe, a komisya szkolna wnosi aby te fundusze i nadal istniały. Do tych funduszów powinny odtąd należeć grunta nadane szkole, zabudowania szkolne, kapitały, zapisy i darowizny prywatne o ile nie są przeznaczone na utrzymanie nauczycieli, przyczem wola zapisodawcy powinna być ściśle i we wszystkich szczegółach przestrzeganą; dalej różne prestacye gmin i obszarów dworskich, zasiłki dawane z funduszu krajowege i kary pieniężne ściągane za opieszałość w posyłaniu dzieci do szkoły, z których to kar będzie Rada szkolna miejscowa zaopatrywać najuboższe dzieci w odzież i przybory szkolne. Gminy i obszary dworskie, które się dawniej zobowiązały dobrowolnie do pewnych ofiar na pokrywanie kosztów budowy i utrzymanie szkół, będą miały prawo żądać, aby im te zobowiązania wliczono w obowiązkowe prestacye Rada szkolna miejscowa będzie zarządzać funduszem szkolnym miejscowym, o ile będzie do tego upoważnioną, wedle instrukcyi ułożonych przez Radę szkolną krajową. Dodatki pieniężne nakładane na gminy na rzecz miejscowego funduszu szkolnego będą pobierane w taki sam sposób jak inne pobory na potrzeby gminne. Kasowość i rachunki załatwi kasa gminna, o ile Rada szkolna okręgowa i wszystkie strony konkurencyjne to się zgodzą. Kontrolę wykonywać będą Rada szkolna okręgowa i krajowa, a Rada szkolna okręgowa będzie miała prawo odebrać Radzie szkolnej miejscowej na jakiś czas czynności, którym by sprostać nie umiała i powierzyć je innej Radzie szkolnej miejscowej, albo załatwiać je z własnego ramienia.

Przy układaniu tak zwanego budżetu szkolnego miejscowego na opędzenie wydatków na utrzymanie szkoły, powstała ogromna nierównomierność w obciążeniu stron konkurencyjnych, a potrzeba w wielu miejscach nakładać dodatki w wysokości kilkudziesięciu centów na opędzenie corocznych potrzeb szkolnych, co przypisać należy temu że Rady szkolne miejscowe nie umiały sobie zdać jasno sprawy z istotnej w tej mierze potrzeby. Na to aby tę sprawę w należyte ująć karby proponuje komisya szkolna, aby Rady szkolne okręgowe ustanawiały dla każdej szkoły ry-

czałt na utrzymanie budynków szkolnych i wewnętrznego ich urządzenia, na opał, oświetlenie i obsługę sal szkolnych. Ryczałt ten będzie układany na wniosek Rad szkolnych miejscowych i po protokolarnem przesłuchaniu stron konkurencyjnych, którym prawo rekursu do Rady szkolnej krajowej będzie naturalnie przysługiwać. Ryczałt ten obowiązujący tak długo jak długo zmienione stosunki, albo kilkakrotne doświadczenie nie będą się domagać jego zmiany, nie powinien w regule dochodzić do takiej wysokości, aby potrzeba było nakładać na jego opędzenie dodatki 10% do podatków bezpośrednich. Gdyby jednak ten ryczałt wyjątkowo tę miarę przekroczył, przyjdzie fundusz szkolny krajowy z pomocą funduszowi szkolnemu miejscowemu, tak aby konkurencya miejscowa nigdy z tego powodu nie opłacała prestacyi wyższej nad 10% dodatku do podatków bezpośrednich. W granicach tego ryczałtu będą Rady gminne miejscowe układać co roku preliminarz na utrzymanie szkoły, a o ileby dochody na ryczałt przeznaczone nie zostały jednego roku wyczerpane, powstanie z pozostałej nadwyżki fundusz, którego się użyje na te same cele, w chwili, w której by preliminarz na utrzymanie szkoły przewyższał roczny dochód przewidziany ustanowionym ryczałtem.

Wydatki na założenie, rozszerzenie, albo znaczniejszą przebudowę szkoły nie będą objęte ryczałtem. Z powodu tych wydatków spadają na uboższe gminy znaczne a najdotkliwsze ciężary, i komisya szkolna wnosi aby gminom ulżono w tej mierze nie tylko przez powołanie obszarów dworskich do równej z gminami prestacyi, ale także przez pomoc kraju ustawami nakazaną. Można zapobiedz najdotkliwszemu obciążeniu stron konkurencyjnych przechodzącemu ich siły, jeźli się postanowi że jednego roku nie mogą być pociągane na opłacanie wyższych jak 40% dodatków do podatków bezpośrednich na zakładanie, rozszerzanie i przebudowę szkół, i że fundusz szkolny krajowy opędzi koszta, któreby się przy takiem nadzwyczajnym wydatku nie dały opędzić, gdyby 40% dodatek do dodatków przez trzy lata na strony konkurencyjne nakładano.

Wydatki na najem lokalów albo gruntów szkolnych, winny być jednak, zdaniem komisyi szkolnej opędzane wyłącznie kosztem konkurencyi, i nie mogą być objęte ryczałtem na opędzenie zwyczajnych kosztów szkolnych. Należy się bowiem aby strony konkurencyjne miały wszelki powód do tego, aby się starały jak najspieszniej o stałe urządzenie szkoły, w obec którego tego rodzaju prowizoryczne wydatki okażą się zbytecznemi.

Zmiany tu proponowane są tak doniosłej natury, że zmiana całego drugiego tytułu ustawy o zakładaniu i utrzymaniu szkół ludowych wydała się komisyi szkolnej wskazaną. Komisya szkolna wnosi tedy nową ustawę zastępującą ten tytuł, przyczem kładzie na czele zasadę bezpłatności nauki, nie uwalniającą zresztą w regule rodziców od obowiązku dostarczania dzieciom książek i przyborów szkolnych. Komisya szkolna zachowuje z dawniejszej ustawy postanowienia tyczące się szkół utrzymywanych kosztem prywatnym, funduszu emerytalnego i dawnego funduszu normalnego, a wyraża życzenie aby na przyszłość pożyczki udzielane na budowę szkół, były udzielane już nie gminom, ale funduszom szkolnym miejscowym, tak aby gminy i obszary dworskie te pożyczki pro rata parte w oznaczonych terminach zwracały. Zachowując podobnież postanowienie obowiązującej obecnie ustawy, wedle której Rada szkolna krajowa ma opędzać z dochodów funduszu szkolnego krajowego potrzeby szkół ludowych ogólnej natury, pragnęłaby komisya szkolna, aby Sejm zaliczył do nich także wydawanie tak niezbędnego czasopisma dla nauczycieli.

We wniosku do ustawy, który Komisya szkolna przekłada Sejmowi, opuszczono z umysłu wszystkie ustępy tyczące się szkół wydziałowych. Czas jest bowiem, aby Sejm uchwalił ustawę o zorganizowaniu tak potrzebnych szkół wydziałowych, a zasady postawione w Art. 5. Tytułu I. ustawy o zakładaniu i utrzymaniu szkół ludowych, są tak ogólnikowe że wymagają koniecznie zmiany. Komisya szkolna byłaby przeto proprio motu przystąpiła do przerobienia całej tej ustawy i byłaby w tej mierze zażądała upoważnienia od Sejmu, gdyby nie ta okoliczność, że

zbyt krótki czas przeznaczony na obrady sejmowe uniemożliwia podjęcia tak wielkiej ustawodawczej pracy.

Komisya szkolna widzi jednak że Tytuł I. i Tytuł III. ustawy o zakładaniu i utrzymaniu szkół ludowych potrzebują przerobienia, nie tylko z powyżej przytoczonego względu, ale także dla tego, aby mogły tworzyć całość harmonijną z ustawą którą komisya Sejmowi przedkłada. Komisya wnosi przeto rezolucyą wzywającą Radę szkolną krajową, aby projekt do zmiany tych tytułów wypracowała i na najbliższej sesyi sejmowi przedłożyła.

Jeźli Sejm się przychyli do wniosków Komisyi szkolnej, okaże się jednak natychmiast niezbędną zmiana niektórych postanowień ustawy o wynagrodzeniu za udzielanie religii w szkołach ludowych, tudzież ustawy o nadzorach szkolnych. To też Komisya szkolna przedkłada Sejmowi dotyczące wnioski u końca niniejszego już sprawozdania.

Ustawa obowiązująca o wynagrodzeniu za naukę religii, mówiąc o kosztach podróży katechetów orzeka, że będą opędzone wedle postanowień dziś obowiązującej ustawy tyczących się kosztów zakładania i utrzymywania szkoły. Komisya szkolna wnosi, aby te koszta zostały w przyszłości objęte ryczałtem na utrzymanie budynków i sal szkolnych.

Według dziś obowiązującej ustawy o nadzorach szkolnych składa się Rada szkolna miejscowa z reprezentantów gminy, szkoły, kościoła, osoby mającej prawo prezentowania nauczyciela jeźli taka osoba istnieje i obszaru dworskiego, jeźli obszar dworski opędza dziesiątą przynajmniej część wydatków na utrzymanie szkoły i nauczyciela. W obec zrównania prestacyi obszarów dworskich z prestacyą gmin sądzi Komisya szkolna, że się słuszność domaga tego, aby prawa gmin i obszarów dworskich do wpływu na szkołę o tyle zrównano, aby reprezentant obszaru dworskiego mógł w każdym razie zasiadać w Radzie szkolnej miejcowej bez względu na to, jakie podatki obszar dworski opłaca.

Kraj będzie się znacznie większą jak dotąd kwotą przyczyniał do utrzymania szkół ludowych, jeźli wnioski Komisyi szkolnej zamienią się na ustawę. Komisya mniema przeto, iżby się należało powiększyć wpływ społeczeństwa, jako całości na szkolnictwo, wnosi przeto, aby także delegat wydziału powiatowego był członkiem Rady szkolnej miejscowej i aby ten delegat zarówno z reprezentantem obszaru dworskiego posiadał takie same prawo zawieszania uchwał jak przewodniczący Rady szkolnej miejscowej. To samo prawo przysługiwałoby naturalnie także większości reprezentantów gminy w Radzie szkolnej miejscowej, przezco równorzędność reprezentantów gminy i obszaru dworskiego zostałaby zachowaną.

Ze względów przytoczonych w mniejszem sprawozdaniu przedkłada Komisya szkolna swoje wnioski.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Ustawę I. Alegat A, Ustawę II. Alegat B. i Rezolucyę I. i II. Alegat C.

Przewodniczący:
Czartoryski.

Sprawozdawca:
Wojciech Dzieduszycki.

Ustawa

z dnia ..... o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. 1.

Nauka w szkołach ludowych publicznych, udziela się bezpłatnie.

Art. 2.

Obowiązek zakładania i utrzymywania publicznych szkół ludowych, cięży w pierwszym rzędzie na miejscowych gminach i obszarach dworskich do zakresu szkoły wcielonych, w drugim rzędzie na okręgu szkolnym i na kraju, a to w stosunku w następnych artykułach określonym.

Art. 3.

Obszar dworski, który w swoim obrębie własnym nakładem utrzymuje szkołę ludową publiczną, uwalnia się tem samem od obowiązku przyczyniania się do zakładania i utrzymywania szkoły w obrębie gminy.

Gminy i obszary dworskie mogą być uwolnione od obowiązku zakładania i utrzymywania szkoły ludowej publicznej, jeżeli w ich obrębie istnieje szkoła ludowa prywatna, która ma prawo publiczności i potrzebie miejscowej czynić zadość.

Utrzymanie konfesyjnych albo innych szkół prywatnych nie uwalnia zresztą pojedynczych mieszkańców w obrębie związku szkolnego od obowiązków, które niniejsza ustawa nakłada na wszystkich mieszkańców kraju bez różnicy wyznania i obrządku.

Art. 4.

Zobowiązania gmin, korporacyi, instytucyi lub osób prywatnych do ofiar na rzecz szkoły miejscowej pozostają nadal w swej mocy.

Zobowiązania gmin o ibszarów dworskich do składania pewnej kwoty na utrzymanie nauczyciela, zniżone będą jednak o kwotę odpowiadającą 3% całej należytości podatków bezpośrednich razem z dotychczasowemi dodatkami rządowemi opłacanych w gminie a względnie na obszarze dworskim, jednakże nie poniżej 6% i z wyjątkiem w drugim i trzecim ustępie art. 16. postanowionym.

Ofiary w naturze, wyznaczone na utrzymanie nauczyciela zamienione być mogą na ofiary pieniężne, a to na zasadzie debrowolnego układu pomiędzy stronami obowiązanemi a Radą szkolną okręgową, zatwierdzonego przez Radę szkolną krajową.

Art. 5.

Darowizn, zapisów, fundacyi i zobowiązań prywatnych na pewne tylko szkoły i uczynionych pod wyraźnie zastrzeżonemi warunkami nie wolno używać w inny sposób lub na inne cele. Jeżeli cel nie jest wyraźnie określony przez zapisodawcę, określi go Rada szkolna krajowa, uwzględniając potrzeby danej szkoły, po wysłuchaniu stron konkurujących do utrzymania szkoły.

Art. 6.

Wszystkie wydatki na wystawienie lub najem, na utrzymanie, wewnętrzne urządzenie, opał, oświetlenie i obsługę budynków szkolnych, jakoteż na wystawienie i utrzymanie albo najem pomieszkań dla nauczycieli, o ile nauczycielom służy do tego prawo, na koszta podróży nauczycieli religii określone art. 8. ustawy krajowej z dnia 1. grudnia 1889 (Dz. u. kr. Nr. 71.), wreszcie na zakupno lub dostarczenie gruntu pod budynki, boisko gimnastyczne, ogród szkolny i pole, ponoszą funduszo szkolne miejscowe. Potrzebne na ten cel kwoty uiszczać będą do funduszu szkolnego miejscowego gminy i obszary dworskie do związku szkoły należące w miarę całej należytości swych bezpośrednich podatków razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi, o ile te wydatki nie są pokryte na podstawie dobrowolnych zobowiązań trzecich osób, korporacyi lub funduszów, albo na podstawie zapisów.

Gminy i obszary dworskie, które się dawniej dobrowolnie zobowiązały do pewnych ofiar na pokrywanie tych wydatków, mają prawo żądać, aby to ich zobowiązanie wliczone im zostało w wymiar obowiązku wynikającego z niniejszego artykułu ustawy. W tym celu będzie oszacowaną wartość pieniężna tych zobowiązań w naturze.

Art. 7.

Kwotę potrzebną corocznie na utrzymanie budynków szkolnych i wewnętrznego urządzenia szkoły, na opał, obsługę, oświetlenie sal szkolnych i na koszta podróży nauczycieli religii określone art. 8. ustawy krajowej z d. 1. grudnia 1889 (Dz. u. kr. Nr. 71.) określi Rada szkolna okręgowa dla każdej szkoły ryczałtowo, na wniosek Rady szkolnej miejscowej, po proto-

kolarnem przesłuchaniu stron konkurencyjnych, a to na tak długo, póki się zmiana nie okaże niezbędną.

Gdyby wyjątkowo kwota ryczałtowa miała przenosić kwotę odpowiadającą 10% podatków bezpośrednich, wraz z dotychczasowymi dodatkami rządowymi opłacanych w gminie i na obszarze dworskim, pokryje nadwyżkę fundusz szkolny krajowy, wydanie zaś orzeczenia należy w tym przypadku do Rady szkolnej krajowej.

Tę kwotę, określoną prawomocnem orzeczeniem, wpłacać będą strony obowiązane w kwartalnych ratach do funduszu szkolnego miejscowego.

Nadwyżka dochodów, któraby się w tym funduszu okazała, ma w nim pozostać, bądź jako dotacya kasowa, bądź celem uskutecznienia większych wydatków w latach następnych.

Art. 8.

Wydatki na najem sal szkolnych i mieszkania dla nauczycieli, ogrodu i pola, pokrywać będą strony konkurencyjne, w granicach określonych corocznym preliminarzem Rady szkolnej miejscowej, poza obrębem ryczałtu w artykule poprzednim wymienionego.

Art. 9.

Wydatki nadzwyczajne a mianowicie na budowę, rozszerzenie i przebudowę budynków szkolnych i pomieszkań dla nauczycieli, na znaczniejsze tychże naprawy o ile się nie dadzą opędzić ryczałtem określonym w artykule 7., oraz na dostarczenie gruntu pod budynki, ogród, pole i boisko, wreszcie na dostarczenie wewnętrznego urządzenia szkoły określa w każdym danym przypadku Rada szkolna okręgowa, po przeprowadzeniu potrzebnych rokowań i rozprawy ze stronami konkurencyjnemi, którym należy przy tej rozprawie plan i kosztorys budowy przedstawić, a grunt wymienić.

Na pokrycie wydatku nadzwyczajnego nie może Rada szkolna okręgowa obciążyć stron w jednym roku kwotą większą jak 40% całej należytości ich podatków bezpośrednich, wraz z dotychczasowemi dodatkami rządowemi. Jeżeli wydatek potrzebny większym jest od takiej kwoty, mają strony konkurencyjne prawo żądać, aby im został rozłożony na lat kilka.

Jeżeli wydatek taki nadzwyczajny jest tak wielki, że nie byłby w całości pokrytym, gdyby strony konkurencyjne dodatek w wysokości 40% podatków składały przez trzy lata, może Rada szkolna miejscowa żądać, ażeby fundusz szkolny krajowy nadwyżkę wydatku pokrył.

Rada szkolna krajowa udzielać będzie funduszom szkolnym miejscowym zasiłków takich w granicach kwoty corocznie na ten cel w budżet szkolny krajowy wstawionej.

W tym przypadku należeć będzie wydanie orzeczenia wspomnianego w pierwszym ustępie artykułu niniejszego do Rady szkolnej krajowej.

Art. 10.

Jak należy stawiać i urządzać i w jakie sprzęty zaopatrywać budynki szkolne, jak należy urządzać ogród i pole szkolne, w jakim wymiarze zabezpieczyć opał, oświetlenie i obsługę budynków szkolnych, przepiszą oso-

bne instrukcye Rady szkolnej krajowej, która ku temu zażądać może w razie potrzeby pomocy technicznych urzędników państwa, kraju i gmin, w których obrębie szkoła się znajduje.

Instrukcye te układane będą z uwzględnieniem miejscowych stosunków, w czem Rada szkolna krajowa żądać będzie opinii wydziałów powiatowych.

Art. 11.

Do miejscowego funduszu szkolnego należą grunta nadane szkole, zabudowania szkolne, kapitały, zapisy i darowizny prywatne, o ile przeznaczone są na cele wskazane w artykule 6.

Oprócz dochodów z tego majątku wpływają do tego funduszu:

a) kwoty konkurencyjne wymienione w artykule 7. i 9.

b) zasiłki wymienione w artykule 7. i 9.

c) kary pieniężne ściągane za opieszałość w posyłaniu dzieci do szkoły.

Art. 12.

Rada szkolna miejscowa zarządza miejscowym funduszem szkolnym, pobiera wszystkie jego dochody, czuwa nad ich regularnem wpływaniem i wypłaca należytości, o ile do tego jest upoważniona.

Dodatki pieniężne nakładane na gminy na rzecz funduszu szkolnego miejscowego pokrywane być mają w taki sam sposób, w jaki się pokrywają inne wydatki na gminie ciężące. Kasowość i rachunki załatwia kasa gminna, jeżeli ją do tego Rada szkolna okręgowa wezwie, a wszystkie strony powołane do konkurencyi na to się zgodzą.

Nadzór i kontrolę nad miejscowemi funduszami mają Rady szkolne okręgowe i Rada szkolna krajowa, która wyda potrzebne w tej mierze instrukcye i przepisze sposób, w jaki Rady szkolne miejscowe winny funduszami zarządzać.

Art. 13.

Czynności wymienione w artykule poprzednim, ustępie pierwszym, lub niektóre z nich, może Rada szkolna okręgowa na jakiś czas odjąć Radzie szkolnej miejscowej, bądź załatwiać je z własnego ramienia.

Art. 14.

Książek szkolnych i innych przyborów naukowych powinni dzieciom dostarczać rodzice a względnie ich zastępcy.

Ubogich uczniów będzie jednak Rada szkolna miejscowa zaopatrywać w odzież, książki i przybory szkolne w miarę funduszów. Na ten cel obracać będzie dochody funduszu szkolnego miejscowego wymienione w artykule 11. pod lit. e).

Sposób użycia tych dochodów wskaże szczegółowo instrukcya Rady szkolnej krajowej.

Art. 15.

Wszystkie inne wydatki niezbędne na cele szkoły ludowej, oprócz wymienionych w artykule 6, wypłacane będą z funduszu szkolnego krajowego.

Do tego funduszu wpływają:

a) dochody z majątku zakładowego ogólnego,

b) dodatek do byłego funduszu szkół normalnych ze skarbu państwa wypłacany,

c) dochody majątków zakładowych pojedynczych szkół, o ile nie są przeznaczone na cele wymienione w artykule 6.

d) ofiary, do których się zobowiązały kiedykolwiek na rzecz szkoły miejscowej gminy, korporacye, instytucye lub osoby prywatne, jakoteż datki dobrowolne, z wyjątkiem ofiar i datków przeznaczonych na cele wymienione w artykule 6.

e) dodatki pieniężne od gmin i obszarów dworskich obowiązanych do konkurencyi na utrzymanie nauczycieli w myśl artykułu 16.

f) dodatki pieniężne okręgowe oznaczone artykułem 17,

g) subwencye udzielane pewnym szkołom lub kursom przez skarb państwa, powiaty lub gminy,

h) dochody z innych źródeł na to osobnemi ustawami przeznaczonych,

i) zasiłek z funduszu krajowego, jaki na ten cel zamieszczany będzie corocznie w budżecie krajowym.

Art. 16.

Jeżeli dochody wymieniane w artykule 15, lit. c) i lit. d) nie wystarczają na opłacenie nauczycieli stałych i tymczasowych szkół ludowych miejscowych, obowiązane są gminy i obszary dworskie należące do związku szkolnego, do wnoszenia na ten cel dodatków pieniężnych aż do 6% całej należytości wszystkich podatków bezpośrednich razem z dotychczasowymi dodatkami rządowymi, w gminie i na obszarze dworskim opłacanych; każde z nich o tyle, o ileby to, co na mocy dawniejszych zobowiązań bądź to w naturze bądź w gotowych pieniądzach na utrzymanie nauczycieli już uiszcza, nie dorównywało oznaczonym powyżej procentom.

Miasta zaliczone do klasy I, II i III w art. 11 ustawy krajowej z dnia 1. stycznia 1889, o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego, w brzmieniu uchwalonem ustawą krajową z dnia 15. czerwca 1892, Nr. 40 dz. u. kr. obowiązane są jednak do wnoszenia na ten cel dodatków aż do 9% wszystkich podatków bezpośrednich wraz z dotychczasowymi dodatkami rządowymi.

Co się tyczy miast i miasteczek, które posiadają własny majątek zakładowy, przynoszący im dochód po odtrąceniu kwot opłacanych na oprocentowanie zaciągniętych długów, orzeka Rada szkolna krajowa po wysłuchaniu zdania Wydziału krajowego, jaką kwotę z tego dochodu własnego mają uiszczać corocznie na opłacenie nauczycieli miejscowych, oprócz dodatków pieniężnych 6% a względnie 9% powyżej wymienionych.

Art. 17.

O ile dochody wskazane w artykule 15, lit. c) d) i e) nie wystarczają na opędzenie wydatków w tymże artykule wymienionych, obowiązany jest okręg szkolny uiszczać na ten cel aż do 3% całej należytości wszyst-

kich podatków bezpośrednich wraz z dotychczasowymi dodatkami rządowymi opłacanych w okręgu.

Art. 18.

O ile dochody wskazane w artykule 15. lit. d) i e) oraz w artykule 16 i 17 ściągane być mają od pojedynczych kontrybuentów sposobem dodatków do podatków, o tyle urzędy podatkowe pobierać je będą wprost do funduszu krajowego szkolnego, w taki sam sposób jak inne dodatki krajowe. O ile zaś pokrywane będą przez gminy z innych źródeł, o tyle wnoszone być powinny do funduszu szkolnego krajowego w ratach kwartalnych w ten sposób, jak się pokrywają inne wydatki pieniężne na gminie ciężące.

Art. 19.

Wydział krajowy zarządza funduszem szkolnym krajowym, a Rada szkolna rozporządza jego dochodami w granicach ustawami i corocznym preliminarzem określonych.

Sposób układania preliminarza określa Rada szkolna krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. 20.

Rada szkolna krajowa użyje corocznie z funduszu szkolnego krajowego w granicach uchwalonego budżetu sumy stosownej na potrzeby szkół ludowych ogólnej natury, jako to: na zakupno książek do bibliotek nauczycielskich, przyborów i okazów szkolnych, na wydawanie czasopisma dla nauczycieli, na koszta podróży dla nauczycieli wysyłanych celem dalszego kształcenia się, na konferencye nauczycielskie itp.

Art. 21.

Fundusz szkół normalnych, rozdzielony dawniej na Galicyjski i Krakowski tworzy wspólny fundusz szkolny krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi łącznie z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

To połączenie nie ma jednak uwłaczać prawom i obowiązkom wypływającym ze specyalnych tytułów tego funduszu.

Art. 22.

Krajowy fundusz szkolny wypłacać będzie szkolnemu funduszowi emerytalnemu coroczny zasiłek równający się przeciętnemu wydatkowi, jaki fundusz szkół normalnych w trzech ostatnich latach swego istnienia poniósł na cele tego rodzaju.

Art. 23.

Fundusze Rad szkolnych okręgowych przestają istnieć, a należytości ich czynne i bierne przechodzą na fundusz szkolny krajowy.

W gminach które tworzą dla siebie osobny okręg szkolny, może jednak Rada szkolna krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym pozostawić fundusz szkolny okręgowy, który w obec szkół miejscowych spełniać będzie wszystkie funkcye przekazane artykułem 15 niniejszej ustawy funduszowi szkolnemu krajowemu. Funduszem tym zarządzać będzie gmina, a dochodami jego rozporządzać Rada szkolna okręgowa w granicach ustawami i corocznym preliminarzem określonych.

Art. 24.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1895, a równocześnie przestają obowiązywać artykuły 14 do 39 włącznie ustawy krajowej z dnia 2. Maja 1873 roku o zakładaniu i utrzymywaniu szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci (Dz. u. kr. Nr. 250) wraz ze zmianami w brzmieniu tychże artykułów późniejszemi ustawami zaprowadzonemi.

Art. 25.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu ministrowi Wyznań i Oświaty.

Ustawa

z dnia . . . . . zmnieniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 25. czerwca 1873 o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych (Dz. u. kr. Nr. 255.)

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi łącznie z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Art. 1.

§§. 3. i 13. ustawy z dnia 25. czerwca 1873 o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych (Dz. u. kr. Nr. 255.) przestają obowiązywać w dotychczasowem brzmieniu, a odtąd mają brzmieć jak następuje:

§. 3. Rada szkolna miejscowa składa się z reprezentantów kościoła, szkoły i gminy, tudzież z delegata mianowanego przez Wydział powiatowy. Osoba mająca prawo mianować nauczyciela i właściciel obszaru dworskiego mają prawo wstąpić jako członkowie do Rady szkolnej miejscowej i brać udział w obradach z prawem głosowania, (czy to osobiście, czy przez swych zastępców).

§. 13. Do ważności uchwał potrzebna jest obecność przynajmniej trzech członków i absolutna większość głosów.

Przy równości głosów rozstrzega przewodniczący, który ma także prawo zawiesić przeprowadzenie uchwał, sprzeciwiających się według jego zdania ustawie albo interesom szkoły i sprawę przedstawić do rozstrzygnięcia Radzie szkolnej okręgowej.

Sprawa musi być przedstawioną do rozstrzygnięcia Radzie szkolnej okręgowej także w tym wypadku, jeźli tego zażąda większość obecnych reprezentantów gminy, reprezentant obszaru dworskiego, albo delegat Wydziału powiatowego.

Zażalenia przeciw uchwałom i rozporządzeniom Rady szkolnej miejscowej idą do Rady szkolnej okręgowej. Wnosić je należy w Radzie szkolnej miejscowej i mają moc odraczającą, o ile są wniesione w czternastu dniach po ogłoszeniu uchwały, przeciw której strona się żali.

Art. 2.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1895.

Art. 3.

Polecam wykonanie tej ustawy Mojemu ministrowi wyznań i oświaty.

Rezolucya I.

Sejm upoważnia c. k. Radę szkolną krajową, ażeby przy przeprowadzeniu postanowienia zawartego w trzecim ustępie artykułu 4-go, na podstawie dobrowolnej umowy ze stronami konkurencyjnemi, zamieniała zobowiązania dobrowolne tych stron do składania pewnej oznaczonej kwoty pieniężnej na cele szkolne, na obowiązek uiszczania odpowiadającego tejże kwocie procentu dodatków do podatków bezpośrednich wraz z dotychczasowymi dodatkami rządowymi.

Rezolucya II.

Sejm wzywa c. k. rząd, a względnie Radę szkolną krajową, aby na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył Sejmowi wnioski do zmiany Tyt. I. i Tyt. III. ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu szkół ludowych, z d. 2. maja 1873 r. oraz ustawy z dnia 2. lutego 1885 o urządzeniu publicznych szkół ludowych tudzież wydziałowych.

Wniosek.

Wysoki Sejm uchwalić raczy następujący projekt do ustawy:

Ustawa z dnia . . . . . .
dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Artykuły 14, 18, 19 i 24 ustawy z d. 2. maja 1873 Dz. u. kr. Nr. 250 o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych w dotychczasowem brzmieniu zostają uchylone i mają brzmieć jak następuje:

Art. 14.

Obowiązek zakładania i utrzymywania publicznych szkół ludowych pospolitych cięży w pierwszym rzędzie na gminach i obszarach dworskich do okręgu jednej szkoły wcielonych.

W razie jeżeli zasoby miejscowe nie wystarczają, przychodzi im w pomoc fundusz szkolny okręgowy, a względnie krajowy.

Każda gmina i obszar dworski utworzyć mają własny fundusz szkolny miejscowy.

Każdy okręg szkolny będzie miał swój osobny fundusz okręgowy, a prócz tego ma być utworzony fundusz szkolny krajowy.

Co do kosztów zakładania i utrzymywania szkół wydziałowych, obowiązują postanowienia art. 5.

§. 18.

Jeżeli dochody miejscowego funduszu szkolnego wymienione w art. 15. a, b, c, nie wystarczają na opłacenie nauczycieli szkół

ludowych pospolitych i tych wydziałowych, które istniały już przed wejściem w wykonanie ustawy z dnia 2. lutego 1885 Dz. u. kr. Nr. 29, obowiązane są gminy i obszary dworskie do wnoszenia na ten cel do miejscowego funduszu szkolnego dodatków pieniężnych aż do 6% całej należytości wszystkich podatków stałych w gminie lub na obszarze dworskim opłacanych o ileby to co na mocy dawniejszych zobowiązań bądź to w naturze bądź to, w gotowych pieniądzach gmina lub obszar dworski na utrzymanie nauczyciela już uiszczają, nie dorównywało oznaczonym powyżej procentom.

Art. 19.

Zasiłku z funduszów szkolnych okręgowych a względnie krajowych na pokrycie niedoboru w dochodach przeznaczonych na utrzymanie nauczycieli (Art. 18.) ma prawo Rada szkolna miejscowa żądać dopiero wtenczas, gdy wykaże, że to co gmina i obszar dworski na ten cel, bądź to na podstawie dawniejszych zobowiązań w naturze lub w pieniądzach, bądź to na podstawie Art. 18. niniejszej ustawy opłacają, wynosi przynajmniej 6% całej należytości wszystkich podatków stałych.

Co do miast i miasteczek, które posiadają własny majątek zakładowy orzeka Rada szkolna okręgowa a względnie Rada szkolna krajowa po wysłuchaniu zdania Wydziału powiatowego a względnie Wydziału krajowego, czy i jaki zasiłek ma im być przyznany z funduszu szkolnego okręgowego lub z funduszu szkolnego krajowego.

Art. 24.

Wszystkie wydatki na wystawienie lub najem, na utrzymanie, wewnętrzne urządzenie, opał, oświetlenie budynków szkolnych szkół wymienionyah w art. 18. jakoteż na wystawienie i utrzymanie albo najem pomieszkań dla nauczycieli, o ile nauczycielom służy do tego prawo, wreszcie na zakupno lub dostarczenie gruntu pod budynki, pole na szkółkę osadową lub pasiekę ponoszą gminy i obszary dworskie w stosunku w art. 18 za zasadę przyjętym, o ile te wydatki nie są pokryte na podstawie prawomocnych zobowiązań trzecich osób, korporacyi, zapisów lub funduszów.

W razach wyjątkowych udzielone będą Radom szkolnym miejscowym na budowę szkół zasiłki lub pożyczki z krajowego funduszu szkolnego.

Dochodów miejscowogo funduszu szkolnego (art. 15 a, b, c) można użyć na potrzeby szkolne w art. 24 wymienione tylko pod warunkiem w art. 22 wyrażonym.

§. 2.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1895 roku.

§. 3.

Wykonanie tej ustawy polecam memu Ministrowi wyznań i oświecenia.

Lwów dnia 15. stycznia 1894.

Stanisław Badeni
wnioskodawca.

Tyszkiewicz, Dydyński, J. Męciński, Zdzisław Skrzyński, Stanisław Stadnicki, Adam Jędrzejowicz, Józef Popowski, Jan Trzecieski, Ćwikliński, Edward Jędrzejowicz, Franciszek Paszkowski, Ed. Micewski, Sękowski, T. Rozwadowski, J. Wiktor, Niezabitowski, Chamiec, J. Puzyna. Bobrzyński, S. Tarnowski (jun.), Szeptycki, Rey, Koziebrodzki, Brykczyński, K. Scipio, Leon Chrzanowski, G. Romer, Gorayski, Pilat, St. Tarnowski (sen.), Stanisław Larisz, Niedzielski, Wojciech Dzieduszycki, Zaleski, Skałkowski, Wład. Struszkiewicz, Stanisław Jędrzejowicz, Łączyński, Adam Skrzyński.

L. s. 1372|94.

Aleg. 182.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków fundacyi Stanisława hrabiego Skarbka za rok 1888, 1889, 1890 i 1891, tudzież o sprawozdaniach Wydziału krajowego o tejże fundacyi za rok 1890, 1891 i 1892.

Wysoki Sejmie!

Przekazane komisyi budżetowej do załatwienia sprawozdania Wydziału krajowego obejmują zamknięcia rachunków fundacyi Skarbkowskiej za cztery lata, t. j. od 1888 do 1891 włącznie, a sprawozdania Wydziału o stanie tej fundacyi obejmują trzechletni okres czasu od 1890 do 1892 włącznie.

Wszystkie te sprawozdania są między sobą w ścisłym przedmiotowym związku; komisya uważała przeto za właściwe jednym referatem je załatwić.

Wiadomo, że Wydział krajowy, w myśl aktu fundacyjnego, nietylko ma wpływ bezpośredni na tok spraw bieżących fundacyi przez to, że dwaj członkowie Wydziału w Radzie administracyjnej zasiadają, ale nadto jest Wydział krajowy władzą nadzorczą, której przysługa prawo kontrolowania zarządu fundacyi, lustrowania dóbr i zakładów fundacyjnych, badania rachunków i udzielania lub odmawiania absolutoryum.

Obowiązkiem zaś Sejmu jest czuwać nad tem, aby Wydział krajowy swojego wpływu na administracyę i swojego prawa kontroli używał dla przestrzegania porządku i ładu w zarządzie, tudzież dla urzeczywistnienia celów fundacyi w sposób jak najwięcej dodatni dla społeczeństwa i kraju.

Zarówno działalność Wydziału krajowego, jak i rozpatrywanie tej działalności przez Sejm w dwojakim iść muszą kierunku — mianowicie:

1. co do stanu majątkowego fundacyi i rezultatów gospodarstwa, prowadzonego przez kuratora i Radę administracyjną;

2. co do stanu zakładu fundacyjnego dla sierot i starców, tudzież co do osiągniętych w tym zakładzie wyników pod względem wychowania sierót.

Po tych wstępnych uwagach przystępujemy najpierw do zdania sprawy o zamknięciach rachunkowych z czteroletniego okresu.

Ostatnie sprawozdanie komisyi budżetowej w tym przedmiocie jest z 4. stycznia 1889.—; objęte były tem sprawozdaniem zamknięcia rachunkowe za rok 1885, 1886 i 1887.

Komisya przedstawiła wówczas w ogólnych zarysach uposażenie fundacyi, które składa się głównie z dóbr ziemskich, obejmujących przeszło 57.000 morgów, w tem 47.000 morgów lasu.

Z tego ogromnego obszaru przypada 36.000 morgów na górskie lasy, podzielone na trzy kompleksy: Smorze, na samej granicy węgierskiej w pow. stryjskim (8.800 m.), Rożniatów w pow. dolińskim (3.800 m.) i Żabie w pow. Kossowskim (23.400 m.).

Reszta dzieli się na pięć kompleksów położonych daleko korzystniej, mianowicie: Drohowyże i Żydaczów w pow. żydaczowskim, Brzozdowce, w pow. bobreckim, dalej Opary, w pow. drohobyckim i Ostałowice w pow. przemyślańskim.

Przy wykupnie prawa propinacyi przyznano fundacyi kapitały wynagrodzenia wynoszące razem 422.550 zł. z której to sumy do końca r. 1891 zrealizowano 384.150 zł. Te kapitały przedstawiają wartość wykupionego prawa propinacyi, które dawniej objęte było ogólną wartością dóbr 1.620.175 zł.

Inwentaryalna wartość dóbr uległa zatem zmianie, gdyż prawo propinacyi zostało od ziemi odłączone a ekwiwalentem tego prawa jest suma 422.550 zł. przyznana tytułem kapitałów wykupna.

Uznała to w zasadzie Rada administracyjna, lecz mimo tego pozostawiono w bilansach r. 1890 i 1891 wartość dóbr niezmienioną. Dopiero w rachunkach r. 1892 jest już obniżona wartość dóbr o całą sumę 384.150 złr. kapitałów propinacyjnych, już zrealizowanych.

Wartość zakładu drohowyzkiego 537.035 zł. 56 ct. obliczona jest według kosztów budowy, bez względu na to, że zakład ten, mianowicie budynki i urządzenie wewnętrzne, z upływem czasu tracą na wartości.

Gmach teatralny zaś, w obecnym stanie i przy nader szczupłych dochodach nie może wraz z realnością Kortumówka przedstawiać wartości 616.182 zł. 79 ct.

Z gmachu teatralnego było w r. 1891 zaledwie 5.712 zł. czystego dochodu, a gdyby administracya poczyniła te wydatki, jakie dla utrzymania budynku w odpowiednim stanie, tudzież dla uczynienia zadość najkonieczniejszym przynajmniej sanitarnym wymogom są niezbędne, nie byłoby z tego gmachu żadnego zgoła dochodu.

Nie da się przeto usprawiedliwić wysoka wartość inwentaryalna tego gmachu w bilansach zamieszczana, a należałoby tę wartość odpowiednio obniżyć, co byłoby wskazanem nietylko dla umożliwienia jasnego poglądu na stosunki majątkowe fundacyi, ale nadto dlatego, aby nie narażać fundacyi na zbyt wysoki wymiar ekwiwalentowej należytości rządowej.

Administracya dóbr i zakładów fundacyjnych prowadzoną jest na podstawie budżetów, które Rada administracyjna corocznie uchwala, a każde przekroczenie w dziale wydatków lub też uzyskanie dochodu w wysokości niższej od preliminowanej, należycie usprawiedliwionem być musi.

Wydział krajowy, przechodząc poszczególne zamknięcia rachunków, wykazuje w swych sprawozdaniach, że przekroczenia budżetowe zostały usprawiedliwione, a rachunki za lata 1888 do 1891 włącznie uznano za rzetelne i wydano administracyi absolutoryum.

Komisya co do tych zamknięć rachunkowych następujące czyni uwagi:

I. Zamknięcie rachunków za rok 1888.

Rok ten zamknięto niedoborem; suma bowiem

dochodów wyniosła	283.969 zł.	89½ ct.
wydatków zaś	297.335 „	11 „
niedobór zatem wynosi . .	13.365 zł.	21½ ct.

Wydatki przekroczyły budżet o 28.120 zł. 13 ct. a jakkolwiek przekroczenie to pokryte zostało częściowo zwiększonym dochodem, który przewyższył preliminarz o 15.470 zł $69^1/_2$ ct. to jednak wydatki były jeszcze wyższe od dochodów o kwotę wymienioną tu jako niedobór.

Wydział krajowy zażądał od Rady administracyjnej szczegółowego uzasadnienia potrzeby przekroczeń budżetu, któremu to wezwaniu Rada sprawozdaniem z 20. sierpnia 1889 uczyniła zadość.

Wyjaśnienia przedłożone w tem sprawozdaniu uznał Wydział krajowy jako dostateczne; mianowicie przekroczenie budżetu w rubryce dotyczącej gmachu teatralnego w kwocie 7.063 zł. 59 ct, zostało spowodowane zwiększoną zaległością w czynszach tudzież potrzebą restauracyi i rekonstrukcyi gmachu, przekroczenie zaś preliminarza wydatków zakładu drohowyzkiego, wynoszące 9.531 zł. $17^1/_2$ ct., jest tylko pozornie tak znaczne, gdyż remanenta zakładu zwiększyły się o 7.179 zł. 37 ct. wobec czego właściwe przekroczenie obniża się do kwoty 1351 zł. $80^1/_2$ ct.

Co do zarządu dóbr zauważyła Rada administracyjna, że zaległości z czynszów dzierżawnych, które z końcem r. 1888 wynosiły 15.832 zł. 27 ct. obniżyły się w ciągu roku 1889 bardzo znacznie, gdyż $^2/_3$ części tych zaległości spłacono, a pozostała $^1/_3$ część w kaucyach dzierżawnych dostateczne ma zabezpieczenie.

Także zaległości w czynszach propinacyjnych, wynoszące 7.771 zł. 81 ct. mają pokrycie w kaucyach wartości 7.110 zł. 22 ct.

W dochodach z lasów uzyskano o 4.151 zł. 27 ct. więcej, aniżeli preliminowano, skutkiem czego rubryka dochodów z dóbr wykazała wynik znacznie korzystniejszy od preliminarza.

Bilans majątku zarodowego, wykazujący wartość dóbr i realności, tudzież kapitałów fundacyjnych w włącznej sumie . . . . . 3,059.324 zł. 15 ct.
nie różni się w tej pozycyi od bilansu z roku poprzedniego, który taką samą wartość wykazywał.

W majątku obrotowym jednak wykazuje bilans zmniejszenie stanu majątkowego o sumę 48.952 zł. 74 ct. — a to głównie z powodu nowego oszacowania ruchomości w zakładzie drohowyzkim, co przez kilka lat się nie odbywało, a przeprowadzone z końcem roku 1888 wykazało zmniejszoną wartość tych ruchomości.

Zdaniem komisyi budżetowej takie postępowanie nie jest właściwe; wartość bowiem ruchomości, według przyjętych powszechnie zasad sporządzania bilansu, z końcem roku przy inwentowaniu powinna być podaną w kwotach zgodnych z rzeczywistością, przyjmowanie zaś wartości takich przedmiotów przez szereg lat bez żmiany, a następnie dopiero obniżenie ich wartości na podstawie oszacowania, utrudnia należyty pogląd na stan majątkowy fundacyi.

Ponieważ w niektórych rachunkach wykazano przyrost majątku, przeto ostateczne obniżenie wartości wynosi z końcem roku 1888 sumę 42.932 zł. 81 ct.

Zamknięcie rachunków za rok 1889.

Rok ten jest od szeregu lat pierwszym, który nie tylko nie zakończył się niedoborem budżetowym, ale nawet wykazał nadwyżkę dochodów.

Jakkolwiek przy uchwaleniu budżetu z sumą wydatków .	291.271 zł. 33	ct.
a dochodem wynoszącym tylko	285.745 „ —	„
przewidziano niedobór .	5.526 zł. 33	ct.

to jednak w zamknięciu jest rezultat daleko korzystniejszy, wydatki bowiem wynosiły faktycznie	292.094 zł. 29	ct.
dochody zaś wzrosły do	312.067 „ $96^1/_2$	„
zatem nadwyżka dochodów	19.973 zł. $67^1/_2$	ct.

Na ten dodatni rezultat wpłynęło przedewszystkiem zwiększenie dochodów z dóbr; preliminowano bowiem czysty dochód . 110.471 zł. 47 ct.
a osiągnięto faktycznie . . . . . 120.194 „ 90½ „
zatem więcej . 9.723 „ 43½ „

Także realności lwowskie dały o 2.033 zł. 71 ct. więcej dochodu, an żeli preliminowano.

W rubryce obejmującej wydatki na zakład drohowyzki wykazuje zamknięcie rachunków rezltat o 8.768 zł. 04 ct. korzystniejszy od budżetu; wydano bowiem zamiast dozwolonej budżetem sumy . . . . . 99.354 zł. 37 ct.
tylko . . . . . 91.007 „ 51 „
przez co zarząd centralny zaoszczędził kwotę powyżej przytoczoną. Równocześnie jednak zmniejszyła się wartość remanentów zakładu o 8.112 zł. 04 ct.

Bilans ogólny fundacyi wykazuje w majątku zarodowym wartość dóbr, realności i t. d. w sumie 3,059.324 zł. 15 ct., zatem w tej samej cyfrze, co w roku poprzednim, w majątku obrotowym zaś wykazany jest przyrost w kwocie 13.503 zł. 09½ ct — a z doliczeniem przyrostu w innych rachunkach okazuje się zwiększenie majątku fundacyjnego o kwotę 15.927 zł. 50½ ct.

Zamknięcie rachunków za rok 1890.

Z końcem roku 1889 nastąpiło wykupno prawa propinacyi, skutkiem czego obniżył się znaczenie dochód z dóbr. Według sprawozdania Wydziału przynosiły czynsze propinacyjne w roku 1889 . . . . . 31.695 zł. 65 ct.
odsetki zaś od kapitałów propinacyjnych przyniosły w r. 1890 tylko . 19.072 „ 12 „
zatem ubytek dochodów . 12.623 zł. 53 ct.

Dochody i wydatki w funduszu obrotowym były w roku 1890 znacznie wyższe, aniżeli w latach poprzednich; przeprowadzono bowiem pokrycie wierzytelności funduszu obrotowego, ciężącej na dobrach Kulików, pobierając na umorzenie tej wierzytelności kapitał wykupna za propinacyę w Kulikowie.

Skutkiem tego wydatki wynosiły . . . . . 434.364 zł. 52 ct.
dochody . . . . . 422.905 „ 97½ „
niedobór . 11.458 zł. 54½ „

Koszta utrzymania zakładu drohowyzkiego wynosiły w r. 1890 sumę 100.064 zł. 64½ ct. a przekroczenie budżetu wynosi 6.650 zł. 01½ ct. co wynikło głównie ze zmniejszonych dochodów gospodarstwa własnego i warsztatów.

W bilansie wykazano zwiększenie majątku zarodowego w sumie 163.750 zł., lecz według zdania komisyi mylnie; zwiększenie to bowiem przypada na efekta, do których przyłączono część kapitału propinacyjnego, tak iż z końcem roku 1890 wartość ich
wynosiła . . . . . 450.022 zł. 38 ct.
podczas gdy z końcem r. 1889 te efekta przedstawiały wartość tylko 286.272 „ 38 „
zatem w r. 1890 więcej . 163.750 zł. — ct.

Pozostawiono jednak w bilansie wartość dóbr ziemskich niezmienioną jak w roku poprzednim w sumie . . . . . 1,620.175 zł. — ct.

Ten sposób bilansowania jest oczywiście błędny; jeżeli bowiem, jak Wydział krajowy w swojem sprawozdaniu zaznacza, wykupno propinacyi uszczupliło dochód z dóbr fundacyjnych

o przeszło 31.000 zł. to niemożna przecież twierdzić, że wartość tych dóbr, pomimo wykupna propinacyi, została niezmienioną, i należało zrealizowany już kapitał propinacyjny potrącić od inwentaryalnej wartości dóbr, przez co uniknęłoby się wykazywania fikcyjnego zwiększenia majątku zarodowego.

Zamknięcie rachunku za rok 1891.

Preliminarz na rok 1891 zawierał w dziale wydatków .	294.307 zł. 79 ct.
w dochodach zaś	287.717 „ 62 „
zatem niedobór .	6.590 zł. 17 ct.
Zamknięcie rachunków wykazało dochody . .	349.709 zł. 32 ct.
wydatki . .	345.603 „ 23 „
nadwyżka dochodu .	4.106 zł. 09 ct.

Rezultat zatem okazał cię o 10.469 zł. 26 zł korzystniejszym od budżetu.

Ten wynik dodatni zawdzięczać należy znacznemu podwyższeniu dochodów z dóbr.

Osiągnięto bowiem czystą intratę w sumie	106.894 zł. 44 ct.
zamiast preliminowanej	89.300 „ 88 „
zatem więcej .	17.593 zł. 56 ct.

Gmach teatralny przyniósł w r. 1891 o 2.493 zł. 54 ct. mniej, aniżeli preliminowano, a czysty dochód z tego gmachu wynosił tylko 5.712 zł. 67 ct.

Utrzymanie zakładu drohowyzkiego kosztowało . .	106.968 zł. 53 ct.
a gdy preliminowano tylko	96.522 „ 31 „
przeto wydano więcej	10.445 zł. 76 ct.

Znaczne to podwyższenie wydatków usprawiedliwia Rada administracyjna wzrostem cen artykułów żywności, tudzież zwiększeniem kosztów dostawy drzewa.

W bilansie majątku zarodowego za rok 1891 znalazła komisya usterki formalne, analogiczne do tych, które przy bilansie r. 1890 wytknęła.

Wartość dóbr pozostawiono jeszcze niezmienioną w sumie 1.620.175 zł. — stan efektów zaś, znowu skutkiem zrealizowania części kapitału propinacyjnego, podniósł się do sumy . . . . . 632.322 zł. 38 ct.
a gdy w poprzednim bilansie efekta przedstawiały wartość . . 450.022 „ 38 „
przeto przybyło 182.300 zł. — ct.

Przed wykupnem prawa propinacyi wartość efektów wynosiła tylko . . . . . 286.272 zł. 38 ct.
zatem do końca roku 1891 przez zrealizowanie kapitałów propinacyjnych zwiększył się stan efektów o sumę . . . . . 345.050 zł. — ct.

W zamknięciu rachunków całą tę sumę wstawiono do stanu biernego, obok długów hipotecznych, co zdaniem komisyi jest całkiem nieodpowiednie, gdyż kapitału propinacyjnego, będącego częścią majątku fundacyi, niemożna uważać jako dług.

W ten sposób wykazano całą czystą wartość majątku zarodowego w bilansie za rok 1891 tylko w sumie . . . . . 3.059.624 zł. 15 ct.
a gdy bilans za rok 1890 wykazywał stan tego majątku . . . 3,223.074 „ 15 „
przeto wynikałoby stąd zmniejszenie majątku o . 163.550 zł. — ct.

Lecz w zamknięciu rachunkowem za rok 1891, takiego zmniejszenia nie wykazano, tylko od całej czystej wartości stanu czynnego z końcem r. 1890 wykazanego w sumie . . . . . 3,223.074 zł. 15 ct.
potrącono kapitał propinacyjny w r. 1890 podjęty . . . . 163.550 „ — „
i obniżoną w ten sposób wartość w sumie . 3,059.524 „ 15 „
porównano z wartością majątku zarodowego z końcem roku 1891 obliczoną.

Wydział krajowy nie wyjaśnia, dlaczego i w zamknięciu rachunkowem za rok 1891 nie wykonano jeszcze uchwały Rady administracyjnej o potrąceniu kapitału propinacyjnego z wartości inwentaryalnej dóbr, — a komisya budżetowa przekonała się, że tę uchwałę wykonano dopiero w r. 1892, w ten sposób, że od dawnej inwentaryalnej wartości dóbr . . . . . 1,620.175 zł. — ct.
potrącono zrealizowane do końca r. 1891 kapitały propinacyjne . 384.150 „ — „
a resztującą sumę 1,236.025 „ — „
przyjęto jako wartość dóbr na rok 1892.

W obrotowym majątku fundacyi wykazano przyrost o 2.110 zł. 06 ct. a zwiększenie całego majątku fundacyi o 6.490 zł. 78 ct.

Ogólne wrażenie z przeglądnięcia zamknięć rachunkowych z czteroletniego okresu jest dodatnie, zwłaszcza jeżeli się przypomni, jaki był stan administracyi w latach dawniejszych.

Rachunki z lat 1885 do 1887 komisyi budżetowej do zbadania przekazane wykazywały znaczne niedobory, mianowicie:

za rok 1885 . . . . . 55.533 zł 06 ct.
„ „ 1886 . . . . . 54.737 „ 67 „
„ „ 1887 . . . . . 7.232 „ 42 „

Właściwy zaś niedobór był jeszcze znacznie większy, gdyż jak komisya w swojem sprawozdaniu o zamknięciu rachunkowem za rok 1886 obliczyła — w **tym jednym roku** niedobór rzeczywisty wynosił 122.065 zł. 48 ct.

Dlatego też stan kapitałów fundacyi, który już w latach poprzednich obniżył się o 50.000 zł. — w jednym tylko roku 1886 zmniejszył się o sumę 80.000 zł.

Czysty dochód roczny z dóbr w trzechleciu od 1885 do 1887 wynosił przeciętnie 94.000 zł.

Obecnie stosunki finansowe fundacyi zostały uregulowane, niedobory usunięto, a dochody z dóbr stopniowo wzrastają.

Według załączonego ·/. zestawienia tabelarycznego wynosił czysty dochód z dóbr
w r. 1888 . . . . . 109.579 zł. 64 ct.
w r. 1889 . . . . . 115.727 „ 53 „

Te cyfry obejmują także dochód z propinacyi, który wynosił 31.695 zł. 65 ct.

Chcąc zatem porównać dochody z całego czteroletniego okresu trzeba wyłączyć dochód propinacyjny, który faktycznie odpadł w r. 1890, a w jego miejsce weszły odsetki od obligacyi propinacyjnych.

Czysty zatem dochód z dóbr, z wyłączeniem propinacyi, wynosił:

w r. 1888 . . . 77.883 zł. 99 ct.
„ 1889 . . . 84.031 „ 88 „
„ 1890 . . . 92.657 „ 38 „
„ 1891 . . . 105.158 „ 86 „

Widzimy zatem bardzo znaczne powiększenia dochodów, świadczące o troskliwej administracyi dóbr.

Oprócz majątków ziemskich, tworzących stałe uposażenie fundacyi, posiada fundacya dobra Kulików, nabyte celem zabezpieczenia pretensyi z powodu defraudacyi kasowej, o której była mowa w poprzednich sprawozdaniach Wydziału krajowego i komisyi budżetowej.

Deficyt kasowy w sumie 33.399 zł. 79 ct. został, jak wiadomo, zabezpieczony na dobrach Kulików i Doroszów, na podstawie dokumentów, które uzyskał zarząd fundacyi bezzwłocznie po wykryciu deficytu. W dalszem następstwie była fundacya zmuszona kupić dobra Kulików za sumę 99.925 zł.; — na ten cel zaliczono z majątku fundacyi sumę 50.000 zł. — a resztę ceny kupna intabulowano na dobrach.

Ponieważ kapitał propinacyjny z dóbr Kulików i Doroszów przyznany został w sumie 92.892 zł. 92 ct. w. a. gotówką, przeto tą sumą, tudzież dochodami z dóbr i ceną kupna sprzedanych niektórych parcel, pokrytą została cała zaliczka z majątku fundacyjnego 50.000 zł. z odsetkami, tudzież odebrała fundacya całą kwotę, uronioną przez deficyt kasowy, a to wraz z wszelkiemi procentami i kosztami, o czem Rada administracyjna złożyła Wydziałowi krajowemu szczegółowe sprawozdanie.

Po zupełnem pokryciu deficytu, tudzież zaliczki na kupno Kulikowa, pozostała jeszcze fundacya w posiadaniu takich objektów, których wartość inwentaryalną na rok 1893 przyjęto w sumie 14.416 zł., a których wartość rzeczywista jest prawdopodobnie znacznie wyższą.

W ten sposób sprawa deficytu kasowego, która zagrażała fundacyi bardzo znaczną stratą, zakończoną została nietylko bez żadnego uszczerbku dla majątku fundacyi, ale nadto okazał się znaczny zysk przy zakupnie Kulikowa, co z uznaniem skonstatować należy.

W osobnych dwóch sprawozdaniach przedstawił Wydział krajowy stan fundacyi Skarbkowskiej za lata 1890, 1891 i 1892, przypominając na wstępie, że kontrolę i nadzór ogólny nad fundacyą wykonuje przez szkontra kas we Lwowie i Drohowyżu, przez lustracyę zakładu drohowyzkiego, tudzież przez rozpatrywanie uchwał Rady administracyjnej bądź to w sprawach personalnych, bądź też w takich przedmiotach, przy których załatwieniu wymagane jest zatwierdzenie Wydziału w myśl obowiązującej instrukcyi.

Szkontra kasy centralnej we Lwowie przeprowadzano corocznie, a znaleziono zawsze stan gotówki i efektów zgodny z księgami. Komisya szkontr. zauważyła tylko w r. 1891, że obligacye propinacyjne nie są na rzecz fundacyi zawinkulowane; brak ten Wydział krajowy polecił zaraz usunąć.

Lustracye zakładu drohowyzkiego także corocznie przeprowadzano. Znalezione usterki w manipulacyi magazynowej i rachunkowej komisya podawała do wiadomości Wydziału, poczem wzywano Radę administracyjną o uchylenie skonstatowanych wadliwości.

W roku 1891 kurator zasuspendował rachmistrza i naczelnika warsztatów, a od Wydziału krajowego zażądał wysłania urzędników w celu przeprowadzenia śledztwa. Przy pomocy urzędników rachunkowych Wydziału wykryto istotnie znaczne nieporządki; mianowicie w zarządzie warsztatów doszło do tego, że naczelnik sprzedawał wyroby, a pieniądze zatrzymywał u siebie. Wskutek śledztwa zwrócił naczelnik warsztatów zaraz większą część zatrzymanych pieniędzy, resztę zaś w r. 1892; mimo tego usunięto go z posady, a ten sam los spotkał rachmistrza.

Pomimo tych zmian w personalu administracyjnym zakładu znaleziono także w r. 1892 przy lustracyi niektóre nieprawidłowości, mianowicie w rachunkach magazynowych. Co do warsztatów jednak skonstatowała komisya polepszenie stanu rzeczy pod względem gospodarczym; podniosła się także wartość produkcyi warsztatowej, tudzież zysk ztąd wynikający.

Z końcem r. 1891 zamianowano kapelanem zakładu i kierownikiem szkoły ks. Antoniego Langa, który jednak wkrótce z tej posady ustąpił, a w jego miejsce mianowany został ks. Lewandowski, lecz i ten niedługo pozostawał na tem stanowisku.

Obecnie jest rozpisany konkurs na posadę dyrektora zakładu.

Częste zmiany w osobach tak dyrektora zakładu, jak i naukowego kierownika szkoły, muszą oddziałać ujemnie na rezultaty wychowawcze. Należałoby też starać się usilnie o zapewnienie dla szkoły zakładowej odpowiedniego fachowego kierownika, a oszczędność pod względem wynagrodzenia kierującego nauczyciela byłaby niewłaściwą, gdyż od należytego wyboru zależy w znacznej części pomyślność rozwoju szkoły.

Zdaniem komisyi przedewszystkiem do tego dążyć trzeba, aby szkoła zakładu była pod każdym względem wzorową.

Przyjmując sieroty, pozbawione często wszelkiej opieki domowej i narażone przed wejściem do zakładu na najgorsze wpływy, dyrekcya liczyć się musi z tem, że zakład drohowyzki ma do czynienia z młodzieżą daleko więcej skłonną do wybryków, daleko trudniej dającą się powodować, aniżeli jakakolwiek inna szkoła.

Tem więcej należy baczyć na jak najstaranniejszy dobór sił nauczycielskich, choćby to było połączone z większemi wydatkami.

Komisya budżetowa, chcąc się przekonać, czy prowadzenie szkół zakładowych jest odpowiednie, zasięgnęła informacyi w Radzie szkolnej krajowej, która według obowiązujących przepisów ma prawo badać stan szkół zakładu, mających prawo publiczności.

Z aktów Rady szkolnej krajowej przekonaliśmy się, że inspektor p. Baranowski zwiedzał zakład w październiku r. 1893, a równocześnie lustrował inspektor p. Franke stan i urządzenie kursów dopełniających, których zadaniem jest przygotować wychowanków zakładu do zawodów przemysłowych.

Z relacyi przedłożonej Radzie szkolnej krajowej okazuje się, że urządzenie zakładu wymagałoby wielu zmian, co się zaś tyczy personalu nauczycielskiego skonstatowano ważne braki.

Według statutu dyrektor zakładu miał być kierownikiem tak administracyjnym jak i wychowawczym; po ustąpieniu pierwszego dyrektora mianowano dyrektorami zakładu osoby, nie mające nauczycielskiej kwalifikacyi; ztąd wynikła konieczność mianowania osobnego kierownika szkoły.

Zakład mógł na tem wiele zyskać, gdyż myśl połączenia w jednym ręku kierownictwa administracyjnego i wychowawczego była, według naszego zdania, niefortunna.

Lecz poruczając urząd kierownika szkoły katechecie zapomniano, że nie jest on w stanie kontrolować naukę, mając sam bardzo liczne godziny własnego wykładu. To też wspomniane sprawozdanie inspektora krajowego na tę okoliczność zwraca uwagę władz kompetentnych. wskazując na konieczność dodania kierownikowi szkoły pomocnika, któryby go wyręczał w wykładach i umożliwił w ten sposób wykonywanie kontroli nad podwładnymi nauczycielami.

Podczas wizytacyi w r. 1893 szkoła zakładu była bez kierownika, a nawet bez katechety; funkcyę tę pełnił tylko chwilowo i dorywczo zakonnik z sąsiedniego klasztoru.

Taki stan rzeczy uważać musi komisya jako nader wadliwy, a jeżeliby złemu wkrótce nie zaradzono, mogłyby stąd wyniknąć następstwa jak najgorsze dla przyszłości zakładu i dla wychowującej się w nim młodzieży.

Nadzór nad wychowankami w godzinach pozaszkolnych wykonują dozorcy, którzy, według spostrzeżeń inspektora okręgowego, zadaniu swemu pod względem wychowawczym nie odpowiadają. Zdaniem komisyi należy też uznać słuszność uwagi, zamieszczonej w sprawozdaniu do Rady szkolnej krajowej, że byłoby najwłaściwiej do nadzoru nad wychowankami powołać ludzi wykształconych pedagogicznie w seminaryach nauczycielskich, a możnaby użyć ich także do pomocy przy udzielaniu nauk szkolnych.

Pocieszającym jest fakt, że w szkole żeńskiej pod kierownictwem Felicyanek i nadzór i nauka odbywają się prawidłowo, a staranność Sióstr Felicyanek zakługuje na wszelkie uznanie.

Krytyczne uwagi kompetentnej władzy szkolnej powinny, zdaniem komisyi budżetowej, skłonić Radę administracyjną do wglądnięcia bliżej w organizacyę szkół fundacyjnych, celem usunięcia wytkniętych wadliwości.

Trudno bowiem spodziewać się dobrych skutków z wychowawczego zakładu w Drohowyżu, jeżeli nie będzie tam szkół pod każdym względem wzorowo urządzonych i prowadzonych.

Należałoby także przystąpić do zbadania, czy statut organizacyjny, uchwalony przez Radę administracyjną przed 20 laty, jest jeszcze dziś odpowiedni wobec zmienionych stosunków

Ubiegłe dwudziestolecie przyniosło znaczne zmiany w st nkach ekonomicznych i społecznych, a zadanie, jakie zakreślił wspaniałomyślny fundator zakładowi Drohowyzkiemu, staje się coraz trudniejszem do spełnienia.

Celem zakładu, wskazanym w art I. statutu organizacyjnego jest wychować sieroty tak, „aby wychowańcy, stanąwszy o własnych siłach, stawali się cnotliwymi i pożytecznymi członkami społeczeństwa“.

Art. 21. statutu postanawia, że należy sieroty z zakładu wyprawiać tak wykształcone, aby mogły same się utrzymać. Lecz w tym samym artykule jest powiedziano, że można wyprawić z zakładu chłopców mających lat 15, a dziewczęta mające lat 14.

Według art. 22. zakład udzielać ma sierotom zaliczek na odbycie wędrówek, dla zwiedzenia celniejszych fabryk i pracowni w zakresie obranego rzemiosła.

Tenże sam artykuł wspomina także o zaliczkach dla wychowańców dla rozpoczęcia własnego gospodarstwa. — Wszystkie te postanowienia świadczą, że przy założeniu i otwarciu instytutu miano na oku rozciągnięcie troskliwej opieki nad wychowańcami także po opuszczeniu zakładu. Lecz w sprawozdaniach Wydziału krajowego nie znajdujemy żadnej wzmianki o działalności zakładu w tym właśnie, może najważniejszym kierunku, opiekowania się wychowańcami także po opuszczeniu zakładu.

Brak także wszelkich wiadomości o dalszem zachowaniu się wychowanków i powodzeniu ich po wyjściu z zakładu; niema śladu w sprawozdaniach Wydziału o tem, czy zakład stara się o pomieszczenie wychowanków, czy udziela im pomocy na dalsze kształcenie, lub też zaliczek na rozpoczęcie własnego gospodarstwa.

A trzeba się liczyć z tem, że coraz trudniejsze są warunki pracy rękodzielniczej w naszym kraju, i coraz silniej nurtują szkodliwe prądy między ludnością robotniczą i rękodzielniczą. Niemożna też uchylić się od obawy, że wychowańcy zakładu, gdy opuszczą zakład w wieku 15 do 18 lat i nagle znajdą się nietylko w obec ciężkich warunków egzystencyi ale i w obec tych szkodliwych prądów, — łatwo mogą zwichnąć całą swoją przyszłość i pójść na bezdroża. W takim razie straconą jest bezpowrotnie cała praca nad wychowaniem młodego rękodzielnika, który zamiast być pożytecznym członkiem społeczeństwa, pomnaża tylko szeregi malkontentów; — a niepodobna od chłopca kilkunastoletniego wymagać takiej siły przekonań, takiego hartu w zasadach religijnych i moralnych, aby go nie zachwiały złe podszepty i zgubne przykłady, jeżeli się znajdzie puszczonym samopas, pozostawiony własnym tylko, jeszcze słabym siłom, w coraz trudniejszej walce o byt.

W dzisiejszych stosunkach byłoby zatem ze wszech miar wskazanem poddać dojrzałej rozwadze pytanie, czy nie należałoby przystąpić do zmiany statutu organizacyjnego zakładu Drohowyzkiego z roku 1874 w tym celu, aby zapewnić społeczeństwu rzeczywistą korzyść z instytucyi, tak hojnie wyposażonej, choćby to miało spowodować zwiększenie kosztów, lub ograniczenie liczby wychowanków. Jest bowiem niewątpliwie daleko pożyteczniej — wykształcić mniejszą ilość rzemieślników, lecz zapewnić im, przez gruntowne i wszechstronne wykształcenie zawodowe, po-

myślną przyszłość, — aniżeli wyprawiać z zakładu corocznie większą liczbę niedostatecznie uzdolnionych chłopców, którzy niepotrafią zdobyć sobie odpowiedniego stanowiska, a tem samem i społeczeństwu nie przyniosą pożytku.

Do tych uwag ogólnych komisya czuła się obowiązaną, gdyż coraz częściej można słyszeć obawy, czy istotnie Zakład drohowyzki, przy teraźniejszej organizacyi, w obec zmienionych stosunków, wielkiemu a trudnemu zadaniu swemu podołać może. Zbadanie dokładne tej kwestyi jest niewątpliwie obowiązkiem Wydziału krajowego, a komisya nie wątpi, że usiłowaniom kuratora i Rady administracyjnej powiedzie się przeprowadzić w zakładzie drohowyzkim zmiany, jakie okażą się potrzebnemi dla osiągnięcia celów fundacyi.

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o fundacyi Skarbkowskiej za lata 1890, 1891 i 1892, tudzież o zamknięciach rachunków tej fundacyi za lata 1888, 1889, 1890 i 1891.

2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z Radą szkolną krajową zbadał potrzebę reorganizacyi szkół w zakładzie Drohowyzkim.

3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby po zasięgnięciu opinii fachowej wziął pod rozwagę potrzebę zmiany statutu organizacyjnego zakładu wychowawczego w Drohowyżu.

We Lwowie 2. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
Stanisław Badeni.

Sprawozdawca:
Skałkowski.

Wykaz

dochodów i wydatków z dóbr należących do fundacyi śp. St. hr. Skarbka

w latach 1888 do 1891 włącznie.

	Dochód			Wydatek			Czysty dochód		
	zł.	ct.	½	zł.	ct.	½	zł.	ct.	½
1888.									
Brzozdowce	44.684	58	1	14.335	86	—	30.348	72	1
Drohowyże	58.130	16	—	32.706	07	—	25.424	09	—
Opary	17.409	01	—	6.625	65	—	10.783	36	—
Ostałowice	9.730	72	—	3.627	18	—	6.103	54	—
Rożniatów	20.175	86	1	11.975	19		8.200	67	1
Smorze	15.854	01	—	8.408	03	1	7.445	97	1
Żabie	18.020	47	1	7.092	52	1	10.927	95	—
Żydaczów	14.463	40	—	4.118	07	—	10.345	33	—
Razem . .	198.468	22	1	88.888	58	—	109.579	64	1
Dochód z propinacyi wynosił łącznie 31.695 zł.									
1889.									
Brzozdowce	40.457	53	1	14.850	26	—	25.607	27	1
Drohowyże	60.456	57	—	35.794	38	—	24.662	19	—
Opary	22.259	03	—	6.899	92	—	15.359	11	—
Ostałowice	10.565	99	—	4.864	70	—	5.701	29	—
Rożniatów	21.235	52	—	10.838	34	—	10.397	18	—
Smorze	16.305	23	—	8.041	61	—	8.263	62	—
Żabie	23.494	91	—	6.795	22	—	16.699	69	—
Żydaczów	13.687	50	—	4.650	32	—	9.037	18	—
Razem . .	208.462	28	½	92.734	75	—	115.727	53	1
Dochód z propinacyi wynosił łącznie 31.695 zł.									
1890.									
Brzozdowce	38.991	98	—	16.828	67	—	22.163	31	—
Drohowyże	50.326	99	—	32.853	43	—	17.473	56	—
Opary	23.570	09	—	9.474	71	—	14.095	38	—
Ostałowice	12.728	01	—	4.850	92	—	7.877	09	—
Do przeniesienia . .	125.617	07	—	64.007	73	—	61.609	34	—

	Dochód			Wydatek			Czysty dochód		
	zł.	ct.	½	zł.	ct.	½	zł.	ct.	½
Z przeniesienia . . .	125.617	07	—	64.007	73	—	61.609	34	—
Rożniatów	22.756	18	—	17.232	19	—	5.523	99	—
Smorze	15.089	89	—	7.954	65	—	7.135	24	—
Żabie	17.269	02	—	6.101	93	—	11.167	09	—
Żydaczów	11.904	52	—	4.682	80	—	7.221	72	—
Razem . .	192.636	68	—	99.979	30	—	92.657	38	—
Dochodu z propinacyi nie było wcale.									
1891.									
Brzozdowce	38.372	79	—	14.713	98	—	23.658	81	—
Drohowyże	60.472	67	—	31.587	66	—	28.885	01	—
Opary	20.617	33	—	10.464	31	—	10 153	02	—
Ostałowice	16.527	39	—	8.099	92	—	8.427	47	—
Rożniatów	28.541	26	—	22.094	39	—	6.446	87	—
Smorze	15.321	94	—	7.456	12	—	7.865	82	—
Żabie	17.794	54	—	5.779	49	—	12.015	05	—
Żydaczów	11.996	—	—	4.289	19	—	7.706	81	—
Razem . .	209.643	92	—	104.485	06	—	105.158	86	—
Dochodu z propinacyi nie było wcale.									

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

L. s. 1402/94.

Aleg. 183.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o wniosku p. Torosiewicza tyczącym się udzielenia subwencyi w kwocie 3.000 zł. w. a. na misye katolickie.

Wysoki Sejmie!

Misye katolickie odbywane przez zakony kaznodziejskie są potężnym czynnikiem w utrwaleniu wiary i w podniesieniu moralności w parafiach. Przypatrując się skutkom misyi, tam zwłaszcza gdzie takowe w kilkuletnich odstępach się powtarzają, widzi się jak strona duchowa ludności się kształci, i jak ludność po wysłuchaniu słowa Bożego z kazalnicy na wyższy poziom życia moralnego się wznosi.

Dotychczas misye odbywały się wyłącznie kosztem duchowieństwa parafialnego, przy przyczynieniu się wiernych tam, gdzie miejscowe warunki na to się składały.

Komisya budżetowa sądzi, że Wysoki Sejm, który wniosek p. Torosiewicza jej przekazał, nie zechce odmówić poparcia materyalnego pracy misyonarzy katolickich mającej na celu wzmocnienie i utrwalenie wywieranego na ludność przez duchowieństwo parafialne i wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Na misye katolickie przeznacza się kwotę 3.000 złr. jednorazowo na r. 1894 do rozporządzalności Wydziału krajowego w porozumieniu z konsystorzami rzymsko i grecko katolickiemi, z poleceniem wstawienia takowej do rubryki XVII. wydatków w budżecie krajowym.

Zastępca przewodniczącego:
Stanisław Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:
J. Stadnicki *w. r.*

Aleg. 184.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej co do petycyi l. 950. „Komitetu ku uczczeniu pamięci Jana Matejki“ o zasiłek jednorazowy z skarbu krajowego dla zakupienia szkiców, rysunków, historycznych strojów i pamiątek pozostałych po ś. p. Janie Matejce, do muzeum jego imienia,

Wysoki Sejmie!

Komitet zawiązany „ku uczczeniu pamięci Jana Matejki“ wniósł do Wys. Sejmu petycyę l. 950, a w niej przypomniawszy znakomite dzieła i zasługi wielkiego mistrza, który w epoce gdy świat polityczny stara się zapomnieć o naszym narodzie, rozniósł po całym świecie wiadomość nietylko o sztuce polskiej, ale także o wielkiej naszej przeszłości narodowej, tam nawet gdzie nie doszła pieśń genialnych naszych poetów; następnie komitet wymieniwszy wspaniałe obrazy, którymi mistrz kraj obdarzył, sądzi słusznie, że za tyle ofiarności Matejki dla kraju, winien także kraj dać dowód ofiarności dla niego. Dalej w petycyi przedstawiono, iż zaraz po śmierci Metejki, utworzył się komitet ku uczczeniu jego pamięci, który w przeświadczeniu, że mistrz taki powinien żyć nieśmiertelnie przez dzieła swoje i przez te dzieła dalej działać, pomyślał przedewszystkiem, nie o postawieniu pomnika dla Matejki, ale o zgromadzeniu jego obrazów, szkiców, rysunków i różnych pamiątek po nim pozostałych, słowem o zgromadzeniu i ochronie spuścizny artystycznej po Matejce. Powstał więc zamiar utworzenia muzeum imienia Matejki oraz myśl zakupienia domu, w którym Matejko urodził się, pracował i umarł, dla pomieszczenia tego muzeum.

Komitet wnoszący petycyę opowiada w niej dalej, że liczne składki na ten cel dowodzą, jak silne poparcie w narodzie znalazła ta myśl piękna, zakupienia tego domu na własność narodu i zgromadzenia w nim artystycznej spuścizny pozostałej po Matejce jako muzeum jego imienia. Lecz twierdzi komitet, że bez moralnego poparcia i materyalnej pomocy ze strony Reprezentacyi krajn, nie można ufać, aby społeczeństwo wytrwało w ofiarności i aby bez tej pomocy zebrano dostateczny fundusz na zakupno domu Matejki i zgromadzenie tam całej artystycznej spuścizny pozostałej po znakomitym mistrzu, w celu utworzenia tego muzeum. Przeto zakończa petycyę następującą prośbą: „Wysoki Sejm raczy uchwalić kwotę co najmniej 10.000 zł. na zakupno szkiców, rysunków i pamiątek po ś. p. Janie Matejce, a przedewszystkiem historycznych strojów, rynsztunków i przyborów, po nim pozostałych, przeznaczając je na własność muzeum imienia Matejki, pomieszczonego w zakupić się mającym jego domu, z zastrzeżeniem, że z powyższych strojów, rynsztunków i przyborów będą mogli korzystać uczniowie krakowskiej Szkoły Sztuk Pięknych“.

Komisya budżetowa zgadza się z zapatrywaniami komitetu wyrażonemi w tej petycyi, lecz sądzi, że nie należy wiązać koniecznie i nierozdzielnie głównego celu zgromadzenia artystycznej spuścizny po Matejce i utworzenia z niej muzeum jego imienia, z dążeniem drugorzędnem acz pięknem: zakupienia domu artysty dla umieszczenia tego muzeum, i to wiązać te dwa cele w ten sposób, iż w razie gdyby nie przyszło do skutku zakupienie tego domu, na co potrzeba może równie wielkiego funduszu jak na zgromadzenie zbioru szkiców, rysunków Matejki i całej po nim artystycznej spuścizny, nie możnaby także osiągnąć głównego celu, to jest utworzenia muzeum imienia Matejki i zgromadzenia w tem muzeum całej spuścizny artystycznej znakomitego mistrza. Mając tę ewentualność na oku, komisya swój wniosek formułuje odpowiednio i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wyznacza 10.000 zł. w. a. do rozporządzenia Wydziału krajowego dla zakupienia szkiców i rysunków ś. p. Jana Matejki, a także historycznych strojów, rynsztunków i przyborów pozostałych w spuściźnie po nim, i przeznacza je na własność muzeum imienia Matejki, z zastrzeżeniem, że z tej artystycznej spuścizny po znakomitym mistrzu będą mogli korzystać uczniowie krakowskiej szkoły sztuk pięknych. Jeśliby dla pomieszczenia tego muzeum imienia Matejki nie przyszło do skutku zakupno jego domu w Krakowie, muzeum może być pomieszczone w jednej z sal szkoły sztuk pięknych w Krakowie, lub w muzeum narodowem w sukiennicach w Krakowie.

Kwotę 10.000 zł. na cel powyższy należy zamieścić w XVII. rubryce budżetu wydatków na r. 1894 jako wydatek nadzwyczajny.

We Lwowie 5. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego
S. Badeni.

Sprawozdawca:
Leon Chrzanowski.

Nr. 185.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej co do petycyi Konwentu pp. Benedyktynek w Przemyślu, przedłożonej wraz z petycyą (l. 172) Zarządu szkoły robót kobiecych w Przemyślu, o zasiłek lub o bezprocentową pożyczkę w kwocie 5.000 zł. w. a., na postawienie budynku dla tej szkoły robót.

Wysoki Sejmie!

W petycyach Konwentu pp. Benedyktynek w Przemyślu, utrzymującego szkołę robót kobiecych, i w prośbie przedkładającego tę petycyę Zarządu tej szkoły, prośbie popartej przez Kuratoryę szkoły, przedstawiona jest szczegółowo użyteczność tego zakładu, otworzonego w r. 1886, a do którego uczęszcza obecnie 66 uczennic. Dalej wykazano w petycyach, że uczęszczałaby do tej szkoły większa liczba uczennic, lecz szczupłość lokalu nie pozwala ich pomieścić. Nadto Kuratorya szkoły w swojem poparciu petycyi twierdzi, iż zachodzi obawa, że Magistrat z powodów sanitarnych zarządzi rozebranie budynku, w którym szkoła się mieści, a szkoła innego pomieszczenia nie ma. Z tych więc powodów Kuratorya popiera prośbę wyrażoną w petycyach tak Konwentu jak i Zarządu szkoły do Wysokiego Sejmu, o łaskawe wyznaczenie ze skarbu krajowego zasiłku lub ewentualnie pożyczki bezprocentowej w kwocie 5.000 zł. w. a. na budowę oddzielnego budynku parterowego w celu umieszczenia tej szkoły. Tę bezprocentową pożyczkę obowiązuje się Konwent spłacić w ciągu lat 17, w 17-tu rocznych ratach, mianowicie w 16-tu po 300 zł., a siedemnastej racie 200 zł., i na spłatę tę obrócić czyusz pobierauy od Rady miejskiej przemyslkiej za umieszczenie szkoły wydziałowej w budynku klasztornym.

W obu petycyach, tak Konwentu jak i Zarządu szkoły, przytoczono budżety i zamknięcia rachunków z dochodów i wydatków szkoły od 1886 do 1893 r. włącznie. Dołączone są do petycyi: wykazy frekwencyi uczennic, wykazy przyborów naukowych i sprzętów, statut organizacyjny tej szkoły, a nawet plan budynku, który Konwent zamierza zbudować dla pomieszczenia szkoły robót. Dołączony jest także wyciąg z protokołu posiedzenia Rady miejskiej przemyskiej w dniu 15. czerwca 1893 r., która to Rada uchwaliła „poprzeć jak najgoręcej prośbę Konwentu pp. Benedyktynek w Przemyślu o subwencyę na wybudowanie budynku dla umieszczenia szkoły robót kobiecych i oświadczyć, iż w razie udzielenia pożyczki, gmina miasta Przemyśla gotową jest przyjąć zobowiązanie spłacenia takowej w ratach, przez Wys. Wydział krajowy ustanowio-

nych, z czynszu, który za najem ubikacyi szkolnych opłaca, i z subwencyi, którą szkole robót kobiecych udziela".

Komisya budżetowa uznaje użyteczność szkoły robót kobiecych, utrzymywanej przez Konwent pp. Benedyktynek w Przemyślu, czego dowód komisya złożyła wnioskiem swoim do Wys. Sejmu, aby w XVI. rubryce wydatków budżetu na rok 1894 wyznaczyć z skarbu krajowego taki sam zasiłek 420 zł. na utrzymanie tej szkoły, jaki był w budżecie uchwalonym na r. 1893, chociaż Wydział krajowy proponował w swoim projekcie budżetu na r. 1894 zniżyć ten zasiłek do 250 zł. Powtóre, komisya roztrząsnąwszy obie petycye, uznaje potrzebę wybudowania innego budynku lub najęcie innego lokalu na pomieszczenie szkoły, gdyż teraźniejsze pomieszczenie szkoły jest niedostateczne i niezdrowe, jak świadczy Kuratorya szkoły. Gotowa byłaby komisya budżetowa przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek o udzielenie z skarbu krajowego Konwentowi pp. Benedyktynek na postawienie budynku dla pomieszczenia szkoły robót, pożyczki bezprocentowej, spłacalnej w ratach rocznych, za poręczeniem obrócenia na tę spłatę czynszu, który płaci miasto Przemyśl Konwentowi pp. Benedyktynek za pomieszczenie szkoły wydziałowej żeńskiej miejskiej w gmachu klasztornym — gdyby był przedłożony kosztorys wydatków na postawienie budynku dla pomieszczenia tej szkoły robót kobiecych, utrzymywanej przez Konwent pp. Benedyktynek i gdyby wykazano dokładnie fundusze, którymi Konwent pp. Benedyktynek, przy pomocy owej pożyczki ze skarbu krajowego, pokryje wszystkie wydatki na postawienie budynku oznaczone kosztorysem.

Albowiem komisya budżetowa zważając na dobro skarbu krajowego, musi przestrzegać bacznie ważnej zasady, iż nie należy dawać zasiłku lub pożyczki ze skarbu krajowego na postawienie jakiegokolwiek budynku, jeżeli nie są obrachowane choć w przybliżeniu wydatki na ten budynek, i wykazane fundusze, którymi, przy pomocy zasiłku lub pożyczki ze skarbu krajowego, byłyby pokryte wszystkie wydatki na budynek. Gdyż w przeciwnym razie, po rozpoczęciu budynku pieniędzmi danemi lub wypożyczonemi z skarbu krajowego, jeżeli petent stawiający budynek, nie ma funduszów na jego dokończenie, staje Sejm krajowy w przykrej alternatywie: albo dania reszty pieniędzy potrzebnych na wystawienie budynku, albo patrzenia, jak pieniądze dane lub pożyczone z skarbu krajowego na rozpoczęcie budynku, zmarnieją.

Z wszystkich przytoczonych wyżej powodów, komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm odracza udzielenie z skarbu krajowego pożyczki bezprocentowej Konwentowi pp. Benedyktynek w Przemyślu na postawienie budynku dla pomieszczenia szkoły robót kobiecych przez ten Konwent utrzymywanej, a odracza do czasu, gdy przedłożony będzie Sejmowi kosztorys wykazujący dokładnie wszystkie wydatki na zbudowanie tego budynku i wykazane przez Konwent fundusze, którymi, przy pomocy tej pożyczki z skarbu krajowego, pokryć może Konwent wszystkie wydatki na ten budynek, oraz gdy będzie złożona deklaracya Rady miejskiej i innych miejscowych czynników, co do ofiar, które chcą ponieść na postawienie budynku dla szkoły robót kobiecych, użytecznej w pierwszym rzędzie dla ludności miasta Przemyśla.

We Lwowie, dnia 5. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
Stanisław Badeni.

Sprawozdawca:
Leon Chrzanowski.

L. s. 951/94.

Alog 186.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej z powodu petycyi (l. 951) Członków Rady szkolnej krajowej o przyznanie dożywotniego dodatku na utrzymanie dla wdowy po ś. p. Zygmuncie Sawczyńskim.

Wysoki Sejmie!

W petycyi przytoczonej w napisie sprawozdania niniejszego, szanowni Członkowie Rady szkolnej krajowej wspomniawszy jak wielce zasłużył się krajowi naszemu ś. p. Zygmunt Sawczyński jako nauczyciel i pisarz, jako poseł sejmowy i deputowany do Rady państwa, jako członek Rady szkolnej krajowej i prezes towarzystwa pedagogicznego, co zresztą znane jest całemu naszemu społeczeństwu, proszą, aby Wysoki Sejm, w uznaniu zasług zmarłego w roku zeszłym ś. p. Zygmunta Sawczyńskiego, wyznaczył z skarbu krajowego pozostałej po nim wdowie pani Jadwidze z Ekielskich Sawczyńskiej, pobierającej jako wdowa po urzędniku państwa bardzo skromną emeryturę, dożywotni dodatek na utrzymanie.

Kamisya budżetowa podziela w zupełności wyżej streszczone zdanie szanownych Członków Rady szkolnej krajowej, lecz z uwagi na szczupłe zasoby skarbu krajowego wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm w uznaniu zasług ś. p. Zygmunta Sawczyńskiego członka Rady szkolnej krajowej położonych na polu szkolnictwa i wychowania narodowego, wyznacza pozostałej po nim wdowie p. Jadwidze z Ekielskich Sawczyńskiej, dożywotni dodatek z skarbu krajowego w kwocie 500 złr. rocznie.

We Lwowie dnia 6. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
Stanisław Badeni.

Sprawozdawca:
Leon Chrzanowski.

L. s. 1404/94.

Aleg. 187.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej z powodu wniosku posła Juliana Olpińskiego i towarzyszy o wyznaczenie p. Julii Szaszkiewiczowej wdowie po ś. p. Markianie Szaszkiewiczu poecie ruskim, dożywotniego stałego zaopatrzenia 300 złr. rocznie, oraz co do petycyi (l. 462) wniesionej przez p. Julię Szaszkiewiczową o udzielenie jednorazowej zapomogi.

Wysoki Sejmie!

Wnioskodawca p. Julian Olpiński uzasadniając swój wniosek, przedstawił już wysokiej Izbie zalety poetycznych utworów poety ruskiego Markiana Szaszkiewicza, zmarłego przed czterdziestu laty i wspomniał o niedostatku w jakim znajduje się pozostała po nim wdowa, która z tego powodu otrzymała już kilkakrotnie, z polecenia Wysokiego Sejmu, jednorazowe zapomogi z skarbu krajowego. Komisya budżetowe w przekonaniu, że Wysoki Sejm chętnie wyznaczy z skarbu krajowego zasiłek dożywotni dla pochylonej wiekiem wdowy po mężu zasłużonym w literaturze ruskiej, wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm wyznacza dla pani Julii Szaszkiewiczowej dożywotnie zaopatrzenie w kwocie 300 złr. rocznie.

We Lwów dnia 6. lutego 1894 r.

Zastępca przewodniczącego:
Stanisław Badeni.

Sprawozdawca:
Leon Chrzanowski.

L. s. 77/94.

Alt. 183.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej z petycyi Eustachego Jezierskiego urzędnika szpitala powszechnego we Lwowie do L. 77 do Wysokiego Sejmu wniesionej.

Wysoki Sejmie!

P. Eustachy Jezierski urzędnik szpitala powszechnego we Lwowie przeniesionym został na dniu 1. Grudnia 1893 w stały stan spoczynku — i na podstawie obowiązujących przepisów emerytalnych przyznaną mu została pensya emerytalna w kwocie 630 zł. P. Jezierski wnosi do Wysokiego Sejmu petycyę — aby pensyę tę podniesiono mu do pełnej kwoty dotychczasowych poborów t. j. do kwoty 1000 zł. motywując swoją prośbę tem, że w służbie szpitalnej dwudziestopięcioletniej utracił zdrowie — że przyznana mu pensya nie wystarcza na utrzymanie żony i dzieci — a będąc w podeszłym wieku nie może rachować na żaden uboczny zarobek — w końcu naprowadza p. Jezierski tę okoliczność że przed wstąpieniem do służby krajowej pełnił przez długie lata obowiązki mandataryusza i że te lata do służby powinny mu być zaliczone co gdyby nastąpiło uzyskałby prawo do pełnej pensyi emerytalnej.

Komisya budżetowa w załatwieniu tej petycyi nie może ze względów zasadniczych przychylić się do prośby p. Jezierskiego — policzenie mu do lat służby — lat przebytych na stanowisku mandataryusza — w uwzględnieniu jednak naprowadzonych okoliczności — opierając też się na przedłożonych dokumentach zasiągnąwszy opinii szefa Departamentu V.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Pensyę emerytalną przyznaną Eustachemu Jezierskiemu urzędnikowi Szpitala powszechnego we Lwowie mianowicie 600 zł. rocznie — w drodze łaski podnosi się do kwoty 800 zł. rocznie, które mają być wliczone jako wydatek w rubr. III. poz. 34 a) w budżecie Szpitala powszechnego we Lwowie.

Lwów dnia 28. stycznia 1894.

Zastępca Przewodniczącego

Stanisław Badeni.

Sprawozdawca

Marchwicki.

L s. 1.305/94.

Aleg. 189.

Sprawozdanie

komisya gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie krajowych składów publicznych w Krakowie i we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Głównym i bezsprzecznie najważniejszym momentem w tegorocznem sprawozdaniu Wydziału krajowego o składach zbożowych; jest stanowcze żądanie rozszerzenia tychże składów także na dział towarowy a zatem w pierwszym rzędzie uzyskanie dla tego rozszerzenia. koncesyi Wykokiego Rządu.

Motywa, które Wydział krajowy na poparcie tego żądania w swem sprawozdaniu przytacza są dwojakiej natury.

Przedewszystkiem stwierdza Wydział krajowy, że wszelkie układy tak z Towarzystwem handlowem we Lwowie, jako też innemi instytucyami, z którymi wdrożone były układy co do objęcia w zarząd naszych składów krajowych, uważać należy za niedające nadziei jakiegokolwiek porozumienia. Towarzystwo handlowe lwowskie oświadczyło bowiem pismem z dnia 2. sierpnia 1893 r., że obecnie żadnych wniosków w sprawie składów publicznych nie przedkłada, gdyż urządzenie oddziału kolonialnego w tej chwili nie ma widoków bliskiego urzeczywistnienia.

Pierwsze zaś austryackie akcyjne Towarzystwo handlowe w Wiedniu, z którem już dłużej rokowania przedtem prowadzone były, podało na postawione przez Wydział krajowy żądanie jakiejś stanowczej odpowiedzi, takie warunki i zastrzeżenia, że Wydział krajowy słusznie takowe za niemożliwe do przyjęcia uważać musiał.

Drugim motywem, który Wydział krajowy na poparcie swego żądania przytacza, jest rachunek, — są to cyfry — motyw niewątpliwie najsilniejszy, o ile podstawa tych cyfr jest miarodajną. Czyniąc zadość życzeniom przez komisyę gospodarstwa krajowego zeszłego roku wyrażonym, zażądał Wydział krajowy od obu Dyrekcyj składów zestawienia dat statystycznych kolejowych co do ruchu towarów w miejscowych magazynach kolejowych i dalszych dat o ileby ten ruch mógł się przenieść do magaznów krajowych — wreszcie przybliżonego zestawienia dochodów i wydatków przyszłego działu towarowego niezawiśle od dotychczasowego rachunku składów.

Dyrekcya składów lwowskich przedstawia na podstawie powyższych dat rachunek wykazujący dla składu lwowskiego dochód brutto w kwocie 13.489 zł. Strącając zaś od powyższej sumy wydatki na robociznę, podatki, ekspozyturę cłową i gaz do motoru 3.000 zł. przychodzi do

rezultatu, że dochód czysty z zaprowadzenia działu towarowego przy składzie lwowskim wynieść powinien kwotę przeszło 10.000 zł. Wydział krajowy uważa przy tej sposobności za wskazane zastrzedz się silnie przeciwko jakiejkolwiek odpowiedzialności za przytoczone cyfry i twierdzi, że uczynił to jedynie dla zadośćuczynienia wyrażonemu życzeniu komisyi.

Przy tej sposobności czyni komisya gospodarstwa krajowego uwagę, że takie zastrzeżenia osłabiają w każdym razie powagę zapodanych cyfr, że jednak już sam fakt, że Wydział krajowy powyższe cyfry w sprawozdaniu swem umieścił, usprawiedliwia przypuszczenie, że je nie uważa za zmyślone, lecz raczej jak najbardziej do prawdopodobieństwa zbliżone, które to przypuszczenie zresztą cały dalszy wywód w sprawozdaniu Wydziału krajowego zamieszczony a do otworzenia działu towarowego w krajowych składach zachęcający, dostatecznie stwierdza.

W związku bezpośrednim z projektowanym wprowadzeniem działu towarowego do składów publicznych, podnosi Wydział krajowy konieczną potrzebę stworzenia odpowiedniego pomieszczenia dla tego działu, a mianowicie budowę osobnego magazynu towarowego. W obecnie istniejącym bowiem jedynym magazynie zbożowym przy składzie lwowskim pomieszczenie towarów, tak dla braku miejsca, jakoteż z powodu niemożności składania towarów w magazynie, w którym czyszczenie wietrzenie i sortowanie zboża się odbywa, uważa Wydział krajowy za niemożliwe.

Dyrekcya krajowego składu w Krakowie nie dała wprawdzie na polecenie Wydziału krajowego, odnośnie do rozszerzenia tegoż na dział towarowy — odpowiedzi na cyfrach opartej; albowiem kolej jak utrzymuje pomieniona Dyrekcya odmówiła jej udzielenia dat odnośnych; twierdzi jednak jednozgodnie z Wydziałem krajowym że wobec faktu: że przy składzie w Krakowie nie rozchodzi się o jakiekolwiek rozszerzenie budynków, gdyż istniejące i na wprowadzenie tego nowego działu wystarczyć mogą; — „rozszerzenie koncesyi na dział towarowy jedynie korzyść dla funduszów składu przynieść może“. Powyższe oświadczenie Dyrekcyi krakowskiej potwierdza również krakowska Izba handlowa i przemysłowa, uznając wprowadzenie działu towarowego „jako bardzo pożyteczne i pożądane“.

Komisya gospodarstwa krajowego na podstawie dat powyżej przytoczonych, dalej z uwagi że wykazany cyfrowo nowy dochód składow na podstawie zgodnych zapatrywań różnych miarodajnych czynników za rzecz pewną uważać należy, z uwagi wreszcie że wten sposób zwiększony dochód składów publicznych nietylko w pierwszym rzędzie służyć by musiał na amortyzacyę kapitału włożonego w nowe budowy i adaptacyę zakładu, ale nadto mógłby choć w pewnej mierze przyczynić się do zrównoważenia dotychczasowego nienormalnego budżetu składów krajowych, zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego uważa rozszerzenia koncesyi dla składów także na dział towarowy za wskazane i stawia w tym kierunku na końcu swego sprawozdania odpowiednie wnioski.

Chociaż komisya na podstawie proponowanych Wysokiemu Sejmowi wniosków, przesądza już niejako kwestyę rozszerzenia składów i wszelkich z tem połączonych koniecznych wydatków, pozostaje przed ostatecznem załatwieniem sprawa zestawienia dokładniejszych jak dotąd dat rachunkowych zawsze jeszcze otwartą. — Z tego powodu mniema komisya iż jest rzeczą stosowną wezwać Wydział krajowy, by niepoprzestając na dotąd zebranych datach i wiadomościach, zechciał przed następną sesyą sejmową wzbogacić o ile możności swój dotąd zebrany materyał statystyczny odnośnie do wprowadzić się mającego działu towarowego.

Wydział krajowy w dalszym ciągu swego srawozdania przedstawia zmiany, jakie zaszły w Zarządzie krajowym składem w Krakowie. Towarzystwo wzajemnego kredytu w Krakowie wniosło rezygnacyę z dalszego zarządu składem, Wydział krajowy z ubolewaniem był zmuszony rezygnacyą powyższą przyjąć i administracyą składu wziąć na siebie, co też rzeczywiście z dniem 3 go Października 1893 nastąpiło po zbadaniu rachunków i sprawdzeniu zapasów składu. Absolutoryum z „ogólnego zarządu“ powyższym składem udzielił Wydział krajowy Dyrekcyi Towarzystwa wzajemnego kredytu, zastrzegając że absolutorya z rachunków za rok 1892 i trzy kwartały roku 1893 mogą nastąpić dopiero po odnośnej uchwale Wysokiego Sejmu. Owe zaszłe

zmiany w ogólnym zarządzie składem krakowskim musiały być podane do wiadomości Władzy, co też nastąpiło i Ministerstwo handlu reskryptem z 10-go grudnia 1893. ten stan rzeczy zatwierdziło. Oprócz zmiany ogólnego zarządu, nastąpiły i dalsze zmiany pojedyńczych funkcyonaryuszy zakładu a mianowicie buchahltera, magazyniera, i innych a w miejsce ustępujących powołał Wydział krajowy nowe osobistości.

Dalszą zmianą którą Wydział krajowy przy tej sposobności przeprowadził, było wyznaczenie dla obydwu składów krajowych dotacyi kasowej w formie lokacyi na 4% rachunku bieżącym półrocznie zamykanym. Wydział krajowy wyrównał rachunek bieżący jaki w Towarzystwie wzajemnego kredytu był otwartym na potrzeby składu krakowskiego, stronom zaś korzystającym z pomienionego składu zniżono równocześnie stopę procentową z 7% na 5%.

Komisya gospodarstwa krajowego przyjmuje do wiadomości wszystkie zarządzenia Wydziału krajowego połączone z przejęciem zarządu składu krakowskiego od dotychczasowego pełnomocnika i przytej sposobności zaznacza „iż według jej zapatrywania pełna odpowiedzialność za wybór odpowiednich osobistości do zarządu składami publicznemi, wyłącznie do Wydziału krajowego należy“.

Nie może i nie powinno być zadaniem komisyi i Wysokiego Sejmu zastanawiać się nad powodami ustąpienia lub usunięcia pojedyńczych funkcyonaryuszy krajowych instytucyi, ani badać zalety i uzdolnienie nowo przyjętych. Wydział krajowy posiadając prawo uczynienia tego w własnym zakresie działania, dźwigać musi równocześnie całą odpowiedzialnośś za odpowiedni dobór urzędników do współdziałania mu potrzebnych.

Wyznaczenie dotacyi kasowej dla obu składów krajowych uważa komisya w tej formie, w jakiej ją Wydział krajowy obecnie wyznaczył za wskazaną i celowi odpowiadającą; sądzi jednak. że powinno być oznaczonem maximum tej dotacyi dla każdego składu osobno, a cyfry tej maximalnej dotacyi jakoteż kwoty rzeczywiście użytej do wiadomości Wysokiego Sejmu w corocznem sprawozdaniu Wydziału krajowego zapodane być winny.

Reorganizacyi względnie systemizacyi etatu osób i płac funkcyonaryuszów składowych, postanowił Wydział krajowy na razie Wysokiemu Sejmowi jeszcze nie przedkładać, komisya zgodnie z Wydziałem krajowym sądzi, że nie jest stósowną chwila do systemizacyi etatu urzędników przy składach zajętych, a to tem bardziej, że wskutek zmiany w zarządzie składem krakowskim różne jeszcze permutacye i uzupełnienia są przewidziane. Przy tej sposobności uważa komisya za wskazane zwrócić uwagę Wydziału krajowego na możliwość połączenia Dyrekcyi obu składów w jednym ręku z odpowiednim zastępstwem w składzie, nie będącym stałym miejscem zamieszkania dyrektora. Takie zarządzenie jest jedynie możliwem w tym wypadku, gdyby odpowiednio ukwalifikowana: gwarancyę sumiennego i ścisłego pełnienia swych obowiązków dająca osobistość przez Wydział krajowy znalezioną być mogła. W takim razie koszta zarządu składów o kilka tysięcy złotych reńskich zmniejszyć by się mogły.

W dalszym ciągu swego sprawozdania podaje Wydział krajowy do wiadomości Sejmowi te reperacye i adaptacye przy budynkach obu składów, które bądź to już zarządził lub zarządzić zamierza. Przy składzie krakowskim polecił pokryć dach na szopie Nr. 3. papą, wobec przedstawień Dyrekcyi wykazującej konieczną i natychmiastową potrzebę wymiany pokrycia dachu za kwotę około 580 zł.

Komisya wobec stwierdzonego faktu koniecznej potrzeby uczynienia tego wkładu, jako z zarządzeniem już dokonanem zgodzić się musi.

Zwraca jednak uwagę Wydziału krajowego wobec tego, że wydatek ten na rok 1893 przewidzianym nie był, a przy układaniu preliminarza przez dyrekcyę powinien był być wziętym w rachunek; że w przyszłości podobnych niekompletnych preliminarzy przedstawiać Wysokiemu Sejmowi Dyrekcya skadów nie powinna, narazić się bowiem może na nieprzyjęcie nawet koniecznie potrzebnego, a nieprelimiuowanego wydatku.

Przy składzie lwowskim konstatuje sprawozdanie Wydziału krajowego w wysokim stopniu wadliwy stan obu skrzydłowych przybudowań magazynu zbożowego. W jednem z nich mieszczą się biura Dyrekcyi składu, w drugim biura magazynierów i straży cłowej. Ten stan rzeczy sprawdzonym został przez osobną *ad hoc* wydelegowaną komisyę, złożoną z Dyrektora oddziału technicznego P. Reutta i budowniczego Radwańskiego, którzy zgodnie uznali stan owych budowli „jako pod każdym względem krytyczny".

Biorąc za podstawę ową niekorzystną ocenę fachowych rzeczoznawców przewiduje Wydział krajowy, że będzie zmuszonym delożować umieszczonych tamże urzędników i w najętych ich pomieścić lokalnościach, co by za sobą wydatek około 900 zł. pociągnąć musiało. Komisya licząc się z fachowym orzeczeniem rzeczoznawców nie może być innego jak Wydział krajowy zdania; pragnęłaby jedynie, aby w sposób najoszczędniejszy Wydział krajowy powyższe trudności usunąć się starał, nie reflektując jednak już w najbliższej przyszłości na budowę osobnego domu dla urzędników składu lwowskiego.

Preliminarze składów krajowych na rok 1894 i zamknięcia rachunkowe tychże składów za rok 1892, załączone są jako alegata odnośnych rubryk preliminarza funduszu krajowego na rok 1894 i zamknięcia rachunkowego tegoż funduszu za rok 1892. Komisyi gospodarstwa krajowego, pomimo iż nie myśli wkraczać w zakres działania komisyi budżetowej, nie mogą być obce owe cyfry, zwłaszcza w preliminarzach na rok 1894 Wysokiemu Sejmowi przedłożone; poczuwa się zatem do obowiązku zrócenia uwagi Wydziału krajowego, że zestawienie preliminarza zwłaszcza dla składu krakowskiego zupełnie do innych doprowadzić by musiało cyfr końcowych, gdyby do rachunku z przeczęcia wynikającego wziętym był oprócz lat 1891. i 1892. także rok 1893, z którego obrót jest wiadomym; gdyż zamieszczono go w sprawozdaniu komisyi gospodarstwa krajowego. Wprawdzie i cyfry dochodu przy takim zestawieniu trzech lecia musiałyby się okazać mniejszemi. Ale i wydatki jak n. p. na koszta manipulacyi magazynowej tak przy zbożu jak i spirytusie uledz by powinny znacznej redukcyi. Wreszcie wprawdzie jeszcze nie uchwalona i nie przeprowadzona, ale bardzo zbliżona do urzeczywistnienia myśl połączenia obu Dyrekcyi w jednej osobie, zmniejszenie preliminowanych wydatków za sobą pociągnąć by była powinna.

Na zakończenie niniejszego sprawozdania zestawia komisya gospodarstwa krajowego cyfry obrotu wagonów zboża i spirytusu w obu składach krajowych za rok 1891, 1892 i 1893, przyczem znaczącym i niepocieszającym przedstawia się upadek obrotu przy składzie krakowskim, podczas gdy przy składzie lwowskim wprawdzie wolny, ale ciągły okazuje się przyrost w obrocie.

We Lwowie wynosił obrót zboża:

W roku 1891 623.8 wagonów.
„ 1892 665.7 „
„ 1893 693.1 „

We Lwowie wynosił obrót spirytusu:

W roku 1891 170.3 wagonów.
„ 1892 183.2 „
„ 1893 189.5 „

W Krakowie wynosił obrót zboża:

W roku 1891 3.014 wagonów.
„ 1892 1.901.8 „
„ 1893 1.319.8 „

W Krakowie wynosił obrót spirytusu:

W roku 1891 92 wagonów.
„ 1892 36 „
„ 1893 4 „

Na podstawie powyższego sprawozdania, komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego o zarządzie krajowych wolnych składów publicznych dla zboża i spirytusu za rok 1893. Sejm przyjmuje do wiadomości.

2. Sejm przyjmuje w imieniu kraju zobowiązania, wynikające z odnośnych ustaw, a w szczególności gwarancyę tak wobec stron składających towary, jak wobec zarządu państwa i skarbu państwowego z powodu wyjednać się mającego rozszerzenia dotychczasowych koncesyi krajowych składów publicznych, połączonych z składem wolnym dla zboża i spirytusu we Lwowie Krakowie — na dział towarowy w ogóle z wyłączeniem olejów mineralnych.

i 3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby postarał się o rozszerzenie nadanych już Wydziałowi krajowemu koncesyi na krajowe publiczne składy wolne dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie — na dział towarowy wogóle z wyłączeniem olejów mineralnych.

Lwów dnia 4. lutego 1894.

Przewodniczący:
Stanisław Polanowski *w. r.*

Sprawozdawca:
Stanisław Stadnicki *w. r.*

L. s. 1378/94.

Aleg. 190.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego w przedmiocie sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 29. stycznia 1893. L. 791, mianowicie o czynnościach odnoszących się do podniesienia hodowli bydła.

Wysoki Sejmie!

Czynności w sprawie podniesienia hodowli bydła, jakiemi się Wydział krajowy zajmował w roku 1893, w myśl poleceń Wysokiego Sejmu z dnia 4. kwietnia 1892 r. i 20. maja 1893 r., były dwojakie:

1) Wprowadzenie w życie ustawy z dnia 20. lipca 1892 r. (o licencyonowaniu buhajów gminnych).

2) Użycie, a względnie rozdział subwencyi przez Wysoki Sejm na podniesienie hodowli bydła przyznanej.

Co do 1-szego.

Wydział krajowy przesłał c. k. Namiestnictwu przyjęte przez Wysoki Sejm (w dniu 20. maja 1893 r.) do wiadomości przepisy wykonawcze do ustawy z dnia 20. lipca 1892 r., celem ogłoszenia tychże w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, a następnie przesłał c. k. Namiestnictwu za żądane przez nie tłumaczenie wspomnianych przepisów wykonawczych na język niemiecki i ruski.

Jakkolwiek przepisy te dotychczas ogłoszone nie zostały, zarządził Wydział krajowy wszystko, co potrzeba, ażeby komisye licencyonujące buhaje, mogły z wiosną r. b. rozpocząć swe czynności. A mianowicie, ustanowił w każdym powiecie okręgi licencyonowania buhajów, w myśl paragrafu 4-go ustawy z dnia 20. lipca 1892 r. Zarządził przygotowanie wszelkich druków komisyom licencyonującym potrzebnych, a przepisami wykonawczymi wskazanych. Rozesłał do wszystkich Wydziałów powiatowych druki na „Wykazy stanu bydła rogatego“ w gminach i na obszarach dworskich, które (wedle przepisów wykonawczych), służyć mają komisyom

licencyonującym do orzeczenia, ile buhajów licencyonowanych ma się znajdować w każdej gminie. Zamianował przewodniczących komisyj licencyonujących i tychże zastępców, na wniosek komitetów obu Towarzystw rolniczych krajowych, i przystąpił do organizacyi komisyj licencyonujących.

Organizacya komisyj licencyonujących postępuje wszakże dość wolno, a to z powodu trudności w wynalezieniu potrzebnej ilości gospodarzy, którzyby mogli i chcieli podjąć się dość uciążliwych obowiązków członków tychże komisyj.

Koszta druków, przygotowania pieczęci, piętna i t. p., pokrył Wydział krajowy tymczasowo z kwoty 30.000 zł., przez Wysoki Sejm na podniesienie hodowli bydła przeznaczonej, a to z tego tylko względu, że na koszta wprowadzenia w życie komisyj licencyonujących, nie była wstawiona żadna osobna pozycya w budżet wydatków z funduszu krajowego, w słusznem przypuszczeniu, że w roku 1893 nie będzie jeszcze wielka większość komisyj licencyonujących funkcyonować. Na rok jednak 1894, kiedy już wszystkie komisye, przynajmniej częściowo funkcyonować będą, należy na koszta przewidziane ostatnim ustępem §. 4-go ustawy z dnia 20. lipca 1892 roku, wstawić osobną pozycyę wydatków. Koszta bowiem, jakie w myśl §. 4-go tej ustawy ponosić ma fundusz krajowy, będą znaczne, a pokrywanie tychże z 30.000 zł., przeznaczonych wedle uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 1. i 4. kwietnia 1892 r. (na podniesienie hodowli bydła, a mianowicie na subwencyonowanie obór zarodowych, premiowanie hodowców, zakładanie stacyj subwencyjnych, zakupno buhajów rasowych etc.), sprawiłoby, że cel, na jaki przeznaczona została subwencya 30.000 zł., byłby chybiony.

Z tego to powodu proponuje Wydział krajowy na koszta przewidziane w §. 4-tym ustawy z dnia 20. lipca 1892 r., wstawienie w rubrykę XV. budżetu krajowego kwoty 10.000 zł.

Komisya gospodarstwa krajowego, po zasięgnięciu bliższych informacyi w Wydziale krajowym, nie uznaje jednak wysokości tej kwoty za dostatecznie usprawiedliwioną, i proponuje we wniosku, na końcu niniejszego sprawozdania umieszczonym, wstawienie w budżet krajowy na rok 1894, na koszta przewidziane §. 4-tym ustawy z 20. lipca 1892 r., kwoty 6.000 zł.

Zważywszy jednak, iż Sejm uchwalając powyższą ustawę, nie miał sobie przedłożonego obliczenia kosztów, jakie jej wprowadzenie w życie za sobą pociągnie, i nie mógł zatem przewidzieć, iż fundusz krajowy na tak znaczne wydatki narażonym zostanie, komisya gospodarstwa krajowego zgadzając się na ten rok na umieszczenie w budżecie krajowym wyż wzmiankowanej kwoty 6.000 zł., chcąc jednak nadal uniknąć takich, a może i większych wydatków w latach następnych, proponuje uchwalenie przy końcu tego sprawozdania umieszczonej rezolucyj.

Co do 2-go.

Subwencya w kwocie 30.000 zł., przez Wysoki Sejm na podniesienie howu bydła, a mianowicie na zakładanie obór zarodowych, stacyj buhajów subwencyjnych, premiowanie hodowców etc. przeznaczona, rozdzielił Wydział krajowy w tym samym stosunku pomiędzy oba Towarzystwa rolnicze, jak w roku 1892, mianowicie 20.000 zł. c. k. Towarzystwu gospodarskiemu galicyjskiemu, a 10.000 zł. c. k. Towarzystwu rolniczemu krakowskiemu. Plan użycia tej subwencyi, łącznie z subwencyą państwową, przez Wydział krajowy wyjednaną, pozostaje niezmieniony, tak jak był podany w zeszłorocznem sprawozdaniu Wydziału krajowego.

Ze względu jednak, że rachunki na r. 1893 nie mogły być jeszcze przez komitety obu Towarzystw rolniczych zamknięte, nie przedłożyły jeszcze wspomniane komitety szczegółowych sprawozdań, w jaki sposób użyły subwencyj, któremi w roku 1893 na cele podniesienia howu bydła rozporządzały.

Na podstawie powyższych wywodów, komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm poleca wstawić w rubrykę XV. poz. 223 *c*) budżetu na rok 1894 kwotę 6.000 zł. na pokrycie kosztów komisyi licencyonujących, w myśl §. 4-go ustawy z dnia 20. lipca 1892 r.

II. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby do kosztów wykonania ustawy z dnia 20. lipca 1892 Nr. 52 dz. u. p., przyczynił się skarb państwa przynajmniej w wysokości wydatku, jaki kraj na ten cel ponosić będzie.

III. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by rozpatrzywszy gruntownie całą sprawę, rozważył, czy w celu obniżenia wydatków na koszta licencyonowania, nie dałoby się w granicach obowiązującej ustawy, uzyskać prawidłowego funkcyonowania komisyj licencyonujących, przy możliwym obniżeniu kosztów, wynikających z zastosowania paragrafu 4-go ustawy z 20. lipca 1892 r.

Lwów dnia 7. lutego 1894.

Przewodniczący:
Jan Tarnowski *w. r.*

Sprawozdawca:
S. Brykczyński *w. r.*

L. s. 1.403/94.

Aleg. 191.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o szkole i folwarku w Czernichowie.

Szkoła.

O ile w latach poprzednich komisya gospodarstwa krajowego w swych sprawozdaniach przedstawiać mogła Wysokiemu Sejmowi obraz polepszającego się stanu rzeczy w szkole Czernichowskiej, o tyle w tym roku z przykrością zaznaczyć musi, że stosunki tamże zamieniły się na niekorzyść. Znane wypadki, których widownią w roku 1893 był zakład Czernichowski, niszczą poniekąd dobra opinię, jakiej w ostatnich czasach zażywał. Młodzież przedtem karna i obowiązkowa, wiedziona źle zrozumianem pojęciem koleżeństwa okazała nagany godny brak karności, wyrządzając tem samem szkodę, a narażając przez to swe rodziny na przykrości. Jedynie też zasadzie, by niewinny pokrzywdzonym nie został, przypisać należy okazaną w tym wypadku pobłażliwość władz, mocą której daną została młodzieży sposobność dalszego kształcenia się w zawodowej nauce. Na nią bowiem kraj tak wiele łoży, by z jednej strony pomnażać pożyteczną wiedzę dla pożytku kraju, by z drugiej zaś dać sposobność jej nabycia w dogodnych warunkach tym, którzy przy zamiarze oddania się rzetelnej pracy, znajdują w zakładzie przytułek pełen życzliwej opieki.

Spodziewać się należy, że młodzież uznawszy swe niestosowne postępowanie, nie zechce w przyszłości popadać w błędy, które zarówno jej samej, jak i reputacyi zakładu krajowego szkodę przynoszą.

Komisya gospodarstwa krajowego wyraża życzenie, aby Wydział krajowy przestrzegał z całą ścisłością przyjmowania takich tylko uczniów do szkoły, którzy nieprzekroczyli przepisanego wieku, a odpowiednią mają kwalifikacyę. Przezorność tę nakazuje przebyte doświadczenie.

Spodziewać się również należy, że władze zwierzchnicze, a mianowicie dyrekcya, kuratorya i Wydział krajowy, przy obopólnej celów świadomej życzliwości, wzajemnie się wspierając potrafią wdrożyć zarządzenie, wykluczające w przyszłości możność pojawiania się podobnych nieporządków.

Głównie zaś zadaniem dyrekcyi będzie odpowiedniem i taktem nacechowanem postępowaniem uchylać w zarodku wszystko, cokolwiek mogłoby okazać się szkodliwem dla moralnego rozwoju szkoły i dla dobrego jej imienia.

Przy powyższych uwagach nasuwa się mimowolnie spostrzeżenie, że organizacya administracyjna, składająca się z wielu czynników — może też łatwo, jako organizm zbyt skomplikó-

wany, powodować nieporozumienia i spory o kompetencyę, a te wywoływać też mogą zawikłania z niekorzyścią dla prawidłowego toku dotyczących spraw. Już w poprzedniem sprawozdaniu komisya gospodarstwa krajowego wyraziła swe zdanie o potrzebie ciągłego i systematycznego nadzoru nad szkołami, łącząc z tem zdaniem pojęcie o sprężystej administracyi i pożądanego uproszczenia toku spraw. Potrzeba ta znalazła wyraz w sprawozdaniu komisyi gospodarstwa krajowego o szkole Dublańskiej, w którem też przedłożony został Wysokiemu Sejmowi wniosek, polecający Wydziałowi krajowemu, by się zastanowił, jakie zmiany w organizacyi ciał nadzorczych przy wszystkich szkołach rolniczych są wskazane i aby odpowiedni projekt przedłożył na najbliższej sesyi sejmowej. Nie przesądzając takowego, komisya gospodarstwa krajowego zaznacza, że się przy niniejszem sprawozdaniu z treścią wymienionego wniosku łączy, powyższą zaś uwagą pragnie udzielić poparcia pomszonej myśli.

Podobnie jak w latach poprzednich, komisya gospodarstwa krajowego ponowić musi wypowiedziane wielekrotnie żądanie zaprowadzenia podręczników dla wykładów w szkole Czernichowskiej. Podręczniki te, stanowiące dyrektywę dla uczących a niezawodną pomoc dla uczniów, tem większego są znaczenia, ile że często powtarzające się zmiany profesorów nie mogą przy użyciu podręczników powodować tak wybitnej zmiany w systemie naukowym, jak to miejsce mieć może, gdy nauka, zależna od subjektywnych pojęć profesora, bez wskazówki nakreślonej podręcznikiem, młodym umysłom w rozmaity sposób podawaną bywa. Nie będzie zbytecznem zaznaczyć przy tej sposobności, że podobnie, jak w roku poprzednim, także w ciągu roku 1893 nauka rolnictwa z przerwami przez 4. nauczycieli wykładaną była. Powtarzanie się podobnych wypadków uważa komisya gospodarstwa krajowego za szkodliwe.

Nie chcąc przypisywać Wydziałowi krajowemu zamiaru lekceważenia spraw, przez komisyę gospodarstwa krajowego poruszanych, czuje się ona jednak zmuszoną zaznaczyć, że sprawa podręczników, od dłuższego już czasu wyczekująca załatwienia a dotąd nie załatwiona, uznaną została przez komisyę gospodarstwa krajowego za sprawę, nie cierpiącą dalszej zwłoki. Sprawa ta wielekrotnie przez wymienioną komisyę, jako wynik jej gruntownego zastanowienia się, do wiadomości Wysokiego Sejmu podawana i przez Wysoki Sejm przez przyjęcie do wiadomości zatwierdzona, zasługuje dostatecznie na uwzględnienie, łatwe przy dobrych chęciach do urzeczywistnienia.

Przy bliższem zbadaniu stosunków zakładu Czernichowskiego nastręczają się pod uwagę liczne usterki w administracyi, które wytknąć uważa komisya gospodarstwa krajowego za swój obowiązek.

Jako ważny błąd administracyjny uważać musi komisya brak inwentarza szkoły i folwarku w Czernichowie. Budynki, przedmioty naukowe i sprzęty domowe, znajdujące się w zakładzie w tak znacznej liczbie, — dalej sprzęty, narzędzia, maszyny i zwierzęta gospodarskie, znajdujące się na folwarku, przedstawiają bardzo znaczną kwotę pieniężną, lecz nie są dotąd objęte żadnym spisem. Gdy się zważy, że każde, choćby najmniej zamożne mieszkanie i takież gospodarstwo składa się z wielu przedmiotów rozmaitej wartości, a te przez średnio przezornego właściciela, choćby dla własnej pamięci, kontroli i ocenienia bywają spisywane, o ileż więcej w zakładzie tak wielkim, w którym tak znaczna liczba kosztownych znajduje się przedmiotów i w którym przy tej znacznej liczbie ubytek tak trudno jest dostrzegalnym, — spis taki, inwentarzem zwany, za kardynalną konieczność uważanym być musi.

Brak inwentarza robi niemożliwem oddanie pojedyńczych działów pod odpowiedzialność poszczególnych osób a przy braku czuwającego nad niemi oka narażone są one na lekkomyślne nieraz uszkodzenie lub niszczenie cudzej własności. Jestto tem cięższej nagany godnem, ile że zakład Czernichowski mający zadanie wychowywania młodzieży winien jej służyć za wzór porządku Z powyższych więc powodów komisya gosp. kraj. wyraża życzenie, by Wydział krajowy bezzwłocznie zarządził sporządzenie inwentarza szkoły i folwarku Czernichowskiego, przy równocze-

snem ułożeniu odnośnych ksiąg w ten sposób, by zarówno wartość, jako też przybytek i ubytek pojedyńczych przedmiotów corocznie uwidocznione były.

Nieodpowiednie a często przez poprzednich funkcyonaryuszów niedbałe prowadzenie ksiąg rachunkowych zmuszały Wydział krajowy niemal rok rocznie od szeregu lat do wysyłania osobnych urzędników dla sprawdzenia i układania rachunków, obciążając tem samem fundusz krajowy kosztami podróży i dyet. Błędne prowadzenie rachunków przyczyniło się też niemało do przekroczeń wykazanych w zamknięciu tychże z r. 1892. gdyż nie dając dostatecznego poglądu na zobowiązania pojedyńczych osób, nie dało też wskazówki do ściągnięcia zaległości w właściwym czasie. Z tego też powodu zaległości te, przenoszone z roku na rok, jako stan czynny, musiały być wreszcie. jako niesciągalne odpisane i wytworzyły obecnie dość znaczne przekroczenia, odnosząc się do lat dawnych. Wydział krajowy niezbyt poprzednio szczęśliwy w doborze funkcyonaryuszów rachunkowych dla zakładu Czernichowskiego, wysłał tam z końcem 1893 r. nowego funkcyonaryusza, którego charakter i zdolności dają Wydziałowi krajowemu uzasadnioną podstawę do przypuszczeń, że obecnie rachunkowość w Czernichowie dokładnie i z znajomością rzeczy prowadzoną będzie. Jestto o tyle więcej pożądanem. ile że magazyn żywności, wykazujący znaczny ruch pieniężny wymaga wielkiej dokładności i ciągłego nadzoru. Ta gałęź administracyjna była niemal po koniec 1893 r. w wielkiem zaniedbaniu. Komisya gospodarstwa krajowego nie wątpi, że na mocy zarządzeń w tym kierunku przez Wydział krajowy podjętych niemniej też przy ustanowieniu magazyniera, jako pomocnika kassyera i rachmistrza w myśl wniosku Wydziału krajowego, poprawa odnośnych stosunków będzie stanowczą i z zasadami dobrego gospodarstwa w całej pełni zgodną. Niedostatki w tym kierunku, wynikające częściowo z braku odpowiedniego lokalu i stosownych urządzeń w dotychczasowym gmachu, dadzą się tem łatwiej usunąć, gdy gmach nowy, obecnie na wykończeniu będący, do użytku oddanym zostanie.

Przyjmując do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o potrzebie robót około rozszerzenia gmachu szkolnego, Komisya gospodarcza krajowa wyraża nadzieję, że wykończenie tegoż w porze wiosennej dozwoli jego zużytkowanie już z początkiem najbliższego roku szkolnego. Niemniej też za rzecz niewątpliwą uważa komisya, że Wydział krajowy użyje wszelkich środków kontroli, by kwota 60.000 zł. na ten cel przeznaczona przekroczoną nie została i zarówno na wystawienie nowego gmachu, jakoteż na adaptacyę starego niezawodnie wystarczyła. Do powyższej uwagi widzi się zmuszona komisya gospodarcza krajowa okolicznością, że częstokroć preliminarze podjętych budowli stały w sprzeczności z wynikiem kosztu, jak to się również przy budowie stodoły w roku 1893 okazało. Sprawę dostarczenia zakładowi zdrowej wody w obfitości uważać należy obecnie za załatwioną przez urządzenie wodociągu. Rozbiór chemiczny wykazał nadspodziewanie dobrą jakość wody, a obfitość źródła i rozprowadzenie jej do wszystkich zakątków gmachu przyczyni się niezawodnie do czystości i do korzystnych stosunków zdrowotnych.

Uznając motywa, które spowodowały Wydział krajowy do przedłożenia wniosku o przeznaczenie kwoty 10.000 zł. na budowę domu, mającego pomieścić dwa pomieszkania dla profesorów. Komisya gospodarcza krajowa przychyla się w zasadzie do wymienionego wniosku. Wobec przedstawienia jednak, że pomieszkań odpowiednich obecnie jest sześć, a potrzeba ich dziewięć, z czego wynika, że dla dogodnego pomieszczenia profesorów brakuje ich jeszcze trzy, komisya gospodarcza krajowa przeto sądzi, że właściwszem byłoby przystąpić od razu do budowy trzech pomieszkań, by uchylić potrzebę uzupełnienia tychże w przyszłości. Koszt ogólny trzech pomieszkań w jednym budynku będzie niezawodnie mniejszym, jakby się okazał przy rozdzieleniu na dwa budynki. Dalej sądzi komisya gospodarstwa krajowego, że z powodu znacznych nakładów na rzecz zakładu Czernichowskiego w ostatnich latach z funduszu krajowego poczynionych, wypada fundusz ten oszczędzać.

Koszt wymienianej budowy może być pokrytym przez zaciągnięcie pożyczki hipotecznej, dającej się umorzyć w szeregu lat, a użycie funduszu w ten sposób uzyskanego uważa komisya

za bardziej wskazane, jak obciążenie bezpośrednie funduszu krajowego. Gdy wedle wszelkiego prawdopodobieństwa c. k. Rząd przyczynić się zechce do pokrycia połowy kosztów budowy z funduszów państwowych, o co Wydział krajowy postarać się winien, przeto pożyczką wypada pokryć drugą połowę. Ogólny koszt budowy będzie jednak niewątpliwie wyższym od kosztorysu, na który się Wydział krajowy w swem sprawozdaniu powołuje, gdyż tenże obliczonym został na dwa pomieszkania, komisya zaś wybudowanie trzech zaleca. Dołączyć również należy koszt wyrobienia pożyczki i różnicę kursu walorów hipotecznych.

Nie przesądzając kosztorysu odpowiadającego budowie trzech pomieszkań, komisya gospodarstwa krajowego sądzi, że ogólny koszt względnie do obliczonej na dwa mieszkania kwoty 10.000 zł. nie powinien przekroczyć sumy 12.000—13.000 zł. gdy zwłaszcza budowa ta przeprowadzoną być może w drodze przedsiębiórstwa, przyczem granice preliminarzem nakreślone łatwiej zachowane być mogą jak przy budowie w własnej administracyi. Na podstawie powyższych wywodów przedkłada komisya gospodarstwa krajowego Wysokiemu Sejmowi odpowiednie wnioski.

Nikt nie zaprzecza doniosłości rybactwa w naszym kraju, a Czernichów ze względu na swe położenie i materyał uczniów przedewszystkiem nadaje się do tego, by nauka rybactwa tam udzielana, najszerzej została spożytkowaną. W miejscu, gdzie za stodołami folwarku była prowizoryczna cegielnia, dadzą się z łatwością urządzić odpowiedne stawki o 300—400 m² powierzchni w potrzebnej do tego celu liczbie sześciu.

Nawodnienie z potoczka płynącego po za zakładem i odwodnienie jest również łatwem, jedynie tylko wpuszczony obecnie do tego potoku kanał z laboratoryum chemicznego, musiałby być gdzieindziej odprowadzonym. Nakład stosunkowo nie wielki około 2500—3000 zł. wynoszący, pokryłby niewątpliwie przynajmniej w połowie c. k. Rząd, z którym Wydział krajowy winienby pod tym względem wejść w rokowania. Siła naukowa w osobie profesora Piotrowskiego, który w swoim czasie jako stypendysta krajowy, rybactwa szczegółowo się uczył, jest na miejscu. Nic więc nie stoi na przeszkodzie, aby nauka w tej ważnej części gospodarstwa wiejskiego wyczerpująco w Czernichowie była traktowaną. W dalszym ciągu możnaby też łatwo urządzić tam kursa specyalne dla zawodowych rybaków. Komisya gospodarstwa krajowego najusilniej doradza urządzenie tych stawków i wprowadzenia w plan nauk systematycznej nauki gospodarstwa stawowego i hodowli ryb i w tym celu odpowiednie na końcu sprawozdania stawia wnioski.

Folwark.

Odnośnie do ustępu dotyczącego budowy stodoły, komisya gospodarstwa krajowego podnieść musi, że koszt budowy znacznie przewyższy preliminowaną na ten cel kwotę 2.500 złr. Jakkolwiek budynek ten starannie wykonany, ładnie się przedstawia i dekoracyjną stronę folwarku Czernichowskiego stanowić będzie, niemniej jednak przy tegoż budowie ponowiło się często powtarzające się przekroczenie, przeciw któremu na przyszłość zastrzedz się musi komisya gospodarstwa krajowego, by ochraniać fundusz krajowy od niespodzianek, mogących wywołać niekorzystne wrażenie o szafowaniu ciężkim groszem opodatkowanych.

Nader liczne obowiązki dyrektora zakładu, obciążające go niemal ponad siły w zakładzie samym, nasuwają myśl, że administracya folwarku, spoczywająca na tegoż barkach, jest przeciążeniem, z którego w interesie zakładu zwolnić go należy, a to przez oddanie administracyi w ręce odpowiednio ukwalifikowanego funkcyonaryusza. Komisya sądzi, że pod tym względem trudności być nie powinno, gdyż w gronie nauczycielskiem łatwo znaleść się może stosowny kierownik małego gospodarstwa Czernichowskiego.

Myśl powyższą podaje komisya gospodarstwa krajowego światłej rozwadze Wydziału krajowego.

W sprawie administracyi folwarku Czernichowskiego komisya gospodarstwa krajowego podnieść musi, że koszta robocizny wysoko zwykle preliminowane na tak mały objekt gospodarczy,

jakim jest Czernichów, rokrocznie bywają przekraczane. Jestto tem więcej uwagi godnem, że gospodarstwo Czernichowskie nie uprawia płodów wymagających pracy ręcznej w ilości, używanej przy produkcyi buraków, lub roślin z kosztowną uprawą. Przy powołaniu się na sprawozdanie komisyi budżetowej, która zarówno przekroczenia w wydatkach i dochodach preliminowanych, jako też wynik z exploatacyi cegielni dobitnie wyjaśniła, komisya gospodarstwa krajowego zwraca uwagę Wydziału krajowego na dział wydatków na robociznę i sądzi, że przy większej oględności dałyby się w tej rubryce prawdopodobnie uzyskać pożądane oszczędności.

W sprawie wydzielenia parcel gruntowych w zamian za dwie zagrody włościańskie, przyłączone do folwarku Czernichowskiego, komisya gospodarstwa krajowego uważając takową za formalność konieczną, zaleca Wysokiemu Sejmowi wniosek przez Wydział krajowy postawiony do zatwierdzenia.

Na podstawie powyższego sprawozdania komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do średniej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie przyjmuje Sejm do wiadomości.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by wdrożył rokowania z c. k. Rządem celem pokrycia z funduszów państwowych połowy kosztów na budowę trzech pomieszkań dla profesorów w Czernichowie.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki na hipotekę Czernichowa, do wysokości 6.500 zł. i do użycia tejże na budowę trzech pomieszkań dla profesorów w Czernichowie.

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by poczynił starania u c. k. Rządu celem zapewnienia udziału jego w kosztach urządzenia stawków przy szkole rolniczej w Czernichowie.

Na rok 1894 przeznacza Sejm na ten cel z funduszów krajowych kwotę 500 zł.

V. W zamian za nabyte dla zaarondowania gruntów folwarcznych parcele włościańkie wydziela się z ciała tabularnego obszaru dworskiego w Czernichowie parcele gruntowe l. kat. 53/1 części nową liczbą kat. 53/9 oznaczonej, mierzącej 195□°, dalej z parceli gruntowej l. kat. 469 części oznaczonej nową liczbą kat. 469/3 a mierzącej 1340□°, wreszcie z parceli gruntowej l. kat. 516 części oznaczonej nową liczbą kat. 516/3 mierzącej 950□° i upoważnia się Wydział krajowy do oddania wyżej wymienionych parcel w posiadanie Franciszkowi i Maryannie Ryszkom i Izydorowi Michno, a względnie ich prawonabywcom.

Lwów dnia 8. lutego 1894.

Przewodniczący:
J. Tarnowski *w. r.*

Sprawozdawca:
Vivien *w. r.*

L. s. 1435/94.

Aleg. 192.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie subwencyi dalszej na zalesienie wydm piaszczystych w powiecie Niskim.

Wysoki Sejmie!

Na podstawie sprawozdania Wydziału krajowego komisya gospodarstwa krajowego uznając potrzebę dalszego zalesienia wydm piaszczystych i korzyści z tych robót już odniesione wnosi zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego:

Wysoki Sejm uchwalić raczy!

1. Sejm krajowy wyznacza na koszta dalszego zalesienia wydm piaszczystych — w powiecie Niskim kwotę 2.480 zł. płatną w 4 rocznych ratach po 620 zł., począwszy od 1. stycznia 1894.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wypłacenia subwencyi powyższej pod warunkiem, że: 1. właściciele wydm piaszczystych, które mają być zalesione, dostarczą bezpłatnie robociznę potrzebną do wykonania wszelkich prac około projektowanych zalesień, niemniej grunt pod szkółki i potrzebny do ich ogrodzenia materyał; 2. że c. k. rząd będzie utrzymywał swoim kosztem leśników fachowo wykształconych, którzyby pracami — około zalesienia kierowali a nadto Wydziałowi krajowemu prawo ingerencyi i kontroli co do sposobu użycia subwencyi z funduszu krajowego niniejszą uchwałą wyznaczonego zastrzega się.

3. Na wypłatę wyżej wymienionej subwencyi otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 620 zł. na rok 1894.

Przewodniczący
J. Tarnowski.

Sprawozdawca
Zamoyski.

L. s. 123/94.

Aleg. 195.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi gminy Parchacz w sprawie zalesienia wydm piaszczystych.

Wysoki Sejmie!

Gmina Parchacz znajduje się w wyjątkowo trudnych i opłakania godnych stosunkach z powodu 214 morgów przylegających do niej nieużytków tworzących jedną wydmę piaszczystą. Podczas wiatrów ta wydma lotnym piaskiem grunta sąsiednie zasypuje czyniąc je nieużytecznymi, zasypuje nawet wiele chałup w samej wsi, tak iż często piasek w około budynków nagromadzony odkopywać trzeba. Gmina chcąc tym szkodom ciągle wzrastającym zapobiedz, wstawiła w tegoroczny swój budżet 200 zł. na mające się przedsiębrać zalesienie tych wydm i udaje się do Wysokiego Sejmu z prośbą o pomoc.

Koszt zalesienia jednej morgi kosztuje zwykle od 6 do 10 zł., rozkładając tu tę robotę na pięć lat wypadałoby rocznie zalesiać 43 morgów kosztem około 350 zł. z dodatkiem jeszcze może nieznacznego ryczałtu na konieczne zawsze poprawki.

Komisya Gospod. kraj. sądzi, że zachodzące powyżej wymienione okoliczności i stosunki biednej gminy, usprawiedliwiają wniesioną petycyę, dla tego wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu wypłacenie 200 zł. w r. 1894 gminie Parchacz pod warunkiem, że taką samą sumę użyje ta gmina na zalesienie wydm piaszczystych. Fundusze te, wraz z pomocą skarbu państwa uzyskać się mającą, użyte być winne pod kierunkiem fachowego organu.

Przewodniczący
J. Tarnowski.

Sprawozdawca
Zamoyski.

L. s. 1.433/94.

Aleg. 194.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego odnośnie do wniosku posła Klemensiewicza, tyczącego się zakupna koni dla c. i k. armii.

Wysoki Sejmie!

Komisya gospodarstwa krajowego zgadza się w zasadzie z motywami i z samym wnioskiem posła Klemensiewicza, a wnosząc go w formie nieco zmienionej, opuszcza tylko żądanie wyrażone w końcowym ustępie wniosku. To żądanie tyczy się udziału w komisyach zakupujących konie dwóch znawców cywilnych z głosem doradczym, których zdaniem komisyi gospodarstwa krajowego nie łatwo w każdej okolicy byłoby znaleść i do tej czynności uprosić, a na których udział, zachodzą wątpliwości, czyby się władze wojskowe zgodzić zechciały.

Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. rząd, ażeby polecił organom zajmującym się zakupnem koni dla c. i k. armii, by zakupna te o ile możności bezpośrednio u samych hodowców załatwiały, by najszersze koła miały o tych zakupnach wczesną wiadomość, i by się odbywały w najodpowiedniejszych dla producentów miejscowościach.

Przewodniczący:
Jan Tarnowski *w. r.*

Sprawozdawca:
Zamoyski *w. r.*

L. s. 1452/94.

Aleg. 195.

Sprawozdanie

komisyi kolejowej w sprawie wnioski p. Stanisława Jędrzejowicza i towarzyszy o wykonanie trasy kolejowej z Rozwadowa na Leżajsk do Rzeszowa.

Wysoki Sejmie!

Połączenie linii kolejowej łączącej Rozwadów z jedną ze stacyi kolei państwowej (dawnej Karola Ludwika) jest ze wszech miar wskazanem. Trasa z Rozwadowa do Leżajska idzie doliną Sanu i wnioskodawcy upraszają o połączenie Leżajska z Rzeszowem jako odpowiadające ekonomicznym i handlowym potrzebom kraju.

Za połączeniem tem przemawia nadto ta okoliczność, że zawiązało się konsorcyum dla budowy kolei Rzeszów-Dynów-Rymanów, z dalszą odnogą do Dukli i do granicy węgierskiej.

Linja kolejowa od granicy Królestwa Polskiego do Węgier miałaby w sieci kolei lokalnych wielkie znaczenie dla podniesienia ekonomicznego znacznej przestrzeni kraju.

Przy tem zwraca komisya kolejowa uwagę na to, że przy dalszym rozwoju kolei lokalnych połączenie Leżajska a zatem i Rozwadowa z Przeworskiem nie jest przesądzonem.

W obec tego wnosi Komisya kolejowa:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

I. Połączenie Rozwadowa z Rzeszowem przez Leżajsk jest pożądanem.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przeprowadził rokowania z c. k. Rządem i ze stronami interesowanemi celem wykonauia budowy tej kolei w najkrótszym czasie.

We Lwowie dnia 9. lutego 1894.

Przewodniczący:
Zaleski.

Sprawozdawca:
Popowski.

Aleg. 196.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej w przedmiocie zezwolenia gminie Czortków na udzielenie poręki dla pożyczki gminy Czortków w kwocie 65.000 zł. na budowę domu dla powiatowej dyrekcyi skarbu, tudzież na zobowiązanie się powiatu do przyczynienia się kwotą 20.000 zł. na rzecz budowy kolei wschodnio-galicyjskich.

Wysoki Sejmie!

Dnia 3. Czerwca 1893 postanowiła Rada powiatowa czortkowska przyczynić się z funduszów powiatowych kwotę 20.000 zł. do pokrycia kosztow budowy wschodnio-galicyjskich kolei żelaznych, za którą to sumę otrzymać ma powiat odpowiednią ilość akcyi zarodowych. Nie tylko na zaciągnięcie powyższego zobowiązania ale nadto i na udzieloną dnia 11. lipca 18§2 r. porękę dla pożyczki gminy Czortków w kwocie 65.000 zł., na budowę domu dla powiatowej dyrekcyi skarbu, potrzebna jest ustawa krajowa. Zważywszy jednak:

że po pierwsze poręka powiatu dla pożyczki gminy Czortków w kwocie 65.000 zł. jest zupełnie uzasadniona pożytkiem jaki odniesie miasto Czortków, a w części i powiat wskutek ustanowienia c. k. powiatowej dyrekcyi skarbu w Czortkowie, że czynsz z domu dla Dyrekcyi wystarcza na pokrycie rat amortyzacyjnych zaciągniętej pożyczki, że pożyczka ta jest zabezpieczoną hipotecznie majątkiem gminy i że z tytułu poręki powiat żadnych wydatków mieć nie może;

powtóre, że przyczyniając się w kwocie 20.000 zł. do pokrycia kosztów budowy wschodnio-galicyjskich kolei żelaznych, Rada powiatowa działała w myśl intencyi Wysokiego Sejmu, który w uchwale z dnia 19. maja 1893 wyraził przekonanie, że brakujące 100.000 zł. na budowę kolei wschodnio-galicyjskich zostaną pokryte w drodze ofiarności powiatów i stron interesowanych.

Komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Załączony projekt ustawy.

Przewodniczący:
Zaleski.

Sprawozdawca:
Popowski.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiżm w przedmiocie poręki Reprezentacyi powiatowej w Czortkowie dla pożyczki gminy Czortków w kwocie 65.000 zł. na budowę domu dla c. k. powiatowej Dyrekcyi Skarbu, tudzież pożyczki tejże Reprezentacyi w kwocie 20.000 zł. na rzecz budowy kolei lokalnych wschodnio-galicyjskich.

Zgodnie z uchmają Sejmu Mojego Królestwa Halicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Reprezentacyi powiatowej w Czortkowie zezwala się na udzielenie imieniem powiatu czortkowskiego poręki dla pożyczki 65.000 zł. w. a. przez gminę miasta Czortków na budowę domu dla c. k. powiatowej Dyrekcyi Skarbu w Czortkowie zaciągniętą, tudzież na zaciągnięcie imieniem powiatu czortkowskiego pożyczki w kwocie 20 000 zł. a. w. celem przyczynienia się tą kwotą do pokrycia kosztów budowy kolei lokalnych wschodnio-galicyjskich w zamian za akcye zarodowe tychże kolei w odpowiedniej wartości nominalnej.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. W. 6.521/1894.

Aleg. 197.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie król. stoł. miasta Lwowa na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 10,000.000 zł. wal. austr. na cele inwestycyjne i konwersyę długów dotychczasowych.

Wysoki Sejmie!

Reprezentacya król. stoł. miasta Lwowa wniosła do Wydziału krajowego następującą petycyę:

W dziedzinie rozgałęzionej administracyi miejskiej natrafia Reprezentacya miejska częstokroć na nieodzowną potrzebę czynienia nowych, a po największej części znacznych wkładów wychodzących po za obręb rozchodów zwyczajnym budżetem przewidzianych.

Dbała o rozwój miasta i tegoż znaczenie jako stolicy kraju Reprezentacya miasta Lwowa, uznawała niejednokrotnie potrzebę większych wkładów, wypływających z obowiązku ustawowego i wskazanych względami zdrowotności, oświaty i rozwoju ekonomicznego.

Pokrycia dla tak znacznych wkładów, przyczyniających się do pomnożania bądź to dobra, bądź majątku gminnego, zwyczajne przychody dostarczyć nie mogą, a byłoby nawet niesłusznem i niewykonalnem, gdyby chciano wydatki na większe inwestycye złożyć jako roczne obciążenie jedynie na barki teraźniejszej generacyi.

Rozkład ciężarów z większych inwestycyi wynikających na dłuższy czasokres, okazuje się więc jako jedyną możliwą, słuszną a powszechnie też przyjętą formą pokrycia.

Otóż tą spójnią pomiędzy natychmiastowym wydatkiem a jego pokryciem w formie rozkładanych na długie lata ciężarów, jest kredyt, który się przedstawia jako antycypacya przyszłych przychodów. W tym związku rzeczy przedstawia się korzystanie z kredytu jako konieczność, przeciw której nie przemawiają żadne względy zasadnicze. Natomiast wskazaną jest wielka oględność przy ocenieniu kwestyi wysokości kredytu, która jest zawisłą od możliwości pokrywania rocznych ciężarów z operacyi kredytowej.

Tą też zasadą kieruje się zarząd finansowy miasta i od szeregu lat stara się konsekwentnie wszelkie większe wydatki na cele inwestycyjne wyłączyć ze zwyczajnego budżetu,

dlatego też Reprezentacya miejska, rozdzielając ściśle w budżetowaniu swem wydatki zwyczajne od nadzwyczajnych, była zniewoloną celem pokrycia tych ostatnich niejednokrotnie korzystać z kredytu. Przy tym trybie postępywania powstała jednak ta niedogodność, że odrębne pożyczki dla pojedyńczych większych inwestycyi okazały się niekorzystnemi i kosztownemi, tak, że zarząd miasta musi obecnie obmyślić operacyę finansową, która ma dostarczyć odpowiednich materyalnych środków do pokrycia koniecznych inwestycyj o planie z góry ułożonym, jakie ją w najbliższej przyszłości czekają, a między tymi na pierwszy plan wysuwa się sprawa assanacyi miasta.

Reprezentacya miasta Lwowa od dłuższego czasu już doszła do przekonania, że wypada w ogóle miastu korzystać z kredytu publicznego w drodze emisyi własnych obligów i tym celem uzyskać ustawę krajową. Trudną jest atoli rzeczą udawać się do ustawodawstwa krajowego z kwotami częściowemi na pojedyńcze inwestycye, częstsze bowiem odwoływanie się do targu pieniężnego z pomniejszemi kwotami mogłoby ujemnie wpłynąć na kredyt miasta.

Już zatem z czysto finansowego stanowiska okazała się potrzeba ułożenia planu inwestycyjnego na dłuższy szereg lat i obmyślenia sposobu operacyi kredytowej większej, przyczem Reprezentacya miasta miała na oku unifikacyę wszystkich długów istniejących i konwersyą tychże pożądaną z powodu faktycznego obniżenia się stopy procentowej.

Prócz względów finansowych przemawiają również za ułożeniem ogólnego planu inwestycyi względy natury gospodarczej.

W ostatnich bowiem czasach wzrasta coraz więcej potrzeba większych wkładów tak, że Reprezentacya miasta uznała potrzebę zbadania tychże w ich związku i oddziaływaniu na budżet, a głównie też z tego ważnego stanowiska, czy nie przechodzą one sił gminy i czy i o ile uwzględniają równomierne piekące potrzeby miasta naszego. Kierując się temi zapatrywaniami Reprezentacya miejska uchwaliła na posiedzeniach z dni 29. i 30. stycznia 1894:

I. Plan inwestycyi na dłuższy przeciąg czasu, z cyfrowem wyznaczeniem wkładów na takowe — mianowicie:

1. Na urządzenie wodociągów	1,500.000 zł.
2. Rozszerzenie sieci kanałowej i rekonstrukcyę starych wadliwych kanałów, dalsze zasklepienie Pełtwi i Pasieki, tudzież na wykonanie urządzeń dla uprzątnięcia z miasta nieczystości kloacznych i śmiecia .	500.000 „
3. Na wybrukowanie ulic i uregulowanie dróg i placów przedmiejskich	600.000 „
4. Na rzeźnię, targowicę bydła i rakarnię	540.000 „
5. Na budowę szkół	200.000 „
6. Na budowę przytuliska dla kobiet	32.000 „
7. Na fundusz dla wytworzenia zakładu zastawniczego . .	100.000 „
8. Na budowę nowych koszar	600.000 „
9. Na fundusz dla podniesienia przemysłu i handlu . .	100.000 „
10. Na budowę nowego teatru	700.000 „
11. Na ewentualne wykupno kolei elektrycznej	700.000 „
12. Rozszerzenie i polepszenie oświetlenia (po objęciu gazowni na własność gminy)	250.000 „
13. Na przeprowadzenie wymiaru i niwelacyi miasta, tudzież na uregulowanie placów i ulic, specyalnie też z powodu ustawy o ulgach podatkowych	100.000 „
14. Na odnowienie i adaptacyę gmachu ratuszowego . .	250.000 „
15. Na budowę centralnej stacyi dla straży ogniowej . .	70.000 „
Razem . .	**6,242.000 zł.**

II. Konwersyę i spłatę dotychczasowych długów gminy, w wysokości 2,922.685 zł.

III. Zaciągnięcie pożyczki w kwocie 10,000.000 zł., czyli 20,000.000 koron na pokrycie wydatków inwestycyjnych, tudzież konwersyi długów, z doliczeniem kwot, potrzebnych na specyalną rezerwę kasową i kwot na pokrycie dalszych z przeprowadzeniem inwestycyi i zrealizowaniem pożyczki połączonych wkładów, w drodze emisyi 4%-wych obligacyi komunalnych król. stoł. miasta Lwowa, spłacalnej w 60-letnich ratach amortyzacyjnych, w drodze peryodycznych wylosowań.

IV. Projekt ustawy, upoważniającej gminę do emisyi obligacyi komunalnych na pokrycie wydatków inwestycyi, uchwalonych ad I. i konwersyi długów miasta.

Ad I. Jak świadczy sprawozdanie komisyi budżetowej, wysadzonej z łona Rady miejskiej, inwestycye objęte uchwałami Rady miejskiej, już od dawna stoją na programie czynności gminy — a wykonanie tychże musiało być odkładane, z powodu braku potrzebnych funduszów.

Dziś konieczność wykonania stała się piekącą.

Co do inwestycyi asanacyjnych wystarczy zwrócić uwagę na okoliczność, że od krajów sąsiedzkich zagraża krajowi, a tem samem miastu naszemu ustawiczne niebezpieczeństwo i zgroza epidemii — zaś co do inwestycyi innych, a mniej znanych, n. p. koszarowych, wystarczy nadmienić, że c. k. władze wojskowe nalegają na ich urzeczywistnienie, inaczej bowiem nieuniknionem będzie indywidualne zakwaterowanie wojska w mieście naszem.

Ad II. Konwersya długów gminy miasta Lwowa w wysokości 2,922.685 zł., jest koniecznym środkiem asanacyi finansów miasta — dziś bowiem gmina ma obowiązki spłacania długów w różnych instytucyach finansowych na procent znaczniejszy. Ze względów utylitarnych wskazaną jest unifikacya wszystkich długów miejskich za opłatą mierną, gdyż 4%.

Rada miejska zastanawiała się głęboko nad formą pożyczki i doszła do następującego rezultatu:

Jedyną instytucyą, u którejby można zaciągnąć pożyczkę o warunkach co do odsetek przystępnych, byłby Wiedeński Zakład kredytowy ziemski (k. k. priv, Allgemeine österr. Boden-Credit-Anstalt in Wien), lecz pominąwszy już okoliczność, że zadłużenie się po za obrębem kraju zasadniczo ze stanowiska ekonomii politycznej mniej się zaleca — głównie przeciw temu przemawia ta okoliczność, że zakład ten wiedeński wyznaczeniem wysokiej prowizyi utrudnia, ba nawet w najnowszych czasach odpowiednią stypulacyę w skrypcie dłużnym uniemożebnia wprost spłatę pożyczek przed terminem.

Taka zawiłość na długi czasokres amortyzacyi może się atoli stać dla miasta tem bardziej zgubną, że od dłuższego czasu z różnych przyczyn powstał stały prąd ciągłego obniżania się stopy procentowej na światowym targu pieniężnym, a gminie naszej na żaden sposób rezygnować nie wolno z możebności dalszej konwersyi w kierunku obniżenia się stopy procentowej.

Tak z tej przyczyny, jako też z wielu innych postanowiła Rada miejska odwołać się do kredytu publicznego, za pomocą emisyi nowych publicznych walorów miejskich, a to odpowiednio do obecnej stopy procentowej. w 4%-wych obligacyach komunalnych, spłacalnych w przeciągu 60 lat, wedle później zatwierdzić się mającego planu amortyzacyjnego.

Przytem atoli skrócenie czasokresu amortyzacyjnego — a względnie wylosowanie wszystkich w obiegu będących obligów od razu nie będzie wykluczonem.

Ad III. Wysokość tej nowej pożyczki dosięgać musi kwoty 10 milionów złotych, czyli 20 milionów koron, suma bowiem wszystkich inwestycyi, zestawionych powyżej ad 1., wynosi kwotę 6,242.000 zł., suma zaś konwertować się mających pożyczek — wykazanych pod II. — wynosi kwotę 2,922.685 zł., tak, że razem przypada do pokrycia suma 9,164.685 zł.

Nadto uważa Rada miejska za niebędne utworzenie funduszu rezerwowego dla oprocentowania nowej pożyczki. Półroczny kupon nowej pożyczki ma wynosić 200.000 zł., a prócz tego przypadnie rata na amortyzacyę kapitału do wyrównania. Wobec takiego ciężaru, obmyślanego wprawdzie w budżecie zwyczajnym, lecz punktualnie do zapłaty zapadającego, przy uwzględnieniu możliwości, że przychody może w niejednym wypadku terminowo mogłyby niedopisać, nakazuje przezorność pamiętać o specyalnej rezerwie przynajmniej dla jednego półrocznego kuponu.

Z tego powdu wstawia Rada miejska na fundusz rezerwowy dla oprocentowania nowej pożyczki kwotę 200.000 zł., jako sprawę, stojącą w związku z przeprowadzeniem, a więc z planem inwestycyi.

Prócz tego trzeba się liczyć z jednorazowymi kosztami pożyczki i stratą kursową — tudzież z możliwością małych przekroczeń i wstępnych wydatków na cele inwestycyjne — na co Rada miejska wstawia ryczałtową i wyrównającą kwotę 635.315 zł.

Ciężary z pożyczką połączone będą:

Rata amortyzacyjna bez jakichkolwiek dodatków wynosiłaby rocznie 442.000 zł. Koszta administracyi t. j. utrzymania sił urzędniczych, rachunkowych i kasowych dla tej pożyczki liczy Rada miejska 2.000—3.000 zł. rocznie, tak że razem rata bez dodatków na podatek i stempel wynosiłaby razem 445.000 zł.

Na ratę amortyzacyjną składają się w przybliżeniu:

I. Oszczędności w budżecie zwyczajnym

(wskutek nowych inwestycyi a względnie konwersyi):

1.	Dotychczasowe odsetki długów	133.265 zł.
2.	Dotychczasowe raty na umorzenie kapitału	18.315 „
3.	Dotychczasowy czynsz za najem koszar	36.353 „
4.	Z wydatków na bruki i chodniki	60.000 „
5.	Z wydatków na wodociągi i studnie	3.440 „
6.	Subwencya dla opery lwowskiej	5.000 „
7.	Czynsz najmu szkół	8.000 „
	co czyni razem	264.484 zł.

II. Nowe dochody z powodu inwestycyi.

1.	Dochód z nowej rzeźni	25.000 zł.
2.	„ z koszar wybudować się mających	30.000 „
3.	„ z gazowni	60.000 „
4.	„ z kolei elektrycznej	35.000 „
5.	„ z podatku od biletów teatralnych (ewentualnie dla ubogich) 10% od dzisiejszego dochodu 160.000 zł.	16.000 „
6.	Kupony od specyalnej rezerwy dla oprocentowania 200.000 zł. w obligacyach	8.000 „
	a tedy razem	174.000 zł.

Oszczędności powyższe w kwocie 264.484 zł., a nowe dochody w kwocie 174.000 zł. czynią razem 438.484 zł.

Rata anuitetowa od 10 milionowej pożyczki wraz z kosztami wynosi kwotę 445.000 zł. Pozostaje tedy niepokryta reszta na wypadek uzyskania ulg podatkowych w kwocie 6.516 zł., a ewentualnie bez dochodu z kolei elektrycznej 41.516 zł. Natomiast zważyć wypada, że żaden

dochód nie jest preliminowany od wody, pomimo że na wodociągi wstawiono 1,500.000 zł., reprezentujące na każdy wypadek roczny ciężar więcej aniżeli 65.000 zł.

We wszystkich gminach wodociągi posiadających, istnieją należytości gminne za użycie wody, a zapewnie i u nas do tego przyjdzie, gdyby naturalny wzrost przychodów miejskich nie pokrył wykazanego powyżej niedoboru w oprocentowaniu i amortyzacyi nowej pożyczki 10-cio milionowej.

Na przyrost naturalny, wskutek wzrostu miasta można stanowczo liczyć, jak to świadczy budżet na rok 1894, gdzie przyrost ten w porównaniu z rokiem 1893 wynosi okazałą cyfrę 55.000 zł.

Z treści i objaśnienia uchwał Rady miejskiej z dnia 29. i 30. stycznia 1894 powziąść może Wysoki Wydział krajowy przekonanie, że gmina miasta Lwowa przystąpić może do niezbędnych inwestycyi i zaciągnięcia proponowanej pożyczki.

Uprasza przeto Reprezentacya miasta Lwowa, Wysoki Wydział krajowy raczy:

A) Zatwierdzić uchwały Rady miejskiej z dnia 29. i 30. stycznia 1894 na zaciągnięcie pożyczki przez gminę miasta Lwowa na cele inwestycyjne i uporządkowanie finansów.

B) Wyjednać u Wysokiego Sejmu krajowego jeszcze w bieżącej sesyi uchwałę ustawy krajowej, upoważniającej gminę miasta Lwowa do zrealizowania tej pożyczki w drodze emisyi obligacyi komunalnych 4% w wysokości 10,000.000 zł. czyli 20,000.000 koron.

Sprawa powyższa była przedmiotem II-giej uchwały Rady miejskiej na posiedzeniu 6. lutego 1894.

Obydwie zaś względnie wszystkie trzy powyższe uchwały, powzięte zostały w obecności większego kompletu po nad 50-ciu radnych.

Zachowane zatem zostały formalne wymogi ustanowione w §-fie 35. lit. b. statutu miasta Lwowa z 11. października 1870 Nr. 79. dz. u. kr. w brzmieniu ustawy z 12. grudnia 1872 Nr. 74. dz. u. kr.

Zapadłe uchwały z dnia 29. i 30. stycznia tudzież z 6. lutego 1894 dołącza się ./. w odpisie.

W uchwałach tych podane są zarazem warunki, kiedy reprezentacya miasta przystąpić ma do konwersyi swoich dotychczasowych długów, oraz kiedy i w jaki sposób Reprezentacya rzeczona przystąpić może, do wykonania poszczególnych inwestycyi i zaciągnięcia pożyczki na każdą inwestycyę z osobna, wreszcie co ma się stać z odnośnym funduszem na wypadek, gdyby Reprezentacya miejska zaniechała wykonania, którejkolwiek inwestycyi.

Wydział krajowy uznał w zupełności słuszność przytoczonych w petycyi Reprezentacyi miejskiej motywów, co do potrzeby i użyteczności zaciągnąć się mającej 10-cio milionowej pożyczki, wychodził bowiem z założenia, że Reprezentacya król. stoł. miasta Lwowa — obowiązaną jest starać się nietylko o inwestycye, któreby gminie jako takiej zabezpieczały stałe dochody, ale także obowiązaną jest starać się o inwestyce, które jakkolwiek nieprzenosiłyby jej bezpośrednich dochodów, to ze względu na stanowisko miasta, jako stolicy kraju i ze względu na dobro mieszkańców, czyniłyby w szerszej mierze — aniżeli w innych miejscowościach — zadość wymogom policyi sanitarnej i komunikacyjnej, bezpieczeństwa publicznego, wymogom oświaty publicznej, zaopatrywania ubogich, wreszcie wymogom mającym na celu upiększenie miasta.

Rada Wydziału krajowego zatem uchwałą swą z 9. lutego 1894 w myśl §. 35. lit. b) powołanego wyżej statutu miasta Lwowa zatwierdziła uchwałę Rady tegoż miasta z 29. i 30. stycznia, względnie 6. lutego 1894 o ile niemi postanowiono zaciągnąć 10-milionową pożyczkę na cele wskazane temi uchwałami, wszakże z tem zastrzeżeniem, że zaciągnięcie każdej częściowej pożyczki na którykolwiek z celów wskazanych powołanemi wy-

żej uchwałami Rady miejskiej zależeć będzie od osobnej uchwały Rady miasta powziąść się mającej w sposób ustanowiony w §. 35. lit. b) statutu miasta Lwowa, oraz od każdorazowego zezwolenia Wydziału krajowego, — dalej, że Magistrat miasta Lwowa przedkładać będzie Wydziałowi krajowemu przy każdej prośbie o zatwierdzenie nowej częściowej pożyczki szczegółowe sprawozdanie o sposobie użycia poprzedniej pożyczki, jeśli pozwolenie na zaciągnięcie tej ostatniej uzyskane zostało.

Temsamem załatwiony został protest lwowskiego Towarzystwa właścicieli realności wniesiony przeciw zaciągnięciu niniejszej 10-milionowej pożyczki.

Obecnie zatem rozchodzi się o upoważnienie gminy miasta Lwowa do zrealizowania dozwolonej przez Wydział krajowy pożyczki w drodze emisyi 4% obligacyi komunalnych miasta Lwowa do wysokości 10 milionów zł. wal. austr, czyli 20 milionów koron nominalnej wartości, spłacalnych najpóźniej w przeciągu lat 60-ciu.

Dla tego rodzaju operacyi kredytowej statut miasta Lwowa nie przewiduje żadnych postanowień.

Gdy zaś statut ten uchwalony został przez Wysoki Sejm, przeto zdaniem Wydziału krajowego i wszelkie w związku z rzeczonym statutem pozostające sprawy a temsamem i zezwolenie gminie miasta Lwowa na przytoczoną wyżej statutem nieprzewidzianą operacyę kredytową, należy do kompetencyi Wysokiego Sejmu.

Z tego powodu Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 10. lutego 1894.

Marszałek krajowy:

Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:

Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . o zezwoleniu gminie król. stoł. miasta Lwowa na emisyę 4 % obligacyi komunalnych do wysokości 10,000.000 złotych walutą austryacką czyli 20,000.000 koron nominalnej wartości, spłacalnych w przeciągu lat 60.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się gminę król. stoł. miasta Lwowa, ażeby celem zrealizowania uchwalonej przez Radę miejską w dniach 29. i 30. stycznia oraz 6. lutego 1894, a przez Wydział krajowy uchwałą z 9. lutego 1894 zatwierdzonej pożyczki do wysokości 10,000.000 zł. wal. austr. czyli 20,000.000 koron, wydała 4% obligacye komunalne do wysokości 10,000.000 zł. wal. austr. czyli 20,000.000 koron nominalnej wartości spłacalne najpóźniej w przeciągu lat 60ciu.

Artykuł II.

Z funduszu uzyskać się mającego w sposób ustanowiony w Art. I. mają być pokryte następujące wydatki:

1. na urządzenie wodociągów . .	1,500.000 zł.	czyli 3,000.000 koron
2. na rozszerzenie sieci kanałowej i rekonstrukcyę starych wadliwych kanałów, dalsze zasklepienie Pełtwi i Pasieki, tudzież na wykonanie urządzeń dla uprzątnięcia z miasta nieczystości kloacznych i śmiecia	500.000 „	„ 1,000.000 „
3. na wybrukowanie ulic, tudzież na uregulowanie dróg i placów przedmiejskich . . .	600.000 „	„ 1,200.000 „
4. na rzeźnię, targowicę bydła i rakarnię .	540.000 „	„ 1,080.000 „
5. na budowę szkół	200.000 „	„ 400.000 „
6. na budowę przytuliska dla kobiet .	32.000 „	„ 64.000 „
7. na fundusz dla wytworzenia zakładu zastawniczego	100.000 „	„ 200.000 „
8. na budowę nowych koszar . .	600.000 „	„ 1,200.000 „
9. na fundusz dla podniesienia przemysłu i handlu	100.000 „	„ 200.000 „
10. na budowę nowego teatru . .	700.000 „	„ 1,400.000 „
11. na ewentualne wykupno kolei elektrycznej	700.000 „	„ 1,400.000 „

12. na rozszerzeenie i polepszenie oświetlenia (po objęciu gazowni na własność gminy) .	250.000 zł.	czyli	500,000 koron
13. na przeprowadzenie wymiaru i niwelacye, jakoteż na uregulowanie placów i ulic specyalnie z powodu ustawy o ulgach podatkowych . .	100.000 „	„	200.000 „
14. na odnowienie i adaptacyę gmachu ratuszowego	250.000 „	„	500.000 „
15. na budowę centralnej stacyi dla straży ogniowej	70.000 „	„	140.000 „
16. na konwersyę i spłatę istniejących długów miejskich	2,922.685 „	„	5,845.370 „
17. na specyalny fundusz rezerwowy dla oprocentowania pożyczki a względnie obligów komunalnych	200.000 „	„	400.000 „
18. na pokrycie dalszych, z przeprowadzeniem powyższych inwestycyi i zrealizowaniem pożyczki połączonych wkładów i wydatków	635.315 „	„	1,270.630 „

Artykuł III.

Wykonanie inwestycyi wymienionych w Art. II. pod 1. do 15. włącznie i operacyi poszczególnionych pod 16. do 18. włącznie, wreszcie emisya potrzebnych na cele rzeczone kwot pożyczkowych, nastąpić może stopniowo i na podstawie specyalnej dla każdej sprawy uchwały Rady miejskiej, zatwierdzonej przez Wydział krajowy.

W sprawach tych uchwała Rady miejskiej, aby miała ważność, musi być powziętą na dwóch nie prędzej jak w ośm dni po sobie następujących posiedzeniach, odbytych w obecności przynajmniej 50 członków Rady miejskiej po wysłuchaniu wniosków odpowiednich sekcyi, co do inwestycyi zaś poszczególnionych w Art. II. pod 1. do 15. włącznie, nadto po rozpoznaniu szczegółowych projektów, planów i kosztorysów.

Sposób użycia każdej częściowej pożyczki ma być wykazywany Wydziałowi krajowemu.

Artykuł IV.

Jeżeliby niektóre z robót wymienionych w Art. II. pod 1. do 15. włącznie, wskutek uchwały Rady miejskiej nie miały być wykonane, należy potrącić przeznaczoną dla nich kwotę z ogólnej sumy pożyczki.

Wyjątek stanowi k w o t a 700.000 zł. w. a. czyli 1,400.000 koron, przeznaczona na ewentualne wykupno kolei elektrycznej; wolno bowiem Radzie miejskiej w razie stanowczego zaniechania rzeczonego wykupna, — pod warunkami wymienionymi w Art. III. użyć tę kwotę na odpowiednie powiększenie kredytów wymienionych w Art. II. pod 1. do 10, 12. do 15. i 18.

Artykuł V.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Protokół

36. posiedzenia Rady miejskiej z dnia 29. stycznia 1894. Przewodniczący J. Wny Prezydent m. Mochnacki. Urzędujący gospodarze p. p, r. Gołąb i Ciuchciński. Obecnych członków Rady miejskiej 75. Spraw. p. r. Dr. Byk. Rozprawa nad wnioskami komisyi budżetowej w sprawie planu inwestycyjnego i operacyi kredytowej. Po przeprowadzonej dyskusyi ogólnej i specyalnej uchwaliła Rada miejska: I. zatwierdzić następujący plan inwestyi z cyfrowem wyznaczeniem wkładów na takowe, a mianowicie:

1.	na urządzenie wodociągów	1,500.000 zł.
2.	na rozszerzenie sieci kanałowej i rekonstrukcyę starych wadliwych kanałów, dalsze zasklepienie Pełtwi i Pasieki tudzież na wykonanie urządzeń dla uprzątnięcia z miasta nieczystości kloacznych i śmiecia . . .	500.000 „
3.	na wybrukowanie ulic i uregulowanie dróg i placów przedmiejskich . .	600.000 „
4.	na rzeźnię, targowicę bydła i rakarnię	540.000 „
5.	na wybudowanie szkół	200.000 „
6.	na wybudowanie przytuliska dla kobiet	32.000 „
7.	na fundusz dla wytworzenia załadu zastawniczego	100.000 „
8.	na budowę nowych koszar	600.000 „
9.	na fundusz dla podniesienia przemysłu i handlu	100.000 „
10.	na budowę nowego teatru	700.000 „
11.	na ewentualne wykupno kolei elektycznej	700.000 „
12.	na rozszerzenie i polepszenie oświetlenia (po objęciu gazowni na własność gminy)	250.000 „
13.	na przeprowadzenie rozmiaru i niwelacyi miasta oraz na uregulowanie ulic i placów specyalnie też z powodu ustawy o ulgach podatkowych . .	100.000 „
14.	na odnowienie i adaptacyę gmachu ratuszowego	250.000 „
15.	na budowę centralnej stacyi dla straży ogniowej	70.000 „
	Razem .	6,242.000 zł.

Następnie przyjęła Rada miejska wniosek p. r. Niemczynowskiego, aby wykonanie powyższych robót inwestycyjnych było rozłożone na dłuższy przeciąg czasu, poczem przyjęła Rada m. II. ustęp wniosków komisyi budżetowej opiewający: „Dotychczasowe długi miejskie w kwocie 2,922.685 zł. mają być skonwertowane a w tym celu tedy odnośnym wierzycielom spłacone“, oraz III. ustęp tychże wniosków który opiewa: „Dla pokrycia wydatków inwestycyjnych w kwocie 6,242.000 zł. tudzież na przeprowadzenie konwersyi długów w sumie 2,922.685 zł z doliczeniem kwoty 200.000 zł. a. w. na specyalną rezerwę i kwoty 635.315 zł. a. w. na pokrycie dalszych z przeprowadzeniem powyższych inwestycyi i zrealizowaniem pożyczki połączonych wkładów i wydatków t. j. razem kwoty 10 milionów zł. czyli 20 milonów koron zaciągniętą ma być nowa pożyczka w drodze emisyi 4%-owych obligacyi komunalnych król. stoł. miasta Lwowa spłacalna w 60 letnich ratach amortyzacyjnych w drodze peryodycznych wylosowań przeprowadzić się mających. Plan amortyzacyjny podlega osobnemu zatwierdzeniu Rady miejskiej. — Dla spóźnionej pory (10 godzina wieczór) odroczył Wny Przewodniczący posiedzenie na dzień jutrzejszy.

Za zgodność z oryginałem.

Lwów dnia 1. lutego 1894.

Lukas w. r.
Sekretarz Rady m. Lwowa.

Odpis Protokołu

37. posiedzenia Rady miejskiej z dnia 30. stycznia 1894. Przewodniczący JWny Prezydent m. Mochnacki. Urzędujący gospodarze pp. r. Ciuchciński i Gołąb. Obecnych członków Rady m. 76. Rada m. przystępuje do dalszej rozprawy nad wnioskami komisyi budżetowej w sprawie planu inwestycyjnego i operacyi kredytowej. Spraw. p. r. Dr. Byk. Po przeprowadzonej dyskusyi nad dalszymi wnioskami komisyi budżetowej przyjęła Rada miejska ustęp IV. wniosku tejże komisyi w następującej osnowie: „Emisya a względnie spieniężenie częściowej kwoty 3,758.000 zł. na przeprowadzenie konwersyi długów, na utworzenie specyalnego funduszu rezerwowego dla oprocentowania i na pokrycie dalszych z przeprowadzeniem powyższych inwestycyi i zrealizowaniem pożyczki połączonych wkładów i wydatków, w szczególności jednorazowych kosztów i dyferencyi kursowej, — nastąpić ma w miarę rzeczywistej potrzeby po zatwierdzeniu pożyczki na podstawie uchwały Rady miejskiej (ustęp VII.) również do emisyi i spieniężenia dalszych kwot wymaganą będzie każdocześnie uchwała Rady miejskiej, w sprawach tych uchwała Rady miejskiej aby miała ważność, musi być po wysłuchaniu wniosków odpoiednich sekcyi, tudzież po rozpoznaniu szczegółowych projektów, planów i kosztorysów powziętą na dwóch nie prędzej jak w ośm dni po sobie następujących posiedzeniach, odbytych w obecności przynajmniej 50 członków Rady m. — Gdyby wykonanie którejkolwiek inwestycyi powyższem planem objętej, na mocy uchwały Rady m. zostało zaniechanem, w takim razie przeznaczona na pokrycie tej inwestycyi kwota emitowaną nie będzie i sumę tę należy z ogólnej kwoty pożyczkowej potrącić. Wyjątek atoli stanowi kwota 700 000 zł. a. w. na ewentualne wykupno kolei elektrycznej przeznaczona, wolno bowiem Radzie m. kwotę tę w razie definytywnego zaniechania wykupna kolei elektycznej na odpowiedne powiększenie dotacyi przedmiotów wymienionych w planie powyższym pod 1 do 15 włącznie i pod 18 użyć i stosownie rozdzielić. Następnie przyjęła Rada miejska V. ustęp wniosku komisyi następującej treści: Dla uzyskania sankcyi nowej pożyczki w drodze ustawodawstwa krajowego zatwierdza się projekt ustawy zawierający powyższe zasady.

Projekt ustawy.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zawierająca zezwolenie dla król. stołecznego miasta Lwowa zaciągnięcia pożyczki w sumie 10,000.000 zł. a. w. czyli 20,000.000 koron. Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje: Artykuł. I. Upoważnia się Gminę król. stoł. miasta Lwowa do zaciągnięcia pożyczki na cele w artykule II. wymienione w drodze emisyi 4% obligacyi komunalnych, do wysokości 10,000.000 zł. a. w. czyli 20,000.000 koron nominalnej wartości, spłacalnej najpóźniej w przeciągu lat 60. Artykuł II. Z funduszu pożyczki tej mają być pokryte następujące wydatki: 1. na urządzenie wodociągów 1,500.000 zł. czyli 3,000.000 koron; 2. na rozszerzenie sieci kanałowej i rekon-

strukcyę starych wadliwych kanałów, dalsze zasklepienie Pełtwi i Pasieki, tudzież na wykonanie urządzeń dla uprzątnięcia z miasta nieczystości kloacznych i śmieci 500.000 zł. czyli 1,000.000 koron; 3. na wybrukowanie ulic, tudzież na uregulowanie dróg i placów przedmiejskich 600.000 zł., czyli 1.200.000 koron; 4. na rzeźnię, targowicę bydła i rakarnię 540.000 zł. czyli 1,080.000 koron; 5. na budowę szkół 200.000 zł. czyli 400.000 koron; 6. na budowę przytuliska dla kobiet 32.000 zł. czyli 64.000 koron; 7. na fundusz dla wytworzenia zakładu zastawniczego 100.000 zł. czyli 200.000 koron; 8. na budowę nowych koszar 600.000 zł. czyli 1,200.00 koron; 9. na fundusz dla podniesienia przemysłu i handlu 100.000 zł. czyli 200.000 koron; 10. na budowę nowego teatru 700 000 zł. czyli 1,400.000 zł. koron; 11. na ewentualne wykupno kolei elektrycznej 700.000 zł. 1,400.000 koron; 12. na rozszerzenie i polepszenie oświetlenia (po objęciu gazowni na własność gminy) 250.000 zł. czyli 500.000 koron; 13. na przeprowadzenie wymiaru i niwelacye, jakoteż na uregulowanie placów i ulic specyalnie z powodu ustawy o ulgach podatkowych 100.000 zł. czyli 200.000 koron; 14. na odnowienie i adaptacyę gmachu ratuszowego 250.000 zł. czyli 500.000 koron; 15. na budowę centralnej stacyi dla straż ogniowej 70.000 zł. czyli 140.000 koron; 16. na konwersyę i spłatę istniejących długów miejskich 2,922.685 zł. czyli 5,845.370 koron; 17. na specyalny fundusz rezerwowy dla oprocentowania pożyczki a względnie obligów komunalnych 200.000 zł. czyli 400.000 koron 18. na pokrycie dalszych. z przeprowadzeniem powyższych inwestycyi i zrealizowaniem pożyczki, połączonych wkładów i wydatków 635.315 zł. czyli 1, 270.630 koron. Artykuł III. Wykonanie inwestycyi wymienionych w artykule poprzednim pod 1 do 15 włącznie zależne jest od specyalnej uchwały Rady miejskiej. Jeżeliby niektóre z robót wymienionych w poprzednim artykule pod 1 do 15 włącznie wskutek uchwały Rady m. nie miały być wykonane, należy potrącić przeznaczoną dla nich podług artykułu II. kwotę z ogólnej sumy pożyczkowej. Wyjątek stanowi kwota 700.000 zł. czyli 1,400.000 koron przeznaczona w artykule poprzednim na ewentualne wykupno kolei elektrycznej; wolno bowiem Radzie miejskiej kwotę tę w razie stanowczego zaniechania wykupna kolei elektrycznej użyć na odpowiednie powiększenie dotacy kredytów wymienionych w artykule II. pod 1 do 15 włącznie i pod 18 i stosownie ją rozdzielić. Artykuł IV. Celem pokrycia wydatków na konwersyę i spłatę istniejących długów miejskich w artykule II. pod 16 w kwocie 2,922.685 zł. czyli 5,845.370 kor. wstawionego wydatku na utworzenie specyalnego funduszu rezerwowego dla oprocentowania pożyczki a względnie obligacyi komunalnych w artykule II. pod 17 w kwocie 200.000 zł. czyli 400.000 koron tudzież celem pokrycia dalszych z przeprowadzeniem powyższych inwestycyi i zrealizowaniem pożyczki połączonych wkładów i wydatków w artykule II. pod 18 w kwocie 635.315 zł. czyli 1,270.630 koron wstawionych, emisya częściowej kwoty pożyczkowej 3,758.000 zł. czyli koron 7,516.000 nastąpić może już z chwilą wejścia w życie ustawy niniejszej na podstawie uchwały Rady miejskiej. Artykuł V. Emisya dalszych kwot pożyczkowych na pokrycie wydatków w artykule II. pod 1 do 15 włącznie powołanych nastąpi w miarę rzeczywistej potrzeby na podstawie uchwały Rady miejskiej; w sprawach tych uchwała Rady miejskiej, aby miała ważność, musi być powziętą na dwóch nie prędzej jak w ośm dni po sobie następujących posiedzeniach, odbytych w obecności przynajmniej 50 członków Rady miejskiej po wysłuchaniu wniosków odpowiednich sekcyi, tudzież po rozpoznaniu szczegółowych projektów, planów i kosztorysów. Artykuł VI. Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

VI. Poleca się Magistratowi, by po uchwaleniu powyższej ustawy pożyczkowej przez Wysoki Sejm krajowy wystosował imieniem gminy miasta Lwowa prośbę do Wysokiego Ministerstwa Skarbu o przedłożenie Radzie Państwa projektu ustawy, przyznającej pożyczce 10-cio milionowej zł. czyli 20 milionów koron uwolnienie od podatku dochodowego, od stempla kuponowego i wszelkich należytości skarbowych, tudzież nadającej obligacyom tej komunalnej po-

życzki bezpieczeństwo pupilarne. — VII. Poleca się Magistratowi, by prośbę ad VI. poparł petycyami do Rady Państwa i do Koła Polskiego we Wiedniu, również uprasza się Wgo Pana Prezydenta, by się raczył w stosownej chwili wraz z deputacyą Rady miejskiej w tymsamym celu udać do Wiednia. Po wysłuchaniu sprawozdania Prezydenta m. o wyniku starań pod VI. i VII. poszczególnionych, weźmie Rada pod rozwagę wykonanie uchwały ad IV. oraz wniosek (r. Niemczynowskiego), aby emisyę obligów komunalnych uczynić zawisłem od uwolnienia od podatku dochodowego i wszelkich należytości skarbowych. Następnie przyjęła Rada miejska dalsze ustępy wniosków komisyi budżetowej w następującej osnowie: VIII. Spieniężenie każdocześnie do emisyi przychodzących obligów król. stoł. miasta Lwowa nastąpić ma z wolnej ręki lub w drodze komisowej pod kontrolą sekcyi II., która ma o to się postarać, by wierzyciele przy przeprowadzeniu konwersyi jakoteż przedsiębiorcy większych robót i budowli przyjęli sami obligacye miejskie po korzystnym kursie. — IX. Dla ciągłej kontroli długów miasta i kontrolowania zużytkowania funduszów nowej pożyczki ściśle na cele uchwalone, ustanawia się komisyę z 5 członków Rady miejskiej. Komisya ta ułoży regulamin swych czynności i poda takowe Radzie miejskiej do zatwierdzenia. — X. Przy urzeczywistnieniu planu inwestycyjnego wypada ile możności przyznać pierwszeństwo wkładom, dającym przychody, będące budżetową podstawą inwestycyi dla celów materyalnie nieproduktywnych, a w szczególności wzywa się Magistrat a względnie Urząd budowniczy, by przyspieszył przygotowawcze kroki do do budowy koszar. — XI. Uskutecznienie robót większych i budowli, w regule — winny na podstawie koncertacyi ofertowej poruczane być przedsiębiorcom do wykonania pod kontrolą Urzędu budowniczego i organów gminnych. Wykonanie to nastąpić ma na podstawie uchwały Rady miejskiej, powziętej po wysłuchaniu wniosków odpowiednich sekcyi, tudzież po rozpoznaniu względnie zatwierdzeniu szczegółowych projektów, planów i kosztorysów. — XII. Wzywa się Magistrat, aby wniósł petycyę do Sejmu a względnie do Wydziału krajowego o przyznanie gminie miasta Lwowa bezprocentowej pożyczki w kwocie 200.000 zł. na cele budowy koszar, w którym to celu zechce Wny Pan Prezydent miasta uprosić posłów miasta Lwowa na Sejm krajowy, by sprawę tę jak najgoręcej poparli.

Lwów dnia 2. lutego 1894.

Za zgodność z protokołem.

Lukas w. r.
Sekretarz Rady m. Lwowa.

Odpis protokołu

38. posiedzenia Rady m. z dnia 6. lutego 1894. Przewodniczący JWny Prezydent m. Mochnacki. Urzędujący gospodarze pp. radni Kordys i Sembratowicz. Obecnych członków Rady m. 69, mianowicie: Pp. Bardasz, Bauman, Beiser, Blumenfeld, hr. Borkowski, Dr. Byk, Dr. Caro, Dr. Ciesielski, Ciuchciński, Cybulski, Czapczyński, Czerny, Dr. Dulęba, Dziedzicki, Friedrich, Dr. Gerstman, Głodziński, Dr. Goldman, Gołąb, Dr. Gostyński, Grabiński, Gross, Gubrynowicz, Dr. Holzer, Janowski, Jonasz, Kędzierski, Klimowicz, Kordys, ks. Korzeniowski, Lang, Lewicki, Dr. Małecki, Dr. Marchwicki, Markiewicz, Marschall, Dr. Maryański, Marynowski, Mayer, ks. kan. Mazurak, Michalski, Mikuliński, Dr. Mahl, Perediatkiewicz, Dr. Piętak, Dr. Pisek, Podłowski, Dr. Reiss, Rawer, Rawski, Rewakowicz, Riedl, Romanowicz, Dr. Roszkowski, Rutkowski, Dr. Saw-

czak, Sembratowicz, Dr. Sielski, Solecki, Stokowski, Stroh, Dr. Stroynowski, Syroczyński, Schayer, Dr. Szaraniewicz, Dr. Szpilman, Dr. Weigel, Zacharjewicz, Żebrowski.

Z porządku dziennego załatwiono: Sprawozd. p. r. Dr. Byk. L. 51525/93. L. R. 248 Sprawa planu inwestycyjnego i operacyi kredytowej. — Po odczytaniu przez referenta uchwałą Rady m. z dnia 29. stycznia 1894 zatwierdzonego planu inwestycyjnego i ustawy zawierającej zezwolenie dla miasta Lwowa zaciągnięcia pożyczki 10,000.000 zł. czyli 20,000.000 koron, przystąpiła Rada miejska do powzięcia drugiej uchwały nad sprawą powyższą stosownie do przepisu §. 35. b) statutu miejskiego. — Na wniosek p. r. Dra Weigla uchwaliła Rada m. imienne głosowanie. — Odnośnie do swych uchwał z dnia 29. i 30. stycznia 1894 zatwierdziła Rada m. w drugiem czytaniu po myśli §. 35. b) statutu m. 55-ma głosami przeciw 14 załączony ·/. plan inwestycyi z cyfrowem wyznaczeniem wkładów na takowe oraz załączoną ·/. ustawę, zawierającą zezwolenie dla miasta Lwowa zaciągnięcia pożyczki w sumie 10,000.000 zł. czyli 20,000.000 koron na cele w artykule II. tej ustawy bliżej poszczególnione.

Za zgodność z protokołem.

We Lwowie dnia 7. lutego 1894.

Lukas w. r.
Sekretarz Rady we Lwowie.

L. S.

LW. 792/94.

Aleg. 198.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o czynnościach krajowych nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego, tudzież instruktora mleczarstwa za rok 1893.

Wysoki Sejmie!

W roku ubiegłym minęło pięć lat od chwili rozpoczęcia działalności jednej z najnowszych instytucyj dla potrzeb naszego ludu wiejskiego przystosowanych: instytucyi kraj. nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego. Instytucya ta mająca na celu przedewszystkiem rozpowszechnianie racyonalnych zasad gospodarstwa wiejskiego, nabiera doniosłego znaczenia w dzisiejszej chwili, kiedy kraj zabiera się do podniesienia hodowli bydła między włościanami na podstawie uchwalonej 4. kwietnia 1892 r. a dziś już w życie wprowadzanej ustawy krajowej o licencyonowaniu i utrzymaniu buhajów gminnych.

Sprawozdania kraj. nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego, które poniżej w tabelarycznem zestawieniu załączamy ·/. przekonywują o pomyślnym rozwoju tej instytucyi, gdyż lud wiejski, który początkowo dość apatycznie w obec tej instytucyi się zachowywał, przekonawszy się o skuteczności rad i wskazówek przez fachowo wykształconych nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego przystępnie i praktycznie udzielanych, zwraca się do nich, gdy drugi raz w objazdach te same miejscowości odwiedzają, z całem zaufaniem przyjmując ich nauki o uprawie roli, o przechowywaniu nawozów, o urządzaniu gnojowni, o następstwie uprawianych roślin, o hodowli bydła, o poprawie łąk i pastwisk, o uprawie roślin pastewnych itd.

Lud te uwagi i rady, poparte zwykle demonstracyami, przyjmuje z całem zaufaniem, zastosowywa się w miarę środków i możności do udzielonych wskazówek i przy powtórnych objazdach tych samych okolic, w których już raz wykłady nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego odbywały się, przekonywano się niejednokrotnie, iż gospodarze korzystają z tych pouczań.

A że tym wykładom przysłuchuje się zazwyczaj i drobna garstka miejscowej inteligencyi, więc zakres wpływu tych pogadanek rolniczych rozszerza się i coraz szersze obejmywałby koła, gdyby liczba nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego stała w odpowiednim stosunku do rozmiarów kraju, w którym działać mają i do doniosłości zadania, które im spełnić wypada.

I. Zmiany w składzie nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego.

Instytucya ta liczy, jak powyżej powiedziano, dopiero piąty rok istnienia.

W roku 1889 zamianował był Wydział krajowy pierwszego kraj. nauczyciela wędrownego gospodarstwa wiejskiego.

W roku 1890, otrzymawszy na ten cel subwencyę z funduszów państwowych, zamianował Wydział kraj. drugiego nauczyciela.

W roku 1891 przybyło dwu nowych nauczycieli wędrownych i instruktor mleczarstwa, tak że w roku 1892 działało już 4 nauczycieli wędrownych i jeden instruktor mleczarstwa.

Nauczycielami w tym roku byli pp. Seweryn Wiszniewski, Antoni Wilk, Tadeusz Stamirowski i Edmund Bielski, tudzież Dr. Ursyn Massalski.

W tym samym jednakże roku 1892 zaszły już zmiany w tym składzie nauczycieli wędrownych:

Pan Edmund Bielski powołany został do zastępywania chorego kierownika kraj. niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach, a w jego miejsce powołał Wydział kraj. do pełnienia obowiązków nauczyciela wędrownego p. Stanisława Szalaya.

Wkrótce potem zmarł śp. Antoni Wilk, a gdy nadto i p. Tadeusz Stamirowski z końcem r. 1892 z posady swej ustąpił, okazała się potrzeba rozpisania konkursu na dwie opróżnione posady nauczycieli wędrownych.

Tak tedy rok 1893 rozpoczął się niepomyślnie dla działalności nauczycieli wędrownych, których liczba zmalała o połowę, a tak szczupła liczba nie mogła oczywiście podołać obowiązkom rozszerzania nauki gospodarstwa wiejskiego pomiędzy ludem.

Wskutek konkursu rozpisanego przez Wydział krajowy dnia 17. lutego 1893 zgłosiło się 23 kandydadów na opróżnione dwa miejsca nauczycieli wędrownych:

Na wniosek komisyi krajowej dla spraw rolniczych, przydzielił Wydział krajowy do pełnienia obowiązków nauczyciela wędrownego gospodarstwa wiejskiego na rok jeden p. Konstantego Bieleckiego, nauczyciela fachowego kraj. niższej szkoły w Kobiernicach, a to głównie w tym celu, aby mu dać możność zapoznać się bliżej ze stosunkami hodowlanymi w zachodniej części kraju drugą opróżnioną posadę nauczyciela wędrownego—również na wniosek kraj komisyi rolniczej — p. Bolesławowi Gurskiemu., lustratorowi Kółek rolniczych. Gdy jednak p. Bielecki z początkiem roku szkolnego 1893/4 zamianowany został nauczycielem rolnictwa przy seminaryum nauczycielskiem w Rzeszowie i posadę tę dla dogodniejszych warunków przyjął, w skutek tego z posady nauczyciela fachowego w kraj. niższej szkole rolniczej w Kobiernicach zrezygnował, a tem samem i przydzielone mu czasowo obowiązki nauczyciela wędrownego pełnić przestał, powołał Wydział krajowy uchwałą z dnia 10. paźdz. 1893 do LW. 52.774, bez rozpisywania konkursu, na jego miejsce p. Bazylego Korola, byłego ucznia Dublańskiej wyższ. szkoły rolniczej i lustratora Kółek rolniczych, którego krajowa komisya rolnicza na trzeciem miejscu do uwzględnienia Wydziałowi krajowemu pzedstawiła, z pomiędzy tych, którzy w skutek rozpisanego konkursu o posadę nauczyciela wędrownego się ubiegali.

Tym sposobem dopiero z końcem roku 1893 liczba kraj. nauczycieli wędrownych, po długich trudnościach skompletowaną została i obecnie jak w r. 1892 znów mamy czterech nauczycieli wędrownych i jednego instruktora mleczarstwa, czynnych w służbie krajowej.

II. Program prac nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego.

Jak w latach ubiegłych tak też i w r. 1893, z którego niniejsze sprawozdanie składamy, Wydział krajowy zakreślił nauczycielom ludowym plan, wedle którego w danych okolicach kraju wędrowna nauka gospodarstwa wiejskiego miała być udzielaną. W skutek ciągłych zmian

w ciele nauczycielskiem przez ubytek nauczycieli wędrownych a i w skutek chorób, którym w tym roku pozostali na swych posadach nauczyciele wędrowni podlegali, (jeden z nich przebył ciężkie zapalenie płuc, drugi operacyę katarakty oczu) program ten nie mógł być w całości wykonany Nadto przybyło w r. 1893 do zwykłych prac nauczycieli wędrownych nowe zadanie, stojące w ścisłym związku z wykonaniem kraj. ustawy hodowlanej o licencyonowaniu i utrzymywaniu buhai.

W tym kierunku powziął Wys. Sejm, w załatwieniu sprawozdania sejm. komisyi gospodarstwa krajowego, w dniu 4. kwietnia następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu aby wędrowni nauczyciele rolnictwa zajęli się obecnie przeważnie popularnymi wykładami chowu bydła odnośnie do danej okolicy". Wydział krajowy w latach poprzednich nie zaniedbywał wprawdzie przestrzegać, aby nauczyciele wędrowni zajmowali się pouczaniem chowu bydła i w tym kierunku udzielał im w ubiegłych latach instrukcyi do których nauczyciele wędrowni się zastosowywali, jak o tem świadczą sprawozdania ich, Wydziałowi krajowemu przedkładane.

Obecnie jednak, w wykonaniu powyższej uchwały Wys. Sejmu, Wydział krajowy na tę stronę instrukcyjnej działalności nauczycieli wędrownych około zbadania stosunków hodowlanych i podniesienia chowu bydła u włościan, silniejszy położył nacisk. Wydział krajowy wychodził z tego przekonania, że w obecnej chwili pożądaną byłoby rzeczą, ażeby kraj. nauczyciele wędrowni zbadali dokładnie te okolice kraju, które pod względem ich stosunków gospodarskich w ogóle a pod względem stosunków hodowli bydła rogatego w szczegółości są najmniej znane. Są to okolice, będące w stosunku do innych okolic kraju — na najniższym stopniu kultury, to jest północne podmokłe i lesiste piachy i wysokie góry Beskidu zachodniego.

Nie mniej mało znaną i opisaną jest okolica stojąca na wyższym stopniu kultury hodowlanej, której mieszkańcy głównie z chowu bydła się utrzymują, jak cała strefa południowo-zachodniego Podgórza, na której, według sprawozdań komitetu ck. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, przechowała się rasa czerwono-bułeczkowatego bydła krajowego.

Wydział krajowy postanowił przeto wysłać nauczyciela p. Szalaya w powiaty: Bialski, Żywiecki, Wadowicki i Myślenicki w celu zbadania stosunków hodowlanych u tamtejszych włościan i poznania typu bydła u nich przeważającego—p. Wiśniewskiego zaś w powiaty: Niski, Kolbuszowski i Cieszanowski, w celu zbadania typu bydła brunatnego t. z. rasy majdańskiej. Wydział kraj. polecając obydwu tym nauczycielom zbadanie typowego bydła krajowych ras, udzielił im wskazówek, w jaki sposób uskutecznić to mają. Przedewszystkiem zalecił im Wydział kraj. aby dokładnie badali sposób żywienia tego bydła w lecie i w zimie, rodzaj pastwisk i wydatnośc paszy, sposób wychowu cieląt, stosunek rozpładzania się w porównaniu do stosunku płodności innych ras bydła, a w końcu wyniki krzyżowań tego bydła z rasami i odmianami z innych okolic sprowadzonymi.

Badanie to, wskazał Wydział krajowy jako bardzo ważne zadanie którem, w tym roku obok udzielania zwykłych pouczeń, nauczyciele zająć się mają. Wydział krajowy uprosił również komitety centralne obu krajowych Towarzystw rolniczych, jak niemniej niektórych właścicieli wielkich obór zarodowych o życzliwe dla tego przedsięwzięcia poparcie. Nie zaniedbał też odnieść się o poparcie do właściwych ck. Starostw i Wydziałów powiatowych.

Ażeby zaś nowo mianowani nauczyciele wędrowni obznajomili się łatwiej i dokładniej z dotychczasowym sposobem wykonywania obowiązków nauczycieli wędrownych w ogólności a z poruczoną tymże w r. ubiegłym czynnością badania stosunków hodowlanych w szczególe, przydzielił Wydział krajowy nowo mianowanych nauczycieli wędrownych starszym, aby w początkach objazdy razem odbywali.

III. Konferencye nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego.

Wydział krajowy zwołał konferencyę nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego, przy współudziale lustratorów Kółek rolniczych, celem ułożenia planu czynności na rok następny

ustnej wymiany spostrzeżeń poczynionych przy wykonywaniu ich czynności i wypowiedzeniu opartych na spostrzeżeniach uwag i wniosków. Konferencya ta odbyła się w dniu 19. grudnia 1893 w biurze dep. II. pod kierownictwem Szefa tego departamentu, a wzięli w niej udział: delegaci Zarządu głów. Towarzystwa Kółek rolniczych. urzędnik fachowy dla spraw rolniczych w Wydziale krajowym, nauczyciele wędrowni, instruktor mleczarstwa i lustratorowie Kółek rolniczych.

Na konferencyi tej wypowiedziano jednomyślnie zdanie, że:

1. należy utrzymać plan podróży i specyalnych pouczeń wyznaczony powyżej wymienionem rozporządzeniem Wydz. kraj. z tą zmianą, że część tego planu poruczoną być ma nowozamianowanym nauczycielom wędrownym.

2. że należy utrzymać plan podróży, oznaczony przez Zarząd główny Kółek rolniczych dla lustratorów tychże Kółek,

3. starać się należy, aby lustratorowie Kółek rolniczych w pierwszym rzędzie jak najpilniej zajmywali się lustracyą Kółek rolniczych i kontrolą utrzymywanych przez te Kółka sklepików wiejskich.

Wydział krajowy przyjął powyższe uchwały konferencyi i zawiadomił o tem Zarząd główny Kółek rolniczych.

IV. Działalność kraj. nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego w r. 1893.

Z powodu dłuższego wakansu posad nauczycieli wędrownych, jak niemniej z powodu częstej ich zmiany i kilkakrotnych chorób dłuższych, działalność kraj. nauczycieli wędrownych nie była w roku ubiegłym tak intenzywną jak w roku poprzednim. Z początkiem roku 1893 było tylko dwu nauczycieli wędrownych, później trzech, gdyż jeden z nich musiał być powołany do zastępstwa brakującego nauczyciela w szkole Kobiernickiej,

Nad działalnością ich rozwijał Wydział krajowy stałą kontrolę za pomocą:

1. dziennika czynności, jaki każdy nauczyciel wędrowny obowiązany jest stale prowadzić.

2. raportów tygodniowych, które obowiązany jest z miejsca danego pobytu wysełać każdy nauczyciel;

3. sprawozdań miesięcznych, które każdy nauczyciel obowiązany jest składać Wydziałowi krajowemu na podstawie dziennika czynności.

Nadto ze swej strony, za pośrednictwem swych organów, lub uproszonych osób dobrej woli, kontrolował Wydział kraj. tak metodę wykładu, jakoteż w ogóle czynności nauczycieli wędrownych.

Tematy do wykładów i pouczeń, tudzież szczegółowy wykaz miejscowości w których się one odbywały, podane są na osobnym, tu załączonym wykazie */. Alegat I.

Szczegółowe sprawozdania każdego z nauczycieli wędrownych są zbyt obszerne, abyśmy je tu dołączyć mogli. Z czasem zamierza Wydział krajowy złożony w nich materyał zestawić w osobnej publikacyi.

Na dziś podajemy ze sprawozdań tych jedynie niektóre uwagi.

1. Nauczyciel wędr. p. Bolesław Gurski zwiedził niektóre miejscowości powiatów Rawskiego i Jaworowskiego i szczegółowo objechał prawie cały powiat Brodzki. Konstatuje on nader niski stopień gospodarstw w powiecie sądowym łopatyńskim, natomiast wyższą kulturę w południowej części powiatu brodzkiego i w powiecie sądowym załozieckim.

Lepszy sposób gospodarstw włościańskich w tych częściach powiatu brodzkiego zasadza się w starannej uprawie roli, głębszej orce, użyciu poprawnych już pługów, tu i ówdzie wałków, w siewie koniczu a gdzieniegdzie lucerny i staranniejszej hodowli bydła. Natomiast założenie gnojowni jest wszędzie nieodpowiedne, brak zbiorników na gnojówki; — wykonanie zaś rozporządzeń sanitarnych, polecających wywóz nawozu na pole, gdzie nawóz w małych kupkach złożony wysycha, dzieje się z widoczną ujmą dla gospodarstwa rolnego, a nie osiąga celu, zważywszy że usunięcie innych nierównie więcej zdrowiu szkodzących nieczystości i ich desinfekcya pozostają zawsze jeszcze martwą niewykonywaną literą przepisu. Zamiłowania do chowu bydła jest mało, bydło licho żywione, wskutek tego źle rozwinięte i nie mleczne; przeważa tu bydło krajowe mieszane, przeważnie siwo-bułeczkowate, pomiędzy tem znajduje się 10 — 20% tak zwanego bydła majdańskiego, a miejscami przechowało się jeszcze bydło ginącej już rasy wołyńskiej t. zw. „Bereza“, maści kory brzozowej, pasemkowatej siwo-białej, o lepszej stosunkowo budowie, wyższej mleczności i wielkiej odporności na paszę mokrą.

Do uprawy roli używają koni drobnych, źle zbudowanych, wychowu źrebiąt nie ma tutaj, lecz kupują z innych okolic po jarmarkach.

W okolicy Załoziec kwitło niegdyś sadownictwo, słynne z wielkich wiśni “marynami“ zwanych, dziś w upadku.

Powiat ten był już raz zwiedzony przez lustratora Kółek rolniczych, wpływ jego rad daje się spostrzedz tu i owdzie w lepszem urządzeniu gnojowni. Włościanie bardzo licznie zgromadzili się do słuchania wykładów i bardzo chętnie przyjmywali udzielane im pouczenia.

2. Nauczyciel wędrowny p. Stanisław Szalay badał stosunki hodowlane w strefie bydła czerwono-bułoczkowatego w zachodniej części kraju. Stosownie do otrzymanych instrukcyi zapoznał się najpierw z oborami zarodowymi w Kozach, w Wielkich Drogach, Jodłowniku, w Międzybrodziu kobiernickiem i lipnickiem a następnie u włościan w pow. Bialskim i pow. Żywieckim.

Pan Szalay konstatuje przedewszystkiem ze strony ludu wielką chęć do nauki gospodarstwa wiejskiego a nadewszystko żądają pouczeń o nawozach.

W okolicach wyższych gór włościanie sieją jęczmiona, bo żyta pod wielkimi śniegami wyprzeją, a głównymi płodami są owies i ziemniaki. Często biorą wspólkę na gruntach dworskich w uprawie ziemniaków i buraków pastewnych i za całoroczną robociznę ręczną, wraz z wykopaniem i oczyszczeniem buraków, biorą co 7-my rządek dla siebie Całe łany dworskie okopowych roślin są w ten sposób uprawiane.

Bydła trzymają niestosunkowo wielkie ilości. Skąpe wszakże odżywianie przyczynia się do degeneracyi tegoż. Wykłady wykazujące popełniane tu błędy trafiały do przekonania włościan.

Bydła rasy czerwono-bułeczkowatej znalazł pan nauczyciel około 30%, a czerwono-białego (srokatego) około 33% do 40%.

Wpływ znakomitego chowu bydła rogatego, utrzymywanego w stajniach Arcyksięcia Albrechta, na bydła włościańskie jest znikomy. Zdaniem p. Szalaya potrzebnem byłoby tedy zakładanie kosztem kraju obór zarodowych włościańskich i stacyi rozpłodników odpowiednio do potrzeb tych okolic dobranych.

Lud ten żywiecki uznaje potrzebę pouczania się, coraz więcej chciałby korzystać z nauki, i dość jest otworzyć mu oczy, aby istotnie podnieść go i uczynić zamożnym i światłym. Coraz też więcej potrzebować będzie pomocy w tej chęci do nauki, a pomocy tej kraj mu odmawiać nie może. Konieczne są tedy objazdy powtórne i utrzymywanie ścisłego związku między nauczycielem a ludem.

Na wiosnę roku 1893 zwiedzał pan Stanisław Szalay powiat Wadowicki położony częścią w dolinie Wisły, częścią już na Podgórzu. Włościanie sieją żyto, jęczmień i owies, przenicę

uważają za zbyteczną. Jak dla ludzi ziemniaki i jęczmień starczą na pożywienie, tak dla bydła ma starczyć latem pastwisko, zimą słoma. A ponieważ słoma owsiana i jęczmienna uważana jest za bardzo dobrą paszę dla bydła, więc jak włościanin ma urodzaj kartofli, jęczmienia i owsa jest zupełnie zadowolony. Włościanie rozumieją doniosłość pouczeń, żądają wykładów o nawozie, o uprawie roli, nawet o paszy — nie chcą słuchać wykładów o pożytkach z bydła.

Włościanie ci utrzymują handel z Prusami, z Katowicami, Hutami itd. i wywożą do Prus zczególniej siano, konicz i inne produkta, a nie powracają z tamtąd z próżną furą, lecz przywożą węgiel kamienny.

U niektórych gospodarzy np. w Choczni są zaprowadzone racyonalne gnojarnie. Możnaby tam wybornie założyć wzorowe gospodarstwo włościańskie.

3. Nauczyciel wędrowny p. Seweryn Wiśniewski przedstawił Wydziałowi kraj. projekt użycia kredytu 320 zł. uchwalonego przez Wys. Sejm na środki nauki i demonstracye przy wędrownej nauce gospodarstwa wiejskiego.

Na pierwszem miejscu stawia urządzanie gnojowni wzorowych, następnie popularyzowanie siewu roślin pastewnych, ułatwianie nabycia narzędzi rolniczych, drapaczów do przykrywania zasiewów wiosennych (np. na Podolu), zaprowadzenie pługów zastosowanych do gleby danej miejscowości, wreszcie zaprowadzenie wzorowej brony zwykłej.

Pan Wiśniewski badał rasę Majdańską bydła rogatego na nizinach w pow. Kolbuszowskim i przestudyował oborę rasy krajowej w Pawęzowie, w dobrach ks. Sanguszki, wreszcie w powiecie Cieszanowskim badał stosunki hodowlane okolic lesistych Horynca.

Wszędzie udzielał zwykłych pouczeń o uprawie i poprawie roli, — o produkcyi pasz, obchodzeniu się z nawozem, — użyciu nawozu handlowego (tak zwanego sztucznego), — wskazywał na potrzebę używania poprawnych narzędzi do uprawy roli, — doboru odpowiednich nasion, — pouczał obchodzenia się z bydłem i t. p.

Po zamianowaniu p. Gurskiego nauczycielem, objeżdżał z nim początkowo wspólnie wyznaczone im przez Wydział krajowy miejscowości — i wspólnie też z nim pierwsze sprawozdanie z badania stosunków hodowlanych wypracował i przedłożył.

V. Pouczenie włościan o poprawnej uprawie i wyprawie lnu metodą belgijką w r. 1893.

Nauczyciel uprawy lnu p. Jan Górski odbył podróż w powiecie Myślenickim i Nowotarskim w celu pouczenia włościan tamtejszych o poprawnej uprawie lnu. Według sprawozdania tegoż p. Górskiego: w powiecie Myślenickim mało lnu uprawiają, ledwie połowa gospodarzy sieją 1—4 garncy nasienia, ale i ten jest z powodu późnego siewu — po zbiorze pierwszej koniczyny — lichej jakości, a wyprawiają go podług starodawnej metody. Przed laty 40 uprawiali go tutaj o wiele więcej, gdyż ubierali się wówczas wszyscy w odzież płótna domowego, a tkacz był w każdej chałupie, dzisiaj kobiety chodzą w perkalach, a mężczyźni kuso z niemiecka w ubraniach tandetnych — wyjąwszy górali w południowej części tego powiatu. W tej też stronie uprawiają lnu o wiele więcej, a nawet rządca dóbr Wysoka — koło Jordanowa — sieje rok rocznie około 30 morgów lnu z nasienia rygskiego i rozsprzedaje włościanom na pniu, zagonami, bez nasienia — gdyż kupujący zebrany len odwozi na gumna folwarczne, nasienie wyczochra, a łodygi zabiera; morg takiego lnu przynosi mu 80—120 zł.

Przyczyna upadku uprawy lnu w tym powiecie leży w taniości materyi bawełnianych i taniości płótna lnianego, dostarczanego z okolic Rabki i Skomielnej, a wreszcie emigracya za robotą tak w lecie jak i w zimie, częściowo do Ameryki, częściowo do Rossyi lub Węgier. Z je-

dnej tylko gminy w Zawoji było z bieżącym roku około 600 ludzi na emigracyi! — Wszelkie starania o podniesienie uprawy lnu w tej okolicy będą bezskuteczne, lub tylko przejściowe, wszelako starać się należy przynajmniej o ulepszenie tego co jest.

W powiecie Nowotargskim uprawiają jeszcze zawsze dużo lnu, chociaż nieco mniej jak przed 30 laty, a to z powodu taniości tego materyału w ostatnich 20 latach. Skarzą się tutaj, że niemają zbytu na ten towar, że ich żydzi wyzyskują i t. p., tymczasem tak nie jest, żydzi wprawdzie kupują len gotowy, ale stosunkowo nie wiele, gdyż sami górale skupują go więcej na handel i wywożą na węgierską stronę do Orawy i okolicznych miasteczek i stosunkowo nie źle mają płacone, bo za 100 klgr. lnu wytartego zwykłym sposobem na terlicach, płacą w Czarnym Dunajcu 40 - 45 zł. a czesany 60 - 70 zł. i wyżej; jest to cena, którą tylko szkoła grodecka poszczycić się może. Każdy gospodarz sieje tu od 4—24 garncy lnu inflandzkiego, którego co roku sprowadzają do każdej gminy przez kółka rolnicze 30—50 korcy.

W ogóle powiat **Nowotargski** należy do pierwszych powiatów w Galicyi, w którym znaczną ilość lnu produkują i wyprawiają go wcale dobrze, bo powiat spotrzebowuje co roku około 1000 korcy nasiena lnu inflandzkiego sprowadzonego przez c. k. Towarzystwa rolnicze we Lwowie i Krakowie, i przez Goldfingera, przemysłowca z Nowegotargu, od którego górale czy za pośrednictwem Kółka rolniczego czy bezpośrednio je nabywają.

W powiatach Jasielskim i Krośnieńskim znacznie mniej, bo prawie $^2/_3$ mniej, lnu uprawiajają jak przed laty 40-tu i robią około niego w sposób pierwotny:

Sieją go późno, używając nasienia krajowepo, następnie roszą, suszą w piecach lub na polepach w chałupach kurnych, następnie wyczyszczają na terlicach i międlicach przygotowując go do przędzenia na płótna do własnego użytku. Oprócz tego sieją dużo konopi, które także na potrzeby domowe obracają, gdyż na eksport ani jednego ani drugiego im nie zbywa, a ponieważ w okolicy jest dużo tkaczy, przeto na przędze w zimie jest pokup wielki, jednakowoż ilość produkcyi przędzy ani 20-tej części niepokryje potrzeby tkaczy, wskutek tego przędza sprowadzana bywa z fabryk szlązkich lub morawskich.

Upadek uprawy lnu w tych powiatach przypisują nietylko taniości materyi bawełnianych, alo głównie powiększeniu się ludności wiejskiej, a tem samem rozdrobnieniu gruntów, a z tąd i coraz więcej wzmagającej się emigracyi ludu do Ameryki a więcej jeszcze za zarobkiem do Węgier i do Wołoszczyzny.

W okolicy Krosna, Korczyny, tak samo Rabki i Skomelnej w pow. myślenickim, stosunkowo mniej lnu uprawiają z powodu, że przemysł tkacki może przy jednym warstacie więcej jak jedną osobę zatrudnić, to też domownicy przy tkaczu mają zawsze zajęcie, skoro gotową przędzę mogą z fabryki sprowadzić, tak, że do przeróbki lnu bardzo mało czasu im zostaje.

VI. Nauka mleczarstwa.

Instruktor mleczarstwa Dr. U. Wareg Massalzki odbył w roku ubiegłym oprócz dwóch podróży naukowych za granicę, celem zwiedzenia ulepszonych zakładów mleczarskich, wiele objazdów po kraju; odbywał on konferencye i demonstracye (w Krakowie 21. marca, 23. marca i 18. kwiet., we Lwowie 3. i 4. marca i 12. kwiet. 29—31 maja w Putiatyńcach w pow. Rohatyńskim w Bursztynie) a nadto prowadził próby nowszych aparatów mleczarskich z centryfugami, ogrzewaczami, chłodnikami maślnicami, wreszcie dbał o rozwój handlu masłem.

Sprawozdanie z wycieczek za granicę złożył p. instruktor Wydziałowi kraj. i znajduje się ono do przeglądnięcia w biurze Dep. II.

Mając na oku polecenie Wys. Sejmu dane Wydziałowi kraj. uchwałą z dnia 24. września 1892, „aby bacznie śledził rozpoczynające się działanie instruktora mleczarstwa i zdawał sprawę w corocznem sprawozdaniu jakie rezultaty praktyczne zawdzięcza kraj tej nowo kreowanej posadzie“. Wydział krajowy przydzielał wszystkie sprawozdania instruktora mleczarstwa sekcyi stałej krajowej komisyi rolniczej, a względnie jej referentowi sprawy mleczarstwa. do zbadania i zaopiniowania i w myśl opinii tegoż udzielał p. Massalskiemu potrzebnych wskazówek. Obecnie zajmuje się p. Massalski zbieraniem dat mogących dać pogląd na stan gospodarstwa nabiałowego w kraju — a nadchodząca wystawa krajowa nastręczy mu dalszą sposobność do działania na polu wskazanem mu przy powołaniu go na posadę instruktora mleczarstwa.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy sprawozdanie niniejsze o czynnościach kraj. nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego i p. instruktora mleczarstwa przyjąć do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem krakowskiem.

Lwów dnia 2. lutego 1894.

Marszałek krajowy:
Eustachy ks. Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Tadeusz Romanawicz w. r.
członek Wydziału krajowego.

Liczba porządkowa	Miejscowość i Powiat	Język wykładowy	Temat wykładów	Rodzaj demonstracyi	U W A G A
	P. Seweryn Wiśniewski zwiedził następujące gminy:				
	Powiat Kolbuszowski:				
1	Kolbuszowa				
2	Werynia				
3	Rejowiec				Bardzo liczny współudział słuchaczy z powodu miejscowego jarmarku.
4	Renizów				
5	Dzikowiec				
6	Wildenthal	Język wykładowy polski	W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. kwietnia 1892 i specyalnych rozporządzeń Wydziału krajowego, zajmowali się nauczyciele wędrowni przedewszystkiem badaniem stosunków hodowlanych, pochodzenia i stanu bydła rogatego, sposobem utrzymania tegoż i użytkowania, a przy tych szczegółowych badaniach, trwających po dni kilka w niektórych miejscowościach, udzielali rad i wskazówek, odnoszących się do racyonalnej hodowli i użytkowania bydła rogatego. Uprawa i przygotowanie pasz, mianowicie: koniczyny, lucerny, wyki (mieszanki), kukurudzy, saradelli, sporku, buraków pastewnych, — tudzież korzystne zużytkowywanie pastwisk, a w końcu poprawa łąk i pastwisk, były wszędzie przedmiotem pouczań wyczerpujących. Uprawa roli i poprawne do tego narzędzia, użycie nawozów handlowych, osobliwie fosforowych, tudzież właściwe zastosowanie nawozów zielonych, a w końcu wskazówki co do zakładania gnojowisk były również przedmiotem pouczeń.	Demonstracye odbywały się na oglądanych sztukach bydła, w stajniach gospodarstw zwiedzanych i w polu. Przy pouczaniach pokazywali nauczyciele modele pługów i bron poprawnych, okazy nasion roślin pastewnych i okazy nawozów. Użycie trokaru i obchodzenie się z bydłem przy wzdęciu.	Większe zgromadzenie (przeszło 160 słuchaczy), gdyż zeszli się włościanie z Dzikowca. Obecni: ks. wikary Dąbrowski i nauczyciel szkoły ludowej. Jest kółko rolnicze.
7	Cmolas				
8	Brostowa góra				
9	Majdan				
10	Rusinów				
11	Wilcza Wola				
12	Spie				
13	Krzątka				
14	Sokołów				
15	Maziarnia				
16	Budy				
17	Turza				
18	Trzybuska				
19	Nienadówka				
20	Grębów				
	Pow. Nisko:				
21	Nisko				Bardzo liczny udział słuchaczy (przeszło 120). Byli także obecni: pp. c. k. starosta Jakubowicz, kilku urzędników, burmistrz, kierownik szkoły, 2 nauczycieli i prywatny oficyalista z Zarzecza.
22	Zarzecze				Liczne zebranie słuchaczy.
23	Prządza				
24	Kopki				

Liczba porządkowa	Miejscowość i Powiat	Język wykładowy	Temat wykładów	Rodzaj demonstracyi	U W A G A
25	Koziarnia	polski	W myśl uchwały Wyskiego Sejmu z dnia 4. kwietnia 1892 i specyalnych rozporządzeń Wydziału krajowego, zajmywali się nauczyciele wędrowni przedewszystkiem badaniem stosunków hodowlanych, pochodzenia i stanu bydła rogatego, sposobem utrzymania tegoż i użytkowania, a przy tych szczegółowych badaniach, trwających po dni kilka w niektórych miejscowościach, udzielali rad i wskazówek, odnoszących się do racyonalnej hodowli i użytkowania bydła rogatego. Uprawa i przygotowanie pasz, mianowicie: koniczyny, lucerny, wyki (mieszanki), kukurudzy, saradelli, sporku, buraków pastewnych, — tudzież korzystne zużytkowywanie pastwisk, a w końcu poprawa łąk i pastwisk, były wszędzie przedmiotem pouczań wyczerpujących. Uprawa roli i poprawne do tego narzędzia, użycie nawozów handlowych, osobliwie fosforowych, tudzież właściwe zastosowanie nawozów mielonych, a w końcu wskazówki co do zakładania gnojowisk były również przedmiotem pouczań.	Demonstracye odbywały się na oglądanych sztukach bydła, w stajniach gospodarstw zwiedzanych i w polu. Przy pouczaniach pokazywali nauczyciele modele pługów i bron poprawnych, okazy nasion roślin pastewnych i okazy nawozów. Użycie trokaru i obchodzenie się z bydłem przy wzdęciu.	
26	Grobla	„			
27	Rudnik	„			
28	Kamień	„			
29	Racławice	„			
30	Nowa wieś	„			
31	Wolina	„			
	Powiat Łańcucki: okręg sądowy Leżajsk.				
32	Żołynia miasteczko	„			
33	Żołynia wieś	„			
34	Gielarowa	„			
35	Leżajsk	„			
36	Stare miasto	„			
37	Podklasztor	„			
38	Wierzawice	„			
39	Dębno	„			
40	Tryncza	„			
	Powiat Jarosławski: okręg sądowy Sieniawa.				
41	Nielipkowice	polski i ruski			
42	Czerwona wola	„			
43	Manasterz	„			
44	Czercze	„			
45	Dobra	„			
46	Cieplice	„			
47	Adamówka	„			
48	Majdan	„			

Liczba porządkowa	Miejscowość i Powiat	Język wykładowy	Temat wykładów	Rodzaj demonstracyi	U W A G A
	Powiat Cieszanowski:		W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. kwietnia 1892 i specyalnych rozporządzeń Wydziału krajowego, zajmywali się nauczyciele wędrowni przedewszystkiem badaniem stosunków hodowlanych, pochodzenia i stanu bydła rogatego, sposobem utrzymania tegoż i użytkowania, a przy tych szczegółowych badaniach, trwających po dni kilka w niektórych miejscowościach, udzielali rad i wskazówek, odnoszących się do racyonalnej hodowli i użytkowania bydła rogatego. Uprawa i przygotowanie pasz, mianowicie: koniczyny, lucerny, wyki (mieszanki), kukurudzy, saradelli, sporku, buraków pastewnych, — tudzież korzystne zużytkowywanie pastwisk, a w końcu poprawa łąk i pastwisk, były wszędzie przedmiotem pouczań wyczerpujących. Uprawa roli i poprawne do tego narzędzia, użycie nawozów handlowych, osobliwie fosforowych, tudzież właściwe zastosowanie nawozów mielonych, a w końcu wskazówki co do zakładania gnojowisk były również przedmiotem pouczań.	Demonstracye odbywały się na oglądanych sztukach bydła, w stajniach gospodarstw zwiedzanych i w polu. Przy pouczaniach pokazywali nauczyciele modele pługów i bron poprawnych, okazy nasion roślin pastewnych i okazy nawozów. Użycie trokaru i obchodzenie się z bydłem przy wzdęciu.	
49	Lubliniec nowy	polski i ruski			
50	Lubliniec stary	„			
51	Ruda	„			
52	Żuków	„			
53	Płazów	„			
54	Narol	„			
55	Lipsko	„			
56	Lówcza	„			
57	Gorajec	„			
58	Cieszanów	„			
59	Dachnów	„			
60	Lubaczów	„			
61	Chotylub	ruski			Obecny miejscowy nauczyciel, zebranie liczne.
62	Podemszczyzna	„			
63	Krzywe	polski i ruski			
64	Horyniec	„			
65	Nowiny	„			
66	Wólka horyniecka	„			
67	Szczurków	„			
68	Dąbrowa	„			
69	Łukawiec	polski			Pouczanie odbyło się w mieszkaniu ks. Łukasika, proboszcza, obecnym był także nauczyciel miejscowy.
70	Cieszanów	„			Wykład odbył się na Walnem zgromadzeniu oddziału Towarzystwa gospodar. Obecnymi byli: Władysław ks. Sapicha, baronowie Wattman i Brunicki i inni właściciele dóbr i dzierżawcy, tudzież nauczyciele ludowi i włościanie.
	P. Bolesław Gurski				
	Pow. Brodzki:				
1	Toporów	polski i ruski			Z powodu koszenia pierwszego siana i zasiewów w pełni, na wykład zeszło się tylko 8 gospodarzy.
3	Trójca				

Liczba porządkowa	Miejscowość i Powiat	Język wykładowy	Temat wykładów	Rodzaj demonstracyi	U W A G A
3	Turze	Język wykładowy polski i ruski	W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. kwietnia 1892 i specyalnych rozporządzeń Wydziału krajowego, zajmywali się nauczyciele wędrowni przedewszystkiem badaniem stosunków hodowlanych, pochodzenia i stanu bydła rogatego, sposobem utrzymania tegoż i użytkowania, a przy tych szczegółowych badaniach, trwających po dni kilka w niektórych miejscowościach, udzielali rad i wskazówek, odnoszących się do racyonalnej hodowli i użytkowania bydła rogatego. Uprawa i przygotowanie pasz, mianowicie: koniczyny, lucerny, wyki (mieszanki), kukurudzy, saradelli, sporku, buraków pastewnych, — tudzież korzystne zużytkowywanie pastwisk, a w końcu poprawa łąk i pastwisk, były wszędzie przedmiotem pouczań wyczerpujących. Uprawa roli i poprawne do tego narzędzia, użycie nawozów handlowych, osobliwie fosforowych, tudzież właściwe zastosowanie nawozów mielonych, a w końcu wskazówki co do zakładania gnojowisk były również przedmiotem pouczań.	Demonstracye odbywały się na oglądanych sztukach bydła, w stajniach gospodarstw zwiedzanych i w polu. Przy pouczeniach pokazywali nauczyciele modele pługów i bron poprawnych, okazy nasion roślin pastewnych i okazy nawozów. Użycie trokaru i obchodzenie się z bydłem przy wzdęciu.	Zebranie liczne.
4	Sokołówka pow. Złoczów				Z powodu jarmarku zajął się nauczyciel przedewszystkiem badaniem bydła majdańskiego na jarmarku spędzonem.
5	Ruda				Zebranie liczne.
6	Stanisławczyk				
7	Hrycowola				
8	Łopatyn				Obecnymi byli proboszczowie obydwóch obrządków i kilka osób z inteligencyi miejscowej. Zebranie liczne.
9	Uwiń				
10	Zawidcze				Przegląd bydła włościańskiego i przy tej sposobności poczanie.
11	Smarzów				Zebranie liczne.
12	Korsów				Zebranie bardzo liczne, przeszło 130 słuchaczy.
13	Piaski				Pouczenie przy sposobności oglądania bydła.
14	Klekotów				Zebranie liczne.
15	Koniuszków				
16	Jazłowczyk				Pouczenie przy oglądaniu bydła.
17	Berlin				Obecni miejscowy proboszcz gr. kat. i nauczyciel. Zebranie liczne.
18	Ditkowce				
19	Rażniów				
20	Zabłoćce				Pouczanie przy oglądaniu bydła o doborze rozpłodników.
21	Czechy				
22	Wysocko				Zebranie bardzo liczne, przeszło 150 osób. Obecne były i kobiety. Zainteresowanie się było bardzo wielkie. Stawiano wiele interpelacyi.
23	Kadłubiska i Jasionów				Z powodu licznych robót w polu mało się zebrało gospodarzy. Obecni wszakże byli zainteresowani wykładem, czego dowodem była długa pogadanka.
24	Ponikwa wiel.				Zebranie liczne.
25	Pieniaki				
26	Markopol				Obecnym był miejscowy proboszcz gr. kat. i proboszcz ze Zwierzynia.

Liczba porządkowa	Miejscowość i Powiat	Język wykładowy	Temat wykładów	Rodzaj demonstracyi	U W A G A
27	Trościaniec w.	polski i ruski	W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. kwietnia 1892 i specyalnych rozporządzeń Wydziału krajowego, zajmywali się nauczyciele wędrowni przedewszystkiem badaniem stosunków hodowlanych, pochodzenia i stanu bydła rogatego, sposobem utrzymania tegoż i użytkowania, a przy tych szczegółowych badaniach, trwających po dni kilka w niektórych miejscowościach, udzielali rad i wskazówek, odnoszących się do racyonalnej hodowli i użytkowania bydła rogatego. Uprawa i przygotowanie pasz, mianowicie: koniczyny, lucerny, wyki (mieszanki), kukurudzy, saradelli, sporku, buraków pastewnych, — tudzież korzystne zużytkowywanie pastwisk, a w końcu poprawa łąk i pastwisk, były wszędzie przedmiotem pouczań wyczerpujących. Uprawa roli i poprawne do tego narzędzia, użycie nawozów handlowych, osobliwie fosforowych, tudzież właściwe zastosowanie nawozów mielonych, a w końcu wskazówki co do zakładania gnojowisk były również przedmiotem pouczań.	Demonstracye odbywały się na oglądanych sztukach bydła, w stajniach gospodarstw zwiedzanych i w polu. Przy pouczaniach pokazywali nauczyciele modele pługów i bron poprawnych, okazy nasion roślin pastewnych i okazy nawozów. Użycie trokaru i obchodzenie się z bydłem przy wzdęciu.	Zebranie liczne. Obecnymi byli miejscowy proboszcz gr. kat. i nauczyciel.
28	Załoźce	„			Na życzenie miejscowej inteligencyi i za zgodą gr. kat. księży odbył się wykład na wiecu ludowym, w sprawie zagrabienia Morskiego Oka zebranym. Słuchaczy przeszło 300. W całym powiecie jedyne kółko rolnicze.
29	Milno	„			Prawie każdy z gospodarzy jest tkaczem i wyrabiają barwne wzorzyste kilimy. Zebranie liczne.
30	Kutyszcze	„			Obecnym był proboszcz gr. kat. i kilka osób ze dworu.
31	Zagórze	„			
32	Podkamień	„			
	P. Stanisław Szalay				
	Powiat Wadowicki:				
1	Chocznia powołano gminy: 1. Kaczyna 2. Zawadka 3. Gorzenia	polski			Zebranie bardzo liczne; zainteresowanie się udzielanemi pouczeniami wielkie.
2	Wilamowice powołano gminy: 1. Babice 2. Lgota 3. Roków	„			Zebranie liczne, w którem brały udział także kobiety i miejscowa inteligencya.
3	Tłuczań powołano gminy: 1. Tłuczeń gór. 2. Kosowa 3. Chrząstkowice	„			dtto.

Liczba porządkowa	Miejscowość i Powiat	Język wykładowy	Temat wykładów	Rodzaj demonstracyi	U W A G A
4	Marcyporęba (trzy wykłady) powołano gminy: 1. Wysoka 2. Nowe dwory 3. Brzeźnica 4. Brzezinka 5. Kopytówka	J ę z y k w y k ł a d o w y p o l s k i	W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. kwietnia 1892 i specyalnych rozporządzeń Wydziału krajowego, zajmywali się nauczyciele wędrowni przedewszystkiem badaniem stosunków hodowlanych, pochodzenia i stanu bydła rogatego, sposobem utrzymania tegoż i użytkowania, a przy tych szczegółowych badaniach, trwających po dni kilka w niektórych miejscowościach, udzielali rad i wskazówek, odnoszących się do racyonalnej hodowli i użytkowania bydła rogatego. Uprawa i przygotowanie pasz, mianowicie: koniczyny, lucerny, wyki (mieszanki), kukurudzy saradelli, sporku, buraków pastewnych, — tudzież korzystne zużytkowywanie pastwisk, a w końcu poprawa łąk i pastwisk, były wszędzie przedmiotem pouczań wyczerpujących. Uprawa roli i poprawne do tego narzędzia, użycie nawozów handlowych, osobliwie fosforowych, tudzież właściwe zastosowanie nawozów mielonych, a w końcu wskazówki co do zakładania gnojowisk były również przedmiotem pouczań.	Demonstracye odbywały się na oglądanych sztukach bydła, w stajniach gospodarstw zwiedzanych i w polu. Przy pouczaniach pokazywali nauczyciele modele pługów i bron poprawnych, okazy nasion roślin pastewnych i okazy nawozów. Użycie trokaru i obchodzenie się z bydłem przy wzdęciu.	Zebranie dosyć liczne, interesujące się sprawą hodowli bydła.
5	Pobiedz Paszkówka (dwa wykłady) powołano gminy: 1. Benczyn 2. Jaskowice 3. Sosnowice				Zebranie bardzo liczne (w drugim dniu przeszło 200 osób).
6	Krzęcin (trzy wykłady) powołano gminy: 1. Polanka Hallera 2. Gołuchowice 3. Zelczyna				Zebranie liczne, na których obecnym był proboszcz miejscowy.
7	Facimiech powołano gminy: 1. Borek szlachecki 2. Ochocza 3. Wielkie drogi 4. Pozowice				Z powodu nieprzychylności wójta zebrała się bardzo mała ilość słuchaczy.
	Pow. Bialski:				
8	Czaniec				
9	Kobiernice				
10	Porąbka				
11	Międzybrodzie lipnickie				
12	Międzybrodzie kobiernickie				
13	Międzybrodzie żywieckie				

Liczba porządkowa	Miejscowość i Powiat	Język wykładowy	Temat wykładów	Rodzaj demonstracyi	UWAGA
	Powiat Żywiecki:		W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. kwietnia 1892 i specyalnych rozporządzeń Wydziału krajowego, zajmywali się nauczyciele wędrowni przedewszystkiem badaniem stosunków hodowlanych, pochodzenia i stanu bydła rogatego, sposobem utrzymania tegoż i użytkowania, a przy tych szczegółowych badaniach, trwających po dni kilka w niektórych miejscowościach, udzielali rad i wskazówek, odnoszących się do racyonalnej hodowli i użytkowania bydła rogatego. Uprawa i przygotowanie pasz, mianowicie: koniczyny, lucerny, wyki (mieszanki), kukurudzy, saradelli, sporku, buraków pastewnych, — tudzież korzystne zużytkowywanie pastwisk, a w końcu poprawa łąk i pastwisk, były wszędzie przedmiotem pouczań wyczerpujących. Uprawa roli i poprawne do tego narzędzia, użycie nawozów handlowych, osobliwie fosforowych, tudzież właściwe zastosowanie nawozów mielonych, a w końcu wskazówki co do zakładania gnojowisk były również przedmiotem pouczań.	Demonstracye odbywały się na oglądanych sztukach bydła, w stajniach gospodarstw zwiedzanych i w polu. Przy pouczaniach pokazywali nauczyciele modele pługów i bron poprawnych, okazy nasion roślin pastewnych i okazy nawozów. Użycie trokaru i obchodzenie się z bydłem przy wzdęciu.	
14	Żywiec powołano gminy: 1. Zadziela 2. Stary Żywiec 3. Tresna 4. Czernichów 5. Międzybrodzie 6. Moszczawica	Język wykładowy polski			Nie można było znaleść, a raczej uzyskać odpowiedniego lokalu na naukę, wielu przeto z tych, którzy się zebrali, rozeszło się przed wykładem.
15	Zabłocie powołano gminy: 1. Leśna 2. Sienna				Zeszli się wójt z radnymi i pisarz gminny, ze wsi nikt nie przyszedł.
16	Sporysz powołano gminy: 1. Trzebinia 2. Świnna 3. Przyłęków				Zebranie nie liczne, bo wójt nie ogłosił był wpierw wykładów.
17	Ładygowice powołano gminy: 1. Bierna 2. Pietrykowice 3. Zarzecze				Zebranie bardzo nieliczne, zaledwo 6 osób przybyło na wykład, a to z powodu zajęcia w fabrykach.
18	Lipowa (dwa wykłady) powołano gminy: 1. Słotwina 2. Ostre				Zebranie liczne, zainteresowanie wielkie, włościanie sami domagali się dalszych pouczeń.
19	Radziechów (dwa wykłady) powołano gminę: 1. Wieprz				Zebranie liczne, w którem wzięło udział dwadzieścia kobiet.

Liczba porządkowa	Miejscowość i Powiat	Język wykładowy	Temat wykładów	Rodzaj demonstracyi	U W A G A
20	Cięcina (dwa wykłady) powołano gminy: 1. Żabnica 2. Brzuśnik 3. Bystra	J ę z y k w y k ł a d o w y p o l s k i.	W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. kwietnia 1892 i specyalnych rozporządzeń Wydziału krajowego, zajmywali się nauczyciele wędrowni przedewszystkiem badaniem stosunków hodowlanych, pochodzenia i stanu bydła rogatego, sposobem utrzymania tegoż i użytkowania, a przy tych szczegółowych badaniach, trwających po dni kilka w niektórych miejscowościach, udzielali rad i wskazówek, odnoszących się do racyonalnej hodowli i użytkowania bydła rogatego. Uprawa i przygotowanie pasz, mianowicie: koniczyny, lucerny, wyki (mieszanki), kukurudzy, saradelli, sporku, buraków pastewnych, — tudzież korzystne zużytkowywanie pastwisk, a w końcu poprawa łąk i pastwisk, były wszędzie przedmiotem pouczań wyczerpujących. Uprawa roli i poprawne do tego narzędzia, użycie nawozów handlowych, osobliwie fosforowych, tudzież właściwe zastosowanie nawozów mielonych, a w końcu wskazówki co do zakładania gnojowisk były również przedmiotem pouczań.	Demonstracye odbywały się na oglądanych sztukach bydła, w stajniach gospodarstw zwiedzanych i w polu. Przy pouczaniach pokazywali nauczyciele modele pługów i bron poprawnych, okazy nasion roślin pastewnych i okazy nawozów. Użycie trokaru i obchodzenie się z bydłem przy wzdęciu.	Zebranie nie liczne, ale kobiety i kilka osób z inteligencyi interesowały się pouczeniami.
21	Milówka powołano gminy: 1. Kamesznica 2. Szare 3. Nieledwia 4. Cisiec				Zebranie liczne.
22	Rajcza (dwa wykłady) powołano gminę: 1. Sól				Podczas pobytu w Rajczy nieustannie deszcz padał, zebranie pomimo tego dosyć liczne. Obecnych na niem było także 3 księży i 2 nauczycieli ludowych.
23	Ujsoły				W miejscowości tej jest kółko rolnicze i sklepik włościański; zebranie dosyć liczne.
24	Rycerka dolna powołano gminę: 1. Rycerkę gór.				Zebranie małe, obecni: 3 osoby z inteligencyi. Kółko rolnicze istnieje tylko nominalnie. Sklepu wartości 300 zł. nikt nie chce trzymać. Czytelnia 102 książek
25	Rychwałd (dwa wykłady) powołano gminy: 1. Rychwałdek 1. Pewel				Zebranie małe; obecnych było wszakże ośm kobiet, interesujących się bardzo przedmiotem pouczań.
26	Okrojnik (dwa wykłady) powołano gminy: 1. Oczków 2. Łękawica 3. Kocierz łęk. 4. Kocierz mosz.				Zebranie bardzo liczne.
27	Gilowice				Zebranie małe.
28	Jeleśna dworzec powołano gminy: 1. Pewel mała 2. Pewel wielka 3. Mutna 4. Hucisko				Zebranie słuchaczy liczne.

Liczba porządkowa	Miejscowość i Powiat	Język wykładowy	Temat wykładów	Rodzaj demonstracyi	U W A G A
29	Jeleśna kościół powołano gminy: 1. Korbielów 2. Krzyżowa 3. Sopotnia w. 4. Sopotnia m. 5. Przyborów	J ę z y k w y k ł a d o w y p o l s k i	W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. kwietnia 1892 i specyalnych rozporządzeń Wydziału krajowego, zajmywali się nauczyciele wędrowni przedewszystkiem badaniem stosunków hodowlanych, pochodzenia i stanu bydła rogatego, sposobem utrzymania tegoż i użytkowania, a przy tych szczegółowych badaniach, trwających po dni kilka w niektórych miejscowościach, udzielali rad i wskazówek, odnoszących się do racyonalnej hodowli i użytkowania bydła rogatego. Uprawa i przygotowanie pasz, mianowicie: koniczyny, lucerny, wyki (mieszanki), kukurudzy, saradelli, sporku, buraków pastewnych, — tudzież korzystne zużytkowywanie pastwisk, a w końcu poprawa łąk i pastwisk, były wszędzie przedmiotem pouczań wyczerpujących. Uprawa roli i poprawne do tego narzędzia, użycie nawozów handlowych, osobliwie fosforowych, tudzież właściwe zastosowanie nawozów mieionych, a w końcu wskazówki co do zakładania gnojowisk były również przedmiotem pouczań.	Demonstracye odbywały się na oglądanych sztukach bydła, w stajniach gospodarstw zwiedzanych i w polu. Przy pouczaniach pokazywali nauczyciele modele pługów i bron poprawnych, okazy nasion roślin pastewnych i okazy nawozów. Użycie trokaru i obchodzenie się z bydłem przy wzdęciu.	Zebranie dosyć liczne. Obecnych było 6 osób z inteligencyi.
30	Koszarowa (dwa wykłady)				Zebranie bardzo liczne (przeszło 160 osób), a to z powodu obchodu św. Katarzyny. Powszechnem zatrudnieniem jest tu bednarstwo.
31	Lachowice (dwa wykłady)				Na obydwóch zebraniach połowę obecnych stanowiły kobiety, które tu prowadzą całe gospodarstwo. Jedna osoba z inteligencyi.
32	Ślemień (dwa wykłady) powołano gminy: 1. Kozań 2. Kuroń 3. Las 4. Pewelek				Na pierwszym wykładzie bardzo mało słuchaczów się zeszło, natomiast na drugim było liczne zgromadzenie, z samych najpoważniejszych gospodarzy złożone.
	R. Wiśniewski razem z p. **Gurskim.**				
1	Machnów (pow. Rawski)				Zwiedzanie obory zarodowej bydła krajowego majdańskiego u księdza Kuzyka.
2	Deniska nowe (pow. Rawski)				Zwiedzanie obory zarodowej bydła krajowego majdańskiego u Wielm. Skólimowskiego.
3	Czechy (pow. Brodzki)				Zwiedzanie obory zarodowej bydła krajowego majdańskiego u Wielm. Krajewskiego.
4	Majdan stary (pow. Kamionecki)				Zwiedzanie obory zarodowej bydła krajowego majdańskiego u Wiel. Rozwadowskiego.
	P. Szalay razem z p. **Bieleckim.**				
1	Kozy (pow. Bialski)				Zwiedzanie obory zarodowej bydła krajowego czerwono-bułeczkowatego u Wiel. Dr. Hermana Czecza.
2	Kobiernice (pow. Bialski)				
3	Wielkie drogi (pow. Wadowicki)				Zwiedzanie obory zarodowej bydła krajowego czerwono-bułeczkowatego u Wiel. Jana Brandysa.
4	Bierzanów (pow. Wielicki)				Zwiedzanie obory zarodowej bydła kraj. czerwono-bułeczkowatego u W. Karola Czecza.

Dr. Massalski, instruktor mleczarstwa:

Liczba porządkowa	Miejscowość	Język wykładowy	Słuchacze	Temat wykładów	Demonstracye	Uwaga
1	Wierzchnia	Język wykładowy polski	Służba ekonomiczna folwarku	Własności mleka, obchodzenie się z mlekiem bez centryfugi i przy użyciu centryfugi. Wyrób masła.	Użycie centryfugi Lefelda i maśnicy Victoria	
2	Hoszów		dtto.	Użycie centryfugi Lefelda i Victorya.	dtto.	
3	Kraków		Produceńci mleka z okolicy, tudzież trudniący się sprzedażą mleka w Krakowie.	Dalszy ciąg pouczeń o użyciu narzędzi i przyrządów mleczarskich	Użycie przyrządów mleczarskich	
4	Siercza		Właściciel majątku i służba folwarczna	O wyrobie masła i potrzebnych do tego przyrządach	dtto.	
5	Lwów		Uczestnicy w walnem zgromadzeniu c. k. Towarzystwa gospodarskiego.	O centryfudze, tudzież najważniejszych narzędziach i przyrządach mleczarskich	dtto.	
6	Kraków		Uczestnicy walnego zgromadzenia Towarzystwa rolniczego	dtto, a nadto o sprzedaży świeżego mleka i wyrobie masła	dtto.	
7	Krasiczyn		Służba ekonomiczna	O użyciu centryfugi Lefelda, chłodnicy itp.	Doświadczenie z centryfugą	
8	Putiatyńce		dtto.	O użyciu centryfugi i wyrobie masła	dtto. i z maślnicą Victoria	
9	Ponikszew		dtto.	dtto.	dtto.	

Liczba porządkowa	Miejscowość	Język wykładowy	Słuchacze	Temat pouczeń	Demonstracye	Uwaga
10	Podleszany	Język wykładowy polski	Służba ekonomiczna	O wyrobie, pakowaniu i wysełce masła	Pakowanie i wysełka	
11	Kraków		Jak pod 3.	O wyrobie masła i handlu eksportowym masłem	dtto.	
12	Sosnów		Właściciel dóbr i służba ekonomiczna	O użyciu przyrządów mleczarskich, centryfugi, chłodnicy itd.	Użycie centryfugi i przyrządów	
Oprócz powyższych pouczeń, udzielanych na żądanie stron interesowanych, miał p. Massalski trzy 1-o tygodniowe kursa (każdy w 20-tu wykładach) w						
1	Krakowie	Język wykładowy polski	Producenci mleka z okolicy, tudzież trudniący się sprzedażą mleka w miejscu	Własność mleka, racyonalne obchodzenie się z mlekiem, przeróbka, maszyny i narzędzia do tego używane, handel mlekiem i produktami mleczarskiemi itd.	Użycie najważniejszych przyrządów, centryfug, chłodnic, maślnic, tudzież oznaczenie tłuszczu w mleku	
2	Lwowie					
3	Jagielnicy		Uczniowie niższej szkoły rolniczej			

L. W. 6.875/94.

Aleg. 199.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie projektów kolei lokalnych, przedłożonych mu celem wyjednania poparcia w myśl ustawy kraj. z dnia 17. lipca 1893 r.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 31. grudnia 1893 r. do LW. 69 001. Wydział krajowy przedstawił stan rzeczy co do wykonania uchwał Wysokiego Sejmu, powziętych podczas sesyi poprzedniej w przedmiocie popierania kolei niższorzędnych, oraz co do innych czynności, z tym przedmiotem w związku będących.

W powołanem sprawozdaniu nadmienił Wydział krajowy, iż do końca roku 1893 nie przedłożono mu pozytywnych projektów kolei lokalnych, oprócz projektu kolei Przeworsk-Rozwadów, zakomunikowanego mu przez c. k. Rząd w połowie grudnia 1893 r. w skutek podania Wydziału powiatowego w Nisku. Zarazem podniesiono już w rzeczonem sprawozdaniu że Wydział krajowy ma powody do przewidywania, iż niebawem wpływać będą do Wysokiego Sejmu lub do Wydziału krajowego podania o poparcie różnych projektów kolei lokalnych, które w ostatnich latach inicyatywą przywatną przygotowane zostały i co do których po części odbyły się już nawet komisye urzędowe.

Przewidywania te ziściły się, albowiem z dniem pierwszego posiedzenia bieżącej sesyi sejmowej wpływać poczęły do Wydziału krajowego projekty kolei lokalnych. Razem z wymienionym już powyżej projektem kolei lokalnej Przeworsk-Rozwadów wpłynęło ich 10, a mianowicie:

L. porządkowa	Projekt kolei lokalnej	Wniesiony do Wydziału kraj. dnia	Urzędowa rewizya trasy odbyła się	długość w kilometrach	Kosztorys budowy zł. w. a.	U w a g i.
1	Rozwadów-Przeworsk . .	d 15. grudnia 1893	jeszcze się nie odbyła	76	3,181.250	
2	Dukla-Krosno-Przybówka . .	d. 10. i 24. stycznia 1894	d. 11. czerwca 1892	34	1,524.546	
3	Borki wielkie-Skałat-Grzymałów	d. 15. stycznia 1894	jeszcze się nie odbyła	31	900.000	
4	Gorlice-Konieczna . . .	d. 18. stycznia 1894	d. 21 września 1893	43	1,957.000	
5	Szeparowce-Delatyn . . .	d. 23. stycznia 1894	d. 8. czerwca 1893	30	1,250.073	
6	Kołomyja-Horodenka-Zaleszczyki	d. 23. stycznia 1894	jeszcze się nie odbyła	70	2,809.550	
7	Łupków-Cisna	d. 27. stycznia 1894	d. 13. lipca 1893	25	1,100.000	
8	Część projektu: Rzeszów-Dynów-Rymanów	d. 27. stycznia 1894	jeszcze się nie odbyła	—	—	przedłożono tylko plany warstwowe.
9	Część projektu: Jasło-Żmigród-Konieczna	d. 27. stycznia 1894	jeszcze się nie odbyła	—	—	
10	Część projektu: Chabówka-Zakopane, Stary Sącz-Szczawnica, Nowy Targ-Krościenko	d. 29. stycznia 1894	jeszcze się nie odbyła	—	—	przedłożono tylko sprawozdanie o spodziewanym ruchu.

Co do znacznej części tych projektów podający je żądają bezzwłocznego zbadania i przedstawienia Wysokiemu Sejmowi jeszcze w ciągu bieżącej sesyi wniosków co do poparcia onych przez kraj w myśl ustawy krajowej z d. 17. lipca 1893 r.

Daty powyżej przytoczone świadczą, iż pomienione projekty, wymagające gruntownego pod tak wielorakimi względami zbadania, a zatem pracy poważnej i czasu odpowiedniego celem należytego przygotowania i opracowania wniosków — przedłożone zostały w ostatniej chwili, to jest w porze, kiedy badania takich projektów powinnyby już być przez organa Wydziału krajowego ukończone i wyniki tych badań przedłożone Wysokiemu Sejmowi z odpowiednimi wnioskami.

Zważywszy, że projekty wniesione nia obejmują bądź żadnych danych, jakie ze względów komercyalnych i finansowych są niezbędne w celu przedstawienia uzasadnionych wniosków co do rodzaju i wysokośoi poparcia ze strony kraju, bądź obejmują dane mylne lub zupełnie niedostateczne; zważywszy nadto, że w ciągu trwania obecnej Sesyi Wysokiego Sejmu bezwarunkowo czasu na to nie starczyło, iżby Wydział krajowy zgromadzić mógł potrzebne dane ze źródeł autentycznych i że dalszy tok powyższych czynności, oraz przygotowanie sprawozdań i wniosków pozytywnych do Wysokiego Sejmu wymagają także pewnego

czasu — okazuje się jasno, iż Wydział krajowy nie miał możności zadość uczynienia postanowieniu §. 12. ustawy krajowej z dnia 17. lipca 1893 (Dz. ust. k. 42), wskazującemu, w jaki sposób przygotowane i przedłożone być winny wnioski podlegające uchwałom i decyzyi Wysokiego Sejmu, w przedmiocie popierania niższorzędnych kolei żelaznych.

Wydział krajowy podaje więc w niniejszem sprawozdaniu tylko sumaryczny przegląd pomienionych projektów, tak jak one przez wnoszących je przedstawione zostały.

1. Projektowana kolej Przeworsk-Rozwadów.

Według zakomunikowanego projektu trasa tej kolei, proponowanej jako normalnotorowa, prowadzi z Przeworska na Gorzyce, Dębno, Leżajsk, Sarzynę, Rudnik, Nisko, do Rozwadowa, z 8 stacyami w tychże miejscowościach.

Długość jej wynosi 76 km.

Kosztorys wraz z taborem, procentami interkalarnymi i funduszem zasobowym wynosi zł. w. a. 3,320.000, t. j. średnio zł. w. a. 43.940 na 1 km. Wybór trasy i punkt złączenia z koleją Karola Ludwika w Przeworsku motywowany jest jedynie mniejszymi kosztami budowy niż przy wyborze innej trasy, twierdząc, iż trasa z Rzeszowa do Rozwadowa natrafiałaby na mniej pomyślne warunki terenu, a trasa z Jarosławia byłaby znacznie dłuższą, i temsamem niekorzystną. Żadne inne powody wyboru trasy nie zostały podane. Nie dostarczono również żadnych dat co do spodziewanego ruchu, — a o rentowności wspomina sprawozdanie techniczne tylko tyle, iż jej spodziewać się nie można, — i podnosi zarazem, iż kolej ta zasilaną by była tylko po jednej stronie, mając po drugiej San i granicę rosyjską.

2. Projekt kolei Dukla-Krosno-Przybówka.

Linia ta, projektowana jako normalnotorowa, prowadzi z Dukli na Wietrzno, Zręcin, Krosno, Potok, Ustrobnę do Przybówki (stacya szlaku Jasło-Rzeszów kolei państwowych) z 7 stacyami w tychże miejscowościach. Długość jej wynosi 34·4 km., a kosztorys budowy, wraz z kosztem taboru i rozszerzenia obu stacyi złączenia, tudzież procentami interkalarnymi i funduszem zasobowym, 1,524.546 zł. w. a, czyli średnio na 1 km. 44 319 zł. w. a.

Sprawozdanie techniczne projektującego przyjmuje atoli rzeczywisty kapitał budowy tylko w sumie 1,350.000 zł. w. a., a kapitał nominalny w sumie 1,600.000 zł. w. a. (co znaczy emisyę papierów po średnim kursie 84¾ %, czyli zwiększenie kapitału o 18½ %).

Ruch spodziewany preliminowany jest ogółowo, bez podania dat bliższych, — a mianowicie: ruch towarowy na 109.000 tonnokilometrów na 1 km. długości,

„ osobowy „ 29.000 osobokilometrów „ 1 „ „

Średnią opłatę za tonnę i kilometr przyjęto po 7 centów, a za osobę i kilometr po 2½ centy.

Koszta eksploatacyi przyjęto po 1.200 zł. w. a. na 1 km. długości.

Na tych podstawach preliminowano rentowność jak następuje:

dochód z ruchu osobowego . . .	25.000	zł. w. a.
„ „ towarowego . . .	260.000	„ „
„ z transportów bydła . . .	10.000	„ „
razem dochód .	295.000	zł. w. a.
koszta eksploatacyi	51.000	„ „
czysty dochód .	244.000	zł. w. a.

co znaczy 15¼ % od kapitału nominalnego, a 18 % od kapitału rzeczywistego.

3. Projekt kolei Borki wielkie-Skałat-Grzymałów.

Kolej ta projektowana jest jako normalnotorowa, o długości 34·4 km., z 4 stacyami: Borki wielkie, Kołodziejówka, Skałat i Grzymałów

Kosztorys budowy (bez procentów interkalarnych i bez funduszu zasobowego) preliminowany jest na zł. w a. 900.000, t. j. średnio zł. w. a 28.662 na 1 km.

Ruch spodziewany preliminowano na:

ruch towarowy na 38.200 tonnokilometrów na 1 km. długości,
„ osobowy „ 21.000 osobokilometrów „ 1 „ „

Średnia opłata przyjęta przez projektujących wypada po 6·4 centa za tonnę i km., a po 1·8 centa za osobę i kilometr.

Koszta eksploatacyi preliminowano na zł. w. a. 1500 na 1 km.

Na tych podstawach preliminowano czysty dochód ogółem na 41.000 zł. w. a., jako wystarczający na oprocentowanie po 4% i umorzenie kapitału.

4. Projekt kolei Gorlice-Konieczna.

Trasa tej kolei, 43½ km. długości, prowadzi z Gorlic przez Ropę, Łosie, Klimkówkę, Ujście ruskie, Smerekowiec, do Koniecznej na granicy węgierskiej, z 7 stacyami w tychże w tychże miejscowościach

Kosztorys budowy wynosi zł. w. a. 1,957.500, t. j. średnio na 1 km. okrągło zł. w. a. 45.000.

Ruch spodziewany preliminowano ogółem, bez podania dat bliższych:

ruch towarowy na 102.400 tonnokilometrów na 1 km. długości,
„ osobowy „ 28.000 osobokilometrów „ 1 „ „

Średnią opłatę przewozową przyjęto 7 centów za tonnę i kilometr, 2½ centa za osobę i kilometr.

Koszt eksploatacyi preliminowano po zł. w. a. 1.400 na 1 km.

Na powyższych podstawach preliminowano:

dochód brutto	338.000 zł. w. a.
koszta eksploatacyi . . .	60.900 „ „ „
czysty dochód . .	277.100 zł. w. a.

czyli 10·6% od kapitału nominalnego, a 14·16% od kapitału rzeczywistego.

5. Projekt kolei Szeparowce-Delatyn.

Kolej projektowana jako normalno torowa, 29.679 km. długa, prowadzi z Szeparowiec na Tłumaczyk, Sadzawkę, Łanczyn do Delatyna, z 6 stacyami lub przystankami w tychże miejscowościach.

Kosztorys budowy wynosi z taborem zł. w. a. 1,250.073 (= zł. w. a. 42.090 na 1 km.), bez taboru zł. w. a. 1,153.845 (= zł. w. a. 38.850 na 1 km.)

Spodziewany ruch preliminowano na:

ruch towarowy na 71.000 tonnokilometrów na 1 km. długości,
„ osobowy „ 23.500 osobokilometrów „ 1 „ „

Opłatę przewozową przyjęto po 10 centów za tonnę i kilometr, po 2 centy za osobę i kilometr.

Koszta eksploatacyi przyjęto w cyfrze 50% dochodu brutto, zatem po zł. w. a. 3.360 na 1 km.

Na tych podstawach preliminowano czysty dochód na zł. w. a. 100,735, t. j. 7·6% od kapitału nominalnego, przyjętego w cyfrze zł. w. a. 1,322.500.

6. Projekt kolei Kołomyja-Horodenka-Zaleszczyki.

Kolej ta, projektowaua jako normalno-torowa, stanowi dwie linie, z których jedna 45·870 km. długa:

a) prowadzi z Kołomyi na Ceniawę, Zahajpol, Gwoździec, Czechowę, Soroki, Okno, Czerniatyn, do Horodenki, z 9 stacyami w tychże miejscowościach, a kosztorys jej budowy, bez taboru, procentów interkalarnych i funduszu zasobowego wynosi 1,785.750 zł. w. a., t. j. 38.906 zł. w. a. na 1 km. — druga zaś 24·570 km. długa:

b) prowadzi z Horodenki przez Serafince, Stefanówkę do Kostrzyżówki-Zaleszczyk, z 4 stacyami w tychże miejscowościach, a kosztorys jej budowy, bez taboru, procentów interkalarnych i funduszu zasobowego wynosi zł. w. a. 1,023.800, t. j. zł. w. a. 41.618 na 6 km.

Dla obu linii łącznie preliminowano ruch spodziewany na:

ruch towarowy 61.600 tonnokilometrów na 1 km. długości
„ osobowy 23.000 osobokilometrów „ 1 „ „

Średnią opłatę przyjęto za tonnę i kilometr po 6 ct., za osobę i kilometr po 1 cencie.

Koszta eksploatacyi przyjęto w wysokości 50% dochodu brutto, czyli po zł. w. a. 1.900 na 1 km.

Na powyższych podstawach preliminowano zł. w. a. 134.000 czystego dochodu. Że zaś sprawozdanie o rentowności przyjmuje — niezgodnie z kosztorysem — kapitał zakładowy obu linii w sumie tylko 2,400.000 zł. w. a., przeto wykazuje czysty dochód w stosunku 5·6%.

7. Projektowana kolej Łupków-Cisna.

Jako normalnotorowa, miałaby ta kolej 25·4 km. długości, zaś 27·437 km. jako wąskotorowa.

Sumaryczny kosztorys wynosi w pierwszym razie, wraz z taborem, lecz bez procentów interkalarnych i funduszu zasobowego 1.108.000 zł. w. a., t. j. średnio 44.336 zł. w. a. na 1 km., w drugim zaś razie 665.000 zł. w. a. t. j, 24.270 zł. w. a. na 1 km.

Trasa prowadzi z Łupkowa na Smolnicę, Wolę Michową, Strubię, Zubracze, do Cisny, z 6 stacyami w tychże miejscowościach.

Spodziewany ruch towarowy preliminowano na 70.000 tonnokilometrów na 1 km. długości, a opłatę przewozową przyjęto po 7 centów za tonnę i kilometr.

Koszta eksploatacyi przyjęto po 90 centów za każdy kilometr przebiegu pociągu (Zugskilometer) w sumie łącznej 40.500 zł. w. a., czyli po zł. w. a. 1.954 na 1 km. (przy normalnym torze). Na inne koszta oraz podatki preliminowano w. a. zł. 6000.

Dochód brutto ogółem przyjęto na	126.000 zł. w. a.
koszta „ „	46.500 „ „
czysty dochód przyjęto na . .	79.500 zł. w. a.

Kapitał nominalny preliminowano dla kolei normalnotorowej na 1,205.000 zł. w. a. zatem czysty dochód od takowego na 6·6%.

8. i 9. Co do projektowanych kolei Rzeszów-Dynów-Rymanów, tudzież Jasło-Żmigród-Konieczna przedłożono dotychczas Wydziałowi krajowemu tylko plany warstwowe.

10. Projekt kolei Chabówka-Zakopane z odnogą Nowy Targ-Krościenko-Szczawnica. Przedłożono dotychczas Wydziałowi krajowemu sprawozdanie o spodziewanym na tych kolejach ruchu. Studyum to mogłoby dopiero służyć za podstawę do opracowania projektu.

W myśl §. 15. ustawy krajowej z dnia 17. lipca 1893 r. Wydział krajowy zasięgnął opinii krajowej Rady kolejowej co do przedłożonych mu wyżej wymienionych projektów kolei lokalnych, a krajowa Rada kolejowa na posiedzeniu z dnia 1. b. m. zgodnie z wyrażonem już zapatrywaniem Wydziału krajowego, powzięła w tym przedmiocie następującą uchwałę:

„Doradza się Wydziałowi krajowemu, aby nie wnosił do Wysokiego Sejmu przed-
„łożonych Radzie kolejowej projektów poszczególnych linii, a to z powodu, że projekta te, zapóźno przez interesentów nadesłane, nie mogły być w tak krótkim czasie dostatecznie zba-
„dane tak przez biuro kolejowe jak przez krajową Radę kolejową.“

Co do wymienionych wyżej projektów, nasuwają się jeszcze następujące dalsze uwagi.

Preliminowany przez projektujących ruch spodziewany, nie jest oparty na żadnych poważnych podstawach (z wyjątkiem projektu kolei Chabówka-Zakopane, Nowy Targ-Szczawnica), i polega przeważnie na zupełnie dowolnych, tak ze stosunkami ekonomicznymi naszego kraju, jak z naturą kolei lokalnych niezgodnych przypuszczeniach. Skutkiem tego i preliminowana rentowność od wszelkiego daleką jest prawdopodobieństwa.

Uderzającymi są również wysokie preliminarze kosztów budowy, nieodpowiednie warunkom kolei lokalnych w naszym kraju, na nader tylko słaby ruch liczyć mogących.

Jak w wypadkach powyżej przytoczonych, tak w ogólności, z niewielu wyjątkami, projektowanie u nas kolei lokalnych zaczyna się zwykle od prowadzenia trasy i ponoszenia na ten cel kosztów, kwestyę spodziewanego ruchu bądź zupełnie pozostawiając na boku, bądź nie traktując jej poważnie. Wydział krajowy zaś mniema, że dopiero ścisłe w tym kierunku przeprowadzone studya, dają należytą podstawę do racyonalnego opracowania projektów, i następnego ich sprawdzenia.

Badanie przedłożonych projektów nie może — zdaniem Wydziału krajowego — ograniczać się na sprawdzeniu, względnie sprostowaniu kosztorysu, oraz dat komercyalnych i obliczonej rentowności kapitału nakładowego, ale pierwszym jego celem winno być orzeczenie, czy i o ile do danej linii mógłby lub powinienby być zastosowanym tańszy typ budowy i eksploatacyi bez uszczerbku dla ekonomicznych potrzeb okolicy, a to w celu podniesienia ile można rentowności projektowanej kolei, przez co krajowy fundusz kolejowy byłby mniej narażonym na bezzwrotne ofiary, a natomiast starczyłby na popieranie większej liczby kolei lokalnych. Dążyć więc należy — zdaniem Wydziału krajowego — do tego, aby narzędzie zastosowane było do celu, aby każda nowa kolej lokalna przez kraj popierana, była tak przeprowadzoną, zbudowaną, urządzoną i administrowaną, jak tego wymagają stosunki produkcyi, handlu i ruchu okolicy tą koleją przeciętej, nie zaś reguły szablonowe dla głównych kolei przyjęte. — Szablonowa budowa, szablonowe urządzenie kolei lokalnej, oparte na wzorach kolei głównych, szablonowa eksploatacya oparta na regularnem prowadzeniu pewnej liczby pociągów bez względu na to, czy pociągi te mają co wozić, są przyczyną wydatków niestosunkowo wielkich, w skutek których dochody kolei albo nie pokrywają nawet kosztów eksploatacyi, albo w razie przeciwnym wystarczają zaledwie na

oprocentowanie małej części znacznego kapitału włożonego w kosztowną budowę. — Skutki tych niedoborów odbijałyby się nietylko dotkliwie na krajowym funduszu kolejowym, z którego udzielane subwencye, n. p. w formia zakupna akcyi przedsiębiorstwa, uważaneby być musiały w tym razie w całości lub w części za przepadłe — lecz ubezwładnićby mogły całą tyle obiecującą akcyę kraju na tem polu.

Z wyłuszczonych powodów Wydział krajowy dopiero na następnej sesyi Wysokiego Sejmu będzie w możności przedłożenia Wysokiemu Sejmowi bliższych i szczegółowych sprawozdań o wymienionych wyżej projektach kolei lokalnych, po przeprowadzeniu potrzebnych badań i rokowań.

Obecnie ogranicza się na przedstawieniu wniosku:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie przedłożonych mu projektów kolei lokalnych przyjmuje się do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 6. lutego 1894.

Marszałek krajowy:

Sanguszko *w. r.*

Sprawozdawca:

Edward Jędrzejowicz *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

L. 1436/94.

Aleg. 200.

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o przedłożeniu rządowem z projektem do Ustawy o organizacyi c. k. Szkoły politechnicznej we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Lwowska c. k. Szkoła politechniczna wyrosła z skromnych zawiązków w przeciągu długiego szeregu lat do tych rozmiarów i tego znaczenia, które posiada obecnie. Początek jej sięga roku 1811. W tym bowiem roku Nadworna Komisya reskryptem z d. 11. stycznia uwiadomiła Rządy krajowe we Lwowie, że panujący wówczas Monarcha zezwolił na otworzenie trzyklasowej Szkoły realnej we Lwowie, połączonej z kursem handlowym. Otwarcie tejże szkoły odwlokło się jednakże o przeszło lat sześć i nastąpiło dopiero d. 7. listopada 1817 r. Szkołę tę uważano za dalszy ciąg czyli uzupełnienie szkół ludowych w kierunku praktyczno-przemysłowym, zajmowała więc stanowisko podrzędne, zwłaszcza gdy ją przy końcu r. 1825 zamieniono na dwuklasową a oddział handlowy zwinięto. Zabiegom Sejmów stanowych powiodło się, wyjednać Najwyższe Postanowienie z dnia 19 marca 1835 r., mocą którego do dwuklasowej Szkoły realnej dodano znowu oddział handlowy. Zakład w ten sposób zreorganizowany zrównano co do znaczenia z gimnazyami i nadano mu miano Akademii realuo-handlowej. Ten stan rzeczy nie zadowalał wszakże Stanów galicyjskich, które domagały się szkół technicznych, osobliwie Szkoły dla gospodarstwa rolnego i leśnego tudzież szkoły mechanicznej. Najwyższem tedy Postanowieniem z d. 24. Stycznia 1843 przyzwolił Najjaśniejszy Pan na zaprowadzenie kursu technicznego w Akademii realno-handlowej, a dodatkowem Postanowieniem z d. 3. lutego 1844 r. zatwierdził całkowitą reorganizacyę przyszłej szkoły. Miała ona mieć nazwę Akademii technicznej i składać się (oprócz z dwuletniej szkoły realnej, zrównanej z gimnazyami wyższemi) z oddziału technicznego i z kursu handlowego. Nadto postanowiono w zasadzie, otworzyć oddział gospodarstwa rolnego i leśnego. Tej uchwały zasadniczej w życie nie wprowadzono.

Akademia techniczna, otwarta uroczyście d. 11. listopada 1844 r., ograniczoną została do Wydziału technicznego, obok którego istniał kurs handlowy; nauki wykładano w sposób encyklopedyczny. W tym stanie przetrwał Zakład aż do r. 1870. Lecz w ciągu tego dwudziesto-i kilko-letniego okresu ujawniały się starania o rozszerzenie go i przeobrażenie w Szkołę politechniczną na wzór istniejących w innych krajach Monarchii i w innych państwach t. zw. *technische Hochschulen*. Mianowicie w r. 1866 opracowało Kollegium profesorów na żądanie Ministerstwa Stanu projekt takiej szkoły z charakterem uniwersyteckim, która składać się miała z pięciu Wydziałów zawodowych: 1) Wydziału inżynieryi i budownictwa; 2) Wydziału maszyn; 3) Wydziału chemii; 4) Wydziału rolniczo-leśnego;

5) Wydziału handlowego. Gdy Ustawa zasadnicza Państwa z d. 21. grudnia 1867 w §§. 11 lit. *i)* i 12 przyznała Sejmom krajowym ustawodawstwo o szkołach technicznych i realnych, Sejm krajowy galicyjski nie poszedł za przykładem niektórych Sejmów krajowych, mianowicie niższo-austryackiego i morawskiego i nie zrzekł się praw swych na rzecz Rady Państwa, lecz w latach 1868 i 1869 zajął się sprawą urządzenia obu szkół technicznych, w kraju istniejących, lwowskiej i krakowskiej, i przedłożył do Najwyższej Sankcyi projekt reorganizacyi obydwóch; projekt ten jednakowoż Sankcyi nie otrzymał.

Rok 1870, w którym Akademia na mocy Najwyższego Postanowienia z dnia 4. października uzyskała dwie nowe katedry, sprowadził stanowczą zmianę w planie naukowym. W następnym r. 1871. powiększono znowu liczbę katedr. Najwyższe Postanowienie z dnia 26. sierpnia tegosamego roku 1871. zaprowadziło język polski jako wykładowy, a to stopniowo najpierw w pierwszym kursie, następnie w dalszych. W ciągu r. 1872 zostali profesorowie Techniki zrównani pod względem płac i rangi tudzież co do lat służby z profesorami Uniwersytetu, uzyskali również prawo wyboru z pomiędzy siebie przełożonych, mianowicie Rektora i Dziekanów. W tymsamym roku 1872. wydał Pan Minister W. i pod dniem 17. października 1872. l. 12658. tymczasowy regulamin wewnętrznego ustroju i zarządu (Verordnungsblatt für den Dienstbereich des k. k. M. f. C. u. U. 1872, St. 21). Według tegoż regulatywu lwowska Akademia techniczna składała się z trzech Wydziałów czyli Szkół zawodowych: 1) z Wydziału inżynieryi, 2) z W. architektury, 3) z W. chemii. Regulatyw ten obowiązuje do tej chwili; został on jednak o tyle zmieniony, że z początkiem roku szkolnego 1875|76, na mocy Najwyższego Postanowienia z d. 3. października 1875 r. utworzoną została katedra maszyn i pierwszy rok IV. Wydziału t. j. Wydziału budowli maszyn, stopniowo zaś dalsze kursa weszły w życie; Najwyższem zaś Postanowieniem z dnia 11. października 1877 (rozporządzenie Ministra W. i O. z dnia 11. października 1877, l. 16646, Verordnungsblatt 1877, St. 21) otrzymała Akademia tytuł i godność c. k. Szkoły politechnicznej (k. k. technische Hochschule).

Na mocy tego regulatywu rozwijała się Szkoła politechniczna w następnych latach, byt jej wszelako aż do tej chwili nie został ustawowo zabezpieczony. Nie brakło jednak w tej mierze zabiegów i starań usilnych, w pierwszym rzędzie naturalnie ze strony Kollegium profesorów, które kilkakrotnie, mianowicie też w r. 1876 przesłało Ministerstwu projekt Statutu organizacyjnego. W roku zaś 1887. sprawa nadania Statutu organizacyjnego c. k. Szkole politechnicznej weszła na porządek obrad Wysokiego Sejmu, a to wskutek petycyi lwowskiego Towarzystwa politechnicznego. Na posiedzeniu z dnia 10. grudnia 1887 r. uchwalił Wys. Sejm rezolucyę, wzywającą Rząd, aby projekt organizacyjnego statutu Szkoły politechnicznej we Lwowie na najbliższej sesyi do ustawodawczego postępowania przedłożył. Wydział krajowy przedłożył tę uchwałę Ministerstwu W. i O., a Pan Minister W. i O. zawezwał w drugiej połowie r. 1888 za pośrednictwem Prezydyum c. k. Namiestnictwa Grono profesorów Szkoły politechnicznej we Lwowie, aby wypowiedziało swoje doświadczenia, poczynione od wejścia w życie obowiązującego regulatywu, mianowicie zaś aby wyraziło zdanie, czy i o ile jest pożądana zmiana w teraźniejszem urządzeniu Zakładu. Temu wezwaniu uczyniło Grono zadość i pod d. 27. maja 1889 r. przedłożyło projekt zasad organizacyjnych, opracowany na mocy tymczasowego regulaminu, poczynionych z nim doświadczeń, wydanych dla innych Szkół politechnicznych w Monarchii statutów tudzież obowiązujących ustaw. Projekt ten na żądanie Ministerstwa W. i O. Grono w tymsamym jeszcze roku w pewnych szczegółach uzupełniło. W roku 1891. sprawa ponownie była przez Grono profesorów rozbierana, a to na podstawie projektu, wypracowanego przez Ministerstwo W. i O., a za pośrednictwem Prezydyum Namiestnictwa do Grona nadesłanego.

Poznawszy dokładnie opinię i życzenia Grona profesorów, powołane Władze rządowe wygotowały ostateczny projekt ustawy o organizacyi Szkoły politechnicznej we Lwowie, a Pan Namiestnik na mocy Najwyższego Upoważnienia Jego c. i k. Apostolskiej Mości z dnia 24. stycznia 1894. r. i w skutek reskryptu Pana Ministra W. i O. de pr. 29. stycznia 1894. r. l. 1760. projekt ten pod d. 30. stycznia 1894. r. do laski Marszałkowskiej złożył.

Tym więc sposobem Zakład, którego znaczenie i zadania w obec nadzwyczajnego postępu nauk technicznych i potrzeb naszego kraju wzrastają bezprzestannie, ma nareszcie uzyskać pewną i trwałą podstawę do dalszego rozwoju. Byłoby do życzenia, aby to nastąpić mogło w tym właśnie roku, który na powszechnej Wystawie Krajowej uprzytomnić ma szczególnie wyniki pracy naszych techników a dla Szkoły politechnicznej lwowskiej jest rokiem jubileuszowym — pięćdziesiątym od organizacyi, dokonanej w r. 1844.

Komisya szkolna, której rządowe przedłożenie uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 3. lutego 1894. r. zostało przekazanem, zajęła się niem bezzwłocznie i przedkłada zgodnie z projektem rządowym projekt Ustawy, który odpowiada ustawom, uchwalonym dla innych politechnicznych Zakładów Monarchii i stawia lwowską Szkołę w równym z tymiż rzędzie. Zawiera on tylko ogólne stałe postanowienia zasadnicze, wszelkie zaś szczegóły, mniej lub więcej podlegające zmianom, pozostawia Statutowi organizacyjnemu, który na mocy tej Ustawy miałby być wydany, a według potrzeb i wymagań czasu mógłby stosownie być uzupełniany i zmieniany. Tym też sposobem zapewnić można Szkole politechnicznej łatwą możność wyjścia poza te ramy, w które jest ujęta obecnie, t. j. dodania do istniejących obecnie czterech Wydziałów: inżynieryi, budownictwa, budowy maszyn i chemii technicznej, ewentualnie jeszcze innych Wydziałów lub Oddziałów (kursów). Dążność taka uwydatnia się wyraźnie w lwowskiej Szkole politechnicznej w kilku kierunkach. Komisya szkolna mniema, że szczególnie pożądane byłoby rozszerzenie zakresu działania Politechniki w kierunku górniczo-hutniczym. W kraju nie ma zakładu, któryby te nauki pielęgnował, potrzeba zaś systematycznego wykształcenia liczniejszego zastępu górników jest widoczną w obec tego, że wydobywanie płodów przyrody nieorganicznej z wnętrza ziemi w kraju naszym przybiera coraz to większe rozmiary, a przemysł naftowy stał się niemal głównym jego przemysłem. Już obecnie istnieje w Szkole politechnicznej w myśl tymczasowego regulaminu przy Wydziale budowy maszyn, kurs czyli oddział przygotowawczy dla kandydatów zawodu górniczego. Zaprowadzono tam również wykłady górnictwa naftowego i technologii nafty. Do tych tedy wykładów należałoby dołączyć inne wykłady tudzież ćwiczenia praktyczne z zakresu górnictwa i hutnictwa i wszystkie razem ująć w całość w osobnym Wydziale górniczo-hutniczym.

Na mocy powyższych wywodów Komisya szkolna wnosi:

1) Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony pod A. projekt ustawy.

2) Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą rezolucyę:

Wzywa się c. k. Rząd, aby w najbliższej przyszłości w lwowskiej c. k. Szkole politechnicznej do istniejących czterech Wydziałów zawodowych dodał piąty Wydział dla nauki górnictwa i hutnictwa.

We Lwowie, dnia 7. lutego 1894. r.

Przewodniczący:

Czartoryski.

Sprawozdawca:

Ćwikliński.

Ustawa.

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o organizacyi Szkoły politechnicznej we Lwowie.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Artykuł I.

Na podstawie §§. 11. lit. *i)* i 12. Ustawy zasadniczej Państwa z dnia 21. Grudnia 1867., Dz. pr. p. Nr. 141, ustanawia się następujące zasady organizacyi Szkoły politechnicznej we Lwowie.

Artykuł II.

Ministrowi oświaty poruczone jest wykonanie tej ustawy, a w szczególności wydanie Statutu organizacyjnego Szkoły politechnicznej na podstawie tych zasad organizacyi.

Zasady organizacyi Szkoły politechnicznej we Lwowie.

§. 1.

Celem Szkoły politechnicznej jest, udzielać gruntownego wykształcenia teoretycznego, a o ile to w szkole jest możebnem, także praktycznego w zawodach technicznych, przedewszystkiem w tych zawodach, dla których istnieją w niej osobne Wydziały.

§. 2.

W Szkole politechnicznej istnieją następujące Wydziały:

a) Wydział inżynieryi (budowli wodnych, budowy dróg i kolei żelaznych);

b) Wydział budownictwa lądowego (budowli lądowych i architektury);

c) Wydział budowy maszyn;

d) Wydział chemiczno-techniczny (chemii technicznej).

Minister oświaty po przesłuchaniu Grona profesorów może zarządzić założenie nowych Wydziałów, albo nowych Oddziałów.

§. 3.

Szkoła politechniczna jest urządzona na zasadzie wolności nauczania i uczenia się.

§. 4.

Język polski jest językiem wykładowym Szkoły politechnicznej.

§. 5.

Nauki udzielają profesorowie zwyczajni i nadzwyczajni, docenci prywatni i docenci płatni, języków zaś i kunsztów uczą nauczyciele. Do pomocy profesorów mogą być ustanowieni asystenci, a do tych przedmiotów nauki, z którymi są połączone ćwiczenia praktyczne, konstruktorowie.

§. 6.

Prywatnych docentów dopuszcza się do wykładania wszystkich przedmiotów, które służyć mogą do poparcia celów Szkoły politechnicznej. Pod względem habilitacyi prywatnych docentów mają być analogicznie stosowane postanowienia, obowiązujące w Uniwersytetach, o ile nie zostaną wydane w tej mierze odrębne postanowienia.

Dyplom ścisłego egzaminu z pewnego Wydziału Szkoły politechnicznej posiada dla habilitacyi na tymże Wydziale równe znaczenie, jak dyplom doktorski.

§. 7.

Konstruktorów i asystentów mianuje Grono profesorów na wniosek właściwych profesorów zawodowych na przeciąg dwóch lat szkolnych, a mianowanie ich przedkłada Ministrowi oświaty do zatwierdzenia. W razie odpowiedniej aplikacyi może być służba ich przedłużona na dalsze dwa lata, a w przypadkach, na szczególne uwzględnienie zasługujących, może nastąpić za zezwoleniem Ministra oświaty jeszcze dalsze przedłużenie tej służby.

§. 8.

Szkołą politechniczną kieruje Grono profesorów, na którego czele stoi Rektor.

§. 9.

Rektora wybiera na przeciąg jednego roku Grono profesorów z pomiędzy zwyczajnych profesorów Szkoły politechnicznej. Wybór ma być przedłożony Ministrowi oświaty do zatwierdzenia.

Dodatek funkcyjny, który ma pobierać Rektor, oznaczony będzie w drodze rozporządzenia.

W razie przeszkody zastępuje Rektora jego poprzednik w urzędzie (Prorektor).

§. 10.

Grono profesorów składa się z profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych, oraz z zastępców, wybranych na przeciąg jednego roku szkolnego przez docentów prywatnych i docentów płatnych. Docenci prywatni i docenci płatni wybierają razem dwóch lub jednego zastępcę do Grona profesorów, a to w miarę tego, czy liczba ich razem przekracza pięciu lub nie.

§. 11.

Grono profesorów jest odpowiedzialne za stan Szkoły politechnicznej pod względem naukowym i dyscyplinarnym. Grono wykonywa nadzór nad ekonomicznym zarządem Szkoły i za ten zarząd o tyle odpowiada, o ile zarządzenia polegają na uchwałach Grona.

Grono profesorów sprawuje w pierwszej instancyi władzę dyscyplinarną nad wszystkimi funkcyonaryuszami Szkoły politechnicznej. Wszystkie sprawy, które nie są wyraźnie przekazane Rekto-

rowi, albo Dziekanom Wydziałów, albo w razie ustanowienia Kollegiów wydziałowych (§. 12. alinea 3.) tymże Kollegiom, należą do zakresu działania Grona profesorów.

§. 12.

Dla bezpośredniego kierownictwa spraw Wydziałów wybiera Grono profesorów dla każdego Wydziału Dziekana na przeciąg dwóch lat szkolnych z pomiędzy profesorów. Wybór ma być przedłożony Ministrowi oświaty do zatwierdzenia.

Rektor i Prorektor nie mogą być równocześnie Dziekanami.

Gdyby w przyszłości utworzenie Kollegiów wydziałowych dla strzeżenia interesów poszczególnych Wydziałów okazało się potrzebnem lub pożądanem, wydanie odpowiedniego zarządzenia zastrzega się drodze rozporządzenia.

§. 13.

Słuchacze Szkoły politechnicznej są albo zwyczajni, albo nadzwyczajni.

§ 14.

Jako słuchaczów zwyczajnych przyjmuje się tych, którzy uzyskali ważne w obrębie Państwa świadectwo dojrzałości z gimnazyum lub szkoły realnej, przyczem uczniowie gimnazyalni udowodnić jeszcze mają dostateczną wprawę w rysunkach geometrycznych i odręcznych.

O ile przyjęcie słuchaczy zwyczajnych nastąpić może na podstawie świadectw innych zakładów, zorganizowanych jako szkoły wyższe, oznacza Minister oświaty.

§. 15.

Jako słuchacze nadzwyczajni mogą być przyjęci ci, którzy nie żądają przyjęcia jako słuchacze zwyczajni, albo którzy nie posiadają uzdolnienia do wstąpienia do Szkoły politechnicznej jako słuchacze zwyczajni. Od słuchaczy nadzwyczajnych wymaga się dowodu ukończonego 18 roku życia i tych wiadomości przygotowawczych, które są potrzebne do zrozumienia wybranych przez nich wykładów.

§. 16.

Przy przyjęciu do Szkoły politechnicznej uiszcza każdy słuchacz taksę immatrykulacyjną. której wysokość ustanawia Minister oświaty. Taksę tę należy opłacić ponownie, jeżeli słuchacz nie był zapisany przez dwa po sobie następujące półrocza, albo przez dłuższy przeciąg czasu.

Od opłaty tej należytości nie uwalnia się nikogo.

§. 17.

Słuchacze zwyczajni uiszczają czesne, którego wysokość wyznacza się za każde półrocze bez różnicy Wydziału i bez względu na liczbę godzin nauki, przez nich wybranych.

Czesne słuchaczy nadzwyczajnych za każde półrocze oznacza się według liczby godzin tygodniowych, w których pobierają naukę.

Wysokość czesnego ustanawia Minister oświaty.

§. 18.

Na zasadzie dowiedzionego ubóstwa, nienagannego sprawowania się i co najmniej dobrego postępu w studyach, mogą słuchacze zwyczajni być uwolnieni od opłaty całego lub połowy czesnego.

Orzeczenie co do uwolnienia służy Gronu profesorów.

Bliższe postanowienia o uwolnieniu od opłaty czesnego wydane będą w drodze rozporządzenia.

§. 19.

Słuchacze nadzwyczajni nie mają prawa do uwolnienia od czesnego i pobierania stipendyów.

§. 20.

Za nadzwyczajne wykłady profesorów, tudzież za wykłady docentów prywatnych i nauczycieli, którzy nie pobierają płacy z funduszów państwowych, opłaca się czesne w wysokości przez nich ustanowionej, a przez Grono profesorów zatwierdzonej.

§. 21.

Ażeby słuchaczom umożliwić nabycie w przeciągu pewnej liczby lat jak najzupełniejszego wykształcenia w jednym z kierunków zawodowych, wskazanych w §. 2., ułoży Grono profesorów dla każdego Wydziału plany nauk i przedłoży je Ministrowi oświaty do zatwierdzenia. Słuchacze nie są jednak obowiązani trzymać się tych planów nauk.

§. 22.

Uczęszczanie na wykłady, zachowywanie się akademickie, a ewentualnie także postęp w nauce poszczególnych przedmiotów potwierdza się słuchaczom zwyczajnym w książkach legitymacyjnych, ważnych na cały czas studyów.

Słuchaczom nadzwyczajnym potwierdza się uczęszczanie na wykłady i zachowywanie się akademickie w arkuszach legitymacyjnych, wydanych na rok jeden.

Dla udowodnienia postępu w studyach mogą słuchacze, którzy zadość uczynią warunkom, określonym w tym względzie w Statucie organizacyjnym, otrzymać świadectwa postępu w poszczególnych przedmiotach nauki.

W Szkole politechnicznej odbywają się dla każdego z kierunków zawodowych, w §. 2. wskazanych, egzamina rządowe według norm, w tym względzie obowiązujących.

§. 23.

W celu stwierdzenia wyższego naukowego uzdolnienia w zawodzie technicznym, względnie w celu uzyskania stopnia akademickiego w tymże zawodzie, odbywają się egzamina dyplomowe.

Za egzamin dyplomowy opłaca się taksę, której wysokość ustanawia Minister oświaty.

Na dowód zdanego egzaminu wystawia się dyplom. Prawa i prerogatywy, z uzyskaniem tego dyplomu połączone, będą uregulowane osobnemi postanowieniami.

§. 24.

Bliższe postanowienia o egzaminach dyplomowych wydane będą przez Ministra oświaty w drodze rozporządzenia.

LS. 1409/94.

Leg. 201.

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o rezultatach, osiągniętych przy wykonanych dotychczas publicznych robotach melioracyjnych, tudzież w sprawie programu regulacyi wód i melioracyj w całym kraju.

Wysoki Sejmie!

Stosując się do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. kwietnia 1892 przedłożył Wydział krajowy wyczerpujące sprawozdanie o rezultatach, osiagniętych przez wykonane dotychczas publiczne roboty melioracyjne, tudzież wnioski w sprawie programu regulacyi wód i melioracyj w całym kraju, przyczem uważał za wskazane zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu na potrzebę budowy dróg wodnych celem ułatwienia zbytu krajowych płodów rolniczych.

O tych trzech doniosłych dla kraju sprawach przedstawia Komisya gospodarstwa krajowego swą opinię, jak następuje:

I. Rezultaty wykonanych publicznych robót melioracyjnych.

Dotychczas przyszło w kraju naszym do skutku 26 publicznych robót melioracyjnych, których wykonanie bądź to zostało ukończonem, lub znajduje się w toku wykonania, bądź też ustawami zostało zapewnionem. Wydział krajowy zdaje jednak sprawę z rezultatów, osiągniętych przy wykonaniu tylko 12 przedsiębiorstw melioracyjnych, przy których roboty przedstawiają pewną zamkniętą całość, mianowicie 2 przedsiębiorstwach, które nie korzystały z pomocy państwowego funduszu melioracyjnego (regulacya Żabnicy i kanał Zyblikiewicza), tudzież 10 przedsiębiorstwach, korzystających ze subwencyi kraju i państwowego funduszu melioracyjnego (regulacya Nowego i Starego Brnia, odpływu wód kanałami Chorzelowskimi, Krzemienicy, Trześniówki, Łęgu, Wisłoku i Pielnicy, Gniłej Lipy i Kisieliny, wreszcie osuszenie bagien Rudnickich).

Celem zebrania dat żądanych przez Wysoki Sejm, rozesłał Wydział krajowy w r. 1892 kwestyonarz do Wydziałów spółek wodnych z wezwaniem do wykazania następujących szczegółów:

1) Czy główny cel robót został osiągniętym;

2) jakie korzyści gospodarskie osiągnięto z przeprowadzonych melioracyj (zmiana kultury, wcześniejsza uprawa i zasiew, umożliwienie uprawy ozimin, większa skuteczność nawozów itp.);

3) jak wysokie były roczne szkody wyrządzane wylewem, który przez wykonane roboty został uchylonym, oraz jakie jest podwyższenie rocznego dochodu wskutek osuszenia i przedłużenia czasu wegetacjnego roślin.

Zebrane w ten sposób przez Wydział krajowy daty uważać należy za wiarygodne, gdyż dostarczyły ich interesowane bezpośrednio gminy i obszary dworskie, które konkurują do kosztów wykonania robót datkami od 30 do 60%.

Z opinij udzielonych Wydziałowi krajowemu przez Spółki wodne wynika, że główny cel wymienionych 12 przedsiębiorstw melioracyjnych został osiągniętym mianowicie: ochrona od wylewów, należyte odprowadzenie wód wiosennych i letnich deszczowych, obniżenie stanu wody zaskórnej i umożliwienie racyonalnego osuszenia gruntów rowami lub drenami.

W nizinnych dopływach Wisły, które zostały obwałowane, wielka woda przechodzi obecnie nieszkodliwie, nie zalewa przyległych gruntów i nie wyrządza szkód. — Rolnicy mogą bezpiecznie uprawiać ziemię i zasiewać pola, wiedząc, że ich praca nie zostanie zniszczoną. — Wskutek tego dochody zostały ustalone i zwiększone, gdyż grunta stale ochronione od zalewu dozwalają na intenzywniejszą pracę, na staranniejszą uprawę.

Szkody, jakie ponosili dawniej właściciele gruntów, wynosiły jednorazowo 5 do 50 złr. z jednego morga. — Straty te obecnie zupełnie zostały usunięte. Wszystkie strony interesowane dały pod tym względem na kwestyonaryusz Wydziału krajowego odpowiedź twierdzącą. Wyjątek stanowi tu tylko kilka gmin nad Łęgiem, których obszary zalewane były tak przez Łęg, jak i przez Wisłę i San. — Gminy te, dopóki obwałowanie Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim nie będzie ukończonem, z regulacyi i obwałowania samego Łęgu nie mogą odnieść korzyści.

Przez zregulowanie krętego biegu tych dopływów i przez utworzenie regularnego koryta odpływ wody został znacznie przyspieszony. Tak n. p. nad Żabnicą, gdzie przed przeprowadzeniem regulacyi, woda po ulewnych deszczach tygodniami stała na polach i łąkach, niwecząc wszystkie plony, obecnie według relacyi przewodniczącego spółki, p. Józefa hr. Męcińskiego, szybko odpływa, a tylko w razie wezbrania równoczesnego Zabnicy, zatrzymuje się najwyżej 24 godzin, t. j. tak długo, dopóki woda w Żabnicy nie opadnie.

Korzyść ta z ochrony od zalewu najwięcej uczuwać się daje nad rzekami, które prowadziły wody lasowe, kwaśne, rdzawe, jak na przykład Trześniówka i Łęg w powiecie Tarnobrzeskim, a Kisielina w powiecie Dąbrowskim. — Wody te rozlane przez miesiące całe po każdej ulewie po polach i łąkach, zakwaszały grunta i przez długi czas uniemożliwiały uprawę roślin użytkowych. Obecnie wody te spływają w wyrobionem należycie łożysku nieszkodliwie.

Wskutek pogłębienia i sprostowania koryta obniżył się poziom wody zaskórnej, a przez to umożliwiło się osuszenie przyległych gruntów rowami, względnie drenami. — Wartość gruntów ornych zwiększyła się wskutek tego bardzo znacznie, bo o 10%, 100%, a nawet o 300%. — Uprawa roli może być obecnie wcześniej na wiosnę rozpoczętą, a działanie nawozów dopiero teraz okazuje się skutecznem. Grunta, które zaliczane były prawie do nieużytków, obecnie należą do najurodzajniejszych.

Najwięcej zwiększyły swą wartość zabagnione łąki o glebie z natury urodzajnej, które przed przeprowadzeniem melioracyi zasługiwały raczej na nazwę moczarów. Przedtem łąki te dawały li tylko kwaśne trawy, które po skoszeniu zazwyczaj potrzeba było w suchsze miejsca przenosić. Dziś niejeden gospodarz sprzedawszy na osuszonych łąkach siano, zyskał za jednoroczny plon tyle, ile zapłacić musiał w ciągu lat kilku na pokrycie kosztów regulacyi.

Jedyny wyjątek pod tym względem stanowi osuszenie bagien Rudnickich, zkąd interesowane gminy na rozesłany im przez spółkę kwestyonaryusz odpowiedziały negatywnie.

Wydział Spółki w opinii swej zaznacza jednak, że po większej części obawa przed możliwem podwyższeniem podatków, jest powodem tego, a tam tylko osuszenie nie przyniosło korzyści, ale przeciwnie przyniosło szkodę, gdzie są grunta torfiaste. — Roślinność dotychczasowa na torfowiskach, po przeprowadzeniu osuszenia, musiała zaniknąć, a bez nawodnienia i należytej uprawy, łąki takie żadnego nie przyniosą pożytku.

O potrzebie i pożytku kultury torfowisk świadczy torfowisko w Groblach, gdzie zaprowadzono intenzywne gospodarstwo i gdzie istnieje stacya doświadczalna dla kultury torfowej. — Tam bowiem rezultaty doświadczeń są zupełnie zadowalniające.

Nie od rzeczy będzie tu nadmienić, że na łąkach kwaśnych, choćby na najurodzajniejszej glebie, roślinność dotychczasowa, jak turzyce itp. kwaśne trawy, po przeprowadzeniu odwodnienia, musi zaniknąć.

Zanim jednak powstanie na tych łąkach darń z trawy słodkiej, musi upłynąć dość znaczny okres czasu, jeżeli człowiek nie przyjdzie w pomoc naturze i nie zasieje odpowiedniej mięszanki.

W naszym kraju, gdzie o racyonalnej kulturze łąk, właściciele mniejszych posiadłości nader skąpe mają pojęcie i przyzwyczajeni są łąk wcale nie uprawiać i pozostawiać to samej tylko naturze, nic dziwnego, że łąki osuszone z nadmiaru wilgoci przez długi okres czasu, nader mały przynoszą zbiór siana, a to powoduje tu i ówdzie narzekania, że przeprowadzona melioracya nie osiągnęła swego celu.

Ponieważ do poprawienia wydatności łąk w pierwszym rzędzie przyczynia się nawodnienie takowych, a strony interesowane, wyczerpane datkami konkurencyjnemi nie mogłyby pokryć kosztów takiej melioracyi, Komisya gospodarstwa krajowego sądzi, że byłoby z wielką korzyścią, gdyby Wydział krajowy nie tylko w myśl instrukcyi dla krajowego biura melioracyjnego udzielił im pomocy technicznej, ale, ażeby zainicyował zawiązywanie lokalnych spółek wodnych i wyjednał subwencyonowanie ich z krajowej i państwowej dotacyi melioracyjnej.

Dopiero wtedy, gdy olbrzymie obszary łąk, obecnie osuszonych, będzie można nawadniać, dadzą się one najlepiej wyzyskać i wydadzą największe możliwie plony — i wtedy przeprowadzone osuszenie zyska ogólne uznanie. — Przy kulturze łąk bowiem prawie wszędzie osuszenie powinno iść w parze z nawodnieniem.

Przeprowadzone dotychczas melioracye przyniosły zatem gospodarstwu rolnemu bez wyjątku mniej lub więcej bardzo znaczne korzyści i przyczyniły się znacznie do podniesienia produkcyi.

Jak już wyżej wspomniano, wartość gruntów wzrosła wszędzie, a nad niektóremi rzekami względnie kanałami, do podwójnej, ba nawet potrójnej wysokości, jak n. p. nad Starym Brniem i nad Gniłą Lipą.

Obniżenie stanu wody zaskórnej i ochrona od zalewów spowodowały też zmianę kultury w wielu miejscowościach. — Nieużyteczne dotąd moczary, n. p. nad Zabnicą, zamieniły się na wcale dobre grunta orne, lub na bardzo urodzajne łąki, wydające dobrą paszę, jak nad Trześniówką, Krzemienicą, Kisieliną itp. — Nad Starym Brniem n. p. na gruntach, gdzie dawniej uprawiano tylko owies, udaje się obecnie pszenica, tymotka i ziemniaki, a wprowadzenie kultury nowych roślin użytkowych, spodziewają się włościanie od Kołek rolniczych.

Wykonane roboty wywołały także korzystną zmianę w sposobie uprawy ziemi, umożliwiły orkę głębszą, w szerokie składy. — Produkcya roślin jest znacznie wydatniejszą, a płodozmian racyonalniejszy. — Nawożenia gruntów nawozem stajennym i sztucznym opłaca się znacznie więcej. Nawóz bowiem przez zalew nie zostaje wypłukany, a rozkład jego chemiczny po zniżeniu stanu wody zaskórnej dopiero należycie może nastąpić.

W wielu miejscowościach zaprowadzono uprawę ozimin, a wszędzie zasiewy tak wiosenne, jak i jesienne mogą rolnicy znacznie wcześniej wykonywać, gdyż grunta, wskutek przyspieszonego odpływu wód wiosennych śniegowych, mogą być wcześniej uprawiane.

Wskutek tak korzystnych zmian tych najważniejszych dla roli warunków, zwiększyła się jej wydatność i dochody rolników. — Czas jednak za krótki do należytego ocenienia uniemożliwił cyfrowe określenie tego zwiększonego dochodu. Tylko w nielicznych miejscowościach strony interesowane podały procent zwiększenia wszyscy jednak zgodnie zatwierdzają powiększenie dochodów. — Procent ten zwiększenia dochodu podają interesanci nad kanałom Zyblikiewicza na 25%, nad Starym Brniem włościanie oceniają na $^2/_3$ dawnego dochodu (gmina Trzciana), względnie na 10 — 12 złr, a obszar dworski Kawęczyn na $^1/_6$ dawnego dochodu. Nad Krzemienicą, potokiem Trześnią, delegaci Wydziału powiatowego szacują podwyższenie rocznego dochodu na 40 — 50%, obszar zaś dworski Wojsław 30% z pól, a z łąk 10 — 20 złr. (przedtem bowiem łąki żadnego dochodu nie dawały).

Na bagnach Rudnickich, których osuszenie gminy interesowane, jak wyżej wspomniano nie uznają za pożyteczne, przynosił dawniej wedle relacyi Wydziału Spółki morg łąki w przecięciu z 20 lat 8 złr. dochodu rocznie, a dziś wiele łąk wydaje podwójną i potrójną ilość siana.

Nad Wisłokiem i Pielnicą podaje spółka zwiększenie dochodu z morga średnio o 3 złr., nad Gniłą Lipą zaś oceniają to zwiększenie na 5·25 do 300%.

Do należytego jednak ocenienia korzyści z przeprowadzonych meloracyi, należy jeszcze wciągnąć w rachubę szkody, jakie strony interesowane ponosiły przed wykonaniem tych robót.

Cyfrowo także i w tym wypadku tylko nieliczni właściciele gruntów przyległych potrafili te szkody ocenić.

Jednorazową szkodę z morgal przez wylew, która przez regulacyę n. p. Starego Brnia została uchylona, obliczają włościanie na 10 do 25 złr., obszar zaś dworski w Kawęczynie na 40 złr.

Nad Łęgiem gminy, bezpośrednio zalewane, podają na 10 złr. (Sokolniki), 30 złr. (Gorzyce i Zalesie gorzyckie) do 50 złr. (Wrzawy).

Spółka wodna dla regulacyi Wisłoka i Pielnicy szacuje szkodę jenorazową z morga wskutek zalewu na 5 złr., a nad Gniłą Lipą podają: dwór Przemyślany na 4 złr., dwór Janczyn 5 do 12 złr., gmina Dusanów 17 złr, gmina Firlejów 20 złr., a gmina Wołków 24 złr.

W powiatach Tarnobrzeskim i Mieleckim, gdzie roboty melioracyjne znacznie już postąpiły, szkody powodziowe w r. 1893 były bardzo nieznaczne, tak, iż Wydziały powiatowe nie uznały nawet za stosowne ich wykazywać, w sąsiednim zaś powiecie Dąbrowskim, suma szkód powodziowych w roku 1893 wynosi 224.543 złr., a to z powodu wylewu Dunajca, który jeszcze nie jest obwałowanym.

Dla porównania podaje się, że szkody powodziowe w pamiętnym r. 1884 wynosiły w powiecie Tarnobrzeskim 545.462 złr., w powiecie Mieleckim 661.354 złr., a w powiecie Dąbrowskim 634.584 złr.

Nie można pominąć tu jeszcze jednej, nader ważnej korzyści, która przedewszystkiem dla stron interesowanych, a szczególnie dla włościan wyniszczonych materyalnie klęskami powodziowemi, jest pierwszorzędnego znaczenia.

Oto główną rubrykę kosztów wykonania tych robot, stanowi nie materyał, lecz robocizna.

Ludność wiejska, mając w ciągu roku kilka miesięcy wolnych od zajęć gospodarskich, znajduje przy tych robotach obfite źródło zarobku, a prócz tego wskutek racyonalnego sposobu prowadzenia budowy we własnym zarządzie przez inżynierów biura melioracyjnego, nie tylko ochronioną jest od wyzyskiwania przez poszczególnych przedsiębiorców, ale przyzwyczaja się do pilności, pracowitości, oszczędności i porządku.

Z tego wynika, że wszystkie przedsiębiorstwa melioracyjne dotychczas projektowane i wykonane przez krajowe biuro melioracyjne, uważać można jako zupełnie udałe i odpowiadające celowi.

Jeżeli się jeszcze uwzględni, że wykonanie tych robót, jak delegat Ministeryalny zaopiniował, jest racyonalne, dokładne a przytem oszczędne, może Komisya śmiało stwierdzić, że melio-

racye prowadzone przez Wydział krajowy stanowią jeden z najlepiej zorganizowanych działów administracyi krajowej.

Komisya z prawdziwem zadowoleniem konstatuje, że ofiary pieniężne, jakie kraj z tak wielkim wysiłkiem na ten cel poświęca, nie idą na marne, ale owszem przynoszą wielkie dla kraju korzyści.

Czyniąc zadość życzeniu wyrażonemu w roku 1892. przez Komisyą gospodarstwa krajowego w sprawozdaniu o przedłożeniu melioracyjnem Wydziału krajowegoj zażądał Wydział krajowy od c. k. Namiestnictwa wykazu rezultatów osiągniętych przy wykonaniu lokalnych regulacyi rzek niespławnych subwencyonowanych z funduszu krajowego.

Suma przyznanych na ten cel w budżetach krajowych zasiłków $33^1/_2\%$ od roku 1875. do 1893. wynosi 402,346. złr. a. w., cały więc nakład (z wliczeniem zasiłków państwa i datków konkurencyjnych) przedstawia sumę 1,207,038 złr. — Według przedłożonego Wysokiemu Sejmowi wykazu c. k. Namiestnictwa wykonano za tę sumę 62,043 metrów bieżących budowli wodnych (1. metr bieżący budowli wodnych za 19. złr. 44. ct.) ubezpieczono temi budowlami 101,371. metrów bieżących brzegów i uzyskano 193·9. hektarów odsypisk, nadto zaś jeszcze spodziewa się c. k. Namiestnictwo po zrealizowaniu robót uzyskać dalszy obszar 213·8 hektarów odsypisk.

Mimo znacznego wydatku jest więc i przy tych budowlach rezultat dodatni, ze względu jednak na przedłożoną przez Wydział krajowy opinią Towarzystwa politechnicznego, które uważa tego rodzaju dorywcze roboty za zbyt kosztowne i często nie prowadzące do celu, Komisya zalecić musi Wydziałowi krajowemu jak najdalej idące obniżenie wydatków na te roboty, zwłaszcza, że po rozpoczęciu zamierzonej regulacyi systematycznej rzek karpackich, podobne regulacye lokalne będą już zbyteczne.

II. Program regulacyi wód i melioracyi.

Uzasadniając program regulacyi wód i melioracyi w całym kraju, przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi obok mapy przeglądowej, która uwidocznia roboty żądane przez Reprezentacye powiatowe, szczegółowe daty co do podziału wód w kraju na dorzecza (Wisły, Dniepru, Dniestru i Dunaju) wielkości dorzecza, wzniesienia działów wód i dolin, głównych rzek nad morzem, spadu i dorzecza rzek karpackich, stosunków geologicznych, zalesienia, wysokości opadów atmosferycznych, wreszcie ilości i przebiegu wód w głównych rzekach karpackich. Nadto dostarczył Wydział krajowy Komisyi 2 map przeglądowych Galicyi z projektowanemi i już wykonanemi lub w drodze ustaw zapewnionemi robotami regulacyjnemi i melioracyjnemi, tudzież mapy izohyetycznej (z liniami równego opadu co 100 milimetrów) i mapy geologicznej Galicyi.

Powyższych dat i grafikonów bardzo ciekawych, a niezbędnych do ocenienia programu robót i porządku ich wykonania, Komisya nie uważa za stosowne powtarzać, ani bliżej wyjaśniać, powołując się tylko w tym względzie na sprawozdanie Wydziału krajowego.

W myśl obowiązujących ustaw i przepisów rozróżnić należy trzy kategorye wód:

1) Kategoryą wód spławnych i granicznych, które stosownie do najwyższego postanowienia z dnia 30. października 1830, mają być regulowane wyłącznie kosztem c. k. Skarbu państwa.

2) Kategoryą rzek funduszowych (u nas większych rzek karpackich), które z powodu szczególnej doniosłości i kosztowności wymagają pomocy państwa w wyższym stopniu, aniżeli takową normuje państwowa ustawa melioracyjna z dnia 30. czerwca 1884, Dz. ust. pań. Nr. 116. lub też zanadto wyczerpałyby państwowy fundusz melioracyjny.

3) Kategoryą właściwych robót melioracyjnych, t. j. regulacyą mniejszych rzek i potoków, obwałowanie rzek spławnych, zabudowania potoków górskich, wreszcie osuszenia i nawodnienia, które w miarę kosztów przeprowadzone być mają albo w drodze specyalnych ustaw krajowych przy pomocy państwowego funduszu melioracyjnego, albo też jako mniejsze roboty melioracyjne przy po-

mocy krajowej i państwowej dotacyi melioracyjnej. (Rzeki państwowe oznaczone są na przedłożonej Wysokiemu Sejmowi mapie przeglądowej kolorem żółtym, rzeki funduszowe niebieskim, melioracye zaś czerwonym.

1. Rzeki państwowe (spławne i graniczne).

W myśl najwyższego postanowienia z dnia 11. listopada 1861 i późniejszych rozporządzeń podjął c. k. Rząd regulacyą następujących rzek spławnych:

1) Przemszy;
2) Wisły od ujścia Przemszy do Zawichostu;
3) Dunajca od Zgłobic do ujścia;
4) Wisłoki od Mielca do ujścia;
5) Sanu od Jarosławia do ujścia;
6) Dniestru od Żurawna do Okopów.

Natomiast rzeki graniczne wbrew najwyższemu postanowieniu z dnia 30. października 1830 zostają dotychczas bez opieki c. k. Rządu, mianowicie:

1) graniczna Wisła od ujścia Białki do ujścia Przemszy;
2) Białka tatrzańska powstająca z połączenia się Białej wody i potoka Rybiego;
3) graniczy Dunajec od ujścia Białki tatrzańskiej do Szczawnicy;
4) graniczy Poprad od Leluchowa do Piwniczny;
5) graniczny Bug;
6) graniczny Zbrucz.

Co do regulacyi rzek spławnych nadmienia Wydział krajowy, że oprócz objętych pod pieczę c. k. Rządu z tytułu spławu powyższych 6 rzek, Sejmy Rzeczypospolitej w konstytucyach uznały za spławne: Ropę, Bug, Styr, Tyśmienicę, Stryj, oraz że w myśl uchwalonej przez Wysoki Sejm dnia 17. października 1884 rezolucyi c. k. Rząd dotychczas nie rozszerzył swej opieki nad dalszemi przestrzeniami rzek spławnych. Z tego powodu proponuje Wydział krajowy ponowienie rezolucyi do c. k. Rządu o objęcie w swą pieczę dalszych przestrzeni rzek spławnych, a w szczególności Sanu od Przemyśla do Jarosławia, którego uspławnienie od twierdzy Przemyskiej do ujścia do Wisły ma pierwszorzędne znaczenie dla celów strategicznych, — niemniej też przyspieszenie regulacyi rzek państwowych jako głównych zbiorników wszystkich wód w kraju.

W sprawie regulacyi rzek granicznych podnosi Wydział krajowy zgodnie z żądaniem stron interesowanych potrzebę zabezpieczenia brzegów Wisły na granicy Szlązka pruskiego, Dunajca na granicy Węgier i Zbrucza na granicy Podola rosyjskiego, jako terytoryum państwa od strony państw ościennych i Węgier w myśl powołanego Cesarskiego postanowienia z r. 1830 kosztem Skarbu państwa i w tym celu proponuje również rezolucyą do Rządu.

Na oba powyższe wnioski Wydziału w sprawie regulacyi rzek spławnych i granicznych zgadza się w zupełności komisya gospodarstwa krajowego, — a nadto ze względu na wniesioną do Wysokiego Sejmu petycyą (l. S. 997.) gminy Białki o odwrócenie łożyska Białki tatrzańskiej, która w roku 1893 odcięła kilkadziesiąt morgów gruntu galicyjskiego na stronę węgierską, zamieszcza jeszcze komisya w odnośnej rezolucyi traktującej o regulacyi rzek granicznych także i tę rzekę.

2. Rzeki funduszowe (karpackie).

Do rzek funduszowych zalicza Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem najwybitniejsze karpackie dopływy Wisły, Dniestru i Dunaju, mianowicie:

a) w dorzeczu Wisły:

1) Sołę,
2) Skawę,
3) Rabę,
4) Dunajec i Popradem,
5) Wisłokę z Ropą,
6) Wisłok,
7) San.

b) w dorzeczu Dniestru:

8) górny Dniestr (powyżej Rozwadowa),
9) Stryj,
10) Świcę ze Sukielem,
11) Łomnicę z Czeczwią,
12) Bystrzycę sołotwińską,
13) Bystrzycę nadwórniańską,

c) w dorzeczu Dunaju:

14) Prut,
15) Czeremosz,

Ta kategorya rzek wypływających z najwyższych gór kraju z opadami maksymalnemi, wyrządza największe klęski powodziowe, wskutek czego Wysoki Sejm regulacyą tych rzek za najnaglejszą uznał i w kilkakrotnych rezolucyach wzywał Rząd do bezzwłocznego jej wykonania.

Gdy po powodzi w roku 1882 w Tyrolu c. k. Rząd podjął w tym kraju regulacyę wszystkich rzek górskich i do kosztów robót zasiłkiem 73% z c. k. Skarbu państwa się przyczynił, Wysoki Sejm zajmując się tą sprawą po pamiętnych wylewach w roku 1884 i pragnąc na przyszłość zabezpieczyć kraj od spustoszeń powodziowych, powziął na posiedzeniu z dnia 17. października cały szereg uchwał mających na celu regulacyą wód, a w szczególności wymienionych 13 karpackich dopływów Wisły i Dniestru, które wówczas klęskę wywołały, oraz uchwalił projekt ustawy o zaciągnięciu na ten cel pożyczki krajowej do wysokości 3,500.000 w gotówce.

Stosownie do tych uchwał Wysokiego Sejmu przedłożył też c. k. Rząd w roku 1885 Radzie państwa projekt ustawy o regulacyi powyższych 13 dopływów górskich Wisły i Dniestru, oraz górnej Wisły graniczącej z Szląskiem pruskim, który przyznawa na ten cel 60% zasiłek z c. k. Skarbu państwa; z powodu jednak opozycyi stronnictw krajowi naszemu nie przychylnych projekt ten dotychczas wcale nie przyszedł do skutku.

Skoro więc w roku 1893 dwukrotna klęska powodziowa kraj nasz nawiedziła, wyrządzając szkody na blisko dziesięć milionów złr. w. a. Wydział krajowy poruszył ponownie sprawę regulacyi rzek karpackich u Rządu, proponując stopniowe jej przeprowadzenie w myśl rezolucyi Wysokiego Sejmu z dnia 6. kwietnia 1892, oraz subwencyonowanie z c. k. Skarbu państwa 60% zasiłkiem, który by w $^2/_3$ częściach (40%) był pokrywanym z państwowej dotacyi na budowle wodne (etatu Ministerstwa spraw wewnętrznych), w $^1/_3$ części zaś (20%) z państwowego funduszu melioracyjnego, podobnie jak przy regulacyi Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem.

Zgodnie z tą propozycyą przedstawioną c. k. Rządowi w odezwie z dnia 2. stycznia 1894 l. 119. uprasza Wydział krajowy o uchwalenie następującego porządku wykonania regulacyi rzek karpackich:

1) Soły i Łomnicy z Czeczwą od r. 1895;
2) Raby i Świcy ze Sukietem od r. 1896;
3) Wisłoki od Mielca w górę z Ropą i Bystrzycy nadworniańskiej od r. 1897;
4) Skawy i Stryja od r. 1898;

5) Wisłoka i Bystrzycy sołotwińskiej od r. 1899;
6) Sanu i Prutu od r. 1900;
7) Dunajca z Popradem i Czeremosza od r. 1901.

Niezależnie od regulacyi tych 14 rzek miałaby być wykonaną regulacya górnego Dniestru powyżej Rozwadowa, skoro tylko projekt techniczny zostanie wykończonym.

Co do tego następstwa wykonania regulacyi głównych rzek karpackich, zauważa komisya że największe dwa dopływy Wisły: San i Dunajec stawia Wydział krajowy na ostatnim planie, czego powodem jest znaczny rozmiar wykonanych już, oraz w najbliższej przyszłości projektowanych regulacyi lokalnych na tych rzekach, gdyż naprzyklad do budżetu na rok 1894 wstawił Wydział krajowy na wniosek c. k. Namiestnictwa dotacye w wysokości przeszło 30.000 złr. w. a. na roboty przy każdej z tych 2-ch rzek, tak iż koszta mających się w tym roku na Sanie i Dunajcu wykonać robót wynoszą okrągło po 100.000 złr. na każdy. Gdy zaś ten program regulacyi rzek karpackich ułożonym został przez Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, które to władze powinny znać najlepiej stosunki i potrzeby kraju, komisya niema powodu do poczynienia w nim jakichkolwiek zmian i zaleca takowy Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia. Również zgadza się komisya na proponowany przez Wydział krajowy sposób subwencyonowania regulacyi rzek karpackich przez państwo w wysokości 60% kosztów, zwłaszcza, że już w roku 1885 nie powiodło się krajowi uzyskać od c. k. Rządu zasiłku 73%, jak dla Tyrolu, a Wysoki Sejm uchwalając projekt ustawy o regulacyi Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem ten sam sposób subwencyonowania przez państwo już zaakceptował.

Jedynie co do rozmiarów robót regulacyjnych na Wisłoce, pozwala sobie komisya gospodarstwa krajowego zaproponować rozszerzenie programu. A mianowicie we wnioskach Wydziału krajowego wymienioną jest tylko Wisłoka z Ropą, podczas gdy równorzędną co do wielkości z temi dwoma rzekami, a nierównie szkodliwszą jest rzeka Jasiołka, która w połączeniu z Dembówką (górną Wisłoką) i Ropą pod Jasłem daje początek właściwej Wisłoce. Z tego powodu uważała komisya za potrzebne w III. wniosku Wydziału krajowego, lit. c) obok Wisłoki i Ropy zamieścić rzekę Jasiółkę.

Obliczone w przybliżeniu koszta regulacyi 15 rzek karpackich na długości 1567 kilometrów przedstawiają sumę 16,881,000 zł., z której kraj wraz z konkurencyą miałby pokryć 40% czyli 6,752,400 zł. — Licząc datek konkurencyjny w wysokości 10% kosztów budowy (podobnie jak przy regulacyi rzeki Biały), otrzyma się obciążenie funduszu krajowego z tytułu zasiłku na regulacyą rzek karpackich w wysokości 5,064,300 zł., a więc przeszło półtora miliona po nad kwotę w roku 1884 przez Wysoki Sejm uchwaloną.

Przy 15-letnim okresie budowy każdej rzeki a proponowanych przez Wydział Krajowy terminach rozpoczęcia robót, przeprowadzoną zostanie regulacya 15 rzek karpackich w ciągu lat 22., przeciętny zaś roczny datek kraju (30%) przez ten przeciąg czasu wynosić będzie po 230,195. zł.

Jeżeli się zważy, że samo tylko oprocentowanie uchwalonej w roku 1884. pożyczki 3,500,000. złr. a przy ówczesnej stopie procentowej wynosiłoby rocznie 175,000. złr., okaże się korzystniejszem dla funduszu krajowego wykonanie regulacyi rzek karpackich przy pomocy corocznych dotacyi skarbu krajowego bez operacyi kredytowej, która też przy obecnych uregulowanych stosunkach finansowych kraju byłaby zbytaczną.

3. Melioracye.

Celem zbadania potrzeb kraju i zebrania bliższych dat co do trzeciej kategoryi robót wodnych, t. j. właściwych melioracyi, których projektowaniem i wykonaniem zajmują się Wydział Krajowy, Reprezentacye powiatowe, gminy i spółki wodne, rozsyłał Wydział krajowy trzykrotnie okólniki do wszystkich Wydziałów powiatowych i Towarzystw rolniczych, mianowicie w roku 1878. podejmując inicyatywę w sprawie rozwinięcia melioracyi w kraju i w szerszych rozmiarach i ustana-

wiając krajowe bióro melioracyjne, w roku 1884. po wejściu w życie państwowej ustawy melioracyjnej, wreszcie w roku 1892. wykonując powołaną na wstępie uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 6. kwietnia 1892.

Wynik tych badań złożył Wydział krajowy w swem programowem sprawozdaniu, które wykazuje potrzebę uregulowania przeszło 160. rzek i potoków, w 67. powiatach osuszenia i nawodnienia rozległych bagien, szczególnie nad Dniestrem, Bugiem i Styrem, wreszcie drenowania całego podgórza karpackiego.

Rozmiar tych robót niezbędnych dla podniesienia rolnictwa, bo zwiększających bezpośrednio produkcyą, jest prawdziwie olbrzymi, wykonanie jednak zależne od dotacyi państwowego funduszu melioracyjnego, z której obecnie kraj około 200,000 złr. rocznie uzyskać może, tylko stopniowo i wolnym tempem może nastąpić.

Ponieważ wedle wniosków Wydziału krajowego przedłożonych c. k. Rządowi, zabudowanie potoków górskich ma być przeprowadzonem wyłącznie przy pomocy państwowego funduszu melioracyjnego bez udziału dotacyi na budowle wodne a Wysoki Sejm na ten sposób finansowego poparcia tych robót przez państwo się zgodził, uchwalając ustawę o zabudowaniu potoków górskich w dorzeczu Skawy, zatem przedkładając Wysokiemu Sejmowi program melioracyi do uchwały, proponuje Wydział krajowy przedewszystkiem wykonanie zabudowań potoków górskich równocześnie z podjęciem regulacyi rzek karpackich, to jest ich recypientów, czyniąc tylko wyjątek co do potoków tatrzańskich (Czarnego i Białego Dunajca z dopływami), które ze względu na gwałtowny bieg i ogromne szkody wyrządzane w komunikacyach krajowych jak najrychlej winny być zabudowane.

Co się tyczy właściwych melioracyi, stawia Wydział krajowy na pierwszem miejscu kolmatacyą bagien naddniestrzańskich, która stanowi pierwszorzędny objekt melioracyjny w całem państwie. Z resztą proponuje Wydział krajowy takie następstwo wykonania melioracyi ażeby najpierw były podjęte roboty mające na celu ochronę szerokich urodzajnych nizin i całych osad od zalewów, tudzież roboty koło osuszenia rozległych bagien, które przedstawiają największy interes dla skarbu kraju i państwa, oraz przyniosą największy pożytek rolnictwu, a później dopiero roboty ochronne i melioracyjne, gdzie obszary gruntów zalewanych i zabagnionych są znacznie mniejsze.

Porządek więc wykonania robót melioracyjnych, obok zabudowań potoków górskich i kolmatacyi bagien naddniestrzańskich przedstawia się według propozycyi Wydziału krajowego następnie:

1. uzupełnienie obwałowania niziny nadwiślańskiej wraz z regulacyą nizinnych dopływów Wisły między Krakowem a Zawichostem, tudzież regulacya Bugu, Pełtwi i Styru z dopływami.

2) Regulacya dopływów górnego Dniestru między Rozwadowem a Samborem, która może być podjętą dopiero po rozpoczęciu regulacyi Dniestru powyżej Rozwadowa.

3) Regulacya bezpośrednich mniejszych dopływów Wisły powyżej Krakowa, prawych (mniejszych) dopływów Dniestru i nizinnych dopływów głównych rzek karpackich (funduszowych).

4) Regulacya podgórskich dopływów głównych rzek karpackich (funduszowych), o ile takowe nie będą objęte projektem zabudowań potoków górskich.

5) Regulacya podolskich (lewych) dopływów Dniestru poniżej Rozwadowa.

Regulacye dopływów mają być podejmowane w miarę postępu regulacyi rzek głównych, ażeby zwiększony przypływ wody z rzek bocznych nie narażał adjacentów rzek głównych.

Proponowany przez Wydział krajowy porządek wykonania nie obowiązywałby co do tych robót, dla których projekty już wypracowano, oraz co do wzorowych drenowań na podgórzu karpackim i wzorowych nawodnień na Podolu, które w tych okolicach są niezbędnie potrzebne, a które Wydział krajowy w drodze osobnych ustaw dla zachęty rolników zamyśla przeprowadzić.

Z uwagi, że powyższy program Wydziału krajowego najkompetentniejsza korporacya fachowa, jaką jest tutejsze Towarzystwo politechniczne, przychylnie oceniła, a do ułożenia porządku wykonania robót może być powołanym tylko Wydział krajowy, który za pośrednictwem swych organów technicznych mógł najdokładniej poznać potrzeby kraju i za ten program przyjąć

musi na siebie, odpowiedzialność. Komisya gospodarstwa krajowego, nie chcąc się narażać na zarzuty przez poczynienie zmian w programie, przyjmuje takowy zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego i przedkłada Wysokiemu Sejmowi do uchwały.

III. Kanały spławne.

Wydział krajowy poruszył przy sposobności programu regulacyi rzek galicyjskich kwestyą uspławnienia dróg wodnych i połączenia ich wzajemnie kanałami żeglugi. Sprawa ta nader ważna, nie jest nową dla Wysokiego Sejmu. Była ona dwukrotnie już podnoszoną, raz przez posła Jana hr. Stadnickiego w roku 1880, a drugi raz przez Dr. Tadeusza Rutowskiego w roku 1893, to jest na poprzedniej sesyi sejmowej.

W motywach odnośnych wniosków, wykazali oni i uzasadnili wyczerpująco ważność i potrzebę dróg wodnych dla naszego kraju. Komisya gospodarstwa krajowego pozwala sobie zwrócić na tem miejscu uwagę Wysokiego Sejmu, że państwa jak Niemcy i Francya, w których przemysł jest w wysokim stopniu rozwiniętym, mimo gęstej sieci kolei żelaznych, opiekują się troskliwie komunikacyami wodnemi, utrzymując istniejące i budując nowe kanały spławne.

Jeżeli więc państwa eksportujące wartościowe wyroby przemysłu nie zaniedbują dróg wodnych, lecz przeciwnie coraz więcej je ulepszają i ogromnymi nakładami rozszerzają, to tem bardziej Rząd nasz powinien się komunikacyami wodnemi zaopiekować, zwłaszcza, że w Austryi przeważnie, a w naszym kraju prawie wyłącznie podstawę bogactwa narodowego stanowi rolnictwo, którego płody mniej wartościowe w stosunku do wagi i objętości nie znoszą dalekiego i drogiego transportu kolejowego, a w skutek tego nie mogą wytrzymać zamorskiej konkurencyi.

Ważność komunikacyj wodnych poznały też i należycie oceniły Sejmy Rzeczypospolitej w poprzednich dwóch wiekach, inicyując połączenie Dniepru z Niemnem kanałem spławnym, który wykonał hetman Ogiński, oraz kanały: Berczyński, Augustowski czyli królewski i Windawski, wykonane następnie przez Rząd rossyjski.

Jak z jednej strony drogi wodne obniżając koszta transportu, ułatwią zbyt i podniosą cenę płodów rolniczych, tak z drugiej strony mogą one znakomicie przyczynić sig do rozbudzenia i podniesienia przemysłu rolniczego i fabrycznego przez obniżenie ceny węgla sprowadzanego ze Szląska pruskiego lub z najskrajniejszego punktu w zachodniej części kraju (w powiecie Chrzanowskim). Jaką doniosłość miałyby komunikacye wodne szczególnie dla wschodniej części kraju, dość tu wskazać na daty zawarte w memoryale Towarzystwa politechnicznego, z których wynika, że transport wodny na Łabie w Czechach kosztuje od 0,28 do 0,47 centa za wodą, a 0,42 do 0,69 centa pod wodę za tonnę i kilometer, podczas gdy cena transportu węgla koleją w całych wagonach jest 2 do 3 razy droższą, a najniższa możliwa cena transportu od jednej tonny i jednego kilometra na głównych szlakach kolei państwowych wynosi 0,8 centa.

Za najpotrzebniejsze dla kraju drogi wodne uważa Wydział krajowy: 1) kanał spławny łączący Odrę z Wisłą a objęty rezolucyą uchwaloną przez Radę państwa w sprawie budowy kanału Dunaj - Odra;

2) kanał spławny łączący San z Dniestrem przez rzekę Wisznię zainicyonowany za czasów Rzeczypospolitej w roku 1767 a następnie studyowany w ciągu wielu lat przez Rządy austryackie.

Te dwa kanały wraz z rzeką Sanem i Wisłą, do których zdaniem Towarzystwa politechnicznego winny być budowane w kierunku prostopadłym koleje lokalne, stanowiłyby główną arteryą najtańszej komunikacyi w kraju a w związku z projektowanym kanałem Odra - Dunaj, połączyłaby kraj nasz ze stolicą państwa, przemysłowymi krajami niemieckimi, tudzież z morzem Bałtyckiem i Czarnem.

Z uwagi, że w razie zrealizowania projektowanych kanałów spławnych łączących Dunaj z Odrą i Łabą budowa rzeczonych dróg wodnych stanie się dla kraju naszego kwestyą piekącą,

gdyż zachodzi obawa wyparcia naszego zboża ze Szląska pruskiego i Saksonii przez zboże węgierskie, dla którego stać będą otworem tanie komunikacye wodne, komisya gospodarstwa krajowego zaleca gorąco Wysokiemu Sejmowi przyjęcie przedłożonej przez Wydział krajowy w tym przedmiocie rezolucyi.

Przedkładając tak szeroki program robót, obejmujący wszystkie działy gospodarstwa wodnego, komisya gospodarstwa krajowego nie może zataić, że zrealizowanie tego programu zależnem jest od życzliwości c. k. Rządu i znacznych ofiar z c. k. skarbu państwa.

Kraj jednak przez cały wiek zaniedbywany przez poprzednie absolutne Rządy i służący za miejsce zbytu dla przemysłowych części państwa, musi żądać, ażeby pod tym względem, a w szczególności w sprawie regulacyi wód był na równi z innemi prowincyami, jak Tyrol, Vorarlberg, Karyntya i Austrya dolna traktowanym. Kraj też tem pewniej spełnienia żądań swej Reprezentacyi oczekuje, ile że właśnie poprzednie c. k. Rządy przez sprzedaż ogromnych obszarów lesistych, dóbr koronnych w Tatrach i Karpatach po bajecznie niskich cenach (od $1^{7}/_{10}$ do $5^{2}/_{3}$ złt. m. k. za morg) przyczyniły się do dewastacyi lasów górskich, a w następstwie do pogorszenia stosunków klimatycznych i katastrof powodziowych, dziesięcioletnia zaś zwłoka w przeprowadzeniu regulacyi rzek karpackich po myśli uchwał Sejmowych z r. 1884. naraziła kraj w r. 1893. na dwukrotną klęskę powodziową, która tyle milionów Złr. wartości pochłonęła.

Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I.

Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 12. stycznia 1894 L. 69.092 z rezultatów osiągniętych przy wykonanych dotychczas publicznych robotach melioracyjnych Sejm przyjmuje do wiadomości.

II.

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby:

1. w myśl Najwyższego postanowienia z dnia 30. października 1830. przeprowadził regulacyę granicznych przestrzeni Wisły od ujścia Białki do ujścia Przemszy, Białki tatrzańskiej, Dunajca i Zbrucza, dla ochrony terytoryum państwa;

2. w myśl uchwały Sejmowej z dnia 17. października 1884 rozszerzył swą opiekę nad dalszemi przestrzeniami rzek spławnych, a w szczególności nad przestrzenią Sanu między Przemyślem a Jarosławiem;

3. przyspieszył regulacyę rzek spławnych, zostających pod wyłączną pieczą państwa.

III.

Sejm ponawiając uchwały swe z dnia 17. października 1884, z dnia 15. listopada 1890 i z dnia 6. kwietnia 1892 wzywa c. k. Rząd:

1. ażeby celem ochrony kraju od powtarzających się prawie corocznie klęsk powodziowych, obok regulacyi górnego Dniestru powyżej Rozwadowa przeprowadził regulacyę głównych rzek karpackich, w myśl odezwy Wydziału krajowago z dnia 2. stycznai 1894 l. 119 w następującym porządku:

a) Soły i Łomnicy z Czeczwą od r. 1895;

b) Raby i Świcy ze Sukielem od r. 1896;

c) Wisłoki od Mielca w górę w raz z Ropą i Jasiółką oraz Bystrzycy nadwórniańskiej od roku 1897;

d) Skawy i Stryja od r. 1898;

e) Wisłoka i Bystrzycy Sołotwińskiej od r. 1899;

f) Sanu od Przemyśla w górę i Prutu od r. 1900;

g) Dunajca z Popradem i Czeremosza od r. 1901.

2. ażeby zarządził w ciągu roku 1894 rewizyę projektów regulacyi Soły i Łomnicy tudzież opracowanie projektów zabudowań potoków górskich w ich dorzeczach, a odnośne projekty do ustaw przedłożył Sejmowi na najbliższej sesyi.

IV.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu:

1. ażeby wyjednał u c. k. Rządu przeprowadzenie zabudowań potoków górskich równocześnie z regulacyą głównych rzek karpackich, przedewszystkiem zaś zabudowanie potoków tatrzańskich wraz z regulacyą Czarnego i Białego Dunajca;

2. ażeby zarządził opracowanie projektów technicznych dla przedsiębiorstw melioracyjnych, oraz przedkładał Sejmowi odnośne projekty ustaw mające na celu wykonaoie tych przedsiębiorstw w następującym porządku:

a) obok kolmatacyi bagien naddniestrzańskich projekty uzupełnienia obwałowania Wisły wraz z regulacyą jej nizinnych dopływów między Krakowem a Zawichostem, tudzież projekty regulacyi górnego Bugu i jego dopływów, oraz Pełtwi i Styru z dopływami;

b) projekty regulacyi dopływów górnego Dniestru między Rozwadowem a Samborem;

c) projekty regulacyi dopływów Wisły powyżej Krakowa, prawych dopływów Dniestru i nizinnych dopływów głównych rzek karpackich;

d) projekty regulacyi podgórskich dopływów rzek karpackich, o ile takowe nie będą objęte projektami zabudowań potoków górskich;

e) projekty regulacyi lewych dopływów Dniestru, poniżej Rozwadowa.

Regulacya dopływów ma być podejmowaną w miarę postępu robót koło regulacyi rzek głównych.

Powyższy porządek robót nie obowiązuje Wydziału krajowego co do tych melioracyj, dla których projekty techniczne są przygotowane, tudzież co do zbiorowych drenowań i nawodnień, jakie dla zachęty rolników w drodze specyalnych ustaw krajowych Wydział krajowy zamierza przeprowadzić.

V.

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przy zrealizowaniu projektu kanału łączącego Dunaj z Odrą zainicyonował i przeprowadził budowę kanałów spławnych łączących Odrę z Wisłą i San z Dniestrem.

Uchwałą III i IV załatwione zostają petycye:

1) l. S. 1.001. dziesięciu gmin i obszarów dworskich powiatu Myślenickiego o regulacyą Raby;

2) l. S. 934. gminy Zakomarze powiatu Złoczowskiego, o regulacyą Sołotwy;

3) l. S. 1243. Wydziału powiatowego w Brzesku o regulacyą rzek Gróbki Uszewki i Uszwicy.

4 l. S. 957. gmin i obszarów dworskich Podleszyce i Książnice powiatu Meleckiego o wykonanie kanałów osuszających na lewym brzegu Wisłoki.

Lwów, dnia 8. lutego, 1894.

Przewodniczący: *J. Tarnowski.*

Sprawozdawca: *Gorayski.*

L. s. 1394/94.

Aleg. 202.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o wniosku posła Pilata w przedmiocie rozpatrzenia projektów do ustaw o zawodowych stowarzyszeniach rolników i o posiadłościach rentowych.

Wysoki Sejmie!

Komisya administracyjna rozważywszy wniosek posła Pilata i treść obu rojektów do ustaw, do których on się odnosi, przyszła do przekonania, że należy polecić Wydziałowi krajowemu, aby owe projekta zbadał dokładnie tak ze stanowiska stosunków i potrzeb kraju jak i ze stanowiska konstytucyjnej kompetencyi.

Jak to wnioskodawca w uzasadnieniu wniosku obszerniej wykazał, pierwszy z tych projektów wytwarza przymusową organizacyę zawodu rolniczego i porucza jej spełnienie bardzo rozległych i nieraz bardzo trudnych zadań, którym ta organizacya, tak jak obmyślaną została w projekcie przynajmniej w naszym kraju, nie będzie w stanie podołać. Projekt drugi, t. j. projekt do ustawy o posiadłościach rentowych chcąc zaradzić wadom w dzisiejszych stosunkach kredytu ziemskiego, w prawie o podziale spadków rolniczych i rozdrabnianiu własności ziemskiej dąży do stopniowego ale radykalnego przekształcania ustroju własności rolniczej i jej stosunków kredytowych. Nasuwają się jednak pewne wątpliwości, czy to przekształcenie w ten sposób jak projekt je formułuje będzie odpowiedniem, czy mianowicie przemiana własności rolniczej w dożywotnie dzierżenie, zależne w swoim trwaniu i możności przeniesienia na spadkobierców od uznania władzy nadzorczej, odpowiada wymaganiom zdrowej polityki ekonomicznej i społecznej.

Nadto projekt pierwszy dotyczy wyłącznie a drugi w części spraw kultury krajowej, które w myśl §. 18. statutu krajowego należą do kompetencyi Wysokiego Sejmu zatem zachodzi potrzeba wykazania granic kompetencyi ustawodastwa krajowego w obec ustawodawstwa państwowego.

Komisya administracyjna uznaje, że jest obowiązkiem Wysokiego Sejmu rozpatrzyć obydwa projekty mające tak wielkie znaczenie dla ludności rolniczej pod względem ekonomicznym

i społecznym, sądzi jednak, że to z powodu wielkiej objętości tychże tudzież dołączonych do nich alegatów nie może nastąpić inaczej jak na podstawie poprzedniego zbadania tych projektów przez Wydział krajowy.

Komisya wnosi przeto zgodnie z wnioskodawcą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby projekty do ustaw o posiadłościach rentowych i o zawodowych stowarzyszeniach rolników wniesione przez Rząd do Izby deputowanych Rady państwa rozpatrzył tak ze stanowiska kompetencyi ustawodawczej jak i ze względu, o ile one potrzebom i stosunkom kraju odpowiadają i po zasięgnięciu opinii towarzystw rolniczych, towarzystw prawnicych i instytucyi kredytowych przedłożył Sejmowi odpowiednie wnioski na początku najbliższej sesyi sejmowej.

Lwów dnia 7 lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
S. Koziebrodzi.

Sprawozdawca:
Pilat.

Alt. 203.

Sprawozdanie

komisyi podatkowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego dotyczącem przedłużenia ustawy krajowej z 20 marca 1891 o poborze krajowych opłat konsumcyjnych.

Wysoki Sejmie!

Z dniem 31. grudnia r. b. przestaje obowiązywać ustawa o krajowych opłatach konsumcyjnych.

Wydział krajowy czyni zatem wniosek w sprawozdaniu przytoczonym na wstępie.

By Wysoki Sejm rzeczoną ustawę ponownie uchwalić raczył, a to utrzymując nadal w dotychczasowej wysokości opłatę od piwa, tudzież 30% dodatek do podatku konsumcyjnego od wina, moszczu, zacieru winnego i moszczu owocowego.

Ponadto zaś uzupełnił dziś obowiązującą ustawę postanowieniem, nakładającem krajową opłatę konsumcyjną, na gorące palone spirytusowe płyny w wysokości 3 ct. od każdego hektolitra i każdege stopnia alkoholu, a w konsekwencyi tego postanowienia dotychczasową krajową opłatę konsumcyjną od rumu, araku, koniaku, likieru, jako też wszelkich innych słodzonyeh napoji, podwyższył z jednego zł. od hektolitra bez różnicy stopnia na cztery zł. w. a.

Sprawa ponowienia ustawy o krajowych opłatach konsumcyjnych, jednomyślnie uznaną została przez komisyę podatkową jako rzecz ekonomicznie wskazaną a potrzebom gospodarstwa finansowego w kraju odpowiadającą. Podniesiono atoli i to nader stanowczo, iż dotychczasowy pobór, t. j. przez ich wydzierżawianie pojedynczym przedsiębiorcom w miejscowościach, w których podobne opłaty na rzecz gmin nie istnieją i nie mogą być pobierane, nastręcza poważne obawy, co do możności utrzymania w dzisiejszej wysokości kwoty pobieranego czynszu dzierżawnego. Obawy te wyraża również Wydział krajowy w swem sprawozdaniu.

Licząc się jednak z niemi i zdając sobie sprawę jak dotkliwem dla funduszu krajowego, byłby ubytek dochodu z krajowych opłat konsumcyjnych, sądzi Wydział krajowy, że jedynem środkiem prevencyjnym w tym razie — jest rozszerzenie opłat i na wódkę; a więc podniesienie dochodu do tej wysokości, iżby ewentualne wprowadzenie ścisłej kontroli co ich do uiszczenia, z uwagi na ztąd wynikające koszta, ekonomicznie usprawiedliwionem być mogło.

Przy dzsiejszych bowiem dochodach, wprowadzenie tej kontroli, na wzór istniejącej w innych, krajach koronnych, pochłonęłoby większą połowę dochodów, a przeto wykraczałoby przeciw pierwszej i najgłówniejszej zasadzie podatkowości. Komisya podatkowa niezapoznając

bynajmniej trafności tuż co podniesionych motywów, mniema jednak, że w tym razie niemal decydującą powinna być odpowiedź na pytanie, jak ma być użytą zwyżka w dochodach z krajowych opłat konsumcyjnych? Czem usprawiedliwiony nowy ten ciężar, który na konsumcyę napoji w stosunkach klimatycznych kraju naszego często niezbędnych Wydział krajowy nałożyć proponuje.

Obecni na posiedzeniu komisyi wiceprezes Wydziału krajowego, jakoteż członkowie jego pp. Romanowicz i Dr. Sawczak, jednozgodnie oświadczyli, iż Wydział krajowy gotów jest w razie gdy Wysoki Sejm wnioski jego zaakceptuje, połowę spodziewanego czystego dochodu z krajowych opłat konsumcyjnych, o ile te ustanowione zostaną w wysokości przezeń proponowanej, użyć na dalsze zniżenie dodatków krajowych.

Po tej odpowiedzi, którą komisya z zadowoleniem do wiadomości przyjęła, i w myśl której Wysokiemu Sejmowi uchwałę ad B. i rezolucyę ad C. do uchwały przedstawia, pozostały jeszcze dwa nader ważne pytania do rozbioru:

1. Czy i o ile krajowy fundusz propinacyjny, nie dozna ubytków znacznych w swych dochodach?

2. Czy i o ile produkcya wódki, a więc najgłówniejszy przemysł rolniczy w kraju przez wprowadzenie opłaty konsumcyjnej na wódkę, nie ucierpi?

Dwa te pytania, lubo odzielnie postawione, stoją jednak z sobą w nierozerwalnym związku. Dochody bowiem propinacyjne, jak niemniej krajowa produkcya wódki, ucierpiećby mogły jedynie w tym wypadku, gdyby proponowana opłata od wódki dzisiejszą jej konsumcyę zmniejszyła.

Odpowiedzi co do tych pytań, w szczególności zaś co do pytania o ile nałożenie opłaty w wysokości 3 ct. od Hektolitra i każdego stopnia alkoholu, oddziałałoby obniżająco na dochody z propinacyi, otrzymane od osób w sprawach propinacyjnych praktycznie poinformowanych, ztreszczają się w konkluzyi, że jakkolwiek nie jest wykluczonem, iż bezpośrednio po wprowadzeniu tej opłaty, zwłaszcza gdyby szynkarze usiłowali ją wyzyskać z znacznym zyskiem dla siebie, pewne zmniejszenie konsumcyi wódki nastąpić może; to jednak biorąc na uwagę w jakich ułamkach centowych cena napoju tego przy drobnej sprzedaży faktycznie podwyższoną by była, dopuszczalne zmniejszenia konsumcyi, jedynie jako krótko przejściowe oceniać należy. W tej odpowiedzi, którą większość komisyi podziela, mieści się i odpowiedź na pytanie o ile wprowadzenie proponowanej opłaty od wódki na jej produkcyę oddziałać może.

Nie należy bowiem dopuszczalnego ubytku, w konsumcyi wódki w razie uchwalenia wniosków Wydziału krajowego, oceniać miarą owych ubytków w konsumcyi tego napoju, które zpowodowała reforma opodatkowania wódki w 1888 roku — pomiędzy podwyższeniem ówczesnym ceny wódki, które wynosiło 200% — a dziś proponowanem które czyni 6% — zachodzi różnica tak wielka i znacząca, iż niemal uchyla ona wszelkie porównanie i analogję.

Lecz jeżeli obowiązkiem komisyi podatkowej było, wziąść pod ścisłą rozwagę, wszelkie ujemne strony proponowanej opłaty — to niemniej poczuwa się ona do obowiązku podnieść i jej dodatność.

A więc, przedewszystkiem zabezpieczenie funduszowi krajowemu nadal dochodu z tych opłat — zawarunkowanych niejako ich rozszerzeniem i na wódkę.

Otworzenie nowego źródła dochodu dla funduszu krajowego, ważnego na dziś lecz ważniejszego i donioślejszego dla niedalekiej już przyszłości.

Wreszcie możność obniżenia dodatków do podatków przez wprowadzenie nowej opłaty spożywczej, dobrowolnie uiszczanej, dotykającej w równej mierze ogółu ludności, zatem zarówno tej, która się przyczynia do pokrycia wydatków krajowych jakoteż i tej, która korzystając ze wszelkich urządzeń samorządu krajowego, do pokrycia tych kosztów w niczem nie kontrybuje.

Oto dodatnie strony wniosku Wydziału krajowego, które przeciwstawiając możliwym lecz tylko przejściowym ubytkom, komisya podatkowa nie może jak tylko zalecić Wys. Sejmowi uchwalenie proponowanej ustawy.

Kończąc sprawozdanie niniejsze, przedkłada komisya Wysokiemu Sejmowi projekt do ustawy o opłatach konsumcyjnych, zmieniony na podstawie przeprowadzonych rokowań z c. k. Rządem, zasadniczo jedynie przez ścisłe określenie czasu trwania ustawy, formalnie zaś pod względem stylistycznym, które to stylistyczne poprawki nie zmieniają w niczem proponowanych przez Wydział krajowy postanowień.

Wysoki Sejm raczy uchwalić.

Projekt ustawy ad A.
Powziąć uchwałę ad B.
Uchwalić rezolucyę ad C.

Lwów dnia 7. Lutego 1894 r.

Zastępca przewodniczącego:
Szeptycki.

Sprawozdawca:
Abrahamowicz.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o poborze krajowych opłat konsumcyjnych,

Zgodnie z uchwałą Sejmu mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Od płynów w niniejszej ustawie wyszczególnionych, a w kraju spożywauych, pobierane będą na rzecz funduszu krajowego opłaty konsumcyjne, tudzież dodatki do pobieranych na rzecz skarbu państwa podatków konsumcyjnych.

§. 2.

W obrębie kraju całego pobierany będzie 30% dodatek krajowy do podatku konsumcyjnego od wina, moszczu i zacieru winnego tudzież moszczu owocowego.

§. 3.

W okręgach akcyzowych miast Lwowa i Krakowa podlegać będą krajowej opłacie konsumcyjnej.

1. Gorące palone spirytusowe płyny, których zawartość alkoholu przepisanym alkoholometrem ozuaczoną być może, (z wyjątkiem araku, rumu i koniaku) przy ich wprowadzeniu

do spożycia w obręb linii akcyzowej; dalej przy wyprowadzeniu tych płynów na ten sam cel, ze składu wolnego lub podlegającej opłacie konsumcyjnej gorzelni, położonych w obrębie linii akcyzowych miast Lwowa i Krakowa, a to w kwocie 3 centów (sześć groszy) od każdego hektolitra i każdego stopnia alkoholu, według studzielnego alkoholometra (Hektolitrostopień alkoholu, liter alkoholu), i w tej samej wysokości pobieraną będzie opłata, jako dodatek do państwowej opłaty produkcyjnej od gorzelń tej opłacie w myśl ust. państwowej z 20. czerwca 1888 podlegających, a w obrębie linii akcyzowych miast Lwowa i Krakowa położonych.

2. Rum, arak, koniak, likier jako też wszystkie inne słodzone gorące palone napoje, bez różnicy zawartości alkoholu, przy wprowadzeniu w obręb linii akcyzowej Lwowa i Krakowa w kwocie 4 złr. (ośm koron) od każdego hektolitra.

3. Piwo wszelkiego rodzaju tak przy wprowadzeniu jak i przy wyrobie w kwocie pięćdziesięciu centów (jednej korony) od hektolitra.

Krajowe opłaty konsumcyjne, pobrane w oznaczonych okręgach akcyzowych, będą zwracane (restytuowane) w tych samych wypadkach i w tym samym stosunku, w jakim zwracane bywają wedle istniejących przepisów opłaty, względnie dodatki gminne.

§. 4.

We wszystkich innych miejscowościach kraju podlegać będą krajowym opłatom konsumcyjnym:

1. Gorące palone spirytusowe płyny, — których zawartość alkoholu przepisanym alkoholometrem oznaczoną być może, (z wyjątkiem rumu, araku i koniaku) w kwocie 3 ct. w. a. (sześć groszy) od każdego hektolitra i każdego stopnia alkoholu według studzielnego alkoholometra (hektolitro-stopien alkoholu, litra alkoholu).

2. rum, arak, koniak, likier, tudzież wszelkie inne słodzone gorące palone napoje, bez różnicy zawartości alkoholu, w kwocie 4 złr. (osiem koron) od hektolitra.

§. 5.

Krajowe opłaty konsumcyjne, wyszczególnione w §. 4. nie mogą obciążać ani produkcyi ani handlu, przeto opłaty te nie mogą być pobierane ani przy wyrobie palonych gorących spirytusowych płynów i piwa ani też przy tychże wprowadzeniu do miejscowości lub w obręb kraju.

§. 6.

Od krajowych opłat konsumcyjnych wymienionych w §. 3 i 4. niniejszej ustawy wolne są te palone, gorące, spirytusowe płyny, którym według §. 6 ustawy o opodatkowanin wódki z 20. czerwca 1888 dz. p. p. Nr. 95 przyznane jest uwolnione od opłaty konsumcyjnej.

§. 7.

Spory, jako też przekroczenia niniejszej ustawy i odnośnych rozporządzeń wykonawczych, podlegają rozpoznaniu i orzeczeniu władz politycznych.

§. 8.

Władze polityczne mają prawo nakładać grzywny porządkowe do wysokości 100 złr. i kary kontrawencyjne do 20-krotnej wysokości tej kwoty, o którą skarb krajowy ukrócić zamierzano, a ewentualnie kary aresztu i zasądzać winnych na koszta postępowania.

Koszta postępowania, grzywny i kary kontrawencyjne ściągane będą w drodze egzekucyi politycznej.

§. 9.

Koszta postępowania wpływać będą do kasy c. k. władzy politycznej, grzywny zaś i kary kontrawencyjne do funduszu krajowego.

§. 10.

Dodatki do podatku konsumcyjnego, ustanowione w §. 2. ninicjszej ustawy, pobierane będą razem z odnośnym podatkiem i przez te same organa.

Pobór opłat konsumcyjnych, ustanowionych przez §§. 3. i 4. niniejszej ustawy, unormowanym zostanie rozporządzeniem, wydać się mającem przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 11.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem 1. Stycznia 1895 a przestaje obowiązywać z dniem 31. Grudnia 1899.

§. 12.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych i skarbu.

Uchwała ad B.

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskim postanawia iż najmniej 50% czystego dochodu z krajowych opłat konsumcyjnych, ma być użytych począwszy od 1. Stycznia 1895 do 31. Grudnia 1899, na obniżenie dodatków krajowych.

Rezolucya ad C.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by przy ułożeniu preliminarza budżetu krajowego na rok 1895 i następnych lat, zastosował się do postanowień uchwały ad B.

Przez powyższe uchwały załatwioną zostaje petycya do L. 1.117/931 Stowarzyszenia szynkarzy lwowskich.

L. s. 1.486/94.

Aleg. 204.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej z przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie subwencyi krajowej na rzecz budowy kolei wschodnio-galicyjskich (podolskich).

Wysoki Sejmie!

Do budżetu na r. 1893 wstawił Wys. Sejm kwotę 500.000 zł. tytułem jednorazowej subwencyi na rzecz budowy sieci kolei lokalnych wschodnio-galicyjskich (podolskich) z Tarnopola do Zaleszczyk, Skały i Iwania pustego (Mielnicy) w zamian za akcye zakładowe przedsiębiorstwa tychże kolei.

Wypłata tej subwencyi nastąpić miała pod pewnymi w uchwale Wys. Sejmu z d. 5. kwietnia 1892 wyszczególnionymi warunkami, a między innymi także i pod tym warunkiem, że budowa powyższej kolei zostanie rozpoczętą najpóźniej w r. 1893.

W obec faktu, że budowa tej kolei w r. 1893, rozpoczętą nię została, powołana powyżej uchwała sejmowa straciła moc obowiązującą, a przyznana subwencya na mocy powyżej przytoczonej uchwały sejmowej i uchwalonego na r. 1893 budżetu wypłaconą być nie może.

Trudności jednak, które stały na przeszkodzie uzyskania koncesyi, a przeto także i rozpoczęciu budowy w r. 1893, a mianowicie uzupełnienie udziałów miejscowych interesentów do sumy 500.000 zł. zostały usunięte, jak świadczy odezwa c. k. Namiestnictwa z d. 23. stycznia 1894 i dołączony do niej reskrypt Ministerstwa handlu z 11. stycznia 1894.

Podług urzędowych tych pism c. k. Ministerstwo handlu poczyniło już odpowiednie kroki celem wyjednania Najwyższej koncesyi na budowę kolei podolskich z zastrzeżeniem, że jeszcze przed ogłoszeniem tej koncesyi Wys. Sejm wznowi uchwałę Swą, przyznającą dla tej kolei subwencyę w kwocie 500.000 zł.

W powołanej powyżej odezwie z d. 23. stycznia 1894 c. k. Namiestnictwo uprasza Wydział krajowy, aby tenże wyjednał u Wys. Sejmu utrzymanie w mocy uchwały z d. 5. kwietnia 1892 a względnie wznowienie tej uchwały.

Wydział krajowy, wchodząc w intencyę Wys. Sejmu, oświadcza się za wznowieniem uchwały z d. 5. kwietnia 1892 ze zmianą warunków odpowiadającą obecnemu stanowi rzeczy.

Komisya budżetowa, podzielając zapatrywanie Wydziału krajowego, zgadza się na wznowienie a względnie na utrzymanie w mocy uchwały sejmowej z d. 5. kwietnia 1892 z tem nadmienieniem, że na pokrycie tego wydatku, nie potrzeba uchwalać nowego kredytu, gdyż wystarczy przeniesienie wstawionego do budżetu na rok 1893 kredytu w kwocie 500.000 zł. wal. austr. na rok 1894.

Na podstawie powyższego wywodu, komisya budżetowa zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego a jedynie ze zmianą stylistyczną ustępu IV. wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

I. W celu zabezpieczenia budowy sieci kolei lokalnych wschodnio-galicyjskich (podolskich) z Tarnopola do Zaleszczyk, Skały i Iwania pustego (Mielnicy) Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem utrzymuje w mocy uchwałę swą z dnia 5. kwietnia 1892, którą na ten cel przeznaczoną została jednorazowa subwencya z funduszu krajowego w sumie pięciuset tysięcy zł. w. a.

II. Sejm przyznaje powyższą pomoc pod następującymi warunkami:

a) że w zamian za tę subwencyę otrzyma Reprezentacya kraju Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem akcye zakładowe przedsiębiorstwa sieci kolei wschodnio-galicyjskich w nominalnej wartości 500.000 zł. w. a.;

b) że resztę potrzebnego kapitału zakładowego pomienionych kolei, o ile nie zostanie dostarczoną przez miejscowych interesentów, w zamian za akcye zakładowe, zbierze przedsiębiorstwo zapomocą wypuszczenia walorów pierwszeństwa (akcye pierwszeństwa i obligacye pierwszeństwa) na podstawie gwarancyi, której udzieliło państwo na mocy ustawy państwowej z dnia 8. kwietnia 1893 (Nr. 60. Dz. u. p.) w celu zabezpieczenia 4% dochodu na oprocentowanie i umorzenie walorów rzeczonych;

c) że przed rozpoczęciem budowy kolei zapewnioną zostanie wypłata całego kapitału potrzebnego na zupełne wykończenie całej sieci kolejowej powyżej oznaczonej;

d) że przed rozpoczęciem budowy złoży przedsiębiorstwo deklaracyę, iż pomieniona kolej budowaną będzie ile możności siłami krajowemi;

e) że budowa powyższej kolei zostanie rozpoczętą najpóźniej w roku 1894.

III. Jeżeli warunki objęte uchwałą II. zostaną dopełnione, wypłaci Wydział krajowy po otrzymaniu akcyj zakładowych przedsiębiorstwa, wymienionych w tejże uchwale, subwencyę krajową w sumie 500.000 zł. a. w. do rąk tych osób, które przedsiębiorstwo kolejowe do odbioru tej sumy i do pokwitowania w swojem zastępstwie prawnie upoważni.

IV. Kredyt w kwocie 500.000 zł. wstawiony do budżetu na r. 1893 na jednorazową subwencyę dla kolei lokalnych wschodnio-galicyjskich (podolskich) przedłuża się na r. 1894 i upoważnia się Wydział krajowy do użycia tej kwoty na cel wyżej wymieniony do końca roku budżetowego 1894.

We Lwowie 11. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego
Stanisław Badeni.

Sprawozdawca:
Goldman.

L. s. 1428/94.

Aleg. 205.

Sprawozdanie

sejmowej komisyi przemysłowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego, względnie krajowej komisyi dla spraw przemysłowych, z czynności w zakresie przemysłu krajowego.

(Część I.: Organizacya i skład krajowej komisyi dla spraw przemysłowych. — Stypendya, zasiłki i pożyczki na cele poparcia przemysłu krajowego. — Krajowy fundusz przemysłowy).

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, przedłożone Wys. Sejmowi za pośrednictwem Wydziału krajowego, obejmuje obraz czynności tej komisyi tak pod względem popierania przemysłu krajowego, jak i pod względem szkolnictwa przemysłowego uzupełniającego i fachowego.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje część pierwszą, to jest bezpośrednie popieranie przemysłu krajowego za pomocą stypendyów, zasiłków i pożyczek z funduszu przemysłowego. Szkolnictwo przemysłowe uzupełniające i szkolnictwo przemysłowe fachowe, będą przedmiotem osobnych sprawozdań.

W składzie komisyi krajowej dla spraw przemysłowych zaszła w roku ubiegłym ważna zmiana. Ustąpił z niej bowiem JE. Włodzimierz hr. Dzieduszycki, długoletni członek i zastępca prezesa tejże komisyi. Sejmowa komisya przemysłowa z głębokim żalem przyjmuje to ustąpienie do wiadomości. Komisya ta bowiem podziela w zupełności zdanie krajowej komisyi dla spraw przemysłowych, że hr. Włodzimierz Dzieduszycki jeden z pierwszych rozbudził w kraju żywe pragnienie odrodzenia ekonomicznego na podstawach narodowych, że to on krzewił szczerą miłość do wszystkiego, co swojskie, co z łona ludu w szeregu wieków wyłoniło się jako sztuka i przemysł, i że on wywierał przeważny wpływ na prace kraj. komisyi dla spraw przemysłowych. Wraz z komisyą krajową i komisya przemysłowa sejmowa żywi nadzieję, że hr. Włodzimierz Dzieduszycki, chociaż zdala od krajowej komisyi, wspierać będzie jej usiłowania światłą swą radą i bogatem doświadczeniem.

Stypendya przemysłowe.

Kredyty z tego tytułu przez Wys. Sejm uchwalone, są do dyspozycyi krajowej komisyi dla spraw przemysłowych, a komisya używa ich wyłącznie na zasiłki stypendyjne dla uczniów przemysłowych szkół zawodowych. Z powodu podnoszącej się z roku na rok liczby szkół i uczniów, musiała komisya zejść w wysokości przyznawanych stypendyów, a także ograniczyć liczbę stypendyów w poszczególnych zakładach. Odnosi się to przeważnie do c. k. szkół zawodowych w Zakopanem i Świątnikach. Wydział krajowy zwrócił zarazem uwagę c. k. rządu, że on w wydatniejszej niż dotychczas mierze powinien ubogich uczniów szkół swych zasilać i wspierać.

W r. 1893 rozdano ogółem 183 stypendyów, z których przypada na uczniów koszykarskich 5, kołodziejskich 8, stolarskich, tokarskich i rzeźbiarskich 56, tkackich 50, ślusarskich 14, garncarskich 14, kamieniarskich 1, szewskich 1, drukarskich 1, drzeworytnictwa 1, dla nauczycieli kursu rysunkowego w Krakowie 14, dla uczniów innych zawodów artystycznych 12, dla uczennic koronkarskich i hafciarek 6.

W budżecie na rok 1893 po raz pierwszy uchwaloną została kwota 2.000 zł. na stypendya handlowe. Krajowa komisya zajęła się też rozdawnictwem tych stypendyow i obdzieliła kwot 2.000 zł. 5-ciu uczniów akademii i szkół handlowych.

Zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe.

W tym dziale czynności swoich tak Wydział krajowy jak i krajowa komisya dla spraw przemysłowych, która w tym kierunku jest ciałem doradczem dla Wydziału krajowego, zwróciły w ciągu roku ubiegłego szczególną uwagę na tych przemysłowców i rękodzielników, którzy pragną wyrobami swoimi obesłać tegoroczną wystawę krajową. Jako najwłaściwszy sposób przyjścia w tym celu z pomocą, uważał Wydział krajowy rozdanie pewnych kwot do rąk komitetów lokalnych, które się w celu popierania wystawy potworzyły, do rozdziału za ich poręką pomiędzy przygotowujących się do wystawy przemysłowców i rękodzielników. Ogółem wypożyczono na ten cel 28.900 zł. bezprocentowo do spłaty w dniu 1. stycznia 1895 r.

Z kredytu przeznaczonego na zasiłki, udzielono muzeum przemysłowym we Lwowie i Krakowie po 500 zł., celem rozpisania konkursowych nagród za najlepsze wyroby rękodzielnicze. Muzeum lwowskie rozpisało konkurs za najlepsze roboty stolarskie w połączeniu z tokarstwem i snycerstwem, a muzeum krakowskie na roboty z zakresu jubilerstwa i introligatorstwa galanteryjnego. Muzeum przemysłowe we Lwowie otrzymało po nad to 1.000 zł. na nagrody konkursowe za najlepsze prace w kierunku przemysłowo-artystycznym, dążącym do odrodzenia przemysłu na gruncie motywów rodzimych, za utwory i produkcye z dziedziny rękodzieł i przemysłu, odznaczających się oryginalnością pomysłów, z zachowaniem wyraźnego piętna indywidualności narodowej i motywów swojskich.

Oprócz tego, udzielono zasiłków w ogólnej kwocie 2.000 zł. w 7 wypadkach, na koszta założenia i urządzenia warstatów.

W ciągu czasu sprawozdaniem objętego, przyznano, prócz wykazanych powyżej pożyczek na cele wystawowe, w 26 wypadkach pożyczki w mniej lub więcej znacznych kwotach na cele przemysłowe z krajowego funduszu przemysłowego. Ogólna suma przyznanych tych pożyczek wynosi kwotę 109.000 zł., oprócz kwoty 28.900 zł., wypożyczonych na cele wystawy.

A jeżeli nie wszystkie przyznane pożyczki zrealizowane zostały, to winy tego nie ponosi ani Wydział krajowy, ani krajowa komisya dla spraw przemysłowych. Przyczyna tego niezrealizowania przyznanych pożyczek leży w tem, że ci, którzy z pożyczek przyznanych korzystać mają, nie mogli dotychczas dostarczyć Bankowi krajowemu, który z polecenia Wys. Sejmu funduszem przemysłowym administruje, wymaganej gwarancyi i pożądanego zabezpieczenia.

Krajowy fundusz przemysłowy.

Na rok 1893 uchwalił Wys. Sejm ostatnią ratę 60.000 zł. dla krajowego funduszu przemysłowego, który w ten sposób uzupełniony został do kwoty 300.000 zł.

Fundusz przemysłowy wynosi więc obecnie:

Dotacya funduszu krajowego za lata 1888—1893 . .		300.000 zł.
Pozostałość z poprzednich lat		111.410 „
Przyrost w odsetkach	36 867 zł.	
Po potrąceniu odpisów	17.160 „	19.707 „
razem		431.117 zł.

Z funduszu przemysłowego udzielono w ogóle 106 pożyczek, a gdy do dnia 30. czerwca 1893 r. spłacono już całkowicie 30 pożyczek, pozostało 76 pożyczek na ogólną kwotę 349.660 zł. Do tej kwoty doliczyć należy udział funduszu przemysłowego w galicyjskiem Towarzystwie handlowem z kwotą 50.000 zł. Krajowy fundusz przemysłowy więc rozdzielony jest w kwocie 399.660 zł. w 77 wypadkach.

Przeznaczeniem krajowego funduszu przemysłowego, jest rozbudzenie przemysłu w kraju naszym, przyjście z pomocą tym licznym a w zasoby ubogim kołom przemysłowym, które tylko zachęty i pomocy potrzebują, aby swe przedsiębiorstwa rozszerzyć i nowe zakładać mogły. Popieranie rozwoju przemysłu fabrycznego jest w tej chwili jednem z najważniejszych zadań naszej polityki ekonomicznej. Szczupłe granice, zakreślone cyfrą krajowego funduszu przemysłowego, utrudniają w wysokim stopniu usiłowania, skierowane ku wspieraniu przedsiębiorstw przemysłowych i ku wywoływaniu nowych przedsiębiorstw przemysłowych, których w kraju nie ma, a które są niezbędne dla podniesienia naszej wytwórczości.

Te okoliczności spowodowały Wydział krajowy do przedstawienia w myśl propozycyi krajowej komisyi dla spraw przemysłowych wniosku o powiększenie krajowego funduszu przemysłowego o dalszych 200.000 zł. w ciągu lat 8 po 25.000 zł.

Sejmowa komisya przemysłowa uważa wniosek podwyższenia krajowego funduszu przemysłowego roczną dotacyą po 25 000 zł. przez lat 8, jako wyraz nieuniknionej potrzeby i co do cyfry najskromniejszy, podyktowany jedynie względami budżetowemi.

Na podstawie powyższego wywodu, komisya przemysłowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego i krajowej komisyi dla spraw przemysłowych z czynności w zakresie przemysłu, o ile one odnoszą się do stypendyów, zasiłków i pożyczek z funduszu przemysłowego.

2) Sejm powiększa krajowy fundusz na cele popierania przemysłu o 200.000 zł. Kwota ta ma być wypłaconą w ośmiu równych ratach przez lat 8, począwszy od r. 1894 po 25.000 złr. rocznie.

3) W budżet na rok 1894 w rubr. XVI. wydatków wstawia się kwotę 25.000 zł., jako pierwszą ratę nowo-uzupełnionego funduszu.

Lwów dnia 8. lutego 1894.

Za Przewodniczącego:
Weigel.

Sprawozdawca:
Goldman.

Aleg. 206.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej co do petycyi (l. 306) „Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych“ we Lwowie o stałą subwencyę roczną w kwocie 3.000 zł.

Wysoki Sejmie!

Rada zawiadowcza krajowego związku ochotniczych straży pożarnych królestwa Galicy i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wniosła na ręce posła Stanisława Polanowskiego petycyę l. 306 do Wysokiego Sejmu prosząc o subwencyę 3.000 zł. na rok 1894 i o polecenie Wydziałowi krajowemu, iżby tę kwotę 3.000 zł. zamieszczał corocznie w preliminarzu budżetu krajowego. Do petycyi tej dołączono obszerne sprawozdanie o czynnościach Rady zawiadowczej tegoż krajowego związku ochotniczych straży pożarnych z okresu od 1 sierpnia 1891 r. do 31 czerwca 1893. To sprawozdanie przedstawiające szczegółowo rozwój ochotniczych straży pożarnych w kraju naszym, budżet Związku tych straży, rezultat obrad walnego zjazdu strażackiego we Lwowie, ogłoszone jest drukiem i znane, przeto nie będziemy go tu streszczać. W petycyi Rada zawiadowcza związku przedstawia, że Wysoki Sejm uznając pożyteczną dla kraju działalność „Związku ochotniczych straży pożarnych“ wyznaczał już przez cztery lata poprzednie po 2.000 zł. rocznie, jako zasiłek na organizacyę obrony pożarnej w kraju naszym. Dalej w petycyi wykazano, że zakres działania Związku znacznie się powiększył, bo straży ochotniczych związkowych w 1890 roku, w którym Wysoki Sejm ten zasiłek 2.000 zł. dla ich Związku po raz pierwszy wyznaczył, było 96, zaś obecnie jest takich ochotniczych straży pożarnych należących do Związku 157, a liczba ochotników podwoiła się przez ten okres czasu i dochodzi dzisiaj 5.000, nadto zwiększyły się koszta wydania czasopisma fachowego, koszta lustracyi i wydatki na zapomogi. Z tych wszystkich powodów Rada zawiadowcza prosi, aby Wysoki Sejm podwyższył roczny zasiłek o 1.000 zł. i o danie polecenia Wydziałowi krajowemu, aby ten zasiłek 3.000 zł. zamieszczał stale w układanym przez siebie projekcie budżetu, to jest, aby Wysoki Sejm uchwalił ten zasiłek jako stały i roczny, przez co, jak pisze Rada zawiadowcza, danoby Radzie tej silniejszą podstawę do układania własnych budżetów rocznych. Rada

zawiadowcza Związku przedstawia, że wieloletnia działalność krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych wykazuje, iż ten zasiłek będzie dobrze użyty; gdyby zaś Wysoki Sejm miał kiedyś w przyszłości powód uzasadniony wykreślić z budżetu pozycyę powyższą, to uchwała o którą Rada zawiadowcza uprasza, nie przeszkodzi takiemu postanowieniu.

Z powodów w petycyi przytoczonych a tu powtórzonych, komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm wyznacza stałą roczną subwencyę 3.000 zł. dla krajowego Związku straży ochotniczych pożarnych. Zasiłek ten poleca umieszczać w XVII. rubryce budżetu wydatków.

Lwów dnia 5. Lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego;
Stanisław Badeni *w. r.*

Sprawozdawca;
Leon Chrzanowski *w. r.*

L. s. 1.427/94.

Aleg. 207.

Sprawozdanie

komisyi górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego do L. W. 66.922/93 w przedmiocie spraw górniczych przedstawia wykonanie uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 24. września 1892 i z dnia 16. maja 1893 do L. S. 983, donosi o użyciu przeznaczonych na cele górnictwa funduszów — a obejmuje też i czynności krajowej rady górniczej, której opinii o wnioskach Wysokiego Sejmu przedstawić się mających Wydział krajowy zasięgał.

Do obszernych i wyczerpujących motywów tego sprawozdania dodaje komisya górnicza ze swej strony następujące niektóre uwagi.

a) W wykonaniu polecenia Wysokiego Sejmu przedłożył Wydział krajowy projekta statutów dla obu niższych szkół górniczych. Nie da się zaprzeczyć, że szkoły te mają wielką racyę bytu, że mogą i powinny krajowemu górnictwu znakomite oddać usługi.

Nie ulega bowiem wątpliwości, że praktyka, idąca w parze z należytem zrozumieniem teoretycznem tejże, czyni inteligentnego robotnika, majstra lub kierownika kopalni, zdolnym do wprowadzenia ulepszeń technicznych — do pewnego i bezpiecznego prowadzenia robót, i do możliwego wyzyskania czasu i najrozmaitszych, bardzo zmiennych, a rzadko dających się z góry przewidzieć warunków lokalnych. Bez takiego teoretycznego zrozumienia staje się najlepszy pracownik maszyną wykonującą jednostajnie tylko pewien ograniczony zakres roboty i niezdolną do zastosowania w odmiennych nieco warunkach. — Sama jednak teorya mniej jeszcze jak sama praktyka w tym względzie pomoże. Dlatego należy w szkołach tych bardzo pilnie baczyć na to, aby nauki udzielali nauczyciele jak najobszerniej obeznani z praktyką, i ażeby też uczniowie obok samej nauki szkolnej jak najwięcej mieli dostępu do istotnych robót kopalnianych i jak najwięcej się w nich ćwiczyli. Wydział krajowy względnie Rada górnicza, której opinii zasiągnął — należycie to zrozumiał układając statut organizacyjny tych szkół, gdzie szczególnie ważnym jest punkt wymagający jako warunek przyjęcia do szkoły, ażeby kandydat wykazał, że w odnośnych zakładach górniczych przynajmniej pół roku (dla szkoły we Wietrznie a rok dla szkoły w Borysławiu) był lub jest zatrudnionym. Komisya rozumie, że Wydział krajowy ma tu na myśli zatrudnienie „praktyczne“ a raczej „techniczne“, bo zatrudnienie kancelaryjne lub nawet ekspedyowanie ropy przez czas dłuższy, mało jeszcze dać może kwalifikacyi.

Dalej należałoby baczyć na to, ażeby ci którzy ukończą kurs nauki, nie mieli bezwarunkowej pretensyi do zostania zaraz kierownikami kopalń, i nie czuli się upośledzonymi, gdy pomimo świadectwa pochlebnego zadowolnić się muszą czas jakiś stanowiskiem podrzędniejszem, bo i dyplomowany inżynier nie zostaje odrazu i bez rozleglejszej praktyki dyrektorem fabryki lub przedsiębiorstwa. Szkoła nie może odrazu dać tęgich dyrektorów, ale może i powinna dopomódz, aby ten kto ją ukończy, prędzej i łatwiej mógł dojść do kierownictwa niż ten, który tej szkoły nie przejdzie. Zachowanie tej miary w pojęciach, wymaganiach i rezultatach jest przedewszystkiem rzeczą kierownictwa i nauczycieli świadomych zawodu i celu. Komisya sądzi, że tu i owdzie pojawiające się zdania o pewnym powierzchownym sposobie kształcenia uczniów ustąpią, skoro dobrze obmyślany statut organizacyjny ściśle będzie wykonywanym — a przy wyborze nauczycieli jak i przy przyjmowaniu uczniów — przedewszystkiem i wyłącznie rozstrzygać będzie ich kwalifikacya.

Szczupłe środki materyalne, a poniekąd i brak wzorów urządzenia zakładów dla przemysłu naftowego w innych krajach monarchii, nie mogły pozwolić na zupełne odpowiedzenie tym zasadom, lecz niewątpliwie da się zwolna nie jeden brak usunąć, i już dziś postęp w urządzeniu tych szkół jest widoczny, jakkolwiek statuta organizacyjne dołączone do sprawozdania Wydziału krajowego są dotąd projektem.

b) Komisya wyraża nadzieję, że c. Rząd tym szkołom, których kierunek i plan nauk będą mu przedłożone, a w dozorze i egzaminach ma sobie statutem zastrzeżony udział, udzieli materyalnego poparcia, wyznaczając na ten cel corocznie taką subwencyę jaką popiera analogiczne niższe górnicze szkoły w monarchii.

Na wszelkie uznanie zasługują starania Wydziału krajowego około systemizowania katedry górnictwa z szczególnem uwzględnieniem nafty i wosku ziemnego, oraz około założenia, dotowania i rozszerzenia odpowiednich zbiorów naukowych. Komisya proponuje też ze swej strony Wysokiemu Sejmowi uchwałę, aby w odpowiedzi na reskrypt c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 24. listopada 1893 l. 23.552 oświadczający gotowość urządzenia Muzeum dla górnictwa naftowego przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie i rocznego go dotowania — jeśli fundusz krajowy do kosztów utrzymania się przyczyni, — Wysoki Sejm kwotę roczną 150 zł. na ten cel przeznaczył.

c) Przechodząc do kwestyi wydawnictwa atlasu geologicznego kraju, przypomina komisya swe sprawozdanie sejmowe z roku 1892, w którem przedstawiono opozycyę jaką przeciw temu wydawnictwu stawił c. k. państwowy zakład geologiczny we Wiedniu. Gdy obecnie t. j. z końcem roku 1892 Wys. Rząd dozwolił na dalsze drukowanie map atlasu geologicznego w c. k wojskowym zakładzie geologicznym we Wiedniu i z tej strony trudność dzięki staraniom Wydziału krajowego i przychylności rządu uchyloną została — spodziewać się trzeba, że Wydział krajowy jak i Akademia umiejętności ze z d w o j o n a energią do ukończenia tej publikacyi się przyłożą.

Dołączone sprawozdania komisyi fizyograficznej Akademii umiejętności w Krakowie — której przewodniczącym jest prof. Dr. Kreutz — i sekretarza Rady górniczej p. inżyniera L. Syroczyńskiego przedstawiają szczegółowo cały przebieg badań i rozwoju tego wydawnictwa od roku 1884 począwszy. Ze sprawozdań tych wynika, że istotnie wielkie były i są do przezwyciężenia trudności, że autorowie wykonywujący mapę i tekst objaśniający zajmując inne stanowiska, traktować mogą tę pracę tylko jako zajęcie uboczne, że korekta nazw polskich na mapach wymaga dłuższego czasu i żmudnych korespondencyi, że wykonanie ostateczne map kolorowanych we Wiedniu trwa zwykle bardzo długo i t. d.

Komisya górnicza nie zapoznaje tych trudności, jakkolwiek zdaniem jej niektóre z nich jak n. p. korekta nazw miejscowości, która zdaniem komisyi fizyograficznej wiele mozołu i trudu wymaga, dałaby się prędzej usunąć przez informowanie się u poszczególnych Wydziałów Rad powiatowych.

Dalszą uwagą, jaka się komisyi nasuwa, jest okoliczność, że pomimo, iż dziesięć lat upływa od rozpoczęcia tego wydawnictwa, nie dosyć rozpowszechniła się w kraju wiadomość o jego istnieniu. Księgarnie, dzienniki, Towarzystwa nie zdają się być zawiadamiane o pojawianiu się nowych zeszytów

lub arkuszy, nie łatwo też poinformować się o cenie i miejscu ich nabycia. Komisya nie ma tu na myśli reklamy, której instytucya tej miary jak Akademia umiejętności, nie potrzebuje równie jak nie potrzebuje zarobku księgarskiego — w interesie jednak tak publiczności zajmującej się przemysłem górniczym, jak i w interesie autorów map i tekstu pożądanem byłoby obmyślenie środków do rozpowszechniania tego wydawnictwa.

d) Jako jeden z ważnych ustępów sprawozdania podnosi komisya projekt subwencyonowania postanowionego przez komitet Wystawy krajowej w r. b. we Lwowie odbyć się mającej głębokiego wiercenia na placu Wystawy. Przedsięwzięcie to zasługuje na najżywsze poparcie. Wiercenie bowiem takie będzie z jednej strony dla szerszej publiczności krajowej i obcej zwiedzającej Wystawę pouczającem przedstawieniem robót wykonanych najnowszym systemem w naszych kopalniach naftowych, z drugiej zaś strony powołane jest ono wyjaśnić ważne zagadnienia geologiczne o niebadanych dotąd warstwach w tej części naszego kraju.

Ś. p. prof. Alth w obszernym memoryale w r. 1880 Wysokiemu Sejmowi przedłożonym tylko dla braku funduszów odraczającą w wykonaniu takiego wiercenia dał opinię. W najnowszym czasie c. k. radca górniczy H. Walter i docent lwowskiego uniwersytetu Dr. Zuber w fachowych pismach gorąco takie badanie głębszych warstw w okolicy Lwowa doradzali. Obecnie można je wykonać mniejszym kosztem, bo ze względu na znaczenie takiego wiercenia dla miasta Lwowa, Rada tego miasta uchwaliła część kosztów ponieść. Na wypadek bowiem odkrycia w większej głębokości dobrej i obfitej wody, wiercenie to rozwiązałoby jedną z najżywotniejszych kwestyi, bo kwestyę sanitarną dla stołecznego miasta i okolicy.

Wniosek więc o udzielenie temu tak z teoretycznych jak i z praktycznych względów ważnemu przedsięwzięciu pomocy ze strony kraju — i wyjednanie podobnej pomocy z funduszów państwowych jest ze wszech miar usprawiedliwionym.

e) Nowym jest także preliminowany w roku bieżącym przez Wydział krajowy wydatek 800 zł. na zbieranie i ogłaszanie dat statystycznych o produkcyi nafty, którego potrzebę podniosła już komisya górnicza w sprawozdaniu z r. 1893. Bez pewnego na ten cel wydatku zbieranie takich dat, niewątpliwie pożyteczne, wielce było utrudnionem, nie łatwo bowiem było żądać podjęcia się takiej czynności bezinteresownie, a względy fiskalne trudność tę jeszcze zwiększały.

Komisya górnicza poprzestając na powyższych uwagach a podzielając zresztą wywody zamieszczone w sprawozdaniu Wydziału krajowego — wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych wraz z projektami statutów dla obu niższych szkół górniczych przyjmuje się do wiadomości.

2. W budżet roku 1894 wstawia się:

a) na niższe krajowe szkoły górnicze we Wietrznie i Borysławiu (poz. 198 preliminarza) . . . . . 3.200 zł.

b) na wydawnictwo atlasu geologicznego kraju wraz z tekstem (poz. 52 sprawozdanie komisyi budżetowej) . . . . . 2.500 „

c) na badanie kraju, w celu zestawienia użytecznych kopalin i popularnego opisu ich występowania (poz. 196 prelim.) . . . . . 1.500 „

d) na stacyę doświadczalną produktów naftowych (poz. 199 prelim.) . 1.000 „

e) na stypendya dla górników i uczni wyższych i niższych zakładów górniczych (poz. 206 preliminarza) . . . . . 2.500 „

f) na zbieranie i ogłaszanie dat statystycznych o produkcyi i handlu nafty i wosku ziemnego (poz. 200 prelim.) . . . . 800 „

g) na badanie geologicznego układu głębszych warstw ziemi w północno-wschodniej części kraju, jako subwencya na głębokie wiercenie, we Lwowie w czasie Wystawy wykonać się mające . . . . . 5.000 „

płatną ratami Komitetowi wykonawczemu VII. sekcyi Wystawy krajowej r. 1894 we Lwowie, a mianowicie: 1.500 zł. po wykonaniu otworu świdrowego do głębokości 300 m., 1.500 zł. po osiągnięciu głębokości 400 m. a 2.000 zł. po osiągnięciu 500 m., za przedłożeniem w każdym z tych wypadków dokładnego profilu tego otworu i próbek odkrywanych wierceniem.

3. Upoważnia się Wydział krajowy do oświadczenia c. k. Rządowi, że pod warunkami wypowiedzianymi w uchwale Sejmu z dnia 24. września 1892, przyczyniać się będzie roczną dotacyą 150 zł. do utrzymania i uzupełnienia muzeum narzędzi wiertniczych i górniczych w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie.

4. Sejm wzywa c. k. Rząd:

a) aby do kosztów utrzymania obu niższych Szkół górniczych odpowiednią kwotą się przyczyniał;

b) aby do badania geologicznego układu głębszych warstw ziemi w północno-wschodniej części kraju przez wykonanie we Lwowie głębokiego wiercenia przyczynił się kwotą taką samą, jaką fundusz krajowy na ten cel przeznaczy.

c) aby katedrę górnictwa z kursem o głębokich wierceniach i ze szczególnem uwzględnieniem potrzeb krajowego górnictwa nafty i wosku ziemnego, w c. k. Szkole politechnicznej systemizowało.

Lwów dnia 8. lutego 1894.

Przewodniczący:
Gorayski *w. r.*

Sprawozdawca:
J. Wiktor *w. r.*

Aleg. 208.

Sprawozdanie

komisyi kolejowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wykonania uchwał Wysokiego Sejmu, dotyczących popierania budowy niższorzędnych kolei żelaznych L. s. 629.

Wysoki Sejmie!

Uchwalony przez Wys. Sejm w dniu 13. maja 1893 r. projekt ustawy o popieraniu niższorzędnych kolei lokalnych, otrzymał Najwyższą sankcyę w dniu 17. lipca 1893 r., i ustawa ta ogłoszoną została w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych w dniu 25. sierpnia 1893 r. (Część XII. Nr. 42).

W ramach przyzwolonego kredytu powiększył Wydział krajowy prowizorycznie siły dep. IV., celem wdrożenia czynności ustawą tą zamierzonej i w myśl §. 14 tej ustawy zamianował członków krajowej Rady kolejowej i powołał takową na pierwsze posiedzenie w dniu 31. stycznia b. r.

Ważne zadanie, jakie ma do spełnienia biuro kolejowe przedewszystkiem w badaniach w kierunku technicznym i komercyalnym przedłożonych przez strony interesowane projektów, których badań wynikiem sąd o właściwości obranego kierunku i typu, jak również o rentowności przynajmniej pewnej części kapitału, mającego się użyć na budowę, jakoteż i wysokość udziału finansowego kraju w zamierzonej budowie, wymaga bardzo sumiennej przezorności, i jakkolwiek badania takie na miejscu w regule nie okażą się koniecznemi — to jednak wymagają one tak wielkiego i dokładnego materyału, osobliwie statystycznego, o którego przygotowaniu z uznania godną przezornością Wydział krajowy nie zapomniał, że dobór ludzi w tym biurze zatrudnić się mających, tak co do ilości jak i kwalifikacyi, wielkiej wymaga rozwagi. Wydział krajowy wstrzymuje się też obecnie jeszcze z przedłożeniem projektu ostatecznej organizacyi tego bióra i ograniczywszy się w ubiegłym roku do kredytu przez Wys. Sejm w kwocie 5.000 zł. na II. półrocze przeznaczonego, do preliminarza budżetu krajowego na rok 1894 wstawił tylko 10.000 zł. Kwota ta zdaniem komisyi kolejowej jest raczej za niską, a przy oczekiwanym wzroście czynności, może okazać się niewystarczającą, chociażby nawet nie naśladowało się urządzenia biura kolejowego krajowego styryjskiego, przy którym osobny oddział trasowniczy urządzono. Komisya kolejowa bowiem co do tego jest zdania, że przedewszystkiem jest obowiąskiem interesowanych, przeprowadzenie trasy i wygotowanie całego projektu odnośnej linii na koszt własny, gdyby zaś uzasadnione postawiono żądanie wykonania tych czynności przez Wydział krajowy, z zapewnieniem zwrotu kosztów, toć siły techniczne tutaj potrzebne, mogą być czasowo pozyskane i znalezione w kraju. Sposób ten mógłby znaleść zastosowanie także i na taki wyjątkowy wypadek, gdyby Wydział krajowy na ewentualne życzenie Sejmu, projekt jakiejś linii kolejowej w własnym zarządzie i na koszt kraju, wykonać był zniewolonym.

Wypracowanie tak zwanego „programu kolejnego popierania budowy niższorzędnych kolei żelaznych w miarę stopnia ich użyteczności dla ekonomicznych interesów kraju“, może mieć niewątpliwie pewnego rodzaju względną wartość przy badaniu projektów przedkładanych z inicyatywy prywatnej i może być jedynie na podstawie dat statystycznych o ruchu towarowym w pewnych okolicach kraju opracowanym i na podstawie tego wyprowadzonym byćby mógł ogólny wniosek, że pewna wskazana okolica winnaby poczynić starania o przyjście do skutku połączenia kolejowego do pewnej stacyi kolei głównej, w żadnym zaś razie nie powinnoby opracowanie takiego programu iść tak daleko, by wskazywało mniej lub więcej dokładny kierunek trasy pojedynczych szlaków, bo wskazówka taka tylko w części mogłaby być pożyteczną, przeważnie jednak wpływałaby paraliżująco na inicyatywę prywatną miejscowych czynników, a na niej przedewszystkiem winny się opierać wszystkie czynności, jakie w kierunku popierania budowy kolei niższorzędnych w kraju rozwijać się mogą zdrowo. Wybitnym zaś znamieniem potrzeby i objawem żywego interesu w przyjściu do skutku pierwszego szlaku, są niewątpliwie ofiary różnego rodzaju stron interesowanych, i dla tego komisya kolejowa pozwala sobie polecić Wydziałowi krajowemu, by przy badaniu wniosków dotyczących budowy pojedynczych szlaków projektowanych kolei lokalnych, dawał pierwszeństwo takim liniom, przy których wybitna ofiarność stron interesowanych stwierdzoną została.

Jednem z najważniejszych zadań jakie Wydział krajowy ma do spełnienia w tej całej akcyi popierania budowy kolei niższorzędnych w kraju, jest niewątpliwie także i pośredniczenie pomiędzy interesowanemi a skarbem państwa w kierunku finansowego udziału tego ostatniego w budowie pojedynczych linij kolejowych. W kraju naszym jest państwo całe w innym stopniu zainteresowane w budowie kolei lokalnych jak w innych krajach monarchii. W przeważnej liczbie wypadków, w uwzględnieniu li tylko miejscowych potrzeb, wybudowanie pewnych linii stosunkowo nie kosztownego typu — mianowicie wązko torowych, byłoby zupełnie wystarczającem. Interesa jednak ogólno państwowe powodować będą nie wątpliwie w większej liczbie wypadków budowę o normalnym torze. Z tego też punktu wyjścia układy o wysokość udziału skarbu państwa w budowie poszczególnych linii zupełnie będą usprawiedliwione. Przeważnie też także z tego punktu wyjścia winny być traktowane układy z zarządem c. k. kolei państwowych o objęcie ruchu na wybudowanych liniach kolei niższorzędnych, co zdaje się będzie musiało być u nas regułą, gdyż jakkolwiek możliwym jest wypadek że na pewnych poszczególnych liniach własna administracya czy to przez odnośne przedsiębiorstwo, czy też wreszcie przez kraj prowadzoną by być mogła — jednak z uwagi że główne arterye kolejowe są wyłącznie w administracyi Państwa, to, w przeważnie wielkiej liczbie wypadków, normalno torowe koleje niższorzędne będą w konieczności oddania ruchu administracyi państwowej.

Co do układu skarbu państwa w budowie linii kolejowych niższego rzędu — to ważnemi będą postanowienia, które zawierać będzie nowa ustawa państwowa o popieraniu budowy kolei lokalnych, przedłożenia której ze strony c. k. Rządu do konstytucyjnego traktowania, w miejsce dotychczas obowiązującej ustawy z dnia 17. czerwca 1887, w najbliższej przyszłości należy oczekiwać — a Wydział krajowy w memoryale swym do J. E. p. Ministra handlu z dnia 19. grudnia 1893. l. 30864 rzecz całą wyczerpująco i wszechstronnie traktuje; — na wyrażone też w tem memoryale zapatrywania i żądania najzupełniej godzić się należy.

Wydział krajowy, jak na początku sprawozdania powiedzieliśmy — zanominował członków krajowej Rady kolejowej i zwołał takową na posiedzeniu w dniu 31. stycznia b. r. Z przyczyny, o której poniżej będzie mowa, Wydział krajowy nie był w możności przedstawienia tejże Radzie żadnych wniosków dotyczących projektowanych linii kolejowych do merytorycznego traktowania, ograniczyć się tedy musiała ta Rada do załatwienia kwestyi więcej formalnej natury — mianowicie, rozpatrzyła i uchwaliła projekt prowizorycznego regulaminu dla siebie, jak również rozpatrywała i uchwaliła zasady do instrukcyi dla zamierzających starać się o poparcie przez kraj budowy projektowanych kolei niższorzędnych w myśl ustawy krajowej z dnia 17. lipca

1893. Instrukcya ta bardzo szczegółowo opracowana, zawiera dokładne wskazówki co do sporządzenia projektu, dostarczenia odpowiednich dokumentów i dat, zestawienia rentowności projektowanej linii jak i planu finansowego, i komisya kolejowa jest zdania, by Wydział krajowy zarządził wydrukowanie tej instrukcyi i rozesłał takową do c. k. Starostw i Wydziałów powiatowych, z niej bowiem interesowani dokładną powezną wiadomość, czego od projektantów przy przedkładaniu projektów się wymaga — a projekta według niej wygotowane — bez niepotrzebnej zwłoki badaniu i ocenieniu mogą być poddane.

Mimo że komisye przedwstępne co do poszczególnych projektowanych linii sięgają po rok 1890 a i komisyonalno obejście tras dość wcześnie się odbyło — interesanci żądania swoje i projekta przedłożyli zbyt późno aby one jeszcze na obecnej sesyi sejmowej mogły być merytorycznie traktowane i tak:

1)	projekt linii	Rozwadów-Przeworsk	wniesiono	15.	Grudnia 1893.
2)	„ „	Przyborka-Dukla	„	10.	Stycznia 1894.
3)	„ „	Borki-Grzymałów	„	15.	„ „
4)	„ „	Gorlice-Konieczna	„	18.	„ „
5)	„ „	Szeparowce-Delatyn	„	23.	„ „
6)	„ „	Kołomyja-Zaleszczyki	„		
7)	„ „	Łupkow-Cisna	„	27.	„ „
8)	część projektów	Rzeszów-Dynów-Romanów		26.	„ „
9)	projekt linii	Jasło-Żmigród-Konieczna	„	26.	„ „
10)	„ „	Chabówka Zakopane	„	15.	Lutego „

Z dat pokazuje się, że większa część projektów tuż przed zebraniem się Rady krajowej kolejowej została wniesioną, tak że bióro kolejowe — nawet pobieżnych badań dokonać nie było wstanie i Rada kolejowa nie miała też możności wydać o nich fachowego orzeczenia na którym Wydział krajowy polegając, byłby w możności Wysokiemu Sejmowi odpowiednio umotywowane wnioski przedstawić do uchwały. Sami więc interesenci zawinili, że orzeczenie co do ich żądań nie pożądanej ulegnie zwłoce. Komisya kolejowa przyznaje słuszność Wydziałowi krajowemu że w obec ważności sprawy — nie wniósł do Sejmu żadnego przedłożenia — jest jednak zdania, by Wydział krajowy, zbadawszy poszczególne wniesione projekta i zasięgnąwszy opinii krajowej Rady kolejowej, poczynił wszelkie możliwe kroki, a mianowicie wszedł także w rokowania z c. k. Rządem, osobliwie co do tych projektowanych tych linii, co do których Wysoki Sejm już miał sposobność dawniej orzec o ich użyteczności dla kraju, tak, aby w razie zwołania najbliższej sesyi sejmowej — przedłożenie projektów zupełnie dojrzałych do powzięcia ostatecznej uchwały, co do poparcia tych linii, było możliwem.

Na podstawie powyższych wywodów wnosimy:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm przyjmuje sprawozdanie komisyi kolejowej i Wydziału krajowego L. 5629 do wiadomości.

Petycye L. s. 978 [1]), 1187 [2]), 1188 [3]), 1250 [4]), 1272 [5]) odstępuje się Wydziałowi krajowemu do urzędowania.

Przewodniczący:
Zaleski.

Sprawozdawca:
Struszkiewicz.

---

[1]) Dotyczący linii Delatyn-Kołomyja i Kołomyja-Horodenka Zaleszczyki.
[2]) Tożsamo.
[3]) Dotyczy linii Dębica Jasło.
[4]) Dotyczy linii Krosno-Dukla-Przybarka.
[5]) Dotyczy linii Gorlice-Konieczna.

L. s. 1.462/94.

Aleg. 209.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego, dotyczącem utworzenia stałych posad kasyerów i pisarzy przy szkołach rolniczych w Dublanach i Czernichowie.

Wysoki Sejmie!

W sprawozdaniu, którego treść w nagłówku umieszczono, uzasadnia Wydział krajowy potrzebę ustalenia posad kasyerów i posad pisarzy, zatrudnionych w krajowych szkołach rolniczych w Dublanach i Czernichowie. Komisya gospodarstwa krajowego, której Wysoki Sejm przydzielił to sprawozdanie do załatwienia, zbadawszy rzecz przyszła do przekonania, że ustalenie tych posad w Dublanach przed wejściem w życie internatu, byłoby co najmniej przedwczesnem. Zdarzyćby się bowiem łatwo mogło, że kreowane dziś stałe posady nie odpowiadałyby istotnej potrzebie i że należałoby przywiązane do nich zajęcia inaczej porozdzielać, jednej ująć, drugiej przydać obowiązków, a wślad zatem przywiązane do tych posad pobory inaczej unormować. Dla tych powodów nie może komisya gospodarstwa krajowego doradzać Wysokiemu Sejmowi ustalenia już obecnie w myśl propozycyi Wydziału krajowego posad kasyera i pisarza w szkole Dublańskiej.

Natomiast podziela komisya w zupełności motywa przez Wydział krajowy przytoczone na uzasadnienie potrzeby ustalenia tych posad w krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie. Obowiązki kasyera, rachmistrza i magazyniera spełniał tam do niedawna funkcyonaryusz, który zadaniu swemu nieodpowiadał. Po nim pełnił te funkcye czasowo dyetaryusz oddziału rachunkowego Wydziału krajowego, który nie mając dostatecznej rutyny, nie mógł podołać tylu i tak różnorodnym zajęciom. Obecnie pozyskał wprawdzie Wydział krajowy odpowiednią osobistość na posadę kasyera, był jednak zmuszony, pragnąc go tam mieć, przyznać mu pobory wyższe, od wyznaczonych budżetem. Że to pozyskanie osobistości odpowiedniej, jeżeli ma być trwałem, musi się opierać na trwałych podstawach, zbytecznem byłoby dowodzić. Dlatego też komisya mając na uwadze i ten wzgląd, że przez ustalenie posady kasyera — rachmistrza umożliwi się częściowo Wydziałowi krajowemu wprowadzenie ładu w pozostawiającą do życzenia administracyę czernichowskim zakładem, przedstawia Wysokiemu Sejmowi do uchwały wniosek zgodnie z propozycyą Wydziału krajowego.

Zarazem jednak mniema komisya, że nakładanie na kasyera-rachmistrza obowiązków magazyniera nie byłoby wskazanem. Jeżeli bowiem ma już raz zapanować ład w gospodarce

czernichowskiej, jeżeli dzienniki kasowe i księgi rachunkowe mają być tak prowadzone, jak się należy, t. j., że ewidencya będzie każdej chwili możliwą, to zajęcie to przy rocznym obrocie kasowym około stu pięćdziesięciu tysięcy zł. zaabsorbuje całego człowieka. Dodanie mu tedy czynności magazyniera wowołałoby koniecznie, jak to zresztą dotychczasowe doświadczenie poucza, przeciążenie, któremuby nie mógł podołać i był tem samem zmuszony jednę zupełnie, lub wszystkie te funkcye po trosze zaniedbywać.

Komisya jest zdania, że pisarz, którego posadę Wydział krajowy utworzyć proponuje, a na co się komisya zupełnie godzi, wyłącznie jako manipulant w kancelaryi Dyrekcyi używany, miałby niestosunkowo mało zajęcia. Dodanie przeto temu funkcyonaryuszowi obowiązków magazyniera, któryby miał pod sobą wszystkie magazyny spiżarniane, magazyny węgla, magazyn stołowy, z pościelą, z bielizną, z zapasami sukna i t. d., jest najzupełniej wskazane i uzasadnione. Taki rozdział czynności między dwie osoby, z których każda choć skromnie dotowaną ale stałą posadę zajmie, powinien i musi przyczynić się do zaprowadzenia ładu i porządnej gospodarki w Czernichowie.

Kończąc na tem niniejszy wywód komisya zaznacza, że przez wprowadzenie proponowanego we wniosku etatu podniesie się koszt na etat administracyjny tej szkoły tylko o 150 zł. rocznie w porównaniu z dotychczasowym wydatkiem, tudzież że to podwyższenie zostało już uwzględnione przez komisyę budżetową przy układaniu budżetu szkoły czernichowskiej.

Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm ustanawia następujący etat administracyjny w krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie:

a)	kasyer, zarazem rachmistrz, płaca	1.200 zł.
	dodatki pięcioletnie po	120 „
b)	pisarz, zarazem magazynier, płaca	600 „
	dodatki pięcioletnie po	60 zł.

Funkcyonaryusze ci są urzędnikami krajowymi i otrzymują zamiast dodatku aktywalnego wolne mieszkanie.

Co do ilości i poboru dodatków pięcioletnich obowiązują ogólne postanowienia ustanowy służby krajowej.

II. Etat niniejszy wchodzi w życie z dniem 1. kwietnia 1894.

Lwów dnia 10. lutego 1894.

Przewodniczący:
J. Tarnowski *w. r.*

Sprawozdawca:
Stanisław Jędrzejowicz *w. r.*

Aleg. 210.

Sprawozdanie

komisyi drogowej z petycyi obszaru i zarządu gminnego miasteczka Sokołowa w powiecie Stryjskim położonego o subwencyę 60% z funduszów krajowych na wybudowanie mostu na rzece Sukielu.

Wysoki Sejmie!

Projektowany most na rzece Sukielu w miasteczku Sokołowie, ma być zbudowany na drodze powiatowej Słobutka-Sokołów, której długość w przybliżeniu wynosić będzie 15 kilometrów Kierunek ogólny tej drogi jest już zatwierdzony, a 5 kilometrów nawet ukończono, i przez Wydział krajowy skolaudowano.

Reskryptem Wydziału krajowego z r. 1892 do L. 5292 przyznano Wydziałowi powiatowemu w Stryju na budowę tej drogi subwencyę krajową do wysokości 40% rzeczywistych kosztów budowy, płatnych w ratach rocznych po 3.000 zł., począwszy od roku 1893.

Ponieważ most na Sukielu pod Sokołowem stanowić będzie objekt do tej drogi należący, zatem żądanie obszaru dworskiego i zarządu gminnego miasteczka Sokołowa, jak też i Wydziału powiatowego Stryjskiego z daty dnia 30. grudnia 1893 do Wydziału krajowego o przyznanie dodatkowej subwencyi na budowę mostu na Sukielu, może być tylko uzasadnione chęcią spiesznego urzeczywistnienia tej tak bardzo potrzebnej budowy.

Miasteczko Sokołów położone między rzekami Świcą i Sukielem, narażone bywa na nagłe zalewy wód, zagrażające mieszkańcom nie tylko ruiną mienia, lecz nawet niebezpieczeństwem życia, z powodu braku komunikacyi.

Pomimo iż komisya drogowa uznaje ważność spiesznego postawienia mostu na rzece Sukielu, to jednak subwencyonowanie dodatkowe objektów, na drogach już subwencyonowanych uważa za nie odpowiedne.

Zważywszy jednak, że powiat Stryjski nie posiada żadnej drogi krajowej, a na drogach powiatowych i gminnych szutrowanych, których znaczną ilość kilometrów wybudował, mosty z powodu wylewów tak uszkodzone w tym roku zostały, iż powiat na poprawienie tychże około 11.000 zł. wydać musi — komisya drogowa widziałaby chętniej, żeby Wydział krajowy, na cel

szybkiego wybudowania mostu na rzece Sukielu, podniósł Wydziałowi powiatowemu Stryjskiemu pewien procent ogólnej subwencyi na drodze Słobutka-Stryj.

W tym celu komisya drogowa wnosi.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Odstępuje się Wydziałowi krajowemu petycyę obszaru dworskiego i zarządu gminnego miasteczka Sokołowa do możliwego uwzględnienia.

Lwów dnia 2. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
G. Romer.

Sprawozdawca:
Fr. Jędrzejowicz.

Aleg. 211.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej, o wniosku posła Franciszka Jędrzejowicza, o pomnożenie liczby geometrów ewidencyjnych.

Wysoki Sejmie!

Ustawą z dnia 23. maja 1883 r., L. 82 Dz. p. p. zmienione zostały §§. 74. i 76. ustawy ogólnej o księgach gruntowych, w tym kierunku, że podział parceli katastralnej w księdze gruntowej, z wyjątkiem jedynie drobnych wypadków w ustawie normowanych, wpisanym być może, tylko na podstawie planu sytuacyjnego, sporządzonego przez urzędnika mierniczego katastralnego, lub też przez autoryzowanego geometrę prywatnego, i przez tego uwierzytelnionego.

Równocześnie z tą ustawą, wydaną została druga ustawa z dnia 23. maja 1883, L. 83, o utrzymaniu w ewidencyi katastru gruntowego, wprowadzająca w życie nowy organ rządowy, mierniczych rządowych, czyli geometrów ewidencyjnych, — koniecznie potrzebny do celów ogólno państwowych, mianowicie dla utrzymania zgodności posiadania gruntowego z arkuszami katastralnemi, — według których podatek gruntowy musi być wymierzany i pobierany.

Urzędnikom powołanym do przeprowadzania tych czynności ewidencyjnych w arkuszach katastralnych, poruczoną została także czynność wymagana przy wpisach hipotecznych, przez posiadaczy gruntów przedsiębranych, które to czynności, jakkolwiek bezpośrednio, ludzi prywatnych dotykają, nie mniejszej są wagi dla administracyi państwowej, gdyż właśnie przy takich prywatnych transakcyach o kupno lub dział pewnej parceli, a szczególnie przy działach majątkowych, w drodze pertraktacyi spadków włościańskich, mieszczańskich i innych, — takie zmiany w arkuszach katastralnych następują, i są koniecznym przedmiotem urzędowego załatwienia dla geometrów ewidencyjnych.

Według szematyzmu na rok 1894, dla Królestwa Galicyi, jest w kraju naszym przy każdym powiecie, z wyjątkiem jedynie Skałatu i Trembowli, ustanowiony jeden mierniczy czyli geometra ewidencyjny, a nadto jest dziewięciu elewów mierniczych, do niektórych powiatów przydzielonych, którzy tak żmudną, a dla zarządu państwowego nader doniosłą służbę, utrzymywania ewidencyi czyli zgodności katastru podatkowego, z rzeczywistym stanem posiadania, w całym kraju utrzymywać mają.

Oprócz tych rządowych geometrów ewidencyjnych, jest w kraju naszym 23-ech geometów autoryzowanych cywilnych, z których po trzech mieszka we Lwowie i w Krakowie, po dwóch w Rzeszowie i Ropczycach, — tak iż pozostała liczba 15 zaledwie w rachubę może być wziętą, z powodu dowolnego tychże osiedlania się.

Czynności geometrów ewidencyjnych, w obec coraz bardziej mnożących się podziałów gruntowych z jednej, a komasacyi z drugiej strony, tudzież z powodu coraz liczniej objawiającego się dążenia do parcelacyi obszarów większych — wreszcie z powodu działów, przy pertraktacyach spadków włościańskich i innych prawie bez wyjątku praktykowanych, wzrastają z dnia na dzień, podczas gdy liczba ustanowionych urzędników mierniczych, pozostała od początku ta sama, — zaczem tym zwiększonym czynnościom podołać nie są w stanie, i z tego powodu co do ewidencyi katastralnej wielkie istnieją zaległości.

Dodać tutaj należy, że tak według powołania swego, jak według obowiązującej ustawy z r. 1883 rządowi geometrzy ewidencyjni, są zmuszeni w czasie letnim, być prawie ciągle po za siedzibą ich urzedowania, — tak, że nawet ustawa sama §. 18 zastrzega, iż geometra w każdym kwartale, przynajmniej przez 3 dni, musi się znajdować w siedzibie urzędu podatkowego dla przyjęcia zgłaszających się interesentów.

Otóż przy ogólnym braku autoryzowanych geometrów cywilnych, i przy zwykłej nieobecności geometry ewidencyjnego rządowego, w miejscu jego siedziby, bardzo często wydarzyć się musi, że potrzebujący do wpisu hipotecznego mapki katastralnej, za takową udaje się dwukrotnie, a czasem i więcej razy do odległej siedziby geometry ewidencyjnego, z czego wynikają niepomierne koszta i utyskiwania, a częstokroć i dotkliwe szkody, gdy dla braku wpisu do księgi gruntowej, jedyna pomoc rodziny przez pożyczkę hipoteczną zamierzona, nastąpić nie może.

Ogólnie wiadomą jest rzeczą, jak nasz lud wiejski, na tę uciążliwość, powstałą z nieskończonego przewlekania, a nadto dla wysokich kosztów za takie operata miernicze — narzeka. Wielokrotnie już to niezadowolenie podawane było przez wychodców z kraju za powód do emigracyi.

Ubolewać należy nad tem, że tak mało ludzi fachowo uzdolnionych garnie się do uzyskania dekretu na autoryzowanego geometrę cywilnego, tem bardziej ileże wykonywane przez nich czynności, dają bardzo przyzwoite utrzymanie, jeżeli tylko operaty ich są dokładne i przedładane stronom rachunki, są stosownie umiarkowane.

W przedmiocie pomnożenia liczby geometrów ewidencyjnych, już w ubiegłej Sesyi Sejmowej z r. 1893, wniesioną była petycya przez Stanisława Drohojowskiego L. 529, która przez Sejm niezałatwiona następnie w myśl uchwały Sejmowej przez Wydział krajowy w czerwcu 1893 r. odstąpioną została do c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą o oznajmienie Wydziałowi krajowemu, czy, i o ile c. k. Rząd byłby skłonnym objawionemu w rzeczonym podaniu życzeniu zadość uczynić. Odpowiedź na to wezwanie od c. k. Rządu jeszcze nie nadeszła.

Wnioskodawca obecny, pragnąc usunąć niedogodności, powstałe z braku sił mierniczych, domaga się, aby c. k. Rząd w drodze rozporządzenia pomnożył liczbą c. k. geometrów ewidencyjnych w kraju naszym urzędujących, tak — aby przy każdym Sądzie powiatowym, jeden geometra urzędował.

Do pierwszej części tego wniosku, to jest do powiększenia stosownego liczby geometrów ewidencyjnych, komisya administracyjna przystępuje, gdyż nie tylko dla potrzeby prywatnych interesentów, ale dla ogólnego interesu Rządu, pomnożenie tej kategoryi urzędników, uważa za konieczne, jeżeli operaty katastralne, z tak ogromnym nakładem, na skutek ustawy z dnia 24. maja 1869, L. 88 D. p. p. i dalszych dokonane, mają być utrzymywane w dokładnej zgodności z zachodzącemi zmianami w posiadaniu — od czego zawisł, prawidłowy i sumienny rozkład podatku gruntowego.

Drugą część wniosku aby przy każdym Sądzie powiatowym, jeden geometra urzędował, uważa komisya administracyjna za praktyczną w tym kierunku, iż byłoby do życzenia, aby geometra ewidencyjny, miał większą łączność z Sądami, przy których prowadzą się księgi gruntowe, albowiem tylko natenczas zgodność ksiąg gruntowych, z operatami katastralnymi będzie uzyskaną, jeżeli geometra ewidencyjny będzie ograniczoy na wyczekiwanie oznajmienia ze strony Sądu, lub też interesowanej strony prywatnej o zaszłej zmianie w posiadaniu lub podziału pewnej

parceli; lecz przeciwnie gdy on sam zbada w księdze gruntowej dział posiadania i według tego urzędowe arkusze katastralne zrektyfikuje.

Ustawa z 23. maja 1883 wskazuje — że właściwą siedzibą geometrów ewidencyjnych, są c. k. urzęda podatkowe, które mają w swojem przechowaniu operata względnie arkusze katastralne, do urzędowego użytku geometry ewidencyjnego niezbędnie potrzebne.

Otóż już ta sama okoliczność wskazuje, że nie siedziby starostw powiatowych, ale właściwie siedziby sądów powiatowych, przy których są wprowadzone c k. urzędy podatkowe, powinny być zarazem siedzibę geometrów ewideneyjnych; przez co by nie tylko urzędowanie tyehże było ułatwione, ale i wymaganiom słusznym ludności stało by się zadość.

Z tych powodów komisya administracyjna stawia następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomoryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd, aby liczbę geometrów ewidencyjnych, w naszym kraju urzędujących tak pomnożył i obsadził, ażeby przy tych c. k. sądach powiatowych, gdzie jest c. k. urząd podatkowy, jeden geometra ewidencyjny urzędował.

Lwów dnia 8. Lutego 1894 r.

Przewodniczący
Zaleski.

Sprawozdawca
Zbyszewski.

L. s. 1451/94.

Aleg. 212.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej w przedmiocie dyet i kosztów podróży urzędników Wydziału krajowego, którzy odbywają podróże urzędowe z tytułu nadzoru Wydziału kraj. nad gminami i reprezentacyami gminnemi.

Wysoki Sejmie!

W sprawozdaniu Wydziału krajowego przedstawione są przepisy odnoszące się do kosztów podróży i dyet funkcyonaryuszów Wydziału krajowego a unormowane uchwałą Wys. Sejmu z 15. października 1881, komisya administracyjna po zbadaniu dat i cyfr przytoczonych przez Wydział krajowy i w porównaniu obowiązujących pod tym względem norm dla urzędników państwowych nie może zaprzeczyć, że ponowne uregulowanie odnośnych przepisów jest konieczne, ponieważ stosunki w ogóle od r. 1881 znacznie się zmieniły. Komisya administracyjna nie przychodzi jednak z wnioskiem do Wys. Sejmu regulującym dyety i koszta podróży w myśl wniosku Wydziału krajowego a to z powodu, że o ile dotyczy kosztów podróży, które przedewszystkiem jako nie wystarczające są uznane, żadnej Wydział krajowy nie przedstawia w tym kierunku zmiany a nadto ogranicza unormowanie przepisów jedynie do urzędników odbywających lustracye gmin i powiatów. Częściowe załatwienie sprawy nie mającej znaczenia zasadniczego, ale opierającej się na stanie faktycznym i cyfrowym nie wydaje się nam wskazane, również nieodpowiedniem, aby urzędnik lustracyjny pobierał inne wynagrodzenie kosztów podróży i inne dyety niż urzędnik zwiedzający n. p. drogi, szpitale lub szkoły. Przepisy tego rodzaju muszą odnośnie do dyet stosować się do rangi urzędnika a koszta podróży do faktycznie istniejących w kraju stosunków. Z tych powodów komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w przedmiocie uregulowania należytości dyet i kosztów podróży urzędników Wydziału krajowego ponownie sprawę zbadał w powyższym kierunku i przedłożył wniosek na najbliższej sesyi sejmowej.

Lwów dnia 7 lutego 1894.

Przewodniczący:
Zaleski.

Sprawozdawca:
A. Jędrzejowicz.

L. s. 1084/94.

Akc. 213.

Sprawozdanie

komisyi petycyjnej o petycyi prezydyum wiecu mieszkańców Lwowa i okolicy w sprawie sporu o Morskie Oko (l. s. 1084 pet. 929/94).

Wysoki Sejmie!

W dniu 4. września 1893 odbył się we Lwowie przy współudziale bardzo licznego zastępu uczestników, wiec publiczny, zwołany dla przeprowadzenia rozprawy nad kwestyą sporną z Węgrami o Morskie Oko w Tatrach wraz z przyległym gruntem w dolinie Białki.

Podobne wiece odbyły się także w Stanisławowie, Dąbrowie, Brzeżanach, Jarosławiu, Nowym Sączu, Rzeszowie, Nowym Targu, Sokalu, Podhajcach itd. i na wszystkich tych zgromadzeniach pouchwalane zostały rezolucye, wzywające powołane czynniki do energicznej obrony praw Polski do tego skrawka Tatr.

Spór o Morskie Oko z Węgrami stanowił jak wiadomo przedmiot rozpraw i w Wysokim Sejmie podczas zeszłorocznej sesyi. Dyskusya ta doprowadziła do uchwały, którą Wysoki Sejm postanowił uciec się do najpoważniejszego środka obronnego — mianowicie do bezpośredniego przedłożenia sprawy w ręce Monarchy przez umyślną z łona Sejmu wybraną deputacyę.

Wydział krajowy zabrał się też z całą gorliwością do poszukiwań, mających na celu dowodne wyświecenie istoty sporu. Wynik archiwalnych studyów, dokonanych w tym kierunku z polecenia Wydziału krajowego przez dra Aleksandra Czołowskiego, przedłożony jest Wysokiemu Sejmowi. Praca ta uczonego badacza posłuży też Wydziałowi krajowemu za podstawę do spisania wywodu prawnego, uzasadniającego zajęte w tej sprawie przez Wysoki Sejm stanowisko.

Zważywszy przeto, że sprawa znajduje się właściwie w toku załatwienia;

zważywszy, że dokonane już dotychczas prace w Wydziale krajowym bynajmniej nie wskazują, jakoby Wydział krajowy miał zamiar nie dość energicznie zajmować się wykonaniem poleceń, wyrażonych w uchwałach Wysokiego Sejmu z d. 23. maja 1893.

Komisya petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm odwołując się do uchwał swoich z dnia 23. maja 1893 r. zapadłych w sprawie sporu granicznego z Węgrami o Morskie Oko w Tatrach — odstępuje odnoszącą się do tego przedmiotu petycyę wiecu mieszkańców miasta Lwowa i okolicy l. s. 1084/94 Wydziałowi krajowemu do urzędowania.

Lwów dnia 6. lutego 1894.

Przewodniczący

Klemensiewicz.

Sprawozdawca

T. Merunowicz.

LW. 8.174.

Alt. 214.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Zaleszczykach na zobowiązanie się powiatu do przyczynienia się kwotą 25.000 zł. na rzecz budowy kolei wschodnio-galicyjskiej.

Wysoki Sejmie!

Uchwałami z dnia 24. lutego i 10. maja 1893 postanowiła Rada powiatowa w Zaleszczykach przyczynić się z funduszów powiatowych kwotą 25.000 zł. do kosztów budowy wschodnio-galicyjskich kolei żelaznych a to ewentualnie w drodze zaciągnąć się mającej pożyczki.

W dług przedłożonego dnia 11. lutego 1894 wykazu długów powiatu za rok 1893 powiat winien jest Bankowi krajowemu z pożyczki zaciągniętej w roku 1893, w kwocie 50.000 zł. resztującą sumę 49.220 zł. 90 ct. Pożyczka ta zaciągniętą została na konwersyą pożyczki komunalnej I. emisyi Banku krajowego w pierwotnej sumie 15.000 zł. tudzież na budowę dróg w powiecie.

Jeśli do wyżej podanej kwoty obdłużenia powiatu doliczy się obecne zobowiązanie w kwocie 25.000 zł. to otrzymamy już kwotę 74.220 zł. 90 ct., która przekracza 50% podatków bezpośrednich rządowych, przypisanych w powiecie na r. 1893 w kwocie 124.194 zł. Wobec tego stanu rzeczy potrzebne jest do zaciągnięcia przez powiat powyższego zobowiązania w kwocie 25 000 zł., ustawowe zezwolenie.

Wydział krajowy uznaje, iż uchwały Rady powiatowej w Zaleszczykach z 24. lutego i 10. maja 1893. są najzupełniej uzasadnione, zapadły bowiem w myśl intencyi Wysokiego Sejmu, który uchwałą z dnia 19. maja 1893. przechodząc do porządku dziennego nad dotyczącym wnioskiem o udzielenie z funduszu krajowego dodatkowej subwencyi 100.000 zł. a. w. na budowę kolei wschodnio-galicyjskich wyraził przekonanie, iż kwota ta pokrytą zostanie w drodze ofiarności powiatów i stron interesowanych.

Na tej podstawie Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy ·/.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 12. lutego 1894.

Marszałek krajowy:
Eustachy ks. Sanguszko w r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego:

Ustawa.

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w przedmiocie zezwolenia reprezentacyi powiatowej w Zaleszczykach na zaciągnięcie zobowiązania do 25.000 zł. w. a., celem przyczynienia się tą kwotą do kosztów budowy kolei wschodnio-galicyjskich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Reprezentacyi powiatowej w Zaleszczykach zezwala się zaciągnąć imieniem powiatu zobowiązanie do wysokości 25.000 zł. w. a. celem przyczynienia się tą kwotą do kosztów budowy kolei lokalnych wschodnio-galicyjskich.

Art. II.

Wykonananie tej ustawy, polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. 215.

Sprawozdanie

komisyi kolejowej o wniosku posła Struszkiewicza i towarzyszy domagającym się aby w budżet krajowy na fundusz kolei lokalnych wstawiać corocznie 300.000 zł. przez lat 75.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Sejmu z dnia 13. maja 1893 upoważniony został Wydział krajowy do wstawiania w preliminarz funduszu krajowego na cele popierania budowy kolei niższego rzędu dotacyi 300.000 zł. w. a. przez lat 30 począwszy od roku 1894.

Przewodnią myślą uchwały tej było, aby umożebnić tak krajowi samemu, jakoteż przedsiębiorstwom prywatnym, którym kraj pomocy na cele kolei niższego rzędu udzieli — zeskontowanie, czyli sfinansowanie funduszu w ratach rocznych przez pewien szereg lat udzielonych w ten sposób, iżby skutkiem operacyi finansowej na podstawie tej rocznej prestacyi krajowej uzyskać już z góry fundusz w kapitale w ciągu lat umorzyć się mający, a potrzebny do przeprowadzenia budowy poszczególnych linii kolei niższego rzędu. Nie można bowiem budowy kolei rozkładać na długi szereg lat w miarę wypłaty rocznych subwencyi, ani też zaciągać długoletnich zobowiązań w obec przedsiębiorców budowy i dostawców materyałów na długie okresy.

Wychodząc z tej słusznej zasady, okazuje się niezbędna potrzeba, aby zapewniona mogła być pomoc kraju na tak długi okres, jak długo amortyzować się zwykły długi i inwestycye na budowę kolei.

Trzydziestoletni okres amortyzacyjny w obu kierunkach jest niedostatecznym, a obligacye pierwszeństwa dotychczasowych przedsiębiorstw kolejowych przychodzą zazwyczaj do wypłaty względnie umorzenia w przeciągu lat 50, 75, a nawet 90.

Jeżeli nadto się zważy, że w myśl w §. 1 ustawy z dnia 17. lipca 1893 Dz. u. i rozp. kr. Nr. 42. kraj może przyjść w położenie nabywania tytułów kolejowych (akcyi lub obligacyj pierwszeństwa), które poszczególne przedsiębiorstwa wydawać zechcą, a tytuły te z natury rzeczy

będą o dłuższym, niż 30-letnim planie umorzenia, to okaże się już wtedy konieczność zmiany na czele powołanej uchwały sejmowej.

Wprawdzie w każdym konkretnym wypadku zmiana taka łatwo nastąpić może a zmianie tej nie stoi na przeszkodzie rzeczona uchwała — wszakże samo już istnienie takiej uchwały utrudnia Wydziałowi krajowemu pertraktacye z interesowanemi stronami, wobec których Wydział krajowy przyrzeczeń po za granice zasadniczej uchwały Sejmowej dawać nie może — a nadto utrudnia z góry wszelkie kombinacye finansowe.

Przypuszczając bowiem, iż finansowanie pomocy krajowej dla budowy kolei odbywać się będzie w Banku krajowym, to w myśl uchwalonych już przez Radę Nadzorczą tegoż Banku „Przepisów o udzielaniu pożyczek kolejowych“ odpowiada w stosunku $4^1/_4$ roczna rata:

300.000 zł.	przy	30-letniej	amortyzacyi, kapitatów . . .	5,033.705
„	57	„	„ „ . . .	6,400.565
„	75	„	„ „ . . .	6,747.632

Gdyby zaś ndało się pozyskać fundusze na cele wskazane jeszcze taniej, t. j. za opłatą 4% rocznie wraz z dodatkiem na administracyę, to wzrosną te cyfry na

zł.	5,187.610	przy	30-letniej	amortyzacyi
„	6,698.024	„	57 „	„
„	7,104.122	„	75 „	„

Zważywszy wreszcie, że kilka lat upłynie nim cała budżetem, przewidziana kwota 300.000 zł. na budowę kolei niższego rzędu, zakupno tytułów kolejowych, lub udzielanie pożyczek przedsiębiorstwom kolejowym wyczerpaną zostanie — że więc późniejsze zgłoszenia i zapotrzebowania coraz krótszy będą miały okres pomocy względnie amortyzacyi przed sobą — przeto przy dzisiejszej uchwale przecięcie równałoby się 25—26-letniemu okresowi amortyzacyjnemu i odpowiadającemu temu okresowi 4,600.000 zł. w. a. w obec zaś wniosku posła Struszkiewicza i towarzyszy przyjąćby można przeciętny okres amortyzacyjny na 57 lat, odpowiadający kapitałowi około 6,500.000 zł.

Zresztą przedłużenie okresu, w ciągu którego kraj z pomocą ma przychodzić kolejom niższorzędnym okazałoby się samo przez się koniecznem po 30 latach, gdyż nie można przypuszczać, żeby kraj po 30 latach mniej miał się okazać chętnym do popierania budowy kolei w kraju naszym, niż dziś, a ponowna uchwała po 30 latach ten sam ciężar na kraj nałoży, obecna zaś odstraszy kapitał od podjęcia się jakichkolwiek operacyi finansowych. Że zaś właśnie w początkach pomoc kraju jest najpotrzebniejszą, a zachęcenie kapitału do przedsiębiorstw kolejowych niezbędne, przeto wskazanem jest już dziś, zmienić uchwałę Sejmu z 13. maja 1893 w duchu przez wnioskodawców wskazanym.

Komisya zaś wyrażając przekonanie, że Wydział krajowy w granicach kwoty budżetowej 300.000 zł. w. a. czynić będzie wnioski do Sejmu z możliwą oględnością dla funduszu krajowego, sądzi, że nie ulega wątpliwości, iż zasiłki z tej rubryki — w jakiejkolwiek formie udzielone — w regule nie będą przepadały, i że skapitalizowane do funduszu krajowego wpływać będą.

W tej też nadziei, komisya porusza nadto myśl tworzenia z tej rocznej dotacyi, stałego funduszu kolejowego do którego wpływałyby na tę rubrykę i oszczędności i wszelkie zwroty tak w kapitale jak i w procentach.

Utworzenie takiego funduszu ułatwi dalsze popieranie budowy kolei w kraju bez dalszego obciążenia budżetu rocznego i okaże się dla kraju tak pożytecznem, jak utworzenie funduszu koszarowego, przemysłowego itd., a nadto wydatek ten roczny powiększy zarazem majątek administracyi krajowej.

Na tych wywodach opierając się, wnosi komisya:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Uchwałą sejmową z dnia 13. maja 1893, a brzmiącą: „upoważnia się Wydział krajowy do wstawienia w preliminarz funduszu kraj. na cele popierania kolei niższego rzędu w myśl powyższej ustawy rocznej dotacyi w kwocie 300.000 zł. przez lat 30 począwszy od roku 1894“, znosi się; — a natomiast:

Upoważnia się Wydział kraj. do wstawienia w preliminarz funduszu kraj. na cele popierania budowy kolei niższego rzędu w myśl ustawy krajowej z dnia 17. lipca 1893 Dz. u. i rozp. kr. Nr. 42 rocznej dotacyi w kwocie 300.000 zl. przez lat 75 począwszy od roku 1894.

Wszelkie oszczędności w tej rubryce, jakoteż wszelkie wpływy od dłużników, lub z tytułów kolojowych przez kraj nabytych, tak w kapitale, jak i w odsetkach wpływać będą do funduszu kolejowego, który osobno zarachowywany i administrowany być ma.

Lwów dnia 11. lutego 1894.

Przewodniczący

Zaleski.

Sprawozdawca

Męciński.

LW. 1.515/94.

Aleg. 216.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej nad sprawozdaniem Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia z posiadłości powstałych z rozparcelowania dóbr tabularnych „Golce“ nowej gminy administracyjnej pod nazwą „Majdan“ w powiecie Niskim.

Wysoki Sejmie!

Sprawę powyższą przedkłada Wydział krajowy po raz drugi pod obrady Wysokiego Sejmu, gdyż uchwalony dnia 5. kwietnia 1892 przez Wysoki Sejm projekt ustawy o utworzeniu nowej gminy administracyjnej „Majdan“, nie uzyskał Najwyższej sankcyi.

Powodem odmowy było, jak to z odezwy c. k. prezydyum Namiestnictwa do Wydziału krajowego z dnia 3. października 1893 L. 10.840 i odezwy c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu do c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 20. września 1892 L. 49.246 wynika, że c. k. krajowa Dyrekcya skarbu badając odnośne akta, zapatrywała się na tę sprawę, jak gdyby tu rozchodziło się o utworzenie z osady Majdan osobnej gminy „katastralnej“, podczas gdy projekt ustawy miał jedynie na celu utworzenie nowej gminy administracyjnej. W skutek takiego zapatrywania, twierdzi c. k. Dyrekcya skarbowa, że w razie utworzenia z osady Majdan Nowej gminy katastralnej (o czem w projekcie ustawy nie było wzmianki). Gmina katastralna Golce rozpadłaby się na 7 odrębnych kompleksów, co ze stanowiska katastru podatku gruntowego dopuszczonem być nie może. Zarazem przedstawia c. k. Dyrekcya skarbu, że przez przyłączenie kilku kompleksów z gminy „Golce“ do nowo utworzyć się mającej gminy „Majdan“, tak gmina Golce jako też nowo utworzyć się mająca, posiadać będą zrosłe terytorya, a w tedy nie stanie na przeszkodzie utworzenia odrębnej gminy administracyjnej Majdan. Wydział krajowy opierając się jednak na fakcie, że projekt nie sankcyonowanej ustawy, odnosił się tylko do utworzenia odrębnej gminy administracyjnej, i chcąc zarazem usprawiedliwić przed Wysokim Sejmem, że odmowa sankcyi nie nastąpiła wskutek niedostatecznego przygotowania sprawy, i z uwagi, że nie jest to jedyny wypadek, gdzie tego rodzaju trudności podnoszą c. k. władze podatkowe przeciw tworzeniu nowych gmin administracyjnych — przedstawia Wysokiemu Sejmowi następujące zapatrywania:

Że ustawa gminna nigdzie nie wymaga, by gminę administracyjną mógł stanowić tylko zrosły i w swych granicach zaokrąglony obszar.

Że z określenia §. 1. ustawy gminnej wynika, iż tarytoryum pewnej gminy administracyjnej może leżyć w kilku gminach katastralnych, — że gmin takich jest wielka ilość, jakoteż takich, gdzie kilka gmin administracyjnych tworzy jedną gminę katastralną.

Że w obecnym wypadku nie zachodziły nawet trudności co do przypisania podatku gruntowego dla nowej gminy administracyjnej, bowiem wszystkie jej części leżą w tej samej gminie katastralnej, a należące do niej posiadłości otrzymały nowe numera porządkowe domów, jak też osobne wykazy hipoteczne, które stanowią dodatkową księgę hipoteczną gminy katastralnej Golce — wreszcie c. k. urząd podatkowy w Nisku odezwą swoją z 31. sierpnia 1891 L. 2.112 do Wydziału powiatowego w Nisku wykazał, jaka jest ogólna kwota podatkowa przypisana na osadników w Majdanie, z czego sądzić można, iż przypis podatku dla gminy Golce i dla osady Majdan utrzymywany jest w osobnej ewidencyi.

Komisya administracyjna godzi się w zupełności na przedstawione zapatrywanie Wydziału krajowego, a jakkolwiek zdaniem jej, przy tworzeniu nowych gmin, należy dążyć, by terytoryum takiej gminy mogło stanowić także gminę katastralną — to ten pożądany moment nie powinien być decydującym i koniecznym warunkiem. Raczej przeważać powinien wzgląd, czy przez utworzenie odrębnej gminy administracyjnej z pewnej osady, polepszą się tejże stosunki administracyjne i materyalne, jak też inne do pomyślnej egzystencyi i rozwoju tej osady zdążające. Nowo tworzące się gminy są to przeważnie kolonie powstałe na rozparcelowanych dobrach tabularnych, złożone z ludności przybyłej z dalekich stron, której zwyczaje i obyczaje różnią się od ludności miejscowej, częstokroć niechętnie dla przybyszów usposobionej, przeto utworzenie z takich kolonji odrębnych gmin administracyjnych częstokroć jest koniecznością; a zadanie to utrudnia jednostronne zapatrywania się ze stanowiska katastru podatku gruntowego. Taki niepomyślny stan pod względem administracyjnym zachodzi w osadzie Majdan.

Osada ta powstała z rozparcelowanego obszaru dworskiego w Golcach, obejmuje 343 posiadłości włościańskich na przestrzeni około 2000 morgów, liczy 780 dusz ludności i opłaca około 560 zł. podatków stałych. Ludność składa się z przybyszów z różnych stron kraju. Odległość osady od gminy Golce wynosi 6 kilometrów. Ze sprawozdania Wydziału powiatowego w Nisku, z petycyi osadników, jak też z protokolarnego zeznania zwierzchności gminnej w Golcach wypływa, że istnieją między ludnością gminy Golce a osadnikami Majdanu pewne antagonizmy i niesnaski. W skutek tego nie doznają osadnicy takiej opieki ze strony zarządu gminy, jakaby się im należała, do czego naturalnie i zbytnia odległość urzędu gminnego od osady się przyczynia. Tworzónie się osady nastąpiło w nader nieprawidłowych okolicznościach. Były właściciel obszaru dworskiego sprzedawał osadnikom pojedyncze parcele, biorąc całą cenę kupna, bez względu na to, że całe dobra były obciążone długiem banku hipotecznego. Wprawdzie opłacał właściciel dóbr regularnie raty amortyzacyjne, jednak po śmierci jego okazało się, że żadnego majątku nie pozostawił. Opłacanie rat bankowych ustało, a w ślad za tem wytoczył bank paręset pozwów (dla każdej osady z osobna) o zapłacenie resztującego kapitału. Ujrzeli się więc osadnicy zagrożeni w swej egzystencyi i tylko dzięki staraniom i ofiarności prezesa rady powiatowej w Nisku hr. Hompescha i zastępcy prezesa Dr. Kostheima, którzy utworzyli komitet ratunkowy, udało się ostatecznie stosunki finansowe osadników uporządkować. Gdy wreszcie osadnicy ujrzeli się bezpiecznymi w posiadaniu swej własności, zapragnęli mieć własny zarząd gminny i korzystać z dobrodziejstw samorządu. Wnieśli przeto za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Nisku prośbę do Wysokiego Sejmu o utworzenie z osady Majdanu semoistnej gminy, to też Sejm uchwalając projekt ustawy na posiedzeniu 5. kwietnia 1892 r. przychylnie załatwił. Gdy ten projekt ustawy z powodów na wstępie przytoczonych nie otrzymał Naj-

wyższego zatwierdzenia, zdołał Wydział krajowy za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Nisku dopełnić warunków postawionych przez c. k. krajową yrekcyę skarbu. Mianowicie zgodziła się rada gminna w Golcach uchwałą z dnia 28. stycznia 1893 na wydzielenie i przyłączenie do nowo otworzyć się mającej gminy Majdan parcel gruntowych stanowiących ekwiwalent gminy za zniesione prawa służebności, jak też kompletów parcel literami b, c, e w mapie poglądowej oznacznnych. Rada powiatowa w Jarocinie uchwałą z dnia 28. stycznia 1893 zezwoliła na przyłączenie ekwiwalentu swego, położonego w gminie katastralnej Golce pod l. p. 2256 do uowej gminy Majdan. Obie powyższe uchwaty rad gminnych zatwierdziła rada powiatowa w Nisku na posiedzeniu d. 20 stycznia 1894. Osada Majdan nie posiada żadnego wspólnego majątku lub dobra gminnego z gminą Golce — przeto zachodzi wypadek przewidziany w §. 2. ustawy gminnej. Tak c. k. starostwo jak i Rada powiatowa nie stawiają żadnych zarzutów co do utworzenia odrębnej gminy administracyjnej z osady Majdan, i uważają to za korzystne dla osady. Według przedłożonego przypuszczalnego budżetu przyszłej gminy Majdan, wydatki tejże nie obciążą podatkujących po nad ich siłę podatkową, i wynosić będą w przybliżeniu 30% dodatków do podatków.

Zdaniem komisyi sprawa jest dojrzałą, i może być ponownie pod obrady Wysokiej Izby przedłożoną. Co do projeku ustawy przedłożonego przez Wydział krajowy, zauważa komisya administracyjna, że w Art. I. niewyszczególniono wszystkich parcel, które rada gminna Golce uchwaliła wcielić do przyszłej gminy Majdan. Stało się to z powodu że dotycząca uchwała rady gminnej w Golcach, jak też zatwierdzenie tej uchwały przez radę powiatową — już po przedłożeniu projektu ustawy — nadesłane zostały. Przeto uważała komisya za konieczne uzupełnić Art. I. w powyższym kierunku i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

We Lwowie dnia 12. lutego 1894.

Przewodniczący komisyi:
Zaleski.

Sprawozdawca:
Mikołaj Torosiewicz.

Ustawa

z dnia . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o utworzeniu z posiadłości powstałych z rozparcelowanych dóbr tabularnych Golce nowej gminy administracyjnej pod nazwą Majdan w powiecie Niskim.

Zgodnie z uchwałą Sejmu mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam jak następuje:

Art. I.

Posiadłości powstałe wskutek rozparcelowania majętności tabularnej Golce, objęte wykazami hipotecznymi księgi gruntowej dla gminy katastralnej Golce, począwszy od porządkowej liczby 84 (osiemdziesiąt cztery) do l. 426 (czterysta dwadzieścia sześć) włącznie, tudzież objęte spisem I. obejmującym dobro publiczne oznaczone liczbami katastralnemi 1.230, 1.234 do 1.239 włącznie i 2.365 następnie parcela gruntowa l. kat. 2.256/1, stanowiąca ekwiwalent gminy Jarocin i l. k. 214, 1.248, 1249, 1250 i 1315 stanowiące ekwiwalent gminy Golce, wreszcie parcela bud. 87 oraz parcele gruntowe l. kat. 1.262, 1.259, 1.260, 1.261, 1.197, 1.198, 1.199, 202, 203, 194, 195, 196, 191, 192, 193, 190, 189, 188, 187, 186, 185, 184, 183, 182, 181, 178, 177, 179, 174, 175, 176, 171, 172, 173, 170, 169, 168, 165, 166, 167, 164, 163, 162, 157, 158, 159, 180, 160/1, 160/2, 161/1, 161/2, 154, 155, 156, 152, 153, 151, 150, 149, 148, 147, 146, 145, 144, 143, 142, 141, 140, 139, 138, 137, 136, 127, 126, 123, 121, 122, 119, 118, 116, 117, 115, 114, 111, 112, 113, 110, 108, 107, 106, 1.530, 1.531, 1.532, 1.240, 1.533, 1.557 i 1.256/2, stanowić mają nową samoistną gminę administracyjną pod nazwą „Majdan“.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. 217.

Sprawozdanie

komisyi przemysłowej o wniosku posła Żardeckiego w przedmiocie popierania przemysłu przędzalnianego w kraju.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Wysokiego Sejmu, przekazany został komisyi wniosek odnoszący się do popierania przemysłu przędzalnianego. Rezolucye wnioskiem objęte, dążą do wydania stosownego polecenia Wydziałowi krajowemu w tym kierunku, iżby Wydział krajowy poczynił studya przygotowawcze do utworzenia w kraju przemysłu przędzalnianego, przysposobił dla tegoż przemysłu odpowiednie siły techniczne i ażeby Wysoki Sejm na ten cel wstawił na rok bieżący w rubrykę XVI. wydatków, kwotę 1.500 zł. do dyspozycyi Wydziału krajowego w porozumieniu z krajową komisyą przemysłową.

Komisya przystępując do merytorycznego załatwienia wniosku, wzięła pod rozwagę pytanie — czy i o ile zachodzi rzeczywista potrzeba popierania przemysłu przędzalnianego w kraju.

W szczególności poczyniono badania odnośnie do produkcyi lnu surowego (włókna), wywozu lnu surowego za granicę, ilości czynnych krosien tkackich, wreszcie wartości zakupywanej przędzy fabrycznej.

Materyały zebrane nie mogły w całej pełni zadowolić żądania komisyi, gdyż pomimo czynionych starań w biurze statystyki, w Towarzystwie gospodarczem, oraz w Izbie handlowej lwowskiej nie uzyskano dat urzędowych co do wywozu lnu i wartości sprowadzanej gotowej przędzy z zagranicy. Ostatecznie na podstawie dat, które służyły komisyi do dyspozycyi, okazuje się, że biorąc w rachubę przecięcie ostatnich lat 5-ciu, to jest od r. 1888 włącznie do roku 1892, pod uprawę lnu była użytą przestrzeń 26.256 hekt., zbiór uczynił 83.064 cent. metr., wartość zbioru licząc również przeciętną cenę targową po 39 zł. za cent. metr., przedstawia poważną cyfrę 3,239.496 zł. Wedle informacyi udzielonej przez dyrektora kraj. szkoły tkackiej w Krośnie, w przybliżeniu jest w kraju 18 do 20 tysięcy czynnych krosien, a z tej liczby 1.500 krosien czynnych należy do Towarzystw tkackich.

Przeprowadzając obliczenie z wielką rezerwą, przyjąć można z ogólnej liczby 20 tysięcy krosien, część czwartą czyli 5 tysięcy krosien, które przerabiają przędzę fabryczną sprowadzoną z zagranicy. Tkacz jeden przerabia rocznie mniej więcej 10 kóp przędzy w cenie 400 zł., zatem przy ilości 5 tysięcy krosien, wartość użytej do wyrobu przędzy fabrycznej, przedstawia sumę 2 milionów zł. Jeżeli się weźmie w rachubę wyłącznie tylko krosna czynne, należące do

Towarzystw tkackich, dla tych więc krosien potrzebna przędza gotowa kosztuje rocznie 600.000 zł. Zestawienia cyfrowe niewątpliwie udowadniają, że produkcya lnu surowego jest znaczną, że jest znaczna ilość czynnych krosien tkackich, przeto zakładanie przędzalń w kraju tak dla producentów lnu, jak również i dla tkaczy, jest pożądanem. Zakładanie przędzalń dla przemysłu tkackiego, nabiera znaczenia tem więcej, jeżeli zwróci się uwagę i na tę okoliczność, że istniejące kraj. szkoły i wzorowe warsztaty tkackie rok rocznie pomnażają liczbę fachowo wykształconych tkaczy, więc też progresywnie wzmaga się i wzmagać się będzie zapotrzebywanie przędzy fabrycznej. Zakładaniem szkół fachowych, udzielaniem stypendyów, dąży Wysoki Sejm do podniesienia w ogóle przemysłu w kraju, a tem samem i przemysłu tkackiego z tendencyą ażeby przemysł ten zaspakajać mógł potrzeby kraju, a zarazem wytrzymać konkurencyę z wyrobami importowanemi z zagranicy.

W obec tej sytuacyi, że dla braku przędzalń w kraju, tkacz sprowadzać musi przędzę gotową z zagranicy, rzeczywiście tkacz tutejszo krajowy znajduje się w nader niekorzystnem położeniu, bowiem wyrób jego obciążony jest kosztem wywozu lnu surowego, kosztem przywozu gotowej przędzy, oraz zarobkiem handlarza i fabrykanta i podziwienia godnem jest, jeżeli pomimo tak ciężkich warunków, przemysł tkacki rozwija się i ulepsza.

Naprowadzone w niniejszem sprawozdaniu względy i powody, przemawiają stanowczo za tem, ażeby dążyć do skutecznego popierania przemysłu przędzalnianego. Działalność w kierunku popierauia tego przemysłu wskazaną jest i pożądaną jeszcze i z następującego powodu, ponieważ w Krośnie założony został zakład blichu i apretury, a jeżeli powstaną przędzalnie w kraju, natenczas przemysł tkacki będzie zupełnie niezawisły od fabryk zagranicznych.

Ażeby przemysł przędzalniany w kraju wytorzyć i skutecznie poprzeć, należy przedewszystkiem przysposobić odpowiednie siły fachowe techniczne, do tego zmierzał wniosek i tę myśl komisya w zupełności akceptuje.

W zakończeniu komisya przemysłowa wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby za pośrednictwem krajowej komisyi przemysłowej poczynił studya przygotowawcze do utworzenia w kraju przemysłu przędzalnianego.

2. O wyniku tych badań zda Wydział krajowy sprawę na najbliższej sesyi sejmowej i wstawi na rok 1895 odpowiednią kwotę na przysposobienie dla tej gałęzi przemysłu potrzebnych sił fachowych.

We Lwowie 8. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego
Weigel.

Sprawozdawca:
Żardecki.

Aleg. 218.

Sprawozdanie

komisyi drogowej w przedmiocie petycyi dzierżawcy Zakładu kąpielowego w Szczawnicy o udzielenie subwencyi na odbudowanie drogi Pienińskiej.

Wysoki Sejmie!

Zakład kąpielowy w Szczawnicy zajmuje, jeżli nie pierwsze to niewątpliwie drugie pomiędzy zdrojowiskami krajowemi poczestne miejsce, gdyż tysiące osób ze wszystkich dzielnic Polski a nawet i obcy zdążają tu, czy aby znaleść ulgę w cierpieniach, czy też po całorocznej pracy odpoczynek i wytchnienie, jedni zaś i drudzy przynoszą biednej ludności górskiej zatrudnienie i pożądany zarobek. W uroczej okolicy u stóp wspaniałych skał i lasów, nad brzegiem pięknej rzeki położona, cierpiałe jednak Szczawnica i cierpi dotąd na brak komunikacyi miejscowej, co koniecznie na rozwój i rozkwit jej ujemny musiało wywierać wpływ. Poznał to poprzedni Szczawnicy właściciel śp. Szalay i jął się brakowi temu własnemi siłami zaradzić, tj. podjął budowę drogi w dolinie Pienińskiej prawym brzegiem Dunajca, i wykonał ją w latach 1873 do 1877 na przestrzeni 1550 m. b. własnemi środkami. Gdy następnie Szczawnica przeszła na własność Akademii Umiejętności w Krakowie, ta uznając ważność tej drogi tak pod względem komunikacyjnym jak i pod względem leczniczym dla piersiowo słabych, jako pośród gór i skał lasami świerkowemi i jodłowemi pokrytych położonej, od wiatrów zasłoniętej, prowadziła dalej budowę tej drogi przy pomocy subwencyi krajowej i wykończyła ją w 1887—1888 r. aż do Czerwonego klasztoru na przestrzeni 9100 m. b. kosztem 22.884 zł., z których na udzieloną subwencyę krajową kwota 7.500 zł. przypada.

Wykończenie tej drogi połączyło nietylko Szczawnicę z Czerwonym klasztorem, miejscem prawie jedynem codziennych licznych wycieczek Szczawnickich gości i z węgierskim Zakładem kąpielowym w Smerdzące o 1 kilometr od Czerwonego klasztoru oddalonym, ale także co ważniejsza, połączyło kraj nasz z całą siecią dróg węgierskich, mianowicie gościńcami: Niedzica-Kesmark i Lubownia, komunikacyą zaś między stacyą kolejową w Starym Sączu a Węgrami przez ominięcie drogi na Czorsztyn prowadzącej a znaczne spadki mającej, uczyniła dogodniejszą, i znacznie bliższą.

Niestety zeszłoroczne ciągłe słoty i spowodowane niemi wylewy Dunajca oprócz klęsk, jakie ludności okolicznej zadały, zadały też bardzo dotkliwą klęskę Szczawnicy, przez dwukrotne zniszczenie drogi Pienińskiej. Po raz pierwszy mianowicie zniszczył wylew Dunajca drogę tę w miesiącu Czerwcu r. z., wyrządzone nim szkody pospieszyła naprawić Akademia umiejętności a względnie jej dzierzawca, przy pomocy subwencyi rozporządzeniem Wydziału krajowego do LW. 54.881/93 w wysokości 50% udzielonej. Powtórny nadzwyczajny wylew Dunajca w miesiącu Sierpniu r. z. zniszczył doszczętnie większą część drogi Pienińskiej. Wydział Towarzystwa Tatrzańskiego tudzież dzierżawca Zakładu kąpielowego w Szczawnicy, wnieśli do Wydziału krajowego petycye do L. W. 54.365/93 i 59.322/93 w których z powodu, że większa część drogi pienińskiej leży na terytoryum węgierskiem, proszą o przeprowadzenie rokowań z krajowym Rządem węgierskim względem odbudowania tej drogi, tudzież o uznanie drogi tej za publiczną. Wydział krajowy zarządziwszy rozporządzeniem do L. W. 41.622/93. wypracowanie dokładnego projektu radykalnej naprawy drogi pienińskiej, o ile ona leży na terytoryum galicyjskiem, odniósł się na skutek wspomnianych petycyj w sprawie odbudowania dalszej części drogi na terytoryum węgierskiem położonej pismem do L. W. 54.365/93 do węgierskiego Ministerstwa handlu, oraz do pp. Posłów Beli Gorgeya i Janossa Bobuli i wreszcie do Jego Biskupiej Mości Janosa de Waly, do którego lasy ponad drogą ową położone należą, oświadczając w piśmie swem gotowość wykonania projektu i przeprowadzenia budowy a nadto i przyczynienia się do kosztów budowy odpowiednią subwencyą pod warunkiem, by droga ta uznaną została za publiczną i wydanym był zakaz spuszczania na nią drzewa z lasów przyległych, które drogę rujnują. Na pismo swe nieotrzymał wedle zasięgniętej wiadomości Wydział krajowy dotąd żadnej odpowiedzi.

Obecnie wniósł dzierżawca Zakładu kąpielowego w Szczawnicy, jako prawonabywca krakowskiej akademii umiejętności, do Wysokiego Sejmu dwie petycye, w których przedstawiając poniesioną przez zniszczenie drogi klęskę i wyjaśniając, iż ona tak Zakład kąpielowy jak i ubogą ludność górską w równej mierze ciężko dotyka, prosi o spieszne udzielenie na odbudowanie zniszczonej drogi subwencyi wyższej, by z powodu zbliżającego się sezonu kąpielowego przystąpić jak najrychlej do jej naprawy.

Z przedstawionego powyżej stanu rzeczy okazuje się, że droga pienińska ważną i doniosłą nietylko dla Zakładu kąpielowego w Szczawnicy, na którego rozwoju i rozkwicie krajowi i Wysokiemu Sejmowi niewątpliwie i w każdym razie zależeć musi, lecz ważną ona jest także dla bliższej i dalszej okolicy i w ogóle dla całego kraju, zatem naprawa jej i wskazaną i konieczną jest, co i sam Wydział krajowy uznał udzieliwszy zasiłku na naprawę po pierwszym wylewie to zarządziwszy wypracowanie projektu radykalnej naprawy i odbudowania.

Bacząc z jednej strony na te okoliczności, a z drugiej strony i na tę, że Wydział krajowy będzie miał sposobność użycia z funduszów na złagodzenie nędzy klęskami zeszłorocznemi spowodowanej przeznaczonych celem przyjścia biednej ludności górskiej, bardziej niż inna temi klęskami dotkniętej z pomocą, przez podanie im zarobku, jest komisya drogowa tego przekonenia, że należy udzielić na naprawę i odbudowanie drogi pienińskiej wyższą subwencyą krajową i dlatego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycye do l. 1.156/94 i 1.273/94 odstępuje Sejm Wydziałowi krajowemu z poleceniem, by petycyonującemu na naprawę i odbudowanie drogi pienińskiej wylewem Dunajca zniszczonej, o ile położoną jest na terytoryum galicyjskiem, udzielił pomocy technicznej i subwencyi ponad normę

okólnikami oznaczoną, tudzież aby w tym razie, gdyby wdrożone z krajowym Rządem węgierskim względem odbudowania części tejże drogi na terytoryum węgierskim położonej, rokowania do pomyślnego doprowadziły rezultatu, udzielił tak pomocy technicznej jak i subwencyi w wysokości, jaką za stósowną uzna, atoli tylko pod tym warunkiem, jeżli droga ta przez krajowy Rząd węgierski uznaną będzie za publiczną i zakaz wydanym spuszczania na nią drzew z przyległych lasów.

Lwów dnia 10. lutego 1894.

Przewodniczący:
J. Męciński w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Midowicz w. r.

Aleg. 219.

Do trzeciego czytania.

Ustawa

z dnia . . . . . o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. 1.

Nauka w szkołach ludowych publicznych udziela się bezpłatnie.

Art. 2.

Obowiązek zakładania i utrzymywania publicznych szkół ludowych, cięży w pierwszym rzędzie na miejscowych gminach i obszarach dworskich do zakresu szkoły wcielonych, w drugim rzędzie na okręgu szkolnym i na kraju, a to w stosunku w następnych artykułach określonym.

Art. 3.

Obszar dworski, który w swoim obrębie własnym nakładem utrzymuje szkołę ludową publiczną, uwalnia się tem samem od obowiązku przyczyniania się do zakładania i utrzymywania szkoły w obrębie gminy.

Gminy i obszary dworskie mogą być uwolnione od obowiązku zakładania i utrzymywania szkoły ludowej publicznej, jeżeli w ich obrębie istnieje szkoła ludowa prywatna, która ma prawo publiczności i potrzebie miejscowej czyni zadość.

Utrzymanie konfesyjnych albo innych szkół prywatnych nie uwalnia zresztą pojedynczych mieszkańców w obrębie związku szkolnego od obowiązków, które niniejsza ustawa nakłada na wszystkich mieszkańców kraju bez różnicy wyznania i obrządku.

Art. 4.

Zobowiązania gmin, korporacyi, instytucyi lub osób prywatnych do ofiar na rzecz szkoły miejscowej pozostają nadal w swej mocy.

Zobowiązania gmin i obszarów dworskich do składania pewnej kwoty na utrzymanie nauczycieli, zniżone będą jednak o kwotę odpowiadającą 3% całej należytości podatków bezpośrednich razem z dotychczasowymi dodatkami państwowymi opłacanych w gminie a względnie na obszarze dworskim, jednakże nie poniżej 6% i z wyjątkiem w drugim i trzecim ustępie art. 16. postanowionym.

Ofiary w naturze, wyznaczone na utrzymanie nauczyciela, zamienione być mogą na ofiary pieniężne, a to na zasadzie dobrowolnego układu pomiędzy stronami obowiązanemi a Radą szkolną okręgową, zatwierdzonego przez Radę szkolną krajową.

Art. 5.

Darowizn, zapisów, fundacyi i zobowiązań prywatnych na pewne tylko szkoły i uczynionych pod wyraźnie zastrzeżonymi warunkami nie wolno używać w inny sposób lub na inne cele. Jeżeli cel nie jest wyraźnie określony przez zapisodawcę, określi go Rada szkolna krajowa, uwzględniając potrzeby danej szkoły, po wysłuchaniu stron konkurujących do utrzymania szkoły.

Art. 6.

Wszystkie wydatki na wystawienie lub najem, na utrzymanie, wewnętrzne urządzenie, opał, oświetlenie i obsługę budynków szkolnych, jakoteż na wystawienie i utrzymanie albo najem pomieszkań dla nauczycieli, o ile nauczycielom służy do tego prawo, na koszta podróży nauczycieli religii określone art. 8. ustawy krajowej z dnia 1. grudnia 1889. r. (Dz. ust. kr. Nr. 71.), wreszcie na zakupno lub dostarczenie gruntu pod budynki, boisko gimnastyczne, ogród szkolny i pole, ponoszą fundusze szkolne miejscowe. Potrzebne na ten cel kwoty uiszczać będą do funduszu szkolnego miejscowego gminy i obszary dworskie do związku szkoły należące w miarę całej należytości swych bezpośrednich podatków razem z dotychczasowymi dodatkami państwowymi, o ile te wydatki nie są pokryte na podstawie dobrowolnych zobowiązań trzecich osób, korporacyj lub funduszów albo na podstawie zapisów.

Gminy i obszary dworskie, które się dawniej dobrowolnie zobowiązały do pewnych ofiar na pokrywanie tych wydatków, mają prawo żądać, aby to ich zobowiązanie wliczone im zostało w wymiar obowiązku wynikającego z niniejszego artykułu ustawy. W tym celu będzie oszacowaną wartość pieniężna tych zobowiązań w naturze przez Radę szkolną okręgową.

Art. 7.

Kwotę potrzebną corocznie na utrzymanie budynków szkolnych i wewnętrznego urządzenia szkoły, na opał, obsługę, oświetlenie sal szkolnych i na koszta podróży nauczycieli religii określone artykułem 8. ustawy krajowej z dnia 1. grudnia 1889 roku (Dz. ust. kr. Nr. 71) określi Rada szkolna okręgowa dla każdej szkoły ryczałtowo, na wniosek Rady szkolnej miejscowej, po protokolarnem

przesłuchaniu stron konkurencyjnych, a to na tak długo, póki się zmiana nie okaże niezbędną.

Gdyby wyjątkowo kwota ryczałtowa miała przenosić kwotę odpowiadającą 10% podatków bezpośrednich, wraz z dotychczasowymi dodatkami państwowymi opłacanych w gminie i na obszarze dworskim, pokryje nadwyżkę fundusz szkolny krajowy, wydanie zaś orzeczenia należy w tym przypadku do Rady szkolnej krajowej.

Tę kwotę, określoną prawomocnem orzeczeniem, wpłacać będą strony obowiązane w kwartalnych ratach do funduszu szkolnego miejscowego.

Nadwyżka dochodów, któraby się w tym funduszu okazała, ma w nim pozostać, bądź jako dotacya kasowa, bądź celem uskutecznienia większych wydatków w latach następnych.

Art. 8.

Wydatki na najem sal szkolnych i mieszkania dla nauczycieli, ogrodu i pola, pokrywać będą strony konkurencyjne w granicach określonych corocznym preliminarzem Rady szkolnej miejscowej, poza obrębem ryczałtu w artykule poprzednim wymienionego.

Art. 9.

Wydatki nadzwyczajne, a mianowicie na budowę, rozszerzenie i przebudowę budynków szkolnych i pomieszkań dla nauczycieli, na znaczniejsze tychże naprawy, o ile się nie dadzą opędzić ryczałtem określonym w artykule 7., oraz na nabycie gruntu pod budynki, ogród, pole i boisko, wreszcie na dostarczenie wewnętrznego urządzenia szkoły, określa w każdym danym przypadku Rada szkolna okręgowa, po przeprowadzeniu potrzebnych rokowań i rozprawy ze stronami konkurencyjnemi, którym należy przy tej rozprawie plan i kosztorys budowy przedstawić, a grunt wymienić.

Wydatki nadzwyczajne nie mogą obciążać stron konkurujących w jednym roku kwotą większą niż 40% całej należytości ich podatków bezpośrednich wraz z dotychczasowymi dodatkami państwowymi. Jeżeli wydatek potrzebny większym jest od takiej kwoty, ma być stronom konkurencyjnym na ich żądanie rozłożony na lat kilka.

Jeżeli wydatek taki nadzwyczajny jest tak wielki, że nie byłby w całości pokrytym, gdyby strony konkurencyjne dodatek w wysokości 40% podatków razem z dotychczasowymi dodatkami państwowymi składały przez trzy lata, ma prawo Rada szkolna miejscowa żądać, ażeby fundusz szkolny krajowy nadwyżkę wydatku pokrył.

Rada szkolna krajowa udzielać będzie funduszom szkolnym miejscowym zasiłków takich w granicach kwoty corocznie na ten cel w budżet szkolny krajowy wstawionej.

W tym przypadku należeć będzie wydanie orzeczenia wspomnianego w pierwszym ustępie artykułu niniejszego do Rady szkolnej krajowej.

Art. 10.

Jak należy stawiać i urządzać i w jakie sprzęty zaopatrywać budynki szkolne, jak należy urządzać ogród i pole szkolne, w jakim

wymiarze zabezpieczyć opał, oświetlenie i obsługę budynków szkolnych, przepiszą osobne instrukcye Rady szkolnej krajowej, która ku temu zażądać może w razie potrzeby pomocy technicznych urzędników państwa, kraju i gmin, w których obrębie szkoła się znajduje.

Instrukcye te układane będą z uwzględnieniem miejscowych stosunków, w czem Rada szkolna krajowa żądać będzie opinii Wydziałów powiatowych.

Art. 11.

Do miejscowego funduszu szkolnego należą grunta nadane szkole, zabudowania szkolne, kapitały, zapisy i darowizny prywatne, o ile przeznaczone są na cele wskazane w art. 6.

Oprócz dochodów z tego majątku wpływają do tego funduszu:

a) kwoty konkurencyjne wymienione w art. 7, 8 i 9.

b) zasiłki wymienione w art. 7 i 9.

c) kary pieniężne ściągane za opieszałość w posyłaniu dzieci do szkoły.

Art. 12.

Rada szkolna miejscowa zarządza miejscowym funduszem szkolnym, pobiera wszystkie jego dochody, czuwa nad ich regularnem wpływaniem i wypłaca należytości, o ile do tego jest upoważniona.

Dodatki pieniężne nakładane na gminy na rzecz funduszu szkolnego miejscowego pokrywane być mają w taki sam sposób, w jaki się pokrywają inne wydatki na gminie ciężące. Kasowość i rachunki załatwia kasa gminna, jeżeli ją do tego Rada szkolna okręgowa wezwie, a wszystkie strony powołane do konkurencyi na to się zgodzą.

Nadzór i kontrolę nad miejscowymi funduszami mają Rady szkolne okręgowe i Rada szkolna krajowa, która wyda potrzebne w tej mierze instrukcye i przepisze sposób, w jaki Rady szkolne miejscowe winny funduszami zarządzać.

Art. 13.

Czynności wymienione w artykule poprzednim, ustępie pierwszym, lub niektóre z nich, może Rada szkolna okręgowa na jakiś czas odjąć Radzie szkolnej miejscowej i bądź powierzyć je innej Radzie szkolnej miejscowej, bądź załatwiać je z własnego ramienia.

Art. 14.

Książek szkolnych i innych przyborów naukowych powinni dzieciom dostarczać rodzice, a względnie ich zastępcy.

Ubogich uczniów będzie jednak Rada szkolna miejscowa zaopatrywać w odzież, książki i przybory szkolne w miarę funduszów. Na ten cel obracać będzie dochody funduszu szkolnego miejscowego wymienione w artykule 11. pod lit. c).

Sposób użycia tych dochodów wskaże szczegółowo instrukcya Rady szkolnej krajowej.

Art. 15.

Wszystkie inne wydatki niezbędne na cele szkoły ludowej, oprócz wymienionych w art. 6., wypłacane będą z funduszu szkolnego krajowego.

Do tego funduszu wpływają:

a) dochody z majątku zakładowego ogólnego,

b) dodatek do byłego funduszu szkół normalnych ze skarbu państwa wypłacany,

c) dochody majątków zakładowych pojedynczych szkół, o ile nie są przeznaczone na cele wymienione w artykule 6,

d) ofiary, do których się zobowiązały kiedykolwiek na rzecz szkoły miejscowej gminy, korporacye, instytucye lub osoby prywatne, jakoteż datki dobrowolne, z wyjątkiem ofiar i datków przeznaczonych na cele wymienione w artykule 6,

e) dodatki pieniężne od gmin i obszarów dworskich obowiązanych do konkurencyi na utrzymanie nauczycieli w myśl artykułu 16,

f) dodatki pieniężne okręgowe oznaczone artykułem 17,

g) subwencye udzielane pewnym szkołom lub kursom przez skarb państwa, powiaty lub gminy,

h) dochody z innych źródeł na to osobnemi ustawami przeznaczonych,

i) zasiłek z funduszu krajowego, jaki na ten cel zamieszczany będzie corocznie w budżecie krajowym.

Art. 16.

Jeżeli dochody wymienione w artykule 15, lit. c) i lit. d) nie wystarczają na opłacenie nauczycieli stałych i tymczasowych szkół ludowych miejscowych, obowiązane są gminy i obszary dworskie należące do związku szkolnego, do wnoszenia na ten cel dodatków pieniężnych aż do 6% całej należytości wszystkich podatków bezpośrednich razem z dotychczasowymi dodatkami państwowymi, w gminie i na obszarze dworskim opłacanych, każde z nich o tyle, o ileby to, co na mocy dawniejszych zobowiązań bądź to w naturze, bądź w gotowych pieniądzach na utrzymanie nauczycieli już uiszcza, nie dorównywało oznaczonym powyżej procentom.

Miasta zaliczone do klasy I, II. i III. w art. 11 ustawy krajowej z dnia 1. stycznia 1889, o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w brzmieniu ustanowionem ustawą krajową z dnia 15. czerwca 1892, Nr. 40 Dz. u. kr. obowiązane są jednak do wnoszenia na ten cel dodatków aż do 9% wszystkich podatków bezpośrednich wraz z dotychczasowymi dodatkami państwowymi.

Co się tyczy miast i miasteczek, które posiadają własny majątek zakładowy, przynoszący im dochód po odtrąceniu kwot opłacanych na oprocentowanie zaciągniętych długów, orzeka Rada szkolna krajowa po wysłuchaniu zdania Wydziału krajowego, jaką kwotę z tego dochodu własnego mają uiszczać corocznie na opłacenie nauczycieli miejscowych oprócz dodatków pieniężnych 6% a względnie 9% powyżej wymienionych.

Art. 17.

O ile dochody wskazane w artykule 15, lit. c) d) i e) nie wystarczają na opędzenie wydatków w tymże artykule wymienionych na wszystkie szkoły w okręgu szkolnym, obowiązany jest okręg szkolny

uiszczać na ten cel dodatki aż do 3% całej należytości wszystkich podatków bezpośrednich wraz z dotychczasowymi dodatkami państwowymi opłacanych w okręgu.

Art. 18.

O ile dochody wskazane w artykule 15. lit. d) e) i f) ściągane być mają od pojedynczych kontrybuentów sposobem dodatków do podatków, o tyle urzędy podatkowe pobierać je będą wprost do funduszu krajowego szkolnego, w taki sam sposób jak inne dodatki krajowe. O ile zaś pokrywane będą przez gminy z innych źródeł, o tyle wnoszone być powinny do funduszu szkolnego krajowego w ratach kwartalnych w ten sam sposób, jak się pokrywają inne wydatki pieniężne na gminie ciężące.

Art. 19.

Wydział krajowy zarządza funduszem szkolnym krajowym, a Rada szkolna krajowa rozporządza jego dochodami w granicach ustawami i corocznym preliminarzem określonych.

Sposób układania preliminarza określa Rada szkolna krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. 20.

Rada szkolna krajowa użyje corocznie z funduszu szkolnego krajowego w granicach uchwalonego budżetu sumy stosownej na potrzeby szkół ludowych ogólnej natury, jako to: na zakupno książek do bibliotek nauczycielskich, przyborów i okazów szkolnych, na wydawanie czasopisma dla nauczycieli, na koszta podróży dla nauczycieli wysyłanych celem dalszego kształcenia się, na konferencye nauczycielskie itp.

Art. 21.

Fundusz szkół normalnych, rozdzielony dawniej na Galicyjski i Krakowski, tworzy wspólny fundusz szkolny krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi łącznie z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

To połączenie nie ma jednak uwłaczać prawom i obowiązkom wypływającym ze specyalnych tytułów tego funduszu.

Art. 22.

Krajowy fundusz szkolny wypłacać będzie szkolnemu funduszowi emerytalnemu coroczny zasiłek równający się przeciętnemu wydatkowi, jaki fundusz szkół normalnych w trzech ostatnich latach swego istnienia poniósł na cele tego rodzaju.

Art. 23.

Fundusze szkolne okręgowe przestają istnieć, a należytości ich czynne i bierne przechodzą na fundusz szkolny krajowy.

W gminach, które tworzą dla siebie osobny okręg szkolny, może jednak Rada szkolna krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym pozostawić fundusz szkolny okręgowy, który w obec szkół miejscowych spełniać będzie wszystkie funkcye przekazane artykułem 15 niniejszej ustawy funduszowi szkolnemu krajowemu. Funduszem tym zarządzać będzie gmina, a dochodami jego rozporządzać Rada szkolna okręgowa w granicach ustawami i corocznym preliminarzem określonych.

Art. 24.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1895, a równocześnie przestają obowiązywać artykuły 14 do 39 włącznie ustawy krajowej z dnia 2. Maja 1873 roku o zakładaniu i utrzymywaniu szkół ludowych i o obowiązku posyłania do nich dzieci (Dz. u. kr. Nr. 250), wraz ze zmianami w brzmieniu tychże artykułów późniejszemi ustawami zaprowadzonemi.

Art. 25.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi Wyznań i Oświaty.

Ustawa

z dnia . . . . . zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 25. czerwca 1873 o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych (Dz. u. kr. Nr. 255.)

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi łącznie z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. 1.

§§. 3. i 13. ustawy z dnia 25. czerwca 1873 o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych (Dz. u. kr. Nr. 255) przestają obowiązywać w dotychczasowem brzmieniu, a odtąd mają brzmieć, jak następuje:

§. 3. Rada szkolna miejscowa składa się z reprezentantów kościoła, szkoły i gminy, tudzież z delegata mianowanego przez Wydział powiatowy. Osoba mająca prawo mianować nauczyciela i właściciel obszaru dworskiego mają prawo wstąpić jako członkowie do Rady szkolnej miejscowej i brać udział w obradach z prawem głosowania, (czy to osobiście, czy przez swych zastępców).

§. 13. Do ważności uchwał potrzebna jest obecność przynajmniej trzech członków i absolutna większość głosów.

Przy równości głosów rozstrzyga przewodniczący, który ma także prawo zawiesić przeprowadzenie uchwał, sprzeciwiających się według jego zdania ustawie albo interesom szkoły i sprawę przedstawić do rozstrzygnięcia Radzie szkolnej okręgowej.

Sprawa musi być przedstawioną do rozstrzygnięcia Radzie szkolnej okręgowej także w tym wypadku, jeźli tego zażąda większość obecnych reprezentantów gminy, reprezentant obszaru dworskiego, albo delegat Wydziału powiatowego.

Zażalenia przeciw uchwałom i rozporządzeniom Rady szkolnej miejscowej idą do Rady szkolnej okręgowej. Wnosić je należy w Radzie szkolnej miejscowej i mają moc odraczającą, o ile są wniesione w czternastu dniach po ogłoszeniu uchwały, przeciw której strona się żali.

Art. 2.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1895.

Art. 3.

Polecam wykonanie tej ustawy Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

Rezolucya I.

Sejm upoważnia c. k. Radę szkolną krajową, ażeby przy przeprowadzeniu postanowienia zawartego w drugim ustępie artykułu 4-go na podstawie dobrowolnej umowy ze stronami konkurencyjnemi, zamieniała zobowiązania dobrowolne tych stron do składania pewnej oznaczonej kwoty pieniężnej na cele szkolne, na obowiązek uiszczenia odpowiadającego tejże kwocie procentu dodatków do podatków bezpośrednich wraz z dotychczasowymi dodatkami państwowymi.

Rezolucya II.

Sejm wzywa c. k. Rząd, a względnie Radę szkolną krajową aby na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył Sejmowi wnioski do zmiany Tyt. I. i Tyt. III. ustawy o zakładaniu i utrzymaniu szkół ludowych, z d. 2. maja 1873 r. oraz ustawy z dnia 2. lutego 1885 o urządzeniu publicznych szkół ludowych tudzież wydziałowych.

Aleg. 220

Sprawozdanie

komisyi budżetowej ze sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie przeistoczenia szkoły żeńskiej w Bochni na szkołę wydziałową.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy wykazał w sprawozdaniu z dnia 5. stycznia 1894. potrzebę przeistoczenia szkoły żeńskiej w Bochni na szkołę wydziałową.

Koszta 6 klasowej szkoły żeńskiej wynosiły . . . . . 4.132 zł. nie licząc wydatku w kwocie 1.188 zł. na płace trzech nauczycielek nadetatowych po 396 zł. dla dwóch klas równorzędnych w II. klasie i dla prowizorycznej klasy VII.

Wrazie przekształcenia powyższej szkoły wydatek wynosiłby . . . . 6.818 zł. czyli po potrąceniu płacy z dodatkiem na pomieszkanie dla nadetatowej nauczycielki w teraźniejszej prowizorycznej 7 klasie 396 zł. o 2.290 zł. więcej.

Gmina miasta Bochni zobowiązała się przyczynić do kosztów powyższej szkoły w razie przeistoczenia jej na Wydziałową, kwotą 1.350 zł. tudzież utrzymywać własnym kosztem uzupełniające kursa teorytyczny i praktyczny, o ileby te wydatki nie znalazły pokrycia w dochodach uzyskanych z opłat szkolnych i datków dobroczynnych, oraz dostarczyć ubikacyi, opału, usługi i urządzenia.

Wydział krajowy wykazał wysokość prestacyi szkolnej gminy miasta Bochni i znaczne obciążenie jej podatkami, które jej dalsze większe ofiary na cele szkolnictwa utrudniają.

Z tego też powodu wnosi komisya przychylenie się do wniosku Wydziału krajowego w porozumieniu z Radą szkolną krajową postawionego i przeistoczenie szkoły żeńskiej w Bochni na szkołę Wydziałową.

Natomiast zgodnie z Wydziałem krajowym i Radą szkolną krajową, komisya budżetowa nie może zalecić Sejmowi drugiego życzenia zawartego w petycyi miasta Bochni, a mianowicie odpisania zaległości prestacyi na płace nauczycielskie z lat dawniejszych w kwocie 19.121 zł. 70 ct. Zaległość powyższą bowiem rozłożyła już Rada szkolna krajowa na 15 rocznych rat, począwszy od 1. stycznia 1888 po 1801 zł. 3 ct. rocznie, dalsze ustępstwo przeto nie jest możliwem.

Komisya wnosi przeto zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego po porozumieniu się z komisyą szkolną.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. a) W miejsce dotychczasowej szkoły ludowej pospolitej żeńskiej w Bochni, utworzoną zostaje w tem mieście z początkiem roku szkolnego 1894/5 czteroklasowa szkoła wydziałowa żeńska, połączona z czteroklasową szkołą pospolitą, tudzież z kursami uzupełniającymi, a mianowicie: z kursem praktycznym robót kobiecych i kursem teorytycznym dla dorosłej młodzieży płci żeńskiej, a to w myśl załączonego pod A) statutu:

b) Wszystkie w art. XXIV ustawy z dnia 2. lutego 1885 (Dz. u. kr. Nr. 29) wymienione wydatki na powyższą szkołę ponosić będzie gmina miasta Bochni z własnych funduszów.

c) Oprócz prestacyi dotychczasowych dobrowolnych i ustawą nałożonych na pokrycie płac nauczycieli, gmina miasta Bochni obowiązaną będzie dopłacać jeszcze rocznie kwotę 1.350 zł (tysiąc trzysta pięćdziesiąt zł. w. a.) na płace nauczycieli zorganizowanej szkoły wydziałowej. Reszta wydatków na płace dyrektora i nauczycielek powyższej szkoły ponosić będzie fundusz szkolny okręgowy względnie krajowy.

d) Wydatki na utrzymanie kursów uzupełniających teoretycznego i praktycznego, które przy powyższej szkole urządzić się mają, pokrywane będą z opłat szkolnych i dobrowolnych datków, a w razie gdyby opłata i datki nie wystarczyły, będzie reszta kosztów pokrytą także z funduszów gminnych.

I. Sejm uchwala załączony pod A) statut.

II. Nad petycyą gminy Bochni o odpisanie zaległości z lat dawniejszych do funduszu szkolnego okręgowego, przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Lwów dnia 5. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
Stanisław Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:
W. Kozłowski *w. r.*

Projekt statutu

szkoły wydziałowej żeńskiej połączonej z pospolitą, tudzież kursów nauki dopełniającej w Bochni.

§. 1.

Cel szkoły wydziałowej żeńskiej wskazuje Art. IX krajowej ustawy szkolnej z dnia 2. lutego 1885. (Nr. 28 Dz. u. kr.)

§. 2.

Ze szkołą wydziałową łączą się kursa uzupełniające, teoretyczne i praktyczne.

§. 3.

Szkoła wydziałowa wraz z kursami uzupełniającemi tworzy organiczną całość i zostaje pod jedną dyrekcyą. Tej samej dyrekcyi podlega zarazem czteroklasowa żeńska szkoła ludowa pospolita, połączona ze szkołą wydziałową.

§. 4.

Językiem wykładowym tak szkoły pospolitej, jak i wydziałowej, tudzież kursów uzupełniających, jest język polski.

I. Szkoła wydziałowa.

§. 5.

Szkoła wydziałowa obejmuje kurs nauki czteroletniej o 4 klasach.

§. 6.

Warunkiem przyjęcia uczennicy do tej szkoły jest świadectwo z IV. klasy szkoły ludowej pospolitej, lub pomyślny wynik egzaminu wstępnego, przy którym kandydatka wykazać ma znajomość wszystkich przedmiotów, przepisanych planem naukowym dla kl. IV. czteroklasowych szkół żeńskich.

§. 7.

Prócz przedmiotów wskazanych Art. VII. i IX. ustawy krajowej z dnia 2. lutego 1885, będą także udzielane język francuski i nauka muzyki jako przedmioty nadobowiązkowe.

§. 8.

Nauka odbywać się będzie wedle planu naukowego, wydanego przez c. k. Radę szkolną krajową.

§. 9.

Grono nauczycielskie szkoły wydziałowej żeńskiej składa się z dyrektora, katechety i 4 nauczycielek z kwalifikacyą do szkół wydziałowych. Rada szkolna okręgowa, a w razie wątpliwości Rada szkolna krajowa oznacza grupy kwalifikacyjne, do których uzdolnienie potrzebne mają wykazać kompetentki przy każdorazowem ogłoszeniu konkursu. Przytem należy tak postępować, ażeby wymaganiom planu naukowego co do rozkładu przedmiotów naukowych stało się zadość

Kierownik ma się wykazać przynajmniej patentem nauczycieskim dla szkół wydziałowych.

§ 10.

Dyrektor i 4 nauczycielki dla 4 klas szkoły wydziałowej mają posady stałe. Stanowisko katechety określa osobna ustawa. (Dz. u. kr. nr. 71 z roku 1889).

II. Kurs upełniający teoretyczny.

§. 11.

W myśl art. XII. ustawy krajowej z dnia 2. lutego 1885 urządza się kurs uzupełniający w kierunku teoretycznym dla młodzieży dorosłej płci żeńskiej. Czas trwania tego kursu oznacza Rada szkolna krajowa na przedstawienie Rady szkolnej miejscowej.

§. 12.

Kurs ten ma na celu uzupełnienie wykształcenia, udzielonego przez szkołę wydziałową i obejmować może następujące przedmioty:

a) Historyę literatury powszechnej z szczególnem uwzględnieniem literatury polskiej.
b) Historyę powszechną nowszych czasów.
c) Estetykę ze szczegółowem uwzględnieniem utworów ducha polskego.
d) Wiadomości z hygieny, pedagogii, dydaktyki o ile są potrzebne w przyszłem powołaniu kobiety.
e) Naukę gospodarstwa domowego.

Liczbę godzin wyznacza Rada szkolna miejscowa, nauka zaś tak będzie rozłożoną, by uczennicom tego kursu umożliwić korzystanie z niektórych działów kursu praktycznego robót kobiecych

§. 13.

Warunkiem przyjęcia jest ukończenie szkoły wydziałowej z dostatecznym postępem, lub złożenie egzaminu wstępnego z nauk w szkole wydziałowej udzielanych, a ilość uczennic nie może przekraczać w jednej klasie 45.

§. 14.

Nauk udzielać będą zawodowi nauczyciele lub nauczycielki przedstawiani corocznie przez Radę szkolną miejscową do zatwierdzenia Radzie szkolnej krajowej. Remuneracye wyznacza im Rada szkolna miejscowa.

§. 15.

Udzielający nauk na tym kursie zbierać się będą pod przewodnictwem dyrektora na konferencye peryodyczne celem omawia-

nia kwestyi dotyczących kursu, a wnioski przedstawiane będą władzy nadzorczej.

§. 16.

Uczennice kursu teoretycznego składają na ręce dyrekcyi z początkiem każdego roku szkolnego wpisowe 1 zł., a oprócz tego z początkiem każdego miesiąca nauki opłatę, wynoszącą miesięcznie 2 zł. Opłaty te wpływają do kasy Rady szkolnej miejscowej i służyć będą na pokrycie wydatków z utrzymaniem kursu teoretycznego połączonych. Radzie szkolnej miejscowej służy prawo podwyższenia ewentualnie zniżenia opłaty, także uwolnienia od połowy opłaty ubogich, odznaczających się w naukach uczenuic na przedstawienie grona nauczycielskiego; jednak liczba uwolnionych nie ma przenosić $^1/_4$ ogółu uczennic.

III. Kurs praktyczny robót kobiecych.

§. 17.

W myśl ustawy krajowej z dnia 2 lutego 1885 art. XI. urządza się kurs praktyczny robót kobiecych.

§ 18.

Kurs ten obejmować będzie oddział krawiectwa i oddział białego szycia, a mianowicie obejmuje oddział białego szycia:

a) Naukę kroju bielizny w połączeniu z rysunkiem stosownym.

b) Ćwiczenia w szyciu ręcznem i maszynowem według najlepszych metod, z uwzględnieniem metody szalenfeldowskiej i poznanie towarów.

Oddział kawiectwa obejmuje zaś:

a) Naukę kroju sukien w połączeniu z rysunkiem stosownym.

b) Wykonanie robót według najnowszych metod z uwzględnieniem nauki o kolorach i stylach, tudzież towaroznawstwa.

Oprócz tego mogą być na kursie praktycznym wykładane:

a) Rachunki kupieckie w połączeniu z buchalteryą.

b) Stylistyka handlowa.

c) Geografia handlowa.

§. 19.

Czas trwania tego kursu, tudzież liczbę godzin nauki, oznacza Rada szkolna krajowa na przedstawienie Rady szkolnej miejscowej.

§. 20.

Na kurs praktycznych robót wpisać się mogą uczennice po ukończeniu z dostatecznym postępem szkoły wydziałowej, a także uczennice, które z takim postępem ukończyły tylko 4-klasową szkołę pospolitą lub wykażą wiadomości, odpowiadające tejże szkole, ale tylko pod tym warunkiem, że ukończyły 14-ty rok życia.

§. 21.

Etat sił nauczycielskich powyższego kursu t. j. liczbę nauczycielek, ich stanowisko (czy stałe, czy tymczasowe), ich płace i inne pobory, tudzież ich emeryturę uchwala Rada miejska i przedkłada do zatwierdzenia Radzie szkolnej krajowej.

§. 22.

Warunkiem uzyskania posady jest świadectwo dojrzałości, uzyskane w seminaryum nauczycielskiem. oraz świadectwo z ukończonych z dobrym postępem kursów robót kobiecych w szkole fachowej.

Nauczycielki tak tymczasowe, jakoteż stałe mianuje w myśl art. 10. ustawy z dnia 1. stycznia 1889 (Dz. u. kr. nr. 16) na przedstawienie Rady miejskiej Rada szkolna okręgowa.

§. 23.

Przepisy dyscyplinarne, obowiązujące nauczycieli szkół ludowych stosują się także do nauczycielek na kursie robót kobiecych. Sprawy ich dyscyplinarne należą jednak do Rady szkolnej okręgowej, a tylko kara wymieniona w art. 24 lit. *e*) ustawy z dnia 1. stycznia 1889 (Dz. u. k. Nr. 16) zastrzeżoną jest orzeczeniu Rady szkolnej krajowej.

§. 24.

Uczennice kursu praktycznego składają na ręce dyrekcyi z początkiem każdego roku wpisowe 1 zł,, a nadto s początkiem każdego miesiąca nauki opłatę w kwocie 2 zł. Opłaty te wpływają do kasy Rady szkojnej miejscowej i służyć będą na pokrycie wydatków z utrzymaniem kursu praktycznego połączonych. Co do podwyższenia lub zniżenia, a względnie uwolnienia od połowy opłaty, obowiązują odnośne postanowienia §. 16. Uczennice kursu teoretycznego, uczęszczające na kurs robót, nie składają osobnej opłaty.

§. 25.

Po ukończeniu kursu praktycznego lub teoretycznego otrzymuje uczennica świadectwo, stwierdzające postęp w naukach.

§. 26.

Rada szkolna krajowa może na żądanie Rady miejskiej w miarę potrzeby rozszerzyć zakres nauki na kursach uzupełniających, tak praktycznym jak teoretycznym, a przeto zmienić postanowienia zawarte w §§. 12. i 18. statutu.

§. 27.

Co do ingerencyi dyrekcyi zakładu do kursu praktycznego stosuje się w zupełności §. 15, nadto obowiązaną jest dyrekcya do składania rocznych sprawozdań Radzie szkolnej krajowej za pośrednictwem Rady szkolnej miejscowej a względnie okręgowej.

§. 28.

Rok szkolny rozpoczyna się dnia 1. Września, a kończy się 30. czerwca uroczystem zamknięciem z wystawą prac uczennic.

L. 1.491.

Alex 224

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o budżecie krajowym na rok 1894.

Wysoki Sejmie!

Projekt budżetu na rok 1894 jest pierwszym, który ułożony został po przeprowadzonej konwersyi funduszów indemnizacyjnych i który przeto daje możność ocenienia o ile cel dla którego Wysoki Sejm konwersyę uchwalił, osiągnięty został.

Gdy na podstawie uchwały z dnia 28. września 1892. dług indemnizacyjny Galicyi wschodniej, zachodniej i Wielkiego Księstwa krakowskiego przez zaciągnięcie pożyczki w sumie 29,425.000 zł. spłacony został, przestały od r. 1894 istnieć fundusze indemnizacyjne Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i Wielkiego Księstwa Krakowskiego jako odrębne fundusze, wskutek czego Wydział krajowy już odrębnych preliminarzy indemnizacyjnych nie przedkłada. Aktywa i passywa funduszów indemnizacyjnych przeszły na fundusz krajowy, mogą one być jednak uwidocznione dopiero w budżecie na rok 1895, gdyż dopiero zamknięcie funduszów indemnizacyjnych za rok 1893. wykaże istotny stan aktywów i passywów tych funduszów.

Z dniem 1. stycznia 1894. ustał pobór dodatków indemnizacyjnych.

Do rozchodów funduszu krajowego przybyła nowa pozycya na spłatę procentów i amortyzacyi pożyczki w kwocie 29,425.000 zł. w roku 1893. zaciągniętej, w rocznej racie 1,366.907 zł. i należąca się c. k. Skarbowi Państwa z tytułu podatku dochodowego od kuponów obligacyi byłych funduszów indemnizacyjnych bonifikacya w sumie na r. 1894 obliczonej na 112.177 zł.

Natomiast w dochodach przybyła subwencya od c. k. Skarbu Państwa z tytułu zrealizowania długu indemnizacyjnego.

Na podstawie umowy między Wydziałem krajowym a c. k. Ministerstwem skarbu zawartej, został obowiązek Państwa płacenia subwencyi niezwrotnej od roku 1893. do 1897. w sumie 2,120.000 zł. i rocznej zaliczki bezprocentowej w sumie 325.000 zł. skompenzowany z obowiązkiem kraju spłacenia c. k. Skarbowi Państwa w latach 1899 do 1904. rocznie 1,625.000 zł. a w roku 1902 i 1903 z tytułu zwrotu nadpłat po 500.000 zł. zaś w roku 1904 400.000 zł.

Po obliczeniu eskontowanych wartości ciężarów Państwa i kraju na dzień 1. stycznia 1893, pozostało saldo w kwocie 6,632.948 zł. 57 ct. jako ciężar Państwa na rzecz kraju, który ma być krajowi spłacony w latach od 1893 do 1897. włącznie, w 20. ratach kwartalnych od dnia 1. stycznia 1893 bieżących.

Rata roczna, jaka z tego tytułu od c. k. Skarbu Państwa funduszowi kajowemu do roku 1897 włącznie przypada, wynosi 1,488.935 zł. i stanowi nową pozycyę dochodów funduszu krajowego.

Przedłożony przez Wydział krajowy projekt budżetu na rok 1894 oblicza dochody funduszu krajowego na . . . . . 2,738.346 zł.
a wydatki na . . . . . 9,641.922 zł.

Gdy jednak Wydział krajowy już po przedłożeniu projektu budżetu w osobnych sprawozdaniach zażądał dalszych kredytów w ogóluej sumie . 194.997 zł.
przeto ogół wydatków przezWydział krajowy projektowanych wynosi . . 9,836.919 zł.

W projekcie do budżetu przez Wydział krajowy przedłożonym wstawioną została w rubryce XIV. pozycya 174. kwota 1,696.987 zł. na spłatę dawnych długów krajowych, która to kwota oznacza zwyżkę budżetu z roku 1894 na spłytę dawnych długów przeznaczoną. Wydział krajowy wstawił tę kwotę do rozchodu funduszu krajowego chcąc tym sposobem dać już formalny wyraz intencyi Wysokiego Sejmu, by zwyżki te na spłaty dawnych długów użyte zostały. W rzeczywistości jednak musi ta kwota przy ocenieniu budżetu na rok 1894 być od sumy wydatków potrąconą gdyż nie jest ona wydatkiem we właściwym tego słowa znaczeniu lecz wynikiem różnicy między dochodami funduszu krajowego wraz z projektowanymi dodatkami do podatków a rozchodami funduszu krajowego.

Jeżeli zatem od sumy rozchodów przez Wydział krajowy projektowanych w ogólnej cyfrze . . . . . 9,836.919 zł.
odtrącimy przeznaczoną na spłatę dawniejszych długów krajowych kwotę 1,696.987 „
pozostają rozchody właściwe . . . . . 8,139.932 zł.
a gdy dochody wynoszą . . . . . 2,738.346 „
przeto pozostaje niedobór do pokrycia z dodatkami do podatków . . 5,401.586 zł.

Projekt budżetu, który komisya budżetowa Wysokiemu Sejmowi do uchwały przedstawia preliminuje wydatki w sumie . . . . . 9,647 513 zł.
a po odtrąceniu kwoty na spłatę dawnych długów przeznaczonej . . 1,555.109 „
wydatki rzeczywiste . . . . . 8,092.404 zł.
dochody własne funduszu krajowego preliminuje komisya na . . . 2,743.937 „
pozostaje według wniosków komisyi niedobór do pokrycia dodatkami do podatków . . . . . 5,348.467 zł.

Preliminarz komisyi budżetowej jest przeto korzystniejszym od preliminarza Wydziału krajowego o . . . . . 53.119 „

Aby módz projekt budżetu na r. 1894. porównać z uchwalonym przez Wysoki Sejm budżetem na rok 1893. trzeba od dochodów i wydatków na rok 1894. preliminowanych odtrącić to pozycye, które z tytułu konwersyi funduszów indemnizacyjnych do budżetu na rok 1894 weszły.

Gdy od dochodów na rok 1894. projektowanych . . . . 2,743.937 zł.
odtrącimy subwencyę od c. k. Skarbu Państwa . . . . . 1,488.935 „
pozostają dochody . . . . . 1,255.002 zł.
Od rozchodów preliminowanych na . . . . . 9,647.513 „
potrącić należy:
kwotę na spłatę dawnych długów przeznaczoną 1,555.109 zł.
ratę roczną nowej pożyczki konwersyjnej . 1,366.907 „
bonifikacyę dla c. k. Skarbu państwa za podatek kuponowy od wylosowanych obligacyi indemnizacyjnych 112.177 „ 3,034.193 „
pozostają rozchody . . . . . 6,613.320 zł.
a przeto niedobór wynosiłby netto . . . . . 5,358.318 „

a gdy Wysoki Sejm uchwalił na rok 1893. wydatki w sumie . 6,740.850 zł.
a dochody . . . . . 1,179.369 „
niedobór netto . . 5,561.481 zł.

przeto projekt budżetu przez Komisyę budżetową przedłożony jest korzystniejszy od budżetu na rok 1893. uchwalonego o . . 203.163 zł.

Komisya budżetowa przedkładając Wysokiemu Sejmowi projekta budżetów w ostatnich dwóch latach, oddzielała wydatki zwyczajne od nadzwyczajnych a to sądząc, iż podział taki wydatków daje Wysokiemu Sejmowi możność ocenienia, jaka część z ogólnej sumy wydatków użytą jest na cele bieżącej administracyi we wszystkich działach gospodarstwa krajowego, jaka zaś część wydatków ma charakter inwestycyi i zależy wyłącznie od corocznych uchwał Wysokiego Sejmu.

Przy oznaczeniu wydatków jako „nadzwyczajne“ nie trzymała się komisya budżetowa wyłącznie strony formalnej tych wydatków t j. czy one formalnie jako „nadzwyczajne“ uchwalone być mają, lecz zaliczyła do wydatków nadzwyczajnych także i wszystkie te wydatki, które mają charakter inwestycyjny.

W preliminarzu na rok 1894 znajdują się następujące wydatki nadzwyczajne a względnie inwestycyjne:

Wydatki nadzwyczajne i inwestycyjne

Rubr.	II.	Zaliczki na płace	2.900 zł.
„	VI.	Dobudowanie lecznicy w Rabce	1.000 „
„	VII.	Zaliczki dla funduszów szkolnych okręgowych . . .	40.000 „
„	VII.	Zasiłki na budowę szkół	7.000 „
„	VII.	„ dla utrzymanych przez korporacye . . .	16.884 „
„	VII.	Emerytury z funduszu szkolnego (nadzw.)	4.500 „
„	VII.	Budowa teatru w Krakowie	3.750 „
„	X.	Budowa drogi Kańczuga Dynów	30.000 „
„	X.	Rekonstrukcye dróg krajowych	40.000 „
„	X.	Naprawa szkód na drogach z powodu powodzi . . .	35.000 „
„	X.	Fundusz pożyczkowy drogowy	20.000 „
„	X.	Domki mytnicze	3.000 „
„	X.	Koleje niższorzędne	300.000 „
„	X.	Kolej Pałahicze-Tłumacz	2.000 „
„	XI.	*Szpital Lwów:*	
		Budowa zakładu położnic	55.000 „
		Przygotowanie do budowy klinik	3.000 „
		Pogłębienie studni	2.000 „
		Pawilon chorób zakaźnych	41.000 „
„	XI.	*Szpital św. Łazarza:*	
		Roboty konserwacyjne	3.300 „
		Bielizna i sprzęty	3.083 „
		Wyekwipowanie Siostry Miłosierdzia dla oddziału chorób krtani .	200 „
„	XI.	*Kulparków:*	
		Zakupno sprzętów	1.300 „
		Wentylator w kuchni zakładowej	1.800 „
		Do przeniesienia . .	616 717 zł

	Z przeniesienia . .	616.717 zł.
Rubr. XIII.	Budowy wodne i melioracye	450.735 „
„ XIV.	Odsetki dla funduszu szkolnego krajowego od efektów na fundusz pożyczkowy na budowę szkół	10.163 „
„ XIV.	Bonifikacya c. k. Skarb. państwa podatku kuponowego . .	112.177 „
„ XIV.	Spłata dawnych długów krajowych	1,555.109 „
„ XV.	Wydatki nadzwyczajne względnie inwestyc. szkół rolniczych i składów publicznych	100.639 „
„ XV.	Podniesienie hodowli bydła	46.500 „
„ XV.	Stypendya dla instruktorów uprawy lnu	1.000 „
„ XVI.	Przemysł (wydatki nadzwyczajne)	29.050 „
„ XVI.	Dotacya funduszu przemysłowego	25 000 „
„ XVII.	Wystawa krajowa	30.000 „
„ XVII.	Powodzianie	100.000 „
„ XVII.	Zakupno pamiątek po ś. p. Matejce	10.000 „
	Razem . .	3,087.090 zł.

a po odtrąceniu bonifikacyi do Skarbu Państwa z tytułu podatku dochodowego od kuponów obligacyi indemnizacyjnych w kwocie 112.177 zł. i przeznaczonej na spłatę dawnych długów krajowych kwoty 1,555.109 zł. pozostają wydatki nadzwyczajne w ogólnej kwocie 1,419.804 zł.

Gdy zaś w uchwalonym budżecie na rok 1893. suma wydatków nadzwyczajnych wynosiła . . . . . 1,282.716 zł.

przeto wydatki nadzwyczajne są w preliminarzu komisyi na rok 1894 o . . . . . 137.088 zł. większe niż na rok 1893.

Szczegółowe różnice między preliminarzem Wydziału krajowego a wnioskami komisyi uwidocznione są w następującem zestawieniu:

Sumaryusz budżetu krajowego

na rok 1894.

Rubryka	Wydatki	Wedle dodatkowych sprawozdań Wydziału krajowego	Wedle preliminarza Wydziału krajowego	Według wniosków komisyi budżetowej a po części uchwał Sejmu	Z porównania	
					więcej	mniej
		zł.	zł.	zł.	złotych	
I.	Koszta reprezentacyi kraju	—	108.446	108.446	—	—
II.	„ zarządu	24.220	272.579	287.589	—	9.210
III.	„ leczenia	—	860.000	850.000	—	10.000
IV.	„ szczepienia	—	70.000	70.000	—	—
V.	Wydatki sanitarne	—	19.000	19.000	—	—
VI.	Zasiłki dla zakładów dobroczynności	—	18.474	18.974	500	—
VII.	Na cele wykształcenia i oświaty	1.362	1,714.227	1,745.129	29.540	—
VIII.	Utrzymanie pomników historycznych	—	13.520	13.520	—	—
IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi	—	194.542	194.542	—	—
X.	Wydatki na komunikacye	—	1,340.046	1,340.271	225	—
XI.	Dotacye dla zakładów krajowych	48.026	69.625	108.798	—	8.853
XII.	Wydatki na szupaśnictwo	—	25.000	24.000	—	1.000
XIII.	Budowy wodne i melioracye	—	463.295	450.735	—	12.560
XIV.	Umarzanie pożyczek	—	3,737.130	3,579.422	—	157.708
XV.	Na cele rolnictwa i górnictwa	18.640	510.821	491.821	—	37.640
XVI.	„ „ przemysłu	500	142.237	141.507	—	1.230
XVII.	Rozmaite wydatki	102.249	82.980	203.759	18.530	—
	Suma wydatków	194.997	9,641.922	9,647.513	48.795	238.201
		9,836.919				189.406

Rubryka	Dochody	Według preliminarza Wydziału krajowego	Według wniosków komisyi budżetowej a po części uchwał Sejmu	Z porównania	
				więcej	mniej
		złotych	złotych	złotych	złotych
I.	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych	248.000	247.004	—	996
II.	Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych	25.000	25.000	—	—
III.	Dochody z dróg krajowych	232.373	232 373	—	—
IV.	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych	4.975	11.062	6.087	—
V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych	38.750	38.750	—	—
VI.	„ pożyczek	60.810	60.810	—	—
VII.	Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie . .	6 340	6.340	—	—
VIII.	„ szkół i folwarku w Dublanach	59.004	57.504	—	1.500
IX.	„ „ „ w Czernichowie	53.595	53.595	—	—
X.	„ innych szkół rolniczych krajowych	16.284	16.284	—	—
XI.	Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich . . .	600	600	—	—
XII.	Dochody z przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z roku 1866	3.402	3.402	—	—
XIII.	Dochody z kwaterunku żandarmeryi	61.438	61.438	—	—
XIV.	Dochód ze zwrotu wydatków szupasowych	8.000	8.000	—	—
XV.	Dochody z krajowych składów zbożowych i spirytusowych . .	37.070	37.070	—	—
XVI.	„ „ opłat konsumcyjnych	335 000	335.000	—	—
XVII.	Rozmaite dochody	1,547.705	1,549.705	2.000	—
	Suma dochodów . . .	2,738.346	2,743.937	8.087	2.496
				5.591	

Szczegółowe sprawozdania komisyi o pojedyńczych działach, rubrykach i pozycyach budżetu krajowego zawierają powody, które skłoniły komisyę budżetową do przedstawienia Wysokiemu Sejmowi odmiennych wniosków od tych, które były podstawą preliminarza przez Wydział krajowy przedłożonego.

Dla poglądu zestawiamy poniżej uzasadnienie szczegółowe różnic między preliminarzem Wydziału krajowego a komisyi budżetowej:

Wydatki.

		Więcej:	Mniej:
W rubr. II.	obniżono wydatek na koszta zarządu o		9.210 zł.
	mianowicie zniżono:		
	płace oddziału konceptowego . . . . 7.137 zł.		
	„ „ rachunkowego . . . . 6.173 „		
	dyurna oddziału manipulacyjnego . . . 2.880 „		
	razem zniżono . 16.190 zł.		
	podwyższono zaś:		
	płace oddziału manipulacyjnego . 2.880 zł.		
	dary z łaski . . . . . 1.200 „		
	zaliczki na płace . . . . 2.900 „ 6.980 „		
	pozostaje zniżenie j. w. . 9.210 zł.		
W rubr. III.	obniżono koszta leczenia ubogich		10.000 „
W rubr. VI.	podwyższono o	500 zł.	
	z powodu przyznania subwencyj:		
	Towarz. opieki nad niemowlętami . . . 100 zł.		
	Ochronce w Wielkich oczach . . . . 300 „		
	Stowarz. opieki nad uwolnionymi więźniami . 100 „		
	razem j. w. 500 zł. . 500 zł.		
W rubr. VII.	podwyższono ogółem o	29.540 „	
	mianowicie:		
	dla Akademii Umiejętności podwyższono zwykłą subwencyę o . . . . . 1.000 zł.		
	i przeniesiono na tę pozycyę z rubr. XV. na wydanie atlasu geolog. . . . . 2.500 „		
	niedobór funduszu szkolnego krajowego . . 10.590 „		
	na budowę teatru w Krakowie . . . 3.750 „		
	dla teatru w Stanisławowie . . . . 500 „		
	„ internatu pp. Nazaretanek w Krakowie . 1.000 „		
	„ Towarz. „Lutnia“ w Krakowie . . . 200 „		
	„ Towarz. „Echo“ we Lwowie . . . 200 „		
	„ Koła spiewacko-gimnast. . . . . 100 „		
	„ Towarzystwa „Proświta“ . . . . 2.000 „		
	„ Barwińskiego na histor. bibl. . . . 500 „		
	„ ks. Dżułyńskiego na wydawn. ruskie . 400 „		
	„ czasopismo „Dzwinok“ . . . . 100 „		
	do przeniesienia . . 22.840 zł.	30.040 zł.	19.210 zł.

	z przeniesienia . .	22.840 zł.	30.040 zł.	19.210 zł
	dla wydawnictwa dziełek ludowych . : .	1.000 „		
	„ Towarz. oświaty ludowej w Tarnowie .	100 „		
	„ dla Towarz. historycznego we Lwowie .	700 „		
	„ burs ruskich i polskich . . , .	4.000 „		
	„ Stowarz. akademickich	700 „		
	„ Towarz. Ad. Mickiewicza	400 „		
	„ Stowarz. Przytulisko wiedeńskie . .	100 „		
	„ Szkoły ŚŚ. Felicyanek w Uhnowie . .	300 „		
	na wydawnictwo dzieł politechnicznych . .	500 „		
	dla Towarz. Szewczenki	500 „		
	„ Towarz. „Gromada“	100 „		
	„ ks. Cyryla Sieleckiego	300 „		
	razem dodano . .	31 540 zł.		
	natomiast wykreślono stypendyum im. Matejki . . . . 1.000 zł.			
	na utrzymanie szkoły izraelickiej w Tarnopolu . . . 1.000 zł.	2.000 zł.		
	zniżono zatem j. w. .	29.540 zł.		
W rubr. X.	dodano dary z łaski:			
	Zielińskiemu Aleksandrowi . . .	100 „		
	Rondewald Eleonorze	50 „		
	Dziakiewiczowej	50 „		
	Laszczyńskiemu Łukaszowi . . .	25 „	225 „	
W rubr. XI.	dotacye dla zakładów krajowych zniżono w ogóle o . .			8.853 „
W rubr. XII.	wydatki na szupaśnictwo zniżono o			1.000 „
W rubr. XIII.	budowy wodne i melioracye zniżono w ogóle o . . .			12.560 „
	mianowicie wykreślono:			
	na regul. rzeki Dunajec	14.000 zł.		
	zniżono płacę referenta prawnego o . .	560 „		
	razem . .	14.560 zł.		
	natomiast zaś podwyższono na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk o . .	2.000 „		
	różnica j. w. . .	12.560 zł.		
W rubr. XIV.	zniżono			157.708 „
	mianowicie:			
	na umorzenie pożyczki krajowej z r. 1885 o .	15.830 zł.		
	na spłatę dawnych długów krajowych . .	141.878 „		
	razem j. w. . .	157.708 zł.		
W rubr. XV.	zniżono ogółem			37.640 „
	mianowicie zniżono na:			
	szkołę lasową o	400 zł.		
	zakłady dublańskie	8.648 „		
	„ czernichowskie	11.212 „		
	szkołę w Horodence	500 „		
	„ w Kobiernicach	1.200 „		
	wydanie atlasu geologicznego	2.500 „		
	(przeniesiono do rubr. VII).			
	Do przeniesienia . .	24.460 zł.	30.265 zł.	23.6971 zł.

				Więcej	Mniej
		Z przeniesienia .	24.460 zł.	30.265 zł.	236.971 zł.
		na zalesienie wydm w pow. niskim . .	80 „		
		stypendya górnicze	500 „		
		podręcznik „Fizyologii zwierząt“ . . .	600 „		
		koszta licencyonowania buhajów . . .	6.000 „		
		szkołę gospodyń w Iwoniczu	3.000 „		
		głębokie wiercenie	5 000 „		
		razem zniżono	39.640 zł.		
		natomiast podwyższono			
		na uprawę tytoniu o . . 1.000 zł.			
		na stypendya dla instruktorów uprawy lnu . . . 1.000 „	2.000 „		
		pozostaje zniżenie j. w.	37.640 zł.		
W rubr.	XVI.	zniżono ogółem o			1.230 „
		a to zniżono:			
		na szkoły przemysłowe uzupełniające . .	1.400 zł.		
		szkołę garncarską w Kołomyi . . .	500 „		
		razem .	1.900 „		
		natomiast podwyższono:			
		na szkołę robót kobiecych pp. Benedyktynek w Przemyślu o 170 zł.			
		dla stow. Pracy kobiet w Krakowie 500 „	670 zł.		
		zniżono zatem j. w. o .	1.230 zł.		
„	„ XVII.	podwyższono ogółem o		18.530 „	
		mianowicie dodano:			
		przyjęte na fundusz krajowy w zastępstwie gminy koszta utrzymania Małgorzaty Czaban .	370 zł.		
		Towarzystwom ratunkowym	600 „		
		Związkowi straży pożarnych	3.000 „		
		Zakupno pamiątek po śp. Matejce . . .	10.000 „		
		Pensya dla p. Sawczyńskiej	500 „		
		„ „ „ Szaszkiewiczowej . . .	300 „		
		Pogorzelcy	360 „		
		Rozmaite zasiłki	300 „		
		Misye katolickie	3.000 „		
		Tarsińskiemu za pomoc kanc. w kuratoryi szkoły ogrodniczej w Tarnowie	100 „		
		razem j. w. .	18.530 zł.		
		Razem .		48.795 „	238.201 „
		Ogółem zmniejszono o .			189.406 zł.
		W dochodach:			
W rubr.	I.	Zniżono pozostałość z rach. lat ubiegłych o . . .			996 zł.
„	„ IV.	podwyższono nadwyżkę dochodów od zakładu kulparkowskiego o		6.087 „	
„	„ VIII.	zniżono dochody szkoły dublańskiej o			1.500 „
„	„ XVII.	podwyższono subwencyę na utrzymanie biura melioracyjnego o		2.000 „	
		razem .		8.087 zł.	2.496 zł.
		Ogółem podwyższono dochody o .		5.591 zł.	

Nadto przedstawia Komisya budżetowa podobnie jak w ostatnich dwóch latach Wysokiemu Sejmowi obraz gospodarki krajowej przez zestawienie głównych działów tejże gospodarki bez względu na rubryki i pozycye. W tem zestawieniu przedkłada Komisya wydatki *netto* a więc już po uwzględnieniu preliminowanych w odnośnych działach dochodów tego samego działu dotyczących.

Poszczególnienie				Wedle preliminarza i dodatkowych sprawozdań Wydziału krajowego, wydatki netto zł.	W stosunku do ogółu czystych wydatków %	Wedle uchwał komisyi budżetowej zł.	W stosunku do ogółu czystych wydatków %
I. Na reprezentacyę i zarząd.							
Wydatki: Rubr.	I.	108.446					
„	II.	296.799					
„	XVII. poz. 320	30.000	435.245				
Dochody: Rubr.	V. „ 11		20.000	415.245	5.40	402.552	5·37
II. Na koszta leczenia w najobszerniejszem znaczeniu.							
Wydatki: Rubr.	III.	860.000					
„	IV.	70.000					
„	V.	19.000					
„	XI.	117.651	1,066.651				
Dochody: „	IV. poz. 10	2.305					
„	V. „ 12	15.000					
„	V. „ 13	450					
„	XI. „ 42	600	18.355	1,048.296	13·65	1,023.356	13·68
III. Na koszta oświaty.							
Wydatki: Rubr.	VII. (wyłącz. poz. 62)	1,708 589					
„	VIII.	13.520	1,722.109				
Dochody: „	XVII. poz. 52	300					
„	XVII. „ 52 a)	2.200	2.500	1,719.609	22·39	1,745.379	23·32
IV. Na drogi i komunikacye.							
Wydatki: Rubr.	X.		1,340 046				
Dochody: „	III.	232.373					
„	V. poz. 14	1.300					
„	XVII. „ 56	3.823	237 496	1,102.550	14·35	1,102.775	14·73
V. Na budowy wodne i melioracye.							
Wydatki: Rubr.	XIII.		463.295				
Dochody: „	VI. poz. 16	693					
„	XVII. „ 53	1.000					
„	XVII. „ 54	1.500	3.193	460.102	5·99	445.542	5·95
	Do przeniesienia			4.745.802	61·78	4,719.604	63·05

Poszczególnienie				Wedle preliminarza i dodatkowych sprawozdań Wydziału krajowego, wydatki netto zł.	W stosunku do ogółu czystych wydatków %	Wedle uchwał komisyi budżetowej zł.	W stosunku do ogółu czystych wydatków %
Z przeniesienia				4,745 802	61·78	4,719.604	63·05
VI. Na cele gospodarstwa krajowego.							
(Rolnictwo, górnictwo i przemysł z wyłączeniem kwoty 29.164 zł. na raty umorzenia pożyczek: na szkołę weterynaryi, składy publiczne, szkołę lasową i Dublany)							
Wydatki:	Rubr. XV.	500 297					
	„ XVI.	142.737	643.034				
Dochody:	„ VI. poz. 20 . . .	40					
	„ VI. „ 22 . . .	50					
	„ VI. „ 23 . . .	100					
	„ VI. „ 24 . . .	40					
	„ VI. „ 27 . . .	200					
	„ VII.	6.340					
	„ VIII.	59 004					
	„ IX.	53 595					
	„ X.	16.284					
	„ XV.	37.070					
	„ XVII. poz. 57 . . .	100					
	„ XVII. „ 59 . . .	4 000					
	„ XVII. „ 60 . . .	6.000					
	„ XVII. „ 61 . . .	1.000	183 823	459 211	5 98	421.841	5·64
VII. Na bezpieczeństwo publiczne.							
Wydatki:	Rubr. IX.	194.542					
	„ XII.	25 000	219.542				
Dochody:	Rubr. IV. poz. 7 . . .	2.670					
	„ XIII.	61.438					
	„ XIV.	8.000	72.108	147.434	1·92	146.434	1·96
VIII. Na umorzenie pożyczek i opłatę procentów.							
Wydatki:	Rubr. VII. poz. 62. . . .	7.000					
	„ XIV.	3,737.130					
	„ XV. (jak poszcz. w dz. VI.)	29.164	3,773.294				
Dochody:	Rubr. II.	25.000					
	„ XVII. poz. 58. . . .	38.657					
	„ „ „ 62. . . .	1,488.935	1,552 592	2,220.702	28·91	2,070.471	27·66
Do przeniesienia				7,573.149	98·59	7,358.350	98 31

Poszczególnienie				Wedle preliminarza i dodatkowych sprawozdań Wydziału krajowego, wydatki netto zł.	W stosunku do ogółu czystych wydatków %	Wedle uchwał komisyi budżetowej zł.	W stosunku do ogółu czystych wydatków %
		Z przeniesienia		7,573.149	98·59	7,358.350	98·31
IX. Na cele dobroczynne i rozmaite.							
Wydatki:	Rubr. VI	. . . .	18.474				
„	XVII. p. 321.	. .	12.000				
„	„ „ 322.	. .	4.000				
„	„ 323.	. .	5.000				
„	„ 324.	. .	1.500				
„	„ 325.	. .	80				
„	„ 326.	. .	25.000				
„	„ 327.	. .	5.000				
„	„ 328.	. .	400				
„	Dla powodzian	.	100.000				
„	Rozmaite koszta utrzym.		2.249	173 703			
Dochody:	Rubr. V. poz. 15.	. .	2.000				
„	VI. „ 17—19.	.	900				
„	„ „ 21.	. .	33.333				
„	„ „ 25.	. .	120				
„	„ „ 26.	. .	25 334				
„	XII. „ 43.	. .	3.402				
„	XVII. „ 55. *b) c)*		190	65.279	108 424	1·41	127.230	1·69
					7,681.573	100%	7,485.580	100%

Porównując powyższe zestawienie z budżetem na rok 1893 uchwalonym okazuje się, że budżet na rok 1894 zawiera wydatki netto:

w dziale I. (na reprezentacyę i zarząd) wydatki wyższe o 18.602 zł. a w stosunku do całości niższe o 1·12%;

w dziale II. (na cele zdrowotne) niższe o 88.041 zł a procentowo mniej o 5·11%;

w dziale III. (na koszta oświaty) więcej o 121.418 zł a mniej procentowo o 4·13%;

w dziale IV. (na drogi i komunikacye) mniej o 113 764 zł. a procentowo mniej o 5·84%;

w dziale V. (budowy wodne i melioracye) więcej o 167.958 zł a procentowo więcej o 1 26%;

w dziale VI. (na cele gospodarstwa krajowego) więcej o 38.420 zł. a procentowo mniej o 0·84%;

w dziale VII. (bezpieczeństwo publiczne) mniej o 76.354 zł. a procentowo mniej o 1·81%;

w dziale VIII. (umorzenie pożyczek, opłata procentów i spłata długów) więcej o 1,374.687 zł. a wstosunku do całości więcej o 15·90%;

w dziale IX. (dobroczynne i rozmaite) więcej o 153.446 zł a procentowo więcej o 1·69%.

Znaczne podwyższenie wydatków w dziale VIII. pochodzi ztąd, iż w dziale tym mieści się rata roczna na procenta i amortyzacyę pożyczki konwersyjnej i kwota przeznaczona na spłacenie dawnych długów.

Znaczny wzrost wydatków na koszta oświaty i na budowy wodne jest wyrazem ciągłych usiłowań Wysokiego Sejmu podniesienia moralnych i ekonomicznych sił kraju. Różnice między procentowym stosunkiem wydatków w pojedyńczych działach do całości wydatków w roku 1893. i 1894. nie mogą być wyrazem istotnej zmiany tego stosunku w preliminarzu na rok 1894., gdyż stosunek wydatków w pojedyńczych działach do całości zmienił się w roku 1894. w zupełności przez to, iż wskutek konwersyi długów indemnizacyjnych zawiera projekt budżetu na rok 1894. tak w dochodach jak i w wydatkach pozycye cyfrowo bardzo znaczne tanie, które budżetem na rok 1893. objęte nie były.

Wydział krajowy przedkładając wnioski do pokrycia niedoboru roku 1894, stosował się słusznie do woli Wysokiego Sejmu, która znalazła wyraz w uchwale przy budżecie na rok 1893., iż zwyżki po przeprowadzeniu konwersyi użyte być mają: „na spłatę w części lub w całości tych pożyczek krajowych, których spłata dla funduszu krajowego okaże się najkorzystniejszą tudzież na ewentualne obniżenie dodatków do podatków".

Na rok 1893 uchwalił Wysoki Sejm na pokrycie niedoboru funduszu krajowego 39 ct. dodatków do podatku a na fundusz indemnizacyjny 29 ct.; razem przeto płacili opodatkowani w roku 1893 na fundusz krajowy i indemnizacyjny 68 ct.

Przed uzasadnieniem wniosku co do wysokości pobierać się mających w roku 1894 dodatków do podatków należy przedewszystkiem obliczyć przypuszczalną wydatność centa dodatków w roku 1894.

Dodatek do podatków 1 centa przyniósł	w roku 1890 . .	107.053 zł.
	w roku 1891 . .	109.651 „
	w roku 1892 . .	113.189 „
	a przeto przeciętnie . .	109.964 „

Ze względu na wynikłość roku 1892 i prawdopodobną, choć dziś jeszcze nieznaną wynikłość z roku 1893 możnaby przyjąć na rok 1894 wydatność jednego centa dodatków do podatków na 112.000 zł. gdyby rok bieżący był rokiem normalnym a to tem bardziej, że jak Wysokiemu Sejmowi wiadomo, wydatność jednego centa dodatków do podatków na fundusz indemnizacyjny pobieranych, była zawsze wyższą od wydatności centa dodatków na fundusz krajowy pobieranych. Gdy zaś w roku 1894 ustał pobór dodatku indemnizacyjnego, przeto przypuścić należy, iż wyższa wydatność jednego centa dodatku indemnizacyjnego znajdzie obecnie częściowy wyraz w wyższej wynikłości dodatków do podatków na fundusz krajowy.

Gdy jednak kraj w roku bieżącym dotknięty został nową a ciężką klęską rolniczą a opusty podatkowe i konieczna zwłoka w spłacie podatków wpłynąć muszą na obniżenie wydatności jednego centa dodatku do podatków, przeto komisya zgodnie z Wydziałem krajowym przyjmuje wydatność jednego centa dodatku krajowego na 108.000 zł. t. j. o przeszło 5.000 zł. mniej niż wynikłość z roku 1892.

Wydział krajowy wnosi, by Wysoki Sejm uchwalił na rok 1894 dodatek do podatków na fundusz krajowy w wysokości 65 centów od jednego reńskiego t. j. o 3 centy mniej niż w roku 1893 płacili opodatkowani na fundusz krajowy i indemnizacyjny razem.

Na 100 zł. wydatności jednego centa przypada:

na Wielkie Księstwo Krakowskie . .	7·7%
„ Galicyę wschodnią i zachodnią . .	92·3%
razem	100%

Jeżeli przeto przyjmiemy wydatność centa na 108.000 zł. to przypada:

na Wielkie Księstwo Krakowskie . .	8.316 zł.
„ Galicyę wschodnią i zachodnią .	99.684 „
razem . . .	108.000 zł.

Wysoki Sejm przyznał uchwałą z dnia 20. maja 1893 dla Wielkiego Księstwa Krakowskiego ulgi w opłacie dodatków, które na rok 1894 wynosić mają 14 centów od jednego reńskiego podatku.

Jeżeli przeto Wysoki Sejm uchwali na rok 1894 dodatki do podatków w wysokości 65 centów, to opodatkowani w Wielkiem Księstwie Krakowskiem płacić będą w tymże roku po 51 ct., a dochód z dodatków do podatku przyniesie:

W Wielkiem Księstwem Krakowskiem z wydatnością 8.313 zł. po 51 centów od jednego reńskiego podatku . . . . . 424.116 zł.

W Galicyi wschodniej i zachodniej z wydatnością 99.684 zł. po 65 ct. od jednego reńskiego podatku . . . . . 6,479.460 „

Dochód z dodatków do podatków razem . . . 6,903.576 zł.

Według wniosków Komisyi budżetowej wynoszą:

Dochody własne funduszu krajowego . . . . . 2,743.937 zł.

Dodatki do podatków . . . . . 6,903.576 „

Suma dochodów . 9,647.513 zł.

Gdy zaś wydatki według wniosków Komisyi budżetowej wynoszą . 8.092.404 „

przeto pozostaje . . 1,555.109 zł.

która to kwowa użytą by została na spłatę długów krajowych.

W preliminarzu Wydziału krajowego jakkolwiek mniej korzystnym od preliminarza Komisyi o 53.119 zł. przeznaczoną była na spłatę dawniejszych długów krajowych kwota 1,696.987 zł., a przeto o 141.878 zł. więcej niż w preliminarzu Komisyi budżetowej a to z tego powodu, iż Wydział krajowy we wnioskach swoich do preliminarza nie wziął w rachubę kredytów, których zażądał w osobnych sprawozdaniach już po przedłożeniu budżetu w ogólnej cyfrze 194.997 zł.

Jakkolwiek program finansowy przy uchwaleniu konwersyi przez Wydział krajowy przedłożony a przez komisyę budżetową za podstawę wniosków przyjęty, nie jest dla Wysokiego Sejmu obowiązującym, sądzi Komisya budżetowa, iż Wysoki Sejm w uchwale swej przeszłorocznej obniżenie dodatków do podatków chciał uczynić zawisłem od spełnienia głównego punktu rzeczonego programu finansowego t. j., iż przez czas w którym wpływać będzie do funduszu krajowego z tytułu ugody indemnizacyjnej subwencya rządowa a więc obecnie do końca roku 1897, spłacone zostaną wszystkie długi krajowe prócz pożyczki 29,425.000 zł. na spłatę długu indemnizacyjnego w roku 1893 zaciągniętej i reszty pożyczki z roku 1873, której spłacić ze względów formalnych nie można. Rzeczą jest przeto Komisyi ocenić, czy pomimo obniżenia dodatków o 3 centy proponowanego przez Wydział krajowy intencyi Wysokiego Sejmu stanie się zadość.

Według przybliżonych obliczeń z roku 1892 miano użyć na spłatę dawnych długów:

w roku 1893 . . . . . 1,782.859 zł.

w „ 1894 . . . . . 2,274.300 „

i miała zostać zwyżka na rok 1895 . . . . . 484.489 „

razem . . . . 4,541.648 zł.

Spłacono faktycznie w r. 1893: do funduszu propinacyjnego . . 650.000 zł.

„ policyi krajowej . . 132.859 „

pożyczkę emisyjną z roku 1885 . 319.000 „

razem . . . . 1,101.859 zł.

Według wniosków Komisyi budżetowej przy dodatkach do podatków w kwocie 65 centów pozostanie na spłatę dawnych długów . . . 1,555.109 zł.

a doliczając do tego dwuletnią różnicę w subwencyi c. k. Skarbu państwa, z której już na podstawie ugody potrąca się dług do Skarbu państwa, który dopiero

Do przeniesienia . . 2,656.968 zł.

Z przeniesienia .	2.656 968 zł.
w latach 1899 do 1904 spłaconym być miał	1,872.130 „
otrzymujemy kwotę na spłatę długów w latach 1893 i 1894 przeznaczoną .	4,529.098 zł.

czyli tylko mniej o 12 550 zł. niż przeznaczano w programie finansowym z roku 1892.

Jeżeli jednak zważymy, że Wydział krajowy oprócz długów w roku 1893 zapłaconych w miesiącu styczniu b. r. wypowiedział na dzień 1. maja b. r. pożyczki emisyjne z lat 1884, 1888 i 1889 w ogólnej sumie 1,975 000 zł. przeznając na spłatę tych pożyczek w bardzo znacznej i przeważnej części nadwyżki kasowe z roku 1893, można już dziś stanowczo twierdzić, iż pomimo obniżenia dodatków do podatków o 3 ct., program finansowy z r. 1892. nie tylko uszczerbku nie dozna, lecz dawne długi krajowe spłacone zostaną w terminie krótszym niż to przewidzianem było podczas uchwalania spłaty a względnie konwersyi długów indemnizacyjnych.

Komisya budżetowa przedkłada przeto poniżej zgodnie z Wydziałem krajowym wniosek, by Wysoki Sejm na rok 1894 uchwalić zechciał dodatki do podatków dla Galicyi wschodniej i zachodniej po 65 centów od jednego złotego, a dla Wielkiego Księstwa krakowskiego po 51 ct. od jednego zł.

Zarazem wnosi komisya, by kwota, o którą dochody własne funduszu krajowego wraz z dodatkami do podatków przewyższają preliminowane przez komisyę rozchody to jest 1,555 109 zł., wstawioną została do budżetu wydatków w rubryce XIV. poz. 174. „na spłatę dawniejszych długów“.

Na podstawie powyższych uwag stwierdza komisya Komisya budżetowa, iż cel dla którego konwersya długów indemnizacyjnych uchwaloną została o ile o tem z budżetu na rok 1894 wnosić można w zupełności osiągniętym został.

Nie wynika ztąd wcale, by można mówić o świetnym lub choćby tylko bardzo pomyślnym stanie budżetu krajowego, bo Wysoki Sejm uchwalając dodatki do podatków w kwocie 65 ct. nakłada na opodatkowanych bardzo znaczny ciężar, który przez nich z łatwością poniesiony nie będzie. Natomiast może Wysoki Sejm z zadowoleniem przyjąć do wiadomości, że przez tak znaczne ofiary osiągnął uregulowane stosunki finansowe i uzyskał to, co winno być dążeniem każdego kraju i państwa — równowagę w budżecie.

Czy ten stan rzeczy będzie długotrwałym to już dziś zależy wyłącznie od woli Wysokiego Sejmu.

Komisya budżetowa przedkładając w r. 1892 wnioski w sprawie konwersyi funduszów indemnizacyjnych dała wyraz nadziei, że równowaga w budżecie krajowym gdy raz osiągniętą zostanie znajdzie skuteczną i gorliwą obronę u wszystkich powołanych do tego czynników a przedewszystkiem u Wydziału krajowego.

Dziś komisya z zadowoleniem stwierdza, iż członkowie Wydziału, którzy brali udział w obradach komisyi budżetowej, podzielali w zupełności zapatrywania komisyi budżetowej i bronili z naciskiem i skutecznie projektu budżetu przez Wydział krajowy przedłożonego, uważając go słusznie w cyfrach ostatecznych do maksimum tego, czem Wysoki Sejm rozporządzać może bez obawy utracenia równowagi w budżecie.

To stanowisko Wydziału krajowego i zrozumienie obowiązków jakie na nim w pierwszej linii ciężą dodaje otuchy, że stan finansów krajowych nie ulegnie w latach przyszłych niepomyślnej zmianie.

Jeżeli równowaga w budżecie na przyszłość utrzymaną być ma, to każdy wydatek, każda inwestycya musi być nietylko z tego stanowiska badaną, czy jest użyteczną i potrzebną ale przedewszystkiem należy rozważyć czy się da w ramach budżetu pomieścić bez niebezpieczeństwa dla równowagi budżetowej tak w tym roku, na który budżet ma być przedładany, jak i w latach następnych.

Zarazem wypowiada Komisya budżetowa życzenia, by Wydział krajowy wszelkie wydatki proponował przedkładając całość budżetu i unikał dodatkowych sprawozdań, które na

budżet wpływ mieć mogą. Gdy bowiem Wydział krajowy wnioski finansowe przedkłada na podstawie całości budżetu mogą, a często muszą dodatkowe sprawozdania zmienić podstawę tych wniosków.

Komisya budżetowa przedstawia poniżej wnioski co do przenoszeń zaoszczędzeń przy pojedynczych pozycyach wydatków na inne pozycye zgodnie z życzeniem Wydziału krajowego z małymi tylko wyjątkami i tak:

Komisya nie zgadza się na przenoszenie oszczędności w rubryce II. poz. 24. lit. e. na inne litery tej samej pozycyi, gdyż w pozycyi e. preliminuje Wydział krajowy wydatek na dyurnistów dla zarządu długu krajowego z roku 1893 a zatem na cel specyalny. Gdyby w tej pozycyi uzyskać się dała pewna oszczędność będzie rzeczą Wydziału krajowego zniżyć żądanie na lata następne.

W rubryce XV. pozycya 194. żąda Wydział krajowy virement z pozycyą 196 i 197 zapewne tylko przez pomyłkę, gdyż pozycya 194 „Towarzystwo rolnicze w Krakowie“ nie stoi w żadnym stosunku z pozycyami 196 i 197 na „badania geologiczne“.

Również nie zgadza się komisya budżetowa na virement między pozycyą 203 i 204 gdyż Wysoki Sejm uchwalając w pozycyi 203 stypendya dla uczniów szkoły lasowej we Lwowie a w poz. 204 stypendya dla arbituryentów tejże szkoły wysyłanych na praktykę, oznaczył ściśle granice w jakich obydwa te różne cele wspierać chce.

Nakoniec nie zgadza się komisya na virement między pozycyami 210 i 211 „Składy zbożowe we Lwowie i Krakowie“, gdyż każdy z tych zakładów krajowych stanowi dla siebie zupełnie odrębną całość.

Wydział krajowy w swem sprawozdaniu o budżecie przedstawia do uchwały wniosek, iż od 1. stycznia 1894. ustaje pobór dodatków do podatków na fundusz indemnizacyjny Galicyi wschodniej i zachodniej i Wielkiego Księstwa krakowskiego, i że nadal ściągane będą tylko zaległości tych dodatków za lata poprzednie.

Komisya budżetowa jednak tego wniosku do uchwały nie przedkłada, gdyż wniosek równobrzmiący uchwalony już został przez Wysoki Sejm przy prowizoryum budżetowem na I. kwartał 1894.

Na podstawie powyższych wywodów komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Do budżetu wydatków rubryki XIV. pozycya 174. „na spłatę dawniejszych długów krajowych“ wstawia się kwotę . . . . . 1,555.109 zł.

2. Na rok 1894. ustanawia się dochody własne funduszu krajowego na 2,743.937 „
a wydatki na . . . . . 9,647.513 „

3. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w roku 1894. pobierany będzie dodatek do podatków bezpośrednich państwowych w wysokości 65 centów od każdego złotego w. a. całej należytości tych podatków.

4. Opodatkowani w mieście Krakowie i w powiatach Krakowskim i Chrzanowskim, opłacać będą dodatek w kwocie o 14 centów niższy od postanowionego w ustępie 3-cim a zatem w kwocie 51 centów od każdego złotego w. a. całej należytości państwowych podatków bezpośrednich.

5. Kwoty przyzwolone na rok 1894. w rubrykach i pozycyach wydatków budżetu funduszu krajowego w znaczeniu ściślejszem, niemniej w funduszu krajowym w znaczeniu obszerniejszem, jakoteż wszystkich innych zakładów krajowych, winny być wydawane tylko na cele oznaczone w pojedyńczych rubrykach i pozycyach a to osobno w dziale wydatków zwyczajnych

i nadzwyczajnych. Przenoszenie zaoszczędzeń dozwolone jest tylko przy następujących pozycyach wydatków zwyczajnych funduszu krajowego w znaczeniu ściślejszem:

a) w Rubr. I. między poz. 5, 6 i 7 i między pozycyami 8, 9 i 10.;

b) w Rubr. II. między lit. a, b, c, d, poz. 24.;

c) w Rubr. X. między poz. 124 i 125, tudzież między pozycyami 129, 130 i 131;

d) w Rubr. XV. między pozycyami 196 i 197, 219 i 220 i w należących do tej rubryki budżetach szkół rolniczych, szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, szkoły ogrodniczej w Tarnowie i szkoły uprawy lnu w Gródku, między wszystkimi pozycyami każdej rubryki zwyczajnych wydatków tych szkół;

e) w Rubryce XVI. między pozycyami 265 i 312, między pozycyami 311 i 316, wreszcie między pozycyami działów A, B, D, E, wydatków na szkoły przemysłowe zawodowe połączone z warstatami wzorowymi, wszakże tylko w granicach każdego działu z osobna.

Lwów dnia 11. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego i sprawozdawca:

Stanisław Badeni.

Budżet krajowy na rok 1894.

Dochody.

(Sprawozdawca poseł Zagórski.)

Wysoki Sejmie!

W sprawie preliminowanych przez Wydział krajowy dochodów własnych funduszu krajowego na rok 1894, komisya budżetowa ma zaszczyt przedstawić następujące sprawozdanie:

Rubryka I.

Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych.

Poz. 1. Zamknięcie rachunków funduszów krajowych za rok 1892 wykazuje nadwyżkę dochodów nad wydatkami; zamknięcie rachunków tychże funduszów za rok 1893 nastąpić jeszcze nie mogło. Komisya budżetowa wstawia zatem w tę rubrykę pozostałość z tych rachunków za rok 1892 zgodnie z ich zamknięciem w kwocie . . . . . 247.004 zł.

Rubryka II.

Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych.

Poz. 2. Jedynem źródłem tej rubryki był fundusz uposażenia Kasy krajowej, Źródłem przypadkowem bywała chwilowa dotacya sporadycznej nadwyżki dodatków krajowych, przelanych do skarbu krajowego nad wydatkami bieżącymi, przy częstej potrzebie zaradzania niedostatkowi kasowemu; z powodu nierównomiernego wpływu dodatków krajowych, dochody tej rubryki nie mogły być znacznymi. Po dokonanej konwersyi długu indemnizacyjnego spodziewane są większe kapitały dyspozycyjne do chwilowej lokacyi; komisya budżetowa zatem zgodnie z Wydziałem krajowym wstawia w tę rubrykę kwotę . . . . . 25.000 „

Rubryka III.

Dochody z dróg krajowych.

Wedle osobnego sprawozdania.

Poz. 3.	Myta na drogach krajowych	225.000 zł.	
„ 4.	Odsetki zwłoki i kary konwencyonalne	600 „	
„ 5.	Grzywny za przestępstwa drogowe	80 „	
„ 6.	Datki dobrowolne od stron prywatnych na budowę dróg krajowych .	6.693 „	
	Suma rubryki III.		232.373 zł.

Rubryka IV.

Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych.

Wedle specyalnych preliminarzy.

Poz. 7.	Od funduszu policyi krajowej	2.670 zł.	
„ 8.	„ „ szpitala św. Łazarza w Krakowie	—	
„ 9.	„ „ szpitala lwowskiego	—	
„ 10.	„ „ zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie . . .	8.392 „	
	Suma rubryki IV.		11.062 zł.

Rubryka V.

Zwroty zaliczek z lat ubiegłych.

Zgodnie z Wydziałem krajowym.

Poz. 11.	Od urzędników krajowych z płac	20.000 zł.	
„ 12.	„ szpitali powszechnych z rachunków kwartalnych . . .	15.000 „	
„ 13.	„ gmin za dawniejsze koszta leczenia	450 „	
„ 14.	„ Od stron rozmaitych ze spraw drogowych	1.300 „	
„ 15.	Rozmaite	2.000 „	
	Suma rubryki V.		38.750 zł.

Rubryka VI.

Zwroty pożyczek.

Poz. 16.	Chorzelowska spółka wodna dla odpływu wód w powiecie mieleckim między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską od pożyczki 6.300 zł., VIII. rata:		
	a) w kapitale	630 zł.	
	b) w 4% odsetkach	63 „	693 zł.
„ 17.	Chrzanów, Wydział powiatowy V. rata bezprocentowej pożyczki 3.000 zł. dla ludności dotkniętej gradobiciem	300 „	
	Do przeniesienia . .		993 zł.

	Z przeniesienia . .		993 zł.
Poz. 18.	Myślenice, Wydział powiatowy, VI. rata bezprocentowej pożyczki 3,000 zł., dla ludności dotkniętej gradobiciem		300 „
„ 19.	Wieliczka, Wydział powiatowy. IX. i X. rata bezprocentowej pożyczki 3.000 zł., dla ludności dotkniętej gradobiciem		300 „
„ 20.	Kańczuga, szkoła koronkarska, V. i VI. rata bezprocentowej pożyczki 200 zł., udzielonej na fundusz obrotowy		40 „
„ 21.	Od Wydziałów powiatowych, zwrot bezprocentowych pożyczek udzielonych dla ludności dotkniętej klęską nieurodzaju w r. 1889, mianowicie:		
	1. Borszczów, Wydział powiatowy III. rata od pożyczki	25 000 zł.	4.167 „
	2. Brzesko, „ „ „ „ „ „	3.500 „	583 „
	3. Brzozów, „ „ „ „ „ „	8.000 „	1.333 „
	4. Buczacz, „ „ „ „ „ „	10.000 „	1.667 „
	5. Chrzanów, „ „ „ „ „ „	5.000 „	833 „
	6. Czortków, „ „ „ „ „ „	41.000 „	6.833 „
	7 Horodenka, „ „ „ „ „ „	15.000 „	2.500 „
	8. Kolbuszowa, „ „ „ „ „ „	12.000 „	2.000 „
	9. Mielec, „ „ „ „ „ „	18.000 „	3.000 „
	10. Rohatyn, „ „ „ „ „ „	4.000 „	667 „
	11. Ropczyce, „ „ „ „ „ „	2.000 „	333 „
	12. Sokal, „ „ „ „ „ „	9.000 „	1.500 „
	13. Stryj, „ „ „ „ „ „	8.000 „	1.333 „
	14. Trembowla, „ „ „ „ „ „	10.000 „	1.667 „
	15. Wadowice, „ „ „ „ „ „	10.000 „	1.667 „
	16, Zbaraż, „ „ „ „ „ „	18.000 „	3.000 „
	17. Złoczów, „ „ „ „ „ „	1.500 „	250 „
„ 22.	Zarząd centralny galic. Towarzystwa dla ogrodnictwa i pszczelnictwa we Lwowie, zwrot bezprocentowej pożyczki 500 zł. III. rata . .		50 „
Poz. 23.	Zarząd wzorowego warstatu szewskiego w Uhnowie, zwrot zaliczek 200 zł. i 300 zł., ogółem 500 zł., udzielonych na zakupno materyałów V. i VI. rata.		100 „
„ 24.	Muszyna, szkoła koronkarska, zwrot zaliczki 200 zł., udzielonej na zakupno materyałów, IV. i V. rata		40 „
„ 25.	Sanok, Komitet parafialny gr. kat, zwrot bezprocentowej pożyczki 1.200 zł., udzielonej na restauracyę cerkwi, III. rata . . .		120 „
„ 26.	Od Wydziałów powiatowych, zwrot bezprocentowych pożyczek udzielonych dla ludności dotkniętej klęską nieurodzaju w roku 1890, mianowicie:		
	1. Biała, Wydział powiatowy II. rata od pożyczki .	3.000 zł.	1.000 „
	2. Bochnia, „ „ „ „ „ „ .	5.000 „	1.667 „
	3. Brzesko, „ „ „ „ „ „ .	3.500 „	1.167 „
	4. Chrzanów, „ „ „ „ „ „ .	4.000 „	1.333 „
	5. Czortków, „ „ „ „ „ „ .	1.000 „	333 „
	6. Dąbrowa, „ „ „ „ „ „ .	2.500 „	833 „
	7. Gorlice, „ „ „ „ „ „ .	3.000 „	1.000 „
	8. Grybow, „ „ „ „ „ „ .	3.000 „	1.000 „
	9. Kolbuszowa, „ „ „ „ „ „ .	4.000 „	1.333 „
	Do przeniesienia .		44.942 zł.

		Z przeniesienia .	44.942. zł.
10.	Kraków Wydział powiatowy, II. rata od pożyczki .	3.000 zł.	1.000 zł.
11.	Mielec, „ „ „ „ „ „ .	3.000 „	1.000 „
12.	Myślenice, „ „ „ „ „ „ .	4.000 „	1.333 „
13.	Nisko, „ „ „ „ „ „ .	3.000 „	1.000 „
14.	Nowy Sącz, „ „ „ „ „ „ .	3.500 „	1.167 „
15.	Nowy Targ, „ „ „ „ „ „ .	3.500 „	1.167 „
16.	Pilzno, „ „ „ „ „ „ .	3.500 „	1.000 „
17.	Ropczyce „ „ „ „ „ „ .	3.500 „	1.167 „
18.	Rzeszów, „ „ „ „ „ „ .	2.500 „	833 „
19.	Tarnów, „ „ „ „ „ „ .	4.500 „	1.500 „
20.	Tarnobrzeg, „ „ „ „ „ „ .	2.000 „	667 „
21.	Wadowice „ „ „ „ „ „ .	3.500 „	1.167 „
22.	Wieliczka „ „ „ „ „ „ .	5.000 „	1.667 „
23.	Żywiec, „ „ „ „ „ „ .	3.000 „	1.000 „
Poz. 27.	Zarząd kraj. naukowego warstatu szewskiego w Witkowie Nowym, zwrot zaliczki 500 zł., udzielonej na fundusz obrotowy, I., II., III. i IV. rata		200 „
		Suma rubryki VI.	60.810 zł.

Rubryka VII.

Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Wedle specyalnego preliminarza.

Poz. 28.	Subwencya z c. k. Skarbu państwa . . .	6.000 zł.	—	6.340 zł.
„ 29.	Opłaty od uczniów	340 „	—	— „
	Suma rubryki VII. .	6.340 zł.	—	6.340 zł.

Rubryka VIII.

Dochody krajowych szkół rolniczych i folwarku w Dublanach.

Wedle specyalnych preliminarzy.

Poz. 30.	Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach . . .	14.663 zł.	10.000 zł.	24.663 zł.
„ 31.	Szkoła parobków „ „ . . .	2.988 „	—	2.988 „
„ 32.	Folwark „ „ . . .	17.995 „	—	17.995 „
„ —	Torfiarnia „ „ . . .	—	—	—
„ 33.	Szkoła gorzelnicza „ „ . . .	2.300 „	—	2.300 „
„ 34.	Gorzelnia krajowa „ „ . . .	9.558 „	—	9.558 „
	Suma rubryki VIII. .	47.504 zł.	10.000 zł.	57.504 zł.

Rubryka IX.

Dochody krajowej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie.

Wedle specyalnych preliminarzy.

Poz. 35.	Szkoła średnia rolnicza w Czernichowie . . .	30.025 zł.	15.000 zł.	45.025 zł.
„ 36.	Folwark w Czernichowie	8.570 „	—	8.570 „
	Suma rubryki IX. .	38.595 zł.	15.000 zł.	53.595 zł.

Rubryka X.

Dochody innych szkół rolniczych krajowych.

Wedle specyalnych preliminarzy.

„ 37.	Niższa szkoła rolnicza w Horodence . . .	2.610 zł.	—	2.610 zł.
„ 38.	„ „ „ „ Jagielnicy . . .	2.684 „	300 zł.	2.984 „
„ 39.	„ „ „ „ Kobiernicach . . .	4.950 „	—	4.950 „
„ 40.	Szkoła ogrodnicza „ Tarnowie . . .	3.350 „	—	3.350 „
„ 41.	Szkoła uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku .	2.390 „	—	2.390 „
	Suma rubryki X. .	15.984 zł.	300 zł.	16 284 zł.

Rubryka XI.

Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich.

„ 42.	Od szpitali powszechnych	600 zł.

Rubryka XII.

Dochód z przelana do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z roku 1866.

„ 43.	Wpływy ze zwrotu pożyczek udzielonych Wydziałom powiatowym .	3.402 zł.

Rubryka XIII.

Dochody z kwaterunku żandarmeryi.

„ 44.	Kwaterunkowe	13.755 zł.
„ 45.	Noclegowe	21.471 „
„ 46.	Udział Administracyi politycznej	13.276 „
„ 47.	Dochód z gmachu lwowskiego	12.936 „
	Suma rubryki XIII.	61.438 zł.

Rubryka XIV.

„ 48.	**Dochód ze zwrotu wydatków szupasowych**	8.000 „

Rubryka XV.

Dochody krajowych składów zbożowych i spirytusowych.

Poz. 49.	We Lwowie	14.410 zł.
„ 50.	W Krakowie	22.660 „
	Suma rubryki XV. .	37.070 zł.

Rubryka XVI.

„ 51.	**Dochód z krajowych opłat konsumcyjnych**	335.000 zł.

Rubryka XVII.

Rozmaite dochody.

Poz. 52.	Taksy krajowego archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie	300 zł.
„ 53.	Od c. k. Skarbu państwa dla biura melioracyjnego	3.000 „
„ 54.	Od c. k. Skarbu państwa zasiłek na utrzymanie kursu praktycznego dla dozorców melioracyjnych	1.500 „
„ 55.	Przypadkowe:	
	a) Sprzedaż książek i druków	2.200 „
	b) „ papierów wyszkartowanych i wzorów drukowych .	100 „
	c) Różne drobne	90 „
„ 56.	Datki deklarowane przez Wydziały powiatowe na wykupno gruntów pod kolej transwersalną c. k. państwową:	
	a) Buczacz, rata roczna . . . . . 1.000 zł. — ct.	
	b) Czortków „ „ . . . . . 528 „ 99 „	
	c) Krosno „ „ . . . . . 631 „ 62 „	
	d) Limanowa „ „ . . . . . — „ — „	
	e) Nowy Targ „ „ . . . . . — „ — „	
	f) Sanok „ „ . . . . . — „ — „	
	g) Stanisławów „ „ . . . . . 944 „ 22 „	
	h) Tłumacz „ „ . . . . . 717 „ 69 „	3.823 „
„ 57.	Za analizy wykonane dla stron przez stacyę doświadczalną produktów naftowych	100 „
„ 58.	Fundusz 4½% pożyczki krajowej z r. 1889 dla Spółek wodnych, na umorzenie rat kapitału i odsetek od pożyczki 700.000 zł. . . .	38.657 „
„ 59.	Od c. k. Skarbu państwa zasiłek na utrzymanie 4 nauczycieli wędrownych rolnictwa dla włościan	4.000 „
	Z przeniesienia .	53.770 zł.

	Do przeniesienia .	53.770 zł.
„ 60.	Od c. k. Skarbu państwa na założenie niższej szkoły rolniczej w Uhersku	6.000 „
„ 61.	Od c. k. Skarbu państwa zasiłek na utrzymanie instruktora mleczarstwa	1.000 „
„ 63.	Od c. k. Skarbu państwa, subwencya z tytułu zrelizowania długu indemnizacyjnego	1,488.935 „
	Suma rubryki XVII.	1,549.705 zł.

Wysoki Sejm raczy niniejsze sprawozdanie przyjąć do wiadomości, i odnośne pozycye budżetu na rok 1894 w niem zawarte uchwalić.

We Lwowie dnia 8. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:

Stanisław Badeni.

Sprawozdawca:

Zagórski.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka III. Dochodów.

Dochody z dróg krajowych.

(Sprawozdawca poseł Abrahamowicz.)

Dochody z dróg krajowych, preliminuje Wydział krajowy na r. 1894 w kwocie 232.373 zł.
Dochody te uchwalone zostały na r. 1893 w sumie . . . . . 231.669 „
okazuje się przeto zwyżka w dochodach o kwotę . . 704 zł.

Zwyżka ta pochodzi ze spodziewanego dochodu z odsetek zwłoki i kar konwencyonalnych w kwocie . . . . . 170 „
tak samo z datków dobrowolnych na budowę dróg krajowych większych o kwotę 554 „
w przeciwstawieniu do ubytków w dochodach o 20 zł. przy poz. 5.: Grzywny za przestępstwa drogowe.

Gdy wszystkie 4 pozycye dochodów z dróg krajowych polegają bądź na przeciętnych trzechletnich faktycznych wynikach, a pozycya najgłówniejsza „myta z dróg krajowych“ opiera się po nadto na zawartych kontraktach dzierżawnych, przeto Komisya budżetowa wnosi:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego:
Dochody z dróg krajowych:

Poz. 3.	Myta na drogach krajowych	225.000 zł.
„ 4.	Odsetki zwłoki i kary konwencyonalne	600 „
„ 5.	Grzywny za przestępstwa drogowe	80 „
„ 6.	Datki dobrowolne od stron prywatnych na budowę dróg krajowych	6.693 „
	Razem dochody z dróg krajowych w kwocie . .	232.373 zł.

Lwów, d. 28. stycznia 1893.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Abrahamowicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka I. poz. 1—16.

Koszta reprezentacyi kraju.

(Sprawozdawca poseł Skałkowski.)

Wydatki tej rubryki preliminuje Wydział krajowy w sumie 108.446 zł. a to zupełnie zgodnie z budżetem na rok 1893. uchwalonym.

Wynikłość z r. 1891. wykazuje cyfrę znacznie niższą, mianowicie tylko 98.349 zł.

Zaoszczędzenia w tej rubryce w zamknięciu rachunkowem za rok 1891. odnoszą się do poz. 2. dyety poselskie, w której zamiast objętej budżetem sumy 36.000 zł. wydano tylko 24.775 zł. z powodu krótkiego trwania sesyi sejmowej, tudzież do niektórych innych pozycyi, obejmujących wydatki, również zależne od czasu trwania obrad sejmowych.

Także w dziale B. tej rubryki, w pozycyi 15. na koszta zastępstwa członków Wydziału krajowego wydano w r. 1891. zamiast preliminowanej kwoty 2.000 zł. tylko 524 zł.

Komisya budżetowa jednak przyjmuje preliminarz Wydziału krajowego co do wydatków w tej rubryce bez zmiany; nie można bowiem przewidzieć, czy w r. 1894., oprócz sesyi obecnie się kończącej, nie zajdzie potrzeba zwołanie sesyi dodatkowej, ani też niepodobna oznaczyć dokładnie, na jaki czas zastępstwo członków Wydziału krajowego może być potrzebnem.

Z tych powodów komisya budżetowa przedstawia Wysokiemu Sejmowi wszystkie wydatki objęte I. rubryką bez zmiany, mianowicie:

A. Sejm krajowy:

Poz.	1.	Koszta podróży pp. Posłów	4.486 zł.
„	2.	Dyety pp. Posłów	36.000 „
„	3.	Koszta druków	20.000 „
„	4.	Spisywanie sprawozdań	5.000 „
„	5.	Pisarze dzienni	650 „
„	6.	Remuneracye urzędników Wydziału krajowego za dodatkowe zatrudnienie podczas Sejmu.	1.200 „
„	7.	Służba	1.200 „
„	8.	Opał	1.300 „
„	9.	Oświetlenie	950 „
„	10.	Zapuszczanie i mycie podłóg	100 „
„	11.	a) Potrzeby kancelaryjne	200 „
„	11.	b) Na uzupełnienia biblioteki sejmowej	100 „
„	12.	Rozmaite drobne wydatki	260 „
		Razem	71.446 zł.

Z przeniesienia . . 71.446 zł.

B. Wydział krajowy.

Poz.	13.	Marszałek krajowy	6.000 zł.	
		dodatek na reprezentacyę	4.000 „	
				10.000 „
„	14.	Sześciu członków Wydziału krajowego po 4.000 zł.		24.000 „
„	15.	Zastępcy		2.000 „
„	16.	Dodatek dla członka Wydziału krajowego, mianowanego przez Marszałka zastępcą do kierownictwa w Wydziale krajowym		1.000 „
		Suma wydatków rubryki I. . .		108.446 zł.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Skałkowski.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Koszta zarządu.

Rubryka II. poz. 17—33.

(Sprawozdawca poseł Skałkowski.)

Na wydatki objęte rubryką II. preliminuje Wydział krajowy 272.579 zł. — a gdy budżet na rok 1893 obejmował w tej rubryce tylko 264.504 zł. przeto powiększenie wydatków według preliminarza miałoby wynosić 8.075 zł.

Lecz Wydział krajowy przedłożył w czterech osobnych sprawozdaniach wnioski dotyczące zmiany etatu, mianowicie:

1) o podwyższeniu płac urzędników konceptowych dla zrównania ich poborów z płacami urzędników rządowych;

2) o powiększeniu liczby urzędników i innych funkcyonaryuszów kasowych i rachunkowych, z powodu utworzenia odrębnej kasy filialnej dla załatwienia spraw, dotyczących pożyczek krajowych;

3) o powiększeniu etatu urzędników w oddziale manipulacyjnym, przy równoczesnem obniżeniu kwoty wydawanej na dyurnistów;

4) o powiększeniu etatu urzędników konceptowych i rachunkowych, celem ściślejszego wykonywenia naczelnego nadzoru nad gminami i reprezentacyami powiatowemi.

Trzy przedłożenia pod 1) 2) i 3) wymienione odesłał Wysoki Sejm do komisyi budżetowej, która te przedłożenia osobnemi sprawozdaniami załatwiła.

Czwarte przedłożenie, dotyczące nadzoru nad gminami, odesłane zostało do komisyi administracyjnej, która do l. 1.181 złożyła w tym przedmiocie sprawozdanie, z wnioskami częściowo zgodnemi z propozycyą Wydziału.

Wysoki Sejm przyjął już wnioski komisyi budżetowej, dotyczące podwyższenia płac urzędników konceptowych. Wynikające z tej uchwały podwyższenie wydatków jest objęte niniejszym projektem budżetu a to jako osobna pozycya 17. lit. *b*).

Sprawozdania komisyi budżetowej o przedłożeniach Wydziału krajowego, dotyczących oddziału kasowego i manipulacyjnego, tudzież wydatków spowodowanych zarządzaniem funduszami pożyczkowymi, nie przyszły dotychczas pod uchwałę Wysokiej Izby. Także sprawozdanie komisyi administracyjnej o powiększeniu liczby urzędników konceptowych i rachunkowych celem nadzoru nad gminami nie zostało jeszcze przez Wysoki Sejm załatwione.

Komisya budżetowa wstawiła zatem w projekcie budżetu w odnośnych pozycyach te kwoty, jakie wynikają z wniosków komisyjnych, z tem oczywiście zastrzeżeniem, że gdyby Wy-

soki Sejm tych wniosków nie uchwalił, odnośne pozycye zostałyby wykreślone, względnie obniżone.

Wreszcie załatwiła komisya przekazane jej petycye, co również wpływa na preliminarz tej rubryki.

Komisya budżetowa przedstawia zatem Wysokiemu Sejmowi następujące pozycye rubryki II wydatków do uchwalenia:

Poz. 17. *a*) płace urzędników konceptowych, zgodnie z preliminarzem Wydziału, w tej samej wysokości, jak w budżecie na rok 1893 . 48.120 zł.

Poz. 17. *b*) podwyższenie płac urzędników konceptowych, odnośnie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6 b. m. powziętej w załatwieniu sprawozdania komisyi z dnia 2. lutego 1894 l. 1.241 . . 5.340 „

Poz. 17. *c*) płace jednego sekretarza i wicesekretarza; odnośnie do sprawozdania komisyi administracyjnej l. 1.181 w sprawie nadzoru nad gminami z kwoty rocznej 4.180 zł. preliminuje komisya kwotę wypadającą za 10 miesięcy t. j. . . . . 3.483 „

razem w tej pozycyi . 56.943 zł.

Poz. 18. *a*) płace urzędników odddziału rachunkowego — zgodnie z preliminarzem . . . . . 58.770 zł.
która to cyfra jest zupełnie zgodną z budżetem na rok 1893 uchwalonym, a jest wyższą od wynikłości z roku 1891 z powodu zmiany etatu;

Poz. 18. *b*) płace jednego adjunkta i jednego asystenta; odnośnie do sprawozdania komisyi administracyjnej l. 1.181 w sprawie nadzoru nad gminami z rocznej kwoty 2.240 zł. wstawia komisya kwotę wypadającą za 10 miesięcy t. j. . . . . 1.867 „

Poz. 19. płace urzędników oddziału kasowego proponuje komisya zgodnie z Wydziałem w sumie . . . . . 16.030 „
która to kwota jest wyższą od cyfry w budżecie na rok 1893 przyjętej o 4.320 zł. a to z powodu powiększenia agend kasowych, o czem osobne sprawozdanie komisyi z dnia 6 b. m. zostało złożone.

Poz. 20/21. płaca inspektora szpitali . . . . . 2.300 „

Poz. 22. *a*) płace urzędników oddziału statystycznego, zgodnie z Wydziałem według preliminarza . . . . 3.540 zł.

Poz. 22. *b*) Oprócz tego dodatek na wyrównanie płacy w myśl uwagi przy pozycyi 17 *b*) . . 220 „

razem w tej pozycyi . 3.760 zł.

Poz. 23. płace urzędników oddziału manipulacyjnego preliminuje Wydział krajowy w sumie 19.460 zł. zgodnie z dotychczasowym etatem i z zeszłorocznym budżetem.

Komisya budżetowa, odwołując się na swoje sprawozdanie o pomnożeniu etatu urzędników tego oddziału przedstawia do uchwalenia

Poz. 23 *a*. płace urzędników oddziału manipulacyjnego, zgodnie z preliminarzem Wydziału . . . . . 19.460 zł.

Poz. 23 *b*. Płace w tymże oddziale z powodu zwiększonego etatu 2.880 „

Razem w tej pozycyi . . . . 22.340 zł.

Poz. 24. Dyurna; w tej pozycyi preliminuje Wydział kwotę 25.576 zł.
a gdy w budżecie na rok 1893 uchwalono . 20.771 „
przeto obecnie więcej o 4.805 zł.
z powodu powiększenia czynności kasowych i utworzenia osobnej kasy pożyczek krajowych.

Całe powiększenie wydatków z powodu czynności kasowych i rachunkowych, dotyczących pożyczek, rozdziela się na dwie pozycye, mianowicie zwiększenie pozycyi 19 o kwotę 4.320 zł.
i podwyższenie pozycyi 24 pod alineą *e* . 4.805 „
razem . . 9.125 zł.

Komisya budżetowa zauważa, że według ostatniego zamknięcia, rachunków funduszów indemnizacyjnych koszta utrzymania zatrudnionego przy zarządzie tych funduszów pesonalu kasowego i rachunkowego wynosiły blisko 16.000 zł, zatem przy obecnej administracyi pożyczki z r. 1893, którą skonwertowano długi indemnizacyjne, a z której zarządem jest połączony zarząd wszystkich dawnych pożyczek krajowych, wynoszą koszta znacznie mniej, aniżeli przy administracyi długu indemnizacyjnego.

Komisya odnośnie do swego sprawozdania z 6. b m. przyjmuje wydatki w pozycyi 24 l. *e* w kwocie 4805 zł. preliminowane, lecz zarazem potrąca w pozycyi 24 *d.* od preliminowanej na dyurnistów oddziału manipulacyjnego kwoty . . 11.419 zł.
cały wydatek na płace sześciu nowych posad etatowych w oddziale manipulacyjnym . . 2.880 zł.
w skutek czego pozycya 24 lit. *d.* obniża się na 8.539 zł.
Ogólny zaś wydatek w tej pozycyi 24 zamiast preliminowanej przez Wydział krajowy sumy 25.576 zł. będzie wynosił tylko . . 22.696 „
i tę zmniejszoną kwotę komisya do uchwały przedkłada.

Poz. 25. Zasługi — wnosi komisya zgodnie z preliminarzem Wydziału . 4.265 „

Poz. 26. Emolumenta, t. j. kwinkwenia, dodatki osobiste i t. p. Wydział krajowy preliminuje w tej pozycyi 13.632 zł. a gdy w budżecie na rok 1893 uchwalono 15.151 zł.
a wydatek w r. 1891 wynosił 17.653 zł.
przeto kwota obecnie preliminowana jest mniejsza o 1.519 zł. od kwoty przyjętej w zeszłorocznym budżecie, a mniejszą o 4.021 zł. od faktycznej wynikłości z r. 1891.

Odnośnie do tej pozycyi 26 *a* mianowicie do alinei *f.* obejmującej dodatki pięcioletnie dla urzędników i służby, zauważa komisya, że dla ułatwienia przeglądu wydatków administracyjnych byłoby pożądanem — sumaryczne kwoty, obejmujące łączny wydatek na kwinkwenia urzędników oddziału konceptowego, rachunkowego, i t. d. — zamieszczać w preliminarzach bezpośrednio po pozycyach, które obejmują płace z dodatkami aktywalnemi urzędników, należących do dotyczących oddziałów. Przy takiem rozdzieleniu kwoty objętej dziś jedną pozycyą 26 lit. f. na poszczególne oddziały, należałoby jednak pozostawić imienne wykazy urzędników

uprawnionych do pobierania kwinkweniów, w sposób dotychczas przy układaniu preliminarzy praktykowany.
Komisya budżetowa wnosi zatem zgodnie z Wydziałem.

Poz. 26.	Emolumenta	13.632 zł.
„ 27.	Remuneracye — wnosi komisya zgodnie z Wydziałem . . więcej o 500 zł. od zeszłorocznego budżetu, z powodu mianowania stałego zastępcy prawnego dla spraw w Trybunale administracyjnym.	5.950 „
Poz. 28.	Koszta podróży i dyety — wnosi komisya zgodnie z Wydziałem tę samą kwotę, którą przyjęto w zeszłorocznym budżecie, t. j. .	6.400 „
Poz. 29.	Pensye i zaopatrzenia. Wydatki w tej pozycyi ciągłej doznają zmiany, bądź to przez śmierć pensyonistów, lub dojście do normalnego wieku osób pobierających czasowe zaopatrzenie, — bądź też przez przyznanie pensyi emerytalnych lub wdowich, względnie zaopatrzeń, na podstawie statutu emerytalnego. W zeszłorocznym budżecie uchwalono w tej pozycyi 22.509 zł. obecnie preliminuje Wydział kwotę . . . . . a komisya tę kwotę do uchwalenia przedstawia.	29.801 „
Poz. 30.	Dary z łaski; — Wydział krajowy preliminuje w tej pozycyi . a komisya wnosi na przyjęcie tej kwoty.	434 „
	Oprócz tego wnosi komisya na przyznanie następujących jednorazowych darów z łaski, w załatwieniu wniesionych petycyi:	
	l. 75. Maryi Baryckiej, wdowie po dyetaryuszu . . .	150 „
	l. 991. Karolinie Ploder, „ „ . . .	150 „
	l 168. Rozalii Piotrowskiej „ „ . . .	250 „
	l. 935. i 1.048. Waleryi Łopuszańskiej, wdowie po urzędniku, jako zasiłek na wychowanie syna	100 „
	l. 76. Wandzie Dzi'ubińskiej, wdowie po urzędniku kasowym .	200 „
	l. 1.010. Marcyannie Zakrzewskiej	100 „
	l. 623. Emilii Sternalowej, wdowie po urzędniku, dodatek na wychowanie dzieci	100 „
	l. 220. Józefie Orzechowskiej, wdowie po urzędniku, dodatek na wychowanie dzieci	100 „
Poz. 30 *a. a.*	Na pokrycie połowy należytości stemplowych od dekretów nominacyjnych urzędników i sług krajowych zgodnie z Wydziałem	1.000 „
Poz. 31.	Potrzeby kancelaryjne wnosi komisya zgodnie z Wydziałem .	18.800 „
„ 32.	Utrzymanie gmachu zgodnie z Wydziałem . . . . Obie te pozycye preliminowane są w tej samej wysokości, w której na rok ubiegły uchwalone zostały.	6.501 „
Poz. 33.	Zaliczki na płace	12.000 „

Wniesione zostały do Wys. Sejmu trzy petycye urzędników o zaliczki na płace, mianowicie dwie bezpośrednio, t. j. petycya do L. 209. Henryka Leopolda Hupczyca o zaliczkę 2.400 zł. i petycya do L. 1.198. Filipa Olpińskiego o zaliczkę 1.900 zł. — trzecia zaś petycya wniesiona została na ręce Wydziału krajowego do LW. 5.743 przez Michała Zawadzkiego o zaliczkę 1.800 zł.

Komisya zażądała od Wydziału krajowego opinii co do dwóch petycyi, wprost do Wysokiego Sejmu wniesionych, którą to opinię udzielił Wydział razem z opinią co do petycyi p. Zawadzkiego, wniesionej na ręce Wydziału.

Zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego przedstawia komisya Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia:

1. udziela się zaliczkę p. Filipowi Olpińskiemu w kwocie 1.900 zł. spłacalną w 120 ratach miesięcznych;
2. udziela się zaliczkę p. Michałowi Zawadzkiemu w kwocie 1.000 zł. spłacalną w 120 ratach miesięcznych.

Police zabezpieczające zwrot tych zaliczek opiewać mają nie na okaziciela, lecz na Wydział krajowy.

Przy wypłacie obu zaliczek potrącone być mają resztujące kwoty z dawnych zaliczek, petentom bądź to przez Sejm, bądź też przez Wydział krajowy udzielonych.

Co do petycyi p. Henryka Leopolda Hupczyca L. 209., nie popartej przez Wydział krajowy, wnosi komisya przejście do porządku dziennego.

Petycye: l. 169. Wandy Szymańskiej, wdowy po dyetaryuszu, l. 236. Julianny Kukawskiej, wdowy po portyerze, l. 329. Honoraty Sałamaszyńskiej, wdowy po stróżu gmachu sejmowego, l. 797. Maryi Wąsowicz, żony b. dyetaryusza, l. 1.158. Maryi Antoniewicz, wdowy po słudze biórowym, l. 1.326. Berty Szukatka, wdowy po dyetaryuszu, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Nad petycyą dyurnistów oddziału manipulacyjnego w sprawie dodatku drożyźnianego wnosi komisya przejście do porządku dziennego.

We Lwowie, dnia 7. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Skałkowski.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka III. poz. 34.

Koszta leczenia ubogich w szpitalach krajowych, zagranicznych i wojskowych.

(Sprawozdawca poseł Marchwicki.)

Jakkolwiek zamknięcie rachunków za rok 1893 jest jeszcze niedokładnem, a nawet niezupełnem, to jednak już teraz stwierdzić można, że ogólna ilość dni leczenia znacznie się zmniejszyła i kwota uchwalona na rok 1893 wyczerpaną nie zostanie Zwrot ten pomyślny przypisać należy przedewszystkiem znacznemu polepszeniu się stosunków sanitarnych całego kraju, a następnie pewnemu wpływowi kas dla chorych.

Na polepszenie stosunków sanitarnych kraju wpłynęły bezsprzecznie na wielką skalę w r. 1892 przeprowadzone środki ochronne przeciwko cholerze, w czem znakomita działalność władz rządowych i autonomicznych spotkała się z rozumną ofiarnością całego społeczeństwa. Fakt ten bardzo pochlebnie podniesiony ze strony centralnego rządu, powinien przekonać kraj cały, że niejedna w pierwszej chwili nawet przykra ofiara, zrównoważoną zostaje późniejszemi korzyściami, które jak tym razem mają wartość nietylko moralną ale wydają także i materyalne rezultaty.

Co się dotyczy kas chorych, zaprzeczyć się nie da, że takowe nieodpowiedziały jeszcze w całej pełni nadziejom, jakie do tej młodej instytucyi przywiązywano, chociaż zaczynają już poniekąd oddziaływać na zmniejszenie się liczby chorych szukających opieki w szpitalach. Kasy chorych tak jak dziś istnieją, muszą uledz pewnej reorganizacyi i to w kierunku więcej świadomej celu i mniej biurokratycznej administracyi, a natomiast wątpić nie można, że rzeczywiście przyczynią się do zmniejszenia ciężarów kosztów leczenia na kraju spoczywających. Wydział krajowy preliminarz swój opiera na przecięciu wydatków z lat 1890, 1891 i 1892 i zgodnie z tem przecięciem preliminuje w rub. III. wydatek w kwocie 860.000 zł. Biorąc jednak przecięcie z lat

1891	. .	851.239 zł.
1892	. .	859.226 „
1893	. .	840.000 „ (przybliżone na podstawie niewykończonych rachunków)
Razem		2,550.465 zł.

otrzyma się kwotę 850.155 zł., która zaokrąglona na 850.000 zł, odpowiada rzeczywistej potrzebie na rok 1894, szczególniej jeżeli się zauważy, że gdy ilość dni leczenia wynosząca w roku 1892 1,405.673, — ilość dni w r. 1893 według przybliżonego zestawienia nie przejdzie 1,360.000.

W skutek powyższych uwag komisya budżetowa sądzi, że należy w tej rubryce wstawić kwotę co najwięcej w tej samej wysokości jak wstawiono na rok 1893 t. j. 850.000 zł. i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

W rubryce III. poz. 34 wydatków na koszta leczenia chorych wstawia się . . 850.000 zł.

Lwów dnia 29. stycznia 1893.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Marchwicki.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka IV. poz. 35 *a) i b)*

Koszta szczepienia.

(Sprawozdawca poseł Goldman).

Wydział krajowy preliminuje w tej rubryce ogólną kwotę wydatków 70.000 zł. o 4.000 zł. więcej niż uchwalono na r. 1893, a o drobną kwotę 17 zł. mniej od wynikłości r. 1892.

W poz. 35. preliminuje Wydział krajowy na utrzymanie i odświeżanie krowianki 12.000 zł. to jest o 2.000 zł. więcej niż uchwalono na rok 1893 a o 2190 zł. więcej od wynikłości r. 1892. Przy porozumieniu się z Namiestnictwem w r. 1889 co do ilości potrzebnej dla kraju krowianki przeznaczono 230 tysięcy (77%) do szczepienia a 70 tysięcy (23%) do rewakcynacyi. Obecnie jednak stosunek ten nie jest ściśle przestrzegany, ilość potrzebnej krowianki znacznie jest większa a na r. 1893 zażądało Namiestnictwo ogółem 392.756 porcyj do szczepienia, to jest o 92.756 porcyj więcej aniżeli było dotychczas.

Celem dostarczenia rodzimej krowianki Wydział krajowy przyjął ofertę czterech dostawców, z których każdy obowiązany jest dostarczyć krowiankę w ilości wystarczającej dla 75.000 szczepień za wynagrodzeniem 2.500 zł., a oprócz tego obowiązany jest utrzymywać krowiankę przez cały rok. Za dostarczone większe ilości krowianki, o ile w tem niema winy dostawcy — należy się osobne wynagrodzenie i z tego powodu Wydział krajowy żąda na ten cel większego kredytu w poz. 35 *a.*

W poz. 35 *b)* preliminuje Wydział krajowy na koszta podróży i dyety lekarzy z powodu szczepienia ospy 58.000 zł., o 2000 zł. więcej niż uchwalono na r. 1893, a o 2208 zł. mniej od wynikłości r. 1892. Wydział krajowy oparł cyfrę żądanego kredytu na trzechletniej wynikłości lat 1889—1891. Zważywszy, że znana obecnie trzechletnia wynikłość lat 1890 1892 wykazuje kwotę przeszło 59 tysięcy komisya budżetowa przyjmuje cyfrę żądanego przez Wydział krajowy kredytu za uzasadnioną.

W toku dyskusyi w komisyi budżetowej poruszoną została sprawa wezwania c. k. Rządu aby potrzebną dla wojska stojącego załogą w Galicyi krowiankę brano z zakładów krajowych, a nie sprowadzano z innych prowincyj.

Komisya budżetowa nie proponuje w tym kierunku rezolucyi, ponieważ obecny przy obradach komisyi szef dep. V. oświadczył, że Wydział krajowy poczyni potrzebne kroki.

Zgodnie z powyższym wywodem, komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Rubr. IV. poz. 35 *a*)	Utrzymanie i odświeżanie krowianki	12.000 zł.
„ 35 *b*)	Koszta podróży i dyety lekarzy z powodu szczepienia ospy .	58.000 „
	Ruma rubryki IV.	70.000 zł.

Do tej rubryki odnosi się petycya l. 92. Dr. Antoniego Barańskiego w sprawie zwrotu kosztów za nadwyżkę dostarczonej krowianki, tudzież w sprawie podwyższenia dotacyi na krowiankę na r. 1894.

O ile petycya odnosi się do podniesienia dotacyi na krowiankę załatwioną została uchwaleniem kredytu w poz. 35. rubr. IV.

Co się tyczy zwrotu kosztów za nadwyżkę dostarczonej krowianki to petent wykazuje, że w latach 1891, 1892 i 1393 wydał ogółem nadobowiązkowo 120.420 porcyj więcej aniżeli był obowiązanym, i żąda za to wynagrodzenia w kwocie 3719 zł. 19 ct.

Komisya budżetowa nie jest w możności zbadania i osądzenia ile z tych nadobowiązkowo dostarczonych porcyj musi iść na karb ujemnego wyniku pierwszego szczepienia, a ile dostarczyć musiał z powodu zwiększenia ilości szczepień, (petent podaje tę cyfrę na 18.788 w roku 1891 i na 43.215 w r. 1892 — z r. 1893 nie podaje żadnych cyfr) i dla tego nie może komisya budżetowa czynić wniosku co do merytorycznego załatwienia tej petycyi. Komisya jest zdania że sprawę tę należy przekazać Wydziałowi krajowemu, a to także z tego powodu, że na poprzedniej sesyi podobne petycye ze strony dostawców krowianki zostały przez Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu przekazane.

Z tych powodów komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę l. 92 Dra Antoniego Barańskiego w sprawie zwrotu kosztów za nadwyżkę dostarczonej krowianki, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia stosownie do wyniku tego badania.

Zastępca przewodniczący:
Stanisław Badeni.

Sprawozdawca
Goldman.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka V. poz. 36 i 37.

Wydatki sanitarne.

(Sprawozdawca p. Goldman).

Wydział krajowy preliminuje w tej rubryce 19.000 zł. to jest o 14.600 złr. więcej od wynikłości z r. 1892 a o 44.000 zł. mniej niż uchwalono na r. 1893.

Do r. 1892 rubryka ta jedną tylko miała pozycyę, a mianowicie $^1/_3$ część za lekarstwa dla epidemicznie chorych. W r. 1892 dodano do tej rubryki jeszcze jedną pozycyę a to na koszta podróży lekarzy okręgowych i na pokrycie nadwyżki wydatków na płace ponad 1% dodatku powiatowego.

Przy końcu r. 1892 było obsadzonych 5 posad lekarzy okręgowych a wydatki funduszu krajowego były w tym roku z tego tytułu nieznaczne, bo wynosiły kwotę 241 złr. Na r. 1893 uchwalono na ten cel 9 500 złr., a na r. 1894 preliminuje Wydział krajowy kwotę 15.000 złr. Na r. 1893 uchwalono w tej rubryce ponadto 50.000 złr. na zakładanie i urządzenie szpitali epidemicznych dla chorych dotkniętych cholerą. Wydatek ten jako jednorazowy nie powtarza się już w preliminarzu na r. 1894.

Te okoliczności tłumaczą znaczne różnice zachodzące między preliminarzem na r. 1894 z jednej, a wynikłością z r. 1892 i budżetem na r. 1893 z drugiej strony.

Preliminarz Wydziału krajowego opiera się bądź na 3-letniem przecięciu bądź też jest wynikiem uchwał sejmowych i dla tego komisya budżetowa zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Rubr. V. poz. 36	$^1/_3$ część za lekarstwa dla epidemicznie chorych . .	4.000 zł.
„ 37.	Na koszta podróży lekarzy okręgowych oraz na pokrycie przewyżki wydatków na płace ponad 1% dodatku powiatowego	15.000 zł.
	Suma rubr. V. . .	19.000 zł.

Zastępca przewodniczącego:
Stanisław Badeni.

Sprawozdawca:
Goldman.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka VI. Poz. 38 - 51.

Zasiłki dla zakładów dobroczynności.

(Sprawozdawca poseł p. Romanczuk.)

Na rok 1893. uchwalił Wysoki Sejm w tej rubryce 17.776 zł. a z dodatkowymi kredytami 650 zł. łącznie 18.426 zł. Z tej sumy nie preliminuje Wydział krajowy na rok 1894. jako datków uchwalonych jednorazowo: 1) 602 zł. dla zakładu św. Józefa dla chorych nieuleczalnych i wyzdrowieńców we Lwowie na opłacenie taks przenośnych; 2) uchwalonych dodatkowo 16. maja 1893. kwot 500 zł. dla Sióstr Miłosiedzia św. Karola Boromeusza w Wielkich Oczach i 150 zł. dla Ochronek dziewcząt sierót w Stanisławowie. W skutek tego zmniejszył się preliminarz o 1.252 zł. Natomiast jednak preliminuje Wydział krajowy w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 9. maja 1893., na kolonię leczniczą w Rabce 1.300 zł., a to na dobudowanie lecznicy jednorazowo jako datek nadzwyczajny 1.000 zł. i na utrzymanie dzieci w lecznicy stały zasiłek 300 zł., przez co preliminarz ostatecznie zwiększa się o 48 zł. i wynosi 18.474 zł. Komisya budżetowa wnosi na przyjęcie całego tego preliminarza, z dodatkiem 100 zł. w pozycyi 43 a) dla Towarzystwa opieki nad niemowlętami pod wezwaniem „Dzieciątka Jezus“, 300 zł. w pozycyi 43 b) dla siostry Miłosierdzia w Wielkich Oczach na urządzenie wewnętrzne ochronki we Wielkich Oczach i 100 zł. w pozycyi 44 a) dla Galicyjskiego Stowarzyszenia opieki nad uwolnionymi więźniami we Lwowie, w uwzględnieniu odnośnych petycyj.

Komisya przedkłada zatem Wys. Sejmowi następujące wnioski:

Poz.	38.	Szpitale Sióstr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie	900 zł.
„	39.	Szpital Sióstr Miłosierdzia w Nowosiółkach	300 „
„	40.	Dom ubogich i sierót w Krakowie	5.424 „
„	41.	Zakład św. Józefa dla osieroconych chłopców w Krakowie . .	1.000 „
„	42.	Komitet ochronek w Krakowie	550 „
„	43.	Towarzystwo ochronek chrześcijańskich we Lwowie . . .	500 „
„	43. a)	Towarzystwo opieki nad niemowlętami pod wezwaniem „Dzieciątka Jezus“ (jednorazowo)	100 „
„	43. b)	Na urządzenie wewnętrzne ochronki we Wielkich Oczach (jednorazowo)	300 „
„	44.	Towarzystwo Miłosierdzia pod godłem Opatrzności we Lwowie .	1.200 „
„	44. a)	Galicyjskie Stowarzyszenie opieki nad uwolnionymi więźniami (jednorazowo)	100 „
„	45.	Zakład osieroconych dziewcząt im. Józefa Ziemiańskiego w Przemyślu.	500 „
„	46.	Zarząd Towarzystwa weteranów z r. 1831. w Krakowie . . .	2.700 „
„	47.	Komitet wykonawczy opieki weteranów z r. 1831. we Lwowie . .	1.800 „
		Do przeniesienia . .	15.374 zł.

	Z przeniesienia . .	15.374 zł.
Poz. 48.	Zakład św. Józefa dla chorych nieuleczalnych i wyzdrowieńców we Lwowie	1.000 „
„ 49.	Na utrzymanie rymanowskiej kolonii leczniczej	300 „
„ 50.	Lecznica powszechna we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego po zaciągnięciu opinii Towarzystwa lekarskiego . . .	1 000 „
„ 51.	Kolonia lecznicza w Rabce:	
	a) na dobudowanie lecznicy (jednorazowo), wydatek nadzwyczajny	1.000 „
	b) na utrzymanie dzieci w lecznicy, stały zasiłek roczny . .	300 „
	Suma rubryki VI. . .	18.974 zł.

Tem załatwione zostały petycye l. 1.067/912 Wizytatorki Sióstr Miłosierdzia o subwencyę dla szpitali w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie, l. 660/560 Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia przy szpitalu w Nowosiółkach, o subwencyę 600 zł. dla szpitala w Nowosiółkach l. 1.060/905, Towarzystwa Miłosierdzia pod godłem Opatrzności we Lwowie o zasiłek, l. 303/227 Dyrekcyi Galicyjskiego Stowarzyszenia opieki nad uwolnionymi więźniami ozasiłek, l. 817/708 Zarządu Zakładu św. Józefa dla chorych nieuleczalnych i wyzdrowieńców we Lwowie, o subwencyę 2.000 zł. l. 299/223 Lecznicy powszechnej we Lwowie o subwencyę l. 618/528 Towarzystwa opieki nad niemowlętami pod wezwaniem „Dzieciątka Jezus“ o zasiłek w kwocie 500 zł., l. 659/559 Siostry miłosierdzia św. Karola Boromeusza w Wielkich Oczach o zapomogę na urządzenie wewnętrzne ochronki w Wielkich Oczach.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
J. Romańczuk.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka VII. poz. 52. 56—62. 73—92g).

Wydatki na cele wykształcenia i oświaty.

(**Sprawozdawca poseł Franciszek Paszkowski.**)

Przy załatwieniu preliminarza wydatków na cele wykształcenia i oświaty musiała się komisya budżetowa liczyć jak w latach poprzednich tak i w tym roku z względami na równowagę budżetową, a wskutek tego nie mogła uczynić zadość licznym żądaniom stawianym do skarbu krajowego ze strony Towarzystw, instytucyj i osób prywatnych o zasiłki z funduszu krajowego. Nie może też komisya budżetowa powstrzymać się od uwagi, iż aczkolwiek żądania te dotyczą przeważnie celów na uznanie i poparcie zasługujących, nie liczą się jednak dosyć z tem, że kraj wspierać może w granicach swych finansowych zasobów jedynie cele niewątpliwej użyteczności publicznej, a instytucye lokalne, choćby się przyczyniały do rozwoju wykształcenia i oświaty, przedewszystkiem na ofiarności prywatnej opierać się muszą.

Rubryka VII. budżetu zawiera częścią pozycye stałe, na poprzednich uchwałach Wysokiego Sejmu oparte, co do których komisya budżetowa trzymała się przeważnie preliminarza Wydziału krajowego, częścią pozycye jednorazowych wydatków corocznie wskutek nadesłanych petycyj uchwalanych. Dla ułatwienia porównania z preliminarzem trzymała się komisya budżetowa w przedstawieniu pozycyj, rubrykę VII. składajacych, porządku przez Wydział krajowy przyjętego. Komisya sądzi jednak, iż dla łatwiejszego przeglądu wydatków stałych i jednorazowych, należy na przyszłość preliminować obie te kategorye wydatków w osobnych grupach.

Komisya budżetowa przedstawia Wysokiemu Sejmowi do uchwały następujące wydatki na cele wykształcenia i oświaty:

Poz. 52. Akademia Umiejętności w Krakowie wniosła do LS. 1183. petycyę o podwyższenie jej dotychczasowej subwencyi z powodu, iż dochody jej nie wystarczają na opędzenie kosztów wzrastających ciągle wydatków na wydawnictwa.

Komisya budżetowa, uznając potrzeby Akademii musiała się jednak liczyć z tem, iż na cele Akademii umiejętności prócz stałej subwencyi 25.000 zł. kraj przeznacza zamieszczoną w pozycyi 82. rubryki VII. budżetu subwencyę 1.500 zł. na wyprawę profesora dr. Smolki do Rzymu dla badań historycznych w archiwum Watykańskiem, nadto w poz. 192. rubryki XV. budżetu na wydanie atlasu geologicznego kwotę 2.500 zł., razem więc 29.000 zł.

Chcą jednak przyjść w pomoc zwiększonym potrzebom akademii, a tem samem dać wyraz uznaniu dla jej działalności, sądzi komisya, iż należy podnieść pomoc kraju na cele w zakres działania Akademii umiejętności wchodzące, a zestawiając do łatwiejszego przeglądu budżetu pozycye dotyczące Akademii razem i przenosząc pozycyę 192. rubryki XV. do rubryki VII., wstawia do preliminarza budżetu na rok 1894. pod pozycyą 52:

Akademia umiejętności w Krakowie:
a) zasiłek stały . . . . . 26.000 zł.
b) zasiłek na utrzymanie wyprawy naukowej, pracującej pod kierunkiem profesora Smolki w Archiwum Watyńskiem (II. rata z trzechlecia 1892/3 — 1893/4. . . . . 1.500 „
c) na wydanie atlasu geologicznego wraz z tekstem (do rozporządzalności Wydziału krajowego) . . . . . 2.500 „
30.000 zł.

Tem samem załatwioną zostaje petycya Ls. 1183.

(**Poz. 53. 54. 55. Sprawozdawca poseł Włodzimierz Kozłowski.**)

Poz. 56. Zakład głuchoniemych we Lwowie:
a) na stypendya dla 70. wychowanków . . . . . 8.400 zł.
b) na utrzymanie zakładu . . . . . 500 „
(jak corocznie od r. 1890). 8.900 zł.

Poz. 57. Szkoła głuchoniemych Izaaka Bardacha we Lwowie . . . 400 „
(jak corocznie od r. 1892.)

Poz. 58. Zakład ciemnych we Lwowie . . . . . 2.000 „
(jak corocznie od r. 1874.)

Dyrekcya gal. Zakładu dla ciemnych we Lwowie wniosła do Ls. 460. petycyę o udzielenie subwencyi na koszta udziału w wystawie powszechnej krajowej. Komisya budżetowa wobec znacznego i tak, stałego zasiłku z funduszów krajowych wnosi przejście nad tą petycyą do porządku dziennego.

Poz. 59. Towarzystwo gimnastyczne „Sokół“ we Lwowie . . . . . 1.000 „
„ 60. „ „ „ Krakowie . . . . 500 „
„ 61. Dla Towarzystw gimnastycznych „Sokół“ na prowincyi do dyspozycyi Wydziału krajowego . . . . . 800 „
pozycyę tę podwyższa komisya budżetowa zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego na rok 1894. o 300 zł. z powodu, że ilość tych Towarzystw wzrasta.

Tem samem załatwia się petycye Towarzystw „Sokoła“ w Brodach Ls. 174), w Jarosławiu (Ls. 204 i 308), w Jaworowie (Ls. 207), w Gorlicach (Ls. 512 i 662), w Krakowie (Ls. 513), w Podgórzu (Ls. 617), w Wadowicach (Ls. 664), w Rzeszowie (Ls. 808), w Przemyślu (Ls. 981), w Złoczowie (Ls. 1135), i w Gródku (L. 1212), przyczem zauważa komisya, że petycye o ile dotyczą zasiłków na budowę własnych budynków uwzględnione być nie mogły.

Poz. 62. Szkoła sztuk pięknych w Krakowie. XVI rata umorzenia pożyczki 100.000 zł. na budowę gmachu . . . . . 7.000 „
(jak corocznie na podstawie uchwały Wys. Sejmu z 28/4. 1876 r.

(Poz. 63—72. Sprawozdawca poseł hr. Stanisław Badeni).

Poz. 73. a) Odnośnie do tej pozycyi udzieliła komisya szkolna komisyi budżetowej następującą opinię: komisya szkolna uznaje słuszność zapatrywaniom Wydziału krajowego, wyrażonego w sprawie internatów dla kandydatów nauczycielskich przy seminaryach dla nauczycieli szkół ludowych, w sprawozdaniu z czynności Departamentu III. za rok 1893., oraz uwag ck. Rady szkolnej krajowej. Wskutek tego sądzi komisya szkolna iż tak dla utrzymania i rozwoju już dawniej istniejących, jako też utrzymania tych, które powstały wskutek inicyatywy Wydziału krajowego, podjętej w myśl rezolucyi w Sejmu z dnia 25. listopada 1889. roku należy tym internatom przyjść z pomocą udzielając Internatom: żeńskiemu we Lwowie, oraz męzkiemu i żeńskiemu (pp. Nazaretanek) w Krakowie, nadto internatom w Stanisławowie, Tarnopolu, Samborze i Tarnowie zapomogę w łącznej kwocie 3.200 zł. przez lat trzy, a nadto przyznając internatowi w Tarnowie jednorazową subwencyę w kwocie 1.200

Komisya budżetowa nie może nie uznać słuszności zapatrywania komisyi szkolnej. Wskutek uchwały Wys. Sejmu z dnia 8. kwietnia 1892 r. począwszy od roku 1893. wstawianą jest w budżet na stypendya dla uczniów i uczennic seminaryów nauczycielskich do rozporządzenia Rady szkolnej krajowej corocznie kwota 60.000 zł., natomiast zniesione zostały wszystkie subwencye ryczałtowe dla internatów. W myśl intencyi Wys. Sejmu unormowała ck. Rada szkolna krajowa rozporządzeniem z dnia 13/6 1893. r. do L. 302|pr. rozdawnictwo stypendyów pedagogicznych dla wychowanków internatów w ten sposób iż dyrekcye Seminaryów nauczycielskich wypłacają z przyzwolonej dla każdego zakładu ogólnej sumy zarządom internatów tyle stypendyów, po 10 zł. miesięcznie, ile przyjmą uczniów seminaryów. Okazało się jednak, że pomoc stypendyów pedagogicznych nie wystarcza dla zapewnienia bytu internatów, gdyż koszta utrzymania jednego ucznia przewyższają znacznie kwoty stypendyów, z których zarządy internatów muszą jeszcze uczniom na ubranie i inne potrzeby znaczną część oddawać, gdy dawniej prócz osobnych subwencyj otrzymywały od uczniów część ich stypendyów jako wynagrodzenie za utrzymanie. Wskutek tego byt niektórych internatów został zachwiany, a zarządy ich domagają się bądź przywrócenia dawnych subwencyj, bądź przynajmniej podniesienia kwot stypendyjnych na 15. zł. miesięcznie od jednego ucznia. Przeciw temu oświadczyła się c. k. Rada szkolna krajowa ze względu na brak nauczycieli szkół ludowych, który niepozwala zmniejszać ilości stypendyów pedagogicznych w granicach uchwalonej corocznie na ten cel z funduszów krajowych sumy 60.000 zł.

Ze względu na podnoszony tylekrotnie w sprawozdaniach ck. Rady szkolnej krajowej brak nauczycieli szkół ludowych, uchwalił Wys. Sejm w dniu 25. listopada 1889. rezolucyę w przedmiocie zakładania nowych internatów i wstawiał na zasiłki dla nich począwszy od roku 1893. w budżet kwotę 1.000 zł.

Na tej podstawie wstawił Wydział krajowy do preliminarza na rok 1893. na cel powyższy 1.000 zł.

Komisya budżetowa jednak na podstawie doświadczenia lat ostatnich i dat udzielonych Wydziałowi krajowemu przez c. k. Radę szkolną krajową, nabrała przekonania, że dalsze popieranie powstawania nowych internatów, wobec niemożności przyjścia im z wydatniejszą pomocą, jest nieodpowiednie, gdyż daje powód do zakładania internatów bez dostatecznych środków i wywołuje żądania nie dające się wobec finansowych zasobów kraju zaspokoić. Sądzi więc komisya, iż daleko w tej chwili ważniejszą jest rzeczą utrzymać i dopomódz do rozwoju już istniejących, niż zachęcać do zakładania nowych internatów nie mających zapewnionego bytu.

Z przedstawionego wyżej stanu rzeczy wynikałaby potrzeba przyjścia internatom nauczycielskim z wydatniejszą pomocą, wzgląd jednak na równowagę budżetową nie pozwala komisyi budżetowej proponować już obecnie Wysokiemu Sejmowi podwyższenia sumy wstawionej do preliminarza przez Wydział krajowy.

Komisya budżetowa więc wnosi wstawienie do budżetu na r. 1894 kwoty . . . . . 1.000 zł.
na subwencye dla istniejących już internatów do rozporządzenia Wydziału krajowego.

Poz. 73. b. Zarząd internatu pp. Nazaretanek w Krakowie wniósł w dniu 24. kwietnia 1893 r. do LS. 502. petycyę o zapomogę 5.000 zł. na budowę drugiego piętra na domu internackim, która odstąpioną została Wydziałowi krajowemu. Wydział krajowy przedstawił w sprawozdaniu do LS. 813. wniosek o udzielenie temu internatowi zasiłku w kwocie 1.000 zł. Komisya budżetowa w uwzględnieniu znakomitej działalności internatu pp. Nazaretanek i chcąc dopomódz w interesie szkolnictwa do rozszerzenia internatu, proponuje zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego udzielenie internatowi PP. Nazaretanek w Krakowie jednorazowego zasiłku w sumie . . 1.000 „

Tem samem załatwione zostają petycye: Wydziału opieki obywatelskiej nad internatem żeńskim we Lwowie (LS. 211.) i Kuratoryi internatu w Tarnowie (Ls. 470.) oraz sprawozdanie Wydziału kraj. (Ls. 813.)

Nad petycyą internatu dla młodzieży c. k. seminaryum w Rzeszowie o subwencyę 5.000 zł. i pożyczkę 12.000 zł. na budowę gmachu, oraz petycyę Tow. męzkiego św. Wincentego a Paulo w Tarnopolu o bezprocentową pożyczkę 10.000 zł. na budowę gmachu (Ls. 1.168.) wnosi komisya przejście do porządku dziennego.

Poz. 74. Internatowi ks. Zmartwychwstańców we Lwowie (do rozporządzenia Wydziału kraj.) . . . . . 4.500 „
(jak corocznie od r. 1886.)

Poz. 75. Ks. Siemaszki Kazimierza dom schronienia i dobrowolnej pracy dla opuszczonych i moralnie zaniedbanych chłopców w Krakowie . . . . . 500 „
(jak corocznie od r. 1889.)

Do tej pozycyi wniósł ks. Siemaszko petycyę (Ls. 466.) o podwyższenie subwencyi do 10.000 zł. Mimo całego uznania dla pełnej poświęcenia i doniosłych rezultatów działalności ks. Siemaszki, nie może komisya budżetowa ze względu na wielkie obciążenie tej rubryki budżetu proponować Wysokiemu Sejmowi podwyższenia subwencyi.

Uchwałą z d. 31. października 1882 r. przeznaczył Wysoki Sejm kwotę 1.000 zł. rocznie na stypendyum dla uczniów szkoły sztuk pięknych

w Krakowie celem kształcenia się za granicą na tak długo dopóki Matejko będzie dyrektorem szkoły, przyznając mu prawo nadawania tego stypendyum.

Wskutek śmierci mistrza Matejki odpadły warunki pod jakimi stypendyum to zostało ustanowionem, odnośną więc pozycyę preliminarza (76) musiała komisya budżetowa skreślić.

Poz. 76. *a*) Na wydawnictwo polskich podręczników dla szkół średnich . . . . . 2.000 zł.

b) Na wydawnictwo ruskich książek szkolnych . 4.200 „ 6.200 zł.

do rozporządzalności c. k. Rady szkolnej krajowej, a względnie komisyi książek szkolnych przez tę Radę ustanowionej, zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego.

Poz. 77. Zasiłek dla czasopisma „Szkoła“, jednorazowo . . 500 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya zarządu głównego Tow. pedagogicznego (Ls. 517.)

Poz. 78. Zasiłek dla czasopisma „Muzeum“ jednorazowo . . 1.000 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya Tow. nauczycieli szkół wyższych we Lwowie (Ls. 983.)

Poz. 79. Zasiłek dla czasopisma „Kosmos“ jednorazowo . . 400 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya Wydziału Tow. polskiego przyrodników im. Kopernika (Ls. 319.)

Poz. 80. Zasiłek dla ruskiej gazety „Uczytel“ (do rozporządzalności Wydziału kraj.) jednorazowo . . . . . 500 „

Poz. 81. Dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach do rozporządzalności Wydziału kraj. . . . . 3.000 „

Odstępuje się Wydziałowi kraj. do załatwienia petycye: Karola Tichego (Ls. 87.) Aleksandra Skrutka (Ls. 88.) Edwarda Doryzowskiego (Ls. 181.) Maryanny Podlewskiej (Ls. 182.) Stefanii Dzidowskiej (Ls. 184.) Konstantego Laszczka (Ls. 324.) Stefana Podgórskiego (Ls. 543.) Marcina Guźkowskiego (Ls. 692.) Stan. Wyspiańskiego (Ls. 760.) Ant. Aleksandrowicza (Ls. 795.) Wład. Skibińskiego (Ls. 809.) Józefa Bałły (Ls. 819.) dr. Wład. Maślakiewicza (Ls. 888.) Jana Kazim. Olpińskiego (Ls. 1151) Hirscha Sterna (Ls. 1152) Romana Bratkowskiego (Ls. 1174.) i Ryszarda Gawlikowskiego (Ls. 1207.)

Nad petycyami Maryi Łuckiej (Ls. 89.) Zenona Maryana Leńko (Ls. 200.) i Jana Naszkiewicza (Ls. 986.) przechodzi się do porządku dziennego.

Poz. 82. Dla fundacyi „Macierz polska“ na wydawnictwo dzieł i peryodycznych pism ludowych . . . . . 5.000 „

(jak corocznie od r. 1892)

Poz. 83. Dla towarzystwa „Proświta“ na wydawnictwo dzieł ludowych jednorazowo . . . . . 2.000 „

Pozycyę tę podniosła komisya budżetowa wskutek petycyi tow. „Proświty“ z powodu rozszerzenia zakresu działania tegoż Towarzystwa.

Tem samem załatwioną zostaje petycya do. Ls. 1210.

Poz. 84. Ks. Dżułyński gr. kat. paroch w Łapszynie na wydawnictwo ruskie „Posłannyk“ i książeczki misyjne (jednorazowo) . . . 400 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya Ls. 510.

Poz. 85. Stypendyum dla ucznia Wydziału lekarskiego w Krakowie, oddającego się studyom w szkole operacyjnej . . . . . 500 „

(jak corocznie od r. 1883.)

Przy tej pozycyi wnosi komisya:

Wysoki Sejm raczy uchwalić: Poleca się Wydziałowi kraj., aby ściśle dopilnował wykonania uchwały sejmowej z 22. stycznia 1886 r. względem wystawiania przez stypendystów rewersów co do zużytkowania nabytych wiadomości w kraju i rewersa te w aktach swoich przechowywał.

Poz. 86. Towarzystwo „Oświaty ludowej“ we Lwowie do rozporządzalności Wydziału krajowego . . . . . 1.000 zł.
(jak corocznie od r. 1891.)

Tem samem załatwioną zostaje petycya Ls. 521.

Poz. 87. *a)* Towarzystwo „Oświaty ludowej“ w Krakowie . . 1.000 „

W petycyi Ls. 522. uprasza Towarzystwo oświaty ludowej w Krakowie o podwyższenie subwencyi do 3.000 zł. Aczkolwiek komisya budżetowa nie zapoznaje nader skutecznej działalności Towarzystwa, którego wzmagające się ciągle potrzeby nie znajdują pokrycia we własnych dochodach, jednak ze względu na równowagę budżetową nie może obecnie proponować Wysokiemu Sejmowi podwyższenia tej pozycyi.

Poz. 87. *b)* Towarzystwo oświaty ludowej w Tarnowie jak w roku zeszłym jednorazowo . . . . . 100 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya Ls. 316.

Poz. 87. *c)* Towarzystwo historyczne we Lwowie na wydawnictwo kwartalnika jak w roku zeszłym, jednorazowo . . . . . 700 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya do Ls. 523.

Poz. 87. *d)* Ryczałt na zasiłki dla burs, mieszczących ubogą młodzież szkolną polską i ruską (jednorazowo) . . . . . 4.000 „

W budżecie na rok 1893 zamieszczoną była na ten cel kwota 4.000 zł. jednorazowo, wskutek czego Wydział krajowy na r. 1894 żadnego na ten cel wydatku nie preliminował. Komisya budżetowa uznając pożyteczną działalność burs umożliwiających ubogiej młodzieży pobieranie nauki w szkołach średnich i chroniących ją od szkodliwych wpływów poza szkołą proponuje dla tychże burs ryczałt w kwocie 4.000 zł. celem rozdzielenia przez c. k. Radę szkolną krajową zasiłków na utrzymanie. Żądań zarządów burs o znaczniejsze subwencye na budowy własnych domów nie mogła komisya budżetowa wobec stanu finansów krajowych uwzględnić.

Tem samem załatwione zostają petycye Bursy ks. Dymnickiego w Rzeszowie (L. S. 175), bursy polskiej w Przemyślu (LS. 176), ruskiej bursy w Brzeżanach, (LS. 198 i 296), bursy polskiej imienia Józefa Jakubowicza w Brzeżanach, bursy Św. Jana Chrzciciela w Drohobyczu (LS. 297), bursy imienia Stefana Batorego w Wadowicach (LS. 467), bursy polskiej w Kołomyi (LS. 619), bursy Św. Mikołaja w Stanisławowie (LS. 655), bursy gimnazyalnej w Samborze (LS. 665), bursy Św. Mikołaja w Przemyślu (LS. 864), bursy im. Kopernika w Jarosławiu (LS.1213) i ruskiej bursy w Stryju (LS. 1214).

Ze względu na przyjętą zasadę wspierania tylko burs, już wskutek ofiarności prywatnej powstałych i mających internaty, oraz na niemożność subwencyonowania budowy własnych domów wnosi komisya przejście do porządku dziennego nad petycyami: bursy nauczycielskiej w Tarnopolu o subwencyę na budowę domu (LS. 227). Towarzystw szkolna pomoc we Lwowie i Stanisławowie (LS. 179 i 666), Towarzystwa pomocy naukowej we Lwowie (LS. 977) oraz Towarzystwa bursy gimnazyalnej w Bochni (LS. 998).

Zarazem ze względu na to, iż niektóre zarządy burs nie przedkładają żadnych rachunków ani wykazów dotyczących składu zarządów, wnosi komisya budżetowa:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby żądał od zarządów burs z funduszu krajowego subwencyonowanych, przedłożenia statutów, corocznego składania rachunków oraz przedkładania spisu członków zarządu.

Poz. 87. e. Dla Stowarzyszeń akademickickich ryczałt do rozporządzenia Wydziału krajowego, jednorazowo . . . . . 700 zł.
(jak w roku zeszłym).

Tem samem załatwione zostają petycye Towarzystwa bratniej pomocy słuchaczów politechniki we Lwowie (Ls. 85), Towarzystwo „Ognisko“ we Wiedniu (Ls. 309), przytuliska uniwersytetu wiedeńskiego (Ls. 315), Towarzystwa Czytelni akademickiej we Lwowie (Ls. 317), Towarzystwa bratniej pomocy słuchaczów uniwersytetu lwowskiego (Ls. 318) i Towarzystwa akademickiego ruskiego „Watra“ we Lwowie (Ls. 775).

Nad petycyami: Wydziału Towarzystwa bratniej pomocy słuchaczów politechniki we Lwowie o subwencyę na wycieczki naukowe (Ls. 83), Towarzystwo Filomatów we Lwowie (Ls. 293), Towarzystwa opieki nad chorymi studentami we Wiedniu (Ls. 313), i Towarzystwa ku wspieraniu słuchaczów wszechnicy, rygorozantów i auskultantów wyznania mojżeszowego we Lwowie (Ls. 982) przechodzi się do porządku dziennego.

Poz. 87. f. Towarzystwu imienia Adama Mickiewicza za wydawnictwo dzieł Mickiewicza jednorazowo . . . . . 400 zł.

Tem samem załatwioną zostaje petycya do Ls. 657.

Poz. 88. Stowarzyszeniom rzemieślniczym we Lwowie i na prowincyi ryczałt do rozporządzalności Wydziału krajowego . . . . . 1.300 „
(zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego więcej o 200 zł. jak w r. zeszł.).

Tem samem załatwione zostają petycye: Towarzystw „Gwiazda“ w Zaleszczykach, Tarnowie, Drohobyczu, Stanisławowie i Tarnopolu, Towarzystw „Skała“ we Lwowie i „Jad Charuzim“ we Lwowie (Ls. 206, 300, 307, 661, 774, 978, i 1211).

Nad petycyą Stowarzyszenia rękodzielników „Gwiazda“ w Przemyślu o subwencyę na budowę własnego gmachu (Ls. 980) wnosi komisya przejście do porządku dziennego.

Poz. 89. a. Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie na lwowską kolonię wakacyjną, zasiłek stały . . . . . 200 „

Poz. 89. b. Dla szkoły sióstr Felicyanek w Uhnowie jednorazowo 300 „
(jak w latach 1892 i 1893).

Poz. 89. c. Przytulisko wiedeńskie jednorazowo . . . . 100 „

Poz. 90. Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie na pokrycie kosztów walnego zgromadzenia . . . . . 200 „
(jak corocznie).

Poz. 91. Dla Józefa Polińskiego jednorazowy zasiłek na wydawnictwo dzieł stenograficznych (zgodnie z wnioskiem Wydz. krajowego). . 200 „

Poz. 92. a. Kolegium profesorów szkoły politechnicznej we Lwowie na wydawnictwo biblioteki politechnicznej, pierwsza rata z subwencyi 5.000 złr. rozłożonej na lat 10 . . . . . 500 „

Kolegium szkoły politechnicznej we Lwowie wniosło do Ls. 82. petycyę o zasiłek 5.000 złr. płatny przez lat 5 po 1000 zł. rocznie na za-

mierzone wydawnictwo dzieł technicznych. Wskutek takiej samej petycyi w roku zeszłym uchwaliła komisya budżetowa z dnia 8. maja 1893 r., uznając ogólną użyteczność podjętego przez poważne grono uczonych dzieła, zaproponować Wysokiemu Sejmowi udzielenie żądanej subwencyi, przy rozłożeniu jej na lat 10, wniosek ten jednak nie przyszedł pod obrady Wysokiej Izby, z powodu zamknięcia sesyi sejmowej. Obecnie więc ponawia komisya swój już w roku zeszłym uchwalony wniosek.

Poz. 92 b. Wydawnictwo dziełek ludowych we Lwowie (do rozporządzenia Wydziału krajowego) . . . . . 1.000 zł.
(jak w roku 1893).

Tem samem załatwioną zostaje petycya do Ls. 469.

Wydział krajowy wstawił w preliminarzu budżetu na utrzymanie szkoły izraelickiej w Tarnopolu, kwotę 1000 zł., opierając się na opinii c. k. Rady szkolnej kraj., która uznała potrzebę podniesienia płac nauczycieli w rzeczonej szkole dla utrzymania jej na poziomie dzisiejszym wymaganiom odpowiadającym. Gdy dla braku funduszów płace z miejscowych środków podwyższone być nie mogą, a w razie podwyższenia płac mógłby być zachwianym byt szkoły do której uczęszcza blisko 1000 dzieci izraelickich, wskutek czego spadłby w części na fundusz krajowy ciężar utrzymania publicznej szkoły ludowej, przeto sądzi Rada szkolna krajowa, iż należałoby przyznać na szkołę izraelicką w Tarnopolu subwencyę w kwocie 1000 zł. na lat trzy.

Komisya budżetowa nie może już obecnie stanowczo się oświadczyć co do powyższej subwencyi, tembardziej, iż ma poważne obawy czy subwencya na lat trzy, wobec przeznaczenia na jaki ma służyć, byłaby wystarczającą i czy nie pociągnęłaby za sobą obciążenia funduszu krajowego rocznym stałym wydatkiem 1000 zł. Gdy nadto nie jest zbadanem jakie obciążenie funduszu krajowego pociągnęłoby za sobą ewentualne tworzenie publicznej szkoły ludowej w Tarnopolu, a Wydział krajowy nie złożył o stanie szkoły i potrzebie subwencyi sprawozdania w myśl uchwały sejmowej z d. 8. kwietnia 1892 r., przeto komisya budżetowa nie może proponować Wysokiemu Sejmowi wstawiania do budżetu na rok 1894 kwoty 1000 zł. na szkołę izraelicką w Tarnopola i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu aby w myśl uchwały sejmowej z dnia 8. kwietnia 1892 r. zbadał wszechstronnie stosunki szkoły izraelickiej w Tarnopolu i zdał o tem sprawozdanie, uwzględniając w takowem także sprawę ewentualnego obciążenia funduszu krajowego w razie zastąpienia szkoły izraelickiej w Tarnopolu publicznąszkołą ludową.

Poz. 92. c. Barwiński Aleksander na wydawnictwo ruskiej biblioteki historycznej we Lwowie, jednorazowo . . . . . 500 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya do Ls. 1061.

Poz. 92. d. Towarzystwo imienia Szewczenki we Lwowie na wydawnictwo dzieł naukowych ruskich, jednorazowo . . . . . 500 „

Tem samem załatwioną zost9je petycya do Ls. 1091.

Poz. 92. e. Czasopismo dla dzieci „Dźwinok“, jednorazowo . 100 „

Tem sawem załatwioną zostaje petycya do Ls. 1.321.

Poz. 92. f. Tow. ruskie „Gromada“, w Wiedniu jednorazowy zasiłek 100 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya do Ls. 944.

Poz. 92. g. Ks. Cyryl Sielecki gr. kat. paroch w Żużelu na nowicyat Sióstr służebniczek ruskich w Żużelu, jednorazowy zasiłek do rozporządzenia Wydziału krajowego po zbadaniu czy nowicyat Sióstr służebniczek ma warunki trwałego bytu i dalszego rozwoju, jednorazowo . . 300 zł.

W końcu wnosi komisya budżetowa:

Nad petycyami Towarzystwa ochrony zwierząt we Lwowie o subwencyę na wydawanie miesięcznika (Ls. 203), Zygmunta Sarneckiego o subwencyę na wydawnictwo pisma ilustrowanego „Świat“ (Ls. 205), Mikołaja Czajkowskiego o subwencyę na wydawanie broszury o sądownictwie wiejskiem (Ls. 226), Czytelni polskiej w Białej o subwencyę 3000 zł. na budowę domu (Ls. 305), Katolickiego stowarzyszenia szkolnego (Schulverein) we Wiedniu o subwencyę (Ls. 314), Józefa Bromowicza o subwencyę pa wydawanie „Ekonomisty narodowego“ (Ls. 509), Redakcyi czasopisma dla kobiet we Lwowie o subwencyę na wydawanie tegoż czasopisma (Ls. 777) i Józefy Jaroszyńskiej o subwencyę na ogródek Frebłowski (Ls. 786),

Sejm przechodzi do porządku dziennego.

Lwów, dnia 31. stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:
Stanisław Badeni.

Sprawozdawca
F. Paszkowski

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka VII. poz. 53, 54 i 55.

Sprawozdawca poseł Włodz. Kozłowski.

Poz. 53.	Niedobór funduszu szkolnego krajowego (*wedle osobnego sprawozdania*)	1,474.481	zł
„ 54.	Niedobór funduszu szkolnego emerytalnego (*wedle osobnego sprawozdania*)	121.398	„
„ 55.	Sześciu Członków Rady szkolnej krajowej	7.200	„

Z drukarni Pillera i Spółki.

Ls. 1374/94.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej ze sprawozdania Wydziału krajowego i Rady szkolnej krajowej o funduszu szkolnym krajowym.

Podczas gdy zeszłoroczny preliminarz Rady szkolnej krajowej opierał się jedynie tylko na przypuszczeniach, wpływu bowiem ustawy z 15. czerwca 1892 (Dz. u. kr. Nr. 40) na podwyższenie wydatków trudno było wówczas dokładnie oznaczyć, z uznaniem podnieść należy, że Rada szkolna krajowa po szybkiem a dokładnem przeprowadzeniu powyższej ustawy, nie tylko oparła preliminarz na r. 1894 na ścisłych danych, ale oprócz tego przedłożyła komisyi zamknięcie rachunków za r. 1893.

Fakt ten obok innych przez komisyę szkolną już podniesionych stanowi dowód sumiennej pracy Rady szkolnej krajowej, oraz ładu, karności i porządku, jaki w niej panuje.

Komisya budżetowa zaleca Wys. Sejmowi przyjęcie sumy wydatków funduszu szkolnego krajowego	1,674.131	zł.
Sumy dochodów	199.670	„
Wedle wniosków komisyi okaże się niedobór w kwocie	1,474.461	zł.
Wydatki preliminowane przez komisyę będą o . . . . . niższe od wniosków Rady szkolnej krajowej.	2.548	„

Ponieważ z powodu myłki druku w preliminarzu Rady szkolnej krajowej pod rubryką XX. niesprostowanej w sumie ogólnej wydatków przez Wydział krajowy obliczonych, wedle wniosków Rady szkolnej wydatki wynosić miały . . . . . 1,662.679 zł.

a nie . . . , ...	1,662.699	„
wydatki preliminowane przez komisyę będą o . . . . . niższe od obliczenia Rady szkolnej, a o . . . . . wyższe od wniosków Wydziału krajowego.	2.548 11.952	„ „
Wydatki preliminowane przez komisyę będą o . . . . . wyższe od uchwalonych na r. 1893, a o . . . . . od wynikłości z r. 1892, a o . . . . . niższe od zamknięcia rachunków z r. 1893.	125.301 360.688 39.051	zł. „ „

Wydatki zwyczajne wynosić będą wedle wniosków komisyi . . 1,605.747 zł.
a wedle wniosków Rady szkolnej . . . . . 1,609.095 „
wnioski komisyi są przeto w dziale wydatków zwyczajnych o . . . 3.348 „ niższe
od wniosków Rady szkolnej krajowej a o . . . . . 11.652 „ wyższe
od wniosków Wydziału kraj.

Wydatki nadzwyczajne wynoszą wedle wniosków komisyi . . 68.384 zł.
wedle wniosków Rady szkolnej krajowej . . . . . 67.584 „
czyli o . . . . . 800 zł. więcej
od wniosków Rady szkolnej krajowej, a o 300 zł. więcej od wniosków Wydziału krajowego.

Dochody wynosić będą . . . . . 199.670 zł.
niedobór wynosić przeto będzie . . . . . 1,474 461 „
czyli o . . . . . 11.952 „ więcej
od wniosku Wydziału krajowego, a o . . . . . 2.548 „ mniej
od wniosków Rady szkolnej krajowej, a o . . . . . 250.256 „
więcej od wynikłości z r. 1892.

Wydatki.

Dział I.

Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych.

Rubr. I.

Poz. 1. Na pokrycie niedoboru z powodu płac i dodatków na pomieszkanie dla nauczycieli i nauczycielek etatowych według preliminarzy Rad szkolnych okręgowych wnosi komisya zgodnie z Radą szkolną . . . . . 705.490 zł.
czyli o 204.427 zł. więcej od wynikłości z r. 1892, o 98.230 zł. więcej od kwoty na r. 1892 preliminowanej. Powodem tak znacznego zwiększenia jest wynikające z uchwały sejmowej z d 2. kwietnia 1892 i z ustawy z 15. czerwca 1892 (Dz. u. kr. Nr. 46) podwyższenie płac i dodatków nauczycieli, przemianę istniejących szkół filialnych na etatowe, zamienienie wielu posad nauczycieli młodszych na posady nauczycieli starszych, wreszcie przekształcenie wielu szkół na więcejklasowe a tem samem zamienienie wielu posad nauczycieli nadetatowych na etatowe, jednak z potrąceniem 16% od potrzebnej na pokrycie tego wydatku kwoty tytułem interkalaryów od opróżnionych posad.

Poz. 2. Na pokrycie niedoboru na płace stałych nauczycieli religi w kwocie 72.725 zł. w myśl § 1. ust. kraj. z d. 1. grudnia 1889 Dz. u. kr. Nr. 71. w publicznych szkołach ludowych o 4 lub więcej klasach, tudzież wydziałowych, w których liczba godzin religii we wszystkich klasach, w których mają je udzielać wynosi 18 godzin tygodniowo, a liczba dzieci ich wyznania i obrządku przenosi 80, oraz na remuneracye za udzielanie nauki religii, wnosi komisya zgodnie z Radą

szkolną krajową . . . . . 90.725 zł.
czyli o 21.051 zł. więcej od wynikłości z r. 1892, a o 1479 zł. mniej od kwoty na r. 1893 uchwalonej.
Druga część kwoty poz. 2. 18.000 zł. w moc §. 5. powyższej ustawy przeznaczona dla duchownych właściwej władzy kościelnej, względnie przełożenstwa izraelickich gmin wyznaniowych w wyższych klasach publicznych szkół ludowych począwszy od 4-tej, oraz w szkołach wydziałowych, w których nauka religii w myśl §. 1. nie jest zapewnioną, nauczający mają prawo funkcyę tę łączyć z posadami duszpasterskiemi i liczą za godzinę 20 zł. rocznie.
Korzystniejszy, aniżeli zeszłego roku stosunek tych dwóch kwot dowodzi spodziewanego, a wielce pożądanego systemizowania większej niż dawniej liczby nauczycieli religii, w latach ubiegłych bowiem brak kandydatów na nauczycieli całkowite wykonanie powyższej ustawy utrudniał.

Poz. 3. Na częściowe pokrycie płac nauczycieli szkół w Tyczynie, Jaśliskach, Brzozowie i Radymnie odsetki od kapitału legowanego przez śp. biskupa Betańskiego, a wcielonego do majątku zarodowego krajowego funduszu szkolnego po 15 zł. 60 ct. . . . 62 „
Razem przeto wydatki rubryki I. wynosić będą . . . . 796.277 „
czyli o 225.778 więcej od wynikłości z r. 1892, o 96.751 więcej od kwoty na r. 1892 uchwalonej a o 119.566 zł. więcej od wynikłości z r. 1893.

Rubryka II.

Na mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe.

Wnosi komisya zgodnie z Radą szkolną krajową . . . . 47.127 „
czyli o 4365 zł. więcej od wynikłości roku 1892, o 1417 zł. więcej od kwoty na rok 1893. uchwalonej, a o 1817 zł. więcej od wynikłości z r. 1893. Część tego wydatku obracana na koszta korespondencyi urzędowej nauczycieli ciąży w moc prawa na funduszu szkolnym krajowym, jako na źródle uzupełniającem, drugą część na mniejsze potrzeby szkolne jak n. p. kreda papier, pióra i t. d. przeznaczoną w myśl art. 24. ustawy z 2. maja 1873. i noweli z 2. lutego 1885. dz. ust. kr. 29. i wywodów w dawnych, sprawozdaniach Wydziału krajowego i komisyi budżetowej zawartych do wydatków rad szkolnych miejscowych, przyjęcie tego wydatku na fundusz krajowy opiera się przeto nie na tytule prawnym ale na dobrowolnej każdorazowej uchwale Sejmu.

Powiększenie kosztów rubryki II. uzasadnia Rada szkolna krajowa zwiększoną ilością szkół i nauczycieli.

Rubryka III.

Przybory naukowe.

Komisya wnosi zgodnie z preliminarzem Rady szkolnej krajowej i Wydziału krajowego kwotę . . . . . 15.416 „
o 8909 zł. mniej od wynikłości z roku 1892, o 367 zł. mniej od kwoty na

r. 1893. uchwalonej, i od wynikłości z r. 1893. Jak dawniej tak i teraz zakupuje Rada szkolna krajowa przybory szkolne na podstawie szczegółowego wykazu i stale wyznaczonej kolei; znaczniejsze zakupno w latach dawniejszych i znaczne zniżenie ceny map (z 9 i 6 zł. 70 kr. na 4 zł.) Europy stały się przyczyną obniżenia tego wydatku w porównaniu do lat dawniejszych. Z uznaniem należy podnieść, że Rada szkolna krajowa w myśl życzenia komisyi budżetowej przez Sejm przyjętego do wiadomości wszystkie przybory z wyjątkiem map zakupuje w kraju, a nawet i co do jednej z map postarała się o wydawnictwo krajowe.

Rubryka IV.

Konferencye okręgowe.

Komisya wnosi zgodnie z Radą szkolną krajową . . . . 28.593 zł.
czyli o 8819 zł. więcej od wynikłości z r. 1892, a 1386 zł. więcej od kwoty uchwalonej na r. 1893 i od wynikłości z r. 1893. Zwiększenie się tego wydatku pochodzi z powodu zwiększonej o 308 liczby nauczycieli, wskutek przyrostu nowych szkół, licząc po 4 zł. 50 ct. na każdego nauczyciela.

Rubryka V.

Biblioteki okręgowe.

Komisya przyjmuje na ten cel zgodnie z Radą szkolną krajową . 4.125 „
czyli tyle, ile wydano w r. 1892. i i 1893.

Rubryka VI.

Na rozmaite wydatki.

Proponuje komisya zgodnie z Radą szkolną krajową . . . 15.447 „
czyli tyle, ile wydano w roku 1892. a 54 zł. więcej, aniżeli wydano w roku 1893.

Z kwoty powyższej przypada 4.000 na rozmaite drobne wydatki, jak np. ogłoszenia konkursów, komisye i dochodzenia dyscyplinarne.

Druga część składowa powyższej kwoty służy na ryczałtowe pokrycie wzorowo prowadzonej przez Radę szkolną krajową rachunkowości Rad szkolnych okręgowych, która 16 urzędników zatrudnia a po 155 zł. na okrąg kosztuje.

Rubryka VII.

Na utrzymanie szkół nowych.

Preliminuje komisya zgodnie z Radą szkolną krajową . . . 11.500 „
Kwota rzeczona jest równą uchwalonej na r. 1893., której jednak w r. ze-

szłym nie wydano; brak nauczycieli bowiem i budynków szkolnych sprawia, iż liczba szkół nieczynnych jest znaczną, a przeto i zakładanie nowych szkół tylko w miarę powyższych warunków jest możliwem.

Rubryka VIII.

Na płace i dodatki na pomieszkanie dla nauczycieli i nauczycielek nadetatowych.

na rok szkolny 1893/4 . . . . . 300.510 zł.
czyli o 26.328 zł. więcej od wynikłości z r. 1892.; a 1.731 zł. mniej od kwoty na r. 1893. uchwalonej, a o 20.0[illegible]3 zł. więcej od wynikłości z r. 1893.

Rubryka IX.

Zaliczki zwrotne dla funduszów szkolnych okręgowych.

Nadzwyczajny wydatek . . . . . 40.000 „
czyli o 26.475 zł. mniej od wynikłości z r. 1892., o 20.000 zł. więcej od kwoty na r. 1893. preliminowanej, a o 92.657 zł mniej od kwoty w r. 1893. rzeczywiście zaliczonej.

Komisya z naciskiem podnosi potrzebę prędkiego rozstrzygnięcia kwestyi udzielania zasiłków z funduszu szkolnego miastom, a w szczególności miastu Krakowowi, i zwraca uwagę Wydziału krajowego na trudności, które w obrocie funduszu szkolnego zwłoka w załatwieniu tych spraw wywołuje.

Zaliczki powyższe znajdują w Rubr. VIII poz. 24. dochodów częściowe wyrównanie; oprócz miast bowiem wyręczał niejednokrotnie na pewien czas fundusz krajowy zalegających kontrybuentów, co jednak tylko w czasie zwolnień ściągania prestacyi z powodu klęsk elementarnych da się uzasadnić.

Dział II.

Własne wydatki krajowego funduszu szkolnego.

Rubryka X.

Substytucye.

Poz. 13. Na wynagrodzenie dla nauczycieli i nauczycielek za godziny nadobowiązkowe . . . . . 40.000 „
czyli o 42.450 zł. mniej od wynikłości z r. 1892, 13.000 zł. mniej od kwoty uchwalonej na r. 1893; na mocy nowych planów naukowych bowiem liczbę godzin nadobowiązkowych ograniczono.

Poz. 14. Na zastępstwo nauczycieli i nauczycielek nie mogących udzielać nauki z powodu choroby lub innych przyczyn . . . . 15.000 „
czyli o 5.189 zł. więcej od wynikłości z r. 1892 a o 8.000 więcej od kwoty na r. 1893 uchwalonej, z powodu zaprowadzenia półrocznych kursów naukowych we Lwowie i w Krakowie celem

umożliwienia nauczycielom przygotowania się do egzaminu dla szkół wydziałowych, większa ilość zastępcow na pewien czas będzie potrzebną.

Suma kosztów rubryki X. wynosić będzie . . . . . 55.000 zł.
czyli o 37.261 zł. mniej od wynikłości z r. 1892, o 5.000 zł. mniej od kwotyna r. 1893 uchwalonej, a o 5.381 zł. mniej od wynikłości z r. 1893.

Rubryka XI.

Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye.

Proponuje komisya . . . . . 16.884 „
a więc o 300 zł. więcej od wniosku Wydziału krajowego o 800 zł. więcej od pierwotnego wniosku Rady szkolnej krajowej a o 800 zł. więcej od kwoty wydanej w r. 1892. a o 964 zł. więcej od kwoty wydanej w r. 1893.

Komisya uchwaliła wstawić pod Rubr. 23a dla Ochronki Bazylianek we Lwowie 300 zł. Wniosek Wydziału krajowego jest o 500 zł. wyższym od pierwotnego wniosku Rady szkoinej krajowej, która podwyższenie subwencyi dla szkoły pp. Klarysek zaleciła.

Wnioskiem tym załatwioną została petycya Nr. 1137|964 Petroneli Klary Oskard przełożonej klasztoru panien Klarysek w Starym Sączu.

Petycye L. 194|182 przełożonej domu filialnego sióstr Felicyanek w Besku, o zapomogę dla szkoły prywatnej żeńskiej sióstr Felicyanek w Besku, L. 1068|913 Wizytatorki zgromadzenia sióstr miłosierdzia w Rozdole o subwencyę dla szkoły żeńskiej w Rozdole, utrzymywanej przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia, L. 107|1915. Józefy Cichoń, przełożonej panien Augustyanek na Kaźmierzu w Krakowie o podwyższenie subwencyi na szkołę,wnosi komisya odesłać do Rady szkolnej krajowej w celu zbadania i ewentualnego uwzględnienia przy układaniu preliminarza na r. 1895.

Rubryka XII.

S t y p e n d y a.

Poz. 24. Dla kandydatów i kandydatek stanu nauczycielskiego proponuje Rada szkolna krajowa . . . . . 70.000 „
czyli o 10.000 zł. więcej od kwoty na rok 1893 uchwalonej i w tymże roku wydanej, a o 33.118 zł. więcej od wynikłości z roku 1892.

Potrzebę powiększenia rzeczonego wydatku uzasadnia Rada szkolna otwarciem nowego seminaryum nauczycielskiego w Samborze w preliminarzu na rok 1893 nieuwzględnionego, tudzież zamierzonem otwarciem dwóch jeszcze nowych seminaryów nauczycielskich, a wreszcie zaprowadzeniem w wielu seminarych klas równorzędnych, również jak i powiększeniem liczby szkół nieczynnych, których 1. stycznia 1894 było 397, oraz faktem, że 853 nauczycieli przepisanej kwalifikacyi nie posiada. Wydział krajowy zaś na Radzie z dnia 3. listopada 1893 zredukował w preliminarzu stypendya do kwoty 60.000 zł.

Powodem obniżenia kwoty powyższej przez Wydział krajowy było pożałowania godne niedopełnieniem przez c. k. Rząd dwukrotnie wskazanego przez Sejm przy uchwalaniu subwencyi, a mianowicie podwyższenia subwencyi państwowej na stypendya dla kandydatów na nauczycieli szkoł ludowych. Powód ten do odmówienia subwencyi byłby zupełnie słusznym, gdyby c. k. Rząd stał na zajętym dotychczas w tej sprawie odpornem wobec rezolucyi Sejmu stanowisku. Komisya ma jednak pewne powody do mniemania, że Rząd w przyszłym budżecie subwencyę państwową dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych podwyższy.

Komisya zaleca przeto Wys. Sejmowi przyjęcie kwoty 70.000 zł. czyli o 5.000 mniej od wniosku Rady szkolnej krajowej, a ponieważ podwyższenie rzeczonego wydatku w porównaniu do r. ubiegłego jedynie tylko od 1. września 1894 wypłacić się mające stypendya pokrywa, upoważnia Komisya Wydział krajowy i Radę szkolną krajową do wstawienia do preliminarza na rok 1895, kwoty 90.000 zł. czyli o 20.000 zł. więcej, niż w preliminarzu na rok 1893. Komisya proponuje również ponowienie po raz 3-ci rezolucyi:

„Sejm wzywa c. k. Rząd o podwyższenie subwencyi państwowej na stypendya dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych“.

Zaznaczyć także należy, że Rada szkolna krajowa, wykonywując rezolucyę przez Sejm w r. 1893. uchwalonej przestrzega, ażeby stypendyści nietylko przyjmowali zobowiązania, iż natychmiast po ukończeniu seminaryów posadę w publicznej szkole ludowej przyjmą, ale aby również wywiązali się należycie z tego zobowiązania.

Nad petycyami 874|781 Łucyi Spitzerowej, prywatnej nauczycielki w klasztorze PP. Benedyktynek orm. we Lwowie, o udzielenie stypendyum lub zapomogi dla swej córki Maryi celem kształcenia jej na nauczycielkę i L. 701|601 Antoniny Grodzickiej, wdowy po śp. Michale Grodzickim o stypendyum dla córek, wnosi Komisya przejście do porządku dziennego, rozdawnictwo stypendyum bowiem należy do władzy wykonawczej.

Rubryka XIII.

Remuneracye i zapomogi.

Poz. 25.	Remuneracye i zapomogi dla nauczycieii	14.000 zł.
Poz. 26.	Remuneracye za naukę robót ręcznych	31.575 „

czyli o 2.305 zł. więcej od kwoty na rok 1893 uchwalonej, a o 9.328 zł. więcej od kwoty w r. 1892 wydanej.

W roku 1894 kraj płacić będzie za naukę robót ręcznych w 1288 szkołach, czyli o 114 szkół więcej od r. ubiegłego. — Ponieważ w moc ustawy pań. z dnia 14. maja 1868 L. 62 Dz. u. p. nauka robót ręcznych jest przedmiotem obowiązkowym, nauczycielki klasowe wtedy tylko za nią pobierają remuneracye, gdy ilość godzin przez nie udzielanych jest większą aniżeli 30 na tydzień.

Suma wydatków rubryki XIII. 45.575, będzie o 9.491 zł. większą od wynikłości z r. 1892 a o 6.007 zł. większą od wynikłości z r. 1893

Rubryka XIV.

Remuneracye dla inspektorów okręgowych.

Poz. 27. Przyjmuje komisya zgodnie z Radą szkolną . . . . . 1.000 zł.
czyli o 1.000 zł. mniej od wynikłości z r. 1892 i 1893. Wskutek przeprowadzenia w moc ustawy z d. 9. czerwca 1892 stabilizacyi większej liczby inspektorów i podwyższenia ich płac proponuje Rada szkolna niższy wydatek.
Komisya wyraża nadzieję, że w myśl rezolucyi z r. 1884, w której Sejm nietylko należytego uposażenia ale i wspierania inspektorów przez remuneracye i zapomogi od rządu się domagał, wydatak ten, który wyłącznie skarb państwa obciążać powinien całkowicie odpadnie.

Rubryka XV.

Utrzymanie budynków

Poz. 28. Przedtem podatki i daniny . . . . . 280 „
Na utrzymanie budynku szkolnego w Tarnowie, będącego w części własnością krajowego funduszu szkolnego.
Na podatki z gruntów szkolnych nie było w ostatnich latach żadnych wydatków a ekwiwalenta w r. z. opłacono, wskutek tego suma rubr. XV. będzie o 64 zł. niższą od wynikłości z r. 1892, a o 370 złr. niższą od kwoty na r. 1893 uchwalonej, a o 339 zł. niższą od kwoty w r. 1893 wydanej.

Rubryka XVI

Koszta podróży i dyety.

Poz. 26. Na koszta podróży i dyety dla nauczycieli przeniesionych ze względów służbowych . . . . . 2.000 „
Dzyli o 1.000 złr. więcej od wynikłości r. 1892, a o 159 zł. więcej od wynikłości z r. 1893.
Powodem wzrostu tej kwoty jest częstsze korzystanie z prawa przenoszenia nauczycieli w moc art. 9. ust. z dnia 1. stycznia 1889 Dz. u. kr. cz. III. nr. 16. przez Radę szkolną krajową.

Rubryka XVII.

Poz. 30. **Dodatki pięcioletnie** . . . 176.000 „

czyli o 5.232 zł. więcej od wynikłości z r. 1892 a o 6.000 zł. więcej od kwoty na r. 1893 uchwalonej.

Rubryka XVIII.

Poz. 31. **Dodatek do funduszu emerytalnego.** 12.800 „

Rubryka XIX,

Poz. 32. Na emerytury dla nauczycieli, którzy utracą posadę wskutek reorganizacyi szkół . . . . . 4.500 „
Czyli o 500 zł. mniej, aniżeli uchwalono na r. 1893, o 257 zł. mniej od wynikłości z r. 1892. a o 1.449 zł. więcej od wynikłości z roku 1892.

Rubr. XX.

Dary z łaski.

Poz. 33-64. 1) Stałe zgodnie z wnioskiem Rady szkolnej . . . . 1.997 zł.
Oprócz tego wstawia komisya na wniosek Wydziału krajowego Sprawozdaniem LW. kr. 60.635|93 objęty następujące pozycye:

Poz. 65.	Michał Kobryn	120 zł.	rocznie
„ 66.	Marya Dąbrowska	70 „	„
„ 67.	Rozalia Panek	50 „	„
„ 68.	Agnieszka Jatbrzykowska	120 „	„
	Razem . .	2.357,	

czyli o 360 zł. więcej od pierwotnego wniosku Wydziału krajowego.

Przychylając się do wniosku Wydziału krajowego w Sprawozdaniu LWkr. 60.635 zawartego zaleca komisya Sejmowi przyznanie tytułem jednorazowych zapomóg:

„ 69.	Ludwice Zawadzkiej	40 zł.
„ 70.	Klementynie Vicyk	30 „
„ 71.	Julii Torostynowej	50 „
„ 72.	Józefie Baley	50 „
„ 73.	Elżbiecie Zdunowiczowej	40 „
„ 74.	Józefie Jaroszowej	40 „
„ 75.	Felicyi Machalskiej	30 „
„ 76.	Emilii Balickiej	40 „
„ 77.	Albinie Sieczyńskiej	40 „
„ 78.	Olimpii Rubachowej	50 „
„ 79.	Bronisławie Jakimowskiej	32 „
„ 80.	Sierocie po nauczycielu Cyrylu Płoszczuk	50 „
	Byłym nauczycielom:	
„ 81.	Mikołajowi Stetkiewiczowi	40 „
„ 82.	Klemensowi Gabryelowi	30 „
„ 83.	Piotrowi Koczyndykowi	30 „
„ 84.	Janowi Cichońskiemu	50 „
„ 85.	Antoniemu Frydrychowi	60 „
	Razem . .	702 zł.

Poz. 86.	Oprócz tych zapomóg wnosi komisya zgodnie z odezwą Wydziału krajowego L. 2821/94 udzielenie Janowi Łopatyńskiemu jednorazowej zapomogi	40 zł.
	a zgodnie ze Sprawozdaniem Wydziału krajowego L. 1195 . .	
Poz. 87.	Szymonowi Teśluchowi daru z łaski	50 „
	Razem . .	90 zł.

Komisya zaleca Sejmowi przyjęcie wniosków Wydziału krajowego zawartych w Sprawozdaniu LW. 60/635.

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1) Sejm upoważnia Radę szkolną krajową do policzenia nauczycielowi Danielowi Szewczukowi, w razie przeniesienia go w stan spoczynku, lat służby nauczycielskiej, począwszy od 14. lipca 1866 r., t. j. od chwili uzyskania kwalifikacyi na młodszego nauczyciela.

2) Nad petycyami emerytowanych nauczycieli Jana Stupnickiego i wdów po nauczycielach Teofili Proskurnickiej i Karoliny Pietraszkiewiczowej przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Komisya podwyższa ryczałt na jednorazowe zapomogi wdów po nauczycielach i emerytowanych nauczycieli, który 3.000 złr. wynosić będzie, pozostawiając jego rozdzielenie Radzie szkolnej krajowej. — Nie czując się kompetentną do spraw czysto administracyjnych, a oprócz tego ze względu na wielką liczbę wniesionych do Sejmu petycyi o dary z łaski, natury wyjątku pozbawionych, zaleca komisya Wys. Sejmowi przejście do porz. dziennego nad petycyami L. 534/446 Grona nauczycielskiego 4-kl. szkoły męsk. i 3-kl. szkoły żeńsk. w Rymanowie o zapomogi ze względu na długotrwałą w tem miasteczku cholerę, L. 621/531 Nauczycieli z Medyki, Stubienka, Baryczа-Stubna, Nakła, Pożdziacza i Torek o zapomogi z powodu klęsk elementarnych, L. 791/683 Justyna Tyłło, o zapomogę jako dodatek do przyznanej emerytury, L. 539/451 Andrzeja Jurczyńskiego, emerytowanego nauczyciela w Podgórzu, L. 790/682 Anny Zielińskiej, wdowy po nauczycielu szkół ludowych, L. 1097|942 Eugenii Stefaniów, wdowy po nauczycielu w Ostopkowcach, pow. kołomyjskim, L. 1096|941 Malwiny Malawskiej, wdowy po nauczycielu ludowym, L. 1114|948 Joanny Kobryn wdowy po nauczycielu ludowym w Obertynie, L. 887|764 Teofili Hrycyna, wdowy po nauczycielu ludowym w Kołomyi, L. 885|732 Ludmili Nowogrodzkiej wdowy po nauczycielu wiejskim w Jarosławiu, L. 884|701 Emilii Górskiej, wdowy po emerytowanym nauczycielu ludowym w Bilczu, L. 885|760 Barbary Zharskiej wdowy po nauczycielu ludowym w Dunajowie, L. 882|759 Józefy Ostrowskiej, wdowy po Dyrektorze Szkoły Wydziałowej, L. 73|31 Maryi Wojmowskiej wdowy po nauczycielu ludowym w Posadzie Sanockiej, L. 163|101 Henryki Janowicz, wdowy po nauczycielu ludowym w Brzeżanach, L. 234|172 Barbary Zahaczewskiej, wdowy po nauczycielu ludowym w Obertynie, L. 218|156 Franciszki Wisłockiej, wdowy po nauczycielu, L. 208|146 Stanisławy Krawczykowej, wdowy po nauczycielu w Podhajcach, L. 195|135 Leopoldyny Kołeckiej wdowy po nauczycielu ludowym, L. 165|103 Katarzyny Jacuk, wdowy po nauczycielu szkół ludowych w Jaworkach, L. 1145|972 Ludwika Zimmer, nauczyciela w Zubsuchem, L. 1149|976 Antoniny Chodackiej emerytowanej nauczycielki w Dębnej, L. 166|104 Balbiny Dąbrowskiej, wdowy po nauczycielu ludowym, L. 541|453 Ludmili Tomek, byłej stałej nauczycielki w Winnikach, L. 540|452 Piotra Bierońskiego, emerytowanego nauczyciela w Makowie, L. 542|454 Pauliny Kosonockiej wdowy po nauczycielu ludowym w Luczycach, L. 532|444 Feliksa Krzyżanowskiego, nauczyciela młodszego w Żórawnie, L. 548|400 Czesławy Radoniownej, L. 538|450 Kazimiry Zdrojkowskiej, emerytowanej nauczycielki szkół ludowych, L. 681|581 Stefanii Dąbrowskiej, nauczycielki przy szkole żeńskiej w Brzeżanach, L. 688|588 Franciszki Krokowskiej wdowy po nauczycielu, L. 689|589 Pauliny Trusiewiczowej, wdowy po nauczycielu ludowym w Ro-

hatynie, L. 787|679 Jana Zasadniego, emerytowanego nauczyciela szkoły pospolitej w Krakowie, L. 823|714 Iwana Petryszyna, kierownika szkoły w Podhorcach, L. 784|675 Emila Wiszomirskiego, nauczyciela ludowego w Witwicy, L. 788|680 Józefy Szyczyto, wdowy po nauczycielu szkół ludowych, L. 789|681 Emilii Babian wdowy po nauczycielu, L. 1095|940 Stefana Taklińskiego nauczyciela szkoły ludowej w Skołoszowie, L. 1052|897 Michała Mathiasza nauczyciela ludowego w Sądowej Wiszni, L. 1094|939 Wojciecha Matysiaka, kierującego nauczyciela szkoły w Skawinie, L. 1027|877 Edwarda Orleckiego, emerytowanego nauczyciela szkół ludowych w Nowosielcach, L. 999|861 Józefa Czopanowskiego nauczyciela kierującego w Dobromilu, L. 881|758 Stefana Czesnyka nauczyciela w Torkach, L. 880|757 Piotra Koczyndyka, emerytowanego nauczyciela ludowego we Lwowie, L. 873|700 nauczycieli IV. i VI. klasowej szkoły ludowej męskiej w Samborze, L. 875|702 Jana Dudiaka, nauczyciela przy szkole ludowej w Lesiówce, L. 278|202 Karola Gemsera, nauczyciela w powiecie Gorlickim, L. 282|206 Jana Kaźmierza Kratzera, nauczyciela przy szkole ludowej w Kętach, L. 285|209 Jana Zaremby, b. nauczyciela w Siedliskach obecnie w Wiśniczu, L. 71|29 Maryana Malawskiego w Pradze, L. 783|675 nauczycieli szkół ludowych w pow. Dolińskim, L. 1143|970 Zarządu szkoły w Libochorce, L. 281|205 Piotra Swidnickiego, emerytowanego nauczyciela z Dunajowa, zapomogi, a względnie dary z łaski lub dodatki drożyźniane, oraz nad petycyą L. 505|417 Rady szkolnej miejscowej w Majdanie obok Kolbuszowej o wynagrodzenie kierownikowi szkoły Wojciechowi Bobakowi za 2-letnią samoistną pracę przy 2-klasowej szkole w Majdanie.

Komisya nie zaprzecza bynajmniej, że w rzędzie powyżej wymienionych petycyi mogą się znajdować szczególnego uwzględnienia godne wypadki, rozgatunkowanie ich jednak i ocenienie nie należy do atrybucyi Sejmu i do Rady szkolnej krajowej, a odesłanie tego rodzaju petycyi do Rady szkolnej naraża tak Radę szkolną jak i Wydział krajowy na uciążliwą, a ze względu na skutki zupełnie zbyteczną pisaninę. — Leży przeto tak w interesie administracyjnego porządku jak i w interesie petentów, ażeby na przyszłość udawali się bezpośrednio do Rady szkolnej krajowej, która jedynie tylko wyjątkowego zalecenia godne wypadki w granicach ryczałtu uwzględnić ma prawo.

Jednorazowe dary z łaski wynosić będą	3.792 zł.
u zatem o 1.292 zł. więcej od wniosku Rady szkolnej krajowej o . .	1.292 „
więcej o kwoty na r. 1893 uchwalonej a o 937 zł. więcej od kwoty w roku 1892 wydanej.	
Razem przeto na dary z łaski wnosi komisya	6.149 „
czyli o	1.652 „
więcej od kwoty przez Radę szkolną krajową preliminowanej	

Rubr. XXI.

Potrzeby szkół ogólnej natury.

Poz. 89.	Na potrzeby szkół wedle obecnego stanu	1.000 zł.
Poz. 89. b.	Na krajową konferencyę nauczycieli w myśl §. 66. noweli z dn. 2 maja 1883 odbywać się mającą nie preliminuje Rada szkolna żadnego wydatku, konferencya odbędzie się bowiem dopiero w r. 1899.	

Poz. 90. Na kurs wakacyjny nauki zręczności dla nauczycieli szkół ludowych preliminuje komisya . . . . . 1.600 zł.
tyle, ile ma r. 1893 przyzwolono i w r. 1892 i 1893 wydano.

Komisya wnosi petycyę Nr. 867/744 krakowskiego oddziału tow. pedagogicznego o udzielenie subwencyi na utrzymanie szkoły zręczności odesłać do Rady szkolnej krajowej do zbadania i ewentualnego uwzględnienia w preliminarzu na r. 1895 z tem jednak zastrzeżeniem, że do nauki zręczności przyczyniać się powinny czynniki miejscowe w wyższej mierze, aniżeli to wykazuje powyższa petycya.

Poz. 91. Na zakupno warstatów i narzędzi do nauki zręczności dla szkół ludowych . . . . . 3.044 „
czyli o . . . . . 722 „
mniej od kwoty przyjętej na r 1893 a o . . . . . 1.612 „
mniej od wynikłości z r. 1892.

Z powodu zaopatrzenia szkół bowiem w znaczną ilość warsztatów i narzędzi w r. 1892 i 1893 niższy wydatek na ten cel okazuje się potrzebnym.

Do wydatków w celu urządzenia nauki zręczności na narzędzia przyczyniają sie w 23 szkołach, na narzędzia fundusze lokalne w kwocie 194 zł. na warsztaty w kwocie 163 zł.

Zasiłki na zakupno narzędzi do nauki zręczności dla szkół, które w r. 1893 narzędzia już otrzymały preliminuje Rada szkolna krajowa dla 28 szkół.

Suma rubryki XXI. wynosić będzie . . . . . 5.644 „
czyli o . . . . . 5.702 „
mniej od kwoty preliminowanej na r. 1893 o . . . . 1.612 „
mniej od wynikłości z r. 1892, a o . . . . . 9.476 „
mniej od wynikłości z r. 1893.

Rubryka XXII.

Przebieżne wydatki.

Poz. 92. Z powodu mylnych zarachowań c. k. urzędów podatkowych . 12.324 „
czyli tyle ile preliminowano w r. 1893 a o . . . . . 15.729 „ mniej
od wynikłości z r 1892 a o, ... 21.010 „ mniej
od wynikłości z r. 1893.

Rubryka XXIII.

Poz 93*a* i *b* Zasiłków bezzwrotnych i zwrotnych na budowę szkół Rada szkolna krajowa pod tą rubryką nie żąda z powodu ustanowienia osobnego funduszu pożyczkowego na ten cel.

W r. 1892 wydano na ten cel . . . . . 23.600 „
a w r. 1893 przyzwolono na zasiłki bezzwrotne . . . . 7.000 „

Przychylając się do wniosku Rady szkolnej krajowej objętego sprawozdaniem Wydziału kraj. L. 60.633 wnosi komisya budżetowa:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Z majątku zarodowego kraj. funduszu szkolnego wydziela się z d. 1 stycznia 1894 resztę należących do jego składu efektów i gotówki, a mianowicie: $4^1/_2\%$ obligacye gal. pożyczki kraj. imiennej wartości 100 zł., $4^1/_2\%$ listy zastawne gal. Banku kraj. w imiennej wartości 300 zł. książeczkę Banku kraj. nr. 288 na 71 zł, 80 ct.; 4% listy zastawne gal. Tow. kredyt. ziemskiego w imiennej wartości 9.500 zł. złożone z końcem r. 1893 jako rata pożyczki zaciągniętej przez fundusz krajowy, dopłatę konwersyjną w kwocie 1.064 zł., — wreszcie resztę nie spłaconego długu od funduszu kraj. w 4% listach zastawnych gal. Tow. kredyt. ziem. w nominalnej wartości 57.000 zł., — razem przeto efekta i gotówkę w sumie ogólnej 68.035 zł. 80 ct. względnie efekta, któreby za wykazaną gotówkę zakupione zostały i wciela się je do funduszu pożyczkowego dla gmin wiejskich na budowę szkół, utworzonego uchwałą Sejmu z d. 22. września 1892.

2) Kraj zobowiązuje się opłacać funduszowi szkolnemu kraj. od 1. stycznia 1894 do 31. grudnia 1912 tj. przez czas trwania funduszu pożyczkowego corocznie taką kwotę, jaką wydzielone obecnie z majątku zarodowego tegoż funduszu na rzecz funduszu pożyczkowego na budowę szkół efekta w chwili ich wydzielenia corocznie tytułem odsetek przynosiły, od wydzielonej zaś gotówki odsetki po 4% rocznie.

Kraj poręcza, iż z rozwiązaniem funduszu pożyczkowego na budowę szkół w dniu 1. stycznia 1913 zostaną z funduszu pożyczkowego, a o ileby tenże nie wystarczał, z funduszu kraj. zwrócone funduszowi szkolnemu kraj. na rzecz jego majątku zarodowego takie same efekta, jakie z niego na rzecz funduszu pożyczkowego wydzielone zostały, albo ich wartość w gotówce wedle kursu z dnia wydzielenia, tudzież cała kwota wydzielona w gotówce.

Przy tej sposobności musi jednak komisya budżetowa ponowić uczynione zeszłego roku a przyjęte przez Sejm do wiadomości zastrzeżenie, ażeby gminy do stawiania kosztownych budynków a względnie szkół murowanych tam gdzie, drewniane ich możności bardziej odpowiadają nie zmuszano, i ażeby przebudowania szkół ograniczyć do niezbędnej potrzeby. Komisya zaznaczyć musi potrzebę ponownego przypomnienia dotyczących tejże sprawy rozporządzeń i ścisłego ich wykonania.

Komisya wnosi odesłać do Rady szkolnej krajowej do zbadania i ewentualnego uwzględnienia przy zasiłkach i pożyczkach w granicach funduszu pożyczkowego petycye L. 1.200/1.012 gminy Jaśmierz i Posada Jaśmierska, L. 504/416 Rady szkolnej w Kulparkowie, L. 497/409 gminy Paszczyna, L. 643/543 gminy Łobozew, L. 644/544 miasteczka Wojniłowa, L. 645/545 gminy Magierowa, L. 821/712 Sióstr Felicyanek z Uhnowa, L. 858/135 Zwierzchności gminnej w Kotowej Woli, L. 1046/891 gminy Łowcza, L. 1015/874 gminy Wiśnicz nowy, L. 937/805 gminy Krotoszyn, L. 852/729 gminy Handzlowka, L. 1170/993 gminy Czeleśnicy i Niżankowice, L. 498/410 zwierzchnoći gminnej w Tryńczy, L. 265/189 gminy Steinau, L. 260/184 gminy Rogoźnik, L. 50/8 reprezentacyi gminnej w Rzędzinach i Gumniskach, L. 1170/993 gminy Czeleśnica L. 824/715, gminy Pojto, L. 1040/885 gminy Tartowce, o pożyczki a względnie zapomogi na budowę nowych budynków szkolnych albo odnowienie lub rozszerzenie już istniejących.

Dochody.

Rubryka I.

Odsetki od kapitałów przyjmuje komisya zgodnie z Radą szkolną krajową w kwocie . . . . . 13.773 zł.

o . . . . . 284 zł.
niższej od preliminowanej na r. 1893 o . . . . . 507 „
wyższej od otrzymanej w r. 1892. Główną przyczyną obniżenia dochodu była konwersya $4^1/_2\%$-owych listów zastawnych kredytowych ziemskich pod pozycyą 6.

Rubryka II.

Dochody z dóbr, realności i innych praw.

Przyjmuje Komisya w kwocie . . . . . 171 „
Czyli tyle ile preliminowano na rok 1893 i wydano w roku 1892

Rubryka III.

Dodatki.

Preliminuje komisya zgodnie z Radą szkolną krajową . . 40 „
Czyli o . . . . . 490 „
mniej, aniżeli preliminowano na rok 1893, a o 12 zł. mniej, aniżeli wydano w r. 1892.
Różnica z preliminarzem z r. 1892 pochodzi z tego powodu, że Rada szkolna krajowa nie preliminuje r. b. zwrotu pół części pensyi emerytalnych nauczycieli i nauczycielek przy salinach. — Sprawozdanie Syndyka Wydziału krajowego przy LW. 9244/93, wykazuje bowiem, że nie ma prawnego tytułu do żądania rzeczonego dodatku.

Rubryka IV.

Zysk ze sprzedaży książek.

Przyjmuje Komisya zgodnie z Radą szkolną krajową w kwocie . 2.835 „
Czyli tyle ile wydano w r. 1892 i przyjęto na rok 1893.

Rubryka VI.

Taksy od spadków.

Preliminuje Komisya zgodnie z Radą szkolną krajową w kwocie . 8.900 „
czyli o . . . . . 587 „
mniej od wynikłości z r. 1892, a o 300 zł. więcej od kwoty w r. 1893 uchwalonej.

Rubryka VII.

Rozmaite wpływy.

Zwroty zaliczek preliminuje Komisya w kwocie . . . . 40.000 zł.
czyli o . . . . . 3.804 „
mniej od trzechletniego przecięcia o 10.000 zł. więcej od kwoty preliminowanej na r. 1893 a o 3.998 zł. wyższej od wynikłości z roku 1893.

Do poz 22. Zaliczki nie spłacone przez fundusze szkolne okręgowe z końcem roku 1891 wynosiły kwotę . 83.201 zł. 02½ ct.
w r. 1892 udzielono nowych zaliczek w sumie . . . . . 48.562 „ 26½ „
razem . . 131.763 zł. 29— ct.
na to uiszczono w roku 1892 . . 36.001 „ 52 — „
pozostała z końcem r. 1892 zaległość wynosi . . . . . 95.761 zł. 77— ct.

Poz. 23. Zwroty mylnych zarachowań c. k. Urzędów podatkowych, tudzież zwroty korelatywne innych rubryk budżetowych, przyjmuje Komisya zgodnie z Radą szkolną krajową w kwocie . . . 24.000 „
czyli o . . . . . 1.400 „
mniej od uchwalonej na r. 1893 a o 231 zł. mniej od wynikłości z roku 1892.

Poz. 26. Zwroty zaoszczędzeń w zasiłkach danych funduszom szkolnym okręgowym za czas od r. 1874 do końca r. 1892. . 40.000 „
czyli o 10.000
mniej aniżeli preliminowano na r. 1893 a o 976 zł. mniej od wynikłości z roku 1892.

Do poz. 26. Fundusze szkolne okręgowe zalegały z końcem r. 1891 z tytułu nadebranych zasiłków w sumie 212.954 zł. 69 — ct.
w roku 1892 przybyła bieżąca należytość w kwocie . . . . . 56.307 „ 03 — „
razem . 269.261 zł. 72— ct.
z tej należytości odpisano w r. 1892 8.069 „ 02½ „
pozostało . 261·192 zł. 69½ ct.
na to uiszczono w r. 1892 . 39.024 „ 35½ „
pozostało w zaległości z końcem r. 1892 222.168 zł. 34 — ct.

Razem przeto dochody rubryki VII. wynosić mają . . . 104.008 „
czyli o . . . . . 1.396 „
więcej aniżeli uchwalono na r. 1893, a o 5.200 zł. więcej, aniżeli otrzymano w r. 1892.

Rubryka VIII.

Dodatek c. k. Skarbu państwa . . . . . 54.943 „

Rubryka IX.

Zwroty zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne, przyjmuje Komisya zgodnie z Radą szkolną krajową w kwocie . . . 15.000 „

czyli w tej samej wysokości co uchwalono na rok 1893 a o . 5.328 zł.
wyższej od wynikłości z r. 1893.

Do poz 28. Według wykazu E) rozdane gminom od r. 1876 do końca r. 1892 zaliczki wynoszą . . 313.598 zł. 26— ct.
na to uiszczono w powyższym okresie czasu . . . . . 246.645 „ 45— „ .
pozostała zaległość z końcem r 1892. wynosi . . . . . 66.952 zł. 81 ct
z której przypada do spłaty ratami:
a) w roku 1894 . . . . 9.688 zł. 96 ct.
b) z lat dawniejszych po koniec roku 1892 . . . . 5.531 „ 61½ „
razem . 15 220 zł. 57½ ct.

Ogólna suma dochodów, uchwalonych na rok 1893 wynosiła . . . . 198.748 zł.
Na rok 1894 preliminuje się . . 199.670 „
a zatem *więcej* o . . . . 922 zł.

mianowicie:

w rubryce I.	*mniej* o .	284 zł.		
„ III.	„ „ .	490 „		
„ VI.	*więcej* o .	— „	300 zł.	
„ VII.	„ „ .	— „	1.396 „	
razem	*mniej* o .	774 zł.		
	więcej „ .	— „	1.696 zł.	
			922 zł.	

Komisya wnosi odesłanie petycyi L. 866|148 Oddziału Towarzystwa pedagogicznego w Stanisławowie o udzielenie subwencyi dla wyższego Instytutu naukowo wychowawczego żeńskiego im. T. Lenartowicza w Stanisławowie do Rady szkolnej krajowej w celu zbadania i ewentualnego uwzględnienia przy układaniu preliminarza. —

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy przyjąć wniosek Wydziału krajowego.

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Począwszy od dn. 1. stycznia 1894 r. zniża się dotychczas uiszczane prestacye na płace nauczycieli gminom: Hranki-Kuty w powiecie bobreckim z kwoty 150 zł. na 120 zł. rocznie; Sienków w pow. kamioneckim z kwotą 200 na 130 zł. rocznie; Tetewczyce w powiecie kamioneckim z kwoty 214 zł. rocznie na 180 zł. rocznie.

2. Nad petycyami gmin: Grochowiec w pow. przemyskim i Chodaczkowa wielkiego w pow. tarnopolskim przechodzi się do porządku dziennego.

Również zaleca komisya Wys. Sejmowi zawarte w piśmie L. 176 i L. 246 wnioski Wydziału krajowego z d. 9. stycznia 1894.

„Począwszy od 1. stycznia zniża się gminom Chrząstowa i Tuszowa prestacye na płace nauczycieli szkół miejscowych z 200 na 150 zł. rocznie, — a gminie Hecznarowice z 200 zł. na 150 zł.

Komisya wnosi odesłanie do Wydziału krajowego do zbadania w porozumieniu z Radą szkolną krajową i zdania sprawy na przyszłej sesyi sejmowej petycyi L. 1115|949 gminy Opaki

pow. Drohobycz, L. 266|828 gminy Daszawa, L. 825|716 gminy w Strzelbicach, L. 1263|105 gminy Poznaczka Gniła, L. 1202|1014 Rady gminnej w Stebniku L. 1245|1048 gminy Lipy, L. 1199|1011 gminy Kossowy, L. 503|415 gminy Rehfeld, L. 648|548 gminy Sękowa, L. 649|549 Zwierzchności gminnej Sękowa, L. 769|661 gminy Alwernia, L. 1036|881 gminy Dembowa, L. 965|827 gminy Ulanica, L. 856|733 gminy Chorostków, L. 290|214 gminy Babuchów, L. 288|212 gminy Zboiska, L. 291|215 Zwierzchności gminnej w Czarnokońcach, L. 289|213 gminy Czarny Dunajec, L. 51|9) gminy Jędruszkowce, L. 125|63 gminy Jasienny, L. 126|64 gminy Maszkiewice, L. 233|171 gminy Sękowej, L. 215|153, gminy Trzemeśni, Tok, Poręby i Zasań, Zwierzchności gminnej w Tenetnikach L. 1164|989 gminy m. Limanowy, L. 770|662 gminy Rokietnicy, L. 771|663 Rady gminnej Żegoty Poremby, o zniżenie prestacyi szkolnych a względnie przejęcie ich na fundusz okręgowy szkolny

Komisya budżetowa wnosi: Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący preliminarz:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Od wniosku Wydziału kraj.		Od wniosku Rady szkolnej krajowej	
			Złote austryackie			więcej	mniej	więcej	mniej
		Wydatki.							
		DZIAŁ I.							
		Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych.							
I.	1—3	Na pokrycie niedoboruz powodu płac i dodatków na pomieszkanie dla nauczycieli i nauczycielek etatowych według uchwały finansowej na r. 1893.	796.277	—	796.277				
II.	4	Na mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe	47.127	—	47.127				
III.	5	Na przybory naukowe	15.416	—	15.416				
IV.	6	Na konferencye okręgowe . . .	28.593	—	28.593				
V.	7	Na biblioteki okręgowe	4.125	—	4.125				
VI.	8	Na rozmaite wydatki	15.447	—	15.447				
VII.	9—10	Na utrzymanie szkół nowych . .	11.500	—	11.500				
VIII.	11	Na płace i dodatki na pomieszkanie dla nauczycieli i nauczycielek nadetatowych na rok szkolny 1893/4.	300.510	—	300.510				
IX.	12	Zaliczki zwrotne dla funduszów szkolnych okręgowych		40.000	40.000				
		Suma działu I. .	1,218.995	40.000	1,258.995				
		Dział II.							
		Wydatki własne krajowego funduszu szkolnego.							
X.	13—14	Substytucye	55.000	—	55.000				
XI.	15—23	Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye	—	16.884	16.884	300	—	800	—
XII.	24	Stypendya	70.000	—	70.000	10.000			5.000
XIII.	25—26	Remuneracye i zapomogi	45.575	—	45.575				
XIV.	27	„ dla inspektorów okręgowych	1.000		1.000				
XV.	28	Utrzymanie budynków	280	—	280				
XVI.	29	Koszta podróży i dyety	2.000	—	2.000				
XVII.	30	Dodatki pięcioletnie	176.000	—	176.000				
XVIII.	31	Dodatek do funduszu emerytalnego .	12.800	—	12.800				
XIX.	32	Emerytury	—	4.500	4.500				
XX.	33—88	Dary z łaski	6.149	—	6.149	1.652		1.652	
XXI.	89—91	Potrzeby szkół ogólnej natury . .	5.644	—	5.644				
XXII.	92	Przebieżne wydatki	12.324	—	12.324				
XXIII.	93	Zasilki na budowę szkół	—	7.000	7.000				
		Suma działu II. .	386.772	28.384	415.156	11.952		2.452	5.000
		„ „ I. .	1,218.995	40.000	1,258.995				2.452
		Suma wydatków .	1.605.767	68.384	1,674.151				2.548

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1—10	Odsetki od kapitałów	13.773	—	13.773
II.	11—15	Dochody z dóbr, realności i innych praw . . .	171	—	171
III.	16—18	Dodatki	40	—	40
IV.	19	Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	2.835	—	2.835
V.	20	Zapisy i darowizny	—	—	—
VI.	21	Taksy od spadków	8.900	—	8.900
VII.	22—26	Rozmaite wpływy	104.008	—	104.008
VIII.	27	Dodatek z c. k. Skarbu państwa	54.943	—	54.943
XI.	28	Zwroty zaliczek, udzielonych gminom na budynki szkolne	15.000	—	15.000
		Suma dochodów .	199.670	—	199.670
		Z porównania ze sumą wydatków	1,605.767	68.384	1,674.151
		Okazuje się **niedobór** do pokrycia z funduszu krajowego	1,406.097	68.384	1,474.481

Komisya wnosi pod Rubr. VII. poz. 53. budżetu krajowego wstawić niedobór w kwocie 1,474.481. zł.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Kozłowski.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Do rubryki VII. poz. 53.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o krajowym funduszu emerytalnym na rok 1894.

Art. 54. ustawy z dnia 1. stycznia 1889. Dz. u. kr. Cz. III Nr. 16., nakłada na Wysoki Sejm obowiązek badania zamknięć rachunków zarządzanego w moc art. 52. ust. kr. z dnia 2. maja 1873. L. 251 Dz. u. kr. funduszu emerytalnego i udzielania odnośnych absolutoryów, a z tytułu przepisanego ustawą powyższą art. 54. lit. *g*) pokrycia niedoborów rzeczonego funduszu w miarę o ile inne źródła w ustawie wskazane, a poniżej wyszczególnione na to nie wystarczają, który to fakt od r. 1891. corocznie się powtarzał, posiada Sejm prawo wglądania w preliminarze funduszu emerytalnego.

Naturę prawną i genezę funduszu emerytalnego przedstawiają szczegółowo sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 17. października 1887. L. W. 27.574/87 i z 22. października 1888. l. 41.513/88 i sprawozdania Komisyi budżetowej o budżecie krajowym na r. 1891. i 1892.

Wedle wniosków Wydziału krajowego i Rady szkolnej krajowej wynosić będą

wydatki funduszu emerytalnego	213.675 zł.
a zatem więcej od kwoty uchwalonej na r. 1893. o	4.735 „
a zatem od wynikłości r. 1892. o	45 „
Dochody będą wynosić	91.667 „
a przeto więcej od kwoty uchwalonej na r. 1892. o	9.682 „
a mniej od wynikłości z r. 1891. o	8.233 „

Obliczenia wydatków w moc artykułu 39., 40., 41., 43., 45., 46., 47. i 53. ustawy z dnia 1. stycznia 1889. Dz. u. kr. Nr. 16. Rubr. I., Rubr. II. i Rubr. III. opierają się na wykazach odnośnych wydatków, aż po dzień sporządzenia preliminarza na r. 1893. asygnowanych i na trzechletniem przecięciu przybytku tychże wydatków, który po sporządzeniu preliminarza następował.

Wydatki Rubr. V. i VI. bardziej od przypadku zawisłe obliczyła Rada szkolna krajowa wedle trzechletniego przecięcia.

Wydatki.

Rubr. I. poz. 1. Emerytury czasowe nauczycieli i nauczycielek . 8.900 zł.
przyjmuje komisya wedle wniosków Rady szkolnej krajowej w kwocie o 1.200 zł. wyższej od kwoty, na r. 1893. uchwalonej, a o 1.687 zł. wyższej od kwoty w r. 1892 wydanej.

Rubr. II. poz. 2. Emerytury dożywotnie nauczycieli i nauczycielek 129.200 zł.
czyli o 20 zł. więcej od wydatku na ten cel w r. 1892., a o 2.500 zł. więcej od kwoty na r. 1893 uchwalonej.

Rubr. III. poz. 3. Pensye dla wdów po nauczycielach . . . 50.540 „
czyli o 6 zł. więcej od wynikłości z r. 1892., a o 1.640 zł. więcej od kwoty na r. 1893. uchwalonej.

Rubr. IV. poz. 4. Dodatki na wychowanie dzieci po nauczycielach . 15.000 „
czyli o 1.776 zł. mniej od kwoty na r. 1892 wydanej, a o 900 zł. mniej od kwoty na r. 1893. uchwalonej.

Rubr. V. poz. 5. Odprawy i kwartały pozgonne . . . . 8.530 „
czyli o 275 zł. mniej od wynikłości z r. 1892., a o 680 zł. a mniej od kwoty na r. 1893. uchwalonej.

Rubr. VI. poz. 6. Zwroty z interkalaryów . . . . . —

Rubr. VII. poz. 7. Zwroty z wkładek emerytalnych nauczycieli i nauczycielek . . . . . 855 „
czyli o 497 zł. więcej od wynikłości z r. 1892., a o 345 zł., mniej od kwoty na r. 1893. uchwalonej.

Rubr. VIII. poz. 8. Koszta zarządu . . . . . 50 „
t. j. tyle ile na r. 1893. uchwalono.

Dochody.

Rubr. I. poz. 1. Odsetki od kapitałów . . . . . 1.300 „
o 161 zł. niższe od wynikłości z r. 1892 i od kwoty na r. 1893. uchwalonej z powodu konwersyi listów Towarzystwa kredytowego ziemskiego.

Rubr. II. poz. 2. Dodatki stałe z krajowego funduszu szkolnego . 12.800 „
na podstawie art. 52 ustawy z dnia 1. stycznia 1889.

Rubr. III. poz. 3. Zapisy i darowizny . . . . . —

Rubr. IV. poz. 4. Interkalarya od opróżnionych posad nauczycielskich 14.147 „
czyli o 1.102 zł. mniej od kwoty otrzymanej w r. 1892., a o 2.164 zł. więcej od kwoty na r. 1893 uchwalonej. Podstawą obliczenia jest trzechletnie przecięcie.

Rubr. V. poz. 5. Stałe wkładki nauczycieli i nauczycielek . . 52.083 „
czyli o 5.213 zł. mniej od kwoty otrzymanej w r. 1892., a o 5.804 zł. więcej od kwoty uchwalonej na r. 1893. Podstawą obliczenia jest art. 52. ust. z dnia 1. stycznia 1889. i trzechletnie przecięcie.

Rubr. VI. poz. 6. Wkładki 2% za czas służby przedetatowej . . 11.347 „
czyli o 742 zł. od wynikłości z r. 1892., a o 875 zł. więcej od kwoty na rok 1893. uchwalonej. Podstawą obliczenia jest art. 50 wyż powołanej ustawy i trzechlecia.

Rubr. VII. poz. 7. Rozmaite przychody . . . . . —

Efektów wartościowych posiada fundusz szkolny emerytalny 32.548 zł. 28 ct.
oraz odsetki . . . . . 1.461 „ 50 „
Efekta majątku obrotowego wynoszą . . . . . 258 „ 37 „

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	SUMARYUSZ	Wniosek Rady szk. krajowej (zwyczajne złote austryackie)	Wniosek Wydziału krajowego (zwyczajne złote austryackie)
		Wydatki.		
I.	1	Emerytury czasowe nauczycieli i nauczycielek .	8.900	8.900
II.	2	„ dożywotnie „ „ „ .	129.200	129.200
III.	3	Pensye dla wdów po nauczycielach . . .	50.540	50.540
IV.	4	Dodatki na wychowanie sierót po nauczycielach .	15.000	15.000
V.	5	Odprawy i kwartały pozgonne	8.530	8.530
VI.	6	Zwroty z interkalaryów	—	—
VII.	7	Zwroty wkładek emerytalnych	855	855
VIII.	8	Koszta zarządu	50	50
IX.	9	Rozmaite wydatki	—	—
		Suma wydatków .	213.075	213.075
		Dochody.		
I.	1	Odsetki od efektów	1.300	1.300
II.	2	Datek stały z krajowego funduszu szkolnego .	12.800	12.800
III.	3	Zapisy i darowizny	—	—
IV.	4	Interkalarya od opróżnionych posad . . .	14.147	14.147
V.	5	Stałe wkładki nauczycieli i nauczycielek . .	52.083	52.083
VI.	6	Wkładki dwuprocentowe za czas służby przedetat.	11.347	11.347
VII.	7	Rozmaite przychody	—	—
		Suma dochodów .	91.677	91.677
		Z porównania ze sumą wydatków .	213.075	213.075
		okazuje się **niedobór** do pokrycia z fund. kraj.	121.398	121.398

Komisya wnosi wstawić niedobór do pokrycia pod rubr. VII. poz. 53. funduszu krajowego w kwocie . . . . . 121.398 zł.

We Lwowie dnia 5. lutego 1894.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Wł. Kozłowski.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka VII.

poz. 63 do 72

Sprawozdanie komisyi budżetowej

o preliminarzu funduszu krajowego rubr. VII. poz. 63—72 i o petycyach do tego działu budżetu odnoszących się.

(Sprawozdawca poseł St. hr. Badeni.)

Komisya budżetowa wnosi:

Poz. 63. Teatr polski w Krakowie do rozporządzalności Wydziału krajowego . 8.000 zł.

Według nadzwyczaj wyczerpującego sprawozdania komisyi teatralnej teatru krakowskiego za ostatnie 3 miesiące, teatr krakowski tak dzięki inteligentnej i zadanie swoje należycie pojmującej Dyrekcyi, jak i z powodu pięknej i wygodnej sali teatralnej pozwala mieć nadzieję, iż teatr ten jest na drodze najpomyślniejszego rozwoju i wróci do dawnego a świetnego stanu.

Poz. 64. Teatr polski i opera polska we Lwowie do rozporządzalności Wydziału krajowego: *a*) Dramat i komedya 14.200 zł. *b*) Opera polska 10.000 zł. Razem . 24.200 zł.

Komisya budżetowa w tym roku pomija w zupełności uwagi o stanie teatru lwowskiego z powodu, iż komisya szkolna w sprawozdaniu swem o departamencie III. Wydziału krajowego poczyniła już uwagi, które Wysoki Sejm uchwałą z dnia 1. lutego do wiadomości przyjął. Ze stanowiska ściśle budżetowego nadmienić tylko wypada, że obecna Dyrekcya zwinęła jeden dział t. j. operetkę. Gdy jednak operetka może być tylko uważana jako środek do przysporzenia Dyrekcyi dochodów, któreby umożliwiły rozwój dramatu i opery, przeto zwinięcie tego działu musi być uważane jako zwykły środek administracyjny Dyrekcyi, a tem samem nie zostaje w żadnym stosunku do wysokości udzielić się mającej subwencyi.

Zarazem zwraca komisya budżetowa ponownie uwagę Wydziału krajowego, iż gdy w roku przyszłym kończy się kontrakt dzierżawny obecnej Dyrekcyi, jest rzeczą Wydziału krajowego już teraz zapewnić sobie odpowiedni wpływ przy zawieraniu przyszłej umowy dzierżawnej.

Pozycya 65. Na nagrody za najlepsze utwory sceniczne . . . . . 750 zł.

w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 26. listopada 1890., którą postanowiono, iż konkurs na najlepsze utwory sceniczne ma być rozpisywany co lat 3 z dwoma nagrodami po 500 zł. i 250 zł.

Gdy ostatni konkurs rozpisany został w roku 1891, przeto w roku 1894 musi być ponowny konkurs rozpisany.

Pozycya 66. a) Teatr ruski pod zarządem Towarzystwa „Besidy“ . . . . 7.250 zł

Towarzystwo „Besida“ wniosło do l. 765 petycyę o podwyższenie subwencyi do 10.000 zł. Komisya budżetowa jednak z uwagi na ogólny stan funduszów krajowych, tudzież, że subwencya ta w ostatnich latach kilkakrotnie podwyższoną została, a w obec personalu teatru ruskiego złożonego z 20 osób za dość znaczną uważaną być musi, wnosi:

Wysoki Sejm zechce uchwalić: Nad petycyą o podwyższenie subwencyi na teatr ruski przechodzi się do porządku dziennego.

W petycyi do l. 518 prosi Koło towarzyskie mieszczan w Stanisławowie o stałą subwencyę dla teatru polskiego w Stanisławowie. Na tenże cel uchwalił Wysoki Sejm w roku zeszłym jednorazowo 500 zł. Stały teatr w większem mieście prowincyonalnem może mieć nietylko znaczenie lokalne, lecz może zarazem stanowić przy odpowiedniem artystycznem kierownictwie praktyczną szkołę dramatyczną, w którejby się wyrabiały talenta dla teatrów stołecznych. Do powodzenia takiego teatru potrzebne jednak jest jeszcze bardziej niż subwencya krajowa poparcie czynników miejscowych. Dyrekcyi Kwiecińskiego, która dawała niewątpliwą gwarancyę należytego artystycznego kierownictwa, brakło tego poparcia już w drugim roku.

Obecnie zostaje teatr stanisławowski pod dyrekcyą byłego artysty krakowskiego Antoniewskiego. Komisya budżetowa chcąc raz jeszcze umożliwić próbę, czy teatr stanisławowski zdoła z jednej strony zyskać dostateczne poparcie w miejscu samem i potrafi kształcić materyał artystyczny dla teatrów stołecznych, wnosi:

Poz. 66 b). Dla teatru stanisławowskiego imienia Aleksandra Fredry jednorazowo . 500 zł. płatne w ratach kwartalnych z dołu.

Poz. 67. Towarzystwo muzyczne w Krakowie . . . . . 800 zł.

Poz. 68. Konserwatoryum Towarzystwa muzycznego w Krakowie . . . . 2.000 „

Poz. 69. Towarzystwo muzyczne we Lwowie . . . . . 3.000 „

W petycyi do l. 667 prosi Wydział galic. Towarzystwa muzycznego o subwencyę na lat 10 po 5.000 zł. na budowę własnego gmachu. Do petycyi dołączony jest tylko sumaryczny kosztorys na kwotę 157.000 zł. Towarzystwo zakupiło już własną realność i użyło na ten cel swego funduszu zapasowego. Dyrekcya nie przedkłada żadnych planów budowy i nie wykazuje jakimi funduszami rozporządza na koszta budowy.

Sprawa ewentualnej subwencyi lub pożyczki z funduszu krajowego mogłaby być dopiero wtenczas wziętą pod rozwagę, gdyby Wydział krajowy po zbadaniu planów i kosztorysów i środków finansowych, którymi Towarzystwo muzyczne rozporządzać by mogło, przedstawiłby Wysokiemu Sejmowi wniosek co do sposobu w jakiby fundusz krajowy Towarzystwu muzycznemu na cel budowy własnego gmachu mógł przyjść w pomoc.

Na razie wnosi komisya budżetowa:

Nad petycyą l. 667. Wydziału galic. Towarzystwa muzycznego we Lwowie o subwencyę na budowę własnego gmachu, przechodzi się do porządku dziennego.

Pozycya 70. Towarzystwo „Harmonia“ we Lwowie do rozporządzalności Wydziału krajowego . . . . . 300 zł.

Tem samem załatwioną jest petycya do l. 1016.

Pozycya 71. Towarzystwo śpiewackie „Lutnia“ we Lwowie . . . . . 500 zł.

Tem samem załatwioną jest petycya do l. 663.

Pozycya 72a). Towarzystwo śpiewackie „Bojan“ we Lwowie . . . . . 200 „

Tem samem załatwioną jest petycya do l. 779.

Pozycya 72 b). Towarzystwo „Lutnia“ w Krakowie jednorazowo . . . . 200 „

Tem samem załatwioną jest petycya do l. 180.

Pozycya 72 c). Towarzystwo śpiewackie „Echo“ . . . . . 200 zł.

Tem samem załatwioną jest petycya do l. 773.

Poz. 72 d) Koło spiewacko-gimnastyczne nauczycieli we Lwowie jednorazowo . 100 zł.

przez co załatwioną jest petycya do l. 312.

Nadto wniosła petycyę Dyrekcya gal. Towarzystwa wzajemnej pomocy organistów o subwencyę.

Komisya budżetowa wnosi:

Nad petycyą l. 1112 przechodzi się do porządku dziennego.

Petycye o subwencye i zasiłki na kształcenie się w muzyce i śpiewie wnieśli:

Marya Wąsowicz l. 798
Marya Kozłowska l. 90
Michalina Korczyńska l. 210
Oktawia Rojek l. 1092
Antonina Kuczyńska l. 1037
Antonina Korolewicz l. 1058
Marya Kleczyńska l. 984
Zofia Hogenbergerówna l. 1023
Aniela Matkowska l. 546
Józefa Garczyńska l. 544
Jadwiga Wiśniewska l. 545
Amalia Zakrzewska l. 690
Wacława Ziemiańska l. 691
Władysława Dąbrowska l. 237
Helena Strzelecka l. 794
Ewa Niedzielska l. 183
Matylda i Adela Roll l. 185
Irena Bohus l. 186
Salomea Kruszelnicka l. 547
Modest Lewicki l. 187.
Mikołaj Lewicki l. 810
Stanisław Tarnawski l. 228
Stanisław Kielarski l. 221
Władysław Studnicki l. 453
Maurycy Reich l. 325
Edward Małochleb l. 985
Józef Szymański l. 1150

Komisya budżetowa wnosi:

Wszystkie powyższe petycye przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania ewentualnego uwzględnienia z poz. 83. Rubr. VII. gdyby nabył przekonania, że między petentami są talenta istotne i wybitne, tudzież, że udzielona subwencya cel, na który jest przeznaczoną osiągnie.

Lwów dnia 2. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego i sprawozdawca:

Stanisław Badeni.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubr. VII. poz. 63/1.

Poz. 63/1. Budowa teatru w Krakowie, — półroczna rata na opłatę procentów od pożyczki 150.000 zł. zaciągnąć się mającej przez gminę m. Krakowa *(w myśl uchwały sejmowej z 8. lutego 1894.)* . . . . . 3.750 zł.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka VIII.

(Poz. 93—96 k)

Utrzymanie pomników historycznych.

(Sprawozdawca poseł Romanczuk.)

Rubryka ta obejmuje przeważnie pozycye stałe, opierające się na poprzednich uchwałach Wysokiego Sejmu. Na r. 1893. uchwalono w tej rubryce 15.404 zł. Z tej sumy odpada teraz 2.000 zł., które uchwalone zostały na r. 1893., jako ostatnia rata na restauracyę kościoła i grobu zasłużonych na Skałce w Krakowie, zaś przybywa 116 zł. na pięcioletni dodatek dla adjunktów krajowego archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie. Ostatecznie więc zmniejsza się preliminarz o 1.884 zł. i wynosi 13.520 zł.

Komisya budżetowa wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym:

Poz. 93.	Na utrzymanie kancelaryj konserwatorskich we Lwowie i w Krakowie, sporządzenie i publikacye naukowych i urzędowych spisów pomników znajdujących się w naszym kraju	3.000 zł.
„ 94.	Badanie i ocalanie zabytków starożytnych, piśmiennych i archeologicznych dla zakładu narodowego im. Ossolińskich we Lwowie . .	500 „
„ 95.	Stała subwencya roczna dla muzeum narodowego w Krakowie . .	500 „
„ 96.	Krajowe archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie:	
	a) Dyrektor we Lwowie	1.200 „
	b) Dyrektor w Krakowie	1.000 „
	c) Adjunkt we Lwowie: płaca 1.200 zł., dodatek aktywalny 200 zł. i trzy dodatki pięcioletnie po 80 zł. rocznie . . .	1.640 „
	d) Adjunkt w Krakowie: płaca 1 200 zł., dodatek aktywalny 200 zł. i trzy dodatki pięcioletnie po 80 zł. rocznie. . .	1.640 „
	e) 4 aplikantów we Lwowie, adjuta po 300 zł. . . .	1.200 „
	f) 2 aplikantów w Krakowie, adjuta po 300 zł. . . .	600 „
	g) Czynsz za najem lokalu we Lwowie	600 „
	h) Stróże	840 „
	i) Opał, potrzeby kancelaryjne i rozmaite inne wydatki . .	500 „
	k) Dożywotnie zaopatrzenie Józefy Liske	300 „
	Suma rubryki VIII.	13.520 zł.

Do tej rubryki odnosi się sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie udzielenia subwencyi na restauracyę zamku w Żółkwi (L. W. 65.458/93). Wysoki Sejm uchwałą z dnia 16. maja przekazał petycyę p. Juliana Zacharjewicza, profesora lwowskiej szkoły politechnicznej i c. k. konserwatora zabytków historycznych dla Galicyi wschodniej o subwencyę w kwocie 6.000 zł. na restauracyę zamku w Żółkwi Wydziałowi krajowemu

do zbadania i zdania sprawy na najbliższej sesyi sejmowej. W wykonaniu powyższego polecenia, odniósł się Wydział krajowy, przedewszystkiem do grona konserwatorów dla zabytków historycznych we wschodniej Galicyi z prośbą o wydanie swojej opinii i otrzymał odpowiedź, że kwota 6 000 zł. pokryłaby zaledwie najważniejsze niezbędne roboty ochronne tej drogiej pamiątki historycznej. Wydział krajowy sądzi, iż potrzebną na ten cel subwencyę możnaby przyznać, zwłaszcza, że stan majątkowy gminy m. Żółkwi, która ten zamek w r. 1891. nabyła, nie pozwala jej podnieść znaczniejszych wydatków. Wydział krajowy nie wszedł jednak w żadne rokowania z gminą, czy i jaką kwotą ona zechciałaby przyczynić się do restauracyi zamku i na jaki cel byłaby gotową przeznaczyć ten zamek po jego odrestaurowaniu, a stawia tylko wniosek, ażeby Sejm polecił mu rokowania przeprowadzić i upoważnił go ewentualnie sumę 6 000 zł. do preliminarza budżetu krajowego wstawić. Komisya budżetowa zgadza się w ogóle z tem przedłożeniem Wydziału krajowego i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby przeprowadził z gminą miasta Żółkwi rokowania, czy i jaką kwotą zechciałaby przyczynić się do restauracyi zamku żółkiewskiego i na jaki cel gotową oddać tenże zamek po jego odrestaurowaniu; z wyniku przedsięwziętych rokowań, Wydział zda sprawę na następnej sesyi sejmowej;

2) Sejm upoważnia Wydział krajowy, ażeby w razie pomyślnego wyniku rokowań wstawił do preliminarza budżetu krajowego na rok 1895 a ewentualnie i na rok 1896 odpowiednie kwoty, nie przenoszące łącznej sumy 6.000 zł.

Do tej rubryki odnoszą się jeszcze następujące petycye:

1) O. Maurycy Miętus, gwardyan OO. Bernardynów w Dukli, prosi o zasiłek na pokrycie kościoła w Dukli. Pokrycie to niezbędne jest dla ocalenia tego kościoła od ruiny, jednak ubogi konwent nie jest wstanie dokonać tego z własnych zasobów. Z tej petycyi nie mogła komisya budżetowa nabrać dostatecznego przekonania, że kościół ów należy do takich zabytków starożytności, które ze względów architektonicznych i historycznych zasługują na zachowanie, a od c. k. konserwatora, na którego petycya się powołuje, nie nadeszła żadna opinia. Komisya budżetowa wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę O. Myurycego Miętusa, gwardyana OO. Bernardynów w Dukli, o zasiłek na pokrycie kościoła w Dukli (l. 768/660) przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i sprawozdania na najbliższej sesyi sejmowej.

2) Wydział Rady powiatowej w Brodach petycyonuje o subwencyę bożnicy w Leszniowie gdyż zubożała gmina izraelicka nie jest w stanie ponosić kosztów tej restauracyi. Tenże Wydział udał się był poprzednio w tej samej sprawie do Wydziału krajowego, otrzymał jednak od tegoż odpowiedź, że „według informacyi strony kompetentnej bożnica w Leszniowie jako interesujący zabytek architektoniczny z XVII. wieku, zasługuje rzeczywiście na umiejętną restauracyę, lecz koszta wynosiły by około 3.000 zł., a Wydział krajowy nie rozporządza żadnym na ten cel kredytem, więc pozostawia Wydziałowi Rady powiatowej staranie około uzyskania potrzebnych funduszów bądźto z c. k. skarbu państwa, bądź też z funduszu krajowego w drodze petycyi bezpośrednio do Wys. Sejmu wniesionej“. Komisya budżetowa uważa za potrzebne jeszcze bliższe zbadanie tej sprawy, tak co do potrzeby i wartości tej restauracyi jako też i co do pokrycia kosztów, mianowicie też, czy i o ile zabezpieczoną była restauracya tej bożnicy, gdyby część kosztów z funduszu krajowego pokryta została. Z tych tedy względów komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę Wydziału Rady powiatowej w Brodach o subwencyę na restauracyę bożnicy w Leszniowie (l. 113/51) przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i sprawozdania na najbliższej sesyi sejmowej.

3) Komitet cerkwi św. Ducha w Rohatynie prosi o uskutecznienie restauracyi tej cerkwi za pomocą sumy 2.500 zł., uchwalouej już dawno przez Wys. Sejm na ten cel (l. 865/742). Jeszcze dnia 24. października 1884. uchwalił Wys. Sejm „jednorazowy datek na restauracyę gotyckiej drewnianej cerkwi św. Ducha w Rohatynie, do dyspozycyi c. k. konserwatora II. sekcyi 2 500 zł.“ W następstwie tej uchwały zaczęła się wprawdzie restauracya w tej cerkwi przez ówczesnego c. k. konserwatora, jednak według twierdzenia petentów w skutek zmiany osoby konserwatora wnet ustała i dotąd nie została przeprowadzoną, tak że parafianie własnymi szczupłymi zasobami ratowali tę cerkiew od upadku. Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu przeprowadzić, ażeby kwota 2.500 zł., uchwalona przez Wys. Sejm dnia 24. października 1884. na restauracyę św. Ducha w Rohatynie, bezwłocznie na ten cel użytą została.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
J. Romanczuk.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka IX. poz. 97—115.

Kwaterunkowe Żandarmeryi.

(Sprawozdawca poseł Goldman:)

Wydział krajowy preliminuje w tej rubryce wydatki brutto w kwocie 194.042 zł. o 15.161 zł. więcej niż uchwalono na r. 1893. a o 30.943 zł. więcej od wynikłości r. 1892., większe te wydatki spowodowane zostały pomnożeniem w r. 1893. stanu c. k. żandarmeryi w Galicyi o 358 ludzi, 11 oficerów i 7. komend oddziałowych. Z tego powodu też i dochody tytułem zwrotów preliminowane są w kwocie 61.438 zł. o 7.374 zł. więcej niż uchwalono na r. 1893. a o 6.228 zł. więcej od wynikłości z r. 1892. Czysty wydatek wynosił w r. 1892. kwotę 108.370 zł. na r. 1893. uchwalono czysty wydatek 125.317 zł. a na r. 1894. preliminuje Wydział krajowy kwotę 132.887 zł.

W sprawozdaniu komisyi budżetowej z preliminarza na r. 1893. zwróciła komisya uwagę Wys. Sejmu na tę okoliczność że w ciągu ostatnich lat 12 stan żandarmeryi w kraju powiększony został o przeszło 1.000 ludzi i o 150 ekspozytur i posterunków, z 319 na 469, że jednak wziąwszy na uwagę rozległości kraju długość linii granicznej i stosunki wewnętrzne, należy przewidywać dalsze jeszcze pomnożenie liczby posterunków i liczby ludzi. Co do zwrotów tytułem noclegowego, komisya budżetowa w zeszłorocznem sprawozdaniu przedstawiła konieczność domagania się by zwroty za noclegowe żandarmów zrównane zostały z noclegowem które w myśl ustawy z d. 11. czerwca 1879. r. państwo płaci dziennie za jednego żołnierza c. i k. armii. Na wniosek komisyi budżetowej Wys. Sejm uchwalił odnośną rezolucyę. Gdy jednak jak ze sprawozdania Wydziału krajowego wynika uchwała sejmowa skutku nie odniosła, komisya budżetowa proponuje Wys. Sejmowi ponowienie wezwania do c. k. Rządu.

Dalszą przyczyną stałego wzrostu kosztów kwaterunkowego żandarmeryi jest stałe powiększanie się kosztu najmu domów dla pomieszczenia żandarmeryi służących. Ażeby zapobiedz tej niedogodności Wydział krajowy w wykonaniu uchwały Wys. Sejmu z d. 24. stycznia 1889. r. podejmował usiłowania celem zapewnienia tańszych mieszkań dla żandarmeryi. Te jednak do konkretnych wniosków i uchwał sejmowych nie doprowadziły. I obecnie komisya budżetowa nie uważa sprawy za dostatecznie dojrzałą do postawienia konkretnych wniosków.

Co do uwzględnienia przemysłu krajowego przy zakupnie potrzeb żandarmeryi, pokrywanych tak z funduszu krajowego jak i z funduszów państwowych, Wydział krajowy nie otrzymał jeszcze od Ministeryum obrony krajowej odpowiedzi na zakomunikowaną temuż rezolucyę sejmową z d. 24. września 1892. Komenda c. k. żandarmeryi zawiadomiła Wydział krajowy, że już obecnie wszelkie gatunki sukna potrzebnego dla żandarmeryi sprowadzane są z Białej, że obecnie w przeważnej części i materyały służące do urządzenia koszar, oraz łóżka, pościel i meble dla oficerów również w kraju zakupywane bywają.

Wobec tego stanu rzeczy, komisya budżetowa nie proponuje Wys. Sejmowi wznowienia zeszłorocznej rezolucyi.

Co do poszczególnych cyfr, to uzasadnienie pozycyi tak wydatków jak i dochodów znajduje się w kontraktach i akordach zawartych lub też w pauszalach ustawą przepisanych i dla tego komisya budżetowa przedkłada Wys. Sejmowi następujące wnioski:

Wysoki Sejm raczy zgodnie z preliminarzem wstawić do poszczególnych pozycyj rubr. IX. następujące kwoty.

Rubr. IX. poz.	97.	czyszczenie koszar i innych pomieszkań i t. d. . .	9.155 zł.
	98.	oświetlenie koszar	3.264 „
	99.	utrzymanie i uzupełnienie sprzętów i t. d. . . .	1.200 „
	100.	utrzymanie i uzupełnienie sprzętów dla niższych stopni .	25 „
	101.	„ „ „ i pościeli dla żołnierzy	3.098 „
	102.	„ „ sprzętów kuchennych . .	1.060 „
	103.	pranie bielizny	3.625 „
	104.	naprawa bielizny	316 „
	105.	pranie koców zimowych i letnich	844 „
	106.	świeże napełnianie i dopełnianie sienników i t. d. . .	1.977 „
	107.	uzupełnienie bielizny pościelnej i t. d.	7.764 „
	108.	opał i oświetlenie kancelaryi oddziałowych . . .	1.463 „
	109.	opał i oświetlenie pomieszkań oficerów i t. d. . . .	1.962 „
	110.	rozmaite inne wydatki	600 „
	111.	najem pomieszkań i koszar	141.860 „
	112.	wartość czynszowa gmachu lwowskiego	12.936 „
	113.	na podwyższenie czynszów najmu i na pomnożenie ilości posterunków	1.500 „
	114.	na koszta administracyi gmachu c. k. żandarmeryi . .	1.676 „
	115.	na pokrycie reszty kosztów spowodowanych pomnożeniem korpusu c. k. żandarmeryi w r. 1892. o 180 ludzi (nadzwycz.) .	217 „
		Razem . . .	194.542 zł.

Rezolucya.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się ponownie c. k. Rząd do poczynienia na właściwej drodze odpowiednich kroków w celu podwyższenia noclegowego opłacanego teraz przez skarb państwa za pomieszczenie c. k. żandarmeryi w kwocie $2^1/_2$ centa za jednego żandarma i za dobę do kwoty 6 cent. jaką skarb państwa opłaca z tego samego tytułu dziennie za jednego żołnierza armii, w myśl § 31. ustęp I. ustawy z d. 11. czerwca 1879. Nr. 93. D. p. p.

We Lwowie dnia 7. lutego 1894.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Goldman.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka X. poz. 116—132 wydatków.

Wydatki na komunikacyę.

I. Drogi.

(Sprawozdawca poseł Abrahamowicz.)

Wydatki na drogi preliminuje Wydział krajowy na r. 1894 w ogólnej kwocie 1,028.046 zł.
w szczególności wydatki zwyczajne w kwocie . . . . 900.046 zł.
„ nadzwyczajne w kwocie . . . 128.000 „
zatem jak wyżej w łącznej kwocie . . . . . 1,028.046 zł.
Te same wydatki uchwalone zostały na rok 1893 w ogólnej kwocie . . 952.201 „
w szczególności wydatki zwyczajne w kwocie . . . . 879.201 zł.
„ nadzwyczajne w kwocie . . . 73.000 „
porównując zatem wydatki krajowe na drogi prelimin. na r. 1894 w wysokości 1,028.046 zł.
z tymiż uchwalonymi na rok 1893 w kwocie . . . . . 952.201 zł.
Okaże się wzrost wydatków o . . . 75.845 „
a mianowicie w zwyczajnych o . 20.845 zł.
w nadzwyczajnych o . 55.000 „

Znaczniejszy wzrost wydatków zwycz. pochodzi głównie z następujących powodów:

1. Zaliczki na płace preliminuje Wydział krajowy jako nową pozycyę w kwocie 3.200 zł.
jako odpowiadającej 5% stałych poborów inżynierów i konduktorów drogowych; pod tą samą pozycyą preliminuje Wydział krajowy dla konduktora Karola Riegera w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z 13. maja 1893, 725 „
Razem przeto jako zaliczki na płacę . . . . . 3.925 zł.
2. Dodatki osobiste, preliminuje Wydział krajowy dla 11 stałych urzędników technicznych, kwotę 1.957 zł., celem wyrównania poborów jakie mieli na posadach zajmowanych przed reorganizacyą biura technicznego drogowego . . . . . 1.957 „
3. Utrzymanie dróg krajowych więcej o kwotę . . . . . 6.056 „
4. Wydatki na myta w szczególności koszta komisyjne ogłoszenia licytacyi etc. więcej o . . . . . 500 „
5. Emerytury i zaopatrzenia więcej o . . . . . 7.857 „

Natomiast w rubryce wydatków nadzwyczajnych na drogi, podwyższenie tychże w porównaniu do roku zeszłego o kwotę . . . . . 55.000 „
pochodzi to z dwu pozycyi:

a) podwojonego co do kwoty preliminarza wydatków na rekonstrukcyę dróg krajowych, w szczególności na rekonstrukcyę drogi Zakliczyn-Sącz-Niedzica, między Zbyszowem a Dąbrową i Chabówką-Nowytarg.

Na rok 1893 preliminowano na ten cel . . 20.000 zł.
„ „ 1894 preliminuje Wydział krajowy . 40.000 „
więcej zatem o . . . 20.000 zł.

b) drugą pozycyę stanowi uzupełniający wydatek na naprawę dróg zniszczonych lub uszkodzonych w roku 1893 przez powodzie i deszcze długotrwałe w kwocie. . 35.000 zł.

Tak, jak niemal we wszystkich działach gospodarstwa krajowego, również i w dziale kosztów na administracyę dróg krajowych, wydatki w latach ostatnich ciągle wzrastają i prawdopodobnie wzrastać będą.

Są to naturalne następstwa uchwał Wysokiego Sejmu, co do reorganizacyi, stabilizacyi i postanowień statutu emerytalnego dla urzędników Wydziału krajowego.

Pomimo pełnej świadomości z jaką uchwały te powzięte zostały, ich wynik finansowy nastręcza jednak wątpliwości, czy przyjmując imieniem kraju znaczne zobowiązania, spełniono jednocześnie to, co z myślą na nagle wzrastające obciążenie budżetu krajowego, niejako już uczynić należało.

Mamy tu na myśli utworzenie osobnego funduszu emerytalnego dla urzędników Wydziału krajowego, tudzież urzędników, funkcyonaryuszy i sług zakładów krajowych, wedle norm dość powszechnie przyjętych, funduszu, któryby przy stałej dotacyi ze strony kraju i wpłatach interesowanych, mógł z biegiem czasu pokrywać wszelkie wydatki wynikające z emerytur i zaopatrzeń już unormowanych, a więc zastąpić dzisiejszą zwyczajną rubrykę wydatków krajowych pod pozycyą „zaopatrzenia“.

Faktem jest, że wydatki w tej pozycyi w dziale jedynie administracyi drogowej wzrosły w ciągu jednego roku z kwoty 4.158 zł. na 12.015 zł., zatem o 7.857 zł.

Zważywszy na powyż skreślony stan rzeczy, pozwala sobie komisya budżetowa przedłożyć Wysokiemu Sejmowi do uchwały rezolucyę, wzywającą Wydział krajowy do wzięcia pod ścisłą rozwagę, sprawy utworzenia osobnego funduszu emerytalnego dla urzędników i stałych funkcyonaryuszy tudzież sług krajowych.

Przechodząc do poszczególnych pozycyi preliminowanych zwyczajnych wydatków na drogi w roku 1894, to uznaje je komisya budżetowa za usprawiedliwione.

Z wyjątkiem bowiem pozycyi nowej, zaliczki na płace, którą Wydział krajowy wstawił w myśl uwag komisyi budżetowej, zawartych w sprawozdaniu o zamknięciach rachunków budżetu krajowego za rok 1891, a która to pozycya znajduje poparcie w dotychczasowem gospodarstwie finansowem kraju, wszystkie inne są bądź wstawione w wysokości na rok 1893 uchwalonej, lub też znajdują usprawiedliwienie w poszczególnych powziętych już postanowieniach Wysokiego Sejmu lub i istotnej potrzebie.

Wydatki zaś nadzwyczajne, jako to:

Na naprawę dróg, zniszczonych zeszłorocznemi powodziami, usprawiedliwił już Wydział krajowy w osobnem sprawozdaniu z 5. grudnia 1893 przedłożonem Wysokiemu Sejmowi, co do którego komisya budżetowa nie czyni ze swej strony żadnych uwag.

Co się tyczy zaś kwoty 40.000 zł. którą preliminuje Wydział krajowy na rekonstrukcyę dróg krajowych, to komisya budżetowa licząc się z wolą Wysokiego Sejmu, objawioną co do tej sprawy, wbrew wnioskowi komisyi budżetowej przy uchwaleniu budżetu na rok 1892 — przedstawia pozycyę tę Wysokiemu Sejmowi do uchwały, bez uwag ze swej strony.

W myśl więc powyższego wywodu wnosi Komisya budżetowa:

Wysoki Sejm raczy:

Rubr. X. wydatki na drogi poz. od 116 do 132 przyjąć wedle szczegółowego preliminarza Wydziału krajowego w ryczałtowej kwocie: wydatki zwyczajne . 900.046 zł.

„ nadzwyczajne 128.000 „

Suma wydatków na drogi 1,128.046 zł.

w szczegółowem zestawieniu:

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
X.		*A)* **Koszta zarządu.**				
	116	*Płace inżynierów, rysowników i służby na prowincyi:*				
		a) Dyrektor Oddziału technicznego, płaca . .	2.800 zł.			
		dodatek aktywalny	480 „	3.280		
		b) Zastępca dyrektora Oddz. techn., płaca . .	2.000 zł.			
		dodatek aktywalny	360 „	2 360		
		c) 4 inżynierów starszych, z płacą po 2.000 zł. .	8.000 zł.			
		dodatek aktywalny po 360 zł. . . .	1.440 „	9.440		
		d) 9 inżynierów I. klasy z płacą po 1.500 zł. .	13.500 zł.			
		dodatek aktywalny dla 4 po 300 zł. . .	1 200 „			
		„ „ „ 1 „ 250 „ . .	250 „			
		„ „ „ 4 „ 200 „ . .	800 „	15.750		
		e) 7 inżynierów II. klasy z płacą po 1.200 zł. .	8.400 zł.			
		dodatek aktywalny dla 2 po 240 zł. . ,	480 „			
		„ „ „ 1 „ 200 „ . .	200 „			
		„ „ „ 4 „ 160 „ . .	640 „	9.720		
		f) 2 inżynierów-adjunktów techn. z płacą po 1000 zł.	2.000 zł.			
		dodatek aktywalny po 180 zł. . . .	360 „	2.360		
		g) 3 asystentów technicznych z płacą po 800 zł.	2.400 zł.			
		dodatek aktywalny po 180 zł. . . .	540 „	2.940		
		h) 3 elewów technicznych z adjutum po 700 zł.	2.100 zł.			
		3 „ „ „ 600 „ .	1 800 „			
		3 „ „ „ 500 „ .	1.500 „	5.400		
		i) 2 rysowników dziennie po 2 zł. . . .	1.460 zł.			
		2 „ „ „ 1 „ 50 ct. .	1.095 „			
		1 dyurnista jako manip. dziennie po 1 zł. 50 ct.	548 „	3.103		
		k) 6 konduktorów I. klasy z płacą po 800 zł. .	4.800 zł.			
		dodatek aktywalny po 100 zł. . .	600 „			
		16 konduktorów II. klasy z płacą po 650 zł. .	10.400 „			
		dodatek aktywalny po 75 zł. . . .	1.200 „			
		16 konduktorów III. klasy z płacą po 500 zł. .	8.000 „			
		dodatek aktywalny po 75 zł. . . .	1.200 „	26.200		
		l) 340 drożników po 150 zł.		51.000		131.553
	117	*Zaliczki na płace:*				
		a) dla inżynierów i konduktorów		3.200		
		b) dla konduktora Karola Riegera (uchw. Sejmu z 13. maja 1893)		725		3.925
		Do przeniesienia . .		135.478	—	135.478

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	135.478	–	135.478
X.	118	*Pięciolecia:*	400		400
	119	*Dodatki osobiste:*			
		a) Dla zastępcy dyrektora oddziału technicznego Władysława Szyszkowskiego	400		
		b) dla inżyniera I. klasy Stan. Grzegorzewskiego 450 zł.			
		„ „ „ „ Antoniego Barancewicza 300 „			
		„ „ „ „ Aleksandra Brochockiego 300 „			
		„ „ II. klasy Władysława Turskiego 360 „			
		c) dla dyrektora Oddz. techn. Gustawa Reutta . 80 „			
		„ inżyniera I. klasy Teofila Baranowskiego 60 „			
		„ „ adjunkta Szczęsn. Barzykowskiego 60 „			
		„ elewa technicznego Mikołaja Czajkowskiego 30 „			
		„ „ „ Kazimierza Engla . 30 „			
		„ „ „ Juljana Orzelskiego . 130 „			
		„ „ „ Wład. Zieminskiego . 157 „	1.957		2.357
	120	*Ryczałty:*			
		a) Na obowiązkowe objazdy dróg krajowych:			
		1. dla 12 inżynierów na prowincyi	6.000		
		2. „ 38 konduktorów	7.776		13.776
		b) Na pomieszczenie biura okręgowego:			
		1. dla 2 inżynierów we Lwowie i Krakowie po 120 zł.	240		
		2. „ 10 „ na prowincyi . . po 60 „	600		840
		c) Na kancelaryę:			
		1. dla 12 inżynierów na prowincyi . . po 48 zł.	576		
		2. „ 38 konduktorów na prowincyi . . po 16 „	608		1.184
	121	Remuneracye i zapomogi dla urzędników i sług . .	3.000		3.000
	122	Sprawienie, uzupełnienie i naprawa wzorów i naczyń dla oddziału technicznego, inżynierów okręgowych i konduktorów	3.000		3.000
	123	Koszta komisyjne dla inżynierów, konduktorów, inspektorów i komisyj nadzwyczajnych.	7.000		7.000
		B) Nowe budowy i rekonstrukcye dróg.			
	124	*a)* Na budowę drogi Dynów-Kańczuga	—	30.000	30.000
		Do przeniesienia .	167.035	30.000	197.035

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
X.		Z przeniesienia .	167.035	30.000	197.035
	124	*b)* Na rekonstrukcyę dróg krajowych, w szczególności zaś na rekonstrukcyę drogi Zakliczyn - Sącz - Niedzica między Zbyszycami a Dąbrową i Chabówka-Nowytarg . .	—	40.000	40.000
		***C)* Utrzymanie dróg krajowych.**			
	125	Na utrzymanie dróg krajowych dawniej wybudowanych, długości kilometrów . . . . 1800 jak również nowo zbudowanej drogi krajowej Dynów-Kańczuga, długości kilometrów . . 18 czyli razem na utrzymanie kilometrów . . 1818 po 222 zł. od jednego kilometra	403.596	—	403.596
	125*a*	Na naprawę szkód elementarnych zrządzonych w roku 1893 na drogach krajowych wskutek powodzi i deszczów długotrwałych. Wydatek obliczony na rok 1894 . .	—	35.000	35.000
		***D)* Zasiłki.**			
	126	Na bezzwrotne zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych .	300.000	—	300.000
	127	Na budowę i utrzymanie dojazdów kolejowych . . .	15.000	—	15.000
	128	Na utworzenie zakładowego funduszu pożyczkowego w sumie 300.000 zł. dwunasta rata	—	20.000	20.000
		***E)* Wydatki na myta.**			
	129	Budowa i utrzymanie domków mytniczych . . .	—	3.000	3.000
	130	Koszta komisyjne, ogłoszenia, licytacye i inne . . .	2.000	—	2.000
	131	Przerwy z powodu wypadków elementarnych . . .	400	—	400
		***F)* Zaopatrzenia.**			
	132	*a)* Borzęcki Leonard, emerytowany konduktor dróg krajow.	312		
		b) Hlawaty Alojzy „ „ „ „	300		
		c) Ulanowski Rafał „ „ „ „	180		
		d) Darowski Stanisław „ „ „ „	230		
		e) Skwarczyński Jan „ „ „ „	481		
		f) Reicher Stanisław „ „ „ „	546		
		g) Niewiadomska z Hoszowskich Sabina wdowa po inżynierze okręgowym rocznie . . 350 zł. i dla dwojga jej dzieci, mianowicie: Maryana Ignacego Henryka do 10. marca 1897 i Juwenala Ignac. Maryana do 20. stycznia 1900 po 58 zł.. . . . . 116 zł.	466		
			2.515		
		Do przeniesienia .	888.031	128.000	1,016.031

Wydatki. **Fundusz krajowy.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
X.	132	Z przeniesienia .	888.031 2.515	128.000	1,016.031
		h) Pochowska Ewelina, wdowa po pełn. inżyn. rocznie . . . . . 200 zł. i dla czworga jej dzieci, mianowicie: Bohdana Leona do 9. lutego 1900, Michała Mieczysława Maryana do 12. września 1902. Zofii Róży do 25. kwietnia 1901 i Stanisławy Maryi do 7. sierpnia 1907 po 50 zł. . 200 „	400		
		i) Szeliska Laura, wdowa po konduktorze . . .	167		
		j) Chodorowska Leokadya, wdowa po konduktorze . .	100		
		k) Zarembiny Franciszki dzieciom pozostałym po konduktorze, mianowicie: Władysławie do 24. czerwca 1895, i Julianowi do 4. stycznia 1910 rocznie po 13 zł. .	26		
		l) Grzymalina z Gerzabków Melania Bronisława, wdowa po konduktorze, rocznie . . 250 zł. i dla czworga jej dzieci, mianowicie: Maryi Henryki do 19. stycznia 1898, Kazimierza Maryana do 6. Października 1898, Jędrzeja Włodzimierza do 21. Października 1901 i Natalii Anny do 7. lutego 1902 po 25 zł. . 100 „	350		
		m) Hryniewiczowa Emilia Amalia, wdowa po konduktorze	325		
		n) Baczyński Ferdynand, emer. konduktor dróg krajowych	494		
		o) Rymaszewski Adam, emer. inżynier okręg. I. klasy .	1.435		
		p) Hrankowska Julia, wdowa po konduk. rocznie 220 zł. i dla trojga jej dzieci, mianowicie: Hilarego do 14. stycznia 1896, Kazimiery do 29. września 1897 i Stanisławy do 1. marca 1905 rocznie po 22 zł. . . . . 66 „	286		
		r) Dziakiewiczowa Rozalia, wdowa po konduktorze rocznie . . . . . 325 zł. i dla siedmiorga jej dzieci, mianowicie: Salomei do 17. listopada 1894, Antoniego do 17. stycznia 1895, Kazimierza do 28. sierpnia 1898, Emilii do 13. czerwca 1898, Juliana do 16. kwietnia 1902, Bertolda do 27. czerwca 1906, Władysława do 29. października 1910, po 23 zł. 22 ct. rocznie . . . . 162 zł.	487		
		s) Helferowa Anna, wdowa po konduktorze, rocznie .	260		
		t) Rząśnicka Helena „ „ „ „ .	325		
		u) Raciborski Ludwik, emer. nadinżynier Oddz. techn. .	3.245		
		v) Jeziorańska Natalia, dożywotnie roczne zaopatrzenie .	300		
			10.715		
		Do przeniesienia .	888.031	128.000	1,016.031

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	888.031	128.000	1,016.031
X.	132	*w*) Łuniewska Natalia, wdowa po inżynierze asystencie .	10.715 350		
		x) Birgfellnerowa Julia, wdowa po inż. asyst. rocznie . . . . . 500 zł. i dla trojga jej dzieci, mianowicie: Julii do 1. stycznia 1897, Karola Jana do 5. maja 1900, Jana Pawła do 19. października 1901 po 50 zł. rocznie . . . . 150 „	650		
		y) Chrzanowska Ignacowa, dożywotnie roczne zaopatrzenie	300		12.015
		Suma wydatków na drogi .	900.046	128.000	1,028.046

Rezolucya:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by wziął pod rozwagę, ażali utworzenie osobnego funduszu emerytalnego dla urzędników i sług Wydziału krajowego, tudzież stałych urzędników, funkcyonaryuszy i sług w zakładach krajowych, przy dotacyi z funduszu krajowego i wpłatach interesowanych, wszakże bez naruszenia nabytych już praw z mocy obowiązującego statutu emerytalnego, nie byłoby nader potrzebnem, z uwagi na przyjęte, a coraz wzrastające w tym dziale zobowiązania funduszu krajowego.

O wyniku tych badań zda sprawę Wysokiemu Sejmowi Wydział krajowy, ewentualnie przedłoży swe wnioski.

II. Przez powyższe sprawozdanie załatwionem zostaje przedłożenie Wydziału krajowego do LW. 55.342/893 w przedmiocie szkód zrządzonych na drogach krajowych wskutek klęsk powodzi i długotrwałych deszczów w r. 1893.

We Lwowie dnia 28. Stycznia 1894.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Abrahamowicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Do rubryki X.

Sprawozdanie komisyi budżetowej o petycyach.

1. pet. do l. 74. Aleksander Zieliński emerytowany inżynier adjunkt Wydziału krajowego, uprasza z powodu utraty zdrowia w służbie krajowej, a z tąd niemożności dalszego zarobku o podwyższenie emerytury do wysokości pobieranej płacy w czasie służby, względnie o zasiłek.

Komisya budżetowa wnosi:

Udziela się w drodze łaski jako datek jednorazowy . . . . 100 zł.

2. „ do l. 199/137. Eugeniusz Kessler inżynier okręgu tarnopolskiego prosi o przyznanie mu 5-lecia.

Komisya budżetowa wnosi:

Przechodzi się do porządku dziennego.

3. „ do l. 328/252. Natalia Łuniewska, wdowa po Janie Łuniewskim inżynierze asystencie Wydziału krajowego, prosi o jednorazową zapomogę.

Komisya budżetowa wnosi:

Petycya powyższa załatwioną została pod rubr. X. poz. 132.

4. „ do l. 450/374. Ferdynand Baczyński emerytowany konduktor dróg krajowych zamieszkały w Starym Sączu, uprasza o wyrównanie krzywdy wyrządzonej mu przy wymiarze emerytury.

Komisya budżetowa wnosi:

Przechodzi się do porządku dziennego.

. „ do l. 702/602. Wasyl Bobyr były strażnik drogowy z Dziszyna.

Komisya budżetowa wnosi:

Sejm przechodzi do porządku dziennego nad powyższą petycyą.

6. „ do l. 1000/862. Eleonory Rondewaldowej o zasiłek. Sejm udziela petentce w drodze łaski jako datek jednorazowy . . . . . 50 „

7. „ do l. 1116/950. Rozalji Dziakiewiczowej, wdowy po konduktorze dróg krajowych o zapomogę jednorazową.

Komisya budżetowa wnosi:

Sejm w drodze łaski udziela petentce jako zasiłek jednorazowy . . 50 „

8. „ do l. 1050/895. Łukasz Łaszczyński były drożnik drogi krajowej, prosi o dożywotnie zaopatrzenie.

Komisya budżetowa wnosi:

Sejm w drodze łaski udziela petentowi jednorazowy zasiłek w kwocie 25 zł.

9. „ do l. 1325/1100. Stanisław Weryha Darowski pensyonowany konduktor dróg i mostów, prosi o zapomogę.

Komisya budżetowa wnosi:

Sejm przechodzi do porządku dziennego nad powyższą petycyą.

Lwów dnia 7. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego: *St. Badeni.*

Sprawozdawca: *Abrahamowicz.*

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka X. wydatków poz. 133 - 135.

Dział II.

Na koleje żelazne.

(**Sprawozdawca poseł Abrahamowicz.**)

Pod pozycyą 133., 134 i 135. rubr. X. preliminuje Wydział krajowy na koleje żelazne w wydatkach zwyczajnych a mianowicie: na koszta utrzymania prow. biura kolejowego . . . . . 10.000 zł.

Zaś jako wydatek nadzwyczajny:

Poz. 134.	Dotacya na cele popierania kolei niższego rzędu I. rata	300.000 zł.	
„ 135.	Subwencya na budowę kolei od stacyi Pałahicze (kolei państwowej) do miasta Tłumacza III. rata . .	2.000 „	302.000 „
	Razem przeto na koleje żelazne . .		312.000 „

Gdy preliminowane jako nadzwyczajne wydatki kwoty 300.000 i 2.000 zł., opierają się na uchwałach Wys. Sejmu; zaś preliminowane koszta utrzymania biura kolejowego w kwocie 10.000 zł. jako wydatek zwyczajny, są preliminarzem szczegółowym należycie usprawiedliwione, przeto komisya budżetowa zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego, wstawia do budżetu krajowego na rok 1894.

Rubryka X. wydatki.

II. Na koleje żelazne.

Poz. 133.	Koszta utrzymania prow. biura kolejowego jako wydat. zwycz. .	10.000 zł.
„ 134.	Dotacya na cele popierania kolei niższego rzędu I. rata wydat. zwycz.	300.000 „
„ 135.	Subwencya budowę kolei od stacyi Pałahicze do miasta Tłumacza III. rata	2.000 „
	Razem .	312.000 zł.

Lwów dnia 7. lutego 1894.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Abrahamowicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka XI.

Dotacye dla zakładów krajowych.

Poz. 136. i 138. sprawozdawca poseł Marchwicki.
„ 137. „ „ Kozłowski.
„ 139. i 140. „ „ Czyżewicz.

Poz.	136.	Krajowy szpital powszechny we Lwowie . .	98.599 zł.	
		Dla sierót po ś. p. Drze Krówczyńskim (w myśl uchwały sejmowej z dnia 10. lutego 1894.) .	767 „	99.366 zł.
„	137.	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie . . .	—	„
„	138.	Fundusz podrzutków we Lwowie	5.890	„
„	139.	Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie	442	„
„	140.	Fundusz podrzutków w Krakowie.	3.100	„

wedle specyalnych sprawozdań.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Lit. C.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Fundusz chorych i położnic.

(Sprawozdawca poseł **Marchwicki**.)

A) Wydatki.

Preliminowana na rok 1894 przez Wydział krajowy kwota wydatków wynosi 281.648 zł. a w porównaniu do kwoty uchwalonej na rok 1893 (333.603 zł.) mniej o 51.955 zł. Różnica ta wydatków pochodzi stąd, że na rok 1894 wstawioną została w rubryce wydatków nadzwyczajnych jako ostatnia rata na budowę domu położnic, tylko kwota 55.000 zł., gdy tymczasem w budżecie na rok 1893 kwota wstawiona na tenże sam cel wynosiła 120.000 zł.

Dla możności dokładnego porównania wydatków krajowego szpitala powszechnego we Lwowie, należy takowe rozdzielić na wydatki zwyczajne i nadzwyczajne.

W roku 1892 wydatki zwyczajne wynosiły 228.218 zł. nadzwyczajne 70.802 zł.
na rok 1893 „ „ uchwalono 213 603 „ „ 120.000 „
„ „ 1894 „ prelim. Wydz. kraj. 223.648 „ „ 58.000 „

Porównanie wynikłości z roku 1892 z preliminarzami na rok 1893 i 1894 stwierdza ten fakt, że w roku 1892 wydatki na utrzymanie szpitalu powszechnego we Lwowie, spowodowane anormalnem podrożeniem artykułów żywności — a w następstwie znacznym wzrostem liczby chorych doszły. zdaje się, do punktu kulminacyjnego i że ówczesne zapatrywanie komisyi budżetowej, odnośnie do preliminarza przedłożonego przez Wydział krajowy, w zupełności usprawiedliwione było — gdyż mimo podwyższenia przez komisyą budżetową preliminowanych wydatków na utrzymanie szpitalu powszechnego we Lwowie 15.392 zł. uchwalona przez Wysoki Sejm ta większa kwota — jesscze o kwotę 14.251 zł. przekroczoną została. Komisya budżetowa jednak już wówczas zaznaczyła wyjątkowy charakter zwiększonego kredytu z tem, że takowy nie może stanowić podstawy do preliminarzy układanych w normalnych latach.

Uwaga ta odnosi się do obecnie przedłożonego preliminarza, który wbrew powyżej wypowiedzianej zasadzie, opiera się jedynie na wynikach z roku 1892 a nawet dalszy wzrost ilości dni leczenia przypuszcza — pomijając zupełnie, że już w pierwszych 10 miesiącach roku 1893 otrzymane wyniki wydatków są o wiele korzystniejsze — że liczba chorych, która w roku 1892 wynosiła 13.027 w roku 1893 była 12.409 zmniejszyła się zatem o 618 chorych, że ilość dni leczenia w roku 1892 269.863, w roku 1893 wynosiła 254.471 więc mniej o 15.392 dni leczenia, że ceny artykułów żywności — przeważnie mąki, są o wiele niższe, tak. że uchwalony na rok 1893 preliminarz nie tylko przekroczonym nie zostanie, ale prawdopodobnie pewne oszczędności wykaże.

Komisya budżetowa opierając się na powyższych danych, nie może podzielać motywów naprowadzonych przez Wydział krajowy w celu usprawiedliwienia żądania większych kredytów i w uwzględnieniu faktycznego stanu rzeczy wnosi, aby w preliminowanych wydatkach wstawiono:

W rub. II.	mniej o	670	zł.
„ „ VII.	„ „	7.395	„
„ „ VIII.	„ „	600	„
Razem	mniej	8 665	zł.

z powodu zaś przeniesienia w stan spoczynku p. Eustachego Jezierskiego, wstawia się:
w rubr. III. poz. 34a , ... 800 zł.
dla wdowy po prosektorze pod 34b ś. p. dr. Feiglu dla Katarzyny Feiglowej . 600 „
a wtenczas kwota preliminowanych wydatków zwyczajnych będzie . . 216.383 „
zawsze o 2.780 zł. więcej aniżeli kwota uchwalona na rok 1893.

Wydatki nadzwyczajne preliminuje Wydział krajowy na kwotę 58.000 zł. Wskutek sprawozdania Wydziału krajowego LW. 62.931/93 i LW. 59.984/93, komisya budżetowa wnosi udzielenie kredytów w rubr. XI. poz. 61 lit. b) w ustępie 3, kwotę 2.000 zł., a w ustępie 4 kwotę 41.000 zł. tak że suma wydatków nadzwyczajnych wyniesie 101.000 zł.

W ogólnem zestawieniu komisya budżetowa preliminuje wydatki na kwotę 317.383 zł., Wydział krajowy preliminował zaś kwotę 281.648 zł.

Poszczególnienie wydatków.

Rub. I. poz. 1—15.

Płace i emolumenta etatowe.

Wydział krajowy preliminuje 35.345 zł o 10 zł. więcej aniżeli na rok 1893 a to 4 zł. wskutek podwyższonego kosztu opału przy poz. 1 *d)* i 11 *c)*, oraz 6 zł. z powodu wstawienia dodatku pięcioletniego przy poz. 6 *b)*.

Komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym wstawia łączną kwotę 35.345 zł., z której to kwoty przypada

na fundusz chorych	32.520	zł.
„ „ położnic	2.825	„

Rub. II. poz. 16—21.

Koszta utrzymania osób nietatowych.

Wydział krajowy preliminuje w tej rubryce kwotę 29.291 zł. t. j. o 914 zł. więcej aniżeli na rok 1893, — gdy jednak komisya budżetowa opierając się na wynikach z r. 1893 i na rzeczywiście niższych cenach żywności w porównaniu z cenami w r. 1892, nie sądzi, aby żądanie Wydziału krajowego było należycie usprawiedliwione, dlatego wnosi, aby koszta wiktu z pieczywem dla Sióstr miłosierdzia przyjąć w kwocie po 190 zł., koszta wiktu z pieczywem dla dwóch dyetaryuszów (poz. 18), nadzorcy i nadzdrczyni (poz. 20 *b*). w kwocie po 270 zł., zaś koszta wiktu z pieczywem dla służby w kwocie po 130 zł.

W takim razie preliminowane przez Wydział krajowy kwoty obniżone zostaną

przy poz. 16*b* o	. . . . .	190 zł.
„ „ 18 „	. . . . .	60 „
„ „ 20*b* „	. . . . .	60 „
„ „ 20*b* ustęp 2. o	. . .	260 „
„ „ 21*b* „ 2. o	. . .	100 „
Razem o	. . .	670 zł.

Przyjmując wszystkie inne pozycye podług preliminarza Wydziału krajowego, komisya budżetowa wstawia w tę rubrykę ogólną kwotę 28.621 zł. t. j.

na fundusz chorych	. . .	26.332 zł.
„ „ położnic	. . .	2.289 „

Rub. III. poz. 22—34b.

Pensye i emerytury.

Wydział krajowy preliminuje w tej rub. 7.554 zł. mniej o 24 zł. aniżeli na rok 1893 z powodu, że córka ś. p. Mateusza Gralewskiego, Zofia Gralewska w dniu 29. lipca 1894 osiąga wiek normalny, a zatem przyznany jej datek na mocy §. 24. statutu emerytalnego ustaje.

Gdy jednakże już po ułożeniu preliminarza p. Eustachy Jezierski, urzędnik szpitala z d. 1. grudnia 1893 przeniesionym został w stan spoczynku, a co do wymierzonej mu pensyi emerytalnej w kwocie 630 zł. Komisya budżetowa wnosi podwyższenie w drodze łaski do kwoty 800 zł., przeto z zastrzeżeniem uchwały Wysokiego Sejmu co do tego podwyższenia komisya budżetowa wstawia w tę rubrykę pod poz. 34a kwotę 800 zł. Nadto na dniu 24. listopada roku 1893 zmarł ś. p. Doktor Longin Feigel, prosektor szpitala powszechnego — na mocy §. 18. ust. 3 statutu emerytalnego przypada dla wdowy pensya w kwocie 600 zł., którą wstawia się w rubr. III. poz. 34b. i wnosi dla rubr. III. ogólną kwotę 8.954 zł. a mianowicie:

na fundusz chorych	. .	8.256 zł.
„ „ położnic	. .	698 „

Rub. IV. poz. 35—38.

Zaopatrzenia i dary z łaski.

Komisya budżetowa zgodnie z preliminarzem wstawia 239 zł.

na fundusz chorych	. .	178 zł.
„ „ położnic	. .	61 „

Rub. V. poz. 39.

Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych.

Komisya budżetowa zgodnie z preliminarzem wstawia 100 zł.

na fundusz chorych	. .	94 zł.
„ „ położnic	. .	6 „

Rub. VI. poz 40 i 41

Remuneracye i zapomogi.

Komisya budżetowa wnosi w tej rubryce zgodnie z preliminarzem tak jak na rok 1893 kwotę 1.355 zł. a mianowicie:

na fundusz	chorych . .	1.273 zł.
„ „	położnic . .	82 „

Rub. VII. poz. 42—51.

Koszta gospodarcze.

Wydział krajowy preliminuje w tej rubryce ogólny wydatek w kwocie 104 459 zł o 6.995 zł. więcej, aniżeli na rok 1893.

Żądanie swoje opiera Wydział krajowy na przypuszczeniu, że liczba dni leczenia ciągle wzrastać będzie i koszt dnia leczenia nie da się obniżyć, a za podstawę swego obrachunku przyjmuje Wydział krajowy, nie mając jeszcze wyników z r. 1893, anormalny rok 1892 — gdy jednak, jak to na wstępie zaznaczonem zostało, liczba dni leczenia w r. 1893 zmniejszyła się o dni 15.392 i wynosiła tylko dni 254.471 — przeto przyjęta na rok 1894 w preliminarzu ilość dni leczenia 277.000 jest co najmniej o dni 18 000 za wysoką, co zresztą i z przecięcia trzech lat ostatnich wynika. Dlatego prostując rachunek Wydziału krajowego, preliminuje się na rok 1894 dni leczenia 259.000, przyjmując zaś koszt dnia leczenia w kwocie 22.5 centów, co znowu obniżeniem cen usprawiedliwionem zostaje, otrzymamy potrzebę na zwykłą strawę i dodatki w zaokrąglonej kwocie 58.500 zł.

Drugą pozycyą, w której znacznie mniejszą preliminować należy kwotę, jest pieczywo dla chorych.

Wydział krajowy preliminuje tak jak na rok 1893 7.800 zł., gdy jednak koszt pieczywa podług wynikłości z pierwszych 10 miesięcy z r. 1893 wynosi tylko 5 266 zł. 95 ct gdy ceny mąki w porównaniu z r. 1892 spadły od 25—50%, przeto oszczędności w tej rubryce wyniosą co najmniej 1.300 zł. i w pozycyi tej wstawić należy jedynie kwotę 6.500 zł.

Podwyższenie preliminowane przez Wydział krajowy przy poz 42g) o 520 zł., wino dla chorych, jest usprawiedliwionem coraz to częstszem używaniem wina jako środka leczniczego, oraz podrożeniem tego artykułu.

Przy poz. 49 — pralnia — Wydział krajowy podnosi preliminowaną na r. 1893 kwotę o 300 zł.

Komisya budżetowa uważa podwyższenie to jako nieuzasadnione, zarówno ze względu na znacznie mniejszą ilość dni leczenia, jak i z tego powodu, że dostateczny zapas bielizny, jak to Wydział krajowy stwierdził, powinien wpłynąć na zmniejszenie liczby praczek, przez co koszta znacznie obniżone zostaną.

Przy poz. 50 Wydział krajowy preliminuje o 2.000 zł. mniej, niż w roku 1893. na zakupno bielizny, pościeli i odzieży, z którą to oszczędnością komisya budżetowa w zupełności się zgadza.

Z powyżej naprowadzonych powodów, komisya budżetowa w rubryce tej wnosi — odnośnie do preliminarza Wydziału krajowego — następujące zmiany:

przy poz. 42 a	zwykła strawa i dodatki	mniej o	5.650	zł.
„ „ „ b	wikt dla Sióstr miłosierdzia	„ „	40	„
„ „ „ c β	wikt służby kuchennej	„ „	60	„
„ „ „ f	pieczywo dla chorych	„ „	1.300	„
„ „ 43	wikt lekarza dyżurnego	„ „	35	„
„ „ 49	pralnia	„ „	300	„
„ „ 50 b β	wikt siostry miłosierdzia	„ „	10	„
	Razem mniej o kwotę		7.395	zł.

po przyjęciu których to zmian, komisya budżetowa wstawia w rub. VII. następujące kwoty:

w poz. 42 a)	zwykła strawa i dodatki w kwocie . . .	58.500	zł.
„ „ „ b)	Siostry miłosierdzia	1.167	„
„ „ „ c)	koszta służby kuchennej	2.320	„
„ „ „ d)	drzewo do kuchni	1.800	„
„ „ „ e)	naczynia i sprzęty kuchenne	350	„
„ „ „ f)	pieczywo dla chorych	6.500	„
„ „ „ g)	wino dla chorych	1.520	„
„ „ 43	wikt lekarza dyżurnego	365	„
„ „ 44	opał sal i łazienek	4.200	„
„ „ 45	oświetlenie naftą	1.800	„
„ „ 46	sprzęty (zakupno i naprawa)	2.000	„
„ „ 47	fiakrowe dla rządcy	200	„
„ „ 48	utrzymanie ogrodu spacerowego . . .	100	„
„ „ 49	pralnia	7.200	„
„ „ 50 a)	bielizna zakupno i naprawa	8.000	„
„ „ 50 b)	Siostry miłosierdzia	292	„
„ „ 51	słoma do sienników	750	„
	Razem łączną kwotę . . .	97.064	zł.

a mianowicie:

na fundusz chorych 91.243 zł.
„ „ położnic 5.821 „

Rubr. VIII. poz. 52—58.

Koszta sanitarne.

Wydział krajowy preliminuje w tej rubryce ogólny wydatek w kwocie 21.700 zł. tj. o 2.050 zł. więcej, aniżeli na rok 1893, motywując jak przy innych pozycyach potrzebę podwyższenia kredytu — zwiększeniem się dni leczenia. Gdy jednak na rok 1894 przyjęto przypuszczalnie o 18.000 dni leczenia mniej, aniżeli ilość przez Wydział krajowy proponowana, przeto i preliminowane przez Wydział krajowy wydatki muszą uledz pewnemu zmniejszeniu.

Przy poz. 52 lekarstwa, Wydział krajowy preliminuje 9.400 zł. o 1.400 zł. więcej aniżeli na rok 1893, gdy jednak

w roku 1891	wydatki na leki wynosiły . .	8.515	zł.
„ „ 1892	„ „ „ „ . .	9.146	„
w r. 1893	wydatki na leki wyniosą prawdopodobnie	8.600	„
	Razem . . .	26.261	zł.
	przeciętnie . . .	8.754	„

przeto przyjmuje się w zaokrągleniu kwotę 8.800 zł. o zł. 600 mniej, aniżeli preliminarz Wydziału krajowego i zupełnie odpowiednio do przypuszczonej ilości dni leczenia.

Przy tej pozycyi komisya budżetowa podnieść musi, że koszta lekarstw w powszechnym szpitalu lwowskim są nieproporcyonalnie wysokie.

W roku 1890 wynosiły za dzień leczenia 29·90 ct.
„ „ 1891 „ „ „ „ 33·57 „
„ „ 1892 „ „ „ „ 33·98 „
„ „ 1893 preliminnwano na 33·97 „

Wysoki Sejm uchwałą z dnia 25. listopada 1889 polecił Wydziałowi krajowemu zbadać. o ile korzystnem byłoby prowadzenie we własnym zarządzie apteki we lwowskim szpitalu powszechnym.

Wydział krajowy w załatwieniu polecenia Wysokiego Sejmu uznał, że zaprowadzenie apteki nie byłoby wskazanem, albowiem od 1. stycznia 1890 weszła w życie nowa taksa rządowa lekarstw o wiele niższa od dawniejszej. Komisya budżetowa opierając się na wynikach z pierwszego półrocza 1890 roku, wykazujących rzeczywiście znaczne zmniejszenie tych kosztów, przychyliła się do zapatrywania Wydziału krajowego i od żądania założenia własnej szpitalnej apteki, odstąpiła. Gdy jednakże wynikłości w latach następnych wykazały — że obniżenie kosztów lekarstw było chwilowem i koszta lekarstw znacznie się zwiększyły, przeto komisya budżetowa wnosi rezolucyą:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby ponownie wziął pod rozwagę projekt prowadzenia we własnym zarządzie apteki we lwowskim szpitalu powszechnym, bądź też zbadał o ile byłoby korzystnem zawarcie umowy względem dokonania takowego z gremium aptekarskim, i ewentualne wnioski w tym kierunku na najbliższej sesyi sejmowej postawił.

Poz. 53—58 przyjmuje komisya budżetowa zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego, wskutek czego komisya budżetowa wnosi:

w poz. 52	lekarstwa	8.800 zł.
„ „ 53	potrzeby sanitarne	9.350 „
„ „ 54	szczudła, buty, opaski . . .	850 „
„ „ 55	laboratoryum chemiczno-patologiczne .	100 „
„ „ 56	prosektoryum	250 „
„ „ 57	instrumenta chirurgiczne . . .	750 „
„ „ 58	koszta pogrzebowe	1.000 „
	Suma rubr. VIII. . .	21.100 zł.

o 600 zł. mniej aniżeli preliminarz Wydziału krajowego, z tego

na fundusz chorych	20.219 zł.
„ „ położnic	881 „

Rubryka IX. poz. 59.

Koszta kancelaryjne.

Komisya budżetowa preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym na rok 1894 1.000 zł., z tego:

na fundusz chorych	940 zł.
„ „ położnic	60 „

Rubryka X. poz. 60.

Koszta kapliczne.

Preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym na rok 1894 240 zł., z togo:

na fundusz chorych . . . . 226 zł.
„ „ położnic . . . . 14 „

Rubryka XI. poz. 61—63.

Utrzymanie budynków.

Wydział krajowy preliminuje w tej rubryce:

wydatki zwyczajne w kwocie . . 3.830 „
„ nadzwyczajne w kwocie . . 58.000 „

Komisya budżetowa przyjmuje preliminarz Wydziału krajowego odnośnie do wydatków zwyczajnych, i wstawia do budżetu tak, jak na rok 1893

poz. 61. konserwacye i reparacye:
a) zwyczajne . . . . . 3.200 zł.
poz. 62. asekuracya budynków . . 180 „
„ 63. kominiarze i straż ogniowa . 450 „

co się zaś tyczy wydatków nadzwyczajnych, komisya budżetowa na mocy uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. kwietnia 1892

wstawia w poz. 61 b:

1) na budowę zakładu położnic . . . . . 55.000 zł.
w przypuszczeniu, że żądane kredyta usprawiedliwione sprawozdaniami Wydziału krajowego LW. 42.741/93 LW. 59.984/93 i 62.931/93 przez Wysoki Sejm uchwalone zostaną — wstawia w tejże samej pozycyi
pod 2. na roboty przygotowawcze budowy kliniki . . . . . 3.000 „
„ 3. na pogłębienie studni przy pralni krajowego szpitala we Lwowie . . 2.000 „
„ 4. a) na zakupno realności Szimserowej . . . 25.000 zł.
„ b) na koszta adaptacyi dla celów szpitalnych . . 16.000 „ 41.000 „

Razem wydatki nadzwyczajne w kwocie 101.000 zł. o 43.000 zł. więcej aniżeli pierwotny preliminarz Wydziału krajowego.

Suma rubr. XI. wynosi 104.830 zł., z czego:

na fundusz chorych . . . . 49.600 zł
„ „ położnic . . . . 55.230 „

Rubr. XII. poz. 64—65.

Odsetki od kapitałów dłużnych.

Preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym, tak jak na rok 1893 1.760 zł.
z czego na fundusz chorych . . 1.408 zł.
„ położnic . . 352 „

Rubr. XIII. poz. 66.

Podatki i daniny.

Preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym 20 zł
na fundusz chorych . . . . 19 zł.
„ „ położnic . . . . 1 „

Rubr. XIV. poz. 67 i 68.

Rozmaite.

W tej rubryce preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym
poz. 67. na utrzymanie biblioteki . . 125 zł
„ 68. przypadkowe:
a) koszta sądowe, portorya i inne nieprzewidziane . . 300 „
b) zastępstwa chorych i urlopowanych funkcyonaryuszów . 300 „
Razem . . . 725 zł.
z czego idzie na fundusz chorych . . 682 zł.
„ „ „ „ położnic . . . 43 „

Rubr. XV. poz. 69.

Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic.

Preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym na wynagrodzenie mamek za karmieni dzieci, których matki na oddział chorych przeniesiono . . . 30 zł.

Rubr. XVI. poz. 70.

Ryczałt na utrzymanie dzieci w szpitalu św. Zofii.

Preliminuje się na mocy uchwały Wysokiego Sejmu ryczałt w kwocie 16.000 zł.

B) Dochody.

Wydział krajowy preliminuje na rok 1894 ogólny dochód w kwocie 226.884 zł., o 24.450 zł. więcej, aniżeli na rok 1893, w której to kwocie 22.000 zł. pochodzą ze zwrotu kosztów leczenia od funduszu krajowego galicyjskiego tak, że właściwie zwiększony dochód wynosi tylko 2.450 zł.

Komisya budżetowa wprowadza do preliminarza następujące zmiany:

W rub. I. poz. 2. „od kasy miejskiej“ $^1/_5$ część dochodu z myta 26.500 zł. o 1.000 zł. więcej aniżeli preliminuje Wydział krajowy, a o 600 zł. aniżeli uchwalono na rok 1893. Podwyższenie tej kwoty uzasadnionem zostaje ruchem spowodowanym przez Wystawę krajową, które to podwyższenie znajduje swój wyraz w wyniku za rok 1893, który wyniesie przeszło 26.200 zł.

W rub. III. poz. 5. „zwroty kosztów leczenia“, Wydział krajowy preliminuje 173.000 zł. tj. o 22.000 zł. więcej niż na rok 1893. Z uwagi jednak na zmniejszanie się dni leczenia wykazanych przy rubr. VII. poz. 42, tudzież na wynikłości z roku 1893, wstawia się prawdopodobny dochód dla funduszu chorych 150.000 zł. a dla położnic 13.000 zł., ra-

zem 163.000 zł., czyli więcej o 12.000 zł. jak na rok 1893 uchwalono, a mniej o 10.000 zł. aniżeli preliminarz Wydziału krajowego.

W rub. III. poz. 6. „od samopłacących", Wydział krajowy preliminuje dochód w tej rubryce 10.600 zł. o 400 zł. więcej aniżeli uchwalono na rok 1893, gdy jednak

w r. 1891 dochód wynosił . . .	10.500 zł.	
„ „ 1892 „ „ . . .	11.334 „	
„ „ 1893 „ „ . . .	13.367 „	(nie spraw.)
razem .	35.201 zł.	
przeciętnie	11.734 „	

Komisya budżetowa preliminuje kwotę przeciętną w zaokrągleniu t. j. 11.500 zł. o 900 zł. więcej aniżeli preliminarz Wydziału krajowego.

W uwzględnieniu tych zmian komisya budżetowa preliminuje:

w rub. I. poz.	1.	od c. k. Skarbu za drzewo opałowe	1.500 zł.
„ „ I. „	2.	od kasy miejskiej $^1/_5$ część dochodu z myta . .	26.500 „
„ „ I. „	3.	od kasy miejskiej na utrzymanie trupiarni . .	84 „
„ „ II. „	4.	opłaty pośmiertne	9.500 „
„ „ III. „	5.	zwroty kosztów leczenia od funduszu krajow. galic.	163.000 „
„ „ III. „	6.	od samopłacących	11 500 „
„ „ III. „	7.	od funduszów obcokrajowych i innych publicznych	6.600 „
„ „ IV. „	8.	rozmaite	100 „
		Razem . .	218.784 zł.

czyli o 8.100 zł. mniej aniżeli preliminarz Wydziału krajowego, przyczem przy jednoczesnem obniżeniu rubr. dochodów ze zwrotów kosztów leczenia z funduszu krajowego, właściwe dochody przyjęte zostały w kwocie o 4.350 zł. wyższej niż w r. 1893, a o 1.900 zł. wyższej aniżeli preliminarz Wydziału krajowego.

Sumaryczne zestawienie wydatków.

Rubryka	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Razem
I.	32.520	2.825	35.345
II.	26.332	2.289	28.621
III.	8.256	698	8.954
IV.	178	61	239
V.	94	6	100
VI.	1.273	82	1.355
VII.	91.243	5.821	97.064
VIII.	20.219	881	21.100
IX.	940	60	1.000
X.	226	14	240
XI.	49.600	55.230	104.830
XII.	1.408	352	1.760
XIII.	19	1	20
XIV.	682	43	725
XV.	—	30	30
XVI.	16.000	—	16.000
Suma wydatków	248.990	68.393	317.383

Sumaryczne zestawienie dochodów.

Rubryka	Fundusz chorych	Fundusz położnic	Razem
I.	27.929	155	28.084
II.	9.500	—	9.500
III.	167.900	13.200	181.100
IV.	100	—	100
Suma dochodów	205.429	13.355	218.784

Bilans funduszu chorych przedstawia się zatem następująco:

Wydatki . . . . . 248.990 zł.
Dochody . . . . . 205.429 „
więc niedobór . 43.561 zł.

zaś *bilans funduszu położnic:*

Wydatki . . . . . 68.393 zł.
Dochody . . . . . 13.355 „
więc niedobór . 55.038 zł.

Bilans całego szpitalu powszechnego we Lwowie wykazuje:

Wydatki . . . . . 317.383 zl.
Dochody . . . . . 218.784 „
zatem niedobór . . . 98.599 zł.

podczas gdy Wydział krajowy preliminował niedobór w kwocie 54.764 zł.

Wysoki Sejm raczy przyjąć powyższy preliminarz krajowego szpitalu powszechnego we Lwowie na rok 1894 — i pokryć wykazany niedobór z rubr. X1. wydatkow budżetu krajowego.

Nad petycyami pani Albiny z Pileckich Śliwińskiej do L. 703 i pani Waleryi Schmied do L. 327, Wysoki Sejm przechodzi do porządku dziennego.

Lwów dnia 28. stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Marchwicki.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Lit. D.

Fundusz podrzutków we Lwowie.

(Sprawozdawca poseł Marchwicki.)

Wydatki tego funduszu preliminuje Wydział krajowy w kwdcie 5.890 zł. o 476 zł. więcej jak na rok 1893.

w rubr. III. koszta utrzymania dzieci mniej o . . . . 24 zł.
zaś w rubr. V. zapomogi dla położnic więcej o . . . . 500 „
a to na podstawie trzechletniego przecięcia.

Komisya budżetowa zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego przyjmuje na r. 1894 wydatki:

w rubr.	I. Potrzeby kancelaryjne w kwocie	10 zł.
„	II. Remuracye i zapomogi	70 „
„	III. Koszta utrzymania dzieci	240 „
„	IV. Koszta leczenia dzieci	10 „
„	V. Zapomogi dla położnic	5.500 „
„	VI. Rozmaite wydatki	60 „
	Suma wszystkich wydatków . .	5.890 zł.

i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić całą sumę wydatków funduszu podrzutków we Lwowie w kwocie 5.890 zł. i pokryć takową z funduszu krajowego w rubr. XI.

Lwów dnia 31. Stycznia 1894.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Marchwicki.

Z drukarni Pillera i Sp.

Budżet krajowy na rok 1894.

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

(Sprawozdawca p. Włodzimierz Kozłowski).

Preliminarz Wydziału krajowego na r. 1894 wykazuje wydatki
w kwocie . . . . . 195.085 zł.
zaś dochody w kwocie . . . . . 197.390 „
Komisya budżetowa wnosi wstawić w wydatkach . . 189.098 „
czyli w porównaniu z preliminarzem Wydziału krajowego o . . 5.987 „ mniej
w porównaniu z kwotą na rok 1893 uchwaloną o . . . . 15.069 „ „
w porównaniu z wynikłością z roku 1891 o . . . . . 14.380 „ więcej.
Dochody wstawia Komisya w kwocie . . . . . 197.490 „
w porównaniu z kwotą uchwaloną na rok 1893 o . . . . 11.010 „ wyższej
a w porównaniu z wynikłością z r. 1891. o . . . . . 10.292 „ „
Z porównania proponowanych przez Komisyę wydatków . 189.098 „
z dochodami . . . . . 197.490 „
Okazuje się nadwyżka . . . . . 8.392 zł.
w porównaniu z nadwyżką przez Wydział krajowy obliczoną o . . 6.087 „ wyższa
Wydatki zwyczajne wynosić będą według wniosków Komisyi 185.698 „
czyli w porównaniu z preliminarzem Wydziału krajowego o . . 8.387 „ mniej
w porównaniu z kwotą na rok 1893 uchwaloną o . . . . 12.363 „ więcej
w porównaniu z wynikłością z roku 1891. o . . . . . 21.977 „ „

Suma wydatków nadzwyczajnych wynosi 3.400 zł., czyli o 27.432 mniej od kwoty uchwalonej na r. 1893, a o 7.597 zł. mniej od wynikłości z roku 1891.

Rubr. I. Płace i emolumenta etatowe.

Wydział krajowy oblicza koszta płac i emolumentów etatowych na . 21.239 zł. czyli o 42 zł. mniej od wynikłości r. 1891, a o 434 zł. więcej od sumy na r. 1893 uchwalonej.

Wzrost tego wydatku uzasadnia Wydział krajowy przybytkiem pięcioleci.

Zalecając Wysokiemu Sejmowi przyjęcie wniosków Wydziału krajowego, przeszła Komisya budżetowa do porządku dziennego nad petycyą Nr. 796 88 Emila Wierzbiańskiego drugiego oficyała Zakładu w Kulparkowie; relutum za wikt mieści się bowiem w jego płacy.

Rubr. II. Koszta utrzymania osób nieetatowych.

Poz. 12. *a)* Komisya przyjmuje zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego w kwocie . . . . . 1.520 zł.

Poz. 12. *b)* obniża Komisya z powodów pod Rubr. VII. koszta gospodarcze wymienionych o 5% czyli o 209 zł., zalecając Wysokiemu Sejmowi przyjęcie wydatku na utrzymanie 19 Sióstr Miłosierdzia w kwocie . . . . 3.971 „

5.491 zł.

czyli o 209 zł. mniej od wniosków Wydziału krajowego.

Poz. 15. *a)* Przyjmuje Komisya wedle wniosków Wydziału kraj. w kwocie 1.416 „

Wydatek rzeczony z powodu przeniesienia trzech dozorców ze służby wyższej do niższej zaś jednego do rubr. VII. pod poz. 36. będzie o 660 zł. niższym od kwoty na r. 1893 uchwalonej a o 673 niższym od kwoty w r. 1891 wydanej.

Poz. 15. *b)* Wikt z pieczywem 7 osób służby wyższej przyjmuje Komisya w kwocie o 5% niższej . . . . . 1.430 „

Poz. 16. *a)* Służba oddziałowa, zwiększenie wydatku uzasadnia Wydział krajowy przeniesieniem 3 dozorców z klasy 1. do 2 i powiększeniem liczby dozorców o czterech, a dozorczyń o sześć z powodu nowo wybudowanych pawilonów.

Częściową kompenzatę znajdzie to w pierwszej części pozorne zwiększenie wydatku w obniżeniu przez Komisyą pozycyi 16. *c)* wikt z pieczywem 95 osób z . . . . . 13.490 zł.
na . . . . . 12.816 „
czyli o . . . . . 674 „
i w obniżeniu kosztów poz. 18. *b)* z kwoty . . . . . 1.560 „
na . . . . . 1.485 „
czyli o 75 zł. mniej od kwoty przez Wydział krajowy preliminowanej.

Wskutek powyższych zmian wynosić będą koszta rubryki II. . . 36.253 „
czyli o . . . . . 1.033 „
mniej od kwoty przez Wydział krajowy preliminowanej, a o 1.486 wyższej od kwoty uchwalonej na r. 1893. a o 4.682 zł. więcej od wydatku w r. 1891.

Rubr. III. Pensye i emerytury.

Przyjmuje Komisya zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego w kwocie 917 zł.
z powodu śmierci kilku emerytów o . . . . . 434 „ niższej od kwoty na r. 1893 uchwalonej, a o 409 zł. niższej od wydatku na r. 1891.

Rubr. IV. Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski.

Zgadzając się tak na pierwotny wniosek Wydziału krajowego w preliminarzu zawarty, jak na objęty dodatkowem sprawozdaniem Wydziału krajowego L. W. 44.538|93 wniosek udzielenia Edwardowi Tobiasiewiczowi dożywotniej zapomogi 60 zł., a Janowi Kamińskiemu dożywotniej zapomogi 36 zł., wstawia Komisya na ten cel w koszta Rubr. IV. poz. 28 . . . . . 96 „
Wskutek tego wynosić będą wydatki Rubryki IV. . . . . 110 „
czyli o 96 zł. więcej od pierwotnego wniosku Wydziału krajowego.

Rubr. V. Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego . . . . 40 „

Rubr. VI. Remuneracye i zapomogi.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego . . . . . 726 zł.
czyli o . . . . . 264 „ mniej od
wynikłości z r. 1891 z powodu opuszczenia kilku jednorazowych zapomóg.

Rubr. VII. Koszta gospodarcze.

Poz. 31. Żywienie chorych *a*) zwykła strawa i dodatki oblicza Wydział krajowy na . . . . . 53.000 zł.
czyli o . . . . . 5.000 „ więcej,
aniżeli uchwalono na r. 1893, w którego początku ceny artykułów żywności osiągnęły niezwykłą w ostatnich czasach wysokość, a o . . 7.736 „ więcej,
aniżeli w r. 1891, a jedynie tylko o . . . . . 660 „ mniej,
aniżeli wydano w r. 1892.

Za podstawę do rzeczonego obliczenia służy nietylko liczba dni leczenia wyższa ponad trzechletnie przecięcie, a obok tego wyższy od trzechletniego przecięcia koszt dnia żywienia.

Komisya nie mogła przyjąć kosztów dnia żywienia w tej wysokości, co Wydział krajowy, załączone wykazy cen artykułów żywności dowodzą bowiem, że ceny najgłówniejszych z pomiędzy nich w r. 1894 znacznie są niższe od cen z r. 1892 i 1893, a oprócz tego zakład zakupując na własny rachunek bydło i barany w znaczniejszej mierze ze zniżki cen bydła korzystać może.

Z tego też powodu zaleca Komisya Wys. Sejmowi obniżenie preliminowanej przez Wydział kraj. na zwykłą strawę i dodatki chorych 53.000 „
kwotę na . . . . . 50.000 „
czyli o . . . . . 3.000 „ mniej od
wniosku Wydziału krajowego.

Pod poz. 31 *b*) wikt 5 Sióstr Miłosierdzia z . . . 1.100 „
na . . . . . 1.045 „
czyli o . . . . . 55 „ mniej od
wniosku Wydziału krajowego, wikt 12 sług zaś pod *c*) *β*) z . . 1.332 „
na . . . . . 1.267 „
czyli o . . . . . 65 „ mniej od
wniosku Wydziału krajowego.

Poz. 31*e*). Naczynia i sprzęty kuchenne przyjmuje komisya w kwocie . . . . . 630 zł.
o 3 zł. wyższej od trzechletniego przecięcia, o 30 zł. wyższej od kwoty na r. 1893 uchwalonej, a o 70 zł. niższej od wniosku Wydziału krajowego.

Poz. 31*f*). Pieczywo z piekarzem i drzewem przyjmuje Komisya wedle trzechletniego przecięcia w kwocie . . . . 9.200 „
czyli o . . . . . 600 „ więcej
od kwoty na r. 1893 przeznaczonej, a o 800 zł. mniej od kwoty przez Wydział krajowy preliminowanej.

Poz. 32. Opał sal, łazienek i innych ubikacyi oblicza Wydział krajowy na . . . . . 8.000 „
czyli o . . . . . 1.572 „ więcej
od przecięcia 1890—2, uzasadniając to znaczne powiększenie potrzebą opalania nowo zbudowanych pawilonów i przybudówek na obu oddziałach.

Komisya nie uważa tak znacznego wzrostu wydatków zwyczajnych na ten cel za usprawiedliwiony.

Pojemność starego gmachu wynosi bowiem	40.721	metr. □
Pojemność domu administracyjnego	2.131	„
Pojemność mieszkań, urzędników i portyera	1.483	„
Razem . . .	44.335	metr. □
Pojemność pawilonów natomiast	4.856	„
Pieców kamyczkowych i kaflowych		214
„ żelaznych było w starym gmachu		26
Kuchen		35
W kuchni głównej kuchen angielskich		2
„ polskich		1
Maszyna parowa, kotły parowe		2
W piekarni zakładowej		2
Razem . . .		282
Przybyło w pawilonach po 2 piece kaloryferowe		4
po 2 kuchenki angielskie		4
po 1 palowisku pod kotły do ogrzewania wody kąpielowej		2

Komisya postanowiła też zalecić Wys. Sejmowi na podstawie obliczenia pojemności kwotę wydatków zwyczajnych na opał, wstawiając zamiast . . . . . 8.000 zł.
kwotę . . . . . 7.300 „
czyli o . . . . . 872 „ więc j
od trzechletniego przecięcia 1890/2.

Ponieważ obecnie jednak z powodu niedostatecznego wysuszenia rur i nieprawidłowego funkcyonowania kaloryferów, a zarazem z powodu wilgoci w nowych pawilonach przez pewien czas większa ilość materyału opałowego będzie potrzebną, wstawia Komisya na ten cel wydatek nadzwyczajny . . . . . 300 zł.

Suma wydatków zwyczajnych i nadzwyczajnych poz. 32 wynosić będzie . . . . . 7.600 „
czyli o . . . . . 400 „ mniej
od kwoty przez Wyczał krajowy preliminowanej, o 1.172 zł. więcej od trzechletniego przecięcia, a o 600 zł. więcej od kwoty na r. 1893 uchwalonej.

Poz. 33. Oświetlenie naftą z powodów pod poz. 32 wyrażonych obniża komisya z . . . . . 2.000 „
na . . . . . 1.800 „
czyli o . . . . . 200 „ mniej
od wniosku Wydziału krajowego
a o . . . . . 129 „ więcej
od przecięcia 1890/2, a o 100 zł. więcej od kwoty na r. 1893 uchwalonej.

Poz. 34*a*) przyjmuje Komisya w wysokości przez Wydział krajowy preliminowanej z powodów przez Wydział krajowy przytoczonych.

Poz. 34*b*) w kwocie . . . . . 285 „
o . . . . . 15 „ niższej
od wniosku Wydziału krajowago.

Poz. 40. Utrzymanie pralni. *a)* Drzewo i inne potrzeby przyjmuje komisya na podstawie trzechletniego przecięcia w kwocie . . 4.600 „
o . . . . . 400 „
niższej od wniosku Wydziału krajowego.

Poz. 40*b*). Zamiast 600 zł., 570 zł. z powodu niższego o 30 zł. obliczenia wiktu dla dwóch Sióstr Miłosierdzia.

Poz. 41. Bielizna, pościel i odzież, przedkłada Komisya również na podstawie trzechletniego przecięcia w kwocie . . . 6.000 „
o . . . . . 1.000 zł. niższej
od wniosku Wydziału krajowego, a o . . . . . 400 „ wyższej
od kwoty ną r. 1893 uchwalonej.

Poz. 41 b) zamiast . . . . . 300 „
przyznaje Komisya . . . . . 285 „
z powodu niższego o . . . . . 15 „
obliczenia wiktu Siostry Miłosierdzia.

Suma wydatków zwyczajnych Rubr. VII. wynosić przeto będzie . . . . . 107.303 „
czyli o . . . . . 6.350 „ mniej
od wniosków Wydziału krajowego, a o . . . . . 9.551 „ więcej
od kwoty na r. 1893 uchwalonej, a o . . . . . 17.040 „ więcej
od wynikłości za r. 1891.

Suma wydatków nadzwyczajnych wedle wniosków Komisyi . 1.300 „
czyli o . . . . . 300 „ więcej
od wniosku Wydziału krajowego.

Razem wydatków zwyczajnych i nadzwyczajnych Rubryki VII. wynosić będzie . . . . . 108.603 „
czyli o . . . . . 6.050 „ mniej
od wniosków Wydziału krajowego, a o . . . . . 9.851 „ więcej
od kwoty na r. 1893 uchwalonej, a o . . . . . 11.843 „ więcej
od wynikłości z r. 1891.

Rubryka VIII. Koszta sanitarne.

Poz. 44. Potrzeby sanitarne przyjmuje Komisya wedle trzechletniego przecięcia w kwocie . . . . . 5.200 zł.
o . . . . . 300 „ niższej
od wniosku Wydziału krajowego, a o . . . . . 200 „ wyższej
od kwoty na r. 1893 uchwalonej, sądzi bowiem, że utrzymywanie filtrów pokryje zakład innemi oszczędnościami w tejże pozycyi.

W skutek tego wydatki Rubryki VIII, wynosić będą . . 6.310 „
czyli o . . . . . 300 „ mniej
od wniosków Wydziału krajowego.

Rubr. IX. Koszta kancelaryjne.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego . . . . 480 zł.

Rubr. X. Koszta k[illegible]pl[illegible]czne.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego . . . . 200 zł.

Rubr. XI. Koszta utrzymania budynków.

Zwyczajne. Poz. 50. Wedle trzechletniego przecięcia . .	6.200 zł.	
czyli o	800 „	mniej
od wniosków Wydziału krajowego, a o	700 „	więcej
od kwoty na r. 1893 uchwalonej		
Ponieważ lakierowanie ścian w nowo wybudowanych pawilonach jest wydatkiem jednorazowym wstawia Komisya na ten cel w poczet wydatków nadzwyczajnych	300 „	
a oprócz tego na urządzenie wentylatora w kuchni i budowę nowego dachu nad kotłownią w załatwieniu sprawozdania Wydziału krajowego LW. 66.978/93	1.800 „	
Razem przeto suma wydatków zwyczajnych i nadzwyczajnych Poz. 50. wynosić będzie	8.300 „	
czyli o	1.300 „	więcej
od pierwotnych wniosków Wydziału krajowego, a o	2.800 „	więcej
od kwoty na r. 1893 uchwalonej.		
Ogólna suma wydatków zwyczajnych Rubr. XI. wynosić przeto będzie	9.050 „	
Nadzwyczajnych zaś	2.100 „	
Razem . . .	11.150 zł.	
czyli o	1.300 „	więcej
od wniosków Wydziału krajowego.		

Rubr. XII. Podatki i daniny.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego . . . . 175 zł.

Rubr. XIII. Rozmaite.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego . . . . 2.600 zł.

Rubr. XIV. Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego . . . . 55 zł.

Rubr. XV. Koszta podróży i dyety członków komisyi opieki nad obłąkanymi.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego . . . . 150 zł.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Dochody		Zwyczajne zł.
I.		**Odsetki od kapitałów.**		
	1	4% od gal. oblig. propinacyjnych imien. wart. 5.750 zł. . . .		230
II.		**Dodatki.**		
	2	Od c. k. Skarbu relutum za drzewo opałowe		560
	3	Od kasy miejskiej na utrzymanie drogi publicznej z Kulparkowa do Lwowa		100
		Suma rubryki II.		660
III.		**Dochody z dóbr.**		
	4	Dochód z pól i pastwisk		17.200
	5	Dochód z ogrodów		1.200
		Suma rubryki III. .		18.400
		Zwroty kosztów leczenia.		
	6	Od funduszu krajowego galicyjskiego		152.000
	7	Od samopłacących		22.000
	8	Od funduszów obcokrajowych i innych publicznych		3.000
		Suma rubryki IV. .		177.000
		Rozmaite.		
	9	Zwroty z zarobków chorych w myśl §. 22 statutu podnosi Komisya z	400 zł.	
IV.		na	500 „	
		mniema bowiem, że wystawienie przybudówek i wygodne pomieszczenie warsztatów wpłynie na godne zalecenia z leczniczych względów zatrudnienie chorych, a przeto i na zwiększenie dochodu w tej pozycyi . . .		500
	10	Zwroty zaległych kosztów przywozu i odstawienia		500
	11	Przypadkowe:		
		a) Czynsz z baraku propinacyjnego		
		b) Ze sprzedaży rzeczy z użytku wydzielonych		120
		c) Depozyta po zmarłych		50
		d) Inne drobne nieprzewidziane		30
		Suma rubryki V. .		1.200

Suma wydatków Rubr. I. w budżecie folwarku na gospodarstwo rolne wynosić będzie . . . . . 14.163 zł.
czyli o . . . . . 5.944 „ więcej
aniżeli preliminowano na r. 1893, a o . . . . . 1.211 „ więcej
od wynikłości z r. 1892.

Różnice te wynikają z powodu przeniesienia do tej rubryki kosztu jednego dozorcy z Rubryki II. 15. i zakupna trzody chlewnej za 2.600 zł., a baranów za 1.400 zł.

Wydatki Rubr. II. na ogród warzywny wynosić mają . . 850 „
czyli o . . . . . 226 „ więcej
od kwoty na r. 1893 preliminowanej, z powodu wstawienia do tej rubryki całych kosztów utrzymania ogrodnika.

Rubr. III. Podatek gruntowy . . . . . 105 „
Rubr. IV. Nieprzewidziane wydatki . . . . . 32 „

Dochody z gospodarstwa.

Preliminuje Wydział krajowy . . . . . 17.200 zł.
czyli o . . . . . 6.310 „ więcej
od kwoty preliminowanej na r. 1893, a o . . . . . 1.418 „ więcej
od wynikłości z r. 1892.

Czysty dochód z gospodarstwa ma przeto wynosić po odtrąceniu kwoty przeznaczonej na podatki . . . . . 3.037 „
czyli o . . . . . 366 „ więcej
aniżeli preliminowano na r. 1893, a o . . . . . 207 „ więcej
od wynikłości z r. 1892.

Dochód Rubr. II. ze sprzedaży warzyw ogrodowych i owoców wynosić będzie . . . . . 1.200 „
czyli o . . . . . 200 „ więcej
od kwoty na r. 1893 preliminowanej, a o . . . . . 202 „ mniej
od wynikłości z r. 1892.

Czysty dochód z ogrodu ma przeto wynosić . . . 350 „

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	SUMARYUSZ	Wniosek komisyi	Więcej od wniosku Wydziału krajow.	Mniej od wniosku Wydziału krajow.
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.	1-11	Płace i emolumenta etatowe	21.239	—	—
II.	12-18	Koszta utrzymania osób nieetatowych	36.253	—	1.033
III.	19-25	Pensye i emerytury	917	—	—
IV.	26-27	Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski	110	96	—
V.	28	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	40	—	—
VI.	29 30	Remuneracye i zapomogi	726	—	—
VII.	31-42	Koszta gospodarcze { *a*) zwyczajne	107.303	—	6.350
		{ *b*) *nadzwyczajne*	*1.300*	*300*	—
VIII.	43-47	„ sanitarne	6.310	—	300
IX.	48	„ kancelaryjne	480	—	—
X.	49	„ kapliczne	200	—	—
XI.	50 54	„ utrzymania budynków, dróg i urządzeń { *a*) zwyczajne	9.050	—	800
		{ *b*) *nadzwyczajne*	*2.100*	*2.100*	—
XII.	55	Podatki i daniny	175	—	—
XIII.	56-59	Rozmaite	2.690	—	—
XIV.	60	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe	55	—	—
XV.	61	Koszta podróży i dyety członków opieki nad obłąkanymi	150	—	—
—	—	Na nowe budowy (*nadzwyczajne*)	—	—	—
		Suma wydatków { 1. zwyczajnych	185.698	96	8.483
		{ 2. *nadzwyczajnych*	*3.400*	*2.400*	—
		Razem	189.098	2.496	8.483
		Dochody.			
I.	1	Odsetki od kapitałów	230	—	—
II.	2-3	Dodatki	660	—	—
III.	4-5	Dochody z dóbr	18.400	—	—
IV.	6-8	Zwroty kosztów leczenia	177.000	—	—
V.	9-11	Rozmaite	1.200	—	—
		Suma dochodów	197.490	—	—
		W porównaniu z wydatkami	189.098	—	—
		Okazuje się nadwyżka	8.392	—	—

Komisya budżetowa wnosi:

I. Wysoki Sejm raczy przyjąć powyższy preliminarz kraj. Zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie na r. 1894 i wstawić wykazaną nadwyżkę w kwocie 8.392 zł. przy rubr. IV. dochodów funduszu krajowego.

II. Wysoki Sejm przechodzi do porządku dziennego nad petycyą 337|261 Władysława Liebicha i Ignacego Zarkowskiego ślusarza i palacza Zakładu o zwiększenie wiktu.

Lwów dnia 28. stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Wł. Kozłowski.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Litera F.

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

(Sprawozdawca poseł Dr. Adam Czyżewicz)

Preliminarz Wydziału krajowego oblicza wydatki na kwotę 210.490 zł. i to w dziale zwyczajnych kwotę 208.007, nadzwyczajnych 2483 zł. Do tej kwoty doliczyć należy żądane w przedłożeniach osobnych Wydz. kraj. już po wydrukowanin preliminarza, do l. 698/94 zł. 1563 i do l. 65980/93 800 zł., nareszcie do l. 5578/93 zł, 360, czyli ogółem dodatkową kwotę 2723 zł. tak, że Wydział krajowy preliminując na rok 1894 na potrzeby szpitalu św. Łazarza w Krakowie sumę 213.213 zł., z której 208.835 zł. na wydatki zwyczajne a 4378 na nadzwyczajne przypada. W wydatkach zwyczajnych preliminuje Wydział krajowy o 20.609 zł. więcej, jak na rok 1893 uchwalono, w wydatkach nadzwyczajnych o 39.902 mniej, a to z powodu wykończenia budowli przez Wys. Sejm uchwalonych. W dochodach preliminuje Wydział krajowy 204.619 zł. to jest o 17.090 zł. więcej jak na rok 1893 uchwalono. W ten sposób zamyka Wydział krajowy preliminarz niedoborem 5871 zł a z dodaniem kwot w przedłożeniach dodatkowych żądanych, niedoborem zeczywistym 8594 zł.

Komisya budżetowa wstawia w dziale wydatków kwotę 205.061 zł. i to 198.478 zł zwyczajnych i 6583 zł nadzwyczajnych. W ten sposób przyjmuje komisya budżetowa większy wydatek zwyczajny na rok 1894 tylko o 10.252 zł. tj. o 9529 zł. mniej, jak preliminuje Wydział krajowy. W wydatkach nadzwyczajnych wkłada komisya budżetowa o 4100 zł. więcej jak Wydział krajowy. Rzeczywista więc różnica między preliminarzem Wydziału krajowego a komisyi budżetowej wynosi 5429 zł. które w wydatkach ogólnych zaoszczędzone być winny w r. 1894.

Dochody przyjmuje komisya budżetowa w kwocie przez Wydział krajowy preliminowanej tj. 204.619 zł. Ponieważ zaoszczędzenia komisyi budżetowej wynoszą 5.429 zł., więc o tę kwotę zmiejsza się niedobór wykazany przez Wydział krajowy i w miejsce 5.871 zł. tylko 442 zł. wynosić ma.

Dla wyjaśnienia sposobu obliczenia pojedynczych pozycyj przedłożonego preliminarza przez Wydział krajowy, przypomnieć musimy że w r. 1892 z powodu drożyzny, w myśl żądania Wydziału krajowego podniesione zostały ceny wiktu w pojedynczych pozycyach o 10%. Przecięcia zatem z r. 1891 i 1892 nie podobna uważać jako normalne, a wydatki w dziale pożywienia nagle w jednym roku podniesione, należy zredukować do zwykłej normy, tem bardziej, że wedle informacyi co do cen ważniejszych produktów surowych na rok 1894 w całym kraju zakontraktowanych, takowe znacznie spadły, a w Krakowie już w r. 1892 znacznie były niższe jak we Lwowie (alegat 4-ty do sprawozd. Dep. V. W. kr. za r. 1892/3).

W roku zaś 1891 wydatki na wikt przekroczyły w szpitalu św. Łazarza preliminarz Wydziału krajowego bardzo znacznie z nieusprawiedliwionej przyczyny i to było także jednym z powodów do zbadania gospodarstwa tegoż szpitalu. Na rok 1891 preliminował Wydział krajowy jako cenę kosztu wiktu:

1. Siostry miłosierdzia 168 zł. wydano zaś 196 zł.
1. Sługi oddziałowej 118 „ „ „ 113 „
1. Lekarza dyżurnego 320 „ „ „ 386 „

W roku 1892 poszły te ceny jeszcze wyżej i naturalnie że przecięcie z tych dwóch lat nie może stanowić należytej podstawy do prawdopodobnego obliczenia. Sam Wydział krajowy uznał to zapatrywanie za słuszne, skoro obliczając przeciętną sumę z dwóch lat jako podstawę na rok 1894, obniżył częściowo takową. Przeciętna dla wiktu lekarza dyżurnego wypadła na 387 zł., a wstawiono w preliminarzu 370, na służbę oddziałową przeciętna 117 zł., wstawiono 105 zł. Komisya budżetowa sądzi, że to obniżenie powinno być przeprowadzone w każdej pozycyi wiktu, gdyż niema żadnego powodu dlaczegoby wikt, prowadzony we własnej administracyi, miał być w jednej pozycyi, na przecięciu obliczonej droższym, a w drugiej tańszym. Z tego powodu strąca komisya budżetowa 5% od przecięcia lat 2, w każdym razie wyjątkowych przynajmniej tam, gdzie Wydział krajowy cyfry przeciętnej albo wcale, albo za mało obniżał i przyjmuje za podstawę, że

wikt 1. S. Mił. ma kosztować	190	zł.	przeciętna	200	zł.	prop. Wydz.	200	zł.
służby etatowej								
a) dozorcy domu obłąkanych wzmocniony	265	„	„	284	„	„ „	280	„
b) odźwiernego	225	„	„	239	„	„ „	240	„
c) służby wyższej nieetatowej	140	„	„	159	„	„ „	140	„
d) oddziałowej i wspólnej	105	„	„	117	„	„ „	105	„
e) lekarza dyżurnego	365	„	„	367	„	„ „	370	„

Podobnie ma się rzecz z kosztami opału. Preliminarz Wydziału krajowego opiera się na przecięciu lat 3 i to właśnie lat, które spowodowały odnośne rezolucye Wysokiego Sejmu zdążające do oszczędności w opale. W sprawozdaniu z czynności dep. V. za rok 1893 podnosi wyraźnie p. inspektor szpitali, że w skutek wprowadzenia zarządzeń co do kontroli, koszt opału okazuje oszczędność do 40%, a w skutek naprawy urządzeń mechanicznych do opału kotłów maszyny parowej wychodzi węgla po 200 klg. mniej dziennie jak poprzednio. Cyfrowo atoli nie ma tej oszczędności w preliminarzu na rok 1894. I owszem Wydział krajowy przyjął za podstawę wynikłość roku 1892 t. j. ogólny koszt opału w kwocie 10.811 zł. i we wszystkich pozycyach podniósł wydatek na opał, ze względu, że przybył nowy budynek tj. pawilon chirurgiczny do opalania. Ten budynek atoli nie stanowi 40% ubikacyi szpitalnych, a co ważniejsza wynikłość r. 1893 o której Wydział krajowy przy układaniu preliminarza wiedzieć jeszcze nie mógł, pomimo, że od października pawilon chirurgiczny był już opalany, wyniosła kwotę 9038 zł. tj. o 1773 zł. mniej, jak w roku 1892. Stało się to i w skutek spadku ceny węgla, gdyż przeciętnie cetnar cłowy kosztował w r. 1891 centów 29.7 w r. 1892 centów 32.5, a w r. 1893 centów 28.83 chociaż te przeciętne nie są odpowiednio obliczane i dotąd jeszcze nie kupuje szpital św. Łazarza węgla z pierwszej ręki, tylko pobiera go od dawnego przedsiębiorcy, pomimo że Wydział krajowy jeszcze 21. czerwca 1892 l. 22.534, to kupno z pierwszej ręki polecił. Komisya budżetowa przyjmie za podstawę wydatku na opał wynikłość z r. 1893 tj. ogólną kwotę 9038 zł. dla zaokrąglenia o 273 zł. podwyższoną i strąci z preliminowanej kwoty 1500 zł. w. a. i to w pozycyi 35 d. opał kuchni i 37 opał sal etc. Rubr VII., gdyż w innych pozycyach koszta opału nie są wykazane szczegółowo i nie uchwytne. Obniżenie to atoli dotyczyć ma całego opału w ogóle.

Wydatki.

Rubryka I.

Płace i emolumenta etatowe.

Wydział krajowy proponuje kwotę 31.580 zł., t. j. 400 zł, mniej jak na rbk 1893 uchwalono, a to z powodu czysto rachunkowego obliczenia tychże przy poborach urzędników pensyonowanych i awansowanych.

Przy poz. 15 c. „dozorca domu obłąkanych, wikt II. klasy wzmocniony“ skreśla komisya budżetowa z kwoty 280 zł. 15 zł. i pozycya ta wynosić ma 265 zł. Przy poz. 17 c. „odźwierny wikt II. klasy“ w miejsce 240 zł. tylko 225 zł., czyli ogółem skreśla komisya budżetowa 30 zł. na wikcie, przez co ogólna kwota rubr. I. wynosić będzie w miejsce 31.580 zł. . . . . **31.550 zł.**

Do l. 334 S. weszła petycya oficyałów kraj. szpitala św. Łazarza w Krakowie o przyznanie im dodatku aktywalnego. Ponieważ corocznie Wys. Sejm przechodził nad tą petycyą do porządku dziennego, przeto komisya budżetowa wnosi:

Wys. Sejm uchwalić raczy:

Nad petycyą oficyałów kraj. szpitalu św. Łazarza w Krakowie przechodzi się do porządku dziennego.

Rubr. II.

Koszta utrzymania osób nieetatowych.

Wydział krajowy preliminuje 28.465 zł. tj. o 3138 zł. więcej jak na rok 1893 uchwalono, o 4.025 zł. wyżej jak okazała wynikłość roku 1891 i wyżej o 2130 zł. od wynikłości z roku 1892.

W wykonaniu uchwały Wys. Sejmu co do ustanowienia oddziału dla chorób krtani wstawia komisya budżetowa przy poz. 18. następujące kwoty:

18. 18. sióstr miłosierdzia:

a) płaca *α* 16. sióstr oddziałowych po .	80 zł.		
rocznie w miejsce	1200 „	. . .	1.280 „
β. 2 sióstr wspólnych po	80 „	. . .	160 „
b) wikt 18. sióstr miłosierdza po . . .	190 „		
3 emerytek „ „ . . .	190 „		
4 postulantek „ „ . . .	190 „	. .	4.750 „
c) pranie bielizny dla 25 sióstr			
rocznie po 11 zł. 32 ct.			283 „
d) na wyekwipowanie 1 Siostry miłosierdzia			
wydatek nadzwyczajny			200 „
Ogółem poz. 18. w miejsce 6.432 wynosić ma		. .	6.673 zł.
tj. o 241 zł. więcej jak preliminowano.			

Podwyższenie wydatków tej rubryki usprawiedliwia Wydział krajowy:

1) koniecznością udzielenia wiktu jednemu dyetaryuszowi;

2) potrzebą przyjęcia jednego palacza i jednego odźwiernego;

3) podwyższeniem stanu służby chorych o osób 8;

4) podwyższeniem stanu służby wspólnej o 1. parobka.

ad 1. poz. 20. b. Dyetaryusze. Okazało się, że z powodu znacznego przypływu chorych, którzy przyjmowani bywają w izbie przyjęcia i zaraz przy przyjęciu czynności manipulacyjne załatwione być muszą, funkcyonaryusz czynności te spełniający nie może oddalać się przez cały dzień ze szpitalu i należy mu dać wikt, aby mógł być zawsze do dyspozycyi. Komisya budżetowa uznaje tę potrzebę oblicza atoli wysokość koszta wiktu wedle wywodów na wstępie sprawozdania umieszczonych nie 280 zł. tylko na 265 przezco cała pozycya wynosić będzie . 4098 zł.

ad 2. poz. 21. Służba wyższa. Wykazuje Wydział krajowy potrzebę przyjęcia jeszcze jednego palacza, który jest użyty do obsługi kaloryferów nowo wybudowanego pawilonu chirurgicznego. Dalej potrzebę przyjęcia jeszcze jednego portjera dla tego samego pawilonu. Oba

te usprawiedliwienia są słuszne. Atoli komisya budżetowa nie może zgodzić się na to, aby tak nowo przyjęty odźwierny jakoteż i dawny nieetatowy nie mieszkali w szpitalu tylko pobierali relutum na mieszkanie po 60 zł. rocznie, (etatowy 3ci mieszka w szpitalu.) Albo ci odzwierni są potrzebni, a w takim razie z natury rzeczy mieszkać muszą w budynku, w którym są odzwiernymi, albo nie pełnią istotnej czynności odzwiernych i podczas dnia zastąpieni być mogą którymkolwiek parobkiem szpitalnym. Mieszkanie dla takiego odzwiernego, którym może być nieżonaty, łatwo urządzić w jednym pokoju w suterenach, ale mieszkać on powinien w szpitalu. Z tych powodów skreśla komisya budżetowa w poz. 21. c. *α* kwotę 120 zł. preliminowaną jako relutum na mieszkanie dwóch odzwiernych, wskutek czego ogólna kwota tej pozycyi 21. wynosić będzie nie 2.398 zł. tylko . . . . . 2.278 zł.

ad 3. poz. 22. służba oddziałowa, uznaje komisya budżetowa potrzebę podwyższenia tej służby o osób 8. W ten sposób w miejsce osób 54. roku 1893 będzie 62. Już w roku 1891 wykazała komisya budżetowa konieczność podwyższenia służby oddziałowej o osób 7., a to na podstawie ilości chorych i dni leczenia w ostatnich 5 latach. Wówczas już wykazano, że proponowane w r. 1891 i przez Wys. Sejm zezwolone podwyższenie służby oddziałowej o 7 osób nie jest wystarczające i rzeczywista potrzeba oparta na przepisach hygieny szpitalnej wymagała podwyższenia służby nie o 7. ale o 14. osób i to bez uwzględnienia koniecznej potrzeby większej ilości służby dla obłąkanych. W 1893 podwyższoną została ilość tej służby na osób 54, a obecnie żąda Wydział krajowy jeszcze 8. osób.

Już w roku 1892 było w szpitalu św. Łazarza 600 chorych przeciętnie. W roku 1894 wyjdzie ta przeciętna na 615 do 620 i w ten sposób wypadnie jedna osoba do posługi na 10 chorych. Ponieważ między tymi chorymi jest 100 obłąkanych, którzy potrzebują prawie podwójnej ilości służby, to cyfra służby 62. osób przez Wydział krajowy proponowana, wystarczy tylko dla tego, że są oddziały jak oczny i kiłowy, które mniej służby potrzebują. Podnieść tu należy, że nowo wybudowany pawilon chirurgiczny wymaga obecnie więcej służby. Chociażby bowiem chorzy jego co do ilości równi byli dawnej ilości, to przecież są oni umieszczeni w osobnym budynku i w dwujnasób powiększonej przestrzeni, a tem samem i zajęcie służby oddziałowej znacznie się wzmogło, bo takowa jest zajętą w większych i więcej salach dla chorych przeznaczonych. Służba ta atoli w ten sposób powiększona wystarczyć już powinna i dla 10 łóżek oddziału chorób krtani, którego utworzenie Wys. Sejm zezwolił, bo chorzy tego oddziału nie są nowymi chorymi, tylko wybranymi z innych oddziałów i umieszczonymi we wspólnej ubikacyi. Podwyższenie wydatku w tej pozycyi o 980 zł. w. a. uważa komisya budżetowa za usprawiedliwione.

ad 4. poz. 24 służba wspólna preliminuje Wydział krajowy podwyższenie wydatku o 658 zł. w. a. Podwyższenie to jest w $^3/_4$ cyfrowe tylko i powstało przez przeniesienie 3 parobków z całym kosztem utrzymania z Rubryki VII. Byli oni tam dawniej umieszczeni i będą niezawodnie i w przyszłości tamże służbę pełnić, a mianowicie jeden jako służba kuchenna poz. 35, drugi jako lampiarz poz. 38, trzeci jako służba pralni poz. 42. Pod względem administracyjnym złączenie takie całej służby wspólnej w jednym dziale jest słuszne, bo daje jaśniejszy pogląd na całą służbę, na wydatek ogólny nie wpływa i pozornie tylko zmniejsza wydatek na pralnię, kuchnię i oświetlenie, gdyż takowy płaci inna rubryka budżetu.

Faktyczne podwyższenie wydatków tej pozycyi polega na dodaniu do wspólnej służby jeszcze jednego parobka i ubraniu wszystkich w bluzy szpitalne. Jedno i drugie jest usprawiedliwionem, pierwsze, stanowczo i to znacznie powiększoną ilością ubikacyi dla chorych, przez dobudowę pawilonu chirurgicznego dobudowę w gmachu starym i przerobienie mieszkania Dyrektora dla chorych, drugie t. j. bluzy porządkiem szpitalnym. Komisya budżetowa przyjmuje więc i to podwyższenie wydatku na służbę, nie może atoli pominąć uwagi, że przez złączenie pewnych obowiązków służby, które się dadzą połączyć i użycie tejże w miesiącach letnich do robót obecnie

osobno opłacanych, jak np. zwózka węgli, roboty w ogrodzie i inne, dałyby się wprowadzić pewne oszczędności.

W ten sposób cała Rubryka II. wynosić będzie o 106 zł. więcej czyli **28.571 zł.**

Rubryka III.

Pensye i emerytury

zgodnie z wnioskiem . . . . . **5.507 „**

Do l. S. 892 weszło podanie Wiktora Wojciechowskiego emerytowanego oficyała św. Łazarza o podwyższenie emerytury. Komisya budżetowa po wysłuchaniu opinii szefa departamentu V. wnosi Wysoki Sejm uchwalić raczy: Nad petycyą Wiktora Wojciechowskiego przechodzi siędo porządku dziennego.

Rubryka IV.

Zaopatrzenia odstawne z dary z łaski

Do l. S. 375, 376, 464 i 598 weszła równobrzmiąca petycya Andrzeja Moskalika b. maszynisty szpitala św. Łazarza w Krakowie. Na podstawie wniosku Wydziału krajowego, ze względu na 15-letnią pracę petenta w szpitalu, na wiek jego podeszły i ze względu na uszkodzenie cielesne jakiego doznał w służbie szpitalnej w roku 1885, podczas pęknięcia rezerwoaru gazowego, komisya budżetowa wnosi

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Andrzejowi Moskalikowi byłemu maszyniście szpitalu św. Łazarza w Krakowie udziela się dożywatnie zaopatrzenie z łaski w kwocie 360 zł. w. a. rocznie i wstawia się tę kwotę do Rubryki IV. na rok 1894.

W ten sposób Rubryka ta w miejsce preliminowanych 356 zł. wynosić będzie . . . . . **716 „**

Rubryka V.

Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych

zgodnie z wnioskiem . . . . . **50 „**

Rubryka VI.

Remuneracye i zapomogi

zgodnie z wnioskiem . . . . . **900 „**

Rubryka VII.

Koszta gospodarcze.

Wydział krajowy preliminuje 101.883 zł. t. j. o 12.641 zł. więcej jak na rok 1893 uchwalono o 6.738 zł. więcej jak okazała wynikłość z roku 1891 i o 7.650 zł. więcej od wynikłości z roku 1892. Główne podwyższenie wydatków przypada na żywność i opał. Opiera się Wydział krajowy na podnoszeniu się ilości dni leczenia i na przeciętnych z lat 1890, 1891 i 1892 roku. Komisya budżetowa na podstawie uwag we wstępie sprawozdania przytoczonych wstawia w tę rubrykę następujące kwoty:

przy pozycyi 35 *a*) zwykła strawa i dodatki preliminuje Wydz kraj. okrągłą kwotę 56.000 zł opierając się na przeciętnej z lat 3 i podwyższeniu ilości dni leczenia. Ilość ta wzmaga się w Krakowie corocznie przeciętnie o 6.000 i pomimo iż takowa spadła w roku 1893 w całym kraju, przecież przypuścić należy że w Krakowie w roku 1894 się podniesie, a to właśnie z powodu że Kraków do ostatnich czasów miał taki brak miejsca, iż nawet potrzebujących faktycznie kuracyi szpitalnej nie przyjmował. Obecnie podobna procedura, sprzeciwiająca się ustawom nie może istnieć i dlatego ilość dni leczenia powiększyć się może i dojdzie prawdopodobnie do cyfry 225.000 w roku 1894. Nie ulega wątpliwości że lepsze obecnie warunki sanitarne szpitalu powinny skrócić przeciętny pobyt jednego chorego w zakładzie, a jeśli pomimo to przypuszczamy podniesienie się dni leczenia to dzieje się to jedynie z tego powodu, że Kraków posiada fakultet lekarski, a tem samem wielką siłę przyciągania chorych do zakładów leczniczych, z którymi złączona jest ściśle frekwencya szpitalu św. Łazarza. I w takim nawet razie licząc żywność chorego po przeciętnej cyfrze 23·6 centa dziennie wypadnie okrągła liczba dla tej rubryki właściwa 53.000 zł. t. j. o 3.000 mniej jak cyfra przez Wydział krajowy wstawiona. Ponieważ atoli komisya budżetowa pragnie także wykorzystać zniżenie cen produktów odżywczych w r. 1894, wskutek czego spodziewa się obniżenia dziennego kosztu wiktu przynajmniej o $^1/_2$ centa, to to obniżenie wynosić będzie dalszych 1.000 zł. i dosięgnie 4% umotywowanej w uwagach wstępnych oszczędności na wikt, 1% zaś powstanie na możliwe podwyższenie się stanu chorych. Z tych powodów komisya budżetowa wstawia przy poz. 35 *a*) mniej o 4.000 zł. czyli 52.000 zł.

Dalsze obniżenie wydatku na żywność nastąpi przy poz. 35 *b β*) o 50 zł., przy poz. 36 o 5 zł., przy poz. 42 *b β*) o 20 zł., przy 43 *b β*) o 20 zł. czyli razem, obniżenie kwoty na żywność preliminowanej wyniesie w całej rubryce 4.095 zł.

Odwołując się na wywody we wstępie sprawozdania co do opału, umieszczone i w obec wynikłości całego kosztu opału w roku 1893 = 9.038 zł., zniża komisya budżetowa przy 2 pozycyach opału, cały wydatek o 1.500 zł. z tym dodatkiem, że takowy nie w tych dwóch pozycyach ale na całym opale oszczędzonym być winien. W ten sposób przy poz. 35 *d*) na opał kuchni i pod kotły parowe zostaje w wysokości roku 1893 t. j. o 150 zł. mniejszy jak preliminowany, zaś przy poz. 37, opał sal i łazienek i innych ubikacyj, zniża komisya budżetowa preliminowane 8.000 zł. o 1.350 zł. wskutek tego ta pozycya pozostanie w wysokości 6.650 zł. t. j. jeszcze o 50 zł. wyżej jak na rok 1893 uchwalono.

W kosztach opału zatem komisya budżetowa w Rubryce VII. wstawia oszczędność 1.500 zł.

Przy poz. 35 f pieczywo z opałem piekarzem i pomocnikami wstawia Wydział krajowy kwotę 7.900 zł. tj. o 781 zł. więcej jak na rok 1893 przyjęto i popiera potrzebę większego wydatku wynikłością z roku 1892 całe 7.934 zł. wynosić mającą i wzrastającą liczbą chorych. Tymczasem zamknięcie rachunków za rok 1892 wykazuje wynikłość tej pozycyi na 6.810 zł. a z roku 1891 na 5.781 zł. tj. przeciętnie 6.296 zł. Z tego powodu i z uwag wstępnych obniża komisya budżetowa kwotę tej pozycyi okrągło o 900 zł., tj. o 119 zł. mniej jak na rok 1893 uchwalono i takowa wyniesie . . . . . **7.000 zł.**

We Lwowie preliminował Wydział kraj. 7.800 zł. w tej pozycyi pomimo większej ilości chorych. Kraków wykazuje już w roku 1892, pomimo wyższej ceny mąki, wypiekając pieczywo we własnym zarządzie, kgr. bułek o 0·6 centa a chleb o 2·1 centa tańszy. W wydatku zaś na pieczywo ogólnym zawsze przewyższa Lwów. (Aleg. 4. sprawozd. Dep. V.)

Przy poz. 38. oświetlenie preliminuje Wydział krajowy 3.913 zł. tj. o 587 zł. mniej jak na rok 1893 uchwalono. Przeciętna tej pozycyi z lat 1891, 92 i 93 wynosi 3.732 zł., wynikłość za rok 1893. 3.505 zł., pomimo że pawilon chirurgiczny już całą jesień był oświetlany. Wobec tego sądzi komisya budżetowa, że oszczędność można dalej poprowadzić i skreśla ze sumy preliminowanej 200 zł., a takowa wynosić będzie jeszcze . . . . . **3.713** zł.

Przy poz. 39. sprzęty gospodarcze pozostawia komisya budżetowa preliminowaną kwotę w 1. zwyczajne 1.900 zł. o 100 zł. wyższą od roku 1893, oraz całą kwotę 2. nadzwyczajne 483 zł. do której dodaje się jeszcze 300 zł. na potrzebne sprzęty dla oddziału chorób krtani w myśl uchwały Wys. Sejmu. W ten sposób w pozycyi tej zwiększy się wydatek o 883 zł. od kwoty uchwalonej na 1893, gdyż przy równej ilości łóżek na oddziałach chorzy dawniej leżeli na ziemi a obecnie z uzyskaniem miejsca dostaną łóżka, które kupić trzeba.

Zupełnie z tego samego powodu pozostawia komisya budżetowa przy poz. 43. bielizna, pościel i odzież preliminowaną kwotę 1) zwyczajne 6662 zł., i 2) nadzwyczajne 2000 zł., do której to ostatniej dodaje się dla oddziału chorób krtani kwotę 300 zł., tak że nadzwyczajne 2300 zł. wynosić będą, z tą uwagą, że żądana jako potrzeba nadzwyczajna i przyznana kwota 2000 zł. na rok 1892, nie była widocznie potrzebą nadzwyczajną, skoro w tym roku mogła być nie wydaną, a naturalnie na co innego obróconą została.

W ten sposób obniża komisya budżetowa

w Rubr. VII.	koszta	żywienia o	4.095 zł.
„ „	„	pieczywa o	900 „
„ „	„	opału o	1.500 „
„ „	„	oświetlenie o	200 „
		Suma	6.695 zł.
Podwyższa wydatki na sprzęty i bieliznę o			600 „
		zostaje mniej o	6.095 zł.

Preliminowana zatem w rubryce VII. kwota 101.883 zł, obniżoną zostaje o 6.095 i wynosić ma . . . . . **95.788** zł.

Rubryka VIII.

Koszta sanitarne:

Wydział krajowy proponuje 12.463 zł. t. j. o 299 zł. więcej jak na 1893 uchwalono. Podwyższenie to usprawiedliwione jest zupełnie. Z tej rubryki odpadnie z wiktu przy poz. 46 β. zł. 20 wskutek tego suma rubryki VIII. wynosić ma . . **12.443** zł.

Rubryka IX.

Koszta kancelaryjne.

Wydział krajowy preliminuje 1.200 zł. tj. o 200 zł. więcej jak na rok 1893 uchwalono, ponieważ w r. 1892 wynosiły 1.296 zł. a przeciętnie z lat

trzech 1.187 zł. We Lwowie wynoszą one około 1.000 zł., w Kulparkowie 450 zł. Są to koszta przy których bardzo łatwo można zaoszczędzić i zwykle na takie rzeczy daje się pauszal roczny. Dlatego komisya budżetowa nie widzi powodu podwyższenia tego pauszalu i wstawia tak jak na rok 1893 . . . . . **1.000 zł.**
a rzeczą Dyrekcyi będzie te 200 zł. zaoszczędzić

Rubryka X.

Koszta kapliczne

zgodnie z wnioskiem . . . . . **250 „**

Rubryka XI.

Utrzymanie budynków

Wydział krajowy preliminuje 6.000 zł. tj. o 2.600 zł. więcej jak na rok 1893 uchwalono i o 2.131 zł. więcej jak okazuje przecięcie trzechletnie. Usprawiedliwienie tego wydatku zupełnie jest słuszne. W gmachu w którym tyle było budowane, przebudowane i dobudowane, musiały powstać zniszczenia, które naprawić należy. Reparacya gzymsów i otynkowań, rekonstrukcya wychodków, przestawienie pieców, ułożenie posadzek są atoli robotami nadzwyczajnemi chociaż koniecznemi. Ponieważ zaś uchwałą Wys. Sejmu z d. 26. stycznia 1894 spowodowaną osobnem sprawozdaniem W.kr. poleconem zostało wstawienie kwoty 700 zł. na wybudowanie muru granicznego, jako wydatek nadzwyczajny, więc komisya budżetowa, aby nie wywołać na przyszłość wysokiego przecięcia 3-letniego, uznaje w całości preliminowaną kwotę, ale wstawia ją w wydatki nadzwyczajne. W ten sposób **Rubr. XI.** opiewać będzie:

Poz. 55. 1. zwyczajne . . . . 3.400 zł.
2. nadzwyczajne . . . 3.300 zł.

tj. więcej o 700 jak Wydział krajowy preliminuje.

Przy poz. 56 utrzymanie wodociągów i maszyny parowej preliminuje Wydział krajowy jak na rok 1893 1.000 zł. pomimo iż wynikłość z r. 1891 wskazuje w kwocie 870 zł. a z 1892 zł. 979. Na naprawę urządzeń mechanicznych tj. wodociągów i maszyny parowej wydano w myśl uchwały Wys. Sejmu w r. 1893 okrągło 19.000 zł. Wskutek tego powinno utrzymanie przyrządów mechanicznych mniej kosztować nie więcej, bo są nowe i naprawione. Dla tego komisya budżetowa strąca z preliminowanej kwoty 250 zł. i zniża ją do cyfry odpowiadającej prawie wynikłości z r. 1891.

Poz. zatem 56 wynosić ma . . . . **750 zł.**

Cała zaś Rubr. XI. otrzymała więcej w wydatkach nadzwyczajnych kwotę 700 zł. odpadło w poz. 56 zł. 250. wynosić więc będzie o 450 zł. więcej jak preliminarz Wydziału kraj. czyli . . . **8.150 zł.**

Rubryka XII.

Podatki i daniny

zgodnie z wnioskiem . . . . . 1.027 zł.

Rubryka XIII.

Rozmaite

zgodnie z wnioskiem . . . . . 750 „

Rubryka XIV.

Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na oddziale położnic

zgodnie z wnioskiem . . . . . 600 „

Rubryka XV.

Koszta utrzymania mamek i dzieci w szpitalu św. Ludwika

zgodnie z wnioskiem . . . . . 17.300 „

Rubryka XVI.

Zapisy

zgodnie z wnioskiem . . . . . 109 „

Rubryka XVII.

Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe

zgodnie z wnioskiem . . . . . 50 „

Rubryka XVIII.

Dyety, koszta podróży i różne inne

zgodnie z wnioskiem . . . . . 300 „

Dochody.

Rubr. I.	Odsetki od efektów, kapitałów i fundacyi zgodnie z wnioskiem .	19.099 zł.
Rubr. II.	Dochody z dóbr i realności zgodnie z wnioskiem . . .	9.220 „
Rubr. III.	Zwroty kosztów leczenia zgodnie z wnioskiem . . .	176.000 „
Rubr. IV.	Dochody rozmaite zgodnie z wnioskiem	300 „

Zestawienie

WYDATKI.

Rubryka	I.	31.550 zł.	
„	II.	28.571 „	(200 nadw.)
„	III.	5.507 „	
„	IV.	716 „	
„	V.	50 „	
„	VI.	900 „	
„	VII.	95.788 „	(3.083 nadw.)
„	VIII.	13.443 „	
„	IX.	1.000 „	
„	X.	250 „	
„	XI.	8.150 „	(3.300 nadw.)
„	XII.	1.027 „	
„	XIII.	750 „	
„	XIV.	600 „	
„	XV.	17.300 „	
„	XVI.	109 „	
„	XVII.	50 „	
„	XVIII.	300 „	
	Razem . . .	205.061 zł.	

DOCHODY.

Rubryka	I.	19.099 zł.	
„	II.	9.220 „	
„	III.	176.000 „	
„	IV.	300 „	
	Razem . . .	204.619 zł.	

Wydatki	205.061 zł.	
Dochody	204.619 „	
Niedobór wynosi .	442 zł.	

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy przyjąć powyższy preliminarz krajowego szpitalu św. Łazarza w Krakowie na rok 1893 i polecić pokryć niedobór w kwocie 442 zł. w. a. z funduszu krajowego.

Lwów dnia 31. stycznia 1894.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Czyżewicz.

Budżet krajowy na rok 1894.

Lit. G.

Fundusz podrzutków w Krakowie.

(Sprawozdawca poseł Dr. Adam Czyżewicz.)

WYDATKI.

Rubr. I.	Płace urzędników zgodnie z wnioskiem . . .	50 zł.		
„ II.	Potrzeby kancelaryjne zgodnie z wnioskiem . .	20 „		
„ III.	Remuneracye „ „ . .	20 „		
„ IV.	Koszta utrzymania podrzutków zgodnie z wnioskiem .	1.527 „		
„ V.	Koszta leczenia dzieci „ „ .	10 „		
„ VI.	Zapomogi dla położnic „ „ .	3.100 „		
„ VI.	Rozmaite „ „ .	40 „		
	Ogólna suma wydatków			4.767 zł.

DOCHODY.

Rubr. I.	Odsetki od kapitałów i fundacyi zgodnie z wnioskiem	1.667 zł.	
	Suma dochodów		1.667 „
	Czyli niedobór . .		3.100 zł.

Komisya budżetowa wnosi:

Wys. Sejm raczy powyższy preliminarz funduszu podrzutków w Krakowie przyjąć na rok 1894 i polecić pokryć niedobór w kwocie 3.100 zł. z funduszu krajowego na potrzeby rubr. VI. wydatków.

Lwów dnia 31. stycznia 1894.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Czyżewicz.

Z drukarni Pillera i Sp.

Budżet krajowy na r. 1894.

Rubryka XII.

Wydatki na szupaśnictwo.

(Sprawozdawca poseł Goldman.)

Wydział krajowy preliminuje w tej rubryce kwotę 25.000 zł. o 1.500 zł. mniej niż uchwalono na r. 1893 a o 458 zł. mniej od wynikłości r. 1892. Wydział krajowy układając preliminarz na r. 1894 miał przed sobą ostatnie wynikłości z r. 1891, to też oznaczył wysokość potrzebnego w tej rubryce kredytu na podstawie trzechletniego przecięcia z lat 1889—1891, które to przecięcie wynosiło tylko 24.617 zł. Komisya budżetowa mając przed sobą wynikłości z r. 1892 oznacza wysokość kredytu na podstawie przecięcia z lat 1890—1892. Przecięcie to wynosi 23.882 zł., a dla zaokrąglenia preliminuje komisya 24.000 zł. o 1.000 zł. mniej od preliminarza Wydziału krajowego.

W myśl powyższego wywodu komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Rubr. XII. poz. 141.

Ryczałt na pokrycie wydatków szupasowych 24.000 zł.

Lwów dnia 7. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Goldman.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka XIII. Poz. 142—151.

Budowy wodne i melioracye.

(Sprawozdawca poseł Stadnicki Jan.)

Zwyczajem przyjętym od lat kilku, przekazuje Wysoki Sejm sprawozdania Wydziału krajowego „O popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych“ swej komisyi gospodarstwa krajowego, tak, że główny dział rubryki XIII. Dział B. objęty jest sprawozdaniem tejże komisyi, a komisyi budżetowej pozostaje jedynie zadanie przedstawienia wniosków co do Działu A Rubryki XIII. pod tytułem „Biuro melioracyjne i studya przygotowawcze“.

Dyskusye pod tym względem przeprowadzone w Sejmie i uchwały w skutek tych dyskusyi powzięte, nie pozostawiły żadnej wątpliwości co do woli Wysokiego Sejmu. Komisya budżetowa do niej zastosować się winna. Nie mniej jednak komisya budżetowa uważa to za swój obowiązek podnieść w swem sprawozdaniu, że wydatki Rubryki XIII. w kwocie 463.295 zł. na r. 1894 preliminowane, usuwają się tem samem z pod ocenienia komisyi budżetowej, która ma za zadanie regestrować wydatki przez Wysoki Sejm na wniosek komisyi gospodarstwa krajowego uchwalone.

Jedyna to rubryka budżetu krajowego, na której wysokość komisya budżetowa żadnego niemal wpływu nie ma, a sposób, w który Wysoki Sejm wydatki tej rubryki uchwala, pociąga za sobą jeszcze tę niedogodność, że przy dyskusyi nad budżetem krajowym nie można objąć całości rubryki XIII, ile że **dział B.** o wiele ważniejszy, bywa uchwalany poprzednio, zanim **dział A.** pod dyskusyę przychodzi, a tem samem wydatki na „Biuro melioracyjne i studya przygotowawcze“ muszą być przyjęte niemal bez rozpraw, bo etat biura melioracyjnego jest prostem następstwem wydatków w dziale B „Wykonanie budowli wodnych“ uchwalonych.

Po tych uwagach, komisya budżetowa przystępuje do wykazania Wysokiemu Sejmowi wzrostu wydatków ogólnych Rubryką XIII. objętych, począwszy od r. 1875, kiedy w Rubryce XIII. Wydatków, preliminowano pod tytułem „Rozmaite“ 12.500 zł. na „Regulacye lokalne“.

Od r. 1875 do r. 1878 żadnych nie było wydatków na budowle wodne i melioracye, aż dopiero od r. 1878 weszła w życie stała Rubryka XIII. pod tytułem „Budowy wodne i melioracye“, a w tej rubryce począwszy od r. 1878 preliminowano w sumie ogólnej:

w r.	1878	13.143 zł. w. a.
	1879	35 143 „
	1880	22.500 „
	1881	33.586 „
	1882	26.243 „
	1883	46.343 „
	1884	38.900 „
	1885	122.443 „
	1886	84.588 „
	1887	142.390 „
	1888	183.418 „
	1889	211.400 „
	1890	204.770 „
	1891	234.786 „
	1892	240.961 „
	1893	300.252 „
	1894	463.295 „

Wzrosła więc rubryka XIII. wydatków w ciągu lat 17 o **450.000 zł.**

Jeżeli się zaś rozdzieli Rubrykę XIII. na dwa działy A. i B, to się pokazuje, że wydatki w dziale A preliminowane są na rok 1879 w kwocie 13.000 zł., zaś na r. 1894 w sumie 67.234 zł. — wzrost przeto pięciokrotny. W dziale zaś B. preliminowano na rok 1878 13.143 zł., na r. 1894 w kwocie 396.061 zł. — wzrost 30-krotny, co niewątpliwie dowodzi, że ogół wydatków w **„Dziale A. Biuro melioracyjne i studya przygotowawcze“** preliminowany na r. 1894 w łącznej kwocie 67.234 zł. jest usprawiedliwiony. Dodać tu należy, że wniosek komisyi gospodarstwa krajowego obniżający w poz. 142 l) wydatek na referenta dla spraw prawnych z 2.360 zł. na 1.800 zł. z powodu, że referent obejmie swoje urzędowanie z końcem I. kwartału r. 1894, uważa komisya budżetowa za słuszny.

Z tym jednym wyjątkiem komisya budżetowa przyjmuje preliminarz Wydziału krajowego **w Rubryce XIII. w Dziale A.** bez zmiany, a mianowicie:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
XIII.		**Budowy wodne i melioracye.**				
	142	*A.* **Biuro melioracyjne i studya przygotowawcze.**				
		Płace urzędników, utrzymanie ekspozytur i stypendya.				
		a) Dyrektor biura:				
		płaca	2.800 zł.			
		dodatek aktywalny	480 „	3.280		
		b) 3 starszych inżynierów:				
		płace po 2.000 zł.	6.000 zł.			
		dodatki aktywalne po 360 zł.	1.080 „	7.080		
		c) 3 inżynierów I. klasy:				
		płace po 1.500 zł.	4.500 zł.			
		dodatki aktywalne:				
		dla 1 inżyniera we Lwowie . 300 zł.				
		„ 1 „ w Tarnowie . 250 „				
		„ 1 „ w Sanoku . 200 „	750 „	5.250		
		d) 6 inżynierów II. klasy:				
		płace po 1.200 zł.	7.200 zł.			
		dodatki aktywalne po 300 zł.	1 800 „			
		dodatek osobisty dla 1 inżyniera . . .	400 „			
		Razem .	9.400 zł.			
		Z tego pokryją fundusze regulacyjne pobory 4 inżynierów za 8 miesięcy . . .	4.000 „			
		pozostaje zatem do pokrycia		5 400		
		e) 8 inżynierów adjunktów:				
		płace po 1.000 zł.	8.000 zł.			
		dodatki aktywalne po 200 zł.	1.600 „			
		Razem .	9 600 zł.			
		Z tego pokryją fundusze regulacyjne pobory 2 adjunktów za 8 miesięcy . . .	1.600 „			
		pozostaje zatem do pokrycia		8.000		
		f) 6 inżynierów asystentów:				
		płace po 800 zł.	4.800 zł.			
		dodatki aktywalne po 200 zł.	1.200 „			
		Razem .	6.000 zł.			
		Z tego pokryją fundusze regulacyjne pobory 4 asystentów za 8 miesięcy . . .	2.666 „			
		pozostaje zatem do pokrycia		3.334		
		g) 4 elewów technicznych:				
		adjuta po 600 zł.	2.400 zł.			
		adjutum dla 1 elewa (stypendysty) za 5 mies.	250 „			
		Razem .	2.650 zł.			
		Z tego pokryją fundusze regulacyjne pobory 2 elewów za 8 miesięcy . . .	800 „			
		pozostaje zatem do pokrycia		1.850		
		Do przeniesienia .		34.194		

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
XIII.		Z przeniesienia .		34.194		
		h) 2 dyetaryuszy po 2 zł. dziennie w biurze central.	1.460 zł.			
		ryczałt na rysownika dla ekspozytury w Krakowie	480 „	1.940	—	36.134
		i) Utrzymanie ekspozytur:				
		w Krakowie	450 zł.			
		w Tarnowie, Sanoku i Kołomyi po 200 zł. .	600 „	1.050	—	1.050
		k) Stypendya:				
		2 stypendya dla techników melioracyjnych po 1.000 zł.	2.000 zł.			
		2 stypendya dla techników komasacyjnych po 500 zł.	1.000 „	3.000	—	3.000
		l) Referent dla spraw prawnych (za 3 kwartały), płaca z rocznych 2.000 zł. i dodatek aktywalny z rocznych 420 zł.		1.800	—	1.800
		Suma . . .		41.984	—	41.984
	143	Sprawienie, uzupełnienie i naprawa narzędzi, oraz zakupno potrzeb rysunkowych		3.000	—	3.000
	144	Na utrzymanie dozorców drenarskich: po 2 dla ekspozytur w Krakowie, Tarnowie, Sanoku i Kołomyi, a 4 dla biura centralnego we Lwowie po 120 zł. . . .		1.440	—	1.440
	145	Na utrzymanie kursu praktycznego dla dozorców melioracyjnych		4.500	—	4.500
	146	Na obserwacye ombrometryczne i wodoskazowe, tudzież odnośne publikacye		2.750	—	2.750
	147	Na zdjęcia i projekty:				
		a) dla robót publicznych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 27. września 1882 .	5.000 zł.			
		b) dla melioracyj prywatnych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. kwietnia 1892 .	6.000 „			
		c) dla zdjęć niwelacyjnych bagien naddniestrz.	2.000 „	13.000	—	13.000
		Suma działu A) . .		66.674	—	66.674

W Działa B. Rubryki XIII. „Wykonanie budowli wodnych“ komisya gospodarstwa krajowego wnosi jedną zmianę, to jest podnosi wydatek w poz. 151 g) pod tytułem „na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk“ o 2.000 zł., z 4.000 zł. na 6.000 zł., a zresztą przyjmuje komisya gospodarstwa krajowego cały preliminarz Wydziału krajowego bez zmiany.

Komisya budżetowa powodowana względami oszczędności proponuje natomiast skreślić z preliminarza na r. 1894 kwotę 14.000 zł. w pozycyi 150 k) „na obwałowanie lewego brzegu Dunajca I. rata“, wnosząc polecenie do Wydziału krajowego, aby tę kwotę preliminowano w budżecie na r. 1895, t. j. wówczas, gdy znaczny wydatek w poz. 150 b) 45.375 zł. „na uzupełnienie obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim ubędzie z budżetu przez to samo, że obecnie na ten cel wstawia się VI. ratę ostatnią.

Komisya budżetowa wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby kwotę 14.000 zł. jako I. ratę na obwałowanie lewego brzegu Dunajca wstawił w preliminarzu budżetu krajowego na r. 1895.

W razie przyjęcia wniosku komisyi budżetowej przez Wysoki Sejm, suma wydatków w Dziale B. Rubryki XIII. wynosiłaby 384.061 zł., a mianowicie:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XIII.		Z przeniesienia suma działu A) . 66.674 zł.			
		B. Wykonanie budowli wodnych.			
	148	Na regulacyę systematyczną rzek karpackich:			
		a) na regulacyę rzeki Biały z dopływami i uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Dunajca, III rata . . . . . 30.000 zł.			
		b) na regulacyę rzeki Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem, II. rata . . . 42.667 „	72.667	—	72.667
		Poz. 149a) do br) uchwalona przez Wysoki Sejm dnia 7. lutego 1894.)			
	149	Zasiłki $33^1/_3\%$ na lokalną regulacyę rzek niespławnych w myśl uchwały sejmowej z d. 6. października 1882.:			
		a) na regulacyę Soły pod Milówką i Cisicami . . .	1.619		
		b) „ „ „ „ Wieprzem i Zabłociem . .	2.000		
		c) „ „ „ „ Żywcem i Zarzeczem . .	2.557		
		d) „ „ Raby „ Dąbrowicą	930		
		e) „ „ „ „ Marszowicami . . .	1.360		
		f) „ „ „ „ Dobczycami, Niezdowem i Winiarami	1.500		
		Do przeniesienia . .	9.966 72.667	—	72.667

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczegolnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XIII.	149	Z przeniesienia . . .	72.667	—	72.667
			9.966		
		g) na regulacyę Raby pod Winiarami	1.007		
		h) „ „ „ „ Stadnikami i Gdowem . .	1.000		
		i) „ „ „ „ Krzyżanowicami . . .	830		
		k) „ „ Dunajca pod Zabełzcem i Chełmcem .	1.826		
		l) „ „ „ „ Białą wodą . . .	333		
		m) „ „ „ „ Witowicami dolnemi . .	1.652		
		n) „ „ „ „ Podegrodziem i Stadłem .	1.600		
		o) „ „ „ „ Trąbkami i Drużkowem .	800		
		p) „ „ „ „ Filipowicami . . .	2.000		
		r) „ „ „ „ Biskupicami i Charzewicami	2.000		
		s) „ „ „ „ Zakliczynem i Wesołowem .	800		
		t) „ „ „ „ Rostoką i Lusławicami .	1.900		
		u) „ „ „ „ Janowicami 600 + 864 zł. .	1.464		
		w) „ „ „ „ Wielką wsią 650 + 843 zł. .	1.493		
		x) „ „ „ „ Wielką wsią a Szczepanowicami . . .	3.345		
		y) „ „ „ „ Szczepanowicami . .	2.236		
		z) „ „ „ „ Dąbrówką i Łukanowicami .	1.800		
		aa) „ „ „ „ Wesołem	1.408		
		ab) „ „ „ „ Zakliczynem , . . .	1.116		
		ac) „ „ „ „ Charzewicami . . .	2.463		
		ad) „ „ „ od mostu pod Melsztynem do Wróblowic	4.221		
		ae) „ „ Popradu pod Starym Sączem . .	977		
		af) „ „ Wisłoki „ Brzyskiem i Bukową . .	1.000		
		ag) „ „ „ „ Błażkową	867		
		ah) „ „ „ „ Dęborzynem . . . ,	1.426		
		ai) „ „ „ „ Pilznionkiem i Lipinami .	2.000		
		ak) „ „ „ „ Rzemieniem i Rzochowem .	1.600		
		al) „ „ Wisłoka „ Wiśniową i Cieszyną . .	879		
		am) „ „ „ „ Dobrzechowem . . .	875		
		an) „ „ Sanu „ Hroszówką . . .	200		
		ao) „ „ „ „ Jabłonicą ruską . .	3.210		
		ap) „ „ „ „ Nozdrzcem . . .	800		
		ar) „ „ „ „ Chodorówką . . .	900		
		as) „ „ „ „ Bachorzcem i Sielnicą .	800		
		at) „ „ „ „ Ruską wsią i Nienadową .	1.000		
		au) „ „ „ „ Bachowem . . .	1.903		
		aw) „ „ „ „ Przemyślem . . .	6.867		
		ax) „ „ „ „ Przemyślem i Ostrowem 1.693 + 5.111 zł. . .	6.804		
			77.368		
		Do przeniesienia .	72.667	—	72.667

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XIII		Z przeniesienia .	72.667	—	72.667
			77.368		
		ay) na regulacyę Sanu pod Wilczą i Buszkowicami .	8.000		
		az) „ „ „ „ Sośnicą i Składem Solnym .	3.432		
		ba) „ „ Stryja „ Chodowicami . . .	500		
		bc) „ „ „ „ Pokrowcami i Kawczykątem	1.000		
		bd) „ „ Świcy „ Hoszowem i Kniaziołuką .	1.300		
		be) „ „ „ „ Włodzimircami . . .	300		
		bf) „ „ „ „ Baliczami zarzecznemi i podgórnemi	500		
		bg) „ „ „ „ Michniczem i Dubranką .	1.300		
		bh) „ „ „ „ i Sukielu pod Sokołowem .	2.500		
		bi) „ „ Łomnicy „ Tużyłowem i Dołhem .	1.500		
		bk) „ „ „ „ Błudnikami i Temczowcami	500		
		bl) „ „ Bystrzycy „ Nazawizowem . . .	800		
		bm) „ „ „ „ Uhrynowem, Jamnicą i Jezupolem	2.000		
		bn) „ „ „ „ Bohorodczanami . .	500		
		bo) „ „ „ nadwórniańskiej pod Mykietyńcami i Uhornikami . .	2.297		
		bp) „ premiowanie zawiklania odsypisk na rzekach podkarpackich	1.000		
		br) „ do rozporządzalności Wydziału krajowego . .	20.000		
			124.797	—	124.797
	150	Na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych na zasadzie ustawy państwowej z dnia 30. czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116:			
		a) na regulacyę Nowego Brnia, V. rata z przyznanych 92.825 zł.	15.471		
		b) na uzupełnienie obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim, VI. rata (ostatnia)	45.375		
		c) na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy, III. rata	10.394		
		d) na uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami, III. rata . .	14.533		
		e) na regulacyę rzeki Bugu od ujścia Pełtwi do granicy państwa, II. rata	19.800		
		f) na zabudowanie potoku górskiego Michałów, II. rata (ostatnia)	2.000		
			107.573		
		Do przeniesienia .	197.464	—	197.464

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XIII.		Z przeniesienia .	197.464	—	197.464
			107.573		
		g) na zabudowanie potoku górskiego Niszkówki, II. rata	4.288		
		h) na regulacyę Złotej Lipy, I. rata	13.200		
		i) na osuszenie bagien Łańcucko-Jarosławskich, I. rata .	11.500		
		k) na regulacyę potoku Dumnego w powiatach Lwowskim i Kamioneckim, I. rata (*w myśl uchwały sejmowej z d. 7. lutego 1894.*)	11.520		
			148.081	—	148.081
		(*Poz. 151. uchwalona przez Wys. Sejm d. 7. lutego 1894.*)			
	151	Dotacye na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 26. listopada 1889:			
		a) na regulacyę Czeczwy pod Strutyniem niżnym . .	1.383		
		b) na naprawę wałów nadwiślańskich uszkodzonych zatorami w lutym 1893. w powiatach: Krakowskim Wielickim i Bocheńskim	1.290		
		c) na roboty uzupełniające przy osuszeniu bagien Niskich	2.687		
		d) na przełożenie prawego wału Sanu w Czekaju pniowskim, w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z d. 9. maja 1893. r. , ...	2.333		
		e) na odbudowanie szluz w wałach Uszwicy, Uszewki i Grobki	800		
		f) na roboty uzupełniające przy osuszeniu bagien Rudnickich	9.023		
		g) na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk:			
		w Rudniku (myśl uchw. Sejm. z 6/4 1892) 1.000 zł.			
		w Korsowie „ „ „ „ 23/9 „ 1.000 „			
		w Ludzimierzu . . . . . 1.000 „			
		w Czarnym Dunajcu . . . . 1.000 „			
		w okolicy Oleska i na Podolu . . 2.000 „	6.000		
		h) na zakładanie fabryk drenarskich (w myśl. uchw. Wys. Sejmu z dnia 6. Kwietnia 1892)	5.000		
		i) do dyspozycyi Wydziału krajowego	10.000		
			38.516	—	38.516
		Suma działu B. .	384.061	—	384.061
		„ „ A. .	66.674	—	66.674
		Suma rubryki XIII. .	450.735	—	450.735

Cały wydatek w Rubryce XIII. wynosiłby 450.735 zł., to jest o **13.560 zł. mniej,** aniżeli w preliminarzu Wydziału krajowego.

Komisya budżetowa ma sobie za obowiązek wytknąć zarazem, że w Rubryce XVII. pozycyi 53 Dochodów preliminuje Wydział krajowy jako zasiłek od c. k. Skarbu państwa dla biura melioracyjnego kwotę 1.000 zł., podczas gdy tenże zasiłek wynosi 3.000 zł. i pobiera się takowy począwszy od r. 1893. t. j. od dwóch lat — a w takim razie preliminarz Rubryki XIII. łącznie z oszczędnością wykazaną poprzednio, wniesioną przez komisyę budżetową, korzystniejszym będzie od preliminarza Wydziału krajowego **o 15.560 zł.**

Komisya budżetowa nie może przy tej sposobności pominąć uwagi, że zwroty zaliczek udzielanych przez Wydział krajowy spółkom wodnym, powiatom i gminom na studya niwelacyjne, plany i prace przygotowawcze, nie są nigdzie w zamknięciach rachunków wykazane, prócz skromnej kwoty 495 zł. 51 ct., umieszczonej w zamknięciu rachunków za r. 1892 (Rubryka V. poz. 15 1) dochodów, podczas gdy przekroczenia kwot na ten cel rokrocznie uchwalanych, w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 27. września 1882 są znaczne, jak to wykazuje zamknięcie rachunków za r. 1892 w Rubryce XIII. poz. 161 wydatków, według którego wziętą została kwota 10.466 zł. 53 ct. w miejsce uchwalonej 5.000 zł. w. a.

Ta uwaga powoduje komisyę budżetową do wniesienia następującej rezolucyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby tak przy zamknięciach rachunków, jako też i przy układaniu preliminarzy umieszczał każdego roku kwoty uiszczane od powiatów, spółek wodnych i gmin za przeprowadzenia zdjęć niwelacyjnych i studyów przygotowawczych, jako zwroty zaliczek udzielanych przez fundusz krajowy na powyższe cele, w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 27. września 1882.

Na koniec z uwagi, że niektóre przedsiębiorstwa melioracyjne krajowe są na ukończeniu, jak regulacya Trześniówki, Łęgu i Gniłej Lipy, przeto wydaje się wskazanem uchwalenie ustaw konserwacyjnych dla tychże przedsiębiorstw, aby roboty bardzo znacznym datkiem funduszu krajowego wykonane, z braku należytej konserwacyi nie zmarniały. To samo da się powiedzieć o przedsiębiorstwach spółkowych, których konserwacya na mocy ustaw należeć ma do stron konkurencyjnych; nadzór nad konserwacyą wykonywać mają c. k. Starostwa i delegaci Wydziału krajowego. Nadzór ten w braku fachowych inżynierów może się okazać iluzorycznym, i komisya budżetowa pragnie w swojem niniejszem sprawozdaniu zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu na powyższą okoliczność. Komisya budżetowa nie stawia rezolucyi w tym przedmiocie, ale oczekuje od Wydziału krajowego w porozumieniu z c. k. Rządem inicyatywy, któraby miała na celu utrzymanie i utrwalenie wykonanych robót melioracyjnych.

Lwów dnia 7. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Jan Stadnicki.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka XIV.

Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże.

(Sprawozdawca poseł Goldman.)

Dokonana w r. 1893. konwersya długów indemnizacyjnych, przyjęcie na fundusz krajowy wszystkich aktywów i passywów funduszów indemnizacyjnych i uregulowanie skarbu krajowego, wszystkie te zmiany w finansowej gospodarce kraju uwydatniają się w tej rubryce wydatków funduszu krajowego. To też porównanie kwot preliminowanych przez Wydział krajowy na r. 1894 z wynikłością r. 1892., i z budżetem na r. 1893 wykazuje znaczne różnice między kwotami dotychczas z tej rubryki wydawanemi, a cyframi preliminowanemi na r. 1894. Wydział krajowy w przedłożonym preliminarzu oznacza wysokość kredytów tej rubryki na 3,737.130 zł. Na rok 1893. uchwalono w tej rubryce kredyt w ogólnej cyfrze 702.155 zł., a wynikłość z r. 1892. wynosi 1,406.627 zł.

Porównanie to jednak nie daje dostatecznej podstawy do badania i sądzenia poszczególnych kredytów w preliminarzu na rok 1894. w tej rubryce zawartych.

W skutek bowiem dokonanej w r. zeszłym operacyi finansowej wstawił Wydział krajowy do tej rubryki:

1. wydatek na oprocentowanie i częściowe umorzenie nowej pożyczki krajowej;
2. bonifikacyę skarbowi państwa za ubytek w podatku dochodowym od kuponów b. funduszów indemnizacyjnych, co było warunkiem uwolnienia nowej pożyczki od podatku dochodowego;
3. całą kwotę jaka ze zwyżki budżetowej ma być użytą na spłatę dawnych długów krajowych.

Natomiast opuszczono: raty pożyczek już wypowiedzianych lub spłaconych, mianowicie: pożyczki krajowej z r. 1885 (21.234 zł.); funduszu policyi krajowej (5.979 zł.); ogólnego funduszu propinacyjnego (26.000 zł.); tudzież pożyczek spłacić się mających w r. 1894., a mianowicie: funduszu domestykalnego (926 zł.); pożyczki krajowej z r. 1884. (37.030 zł.); pożyczki krajowej z r. 1889. (23.484 zł.); pożyczki funduszu szkolnego krajowego (9.148 zł.); a wreszcie opuszczono odsetki bierne 15.000 zł.

Co do pożyczek emisyjnych w r. 1894. wypowiedzieć się mających, to w chwili układania preliminarza Wydział krajowy sądził, że fundusze pozwolą mu na wypowiedzenie pożyczek z r. 1884. i 1889. Jednak w styczniu r. b. okazał się tak obfity stan kasy, że można było po zasięgnięciu opinii przychylnej komitetu doradczego, przystąpić do wypowiedzenia dalszej pożyczki emisyjnej a mianowicie pożyczki krajowej z r. 1888. Wszystkie te pożyczki emisyjne wypowiedziane też zostały na dzień 1. maja 1894. W obec tego poz. 162 rubr. XIV. zawierająca potrzebny kredyt na spłatę procentów i częściowe umorzenie pożyczki z r. 1888 uledz musi zmianie, gdyż odpada potrzeba częściowego umorzenia pożyczki krajowej z r. 1888 a preliminowany kredyt na oprocentowanie zredukowany zostanie do połowy.

Co do pozycyi 174 to Wydział krajowy wstawił do tej pozycyi całą nadwyżkę dochodów, jaka się przy zamknięciu preliminarza okazała i to na spłatę dawnych pożyczek i długów funduszu krajowego. Wydział krajowy przyjmując ten sposób budżetowania wszedł w intencyę Wys. Sejmu jaka się w toku obrad i w uchwałach reprezentacyi kraju nad sprawą konwersyi uwydatniła. Z uwagi,' że operacya konwersyjna łącznie ze subwencyą ze skarbu państwa dla byłych funduszów indemnizacyjnych przedstawia aż po rok 1897 znaczne zwyżki, Wys. Sejm postanowił zwyżek tych tak użyć, ażeby w tym czasie spłacone zostały wszystkie dawne długi kraju i żeby po r. 1897, kraj pozostał z pożyczką konwersyjną z r. 1893 i z resztą pożyczki krajowej z r. 1873. Dlatego Wydział krajowy dobrze postąpił, że już w samym budżecie tę wolę reprezentacyi kraju silnie zaznaczył, przez to, że nie zamknął preliminarza rozporządzalną zwyżką, ale że odpowiednią kwotę wstawił do wydatków na spłatę dawnych pożyczek.

Komisya budżetowa przyjmując ten system budżetowania nie wstawia jednak w tej chwili kwoty do poz. 174. W chwili rozpraw komisyi budżetowej nad tą pozycyą nie można było kwoty tej oznaczyć. Kwota ta okaże się dopiero przy zamknięciu budżetu na r. 1894.

Wydział krajowy wprawdzie już wypowiedział na dzień 1. maja b. r. pożyczki emisyjne w ogólnej kwocie 1,975.000 zł. To jednak wysokości poz. 174 nie przesądza, ponieważ Wydział krajowy oprócz nadwyżek budżetowych za rok 1894, rozporządza jeszcze nadwyżką dochodów z roku 1893 i tej nadwyżki użyje także na cele spłaty dawnych pożyczek wypowiedzianych na dzień 1. maja 1894.

Komisya budżetowa zaznacza jednak już na tem miejscu, że zgadza się z propozycyą Wydziału krajowego, ażeby cała nadwyżka budżetowa wstawioną została do poz. 174 tej rubryki.

Na podstawie powyższych uwag komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Rubryka XIV.

Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże.

Poz. 152.	Umorzenie reszty pożyczki 27.000 zł. z pierwotnej sumy 66.000 zł. zaciągniętej z funduszu domestykalnego na budowę kulparkowską: $4^1/_2$% odsetki za pół roku od reszty niespłaconego kapitału 24.834 zł. 83 ct.		559 zł.
„ 153.	Umorzenie pożyczki 40.400 zł. zaciągniętej w gal. kasie oszczędności na budowę kulparkowską:		
	a) XX. i XXI. rata kapitału . . .	1.019 zł. — ct.	
	b) 5% odsetki	1.506 „ 17 „	2.525 „
„ 154.	Umorzenie pożyczki 10.000 zł. zaciągniętej przez Zgromadzenie Sióstr miłosierdzia we Lwowie:		
	a) XXVI. i XXVII. rata kapitału . .	179 zł. 35 ct.	
	b) 5% odsetki	417 „ 22 „	
	c) podatek dochodowy od odsetek . .	80 „ — „	677 „

Poz. 155. Umorzenie pożyczki 5.000 zł. zaciągniętej przez Zbór izraelicki w Krakowie w kasie oszczędności tamże:

a) XII. rata kapitału	210·11 zł.	
b) 5¼% odsetki z góry	166·15 „	
c) koszta stemplowe	1·25 „	378 zł

„ 156. Umorzenie 4½% obligacyi pożyczki krajowej z roku 1883 wydanych w imiennej wartości 3,800.000 zł.:

a) XXI. i XXII. rata kapitału	60.000 zł.	
b) 4½% kupony za dwa półrocza	149.033 „	
c) 10% podatek dochodowy od kuponów	14.904 „	
d) należytość stemplowa	800 „	
e) druki, inseraty, porta	173 „	224.910 „

„ 157. Funduszowi szpitala św. Łazarza:

a) IV. rata kapitału	6.233·76 zł.	
b) 4½% odsetki	13.344·47 „	19.578 „

„ 158. Oprocentowanie pożyczki z roku 1884:

4½% odsetki kuponowe za I. półrocze	20.039 zł.	
10% podatek dochodowy od kuponów	2.004 „	
należytość stemplowa od kuponów	180 „	
druki, inseraty, porta i inne wydatki	150 „	22.373 „

„ 159. Umorzenie pożyczki 22.500 zł. zaciągniętej na budowę i urządzenie pralni w szpitalu lwowskim:

XIX. i XX. rata kapitału.	1.474·64 zł.	
5% odsetki	550·36 „	2.025 „

„ 160. Umorzenie pożyczki 70.000 zł. zaciągniętej w Banku krajowym na wybudowanie prawego skrzydła w szpitalu lwowskim:

XIX. i XX. rata kapitału	6.000·84 „	
4½% odsetki	999·16 „	
⅛% dodatek na administracyę	55·51 „	
należytość stemplowa	25· „	7.081 „

„ 161. Na pokrycie niedoboru funduszu pożyczki krajowej z r. 1873 . 50.697 „

„ 162. Oprocentowanie pożyczki krajowej r. 1888:

4½% odsetki za I. półrocze	9.434 zł.	
10% podatek dochodowy od kuponów	944 „	
druki inseraty porta i inne wydatki.	122 „	10.500 „

„ 163. Oprocentowanie pożyczki krajowej z r. 1889:

4½% odsetki za I. półrocze	14.974 zł.	
druki, inseraty porta i inne wydatki	106 „	15.080 „

„ 164. Umorzenie pożyczki krajowej z roku 1891:

a) VI. i VII. rata kapitału	16.400 zł.	
b) 4½% odsetki kuponowe	58.302 „	
c) 10% podatek dochodowy	5.831 „	
d) należytości stemplowe	357 „	
e) druki, inseraty, porta	110 „	81.000 „

Poz. 165. Umorzenie połowy kapitału 27.500 zł. pożyczonego na odbudowanie północnej części frontowego budynku w szpitalu tarnowskim:

XII. i XIII. rata kapitału (połowa) . . .	1.005·15½ zł.	
4½% odsetki (połowa)	369·84½ „	
⅛% dodatku na administracyę (połowa) .	20·55½ „	
należytość stemplowa (połowa) . . .	5·— „	1.401 zł.
„ 166. Umorzenie pożyczki pierwotnie 3.000 zł. ciężącej na rzecz gal. kasy oszczędności na hipotece realności zakupionej przez fundusz krajowy na budowę domu dla c. k. żandarmeryi.		
XXV. i XXVI. rata kapitału	251·78 zł.	
5% odsetki	30·22 „	282 „
„ 167. Oprocentowanie pożyczki zaciągniętej od zarodowego funduszu szkolnego krajowego: 4½% odsetki . .	2.280 zł.	
dopłata za kupon z powodu konwersyi 4½% listów na 4% listy po 1 zł. 60 ct.	1.064 „	3.344 „
„ 168. Umorzenie pożyczki 300.000 zł. dla dotkniętych w r. 1889 klęską nieurodzaju, zaciągniętej w banku krajowym:		
IX. i X. rata kapitału	44.500 zł.	
4⅜% odsetki	7.300·78 „	51.801 „
„ 169. Spłata pożyczki 19.000 zł. za wybudowanie dwupiątrowego domu dla c. k. Żandarmeryi		855 „
„ 170. Na 4% odsetki od pożyczki 1,650.000 zł. zaciągniętej na pokrycie niedoboru budżetowego w r. 1892, od pozostałej reszty dłużnego kapitału 1 miljona		40.000 „
„ 171. Odsetki od efektów im. wart. 224.281 zł. wydanych z majątkn zarodowego fund. szkolnego krajowego na fundusz pożyczkowy dla gmin na budowę szkół		10.163 „
„ 172. Umorzenie i oprocentowanie pożyczki kraj. z r. 1893 (29,425.000 zł.)		
II. i III. rata kapitału.	194.200 zł.	
4% odsetki	1,171.307 „	
druki, inseraty, porta i prowizye dla miejsc wypłaty kuponów	1.400 „	1,366.907 „
„ 173. Bonifikacya skarbu państwa z tytułu podatku dochodowego od kuponu obligacyj byłych funduszów indemnizacyjnych		112.177 „
„ 174. Na spłatę dawniejszych długów krajowych: Kwota będzie wstawiona po zamknięciu budżetu na r. 1894.		

Lwów, dnia 2. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
Stanisław Badeni.

Sprawozdawca:
Goldman.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Rubryka XV.

pozycye 175 do 224.

„Na cele rolnictwa i górnictwa“.

(Sprawozdawca poseł Stanisław Jędrzejowicz.)

Wysoki Sejmie!

W projekcie budżetu krajowego na rok 1894 preliminuje Wydział krajowy w pozycyach 175 do 224 rubryki XV. będącej przedmiotem niniejszego sprawozdania:

Wydatki w łącznej kwocie 510.821 zł. (mianowicie 394.532 zł. jako wydatki zwyczajne, a 116.289 zł. jako nadzwyczajne), a zatem w porównaniu do budżetu wydatków na rok 1893 przez Wysoki Sejm uchwalonych, a wynoszących razem 417.586 zł., o 93.235 zł. więcej.

Podwyższenie preliminowanych przez Wydział krajowy wydatków, odnosi się do następujących pozycyi:

Poz. 175.	„Inżynier górnik“ (odpowiadająca pozycyi 177 z r. 1893) przedstawia zwiększenie z kwoty 2.360 zł. w. a., uchwalonej przez Sejm przy rozprawie budżetowej dnia 24. września 1892 jako zrównanie płacy z płacami inżynierów drogowych i melioracyjnych na kwotę 2760 zł., czyli o	400 zł.
Poz. 177.	„Szkoła gospod. lasowego we Lwowie“ powiększenie z 15.317 zł. na 17.835 zł. czyli o	2.518 „
Poz. 178.	„Szkoła wyższa rolnicza w Dublanach“ powiększenie z 53.010 zł. na 92.635 zł. czyli o	39.625 „
Poz. 179.	„Szkoła parobków w Dublanach“ powiększenie z 13.419 zł. na 13529 zł. czyli o	110 zł.
Poz. 180.	„Folwark w Dublanach“ z 14.200 zł. na 20.732 zł. o . .	6.532 „
Poz. 181.	„Szkoła gorzelnicza w Dublanach“ z 3.560 zł. na 4.330 zł. czyli o	770 „
Poz. 182.	„Gorzelnia krajowa„ z 7.561 zł. na 10.360 zł. t. j. o . .	2.799 „
Poz. 183.	„Szkoła średnia rolnicza w Czernichowie“ z kwoty 50.745 zł. na 98.817 zł. tj. o	48.072 „
Poz. 185.	„Szkoła niższa rolnicza w Horodence“ z kwoty 12.278 zł. na 14.096 zł. tj. o	1.818 „
Poz. 186.	„Szkoła niższa rolnicza w Jagielnicy“ z kwoty 11.810 zł. na 12.430 zł. o	620 „
Poz. 187.	„Szkoła niższa rolnicza w Kobiernicach“ z 12.778 zł. na 14.198 zł. o	1.420 „
	Do przeniesienia	104.684 zł.

	Z przeniesienia	104.684 zł.
Poz. 188.	„Szkoła ogrodnicza w Tarnowie“ z 10.455 zł. na 10.875 zł. tj. o	420 „
Poz. 189.	Szkoła uprawy i wyprawy lnu w Gródku więcej o . . .	400 „
	Podwyższenie to preliminowanych wydatków w pozycyach 177 do 189 uzasadnia Wydział krajowy w osobnych sprawozdaniach.	
Poz. 191.	„Krajowy nauczyciel weterynaryi“ jest pozycyą nową, wstawioną w myśl uchwały Sejmu z dnia 20. maja 1893 (płaca stała 1300 zł. dodatek aktywalny 240 zł. i ryczałt na koszta podwody 500 zł.) razem	2.040 zł.
Poz. 200.	„Na zbieranie i ogłaszanie dat statystycznych o produkcyi i handlu nafty i wosku ziemnego. pozycya nowa (uzasadniona osobnem sprawozdaniem Wydziału krajowego).	800 „
Poz. 202.	Stypendya dla kandydatów kształcących się na nauczycieli szkół rolniczych średnich i niższych, odpowiadająca pozycyi 204 z r. 1893, podwyższoną została z 1.600 zł. na 2.000 zł. o . . .	400 „
	(jak osobne sprawozdanie Wydz. kraj.)	
Poz. 205.	Na dwa stypendya dla uczniów wyższej szkoły leśniczej kształcących się na nauczycieli krajowej szkoły leśniczej, pozycya nowa, w myśl uchwały Sejmu z dnia 13. maja 1893	1.200 „
Poz. 210.	Na utrzymanie krajowych składów publicznych we Lwowie, pozycya odpowiadająca pozycyi 212 z r. 1893 podwyższoną została z 16.712 zł. na 18.296 zł., czyli o	1.584 „
	Podwyższenie to uzasadnia Wydział krajowy w osobnem sprawozdaniu Lw. 2.701/94.	
Poz. 222.	Na wydawnictwo podręcznika „Fizyologia zwierząt domowych Dr. Gustawa Piotrowskiego“ pozycya nowa, uzasadniona sprawozdaniem Wydziału kraj. o kraj. szkołach rolniczych w Dublanach .	600 „
Poz. 223.	Na koszta licencyonowania buhajów, pozycya nowa, uzasadniona bnem sprawozdaniem Wydziału kraj.	10.000 „
	Razem powiększenie wydatków przez Wydział krajowy preliminowane i w osobnych sprawozdaniach uzasadnione	122.128 zł.
	Natomiast preliminuje Wydział krajowy w projekcie budżetu na rok 1894 następujące **zmniejszenie wydatków** w porównaniu do budżetu z r. 1893:	
Poz. 184.	„Folwark w Czernichowie mniej w porównaniu do r. 1893 .	2.202 „
	(według osobnego sprawozdania)	
Poz. 190.	„Szkoła weterynaryi“ mnieji według obrachunku kwoty amortyzacyjnej	1 „
Poz. 211.	Na utrzymanie krajowych składów publicznych w Krakowie mniej o	4.390 „
	(według osobnego sprawozdania).	
	W końcu:	
	nie wstawia Wydział krajowy w projekt budżetu na rok 1894 wy-	
	Do przeniesienia	6.593 zł.

Z przeniesienia	6.593 zł.
datków objętych następującemi pozycyami budżetu na rok 1893 uchwalonego:	
Poz. 190/93 „Na założenie niższej szkoły rolniczej w Uhersku“ . . .	15.000 „
Z uchwalonych bowiem na ten cel 20.000 zł., wstawiono do budżetu r. 1893 resztę w kwocie 15.000 zł.	
Poz. 202/93 Udział kraju w dotacyi na muzeum narzędzi wiertniczych w ck. politechnice we Lwowie	1.000 „
kwota bowiem ta uchwaloną była na r. 1893, jako dotacya jednorazowa.	
Poz. 209/93 „Na utworzenie funduszu pożyczkowego dla Kółek rolniczych“ .	5000 „
w budżet bowiem r. 1893 wstawioną była ostatnia już rata z uchwalonych na ten cel 15.000 zł.	
Poz. 224/93 „Na wydawnictwo podręczników dla średniej szkoły rolniczej w Czernichowie	1.300 „
jako kredyt jednorazowo na rok 1893 udzielony.	
Razem preliminowane przez Wydział krajowy zmniejszenie wydatków o	28.893 zł.
Ostatecznie przeto wynosi podwyższenie wydatków preliminowanych przez Wydział krajowy w Rubr. XV. (122.128 — 28.893)	93.235 zł.

Komisya budżetowa zgadza się ze zmianami projektowanymi przez Wydział krajowy, odnoszącemi się do pozycyi: 175, — 191, — 200, — 202, — 205, — i 190, — tudzież na wykreślenie wydatków objętych w budżecie na rok 1893 pod pozycyami 190|93, — 202|93, — 209/93 — i 224/93 z następujących powodów:

ad 175: powiększenie wydatku w tej pozycyi jest uzasadnione z tytułu zasłużonych już przez Inżyniera górnika i przyznanych mu przez Wydział krajowy dwóch dodatków pięcioletnich po 200 zł.

ad 191: pozycya ta wydatku wstawioną jest na podstawie uchwały Wys. Sejmu z dn. 20. maja 1893.

ad 200: Wydatek roczny w kwocie 800 zł. na zbieranie dat statystycznych w produkcyi i handlu nafty i wosku ziemnego“ wstawiony został na wniosek krajowej komisyi górniczej i uzasadniony w sprawozdaniu Wydziału krajowego (L. w. 66.922|93).

ad 202: Potrzebę podwyższenia funduszu przeznaczonego na stypendya dla kandydatów kształcących się na nauczycieli krajowych niższych szkół rolniczych uzasadnił Wydział krajowy dostatecznie w sprawozdaniu swem o niższych szkołach rolniczych (L. w. 795|94).

Brak nauczycieli fachowych rolnictwa, jaki obecnie uczuwać się daje, stałby się tem dotkliwszy od chwili powstania projektowanych nowych szkół rolniczych, gdyby już teraz nie postarano się o przysposobienie odpowiednich sił do tego zawodu, co uskutecznionem być może tylko przez wysłanie abiturientów szkoły średniej rolniczej w Czernichowie lub wyższej w Dublanach, do odpowiednio wybranych zakładów naukowych za granicą. — Wydział krajowy wysłał w tym celu w roku 1893 trzech młodych ludzi za granicę, z tych wszakże jednego kandydata na nauczyciela do średniej szkoły rolniczej, a tylko dwóch kandydatów do szkół niższych rolniczych. Liczba to zbyt mała — i musi być jak najrychlej powiększoną, jeżeli nie chcemy się narazić na to, ażeby mieć szkoły bez nauczycieli!

ad 205: Na dwa stypendya dla kandydatów na nauczycieli krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie uchwalił Wysoki Sejm w dniu 16 maja 1893 kwotę 1.200 zł. w preliminarz wstawioną.

Co do poniżej wymienionych pozycyi wydatków zauważać musi komisya budżetowa co następuje:

ad 222: Potrzeba wydawnictwa podręcznika do nauk zawodowych rolniczych w krajowych szkołach rolniczych wyższych i niższych była już kilkakrotnie przedmiotem rozpraw tak w komisyach Sejmowych jak i Wysokiej izbie — i jest ogólnie uczuwaną i uznaną. Komisya budżetowa wita przeto z uznaniem fakt, że wydawnictwo tak pożytecznego podręcznika jakim jest dla wyższej szkoły rolniczej „Fizyologia zwierząt domowych“ przychodzi do skutku — i wypowiada tylko życzenie, ażeby ten podręcznik był zapowiedzią i wstępem do podręcznika „nauki hodowli zwierząt domowych“ i innych tak bardzo w szkołach naszych potrzebnych, na które Sejm już w roku 1893 kredyt w wysokości 1.300 zł. uchwalił.

Zważywszy jednakże, że dopiero co wspomniany kredyt nie został jeszcze zużytkowany, na potrzebna na wydawnictwo „Fizyologii“ kwota 600 zł. w kredycie tym pokrycie znajdzie, wnosi komisya budżetowa na wykreślenie pozycyi 222 z budżetu krajowego wydatków na r. 1894.

ad 223 c: na komisye licencjonujące buhajów preliminuje Wydział krajowy w tej pozycyi na rok 1894 kwotę 10.000 zł. a wniosek ten motywuje poczynionemi zarządzeniami na podstawie §. 4. ustawy z dnia 20. lipca 1892, gdzie w ustępie ostatnim powiedziano że „dyety i koszta podróży przewodniczącego komisyi licencionujących i weterynarza ponosi fundusz kraj.“

Komisya budżetowa po zasięgnięciu bliższej informacyi w Wydziale krajowym przyszła do przekonania, że wysokość preliminowanej kwoty na rok 1894 nie jest dostatecznie usprawiedliwioną, że jednak gdyby opłaty na komisye licencionujące były w tej wysokości i formie przyjęte jak je Wydział krajowy pojmuje to natenczas niewątpliwie koszt tych komisyi tak znacznie wzrastał by w przyszłości że przy zorganizowaniu wszystkich potrzebnych komisyi mógłby dosięgać tak wysokiej kwoty, na którą ani Sejm uchwalając ustawę nie był przygotowany — ani nie odpowiadałby celowi dla którego ona powstała.

Komisya przeto mniema, że należy aby Wydział krajowy jeszcze raz rozpatrzył gruntownią całą sprawę i rozważył, czy w celu obniżenia wydatków na koszta licencyonowania nie dało by się w granicach obowiązującej ustawy uzyskać prawidłowego funkcyonowania komisyi licencyonujących bez opłacania kosztów podróży i dyet wszystkich lub niektórych ich członków.

Komisya też sądzi, że jedyna przyczyna wysokości obliczanej kwoty tkwi w tem, iż Wydział krajowy przy zestawieniu swych obliczeń, nie wziął w kombinacyę ofiarności obywatelskiej, którą społeczeństwo nasze a zwłaszcza obywatelstwo wiejskie zawsze i stale się odznacza, a która to ofiarność z góry wyklucza przypuszczenie, iżby znaczna część przewodniczących komisyi, za usługę oddaną w pierwszym rzędzie okolicy swej i sąsiadom, a w interesie wspólnym kraju i jego gospodarstwa wiejskiego domagała się wynagrodzenia, bądź to w formie dyet lub zwrotu kosztów podróży.

Wychodząc zatem z przeświadczenia na codziennem życiu opartego, komisya budżetowa mniema, iż koszta komisyi licencyonujących, w regule ograniczą się do wydatków na dyety i koszta podróży weterynarzy, podczas gdy przewodniczący domagać się ich będą, jedynie w razach bardzo wyjątkowych; to jest wtedy tylko, gdy stosunki materyalne niejako zmuszać ich będą do żądania zapłaty, za usługę obywatelską!

W myśl więc wywodu powyższego wstawia komisya budżetowa jako ryczałt do rozporządzenia Wydziału krajowego na koszt komisyi licencyonujących buhaje . . 4.000 zł.

ad poz. 192. Kwotę 2.500, przeznaczoną na wydanie atlasu geologicznego uchwala komisya wstawić pod odpowiednią pozycyę Rubryki VII, a tem samem wykreślić ją z Rubryki XV.

ad poz 206. Wynikłości rachunkowe z ostatnich lat wykazują, że kwota 3.000 zł. na stypendya dla górników w budżet krajowy wstawiana jest za wysoką, — z tego przeto powodu, jak niemniej ze względu, że kosztem dotychczas wyznaczanych przez Sejm funduszów powinna się już była znaczna liczba górników wykształcić, wstawia komisya budżetowa w miejscu kwoty 3.000 zł. przez Wydział krajowy preliminowanej kwotę 2.500 zł.

ad poz. 201. d. Według osobnego sprawozdania Wydziału krajowego (LW. 51.970|93) w sprawie dalszej subwencyi na zalesienie wydm piaskowych w powiecie Niskim, wynosić ma subwencya na dalsze zalesienia tychże wydm tylko po 620 zł. rocznie w latach 1894 do 1898 włącznie. — W miejscu przeto kwoty 700 zł. mylnie w projekt budżetu wstawionej, wstawić należy 620 zł.

ad poz. 217. Na posiedzeniu dnia 27. stycznia br. uchwalił Wysoki Sejm, podwyższyć subwencyę krajową na podniesienie uprawy tytoniu w Galicyi do kwoty 3.000 zł. i taką też kwotę wstawić należy w budżet krajowy w miejsce 2.000 zł. przez Wydział krajowy preliminowanych.

ad poz. 177. do 189. Uzasadnienie wniosków komisyi co do pozycyi 177 do 189 przedkłada komisya w osobnych sprawozdaniach.

ad poz. 210 do 211. Wydatki preliminowane pod tymi pozycyami, na utrzymanie krajowych składów publicznych we Lwowie i w Krakowie, uzasadnione są osobnymi sprawozdaniami i szczegółowymi preliminarzami przez Wydział krajowy przedłożonymi.

ad poz. 224. „Na szkołę gospodyń wiejskich w Iwoniczu“ preliminuje Wydział krajowy kwotę 3.000 zł. — Kwota ta przeznaczoną być miała częściowo na uzupełnienie budynków, częściowo na zakupno gruntu obok położonego. Na ten cel przeznaczył już Wysoki Sejm uchwałą z dnia 22. września 1892 kredyt w kwocie 3.000 zł. Gdy jednakże do chwili zamknięcia sprawozdania niniejszego Wydział krajowy nie otrzymał ze stron interesowanych zapewnienia, że rzeczywiście grunt wspomniany można będzie zakupić w najbliższym czasie, przeto wnosi komisya budżetowa na wykreślenie poz. 224. z projektu budżetu na rok 1894.

Komisya budżetowa wypowiada wszakże przekonanie, że Wydział krajowy nie ustanie w staraniach o założenie szkoły gospodyń w Iwoniczu, skoro rokowania o nabycie potrzebnego dla szkoły gruntu, dójdą do pomyślnego rezultatu.

Na podstawie powyższych wywodów komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący:

Budżet wydatków w Rubryce XV-tej „Na cele rolnictwa i górnictwa“.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XV.	175	**Na cele rolnictwa i górnictwa.** Inżynier górnik przy Wydziale krajowym: *a*) płaca . . . . . 2.000 zł. *b*) dodatek aktywalny . . . 360 „ *c*) dwa dodatki pięcioletnie po 200 zł. 400 „	2.760	—	2.760
	176	Urzędnik fachowy dla spraw rolniczych . . .	1.800	—	1.800
	177	Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie . .	16 380	1.055	17.435
	178	„ wyższa rolnicza w Dublanach . . .	49.265	46.800	96.065
	179	„ parobków „ „	11.954	1.575	13.529
	180	Folwark „ „	14.332	4.900	19.232
	181	Szkoła gorzelnictwa „ „	4.120	—	4.120
	182	Gorzelnia krajowa „ „	10.060	200	10.260
	182a)	Na urządzenie i utrzymanie stacyi kontrolnej i doświadczalnej w Dublanach. (W myśl uchwały Wys. Sejmu z 7. lutego 1894.)	2.060	—	2.060
	183	Szkoła średnia rolnicza w Czernichowie . . .	51.925	36 362	88.287
	184	Folwark w Czernichowie	6.068	2.350	8.418
	185	Szkoła niższa rolnicza w Horodence	12.466	1.130	13.596
	186	„ „ „ w Jagielnicy	11.730	700	12.430
	187	„ „ „ Kobiernicach	12.798	1.400	14.198
	188	Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie . . .	9.875	1.000	10.875
	189	„ „ uprawy lnu w Gródku . . .	4.240	200	4.440
	190	Szkoła weterynaryi we Lwowie: *a*) subwencya c. k. Rządowi . . 2.000 zł. — ct. *b*) asekuracya budynku . . . 41 „ — „ *c*) spłata Bankowi krajowemu $4^1/_2$% pożyczki 12.400 zł. z pierwotnej 5% na 16.000 zł. zaciągniętej swego czasu w galic. Kasie oszczędności na real. l. $466^1/_4$ we Lwowie: *α*) XI. i XXII. rata kapitału . . 241 „ 65 „ *β*) $4^1/_2$% odsetki . . . . 502 „ 35 „ *γ*) $^1/_8$% na administracyę . . 27 „ 91 „ *δ*) stypendya dla uczniów szkoły kucia koni . . . . . 300 „ „	3.113	—	3.113
		Do przeniesienia .	224.946	97.672	322.618

Według osobnych sprawozdań

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XV.		Z przeniesienia .	224.946	97.672	322.618
	191	Krajowy nauczyciel weterynaryi:			
		płaca . . . . . 1.300 zł. — ct.			
		dodatek aktywajny . . . 240 „ — „			
		ryczałt na koszta podróży . . 500 „ — „	2.040	—	2.040
	192	Towarzystwo rolnicze we Lwowie	3.000	—	3.000
	193	„ „ w Krakowie	3.000	—	3.000
	194	„ tatrzańskie „	400	—	400
	195	Na badania kraju, w celu zestawienia użytecznych kopalin i popularnego opisu ich występowania .	1.500	—	1.500
	196	Na chmiczno-technologiczne studya przeróbki nafty i wosku ziemnego	500	—	500
	197	Subwencye praktycznym szkołom wiercenia i górnictwa naftowego	3.200	—	3.200
	198	Na stacyę doświadczalną produktów naftowych . .	1.000	—	1.000
	199	Na zbieranie i ogłaszanie dat statystycznych o produkcyi i handlu nafty i wosku ziemnego . .	800	—	800
	200	Na zalesienie wydm piaszczystych:			
		a) w okręgu roboczym Tarnobrzeg . . .	305	—	305
		b) „ „ „ Jarosław-Cieszanów . .	400	—	400
		c) „ „ „ Jaworów-Mościska . .	400	—	400
		d) „ „ „ Nisko	620	—	620
		e) „ „ „ Kraków	100	—	100
	201	Stypendya dla abituryentów, krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach lub krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie, kształcących się na nauczycieli szkół średnich i niższych rolniczych .	2.000	—	2.000
	202	Stypendya dla uczniów krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie	2.500	—	2.500
	203	Stypendya dla uczniów i abituryentów krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, wysyłanych na praktykę	1.200	—	1.200
		Do przeniesienia .	247.911	97.672	345.583

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XV.		Z przeniesienia . . .	247.911	97.672	345.583
	204	Na dwa stypendya po 600 zł. w wyższej szkole leśniczej (Hochschule für Forstcultur) celem wykształcenia nauczycieli fachowych dla szkoły gospodarstwa lasowego (na przeciąg lat dwu od 1. lipca 1893)	1.200	—	1.200
	205	Stypendya dla górników i uczniów praktycznych szkół wiertniczych i akademij górniczych . . .	2.500	—	2.500
	206	Dla Kółek rolniczych na koszta zakładania i lustracyj tychże, na urządzenie zjazdów, i t. d. . .	5.000	—	5.000
	207	Na koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło i zamknięcia miejsc zarazy za pomocą wojska i żandarmeryi	1.000	—	1.000
	208	Umorzenie pożyczki 400.000 zł. zaciągniętej w Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, na założenie składów publicznych we Lwowie i Krakowie:			
		a) XI. i XII. rata kapitału . . . 11.033 zł. 04 ct.			
		b) 4½% odsetki (z góry) . . . 15.468 „ 96 „	26.492	—	26.492
	209	*) Na utrzymanie krajowych składów publicz. we Lwowie	15.729	2.567	18.296
	210	„ „ „ „ „ w Krakowie	23.480	400	23.880
	211	Krakowskie Towarzystwu gospodarskiemu na wydawnictwo „Tygodnika rolniczego“	500	—	500
	212	Galicyjskiemu Towarzystwu leśnemu na wydawnictwo organu Towarzystwa „Sylwan“	100	—	100
	213	Na utrzymanie 4 naucz. wędrow. rolnictwa dla włościan.	8.000	—	8.000
	214	Na środki demonstracyjne przy nauce wędrow. rolnictwa	320	—	320
	215	Towarzystwu rybackiemu w Krakowie	250	—	250
	216	Towarzystwu dla podniesienia uprawy tytoniu w Galicyi	3.000	—	3.000
	217	Na podniesienie gospodarstwa nabiałowego w Galicyi:			
		a) na utrzymanie instruktora, płaca z kosztami podróży	2.000	—	2.000
		b) na środki demonstracyjne do nauki mleczarstwa .	200	—	200
	218	Kraj. Komisya dla spraw rolnicz., Kom. naukowa i konferencye nauczycieli szkół niższych (do dyspozycyi Wydz. krajow.).	3.000	—	3.000
	219	Na rozmaite zasiłki, mające na celu podniesienie roln. i przem. rolniczego, tudzież wiedzy rolniczej do dyspoz. Wydz. kraj.).	2.000	—	2 000
		Do przeniesienia .	342.682	100.639	443.321

*) Według osobnych Sprawozdań.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złoty austryackie		
XV.		Z przeniesienie .	342.682	100.639	443.321
	220	Na wydawn. podręczn. dla uczniów niższych szkół roln.	1.000	—	1.000
	221	Na podniesienie hodowli bydła (w myśl uchwały Wys. Sejmu z dn. 1. kwietnia 1892):			
		a) II-ga rata na utworzenie stałego fuuduszu hodowlanego w sumie 50.000 zł.	12.500	—	12.500
		b) Na inne środki podniesienia hodowli bydła . .	30.000	—	30.000
		c) Na koszta licencyonowania buhajów	4.000	—	4.000
	222 224	Na stypendya dla młodzieży w kształceniu się zagranicą na instruktorów uprawy i wyprawy lnu (w myśl uchwały Wys. Sejmu z dn. 9. stycznia 1894) . .	1.000	—	1.000
		Suma rubryki XV. . . .	391.182	100.639	491.821
		Niniejszem sprawozdaniem załatwione zostały p. L. 514, p. L. 2133, pet. L. 945, p. L. 658, p. L. 298, p. L. 1090, p. L. 301, p. L. 620. Zaś komisya wnosi: Wys. Sejm uchwalić raczy nad petycyami L. 269 Jana Wojny, L. 826 Julji Kasprzyckiej i L. 292 Towarzystwa Tatrzańskiego w Kołomyi przechodzi Sejm do porządku dziennego.			

Lwów dnia 7 lutego 1894.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
St. Jędrzejowicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubryka XV. poz. 177. wydatków i rubr. VII. poz. 28. i 29. dochodów.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie na rok 1894.

(**Sprawozdawca poseł Stanisław Jedrzejowicz.**)

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy oblicza wydatki tej szkoły na rok 1894 w kwocie 17.835 zł. czyli w porównaniu do uchwalonego budżetu na rok 1893 o 2.518 zł. wyższe, zaś dochody na 6.340 zł. w skutek czego okazuje się niedobór 11.495 zł., czyli o 2.508 zł. większy od tego, który w roku przeszłym miał fundusz krajowy do pokrycia.

W rubr. I. poz. 1—4. włącznie — płace nauczycieli, podnosi się wydatek zwyczajny o 2.013 zł. a ten usprawiedliwia się powziętą uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 16. maja 1893 tudzież niezbędną potrzebą wprowadzenia osobnej docentury matematyki. Ten wydatek uważa komisya za usprawiedliwiony; — natomiast w wydatkach nadzwyczajnych rubr. II. poz. 5. 100 zł., rubr. III. poz. 12. 100 zł. i poz. 15. 200 zł. nie zdają się komisyi dostatecznie uzasadnione, zwłaszcza że za motyw do podwyższenia tej pozycyi ma służyć okoliczność powiększenia liczby uczniów pociągającą za sobą większe koszta przy wycieczkach naukowych.

Gdy jednak do tej pory Sejm przeznaczał na wycieczki z uczniami przy szkole lasowej rocznie 800 zł., co w porównaniu z innemi szkołami rolniczemi jest dotacyą bardzo znaczną — komisya nie widzi potrzeby podwyższania tej kwoty i dla tego utrzymuje w budżecie na rok 1894 pozycyę w tej wysokości, jaką Sejm na rok 1893 dla szkoły przeznaczył.

Wszystkie inne pozycye tak w dziale dochodów jak i wydatków, przyjmuje komisya zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego i wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy wydatki i dochody szkoły lasowej we Lwowie jak następuje:

Wydatki. Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca . .	2.000 zł.			
		dodatek aktywalny	480 „			
		„ osobisty	80 „	2.560		
	2	Dwóch profesorów fachowych, płaca po 1.300 zł., dodatki aktywalne po 400 zł i dodatek pięcioletni dla jednego 200 zł.		3.600		
	3	Dwóch nauczycieli-adjunktów, płace po 1.000 zł. i dodatki aktywalne po 300 zł.		2.600		
	4	Docenci (nauczyciele-pomocnicy):				
		a) języka polskiego i niemieckiego . . .	480 zł.			
		b geografi fizycznej i politycznej . . .	240 „			
		c) fizyki eksperymentalnej	300 „			
		d) matematyki	500 „			
		e) geometryi wykreślnej	300 „			
		f) mechaniki zastosowanej	300 „			
		g) budownictwa i rysunków	500 „			
		h) chemii ogólnej	300 „			
		i) chemii technologicznej	300 „			
		k) ekonomii społecznej	200 „			
		l) encyklopedyi rolnictwa	300 „			
		m) ustawodawstwa w ogóle i leśnego . .	200 „	3.920		
			Suma rubryki I. .	12.680	—	12.680
II.		**Koszta administracyi.**				
	5	Druki, inseraty, portorya i inne wydatki kancelaryjne . .		250		
	6	Podatki		20		
	7	Ubezpieczenie budynków i zbiorów		60		
	8	Opał i oświetlenie		400		
	9	Utrzymanie budynków		150		
	10	Wewnętrzne urządzenie: *a)* utrzymanie		50		
		b) uzupełnienie		—	300	
	11	Dozorca domu i pomocnik dozorcy		540	—	
			Suma rubryki II. .	1.470	300	1.770
			Do przeniesienia .	14.150	300	14.450

Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie			Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
					Złote austryac.		
		Z przeniesienia .			14.150	300	14.450
III.		**Środki naukowe.**					
	12	Biblioteka i czytelnia			300		
	13	Laboratorya:					
		a) chemii ogólnej i technologicznej . .	90 zł.				
		b) botaniczno-fizyologicznej	60 „		150	—	
	14	Muzea, zbiory i środki do demonstracyi i ćwiczeń:					
			zwycz.	nadzwycz.			
		a) do geografii fizycznej i politycznej .	10 zł.	— zł.			
		b) fizyki	20 „	50 „			
		c) meteorologii i klimatologii . . .	20 „	— „			
		d) geometryi wykreślnej i mechaniki .	50 „	— „			
		e) inżynieryi leśnej	50 „	350 „			
		f) botaniki, fizyologii, geognozyi i mineralogii	60 „	60 „			
		g) zoologii	20 „	45 „			
		h) technologii chemicznej . . .	50 „	— „			
		i) leśnictwa w ogóle	150 „	250 „	430	755	
	15	Wycieczki naukowe z uczniami			800	—	
	16	Utrzymanie ogrodu przy szkole			150	—	
		Suma rubryki III. .			1.830	755	2.585
IV.		**Spłata pożyczki.**					
	17	Bankowi krajowemu we Lwowie spłata kapitału i odsetek .			400	—	400
		**Suma wydatków .			16.380**	**1.055**	**17.435**

Dochody. # Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Zasiłek z c. k. Skarbu państwa**	6.000	—	6.000
II.	2	**Opłaty od uczniów:**			
		a) wpisowe od 20 nowych po 2 zł. . . 40 zł.			
		b) czesne od 30 ogółem po 10 zł. . . . 300 „	340	—	340
		Suma dochodów .	6.340	—	6.340
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	17.435
		okazuje się **niedobór**	—	—	11.095

We Lwowie dnia 7. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
St. Jędrzejowicz.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

(Rubr. XV. poz. 178—182 wydat. i Rubr. VIII. poz. 30—34 dochod.)

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu wyższej szkoły rolniczej, szkoły parobków, kursu gorzelniczego, folwarku i stacyi doświadczalnej w Dublanach na rok 1894.

(Sprawozdawca poseł Stanisław Jędrzejowicz.)

A) Wyższa szkoła rolnicza.

Sprawę reorganizacyi szkoły przez wprowadzenie w bieżącym roku w życie internatu, jak również sprawę zmiany etatu osób i płac grona nauczycielskiego, krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach, przedłożyła i uzasadniła komisya gospodarstwa krajowego, a gdy Wysoki Sejm powziął już w tej mierze uchwały, komisya budżetowa ogranicza się do cyfrowego zestawienia tych pozycyj, o ile one oddziaływują na budżet.

W Rubr. I. poz. 1—17. włącznie, „płace profesorów i docentów“ preliminuje Wydział krajowy kwotę 22.680 zł. Gdy wskutek wprowadzenia przez Wysoki Sejm zmiany w etacie płac i osób grona nauczycielskiego, zwiększa się liczba profesorów i wysokość ich płac a zmniejsza liczba docentów, suma wydatków w tej rubryce wyniesie kwotę 26.260 zł.

W Rubr. VIII. poz. 61. preliminuje Wydział krajowy jako nadzwyczajny wydatek kwotę 10.000 zł. na wewnętrzne urządzenie internatu. Gdy w roku szkolnym 1894/5 internat będzie już otwartym, przeto wniosek Wydziału krajowego jest uzasadniony. Komisya budżetowa czyni tylko zastrzeżenie, które zresztą podniosła już komisya gospodarstwa krajowego, że w tym wydatku ma się mieścić koszt, jaki pociągnie za sobą zmiana pieców, tudzież kosz uporządkowania dziedzińca. Wskutek tego odpadnie preliminowany przez Wydział krajowy w Rubr. IV. poz. 39. wydatek nadzwyczajny 1.000 zł. na oplantowanie dziedzińca koło nowego gmachu.

Wszystkie inne pozycye, o ile umieszczone są w preliminarzu Wydziału krajowego w rubryce „zwyczajne“, komisya budżetowa przyjmuje, skreśla natomiast wydatki nadzwyczajne w poz. 37., 39., 43 b, 53., i 56 d. Dochody preliminuje komisya niżej w rubr. III. poz. 4. i 7., gdyż mniema, że prócz dwunastu uczniów, utrzymywanych w internacie kosztem funduszu krajowego i nie płacących czesnego, wypadnie jeszcze uwolnić od uiszczania tej opłaty około dwunastu, którzy utrzymując się w internacie przy pomocy stypendyów, prowadzeniem się i postępem w naukach, na to uwolnienie zasłużą.

Reasumując wszystkie zmiany, wprowadzone niniejszem sprawozdaniem jak również te, które uchwałą Wysokiego Sejmu należało do budżetu wprowadzić, okazuje się, że ogólny wydatek na wyższą szkołę rolniczą w Dublanach, na rok 1894 wyniesie . . 96.065 zł.
dochód zaś . . . . . 24.663 „
niedobór do pokrycia . . . . 71.402 „
Z porównania z preliminarzem Wydziału krajowego, obliczającym wydatki na sumę 92.635 „
„ „ „ „ „ dochody „ „ 26.163 „
niedobór do pokrycia na . . . 66 472 zł.
wynikają wydatki wyższe o . . . . . 3.430 „
„ dochody niższe o . . . . . 1.500 „
niedobór wyższy o . . . . 4.930 zł.

Na podstawie tego wywodu, komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący preliminarz krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach na rok 1894:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace dyrektora, profesorów i docentów** *w myśl uchwały sejmowej z 7. lutego 1894.*			
	1	Dyrektor płaca 2.400 zł. dodatek aktywalny 360 zł. . .	2.760		
	2	4 profesorów fachowych płaca po 2.000 zł., dodatek aktywalny po 360 zł.	9 440		
	3	3 profesorów fachowych płaca po 1.300 zł. dodatek aktywalny po 240 zł., 3 dodatki pięcioletnie dla jednego po 200 zł.	5 220		
	4	2 stałych adjunktów płaca po 1.000 zł. dodatek aktywalny po 200 zł.	2.400		
	5	Asystent a zarazem docent zoologii, płaca 600 zł., remuneracya 540 zł.	1 140		
	6	Dwóch asystentów, płaca po 600 zł.	1.200		
	7	Docent fizyki	800		
	8	„ hodowli	800		
	9	„ weterynaryi	480		
	10	„ leśnictwa	240		
	11	„ ogrodnictwa	200		
	12	„ melioracyi	240		
	13	„ fizyologii zwierząt domowych . . .	540		
	14	„ historyi i literatury polskiej . . .	600		
	15	„ hodowli ryb i gospodarstwa stawowego . .	200		
		Suma rubryki I. .	26.260		26.260

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	26.260	—	26.260
II.		**Inne płace.**			
	16	Lekarz zakładowy	400		
	17	Dr. Skałkowski Władysław, emerytowany lekarz zakładowy .	200		
	18	Auowa Berta, wdowa po profesorze, dożywocie . . .	300		
	19	Kahane Aleksandra, wdowa po profesorze, dożywocie . .	600		
	20	Kapelan	300		
	21	Kasyer, zarazem rachmistrz płaca 500 zł., dodatek aktywalny 100 zł. dodatek osobisty 50 zł.	650		
	22	Kasprzycka Julia, wdowa po ogrodniku, dożywotni zasiłek .	150		
	23	Pisarz dyrekcyi	540		
	24	Remuneracya dla pomocnika w bibliotece	200		
		Suma rubryki II. .	3.340	—	3.340
III.		**Zasługi.**			
	25	Sługa szkolny oraz ubranie dla tegoż	330		
	26	Dwóch stróżów, domowy i nocny	372		
	27	Preparator i usługa dla uczniów w laboratoryach . .	1.440		
	28	Pasiecznik i dozorca pola doświadczalnego	180		
	29	Remuneracya dla służby (do rozporządzalności dyrekcyi) .	50		
	30	Mudrykowa Wiktorya, wdowa po dozorcy	50		
	31	Macherowa Marya, wdowa po instruktorze melioracyjnym .	50		
		Suma rubryki III. .	2.472	—	2.472
IV.		**Koszta administracyjne.**			
	32	Zarząd:			
		a) potrzeby kancelaryjne . . . . 100 zł.			
		b) druki i inseraty . . . . . 100 „			
		c) portorya i posyłki . . . . . 100 „			
		d) koszta podróży dyrekcyi . . . 200 „	500		
	33	Opał	1.050		
	34	Oświetlenie	300		
	35	Utrzymanie budynków i ogrodzeń	1.500		
	36	Utrzymanie dziedzińców i ścieżek	200		
	37	Ubezpieczenie budynków	400		
	38	Najem pomieszkań:			
		a) dla kasyera . . . . . 180 zł.			
		b) „ dwóch asystentów . . . . 192 „			
		c) „ pisarza Dyrekcyi . . . . 120 „	492		
	39	Płaca kominiarza	100		
	40	Sprzęty i ruchomości:			
		a) utrzymanie starych	120		
		b) uzupełnienie nowych	—		
			4.662		
		Do przeniesienia .	32.072	—	32.072

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	32.072	—	32.072
IV.			4.662		
	41	Koszta przewozu prelegentów	1.400		
	42	„ lustracyi zakładu	100		
	43	„ nabożeństwa	50		
	44	Apteka i rozmaite inne	100		
		Suma rubryki IV. .	6.312	—	6.312
V.		**Potrzeby naukowe.**			
	45	Eksperymenta przy wykładach:			
		a) dla profesora rolnictwa . . . . 50 zł.			
		b) „ „ hodowli zwierząt . . 50 „			
		c) „ „ anatomii i fizyologii . . 25 „			
		d) „ „ weterynaryi . . . 25 „			
		e) „ „ botaniki . . . . 50 „			
		f) „ „ chemii rolniczej . . 50 „			
		g) „ „ „ zwierząt . . . 20 „			
		h) „ „ fizyki . . . . 40 „			
		i) „ „ miernictwa . . . 15 „			
		k) „ „ organizacyi gospodarstw . 50 „	375		
	46	Zbiory i muzea, utrzymanie i uzupełnienie:			
		a) zbioru rolniczego . . . . . 200 zł.			
		b) „ hodowlanego . . . . 60 „			
		c) „ fizykalnego . . . . 100 „			
		d) „ botanicznego . . . . 75 „			
		e) „ zoologicznego . . . . 100 „			
		f) „ mechanicznego . . . . 300 „			
		g) „ mineralogicznego . . . 60 „			
		h) „ technologicznego . . . 60 „			
		i) „ okazów leśnych . . . . 10 „			
		k) „ „ ogrodniczych . . . 10 „			
		l) „ „ weterynaryjnych . . 25 „			
		m) „ instrumentów mierniczych . . 10 „			
		n) „ modeli do budownictwa . . 50 „			
		o) „ okazów do geogr. fizycznej . . 10 „			
		p) „ „ melioracyjnych . . 10 „			
		r) Utrzymanie stacyi meteorologicznej . 90 „	1.170		
	47	Laboratorya:			
		a) laboratoryum rolnicze . . . . 225 zł.			
		α) na bibliotekę podręczną . . 60 „			
		b) laboratoryum chemiczne . . . 600 „			
		β) na bibliotekę podręczną . . 60 „			
		c) laboratoryum roślinno-fizyologiczne . 250 „			
		γ) na bibliotekę podręczną . . 60 „			
		d) laboratoryum zootomiczne . . . 200 „			
		δ) na bibliotekę podręczną . . . 60 „	1.515		
	48	Biblioteka i czytelnia:			
		a) na przykupno dzieł . . . . 500 zł.			
		b) „ oprawę książek . . . . 50 „			
		c) „ czasopisma . . . . . 450 „	1.000		
		Do przeniesienia .	4.060 38.384	—	38.384

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
V.		Z przeniesienia .	38.384	—	38.384
			4.060		
	49	Utrzymanie pola doświadczalnego	500		
	50	Wycieczki naukowe z uczniami	600		
	51	Utrzymanie pasieki	30		
	52	Ogród:			
			zwycz.		
		a) płaca ogrodnika	600 zł.		
		b) utrzymanie ogrodu	450 „		
		c) rekonstrukcya cieplarni i zakupno narzędzi	— „		
		d) druk katalogu	25 „	1.075	
	53	Wynagrodzenie dla folwarku dublańskiego za straty, ponoszone wskutek zastosowania stanu inwentarza do potrzeb szkoły	1.000		
		Suma rubryki V. .	7.265	—	7.265
VI.		**Podatki i opłaty.**			
	54	Podatek gruntowy i domowy	513		
	55	Odsetki od pożyczki hipotecznej w kapitale 24 500 zł. na budowę gorzelni	1.103		
		Suma rubryki VI. .	1.616	—	1.616
VII.	56	**Na budowę internatu**	—	36.800	36.800
VIII.	57	**Na wewnętrzne urządzenie internatu i splantowanie dziedzińca**	—	10.000	10.000
IX.	58	**Utrzymanie dwunastu uczniów w internacie** (w ciągu mies. października, listopada, grudnia) . . .	2.000	—	2.000
		(W myśl uchwały sejmowej z 7. lutego 1894.			
		Suma wydatków .	**49.265**	**46.800**	**96.065**

Liczba rubryki	Liczba porządkowa	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Subwencye z c. k. Skarbu Państwa:**			
		a) dla szkoły	7.500	—	
		b) na budowę internatu, I. i II. rata	—	10.000	
		Suma rubryki I. .	7.500	10.000	17.500
II.	2	**Subwencya z funduszu kultury krajowej** . . .	3.433	—	3.433
III.		**Opłaty od uczniów.**			
	3	Wpisowe od 50 uczniów po 5 zł.	250		
	4	Czesne od 50 uczniów po 100 zł. . . . 5.000 zł.			
		Od tego należytość za 25 uczniów, od opłaty uwolnionych . . . . . 2.500 „	2.500		
	5	Opłaty za ćwiczenia w laboratoryach	200		
	6	Na bibliotekę od 50 uczniów po 4 zł.	200		
		Suma rubryki III. .	3.150	—	3.150
IV.	7	**Dochód z pasieki**	230	—	230
V.	8	**Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu**	250	—	250
VI.	9	**Odsetki z legatu ś. p. Karola Skibińskiego** (od kapitału 2.000 zł.)	100	—	100
		Suma dochodów .	**14.663**	**10.000**	**24.663**
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	**96.065**
		okazuje się **niedobór** . .	—	—	**71.402**

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
St. Jędrzejowicz

B) Szkoła parobków i dozorców gospodarskich w Dublanach.

Preliminarz tej szkoły, przedłożony przez Wydział krajowy, nie wprowadza zmian prócz w rubr. II., w której wstawiono nową pozycyę w kwocie 250 zł. jako dożywotnie zaopatrzenie, przyznane przez Wydział krajowy Helenie Bartowej, wdowie po nauczycielu.

Komisya wnosi zgodnie z Wydziałem krajowym:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki szkoły niższej w kwocie . . . . . 13.529 zł.
Dochody „ „ „ 2.988

Niedobór do pokrycia w kwocie . . 10.541 zł., według następującego poszczególnienia:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	*a)* Nauczyciel fachowy	—	—	
		b) Zastępstwo nauczyciela fachowego	—	1.375	
	2	Dwóch nauczycieli pomocniczych, płaca 800 zł. i 500 zł., dodatek osobisty dla jednego 200 zł. i dodatek pięcioletni dla jednego 100 zł.	1.600		
	3	Docent weterynaryi	150		
	4	Katecheta	200		
	5	Instruktor robót ręcznych	600		
		Suma rubryki I. .	2.550	1.375	3 925

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia . .	2.550	1.375	3.925
II.		**Inne płace.**			
	6	Bartowa Helena, wdowa po nauczycielu, zaopatrzenie dożywotnie	250	—	250
III.		**Koszta administracyjne.**			
	7	Zarząd:			
		a) remuneracya dyrektora . . . . . 400 zł.			
		b) potrzeby kancelaryjne, inseraty, druki i portorya . . . . . 100 „	500		
	8	Opał i oświetlenie	240		
	9	Utrzymanie budynków i ruchomości, ubezpieczenie i kominiarz	300	200	
	10	Koszta nabożeństwa obrządku gr. kat.	300		
		Suma rubryki III. .	1.340	200	1.540
IV.		**Utrzymanie uczniów.**			
	11	Stołowanie 36 uczniów po 144 zł.	5.184		
	12	Odzież, pościel i pranie dla 36 uczniów po 60 zł. . .	2.160		
		Suma rubryki IV. .	7.344	—	7.344
V.		**Potrzeby naukowe.**			
	13	Zaprzęgi do demonstracyi	80		
	14	Przybory do pisania i nauki uczniów	120		
	15	Przykupno zwierząt do sekcyj	30		
	16	„ modeli, machin i narzędzi	200		
		Suma rubryki V. .	430	—	430
VI.	17	**Kurs ćwiczeń** dla szkolnej straży pożarnej . . .	40	—	40
		Suma wydatków .	**11.954**	**1.575**	**13.529**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	1.500	—	1 500
II.		**Opłaty i datki.**			
	2	Opłaty na utrzymanie uczniów	480		
	3	Datki Rad powiatowych, Towarzystw gospodarczych i innych	360		
		Suma rubryki II. .	840	—	840
III	4	**Zarobek 36 uczniów** po 18 zł.	648		648
		Suma dochodów .	2.988	—	2.988
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	13.529
		okazuje się **niedobór** . .	—	—	10.541

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
St. Jędrzejowicz.

C) Folwark w Dublanach.

Komisya gospodarstwa krajowego przedstawiła już Wysokiemu Sejmowi wnioski, co do potrzeby jednorazowego wydatku 4.000 zł. na zakupno bydła zarodowego w miejsce mającej się wysprzedać obecnej obory, zupełnie niezdatnej nadal do chowu. Również uzasadniono tam wykreślenie z preliminarza rubr. I. poz. 10. kwoty 2.500 zł. na stajnię opasową.

Gdy wszystkie inne pozycye tak wydatków jak dochodów odpowiadają rzeczywistej potrzebie, komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki folwarku w Dublanach w kwocie . . . . 19.232 zł.
Dochody „ „ „ „ . . . . 17.995 „
niedobór do pokrycia . . . 1.237 zł.

według następującego poszczególnienia:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Wydatki na gospodarstwo.**			
	1	Płace i zasługi wraz z wynagrodzeniem administratora i częścią płacy kasyera 200 zł.	2.300		
	2	Najem robotnika	3.500		
	3	Dokupno i zmiana nasienia	300		
	4	„ nawozów dopełniających	400		
	5	„ karmy (owsa, makuchów, kiełków i t. d.) . .	2.200		
	6	Zakupno owiec do celów demonstracyjnych . . .	—	200	
		Do przeniesienia . .	8.700	200	8.900

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	8.700	200	8.900
I.	7	Zakupno bydła rasy alpejskiej w miejsce Algauerów (dopłata)	—	4.000	
	8	Zastąpienie zużytych koni i uprzęży	400		
	9	Utrzymanie budynków i ogrodzeń	150		
	10	Utrzymanie i naprawa maszyn i narzędzi, oraz kucie koni .	350		
	11	Utrzymanie rowów i dróg	50		
	12	Melioracye łąk	—	300	
	13	Drenowanie pól	—	400	
	14	Zabezpieczenie od pożaru i zarazy	300		
	15	Kuchnia folwarczna	200		
	16	Koszta kancelaryjne	25		
	17	Światło i smarowidło	50		
	18	Kultura lasu i plantacye nieużytków	50		
	19	Rogatki, posyłki i jazdy w interesach folwarku . . .	100		
		Suma rubryki I. .	10.375	4.900	15.275
II.	20	**Cegielnia**	900	—	900
III.		**Podatki i opłaty.**			
	21	Podatek gruntowy i domowy	582		
		Suma rubryki III. .	582	—	582
IV.		**Spłata kapitałów i odsetek dłużnych.**			
	22	Bankowi krajowemu we Lwowie: umorzenie pożyczki 16.500 zł., 1-sza i 2-ga rata kapitału wraz z odsetkami	825	—	
	23	Renta c. k. galic. Towarzystwu gospodarczemu . . .	1.600	—	
		Suma rubryki IV. .	2.425	—	2.425
V.	24	**Rozmaite nieprzewidziane**	50	—	50
		Suma wydatków .	**14.332**	**4.900**	**19.232**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie			Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
					Złote austryackie		
		Dochody.					
I.		**Dochody z gospodarstwa.**					
	1	a) Ze sprzedaży ziemiopłodów		9.200 zł.			
		b) Za owies i siano dostarczone szkołom		600 „	9.800		
	2	Z wynajętych łąk			1.100		
	3	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:					
		a) Krowiarnia: α) mleko	3.200 zł.				
		β) przychowek	300 „				
		γ) braki i opasy	600 „	4.100 zł.			
		b) Nierogacizna		200 „			
		c) Owce		60 „			
		d) Ryczałt od szkół rolniczych za straty, wynikające z zastosowania inwentarza do potrzeb szkół		1.000 „	5.360		
	4	Z lasu i stawów			280		
		Suma rubryki I.			16.540	—	16.540
II.	5	**Z cegielni**			1.000	—	1.000
III.		**Z dzierżaw.**					
	6	Z obligów propinacyjnych			230		
	7	Czynsz z karczmy i dodanych gruntów			150		
	8	Z polowania			25		
		Suma rubryki III.			405	—	405
IV.	9	**Rozmaite nieprzewidziane**			50	—	50
		Suma dochodów			17.995	—	17.995
		W porównaniu z wydatkami			—	—	19.232
		okazuje się **niedobór**			—	—	1.237

Zastępca przewodniczącego:
Stanisław Badeni.

Sprawozdawca:
Stanisław Jędrzejowicz.

D) Szkoła gorzelnicza w Dublanach.

Preliminarz tej szkoły, przedłożony przez Wydział krajowy, jest w porównaniu z budżetem na r. 1893 wyższy w wydatkach o 770 zł. W rubr. IV. poz. 12 b) kwota 500 zł. jest budżetowo usprawiedliwioną, a pokrywa ją dochód, wykazany w tej samej wysokości w rubr. I. poz. 1 b) dochodów.

W rubr. II. poz. 5. i 7., tudzież w rubr. III. poz. 11. obniża komisya budżetowa wydatki do wysokości budżetu r. 1893.

Tym sposobem zredukowaną zostaje suma wydatków do kwoty . 4.120 zł.
a gdy dochody wynoszą kwotę . . . . . 2.300 „
okazuje się niedobór do pokrycia . 1.820 zł.,

który należy pokryć z funduszu krajowego i dla tego komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Kierownik szkoły, zarazem kierownik gorzelni zakładowej .	600		
	2	Adjunkt, jednocześnie gorzelnik w gorzelni . . .	1.000		
	3	Docenci:			
		a) matematyki i rysunków	150		
		b) fizyki	120		
		c) chemii	150		
		d) gorzelnictwa	450		
		e) nauki o kotłach i maszynach	150		
		f) nauki o opodatkowaniu gorzelni	150		
		g) administracyi i rachunkowości	60		
		Suma rubryki I. .	2.830	—	2.830
		Do przeniesienia .	2.830	—	2.830

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia . . .	2 830	—	2.830
II.		**Koszta administracyjne.**			
	4	Druki, inseraty, portorya i t. d.	30		
	5	Koszta przewozu prelegentów	100		
		Suma rubryki II. .	130	—	130
III.		**Potrzeby naukowe.**			
	6	Szkole rolniczej za użycie laboratoryum	80		
	7	Przyrządy do laboratoryum w gorzelni	50		
	8	Książki i czasopisma	60		
	9	Wycieczki profesorów z uczniami	150		
		Suma rubryki III. .	340	—	340
IV.	10	**Zapomogi dla uczniów:**			
		a) z funduszów krajowych . . . . 300 zł.			
		b) z subwencyi państwowej . . . . 500 „	800	—	800
V.	11	**Rozmaite drobne**	20	—	20
		Suma wydatków .	4.120	—	4.120
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa:**			
		a) dla szkoły . . . . . 1.500 zł.			
		b) na zapomogi dla uczniów . . . 500 „	2.000	—	2.000
II.	2	**Opłaty od uczniów**	300	—	300
		Suma dochodów .	2.300	—	2.300
		W porównaniu z wydatkami	—	—	4.120
		okazuje się **niedobór** .	—	—	1.820

Zastępca Przewodniczącego:
Stan. Badeni.

Sprawozdawca:
Stan. Jędrzejowicz.

E) Gorzelnia w Dublanach.

Preliminarz kampanii gorzelnianej na r. 1894, przedłożony przez Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi, jest już ułożony podług wskazówek i norm, jakie komisya budżetowa wprowadziła w zeszłym roku. Komisya przyjmuje ten preliminarz zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego, a skreśla tylko w rubr. II. poz. 11.

Preliminowane w rubr. III. poz. 12. 200 zł. przeznacza komisya na przerobienie rusztu w palenisku tak, aby gorzelnia mogła korzystać z wyrabianego w Dublanach torfu na opał. Parkan zaś, na który Wydział krajowy tę kwotę przeznaczał, a który ma zamknąć dziedziniec koło gorzelni, stoi w związku z budową stajni opasowej w r. 1895.

Tym sposobem wyniesie suma wydatków kwotę . . . 10.260 zł.
a „ dochodów „ . . . 9.558 „
pozostaje do pokrycia niedobór w kwocie . . 702 zł.

według następującego poszczególnienia, które
Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace.**			
	1	Maszynista	400	—	
	2	5 robotników po 15 zł. miesięcznie przez 6 miesięcy i jeden po 15 zł. miesięcznie przez cały rok	630	—	
		Suma rubryki I. .	1.030	—	1.030
II.		**Koszta wyrobu spirytusu.**			
	3	Opał (przez 6 miesięcy po 3·5 mtr. drzewa dziennie 8 zł.) .	1.440	—	
	4	Kartofle (1.620 q. po 1 zł. 20 ct.)	1.944	—	
	5	4% jęczmienia (65 q. po 6 zł. 50 ct.)	423	—	
		Do przeniesienia . .	3.807 1.030	—	1.030

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.		Z przeniesienia . . .	1.030 3.807	—	1.030
	6	Żyto (590 q. po 6 zł. 50 ct.)	3.835	—	
	7	15% jęczmienia (89 q. po 6 zł. 50 ct.) . . .	578	—	
	8	Światło, smarowidło, drożdże itp.	200	—	
	9	Monter, naprawa maszyn i kupno narzędzi . . .	300	—	
	10	Ubezpieczenie budynków i urządzeń	210	—	
		Suma rubryki II. .	8.930	—	8.930
III.		**Rozmaite.**			
	11	Utrzymanie budynków i przerobienie rusztu w palenisku .	100	200	300
		Suma wydatków .	**10.060**	**200**	**10.260**
		Dochody.			
I.	1	Ze sprzedaży 180 hl. spirytusu kartoflanego po 15 zł., tudzież 180 hl. spirytusu żytniego po 25 zł. 32 ct. . .	7.258	—	7.258
II.	2	Ze sprzedaży wywarów	500	—	500
III.	3	Bonifikacya od 360 hl. spirytusu	1.800	—	1.800
		Suma dochodów .	**9.558**	—	**9.558**
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	**10.260**
		okazuje się **niedobór** .	—	—	**702**

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
St. Jędrzejowicz.

F) Stacya doświadczalna.

Na urządzenie i utrzymanie kontrolnej stacyi chemicznej i botanicznej w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 7. lutego 1894, wstawia się:

1. Na urządzenie . . . . . 1 220 zł.
2. Na utrzymanie (przez pół roku) . . . . . 840 „

Razem . 2.060 zł. do pokrycia z funduszu krajowego.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
St. Jędrzejowicz.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubr. XV. poz. 183—184 wyd. i Rubr. IX. poz. 35—36 doch.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu krajowej średniej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie na rok 1894.

(Sprawozdawca poseł Stanisław Jędrzejowicz)

Wysoki Sejmie!

Przedłożony przez Wydział krajowy preliminarz krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie na rok 1894 oblicza:

wydatki na kwotę . . .	98.817 zł
dochody zaś na kwotę . . .	45.025 „
zatem niedobór do pokrycia na kwotę	53.792 zł.

atoli w preliminowanych wydatkach znajdują się kwoty, przeznaczone na wykończenie gmachu internatu i na postawienie domu mieszkalnego dla profesorów, w dochodach zaś subwencya państwowa, którą się skarb państwa do budowy internatu przyczynia. Po strąceniu w wydatkach kwoty 41.700 zł. preliminowanej na budowle, a w dochodach raty subwencyjnej na te budowle w kwocie 15.000 zł. otrzymamy:

w wydatkach kwotę . . .	57.117 zł.
w dochodach „ . . .	30.025 „
zatem niedobór . .	27.092 zł.

Że zaś uchwalony przez Wysoki Sejm budżet tej szkoły na rok 1893 obliczył:

wydatki na kwotę . . .	50.745 zł.
dochody na kwotę . . .	28.500 „
niedobór zaś na kwotę .	22.245 zł.

okazuje się, iż Wydział krajowy preliminuje na rok 1894

wydatki zwyczajne wyżej o . .	6.372 zł.
dochody „ „ . .	1.525 „
niedobór zwyczajny wyżej o .	4.847 zł. a po doliczeniu kwot
na budowę z potrąceniem subwencyi	26.700 „
ogółem niedobór do pokrycia wyższy o	31.547 zł. aniżeli na rok 1893.

Komisya budżetowa przyjmuje dochody w preliminowanej wysokości tj. 45.025 zł.
obniża natomiast wydatki do kwoty . . . . . 88.287 „
tak, że pozostaje do pokrycia niedobór w kwocie . . . . . 43.262 zł.
niższy od preliminowanego przez Wydział krajowy o 10.530 zł.

Przechodząc do szczegółów, przedewszystkiem zaznacza komisya budżetowa, że skreśla 10.000 zł., preliminowanych w pozycyi 30. na budowę domu mieszkalnego dla profesorów nie dla tego, jakoby komisya nie uznawała potrzeby tej budowy, lecz dla tego, że w roku bieżącym jest do wykończenia gmach szkolny, do przebudowania leśniczówka, że zatem ani materyału ani robotnika by nie było do rozpoczęcia jeszcze jednej budowy. Komisya sądzi, że w przyszłym roku będzie można dopiero przystąpić do tej budowy i dlatego proponuje odłożyć załatwienie tej sprawy do roku 1895.

W *rubr. I.* skreśla komisya budżetowa z ogólnego wydatku 120 zł. obniżając w poz. 3. do połowy remuneracyę dla profesora chemii za dodatkową pracę w laboratoryum, gdyż stan dzisiejszy jest przejściowym, a ustanie z nowym rokiem szkolnym, w którym już nie zajdzie potrzeba dzielenia uczniów jednej i tej samej klasy na dwa oddziały, a tem samem odpadnie zwiększone zajęcie profesora chemii, który w nowem laboratoryum wszystkich uczniów tego samego roku na raz będzie mógł zająć.

W *rubr. II.* wstawia komisya budżetowa na podstawie powziętej już przez Wysoki Sejm uchwały w poz. 11. kwotę 1.200 zł., a w poz. 12. kwotę 600 zł., razem wzięte są wyższe o 150 zł. od preliminowanych.

W *rubr. III.* obniża komisya budżetowa podobnie jak w roku 1893 poz. 15a do połowy, gdyż sądzi, że kwota 200 zł. przeznaczona na wynagrodzenie mundanta kuratoryi jest zupełnie wystarczającą. Również wstawia komisya w poz. 23. taką samą kwotę tj. 200 zł., jak w roku 1893.

W *rubr. V.* poz. 39. „Biblioteka i czytelnia“ obniża komisya budżetowa preliminowaną kwotę 610 zł. do wysokości 450 zł. tak, jak w roku 1893. Motywa, podane na uzasadnienie konieczności podwyższenia tej pozycyi, nie przekonały komisyi budżetowej, gdyż wedle zamknięć rachunkowych wydano w tej pozycyi w roku 1891 z wyznaczonych budżetem 450 zł. tylko 419 zł., a w roku 1892 z wyznaczonych również 450 zł. zaledwie 335 zł. Toby wskazywało raczej na potrzebę obniżenia tej pozycyi. Poz. 43. obniża komisya do kwoty 500 zł. na podstawie przecięcia z ostatnich lat.

Na podstawie powyższego przedstawienia komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić budżet krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie na rok 1894 wedle następującego poszczególnienia:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Rszem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca 1.700 zł., dodatek aktywalny 360 zł., dodatek osobisty 500 zł. i dodatek pięcioletni od 19. lutego 1894. 174 zł.	2.734		
	2	4 profesorów fachowych do nauk zawodowych: płaca dla dwóch po 1.300 zł., dla dwóch po 1.100 zł., dodatki aktywalne dla trzech po 140 zł., dla jednego 240 zł., i dodatek pięcioletni dla jednego 200 zł.	5.660		
	3	3 profesorów do nauk zasadniczych: płaca dla jednego 1.300 zł., dla dwóch po 1.100 zł., dodatki aktywalne po 140 zł., dodatki pięcioletnie po 200 zł. i drugi dodatek pięcioletni dla jednego od 1. czerwca 1894. 116 zł., oraz dla jednego remuneracya za dodatkową pracę w laboratoryum 120 zł.	4.756		
	4	Profesor do nauk ogólnie kształcących, płaca 1.100 zł, dodatek aktywalny 140 zł.	1.240		
	5	Kapelan i katecheta (płaca 800 zł., wikt, opał i światło 350 zł.)	1.150		
	6	Docent weterynaryi	800		
	7	„ leśniotwa	400		
	8	„ sadownictwa i warzywnictwa oraz chmielarstwa i uprawy wikli	200		
	9	Instruktor do robót praktycznych	100		
	10	Prefekt internatu (płaca 800 zł., wikt, opał i światło 350 zł.) .	1.150		
		Suma rubryki I. .	18.190	—	18.190
		Inne płace i zasługi.			
II.	11	Kasyer, zarazem rachmistrz	1.200		
	12	Magazynier, zarazem pisarz Dyrekcyi	600		
	13	Służba zakładowa:			
		a) sługa szkolny (płaca 150 zł., wikt 100 zł. ubranie 50 zł.) . . . . . 300 zł.			
		b) Laborant chemii:			
		α) płaca (150 zł.) i wikt (100 zł.) . . 250 „			
		β) najem pomieszkania, opał i światło do czasu rozszerzenia zakładu . . .	—	80	—
		c) sługa przy muzeach (płaca 50 zł., wikt 100 zł.) 150 „			
		Do przeniesienia . 700 zł.	1.800	80	—
			18.190	—	18.190

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
II.		Z przeniesienia	700 zł.	18.190	—	18.190
				1.800	80	
		d) stróż domowy (płaca 80 zł., wikt 100 zł.)	180 zł.			
		e) „ nocny i podwórzowy (płaca 100 zł., wikt 100 zł.)	200 „	1.080		
	14	Planecina Maryanna, była piekarka zakładowa, zaopatrzenie		40		
		Suma rubryki II		2.920	80	3.000
III.		**Koszta administracyjne.**				
	15	Zarząd:				
		a) pomoc kancelaryjna dla Kuratoryi szkoły	200 zł.			
		b) potrzeby kancelaryjne szkoły	100 „			
		c) druki i inseraty	100 „			
		d) portorya i przesyłki	100 „			
		e) koszta podróży w interesach zakładu i przywóz środków naukowych	450 „			
		f) koszta przyjazdu docenta weterynaryi	200 „	1.150		
	16	Opał		750		
	17	Oświetlenie		500		
	18	Utrzymanie budynków i ogrodzeń		800		
	19	Zabezpieczenie budynków i zbiorów		300		
	20	Najem pomieszkań dla funkcyonaryuszów szkoły		880		
	21	Płaca kominiarza		100		
	22	Sprzęty i ruchomości		100	300	
	23	Koszta lustracyi zakładu		200		
	24	„ nabożeństwa		120	200	
	25	Lekarz (500 zł.) i apteka (100 zł.)		600		
	26	Utrzymanie dziedzińców		150	150	
	27	Na budowę nowego gmachu, dalsza rata		—	31.700	
		Suma rubryki III.		5.650	32.350	38.000
		Do przeniesienia		26.760	32.430	59.190

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Z przeniesienia .		26.760	32.430	59.190
IV.		**Utrzymanie uczniów.**				
	28	Żywność (70 uczniów po 190 zł.)		13.300		
	29	Opał do kuchni		400		
	30	Służba internatu:				
		a) kredensowy uczniów (płaca 130 zł., wikt 100 zł.)	230 zł.			
		b) 3 chłopców do obsługi uczniów (płaca po 50 zł. wikt po 90 zł.)	420 „	650		
	31	Służba kuchenna:				
		a) Gospodyni płaca 240 zł., wikt 170 zł. .	410 zł.			
		b) Kucharz „ 180 „ „ 120 „ .	300 „			
		c) Piekarz „ 100 „ „ 120 „ .	220 „			
		d) 3 dziewki „ 90 „ „ 240 „ .	330 „	1.260		
	32	Sprzęty:				
		1. Do sal sypialnych w nowym gmachu:	nadzw.			
		a) 70 przegród blaszanych między łóżkami po 12 zł.	840 zł.			
		b) przerobienie i naprawa 70 szaf po 5 zł.	350 „			
		c) naprawa i odnowienie 70 łóżek po 2 zł.	140 „			
		d) 70 miednic i stołków po 5 zł. . .	350 „			
		2. Do infirmeryi:				
		a) 10 łóżek z drucianymi materacami .	120 zł.			
		b) 10 szafek do łóżek po 8 zł. . .	80 „			
		c) 2 szafy na bieliznę po 18 zł. . .	36 „			
		d) 10 krzeseł po 2 zł.	20 „			
		e) 2 klozety torfowe po 20 zł. . .	40 „			
		f) 2 wanny z ogrzewaczami po 40 zł .	80 „			
		g) stół i szafka na podręczną aptekę .	74 „			
		3. Do sali jadalnej:				
		a) 4 stoły jadalne po 28 zł. . . .	112 zł.			
		b) 70 krzeseł po 1 zł.	70 „			
		c) 4 szafy kredensowe na stołową bieliznę i naczynie po 30 zł.	120 „			
		4. Do kuchni i naczynia stołowe (zwycz.) . . .		250		
		5. Urządzenie sali rekreacyjnej i sali gimnast. .	1.000 zł.	—	3.432	
	33	Odzież (70 uczniów po 60 zł.)		4.200		
		Do przeniesienia .		20.060 27.760	3.432 32.430	— 59.190

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie			Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
					Złote austryackie		
IV.				Z przeniesienia .	26.760 20.060	32.430 3.432	59.190 —
	34	Pościel			200		
	35	Pranie bielizny i pościeli			350		
				Suma rubryki IV. .	20 610	3.432	24.042
V.		**Potrzeby naukowe.**					
	36	Eksperymenta przy wykładach:		zwycz.			
		a) dla nauczyciela rolnictwa . . .		20 zł.			
		b) „ „ hodowli zwierząt . .		25 „			
		c) „ „ zootomii . . .		20 „			
		d) „ „ weterynaryi . . .		25 „			
		e) „ „ botaniki . . .		30 „			
		f) „ „ fizyki		20 „			
		g) „ „ miernictwa . . .		25 „			
		h) „ „ chemii ogólnej . .		50 „			
		i) „ „ mleczarstwa . . .		50 „	265		
	37	Zbiory i muzea:	zwycz.	nadzw.			
		a) zbiór rolniczy	100 zł.	—			
		b) „ hodowlany	100 „	—			
		c) „ fizykalny	100 „	—			
		d) „ geograficzny . . .	50 „	—			
		e) „ botaniczny	50 „	—			
		f) „ zoologiczny	50 „	—			
		g) „ zootomiczny	50 „	—			
		h) „ mechaniczny	50 „	—			
		i) „ mineralogiczny . . .	20 „	—			
		k) „ technologiczny . . .	80 „	—			
		l) „ okazów leśnych . . .	30 „	—			
		m) „ „ weterynaryjnych .	30 „	—			
		n) „ narzędzi rolniczych . .	100 „	—			
		o) „ przyrządów mierniczych .	50 „	—			
		p) „ modeli do budownictwa . .	50 „	—			
		r) „ mleczarski	50 „	100 zł.			
		s) stacya meteorologiczna . . .	20 „	—			
		t) zbiór ogrodniczy	60 „	—	1.040	100	
	38	Laboratorya:					
		a) chemii ogólnej i gabinet. . .	300 zł.	300 zł.			
		b) „ rolniczej	200 „	—			
		c) technologiczne	100 „	—			
		d) zootomiczne	100 „	—			
		e) roślinno-fizyologiczne . . .	100 „	—	800	300	
				Do przeniesienia .	2.105 47.370	400 35.862	— 83.232

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
V.		Z przeniesienia .	47.370 2.105	35.862 400	83.232
	39	Biblioteka i czytelnia: zwycz. nadzw. *a*) przykupno dzieł . . . . 250 zł. — *b*) oprawa książek . . . . 50 „ — *c*) czasopisma naukowe i polityczne . 150 „ —	450		
	40	Ogród pomologiczny i warzywny: zwycz. nadzw. *a*) Ogrodnik, płaca (500 zł.) pięciolecie (50 zł.) 550 zł. *b*) pomocnik ogrodnika (pł. 150 zł., wikt 100 zł.) 250 „ *c*) utrzymanie i uzupełnienie ogrodów 400 „ *d*) sprawienie okien do cieplarni II. rata . — „ 100 zł.	1.200	100	
	41	Ogród botaniczny	100		
	42	Utrzymanie pola doświadczalnego	150		
	43	Wycieczki naukowe uczniów z profesorami . . .	500		
		Suma rubryki V. .	4.505	500	5.005
VI.	44	**Rozmaite nieprzewidziane**	50	—	50
		Suma wydatków .	**51.925**	**36.362**	**88.287**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Dochody.				
I.		**Subwencye.**				
	1	Z c. k. Skarbu Państwa na potrzeby szkoły . . .		6.000	—	
	2	„ „ „ „ „ budowę internatu, I. i II. rata .		—	15.000	
		Suma rubryki I. .		6.000	15.000	21.000
II.		**Opłaty od uczniów.**				
	3	Opłaty na utrzymanie od 70 uczniów po 300 zł. .	21.000 zł.			
		po potrąceniu 5 zł. od każdego ucznia, ponieważ opłaty wpływają z początkiem roku szkolnego, który zaczyna się od 1. września	350 „	20.650		
	4	Czesne od 70 uczniów po 50 zł.	3.500 zł.			
		po potrąceniu $^1/_4$ cz. przez Wydział krajowy uwolnionych	875 „	2.625		
		Suma rubryki II. .		23.275	—	23 275
III.		**Inne dochody.**				
	5	Ze sprzedaży płodów z ogrodów		700		
	6	„ „ „ z pola doświadczalnego . . .		50		
		Suma rubryki III. .		750	—	750
		Suma dochodów .		30.025	15.000	45.025
		W porównaniu z wydatkami .		—	—	88.287
		okazuje się **niedobór**		—	—	43.262

Budżet krajowy na rok 1894.

Preliminarz folwarku w Czernichowie na rok 1894.

Wysoki Sejmie!

Przedłożony przez Wydział krajowy preliminarz folwarku czernichowskiego na rok 1894, obliczający

wydatki na kwotę . . . . 8.988 zł.
a dochody na kwotę . . . . 8.570 „

zatem niedobór na kwotę . 418 zł. zmienia komisya budżetowa w ten sposób, że skreślając w wydatkach w poz. 12. całą preliminowaną kwotę 20 zł., w poz. 20a całą kwotę 500 zł., w poz. 27. całą kwotę 200 zł., a podnosząc poz. 28. do kwoty 200 zł., dochodzi

do wydatków w sumie . . . . . 8.418 zł. a pozostawiając niezmienionemi dochody w sumie . . . 8.570 „

preliminuje przewyżkę dochodów . . 152 zł.

Inne pozycye wydatków przyjmuje wprawdzie komisya budżetowa zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego, nie może jednak nie zaznaczyć z naciskiem, że preliminowane wydatki na gospodarstwo folwarczne nie stoją w żadnym stosunku do rozmiarów folwarku, mającego ornej ziemi pięćdziesiąt kilka morgów. I tak preliminuje się na najem robotnika pieszego 750 zł., co czyni około 14 zł. na morg. Jest to kwota, której z pewnością nie wydaje na najem robotnika pieszego żadne gospodarstwo nawet pod wielkiemi miastami położone. Gdy się zaś zważy, że rzeczywisty wydatek w tej pozycyi znacznie odbiega od preliminarza, przedstawi się ten koszt jeszcze jaskrawiej. W roku 1891 wydano wedle zamknięć rachunkowych na ten cel 1.338 zł., co daje przeszło 23 zł. na morg, w roku 1892 wydano 1.083 zł., co daje około 20 zł. na morg. Również nie odpowiada faktycznej potrzebie preliminowana kwota 600 zł. na dokupno słomy i karmy dla inwentarza, złożonego z 7 krów, 1 buhaja, 2 cieląt i 4 koni, któremu to inwentarzowi zwłaszcza rogatemu wystawiony znacznym kosztem dół Goffarda do zakwaszania paszy powinien dostarczyć jej tyle przynajmniej, by kwota na dokupno paszy przeznaczona nie wypadała tak wysoką, żeby nawet nie mogła być znaczniejszą, gdyby dołu tego wcale nie było i w ogóle żadnej karmy inwentarzowi folwark nie dostarczył. Wydatek ten, jakkolwiek rok rocznie nie stosunkowo wysoko preliminowany do ilości sztuk inwentarza, przedstawi się jeszcze jaskrawiej, gdy się przeglądnie zamknięcia rachunkowe. I tak wydano w roku 1891 na dokupno słomy i paszy dla 13 sztuk bydła rogatego i 4 koni 1.823 zł. zamiast preliminowanych 500 zł., w roku 1892 dla takiej samej ilości inwentarza 1.821 zł. zamiast preliminowanych 500 zł., ile wydano w roku 1893 dla 9 sztuk bydła i 4 koni w miejsce preliminowanych 600 zł., pokaże zamknięcie rachunkowe.

Komisya budżetowa kończy na tych uwagach i sądzi, że Wydział krajowy weźmie stąd asumpt do zaprowadzenia na folwarczku czernichowskim racyonalniejszej i nie tak intenzywnej gospodarki na punkcie czynienia wydatków.

Badając zaś podstawy preliminarzy szkół wyższych i średnich rolniczych wraz z należącymi do nich folwarkami i specyalnymi zakładami i porównując takowe z zamknięciami rachunkowemi, przekonała się komisya, że głównym powodem ciągłych a rażących przekroczeń budżetów jest fakt, że dyrekcye tych szkół i zakładów nie tylko nie starają się wcale o to, by wydatki stosowane były ściśle do uchwalonego budżetu, lecz nadto wydatkują zupełnie samowolnie poza budżetem, nie żądając nawet upoważnienia od Wydziału krajowego gdy chodzi o przekroczenie preliminowanych kwot a Wydział krajowy dowiaduje się o przekroczeniu budżetu dopiero z rocznych zamknięć rachunkowych i poprzestaje na ich wytłumaczeniu w obec Wysokiego Sejmu „konieczną potrzebą“. Komisya budżetowa sądzi, że taki stan rzeczy dalej cierpianym być nie może i że dyrekcye szkół rolniczych i zakładów z niemi w związku zostających, nie mają prawa żadnej choćby najmniejszej kwoty wydatkować po nad budżet bez specyalnego upoważnienia Wydziału krajowego.

Wydział krajowy może dać takie upoważnienie pod własną odpowiedzialnością w obec Wysokiego Sejmu, tylko w razach nieodzownej, niczem usunąć się nie dającej konieczności; wydatek zaś żaden choćby najpożyteczniejszy a nie materyalnie konieczny, nie może być uważany za usprawiedliwiony, jeżeli w budżecie uchwalony nie został.

Dyrekcye a względnie administracye muszą za każde przekroczenie budżetu bez upoważnienia Wydziału krajowego, uzyskanego przed asygnowaniem wydatku, odpowiadać nie tylko moralnie ale i materyalnie t. j. swoją płacą.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by wydał dla dyrekcyj szkół rolniczych i folwarków i zakładów z temi szkołami połączonych, taką instrukcyę, któraby uczyniła niemożebnem przekroczenie choćby najmniejszej, jakiejkolwiek pozycyi budżetu bez poprzedniego upoważnienia Wydziału krajowego. Upoważnienia takowego udzieli Wydział krajowy tylko w razach wyjątkowej, ściśle materyalnej konieczności, której ani odroczeniem wydatku ani żadnym innym środkiem administracyjnym, uniknąć nie można.

2. Wysoki Sejm raczy uchwalić budżet folwarku czernichowskiego na r. 1894 według następującego poszczególnienia:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Wydatki.				
I.		**Wydatki na gospodarstwo.**				
	1	Płace i zasługi:				
		a) ekonom (płaca, wikt, mieszkanie i opał)	500 zł.			
		b) służba folwarczna (płaca i ordynarya)	1.170 „	1.670		
	2	Najem robotnika:				
		a) do gospodarstwa folwarcznego	600 zł.			
		b) do chmielarni:				
		α) dodatek zawiadującemu chmielarnią	50 „			
		β) utrzymanie i roboty przy chmielarni	150 „	800		
	3	Dokupno i zmiana nasienia		300		
	4	„ nawozów dopełniających		—	200	
	5	„ słomy i karmy		600		
	6	Inwentarz użytkowy:				
		a) dokupno lub zmiana koni	— zł.			
		b) naprawa uprzęży	70 „	70		
	7	Budynki folwarczne:				
		a) Utrzymanie budynków		100		
		b) Budowa nowej stodoły		—		
	8	Naprawa narzędzi i sprzętów		100	100	
	9	Dokupno maszyn i narzędzi		150	820	
	10	Utrzymanie rowów		100	80	
	11	Zabezpieczenie od pożaru i gradobicia		90		
	12	Swiatło i smarowidło		40		
		Suma rubryki I.		4.020	1.200	5.220
II.		**Las i plantacya wikla.**				
	13	Służba, roboty i zalesienie		680	300	
	14	Wikle i ogrodnik, utrzymanie i uzupełnienie plantacyi		400	450	
		Suma rubryki II.		1.080	750	1.830
		Do przeniesienia		5.100	1.950	7.050

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	5.100	1.950	7.050
III.	15	**Wydatki na piec wapienny**	50	200	250
IV.		**Wydatki na przewóz.**			
	16	Naprawa dwóch łodzi ratunkowych	30	—	
		Suma rubryki IV. .	30	—	30
V.	17	**Utrzymanie brzegów Wisły**	170	—	170
VI.		**Podatki i opłaty.**			
	18	Podatek gruntowy i domowy	275		
	19	„ dochodowy z promu	32		
	20	„ „ i zarobkowy od palenia wapna . .	86		
	21	„ „ „ „ wyrobu cegły . .			
	22	Opłata na utrzymanie dróg powiatowych, gminnych i własnych	75	150	
	23	Opłata konkurencyjna na szkołę ludową i kościół . .	50	50	
		Suma rubryki VI. .	518	200	718
VII.	24	**Rozmaite nieprzewidziane**	200	—	200
		Suma wydatków .	**6.068**	**2 350**	**8.418**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Dochody.				
I.		**Z gospodarstwa.**				
	1	Ze sprzedaży płodów rolnych i chmielarni		1.000		
	2	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:				
		a) krowiarnia	1.000 zł.			
		b) nierogacizna	1.500 „			
		c) owczarnia	100 „	2.600		
	3	Z wynajętych ról i pastwisk		500		
	4	Czynsz z kuźni		40		
	5	Za wynajęte konie		150		
	6	Za nawóz stajenny do ogrodów		120		
		Suma rubryki I.		4.410	—	4.410
II.		**Z lasu i wikla.**				
	7	Ze sprzedaży drzewa opałowego i budulcowego		1.200		
	8	Z wikla i trawy wśród wikla		2.100		
		Suma rubryki II.		3.300	—	3.300
III.	9	**Z rybołowstwa**		60	—	60
IV.	10	**Z pieca wapiennego**		550	—	550
V.	11	**Z cegielni**		—	—	—
VI.	12	**Z dzierżaw:**				
		a) z bud jarmarcznych	50 zł.			
		b) z promu na Wiśle	— „			
		c) z budynków propinacyjnych	70 „	120	—	120
VII.		**Odsetki od kapitałów.**				
	13	Z obligów propinacyjnych (4% od kapitału 23 300 zł.)		—	—	—
VIII.		**Lądowe i olborne.**				
	14	Z lądowego		30		
	15	Olborne za łamanie kamienia		100		
		Suma rubryki VIII.		130	—	130
IX.	16	**Rozmaite nieprzewidziane**		—	—	—
		Suma dochodów		8.570	—	8.570
		W porównaniu z wydatkami		—	—	8.418
		okazuje się **nadwyżka dochodów**		—	—	152

We Lwowie d. 7. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
St. Jędrzejowicz.

Z DRUKARNI PILLERA I SPÓŁKI.

Rubr. XV. poz. 185—187. wydatków, i rubr. X. poz. 37—38 dochodów.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu szkół niższych rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach na rok 1894.

(Sprawozdawca poseł Stanisław Jędrzejowicz.)

Wysoki Sejmie!

W projektach do budżetów specyalnych krajowych niższych szkół rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach na rok 1894, preliminuje Wydział krajowy następujące podwyższenie wydatków:

1) w krajowej niższej szkole rolniczej w Horodence, z 12.278 zł. na 14.096 zł. t. j. o 1.818 zł.

2) w kraj. niższej szkole rolnicaej w Jagielnicy z 11.810 zł. na 12.430 zł. tj. o 620 zł.

3) w krajowej niższej szkole rolniczej w Kobiernicach z 12.778 zł. na 14.198 zł. czyli o 1.420 zł.

Dochody zaś preliminuje Wydział krajowy:

1) w krajowej niższej szkole rolniczej w Horodence w tej samej wysokości jak na rok 1893, to jest 2.610 zł.

2) w krajowej niższej szkole rolniczej w Jagielnicy o 24 zł. większe, t. j. 2.984 zł. zamiast 2.960 zł.

3) w krajowej niższej szkole rolniczej w Kobiernicach o 82 zł. większe, t. j. 4.950 zł. zamiast 4.868 zł. z roku 1893.

Co do wydatków:

We wszystkich trzech szkołach wstawia Wydział krajowy dwie nowe pozycye w rubr. II. i III. mianowicie: w *rubr. II. poz. 6 a)* na pomoc kancelaryjną 120 zł., a w *rubr. III. poz. 17.*, a względnie poz. 16. (w szkole kobiernickiej) kwotę 150 zł. dla ucznia praktykanta, przygotowującego się na instruktora robót przy niższych szkołach rolniczych.

Obydwie te pozycye wydatków są dostatecznie uzasadnione w sprawozdaniu Wydziału krajowego L.W. 795/94, o krajowych niższych szkołach rolniczych, Wysokiemu Sejmowi przedłożonem:

Kierownicy tych szkół są nie tylko bezpośrednimi i odpowiedzialnymi kierownikami naukowymi i administracyjnymi tychże, ale także zarządcami internatu, prowadzącymi (jak w Jagielnicy i Kobiernicach) także kuchnię we własnym zarządzie, są oni dalej i nauczycielami fachowymi rolnictwa, a jako tacy muszą nietylko całą praktyką uczniów kierować, ale nadto i gospodarstwa szkolne prowadzić; kierownicy tych szkół są w końcu i kasyerami szkoły, obowiązanymi rachunki i inwentarze w porządku utrzymywać. Że przy takiem obarczeniu różnorodną a ciągłą pracą, muszą zalegać sprawy biurowe, jak przedkładanie sprawozdań i raportów, rachunków, utrzymywanie ksiąg inwentarzy i t. p. — i że Wydział krajowy jest często w niemiłem położeniu, mając z jednej strony obowiązek przestrzegania porządku w czynnościach administracyjnych szkoły, z drugiej znów strony zmuszony będąc usprawiedliwiać po części zaniedbania dyrekcyi, nie potrzeba dowodzić.

Tutaj zauważyć należy, że w kraj. niższej szkole rolniczej w Dublanach, praktyką uczniów kieruje administrator folwarku, — internatem zajmuje się jeden z nauczycieli, — kasa i rachunki są w ręku kasyera szkoły wyższej, — a i czynności pisarskie załatwia pisarz dyrekcyi szkoły wyższej.

Ażeby kierownikom szkół ułatwić należyte spełnianie ich obowiązków, z pożytkiem dla szkoły i funduszu krajowego, proponuje Wydział krajowy wyznaczyć po 120 zł. na pomoc pisarską.

Wyznaczeniem tego, stosunkowo bardzo małego kredytu, zamierza Wydział krajowy osiągnąć zarazem, przynajmniej częściowo, jeszcze drugi cel — w dzisiejszych stosunkach szkół rolniczych niższych — dosyć ważny. Mianowicie: owe 120 zł. przeznacza Wydział krajowy w pierwszym rzędzie dla nauczycieli nauk elementarnych w tych szkołach, w których każdy może ze dwie godzin dziennie poświęcić pracy biurowej — jako pisarz dyrekcyi — a otrzymanem za to wynagrodzeniem polepszyć etatową dotacyę swoją. W ten sposób pragnie Wydział krajowy przywiązać więcej wspomnianych nauczycieli do zajmowanych przez nich obecnie posad.

Komisya budżetowa uznaje powyż przytoczone motywa za zupełnie wystarczające, ażeby preliminowany przez Wydział krajowy wydatek uchwalić. Instruktor, nauczający praktycznie wykonywania wszelkich prac gospodarskich, jest w każdej niższej szkole rolniczej osobliwie zaś w naszych szkołach niższych, nieodzownie potrzebny. Instruktor jednakże taki, któryby rzeczywiście odpowiadał zadaniu swemu, wyrobić się może tylko pod ręką doświadczonego kierownika szkoły — i dla tego to Wydział krajowy, otrzymawszy relacyą, że instruktorowie w Kobiernicach i Jagielnicy zamierzają opuścić zajmowane przez nich posady, mając z drugiej strony na uwadze potrzebę projektowanych nowych niższych szkół rolniczych, przyjął do każdej z trzech szkół po jednym z ukończonych uczniów krajowych niższych szkół rolniczych, w charakterze praktykantów kształcących się pod okiem kierownika szkoły i dotychczasowego instruktora na przyszłych instruktorów.

Komisya budżetowa podziela przekonania Wydziału krajowego, że tylko drogą powyżej wskazaną można przysposobić szkołom potrzebnych jej instruktorów należycie ukwalifikowanych, tj. przez wstawienie w budżety krajowych niższych szkół rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach po 150 zł. dla uczni praktykantów kształcących się u instruktorów wykonywania prac gospodarskich. Kwota ta przeznaczoną jest na płacę dla praktykanta, utrzymanie bowiem jego w zakładzie pokryte być może i powinno z kredytu na utrzymanie uczniów przeznaczonego.

Coraz większa liczba kandydatów proszących o przyjęcie do kraj. niższych szkół rolniczych, spowodowała Wydział krajowy, że postarał się o takie wyzyskanie budynków pierwotnie na pomieszczenie 30 uczniów obliczonych, że obecnie pomieszczonych być może — jakkolwiek ciasno bardzo — w Horodence 38 (w roku 1893 było 35), w Jagielnicy 32 (w roku 1893 było 30), a w Kobiernicach 36 (zamiast 30 w roku 1893.) Powiększenie liczby uczniów

w każdym zakładzie — o ile to dopuszczalnem jest ze względów pedagogicznych i dydaktycznych — jest ze stanowiska rachunkowego zawsze wskazane, gdyż koszta administracyi i utrzymania nauczycieli, rozdzielając się na większą liczbę uczniów, tem samem sprawiają, że koszt nauki każdego pojedynczego ucznia jest w stosunku do ich liczby mniejszy. Powiększona przeto liczba uczniów, jaka obecnie jest do szkół wspomnianych przyjmowaną a względnie w roku 1894 przyjętą być może, usprawiedliwia zupełnie podwyższenie wydatków przez Wydział krajowy preliminowanych w następujących pozycyach:

I. W krajowej niższej szkole rolniczej w Horodence:

W rubr. III. poz. 14 i 15 z 5.250 zł. na 5.850 zł., w której to ostatniej kwocie mieści się 150 zł., jako jednorazowy nadzwyczajny wydatek na sprawienie pościeli, łóżek i szafek do sypialni.

W rubr. II. poz. 10, ze 175 zł. na 250 zł., w której to ostatniej cyfrze mieści się znowu jednorazowy nadzwyczajny wydatek w kwocie 150 zł., potrzebny na sprawienie stołów, stołków, ławek, naczynia kuchennego i t. p., spowodowane powiększoną liczbą uczniów.

II. W krajowej niższej szkole rolniczej w Jagielnicy:

W rubr. III. poz. 14 i 15, z 4.500 zł. na 4.800 zł., to jest więcej o 300 zł., odpowiadających kosztom utrzymania dwóch uczniów; pościel i łóżka sprawione zostały z oszczędności roku 1893.

W rubr. II. poz. 10 nie ma żadnego powiększenia, gdyż z kwoty 200 zł. przeznaczono 100 zł. jako wydatek nadzwyczajny na sprawienie sprzętów, spowodowane powiększoną liczbą uczniów.

III. W krajowej niższej szkole rolniczej w Kobiernicach:

W rubr. III. poz. 13 i 14 z 4.500 zł. na 5.400 zł., t. j. o 900 zł. odpowiadających kosztom utrzymania powiększonej liczby 6-ciu uczniów, nadto w tej samej rubryce poz. 15 o 50 zł. więcej (200 zł. w miejsce 150 zł.), tak z powodu powiększonej liczby uczniów, jak i dlatego, że przeznaczona dotychczas na lekarza i aptekę kwota nie wystarcza.

W rubr. II. poz. 10 nie ma powiększenia, gdyż tak samo jak w szkole Jagielnickiej z preliminowanej kwoty 200 zł. (równającej się kwocie w tej pozycyi budżetem roku 1893. uchwalonej) 100 zł. przeznaczone są na sprawienie sprzętów i ruchomości wymagane w skutek powiększenia liczby uczniów.

Oprócz powyż wyszczególnionych podwyższeń wydatków, przedstawiają preliminarze krajowych niższych szkół rolniczych przez Wydział krajowy przedłożone, jeszcze następujące zmiany w porównaniu do budżetu z r. 1893.

I. W szkole Horodeńskiej.

W rubr. II. poz. 9, w której w roku 1893. na konieczne naprawy kwota 432 zł. uchwaloną była, preliminuje się na rok 1894 wydatek nadzwyczajny w kwocie 800 zł., z których 500 zł. na adaptacyę pomieszkania dla ucznia praktykanta, a względnie na adaptacyę potrzebną dla pomieszczenia zwiększonej liczby uczniów, 300 zł. zaś na dokończenie restauracyi budynków.

W rubr. II. poz. 13, preliminuje Wydział krajowy o 5 zł. więcej (30 zł. zamiast 25 zł.) na podatek gruntowy, według rzeczywistej potrzeby.

W rubr. IV. poz. 18 c), preliminuje się jako wydatek nadzwyczajny jednorazowy kwota 30 zł. na dokupno brakujących okazów nasion, do nauki potrzebnych, a których w ogrodzie własnym zebrać nie było można.

W rubr. IV. poz. 19, preliminuje Wydział krajowy 500 zł. jako wydatek nadzwyczajny jednorazowy na postawienie wzorowej suszarni, bez której racyonalne suszenie liści tytoniowych jest prawie niemożliwe, i bez której przeto cel założenia ogrodu doświadczalnego do uprawy tytoniu (w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 11. listopada 1890) nie da się osiągnąć.

Z wyjątkiem poz. 19. w rubr. IV., są wszystkie inne powyżej preliminowane pozycye wydatków usprawiedliwione i w osobnem sprawozdaniu Wydziału krajowego o niższych szkołach rolniczych umotywowane.

Co do pozycyi zaś 19-tej, a mianowicie co do preliminowanej kwoty 500 zł. na postawienie suszarni, nie mogła komisya wyrobić sobie przekonania, czyli wydatek ten jest rzeczywiście potrzebny. Jakkolwiek bowiem nie ulega wątpliwości, że do racyonalnej produkcyi dobrego liścia tytoniowego dobra suszarnia jest niezbędnie potrzebną, to jednakże mniema komisya, że zupełnie odpowiednia suszarnia dałaby się urządzić bądź na strychu w głównym budynku szkolnym, bądź też na innych poddaszach, gdyby te na inne cele nie musiały być koniecznie zajęte. A ponieważ pod tym względem nie ma komisya potrzebnej wiadomości, przeto też skreśla kwotę 500 zł. jako wydatek nadzwyczajny pod pozycyą 19 tą w preliminarzu szkoły Horodeńskiej na rok 1894. wstawioną, wypowiadając zarazem życzenie, by Wydział krajowy sprawę postawienia suszarni tytoniowej w Horodence jeszcze raz dokładniej zbadał i odpowiednie wnioski na następnej sesyi sejmowej przedłożył.

Dochody w szkole Horodeńskiej preliminuje Wydział krajowy na rok 1894. w tej samej wysokości jak w roku 1893.

II. W szkole Jagielnickiej.

W rubr. I. poz. 1. preliminuje się o 100 zł. więcej, jako dopełnienie dodatku pięcioletniego kierownikowi szkoły od roku 1894. w kwocie 200 zł. należnego.

W rubr. II. poz. 7. na opał, zamiast 500 zł. preliminuje się 600 zł., z powodu znacznego podrożenia drzewa.

W rubr. II. poz. 9. preliminuje się jako nadzwyczajny wydatek 300 zł. na odnowienie ogrodzeń zakładu.

W rubr. II. poz. 13. wstawia się 30 zł. na opłatę podatku gruntowego.

W rubr. IV. poz. 20. wstawia się 20 zł. na utrzymanie ogródków doświadczalnych do uprawy tytoniu, natomiast wykreślono kwotę 500 zł. uchwaloną w roku 1893. jako jednorazowy wydatek nadzwyczajny na postawienie suszarni tytoniowrj.

Zgadzając się z powyższemi zmianami w wydatkach, komisya budżetowa wypowiada życzenie, ażeby przy sposobności odnawiania ogrodzeń, obsadzić cały zakład drzewami w ten sposób, ażeby te chronić mogły częściowo budynki szkolne od panujących tam stepowych wiatrów.

W dochodach szkoły jagielnickiej preliminuje się tylko w rubryce IV. poz. 4. zarobek uczniów o 24 zł. większy niż w roku 1893., a to stosunkowo do powiększonej liczby uczniów.

III. W szkole Kobiernickiej.

W rubr. I. poz. 2. preliminuje się o 100 zł. mniej, z powodu, że nauczyciel fachowy, pobierający już jeden dodatek pięcioletni (p. Bielecki), służbę krajową opuścił.

W rubr. I. poz. 5. preliminuje się 50 zł. (dotychczas w budżety nie wstawianych) na koszta nabożeństwa (wino, opłatki, światło i t. d.) jakie dojeżdżający z Kęt katecheta szkolny w miejscowej kaplicy odprawia.

W rubr. II. poz. 9. preliminuje się 900 zł. (zamiast 1.000 zł. uchwalonych na rok 1893.) na dokończenie rozpoczętych w roku 1893. napraw i rekonstrukcyi budynków szkolnych, pomiędzy którymi najważniejsze i najpotrzebniejsze są pokrycie nowym dachem głównego budynku szkolnego i odnowienie podłóg grzybem zniszczonych.

W rubr. IV. poz. 18 a) wstawia się jako jednorazowy nadzwyczajny wydatek kwotę 300 zł. na częściowe uzupełnienie niezbędnie do nauki potrzebnych środków jak: modeli, narzędzi i przyrządów, z którymi uczniowie przy demonstracyach i ćwiczeniach praktycznych obznajomieni być powinni.

W rubr. V. poz. 21., wstawia się jako jednorazowy nadzwyczajny wydatek w kwocie 50 zł. na uzupełnienie drobnych przyrządów mleczarskich do demonstracyi przy zaprowadzonym tam kursie mleczarskim.

W dochodach preliminuje Wydział krajowy *w rubr. II. poz. 2.* o 10 zł. więcej, jako opłata od jednego ucznia ze Szląska, a *w rubr. V. poz. 5.* o 72 zł. więcej (mianowicie 432 zł. zamiast 360 zł.), jako zarobek zwiększonej liczby uczniów.

Według powyższego zestawienia, wynosiłyby wydatki w krajowych niższych szkołach rolniczych:

I.	w Horodence . . .	13.596	zł.
II.	„ Jagielnicy . . .	12.430	„
III.	„ Kobiernicach . . .	14.198	„

a niedobory do pokrycia z funduszu krajowego w roku 1894.:

ad I.	w Horodence . . .	10.986	zł.
„ II.	„ Jagielnicy . . .	9.446	„
„ III.	„ Kobiernicach . . .	9.248	„

przyczem się nadmienia, że w kwotach tych mieści się 5.000 do 6.000 zł. w. a. wydawanych wyłącznie na utrzymanie uczniów, nie płacących nic za swe utrzymanie w zakładzie.

Na podstawie powyższych wywodów, komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujące budżety dla krajowych niższych szkół rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach na rok 1894.:

Wydatki. # Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik, płaca	1.300 zł.			
		dodatek aktywalny	140 „			
		„ pięcioletni	200 „	1.640		
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca	1.000 zł.			
		dodatek aktywalny	100 „	1.100		
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca i dodatek na wikt		600		
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca . .	500 „			
		dodatek aktywalny	50 „	550		
	5	Katecheta obrz. łać. i gr. kat.		200		
		Suma rubryki I. .		4.090	—	4.090
II.		**Koszta administracyi.**				
	6	Zarząd: *a*) pomoc kancelaryjna	120 zł.			
		b) koszta kancelaryjne	100 „			
		c) sługa szkolny	240 „	460		
	7	Opał		500		
	8	Oświetlenie		100		
	9	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz) .		200	800	
	10	Sprzęty i ruchomości		100	150	
	11	Utrzymanie koni do posług administracyjnych . . .		400		
	12	Należytość rządowa od przeniesienia własności gruntów szkolnych, 8 rata z wymierzonych 463 zł. 75 ct. . .		46		
	13	Podatek od gruntu szkolnego		30		
		Suma rubryki II. .		1.836	950	2.786
III.		**Utrzymanie uczniów.**				
	14	Stołowanie } 38 uczniów po 150 zł. . .		5.700	150	
	15	Odzież, pościel i pranie }				
	16	Lekarz, apteka i różne inne		150		
	17	Uczeń-praktykant		150		
		Suma rubryki III. .		6.000	150	6.150
		Do przeniesienia .		11.926	1.100	13.026

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence. — Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	11.926	1.100	13.026
IV.		**Potrzeby do nauki.**			
	17	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (książki, papiery, zeszyty i t. d)	120		
	18	Środki naukowe: zwycz. nadzw.			
		a) modele, maszyny, narzędzia, i inne przyrządy do demonstracyj i ćwiczeń praktycznych . 150 zł. — zł.			
		b) biblioteka i czytelnia . . . . . 80 „ — „			
		c) ogród szkolny (nasiona, okazy roślin, nawozy itd.) . . . . . 20 „ 30 „	250	30	
	19	Ogródki doświadczalne do uprawy tytoniu (w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 11. listopada 1890.) . .	20		
		Suma rubryki IV. .	390	30	420
V.		**Kursy specyalne.**			
	20	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	40		
	21	„ mleczarstwa	50		
	22	„ uprawy tytoniu	60		
		Suma rubryki V. .	150	—	150
		Suma wydatków .	**12.466**	**1.130**	**13.596**

Dochody. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . . .	2.000	—	2.000
II.	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów:**			
		a) Rada powiatowa Horodeńska, 3 stypendya po 100 zł. i 1 stypendyum 150 zł. . . . . 450 zł.			
		b) Gmina m. Horodenki, 1 stypendyum . . 100 „	550	—	550
III.	3	**Dochód z ogrodu** (pola) szkolnego i z ogródka doświadczalnego tytoniowego	60	—	60
		Suma dochodów .	2.610	—	2.610
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	13.596
		okazuje się **niedobór** .	—	—	10.986

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik, płaca	1.300 zł.			
		dodatek aktywalny	140 „			
		„ pięcioletni	200 „	1.640		
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca	1.000 zł			
		dodatek aktywalny	100 „	1.100		
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca	480 zł.			
		dodatek na wikt	120 „	600		
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca . .	500 zł.			
		dodatek aktywalny	50 „			
		ryczałt na pomieszkanie . . .	120 „	670		
	5	Katecheta obrz. łać. i gr.-kat.		200		
		Suma rubryki I. .		4.210	—	4.210
II.		**Koszta administracyi.**				
	6	Zarząd: *a)* pomoc kancelaryjna	120 zł.			
		b) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i porterya	100 „			
		c) sługa szkolny	240 „	460		
	7	Opał		600		
	8	Oświetlenie		100		
	9	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz) .		250	300	
	10	Sprzęty i ruchomości		100	100	
	11	Utrzymanie koni do posług administracyjnych . . .		200		
	12	Czynsz dzierżawny za grunta odstąpione szkole przez skarb Jagielnicki		50		
	13	Podatek od gruntów szkolnych		30		
		Suma rubryki II. .		1.790	400	2.190
III.		**Utrzymanie uczniów.**				
	14	Stołowanie				
	15	Odzież, pościel i pranie	32 uczniów po 150 zł.	4.800		
	16	Lekarz, apteka i rozmaite inne		150		
	17	Uczeń-praktykant		150		
		Suma rubryki III. .		5.100	—	5.100
		Do przeniesienia .		11.100	400	11.500

Wydatki. # Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	11.100	400	11.500
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	18	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (papier, zeszyty, książki, mapy i t. d.)	120		
	19	Środki naukowe: zwycz. nadzw.			
		a) modele, maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyj i ćwiczeń praktycznych 150 zł. 300 zł.			
		b) biblioteka i czytelnia . . . . . 80 „ — „			
		c) ogród szkolny (nasiona okazów, nawozy i t. d.) 20 „ — „	250	300	
	20	Ogródki doświadczalne do uprawy tytoniu	20		
	21	Wycieczki z uczniami	50		
		Suma rubryki IV. .	440	300	740
V.		**Kursy specyalne.**			
	22	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	40		
	23	„ mleczarstwa	50		
	24	„ uprawy i suszenia tytoniu	100		
		Suma rubryki V. .	190	—	190
		Suma wydatków .	**11.730**	**700**	**12.430**

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Dochody.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	2.000	—	2.000
II.		**Opłaty na utrzymanie uczniów:**			
	2	Od rady powiatowej w Borszczowie	—	300	300
III.	3	**Czysty dochód** z gospodarstwa szkolnego . . .	300	—	300
IV.	4	**Zarobek 32 uczniów** po 12 zł.	384	—	384
		Suma dochodów .	2.684	300	2.984
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	12.430
		okazuje się **niedobór** .	—	—	9.446

Wydatki. **Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik, płaca	1.300 zł.			
		dodatek aktywalny (140 zł.) i osobisty (100 zł.)	240 „	1.540		
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca	1.000 zł.			
		dodatek aktywalny	100 „	1.100		
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca	480 „			
		dodatek na wikt	120 „	600		
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca . .	500 zł.			
		dodatek aktywalny	50 „	550		
	5	Katecheta obrz. łać. (płaca 150 zł. i wydatki z powodu nabożeństwa 50 zł.)		200		
		Suma rubryki I. .		3.990	—	3.990
II.		**Koszta administracyi.**				
	6	Zarząd: *a)* pomoc kancelaryjna	120 zł.			
		b) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya	100 „			
		c) sługa szkolny	240 „	460		
	7	Opał		500		
	8	Oświetlenie		100		
	9	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz) .		200	900	
	10	Sprzęty i ruchomości		100	100	
	11	Utrzymanie koni do posług administracyjnych . . .		400		
	12	Czynsz dzierżawny za folwark z inwentarzem . . .		758		
		Suma rubryki II. .		2.518	1.000	3.518
III.		**Utrzymanie uczniów.**				
	13	Stołowanie				
	14	Odzież, pościel i pranie	36 uczniów po 150 zł. . .	5.400		
	15	Lekarz, apteka i rozmaite inne		200		
	16	Uczeń-praktykant		150		
		Suma rubryki III. .		5.750	—	5.750
		Do przeniesienia .		12.258	1.000	13.258

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	12.258	1.000	13.258
IV.		**Potrzeby naukowe.**			
	17	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (książki, papier, zeszyty i t. d.)	120		
	18	Środki naukowe: zwycz. nadzw.			
		a) modele maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyi i ćwiczeń praktycznych 150 zł. 300 zł.			
		b) biblioteka i czytelnia . . . . . 80 „ — „			
		c) ogród szkolny (nasiona, okazy roślin, nawozy itd.) 50 „ — „	280	300	
	19	Wycieczki z uczniami	50		
		Suma rubryki IV. .	450	300	750
V.		**Kursy specyalne.**			
	20	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	40	50	
	21	„ mleczarstwa	50	50	
		Suma rubryki V. .	90	100	190
		Suma wydatków .	**12.798**	**1.400**	**14.198**

Rubr. XV. poz. 188. wydatków i rubr. X. poz. 40. dochodów.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu krajowej szkoły ogrodniczej w Tarnowie na rok 1894.

(Sprawozdawca poseł Stanisław Jędrzejowicz.)

Wysoki Sejmie!

Wydatki szkoły ogrodniczej w Tarnowie oblicza Wydział krajowy w przedłożonym na rok 1894. preliminarzu:

zwyczajne na	9.875 zł.
nadzwyczajne na	1.000 „

zatem w porównaniu do budżetu na rok 1893. uchwalonego (10455) o 420 zł. większe.

Dochody pozostają niezmienione jak w r. 1893., to jest: 2.850 zł. pozostaje przeto do pokrycia z funduszu krajowego niedobór w kwocie *7.525* zł.

Wszystkie wydatki preliminowane przez Wydział krajowy są usprawiedliwione tak wyjaśnieniami dodanemi do preliminarza, jak i w sprawozdaniu Wydziału krajowego o krajowej szkole ogrodniczej Wysokiemu Sejmowi przedłożonem, mianowicie:

W rubr. I. poz. 2. preliminuje się 200 zł. więcej, na najem pomieszkania dla drugiego nauczyciela fachowego, którym już nie jest — jak dotychczas — ogrodnik miejski, co Wydział krajowy w osobnem sprawozdaniu (L. 794/94) o krajowej szkole ogrodniczej wyjaśnia.

W rubr. II. poz. 7. b), o 60 zł. więcej, ze względu, że za kwotę 180 zł. nie podobna sługi szkolnego utrzymać.

W rubr. II. poz. 8. i 9., na opał i oświetlenie o 100 zł. i 40 zł. więcej, z powodu rozszerzenia budynków szkolnych.

W rubr. IV. poz. 15. na przybory do nauki o 20 zł. więcej, stosownie do potrzeby.

W rubr. II. poz. 11., pozostawia się jeszcze na rok 1894. kwota 1.000 zł., jako nadzwyczajny wydatek na uzupełnienie wewnętrznego urządzenia nowo postawionego budynku.

Wysoki Sejm raczy przeto uchwalić następujący:

Budżet krajowej szkoły ogrodniczej w Tarnowie na rok 1894.

Wydatki. # Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				Złote austryackie		
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel, kierownik, płaca	1.200 zł.			
		dodatek aktywalny	140 „			
		ryczałt na pomieszkanie	240 „	1.580		
	2	Nauczyciel fachowy pomocniczy, płaca	720 zł.			
		dodatek aktywalny	60 „			
		ryczałt na pomieszkanie	200 „	980		
	3	Nauczyciel pomocniczy do miernictwa i rysunków		240		
	4	Nauczyciel fachowy do nauk elementarnych:				
		płaca	500 zł.			
		dodatek aktywalny	100 „			
		ryczałt na pomieszkanie	180 „	780		
	5	Ochmistrz i dozorca robót		480		
	6	Kapelan i katecheta		150		
		Suma rubryki I.		4.210	—	4.210
II.		**Koszta administracyjne.**				
	7	Zarząd:				
		a) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portcrya	100 zł.			
		b) sługa szkolny	240 „	340		
	8	Opał		300		
	9	Oświetlenie		100		
	10	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz)		100	—	
	11	Sprzęty i ruchomości		50	1.000	
		Suma rubryki II.		890	1.000	1.890
III.		**Utrzymanie uczniów.**				
	12	Stołowanie				
	13	Odzież, pościel i pranie	dla 25 uczniów po 165 zł.	4.125		
	14	Lekarz, apteka i rozmaite inne wydatki		100		
		Suma rubryki III.		4.225	—	4.225
IV.		**Potrzeby naukowe.**				
	15	Przybory do nauki		100		
	16	Zbiory środków do demonstracyi		100		
	17	Biblioteka i czytelnia		100		
	18	Wycieczki naukowe		50		
	19	Na utrzymanie ogrodu szkolnego		200		
		Suma rubryki IV.		550	—	550
		Suma wydatków		**9.875**	**1.000**	**10.875**

Dochody. # Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	Z c. k. Skarbu Państwa	2.300		
	2	Od gminy miasta Tarnowa	250		
	3	„ Rady powiatowej w Tarnowie	300		
		Suma rubryki I. .	2.850	—	2.850
II.	4	**Opłaty na utrzymanie uczniów**	250	—	250
III.	5	**Dochód czysty z ogrodu szkolnego**	150	—	150
IV.	6	**Zarobek 25 uczniów** w ogrodzie miejskim . . .	100	—	100
		Suma dochodów .	3.350	—	3.350
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	10.875
		okazuje się **niedobór** .	—	—	7.525

We Lwowie d. 7. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
St. Jędrzejowicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubr. XV. poz. 189. wydatków i rubr. X. poz. 41. dochodów.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu krajowej szkoły uprawy i wyprawy lnu w Gródku na rok 1894.

Sprawozdawca poseł St. Jędrzejowicz.

Wysoki Sejmie!

W preliminarzu krajowej szkoły uprawy i wyprawy lnu w Gródku na rok 1894. oblicza Wydział krajowy:

Wydatki na	4.440 zł.
Dochody „	2.390 „
Niedobór	2·050 zł.

do pokrycia z funduszu krajowego.

Większe o 400 zł. wydatki preliminowane na rok 1894. w porównaniu do budżetu r. 1893. są uzasadnione, mianowicie:

W rubr. I. poz. 5. o 40 zł. więcej na pomieszkanie dla nauczyciela, a to z tego powodu, że wskutek znacznego napływu wojska, nie podobna za 200 zł. nająć w pobliżu szkoły pomieszkania dla nauczyciela;

W rubr. IV. poz. 16. o 160 zł. więcej na utrzymanie większej liczby uczni (powiększono stan z 8-miu do 9-ciu) i o 200 zł. jako jednorazowy wydatek nadzwyczajny na uzupełnienie i odnowienie łóżek i pościeli.

W dochodach przyjęto o 2 zł. więcej, dla zaokrąglenia cyfr przy rubr. II. poz. 2., — a o *6 zł.* więcej przy rubr. III. poz. 3., jako zarobek jednego ucznia po nad liczbę dotychczasową przyjętego.

Komisya budżetowa nie ma nic do zarzucenia powyższym zmianom w budżecie i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący:

Budżet krajowej szkoły uprawy i wyprawy lnu w Gródku na rok 1894.

Krajowa szkoła uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Kierownik, zarazem nauczyciel rolnictwa	800		
	2	Nauczyciel zawodowy do uprawy i wyprawy roślin włóknistych	660		
	3	Nauczyciel do nauk elementarnych	240		
	4	Katecheta	60		
	5	Relutum na pomieszkanie dla nauczycieli	240		
		Suma rubryki I.	2.000	—	2.000
II		**Koszta administracyi.**			
	6	Inspekcya zakładu	120		
	7	Potrzeby kancelaryjne, druki itd.	50		
	8	Opał i oświetlenie	120		
	9	Utrzymanie i asekuracya budynków	100		
	10	„ inwentarza szkolnego	60		
	11	Podatki	50		
		Suma rubryki II.	500	—	500
III.		**Potrzeby do nauki.**			
	12	*a*) Na utrzymanie i dokupno maszyn i narzędzi do uprawy roślin włóknistych (łamacz, trzepacz, młynek, wialnik i szczotki angielskie)	60		
		b) Na utrzymanie narzędzi do uprawy roli	40		
		c) „ „ moczarni	40		
	13	Przybory do pisania i książki do nauki uczniów	60		
	14	Zbiory okazów do demonstracyj	60		
	15	Biblioteka i czytelnia	40		
		Suma rubryki III.	300	—	300
IV.		**Utrzymanie uczniów.**			
	16	Stołowanie dla 9 uczniów po 160 zł.	1.440		
	17	Odzież i pościel tudzież na uzupełnienie łóżek i pościeli 200 zł.	—	200	
		Suma rubryki IV.	1.440	200	1.640
		Suma wydatków	**4.240**	**200**	**4.440**

Krajowa szkoła uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	2.200	—	2.200
II.	2	**Dochód czysty z gospodarstwa szkolnego i wyrobu włókna**	100	—	100
III.	3	**Zarobek uczniów**	90	—	90
		Suma dochodów .	2.390	—	2.390
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	4.440
		okazuje się **niedobór** .	. .	—	2.050

We Lwowie dnia 7. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego;
St. Badeni.

Sprawozdawca:
St. Jędrzejowicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na rok 1894.

Rubr. XV. poz. 210 i 211 wydatków i Rubr. XV. poz. 49—50 dochodów.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu krajowych składów publicznych dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie na rok 1894.

(**Sprawozdawca poseł St. Jędrzejowicz.**)

Wysoki Sejmie!

W przedłożonym Wysokiemu Sejmowi preliminarzu krajowych składów publicznych dla zboża i spirytusu oblicza Wydział krajowy na rok 1894.:

I. Dla krajowego składu publicznego we Lwowie:

w Wydatkach: *a*) zwyczajnych	15.729 zł.
b) nadzwyczajnych	2.567 „
Razem	18.296 zł.

czyli w porównaniu do wydatków na r. 1893 uchwalonych o **1.584 zł. więcej.**

w Dochodach zaś	14.410 zł.

czyli o **64 zł. mniej** niż w roku 1893.

Niedobór przeto do pokrycia z funduszu krajowego wynosi . 3.886 „

t. j. o **1.648 zł.** większy niż w roku 1893

II. Dla krajowego składu publicznego w Krakowie:

w Wydatkach: *a*) zwyczajnych	23.480 zł.
b) nadzwyczajnych	400 „
Razem	23.880 zł.

czyli w porównaniu do wydatków na r. 1893 uchwalonych o **4.390 zł. mniej.**

Natomiast *w Dochodach*	22.660 „

czyli o **7.390 zł. mniej.**

W skutek tego okazuje się **Niedobór** do pokrycia z funduszu krajowego, **w kwocie** . . . . . **1.220 zł.**

podczas kiedy w budżecie na rok 1893 uchwalonym wykazano nadwyżkę w kwocie 1.780 zł.

Komisya budżetowa nie mogąc w obec niepewności obrotów zbożem i spirytusem oceniać potrzeby kosztów administracyjnych, przyjmuje kwoty przez Wydział krajowy preliminowane i dla tego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujące budżety krajowych składów publicznych dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie:

Wydatki. Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
I.		**Wydatki.**			
		Koszta zarządu i służby.			
	1	Dyrektor (płaca 2.500 zł., dodatek na fiakry 500 zł.) . .	3.000		
	2	Buchalter, płaca	1.500		
	3	Likwidator, płaca	1.200		
	4	Kasyer, płaca	800		
	5	2 magazynierów, płaca	1.600		
	6	Maszynista, płaca	600		
	7	Woźny, płaca	360		
	8	Stróż nocny (po 80 ct. za 365 dni).	292		
	9	Odźwierny, zarazem stróż dzienny	216		
		Suma rubryki I. .	9.568	—	9.568
II.		**Koszta administracyi**			
	10	Podatki	264	—	
	11	Utrzymanie zabudowań, urządzeń i obejścia:			
		a) magazynu zbożowego	300	500	
		b) „ spirytusowego	200	—	
		c) na dalsze osuszenie gruntu przy składach . . .	—	376	
		d) za sporządzenie szkiców i kosztorysów rozszerzenia składów	—	791	
		e) na odnowienie dachu nad działem manipulacyjnym magazynu spirytusowego	—	600	
		f) na wyprawę gzymsów i pomalowanie magazynu zbożowego	—	300	
	12	Zabezpieczenie od ognia i wypadków:			
		a) budynków od ognia	187	—	
		b) robotników od wypadków i w kasie chorych . .	270	—	
	13	Potrzeby kancelaryjne:			
		a) inseraty	300	—	
		b) druki i księgi	240	—	
		c) telefon	60	—	
		d) rozmaite	120	—	
		Do przeniesienia . .	9.568 1.941	— 2.567	9.568

Wydatki. Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
II.		Z przeniesienia . .	9.568	—	9.568
			1.941	2.567	
			140		
	14	Opał i oświetlenie	380		
	15	Motor gazowy (za gaz)	150		
	16	Tory kolejowe, zwrotnica, dojazdy			
	17	Remuneracye, noworoczne dla służby kolejowej, pocztowej i własnej i inne nieprzewidziane wydatki zarządu . .	600		
		Suma rubryki II. .	3.211	2.567	5.778
III.		**Ekspozytura cłowa.**			
	18	Ryczałt c. k. Skarbowi Państwa	300	—	300
IV.		**Koszta manipulacyi magazynowej.**			
		a) zbożowej:			
	19	Najem robotników dziennych	1.100		
	20	Dostawa i odstawa wagonów	200		
	21	Szpagat	50		
	22	Asekuracya	200		
	23	Stemple i porta	100		
	24	Rozmaite drobne manipulacye	50		
		b) spirytusowej:			
	25	Najem robotników dziennych	400		
	26	Dostawa i odstawa wagonów	100		
	27	Asekuracya	350		
	28	Stemple i porta	50		
	29	Rozmaite drobne manipulacye	50		
		Suma rubryki IV. .	2.650	—	2.650
		Suma wydatków .	15.729	2.567	18.296

Dochody. Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Składowe od zboża**	1.700	—	1.700
II.		**Manipulacya przy zbożu.**			
	2	Dostawa wagonów	270		
	3	Ekspedycya wagonów	270		
	4	Wyładowanie „	650		
	5	Załadowanie „	500		
	6	Przyjęcie i wydanie partyi	—		
	7	Asekuracya	360		
	8	Stemple i porta	230		
	9	Odsetki	170		
	10	Rozmaite:			
		a) czyszczenie, wietrzenie i t. p.	750		
		b) formalności cłowe	50		
		c) wypożyczenie worów	40		
		d) szpagat	100		
		e) wystawienie poświadczeń składowych . . .	10		
		f) przepisanie na innego właściciela, prowizye i t. d. .	100		
		Suma rubryki II. .	3.500	—	3.500
III.	11	**Składowe od spirytusu i osuszka**	7.900	—	7.900
IV.		**Manipulacya przy spirytusie.**			
	12	Dostawa wagonów	80		
	13	Ekspedycya wagonów	80		
	14	Wyładowanie „	200		
	15	Załadowanie „	100		
	16	Asekuracya	500		
	17	Stemple i porta	100		
	18	Odsetki	200		
	19	Rozmaite:			
		a) komisye akcyzowe odbiorcze	50		
		b) „ „ wydawcze			
		c) wystawienie poświadczeń składowych . . .			
		Suma rubryki IV. .	1.310	—	1.310
		Suma dochodów .	**14.410**	—	**14.410**
		w porównaniu z wydatkami	—	—	**18.296**
		okazuje się **niedobór** .	—	—	**3.886**

Wydatki. Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu w Krakowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Wydatki.			
I.		**Koszta zarządu i służby.**			
	1	Dyrektor, płaca	2.500		
	2	Buchalter, zarazem zastępca dyrektora, płaca	1.500		
	3	Likwidator i korespondent, płaca	1.000		
	4	Kasyer i kancelista, płaca	600		
	5	Magazynier I., płaca	1.000		
	6	„ II., „	800		
	7	Maszynista, płaca	600		
	8	Woźny, płaca	300		
	9	Stróż nocny i dwóch stróżów dziennych po 300 zł.	900		
	—	Pomoc biurowa	—		
		Suma rubryki I.	9.200	—	9.200
II.		**Koszta administracyjne.**			
	10	Podatki	1.150		
	11	Utrzymanie zabudowań i urządzeń:			
		a) budynków administracyjnych	100		
		b) magazynów zbożowych i maszyn, (na naprawę parkanu 100 zł.)	600	400	
		c) magazynów spirytusowych	150		
	12	Zabezpieczenie:			
		a) od ognia: domów i magazynów	250		
		b) od wypadków i w kasie chorych	300		
	13	Potrzeby kancelaryjne.			
		a) Inseraty	170		
		b) Druki i księgi	230		
		c) Telefon	50		
		d) Rozmaite	150		
	14	Opał (150 zł.) i światło (50 zł.)	200		
	15	Motor gazowy	600		
	16	Opłata drogi dojazdowej	150		
	17	Remuneracye, noworoczne i inne nieprzewidziane wydatki, wreszcie na umundurowanie woźnego 80 zł.	780		
		Suma rubryki II.	4.880	400	5.280
III.		**Ekspozytura cłowa.**			
	18	Ryczałt c. k. Skarbowi Państwa	300	—	300
		Do przeniesienia	14.380	400	14.780

Wydatki Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu w Krakowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia .	14.380	400	14.780
IV.		**Koszta manipulacyi magazynowej.**			
		a) zbożowej:			
	19	Najem robotników dziennych	5.600		
	20	Szpagat i worki	300		
	21	Asekuracya	700		
	22	Stemple i porto	300		
	23	Rozmaite	200		
		b) spirytusowej:			
	24	Najem robotników dziennych	1.500		
	25	Asekuracya	50		
	26	Stemple i porto	50		
		Suma rubryki IV. .	8.700	—	8.700
V.	27	**Odsetki**	400	—	400
		Suma wydatków .	**23.480**	**400**	**23.880**

Dochody. # Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu w Krakowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Dochody.			
I.	1	**Składowe od zboża**	7.200	—	7.200
II.		**Manipulacye przy zbożu.**			
	2	Dostawa wagonów	900		
	3	Ekspedycya wagonów	300		
	4	Wyładowanie „	2.400		
	5	Załadowanie „	2.000		
	6	Przyjęcie i wydanie partyi	560		
	7	Asekuracya	900		
	8	Stemple i porto	350		
	9	Odsetki od zaliczek na frachty	900		
	10	Rozmaite:			
		a) czyszczenie, wietrzenie i t. d.	2.850		
		b) formalności cłowe	650		
		c) wypożyczanie worów	100		
		d) szpagat	350		
		e) poświadczenia składowe	100		
		f) rozmaite drobne	100		
		Suma rubryki II. .	12.460	—	12.460
III.	11	**Składowe od spirytusu**	2.000	—	2.000
IV.		**Manipulacye przy spirytusie.**			
	12	Dostawa wagonów	90		
	13	Ekspedycya wagonów	90		
	14	Wyładowanie wagonów	200		
	15	Załadowanie „	300		
	16	Asekuracya	150		
	17	Stemple i porto	10		
	18	Odsetki od zaliczek na frachty	40		
	19	Rozmaite:			
		a) komisye akcyzowe odbiorcze	60		
		b) „ „ wydawcze	50		
		c) wystawienie poświadczeń cłowych i warrantów .	10		
		Suma rubryki IV. .	1.000	—	1.000
		Suma dochodów .	22.660	—	22.660
		W porównaniu z wydatkami .	—	—	23.880
		Okazuje się **niedobór** .	—	—	1.220

We Lwowie dnia 9. lutego 1894.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
St. Jędrzejowicz.

Rubryka XVI.

Wydatki dla podniesienia rękodzielnictwa i przemysłu krajowego.

(Sprawozdawca poseł Leon Chrzanowski).

Wysoki Sejmie!

Najważniejszym i najskuteczniejszym środkiem do podniesienia rękodzielnictwa i przemysłu w kraju naszym jest zakładanie nowych i lepsze urządzenie istniejących szkół przemysłowych uzupełniających oraz szkół fachowo-przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych, poruczenie uzdolnionym i fachowo wykształconym nauczycielom kierunku tych warsztatów instrukcyjnych, aby uczeń przy praktycznem wykonywaniu roboty, otrzymywał teoretyczne objaśnienia, a nietylko poznał najlepsze sposoby roboty i ulepszone narzędzia, ale nadto nabył biegłości w wydoskonalonych sposobach wykonywania rękodzieł i w użyciu ulepszonych narzędzi, a także aby uczył się pracować a przez pracę zarabiać. Z radością przeto widzimy w kraju naszym od lat kilkunastu wzrost coroczny liczby szkół przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych, ulepszanie ich urządzenia i wzrost liczby uczniów kształcących się w tych szkołach i warsztatach na użytecznych sobie i krajowi rękodzielników. Komisye sejmowe: budżetowa i przemysłowa przedstawiają wys. Izbie corocznie w sprawozdaniach swoich ten rozwój szkół przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych, zaznaczając jednak równocześnie niedostatki istniejące jeszcze w ich urządzeniu, kierunku i nadzorze.

Lecz w następstwie corocznego wzrostu szkół przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych, wzrastają i wzrastać muszą corocznie wydatki na urządzenie szkół nowych, utrzymanie i polepszenie dawnych oraz dla wykształcenia zdolnych nauczycieli fachowych i kierowników, których brak czuć się jeszcze daje. Jednak te wzrastające corocznie wydatki na utrzymanie szkół przemysłowych wotuje chętnie wys. Sejm i uchwala kwoty dla pokrycia tych wydatków pragnąc dobra kraju i podniesienia jego dobrobytu.

Wiadomo że szkoły przemysłowe uzupełniające utrzymywane są w kraju naszym funduszami dawanymi przez gminy miejskie, Rady powiatowe, instytucye i osoby prywatne oraz zasiłkami udzielanymi przez skarb krajowy i skarb państwa. Zasiłki z skarbu krajowego uchwala wys. Sejm zwykle pod warunkiem, jeżeli gminy i inne czynniki miejscowe oraz skarb państwa wyznaczą także kwoty na utrzymanie szkoły.

Z końcem 1892 roku było w Galicyi 28 szkół przemysłowych uzupełniających, a oprócz kwot danych przez gminy miejskie, Rady powiatowe i skarb państwa na utrzymanie w 1893 roku tych 28 szkół, wys. Sejm uchwalił w budżecie na 1893 zasiłki na utrzymanie tych szkół wynoszące razem 13.200 zł. w. a, a nadto 2000 zł. w. a. na nowe szkoły przem. uzup. które miały wejść w życie w ciągu 1893 roku. Jakoż istotnie w ciągu 1893 r. urządzone zostały trzy nowe szkoły przemysłowe uzup. Mianowicie: *a)* 5-ta taka szkoła w Krakowie na Dajworze, na której utrzymanie w 1894 r. wyznaczyło miasto Kraków (które na utrzymanie każdej z istniejących dotychczas czterech szkół przemysłowych uzup. daje rocznie po 1.000 do 1.300 zł. w. a.) 1.292 zł. w. a. rocznie, a skarb państwa 400 zł., zaś Wydział krajowy proponuje, aby w zasiłku na utrzymanie tej szkoły w 1894 r. wyznaczyć z skarbu krajowego także 400 zł.; *b)* szkoła w Krośnie, na której utrzymanie w 1894 r. dać ma gmina miasta Krosna i Rada powiatowa krośnieńska razem 400 zł., skarb państwa również 400 zł. a Wydział krajowy w projekcie budżetu na 1894 proponuje wyznaczyć taką samą kwotę z skarbu krajowego; *c)* szkoła w Sanoku na której utrzymanie w 1894 roku dadzą miasto Sanok i Wydział powiatowy sanocki kwoty niewymienione w sprawozdaniu komisyi przemysłowej krajowej, zaś Wydział krajowy proponuje, aby w budżecie na r. 1894 wyznaczył Sejm z skarbu krajowego na utrzymanie tej szkoły 320 zł, a taką samą kwotę da skarb państwa.

Przeto obecnie na początku 1894 r. istnieje w kraju naszym 31 szkół przemysłowych uzupełniających urządzonych na podstawie statutu normalnego. Wszystkie wydatki na utrzymanie tych szkół w 1894 r. preliminowane w szczegółowych budżetach dla tych szkół na ów rok, załączonych w sprawozdaniu komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, wynoszą sumę 53.373 zł. w. a. jak to obliczył sprawozdawca komisyi budżetowej. Dla pokrycia części wydatków każdej z tych 31 szkół, Wydział krajowy w przedłożonym Sejmowi projekcie budżetu preliminuje zasiłki z skarbu krajowego wynoszące razem 14.821 zł. Resztę wydatków na utrzymanie 31 szkół przemysłowych uzup., wynoszącą 38.552 zł. pokryją według wspomnianych wyżej budżetów szczegółowych, zasiłki dawane przez gminy miejskie, Rady powiatowe, korporacye i skarb państwa. Lecz Wydział krajowy w tym projekcie budżetu na 1894 r. proponuje wyznaczyć także z skarbu krajowego zasiłki po 400 zł. na utrzymanie przez cały rok 1894 każdej z dziewięciu szkół przemysłowych uzupełniających, które mają być dopiero urządzone we Lwowie w r. b. Komisya budżetowa zważywszy, że toczą się dopiero rokowania z gminą miasta Lwowa o przekształcenie istniejących we Lwowie przy szkołach ludowych kursów nauki dopełniającej, w dziewięć samoistnych szkół przemysłowych uzupełniających, urządzonych na podstawie statutu normalnego; zważywszy powtóre że rok 1894 już od miesiąca się rozpoczął a te szkoły uzupełniające nie są jeszcze urządzone i otwarte, zaś w razie pomyślnego ukończenia rokowań wspomnianych z gminą miasta Lwowa, zaledwie za parę miesięcy otwarte byćby mogły; — z tych powodów komisya budżetowa, odpowiednio przyjętym zasadom, nie może przedłożyć wys. Sejmowi wniosków, aby zamieścić w budżecie na r. b. ścisle oznaczone zasiłki z skarbu krajowego dla każdej z tych dziewięciu szkół, które mają być urządzone we Lwowie. Lecz komisya budżetowa podzielając uzasadnioną nadzieję Wydziału krajowego, iż te 9 szkół we Lwowie będzie zapewne urządzonych w ciągu 1894 r. proponuje ogólną kwotę wyznaczaną zwykle w budżecie na zasiłek dla nowych szkół, które mają być urządzone w ciągu roku budżetowego, i którą Wydział krajowy także preliminuje, powiększyć o kwotę 2.700 zł., tak, iżby z tej kwoty można było udzielić aż do 300 zł. dla każdej z 9 szkół gdy będą urządzone we Lwowie w ciągu b. r.

Ponieważ zaś w ciągu r. b. mają powstać także szkoły przemysłowe uzupełniające w Radymnie, Trembowli i Zaleszczykach, bo rokowania z zwierzchnościami tych miast o wyznaczenie przez miejscowe czynniki zasiłków na utrzymanie tych szkół, są bliskie pomyślnego ukończenia; przeto komisya budżetowa wnosi, aby zasiłek z skarbu krajowego na nowe szkoły

przemysłowe uzup. mające powstać w ciągu 1894 r. wyznaczyć 4.700 zł. i wydatek ten zamieścić w odpowiedniej pozycyi w rubryce XVI budżetu na r. 1894.

Odpowiednio tym wnioskom komisyi budżetowej, wszystkie wydatki z skarbu krajowego na zasiłki dla utrzymania 31 szkół przemysłowych uzup. w 1894 r. i na nowe takież szkoły mające powstać w ciągu r. b. wynoszą 19.521 zł, przeto więcej o 4.321 zł. niż wynosiły uchwalone na r. 1893, ale mniej o 1.400 zł. niż proponowano w projekcie budżetu przedłożonym przez Wydział krajowy.

Komisya budżetowa, po uzasadnieniu swych wniosków co do wydatków z skarbu krajowego na zasiłki dla utrzymania szkół przemysłowych uzup., uczynić musi następującą uwagę. Komisya badając szczegółowo preliminarze 31 szkół przemysłowych uzup., które obecnie urządzone są w kraju naszym, przekonała się, że na utrzymanie szkół tych w Jarosławiu, Krośnie i Samborze niestosunkowo małemi ofiarami przyczyniają się gminy tych miast i Rady powiatowe, w porównaniu z zasiłkami, które skarb krajowy dawać musi corocznie dla pokrycia reszty wydatków tychże szkół. Komisya budżetowa sądzi, że słuszność tej uwagi skłoni Wydział krajowy do rokowania, za pośrednictwem komisyi krajowej, z gminami trzech wymienionych miast o podwyższenie subwencyj dawanych przez te miasta i przez odnośne Rady powiatowe na utrzymanie szkół przemysłowych uzup. zorganizowanych w Jarosławiu, Krośnie i Samborze.

Przystępuje teraz komisya budżetowa do drugiego działu tej rubryki wydatków to jest do wydatków ze skarbu państwa na zasiłki dla utrzymania szkół fachowo przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych.

Zbadawszy szczegółowo preliminarze wydatków i dochodów na 1894 r. wszystkich 32 szkół fachowo przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych — tak *krajowych* jak utrzymywanych przeważnie kosztem państwa gmin lub korporacyj — które w naszym kraju obecnie istnieją (preliminarze te załączone są do sprawozdania komisyi krajowej dla spraw przemysłowych), obliczyła komisya budżetowa, że ogół wydatków preliminowanych na rok 1894 dla tych wszystkich szkół i warsztatów wynosi 146.632 zł. a pokryty ma być dochodami w preliminarzach tych szkół wyszczególnionymi. Mianowicie dla pokrycia tych wydatków szkół fachowo przemysłowych i warsztatów instr. w 1894 roku ma dać w zasiłkach skarb krajowy, według wniosków Wydziału krajowego w przedłożonym projekcie budżetu, 56.486 zł.; resztę zaś wydatków tych szkół pokrywają subwencye płacone przez skarb państwa, gminy, Rady powiatowe i korporacye, tak, iż ogół dochodów preliminowanych w wspomnionych preliminarzach na r. 1894 wynosi także sumę 146.632 zł. Ponieważ zaś ogół wydatków z skarbu krajowego na zasiłki dla utrzymania wszystkich szkół fachowo przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych tak krajowych jak i utrzymywanych przez państwo i korporacye, wydatków uchwalonych w budżecie na rok 1893 wynosił 55.483 zł. przeto ogół wydatków z skarbu krajowego zapreliminowanych w projekcie budżetu na r. 1894 dla utrzymania tych szkół i warsztatów jest większy tylko o 1.003 zł.

Ten wzrost wydatków z skarbu krajowego na zasiłki dla utrzymania szkół fachowo przem. i warsztatów instr. w 1894 jest niewielki. Chociaż bowiem w roku bieżącym otwartych zostało i otwartych będzie kilka nowych warsztatów instrukcyjnych, które niżej wymieniemy, a dla kilkunastu szkół fachowo-przemysłowych zaprojektowane są wydatki nadzwyczajne z powodu wystawy krajowej, a także na dokończenie budynków lub ich urządzenia; jednak z drugiej strony nie powtórzą się już w r. b. znaczne wydatki nadzwyczajne na wystawienie budynków w Świątnikach, w Grybowie, Rakszawie i na urządzenie szkół które w tym roku będą otwarte.

Wymieniamy tu najprzód te zasiłki z skarbu krajowego na utrzymanie szkół fachowo-przemysłowych, które w 1894 r. wzrosły lub są nowe oraz powody uzasadniające te wydatki.

Po 1-sze, szkoła sukienicza w Rakszawie która otwartą została dopiero przy końcu roku zeszłego i na jej utrzymanie przez część tylko roku ubiegłego wyznaczono

w budżecie na r. 1893 z skarbu krajowego zasiłek tylko 800 zł. (oprócz wydatku nadzwyczajnego 4.200 zł. na budynek), będzie już czynną przez cały r. b. i na jej utrzymanie oprócz zasiłków danych z skarbu państwa i przez Radę powiatową, należy wyznaczyć z skarbu krajowego 2.300 zł. dla pokrycia wydatków zwyczajnych, a nadto 1.800 zł. jako wydatek nadzwyczajny na ukończenie i urządzenie wewnętrzne budynku szkolnego i farbiarni. Wydatki te proponuje Wydział krajowy a komisya budżetowa zgadzając się z tą propozycyą przedstawia odpowiednie wnioski.

Po 2-gie, w r. b. wejdzie w życie nowy warsztat instrukcyjny tkacki w Gorlicach, a dla pokrycia części wydatków zwyczajnych na utrzymanie tego warsztatu preliminuje Wydział krajowy zasiłek 400 zł. z skarbu krajowego, (bo resztę wydatków zwyczajnych na utrzymanie tego warsztatu pokrywają zasiłki: 400 zł. z skarbu państwa i 350 zł. od gminy i Rady powiatowej); nadto Wydział krajowy proponuje wyznaczenie 500 zł. ze skarbu krajowego jako wydatku nadzwyczajnego, jednorazowego na sprawienie sześciu warsztatów tkackich i innych przyrządów.

Po 3-cie w roku ubiegłym urządzony został instrukcyjny warsztat szewski w Witkowie nowym, w powiecie kamioneckim, przy pomocy właściciela obszaru dworskiego w Witkowie hr. Stanisława Badeniego i Wydziału powiatowego kamioneckiego, którzy zobowiązali się dostarczać bezpłatnie przez lat pięć lokalu na umieszczenie tego warsztatu i drzewa na opał. Na utrzymanie tej szkoły przez r. b. projektuje Wydział krajowy wyznaczyć ze skarbu krajowego zasiłek 380 zł. na pokrywanie wydatków zwyczajnych (na który to cel daje skarb państwa 350 zł.), a nadto 200 zł. jako wydatek nadzwyczajny na środki naukowe i na wydatki z powodu wystawy krajowej.

Po 4-te, otwarty także został z początkiem r. b. instrukcyjny warsztat koszykarski w Dżurowie w powiecie śniatyńskim, do którego założenia wziął inicyatywę Wydział Rady powiatowej śniatyńskiej, lecz zobowiązał się tylko dać pomieszczenie i opał dla tego małego warsztatu. Zaś na pokrycie wydatków zwyczajnych dla jego utrzymania w r. b. projektuje Wydział krajowy dać z skarbu krajowego 336 zł. jako wydatek zwyczajny (skarb państwa daje 200 zł. na utrzymanie tego warsztatu) a nadto 30 zł. jako zasiłek nadzwyczajny z skarbu krajowego z powodu wystawy krajowej. Wszystkie powyższe wnioski Wydziału krajowego komisya uznaje uzasadnionymi.

Po 5-te na utrzymanie w r. 1894 instrukcyjnego warsztatu kołodziejstwa w Grzymałowie, dokąd warsztat ten przeniesiony został z Toustego, oddany pod opiekę Wydziału Rady powiatowej skałackiej i znacznie rozszerzony, (na które to rozszerzenie uchwalił Sejm na r. z. wydatek nadzwyczajny 1.400 zł.) proponuje Wydział krajowy wyznaczyć z skarbu krajowego 1.260 zł. jako wydatek zwyczajny (mniej o 70 zł. niż uchwalił Sejm na r. z.) na utrzymanie warsztatu w r. b., na które to utrzymanie daje Wydział powiatowy 350 zł, skarb państwa 900 zł. rocznie, zaś prócz tego dla pokrycia wydatków zwyczajnych dostarcza sam warsztat 2.000 zł. ze sprzedaży własnych wyrobów. Lecz Wydział krajowy wnosi także o wyznaczenie na r. 1894 z skarbu krajowego jednorazowo 4.910 zł. na „dalsze koszta urządzenia staraniem powiatu przeniesionej i nowymi budynkami wyposażonej szkoły“. Komisya budżetowa nie mogła widzieć dostatecznego uzasadnienia tego dość znacznego wydatku nadzwyczajnego w powyżej przytoczonym frazesie, zamieszczonym jako uzasadnienie tego wydatku w wydziałowym projekcie budżetu. Nie ma także żadnego uzasadnienia lub objaśnienia tego wydatku w preliminarzu szczegółowym wydatków grzymałowskiego warsztatu kołodziejskiego na r. 1894, preliminarzu dołączonym do sprawozdania komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, w którym natomiast znajdujemy następującą pozycyę: „pozycya 2a najem lokalu 1.500 zł. wydatek zwyczajny, 4.000 zł., wydatek nadzwyczajny“ bez żadnego dalszego objaśnienia. Dopiero z aktów tyczą-

cych się tego warsztatu wyjęte pismo prezesa Rady powiatowej skałackiej hr. Koziebrodzkiego z 17 lipca 1892 r. wykazało istotny cel tego wydatku nadzwyczajnego i uzasadniło dostatecznie jego potrzebę. W piśmie tem wykazano konieczność zakupienia gruntu w Grzymałowie i postawienia na tym gruncie budynków dla pomieszczenia warsztatu kołodziejskiego, kuźni i szopy na materyały, oraz podano kosztorys tych budynków. W kosztorysie tym obliczono, iż na zakupienie gruntu i postawienie budynków potrzeba 9.500 zł., ponieważ zaś powiat dał na to 4.800 zł. (co świadczy o ofiarności tego powiatu), przeto potrzeba było jeszcze na postawienie budynków 4.700 zł. i tej kwoty Wydział powiatowy zażądał jeszcze w 1892 r., za pośrednictwem komisyi przemysłowej, z funduszów krajowych Wydział powiatowy pragnąc jak najprędzej ten warsztat instrukcyjny urządzić, zakupił grunt w 1892 r. i rozpoczął budowę budynków, którą w 1893 r. prawie ukończył za własne pieniądze, ufając, że resztę sumy wydanej na budynki, ponad ofiarowaną przez powiat kwotę, zwróci mu skarb krajowy. Przeto kwotę 4.910 zł. należy zamieścić w projekcie budżetu na r. 1894 jako wydatek nadzwyczajny dla warsztatu kołodziejskiego w Grzymałowie, lecz ani „na dalsze koszta urządzenia szkoły“, jak napisano uzasadniając ten wydatek w projekcie budżetu przedłożonym przez Wydział krajowy, ani „na najem lokalu“, jak napisano w szczegółowym preliminarzu wydatków tego warsztatu, przedłożonym przez komisyę dla spraw przemysłowych, ale dla pokrycia drugiej połowy wydatków na zakup gruntu i na postawienie budynków dla pomieszczenia warsztatu, kuźni i materyałów. Jednak Komisya budżetowa uznaje ten zaprojektowany wydatek nadzwyczajny 4.910 zł. za uzasadniony i odpowiedni wniosek przedłoży wys. Sejmowi do uchwały.

Po 6-te Wydział krajowy w projekcie budżetu na r. 1894 wnosi, aby dać z skarbu krajowego zasiłek nadzwyczajny 2.000 zł. na postawienie budynku dla instrukcyjnego warsztatu tkackiego który ma być założony w Komarnie, gdzie taki zakład byłby bardzo użyteczny, bo ludność miejscowa trudni się zdawna przemysłem tkackim, a istnieje tam od lat kilku towarzystwo tkaczy i dla tej pracującej ludności byłoby bardzo użyteczne założenie instrukcyjnego warsztasu tkackiego dla obznajomienia jej z lepszym sposobem wykonywania tkactwa i z udoskonalonymi przyrządami. Lecz niezamożność gminy i brak budynku, w którymby szkoła mogła być umieszczoną, utrudniały wykonanie tego zamiaru. Jednak gdy niedawno hr. Karol Lanckoroński oświadczył, że dostarczy części materyałów potrzebnych dla postawienia budynku na pomieszczenie warsztatu, a gmina Komarno i towarzystwo tkackie udało się do komisyi krajowej dla spraw przemysłowych o wyjednanie zasiłku z skarbu krajowego na postawienie tego budynku, Wydział krajowy na propozycyę komisyi dla spraw przemysłowych, zamieścił w projekcie budżetu na r. 1894 2.000 zł. jako zasiłek nadzwyczajny na postawienie budynku dla warsztatu tkackiego w Komarnie. Wprawdzie nie przedłożył Wydział krajowy kosztorysu wykazującego, czy ta kwota na ten cel wystarczy, jednak na zapytanie komisyi budżetowej, członek Wydziału oświadczył, że inżynier Wydziału wyprawiony do Komarna obliczył, iż kwota 2.000 zł. będzie dostateczną na postawienie budynku, jeśli hr. Lanckoroński dostarczy materyałów budowlanych. Także nie ma deklaracyi, w jakiej mierze czynniki miejscowe t. j. gmina i Rada powiatowa, przyczyniać się przyrzekły do utrzymania warsztatu instrukcyjnego tkackiego w Komarnie. Pomimo tych braków, komisya budżetowa niechcąc wstrzymywać jeszcze przez r. b. przygotowań do urządzenia tego zakładu tak użytecznego dla tamecznej ludności, wnosi, aby wys. Sejm wyznaczył do rozporządzenia Wydziału krajowego 2.000 zł. jako zasiłek nadzwyczajny na postawienie budynku w Komarnie dla umieszczenia instrukcyjnego warsztatu tkackiego, pod warunkiem, jeśli przyrzeczenie co do dostarczenia materyałów będzie spełnione i jeżeli Rada powiatowa, lub gmina złożą deklaracye co do dostarczenia rocznie choć niewielkich kwot na utrzymanie tego warsztatu, a towarzystwo tkackie materyału surowego.

Po 7-me dla powstałego w r. z. warsztatu instrukcyjnego powróżniczego w Radymnie preliminuje Wydział krajowy w projekcie budżetu na 1894 r. dać z skarbu krajowego zasiłek 350 zł. dla pokrycia wydatków zwyczajnych, a 450 zł. jako wydatek nadzwyczajny. Komisya budżetowa zasięgnąwszy wiadomości ze sprawozdań komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, przekonała się, iż mieszkańcy Radymna zajmujący się od dawna powrożnictwem, utworzyli towarzystwo powroźnicze, które znacznem wytężeniem swych sił finansowych wystawiło budynek na warsztat związkowy, zakupiło część udoskonalonych przyrządów do wykonywania swego rzemiosła i sprowadziło wykształconego powrożnika dla obznajomienia się z lepszym sposobem produkowania wyrobów powrożniczych. Na utrzymanie tego instruktora warsztatu zaprojektowała komisya dla spraw przemysłowych, a na jej wniosek Wydział krajowy, aby w budżecie na r. 1894 wyznaczyć z skarbu krajowego 350 zł. na płacę tego instruktora, na który to wydatek oraz na środki naukowe daje także skarb państwa 400 zł. zaś towarzystwo powroźnicze, które wystawiło budynek na umieszczenie warsztatu i mieszkanie instruktora, dostarcza prócz tego opału, oświetlenia, usługi i materyałów surowych na wyroby. Wydatek nadzwyczajny jednorazowy 450 zł. zaprojektowany jest na dostarczenie warsztatowi instrukcyjnemu przyrządów, których mu jeszcze brakuje.

Po 8-me Wydział krajowy preliminuje na r. 1894 440 zł. jako zasiłek na utrzymanie c. k. warsztatu instrukcyjnego kowalskiego w Sułkowicach, a taki zasiłek nie był uchwalony w budżecie na 1893, albowiem ten warsztat dopiero w r. z. był urządzony a w r. b. otwarty. Komisya budżetowa uznaje wszystkie wymienione powyżej propozycye Wydziału krajowego za uzasadnione, i odpowiednie wnioski przedłoży przy końcu tego sprawozdania.

Po 9-te wreszcie wydatki nadzwyczajne z skarbu krajowego dla kilkunastu szkół fachowo przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych preliminowane są w wyższych kwotach na r. 1894, bo z powodu wystawy krajowej, Wydział krajowy proponuje wyznaczyć z skarbu krajowego oddzielne zasiłki dla każdej z tych kilkunastu szkół dla pokrycia wydatków nadzwyczajnych w części na wyrób i przesyłkę na wystawę okazów produkcyi tych szkół i warsztatów. Mianowicie Wydział krajowy preliminuje na ten cel: dla szkoły i warsztatów tkackich: w Krośnie 400 zł., w Błażowej 150 zł., w Glinianach 200 zł., w Korczynie 150 zł., w Kossowie 150 zł., w Łańcucie 150 zł., w Rychwałdzie 150 zł., w Wilamowicach 150 zł., dla szkół koronkarskich w Kańczudze 100 zł., w Muszynie 100 zł., w Zakopanem 200 zł., dla warsztatów wzorowych koszykarskich: w Czerwonej Woli 250 zł., w Jaśle 80 zł., w Dżurowie 30 zł.; dla instrukcyjnych warsztatów kołodziejskich: w Grybowie 230 zł., w Grzymałowie 160 zł., w Kamionce 160 zł.; dla warsztatów instrukcyjnych stolarskich: w Stanisławowie 300 zł., w Żywcu 140 zł.; dla krajowych szkół i instrukcyjnych warsztatów garncarstwa: w Kołomyi 400 zł., w Porembie 200 zł., w Toustem 200 zł.; dla warsztatów instrukcyjnych szewskich: w Uhnowie 150 zł., w Witkowie 100 zł. Komisya budżetowa wnioski te Wydziału krajowego przyjęła i przedstawia Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia.

W skutku wyżej wymienionych wydatków zwyczajnych i nadzwyczajnych na nowe warsztaty instrukcyjne i szkoły fachowo przemysłowe, które zostały otwarte z końcem 1893 r. lub są urządzane w r. b., oraz w skutku wskazanych wyżej podwyższeń zasiłków z skarbu krajowego dla niektórych szkół i warsztatów już dawniej istniejących, ogół wydatków zwyczajnych i nadzwyczajnych z skarbu krajowego na szkoły fachowo przemysłowe i warsztaty instrukcyjne w r. 1894 byłby znacznie wyższy od ogółu wydatków na te szkoły i warsztaty uchwalonych na 1893, niż o wyżej wymienioną kwotę o 1003 zł., gdyby nie odpadło kilka znacznych wydatków nadzwyczajnych na te szkoły w r. 1894, wydatków które były uchwalone na r. 1893 a w r. 1894 są już zbyteczne.

Mianowicie w budżecie na 1883 uchwalił Wysoki Sejm 10.000 zł. jako trzecią i ostatnią ratę na nowy budynek dla c. k. szkoły ślusarskiej w Świątnikach, gdyż gmina świątnicka nie była w stanie pokryć bardzo znacznych wydatków na postawienie tego nowego budynku. Budynek ten jest już ukończony i w r. b. oddany będzie na użytek szkoły a nie potrzeba w r. b. żadnego na tę budowę zasiłku z skarbu krajowego. Po 2gie Wysoki Sejm uchwalił na r. z. 1520 zł. jako nadzwyczajny wydatek na budowę kuźni i wozowni dla instrukcyjnego warsztatu kołodziejskiego w Grybowie, a wydatek ten był tylko jednorazowy. Po 3cie na rok ubiegły wyznaczył Sejm 4.200 zł. na budynki i urządzenie krajowej szkoły sukiennictwa w Rakszawie; a zaś na dokończenie urządzenia tej szkoły i farbiarni potrzeba w r. b. tylko 2500 zł., Po 4-te na rok 1894 preliminowane są mniejsze kwoty na przyrządzy i środki naukowe dla kilku szkół i warsztatów, bo te przyrządy zakupiono w większej mierze w 1893 roku, na co wyznaczono większe kwoty w budżecie na rok ubiegły.

Komisya budżetowa uzasadniwszy wnioski swoje co do wydatków z skarbu krajowego na zakładanie i utrzymanie krajowych szkół fachowo przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych, oraz wnioski co do zasiłków z tegoż skarbu krajowego dla takichże szkół i warsztatów utrzymywanych z skarbu państwa lub przez korporacye, musi zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu na sposób w jaki dotychczas ustanawiane są budżety dla krajowych szkół fachowo przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych, a który to sposób nie jest normalny i nie odpowiada zasadom budżetowania.

Preliminarze wydatków dla krajowych szkół fachowo przemysłowych i krajowych warsztatów instrukcyjnych układa, w porozumieniu z miejscowymi zarządami tych szkół, komisya krajowa dla spraw przemysłowych; lecz w tych szczegółowych preliminarzach nie są podane wyniki wydatków rzeczywiście uczynionych i dochodów rzeczywiście pobranych w latach poprzednich i nie są uzasadniane różnice między kwotą wydatku lub dochodu preliminowaną na rok przyszły, a wynikiem rzeczywistego wydatku lub dochodu w latach poprzednich; często nawet nieuzasadniona różnica między kwotą uchwaloną na rok poprzedni a preliminowaną na rok budżetowy. W taki sposób ułożone szczegółowe preliminarze wydatków i dochodów szkół przemysłowych, dołączał Wydział krajowy jako alegat do przedkładanego Sejmowi projektu budżetu wydatków i dochodów z skarbu krajowego; nie przedkładał zaś wcale Sejmowi zamknięcia rachunków z rzeczywistych wydatków i dochodów szkół przemysłowych w latach poprzednich, które to zamknięcia rachunków stanowiłyby właśnie najlepszą podstawę do uchwalania szczegółowych preliminarzy dla szkół przemysłowych. Przeto ten alegat z ułożonymi w tak niedokładny sposób szczegółowymi preliminarzami szkół fachowo przemysłowych, mógł służyć Sejmowi do wyjaśnienia i wiadomości o tych preliminarzach, ale nie mógł dać Sejmowi dostatecznej podstawy do uchwalania szczegółowych budżetów wszystkich wydatków i dochodów każdej szkoły fachowo przemysłowej, a to tem mniej, że nie przedkładano Sejmowi zamknięć rachunków z rzeczywistych wydatków i dochodów tych szkół w latach poprzednich. Przeto Sejm nie mógł uchwalać i nie uchwalał szczegółowych budżetów wydatków i dochodów każdej z szkół przemysłowych, i pod uchwałę Sejmu przychodziły te tylko pozycye budżetu dochodów, które miał dać skarb krajowy dla pokrycia reszty wydatków tych szkół, niepokrytej dochodami szkoły z innych źródeł.

Ten dotychczasowy sposób ustanawiania szczegółowych budżetów szkół fachowo przemysłowych, przez miejscowe nadzory szkół w porozumieniu z krajową komisyą dla spraw przemysłowych (w których to budżetach, tylko zasiłki potrzebne z skarbu krajowego dla pokrycia części wydatków każdej z tych szkół uchwalał wys. Sejm), — sposób ten miał pewną dobrą stronę wówczas gdy szkoły te utrzymywane były przeważnie ofiarami miejscowych czynników. Lecz obecnie gdy wiele szkół fachowo przemysłowych uznano krajowemi (a nie-

które nazwano krajowemi bez uchwały Sejmu) i gdy z skarbu krajowego uchwalane są coraz większe wydatki na utrzymanie tych szkół, a niekiedy nawet musi skarb krajowy pokrywać wydatki nadzwyczajne, wprawdzie użyteczne, lecz których Sejm nie uchwalał, — czuć się daje coraz silniej potrzeba przyjęcia normalnego sposobu ustanawiania szczegółowych budżetów wydatków i dochodów szkół fachowo przemysłowych krajowych i warsztatów instrukcyjnych. Mianowicie potrzeba, aby Sejmowi przedkładał Wydział krajowy pod uchwałę preliminarze szczegółowe tak wydatków jak i dochodów *krajowych* szkół fachowo przemysłowych i *krajowych* warsztatów instrukcyjnych, — preliminarze szczegółowe tak ułożone, aby obok kwoty preliminowanej na rok budżetowy, była przytoczona nietylko kwota uchwalona w tej pozycyi na rok bezpośrednio poprzedni, ale nadto wynik rzeczywistego wydatku lub dochodu w tej pozycyi w latach poprzednich i dokładne uzasadnienie różnicy, to jest przytoczone powody dla których preliminowaną jest na rok budżetowy kwota wyższa lub niższa od wyniku rzeczywistego w latach dawniejszych i od kwoty uchwalonej na rok poprzedni.

Z powodów tu rozwiniętych przedkłada komisya budżetowa przy końcu tego sprawozdania po wnioskach swoich co do wydatków z skarbu krajowego w XVI rubryce budżetu, wniosek (patrz B)., aby Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, iżby począwszy od roku przyszłego przedkładał Sejmowi pod uchwałę szczegółowe preliminarze wydatków i dochodów wszystkich *krajowych* szkół fachowo przemysłowych, preliminarze ułożone w powyżej wskazany sposób ; a zarazem aby przedstawiał Sejmowi do zbadania zamknięcia rachunków z wydatków i dochodów tychże krajowych szkół i warsztatów z lat poprzednich, gdyż te zamknięcia rachunków z lat poprzednich nietylko uzupełniają podstawę do należytego uchwalenia budżetu na rok następny, ale nadto dają jedyny materyał do kontroli przez wys. Sejm, czy i jak budżety uchwalone wykonanymi były.

Wśród narad komisyi budżetowej nad wnioskami co do zasiłków z skarbu krajowego na r. 1894 dla szkół fachowo przemysłowych, poruszył członek komisyi poseł hr. Stadnicki i sprawozdawca sprawę co do założenia w Zakopanem szkoły kamieniarstwa. Komisya na wniosek p. hr. Stadnickiego postanowiła przedstawić wys. Sejmowi wniosek aby polecił Wydziałowi krajowemu, iżby zbadał warunki założenia szkoły kamieniarskiej w Zakopanem i odnośne sprawozdanie przedłożył Sejmowi.

Dla dwóch z istniejących do r. z. zakładów nauki robót kobiecych subwencyonowanych z skarbu krajowego, mianowicie: dla szkoły wydziałowej imienia św. Scholastyki w Krakowie, którą utrzymuje to miasto rocznym wydatkiem 11.630 zł. i dla szkoły robót utrzymywanej przez Towarzystwo pracy kobiet we Lwowie, preliminuje Wydział krajowy na r. 1894 zasiłki w tych samych kwotach jak na r. z. to jest dla krakowskiego 500 zł., dla lwowskiego 700 zł. Zaś dla szkoły robót kobiecych przy klasztorze PP. Benedyktynek w Przemyślu proponuje Wydział krajowy zniżyć zasiłek z 420 zł. dany na r. z. na 250 zł. z powodu „zaoszczędzeń z lat przeszłych.“ Komisya budżetowa zgadzając się z dwoma wnioskami Wydziału krajowego co do zasiłków dla zakładów nauki robót kobiecych w Krakowie i we Lwowie, wnosi o uchwalenie zasiłku dla szkoły przy klasztorze PP. Benedyktynek w Przemyślu na r. 1894 w tej samej wysokości co na r. z. 420 zł. albowiem z osnowy petycyi konwentu PP. Benedyktynek w Przemyślu o zasiłek lub ewentualnie bezprocentową pożyczkę w kwocie 5 000 zł. na budowę osobnego budynku parterowego w celu umieszczenia w nim szkoły robót kobiecych, przekonała się komisya, iż zaoszczędzeń z lat dawniejszych nie ma żadnych.

Wydział krajowy preliminuje dalej wyznaczenie na 1894 r. oddzielnego zasiłku w kwocie 250 zł. dla Towarzystwa pracy kobiet w Kołomyi, które w r. z. otrzymało zasiłek, ale z ogólnej kwoty przeznaczonej na zasiłki dla szkół przemysłowych świeżo powstających. Komisya budżetowa zgadza się z tym wnioskiem Wydziału krajowego. — Lecz wys. Sejm

przekazał komisyi budżetowej do roztrząśnienia i przedłożenia wniosku petycyę l. 943 rady nadzorczej krakowskiego Stowarzyszenia pracy kobiet, proszącej wys. Sejm o jednorazową subwencyę w kwocie 1.000 zł. w celu uzupełnienia sumy potrzebnej na zakupienie znacznej liczby maszyn do szycia i krajania bielizny; albowiem chociaż Stowarzyszenie posiada już kilkanaście takich maszyn, jednak tak wielką liczbę szwaczek zatrudnia, iż potrzebuje znacznie więcej maszyn. Komisya budżetowa zważywszy: iż Stowarzyszenie to, którego cały kapitał jest zebrany przez wpłaty na udziały wzięte przez dobroczynne osoby, jest bardzo użyteczne i przez dotychczasową działalność swoją złożyło dowody swej żywotności; zważywszy jednak z drugiej strony potrzebę nieobciążania odrazu skarbu krajowego znaczniejszym choć jednorazowym datkiem, — wnosi: aby Stowarzyszeniu pracy kobiet w Krakowie udzielić z skarbu krajowego zasiłek jednorazowy 1000 zł., lecz rozdzielony na dwie raty, z których pierwszą wstawić w budżet na r. b.. druga zaś zamieszczona będzie w budżecie na r. 1895, jeżeli wys. Sejm ten wniosek komisyi uchwali.

W działach III i IV tej XVI rubryki wydatków, to jest w dziale: „Wydatki ogólne na cele szkolnictwa przemysłowego“ i w dziale: „Wydatki komisyi dla spraw przemysłowych“ preliminuje Wydział krajowy w projekcie budżetu na 1894 r. wszystkie pozycye wydatków w tych samych kwotach jakie Sejm uchwalił na r. 1893, z wyjątkami następującymi: W pozycyi 303 *b* „na inne stypendya przemysłowe“ preliminuje Wydział krajowy 8.000 zł. a nie 6.000 zł. jak na r. z., a to z powodu, że wskutek znacznego wzrostu liczby szkół i uczniów uczęszczających do tych szkół, potrzeba jest nieodzowna powiększyć kwotę na stypendya o 2000 zł. Komisya uznaje wniosek ten uzasadniony. Na nowe warsztaty powstać mające w 1894 r. preliminuje Wydział krajowy wydatek nadzwyczajny 2 000 zł., a przeto mniej o 500 zł. niż na r. z.

Komisya budżetowa zważywszy, że wydatki w tej pozycyi w r. b. przewidziane, są mniejsze niż były w r. z, zgadza się z tym wnioskiem, czyni tu tylko wzmiankę, że objaśnienie przytoczone do tej pozycyi wydatków w projekcie budżetu przedłożonym przez Wydział krajowy jest całkiem mylne.

Po 3-cie w pozycyi wydatków na utrzymanie krajowej keramicznej stacyi doświadczalnej projektuje Wydział krajowy wydatki zwyczajne z skarbu krajowego większe o 960 zł. niż na rok ubiegły, bo 4.350 zł. w miejsce 3 390 zł. uchwalonych na r. z.; albowiem proponuje Wydział krajowy utworzenie, dla pomagania dyrektorowi tej stacyi, posady adjunkta z płacą roczną 960 zł. Oddzielny wniosek w tym względzie Wydział krajowy zamieścił w sprawozdaniu o czynnościach swoich w zakresie przemysłu, które to sprawozdanie Wydział krajowy przedłożył niedawno wys. Sejmowi, a wys. Izba przekazała je swojej komisyi przemysłowej do roztrząśnienia i w sprawie tej nie powziął jeszcze Sejm uchwały. Lecz komisya budżetowa nie chcąc wstrzymywać przedłożenia wys. Sejmowi swych wniosków co do całego budżetu na r. b., badała to sprawozdanie Wydziału krajowego z propozycyą wyżej przytoczoną, a zasięgnąwszy objaśnień od Członka Wydziału krajowego, wnosi: aby wys. Sejm nie ustanawiając wcale stałej posady adjunkta stacyi keramicznej, wyznaczył 960 zł. w. a. na płacę pomocnika teraźniejszemu Dyrektorowi tej stacyi, i o te 960 zł. podniósł wydatki na utrzymanie stacyi keramicznej na r. 1894 to jest pozycyę 298 rubryki XVI.

Wreszcie po 4te na wydatki komisyi krajowej dla spraw przemysłowych preliminuje Wydział krajowy na rok 1894 sumę 3.880 zł., zaś na rok 1893 Sejm uchwalił 3.760 zł. na te wydatki, przeto Wydział preliminuje na r. b. więcej o 120 zł. zł., gdyż wynagrodzenie pomocnika biurowego przy sekretarzu komisyi, proponuje Wydział krajowy powiększyć z 360 na 480 zł. z powodu zwiększonych czynności w biurze tej komisyi krajowej. Komisya budżetowa zgadza się z tą propozycyą Wydziału krajowego zważając, że biuro komisyi krajowej dla spraw

przemysłowych będzie mieć teraz większą pracę przy układaniu i należytem uzasadnianiu szczegółowych preliminarzy wydatków i dochodów krajowych szkół fachowo przemysłowych w sposób wyżej wskazany, oraz przy układaniu zamknięć rachunków z wydatków i dochodów tychże szkół w latach dawniejszych.

W dziale V-tym XVI rubryki wydatków budżetu krajowego zamieszczaną jest od lat wielu kwota którą Sejm corocznie uchwalał dla utworzenia, następnie dla powiększenia funduszu przemysłowego, przeznaczonego na wspieranie użytecznych przedsiębiorstw przemysłowych pożyczkami nisko oprocentowanemi lub bezprocentowemi, zwrotnemi do tego funduszu w przeciągu lat kilku.

Uchwalając budżet na 1887 r. Sejm postanowił, aby fundusz przemysłowy powiększyć o 300 000 zł. i corocznie w następnych latach uchwalał po 30.000 zł. na dotacyę tegoż funduszu. Lecz na posiedzeniu 27 listopada 1890 r. powziął wys. Sejm uchwałę, aby dla rychlejszego powiększenia tego funduszu o 300.000 zł., skarb krajowy wypłacał rocznie przez trzy lata począwszy od r. 1891 po 60.000 zł. w. a. jako dotacyę funduszu przemysłowego. Jakoż przez trzy następne lata zamieszczano corocznie w budżetach po 60.000 zł. na dotacyę tego funduszu, przeto w przeciągu lat od 1887 do 1893 włącznie całą sumę 300.000 zł. ze skarbu krajowego do funduszu przemysłowego wpłacono. W ciągu bieżącej sesyi Wydział krajowy w sprawozdaniu „z czynności swoich w zakresie przemysłu krajowego“ przedłożył wniosek brzmiący: „Sejm powiększa krajowy fundusz przemysłowy na cele popierania przemysłu o 200 000 zł. Kwota ta ma być wypłaconą w ośmiu równych ratach przez lat ośm począwczy od r. 1894 po 25.000 zł. rocznie. W budżet na rok 1894 w rubr. XVI wydatków wstawia się kwotę 25.000 zł. jako pierwszą ratę uzupełnianego funduszu“. To sprawozdanie Wydziału wraz z przytoczonym wnioskiem, przekazał wys. Sejm swojej Komisyi przemysłowej do roztrząśnienia. Lecz komisya budżetowa nie mogąc wstrzymywać przedłożenia wys. Izbie wniosków swoich co do budżetu, roztrząsła to sprawozdanie Wydziału krajowego, zgadza się z całą jego propozycyą i wnosi, aby wys. Sejm kwotę 25.000 zł. zamieścił w pozycyi 309 jako „dotacyę krajowego funduszu przemysłowego“.

W innych pozycyach działów V i VI rubryki XVI wnosi komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym o zamieszczenie tych samych kwot, które wys. Sejm uchwalił na r. z. jako stałe subwencye.

Ogół wszystkich wydatków w rubryce XVI budżetu na rok 1894 według po wyżej uzasadnionych wniosków komisyi budżetowej, wynosi 141.507 zł.; przeto jest mniejszy o 730 zł. od ogółu wszystkich wydatków w tej rubryce preliminowanych przez Wydział krajowy na r. 1894, a wynoszących 142.237 zł., zaś mniejszy o 27.926 zł. od ogółu wszystkich wydatków uchwalonych w tej rubryce XVI na r. 1893, które wynosiły 169.433 zł.

Między bardzo licznemi petycyami, które wys. Izba przekazała komisyi budżetowej do roztrząśnienia, jest kilkanaście petycyj, w których petenci upraszają jużto o stypendya dla kształcenia się w różnych zawodach przemysłowych, jużto o zasiłki lub pożyczki bezprocentowe dla rozwinięcia swoich zakładów rękodzielniczych, jużto o zapomogi z funduszów przeznaczonych dla podniesienia przemysłu. Petycye te komisya budżetowa załatwić musi przy tej rubryce wydatków wedle zasad dotychczas przyjętych.

I tak, co do petycyj w których petenci upraszają o stypendya dla kształcenia się w różnych zawodach przemysłowo artystycznych lub rękodzielniczych, mianowicie: co do petycyi l. 465 p. Wandy Strażyńskiej kształcącej się w drzeworytnictwie w „Ecole Elisa Lemonnier“, utrzymywanej przez „Société pour l'enseignement professionnel des femmes“, petentka załączając świadectwa szkoły oraz drzeworyty przez siebie wykonane, świadczące o jej

talencie i uzdolnieniu, uprasza o stypendyum jednoroczne 400 zł.; petycyj l. 320, 321, 322, 323, w których petenci Walenty Kulpa, Stanisław Mochylski, Michał Dec, Antoni Jakubiec mieszczanie z Leżajska proszą o stypendya dla swych synów uczniów szkoły sukienniczej w Rakszawie, wreszcie co do petycyi l. 487, w której Zwierzchność gminy Raniżów w powiecie kolbuszowskim, prosi o wyznaczenie dotacyi dla nauczyciela szkoły tkackiej i zamianowanie tegoż nauczyciela,— komisya budżetowa wnosi: aby wys. Sejm petycye te przekazał Wydziałowi krajowemu, iżby zasięgnąwszy opinii komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, załatwił te petycye w miarę potrzeby z kwoty przeznaczonej w XVI rubryce wydatków w pozycyi 303 b na stypendya przemysłowe.

Co do petycyj: l. 800 Michała Solskiego fabrykanta powozów w Przemyślu, o udzielenie pożyczki na rozwinięcie pracowni; l. 857 Franciszka Wężowicza właściciela warsztatu mechanicznego, o pożyczkę bezprocentową z funduszu przemysłowego na wybudowanie warsztatu; l. 1,066 Starszyzny stowarzyszenia „Warsztat“ w Krakowie, o udzielenie bezprocentowej pożyczki; l. 1.216 Dyrekcyi Towarzystwa tkaczów pod opieką św. Sylwestra w Korczynie, o bezzwrotną zapomogę; l. 1.220 Franciszka Dobrowolskiego byłego instruktora przy szkole tkackiej w Glinianach o zapomogę jednorazową; wnosi komisya budżetowa, aby wys. Sejm przekazał petycye te Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia po zasięgnięciu opinii krajowej komisyi dla spraw przem.

Na podstawie niniejszego sprawozdania komisyi budżetowej i projektu budżetu przedłożonego przez Wydział krajowy, komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

A. XVI rubrykę wydatków dla podniesienia rękodzielnictwa i przemysłu według niżej zamieszczonych wniosków komisyi budżetowej.

B. Wnioski przedłożone przez komisyę budżetową z poleceniami do Wydziału krajowego.

Rubryka XVI.

Wydatki dla podniesienia rękodzielnictwa i przemysłu.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XVI.		**I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.**			
	225	W Białej	477	—	477
	226	„ Bochni	490	—	490
	227	„ Brodach	500	—	500
	228	„ Brzeżanach	435	—	435
	229	„ Drohobyczu	580	—	580
	230	„ Gorlicach	538	—	538
	231	„ Jarosławiu	600	—	600
	232	„ Jaśle	325	—	325
	233	„ Kołomyi	515	—	515
	234	„ Krakowie na Kleparzu	400	—	400
		Do przeniesienia	4.860	—	4.860

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XVI		Z przeniesienia	4.860	—	4.860
	235	W Krakowie w Ogrodzie angielskim	400	—	400
	236	„ „ na Smoleńsku	400	—	400
	237	„ „ na Kaźmierzu	400	—	400
	238	„ „ na Dajworze	400	—	400
	239	„ Krośnie	575	—	575
	240	We Lwowie Bernsteina izraelicka	426	—	426
	241	W Nowym Sączu	600	—	600
	242	„ Nowym Targu	500	—	500
	243	„ Podgórzu	101	—	101
	244	„ Przemyślu	550	—	550
	245	„ Rzeszowie	600	—	600
	246	„ Samborze	525	—	525
	247	„ Sanoku	320	—	320
	248	„ Stanisławowie	535	—	535
	249	„ Starym Sączu	590	—	590
	250	„ Stryju	680	—	680
	251	„ Tarnopolu	486	—	486
	252	„ Tarnowie (z kursem handlowym)	788	—	788
	253	„ Wadowicach	365	—	365
	254	„ Wieliczce	360	—	360
	255	„ Żółkwi	360	—	360
	256	Na nowe szkoły które mają w roku 1894 wejść w życie	—	4.700	4.700
		Razem	14.821	4.700	19.521
		II. Szkoły fachowe przemysłowe i warsztaty instrukcyjne.			
		A) Dla wyrobów z drzewa i łoziny.			
	257	Szkoła koszykarska w Czerwonej Woli	600	250	850
	258	„ „ w Jaśle	380	80	460
	259	Krajowa szkółka koszykarska w Dżurowie	336	30	366
	260	Krajowy instrukcyjny warsztat kołodziejski w Grybowie	1.740	230	1.970
	261	Instrukcyjny warsztat kołodziejski w Grzymałowie: a) utrzymanie warsztatu	1.260	—	6.170
		b) na postawienie budynku i urządzenie	—	4.910	
	262	Krajowy instrukcyjny zakład kołodziejski i bednarski w połączeniu z kuźnią w Kamionce strumiłowej	2.960	160	3.120
	263	Krajowy instrukcyjny warsztat stolarski i tokarski w Stanisławowie	1.440	300	1.740
	264	Krajowy instrukcyjny warsztat stolarski i wyrobu zabawek w Żywcu	1.050	490	1.540
	265	Zasiłek dla warsztatu wyrobów drewnianych, utrzymywanego przez Spółkę huculską w Kołomyi	1.300	—	1.300
		Razem A.	11.066	6 450	17.516
		B) Dla wyrobów garncarskich.			
	266	Krajowa szkoła garncarska w Kołomyi	1.560	400	1.960
	267	Zasiłek na rozszerzenie budynku szkolnego w Kołomyi (4 rata)	—	1.000	1.000
	268	Krajowy instrukcyjny warsztat garncarski w Porembie	806	200	1.006
	269	„ „ „ „ w Toustem	1.070	200	1 270
		Razem B.	3 436	.800	5.236

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XVI.		**C) Dla wyrobów ze skóry.**			
	270	Krajowy instrukcyjny warsztat szewski w Uhnowie	600	150	750
	271	„ „ „ „ w Witkowie	380	200	580
		Razem C.	980	350	1.330
		D) Dla wyrobów tkackich.			
	272	Krajowa szkoła tkacka w Krośnie	3.748	600	4.348
	273	Zasiłek na budowę nowego budynku szkolnego: a) pierwotny zasiłek (czwarta rata)	1.000	—	3.500
		b) powtórny „ (druga i ostatnia rata)	—	2 500	
	274	Krajowy instrukcyjny warsztat tkacki w Błażowej	870	150	1.020
	275	„ „ „ „ w Glinianach	530	400	930
	276	„ „ „ „ w Gorlicach	400	500	900
	277	„ „ „ „ w Korczynie	750	150	900
	278	„ „ „ „ w Łańcucie	1 200	150	1.350
	279	„ „ „ „ w Rychwałdzie	900	150	1.050
	280	„ „ „ „ w Wilamowicach	590	270	860
	281	Instrukcyjny „ „ „ w Kossowie	550	150	700
	282	Krajowy instrukcyjny warsztat sukienniczy w Rakszawie	2.300	1.800	4 100
	283	Do rozporządzenia Wydziału krajowego jako zasiłek na budynek dla instrukcyjnego warsztatu tkackiego w Komarnie	—	2.000	2.000
		Razem D.	12.838	8.820	21 658
		E) Dla wyrobów powroźniczych.			
	284	Instrukcyjny warsztat powroźniczy w Radymnie	350	450	800
		F) Dla wyrobów koronkarskich.			
	285	Szkoła koronkarska w Kańczudze	696	100	796
	286	Krajowa szkoła koronkarska w Muszynie	528	180	708
	287	„ „ „ w Zakopanem	2.040	200	2 240
	288	Szkółka koronkarska u ŚŚ Miłosierdzia w Przeworsku	300	—	300
		Razem F.	3 564	480	4 044
		G) Subwencyonowane zakłady dla nauki robót kobiecych.			
	289	Szkoła wydziałowa im. św. Scholastyki w Krakowie	500	—	500
	290	Szkoła robót utrzymywana przez Towarzystwo Pracy kobiet we Lwowie	700	—	700
	291	Szkoła specyalna robót kobiecych u PP. Benedyktynek w Przemyślu	420	—	420
	292	Towarzystwo pracy kobiet w Kołomyi	250	—	250
	293	„ „ „ w Krakowie (rata pierwsza)	—	500	500
		Razem G.	1.870	500	2 370

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XVI.		**H) C. k. szkoły fachowo-przemysłowe subwencyonowane ze skarbu krajowego.**			
	294	C. k. szkoła dla przemysłu drzewnego w Zakopanem . .	1.650	—	1.650
	295	C k. szkoła ślusarska w Świątnikach	1.612	—	1 612
	296	Zasiłek na zapomogi dla majstrów kształcących się w szkole ślusarskiej w Świątnikach	500	—	500
	297	Zasiłek na utrzymanie warsztatu kowalskiego w Sułkowicach .	440	—	440
		Razem H) . .	4.202	—	4 202
		III. Wydatki ogólne na cele szkolnictwa przemysłowego.			
	298	Krajowa keramiczna stacya doświadczalna przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie	4.350	—	4 350
	299	Na założenie stacyi doświadczalnej mechaniczno technologicznaj przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie ostatnia rata	—	2 500	2.500
	300	Muzeum przemysłowe we Lwowie	2.000	—	2 000
	301	Muzeum przemysłowe w Krakowie	2.000	—	2.000
	302	Na wydawnictwo wzorów rysunkowych dalsza rata .	1.500	—	1.500
	303	Na stypendya przemysłowe: *a)* na zasiłki dla kandydatów kształcących się na nauczycieli szkół przemysłowych uzupełniających	2.000	—	2 000
		b) na inne stypendya przemysłowe . . .	8.000	—	8.000
		Petycye: l. 465 p. Wandy Strażyńskiej kształcącej się w szkole drzeworytnictwa w Paryżu; l 320, 321, 322, 323 Walentego Kulpy, Stanisława Mochylskiego, Michała Deca, Antoniego Jakubieca o stypendya dla swych synów, uczniów szkoły sukienniczej w Rakszawie, l. 1153 Zygmunta Libronia ukończonego ucznia szkoły przemysłowej w Kamionce strum. o zapomogę w celu dalszego kształcenia się w kołodziejstwie, l. 1154 Karola Jaronia o udzielenie synowi jego Wawrzyńcowi stypendyum na kształcenie się w Zakopanem, — Sejm przekazuje Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby rozstrząsnąwszy te petycye i zasięgnąwszy opinii komisyi krajowej dla spraw przemysłowych uwzględnił je w miarę potrzeby i możności z kwoty wyznaczonej w pozycyi 303 *b)* na stypendya przemysłowe.			
	304	Na nowe warsztaty instrukcyjne powstać mające w r. 1894	—	2 000	2.000
		Petycye l. 487 Zwierzchności gminy Ranżów w powiecie kolbuszowskim o wyznaczenie dotacyi dla nauczyciela szkoły tkackiej i zamianowanie tegoż nauczyciela, Sejm przekazuje Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby zbadał stan rzeczy i po zasięgnięciu opinii komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, załatwił tę petycyę, w razie jeżeli uzna tego potrzebę, z kwoty wyznaczonej w pozycyi 304.			
	305	Koszta inspekcyi i nadzoru szkół przemysłowych . . .	1.600	—	1 600
		Razem III. . .	21.450	4.500	25.950

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XVI.		**IV. Wydatki Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych.**			
	306	Prenumerata czasopism i zakupno dzieł	200	—	200
	307	Biuro komisyi krajowej dla spraw przemysłowych:			
		a) Koszta podróży, dyety i inne wydatki . . 1.400			
		b) Płaca sekretarza 1.200			
		c) Dodatek osobisty do płacy sekretarza . . 600			
		d) Płaca pomocnika biurowego 480	3.680	—	3.680
		Razem IV. . .	3.880	—	3.880
		V. Zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe.			
	308	Na zasiłki bezzwrotne na cele przemysłowe	7.000	—	7.000
	309	Dotacya krajowa funduszu przemysłowego	25.000	—	25.000
		Pozycye: l 800 Michała Solskiego fakbrykanta powozów w Przemyślu o udzielenie pożyczki na rozwinięcie pracowni; l. 857. Franciszka Wężowicza właściciela warsztatu mechanicznego o pożyczkę z funduszu przemysłowego; l. 1 066. Starszyzny Stowarzyszenia „Warsztat“ w Krakowie o udzielenie pożyczki bezprocentowej; l. 1.216. Dyrekcya Towarzystwa tkaczów w Korczynie o zapomogę bezzwrotną; l. 1 220. Franciszka Dobrowolskiego byłego instruktora przy szkole tkackiej w Glinianach o zapomogę — Sejm przekazuje Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia po zasięgnieniu opinii komisyi krajowej dla spraw przemysłowych.			
		Razem V. . .	32.000	—	32 000
		VI. Szkoły handlowe i zasiłki na popieranie wykształcenia handlowego.			
	310	Szkoła handlowa w Krakowie	1.000	—	1 000
	311	Na stypendya dla młodzieży handlowej	2.000	—	2.000
		Razem VI. . .	3 000	—	3 000
		Suma rubryki XVI. wydatków . .	112.457	29.050	141.507

B. Wysoki Sejm uchwalić raczy:

I. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby począwszy od roku 1895, przedkładając projekt budżetu wydatków i dochodów skarbu krajowego, przedkładał Sejmowi pod uchwałę preliminarze szczegółowe wydatków i dochodów z wszystkich *krajowych* szkół fachowo-przemysłowych i *krajowych* warsztatów instrukcyjnych, ułożone i uzasadnione dokładnie według tej formy w jakiej przedstawia Sejmowi szczegółowe preliminarze wydatków i dochodów szkół rolniczych krajowych i szczegółowe preliminarze szpitali krajowych powszechnych; powtóre aby przedstawiał Sejmowi do zbadania zamknięcia rachunków z wydatków i dochodów tychże krajowych szkół przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby zbadał warunki założenia szkoły kamieniarskiej w Zakopanem i odnośne sprawozdanie przedłożył Sejmowi w odpowiednim czasie w sprawozdaniu swojem o szkołach fachowo przemysłowych.

We Lwowie dnia 3. lutego 1894 r.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Leon Chrzanowski.

Rubryka XVII.

Wydatki rozmaite.

(Sprawozdawca poseł Leon Chrzanowski).

Wysoki Sejmie!

Sam nadpis tej rubryki wykazuje, że ulega ona wielkim zmianom, bo oprócz kilku pozycyj w niej stale zamieszczanych, wszystkie inne wydatki w tej rubryce zapisywane, są przygodne, wywołane odmiennemi w każdym roku potrzebami kraju.

Ogół wydatków zamieszczonych w tej rubryce w budżecie uchwalonym przez wys. Sejm na r. 1893 we wrześniu 1892 r., wraz z wydatkami należącymi do tej rubryki a uchwalonymi dodatkowo na rok 1893 przez wys. Sejm podczas sesyi w kwietniu i maju r. z., wynosi sumę 688.062 zł. Największemi pozycyami w tej rubryce wydatków w budżecie uchwalonym na r. z. były: 1) jednorazowa subwencya na zabezpieczenie budowy sieci kolei lokalnych wschodnio-galicyjskich z Tarnopola do Zaleszczyk, Skały i Iwania pustego, w sumie 600.000 zł. w. a.; po 2-gie) kwota 80.000 zł. w. a. wyznaczona przez wys. Sejm jednorazowo na podwyższenie funduszu pożyczkowego dla gmin budujących koszary dla c. k. wojska; 3) wydatek uchwalony dodatkowo przez wys. Sejm podczas sesyi w maju r. z. a należący do budżetu na rok ubiegły w kwocie 40.000 zł. na cele wystawy krajowej w r. b. i Wydziałowi krajowemu na koszta wzięcia w niej udziału, (oprócz kwot zamieszczonych w innych rubrykach wydatków). Wszystkie inne wydatki w tej rubryce uchwalone na rok 1893 — oprócz stale zamieszczanych corocznie w tej rubryce — były już pomniejsze. W budżecie na r. 1894 nie potrzeba już uchwalać dwóch największych wyżej wymienionych wydatków, t. j. jednorazowej subwencyi od kraju na budowę kolei lokalnych podolskich i jednorazowego zasiłku na powiększenie funduszu koszarowego, a Wydział krajowy nie preliminuje już tych wydatków w przedłożonym projekcie budżetu na r. b. Jednak użycie owego kredytu 500.000 zł. jako zasiłku na budowę kolei lokalnych podolskich (która to suma może nie będzie wydana do końca roku budżetowego 1893) należy rozszerzyć uchwałą Sejmu na rok 1894, bez wstawiania ponownie tej sumy do budżetu na r. b. Lecz trzeci znaczniejszy wydatek w tej XVII-tej rubryce budżetu na r. z. to jest 40.000 zł. na cele wystawy krajowej, będzie uzupełniony w budżecie na r. b. wydatkiem 30.000 zł. w. a. na mocy uchwał Sejmu z 15 i 20 maja 1893 r., na podstawie których to uchwał Wydział krajowy projektuje zamieścić w budżecie na r. b. 25.000 zł. jako drugą ratę na ogólne cele wystawy krajowej, a 5.000 zł. także jako drugą ratę Wydziałowi krajowemu na koszta udziału w tej wystawie. Komisya budżetowa odpowiednio wyżej powołanym uchwałom wys. Sejmu, zamieszcza te kwoty w XVII. rubryce wydatków na r. b.

Ogół wydatków preliminowanych przez Wydział krajowy w XVII. rubryce budżetu na rok 1894 wynosi 82.980 zł. w. a. Albowiem w projekcie budżetu przedłożonym przez Wydział krajowy zamieszczono w tej rubryce, oprócz powyżej przytoczonego wydatku jednorazowego 30.000 zł. w. a. z powodu wystawy krajowej, jedynie wydatki stałe przez wys. Sejm uchwalone i corocznie się powtarzające, a pominięto słusznie wszystkie wydatki przygodne, jednorazowe, uchwalone na r. z. w budżecie i dodatkowo podczas drugiej sesyi w kwietniu i maju r. z.

Lecz w miejsce tych przygodnych jednorazowych wydatków zamieszczonych w tej rubryce budżetu na r. 1893, zamieścić należy w tej rubryce w budżecie na r. 1894 wiele innych wydatków, a to na mocy zapadłych już uchwał wys. Sejmu lub z powodu petycyj wniesionych do wys. Sejmu, co do których komisya budżetowa, po ich roztrząśnieniu, przedłożyła lub przedkłada wys. Sejmowi wnioski do uchwały.

Mianowicie na mocy zapadłych już uchwał wys. Sejmu, powziętych na podstawie oddzielnego sprawozdania i wniosków komisyi budżetowej, należy w tej XVII rubryce wydatków budżetu na r. 1894 zamieścić: Po 1-sze sumę 100.000 zł. uchwaloną 9. lutego r. b. przez wys. Sejm w celu złagodzenia najgorszych skutków klęsk elementarnych które nawiedziły kraj nasz w 1893 r., daną bezzwrotnie z skarbu krajowego na cel powyższy. Lecz sumy 300.000 zł. w. a. przeznaczonej wyłącznie na pożyczki bezprocentowe udzielane Radom powiatowym, które z kwot przez się pożyczonych udzielać będą pożyczek bezprocentowych gospodarzom rolnikom zniszczonym w r. z. przez klęski elementarne, na zakup zboża na zasiewy, na zakup paszy dla inwentarza żywego i na inne nieodzowne potrzeby gospodarcze, — sumy tej 300.000 zł. nie potrzeba zamieszczać w budżecie wydatków na rok 1894, gdyż suma ta będzie wzięta czasowo z funduszu dotacyi kasy krajowej. Gdy zas pożyczki wyżej wspomnione zwracane będą, na mocy wymienionej uchwały z 9. lutego w sześciu równych rocznych ratach począwszy od 1896 r., zwroty pożyczek wpływać będą do funduszu dotacyi kasy i refundować tę dotacyę. Cały ten obrót odbywać się będzie po za budżetem wydatków i dochodów każdorocznych skarbu krajowego; lecz Wydział krajowy obowiązany będzie przedkładać wys. Sejmowi corocznie zamknięcia rachunków funduszu dotacyi kasy krajowej.

Po 2-gie, w tej także rubryce wydatków należy zamieścić przyjęte na fundusz krajowy koszta utrzymania chorych w różnych szpitalach zakrajowych, oraz koszta leczenia należne innym gminom kraju naszego od gmin nie będących w stanie zapłacenia tych kosztów. Koszta te wynoszą razem 2 618 zł. 57 ct. w. a. którą to sumę komisya budżetowa, na mocy wspomnionych uchwał, zamieszcza w XVII rubryce wydatków. W sumę tę nie wlicza komisya 68 zł. 65 ct. należącej skarbowi krajowemu od gminy Mokrzany, jako połowa kosztów leczenia Leopolda Rogalskiego w szpitalu lwowskim w 1872 r., albowiem kwoty tej skarb krajowy sam sobie nie zapłaci, a wys. Sejm polecił należytość tę wykreślić.

Po 3-cie, na podstawie oddzielnych sprawozdań komisyi budżetowej, wys. Sejm uchwalił: wydatek jednorazowy 10.000 zł. w. a. do rozporządzenia Wydziału krajowego na zakupienie szkiców, rysunków ś. p. Jana Matejki i pozostałej po nim spuścizny artystycznej, dla narodowego muzeum jego imienia. Po 4-te, wydatek stały 500 zł. w. a. rocznie jako dodatek od kraju do szczupłej emerytury pobieranej z skarbu państwa przez wdowę po wysoce zasłużonym na poln szkolnictwa krajowego ś. p. Zygmuncie Sawczyńskim. Po 5-te wydatek stały 300 zł. w. a. rocznie jako zaopatrzenie dożywotnie dla wdowy po poecie ruskim Marcyanie Szaszkiewiczu. Po 6-te zasiłek dawany krajowemu Związkowi ochotniczych straży pożarnych, który to zasiłek Sejm mocą swej uchwały podniósł z 2.000 na 3.000 zł. w. a. i uchwalił go jako stały coroczny zasiłek. Po 7-me, Towarzystwu ratunkowemu ochotniczemu we Lwowie

i Towarzystwu ratunkowemu ochotniczemu w Krakowie wyznaczył wys. Sejm uchwałą z 7 lutego r. b. po 300 zł. w. a. rocznie. Wszystkie te wydatki skarbu krajowego zamieszcza komisya w XVII rubryce wydatków budżetu na r. 1894.

Na podstawie petycyj wniesionych przez pogorzelców z wsi Srogowa w powiecie sanockim, wsi Bokowa w powiecie podhajeckim i pogorzelca Jana Passakas we wsi Cucyłowie, komisya budżetowa roztrząsnąwszy te petycye wnosi, aby pogorzelcom we wsi Srogowa i pogorzelcom we wsi Bokowa udzielić zasiłki ze skarbu krajowego po 150 zł a pogorzelcowi Janowi Passakas, którego całe mienie zniszczył pożar w d. 1. stycznia r. b zasiłek w kwocie 60 zł. Odpowiednie wnioski przedstawia komisya budżetowa do uchwały wys. Sejmowi w XVII rubryce wydatków.

Komisya budżetowa co do wielkiej liczby petycyj po 1-sze o zasiłek lub o pożyczkę bezprocentową z powodu klęsk elementarnych w r. z., po 2-gie, o zapomogę z powodu ubóstwa i niezdolności do pracy, (większa część petentów w tym drugim dziale petycyj może domagać się zasiłków od dobroczynności osób prywatnych, lecz nie od skarbu krajowego zbieranego z dodatków do podatków płaconych także przez ludzi którzy ciężką pracą zarabiają na swoje utrzymanie), — przedkłada wys. Sejmowi wnioski swoje na końcu wniosków co do wydatków zamieszczonych w rubryce XVII.

Ogół wydatków zamieszczonych w tej XVII rubryce budżetu na 1894, według wniosków komisyi budżetowej niżej zamieszczonych wynosi 203.759 zł. w. a., przeto jest mniejszy o 484.303 zł. w. a. od ogółu wydatków w tej rubryce uchwalonych w budżecie na 1893 wynoszących, wraz z wydatkami uchwalonymi dodatkowo na ów rok, 688 062 zł. w. a.

Na podstawie powyższego sprawozdania i projektu budżetu przedłożonego przez Wydział krajowy, a po części na mocy zapadłych już uchwał wys. Sejmu, komisya budżetowa wnosi,

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Rubryka XVII.

Wydatki rozmaite.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XVII.					
	312	Do rozporządzalności Wydziału krajowego	30.000	--	30.000
	313	Na fundacyę wieczystą im. Jego ces. i król. Apostolskiej Mości Cesarza Franciszka Józefa I.	12.000	—	12.000
	314	Dotacya dożywotnia JE. Dra Franciszka Smolki . . .	4.000	—	4.000
	315	Dotacya dożywotnia JW. Oktawa Pietruskiego . . .	5.000	—	5.000
	316	Dla księży Unitów chełmskich, ich wdów i sierót . .	1.500	—	1.500
	317	Do rozporządzenia Wydziału krajowego na zasiłki dla gospodarzy rolnych zniszczonych przez klęski elementarne w 1893 r.. z zastrzeżeniem, że z niej ma być przedewszystkiem pokryty wydatek 30.050 zł. w. a. poniesiony dotychczas na cel wyżej wymieniony. A to na mocy uchwały wysokiego Sejmu z dnia 9. lutego 1894 r.	—	100.000	100.000
		Do przeniesienia . .	52.500	100.000	152.500

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia . .	52.500	100 000	152 500
		Na pożyczki bezprocentowe udzielane Radom powiatowym, które z kwot pożyczonych udzielać będą pożyczek bezprocentowych gospodarzom rolnikom zniszczonym w r. 1893 przez klęski elementerne na zakup zboża na zasiewy, na zakup paszy dla inwentarza żywego i na inne nieodzowne potrzeby gospodarcze wys. Sejm uchwalił sumę, 300.000 zł., która będzie wzięta z funduszu dotacyi kasy krajowej, a z powodów przytoczonych wyżej w sprawozdaniu komisyi, nie zamieszcza się w budżecie. Oprócz petycyj wniesionych do Sejmu o zasiłki z powodu klęsk elementarnych, petycyj wymienionych w uchwale sejmowej z 9. lutego 1894 r., powziętej na podstawie oddzielnego sprawozdania i wniosków komisyi budżetowej w celu złagodzenia skutków klęsk elementarnych, które kraj nasz w r. 1893 nawiedziły, — następujące także petycye o zapomogi bezzwrotne lub pożyczki bezprocentowe zażądane z powodu zniszczeń zrządzonych przez powodzie i klęski elementarne przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu, aby zbadawszy stan rzeczy uwzględnił je jak najrychlej w miarę i w sposób wskazany w uchwałach sejmowych z 9. lutego lub odstąpił te petycye Radom powiatowym, które zbadawszy stan rzeczy przedstawiony w każdej petycyi, uwzględnią żądania petentów w miarę potrzeby i odpowiednio powyższym uchwałom, z kwot danych pod rozporządzenie Rad lub pożyczonych im bezprocentowo na mocy powyższej wspomnionych uchwał Mianowicie: petycyę l. 1121 Zwierzchności gminy Jusyptycze w powiecie żydaczowskim o zapomogę lub pożyczkę bezprocentową, bo grunta mieszkańców tej gminy zniszczyła dwukrotnie powódź w r z.; petycyę l. 1042 Wydziału powiatowego w Bohorodczanach o zasiłeki pożyczki w kwocie 20.000 zł. na zapomogi i pożyczki bezprocentowe dla włościan zniszczonych dwukrotną powodzią wskutek wylewów Bystrzycy sołotwińskiej i nadwórniańskiej tudzież rzeczki górskiej Maniawki; petycyę l. 1043 mieszkańców miasteczka Rymanowa o zapomogę i ulgę w podatkach z powodu zniszczeń spowodowanych przez kilkakrotny wylew rzeki Taby; petycyę l. 1128 gminy Stare Bohorodczany w powiecie Bohorodczany a) o wyjednanie odpisania zaległych podatków za czas od r. 1883 do 1890 r., b) o wstrzymanie egzekucyi za podatki niezapłacone w 1893 r., c) o zapomogę dla głodem dotkniętych z powodu zniszczenia ziemiopłodów przez wylew Bystrzycy; petycyę l. 1159 Gminy Rozwadów w powiecie żydaczowskim o zapomogę na żywność, bo jest głód z powodu zniszczenia wszystkich ziemiopłodów przez dwukrotny wylew Dniestru; petycyę l. 1160			
		Do przeniesienia . .	52.500	100.000	152.500

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
		Z przeniesienia . .	52.500	100.000	152.500
XVII.		Zwierzchności gminy Ilkowice z przysiołkiem Sanoki w powiecie tarnowskim o zapomogę na żywność i dla kupienia ziarna na siew, bo wszystkie plony zniszczył w r. z. dwukrotny wylew Dunajca; petycyę l. 1161 Zwierzchności gminy Sułów w powiecie wielickim o zapomogę z powodu zniszczeń poczynionych na gruntach i w ziemiopłodach przez trzykrotną burzę w r. z. i przez wylew małego zwykle potoku; petycyę l. 1167 ks. Albina Fedorowicza o zapomogę, gdyż cały plon pól zniszczył w r. z. wylew Sanu; petycyę l. 1244 Wydziału Rady powiatowej w Brzesku, o uwzględnienie powiatu przy rozdziale pożyczki bezprocentowej dla potrzebujących pomocy gospodarzy wiejskich w tym powiecie zniszczonych powodziami przez dwukrotny wylew rzek Dunajca, Wisły, Gróbki, Uszewki, Uszwicy i Kisieliny; petycyę l. 829 mieszkańców przysiołka Babina zarzecznego o zapomogę na ubezpieczenie przysiółka przeciw zalaniu wodami rzeki Łomnicy; petycyę l. 1290 Rady gminy Janowice w powiecie tarnowskim o pożyczkę bezprocentową w kwocie 3.000 zł. z powodu zniszczenia przez klęski elementarne; petycyę l. 1336 gminy Jabłonicy ruskiej w powiecie brzozowskim o zapomogę z powodu zniszczenia przez wylew Sanu; petycyę l. 1337 Gminy Ulucz w powiecie brzozowskim o zapomogę z powodu zniszczeń przez wylew Sanu; petycyę l. 1338 Bolesława Gołkowskiego z Tyrawy wołoskiej w powiecie sanockim o pożyczkę bezprocentową z powodu szkód wyrządzonych przez wylew rzeki Tyrawki.			
	318				
	319	Na ogólne cele wystawy krajowej (na mocy uchwały Sejmu z 15. maja 1893)	—	25.000	25.000
	320	Wydziałowi krajowemu na koszta udziału w wystawie krajowej (na mocy uchwały sejmowej z 20. maja 1893 r)	—	5.000	5.000
	321	Na mocy uchwał sejmowych zapadłych w styczniu 1894 roku skarb krajowy ma zapłacić szpitalom zakrajowym lub gminom w kraju, należne od gmin ubogich koszta leczenia osób przynależących do tych gmin . . .	—	2 619	2 619
	322	Towarzystwu ratunkowemu ochotniczemu we Lwowie .	300	—	300
	323	Towarzystwu ratunkowemu ochotniczemu w Krakowie .	300	—	300
	324	Krajowemu Związkowi ochotniczych straży pożarnych zasiłek stały roczny	3.000	—	3.000
		Do rozporządzenia Wydziału krajowego na zakupienie szkiców rysunków ś. p. Jana Matejki, a także historycznych strojów, rynsztunków w spuściznie po nim pozostałych, dla muzeum imienia Matejki	—	10.000	10 000
		Do przeniesienia . .	56.100	142.619	198.719

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
			Złote austryackie		
XVII		Z przeniesienia	56.100	142.619	198.719
	325	W uzuaniu zasług ś. p. Zygmunta Sawczyńskiego na polu szkolnictwa krajowego stały roczny dodatek ze skarbu krajowego do pensyi emerytalnej dla pozostałej po nim wdowy p. Jadwigi Sawczyńskiej	500	—	500
	326	P. Julii Szaszkiewicz wdowie po poecie ruskim Markianie Szaszkiewiczu dożywotnie stałe zaopatrzenie . .	300	—	300
	327	Pogorzelcom gminy Srogowa w powiecie sanockim, jednorazowo	—	150	150
	328	Pogorzelcom we wsi Bokowa w powiecie podhajeckim, jednorazowo	—	150	150
	329	Pogorzelcowi Janowi Passakas we wsi Cucyłowie w powiecie nadwórniańskim	—	60	60
	330	Felicyi Korosteńskiej, b. nauczycielce szkoły u PP. Klarysek w Starym Sączu, stały dar roczny z łaski .	80	—	80
	331	Czyrniańskiej Teofili, wdowie po kierowniku krajowej szkoły kołodziejskiej i bednarskiej w Kamionce strumiłowej, dar z łaski dożywotnio a ewentualnie do wyjścia za mąż .	400	—	400
	332	Petycye następujące: l. 1049 Anny Kowalskiej wdowy po Erazmie Felicyanie Kowalskim byłym dyetaryszu Wydziału krajowego: l. 1221 Aurelii Piotrowskiej wdowy po wygnańcu na Syberyę Rufinie Piotrowskim; l. 1296 Eufrozyny Nowakowskiej wdowy po Antonim Nowakowskim weteranie z 1831 r.; l. 1294 Albiny Stanisz wdowy po żołnierzu polskim; l. 188 Waleryi Matkowskiej; l. 196 Maryi Żychlińskiej wdowy po Franciszku Żychlińskim oficerze wojsk polskich z 1831 r. przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu, aby zbadawszy te petycye, załatwił je w miarę potrzeby i swego uznania, na co wyznacza się jednorazowo kwotę	—	300	300
	333	Na misye katolickie do rozporządzenia Wydziału krajowego .	—	3.000	3.000
	334	Walentemu Tarsińskiemu, za pomoc kancelaryjną w kuratoryi szkoły ogrodniczej w Tarnowie jednorazowo . .	—	100	100
		Suma rubryki XVII. .	57.380	146.379	203.759

Petycye następujące: l. 79 Pauliny Riedl wdowy po urzędniku państwa; l. 80 Leopoldyny Udryckiej wdowy po Kamilu Udryckim elewie katastralnym; l. 554 Anny Arendarczyk wdowy po Józefie Arendarczyku adjunkcie podatkowym; l. 699 ks. Wincentego Kinal proboszcza w Horożance jako egzekutora testamentu ś. p. ks. Karola Dulika proboszcza zmarłego w r. 1892 w Kossowie; l. 799 Antoniny Zachaczewskiej wdowy po adjunkcie powiatowym; l. 892 Fedorego Ferencza wysłużonego żołnierza c. k. wojsk; l. 1339 Władysława Kiełbusiewicza prowizyonowanego nadstrażnika skarbu odstępuje Sejm c. k. Rządowi do załatwienia.

Petycyę l. 826 gminy Wypyski w powiecie przemyskim o zasiłek dla spłacenia długu zaciągniętego na postawienie budynku szkolnego odstępuje Sejm do załatwienia Radzie szkolnej krajowej.

Nad petycyami l. 173, l. 177, l. 463, l. 700, l. 818, l. 820, l. 1217, l. 1274, l. 1341 przechodzi Sejm do porządku dziennego.

We Lwowie 9. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego
St. Badeni.

Sprawozdawca
Leon Chrzanowski.

Budżet krajowy na r. 1894.

Fundusz policyi krajowej.

(Sprawozdawca poseł Goldman.)

Właściwym celem tego funduszu jest założenie i utrzymanie domów przymusowej pracy i poprawy. Takie domy w Galicyi jeszcze nie istnieją, to też do r. 1890, dochody tego funduszu wpływały do funduszu krajowego. Od r. 1890 fundusz ten wypłaca koszta utrzymania w domach poprawy w innych prowincyach osób przynależnych do Galicyi. Z tego tytułu ponosił ten fundusz wydatki w latach: 1890 1.451 zł. w r. 1891 1.956 zł. w r. 1892 2.021 zł. Wydatki te z roku na rok się wzmagają i dla tego Wydział krajowy preliminuje z tego tytułu wydatek na r. 1894 w kwocie 2.800 zł.

Dochody oblicza Wydział krajowy odpowiednio do stanu efektów na ogólną kwotę 5.475 zł. Nadwyżka dochodów jaka się po zamknięciu rachunków okaże, wpłynie do funduszu krajowego.

Zgodnie z Wydziałem krajowym komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki funduszu policyi krajowej.

Rubr. I.	poz. 1.	utrzymanie więźniów w domach przymusowej pracy i poprawy.	2.800 zł.	
„ II.	„ 2.	rozmaite	5 „	2.805 zł.

Dochody funduszu policyi krajowej

„ I.		Odsetki od hipotekowanego kapitału i od efektów	5.475 „

Nadwyżka dochodów wpłynie do funduszu krajowego.

Lwów dnia 7. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Goldman.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na r. 1894.

Fundusze samoistne.

(Sprawozdawca poseł Goldman.)

Fundusz kultury krajowej.
Fundusz stanowy sierociński.
Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.
Fundusz pożyczki krajowej z r. 1873.

Dla tych czterech funduszów preliminuje Wydział krajowy kwoty wydatków, i dochodów, które albo wcale się nie różnią od uchwalonych kwot na r. 1893, albo nieznaczne wykazują różnice, a to głównie w dziale dochodów z powodu redukcyi procentów.

Zgodnie z Wydziałem krajowym komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Fundusz kultury krajowej.

Wydatki	3.448 zł.
Dochody	3.448 „

Fundusz stanowy sierociński.

Wydatki	1.692 „
Dochody	1.757 „

Nadwyżka dochodów użytą zostanie na pomnożenie majątku zarodowego.

Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Wydatki	1.093 zł.
Dochody	1.093 „

Fundusz pożyczki krajowej z r. 1873.

Wydatki	52.497 „
Dochody	1.800 „
niedobór	50.697 zł.

pokryty zostanie z funduszu krajowego.

Lwów dnia 7. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Goldman.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Budżet krajowy na r. 1901.

Prawdziwe zamolstwo.

(Sprawozdawca pani Ossolska.)

Prawdziwe kalosze krajowe.
Prawdziwe obcasy korkowe.
Prawdziwe ale-Swarcie dla osobnika.
Prawdziwe pończochy krajowe z r. 1874.

L. s. 1.495/94.

Aleg. 276.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego dotyczącem szkół niższych rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach, szkoły uprawy i wyprawy lnu w Gródku i założyć się mających niższych szkół rolniczych w Krośnie i Uhersku.

Wysoki Sejmie!

W sprawozdaniach o szkole dublańskiej i czernichowskiej wypowiedziała komisya gosp. kraj. życzenię, ażeby Wydział krajowy zbadał sprawę nadzoru wszystkich szkół rolniczych i przedłożył wnioski, dążące do uregulowania wzajemnego stosunku poszczególnych władz i wpływu ich na szkoły.

Myśl tę spowodowało spostrzeżenie, że jakkolwiek wszystkie czynniki działały w dobrej wierze i wyłącznie miały na celu dobro zakładów krajowych – przecież dążąc do tego celu odmiennemi drogami, znalazły się nieraz ze sobą w sprzeczności. Komisya więc pragnie uregulowania owych stosunków w taki sposób: ażeby władzę wykonawczą zabezpieczyć od niewłaściwej interwencyi ciał doradczych — i nawzajem zabezpieczyć organa doradcze od pomijania ich przez władzę wykonawczą. Że prawidłowy stosunek obu czynników przynosi korzyść zakładom krajowym, dowodzi tego pomyślny rozwój szkół niższych rolniczych, w których Wydział krajowy żadnej ważniejszej zmiany nie wprowadził bez poprzedniego naradzenia się z komisyą dla spraw rolniczych.

Ze sprawozdania Wydziału krajowego przekonuje się komisya gosp. kraj. z zadowoleniem że Wydział krajowy troskliwie opiekuje się niższemi szkołami rolniczemi i ciągle wprowadza ulepszenia tak w naukowym jak i administracyjnym kierunku.

Za jedno z najpraktyczniejszych zarządzeń Wydziału kraj. uważa komisya powoływanie wszystkich nauczycieli szkół niższych rolniczych do Lwowa, na doroczne wspólne konferencye. Podczas takich narad łatwo ocenić można zdolność nauczycieli i pojmowanie obowiązków, jakie

w szkole spełniać mają. Dobra też nadarza się wtedy sposobność prostowania błędnych lub niejasnych wyobrażeń o zadaniu szkoły i słusznych wymaganiach kraju. Komisya oczekiwa będzie ogłoszenia wyniku tegorocznej konferencyi, które Wydział krajowy zapowiada w swojem sprawozdaniu i dla tego ogranicza się tym razem na wyrażeniu uznania za tę pożyteczną myśl, którą — zdaniem komisyi — zastosowaćby należało do nauczycieli innych szkół krajowych.

Stwierdzając widoczny postęp w niższych szkołach rolniczych, komisya gosp kraj. czuje potrzebę zwrócenia uwagi Wys. Izby na konieczność wprowadzenia takich zmian i ulepszeń, które stanowczo podnieść muszą pożyteczność tych szkół dla kraju Wydział krajowy śledzi pilnie braki i błędy powierzonych mu zakładów i wspomina o nich w sprawozdaniu, jednak komisya uważa niektóre za tak ważne, że pragnęłaby przyspieszyć naprawienie ich w szkołach krajowych.

Głównym błędem organizacyi wszystkich niższych zakładów rolniczych, jest tak zwany normalny plan naukowy, wypracowany niepraktycznie i zatwierdzony przez c. k. Rząd, a przeto dotychczas obowiązujący. Plan ten nigdy ściśle wykonywanym nie był. Dyrekcye szkół czyniły w nim wyłomy a niestety każda zmieniała go w innym kierunku. Komisya gospodarstwa krajowego uznaje, że plan był zły, ale sądzi że należałoby jak najrychlej poczynić w nim rozumne i praktyczne zmiany — a po naprawieniu go w sposób legalny, przez naczelną władzę zabronić stanowczo Dyrekcyom dokonywania samowolnych zmian.

Pomijając mniejsze usterki, radzi komisya gosp kraj. zmienić plan naukowy w tym kierunku, ażeby wykłady nauk przyrodniczych, służące jedynie do zrozumienia wykładów rolnictwa i hodowli ukończone zostały w każdym razie przed rozpoczęciem wykładu nauk zawodowych Rozważyć też należy, czy nie byłoby praktyczniej zwłaszcza w szkołach jagielnickiej i kobiernickiej zaniechać osobnych wykładów chemiii, fizyki, geologii i t. p. a raczej zmieścić je w kilku lekcyach wstępnych przy nauce rolnictwa i hodowli.

W tej ważnej a pilnej sprawie komisya ma zaszczyt przedłożyć Wys. Sejmowi stosowną rezolucyę.

Ze sprawozdań poszczególnych Dyrekcyi przekonuje się komisya, że połowa uczniów wychodzi ze szkół niższych rolniczych z postępem tylko „dostatecznym“. Fakt ten nasuwa przypuszczenie, że muszą być przyjmowani uczniowie z umysłem słabo rozwiniętym lub tacy, którzy zbyt dawno opuścili szkołę ludową. Przypuszczenie to zupełnie usprawiedliwione, gdyż do szkoły rolniczej przyjmuje się chłopców w 17 roku życia, którzy mogli zapomnieć tego, czego uczyli się w szkole ludowej. Komisya tedy wyraża życzenie, ażeby Wydział krajowy polecił Dyrekcyom przyjmować przedewszystkiem takich kandydatów do szkół rolniczych, którzy wykażą się świadectwem z nauki na kursach dopełniających. W ogóle zaś, aby Dyrekcye staranniej wybierały z pomiędzy kandydatów najpojętniejszych i najlepiej przygotowanych chłopców.

Jeżeli zaś mimo starannego wyboru przekonają się po roku, że z jakichkolwiek powodów, uczeń nie potrafi należycie skorzystać z dłuższego pobytu w Zakładzie, winny Dyrekcye wydalić go ze szkoły. Zarządzenia takie uważa komisya za potrzebne dla tego, że kraj ma naufanie do wychowanków szkół niższych rolniczych, czego dowodem, że łatwo znajdują posady w gospodarstwach większych. Nie należałoby tedy narażać zdobytej już dobrej reputacyi tych szkół, ani czynić zawodu licznym chlebodawcom.

W roku ubiegłym opuścił służbę krajową w szkole rolniczej jeden nauczyciel fachowy i jeden instruktor — przyjmując korzystniejsze posady. Trudno zabronić człowiekowi mającemu rodzinę, aby nie starał się o lepsze wynagrodzenie za swoją pracę Ale obowiązkiem jest przezornej władzy przysposabiać odpowiednią ilość kandydatów, którzyby ustępujących mogli zaraz

zastąpić. Temu obowiązkowi czyni zadość Wydział krajowy, bo utrzymuje obecnie w wyższych zakładach naukowych za granicą dwóch stypendystów, którzy zobowiązali się przyjąć posady nauczycieli fachowych w niższych szkołach rolniczych. Ze względu na przyszłe ich stanowisko radzi komisya gospodarstwa krajowego, ażeby owi stypendyści wysłani byli na praktykę do najlepszych szkół niższych rolniczych zagranicznych np. do Rütti w Szwajcaryi; Następnie zaś odbyli praktykę nauczycielską przy jednej ze szkół krajowych. Podniesienie kwoty na stypendya dla kandydatów na nauczycieli szkół rolniczych uważa komisya za konieczne.

W celu wykształcenia dobrych instruktorów postanowił Wydział krajowy przyjmować najlepszych uczniów szkół niższych roln. na posady praktykantów czyli pomocników instruktorów w istniejących szkołach naszych. Myśl jest dobra i zasługuje na zatwierdzenie przez Wys. Izbę. Sądzi jednak komisya, że takich praktykantów wybieraćby należało przedewszystkiem z pomiędzy uczniów niższej szkoły Dublańskiej.

Za stabilizowaniem instruktorów — jak tego żąda Wydział krajowy — komisya oświadczyć się nie może. Sądzi bowiem, że instruktor, jako bezpośredni dozorca i niemal współpracownik uczniów, powinien z nimi mieszkać i jadać. Wprawdzie wskutek przyjęcia tej zasady zmieniać się może będą instruktorowie co lat kilka; uczniowie jednak nic na tej zmianie stracić nie powinni. Jeżeli zaś Wys. Sejm zatwierdzić raczy ustanowienie posad praktykantów, łatwo będzie Wydziałowi krajowemu znaleść instruktora na każde opróżnione miejsce.

Propozycyę Wydziału krajowego, ażeby Wys. Sejm wyznaczyć raczył rocznie po 120 zł. na pomoc kancelaryjną Dyrekcyi każdej szkoły, uznaje komisya za słuszną i poparcia godną. Powołując się na argumenta wyrażone w sprawozdaniu Wydziału krajowego, komisya gosp. krajowego nie wątpi, że ten skromny datek wypłacony będzie takiemu funkcyonaryuszowi szkoły rolniczej, który najodpowiedniejszym się okaże do pracy biurowej i najbardziej potrzebować będzie materyalnej pomocy.

Przechodząc do potrzeb każdej szkoły z osobna, uznaje komisya za konieczne: dokończenie reperacyi budynków szkolnych w Horodence wymagających kredytu do 800 zł

Natomiast uważa komisya kwotę 500 zł. na wybudowanie wzorowej suszarni liści tytoniowych za zbyt wysoką i redukuje ją do 150 zł. Ma to być suszarnia mała dla jednego lub dwóch plantatorów tytoniu, jako typ, wedle którego budować powinni włościanie suszarnie własne. Otóż komisya gosp. krajowego sądzi, że gdyby suszarnia w Horodence była za wielka lub kosztowna — przestałaby być wzorową.

W szkole jagielnickiej domaga się Wydział krajowy upoważnienia do budowy w r. 1895 nowego domu parterowego mieszczącego dwa pomieszkania, ażeby uzyskać tym sposobem w gmachu głównym miejsce na salę rekreacyjną i sprowadzić do szkoły nauczyciela elementarnych nauk, który mieszkać musi teraz w miasteczku (w lokalu najętym za 120 zł. rocznie).

Żądania te są słuszne, zwłaszcza że sala jadalna mieszcząca się w osobnym budynku obok kuchni nie może być użytą jako sala rekreakcyjna. Nauczyciel zaś nauk elementarnych powinien mieszkać w obrębie szkoły, bo ma obowiązek pomagać w nadzorowaniu uczniów a dziś spełniać tego nie może. W tej sprawie komisya gosp. krajowego ma zaszczyt zalecić Wys. Izbie wniosek Wydziału krajowego do przyjęcia.

W szkole Kobiernickiej potrzeba reperacyi budynków szkolnych do czego, w myśl kontraktu z właścicielem, kraj jako dzierżawca jest obowiązany. Z naprawą i odnowieniem dachów i podłóg zwlekać nie można, przeto komisya zgadza się na propozycyę Wydziału krajo-

wego wyrażone w budżecie szkoły. Co się tyczy funduszu na zakupno krów i buhaja w miejsce wysprzedanych sztuk, chorych na gruźlicę, wyraża komisya gosp. kraj. przekonanie, że dodatkowego kredytu w kwocie 1200 zł. uchwalać nie potrzeba. Fundusz uzyskany ze sprzedaży chorych krów wystarczy na zakupno nowych; o buhaja zaś udać się powinien Wydział krajowy do Towarzystwa rolniczego krakowskiego, które niewątpliwie ustanowi w Kobiernicach stacyę subwencyjną rasy Simenthal, potrzebną dla hodowców bydła w tamtej okolicy. W podobny sposób Towarzystwo gospodarskie oszczędziło funduszowi krajowemu wydatku na buhaja dla szkoły w Jagielnicy, ustanawiając tam stacyę subwencyjną.

Szkoła uprawy i wyprawy lnu istnieje wprawdzie w Gródku, ale rozwinąć się tam nie może, z powodu niekorzystnych miejscowych warunków. Wysoki Sejm postanowił już przeniesienie tej szkoły do Krosna od chwili, w której założoną tam będzie niższa szkoła rolnica. Należałoby tedy przyspieszyć wykonanie poprzednich uchwał Wysokiego Sejmu do czego właśnie w tym roku nadarza się sposobność.

Słusznie postąpił Wydział krajowy, że nie przyjął ofiarowanego w roku 1893 gruntu pod szkołę rolniczą w Krośnie, gdyż przekonał się, że wody Wisłoka często zalewają tę parcelę W ostatnich dniach jednak — już po wydrukowaniu sprawozdania Wydziału krajowego — dowiedziała się komisya gospodarstwa krajowego, że Rada gminna miasta Krosna zgadza się na wydzierżawienie krajowi części folwarku Suchodół, uznanego przez Wydział krajowy za odpowiedni dla szkoły. Stawia jednakże gmina warunek, aby decyzya Wydziału krajowego zapadła przed 1 lipca b. r. bo w tym dniu kończy się dotychczasowa dzierżawa folwarku Suchodół. Jeżeli tedy do powyższego terminu umowa zawarta nie będzie, miasto wydzierżawi cały folwark na dłuższy czas innemu dzierżawcy i sprawa znowu się odwlecze. Ażeby więc wykonanie uchwał Wysokiego sejmu ułatwić, potrzebie tamtejszej ludności rolniczej zadość uczynić a gminę miasta Krosna na szkodę nie narazić, trzeba — zdaniem komisyi — upoważnić Wydział krajowy do zawarcia umowy o dzierżawę potrzebnych dla przyszłej szkoły gruntów i budynków, będących własnością miasta Krosna. Dzierżawa powinna trwać przynajmniej przez 20 lat. W tym duchu komisya ma zaszczyt przedłożyć Wysokiej Izbie stosowny wniosek.

Sprawa założenia nowej szkoły rolniczej w Uhersku doznała zwłoki z powodu śmierci właściciela tego majątku. Komisya gospodarstwa krajowego wypowiada życzenie, aby Wydział krajowy sprawę tę stanowczo w tym roku załatwił, bądź przez zawarcie korzystnego układu z obecnym właścicielem Uherska, bądź przez wyszukanie innego dla szkoły miejsca w okolicy Stryja. Idzie bowiem o to, ażeby nie stracić tych ofiar, które stryjska Rada powiatowa przyszłej szkole krajowej przyszekła. Komisya nie wątpi, że Wydział krajowy przedstawi na najbliższej sesyi sejmowej dostatecznie przygotowany projekt założenie niższej szkoły rolniczej w okolicy Stryja i tym sposobem uczyni zadość woli Wys. Sejmu wyrażonej uchwałą z r. 1892

Na podstawie powyższego sprawozdania komisya gosp. krajowego wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych niższych szkołach rolniczych w Horodence, Jagielnicy i Kobiernicach, o szkole uprawy i wyprawy lnu w Gródku, tudzież o sprawie założenia nowych szkół rolniczych niższych w Krośnie i Uhersku.

2. Sejm zatwierdza zarządzenie Wydziału krajowego co do przyjmowania praktykantów, kształcących się na instruktorów przy szkołach niższych rolniczych i wstawia dla nich po 150 zł. do budżetów każdej z tych szkół w rubrykę „utrzymanie uczniów".

3. Sejm uznaje potrzebę udzielenia kierownikom krajowych niższych szkół rolniczych pomocy kancelaryjnej i wstawia na ten cel do budżetów szkolnych po 120 zł. w rubrykę „koszta zarządu".

4. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby poczynił odpowiednie przygotowania do rozszerzenia budynków szkolnych w Jagielnicy w roku 1895, kosztem nie przekraczającym kwoty 9000 zł. — i postarał się, ażeby c. k. Rząd przyczynił się połową potrzebnych do tej budowy kosztów.

5. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zawarcia umowy z gminą miasta Krosna o dzierżawę gruntów i budynków potrzebnych dla przyszłej szkoły niższej rolniczej w połączeniu ze szkołą uprawy i wyprawy lnu w Krośnie.

6. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby plan naukowy dla szkół niższych rolniczych poprawił i najbliższej sesyi sejmowej do zatwierdzenia przedłożył.

Lwów dnia 10 lutego 1894.

Przewodniczący:
Polanowski.

Sprawozdawca:
Tadeusz Langie.

L. s. 1.434/94.

Alleg. 223.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego o krajowej szkole średniej gospodarstwa lasowego we Lwowie za rok 1893.

Wysoki Sejmie!

Przekonała się komisya gospodarstwa krajowego z sprawozdania Wydziału krajowego i z sprawozdania Dyrekcyi szkoły lasowej, o pewnym postępie w tejże szkole, który to postęp zawdzięczyć należy usiłowaniom grona nauczycieli oraz zmianom, które wprowadzone zostały w ostatnich czasach z inicyatywy Wysokiego Sejmu, a polegają na wprowadzeniu trzyletniego kursu nauk oraz na nadaniu coraz więcej praktycznego kierunku wykładom.

Żywotną sprawą dla tego Zakładu jest domaganie się u Rządu, aby uczniowie, którzy ukończyli z dobrym postępem krajową szkołę gospodarstwa lasowego byli przyjmowani na leśniczych (zwanych Forstwart) w lasach rządowych.

Oprócz tego należałoby, aby Wydział krajowy rozpoczął rokowania z Rządem w celu otrzymania zapewnienia dla uczniów szkoły lasowej posad w służbie technicznej przy Dyrekcyi państwowej dóbr i lasów. bez obowiązku odbywania studyów w głównej szkole ziemiańskiej w Wiedniu (Hochschule für Bodencultur). To ostatnie ułatwienie tyczyłoby się głównie uczniów wstępujących do szkoły lasowej po zdaniu egzaminu dojrzałości w gimnazyum lub szkole realnej.

Rokowania te mogłyby się odbywać na podstawie zmiany w pewnych kierunkach planu naukowego szkoły, utrzymując jej cechę średniej szkoły lasowej. Uczniowie maturzyści kończący z dobrym postępem szkołę lasową powinni być w stanie w dwóch latach, pomimo pełnienia służby, zdać wyższy egzamin państwowy, czyniąc tym sposobem zadość wymaganiom Rządu.

Uważając tę sprawę za bardzo ważną i mogącą skutecznie wpłynąć na przyszły rozwój szkoły, komisya gospodarstwa krajowego w wnioskach swych na końcu niniejszego sprawozdania powtórnie i z pewnym naciskiem da wyraz swym przekonaniom umieszczając stosowną rezolucyę.

Ponieważ przed niedawnym czasem dwaj członkowie kuratoryi szkoły złożyli swe mandaty koniecznem jest przeto aby w interesie szkoły, Wydział krajowy zechciał się zająć jak najrychlej zamianowaniem nowych dwóch członków.

Na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. listopada 1890 r. powinno grono nauczycieli szkoły składać się z trzech profesorów i dwóch adjunktów, tymczasem od czasu ustąpienia z dyrekcyi p. Strzeleckiego, jest w szkole tylko dwóch profesorów (jeden z nich dyrektor) i dwóch adjunktów, dla dobra szkoły więc uzupełnionem winno być grono nauczycieli, a w tym celu należy by Wydział krajowy w porozumieniu z kuratoryą zajął się jak najrychlej rozpisaniem konkursu na posadę trzeciego fachowego profesora.

Tu nasuwa się jeszcze uwaga, że należy unikać używania do wykładów w szkole tych, którzy stanowskiem swem urzędowem w Wydziale krajowym, w biurze stojącem po nad tą szkołą, mogą z tego powodu znaleść się w pewnej sprzeczności z władzą szkolną lub administracyjną.

Dotychczasowy plan nauk jest zbyt ogólnym i niedostatecznym, niedającym wreszcie dokładnego poglądu na tok i rozciągłość nauki, dlatego komisya gospodarstwa krajowego uznaje potrzebę nowego szczegółowego planu nauk, który winien być z polecenia Wydziału krajowego, dokładnie przez profesorów szkoły wypracowanym. Z tą sprawą w ścisłym związku są jeszcze dwie inne, a mianowicie sprawa regulaminu szkoły i sprawa podręczników; regulamin w szkole jest koniecznym i powinien być uczniom jak najrychlej ogłoszonym, a wydanie podręczników uważa komisya gospodarstwa krajowego za niezbędny warunek ułatwienia wykładów tak dla profesorów jak i dla uczniów, oraz dla osiągnięcia pewnej jednolitości w wykładach.

Dotychczas co roku w swych sprawozdaniach szczególny nacisk kładła komisya gospodarstwa krajowego na praktyczne kształcenie uczniów za pomocą częstych wycieczek do lasów w okolicy Lwowa się znajdujących, na ten cel Wysoki Sejm uchwalił 800 zł. w roku zeszłym, a ponieważ w tym roku wzrosła liczba uczniów o dziesięciu, okazuje się potrzeba podwyższenia tej kwoty o 200 zł. i wstawienie na ten cel do budżetu sumy 1.000 zł. zamiast dotychczasowej wynoszącej 800 zł.

Na padstawie sprawozdania Wydziału krajowego o szkole średniej gospodarstwa lasowego i na podstawie powyższych uwag, komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego o szkole średniej gospodarstwa lasowego we Lwowie Sejm przyjmuje do wiadomości.
2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu przeprowadzenie rokowań z c. k. Rządem mające na celu, zapewnienie uczniom wychodzącym z szkoły lasowej prawa objęcia miejsc w służbie rządowej.
3. Sumę przeznaczoną na praktyczne kształcenie uczniów za pomocą wycieczek do lasów podnosi się z dotychczasowych 800 zł. do 1000 zł. wstawiając tę ostatnią kwotę do budżetu na rok 1894.

Lwów.dnia 10. lutego 1894.

Przewodniczący:
J. Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Zamojski w. r.

L. s. 1.513/94.

Alegat. 2[illegible].

Sprawozdanie

komisyi przemysłowej sejmowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego i komisyi krajowej dla spraw przemysłowych z ich czynności w zakresie szkół fachowo przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych.

Wysoki Sejmie!

Przekazane przez Wysoką Izbę sprawozdanie Wydziału krajowego z jego czynności w zakresie przemysłu i dołączoną do tego sprawozdania relacyę komisyi krajowej dla spraw przemysłowych z jej czynności od 1. września 1892. roku do końca listopada 1893. roku, roztrząsnęła komisya przemysłowa sejmowa, a uwagi swoje i wnioski przedstawia Wysokiemu Sejmowi w trzech oddzielnych sprawozdaniach. W sprawozdaniu niniejszem przedkłada swoje uwagi i wnioski co do czynności Wydziału krajowego i komisyi krajowej w celu utrzymania i rozwoju szkół fachowo przemysłowych i warsztatów instrukuyjnych.

Ponieważ szczegółowe preliminarze dochodów i wydatków na rok 1894. szkół fachowo przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych, dołączone do sprawozdania komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, roztrząsła komisya budżetowa, a jej uwagi i wnioski co do zasiłków z skarbu krajowego na utrzymanie tych szkół i warsztatów, miałem zaszczyt przedłożyć Wysokiej Izbie jako jej sprawozdawca, przeto przedmiot ten nie wchodzi w zakres niniejszego sprawozdania.

Z końcem roku 1892. było w kraju naszym 28 szkół fachowo przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych, wliczając w to już praktyczną krajową szkołę sukiennictwa, raczej warsztat instrukcyjny sukienniczy w Rakszawie, oraz instrukcyjny warsztat kowalstwa w Sułkowicach, który ma być utrzymywany kosztem skarbu państwa, dla których już dawniej rozpoczęto stawiać budynki. Z końcem roku 1893. było otwartych 32 szkół fachowo przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych. Albowiem w ciągu r. 1893. nietylko ukończono postawienie budynków i wewnętrzne urządzenie instrukcyjnego warsztatu sukiennictwa w Rakszawie, dla którego w r. b. jeszcze urządzoną będzie farbiarnia, oraz zbudowano kosztem kraju budynki dla instrukcyjnego warsztatu kowalstwa w Sułkowicach, ale nadto powstały cztery nowe warsztaty instrukcyjne, mianowicie: tkacki w Gorlicach, szewski w Witkowie w powiecie kamioneckim, koszykarski w Dżurowie w powiecie śniatyńskim i powroźniczy w Radymnie. Urządzając nowe szkoły fachowo przemysłowe

i warsztaty instrukcyjne, wydała dla kilku z nich komisya przemysłowa statuta i przepisy organizacyjne. Starała się także komisya przemysłowa krajowa zorganizawać zarządy lub kuratorye nadzorcze dla wielu szkół przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych, lecz nie znajdujemy w sprawozdaniu komisyi wiadomości, że taki nadzorczy zarząd utworzony został dla instrukcyjnego warsztatu sukiennictwa w Rakszawie. W roku zeszłym ukończono także przeważnie kosztem kraju, obszerny budynek dla szkoły ślusarstwa w Świątnikach, w którym w r. b. umieszczoną będzie ta szkoła. Dla pomieszczenia instrukcyjnego warsztatu kołodziejstwa w Grzymałowie, dokąd przeniesiony został z Toustego i czasowo umieszczony w najętym budynku, stawiany jest kosztem kraju i powiatu nowy budynek dla pomieszczenia warsztatu oraz kuźnia i szopa na materyały. Piękny przykład energii i ofiarności miejscowych czynników w celu postawienia budynków odpowiednich na pomieszczenie warsztatów instrukcyjnych, dało Towarzystwo powroźnicze w Radymnie i gmina Rychwałd. — Spełniła także komisya przemysłowa krajowa i jej członek p. Nawratil, najważniejszą czynność, dając kilku instrukcyjnym warsztatom fachowo wykształconych kierowników i instruktorów, jak n. p. dla szkoły sukiennictwa w Rakszawie, dla warsztatu instrukcyjnego powroźnictwa w Radymnie, dla instrukcyjnego warsztatu szewskiego w Witkowie, dla szkółki koszykarskiej Dżurowie, oraz nauczycielkę wykształconą fachowo dla nauki hafciarstwa, w celu poparcia przemysłu hafciarskiego w Makowie.

Co do liczby uczniów uczęszczających na praktyczną naukę do fachowych szkół przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych, podano w sprawozdaniu komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, wykaz przedstawiający frekwencyę uczniów do każdej z tych szkół w roku 1892/3. Z wykazu tego widzimy, że jakkolwiek liczba uczniów nieco się zwiększyła, jednak w niektórych szkołach jest bardzo mało uczniów. I tak: na trzech kursach instrukcyjnego warsztatu garncarstwa w Toustem jest tylko 11 uczniów, w warsztacie wyrobów drewnianych w Kołomyi 9, w warsztacie instrukcyjnym tkackim w Błażowej na trzech kursach jest tylko uczniów 16.

Największa liczba uczennic, bo 181 uczy się robót kobiecych na oddziale nauki tych robót przy szkole wydziałowej żeńskiej w Krakowie. Do szkoły wyrobów drewnianych w Zakopanem uczęszcza 123 uczniów. Do szkoły robót kobiecych utrzymywanej przez Towarzystwo pracy kobiet we Lwowie 89 uczenic. We wszystkich szkołach fachowo-przemysłowych i warsztatach instrukcyjnych, które były otwarte w roku szkolnym 1892/3 pobierało naukę w jedenastu gałęziach rękodzielnictwa 1179 uczniów i uczennic, z których 1066 uczęszczało do tych szkół jako uczniowie zwyczajni a 113 jako uczniowie nadzwyczajni.

W roku ubiegłym i bieżącym przedsięwzięto przygotowania w celu założenia lub urządzenia jeszcze trzech nowych warsztatów instrukcyjnych, mianowicie: instrukcyjnego warsztatu kowalstwa i ślusarstwa maszynowego w Tarnopolu, instrukcyjnego warsztatu tkackiego w Komarnie, instrukcyjnego warsztatu i szkoły wyrobów z drzewa w Kołomyi.

Jeszcze 26. lipca 1891 r. komisya krajowa dla spraw przemysłowych powzięła uchwałę, aby starać się o założenie w Tarnopolu instrukcyjnego warsztatu kowalstwa i ślusarstwa maszynowego, bardzo potrzebnego dla wykształcenia rękodzielników, którzyby wyrabiali narzędzia rolnicze, umieli naprawiać maszyny rolnicze, jako to młocarnie, żniwiarki, sieczkarnie bardzo potrzebne w rolniczych powiatach wschodniej części kraju, oddalonej od fabryk tych narzędzi i maszyn. C. k. Rząd, który wydatkami z skarbu państwa przy pomocy zasiłków z skarbu krajowego utrzymuje w zachodniej części kraju fachową szkołę wyrobów drewnianych w Zakopanem, szkołę ślusarstwa w Świątnikach i instrukcyjny warsztat kowalstwa w Sułkowicach, uczuł już obowiązek założenia i utrzymywania także w wschodniej części kraju instrukcyjnego warsztatu wyrobów drewnianych w Kołomyi; a gdy posłowie polscy, w Radzie państwa zasiadający, powołując się na wspomnianą wyżej

uchwałę komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, domagali się od Rządu założenia w Tarnopolu instrukcyjnego warsztatu kowalstwa i ślusarstwa maszynowego, reprezentanci Rządu wyrazili gotowość przedłożenia Radzie państwa wniosków o wyznaczenie wydatków na utrzymanie tego zakładu, jak tylko Rząd otrzyma wezwanie o to od Wydziału krajowego. Wskutek wniosku komisyi przemysłowej sejmowej, przedłożonego Sejmowi na sesyi wiosennej w końcu marca 1892 r., Wysoki Sejm w dniu 5. kwietnia 1892 r. powziął uchwałę następującą: „Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby rozpoczął rokowania z c. k. Rządem o założenie w Tarnopolu instrukcyjnego warsztatu kowalstwa i ślusarstwa maszynowego, utrzymywanego kosztem skarbu państwa z pomocą zasiłków dawanych z skarbu krajowego i od innych czynników krajowych. Równocześnie poleca Sejm Wydziałowi krajowemu, aby rokował z Radami powiatów przyległych Tarnopolowi i z Radą gminną Tarnopola o zobowiązanie się do dawania zasiłków dla założenia i utrzymywania wzorowego warsztatu kowalstwa i ślusarstwa maszynowego, w razie, gdyby zakład taki Rząd założył i utrzymywał w Tarnopolu kosztem po części skarbu państwa".

W rok po zapadnieniu tej uchwały, w ciągu lata 1893, rozpoczęto przygotowawcze kroki do jej spełnienia. Komisya krajowa dla spraw przemysłowych zakreśliła program urządzenia tego instrukcyjnego warsztatu ślusarstwa maszynowego, a delegat komisyi zawezwał Rady powiatowe tarnopolską, trembowelską i skałacką, oraz reprezentantów miasta Tarnopola, aby złożyły deklaracye, jakimi zasiłkami rocznymi zechcą się przyczyniać do założenia i utrzymywania tego warsztatu. Dotychczas zobowiązały się dawać roczne zasiłki na ten cel: Rada powiatowa skałacka 200 zł., Rada powiatowa tarnopolska 150 zł. W sprawozdaniu komisyi krajowej dla spraw przemysłowych jest wzmianka, że wejdzie wkrótce w porozumienie z Rządem o założenie tej szkoły. Przeto jest uzasadniona nadzieja, że za lat parę ten warsztat instrukcyjny kowalstwa i ślusarstwa maszynowego w Tarnopolu otwartym zostanie.

Natomiast raźniej postępują czynności przygotowawcze do założenia w Komarnie instrukcyjnego warsztatu tkactwa, o którego założenie upraszało tameczne Towarzystwo tkaczy; bo gdy hr. Karol Lanckoroński zaofiarował dostarczyć część materyałów na budynek dla pomieszczenia tego warsztatu, Wydział krajowy w projekcie budżetu wydatków na r. b. wniósł o wyznaczenie 2.000 zł. na postawienie tego budynku, nie przedkładając jednak kosztorysu, wykazującego, czy ta kwota na ten cel wystarczy. Komisya budżetowa nie chcąc wstrzymywać przygotowań do urządzenia tego warsztatu tak bardzo użytecznego dla tamecznej ludności, zapewniona oświadczeniem szanownago członka Wydziału krajowego, iż inżynier wyprawiony do Komarna obliczył, że kwota 2.000 zł. będzie dostateczną na postawienie budynku, jeśli hr. Lanckoroński dostarczy materyałów budowlanych — wniosła, aby Wysoki Sejm wyznaczył do rozporządzenia Wydziału krajowego 2.000 zł. jako wydatek nadzwyczajny na postawienie wspomnianego budynku w Komarnie, pod warunkiem, jeśli przyrzeczenie co do dostarczenia materyałów będzie spełnione i jeśli Rada powiatowa i gmina złożą deklaracye co do dostarczania rocznie choć szczupłych kwot na utrzymanie tego warsztatu.

Instrukcyjny warsztat wyrobów z drzewa w Kołomyi, który ma być utrzymye wany kosztem skarbu państwa, nie został jeszcze ostatecznie urządzony, lecz jest nadzieja, że urządzenie jego wkrótce się ukończy.

Komisya przemysłowa sejmowa w sprawozdaniu swojem przedłożonem Wysokiemu Sejmowi 30. marca 1892 r uczyniła uwagę, aby Wydział krajowy lub komisya krajowa dla spraw przemysłowych zbadały, czy spółki rękodzielników, które i dostarczają szkołom fachowym i warsztatom instrukcyjnym materyałów surowych, jak n. p. przędzy i wełny, a następnie trudnią się sprzedażą wyrobów tych warsztatów i sprzedają je wyłącznie na własną korzyść, powinny oddawać na dochód warsztatu jakiś procent z sumy zyskanej z tej

sprzedaży jego wyrobów. Gdyż byłoby słuszną rzeczą, aby spółka, po pokryciu swych wydatków za materyał surowy, dostarczany warsztatowi instrukcyjnemu, resztą pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży wyrobów warsztatu, dzieliła w ten sposób, iż część brała na własny zysk, a pewien procent oddawała na dochód warsztatu, który to procent byłby ekwiwalentem za zużycie maszyn warsztatowych i służył także do wynagrodzenia choćby skromnego uczniów za robotę w wyższym oddziale tychże warsztatów. W sprawozdaniu komisyi krajowej dla spraw przemysłowych nie ma żadnej wzmianki, czy komisya ta zajęła się zbadaniem tej sprawy. Budżety dochodów na rok 1894 warsztatów tkackich i warsztatu instrukcyjnego sukienniczego w Rakszawie wykazują, że spółki tkackie i handlowe Towarzystwo, dostarczające materyału surowego tym warsztatom sprzedają ich wyroby na własny zysk, nie oddając żadnej części kwoty uzyskanej ze sprzedaży tych wyrobów, na dochód szkoły lub warsztatu. Dlatego komisya przemysłowa sejmowa przedkłada odpowiedni wniosek przy końcu sprawozdania niniejszego.

Komisya przemysłowa sejmowa podzielając w zupełności powody przedstawione w sprawozdaniu Wydziału krajowego, a szczegółowiej jeszcze w sprawozdaniu komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, aby gminie Rychwałd, która pomimo szczupłości swoich zasobów, postawiła budynek dla pomieszczenia instrukcyjnego warsztatu tkackiego za sumę 4.240 zł., a także budynek dla swojej szkoły ludowej wydatkiem 4.000 zł. i w tym celu zaciągnęła pożyczki, które spłacić jest jej teraz trudno — zgadza się z wnioskiem Wydziału krajowego, aby gminie tej wyznaczyć z skarbu krajowego zasiłek w kwocie 2.000 zł. wypłacany w czterech rocznych ratach po 500 zł. począwszy od r. 1895.

Zgadza się także komisya przemysłowa z wnioskami Wydziału krajowego: 1) co do podwyższenia płacy rocznej kierownikowi krajowej szkoły garncarskiej w Kołomyi, p. Aleksandrowi Klimaszewskiemu na 1.500 zł. rocznie; 2) co do stabilizowania Józefa Łagosza instruktora szkoły tkackiej w Krośnie, przyznania mu prawa do emerytury i wymierzania mu pięcioleci przy zastosowaniu uchwały sejmowej z dnia 3. stycznia 1894 r. Zgadza się także z wnioskami Wydziału krajowego co do udzielenia *veniam aetatis* Janowi Sandejskiemu instruktorowi w krajowym warsztacie instrukcyjnym tkackim w Korczynie, stabilizowania go na tej posadzie, przyznania mu prawa do emerytury i do pięcioleci. Zgadza się wreszcie komisya z wnioskiem Wydziału krajowego co do przyznania p. Teofili Czyrniańskiej wdowie po Maksymilianie Czyrniańskim, kierowniku szkoły bednarsko-kołodziejskiej w Kamionce, daru z łaski rocznie 400 zł. aż do czasu wyjścia jej zamąż. Powody na których Wydział krajowy oparł te wnioski, są szczegółowo przytoczone w sprawozdaniu jego i w sprawozdaniu komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, więc ich nie powtarzamy tutaj. Wnioski co do dodania pomocnika dyrektorowi keramicznej stacyi doświadczalnej z płacą 960 zł. rocznie, i co do przyznania rocznego stałego zasiłku 250 zł. Stowarzyszeniu pracy kobiet w Kołomyi przedłożyła już Wys. Sejmowi komisya budżetowa.

Na podstawie niniejszego sprawozdania komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności jego w zakresie szkół fachowo-przemysłowych i warsztatów instrukcyjnych.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby za pośrednictwem komisyi krajowej dla spraw przemysłowych zbadał, czy spółki rękodzielników i Towarzystwa handlowe, które dostarczają materyału surowego szkołom fachowo-przemysłowym i warsztatom instrukcyjnym a wyroby tych szkół i warsztatów sprzedają na własną korzyść, mogą i powinny z sumy uzyskanej ze sprzedaży wyrobów szkoły i warsztatów, oddawać pewien procent na dochód szkoły lub warsztatów, który to procent byłby ekwiwalentem za zużycie maszyn

i służył także na skromne wynagrodzenie uczniów pracujących w wyższych oddziałach tychże warsztatów i na prowizyę dla przodowników.

III. Sejm wyznacza 2.000 zł. na bezzwrotny zasiłek dla gminy Rychwałd w celu ułatwienia tej gminie spłaty pożyczki zaciągniętej dla postawieniu budynku dla szkoły tkackiej tamże. Kwota ta ma być wypłacana gminie Rychwałd w czterech równych ratach po 500 zł. rocznie począwszy od r. 1895.

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby stabilizował Józefa Lagosza, instruktora szkoły tkackiej w Krośnie na posadzie instruktora kraj. szkoły zawodowej dla nauki tkactwa w Krośnie, nadanej mu dekretem z dnia 21. stycznia 1887. do Nr. 4.741., oraz aby mu przyznał prawo do emerytury na równi z innymi stabilizowanymi urzędnikami krajowymi wymienionymi w §. 12. ust. 2. lit. b. statutu emerytalnego, uchwalonego przez Wys. Sejm 21. stycznia 1889., tudzież z zastosowaniem uchwały Sejmowej z dnia 3. stycznia 1874. i pod warunkami tą uchwałą określonymi wymierzał p. Józefowi Lagaszowi trzy pięciolecia po 80 zł., w miarę ukończenia 5, 10 i 15 lat służby, pełnionej na posadzie instruktora kraj. szkoły zawodowej dla nauki tkackiej w Krośnie. Służba policzalna do emerytury poczyna się liczyć od dnia 1. lutego 1887. roku, do kwinkweniów zaś od 1. kwietnia 1892. roku.

V. 1. Sejm udziela Janowi Standejskiemu instruktorowi w krajowym naukowym warsztacie tkackim w Korczynie veniam aetatis;

2. Sejm poleca Wydziałowi kraj., aby stabilizował Jana Standejskiego na posadzie instruktora szkoły zawodowej dla nauki tkactwaw Korczynie nadanej mu dekretem Wydziału krajowego z dnia 25. marca 1887., L. W.13.135/87., oraz aby mu przyznał prawo do emerytury na równi z innymi stabilizowanymi urzędnikami krajowymi wymienionymi w §. 12. ust. 2. lit. b. statutu emerytalnego, uchwalonego przez Wys. Sejm 21. stycznia 1889., tudzież z zastosowaniem uchwały Sejmowej z dnia 3. stycznia 1874. i pod warunkami tą uchwałą określonymi wymierzał p. Janowi Standejskiemu trzy pięciolecia po 80 zł., w miarę ukończenia 5. 10 i 15 lat służby, pełnionej na posadzie instruktora kraj szkoły zawodowego dla nauki tkackiej w Korczynie. Służba policzalna do emerytury poczyna się liczyć od dnia 25. marca 1887. r. do kwinkweniów zaś od 1. stycznia 1889.

We Lwowie dnia 12. stycznia 1894.

Zastępca przewodniczącego:
Weigel.

Sprawozdawca:
Leon Chrzanowski.

Z drukarni Pillera i Spółki.

L. s. 1.542/94.

Aleg. 235.

Sprawozdanie

komisyi solnej w sprawie sprzedaży soli warzonki w zarządzie kraju.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego o wykonaniu uchwał Wysokiego Sejmu w sprawie objęcia sprzedaży soli warzonki w zarząd kraju (l. s. 5.192/94), kończy się dwoma wnioskami następującej osnowy:

„1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o wykonaniu uchwał Sejmu w sprawie objęcia sprzedaży soli warzonki w zarząd kraju.

„2) Sejm wzywa c. k. Rząd, aby taryfy dla przewozu soli na kolejach żelaznych znacznie obniżył, a przynajmniej o tyle, by dla półwagonowych przesyłek soli przyjętą była taka sama podstawa obliczania frachtu, jak dla całowagonowych".

Komisya solna jednomyślnie zgodziła się z oboma temi wnioskami.

Lecz nader ożywione rozprawy wywołały w łonie komisyi zawarte w sprawozdaniu Wydziału krajowego uwagi, objaśniające przebieg czynności przygotowawczych do objęcia sprzedaży soli warzonki w zarząd kraju, tudzież dotychczasowe wyniki wprowadzonej w życie od połowy lipca r. z. organizacyi.

Zgodnie z opinią, wypowiedzianą w sprawozdaniu Wydziału krajowego uznała komisya, iż „kwestya wyczerpywania kontyngentu, Wydziałowi krajowemu wyznaczonego, jest kwestyą dla ustalenia obniżonej przez organizacyę krajową ceny soli najżywotniejszą".

Około tego pytania toczyła się też niemal wyłącznie dyskusya w łonie komisyi solnej.

Mianowicie stwierdza sprawozdanie Wydziału krajowego, że gdy z przeznaczonego mu rocznego kontyngentu w ilości 420.000 centnarów metrycznych, wypada przeciętnie na miesiąc 35 000 ctr. to, ażeby kontyngent wyczerpać, powinne były zastępstwa Wydziału krajowego pobrać w przeciągu pierwszych 5½ miesiąca od chwili wprowadzenia w życie nowej organizacyi pod zarządem kraju 192.500 ctr. metr., pobrały zaś 106.201 ctr., t. j. tylko 55·17%, a więc bardzo mało nad połowę kontyngentu.

Wynik ten nazywa słusznie Wydział krajowy „stanowczo niepomyślnym". Stając przeto na stanowisku zapatrywań Wydziału krajowego, komisya uważała za zadanie swoje, głównie i przedewszystkiem wziąć pod rozbiór pytanie, co należałoby przedsięwziąć, ażeby doprowadzić krajową organizacyę sprzedaży soli do dokładniejszego wyczerpywania wyznaczonego przez c. k. rząd kontyngentu?

I pod tym względem ujawniła się w toku dyskusyi pewna różnica poglądów pomiędzy komisyą a zdaniem Wydziału krajowego, wypowiedzianem w jego sprawozdaniu drukowanem, i bronionem osobiście przez członków jego, którzy osobiście wraz z kierownikiem biura sprzedaży soli przy Wydziale krajowym w naradach komisyi udział wziąć raczyli.

Mianowicie wskazuje Wydział krajowy polepszenie zarobku zastępców swoich do sprzedaży soli przez podwyższenie im prowizyi jako najdzielniejszy środek, który doprowadzić powinien do wyczerpywania kontyngentu.

Komisya nie mogła powziąć przekonania, jakoby ten środek, wskazany w sprawozdaniu Wydziału krajowego — jakkolwiek jego wartości nie zapoznaje, mógł sam przez się przyczynić się dość skutecznie do ożywienia ruchu w zastępstwach lokalnych Wydziału krajowego.

Komisya mniema, iż sprzedaż soli, jako interes kupiecki, powinien być koniecznie zastosowany do warunków rzeczywistych, do stosunków miejscowych — gdyż w przeciwnym razie konkurencya prywatna, stojąca po za zakresem wpływu Wydziału krajowego, będzie wyzyskiwała na swoją korzyść wszystkie te okoliczności, które jej ułatwić mogą sprzedaż, gdy zastępcy Wydziału krajowego — jak to dotychczas we wielu wypadkach dzieje się, ograniczeni ogólnemi przepisami Wydziału krajowego mają w obec konkurencyi związane ręce.

Wiele Wydziałów powiatowych zajmowało się dawniej opieką nad drobiazgową sprzedażą soli; niektóre z nich osiągały w tym kierunku wcale pomyślne rezultaty. Przeto zdaniem komisyi, dla sprawy obniżenia cen soli — co stanowi cel główny akcyi kraju w tym zakresie, byłoby pożądanem, ażeby Wydział krajowy w szerszej mierze niż dotychczas korzystał z tych środków i wpływów lokalnych, jakiemi Wydziały powiatowe posługiwać się mogą, ażeby sól dostarczana z ramienia i pod kontrolą Wydziału krajowego, sprzedawaną była nietylko w głównych składach, ale w każdej wsi.

We wciągnięciu do akcyi stojących teraz nielicznemi wyjątkami na uboczu, Reprezentacyj powiatowych, widzi komisya drogę właściwą ku temu, aby sprzedaż soli rozkrzewiła się silnie czego też naturalnym wynikiem musiałoby być dokładne wyczerpanie kontyngentu.

Komisya nie myśli wcale o tem, ażeby Wydziałowi krajowemu narzuconym być miał ten sposób postępowania obowiązkowo. Właśnie, opierając się na zasadzie, że ustrój sprzedaży soli w każdej okolicy powinien być zastosowany do miejscowych warunków, nie chciałaby komisya naruszać istniejącego ustroju w tych powiatach, gdzie on funkcyonuje prawidłowo, i z pożytkiem dla sprawy o którą chodzi. Komisya wnosi tylko, ażeby Wydział krajowy zażądał od Wydziałów powiatowych sprawozdań o dotychczasowych doświadczeniach w handlu solą, pozostawiając zresztą Wydziałowi krajowemu pełną swobodę korzystania z zebranych w ten sposób informacyj — byle tylko w dalszej organizacyi uwzględnione zostały „miejscowe potrzeby“. Zmiany w dotychczasowym ustroju sprzedaży soli po powiatach zaszłyby więc tylko tam, gdzie sam Wydział krajowy uznałby je za wskazane — a gdzie sprzedaż idzie dobrze, reforma byłaby zbyteczną, i pozostałby stan teraźniejszy.

To jest główna myśl przewodnia wniosków większości Komisyi solnej.

Podniesiono przeciwko tej myśli zasadniczej zarzut, że gdy obok powiatów, w których będą istniały tylko zastępstwa bezpośrednio od Wydziału krajowego zawisłe będą znów inne powiaty w których Wydziały powiatowe własne urządzenia zaprowadzą, powstanie szkodliwa dwoistość. Komisya obaw tych niepodziela, gdyż ostatecznie, zwierzchniczy zarząd i kontrola ze strony Wydziału krajowego pozostałyby w każdym razie przy Wydziale krajowym, i urządzenia Wydziałów powiatowych stosując się racyonalnie do miejscowych potrzeb, zasadniczo musiałyby tak co do wysokości ceny sprzedaży soli (o co głównie chodzi) jak i w innych najważniejszych okolicznościach stosować się do norm ogólnych w uchwałach sejmowych i w rozporządzeniach Wydziału krajowego ustanowionych.

Drugą sprawą, co do której objawiła się różnica pomiędzy zapatrywaniami Komisyi i reprezentantów Wydziału krajowego, a nawet i w łonie samejże komisyi, jest kwestya dowozu soli z żup, do miejsc sprzedaży.

Komisya mniema, że byle zapewniony był cel główny całej organizacyi, t. j. sprzedaż soli w drobiazgowym handlu konsumentom po cenach możliwie najniższych, przez Wydział krajowy ustanowionych, to Wydział krajowy mógłby już być zwolnionym od troski o dowóz soli z salin do miejsc sprzedaży — i że zwolnienie transportów soli od przymusu korzystania z usług jedynego tylko scentralizowanego przedsiębiorstwa, dozwoliłoby każdej okolicy urządzić sobie dowóz swobodnie, w sposób dla niej najdogodniejszy i najtańszy. Obecnie korzystają z tej swobody prywatni handlarze na szkodę zastępców Wydziału krajowego i dlatego zdaniem komisyi rozwiązanie tymże zastępcom Wydziału krajowego rąk do odparcia zwycięskiej konkurencyi jest koniecznem.

Komisyi chodzi wyłącznie tylko o ten wzgląd przedmiotowy, ażeby przez umożliwienie należytego wyzyskania sposobności do tańszego zaopatrywania się w towar zastępcom Wydziału krajowego, nadać im więcej siły odpornej w obec gnębiącej ich konkurencyi.

Wydział krajowy sam uznał już reformę w urządzeniu dowozu soli za potrzebną w okręgu salin w Kosowie, Łanczynie i Delatynie. Otóż komisya chciałaby tylko rozszerzyć ową reformę i na inne saliny.

Przy dyskusyi nad tym przedmiotem wyłoniło się pytanie, czy nie należałoby rozciągnąć reformy na wszystkie saliny, ale zarazem ograniczyć ją tylko do dowozu końmi, z pozostawieniem jeneralnego przedsiębiorstwa dla dowozów kolejowych.

Komisya sądzi atoli, że tylko zupełna swoboda w wyborze i urządzeniu środków transportu towaru odpowiada naturze handlu, i że wszelki dotychczasowy przymus, jednostajność może tylko konkurencyi wyjść na korzyść zarówno w transporcie końmi, jak i kolejowym.

Komisya sądzi, że tak samo jak Wydział krajowy, mogą także i Wydziały powiatowe, a nawet i pojedynczy zastępcy zapewnić sobie stosownemi umowami stałe i możliwie najkorzystniejsze warunki dostawy soli.

Wniosek komisyi wskazuje zresztą i w tym względzie postępowanie „stopniowe“, a więc ostrożne i racyonalnie zastosywane do wyników praktycznych doświadczeń.

Ważną przeszkodę w akcyi Wydziału krajowego widzi komisya w tych zarządzeniach c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu któremi ograniczone bywają Wydziałowi krajowemu termina poboru zamówionej soli z poszczególnych salin od 2—7 dni co jest oczywistem uszczupleniem terminu 14 dniowego, oznaczonego w ustępie 6. reskryptu c. k. Ministerstwa skarbu z 11. grudnia 1892 l. 40.296.

Ażeby zaś Wydział krajowy 14 dniowemi zapasami mógł swobodnie rozporządzać, powinien mieć także odpowiednie miejsce w magazynach salinowych.

Ku temu zmierzają wnioski komisyi I. ust. 3 i III. ust. 1.

W myśl powyższych uwag komisya solna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o wykonaniu uchwał Sejmu w sprawie objęcia sprzedaży soli warzonki w zarząd krajn.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu:

1) aby zażądał od Wydziałów powiatowych sprawozdań o dotychczasowych doświadczeniach w handlu solą i przeprowadził taką organizacyę, któraby pozwoliła Wydziałom powiatowym

stosownie do miejscowych potrzeb urządzić sprzedaż soli pod kontrolą Wydziału krajowego i po cenach, przez niego oznaczonych; w powiatach, któreby tej organizacyi podjąć się nie chciały, pozostałby stan obecny.

2) aby stopniowo dążył do tego, żeby zastępcy mogli pobierać sól po cenach, przez Wydział krajowy oznaczonych wprost ze salin;

3) aby wyjednał u c. k. Rządu oddanie mu do dyspozycyi magazynów lub części magazynów eraryalnych znajdujących się w salinach.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd:

1) ażeby nie wydawał zarządzeń ograniczających czternastodniowy termin rzeczywistego poboru zamówionej soli z salin, oznaczony w ustępie 6-tym reskryptu c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 11. grudnia 1892, l. 40.296.

2) aby taryfy dla przewozu soli na kolejach żelaznych znacznie obniżył, a przynajmniej o tyle, by dla półwagonowych przesyłek soli przyjęta była taka sama podstawa w obliczeniach frachtu, jak dla całowagonowych.

Zapatrywania mniejszości komisyi solnej wyłuszczone są w odrębnem sprawozdaniu.

Lwów dnia 12. lutego 1894.

Przewodniczący
J. Męciński.

Sprawozdawca
Teofil Merunowicz.

Aleg. 226.

Sprawozdanie

mniejszości komisyi solnej o przedłożeniu Wydziału krajowego co do wykonania uchwały Sejmu w sprawie objęcia sprzedaży soli warzonki w zarząd kraju.

Wysoki Sejmie!

Przedkładając Wys. Sejmowi odmienne od większości komisyi wnioski, mamy sobie za obowiązek zaznaczyć pokrótce stanowisko jakie zajęliśmy w ocenianiu spzawozdania Wydziału krajowego, przedstawić obawy, jakie nam proponowane przez większość rezolucye nastręczają i wyjaśnić powody, jakie nas do postawienia odmiennych wniosków skłoniły. —

Przyjmując sprawozdanie Wydziału krajowego do wiadomości, pragniemy żeby Sejm polecił przeprowadzenie takich zmian w zarządzie sprzedaży soli i w organizacyi tej sprzedaży, któreby doprowadziły do istotnego nabywania i rozsprzedawania możliwie największych ilości soli t. j. do wyczerpywania przeznaczonego przez c. k. Rząd kontyngentu. Rozumiemy, że w tej akcyi Wydział krajowy powinien działać w porozumieniu, i przy współdziałaniu Wydziałów powiatowych, godzimy się z proponowanemi ad III. rezolucyami do rządu, i z żądaniem, aby eraryalne magazyny w salinach, były do użytku administracyi krajowej oddane; uważamy za wskazane, aby Wydział krajowy zażądał od Wydziałów Rad powiatowych sprawozdań o dotyczących doświadczeniach w handlu solą i wedle wyniku tych sprawozdań zaprowadził w organizacyi zmiany jakie uzna za stosowne i pożądane.

Nie przyłączamy się natomiast do tej części polecenia, które uprzedzając wyniki zażądanych od Wydziałów powiatowych opinii nakazuje Wydziałowi kraj. — „aby taką organizacyę przeprowadził, któraby pozwoliła Wydziałom powiatowym stosownie do miejscowych potrzeb urządzić sprzedaż soli pod kontrolą Wydziału krajowego i po cenach przez niego wyznaczonych, w powiatach, któreby tej organizacyi podjąć się nie chciały, pozostałby stan obecny“.

Tą częścią ustępu IIgo uprzedza bowiem komisya wynik opinii jaką objawią w tej sprawie Wydziały, wskazuje potrzebę dwoistej a może trojakiej organizacyi sprzedaży soli w powiatach, bo w jednych mają sprzedaż sprawować Wydziały powiatowe, w drugich też Wydziały powiatowe jako zastępcy Wydziału krajowego, w trzecich wreszcie zastępcy przez Wydział krajowy bezpośrednio mianowani. Zastrzeżenie zaś zawarte w tym wniosku komisyi, żeby Wydziałom pow.

dozwolone było urządzić sprzedaż stosownie do potrzeb miejscowych, wydaje się nam bezprzedmiotowem bo i obecnie sprzedaż ta stosowaną jest do potrzeb miejscowych, tak co do wyboru miejsc sprzedaży, jako też osób którym ona jest poruczoną, i ceny po jakiej sól jest sprzedawaną, a Wydziały pow. mają też możność życzenia swoje pod tym względem wyrazić. Zastrzeżenie to uważamy także z tego powodu za niewłaściwe, że sprzedaż soli objął kraj w tym celu, by cała ludność miała ją tańszą i po cenie stałej, bez względu na porę roku i warunki transportu. Cel ten jest jeden dla wszystkich powiatów i temi samemi środkami t. j. szybką a tanią dostawą i ożywieniem wiejskiego handlu może być osiągnięty.

Odmiennie od większości komisyi zapatrujemy się też na kwestyę dostawy soli ze salin do składów, gdzie jest sprzedawaną; inaczej oceniamy osiągnięte dotychczas rezultaty i odmienną proponujemy rezolucyę. Ubiegłe półrocze od czasu objęcia transportu soli przez galicyjskie Tow. handlowe i Spółkę, wykazało Wydziałowi krajowemu, że zcentralizowana dostawa kołowa z 3 salin pokuckich, wypada drożej niż transport w dawnych warunkach praktykowany. Wydział krajowy oświadczył chęć zastąpienia jej dostawą przez swych zastępców t. j. pozostawienia tak Wydziałom pow. jak i zastępcom swobody pobierania soli wprost z tych salin, po cenach które Wydział krajowy naznaczy, a które nad opłatą do skarbu państwa 9 zł. w. a. nie mogą być wiele wyższe, fundusz krajowy bowiem w sprzedaży soli źródła dochodu nie szuka. Tego samego zdania jesteśmy co do transportu kołowego wogóle, bo mniemamy, że składy mogą sobie taniej sól przywozić, niż to robi przedsiębiorca z drugiej lub trzeciej ręki dostawę wykonujący; oświadczamy nawet wyraźnie, że jest pożądanem, aby Wydział krajowy z prawa swego wyznaczania ruty kolejowej lub kołowej czynił taki użytek, by zastępcom pobieranie tej soli najdogodniejszem uczynić, ale nie sądzimy, by można było tanio i bezpiecznie transport soli urządzić i pobór jej zapewnić dając każdemu składowi możność pobierania jej bezpośrednio ze saliny, z pominięciem ustanowionych przez Wydział krajowy spedytorów.

Znane nam są skargi na dzisiejszą generalną spedycyę soli, ale obietnice ubiegających się o nią konkurentów zapewne by się nie ziściły, nowi spedytorowie oddziałaliby zaś szkodliwie na nasze zastępstwa, bo w nich znaleźliby oparcie tak zwani wolni handlarze solą. Wydział krajowy zaś jest winien opiekę krajowym zastępcom sprzedaży soli tem bardziej zapewnić, że przy małej różnicy cen (9 zł. za 100 klg. soli płaconej c. k. Skarbowi i $10^1/_2$ zł. pobieranej przeciętnie a 11 zł. maximalnie), zastępcy opłacając za transport 75 ct. do 1 zł., wielkiego zarobku mieć nie mogą.

Niemając przekonania, by zastępcy Wydziału kraj. sami lepiej, regularniej i taniej sól ze salin pobierali, niż ją otrzymują obecnie, także ze względu na koszt któryby urósł dla funduszu sprzedaży soli z obowiązku utrzymywania we wszystkich salinach pełnomocników, choćby spedytorami nie byli, — mniemamy, iż tylko transporta kołowe zastępcom poruczyć by należało.

Wyraz naszej opinii dajemy proponując edmienną od większości komisyi rezolucyę ad II. 1. i II. 2. i dla przytoczonych tu względów wnosimy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o wykonaniu uchwał sejmowych w sprawie objęcia sprzedaży soli warzonki w zarząd kraju.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu:

1) aby zażądał od Wydziałów powiatowych sprawozdań o dotychczasowych doświadczeniach w handlu solą i do wyniku tych sprawozdań starał się zastosować pożądane w organizacyi zmiany.

2) aby pozostawił Wydziałom powiatowym i zastępcom swobodę pobierania soli, mianowicie transportowanej kołowo, wprost ze salin po cenach przez Wydział krajowy oznaczonych.

3) ażeby wyjednał u c. k. Rządu oddanie mu do dyspozycyi eraryalnych magazynów w salinach, lub części tych magazynów.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd:

1) ażeby uchylił zarządzenia, któremi ograniczono 14-dniowy termin rzeczywistego poboru zamówionej soli z Żup, oznaczony w ustępie 6. reskryptu c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 11. grudnia 1892 l. 40.296.

2) aby taryfy dla przewozu soli na kolejach żelaznych znacznie obniżył, a przynajmniej o tyle, by dla półwagonowych przesyłek soli, przyjętą była taka sama podstawa w obliczaniach frachtu jak dla całowagonowych.

We Lwowie dnia 13. lutego 1894.

Przewodniczący:

J. Męciński.

Sprawozdawca mniejszości komisyi:

J. Tarnowski.

Stan. Stadnicki.

Albin Rayski.

LS. 1.552/94.

Alog 227

Sprawozdanie

komisyi gminnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie król. stoł. m. Lwowa na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 10,000.000 zł. na cele inwestycyjne i konwersyę dotychczasowych długów.

Wysoki Sejmie!

Reprezentacya gminy król. stoł. m. Lwowa uchwaliła na posiedzeniach dnia 29. i 30. stycznia b. r.

1. Plan inwestycyi na dłuższy przeciąg czasu obliczonych na 6,242.000 zł. a mianowicie: na urządzenie wodociągów, na rozszerzenie sieci kanałowej i w związku z tem pozostające urządzenia, na wybrukowanie ulic i uregulowanie dróg po przedmieściach, na rzeźnię, targowicę bydła i rakarnię, na budowę szkół, na budowę przytuliska dla kobiet, na fundusz dla zakładu zastawniczego, na budowę koszar, na fundusz dla podniesienia przemysłu i handlu, na ewentualne wykupno kolei elektrycznej, na rozszerzenie i polepszenie oświetlenia, na przeprowadzenie wymiaru i niwelacyi miasta tudzież na wydatki połączone z przeprowadzeniem regulacyi ulic w myśl ustawy o ulgach podatkowych w tym celu, na odnowienie i adaptacyę gmachu ratuszowego, na budowę centralnej stacyi dla straży ogniowej.

2. Konwersyę i spłatę dotychczasowych długów gminy w wysokości 2,922.685 zł.

3. Zaciągnięcie pożyczki w kwocie 10 milionów zł. czyli 20 milionów koron na pokrycie wydatków inwestycyjnych, tudzież dotychczasowych długów z doliczeniem kwot potrzebnych na specyalną rezerwę kasową i kwot na pokrycie dalszych wkładów połączonych z przeprowadzeniem inwestycyi i zrealizowaniem pożyczki, w drodze emisyi 4% obligacyi komunalnych miasta Lwowa spłacalnej w 60 latach w drodze peryodycznych wylosowań.

4. Wreszcie powzięła Rada miejska następującą uchwałę:

Emisya a względnie spieniężenie częściowej kwoty 3,758.000 zł. na przeprowadzenie konwersyi długów, na utworzenie specyalnego funduszu rezerwowego dla oprocentowania i na pokrycie dalszych z przeprowadzeniem powyższych inwestycyi i zrealizo-

waniem pożyczki połączonych wkładów i wydatków, w szczególności jednorazowych kosztów i dyferencyi kursowej, — nastąpić ma w miarę rzeczywistej potrzeby po zatwierdzeniu pożyczki na podstawie uchwały Rady miejskiej (ustęp VII.). Również do emisyi i spieniężenia dalszych kwot wymaganą będzie każdocześnie uchwała Rady miejskiej. W sprawach tych uchwała Rady miejskiej aby miała ważność, musi być po wysłuchaniu wniosków odpowiednich sekcyi, tudzież po rozpoznaniu szczegółowych projektów, planów i kosztorysów powziętą na dwóch nie prędzej jak w ośm dni po sobie następujących posiedzeniach, odbytych w obecności przynajmniej 50 członków Rady m. — Gdyby wykonanie którejkolwiek inwestycyi powyższem planem objętej, na mocy uchwały Rady m. zostało zaniechanem, w takim razie przeznaczona na pokrycie tej inwestycyi kwota emitowaną nie będzie i sumę tę należy z ogólnej kwoty pożyczkowej potrącić. Wyjątek atoli stanowi kwota 700 000 zł. a. w. na ewentualne wykupno kolei elektrycznej przeznaczona, wolno bowiem Radzie m. kwotę tę w razie definitywnego zaniechania wykupna kolei elektrycznej na odpowiednie powiększenie dotacyi przedmiotów wymienionych w planie powyższym pod 1 do 15 włącznie i pod 18 użyć i stosownie rozdzielić".

Na posiedzeniu dnia 6. lutego powzięła Reprezentacya gminy król. stoł. m. Lwowa drugą uchwałę w tym przedmiocie wymaganą §. 35. statutu miejskiego.

Tak uchwały z 29. i 30. stycznia jak uchwała z 6. lutego b. r. zostały powzięte większością głosów w myśl §. 48. statutu a nadto w obecności liczby radnych wymaganej ustępem drugim §. 35. lit. b) statutu (w brzmieniu zmienionem ustawą krajową z d. 11. grudnia 1872 u. 74 dz. u. kr.).

W myśl ostatniego ustępu §. 35. statutu miejskiego potrzeba zatwierdzenia Wydziału krajowego do ważności uchwały rady miejskiej przyzwalającej na zaciąganie pożyczek, jeśli pożyczka z doliczeniem długów gminą już obciążających przenosi sumę rocznego dochodu gminy wedle przecięcia z ostatnich lat sześciu obliczoną. Zastosowując ten przepis Wydział krajowy zatwierdził powyższe uchwały rady miejskiej o ile postanowiono w nich zaciągnąć 10 milionową pożyczkę na cele wskazane temi uchwałami, wszakże „z tem z a s t r z e ż e n i e m, że zaciągnięciu każdej częściowej pożyczki na którykolwiek z celów wskazanych powołanemi wyżej uchwałami rady miejskiej zależeć będzie od osobnej uchwały rady miejskiej powziąć się mającej w sposób ustanowiony w §. 35. lit b. statutu miasta Lwowa oraz od każdorazowego zezwolenia Wydziału krajowego, — dalej że Magistrat miasta Lwowa przedkładać będzie Wydziałowi krajowemu przy każdej prośbie o zatwierdzenie nowej częściowej pożyczki szczegółowe sprawozdanie o sposobie użycia poprzedniej pożyczki, jeśli pozwolenie na zaciągnięcie tej ostatniej uzyskanem zostało".

Zatwierdziwszy uchwały rady miejskiej z powyższemi zastrzeżeniami Wydział krajowy przedkłada obecnie Wysokiemu Sejmowi projekt do ustawy upoważniającej gminę miasta Lwowa do 4% obligacyi komunalnych do wysokości 10 milionów zł. celem zrealizowania uchwalonej i zatwierdzonej pożyczki. Potrzebę wydania ustawy krajowej w tym przypadku uzasadnia Wydział krajowy tem, że dla tego rodzaju operacyi kredytowej statut m. Lwowa nie przewiduje żadnych postanowień że przeto skoro statut ten jest ustawą krajową, do ustawodawstwa krajowego należy wydać postanowienia uzupełniające w tym specyalnym wypadku przepisy statutu.

Komisya gminna po dokładnym rozbiorze kwestyi, czy i z jakiego względu zachodzi w niniejszym wypadku potrzeba wydania ustawy krajowej, przyszła do przekonania, że sam wzgląd na formę emisyi pożyczki, t. j. że emisya ma nastąpić w obligacyach, nie uzasadnia potrzeby wydania ustawy krajowej, albowiem statut m. Lwowa nie zawiera żadnego ograniczenia co do formy emisyi. Pozwolenie na emisyę obligacyi i innych papierów na okazioiela

należy do ministerstwa które udziela takiego pozwolenia także przy pożyczkach na podstawie ustawy krajowej zaciąganych. Natomiast zdaniem komisyi gminnej istnieją inne względy, które czynią koniecznem wydanie ustawy krajowej w mniejszym wypadku a to względy następujące:

Reprezentacya król. stoł. miasta Lwowa postanawiając zaciągnąć pożyczkę 10 milionową na spłatę długów dotychczasowych i na liczne potrzebne inwestycye chciała stworzyć zarazem rękojmie, że to tak ważne i trudne zadanie zostanie spełnionem według programu w tym celu obmyślanego, z uwzględnieniem wszystkich punktów w nim wytkniętych i z należytem przygotowaniem wykonania każdego z tych punktów przez odpowiednie prace techniczne i dodatkowy rozbiór szczegółowych planów przez powołane do tego czynniki.

Tę rękojmię chciała reprezentacya miasta Lwowa stworzyć tak ze względu na siebie samą, aby z góry zakreślić tory dla przyszłej swej akcyi i zabezpieczyć ją od zboczeń, mianowicie od usiłowań dowolnych zmian w obmyślanym programie, jak ze względu na swych wyborców oraz na przyszłych wierzycieli swoich t. j. posiadaczy obligacyi pożyczki miejskiej, którym rękojmie co do rozważnego użycia uzyskanych z pożyczki funduszów i to na cele programem wskazane z wykluczeniem innych programem nieobjętych muszą być w każdym razie pożądane. Takimi rękojmiami mają być: wymienienie szczegółowe wydatków, które mają być pokryte z funduszów uzyskanych z pożyczki, zastrzeżenie stopniowego wykonania inwestycyi, do których odnoszą się owe wydatki, na podstawie specyalnych dla każdej z nich uchwał rady miejskiej i to uchwał powziętych w sposób wyraźnie określony, wreszcie postanowienie, że jeśliby niektóre z robót poszczególnionych w uchwale rady pod 1 do 15 w skutek uchwały rady miejskiej nie miały być wykonane należy potrącić kwotę na nie przeznaczoną z ogólnej sumy pożyczki.

Postanowienia tego rodzaju, mające ograniczyć swobodę działania reprezentacyi miejskiej przy stopniowem realizowaniu pożyczki i użyciu uzyskanych z niej funduszów zdaniem komisyi nie mogą być wydane przez Wydział krajowy, ponieważ statut miasta Lwowa wydania takich postanowień nie przewiduje; mogą one być wydane jedynie w drodze ustawodawstwa krajowego, jako uzupełnienie postanowień statutu miasta w odniesieniu do specyalnego wypadku pożyczki 10 milionowej. Chodzić będzie zatem nie o upoważnienie do wydania obligacyi lecz o upoważnienie do zaciągnięcia pożyczki pod takimi warunkami i zastrzeżeniami mającej być realizowaną, jakie nałożyć może gminie jedynie ustawa krajowa.

Załatwiwszy się w ten sposób z kwestyą kompetencyi ustawodawczej, wzięła komisya gminna pod rozbiór kwestyę potrzeby i pożytku zamierzonej pożyczki i uznała, że okoliczności przytoczone w tej mierze w petycyi gminy miasta Lwowa, przedrukowanej w sprawozdaniu Wydziału krajowego wyjaśniające znane zresztą powszechnie stosunki i potrzeby miasta, stanowczo przemawiają za zapatrywaniem Wydziału krajowego przychylnem tej pożyczce. Opozycya przeciw pożyczce, jaka objawiła się w radzie miejskiej i po za nią a której wyrazem jest między innemi petycya towarzystwa realności, skierowaną jest nie tyle przeciw samejże myśli pożyczki jak przeciw jej wysokości i przeciw zaciąganiu pożyczki zanim szczegółowe plany inwestycyi będą wygotowane, nadto podnosi ona obawy złego użycia pożyczki. Jednakże wspomniane poprzednio kautele przez reprezentacyę miejską uchwalone i przydane przez Wydział krajowy a mające wejść w skład projektowanej ustawy, są w stanie uspokoić te obawy a między temi kautelami znajduje się także postanowienie co do poprzedniego wypracowania szczegółowych planów i kosztorysów każdej inwestycyi przed zrealizowaniem odpowiedniej części pożyczki.

Komisya gminna zgodziwszy się na to, żeby Wys. Sejmowi doradzać upoważnienie gminy m. Lwowa do zaciągnięcia pożyczki pod warunkami i zastrzeżeniami żądanemi przez gminę i przydanemi przez Wydział krajowy zmieniła stosownie do tego i w myśl poprzedniego

wywodu stylizacyę art. I. ustawy, której projekt przedłożył Wydział krajowy. Art. II. pozostał bez zmiany z wyjątkiem zastąpienia pod l. 7 słowa „wytworzenia“ przez „założenia“. W Art. III. zastąpiono w wierszu 3-cim słowo „może“ słowem „ma“, ponieważ wykonanie wszystkich robót objętych art. II. z natury rzeczy nie może nastąpić odrazu i ponieważ w intencyi reprezentacyi miejskiej leżało niewątpliwie a komisya stanowczo doradzać musi, aby wykonanie inwestycyi i operacyi wymienionych w art. II. odbywało się zawsze i koniecznie na podstawie specyalnej dla każdej sprawy uchwały rady miejskiej zatwierdzonej przez Wydział krajowy.

Art. IV. pozostał bez zmiany a w artykule V. przydano, że wykonanie tej ustawy poleca się nie tylko Ministrowi spraw wewnętrznych lecz także Ministrowi skarbu a to ze względu na czynności połączone z emisyą obligacyi, które wchodzą w zakres tego Ministra.

Oprócz ustawy wnosi komisya rezolucyę wzywającą Rząd, aby wyjednał w drodze konstytucyjnej dla zamierzonej pożyczki uwolnienie kuponów obligacyi od podatku dochodowego tudzież nadanie obligacyom tej pożyczki charakteru pupilarnego bezpieczeństwa. Usprawiedliwione są te żądania celem pożytku ogólnego, do których osiągnięcia ma posłużyć pożyczka a następnie pewnością opłaty procentów i spłaty kapitału, jaką daje gmina miasta Lwowa.

Komisya gminna wnosi przeto Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. włączony projekt ustawy,
2. załączoną rezolucyę.

Sprawozdaniem tem załatwiona jest petycya l. 1527 wniesiona przez towarzystwo właścicieli realności przeciw pożyczce miasta Lwowa.

Lwów, 14. lutego 1894.

Sprawozdawca:
Pilat.

Przewodniczący:
Wojciech Dzieduszycki.

USTAWA

z dnia . . . . . w przedmiocie pożyczki 10,000.000 zł. czyli 20,000.000 koron, którą król. stołeczne miasto Lwów zamierza zaciągnąć.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Krolestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się gminę król. stołecznego miasta Lwowa do zaciągnięcia, w drodze emisyi 4% obligacyj komunalnych, pożyczki do wysokości 10,000.000 zł. w. a. czyli 20,000.000 koron spłacalnej najpóźniej w ciągu lat 60 — a to na cele wymienione szczegółowo w art. II. tej ustawy z zachowaniem przepisów zawartych w art. III. i IV. tej ustawy.

Artykuł II.

Z funduszu uzyskać się mającego w sposób ustanowiony w Art I. mają być pokryte następujące wydatki:

1. na urządzenie wodociągów . . .	1,500.000	zł.	czyli	3,000.000	koron
2. na rozszerzenie sieci kanałowej i rekonstrukcyę starych wadliwych kanałów, dalsze zasklepienie Pełtwi i Pasieki, tudzież na wykonanie urządzeń dla uprzątnięcia z miasta nieczystości kloacznych i śmiecia	500.000	„	„	1,000.000	„
3. na wybrukowanie ulic, tudzież na uregulowanie dróg i placów przedmiejskich . . .	600.000	„	„	1,200.000	„
4. na rzeźnię, targowicę bydła i rakarnię	540.000	„	„	1,080.000	„
5. na budowę szkół	200.000	„	„	400.000	„
6. na budowę przytuliska dla kobiet . .	32 000	„	„	64.000	„
7. na fundusz dla założenia zakładu zastawniczego	100.000	„	„	200.000	„
8. na budowę nowych koszar . . .	600.000	„	„	1,200.000	„
9. na fundusz dla podniesienia przemysłu i handlu	100.000	„	„	200.000	„
10. na budowę nowego teatru . . .	700.000	„	„	1,400.000	„
11. na ewentualne wykupno kolei elektrycznej	700.000	„	„	1,400.000	„

12. na rozszerzenie i polepszenie oświetlenia (po objęciu gazowni na własność gminy) .	250.000	zł.	czyli	500.000	koron
13. na przeprowadzenie wymiaru i niwelacye, jakoteż na uregulowanie placów i ulic specyalnie z powodu ustawy o ulgach podatkowych .	100.000	„	„	200.000	„
14. na odnowienie i adaptacyę gmachu ratuszowego	250.000	„	„	500.000	„
15. na budowę centralnej stacyi dla straży ogniowej	70.000	„	„	140.000	„
16. na konwersyę i spłatę istniejących długów miejskich	2,922.685	„	„	5,845.370	„
17. na specyalny fundusz rezerwowy dla oprocentowania pożyczki a względnie obligów komunalnych	200.000	„	„	400.000	„
18. na pokrycie dalszych, z przeprowadzeniem powyższych inwestycyi i zrealizowaniem pożyczki połączonych wkładów i wydatków	635.315	„	„	1,270.630	„

Artykuł III.

Wykonanie inwestycyi wymienionych w Art. II. pod 1. do 15. włącznie i operacyi poszczególnych pod 16. do 18. włącznie, wreszcie emisya potrzebnych na cele rzeczone kwot pożyczkowych, nastąpić ma stopniowo i na podstawie specyalnej dla każdej sprawy uchwały Rady miejskiej, zatwierdzonej przez Wydział krajowy.

W sprawach tych uchwała Rady miejskiej, aby miała ważność, musi być powziętą na dwóch nie prędzej jak ośm dni po sobie następujących posiedzeniach, odbytych w obecności przynajmniej 50 członków Rady miejskiej po wysłuchaniu wniosków odpowiednich sekcyi, co do inwestycyi zaś poszczególnionych w Art. II. pod 1. do 15. włącznie, nadto po rozpoznaniu szczegółowych projektów, planów i kosztorysów.

Sposób użycia każdej częściowej pożyczki ma być wykazywany Wydziałowi krajowemu.

Artykuł IV.

Jeżeliby niektóre z robót wymienionych w Art. II. pod 1. do 15. włącznie, wskutek uchwały Rady miejskiej nie miały być wykonane, należy potrącić przeznaczoną dla nich kwotę z ogólnej sumy pożyczki.

Wyjątek stanowi kwota 700 000 zł. w. a. czyli 1,400.000 koron, przeznaczona na ewentualne wykupno kolei elektrycznej; wolno bowiem Radzie miejskiej w razie stanowczego zaniechania rzeczonego wykupna, — pod warunkami wymienionymi w Art. III. użyć tej kwoty na odpowiednie powiększenie kredytów wymienionych w Art. II. pod 1. do 10. 12. do 15. i 18.

Artykuł V.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i Mojemu Ministrowi skarbu.

Rezolucya.

Wzywa się c. k. Rząd, aby dla pożyczki król. stołecznego miasta Lwowa w wysokości do 10 milionów złr. zaciągnąć się mającej wyjednał w drodze właściwej:

a) uwolnienie procentów tej pożyczki do podatku dochodowego;

b) nadanie obligacyom tej pożyczki charakteru pupilarnego bezpieczeństwa.

Aleg. 228.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego w sprawie petycyi „Zjednoczonego Towarzystwa dla ogrodnictwa i pszczelnictwa“ o udzielenie temuż subwencyi z funduszu krajowego na naukę wędrowną (misye) ogrodnictwa i utrzymanie szkoły ogrodniczej we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Do roku 1890 istniały we Lwowie dwa Towarzystwa ogrodnicze, mianowicie: Towarzystwo pszczelniczo-ogrodnicze i Towarzystwo ogrodniczo-sadownicze, wspierane w ich działalności statutami nakreślanej, po części z funduszów krajowych, po części z państwowych. Od lat czterech połączyły się obydwa te Towarzystwa w jedno, pod nazwą: „*Zjednoczone gal. Towarzystwo dla ogrodnictwa i pszczelnictwa*“, w skutek czego poprzednia, rozdrobniana działalność obu Towarzystw, nie rozporządzających każde dla siebie odpowiedniemi funduszami, stała się więcej wydatną, — praca tak zjednoczonych Towarzystw stała się więcj jednolitą, a więc łatwiej i pewniej do celu prowadzącą. A celem tym jest: rozpowszechnienie i podniesienie ogrodnictwa i sadownictwa — a o ile stosunki na to pozwalają — i pszczelnictwa w kraju w ogóle, a w szczególności i przedewszystkiem wśród ludu wiejskiego.

Dzięki dotychczasowym, aczkolwiek bardzo szczupłym zasiłkom, otrzymywanym z funduszu krajowego i państwowego, jak niemniej funduszom przez członków Towarzystwa składanym, dąży Towarzystwo do urzeczywistnienia wytkniętego celu dwoma drogami:

1) przez fachowe pouczania,

2) przez zaopatrywanie interesentów w nasiona i szczepy, tudzież innego rodzaju wspieraniem i zachętą.

ad 1. W pierwszym kierunku działa Towarzystwo przez utrzymywanie we Lwowie praktycznej szkoły ogrodniczej, tudzież przez tak zwane misye, to jest naukę wędrowną, do których powołuje swoich członków, zawodowych ogrodników. Szkoła — a raczej szkółka — ogrodnicza, wydaje bardzo pożytecznych młodych ludzi, którzy znajdują zajęcie tak w ogrodach wiejskich jak i w ogrodach miejskich przemysłowych. Misye pouczające, urządzane przy pomocy oddziałów Towarzystwa, działają bardzo korzystnie na włościan.

ad 2. W drugim kierunku działa Towarzystwo w sposób następujący:

a) Utrzymuje szkółki drzew owocowych we Lwowie i w Brzeżanach, a popiera szkółki oddziałowe w Bochni, Lisku i Załoźcach.

b) Rozdaje co roku bardzo wielką ilość szczepów szlachetnych i krzewów owocowych, pomiędzy włościan i nauczycieli szkół ludowych.

c) Rozdaje dziełka i czasopisma treści ogrodniczej i pszczelniczej, tudzież drobne przybory i narzędzia ogrodnicze i pszczelnicze.

d) Obsadza drogi drzewami owocowymi i t. d.

Towarzystwo do liczące przeszło 1.500 członków, do którego należy 27 oddziałów, rozrzuconych po całym kraju, dokonuje tego wszystkiego funduszami powstającymi z wkładek rocznych, w wysokości od 20 centów do 2 zł. przez członków Towarzystwa wpłacanych, i przy pomocy subwencyi państwowej wynoszącej obecnie 2000 zł. w. a.

Towarzystwo to zasługuje przeto na poparcie ze strony reprezentacyi kraju i dlatego wnosi komisya gospodarstwa krajowego:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Na popieranie celów zjednoczonego Towarzystwa dla ogrodnictwa i pszczelnictwa we Lwowie, mianowicie: na naukę wędrowną (misye) ogrodnictwa i pszczelnictwa, tudzież utrzymanie szkółki ogrodniczej we Lwowie, wyznacza Sejm na rok 1894 zasiłek w kwocie *tysiąca zł.* z funduszu krajowego.

We Lwowie, dnia 12. lutego 1894.

Przewodniczący:
J. Tarnowski.

Sprawozdawca:
Struszkiewicz.

Z drukarni Pillera i Spółki.

Aleg. 229.

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o petycyi kilkunastu włościan wsi Wysocka powiatu jarosławskiego, wniesionej przez posła hr. Zamoyskiego o zniesienie postępowania w sprawach prowizoryalnych a zaprowadzenie innego odpowiedniego postępowania.

Wysoki Sejmie!

Petenci żalą się, że przez przepisy ustawy o postępowaniu prowizoryalnem tj. ustawy z dnia 27. października 1849 r. Nr. 12. Dz. p. p. w wypadkach zaorania miedzy, lub przyorania gruntu, o których to czynach właściciel częstokroć później, po upływie dni 30 się dowiedział, doznają właśnie z powodu przepisów owej ustawy wielkiej krzywdy, ponieważ napastnik taki wykazawszy przedawnienie skargi spór wygrywa a spokojny gospodarz traci nietylko grunt lub miedzę przyoraną, lecz musi ponadto płacić jeszcze znaczne koszta sporne połączone z kosztami komisyi. Chcąc zaś uzyskać napowrót wydartą sobie własność, zmuszony jest rozpocząć zwykły i kosztowny proces. Dodają też petenci, że z powodu takich niegodziwych czynów, powstają gorszące kłótnie a częstokroć i bijatyki i proszą, aby znieść owo postępowanie prowizoryalne, jako źródło złego, a w miejsce tego postanowić, aby w wypadkach wspomianych wyjechała komisya sądowa z mapą i z inżynierem na grunt sporny, takowy według mapy odmierzyła, naruszoną przestrzeń opalikowała, ukrzywdzonemu oddała a napastnika na zapłacenie wszystkich kosztów zasądziła.

Komisya prawnicza zastanowiwszy się nad tą sprawą mniema, że petycya rzekoma kwalifikuje się wprost do odrzucenia, albowiem ustawa o postępowaniu prowizoryalnem, nie ma za przedmiot tylko zaoranie miedzy lub przyoranie gruntu, lecz wszelkie możliwe sprawy naruszenia posiadania i czyni też ustawa ta niewątpliwie zadość potrzebom całego społeczeństwa. Ponieważ jednak nasza ludność wiejska czy to z braku pouczenia, czy też z braku zaufania do swych zwierzchności gminnych z każdą sprawą mającą jakieś podobieństwo z naruszeniem posiadania jako to: zaoranie między, przyoranie gruntu, wyrzucenie znaku granicznego, zburzenie ogrodzenia, a częstokroć nawet z powodu obcięcia gałęzi lub otrząśnięcia jabłek z drzewa. udaje się do notaryusza lub adwokata celem wniesienia skargi prowizoryalnej — gdy przecież ustawa krajowa z dnia 17. lipca 1876 Nr. 29, o ochronie własności polnej, wypadki tego rodzaju i wiele innych w § 3 od *a* do *p* wyszczególnionych, jako przestępstwa polowe uznaje i takowe jako

w zakresie poruczonym Zwierzchnościom gminnym pod orzecznictwo oddaje, — przeto komtsya prawnicza sądzi, że pożądanemby było, iżby ludność nasza w sposób odpowiedni pouczoną została o kompetencyi Zwierzchności gminnych do dochodzenia i sądzenia tych właśnie spraw, wskutek czego wiele spraw tego rodzaju w c. k. Sądach jako sprawy prowizoryalne się traktujących, na miejscu a zatem bez kosztów załatwićby się dało.

Komisya prawnicza wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby:

1. Za pośrednictem Wydziałów powiatowych pouczył wszystkie zwierzchności gminne, a przez nie i ludność kraju: że wiele crynów §. 3. ustawy z dnia 19. lipca 1876 Nr. 29. Dz. u. kr., jako przekroczenia polowe się przedstawiających, zaskarżanych bywa niewłaściwie w c. k. Sądach, jako sprawy prowizoryalne, gdy czyny te wedle powołanej ustawy pod orzecznictwo zwierzchności gminnej należą.

2. Udał się do c. k. Rządu, aby takież pouczenie wydał także za pośrednictwem swoich organów.

Lwów, dnia 9. Lutego 1894.

Przewodniczący:
Zoll *w. r.*

Sprawozdawca:
Klemensiewicz *w. r.*

L. S. 44/94.

Alog. 230

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej co do petycyi (l. 44) Wydziału Rady powiatowej Krośnieńskiej o przyznanie „bezzwrotnej subwencyi 10.000 zł.“ na zasilenie „powiatowego funduszu ochron gminnych“ wypłacalnej rocz ych ratach z góry po 1.000 zł. rocznie.

Wysoki Sejmie!

W petycyi tej reprezentacya powiatu krośnieńskiego przedstawia, iż grunta w powiecie tym są mało urodzajne i trudne do uprawy, iż to zmusza od dawna włościan, ojców rodzin, do szukania zarobku po za rodzinną okolicą, na Węgrzech, Bukowinie i Romunii; przeto kobiety pozostałe w domu muszą się zająć pracami koło roli i znaglone są pozostawiać dzieci w domu bez opieki. W miarę powiększania się ludności, coraz większa liczba mężczyzn szukać musi zarobku po za granicami swej wsi rodzinnej. Dzięki rozwojowi przemysłu naftowego i pracowitości ludu wiejskiego, dobrobyt zawitał do chat jego; ale dobrobyt tylko materyalny, bo dzieci opuszczone przez rodziców zmuszonych szukać zarobku po za wsią rodzinną, są pozostawione bez opieki i wyrastają często na złych ludzi, niegodnych być następcami pracowitych ojców. Szkoła daje im tylko naukę, lecz rodzice zmuszeni przebywać ciągle po za domem, nie mogą w dzieci swoje wpoić zasad moralnych. Dla tego reprezentacya powiatu krośnieńskiego postawiło sobie za jeden z głównych punktów swego programu, dążyć do zakładania ochron gminnych, któreby się zajęły wychowaniem i opieką dzieci, mianowicie będących w wieku, w którym ustawa nie powołuje ich jeszcze uczęszczać do szkoły.

Ochronki te są pod opieką przeważnie „Sióstr Służebniczek“. Wielu majętnych obywateli w powiecie założyło takie ochronki, a dobrze urządzane są w Iwoniczu, Korczynie, Krościanku wyżnem, a teraz kosztem powiatu w Komborni. Lecz Rada powiatowa postanowiła przystąpić do szerszej akcyi w celu zakładania ochronek gminnych i wezwawszy wszystkich obywateli do współdziałania, postanowiła utworzyć „powiatowy fundusz ochron gminnych“ i poleciła Wydziałowi powiatowemu zamieszczać w budżecie corocznym przez lat 25 jeden cent dodatku powiatowego na zakładanie i utrzymywanie ochron. Oprócz tego Rada pow. zbiera gorliwie ofiary prywatne na cel powyższy.

Taka jest treść petycyi Wydziału Rady powiatowej krośnieńskiej. W konkluzyi tej petycyi Wydział Rady powiatowej odwołuje się do chojności Sejmu a zaznaczając, że budżety krajowe świadczą, iż powiat krośnieński, w porównaniu do innych powiatów, rzadko

apeluje do funduszu krajowego, tem śmielej odwołuje się teraz w powyżej wskazanej najważniejszej potrzebie gmin, aby Wysoki Sejm raczył przyznać na zasilenie „powiatowego funduszu ochron gminnych w powiecie krośnieńskim“ bezwrotną subwencyę w kwocie 10.000 zł. w a., wypłacalną w dziesięciu rocznych ratach po 1000 zł. w. a. rocznie począwszy od r. 1894.

Komisya budżetowa uznaje słuszność wszystkich powodów przytoczonych w petycyi powiatu krośnieńskiego i potrzebę zakładania ochronek gminnych w tym powiecie, które to ochronki mają się zająć wychowaniem dzieci we wszystkich wypadkach, w których rodzice nie mogą tem się zajmować. Bo wychowanie moralne dzieci i w ogóle młodych pokoleń, wpojenia w młodzież zasad moralnych, jest równie ważne, a może ważniejsze niż ich wykształcenie.

Lecz z samej osnowy petycyi widzi komisya budżetowa, że dopiero ze źródeł miejscowych i powiatowych zaczęto zbierać fundusz na zakładanie tych ochron. Ponieważ zaś ochronki gminne są instytucyami lokalnemi, do których zakładania i utrzymywania powołane są przedewszystkiem czynniki miejscowe, a dopiero dla poparcia i podtrzymania ochronek już założonych, mógłby skarb krajowy dawać zasiłki; przeto komisya budżetowa wnosi.

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm wyznaczy zasiłki z skarbu krajowego na utrzymanie ochronek gminnych w powiecie krośnieńskim, gdy ochronki te założone zostaną i gdy dochody z źródeł miejscowych lub od dobrodziejów prywatnych zapewnią pokrycie większej części wydatków na utrzymanie tych ochron, a tylko dla pokrycia reszty wydatków odwoła się Rada powiatowa do Sejmu o zasiłek z skarbu krajowego.

We Lwowie dnia 8. lutego 1894 r.

Zastępca Przewodniczącego:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Leon Chrzanowski.

Z drukarni Pillera i Spółki.

L. s. 490/94.

Aleg. 231.

Sprawozdanie

komisyi drogowej z petycyi Wydziału powiatowego w Nowym Targu o postanowienie przełożenia drogi krajowej z Chabówki do Nowego Targu i wyznaczenie potrzebnego funduszu.

Wysoki Sejmie!

Droga krajowa z Chabówki przez górę Obidową i wieś Klikuszową do Nowego Targu 19 kilm. przechodzi szczytami gór ze spadkiem wynoszącym blisko 15%. Różnica pionowa między najniższym punktem (Chabówka) a najwyższym (Obidowa) wynosi 322 metr. suma spadków 426 metrów.

Ruch na drodze ze względu na zakład klimatyczny w Zakopanem i ze względu, że ta droga stanowi jedyną komunikacyę całego powiatu Nowotarskiego z koleją jest bardzo znaczny, w przecięciu 80 wozów parokonnych dziennie.

Ze wszystkich dróg krajowych (z wyjątkiem drogi przez górę Zbyszycką) ta droga przedstawia największe spadki i jest najniedogodniejszą dla komunikacyi. Wobec zaś jej pierwszorzędnego znaczenia przełożenie drogi jest konieczne i niepowinno być odraczane.

Jedynie racyonalny i możliwy sposób usunięcia złego jest zaniechanie istniejącej drogi jako krajowej a wybudowanie nowej drogi z Chabówki przez Rabę wyżnią do Nowego Targu w długości 22 klm.

Wydział krajowy rozpoczął w roku 1890 budowę tej drogi jako gminnej subwencyonowanej i przeprowadza ją podług zasad przyjętych dla dróg krajowych na podstawie projektów wypracowanych w oddziale technicznym i pod kierunkiem inżyniera krajowego. Dotąd wykończono budowę na $3^1/_2$ kilm. ze spadkami nieprzekraczającymi 4%.

Koszta budowy całej drogi niedadzą się obecnie ściśle oznaczyć z powodu braku projektu całkowitego. W przybliżeniu atoli mogą wynieść 90 do 100 tysięcy zł.

Postęp budowy był dotychczas bardzo słaby z powodu szczupłości funduszów na ten cel przeznaczonych. Przy dotychczasowej budowie była trzecia część kosztów pokryta z funduszów powiatu, z prestacyi i datków stron interesowanych.

Z przełożenia drogi wynikną następne korzyści:

Droga będzie przechodzić okolicą zachodnią, ułatwi znacznie dojazd do kolei dla zachodniej części powiatu i komunikacyę do Nowego Targu i Zakopanego, wskutek czego obniżą się koszta

transportu do kolei co najmniej do połowy, co dla transportów między Chabówką a Nowym Targiem przedstawia oszczędność roczną około 30.000 zł.

Przełożenie drogi ułatwi nadto zamierzoną budowę kolei z Chabówki do Nowego Targu, zaczem wysoce jest pożądane, aby projekt rzeczonego przełożenia drogi został zastosowany do tej ewentualności.

Wobec wielkiej doniosłości jaką ma przełożenie drogi dla powiatu i okolicy, zdawałaby się wskazaną budowa drogi jako krajowej. Komisya jednakowoż niemoże doradzać na razie tego sposobu z powodu, że natychmiast odpadłyby datki stron interesowanych, prestacye i konkurencya powiatu, co naraziłoby fundusz krajowy na znaczny wydatek.

Komisya atoli niemoże zataić, iż tempo, w jakiem prowadzona jest budowa drogi nieodpowiada żywo odczutej potrzebie w znacznej części kraju. Budowa bowiem prowadzona tak powolnie chyba za jakich lat 20 byłaby skończoną. Wstrzymując się przeto od udzielenia jakichkolwiek wskazówek szczegółowych, wnosi komisya drogowa:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę niniejszą odstępuje się Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia w kierunku możliwego przyspieszenia budowy drogi, odpowiadającego znaczeniu tejże doniosłemu w sieci arteryi komunikacyjnych w kraju.

Lwów dnia 10. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
G. Romer *w. r.*

Sprawozdawca:
Krzysztofowicz *w. r.*

L s. 763/94.

Alleg. 232.

Sprawozdanie

komisyi drogowej z petycyi gminy miasta Komarna i 17. gmin okolicznych o uznanie drogi z Komarna do Szczerca za dojazd kolejowy, względnie wybudowanie tej drogi kosztem kraju.

Wysoki Sejmie!

Droga będąca przedmiotem petycyi jest długą około 13 kilometrów i łączy 2 miasteczka Komarno i Szczerzec i przechodzi przez wsie: Klicko, Jakimczyca, Jastrzębków, Sroki, Falkensztein, Nikonkowice i Rosenberg. Droga ta leży częścią w powiecie lwowskim a częścią w powiecie rudeckim. Ponieważ droga ta z powodu niskiego i wilgotnego położenia z jednej a braku kamienia z drugiej strony, przez wielką część roku nie jest do przybycia, najbliższe zaś połączenie z koleją żelazną w Gródku wynosi 21 klm., przeto przez zbudowanie rzeczonej drogi zbliżyłoby się Komarno do kolei o 8 kilometrów.

Nieulega wątpieniu, iż droga ta ma dla okolicy doniosłe znaczenie, gdyż ułatwi dla gmin położonych na południe i zachód połączenie ze stacyą w Szczercu a tem samem ze Lwowem. Pod względem wojskowym ma droga znaczenie z powodu, że połączyłaby z torem kolejowym okolice obfitujące w paszę i siano.

Mimo tego swego znaczenia, mniema komisya, że niemogłaby droga rzeczona być za dojazd kolejowy uznaną z powodu, iż brak jej odpowiednich warunków potemu.

Najbliższem bowiem miasteczkiem, które w myśl ustawy z 15. kwietnia 1881 (Dz. u. kr. Nr. 46). dojazdem kolejowym ze stacyą ma połączenie jest Szczerzec a nie Komarno. Wybudowanie zaś drogi kosztem kraju, o co petenci proszą, a co się równa uznaniu drogi za krajową, także uważa komisya za niemożliwe, naprzód z powodu mniejszej wagi tej drogi pod względem ogólnokrajowym a powtóre ponieważ praktyka przez Wysoki Sejm przyjęta nieprzemieniania dróg gminnych na krajowe stoi temu na przeszkodzie. Komisya atoli jest tego przekonania, że subwencyonowanie tej drogi nie jest wykluczone a nawet wielce pożądane w przypuszczeniu, że przez Wydziały powiatowe zostaną stworzone te dane jakich wymagają rozporządzenia Wydziału krajowego z dnia 17. listopada 1874, 12. października 1877 i 22. grudnia 1881.

Z tych przeto powodów komisya prosi.

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

Petycyę niniejszą odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia w myśl okólników Wydziału krajowego z dnia 18. listopada 1874, 12. października 1877 i 22. grudnia 1881.

Lwów, dnia 10. Lutego 1894.

Zastępca Przewodniczącego:
G. Romer w. r.

Sprawozdawca:
Krzysztofowicz w. r.

L. s. 1.494/94.

Aleg. 233.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o przedłożonym przez Wydział krajowy projekcie ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek.

Wysoki Sejmie!

W roku zeszłym komisya administracyjna wypracowała projekt ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek na podstawie wniosku Wydziału krajowego, wprowadziwszy doń liczne zmiany i uzupełnienia. Projekt ów nie dostał się na porządek dzienny Wysokiego Sejmu. Obecnie Wydział krajowy ponownie wnosi projekt ustawy budowniczej dla wsi, przyjmując za podstawę projekt opracowany w roku zeszłym przez komisyę administracyjną. Wydział krajowy przyjmuje wiele zmian i poprawek komisyi administracyjnej i wprowadza je do swego projektu; jednakowoż w kilku i to ważnych paragrafach odstępuje od uchwał przeszłorocznej komisyi.

Komisya rozpatrzywszy dokładnie przedłożenie Wydziału krajowego zgadza się na niektóre zmiany przeszłorocznego jej projektu, nie może się zaś zgodzić na treść §§. 18. i 19., które obejmują postanowienia co do materyału do budowy i do pokrywania dachów.

Zdaniem komisyi administracyjnej nie można stawiać w tej mierze zbyt daleko idących przepisów, ani też dozwalać aby rady gminne mogły swemi uchwałami budujących ponad miarę obciążać. Bezpieczeństwa od ognia szukać należy w zachowaniu pewnej odległości między budynkami nieogniotrwałymi i nieogniotrwale krytymi. Komisya normuje tę odległość na 10 metrów, jednakże wymaga tej odległości tylko między budynkami należącymi do innych właścicieli, podczas gdy budynki jednego właściciela będą mogły być dowolnie zbliżone. Skutkiem takiego postanowienia będzie mógł włościanin budynki swe postawić tak, jak mu będzie dogodnie, byle tylko zachował przepisaną odległość od zabudowań swoich sąsiadów.

Komisya dodała postanowienie, że obok kościoła lub cerkwi można stawiać budynki tylko w odległości 20 metrów.

Inne zmiany, zresztą niezbyt liczne, dotyczą mniej ważnych szczegółów, wprowadzają niektóre uzupełnienia i są w części natury stylistycznej.

Komisya administracyjna przedstawia Wysokiemu Sejmowi ustawę budowniczą dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek do uchwalenia.

Obok ustawy powyż omawianej Wydział krajowy przedkłada jeszcze projekt zmiany §§. 73. i 74. ustawy budowniczej dla 131 miast i miasteczek z 4. kwietnia 1889 Nr. 31 Dz. u. kr. Projektowana zmiana ma na celu usunięcie instancyj Rady gminnej jako rekursowej od uchwał Zwierzchności gminnej. Komisya administracyjna z tą zmianą się zgadza i proponuje uchwalenie §§. 73. i 74. według wniosków Wydziału krajowego.

Komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony:

I. Projekt ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek wraz z ustawą wprowadczą.

II. Projekt ustawy zmieniającej §§. 73. i 74. ustawy z 4. kwietnia 1889 Nr. 31 Dz. ust. kraj.

Lwów dnia 11. lutego 1894.

Przewodniczący:
Zaleski.

Sprawozdawca:
G. Romer.

USTAWA

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wydaję załączoną ustawę budowniczą dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek i rozporządzam co następuje:

Art. I.

Przepisom niniejszej ustawy podlegają wszystkie miejscowości kraju z wyjątkiem miast Lwowa i Krakowa, gmin miejskich, dla których wydaną została ustawa budownicza z 28. kwietnia 1882 Nr. 77. Dz. u. kr., oraz znaczniejszych miejscowości podlegających ustawie budowniczej z 4. kwietnia 1889 Nr. 31. Dz. u. kr.

Art. II.

Postanowienia §§. 2. do 15. ustawy ogniowej dla miast i miasteczek wydanej na mocy Ces. patentu z dnia 28. lipca 1786 oraz postanowienia §§. 1. do 10. ustawy ogniowej dla gmin wiejskich, wydanej również na mocy Ces. patentu z dnia 28. lipca 1786, zostają uchylone.

Art. III.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie dnia dziewięćdziesiątego po je ogłoszeniu.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych

Ustawa budownicza

dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek.

ROZDZIAŁ I.

O pozwoleniu na budowę (konsensie).

§. 1.

Budowy lub roboty wymagające konsensu.

Następujące budowy lub roboty budowlane wymagają zezwolenia Zwierzchności gminnej:

a) budowa nowego, przebudowanie lub przekształcenie starego budynku, dobudowanie nowej części do istniejącego budynku lub dobudowanie nowej części nad nim;

b) budowa studni i piwnic;

c) budowa nowego lub zmiana istniejącego kanału, ścieku, jamy kloacznej, wychodków, zbiorników na wodę lub nawóz;

d) budowa nowych lub zmiana istniejących ognisk i kominów;

e) przeistoczenie niezamieszkałych budynków lub ich części na mieszkania, oraz przeistoczenie pomieszkań na sklepy, warstaty, budynki gospodarskie lub łazienki;

f) wyprowadzenie lub zniesienie murów ogniowych, wyprowadzenie lub zniesienie wszelkich ścian;

g) wybicie drzwi lub okien ku ulicy lub ku domom sąsiednim;

h) przeistoczenie lub podwyższenie dachu;

i) zmiana sklepień;

k) stawianie słupów przy ulicy lub placu publicznym, oraz ustawianie ciężkich przedmiotów (posągów, kopuł i t. p.) nad gzymsami okapowymi;

l) odgraniczanie i odgradzanie gruntów prywatnych od ulic i placów publicznych.

Do udzielenia zezwolenia na budowle wykonywane na cele publiczne przez państwo, kraj lub powiat, budowle kolei żelaznych i obok kolei żelaznych, oraz na budowy do celów przemysłowych powołane są władze wskazane w §§. 9., 10. i 11.

§. 2.

Pomniejsze zmiany.

Wszystkie inne, w §. 1. nie wymienione pomniejsze zmiany w budynku istniejącym, mogą być wykonane bez pozwolenia Zwierzchności gminnej.

§. 3.

Podania o konsens i plan budowy.

O pozwolenie na wykonanie budowy lub robót poszczególnionych w §. 1., należy wnieść do Zwierzchności gminnej pisemne podanie i dołączyć doń plan w dwu równobrzmiących egzemplarzach podpisanych przez sporządzającego plan i przez budującego.

Jeżeli rozchodzi się o budowę zwykłego włościańskiego, lub małomieszczańskiego domu mieszkalnego, lub zwykłego budynku gospodarskiego, względnie, jeśli rozchodzi się o którąkolwiek z poszczególnionych w §. 1. robót przy tych zwykłych budowlach włościańskich lub małomieszczańskich, wystarczy przedłożenie prostego szkicu budowy i szkicu sytuacyjnego, na którym winno być oznaczone położenie i rozmiary przyszłego budynku oraz położenie i odległość sąsiednich budynków (§. 4.).

W tych samych wypadkach może budujący także ustnie u Zwierzchności gminnej wnieść prośbę o pozwolenie na wykonanie budowy lub robót zamierzonych i jeżeli nie przedkłada planu lub szkicu, obowiązany jest opisać zamierzone roboty, położenie i miejsce na którem mają być wykonane, oraz odległość od najbliższych zabudowań własnych i sąsiadów i od przylegającej drogi lub od przylegającego placu publicznego. Prośbę tę i opisanie wciągnąć ma Zwierzchność gminna do protokołu bezpłatnie.

W innych wypadkach należy przedłożyć plany, które mają obejmować:

a) plan sytuacyjny uwidoczniający położenie i granice gruntu zabudować się mającego jakoteż przyszłego budynku, położenie i odległość starych zabudowań istniejących na gruncie budowlanym, położenie i odległość sąsiednich realności z wymienieniem ich właścicieli, jakoteż odległość i kierunek przylegającej ulicy lub placu publicznego;

b) plan niwelacyjny, wykazujący poziom gruntu budowlanego;

c) plany poziome wszystkich piąter, piwnic i poddasza, przekrój podłużny i poprzeczny i fasadę budynku.

Na planie piwnic winny być uwidocznione doły kloaczne, kanały domowe, ich połączenie z kanałem głównym, przekrój poprzeczny i spadek, wreszcie ścieki i studnie.

Na planie poddasza przedstawić należy wszystkie mury strychowe, kominowe i ogniowe.

Niezwykłe konstrukcye, mianowicie żelazne, przedstawić należy rysunkami szczegółowymi.

Wszystkie plany winny być rysowane według miary metrycznej a mianowicie:

a) plany sytuacyjne, obejmujące większą przestrzeń, według skali 1:500 albo 10 cm. = 50 m. naturalnej wielkości, przy mniejszych przestrzeniach według skali 1:250 albo 10 cm. = 25 m. naturalnej wielkości;

b) plany poziome mają być rysowane w wymiarach długości według skali planu sytuacyjnego, w wymiarach wysokości zaś według dziesięć razy większej skali;

c) plany budowli mają być sporządzane według skali 1:100 albo 10 cm. = 10 m. naturalnej wielkości.

Rysunki szczegółowe i konstrukcyjne mają być wykonywane według skali, któraby ich dokładne badanie umożliwiła, a mianowicie w stosunku jak 1:10, 1:20, 1:50.

§. 4.

Badanie planu.

Zwierzchność gminna obowiązaną jest w przeciągu sześciu dni, w wypadkach zaś przewidzianych w §. 12. w przeciągu 14 dni po otrzymaniu pisemnego podania względnie ustnej prośby (§. 3.), powołać komisyę na miejsce zamierzonych robót.

Komisyę przeprowadza Naczelnik gminy lub jego zastępca. Do udziału w komisyi zawezwać należy nieinteresowanego w zamierzonych robotach znawcę, biegłego w sprawach budowniczych, jeżeli zachodzi tego potrzeba, a w miejscowościach, gdzie się znajdują zdrojowiska i uzdrowiska o własnym statucie delegata komisyi zdrojowej lub klimatycznej, względnie także rządowego inspektora zdrojowego.

O terminie oględzin komisyjnych należy uwiadomić strony interesowane, a mianowicie budującego i sąsiadów budującego, t. j. właścicieli gruntów położonych bezpośrednio lub pośrednio w odległości 10 metrów, a w wypadkach przewidzianych w §§. 32 i 52 w odległości 30 metrów od zamierzonej budowy lub roboty.

Komisya zbada na miejscu plan budowy lub protokolarnie podany opis zamierzonych robót, przesłucha znawcę jeśli został powołany, dalej sąsiadów czy i jakie czynią zarzuty przeciw zamierzonej budowie, zawezwie budującego do oświadczenia się na odnośne zarzuty i starać się będzie strony pogodzić.

Zdanie znawcy, jeśli był do komisyi wzywany, zgłoszone przeciw budowie zarzuty, tudzież wynik rokowań co do ugodowego ich załatwienia, zapisze komisya do protokołu, który przez uczestników komisyi podpisany być winien.

Czynności biorących udział w tej komisyi są bezpłatne, z wyjątkiem znawcy, którego budujący wynagrodzić winien podług taksy uchwalonej przez Radę gminną (§. 42), jeśli znawca ten nie jest płatnym za to funkcyonaryuszem gminy.

§. 5.

Załatwienie podania o konsens.

Na podstawie protokołu przeprowadzonej rozprawy (§. 4.) ma Zwierzchność gminna do trzech dni po odbyciu komisyi wydać i doręczyć za rewersami budującemu i stronom, które przeciw budowie wniosły zarzuty, pisemne rozporządzenie, zezwalające na zamierzoną budowę lub odmawiające pozwolenia, rozstrzygając tak w jednym jak i drugim wypadku podniesione przeciw budowie zarzuty o ile one odnoszą się do policyi miejscowej lub w ogóle do względów publicznych.

W razie odmowy należy podać przyczyny, to jest uzasadnić ją postanowieniami ustawy.

Zezwolenie na budowę winno zawierać:

a) wymienienie rodzaju zamierzonej budowy lub roboty (§. 1.);

b) dokładne oznaczenie miejsca budowy lub roboty i odległości od innych budynków i sąsiednich gruntów;

c) oznaczenie materyału, z którego ściany, dach, kominy a w budynkach drewnianych i ściany do komina lub ogniska przyległe mają być stawiane;

d) długość, szerokość i wysokość budynku w miarze metrycznej;

e) ilość i wymiar okien i drzwi;

f) ilość i rodzaj ognisk;

g) postanowienie, czy budowę prowadzić ma osoba do tego prawnie upoważniona, majster, podmajstrzy, cieśla i t. p. (§. 17.).

Wszelkie zmiany przez Zwierzchność gminną w konsensie zastrzeżone, winny być ile możności oznaczone także w przedłożonych planach, z których jeden egzemplarz zaopatrzony podpisem i pieczęcią Zwierzchności gminnej, zwrócony być winien budującemu a drugi przechowany w aktach.

§. 6.

Prawa prywatne.

Jeżeli przeciw zamierzonej budowie podniesiono zarzuty pochodzące z tytułu prawa prywatnego i zarzuty te przy komisyjnem zbadaniu planów nie mogły być w drodze ugody usunięte, może być udzielony konsens na budowę, której względy publiczne nie stoją na przeszkodzie.

Co do zarzutów z tytułu prawa prywatnego podniesionych, ma Zwierzchność gminna odesłać strony do drogi prawa.

W rozporządzeniu, którem konsens na budowę udzielono, należy wyraźnie wymienić zarzuty z tytułu prawa prywatnego podniesione i do drogi prawa odesłane.

Sąd rozstrzyga, czy budowa dopuszczona ze względów publicznych, przeciw której podniesiono zarzuty z tytułu prawa prywatnego, ma być wstrzymaną aż do rozstrzygnięcia sporu, czy też i pod jakimi warunkami tymczasem prowadzoną być może (§§. 340., 341. i 342. ust. cyw.).

§. 7.

Rozpoczęcie budowy.

Budowa może być dopiero wtedy rozpoczętą, gdy konsens stał się prawomocnym.

§. 8.

Gaśnięcie i odnawianie konsensu.

Konsens na budowę gaśnie, jeżeli budowa dozwolona, nie została wykonaną w ciągu dwóch lat od prawomocności konsensu.

W razie rozpoczęcia budowy i niewykończenia jej w ciągu dwóch lat, należy przed upływem rzeczonego terminu naprzód uwiadomić Zwierzchność gminną o zamierzonem dalszem prowadzeniu budowy i oczekiwać postanowienia jej, czy budowa może być dokończoną na podstawie pierwotnego planu, czyli też ze względu na zmienione stosunki zachodzi potrzeba rewizyi planów i odnowienia konsensu.

Postępowanie przy odnawianiu konsensu należy przeprowadzić podług postanowień §§. 4., 5 i 6.

§. 9.

Budowy na cele przemysłowe.

Przy budowach na cele przedsiębiorstw przemysłowych, które w myśl ustawy przemysłowej wymagają zezwolenia władzy politycznej, powołany jest Wydział powiatowy do przeprowadzenia czynności przepisanych w §§. 4., 5., 6., 8. i 12.

Do udziału w komisyi (§. 4.) i objawienia swego zdania zawezwie Wydział powiatowy także odnośnego naczelnika gminy lub jego zastępcę, a jeśli budowa wykonaną ma być na obszarze dworskim (§. 52.), przełożonego tegoż obszaru.

Rozprawę budowniczą łączyć należy ile możności z rozprawą przemysłowo-policyjną i w tym celu ma Wydział powiatowy porozumieć się z władzą polityczną co do terminu rozprawy.

W każdym razie konsens na taką budowę udzielony być może dopiero po prawomocnem zezwoleniu na prowadzenie przedsiębiorstwa.

Koszta komisyi Wydziału powiatowego po za miejscem siedziby tegoż Wydziału, ponosi strona podająca o konsens.

§. 10.

Budowy kolejowe i obok kolei żelaznych.

Przy budowach na gruntach kolei żelaznych (w myśl §. 2. ustawy o budowie kolei żelaznych z dnia 19. maja 1874 Nr. 70. Dz. u. p.) i przy nowych budowach, dobudowaniach i przebudowaniach obok kolei żelaznych już istniejących, lub w budowie będących, względnie w ich rejonie pożarnym, należy się stosować do osobnych przepisów w tej mierze istniejących.

Do przedsiębrania czynności urzędowyah przy budowach w rejonie pożarnym kolei powołanem jest stosownie do ustawy z dnia 26. grudnia 1882 Nr. 3. Dz. u. kr. z r. 1883 c. k. Starostwo, przyczem zastosowane być mają prócz szczegółowych w tej mierze obowiązujących przepisów, także postanowienia niniejszej ustawy.

§. 11.

Budowy publiczne wykonywane przez państwo, kraj lub powiat.

Przy budowach na cele publiczne przedsiębranych przez państwo, kraj lub powiat, powołane jest c k. Starostwo do przeprowadzenia czynności przepisanych w §. 4.

Jeżeli przeciw zamierzonej budowie nie wniesiono zarzutów, lub wniesione w toku rozprawy zostały usunięte, uwiadomi o tem c. k. Starostwo władzę budującą.

Zarzuty nieusunięte a nie pochodzące z tytułu prawa prywatnego, rozstrzyga c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z władzą, która budowę wykonuje. Co do zarzutów opartych na tytule prawa prywatnego postąpi c. k. Namiestnictwo według §. 6. ustawy.

§. 12.

Budowy obok dróg i placów, na polu górniczem, na granicy państwa i w rejonie fortyfikacyjnym.

Odległość budynku od drogi krajowej, powiatowej lub publicznego dojazdu kolejowego wynosić ma przynajmniej 3 metry a od drogi gminnej dwa metry, licząc od zewnętrznej krawędzi rowu drogowego.

Odległość ogrodzeń od powyższych dróg publicznych wynosić ma co najmniej 60 cm., licząc od zewnętrznej krawędzi rowu drogowego.

Wyjątek stanowią ulice i place posiadające ustalone linie regulacyjne (§. 13. i 14.).

O rozprawie zarządzonej względem udzielenia konsensu na budowę lub roboty przy drogach krajowych, powiatowych, publicznych dojazdach kolejowych, lub też przy drogach gminnych, których administracya na podstawie §. 28. ustawy drogowej z 7. lipca 1886 Nr. 39. Dz. u. kr. miejscowemu zarządowi drogowemu odjętą została, należy przynajmniej na ośm dni przed terminem badania planu uwiadomić władzę zarządzającą temi drogami, pozostawiając jej wybór bądź to wzięcia udziału w rozprawie komisyjnej przez delegata, bądź też nadesłania pisemnego wniosku.

W razie zamierzonej budowy na eksploatowanem polu górniczem lub naftowem, należy do rozprawy przepisanej §. 4. zawezwać także przedsiębiorcę górniczego, względnie naftowego.

Jeżeli nowy budynek stawiany być ma na ustroniu w pasie dwu kilometrów od granicy państwa, należy o wniesieniu podania o konsens uwiadomić c. k. Starostwo, które może do rozprawy delegować zastępcę, albo też pisemnie przesłać swe uwagi w tej mierze.

Przy budowach w rejonie fortyfikacyjnym, tudzież obok dróg państwowych, mają być zastosowane przepisy w tej mierze obowiązujące.

§. 13.

Odbudowanie zniszczonych części miejscowości.

W razie zniszczenia całej miejscowości lub znaczniejszej części jej przez pożar, wylew, lub inne wypadki elementarne, winna Zwierzchność gminna bezzwłocznie donieść o tem Wydziałowi powiatowemu.

Wydział powiatowy zarządzi w przeciągu ośmiu dni od chwili zawiadomienia komisyonalne oględziny przestrzeni zniszczonej, celem przeprowadzenia tej regulacyi.

W komisyi mają wziąć udział:

a) Delegat Wydziału powiatowego jako przewodniczący,

b) Naczelnik gminy lub jego zastępca,

c) Przełożony obszaru dworskiego,

d) Znawcy przez Wydział powiatowy powołani.

Strony interesowane winny otrzymać uwiadomienie o odbyć się mającej komisyi z oznaczeniem terminu oględzin.

Komisya sporządzi plan regulacyjny, spisze protokolarnie i szczegółowo numera parcel, imię i nazwisko właściciela, przestrzeń gruntów, które winny być zajęte lub odstąpione, wreszcie wciągnie do tego protokołu zgłoszone przeciw zamierzonej regulacyi zarzuty, opinię swoją co do tych zarzutów i wynik rokowań co do ugodowego ich załatwienia. Plan regulacyjny z pomienionym protokołem przedłoży komisya Radzie gminnej. Rada gminna obowiązaną jest w przeciągu 14 dni od dnia doręczenia planu powziąć uchwałę tak co do tego planu jak i co do zarzutów przez strony interesowane podniesionych przeciw rzeczonemu planowi.

O powziętej uchwale przyjmującej plan regulacyjny bez zmiany lub ze zmianami, obowiązaną jast Zwierzchność gminna w przeciągu trzech dni zawiadomić strony interesowane za dowodami doręczenia, albo też uchwałę rzeczoną ogłosić w gminie w sposób należyty.

Po upływie czternastu dni od dnia doręczenia względnie ogłoszenia stronom interesowanym zapadłej uchwały Rady gminnej, ma Zwierzchność gminna bezzwłocznie przesłać plan regulacyjny z powyższym protokołem, uchwałą Rady gminnej i dowodami jej doręczenia lub ogłoszenia, jakoteż z rekursami jeśli wniesione zostały, Wydziałowi powiatowemu do zatwierdzenia planu względnie rozstrzygnięcia rekursów.

Gdyby Rada gminna w powyższym terminie uchwały nie powzięła, albo odmowną powzięła uchwałę, zażąda Wydział powiatowy przedłożenia sobie planu regulacyjnego z protokołem oględzin do powzięcia stosownej decyzyi.

Jeżeli wniesiono rekursy tylko przeciwko niektórym częściom planu regulacyjnego, w takim razie może być plan regulacyjny zatwierdzony w innych swych częściach przed prawomocnem rozstrzygnięciem rekursów.

Tylko na podstawie zatwierdzonego planu regulacyjnego mogą być wydawane konsensa na budowy lub roboty poszczególnione w §. 1.

W razie gdyby po zatwierdzeniu planu regulacyjnego okazały się trudności w jego przeprowadzeniu z powodu stosunków miejscowych, może Wydział powiatowy powstrzymać na pewien czas przeprowadzenie planu regulacyjnego.

Koszta komisyi i sporządzenia planu regulacyjnego ponosi fundusz powiatowy. Za udział w komisyi rzeczonej stron interesowanych i miejscowej władzy policyjnej, nie mogą być żadne koszta przyznane.

§. 14.

Regulacya zdrojowisk lub stacyi klimatycznych.

W miejscowościach, w których znajdują się zdrojowiska lub uzdrowiska (stacye klimatyczne) o własnym statucie, obowiązany jest Wydział powiatowy najdalej w przeciągu dwóch lat od wejścia w życie niniejszej ustawy, zesłać na miejsce komisyę mającą na celu sporządzenie planu regulacyjnego odnośnej miejscowości.

W komisyi tej mają wziąć udział:

a) Delegat Wydziału powiatowege jako przewodniczący;

b) Naczelnik gminy lub jego zastępca;

c) Przełożony obszaru dworskiego:

d) Znawcy przez Wydział powiatowy powołani;

e) Delegat komisyi zdrojowej lub klimatycznej względnie także rządowy inspektor zdrojowy.

Strony interesowane winny otrzymać uwiadomienie o odbyć się mającej komisyi z oznaczeniem terminu oględzin.

Dalsze czynności mają być wykonane podług postanowień §. 13.

Po zatwierdzeniu planu regulacyjnego, mogą być tylko na podstawie tego planu wydawane konsensa na budowy lub roboty poszczególnione w § 1., przyczem ściśle przestrzegać należy, ażeby przy drogach, ulicach i placach na tej przestrzeni na której znajdują się mieszkania przeznaczone dla gości kąpielowych stawiano tylko główne budynki (szczególniej mieszkalne) frontem do tych dróg, ulic i placów i na podmurowaniu 50 cm wysokiem, wszelkie zaś inne budynki stawiano w podworzu po za budynkiem głównym.

Koszta komisyi i sporządzania planu regulacyjnego ponosi fundusz kuracyjny. Za udział w tej komisyi stron interesowanych i miejscowej władzy policyjnej nie mogą być przyznane żadne koszta.

W miejscowościach gdzie powstaną zdrojowiska lub uzdrowiska (stacye klimatyczne), obowiązany jest Wydział powiatowy zarządzić sporządzenie planu regulacyjnego w przeciągu sześciu miesięcy od czasu wydania statutu zdrojowego.

§. 15.

Plan regulacyjny.

Przy sporządzaniu planu regulacyjnego (§§. 13. i 14) należy przestrzegać głównie:

a) Ażeby rozkład i położenie budynków odpowiadały wymaganiom sanitarnym, ogniowo-policyjnym i w ogóle względom bezpieczeństwa.

b) Ażeby drogi i ulice były odpowiednio szerokie, możliwie proste i równe.

c) Ażeby opady atmosferyczne miały zabezpieczony należyty odpływ a sposób odprowadzania nieczystości został należycie ustanowiony

§. 16.

Wywłaszczenie.

Jeżeli na podstawie zatwierdzonego planu regulacyjnego okaże się potrzeba utworzenia nowej drogi lub ulicy albo zajdzie potrzeba sprostowania lub rozszerzenia istniejącej drogi lub ulicy, winien będzie właściciel gruntu odstąpić gminie na własność potrzebną na to przestrzeń za wynagrodzeniem.

Jeśli zaś wskutek tej regulacyi okaże się potrzeba wysunięcia budowy do nowej linii regulacyjnej, wówczas budujący tak długo nie będzie miał prawa przystąpić do wykonania projektowanej budowy, pokąd nie nabędzie na własność od dotychczasowego właściciela za wynagrodzeniem części gruntu między dawniejszą linią frontową a nową linią regulacyjną, którą to część gruntu właściciel jemu odstąpić winien.

Orzeczenie o wywłaszczeniu (§. 365 ust. cyw.) należy do władzy politycznej.

Gdyby w tych przypadkach co do wysokości wynagrodzenia ugoda do skutku nie doszła, oznaczy ją orzeczenie sądowe. Niedojście ugody nie wstrzymuje ostatecznego ustanowienia planu regulacyjnego względnie linii regulacyjnej i dalszej rozprawy budowniczej.

W sprawach ustanowienia planu regulacyjnego lub linii regulacyjnej oraz w sprawach oznaczenia przestrzeni, która ma być zajętą lub odstąpioną z powodu ustanowienia planu regulacyjnego lub linii regulacyjnej, wykluczoną jest droga sądowa.

ROZDZIAŁ II.

Szczegółowe przepisy o budowlach.

§. 17.

Kierownictwo budowy.

Przy stawianiu budynków piątrowych, budowli ze sklepieniami i urządzeniami podziemnemi (suterenami), oraz budynków na cele publiczne i przemysłowe, kierować winna budową osoba do tego prawnie upoważniona.

Przy stawianiu innych budowli wolno używać osób posiadających dla wykonywania przemysłu budowlanego koncesye najniższej kategoryi.

Budowle włościańskie i zwykłe gospodarskie mogą być stawiane przez samego budującego lub jego zastępcę.

Nazwisko kierownika budowy należy podać do wiadomości Zwierzchności gminnej i uwiadomić ją o zmianach w tej mierze zachodzących.

Za naruszenia warunków konsensu, za odstąpienie od zatwierdzonego planu bez poprzedniego uzyskania przyzwolenia Zwierzchności gminnej i w ogóle za wszelkie uchybienia przepisom tej ustawy, odpowiadają niepodzielnie kierownik budowy i budujący.

Nie wyklucza to jednak odpowiedzialności innych w budowie udział biorących osób, o ile na nich cięży wina.

§. 18.

Materyał do budowy.

Z materyału nieogniotrwałego wolno stawiać budowle tylko w takim razie, jeżeli odległość od budynków innych właścicieli wynosić będzie przynajmniej 10 metrów.

Ściany, przy których znajdują się kominy, piece i ogniska, winny być w przestrzeni pół metra od komina a jednego metra od pieca lub ogniska zupełnie murowane z cegieł, kamienia lub cegły surowej na powietrzu suszonej (surówki).

Rada gminna może postanowić, iż w częściach gminy zanadto zabudowanych (rynki, place publiczne) nie będzie się wymagać odległości 10 metrów między budynkami z nieogniotrwałego materyału stawianymi, jak również może Rada gminna postanowić, iż w niektórych częściach gminy domy mieszkalne muszą być budowane z materyału ogniotrwałego. Terytoryum odnośne należy w uchwale dokładnie oznaczyć. Do ważności takich uchwał potrzeba zatwierdzenia przez Wydział powiatowy, a uchwały te winny być należycie w gminie ogłoszone.

§. 19.

Pokrywanie dachów.

Pokrywanie dachów nieogniotrwałym materyałem jest dozwolone tylko w takim razie, jeżeli odległość od budynków innych właścicieli wynosi przynajmniej 10 metrów. Rada gminna może postanowić, iż w częściach gminy rzadko zabudowanych (rynki, place publiczne) nie będzie się wymagać odległości 10 metrów między budynkami nieogniotrwale pokrywanemi. Terytoryum odnośne należy w uchwale dokładnie oznaczyć. Do ważności takiej uchwały potrzeba zatwierdzenia przez Wydział powiatowy a uchwała ta winna być w gminie należycie ogłoszona.

§. 20.

M u r y.

Grubość murów powinna być dokładnie oznaczoną w planach budowy. Komisya badając plany winna oświadczyć, czy projektowana grubość murów odpowiada bezpieczeństwu publicznemu, czy też winna uledz zmianie. Grubość murów ceglanych w budynkach mieszkalnych parterowych i jednopiątrowych, powinna wynosić przy ścianach zewnętrznych co najmniej 45 cm., a 30 cm. przy ścianach wewnętrznych, na których pułapy spoczywają.

Przy budynkach mieszkalnych, mających więcej piąter, mury dwu piąter najwyżej położonych winny mieć grubość najmniej 45 cm. względnie 30 cm., w każdych zaś następnych dwóch niżej położonych piątrach grubość murów o 15 cm. powiększoną być musi.

Mury fundamentów winny być o 15 cm. grubsze od ściany na nich spoczywającej.

Rozmiary powyższe odnoszą się do murów niewyprawionych w stanie surowym.

§. 21.

Schody i klatka schodowa.

W domach piątrowych powinna istnieć za pomocą schodów komunikacya do wszystkich mieszkań, na strych i do piwnicy. Schody mają być przynajmniej na 1 m. szerokie, Wysokość stopnia na schodach nie powinna wynosić więcej jak 16 cm, szerokość zaś nie mniej jak 29 cm. w lini podziałowej. Linia podziałowa przyjmuje się w obrębie 45 cm. od ściany. Poręcze muszą być tak urządzone, ażeby zesuwanie się po nich było niemożliwem.

Władza może stosownie do przeznaczenia i rozmiarów budynku zarządzić wybudowanie także schodów bocznych.

Pod schodami jakoteż w klatce schodowej, nie wolno urządzać ognisk i otworów kominowych.

Klatkę schodową oddzielać ma od strychu powała u dołu wyprawiona, a na strychu wyłożona cegłą albo polepą z gliny 8 cm. grubą. Drzwi na strych prowadzące w domach murowanych powinne być pobite żelazną blachą od strony strychu.

§. 22.

Wymiary izb, okien i drzwi.

Budynki mieszkalne winny być suche i posiadać dostateczny przystęp powietrza i światła. Wysokość izby wynosić winna przynajmniej 2·20 m., wysokość okna najmniej 60 cm., szerokość najmniej 40 cm., wysokość drzwi najmniej 1·80 m. a szerokość 80 cm.

W każdej izbie winno być przynajmniej jedno okno urządzone do otwierania.

W miejscowościach, w których znajdują się zdrojowiska lub uzdrowiska (stacye klimatyczne), wysokość izb przeznaczonych na mieszkanie dla gości wynosić winna co najmniej 3 m., wysokość okna najmniej 1 m., a szerokość najmniej 60 cm., wysokość drzwi najmniej 2 m. a szerokość 1 m.

§. 23.

Podłoga i powała.

Powierzchnia podłogi (ułożonej z desek, lub cegły, czy też ubitej z gliny) w budynkach mieszkalnych z wyjątkiem wypadków przewidzianych w §. 14. winna być przynajmniej o 30 cm. wyższą od powierzchni gruntu, na którym budynek stoi.

Podłoga na piętrze winna zawierać warstę suchego nasypu.

Powała strychowa w budynkach mieszkalnych ma być pokryta cegłą lub polepą glinianą 8 cm. grubą.

§. 24.

K o m i n y.

Budowa domów i chat mieszkalnych bez kominów zabronioną jest bezwarunkowo.

Kominy winny być murowane z cegły palonej lub kamienia, ściany kominów najmniej 15 cm. grube i 80 cm. nad dach wyprowadzone, wnętrze komina gładko wytynkowane, a część zewnętrzna w obrębie strychu wyprawiona; wyjątkowo dozwalać można budowania tak zwanych wałkowanych kominów dobrze gliną wylepionych i wewnątrz wygładzonych.

Kominów na belkach lub pokładach drewnianych zakładać nie wolno.

Wszelkie drzewo winno być najmniej o 15 cm. oddalone od wewnętrznego obwodu komina. Drzewa w ściany kominowe wpuszczać nie wolno.

Otwór wewnętrzny kominów przełazowych wynosić ma najmniej 48 cm. w kwadrat. Otwór kominów wąskich (cylindrowych) wynosić ma najmniej 15 cm. średnicy. Jeżeli zaś do tego wąskiego komina wchodzi dym z dwóch lub więcej ognisk, wówczas otwór jego ma wynosić najmniej 20 cm.

Wszystkie kominy, a szczególniej wąskie (cylindrowe) winny być ile możności w pionowym kierunku wstawiane.

Kominy wąskie winny być w stosownych miejscach zaopatrzone w otwory do czyszczenia szczelnie zamykane. Materyał drewniany, znajdujący się w pobliżu tych otworów, powinien być ogniochronnie osłonięty.

Kominów murowanych nie wolno zastępować rurami blaszanemi wewnątrz budynku, ani też przeprowadzać takich rur przez ściany drewniane lub dachy nieogniotrwałe.

Kominy fabryczne i w ogóle kominy dla wielkich ognisk należy tak urządzać, aby dym i sadza nie zanieczyszczały powietrza w sposób dla zdrowia szkodliwy, albo dla sąsiadów dokuczliwy.

§. 25.

Piece w izbach.

Piece w izbach, stojące bezpośrednio na podłodze nieogniotrwałej, winny być podmurowane na 30 cm. Przed drzwiczkami pieców należy podłogę zabezpieczyć od ognia.

Pieców żelaznych nie wolno tam używać, gdzie bywa wyrabiany lub gromadzony materyał łatwo zapaleniu podlegający.

§ 26.

K u c h n i e.

Pod ogniskiem i na 80 cm. w około ogniska nie wolno urządzać podłogi z desek.

Nad ogniskiem otwartem należy tak umieścić kapę, by po wszystkich stronach o 30 cm. wystawała nad krawędź kuchni,

Dym z otwartych ognisk tylko przełazowymi kominami odprowadzać wolno.

W kuchniach angielskiemi zwanych należy dla odprowadzenia pary urządzić otwory wentylacyjne z dzwiczkami żelaznemi.

§. 27.

P i w n i c e.

Piwnice pod budynkami mieszkalnymi winny być sklepione.

§. 28.

Wychodki i zborniki na nawóz.

W budynku mieszkalnym lub okok takiego budynku winny być urządzone wychodki z łatwym i trwałym odpływem dla nieczystości.

Rada gminna wyda w przeciągu sześciu miesięcy od wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy, gdzie i jak mają być urządzone zbiorniki na nieczystości kloaczne.

Każdy zbiornik taki winien być oddalony przynajmniej o 2. m. od granicy sąsiedniej a 10 m. od najbliższej studni.

Wychodki nie mogą być widoczne z ulicy i placu publicznego.

W tych samych odległościach mogą być urządzane zbiorniki na nawóz, które od domów mieszkalnych oddalone być mają co najmniej na 10 m.

§. 29.

Odprowadzanie nieczystości.

Odprowadzanie nieczystości na ulice lub place publiczne albo do rowów tychże ulic i placów jest bezwarunkowo zabronione, nawet z budynków już istniejących.

§. 30.

Piece dla celów przemysłu piekarskiego — wędzarnie.

Piece dla przemysłu piekarskiego należy umieszczać z reguły w lokalu sklepionym. Podłoga przed ogniskiem winna być ogniotrwale urządzona.

Ściany w wędzarniach muszą być sporządzone z materyału ogniotrwałego i zaopatrzone w drzwi żelazne lub przynajmniej blachą od środka pobite. Wędliny tylko na hakach lub prętach żelaznych zawieszać wolno.

§. 31.

Stawianie kotłów parowych.

Kotły parowe należy stawiać, jeżeli tylko można, w odrębnem zabudowaniu.

Stanowczo wzbronionem jest jednak ustawianie kotłów parowych pod lokalem mieszkalnym lub roboczym, równie jak urządzanie sklepień lub pował nad nimi.

Tylko w razie udowodnionej konieczności dopuszczona być może lekka powała.

§. 32.

Suszarnie, cegielnie, piece do wypalania wapna i kuźnie.

Suszarnie na owoce, len lub konopie — winny być od innych budynków przynajmniej o 30 m. oddalone.

Cegielnie i piece do wypalania wapna mogą stać jedynie po za obrębem zabudowanego obszaru miejscowości.

Kuźnie winny być od budynków innych właścicieli oddalone przynajmniej o 30 m. lub urządzone w budynkach ogniotrwale zbudowanych i ogniotrwale krytych.

§. 33.

Kościoł i cerkiew.

Obok kościoła i cerkwi można stawiać budynki tylko w ogległości 20 m.

§. 34.

Ogrodzenia, płoty i t. p.

Jaki materyał dozwalany być może do urządzania ogrodzeń, zastosować się należy do zwyczajów miejscowych.

Na ogrodzeniach wzdłuż dróg publicznych, jakoteż na ogrodzeniach takich, które dotykają zabudowań lub ogrodzeń sąsiednich, nie wolno urządzać ostrzeszków ze słomy, trzciny, szuwaru, pężu, odpadków łodyg konopnych i t. p. łatwo zapalnych przedmiotów.

§. 35.

S t u d n i e.

Studnie mogą być urządzane tylko w odległości przynajmniej 10 m. od jam kloacznych, kanałów i gnojowisk, mają być ocembrowane a ocembrowanie ma się wznosić przynajmniej na 80 cm. ponad poziom gruntu otaczającego studnię.

§. 36.

Sadzenie drzew między budynkami.

Budynki kryte słomą, trzciną, szuwarem i t. p. materyałem winien właściciel oddzielić szeregiem drzew od innych budynków.

ROZDZIAŁ III.

Zamieszkanie nowych budynków i utrzymanie istniejących.

§. 37.

Pozwolenie na zamieszkanie.

Budynki nowo wystawione lub przekształcone nie mogą być ani zamieszkane ani na inny cel użyte przed uzyskaniem pozwolenia Zwierzchności gminnej, a w wypadkach przewidzianych w §. 9. przed uzyskaniem zezwolenia Wydziału powiatowego.

Przed daniem takiego pozwolenia musi osobna komisya zbadać na miejscu, czy budowa wykonana jest zgodną z planem zatwierdzonym, czy odpowiada wymaganiom sanitarnym i warunkom bezpieczeństa publicznego.

Komisyę przeprowadzić winien naczelnik gminy lub jego zastępca w przeciągu trzech dni po ustnem lub pisemnem wniesieniu prośby a w wypadkach przewidzianych §. 9. delegat Wydziału powiatowego przy współudziale naczelnika gminy lub jego zastępcy, względnie przełożonego obszaru dworskiego, przybierając w razie niezbędnej potrzeby także fachowego znawcę.

W miejscowościach zaś, w których znajdują się zdrojowiska lub uzdrowiska (stacye klimatyczne) o nadanym statucie, winien wziąć udział w komisyi także delegat komisyi zdrojowej lub klimatycznej.

Stosownie do wyniku tych oględzin nastąpić ma do trzech dni załatwienie prośby budującego.

Budujący obowiązany jest zapłacić dyety i koszta podróży delegata Wydziału powiatowego i znawcy.

§. 38.

Termin zamieszkania.

Budynek murowany, podczas wiosny pod dach doprowadzony a w jesieni narzucony, może być dopiero w następnej wiośnie zamieszkany. Budynek zaś w jesieni pod dach doprowadzony a w następnej wiośnie narzucony, może dopiero w jesieni do zamieszkania być oddany.

Gdyby w powyższych okresach czasu tylko niektóre części domu zostały wykończone, może być wydane pozwolenie na częściowe zamieszkanie budynku, przyczem należy postąpić według przepisów §. 37.

§. 39.

Utrzymanie budynków.

Każdy właściciel budynku obowiązany jest utrzymywać go w dobrym stanie, czysto i porządnie. Winien mianowicie zapobiegać takim uszkodzeniom, które mogłyby zagrażać bezpieczeństwu publicznemu lub zdrowiu mieszkańców.

W izbach mieszkalnych nie wolno utrzymywać koni, bydła, nierogacizny, owiec i kóz.

§. 40.

Budynki grożące zawaleniem.

Jeżeli budynek grozi niebezpieczeństwem zawalenia, zarządzi Zwierzchność gminna komisyjne zbadanie stanu rzeczy i podług stopnia sprawdzonego niebezpieczeństwa poleci właścicielowi przy równoczesnem wyznaczeniu stosownego terminu i zagrożeniu następstwami prawnemi (§. 50), bądź to opróżnienie i zabezpieczenie budynku starego aż do wykonania potrzebnych napraw, bądź też częściowe albo nawet całkowite rozebranie budynku.

Komisyę przeprowadzić winien naczelnik gminy lub jego zastępca bezpłatnie protokolarnie w obecności stron interesowanych i z przybraniem znawcy, którego wynagrodzić należy z funduszów gminy, jeśli znawca ten nie jest płatnym za swe urzędowanie funkcyonaryuszem gminy.

ROZDZIAŁ IV.

Władze wykonawcze.

§. 41.

Zwierzchność gminna.

Zwierzchność gminna obowiązaną jest ściśle czuwać nad przestrzeganiem przepisów tej ustawy, przedewszystkiem zaś, ażeby:

a) nie budowano bez uzyskania prawomocnego konsensu;

b) ściśle stosowano się do zatwierdzonego planu budowy;

c) zachowano linię regulacyjną (§§. 13., 14).

W razie spostrzeżenia uchybień winna Zwierzchność gminy, w wypadkach pod a), b) i c) wymienionych, wstrzymać dalszą budowę (§. 49).

Od rozporządzeń Zwierzchności gminnej można wnieść na ręce naczelnika gminy rekurs do Wydziału powiatowego w nieprzekraczalnym terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu rozporządzenia.

§. 42.

Rada gminna.

Rada gminna:

a) Zatwierdza plany budynków, przeznaczonych na cele gminne lub zakładów gminnych;

b) uchwała z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Wydział powiatowy plan regulacyjny przy odbudowaniu zniszczonych części miejscowości (§. 13.), a w miejscowościach, gdzie znajdują się lub powstaną zdrojowiska lub uzdrowiska (stacye klimatyczne), plan regulacyjny odnośnej miejscowości (§. 14), oraz postanawia o podniesionych zarzutach przeciw regulacyi;

c) uchwala w której części gminy domy mieszkalne muszą być stawiane z materyału ogniotrwałego, a w której części gminy nie będzie się wymagać odległość 10 metrów między budynkami (§. 18 i 19).

d) wydaje obowiązujące przepisy, gdzie i jak mają być urządzone zbiorniki na nieczystości kloaczne (§. 28);

e) ustanawia taksę dla znawców biegłych, jeśli znawcy ci nie są płatnymi funkcyonaryuszami gminy.

Od uchwały Rady gminnej można wnieść na ręce Zwierzchności gminnej rekurs do Wydziału powiatowego w nieprzekraczalnym terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu uchwały.

§. 43.

Wydział powiatowy.

Wydział powiatowy:

a) rozstrzyga rekursy przeciw rozporządzeniom Zwierzchności gminnej (§. 41) i uchwałom Rady gminnej (§. 42);

b) czuwa nad tem, ażeby Zwierzchność gminna nie zaniedbywała obowiązków niniejszą ustawą na nią włożonych;

c) wykonuje czynności wskazane §§. 9., 13., 14., 18., 19., 37., 52 niniejszej ustawy.

Od rozporządzenia Wydziału powiatowego można wnieść na ręce tegoż Wydziału rekurs do Wydziału krajowego w nieprzekraczalnym terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu rozporządzenia.

§. 44.

Wydział krajowy.

Wydział krajowy załatwia jako ostateczna instancya rekursy przeciw orzeczeniom Wydziału powiatowego.

§. 45.

Władze polityczne.

Prawa zastrzeżone władzom politycznym postanowieniami §§. 104., 105., 106. i 107. ustawy gminnej z dnia 12. sierpnia 1866 Nr. 19. Dz. u. kr. pozostają nienaruszone.

ROZDZIAŁ V.

Postanowienia karne.

§. 46.

Przekroczenia objęte ustawą karną.

Przekroczenia przepisów budowniczych, objęte ustawą karną, będą dochodzone i karane przez właściwe Sądy.

§. 47.

Inne przekroczenia.

Co do innych przekroczeń przepisów zawartych w tej ustawie, służy prawo karania naczelnikowi gminy z dwoma przysiężnymi. Przekroczenia te karane będą stosownie do stopnia winy i do wynikającego z niej niebezpieczeństwa publicznego grzywną od 1 do 25 zł. w. a., czyli 2 do 50 koron, a w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, aresztem od 24 godzin do dni 7.

§. 48.

Rekursy przeciw orzeczeniom karnym.

Rekursy przeciw orzeczeniom karnym (§. 47.) mają być w terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu wnoszone do c. k. Starostwa za pośrednictwem Zwierzchności gminnej.

§. 49.

Budowy wykonane bez konsensu lub wbrew konsensowi.

Jeśli budowa została całkiem lub częściowo wykonaną bez konsensu lub wbrew temuż konsensowi, winna Zwierzchność gminna natychmiast wstrzymać budowę (§. 41.). Władza powołana do wydawania konsensu przeprowadzi następnie czynności wskazane w §. 4. względnie §. 9. i wyda orzeczenie czy i o ile budowa wykonana może być pozostawioną, czyli też ma być zmienioną lub zniesioną.

Przeciw orzeczeniom Zwierzchności gminnej służy zwykła droga rekursu (§. 41.) wszystkim stronom interesowanym.

Niezależnie od tego orzeczenia może nastąpić ukaranie winnego w myśl §§. 46. i 47.

§. 50.

Wykonanie prawomocnych poleceń.

Jeżeli właściciel budynku, pomimo nałożenia kary za niedotrzymanie pierwszego terminu, nie dopełni w drugim przez Zwierzchność gminną oznaczonym terminie prawomocnego polecenia władz powołanych do wykonania tej ustawy, Zwierzchność gminna wykona to polecenie na jego koszt i stratę.

ROZDZIAŁ VI.

Postanowienia co do obszarów dworskich.

§. 51.

Zasadnicze postanowienie.

Obszary dworskie miejscowości, w których niniejsza ustawa obowiązuje, podlegają również postanowieniom tejże ustawy.

Zakres działania przyznany niniejszą ustawą Zwierzchności i Radzie gminnej, przechodzi na obszarze dworskim na przełożonego tegoż obszaru z wyjątkiem prawa karania (§. 46) które przysługuje c. k. Starostwu i z wyjątkiem wypadków przewidzianych w §. 52. ustęp 1. i 2.

§. 52.

Budowle pośród zabudowań gminy, oraz karczmy, szynkownie itd.

Wykonywanie wszystkich czynności policyi budowniczej, jak niemniej prawo karania za przekroczenie przepisów tej ustawy na tych częściach obszaru dworskiego, które leżą pośród zabudowań gminy, należy do zakresu działania gminy.

To samo odnosi się do karczem, szynkowni i należacych do nich stajni, szop i t. p. zabudowań, co do których w myśl §. 7. ustawy o obszarach dworskich z dnia 12. sierpnia 1866 Nr. 20 Dz. u. kr. sprawowanie policyi miejscowej należy do gminy.

Nadto, jeżeli budynek, który na obszarze dworskim ma być stawiany mniej a niżeli o 30 m. oddalonym będzie od zabudowanego terytoryum gminy, winien przełożony obszaru dworskiego zawiadomić o zamierzonej budowie Zwierzchność gminy.

Jeśli zaś Zwierzchność gminna mniema, że budynek ten stawiany jest wbrew przepisom niniejszej ustawy i ztąd zagraża niebezpieczeństwo, może o tem donieść Wydziałowi powiatowemu, który winien na tej podstawie zbadać rzecz i wydać orzeczenie, tak, jak gdyby w tej sprawie do niego rekurs wniesiony został przeciw wydanemu w pierwszej instancyi orzeczeniu.

USTAWA

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zmieniająca §§. 73. i 74. ustawy krajowej z 4. kwietnia 1889. Nr. 31. Dz. u. kr.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam jak następuje:

Art I.

Postanowienie §§. 73. i 74. ustawy krajowej z dnia 4. kwietnia 1889. Nr. 31. Dz. u. kr. w dotychczasowem brzmieniu zostają uchylone i mają opiewać jak następuje:

§. 73.

Zwierzchność gminna.

Zwierzchność gminna czuwa nad przestrzeganiem przepisów tej ustawy.

Zwierzchność gminna daje pozwolenie na budowę (konsens) i przestrzega ażeby:

a) nie budowano bez uzyskania prawomocnego konsensu,

b) zachowano linię regulacyjną i poziom,

c) ściśle stosowano się do zatwierdzonego planu budowy,

d) do wykonania budowy używano osób upoważnionych w myśl §. 21. i

e) tylko dobrego trwałego materyału.

Przy spotrzeżeniu uchybień winna Zwierzchność gminna w wypadkach pod *a) b)* i *c)* wymienionych, wstrzymać dalszą budowę, w wypadku pod *d)* usunąć nieupoważnionego wykonawcę od dalszej budowy, a w wypadku pod *e)* zarządzić uprzątnięcie z placu budowy materyału za nieodpowiedni uznanego.

Od rozporządzeń Zwierzchności gminnej można na ręce naczelnika gminy wnieść rekurs do Wydziału powiatowego w nieprzekraczalnym terminie dni 14 po doręczeniu lub ogłoszeniu rozporządzenia, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w §. 3. niniejszej ustawy.

Rekurs od zarządzenia, wstrzymującego budowę rozpoczętą, nie ma mocy odraczającej.

§. 74.

Rada gminna.

Rada gminna załatwia następujące sprawy:

a) zarządza sporządzenie ogólnego planu miasta, zatwierdza go i czuwa nad jego peryodycznem uzupełnieniem przez Zwierzchność gminną;

b) zatwierdza plany budynków, przeznaczonych na cele gminy lub zakładów gminnych;

c) zatwierdza plany podziału znaczniejszych obszarów na parcele budowlane (§. 18.);

d) uchwala plan regulacyjny przy odbudowaniu zniszczonych części miasta (§. 19);

e) oznacza części obszaru miejskiego, w których tylko materyał ogniotrwały do budowy użytym być może (§. 24.);

f) w gminach, w których materyał ogniotrwały jest nader kosztowny lub ludność ubogą, postanawia z zatwierdzeniem Rady powiatowej, że w następującym przeciągu lat 10, z wyjątkiem mieszkalnych domów piątrowych, wszystkie inne budynki na całym obszarze miejskim z muru pruskiego lub drzewa stawiane być mogą (§. 24. lit. c.);

g) oznacza, przy których ulicach i placach publicznych budynki z materyału nieogniotrwałego mają być stawiane na fundamentach murowanych i na podmurowaniu 50 cm. wysokości (§. 25.);

h) uchwala w sprawie wyjątkowego uwolnienia gminy miejskiej od obowiązku pokrywania dachów ogniotrwałym materyałem (§. 47.);

i) wydaje obowiązujące przepisy o systemie kanalizacyi (§. 52.);

k) oznacza okręg miasta, w którym tylko piątrowe domy stawiać wolno i daje wyjątkowe pozwolenie na stawianie domu parterowego w tym okręgu (§. 57.);

l) oznacza materyał, jaki ma być użyty do ułożenia chodnika przed nowym budynkiem w pewnej ulicy lub części miasta (§. 59.);

m) oznacza wysokość taksy dla znawców za oględziny nowo wybudowanych domów (§. 68.)

Uchwały Rady gminnej w sprawach tu pod *a), b), c), d), e), g), i) k)* określonych, winny być w obrębie gminy ogłoszone. Od tych uchwał wolno stronom interesowanym wnieść za pośrednictwem Zwierzchności gminnej rekurs do Wydziału powiatowego w ciągu dni 30 od ich ogłoszenia.

Art. II.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. s. 1.397/94.

Aleg. 294.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o ustawie regulującej stosunki prawne szpitali publicznych i powszechnych.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z d. 18. listopada 1890 polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu przedłożenie wniosków — o sposobie pokrywania wydatków w razie potrzeby stawiania, powiększania i przerabiania szpitali prowincyonalnych.

W spełnieniu tego polecenia przedłożył Wydział krajowy w roku 1891 odpowiednie wnioski, które jednak większość komisyi sanitarnej, jako zdaniem jej nieuzasadnione i zasadom konstytucyjnym sprzeczne, Sejmowi do przyjęcia nie zaleciła, natomiast ponowiła też komisya powyższe polecenie Sejmu — a zarazem rozszerzyła je wnioskiem, wskazującym proceder, jakimby do stanowczego rozwiązania tego zagadnienia dojść należało; a mianowicie polecając Wydziałowi krajowemu przeprowadzenie rewizyi ustaw i rozporządzeń szpitali publiczne obowiązujących, porównania tychże z ustawami i rozporządzeniami innych krajów koronnych i zwołanie ankiety dla zaopiniowania rezultatów poczynionych przez Wydział krajowy studyów — ewentualnie zaprojektowania ustawy regulującej stosunki prawne i ustrój szpitali krajowych i prowincyonalnych".

Jakkolwiek wnioski komisyi sanitarnej nie zostały przez Sejm załatwione, to Wydział krajowy posłuszny wezwaniu Komisyi sejmowej, zwołał zaleconą ankietę i przedstawił jej zebrany materyał oraz odpowiednie pytania do zaopiniowania — a w pierwszym rzędzie pytanie „Czy należy Sejmowi przedłożyć projekt ustawy regulującej stosunki prawne i ustrój szpitali krajowych i prowincyonalnych?" Gdy zaś ankieta stanowczo za wydaniem tej ustawy się oświadczyła, opracował Wydział krajowy projekt takiej ustawy i poddał go ponownie zwołanej ankiecie do szczegółowego rozbioru i ocenienia.

Po takiem przygotowaniu przedmiotu, Wydział krajowy nabrawszy również przekonania, że ustawodawcze uregulowanie stosunków prawnych szpitali jest pożądane „ile że obowiązujące obecnie ustawy i rozporządzenia przedstawiają pewne niedo-

kładności, dające możność mylnego tłumaczenia“ — przedłożył Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy, urządzającej prawne stosunki szpitali w kraju.

Komisya administracyjna podziela w zupełności powyżej wyrażone opinie co do potrzeby ustawodawczego uporządkowania spraw szpitalnictwa krajowego; już bowiem przyznanie Władzy administracyjnej do wykonania ustaw powołanej, że obowiązujące ustawy i przepisy przedstawiają niedokładności i dają powód do mylnych tłumaczeń, jest wystarczającym dowodem potrzeby rewizyi — względnie uzupełnienia tych ustaw i przepisów.

Przemawiają nadto za tą potrzebą także inne niemniej ważne względy.

Prócz ustawy o nadzorze nad szpitalami — o radach szpitalnych i o pokrywaniu kosztów leczenia ubogich chorych, — wszystkie inne, liczne prawne stosunki szpitali publicznych, nie zostały dotąd ustawodawczo uregulowane. Zwłaszcza daje się uczuwać dotkliwie brak zasadniczych postanowień co do natury prawnej obecnie istniejących i mogących w przyszłości powstać zakładów leczniczych. Tak przeto rozległa i ważna gałęź administracyi publicznej, jaką jest szpitalnictwo, opiera się dotąd w znacznej części nie na fundamencie prawa, lecz jedynie na mnogich rozporządzeniach władz i — dla niepewności prawnege stanu — na chwiejnej przypadkowej praktyce administracyjnej.

Wynikiem tego jest zupełny zamęt pojęć i określeń pod względem prawnego charakteru poszczególnych zakładów leczniczych, pod względem ciążących na nich obowiązków i przysługujących im praw — a także pod względem obowiązków dla szpitali czy ze strony kraju czy też innych ciał politycznych.

Ztąd również rodzi się podnoszona od długich lat wątpliwość czyli w kwotach, jakie kraj z tytułu zwrotu kosztów za ubogich chorych opłaca — a więc w taksach szpitalnych — nie mieszczą się wydatki, które z prawa kto inny a nie kraj winienby ponosić.

Wątpliwości tego rodzaju należy niezbędnie uchylić — one to bowiem tworzą zaporę w zaspokojeniu pilnych i koniecznych potrzeb i braków niektórych szpitali, a w następstwie stawią Wydział krajowy wobec kraju, władz państwowych i różnych ciał autonomicznych w przykrem położeniu — bo dają mu pozór niezdecydowanego lub obojętnego wobec tych potrzeb i braków.

Wreszcie stan taki rzeczy jest zaporą w powstawaniu nowych — a wobec sanitarnego stanu kraju i panującego przepełnienia w istniejących szpitalach tak bardzo pożądanych zakładów leczniczych.

Mimo bowiem odczutej niejednokrotnie potrzeby, — powiaty i gminy, chociażby nawet posiadały środki po temu, wstrzymują się od zakładania szpitali — nie chcąc przy nieokreślonych stosunkach prawnych, brać na swe barki obowiązków, których ciężar nie da się z góry zważyć i obliczyć.

Ten ze wszech miar szkodliwy stan rzeczy usunąć zdoła tylko ustawa, która określi jasno charakter prawny wszystkich istniejących i w przyszłości mogących powstać zakładów leczniczych i ich stosunki prawne do wszystkich krajowych czynników.

Charakter prawny zakładów leczniczych.

Przystępując do rozwiązania pytania jaki jest prawny charakter szpitali publicznych — komisya ma sobie przedewszystkiem za obowiązek stwierdzić, że szptal powszechny we Lwowie, szpital św. Łazarza w Krakowie i zakład dla obłąkanych na Kulparkowie posiadają wszystkie prawne znamiona zakładów krajowych. Zakłady to bowiem tak przed ich oddaniem w zarząd kraju jak i obecnie były i są już za krajowe zakłady uznawane, zarząd ich sprawuje w zastępstwie kraju bezpośrednio Wydział krajowy i jakto

wszystkie preliminarze i zamknięcia rachunków funduszów krajowych stwierdzają, są to zakłady z funduszu krajowego uposażone.

Krajowy charakter wymienionych zakładów nie był zresztą nigdy przez nikogo podawany w wątpliwość i nie zachodziłaby zgoła potrzeba wykazywania tej ich prawnej natury, gdyby nie wzgląd, że w statutach wydanych dla szpitala powszechnego we Lwowie i dla zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie nazwane zostały te zakłady samoistnymi — co jest oczewiście sprzeczne i z faktycznym i z prawnym stanem rzeczy. (Szpital św. Łazarza w Krakowie nosi w swym statucie nazwę zakładu krajowego).

Komisya przeto pragnąc sprzeczność tę uchylić a prawny charakter szpitala powszechnego we Lwowie i zakładu na Kulparkowie stwierdzić i ustalić — przedstawia odpowiednie wnioski do uchwał u końca swego sprawozdania. (Uchwała *A* i *B*).

Co do wszystkich innych publicznych i powszechnych szpitali, to Wydział krajowy w swym projekcie ustawy — pragnie przyznać im charakter zakładów samoistnych t. j. uznać je za takie szpitale, które miałyby się utrzymywać wyłącznie z własnych swych dochodów, i dla których nikt — ani kraj — ani powiat — ani gmina do żadnych świadczeń z mocy ustaw nie byłby obowiązanym.

Wydział krajowy w uzasadnieniu tej swojej propozycyi, ograniczył się jedynie powołaniem się na rozporządzenie ministeryalne z lat 1855 i 1857, z których miałoby jego zdaniem wypływać pojęcie samoistności, zresztą zaś powołuje się także Wydział krajowy na postanowienie zawarte w ustawach innych krajów koronnych.

Komisya uznała jednak za potrzebne rzecz tę nieco dokładniej rozważyć.

Charakter prawny każdego poszczególnego szpitala oraz stosunek prawny takiego zakładu do ciał czy osób moralnych, da się tylko w ten sposób trafnie ocenić, jeśli rzeczewiste faktyczne stosunki szpitala przemierzymy miarą obowiązujących ustaw. Niewłaściwem zaś byłoby zdaniem komisyi dedukowanie tego charakteru, jak się to często dzieje, czy to z rozpowszechnionej i utartej nazwy szpitala, czy z wyrażeń i określeń zamieszczanych w jakimkolwiek nieurzędowym a choćby nawet i urzędowym akcie. Ani bowiem pierwsze ani drugie nie mają tej mocy, by były zdolne zrodzić i zawiązać stosunek prawny zakładu do jakiegoś ciała czy osoby moralnej, a tem samem stać się źródłem praw i obowiązków dla tych ostatnich.

Ten stosunek wytworzyć może jedynie ustawa, lub akt wolnej woli, zdziałany w granicach obowiązujących ustaw i w sposób ustawami określony.

Oczywistą jest rzeczą, że w odniesieniu do istniejących już szpitali musi być ten stosunek indywidualnie co do każdego zakładu rozpatrzony i oceniony.

Według przyjętych nazw, mówi się zazwyczaj o szpitalach krajowych, powiatowych i gminnych. Ponieważ notoryczną jest rzeczą, że żadnemu z tak zwanych prowincyonalnych szpitali nie został przyznany charakter zakładu krajowego i w tym kierunku nie zachodzi potrzeba jakichkolwiek badań, przeto wystarczy jedynie rozpatrzyć czy i który szpital publiczny jest zakładem powiatowym lub gminnym.

Ustawa o Reprezentacyi powiatowej zawiera w §. 21. dokładnie określoną definicyę zakładu powiatowego. Według tej definicyi, zakładem powiatowym jest tylko taka instytucya, która na mocy ustawy lub wskutek uchwały Rady powiatowej w obrębie ustaw powziętej, utrzymywaną jest z funduszów powiatu.

Na 24 obecnie istniejących publicznych szpitali prowincyonalnych, 4-ry z nich a mianowicie szpitale w Podhajcach, Sokalu, Żywcu i Złoczowie nosi nazwę szpitali powiatowych; a to trzy pierwsze dlatego że zostały przez te powiaty ufundowane i że są przez Wydziały powiatowe zawiadywane — ostatni zaś dlatego że został funduszami powiatu zrestaurowany i przez Wydział powiatowy w zarząd objęty. U żadnego z nich jednak nie zachodzą te warunki prawne,

jakich wyżej powołana ustawa od zakładu powiatowego wymaga — a mianowicie nie istnieje żadna ustawa i nie istnieją żadne uchwały odnośnych Rad powiatowych, na mocy których powiaty wymienione byłyby obowiązane utrzymywać te szpitale ze swych funduszów.

Wprawdzie w trzech wypadkach, a to dla szpitala w Podhajcach, w Sokalu i w Żywcu zobowiązały się odnośne powiaty aktami fundacyjnymi do pewnych świadczeń na rzecz ufundowanych przez się szpitali (w Żywcu zobowiązał się powiat do ponoszenia wszystkich kosztów budowy — podobnież w Sokalu), lecz właśnie ta okoliczność, że powiaty te zobowiązania swe określiły aktami fundacyjnymi, (a więc ograniczały względnie rozszerzyły je do granic tam skreślonych) jest dowodem, że zobowiązanie ich wypływa nie z ustawy, lecz z aktu prywatno-prawnego i że ich stosunek do szpitali oceniany być musi nie ze stanowiska prawa publicznego, lecz ze stanowiska prawa prywatnego, czyli innemi słowy, że szpitale te nie są zakładami powiatowymi. Tem mniej oczewiście może być o tem mowa ze względu na szpital w Złoczowie — ile że powiat złoczowski ani publicznym ani prywatno-prawnym aktem żadnych wobec szpitala zobowiązań nie zaciągnął.

Większą bez porównania trudność przedstawia rozpoznanie stosunków prawnych wszystkich innych tak zwanych gminnych szpitali, bo i sposób powstania tych szpitali jest wielce rozmaity a sięgając w odległe czasy nie zawsze też dokładnie znany i prawo ich publiczności zadekretowane zostało w czasach przedkonstytucyjnych i zarząd tych szpitali sprawowany pierwotnie głównie przez władze polityczne przechodził różne koleje — a żaden akt prawny z tych czasów nie zawiera wskazówek, orjentujących czy to o charakterze tych zakładów humanitarnych, czy chociażby o obowiązkach wobec nich ze strony gmin i kraju. Niektóre z tych szpitali powstały z ofiarności prywatnej, inne ze składek publicznych, inne znów w części z ofiarności prywatnej a w części ze składek, niekiedy także z przyczynienia się funduszami gminy; o sposobie administrowania decydowały władze polityczne — również o sposobie zaspokajania potrzeb tych szpitali — zazwyczaj jednak z zupełnem zaniedbaniem tych potrzeb, słowem panowała tu niczem niekrępowana swoboda władz administracyjnych, wobec której nie urobił się żaden stosunek, dający się ocenić ze stanowiska zasad obecnego ustawodawstwa.

Z takim to nieokreślonym a dla samych władz państwowych wątpliwym charakterem oddane zostały te zakłady w zarząd kraju. Przebija się to wyraźnie w protokole spisanym na dniu 30. sierpnia 1866 przy oddawaniu Wydziałowi krajowemu fuuduszów i zakładów krajowych. Aktem tym bowiem objęte zostały także szpitale prowincyonalne, chociaż nazwano je szpitalami gminnymi. Naczelny jednak kierunek administracyjny zastrzeżono c. k. Namiestnictwu — mimo że ustawa gminna była już wówczas wydaną i wkrótce miała wejść w życie i mimo że koszta szpitalne, a mianowicie te, któreby od kogo innego ściągnąć się nie dały — ponosić miał fundusz krajowy.

Wydział krajowy jednak, który z urzędowego swego obowiązku przecież musiał zdawać sobie sprawę z naury prawnej tych zakładów i jako naczelna władza autonomiczna zająć pewne do nich stanowisko, od pierwszej chwili rozróżniał szpitale w kraju — na zakłady krajowe, publiczno-powszechne (samoistne) i gminne czyli prywatne.

Wynika ztąd, że i tu w określnieniu charakteru prawnego takich szpitali, nie pozostaje nic innego, jak oprzeć się na obecnie obowiązujących ustawach.

Ustawy ginnne z dnia 12. sierpnia 1866 i z 13. marca 1889 nie zawierają wprawdzie definicyi prawnej zakładu gminnego, z ducha jednak tych ustaw i z bardzo bliskiej a naturalnej w tym wypadku analogii ustaw — mniema komisya, że należy koniecznie określenia §. 21. ust. o reprezentacyi powiatowej zastosować także przy ocenianiu prawnych znamion zakładów gminnych.

Otóż komisya konstatuje, że rozpatrując stosunki szpitali t. z. gminnych i tu także przy żadnym z istniejących obecnie szpitali nie znalazła tych warunków, któreby według przytoczonych powyżej postanowień ustawy o reprezentacyi powiatowej dozwoliły uważać go za zakład gminny.

Gdy przeto wszystkie obecnie istniejące prowincyonalne szpitale — ani krajowymi — ani powiatowymi — ani gminnymi nie są, nie pozostaje nic innego, jak przyznać im charakter zakładów samoistnych, — a to w tym rozumieniu, że utrzymywać się one muszą i pokrywać wszystkie swe tak zwyczajne jak nadzwyczajne potrzeby ze swych własnych dochodów, a więc z dochodów majątku zarodowego, z zapisów i zobowiązań i taks szpitalnych.

Ten samoistny charakter wypadnie konsekwentnie i koniecznie przyznać także tym szpitalom, które w przyszłości jako fundacye szpitalne powstaną, a zarazem prawo publiczności i powszechności uzyskają.

Stwierdzenie jednak i ustawowe ustalenie charakteru samoistnego obecnie istniejących szpitali, oraz mogących w przyszłości powstać fundacyi szpitalnych — nie wyklucza wcale możliwości powstawania na przyszłość szpitali z charakterem zakładów powiatowych — lub gminnych — i zatrzymujących ten charakter prawny także po przyznaniu im prawa publiczności i powszechności.

Ten bowiem ostatni przymiot prawny, rozszerzając z jednej strony obowiązek szpitali, do przyjmowania wszystkich chorych opieki szpitalnej potrzebujących, jest dostatecznie zrównoważony prawem pobierania zwrotu kosztów leczenia za wszystkich w szpitalu leczonych.

Szpitale tego charakteru prawnego mogłyby oczewiście powstać tylko w sposób ustawami przepisany (ust. o repr. pow. i ust. gm.) i różniłyby się od szpitali samoistnych tem, że prócz własnych dochodów, do których oczewiście i dochód z taksy szpitalnej się zalicza, miałyby prawo do zasiłków z funduszów odnośnych powiatów i gmin na wypadek takich potrzeb, które z reguły dotąd z taksy szpitalnej pokrywane być nie mogły.

Należą tu przedewszystkiem koszta budowy budynków szpitalnych i pokrywanie ewentualnych niedoborów.

Obowiązek ten jest prawną konsekwencyą uznania zakładu za powiatowy lub gminny i wypływa z ustaw o reprezentacyi powiatowej i ustawy gminnej.

Komisya nie sądzi, by wzgląd na te obowiązki miał powstrzymywać gminy i powiaty od zakładania szpitali gminnych i powiatowych. Niedobory bowiem szpitalne, do których pokrywania w szpitalu powiatowym lub gminnym, ciała te byłyby obowiązane, przy racyonalnej gospodarce i rozważnem ustanawianiu taks szpitalnych nigdyby powstać nie powinne — tem bardziej, że taksy winne przewidywać potrzebę wytworzenia dla każdego szpitala funduszu rezerwowego na nieprzewidziane i nadzwyczajne wydatki.

A co do kosztów budowy, to ciężar tego obowiązku niewątpliwie dość znaczny, lecz przydarzający się tylko w odległych odstępach czasu, — rozważy powiat lub gmina już wówczas, gdy przyjdzie powziąć uchwałę uznającą szpital za zakład powiatowy lub gminny — i rozważy go niewątpliwie z uwzględnieniem istniejących już może i odtwarzających się na cele humanitarne funduszów — oraz swej ogólnej siły podatkowej.

Nie jest jednak konieczną rzeczą, by szpitale gminne i powiatowe, które w przyszłości powstaną, były mieszczone we własnych szpitalu budynkach — owszem mogłyby one być urządzane i w budynkach czy to najętych, czy też pozostających własnością powiatu lub gminy, jeśli oczewiście władze ustawą powołane ze stanowiska hygieny i ze względów policyjno-sanitarnych uznają je na cel publicznego szpitala odpowiedniemi.

Prawo publiczności i administracya szpitali publicznych.

Z prawa publiczności wypływają dla szpitala pewne obowiązki i pewne prawa. Pierwsze polegają na obowiązku przyjmywania do szpitalu wszystkich chorych opieki szpitalnej potrzebujących, bez względu na ich przynależność — wyznanie i stan majątkowy. Drugie uprawniają szpital do żądania zwrotu wszystkich kosztów połączonych z leczeniem pielęgnowaniem i utrzymaniem chorych w szpitalu. Koszt ten obliczony na jednego chorego i jeden dzień leczenia wyraża tak zwana taksa szpitalna.

Koszta te obowiązany jest zwrócić szpitalowi, przedewszystkiem sam pielęgnowany a następnie te wszystkie osoby, korporacye i ciała moralne, które czy to na mocy ustawy cywilnej, czy innych specialnych ustaw, mianowicie ustawy o prawie swojszczyzny do utrzymania tych osób są obowiązane. Ta konsekwencya wypływająca z prawa publiczności, ma szczególną doniosłość dla tych krajów, które jak nasz ustawą z roku 1875 (Dz. ust. kr. Nr. 7.) obowiązek pokrywania kosztów leczenia ubogich przyjął w całości na fundusz krajowy. Ta więc ostatnia okoliczność i w ogóle wzgląd, że z prawem publiczności szpitalu połączone są pośrednio obowiązki, które się na fundusz krajowy, ciała moralne i osoby nakłada, co w państwach na prawie opartych tylko w drodze ustawy jest dopuszczalne — skłoniła komisyę do wniosku, by prawo publiczności mogło być udzielone szpitalowi w każdym poszczególnym wypadku tylko w drodze ustawy krajowej.

Pragnąc zaś uzyskać pewność, że w każdym razie przedkładane będą Sejmowi projekta już zupełnie dojrzałe — a oraz wskazać te warunki, jakimby koniecznie należało uczynić zadość, zanimby Sejm do rozpatrzenia projektu miał przystąpić — przedstawia komisya odpowiednie polecenie Wydziałowi krajowemu w projektowanej uchwale IV-tej.

Jest rzeczą naturalną, że instytucye stworzone dla celów interesu pubicznego i używające takich przywilejów jak szpitale publiczne i powszechne muszą zostawać pod zarządem i kontrolą władz. Szpitalami krajowymi zarządza reprezentacya kraju przez swój organ administracyjny t. j. Wydział krajowy. Szpitale prowincyonalne należy powierzyć władzom lokalnym, któremi są jak wiadomo Wydziały powiatowe i Zwierzchności gminne — względnie naczelnicy (burmistrze) gmin. Nie chcąc i niewidząc powodów do wprowadzania jakichkolwiek zmian w urządzeniach dotychczasowych komisya pozostawia zarząd szpitali zwanych dotąd powiatowymi — Wydziałom powiatowym, zaś zarząd szpitali zwanych gminnymi władzy gminnej; w tym ostatnim wypadku naczelnikom (burmistrzom) gmin przy pomocy komitetów przez Rady gminne wybranych. Zarząd mogących na przyszłość powstać szpitali fundacyjnych — a więc samoistnych — należy zdaniem komisyi powierzyć również władzom gminnym, jako tym które w każdym wypadku znachodzą się w miejscu siedziby szpitalu, a co dla prawidłowego zarządu szpitala jest niewątpliwie potrzebnem.

Zarząd przyszłych szpitali powiatowych lub gminnych przypadnie z natury rzeczy odnośnym Wydziałom powiatowym, względnie władzom gminnym.

Ustawą z dnia 12. grudnia 1869 (Dz. u. kr. Nr. 9. ex 1870) wprowadzoną nadto została instytucya rad szpitalnych, jako organ konstrolujący i doradczy dla zarządów miejscowych. Gdy jednak instytucya ta nie odpowiedziała oczekiwaniom, jakie Sejm do niej przywiązywał — a przez to okazała się zbędnem ogniwem w administracyi szpitalami — powodującem zazwyczaj zwłokę w traktowaniu i załatwianiu spraw — przeto komisya widzi się zniewoloną, doradzać Sejmowi zwinięcie tej instytucyi. Natomiast pragnąc wzmocnić ingerencyę Wydziału krajowego i zasilić zarząd miejscowy czynnikami pożytecznymi, jakie się dadzą wytworzyć z osób szczególnie gorliwych dla sanitarnych interesów kraju — proponuje komisya ustanowienie delegatów Wydziału krajowego, którzyby wchodzili wskład miejscowych zarządów szpitalnych.

Taksa szpitalna — sposób pokrywania kosztów, stawiania budynków szpitalnych.

Podstawę do obliczenia kosztów szpitalnych daje taksa szpitalna. Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z roku 1857 dotąd w całem państwie obowiązujące, określa sposób postępowania przy ustanawianiu każdoczesnej taksy szpitalnej — oraz wymienia kategorye wydatków, które przy ustanawianiu tej taksy mogą być wzięte w rachubę. Ponieważ postanowienia tego ministeryalnego rozporządzenia okazały się w praktyce zupełnie odpowiedniemi, przeto o ile nie stoją w sprzeczności z omawianą tutaj ustawą, należy ich moc obowiązującą w ustawie zawarować.

Tem samem utrzymane zostanie także postanowienie tego rozporządzenia, dozwalające małych zwyżek ponad kwotę potrzebną na pokrycie wydatków szpitalnych, celem wytworzenia przy każdym szpitalu funduszu rezerwowego na pokrycie nadzwyczajnych i niespodziewanych wydatków.

W myśl jednak tego rozporządzenia nie mogą przy obliczaniu taksy szpitalnej być uwzględniane koszta budowy gmachów szpitalnych — dozwolone jest natomiast wliczanie kosztów zwykłej konserwacyi i koszt najmu takich budynków.

Ponieważ przy szpitalach samoistnych jak to wyżej wykazaliśmy nikt — ani kraj — ani powiat — ani gmina nie są obowiązane do żadnych świadczeń, przeto ustawa winna rozwiązać pytanie, z jakich źródeł ma szpital samoistny czerpać środki na pokrycie wydatków stawiania budynków, jeśli szpital bądź zupełnie nie posiada rozporządzalnych na ten cel funduszów, bądź gdy fundusze te nie są wystarczające.

Z pojęcia samoistności szpitalu w połączeniu z udzielonym mu ustawą prawem publiczności wynika, że gdy z jednej strony musi on sam, z własnych swych dochodów wszystkie swe potrzeby pokryć, to drugiej strony służy mu prawo żądania zwrotu wszystkich wydatków jakie w interesie utrzymywanych w szpitalu chorych, a więc napotrzeby szpitala poczynił. Ponieważ zaś szpital musi dać choremu także pomieszczenie w szpitalu, przeto o ile to pomieszczenie jest także z kosztami połączone — ma szpital prawo — o ile specyalne ustawy inaczej nie postanawiają żądać zwrotu także i tego wydatku. Temu zaś prawu szpitala uczyni się zadość jedynie dozwoleniem podniesienia taksy, — zawierającej część wydatku na budowę wyłożonego.

Wysokość potrzebnego na ten cel podwyższenia taksy zależeć będzie od warunków, pod któremi szpital pożyczkę na potrzebną budowlę uzyskał, oraz od okresu, w jakim mu pożyczkę tę umorzyć przyjdzie.

Ponieważ jednak koszta, jakie fundusz krajowy w moc ustawy z r. 1875 za ubogich chorych ponosi, przeciętnie 90% wszystkich kosztów szpitalnych wynoszą — kraj przeto jest głównie interesowanym w każdej sprawie podniesienia taksy, następnie ponieważ bez względu na formę i na drogę, w jakiej wydatek pewien na ciężar budżetu krajowego spadnie — nikt inny prócz Reprezentacyi kraju nie ma prawa stanowić o wydatkach każdorocznego budżetu krajowego i o finansowej gospodarce kraju, przeto wbrew dotychczasowej praktyce, zastrzega Komisya Sejmowi każdoczesną decyzyę, czy i w jakiej wysokości z powodu zamierzonej dla szpitala budowy może być taksa szpitalna podwyższoną.

Sejm krajowy weźmie oczywiście pod rozwagę, czy istotnie budowa taka jest konieczną, czy rozmiary tej budowy, sposób jej wykonania i ceny kosztorysowe są potrzebom i stosunkom odpowiednie, a zarazem zdecyduje, jaki sposób umorzenia potrzebnego kapitału odpowie myśli i zamiarom jego gospodarki finansowej. Niewątpliwie weźmie Sejm także na uwagę czy czynniki miejscowe — a więc powiat lub gmina — okażą tę taką gotowość do współudziału w tych kosztach, jaką ze względu na istniejące może na ten cel fundusze i stan ich zamożności,

oczekiwaćby od nich należało na rzecz instytucyi, z której przecie przedewszystkiem i stosunkowo najobficiej korzystają. By więc Sejmowi dać możność ocenienia także tego ostatniego, a zdaniem komisyi poważnego momentu, będzie miał Wydział krajowy obowiązek przeprowadzenia poprzednio rokowań z czynnikami miejscowymi, zanim Sejmowi umotywowany projekt do uchwały przedłoży.

Zamykając niniejsze sprawozdanie, komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Załączony ⁄. projekt ustawy o stosunkach prawnych publicznych i powszechnych szpitali oraz zakładów położnic i obłąkanych.

II. Uchwałę A., zmieniającą §. 1. statutu dla krajowego szpitalu powszechnego we Lwowie.

III. Uchwałę B., zmieniającą §. 1. statutu dla krajowego zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie.

IV. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by przedkładał Sejmowi wnioski do ustawy o przyznanie zakładowi leczniczemu charakteru publiczności i powszechności tylko wówczas:

1) gdy stwierdzone będzie orzeczeniem władz autonomicznych, że szpital powszechny i publiczny jest we wskazanej miejscowości potrzebny;

2) gdy orzeczeniem c. k. Namiestnictwa, budynek na pomieszczenie chorych i urządzenie szpitala uznane będą za odpowiadające wymogom sanitarno-policyjnym.

Mniejszość komisyi przedkłada Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

Lwów dnia 7. lutego 1894.

S. Koziebrodzki
Zast. Przew.

Mieczysław Onyszkiewicz
Sprawozdawca.

Ustawa

z dnia ..... dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o stosunkach prawnych publicznych szpitali powszechnych, tudzież zakładów położnic i obłąkanych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam:

§. 1.

Szpital dla chorych wraz z zakładem położnic we Lwowie, szpital św. Łazarza w Krakowie i zakład dla obłąkanych na Kulparkowie są publicznymi i powszechnymi zakładami krajowymi.

Zakłady te są uposażone z funduszu krajowego i administrowane według specyalnych statutów.

§. 2.

Wszystkie inne obecnie istniejące powszechne i publiczne szpitale, oraz te fundacye szpitalne (§. 8., b.), które ustawa krajowa za publiczne i powszechne uzna (§. 8.), są samoistnymi zakładami leczniczymi i mają się utrzymywać z własnych dochodów, a mianowicie: a) z dochodów własnego majątku, b) z zobowiązań, zapisów i dobrowolnych datków, c) ze zwrotu kosztów leczenia.

§. 3.

Szpitale powiatowe (§. 8. a.), które ustawa krajowa uzna za publiczne i powszechne (§. 8.) są zakładami powiatowymi;

szpitale gminne (§. 8. a.), które ustawa krajowa uzna za publiczne i powszechne (§. 8.) są zakładami gminnnymi.

Publiczne i powszechne szpitale powiatowe i gminne, utrzymywane będą z dochodów wymienionych w §. 2. pod a) b) i c) — a gdyby dochody te nie były dostateczne, z zasiłków funduszów dotyczących powiatów względnie gmin.

§. 4.

Zadaniem szpitali powszechnych i publicznych jest leczyć i pielęgnować chorych przez czas trwania choroby, bez względu na ich przynależność i wyznanie.

§. 5.

Do szpitala publicznego i powszechnego ma być przyjęty chory, u którego lekarz zakładu pod własną odpowiedzialnością potrzebę leczenia w szpitalu stwierdzi.

Nie mogą być przyjęte kaleki i osoby dotknięte chorobą nieuleczalną, jeżeli ich choroba nie przedstawia przemijającego pogorszenia lub powikłania wymagającego leczenia w szpitalu, lub objawy bezpośrednio życiu zagrażające.

Podejrzani o chorobę umysłową mogą być chwilowo przyjęci na obserwacyę dla skonstatowania choroby umysłowej.

Do zakładów położnic mają być przyjmowane bezwarunkowo rodzące i ciężarne, znajdujące się w nieprawidłowych warunkach ciąży, wymagającej opieki lekarskiej, niemniej ciężarne w ostatnich tygodniach przed spodziewanym porodem; w innych zaś szpitalach przyjmowane będą rodzące tylko wówczas, jeżeli dla odbycia połogu innego przytułku nie mają.

Osoby dotknięte chorobą zakaźną ostrą, mają być przyjmowane tak długo, dokąd władza do tego powołana nie uzna, że ta choroba przybrała w miejscu cechę epidemii.

§. 6.

Szpital publiczny i powszechny jest obowiązany dostarczyć przyjętemu do zakładu choremu pomocy i opieki lekarskiej, leków, przyrządów, wiktu, łóżka z pościelą i bielizną w lokalu szpitalnym, wreszcie w razie śmierci — pogrzebu skromnego.

§. 7.

Szpitalowi za publiczny i powszechny uznanemu należy się zwrot kosztów leczenia i pielęgnowania chorego, bądź wprost od pielęgnowanego, bądź od innych osób fizycznych czy moralnych prawnie do tego zwrotu obowiązanych.

Koszta leczenia ubogich chorych do Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem przynależnych, które od prawnie do ich zwrotu obowiązanych nie mogą być ściągnięte, ponosi fundusz krajowy.

Koszta leczenia obliczone będą na podstawie każdocześnie ustanowionej taksy leczenia (§§. 15. i 16.).

§. 8.

Przyznanie zakładowi leczniczemu charakteru publiczności i powszechności nastąpić może odtąd tylko w drodze ustawy krajowej.

Charakter ten przyznany być może:

a) szpitalowi, któren prawomocną i przez powołane władze zatwierdzoną uchwałą Rady powiatowej lub Rady gminnej, uznany został za zakład powiatowy względnie zakład gminny;

b) fundacyi szpitalnej zatwierdzonej przez c. k. Namiestnictwo, którą założyciel (fundator) odstąpił na własność funduszowi szpitalnemu budynek wraz z całem urządzeniem i zabezpieczył utrzymanie szpitala w pierwszym półroczu.

§. 9.

Pod względem lekarskim administracyjnym i ekonomicznym zostają publiczne szpitale powszechne pod nadzorem i naczelnym kierunkiem Wydziału krajowego. Mianowicie:

a) Wydziałowi krajowemu mają być przedkładane do zatwierdzenia coroczne budżety szpitalne i składane sumaryczne roczne rachunki;

b) wszelkie urządzenia zakładu, organizacya, tudzież etat płac i osób służby szpitalnej, tak lekarskiej jak i administracyjnej zawisły od postanowienia Wydziału krajowego;

c) władzę dyscyplinarną nad służbą lekarską i administracyjną wykonuje Wydział krajowy; w wykroczeniach lub zaniedbaniach fachowo lekarskiej natury, może Wydział krajowy odnieść się do c. k. Namiestnictwa dla zasięgnięcia opinii c. k. Rady zdrowia;

d) bez zezwolenia Sejmu w zakładach krajowych, a bez zezwolenia Wydziału krajowego w innych szpitalach publicznych nie może nastąpić ani sprzedaż ani zamiana, ani żadne stałe obciążenie zakładowego majątku szpitalnego tak ruchomego jak nieruchomego.

§. 10.

Krajowe zakłady lecznicze zostają pod bezpośrednim zarządem Wydziału krajowego.

Publicznymi szpitalami, które założone zostały przez reprezentacye powiatowe, lub któreby w przyszłości jako publiczne szpitale powiatowe powstały — zawiadują Wydziały powiatowe. Wszystkimi innymi publicznymi szpitalami, zawiadują naczelnicy tych gmin, w których szpital jest położony, przy pomocy komitetów szpitalnych. Komitet szpitalny składa się z dwóch członków wybranych przez właściwą radę gminną.

Wydział krajowy zamianuje przy każdym publicznym szpitalu, delegata, uprawnionego do uczęstniczenia z głosem stanowczym we wszystkich czynnościach zarządu.

§. 11.

Zwierzchnikiem służby lekarskiej, administracyjnej i gospodarskiej jest w każdym szpitalu publicznym i powszechnym dyrektor lekarz odpowiedzialny za to, aby cele i przeznaczenie szpitala w miarę możności zostały osiągnięte.

W szpitalach krajowych mianuje dyrektora Cesarz na przedstawienie Wydziału krajowego; lekarzy i urzędników mianuje Wydział krajowy na przedstawienie dyrektora.

W innych publicznych i powszechnych szpitalach dyrektora t. j. lekarza ordynującego (prymaryusza) oraz wszystkich innych urzędników mianuje Wydział krajowy na przedstawienie właściwego zarządu miejscowego. (§. 10.).

Dyrektor, lekarze i urządnicy szpitali publicznych, są urzędnikami tych zakładów, w których pełnią obowiązki. Wydział krajowy zastosuje do nich analogicznie ustanowę służby krajowej, tudzież §. 4. uchwały Sejmu z dnia 3. stycznia 1874.

§. 12.

Lekarzami w szpitalu publicznym i powszechnym mogą być mianowane tylko osoby, które posiadają odpowiednią kwalifikacyę. Mianowicie będzie wymagane:

1. uzyskany dyplom doktora wiedzy lekarskiej na jednym z uniwersytetów w Państwie austryackim — oraz wiek normalny;

2. od kierującego zaś lekarza (prymaryusza) nadto: najmniej dwuletnia praktyka w publicznym i powszechnym szpitalu po uzyskaniu doktoratu, a w miarę uznania Wydziału krajowego także poświadczenie, że kandydat posiada odpowiednie uzdolnienie i praktykę w wykonywaniu operacyi chirurgicznych.

§. 13.

W publicznych szpitalach powszechnych powierzane będzie pielęgnowanie chorych, tudzież czynności gospodarskie stowarzyszeniom duchownym, za umową przez Wydział krajowy zatwierdzoną. Jedynie w razie niemożności pozyskania dla powyższych czynności osób należących do stowarzyszeń duchownych, mogą one być powierzone osobom świeckim.

Kasę szpitalną i rachunkowość prowadzi w szpitalach przez naczelnika gminy (burmistrza) zawiadywanych — kasa gminna; w szpitalach przez Wydziały powiatowe zawiadywanych — kasa powiatowa. Szpitale krajowe posiadają własną kasę zakładu.

§. 14.

Instrukcye służbowe dla dyrektora, urzędników, osób należących do stowarzyszeń duchownych w szpitalu zatrudnionych i służby szpitala, określające ich prawa i obowiązki, niemniej instrukcye dla gospodarstwa i porządku domowego wydaje Wydział krajowy.

§. 15.

Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem ustanawia na podstawie sprawdzonych wynikłości rachunkowych wysokość taksy leczenia i wszelkie zmiany tej taksy. Przy obliczeniu taksy leczenia stosowane będą prawidła zawarte w rozporządzeniu ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 10. kwietnia 1857 L. 10.946, o ile to ostatnie nie stoi w sprzeczności z niniejszą ustawą. Postanowienie tego rozporządzenia ministeryalnego odnoszące się do tworzenia funduszów rezerwowych na nadzwyczajne i nieprzewidziane wydatki pozostaje również w mocy obowiązującej.

§. 16.

Koszta budowy nowego, odbudowy lub rozszerzenia starego gmachu w szpitalach publicznych i powszechnych, pokrywane będą przedewszystkiem ze specyalnych na ten cel przeznaczonych funduszów i zobowiązań.

W braku lub niedostateczności takich funduszów, przeprowadzi Wydział krajowy rokowania z gminą względnie Wydziałem powiatowym, co do udziału tych czynników miejscowych w kosztach budowy i przedłoży w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem odpowiedni wniosek Sejmowi, a Sejm uchwali w każdym poszczególnym wypadku, czy i w jakiej wysokości może być dla szpitala samoistnego podwyższona taksa leczenia, celem pokrycia tych kosztów.

Dla szpitali powiatowych lub gminnych koszta te ponosi fundusz powiatowy, względnie fundusz gminny.

§. 17.

Prawo publiczności i powszechności może być odjęte szpitalowi tylko ustawą krajową.

Prowizorycznie aż do wydania ustawy, może to uczynić Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

§. 18.

Ustawa niniejsza nie narusza prawa zwierzchniego nadzoru nad szpitalami publicznymi i powszechnymi, służące c k. administracyi Państwa wedle ustawy z dnia 30. kwietnia 1870 r. Nr. 68. Dz. p. p.

§. 19.

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, tracą moc obowiązującą: Ustawa krajowa z dnia 12. grudnia 1869 L. 8. Dz. u. k. ex 1870 o nadzorze nad szpitalami, posiadającymi charakter szpitali powszechnych i publicznych; Ustawa krajowa z dnia 12. grudnia 1869 L 9. Dz u. k. ex 1870 względem ustanowienia rad szpitalnych dla szpitali powszechnych i publicznych; Ustawa z dnia 6. stycznia 1875 L. 7. Dz. u. k. ex 1875 o pokrywaniu kosztów leczenia w szpitalach publicznych; i wszystkie rozporządzenia o ile stoją w sprzeczności z niniejszą ustawą.

§. 20.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu ministrowi spraw wewnętrznych.

A) Uchwała

zmieniająca §. 1. uchwalonego na dniu 22. maja 1875 r. statutu dla krajowego szpitala powszechnego we Lwowie.

I. §. 1. statutu uchwalonego dla szpitalu powszechnego we Lwowie w dotychczasowem brzmieniu przestaje obowiązywać i będzie opiewać

§. 1.

Publiczny i powszechny krajowy szpital we Lwowie, jest zakładem krajowym, zawiadywanym przez Wydział krajowy i obejmuje zakład dla leczenia chorych i zakład dla położnic. Zakład dla leczenia chorych i zakład dla położnic zachowują swoje fundusze i dochody.

II. Uchwała ta wchodzi w życie równocześnie z ustawą o stosunkach prawnych publicznych szpitali powszechnych, tudzież zakładów położnic i obłąkanych.

B) Uchwała

zmieniająca §. 1. statutu uchwalonego na dniu 25. maja 1875 dla krajowego zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie.

I. §. 1. statutu uchwalonego dla krajowego zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie w dotychczasowem brzmieniu przestaje obowiązywać i będzie opiewać:

§. 1.

Publiczny i powszechny zakład dla obłąkanych na Kulparkowie jest zakładem krajowym, przeznaczonym do leczenia i utrzymywania chorych na umyśle.

II. Uchwała ta wchodzi w życie równocześnie z ustawą o stosunkach prawnych publicznych szpitali powszechnych, tudzież zakładów położnic i obłąkanych.

L. s. 1.483/1894.

Aleg. 235.

Sprawozdanie

mniejszości komisyi administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego z projektem ustawy urządzającej stosunki prawne i ustrój szpitali w kraju.

Wysoki Sejmie!

Większość komisyi administracyjnej przedkłada Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy urządzającej stosunki prawne i ustrój szpitali. Mniejszość komisyi mniema, że sprawa nie jest jeszcze dostatecznie wyjaśnioną i nie poważyłaby się proponować już obecnie Wysokiemu Sejmowi uchwalenia ustawy; wątpliwości swe przeto ma zaszczyt zaznaczyć w krótkiem niniejszem sprawozdaniu, nie wdając się zupełnie w polemikę z nader obszernymi wywodami większości komisyi gdyż większość stoi w swem sprawozdaniu wyłącznie na stanowisku teoryi i stosunki wiekowych instytucyi szpitali gminnych „przemierza miarą dziś obowiązujących ustaw", nie uwzględniając historycznego rozwoju i obecnie istniejącego faktycznego stanu.

Koncesyę małą robi większość komisyi ale tylko na rzecz szpitali krajowych, tu konstatuje istotny fakt, że są krajowymi i zaleca zmianę uchwał Wysokiego Sejmu, ale szpitale odwiecznie gminne odsądza od tego charakteru, niechcąc uwzględnić rzeczywistości i urzędowych aktów.

Słusznie nie szuka większość komisyi przyjaznej dla swego wniosku analogii w innych krajach koronnych, bo tam również stare instytucye nie podporządkowały się ustawom i pomimo, że wszędzie obowiązuje ministeryalne rozporządzenie o wymiarze taks leczniczych z roku 1857, stosunki co do pokrywania kosztów budowy wszędzie ukształtowały się odmiennie i te istnieją jnż to usankcyonowane ustawą krajową, już to bez ustawy, siłą faktu, tradycyi, potrzeb i okoliczności.

W Czechach, gdzie fundusz krajowy tak jak u nas pokrywa koszta leczenia biednych w całości, szpitale budują i przebudowują ci co zakład w zarząd przyjęli, zatem przeważnie gminy. W Górnej Anstryi pomimo, że jak u nas niema ustawy nakładającej na gminy obowiązku ponoszenia kosztów budowy, ponoszą takowe gminy. Na Morawach gminy obowiązane są utrzymywać lokal dla chorych nie mających przytułku. W Karyntyi w r. 1875 uchwalono ustawę uznającą szpitale publiczne podobnie jak projekt większości komisyi jako zakłady samoistne ale tam fundusz krajowy częściowo tylko pokrywa koszta leczenia biednych.

W kraju naszym dotychczas prócz szpitali i zakładów krajowych we Lwowie, w Krakowie i Kulparkowie mamy szpitale powiatowe i gminne z przyznanem prawem ściągania kosztów leczenia w drodze administracyjnej.

Szpitale powiatowe są w Podhajcach, Sokalu, Złoczowie i Żywcu. — Gminne w Białej, Bochni, Brodach, Brzeżanach, Drohobyczu, Jaśle, Kołomyi, Przemyślu, Rzeszowie, Samborze, Sanoku, Sączu, Śniatynie, Stanisławowie, Stryju, Tarnopolu, Tarnowie, Wadowicach, Zaleszczykach i Żółkwi.

Szpitale te uznane za publiczne i powszechne pozostają pod zarządem miejscowych władz autonomicznych a nadzorem ścisłym Wydziału krajowego; głównym dochodem jest opłata za kuracyę biednych, którą pokrywa fundusz krajowy. Nie częste są wypadki, że gmina corocznie cokolwiek dopłaca, zdarzają się jednak np. w Śniatynie deficyt coroczny 400 do 700 zł., pokrywa gmina. W Sokalu Wydział powiatowy siedmiokrotne dawał zaliczki.

Przy przebudowaniu lub dobudowaniu udziały gmin w kosztach są częstsze, np. w Wadowicach roku zeszłego zobowiązała się gmina dać 22.000 zł. w. a. W Bochni Rada powiatowa pragnie wystawić własnym kosztem osobny budynek itp.

Projekt większości komisyi wszystkie istniejące na prowincyi szpitale uznaje jako instytucye samoistne, a tworzy nowe szpitale powiatowe i gminne ale nie te co istnieją, tylko te co mogą kiedyć w przyszłości w pomyślnych warunkach powstać już w zupełności na podstawach obecnie obowiązujących ustaw.

O tych instytucyach przyszłości dziś może przedwcześnie postanawiać, ale co do obecnie istniejących, są jednak pewne wątpliwości.

Niema w Wydziale krajowym ani dokumentów przedstawiających powstanie wszystkich szpitali, ani wyciągów hipotecznych posiadłości szpitali; nie wiadomo czy budynki, ogrody i place zaintabulowane są na gminę, czy na szpital. A niewątpliwie kwestya przed uchwaleniem ustawy powinna być stanowczo wyjaśniona, bo mogłyby powstać różne mniemania co do własności budynków, a może nawet spory prawne. W Tarnopolu przezorna gmina już dziś zgłosiła wyłączne swe prawo do własności budynku, w którym mieści się szpital uznany za powszechny i publiczny.

Mmniejszość komisyi pragnęłaby poznać stan hipoteczny i dokumenta, nim by się zdecydowała przystąpić do tak stanowczych uchwał.

Obowiązki jakie wkłada projekt ustawy na szpital a właściwie na fundusz krajowy płacący więcej niż dziewięć dziesiątych wydatków, zdaniem mniejszości komisyi są nader znaczne, większe w każdym razie niż obecne według wyrobionej praktyki.

Projekt stanowi, że chory u którego lekarz potrzebę leczenia stwierdzi ma być przyjęty do szpitala, zatem nawet i wtedy gdy miejsca już niema, bez żadnego ograniczenia w lokalu szpitalnym lub donajętym, wszystkie bowiem ograniczające zastrzeżenia acz pierwotnie w komisyi przyjęte, reasumcyą następną usunięto. Brak jakiegoś ograniczenia bardzo znacznie pogorszy stosunki w szpitalu i nadmiernie powiększy koszta kraju, ścieśni nadto prawa Wydziału krajowego istotnie dotąd wykonywane. Wydział krajowy bowiem nie tylko częste wydawał polecenia nieprzyjmowania chorych, ale wydawał i wydaje stanowcze rozporządzenia wykluczające niektóre choroby od leczenia w szpitalu. Po uchwaleniu projektu większości komisyi, Wydział krajowy już nie mógłby stać na straży funduszów krajowych pod tym względem tak, jak się to dotychczas praktykuje.

W mniejszości komisyi powstało zapytanie, jak oddziała ustawa na podniesienie kosztów szpitalnych? do jakiej kwoty taksy powiększyć wypadnie?

Podwyższenie taks będzie dwojakie: jedno przy budowie bardzo znaczne lecz zastrzeżone uchwale sejmowej; drugie już bez uchwały w wykonaniu licznych postanowień ustawy stawiających wymagania wyższe od dotychczasowych, jak kwalifikacye lekarzy, emerytury i t. d. Wskutek uznania szpitali za samoistne będzie również administracya droższa, okaże się konieczność znacznego powiększenia szczupłych funduszów rezerwowych.

Wydatki krajowe na dział sanitarny wzrastać będą znacznie i bez nowych uchwał Wysokiego Sejmu stwierdził to w przemówieniu otwierając Sejm J. E. Książe Marszałek, następnie zaś przestrzegał przed podnoszeniem wydatków, bo pan to kraj, a Sejm tylko pełnomocnikiem.

Zdaniem miejszości komisyi należałoby:

1. Zbadać szczegółowo dokumenta i stan tabularny posiadłości każdego szpitala.

2. Obliczyć w przybliżeniu efekt finansowy projektu ustawy na budżet krajowy w najbliższych kilkunastu latach.

Gdy ani jedno ani drugie się nie stało, sprawa zdaniem mniejszości komisyi nie jest dojrzałą do rozstrzygnięcia.

Powodu pospiechu niema żadnego, przeciwnie wszystko przemawia za szczegółowszem rzeczy zbadaniem.

Jeżeli zaś który z prowincyonalnych szpitali potrzebuje już obecnie pomocy kraju na budowę w obec nie wystarczających sił finansowych miejscowych czynników i braku funduszów zdaniem miejszości komisyi należy, by fundusz krajowy przyszedł z pomocą, jak się to stało zeszłego roku na prośbę szpitala gminnego w Wadowicach.

Uchwała zeszłoroczna przyjmująca warunkowo na taksy połowę kosztów budowy szpitala w Wadowicach jest dyrektywą poniekąd Sejmu co do rozwiązania kwestyi pomocy kraju przy budowie szpitali prowincyonalnych. Mniejszość komisyi opierając się na swych wywodach podnosi zasadę wniosku komisyi sanitarnej z roku 1892, wniosek ten nie przyszedł wówczas w skutek zamknięcia sesyi, na porządek dziennny obrad Wysokiej Izby.

Mniejszość komisyi ma zaszczyt upraszać.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu ażeby w celu ułatwiania potrzebnej budowy szpitali powszechnych i publicznych na prowincyi w każdym pojedyńczym wypadku przedkładał Sejmowi wnioski względem przyjścia w pomoc subwencyą lub podwyższeniem taksy leczniczej.

We Lwowie 9. lutego 1894.

Mniejszość komisyi:

Sprawozdawca:
Jan Trzecieski w. r.

A. Wodzicki, B. Horodyski, Szeptycki,
Klemens Dzieduszycki, A. Jędrzejowicz.

L. W. kr. 1377/94.

Aleg. 200

Sprawozdanie

komisyi admnistracyjnej o wniosku posła Romańczuka w sprawie zmiany statutu krajowego i ordynacyi wyborczej sejmowej.

Wysoki Sejmie!

Wniosek posła Romańczuka, o którym komisya administracyjna ma zaszczyt złożyć sprawozdanie Wysokiemu Sejmowi, żąda polecenia Wydziałowi krajowemu, aby na pierwszem posiedzeniu najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt zmiany statutu krajowego i sejmowej ordynacyi wyborczej w następujących kierunkach:

1. Zaprowadzenia w grupie gmin wiejskich wyborów bezpośrednich,

2. Przyznania prawa wybierania w grupach miast i gmin wiejskich, obok dotychczasowych wyborców, tym którzy opłacają podatek bezpośredni tudzież tym, którzy mają stałe zajęcie w jakimś zawodzie i prowadzą własne gospodarstwo domowe a przynajmniej od roku są zamieszkali w gminie, jeśli albo odbyli służbę wojskową, albo są głowami rodziny składającej się z co najmniej 4 osób, albo wreszcie umieją czytać i pisać w jednym z języków krajowych.

3. Wyłączenie większych miast z grupy gmin wiejskich i utworzenia z nich osobnych okręgów wyborczych miejskich oraz powiększenia liczby posłów z miast, które mają za małą reprezentacyę.

4. Powiększenia liczby posłów z gmin wiejskich.

Ze spraw tutaj wymienionych sprawa powiększenia liczby posłów z grupy miast, czy to przez pomnożenie ilości posłów ze Lwowa i Krakowa, czy to przez utworzenie nowych okręgów wyborczych miejskich, była już wiele razy traktowaną w Wysokim Sejmie mianowicie w latach 1861—1878, a następnie znowu od r. 1887 niemal w każdej sesyi sejmowej, a to głównie w kierunku powiększenia liczby posłów z miast Lwowa i Krakowa. Projekty do ustaw przedkładane w tej mierze Wysokiemu Sejmowi przez komisye uzyskiwały zawsze znakomitą większość jednakże nie mogły być prawomocnie załatwione dla braku przepisanego ustawą kompletu.

Komisya administracyjna podziela w zupełności powody, które za powiększeniem liczby posłów ze Lwowa i Krakowa przytoczyła w sprawozdaniach swoich z lat 1891, 1892 i 1893 ówczesna komisya prawnicza. Jeżeli mimo to komisya administracyjna nie wnosi obecnie projektu do ustawy nie załatwionego na ostatniej sesyi Wysokiego Sejmu, to powodem tego jest

okoliczność, iż komisya nie uważa za stosowne z okazyi wniosku, któ go główna tendencya jest odmienną i który żąda tylko wydania poleceń Wydziałowi krajowemu, występywać z własnej inicyatywy z projektem do tak ważnej ustawy, jak zmiana statutu krajowego i sejmowej ordynacyi wyborczej . Z tego tedy względu komisya ogranicza się do wniosku, aby Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesyi, która zarazem będzie ostatnią przed nowym okresem wyborczym, przedłożył projekt do ustawy o powiększeniu liczby posłów z miast Lwowa i Krakowa.

Dalsza sprawa utworzenia nowych okręgów wyborczych miejskich przez wyłączenie pewnych miast z okręgów gmin wiejskich, jakkolwiek w dawniejszych czasach kilka razy traktowaną była w Wysokim Sejmie, nie jest wyjaśnioną tak, jak poprzednia. Zachodzą bowiem ważne wątpliwości i różnice zdań co do tego, czy w ogóle należy wyłączać dalsze miasta z okręgów gmin wiejskich a jeszcze bardziej co do tego, które miasta miałyby na przyszłość wejść w poczet okręgów wyborczych miejskich. Nadto uwzględnić trzeba, że wyłączenie pewnych miast z okręgów wyborczych wiejskich, pociągnąćby musiało zapewne zmiany w rozgraniczeniu okręgów wyborczych gmin wiejskich. W obec tego większość komisyi sądziła, że nie byłoby rzeczą odpowiednią dawać Wydziałowi krajowemu polecenia do studyów w kierunku zmian częściowych, które w znaczniejszej mierze alterowałyby dotychczasowy skład okręgów wyborczych lecz że w tej mierze należy wyczekać wyniku reformy wyborczej przez Rząd obecnie podjętej i z jej uwzględnieniem obmyśleć ewentualny plan reformy wyborczej.

Główny punkt wniosku posła Romańczuka stanowi żądanie zaprowadzenia w grupie gmin wiejskich wyborów bezpośrednich. W tej sprawie Wysoki Sejm niedawno objawił swe zdanie wcale wyraźnie, kiedy na posiedzeniach dnia 11 i 16 marca 1892 i 29 kwietnia 1893 uchylił w pierwszym czytaniu wnioski w tym przedmiocie postawione i odmówił poparcia wnioskowi w tym samym kierunku stawianemu przy sposobności rozprawy nad pomnożeniem posłów ze Lwowa i Krakowa na dniu 17. maja 1893.

Komisya administracyjna, przeprowadziwszy szczegółową dyskusyę nad tym przedmiotem postanowiła doradzać Wysokiemu Sejmowi, aby nie tylko pozostał na odmownem stanowisku w sprawie zaprowadzenia wyborów bezpośrednich w grupie gmin wiejskich, lecz żeby to zapatrywanie stanowczą uchwałą zaznaczył. Powody przemawiające zdaniem komisyi za zatrzymaniem wyborów pośrednich w grupie gmin wiejskich są głównie następnjące:

W okręgach wiejskich, w których znaczna ilość wyborców (w Galicyi 5—12000) rozrzuconą jest na rozległym obszarze, urządzenie wyborów pośrednich dozwala prawyborcom wybrać ludzi, których osobiście znają i którym ufają i im powierzyć wybór posła. Wybór ten nastąpić może po wzajemnej naradzie pomiędzy wyborcami, która w obec mniejszej liczby tych ostatnich więcej jest ułatwioną. Wyborcy przystępując do wyboru posła czują się odpowiedzialnymi w obec swoich kommitentów i nie uważają swego głosu za prawo osobiste, którem dowolnie mogą rozrządzać, lecz jako funkcyę, z której rachunek w gminie zdać winni. Natomiast głosowanie bezpośrednie w takich warunkach, jakie zachodzą w okręgach wiejskich (t. j. przy znacznej ilości wyborców rozrzuconych na rozległym obszarze) czyni poprzednie porozumienie się pomiędzy samymi wyborcami nadzwyczaj trudnem i oddaje rezultat wyborów całkiem w ręce agitacyi, nieraz z zewnątrz importowanej, narzucającej się ze skutkiem za ogniwo pośrednie pomiędzy rozrzuconemi grupkami wyborców, które pozbawione są możności zaważenia swą samoistną decyzyą. Stwierdzają to bardzo dobitnie doświadczenia innych krajów a przed innymi Francyi i Niemiec. Nadużycia przy wyborach są możliwe tak przy systemie pośrednich jak i przy systemie bezpośrednich wyborów, jak to znown wskazuje praktyka wyborcza różnych krajów a stopniowego uchylenia tych nadużyć, gdzie one się trafiają, należy oczekiwać od wzrostu moralności i oświaty a z nimi poczucia ważności aktu wyborczego.

Co się tyczy rozszerzenia prawa wybierania na dalsze warstwy ludności, komisya administracyjna musi przedewszystkiem zauważyć, że w naszym kraju granica podatkowa od dołu dla prawa wybierania do sejmu i tak samo do Rady państwa jest zwłaszcza na wsi, znacznie niższą niż w innych krajach austryackich a to przedewszystkiem z powodu zwyczaju dzielenia gruntów w drodze spadku i tworzenia licznych nowych gospodarstw gruntowych i chałupniczych i w ogólności z powodu, że u nas więcej niż gdzieindziej przeważają drobne egzystencye samoistne a natomiast stosunkowo rzadsze są niż gdzie indziej egzystencye oparte wyłącznie na pracy w obcem gospodarstwie a przeto nie opłacające wcale podatków bezpośrednich. W gminach miejskich granica prawa wyborczego na podstawie podatku schodzi często niżej 5 zł. jak n. p przedewszystkiem w mieście Lwowie, w okręgach gmin wiejskich zatrzymuje się ona bardzo częstu przy kwocie 1 zł. 50 ct., która jest kwotą podatku domowo-klasowego w klasie XVI t. j. dla domów z jedną izbą mieszkalną, ale często schodzi jeszcze niżej aż do kilkudziesięciu centów rocznego podatku. Można tedy śmiało powiedzieć, że na wsi u nas niemal każdy, kto posiada własną chatę a zatem samoistne gospodarstwo domowe, ma zapewniony udział w wyborach sejmowych. Mimo to komisya administracyjna nie jest przeciwną dalszemu rozszerzeniu prawa wybierania sądzi jednak, że obecnie skoro Rząd wziął inicyatywę w reformie prawa wyborczego do Rady państwa, przygotowuje w tej sprawie dla wszystkich krajów a zatem i dla Galicyi niezbędny materyał statystyczny i na tej podstawie sformułuje swoje wnioski, jest rzeczą ze wszech miaodpowiednią, wyczekać jaki rezultat wydadzą te prace Rządu i zużytkować je następnie w miarę stosunków i potrzeb w naszym kraju. Reforma sejmowego prawa wyborczego nie jest wprawdzie zależną od reformy prawa wyborczego do Rady państwa, owszem ze względu na rozmaitość stosunków w krajach koronnych byłoby pożądanem, żeby szczegóły prawa wyborczego do Rady państwa ustanawiane były przez sejmy krajowe, lecz z drugiej strony jasnem jest, że skoro w łonie Rządu traktowaną jest już sprawa reformy wyborów do Rady państwa także w odniesieniu do naszego kraju, należy przy ewentualnej pracy ustawodawczej w naszym kraju wziąć pod rozwagę wnioski rządowe, które będą przedłożone radzie państwa. W ścisłym związku z tą sprawą stoi także kwestya podziału niektórych okręgów wyborczych gmin wiejskich, której odrębnego traktowania komisya nie może zalecić. Stanowisko, jakie komisya administracyjna zajęła w obec wniosku, stanowiącego główny przedmiot niniejszego sprawozdania, sprawia, iż nie uważa ona za stosowne załatwiać odrębnym wnioskiem 42 petycyi w sprawie reformy wyborczej, wniesionych imieniem gmin wiejskich z zachodniej i z południowo wschodniej części kraju. Petycye te z których 19 w polskim języku jest dosłownie tej samej treści a 11 w ruskim języku znowu jednobrzmiących, domagają się zaprowadzenia powszechnego, bezpośredniego tajnego głosowania a ruskie nadto zniesienia kuryi. Liczby tych petycyi są: 66, 67, 417 do 421, 457, 555 do 569, 744 do 751, 804, 805, 893, 895, 992, 1071, 1072, 1297.

Na podstawie powyższego wywodu komisya administracyjna w załatwieniu wniosku posła Romańczuka i wspomnianych petycyi wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm przechodzi do porządku dziennego nad wnioskiem żądającym polecenia Wydziałowi krajowemu, aby przedłożył projekt do ustawy zaprowadzającej wybory bezpośrednie do sejmu z grupy gmin wiejskich.

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt ustawy o powiększeniu liczby posłów z miast Lwowa i Krakowa.

Lwów dnia 6. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
S. Koziebrodzki.

Sprawozdawca:
Pilat.

L. s. 310/94.

Alog. 287.

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o petycyi Towarzystwa łyżwiarskiego, w przedmiocie interpretacyi uchwały sejmowej z dnia 18. maja 1893. do l. s. 500 i 729.

Wysoki Sejmie!

Roku zeszłego do l. s. 500 wniosło lwowskie Towarzystwo łyżwiarskie petycyę o odstąpienie mu w drodze sprzedaży części realności pod l. k. 466 $^{4}/_{4}$ we Lwowie Szumanówką zwanej a następnie do l. s. 729 dodatkowo drugą petycyę z ponowieniem tej prośby i odwołaniem się na swą ofertę wniesioną do Wydziału krajowego, w której przedłożyło swe warunki i cenę nabycia.

Rozpatrzywszy się w motywach petycyi, i uznając pożyteczne cele Towarzystwa, z których powinna niewątpliwie wypłynąć wielka korzyść dla naszej młodzieży, zwłaszcza przez zamierzone urządzenie instytucyi w rodzaju Parku Dra Jordana dla ćwiczeń gimnastycznych i rozrywek rozwijających siły fizyczne, Komisya administracyjna nabyła przekonania, że prośba Towarzystwa zasługuje na uwzględnienie, co w sprawozdaniu swem z dnia 13. maja 1893. do l. s. 500 i 729 wyraziła, i przedłożyła Wysokiemu Sejmowi odnośne wnioski.

Na tej podstawie uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 18. maja 1893. następującą rezolucyę:

„Petycyę Towarzystwa łyżwiarskiego L. s. 500 i 729 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia i przyznania w razie sprzedaży tej części gruntu pod l. k. 466 $^{4}/_{4}$ Szumanówką zwanego, której pozbycie według sprawozdania Wydziału krajowego L. W. 19797 roku 1893. jest zamieszczonem, możliwych ulg w wypłacie ceny kupna przy zastrzeżeniu, że Towarzystwo łyżwiarskie urządzi na ewentualnie nabytym gruncie plac ćwiczeń gimnastycznych dla młodzieży.

W myśl tej uchwały rozpoczął Wydział z Towarzystwem łyżwiarskiem odnośne pertraktacye, wzywając je w dniu 20. października 1893 LW. 41.852 do oznajmienia, o jakie to ulgi zamierza prosić w wypłacie ceny kupna, przyczem nadmienił, że grunt będący przedmiotem pertraktacyi, a obejmujący około $7^{1}/_{2}$ morgów przestrzeni, przedstawia wartość około 14.000 zł.

Na to wezwanie odpowiedział zarząd Towarzystwa łyżwiarskiego, że co do ulg w spłacie ofiarowanej przez siebie ceny kupna poprzestanie na takich uwzględnieniach, jakie Wydział krajowy zechce mu sam przyznać; co zaś do samej wysokości ceny kupna mniema, iż ofiarowana przezeń cena 9.300 zł. została niejako przychylnie przyjęta uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 18. maja 1893 — gdyby zaś nawet prywatne osoby w celach spekulacyjnych mogły ofiarować nieco wyższą cenę, to pominąwszy cel o jaki chodzi Towarzystwu, a który byłby im obcym, niepodjęliby tych zobowiązań, jakie uchwała Wysokiego Sejmu nakłada na Towarzystwo łyżwiarskie, a które ono w całej pełni przyjmuje.

Otrzymawszy następnie wiadomość o zamierzonem przez Wydział krajowy ogłoszeniu ofertowej licytacyi na kupno Szumanówki, Towarzystwo łyżwiarskie wnosi obecnie do l. s. 310. petycyę do Wysokiego Sejmu z prośbą o interpretacyę uchwały sejmowej z dnia 18. maja 1893 l. s. 500 i 729, którą inaczej pojmuje niż Wydział krajowy. Gdy bowiem zdaniem Wydziału krajowego odstąpienie petycyi Towarzystwa łyżwiarskiego do możliwego uwzględnienia pod warunkami tamże wskazanemi zawiera eo ipso i upoważnienie do oznaczenia ceny gruntu, o którego nabycie tu chodzi, to przeciwnie Towarzystwo łyżwiarskie wspomnianą uchwałę Wys. Sejmu tak pojmuje, że skoro jego prośbę o odstąpienie rzeczonego gruntu za cenę 9.300 zł. tak co do ceny jak i co do możliwych ulg w jej spłacie nznała komisya administracyjna w swem sprawozdaniu z dnia 13. maja 1893 l. s. 500. jako „zasługującą na uwzględnienie“, a to z uwagi na cele dobra publicznego z tem nabyciem się łączące, a Wysoki Sejm na tej podstawie uchwałą swą z dnia 18. maja 1893 odstąpił Wydziałowi krajowemu petycyą Towarzystwa do możliwego uwzględnienia i przyznania w razie sprzedaży możliwych ulg w wypłacie, to tem samem kwestya co do wysokości ceny kupna została zdaniem Towarzystwa łyżwiarskiego wprawdzie pośrednio ale niemniej stanowczo załatwioną. Towarzystwo łyżwiarskie widzi uzupełnienie ceny ofiarowanej czyli oznaczenie jej w całości w samej uchwale Wysokiego Sejmu wkładającej na Towarzystwo obowiązek urządzenia na ewentualnie nabytym gruncie placu dla ćwiczeń gimnastycznych dla młodzieży, obowiązek, który Towarzystwo w zupełności przyjęło, zarówno jak i ubezpieczenie tabularne ewentualnych spłatach ratalnych cenę kupna.

Zdaniem komisyi administracyjnej nie ulega wątpliwości, że sama uchwała Wys. Sejmu z dnia 18. maja 1893 l. s. 500. i 720. nie zawiera dla Wydziału krajowego żadnego ograniczenia co do ceny ze sprzedaży gruntu Szumanówka uzyskać się mającej, ale z drugiej strony i zapatrywaniu się Towarzystwa łyżwiarskiego nie można odmówić pewnej podstawy, gdyż sprawozdanie komisyi administracyjnej z dnia 13. maja 1893 wymieniając zaś fiarowaną cenę, nie podaje co do niej żadnych zastrzeżeń, podczas gdy pod innymi względami czyni różne inne zastrzeżenia i w tym samym duchu powzięta uchwała sejmowa zastrzega tylko wspomniany obowiązek urządzenia placu ćwiczeń dla młodzieży, a na który obowiązek Toowarzystwo się zgadza.

Komisya administracyjna jednak mniema, że mniej ważnem jest interpretowanie pod względem formalnym powołanej uchwały sejmowej jak raczej okoliczność, iż głównym powodem, dla którego petycya Towarzystwa łyżwiarskiego zasługiwała na uwzględnienie, był wyłącznie ten obowiązek założenia parku dla ćwiczeń gimnastycznych i rozrywek na świeżem powietrzu tak potrzebnych dla rozwijania sił fizycznych u młodzieży, obecnie przeto również sądzi komisya administracyjna że obowiązek ten pożytkiem, jaki przyniesie, wyrównuje w zupełności różnicę między ceną ofiarowaną przez Towarzystwo łyżwiarskie a ceną, jaką spodziewa się uzyskać z sprzedaży Wydział krajowy. Jeżeliby nawet zatem fundusz krajowy poniósł przez niższą cenę sprzedaży ofiarę wynoszącą około 4.000 zł. w. a., to jeszcze ofiara ta stosunkowo drobna, dana w formie ulgi dla usiłowań prywatuych w celach niewątpliwego dobra ogólnego i to w kwestyi zdrowia i wychowania publicznego, a zatem w jednej z najżywotniejszych, nie może być uważaną za straconą.

Obowiązek atoli urządzenia takiego placu ćwiczeń dla młodzieży, uważa komisya jako nieodzowny warunek przyznać się mającej ulgi w cenie kupna i w tej myśli, oraz powołując się na motywa swego zeszłorocznego sprawozdania w tej sprawie, komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

W uzupełnieniu uchwały sejmowej z dnia 18. maja 1893 do LL. s. 500 i 729 upoważnia się Wydział krajowy do sprzedania części gruntu pod l. k. $466^{4}/_{4}$ we Lwowie Szumanówką zwanego Towarzystwu łyżwiarskiemu we Lwowie za cenę nie niższą niż 10.000 zł. w. a. i przyznanie możliwych ulg przez rozłożenie ceny kupna na raty pod zastrzeżeniem i zabezpieczeniem warunku, że Towarzystwo łyżwiarskie urządzi na nabytym gruncie plac ćwiczeń gimnastycznych dla młodzieży, podobny do istniejącej w Krakowie instytucyi pod nazwą „Parku Jordana".

We Lwowie dnia 9. lutego 1894.

Przewodniczący:
Zaleski *w. r.*

Sprawozdawca:
J. Wiktor *w. r.*

L. s. 1284/94.

Aleg. 238

Sprawozdanie

komisyi budżetowej z petycyi o zasiłkach na budowę szkoły i z petycyi emerytowanych nauczycieli i wdów po nauczycielach o zapomogi i dary z łaski.

Wysoki Sejmie!

Petycyę gminy Serednica L. 1284/1078, gminy Bereski i Wola Matyaszowa pow. Lisko L. 1285/1079 o zasiłek na budowę szkoły wnosi komisya budżetowa odesłać do Rady szkolnej krajowej do zbadania i ewentualnego uwzględnienia w granicach środków przez Wysoki Sejm przyzwolonych.

Petycyę L. 1319/1105 gminy w Oleszy o wymierzenie sprawiedliwości w sprawie prezentowania nauczyciela wnosi komisya odesłać do Rady szkolnej krajowej do załatwienia.

Oprócz tego komisya wnosi:

Nad petycyami Józefa Jaworskiego, nauczyciela szkoły ludowej L. 1280/1074, wdów po nauczycielach: Malwiny Jasińskiej L. 1332/1118, Maryi Sulatyckiej L. 1283/1077, Amalii Kowalskiej L. 1331/1117, Pauliny Piłatej L. 1282/1076, Anieli Batko L. 1333/1119, Lubiny Krasickiej L. 1299/1093, oraz emerytowanych nauczycieli: Józefa Soupper L. 1328/1114, Jana Łaskiego L. 1330/1116 Wysoki Sejm raczy przejść do porządku dziennego. Petenci bowiem powinni w takich sprawach bezpośrednio udawać się do Rady szkolnej krajowej.

Lwów dnia 8. lutego 1894.

Zastępca przewodniczącego:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Wł. Kozłowski w. r.

L. s. 1.547/94.

Aleg. 239.

Sprawozdanie

komisyi drogowej o wnioskach posłów Żardeckiego i Rayskiego tudzież o wnioskach posłów Paszkowskiego i Stanisława Jędrzejowicza dążących do zmiany ustawy drogowej.

Wysoki Sejmie!

Wniosek posła Żardeckiego stawia zasadę, że podstawą do wymiaru prestacyj tak dla gmin jak i dla obszarów dworskich ma być wysokość opłacanych podatków bezpośrednich. Zatrzymuje on zatem prestacyę w naturze, ale za podstawę do wymiaru nie bierze numera domu jak to było dotychczas tylko wysokość podatków bezpośrednich. Komisya drogowa sądzi, że zmiana taka nie jest w zasadzie słuszną i nie odpowiada rzeczywistym stosunkom. Miarą używania dróg i korzystania z nich nie może być tylko wysokość podatku boć widoczną jest rzeczą, że sama wysokość podatku nie stoi w żadnym bezpośrednim związku z używaniem dróg. Podatek może i powinien być tylko jedną z podstaw do rozkładu ciężarów drogowych.

Jako dalsze podstawy do rozkładu powinności drogowych przyjąć należy ilość bydła pociągowego i prestacye osobiste, które są wyrazem tego, że każdy mieszkaniec kraju odnosi z dróg pewne pierwotne korzyści, które są dla wszystkich równe. Nasza dotychczasowa ustawa zmieniona i uzupełniona nowellą z r. 1885 opiera się właśnie na zasadzie kombinowania tych trzech podstaw.

Drogi krajowe i drogi powiatowe (nie mówiąc już o drogach rządowych) utrzymywane są przeważnie z dodatków do podatków. Na drogi gminne opłaca się obowiązkowy 3% dodatek do podatku, a nadto dotacyę, którą corocznie rady powiatowe są obowiązane uchwalić. Wysoki Sejm uchwala również corocznie znaczną kwotę 300.000 zł., którą wyłącznie na budowę i rekonstrukcyę dróg powiatowych i gminnych się zużywa. Jeżeli się te wszystkie pozycye wydatków na drogi razem zliczy, to się okaże, że przeważna część potrzeb drogowych pokrywa się dodatkami do podatków. — W drugim dopiero rzędzie stoją prestacye osobiste, które ustawa nasza na pokrycie potrzeb drogowych w wymiarze 4 dni pieszych od numeru domu, względnie od rodziny na obowiązanych nakłada. Gdy zaś ustawa dozwala, aby prestacye osobiste dni pieszych przemieniane były na dni ciągłe dla tych kontrybuentów, którzy bydło pociągowe posiadają dochodzi ustawa na tej pośredniej drodze do większego obciążenia posiadaczy bydła pociągowego, którzy też

w większej mierze z dróg korzystają i takowe zużywają. Również przez wprowadzenie opłat myta drogowego i mostowego pociąga ustawa właścicieli koni, wołów i w ogóle inwentarza żywego, do utrzymania dróg publicznych.

Z powyższego przedstawienia wynika, że ustawa nasza opierając w przeważnej mierze rozkład ciężarów drogowych na podstawie podatkowej, kombinuje z nią w sposób odpowiedni także prestacye osobiste i prestacye od bydła pociągowego. Na tem samem stanowisku stoi niejedna z ustaw krajów zagranicznych. Francya i Węgry nakładają do dziś dnia dużo cięższe i znaczniejsze prestacye osobiste na rzecz dróg publicznych. Jeżeli zatem bogata Francya, mająca ludność tak skrzętną i pracowitą, nie uważa za rzecz właściwą znieść prestacye osobiste, oparte nie na wysokości podatku, ale czysto na powinności osobistej każdego mężczyzny w wieku lat 18 do 60 to o ileż więcej możemy my prestacye te zatrzymać w kraju ubogim, gdzie o pieniądz trudno, a gdzie często praca nie ma wartości zamiennej, bo nie ma sposobności aby ją z pożytkiem zużytkować.

Skonstatować także musi komisya drogowa, że ustawa nasza wżyła się od lat wielu i opiera się na odwiecznych zwyczajach, a mimo dość licznych usterek w szczegółach, w ogóle działa bardzo dobrze i zwłaszcza od czasu nowelli drogowej z r. 1885 wpłynęła na stanowcze i bardzo znaczne poprawienie stanu komunikacyj w kraju.

Postępu tego i to wybitnego nikt znający nasz kraj, zaprzeczyć nie może. Z tych powodów komisya drogowa nie może zgodzić się na zasadniczą zmianę podstaw, na których się obecna ustawa opiera.

Jeżeli jaki argument za zmianą ustawy drogowej przytaczają rzekomą nierówność rozkładu ciężarów drogowych między gminę a obszary dworskie, a to na niekorzyść tych pierwszych, to komisya musi zaznaczyć, że zarzut ten polega na mylnych podstawach; byłby on bowiem tylko wtedy uzasadnionym, gdyby rozkład ciężarów drogowych miał się opierać tylko na wysokości opłacanych podatków. Gdy jednakowoż, jak powyżej wykazano, miarę rozkładu ciężów drogowych, prócz podatków bezpośrednich powinien być także wzgląd na korzystanie z dróg i zużycie takowych to rzecz cała przedstawi się w innem świetle. Chcąc ciężary drogowe słusznie rozłożyć trzeba wziąść w kombinacyę wysokość podatków, liczbę mieszkańców i ilość bydła pociągowego tak w gminach jak i na obszarach dworskich. Jeżeli się przeprowadzi obliczenie ciężarów na tej podstawie, to się okaże, że obszary dworskie wcale nie są faworyzowane na niekorzyść gmin, i że rozkład jest prawidłowy i słuszny.

Wniosek posłów Paszkowskiego i Stanisława Jędrzejowicza nie domaga się zmiany głównych podstaw ustawy drogowej tylko dąży do wprowadzenia popraw i zmian w niektórych przepisach ustawy.

Komisya uznaje, że jakkolwiek obecna ustawa opiera się na słusznych podstawach, których opuszczać nie wypada, bo jednak zawiera ona dość liczne niedostatki i wadliwości, które można i należy poprawić. Dotychczasowe doświadczenia wskazały wyraźnie te przepisy, których zmiana byłaby pożądaną. Są one dość liczne, i komisya sądzi, że przystępując do poprawy w szczegółach obecnej ustawy, nie można się ograniczać do punktów wskazanych we wniosku posła Paszkowskiego, ale że trzeba od razu usunąć i inne niedostatki.

Komisya przeprowadziła w tej mierze długą i wyczerpującą dyskusyę, która wykazała na jakie punkta przedewszystkiem wypada zwrócić uwagę.

Nie wątpliwie najwięcej z całej ustawy potrzebuje wyjaśnienia ten przepis ustawy, który normuje obowiązek obszarów dworskich dostarczenia materyału drewnianego na mosty. Przepis §. 12. sam przez się nie zupełnie jasny, koliduje z ostatnim ustępem §, 26. w sposób, że dwa te paragrafy nie łatwo pogodzić się dadzą. Skutkiem tej kolizyj przepisów ustawy zastosowanie jej w praktyce jest niejednostajne, w różnych powiatach rozmaite, a judykatura władz wyższych

musi być chwiejną. — Poseł Paszkowski chcąc zapobiedz tym trudnościom proponuje, aby obszar dworski zamiast dostarczenia materyału drewnianego w naturze obowiązany był corocznie bez względu czy zachodzi potrzeba czy nie płacić na powiatowy fundusz objektów sztucznych 5% opłacanych przez siebie podatków bezpośrednich, z funduszu tego Wydział powiat. ponosiłby wszystkie koszta budowy i utrzymania mostów w powiecie. Zaznaczyć jednak trzeba, że nie jest rzeczą odpowiednią i praktyczną przenosić całą administracyę mostów t. j. ich budowę i utrzymanie na Wydział powiatowy, który mając swą siedzibę w mieście powiatowem, zanadto jest oddalonym od pojedynczych gmin, aby mógł skutecznie prowadzić bezpośredni zarząd budowy i utrzymanie tak licznych objektów jak są mosty i przepusty na drogach gminnych. Nie wątpliwie powstałyby z tego znaczne trudności i niestosunkowe koszta nadzoru i zarządu bo podczas gdy władza miejscowa z łatwością może skonstatować zły stan mostu i zająć się od razu jego naprawą, to Wydział powiatowy będąc nieraz znacznie oddalonym z natury rzeczy, musiałby mieć o wiele większe trudności i koszta. Według wykazów Wydziału krajowego wypada na jeden powiat w przecięciu około 800 mostów i przepustów, a jest wiele powiatów gdzie liczba ta jest znacznie wyższą.

Zdaniem komisyj drogowej z centralizowanie w Wydziałach powiatowych administracyj tak licznych objektów rozrzuconych na wielkiej przestrzeni byłoby szkodliwem i dla tego komisya oświadcza się przeciwko odnośnym propozycyom tak posła Paszkowskiego jak i posła Żardeckiego.

Również musi się komisya oświadczyć stanowczo przeciw temu aby na obszary dworskie nałożyć stały obowiązek ponoszenia corocznie wypadku 5% od opłacanych podatków na budowę mostów na drogach gminnych, a to bez względu na to czy zachodzi potrzeba czy nie, jak to proponuje poseł Paszkowski.

Dotychczasowy obowiązek obszarów dworskich dostarczania do pewnej miary materyału drewnianego na mosty, da się tylko z trudnością usprawiedliwić, wobec tego, że obszar dworski na równi z innemi obowiązanemi ponosi wszystkie ciężary drogowe, opłacając podatki drogowe i odrabiając prestacye. Osobny ten obowiązek obciążający obszary dworskie, tłómaczy się dawnym zwyczajem i historycznym przebiegiem sprawy a w ustawie obecnej zatrzymany został ze względów praktycznych. Ustawa chciała aby na budowę i naprawę mostów był w bliskości i niejako pod ręką materyał in natura, którego dostarczenie za pieniądze niejedną sprawić może trudność. Nowella drogowa z r. 1885 rozszerzając na obszar dworski obowiązek odrabiania prestacyj i wprowadzając równo na wszystkich obowiązanych nowy obowiązek płacenia 3% dodatku do podatku, chciała równocześnie usunąć zbyt wielkie przeciążenie niektórych obszarów dworskich, które musiały dostarczać zanadto wielką ilość materyału drewnianego. W każdym razie obowiązek dostarczania materyału drewnianego powinien nie wychodzić ponad rzeczywistą potrzebę pewnej miejscowości, bo właśnie tylko ze względu na tę lokalną potrzebę został on w ustawie zachowany, i tylko tym względem praktycznym da on się umotywować. Dla tego komisya drogowa sądzi, iż przepis o dostarczaniu materyału drewnianego in natura, ze względów na wielkie ułatwienia administracyj należy zatrzymać, ale tylko w granicach rzeczywistej miejscowej potrzeby w pojedynczej gminie. Rozszerzenie tego obowiązku na stałe obciążenie obszanów dworskich do wysokości pewnogo procentu od opłacanych podatków nie da się niczem usprawiedliwić i nie odpowiadałoby zasadom obowiązującej ustawy drogowej.

Zdaniem komisyi drogowej, chcąc usunąć sprzeczność, jaka się do ustawy wkradła, a tem samem uchylić wątpliwości i trudności występujące na jaw w praktycznem zastosowaniu ustawy należy powrócić do pierwotnej myśli ówczesnej komisyi drogowej, gdy się uchwalała nowella z r. 1885. Wówczas komisya drogowa, przez swego referenta ś. p. Alfonsa Czaykowskiego wnosiła, aby obszar dworski obowiązany był „wydać potrzebny do budowy i utrzymania dróg

gminnych materyał drewniany, o ile przeciętna wartość tegoż nie przekracza 5% dodatków do opłacanych przez obszar dworski podatków bezpośrednich". Przeciętną wartość materyału drewnianego należałoby oznaczyć w ten sposób, żeby się obliczyło wiele wynosi wartość drzewa potrzebnego na postawienie wszystkich mostów, poręczy i t. d. w danej miejscowości i sumę wynikłą z obliczenia podzieliłoby się ilością lat średniej trwałości drzewa. Z rachunku takiego pokaże się ile potrzeba w przecięciu corocznie materyału drewnianego na utrzymanie w dobrym stanie wszystkich objektów sztucznych na drogach gminnych danej miejscowości i ile wartość tego materyału corocznie wyniesie. Mając więc takie coroczne przecięcie, łatwo obliczyć, czyli kwota ta jest niższą lub wyższą jak 5% od opłacanych przez obszar dworski podatków. Przykład najlepiej to objaśni. Przypuśćmy, że w pewnej gminie, chcąc postawić wszystkie potrzebne mosty, przepusty i poręcza, potrzebaby zużyć materyału drewnianego w wartości 250 zł nie rachując kosztów roboty, dowozu i t. d. Drzewo miękkie użyte na most, wytrwa mniej więcej 10 lat, więc jeżeli podzielimy kwotę 250 zł. przez ilość lat średniej trwałości tj. przez 10, wyniknie kwota 25 zł., to znaczy, że chcąc te mosty i t. p. utrzymać zawsze w dobrym stanie, potrzeba corocznie zużyć materyału drewnianego za 25 zł. Otóż jeżeli w tej gminie obszar dworski opłaca 600 zł. podatków bezpośrednich, od której to kwoty 5% wynosi 30 zł., to przeciętna wartość materyału drewnianego potrzebnego na mosty, wynosząca 25 zł. jest poniżej 5% opłanych przez obszar dworski podatków.

Pomiędzy obszarami dworskimi będzie z pewnością najwięcej takich, które będą należeć do tej kategoryi, gdzie przeciętna wartość materyału drewnianego nie przeniesie 5% podatków. Obszary te będą wydawały cały materyał drewniany bez względu na to, że może w jednym lub w drugim roku nie będzie potrzeba żadnego materyału, ale za to w roku trzecim lub czwartym potrzeba go będzie w większej wartości jak 5% podatków.

Utrzymanie mostów w dobrym stanie w tych gminach nie nastręczy żadnych trudności, bo potrzebny materyał drewniany będzie zabezpieczony i pokryty. Zatem tylko w tych gminach, znacznie mniej licznych, gdzie wartość materyału drewnianego będzie przenosić 5% podatków obszaru dworskiego będzie musiała Rada powiatowa postarać się o odpowiednie pokrycie tej nadwyżki wydatku, jaka do utrzymania mostów potrzebną się okaże; i na tę to ewentualność wskazuje ostatni ustęp §. 26. będący obecnie w pewnej sprzeczności z postanowieniami §. 12. Gmin takich gdzieby Rada powiatowa musiała zastosowywać przepis §. 26. nie będzie zbyt wiele, a skutkiem tego administracya będzie bardzo ułatwioną. Wydział krajowy musiałby wydać instrukcyę jak w tej mierze postąpić należy i wskazać na sposób pokrycia nadwyżki potrzebnego materyału drewnianego. Sposobów zaś możnaby zastósować kilka w miarę stosunków miejscowych i indywidualnych; można bowiem przejąć większe objekty wprost na fundusz powiatowy, co w wielu razach byłoby najodpowiedniejsze, albo przejąć wszystkie objekty na fundusz powiatywy za opłatą 5% od podatków przez obszar dworski, lub też dopłacać obszarowi dworskiemu nadwyżkę ponad 5% opłacanych podatków itp. Rada powiatowa mając wybór tych środków zastosowałaby ten, który byłby w danym razie najodpowiedniejszy, i oznaczyłaby na pewien dłuższy przeciąg lat n. p. na lat 6 lub 8 jak się ma we wskazanej gminie postępować. Dla obszaru dworskiego należałoby zawarować możność wykupienia się od dawania materyału drewnianego przez zapłacenie co roku 5% od podatków bezpośrednich.

W ten sposób możnaby zabezpieczyć potrzebny materyał drewniany na mosty, nie obciążając wydziałów powiatowych administracyą zbyt wielkiej liczby objektów sztucznych, a z drugiej strony uchroniłoby się obszary dworskie od nadmiernych ciężarów.

Komisya drogowa musiała w dłuższym wywodzie punkt ten objaśnić, bo nastręcza on najwięcej trudności i wątpliwości, a twierdzić należy że Wydział krajowy w sprawozdaniu swem z r. 1890 o reformie ustawy drogowej stał na tem samem stanowisku co komisya drogowa

i oświadczył się w zasadzie za przyjęciem przeciętnej wartości materyału drewnianego jako podstawy do unormowania odnośnych przepisów, uważając ją za jedynie słuszną i odpowiednią.

Przechodząc do innych przepisów, które zdaniem komisyi zmienione lub uzupełnione być powinny, podnieść trzeba iż należałoby dać Wydziałom powiatowym prawo zniżania wymiaru prestacyj w robocie, aż do wysokości n. p. 2 dni, a to we wszystkich godnych uwzględnienia wypadkach według prawideł wydanych przez Wydział krajowy. Wiele wydziałów powiatowych domaga się tej reformy i przyznać trzeba, że zmiana taka jest pożądaną.

Jedną z trudności w utrzymywaniu dróg przy obecnej ustawie jest brak dostatecznej prestacyi ciągłej. Brakowi temu choć w małej części dałoby się zapobiedz w ten sposób, iżby postanowiono, że nie trzy dni, ale już dwa dni piesze zamienić można na jeden dzień parobydlanego zaprzęgu. Oczywiście że wartość dwóch dzi pieszych znacznie jest niższą od wartości jednego dnia ciągłego, że zatem przemiana na tej podstawie jest dla posiadaczy bydła pociągowego podwyższeniem ciężaru drogowego; podwyższenie to jest jednakowoż rzeczą słuszną, bo trafia zamożniejszego, a w każdym razie takiego, który mając bydło pociągowe więcej dróg zużywa jak ten, kto bydła pociągowego nie posiada. Następstwem tego winno także być, że wykupno od prestacyj odbywać się ma na podstawie wartości dni ciągłych, a nie dni pieszych.

Według §. 31. ustawy drogowej niektóre większe miasta płacą t. zw. ekwiwalent drogowy to jest wartość swych prestacyj przemieniają na dodatek do podatku.

Zdaniem komisyi drogowej możnaby ten sposób ponoszenia ciężarów drogowych rozciągnąć na większą ilość znaczniejszych miast naszego kraju.

Już obecnie zdarza się w niektórych, zresztą nielicznych gminach taka praktyka, że rada gminna uchwala iż prestacye drogowe mają być przez obowiązanych według cen przez radę powiatową ustanowionych spłacone, a fundusze w ten sposób zebrane używa się na budowę lub utrzymanie dróg gminnych. Dzisiaj polega taka praktyka na dobrowolnej zgodzie interesowanych; zdaniem komisyi drogowej byłoby pożądanem, aby wprowadzić do ustawy przepis, któryby nadawał radzie gminnej prawo żeby za zgodą Rady powiatowej taką zamianę prestacyj na pieniądze przeprowadzić mogła oczywiście tylko na pewien nie zbyt długi czas n. p. na dwa lub trzy lata.

§. 19. ustawy postanawia, że przedsiębiorstwo, które w niezwykły sposób zużywają nieomyconą drogę, mają na rzecz tej drogi uiszczać odpowiednie datki. Przepis ten bardzo słuszny nastręcza w praktycznem przeprowadzeniu dużo bardzo trudności skutkiem czego wiele takich przedsiębiorstw, albo całkiem usuwają się od ponoszenia tych datków, albo uiszczają je tylko w bardzo niskim wymiarze. Należałoby zatem przy rewizyi ustawy drogowej zmienić to postanowienie tak, aby ułatwiało istotne pociągnięcie obowiązanych do ponoszenia odpowiednich datków na rzecz zużywanych dróg.

Wniosek posła Paszkowskiego zawiera jeszcze poprawkę do §. 28. postanawiającą, że do zarządu dróg gminnych ma wchodzić delegat Wydziału powiatowego. Takie mnożenie ilośc osób wchodzących do rarządu drogowego nie wydaje się być praktycznem i pożytecznem. Obecne zarządy dróg gminnych już teraz nie funkcyonują prawidłowo z powodu, że skład ich jest zbyt ciężki, i że nie stanowią zorganizowanej całości: powiększenie ich składu pomnożyłoby tylko trudności. Zresztą nie byłoby łatwo znaleźć tak znaczną ilość delegatów, a urzędowanie ich usuwałoby się z pod decydującego wpływu Wydziałów powiatowych, boć delegaci nie podlegaliby władzy dyscyplinarnej władz wyższych jak to ma miejsce wobec Zwierzchności gminnych i przełożonych obszarów dworskich.

Jakkolwiek zatem obecny ustrój zarządów drogowych jest z pewnością wadliwy, to ednak zaznaczyć trzeba, że propozycya posła Paczkowskiego stanu tego nie poprawia. Chcąc działalność zarządów drogowych poprawić i wzmocnić trzebaby je raczej uprościć a nie komplikować.

To są najważniejsze punkta, w których komisya sądzi, że należałoby ustawę drogową poprawić i uzupełnić.

Niewątpliwie doświadczenie iakie Wydział krajowy w swej praktyce administracyjnej nabył, nastręczy mu jeszcze niejeden przepis ustawy, który wymagałby zmiany, poprawy lub uzupełnienia.

Zdaniem komisyi można obecnie przystąpić do zmiany ustawy drogowej w tym kierunku, aby na podstawie poczynionych studyów i badań a uwzględniając nabyte doświadczenia wprowadzić do ustawy te przepisy, które jako pożądane się okazały.

Komisya drogowa wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w myśl wywodów powyższego sprawozdania przedłożył Sejmowi wnioski do zmiany obowiązującej ustawy drogowej na podstawie zebranych dat i poczynionych doświadczeń nie naruszając atoli głównych zasad dzisiejszej ustawy.

Uchwałą tą załatwione są petycye L. s. 493, 815, 963.

Lwów dnia 14. lutego 1894.

Przewodniczący:
J. Męciński.

Sprawozdawca:
G. Romer.

Z drukarni Pillera i Sp.

L. s. 1551/94.

Alog 240.

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie osobnego oddziału parcelacyjnego w Banku krajowym.

Uchwałą z 29. listopada 1890. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu „by sprawę utworzenia w Banku krajowym oddziału parcelacyjnego wziął pod rozwagę“. Gdy rezolucya ta żadnego nieodniosła rezultatu, ponowił ją Sejm w dniu 23. marca 1892. po dłuższej i zasadniej rozprawie w której starły się kierunki i zdania przychylne i nieprzychylne parcelacyi, a nadto dał Sejm niezawodny wyraz przekonania o ważności sprawy, dołączając do uchwały z r. 1890 polecenie Wydziałowi krajowemu zdania sprawy na najbliższej sesyi.

Parcelacyi jako środka ratowania wielkiej własności przed przechodzeniem jej w ręce nienarodowe, parcelacyi częściowej dla ratowania reszty majątku, chwyciła się w ciężkich warunkach naszych wielka własność we wszystkich dzielnicach. Od szeregu lat odbywa się ona i w naszym kraju, na coraz większą skalę, głównie na zachodzie, ale posuwa się bardzo znacznie ku wschodowi. Znajduje ona głównego bodźca w niezmiernie już rozbudzonym prądzie w ludności wiejskiej nabywania większych parceli ziemi, gdy rozdrobienie własności włościańskiej doszło do granic gospodarczo już niezdrowych. Liczne jednostki skrzętniejsze, pracowitsze, którym zwłaszcza przy robotach publicznych, przy przemyśle naftowym powiodło się zebrać zasób pieniężny, szuka za ziemią. Znakomitym też materyałem na nabywcę parceli z dóbr tabularnych jest emigrant, zwłaszcza zamorski, który miał powodzenie i wraca z zaoszczędzonym groszem.

Powstał więc silny prąd parcelacyjny w kraju naszym, wzmaga się podaż majątków na parcelacyę, wzrasta popyt. Parcelują sami właściciele, częściej pośrednicy, co raz częstsze wypadki parcelacyi na spekulacyę. Początki jakiejś ku temu celowi zorganizowanej akcyi nadzwyczaj małe, kilka spółek mających na celu ochronę, regulowanie stosunków finansowych własności ziemskiej, także przez parcelacyę. Niedziw, że prąd naturalny, nie ujęty w żadne karby, nie kierowany żadną myślą ogólniejszą gospodarczych, społecznych, narodowych względów, idzie zbyt często wyłącznie drogą indywidualnych interesów, względów bezpośredniej korzyści, a parcelacya taka, prowadzona niepowołaną ręką, kończy się destrukcyą wielkiej własności, parcelacyą szkodliwą, kolonizacyą bezwyboru, na ruinach obszaru dworskiego i dworu, powstaje nowotwór bez warunków żywotności, bez uwzględnienia potrzeb gospo-

darczych, komunikacyjnych, melioracyjnych, niemówiąc o szkolnych, kościelnych, gminnych; osadnictwo dzikie, nierokujące ani społecznej harmonii, ani zdrowego rozwoju.

Nadto, parcelacye podejmywane czy to przez prywatnych właścicieli koniecznością finansową znaglonych, czy spekulantów, prowadzone bez sił finansowych, fachowych, technicznych, prawniczych, jak to w wielu okazało się wypadkach, naraziły zarówno właściciela majątku, jak jego wierzycieli na znaczne straty, a nowonabywców, osadników na niebezpieczeństwo zupełnej ruiny.

Wszystkie te objawy skłoniły Wysoki Sejm w powziętych rezolucyach, do rozważenia w jaki sposób i w jakiej mierze akcya na tem polu winna być ujętą ręką kraju, tak że nawet myśl czy nie należałoby przy banku krajowym utworzyć osobnego parcelacyjnego oddziału, została Wydziałowi krajowemu do zbadania przekazaną.

Wydział krajowy z wiosną 1891 udał się do obydwu Towarzystw rolniczych w kraju oraz do Dyrekcyi Banku ziemskiego w Poznaniu prosząc pierwsze o opinię czy zachodzi potrzeba utworzenia osobnego oddziału parcelacyjnego przy Banku krajowym, jakieby należało dać zamiary nowemu oddziałowi, pod jakimi warunkami należałoby udzielać kredytu parcelacyjnego — zaś Dyrekcyę Banku ziemskiego w Poznaniu prosił o zakomunikowanie doświadczeń rozległej już w ówczas działalności parcelacyjnej i kolonizacyjnej w pruskiej dzielnicy, o materyały rzucające światło na organizacyę, sposoby działania na polu parcelacyi i osadnictwa wewnętrznego. Odbył się zjazd delegatów Banku ziemskiego z delegatem Wydziału krajowego w Krakowie, a Dyrekcya Banku ziemskiego przysłała projekt akcyi dla Galicyi, statut centralnej finansowej instytucyi i statuta dla lokalnych spółek ziemskich. Materyały służyły także Dyrekcyi i Radzie Nadzorczej Banku krajowego za substrat dla wydania opinii.

Rezultatem do jakiego Wydział krajowy już w r. 1892 doszedł a Sejmowi w r. 1893 przedłożył, było, że akcya parcelacyjna nie powinna być centralizacyjnie prowadzoną, że parcelacya i osadnictwo wymagają uwzględnienia lokalnych potrzeb i właściwości, że strona techniczna, administracyjna parcelacyi, kupowanie części czy całych majątków, plan parcelacyi pomiary, podziały, szukanie nabywców, osadzanie ich itd. może być wykonanem tylko przez czynniki lokalne, najlepiej przez Spółki ziemskie, nigdy zaś przez centralny krajowy instytut kredytowy. Zadanie tegoż ma się ograniczyć do pomocy finansowej, a mianowicie „do dostarczenia kredytu hipotecznego dla cząstkowych nabywców, do pośrednictwa przy konwersyi długów na parcelowanych cząstkach ciążących, wreszcie ewentualnie także do niesienia pomocy w granicach statutu Banku dozwolonych spółkom parcelacyjnym gdyby takowe powstały, tylko bowiem taka działalność może parcelacye racyonalnie poprzeć a nie wywołać parcelacyi spekulacyjnych".

Sprawozdanie Wydziału krajowego z takim wynikiem przedłożone Wysokiemu Sejmowi w r. 1893, niezałatwione, ponawia Wydział krajowy w całej osnowie w r. bieżącym.

Komisya gospodarstwa krajowego, przyjmuje sprawozdanie to w sprawie utworzenia osobnego działu parcelacyjnego w Banku krajowym do wiadomości, uznając w zupełności że nie może być zadaniem tegoż bezpośrednia akcya parcelacyjna, niepodziela jednak zdania Wydziału krajowego, jakoby działalność Banku krajowego w sprawie parcelacyi była dostateczną.

Komisya gospodarstwa krajowego wyraża przekonanie że jednym ze środków przyjścia w pomoc wielkiej własności ziemskiej, utrwalenia posiadania w rękach dotychczasowych właścicieli a nawet ich rodzin, byłoby częściowe parcelowanie większych obszarów, odprzedaż części dla ratowania reszty majątku. Tylko parcelacya pozwala na osiągnięcie znacznie wyższych cen za morg ziemi, pozwala tedy na uzyskanie za część majątku sum, któremi może właściciel uwolnić się od przeciążających długów hypotecznych i być zdolnym na uratowanej reszcie majątku zaprowadzić gospodarstwo intenzywniejsze.

Przez parcelacyę większych majątków, zwłaszcza w wschodniej części kraju, gdzie obszary jednostek gospodarczych są bardzo wielkie, a w okolicach źle zaludnionych, skazane na brak robotnika, można z jednej strony ułatwić tworzenie się mniejszych folwarcznych gospodarstw, dalej silniejszych średnich gospodarstw włościańskich, a także drobniejszych osiadłości, a z drugiej strony przez racyonalnie prowadzone osadnictwo zasilić okolice nowemi osadami, pomnożyć liczbę rąk.

Istniejący, faktyczny, ciągle wzrastający prąd parcelacyjny jest najlepszym dowodem że parcelacya jest objawem potrzeby naturalnej, wynika z jednej strony z konieczności ratowania majątku przez obcięcie części tegoż a niestety często nawet przez doszczętne podzielenie, z drugiej strony z wzrastającej liczby drobnych i średnich nabywców ziemi, którzy za ziemią szukają, mając ograniczoną podaż gotowi są płacić ceny kupna bardzo znaczne, nieznane przy sprzedażach całych majątków tabularnych. Prąd ten wzmaga się z trwaniem lat krytycznych dla rolnictwa, niedaje się niczem powstrzymać, a nieujęty w żadną organizacyę, którejby przewodziła myśl, względy na stosunki społeczne i gospodarcze na dziś i na jutro, dostaje się często w ręce niepowołane, wyzyskujące lub niefachowe i słabe finansowo i wywołuje rezultaty objawiające się często destrukcyą majątku bez uratowania właściciela, narażeniem wierzycieli, co gorsza, narażeniem nabywców parceli na utratę własności, jest bezmyślną, często wręcz szkodliwą parcelacyą i osadnictwem bez wyboru.

Przez parcelacyę daje się wytworzyć w kraju naszym średnia własność ziemska. Daje się wstrzymać tendencya górująca na zachodzie, zupełnego rozdrobnienia włościańskiej własności ziemskiej na atomy ziemi, niedające już podstawy egzystencyi włościanina, powodujące proletaryat włościański i emigracyę. Część włościan będzie mogła pozbywając droższe a małe parcele, nabyć większe parcele, obszary nadające się do prowadzenia żywotnego gospodarstwa włościańskiego.

Przedewszystkiem będzie można wyzyskać z pożytkiem dla kraju zdolność do pracy, nabyte doświadczenia i zdobyte pracą i oszczędnością zasoby materyalne tych emigrantów, którzy zwłaszcza za morzem pracowali z powodzeniem, a ułatwiając im nabycie gospodarstw rolnych w kraju, będzie można w bardzo wielu wypadkach skłonić ich do powrotu do kraju i uratować od zupełnej eksparacyi pozostania w emigracyi stałej i osiedlania się w krajach zamorskich.

Tylko zorganizowana akcya parcelacyjna może zabezpieczyć, że parcelacya odbędzie się z uwzględnieniem ekonomicznych i społecznych wymagań, że odbędzie się z myślą o przyszłości, z komasacyą, zabezpieczeniem środków komunikacyjnych, potrzebnych melioracyj, z zabezpieczeniem potrzeb gminnych, szkolnych i kościelnych w nowej osadzie, że w materyale osadników będzie czyniony jako wybór, że kierowanie osadnictwa będzie się odbywać z przewodnią jakąś myślą, słowem, że robota nie będzie destrukcyą wielkiej własności tylko ze względów finansowych, tylko dla korzyści indywidualych ale równocześnie stworzeniem silnej i żywotnej średniej i dobrej własności, i powstaniem równoczesnem osad nowych żywotnych i zdolnych rozwoju.

Komisya gospodarstwa krajowego, nie może zgodzić się na to, żeby prąd parcelacyjwzrastający w kraju naszym zostawić samemu sobie i jest przekonaną, że należy go ująć silną ręką i poprowadzić w kierunku narodowo, społecznie i gospodarczo wskazanem. Komisya gosp. kraj. jest zdania, że nie wolno nieuwzględniać objawów potrzeby parcelacyi i kolonizacyi w kraju naszym, ani pozwolić by ze szkodą interesowanych prowadzone były nieudolnie (lub bez środków dostatecznych) lub czysto spekulacyjnie. Wyraża też przekonanie, że i w tej sprawie, jak we wszystkich dotyczących kredytu własności ziemskiej, powołany jest Bank krajowy do zastosowania się do potrzeb własności ziemskiej w tym kierunku.

Uznając więc, że nie może być zadaniem Banku krajowego jako centralnej instytucyi prowadzenie właściwego interesu parcelacyjnego, czy to na własny rachunek czy sposobem komi-

sowym, więc zakupno majątków na parcelacyę, przeprowadzenie pomiarów, planów, parcelacyi, starania się o nabywców, sprowadzanie osadników, przeprowadzenie osadnictwa samego, administrowanie majątku przez czas parcelacyi aż do ukończenia interesu. — Uznając, że zadaniem Banku może być jedynie pomoc finansowa przy regulowaniu hipotek, przy spłacie konwersyi wierzytelności, zaliczkowanie cen kupna na rachunek nabywców i t. p., głównie za pośrednictwem „Spółek ziemskich“ t. j. instytucyi na wzajemności opartych operujących na mniejszych przestrzeniach kraju, których celem będzie z uwzględnieniem lokalnych właściwości i potrzeb prowadzić stronę administracyjną interesu parcelacyjnego, — komisya gospodarstwa krajowago wyraża przekonanie, że akcya Banku krajowego w tych granicach, winna być jednak na większą skalę podjętą, zorganizowaną, że normy i warunki pod jakimi ma Bank krajowy działać, winny być skale określone, do wiadomości podane, oraz że Bank krajowy powinien wziąć inicyatywę w powoływaniu do życia Spółek tego rodzaju.

W przekonaniu też, że do podobnej akcyi nie jest potrzebnem tworzenie osobnego działu parcelacyjnego przy Banku krajowym, a jednak akcya tegoż Banku winna nieograniczać się jak dotąd do pomocy finansowej w indywidualnych bardzo nielicznych wypadkach, komisya gosp. wyraża przekonanie, że zorganizowanie planowe pomocy Banku krajowego, określenie norm i warunków pod którymi by ta pomoc i współdziałanie Banku były dostępnemi dla „Spółek ziemskich“ i podobnych instytucyi, nawet powołanie do życia wzorowych instytucyi tego rodzaju, są na czasie i konieczne, ażeby naturalny prąd parcelacyjny i osadniczy ująć i pokierować nim z pożytkiem ogółu.

Na podstawie powyższych wywodów komisya gospodarstwa krajow. czyni wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia osobnego oddziału parcelacyjnego w Banku krajowym.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu ażeby w porozumieniu z Dyrekcyą i Radą nadzorczą Banku krajowego wypracował i na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt norm i warunków pod jakimi Bank krajowy mógłby przychodzić w pomoc „Spółkom ziemskim“ lub podobnym instytucyom na wzajemności opartym, których celem byłoby parcelowanie częściowe dóbr tabularnych oraz racyonalna kolonizacya wewnętrzna.

We Lwowie dnia 12. Lutego 1894.

Przewodniczący:
Polanowski.

Sprawozdawca:
Dr. Rutowski.

Do L. s. 1.551/94.

Wniosek mniejszości

komisyi gospodarstwa krajowego w przedmiocie utworzenia w Banku krajowym Oddziału parcelacyjnego.

W załatwieniu sprawozdania Wydziału kzajowego w przedmiocie utworzenia osobnego oddziału parcelacyjnego w Banku krajowym l. W. 67.246/93.

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia w Banku krajowym oddziału parcelacyjnego.

Lwów dnia 14. lutego 1894.

Władysław Struszkiewicz
sprawozdawca mniejszości.
J. Tarnowski.
Dydyński.
Gorayski.
Stanisław Stadnicki.

L. s. 1.579/94.

Aleg 241.

Sprawozdanie

komisyi podatkowej o wniosku posła Skałkowskiego w przedmiocie opodatkowania instytucyj, obowiązanych do publicznego składania rachunków, tudzież funduszów publicznych.

Wysoki Sejmie!

Wniosek treści powyżej przytoczonej zmierza do uchylenia uciążliwego a niesprawiedliwego wymiaru podatków dochodowych, jaki odbywa się na podstawie patentu z 29. października 1849, co do instytucyi i funduszów, które bilanse swoje przedkładają do wiadomości publicznej, i zostają pod nadzorem, wykluczającym możność bilansów nieprawdziwych, a mimo tego nie są opodatkowe według bilansu rzeczywistego, tylko według bilansów fikcyjnych. układanych przed władze skarbowe.

W zeszłorocznem sprawozdaniu komisyi podatkowej, było szczegółowo wykazane przeciążenie, którego nasz kraj doznaje pod względem podatkowym. Wysoki Sejm uznał słuszność tych zapatrywań, gdy po wyczerpującej dyskusyi polecił Wydziałowi krajowemu — w osobnym memoryale przedstawić Rządowi to przeciążenie, i zgubne następstwa, z takiego stanu rzeczy wynikające.

W powołanem właśnie sprawozdaniu zeszłorocznem komisyi podatkowej przytoczone były także cyfry porównawcze, wykazujące, jak dalece kasy oszczędności w naszym kraju są wyżej opodatkowane, aniżeli w innych prowincyach monarchii.

Komisya nie powtarza tych dat, jako Wysokiej Izbie już znanych, a stwierdzających niesłychaną nierównomierność opodatkowania takich instytucyi, które zostają pod szczególnym nadzorem Rządu, a cały swój zysk oddają na cele humanitarne, lub w ogóle na cele użyteczności publicznej.

W tegorocznem znów sprawozdaniu komisyi budżetowej zostało wykazane, że galicyjski fundusz propinacyjny z nadwyżki dochodów, jaką uzyskał w skutek sprężystej a oszczędnej administracyi, przeważną część, bo przeszło $^1/_2$ miliona zł. oddaje do kasy podatkowej tytułem podatku dochodowego, a tylko około 200.000 zł. zatrzymuje na powiększenia rezerwy, służyć mającej na pokrycie niedoborów w latach niepomyślnych.

Są to przykłady tak rażące, że byłoby wręcz zbytecznem inne jeszcze przytaczać. Jeżeli galicyjska kasa oszczędności 53% zysku oddaje do kasy podatkowej, a galicyjski fundusz propinacyjny $^5/_7$ części zaoszczędzonych dochodów oddać musi tejże kasie, — to jest widoczne, że prawna podstawa takiego opodatkowania jest oczywiście niesprawiedliwa.

Patent z 29. października 1849 o podatku dochodowym zawiera istotnie postanowienia, które wymiarowi podobnie przesadnemu, jak w przykładach powyżej przytoczonych, dają legalną podstawę. Mianowicie nie dozwala ten patent potrącać od dochodu odsetek płaconych wierzycielom.

Konsekwencyą takiego przepisu jest, że rzeczywisty zysk bilansowy, osiągnięty przez pewną instytucyę, nie jest dla władz skarbowych przedmiotem opodatkowania, — lecz władze te układają dla własnego użytku bilans fikcyjny, z którego eliminują przedewszystkiem odsetki, zapłacone wierzycielom. Z takiego bilansu wynika cyfra dochodu, opodatkowaniu podlegającego.

Nie jest to oczywiście dochód czysty, lecz dochód brutto, — a z tąd wynikają rezultaty niesłychanie rażące, mianowicie zajęcia częstokroć większej części zysku rzeczywistego na podatek.

Dalszem następstwem tych przepisów jest, że nawet w takich wypadkach, gdzie instytucya żadnego nie ma dochodu czystego, musi opłacać podatek dochodowy od dochodu brutto.

Uchylenie tych niesprawiedliwości jest możliwem tylko w drodze ustawodawczej, jako to stało się już co do stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przez ustawę z 27. grudnia 1880. Nr. 151. Dz. pr. p. Dlatego wniosek, będący przedmiotem tego sprawozdania, domaga się wezwania Rządu, aby przedłożył projekt ustawy, którąby zasady przyjęte w ustawie z 27. grudnia 1880. rozszerzyła na wszystkie instytucye, obowiązane do publicznego składania rachunków, tudzież do funduszów publicznych.

Wiadomo, że ustawa z 27. grudnia 1880. wydaną została na usilne nalegania stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, którym opodatkowanie na podstawie patentu z r. 1849. groziło ruiną. — W tej ustawie z r. 1880. przyjęto racyonalną zasadę, że zysk rzeczywisty, bilansem wykazany, jest przedmiotem opodatkowania. Odtąd ustały skargi na przeciążanie podatkowe stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, a instytucye te mogą swobodnie się rozwijać, bez obawy, że przeważną część ich zysku zabierze kasa podatkowa, lub że będą płacić podatki nawet wtedy, gdy żadnego zysku nie mają.

Zdaniem komisyi tę racyonalną zasadę opodatkowania, przyjętą co do wspomnianych stowarzyszeń w ustawie z 27. grudnia 1880. należy zastosować do wszystkich instytucyi, co do których niema obawy, aby zysk rzeczywisty był ukrywany, zatem do instytucyi, obowiązanych do publicznego składania rachunków, jak: kasy oszczędności, banki, zakłady kredytowe hipoteczne itp. — tudzież do funduszów publicznych zostających pod nadzorem władz, lub nawet pod ich zarządem, jak galicyjski fundusz propinacyjny.

Słuszność tego zapatrywania uznał też i c. k. Rząd, proponując w projekcie ogólnej podatkowej reformy zmianę opodatkowania instytucyi publicznych w kierunku tu właśnie wskazanym. Lecz gdy przeprowadzenie ogólnej reformy podatkowej jest dziełem niepospolicie trudnem, a niemożna jeszcze przewidzieć, czyli ów projekt będący obecnie przedmiotem narad komisyjnych w Radzie Państwa, nie natrafi na przeszkody po wniesieniu go do traktowania w pełnej izbie, — przeto komisya podatkowa mniema, że należy wystosować wezwanie do Rządu względem zmiany systemu opodatkowania rzeczonych instytucyi, co mogłoby nastąpić przez osobną ustawę, gdyby ogolna reforma systemu podatkowego natrafiła na nieprzezwyciężone przeszkody.

Komisya podatkowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Wzywa się c. k. Rząd, aby przedłożył do konstytucyjnego traktowania projekt ustawy, względem opodatkowania instytucyi, obowiązanych do publicznego składania rachunków, tudzież funduszów publicznych, — na zasadach przyjętych w ustawie z 27. grudnia 1880. Nr. 151. Dz. pr. p.

We Lwowie 15. lutego 1894.

Przewodniczący:

Abrahamowicz.

Sprawozdawca:

Skałkowski.

L. S. 149/94.

Aleg. 242.

Sprawozdanie

komisyi szkolnej o 54 petycyach nauczycieli, gron nauczycielskich, Rad szkolnych miejscowych z rozmaitych stron naszego kraju, tudzież Redakcyi „Szkolnictwa ludowego“ w Nowym Sączu (l. s/p. 149/87, 150/88, 152|90, 161/99, 190/128, 212|150, 229/167, 230/168, 270/194, 271/195, 272/196, 273/197, 274/198, 275/199, 276/200, 454/378, 455/379, 456/380, 524/436, 525/437, 526/438, 527|439, 528/440, 533/445 536/448, 670/570, 672/572, 673/573, 674|574, 675/575, 780|672, 781/673, 782/674, 868/745, 869/746, 870/747, 871|748, 878/755, 920/797, 941/809, 967/829, 973/835, 974/836, 1093/938, 1134/961, 1141/968, 1142/969, 1204|1016, 1246/1049, 1279/1073 o polepszenie bytu materyalnego

Wysoki Sejmie!

Jest temu nie spełna 2 lata, kiedy na wniosek komisyi szkolnej, wywołany licznym wnioskami pojedynczych posłów, Wysoka Izba przystąpiła do uchwalenia ważnej zmiany ustawy szkolnej z r. 1873 o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych, mającej na celu znaczne polepszenie bytu materyalnego naszych nauczycieli w tychże szkołach. Zdawało się, że sprawę tę uważać można było na dłuższy czas jako stanowczo załatwioną, chociaż Komisyi i Wysokiemu Sejmowi wcale nie było tajnem, że mimo znacznego polepszenia płac nauczycielskich one w ogólności są niskie i że później ale na wszelki sposób po przebiegu większej liczby lat, gdyby stan funduszu krajowego się polepszył, przystąpić będzie trzeba do znaczniejszego ich podwyższenia.

Tymczasem tak w przeszłym, jak i w obecnym roku z najrozmaitszych stron wnoszone bywają do Wysokiego Sejmu liczne petycye, zaopatrzone podpisami mnóstwa nauczycieli, w których dosadnie skreślonem jest rozpaczliwe położenie tychże z powodu nędznego stanu ich materyalnego i w których prośby wystósowane są o jak najrychlejsze uchylenie tego stanu przez ponowne uregulowanie płac nauczycielskich.

Komisya szkolna wcale nie zapoznaje ważnych powodów, które stan nauczycielski do tego kroku skłoniły, ale z drugiej strony nie może z oka spuścić stanu finansów krajowych, który nie dozwala żadną miarą na uchwalenie jakichkolwiek zasadniczych w tym kierunku zmian, zwłaszcza że komisya szkolna na obecnej sesyi występuje z propozycyą bardzo ważnych zmian ustawy szkolnej w innym kierunku, które nowy i dotkliwy ciężar na fundusz krajowy sprowadzić muszą.

Jednakże komisya szkolna nie może także doradzić Wysokiej Izbie uchwalenia prostego przejścia do porządku dziennego nad wszystkiemi powyższemi petycyami, bo być może, iż się pomiędzy niemi znajdą takie, które jak najrychlejszego uwzględnienia wymagają, zwłaszcza że i to trzeba mieć na oku, że niestety kilkaset szkół jest obecnie bez nauczycieli, a potrzeba zapobiegnięcia brakowi sił nauczycielskich staje się coraz gwałtowniejszą.

W jaki zaś sposób w podobnych jaskrawych przypadkach ma się zaradzić złemu, tego komisya szkolna obecnie wypowiedzieć nie jest w stanie, bo w niejednym wypadku może udzielenie zapomogi wystarczy, ale byś także może, iż Rada szkolna krajowa, która jest najkompetentniejszą do należytego ocenienia oddziaływania nowej ustawy z 15. czerwca 1892. (Nr. 40 dz. u. kr.) na nasze szkolnictwo, uzna za stósowne, aby już teraz polecić jakie drobniejsze niezbędne zmiany tejże ustawy.

Dlatego wnosi Komisya szkolna:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wszystkie petycye mające na celu polepszenie bytu stanu nauczycielskiego odstępuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby je zbadał, a w szczególności, aby w porozumieniu z Radą szkolną krajową, zastanowił się nad tem, czy zachodzi już obecnie konieczność wprowadzenia jakich zmian w ustawie z dnia 15. czerwca 1892 (Nr. 40 dz. u. kr.) a gdyby tak było aby odpowiedne wnioski na następnej sesyi przedłożył.

Lwów 8. lutego 1894.

Przewodniczący:
Czartoryski.

Sprawozdawca
Zoll.